

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉ

ՄԱՏԵԱՆ

ՆԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԱՑ

ԸՍՏ

ՃՇԳՐԻՏ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽՆԵԱՑ ՄԵՐՈՑ՝
'Ի ՆԵԼԼԵՆԱԿԱՆՆ ՆԱԲԱՏԱՐՄԱԳՈՅՆ ԲՆԱԳՐԷ
'Ի ՆԱՅԿԱԿԱՆՍ ԲԱՐԲԱՌ:

Նորոգապէս 'ի լոյս ընծայեալ յընտրելագոյն գրչագիր գաղափարէ՝
համեմատութեամբ այլևայլ օրինակաց, հանդերձ կարևոր
ծանօթութեամբք բնարանին:

*Յաշխատասիրութենէ տեստն Վ Յովհաննու Զօհրասպեան վարդապետի,
'ի միաբանութենէ Մեծին Միփիթարայ ըստուսպետի և առաջին արքայի:*

Տպագրեալ հրամանաւ Տ.Տ. Սպեփաննոսի Ագոնց
աստուածապարի արհիեպիսկոպոսի
և առաջնորդի ուխտին սրբոյն Ղազարու:

1805 'Ի ՎԵՆԷՏԻԿ. ՌՄԾԴ

'Ի գործարանի Սրբոյն Ղազարու:

All rights reserved. Copyright © 2006–2007 Bibles.org.uk.
Prepared by Vladimir Volovich and Tigran Aivazian.
Typeset with pdfL^AT_EX under Linux 7 Aug, 2007.

ՆԻՆ ԿՏԱԿԱՐԱՆ

	էջ		էջ
ԾՆՈՒՆԴՔ	5	ԱՌԱԿՔ ՍՈՂՈՍՈՆԻ	1042
ԵԼՔ	84	ԺՈՂՈՎՕՂ	1084
ՂԵՒՏԱԿԱՆ	152	ԵՐԳ ԵՐԳՈՅ	1099
ԹԻՔ	199	ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ՍՈՂՈՍՈՆԻ	1110
ԵՐԿՐՈՐԴՈՒՄՆ ՕՐԻՆԱՅ	264	ԳԻՐՔ ՅՈՒԱՅ	1136
ՅԵՍՈՒ ՆԱԲԵԱՅ	321	ԵՍԱՅԻ	1179
ՂԱՏԱԻՈՐՔ	363	ՈՎՍԷԷ	1258
ՆՈՒԹ	401	ԱՍՈՎՍ	1269
ԹԱԳԱԻՈՐՈՒԹԵԱՆՅ Ա	410	ՄԻՔԻԷ	1277
ԹԱԳԱԻՈՐՈՒԹԵԱՆՅ Բ	461	ՅՈՎԵԼ	1283
ԹԱԳԱԻՈՐՈՒԹԵԱՆՅ Գ	504	ԱԲԴԻՈՒ	1287
ԹԱԳԱԻՈՐՈՒԹԵԱՆՅ Դ	555	ՅՈՎՆԱՆ	1289
ՄՆԱՅՈՐԴԱՅ Ա	602	ՆԱԲՈՒՄ	1292
ՄՆԱՅՈՐԴԱՅ Բ	646	ԱՄԲԱԿՈՒՄ	1295
ԵԶՐԻ Ա	696	ՍՈՓՈՆԻԱ	1298
ԵԶՐԱՅ Բ	720	ԱՆԳԵՈՍ	1302
ՆԵՏՄԻ	737	ԶԱՔԱՐԻԱ	1305
ԵՍԹԵՐ	758	ՄԱՂԱՔԻԱ	1317
ՅՈՒԴԻԹ	776	ԵՐԵՄԻԱ	1325
ՏՈՎԲԻԹ	800	ԲԱՐՈՒՔԱՅ	1408
ՄԱԿԱԲԱՅԵՅԻՈՅ Ա	818	ՈՂԲ ԵՐԵՄԻԱՅ	1415
ՄԱԿԱԲԱՅԵՅԻՈՅ Բ	873	ԱՂՕԹՔ ԵՐԵՄԻԱՅ	1423
ՄԱԿԱԲԱՅԵՅԻՈՅ Գ	915	ՂԱՆԻԷԼ	1426
ՄԱՂՍՈՍ ՂԱԻԹԻ	945	ԵԶԵԿԻԷԼ	1461

ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆ

	էջ		էջ
ԸՍՏ ՄԱՏԹԷՈՍԻ	1541	ՅՈՎՆԱՆՆՈՒ Գ	1806
ԸՍՏ ՄԱՐԿՈՍԻ	1589	ՅՈՒԴԱՅԻ	1808
ԸՍՏ ՂՈՒԿԱՍՈՒ	1622	ԱՌ ՆՈՌՈՎՄԱՅԵՅԻՍ	1819
ԸՍՏ ՅՈՎՆԱՆՆՈՒ	1674	ԱՌ ԿՈՐՆԹԱՅԻՍ Ա	1843
ԳՈՐԾՔ ԱՌԱՔԵԼՈՅ	1718	ԱՌ ԿՈՐՆԹԱՅԻՍ Բ	1866
ՅԱԿՈՎԲՈՍ	1774	ԱՌ ԳԱՂԱՏԱՅԻՍ	1881
ՊԵՏՐՈՍԻ Ա	1781	ԱՌ ԵՓԵՍԱՅԻՍ	1890
ՊԵՏՐՈՍԻ Բ	1789	ԱՌ ՓԻԼԻՊԵՅԻՍ	1898
ՅՈՎՆԱՆՆՈՒ Ա	1796	ԱՌ ԿՈՂՈՍԱՅԻՍ	1904
ՅՈՎՆԱՆՆՈՒ Բ	1804	ԱՌ ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԵՅԻՍ Ա	1910

ԱՌ ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԵՅԻՍ Բ	1916	ԱՌ ՏԻՏՈՍ	1952
ԱՌ ԵԲՐԱՅԵՅԻՍ	1921	ԱՌ ՓԻԼԻՄՈՆ	1956
ԱՌ ՏԻՄՈԹԷՈՍ Ա	1939	ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ	1961
ԱՌ ՏԻՄՈԹԷՈՍ Բ	1946		

ՅԱԲԵԼՈՒԱԾ

	էջ		էջ
ՄԻՐԱՔ	1986	ԱՂՕԹՔ ՄԱՆԱՍԷԻ	2044
ԵԶՐԱՅ Գ	2014		

ՆԱԽԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՌ ՎԵՐԾԱՆՕՐԱ

ԱՍՏՈՒԲԾԱՇՈՒՆԶ մարտանս գանձարան ասարուածեղէն անքննին խորհրդոց, և յայտարար կամաց նորին բարեհաճութեան, նախ առաջին՝ որպէս արդարև ընտրեալ սեպհական ժողովրդեան, աւանդեցաւ Երայականն ազին Աբրահամեան սերնդոց, ՚ի նոցին հարազատ բարբառ դրոշմեալ ՚ի գիր: Քանզի զհիմն սորայս գծագրութեան եղեալ նախամարգարէն Մովսէս, զկնի նորին հեղափոխութեալ շարունակեալ յաւելին ՚ի նոյն Իսրայէլեան Կոնստանտինոպոլսի և մարգարէք ՚ի դարս իւրաքանչիւր. որոց միանգամ թելադիր եղև Աստուած ՚ի միտք նոցա՝ մարտնագրել. ոչ գառ նոսին և եթ եղեալ յայտնութիւնս ապագայիցն, որ են Մարգարէութիւնք, այլ և զԵրայականսն՝ յառաջնորդութիւն ուղիղ քաղաքավարութեան, և զՊարսկական կարգի անցս դիպուածոց ազգի իւրեանց՝ իսկզբանէ մինչև ցկաւարած ընդ հայրախնամ առաջնորդութեամբ աջոյն Բարձրելոյ: Որով զբովանդակ զասարուածային մարտնագրութիւնս՝ յերիս յայտոսիկ իմանամք զլիատրեալ փարագս բանից: Այսու սարասի ցորչափ լոյս ասարուածգիտութեանն՝ յԵրբայականն ազին սեպհականեալ լուսատրէր, համբուն և Աստուածաշունչ մարտանս ՚ի միակ նոցին հայրենի բարբառ ամփոփեալ պահեցաւ ՚ի յովով դարս, որպէս գանձ թաքուցեալ յանարժանից անտի յարաքին հեթանոսական ազգաց: Այլ իբրև մերձեցաւ ժամանակն, յորում ՚ի իմանոց վերին փոփոխութեանն պարտ էր լուսոյ աւարանին յընդհանուր ազինս ընդ ոլորտս փիեզերաց ճառագայթեալ ծաւալել, զալստեամբ ասեմ Մեսիային Քրիստոսի, որ նոյն ինքն նպատակն էր բանից սրբոյ մարտնագրութեանն, այնուհետև՝ ըստ աւանդելոյ նախնի հաւատարիմ պարմաբանից, անկանէր ՚ի սիրտ Պարզմտեոսի Փիղադեղփեայ արքայի Եգիպտացոց, որ ՚ի ժամանակի անդ կազմէր զիւրն հոյակապ մարտնարան, ինդիր առնել և երբայական մարտնից: Եւ նմին իրի յղեալ առ Եղիազարոս քահանայապետ հրէից, ընկալաւ ՚ի նմանէ՝ որպէս ասեմ, ելթանատուն և երկու բանիբուն րաբունիս հրէից, քաջավարժս երկաքանչիւր բարբառոյ, որք ՚ի բնիկ իւրեանց յԵրբայականէն յեղին ՚ի հելլենականն զողջոյն զԱստուածաշունչ զիրս, կամ լաւ ևս ասել, որքան ինչ միանգամ առ նովին ժամանակօք ՚ի կանոնի անդ հրէից՝ որպէս հաւատարիմ Աստուածաշունչ աւանդ՝ ընկալեալ և պարուեալ էր ՚ի նոցանէ: Թողում աստուած մի ըստ միջոց յառաջ բերել՝ որ ինչ յաղագս եղանակի կարարման թարգմանութեանս այսորիկ պարմի ՚ի գիրս Արիստոտելի, վասն որոյ բազմապարիկ և պէսպէս են կարծիք մարտնագրաց:

Բ. Արդ՝ տոյն այս հելլենականս թարգմանութիւն սուրբ մարտնից, որ առեալ զանուանակոչութիւնն յեթանաստուն և երկու թարգմանչաց անտի՝ յարանուներար յորջորջեցաւ՝ *Ելթանասնից*, վասն իւրոյ ճշգրիտ հաւատարմութեանն և անստերիտ ուղղութեանն, ՚ի սկզբան անդ առ իմաստունս հրէից, և յետ այնորիկ յընդհանուր եկեղեցիս քրիստոնէից՝ սկսեալ յառաքելոց անտի՝ այնչափ ՚ի յարգի եղեալ պարուցեալ, մինչ զի և ՚ի բազմաց իսկ վարդապետաց արևելեայց և արևմտեայց իբրև իսկական Աստուածաշունչ պարգամ ՚ի Տոբոյն Սրբոյ թելադրեալ՝ քարոզեցաւ: Եւ այսպէս՝ իրաւամբք նաև քան զառաջիկայ երբայական սկզբնագիրն նախամեծար համարեցաւ. մի՛ սակս անստոյգ հանգամանաց գրչութեան բարբառոյն այնորիկ, որոյ ճշգրիտ վերձանութիւնն կե-

դակարծելի մնայ յերևոց. և միս ևս՝ վասն հեպզհեպտ աղաաղության նորին. ոչ միայն յանհմությունէ և ՚ի վրիպմանէ գրչաց, որպէս սովոր է լինել. այլև բազում ուրեք ՚ի չարամությունէ նոցին իսկ հրէից, այլայլելով յայն վայրս որք նպաստ բերէին քրիստոնէական դաւանութեանն: Այլ զլիով հարցաքննութեանն զայտոցիկ փաստս՝ ունի տեսանել ուղղադար բանասերն ՚ի ճաշս այնոցիկ, որոց օրինաւոր գլխովք յանձին կալեալ է անաչառաբար ջարագով լինել ճշմարտութեանն, զպարճառանս հրէաշունչ հակառակորդացն նանրացուցեալ. որք ՚ի բաղդարութիւն մաքուցեալ զհելլենական օրինակս ՚ի հնութենէ ժամանակի խանգարեալս և այլայլեալս՝ ընդ եբրայականին, այնմ ասեմ՝ ըստ որում յետոյ փոխագրեցաւ նորահնար կեդանշանիւք՝ որք Մատթեոսեանքն անուանին, և ոչ սակաւ փարբերութիւնս նշմարեալ ՚ի նոսա, ժպրիեցան ըստգրանել զԵթանաստունսն զրպարպութեամբ յանդգնութեան և թանձր քրտութեան: Ուր ընդհակառակն՝ Եթանաստունքն այնոքիկ, որոց և ժամանակ կենաց ոչ ձգի աւելի քան զհարիւր յիսուն ամ յետ Եգրայ, (այն որ ՚ի կարգի եղ զսկզբնագիրն եբրայական.) գլով ինքեանք բնածին Եբրայեցիք, որով և տեղեկագոյնք ընդաբոյս բարբառոյ իրեանց, և որպէս հմարագոյնք ընտրեալք ՚ի քահանայապետէն յայս գործառնութիւն. ապաքէն անհամեմար առաւելութեամբ ունէին զերագանցել, քան որ բազմօք յետոյ՝ յայլոց ազգաց և ՚ի լեզուաց մուրացիկ հմարութեամբ Մատթեոսեանն ասացեալ եբրայական դարութեան եղեն աշակերտ: Ոչինչ կարի անման այտոցիկ և վաղուրեմն յերկրորդ դարու անդ քրիստոնէութեան՝ երևեցան Ակիւղաս, Թէոդիպոն, և Միմաքոս, որք յայլ և այլ հերձուածողական աղանդս փարաբերեալ, և հուսկ ուրեմն ՚ի հրէութիւն շրջեալ, և ՚ի նմին աշակերտեալք եբրայականն բարբառոյ, ձեռնամուխ եղեն իրաքանչիւր ՚ի նորանոր հելլենական թարգմանութիւնս, այսո՛ւ որպէս պարմեն, կամեցեալ իմն նպաստ մաքուցանել աղանդոց իրեանց: Յաւել ՚ի սոսա և զայլ կցկտոր թարգմանութիւնս այլոց ոմանց, որք տեսեալ զայլայլութիւն օրինակաց Եթանասանից, հնարեցան ուղղագրել զնոյն յեբրայականէն, որպիսիս ասեն լինել զԵրիբովեանն, և զՆիկոպօլսեան յորջորջեալ թարգմանութիւնս. զորոց չէ՛ տեղոյս յերկարել:

Գ. Բայց արդարև՝ որպէս ասացաք, ՚ի միջոցս բազում դարուց օրինակաց յօրինակս ածանցեալ և այս սքանչելի գաղափար թարգմանութեան Եթանասանից՝ կէս մի յանհոգութենէ և կէս մի յանհմությունէ նոցին իսկ գրչաց, որպէս սովոր է հանդիպիլ, սարդեցան և ՚ի սմա ոչ սակաւ այլայլութիւնք և երևելի աղաաղութիւնք: Վասն այտորիկ յիրաւի՝ այսպիսի արկածից խնամով իմն կամեցեալ դարման մաքուցանել Ռոգլինէս՝ յերրորդ դարու անդ, խորհեցաւ կազմել զՎեցիջեան մարեան իւր, թո՛ղ զբառիջեանն և զտիջեանն, և այլն, զորոց և պէսպէս են կարծիք: Եւ զայս վեցիջեան յայս կերպարան ասեն յօրինել նմա. յառաջին էջս մարենին կարգեաց զեբրայական բնագիրն՝ բուն իսկ նոցին նշանագրովք. յերկրորդ էջսն՝ զնոյն եբրայականն բնագիր հելլեն փառիւք ձևացեալ. յերրորդն՝ զթարգմանութիւն Ակիւղասայ. ՚ի չորրորդն՝ զթարգմանութիւն Միմաքոսի, ՚ի հինգերորդն՝ զթարգմանութիւնն որ յանուն Եթանասանից յաձէր յայնմ ժամանակի. և ՚ի վեցերորդն՝ զթարգմանութիւնն Թէոդիպոնի: Սակայն զասացեալ օրինակ Եթանասանից՝ ոչ սուկապէս որպէս եզիրն այնպէս փոխագրեաց, այլ յաւելուածով և կրճարութեամբ ըստ

համեմատության երբայականին, այսպիսի իմն եղանակաւ. զի ուր միանգամ պակասեր ինչ յերբայականէ անորի՝ ելից 'ի թարգմանութեանցն Սիմաքոսի կամ Ակիւղասայ, և յաճախութեամբ իսկ 'ի Թէոդիպոնէ, որպէս զհարոյ յաւելար համաձայն թուէին նոքին բնագրին Երբայեցոց, դրոշմեալ հանդէպ նոցին աստեղանիչ այսպիսի *։ Իսկ ուր ուրեք առաւելեալ գրաներ յօրինակն Եւթանասնից՝ բառ կամ բան քան զերբայականն, թողեալ որպէս և էրն, որոշեաց զայնս բրգաձև ասացեալ նշանաւս \sim կամ \sim . առ ճշգրիտ հաւարարմութեամբ զանագանելոյ զնուագութիւն և զառաւելութիւն օրինակին Եւթանասնից՝ և բնագրին Երբայեցոց իւրումն ժամանակի։ Եւ յայնմ հետք իսկ՝ առ սակաւ սակաւ խափանեալ այլոց հելլենական թարգմանութեանց, հանդերձ նորայարդար թարգմանութեամբն Ղուկիանու վկային, և Իսիքոսի ասացեալ ուղղագրութեանցն՝ որ յետ այնորիկ երևեցան. այս վեցիջեանս օրինակ Եւթանասնից քան զամենեսին նախամեծար համարեալ, որպէս զլիովին անթերի և հաւարարմագոյն գաղափար սուրբ մատենից՝ ընկալեալ եղև յամենեցունց։ Մանաւանդ առ ժամանակօք Մեծին Կոստանդիանոսի՝ ձեռնարկութեամբ քաջահմուտն Եւսեբեայ Կեսարացոյ. որոյ առեալ հրաման 'ի մեծէ ինքնակալէն. (որպէս գրէ նա ինքն 'ի վարս նորին. գիրք. Դ գլ. ԼԶ. ԼԷ.) զընտրի պարճէն Եւթանասնից ըստ վեցիջեանն գաղափարի ընկալեալ յարկեղաց գրոց Պամփիլեայ վկային, հոգացաւ յիսուն թուով օրինակս 'ի մատենէ անորի քալ զծագրել յար և նման ճշգրիտ և անվրէպ գրչութեամբ՝ պաճուճագարդեալս 'ի մագաղաթի. և բարձեալ զնոսա յերկուս սայլս՝ յղեաց 'ի Կոստանդնուպօլիս թագաւորեալ քաղաք՝ ըստ պատուիրանի նորին ինքնակալի։

Պ. Ապա՝ 'ի խնամոց Բարձրելոյն առ հինգերորդ դարու բարգաւաճեալ ուսման իմաստից 'ի մերումս Տայասարան աշխարհի, սարարութեամբ ճառագայթաւեր լուսաւորաց ազգիս՝ սրբոցն Սահակայ և Մեսրոպայ, առաջին փոյթ եղև նոցա բազմաշխարհայթայթանօք յօրինուած գրոց հայկականս բարբառոյ, առ 'ի զթարգմանութիւն աստուածային մատենից անսայթաք կատարելոյ, որպէս ցուցանէ պատմութիւնն։ Յայն սակս 'ի ձեռնարկել նոցին երկրորդ անգամ կատարելագոյն թարգմանութեան 'ի հելլենականն բարբառոյ, 'ի բաց թողեալ զառաջինն գոր սկսեալն էին առնել յատրի օրինակաց. իբրև դէպ եղև նմին իրի 'ի թագաւորեալ քաղաքն Կոստանդնուպօլիս առաքել զաշակերպս իրեանց 'ի խնդիր ընտրելագոյն հելլենական գաղափարի. 'ի Մաքսիմիանոսէ պարրիարգէ ժամանակին աւանդեցաւ 'ի ձեռս մերոց դեսպանաց, ըստ գրելոյ Խորենացոյն, Գ. 63. *Ստրոյգ օրինակ գրոց։* Ջոր և պարմելով Կորիւն՝ ասէ. *Տաստարտուն օրինակօք աստուածարուր գրոցն.. գային երևելով յաշխարհին Տայոց։* Ապաքէն 'ի պատմութենէ թարգմանութեան Սուրբ Գրոց առ մեզ, (գորմէ գրեցին աշակերպք՝ նոյն և գործակիցք բազմերախար թարգմանցացն մերոց Սահակայ և Մեսրոպայ,) գրեթէ աներկբայ ունիմք իմաստասիրել լինելոյ այնմ 'ի հաւարարմագունէն 'ի հելլենական գաղափարս, որ 'ի հինգերորդ դարու անդ նախամեծար յաճէր 'ի թագաւորեալ քաղաքին, յոր սակս Խորենացին և Կորիւն կոչեն զնոյն՝ *Ստրոյգ և Տաստարտուն օրինակ։* Այլ եթէ տոյն այս էր աճանցեալն 'ի վեցիջեան օրինակէ անորի Որոգինեայ, գոր 'ի բագում պարճէնս յղեաց Եւսեբի 'ի Կոստանդնուպօլիս, որպէս 'ի վերոյ ցուցաք. իբր ակներև հաւաստեն մեզ հետք Որոգի-

նեան աստեղանշանացն և բրգաձևաց՝ որ ՚ի գրչագիրս մեր երևին այսօր. ըստ որում իմանամք զգուշութեամբ նշանակեալ ՚ի թարգմանչաց անտի մերոց ՚ի հայկական՝ որպէս զհարդ և գրին ՚ի հելլենական գաղափարի իւրեանց: Զորս և մեր յառաջիկայդ ինամով նշանակեցաք յիւրաքանչիւր վայրս՝ համեմատ մերումս գաղափարի. զանց արարեալ զբրգաձևօքն, զոր արտաքոյ մերումս ունէին այլ երկուք ՚ի գրչագրաց մերոց ՚ի գիրս ինչ: Թէպէր և ՚ի վերայ այսր ամի անպեղի էր մեզ կարծել, եթէ այնչափ և այնքիկ միայն՝ զորս ըստ րեղեաց րեղեաց նշմարեմք յառաջիկայ գրչագիրս մեր, իցեն Որոգինեան նշանագրութիւնք ճշգրտիւ դրոշմեալք: Քանզի ոչ միայն ՚ի հայկական մարտնանս մեր, այլ և ՚ի նոյն ՚ի հելլենականն՝ օրինակաց յօրինակս փոխագրեալ ՚ի միջոցս բազում դարոց՝ ՚ի պակասութենէ աջալուրջ ինամոց գրչաց, յորովս այլայլեցան այն նշանք. կամ զմին փոխանակ միտոյ դնելով, կամ առաւելութեամբ նշանակելով ուր ոչ պարտն էր, և կամ իսպառ զանց առնելով զկարևորօքն. ըստ որում քաջ ունին ՚ի վերայ հասանել քննիչք այսպիսեաց, որով ըստ ասացելոցս՝ հաւասարապէս ընդ երկրայութեամբ անկանին նաև նշանագրութիւնքն այնքիկ՝ որ ՚ի հելլենական գրչագիրս երևին այսօր:

Այլ արդ՝ դառնալով մեր անդրէն ՚ի նպարակ բանիցս՝ որ զհայկական թարգմանութենէ. ՚ի դէպ էր արդեօք յառաջիկայ պատեհութիւնս ըստ արժանաւորն երկար գովեստիւ ՚ի ներքողումն նորին պարտղել, ՚ի պէսպէս զլիտոց յառաջ բերեալ զգերագանցութեանցն նորա զվարկ, եթէ պարշաճ չափաորութիւն նախաբանութեան մարտնիս ոչ սրիպէր զմեզ այլուր ընդարձակ ճառի հարուցանել. շարացեալ առ այժմ ասել, եթէ Երանելի թարգմանիչք մեր քաջ հմարացեալք և ՚ի հելլենականն, որպէս է րեսանել յարդեանց վասարակոց նոցա, զայսպիսի ընտրելագոյն գաղափար յանդիման ունելով, այնուհետք փոյթ յանձին կալան յեղով զայն ՚ի հայկականս բարբառ՝ զլիտովին ինամով և զգուշութեամբ ըստ ճիշդ կանոնաց հաւարարմութեան, զոր օրինակ պահանջեր կարևոր գործոյն հանգամանք, մինչև զոգցես՝ բառ առ բառ և ոճ առ ոճ պարշաճեցուցեալ, ըստ որում առ այս ոչ սակաւ օժանդակէր, նաև մերձաւորութիւն հայկականս սովորութեան ասից ընդ հելլենականին, որպէս ՚ի բարդութիւնս անուանց և ՚ի շարամանութիւնս ձայնից, և այլն ևս: Այլ և ՚ի վերայ այսորիկ՝ չքնաղ և վայելչաբան յօրինուածով ընտրի հայկաբանութեամբ՝ այնպէս անվթար յերիւրեցին ՚ի մերս հայրենի բարբառ, մինչև համարձակիմ ասել, զի եթէ ՚ի նմա զբառ ինչ կամ զգրախեց մի կամիցի ոք փոփոխել, կամ յաւելուլ և կամ նուագեցուցանել, արդարև չմարթի առանց խանգարելոյ գաքանչելի ներդաշնակութիւն շարագրութեանն՝ յայն ձեռնամերձ իննել: Ասացելոցս ճշմարտութեան ՚ի վերայ հասեալ վկայեցին նաև այնքիկ ՚ի հնախնդիր հմարացելոց անտի այլալեզու կրոպացոց. որոց միանգամ դէպ եղև ըստ կարի րեղեկանալ հայկականս դպրութեան. և որչոն մի առեալ զճաշակ մերումս թարգմանութեան, *Նաւարարիւն արանդ թարքուցեալ ՚ի հայկական բարբառ*, համարեցան զնա. և սքանչացեալ՝ *Դշխոյ համօրէն թարգմանութեանց Սուրբ Գրոց*, իշխեցին կարդալ զնոյն, ՚ի սակս պէսպէս մասանց կարարելութեանցն. զորոց զբանսն մի ըստ միոջէ ասարանօր ՚ի մեջ առնուլ՝ ոչ ներեն հանգամանք տղութեան յառաջաբանիս: Ուր զի և յաւելք զարմանալին այն է, զի զայսպիսի գերագանց կարծիս հասարպեցին սոքա զթարգմանու-

թենևս մերմէ, ո՛չ ունելով 'ի ձեռին զհաւարարիմ ինչ գրչագիր գաղափար, այլ հանդիպեալք ևեթ փպագիր օրինակին Ոսկանայ. զորոյ և զբազմապարիկ խանգարմունսն ինքնին իմաստասիրեալք, ո՛չ սակաւ մեղադրութիւնս ըստ արժանեաց գիտացին ածել 'ի վերայ անուումն և ձեռներէց համարձակութեանց նորա:

Ն. Վասն այտորիկ 'ի պահանջել պիտոյից չորրորդ փպագրութեամբ 'ի լոյս ընծայելոյ Աստուածաշունչ մատենիս յերկրորդումս աստ 'ի մերս գործարանէ. յայս նուագ առնլթեր ունելով զայլ և այլ գրչագիր օրինակս, և 'ի նոսին քաջ նկարեալ զանբաւ աղաւաղութիւնս Ոսկանեանն օրինակի, ապաքէն անփեղի իմն թուէր զնոյն վերսպին 'ի փիպ արձանացուցանել. մանաւանդ զի և անձուկ փափաքանաց բազմաց ուղղախոհ բանասիրաց մերոց, քեսանելոյ զհայկականս Աստուածաշունչ մաքրեալ նորայարդար փպագրութեամբ 'ի հաւարարիմ գրչագրաց անփի, 'ի վաղուց հեփէ առ այս յորդորագոյնս զմեզ պարրաստեր: Նմին իրի յակնարկութենէ աստուածապարիս Վեհիմ' իմունս յանձնեալ չափաորութեան այսմ փոյթ ունել, որում անդսպին 'ի մատաղ փոցս յամենայն պարապմունս սիրելի էր անձանձիր 'ի նոյն դեգերումն. այնուիեփս ձեռն 'ի գործ արկի յուսով վերին օգնականութեանն 'ի գլուխ փանել զոր երկնեալն էի: Եւ որպէս պարսն է՝ հիմն հաստատութեան զգուշալի գործոյս եղեալ զճշգրիտ և զանխարդախ հաւարարմութիւն, ոչինչ բնալին կամեցաք այլայել 'ի մէնջ՝ կան ըստ բերման նախադասութեան, և կամ ըստ իրիք ակնածութեան. որպէս սովորեցան անցեալ դարու փպագրապետք կամ ծանօթարարք մատենից, իմաստախոհութեամբ իմն ձեռն մխել 'ի գրութիւնս նախնեաց՝ ուղղագրութեան կարծեօք. այլ զխովին անկեղծութեամբ յար և նման գրչագիր գաղափարաց ջանացաք գործել զփիպ օրինակի առաջիկայիս: Բայց զի հանդերձ անվթար հաւարարմութեամբն զոր խոստանամք, նաև ըստ կարի սակաւ վրիպակօք զխաւորեցցի այս մերս գործառնութիւն. որովիեփս և նոցին իսկ գրչագրաց գրեթէ անհնար է զերծ լինել 'ի մարդկօրէն թերութեանց՝ ըստ յաւեր կամ նուագ սխալանաց գրութեան. յայն սակս նախամեծար արարեալ 'ի նոսա զընփրելագոյնն հնութեամբ և ուղղագրութեամբ, եղաք մեր յանդիման կէտ նպարակի, զգափաւոր վրիպակս գրութեան սորին 'ի համաձայն ուղղաբանութենէ այլոց յարդարելով: Այսքանեաւ շափացեալ առ այժմ՝ մինչև կատարելագոյնն և ևս քան զտոյն, զուղեալ արդեօք յանկեան ուրեք՝ 'ի յաջողութենէ ժամանակին 'ի վեր երևեցցի: Վասն այտորիկ կարևոր է մեզ այսուիեփս՝ նախ առաջին ծանօթս փալ վասն գրչագիր օրինակաց մերոց, և զորպիսութենէ փպագրութեանն Ոսկանայ, և ապա զեղանակէ մերումս առաջիկայիս:

Նանգամանք գրչագիր օրինակաց, և Ոսկանեան փպագրութեան:

Ա. Առաջինն 'ի գրչագիրս՝ զոր և ընփրեցաք մեզ փիպ գաղափարի, էր 'ի սկիզբն չորեքասաներորդ դարու առ ՉԿԸ թուականաւ գրեալ՝ 'ի մեծ քառածալ ասացեալ զիրս՝ երկիջեան, բոլորագիր, ամբողջ ծայրէ 'ի ծայր առանց ինչ պակասութեան թերթից՝ 'ի մագաղաթ: Մատենան՝ թէպէտ ըստ արքաքնոյն էր պարզ առանց պաճուճագարդ նկարուց և պարկերաց, և ո՛չ երևելի ինչ վա-

յելչութեամբ փառից գծագրեալ. այլ միակերպ և անսայթաք գրչութեամբն ըստ ուղիղ առոգանութեանն՝ փայր ցոյց լինելոյ այնմ գործ հմուտ և արուեստատր գրչի. որով և գերազանցեր գրեթէ քան զամենայն գրչագիր մարեանս յածեալս առ մեօք: Բայց ՚ի վեր քան զբնասու՝ ըստ հաւարարմութեան մասին, որ յայսպիսիս յաւեր խնդրելին է, գրիչս մեր ցուցաներ ունել զնոյն բազում առաւելութեամբ. ըստ որում փեսանենք զի ՚ի շեղիլն ըստ բերման ՚ի գաղափարէն իւրմէ՝ դարձեալ քերելով յարմարեր. և յօլովակի ՚ի նոյն իսկ ՚ի վրիպակսն և ՚ի թերութիւնս գաղափարին, դարարկ թողեալ ՚ի միջոցին՝ արտաքոյ ՚ի լուսանցս գրեր զուղիղն, և ՚ի փարակուսականս՝ չակերփոյ նշանակեր, և այլ ևս այսպիսի զգուշատր հաւարարմութեան ցոյցք. զորոց և ըստ իւրաքանչիւր վայրի փոյթ կալաք ակնարկել ՚ի ծանօթութիւնս: Յիշարակարանք գրչին ՚ի մարենիս, ըստ նախնի սովորութեան՝ ՚ի վեց փեղիս էին դրոշմեալ. յորս երևելիքն. Մի՛ յաւարտ մարգարէութեանն՝ Եզեկիէլի, այսպէս. «Փառք Սուրբ Երրորդութեանն յաիփեանս յաիփեան: Ես մեղաորս Յոհանէս՝ ըստ կարի զփափաքս իմ լցի՛ յանկ ելանելովս. և այս՝ եղև ներելովն Աստուծոյ. զի յանարժանէ թերևս արժանատր այս գործ եղև յանկեալ. և զայս ոչ ասեմ վասն զեղապաճոյճ շարագրութեանցս, այլ վասն ազնիւ արիճակիս, զոր սուրբ և երանեալ վարդապետին Գէորգեա ձեռացն շարահիւսեալք էին: Աղաչեմ զժառանգաւորսդ, ևս և զհանդիպաւորսդ ներեցէք սղալմանս ՚ի սա, և սիրով ուղղեցէք, և միոյ Տէր ողորմի արժանի՛ արարէք զողորմելի գրիչս Յոհ՛. և զձն՛ իմ, և զեղբ՛: Աւարտի սա՝ ՚ի մայիսի Ժ և ՚ի Ե-ն: Դարձեալ ՚ի վախճան գործոց առաք՛: Զմեղաորս Յոհանէս և զձնաւոսն իմ և զեղբարս յիշեցէք ՚ի մեղաց թողութիւն, աստուածասեր ընթերցաւորք, և մի՛ մեղադրէք, զի այսչափ եր կար իմ: չկն՛:» Այս յիշարակարանք թեպէր յայտ առնեն զանուն գրչին հանդերձ թուականան, բայց զանց արարեալ զայլ ևս կարևոր հանգամանօք՝ յերկբայս թողուն զմեզ զփրել ինչ լիագոյն՝ զպարտական գաղափարէս: Այլ սակայն ՚ի նշանաց ինչ ՚ի նմա՝ մարթ է մեզ կարծիս առնուլ եթէ ՚ի Կրիկիկա լեալ իցէ գրութիւն սորա, ՚ի ձեռնագրէ անփի, որպէս ասի՝ Գէորգայ վարդապետի: Իսկ թէ ո՛ր ոք արդեօք իցէ այն Գէորգ, առ այժմ չունիմ ստուգութեամբ հաստատել ինչ զնմանէ. քանզի ՚ի դարս դարս բազում եղեն Գէորգ անուն վարդապետք, որպէս է փեսանել ՚ի նախնի պարմագիրս մեր և ՚ի յիշարակարանս մարեանից. և դեռևս արտաքոյ այսր ոչ ուրեք հանդիպեցաք Գէորգեայ ումեք՝ որ յառանձին կազմութիւն օրինակի Աստուածաշունչ գրոց իցէ աշխատասիրեալ, որպէս ակնարկի ՚ի վերագրեալ բանսդ: Սոյն այս ձեռնագիր օրինակ Յովհաննու գրչի եղև բուն գաղափար՝ որպէս ասացաք, մերումս առաջիկայ փպագրութեան: Իսկ որ միանգամ յայլոց գրչագրաց զոր ունեաք՝ ձեռնարու եղեն այսմ գաղափարի ՚ի ստուգաբանութիւն կամ յուղղագրութիւն. և ՚ի լրումն թերութեանցն, են յերազայքդ: Վասն որոյ

Երկրորդ օրինակն եր շղագիր, կամ որպէս ասի՝ նօսրագիր աջողածեն գրեալ ՚ի վերայ փայլուն թղթոյ, և սա թուեր իմն ճշդի ընդօրինակեալ յառաջնոյ անփի, նաև յօլովակի ըստ վրիպանացն իսկ, որ և գրեթէ բառ առ բառ զնոյն յիշարակագիրս ունէր ՚ի նոյն վայրս՝ զորս ՚ի վերոյ յառաջ բերաք, փոխեալ միայն զանունն Յոհանէս ՚ի Ֆարլալահ, կամ Ֆարլալայ, և զանց առնելով զբանն, *զոր սուրբ և երասնեալ վարդապետին Գէորգեա* և այլն.

և 'ի միումն դնէր գրոսական գրութեանն՝ ՌՂ. առանց յիշելոյ գրեղին՝ որպէս առաջինն: Եւ այս է գրչագիրն. գոր ուրեք ուրեք 'ի ծանօթութիւնսն յիշեմք անուանելով՝ Ընդօրինակող մատենիս:

Երրորդ գրչագիր օրինակն 'ի փոքր քառաձալ գիրս 'ի մագաղաթի երկիջեան բոլորագիր գրեալ՝ անպաճոյճ 'ի նկարուց, էր 'ի տեղիս տեղիս պակասաւոր, յորմէ հապտեալ և 'ի բաց հանեալ էին թերթք. թերևս առ իսպառ անհետ առնելոյ գլխապակարան գրչութեանն, որով և անթուական մնացեալ էր մատենան, որպէս տեսանեմք հանդիպեալ այսպիսի արկածից նաևս այլոց գրչագիր մատենից: Գրութիւնս սորա թէպէտ և վայելուչ միակերպ՝ ըստ արուեստի էր յերկրեալ, բայց ոչ գերծ 'ի բազում սխալանաց և 'ի թերութեանց: Ըստ արտաքինն երևութի կարծիս իմն արդեօք քայր սա յաւեր հնութեան քան զառաջինն, եթէ նովին գրչաւ չէր դրոշմեալ 'ի լուսանցս գրոց թուագիր գլխակարգութեանց ըստ համեմատութեան լատինականին. նշանակելով այսպէս. *Փռ. ա. Փռ. բ.* ևն. և 'ի սկզբունս գրոցն. *Փռսնգուն համարն 'ի յայս գլուխս Խ կամ ԻԷ.* և այլն. յորմէ մարթ է իմաստասիրել՝ թէ գրութիւն նորա լեալ իցէ 'ի Կիլիկիա՝ համեմատութեամբ լատինական մատենից. երանի՜ թէ ըստ գլխակարգութեանցն միայն՝ առանց ինչ այլայլութեանց բնաբանին: Այս մատենն և եթ յամենայն գրչագիրս մեր առաւելապէս համաձայնէր ընդ զաղափարին Ոսկանայ, մանաւանդ յերիս գիրսն Սողոմոնի՝ յԱռական, 'ի Ժողովողն, և յԵրզն, որպէս զի 'ի սոսա բաղդապտեալ ընդ այլոց՝ թուին իմն այլ և այլ թարգմանութիւնք:

Զորրորդ և Նինգերորդ գրչագիրք 'ի մագաղաթի բոլորագիր գրեալք, ոսկեգօծ գլխագրովք, և խիտ առ խիտ գունագոյն նկարուք զարդարեալ, էին ածանցեալք յօրինակէն Ղազարու Բաբերդացոյ. որպէս յայտ առնէր յառաջաբանութիւնն և վերջաբան ուրանաւորն նորին արձանագրեալ 'ի նոսա. որ առ ՌԿԸ թուականաւս 'ի քաղաքն Իլվով 'ի Լեհաստան յօրինեաց զգաղափար Աստուածաշունչ մատենին իւրոյ: Քանզի նախանձ բերեալ սորա ընդ լատինականին՝ բազում աշխատութեամբ յարմարեաց ըստ այնմ օրինակի կրկին ցուցակս անուանց և բանից պարունակելոց 'ի Սուրբ Գիրս՝ այբուբենական կարգաւ. մի՛ ըստ նախնի գլխաթուոց. և երկրորդ՝ ըստ գլխակարգութեանց և մանր համարաբանց Լատինացոց, վասն որոյ և առ 'ի զիւր նոցին՝ բաց յառաջնոյ յաւել նշանակել 'ի լուսանցս և զլատինականն: Ուր ոչ համարձակիմ երաշխատր լինել և սմա՛ ուրեք ուրեք նաև բնաբանին անհուպ լինելոյ: Զսկզբնագիր նորին դէպ եղև ինձ տեսանել 'ի նմին քաղաքի, և զայլ և այլ օրինակս նորա 'ի կողմանս Բոլոնացոց աշխարհին, յորմէ և սփռեցան արտաքոյ 'ի բազում տեղիս: Յայն սակս և գրիչ առաջնոյն 'ի վերոյ ասացելոցս, որ փառաւորագոյնն էր և հարստագոյն ըստ զարդարանաց՝ ասի 'ի յիշատակարանին լինել՝ վեր Գասպար երէց, որ ծախիւք վեր Խաչատուր արեղայի գրեաց 'ի թուին ՌՂԷ. յերկրին Պարսկաստանի 'ի ժողովն Գազկեցոց: Իսկ զմիւսն գրեաց Մարկոս ոմն առ ՌՃԶ թուականաւ, որոյ պակասեալ վերջին թղթոյ յիշատակարանին, անգիրտելի մնայ տեղին հանդերձ այլ ևս հանգամանօք: Գրուած երկոցունցս՝ որպէս ասացաք, թէպէտ են վայելչակերպ ըստ արտաքնոյն՝ բայց բազմօք նուագեալ յարուեստէ. մանաւանդ երկրորդն՝ որ և լին է անհամար սխալանօք: Յորս և զարմանալ գոյր ընդ այն. զի ուր երկոքին սոքա

որպես յարտաքին գծագրությունս զարդուց, նոյն և 'ի բանսն 'ի բազում րեղիս այնպէս համաձայնէին իրերաց նաև 'ի վրիպական իսկ, մինչև թուէին կամ 'ի միմեանց՝ և կամ 'ի մի և 'ի նոյն աղբերէ անընդմիջապէս փոխագրեալ. սակայն ուրեք ուրեք, և երբեմն յամբողջ իսկ գիրս գլխովին փարբերէին յիրերաց, մերթ ընդ միում՝ և մերթ ընդ այլումն 'ի գրչագրաց համաձայնելով. որպէս և յոլովակի իսկ ընդ մերումս առաջիկայ օրինակիս:

Վեցերորդ օրինակն էր ըստ կարի չափաւոր ուղղագրութեամբ, և վայելչագոյն ոսկեգօծ նկարուք 'ի մագաղաթի գրեալ 'ի Կոստանդնուպօլիս, ձեռամբ Ակնեցի Յակոբ դպրի առ ՌՂԲ թուականաւ: Գրութիւն սորա էր յաւէր անսայթաթ գրեթէ քան զամենայն նորագիր օրինակս. որ և առաւելապէս քան զայլս համենապ ընթանայր ընդ մերումս զաղափարի 'ի բազում գիրս: Եթէ 'ի լուսանցս սորին չէին յաւելեալ և գլխահամարք Լափինացոց՝ թէև առանց թոյոյ փանց, կարծիս փայր մապեանս 'ի հնագոյն յանձեռամերձ և 'ի հաւաքարիմ գրչագրէ լինելոյ ընդօրինակեալ:

Եւթներորդ գրչագիր օրինակին յիշաբակարանն ցուցանէր գրեալ առ ՌՃԵ թուականութեամբ 'ի պէրս Պելլորդաբցի Աբրահամու, 'ի Լեհացի Յովհաննէս դպրէ. այլ թէ ո՛ր ուրեք՝ չէ՛ յայր, զի ոչ նշանակեալ էր ինչ 'ի նմա զայսմանէ: Այս բոլորագիր մապեան թէպէր ըստ արտաքին երևութին 'ի վերայ մագաղաթի գրեալ՝ ոսկեգօծ գլխագրովք և վայելուչ նկարուք էր զարդարեալ, սակայն չէր գերծ 'ի վրիպակաց, նաև ուրեք ուրեք յարաբոյ անհաւաքարմութեան՝ մանաւանդ 'ի Նոր Կրակարանի. ուր 'ի համաձայնելն գրչին զգլխակարգութիւնս ընդ լափինականին՝ երևէր ձեռն մխել և 'ի բնաբանն. գորօրինակ այն՝ որ 'ի Ա Յովհ. Ե 6. գորմէ ունիս րեսանել անդանօր 'ի կարգին: 'Ի սմա յաճախութեամբ նշմարէին հեքք վերոյիշաբակեալ Ռոգգինեան ասրեղանշանացն և բրգաձևաց, որպէս և 'ի յերրորդ գրչագիրն անթուական. թէպէր և բազմօք փարբերէին յիրերաց 'ի բանսն, և յեղանակ գրչութեանն:

Ութերորդ գրչագիրն մասնական՝ սկսեալ 'ի գրոցն Յօբայ մինչև ցաւարս՝ հանդերձ թղթովք առաքելոց, էր գրեալ բոլորագիր 'ի թուղթ բամբակեայ, յԱլէքսիանէ քարտուղարէ Տեառն Փիլիպպոսի կաթողիկոսի: Սա 'ի րեղիս րեղիս անսովոր փարբերութեամբքն որոշէր յայլոց օրինակաց, բայց ոչինչ առաւելութիւն ցուցանէր այնու: Զպակասութիւն այսր օրինակի՝ լցուցանեն այլևս մասնաւոր հին և նոր գրչագիրք 'ի կապարումն թոյոյս. որք և ուրեք ընդ միում՝ և մերթ ընդ այլում 'ի վերոյասացեալ օրինակաց համաձայնէին: Յաւել 'ի սոսա և զօրինակս Ճաշոց ասացեալ գրոց. յորոց ունեաք առընթեր հնագոյն ամբողջ գրչագիրս չորս:

Աստիճ ըստ կարգի իններորդ օրինակ մարթ է համարել զգրչագիր գաղափարն՝ զոր 'ի կիր առ Ռսկան 'ի րպագրութիւն: Այս մապեան թէպէր ըստ հանգամանաց՝ րեղոյ և ժամանակի, և թէ՛ յունմէ և յոյր պէրս գրեցաւ՝ անգիպելի է մեզ, ոչ ունելով զբունն իսկ 'ի ձեռին. սակայն համեմալրելով մեր զնորին օրինակն յՌսկանեան րպագրութեան անդ՝ ընդ վերոյիշաբակեալ գրչագրաց մերոց, չերևի ընդրելագոյն ինչ գաղափար՝ ոչ ըստ հմուտ գրչութեանն, և ոչ ըստ այլոց մասանց անվթարութեան. բազմօք նմանեալ՝ որպէս ասացաք, երրորդ գրչագիր օրինակին մերոյ. ըստ որում և 'ի փորձ մապուցեալ՝ ունի սպուգել մրաղիի քննողն 'ի ծանօթութիւնս փարբերութեանց օրինակաց. որով

և զամանէ գուշակենք գրեալ 'ի Կիլիկիա իբր 'ի վերջն չորեքսասաներորդ դարու: Իսկ գոր կարծեցին ոմանք լինել այնմ թագաւորական օրինակ՝ իբր 'ի պէտքս Նեթմոյ արքայի գրեալ, որով և յաչս պարզամտաց ոմանց նախամեծար պարուէր ազնուութեամբ, թուի թէ վերջին յիշարակարան ուրանաւոր նորա պարճառս եպ այսպէս համարելոյ նոցա. որովհետք ոչինչ յիշէ Ոսկան գայսմանէ, որպէս և ոչ զայլ ևս հանգամանաց բնաւ այնմ գաղափարի: Պարմէ արդեօք 'ի յիշարակագրի իւրում Զաքարիաս առաջնորդ Ամարունեաց՝ աշակերտր Մովսէսի Դ կաթողիկոսի, եթէ իւր ստացեալ իցէ 'ի Կարին զայսպիսի մատենա՝ թագաւորական ուրանաւորաւ, և յղեալ յԱրագածոպն 'ի վանս իւր 'ի պահեստ. այլ չիք ստուգութիւն հաստատելոյ՝ թէ սա այն իցէ:

Այսոքիկ ինն ամբողջ գրչագիր օրինակք զորս ունեաք առընթեր՝ էին ըստ մասին Նին Կրակարանաց. իսկ Նոր Կրակարանացն օրինակաց թիւ՝ հանդերձ գծագրելովքն ընդ Նոյն միահետք, Աւետարանագրացն միայն՝ ընդ ամբողջ և ընդ մասնական կամ թերապ՝ հասանէր գրեթէ 'ի համար երեսնից, և Գործոց և Թղթոցն առաքելոց՝ չորեքսասան. զորոց բացապրել մի ըստ միոջէ զանց առնենք յառաջիկայոյ, զանգիտեալ յանչափաւորն երկարածութենէ բանիցս:

բ. Յայս վայր յառաջ բերեալ զհանգամանաց գրչագիր օրինակաց Աստուածաշունչ մատենիցն՝ զորս վարեցաք 'ի կազմութիւն առաջիկայիս, մարիցուք այժմ 'ի ծանօթութիւն փայագրելոցն: Արդ՝ թողեալ զմասնական փայագրութիւնս Սաղմոսարանաց, որք սկսեալ յամէ 1565. փայագրեցան 'ի զանազան փոփոխ, 'ի Նոն, յԻվով, 'ի Վենետիկ, և այլն. ապաքէն ըստ ամբողջութեանն՝ զառաջինն ունիմք զփայագրութիւնն Ոսկանայ վարդապետի Երևանեցոյ: Քանզի նա ինքն ըստ իւրումն ասելոյ՝ հրամանաւ Տեառն Յակոբայ կաթողիկոսի, այնու միովն գրչագիր օրինակաւ եկեալ յարևմուտս, և յետ բազմադէմ հանդիպմանց հաստատեալ փայագրատուն հայկական 'ի յԱմստերդամ քաղաք Նոլանփացոց, յամի 1666. փայագրեաց զառաջին Աստուածաշունչ հայկականս բարբառոյ, 'ի մեծ քառածալ ասացեալ գիրս՝ վայելչագոյն փառիք՝ քան զոր մինչև ցայնժամ 'ի զանազան կողմանս էին փորագրեալ հայերէն այբուբենք 'ի սակս փայագրութեան: Վասն այսորիկ 'ի հրապարակիլ մատենին զառաջինն անդ յարևելս, ոչ սակաւ գովասանութեամբ ընկալեալ եղև 'ի պարզամտաց ազգիս՝ հայեցեալ 'ի վայելչութիւն փառիցն և 'ի մաքրութիւն փայագրութեանն, և մանաւանդ 'ի դիւրագնութիւն ծախուցն՝ համեմատութեամբ գրչագիր մատենից 'ի սրացումն. որով և անուն Ոսկանայ պարուեալ ծաւալեցաւ յազգիս՝ որպէս բազմերախտ աշխատաւորի և մեծիմաստ վարդապետի. այլ արդեամբք զհակառակ նմին կարծիս ժառանգեաց յաչս իմաստագունից, որոց զարտաքին հանգամանս փայագրութեանն ոչ արհամարհեալ, 'ի ներքինն գիտացին յառել զբեսանելիս մտացն: Բայց թիւ այսպիսեաց նուազագոյն գոյով առ նովին ժամանակաւ, և անյաջողութեամբ արգելեալք զլուազոյն փորձոյ բուռն հարկանել. առ սակաւ սակաւ այնպէս սովորեալ վարժեցան նովաւ, մինչ զի կամեցեալ փայագրել յետ այնորիկ զուրբ մատենան ըստ մասին կամ ըստ բոլորին՝ հեշտեալ իմն 'ի նմանէ առեալ փոխագրեցին. որպէս է փեսանել զՍաղմոսարանս և զՆոր Կրակարանս՝ յետ այնորիկ փայագրեալս: Ընդ որս և Թաղէոս երէց, որ յամին 1686, զառաջինն փայագրեաց 'ի Վենետիկ

զճաշոց գիրսն, ո՛չ սակաւ աշխարութեամբ կարծեն յարմարեալ զայնչափ ընթերցուածն՝ ըստ Ոսկանեանն զաղափարի՝ աղաւաղեալ զթագաւորականն ազնիւ օրինակ, որում ասէ հանդիպիլ յաջողութեամբ Տեառն:

Նմին իրի և երկրորդ անգամ հարկ եղեալ քաղաքութեան ողջոյն Աստուածաշունչ մատենին, ազգական նորին Ոսկանայ՝ Պետրոս ոմն Լադինացի անուանեալ, ունելով առ ձեռն պարասար գործիս քաղաքական պիտոյից, յար և նման ամենևին օրինակի իրումն նախնոյն, բայց մանրագիր և անմաքուր՝ քաղաքեաց յամին 1705. ՚ի Կոստանդնուպոլիս ՚ի թաղն Պէկոլլի:

Իսկ յետ ժամանակաց՝ մերս բազմարդին Մխիթար Աբբասայր քեսեալ զնուագութիւն երկուց այսոցիկ քաղաքութեանց յազգի մերում, որով դժուարագիր և մեծագին եղեալ մատենն, անկարանայր և ինքն ՚ի պէտս աշակերտաց իրումն դպրաբան չափաւոր ծախիւք ստանալ, խորեցաւ միսսանգամ քաղաքութեամբ այնմ դարման մատուցանել: Եւ զի պակասէին առ նմա հայկական գրչագիր օրինակք առ ուղղագրութիւն վրիպանացն՝ գորս ծանեալ յՈսկանեան օրինակի անդ. վասն այնորիկ առ ժամն ըստ մարթելոյ հայթիայթեալ զուղղագրութիւն նոցին ՚ի լուսանցս, առեալ ՚ի լապին թարգմանութենէ անփի ելթնալեզուեան մատենին Փարիզու, (որ դեռևս ՚ի յարգին էր ՚ի ժամանակին.) և ինչ ինչ որ անփանելի թուեցաւ նմա՝ նաև ՚ի բնաբանին մուծեալ. այսպիսի իմն դուզնաքեայ այլայլութեամբ՝ ըստ այնմ Ոսկանեան օրինակի՝ վայելչագոյն և յաւէր պայծառ յօրինուածով զարդուց, գործակցութեամբ ձեռնասուն աշակերտաց իւրոց՝ երրորդ անգամ ՚ի լոյս ընծայեաց զԱստուածաշունչ մատենն՝ ՚ի Վենէտիկ յամին 1733:

գ. Այլ քանզի և հիմն Մխիթարեանս այտորիկ քաղաքութեան եղև Ոսկանեանն. ապաքէն ոչինչ աւելի քան զնորայն գերագանցութիւն մարթ էր ունել սմա ըստ հարազատութեանն, այլ փակալին մնային նոյն թերութիւք՝ որ ինչ ՚ի յաղբիւրն անդ: Զի նա ինքն Ոսկան, որպէս յարդեանց անփի գործոց իւրոց ունիմք իմաստասիրել, (ըստ որում քեսանեմք արարեալ նորա նաև ՚ի քաղաքութիւնս այլոց գործոց նախնեաց մերոց, շարակնոցին ասեմ՝ և հասարակաց աղօթից. որոց առաջին և ընկերելագոյն քաղաքութիւնն ձախողակի վիճակեցաւ ՚ի ձեռս նորա.) նախ՝ զլիտվին անճաշակ գոլով ճշգրիտ հայկաբանութեան, ըստ բերման ժամանակին՝ յորում կարի իմն նուագեալ էր դպրութիւն հայկականս քերթողութեան յազգի մերում. և երկրորդ՝ նա ևս անքերթեալ ուսմանց գիտութեան իմաստասիրականին, որով և կանոնաց ուղիղ դարման. զայսպիսի զգուշալի գործառնութիւն յանձին կալեալ, ո՛չ միայն ըստ քերթողական արուեստին ձեռներեց եղև այլայլել զսքանչելի յօրինուած շարագրութեանն ՚ի մատունս բանի, և ՚ի համաձայնութիւնս անուանց, այլովքն հանդերձ. այլ և ըստ առաջնորդութեան միամիտ նախադատութեանց իւրոց հնարեցաւ իմն ուղղաբանել զհայկական բնաբանն ՚ի լապինական Վուկաթա ասացեալ թարգմանութենէ անփի. անգիտացեալ ապաքէն՝ եթէ մերս յառաջ գայ ՚ի հելլենականն աղբերէ Եթանասնից, գործիմակ և քեսաք ՚ի վեր անդր. և Վուկաթայն Լապինացոց՝ յեբրայականն օրինակէ, յորս անբաւ փարբերութիւնք են ՚ի միջի. գորոց չէ՛ փեղոյս հարցաքննել: Բայց արդարև ըստ միում կողման ևեթ սրգարանելի առնէր զանձն, եթէ զէթ ճշդիւ ամենայն ուրեք յաջողէր նմա առնել զիւրն կարծեցեալ ուղղաբանութիւնս, սա-

կայն առաւելու զամբասարանութիւն անձին յայն իսկ, զի ըստ հաճոյից իմն երևի բերիլ անխորի, ո՛չ պահելով զմիօրինակ կանոն յամենայնի ըստ երկուց ևս եղանակաց փոփոխութեան՝ զոր ասացաք: Որով Աստուածաշունչ իր՝ ըստ իմաստիցն ձևացաւ խառնարան այլ և այլ թարգմանութեանց՝ հելլենականին և լատինականին. իսկ ըստ քերթողական արուեստին՝ խառնաձայնութիւն նախնի հայկական վայելչաբանութեան՝ ընդ նորահնար օտարալուր բարբառոյ: Թողում և զոր ողջոյն գիրս Սիրաբայ՝ և չորրորդ Եզրայ՝ հանդերձ Թղթով ինչ Երեմիայ մարգարէի, իբրև ամբողջական մասունս՝ թարգմանեալ ՚ի լատինականէն՝ իբրովն իսկ թերուստումն հմտութեամբ բարբառոյն այնորիկ, յաւել ՚ի մերս՝ խուժադուժ հայկաբանութեամբ. օրինակ իմն իբրև կապերս քրճոյ առ կերպասիս ազուցեալ, մինչ զի և երեկեան համբակն Արամեանս դպրութեան մարթի որոշումն զանազանութեան առնել ՚ի նոսա: Վասն որոյ և իրաւամբք անընդունելի եղեալ վայրապար աշխարհութիւն նորա՝ պախարակեալ լինել ՚ի մտաւոր բանասիրաց իրոյ ժամանակին. թէպէտ՝ և ինքն զայրացեալ, որպէս ակնարկէ ուրեք, կոչէ զնոսա, *Մուրակասպասս*, և *բարձրայօն իմաստակա*: Այն զի՝ ընդ հակառակն՝ ըստ ուղիղ բանի խոհականութեան, զմի միայն գրչագիր գաղափար Աստուածաշունչ մատենի ունելով ՚ի ձեռին, և այն՝ ո՛չ զերձ ՚ի բազմապարիկ սխալանաց, որպէս և ինքն վկայէ ՚ի վերջաբանին, ՚ի ստիպել հարկի փրկագրութեանն՝ պարս Էր ամենայն հաւատարմութեամբ ընդօրինակել ՚ի նմանէ, նաև եթէ մարթ ինչ է ասել՝ ըստ յայտնի վրիպանացն իսկ ՚ի գրչաց հանդիպեալ, և զուղիղն երևեալ ինքեան՝ արտաքոյ բնաբանին ՚ի լուսանցսն անդ նշանակել, մինչև այլևս ճշգրտագիր օրինակ ժամանակաւ ՚ի յայտ եկեալ՝ մարթասցի ուղղել զնորին վրիպակս:

Եղանակ կազմութեան առաջիկայ փրկագրութեանս:

Ա. Յասացելոցս զարարդէպ հանգամանաց փրկագրութեանն Ոսկանայ՝ յայտ յանդիման երևեալ անհրաժեշտ կարևորութիւն նորակերտ փրկագրութեանս, մնայ մեզ արդ ծանօթս փայ բարենախանձ վերծանողաց մերումն՝ զեղանակէ տորին ձեռնարկութեան. զոր ըստ ճշգրիտ կանոնաց հաւատարմութեան գուն գործեցաք կապարել յազնուագոյն գրչագիր գաղափարէ անփի, զորմէ լիով ասացաք ՚ի վեր անդր: Արդ՝ նախ առաջին զնոյն թիւ և զկարգ պահեցաք գրոցն՝ ըստ որում և ՚ի գաղափարի մերում գրաք՝ համաձայն այլոց բազմաց հնագոյն օրինակաց. և վասն այտորիկ իսկ ո՛չ խղճեցաք արտաքոյ կարգի թողուլ զգիրսն Սիրաբայ, զոր թէպէտ իբր երեք ՚ի նորագիր օրինակաց, այսինքն՝ չորրորդն, հինգերորդն, և ութերորդն ունէին՝ սուկապէս գրեալ առանց սովորական նախադրութեան և ցանկի գլխոց, բայց այլք ընդ մերումս իսպառ զանց առնէին զնովա: Եւ արդարև կամեցեալ մեր հեղափոխել զհանգամանաց այնր գրոց՝ զոր այսօր ունիմք ՚ի հայկականս, բաց ՚ի հարկընփրի իմն եղանակաւ թարգմանութենէ նորա՝ բաղդարեալ ընդ յունականին, նաև կարի զանազանութիւն փեսանեմք ոճոյ շարագրութեանն յայլոց նմանափայ գրոց անփի՝ զոր արարին նախնի թարգմանիչք մեր, մինչ զի և ո՛չ նոցին կրպսերագոյն աշակերտաց համարձակելի է մեզ ընծայել. բայց կարծել եթէ բազմօք յետոյ՝ ՚ի նուաղութեան ասեմ ընփրի հայկաբանութեան հայթիայթեալ իցէ թարգմանութեան նորա. և հուսկ ուրեմն ՚ի յետին ժամանակս ՚ի համեմատութիւն կանոնին Լատինացոց՝ ՚ի բարենախանձ գրչաց անփի մուծեալ

ի հայկական: Ուր և առ այսպիսի նորակերպության նորին ապացոյց՝ չէինք անտեղի զայն ևս իմանալ, իբր զի ՚ի ցուցակս եկեղեցական պաշտամանց մերոց, որոյ վերջին կարգաւորութիւն եղև յերկուրասաներորդ դարու, ոչինչ ընթերցուած ՚ի Գրոցն Սիրաքայ նշանակեալ երևի, որպէս գրեթէ յայլ ամենայն գրոց Տին Կրակարանաց առեալ է, բաց յոմանց սակաւուց՝ սակս ոչ յարմարելոյ բանիցն, և բաց ՚ի Յայրնութենէն Յովհաննոն՝ ՚ի նորն, զորոյ զթարգմանութենէն՝ ևս ՚ի մերս՝ կասկածիմ ոչ անցանել հնութեամբ քան գութերորդ դարն, և յետոյ ուրեմն յարեալ ՚ի կանոնն, ըստ որում ունին զնոյն ամենայն գրչագիր օրինակք՝ որ այսօր երևին առ մեօք:

Իսկ թէ զիարդ այս անցք հանդիպեցան Գրոցն Սիրաքայ, որպէս և յայրնութեանն Յովհաննոն. ինձ այսպէս թուի անշուշտ՝ (զոր և ոչինչ պարճառանօք մարթ է սրերիւրել՝ թիւրս խորհելով զհաւարարնութենէն աստուածարեալ հարցն մերոց,) եթէ թարգմանիչք մեր ոչ ունելով զնոսին ՚ի հելլենական գաղափարի իրեանց յորմէ թարգմանէինն, արտաքոյ մնացին նոքին. և յետոյ, որպէս ասացաք՝ յայլոց թարգմանեալ ՚ի յայտ եկին առ մերս, որով և ՚ի միջին դարու վարդապետաց մերոց ուրեք ուրեք ՚ի վկայութիւն աման: Այլ Սիրաքն, ոչ երբէք եղաւ ՚ի նախնեաց անպի ՚ի բովանդակութեան կանոնի մերոյ, այլ արտաքոյ պարուեցաւ. որպէս և կանոն ժողովոյն Սիոնի կաթողիկոսի ՚ի Պարտալ՝ յութերորդ դարու անդ, յետ թուելոյ զգիրս Տին Կրակարանաց, յաւելու. *Եւ արտաքուստ պարզամատրեսցի առ ՚ի յուսուցանելոյ զձեր մանկունս...* *Սիրաքայ իմաստութիւն:* Ըստ որում և րեսանեմք իսկ, զի մեծ մասն օրինակաց նորին՝ կան գլխովին առանձինն են գրեալ, և կան մասնատրապէս ընդ առակացն Սողոմոնի՝ իբրև համարեսակ իրարական պարզամա: Իսկ զոր քերթողահայրն մեր ՚ի Գիրս պիտոյից. Ա 2. յառաջ բերէ վկայութիւն ՚ի Սիրաքայ, այն է ըստ հելլենական սկզբնագրին, որպէս անդանօր նշանակեալ ենք. որ ոչ երևի ՚ի յառաջիկայ հայկական օրինակս. որով և անդրէն հաստարի մերս պարճառ: Բաց ՚ի գրոցն Սիրաքայ՝ նաև գԹուղթ Երեմիայի, զոր Ոսկան կարգեալ ունի ՚ի վերջ գրոցն Բարուքայ, մեք գլխովին արտաքոյ թողաք, որովհետև ոչինչ ՚ի հետոց նորին նշմարեալ րեսաք երբէք ՚ի գրչագիրս մեր: Ըստ այսմ օրինակի ՚ի բաց բարձաք նաև գողջոյն հարուածս բանից կան զպարբերութիւնս՝ յընթացս իրաքանչիւր գրոց, յորս Ոսկան՝ և կան այլ ոք ՚ի յետին գրչաց պակասատր համարեալ զմերս՝ ՚ի ներքս մուծեալ էին ՚ի լարինականէն, թեպէտ յառաջ բերեալ և զնոսին նշանակեցաք ՚ի ծանօթութիւնսն: Որպէս ըստ թուոյն՝ զոր ասացաք, նոյնգունակ և ըստ կարգի մասնատր գրոցն համաձայնեցաք գրչագիր օրինակաց, ըստ որում ունէին և հելլենական հաւարարնագոյն օրինակք: Վասն որոյ ոչինչ գոյ զարմանալ և ՚ի շփոթումն պաշարիլ ուշիմ վերծանողի մարենիս, ՚ի րեսանելն և յայսմ զպարբերութիւն մերումս՝ յօրինակէ անպի Ոսկանայ, զոր մինչև ցարդ վարէր միամիտ սովորութեամբ. զի նա ինքն ըստ բնաբանիցն՝ համայն և զգիրսն հնարեցաւ դասակարգել համեմատ լարինականին: Քանզի ՚ի Տին Կրակարանին եղ նախ զմեծ մարգարէութիւնս այլով իմն կարգաւ, և ասպ զվոքունս. և ՚ի նորն՝ զԹուղթսն կաթողիկեայս յետ Պաղոսեան Թղթոց, և ՚ի սոսա գԵբրայեցին յետ ամենեցուն: Ուր ոչ զիրաց ակնածել նաև ՚ի սովորութիւն հասարակաց աղօթից Տայաստանեայցս եկեղեցւոյ. յորս նախնիք մեր համեմատ

կանոնի Աստուածաշունչ մարտնին գոր վարէին, 'ի կարգաորութեան անդ առաքելական ընթերցուածոց, սկսեալ 'ի զապկէ Յարութեանն, (ուստի և սկիզբն առնու եկեղեցական ամն մերոյս պաշտաման) սահմանեցին նախ զԹուղթսն կաթողիկէայս, և ապա զՊաղոսեանսն՝ ընդ ողջոյն շրջաբերութիւն ամին մինչև ցառաջիկայ Ադուհացն. որպէս յայտ իսկ է հմուտ պաշտօնէից եկեղեցոյ:

Բ. Երկրորդ՝ 'ի դէպ իսկ և շահաւէր վարկաք դնել զյառաջաբանս կամ զնախադրութիւնս, և զցանկս զլիսոց իւրաքանչիւր գրոց Տին և Նոր Կրակարանաց, հանդերձ նոցին համեմարեալ թուագրովք որ 'ի լուսանցս անդ բնաբանին. ըստ որում ունէին կարգեալ առհասարակ ամենայն գրչագիր օրինակք. գորս իբր աւելորդս և անպիպանս՝ արհամարհեալ զանց արար Ոսկան, որպէս գրէ 'ի վերջաբանութեան իրում: Զբազմահմուտ հեղինակ բանիցս՝ ըստ մասին Տին Կրակարանաց, ապաքէն 'ի Նայկազանց անտի մերոց արժան էր համարել, նկատեալ 'ի վայելուչ հայկաբան արտադրութիւն շարագրութեանն՝ հանդերձ այլ ևս սեպհական ինչ նշանօք, եթէ չէր 'ի վեր երևեալ 'ի նոր թարգմանութեան Ասորոց յԵթանասնիցն օրինակաց. գոր և հասարարեն եղեալ յեթներորդ դարուն 'ի հելլենական գաղափարէ. որոյ ընտրելագոյն գրչագիր օրինակի յաջողեցաւ և ինձ ականաբես լինել յԱմբրոսեանն գրարան 'ի Մեդիոլան: Քանզի գրչագիրս այս՝ ըստ իմն դարման, իբր 'ի ԺԳ դարու գրեալ կիսամասնեայ, որ պարունակէր զիմաստնական և զմարգարեական գիրս եւթ, 'ի սկիզբն անցնիւր գրոց ունէր կարգեալ զցանկ զլիսոց, որ գրեթէ բառ առ բառ համեմարել ընդ մերումս. այլ պակասէին 'ի նոսա նախադրութիւնք՝ որ անթերի յամենայն գիրս գրանին առ մեզ: Արդ՝ այս նախադրութիւնք և ցանկք զլիսոց, գորս ամբողջաբար ունին ամենայն գրչագիրք մեր. եթէ ըստ ասացելումս՝ ոչ են նախագիծ գրութեամբ յօրինեալ 'ի մերս հայկական բարբառ, սակայն հարազատ հայկաբանութեամբն որ նշմարի 'ի նոսին, կարծիս իմն քան՝ եթէ 'ի նոցին իսկ 'ի թարգմանչաց անտի մերոց զոյգ ընդ Աստուածաշունչ բնաբանիցն յեղեալ են 'ի մեզ. ունելով թերևս 'ի յառաջադրեալն իրեանց հելլենական գաղափարի: Թէպէր և զարմանք մեծ այն են. զի ոչ գրանին նոքին 'ի հելլենական գրչագիրս մինչև ցարդ 'ի յայտ եկեալս, որ յայլ և այլ մարտնարանս կրուպիոյ զանձեալ պահին. յորս յԱղէքսանդրեանն եւթ, որպէս ասեն՝ քեսանին 'ի լուսանցս բնաբանիցն 'ի հնութենէ զերծեալ հեպք թուահամարոյ զլիսոց՝ որք ուրեք ուրեք համեմարին մերումս բաժանման: Նմին իրի և անձանօթ գրան 'ի սոցանէ մարտնագիրք Երոպացոց՝ անտեղեակք մերումս դարութեան, մինչև ցիրապարակումն Մարգարեութեանն Դանիելի հանդերձ ցանկով զլիսոց 'ի լատին բարբառ՝ 'ի վերոյասացեալ Ասորի մարտնէ անտի, քապագրեալ 'ի Մեդիոլան յամին 1788. և 'ի թարգմանչէ գործոյն հեղինակ այնց զլիսակարգութեանց կարծեցաւ լինել Եւսեբիոս Կեսարացի: Ուր ապաքէն և մեզ ոչ էր քարադէպ նոյնգունակ իմաստապիրել, եթէ և 'ի մերս պակասէին նախադրութիւնք. քանզի 'ի նոսա ակներև ցուցանի, թէ մարտնագիր նոցին հանդերձ զլիսակարգութեամբքն, (յորս չիք զանազանութիւն ոճոյ արտադրութեանն,) այլ ոք է՝ յեպոյ ժամանակաւ քան զԵւսեբիոս, որ 'ի Քրոնիկոնն նորին ուրեք ուրեք վկայութիւնս 'ի մեջ ածէ՝ յանուանէ յիշելով զնա. որպէս է քեսանել 'ի նախադրութիւնս Եսթերայ,

Յուդայ, և Ա Մակաբայեցոց: Այլ և 'ի սմա յիշարակելով զյառաջաբանիցն Գրոց Դարաւորաց և Թագաւորութեանց արարեալ յիւրմէ, գրեթէ աներկբայ փայ մեզ համարել՝ եթէ համօրէն նախադրութիւնք և ցանկք զլիսոց Հին Կրակարանաց՝ այնմ միոյ մարենագրի են գործ. բայց թէ ո՛ր որ արդեօք նա՛ և յորոնմ դարու ծաղկեալ, չունիմք առ այժմ ասել՝ ո՛չ սրուգութեամբ և ո՛չ 'ի կարծ գուշակմամբ: Ըստ պայմանի գրոց Հին Կրակարանացն՝ համաձայն գրչագիր օրինակաց մերոց՝ եղաք և գՆոր Կրակարանացն գնախադրութիւնս և զցանկս առ իւրաքանչիւր գիրս. որպէս զնախադրութիւնս չորից անբարանացն, որք կարծին լինել Պամփիլեայ վկային, և կամ Եստեբեայ Կեսարացոյ: Նաև զսկզբունս զլիսոց անբարանաց՝ համաձայնութեամբ չորիցն միանգամայն՝ թուահամարով նշանակեալ. գորմէ և հաւանեալ են լինել ուրուականն այն Ամմոնի Աղէքսանդրացոյ. գոր կարարելագոյն ևս ձևացոյց ներհունն Եստեբի, ըստ որում գրէ 'ի ծանուցումն կանոնաց իւրումն Տամարաբառի: Նոյնգունակ կարգեցաք և զյառաջաբանս և զցանկս զլիսոց՝ Գործոց և Թղթոցն առաքելոց՝ արարեալս յԵթաղեայ անրի բանիբուն վարդապետէ. որ ըստ ակնարկելոյ 'ի բանս իւր՝ երևի ծաղկեալ 'ի միջոցին հինգերորդ դարու. այլ թէ յորոնմ կողման, և ո՛վ այնք յորոց 'ի խնդրոյ բերաւ յայսպիսի աշխարհասիրութիւնս, ընդ երկբայութեամբ է: Այլ 'ի վերայ այսր ամենայնի առ 'ի չճանրաբեռնելոյ առաւելապէս զբովանդակութիւն մարենիս, շարացաք այնորիք գորս և եղաք. զգուշացեալ յառաւելն յաճախել՝ պարճառս իմն փայ շփոթման վերճանողաց մերոց: Վասն այսորիկ ո՛չ գոր միանգամ զգրաք գրուածս յօրինակի մերում՝ անխտիր եղաք 'ի կարգին. այլ ինչ ինչ թողաք արտաքոյ. որպէս՝ 'ի Հին Կրակարանի զանց արարաք զկրկնակ նախադրութեամբք 'ի գիրս ինչ. և նս՝ զօրհնութեամբք կանոնաց Մաղմուսարանին, և զհամառօտ պարմութեամբք մարգարէից. իսկ 'ի Նորն՝ զկանոնօք համարաբառին Եստեբեայ՝ յաւերարանսն, և զցուցակօք ընթերցուածոց և վկայութեանց 'ի Թուղթս առաքելոց՝ հանդերձ այլովք. գորոց և մի ըստ միոջէ յիւրաքանչիւր վայրի ո՛չ դանդաղեցաք ծանուցանել: Բայց զի մի՛ և յայսմ պարճառէ արտաքոյ մնացեն ինչ ինչ և 'ի պիպանեաց անրի, որոց պակասութիւնն թերևս անկարարութիւն իմն բերէր գործոյս, յայն սակս պարշաճ վարկաք 'ի վախճան մարենիս իբր յաւելուած այսպիսի մնացորդաց առնել, կարգելով 'ի նմա և որ արտաքոյ մերումս գաղափարի յայլ գրչագիրս գրանէին. յորս զլիսաւորն էր Գիրքն Սիրաքայ, որ 'ի կանոնին Լափինացոց ընդ այլ սրբամարտան գրուածս աներկբայաբար պարուեալ է. և այլքն ըստ կարգի. գորոց յայսր առնէ անդանօր նախակարգել ծանուցումն զնոցանէ:

Ճ. Երրորդ՝ ունելով մեր առ ընթեր զյաճախութիւն գրչագիր օրինակաց, որպէս 'ի վերոյ ցուցաք, վասն այն առ 'ի կարարելագոյն հանգամանօք 'ի լոյս ընծայելոյ զառաջիկայ գործառնութիւնս, ո՛չ շարացաք և եթ ըստ մարթելոյ ուղղագրել նոքօք զառաջի եղեալս օրինակ 'ի վրիպանաց գրչին՝ ուր ուրեք 'ի մարդկայինս պայմանէ սխալեալ փեսաք. այլ և բաց 'ի ճշգրիտ ծանօթութեանց զեղանակէ գրչութեան նորին, պարշաճ դարեցաք նա ևս զգրաբերութիւնս այլոց օրինակաց առ նմին մերձ դնել՝ 'ի պէտս մերոց ուսումնասիրաց, որոց դէպ լինի 'ի զանազան առիթս վարել զսուրբ մարտանս, որով իբր միով հայեցիւք յանդիման ունին համեմարեալ փեսանել զայլ և այլ օրինակս: Զորս և այսպիսի իմն կարգաւ որոշեալ նշանակեցաք: Նախ՝ ուր միանգամ ըստ ա-

սացելոցս, գյայրնի երևեալ վրիպակս գրչին մերոյ ուղղագրեցաք ՚ի միաբան դրութենէ այլ ամենայն գրչագիր օրինակաց, անդանօր առ ՚ի ցոյց հաւարար-նութեան, միանգամայն և յառաւել զգուշութիւն՝ կամեցեալ առաջի առնել և զվրիպակսն զայնոսիկ, եղաք. *Յօրինակին՝ *այսպէս*, կամ *այնպէս*): Երկրորդ՝ փոյթ կալեալ ծանուցանել և զորս ՚ի լուսանցս մերումս օրինակի էին նշանակեալ ՚ի նմին գրչէ՝ փարբերութիւնք ինչ այլոց օրինակաց, անդէն որպէս զիարդ գրաք համաձայն առ մեօք եղելոց՝ ՚ի կարգի բնաբանին գրեալ, յայր արարաք դնելով. *Ի լուս՝. *այսպէս*, կամ *այնպէս*, համաձայն ոմանց, կամ բազմաց ՚ի բնաբ՝): Այլ ՚ի լուսանցս նշանակելոց աստի՛ որք բացարթութիւնք ևեթ էին բառից, կամ փարբերութիւնք թարգմանութեանց, սոսկապէս եղաք առանց յաւելուածոյ:

Իսկ զփարբերութիւնս այլոց գրչագիր օրինակաց՝ յառաւել դիւրութիւն, ՚ի չորս կարգս պարշաճ թուեցաւ որոշել՝ ըստ այսմ եղանակի: Նախ՝ ուր գրաք կէս մի յօրինակաց, և մերթ՝ նաև երկուք փարբերեալ ՚ի մերմէս, և մնացեալքն համենապ մերումս. անդէն նշանակեցաք. *Ոմանք *այսպէս*, կամ *այնպէս*): Եւ յայս փեսակ էին մեծ մասն փարբերութեանց: Երկրորդ՝ յորս բազմաթիւ օրինակք քան զկէսն՝ միաբան ունէին այլազգ ՚ի մերմէս, որպէս զի՛ ընդ մերումս մնալ երկուց, և մերթ նաև միոյ, ըստ առաւելութեան կամ նուագութեան թուոյ նոցին, յայնժամ եղաք. *Բազումք *այսպէս*, կամ *այնպէս*): Երրորդ՝ ուր առ հասարակ ամենայն օրինակք որ առ մեօք՝ համենապ իրերաց միաբան ունէին այլազգ ՚ի մերմէս, անդանօր նշանակեցաք. *Այլք *այսպէս*, կամ *այնպէս*): Յայսպիսիս արժան էր արդեօք այլայլել զբնաբան մեր, կասկածեալ զվրիպանաց գրչին, եթէ վասն բազմապարիկ պարշաճողութեանց ոչ առաջի եղեալ էր մեր կէտ նպարակի զմի միայն ընտրելագոյն գաղափար, ուղղագրեալ ևեթ զնոյն ՚ի յայրնի վրիպակաց գրչին: Թող զի և ուրեք ուրեք առանձնական փարբերութիւն մերումս՝ զկարարելագոյնն ունի փեղի քան զայլոցն ամենեցուն, որպէս յայր է որոց մարչին ՚ի հեղափոխութիւն հելլենական ընթերցուածոց: Եւ ևս՝ գուցէ ունելով մեր առընթեր և զայլ գրչագիր օրինակս, մարթ էր փեսանել և յայնոսիկ վայրս զհամաձայնութիւն սորին ընդ նոսա, և այնպէս չերևէր ինքն միայնակ առանձնախօս: Չորրորդ՝ ոչ անպարկան վարկաք բազում ուրեք և զփարբերութիւնս մի միայն օրինակի՛ որ շեղէր յայլոց ամենեցուն, ՚ի մէջ բերեալ նշանակել, *Օրինակ մի՛ *այսպէս*, կամ *այնպէս*): Մի՛ զի այսպիսի փարբերութիւնք երևէին երբեմն ՚ի հնագոյն՝ և յընտրի համարեալ գրչագիրս. զորոց գլիշարակս ևս կամեցաք անկորուստ պահել, զի ՚ի յայրնիլ թերևս և այլոց նման օրինակաց՝ հարցաքնութեամբ նոցին՝ ստուգեսցի ճշմարտութիւնն: Եւ դարձեալ այլ ուրեք՝ առ ՚ի հնփութիւն վերձանողին, քաջ ՚ի միտ առնուլ՝ եթէ յոլով անգամ փարբերութիւնք ՚ի գրչագիրս հանդիպեալք՝ ոչ միայն յառաջ գան ՚ի փարփամութենէ և ՚ի թիւր սովորութենէ ընդօրինակողաց, այլ և ՚ի կամակար յանդգնութենէ նոցին, որք ուղղագրութեան մարօք ձեռնամուխ լինին ըստ քմաց իւրեանց այլայլել: Ի սոյն պարճառ զլիսաւորաբար փոյթ եղև մեզ յառաջ բերել և զփարբերութիւնս Ոսկանայ. առ ՚ի յապացոյց վերոյսացելոցս զմմանէ փոքր ՚ի շարբ: Վասն որոյ ՚ի նշանակելն մեր՝ լոկ. *Ոսկան *այսպէս*, և այլն. իմանամք ցուցանել, եթէ նա ինքն միայն զարքուղեալ յամենայն գրչագիր օրինակաց, մերթ առ ՚ի

համաձայնությո՞ւն լարհինականին, և մերթ՝ ՚ի վերածումն նորահնար կանոնաց հայկական քերթողութեան՝ հնարեցաւ ուղղաբանել ըստ այնմ օրինակի: Ուր զայս ևս յո՛շ առնել ուսումնասիրին՝ ո՛չ դանդաղիմք, եթէ ո՛չ առհասարակ զհամօրէն փարբերութիւնս այլոց օրինակաց խոստարանամք՝ ՚ի սմա առաջի առնել, այլ ըստ մեծագոյն մասին. որպէս զի արտաքոյ մնալ սակաւուցն պիտանեաց, որք ՚ի րեսութենէ մերմէ ակամայ վրիպեցան. և այնոցիկ՝ զորովք փրիապէս զանց արարաք, աներկբայ ծանուցեալ զնոցին վրիպականութիւնս ՚ի թերութեանցն գրչաց ձևացեալ:

Պէ՛. Այլ ՚ի վերայ ասացելոցս ամենայնի՝ ոչինչ փարաղէպ վարկաք, իբր հակառակ ինչ գործելով մերս խոստարանեալ ճշգրիտ հաւաքարմութեան, ձեռնամուխ լինել ՚ի յայլայլութիւն նիւթական գրուածոց մալրենիս՝ ըստ երկից այսոցիկ զլիսոց: Առաջին՝ զի առ յաւէր հեշտընկալ առնելոյ զնոյն այժմեանս մերասեր ուսումնասիրաց. մանաւանդ զի մի՛ յամենայնի նորակերպ փոփոխութեամբ՝ որով մինչև ցարդ վարժեալն էին, վայրապար դժկամակութեան առաւելապէս պարճառս փացուք այնոցիկ՝ որոց սական է հմտութիւն ՚ի գրուածս նախնեաց. յառաջիկայոյ յերին դարու սովորութեան զհետ երթեալ վարեցաք զնշանագիրն (*o*), ՚ի հասարակ ասացեալ անուանս. բաց յանսովորից ոմանց, զորօրինակ, *օր, օրէնք, օրհնէլ*, և այլն. յորս օրինակ մեր ըստ նախնի յարմարադրութեան ունէր յամենայնի զերկբարբառս (*ա*), գրեալ՝ *ար, արէնք, արհնէլ*, և այլն: Այլ ՚ի յարուկ անուանս, որք յայլ ազգաց ՚ի մեզ փոխագրեցան, ապաքէն անպրեղի համարեցաք այսմ յեքամուտ սովորութեան զիջանել, թէն զառաջինն անդ անախորժ հնչեսցէ ՚ի լսելիս այլազգ սովորելոցն. վասն որոյ և ո՛չ խղճեցաք դնել ըստ գրչագիր օրինակաց մերոց, *Անան, Ագոստոս. Մաղոս, Պաղոս*, և այլն: Նոյնպէս և զանուան՝ *ւերն, ւղ. զւղ.* կամ *զեաղ, ալւր, թւր, հարւր, մևս, արդևք*, և այլն. զորս ըստ իւրաքանչիւր վայրաց համաձայնեցաք օրինակի մերում:

Երկրորդ՝ ՚ի կերպարութեան մասին ո՛չ ըստ ամենայնի զհետ չոգաք մերումս օրինակի. քանզի ո՛չ էր ամենայն ուրեք միակերպ կանոնաւ կերպարեալ. այլ երբեմն՝ մանաւանդ թէ յողջոյն գիրս ինչ յաճախեալ ունէր զկերպարութիւնն. և այլ ուրեք՝ նաև ՚ի կարևորսն զանց առնէր. զնման պարբերութիւնս բանի՝ ՚ի նմին վայրի մերթ սպորակերիւ, մերթ միջակերպիւ, և մերթ վերջակերպիւ անխափիր յանգէր. նմին իրի պարշաճ թուեցաւ մեզ ըստ կարի յամենայն փեղիս միապէս կերպարել, բաց յայնցանէ որք զիմաստ բանին կարէին այլայլել, յորս զգուշացաք ձեռնամերձ լինել: Նոյնգունակ և զշեշտանշանս ՚ի վերայ բառից ո՛չ էր միակերպ եղեալ. այլ ՚ի գիրս ինչ կարի յաճախէր, և յայլս ոմանս իսպառ նուագեցուցանէր. յորս մեք ըստ պարշաճին՝ զաւելորդան բարձաք, և զպակասորդն յայլուստ լցուցաք. մանաւանդ յայնմ՝ որք ունին նպաստել ուղիղ վերձանութեան, որով և բացայայտութեան նոցին իսկ իմաստիցն: Ուր զարմանալի իմն թուի, համաձայնութեամբ գրեթէ առ հասարակ ամենայն գրչագրաց՝ շեշտանշանն ՚ի վերայ անուանց առաքելոց յաւերարանագրի անդ՝ ըստ հելլենական առոգանութեանն եղեալ, *Պեպրոս, Յակոբոս, Յովհաննէս*, և այլն. արտաքոյ մերումս հայկական սովորութեան, ըստ որում ուսաք ՚ի բազմավանկ անուանս շեշտել զվերջինն, գրելով, *Պեպրո՛ս, Յակոբո՛ս, Յովհաննէ՛ս*, և այլն:

Երրորդ կարևոր վարկաբ գիրաբանչիւր գիրս Աստուածաշունչ մատենիս ըստ լափինական գլխակարգութեանց և համարաբանց որոշեալ բաժանել. գործինակ ունէին և ածանցեալքն 'ի գաղափարէն Ղազարու Բաբերդացոյ՝ 'ի գործածութիւն ցանկիցն յարմարեալ. և բաց 'ի նոցանէ նաև այլք՝ ըստ գլխակարգութեան մասին և եթ: Քանզի այսպիսի մանրամասն բաժանումն բնաբանից Սուրբ Գրոց մեծապէս բերին 'ի դիւրութիւն՝ որոց կամիցին 'ի վարարկանել զնոսա յիրաբանչիւր պէրս, առ 'ի անյապաղ որոնել և գրանել, և պարրաստաբար նշանակել 'ի նմանէ զոր խնդրեն: Նմին իրի և 'ի սկզբան ուրեմն ձևացեալ միանգամ 'ի վերայ Վուկաթա անուանեալ թարգմանութեան Լափինացոց, յեւ այնորիկ ցանգ անայլայլելի պահեցաւ նոյն փրոհումն, մինչև նա ևս 'ի հրապարակումն փպագրութեամբ՝ եբրայական և հելլենական բնագրաց, զոր 'ի գրչագիր մատենից խոստացան բնալին հաւարարմութեամբ կատարել:

Ե. Այսպիսի փարագու 'ի լոյս ածեալ զհարազատ հայկականս թարգմանութիւն Աստուածաշունչ մատենիս՝ ըստ ընփրելագոյն օրինակին, յուսամք մերոցս ուղղադատ բանասիրաց ընդունելի ընծայեցուցանել զմերս աշխատասիրութիւն, մանաւանդ թէ՛ 'ի դէպ իսկ պարզաճել նոցին բազմակարօք բաղձանաց. և կարեկից արգահարութեամբ ներումն գրանել, եթէ 'ի բերմանէ մարդկայինս պայմանի ակամայ պակասեալ իցէ մեր 'ի հոգաբարձութեան մեծի գործոյս՝ շեղելով երբէք 'ի յառաջադրեալ նպատակէս, զոր խոստացաք ճշգրիտ 'ի գլուխ փանել: Զորոյ զվաստակս կամակար յանձն առեալ յօգուր և 'ի պարծանս մերոյին ազգիս, որպէս արդարև հաւարարիմ աւանդապահք հոյակապ ժառանգութեանն՝ թողեալ 'ի բարեացապարտ մերոցն Նախնեաց, զնոյն անդրէն ողջ և անվթար, ըստ մարթելոյն սրբեալ յեկամուր այլայլութեանց և յարաբարութեանց՝ բերիմք նուիրել 'ի նոցանէ յաջորդեալ մանկանց, 'ի յիշատակ յաւիրենական՝ 'ի փառս Բարձրելոյն:

ՆԱԽԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆ ԾՆՆԴՈՑ:

ՉՍՈՒՐԲ և գասպուածային գիրս Ծննդոցս՝ գրեաց նախամարգարէն Մովսէս որ ՚ի քանէն Աբրաամու Ղևրացի: Մա ՚ի ժամանակս յԵ–գիպոսս ծառայութեանն Իսրայէլի, արժանի՛ եղև յԱսպուծոյ շնորհաց մարգարէութեան. և ՚ի Տոբոյն Ասպուծոյ վարդապետեալ՝ ուսան զհանգամանս լինելութեան արարածոցս, և զայրոց հնագունից իրաց զորս պարմէ ՚ի Գիրս յայս: Եւ քանզի սա՛ է առաջին մարգարէ. և սա՛ ա՛ն գրով օրէնս յԱսպուծոյ. և սա՛ առաջին գրեաց գիրս ասպուածեղէնս: Մակս այսոցիկ առցոյ՛ ՚ի մեջ զթուեցեալն ծերունեացն: Նախ՛ թէ զի՛նչ է մարգարէութիւն. և յի՛նչ պարճառս քուս մարգարէութիւն. և թէ զի՛նչ պէտք էին գրոյ, և գրով օրէնս քալոյ Ասպուծոյ: Եւ ապա խնդրել զպարճառս գրելոյ Ծննդոց գրոցս, և զհետևեալսն ըստ կարգի: Արդ՝ է՛ մարգարէութիւն, անյայտից իրաց զհպութիւն. ո՛չ միայն ասպագայից՝ այլ և անցելոց և մերձակայից: Եւ քեսակք մարգարէութեան, է՛ որ բանիւ, և է՛ որ իրօք: Բանիւն, կանխասացութիւնք, և պարմութիւնք, և օրէնդրութիւնք. և իրօքն, որպէս խոյն, ձեռնն, ջոյրն, գաւազանն:

Եւ պարճառք քալոյ՛ մարգարէութեան. նախ զի ողորմեալ Ասպուծոյ մարդկան էր զմարգարէութիւն, իբր զհայրենի բարիս զոր ունէր Ադամ, դարձուցեալ յորդիս նորա: Երկրորդ՝ զի լուծցէ զխաբէութիւնս դիւաց, որք խաբէին զմարդիկ, իբրու՝ թէ ունին ինքեանք նախագիպութիւն. որ միայն Ասպուծոյ է, և որոց նա՛ յայտնէ. որ են մարգարէքն: Երրորդ՝ զի զվիրկութիւնն որ Քրիստոսի լինելոց էր՝ կանուխ գուշակեցցեն մարդկան: Իսկ պարճառ գրով օրէնս քալոյն. զի առաջնոցն՝ առանց գրոյ եր օրէնս և պարուէրս Ասպուած. Ադամայ՝ չուրել ՚ի զհպութեան ծառոյն. քանն Սեթայ՝ չխառնել ընդ քունն Կայենի. քանն Նոյի՛ չուրել զարիւն կենդանոյ. Աբրահամու զթախարութիւնն: Իսկ ՚ի ձեռն Մովսիսի գրով. նախ զի այնոքիկ ո՛չ բազում ինչ, այլ պարզք էին և մեկինք. իսկ այսոքիկ քանս զլխաւորք, և այլ բազում ևս մասնաւորք, զորս ո՛չ էր կարողութիւն առանց գրոյ ՚ի մտի պահել. և ապա՝ զի ՚ի հեռանալ մարդկան յերեսացն Ասպուծոյ, հարկ լինէր գրով օրէնս առաքել:

Իսկ պարճառ Ծննդոց գրոցս՝ է՛ այս. զի մոլորեալ մարդկան յԱսպուծոյ, ոմանք ասացին ո՛չ բնաւ զոլ Ասպուած. և այլք զքարերս ասպուածս ասացին. և զաշխարիս ոմանք ինքնեղ ասացին. և այլք զնիւթն մշտնջենաւոր և անսկզբնակից Ասպուծոյ, ուստի առեալ ասեն Ասպուծոյ արար զաշխարիս: Ուրացան և զնախախնամելն Ասպուծոյ զաշխարիս՝ ասելով թէ ըստ պարահման բերի ամենայն: Զայսպիսի մոլորութիւնս ուղղել կամելով՝ գրեանց ՚ի Գիրս յայս, թէ եղական է աշխարիս և սկզբնաւոր, և թէ Ասպուած արար զաշխարիս, ո՛չ ՚ի հիւլէէ, այլ բանին յոչէից գոյացոյց զերկինս և զերկիր և զայլն ամենայն: Նոյն ինքն արար և զմարդն ՚ի պարկեր իւր, և եղ ՚ի դրախտին, որ ո՛չ պահեաց զպարուէրն Ասպուծոյ. այլ խաբեցաւ յօձէն, յանցեաւ և ել ՚ի դրախտէն յայս թշուառական կենցաղս: Եւ ՚ի վերայ մեծաց քրքրմութեանցն որ եհաս նմա, վշտացաւ և այնու՛, զի անդրանիկ որդին սպան զկրցերն, և սուգ մեծ հասոյց ծնողացն. և ինքն անիծիւք դարիւր յԱսպուծոյ: Եւ թէ ՚ի բազմանալ մարդկանն աճեցին չարիք, զորս ջրհեղեղաւ դարբեցաւ Ասպուած. պահելով սերմն կրկին աճման մարդկան գրունն Նոյի. յորոց ՚ի բազմանալն դարձեալ՝ բաժանեաց զլեզուս նոցա առ աշտարակաւն: Յերոյ ՚ի ծննդոցն

Սեմայ աստուածաշարութեամբ յայտնեալ Աբրահամ երթոյ՛ զհետ հրամանին Աստուծոյ՝ ՚ի Քաղդէացոցն առ Քանանացիս. և հարիւրամենի եղեալ ծնա զԻսահակ, և Իսահակ զՅակոբ, որոյ երթեալ ՚ի Խառան դառնայ կանամբք և որդւովք՝ ժառանգէ զԻսահակ: Իսկ որդին Յակոբայ Յովսէփ նենգեալ ՚ի յեղբարցն վաճառի յԵգիպտոս, և փառաորի մեկնութեամբ երազոցն փարաւտնի: Եւ ՚ի պարճառս սովոյն իջանէ Յակոբ ամենայն փամբն յԵգիպտոս, կերակրի ՚ի Յովսէփայ, և վախճանի՛ անդէն: Վախճանի ապա և Յովսէփ և եղբարք նորա: Զայս ամենայն պարմէ գիրք Ծննդոցս, որդի ՚ի հօրէ զծնունդս ժամանակագրութեամբ, յելիցն Ադամայ ՚ի դրախպէն մինչև ցմահն Յովսէփու, որ են ազգք ԻՂ. և ժամանակք ամաց ըստ իւթանասնիցն. ՎՇԽԱՄ:

Գլուխք Ծննդոցն:

Ա. Աստուածխօսութիւն վեցօրեայ արարչագործելոյն Աստուծոյ զաշխարհս, և դնելոյ ՚ի դրախպին զմարդն:

Բ. Վասն խաբելոյ օձին զկիւնն, և յանցանաց մարդոյն, և պարտիսն կրելոյն:

Գ. Ծնունդն Կայենի, և վասն սպանելոյ զեղբայրն պարտիսս նորին. և ազգահամար փան նորա մինչև ցելթն ազգս:

Դ. Ծննդաբանութիւն հանդերձ ժամանակագրութեամբ փանն Սեթայ մինչև ցՆոյ. յորում և վասն հսկայիցն:

Ե. Նրաման առնու Նոյ՝ կազմել զպապանն, որով ապրի ՚ի ջրհեղեղէն ինքն և փուն իւր:

Զ. Պարարագէ Նոյ Աստուծոյ. և ընդունի օրէնս և ուխտս յԱստուծոյ:

Է. Անիծանի Քանան վասն կապակելոյն զՆոյ:

Ը. Ծնունդք երից որդւոցն Նոյի՝ ելթանասուն և երկուց ազգաց. յորում և թէ ո՞ առաջին թագաւորեաց:

Թ. Շինուած աշտարակին, և բաժանել լեզուացն, և սփռել ազգացն ընդ ամենայն երկիր:

Ժ. Ազգահամար ժամանակագրութեամբ որդւոցն Սեմայ մինչև ցԱբրահամ:

ԺԱ. Ելն Աբրահամու ՚ի Քաղդէացոց, և գալն ՚ի Միջագետս և բնակել ՚ի Խառան. և զնալն անրի հանդերձ Ղովկաւ զհետ խոսքմանն Աստուծոյ ՚ի Քանան, և վասն սովոյն իջանել յԵգիպտոս:

ԺԲ. Պարժէ Աստուած զփարաւռն վասն Սառայի. և դառնայ Աբրահամ անդրէն ՚ի Քանան:

ԺԳ. Վասն կռուոյ՛ հովուացն մեկնի Ղովկ յԱբրահամէ, և եկեալ բնակէ ՚ի Սոդոմ:

ԺԴ. Երկրորդութիւն խոսքմանն Աստուծոյ առ Աբրահամ փալ նմա զերկիրն, և բնակելն նորա ՚ի Սամբրէ:

ԺԵ. Գերի՛ Ղովկ ընդ Սոդոմացիս ՚ի Քոդոգոմորեանց. որոց զհետ մրեալ Աբրահամ յաղթէ՛ և դարձուցանէ զաւարն զերեան:

ԺԶ. Մեծ քան զԱբրահամ զովով Մելքիսեղեկ՝ օրհնէ զԱբրահամ, և առնու հան զպասանորդսն:

ԺԷ. Չորեքկնի խոսքումնն Աստուծոյ առ Աբրահամ. և պարարագօքն գուշակէ նմա զվիշտս որդւոցն յԵգիպտոս, և սահմանէ զժամանակ ելիցն:

ԺԸ. Թէ՛ ծնաւ Աբրահամ զԻսմայել յԱզարայ աղախնոյ յութսուն և վեց ամի

սիոցն իւրոց:

ժթ. Մեծարի Աբրահամ յԱստուծոյ յորջորջմամբ անուանն, և հրամանաւ Աստուծոյ թղխարի՛ ինքն և իւրքն ամենայն:

ի. Երևի՛ նմա Աստուած երկու հրեշտակօք ՚ի կերպարանս արանց, և ընկալեալ զհիւրոյթան, հասարարէ զաւերիս ծննդեանն Սահակայ ՚ի նմին փարուջ:

իւ. Կործանի՛ Սողոմ, և Ղովք զերծեալ ՚ի լեառնն՝ ծնանի ՚ի դստերացն զՄովաբ և զԱնն:

իբ. Յափշտակէ Աբիմելէք Փղշտացի զՍառա, և ՚ի սպառնալեացն Աստուծոյ զարհուրեալ՝ հանդերձ թռշակօք ևս փայ ՚ի բաց:

իգ. Կարարի աւերիքն Աստուծոյ, զի ծնաւ Սառա զԻսահակ իննսնամեանի գոլով, և Աբրահամ հարիւրամեանի:

իդ. Խրատուն Սառայի ՚ի բաց արձակէ Աբրահամ զաղախինն որդուովն ՚ի Փառան:

իե. Երդնու Աբրահամ Աբիմելէքայ ՚ի Ջրհորն երդման, և հասարարէ եւթն որոջօքն իւր գոլ զՋրհորն, որ և կարդայ զԱստուած՝ Աստուած յախտենական:

իզ. Փորձի՛ Աբրահամ, և ընտրի՛ր գրեալ պարարագան, ընդունի զխոստումն զաւակին իւրոյ Քրիստոսի, յորմէ օրհնին ամենայն ազգք երկրի:

իէ. Սերունդք Նաքովրայ եղբօր Աբրահամու, յորոց և Ռեբեկա:

իը. Մեռանի Սառա ՚ի Քեբրոն. և զնէ Աբրահամ զագարակն Եփրոնի. յորում է այրն կրկին, ուր և թաղէ ՚ի նմա զՍառա:

իթ. Առաքէ Աբրահամ զժառայն ՚ի Խառան, և առնու զդուստրն Բաթուելի զՌեբեկա՝ կի՛ն որդոյ իւրում Սահակայ:

ի. Աբրահամ ծնանի և այլ ևս որդիս ՚ի Քեպուրայ. և ինքն ՚ի բարուք ծերութեան մեռանի, և թաղի յայրի անդ կրկնում:

լւ. Սերունդք Իսմայելի որդւոյ Նազարու, և մահ նորին:

լբ. Վաթսնամեանի գոլով Իսահակ՝ ծնաւ զՅակոբ և զԵսաւ. և զի վաճառեաց Եսաւ ընդ կերակրոյ զանդրանկութիւնն իւր Յակոբայ ընդ երդմամբ:

լգ. Խոստումն և զգուշութիւն յԱստուծոյ առեալ Իսահակ՝ բնակէ ՚ի մէջ Գերերացուց. և Աբիմելէք զգուշացուցանէ զիւրսն վասն Ռեբեկայ. ուր և հարիւրատր գրեալ զգարին Իսահակ՝ հալածի՛ յազգէն:

լդ. Պեղէ զխցեալ ջրհորսն, և զնոխն. ընդ որոյ զրկեալ ՚ի Փղշտացուցն. և ապա անդորրեալ՝ երդնուն միմեանց Սահակ և Աբիմելէք:

լե. Խրատու մօրն առնու Յակոբ զօրհնութիւնն ՚ի հօրէն, որոյ անարժան գրեալ Եսաւայ՝ յխալով սպառնայր սպանանել զՅակոբ:

լզ. Պատուէր առեալ Յակոբ ՚ի հօրէն գնալ ՚ի Խառան. և հասեալ ՚ի Բեթել հանդիպի փետեանն Աստուծոյ. և օծեալ զարձանն՝ ուխտէ զբասանորդսն փալ Աստուծոյ:

լէ. Նասեալ ՚ի Միջագետս ՚ի դաշտին, և պարահեալ Ռաքելայ՝ բանայ զջրհորն, և արբուցեալ զխաշինսն մրանէ ՚ի փուն Ղաբանու:

լը. Չորեքբասան ամ ծառայեալ՝ առնու զդստերսն Ղաբանու երկու նաժշտօքն, ՚ի խորհուրդ երկուց ժողովորդոցն Քրիստոսի:

լթ. Ծնեալ ՚ի կանանցն որդիս մեքասան, մեծանայ և ընչիւք, և հրամանաւ Աստուծոյ դառնայ զնալ առ հայրն Իսահակ զանդր ՚ի Լաբանայ:

լւ. Գողանայ Ղաքել զկուռսն. և պնդի Լաբան զհետ Յակոբայ. և խափանեալ

յԱստուծոյ նենգել Յակոբայ, աջ խաղաղութեան փուռեալ դառնայ անդրէն յերս: խն. Ընդ առաջ լինին Յակոբայ հրեշտակք Աստուծոյ, այլ կասկածեալ նորա յԻսաւայ առաքէ նմա պարարագս. և քաջալերեալ յերկիւղէն ժուժկալելովն ընդ Աստուծոյ և Իսրայել կոչմամբն. պարահեալ ապա Իսաւայ յուղարկէ սիրով:

խբ. Նասեալ Իսրայել ՚ի Սիկիմ սրացան զազարակն Եմովրայ հարիւր ոչխարաց:

խգ. Ի պարճառս դստերն Յակոբայ թլփափին Սիկիմացիք. և զնախաբանաց աղջկանն զլրէժ ՚ի սուր և յաւար վարեցեալք փութին:

խդ. Ուստի խրախուսեալ Իսրայել յԱստուած՝ որ ա՛հ արկ ՚ի վերայ բնակչաց երկրին, կորուսանէ զնոտփի աստուածսն:

խե. Մխիթարէ Աստուած զԻսրայել վասն Դեբովրայ, և փայ նմա վստահութիւն մեծութեան. ուստի իւղեալ կրկնակի զարձան՝ Տուն Աստուծոյ կոչէ զբեղին:

խզ. Մերձ յԵփրաթա հասեալ՝ դժուարածին եղեալ Նաբբելի մեռան, և անդէն թաղեցաւ:

խէ. Ելանէ Ռոբէն յանկողինս հօրն, ընդ որում խիթայր Յակոբ մինչ ՚ի մահ: Ասր թոնէ զերկոտասան որդիսն Յակոբայ. և թէ մեռաւ Սահակ ՚ի Մամբրէ՝ այն է Քերրոն:

խը. Ծնունդք Իսաւայ՝ թագաւորք և իշխանք ՚ի նմանէ, որք կորուսին զՔոռեցին ի՞նչ ազգ, և ինքեանք բնակեցին ՚ի Սէիր:

խթ. Թէ վասն երագոցն նախանձ կրեալ յեղբարցն Յովսէփ՝ վաճառի յԵգիպտոս:

ծ. Չարք գոլով որդիքն Յուդայ մեռա՛ն ՚ի Տեառնէ. իսկ Թամարայ յղացեալ ՚ի Յուդայէ ծնանի երկուս:

ծա. Թէ ՚ի վառաջ փիկնոջէն զրպարտեալ Յովսէփ և մտեալ ՚ի բանտ, մեկնէ զերագս ծառայիցն փարաւոնի:

ծբ. Մեկնէ՛ ապա և զփարաւոնի զերագսն, և իշխանացեալ ժողովէ ցորեան վասն սովոյն. և ծնանի որդիս:

ծգ. Եկին եղբարքն Յովսէփայ զցորենոյ. և ՚ի կրկին դարձին ծանօթս փուռեալ նոցա, յղեաց զհօրէն և զբոլոր փանէն վասն կարեաց սովոյն:

ծդ. Իջեալ Յակոբ յԵգիպտոս ելթանասուն և հինգ ոգով, և օրհնեալ զփարաւոն, ձերաբաժի ամենայն որդովքն ՚ի Յովսէփայ:

ծե. Թէ սրացաւ Յովսէփ զերկիրն հանդերձ բնակչօքն փարաւոնի՝ բաց ՚ի քրմացն:

ծզ. Մերձ ՚ի վախճան եղեալ Յակոբայ օրհնէ զորդիսն Յովսէփու. մեծարեալ զկրցերն ՚ի խորհուրդ նորոյս. և զՍիկիմ Յովսէփու սեպհականեալ:

ծէ. Օրհնէ ՚ի ժամ մահուն զորդիսն իւր մարգարտութեամբ. և խնդրէ ՚ի Յովսէփայ թաղել զինքն ՚ի զերեզմանին Աբրահամեանց ՚ի Քերրոն. զոր և արար նմա:

ծը. Մխիթարէ Յովսէփ զկասկած եղբարցն. և ինքն զերիս ծնունդս Եփրեմի փեսեալ, մարգարեանայ վասն ելիցն. ևս և վասն ոսկերաց իւրոց պարտիրեալ վախճանի ՚ի փառս Աստուծոյ:

ԾՆՈՒՆԴՔ

Ի սկզբանէ արար Աստուած զերկին և զերկիր: ²Եւ երկիր էր **1, 2**
աներևոյթ և անապարասար. և խաւար՝ ՚ի վերայ անդնոց.
և Նոզի Աստուծոյ շրջէր՝ ՚ի վերայ ջուրց: ³Եւ ասաց Աստու- **3**
ած. Եղիցի՛ լոյս: Եւ եղև՛ լոյս: ⁴Եւ երես Աստուած զլոյսն զի բարի՛ է: **4**
Եւ մեկնեաց Աստուած ՚ի մէջ լուսոյն և ՚ի մէջ խաւարին: ⁵Եւ կոչեաց **5**
Աստուած զլոյսն փիւ, և զխաւարն կոչեաց գիշեր: Եւ եղև երեկոյ՝ և
եղև վաղորդայն՝ օր մի: ⁶Եւ ասաց Աստուած. Եղիցի՛ հասարարութիւն **6**
՚ի մէջ ջրոցդ, և եղիցի մեկնել՝ ՚ի մէջ ջուրցդ և ջուրց: Եւ եղև այնպէս:
⁷Եւ արար Աստուած զհասարարութիւնն: Եւ անջրպետեաց Աստուած ՚ի **7**
մէջ ջրոյն որ ՚ի ներքոյ հասարարութեանն, և ՚ի մէջ ջրոյն որ ՚ի վերոյ
հասարարութեանն: ⁸Եւ կոչեաց Աստուած զհասարարութիւնն երկին: Եւ **8**
երես Աստուած զի բարի է: Եւ եղև երեկոյ, և եղև վաղորդայն, օր երկ-
րորդ: ⁹Եւ ասաց Աստուած. Ժողովեսցի՛ն ջուրքդ որ ՚ի ներքոյ երկնից՝ ՚ի **9**
ժողով մի, և երևեսցի ցամաքն: Եւ եղև այնպէս. և ժողովեցան ջուրքն,
որ ՚ի ներքոյ երկնից՝ ՚ի ժողովս իրեանց. և երևեսցաւ ցամաքն: ¹⁰Եւ **10**
կոչեաց Աստուած զցամաքն երկիր. և զժողովս ջուրցն կոչեաց ծովս:
Եւ երես Աստուած զի բարի է: ¹¹Եւ ասաց Աստուած. Բոյսեսցէ՛ երկիր **11**
բանջար խոտոյ. սերմանել սերմն ըսպ ազգի և ըսպ նմանութեան. և
ծառ պտղաբեր՝ առնել պտուղ ըսպ ազգի իրում. որոյ սերմն իւր ՚ի
նմին ըսպ ազգի ՚ի նմանութիւն ՚ի վերայ երկրի: Եւ եղև այնպէս: ¹²Եւ **12**
եհան երկիր բանջար խոտոյ, սերմանել սերմն որ է ՚ի վերայ ամենայն
երկրի. և փայտ պտղաբեր առնել պտուղ՝ որոյ սերմն իւր ՚ի նմին ըսպ
ազգի ՚ի վերայ երկրի: Եւ երես Աստուած զի բարի է: ¹³Եւ եղև ե- **13**
րեկոյ, և եղև վաղորդայն, օր երրորդ: ¹⁴Եւ ասաց Աստուած. Եղիցի՛ն **14**
լուսաւորք ՚ի հասարարութեան երկնից, ՚ի լուսաւորութիւն ՚ի վերայ երկ-
րի. և մեկնել՝ ՚ի մէջ փուրնջեան, և ՚ի մէջ գիշերոյ. և եղիցին ՚ի նշանս, և
՚ի ժամանակս, և յաւուրս, և ՚ի փարիս: ¹⁵Եւ եղիցին ՚ի լուսաւորութիւն ՚ի **15**
հասարարութեան երկնից ծագել յերկիր. և եղև այնպէս: ¹⁶Եւ արար Աս- **16**
տուած զերկուս լուսաւորսն զմեծամեծս. զլուսաւորն մեծ յիշխանութիւն
փուրնջեան, և զլուսաւորն փոքր յիշխանութիւն գիշերոյ. և զաստեղս:
¹⁷Եւ եղ զնոսա Աստուած ՚ի հասարարութեան երկնից լուսապոռ լինել **17**
յերկիր: ¹⁸Եւ իշխել փուրնջեան և գիշերոյ, և մեկնել ՚ի մէջ լուսոյն **18**
և ՚ի մէջ խաւարին: Եւ երես Աստուած զի բարի է: ¹⁹Եւ եղև երե- **19**
կոյ և եղև վաղորդայն, օր չորրորդ: ²⁰Եւ ասաց Աստուած. Նանցէ՛ն **20**
ջուրք զեռունս շնչոց կենդանեաց, և թռչունս թևաւորս ՚ի վերայ երկրի

*Վերնագիր գրոցս Ծննդոց պակասեր յօրինակի մերում. որպէս և յայլս՝ բաց
յունանց որք ունէին՝ Գիրք Ծննդոց, կամ Գիրք Արարածոց: Իսկ մեք առեալ
՚ի նշանակելոցն ՚ի ստորին կողմ իւրաքանչիւր իշիցն օրինակի մերոյ, եղաք
յառաջիկայդ՝ Ծնունդք. համեմար վերնագրաց այլոց յաջորդ գրոցն:*

1. 7 Ունանք. Եւ արար Աստուած զհասարարութիւն. և ան՝. ՚ի մէջ ջրոյն որ եր
՚ի ներքոյ: **8 Յունանս պակասի.** Երկին. և երես Աստուած զի բարի է: **11 Ի**
լուսանց մերումն դնի՝ Զբանջար խոտոյ. համեմայն այլոց ՚ի բնաբանի: **12 Ո-**
մանք յաւերում. Սերմն ըսպ ազգի և ըսպ նմանութեան, որ է ՚ի վերայ: **17 Ունանք.**
Լուսապոռ լինել երկրի:

21 ըսպ հասարարութեան երկնից: Եւ եղև այնպէս: ²¹ Եւ արար Ասարուած կէրս մեծամեծս, և զամենայն շունչ զեռնոց կենդանեաց, զոր հանին ջուրք ըսպ ազգի իրեանց. և զամենայն թռչունս թևաւորս ըսպ ազգի: Եւ երես Ասարուած զի բարի՛ են: ²² Եւ օրհնեաց զնոսա Ասարուած և ասէ. Աճեցէք և բազմացարոնք և լցէք զջուրսդ որ ՚ի ծովս. և թռչունքդ 23 բազմացի՛ն ՚ի վերայ երկրի: ²³ Եւ եղև երեկոյ, և եղև վաղորդայն, օր 24 հի՛նգերորդ: ²⁴ Եւ ասաց Ասարուած. Նանցէ՛ երկիր շունչ կենդանի ըսպ ազգի չորքոփանի, և սողունս, և գազանս երկրի ըսպ ազգի: Եւ եղև այնպէս: ²⁵ Եւ արար Ասարուած զգազանս երկրի ըսպ ազգի, և զանասո՛նս ըսպ ազգի, և զամենայն սողունս երկրի ըսպ ազգի իրեանց: Եւ երես 26 Ասարուած զի բարի՛ են: ²⁶ Եւ ասաց Ասարուած. Արասցոնք մարդ ըսպ պարկերի մերում և ըսպ նմանութեան, և իշխեսցեն ձկանց ծովու. և թռչնոց երկնից, և անասնոց, և ամենայն երկրի, և ամենայն սողնոց որ սողին ՚ի վերայ երկրի:

27 ²⁷ Եւ արար Ասարուած զմարդն ՚ի պարկեր իւր. ըսպ պարկերի Ասարուածի: Եւ արար զնա. արու և էգ արար զնոսա: ²⁸ Եւ օրհնեաց զնոսա Ասարուած՝ և ասէ. Աճեցէք և բազմացարոնք՝ և լցէք զերկիր. և փրբեցէք դնա. և իշխեսցէք ձկանց ծովու, և թռչնոց երկնից, և ամենայն անասնոց. 29 և ամենայն երկրի, և ամենայն սողնոց որ սողին ՚ի վերայ երկրի: ²⁹ Եւ ասաց Ասարուած. Ահաւաղիկ ետո՛ւ ձեզ զամենայն խոփ սերմանելի՝ սերմանել սերմն ըսպ ազգի և ըսպ նմանութեան, որ է ՚ի վերայ ամենայն երկրի. և ամենայն փայտ որ ունիցի յինքեան պտուղ սերման սերմանելոյ, ձե՛զ լիցի ՚ի կերակուր: ³⁰ Եւ ամենայն գազանաց երկրի. և ամենայն թռչնոց երկնից. և ամենայն սողնոց որ սողին ՚ի վերայ երկրի՝ որ ունիցի շունչ կենդանի. և ամենայն խոփ դալար ՚ի կերակուր: Եւ եղև 31 այնպէս: ³¹ Եւ երես Ասարուած զամենայն զոր արար, և ահա բարի՛ են յոյժ: Եւ եղև երեկոյ, և եղև վաղորդայն, օր վեցերորդ:

2. 2 ¹ Եւ կարարեցան երկինք և երկիր և ամենայն զարդ նոցա: ² Եւ կարարեաց Ասարուած յաւուրն վեցերորդի զամենայն զգործս իւր՝ զոր արար: Եւ հանգեա՛ւ յաւուրն եւթներորդի յամենայն զործոց իւրոց՝ զոր արար: ³ Եւ օրհնեաց Ասարուած զօրն եւթներորդ, և սրբեաց զնա. զի ՚ի նմա՛ հանգեաւ յամենայն զործոց իւրոց՝ զոր սկսաւ առնել Ասարուած: ⁴ Այս է գիր արարածոց երկնի և երկրի, յաւուր յորում արար Ասարուած զերկինս և զերկիր: ⁵ Եւ զամենայն բանջար վայրի՝ մինչև լեալ էր ՚ի վերայ երկրի, և զամենայն խոփ վայրի մինչև՛ բուսեալ էր, զի չև՛ ևս էր րեղացեալ * Տեառն Ասարուծոյ ՚ի վերայ երկրի. և մարդ չէր՝ որ զործէր զերկիր: ⁶ Բայց աղբիւր ելանէր յերկրէ՝ և ոռոգանէր զամենայն երեսս երկրի: ⁷ Եւ սպեղծ * Տէր Ասարուած զմարդն հող յերկրէ. և փչեաց 8 յերեսս նորա շունչ կենդանի, և եղև մարդն յոգի կենդանի: ⁸ Եւ րնկեաց

21 *Ոմանք.* Եւ զամենայն թռչուն թևաւոր ըսպ ազ՛: 26 *Ոսկսև.* Եւ իշխեսցէ ձկանց ծովու: 29 *Յայլս պակասի.* Սերմն ըսպ ազգի և ըսպ նմանութեան. որ է ՚ի վերայ: Այլք. Եւ զամենայն փայտ որ: 2. 2 *Յայլս պակասի.* Վեցերորդի զամենայն զգործս իւր: 3 *Ոմանք.* Զօրն եւթներորդի, և սր՛: 4 *Ի լուսանց մտրումս ՚ի վերայ* յաւուր յորում, *նշանակի՛* յորժամ եղև: 5 *Ոմանք.* Տեղացեալ Տէր Ասարուած ՚ի վերայ երկ՛:

Աստուած գորախարն յԵդեմ ընդ արևելս, և եդ անդ զմարդն զոր ստեղծ: ⁹Եւ բուսոյց ևս Տէր Աստուած յերկրէ զամենայն ծառ գեղեցիկ ՚ի րե- 9
սանել, և քաղցր ՚ի կերակուր. և զծառն կենաց ՚ի մէջ դրախարին, և
զծառն գիտելոյ զգիտութիւն բարոյ և չարի: ¹⁰Եւ զեմք ելանէր յԵդեմայ 10
ոռոզանել գորախարն. և անրի բաժանի ՚ի ճոխ առաջս: ¹¹Անուն միումն
Փիսովն. նա՛ է որ պարէ զամենայն երկիրն Եփլապայ, անդ ուր ոս- 11
կին է. ¹²և ոսկի երկրին այնորիկ ազնիւ. և անդ է սուրբակն և ակն 12
դահանակ: ¹³Եւ անուն զեպոյն երկրորդի Գեհոնն. նա՛ պարէ զամեն- 13
այն երկիրն Եթովպացոց: ¹⁴Եւ զեպն երրորդ՝ Տիգրիս, նա՛ է որ երթայ
յանդիման Ասորեստանի: Եւ զեպն չորրորդ Եփրատն: ¹⁵Եւ ան Տէր 15
Աստուած զմարդն զոր արար, և եդ զնա ՚ի դրախարին փափկութեան
գործել զնա և պահել: ¹⁶Եւ պարութեաց Տէր Աստուած Ադամայ՝ և 16
ասէ. Յամենայն ծառոց որ է ՚ի դրախարիդ՝ ուրելով կերիցեն, ¹⁷բայց 17
՚ի ծառոյն գիտութեան բարոյ և չարի՝ մի՛ ուրիցէք, զի յորում ատուր
ուրիցէք ՚ի նմանէ՝ մահո՛ն մեռանիցիք: ¹⁸Եւ ասաց Տէր Աստուած. Ոչ 18
է բարոք մարդոյ միայն լինել, արասցո՛րք դմա օգնական ըստ դմա:
¹⁹Եւ ստեղծ ևս Տէր Աստուած զամենայն զազանս վայրի, և զամենայն 19
թռչունս երկնից. և ամ զնոսս առ Ադամ րեսանել զինչ կոչեսցէ զնոսս:
Եւ ամենայն շնչոյ կենդանոյ զինչ և անուանեաց Ադամ, այն անուն է
նորա: ²⁰Եւ կոչեաց Ադամ անուանս ամենայն անասնոց, և ամենայն 20
թռչնոց երկնից, և ամենայն զազանաց վայրի. բայց Ադամայ ոչ գրաւ
օգնական նման նմա: ²¹Եւ արկ Տէր Աստուած թմբրութիւն ՚ի վերայ 21
Ադամայ, և ննջեաց. և ան մի ՚ի կողից նորա՝ և ելից ընդ այնր մար-
մին: ²²Եւ շինեաց Տէր Աստուած զկողն զոր ան յԱդամայ ՚ի կին, և ամ 22
զնա առ Ադամ: ²³Եւ ասէ Ադամ. Այ՛ս այժմիկ ոսկր յոսկերաց իմոց, 23
և մարմին ՚ի մարմնոյ իմոյ. սա՛ կոչեսցի կին, զի յառնէ՛ իւրմէ առաւ:
²⁴Վասն այնորիկ թողցէ այր զհայր իւր՝ և զմայր իւր, և երթիցէ՛ զհետ 24
կնոջ իւրոյ: ²⁵Եւ եղիցին երկուքն ՚ի մարմին մի: Եւ էին երկուքեան մերկ՝ 25
Ադամ և կին իւր, և ոչ ամաչէին:

Բ ¹ Եւ օձն էր իմաստնագոյն քան զամենայն զազանս որ ՚ի վերայ **3**
երկրի զոր արար Տէր Աստուած: Եւ ասէ օձն ցկինն. Զի՛ է զի ա-
սաց Աստուած թէ յամենայն ծառոց որ իցեն ՚ի ներքս ՚ի դրախարի
այրդ՝ մի՛ ուրիցէք: ²Եւ ասէ կինն ցօձն. Ի պողոյ ծառոց դրախարիդ 2
կերիցո՛րք: ³Բայց ՚ի պողոյ ծառոյն, որ է ՚ի մէջ դրախարին, ասաց Աս- 3
տուած՝ մի՛ ուրիցէք ՚ի նմանէ, և մի՛ հուպ լինիցիք՝ զի մի՛ մեռանիցիք:
⁴Եւ ասէ օձն ցկինն. Ոչ եթէ մահու մեռանիցիք: ⁵Զի գիտէր Աստուած 4, 5
թէ յորում ատուր ուրիցէք ՚ի նմանէ, բանայցեն աչք ձեր, և լինիցիք իբ-
րև զաստուածս, ճանաչել զբարի՛ և զչար: ⁶Եւ ետես կինն՝ զի բարի՛ էր 6
ծառն ՚ի կերակուր, և հաճո՛յ աչաց հայելոյ, և գեղեցիկ ՚ի րեսանել: Եւ
ան ՚ի պողոյ նորա, եկեր. և ետ առն իւրում ընդ իւր, և կերան: ⁷Եւ 7

8 Ունակք. Եւ րնկեաց Տէր Աստուած գորախարն Եդեմ ընդ: **12 Ունակք.** Եւ անդ է սուրբակ և ակն դահ՛: *Ուր Ոսկան.* և անդ է ակն սուրբակ: **19 Օրինակ մի.** Այն է անուն նոցա: **23 Ի լու՛.** *ոլորակ բարիս՛* այն այժմիկ. *նշանակի երկարիւ.* այն այժ՛: *Ունակք.* Ի մարմնոյ իմմէ: **3. 6 Ունակք.** Ի պողոյ նորա և եկեր:

բացան աչք երկոցունց, և գիտացին զի մերկ էին. և կարեցին Կերևու
 8 թզենոյ, և արարին իրեանց սփածանելիս: ⁸ Եւ լուան զձայն զգնալոյ
 Տեառն Աստուծոյ՝ ՚ի դրախարի անդ՝ ընդ երեկս, և թաքեան Ադամ և կին
 9 իւր յերեսաց Տեառն Աստուծոյ՝ ՚ի մէջ ծառոց դրախարին: ⁹ Եւ կոչեաց
 10 Տէր Աստուած զԱդամ, և ասէ ցնա. Ո՞ր ես: ¹⁰ Եւ ասէ. Լուայ զձայն քո
 11 ՚ի դրախարի աստ՝ և երկեայ. քանզի մերկ էի՝ և թաքեայ: ¹¹ Եւ ասէ ցնա.
 Ո՞ր պատմեաց քեզ թէ մերկ ես. բայց եթէ ՚ի ծառոյն յորմէ պատուիրե-
 12 ցի քեզ՝ անտի և եթէ չուրել, կերարի արդևք ՚ի նմանէ: ¹² Եւ ասէ Ադամ.
 13 Կինս գոր ետուր ընդ իս՝ սա՛ եպ ինձ՝ ՚ի ծառոյ անտի և կերայ: ¹³ Եւ
 14 ասէ Տէր Աստուած ցկինն. * Զի՞նչ գործեցեր զայդ: Եւ ասէ կինն. Օձն
 15 իսպրեաց զիս, և կերայ: ¹⁴ Եւ ասէ Տէր Աստուած ցօձն. Փոխանակ զի
 արարեր դու զայն, անիծեալ լիջիր դու յամենայն անասնոց և յամեն-
 16 այն գազանաց երկրի. ՚ի վերայ լանջաց և որովայնի քոյ զնասցես, և
 17 հող կերիցես զամենայն աուրս կենաց քոց: ¹⁵ Եւ եղից թշնամութիւն
 ՚ի մէջ քո և ՚ի մէջ կնոջդ, և ՚ի մէջ զաւակի քոյ և ՚ի մէջ զաւակի դո-
 րա. նա սպասեսցէ քոն՝ գլխոյ, և դու սպասեսցես նորա՝ զարշապարի:
 18 ¹⁶ Եւ ցկինն ասէ. Բազմացուցանելով բազմացուցից զորքսութիւնս քո
 և զհեծութիւնս քո. արքսութեամբ ծնցես որդիս. և առ այր քո դարձ
 17 քո, և նա՛ արքսեսցէ քեզ: ¹⁷ Եւ ցԱդամ ասէ. Փոխանակ զի լուար ձայնի
 կնոջդ քոյ, և կերար ՚ի ծառոյ անտի, յորմէ պատուիրեցի քեզ անտի
 միայն չուրել, և կերար ՚ի նմանէ, անիծեալ լիցի երկիր ՚ի գործս քո.
 18 արքսութեամբ կերիցես զնա զամենայն աուրս կենաց քոց: ¹⁸ Փո՛ւջ և
 19 արարակ բուսուցէ՛ քեզ. և կերիցես զբանջար վայրի: ¹⁹ Զբարամբբ
 երեսաց քոց կերիցես զհաց քո, մինչև դարձցիս յերկիր ուտի առար.
 20 զի հող էիր և ՚ի հող դարձցիս: ²⁰ Եւ կոչեաց Ադամ զանուն կնոջ իւրոյ
 21 կեանս. զի նա՛ է մայր ամենայն կենդանեաց: ²¹ Եւ արար Տէր Աստուած
 22 Ադամայ և կնոջ նորա հանդերձս մաշկեղէնս, և զզեցոյց գնտա: ²² Եւ
 23 ասէ Տէր Աստուած. Ահա Ադամ եղև իբրև զմի ՚ի մէնջ՝ զիւրել զբարի
 և զչար: Եւ արդ զուցէ ձգիցէ զձեռն և առնուցու ՚ի ծառոյն կենաց,
 24 ուտիցէ և կեցցէ յախարան: ²³ Եւ եհան արձակեաց զնա Տէր Աստուած՝ ՚ի
 24 դրախարէ անտի փափկութեան՝ գործել զերկիր ուտի առար: ²⁴ Եւ եհան
 զԱդամ, և բնակեցոյց յանդիման դրախարին փափկութեան. և հրամա-
 յեաց քերթեից և բոցեղէն սրոյ շուրջանակաւ պահել զճանապարհս
 ծառոյն կենաց:

4 ¹ Եմուր Ադամ առ Եւայ կին իւր, և յղացաւ և ծնաւ զԿային. և Գ
 2 ասէ. Սրացայ մարդ Աստուծով: ² Եւ յաւել ծնանել զեղբայր նորա
 3 զՆաբէլ: Եւ եղև Նաբէլ հովիւ խաշանց, և Կային գործէր զերկիր: ³ Եւ
 4 եղև յեպ աուրց՝ երբ Կային ՚ի պողոյ երկրի պարարագ Աստուծոյ:
 5 ⁴ Ա՞ծ և Նաբէլ յանդրանկաց խաշանց իւրոց և ՚ի պարարաց նոցա: Եւ
 5 հայեցաւ Աստուած յԱբէլ և ՚ի պարարագս նորա: ⁵ Եւ ՚ի Կային և ՚ի

8 Ունակ. Զձայն գնալոյ Տեառն Աստուծոյ ՚ի դր՞: և օրինակ մի. զձայն զայդ: 11 Ու-
 նակ. Անտի միայն չուրել, կերարի: 12 Այլք. Եւ արար Աստուած Ադամայ: 4. 1 Ու-
 նակ. Եւ եմուր Ադամ. և յղացաւ ծնաւ: 3 Ունակ. Ի պողոյ երկրին պարարագ:
 4 Ունակ. Նայեցաւ Աստուած ՚ի Նաբէլ և ՚ի:

գոհս նորա ո՛չ նայեցաւ: Եւ փրփմեցաւ Կային յոյժ, և խոնարհեցան անկան երեսք իւր: ⁶ Եւ ասէ Տէր Աստուած ցԿային. Ընդէ՛ր փրփմեցար, ⁶ կամ ընդէ՛ր խոնարհեցան անկան երեսք քո: ⁷ Ո՛չ ապաքէն եթէ ուղիղ ⁷ մատուցանես, և ուղիղ ո՛չ բաժանես՝ մեղար. լո՛ւս լեր, առ քե՛զ լիցի դարձ նորա, և դո՛ւ փրեացես նմա: ⁸ Եւ ասէ Կային ցՆաբէլ եղբայր իւր. Ե՛կ երթիցուք ՚ի դաշտ: Եւ եղև իբրև չոգան ՚ի դաշտ անդր, յարեաւ Կային ՚ի վերայ Աբիլի եղբոր իւրոյ և սպա՛ն գնաւ: ⁹ Եւ ասէ Տէր Աստուած ⁹ ցԿային. Ո՛րք է Նաբէլ եղբայր քո: Եւ նա ասէ. Չգիտեմ. միթէ պահապա՛ն իցեմ եղբորն իմոյ: ¹⁰ Եւ ասէ Աստուած. Չի՞նչ գործեցեր գայդ. գոչումն ¹⁰ արեան եղբոր քո բողոքէ՛ առ իս յերկրէ: ¹¹ Եւ արդ՝ անիծեալ լիջիր դու ¹¹ ՚ի վերայ երկրի, որ եբաց գբերան իւր ընդունել զարիւն եղբոր քոյ ՚ի ձեռաց քոց: ¹² Չի գործիցես զերկիր՝ և ո՛չ յաւելցէ փալ քեզ զգօրութիւն ¹² իւր. երերեալ և փափանեալ եղիցես ՚ի վերայ երկրի: ¹³ Եւ ասէ Կային ¹³ ցՏէր Աստուած. Մե՛ծ է պափիժ իմ քան զթողուլդ զիս: ¹⁴ Եթէ հա- ¹⁴ նես զիս այսօր յերեսաց երկրէ, և յերեսաց քոց թաքեայց. և լինիցիմ երերեալ և փափանեալ յերկրի. և եղիցի ամենայն որ գրանիցէ զիս՝ սպանցէ՛ զիս: ¹⁵ Եւ ասէ ցնա Տէր Աստուած. Ո՛չ այդպէս: Ամենայն որ ¹⁵ սպանանէ գԿային, եւթն վրէժս լուծցէ: Եւ եղ Տէր Աստուած նշան՝ ՚ի Կային՝ չսպանանել զնա ամենայնի որ գրանիցէ զնա: ¹⁶ Եւ ել Կային ¹⁶ յերեսաց Աստուծոյ. և բնակեցաւ յերկրին Նայիդ յանդիման Նդեմայ: ¹⁷ Եմո՛ւր Կային առ կին իւր, և յղացաւ և ծնաւ զԵնոք: Եւ շինէր քա- ¹⁷ դաք, և դնէր անուն քաղաքին յանուն որդոյ իւրոյ Ենոքայ: ¹⁸ Եւ եղև ¹⁸ որդի Ենոքայ Գայերիդադ: Եւ Գայերիդադ ծնաւ զՄայիէլ: Եւ Մայիէլ ծնաւ ¹⁹ զՄաթուսադա: Եւ Մաթուսադա ծնաւ զՂամէք: ¹⁹ Եւ ա՛ռ իւր Ղա- ¹⁹ մէք երկուս կանայս. անուն միումն Ադդա, և անուն երկրորդին Սէլ- ²⁰ լա: ²⁰ Եւ ծնաւ Ադդա զՅովբէլ. նա՛ է հայր այնոցիկ որ բնակեալ են ՚ի ²⁰ վրանս խաշնարածաց: ²¹ Եւ անուն եղբոր նորա Յովբադ: Նա՛ է հայր՝ ²¹ որ եցոյց զերգս և զքնարս: ²² Եւ Սէլլա ծնաւ զԹորբէլ, և էր ճարտարա- ²² պետ դարբին՝ պղնձոյ և երկաթոյ. և քոյր Թովբելայ Նոյեմա: ²³ Եւ ասէ ²³ Ղամէք ցկանայս իւր ցԱդդա և ցՍէլլա. Լուարո՛ւք ձայնի իմում կանայք ²⁴ Ղամէքայ, և ո՛նկն դիք բանից իմոց. զի այր սպանի ՚ի վէրս ինձ, և ²⁴ երիփասարդ՝ ՚ի հարուածս ինձ: ²⁴ Չի թէ եւթն անգամ վրէժք խնդրիցին ²⁴ ՚ի Կայենէ. ապա և ՚ի Ղամէքայ եւթանասանեկին եւթն:

Դ ²⁵ Եմո՛ւր Ադամ առ Եւայ կին իւր, և յղացաւ և ծնաւ որդի. և անու- ²⁵ անեաց զանուն նորա Սէթ * . ասէ. Չի յարոյց ինձ Աստուած զաւակ ²⁶ սյլ փոխանակ Նաբիլի գոր սպանն Կային: ²⁶ Եւ Սեթայ եղև որդի, և ²⁶ անուանեաց զանուն նորա Էնո՛կ. նա յուսացաւ կոչել զանուն Տեառն ²⁷ Աստուծոյ:

¹ Այս է գիր արարածոց մարդկան. յաւուր յորում արար Աստուած **5**

5 Ոմանք. Ոչ հայեցաւ... անկան երեսք նորա: **9 Ոմանք յաւելում.** Պահապա՛ն իցեմ եւ եղբոր իմոյ: **12 Այլք.** Չի գործեցես: **16 Ոսկան.** Յերեսաց Տեառն: **17 Ոմանք.** Եւ եմուր Կային.. և շինէ քաղաք: **Յայլս պսկասի.** Որդոյ իւրոյ Ենոքայ: **21 Ոսկան.** Նա էր հայր որ: **22 Ոմանք.** Եւ քոյր Թովբելայ Նեմայ: **24 Ոմանք.** Ապա և ՚ի Ղամէքէ: **25 Ոմանք.** Եւ եմուր Ադամ:

2 զԱդամ. ըստ պապկերի՛ Աստուծոյ սրեղծ զնա. ² արու և էգ արար զնոսա, և օրհնեաց զնոսա. և անուանեաց զանուն նոցա Ադամ, յառնոր
3 յորում արար զնոսա: ³ Եկեաց Ադամ ամս երկերիւր և երեսուն. և ծնաւ ըստ կերպարանաց իրոց և ըստ պապկերի իրում. և անու-
4 անեաց զանուն նորա Սէթ: ⁴ Եւ եղեն աւուրք Ադամայ յեպ ծնանելոյ
5 նորա զՍէթ՝ ամբ եւթնհարւր. և ծնաւ ուստերս և դստերս: ⁵ Եւ եղեն
ամենայն աւուրք Ադամայ զորս եկեաց, ամբ ինն հարւր և երեսուն,
6 և մեռաւ: ⁶ Եւ եկեաց Սէթ ամս երկերիւր և հինգ, և ծնաւ զԵնովս:
7 ⁷ Եւ եկեաց Սէթ յեպ ծնանելոյ նորա զԵնովս՝ ամս եւթնհարւր և եւթն.
8 և ծնաւ ուստերս և դստերս: ⁸ Եւ եղեն ամենայն աւուրք Սէթայ, ամբ
9 ինն հարւր և երկոպասան, և մեռաւ: ⁹ Եւ եկեաց Ենովս ամս հարւր
10 և իննըսուն, և ծնաւ զԿայնայն: ¹⁰ Եւ եկեաց Ենովս յեպ ծնանելոյ նո-
րա զԿայնայն՝ ամս եւթնհարւր և փասն և հինգ, և ծնաւ ուստերս և
11 դստերս: ¹¹ Եւ եղեն ամենայն աւուրք Ենովսայ՝ ամբ ինն հարւր և հինգ,
12 և մեռաւ: ¹² Եւ եկեաց Կայնայն ամս հարւր և եւթանասուն, և ծնաւ
13 զՄադադայէլ: ¹³ Եւ եկեաց Կայնայն յեպ ծնանելոյ նորա զՄադադայէլ,
14 ամս եւթնհարւր և քառասուն, և ծնաւ ուստերս և դստերս: ¹⁴ Եւ եղեն
15 ամենայն աւուրք Կայնայնայ՝ ամբ ինն հարւր և փասն, և մեռաւ: ¹⁵ Եւ
եկեաց Մադադայէլ ամս հարւր և վաթսուն և հինգ, և ծնաւ զՅարէդ:
16 ¹⁶ Եւ եկեաց Մադադայէլ յեպ ծնանելոյ նորա զՅարէդ՝ ամս եւթնհարւր
17 և երեսուն. և ծնաւ ուստերս և դստերս: ¹⁷ Եւ եղեն ամենայն աւուրք
18 Մադադայէլի՝ ամբ ութ հարւր և իննսուն և հինգ, և մեռաւ: ¹⁸ Եւ եկեաց
19 Յարէդ ամս հարւր և վաթսուն և երկու, և ծնաւ զԵնոք: ¹⁹ Եւ եկեաց
20 Յարէդ յեպ ծնանելոյ նորա զԵնոք՝ ամս ութ հարւր. և ծնաւ ուստերս
21 և դստերս: ²⁰ Եւ եղեն ամենայն աւուրք Յարէդի՝ ամբ ինն հարւր վաթ-
22 սուն և երկուք, և մեռաւ: ²¹ Եւ եկեաց Ենոք ամս հարւր վաթսուն և հինգ,
22 և ծնաւ զՄաթուսադա: ²² Եւ հաճոյ՛ եղև Ենոք Աստուծոյ յեպ ծնանելոյ
23 նորա զՄաթուսադա՝ ամս երկերիւր: Եւ ծնաւ ուստերս և դստերս: ²³ Եւ
եղեն ամենայն աւուրք Ենոքայ՝ ամբ երեք հարւր և վաթսուն և հինգ:
24 ²⁴ Եւ հաճոյ՛ եղև Ենոք Աստուծոյ. և ոչ ուրեք զփասնէր, զի փոխեաց զնա
25 Աստուած: ²⁵ Եւ եկեաց Մաթուսադա ամս հարիւր ութսուն և եւթն, և
26 ծնաւ զՂամէք: ²⁶ Եւ եկեաց Մաթուսադա յեպ ծնանելոյ նորա զՂամէք՝
27 ամս եւթնհարւր ութսուն և երկու. և ծնաւ ուստերս և դստերս: ²⁷ Եւ
եղեն ամենայն աւուրք Մաթուսադայի զորս եկեաց, ամբ իննհարւր
28 վաթսուն և ինն, և մեռաւ: ²⁸ Եւ եկեաց Ղամէք ամս հարւր ութսուն
29 և ութ. և ծնաւ որդի. ²⁹ և անուանեաց զանուն նորա Նոյ. ասէ՛ սա՛
30 և յերկրէ զոր անէծ Տէր Աստուած: ³⁰ Եւ եկեաց Ղամէք յեպ ծնանելոյ

5. 3 Ոմանք. Եւ ծնաւ որդի ըստ կերպարանի և ըստ պապկերի իւր: **4 Ոմանք.** ՉՍէթ ամս եւթն հարիւր: *Ուր Ոսկան.* ՉՍէթ՝ ամբ ութն հարիւր: **10 Այլք.** Եւթն հարիւր և հնգերասան: **12 Ոմանք.** ՉՄադադայէլ: **13 Ոմանք.** ՉՄադադայէլ: **22 Երկու օրհնակք և եթ համաձայնք իրերաց՝ աստէն յաւելուն.** Յեպ ծնանելոյ նորա զՄաթուսադայ, և *եկաց Ենովք* ամս երկերիւր: **26 'Բ լուս'.** ՚ի Եւթն հարւր ութսուն և եր՞, *նշանակի՛* ՊԲ. այսինքն՝ ութ հարիւր երկու. *համաձայն ոմանց՝ ՚ի քնար՞:*

նորա զՆոյ՝ ամս հինգհարևր և վաթսուն և հինգ, և ծնաւ ուստերս և դստերս: ³¹ Եւ եղեն ամենայն աուրք Ղամբայ՝ ամբ եթն հարիւր յիսուն և երեք, և մեռաւ: ³² Եւ էր Նոյ ամաց հինգ հարիւրից, և ծնաւ Նոյ երիս որդիս. զՄեմ, զՔամ, և զՅաբէթ:

¹ Եւ եղև իբրև սկսաւ մարդիկն բազմանալ ՚ի վերայ երկրի. և դստերք **6**
ծնան նոցա: ² Տեսեալ որդոցն Աստուծոյ զդստերսն մարդկան զի գեղեցիկ էին, առին իրեանց կանայս յամենեցունց գոր ընտրեցին: ³ Եւ **3**
ասէ Տէր Աստուած. Մի՛ մնացէ ոգի իմ ՚ի մարդկանդ յայդմիկ յաւիտեան. վասն լինելոյ դոցա մարմին: Եւ եղիցին աւուրք դոցա ամբ հարիւր քսան: ⁴ Եւ սկայք էին ՚ի վերայ երկրի յաւուրսն յայնոսիկ: Եւ **4**
յեպ այնորիկ իբրև մրանէին որդիքն Աստուծոյ առ դստերսն մարդկան, և ծնան իրեանց որդիս. նոքա էին սկայքն որ յաւիտենից արքանուանիք: ⁵ Եւ իբրև երես Տէր Աստուած եթէ բազմացան չարիք մարդկան ՚ի վերայ երկրի. և ամենայն ոք խորհէր ՚ի սրբի իրում խնամով՝ ՚ի չարիս զամենայն աուրս: ⁶ Եւ սորջացան Աստուած զի արար զմարդն **6**
՚ի վերայ երկրի. և մրախոհ եղև ՚ի սրբի իրում: ⁷ Եւ ասէ Տէր Աստուած. **7**
Ջնջեցից զամենայն մարմին գոր արարի յերեսաց երկրի, ՚ի մարդոյ մինչև յանասուն. և ՚ի սողնոց մինչև ՚ի թռչունս երկնից. զի բարկացայ զի արարի զնոսա: ⁸ Բայց Նոյ եզիպ շնորհս առաջի Տեսան **8**
Աստուծոյ:

Ե ⁹ Եւ այս են ծնունդք Նոյի: Նոյ՝ այր արդար կարարեալ էր յազգի **9**
անդ իրում. և հաճոյ եղև Նոյ Աստուծոյ: ¹⁰ Եւ ծնաւ Նոյ երիս որդիս. **10**
զՄեմ, զՔամ, զՅաբէթ: ¹¹ Եւ ապականեցան երկիր առաջի Աստուծոյ, **11**
և լցան երկիր անիրաւութեամբք: ¹² Եւ երես Տէր Աստուած զերկիր, և **12**
էր ապականեալ. զի ապականեաց ամենայն մարմին զճանապարհս իւր ՚ի վերայ երկրի: ¹³ Եւ ասէ Տէր Աստուած ցՆոյ. Ժամանակ ամենայն մարդոյ հասեալ է առաջի իմ. զի լցան երկիր անիրաւութեամբք ՚ի նոցանէ. և ահա ես ապականեցից զնոսա՝ և զերկիր: ¹⁴ Արդ՝ ա- **14**
րա՛ դու քեզ փապան ՚ի ջորեկուսի փայտից, խորշս խորշս գործեսցես զփապանն. և նաւիսն ձեփեսցես զնա ներքոյ և արփաքոյ: ¹⁵ Եւ **15**
այսպէս արասցես զփապանն. յերեքհարևր կանգնոյ զերկայնութիւն փապանին, և ՚ի յիսուն կանգնոյ զլայնութիւնն, և յերեսուն կանգնոյ զբարձրութիւնն: ¹⁶ Քաղելով գործեսցես զփապանն, և ՚ի մի՛ կանգուն **16**
կարարեսցես զնա ՚ի վերուստ. և զդուրս փապանին ՚ի կողմանէ՛ արասցես: Ներքնապոննս և միջնապոննս. և վերնապոննս գործեսցես ՚ի նմա: ¹⁷ Եւ ահա ես ածից ջրիեղեղ ջրոյ ՚ի վերայ երկրի, ապականել **17**
զամենայն մարմին յորում է շունչ կենդանի ՚ի ներքոյ երկնից. և ինչ որ իցէ ՚ի վերայ երկրի՝ սաքակեսցի: ¹⁸ Եւ եղից զուխար իմ ընդ քեզ. և **18**
մտցես ՚ի փապանն. դո՛ւ և որդիք քո, և կի՛ն քո, և կանայք որդոց քոց ընդ քեզ: ¹⁹ Եւ յամենայն անասնոց և յամենայն գազանաց և յամենայն **19**

32 Ոսկան. Ամաց հինգ հարիւրոց: **6. 1 Ոսկան.** Իբրև սկսան մար՛: **4 Ոսկան.** Նսկայք էին ՚ի վերայ եր՛: **7 Ոսկան.** Ջնջեցից զմարդն գոր արարի: *Ունակք.* Ջոր արարի յերեսաց երկրէ: **16 Յօրինակիկն սկսկասէր.** Կարարեսցես զնա ՚ի վերուստ: *Ունակք.* Եւ միջապոննս:

մարմնոյ. երկու երկու յամենայնէ մուծցես 'ի փապանն բուծանել ընդ
 20 քեզ. արու և էգ լինիցին: ²⁰ Յամենայն հաւուց թռչնոց ըսպ ազգի, և
 յամենայն անասնոց ըսպ ազգի. և յամենայն սողնոց երկրի ըսպ ազգի
 իւրեանց. երկու երկու յամենայնէ մարանիցեն առ քեզ կերակրել ընդ քեզ
 21 արու և էգ: ²¹ Եւ դու առնուցուս քեզ յամենայն կերակրոց զոր ուրիցեք,
 22 և ժողովեսցես դու առ քեզ. և եղիցի քեզ և նոցա կերակուր: ²² Եւ ա-
 րար Նոյ զամենայն զոր պապուիրեաց նմա Տէր Աստուած. նոյնպէս և
 արար:

7 ¹ Եւ ասէ Տէր Աստուած ցՆոյ. Մոյր դու և ամենայն փուն քո 'ի
 2 փապանդ. զի զքեզ փեսի արդար առաջի իմ յազգիդ յայդմիկ **»**: ² Եւ
 յամենայն անասնոց սրբոց մոյծ ընդ քեզ եւթն եւթն արու և էգ, և յա-
 3 մենայն անասնոց որ ոչ են սուրբ, երկուս երկուս արու և էգ: ³ Եւ 'ի
 թռչնոց երկնից սրբոց՝ եւթն եւթն արու և էգ. և 'ի թռչնոց որ ոչ սուրբ
 են՝ երկու երկու արու և էգ, բուծանել զաւակ 'ի վերայ ամենայն երկրի:
 4 ⁴ Եւ այլևս եւթն օր, և ածից ես անձրև 'ի վերայ երկրի զքառասուն փիւ և
 զքառասուն գիշեր, և ջնջեցից՝ զամենայն հասակ զոր արարի յերեսաց
 5 երկրի: ⁵ Եւ արար Նոյ զամենայն, զոր միանգամ պապուիրեաց նմա Տէր
 6 Աստուած: ⁶ Նոյ էր ամաց վեց հարիւրոց, և ջրհեղեղ ջուրցն եղև 'ի վե-
 7 րայ երկրի: ⁷ Եւ եմուր Նոյ և որդիք իւր, և կին նորա, և կանայք որդոց
 8 նորա ընդ նմա 'ի փապանն վասն ջուրցն հեղեղի: ⁸ Եւ 'ի թռչնոց սրբոց,
 և 'ի թռչնոց որ ոչ սուրբ էին. և յամենայն սողնոց որ սողին 'ի վերայ
 9 երկրի, ⁹ երկու երկու մփին առ Նոյ 'ի փապան անդր՝ արու և էգ, որ-
 10 պէս պապուիրեաց նմա Տէր Աստուած: ¹⁰ Եւ եղև յեւր եւթն աւուր, և ջուր
 11 ջրհեղեղին եղև՝ 'ի վերայ երկրի: ¹¹ Յամին վեցհարիւրորդի կենացն Նո-
 յի. յեւթներորդում ամսեանն 'ի քսան և եւթն ամսոյն. և պապառեցան
 ամենայն աղբիւրք անդնոց **»** բազմաց. և սահանք երկնից բացան:
 12 ¹² Եւ եղև անձրև 'ի վերայ երկրի զքառասուն փիւ, և զքառասուն գիշեր:
 13 ¹³ Յաւուր յայնմիկ եմուր Նոյ. Սէմ, Քամ, Յաբէթ. որդիք Նոյի, և կին
 14 Նոյի, և երեք կանայք որդոց նորա ընդ նմա 'ի փապան անդր: ¹⁴ Նո-
 քա և ամենայն գազանք ըսպ ազգի, և ամենայն անասուն ըսպ ազգի
 իւրեանց, և ամենայն սողուն շարժուն 'ի վերայ երկրի ըսպ ազգի իւ-
 15 րեանց: Եւ ամենայն հաւ թռչուն ըսպ ազգի իւրում, ¹⁵ մփին առ Նոյ 'ի
 փապան անդր երկու երկու յամենայն մարմնոյ յորում է շունչ կենդա-
 16 նի: ¹⁶ Եւ որ մփանէին՝ արու և էջ յամենայն մարմնոյ մփանէին, որպէս
 17 պապուիրեաց Աստուած Նոյի: ¹⁷ Եւ փակեաց Տէր Աստուած արփաքոյ
 նորա զփապանն: Եւ եղև ջրհեղեղ զքառասուն փիւ և զքառասուն գի-
 18 շեր 'ի վերայ երկրի: Եւ բազմացան ջուրն և վերացոյց զփապանն. և
 բարձրացաւ յերկրէ: ¹⁸ Եւ զօրանայր ջուրն և բազմանայր յոյժ 'ի վերայ

20 Ոսկան. Մարանիցեն առ քեզ զի կեցցեն: Եւ դու: **21 Ոսկան.** Մարանիցեն առ քեզ զի կեցցեն: Եւ դու: **22 Ոմանք.** Զոր միանգամ պապուիրեաց նմա: **7. 1 Ոմանք.** Եւ ասէ Աստուած ցՆոյ: **8 Ոմանք յակրուն.** Որ ոչ սուրբ էին և յանասնոց սրբոցն, և յանասնոց որ ոչ սուրբ են. և յամենայն սողնոց: **9 Ոմանք.** Մփին առ Նոյ 'ի փապանն անդ: **11 Ոսկան.** Յերկրորդում ամսեանն 'ի քսան և: **14 Ոմանք.** Սողուն շարժուն ըսպ ազգի իւրեանց 'ի վերայ: *Յօրինակին պակասաւք.* Եւ ամենայն հաւ թռչուն: **15 Ոսկան.** Յորում էր շունչ կեն՝:

երկրի: Եւ շրջէր փապանն 'ի վերայ ջրոց: ¹⁹Եւ աստրկանայր ջուրն 19
յոյժ յոյժ 'ի վերայ երկրի և ծածկէր զամենայն լերինս բարձունս որ էին
'ի ներքոյ երկնից: ²⁰Նագեփասան կանգուն բարձրացաւ ջուրն 'ի վեր. 20
և ծածկեաց զամենայն լերինս: ²¹Եւ մեռան ամենայն մարմին շարժուն 21
'ի վերայ երկրի, թռչնոց և անասնոց և զազանաց. և ամենայն սողուն
զեռուն 'ի վերայ երկրի, և ամենայն մարդ: ²²Եւ ամենայն որ ունէր 22
շունչ կենդանի յրոնգունս իւր. և ամենայն որ ինչ էր 'ի վերայ ցամաքի
մեռան: ²³Եւ ջնջեանց զամենայն հասակ որ էր 'ի վերայ երեսաց երկրի, 23
'ի մարդոյ մինչև յանասուն. 'ի սողնոց մինչև 'ի թռչունս երկնից. և
ջնջեցան յերկրէ: Եւ մնաց միայն Նոյ և որ ընդ նմա էին 'ի փապանի
անդ: ²⁴Եւ բարձրացան ջուրն 'ի վերայ երկրի աուրս հարիւր և յիսուն: 24

¹Եւ յիշեաց Աստուած զՆոյ և զամենայն զազանս, և զամենայն **8**
անասունս, և զամենայն թռչունս որ էին ընդ նմա 'ի փապանի անդ.
և ած Աստուած հողմ 'ի վերայ երկրի, և դադարեաց ջուրն: ²Եւ խցան 2
աղբիւրք անդընդոց, և սահանք երկնից. և արգելան անձրև յերկնից:
³Եւ զիջանէր փակաւ, երթայր ջուրն և թուլանայր յերկրէ և նուազէր 3
ջուրն յեփ հարիւր և յիսուն աուր: ⁴Եւ նստան փապանն յեթներորդում
ամսեանն 'ի քսան և եւթն ամսոյն 'ի լերինս Արարափայ: ⁵Եւ ջուրն 5
երթայր և նուազէր մինչև 'ի փասներորդ ամիսն: Իսկ յամսեանն մե-
փասաներորդի, որ օր առաջին էր ամսոյն՝ երևեցան զլուխք լերանց:
⁶Եւ եղև յեփ քառասուն աուր եքաց Նոյ զպապուհան փապանին զոր 6
արար: ⁷Եւ արձակեաց զազբան, և ել. և անդրէն ոչ դարձաւ մինչև 7
ցամաքել ջրոյն յերկրէ: ⁸Եւ արձակեաց զաղաւնին զհեփ նորա փեսա- 8
նել թէ ցածուցեալ իցէ ջուրն յերեսաց երկրի: ⁹Եւ չգրեալ աղաւնոյն 9
հանգիստ ուրից իւրոց՝ դարձան անդրէն առ նա 'ի փապան անդր. զի
ջորդ դեռ ունէր զամենայն երեսս երկրի: Եւ ձգեաց զձեռն և ընկալաւ
զնա, և առ զնա անդրէն առ իւր 'ի փապան անդր: ¹⁰Եւ դադարեաց 10
ևս աուրս եւթն, և դարձաւ արձակեաց զաղաւնին 'ի փապանէ անդի:
¹¹Եւ դարձաւ առ նա աղաւնին ընդ երեկս, և ունէր փերև ձիթենոյ շիղ 11
'ի բերան իւրում. և զիփաց Նոյ, թէ ցածուցեալ են ջուրքն յերկրէ: ¹²Եւ 12
դադարեաց աուրս եւթն ևս, և դարձեալ արձակեաց զաղաւնին: Եւ
ոչ ևս յաւելաւ դառնալ առ նա: ¹³Եւ եղև 'ի վեցհարիւրորդի և 'ի միոնմ 13
ամի կենաց Նոյի, յամսեանն առաջնում որ օր մի էր ամսոյն, նուազեաց
ջուրն յերեսաց երկրի: Եւ եքաց Նոյ զձեղուն փապանին զոր արար *:
Եւ երես զի նուազեալ էր ջուրն յերեսաց երկրի: ¹⁴Իսկ յամսեանն եւթն- 14
երորդի, որ օր քսան և եւթն էր ամսոյն՝ ցամաքեցան երկիր: ¹⁵Եւ իսուե- 15
ցաւ Տէր Աստուած ընդ Նոյի և ասէ. ¹⁶Ե՛լ 'ի փապանէ այսփի, դու և կին 16
քո, և որդիք քո, և կանայք որդոց քոց ընդ քեզ: ¹⁷Եւ ամենայն զազանք 17
որ են ընդ քեզ, և ամենայն մարմին 'ի թռչնոց մինչև ցանասունս. և զ-

23 Այլք. Եւ 'ի սողնոց մինչև: **8. 3 Ոսկրսն.** Եւ թողանայր յերկրէ: **4 Ոմանք.** 'Ի լերինս Արարափայ: և *ոմանք.* Արարափայ: **7 Այլք.** Մինչև ցցամաքել ջրոյն: **8 Ոմանք.** Յերեսաց երկրէ: **9 Ոմանք.** Անդրէն առ Նոյ 'ի փա... և ձգեաց զձեռն իւր և ընկալա՛: **10 Ոմանք.** Եւ դարձեալ արձակեաց: **11 Ոմանք.** Ծիղ 'ի բերանի իւրում: **12 Ոմանք.** Եւ ոչ ևս յաւել դառ՛: **13 Ոմանք.** Եւ եղև յեփ վեցհարիւրորդի և... յերեսաց երկրէ: **14 Ոմանք.** Իսկ յամսեանն երկրորդի:

ամենայն սողոնն զեռուն երկրի հա՛ն ընդ քեզ, և զեռասցեն 'ի վերայ
 18 երկրի: Եւ աճեցէ՛ք և բազմացարուք 'ի վերայ երկրի: ¹⁸ Եւ ել՛ Նոյ. և կին
 19 նորա և որդիք նորա, և կանայք որդւոց նորա ընդ նմա: ¹⁹ Եւ ամենայն
 գազան, և ամենայն սողոնն շարժուն, և ամենայն թռչուն յերկրէ ըսպ
 ազգի իրեանց, ելին 'ի փապանէ անփի:

20 ²⁰ Եւ շինեաց Նոյ սեղան Աստուծոյ: Եւ առ յամենայն անասնոց **9**
 սրբոց, և յամենայն թռչնոց սրբոց, և եհան ողջակէզ 'ի վերայ սեղանոյն:

21 ²¹ Եւ հոփոփեցաւ Տէր Աստուած 'ի հոփ անուշից: Եւ ասէ Տէր Աստու-
 աճ, աճեալ զմտաւ. Ո՛չ ևս յաւելից անիծանել զերկիր վասն գործոց
 մարդկան: Զի միփք մարդկան հասարարեալ են 'ի խնամս չարի 'ի
 մանկութենէ իւրմէ: Արդ՝ ո՛չ ևս յաւելից հարկանել զամենայն մար-
 22 մին կենդանի որպէս արարի: ²² Այսուհետև զամենայն ատուրս երկրի՝
 սերմն և հունձք, ցո՛րփս և փօթ, ամա՛ռն և գարուն, գրիւ և գգիշեր մի՛
 դադարեսցեն:

9 ¹ Եւ օրհնեաց Աստուած զՆոյ և զորդիս նորա. և ասէ ցնոսա. Աճե-
 2 ցէ՛ք և բազմացարուք և լցէ՛ք զերկիր և փիրեցէ՛ք դմա: ² Եւ ա՛հ և երկիւղ
 ձեր եղիցի 'ի վերայ ամենայն գազանաց երկրի. և 'ի վերայ ամենայն
 թռչնոց երկնից, և 'ի վերայ ամենայն զեռնոց երկրի, և 'ի վերայ ամե-
 3 նայն ձկանց ծովու. զորս ընդ ձեռանք ձերով ետրու: ³ Եւ ամենայն զեռուն
 որ է կենդանի, ձե՛զ լիցի 'ի կերակուր. իբրև զբանջար խոփոյ ետրո՛ ձեզ
 4, 5 զամենայն: ⁴ Բայց զմիս արեամբ շնչոյ մի՛ ուրիցէք: ⁵ Քանզի և զձեր ա-
 րիւն շնչոյ խնդրեցից, 'ի ձեռաց ամենայն գազանաց խնդրեցից զնա, և
 'ի ձեռաց մարդոյ. 'ի ձեռաց առն զշունչ արեան եղբօր իւրոյ խնդրեցից:

6 ⁶ Որ հեղու զարիւն մարդոյ, փոխանակ արեան նորա հեղցի՛ արիւն նո-
 7 րա: Զի 'ի պարկէր Աստուծոյ արարի ես զմարդն: ⁷ Այլ դուք աճեցէ՛ք
 8 և բազմացարուք՝ և լցէ՛ք զերկիր, և բազմացարուք 'ի վերայ դորա: ⁸ Եւ
 խօսեցան Տէր Աստուած ընդ Նոյի, և ընդ որդիս նորա որ ընդ նմա է-
 9 ին՝ և ասէ. ⁹ Եւ ահաւասիկ ես հասարարեմ զուխար իմ ընդ ձեզ, և ընդ
 10 զաւակի ձերում յեր ձեր: ¹⁰ Եւ ընդ ամենայն շնչոյ կենդանւոյ որ ընդ
 ձե՛զ են, 'ի թռչնոց և յանասնոց և յամենայն գազանաց երկրի * որ ընդ
 ձե՛զ. և յամենեցունց որ ելին 'ի փապանէ անփի, և ամենայն անասնոց
 11 երկրի: ¹¹ Եւ հասարարեցի՛ց զուխար իմ ընդ ձեզ. և ո՛չ ևս մեռանիցի ա-
 մենայն մարմին 'ի ջրհեղեղէ. և ո՛չ ևս եղիցի ջրհեղեղ ջուրց ապականել
 12 զամենայն երկիր: ¹² Եւ ասէ Տէր Աստուած ցՆոյ. Այս է նշան ուխտին
 զոր ես փաց ընդ իս և ընդ ձեզ, և 'ի մէջ ամենայն շնչոյ կենդանւոյ
 13 որ է՛ ընդ ձեզ, յազգս յախտենից: ¹³ Զադեղն իմ եղից յամպս, և եղի-
 ցի 'ի նշանակ յախտենական ուխտին ընդ իս և ընդ ամենայն երկիր:

14 ¹⁴ Եւ եղիցի 'ի գումարել ինձ զամպս 'ի վերայ երկրի, երևեսցի ադեղն
 15 իմ յամպս: ¹⁵ Եւ յիշեցից զուխար իմ որ ընդ իս և ընդ ձեզ, և 'ի մէջ
 ամենայն շնչոյ կենդանւոյ յամենայն մարմին. և ո՛չ ևս եղիցի ջրհե-

20 *Ոմանք.* Եւ եհան ողջակէզս 'ի վերայ սեղանոյն: **21** *Ոմանք.* Զի միփք մարդոյ հասարարեալ են: **9. 5** *Ոմանք.* Զշունչ եղբօր իւրոյ խնդրեցից: **11** *Ոմանք.* Եւ ո՛չ ևս մեռցի ամենայն: **12** *Ոմանք յակնուն.* Եւ ասէ Տէր Աստուած ցՆոյ և *ցորդիս նորա,* այս է: **13** *Ոմանք.* Եւ եղիցին նշանակ յա՛:

ղեղ 'ի սաքակել զամենայն մարմին: ¹⁶ Եւ եղիցի աղեղն իմ յամպս. և 16
 քեսից, յիշել՛ զուխարն յախարենական 'ի մէջ իմ և 'ի մէջ ամենայն շնչոյ
 կենդանոյ յամենայն մարմնի որ է 'ի վերայ երկրի: ¹⁷ Եւ ասէ Աստուած 17
 ցՆոյ. Այս է նշան ուխարին զոր ուխարեցի ես ընդ իս և ընդ ձեզ, և 'ի մէջ
 ամենայն մարմնոյ որ է 'ի վերայ երկրի: ¹⁸ Եւ էին որդիք Նոյի որ ելին 'ի 18
 քապանէ անփի. Սէմ, Քամ, Յաբեթ. Քամ էր հայր Քանանու: ¹⁹ Երեք 19
 սոքա էին որդիք Նոյի, և 'ի նոցանէ՛ սփռեցան ընդ ամենայն երկիր:

Ե ²⁰ Եւ սկսաւ Նոյ, այր հողագործ զերկիր գործել. և քնկեաց այգի՛: 20
²¹ Եւ արբ 'ի գինոյն և արբեցաւ. և մերկացան 'ի քան իւրոյ: ²² Եւ 21, 22
 երեն Քամ հայր Քանանու զմերկութիւն հոր իւրոյ, և ել պարմեաց
 երկուց եղբարց իւրոց արքաքոյ: ²³ Եւ առեալ Սեմայ և Յաբեթի հան- 23
 դերձ, եղին 'ի վերայ թիկանց երկոցուն, և գնացին յէփս յեփս, և ծած-
 կեցին զմերկութիւն հորն իւրեանց. և զերեսս իւրեանց յէփս ընդդէմ
 ունէին, և զմերկութիւն հորն իւրեանց ո՛չ քեսին: ²⁴ Եւ սթափեցան Նոյ 'ի 24
 գինոյ անփի իւրմէ, և գիտաց զինչ արար ընդ նա որդին իւր կրտսեր:
²⁵ Եւ ասէ. Անիծեալ Քանան մանուկ, և եղիցի ծառայ եղբարց իւրոց: 25
²⁶ Եւ ասէ. Օրհնեալ Տէր Աստուած, Աստուած Սեմայ, և եղիցի Քա- 26
 նան ծառայ նորա: ²⁷ Ընդարձակեցէ՛ Աստուած Յաբեթի, և բնակեցէ 27
 'ի քան Սեմայ. և եղիցի Քանան ծառայ նոցա: ²⁸ Եւ եկեաց Նոյ յեփ 28
 ջրհեղեղին՝ ամս երեքհարիւր յիսուն: ²⁹ Եւ եղեն ամենայն աւուրք Նոյի, 29
 ամբ իննհարևր և յիսուն. և մեռաւ:

Ը ¹ Եւ այս են ծնունդք որդւոցն Նոյի. Սէմ, Քամ, Յաբեթ. և ծնան 10
 նոցա որդիք յեփ ջրհեղեղին: ² Որդիք Յաբեթի. Գամեր, և Մագովզ, և 2
 Մադա, և Յաւան, և Ելիսա, և Թորէլ, և Մոսոք, և Թիրաս: ³ Եւ որդիք 3
 Գամերայ՝ Աքքանագ. և Րիփաթ, և Թորգոմա: ⁴ Եւ որդիք Յաւանայ՝ 4
 Եղիսա և Թարսիս. Կիւրացիք, և Ռոդացիք: ⁵ Եւ 'ի սոցանէ՛ մեկնեցան 5
 կղզիք ազգաց յերկրի իւրեանց. իւրաքանչիւր ըստ լեզուս յաճգս իւ-
 րեանց և 'ի քոհմս իւրեանց: ⁶ Եւ որդիք Քամայ՝ Քոնշ, և Մեսարեմ, 6
 Փոնդ, և Քանան: ⁷ Եւ որդիք Քուշայ Սաբա, և Եփլա, և Սաբաթա, և 7
 Ռեգմա, և Սաբակաթա: Եւ որդիք Ռեգմայ, Սաբա և Յուդադան: ⁸ Եւ 8
 Քուշ ծնաւ զՆեբրովթ. նա՛ սկսաւ լինել հսկայ 'ի վերայ երկրի: ⁹ Եւ 9
 նա էր սկայ որսորդ առաջի Տեառն Աստուծոյ. վասն այնորիկ ասեն,
 իբրև զՆեբրովթ սկայ առաջի Տեառն Աստուծոյ: ¹⁰ Եւ եղև սկիզբն թա- 10
 զաւորութեան նորա Բաբելովն. և Որեգ, և Աքադ. և Քադանէ յերկրին
 Սեմայար: ¹¹ Յերկրէն յայնմանէ ել Ասոր, և շինեաց զՆինուէ, և զՌո- 11
 բովթ քաղաք. և զՔադան. ¹² և զԴասեման 'ի մէջ Նինուէի՛ և 'ի մէջ 12
 Քադանայ, այն է քաղաք մեծ: ¹³ Եւ Մեսարեմ ծնաւ զԼուդիիմացիս, 13
 և զՍենիիմացին և զՍաղբիիմացիս. և զՆեփթադիիմացիս. ¹⁴ և զ- 14
 Պապրոսոնիիմացիս, և զՔադաոնիիմացիս, ուստի ելին Փղշպացիք. և

16 *Ոմանք.* Յամենայն մարմնոյ որ է 'ի վերայ եր': 17 *Ոմանք.* Եւ ասէ Տէր Աստուած
 ցՆոյ: 24 *Ոմանք.* Զինչ արար ընդ նմա որդին իւր: 10. 3 *Ոմանք.* Աքքանաս և
 Րիփաթ: 4 *Ոմանք.* Կիւրիացիք և ոռ': 7 *Ոմանք.* Սաբա և Իդա.. և Սեբակաթա:
 8 *Յօրինակին ասարէն սիսայն գրի՝* Ծնաւ զՆեբրաթ: 13 *Յօրինակին.* Եւ Մեսարիմ
 ծնաւ:

15 զԿափաթորիմացիս: ¹⁵ Եւ Քանան ծնաւ զՍիդոն զանդրանիկ իւր, և
 16 զՔերացին: ¹⁶ Եւ զՅերուսացին, և զԱմովրհացին, և զԳերզեսացին,
 17, 18 ¹⁷ և զԽևացին, և զԱրուակացին, և զԱմինացին, ¹⁸ և զԱրագոնացին, և
 զՍամարացին, և զԱմաթացին: Եւ յեւր այնորիկ սփռեցան ազգք Քա-
 19 նանացոց: ¹⁹ Եւ եղեն սահմանք Քանանացոց, 'ի Սիդոնէ մինչև 'ի գալ
 'ի Գերարա և 'ի Գազա. մինչև 'ի գալ 'ի Սողոմ և 'ի Գոմոր, և յԱղամա' և
 20 'ի Սեբոյիմ մինչև 'ի Լասա: ²⁰ Սոքա' են որդիք Քամայ յազգս իւրեանց,
 21 ըստ լեզոն իւրեանց, յաշխարհս իւրեանց, և 'ի փոհմս իւրեանց: ²¹ Եւ
 Սեմայ ծնան որդիք և նորա, հօրն ամենայն որդոցն Եբերայ, եղբօրն
 22 Յաբեթի երիցու: ²² Որդիք Սեմայ. Էլամ և Ասոր, Արփաքսադ և Լուդ,
 23, 24 և Արամ: ²³ Եւ որդիք Արամայ. Հուս, և Էմուդ, և Գադեր, և Մոսոք: ²⁴ Եւ
 25 Արփաքսադ ծնաւ զՍաղա. և Սաղա ծնաւ զԵբեր: ²⁵ Եւ Եբերայ ծնան
 երկու որդիք. անուն միոյն Փաղէկ. զի յաուրս նորա բաժանեցաւ եր-
 26 կիր: Եւ անուն եղբօր նորա Յեկփան: ²⁶ Եւ Յեկփան ծնաւ զԷլմովրադ,
 27 և զՍաղէք, և զԱսարմովդ, և զՅարաք: ²⁷ Եւ զՅողորամ, և զԵզէլ, և
 28, 29 զԴէկլա, ²⁸ և զԳեբադ, և զԱբիմէլ, և զՍաբէի, ²⁹ և զՈւփիր, և զԵփղ'ա,
 30 և զՅոբաք: Ամենեքեան սոքա որդիք Յեկփանայ: ³⁰ Եւ եղև բնակու-
 թիւն նոցա 'ի Մասեաց մինչև 'ի գալ 'ի Սովփերա լեռնն արևելեայց:
 31 ³¹ Սոքա' են որդիք Սեմայ յազգս իւրեանց, ըստ լեզուս իւրեանց, յաշ-
 32 խարհս իւրեանց և 'ի փոհմս իւրեանց: ³² Այս են ազգք որդոց Նոյի ըստ
 ծնունդս իւրեանց ըստ փոհմս իւրեանց: Եւ 'ի սոցանէ սփռեցան կղզիք
 ազգաց 'ի վերայ երկրի յեւր ջրհեղեղին:

11, 2 ¹ Եւ էր ամենայն երկիր՝ լեզու մի', և բարբառ մի' ամենեցուն: ² Եւ Թ
 եղև 'ի խաղայն նոցա յարևելից, գրին դաշտ մի յերկիրն Սենաար,
 3 և բնակեցան անդ: ³ Եւ ասեն այր ցընկեր իւր. Եկայք արկցուք ա-
 4 և կուպր 'ի փեղի' շաղախոյ: ⁴ Եւ ասեն եկայք շինեսցուք մեզ քաղաք
 և աշտարակ, որոյ լինիցի գլուխն մինչև յերկինս. և արասցուք մեզ ա-
 5 նուն յառաջ քան զսփռել 'ի վերայ երեսաց ամենայն երկրի: ⁵ Եւ էջ Տէր
 6 րեսանել զքաղաքն և զաշտարակն գոր շինէին որդիք մարդկան: ⁶ Եւ
 արդ՝ ոչինչ պակասի 'ի նոցանէ, զամենայն գոր ինչ յօժարեսցին գործել:
 7 ⁷ Եկայք իջցուք և խառնակեսցուք անդ զլեզուս նոցա, զի մի' լսիցեն իւ-
 8 րաքանչիւր բարբառոյ ընկերի իւրոյ: ⁸ Եւ սփռեաց գնոսա Տէր Աստուած
 անրի ընդ երեսս ամենայն երկրի, և դադարեցին 'ի շինելոյ զքաղաքն
 9 և զաշտարակն: ⁹ Վասն այնորիկ կոչեցաւ անուն նորա Խառնակութիւն.
 զի անդ խառնակեաց Տէր Աստուած զլեզուս ամենայն երկրի. և անրի
 ցրուեաց գնոսա Տէր Աստուած ընդ երեսս ամենայն երկրի:
 10 ¹⁰ Եւ այս են ծնունդք Սեմայ: Սէմ որդի հարիւրեմեան էր յորժամ Ժ

14 Այլք. ԶՔատողվնիմացիս, ուստի: 21 Ոմանք. Որդիք. և նա է հայր ամենայն որդոցն Եբե": 24 Երկու օրինակք ևեթ համաձայնք իրերաց յաւելուն աստուծոյ. Եւ Արփաքսադ ծնաւ զԿայնան. և Կայնան ծնաւ զՍաղա. և Սաղա: 29 Յօրինակին. Որդիք Յեկփանայ: 11. 2 Այլք. Յերկրին Սենաար: 5 Ոմանք. Զոր շինեցին որդիք մար": 6 Յայլս պակասի. Գործել. և արդ ոչ ինչ պա": 9 Ոմանք. Կոչեցաւ անուն նորա Բաբել. զի անդ խառ":

ծնաւ զԱրփաքսադ յերկրորդում ամի յեպ ջրհեղեղին: ¹¹ Եւ եկեաց Սէւ 11
 յեպ ծնանելոյ նորա զԱրփաքսադ՝ ամն հինգհարիւր. և ծնաւ ուսպերս և 12
 և դսպերս, և մեռաւ: ¹² Եւ Արփաքսադ եկեաց ամն հարիւր երեսուն և 12
 հինգ, և ծնաւ զՍաղա: ¹³ Եւ եկեաց Արփաքսադ յեպ ծնանելոյ նորա 13
 զՍաղա ամն երեքհարևր և երեսուն. և ծնաւ ուսպերս և դսպերս, և և
 մեռաւ: ¹⁴ Եւ եկեաց Սաղա ամն հարիւր երեսուն, և ծնաւ զԵբեր: ¹⁵ Եւ 14, 15
 եկեաց Սաղա յեպ ծնանելոյ նորա զԵբեր ամն երեքհարիւր երեսուն. և
 ծնաւ ուսպերս և դսպերս, և մեռաւ: ¹⁶ Եւ եկեաց Եբեր ամն հարիւր 16
 երեսուն և չորս, և ծնաւ զՓաղէկ: ¹⁷ Եւ եկեաց Եբեր յեպ ծնանելոյ 17
 նորա զՓաղէկ, ամն երկերիւր և եւթանասուն. և ծնաւ ուսպերս և
 դսպերս, և մեռաւ: ¹⁸ Եւ եկեաց Փաղէկ ամն հարիւր երեսուն և չորս, 18
 և ծնաւ զՌագաւ: ¹⁹ Եւ եկեաց Փաղէկ յեպ ծնանելոյ նորա զՌագաւ՝ 19
 ամն երկերիւր ինն. և ծնաւ ուսպերս և դսպերս, և մեռաւ: ²⁰ Եւ եկեաց 20
 Ռագաւ ամն հարիւր երեսուն և երկու. և ծնաւ զՍերուք: ²¹ Եւ եկեաց 21
 Ռագաւ յեպ ծնանելոյ նորա զՍերուք՝ ամն երկերիւր եւթն. և ծնաւ
 ուսպերս և դսպերս, և մեռաւ: ²² Եւ եկեաց Սերուք ամն հարիւր ե- 22
 րեսուն, և ծնաւ զՆաքովր: ²³ Եւ եկեաց Սերուք յեպ ծնանելոյ նորա 23
 զՆաքովր՝ ամն երկերիւր, և ծնաւ ուսպերս և դսպերս, և մեռաւ: ²⁴ Եւ 24
 եկեաց Նաքովր ամն եւթանասուն և ինն, և ծնաւ զԹարա: ²⁵ Եւ եկեաց 25
 Նաքովր յեպ ծնանելոյ նորա զԹարա՝ ամն հարիւր քսան և երկու. և
 ծնաւ ուսպերս և դսպերս, և մեռաւ: ²⁶ Եւ եկեաց Թարա ամն եւթա- 26
 նասուն, և ծնաւ զԱբրամ, և զՆաքովր, և զԱռան: ²⁷ Այս են ծնունդք 27
 Թարայի: Թարա ծնաւ զԱբրամ, և զՆաքովր, և զԱռան: Եւ Առան ծնաւ
 զՂովր: ²⁸ Եւ մեռան Առան առաջի Թարայի հօր իւրոյ, յերկրին յորում 28
 ծնաւ, յաշխարհին Քաղդէացոց: ²⁹ Եւ առին Աբրամ և Նաքովր իւրե- 29
 անց կանայս. անուն կնոջն Աբրամու՝ Սարա, և անուն կնոջն Նաքովրայ՝
 Մեղ՛քայ, դուստր Առանայ, հօր Մեղ՛քայ, և հօր՝ Յէսքայ: ³⁰ Եւ էր Սարա 30
 ամուլ և ոչ ծնանէր:

ԺԱ ³¹ Եւ ա՛ն Թարա զԱբրամ գորդի իւր, և զՆաքովր գորդի իւր, և 31
 զՂովր որդի Առանայ որդոյ իւրոյ. և զՍարա զնո՛ւ իւր զկին Աբրամու
 որդոյ իւրոյ, և եհան զնոսա յաշխարհէն Քաղդէացոց երթալ յերկիրն
 Քանանացոց. և եկին մինչև ցհառան, և բնակեցին անդ: ³² Եւ եղեն 32
 ամենայն ատուք Թարայի ՚ի Խառան, ամք երկերևր և հինգ. և մեռան
 Թարա ՚ի Խառան:

¹ Եւ ասէ Աստուած ցԱբրամ. Ե՛լ դու յերկրէ քումմէ և յազգէ քումմէ 12
 և ՚ի փանէ հօր քոյ, յերկիր՛ գոր ցուցից քեզ: ² Եւ արարից զքեզ յազգ 2
 մեծ. և օրհնեցից զքեզ, և մեծացուցից զանուն քո. և եղիցես օրհնե-
 ալ: ³ Եւ օրհնեցից զօրհնիչս քո, և զանիծիչս քո անիծից. և օրհնեսցին 3
 ՚ի քեզ ամենայն ազգք երկրի: ⁴ Եւ գնաց Աբրամ որպէս և խօսեցաւ 4
 ընդ նմա Աստուած. երթայր ընդ նմա և Ղովր: Եւ Աբրամ էր ամաց
 եւթանասուն և հնգից յորժամ էլ ՚ի Խառանէ: ⁵ Եւ ա՛ն Աբրամ զՍարա 5

10 Ոմանք. Որդի հարիւրամեան էր: **29 Ոմանք.** Եւ անուն կնոջն Աբրա՛մ:
31 Յօրինակին. Եւ Նաքովր գորդի իւր: **12. 1 Ոսկան.** Եւ ՚ի փանէ հօր քո, և
 եկ յերկիր: **3 Ք լու.** Եւ զանիծիչս քո անիծեցից:

զկին իւր, և զՂովք զեղբորորդի իւր, և զամենայն զինչս իրեանց զոր սրացան, և զամենայն ոգիս զոր սրացան ՚ի Խառան. և ելին գնալ 6 յերկիրն Քանանացոց. և եկին յերկիրն Քանանու: ⁶ Եւ շրջեցաւ Աբրամ յերկիրն ընդ երկայնութիւն նորա մինչև ՚ի փեղին ՚ի Սիւքեմ, ՚ի կաղնիին բարձր. բայց Քանանացիք բնակեալ էին յայնժամ յերկրին: 7 ⁷ Եւ երևեցաւ Տէր Աբրամու, և ասէ ցնա. Զաւակի՛ քում փաց զերկիրս 8 զայս: Եւ շինեաց անդ Աբրամ սեղան Տեառն որ երևեցաւ նմա: ⁸ Եւ մեկնեցան անտի ՚ի լեառն ընդ արևելս ՚ի Բեթել. և եհար անդ զխորան իւր ՚ի Բեթել, յանդիման ծովուն՝ և Անզէի ընդ արևելս: Եւ շինեաց անդ 9 սեղան Տեառն, և կոչեաց յանուն Տեառն: ⁹ Չուեաց Աբրամ, և գնաց բնակեցաւ յանապարի: ¹⁰ Եւ եղև սով յերկրին, և էջ Աբրամ յԵգիպտոս 10 փոս բնակել անդ պանդխտութեամբ, զի զորացան սով յերկրին: ¹¹ Եւ եղև իբրև մերձեցաւ Աբրամ մտանել յԵգիպտոս, և ասէ ցՍարա ցկին 11 իւր. Գիտեմ զի կին գեղեցիկ ես դու: ¹² Արդ եղիցի եթէ փեսանիցեն Եգիպտացիքն, և ասիցեն թէ կին նորա՛ է սա. և սպանանիցեն զիս, 12 և զքեզ ապրեցուցանիցեն: ¹³ Ասացես եթէ քոյր նորա եմ. զի բարի՛ լիցի ինձ վասն քո, և կեցցե՛ անձն իմ յաղագս քո: ¹⁴ Եւ եղև իբրև եմուպ Աբրամ յԵգիպտոս, և փեսեալ Եգիպտացոցն զկինն զի գեղեցիկ էր 13 յոյժ: ¹⁵ Տեսին զնա և իշխանքն փարաւոնի, և զովեցին զնա առաջի 14 փարաւոնի. և փարան զնա ՚ի փոնն փարաւոնի: ¹⁶ Եւ Աբրամու բարին առնէին վասն նորա. և եղեն նորա խաշինք, անդեայք, և էշք. ծառայք և աղախնայք. ջորիք, և ուղտք:

17 ¹⁷ Եւ պարտեաց Աստուած զփարաւովն պարտօք մեծամեծօք և ԺԲ չարօք, և զպոնն նորա, վասն Սարայի կնոջն Աբրամու: ¹⁸ Կոչեաց փարաւովն զԱբրամ, և ասէ ցնա. Զի՛նչ գործեցեր զայդ ընդ իս, զի ոչ 18 պարմեցեր եթէ կին քո է: ¹⁹ Ընդէր ասացեր թէ քոյր իմ է, և առի զդա ինձ կնութեան. և արդ աւանիկ կին քո առաջի քո. առ և գնա ՚ի բաց: 19 ²⁰ Եւ պարտէր եպ արանց վասն Աբրամու, յուղարկել զնա և զկին նորա, և զամենայն որ ինչ էր նորա. և զՂովք ընդ նմա:

13 ¹ Եւ ել Աբրամ յԵգիպտոսէ, ինքն և կի՛ն իւր և ամենայն որ ինչ 2 էր նորա, և Ղովք ընդ նմա յանապարս: ² Եւ Աբրամ էր մեծապոնն 3 յոյժ, անասնով և արծաթով և ոսկով: ³ Եւ գնաց անդրէն ուտի եկն յանապարս մինչև ցԲեթել, մինչև ցփեղին ուր էր խորան նորա զառա- 4 ջինն, ընդ Բեթել և ընդ Անզէէ՛ ⁴ ՚ի փեղի սեղանոյն, զոր արար անդ զառաջինն. և կարդաց անդ Աբրամ զանուն Տեառն Աստուծոյ:

5 ⁵ Եւ Ղովքայ որ երթեալն էր ընդ Աբրամու, էր արջառ և ոչխար ԺԳ 6 և անասուն: ⁶ Եւ ոչ բաւէր նոցա երկիրն բնակելոյ ՚ի միասին. զի էին 7 նոցա սրացուածք բազումք, և ոչ կարէին բնակել ՚ի միասին: ⁷ Եւ եղև մարտ ՚ի մէջ հովուաց խաշանցն Աբրամու, և ՚ի մէջ հովուաց խաշանցն Ղովքայ: Եւ Քանանացիքն և Փերեզացիքն յայնժամ բնակեալ էին 8 յերկրին: ⁸ Ասէ Աբրամ ցՂովք. Մի՛ լիցի կռիւ ընդ իս և ընդ քեզ, և

7 Ոմանք. Եւ երևեցաւ Աստուած Աբրամ: 17 Ոմանք. Մեծամեծօք և չարօք: 18 Ոմանք. Ոչ պարմեցեր ինձ եթէ: 20 Ոմանք. Եւ զամենայն զոր ինչ էր նորա: 13. 6 Այլք. Երկիրն՝ բնակել ՚ի միասին:

ընդ հովիս իմ և ընդ հովիս քո. զի արք եղբայրք ենք մեք. ⁹ ոչ աւաղիկ 9
երկիրդ ամենայն առաջի քո է, մեկնեաց յինէն. եթէ դու յահեակ՝ ես յաջ. 10
եթէ դու յաջ՝ ես յահեակ: ¹⁰ Ամբարձ Ղովար զաչս իւր և երես զամեն- 10
այն կողմանս Յորդանանու, զի ամենայն յուրթի՛ էր. մինչև՛ կործանեալ
էր Ասպրուծոյ զՍողոմ և զԳոմոր, իբրև գորախար Ասպրուծոյ էր, և իբ- 11
րև զերկիրն Եգիպտացոց՝ մինչև ՚ի գալ ՚ի Զոորա: ¹¹ Եւ ընտրեաց իւր 11
Ղովար զամենայն կողմանս Յորդանանու. և չուեաց Ղովար յարևելից,
և մեկնեցան իւրաքանչիւր յեղբօրէ իւրմէ: ¹² Եւ Աբրամ պանդխարեցաւ 12
յերկրին Քանանացոց. և Ղովար նստաւ ՚ի քաղաքի միում կողմանցն,
և բնակեցաւ ՚ի Սողոմ: ¹³ Եւ մարդիկն Սողոմացոց չարք և մեղաւորք 13
էին առաջի Ասպրուծոյ յոյժ:

ԺԴ ¹⁴ Եւ ասէ՛ Ասպրուած ցԱբրամ յեւր մեկնելոյն Ղովարայ ՚ի նմանէ. 14
Նայեաց աչօք քովք և փէն ՚ի փեղոջէ յայդմանէ յորում դո՛ւ ես, ՚ի
կողմանէ հիւստոյ և հարաւոյ, յարևելից և ՚ի ծովու. ¹⁵ զի զամենայն 15
երկիրդ գոր փեսանես դու, քե՛զ փաց գդա և զաւակի քում մինչև յա-
ւիտեան: ¹⁶ Եւ արարից զզաւակ քո իբրև զաւագ երկրի. եթէ կարիցէ՛ 16
ոք թուել զաւագ երկրի՝ ապա և քո՛ զաւակ ընդ թիւ մտցէ: ¹⁷ Եւ արդ՝ 17
արի շրջեաց ընդ երկիրդ յերկայնութիւն դորա և ՚ի լայնութիւն դորա
*, զի քե՛զ փաց գդա: ¹⁸ Եւ չո՛ւ արարեալ Աբրամու, եկն բնակեցաւ առ 18
կաղնոջն Մամբրէի, որ է՛ ՚ի Քեբբոն: Եւ շինեաց անդ սեղան Տեառն
Ասպրուծոյ:

ԺԵ ¹ Եւ եղև ՚ի թագաւորութեանն Ամարփաղայ արքայի Սենարայ, Ա- 14
րիովք արքայ Սեղ՛ղասարայ, և Քողողագոմոր արքայ Ելամայ, և Թար-
գաղ արքայ ազգաց. ² երուն պատերա՛զմ ընդ Բաղակայ արքայի Սո- 2
ղոմացոց, և ընդ Բարսայ արքայի Գոմորացոց, և ընդ Սենայ արքայի
Ադամացոց. և ընդ Սիմորոբայ արքայի Սեբոյիմացոց. և ընդ թագա-
ւորին Բաղակայ, այն ինքն է Սեգովր: ³ Ամենեքեան տրքա՛ զումարեցան 3
՚ի ձորն աղի, որ է՛ ծո՛ղ աղփից: ⁴ Զերկոպասան ամ ՚ի ծառայութեան 4
կացեալ էին Քողողագոմորայ. և յերեքպասաներորդում ամին ապստամ-
բեցին: ⁵ Եւ յամին չորեքպասաներորդի՛ եկն Քողողագոմոր և թագա- 5
ւորքն որ ընդ նմա, և կոտորեցին զսկայսն որ յԱսպարովթ Կառնայիմ
էին, և զազգս հզօրս որ ընդ նոսա. և զՍովմացիսն ՚ի Շաւէ քաղաքին
նոցա: ⁶ Եւ զՔոռացիսն որ ՚ի լերինս Սէիրայ, մինչև ցԲևեկնի՛ ձորոյն 6
որ է յանապարի անդ: ⁷ Եւ դարձան եկին յաղբերն դափաստանի. այն 7
ինքն է՛ Կադէս, և կոտորեցին զամենայն իշխանս Ամաղեկայ. և զԱմո-
վրիացին զբնակեալն յԱսասանթամար: ⁸ Եւ ել արքայ Սողոմացոց և 8
արքայ Գոմորացոց, և արքայ Ադամացոց, և արքայ Սեբոյիմացոց,
և արքայ Բաղակայ որ է Սեգովր, և ճակարեցան ընդ նոսա ՚ի պա- 9
տերազմ ՚ի ձորն աղփից: ⁹ Ընդ Քողողագոմորայ արքայի Ելամայ, և 9
ընդ Թարգաղայ՝ արքայի ազգաց, և Ամարփաղայ արքայի Սենարայ,

⁹ *Ոմանք.* Ոչ ահաւաղիկ երկիրդ: ¹⁰ *Ոմանք.* Մինչև ՚ի գալ ՚ի Սեգովր: ¹⁴ *Ոմանք.*
Եւ յարևելից և ծովու: ¹⁵ *Բազումք.* Զոր փեսանես՝ քեզ փաց: ^{14. 2} *Ոմանք.* Այս
ինքն է Սեգովր: ⁴ *Բազումք.* Գողողագոմորայ: ⁶ *Ոմանք.* Մինչև ցբևեկն ՚ի ձորոյն:
⁷ *Ոմանք.* Եւ զբնակեալսն յԱսասն: ⁸ *Յօրինակին.* Եւ արքայ Սեբիմաց՛:

- 10 և Արիովբայ արքայի Սեղ`ղասարայ. չո՛րք թագաւորք՝ ընդ հնգից: ¹⁰ Եւ
 ՚ի ձորն Աղարից ջրհորք, ջրհորք նալթի: Եւ փախեաւ արքայ Սողոմա-
 ցւոց և արքայ Գոմորացւոց, և անկա՛ն անդր. և մնացեալքն փախեան ՚ի
 11 լեռնակողմնն: ¹¹ Եւ առին զամենայն աւար Սողոմացւոց և Գոմորացւոց,
 12 և զամենայն համբարս նոցա՝ և զնացին: ¹² Առին և զՂովբ գեղբոր-
 որդին Աբրամու, և զինչս նորա, և երթային. քանզի բնակեալ էր ՚ի Սո-
 13 դոմ: ¹³ Եւ եհան ոմն ՚ի գերծելոց անարի, և պարսեաց Աբրամու յայնկոյս
 կացելոյ. և նա էր բնակեալ առ կաղնեան Մաբրէի Ամովրիացւոյն՝ եղ-
 14 բօրն Էսքողայ՝ և եղբօրն Անանայ, որ էին դաշնաւորք Աբրամու: ¹⁴ Եւ
 իբրև լուաւ Աբրամ թէ գերի՛ վարեցաւ եղբայրն իւր Ղովբ. համարեցաւ
 15 զընդոյժիսն իւր երեքհարիւր և ութ և փասն: ¹⁵ Եւ պնդեցաւ զկնի նոցա
 զիշերի, ինքն և ծառայք իւր. և եհար զնոսա մինչև ց-Քոբաղ, որ է ՚ի
 16 ձախմէ Դամասկոսի: ¹⁶ Եւ դարձոյց զամենայն աւարն Սողոմացւոց. և
 զՂովբ գեղբայր իւր, և զամենայն սրացուածս նորա դարձոյց. և զ-
 17 կանայս և զժողովուրդն: ¹⁷ Եւ էլ արքայ Սողոմացւոց ընդ առաջ նորա՝
 յետ դառնալոյ նորա ՚ի կոտորածէ Քոողոզոմորայ, և թագաւորացն որ
 ընդ նմա էին ՚ի ձորն Շաւէ՝ այն ինքն է դաշտ թագաւորաց:
 18 ¹⁸ Եւ Մելքիսեղեկ արքայ Շաղեմայ եհան հանց և զինի. քանզի **ԺԶ**
 19 քահանայ էր Ասպուծոյ Բարձրելոյ: ¹⁹ Եւ օրհնեաց զԱբրամ և ասէ.
 20 ²⁰ Օրհնեալ է Աբրամ յԱսպուծոյ Բարձրելոյ որ արար զերկինս և զերկիր.
 օրհնեալ է Ասպուած Բարձրեալ որ մարմնեաց ՚ի ձեռս քո զթշնամիս
 21 քո: Եւ ետր նմա փասանորդս յամենայնէ: ²¹ Եւ ասէ արքայ Սողոմացւոց
 22 ցԱբրամ. Տո՛ւր ցիս զմարդիկդ, և զաւարդ քեզ առ: ²² Եւ ասէ Աբրամ
 ցարքայն Սողոմացւոց. Չգեմ զձեռն իմ առ Ասպուած Բարձրեալ որ
 23 արար զերկինս և զերկիր, ²³ եթէ ՚ի շաղամաթէ միռջէ մինչև ՚ի խրացս
 մի կօշկաց առից ես յամենայնէ որ ինչ քո՛ իցէ. զի մի՛ ասիցես թէ
 24 ես մեծացուցի զԱբրամ: ²⁴ Բայց որչափ ինչ կերան մանկաբիդ. և մասն
 արանցդ որ եկին ընդ իս. Անան և Եսքող, և Մամբրէ. նոքա առցեն
 զբաժին իրեանց:
15 ¹ Յետ քանիցս այսոցիկ եղև Բան Տեառն առ Աբրամ ՚ի փեսելան **ԺԷ**
 զիշերի, և ասէ. Մի՛ երկնչիր Աբրամ, են վերակացու եղէց քեզ. և վարձք
 2 քո բազում եղիցին յոյժ: ² Եւ ասէ Աբրամ. Տէր՝ Տէր, զի՛նչ արասցես ինձ,
 զի ես կորնչիմ անորդի: Եւ որդի Մասեկայ ընտրոմնի իմոյ. այն է Եղի-
 3 ազար Դամասկացի: ³ Եւ ասէ Աբրամ. Որովհետև ինձ ո՛չ ետուր զաւակ,
 4 ընտրոժի՛նս իմ ժառանգեսցէ զիս: ⁴ Եւ վաղվաղակի ձայն Ասպուծոյ եղև
 առ նա և ասէ. Ո՛չ ժառանգեսցէ զքեզ դա, այլ որ ելանէն ՚ի քէն՝ նա՛
 5 ժառանգեսցէ զքեզ: ⁵ Եւ եհան զնա արարաքս՝ և ասէ ցնա. Վայեաց
 ընդ երկինս, և թուեա՛ զաստեղս, եթէ կարիցեն թուել զնոսա: Եւ ասէ
 6 ցնա. Այնպէս եղիցի զաւակ քո: ⁶ Եւ հաւարաց Աբրամ Ասպուծոյ, և

10 *Յօրինակին պսակաւեր.* Եւ արքայ Գոմորացւոց: **12** *Ոմանք.* Եւ զինչս նորա և զհօփ. քանզի բնա՛: **13** *Ոմանք.* Ամուրիացւոցն.. որ էին դաշնակիցք Աբրամ: **14** *Ոմանք.* Գերի վարեցաւ եղբօր որդին իւր Ղովբ: *Յօրինակին՝ թուագրով այսպէս գրի.* Յ և ԺԸ: **17** *Ոմանք.* Այն ինքն էր դաշտ: **18** *Ոմանք.* Արքայ Սաղեմայ եհան: **15. 1** Ի՛ փեսելան և ասէ: **2** *Ոսկան.* Տէր Տէր զի՛նչ փացես ինձ. զի: **4** *Այլք.* Եթէ կարացես թուել զնոսա:

համարեցաւ նմա յարդարութիւն: ⁷ Եւ ասէ ցնա. Են եմ Տէր Ասարու– 7
 աձ քո, որ հանի զքեզ յաշխարհէն Քաղդեացոց, քալ քեզ զերկիրդ 8
 զայդ ՚ի ժառանգութիւն: ⁸ Եւ ասէ Աբրամ. Տէր Տէր՝ ի՞նչ գիպացից եթէ 8
 ժառանգիցեմ զաս: ⁹ Եւ ասէ ցնա. Ան դու ինձ երինջ երեմեան, և քօջ 9
 երեմեան, և խոյ երեմեան, և քապրակ, և աղանի: ¹⁰ Եւ ան զամեն– 10
 այն զայն, և յօշեաց զնոսա ընդ մէջ, և եդ զնոսա դէմ ընդ դէմ միմե–
 անց. և զբռնունսն ո՛չ յօշեաց: ¹¹ Եւ իջանէին թռչունք ՚ի վերայ յօշելոյ 11
 անդամարթովն նոցա: Եւ նսպեր առ նոքօք Աբրամ: ¹² Եւ մօք ընդ մուքս 12
 արևուն թըմբրութիւն անկանէր ՚ի վերայ Աբրամու. և ահա՛ ահ խա–
 ւարին հասանէր ՚ի վերայ նորա: ¹³ Եւ ասացան առ Աբրամ. Գիտելով 13
 զգիպացիք. զի պանդոմիսք եղիցի զաւակ քո յերկիր որ ո՛չ իւր իցէ.
 և ծառայեցուցեն զնոսա և չարչարեցեն, և քառապեցուցեն զնոսա
 ամս չորեքհարիւր: ¹⁴ Բայց զազգն որում ծառայեցեն՝ դարեցայց ես: 14
 Եւ յեք այնորիկ ելցեն այսք բազում սքացուածովք: ¹⁵ Եւ դու երթիցես 15
 առ հարս քո խաղաղութեամբ, սնեալ ՚ի բարոք ծերութեան: ¹⁶ Եւ ՚ի 16
 չորրորդում ազգի դարձցին այսրէն. քանզի չե՛ս ևս լցեալ է մեղք Ա–
 մովրհացոցն մինչև ցայժմ: ¹⁷ Եւ իբրև արևն ՚ի մուքս լինէր, բո՛ցք 17
 հապանէին, և ահա հնո՛ց ծխեալ. և ճառագայթք հրոյ անցանէին ընդ
 մէջ անդամո՛ցն յօշելոյ: ¹⁸ Յաւոր յայնմիկ եդ Տէր ոմիսք ընդ Աբրամու, և 18
 ասէ. Զաւակի՛ քում քաց զերկիրդ զայդ, ՚ի գեպոյն Եգիպտացոց մինչև
 ՚ի գեպն մեծ Եփրատ: ¹⁹ ԶԿինեցիս, և զԿենեզացիս, և զԿեդմոնացիս, 19
²⁰ և զՔեդացիս, և զՓերեզացիս, և զՌափիմացիս, ²¹ և զԱմովրհացիս, 20, 21
 և զՔանանացիս, և զԿերգեսացիս, և զՅեբուսացիս:

ԺԸ ¹ Եւ Սարա կին Աբրամու ո՛չ ծնանէր նմա: Եւ էր նորա աղջիկ մի **16**
 Եգիպտացի որոյ անուն էր Ազար: ² Եւ ասէ Սարա ցԱբրամ յերկիրն 2
 Քանանացոց. Որովհետև արգել զիս Տէր ՚ի ծնանելոյ, արդ՝ մո՛կ առ
 աղջիկդ իմ զի արարից ինձ որդի՛ ՚ի դմանէ: Եւ ունկնդի՛ր եղև Աբ–
 րամ ձայնի Սարայի: ³ Եւ ան Սարա կին Աբրամու զԱզար Եգիպտացի 3
 զաղախին իւր, յեք քասն ամի բնակելոյ Աբրամու յերկիրն Քանանա–
 ցոց, և եք զնա Աբրամու առն իւրում կնութեան: ⁴ Եւ տնուք առ Ազար, 4
 և յղացաւ: Իբրև եքես թէ յոյ է՝ արհամարհեցան քիկինն իւր * յաչս նո–
 րա: ⁵ Եւ ասէ Սարա ցԱբրամ. Բո՛ւն է ինձ ՚ի քէն. ես եքու զաղախինն 5
 իմ ՚ի գիրկս քո. և արդ՝ իբրև եքես թէ յղացաւ, արհամարհեցայ՛ ես
 յաչս նորա. դա՛նք արացէ Ասարուձ ընդ իս և ընդ քեզ: ⁶ Եւ ասէ Աբ– 6
 րամ ցՍարա. Ահաւանիկ աղախին քո ՚ի ձեռս քո, արա՛ նմա զինչ հաճոյ
 է առաջի աչաց քոց: Եւ չարչարեաց զնա Սարա. և փախեան յերեսաց
 նորա: ⁷ Եգիպ զնա հրեշտակ Տեառն յաղբեր ջուրց յանապարի անդ. 7
 յաղբերն որ ՚ի ճանապարհին Սուրայ է: ⁸ Եւ ասէ ցնա հրեշտակ Տեառն. 8
 Ազար՝ աղախին Սարայի, ուսրի՛ զաս կամ յո՞ երթաս: Եւ ասէ. Յերե–
 սաց Սարայի քիկնոջ իմոյ փախուցեալ եմ ես: ⁹ Ասէ ցնա հրեշտակն 9

7 Ոմանք. Զերկիրդ զայդ ՚ի ժառանգել զդա: 12 Ոմանք. Եւ ահ խաւարին հա՛:
 17 Ոմանք. Եւ անցանէին ընդ մէջ: 16. 1 ԅօրինակին պակասէր. Եւ էր նորա
 աղջիկ մի: 2 Այլք. Յերկիրն Քանանացոց: 3 Այլք. Յերկիրն Քանանացոց: Այլք.
 ԶԱզար զԵգիպտացի: 4 Ոմանք. Եւ իբրև եքես թէ յոյ է: 6 Ոմանք. Զինչ և հաճոյ
 է առա՛:

Տեառն. Դարձի՛ր առ փիկին քո՝ և հնազա՛նդ լեր ընդ ձեռասը նորա:

10 ¹⁰ Եւ ասէ ցնա հրեշտակն Տեառն. Բազմացուցանելով բազմացուցից
 զգաւակ քո, և անթի՛ն լիցի՝ ՚ի բազմութենէ: Եւ ասէ ցնա հրեշտակն Տե-
 11 առն. ¹¹ Մհաւաղիկ դու յղի՛ իսկ ես. և ծնցես որդի, և կոչեսցես զանուն
 12 նորա Իսմայէլ. զի լուսա Տէր փառապանաց քոց: ¹² Եւ նա եղիցի այր
 վայրագ. ձեռք նորա յամենեսին, և ձեռք ամենեցուն ՚ի նա. և յանդիման
 13 ամենայն եղբարց իւրոց բնակեսցէ: ¹³ Եւ կարդաց Ագար զանուն Տեառն
 որ խօսեցաւ ընդ նմա, և ասէ. Դո՛ւ ես Աստուած որ հայեցար յիս: Քան-
 14 զի ասաց եթէ յանդիման իսկ փեսի զայն, որ երևեցան ինձ: ¹⁴ Վասն
 այնորիկ կոչեաց ջրհորն՝ ջրհոր՝ այնորիկ գոր յանդիմանն փեսի. և ահա
 15 է՛ այն ընդ Կադէս և ընդ Բարադ: ¹⁵ Եւ ծնաւ Ագար Աբրամու որդի, և
 16 կոչեաց զանուն որդւոյն իւրոյ որ ծնաւ նմա Ագար՝ Իսմայէլ: ¹⁶ Եւ Աբրամ
 էր ամաց ութսուն և վեցից, յորժամ ծնաւ նմա Ագար զԻսմայէլ:

17 ¹ Եւ եղև Աբրամ ամաց ինըսուն և ինունց: Եւ երևեցաւ Տէր Աստու- ԺԹ
 ած Աբրամու և ասէ ցնա. Են եմ Աստուած քո, հաճո՛յ լեր առաջի իմ, և
 2 լեր անարար: ² Եւ եղից զուխար իմ ընդ իս և ընդ քեզ, և բազմացուցից
 3 զքեզ յո՛յժ յո՛յժ: ³ Եւ անկան Աբրամ ՚ի վերայ երեսաց իւրոց: Եւ խօսե-
 4 ցաւ ընդ նմա Աստուած ⁴ և ասէ. Եւ իմ ահաւաղիկ ուխար ընդ քեզ. և
 5 եղիցես հայր բազմութեան ազգաց: ⁵ Եւ ո՛չ կոչեսցի այսուհետև անուն
 քո Աբրամ, այլ եղիցի անուն քո Աբրահամ, զի հայր ազգաց բազմաց
 6 եղի զքեզ: ⁶ Եւ աճեցուցից զքեզ յո՛յժ, և եղից զքեզ յազգս. և թագաւորք
 7 ՚ի քէ՛ն ելցեն: ⁷ Եւ հասարարեցից զուխար իմ ընդ իս և ընդ քեզ, և ՚ի մէջ
 զաւակի քոյ յեպ քո յազգս իրեանց յուխար յաիփրենական. լինել քեզ
 8 Աստուած և զաւակի քում յեպ քո: ⁸ Եւ փաց քեզ և զաւակի քում զերկիրս
 զայս, յորում բնակես պանդխտութեամբ. զամենայն երկիրդ Քանանա-
 9 ցոց ՚ի ժառանգութիւն յաիփրենական. և եղէց նոցա Աստուած: ⁹ Բայց
 10 դու զուխար իմ պահեսցեն, և զաւակ քո յեպ քո յազգս իրեանց: ¹⁰ Եւ այս
 է ուխար իմ, զոր պահեսցես ընդ իս և ընդ քեզ, և ՚ի մէջ զաւակի քո յեպ
 11 քո յազգս իրեանց: ¹¹ Թլփարեսցի՛ ձեր ամենայն արու, և թլփարեսցիք
 զմարմին անթլփարութեան ձերոյ. և եղիցի նշանակ ուխարին ընդ իս
 12 և ընդ ձեզ: ¹² Եւ մանուկ՝ ութօրեայ թլփարեսցի ձեր, ամենայն ա-
 րու յազգս ձեր. ընփոճին և արծաթագին, և յամենայն օտարածնէ
 որ ո՛չ իցէ ՚ի զաւակէ քումմէ, թլփարելով թլփարեսցի ընփոճին փան
 13 քոյ և արծաթագին քո: ¹³ Եւ եղիցի ուխար իմ ՚ի վերայ մարմնոյ ձերոյ
 14 յուխար յաիփրենական: ¹⁴ Արուն անթլփար՝ որ ո՛չ թլփարեսցէ զմարմին
 անթլփարութեան իւրոյ յաւուր ութերորդի, սարակեսցի՛ անձնն այն
 15 յազգէ իւրմէ. զի ցրեանց զուխար իմ: ¹⁵ Եւ ասէ Աստուած ցԱբրահամ. Եւ
 Սարայի կնոջ քո ո՛չ կոչեսցի անուն նորա Սարա, այլ Սարրա՛ եղի-
 16 ցի անուն նորա: ¹⁶ Եւ օրհնեցից զնա. և փաց քեզ ՚ի նմանէ որդի՛, և
 օրհնեցից զնա, և եղիցի յազգս, և թագաւորք ազգաց ՚ի նմանէ եղիցին:
 17 ¹⁷ Անկան Աբրահամ ՚ի վերայ երեսաց իւրոց և ծիծաղեցաւ. և խօսեցաւ

14 Ի լուս՝. ՚ի վերայ. Եւ ընդ Բարադ, նշանակի՛ Փառան: 17. 2 Յօրինակին պակասէր. Ընդ իս և ընդ քեզ: 5 Ունակք. Բազմաց եղից զքեզ: 8 Ունակք. Յորում բնակեալ ես պան՝: 9 Ունակք. Եւ զաւակի քո յեպ քո:

'ի արքի իրում և ասէ. Թէ հարիւրամենի՝ որդի՝ լինիցի. և Սարրա՝
 իննըսնամեայ ծնանիցի՝: ¹⁸ Եւ ասէ Աբրաամ ցԱստուած. Իսմայէլս այս 18
 կեցցէ՛ առաջի քո: ¹⁹ Եւ ասէ Աստուած ցԱբրաամ. Այո՛: Ահա Սարրա 19
 կին քո ծնցի քեզ որդի. և հասարարեցից զուխար իմ ընդ նմա ուխար
 յաւիտենական, և ընդ զաւակի նորա յեար նորա: ²⁰ Եւ վասն Իսմայելի 20
 ահա լուայ քեզ. և օրհնեցից զնա, և աճեցուցից զնա և բազմացուցից
 զնա յոյժ. և երկոպասան ազգ ծնցի, և փաց զնա յազգ մեծ: ²¹ Բայց 21
 զուխար իմ հասարարեցից ընդ Սահակայ, զոր ծնցի քեզ Սարրա 'ի ժա-
 մանակի յայսմիկ 'ի միւսում փարոջ: ²² Եւ վախճանեաց զիսուելն ընդ 22
 նմա. և վերացաւ Աստուած յԱբրաամէ: ²³ Եւ առ Աբրաամ զԻսմայել 23
 զորդի իւր, և զամենայն ընտրծինս իւր, և զամենայն զարծարագինս
 իւր, և զամենայն արու արանց որ էին 'ի փան Աբրաամու. և թլփարեաց
 զմարմին անթլփարութեան նոցա 'ի ժամանակի աուրն այնորիկ, որ-
 պէս իսուեցաւ ընդ նմա Աստուած: ²⁴ Եւ Աբրաամ եր ամաց իննըսուն 24
 և ինունց 'ի ժամանակի յորում թլփարեաց զմարմին անթլփարու-
 թեան իւրոյ: ²⁵ Եւ Իսմայել որդի նորա երեքպասանամեայ էր՝ յորժամ 25
 թլփարեաց զմարմին անթլփարութեան իւրոյ: ²⁶ Ի ժամանակի աուրն 26
 այնորիկ թլփարեցաւ Աբրաամն և Իսմայել որդի նորա. ²⁷ և ամենայն 27
 արք փան նորա: Եւ ընտրծինք և արծարագինք որ էին յազգաց օրա-
 րաց՝ թլփարեաց զնոսա:

Ի ¹ Եւ երևեցաւ նմա Աստուած առ կաղնեան Մամբրէի, մինչ դեռ **18**
 նստէր առ դուրս խորանի՝ իւրոյ 'ի մէջօրէի: ² Ամբարձեալ զաչս իւր և 2
 երես. և ահա արք երեք կային 'ի վերոյ քան զնա: Եւ իբրև երես՝
 ընթացան ընդ առաջ նոցա 'ի դրանէ խորանին իւրոյ. և երկիր եպագ 'ի
 վերայ երկրի և ասէ. ³ Տէր՝ եթէ գրի շնորհս առաջի քո՝ մի՛ զանց առներ 3
 'ի ծառայէ քումմէ: ⁴ Այլ առից սակաւ մի ջուր, և լուացցեն՝ զոքս ձեր, և 4
 զովասջիք ընդ ծառովս: ⁵ Եւ առից հաց՝ և կերիջիք, և ապա երթիջիք 5
 զճանապարհս ձեր. փոխանակ զի դարձարուք առ ծառայ ձեր: Եւ ասէ.
 Այդպէս արա՛, որպէս ասացերդ: ⁶ Եւ պնդեցաւ Աբրաամ 'ի խորանն 6
 առ Սարրա, և ասէ ցնա. Փոյթա՛ թրեա՛ գրիս երիս պեր նաշոյ, և
 արա՛ նկանս: ⁷ Եւ յանդեայ ընթացաւ Աբրաամ, և առ որթ մի մարտղ և 7
 բարի, և եր ցպարանին, և փութացոյց վաղվաղակի հասուցանել: ⁸ Եւ 8
 առ կոզի և կաթն, և զորթն զոր հասոյց, և եղ առաջի նոցա, և կերան.
 և նա կայր առաջի նոցա ընդ ծառովս: ⁹ Եւ ասէ ցնա. Ո՞ր է Սառա կին 9
 քո: Նա պարասխանի եր և ասէ. Ահաանիկ 'ի խորանի՛ անդ է: ¹⁰ Եւ 10
 ասէ. Դարձեալ եկից առ քեզ 'ի ժամանակի յայսմիկ 'ի սոյն աուրս, և
 ունիցի որդի Սառա կին քո: Եւ Սարրա՝ ո՛նկն դնէր առ դրան խորանին.
 քանզի յեպոյ նորա կայր: ¹¹ Եւ Աբրաամ և Սարրա ձերացեալք էին և 11
 անցեալք զաուրբք: Եւ պակասեալ էր 'ի Սառայէ լինել 'ի կանանց
 օրինի: ¹² Ծիծաղեցան Սառա ընդ միփս՝ և ասէ. Որ ինչ ցայժմ ո՛չ եղև 12

19 Ունանք. ՅԱբրաամ. այր, ահա Սարրա: *Ոսկան յատկու.* Որդի. և *կոչեացեալ զանուն նորա Իսահակ.* և հասար՛: **20 Ունանք.** Եւ օրհնեցի զնա, և աճե՛: **23 Ունանք.** Ի ժամանակի աուրն այնմիկ: **18. 4 Ունանք.** Այլ առից սակաւ մի ջուր, և: **5 Այլք.** Եւ ասեն. Այդպէս արա՛: **6 Ունանք.** Եւ արա՛ նկանակս: **9 Այլք.** Եւ ասեն ցնա. Ո՞ր է Սարրա:

- 13 ինձ, արդ լինիցի. և Կեր իմ ծերացեալ է: ¹³ Եւ ասէ Տէր ցԱբրաամ. Զի՛ր է զի ծիծաղեցաւ Սառա ընդ միտս իւր՝ և ասէ. թէ արդարև ծնանիցին.
- 14 զի ահա ես պառաւեալ եմ: ¹⁴ Միթէ Կարանայցէ՞ր առ ՚ի յԱսորոնոյ բան: Ի ժամանակի յայսմիկ դարձայց առ քեզ ՚ի տոյն ատուրս, և եղիցի
- 15 Սառայի որդի: ¹⁵ Ժխարեաց Սառա և ասէ, թէ. Ոչ ծիծաղեցայ: Քանզի
- 16 երկեան: Եւ ասէ. Ոչ այդպէս. այլ ծիծաղեցար: ¹⁶ Եւ յարուցեալ անտի արանցն հայեցան ընդ երեսս Սողոմացոց և Գոմորացոց: Եւ Աբրաամ
- 17 երթայր ընդ նոսա յուղարկել գնոսա: ¹⁷ Եւ ասէ Տէր. Միթէ թաքոնսր
- 18 ինչ իցէ յԱբրաամէ ծառայէ իմմէ գոր ինչ գործելոց եմ: ¹⁸ Այլ Աբրաամ լինելով լինիցի յազգ մեծ և ՚ի բազում. և օրհնեսցին ՚ի նա ամենայն
- 19 ազգք երկրի: ¹⁹ Քանզի գիտի եթէ պատուիրեսցէ որդոց իւրոց և Կան իւրոյ յեր իւր, պահել զճանապարհս Տեառն, և առնել զարդարութիւն և զիրաւունս: Եւ ածցէ՛ Տէր Ասորոսմ ՚ի վերայ Աբրաամու զամենայն գոր խօսեցաւ ընդ նմա:
- 20 ²⁰ Եւ ասէ Տէր. Աղաղակ Սողոմացոց և Գոմորացոց յաճախեանց, և Իս
- 21 մեղք նոցա մեծացան յոյժ: ²¹ Արդ իջեալ Կեսից եթէ ըստ աղաղակին
- 22 նոցա որ յիսն հասանէ՝ վճարիցեն. ապա թէ ոչ զի գիտացից: ²² Եւ
- 23 դարձեալ անտի արանցն եկին ՚ի Սողոմ: Եւ Աբրաամ կայր առաջի Տե-
- 24 առն: ²³ Եւ մարուցեալ Աբրաամ ասէր. Միթէ կորուսանիցեն զարդարն
- 24 ընդ ամպարշփին, և լինիցի արդարն իբրև զամպարիշփս: ²⁴ Եթէ իցեն
- 25 յիսուն արդար ՚ի քաղաքի, կորուսանիցեն գնոսա. և ոչ ներեսցես ամե-
- 25 նայն Կեղեացն վասն յիսուն արդարոյն եթէ իցեն ՚ի նմա: ²⁵ Քան լիցի
- 26 քեզ առնել զայն բան, սպանանել զարդարն ընդ ամպարշփի, և լինիցի
- 26 կիր, մի՛ արասցես զայն դարաստան: ²⁶ Եւ ասէ Տէր. Եթէ գրցի ՚ի Սողոմ
- 27 յիսուն արդար ՚ի քաղաքի անդ, թողացուցից ամենայն Կեղեացն վասն
- 27 նոցա: ²⁷ Պարասխանի եր Աբրաամ և ասէ. Այժմ սկսայ խօսել ընդ
- 28 Տեառն. բայց ես հող եմ և մոխիր: ²⁸ Եթէ պական իցեն քան զյիսուն
- 29 արդար հնգին չափ, կորուսանիցեն վասն հնգիցն զամենայն քաղաքն:
- 29 Եւ ասէ. Ոչ կորուսից՝ եթէ գրցի անդ քառասուն և հինգ: ²⁹ Եւ յաւել
- 30 ևս խօսել ընդ նմա՝ և ասէ. Իսկ եթէ գրցի անդ քառասուն: Եւ ասէ.
- 30 Ոչ կորուսից վասն քառասնիցն: ³⁰ Եւ ասէ. Միթէ իցէ՞ր ինչ Տէր եթէ
- 31 խօսիցիմ. իսկ եթէ գրցի անդ երեսուն: Եւ ասէ. Ոչ կորուսից՝ եթէ գրցի
- 31 անդ երեսուն: ³¹ Եւ ասէ. Արովիտս կալայ խօսել ընդ Տեառն, թէ գրցի
- 32 անդ քառն: Եւ ասէ. Ոչ կորուսից վասն քսանիցն: ³² Եւ ասէ. Միթէ իցէ՞ր
- 33 ինչ Տէր եթէ խօսեցայց ևս միւս անգամ. եթէ գրցի անդ՝ Կանն: Եւ ասէ.
- 33 Ոչ կորուսից վասն Կաննացն: ³³ Եւ գնաց Տէր իբրև լռեաց ՚ի խօսելոյ
- անտի ընդ Աբրաամու. և Աբրաամ դարձան ՚ի Կեղի իւր:
- 19** ¹ Եւ եկին երկու հրեշտակքն ՚ի Սողոմ ընդ երեկս. և Ղովպ նսար
- առ դրան Սողոմացոցն: Իբրև երես Ղովպ՝ յարեաւ ընդ առաջ նոցա,
- 2 և երկիր եպագ ՚ի վերայ երեսաց իւրոց յերկիր՝ և ասէ. ² Ահաւասիկ ես՝

15 *Ունսնք.* Ոչ այդպէս է. այլ: 18 *Ունսնք.* Լինելով եղիցի յազգ: 21 *Այլք.* Եւ արդ իջեալ Կէս: 23 *Ունսնք.* Զարդարն ընդ ամպարիշփս: 32 *Այլք.* Եթէ գրանիցի անդ Կանն:

փեարք, եկայք ՚ի փուն ծառայի ձերոյ, հանգերո՛ւք, և լուացից զօրս
 ձեր, և կանխեալ ընդ առաւօրս երթիջիք զճանապարհ ձեր: Եւ ասեն.
 Ոչ. այլ ՚ի քաղաքամիջի աստ ազցուք: ³ Եւ բռնադատեաց զնոսա յոյժ. ³
 և խոփորեցան առ նա, և մտին ՚ի փուն նորա. և արար նոցա ընթրիս.
 և բաղարջ եփեաց նոցա՝ և կերան: ⁴ Մինչ չև՛ ՚ի քուն մտեալ էր նո- ⁴
 ցա, և արք քաղաքին Սողոմաւոց պատեցին զփունն յերիպասարդաց
 մինչև ցծերս, ամենայն ժողովուրդն ՚ի միասին: ⁵ Եւ կոչէին արտաքս ⁵
 զՂովպ, և ասեն ցնա. Ո՛ր են արքն որ մտին առ քեզ գիշերի. ա՞ծ
 զնոսա առ մեզ զի գիպասցուք զնոսա: ⁶ Եւ էլ առ նոսա Ղովպ՝ ար- ⁶
 փաքոյ դրանն, և զդուռն ձգեաց զկնի իւր: ⁷ Եւ ասէ ցնոսա. Քան լիցի ⁷
 ձեզ եղբարք, մի՛ գործէք զայդ չարիս: ⁸ Են իմ երկու դստերք որ զայր ⁸
 ոչ գիտեն, հանից զնոսա առ ձեզ, և արարէք ընդ նոսա որպէս հաճոյ
 իցէ ձեզ, բայց միայն արանցոյ այդոցիկ մի՛ ինչ մեղ առնիցէք. որովհե- ⁹
 փս մտին ընդ յարկաւ գերանաց իմոց: ⁹ Եւ ասեն. ՚Ի բաց կաց. մտեր
 բնակել պանդխտութեամբ. միթէ և դստաստա՛ն ևս դստել: Այժմ և ⁹
 զքեզ ևս չարչարեսցուք առաւել քան զնոսա: Եւ բռնադատէին զայրն
 զՂովպ յոյժ, և մերձ էին զդուռն խորպակել: ¹⁰ Եւ ձգեալ արանցն զձեռս ¹⁰
 իւրեանց կորզեցին յինքեանս զՂովպ ՚ի փուն անդր, և զդուրս փանն
 փակեցին: ¹¹ Եւ զարսն որ առ դուրս փանն կային հարին կուրութեամբ ¹¹
 ՚ի փոքուէ մինչև ցմեծն. և լքան ինդրել զդուրսն: ¹² Եւ ասեն արքն ¹²
 ցՂովպ. Է՞ որ քո աստ փեսայ կամ որդիք կամ դստերք, կամ այլ որ
 քո՞ իցէ՞ ՚ի քաղաքի աստ. հա՛ն զնոսա ՚ի փեղոջէ յայսմանէ: ¹³ Զի ¹³
 կործանելոց ենք զքաղաքս զայս. զի բարձրացան աղաղակ սոցա ա-
 ռաջի Տեառն, և առաքեաց զմեզ Տէր սափակել զսա: ¹⁴ Ել Ղովպ և ¹⁴
 խօսեցաւ ընդ փեսայս իւր որ առնլոց էին զդստերս նորա. և ասէ.
 Արի՞ք՝ ելէք ՚ի փեղոջէ աստի յայսմանէ, զի սափակէ՛ Տէր զքաղաքս:
 Եւ թուէր ծաղր առնել յաչս փեսայից իւրոց: ¹⁵ Եւ իբրև եղև առաւօր, ¹⁵
 փութացուցանէին հրեշտակքն զՂովպ՝ և ասէին. Արի՛ առ զկին քո և
 զերկուս դստերս քո զոր ունիս, և ել աստի, զի մի՛ և դո՛ւ կորնչիցիս ընդ
 անօրէնութիւն քաղաքիդ: ¹⁶ Եւ նոքա խռովեցան: Եւ կալան հրեշտակքն ¹⁶
 զձեռանէ նորա, և զձեռանէ կնոջ նորա, և զձեռանէ երկուց դստերաց
 նորա. զի ինայեաց Տէր ՚ի նա: Եւ հանին զնա, և եղին արտաքոյ քա-
 ղաքին: ¹⁷ Եւ եղև իբրև հանին զնոսա արտաքս, ասեն. Ապրեցո՛ր զանձն ¹⁷
 քո, մի՛ դառնայցես յետս, և մի՛ կայցես յամենայն կողմանս աշխարհիդ.
 զերծի՛ր ՚ի լեռն, զուցէ՛ ընդ նոսա ըմբռնիցիս: ¹⁸ Եւ ասէ Ղովպ ցնոսա. ¹⁸
 Աղաչեմ Տէր, ¹⁹ որովհետև եգիպ ծառայ քո ողորմութիւն առաջի քո, և ¹⁹
 մե՛ծ արարեր զարդարութիւն քո, զոր առնես յիս աստի անձին իմոյ.
 և արդ ես ոչ կարեմ զերծանել ՚ի լեռն, զուցէ՛ հասանիցեն ինձ չա-
 րիքն, և մեռանիցիմ: ²⁰ Ահա քաղաքս այս մերձ է անկանել ՚ի նա, որ ²⁰

19.2 Ոմանք. Ահաանիկ ես... ընդ առաւօրն երթի՛ր: **5 Այլք.** Եւ ասէին ցնա: **8 Ոսկան.**
 Մի՛ ինչ մեղս առնիցէք: **9 Այլք.** Զդուրսն խորպակել: **12 Ոմանք.** Է որ քո անդ
 փեսայ: **Ոսկան.** Այլ որ քո որ իցէ: **13 Ոմանք.** Զի կորուսանելոց ենք մեք զքաղաքս:
15 Այլք. Ընդ անօրէնութիւնս քա՛: **18 Ոսկան.** Աղաչեմ փեարք իմ: **19 Ոմանք.**
 Գուցէ հասանիցէ ինձ չարիք:

է փոքրիկ, ա՛նդ ապրեցայց, և չէ՛ փոքր, և կեցցէ անձն իմ վասն քո: 21 ²¹ Եւ ասէ ցնա. Ահաւասիկ արարի մեծարա՛նս երեսաց քոց. և ՚ի բանիդ 22 յայդմիկ չկործանել գբադաքն վասն որոյ խօսեցար: ²² Եւ արդ՝ փույթա՛ գերծանել ՚ի նա. զի ո՛չ կարեմ առնել իրս ինչ մինչև անկանիցիս անդր. 23 վասն այնորիկ կոչեաց զանուն քաղաքին այնորիկ Սեգովր: ²³ Արեգակն 24 ծագեաց յերկիր, և Ղովր եմուր ՚ի Սեգովր: ²⁴ Եւ Տէր փեղաց՝ ՚ի Սո- 25 դոմ և ՚ի Գոմոր ծըծումք և հուր ՚ի Տեառնէ յերկնից. ²⁵ և կործանեաց գբադաքսն զայնոսիկ, և զամենայն կողմանսն, և զամենայն բնակիչս 26 քաղաքացն, և զամենայն բոյս երկրին: ²⁶ Եւ դարձաւ կինն Ղովրայ յերս, և եղև արձա՛ն աղի: ²⁷ Եւ կանխեալ Աբրաամ ընդ առաւօտն ՚ի 28 փեղին ուր կայր առաջի Տեառն. ²⁸ և հայեցաւ յերես Սողոմացոց և Գոմորացոց, և յամենայն երեսս երկրի գաւառին. և ետես և ահա 29 ելանէր բոց երկրին իբրև մրրիկ հնոցի: ²⁹ Եւ եղև ՚ի սաբակել Տեառն զամենայն գբադաքսն զայնոսիկ շուրջ զբնակութեամբն, յիշեաց Աս- 30 փուրած զԱբրաամ, և տեան արձակեաց զՂովր ՚ի միջոյ կործանմանն, ՚ի կործանել Տեառն գբադաքսն յորս բնակեալ էր ՚ի նոսա Ղովր: ³⁰ Եւ ել 31 Ղովր ՚ի Սեգովրայ, և նստեր ՚ի լերինն, և երկոքին դստերք նորա ընդ նմա. քանզի երկեան բնակել ՚ի Սեգովր. և բնակեաց յայրի անդ, ի՛նքն 32 և երկոքին դստերք նորա ընդ նմա: ³¹ Եւ ասէ երեցն ցկրցերն. Նայր մեր ծերացեալ է, և չի՞ք ոք յերկրի որ մտանիցէ առ մեզ, որպէս օրէն է 33 ամենայն երկրի: ³² Ե՛կ արբուցո՛ւք հօր մերում գինի, և ննջեսցո՛ւք ընդ նմա, և յարուցուք ՚ի հօրէ մերմէ զաւակ: ³³ Եւ արբուցին հօրն իրե- 34 անց գինի ՚ի գիշերին յայնմիկ. և եմուր երեցն ննջեաց ընդ հօրն իրում զգիշերն զայն. և ո՛չ գիպեր ՚ի ննջելն նորա և ՚ի յառնել: ³⁴ Եւ եղև ՚ի վաղիւ անդր, և ասէ երեցն ցկրպսերն. Ահա ննջեցի՛ ես երեկ ընդ հօր իմում, արբուցո՛ւք նմա գինի և ՚ի գիշերիս յայնմիկ. և մուր ննջեա՛ 35 ընդ նմա. և յարուցո՛ւք զաւակ ՚ի հօրէ մերմէ: ³⁵ Եւ արբուցին՝ և յայնմ գիշերի գինի հօրն իրեանց. և եմուր կրպսերն և ննջեաց ընդ հօրն իրում. և ո՛չ գիպեր ՚ի ննջելն նորա և ՚ի յառնել: ³⁶ Եւ յղացան երկոքին դստերքն Ղովրայ ՚ի հօրէն իրեանց: ³⁷ Եւ ծնաւ երեցն որդի, և կոչեաց զանուն նորա Մովաբ. ասէ, ՚ի հօրէ՛ իմմէ. նա՛ է հայր Մովաբացոց 38 մինչև ցայսօր ժամանակի: ³⁸ Ծնաւ և կրցերն որդի՝ և կոչեաց զանուն նորա Ամման. ասէ, որդի ազգի իմոյ. նա՛ է հայր Ամոնացոց մինչև ցայս օր ժամանակի:

20 ¹ Եւ չուեաց անրի Աբրաամ յերկիրն հարաոյ, և բնակեցան ընդ **ԻԲ**
 2 Կաղէս և ընդ Սուր. և պանդխտեցաւ ՚ի Գերարայ: ² Եւ ասաց Աբրաամ վասն Սառայի կնոջ իրոյ թէ քոյր իմ է: Եւ առաքեաց Աբիմելէք ար-
 3 քայ Գերեարացոց, և ա՛ն զՍարրա: ³ Եւ եկն Ասփուրած առ Աբիմելէք ՚ի փեպեան * գիշերոյ, և ասէ. Ահա մեռանին վասն կնոջդ զոր առեր,
 4 զի կին՝ առնակին է: ⁴ Բայց Աբիմելէք ո՛չ մերձեցաւ ՚ի նա: Եւ ասէ.

24 *Ոմանք.* Եւ Տէր փեղեաց ՚ի Սո՞: 29 *Այլք.* Ջբադաքսն շուրջ զբնա՞: 31 *Ամունս՝* կրպսեր, *արպարոյ սովորակակին՝ յօրինակի մերում ուրեք ուրեք գրեալ էր՝* կրցեր, *ըստ որում և մեք եղաք համաձայն իրաքանչիւր փեղեաց:* 32 *Այլք.* Եկ և արբուցուք: 38 *Ոմանք.* Զանուն նորա Ամոն: 20. 2 *Այլք.* Կնոջն իրոյ... արքայ Գերարացոց:

Տէր, զագգ մի զանգէր և զարդար՝ կորուսանիցեն: ⁵Ոչ ապաքէն նա՛ 5
ասաց ցիս քոյր իմ է, և սա՛ ասաց ցիս եղբայր իմ է, և ես սրբութեամբ
սրբի՛ և արդարութեամբ ձեռաց արարի զայս: ⁶Եւ սա՛տ ցնա Աստուած ⁶
'ի փեսայեանն. Ես գիտացի՛ զի սրբութեամբ սրբի արարեր դու զայդ. և
խնայեցի ես 'ի քեզ ջնեղանչել քեզ յիս. վասն այնորիկ ո՛չ երու թոյլ քեզ
մերձենալ 'ի դա: ⁷Բայց արձակեա՛ զկինդ յայր իւր. զի այր մարգարէ ⁷
է, և արասցէ աղօթս վասն քո և կեցցես: Ապա թէ՛ ո՛չ փացես, գիտեա՛
զի մեռանին դու և ամենայն որ ինչ քո է: ⁸Եւ կանխեաց Աբիմելէք ընդ ⁸
առաւօտն՝ և կոչեաց զամենայն զծառայս իւր, և խօսեցաւ զամենայն
բանս զայստսիկ յականջս նոցա: Եւ զահի՛ հարան ամենայն մարդիկն
յոյժ: ⁹Եւ կոչեաց Աբիմելէք զԱբրաամ, և սա՛տ ցնա. Զի՛նչ գործեցեր ⁹
դու զայդ ընդ մեզ. միթէ՛ մեղա՞ք ինչ քեզ՝ զի ածեր 'ի վերայ իմ և 'ի
վերայ թագաւորութեան իմոյ մե՛ղս մեծամեծս. գործ զոր ո՛չ ոք գործէ՛
գործեցեր ընդ իս: ¹⁰Եւ սա՛տ Աբիմելէք ցԱբրաամ. Զի՛նչ փեսեալ արա- ¹⁰
րեր զբանդ զայդ: ¹¹Եւ սա՛տ Աբրաամ. Զի ասացի՛ թէ՛ զուցէ ո՛չ զուցէ ¹¹
աստուածպաշտութիւն 'ի փեղոյջս յայսմիկ. և զիս սպանանիցեն վասն
կնոջդ իմոյ: ¹²Բայց արդարն՝ քոյր իմ է 'ի հօրէ և ո՛չ 'ի մօրէ. և եղև ¹²
ինձ կին: ¹³Եւ եղև յորժամ եհան զիս Աստուած՝ 'ի փանէ հօր իմոյ, և ես ¹³
ասացի ցդա. զայս արդարութիւն արասցես ընդ իս. յամենայն փեղիս
ուր և երթիցուք, ասասջիր զինէն թէ՛ եղբայր իմ է: ¹⁴Եւ ա՛ռ Աբիմելէք ¹⁴
հազար սարեր, և արջառ և ոչխար, ծառայս և աղախնայս, և երբ Աբ-
րաամու. և երբ ցնա զՍառա զկին իւր: ¹⁵Եւ սա՛տ Աբիմելէք ցԱբրաամ. ¹⁵
Ահաւասիկ երկիրդ իմ առաջի քո, ուր հաճոյ իցէ քեզ բնակեաց: ¹⁶Եւ ¹⁶
ցՍառա սա՛տ. Ահա երու հազար սարեր եղբօր քում, այն եղիցի քեզ 'ի
պարիս երեսաց քոց, և ամենայն կանանց որ ընդ քեզ են. և զամեն-
այն արդար խօսեցիս: ¹⁷Եւ եկաց յաղօթս Աբրաամ առ Աստուած. և ¹⁷
բժշկեաց զԱբիմելէք և զկին նորա, և զաղախնայս նորա, և ծնանէին:
¹⁸Զի փակելով փակեաց Տէր արտաքուստ զամենայն արգանդ 'ի փան ¹⁸
Աբիմելիքայ վասն Սառայի կնոջ Աբրաամու:

ԻԳ. ¹ Եւ Տէր յայց ել Սառայի որպէս և ասաց. և արար Տէր Սառայի՛ **21**
որպէս և խօսեցաւ: ² Եւ յղեցան և ծնաւ Սառա Աբրաամու որդի ծերու- ²
թեան. ըստ ժամանակին որպէս և խօսեցաւ ընդ նմա Աստուած: ³ Եւ ³
կոչեաց Աբրաամ զանուն որդոյ իւրոյ զոր ծնաւ նմա Սառա՛ Իսահակ:
⁴ Եւ թփափեաց Աբրաամ զԻսահակ զորդի իւր յաւուր ութերորդի, որ- ⁴
պէս և պարտիրեաց նմա Տէր Աստուած: ⁵ Եւ Աբրաամ հարևրամեան ⁵
էր յորժամ եղև նմա Իսահակ որդի իւր: ⁶ Եւ սա՛տ Սառա. Ծանոր արար ⁶
զիս Աստուած. զի որ և լսիցէ՛ ուրախ լինիցի ընդ իս: ⁷ Եւ սա՛տ. Ո՛վ ⁷
պարմեսցէ Աբրաամու եթէ սնուցանիցէ մանուկ՝ Սառա. զի ծնայ որդի՛
'ի ծերութեան իմում: ⁸ Եւ աճեաց մանուկն, և հապուցան 'ի սպենէ. և ⁸

6 *Ոմանք.* Ոչ երու թոյլ մերձենալ: 7 *Ոմանք.* Ապա թէ՛ ո՛չ փայցես.. և ամենայն ինչ
որ քո է: 13 *Ոմանք.* Զայդ արդարութիւն: 15 *Ոմանք.* Ահաւասիկ երկիրդ իմ առա՛:
16 *Այլք.* Արդար խօսիցիս: 17 *Յօրինակիկ.* Եւ եկեաց յաղօթս: 21. 2 *Ոմանք.* Եւ
յղացաւ ծնաւ Սար՛: 6 *Ոմանք.* Ծաղր արարեր զիս Աստուած.. ուրախ լիցի ընդ իս:
7 *Ոմանք.* Եթէ սնուցանէ մա՛:

արար Աբրահամ ուրախութիւն մեծ յաւուր յորում հապուցան ՚ի սպենէ Իսահակ որդի իւր:

- 9 ⁹ Եւ Կենտալ Սառայի գորդին Ագարայ Եգիպտացոյ՝ որ եղև Աբր- ԻԴ
 րահամու, զի խաղայր ընդ Իսահակայ որդոյ իւրում, և ասէ ցԱբրահամ.
 10 ¹⁰ Ի բաց հան զաղախինդ և գորդի դորա. զի մի՛ ժառանգեսցէ որդի
 11 աղախնոյդ ընդ որդոյ իմում Իսահակայ: ¹¹ Եւ խիստ թուեցաւ բանն
 12 առաջի Աբրահամու վասն որդոյ նորա: ¹² Եւ ասէ Աստուած ցԱբրահամ.
 Մի՛ ինչ խիստ թուեցի առաջի քո վասն մանկանն և վասն աղախնոյն:
 13 Զամենայն գոր զինչ ասիցէ քեզ Սառա՛ լո՛ր ձայնի նորա. զի Սահական
 14 կոչեսցի քեզ զաւակ: ¹³ Բայց գորդի աղախնոյդ արարից յա՛զզ մեծ, զի
 14 սերմն քո՛ է: ¹⁴ Յարեաւ Աբրահամ ընդ առաւօտն՝ և ա՛ն հաց և փիկ
 ջրոյ և եր ցԱգար, և եղ յուս նորա զմանուկն, և արձակեաց գնա:
 15 Եւ երթեալ մոլորեալ շրջէր յանապարի անդ առ Զրիորովն երդման:
 16 ¹⁵ Եւ նուազեաց ջուր ՚ի փկէ անփի. և ընկէց զմանուկն ՚ի ներքոյ միոյ
 16 եղևին ծառոյ: ¹⁶ Եւ երթեալ նստաւ յանդիման նորա ՚ի բացեայ իբրև
 վրաւանան. զի ասէր՝ թէ ո՛չ փեսից զմահ որդոյն իմոյ. և նստէր յանդի-
 17 ման նորա: Զայն բարձեալ մանկանն լայր: ¹⁷ Եւ լուան Աստուած ձայնի
 մանկանն ՚ի փեղոջէն ուր էր: Եւ կոչեաց Աստուած զԱգար յերկնից՝ և
 18 ասէ ցնա. Զի՛նչ է այդ Ագար, մի՛ երկնցիր. զի լուան Աստուած ձայնի
 18 որդոյ քոյ ՚ի փեղոջէ այսփի ուր է: ¹⁸ Արի ա՛ն զմանուկն քո, և զօրացո՛
 19 գնա ձեռամբ. զի յազգ մեծ արարից գնա: ¹⁹ Եւ եբաց Աստուած զաչս
 20 նորա, և ետես ջրիոր ջրոյ կենդանոյ. և չոգաւ ելից զփիկն ջրով և
 20 արբոյց մանկանն: Եւ էր Աստուած ընդ մանկանն. ²⁰ և աճեաց, և եղև
 21 աղեղնատուր: ²¹ Եւ բնակէր յանապարին Փառաւնու. և ա՛ն նմա մայր
 նորա կին յերկրէն Եգիպտացոց:
 22 ²² Եւ եղև ՚ի ժամանակին յայնմիկ խօսեցաւ Աբիմելէք, և Ոքոզաթ ԻԵ
 փաճարապետ նորա, և Փիբաղ սպարապետ զօրաց նորա. և ասեն
 23 ցԱբրահամ. Աստուած ընդ քեզ է յամենայնի զինչ և գործես: ²³ Արդ՝ եր-
 դուիր ինձ յԱստուած զնեղանչել ինձ, և մի՛ զաւակի իմում, և անուան
 իմոյ. այլ ըստ արդարութանն գոր արարի ընդ քեզ՝ արասցես ընդ իս,
 24 և երկրիս յորում բնակեալ ես ՚ի սմա: ²⁴ Եւ ասէ Աբրահամ. Ե՛ն երդնում:
 25 ²⁵ Եւ յանդիմանեաց Աբրահամ զԱբիմելէք՝ վասն ջրիորոյն ջրոց զորս
 26 հանին ծառայքն Աբիմելէքայ: ²⁶ Եւ ասէ ցնա Աբիմելէք. Ո՛չ զիպացի ո՛
 արար զայն իրս, և դու ո՛չ պարմեցեր ինձ. և իմ ո՛չ էր լուեալ՝ բայց այ-
 27 սօր: ²⁷ Եւ ա՛ն Աբրահամ արջառս և ոչխարս՝ և եր Աբիմելէքայ. և եղին
 28 երկոքին ուխտ ընդ միմեանս. ²⁸ և կացոյց Աբրահամ եւթն որոջ ոչխարաց
 29 միայն: ²⁹ Եւ ասէ Աբիմելէք ցԱբրահամ. Զի՛նչ են այս եւթն որոջ ոչխա-
 30 րաց զորս կացուցեր միայն: ³⁰ Եւ ասէ. Զայդ եւթն որոջս առցես յինէն,
 31 զի եղիցի ինձ ՚ի վկայութիւն, թէ ե՛ն փորեցի զջրիորդ զայդ: ³¹ Վասն

8 *Ոմանք.* Ի սպենէ Իսահակ որդի նորա: 13 *Ոմանք.* Բայց և գորդի աղախնոյն:
 14 *Ոմանք.* Եւ եր յուս նորա զմա՛: 16 *Ոմանք.* Երթեալ նստէր յանդիման նորա ՚ի
 բացէ: 17 *Ոսկան ՚ի լուս.* Եւ կոչեաց հրեշտակ Աստուծոյ զԱգար: 22 *Ոմանք.* Եւ
 խօսեցաւ Աբիմելէք. և ասէ ցԱբրա՛մ: 23 *Ոմանք.* Արդ երդուիր դու ինձ: *Ի լուս.* Եւ
 մի՛ անուան իմոյ. *համաձայն ոմանց ՚ի բնաք՝:* 25 *Ոմանք.* Վասն ջրիորոցն ջուրց
 զորս:

այնորիկ անուանեաց զանուն րեդոյն այնորիկ Ջրհոր երդման. ³² զի 32
անդ երդուան երկոքին միմեանց, և անդ եղին ուխտ առ Ջրհորին երդ-
ման: Յարեաւ Աբիմելէք և Ռոզաթ քաճարապետ նորա, և Փիգաւղ
սպարապետ զօրաց նորա. և դարձան անդրէն յերկիրն Փղշտացոց:
³³ Եւ րնկեաց Աբրաամ րունկ առ Ջրհորովն երդման. և կարդաց անդ 33
զանուն Տեառն, Ասրուած յաւիտենական: ³⁴ Եւ պանդխտեցան Աբրաամ 34
յերկիրն Փղշտացոց աւուրս բազումս:

ԻՋ ¹ Եւ եղև յետ բանիցս այսոցիկ, փորձեաց՝ Ասրուած զԱբրաամ՝ և **22**
ասէ ցնա. Աբրաամ Աբրաամ: Եւ նա՛ ասէ. Անասիկ եմ: ² Եւ ասէ 2
ցնա. Ան դու գորդիդ քո սիրելի գոր սիրեցեր զԻսահակ, և գնա՛ դու
յերկիր բարձր, և հանցես զդա անդ յողջակէզ ՚ի վերայ միոյ լեռանց
յորոց սասցից քեզ: ³ Եւ յարեաւ Աբրաամ ընդ առաւօտն, համեմտեաց 3
զէշ իւր. և ա՛ն ընդ իւր երկուս ծառայս. և զԻսահակ գորդի իւր. և
պապառեաց փայտ յողջակէզ՝ և յարեաւ գնաց. և եկն ՚ի րեդին գոր ա-
սաց նմա Ասրուած: ⁴ Եւ յաւուրն երրորդի համբարձ Աբրաամ զաչս իւր 4
✳ և երես զրեդին ՚ի հեռաստանէ: ⁵ Եւ ասէ Աբրաամ ցպարանիս իւր. 5
Նստարո՛ք դուք այդր հանդերձ իշովդ. և ես և պապանեակդ երթիցուք
մինչև ցանդր, և երկիր պագցուք և դարձցուք առ ձեզ: ⁶ Եւ ա՛ն Աբրաամ 6
զփայտ ողջակիզին, և եղ ՚ի վերայ Իսահակայ որդոյ իւրոյ. և առ ՚ի
ձեռն զսուրն և զհուրն. և գնացին երկոքեան ՚ի միասին: ⁷ Եւ ասէ Ի- 7
սահակ ցԱբրաամ հայր իւր. Նայր: Եւ նա ասէ. Ջի՛ է՛ որդեակ: Եւ նա
ասէ. Ահա հուր՝ և ահա փայտ. ո՛ր է՛ ոչխար յողջակէզ: ⁸ Եւ նա ասէ. 8
Ասրուած րեսցէ իւր ոչխար յողջակէզ որդեակ: Գնացին երկոքեան ՚ի
միասին, ⁹ և եկին ՚ի րեդին գոր սասց նմա Ասրուած: Անդ շինեաց սե- 9
ղան Աբրաամ. և եղ ՚ի վերայ զփայտն: Եւ կապեաց զԻսահակ գորդի
իւր, և եղ գնա ՚ի սեղան ՚ի վերայ փայտին: ¹⁰ Եւ ձգեաց Աբրաամ զձեռն 10
առնուլ զսուրն և զենուլ գորդին իւր: ¹¹ Եւ կոչեաց գնա հրեշտակ Տեառն 11
յերկնից՝ և ասէ. Աբրաամ Աբրաամ: Եւ նա ասէ ցնա. Անասիկ եմ: ¹² Եւ 12
ասէ. Մի՛ միտեր զձեռն քո ՚ի պապանեակդ, և մի՛ ինչ առներ դնա. զի
այժմ գիպացի թէ երկիւղած ես դու յԱսրուծոյ, և ո՛չ խնայեցեր յորդիդ
քո սիրելի վասն իմ: ¹³ Նամբարձ Աբրաամ զաչս իւր և երես, և ահա 13
խոյ մի կախեալ կայր զծառոյն սաբեկայ զեղջերաց: Եւ գնաց Աբրաամ
առ զխոյն, և եհան գնա յողջակէզ փոխանակ Իսահակայ որդոյ իւրոյ:
¹⁴ Եւ կոչեաց Աբրաամ զանուն րեդոյն այնորիկ Տէր երես. զի ասիցեն 14
ցայսօր ՚ի լեռինս յայամիկ Տէր երեսցաւ: ¹⁵ Եւ կոչեաց հրեշտակ Տեառն 15
զԱբրաամ երկիցս անգամ յերկնից՝ և ասէ. ¹⁶ Յանձն իմ երդուայ՝ ասէ 16
Տէր, փոխանակ զի արարե՛ր դու զբանդ զայդ, և ո՛չ խնայեցեր յորդիդ քո
սիրելի վասն իմ. ¹⁷ այո՛՛ օրհնելով օրհնեցի՛ց զքեզ, և բազմացուցանելով 17
բազմացուցից զգաւակ քո որպէս զաստեղս երկնից բազմութեամբ. և
որպէս զաւազ առ ափն ծովու. և ժառանգեսցէ՛ զաւակ քո զբաղաքս

31 Ոմանք. Զանուն րեդոյն այնորիկ՝ Ջրհոր Բերսաբէէ: **34 Ոմանք.** Զանուն Տեառն
Ասրուծոյ յաւիտենական: **22. 6 Ոմանք.** Ի՛ ձեռն զհուրն և զսուրն: **7 Ոմանք.**
ՅԱբրաամ ցհայր իւր: **9 Այլք.** Ի՛ սեղանն ՚ի վերայ փայտին: **14 Ոմանք.** Ի՛ լեռինս
յայնմիկ Տէր:

- 18 հակառակորդաց իւրոց: ¹⁸ Եւ օրհնեսցի՛ն ՚ի զաւակի քում ամենայն
 19 ազգք երկրի. փոխանակ զի լուարձայնի իմում: ¹⁹ Դարձան Աբրաամ
 առ պապանիսն իւր, և յարուցեալ գնացին ՚ի միասին ՚ի Զրիորն երդ-
 ման. և բնակեցաւ Աբրաամ առ Զրիորովն երդման:
- 20 ²⁰ Եւ եղև յետ բանիցս այսոցիկ, պապմեցաւ Աբրաամու, թէ ահա **ԻԷ**
 21 ծնաւ Մեղ՛քա և նա՛ որդիս Նաբովրայ եղբոր քում: ²¹ ԶՈվք զանդ-
 րանիկն նորա, և զԲաւ զեղբայր նորա, և զԿամուէլ հայր Ասորոց,
 22, 23 ²² և զՔասադ, և զԱզաւ, և զՓաղդաս, և զՅեփդասի, և զԲաթուէլ. ²³ և
 24 բովրայ եղբոր Աբրաամու: ²⁴ Եւ հարճն նորին որոյ անուն էր Ռեմա,
 ծնաւ և նա զՏաբեկ, և զԳասամ, և զՏոքոս, և զՄովքա:
- 23.** 2 ¹ Եւ եղեն կեանք Սառայի հարիւր և քսան և եւթն ամ: ² Եւ մեռաւ **ԻԸ**
 Սառա ՚ի քաղաքի Աբրովա՛ ՚ի ձորն, այն ինքն է Քեբրոն յերկրին Քա-
 3 նանացոց: Եւ եկն Աբրաամ կոծել զՍառա և սուգ առնուլ: ³ Եւ յարեաւ
 Աբրաամ ՚ի մեռելոյն իւրմէ, և խօսեցաւ ընդ որդիսն Քեպրեայ՝ և ասէ.
 4 ⁴ Պանդոնիսար և նոդեհ եմ ես ՚ի միջի ձերում. արդ՛ քոնք ինձ սպա-
 5 ցուած գերեզմանի ընդ ձեզ և թաղեցից զմեռեալս իմ: ⁵ Պապասխանի
 6 ետուն որդիքն Քեպայ Աբրաամու՝ և ասեն. ⁶ Ոնկն դիր մեզ Տէր, թա-
 7 գաւոր յԱսարուծոյ ես ՚ի միջի մերում, յընփրի շիրմաց մերոց թաղեա՛
 8 զմեռեալն. զի ոչ ոք ՚ի մէնջ արգելու ՚ի քէն զշիրիմս: ⁷ Յարեան Աբրաամ
 9 երկիր եպագ ժողովրդեան երկրին որդոցն Քեպայ: ⁸ Եւ խօսեցաւ ընդ
 նոսա Աբրաամ և ասէ. Եթէ յօժար իցէք ՚ի մփի ձերում թաղել զմեռեալդ
 իմ յերեսաց իմոց, ոնկն դիք ինձ, և խօսեցարոնք վասն իմ ընդ Եփ-
 9 րոնի որդոյ Սահառայ, ⁹ և քացէ ինձ զայրն կրկին, որ է ՚ի վիճակի
 ազարակի իւրոյ, արծաթոյ՝ ոքչափ և արծան իցէ. քացէ՛ զնա ինձ ՚ի
 10 միջի ձերում ՚ի սպացուած բնակաց: ¹⁰ Եւ Եփրոն նստել ՚ի մէջ որդոցն
 Քեպայ: Պապասխանի՛ ետ Եփրոն Քեպացի Աբրաամու՝ և ասէ. Լո՛ւ ՚ի
 լու որդոցն Քեպայ, և ամենեցուն որ մարանիին ընդ դուռն քաղաքի նո-
 11 րա: ¹¹ Եւ ասէ. Յին դարձ Տէր. և ոնկն դիր ինձ. զազարակն ետու քեզ, և
 զայրն որ ՚ի նմա քանք քեզ առաջի ամենայն քաղաքակցաց իմոց ետու
 12 քեզ թաղել զմեռեալն քո: ¹² Եւ երկիր եպագ Աբրաամ առաջի ամենայն
 13 ժողովրդեան երկրին. ¹³ և խօսեցաւ ընդ Եփրոնի յականջս ժողովրդե-
 ան երկրին, և ասէ. Որովհետև անասցեր ինձ, ոնկն դիր ինձ. քանք
 քեզ արծաթ ընդ ազարակին, ա՛ռ յինէն և թաղեցից անդ զմեռեալս:
 14, 15 ¹⁴ Պապասխանի ետ Եփրոն Աբրաամու՝ և ասէ ցնա. ¹⁵ Ոչ վեր իմ.
 լուայ թէ գետինն չորեքհարևր սապեր արծաթոյ է, ընդ իս և ընդ քեզ
 16 զի՛նչ է այն. քայց դու թաղեա՛ զմեռեալն քո: ¹⁶ Եւ իբրև լուաւ Աբրաամ
 յԵփրոնէ, կշռեաց զարծաթն Եփրոնի, զոր խօսեցան յականջս որդոցն
- 17 Ոմանք.** Իբրև զաստեղս երկ՛. և իբրև զաւագ: **19 Ոմանք.** Եւ բնակեաց Աբրաամ
 առ Զրիորին երդ՛: **22 Ոմանք.** Եւ զՔազադ և զԱսաւ: **24 Այլք.** Որոյ էր անուն
 Ռեմեմայ: **23. 3 Ոմանք.** Ի մեռելոյ անփի իւրմէ: **6 Այլք.** Թաղեա՛ զմեռեալդ քո:
 Յօրինակին պակասէր. Զի ոչ ոք ՚ի մէնջ արգէ՛: **7 Ոմանք.** Եւ երկիր եպագ ժո՛:
8 Յօրինակին պակասէր. Վասն իմ ընդ Եփրոնի: **11 Այլք.** Թաղեա՛ զմեռեալն քո:
15 Ոմանք. Չորեքհարիւր սապերի ար՛:

Քեպայ, չորեքհարիւր սափեր արծաթոյ ընփրոյ վաճառականաց: ¹⁷ Եւ 17
 հասարպեցան ագարակն Եփրոնի, որ է՝ առ կրկնով այրին յանդիման
 Մամբրէի, ագարակն և այրն որ է՝ ՚ի նմա. և ամենայն ծառափունկ որ
 է յագարակի անդ, շուրջ յամենայն սահմանս նորա, ¹⁸ ՚ի սրացուածս 18
 Աբրաամու առաջի որդւոցն Քեպայ, և որ մրանէին ընդ դուռն քաղա-
 քի նորա: ¹⁹ Եւ յետ այնորիկ թաղեաց Աբրաամ զՄառա զկին իւր ՚ի
 կրկնումն այրի ագարակին, որ է յանդիման Մամբրէի. այն է Քեբրոն
 յերկրին Քանանացոց: ²⁰ Եւ հասարպեցան ագարակն և այրն որ է ՚ի 20
 նմա՝ Աբրաամու, ՚ի սրացուածս շիրմաց յորդոցն Քեպայ:

¹ Եւ Աբրաամ ծերացեալ էր և անցեալ զաւուրքք. և Տէր օրհնեաց **24**
 զԱբրաամ ամենայնիւ:

ԻԹ ² Եւ ասէ Աբրաամ ցճառայն իւր ցերէց փան իւրոյ, ցիշխան ամենայն 2
 ընչից նորա. Դիր զձեռն քո ընդ երանօք իմովք. ³ և երդմնեցուցից զքեզ 3
 ՚ի Տէր, յԱստուած երկնից, և յԱստուած երկրի, զի մի՛ առցես կին որդւոյ
 իմում Իսահակայ ՚ի դստերաց Քանանացոց յորոց միջի են բնակեմ:
⁴ Այլ յերկիրն իմ ուսփի ելեալ եմ երթիցես, և ՚ի փուն իմ. և առցես դու 4
 անփի՛ կին որդւոյ իմում Իսահակայ: ⁵ Ասէ ցնա ծառայն. Գուցէ՛ կինն ո՛չ 5
 կամիցի գալ ընդ իս յերկիրս յայս, դարձուցանելով դարձուցից՝ զորդի քո
 յերկիրն ուսփի ելեր: ⁶ Եւ ասէ Աբրաամ. Զգոյ՛ լեր, մի՛ դարձուցանիցես 6
 զորդի իմ անդր: ⁷ Տէր Աստուած երկնից, և Աստուած երկրի, որ անձ զիս 7
 ՚ի փանէ հօր իմոյ, և յերկրէն ուսփի ծնեալ էի, որ խօսեցանն ընդ իս՝ և
 երդուաւ ինձ և ասէ. Զուակի՛ քում փաց զերկիրդ զայդ. նա՛ առաքեցէ
 զհրեշտակ իւր առաջի քո. և առցեն անփի կին որդւոյ իմում Իսահակայ:
⁸ Ապա թէ ո՛չ կամիցի կինն գալ ընդ քեզ յերկիրս յայս, քաւեալ լիջիր դու 8
 յերդմանէդ յայդմանէ: Բայց միայն զորդեակդ իմ մի՛ դարձուցանիցես
 անդր: ⁹ Եւ եղ ծառայն Աբրաամու զձեռն իւր ընդ երանօք փեառն իւրոյ՝ 9
 և երդումն նմա վասն բանիս այսորիկ: ¹⁰ Եւ անձ ծառայն փասն ուղփ 10
 յուղփուց փեառն իւրոյ՝ և գնաց. և յամենայն բարութեանց փեառն իւրոյ
 ընդ իւր: Եւ յարեաւ գնաց ՚ի Միջագեպս ՚ի քաղաքն Նաքովրայ. ¹¹ և 11
 նստոյց զուղփսն արփաքոյ քաղաքին առ ջրհորոյ ջրոցն ընդ երեկս յոր-
 ժամ ջրուորն ելանէր: Եւ ասէ. ¹² Տէր Աստուած փեառն իմոյ Աբրաամու՝ 12
 յաջողեա՛ առաջի իմ այսօր. և արա՛ ողորմութիւն ընդ փեառն իմում Աբ-
 րաամու: ¹³ Ասասիկ ես կամ ՚ի վերայ աղբեր ջրոյս, և դստերք բնակչաց 13
 քաղաքիս ելանեն հանել ջուր: ¹⁴ Եւ եղիցի կոյս մի որում ես ասացից, 14
 թէ խոնարհեցո՛ զսափորդ քո զի արբից, և ասէ ցիս՝ արբ, և ուղփուցդ
 քոց ևն արբուցից մինչև դադարեցիս յըմպելոյ, զայն պարասպեցեր
 ծառային քում Իսահակայ. և այնոն զիպացից թէ արարեր ողորմու-
 թիւն փեառն իմում Աբրաամու: ¹⁵ Եւ եղև մինչև՛ կապարեալ էր նորա 15
 զիսօսսն ՚ի մփի իւրում, և ահա Ռեբեկա եկն ել, որ ծնեալն էր Բաթունե-
 լի որդւոյ Մեղքեայ կնոջ Նաքովրայ եղբօր Աբրաամու. և ունէր սափոր

16 Ոմանք. Կշռեաց Աբրաամ զարծաթն: **17 Այլք.** Որ էր յագարակի անդ: **24. 1 Այլք.**
 Էր ծերացեալ և անց՝ **2 Ոմանք.** Ընդ երանօք իւրովք: **3 Ոմանք.** ՚ի դստերաց
 սսփի Քանանաց՝. յորոց միջի ես բնակեալ եմ: **9 Ոմանք.** Ընդ երանօք Աբրաամու
 փեառն: **11 ԅօրիկնակին.** Յորժամ ջրուորն ելանէր: **14 Այլք.** Եւ ասացէ ցիս արբ..
 մինչև դադարեցեն:

16 յոնս իւր: ¹⁶ Եւ էր կոյսն գեղեցիկ երեսօք յոյժ. կոյս՝ գոր այր ոչ գիտէր:
 17 Էջ յաղբերն, և ելից զսափորն իւր և ել: ¹⁷ Ընթացան ծառայն ընդ ա-
 18 ռաջ նորա և ասէ. Արբո՛ ինձ սակաւ մի ջուր ՚ի սափորոյ այսի: ¹⁸ Եւ
 նա ասէ. Արբ փէր: Եւ փութացաւ իջոյց զսափորն ՚ի վերայ բազկաց
 19 իւրոց. և արբոյց նմա՝ ¹⁹ մինչև դադարեաց յըմպելոյ: Եւ ասէ. Եւ ուղբուց
 20 քոց հանից ջուր մինչև ամենեքեան արբցեն: ²⁰ Եւ փութացաւ թափեաց
 զսափորն յաւազանն, և ընթացաւ դարձեալ ՚ի ջրհորն հանել. և եհան
 21 ջուր ամենայն ուղբուց նորա: ²¹ Եւ այրն մի՛ր դնէր նմա, և լոնս կայր ՚ի
 22 միփ առնուլ. եթէ աջողեանց՝ Տէր զճանապարհ նորա՝ և թէ ոչ: ²² Եւ եղև
 իբրև դադարեցին ամենայն ուղբքն յըմպելոյ, և առ այրն գինոս ոսկիս
 մի մի ըսպ դահեկանի ձուղո՛յ, և երկուս ապարանջանս ՚ի ձեռս նորա.
 23 ՚ի փասն դահեկանէ՛ ձոյլ նոցա: ²³ Եւ եհանք զնա՝ և ասէ. Ո՛յր դուսք
 24 ես դու, պարմեա՛ ինձ թէ իցե՞ ՚ի փան քում մեզ փեղի յիջավանաց: ²⁴ Եւ
 ասէ ցնա. Դուսքը Բարտեղի՛ եմ ես որդոյ Մեղ՛քեայ գոր ծնաւ Նաբով-
 25 րայ: ²⁵ Եւ ասէ ցնա. Եւ յարդ և խոսք շար է մեր, և փեղի իջավանաց:
 26, 27 ²⁶ Խնդանց այրն, և երկիր երազ Աստուծոյ, ²⁷ և ասէ. Օրհնեալ Տէր Աս-
 փուած փեռն իմոյ Աբրահամու. որ ոչ վրիպեցոյց զարդարութիւն իւր
 և զճշմարտութիւն ՚ի փեռնէ իմմէ. և ինձ յաջողեաց Տէր ՚ի փան եղ-
 28 բօր փեռն իմոյ: ²⁸ Եւ ընթացաւ աղջիկն պարմեաց ՚ի փան սօր իւրոյ
 29 ըսպ բանիցն այնոցիկ: ²⁹ Եւ Ռեբեկայ՝ էր եղբայր որում անուն էր Ղա-
 30 բան: Եւ ընթացաւ Ղաբան առ այրն արքաքս յաղբերն, ³⁰ իբրև երես
 զգինոսն և զսպարանջանսն ՚ի ձեռսն քեռ իւրոյ. և զի լուան զբանսն
 յՌեբեկայ քեռէ իւրմէ՝ որ ասէր, թէ այսպէս ինչ խօսեցաւ ընդ իս այրն.
 31 և եկն առ այրն, մինչ կայր ՚ի վերայ ուղբուց իւրոց առ աղբերն. ³¹ և
 ասէ ցնա. Ե՛կ սո՛ւր ՚ի փուն օրհնեալ Տեառն. զի՛ կաս արքաքոյ, զի ես
 32 պարբասփեցի փուն և փեղի ուղբուցոյ: ³² Եմո՛ւր այրն ՚ի փուն անդր,
 և իջոյց ուղբուցն: Եւ ետուն յարդ և խոսք ուղբուցն, և ջուր լուանալոյ
 33 ոսփից նորա, և ոսփից նոցա որ ընդ նմայն էին: ³³ Եւ եղին հանց առաջի
 նոցա ուրել: Եւ նա ասէ. Ո՛չ կերայց մինչև խօսեցայց զբանս իմ: Եւ
 34, 35 ասեն՝ Խօսեանց: ³⁴ Եւ ասէ. Ծառայ Աբրահամու եմ ես. ³⁵ և Տէր օրհնեաց
 զպէր իմ յոյժ, և բարձրացան. և ետ նմա արջառ և ոչխար, և արծաթ
 36 և ոսկի, ծառայս և աղախնայս, ուղբս և էջս: ³⁶ Եւ ծնաւ Սառա՝ կին
 փեռն իմոյ որդի մի փեռն իմում յետ ծերութեան իւրոյ. և նմա՛ ետ
 37 զամենայն ինչ որ էր նորա: ³⁷ Եւ երդմնեցոյց զիս փէր իմ՝ և ասէ. Ո՛չ
 առցես կին որդոյ իմում Իսահակայ ՚ի դստերաց աստի Զանանացոց,
 38 յորոց միջի են պանդխտալս եմ յերկրի սոցա. ³⁸ այլ ՚ի փուն հօր իմոյ
 39 երթիցես և ՚ի փոհմ իմ, և առցես անրի՛ կին որդոյ իմում: ³⁹ Եւ ես
 40 ասացի ցպէրն իմ. Գուցե՛ ոչ գայցէ կինն ընդ իս: ⁴⁰ Եւ ասէ ցիս. Տէր
 Աստուած իմ որում հաճոյ եղէ առաջի նորա, նա՛ առաքեսցէ զհրեշտակ
 իւր ընդ քեզ, և յաջողեսցէ՛ զճանապարհս քո. և առցես կին որդոյ

16 Ոմանք. Կոյս՝ որ գայր ոչ գիտէր: **Յօրինակին սրակատէր.** Եւ ելից զսափորն իւր և ել: **Յօրինակին.** Էջ յաղբերն: **23 Այլք.** Տեղի իջավանաց: **27 Ոմանք.** Ի՛ փեռնէ իմմէ, և ինձ.. ՚ի փանէ եղբօր փեռն իմոյ: **28 Ոմանք.** Պարմեաց ՚ի փան հօր իւրոյ: **32 Ոսկան.** Եւ իջոյց յուղբուցն:

ինում յազգէ իմնէ, և ՚ի փանէ հօր իմոյ: ⁴¹ Եւ յայնժամ քաւեալ լիցիս 41
 ՚ի նզովից աստի իմոց. յորժամ երթիցես ՚ի փոհմ իմ և ոչ փացեն,
 քաւեալ լիցես յերդմանէ աստի իմնէ: ⁴² Եւ իբրև եկի այսօր յաղբերն՝ 42
 ասեմ. Տէր Աստուած փեառն իմոյ Աբրահամու, եթէ յաջողեցեր ինձ
 զճանապարհս իմ, զոր են այժմիկ եկեալ եմ. ⁴³ ահաւասիկ ես հասեալ
 կամ ՚ի վերայ աղբէր ջրոյս, և դստերք մարդկան քաղաքիս ելանեն
 փանել ջուր. և եղիցի կոյս ցոր ես ասացից՝ թէ արբո՛ ինձ սակաւ մի
 ջուր ՚ի սափորոյդ քումնէ, ⁴⁴ և ասացէ ցիս՝ թէ անբ, և ուղբուցդ ևս 44
 քոց հանից ջուր, այն է կին զոր պարբաստեաց Տէր ծառայի իւրում
 Իսահակայ. և այնո՛ն գիպացից թէ արարեր զողորմութիւն ընդ փեառն
 իմում Աբրահամու: ⁴⁵ Եւ եղև մինչև՛ իմ կարարեալ էր զխօսս ՚ի մփի 45
 իմում, անդէն վաղվաղակի ելանէր Ռեբեկա՝ և ունէր սափոր յոս իւր. էջ
 յաղբերն՝ և եհան ջուր: Եւ ասեմ ցնա արբո՛ ինձ: ⁴⁶ Եւ փութացեալ իջոյց 46
 զսափորն յինքենէ՛ և ասէ. Արբ դու, և ուղբուցդ ևս քոց արբուցից: Եւ
 արբի. և ուղբուցն իմոց արբոյց: ⁴⁷ Եւ հարցի ցնա՛ և ասեմ. Ո՞յր դուստր 47
 ես դու՛ պարմեա՛ ինձ: Եւ նա ասէ. Դուստր Բարթուղի՛ եմ ես՝ որդւոյ
 Նաքովրայ զոր ծնաւ նմա Մեղ՛քա: Եւ եղի զի՛նդս յականջս նորա, և
 սպարանջանս ՚ի ձեռս նորա. և խնդացի՛. ⁴⁸ և երկիր պագի Տեառն. 48
 և օրհնեցի զՏէր Աստուած փեառն իմոյ Աբրահամու, որ յաջողեաց ինձ
 ՚ի ճանապարհի աստ ճշմարտութեան. առնուլ զդուստր եղբօր փեառն
 իմոյ որդւոյ նորա: ⁴⁹ Արդ՝ եթէ առնէք դուք շնորիս և արդարութիւն առ 49
 փէրն իմ, պարմեցէք ինձ. ասպա թէ ոչ ցուցէք ինձ զի դարձայց յաջ
 կամ յահեակ: ⁵⁰ Պարասխանի եպուն Ղաբան և Բարթուէ՛լ և ասեն. ՚Ի 50
 Տեառնէ՛ ել իրդ այդ. և մեր ոչ կարենք հակառակ ինչ չար ասել բարոյ:
⁵¹ Ահաւաղիկ Ռեբեկա առաջի քոյ, ան և զնա. և եղիցի կին որդւոյ 51
 փեառն քոյ՝ որպէս և խօսեցաւ Տէր: ⁵² Եւ եղև իբրև լուաւ ծառայն Աբ- 52
 րահամու զբանս նոցա, երկիր եպագ Տեառն: ⁵³ Եւ եհան ծառայն անօթս 53
 ոսկւոյ և անօթս արծաթոյ, և հանդերձս, և ետ Ռեբեկայ. և ետ ընծայս
 եղբարց նորա և մօրն: ⁵⁴ Կերան և արբին նա՛, և արքն որ ընդ նմա 54
 էին. և ննջեցին: Եւ յարուցեալ ՚ի վաղորդայն անոր՝ ասէ. Արձակեցէք
 զիս զի երթայց առ փէր իմ: ⁵⁵ Եւ ասեն եղբարք նորա և մայրն. Կացցէ՛ 55
 կոյսն առ մեզ իբրև աուրս փասն, և ասպա՛ երթիցէ: ⁵⁶ Եւ նա ասէ ցնոսա. 56
 Մի՛ խափանէք զիս. զի Տէր աջողեաց զճանապարհս իմ. արձակեցէք
 զիս զի երթայց առ փէրն իմ: ⁵⁷ Եւ ասեն եղբարք նորա. Կոչեսցուք 57
 զաղջիկն, և հարցցուք ՚ի բերանոյ նորա: ⁵⁸ Կոչեցին զՌեբեկա՝ և ա- 58
 սեն ցնա. Երթան ընդ առնս ընդ այսմիկ: Եւ նա ասէ. Երթան: ⁵⁹ Եւ 59
 յուղարկեցին զՌեբեկա զքոյրն իւրեանց, և զինչս նորա. և զծառայն
 Աբրահամու, և որ ընդ նմայն էին: ⁶⁰ Եւ օրհնեցին զՌեբեկա՝ և ասեն 60
 ցնա. Քոյր մեր եղիցես ՚ի հազարս և ՚ի բերս. և ժառանգեսցէ զաւակ
 քո զբաղաքս թշնամեաց քոց: ⁶¹ Յարուցեալ Ռեբեկա և նաժիշտք իւր, 61

41 *Ոմանք յերկուսին ևս փեղիս ունին.* Քաւեալ լիցես: *Ուր ոմանք.* ՚Ի նզովից
 աստի իմոյ: 42 *Ոմանք.* Զոր ես այժմ եկեալ եմ: 43 *Ոմանք.* Ելանեն հանել ջուր:
 56 *Ոմանք.* Զի Տէր յաջողեաց զճանապարհ իմ: 59 *Ոմանք յատկումն.* Եւ զինչս նորա.
 և զդայեկ նորա. և զծառայն Աբրահամու:

ելին յուրսն և զնացին ընդ առն: Եւ առեալ ծառային զՌեբեկա՝ զնաց: 62 Եւ Իսահակ յանապարհի անդ առ Զրիորովն րեսելան բնակէր յերկ-
63 րին ՚ի կողմ հարաւոյ: 63 Եւ էլ Իսահակ զքօսանել ՚ի դաշտին ընդ երեկս.
64 ամբարձ գաջս իւր՝ և երեսն՝ զի գային ուղարք քասն: 64 Ամբարձեալ գաջս
65 իւր և Ռեբեկա երես զԻսահակ, էջ վաղվադակի յուրպուէ անրի. 65 և
ասէ ցծառայն. Ո՛վ է այրն որ գայ ՚ի դաշտին ընդ առաջ մեր: Եւ ասէ
66 ծառայն. Նա՛ է քերն իմ: Եւ նորա առեալ ձորձս արկան զիւրս: 66 Եւ
67 պարմեաց ծառայն Իսահակայ զամենայն զխօսսն զոր արար: 67 Եւ
եմուր Իսահակ ՚ի քուն Սառայի մօր իւրոյ, և ա՛ռ զՌեբեկա, և եղև
նորա կին. և սիրեաց զնա. և մխիթարեցան Իսահակ վասն Սառայի
մօր իւրոյ:

25. 2 1 Եւ յաւել՝ Աբրաամ առնուլ կին որում անուն էր Զեպուրա: 2 Եւ Լ
ծնաւ նմա զՀմբրան, և զՅեկարան, և զՄադան, և զՄադիան, և զԵսբոկ,
3 և զՍոլիլէ: 3 Եւ Յեկարան ծնաւ զՄաբա, և զԹեման, և զԴադան: Եւ եղեն
որդիք Դադանայ, Ռագուէլ, և Նաբդեէլ, և Ասուրիիմ, և Ղապուսիիմ, և
4 Ղոլվոմիմ: 4 Եւ որդիք Մադիանու, Գեփար, և Ափեր, և Ենոք, և Աբիգա,
5 և Եղրազա: Ամենեքեան սոքա էին որդիք Զեպուրայ: 5 Եւ երբ Աբրաամ
6 զամենայն ինչս իւր Իսահակայ որդոյ իւրում: 6 Եւ որդոց հարճիցն
իւրոց որ էին Աբրաամու, երբ Աբրաամ պարզնս. և արձակեաց զնո-
7 սա յԻսահակայ որդոյ իւրոյ մինչդեռ ինքն կենդանի էր՝ ընդ արևելս
8 յերկիրն արևելից: 7 Եւ այս են ամբ ատուրց կենացն Աբրաամու զորս
8 եկեաց, հարիւր եւթանասուն և հինգ ամ: 8 Եւ պակասեալ Աբրաամու
մեռաւ ՚ի բարուք ծերութեան, ալևորեալ և լի՛ ատուրքք. և յաւելաւ առ ժո-
9 դովուրդ իւր: 9 Եւ թաղեցին զնա Իսահակ և Իսմայէլ որդիք նորա, յայրի՛
անդ ՚ի կրկնում յազարակին Եփրոնի որդոյ Սահառայ Զեպուրայ. որ
10 է յանդիման Մամբրէի. 10 ազարակն և այրն զոր սպացաւ Աբրաամ
11 յորդոցն Զեպայ: Ա՛նդ թաղեցին զԱբրաամ և զՍառա կին նորա: 11 Եւ
12 եղև յեր մահուանն Աբրաամու, օրինեաց Աստուած զԻսահակ զորդի
նորա: Եւ բնակեցաւ Իսահակ առ Զրիորի՛ րեսելանն:
12 Եւ այս են ծնունդք Իսմայելի որդոյ Աբրաամու, զոր ծնաւ Ազաբ ԼԼ
13 Եգիպտացի Աբրաամու՝ աղախինն Սառայի: 13 Եւ այս են անուանք որ-
դոցն Իսմայելի. ըսք անուանց ազգացն նորա: Անդրանիկն Իսմայելի
14 Նաբեովթ և Կեդար, և Աբդեէլ, և Մաբսամ, 14 և Մասմա, և Իդումա, և
15 Մասէ, 15 և Քոդդադ, և Թեմա, և Յեպուր, և Նափէս, և Կեդմա: 16 Սոքա
16 են որդիք Իսմայելի, և այս են անուանք նոցա ՚ի հանգրուանս իրեանց,
և ՚ի խորանս իրեանց, երկուրասան իշխանք նոցա ըսք ազգաց իրե-
17 անց: 17 Եւ այս են ամբ կենաց Իսմայելի, հարիւր երեսուն և եւթն ամ. և
18 պակասեալ մեռաւ, և յաւելաւ յազգ իւր: 18 Եւ բնակեցաւ յԵփլայ մինչև
ցՍուր որ է յանդիման Եգիպտոսի, մինչև ՚ի գալ յԱսորեստանեայս.

61 Ունակք. ԶՌեբեկա՝ և զնաց: 62 Ունակք. Եւ Իսահակ շրջեր յանապարհի անդ
առ Զրիորով րեսելանն բնակէր: 63 Ունակն. Զքօսնուլ ՚ի դաշտին: 64 Օրինակ
մի. Յուդպէ անրի: Իսկ Ունակն. Յուդպու անրի: 25. 1 Ունակք. Առնուլ իւր կին..
Զեպուրա: 2 Ունակք. Եւ զՅեկարան.. և զՅեպուրկ: 7 Յօրինակիին. Զորս եկեաց ճՆԵ
ամ: 16 Այլք. Եւ այս անուանք են:

յանդիման ամենայն եղբարց իւրոց բնակեցաւ:

ԼԲ ¹⁹ Եւ այն են ծնունդք Իսահակայ որդոյ Աբրաամու. Աբրաամ ծնաւ 19
 զԻսահակ: ²⁰ Եւ էր Իսահակ ամաց քառասնից յորժամ ա՛ն զՌեբեկա 20
 զղուստր Բաթունի Ատրոյ, որ էր ՚ի Միջագետաց Ատրոց, զքոյր
 Լաբանու Ատրոյ ի՛ր ՚ի կնութեան: ²¹ Եւ աղաչէր Իսահակ զՏէր վասն 21
 Ռեբեկայ կնոջ իւրոյ՝ զի ամուկ էր: Եւ լուան նմա Աստուած. և յղեցաւ
 Ռեբեկա կին նորա: ²² Եւ խաղային մանկունք ՚ի նմա: Եւ ասէ՛ ե– 22
 թէ այսպէս լինիցի ինձ, ընդէի իցէ ինձ այս: Եւ գնաց հարցանել ՚ի
 Տեառնէ: ²³ Եւ ասէ ցնա Տէր. Երկո՛ւ ազգք են յարգանդի քում, և երկո՛ւ 23
 ժողովուրդք յորովայնէ քումն՝ զպոցին. և ժողովուրդ զժողովորեամբ
 ելենէ՛ առնիցէ, և երեցն կրկսերոյն ծառայեսցէ: ²⁴ Եւ իբրև լցան նո– 24
 րա աուրք ծնանելոյ. և էին երկո՛ւ որդիք յորովայնի նորա: ²⁵ Եւ եկն 25
 ե՛լ որդին անդրանիկ շառագոյն ամենևին՝ իբրև զնորթ թա՛ւ, և անու–
 անեաց զանուն զորա Եսաւ. և սպա ե՛լ եղբայր նորա, և ձեռն նորա
 ունէր զգարշապարէ Եսաւայ. և կոչեաց զանուն նորա Յակոբ: ²⁶ Եւ 26
 Իսահակ էր ամաց վաթսնից՝ յորժամ ծնաւ զնոսա Ռեբեկա: Եւ աճե–
 ցին մանկունքն: ²⁷ Եւ էր Եսաւ՝ այր հմուտ որսոյ վայրա՛գ. և Յակոբ՝
 այր առանց պաճուճանաց ընտրասուն: ²⁸ Եւ սիրեաց Իսահակ զԵսաւ,
 զի որս նորա կերակո՛ր էր նմա. և Ռեբեկա սիրէր զՅակոբ: ²⁹ Եւ էր 29
 եփեալ Յակոբայ թա՛ն. և եկն Եսաւ ՚ի դաշտէ՛ նքթեալ: ³⁰ Եւ ասէ Եսաւ 30
 ցՅակոբ. Տո՛ր ինձ ճաշակել ՚ի շիկաթանէ՛դ յայդմանէ, զի նքթեալ եմ:
 Վասն այնորիկ կոչեցաւ անուն նորա Եդոն: ³¹ Եւ ասէ Յակոբ ցԵսաւ. 31
 Վաճառեա՛ ինձ այսօր զանդրանկութիւնս քո: ³² Եւ ասէ Եսաւ. Ահաւա– 32
 սիկ ես երթան ՚ի վախճանել, և առ իմէ՛ իցեն ինձ այն անդրանկութիւնք:
³³ Եւ ասէ ցնա Յակոբ. Երդուի՛ր ինձ այսօր: Եւ երդուան նմա: Եւ վաճա– 33
 ռեաց Եսաւ զանդրանկութիւնս իւր Յակոբայ: ³⁴ Եւ Յակոբ եր Եսաւայ 34
 հաց և թան ոսպնեայ. կերան և արբ, և յարեաւ գնաց: Եւ անարգեաց
 Եսաւ զանդրանկութիւնն:

ԻԳ ¹ Եւ եղև սով յերկրին. թո՛ղ զառաջին սովն որ եղև ՚ի ժամանակս 26
 Աբրաամու: Եւ չոգաւ Իսահակ առ Աբիմէլէք արքայ Փղշտացոց ՚ի Գե–
 րարա: ² Եւ երևեցաւ նմա Տէր և ասէ. Մի՛ իջաներ յԵգիպտոս, այլ 2
 բնակեա՛ դու յերկիրդ յորում ասացի քեզ: ³ Եւ պանդխտեաց յերկրիս 3
 յայսմիկ. և եղէ՛ց ընդ քեզ, և օրհնեցից զքեզ. զի քեզ և զաւակի՛
 քում փաց զամենայն զերկիրս զայս. և հասարպեցից զերդումն իմ
 զոր երդուայ Աբրաամու հօր քո: ⁴ Եւ բազմացուցից զգաւակ քո իբ– 4
 րև զաստեղս երկնից. և փաց զաւակի քում զամենայն զերկիրս զ–
 այս. և օրհնեցի՛ն ՚ի զաւակի քում ամենայն ազգք երկրի. ⁵ փոխանակ 5
 զի լուաւ Աբրաամ հայր քո ձայնի իմում, և պահեաց զիրամանս իմ և
 զպարուիրանս իմ, և զիրաւունս իմ, և զօրէնս իմ: ⁶ Եւ բնակեցաւ Իսա– 6

18 Ունակք. Եւ բնակեցաւ յԻզայ մինչև ցՍուր: 21 Ունակք. Եւ յղացաւ Ռեբեկա:
 22 Այլք. Եւ խաղացին մանկունքն ՚ի: 23 Ունակք. Յորովայնէ քում զպո՛ց: 28 Ունակք.
 Եւ սիրէր Իսահակ զԵսաւ: Յօրինակին. Կերակուր է նմա: 32 Ունակք. Եւ առ իմ
 իցեն ինձ այն: 34 Ունակք. Եւ անարգեաց.. զանդրանկութիւնն իւր: Եւ ունակք՝
 զանդրանկութիւնն: 26. 3 Ունակք. Աբրաամու հօր քում:

7 հակ 'ի մէջ Գերերացոց: ⁷ Եւ հարցին արք Կերտոյն զՌեբեկայ կնոջէ նորա. և ասէ՝ քոյր իմ է, քանզի երկեան ասել թէ կին իմ է. թէ գուցէ սպանանիցեն զնա արք Կերտոյն վասն Ռեբեկայ. զի գեղեցիկ էր
8 երեսօք: ⁸ Եւ եղև անդ բազում ժամանակս: Եւ կարկառան Աբիմելէք արքայ Փղշպացոց ընդ պարուհան, և երես գիսահակ զի խաղայր
9 ընդ Ռեբեկայ կնոջ իրում: ⁹ Կոչեաց Աբիմելէք գիսահակ՝ և ասէ ցնա. Ուրեմն կին քո էր, և ընդէի ասացեր թէ քոյր իմ է: Ասէ ցնա Իսա-
10 հակ. Քանզի ասացի՝ թէ գուցէ մեռանիցիմ վասն նորա: ¹⁰ Ասէ ցնա Աբիմելէք. Ընդէի արարեր զայդ ընդ մեզ. սակաւիկ միևս ևս մտալ էր ուրումն յազգէ իմմէ առ կին քո. և ածէիր 'ի վերայ մեր անգիպութիւն:
11 Եւ պարուիրեաց Աբիմելէք ամենայն ժողովրդեան իրում և ասէ. ¹¹ Ամենայն որ հարկանիցի ընդ այդդ ընդ այդ, կամ ընդ կին դորա՝ մահու
12 պարպական լիցի: ¹² Եւ սերմանեաց սերմ Իսահակ յերկրին յայնմիկ, և եգիպ 'ի Կարտոզն յայնմիկ հարիւրաւոր զգարին: Եւ օրինեաց գ-
13 նա Տէր: ¹³ Եւ բարձրացան այրն. և երթայր յառաջադէմ և մեծանայր,
14 մինչև եղև մեծ յոյժ: ¹⁴ Եւ եղև նորա անասուն ոչխարի և արջառոյ,
15 և արմարիք բազում: Եւ նախանձեցան ընդ նմա Փղշպացիքն: ¹⁵ Եւ զամենայն ջրհորս զոր փորեցին ծառայք նորա 'ի ժամանակսն Աբրաամու
16 հօր նորա, խցին Փղշպացիքն և լցին զնոսա հողով: ¹⁶ Եւ ասէ Աբիմելէք ցԻսահակ. Երթ գնա 'ի մենջ, զի կարի զօրաւորագոյն քան զմեզ եղեր:
17 ¹⁷ Եւ զնաց անտի Իսահակ, և բնակեցաւ 'ի ձորն Գերերացոց. և անդ բնակեաց:

18 ¹⁸ Եւ դարձեալ Իսահակ փորեաց զջրհորսն ջրոց, զոր փորեցին ԼԳ
ծառայքն Աբրաամու հօր նորա, և խցին զայն Փղշպացիքն յեպ մահու-
անն Աբրաամու հօր նորա. և եղ նոցա անուանս ըստ անուանցն զոր
19 անուանեաց նոցա Աբրաամ հայր իր: ¹⁹ Եւ փորեցին ծառայքն Իսա-
20 հակայ 'ի ձորն Գերերացոց, և գրին անդ ջրհոր ջրոյ կենդանոյ: ²⁰ Եւ մարտնչէին հովիւքն Գերերացոց ընդ հովիւսն Իսահակայ. և ասէին՝
21 զի գրկէին զնա: ²¹ Չուեաց անտի և փորեաց միևս ևս ջրհոր ջրոյ: Նակառակէին և վասն այնորիկ ևս: Եւ կոչեաց զանուն նորա Թշնա-
22 մութիւն: ²² Չուեաց անտի և փորեաց այլ ջրհոր, և ոչ մարտնչէին վասն այնր. և կոչեաց զանուն նորա Անդորրութիւն. ասէ՝ զի այժմ ընդար-
23 ձակեաց մեզ Տէր, և աճեցոյց զմեզ յերկրի: ²³ Եւ ել անտի 'ի Ջրհորն երդման:
24 ²⁴ Եւ երևեցաւ նմա Տէր 'ի գիշերին յայնմիկ՝ և ասէ. Ես եմ Աստուած հօր քոյ, մի՛ երկնչիր. զի ընդ քեզ եմ, և օրինեցից զքեզ, և
25 բազմացուցից զգաւակ քո վասն Աբրաամու հօր քոյ: ²⁵ Եւ շինեաց անդ սեղան և կարդաց անդ զանուն Տեառն: Եւ ետար անդ զխորան իր: Փո-
26 րեցին ծառայքն Իսահակայ անդ ջրհոր: ²⁶ Եւ Աբիմելէք չոգաւ առ նա 'ի Գերարա, և Ոթոզաթ փաճարապետ նորա, և Փիքաւղ սպարապետ
27 զօրաց նորա: ²⁷ Եւ ասէ ցնոսա Իսահակ. Ջի՞ տկիք առ իս, զի դուք

14 *Ոմանք.* Եւ եղևն նորա անա՞: 16 *Ոմանք.* Ջի կարի զօրագոյն: 18 *Ոմանք.* Ջոր անուանեաց զնոսա Աբրաամ: 20 *Ոմանք.* Թէ իրեանց իցէ ջորն... քանզի գրկեցին զնա: 25 *Այլք.* Եւ կարդաց զանուն Տեառն:

արեցեք զիս՝ և հալածեցեք ՚ի ձենջ: ²⁸ Եւ ասեն. Տեսանելով Կեսաբ՝ զի 28
 էր Տէր ընդ քեզ. և ասեմք՝ եղիցի դա՛շն ընդ միմեանս, ընդ մեզ և ընդ 29
 քեզ. և դիցուք ընդ քեզ ուխտ ²⁹ չառնել ինչ մեզ չար. որպէս և մեր ոչինչ
 մեղաք քեզ. և գոր օրինակ արարաք քեզ բարի՝ և արձակեցաք զքեզ
 խաղաղութամբ. և արդ դու օրհնեալ ՚ի Տեսառնէ ես: ³⁰ Եւ արար խոցա 30
 խրախութիւն. կերան և արբին: ³¹ Եւ յարուցեալ ՚ի վաղիւ անդր երդուան 31
 այր ընկերի իւրում. և արձակեաց գնուսա Իսահակ, և գնացին ՚ի նմանէ
 ողջութեամբ: ³² Եւ եղև յաւոր յայնմիկ եկին ծառայքն Իսահակայ՝ և 32
 պարմեցին նմա վասն ջրհորոյն գոր փորեցին, թէ ոչ գրաք ջուր: ³³ Եւ 33
 կոչեաց զնա երդումն: Վասն այնորիկ է անուն քաղաքին այնմիկ Ջրհոր
 երդման մինչև ցայսօր ժամանակի:

ԼԵ ³⁴ Եւ էր Եսաւ ամաց քառասնից, և առ իւր կին զՅուդիթ դուստր 34
 Բէրայ Բերացոց, և զՄասեմայ դուստր Ելովմայ Խևացոյ: ³⁵ Եւ դառ– 35
 նացուցանէին զԻսահակ՝ և զՌեբեկա:

¹ Եւ եղև իբրև ծերացան Իսահակ, և վարեցին աչք նորա ՚ի Կես- 27
 սանելոյ. կոչեաց զԵսաւ գորդի իւր զերեց՝ և ասէ ցնա. Որդեակ իմ:
 Եւ նա ասէ ցնա. Ահաւասիկ եմ: ² Եւ նա ասէ ցնա. Ահաւասիկ ես 2
 ծերացեալ եմ, և ոչ գիտեմ գոր վախճանի իմոյ: ³ Արդ՝ ա՛ն դու զգործի 3
 քո զաղեղն և զկապարճս, և ել ՚ի դաշտ. և որսա՛ ինձ որս. ⁴ և արա՛ 4
 ինձ խորտիկս որպէս և եմ սիրեմ. և բեր՝ մարտ՝ ինձ՝ զի կերայց. և
 օրհնեսցէ՛ զքեզ անձն իմ մինչ չև՝ մեռեալ իցեմ: ⁵ Եւ լուսա Ռեբեկա զի 5
 խօսէր Իսահակ ընդ որդոյ իւրում: Գնաց Եսաւ ՚ի դաշտ որսալ՝ որս
 հոր իւրում: ⁶ Եւ խօսեցաւ Ռեբեկա ընդ Յակոբայ որդոյ իւրում՝ և ասէ. 6
 Ահա լուսայ ես ՚ի հօրէ քումմէ զի խօսէր ընդ եղբօր քում՝ և ասէր. ⁷ բեր՝ 7
 ինձ որս և արա ինձ խորտիկս զի կերայց և օրհնեցից զքեզ առաջի
 Տեսառն՝ մինչ չև՝ մեռեալ իցեմ: ⁸ Եւ արդ՝ որդեակ իմ լոր ինձ՝ որպէս եմ 8
 պարտիրեմ քեզ: ⁹ Գնա՛ դու ՚ի դաշտն, և ա՛ն ինձ անտի երկուս ուս 9
 փափուկս և ընտիրս, և արարից գնուսա խորտիկս հօր քում որպէս և
 սիրէ: ¹⁰ Եւ մարուցես հօր քում և կերիցէ. զի օրհնեսցէ զքեզ հայր 10
 քո՝ մինչ չև՝ մեռեալ իցէ: ¹¹ Եւ ասէ Յակոբ ցՌեբեկայ մայր իւր. Եղ- 11
 բայր իմ Եսաւ, այր՝ թան է, և ես լերկ. ¹² զուցէ՛ շօշափիցէ՛ զիս հայր իմ. 12
 և լինիցիմ առաջի նորա իբրև արհամարհոտ, և ածիցեմ ՚ի վերայ իմ
 անէծս և ոչ օրհնութիւն: ¹³ Եւ ասէ ցնա մայրն իւր. Յիմ վերայ անէծք 13
 այն որդեակ. բայց միայն լոր ձայնի իմում և երթ ա՛ծ ինձ: ¹⁴ Գնաց՝ 14
 և ա՛ն ա՛ծ մօր իւրում: Եւ արար խորտիկս՝ որպէս և սիրէր հայր նո-
 րա: ¹⁵ Եւ առեալ Ռեբեկայ զպարմուճանն ազնիւ որդոյ իւրոյ երիցու 15
 որ կայր առ նմա ՚ի Կան, զգեցոյց Յակոբայ որդոյ իւրում կրցերոյ:
¹⁶ Եւ զուկենիսն ագոյց ՚ի բագուկս նորա, և ՚ի վերայ մերկոյ պարանո- 16
 ցի նորա: ¹⁷ Եւ եր զխորտիկն և զհացն գոր արար ՚ի ձեռս Յակոբայ 17
 որդոյ իւրոյ: ¹⁸ Եւ Կարաւ հօր իւրում և ասէ. Վայր իմ: Եւ նա ասէ. 18

32 Ոմանք. Եւ պարմեցին նմա... թէ գրաք ջուր: 33 Ոմանք. Եւ կոչեաց զնա առա-
 փութիւն. վասն այնորիկ է: 34 Յօրինակին սրակաւտը. ԶՅուդիթ դուստր Բէրայ:
 Ոմանք. Բէրայ Բերացոյ և զՄասեմայ դուս՝: 27. 1 Ոմանք. Եւ ասէ ցնա ահա-
 ասիկ եմ: 3 Ոմանք. Եւ ել ՚ի դաշտին և որսա՛: 12 Ոմանք. Եւ ոչ օրհնութիւնս:
 13 Այլք. Անէծքն այն որդ՛:

19 Աստիկ եմ: Եւ ասէ. Ո՛վ ես դու որդեակ: ¹⁹Եւ ասէ Յակոբ ցհայրն. Ե՛ն եմ Եսաւ՝ անդրանիկն քո, արարի՛ որպէս և խօսեցար ընդ իս, արի՛

20 նիսպ և կէր յորսոյ իմնէ. զի օրհնեսցէ զիս անձն քո: ²⁰Եւ ասէ Իսահակ ցորդին իւր. Զի՞ է զի վաղվաղակի գրեր որդեակ: Եւ նա ասէ. Արպէս

21 պապրասարեաց Տէր Աստուած առաջի իմ: ²¹Եւ ասէ Իսահակ ցՅակոբ. Մօ՛ւր եկ՝ և շօշափեցից զքեզ որդեակ, եթէ դո՛ւ իցես որդի իմ Եսաւ՝ թէ

22 ոչ: ²²Մաքեան Յակոբ առ Իսահակ հայր իւր, և շօշափեաց զնա՝ և ասէ.

23 Զայնդ՝ ձայն Յակոբայ, և ձեռքդ՝ ձեռք Իսաայ: ²³Եւ ո՛չ ծանեաւ զնա. զի էին ձեռք նորա իբրև զձեռնս Իսաայ եղբօր իւրոյ թաւ: Եւ օրհնեաց

24, 25 զնա ²⁴և ասէ. Դո՛ւ ես որդի իմ Եսաւ: Եւ նա ասէ. Ե՛ն եմ: ²⁵Եւ ասէ. Մապո՛ր ինձ՝ և կերայց յորսոյ քումնէ որդեակ, զի օրհնեսցէ զքեզ անձն

26 իմ: Ան մապոյց նմա՝ և կերաւ. և եբեր նմա զինի՝ և արբ: ²⁶Եւ ասէ ցնա

27 Իսահակ հայր իւր. Մօ՛ւր եկ և համբուրեա՛ զիս որդեակ: ²⁷Եւ մաքեաւ համբուրեաց զնա: Եւ ա՛ն զհոս հանդերձից նորա. և օրհնեաց զնա՝

և ասէ. Ահա՛ հոս որդոյ իմոյ իբրև զհո՛ւր անդոյ լիո՛յ գոր օրհնեաց

28 Տէր: ²⁸Եւ քացէ քեզ Աստուած՝ ՚ի ցօղոյ երկնից՝ և ՚ի պարարտութենէ երկրի, և բազմութիւն ցորենոյ և զինոյ: ²⁹Եւ ծառայեսցեն քեզ ազգք.

29 և երկիր պազցեն քեզ իշխանք. և եղիցես քեզ եղբօր քում, և երկիր պազցեն քեզ որդիք հօր քոյ. որ անիծանիցէ զքեզ՝ անիծեալ լիցի. և

30 որ օրհնեսցէ զքեզ՝ օրհնեալ: ³⁰Եւ եղև յեւր դադարելոյն Իսահակայ յօրհնելոյ անսի զՅակոբ գորդի իւր. իբրև ել Յակոբ յերեսաց Իսա-

31 հակայ հօր իւրոյ. և եկն Եսաւ եղբայր նորա յորսոյ: ³¹Արար և նա՛ խորսիկս, և մապոյց հօր իւրում. և ասէ ցհայր իւր. Յարիցէ՛ հայր իմ, և

32 կերիցէ յորսոյ որդոյ իւրոյ՝ զի օրհնեսցէ զիս անձն քո: ³²Եւ ասէ ցնա Իսահակ հայր իւր. Ո՛վ ես դու: Եւ նա ասէ. Ե՛ն եմ որդին քո անդրանիկ

33 Եսաւ: ³³Եւ զարմացաւ Իսահակ զարմացումն մեծ յոյժ. և ասէ. Իսկ այն ո՛վ էր որ որսացաւ ինձ որս՝ և եբեր մապոյց. և կերայ յամենայնէ

34 մինչ չն՝ քո եկեալ էր. և օրհնեցի՛ զնա և եղիցի օրհնեալ: ³⁴Եւ եղև իբրև լուաւ Եսաւ զբանսն Սահակայ հօր իւրոյ. աղաղակեաց ՚ի ձայն մեծ դառնացեալ յոյժ. և ասէ ցհայրն իւր. Օրհնեա՛ արդ՝ և զիս հայր: ³⁵Եւ

35 ասէ ցնա. Եկն եղբայր քո նենգութեամբ և ա՛ն զօրհնութիւնս քո: ³⁶Եւ նա ասէ. Յիրաի՛ կոչեցաւ անուն նորա Յակոբ. զի այս երկիցս խաբեաց զիս. ա՛ն զանդրանկութիւնն իմ, և արդ՝ ա՛ն զօրհնութիւնս իմ: Եւ ասէ

37 Եսաւ ցհայր իւր. Եւ ո՛չ մի՛ ինչ օրհնութիւն թողեր ինձ հայր: ³⁷Պա- քասխանի եւր Իսահակ՝ և ասէ ցԵսաւ. Արովիեքև քեզ արարի զնա քեզ. և զամենայն եղբարս քո արարի նմա ծառայս. ցորենով և զինով

38 հասարարեցի զնա. քեզ զի՛նչ արարից որդեակ: ³⁸Ասէ Եսաւ ցհայրն իւր. Միթէ՛ մի՛ օրհնութիւն իցէ քո՛ հայր. օրհնեա՛ և զիս հայր: Եւ իբրև

39 սպրջացաւ Իսահակ. ամբարձ զձայն իւր Եսաւ և ելաց: ³⁹Պաքաս- խանի եւր Իսահակ հայր նորա և ասէ ցնա. Ահա՛ ՚ի պարարտութենէ

²⁵ Ունսնք. Ամմապոյց նմա: ³³ Այլք. Իսկ այն ո՛վ է որ որսա՛: Ունսնք. Եւ եբեր մապոյց ինձ, և: ³⁷ Ունսնք. Եւ զամենայն եղբարս նորա արա՛:

երկրի եղիցի բնակութիւն քո, և ՚ի ցօղոյ երկնից ՚ի վերուսք. ⁴⁰ և սրով 40
 քով կեցցես. և եղբօր քում ծառայեսցես. և եղիցի յորժամ քակեսցես
 և լուծցես զլուծ նորա ՚ի պարանոցէ քումնէ: ⁴¹ Եւ պահէր Եսաւ ո՛րսս 41
 Յակովբայ վասն օրհնութեանցն զոր օրհնեաց զնա հայր իւր. և ա-
 սէր Եսաւ ՚ի սփի * իւրում. Մերձեցին աւուրք կարեաց հօր իմոյ, զի
 սպանից զՅակոբ զեղբայր իմ: ⁴² Ազդ եղև Ռեբեկայ բանքն Եսաւայ 42
 որդոյ իւրոյ երիցու. և յղեաց կոչեաց զորդի իւր զկրպսեր զՅակոբ՝ և
 ասէ ցնա. Ահա Եսաւ եղբայր քո սպառնայ սպանանել զքեզ: ⁴³ Արդ՝ 43
 լնր որդեակ ձայնի իմում, և արի զնա՝ ՚ի Միջագետս առ Ղաբան եղ-
 բայր իմ ՚ի Խառան. ⁴⁴ և բնակեսցեն ընդ նմա աւուրս բազումս, մինչև 44
 անցցէ՛ սրբմտութիւն բարկութեան եղբօր քո ՚ի քէն. ⁴⁵ և մոռասցի՛ զոր 45
 ինչ արարեր նմա. և սպա առաքեցից կոչեցից զքեզ անփի. զուցէ՛
 անգաւակիցիմ յերկոցունց ՚ի ձէնջ ՚ի միում աւուր:

12 ⁴⁶ Եւ ասէ Ռեբեկայ ցԻսահակ. Չանձրացեալ է անձն իմ ՚ի դստերաց 46
 որդոց Քեփայ. եթէ առնուցու Յակոբ կին ՚ի * դստերաց անփի Քեփայ,
 ՚ի դստերաց երկրիս այսորիկ. ընդէն իցէ ինձ կեալ:

¹ Կոչեաց առ ինքն Իսահակ զՅակոբ. օրհնեաց զնա, և պատուիրեաց **28**
 նմա և ասէ. Մի՛ առնուցու կին ՚ի դստերաց ասփի Քանանացոց: ² Այլ 2
 արի զնա՝ ՚ի Միջագետս Ասորոց, ՚ի փուն Բաթուելի հօր մօր քո. և ան
 անփի քեզ կին ՚ի դստերաց Ղաբանու եղբօր մօր քոյ: ³ Եւ Աստուած իմ 3
 օրհնեսցէ՛ զքեզ, և անեցուցէ՛ զքեզ, և բազմացուցէ՛ զքեզ, և եղիցես
 ՚ի ժողովս ազգաց: ⁴ Եւ փացէ քեզ զօրհնութիւնն Աբրաամու հօր իմոյ, 4
 քեզ և զաւակի քում յեր քո. ժառանգել քեզ զերկիր պանդխտութեան
 քոյ՝ զոր ե՛ր Աստուած Աբրաամու: ⁵ Եւ արձակեաց Իսահակ զՅակոբ, 5
 և զնաց ՚ի Միջագետս Ասորոց առ Լաբան որդի Բաթուելի Ասորոյ,
 եղբայր Ռեբեկայ, մօր Յակոբայ և Եսաւայ: ⁶ Եւ իբրև երես Եսաւ ե- 6
 թէ օրհնեաց Իսահակ զՅակոբ, և զնաց ՚ի Միջագետս Ասորոց առնուլ
 իւր անփի կին. և յօրհնելն զնա պատուիրեաց և ասէ. Մի՛ առնուցու
 կին ՚ի դստերաց ասփի Քանանացոց: ⁷ Եւ ունկնդի՛ր եղև Յակոբ հօր 7
 և մօր իւրում. և զնաց ՚ի Միջագետս Ասորոց: ⁸ Եւ երես Եսաւ եթէ չար 8
 թուին դստերք Քանանացոցն առաջի Սահակայ հօր իւրոյ. ⁹ զնաց Ե- 9
 սաւ առ Իսմայել, և առ զՄայելէթ դուստր Իսմայելի որդոյ Աբրաամու՝
 զքոյր Նաբեուբայ ՚ի վերայ այլոց կանանց իւրոց՝ իւր կնութեան: ¹⁰ Եւ 10
 ել Յակոբ ՚ի Ջրհորոյ անփի երդման, և զնաց ՚ի Խառան: ¹¹ Եւ հասեալ 11
 ՚ի փեղի մի՝ և ննջեաց անդ. քանզի արևն ՚ի մուրս էր, և ան ՚ի քա-
 րանց փեղոյն և եղ ընդ սնարս իւր, և ննջեաց ՚ի փեղոջն յայնմ: ¹² Եւ 12
 երես փեսիլ: Եւ ահա սանդուղք, հասարափեալ յերկրի, որոյ զլուխ իւր
 հասանէր մինչև յերկինս: Եւ հրեշտակք Աստուծոյ ելանէին և իջանէին
 ընդ նա: ¹³ Եւ Տէր հասարափեալ կայր ՚ի նմա: Եւ ասէ. Ե՛ս եմ Տէր Ա-

39 Ի լուս. Ահա ՚ի պարարտութեան. *համաձայն ոմանց՝ ՚ի թևաք՝ Ոսկան յաւելու.*
 ՚ի վերուսք *եղիցի օրհնութիւն քո:* 41 Այլք. Վասն օրհնութեանն զոր օրհ՛: 42 Ո-
 մանք. Ազդ եղեն Ռեբեկայ: 46 Ոմանք. Եւ ընդէն իցէ ինձ: 28. 5 Ոմանք. Եղ-
 բօր Ռեբեկայ, մօր յա՛: 9 Ոմանք. Ջքոյր Նաբուբայ. կսա՞՞ Նաբեուբայ. իւր ՚ի
 կնութեան: 11 Այլք. Եւ եհաս ՚ի փեղի մի և ննջ՛: 12 Այլք. Որոյ գլուխն հասանէր
 յերկինս:

14 փրումը Աբրահամու հոր քոյ, և Աստուած Սահակայ. մի՛ երկնչիր. զի
 զերկիրդ յորում դո՛ղ ննջեցեր, քե՛զ փաց զդա և զաւակի քում: ¹⁴ Եւ ե-
 ղիցի զաւակ քո իբրև զաւագ երկրի: Եւ ընդարձակեացի՝ ՚ի ծովակողմն
 և ընդ արևելս. և ընդ հիւսսսի և ընդ հարաւ: Եւ օրհնեսցին ՚ի քեզ ամե-
 15 նայն ազգք երկրի՝ և ՚ի զաւակի քում: ¹⁵ Եւ ես ահաւասիկ ընդ քեզ եմ
 պահել զքեզ յամենայն ճանապարհս քո՝ յոր և գնացես: Եւ դարձուցից
 զքեզ յերկիրս յայս. զի ո՛չ թողից զքեզ մինչև արարից զամենայն ինչ
 16 զոր խօսեցայ ընդ քեզ: ¹⁶ Եւ զարթեան Յակոբ ՚ի քնոյ անփի իւրմէ՝ և
 17 ասէ. Տէր է ՚ի փեղոջս յայսմիկ, և ես ո՛չ գիտէի: ¹⁷ Զահի՛ հարաւ՝ և
 ասէ. Ահե՛ղ իմն է փեղիս այս. և ո՛չ է սա՛ եթէ ո՛չ փուն Աստուծոյ. և
 18 այս է դուռն երկնից: ¹⁸ Եւ յարեաւ Յակոբ ընդ առաւօտն, և ա՛ն զվէմն
 զոր եղ ընդ սնարս իւր. և կանգնեաց զնա արձան. և արկ ևղ ՚ի գլուխ
 19 նորա: ¹⁹ Եւ կոչեաց Յակոբ զանուն փեղոյն այնորիկ Տո՛նն Աստուծոյ. և
 20 յառաջ անուն էր քաղաքին այնորիկ Ուլմաւու: ²⁰ Եւ ուխտեաց Յակոբ
 ուխտ՝ և ասէ. Եթէ եղիցի Տէր Աստուած ընդ իս, և աստեցուցէ զիս
 ՚ի ճանապարհիս յայսմիկ զոր ես երթամ, և փացէ ինձ հաց ուրելոյ և
 21 հանդերձ զգենւոյ, ²¹ և դարձուցէ զիս ողջութեամբ՝ ՚ի փուն հոր իմոյ, և
 22 եղիցի ինձ Տէր յԱստուած. ²² և վէմս զոր կանգնեցի արձան, եղիցի ինձ
 Տո՛նն Աստուծոյ. և յամենայնէ զոր փացես ինձ, փաց քեզ փասանորդս:

29 ¹ Եւ զոքս իւր ամբարձեալ Յակոբայ զնա՛լ յերկիրն արևելից, առ **ԼԷ**
 Լաբան որդի Բաթուելի Ասորոյ, եղբայր Ռեբեկայ՝ մօր Յակոբայ և
 2 Եսաւայ: ² Եւ հայեցաւ և ահա ջրհոր մի ՚ի դաշտի անդ. և էին անդ
 երեք հօքք խաշանց մակաղեալք ՚ի նմա, և ՚ի ջրհորոյն յայնմանէ՛
 արբուցանէին զխաշինսն. և վէմ մի մեծ կայր ՚ի վերայ բերանոյ ջրհո-
 3 րոյն: ³ Եւ ա՛նդր ժողովէին ամենայն հօքք, և փապալէին զվէմն ՚ի
 բերանոյ ջրհորոյն, և փային ջուր խաշանցն. և կափուցանէին զվէմն ՚ի
 4 բերան ջրհորոյն՝ անդրէն ՚ի փեղի իւր: ⁴ Եւ ասէ ցնոսա Յակոբ. Եղբարք՝
 5 ուսփի՛ էք դուք: Եւ նոքա ասեն. Ի՛հ հառանէ՛ եմք: ⁵ Ասէ ցնոսա. Գիտէ՞ք
 6 դուք զԼաբան զորդի Նաքովրայ: Եւ նոքա ասեն՝ Գիտենք: ⁶ Ասէ ցնոսա.
 Ո՞րք իցէ: Եւ նոքա ասեն. Ո՞րք է: Եւ ահա Ռաքել դուստր նոքա գայր ընդ
 7 խաշինսն: ⁷ Եւ ասէ Յակոբ. Դեռ ատուր շա՛ր կայ. չե՛ ևս է ժամ խաշանցդ
 8 ժողովելոյ. արբուցէք խաշանցդ, և երթայք արածեցէք: ⁸ Եւ նոքա ասեն.
 Չե՛ հնար՝ թէ մինչ ո՛չ ժողովեսցին ամենայն հովիւք, և փապալեսցեն
 9 զվէմն ՚ի բերանոյ ջրհորոյդ. և արբուցանիցենք խաշանցս: ⁹ Սինջոեռ
 նա ընդ նոսա խօսէր, ահա Ռաքել դուստր Լաբանու գայր ընդ խաշինս
 10 հոր իւրոյ. քանզի նա՛ արածէր զխաշինս հոր իւրոյ: ¹⁰ Եւ եղև իբրև ե-
 փես Յակոբ զՌաքել դուստր Լաբանայ եղբօր մօր իւրոյ * և զխաշինս
 Ղաբանայ եղբօր մօր իւրոյ: Եւ մաքուցեալ Յակոբ փապալեցոյց զվէմն
 ՚ի բերանոյ ջրհորոյն, և արբոյց խաշանցն Ղաբանու եղբօր մօր իւրոյ:

15 Այլք. Եւ ես աւասիկ ընդ քեզ եմ: *Յօրինակին պակասէր.* Զամենայն ինչ զոր խօսեցայ: **17 Ոմանք.** Ահեղ իմն է փեսիս այս: **19 Ոմանք.** Քաղաքին այնորիկ՝ Աղովմաւու: *Եւ ոմանք.* այնորիկ՝ Լուգա՛: **22 Ոմանք.** Զոր կանգնեցի յարձան: **29. 7 Ոմանք.** Դեռ օր շար կայ: **9 Ոմանք յատկուն.** Ընդ խաշինս Լաբանու հոր իւ՛: **10 Ոմանք.** Ի՛բ բերանոյ ջրհորին, և ար՛:

¹¹ Եւ համբուրեաց Յակոբ զՆաբէլ. և ձայն երարձ և ելաց: ¹² Եւ պարմեաց Յակոբ Ռաբելայ թէ եղբայր հօր նորա է, և որդի Ռեբեկայ: Եւ ընթացաւ պարմեաց հօր իրում ըստ բանիցս այսոցիկ: ¹³ Եւ եղև իբրև լուսաւ Լաբան զանուն Յակոբայ որդոյ քեռ իրոյ, ընթացան ընդառաջ նորա, զի՛րկս արկ և համբուրեաց գնա. և քարաւ գնա ՚ի քուն իւր: Եւ պարմեաց Լաբանու զամենայն զբանս զայսոսիկ: ¹⁴ Եւ ասէ ցնա Լաբան. Յոսկերացս իմոց, և ՚ի մարմնոցս իմոց ես դու: Եւ էր ընդ նմա ամսօրեայ մի ժամանակ:

ԼԸ ¹⁵ Եւ ասէ Լաբան ցՅակոբ. Զի՞ եղբայր իմ ես դու, ո՛չ ծառայեցես ինձ ձրի. յայր արա ինձ զինչ իցեն վարձք քո: ¹⁶ * Եւ Լաբանայ էին երկու դստերք. անուն երիցուն Լիա, և անուն կրպսերոյն Ռաբէլ: ¹⁷ Եւ աչք Լիայ՝ զիջագոյնք. բայց Ռաբէլ բարի՛ էր քեպեամբ և գեղեցիկ երեսօք: ¹⁸ Եւ սիրեաց Յակոբ զՌաբէլ: Եւ ասէ. Ծառայեցից քեզ եւթն ամ վասն Ռաբելայ դստեր քոյ կրպսերոյ: ¹⁹ Եւ ասէ ցնա Լաբան. Լան իցէ քե՛զ քալ գնա, քան քալ գնա առն օտարի. բնակեա՛մ դու ընդ իս: ²⁰ Եւ ծառայեաց Յակոբ վասն Ռաբելայ ամս եւթն. և էին յաչս նորա իբրև աւուրք սականք, քանզի սիրէր գնա: ²¹ Եւ ասէ Յակոբ ցԼաբան. Տո՛ր ինձ զկին իմ, լցեալ են աւուրք, զի մարից առ նա: ²² Եւ ժողովեաց Լաբան զամենայն արս քեղոյն, և արար հարսանին: ²³ Եւ եղև երեկոյ՛ առեալ Լաբանու զԼիա դուստր իւր քարաւ առ Յակոբ. և եմուք առ նա Յակոբ: ²⁴ Եւ եր Լաբան զԶելվիա զաղախին իւր նաժիշտ դստեր իրում Լիայ: Եւ իբրև այգ եղև, և ահա Լիա էր: ²⁵ Եւ ասէ Յակոբ ցԼաբան. Ընդէ՛ի գործեցեր զայս. ո՛չ վասն Ռաբելի ծառայեցի քեզ. ընդէ՛ի խաբեցեր զիս: ²⁶ Ասէ Լաբան. Չեն՞ օրէնք աշխարհի մերում քալ նախ զկրպսերն քան զերեց: ²⁷ Արդ կապարեա՛մ եւթն ևս ամ ընդ նորա. և քաց քեզ և զնա՛ փոխանակ վաստակոցն գոր վաստակեցես ինձ զեւթն ամ ևս այլ: ²⁸ Արա՛ր այնպէս Յակոբ. և կապարեաց եւթն ևս ամ ընդ նորա: Եւ եր նմա Լաբան զՌաբէլ դուստր իւր կնույթեան: ²⁹ Եւ եր Լաբան Ռաբելի դստեր իրում զԲալլայ զաղախին իւր նաժիշտ: ³⁰ Եւ եմուք առ Ռաբէլ, և սիրեաց զՌաբէլ քան զԼիա. և ծառայեաց նմա այլ ևս եւթն ամ:

ԼԹ ³¹ Իբրև եպես Տէր, եթէ արելի՛ է Լիա, եբաց զարգանդ նորա. բայց Ռաբէլ ամուկ էր: ³² Եւ յղացաւ Լիա, և ծնաւ որդի Յակոբայ. և կոչեաց զանուն նորա Ռոբէն. ասէ՛ զի եպես Տէր զքառապանս իմ. արդ՛ սիրեսցէ՛ զիս այր իմ: ³³ Յղացաւ դարձեալ Լիա՛ և ծնաւ երկրորդ որդի Յակոբայ և ասէ՛ զի լուսաւ Տէր եթէ արեցեալ եմ, և յաւել ինձ զսա. և կոչեաց զանուն նորա Շմաւոն: ³⁴ Եւ յղացաւ՝ և ծնաւ որդի. և ասէ, արդ առ ին՝ եղիցի այր իմ, զի ծնայ նմա երիս որդիս. վասն այնորիկ կոչեաց զանուն նորա Ղևի: ³⁵ Եւ յղացաւ դարձեալ, ծնաւ որդի. և ասէ, զայս միսանգամ գոհացայց զՏեառնէ. և կոչեաց զանուն նորա Յուդա: Եւ

16 Ունակք. Եւ անուն կրպսերին Ռա՛: 17 Այլք. Եւ աչք Լիայի զիջա՛: 24 Յօրինակին. Զելվիա զաղախին: 25 Ունակք. Զի՛նչ գործեցեր զայս: 26 Ունակք. Չեն օրէնք յաշխարհի մե՛.. քան զերեցն: 27 Յօրինակին պակասէր. Եւ քաց քեզ և զնա: 32 Յօրինակի մերում ՚ի գիրս յայն՝ աստի սկսեալ ամենայն ուրեք միասպէս գրի անունս՝ Ռոբէն, ուր այլք սովորաբար ունին Ռոբէն, և երբեմն Ռոբէն: 34 Ունակք. Եւ յղացաւ ևս և ծնաւ որդի:

եկանց՝ ՚ի ծննդոց:

- 30** ¹ Իբրև երես Ռաբել եթե ոչ ծնաւ որդի Յակոբայ, նախանձեցաւ Ռաբել ընդ քեռն իւրում, և ասէ ցՅակոբ. Տո՛ր ինձ որդիս, ապա թէ ոչ՝ մեռանիմ: ² Բարկացան Յակոբ Ռաբելայ՝ և ասէ ցնաւ. Միթէ փոխանակ Աստուծոյ իցեմ ես, որ արգել գպտուղ որովայնի քոյ: ³ Եւ ասէ Ռաբել ցՅակոբ. Իսկ անանիկ աղախինն իմ Բալլա, մոնար առ նա՝ և ծնցի ՚ի վերայ ծնագաց իմոց. և արարից և են որդիս ՚ի նմանէ: ⁴ Եւ եր նմա զԲալլա զաղախին իւր կնութեան: Եւ եմուար առ նա Յակոբ: ⁵ Եւ յղացաւ Բալլա նաժիշտն Ռաբելայ, և ծնաւ որդի Յակոբայ: ⁶ Եւ ասէ Ռաբել. Իրան արար ինձ Աստուած. և լուան ձայնի իմում, և եր ինձ որդի. վասն այնորիկ կոչեաց զանուն նորա Դան: ⁷ Եւ յղացաւ դարձեալ Բալլա նաժիշտն Ռաբելայ. և ծնաւ որդի երկրորդ Յակոբայ: ⁸ Եւ ասէ Ռաբել. Օգնեաց ինձ Աստուած, զի գումարեցայ ընդ քեռն իմում և յաղթեցի: Եւ կոչեաց զանուն նորա Նեփթաղիմ: ⁹ Իբրև երես Լիա եթե եկանց ՚ի ծննդենէ, առ զԶելփա զնաժիշտ իւր և եր Յակոբայ կնութեան: ¹⁰ Յղացաւ Զելփա նաժիշտն Լիայ, և ծնաւ որդի Յակոբայ: ¹¹ Եւ ասէ Լիա. Առ ին բախար իմ. և անուանեաց զանուն նորա Գադ: ¹² Յղացան Զելփա նաժիշտն Լիայ, և ծնաւ որդի երկրորդ Յակոբայ: ¹³ Եւ ասէ Լիա. Երանելի՛ եմ ես. զի երանիցեն ինձ կանայք: Եւ կոչեաց զանուն նորա Ասեր, մեծութիւն: ¹⁴ Գնաց Ռոբէն յաւուրս հնձոց ցորենոյ, և եգիպ ինձոր մանրագորաց յանդի, և երեր զայն առ Լիա մայր իւր: Ասէ Ռաբել ցԼիա քոյր իւր. Տո՛ր ինձ ՚ի մանրագորաց որդոյ քոյ: ¹⁵ Եւ ասէ Լիա. Ոչ իցէ քեզ շար զի առեր զայրն իմ. միթէ և զմանրագորս որդոյ իմոյ առնուցու: Եւ ասէ Ռաբել. Ոչ այդպէս է. ննջեսցէ ընդ քեզ զայս զհշեր՝ փոխանակ մանրագորաց որդոյ քոյ: ¹⁶ Եւ իբրև եմուար Յակոբ յանդէ ընդ երեկս. ել Լիա ընդ առաջ նորա և ասէ. Առ ին մարցես այսօր. քանզի ՚ի վարձո՛ն կալայ զքեզ՝ փոխանակ մանրագորաց որդոյ իմոյ: Եւ ննջեաց ընդ նմա զայն զհշեր: ¹⁷ Եւ լուաւ Աստուած Լիայ: Յղացաւ՝ և ծնաւ Յակոբայ որդի հինգերորդ: ¹⁸ Եւ ասէ Լիա. Եր ինձ Աստուած զվարձս իմ, փոխանակ զի ետու զաղախինն իմ առն իմում: Եւ կոչեաց զանուն նորա Իսաքար, որ է վարձ: ¹⁹ Եւ յղացաւ միսսանգամ Լիա. և ծնաւ որդի վեցերորդ Յակոբայ: ²⁰ Եւ ասէ Լիա. Պարգևեաց ինձ Աստուած պարզև՝ բարի. յայսմ հետէ սիրեսցէ՛ զիս այր իմ. զի ծնայ նմա որդիս վեց: Եւ անուանեաց զանուն նորա Զարդոն: ²¹ Եւ յեր այսորիկ ծնաւ դուստր. և կոչեաց զանուն նորա Դինա: ²² Եւ յիշեաց Աստուած զՌաբել. և լուաւ նմա Աստուած, և եբաց զարգանդ նորա: ²³ Եւ յղացաւ՝ և ծնաւ որդի Յակոբայ. և ասէ Ռաբել, եհան յինէն Աստուած զնախապրինս իմ: ²⁴ Եւ կոչեաց զանուն նորա Յովսէփ. ասէ՛ յաւելցէ՛ ինձ Աստուած որդի՛ մնաւս: ²⁵ Եւ եղև իբրև ծնաւ Ռաբել զՅուսէփ,

30. 2 Ոմանք. Միթէ փոխան Աստուծոյ իցեմ: **3 Այլք.** ՅՅակոբ. Անանիկ աղա՛: **12 Ոմանք.** Եւ յղացաւ Զելփա նաժ՛... և ծնաւ ևս որդի: **13 Ոմանք.** Զի երանեսցեն զիս կա՛. Ասեր, որ է մեծութիւն: **16 Յօրինակին պակասէր.** Եւ իբրև եմուար յա՛: **Ոմանք.** Քանզի ՚ի վարձու կալայ զքեզ այսօր: **20 Այլք.** Եւ կոչեաց զանուն նորա Զարո՛: **21 Այլք.** Եւ յեր այնորիկ ծնաւ:

ատ Յակոբ ցԼաբան. Արձակեա՛ զիս զի երթայց ՚ի փեղի իմ և յերկիր
 իմ: ²⁶ Եւ փո՛ր զկանայս և զմանկունս իմ, վասն որոց ծառայեցի քեզ՝ ²⁶
 զի գնացից. զի դու ինքնի՛ն իսկ գիպես զծառայութիւնն զոր ծառայե-
 ցի քեզ: ²⁷ Ասէ ցնա Ղաբան. Եթէ գրի շնորհս առաջի քո. հմայեցի
 զի օրհնեաց զիս Աստուած յոփին քում: ²⁸ Եւ ասէ Լաբան. Յայտ ար-
 արա ինձ զվարձս քո յինէն՝ և փաց: ²⁹ Ասէ ցնա Յակոբ. Դու գիպեն
 որչափ ինչ ծառայեցի քեզ. և որչափ խաշն էր քո առ իս. սակաւի՛կ
 ինչ էր յառաջ քան զիս, ³⁰ և աճեաց ՚ի բազմութիւն. և օրհնեաց զքեզ
 Տէր Աստուած յոփին իմում. և արդ ես ե՛րբ առնիցեմ ինձ փուն: ³¹ Եւ
 ասէ ցնա Լաբան. Զի՛նչ փաց քեզ: Եւ ասէ ցնա Յակոբ. Մի՛ ինչ
 փար ինձ, բայց զայն և եթ քանս արասցես ինձ: Դարձեալ արածեցից
 զխաշինս քո՝ և պահեցից: ³² Եւ անցցեն այսօր ամենայն խաշինքդ
 առաջի քո. և զափո՛ ՚ի միմեանց զամենայն ոչխար զխայրախարի՛
 և զգորշ. և զամենայն արօքական զհամակ յօդեաց: Եւ ամենայն
 խայրախարին յօդեաց և սպիտակն յայժեաց եղիցին վարձք: ³³ Եւ
 երևեսցի արդարութիւն իմ ՚ի վաղիւ օր՝ թէ գո՛ն իմ վարձք առաջի քո:
 Ամենայն որ ո՛չ իցէ խայր և պիսակ յայժեաց, և գորշախայր յօդեաց,
 ՚ի գործոս համարեալ լիցի ինձ: ³⁴ Եւ ասէ ցնա Լաբան. Եղիցի՛ ըսք
 բանի քում: ³⁵ Եւ զափոյց յաւոր յայնմիկ զբաղս կապոյրս և զպիսակս,
 և զամենայն այծս կապոյրս և զպիսակս, և զամենայն սպիտակս ՚ի
 նոցանէ, և զամենայն համակս յօդեաց, եր ՚ի ձեռն որդոցն իրոց.
³⁶ և մեկնեցոյց ճանապարհ երից աւուրց՝ ընդ մէջ նոցա և ընդ մէջ
 Յակոբայ. և Յակոբ արածէր զխաշինսն Լաբանու զմնացեալս: ³⁷ Եւ
 առ Յակոբ զաւազան՝ շէր դալար և ընգուզի և սաւսոյ, և կեղևեաց
 զնոսա Յակոբ, և եղև սպիտակ. և էքերձ զդալարն ՚ի զաւազանացն.
 և երևէր ՚ի զաւազանսն սպիտակն զոր քերծոյր՝ նկարէ՛ն: ³⁸ Եւ դնէր
 զզաւազանսն զոր քերծոյր՝ յաւազանս ջրարբից ջրոյն. զի իբրև գայցեն
 խաշինքն ըմպել ջուր՝ հանդէպ զաւազանացն զկծիցին յորժամ գայցեն
 ըմպել ջուր: ³⁹ Եւ զկծէին խաշինքն ՚ի զաւազանսն, և ծնանէին խաշինքն
 գորշախայրս և պիսակս և խայրախարիս: ⁴⁰ Եւ գործոսն ուրոյն գա-
 փանէր Յակոբ, և կացուցանէր յանդիման մաքեացն. և զխոյ կապոյր,
 և զամենայն գորշախայրս յօդեաց. և զափանէր իր հօքս առանձինն.
 և ո՛չ խառնէր զնոսա ՚ի խաշինս Լաբանու: ⁴¹ Եւ լինէր յորժամ զկծէին
 խաշինքն ՚ի խառնսն, և յղենային, դնէր Յակոբ զզաւազանսն յանդի-
 ման խաշանցն յաւազանսն, առ ՚ի զկծելոյ նոցա ըսք զաւազանացն:
⁴² Եւ յորժամ ծնանէին խաշինքն՝ ո՛չ դնէր: Եւ լինէր աննշանն Լաբանու,
 և նշանաւորն Յակոբայ: ⁴³ Եւ մեծացաւ այրն յոյժ յոյժ, և եղև նորա
 ոչխար և արջառ յոյժ, ծառայք և աղախնայք, ուղտք և էշք:

26 Ունակք. Եւ փո՛ր զկանայս իմ և զման՛: **32 Ունակք.** Եւ զամենայն արօք
 արօքական.. և ամենայն խայրախարին և պիսակն յայժեաց: **Ոսկան.** Եղիցին վարձք
 իմ: **33 Ունակք.** Ի վաղիւ անոր՝ թէ գոն: **35 Ունակք.** Եւ զպիսակս և զամենայն
 սպիտակս ՚ի նոցանէ. և զամենայն այծս կապոյրս և պիսակս, և զամենայն զհամակս
 յօդեաց եր ՚ի ձեռս: **37 Ոսկան.** Գաւազան շերտ դալար ընկուզի: **Այլք.** Զդալարն ՚ի
 զաւազանաց անրի: **38 Ունակք.** Զրարբից ջուրցն: **41 Ունակք.** Եւ յղանային, դնէր
 յա՛: **43 Այլք.** Եւ ծառայք և աղախն՛:

31 ¹ Եւ յուս Յակոբ զբանս որդոցն Լաբանու՝ զի ասէին, եթէ ա՛ն Յակոբ զամենայն ինչս հօր մերոյ. և ՚ի հօր մերոյ ընչից արար իւր զայն
² ամենայն փառս: ² Եւ երես Յակոբ զերեսս Լաբանու, և ահա՛ ո՛չ էին ընդ
³ նմա որպէս յերեկն և յեռանդ: ³ Եւ ասէ Տէր Աստուած ցՅակոբ. Դար-
⁴ ձի՛ր յերկիր հօր քոյ և յազգ քո. և եղէց ընդ քեզ: ⁴ Եւ յղեաց Յակոբ,
⁵ և կոչեաց զՌաբէլ և զԼիա ՚ի դաշտ անդր՝ ուր էին խաշինքն: ⁵ Եւ ասէ
 ցնոսս. Տեսանեմ ես զերեսս հօր ձերոյ, զի ո՛չ են ընդ իս որպէս յերեկն
⁶ և յեռանդ: Եւ Աստուած հօր իմոյ էր ընդ իս: ⁶ Եւ դուք ինքնին՝ գիպէք
⁷ զի յամենայն զօրութենէ իմնէ՛ ծառայեցի հօր ձերում: ⁷ Եւ հայր ձեր
 ընդհարաւ ընդ իս, և փոխեաց զվարձս իմ զբասն բժացդ. և ո՛չ եր նմա
⁸ Աստուած առնել ինձ չար: ⁸ Եթէ ասիցէ, նկարէ՛նքդ եղիցին քո վարձք,
 ամենայն խաշինքս նկարէնս ծնանին: Եւ եթէ ասիցէ թէ սպիտակքդ
⁹ եղիցին քո վարձք, ամենայն խաշինքս սպիտակս ծնանին: ⁹ Եւ եհան
¹⁰ Աստուած զամենայն խաշինս հօր ձերոյ՝ և եր ինձ: ¹⁰ Եւ լինէր յոր-
 ժամ զկծէին խաշինքն, քեսանէի աջօք իմովք յերագի, և ահա քանդ և
 խոյք ելանէին ՚ի վերայ մաքեաց և այծից. պիսակք և խայտախարիւք և
¹¹ գորշախայտք: ¹¹ Եւ ասէ ցիս հրեշտակ Աստուծոյ ՚ի քեսլեան. Յակոբ:
¹² Եւ ես ասեմ. Զի՛ է: ¹² Եւ ասէ. Նայեաց՝ աջօք քովք, և քեսն զքաղսն և
 զխոյս որ ելանեն ՚ի մաքիսն և յայծս. զիարդ պիսակք և գորշախայտք
 և խայտախարիւք են: Քանզի քեսի որչափ ինչ առնէր ընդ քեզ Լա-
¹³ բան: ¹³ Են եմ Աստուած որ երևեցայ քեզ ՚ի քեղոջն Աստուծոյ. ուր
 օծեր ինձ զարձանն, և եղիր ուխտս: Եւ արդ՝ արի՛ ել յերկրէս յայսմանէ,
¹⁴ և երթ յերկիր ծննդեան քոյ, և եղէց ընդ քեզ: ¹⁴ Պարասխանի երուն
 Ռաբէլ և Լիա՝ և ասեն ցնա. Միթէ գո՛յ ևս մեր այսուհետքս բաժին և
¹⁵ ժառանգութիւն ՚ի քան հօր մերոյ: ¹⁵ Ո՛չ ապաքէն իբրև զօրարոյքիս
 համարեալ եմք նմա. զի վաճառեաց զմեզ՝ և եկեր ուրելով զարծաթ
¹⁶ մեր: ¹⁶ Ամենայն մեծութիւն և փառք զոր եհան Աստուած ՚ի հօրէ մերմէ,
 մե՛զ եղիցի՝ և որդոց մերոց: Արդ զոր ինչ ասաց քեզ Աստուած՝ արա՛: Խ
¹⁷ ¹⁷ Յարեաւ Յակոբ՝ ա՛ն զկանայս իւր և զմանկունս իւր, և եհան գ-
¹⁸ նոսա յուրփս: ¹⁸ Եւ խաղացոյց զամենայն զինչս իւր և զամենայն ստր-
 ցուածս իւր զոր արար ՚ի Միջագետքս Ասորոց՝ երթալ առ Սահակ հայր
¹⁹ իւր յերկիրն Քանանացոց: ¹⁹ Եւ Լաբան երթեալ էր ՚ի կտուրս խաշանց
²⁰ իւրոց: Եւ գողացաւ Ռաբէլ զկուռս հօր իւրոյ. ²⁰ և գողացաւ Յակոբ
²¹ զսիրտ Լաբանու աներոյ իւրոյ՝ չպարմել նմա թէ գնայցէ: ²¹ Եւ գնաց
 ինքն և ամենայն որ ինչ իւր էր: Եւ յարուցեալ անց ընդ գետ՝ և դիմեաց
²² ՚ի լեռն Գաղաադու: ²² Ազդ եղև Լաբանու Ասորոյ յաուրն երրորդի,
²³ եթէ գնաց Յակոբ: ²³ Եւ առեալ զեղբարս իւր ընդ իւր, պնդեցաւ զկնի
 նորա ճանապարհ զեւթն աուր, և եհաս նմա ՚ի լերինն Գաղաադու:
²⁴ ²⁴ Եւ եկն Աստուած առ Լաբան Ասորի ՚ի քեսլեան գիշերոյ՝ և ասէ ցնա.
 Զգո՛յ՛ լեր անձին քում, զուցէ խօսիցիս ընդ Յակոբայ անզգամութեամբ:

31. 2 *Յօրինակին պակասէր. Ոչ էին ընդ նմա որպէս: 4 Այլք. Ուր խաշինքն էին: 8 Ունակք. Եթէ ասիցէ եթէ նկա՞: 11 Ունակք. Եւ ասէր ցիս հրեշտակ: 12 Ունակք. Որչափ ինչ առնէ ընդ քեզ: 13 Ունակք. Եւ արդ արի՛ և ել: 20 Ոսկան. Ի՛չ չպարմել նմա թէ:*

Եւ եհաս Լաբան Յակոբայ: ²⁵ Եւ Յակոբ եհար զխորան իւր 'ի լերինն: 25
 Եւ Լաբան կացոյց զեղբարս իւր 'ի լերինն Գաղաադու: ²⁶ Եւ ասէ Լա- 26
 բան ցՅակոբ. Ընդէի արարեր զայդ, ընդէի զաղբագնաց եղեր յինէն,
 և զողացար զիս. և վարեցեր զդստերս իմ իբրև զգերեալս սրոյ: ²⁷ Եւ 27
 եթէ ազդ արարեալ էր ինձ, առաքէի զքեզ ուրախութեամբ, և արուես-
 փականօք թմբկաց և քնարաց: ²⁸ Եւ չէի՞ արդևք արժանի համբուրել 28
 զորդեակս իմ և զդստերս իմ: Եւ արդ՝ անմտութեամբ արարեր: ²⁹ Եւ 29
 այժմ ձեռնհան էի առնել քեզ չար, բայց Աստուած հօր քոյ երեկ ա-
 սաց ցիս. Զգոյշ լեր գուցէ խօսիցիս ընդ Յակոբայ անզգամութեամբ:
³⁰ Եւ արդ՝ զնացեալ երթաս, զի ցանկանալով ցանկացեալ ես երթալ 'ի 30
 փուն հօր քոյ: Եւ ընդէի գողացար զաստուածսն իմ: ³¹ Պապասխանի 31
 եր Յակոբ՝ և ասէ ցԼաբան. Քանզի երկեայ: Ասացի թէ գուցէ հանիցես
 զդստերս քո յինէն, և զամենայն ինչ զիմ: ³² Եւ ասէ Յակոբ. Առ որում 32
 զբցես զաստուածսն քո, մի՞ կեցցէ առաջի եղբարցս մերոց: Եւ արդ՝
 ծանիր ինչ 'ի քոց ընչից առիս, և առցես: Եւ ոչ ծանեալ առ նմա և ոչ 33
 ինչ: Եւ ոչ զիտէր Յակոբ՝ թէ Ռաբելայ կնոջ իւրոյ գողացեալ էր զնո-
 սա: ³³ Եւ մտեալ Լաբան յուզէր 'ի փան Յակոբայ. * և 'ի փան Լիայ, 33
 և 'ի փան երկոցուն հարճիցն, և ոչ զբանէր. և ելեալ 'ի փանէ անփի
 Լիայ՝ եմուր 'ի փուն Ռաբելի: ³⁴ Իսկ Ռաբել առեալ զկուռսն եղ ընդ 34
 ուղբու պարափալ, և նստալ 'ի վերայ նոցա: Եւ յուզեաց Լաբան զա-
 մենայն փաղաւարն և ոչ եզիպ: ³⁵ Եւ նա ասէ ցհայր իւր. Մի՞ ինչ ծանր 35
 թուեսցի քեզ փէր. ոչ կարեմ յօրն յառնել առաջի քո, քանզի 'ի կանանց
 օրէնս եմ: Եւ յուզեաց Լաբան զամենայն փունն՝ և ոչ եզիպ զկուռսն:
³⁶ Բարկացաւ Յակոբ և կազէր ընդ Լաբանու: Պապասխանի եր Յա- 36
 կոբ և ասէ ցԼաբան. Զի՞նչ վնան է իմ, կամ զի՞նչ յանցանք են իմ, զի
 պնդեցար զիտեալ իմ, ³⁷ և յուզեցեր զամենայն զինչս իմ. զի՞նչ գրեր յա- 37
 մենայն ընչից քոց 'ի փան իմում: Դիր առաջի եղբարցս իմոց՝ և եղբարց
 քոց, և յանդիմանեսցեն 'ի մէջ մեր երկոցունց: ³⁸ Այս քսան ամ է զի էի՞ 38
 ընդ քեզ. ոչխարք քո և այծիք՝ ոչ ստերջացան. և զխոյս մաքեաց քոց
 ոչ կերայ: ³⁹ Զգազանաբեկն ոչ բերի առ քեզ, այլ են յանձնէ փութի. 39
 զգողունի փրնջեան, և զգողօնի զիշերոյ: ⁴⁰ Զցերեկ այրեալ լինի 'ի 40
 փօթոյ, և զցայգ 'ի ցրփոյ. հաբեալ էր քուն յաչաց իմոց: ⁴¹ Այս քսան 41
 ամ է 'ի փան քում էի. զչորեքփասան ամ փոխանակ դստերաց քոց
 վաստակեցի, և զվեց ամ 'ի խաշիսն քո. և խաբեցեր զիս 'ի վարձս
 փասն բժացս: ⁴² Եւ թէ ոչ Աստուած հօր իմոյ Աստուած Աբրահամու, 42
 և երկևորն Իսահակայ էր ընդ իս, այժմ թերևս ունայն իսկ արձակէիր
 զիս: Այլ զբառասպանս իմ և զվաստակս ձեռաց իմոց երես Աստու-
 ած, և յանդիմանեաց զքեզ երէկ: ⁴³ Պապասխանի եր Լաբան՝ և ասէ 43
 ցՅակոբ. Դստերքդ՝ դստերք իմ են, և ուստերքդ՝ ուստերք իմ են, և
 խաշիքդ՝ խաշիք իմ են. և ամենայն ինչ զոր դու փեսամես՝ իմ է,

²⁹ Այլք. Ասաց ցիս, ասէ զգոյշ: ³² Ունակք. Առ ում զբցես զաստ՞... 'ի քո ընչից առ իս: ³⁴ Այլք. Իսկ Ռաբելի առեալ զկուռ՞: ³⁷ ԅօրինակին պակասէր. Ի մէջ մեր երկոցունց: ³⁸ Ունակք. Եւ այծիք քո ոչ ստերջեցան: ³⁹ Ունակք. Ոչ բերի առ քեզ.. զգողօնի փրնջեան և զգողօնս զիշ՞: ⁴² Ունակք. Եթէ ոչ Աստուած հօր իմոյ:

և դստերացդ ինոց: Եւ արդ զի՞նչ արարից դոցա այսօր՝ կամ որդոց
 44 դոցա զոր ես ծնայ: ⁴⁴ Բայց արդ՝ ե՛կ ո՛րիսդ դիցուք ե՛ն և դու. և եղիցի
 ՚ի վկայութիւն ընդ իս և ընդ քեզ: Եւ ասէ ցնա. Ահա ո՛չ որ է ՚ի միջի
 45 մերում. բայց Աստուած վկայ ընդ իս և ընդ քեզ: ⁴⁵ Եւ առեալ Յակոբայ
 46 վե՛մ, կանգնեաց արձան: ⁴⁶ Եւ ասէ ցեղբարսն իւր. Կուրեցէ՛ք քարինս:
 Եւ կուրեցին քարինս և արարին բլուր, և կերան և արբին՝ անդ ՚ի վե-
 47 րայ բլրոյն: ⁴⁷ Եւ կոչեաց զնա Լաբան Կարկան՝ վկայութեան. և Յակոբ
 48 կոչեաց զնա Կարկան՝ վկայ: ⁴⁸ Եւ ասէ ցնա Լաբան. Բլուրս այս վկայ
 ընդ իս և ընդ քեզ այսօր: Եւ կոչեաց զնա Լաբան Բլուր վկայութեան,
 և Յակոբ կոչեաց զնա Բլուր վկայ: Եւ ասէ Լաբան ցՅակոբ. Բլուրս այս
 և արձանս այս՝ զոր կանգնեցի ընդ իս և ընդ քեզ. վկայ է բլուրս այս,
 վկայ է արձանս այս: Վասն այնորիկ կոչեցաւ անուն բլրոյն Վկայու-
 49 թին, ⁴⁹ և Տեսիւն զորմէ ասաց՝ թէ րեսցէ Աստուած ընդ իս և ընդ քեզ.
 50 զի մեկնիմք ընկեր՝ յընկերէ՛: ⁵⁰ Եթէ վշտացուցես զգոպերս իմ. եթէ
 առցես կանայս առ դստերօք իմովք: Զգոյ՛շ լեր զի ո՛չ որ է ընդ մեզ որ
 51 րեսանէ. * Աստուած լիցի վկայ ընդ իս և ընդ քեզ: ⁵¹ Եւ ասէ Լաբան
 ցՅակոբ. Ահա կարկառս այս՝ և ահա արձանս, զոր հաստապրեցաք, ընդ
 52 իս և ընդ քեզ ⁵² եղիցի վկայ կարկառս, և վկայ արձանս. զի ո՛չ ես անցից
 ըստ կարկառս, և մի՛ դու անցանիցես ըստ բլուրս՝ և ըստ արձանս ըստ
 53 այս՝ չարութեամբ: ⁵³ Աստուած Աբրահամու և Աստուած Նաբովրայ եղի-
 ցի դստաւոր ՚ի միջի մերում, Աստուած հարց նոցա: Եւ երդուան Յակոբ
 54 յերկեղ հօր իւրոյ Իսահակայ: ⁵⁴ Եւ եզեն Յակոբ զենլիս ՚ի լերինն, և
 կոչեաց զեղբարս իւր ուրե՛լ հաց. կերան և արբին, և ազան՝ ՚ի լերին
 55 անդ: ⁵⁵ Եւ յարուցեալ Լաբան ՚ի վաղիւ անդր համբուրեաց զորդիս իւր
 և զդստերս իւր, և օրհնեաց զնոսա, և զնանց. դարձ արարեալ Լաբանայ
 ՚ի րեղի իւր:

32 ¹ Եւ Յակոբ գնաց զճանապարհս իւր:

Եւ հայեցեալ երես զբանակ Աստուծոյ բանակեալ. և ընդ առաջ ^{ԽԱ}
 2 եղեն նմա հրեշտակք Աստուծոյ: ² Եւ ասէ Յակոբ իբրև երես զնոսա.
 այս բանակ Աստուծոյ է: Եւ կոչեաց զանուն րեղոյն այնորիկ Բանակս:
 3 ³ Եւ առաքեաց Յակոբ հրեշտակս յառաջ քան զինքն առ Եսան եղբայր
 4 իւր յերկիրն ՚ի Սէիր, յաշխարհն Եդոմայ, ⁴ պատուէր ետ նոցա և ասէ.
 Այսպէս ասասցիք րեառն իմում Եսայայ. թէ այսպէս ասէ ծառայ քո
 5 Յակոբ: Ընդ Լաբանայ կեցի և յամեցի մինչև ցայժմ: ⁵ Եւ եղեն իմ
 արջառ և ոչխար և էջք, ծառայք և աղախնայք. և առաքեցի պատ-
 6 մե՛լ րեառն իմում Եսայայ՝ զի գրցէ ծառայ քո շնորհ առաջի քո: ⁶ Եւ
 դարձեալ հրեշտակացն առ Յակոբ՝ ասեն. Զոգա՛ք առ Եսաւ եղբայր քո.
 7 և զայ՛ ընդ առաջ քո, և չորք հարիւր այր ընդ նմա: ⁷ Զաի՛ի՛ հարաւ Յա-
 կոբ. և փարակուսեալ էր. և զպոռոյց զժողովուրդն որ ընդ նմա էր. և
 8 զարջառ և զոչխար և զուղտս՝ յերկուս բանակս: ⁸ Եւ ասէ Յակոբ. Ե-

⁴⁷ *Ոսկան յակելու.* Կարկառ վկայ. *իւրաքանչիւր ըստ յարկութեան լեզուի իւրոյ:*
⁴⁸ *Ոմանք.* Բլուրս այս վկայ է ընդ իս... ահա բլուրս այս և արձանս այս: ⁵² *Ոմանք.*
 Ըստ արձանս ըստ այսմիկ չար: ⁵⁵ *Յօրինակին սրակատէր.* Համբուրեաց զորդիս
 իւր և զգոպերս իւր: **32. 5** *Այլք.* Ծնորիս առաջի քո: **6** *Այլք.* Եւ չորք հարիւր այր:

թէ եկեացէ Եսաւ յառաջին բանակն և հարցէ զնա, ապրեացի՛ երկրորդ
 բանակն: ⁹ Եւ ասէ Յակոբ. Աստուած հօր իմոյ Աբրահամու, և Աստուած ⁹
 հօր իմոյ Իսահակայ, Տէր որ ասացեր ցիս թէ երթ յերկիր ծննդեան
 քո՝ և բարի՛ արարից քեզ: ¹⁰ Չեն՝ բաւական ամենայն արդարութեան՝ ¹⁰
 և ճշմարտութեանն զոր արարեր ընդ ծառայի քում. զի ցուպ ՚ի ձեռն
 անցի ընդ այս Յորդանանն. և արդ՝ աւասիկ եղէ յերկրնս բանակս: ¹¹ Եւ ¹¹
 արդ՝ ապրեցո՛ր զիս ՚ի ձեռաց եղբօր իմոյ Եսաւայ. զի զահի հարեալ եմ
 ես ՚ի նմանէ. գուցէ՛ եկեալ հարկանիցէ՛ զիս մայր առ մանկան: ¹² Եւ ¹²
 դու ասացեր՝ թէ բարի արարից քեզ, և եղից զգաւակ քո իբրև զաւագ
 ծովու որ ոչ թուեսցի ՚ի բազմութենէ: ¹³ Եւ ննջեաց անդ զայն զիշեր: ¹³
 Եւ ա՛ռ յորոց ամէրն ձեռամբ իրով պապարագս: Եւ առաքեաց Եսաւայ
 եղբօր իրում. ¹⁴ այծս երկերիւր, քաղս քսան, մաքիս երկերիւր, խոյս՝ ¹⁴
 քսան. ¹⁵ ուղլս ծնեալս կոզանքք հանդերձ՝ երեսուն. կովս քառասուն, ¹⁵
 ցուլս փասն, էշս քսան, և մորուկս փասն: ¹⁶ Եւ եր ՚ի ձեռս ծառա- ¹⁶
 յից իրոց. հօ՛փս հօ՛փս առանձինն: Եւ ասէ ցծառայսն իւր. Երթայք
 դուք յառաջ քան զիս, և բացագոյնս ՚ի միմեանց փանիցիք հօփս ՚ի
 հօփից: ¹⁷ Պապուիրեաց առաջնոյն՝ և ասէ. Եթէ պապահիցէ քեզ Եսաւ ¹⁷
 եղբայր իմ, և հարցանիցէ թէ ո՞ր ես՝ և յո՛ւ երթաս, և ո՞ր է այդ որ ա-
 ռաջի քո երթայ. ¹⁸ և ասացես, թէ ծառայի՛ քոյ Յակոբայ պապարագք ¹⁸
 են, զոր առաքեաց փեռն իրում Եսաւայ. և ինքն զկնի՛ մեր գայ: ¹⁹
¹⁹ Պապուիրեաց առաջնումն և երկրորդին և երրորդի. և ամենեցուն ¹⁹
 որ երթային յառաջ զհետ խաշանցն՝ ասէր. Ըստ բանիս ըստ այսմիկ
 խօսեսցիք ընդ Եսաւայ, յորժամ գրանիցէք զնա. ²⁰ և ասացիք, ահա ²⁰
 ծառայ քո Յակոբ գայ՝ զհետ մեր: Քանզի ասաց՝ թէ ցածուցից զերեսս
 նորա պապարագօքդ որ երթան առաջի. և ապա՛ փեսից զերեսս նո-
 րա, թերևս արասցէ՛ մեծարանս երեսաց իմոց: ²¹ Եւ երթային յառաջ ²¹
 ընծայքն քան զնա. և ինքն ննջեաց զայն զիշեր անդէն ՚ի բանակին: ²²
²² Եւ յարուցեալ ՚ի նմին զիշերի՛ ա՛ռ զերկուս կանայսն, և զերկուս ա- ²²
 դախնայսն, և զմեփասան՝ որդիս իւր, և անց ընդ հունն Յորդկայ: ²³ Եւ ²³
 ա՛ռ անցոյց գնտս ընդ ձորն, և զամենայն ինչ որ ի՛ր էր: ²⁴ Եւ մնաց ²⁴
 Յակոբ միայն: Եւ մարտեաւ այր մի ընդ նմա մինչև ցառաւօպ: ²⁵ Եւ ²⁵
 իբրև եփես թէ ոչ յաղթէ նմա, բո՛ւնն եհար զամուլաջլէ զըստի նորա
 և ընդարմացոյց զամուլաջիլ զըստին Յակոբայ ՚ի կռուելն իրում ընդ
 նմա: ²⁶ Եւ ասէ ցնա. Արձակեա՛ զիս քանզի այժ եղև: Եւ նա ասէ. Ոչ ²⁶
 արձակեցից զքեզ՝ եթէ ոչ օրհնեսցես զիս: ²⁷ Եւ նա ասէ ցաւ. Չի՛նչ ²⁷
 անուն է քո: Եւ սա ասէ ցնա. Յակոբ: ²⁸ Եւ ասէ ցաւ. Յայսմ հեփէ ²⁸
 ոչ կոչեսցեն զանուն քո Յակոբ, այլ Իսրայէլ՝ եղիցի անուն քո. զի ²⁹
 ժուժկալեցեր ընդ Աստուծոյ. և ընդ մարդկան զօրաւոր լիջիր: ²⁹ Եհարց ²⁹
 Յակոբ՝ և ասէ. Պապմեա՛ ինձ զանուն քո: Եւ ասէ. Չի՛ հարցանես
 զանուանէ իմմէ: Եւ օրհնեաց զնա անդ: ³⁰ Եւ կոչեաց Յակոբ զանուն ³⁰

10 Ոմանք. Չի ցուպ ՚ի ձեռին անցի: **11 Այլք.** Եւ ապրեցո՛ր զիս ՚ի ձե՛: **15 Բազումք.**
 Ուղլս ծնեալ կոզո՞: **18 Ոմանք.** Տեառն իմում Եսաւայ: **21 Այլք.** Յառաջագոյն
 ընծայքն քան: **22 Ոմանք.** Ընդ հունն Յակոբայ: **25 Ոմանք.** Թէ ոչ յաղթեաց նմա:

փեղոյն այնորիկ՝ Տեսիլ Աստուծոյ. զի փեսի զԱստուած դէմ յանդիման, և ապրեցաւ անձն իմ: ³¹ Եւ ծագեաց նմա արև՝ իբրև անց Տեսիլն
 32 Աստուծոյ: Եւ նա կաղայր երթայր ՚ի զըստէ անփի: ³² Վասն այնորիկ
 ոչ ուրեն որդիքն Իսրայէլի զամուլաջիլն՝ զոր ընդարմացոյց, որ է ՚ի վե-
 րայ փախստակի զըստին, մինչև ցայսօր: Զի բունն եհար զփախստակէ
 զըստին Յակոբայ, և ընդարմացոյց զամուլաջիլ նորա:

33 ¹ Զաչս իւր ՚ի վեր եբարձ Յակոբ և ետես, և ահա Եսաւ եղբայր իւր
 գայր, և ընդ նմա արք չորեքհարիւր: Եւ բաշխեաց Յակոբ զմանկունսն
 2 ՚ի Լիա՝ և յՌաբէլ, և յերկուս աղախնայս: ² Եւ արար զերկուս աղա-
 խնայսն և զորդիս նոցա առաջի, և զԼիա և զորդիս նորա զԼնի, և
 3 զՌաբէլ և զՅովսէփ հոնակ յեփոյ: ³ Եւ ինքն անց յառաջ քան զնոսա,
 և երկիր եպագ եւթն անգամ ՚ի վերայ երկրի՝ մինչև մերձենալ առ եղ-
 4 բայրն իւր: ⁴ Եւ ընթացան Եսաւ ընդ առաջ նորա. զիրկս արկ նմա
 և համբուրեաց, և անկաւ ՚ի վերայ պարանոցի նորա և համբուրեաց
 5 զնա. և լացին երկոքեան: ⁵ Եւ հայեցեալ ՚ի վեր ետես զկանայսն և
 զմանկունս, և ասէ. Դոքա՞ զի՞նչ են քո: Եւ նա ասէ. Մանկունք իմ են,
 6 որովք ողորմեցան Աստուած ծառայի քում: ⁶ Եւ մատնան աղախնայքն
 7 և որդիք նոցա, և երկիր պագին նմա: ⁷ Եւ մատնաւ Լիա և որդիք իւր՝ և
 երկիր պագին նմա. յեփոյ մատնաւ Յովսէփ և Ռաբէլ՝ և երկիր պագին
 8 նմա: ⁸ Եւ ասէ. Զի՞նչ էր այն ամենայն չո՞ որ ինձ դիպեցաւ: Եւ նա ասէ.
 9 Զի գրցէ ծառայ քո շնորհս առաջի քո: ⁹ Եւ ասէ Եսաւ. Կայ և իմ շար՝
 10 եղբայր՝ քեզ լիցի քոյոյ: ¹⁰ Եւ ասէ Յակոբ. Մի՛ այդպէս. եթէ գրի շնորհս
 առաջի քո՝ ընկալ զընծայսն ՚ի ձեռաց իմոց. քանզի այնպէս փեսի
 զերեսս քո՝ որպէս ոք փեսանիցէ զերեսս Աստուծոյ: Եւ զուարթացին
 11 ընդ իս: ¹¹ Եւ ան զօրհնութիւնս իմ, զոր մատուցի քեզ. զի ողորմեցաւ
 12 ինձ Աստուած. և է՛ իմ ամենայն ինչ: Եւ բռնադատեաց զնա. և ան: ¹² Եւ
 13 ասէ. Չունեցո՞ւք զնացո՞ւք՝ և երթիցուք զուղորդն: ¹³ Եւ ասէ ցնա. Տէր
 իմ ինքնին գիտէ, զի մանկունքս մատանի են. և ոչխարի, և արջառոյ
 ծնունդ արձակեալ է. և եթէ մի օր սրիպէմ զդոսա, մեռանին ամենայն
 14 խաշինքդ: ¹⁴ Այլ յառաջեցէ՛ փէր իմ քան զծառայ իւր. և ես ըստ կարի՛ և
 ըստ պարապոյ ճանապարհիդ առաջի իմ, և ըստ կագորութի մանկանց
 15 իմոց խաղացից, մինչև եկից առ փէր իմ ՚ի Սէիր: ¹⁵ Եւ ասէ Եսաւ. Իսկ
 թողից առ քեզ ՚ի ժողովրդեն աստի՛ որ ընդ իս են: Եւ նա ասէ. Ընդէի
 16 է ինձ այդ. շար՛ է զի գրի շնորհս առաջի քո փէր: ¹⁶ Եւ դարձան յաւուր
 17 յայնմիկ Եսաւ ընդ ճանապարհս իւր ՚ի Սէիր: ¹⁷ Եւ Յակոբ չուեաց ՚ի
 Խորանս և արար իւր անդ փունս, և խաշանց իւրոց արար դադարս.
 վասն այնորիկ կոչեաց զանուն փեղոյն այնորիկ Խորանս:

18 ¹⁸ Եւ եկն Յակոբ ՚ի Սաղէմ քաղաք Սիկիմացոց, որ է յերկրին ԽԲ
 Բանանացոց՝ իբրև եկն ՚ի Միջագետքաց Ասորոց, և բնակեցաւ յան-
 19 դիման քաղաքին: ¹⁹ Եւ սրացան զվիճակ անդին ուր եհար զխորան իւր՝

30 *Օրինակ մի.* Տեղոյն այնորիկ՝ Փանուէլ փեսիլ Աստուծոյ: **33. 1** *Յօրինակին թուագրով.* Եւ ընդ նմա արք նորա: **7** *Ունակք.* Եւ յեփոյ մատնաւ Ռաբէլ և Յովսէփ: **10** *Ունակք.* Եւ զուարթացի ընդ իս: **12** *Ունակք.* Եւ երթիցուք զուղորդդ: **14** *Ունակք.* Ըստ կագորութեոյ ման՛:

յԵՆՈՎՐԱՅ ԽՈՐԷ ՄԻՒՔԵՄԱՅ ԽԱՐԻՐ ՈՋԽԱՐԻ: ²⁰ Եւ շինեաց անդ սեղան, և 20
կարողաց զԱստուած Իսրայելի:

ԽԳ ¹ Եւ ել Դինա դուստր Լիայ՝ զոր ծնաւ Յակոբայ, ՚ի զնի՛ն դստերաց **34**
աշխարհին: ² Եւ ետես զնա Միւքեմ որդի Ենովրա Քոռեցի, որ իշխանն 2
էր երկրին. և ան զնա, և ննջեաց ընդ նմա. և փառապէցոյց զնա: ³ Եւ 3
նոջ եղեալ Դինայի դստերն Յակոբայ՝ սիրեաց զկոյսն, և խօսեցաւ ըստ
մտաց կուսին: ⁴ Եւ խօսեցաւ Միւքեմ ընդ Ենովրայ օր իւրոյ՝ և ասէ. 4
Ան դու ինձ զաղջիկս զայս կնութեան: ⁵ Եւ լուաւ Յակոբ եթ պղծեաց 5
որդի Ենովրայ զԴինա զդուստր իւր: Եւ որդիք նորա էին ՚ի խաշինս
՚ի դաշտի. լոն եղև Յակոբ մինչև եկին նոքա: ⁶ Եւ ել Ենովր հայր 6
Միւքեմայ առ Յակոբ խօսել ընդ նմա: ⁷ Եկին և որդիքն Յակոբայ ՚ի 7
դաշտէ: Իբրև լուան սորջացան արքն, և փրփմութիւն էր նոցա յոյժ. զի
խայտառակութիւն արար յԻսրայելի, մտանելով առ դուստրն Յակոբայ.
և ո՛չ այնպէս վճարիցի: ⁸ Եւ խօսեցաւ ընդ նոսա Ենովր՝ և ասէ. Մի- 8
ւքեմ որդի իմ սիրեաց ոգով չափ զդուստրն ձեր. արդ՝ փո՛րք զնա նմա
կնութեան, ⁹ և արարէք ընդ մեզ խնամութիւն. զդստերս ձեր փո՛րք մեզ, 9
և զդստերս մեր առէք որդուց ձերոց: ¹⁰ Եւ բնակեցէք ՚ի միջի մերում.
և երկիրդ ահա ընդարձակ է առաջի ձեր, և բնակեցէք՝ և շահեցարո՛ք
՚ի դմա. և ստացարուք ստացուածս ՚ի դմա: ¹¹ Եւ ասէ Միւքեմ ցայր 11
նորա և ցեղբարս նորա. Գտից շնորհս առաջի ձեր. և զոր ինչ ասիցէք՝
փացո՛ք: ¹² Յաճախեցէք յոյժ զվարձանս և զօժիպս. և փաց՝ որչափ և 12
ասիցէք. և փո՛րք ինձ զաղջիկն զայն կնութեան: ¹³ Պատրասխանի ետուն 13
որդիքն Յակոբայ՝ Միւքեմայ և Ենովրայ օր նորա նենգութեամբ՝ և
ասեն ցնոսա. վասն զի պղծեցին զԴինա քոյր նոցա: Եւ ասեն Շնա-
տն և Ղևի եղբարք Դինայ՝ որդիքն Լիայ. ¹⁴ Ո՛չ կարեմք առնել զայդ 14
բան. փալ զքոյր մեր անն անթափափի. քանզի նախափի՛նք են մեզ.
¹⁵ Բայց այսո՛ն նմանեսցուք ձեզ, և բնակեսցուք ՚ի միջի ձերում, եթէ 15
լինիցիք և դո՛րք իբրև զմեզ՝ ՚ի թափաբել ձեզ զամենայն արու: ¹⁶ Եւ 16
փացուք զդստերս մեր ձեզ, և ՚ի դստերաց ձերոց առցուք մեզ կանայս.
և բնակեսցո՛ք առ ձեզ, և եղիցուք իբրև ա՛զգ մի: ¹⁷ Ապա թէ ո՛չ լսիցէք 17
մեզ թափաբել, առեալ զդստերս մեր ՚ի բաց զնացուք: ¹⁸ Եւ հաճոյ 18
թուեցաւ բանքն առաջի Ենովրայ, և առաջի Միւքեմայ որդույ Ենովրայ:
¹⁹ Եւ ո՛չ յամեաց պատանին առնել զբանն. զի յոյժ հարեալ էր ՚ի սեր 19
դստերն Յակոբայ: Եւ նա՛ էր պատուականագոյն քան զամենեսեան՝ որ
՚ի փան օր նորա էին: ²⁰ Եւ եկին Ենովր և Միւքեմ որդի նորա ՚ի դուռն 20
քաղաքին իւրեանց. և խօսեցան ընդ արս քաղաքին իւրեանց՝ և ասեն.
²¹ Որեարն այն խաղաղութեամբ են ընդ մեզ. արդ բնակեսցեն յերկրիս, 21
և շահեսցին ՚ի սմա. զի երկիրս ընդարձակ է առաջի նոցա. զդստերս
նոցա առցուք մեզ կանայս, և զդստերս մեր փացուք նոցա: ²² Բայց մի- 22
այն՝ այսո՛ն նմանեսցեն մեզ որեարն՝ բնակել ընդ մեզ լինել ազգ մի. ՚ի
թափաբել մեզ զամենայն արու, որպէս նոքայն թափաբեալ են: ²³ Եւ ինչք 23

34. 4 *Ունակք.* Ընդ Ենովրայ օր իւրում: 5 *Այլք.* ԶԴինա զդուստր նորա: 18 *Այլք.*
Եւ հաճոյ թուեցան բանքն: 21 *Ոսկսև.* Արքն այնոքիկ խաղաղութեամբ են: և (22).
Նմանեսցին մեզ արքն բնակիլ ընդ մեզ:

նոցա և անասուն նոցա և չորքորանի նոցա ոչ ապաքէն մեր լինիցի.
 24 բայց այնու և եթ նմանեսցուք նոցա, և բնակեսցեն ՚ի միջի մերում: ²⁴ Եւ լուան Եմովրայ և Սիւքեմայ որդւոյ նորա ամենեքին որ ելանէին ընդ դուռն քաղաքին իրեանց. և թլփապեցին զմարմին անթլփապութեան իրեանց ամենայն արու, ամենեքին որ ելանէին ընդ դուռն քաղաքի
 25 նորա: ²⁵ Եւ եղև յաւուրն երրորդի մինչ դեռ էին նոքա ՚ի ցասն, առին երկու որդիքն Յակոբայ, Շմաւոն և Ղևի եղբարք Կինայ՝ իրաքանչիւր զսուր իւր, և մտին ՚ի քաղաքն կազմութեամբ, և կոտորեցին զամենայն
 26 արու: ²⁶ Եւ զԵմովր և զՍիւքեմ զորդի նորա սպանին ՚ի սուր սուսե-
 27 րի, և առին զԿինա ՚ի քանէ Սիւքեմայ՝ և ելին: ²⁷ Եւ որդիքն Յակոբայ մտին ՚ի վերայ վիրաւորացն, և առին աւար զքաղաքն, յորում պղծե-
 28 ցին զԿինա զքոյրն նոցա. ²⁸ զարջառ և զոչխար և զէջ նոցա՝ որ էին
 29 ՚ի քաղաքին, և որ ինչ ՚ի բացի էր՝ առին: ²⁹ Եւ զամենայն մարդագերի նոցա, և զամենայն զկահ և զկարասի նոցա. և զկանայս նոցա գերե-
 30 ցին: Եւ յափշտակեցին որ ինչ էր ՚ի քաղաքին՝ և որ ինչ ՚ի քունս: ³⁰ Եւ ասէ Յակոբ ցՇմաւոն և ցՂևի. Արեւի՛ արարէք զիս, երևել անզգամ ամենայն բնակչաց երկրիս ՚ի մէջ Քանանացոց և Փերեզացոց. և ես սակաւաւոր եմ թուով. արդ՝ եթէ ժողովիցին ՚ի վերայ իմ և հարկանի-
 31 ցեն զիս, սաքակելով սաքակիցին և ես, և քուն իմ: ³¹ Եւ ասեն. Իսկ զիա՛րդ. զի իբրև զբո՛ւ մի քարշեցին զքոյրն մեր:

35 ¹ Եւ ասէ Ասարուած ցՅակոբ. Արի անց ՚ի քեդին ՚ի Բեթէլ. և անդ ^{ԽԴ} բնակեսցես. և արասցես անդ սեղան Ասարուծոյ որ երևեցան քեզ ՚ի
 2 փախչելն քո յերեսաց Եսաւայ եղբոր քոյ: ² Եւ ասէ Յակոբ ցընրանիսն իւր, և ցամենեսին որ ընդ նմա էին. ՚Ի բաց առէք զասարուածոյ օտարո-
 3 մուճանս ձեր: ³ Եւ յարուցեալ ելցո՛ւք ՚ի Բեթէլ, և արասցուք անդ սեղան Ասարուծոյ. որ լուա ինձ յաւուր նեղութեան, որ էր ընդ իս. և ապրեցոյց
 4 զիս ՚ի ճանապարհին՝ զոր գնացի: ⁴ Եւ ետուն ցՅակոբ զասարուածսն օտարոտրիս որ էին ՚ի ձեռս նոցա, և զգինդս որ յականջս իրեանց: Եւ ծածկեաց զնոսա Յակոբ ՚ի ներքոյ բնեկնոյն ՚ի Սիկիմ, * և կորոյս զ-
 5 նոսա մինչև ցայսօր ժամանակի: ⁵ Եւ չուեաց Իսրայէլ ՚ի Սիկիմայ. և եղև ա՛հ Ասարուծոյ ՚ի վերայ քաղաքացն որ շուրջ զնովաւ. և ոչ էլին
 6 զիեպ որդւոցն Իսրայէլի: ⁶ Եւ եկն Յակոբ ՚ի Լուզ՝ որ է յերկրին Քանա-
 նացոց, այն ինքն է Բեթէլ, ինքն և ամենայն ժողովուրդն որ ընդ նմա:
 7 ⁷ Եւ շինեաց անդ սեղան. և կոչեաց զանուն քեդոյն այնորիկ Բեթէլ. զի ա՛նդ երևեցաւ նմա Ասարուած ՚ի փախչել նորա յերեսաց Եսաւայ եղբոր իւրոյ:
 8 ⁸ Եւ մեռան Դէբովրա դայեկն Ռեբեկայ, և թաղեցաւ ՚ի ներքոյ Բե- ^{ԽԵ}

24 Ոմանք. Ընդ դուռն քաղաքի նոցա: Եւ ոմանք. քաղաքի իրեանց: **25 Յօրինակին պակասէր.** Եւ եղև յաւուրն: **26 Յօրինակին պակասէր.** Եւ զԵմովր և: **28 Ոմանք.** Եւ զարջառ և զոչխար: **30 Այլք առանց հարցական ոյրոտակի.** Սաքակիցիմ ես և քուն իմ: **31 Ոմանք.** Իսկ զիարդ իբրև զբո՛ւ քարշեցեն զքոյրն մեր: **35. 1 Ոմանք.** Արի՛ և ել ՚ի քեդին ՚ի Բեթէլ: **2 Ոմանք.** Որ ընդ նմայն էին: **3 Ոմանք.** Որ էրն ընդ իս: Եւ ոմանք. որ է ընդ իս: **Ուր Ոսկան.** Յաւուր նեղութեան իմոյ, որ է ընդ իս: **6 Այլք.** Ի Լուզա՛ որ է յերկրին: **7 Ի լուս՝** ՚ի վերայ՝ Բեթէլ, *նշանակի՝* հօր:

թելայ ընդ կաղնեան. և կոչեաց զանուն նորա Կաղնի՛ սոյ: ⁹ Ե 9
 երևեցաւ Աստուած Յակոբայ՝ մինչդեռ անդ էր ՚ի Լուզ. յորժամ եկն
 ՚ի Միջագետքաց Ասորոց: Եւ օրհնեաց զնա Աստուած: ¹⁰ Եւ ասէ ցնա 10
 Աստուած. Անուն քո Յակոբ՝ ոչ ևս կոչեսցի Յակոբ, այլ Իսրայէլ եղիցի
 անուն քո: Եւ կոչեաց զանուն նորա Իսրայէլ: ¹¹ Եւ ասէ ցնա Աստու- 11
 ած. Են եմ Աստուած քո բաւական. աճեսցիք և բազմասցիք. ազգք և
 ժողովուրդք ազգաց եղիցին ՚ի քէն, և թագաւորք յերանաց քոց ելցեն.
¹² և գերկիրդ գոր երու Աբրաամու և Մահակայ՝ քեզ փաց գոս, քեզ 12
 եղիցի, և զաւակի քում յեր քո փաց գերկիրդ զայդ: ¹³ Եւ վերացաւ ՚ի 13
 նմանէ Աստուած ՚ի փեղոջէն՝ ուր խօսեցաւ ընդ նմա: ¹⁴ Եւ կանգնեաց 14
 Յակոբ արձան ՚ի փեղոջն ուր խօսեցաւ ընդ նմա, արձան քարեղէն.
 և նուիրեաց ՚ի նմա նուէրս. և արկ ՚ի վերայ նորա ևդ: ¹⁵ Եւ կոչեաց 15
 զանուն փեղոյն ուր խօսեցաւ ընդ նմա Աստուած՝ Բեթէլ:

ԽԶ ¹⁶ Եւ չուեաց ՚ի Բեթելայ: Եւ եղև իբրև մերձեցաւ ՚ի Քաբբաթա 16
 երկիր, մփանել յԵփրաթա, ծնաւ Ռաբէլ: ¹⁷ Եւ դժուարածին եղև ՚ի 17
 ծննդեանն. և եղև ՚ի վշտանալն նորա ՚ի ծննդեանն, և ասէ ցնա ծնու-
 ցիչն. Քաջալերեաց, զի և այդ ևս քո ո՛ւստր է: ¹⁸ Եւ եղև ընդ հանել 18
 ոգւոցն, քանզի մեռաւ, կոչեաց զանուն նորա Որդի վշտաց իմոց. և
 հայրն կոչեաց զնա Բենիամին: ¹⁹ Մեռաւ Ռաբէլ և թաղեցաւ ՚ի ճա- 19
 նապարհին Եփրաթայ. այն իսկ է Բեթղ՛աղէմ: ²⁰ Եւ կանգնեաց Յակոբ 20
 արձան ՚ի վերայ շիրմին նորա, այն է արձան շիրմի Ռաբելայ մինչև
 ցայսօր ժամանակի:

ԽԷ ²¹ Եւ չուեաց Իսրայէլ՝ և էհար զխորան իւր յայնկոյս աշտարակին 21
 Գաղերայ: ²² Եւ եղև իբրև բնակեաց Իսրայէլ յերկրին յայնմիկ. զնաց 22
 Ռոբէն՝ և ննջեաց ընդ Բալլայ հարճի հօր իւրոյ. լուաւ Իսրայէլ՝ և
 չար թուեցաւ առաջի նորա: Եւ էին որդիք Յակոբայ երկուփասանք:
²³ Որդիք Լիայ՝ անդրանիկ Յակոբայ՝ Ռոբէն. Շնաւոն. Ղևի. Յուդայ. 23
 Իսաբար. Զարբոն: ²⁴ Եւ որդիք Բալլայ նաժշտի Ռաբելայ՝ Դան, և 24
 Նեփթաղիմ: ²⁵ Եւ որդիք Զելփա նաժշտին Լիայ՝ Գադ և Ասեր: ²⁶ Եւ 25, 26
 որդիք Ռաբելի՝ Յովսէփ և Բենիամին: Այս են որդիք Յակոբայ. որ
 եղեն նմա ՚ի Միջագետքս Ասորոց: ²⁷ Եւ եկն Յակոբ առ Իսահակ հայր 27
 իւր ՚ի Մամբրէ՝ ՚ի քաղաք դաշտին. այն է Քեբբոն, յերկրին Քանա-
 նացոց, ուր պանդխտեցան Աբրաամ և Իսահակ: ²⁸ Եւ եղեն ամենայն 28
 աւուրք Իսահակայ՝ գոր եկեաց. ամբ հարիւր ութսուն: ²⁹ Եւ պակասեալ 29
 Իսահակայ մեռաւ, և յաւելաւ յազգ իւր. ծերացեալ և լի՛ աւուրքք: Եւ
 թաղեցին զնա Եսաւ և Յակոբ որդիք իւր:

ԽԸ ¹ Եւ այս են ծնունդք Եսաւայ. նա՛ է Եդոմ: ² Եւ ան իւր Եսաւ կանայս 36, 2
 ՚ի դստերաց Քանանացոց. զԱդդա գղուստր Ելոնայ Քեքացոյ. և
 զՈլիբամա դուստր Անայի՝ որդոյ Սեբեգոնի Խևացոյ: ³ Եւ զԲասենայթ 3

8 Այլք. Դայեակն Ռեբեկայ: 11 Ոմանք. Ազգք և ժողովք ազգաց: 14 Ոսկան. Ուր
 խօսեցաւ ընդ նմա Աստուած: 18 Ոմանք. Եւ հայրն կոչեաց զանուն նորա Բենիամին:
 25 Ոմանք. Եւ երկու որդիք Զելփայ: Աստուած յօրհնակաց ոմանք՝ յեր որդոցն
 Լիայ դնեն զՌաբելին. աստ զԲալլայն, և յերոյ զԶելփայն: Իսկ ոմանք յեր Լիայ
 և Ռաբելի՝ զԶելփայն, և հոսկ յերոյ զԲալլայն: 36. 2 Ոմանք. ԶԱդա գղուստր
 Ելովնայ. զՈլիբամա գղուստր:

4 գղուսար Իսմայելի՝ զքոյր Նաբեութայ: ⁴ Եւ ծնաւ Ադրա Եսաւայ զԵ-
 5 ղ'իփազ: Եւ Բասեմաթ ծնաւ զՌազուէլ: ⁵ Եւ Ող'իբամա ծնաւ զՅէուս,
 և զԵգղոմ, և զԿորիս: Սոքա են որդիք Եսաւայ, որ եղեն նմա յերկրին
 6 Քանանացոց: ⁶ Եւ ա՛ն Եսաւ զկանայս իւր, և զուսրերս և զղսրերս իւր,
 և զամենայն մարդիկ քան իւրոյ, և զամենայն ինչս և զանասուն. և զա-
 7 մենայն ինչ գոր սրացաւ՝ և գոր արար յերկրին Քանանացոց. և զնա՛ց
 7 յերկրէն Քանանացոց յերեսաց Յակոբայ երբօր իւրոյ: ⁷ Զի էին բազում
 ինչք նոցա 'ի միասին բնակելոյ. և ո՛չ կարէր երկիրն պանդխտութեան
 8 հանդարտել նոցա 'ի բազմութենէ ընչից իրեանց: ⁸ Եւ բնակեցաւ Ե-
 9 սաւ 'ի լերինն Սէիր: Եսաւ՝ որ նա՛ ինքն է Եդոմ: ⁹ Եւ այս են ծնունդք
 10 Եսաւայ՝ հօրն Եդոմայեցոց, 'ի լերինն Սէիր: ¹⁰ Եւ այս են անուանք
 որդւոցն Եսաւայ. Եղ'իփազ որդի Ադդայի կնոջ Եսաւայ: Եւ Ռազուէլ՝
 11 որդի Բասեմաթայ կնոջ Եսաւայ: ¹¹ Եւ եղեն որդիք Եղ'իփազայ, Թեման,
 12 Ովմար, Սովփար, Գոթամ, և Կենէզ: ¹² Եւ Թամար էր հարճ Եղ'իփազու
 որդւոյ Եսաւայ. և ծնաւ Եղ'իփազու զԱմաղէլ: Սոքա են որդիք Ադ-
 13 դայի կնոջ Եսաւայ: ¹³ Եւ այս են որդիք Ռազուէլի, Նաքովթ, Զարեհ,
 14 Ամմա, և Մեգա, սոքա՛ են որդիք Բասեմաթայ կնոջ Եսաւայ: ¹⁴ Եւ այս
 են որդիք Ող'իբամայ դստեր Անայի որդւոյ Սեբեգոնի կնոջ Եսաւայ: Եւ
 15 ծնաւ Եսաւայ զՅէուս, և զԵգղոմ. և զԿորիս: ¹⁵ Սոքա են իշխանք՝ որդիք
 Եսաւայ: Որդիք Եղ'իփազու անդրանկանն Եսաւայ. իշխան Թեման,
 16 իշխան Ովմար, իշխան Սովփար, իշխան Կենէզ, ¹⁶ իշխան Կորիս, իշ-
 խան Գոթամ, իշխան Ամաղէլ: Սոքա են իշխանք Եղ'իփազու յերկրին
 17 Եդոմայեցոց. սոքա են որդիք Ադդայի: ¹⁷ Եւ այս են որդիք Ռազու-
 էլի որդւոյ Եսաւայ. իշխան Նաքովթ, իշխան Զարեհ, իշխան Ամմա,
 իշխան Մոզէ: Այս են իշխանք Ռազուէլի յերկրին Եդոմայ: Սոքա են
 18 որդիք Բասեմաթայ կնոջ Եսաւայ: ¹⁸ Եւ այս են որդիք Ող'իբամայ կնոջ
 Եսաւայ. իշխան Յէուս. իշխան Յեգղոմ. իշխան Կորիս: Այս են իշ-
 19 խանք Ող'իբամայ դստեր Անայի կնոջ Եսաւայ: ¹⁹ Եւ այս են իշխանք
 20 նոցա. և այս են որդիք Եդոմայ: ²⁰ Եւ այս են որդիք Սէիրայ Քոռացոյ
 21 որ բնակեալ էր 'ի Սէիր. Ղովքան, Սեբաղ, Սեբեգոն, Անա, ²¹ Դեսոն.
 և Ասեր՝ և Ռիսոն: Սոքա են իշխանք Քոռեցոյն, որդւոյ Սէիրայ յերկ-
 22 րին Եդոմայ: ²² Եւ եղեն որդիք Ղովքանայ. Քոռի, և Եմման. և քոյր
 23 Ղովքանայ՝ Թամնա: ²³ Եւ սոքա են որդիք Սոբոդայ. Գաղոմ, և Մանա-
 24 քաթ, և Գեբաղ, և Սովփար, և Անան: ²⁴ Եւ այս են որդիք Սեբեգոնի.
 Այիէ, և Անան. այս Անան է որ եգիպ զաղբիւրն յանապարի՝ մինչ
 25 արածէր զէշսն Սեբեգոնի հօր իւրոյ: ²⁵ Եւ այս են որդիք Անայի՝ Դեսոն,
 26 և Ող'իբամա դուստր Անայի: ²⁶ Եւ այս են որդիք Դեսոնայ. Ամադան, և
 27 Եսբան, և Յեթթան, և Քառան: ²⁷ Եւ այս են որդիք Ասերայ. Բաղ'ղան, և

5 *Ոմանք.* Եւ զՅեգղոմ: 10 *Ոմանք.* Որդի Ադա կնոջ... որդի Բասեմաթայ: 11 *Ոմանք.* Սովփար, Գոթոմ, կամ Գոթեմ: 13 *Ոսկան.* Սամմա և Մեգա: 14 *Ոմանք.* Եւ զՅեգղոմ: 16 *Յօրինակին պակասէր. Իշխան Կորիս.* իշխան Գո՞: *Ոմանք յաւելուն.* Սոքա են որդիք Ադայի կնոջ Եսաւայ: 18 *Ոմանք յաւելուն.* Անայի կնոջ Եսաւայ. *Այս են որդիք Եսաւայ:* 20 *Ոմանք.* Որ բնակեալ էր յերկրին Ղովքան, Սովքաղ կամ Նեբաղ Սեբեգոն: 21 *Ոմանք.* Իշխանք Քոռացոյն.. յերկրէն Եդովմայ: 24 *Ոմանք.* Եւ Ովման. այս Ովման է որ:

Զուկան. Ոսնիկան, և Ուկամ: ²⁸ Եւ այն են որդիք Ռիսունի. Ովս, և Առան: ²⁸
²⁹ Եւ այն են իշխանք Քոռայ. իշխան Ղովկան, իշխան Սովբաղ, իշխան ²⁹
Սեբեգոն, իշխան Անա. ³⁰ իշխան Դեսոն. իշխան Ասեր. իշխան Ռիսոն: ³⁰
Այս են իշխանք Քոռայ. ՚ի պեպոթիւնս իրեանց յերկրին յեղոմայ: ³⁰
³¹ Եւ այն են թագաւորք որ թագաւորեցին յերկրին Եղոմայեցոց, մինչ ³¹
չև՛ թագաւորեալ էր թագաւոր յԻսրայելի: ³² Եւ թագաւորեաց յեղոմ Բա- ³²
ղակ որդի Սեպփովրայ. և անուն քաղաքի նորա Դէննաբա: ³³ Եւ մե- ³³
ռաւ Բաղակ: Եւ թագաւորեաց ընդ նորա Յոբաբ որդի Զարեհի ՚ի ³³
Բոսորայ: ³⁴ Եւ մեռաւ Յոբաբ: Եւ թագաւորեաց ընդ նորա Ասոմ յերկրի ³⁴
Թամանացոց: ³⁵ Եւ մեռաւ Ասոմ: Եւ թագաւորեաց ընդ նորա Ադադ ³⁵
որդի Բարադայ, որ կոտորեաց զՄադիամ ՚ի դաշտին Սովաբացոց. և ³⁵
անուն քաղաքի նորա Գերթն: ³⁶ Եւ մեռաւ Ադադ: Եւ թագաւորեաց ընդ ³⁶
նորա Սամադա Մասեկկայ: ³⁷ Եւ մեռաւ Սամադա: Եւ թագաւորեաց ³⁷
ընդ նորա Սաւուդ յՌաբաթայ՝ որ առ Գերեզերն: ³⁸ Եւ մեռաւ Սաւուդ: ³⁸
Եւ թագաւորեաց ընդ նորա Բադ՛ղ՛այենոն որդի Ոքոբորայ: ³⁹ Եւ մե- ³⁹
ռաւ Բադ՛ղ՛այենոն որդի Ոքոբորայ: Եւ թագաւորեաց ընդ նորա Ադադ ³⁹
որդի Բարադայ. և անուն քաղաքի նորա Փոգով. և անուն կնոջ նորա ³⁹
Մեպաբէլէ դուստր Մապեթայ, որդւոյ Մագովբայ: ⁴⁰ Այս են անուանք ⁴⁰
որդոցն Եսաւայ, և իշխանացն Եսաւայ յազգս իրեանց. ըստ Կե- ⁴⁰
ղիս իրեանց յաշխարհս իրեանց, և ՚ի Կոհնս իրեանց ըստ անուանց ⁴⁰
նոցա: Իշխան Թամանա, իշխան Ղովկան, իշխան Յեթաթ, ⁴¹ իշխան ⁴¹
Ողիբամասա, իշխան Նեղայ, իշխան Փենոն, ⁴² իշխան Կենեգ, իշխան ⁴²
Թեման. իշխան Մագար. ⁴³ իշխան Մագեղէլ. իշխան Զաբոյին: Սոքա՛ ⁴³
են իշխանք Եղոմացոց ըստ բնակութեան յերկրի սրացուածոց իրե- ⁴³
անց: Եւ այս է Եսաւ հայր Եղոմայ:

ԽԹ ¹ Եւ բնակեր Յակոբ յերկրի ուր պանդխտեցաւ հայր նորա, յերկրին **37**
Քանանացոց: ² Եւ այն են ծնունդք Յակոբայ: Յովսէփ եւթնուպատանա- ²
մնայ էր, մինչ արածէր եղբարքքն հանդերձ խաշինս. և էր կրտսեր ընդ ²
որդիսն Բալլայ, և ընդ որդիսն Զելփայ կանանց հօր իւրոյ: Եւ բերէին ²
համբաւ չար զՅովսէփայ առ Իսրայել հայրն իրեանց: ³ Բայց Իսրայել ³
սիրէր զՅովսէփ առաւել քան զամենայն որդիսն իւր. քանզի որդի ծե- ³
րութեան նորա էր: Եւ արար նմա պապմուճան ծաղկեայ: ⁴ Իբրև Կեպտի ⁴
եղբարքն նորա թէ սիրէ զնա հայրն քան զամենայն որդիս իւր, արեցին ⁴
զնա. և ո՛չ կարէին խօսել ինչ ընդ նմա խաղաղութեամբ: ⁵ Եւ ետես ե- ⁵
րազ Յովսէփ՝ և պապմեաց եղբարց իւրոց. և յաւելին ևս արել զնա: ⁶ Եւ ⁶
ասէ ցնոսա. Լուարո՛ք զերազն զոր Կեպտի: ⁷ Թուէր եթէ որայ կապէաք ⁷
՚ի դաշտի միում: Եւ կանգնեցաւ որայն իմ, եկաց ուղղորդ. և դարձան ⁷
որայքն ձեր, և պագին երկիր իմում որայոյն: ⁸ Եւ ասես ցնա եղբարքն ⁸
իւր. Միթէ թագաւորելով թագաւորեսցեն ՚ի վերայ մեր, կամ փիրելով

31 *Ունակք.* Եւ այս թագաւորք են.. մինչ չև թագաւոր թագաւորեալ էր յԻսրայելի:

33 *Ունակք.* Եւ թագաւորեաց ընդ նմա Յովբաբ: **34** *Ունակք.* Ասովմ յերկրէ Թեման՝:

36 *Ոսկան.* Սամադա ՚ի Մասեկկայ: **37** *Ունակք.* Սաւուդ յՌոբոթայ, որ առ Գերեզերքն:

39 *Ունակք.* Մեպաբէլէ դուստր Մապեթայ: **43** *Այլք.* Սոքա են իշխանք Եղովմայեցոց:

37. 2 *Ունակք.* Յովսէփ եւթն և փասնամ՝: **7** *Ունակք.* Պագին երկիր իմոյ որայոյն:

9 փրեցեցն մեզ: Եւ յաւելին ինչ արեւ զնա վասն երազոցն նորա. և վասն բանիցն նորա: ⁹ Եւ երես մենս ևս երազ. և պարմեաց իւր իւրում և եղբարց իւրոց: Եւ ասէ. Ահա տեսանէի մենս ևս այլ երազ: Որպէս թէ արեգակնդ և լուսին՝ և մեքսասան աստեղք երկիր պագանէին ինձ:

10 ¹⁰ Սաստեաց նմա հայրն իւր՝ և ասէ. Զի՞նչ է երազն զոր տեսեր: Արդ՝ գալով զայցեմք են և մայր քո՝ և եղբարք քո, և երկիր պագանիցեմք

11 քեզ: ¹¹ Եւ նախանձեցան ընդ նմա եղբարքն իւր. բայց հայրն պահէր

12 զբանսն: ¹² Եւ զնացին եղբարք նորա արածել զխաշինս իւրն իրեանց

13 ՚ի Սիրէն: ¹³ Եւ ասէ Իսրայէլ ցՅովսէփ. Ոչ ասանիկ եղբարք քո արածեն

14 զխաշինսն ՚ի Սիրէն. ե՛կ առաքեցից զքեզ առ նոսա: ¹⁴ Եւ ասէ ցնա.

Ահաւասիկ են: Ասէ ցնա Իսրայէլ. Երթ տես եթէ ո՞րք իցեն եղբարքն քո՝

15 և խաշինք, և բեր ինձ զրոյց: Եւ առաքեաց զնա ՚ի ծործորոյն Քեբրոնի.

16 եկն ՚ի Սիրէն. ¹⁵ և եգիպ զնա այր մի մուրեալ ՚ի դաշփին: Եհարց

17 ցնա այրն՝ և ասէ. Զի՞նչ խնդրես: ¹⁶ Եւ նա ասէ. Զեղբարսն իմ խնդրեմ.

18 պարմեա՛ ինձ ո՛ր արածիցեն: ¹⁷ Եւ ասէ ցնա այրն. Բարձին աստի.

19 և լուայ զի ասէին, երթիցուք ՚ի Դովթայիմ: Եւ զնաց Յովսէփ զհեպ

20 եղբարց իւրոց. և եգիպ զնոսա ՚ի Դովթայիմ: ¹⁸ Տեսին զնա եղբարքն

21 յառաջագոյն ՚ի հեռաստանէ, մինչ չե՛ մօտ եկեալ էր առ նոսա. խորհորդ

22 վար ՚ի մէջ առին սպանանել զնա: ¹⁹ Եւ ասեն իւրաքանչիւր ցեղբայր

23 իւր. Ահա երազարեսն գայ. ²⁰ եկայք սպանցուք զնա, և ընկեցուք ՚ի մի

24 ՚ի գրոց աստի, և ասացուք եթէ զագան չար եկեր զնա. և տեսցուք զի՞նչ

25 լինիցին երազն նորա: ²¹ Իբրև լուա Ռորէն, կորզեաց զնա ՚ի ձեռաց

26 նոցա. ²² և ասէ. Մի՛ հարցուք զդա յոգի: Եւ ասէ ցնոսա Ռորէն. Մի՛

27 հեղցուք արիւն. այլ արկէք զդա ՚ի գուր մի յանապարի աստ. և ձեռն մի՛

28 արկանէք ՚ի նա: Զի թափիցէ զնա ՚ի ձեռաց նոցա, և հասուցանիցէ զնա

29 առ հայր իւր: ²³ Եւ եղև իբրև եկն Յովսէփ առ եղբարսն իւր, մերկացին

30 զպարմուճանն նորա ծաղկեայ ՚ի նմանէ. ²⁴ և առին ընկեցին զնա ՚ի

31 գուրն: Եւ գուրն ունայն էր. և ջուր ոչ գոյր ՚ի նմա: ²⁵ Եւ նստան ու-

32 րեւ զհացն: Զաչս ՚ի վեր բարձեալ տեսին, և ահա ճանապարհորդք

33 Իսմայելացիք գային ՚ի Քաղասաղէ. և ուղտք նոցա լի՛ էին խնկովք

34 սրաշխամբ և ռեպնիւ. և երթային իջուցանել յԵգիպտոս: ²⁶ Եւ ասէ

35 Յուդա ցեղբարսն իւր. Զի՞նչ օգուտ է եթէ սպանանիցեմք զեղբայրն

36 մեր. և թաքուցանիցեմք զարիւն նորա. ²⁷ եկայք վաճառեցուք զնա

37 Իսմայելացոցն. և ձեռք մեր մի՛ շաղախեցին ՚ի նմա. զի եղբայր

38 և մարմին մեր է: Եւ լուան նմա եղբարքն իւր: ²⁸ Եւ անցանէին արք

39 Մադիանացիք՝ վաճառականք: Եւ ձգեցին հանին զՅովսէփ ՚ի գրոյ ան-

40 րի, և վաճառեցին զՅովսէփ Իսմայելացոցն քսան դահեկանի: ²⁹ Եւ

41 իջուցին զՅովսէփ յԵգիպտոս: Դարձաւ Ռորէն ՚ի գուրն. և ոչ եգիպ

42 զՅովսէփ ՚ի գրի անդ: ³⁰ Պարառեաց զհանդերձս իւր. և դարձաւ առ

43 եղբարսն իւր՝ և ասէ. Պարանեակն չե՛ անդ, և ես արդ՝ յո՞ երթայց: ³¹ Եւ

44 առեալ զպարմուճանն Յովսէփայ՝ զենին ուլ այծեաց, և թաթաւեցին

8 Յօրինակին պակասւեր. Վասն երազոցն նորա, և վասն բանիցն նորա: **18 Ունանք.** Եւ տեսին զնա եր: **22 Այլք.** Այլ արկէք զնա ՚ի գուր: **Ոսկան յաւելու.** Արկանէք ՚ի նա: **զայս ասէր** զի թափիցէ զնա:

զպարմուծանն յարեանն: ³² Եւ առաքեցին զպարմուծանն ծաղկեայ 32
 փանել՝ առ հայրն իրեանց, և ասեն. Ջայդ գրաբ. ծանիր եթէ որդոյ
 քոյ իցէ պարմուծանդ եթէ ոչ: ³³ Եւ ծանեալ զնա՝ և ասէ. Պարմուծանս 33
 որդոյ իմոյ է. զազան չար եկեր զնա. զազան յափշտակեաց զՅովսէփ:
³⁴ Եւ պարառեաց զհանդերձս իւր, և քործ զգեցաւ ՚ի վերայ միջոյ իւրոյ. 34
 և սո՛գ ունէր ՚ի վերայ որդոյն իւրոյ ատուրս բազումս: ³⁵ Եւ ժողովեցան 35
 ամենայն ուսպերք նորա՝ և * ամենայն դսպերք նորա. և եկին միսի-
 թարել զնա, և ո՛չ կամէր միսիթարել. ասէ՛ զի իջից ես սովին սզով առ
 որդի իմ ՚ի դժոխս. և ելաց զնա հայրն իւր: ³⁶ Իսկ Մադիանացիքն վա- 36
 ճառեցին զՅովսէփ յԵգիպտոս Պեփափրեայ ներքինոյ դահճապետի
 փարաւոնի:

Ծ ¹ Եւ եղև ՚ի ժամանակի յայնմիկ, էջ Յուդա յեղբարց իւրոց, և չոգաւ 38
 առ ոմն Ոդդոմացի որում անուն էր Իրաս: ² Եւ եպես անդ Յուդա 2
 զդուստր առն Քանանացոյ, որում անուն էր Շաւա. և առ զնա իւր
 կին. և եմուր առ նա: ³ Յղացաւ և ծնաւ որդի. և կոչեաց զանուն նորա՝ 3
 Էր: ⁴ Յղացաւ դարձեալ և ծնաւ որդի. և կոչեաց զանուն նորա Անան:
⁵ Եւ յաւել դարձեալ ծնաւ որդի. և կոչեաց զանուն նորա Սելովմ. և նա էր 5
 ՚ի Քասբի յորժամ ծնաւ զնոսա: ⁶ Եւ առ Յուդա կին Էրայ անդրանկին 6
 իւրում, որում անուն էր Թամար: ⁷ Եւ եղև Էր՝ անդրանկին Յուդայ՝ չար 7
 առաջի Տեառն. և սպան զնա Աստուած: ⁸ Եւ ասէ Յուդա ցԱնան. Մո՛ւր 8
 առ կին եղբօր քոյ, և ամուսնացի՛ն ընդ նմա. և յարուցես զաւակ եղ-
 բօր քում: ⁹ Իբրև գիտաց Անան թէ ո՛չ լինի նմա զաւակն. լինէր յորժամ 9
 մփանէր առ կին եղբօր իւրոյ, հեղոյր զսերմն յերկիր, չքա՛յ զաւակ եղ-
 բօրն իւրում: ¹⁰ Եւ չար թուեցաւ առաջի Աստուծոյ գործն զոր արար, և 10
 սպան և զնա ևս: ¹¹ Եւ ասէ Յուդա ցԹամար նու իւր. Նի՛նք այրի ՚ի 11
 փան հօր քոյ՝ մինչև եղիցի մեծ Սելովմ որդի իմ: Չի ասէր՝ թէ գուցէ և
 նա ևս մեռանիցի որպէս և եղբարքն նորա: Գնաց Թամար՝ և նստաւ ՚ի 12
 փան հօր իւրոյ: ¹² Բազմացան ատուրքն. և մեռաւ դուստրն Շաւայ՝ կին 12
 Յուդայ: Միսիթարեցաւ Յուդա՝ և զնաց ՚ի կրուրս խաշանց իւրոց, ինքն
 և Իրաս հովիւ իւր Ոդդոմացի ՚ի Թամնա: ¹³ Ազդ եղև Թամարայ նուոյ 13
 նորա՝ և ասեն. Ահա սկեսրայր քո ելանէ ՚ի Թամնա՝ կարել զխաշինս
 իւր: ¹⁴ Եւ եհան զհանդերձս այրութեան իւրոյ յինքենէ. արկաւ փեռ՝ և 14
 զարդարեցաւ. և նստաւ առ դրան Ենանու յանցս Թամնայ. զի եպես
 եթէ մեծ եղև Սելովմ. և նա ո՛չ փայր զնա նմա կին: ¹⁵ Իբրև եպես զնա 15
 Յուդա՝ համարեցաւ թէ բո՛գ իցէ. քանզի ծածկեալ էր զերեսս իւր՝ և
 ո՛չ ծանեալ զնա: ¹⁶ Խորորեցաւ առ նա ՚ի ճանապարհէ անփի՝ և ասէ. 16
 Թո՛յլ փուր ինձ մփանել առ քեզ: Չի ո՛չ ծանեալ թէ նուն նորա իցէ:
 Եւ նա ասէ. Չի՛նչ փացես ինձ եթէ մփանիցես առ իս: ¹⁷ Եւ ասէ. Ես 17
 փաց ածել քեզ ուլ այծեաց ՚ի խաշանց իմոց: Եւ նա ասէ. Թէ փաս

32 Ոմանք. Իցէ պարմուծանդ՝ և եթէ ոչ: 35 Ոմանք. Այլ ասէ՛ զի իջից ես սովին:
 38. 2 Ոմանք. Որում անուն էր Սաւա: 3 Ոմանք. Եւ յղացաւ և ծնաւ: Ուկրսն. Որ
 յղացաւ և ծն՛: 4 Այլք. Եւ յղացաւ դարձեալ: 9 Ոմանք. Եւ իբրև գիտաց Անան եթէ:
 10 Ոմանք. Եւ սպան զնա ևս: 11 Ոմանք. ՅԹամար ցնու իւր: 12 Ոմանք. Դուստրն
 Սաւայի կին: 14 Ոմանք. Ոչ փայր նմա զնա կին:

18 գրաւական մինչև փացես ածել: ¹⁸ Եւ նա ասէ. Զի՞նչ գրաւական փաց
 քեզ: Եւ ասէ. Զմաքանիդ և զգինդդ, և զգաւազանդ որ ՚ի ձեռին քում:
 19 Եւ եմուր առ նա. և յղացաւ ՚ի նմանէ, ¹⁹ և յարեաւ զնաց: Եւ եհան
 ՚ի բաց զձորձն իւր յինքենէ. և զգեցաւ զհանդերձն այրութեան իւրոյ:
 20 ²⁰ Եւ առաքեաց Յուդա ուլ այժեաց ՚ի ձեռն հովուին իւրոյ Ողորդմացոյ
 21 առնուլ զգրաւականն ՚ի կնոջէ անփի, և ոչ եզիպ զնա: ²¹ Եհարց զարս
 փեղոյն և ասէ ցնոսա. Ո՞ր է բոզն որ էր յԵման ՚ի վերայ ճանապարհիս:
 22 ²² Եւ ասեն. Չէր ասար ուրեք բոզ: Եւ դարձաւ առ Յուդա, և ասէ. Ո՞չ գրի:
 23 Եւ արք փեղոյն ասեն՝ թէ չիք ասար բոզ: ²³ Ասէ Յուդա. Նմա՛ լիցի
 այն. այլ զի մի՛ ծաղր կացցուք, ես երու փանել զուրդ, և դու ոչ գրեր:
 24 ²⁴ Եւ եղև յեպ երից ամսոց, ա՛զդ եղև Յուդայ և ասեն. Պոռնկեցան նու
 քո Թամար, և ահա յղի է ՚ի պոռնկութենէ: Եւ ասէ Յուդա. Նանէ՛ք զ–
 25 նա արքաքս, և այրեսցի: ²⁵ Եւ մինչդեռ փանէին զնա, առաքեաց առ
 սկեսրայրն իւր՝ և ասէ. Յառնէ՛ ոյր այդ գրաւականք են՝ յղի եմ ես:
 26 Եւ ասէ. Ծանի՛ր, ո՞յր իցէ մաքանիդ՝ զինդդ՝ և զաւազանդ: ²⁶ Ծանեաւ
 Յուդա՝ և ասէ. Արդարացեալ է նա քան զիս. զի ոչ երու զնա որդոյ
 27 իմում Սելումայ. և ոչ ևս յաւել զիւրել զնա: ²⁷ Եւ եղև իբրև ճնանէր. և էին
 երկու որդիք յորովայնի նորա: Եւ եղև ՚ի ժամանակի ճննդեան նորա,
 մին յառաջագոյն եհան զձեռն իւր. և ա՛ռ ճնուցիչն՝ կապեաց կարմիր
 28, 29 ՚ի ձեռին նորա. ²⁸ և ասէ. Նախ աս՛ եկեսցէ: ²⁹ Իբրև ամփոփեաց զձեռն
 անդրէն. եկն՝ ե՛լ վաղվադակի եղբայր նորա: Եւ նա ասէ. Զի՛ է զի
 30 իրամաքեցաւ վասն քո ցանգ: Եւ կոչեաց զանուն նորա Փարէն: ³⁰ Եւ
 յեպոյ եկն ել եղբայր նորա, յորոյ ձեռին կապեալ էր զկարմիրն: Եւ
 կոչեաց զանուն նորա՝ Զարա՛:

39 ¹ Եւ զՅովսէփի իջուցին յԵգիպտոս, և զնեաց զնա Պեպրափրէն ներքի– ԾԱ
 նի՛ փարաւոնի դահճապետ, այր Եգիպտացի ՚ի ձեռաց Իսմայելացոցն.
 2 որք իջուցին զնա անդր: ² Եւ էր Տէր ընդ Յովսէփայ. և էր այր աջողակ:
 3 Եւ եղև ՚ի փան փեռան իւրոյ յԵգիպտոս: ³ Իբրև զիպաց փերն նորա՝ թէ
 Տէր ընդ նմա՛ է. և զամենայն զինչ և առնէր՝ Տէր յաջողէր ՚ի ձեռս նորա:
 4 ⁴ Եւ եզիպ Յովսէփի շնորհս առաջի փեռան իւրոյ. զի հաճոյ էր նմա: Եւ
 կացոյց զնա ՚ի վերայ փան իւրոյ. և զամենայն ինչ որ իւր էր՝ եպ ՚ի
 5 ձեռս Յովսէփայ: Եւ եղև յեպ կացուցանելոյ զնա ՚ի վերայ փան իւրոյ՝
 և ՚ի վերայ ամենայն իրիք որ ինչ էր նորա: ⁵ Եւ օրհնեաց Տէր զբուն
 Եգիպտացոյն վասն Յովսէփայ: Եւ եղև օրհնութիւն Տեռան ՚ի վերայ
 ամենայն ընչից նորա ՚ի փան և յանդի: Եւ եթող զամենայն որ ինչ իւր
 6 էր՝ ՚ի ձեռս Յովսէփայ: ⁶ Եւ ոչ զիւրէր զամենայն որ ի՛նչ կայր ՚ի փան
 իւրում, բայց միայն զհացն զոր ուրէր: Եւ էր Յովսէփի ազնիւ երեսօք,
 7 և զեղեցիկ փեպեամբ յոյժ: ⁷ Եւ եղև յեպ բանիցս այսոցիկ, և արկ կին
 փեռան իւրոյ զաչս իւր ՚ի վերայ Յովսէփայ. և ասէ ցնա՝ քունեա՛ ընդ
 8 իս: ⁸ Եւ նա ոչ կամեցաւ: Եւ ասէ ցկին փեռան իւրոյ. Զի եթէ փեր իմ ոչ

18 *Ոմանք.* Եւ նա ասէ. Զմաքանիդ և զգինսդ: 19 *Յօրինակին պակասէր.* Եւ
 յարեաւ զնաց, և եհան: 24 *Ոմանք.* Ազդ եղև Յուդայի... արքաքս զի այրեսցի:
 25 *Այլք.* Եւ զինդդ և զաւա՛: 30 *Ոմանք.* Յորոյ ձեռն: 39. 1 *Ոմանք.* Ներքինն
 փարաւոնի դահճապետի: 5 *Ոմանք.* Եւ եթող զամենայն ինչ որ իւր էր: 7 *Ոմանք.*
 Եւ ասէ ցնա. Ննջեա՛ ընդ իս:

ճանաչե ինչ՝ ՚ի փան իւրում վասն իմ. ⁹ և զամենայն ինչ եպ ՚ի ձեռս իմ. և ⁹ չի՞ք ինչ ՚ի փան ասպ որ մե՛ծ է քան զիս. և չի՞ք ինչ զապեալ յինէն բաց՝ ՚ի քէն՝ զի փիկին նորա ես. և զհնարդ առնիցեմ զբանդ զայդ զգար և զմեծ, և մեղանչիցեն առաջի Աստուծոյ: ¹⁰ Եւ եղև իբրև խօսէր ընդ Յովսեփայ ¹⁰ օրըսպօրէ, և ոչ անասյր քունել ընդ նմա, և ոչ հուպ լինել: ¹¹ Եւ եղև օր ¹¹ ինչ այնպիսի. մտեալ Յովսեփ ՚ի փունն գործել զգործ ինչ իւր. և ոչ ոք էր անդ յընտանեաց անփի ՚ի ներքս. ¹² բունն եհար զձորձոց նորա և ¹² ասէ. Ննջեա՛ ընդ իս: Եւ նորա թողեալ զձորձս իւր ՚ի ձեռս նորա, և փախեան ել արտաքս: ¹³ Եւ եղև իբրև եպես եթէ եթող զձորձս իւր ՚ի ¹³ ձեռս նորա և փախեալ ել արտաքս. ¹⁴ կոչեաց զընտանիս փանն՝ և ասէ. ¹⁴ Տեսէ՛ք, զի ամ մեզ ծառայ Եբրայեցի, խահ առնել զմեզ. եմուք առ իս և ասէ, ննջեա՛ ընդ իս. և ես աղաղակեցի ՚ի ձայն բարձր: ¹⁵ Եւ իբրև լուս ¹⁵ թէ մեծաբարբան աղաղակեցի, եթող զձորձս իւր առ իս՝ և փախեալ ել արտաքս: ¹⁶ Եւ եղ զձորձսն առ իւր՝ մինչև եկն փերն ՚ի փուն իւր. և խօ- ¹⁶ սեցաւ ընդ նմա ըստ բանիցս այսոցիկ, ¹⁷ և ասէ. Եմուք առ իս ծառայն ¹⁷ Եբրայեցի զոր ամեր մեզ՝ խահ առնել զիս. և ասէ ցիս՝ ննջեա՛ ընդ իս: ¹⁸ Իսկ իբրև լուս թէ բարձրացուցի՛ զբարբառ իմ և աղաղակեցի. եթող ¹⁸ զձորձս իւր յիս, և փախեալ ել արտաքս: ¹⁹ Եւ եղև իբրև լուս փերն ¹⁹ նորա զբանս կնոջն իւրոյ՝ զոր խօսեցաւ ընդ նմա և ասէ, թէ այսպէս արար ընդ իս ծառայն քո, բարկացաւ սրտմտութեամբ: ²⁰ Եւ ա՛ն փերն ²⁰ Յովսեփայ՝ արկ գնա ՚ի բանք. ՚ի փերի ուր կալանաւորքն արքունի կապեալ կային ՚ի բանքին: ²¹ Եւ էր Տէր ընդ Յովսեփայ, և արկ գնո- ²¹ վաւ ողորմութիւն, և եպ նմա շնորհս առաջի բանրապետին: ²² Եւ եպ ²² բանրապետն զբանքն ՚ի ձեռս Յովսեփայ, և զամենայն կալանաւորսն որ էին ՚ի բանքի անդ. և զամենայն որ ինչ գործէին անդ, նա՛ էր որ գործէր: ²³ Եւ ոչ ինչ զիպէր բանրապետն զբանքին վասն նորա. զի ²³ ամենայն ՚ի ձեռս Յովսեփայ էր. քանզի Տէր էր ընդ նմա. և զոր ինչ գործէր նա՛ Տէր յաջողէր ՚ի ձեռս նորա:

¹ Եւ եղև յեպ բանիցս այսոցիկ, յանցեան փակառապետ արքային **40** Եգիպտացոց, և մարակարար փեառն նոցա արքային Եգիպտացոց: ² Եւ բարկացաւ փարաւոն ՚ի վերայ երկոցուն ներքինեացն իւրոց. և ՚ի ² վերայ փակառապետին, և ՚ի վերայ մարակարարին: ³ Եւ եղ զնոսա ՚ի ³ բանքի առ դահճապետին. յայնմ բանքի փերոջ ուր Յովսեփն կայր: ⁴ Եւ յանձն արար զնոսա դահճապետն Յովսեփայ. և կայր նոցա ՚ի ⁴ սպասու: Եւ էին ատուրս ինչ ՚ի բանքի անդ: ⁵ Եւ փեսին երազ երկոքին. ⁵ զիրաքանչիւր երազ ՚ի միում զիշերի: Տեսիլ երազոյ փակառապետին և մարակարարին որ էին արքային Եգիպտացոց, մինչ էին ՚ի բանքի անդ: ⁶ Եմուք առ նոսա Յովսեփ ընդ առաւօտն. և եպես զնոսա՝ և էին ⁶ խռովեալք: ⁷ Եհարց ցներքինիսն փարաւոնի որ էին ընդ նմա ՚ի բանքի ⁷ անդ առ փեառն նորա՝ և ասէ. Ընդէ՛ր փրկում են երեսք ձեր այսօր:

⁹ *Բագուսք.* Բայց ՚ի քէն՝ զի կին նորա ես: ¹² *Ոմսկք.* Փախեալ և ել: ¹³ *Ոմսկք.* Փախեալ և ել: ¹⁷ *Ոմսկք.* Եւ ասէ ցիս՝ քունեա՛ ընդ իս: ²² *Ոմսկք.* Եւ զամենայն կապանաւորսն որ էին.. և զամենայն զոր ինչ գործէին անդ: **40. 2** *Այլք.* Յայնմ բանքի ՚ի փերոջ:

8 ⁸ Եւ նորա ասեն ցնա. Երա՛գ րեսաք, և ո՛չ որ իցէ որ մեկնիցէ գնա:
 Եւ ասէ ցնոսա Յովսէփի. Ոչ ապաքէն ՚ի ձեռս Աստուծոյ իցէ մեկնու-
 9 թիւն նոցա. պարմեցէք ինձ: ⁹ Եւ պարմեաց րակառապետն զերազն
 իւր Յովսէփայ՝ և ասէ. Թուէր ինձ ՚ի րեպետան իմում, որթ մի առա-
 10 ջի իմ: ¹⁰ Եւ յորթն երեք ուռք՝ կանաչք յոյժ. և ունէր երիս ողկոյզս
 11 հաստալս ողկոյճ խաղողոյ: ¹¹ Եւ բաժակն փարաւոնի ՚ի ձեռին իմում:
 Անուի՛ գխաղողն, և ճմլէի ՚ի բաժակն * փարաւոնի, և րայի զբաժակն
 12 ՚ի ձեռս փարաւոնի: ¹² * Եւ ասէ ցնա Յովսէփի. Այս է մեկնութիւն նո-
 13 րա. երեք ուռքն, երեք աւուրք են: ¹³ Այլ ևս երեք աւուրք, և յիշեսցէ
 փարաւոն զիշխանութիւնն քո, և անդէն ՚ի նմին րակառապետութեան
 քում կացուսցէ զքեզ. և րացես զբաժակն փարաւոնի ՚ի ձեռս նորա,
 14 ըստ առաջնոյ իշխանութեանն քո՝ որպէս և էիր րակառապետ: ¹⁴ Այլ
 զիս յիշեսցիւր յորժամ բարի լինիցի քեզ. և արասցեն ինձ ողորմու-
 թիւն. և յիշեսցեն զիս առաջի փարաւոնի. և հանցես զիս ՚ի բանաբէ
 15 աստի յայսմանէ: ¹⁵ Զի գողանալով գողացան զիս յերկրէն Եբրայեցոց.
 16 և աստ՝ ինչ ոչ արարի. և արկին զիս ՚ի րուն զքոյս այտորիկ: ¹⁶ Իբ-
 րև եպես մարակարարն թէ ուղիղ մեկնեաց, ասէ ցՅովսէփի. Եւ ես
 րեսանէի յերազի, թուէր ինձ թէ երիս խանս նաշուոյ ունէի ՚ի գլուխ
 17 իմում: ¹⁷ Եւ ՚ի վերնում խանին յամենայնէ գոր ուրէր արքայ փարաւոն՝
 գործ մարակարարաց. և թոչունք ուրէին գնա ՚ի խանէ անտի՝ որ եր
 18 ՚ի վերայ գլխոյ իմոյ: ¹⁸ Պարասխանի ետ Յովսէփի՝ և ասէ ցնա. Այս է
 19 մեկնութիւն նորա. երեք խանքն՝ երեք աւուրք են: ¹⁹ Յետ երից աւուրք
 բարձցէ՛ փարաւոն զգլուխ քո ՚ի քէն, և կախեսցէ՛ զքեզ զփայտէ. և կե-
 20 րիցեն թոչունք երկնից զմարմին քո ՚ի քէն: ²⁰ Եւ եղև յաւուրն երրորդի,
 օր ճննողոց եր փարաւոնի, և առնէր ուրախութիւն ամենայն ծառայից
 իւրոց: Եւ յիշեսց զիշխանութիւն րակառապետին, և զիշխանութիւն
 22 մարակարարին ՚ի մէջ ծառայից իւրոց: ²² Եւ կացոյց զրակառապետն
 23 անդէն յիշխանութեան իւրում. և ետ զբաժակն ՚ի ձեռս փարաւոնի: ²³ Եւ
 զմարակարարն կախեաց զփայտէ, որպէս և մեկնեացն Յովսէփի:

24 ²⁴ Եւ ո՛չ յիշեսց րակառապետն զՅովսէփի, այլ մոռացաւ զնա:

ԾԲ

41 ¹ Եւ եղև յետ երկուց ամաց աւուրք, եպես փարաւոն երա՛գ: Թուէր
 2 թէ կայցէ յեզր զետոյ: ² Եւ ահա որպէս թէ ՚ի զետոյ անտի ելանէին
 եթն երինջք զեղեցիկ րեսանելով, և ընտիրք մարմնով, և արածէին
 3 ՚ի խաղի անդ: ³ Եւ այլ ևս եթն երինջք ելանէին յետ նոցա ՚ի զետոյ
 անտի. զագիրք րեսանելով. և վրիպք մարմնով. և արածէին առ
 4 այլ երնջովքն առ եզեր զետոյն: ⁴ Եւ ուրէին եթն երինջքն զագիրք
 րեսաւամբ և վրիպք մարմնովք, զետն երինջս զեղեցիկս րեսաւամբ և
 5 զընտիրս: Զարթեաւ փարաւոն. ⁵ և անդրէն ՚ի քուն եմուտ: Եւ եպես
 երազ երկրորդ. և ահա եթն հասկ ելանէին ՚ի միում փնջի՝ ընտիրք և

8 Այլք. Եւ ո՛չ որ է որ մեկն՝... ՚ի ձեռն Աստուծոյ իցէ: *Ոսկան յաւելու*. Որ մեկնիցէ գնա մեզ: 10 *Բազումք*. Եւ յորթն երեք ուռք: 13 *Ոմանք*. Որպէս և էիր րակառա: 15 *Ոմանք*. Գողացան զիս յերկրին Եբր՛: Այլք. Եւ աստ ոչինչ արարի: 16 *Բազումք*. Եւ թուէր ինձ.. ունէի ՚ի գլուխ իմ: 23 *Ոմանք*. Որպէս մեկնեաց նա Յովսէփի: 41. 1 Այլք. Թէ կայցէ առ եզեր զետոյն: 3 *Ոմանք*. Եւ ահա այլ ևս եթն.. րեսաւամբք և վրիպք մարմնովք.. առ եզերք զետոյն:

գեղեցիկը: ⁶ Եւ տես եւթն այլ հասկը սինք և խորշակահարք ելանէին 6
 յետ նոցա: ⁷ Եւ կլանէին եւթն հասկքն սինք և խորշակահարք գեւթն 7
 հասկսն՝ զընտիրս և զպտոքս: Զարթեալ փարաւոն, և էր երագ: ⁸ Եւ եղև 8
 առաւօտ, և խռովեցաւ անձն նորա: Եւ առաքեաց կոչեաց զամենայն
 երագահանսն Եգիպտոսի, և զամենայն իմաստունս նորա, և պարմե-
 աց փարաւոն զերագն իւր: Եւ ոչ ոք էր որ մեկնէր զերագն փարաւոնի:
⁹ Եւ խօսեցաւ փակառապետն առաջի փարաւոնի՝ և ասէ. Զյանցանս 9
 իմ յիշեցուցանենմ այսօր: ¹⁰ Բարկացան փարաւոն ծառայից իւրոց. և 10
 եղ զմեզ ՚ի բանրի ՚ի փան դահճապետին. զիս՝ և զմարակարարն:
¹¹ Եւ տեսաք երկոքին երագ ՚ի միում գիշերի՝ են և նա. և իւրաքան- 11
 չիւր ըստ երագոյ իւրում տեսանէաք: ¹² Եւ էր անդ ընդ մեզ պարա- 12
 նի մի մանուկ՝ Եբրայեցի, ծառայ դահճապետին. և պարմեցաք նմա:
¹³ Եւ մեկնեաց մեզ զերագն մեր * առն ըստ իւրաքանչիւր երագոյ 13
 մեկնեաց: Եւ եղև որպէս մեկնեացն մեզ, նոյնպէս և պարահեաց. ինձ
 զալ հասանել յիշխանութիւն. և նմա՝ կախել զփայտէ: ¹⁴ Առաքեաց փա- 14
 րաւոն և կոչեաց զՅովսէփ: Եւ հանին զնա ՚ի բանրէ անրի. և փորրեցին
 զհերս նորա, և փոխեցին զպարմուճան նորա. և եկն առաջի փարա-
 տոնի: ¹⁵ Եւ ասէ փարաւոն զՅովսէփ. Երա՛զ տեսի՝ և չի՞ք որ որ մեկնէ 15
 զնա. բայց ես լուայ զքէն, ասեն՝ եթէ լսես զերագս՝ մեկնեն: ¹⁶ Պա- 16
 րասխանի ետ Յովսէփի՝ և ասէ ցփարաւոն. Առանց Աստուծոյ ոչ լինի
 պարասխանի փրկութեան փարաւոնի: ¹⁷ Խօսեցան փարաւոն ընդ Յով- 17
 սեփայ՝ և ասէ. Թուէր ՚ի տեսլեան իմում, եթէ կայի յեզեր գետոյ. ¹⁸ և 18
 որպէս թէ ՚ի գետոյ անրի ելանէին եւթն երինջք ընտիրք մարմնովք
 և գեղեցիկ տեսանելով, և արածէին ՚ի խաղի անդ: ¹⁹ Եւ տես այլ 19
 ևս եւթն երինջք ելանէին զկնի նոցա ՚ի գետոյ անրի, դժընդակք և
 զազիրք տեսանելով յոյժ, և վրիպք մարմնովք. որպիսի ոչ տեսի յամեն-
 այն երկրիս Եգիպտացոց զազրագոյնս քան զնոսա: ²⁰ Եւ ուրէին եւթն 20
 երինջքն վրիպք և զազիրք գեւթն երինջսն զառաջինս՝ զգեղեցիկան
 և զընտիրս: ²¹ Եւ մարանէին յորովայն նոցա, և ոչ երևէին. և երեսք 21
 նոցա զազիրք իբրև զառաջինն: Զարթեալ, և դարձեալ ննջեցի: ²² Եւ 22
 տեսանէի միմասնազամ յերագի. որպէս թէ եւթն հասկ ելանէին ՚ի միում
 փընջի՝ լիք և գեղեցիկ: ²³ Եւ այլ եւթն հասկ * ապականեալք, ազագունք 23
 և խորշակահարք, ելանէին մօտ առ նոսա: ²⁴ Եւ կլանէին եւթն հասկքն 24
 ազագունք և խորշակահարք՝ գեւթն հասկսն զգեղեցիկս և զպտոքս: Եւ
 պարմեցի երագահանացն, և ոչ ոք էր որ մեկնէր ինձ: ²⁵ Եւ ասէ Յովսէփ 25
 ցփարաւոն. Երագն փարաւոնի մի է. գոր ինչ Աստուած առնելոց է՝ եցոյց
 փարաւոնի: ²⁶ Եւթն երինջքն գեղեցիկք՝ եւթն ամ են. և եւթն հասկն 26
 գեղեցիկք՝ եւթն ամ են: Երագն փարաւոնի մի՛ է: ²⁷ Եւ եւթն երինջքն 27
 փգեղք և վրիպք որ ելանէին զհետ նոցա, եւթն ամ են. և եւթն հասկքն
 ոսինք և խորշակահարք. լիցի գեւթն ամ սով: ²⁸ Բանն գոր ասացի 28

6 Ի լուս. Այլ հասկք ոսինք. *համաձայն բազմաց ՚ի բնաք*: 7 Ունակք. Եւ կլանէին
 ոսինքն գեւթն հասկսն: 11 Ունակք. Եւ տեսաք երկոքեանս երագ... ես և նա, իւրա՛:
 16 Այլք. Ոչ լինիցի պարասխանի: 17 Այլք. Առ եզր, *կամ* առ եզեր գետոյ: 19 Ունակք.
 Ի գետոյ անրի՝ ծանոք և զազիրք՝ տեսա՛: 27 Ունակք. Տգեղք և վարիպք:

29 փարաւոնի՝ այն է, գոր ինչ Աստուած առնելոց է, եցոյց փարաւոնի: ²⁹ Ահա ամբ եւթն եկեացեն բազում լիութեան յամենայն երկիրս Եգիպտոսացոց: ³⁰ Եւ յետ այնորիկ եկեացէ եւթն ամ սովոյ, և մոռասցին զլիութիւնն յամենայն երկիրս Եգիպտոսացոց. և սպառեսցէ՛ սովն զերկիր: ³¹ Եւ ոչ ծանիցի լիութիւնն յերեսաց սովոյն որ գայցէ յետ այնորիկ. քանզի սասարիկ լինիցի յոյժ: ³² Այլ վասն կրկնելոյ երազոյն փարաւոնի երկիցս անգամ. զի ճշմարիտ է բանն առ ՚ի յԱստուծոյ, և փութասցի Աստուած առնել զնա: ³³ Եւ արդ՝ Կն. խնդրեա՛ այր մի իմաստուն և խորհրդական փարաւոնի. և կացուցես զնա ՚ի վերայ երկրիս Եգիպտոսացոց: ³⁴ ³⁴ Եւ արասցէ՛, և կացուցէ գործակալս փարաւոնի ՚ի վերայ երկրիս: Եւ հինգերորդեացեն՝ զարմբիս երկրիս Եգիպտոսացոց զեւթն ամացն լիութեան: ³⁵ Եւ ժողովեացեն զամենայն կերակուրս զեւթն ամացն բարեաց եկելոց: Եւ ժողովեացի՛ ցորեան ընդ ձեռամբ փարաւոնի. և կերակուրք ՚ի քաղաքս պահեսցին: ³⁶ Եւ եղիցի կերակուրքն պահեալ երկրիս յեւթն ամս սովոյն որ լինիցին յերկրիս Եգիպտոսացոց. և մի՛ սասարկեացի երկիրս ՚ի սովոյ: ³⁷ Եւ հաճոյ թուեցաւ բանքն առաջի փարաւոնի, և առաջի ամենայն ծառայից իւրոց: ³⁸ Եւ ասէ փարաւոնն ցամենայն ծառայս իւր. Միթէ՛ գրանիցենք այր այնպիսի՝ որ ունիցի զոգի Աստուծոյ յանձին իւրում: ³⁹ Եւ ասէ փարաւոնն ցՅովսէփ. Որովհետքն եցոյց քեզ Աստուած զայդ ամենայն. չիք այր իմաստնագոյն և խորհրդական քան զքեզ: ⁴⁰ Դո՛ւ լիցիս ՚ի վերայ Կն. իմոյ. և բերանոյ քում հնազանդ լիցի ամենայն ժողովուրդ իմ. բայց միայն աթոռովս ՚ի վերոյ եղէց են քան զքեզ: ⁴¹ Եւ ասէ փարաւոնն ցՅովսէփ. Ահա ասիկ կացուցի զքեզ այսօր ՚ի վերայ երկրիս Եգիպտոսացոց: ⁴² Եւ հանեալ փարաւոնի զմարանին իւր ՚ի ձեռանէ իւրմէ՝ եղ ՚ի ձեռին Յովսէփայ. և զգեցոյց նմա պարմուճան բեհեզեայ, և արկ մանեակ ոսկի ՚ի պարանոց նորա: ⁴³ Եւ եհան զնա յերկրորդ կառս իւր. և քարո՛զ կարդայր առաջի նորա: Եւ կացոյց զնա ՚ի վերայ երկրին Եգիպտոսացոց: ⁴⁴ Եւ ասէ փարաւոնն ցՅովսէփ. Ահա ասիկ ես փարաւոնն. առանց քո ոչ որ համբարձցէ զձեռս իւր և զոտս իւր ՚ի վերայ ամենայն երկրիս Եգիպտոսացոց: ⁴⁵ Եւ կոչեաց փարաւոնն զանուն Յովսէփայ՝ Փոսմփթոմփանէ: Եւ ետ նմա զԱսանէթ դուստր Պետրափրեայ քրմի Արեզ քաղաքի կնութեան: Եւ էլ Յովսէփ յերեսաց փարաւոնի: ⁴⁶ Եւ էր Յովսէփ ամաց երեսնից յորժամ ընծայեցաւ առաջի փարաւոնի արքային Եգիպտոսացոց: Ել Յովսէփ յերեսաց փարաւոնի, և շրջեցաւ ընդ ամենայն Եգիպտոս: ⁴⁷ Եւ արար երկիրն յեւթն ամս լիութեանն արդինս: ⁴⁸ Եւ ժողովեաց զամենայն կերակուրս ամացն իւթանց, յորս էր լիութիւնն յերկրին Եգիպտոսացոց: Եւ համբարեաց կերակուրս ՚ի քաղաքս. զկերակուր դաշտաց քաղաքին որ շուրջ զնովա: ⁴⁹ Եւ համբարեաց ՚ի նմա: Եւ ժողովեաց Յովսէփ զցորեան իբրև զաւագ ծովու բազում յոյժ. մինչև ոչ կարէր համարել.

30 *Ունակք.* Եւ յետ այնորիկ եկեացեն: **32** *Ունակք.* Զի ճշմարիտ իցէ բանն: **34** *Ոսկակ.* Գործակալս փարաւոնն ՚ի վերայ երկ: **37** *Ունակք.* Եւ հաճոյ թուեցան բա՛: **45** *Յօրինակին պսկաստէր.* փարաւոնն զանունն Յովսէփայ Փս՛:

քանզի ոչ գոյր թիւ: ⁵⁰ Եւ եղեն Յովսէփու երկու որդիք մինչ չև՛ եկեալ էր 50
 եւթն ամացն սովոյ. զորս ծնաւ նմա Ասանէթ դուստր Պեպափրեայ քրմի
 Արեգ քաղաքի: ⁵¹ Եւ կոչեաց Յովսէփի զանունն անդրանկանն Մանասէ. 51
 զի ասէ՛ թէ մոռացոյց ինձ Աստուած զամենայն զվիշտս իմ, և զամենայն
 վիշտս հօր իմոյ: ⁵² Եւ զանունն երկրորդին կոչեաց Եփրեմ, զի ասէ՛ թէ 52
 աճեցոյց զիս Աստուած յերկրի փառապանաց իմոց: ⁵³ Եւ անցին եւթն 53
 ամբ լիութեանն, որ եղեն յերկրին Եգիպտացոց: ⁵⁴ Եւ սկան զալ եւթն 54
 ամբ սովոյն. որպէս ասաց Յովսէփ: Եւ եղև սով յամենայն երկրին.
 զի յամենայն երկրին Եգիպտացոց ոչ գրանէր հաց: ⁵⁵ Եւ սովեցաւ ա– 55
 մենայն երկիրն Եգիպտացոց: Եւ աղաղակեաց ամենայն ժողովուրդն
 առ փարաւոն վասն հացի: Եւ ասէ փարաւոն ցամենայն Եգիպտացիսն.
 Երթայք առ Յովսէփ, և զոր ինչ ասիցէ՛ ձեզ արասջիք: ⁵⁶ Եւ էր սով ՚ի վե– 56
 րայ երեսաց ամենայն երկրի: Եւ երաց Յովսէփի զամենայն շտեմարանս
 ցորենոյ. և վաճառէր ամենայն Եգիպտացոցն: Եւ սաստկացաւ սովն
 յամենայն երկիրն Եգիպտացոց: ⁵⁷ Եւ ամենայն աշխարհք զային յԵ– 57
 գիպտոս զենէ՛ ՚ի Յովսէփայ. զի զօրանայր սովն ընդ ամենայն երկիր:

ԾԳ. ¹ Եւ եպես Յակոբ եթէ զոյ վաճառ յերկրին Եգիպտացոց, ասէ Յա– 42
 կոբ ցորդիսն իւր. Ընդէր հեղգայք: ² Ահա լսեմ թէ զոյ ցորեան յԵգիպ– 2
 տոս. իջէք անդր, և զնեցէք մեզ սակաւ մի կերակուր, զի կեցցուք՝ և մի՛
 մեռցուք: ³ Եւ իջին եղբարքն Յովսէփու փասնեքին՝ զենէ՛ ցորեան յԵ– 3
 գիպտոս: ⁴ Եւ զԲենիամին զեղբայրն Յովսէփայ ոչ արձակեաց * Յակոբ 4
 ընդ եղբարսն. քանզի ասէր թէ զուցէ պարտահիցէ նմա հիւանդութիւն:
⁵ Եւ եկին որդիքն Իսրայէլի զենէ՛ ընդ այլ երթնեկան. քանզի էր սով 5
 յերկրին Քանանացոց: ⁶ Եւ Յովսէփ էր իշխան երկրին. և նա՛ վաճառէր 6
 ամենայն ժողովրդեան երկրին: Եւ եկեալ եղբարքն Յովսէփայ երկիր
 պագանէին ՚ի վերայ երեսաց խոնարի յերկիր: ⁷ Եւ իբրև եպես Յով– 7
 սէփի զեղբարսն իւր, ծանեան. և օտարանայր ՚ի նոցանէ, և խօսեցաւ
 ընդ նոսա խտրագոյնս. և ասէ. Ուստի՞ զայք: Եւ նոքա ասեն յերկրէ՛ն
 Քանանացոց զնէ՛ կերակուրս: ⁸ Ծանեան Յովսէփի զեղբարսն իւր, և 8
 նոքա ոչ ծանեան զնա: ⁹ Եւ յիշեաց Յովսէփի զերագն իւր զոր եպես: Եւ 9
 ասէ ցնոսա. Լրպենք էք դուք, և դիպել զել և զմուտ աշխարհիս եկեալ
 էք: ¹⁰ Եւ նոքա ասեն. Ոչ րէր: Ծառայք քո եկեալ ենք զնէ՛ կերակուրս: 10
¹¹ Ամենեքին մեք որդիք ենք անն միոյ. արք խաղաղութեան ենք, և չեն՛ 11
 ծառայք քո լրպենք: ¹² Ասէ ցնոսա. Ոչ. այլ զել և զմուտ երկրիս եկեալ 12
 էք րեսանել: ¹³ Եւ նոքա ասեն. Երկուրասան եղբայր ենք ծառայք քո՝ 13
 որդիք անն միոյ յերկրին Քանանացոց. և կրպսերն առ հօր իւրում է
 այսօր. և մնան չէ՛ ՚ի միջի: ¹⁴ Ասէ ցնոսա Յովսէփի. Այդ իսկ է զոր ասացի, 14
 թէ լրպենք էք. ¹⁵ և դովին յայդ արարէք: Երդուեալ յարևն փարաւոնի, 15
 ոչ ելանէք աստի՛ եթէ ոչ եկեացէ՛ եղբայրն ձեր կրպսեր այսր: ¹⁶ Արդ՝ 16

49 Ոմանք. Մինչև ոչ կարէր համբարել. քանզի: 50 Ոմանք. Եւ եղև Յովսէփայ երկու:
 53 Ոմանք. Որ եղև յերկրին Եգիպտոս: 54 Ոմանք յատկոյն. Եւ եղև սով յամենայն երկ–
 րին Եգիպտացոց: 57 Ոմանք. Եւ ամենայն աշխարհն զային: 42. 1 Ոմանք. Եթէ զոյ
 ցորեան յերկրին Եգիպտացոց: 3 Բազումք. Տասնեքինք զնէ՛ ցորեան յԵգիպտոս:
 9 Այլք. Զերագն իւր զոր եպես: 12 Ոմանք. Զել և զմուտ աշխարհիս եկ՛: 14 Ոմանք.
 Զոր ասացի ձեզ եթէ լր՛:

առաքեցէք զմի ոք 'ի ձէնջ և ածցէ զեղբայրն ձեր. և դուք կացէք 'ի դիպահոջ մինչև յայտնի՝ լիցին բանք ձեր եթէ արդար խօսիցիք և թէ ոչ. ապա թէ ոչ երդուեալ յարևն փարաւոնի թէ ոչ լրպենք էք դուք:

17, 18 ¹⁷ Եւ եղ զնոսա 'ի բանսի զերիս ատուրս: ¹⁸ Եւ ասէ ցնոսա Յովսէփ յաւուրն երրորդի. Զայս արարէք՝ և ասրէք. զի և են յԱսպուծոյ երկիւղած

19 եմ: ¹⁹ Եթէ արք խաղաղութեան էք՝ եղբայր մի 'ի ձէնջ անսր մնասցէ 'ի

20 բանսի. և դուք փարայք զվաճառ ցորենոյդ ձերոյ: ²⁰ Եւ զեղբայրն ձեր կրպսեր ածէք առ իս. և հաւաքարին լինիցին բանք ձեր. ապա թէ ոչ՝

21 մեռանիք: Արարին այնպէս: ²¹ Եւ ասէ իւրաքանչիւր ցեղբայր իւր. Այո՛, բանզի 'ի մեղս եմք վասն եղբօր մերոյ. զի արհամարհեցաք զնեղութիւն ոգոց նորա յորժամ աղաչէրն զմեզ, և ոչ լուսք նմա. վասն այնորիկ

22 եկն 'ի վերայ մեր այս նեղութիւն: ²² Պարասխանի եպ Ռոբէն՝ և ասէ ցնոսա. Ո՛չ խօսեցայ ընդ ձեզ՝ և ասեն, թէ մի՛ մեղանչէք մանկանդ. և

23 ոչ լուարուք ինձ. և ահա՛ արիւն նորա խնդրի՛: ²³ Եւ նոքա ոչ գիպէին

24 թէ լսէր Յովսէփ. զի թարգման կայր 'ի միջի: ²⁴ Եւ անցեալ մեկուսի 'ի նոցանէ՝ ելաց Յովսէփ: Եւ եկն միսանգամ առ նոսա, և խօսեցան

25 ընդ նոսա: ²⁵ Եւ ան 'ի նոցանէ զՇմաւոն, կապեաց առաջի նոցա: Եւ եպ հրաման Յովսէփ լնուլ զամանս նոցա ցորենով. և դնել զարծաթն իւրաքանչիւր 'ի քրծի իւրում. և փալ նոցա պաշար 'ի ճանապարհ. և

26 եղև նոցա այնպէս: ²⁶ Եւ նոցա բարձեալ իւրաքանչիւր իշոյ՝ զնացին

27 անսի: ²⁷ Եւ լուծեալ միոյ զքուրձ իւր փալ կերակոր գրասպու իւրում * յիջավանին, և երես զծրար արծաթոյն իւրոյ զի կայր 'ի բերան քրծի իւրոյ: ²⁸ Ասէ ցեղբարսն իւր. Դարձուցան ինձ այսրէն արծաթն, և ահա ասարէն կայ 'ի քրծի իմում: Եւ զարմացան միպք նոցա. և խռովեցան

29 ընդ միմեանս՝ և ասեն. Զի՛նչ է այս զոր արար ընդ մեզ Ասպուած: ²⁹ Եւ եկին առ Յակոբ հայրն իւրեանց յերկիրն Քանանու. և պարմեցին նմա

30 զամենայն ինչ որ անց ընդ նոսա՝ և ասեն. ³⁰ Խօսեցաւ այրն փէր երկրին ընդ մեզ խստագոյնս, և եղ զմեզ 'ի բանսի իբրև զլրպեն երկրին:

31, 32 ³¹ Եւ ասենք ցնա արք խաղաղութեան եմք. և չեմք լրպեսք: ³² Երկուրասան եղբայր եմք որդիք հօր միոյ. մին՝ չէ՛ 'ի միջի, և կրպսերն այժմ

33 ընդ հօր մերում է յերկրին Քանանացոց: ³³ Ասէ ցմեզ այրն փէր երկրին. Այսո՛ն զիպացից թէ արք խաղաղութեան էք. եթէ զեղբայր մի ձեր անսր առ իս թողուցուք, և զվաճառս ցորենոյդ 'ի փունս ձեր առեալ

34 փանիցիք: ³⁴ Եւ զեղբայրն ձեր կրպսեր ածիցէք առ իս. և զիպացից եթէ չէք լրպեսք, այլ արք խաղաղութեան էք. և զայս ևս եղբայր փաց ձեզ.

35 և յերկրի ասար առնիցէք վաճառ: ³⁵ Եւ եղև 'ի թափելն նոցա զքուրծս իւրեանց, և կայր իւրաքանչիւր ուրուք ծրար արծաթոյ 'ի քրծի իւրեանց: Եւ իբրև փեսին զծրար արծաթոյ իւրեանց, ինքեանք և հայրն իւրեանց,

36 երկեան՝ յոյժ: ³⁶ Եւ ասէ ցնոսա Յակոբ հայրն իւրեանց. Զիս՝ անորդի՛ արարէք. Յովսէփ չէ՛ 'ի միջի. Շմաւոն՝ չէ՛ 'ի միջի. և զԲենիամի՛ն ևս

16 *Ոմանք.* Մինչ յայտ լինիցին բանք: 21 *Ոմանք.* Եւ ասեն իւրաքանչիւրոց ցեղք՝:

27 *Այլք.* Յիջավանին, երես զծրար: 30 *Բազումք.* Իբրև լրպեսս երկրին: 31 *Ոմանք յասկուրն.* Արք խաղաղութեան եմք մեք՝ և չեմք:

32 *Այլք.* Որդիք հօր մերոյ. մին՝ չէ՛:

33 *Ոմանք.* Եւ ասէ.. այդու զիպացից եթէ արք.. և զվաճառդ ցո՛:

առնուցուք: Յիմ վերայ եկն այս ամենայն: ³⁷ Խօսեցաւ Ռոբէն ընդ իւր իրում և ասէ. Զերկուսին գորդիսն իմ սպանջիհր, եթէ ոչ ածից զդա առ քեզ. փորձ զդա յիմ ձեռն. և են ածից զդա առ քեզ: ³⁸ Եւ նա ասէ. Ոչ իջանէ որդի իմ ընդ ձեզ. զի եղբայր սորա մեռաւ. և սա միայն մնացեալ է. և դէպ ինիցի սմա հիւանդանալ ՚ի ճանապարհին գոր երթայցէք. և իջուցանիցէք զձերութիւնս իմ փրփումութեամբ ՚ի դժոխս:

¹ Եւ սովն ևն քան զևս սասարկանայր ՚ի վերայ երկրին: ² Եւ եղև իբրև սպառեցին ուրել զգորեանն գոր բերին յերկրէն Եգիպտացոց, ասէ ցնոսա հայրն իրեանց. Դարձեալ երթայք զմեզէք սակաւ մի կերակուր: ³ Խօսեցաւ ընդ նմա Յուդա՝ և ասէ. Վկայութեամբ եղ ընդ մեզ վկայութիւն այրն՝ և ասէ. Մի՛ փեսանիցէք զերեսս իմ, եթէ ոչ եղբայրն ձեր կրփսեր ընդ ձեզ իցէ: ⁴ Արդ՝ եթէ արձակես զեղբայրդ մեր ընդ մեզ՝ իջցո՛ւք և զմեսցո՛ւք կերակուրս: ⁵ Ապա թէ ոչ արձակես զեղբայրդ մեր ընդ մեզ, ոչ երթիցուք. զի այրն խօսեցաւ ընդ մեզ՝ և ասէ. Մի՛ փեսանիցէք զերեսս իմ՝ եթէ ոչ եղբայրն ձեր կրփսեր ընդ ձեզ իցէ: ⁶ Եւ ասէ Իսրայէլ. Զի՛նչ չարիս հասուցէք ՚ի վերայ իմ. զի՛ պարմեցէք առնն թէ գուցէ ձեր եղբայր: ⁷ Եւ նոքա ասեն. Տարցանելով եհարց զմէնջ այրն, և զազգէ մերմէ, և թէ փակալին կենդանի՞ իցէ հայրն ձեր, և եթէ իցէ՞ ձեր եղբայր. և պարմեցաք նմա ըստ հարցանելոյն նորա. միթէ զիտեա՞ք թէ ասելոց է ցմեզ՝ աձէք զեղբայրն ձեր: ⁸ Ասէ Յուդա ցԻսրայէլ հայրն իւր. Արձակեա՛ ընդ իս զպարանեակդ, և յարուցեալ զնացուք. զի կեցցուք և մի՛ մեռցուք, և մեք և դու, և սրացուածք մեր: ⁹ Ես առնում զդա յերաշխի. ՚ի ձեռաց իմոց խնդրեսջիւր զդա. եթէ ոչ ածից զդա և կացուցից առաջի քո, յանցաւոր եղէց զամենայն ատուրս: ¹⁰ Զի եթէ ոչ էաք յամեալ, արդ՝ երկիցս իսկ դարձեալ էր այսրէն: ¹¹ Ասէ ցնոսա Իսրայէլ հայրն իրեանց. Եթէ այդպէս իցէ, արարէք զայդ: Առէ՛ք ՚ի պողոյ երկրիս յամանս ձեր, և փարայք առնն պարարագս. ռեփին, և մեղր, և խունկ, և սրաշխն, և բնեկն, և ընկոյզ: ¹² Եւ արձաթ կրկի՛ն առէք ՚ի ձեռս ձեր. զարձաթն որ դարձաւ յամանս ձեր՝ փարայք ընդ ձեզ. գուցէ ընդ խաբս ինչ իցէ: ¹³ Եւ զեղբայրդ ձեր առէք, և արիք իջէք առ այրն: ¹⁴ Եւ Ասպուած իմ փացէ ձեզ շնորիս առաջի առնն, և արձակեսցէ ընդ ձեզ զեղբայրն ձեր զմեա, և զԲենիամին: Բայց ես՝ որպէս անգաւակեցայ անգաւակեցայ: ¹⁵ Եւ առեալ արանցն զպարարագսն, և արձաթ կրկի՛ն ՚ի ձեռս իրեանց, և զԲենիամին. յարուցեալ իջին յԵգիպտոս, և կացին յանդիման Յովսեփայ: ¹⁶ Իբրև երես ցնոսա Յովսեփ, և զԲենիամին եղբայր իւր, ասէ ցհազարապետ փանն իւրոյ. Տարձարոյ ՚ի փուն, և զէն զենլիս և պարարասրեա՛. զի ընդ ին ուրելոց են արքոյ այդոքիկ ՚ի միջօրէի: ¹⁷ Եւ արար այրն որպէս և ասաց Յովսեփ. և փարաւ զարսն ՚ի փուն 17

37 Ոմանք. Տոր զդա ՚ի ձեռս իմ: 43. 3 Ոմանք. Եղբայրն ձեր կրսեր ընդ ձեզ եղիցի: 5 Ոմանք. Ապա թէ ոչ արձակեսցես: 7 Այլք. Թէ ասելոց իցէ ցմեզ: 8 Այլք. Ասէ Յուդա ցԻսրայէլ ցհայրն իւր: 9 Ոմանք. Եթէ ոչ ածից առ քեզ զդա, և: 10 Ոմանք. Զի թէ չէաք յամեալ: 11 Ոմանք. Եւ խունկս և սրաշխին: 12 Ոմանք. Եւ զարձաթն որ դարձաւ: 14 Ամենայն գրչագիր օրինակք մեր համաձայն քնագրի եօթանասնից՝ յայսմ վարդի կրկնեն գրասու՝ անգաւակեցայ: 16 Ոմանք յաւելուն. Արքոյ այդոքիկ հաց ՚ի միջօրէի:

- 18 Յովսեփայ: ¹⁸ Եւ րեսեալ արանցն եթէ փարան զնոսա ՚ի փուն Յովսեփայ, ասեն. Վասն արծաթոյն որ դարձաւ յամանս մեր զառաջինն, մփանենք անդր, առ ՚ի խուզելոյ զմեզ. արկանել՝ ՚ի վերայ մեր, և առնուլ
- 19 զմեզ ՚ի ծառայս, և զէջս մեր: ¹⁹ Մարուցեալ առ այրն՝ վերակացո՛ւ
- 20 փանն Յովսեփայ, ²⁰ խօսեցան առ դրանն՝ և ասեն. Աղաչեմք զքեզ փէր.
- 21 իջաք զառաջինն զնել կերակուրս: ²¹ Եւ եղև իբրև հասաք յիջավանս, և բացաք զամանս մեր. և արծաթ իւրաքանչիւր յամանի՛ իւրում էր. արդ՝ զարծաթն այսրէն կշռով դարձուցաք, և աւասիկ ՚ի ձեռին մերում
- 22 է: ²² Եւ այլ արծաթ բերաք ընդ մեզ, զնել կերակուրս. և ոչ գիպեմք
- 23 ո՛վ եղ զարծաթն յամանս մեր: ²³ Ասէ՛ ցնոսա. Խաղաղութիւն ընդ ձեզ՝ մի՛ երկնցիք: Ասարուածն ձեր և հարցն ձերոց՝ եղ ձեզ զգանձս յամանս ձեր. այլ իմ զձեր արծաթն առեալ, և հաճեալ եմ: Եւ եհան առ նոսա
- 24 զԾմաւոն: ²⁴ Եւ փարաւ ՚ի ներքս այրն զորեարն ՚ի փուն Յովսեփայ, և բերին ջուր լուանալ զոքս նոցա. և եր կերակուր զրասպուց նոցա:
- 25 ²⁵ Եւ նոքա պարասպտեցին զպարարագան մինչ չև՝ եկեալ էր Յովսեփ
- 26 ՚ի միջօրէին. քանզի լուան թէ անդ ճաշակելոց է: ²⁶ Եմոյփ Յովսեփ ՚ի փուն. և մարուցին նմա զընծայսն զոր ունէին ՚ի ձեռս իւրեանց՝ ՚ի փան անդ. և երկիր պագին նմա ՚ի վերայ երեսաց իւրեանց յերկիր:
- 27 ²⁷ Եհարց զնոսա և ասէ. Զիաբոյ կայք: Եւ ասէ ցնոսա. թէ ոհջ իցէ հայրն
- 28 ձեր ծերունի, զորմէ ասացէք թէ փակալին կենդանի՛ է: ²⁸ Եւ նոքա ասեն. Ոհջ է ծառայ քո հայր մեր, փակալին կենդանի՛ է: Եւ ասէ. Օրհնեալ է
- 29 այրն այն յԱսպուծոյ: Եւ խոնարհեցան երկիր պագին նմա: ²⁹ Ամբարձ զաչս իւր՝ և երես զԲենիամին զեղբայր իւր զհամամայր՝ և ասէ. Այդ է եղբայրն ձեր կրպսեր՝ զորմէ ասացէք ածել առ իս: Եւ ասէ. Ասարուած
- 30 ողորմեսցի քեզ որդեակ: ³⁰ Եւ խռովեցան Յովսեփ՝ և զալարէին աղիք նորա ՚ի վերայ եղբօրն իւրոյ. և խնդրէր լալ: Մտեալ ՚ի սենեակ անդր
- 31 ելաց. ³¹ և լուացեալ զերեսս իւր՝ ել. պնդեաց զանձն, և ասէ. Արկէ՛ք
- 32 հաց: ³² Եւ արկին նմա՛ միայնոյ՝ և նոցա իւրաքանչիւր ումէք, և Եգիպտացոցն որ ճաշէին ընդ նմա՝ իւրաքանչիւր առանձինն. զի ոչ կարէին Եգիպտացիքն ուրել հաց ընդ Եբրայեցիսն, քանզի զարշելի՛ էին Ե-
- 33 գիպտացոցն: ³³ Նսարաւ առաջի նորա անդրանիկն՝ ըսպ երիցութեան իւրում, և կրպսերն՝ ըսպ կրպսերութեան իւրում. և զարմացեալ էին
- 34 արքն իւրաքանչիւր ընդ եղբօր իւրում: ³⁴ Եւ առին իւրեանց մասունս ՚ի նմանէ. և մեծացաւ մասն Բենիամինի քան զմասունս ամենեցուն հինգպարիկ քան զնոցայն: Արքին՝ և արբեցան ընդ նմա:
- 44** ¹ Եւ հրաման եր Յովսեփի հազարապետին իւրում՝ և ասէ. Լցէք զամանս արանցն կերակրով որչափ և կարիցեն բառնալ. և դի՛ք զար-
- 2 ծաթն իւրաքանչիւր ՚ի բերան ամանոյ իւրոյ: ² Եւ զսկիհն իմ արծաթի դիջիք յամանի՛ կրպսերոյն, և զզինս ցորենոյ նորա: Եւ եղև ըսպ բանին
- 3 Յովսեփայ՝ որպէս և ասաց: ³ Եւ իբրև առաւօտ եղև՝ արձակեցան արքն,
- 4 ինքեանք և էջք իւրեանց: ⁴ Եւ իբրև ելին ըսպ քաղաքն, և չէին մեկնեալ

18 *Ունակք*. Մփանենք մեք անդր: 21 *Ունակք*. Յամանի մերում էր... և ահաւասիկ ՚ի ձե՛ր: 24 *Ոսկան*. Այրն զնոսա ՚ի փուն Յօսեփայ: 33 *Յօրինակին*. Եւ կրպսերսն ըսպ կրպ՛: 34 *Ունակք*. Հինգպարիկ քան զնո՛ց:

'ի բաց, ասէ Յովսէփ ցհազարապետն իւր. Արի՛ պնդեաց զհետ արանցն,
 և հասցեն նոցա. և ասացես. Զի՛ է զի հապուցէք չար փոխանակ բա-
 րեաց. ⁵ ընդէն գողացայք զսկիհն արծաթի. ոչ այն էր որով ըմպէր ⁵
 փէրն իմ, և նովան ինքն հմայելով հմայէր. արդ՝ չար գործեցէք՝ զոր
 արարէրդ: ⁶ Եւ իբրև եգիպ գնոսա, ասէ՛ ըստ բանիցս այսոցիկ: ⁷ Եւ նո- ^{6, 7}
 քա ասեն ցնա. Ընդէն խօսիցի փէր այդպիսի բանս. քան լիցի ծառայից
 քոց առնել ըստ բանիդ այդմիկ: ⁸ Զի եթէ զարծաթն զոր գտաք յամանս ⁸
 մեր՝ դարձուցաք առ ձեզ յերկրէն Քանանացոց. զիսինդ գողանայաք
 'ի փանէ փեռան քոյ արծաթ կամ ոսկի: ⁹ Եւ արդ՝ առ որում գրցի 'ի ⁹
 ծառայից քոց սկիհն՝ մեռցի՛. և մեք եղիցուք փեռան մերում ծառայք:
¹⁰ Եւ նա ասէ. Այդպէս եղիցի որպէս ասացէրդ. առ որում գրցի սկիհն՝ ¹⁰
 եղիցի իմ ծառայ. և դուք անպարտք լինիցիք: ¹¹ Եւ փութացան իջուցին ¹¹
 զբեռն իւրաքանչիւր 'ի գեպին. և բացին իւրաքանչիւր զաման իւր: ¹² Եւ ¹²
 յուզեաց, սկսեալ յերիցուն մինչև եկն կապարեաց 'ի կրփսերն. և եգիպ
 զսկիհն յամանի Բենիամինի: ¹³ Եւ պարառեցին՝ զհանդերձս իւրեանց. ¹³
 և եղին իւրաքանչիւր զբեռն իւր 'ի վերայ իշոյ իւրոյ, և դարձան 'ի քա-
 դաքն: ¹⁴ Եւ տնուր Յուդա և եղբարք իւր առ Յովսէփ, մինչդեռ անդէն ¹⁴
 էր. և անկան առաջի նորա 'ի վերայ երկրի: ¹⁵ Ասէ ցնոսա Յովսէփ. ¹⁵
 Զի՞նչ են իբրդ զոր արարէք. ոչ գիպէք թէ հմայելով հմայէ՛ այր որ իբ-
 րև զիս է: ¹⁶ Ասէ Յուդա. Զի՞նչ փացուք պարասխանի փեռան՝ կամ ¹⁶
 զի՞նչ խօսիցիմք, կամ զոր իրաւունս ցուցանիցեմք: Եգիպ Աստուած
 զյանցանս ծառայից քոց. արդ՝ աւասիկ կամք ծառայք փեռան մերոյ.
 և մեք, և առ որում և սկիհն գրաւ: ¹⁷ Եւ նա ասէ. Քան լիցի ինձ առնել ¹⁷
 զբանդ զայդ: Այրն առ որում սկիհն գրաւ՝ նա՛ եղիցի իմ ծառայ. և դուք
 ելէք ողջութեամբ առ հայրն ձեր: ¹⁸ Մարուցեալ առ նա Յուդա՝ և ասէ. ¹⁸
 Աղաչեմ փէր, խօսեսցի՛ ծառայ քո բան մի առաջի քոյ. մի՛ բարկացիս
 ծառայի քում, զի դո՛ւ ես յեպ փարաւունի փէր: ¹⁹ Դու հարցեր ցճառայս ¹⁹
 քո՝ և ասացեր, եթէ կայցէ՛ ձեր հայր կամ եղբայր: ²⁰ Եւ մեք ասեմք ²⁰
 փեռան. Կայ՛ մեր հայր ծերացեալ, և մանուկ մի կրփսեր՝ որդի՛ ծերու-
 թեան նորա, և եղբայր նորա մեռան. և նա միայն մնաց մօր իւրոյ, և
 հայրն սիրէ՛ զնա: ²¹ Եւ ասացեր ցճառայս քո, իջուցէք զնա առ իս՝ և ²¹
 խնամարկեցից նմա: ²² Եւ ասացաք ցփէր. Ոչ կարէ մանուկն թողուլ ²²
 զհայր իւր. ապա թէ թողուցու զհայրն իւր՝ մեռանի՛: ²³ Եւ դու ասացեր ²³
 ցճառայս քո. եթէ ոչ իջանիցէ եղբայրն ձեր կրփսեր ընդ ձեզ՝ մի՛ յա-
 ւելուցուք փեսանել զերեսս իմ: ²⁴ Եւ եղև իբրև ելաք մեք առ ծառայ քո ²⁴
 հայր մեր, պարմեցաք նմա զբանս փեռան մերոյ: ²⁵ Եւ ասէ հայրն մեր. ²⁵
 Երթայք դարձեալ՝ զնեցէք մեզ սակաւ մի կերակուր: ²⁶ Եւ մեք ասացաք՝ ²⁶
 եթէ ոչ կարեմք իջանել անդր, եթէ ոչ եղբայրդ մեր կրփսեր իջանիցէ
 ընդ մեզ, և ապա՛ իջանիցեմք. զի ոչ կարեմք փեսանել զերեսս առնն, ե-
 թէ եղբայրդ մեր կրփսեր ընդ մեզ ոչ իցէ: ²⁷ Եւ ասէ՛ ցմեզ ծառայ քո հայր ²⁷

44. 4 Ոմանք. Եւ ասացես ցնոսա. Զի՛ է: **5 Այլք.** Եւ արդ՝ չար գործն՝: **7 Ոսկան.**
 Ընդէն խօսիցի փէր մեր այր: **8 Ոմանք.** Գողանայաք 'ի փան փեռան քո: **15 Ոմանք.**
 Ոչ գիպէիք եթէ հմայ՝: **16 Այլք.** Եւ առ որում սկիհն գրաւ: **19 Բարունք.** Յճառայս
 քո և ասես, եթէ: **25 Ոմանք.** Սակաւ մի մեզ կերակուր:

28 մեր. Դուք ինքնին գիտե՛ք՝ զի երկունս ծնաւ ինձ կին իմ. ²⁸ մին՝ էլ յինէն
 և ասացէք թէ գազանակո՛ր եղև. և ո՛չ ևս րեսաննեմ զնա մինչև ցայժմ:
 29 ²⁹ Արդ՝ եթէ զսա՛ւ ևս առնուցուք յերեսաց իմոց, և պարտահիցէ սնա հի-
 ւանդութիւն ՚ի ճանապարհի, իջուցանէ՛ք զծերութիւնս իմ րարմութե-
 30 ամբ հանդերձ ՚ի դժոխս: ³⁰ Եւ արդ՝ եթէ երթայցենք առ ծառայ քո
 հայր մեր՝ և պարանեակս չիցէ՛ ընդ մեզ. և նորա՛ ոգին կախեալ կայ
 31 զորա ռգոյոյ: ³¹ Եւ լինիցի իբրև ո՛չ րեսանիցէ ընդ մեզ զմանուկդ՝
 վախճանիցի՛. և իջուցանիցեն ծառայք քո զծերութիւն ծառայի քոյ հոր
 32 մերոյ չարչարանօք հանդերձ ՚ի դժոխս: ³² Զի ծառայի քոյ առեալ է
 յերաշխի՛ զմանուկդ ՚ի հօրէ իւրմէ. ասեմ, եթէ ո՛չ ածից գրա առ քեզ՝ և
 կացուցից առաջի քո, յանցաւոր եղէց առ հայր իմ զամենայն աւուրս:
 33 ³³ Եւ արդ՝ կացից են ծառայ քո փոխանակ մանկանդ սարո՛ւկ րեսառն
 34 իմոյ. և պարանեակդ ելցէ՛ ընդ եղբարս իւր. ³⁴ քանզի զհա՛րդ ելանիցեմ
 առ հայրն իմ, եթէ պարանեակդ չիցէ ընդ մեզ: Զի մի՛ րեսից զչարիսն
 որ գրանիցեն զհայրն իմ:

45 ¹ Եւ ո՛չ կարաց Յովսէփ ժոյժ ունել առաջի ամենեցուն՝ որ շուրջ
 զնովան կային. այլ ասէ. Նանէ՛ք զամենեսին արարա՛քս յինէն: Եւ
 2 չկայր ևս ոք անդ առ նմա՝ յորժամ ե՛ր ծանօթս եղբարց իւրոց: ² Եւ
 ձայն բարձեալ լալով հանդերձ՝ մինչ լուան Եգիպտացիքն. և ա՛զդ եղև
 3 ՚ի րուն փարաւոնի: ³ Ասէ՛ Յուսէփ ցեղբարսն իւր. Ես եմ Յովսէփ.
 արդարև րակաւին կենդանի՛ է հայր իմ: Եւ ո՛չ կարէին եղբարք նորա
 4 րալ նմա պարասխանի. զի խռովեցան յերեսաց նորա: ⁴ Ասէ Յովսէփ
 ցեղբարսն իւր. Մօ՛ր եկայք առ իս: Եւ չոգան մօր: Եւ ասէ. Ես եմ
 5 Յովսէփ եղբայրն ձեր, զոր դուք վաճառեցէք յԵգիպտոս: ⁵ Բայց մի՛ ինչ
 րարմիք. և մի՛ խիստ թուեսցի ձեզ զի վաճառեցէք զիս այսր. քանզի ՚ի
 6 փրկութիւն առաքեաց զիս Աստուած առաջի ձեր: ⁶ Զի այս երկրորդ ամ
 7 է սովոյս ՚ի վերայ երկրի. և այլ ևս հի՛նգ ամ յորս ո՛չ լինիցի վար, ⁷ և
 ո՛չ հունձք: Եւ զիս առաքեաց Աստուած առաջի ձեր առ ՚ի թողլոյ՛ ձեզ
 8 զաւակ յերկրի. և կերակրել զձեր մնացորդս մեծամեծս: ⁸ Եւ արդ՝ ո՛չ
 եթէ դուք առաքեցէք զիս այսր, այլ Աստուած. և արա՛ր զիս հայր փա-
 րաւոնի, և րէր ամենայն րան նորա, և իշխան ամենայն երկրիս Եգիպ-
 9 րացոց: ⁹ Արդ՝ փութացեալ ելէք առ հայրն իմ և ասացէք ցնա. Այսպէս
 ասէ որդին քո Յովսէփ: Արար զիս Աստուած րէր ամենայն երկրիս
 10 Եգիպտացոց. արդ՝ ե՛կ էջ առ իս. և մի՛ հեղգար: ¹⁰ Եւ բնակեացես
 յերկրիս Գեսեմ, յԱրարիա. և եղիցեն մօր առ իս. որն և որդիք քո՝
 և որդիք որդոց քոց, և ոչխար քո, և արջա՛ն քո, և որ ինչ քո՛ իցէ:
 11 ¹¹ Եւ կերակրեցից զքեզ աստ. զի այլ ևս հի՛նգ ամ կայ սովոյս. զի մի՛
 12 սաքակիցիս դու և որդիք քո, և ամենայն սրացուածք քո: ¹² Ահաւասիկ
 աչք ձեր րեսանեն, և աչք Բենիամինի երբօր իմոյ րեսանեն, զի բե-
 13 րան իմ խօսի ընդ ձեզ: ¹³ Արդ՝ պարմեցէ՛ք հօր իմոյ զամենայն զփառս
 իմ, որ են յԵգիպտոս. և որչափ ինչ րեսանէք դո՛ւք: Եւ փութացեալ

27 *Ունակք.* Դուք իսկ գիտեք, զի եր՛: 34 *Ունակք.* Ելանիցեմ առ հայրն, եթէ: 45. 3 *Ունակք.* Կենդանի՛ իցէ հայր իմ: 5 *Ունակք.* Զի մի՛ խիստ թուեսցի ձեզ: 10 *Ունակք.* Յերկրիս Գեսեմ յԱրարաւ: 11 *Ունակք.* Եւ կերակրեցից զձեզ անդ:

իջուցէք զհայրն իմ այսր: ¹⁴ Եւ անկեալ ՚ի վերայ պարանոցին Բենիա– 14
մինի եղբօր իւրոյ ելաց, և Բենիամին ելաց ՚ի վերայ պարանոցի նորա: ¹⁵ Եւ համբուրեաց զամենայն եղբարս իւր, և ելաց ՚ի վերայ նոցա: Յեւ 15
այնորիկ խօսեցան եղբարք նորա ընդ նմա: ¹⁶ Եւ հնչեաց համբաւն ՚ի 16
փուն փարաւոնի, և ասեն. Եկի՛ն եղբարք Յովսէփու: Ուրախ եղև փա–
րաւոն և ծառայք նորա: ¹⁷ Ասէ փարաւոն ցՅովսէփ. Ասա՛ ցեղբարս քո. 17
այնպէս արարէք. լցէք զբեռինս ձեր՝ և երթայք յերկիրն Քանանացոց:
¹⁸ Եւ առեալ զհայր ձեր և զսպասուածս ձեր՝ եկեսջիք առ իս. և փաց ձեզ 18
յամենայն բարութեանցս Եգիպտացոց. և կերիջիք զուղիդ երկրիս:
¹⁹ Եւ փո՛ր զայս հրաման. փացես առնուլ յերկրէս Եգիպտացոց սայլս, 19
մանկանց և կանանց ձերոց. և առեալ զհայրն ձեր ածիցէք: ²⁰ Եւ մի՛ 20
ագահիցեն աչք ձեր ՚ի կահ ձեր. զի բարութիւն ամենայն երկրիս Եգիպ–
տացոց ձեզ լիցի: ²¹ Եւ արարին այնպէս որդիքն Իսրայէլի, և եր նոցա 21
Յովսէփ սայլս՝ ըստ բանիցն փարաւոնի արքայի. և եր նոցա պաշար
՚ի ճանապարհ: ²² Եւ ամենեցուն եր կրկին պատմուճանս. և Բենիա– 22
մինի եր երեք հարիւր դահեկան, և հինգ պատմուճանս փոխանակաւ:
²³ Եւ հօրն իւրում եր փանել նոյնպէս: Եւ փասն իշոյ բեռինս յամեն– 23
այն բարութեանց Եգիպտացոց. և փասն ջորի նպարակաւոր *, և կե–
րակուր հօրն իւրում ՚ի ճանապարհ: ²⁴ Եւ արձակեաց զեղբարս իւր՝ և 24
զնացին: Եւ ասէ ցնոսա. Մի՛ զայրանայցէք ինչ ՚ի ճանապարհի: ²⁵ Ելին 25
յԵգիպտոս, և չոգան յերկիրն Քանանացոց առ Յակոբ հայրն իւրե–
անց: ²⁶ Եւ պատմեցին նմա, և ասեն. Որդի քո Յովսէփ կենդանի՛ է. և 26
նա՛ է իշխան ամենայն երկրին Եգիպտացոց: Եւ զարմացաւ ՚ի միտս
իւր Յակոբ. զի ո՛չ հաւապայր նոցա: ²⁷ Եւ խօսեցան ընդ նմա զամենայն 27
ինչ՝ զոր ասաց Յովսէփ: Եւ իբրև երես զսայլսն զոր առաքեաց Յովսէփ
առնուլ զնա, արժարծեցաւ ոգին Յակոբայ հօր նոցա: ²⁸ Եւ ասէ Իսրա– 28
յէլ. Մե՛ծ է ինձ՝ եթէ արդարև փակաւին կենդանի՛ իցէ որդի իմ Յովսէփ.
Երթայց քեսից զնա մինչ չև՝ մեռեալ իցեմ:

¹ Զուեաց Իսրայէլ ինքն՝ և ամենայն որ ինչ իւր էր. և եկն ՚ի Ջրհորն **46**
երդման. և մարոյց պատարա՛զ Աստուծոյ հօր իւրոյ Իսահակայ:

ԾԴ. ² Խօսեցան Աստուած ընդ Իսրայէլի ՚ի քեսլեան գիշերոյ. և ասէ. 2
Յակոբ Յակոբ: Եւ նա՛ ասէ. Ո՞վ ես: ³ Ասէ. Ե՛ս եմ Աստուած հարցն քոց. 3
մի՛ երկնջիր իջանել յԵգիպտոս, զի յագգ մե՛ծ արարից զքեզ անդ: ⁴ Ե՛ս 4
իջից ընդ քեզ յԵգիպտոս, և ես հանից զքեզ ՚ի սպառ. և Յովսէփ դիցէ
զձեռս իւր ՚ի վերայ աչաց քոց: ⁵ Յարեան Յակոբ ՚ի Ջրհորոյ անտի երդ– 5
ման. և առին որդիքն Իսրայէլի զՅակոբ հայրն իւրեանց. և զկազմած,
և զկանայս իւրեանց, ՚ի սայլսն զոր առաքեաց Յովսէփ առնուլ զնա: Եւ
առեալ զինչս իւրեանց. ⁶ և զամենայն ստացուածս զոր ստացան յերկ– 6
րին Քանանացոց, մտին յԵգիպտոս Յակոբ և ամենայն զաւակ նորա
ընդ նմա: ⁷ Որդիք նորա, և որդիք որդոց նորա ընդ նմա. դստերք նորա, 7

13 Ոմանք. Նօր իմում զամենայն... և որչափ ինչ քեսէք: **18 Ոմանք.** Եւ կերի–
ջիք զուղիդ, կամ՝ զուղիդ երկր՝: **20 Ոմանք.** Ամենայն Եգիպտացոցս ձեր լինիցի:
22 Ոմանք. Եր հինգ հարիւր դահեկան, և հինգ պատմուճան: **46. 3 Ոմանք.** Արարից
զքեզ անդր:

և դստերը դստերաց նորա: Եւ զամենայն զաւակ իւր ած յԵգիպտոս:
 8 ⁸ Եւ այն են անուանք որդւոցն Իսրայելի որ մտին յԵգիպտոս: Յակոբ և
 9 որդիք իւր: Անդրանիկ Յակոբու՝ Ռոբէն: ⁹ Եւ որդիք Ռոբինի՝ Ենոք, և
 10 Փաղ՛ղ՛ուս, Սարսոն, և Զարմի: ¹⁰ Եւ որդիք Շմաւոնի՝ Յամուէլ, և Յա-
 11, 12 ¹¹ Եւ որդիք Ղետայ՝ Գեթսոն, և Կահաթ, և Մերարի: ¹² Եւ որդիք Յուդա-
 յի՝ Էր, և Անան, և Սելովմ, և Փարէս, և Զարա: Եւ մեռան Էր և Անան
 յերկրին Քանանացոց: Եւ եղեն որդիք Փարեսի՝ Արովմ, և Յամուէլ:
 13, 14 ¹³ Եւ որդիք Իսաքարայ՝ Թովղա, և Փուդ, և Յասուր, և Զամամ: ¹⁴ Եւ
 15 որդիք Զաբուլոնի՝ Մերեդ, և Աղղոն, և Էէլ: ¹⁵ Սոքա են որդիք Լիայ՝
 16 զոր ծնաւ Յակոբ ՚ի Միջագետս Ասորոց, և զԴինա դուստր նորա: Ա-
 17 Ամենայն ոգիք ուստերք և դստերք երեսուն և երեք: ¹⁶ Եւ որդիք Գադայ՝
 17 Արիէլիս: ¹⁷ Եւ սոքա են որդիք Ասերայ՝ Յեմնա, և Յեուսա, և Յեուլ, և
 18 Բարիա, և Սարա քոյր նոցա: Եւ որդիք Բարիայ՝ Բոքոր, և Մեղ՛քիէլ:
 18 ¹⁸ Սոքա են որդիք Զելփայ, զոր ետ Լաբան Լիայ դստերն իւրում, որ
 19 ծնաւ զսոսա Յակոբայ, վեշտասան որդիս: ¹⁹ Եւ որդիք Ռաքելայ կնոջ
 20 Յակոբայ՝ Յովսէփ, և Բենիամին: ²⁰ Եւ եղեն որդիք Յովսէփայ յերկրին
 Եգիպտացոց, զորս ծնաւ նմա Ասանէթ դուստր Պետրափրեայ քրմի Ա-
 21 րեգ քաղաքի. զՄանասէ և զԵփրեմ: Եւ եղեն որդիք Մանասէի զոր
 22 ծնաւ նմա հարճն Ասորի, զՄաքիր. և Մաքիր ծնաւ զԳաղաադ: Եւ
 23 որդիք Եփրեմի եղբօրն Մանասէի՝ Սուփադաամ, և Տաամ. և որդի
 24 Սուփադաամայ, Եղեմ: ²¹ Եւ որդիք Բենիամինի՝ Բաղ՛ա, և Բոքոր, և
 25 Աքբէ. և եղեն որդիք Բաղ՛այ Գէրա, և Նէէման, և Անաքիս, և Ռովս,
 26 և Մամփիմ, և Ռփիմին: Եւ Գեերա ծնաւ զԱրադ: ²² Սոքա են որդիք
 27 Ռաքելի՝ զոր ծնաւ Յակոբայ. ամենայն ոգիք ութ և փասն: ²³ Եւ որդիք
 24 Դանայ՝ Ասոմ: ²⁴ Եւ որդիք Նեփթաղեմի՝ Ասիէլ, և Գովնի, և Ասփար,
 25 և Սիլիմ: ²⁵ Սոքա են որդիք Բալլայ՝ զոր ետ Լաբան Ռաքելի դստեր
 26 իւրում. և ծնաւ զսոսա Յակոբայ. ամենեքին ոգիք եւթն: ²⁶ Եւ ամե-
 27 նայն ոգիք որ մտին ընդ Յակոբայ յԵգիպտոս, որ ելեալ էին յերանաց
 28 նորա, առանց կանանց որդւոցն Յակոբայ, ամենայն ոգիք վաթսուն և
 29 վեց: ²⁷ Եւ որդիք Յովսէփայ որ եղեն նմա յԵգիպտոս, ոգիք երկու: Եւ
 30 ամենայն ոգիք փասն Յակոբու՝ որ մտին յԵգիպտոս եւթանասուն և
 31 հինգ: ²⁸ Եւ զՅուդա յառաջագոյն առաքեաց առ Յովսէփ, զայ՛ նմա ընդ
 առաջ զՔաջաց քաղաքան, յերկիրն Ռամեսսա. և ինքն եկն յերկիրն
 29 Գեսեմ: ²⁹ Կազմեաց Յովսէփ զկառս իւր, և ել ընդ առաջ Իսրայելի
 30 ՚ի վերայ պարանոցի նորա, և ելաց ՚ի լալիւն մեծ: ³⁰ Եւ աւէ Իսրայել
 31 լին կենդանի՛ ես: ³¹ Եւ աւէ Յովսէփ ցեղբարս իւր՝ և ցտուն հոր իւրոյ.

11 *Ոմանք.* Գերսոն և Կահաթ: 15 *Այլք.* Զոր ծնաւ Յակոբայ ՚ի մի՛: 17 *Այլք.* Յեմնա, և Յեուսա, և: 21 *Ոմանք.* Եւ Բոքոր և Սաքիէ: 22 *Ոմանք.* Ամենայն որդիք ութ և փասն: 25 *Ոմանք.* Ամենեքին որդիք եւթն: 27 *Ոմանք.* ՅԵգիպտոս, որդիք երկու: 28 *Ոմանք.* Ի՛ գալ նմա ընդ առաջ:

Երթայց պարմեցից փարաւոնի, եթէ եղբայրք իմ և փունն հօր իմոյ որ էին յերկիրն Քանանացոց, եկի՛ն առ իս: ³² Եւ արք հովիւք են, և արք 32 խաշնադարմանք են, և զանասուն, և զարջառ, և զամենայն ինչ իւրեանց ածին այսր: ³³ Արդ՝ եթէ կոչիցէ զձեզ փարաւոն՝ և ասիցէ, զի՛նչ 33 գործ է ձեր. ³⁴ ասասջիք եթէ արք խաշնադարմանք ենք ծառայք քո՝ ՚ի 34 մանկութենէ մինչև ցայժմ. և մեք և հարք մեր, զի բնակիցեք յերկրին Գեսեն: Զի զարշելի՛ է Եգիպտացոց՝ ամենայն հովիւ խաշանց:

¹ Եւ եկեալ Յովսէփի պարմեաց փարաւոնի, և ասէ. Նայր իմ և եղ- 47 բարք, և խաշինք և արջառ նոցա, և ամենայն որ ինչ նոցա, եկին յերկրէն Քանանացոց. և ահա են ՚ի Գեսեն: ² Եւ յեղբարց անրի իւրոց 2 առ ընդ իւր հինգ այր. և կացոյց զնոսա առաջի փարաւոնի: ³ Եւ ասէ 3 փարաւոն ցեղբարսն Յովսէփու. Զի՛նչ գործ է ձեր: Եւ նոքա ասեն ցփարաւոն. Նովիւք խաշանց են ծառայք քո, և մեք և հարք մեր: ⁴ Եւ ասեն 4 ցփարաւոն. Պանդիստանալ եկաք յերկրիս յայսմիկ. զի ո՛չ գոյր ճարակ խաշանց ծառայից քոց, քանզի սաստկացան սովն յերկրին Քանանացոց, և արդ՝ բնակեցուք ծառայք քո յերկրին ՚ի Գեսեն: ⁵ Եւ խօսեցաւ 5 փարաւոն ընդ Յովսէփու՝ և ասէ. Նայր քո և եղբարք քո եկին առ քեզ: ⁶ Ահա՛ երկիրս Եգիպտացոց առաջի քո՛ է. ՚ի բարութք երկիր բնակեցո՛ 6 զհայր քո և զեղբարս քո. և բնակեցեն յերկրին Գեսեն: Ապա թէ գի- 7 րես եթէ իցեն ՚ի նոսա արք զօրաւորք, կացո՛ զնոսա իշխանս ՚ի վերայ ինոց խաշանց: ⁷ Եւ ած Յովսէփի զՅակոբ զհայր իւր, և կացոյց առա- 7 ջի փարաւոնի: Եւ օրհնեաց Յակոբ զփարաւոն: ⁸ Եւ ասէ փարաւոն 8 ցՅակոբ. Քանի՛ են ամք ատուրք կենաց քոց: ⁹ Եւ ասէ Յակոբ ցփարա- 9 տոն. Աւուրք կենաց ամաց ինոց զորս պանդիստեցայ՝ հարիւր և երեսուն ան է. սակաւք և դժուարինք եղեն ատուրք ամաց կենաց ինոց. և ո՛չ հասին յաւուրս ամաց կենաց հարց ինոց, զոր ատուրս պանդիստեցան: ¹⁰ Եւ օրհնեաց Յակոբ զփարաւոն՝ և ել ՚ի նմանէ: ¹¹ Եւ բնակեցոյց Յով- 10, 11 սէփի զհայրն իւր և զեղբարս իւր, և ետ նոցա բնակութիւն յերկրին Եգիպտացոց ՚ի բարութք երկրի. յերկրին Ռամեսսա. որպէս հրամայեաց փարաւոն: ¹² Եւ փայր Յովսէփի ռոճիկս հօրն և եղբարց իւրոց. և ամենայն փան հօր իւրոյ ցորեան ըստ բերան: ¹³ Եւ կերակուր ո՛չ գոյր 13 յամենայն երկրին, զի սաստկացան սովն յոյժ. և նուաղեաց երկիրն Եգիպտացոց և երկիրն Քանանացոց ՚ի սովոյ անրի:

ԾԵ ¹⁴ Եւ ժողովեաց Յովսէփի զամենայն արծաթ գրեալ յերկրին Եգիպ- 14 տացոց՝ և յերկրին Քանանացոց, ընդ ցորենոյն զոր վաճառէր. և փայր նոցա կերակուրս: Եւ փարաւ Յովսէփի զամենայն արծաթն ՚ի փունն փարաւոնի: ¹⁵ Եւ նուազեաց արծաթ յերկրէն Եգիպտացոց, և յերկրէն Քա- 15 նանացոց: Եկին ամենայն Եգիպտացիքն առ Յովսէփի՝ և ասեն. Տո՛ր մեզ հաց, և ընդէր մեռանիսք առաջի քո. զի պակասեաց արծաթ: ¹⁶ Ասէ 16 ցնոսա Յովսէփի. Աձէ՛ք զանասունս ձեր, և փաց ձեզ հաց փոխանակ

31 Այլք. Որ էին յերկրին Քա՛: 34 Ոմանք. Քանզի զարշելի է Եգիպ՛: 47. 1 Ոմանք. Եկն յերկրէն Քանա՛: 2 Յօրինակին պակասէր. Եւ կացոյց զնոսա առաջի փա՛: 6 Ոմանք. Ի բարիք երկրի բնա՛: 15 Ոմանք. Արծաթ յերկրին Եգիպտացոց և յերկրին Քանանաց՛:

- 17 անասնոց ձերոց, եթէ պակասեաց արծաթ: ¹⁷ Եւ ամին զանասունսն առ Յովսէփ, և եր նոցա Յովսէփի հաց. փոխանակ ձիոյ՛, և փոխանակ ոչխարի, և փոխանակ արջառոյ, և փոխանակ իշոյ. և կերակրեաց գնոսա հացիւ, փոխանակ ամենայն անասնոց նոցա յամին յայնմիկ: Ել
- 18 այն ամ, ¹⁸ և եկին առ Յովսէփ յերկրորդ ամին՝ և ասեն ցնա. Գուցէ՛ սաբակիցիմք ՚ի րեռնէ մերմէ. եթէ արծաթ էր՝ պակասեաց, և եթէ խաշինք և սրացուածք՝ առ քեզ են րէր. և չէ՛ ինչ մնացեալ մեր առաջի
- 19 րեռան, բայց միայն անձինք և երկիրս մեր: ¹⁹ Արդ՝ զի մի՛ մեռանիցիմք առաջի քո և մեր, և երկիրս աւերիցի. սրացի՛ր զմեզ և զերկիրս մեր փոխանակ հացի. եղիցո՛ւք մեր և երկիրս մեր ծառայք փարաւոնի: Տո՛ւր սերմն զի սերմանեցուք, և կեցցուք՝ և մի՛ մեռցուք. և երկիրս մի՛ աւերեսցի: ²⁰ Եւ սրացան Յովսէփի զամենայն երկիրն Եգիպտացոց փարաւոնի. քանզի վաճառեցին Եգիպտացիքն զերկիրն իրեանց փարաւոնի. զի սասարկացան ՚ի վերայ նոցա սովն: Եւ եղև երկիրն փարաւոնի:
- 21 ²¹ Եւ զժողովուրդն ծառայեցոյց իւր ՚ի սարուկ, ՚ի ծագաց սահմանացն
- 22 Եգիպտոսի մինչև ՚ի ծագս նորուն: ²² Բաց յերկրէ քրմացն, զի ոչ սրացաւ զնոսա Յովսէփ. քանզի րալով րայր պարգևս քրմացն փարաւոնի. և ուրէին զպարգևսն զոր րայր նոցա փարաւոն. վասն այնորիկ ոչ վաճառեցին զերկիրն իրեանց: ²³ Ասէ Յովսէփ ցամենայն Եգիպտացիսն. Ահա սրացայ՛ զձեզ այսօր և զերկիր ձեր փարաւոնի. առէ՛ք ձեզ սերմնս, և սերմանեցէք զերկիրդ. ²⁴ և եղիցին արդիւնք դորա: Եւ րաջի՛ք զհինգերորդ մասն փարաւոնի. և չորք մասունքն ձեր եղիցին, ՚ի սերմն երկրիդ, և ՚ի կերակուր ձեզ՝ և ամենայն ընփանեաց ձերոց, և ՚ի կերակուր րդայոց ձերոց: ²⁵ Եւ ասեն. Կեցցուցն՛ զմեզ. զրաք շնորհս առաջի րեռան մերոյ. և եղիցուք ծառայք փարաւոնի: ²⁶ Եւ եղ նոցա օրէնս Յովսէփի մինչև ցայսօր յերկրին Եգիպտացոց՝ հինգերորդէլ փարաւոնի. բաց յերկրէ քրմացն որ չէր փարաւոնի:
- 27 ²⁷ Եւ բնակեաց Իսրայէլ յերկրին Եգիպտացոց յերկրին ՚ի Գեսեն. և ծԶ
- 28 ժառանգեցին ՚ի նմա, և աճեցին և բազմացան յոյժ: ²⁸ Եւ եկաց Յակոբ յերկրին Եգիպտացոց ամս եւթն և րասն: Եւ եղեն աւուրք Յակոբայ ամաց կենաց նորա՝ հարիւր և քառասուն և եւթն ամ: ²⁹ Եւ մերձեցան աւուրք Իսրայէլի մեռանելոյ. և կոչեաց զորդի իւր զՅովսէփ՝ և ասէ ցնա. Եթէ գրի շնորհս առաջի քո, դի՛ր զձեռն քո ընդ երանօք իմովք. և արասցես ՚ի վերայ իմ ողորմութիւն և ճշմարտութիւն, ջթաղել՛ զիս յԵգիպտոս: ³⁰ Այլ ննջեցից ընդ հարսն իմ. և բարձցեն զիս յԵգիպտոսէ, և թաղեսցեն զիս ՚ի գերեզմանի՛ նոցա: Եւ նա ասէ. Ես արարից ըսպ
- 31 բանի քում: ³¹ Եւ ասէ. Երդուի՛ր ինձ: Եւ երդուան նմա: Եւ երկիր եպագ Իսրայէլ ՚ի վերայ գլխոյ զաւագանի իւրոյ:
- 48** ¹ Եւ եղև յեր բանիցս այսոցիկ՝ աճդ եղև Յովսէփայ՝ եթէ Յակոբ հայրն քո նեղեալ է: Եւ առեալ Յովսէփայ զերկուս որդիսն իւր * ընդ

17 *Յօրինակին կրկնի.* Յամին յամին յայնմիկ: 18 *Ոմակք.* Յերկրորդ ամի անդ: 19 *Ոմակք.* Եւ երկիրս մեր աւերեսցի. սրա՛: 21 *Այլք.* Իւր ՚ի սարուկա: 27 *Յօրինակին սրակատէր.* Եւ բնակեաց Իսրայէլ *յերկրին Եգիպտացոց*, յերկրին ՚ի Գեսէ՛: 28 *Ոմակք.* Եւ եկեաց յա՛: *Ոսկան.* Եւ եղեն աւուրք ամաց կենաց նորա:

իւր, զՄանասէ և զԵփրեմ, եկն առ Յակոբ: Ազդ եղև Յակոբայ՝ և ասեն.
²Ահա որդիք քո Յովսէփ գայ՝ առ քեզ: Եւ զօրացաւ Իսրայէլ՝ և նստաւ ՚ի 2
 մահիճս: ³Եւ ասէ Յակոբ ցՅովսէփ. Աստուած իմ երևեցաւ ինձ ՚ի Լուզ՝ 3
 յերկրին Քանանացոց. օրհնեաց զիս. ⁴և ասէ. Ահա ես աճեցուցից՝ 4
 զքեզ, և բազմացուցից՝ զքեզ, և արարից զքեզ ՚ի ժողովս ազգաց. և
 քաց քեզ զերկիրս զայս ՚ի ժառանգութիւն յաւիտենական: ⁵Արդ՝ եր- 5
 կու որդիք քո որ եղեն յԵգիպտոս, մինչ չև՝ եկեալ եր իմ յԵգիպտոս՝ իմ
 են, Եփրեմ և Մանասէ. իբրև զՌոբէ՛նն և զԾամաւոն եղիցին ինձ: ⁶Եւ 6
 այլ ծնունդք զոր ծնանիցիս յեր այսորիկ՝ քեզ եղիցին. յանուն եղբարց
 իրեանց կոչեսցին ՚ի նոցա՝ ժառանգութիւնս: ⁷Եւ ես յորժամ գայի ՚ի 7
 Միջագետաց Ասորոց, մեռաւ մայր քո Ռաբէլ յերկրին Քանանացոց.
 ՚ի մերձենալ ինձ յասպարեզ երկրին Քաբբաթայ, ՚ի գայն յԵփրաթայ.
 և թաղեցի զնա յերկրի ասպարիսին. այն է Բեթղ՛ահէմ: ⁸Իբրև եպես 8
 Իսրայէլ զորդիսն Յովսէփո՛ւ ասէ՛. Չի՛նչ են սոքա քո: ⁹Ասէ Յովսէփ 9
 ցհայրն իւր. Որդիք իմ են զոր եպ ինձ Աստուած ասպ: Եւ ասէ Յա-
 կոբ. Մաքո՛ւ առ իս զդոսա, զի օրհնեցից զդոսա: ¹⁰Եւ աչք Իսրայէլի 10
 ծանրացեալ էին ՚ի ծերութենէ անպի. և ոչ կարէր տեսանել: Եւ մաքոյց
 զնոսա առ նա. և համբուրեաց զնոսա, և ՚ի զի՛րկս իւր առ զնոսա: ¹¹Եւ 11
 ասէ Իսրայէլ ցՅովսէփ. Ահա յերեսաց քոց ոչ կարօսք եղէ. և եցոյց ևն
 ինձ Աստուած զգաւակ քո: ¹²Եւ եհա՛ն զնոսա Յովսէփ ՚ի ծնագց նո- 12
 րա. և երկիր պագին նմա ՚ի վերայ երեսաց իրեանց յերկիր: Եւ առեալ
 Յովսէփայ զերկուս որդիսն իւր. ¹³զԵփրեմ ընդ աջմէ, ՚ի ձախմէ Իս- 13
 րայէլի. և զՄանասէ ՚ի ձախմէ՝ յաջմէ՛ Իսրայէլի. մաքոյց զնոսա առ
 նա: ¹⁴Եւ ձգեալ Իսրայէլի զաջ ձեռն իւր՝ արկ զգլխովն Եփրեմի, և նա՛ 14
 եր կրպսեր. և զձախն զգլխովն Մանասէի, և փոփոխեաց զձեռսն, զի
 Մանասէ՛ եր անդրանիկ: ¹⁵Եւ օրհնեաց զնոսա և ասէ. Աստուած, որում 15
 հաճոյ եղեն հարքն իմ առաջի նորա Աբրաամ և Իսահակ. Աստու-
 ած որ կերակրէ զիս ՚ի մանկութենէ իմմէ մինչև ցայսօր. ¹⁶հրեշտակն 16
 որ փրկեաց զիս յամենայն չարեաց. օրհնեսցէ՛ զմանկունս զայսոսիկ, և
 կոչեսցի ՚ի սոսա անուն իմ և անուն հարց իմոց, Աբրաամու և Սահակայ.
 և օրհնեսցին ՚ի բազմութիւն յոյժ ՚ի վերայ երկրի: ¹⁷Եւ տեսեալ Յովսէ- 17
 փայ եթէ արկ հայրն զաջ իւր զգլխովն Եփրեմի, ծա՛նր թուեցաւ նմա.
 և օգնեաց Յովսէփ ձեռին հօրն իւրոյ, հանել զնա ՚ի գլխոյն Եփրեմի՝
 ՚ի գլուխն Մանասէի: ¹⁸Ասէ Յովսէփ ցհայրն իւր. Ոչ այդպէս է հայր. 18
 քանզի սա՛ է անդրանիկ. դի՛ր զաջ ձեռն քո ՚ի վերայ գլխոյ սորա: ¹⁹Եւ 19
 ոչ կամեցաւ հայրն նորա, այլ ասէ. Գիտեն որդեակ զիտեն. և դա՛ ե-
 դիցի ՚ի ժողովուրդ, և դա՛ բարձրացի. այլ եղբայրս դորա կրպսեր՝
 եղիցի մե՛ծ քան զդա. և զաւակ սորա եղիցի ՚ի բազմութիւն ազգաց:
²⁰Եւ օրհնեաց զնոսա յաւուր յայնմիկ՝ և ասէ. Ի՛ ձե՛զ օրհնեսցի Իսրա- 20
 յէլ: Ասացեն, թէ արացե՛զ զքեզ Աստուած իբրև զԵփրեմ և զՄանասէ:

48. 1 Ոմանք. Եւ եկն առ Յակոբ: **3 Ոմանք.** Ի Լուզ երկրին Քա՛ւ: **4 Ոմանք.** Եւ ասէ
 ցիս. Ահա ես աճե՛ւ: **7 Ոմանք.** Եւ թաղեցին զնա յերկրի: **10 Ոմանք.** Ծանրացեալ
 եր ՚ի ծերութենէ: **13 Ոմանք.** Ընդ աջմէ ՚ի ձախ Իսրայէլի: **14 Ոմանք.** Չի Մանասէ
 եր անդրանիկն: **16 Ոմանք.** Եւ կոչեսցի ՚ի նոսա անուն իմ: **18 Այլք.** Դի՛ր զաջ քո ՚ի
 վերայ գլխոյ:

- 21 Եւ եղ զԵփրեմ յառաջ քան զՄանաս: ²¹ Եւ աւէ Իսրայել ցՅովսէփ. Ես աւասիկ մեռանին և Ասարուած եղիցի ընդ ձեզ, և դարձուցէ՛ զձեզ
- 22 յերկիր հարցն ձերոց: ²² Եւ ես եպու քեզ զՍիկիմ սեպիակա՛ն. արտաքոյ եղբարց քոց, զոր առի՛ ՚ի ձեռաց Անովրիացուցն սրով իմով և աղեղամբ:
- 49** ¹ Կոչեաց Յակոբ զորդիսն իւր և աւէ. Ժողովեցարոնք, զի պարմե– ծԷ
- 2 ցից ձեզ ինչ որ պարահիցէ՛ ձեզ ՚ի վախճանի աւուրց: ² Ժողովեցարոնք
- 3 և լուարոնք որդիք Յակոբայ. լուարոնք Իսրայելի հօր ձերում: ³ Ռոբէն անդրանիկ իմ. դոն զօրութիւն իմ և սկիզբն որդոց իմոց: Խսարութեամբ
- 4 գնացեր. և խսարութեամբ յանդիմանութեամբ թշնամանեցեր: ⁴ Իբրև զջուր մի՛ եռացիս. զի ելեր յանկողինս հօր քոյ, յայնժամ պղծեցեր
- 5 զանկողինս յոր ելեր: ⁵ Շնաւոն և Ղևի եղբարք. կարարեցին զանիրա–
- 6 տութիւն ՚ի կամաց իւրեանց: ⁶ Ի խորհուրդս նոցա մի՛ մարցէ անձն իմ, և ՚ի ժողովս նոցա ո՛չ հաճեցին միպք իմ. զի սրամտութեամբ իւրե–
- անց սպանին զարս, և ցանկութեամբ իւրեանց կարթակոտորն արարին
- 7 զցուլս: ⁷ Անիծեալ սրամտութիւն նոցա՝ զի յանդոնցն էր, և դիտութիւն նոցա՝ զի խիստ էր. բաժանեցից զնոսա ՚ի մէջ Յակոբայ. և ցրուեցից
- 8 զնոսա ՚ի մէջ Իսրայելի: ⁸ Յոնդա՝ զքեզ օրհնեցեն եղբարք քո: Ձեռն քո ՚ի վերայ թիկանց թշնամեաց քոց. երկիր պագցեն քեզ որդիք հօր
- 9 քոյ: ⁹ Կորին առիծու Յոնդա. ՚ի շառաւեղ՛ ելեր որդեակ իմ, ելեր բազմեցար, ննջեցեր իբրև զառնձ, և իբրև զկորիւն առիծու. ո՛ յա–
- 10 թուցանէ զնա: ¹⁰ Մի՛ պակասեսցէ իշխան Յուդայ, և մի՛ պետ յերանաց նորա. մինչև եկեսցէ նա որոյ ինն է հանդերձեալքն. և նա՛ է ակնկա–
- 11 լութիւն հեթանոսաց: ¹¹ Կապեսցէ՛ զորթոյ զյաւանակ իւր, և զգնդակէն զյաւանակ իշոյն. լուացէ՛ զինով զպարմուճան իւր, և արեանք խաղո–
- 12 ղոյ զհանդերձս իւր: ¹² Ջուարթագին են աչք նորա ՚ի զհնուոյ. և սպիարա՛կ
- 13 արամունք իւր քան զկաթն: ¹³ Ջաբոդոն՝ յեզերս ծովոն բնակեսցէ, և
- 14 ինքն նաւահանգիսար նաւաց. և ձգեսցի մինչև ՚ի Սիդոն: ¹⁴ Իսաքար՝
- 15 բարոյ ցանկացաւ, հանգուցեալ ՚ի մէջ վիճակաց. ¹⁵ տեսեալ զհան–
- գիսարն զի զեղեցիկ էր, և զերկիրն՝ զի պարարտ էր, եղ զուս իւր յաշխա–
- 16 րել. և եղև այր արդիւնարար: ¹⁶ Դան՝ դարեսցէ զժողովուրդ իւր իբրև
- 17 զմի՛ այր ՚ի մէջ Իսրայելի. ¹⁷ և եղիցի Դան՝ օձ դարանակալ ՚ի ճանա–
- պարհի, հարկանել զգարշապար երիվարի. և ընկենու զհեծեալն յետս,
- 18, 19 ¹⁸ և մնալ փրկութեան Տեառն: ¹⁹ Գադ՝ հինի ելցէ. և ինքն ելցէ հինի
- 20 զհետ նոցա: ²⁰ Ասերայ՝ պարահրտ հաց իւր. և ինքն փացէ կերակուր
- 21 իշխանաց: ²¹ Նեփթալիմ ծառ բարձրացեալ, աճեցուցանել արմարեօք,
- 22 զզեցուցանել արմարեօք զզեղեցկութիւն: ²² Որդեակ աճեցեալ Յովսէփ. որդեակ՝ աճեցեալ նախանձելի. որդեակ իմ մարաղ առ իս դարձիր.
- 23 զոր բանասարկուքն բամբասէին, ²³ և դարափեմ պառնէին: Եւ ոխանային

20 Ոմանք. Իբրև զԵփրեմն և իբրև զՄանասէ: **49. 3 Այլք.** Եւ խսարութեամբ յանդոնութեամբ թշնամանէ: **4 Ոմանք.** Պղծեցեր զանկողինս յոր ե՛: **7 Օրհնակ մի.** Բաժանեցին զնոսա ՚ի մէջ յա՛: **8 Այլք.** Ձեռք քո ՚ի վերայ թիկանց: **9 Ոմանք.** Ննջեցեր որպէս զառիծ. ո՛ յարուցանիցէ զնա: **10 Ի լուս՝.** Իշխան ՚ի Յուդայ. *համաձայն բազմաց ՚ի քնար՝: Ուր Ոսկան.* Մինչև եկեսցեն նա հանդերձեալքն: **13 Ոմանք.** Ջաբոդոն յեզեր ծովուց բնա՛. մինչև ցՍիդոն: **19 Ի լուս՝.** Գադ հինի ելցէ. *համաձայն ոմանց ՚ի քնար՝:*

ընդ նմա անք աղեղանց. ²⁴և փշրեցան զօրութեամբ աղեղունք իւրեանց, և լուծան ջիւք բազկաց նոցա ձեռամբ Նգորին Յակոբայ: Անտի՛ որ զօրացոյց զԻսրայէլ, ²⁵յԱստուծոյ հօրն քոյ, և օգնեաց քեզ Աստուած իմ. և օրհնեաց զքեզ յօրհնութիւն երկնից ՚ի վերուստ. և զօրհնութիւն երկրի՝ լի՛ ամենայնիւ. վասն օրհնութեանց սրեանց և արգանդի ²⁶օրհնութեանց հօր քոյ և մօր քոյ. որ զօրացան քան զօրհնութիւնս լերանց մշտնջենաւորաց, և քան զօրհնութիւնս բլրոց յաւիտենականաց. եղիցին ՚ի վերայ գլխոյ Յովսէփու, և ՚ի վերայ գլխոց եղբարցն որոց առաջնորդեաց: ²⁷Բենիամին՝ գայլ յափշտակօղ, զայգունն դեռևս ուրիցէ. և առ երեկս բաշխեսցէ կերակուրս: ²⁸Ամենեքեան սոքա որդիք Յակոբայ՝ ազգք երկուրասան. և այն է զոր խօսեցաւ ընդ նոսա հայրն իւրեանց, և օրհնեաց զնոսա: Իւրաքանչիւր ըստ օրհնութեան իւրում ²⁹օրհնեաց զնոսա: Եւ պատուիրեաց նոցա, և ասէ ցնոսա. Ես յաւելում առ ժողովորդ իմ: Թաղեցէք զիս ընդ հարս իմ յայրի անդ՝ որ է յագարակին Եփրոնի Քեդացոյ. յայրին * որ յանդի անդ է ՚ի կրկնում, ³⁰յանդիման Մամբրէի յերկրին Քանանացոց՝ զոր ստացաւ Աբրաամ յԵփրոնէ Քեդացոյ ՚ի ստացուածս շիրմի: ³¹Անդ թաղեցին զԱբրաամ և զՍառա կին նորա: Անդ թաղեցին զԻսահակ և զՌեբեկա կին նորա: Անդ թաղեցին զԼիա ՚ի ստացուածի ագարակին և այրին որ է ՚ի նմա առ ՚ի յորդոցն Քեդայ: ³²Եւ դադարեանց Յակոբ ՚ի պատուիրելոյ որդոցն իւրոց: Եւ առեալ զօրսն իւր անդէն ՚ի մահիճան՝ պակասեաց. և յաւելաւ առ ժողովորդ իւր:

¹Եւ անկեալ Յովսէփայ ՚ի վերայ երեսաց հօր իւրոյ ելանց զնա, և **50** համբուրեաց զնա: ²Եւ հրաման ետ Յովսէփի ծառայից իւրոց դիազարդաց, պատել զհայրն իւր: ³Եւ պատեցին դիապարիկքն զԻսրայէլ: Եւ լացին զնա աւուրք քառասուն, զի այնպէս թուէին աւուրք թաղելոց: Եւ սո՛ւգ առ վասն նորա Եգիպտոս աւուրս ելթանասուն: ⁴Եւ իբրև անցին աւուրք սգոյն. խօսեցան Յովսէփի ընդ իշխանսն փարաւոնի, և ասէ. Եթէ՛ գրի՛ շնորհս առաջի ձեր, խօսեցարո՛ք ընդ փարաւոնի և ասացէք. ⁵Նայր իմ երդմնեցոյց զիս և ասէ. Ահաւասիկ ես մեռանիմ. ՚ի շիրմի՛ անդ զոր փորեցի ես ինձ յերկրին Քանանացոց, անդ թաղեսցես զիս. արդ՝ ելեալ թաղեցից զհայր իմ, և եկից: ⁶Եւ ասէ փարաւոն. Ե՛լ թաղեա՛ զհայր քո, որպէս և երդմնեցոյց զքեզ: ⁷Եւ ե՛լ Յովսէփի թաղել զհայր իւր. ելին ընդ նմա և ամենայն ծառայք փարաւոնի, և ձերք փան նորա, և ամենայն ձերք երկրին Եգիպտացոց: ⁸Եւ ամենայն համօրէն փուն Յովսէփայ, և եղբարք նորա. և ամենայն հայրենի բնակութիւն նորա: Եւ զազգապոհն և զոչխար և զարջառ թողին յերկրին ՚ի Գետեմ: ⁹Ելին ընդ նմա և կառք և հեծեալք, և եղեն բանակ մե՛ծ յոյժ: ¹⁰Եւ հասին ՚ի կալն Արադայ, որ է յայնկոյս Յորդանանու. և կոծեցան

25 *Ոսկան.* Աստուած հօր քո օգնեաց քեզ, և Աստուած իմ օրհնեաց զքեզ: **26** *Յօրինակին պակասէր.* Եւ ՚ի վերայ գլխոց եղբարցն: **28** *Ոմանք.* Ամենեքին սոքա ազգք Յակոբայ երկուրասանք: **30** *Այլք.* Չոր ստացաւ Աբրաամ զայրն յԵփրոնէ: **32** *Ոմանք.* Անրէն ՚ի մահիճս իւր.. և յաւելաւ ՚ի ժողովորդ իւ: **50. 1** *Այլք.* Եւ անկեալ Յովսէփի ՚ի վերայ եր՛: **3** *Այլք.* Եւ լցան նորա աւուրք քառա՛:

- զնա անդ կոծ մեծ՝ և սասարիկ յոյժ: Եւ արար հօր իւրում սուգ զեւթն
 11 օր: ¹¹ Տեսին բնակիչք երկրին Քանանացոց զուզն ՚ի կալն Արադայ,
 և ասեն. սուգ մեծ է Եգիպտացոց. վասն այնորիկ կոչեաց զանուն նո-
 12 րա Սուգ Եգիպտոսի. որ է յայնկոյս Յորդանանու: ¹² Եւ արարին նմա
 13 այնպէս որդիքն Իսրայելի, որպէս պարուիրեաց նոցա: ¹³ Բարձին զնա,
 և թաղեցին զնա անդ. և քարան զնա որդիքն իւր յերկրին Քանա-
 14 ցոսան շիրմի յԵփրոնէ Քեպացոյ՝ յանդիման Մամբրէի: ¹⁴ Եւ դարձաւ
 Յովսէփի Եգիպտոս, ինքն և եղբարք իւր, և ամենեքին որ ելեալ էին ընդ
 նմա թաղել զհայրն նորա:
- 15 ¹⁵ Իբրև քեսին եղբարքն Յովսէփայ թէ մեռաւ հայրն նոցա. ասեն. ԾԸ
 Գուցէ ո՛րս ունիցի ընդ մեզ Յովսէփ, և հարուցանիցէ մեզ հարուցումն
 16 զամենայն չարեացն զոր անցուցաք ընդ նմա: ¹⁶ Եկին առ Յովսէփ և
 ասեն ցնա. Նայր քո երդմնեցոյց զմեզ մինչ չն՝ վախճանեալ էր նորա.
 17 ¹⁷ ասէ. Այսպէս ասասցիք ցՅովսէփի. թողցեն դոցա զյանցանս և զմեղս
 իւրեանց. զի չարին անցուցին ընդ քեզ: Եւ արդ՝ ներեա՛ յանցանաց ծա-
 18 ռայից Աստուծոյ հօր քոյ: Եւ ելաց Յովսէփ վասն բանիցն՝ զոր խօսեցան
 19 ընդ նմա: ¹⁸ Եւ եկեալ առ նա եղբարքն իւրոց՝ անկան առաջի նորա և
 20 ասեն. Ահաւասիկ մեք ծառայք քո ենք: ¹⁹ Եւ ասէ ցնոսա Յովսէփ. Մի՛
 21 երկնչիք բանգի և ես Աստուծոյ եմ: ²⁰ Դուք՝ խորհեցարուք զինէն ՚ի չա-
 րութիւն. և Աստուած խորհեցաւ վասն իմ ՚ի բարութիւն. որպէս եղև՝
 իսկ յաւորս յայսմիկ, զի կերակրեցի ժողովորդ բազում: Եւ ասէ ցնոսա.
 21 ²¹ Մի՛ երկնչիք՝ են կերակրեցից զձեզ՝ և զպոնս ձեր: Եւ մխիթարեաց
 22 զնոսա, և սփոփեաց զսիրտս նոցա: ²² Եւ բնակեաց Յովսէփ Եգիպ-
 23 տոս, ինքն և եղբարք իւր, և ամենայն համօրէն քուն հօր իւրոյ: Եւ
 եկեաց Յովսէփ ամս հարիւր քսան. և երես Յովսէփի զորդիս Եփրեմի
 մինչև յերրորդ ազգ: Եւ որդիք Մաքիրայ որդոյ Մանասէի ծնան յերանս
 23 Յովսէփու: ²³ Եւ խօսեցան Յովսէփ ընդ եղբարս իւր՝ և ասէ. Ես՝ աւասիկ
 մեռանիմ: Այցելութեամբ այց արասցէ ձեզ Աստուած, և հանցէ զձեզ
 յերկրէս յայսմանէ յերկիրն զոր երդուաւ Աստուած քալ հարցն մերոց
 24 Աբրահամու Մահակայ և Յակոբայ: ²⁴ Եւ երդմնեցոյց Յովսէփի զորդիսն
 Իսրայելի՛ և ասէ. Յայցելութեանն յորում այց արասցէ ձեզ Աստուած՝
 25 հանջիք և զին ոսկերս ասարի ընդ ձեզ: ²⁵ Եւ վախճանեցան Յովսէփի
 ամաց հարիւր և քսանց. և թաղեցին զնա, և եղին զնա ՚ի քապանի
 Եգիպտոս:

Կարարեցաւ Ծնունդս:

13 Այլք. Յերկիրն Քանանացոց: 15 Այլք. Զոր անցուցաք ընդ նա: 20 Ունակք. Որպէս և եղև իսկ յա՛: 24 Ունակք. Յորում այց առնիցէ ձեզ: 25 Ունակք. Եւ եղին ՚ի քապանի:

Ի վախճան գրոցս ոմանք ունին՝ Կապարեցա Գիրք Ծննդոցս: Եւ ոմանք Արարածքս կապարեցա. ըստ որում և յխրաքանչիւր էջս թղթոցն սրտրագրեն սոքա, մերթ՝ Ծնունդք, և մերթ՝ Արարածք: Յօրինակի մերում յաւարտ Ծննդոցս՝ որպէս և յաջորդ գրոցն հեղզհեպտ մինչև ցգիրս Նոյթայ՝ էին պարզանէալ ոտանատր բանք ինչ. թերևս յընդօրինակողէ մատենիս յօրինեալք, ռամկական իմն իմաստիւք՝ ի յոճ սրտրին շարագրութեան. զորով զսնց աբարաք:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒՅՑ:

Գ ԻՐՔ Ելիցս՝ նախապարհի գոլ սսի առ հրէայսն քան զամենայն գիրս, վասն մեծամեծ բարեացն որ եղև նոցա յԱսորւոյն ՚ի ժամանակի անդ, գոր և պարմեն Գիրքս այս: Որոյ պարճառն է այսպէս և ըստ այնսմ օրինակի: Եկեալ հասեալ էր ժամանակն, զի ըստ խոսքմանն Ասորւոյն առ Աբրահամ, արձակեցէ՛ց զհրէայսն ՚ի ծանր լծոյ Եգիպտացոցն: Զի ՚ի մերձենալ ժամանակի ելիցն Իսրայէլի, առաւել խստացաւ Ամենովփոխ փարաւոն փանջելով զԻսրայէլ, և հեղձուցանելով ՚ի գեպ զմանկունս նոցա: ՚Ի ժամանակի անդ, զի էր յետ մահուն Յովսեփայ ամբ ԿԵ ծնաւ Մովսէս: Ընկեցաւ ՚ի գեպ, և հանաւ ՚ի ջրոյն խնամօքն Ասորւոյն. և զարգացեալ յայրնեաց զսէրն առ իւր ազգայինսն, սպանանելով զԵգիպտացին որ զրկէր զԻսրայէլացին. և դաւաճանեալ յիրայոցն՝ փախչէր ՚ի Մադիամ: Ուր և աստուածայնոյ յայրնութեանն հանդիպեալ առաքիւր յԱսորւոյն հանել զԻսրայէլ յԵգիպտոսէ: Որոյ եկեալ և մեծամեծ հարուածովք փանջեալ զԵգիպտոս. զենոյր զգարիկն ՚ի փրկ պրիստոսի. և ծովահեղձ արարեալ զփարաւոն Քենքերէս, անցոյց զԻսրայէլ ընդ ծովն, և եհան յանապարն ՚ի Սին. առաջնորդեալ հրով և ամպով, և կերակրեալ մանանայի: Պարպեր զԱմաղէկ: Աձէր անդ ապա Յոթօր զորդիսն Մովսիսի, որք թուեցան յԼևրացիսն: Եւ յետ յիսուն ատուր զկնի ելիցն խօսեցաւ Ասորւոս ընդ ժողովրդեանն զքասն պարգամսն գլխատրս, և այլ իրաւունս մասնատրս գորս գրեաց Մովսէս, և սրսկեաց զարիւն ողջակիզացն զգրովքն և զԻսրայէլի: Եւ ապա ել Մովսէս ՚ի լեառն հանդերձ Յեսուաւ, և եմուր յամպն միայն, ուր էր Ասորւոս՝ զքառասուն օր. և առ յԱսորւոյն զհանգամանս խորանին և զերկուս փախարակսն. գոր և իջեալ խորպակեաց վասն չարեաց նոցա զի արարին կուռս: Կոփեաց այլ փախարակս, և ել դարձեալ առ Տէր. յորում գրեաց Ասորւոս զառաջին փասնեակն, և լուսաւորեցան երեսքն Մովսիսի. էջ և առ զմիւր խորանին գոր կազմեցին Բեսելիէլ և Եղիաբ զեւթն ամիս: Եւ կանգնեաց զխորանն ՚ի սկիզբն առաջնում ամսեանն, յերկրորդում ամի ելիցն յԵգիպտոսէ, յայր է յետ միոյ ամի ՚ի սկիզբն երկրորդին, յորոյ վերայ իջին փառքն Ասորւոյն ամպով: Եւ ունի Գիրք Ելիցս պարմութիւն ժամանակի ճեմք ամաց:

Գլուխք Ելիցն:

ա. Թուէ զսակաւութիւն մրելոցն յԵգիպտոս, որք ըստ խոսքմանն Ասորւոյն աճեցին յանթիւ բազմութիւն:

բ. Թէ յետ վախճանին Յովսեփայ՝ նեղէին Եգիպտացիքն զԻսրայէլ ՚ի շինուածս քաղաքաց և ՚ի գործս դաշտաց:

գ. Թէ հրաման եր փարաւոն մանկաբարձացն սպանանել ՚ի ծնունդսն զարուսն Իսրայէլի, յորմէ վրիպեալ՝ հրամայեաց զձնեալ արուսն ՚ի գեւր ընկենուլ:

դ. Վասն ծննդեանն Մովսիսի և զեպրնկէց լինելոյ, և հանելոյ զնա դստերն փարաւոնի:

ե. Զի սպան Մովսէս զգրկիչ Եգիպտացին, և ընդ այնր դաւաճանս կրեալ յիրայոցն, փախեան ՚ի Մադիամ:

զ. Ուր և առ ջրհորի անդ առաքինացեալ՝ չեթող զրկել հովուացն զդստերսն Նազուելայ քրմի. և սմին վասն փեսայացեալ քրմին՝ ծնանիւր որդիս:

- է. Թէ լուան Աստուած զբողոք չարչարանացն Իսրայելի, և յայտնեալ Մովսիսի 'ի Քորէբ հրով՝ աւել էրթ հան զժողովուրդն, և ես եղէց ընդ քեզ:
- ը. Նրաման առնու Մովսէս աւել առ ժողովուրդն թէ՛ որ է՛ն Աստուածն Աբրահամու առաքեաց զիս առ ձեզ:
- թ. Նրաման առնու և առ փարաւոն զարժանն:
- ժ. Զի 'ի վերայ երից նշանացն, այս է՛ գաւազանին, և գունափոխութեան ձեռինն, և որակութեան ջրոյն. զի դեռ հրաժարէր, զԱհարոն՝ ևս փայ նմա 'ի գործակցութիւն:
- ժւ. Զի 'ի զնալ նորա սպառնացաւ հրեշտակն, մինչև դարձոյց անդրէն զկինն և գորդիսն:
- ժբ. Նրամանաւ Աստուծոյ զայ Ահարոն ընդ առջ Մովսիսի, և մտեալ նոցա 'ի ժողովուրդն առնել նշանս Մովսէս, և ուրախ եղև ժողովուրդն:
- ժգ. Մրանեն առ փարաւոն հրամանաւ Աստուծոյ, և նա ըմբոստանայ, և ծանրացուցանէ զչարչարանսն Իսրայելի:
- ժդ. Բողոքեաց ժողովուրդն դառնապէս, և Մովսէս դարձաւ առ Տէր, և եկն 'ի Տեառնէ խոստմամբ, և ոչ անսաց նմա ժողովուրդն կարճամիտ:
- ժե. Կնքէ հաւաստեալ թէ անվրէպ կարարի հրաման ելիցն Իսրայելի 'ի ձեռն Մովսիսի և Ահարոնի՝ որք 'ի փանէն Ղևեայ: Եւ 'ի փարակուսելն դեռ Մովսիսի, Աստուած ևս դնէ զնա փարաւոնի, զօրանալ նշանօք և հանել զԻսրայել:
- ժզ. Որպէս թուեաց զագզն նախ վասն ստուգութեան, թուէ և զժամանակ փիոցն Մովսիսեանց. որոց հրաման փայ Տէր առ փարաւոն գործել սքանչելիս:
- ժէ. Դառնայ յօձ գաւազանն Մովսիսի, և կլանէ զառաջօք օձակերպ գաւազանս կախարդացն՝ 'ի նշանակ կորստեան նոցա:
- ժը. Սկիզբն առնէ փանջել զԵգիպտոս, և դարձուցանէ զջորսն յարիւն՝ վասն արեանց անմեղ փղայոցն զորս հեղձուցին 'ի գետն:
- ժթ. Երկրորդ փանջանք գորսն, զի զագիրք և բորբոսեալք էին չարեօք:
- ի. Երրորդ հարուած մունն՝ խոշարանգիչ՝ մանրածնունդ բարուց, և կրճուակիծ բանից նոցին:
- իւ. Զորրորդ հարուած շանաճանճն, շնաբարոյ կնամուլեացն:
- իբ. Նինգերորդ՝ մահն անասնոցն, անբանաբար յխորհրդացելոցն:
- իգ. Վեցերորդ հարուած, եռացեալ կեղն խաղաւարտ՝ խայտառակիչ դիպականն չար խորհրդոց:
- իդ. Եւթն հարուած, կարկուտն հրախառն, ամբարփաւան ցրպացելոցն 'ի սիրոյն Աստուծոյ:
- իե. Ութերորդ պարտուհաս՝ մարախն ապականիչ պրոդոց՝ զայլոց արարս յափշտակողացն:
- իզ. Իններորդ՝ խաւարն թանձրամած, կռփիչ խաւարելոցն կռամոյութեամբ. և հրաւէր նոցին հանդերձեալ անլոյժ խաւարին:
- իէ. Նրաման առնու Մովսէս պարուէր փալ որդոցն Իսրայելի 'ի փասներորդում աւուր ամսեանն առաջնոյ պարաստել զոցխարն 'ի զարիկ, այլովք ևս նշանօքն 'ի խորհուրդ Փրկչին:
- իը. Թէ ըսպ հրամանին Տեառն պարուիրեաց Մովսէս 'ի չորեքփասան աւուր ամսոյն զգնուլ զգարիկն. և շաղախել արեամբն զսեամս դրանցն. զոր և արարին՝ այնպէս:

ի՞նչ. Տասներորդ հարուած, մահ անդրանկացն Եգիպտացոց, յորմէ զարհուրեալ փարաւոն հրաման եր ելանել որդոցն Իսրայէլի:

Դ. Թէ ելին որդիքն Իսրայէլի յԵգիպտոսէ գիշերի առանց խմորոյ, կողոպտեալ զԵգիպտացիսն: Ել և խառնիճաղանճ բազում յօրար ազգաց ընդ նոսա:

ԼԱ. Պարտիրէ զի անթլիսարն մի՛ կերիցէ զգառն զաբկին, որպէս և չն՛ ևս մկրտեալն զհոգևոր գառնին Աստուծոյ:

ԼԲ. Զգուշացուցանէ դարձեալ ՚ի խմորոյ, և հասարարէ զօրէնս զաբկին. և խնդրէ ինքեան զանդրանիկս մարդոյ և զանասնոց:

ԼԳ. Թէ եբարձ Մովսէս զոսկերսն Յովսեփոս: Եւ զի սեամբ հրոյ և ամպոյ առաջնորդէր նոցա Աստուած ընդ ճանապարհս Կարմիր ծովուն:

ԼԴ. Թէ ել փարաւոն զհետ Իսրայէլի պարբաստութեամբ կառաց և զօրաց, յորոց զարհուրեալ Իսրայէլ. և պաշտպանեալ նոցա Աստուծոյ՝ անջրպետեաց ամպովն ՚ի մէջ երկոցունց, և հրամայեաց Մովսիսի բաժանել զծովն, ընդ որ էանց Իսրայէլ:

ԼԵ. Մտեալ Եգիպտացիք զհետ նոցա հեղձան ՚ի ջուրսն, որպէս բանասրկուն ՚ի զեմ Յորդանիս սուրբ աւագանին:

ԼԶ. Թէ մեծ փրկութեամբն հաւարաց Իսրայէլ, և երգեաց Աստուծոյ զօրհնութիւնս յաղթականս:

ԼԷ. Զի քաղցրացոյց փայրի զդառն ջուրս Մեռային. որպէս Քրիստոսի և խաչին զբնութիւնս:

ԼԸ. Եկին յԵղիմ. ուր երկոտասան աղբերքն և արմատենիք՝ ՚ի ցոյց խորհրդոյ, թէ յեր դառն վշտաց հասանէ մխիթարութիւն: Եւս և ՚ի քիպ երկոտասան և եւթանասուն սուրբ առաքելոցն վարդապետութեան:

ԼԹ. Ի հնգեդասաներորդ ատուր երկրորդի ամսեանն քրքնեցին, և եր նոցա Տէր զլորամարգն և զմանանայն չափով ըստ ատուր ատուր:

Խ. Սկիզբն օրինադրութեան ատուրն շաբաթո:

ԽԱ. Նրամայէ լնով չափովն զմանանայն ՚ի սափոր ոսկի, և դնել ՚ի պահեսարի ՚ի յիշարակ սքանչիցն, և ՚ի խորհուրդ Կուսին:

ԽԲ. Նասեալք յԹափիղիմ քրքնեցին վասն ջրոյ. և եր նոցա ջուր ՚ի վիմէն հարմամբ գաւազանին:

ԽԳ. Եկն Ամաղէկ պարերագմել ընդ Իսրայէլի, և քարածմամբ ձեռացն Մովսիսի յաղթահարեցաւ:

ԽԴ. Եկն Յոթոր աներն Մովսիսի ՚ի լուր սքանչելեացն. և հաւարացեալ՝ անդէն զոհս Աստուծոյ մարոյց:

ԽԵ. Թէ խրապուն Յոթորայ լուեալ, կարգեաց Մովսէս հազարապետս և հարիւրապետս դարել զԻսրայէլ:

ԽԶ. Յեր յիսուն ատուր ելիցն նոցա, քայ Աստուած օրէնս զբասն պարգամսն և այլ մասնատուր:

ԽԷ. Թէ ՚ի քեսիլ արհարացն զարհուրեցաւ ժողովուրդն, որով կրկին զգուշացուցանէ ՚ի կռամոլութենէ քանդակեալ նկարոյց: Եւ սեղան հողեղէն կամ յանրաշ քարանց ի՛ր առնել պարտիրէ, յոր ո՛չ ոք ելցէ. ՚ի խորհուրդ ողջս պահելոյ զշինուածս բնութեան:

ԽԸ. Յաւելու և զայս, զի յեր վեց ամի արձակեցն զճառայս Եբրայեցի. ՚ի խորհուրդ ազապելոյն զնեզ Քրիստոսի զկնի վեց դարուն:

խթ. Եւ թէ որ գորսար իւր վաճառէ, և թէ ոչ հաճեսցի ընդ նա որ գնեսցն:

ծ. Օրէնք վասն կամատր և ակամայ սպանողաց:

ծւ. Օրէնք հարկանողաց զծնողս:

ծբ. Մարդագողն մահոն սպանցի:

ծգ. Բամբաստոն ծնողացն սպանցի:

ծդ. Նարկանօղն զընկեր՝ ըստ չափոյ գանին քուժեսցի:

ծե. Սպանօղն զծառայ իւր՝ սպանցի. բայց թէ մի օր կամ երկու կեցցէ՝ մի՛ սպանցի:

ծզ. Վասն որ զկին յի հարցէ. թէ սաղմն աննկար ելցէ կամ թէ նկարեալ:

ծէ. Վասն որ հարկանէ զակն կամ զաքամն ծառայի:

ծը. Վասն թէ ցույ հարեալ զոք սպանցէ, և թէ զիւրք քերն նորա կամ ոչ:

ծթ. Թէ անասուն՝ ի հոր կամ ՚ի ջրհոր անկցի:

կ. Թէ ցույ զցույ հարեալ սպանցէ:

կւ. Որ արջառ կամ ոչխար գողացի:

կբ. Թէ որ զգողն ՚ի հաքանելն զքուն սպանցէ, թէ զիշերի կամ թէ ՚ի քունջեան:

կգ. Որ զայլոյ անդ կամ զայգի արածել քայցէ:

կդ. Թէ որ զանդս հրդեհիցէ:

կե. Վասն յաւանդ քուեալ գրոհից, թէ մեռցի կամ զողացի կամ զերի՛ առցի:

կզ. Վասն ՚ի վարձու առնելոյ իրիք:

կէ. Թէ որ խաբեսցէ զկոյս զոչ խօսեալ:

կը. Զկախարդս սպանանել:

կթ. Զանասնագէտս սպանանել:

հ. Զդիցապաշտս սպանանել թէ Բարայելացի իցէ:

հւ. Զպանդուխտ չնեղել:

հբ. Զայրիս և զորքս չզգուել:

հգ. Զքրալ զարծաթ վաշխի:

հդ. Զգրաւել զպարականին:

հե. Զհայհոյել զիշխանս, զորս և ասքուածս ասէ. կամ զկուռս իսկ:

հզ. Զպարուս կարոյ և զհնձանի ոչ հաքանել:

հէ. Զուրթերորդ ատուրն նուիրել զանդրանիկս անասնոց:

հը. Զգազանաբեկն ոչ ուրել:

հթ. Զհամբաւ սուր չընդունել:

ձ. Մի՛ կցորդել չարաց:

ձւ. Սուր չվկայել:

ձբ. Զդաքասպան մի՛ թիրել:

ձգ. Զնողորեալ և զանկեալ անասուն թշնամոյն՝ անպես ոչ առնել:

ձդ. Մի՛ առնուլ կաշառս իրաւանց:

ձե. Մի՛ նեղել զպանդուխտն:

ձզ. Զի յամն շաբաթու բերք այգեսցն և ծառոց՝ և քանակաց ևս լինիցի:

ձէ. Նանգչել յատուր շաբաթու:

ձը. Զանուանս դից ոչ յիշել:

ձթ. Զերիս քօնս յանդիման լինել երախայրեօք Էռանձնեայ Տէրութեանն:

ղ. Զզոհել ՚ի վերայ խնորոյ, և վասն ճարպոյ և երախայրեաց. և չեփել զգառն ՚ի կաթն մօր իւրոյ:

դն̄. Ի պահելն զհրամանն՝ պաշտպանել խոսքանայ ազգին յերեսաց Քանանացոցն՝ հրեշտակաւ և պիծակօք:

դբ. Կոչէ ընդ Մովսիսի ՚ի թիկունս լերինն և զԱհարոն որդուք և ելթանասուն ծերովքն:

դգ. Ի պարմելն Մովսիսի զհրամանն Աստուծոյ՝ յա՛նձն առ ժողովորդն լսել և առնել:

դդ. Գրեալ Մովսիսի զօրէնսն, շինէ սեղան, և կանգնէ վէմս երկոպասան:

դե. Երկրասարդքն հանեն զողջակէզս. զորոց արիւնն խառնեալ ջրով, սրսկէ զգրովքն և զժողովրդեամբն:

դզ. Նրաւիրեալք յառաջ և սրբեալք ելանեն Մովսէս և Ահարոնեանք, և ելթանասուն ալտորօքն, և ընդ ուրինն Աստուծոյ փեղեալ փեսանեն զի կայր ակն շափիղա:

դէ. Կոչի Մովսէս ՚ի վեր յայլում ատր առնուլ զպախարակս օրինացն. և յանձնեալ զժողովորդն Ահարոնի և Ովրայ՝ ինքն ելանէ հանդերձ Յիսուսի, և մտեալ ՚ի մէզն առ Աստուած՝ մնայ անդէն զիս փիւ և զիս գիշեր:

դը. Անդ իսկ ցուցանէ նմա Աստուած զձև խորանին իմանալապէս, և հրամայէ առնել զայն ըստ օրինակին յասացեալ նիւթոցն:

դժ. Տայ նախ զհանգամանս չափոյ փապանակին զքառութեանն և զքրովքէիցն. ուր և դնել հրամայէ զպախարակսն ՚ի փապանակին:

ձ. Առնել հրամայէ սեղան զխնկոցն և զկահս նորին. զխնկաղացն ուր աղային զխունկսն, և զայլսն ևս:

ձն. Սեղան երեսաց հացին զառաջատր սեղանն է, զոր հինգկանգնեան ասէ յառնելն:

ձբ. Ի փաղանդէ միոյ ոսկոյ զաշտանակն և զճրագունսն առնել հրամայէ:

ձգ. Խորան առնել փասնփեղկեան, և նուարփան՝ որ է ծածկոյթ մագեղէն. և այլ ծածկոյթ ՚ի կարմիր մորթոց. և աստի անտի սիւնս ևս. և երկու սիւնս յանկեան, և վեց ՚ի թիկանց, ընդ ամենայն ևս և Ը:

ձդ. Եւ վարագոյր ծածկոյթ փապանակին ՚ի վերայ սեանց չորից:

ձե. Դնել ասէ արփաքոյ այսր վարագորի զսեղան հացին ՚ի կողմն հիւստոյ, և զաշտանակն ՚ի հարաւակողմն, և զսեղան խնկոցն:

ձզ. Եւ այս արփաքին խորանիս վարագոյր առնել ՚ի վերայ սեանց հնգից:

ձէ. Եւ ՚ի դուռն խորանին զպղնձի սեղանն զողջակիզաց:

ձը. Շուրջ զխորանան պարսպածն՝ առագաստ առնել, հարիւր կանգուն ընդ հարաւ, և հարիւր ընդ հիւստի, և յիսուն ընդ արևելս, և յիսուն ընդ արևմուտս:

ձթ. Ի ձիթոյ ձիթենեաց լուցցէ Ահարոն զճրագունսն յերեկորեայ մինչև ցառաւօտն:

ձժ. Առնել հրամայէ պարմուճան Ահարոնի ցպճղունսն, յոսկոյ և ՚ի ծիրանոյ ՚ի պատիւ փառաց. թո՛ղ զբեհեզեայ պարմուճանն, որով ՚ի սուրբն սրբոց մտնէր:

ձճ. Ի սոցուն նիւթոց և զվակասն ուսանոց, յորոյ ուսոցն վերայ երկու ականք զըմրըխփեայք՝ յանդիմանութիւնն և ճշմարտութիւնն:

ձՄ. Վահանակն անօտր կրատեայ ՚ի լանջսն և ՚ի թիկունս. և մանուածոյքն վերջք չուանք հիւսուածու կապել զվահանակն ընդ ուտովք և ընդ անթովք:

ձԺ. Ի փախարակն դափաստանի՝ որ է կրծանոցն, ընդելուզանել ասէ զա-

կանան երկուրասանս. իսկ վահանակն զոր աստ ասէ, կամ նոյն է զոր նախ ասաց, կամ երկու փախարակ այլ է 'ի թիկանց և 'ի լանջաց, պնդել զվակասն զի մի՛ զերծանիցի:

ճժհ. Վարաակն ներքնա՛կ է. կապուրակ անդերձ է, պճղնատր 'ի ներքոյ վա- կասին ունելով 'ի ստորոտս զանկակս և նռնաձնս:

ճժե. Թիթեղնն ոսկի թերթ անօտր 'ի խոյր զխոյն 'ի վերայ ճակարուն:

ճժգ. Յիշէ դարձեալ զպարմուճանն բեհեզեղէն:

ճժէ. Զապարաւշն վերին գօրի ասեն զանթովքն 'ի վերայ պճղնատր պարմու- ճանին. և կամար ըուն գօրին 'ի վերայ միջոյն. և անդրավարպիքն 'ի ցոյցս ողջախոհութեան: (Իսկ Յուդիթն զապարաւշն 'ի ճակար կապել ասէ. այլ այն զարդ կանացի է:)

ճժը. Նուէրք քահանայանալոյ Ահարոնի և որդոց նորա. զորս լուացեալ ջրով, և զգեցուցեալ մաքուսցէ զողջակէզսն, և արեամբ և խղով օճցին հանդերձիք քահանայութեանն:

ճժթ. 'Ի խոյէ անփի կապարման՝ զերբուծն մասն առնել Մովսիսի, յօրինակ՝ զսկիզբն և զկապարումն ամենիցն անդամոց բաժին Աստուծոյ նուիրել:

ճժի. 'Ի մասնէ քահանայիցն մի՛ կերիցէ օտար՝ որ չէ՛ գործակից քահանայու- թեանն:

ճժիւ. Սեղանն ևս սրբել ասէ, որ սրբէ զ'ի վերայ եղեալսն 'ի փիպ Քրիստոսի: ճժիք. Երկուս զառիսն, զմին առաօտրու և զմիսն երեկոյի՛. երեկոյին՝ այժմուցս խորհուրդ Քրիստոսի, և առաօտրուն՝ հանդերձելոցն. ուր և անդ՝ նա՛ ինքն է վայելքն մեր:

ճժկ. Սեղանն խնկոց որիչ է՝ յորմէ խնկաղացն ասաց, զի անդ աղացեալն անսր լինէր պահեցեալ: Ուր և միանգամ քահանայապետն 'ի փարոջ քաւէր:

ճժկ. Տրամայէ 'ի քսանամենից առնուլ զկէս երկդրամեան հաս Տեառն:

ճժն. Ասագանն առ 'ի լուանալ 'ի խորհուրդ նորոյս, առանց որոյ լուացման զգործս և զգնացս՝ ոչ մտցէ որ յարքայութիւն:

ճժո. Նիկթ իւղոյն օծութեան խորհուրդ չորից առաքինութեանց. և օտարի ոչ փալն 'ի զգուշութիւն, զանուն քրիստոնէութեան և առաքելական պապոտոյ մի՛ փալ անարժանիցն:

ճժի. Եւ չորք խունկքն ցամաք ծխելոյ 'ի հուր, անուշահո՛ր վարս զկնի օժմանն:

ճժը. Յուցելոց ահա նիթոցն և կահից կոչէ Աստուած հանճարիչս զԲեսելիէլ Ովրեանց Յուդայեան, և զԵղիաբ 'ի ցեղէն Դանայ:

ճժթ. Զգուշացուցանէ ևս վասն զշաբաթն պարուելոյ:

ճժ. Տայ Մովսիսի զփախարակսն զաստուածագիրս:

ճժւ. Թէ ժողովուրդն կուտեալ 'ի վերայ Ահարոնի արարին ո՛րթ, և կռապաշ- արեցին:

ճժբ. Ազդ արար Աստուած Մովսիսի զանօրինել ժողովրդեանն:

ճժգ. Թէ աղաչեալ Մովսիսի ցածեալ Տէր 'ի ցասմանէն:

ճժդ. Իջեալ Մովսէս 'ի լեռնէն, և վասն մեծ չարեացն նոցա խորպակեաց իսկոյն զփախարակսն:

ճժե. Այրեաց զորթն զայն և խարսեաց և արկ 'ի վրակն ըմպել 'ի պարիժ երկրպագողաց նորին շնացելոց:

ճժզ. Վշտամբէ զԱհարոն ընդ այնր. և նա ցուցանէ զյանդգնութիւն խիստ ժո-

դովրդեանն պարճան որթուն:

ճլէ. Նրամանան Մովսիսի մարչին Ղևարացիքն սրով առնուլ վրէժս յերկրպագուաց որթուն. և առնուն ընդ այնր օրհնութիւն քահանայութեան:

ճլը. Յուցանէ Մովսէս ժողովրդեանն զմեծութիւն մեղաց առնելեաց որթուն. և ինքն դարձեալ աղաչէ զՏէր ընդ մեղատրացն:

ճլթ. Չառնենն անպարպ ասէ թէ ոչ զղջասցին. թէպէր ներէ առժամայն. և առաջնորդել նմա հրամայէ. զորս և հարկանէ ապա՝ սարակմամբ առ սակա սակա:

ճխ. Նրեշարակ քալ առաջնորդ նոցա ասէ և ոչ ինքն. և կշարամբէ զխսարարութիւնն և զուզն կերպարանօք, և զգուշացուցանէ դարձեալ զնոսա:

ճխա. Թէ խորանն Մովսիսի կոչեցա խորան վկայութեան. զի չն՝ ևս էր կազմեալ բուն խորանն:

ճխբ. Խնդրէ Մովսէս քեսանել զԱստուած իսկութեամբ, և լսէ՝ թէ գյեպոյս փառաց ինոց ցուցից քեզ:

ճխգ. Նրաման առեալ Մովսիսի կոփէ երկուս քարեղէն քախարակս. և առեալ ելանէ ՚ի լեռնն. ուր իջեալ առ նմա Տէր ՚ի ծերպ վիմին՝ փրիական անուամբ զնա մեծարէ. ուստի զօրացեալ կարդաց զխորհրդական անուանն ՚ի վերայ Աստուծոյ. և հայցեաց դարձեալ զերթալն Աստուծոյ ընդ նոսա:

ճխդ. Լնո՞ Աստուած զհայցուածս նորա, սքանչելեօք մերժել զԶանանացին, և զգուշացուցանէ զժողովուրդն ՚ի կրկին պռնկութենէ, զի Աստուած նախանձոր է, և ոչ ներէ:

ճխե. Պարուիրէ դարձեալ վասն քօնի բաղարջակերպացն:

ճխզ. Նրամայէ դարձեալ՝ զի իր իսկ քացեն զանդրանիկսն ամենայն:

ճխէ. Յիշէ դարձեալ վասն շաբաթու և վասն քօնի եւթներորդացն, և քաղաւարահարաց. և երիցս ՚ի քարուշ յանդիման լինել ինքեան ընծայիւք:

ճխը. Մի՞ զենցես զգոհս իմ ՚ի վերայ խմորոյ: Թուի թէ ՚ի խմորոպ աման զարիւնն չառնուլ:

ճխթ. Զառաջինս արմբեացն ՚ի քուն Տեառն նուիրել:

ճծ. Մի՞ եփել զգառն ՚ի կայթն մօր իւրոյ:

ճծա. ՚Ի լրումն երկրորդի այսմ քառասնեկիս՝ հրամայէ Աստուած Մովսիսի գրել զպարգաման յողորթիւն ժողովրդեանն. զոր և ինքն Աստուած գրեաց զառաջին քասնեակն ՚ի քախարակսն երկրորդս քարեղէնս:

ճծբ. Զի փառատրեցան երեսքն Մովսիսի, ՚ի լրումն խոսքմանն Աստուծոյ թէ հրաշս նոր գործեցից. ուստի և վասն ոչ կարելոյ նոցա հայել՝ արկանէր քօղ զերեսօք իւրովք:

ճծգ. Երկրորդեաց նոցա զհրամանս օրինացն, և հրամայեաց բերել զնիւթսն ՚ի կազմել խորանին:

ճծդ. Թէ յօժարութեամբ յաճախեաց ժողովուրդն ՚ի բերել զնիւթսն ասացեալս. զորս և քան ՚ի ձեռս Բեսելիելի և Եղիաբու:

ճծե. Թէ գործեցին զփեղկս խորանին, և զամենայն կազմած նորին. և զվարագոյրսն:

ճծզ. Զի արար՞ զքասանակն ըստ ցուցելում օրինակին, և զքաութիւնն և զքերոքսն:

ճծէ. Զառաջատր սեղանն աստ՝ ինկոցն է. զի և զկահս նորին զհե՛ր բերէ

զինկադացն և գայլսն:

ճճը. Ջի արար գաշտանակն ոսկի՝ ձոյ՝ կահիւքն:

ճճթ. Սեղանն ոսկի հինգ կանգնեան՝ գառաջաւորն է, յորոյ վերայ հացն երեսաց յառաջին արմրեաց դնիւր:

ճկ. Ջի արար գեղն սուրբ օծութեան, և գիտունկսն ծխելոյ:

ճկա. Արար գետեանն պղնձապար որ է ողջակիզացն, ՚ի բորուառացն Կոր–խեանց՝ գոր ՚ի Թիսն սաւ:

ճկբ. Իսկ և զաւագանն ՚ի հայելեաց կանանց պահողաց:

ճկգ. Արար գառագաստն ՚ի բարձրութիւն կանգունս հնգեպասան. իսկ գորանն առագաստ՝ կանգունս քսան:

ճկդ. Միահամուռ թուէ զկշիռ ոսկոյ և գարծաթոյ, և զթիւ համարոյ ժողովրդեանն զանցելոցն ՚ի հանդիսի, որք և պարասպեցին իսկ զնիւթսն:

ճկե. Արարին զպարմուճանն և զվակասն, և զտախտակն զականակապ:

ճկզ. Եւս և զպարմուճանն վրաւակ պճղնաւոր, զանկակօք և նռնաձնիւք:

ճկէ. Եւս և զպարմուճանն բեհեգեղէն, զապարաւշն զխոյրն, և զոսկի թիթեղնն ՚ի խոյրն ժապարհնեալ:

ճկը. Ջի կարարեալ զգործն ամենայն բերին առաջի Մովսիսի, և օրհնեաց զնոսա Մովսէս:

ճկթ. Ջի հրամայեաց Աստուած Մովսիսի կանգնել զխորանն ՚ի մուր ամսոյն առաջնոյ, և օճանել զնա և զամենայն կահ նորա, և զԱհարոն և զորդիս նորա յօժումն քահանայութեան:

ճհ. Կանգնեաց Մովսէս զխորանն ըստ հրամանի Տեառն, և ծածկեաց զնա ամպն, և լի՛ եղև խորանն փառօքն Տեառն:

ԵԼՔ

- 1 **Ա**ՅՍ են անուանք որդուցն Իսրայելի մարելոցն յԵգիպտոս հան– **Ա**
դերձ Յակոբաւ հարբն իւրեանց. իւրաքանչիւր ըստ համօրէն
2 րանց իւրեանց մրանէին: ² Ռոբէն. Շմաւոն. Ղևի. Յուդա.
3, 4 ³ Իսաքար. Զարուդոն. և Բենիամին: ⁴ Դան. և Նեփթաղիմ. Գադ. և
5 Ասեր: ⁵ Եւ էին ամենայն ոգիք ելեալք ՚ի Յակոբայ, եւթանասուն և հինգ
6 ոգի. և Յովսէփ էր յԵգիպտոս: ⁶ Վախճանեցաւ Յովսէփ՝ և ամենայն
7 եղբարք նորա, և ամենայն ազգն այն: ⁷ Եւ որդիքն Իսրայելի աճեցին և
յոռացան. բազմանային և զօրանային յոյժ. զի բազմացուցանէր զնոսա
երկիրն:
- 8, 9 ⁸ Եկաց այլ թագաւոր՝ որ ոչ գիպէր զՅովսէփ: ⁹ Եւ ասէ ցազգն իւր. **Բ**
Ահա ազգ որդուցն Իսրայելի մե՞ծ է զօրութեամբ, և զօրանայ քան զմեզ:
10 ¹⁰ Արդ՝ եկայք հնարեսցուք ինչ նոցա. գուցէ՝ բազմանայցեն. և յոր–
ժամ դիպեսցի մեզ պարերազմ, յաւելուցուն և նոքա ՚ի թշնամիսն. և
11 մարտուցեալ ընդ մեզ, ելանիցեն՝ յերկրէ ասփի: ¹¹ Եւ կացոյց ՚ի վե–
րայ նոցա գործավարս, զի չարչարեսցեն զնոսա ՚ի գործ: Եւ շինեցին
12 քաղաք: ¹² Եւ որչափ ճնշէին զնոսա, այնչափ առաւել բազմանային և
13 զօրանային յոյժ: ¹³ Եւ զարշեցուցանէին Եգիպտացիք զորդիսն Իսրա–
յելի: Եւ յաղթահարէին Եգիպտացիք զորդիսն Իսրայելի բռնութեամբ:
14 ¹⁴ Եւ կեղէին զկեանս նոցա ՚ի գործ խիստ կատոյց և աղիւսարկի, և յա–
մենայն գործ դաշտաց. ըստ ամենայն գործոյ իւրեանց՝ որով ծառայե–
ցուցանէին զնոսա բռնութեամբ:
- 15 ¹⁵ Եւ խօսեցան արքայն Եգիպտացոց ընդ ճնուցիչսն Եբրայեցոց. **Գ**
16 ընդ միում որում անուն էր Սեփովրա, և անուն երկրորդին Փուա. ¹⁶ և
17 ասէ. Յորժամ ճնուցանիցէք զկանայս Եբրայեցիս, և իցեն մերձ ՚ի
18 ճնունդս. թէ արու իցէ՝ սպանջիք զնա, և թէ եզ՝ ապրեցուցանիջիք: ¹⁷ Եւ
19 երկեան՝ ճնուցիչքն յԱստուծոյ. և ոչ արարին՝ որպէս և հրաման ետ
20 նոցա արքայն Եգիպտացոց. և ապրեցուցանէին զարուսն: ¹⁸ Կոչեանց
21 արքայն Եգիպտացոց զճնուցիչսն՝ և ասէ ցնոսա. Զի՞ է զի արարէք
22 զիրսն զայնոսիկ և ապրեցուցէք զարուս: ¹⁹ Եւ ասեն ճնուցիչքն ցփա–
րաւոն. Ոչ իբրև զկանայս Եգիպտացիս են Եբրայեցիքն. քանզի նախ
20 ծնանին մինչ չև՝ մրեալ առ նոսա մանկաբարձաց: Եւ ծնանէին: ²⁰ Եւ
21 բարի առնէր Աստուած մանկաբարձացն: Եւ բազմանայր յոյժ ժողո–
22 վուդն, և զօրանայր յոյժ: ²¹ Յորմէհեպէ երկեան մանկաբարձքն յԱս–
22 տուծոյ, արարին իւրեանց փունս: ²² Նրաման ետ փարաւոն ամենայն
ժողովրդեան իւրում, և ասէ. Զամենայն արու որ ծնանիցի Եբրայեցոց,
ի գետ ընկեսցիք, և զամենայն եզ՝ ապրեցուցանիջիք:
- 2 ¹ Եւ էր անդ ոմն յազգէ Ղևեայ, որ ան իւր կին ՚ի դստերաց ան– **Դ**

1. 7 *Ոսկան.* Աճեցին և յոռացան: 8 *Ոմսնք.* Որ ոչ ճանաչէր զՅովսէփ: 11 *Ոմսնք.*
Եւ զՌամսէ և զՈվմ: 15 *Ոմսնք.* Ընդ միումն... Սեփովրա: 21 *Ոսկան.* Երկեան
մանկաբարձքն և արարին իս: 22 *Ոմսնք.* Որ ծնանի Եբրայ:

փի Ղևեայ: ²Եւ յղացա՛ ծնաւ արու: Եւ փեսանէին զնա կայրա՛ն. և 2
 թաքուցին զնա ամիսս երիս: ³Եւ իբրև ո՛չ ևս կարէին թաքուցանել, ա՛ն 3
 մայրն նորա փապանակ պրտուեայ, և ծեփեաց զնա կարածիւթով. և եղ
 ՚ի նմա զմանուկն, և ընկէ՛ց զայն ՚ի խաղ մի առ ափն գետոյն: ⁴Եւ դիպէր 4
 քոյրն նորա ՚ի հեռասպանէ, փեսանել թէ զի՛նչ անցք անցանիցեն ընդ
 նա: ⁵Եւ իջեալ դուստրն փարաւոնի լուանալ ՚ի գետն. և նաժիշտք նորա 5
 շրջէին առ գետովն: Եւ փեսեալ զփապանակն ՚ի խաղի անդ, առաքեաց
 զնաժիշտ քի առնուլ զնա: ⁶Եբաց՝ և երես զմանուկն. և լայր մանուկն 6
 ՚ի փապանակի անդ: Խանդադարեցաւ զնովաւ դուստրն փարաւոնի, և
 ասէ. ՚Ի մանկա՛նց Եբրայեցոց է դա: ⁷Եւ ասէ քոյրն նորա ցրուստրն 7
 փարաւոնի. Կամի՛ն զի կոչեցից քեզ կին մի դայեակ ՚ի Նեբրայեցոց
 անփի. և սնուցանիցէ՛ քեզ զմանուկդ: ⁸Ասէ դուստրն փարաւոնի. Երթ: 8
 Գնաց աղջիկն և կոչեաց զմայր մանկանն: ⁹Եւ ասէ ցնա դուստրն փա- 9
 րաւոնի. Ա՛ն զմանուկդ, և սնո՛ր ինձ զդա. և ես փաց քեզ զվարձս քո: Եւ
 ա՛ն կինն զմանուկն՝ և սնոյց զնա: Եւ իբրև հասարարեցաւ մանուկն, աժ
 զնա առ դուստրն փարաւոնի, ¹⁰և եղև նմա յորդեգիրս: Եւ անուանեաց
 զանուն նորա Մովսէ՛ս. ասէ. ՚Ի ջրոյ՛ անփի հանի զդա:

Ե ¹¹Եւ եղև յետ ատուրց բազմաց, իբրև եղև մե՛ծ Մովսէս, ել՛ առ եղբարս 11
 իւր որդիսն Իսրայէլի, հայեցեալ ՚ի չարչարանս նոցա. ետքն այր մի
 Եգիպտացի, զի հարկանէր զոմն Եբրայեցի յեղբարց իւրոց՝ յորդոցն
 Իսրայէլի: ¹²Նայեցեալ յայս կոյս յայն կոյս՝ ո՛չ զոք փեսանէր. եհար՛ 12
 զԵգիպտացին, և ծածկեաց զնա ընդ աւագով: ¹³Եւ ելեալ յերկրորդում
 ատուր, փեսանէր երկուս արս Եբրայեցիս ընդ միմեանս մարտուցեալս.
 և ասէ ցայրն որ զրկէրն. Ընդէ՛ր հարկանես զընկերդ: ¹⁴Եւ նա ասէ. Ո՛ր 14
 կացոյց զքեզ * այր իշխան և դարաւոր ՚ի վերայ մեր. եթէ սպանանել
 զիս կամիցիս որպէս երէկ սպաներ զԵգիպտացին: Զահի՛ հարաւ Մով-
 սէս՝ և ասէ, թէ. Այնպէս յայտնի՛ եղև բանն: ¹⁵Եւ լուս փարաւոն զբանն, 15
 և խնդրէր սպանանել զՄովսէս: Եւ փախտաւ Մովսէս յերեսաց փարա-
 տնի, և բնակեաց յերկրին Մադիամու:

Զ Եւ եկեալ յերկրին Մադիամու՝ նստաւ առ ջրհորի միում: ¹⁶Եւ քրմին 16
 Մադիամացոց էին դստերք եւթն, որ արածէին զխաշինս հորն իւրե-
 անց, և եկեալ էին հանել ջուր, մինչև լցին զաւագանսն, արբուցանել
 իաշանց հորն իւրեանց: ¹⁷Եւ եկեալ այլ հովիւք՝ մերժեցին զնոսա ՚ի 17
 բաց: Յարուցեալ Մովսէս թափեաց զնոսա. և եհան նոցա ջուր, և
 արբոյց զխաշինս նոցա: ¹⁸Եւ եկին առ Նոագովէ հայրն իւրեանց: Եւ 18
 նա ասէ ցնոսա. Զի՛ է զի յարևու եկիք այսօր: ¹⁹Եւ նոքա ասեն. Այր մի
 Եգիպտացի փրկեաց զմեզ ՚ի հովուաց անփի. և եհան ջուր և արբոյց
 իաշանց մերոց: ²⁰Եւ նա ասէ ցոստերսն իւր. Եւ ո՛ր է, ընդէ՛ր թողէք 20
 զայրն. արդ՝ կոչիցէք զնա՝ զի կերիցէ հաց: ²¹Եւ բնակեցաւ Մովսէս առ 21
 առնն, և ետ զՄեպփովրա դուստր իւր Մովսիսի կնութեան: ²²Յղացաւ 22
 կինն՝ և ծնաւ որդի. և անուանեաց զանուն նորա Մովսէս Գերսամ. ասէ՛

2. 5 Ուսկան. Առաքեաց զնաժիշտն առնուլ: **13 Ունակք.** Եւ ասէ ցայն որ զրկ՛: **14 Ունակք.** Զքեզ յայր իշխան... որպէս և երէկ սպա՛: **16 Ունակք.** Մինչ լցին զաւագանն: **18 Ունակք.** Զի՛ է, յարևի եկիք այսօր: **20 Այլք.** Արդ կոչեցէք զնա:

զի պանդոկիսը եւ եւ յօրար երկրի:

23 ²³Եւ յետ ատուց բազմաց մեռալ թագաւորն Եգիպտացոց. և քա- Է
ռապէին որդիքն Իսրայելի ՚ի գործոյ անարի, և աղաղակէին ՚ի վեր: Եւ ել
24 աղաղակ նոցա առաջի Ասրուծոյ ՚ի գործոյ անարի: ²⁴Եւ լուա Ասրուած
հեծութեան նոցա: Եւ յիշեաց Ասրուած զուխար իւր որ ընդ Աբրաամու
25 և Սահակայ և Յակոբայ: ²⁵Եւ հայեցաւ Ասրուած յորդիսն Իսրայելի. և
ծանուցաւ նոցա:

3 ¹Եւ Մովսէս արածէր զհաշիմս Յոթորայ աներոյ իւրոյ՝ քրմին Մա-
դիանացոց. և ամ զհաշիմսն յանապար. և եկն ՚ի լեռանն Ասրուծոյ
2 ՚ի Քորէբ: ²Եւ երևեցաւ նմա հրեշտակ Տեառն բոցով հրոյ ՚ի միջոյ
մորենոյ: Եւ քեսանէր զի մորենին վառեալ էր հրով, և ոչ այրէր մորե-
3 նին: ³Եւ ասէ Մովսէս. Անցեալ քեսից գրեսիլն զայն մեծ, զի՞ է՞ զի ոչ
4 այրի մորենին: ⁴Իբրև երես Տէր եթէ մերձենայ քեսանել, կոչեաց զնա
5 Տէր ՚ի միջոյ մորենոյն, ասէ. Մովսէս Մովսէս: Եւ նա ասէ. Զի՞ է: ⁵Եւ
ասէ. Մի՛ մերձենար այսր. լոյժ զկօշիկս քո՛ յօրից քոց. զի քեղիդ յորում
6 կան դու ՚ի դմա՛ երկիր սոյրբ է: ⁶Եւ ասէ ցնա. Ես եմ Ասրուած հօր քոյ,
Ասրուած Աբրաամու. և Ասրուած Սահակայ. և Ասրուած Յակոբայ: Եւ
դարձոյց Մովսէս զերեսս իւր, քանզի երկնչէր հայել առաջի Ասրուծոյ:
7 ⁷Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Տեսանելով քեսի զչարչարանս ժողովրդեան
8 իմոյ՝ որ յԵգիպտոս. ⁸և լուայ աղաղակի նոցա ՚ի գործավարացն իւրե-
անց, զի գիտնմ զվիշտս նոցա. և իջի փրկել զնոսա ՚ի ձեռաց Եգիպ-
տացոցն, և հանել զնոսա յերկրէն յայնմանէ, և քանել զնոսա յերկիրն
բարի՛ և յընդարձակ. յերկիր՝ որ բոխէ զկաթն և զմեղր. յերկիրն Քա-
նանացոց, և Քեպացոց, և Ամովրիացոց, և Փերեզացոց, և Խնացոց,
9 և Գերգեսացոց, և Յեբուսացոց: ⁹Եւ արդ՝ առաքիլ աղաղակ որդոցն
Իսրայելի հասեալ է առ իս, և քեսի ես զնեղութիւնն՝ զոր նեղեն զնո-
10 սա Եգիպտացիքն: ¹⁰Եւ արդ՝ եկ առաքեցից զքեզ առ փարաւոն արքայ
Եգիպտացոց, և հանցեն զժողովուրդ իմ զորդիսն Իսրայելի յերկրէն
Եգիպտացոց:

11 ¹¹Եւ ասէ Մովսէս ցԱսրուած. Ո՛վ եմ ես՝ զի երթայցեմ առ փա- Ը
րաւոն արքայ Եգիպտացոց, և հանիցեմ զորդիսն Իսրայելի յերկրէն
12 Եգիպտացոց: ¹²Եւ ասէ. Ե՛ն եղէց ընդ քեզ. և այս եղիցի քեզ նշան
թէ ե՛ն առաքեցի զքեզ հանել զժողովուրդ իմ յԵգիպտոս, պաշտեսցիք
13 զԱսրուած ՚ի լերինս յայսմիկ: ¹³Եւ ասէ Մովսէս ցԱսրուած. Ահա ես
երթեալ առ որդիսն Իսրայելի, ասիցեմ ցնոսա. Ասրուած հարցն ձերոց
առաքեաց զիս առ ձեզ. և հարցանիցեն զիս՝ թէ զի՛նչ անուն է նորա,
14 զի՛նչ ասացից ցնոսա: ¹⁴Եւ ասէ Ասրուած ցՄովսէս. Ես եմ Ասրուած
որ Է՛ն: Եւ ասէ. Այսպէս ասացես ցորդիսն Իսրայելի, որ Է՛ն առաքեաց
15 զիս առ ձեզ: ¹⁵Եւ ասէ դարձեալ Ասրուած ցՄովսէս. Այսպէս ասացես
ցորդիսն Իսրայելի: Տէր Ասրուած հարցն ձերոց, Ասրուած Աբրաամու,

23 *Ոմանք.* Եւ աղաղակեցին ՚ի վեր: *Ոսկան.* Առաջի Տեառն...: 24 *Ոսկան.* և լուա Տէր...: 25 *Ոսկան.* Եւ հայեցաւ Տէր: 3. 1 *Ոմանք.* Յոթորայ աներոյ իւրոյ: 3 *Բազումք.* Զքեսիլն մեծ զայն.. զի ոչ այրիցի: 6 *Ոսկան.* Վայիլ առաջի Տեառն: 11 *Ոմանք.* Եւ հանցեն զորդիսն Իսրայելի: 13 *Յօրինակին.* Ահա ես երթալ առ որ՛:

և Աստուած Սահակայ, և Աստուած Յակոբայ, առաքեաց զիս առ ձեզ: Այս է անուն իմ յաիսրեանական, և յիշարակ ազգաց յազգս: ¹⁶Արդ՝ երթեալ ժողովեացես զձերակոյր որդոցն Իսրայէլի, և ասասցես ցնոսա: Տէր Աստուած հարցն ձերոց երևեցաւ ինձ. Աստուած Աբրահամու, և Աստուած Սահակայ, և Աստուած Յակոբայ՝ և ասէ. Այցելութեամբ այցարարից ձեզ. և որ ինչ անցք անցին ընդ ձեզ յԵգիպտոս, ¹⁷և ասեմ. ¹⁸Նանից զձեզ յերկրէ չարչարանաց Եգիպտացոցն, յերկիրն Քանանացոց, և Քերացոց, և Ամովրիացոց, և Փերեգացոց, և Գերգեսացոց, և Խևացոց, և Յերուսացոց. յերկիր՝ որ բոխէ զկախն և զմեղր:

Թ ¹⁸Եւ լուիցեն ձայնի քում: Եւ մտցես դու, և ձերակոյր որդոցն Իսրայէլի առ փարաւոն արքայ Եգիպտացոց, և ասասցես ցնա. Տէր Աստուած Եբրայեցոց կոչէ՛ զմեզ առ ինքն. արդ՝ երթիցուք մեք երկցաւորց ճանապարհ յանապար. զի զոհեսցուք Տեառն Աստուծոյ մերում: ¹⁹Եւ ես զիսեմ, եթէ ոչ թողուցու զձեզ արքայն Եգիպտացոց գնալ, եթէ ոչ հզօր ձեռամբ: ²⁰Եւ ձգեալ զձեռն իմ հարից զԵգիպտոս ամենայն սբանչելեօք իմովք՝ զոր արարից ՚ի նոսա. և ասա արձակեսցէ զձեզ: ²¹Եւ քաց շնորհս ժողովրդեան իմոյ առաջի Եգիպտացոցն. և յորժամ ելանիցեք, մի՛ ելանիցեք դապարկք: ²²Այլ խնդրեսցէ կին ՚ի դրացոյ և յերդակցէ իւրմէ անօթս ոսկոյ և անօթս արծաթոյ, և հանդերձս. և զարդարեսցիք զուսպերս և զդսպերս ձեր. և դաւաճանեսցիք զԵգիպտացիսն:

Ժ ¹Պարասխանի եր Մովսէս՝ և ասէ. Եթէ չհաւարայցեն ինձ, և ոչ լուիցեն ձայնի իմում, քանզի ասիցեն, թէ չիք երևեալ քեզ Աստուծոյ. զի՛նչ ասացից ցնոսա: ²Ասէ ցնա Տէր. Զի՛նչ է այդ որ ՚ի ձեռին քում է: Եւ նա ասէ. Գաւազան: ³Եւ ասէ. Ընկեա՛ զդա ՚ի գետին: Եւ ընկեց զնա ՚ի գետին: Եւ եղև օձ, և փախեաւ Մովսէս ՚ի նմանէն: ⁴Եւ ասէ Տէր ԳՄովսէս. Զգեա՛ զձեռն քո՝ և բռնն հար զպրանէն: Եւ ձգեաց Մովսէս զձեռն իւր, և բռնն ետար զպրանէն. և եղև զաւազան ՚ի ձեռին նորա: ⁵Զի հաւարասցեն քեզ՝ թէ երևեալ է քեզ Տէր Աստուած հարցն նոցա. Աստուած Աբրահամու, և Աստուած Սահակայ, և Աստուած Յակոբայ: ⁶Ասէ ցնա դարձեալ Տէր. Արկ զձեռն քո ՚ի ծոց քո: Եւ արկ զձեռն իւր ՚ի ծոց իւր, և եհան զնա ՚ի ծոցոյ իւրմէ, և եղև ձեռն նորա բորոպ իբրև զձին: ⁷Եւ ասէ ցնա. Արկ զձեռն քո ՚ի ծոց քո: Եւ արկ զձեռն իւր ՚ի ծոց իւր: Եւ եհան զնա ՚ի ծոցոյ իւրմէ, և դարձեալ անդրէն ՚ի նոյն հասարպեցաւ ՚ի գոյն մարմնոյ իւրոյ: ⁸Եթէ ոչ հաւարայցեն քեզ՝ և ոչ լուիցեն ձայնի առաջնոյ նշանին, հաւարասցեն քեզ ձայնի երկրորդի՛ նշանիդ: ⁹Եւ եղիցի եթէ ոչ հաւարասցեն երկուցունց նշանացդ այդոցիկ, և ոչ լուիցեն ձայնի քում, առցես դու ՚ի ջրոյ գետոյն՝ և հեղցես ՚ի ցամաքի. և եղիցի ջուրն՝ զոր առնուցուս ՚ի գետոյն, արիւն ՚ի ցամաքին: ¹⁰Եւ ասէ Մովսէս ԳՏէր. Աղաչեմ զքեզ Տէր, չեմ բաւական, որպէս թէ յերկէ և յեռանպէ, և ոչ յորմէ՛հետէ սկսար խօսել ընդ ժառայի քում. զի

16 *Ոմանք.* Այց արարի ձեզ: 18 *Ոմանք.* Եւ ասասցես ցնոսա. Տէր Աստուած: 21 *Ոմանք յաւելուն.* Առաջի արքային Եգիպտացոց: 4. 1 *Այլք.* Եթէ ոչ հաւարայցեն ինձ: 9 *Ոմանք.* Առցես ջուր ՚ի գետոյն՝ և հեղ՛... ՚ի գետոյ անպի՛ արիւն ՚ի ցա՛:

- 11 նրբաձայն և ծանրալեզուն եմ ես: ¹¹ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Ո՛վ երբ բերան
 12 քէն են Աստուած: ¹² Եւ արդ՝ երթ, և են բացից գրերան քո. և խելամոնկ
 13 արարից գրե՛զ՝ զոր պարսից իցէ խօսել: ¹³ Եւ ասէ. Աղաչեն գրե՛զ Տէր.
 14 ա՛ն քեզ ՚ի ձեռն զայլ ոք զօրաւոր՝ զոր առաքիցես: ¹⁴ Եւ բարկացաւ Տէր
 15 սրբամարտեամբ ՚ի վերայ Մովսիսի՝ և ասէ. Ո՛չ աւանիկ կայ Ահարոն
 16 եղբայր քո Ղևրացի. զհարեմ զի խօսելով խօսեսցի նա ընդ քեզ: Եւ
 17 ահա նա ելցէ ընդ առաջ քո, և ՚ի փեսանէլն գրե՛զ բերկրեսցի՝ ՚ի միտս
 18 իր: ¹⁵ Եւ խօսեսցին ընդ նմա, և փացեն զպարգամս իմ ՚ի բերան նո-
 19 րա. և ես բացից գրերան քո և գրերան նորա, և խելամոնկ արարից
 20 զձե՛զ՝ զի՛նչ առնիցէք: ¹⁶ Եւ նա՛ խօսեսցի առ ՚ի քէն ընդ ժողովրդեանն:
 21 Եւ նա եղիցի քեզ բերան. և դու եղիցես նմա յաստուածակոյս կողմանէ:
 22 ¹⁷ Եւ զգաւազանդ որ դարձաւ յօձ՝ առցեն ՚ի ձեռնին քում, որով արա-
 23 սցես նշանս: ¹⁸ Գնաց՝ Մովսէս՝ և դարձաւ առ Յոթոր աներ իր՝ և ասէ
 24 գնա. Դարձայց և երթայց առ եղբարս իմ որ յԵգիպտոս, և փեսից, թէ
 25 փակաւին կենդանի՛ իցեն: Եւ ասէ Յոթոր ցՄովսէս. Ո՛րջ երթ: ԺԱ
- 26 ¹⁹ Եւ յեր աւուրցն բազմաց այնոցիկ վախճանեցան արքայն Եգիպ-
 27 տացոց: Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս ՚ի Մադիամ. Գնա՛ և երթ յԵգիպտոս,
 28 զի մեռան ամենայն արք որ խնդրէին զանձն քո: ²⁰ Եւ առեալ Մովսիսի
 29 զկին իր և զմանկունս * իւր, և եհան զնոսա ՚ի գրասարս, և դարձաւ յԵ-
 30 գիպտոս: Ահ Մովսէս զգաւազանն որ յԱստուծոյ՝ ՚ի ձեռնին իւրում: ²¹ Եւ
 31 ասէ Տէր ցՄովսէս. Յերթալդ քո և ՚ի դառնալդ յԵգիպտոս. փեսջիր զա-
 32 մենայն նշանս զոր ետու ՚ի ձեռս քո՝ արասցես առաջի փարաւոնի. և ես
 33 խստացուցից զսիրտ նորա, և ո՛չ արձակեսցէ զժողովուրդ իմ: ²² Եւ դու
 34 ասացես ցփարաւոն. Այսպէս ասէ Տէր. Որդի անդրանիկ իմ Իսրայէլ:
 35 ²³ Ասացի՛ ցքե՛զ՝ արձակեա՛ զժողովուրդ իմ, զի պաշտեսցեն զիս. ապա
 36 թէ ո՛չ կամիցիս արձակել զդա, են եմ ապաքէն որ սպանանիցեմ զորդի
 37 քո զանդրանիկ: ²⁴ Եւ եղև ՚ի ճանապարհի յիջավանս, պարտաւեաց նմա
 38 հրեշտակ Տեառն, և խնդրէր սպանանել զնա: ²⁵ Եւ առեալ Մեպիփոբրայի
 39 զայլախազ, թլփապենաց զանթլփապութիւն որդւոյն իւրոյ. և անկեալ առ
 40 ոտս նորա՝ ասէ. Ահա եկաց արիւն թլփապութեան մանկան իմոյ: ²⁶ Եւ
 41 զնաց հրեշտակն ՚ի նմանէ. քանզի ասաց եթէ՛ Եկաց արիւն թլփապու-
 42 թեան մանկան իմոյ:
- 43 ²⁷ Եւ ասէ Տէր ցԱհարոն. Երթ ընդ առաջ Մովսիսի յանապարն: ԺԲ
 44 Եւ զնաց և պարտաւեաց նմա ՚ի լերինն Աստուծոյ. և համբուրեաց զնա:
 45 ²⁸ Եւ պարտեաց Մովսէս Ահարոնի զամենայն պարգամսն, որ առաքեաց
 46 զնա Տէր. և զամենայն նշանսն զոր պարտուիրեաց նմա: ²⁹ Գնացին Մով-
 47 սէս և Ահարոն և ժողովեցին զամենայն ձերակոյր որդւոցն Իսրայէլի:
 48 ³⁰ Եւ խօսեցաւ Ահարոն զամենայն պարգամսն՝ զոր խօսեցաւ Տէր ընդ
 49 Մովսիսի. և արար նշանս առաջի ժողովրդեանն: ³¹ Եւ հաւապաց ժո-

10 Ոմանք. Որպէս թէ յերեկ և յեռանք: 16 Այլք. Եւ նա եղիցի քո բերան:
 20 Յօրինակին պակասէր. Եւ զմանկունս իւր, և եհան: 21 Ոմանք. Յերթալդ քում:
 'Ի լուս'. Եւ ո՛չ արձակիցէ զժողովուրդն. համաձայն ոմանց ՚ի քնար:՝ 28 Ոմանք.
 Պարգամս Տեառն զոր առա՛: 30 Ոմանք. Չոր խօսեցաւ Աստուած ընդ:

ղովուրդն և ուրախ եղև, զի արար Աստուած այց որդուցն Իսրայելի. և զի հայեցան ՚ի նեղութիւն նոցա: Խոնարհեցաւ ժողովուրդն՝ և երկիր եպագ:

ԺԳ ¹ Եւ ապա մտին Մովսէս և Ահարոն առաջի փարաւոնի, և ասեն **5**
 ցնա. Այսպէս ասէ Տէր Աստուած Իսրայելի. Արձակեա՛ գժողովուրդ իմ,
 զի արասցեն ինձ փոսն յանապարհ: ² Եւ ասէ փարաւոն. Ո՛վ է նա, որում **2**
 լուայց ձայնի նորա արձակել գորդիսն Իսրայելի: Ո՛չ գիտեմ գՏէրն՝ և
 զԻսրայել ո՛չ արձակեմ: ³ Եւ ասեն ցնա. Աստուածն Եբրայեցոց կոչեաց **3**
 զմեզ առ ինքն. արդ՝ երթիցուք երից աւուրց ճանապարհ յանապարհ,
 զի զոհեցուք Տեառն Աստուծոյ մերում. գուցէ պապահիցէ մեզ մահ
 կամ սպանումն: ⁴ Եւ ասէ ցնոսա արքայն Եգիպտացոց. Ընդէ՛ր դու **4**
 Մովսէս և Ահարոն խափանէք գժողովուրդն ՚ի գործոյ իւրեանց. երթայք
 յիւրաքանջիւր գործ իւր: ⁵ Եւ ասէ փարաւոն. Ահա բազմանայ յոյժ ժո- **5**
 ղովուրդն յերկրիս. արդ՝ մի՛ հանդարպեցուցուք զնոսա ՚ի գործոյ:
⁶ Եւ հրամայեաց փարաւոն յաւուր յայնմիկ գործավարաց ժողովրդե- **6**
 անն, և դպրաց նորա, ասէ. ⁷ Մի՛ ևս յաւելուցուք փալ յարդ ժողովրդե- **7**
 անն յաղիսարկութիւն, որպէս յերէկն և յեռանք. ինքեանք երթիցեն
 և ժողովեցեն իւրեանց յարդ: ⁸ Եւ զսակ աղիսարկին որպէս գործէին **8**
 հանապազ՝ արկէք ՚ի վերայ նոցա. մի՛ հապանիցէք ինչ անպի. զի
 դապարկացան, և վասն այնորիկ աղաղակեն՝ և ասեն. Երթիցուք զո- **9**
 հեցուք Աստուծոյ մերում: ⁹ Ծանրասցի՛ գործ մարդկանն, և այնմ հո- **9**
 զասցեն. և մի՛ հոգասցեն ՚ի բանս փարապարս: ¹⁰ Եւ սրիպէին զնոսա **10**
 գործավարք ժողովրդեանն՝ և դպիրք նորա. և խօսէին ընդ ժողովրդե- **11**
 անն և ասէին. Այսպէս ասէ փարաւոն. Ո՛չ ևս փաց ձեզ յարդ. ¹¹ դուք **11**
 ձեզէն երթայք ժողովեցէք ձեզ յարդ՝ ուսպի և գրանիցէք. զի ո՛չ թո- **12**
 դացի ձեզ ՚ի սակէն ձերմէ՛ և ո՛չ ինչ: ¹² Եւ սփռեցան ժողովուրդն ընդ **12**
 ամենայն երկիրն Եգիպտացոց ժողովել եղէզն՝ առ ՚ի յարդ: ¹³ Եւ գոր- **13**
 ծավարքն սրիպէին զնոսա և ասէին. Բովանդակեցէք զգործն ձեր ըսք
 հանապազորդ սակին, որպէս մինչ յարդն փային ձեզ: ¹⁴ Եւ փանջեցան **14**
 դպիրք ազգի որդուցն Իսրայելի, որ կային ՚ի վերայ նոցա՝ ՚ի վերա- **15**
 կացուացն փարաւոնի: զի ասէին, թէ ընդէ՛ր ո՛չ բովանդակեցէք զսակ
 աղիսայն ձերոյ որպէս յերէկն և յեռանք՝ և զայսք աւուրդ: ¹⁵ Եւ մտեալ **15**
 դպրաց որդուցն Իսրայելի՝ բողոք կալան առաջի փարաւոնի և ասեն.
 Ընդէ՛ր առնես այսպէս ընդ ծառայս քո: ¹⁶ Յարդ ո՛չ փան ծառայից քոց, **16**
 և զաղիսն հրամայեն մեզ գործել. և ահա ծառայք քո ՚ի փանջանս
 են. բոնոն առնես ժողովրդեան քում: ¹⁷ Եւ ասէ ցնոսա. Դափարկ էք **17**
 պարապորդ էք. վասն այնորիկ ասէք. Երթիցուք զոհեցուք Աստուծոյ
 մերում: ¹⁸ Արդ՝ երթայք գործեցէք. քանզի յարդ ո՛չ ոք փայ ձեզ: և զսակ **18**
 աղիսայն բովանդակ փայցէք:

ԺԴ ¹⁹ Տեսանէին դպիրք որդուցն Իսրայելի զանձինս իւրեանց ՚ի չարչա- **19**
 րանս՝ և ասէին. Ո՛չ ոք թողու մեզ զսակ հանապազորդ աղիսաթաւին:

5. 3 Ոմանք. Եւ ասէ ցնա. Աստուածն Եբր՞: **4 Ոմանք.** Խափանեցէք գժողովուրդն:
11 Ոմանք. Զի ո՛չ թուլացի ձեզ: **14 Ոմանք.** Զսակ աղիսայն ձերոյ:

20 ²⁰Պապահեցին Մովսիսի և Ահարոնի, զի գային հանդէպ նոցա ելեալք
 21 յերեսաց փարաւոնի: ²¹Եւ ասեն ցնոսա. Տեսցէ՛ Ասպուած, և դապեացի
 22 զձեզ. զի գարշեցուցէք զհոսր մեր առաջի փարաւոնի, և առաջի ծառա-
 23 յից նորա. քով սուր ՚ի ձեռին նորա կոտորել զմեզ: ²²Դարձաւ Մովսէս
 առ Տէր՝ և ասէ. Տէր, ընդէ՛ր չարչարեցեր զժողովուրդն քո. և ընդէ՛ր
 23 առաքեցեր զիս: ²³Եւ յորմէ՛ հեպէ մտի առ փարաւոն խօսել յանուն քո,
 չարչարեաց զժողովուրդն: և փրկելով ո՛չ փրկեցեր զժողովուրդ քո:

6 ¹Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Այժմ քեցեն՝ զինչ արարից ընդ փարաւոն.
 զի հզօր ձեռամբ արձակեցէ՛ զդոսա, և բարձրացեալ բազկաւ հանցէ
 2 զդոսա յերկրէ իւրմէ: ²Խօսեցաւ Ասպուած ընդ Մովսիսի, և ասէ ցնա.
 3 Են եմ Տէր. ³և երևեցայ Աբրաամու Սահակայ և Յակոբայ. Ասպուած
 4 նոցա եմ, և անուն իմ Տէր. և ո՛չ յայտնեցի նոցա: ⁴Եւ հասարպեցից
 զուխար իմ առ նոսա. քով նոցա զերկիրն Քանանացոց՝ ուր պանդխտե-
 5 ցանն: ⁵Եւ ես լուայ հեծութեան որդոցդ Իսրայէլի զոր Եգիպտացիքդ
 6 ծառայեցուցանեն. և յիշեցի զուխարն ձեր: ⁶Երթ խօսեաց՝ ընդ որդիսն
 Իսրայէլի, և ասացես. Են եմ Տէր. և հանից զձեզ ՚ի բռնութենէ՛ Եգիպ-
 7 փացոցդ, և փրկեցից զձեզ ՚ի ծառայութենէ՛ դոցա, և ապրեցուցից զձեզ
 8 բարձր բազկաւ և մեծամեծ դապաստանօք: ⁷Եւ առից զձեզ ինձ ՚ի ժո-
 9 ղովուրդ. և եղէց ձեզ Ասպուած. և ծանիջիք թէ եմ եմ Տէր Ասպուած ձեր,
 8 որ հանեն զձեզ յերկրէ Եգիպտացոցդ: ⁸Եւ քարայց զձեզ յերկիրն՝ յոր
 ձգեցի զձեռն իմ քով զնա Աբրաամու Սահակայ և Յակոբայ. և քաց գ-
 9 նա ձեզ վիճակաւ, զի եմ եմ Տէր: ⁹Խօսեցաւ Մովսէս այնպէս ընդ որդիսն
 Իսրայէլի. և ո՛չ անսացին նմա ՚ի կարճմտութենէ, և ՚ի խիստ գործոյն:

10, 11 ¹⁰Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ¹¹Մուր խօսեաց՝ ընդ փարա- ԺԵ
 տոնի արքային Եգիպտացոց. զի արձակեցէ՛ զորդիսն Իսրայէլի յերկ-
 12 րէն Եգիպտացոց: ¹²Խօսեցաւ Մովսէս առաջի Տեառն՝ և ասէ. Ահա
 որդիքն Իսրայէլի ո՛չ լուան ինձ. և զի՛նքդ լսիցէ ինձ փարաւոն. և ես
 13 չեմ խօսօղ որ: ¹³Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի և ընդ Ահարոնի. և ե՛ր
 նոցա հրաման առ որդիսն Իսրայէլի, և առ փարաւոն արքայ Եգիպ-
 14 փացոց. հանել զորդիսն Իսրայէլի յերկրէն Եգիպտացոց: ¹⁴Եւ այս են
 նահապետք քանց ազգաց նոցա. որդիք Ռուբինի անդրանկանն Իս-
 15 րայէլի. Տնօք, և Փաղ՝դ՛ուս. Մարսոն, և Քարմի: այս ցեղ՝ Ռուբինի: ¹⁵Եւ
 որդիք Շմաւոնի. Յամուէլ, և Յամին, և Ահովդ, և Յաքին, և Սահառ, և
 Սաուդ որ ՚ի Փիւնիկեցոյ անտի էր: այս ցեղք են որդոցն Շմաւոնի:
 16 ¹⁶Եւ այս անուանք են որդոցն Ղևեայ, ըստ ազգս իրեանց. Գեթսովն,
 Կահաթ, և Մերարի: և ամբ կենաց Ղևեայ հարիւր երեսուն և երթն ամ:
 17 ¹⁷Եւ այս են որդիք Գեթսոնի. Ղ՛որենի, և Սեմէի. քունք նահապետաց
 18 նոցա: ¹⁸Եւ որդիք Կահաթու. Ամրամ, և Սահառ, և Քեբրոն, և Ոզիէլ.
 19 և ամբ կենաց Կահաթու, հարիւր և երեսուն և երեք ամ: ¹⁹Եւ որդիք

21 Այլք. Մուր ՚ի ձեռն նորա կոտորել: 6. 3 Ունակք. Եւ անուն իմ Տէր է. և ոչ: 4 Ունակք. Եւ հասարպեցի զուխար իմ: 6 Ուկան. ՚Ի բռնատրութենէ Եգիպ՛: 7 Ունակք. Նանեմ զձեզ ՚ի բռնութենէ Եգիպտաց՛: 9 Ուկան. Այսպէս ընդ որդիսն Իսրայէլի: 14 Ունակք. Նահապետք քանց.. Ասրոն և Քարմի.. Ռուբինի է: 16 Յօրինակին թուագրով այսպէս դնի. ՃԼԷ ամ. և ՚ի համար 20. Ճ և ԼԷ:

Մերարեայ, Մոովդի և Մովսի. այս են փունք նահապետաց Ղևեայ ըստ ազգաց իրեանց: ²⁰ Եւ ա՛ն Ամրամ զՅովքաբէթ դուստր եղբօր հօր իւրոյ իւր ՚ի կնութեան: և ծնաւ նմա զԱհարոն, և զՄովսէս, և զՄարիամ քոյր նոցա. և ամք կենաց Ամրամայ հարիւր և երեսուն և եւթն ամ: ²¹ Եւ որդիք Սահառայ. Կորիս, և Նագեր, և Զեքրի: ²² Եւ որդիք Ոզիէլայ. Միսայէլ, և Եղիսափան, և Սեթրի: ²³ Եւ ա՛ն Ահարոն զԵղիսաբէթ դուստր Ամինադաբայ զքոյր Նաատնի իւր կնութեան. և ծնաւ նմա զՆաբադ, և զԱբիուդ, և զԵղիազար, և զԻթամար: ²⁴ Եւ որդիք Կորիսայ. Ասիր, և Եղկանայ, և Բիասափ. սոքա են ազգք Կորիսայ: ²⁵ Եւ Եղեազար Ահարոնեան ա՛ն ՚ի դստերաց անտրի Փուրիէլի իւր կնութեան, և ծնաւ նմա զՓենէէս: այս են իշխանք նահապետաց Ղևրացոցն ըստ ազգս իրեանց: ²⁶ Եւ այս Ահարոն և Մովսէս, ցորս ասաց Աստուած՝ հանել զորդիսն Իսրայէլի յերկրէն Եգիպտացոց հանդերձ զօրութեամբ իրեանց: ²⁷ Եւ սոքա՛ են որ վիճէին ընդ փարաւոնի արքային Եգիպտացոց, հանել զորդիսն Իսրայէլի յԵգիպտոս: այս է Մովսէս և Ահարոն: ²⁸ Յաւուր յորում խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի յերկրին Եգիպտացոց: ²⁹ Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. Ես եմ Տէր. խօսեանց ընդ փարաւոնի արքային Եգիպտացոց զամենայն ինչ զոր ասեմ քեզ: ³⁰ Եւ ասէ Մովսէս առաջի Տեառն. Ահաւասիկ ես նրբաձայն եմ. և զիա՛րդ լսիցէ ինձ փարաւոն:

¹ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Ահա երու զքեզ Աստուած՝ փարաւոնի. և Ահարոն եղբայր քո եղիցի քեզ մարգարէ՛: ² Դու խօսեսցիս ընդ նմա զամենայն ինչ՝ զոր պատուիրեմ քեզ: և Ահարոն եղբայր քո խօսեսցի՛ ընդ փարաւոնի, արձակել զորդիսն Իսրայէլի յերկրէ իւրմէ: ³ Եւ ես խստացուցից զսիրտն փարաւոնի. զի յաճախեցից զնշանս իմ և զարուեստս յերկրիդ Եգիպտացոց: ⁴ Եւ ո՛չ լուիցէ ձեզ փարաւոն: և արկից՝ զձեռն իմ յԵգիպտոս. և հանից հանդերձ զօրութեամբ իմով զժողովուրդ իմ, զորդիսն Իսրայէլի յերկրէդ Եգիպտացոց, մե՛ծան վրէժխնդրութեամբ: ⁵ Եւ ծանիցեն Եգիպտացիքն, թէ ես եմ Տէր. և ձգեցից զձեռն իմ յԵգիպտոս, և հանից զորդիսն Իսրայէլի ՚ի միջոյ նոցա: ⁶ Եւ արարին Մովսէս և Ահարոն. որպէս և պատուիրեաց նոցա Տէր, նոյնպէս և արարին:

ԺԶ ⁷ Եւ Մովսէս էր ամաց ութսնից. և Ահարոն էր որդի ամաց ութսուն և երից, յորժամ խօսեցան ընդ փարաւոնի: ⁸ Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի և ընդ Ահարոնի՝ և ասէ. ⁹ Եթէ խօսեսցի ընդ ձեզ փարաւոն՝ և ասացէ. Տո՛րք մեզ նշան կամ արուեստ, ասացես ցԱհարոն եղբայր քո. Ան՝ դու զգաւազանդ, և ընկեա՛ զդա ՚ի գետին առաջի փարաւոնի և ծառայից նորա, և եղիցի վիշապ:

ԺԷ ¹⁰ Մտին Մովսէս և Ահարոն առաջի փարաւոնի, և արարին այնպէս, որպէս պատուիրեաց նոցա Տէր: Եւ ընկէց Ահարոն զգաւազանն առաջի փարաւոնի և առաջի ծառայից նորա, և եղև վիշապ: ¹¹ Եւ կոչեաց

21 *Ոմանք.* Եւ Նաբեզ և Զեքրի: 24 *Ոմանք.* Եւ որդիք Կորիսայ՝ Մասիր, և: 7. 3 *Ի լուս.* Եւ յաճախեցից զնշանս. *համաձայն այլոց ՚ի քնար՝:* 9 *Ոսկան յաւելու.* Կամ արուեստ ՚ի *Տիւսնէ*: *Ոմանք.* ՅԱհարոն ցեղբայր քո:

փարաւոն զինասպունս Եգիպտացոց և զկախարդս. և արարին գեւքն
 12 Եգիպտացոց կախարդութեամբ իւրեանց նոյնպէս: ¹² Եւ ընկէց իւրա-
 քանչիւրոք զգաւազան իւր և եղեն վիշապք: և եկով զաւազանն Ահարո-
 13 նի զգաւազանս նոցա: ¹³ Եւ կարծրացան սիրտն փարաւոնի, և ոչ լուս
 նոցա՝ որպէս խօսեցաւ Տէր:

14 ¹⁴ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Կարծրացեալ է սիրտն փարաւոնի չարձա- ԺԸ/Ա
 15 կել զժողովուրդն: ¹⁵ Երթ առ փարաւոն ընդ առաւօտն. ահա նա ելանէ
 ՚ի ջուրն. և կացցեն հանդէպ նորա առ եզերք գետոյն. և զգաւազանն որ
 16 դարձաւ յօձ՝ առցես ՚ի ձեռին քում: ¹⁶ Եւ ասացես ցնա. Տէր Աստուած
 Եբրայեցոց առաքեաց զիս առ քեզ՝ և ասէ. Արձակեա՛ զժողովուրդ իմ
 զի պաշտեսցեն զիս յանապարհի. և ահա ոչ լուսար ինձ մինչև ցայժմ:
 17 ¹⁷ Այսպէս ասէ Տէր. Այլ դո՛ւ զիպացես՝ թէ են եմ Տէր. ահաւասիկ ես
 հարկանեմ զաւազանաւս որ ՚ի ձեռին ինում է՝ զջուր գետոյդ, և դարձցի
 18 յարին: ¹⁸ Եւ ձկունք որ ՚ի գետ այդր են, սաքակեցիցն, և նեխեցի
 19 գետդ. և ոչ կարասցեն Եգիպտացիք ըմպել ջուր ՚ի գետոյ այրի: ¹⁹ Եւ
 ասէ Տէր ցՄովսէս. Ասա՛ ցԱհարոն. Ան՝ զգաւազանդ և ձգեա՛ զձեռն քո
 ՚ի վերայ ջրոցդ Եգիպտոսի, և ՚ի վերայ գետոց նոցա. և ՚ի վերայ լճաց
 նոցա, և ՚ի վերայ խաղից նոցա, և ՚ի վերայ ջրակուրաց նոցա. և եղիցի
 20 արին: Եւ եղև արին յամենայն երկրին Եգիպտացոց, ՚ի փայտս և ՚ի
 21 քարին: ²⁰ Եւ արարին Մովսէս և Ահարոն՝ որպէս և պատուիրեաց նոցա
 Տէր. և վերացուցեալ զգաւազանն իւր՝ եհար զջուր գետոյն առաջի փա-
 րաւոնի և առաջի ծառայից նորա: և դարձոյց զամենայն ջուրս գետոյն
 22 յարին: ²¹ Եւ ձկունք որ ՚ի գետ անդր էին՝ սաքակեցան, և նեխեցաւ
 գետն. և ոչ կարէին Եգիպտացիքն ըմպել ջուր ՚ի գետոյ անրի: և էր
 22 արին յամենայն երկրին Եգիպտացոց: ²² Եւ արարին այնպէս և գեւքն
 Եգիպտացոց կախարդութեամբն իւրեանց: և խստացաւ սիրտն փա-
 23 րաւոնի և ոչ լուս նոցա՝ որպէս ասաց Տէր: ²³ Դարձաւ փարաւոն և
 24 եմուր ՚ի տուն իւր, և ոչ հաստատեաց զմիտս իւր և ոչ այնո՛ւ ևս: ²⁴ Եւ
 փորեցին ամենայն Եգիպտացիքն շուրջ զգետով ջուր ըմպելոյ. և ոչ
 25 կարէին ըմպել ջուր ՚ի գետոյն: ²⁵ Եւ լցան անուրք ելթն յետ հարկանելոյ
 Տեառն զգետն:

8 ¹ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Մո՛ւտ առ փարաւոն՝ և ասացես ցնա. Այս- ԺԹ/Բ
 2 պէս ասէ Տէր. Արձակեա՛ զժողովուրդ իմ, զի պաշտեսցեն զիս: ² Ապա
 թէ ոչ կամիս դու արձակել. ահա ես հարից զամենայն սահմանս քո
 3 գորտի: ³ Եւ բղիխցէ գետդ գորտ. և ելեալ մրանիցեն ՚ի տունս քո, և ՚ի
 շտեմարանս սենեկաց քոց, և ՚ի գահոյս քո, և ՚ի տունս ծառայից քոց,
 4 և ժողովրդեան քո. և ՚ի թոնիրս քո, և ՚ի զանգուածս քո: ⁴ Եւ ՚ի վերայ
 քո, և ՚ի վերայ ժողովրդեան քո, և ՚ի վերայ ծառայից քոց ելանիցեն
 5 գորտքն: ⁵ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Ասա՛ ցԱհարոն եղբայր քո. Ձգեա՛
 ձեռամբ քո զգաւազանդ քո ՚ի վերայ գետոյն, և ՚ի վերայ ջրադարձից,

14 Այլք. Ծանրացեալ է սիրտն փարա՛: 15 Այլք. Առ եզեր գետոյն: 17 Բազումք.
 Այդու գիպացես: 18 Յօրինակին սրակասէր. Սաքակեցիցին. և նեխեցի գետդ. և
 ոչ: 20 Բազումք. Եւ արարին այնպէս Մովսէս և: 21 Ոմսւք. Որ ՚ի գետ անդր էին:
 22 Ոմսւք. Եւ արարին նոյնպէս և: 24 Բազումք. Ջուր ՚ի գետոյ անրի: 8. 3 Այլք.
 Եւ բղիխեցէ գետդ:

և 'ի վերայ խաղից. և հանցես գործս 'ի վերայ երկրիդ Եգիպտացոց: 6 Եւ ձգեանց Ահարոն զձեռն իւր 'ի վերայ ջրոց Եգիպտացոցն, և եհան 6 գործս: Ել գորտն և ծածկեաց զերկիրն Եգիպտացոց: 7 Արարին նոյ- 7 նալես և գէտքն Եգիպտացոց կախարդութեամբքն իւրեանց. և հանին գործս յերկիրն Եգիպտացոց: 8 Կոչեանց փարաւոն զՄովսէս և զԱհարոն` 8 և ասէ. Աղօթս արարէք առ Տէր, և 'ի բաց արասցէ զգորտս յինն` և 'ի ժողովրդենէ իմնէ. և արձակեցից զժողովուրդդ, և զոհեսցեն Տեառն: 9 Եւ ասէ Մովսէս ցփարաւոն. Ժամն դիր ինձ, առ երբ արարից աղօթս 9 վասն քո, և ծառայից քոց` և ժողովրդեան քոյ. սափակել զգորտդ 'ի քէն և 'ի ժողովրդենէ քումնէ, և 'ի փանց ձերոց. բայց միայն 'ի գէտ անդր մնասցեն: 10 Եւ նա ասէ. Առ վաղի: Եւ սա ասէ. Որպէս ասացերդ 10 եղիցի. զի գիտասցես եթէ չիք այլ ոք բաց 'ի Տեառնէ Աստուծոյ մերմէ: 11 Եւ բարձցին գորտքդ 'ի քէն և 'ի փանց քոց, և 'ի ծառայից քոց, և 'ի 11 ժողովրդենէ քումնէ, բայց միայն 'ի գէտ անդր մնասցեն: 12 Եւ ելին Մով- 12 սէս և Ահարոն 'ի փարաւոնէ: և աղաղակեաց Մովսէս առ Տէր` վասն ժամադրութեան գորտոյն, որպէս ժամադիր եղև փարաւոնի: 13 Եւ ա- 13 րար Տէր` որպէս և ասացն Մովսէս. և սափակեցաւ գորտն 'ի փանց և 'ի սրահից և յանդոց: 14 Եւ ժողովեցին զնոսա կոյրս կոյրս. և նեխեցան 14 երկիրն: 15 Իբրև ետես փարաւոն թէ եղև դիրութիւն, ծանրացան սիրտ 15 նորս. և ոչ լուաւ նոցա` որպէս և խօսեցան Տէր:

ԻՊ/Պ 16 Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Ասա՛ ցԱհարոն, թէ ձգեա՛ ձեռամբ քով 16 զգաւազանդ և հար՛ զհող երկրիդ. և եղիցի մուն՛ 'ի մարդ և յանասուն, և յամենայն երկիրդ Եգիպտացոց: 17 Եւ արարին այնպէս. ձգեաց Ա- 17 հարոն ձեռամբ իւրով զգաւազանն և եհար՛ զհող երկրին: և եղև մուն` 'ի մարդ և յանասուն, և յամենայն հող երկրին Եգիպտացոց: 18 Արարին 18 նոյնպէս և գէտքն Եգիպտացոց կախարդութեամբքն իւրեանց հանել մուն, և ոչ կարէին: և եղև մուն 'ի մարդ և յանասուն: 19 Եւ ասեն գէտքն 19 ցփարաւոն. Մարն Աստուծոյ է այդ: Եւ խստացաւ սիրտն փարաւոնի. և ոչ լուաւ նոցա` որպէս և խօսեցաւ Տէր:

ԻՊ/Պ 20 Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Կանխեա՛ ընդ առաւօտն և կանց առաջի 20 փարաւոնի. և ահա նա ելանէ 'ի ջուր անդր: և ասացես ցնա. Այսպէս ասէ Տէր. Արձակեա՛ զժողովուրդ իմ զի պաշտեսցեն զիս: 21 Ապա թէ 21 ոչ կամիցիս արձակել զժողովուրդ իմ. Ահա են առաքեն 'ի վերայ քո` և 'ի վերայ ծառայից քոց, և 'ի վերայ ժողովրդեան քոյ, և 'ի վերայ փանց ձերոց շանաճանձ: և լցցին փունք Եգիպտացոցդ շանաճանձի. և երկիրն յորում իցեն 'ի նմա: 22 Եւ սքանչելի՛ արարից յաւուրն յայնմիկ 22 զերկիրն Գեսեմ, յորում ժողովուրդն իմ իցէ. և մի՛ լիցի անդ շանաճանձ. զի գիտասցես թէ են են Տէր. Տէր ամենայն երկրի: 23 Եւ փաց խպրոց 23 'ի մէջ ժողովրդեան իմոյ` և 'ի մէջ ժողովրդեան քոյ: և վաղի՛ եղիցին շանաճանձդ այդ 'ի վերայ երկրիդ: 24 Եւ արար՛ Տէր այնպէս. և եկն 24

5 Ունակք. Ձեռամբ քով.. 'ի վերայ գետոցն: 7 Այլք. Եւ հանին գորտս յերկիրն Եգիպտացոց: 10 Ունակք. Եթէ չիք այլ Աստուած բաց 'ի: 11 Ունակք. Գորտք 'ի քէն.. 'ի գետ անդ մնասցեն: 16 Ոսկան. Եւ յամենայն հող երկրի Եգիպտացոց: 18 Ոսկան. Տանել մուն, և ոչ կարացին: և եղև մունն: 23 Այլք. Եւ վաղիս եղիցի նշանդ այդ 'ի վերայ եր':

շանաճանճ բազում 'ի փունս փարաունի, և 'ի փունս ծառայից նորա. և յամենայն երկիրն Եգիպտացոց: և սափակեցան երկիրն 'ի շանաճանճէ անրի: ²⁵ Եւ կոչեաց փարաուն զՄովսէս և զԱհարոն, և ասէ. Երթայք զոհեցէք Տեառն Աստուծոյ ձերում աստէն 'ի սմին երկրիս: ²⁶ Եւ ասէ Մովսէս. Չէ մարթ այդմ լինել եթէ զգարշելիս Եգիպտացոցոյ զոհիցենք Տեառն Աստուծոյ մերում: քանզի եթէ զոհիցենք զգարշելիս Եգիպտացոցոյ առաջի նորա, քարկոճ առնեն զմեզ: ²⁷ Այլ երթիցուք երեքօրեայ ճանապարհ յանապար, և զոհեսցուք Տեառն Աստուծոյ մերում, որպէս և ասաց մեզ Տէր: ²⁸ Եւ ասէ փարաուն. Ես արձակեմ զձեզ, և զոհեսցիք Տեառն Աստուծոյ ձերում յանապարի. այլ մի՛ ուրեք հեռի ձգիցիք երթալ: և արդ՝ աղօթս արարէք վասն իմ առ Տէր: ²⁹ Եւ ասէ Մովսէս. Ես ելից 'ի քէն, և աղօթս արարից առ Աստուած, և փարապեցե՛ք շանաճանճոյ 'ի փարաունէ, և 'ի ծառայից իւրոց, և 'ի ժողովրդենէ իւրմէ՛ վաղիս: բայց մի՛ ևս խաբեցէ փարաուն առ 'ի չարձակելոյ զժողովուրդոյ զոհել Տեառն: ³⁰ Ել Մովսէս 'ի փարաունէ. և եկաց յաղօթս առ Աստուած: ³¹ Եւ արար Տէր՝ որպէս և ասացն Մովսէս. և փարապեաց շանաճանճն 'ի փարաունէ, և 'ի ծառայից նորա, և 'ի ժողովրդենէ նորա. և ոչ մնաց և ոչ մի: ³² Եւ ծանրացոյց փարաուն զսիրտ իւր 'ի ժամանակին յայնմիկ. և ոչ կամեցաւ արձակել զժողովուրդն:

9 ¹ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Մոնր առ փարաուն և ասասցես ցնա. Այսպէս ասէ Տէր Աստուածն Եբրայեցոց արձակեա՛ր զժողովուրդ իմ զի պաշտեցեն զիս: ² Ապա թէ ոչ կամիս արձակել զժողովուրդ իմ, այլ փակաւին ունիցիս զդա: ³ Ահա ձեռն Տեառն եղիցի 'ի խաշինս քո որ 'ի դաշտի են, և 'ի ձիս, և յէշս և յուղտս, և յարջառ, և յոչխար՝ մահոն մեծաւ յոյժ: ⁴ Եւ արարից են սքանչելիս 'ի մէջ խաշանցն Եգիպտացոց, և 'ի մէջ խաշանցն Իսրայելի. և ոչ ծախեցի յամենայն որդոցն Իսրայելի կռիւնչն: ⁵ Եւ ժամանակեաց Աստուած և ասէ. Վաղիս արասցէ քեզ Տէր զբանդ զայդ՝ 'ի վերայ երկրիդ: ⁶ Եւ արար Տէր զբանն զայն 'ի վաղիս անդր: և սափակեցաւ ամենայն անասուն Եգիպտացոցն. ⁷ բայց յանասնոց որդոցն Իսրայելի ոչ ծախեցաւ՝ և ոչ ինչ: ⁷ Իբրև ետրես փարաուն, թէ ոչ ծախեցաւ յանասնոց որդոցն Իսրայելի և ոչ ինչ. ծանրացան սիրտ նորա, և ոչ արձակեաց զժողովուրդն:

⁸ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի և ընդ Ահարոնի՝ և ասէ. Առէք դուք լի՛ ձեռք ձերովք մոխիր հնոցի, և ցանեցէ՛ զայն Մովսէս ընդ երկինս առաջի փարաունի՝ և առաջի ծառայից նորա. ⁹ և եղիցի փոշի՛ ընդ ամենայն երկիրդ Եգիպտացոց: Եւ եղիցի 'ի մարդ և յանասուն կենդ, և եռացեն խաղաւարք 'ի մարդ և յանասուն յամենայն երկիրդ Եգիպտացոց: ¹⁰ Եւ առին զմոխիր հնոցին առաջի փարաունի. և ցանեաց զայն Մովսէս ընդ երկինս: և եղև կենդ և խաղաւարք եռացեալք 'ի մարդ և յանասուն: ¹¹ Եւ ոչ կարէին կախարդքն կալ առաջի Մովսիսի

²⁶ *Բազումք.* Առաջի նորա, քարկոճեն զմեզ: ²⁹ *Այլք.* Առ 'ի չարձակել զժողո՛ր: ³² *Բազումք.* Զսիրտ իւր և 'ի ժամանակի յայն՛: *Ոսկան յսելո.* Արձակել զժողովուրդն *Տեառն:* **9. 5** *Այլք.* Վաղիս արասցէ Տէր զբա՛: **9** *Այլք.* Փոշի յամենայն երկիրդ Եգիպտ՛:

վասն կեդոյն. քանզի եղև կեդն և 'ի կախարդսն, և յամենայն երկիրն Ե-
գիպտացոց: ¹² Եւ խստացոյց Տէր զսիրտն փարաւոնի, և ոչ լուաւ նոցա՝ ¹²
որպէս և ասաց Տէր ցՄովսէս:

ԻՊԷ ¹³ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Կանխեա՛ ընդ առաւօտն, և կա՛ց առաջի ¹³
փարաւոնի, և ասացես ցնա. Այսպէս ասէ Տէր Աստուած Եբրայեցոց,
արձակեա՛ զժողովուրդ իմ զի պաշտեցես զիս: ¹⁴ Քանզի յայսմ ժամա-
նակի առաքեցից ես զամենայն պապահարս 'ի սիրտ քո՝ և ծառայից
քոց և ժողովրդեան քոյ. զի գիտացես թէ չի՞ք ոք իբրև զիս յամեն-
այն երկրի: ¹⁵ Քանզի ձգեալ զձեռն իմ հարից՝ զքեզ՝ և զժողովուրդ քո ¹⁵
մահուամբ, և սաքակեցիս յերկրէ: ¹⁶ Եւ վասն այնորիկ պահեցար, ¹⁶
զի 'ի քեզ ցուցից զգորութիւն իմ. և զի պապմեցի՛ անուն իմ ընդ
ամենայն երկիր: ¹⁷ Եւ դո՛ւ փակալին թևարկէն զժողովրդեամբ իմով ¹⁷
չարչարելի՛ գոռսա: ¹⁸ Եւ ես ահա փեղացից՝ վաղի յայսմ ժամու կարկուր ¹⁸
սաստի՛կ յոյժ. որպիսի ոչ եղև յԵգիպտոս յօրէ յորմէ հաստատեցաւ
մինչև ցայսօր: ¹⁹ Եւ արդ՝ փութա՛ ժողովել զանասուն քո, և որ ինչ իցէ ¹⁹
քո 'ի դաշտի: զի ամենայն մարդ և անասուն որ գրցի 'ի դաշտի՝ և ոչ
մարցէ 'ի փուն, անկցի 'ի վերայ նոցա կարկուրն՝ և սաքակեցէ՛: ²⁰ Որ ²⁰
միանգամ երկեան՝ 'ի բանէ Տեառն 'ի ծառայիցն փարաւոնի, ժողովեաց
զծառայս իւր և զանասուն 'ի փուն: ²¹ Եւ որ ոչև անսաց 'ի միտս իւր ²¹
բանիցն Տեառն, եթող * զծառայս իւր՝ և զանասուն իւր 'ի դաշտի: ²² Եւ ²²
ասէ Տէր ցՄովսէս. Չգեա՛ զձեռն քո յերկինս. և եղիցի կարկուր 'ի
վերայ երկրիդ Եգիպտացոց 'ի վերայ մարդկան և անասնոյ, և 'ի վե-
րայ ամենայն բանջարոյ որ է 'ի դաշտի երկրիդ Եգիպտացոց: ²³ Եւ ²³
ձգեաց Մովսէս զձեռն իւր յերկինս. և ե՛ր Տէր բարբառս և կարկուր.
և ընթանայր հուր ընդ երկիրն: և փեղեաց Տէր կարկուր 'ի վերայ ա-
մենայն երկրին Եգիպտացոց: ²⁴ Էր կարկուր և հո՛ւր բորբոքեալ 'ի ²⁴
մէջ կարկտին: և կարկուրն սաստի՛կ էր յոյժ. որպիսի ոչ եղև յամեն-
այն երկրին Եգիպտացոց, յորմէ հեպէ եղեալ էր 'ի վերայ նորա ազգ:
²⁵ Եհար՛ կարկուրն յամենայն երկիրն Եգիպտացոց զամենայն որ ինչ էր ²⁵
'ի դաշտի՝ 'ի մարդոյ մինչև յանասուն. և զամենայն բանջար որ 'ի դաշ-
տի էր՝ եհար՛ կարկուրն. և զամենայն փայտ որ 'ի դաշտս՝ մանրեաց:
²⁶ Բայց յերկիրն Գեսեն, ուր էին որդիքն Իսրայելի՛ ոչ եղև կարկուր: ²⁶
²⁷ Եւ առաքեալ փարաւոնի կոչեաց զՄովսէս և զԱհարոն՝ և ասէ ցնոսա. ²⁷
Մեղայ՛. այսուհետև Տէր արդար է. և ես՝ և ժողովուրդ իմ ամպարիշտ:
²⁸ Կացէ՛ք յաղօթս վասն իմ առ Տէր՝ և դադարեացեն 'ի լինելոյ ձայնքն ²⁸
Աստուծոյ, և կարկուրն և հուր. և արձակեցից՝ զձեզ, և ոչ ևս յաւելուցուք
մնալ: ²⁹ Եւ ասէ ցնա Մովսէս. Այժմ իբրև ելի՛ց ըստ քաղաքս, ձգեցի՛ց ²⁹
զձեռս իմ առ Աստուած. և ձայնքն դադարեացեն, և կարկուրն և անձրև
ոչ ևս լիցի. զի ծանիցես թէ Տեառն է երկիր: ³⁰ Եւ դու և ծառայք քո՝ ³⁰
զիպեմ թէ չև՛ ևս երկերուք 'ի Տեառնէ Աստուծոյ: ³¹ Կրաւն և գարին ³¹

19 Բագուրք. 'Ի վերայ նոցա կարկուրն: **20 Ոմանք.** Եւ զանասունս 'ի փուն:

21 ԅօրինակին սլակասէր. Եւ զանասուն իւր 'ի դաշտի: **22 Ոմանք.** Որ է 'ի դաշտի
յերկրիդ: **23 Այլք.** Եւ փեղաց Տէր կար՛: **28 Ոմանք.** 'Ի լինելոյ ձայնք նոցա, և կար՛:

30 Ոմանք. Գիպեմ զի չև ևս եր՛:

32 հարաւ. զի գարին յոճ կայր, և կրան սերմանացեալ էր: ³² Եւ ցորեանն
 33 և հաճար ո՛չ հարան. զի անագան էին: ³³ Եւ ել Մովսէս ՚ի փարաւոնէ
 արարաքս քան զքաղաքն, և ձգեաց զձեռն իւր առ Տէր. և դադարեցին
 34 ձայնքն և կարկուտն. և անձրև ո՛չ ևս կաթեաց յերկիր: ³⁴ Իբրև եպես
 փարաւոն էթէ դադարեաց անձրևն և կարկուտ և ձայնքն, յաւել ՚ի մե-
 35 դանչել. և ծանրացոյց զսիրտ իւր և զճառայից իւրոց: ³⁵ Եւ խստացաւ
 սիրտն փարաւոնի՝ և ո՛չ արձակեաց զորդիսն Իսրայելի՝ որպէս խօսեցաւ
 Տէր ՚ի ձեռն Մովսիսի:

10 ¹ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. Մո՛ւր առ փարաւոն՝ զի ԻԵՒ
 են խստացուցի զսիրտ նորա և զսիրտ ծառայից նորա. զի կարգաւ
 2 եկեացեն նշանքն իմ ՚ի վերայ նոցա: ² Որպէս զի պարմիցէք յականջս
 որդւոց ձերոց, և որդւո՛ց որդւոց ձերոց, ո՛րչափ խաղացի ես ընդ Եգիպ-
 փացիսդ. և զնշանս իմ գոր արարի ՚ի նոսա. և ծանիջիք՝ թէ են եմ Տէր:
 3 ³ Մտին Մովսէս և Ահարոն առաջի փարաւոնի, և ասեն ցնա. Այսպէս
 ասէ Տէր Աստուածն Եբրայեցւոց. Մինչև յե՛րբ ո՛չ կամիցիս ամաչել յինէն,
 4 արձակեա՛ գժողովորդ իմ զի պաշտեսցեն զիս: ⁴ Ապա թէ ո՛չ կամիցիս
 դու արձակել գժողովորդ իմ, ահաասիկ ես ածի՛ց ՚ի տոյն ժամու վաղի
 5 մարախ սաստիկ ՚ի վերայ ամենայն սահմանաց քոց: ⁵ Եւ ծածկեսցէ՛
 զամենայն երեսս երկրիդ, և ո՛չ կարիցես քեսանել զերկիր: և կերիցէ՛
 զամենայն նշխարսն զոր էթող ձեզ կարկուտն. և կերիցէ՛ զամենայն
 6 փայտ բուսեալ ձեզ ՚ի վերայ երկրի: ⁶ Եւ լցցին փունք քո, և փունք ծա-
 ռայից քոց. և ամենայն փունք յամենայն երկրիդ Եգիպացւոց. զոր
 ո՛չ երբէք քեսսն հարք ձեր, և ո՛չ հաւք նոցա, յորմէ՛ օրէ եղեն յերկրի
 7 մինչև ցայսօր: և խոյս քուեալ՝ ել ՚ի փարաւոնէ: ⁷ Ասեն ցնա ծառայքն
 փարաւոնի. Մինչև ե՛րբ իցէ մեզ խոչոյ այդ. արձակեա՛ զմարդիկն՝ զի
 պաշտեսցեն զՏէր Աստուած իրեանց. եթէ՛ զիպե՛լ կամիցիս՝ զի կորեան
 8 Եգիպտոս: ⁸ Եւ դարձուցին զՄովսէս և զԱհարոն առ փարաւոն. և
 ասէ ցնոսա. Եթա՛յք պաշտեցէ՛ք զՏէր Աստուած ձեր. բայց ո՛վ և ո՛վ
 9 իցեն որ երթայցեն: ⁹ Եւ ասէ Մովսէս. Երիպասարդօք հանդերձ՝ և
 ձերովք մերովք երթիցուք. ուսերօք և դստերօք մերովք. արջառով
 10 և ոչխարով մերով երթիցուք. զի փօ՛ն է Տեառն Աստուծոյ մերոյ: ¹⁰ Եւ
 ասէ ցնոսա. Եղիցի՛ այդպէս. Տէր ընդ ձեզ. քանզի արձակեմ զձեզ,
 11 միթէ և զպացուա՛ծս ձեր: Տեսանէ՛ք զի չարիք կան ՚ի ձեզ: ¹¹ Մի՛ այդ-
 պէս. այլ երթիցեն արք և եթ, և պաշտեսցեն զԱստուած. քանզի զայդ
 12 իսկ խնդրէիք դուք: Եւ հանին գնոսա յերեսաց փարաւոնի: ¹² Եւ ասէ
 Տէր ցՄովսէս. Չգեա՛ զձեռն քո ՚ի վերայ երկրիդ Եգիպացւոց, և ելցէ
 մարախ ՚ի վերայ երկրիդ Եգիպացւոց, և կերիցէ՛ զամենայն բանջար
 13 երկրիդ. և զամենայն պարող ծառոց զոր էթող կարկուտն: ¹³ Եւ ամբարձ
 Մովսէս զձեռն իւր յերկինս. և ա՛ծ Տէր հողմ հարաւոյ յերկիր զբին
 ամենայն՝ և զգիշերն ամենայն: իբրև առաւօտ եղև, և հողմ հարաւոյ ա՛ն
 14 զմարախն, ¹⁴ և եհան յամենայն երկիրն Եգիպացւոց. և դադարեցոյց

10. 4 Ոմանք. Ի տոյն ժամ վաղի: **5 Ոմանք.** Եւ ո՛չ կարիցեն քեսանել զերկինս: և
 կերիցէ՛ զամենայն զնշխարսն: **6 Ոմանք.** Եւ ո՛չ հարք նոցա յորմէ՛ օրէ:

’ի վերայ ամենայն սահմանացն Եգիպտացոց: Յառաջ քան զայն ո՛չ եղև այնպիսի մարախ. և յեք այնորիկ ո՛չ եղև այնպիսի: ¹⁵ Եւ ծածկեաց զամենայն երեսս երկրին. և ապականեցան երկիրն. և եկեր զամենայն բանջար երկրին. և զամենայն պտուղ ծառոց, ուր մնաց ’ի կարկրէ անրի. և ո՛չ մնաց կանաչ, ո՛չ ’ի ծառս և ո՛չ յամենայն բանջար դաշտի յամենայն երկրին Եգիպտացոց: ¹⁶ Եւ փութացան փարաւոն կոչել զՄովսէս և զԱհարոն, և ասէ. Մեղայ՛ առաջի Տեառն Աստուծոյ ձերոյ և ձեզ: ¹⁷ Արդ՛ ներեցէք այսմ ևս յանցանաց իմոց. և աղաչեցէք առ Տէր Աստուած ձեր, և փարաբեցէ՛ յինէն զմարախս զայս: ¹⁸ Եւ ել Մովսէս ’ի փարաւոնէ. և եկաց յաղօթս առ Աստուած: ¹⁹ Եւ դարձոյց Տէր հողմ սասարիկ ’ի ծովէ, և ա՛ռ զմարախն և ամաց ’ի ծովն Կարմիր. և ո՛չ մնաց մարախ յամենայն երկիրն Եգիպտացոց: ²⁰ Եւ խստացոյց Տէր զսիրտն փարաւոնի, և ո՛չ արձակեաց զորդիսն Իսրայէլի:

ԻԶԹ ²¹ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Չգեա՛ զձեռն քո յերկինս. և եղիցի խաւար ’ի վերայ երկրիդ Եգիպտացոց. խաւար՝ շոշափելի՛: ²² Չգեաց Մովսէս զձեռն իւր յերկինս. և եղև խաւար և մէզ և մութ ’ի վերայ ամենայն երկրին Եգիպտացոց զերին աւուրս: ²³ Եւ ո՛չ ոք փեսանէր զեղբայր իւր զերիս աւուրս: և ո՛չ ոք յարեաւ յանկողնոյ իւրմէ՛ զերիս աւուրս: բայց ամենայն որդոցն Իսրայէլի լոյս էր յամենայն բնակութիւնս իւրեանց: ²⁴ Եւ կոչեաց փարաւոն զՄովսէս և զԱհարոն և ասէ ցնոսա. Երթայք պաշտեցէք զՏէր Աստուած ձեր, բայց զարջառ և զոչխար ձեր աստէ՛ն թողէք. և այլ աղիւղ ձեր՝ երթիցէ՛ն ընդ ձեզ: ²⁵ Եւ ասէ Մովսէս. Նա և դո՛ւ ևս փացես մեզ ողջակէզս և զոհս՝ զոր առնիցենք Տեառն Աստուծոյ մերում: ²⁶ Այլ մեր անասուն իսկ երթիցէ ընդ մեզ, և ո՛չ թողուցումք և ո՛չ կճղա՛կ մի. քանզի ’ի նոցանէ՛ առնուցումք պաշտել զՏէր Աստուած մեր. և մեք ո՛չ գիպենք զինչ մափուցանիցենք Տեառն Աստուծոյ մերում մինչև անդր հասանիցենք: ²⁷ Եւ խստացոյց Տէր զսիրտն փարաւոնի. և ո՛չ կամեցաւ արձակել զնոսա: ²⁸ Եւ ասէ փարաւոն. ’Ի բաց գնա յինէն. զգոյ՛ լեր անձին քում. մի՛ ևս յաւելուցուս փեսանել զերեսս իմ. զի յորում աւուր երկիս դու ինձ՝ մեռանին: ²⁹ Եւ ասէ Մովսէս. Ասացեր՝ ո՛չ ևս երևեցայց երեսաց քոց:

¹ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Այլ մնա ևս հարուածս ամից ’ի վերայ փարաւոնի և ’ի վերայ Եգիպտոսի. և ապա՛ արձակեացէ զձեզ ասարի. այլ յորժամ արձակեացէ զձեզ, ամենևին հանցէ զձեզ ասարի: ² Արդ՛ խօսեաց զաղտ յականջս ժողովրդեանն, և խնդրեացեն իւրաքանչիւր ոք յընկերէ իւրմէ, և կին ’ի դրացոյ իւրմէ անօթս ոսկեղէնս և անօթս արծաթեղէնս, և հանդերձս: ³ Եւ եք Տէր շնորհս ժողովրդեան իւրում առաջի Եգիպտացոցն. և եպրուն նոցա ’ի զարդ: Եւ այրն Մովսէս մեծարոյ՛ եղև յոյժ առաջի Եգիպտացոցն, և առաջի փարաւոնի, և առաջի ամենայն ծառայից նորա. և յաչս ժողովրդեանն: ⁴ Եւ ասէ Մովսէս. Այսպէս ասէ Տէր.

15 Այլք. Ծառոց, որ մնաց ’ի կար՛.. յամենայն երկիրն Եգիպ՛: **19 Ունսնք.** Եւ ամայաց ’ի ծովն Կար՛: **23 Այլք.** Եւ ո՛չ յարեաւ ոք յանկող՛: *Ուր ունսնք.* Յանկողնէ իւրմէ: **28 Ունսնք.** Երևեսցիս դու ինձ: **11. 1 Այլք.** Ամենևին հանիցէ զձեզ: **3 Ոսկան.** Մեծարու եղև յոյժ:

5 Ջհասարակ գիշերաւ են մտից 'ի մէջ Եգիպտոսի: ⁵ Եւ սաքակեցից՝
 զամենայն անդրանիկ յերկրէդ Եգիպտացոց, յանդրանկէ անտի փա-
 րաւոնի որ նստի յաթոռ նորա, մինչև ցանդրանիկ աղախնոյն որ կայցէ
 6 առ երկանս, և մինչև ցանդրանիկ ամենայն անասնոց: ⁶ Եւ եղիցի ա-
 դադա՛կ մեծ յամենայն երկրիդ Եգիպտացոց. որպիսի ո՛չ եղև, և ո՛չ ևս
 7 յաւելուցու լինել նոյնպիսի: ⁷ Եւ 'ի մէջ ամենայն որդւոցն Իսրայէլի ո՛չ
 կռնչեսցէ և ո՛չ շուն մի լեգուաւ իւրով, և ո՛չ 'ի մարդոյ մինչև յանասուն. զի
 զի փասցես ոհնասի ինչ սքանչելիս արասցէ՛ Տէր 'ի մէջ Եգիպտացոցո՞ղ`
 8 և 'ի մէջ Իսրայէլի: ⁸ Եւ իջցեն ամենայն ծառայքս քո այսոքիկ առ իս.
 և երկիր պագցեն ինձ և ասասցեն. Ե՛լ դու և ամենայն ժողովուրդ քո,
 9 որում դուդ առաջնորդես. և ապա՛ ելից: ⁹ Եւ ել Մովսէս 'ի փարաւոնէ
 լի՛ բարկութեամբ: Եւ աւէ Տէր ցՄովսէս. Ո՛չ լուիցէ ձեզ փարաւոն, զի
 10 յաճախեցից զնշանս և զարուեստս յերկրիդ Եգիպտացոց: ¹⁰ Եւ Մովսէս
 և Ահարոն արարին զամենայն նշանս և զարուեստս զայսոսիկ յերկրին
 Եգիպտացոց առաջի փարաւոնի: Եւ խստացոյց Տէր զսիրտն փարաւո-
 նի, և ո՛չ կամեցաւ արձակել զորդիսն Իսրայէլի յերկրէն Եգիպտացոց:

12 ¹ Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի և ընդ Ահարոնի յերկրին Եգիպ- **ԻԷ**
 2 րացոց, և աւէ. ² Ամիսս այս եղիցի ձեզ սկիզբն ամսոց, առաջին եղի-
 3 ցի ձեզ յամիսս փարոյ: ³ Խօսեաց՝ ընդ ամենայն ժողովրդեան որդւոցն
 Իսրայէլի և ասասցես. Ի՛ փասներորդում ամսեանս այսորիկ առցեն իւ-
 4 րեանց իւրաքանչիւր ոչխար ըստ փունս ազգաց իւրեանց. ոչխար ըստ
 4 երդ: ⁴ Եւ եթէ սակաւք իցեն 'ի փանն, որպէս թէ չիցեն՝ բաւական լինել
 ոչխարին՝ առցէ՛ ընդ իւր զորացի իւր և զընկեր իւր ըստ մարդաթափի.
 5 իւրաքանչիւր ըստ բաւականի իւրում համարեսցի յոչխարն: ⁵ Ոչխար
 կարարեալ՝ արու, փարևոր, անարա՛փ լիցի ձեզ: յօդեաց և յայծեաց
 6 առնուցուք. ⁶ և եղիցի ձեզ պահեալ մինչև 'ի չորս և 'ի փասն աուր
 ամսոյս այսորիկ: և զենցեն զնա ամենայն բազմութիւն ժողովրդեան
 7 որդւոցն Իսրայէլի ընդ երեկս: ⁷ և առցեն յարենէ անտի և դիցեն 'ի վե-
 րայ երկուց սեմոցն և բարատրին փանցն յորս ուրիցեն զնա 'ի նոսա:
 8 ⁸ Եւ կերիցեն զմիսն 'ի գիշերիս յայսմիկ խորովեալ հրով. և բաղարջ
 9 ընդ եղիգի կերիցեն: ⁹ Եւ ո՛չ ուրիցէք 'ի նոցանէ հում, և ո՛չ պախ եփեալ
 ջրով. այլ խորովեալ հրով. զզուխն ուրիքն հանդերձ, և զփորոտրին նո-
 10 րա: ¹⁰ Եւ ո՛չ թողուցուք 'ի նմանէ յայգ. և ոսկր մի՛ բեկանիցէք 'ի նմանէ:
 11 և որ ինչ մնայցէ 'ի նմանէ յայգ՝ հրով այրեսցիք: ¹¹ Եւ այնպէս ուրի-
 ցէք, զօտիք ձեր ընդ մէջս, և կօշիկք ձեր յօտս, և ցուպ ձեր 'ի ձեռին:
 12 փութանակի ուրիցէք, զի զարիկ Տեառն է: ¹² Եւ անցից ընդ ամենայն
 երկիրդ Եգիպտացոց 'ի գիշերիս յայսմիկ, և հարից զամենայն անդ-
 րանիկ երկրիդ Եգիպտացոց 'ի մարդոյ մինչև յանասուն: և յամենայն
 13 դիսն Եգիպտացոց արարից վրէժխնդրութիւն, զի են են Տէր: ¹³ Եւ եղի-
 ցի ձեզ արիւնդ նշանակեալ 'ի վերայ փանց՝ յորս ուրիցէք դուք անդ: և

5 Այլք. Եւ սաքակեցի ամենայն անդրանիկ յերկրին. *Ուր ոմանք.* յերկրէն Եգ՛:
 9 *Ոմանք յակրուն.* Ջնշանս իմ և զար՛: 12. 4 *Ոսկրս.* Եւ եթէ սակաւ իցէ 'ի փանն,
 որպէս թէ չիցէ բա՛: 8 *Ոմանք.* Բաղարջ ընդ եղեգի կե՛: 11 *Այլք.* Եւ ցուպ ձեր 'ի
 ձե՛: 12 *Ոմանք.* Անդրանիկ՝ յերկրիդ Եգ՛:

փեսից զարիւնդ և ապրեցուցից զձեզ. և ոչ լինիցին ՚ի ձեզ հարուածք ՚ի սափակել՝ յորժամ հարկանիցեմ յերկրիդ Եգիպտացոց: ¹⁴ Եւ եղիցի ձեզ 14
 արիւնդ այդ ՚ի յիշատակ, և փօնեցէք զդա՛ն փօն Տեառն յազգս ձեր. օրէն յաւիտենական փօնեցէք զդա: ¹⁵ Զեւթն օր բաղարջ ուրիցէք, յառաջնմէ 15
 իսկ օրէ անփի՝ անհներ առնիջիք զխմոր ՚ի փանց ձերոց: ամենայն որ ուրիցէ խմորեալ՝ սափակեցի՛ անձնն այն յԻսրայէլէ: ¹⁶ Յառաջնմէ օ- 16
 րէն մինչև յօրն եւթներորդ. և օրն եւթներորդ նուիրեալ եղիցի ձեզ սուրբ. զամենայն գործ սպասու մի՛ գործիցէք ՚ի նմա, բայց միայն որ գործիցի ամենայն անձին՝ այն միայն գործեցի ձեզ: ¹⁷ Եւ պահեսցիք 17
 զպափուիրանս իմ զայս, զի յաւոր յայսմիկ հանից զգօրութիւն ձեր յերկրես Եգիպտացոց. և առնիցէք զօրս զայս յազգս ձեր օրէն յաւի- 18
 տենական: ¹⁸ Ի սկսանել չորեքփասաներորդի աւոր ամսոյն առաջնոյ. յերեկորեայ բաղարջ ուրիցէք, մինչև ցքսան և մի օր ամսոյն ցերեկոյ: ¹⁹ Զեւթն օր մի՛ գրցի խմոր ՚ի փունս ձեր. ամենայն որ ուրիցէ խմորեալ՝ 19
 սափակեցի՛ անձն այն յԻսրայէլէ: յեկաց և ՚ի բնակաց երկրին ²⁰ խմո- 20
 րեալ մի՛ ուրիցեն. յամենայն բնակութեան ձերում ուրիցէք բաղարջ:

ԻԸ ²¹ Եւ կոչեաց Մովսէս զամենայն ձերակոյտ որդոցն Իսրայէլի. և 21
 ասէ ցնոսա. Երթայք առէք ձեզ ոչխար ըստ ազգս ձեր, և զենջիբ ՚ի զա- 22
 փիկ: ²² Եւ առնուցուք մշտիկ զոպայի թաթաւեալ յարեան որ առ դրօքն 22
 իցէ, և սրակեսցիք զբարաւորան և զերկոքումբք սեմովքն յարենէ ան- 23
 փի որ առ դրօքն. բայց դուք մի՛ ելանիցէք իւրաքանչիւր ընդ դուռն փան իւրոյ մինչև ցառաւօր: ²³ Եւ անցցէ Տէր հարկանել զԵգիպտացիս: Եւ 23
 փեսանիցէ զարիւնն որ ՚ի վերայ բարաւորին և ՚ի վերայ երկուց սեմոց, և զանց առնիցէ Տէր զդրօքն. և ոչ փայցէ թոյլ սափակչին մփաննել ՚ի փունս ձեր և հարկանել: ²⁴ Եւ պահեսցիք զբանս զայս՝ օրէն յաւի- 24
 տենական քեզ և որդոց քոց, մինչև ցյաւիտեան: ²⁵ Եւ եթէ մփանիցէք 25
 յերկիրն զոր փացէ ձեզ Տէր՝ որպէս և խօսեցաւ, պահեսցիք զպաշտօնդ զայդ: ²⁶ Եւ եղիցի եթէ ասիցեն ցձեզ որդիք ձեր. Զի՛նչ է պաշտօնս 26
 այս ձեզ. ²⁷ ասասցիք նոցա, եթէ զո՛հ զարկի Տեառն է այս. յորժամ 27
 պահեաց զփունս որդոցն Իսրայէլի յԵգիպտոս. մինչ հարկաներ զԵ- 28
 գիպտացիսն, և զփունս մեր ապրեցոյց: Եւ խոնարհեցաւ ժողովուրդն՝ և երկիծր եպագ: ²⁸ Եւ գնացեալ որդիքն Իսրայէլի արարին որպէս պա- 28
 փուրեաց Տէր Մովսիսի և Ահարոնի, նոյնպէս և արարին:

ԻԹ/Ժ ²⁹ Եւ եղև ՚ի հասարակ գիշերի՝ և Տէր եհար զամենայն անդրանիկս 29
 յերկրին Եգիպտացոց. յանդրանկանէ՛ անփի փարաւոնի որ նստէր յաթոռ նորա, մինչև յանդրանիկ գերոյն որ կայր ՚ի վիրապի. և զա- 30
 մենայն անդրանիկ անասնոց: ³⁰ Եւ յարեաւ փարաւոն գիշերայն, ի՛նքն 30
 և ամենայն ծառայք իւր, և ամենայն Եգիպտացիք. և եղև աղաղակ մեծ

13 Ոմանք. Յորս իցէք դուք անդ: **16 Ոմանք.** Յառաջնմէ օրէ անփի մինչև ցօրն եւթներորդ նուիրեալ եղի՛: **19 Ոմանք.** Անձն այն ՚ի ժողովրդենէ Իսրայէլի, յեկաց և ՚ի բնակչաց երկ՛: **20 Ոմանք.** Խմորեալ մի՛ ուրիցես: *Ուր Ոսկան.* մի՛ ուրիցէք: **21 Ոմանք.** Ըստ ազգաց ձերոց: **22 Ոմանք.** Իւրաքանչիւր ըստ դրունս փան իւրոյ: **24 Ոմանք.** Եւ պահեսցիք զբանս զայս օրէն քեզ և: *Յօրինակին՝ բարքս* մինչև ցյաւիտեան, *կարմրադեղով նշանակի:* զորովք *ոմանք իսպատ զանց առնեն:* **29 Ոմանք.** Եւ զամենայն անդրանիկ անասնոյ:

- 31 յամենայն երկրին Եգիպտացոց. զի ո՛չ գոյր փուն յորում ո՛չ գոյր մեռեալ
 32 ՚ի նմա: ³¹ Եւ կոչեաց փարաւոն զՄովսէս և զԱհարոն գիշերայն, և ասեց
 33 նոսա. Արիք և ելէք ՚ի ժողովրդենէ իմմէ. և դուք և որդիքն Իսրայելի,
 34 երթա՛յք պաշտեցէ՛ք զՏէր Աստուած ձեր. որպէս ասացէք: ³² Եւ զարջառ
 35 և զոչխար ձեր առեալ գնացէ՛ք՝ որպէս և ասացէք. բայց և զիս օրհնեցէ՛ք:
 36 ³³ Եւ բռնադատելին Եգիպտացիքն զժողովուրդն փութանակի՛ հանել զ–
 37 նոսա յերկրէ անտի. քանզի ասէին՝ թէ ամենեքեան իսկ մեռանիմք:
 38 ³⁴ Եւ ա՛ն ժողովուրդն զհայսն իրեանց մինչ չն՝ խմորեալ էր. զգան– I
 39 գուածս իրեանց ծրարեալ ՚ի կրասս իրեանց՝ ՚ի վերայ ուսոց իրեանց:
 40 ³⁵ Եւ որդիքն Իսրայելի արարի՛ն որպէս և հրաման եր նոցա Մովսէս. և
 41 խնդրեցին յԵգիպտացոցն անօթս ոսկեղէնս և անօթս արծաթեղէնս, և
 42 հանդերձս: ³⁶ Եւ եր Տէր շնորհս ժողովրդեան իրում առաջի Եգիպտա–
 43 ցոցն, և ետուն նոցա ՚ի զարդ՝ և կողպպեցին զԵգիպտացիսն: ³⁷ Եւ
 44 չուեցին որդիքն Իսրայելի յՌամեսեայ ՚ի Սոկքովթ, վեց հարիւր հազար
 45 այր հեարևակ, թո՛ղ զայլ աղիս: ³⁸ Եւ խառնիճաղանճ բազում էլ ընդ նո–
 46 սա. և արջառ և ոչխար և անասուն բազում յոյժ: ³⁹ Եւ եփեցին զհայսն
 47 զոր հանին յԵգիպտոսէ, նկա՛նս բաղարջս, քանզի ո՛չ խմորեցաւ. զի
 48 հանին զնոսա Եգիպտացիքն՝ և ո՛չ կարէին մնալ, և ո՛չ պաշար արա–
 49 թին իրեանց ճանապարհին: ⁴⁰ Եւ բնակութիւն որդոցն Իսրայելի զոր
 50 բնակեցին յերկրին Եգիպտացոց և յերկրին Քանանացոց, ինքեանք և
 51 հարք իրեանց. ամբ չորեք հարիւր և երեսուն: Եւ եղև յեւր չորեքհարիւր
 52 և երեսուն ամի, ⁴¹ յաւոր յայնմիկ ելին ամենայն զօրութիւնք Տեառն
 53 յերկրէն Եգիպտացոց ⁴² գիշերի. որ է յառաջապահենսք Տեառն հա–
 54 նել զնոսա յերկրէն Եգիպտացոց. այն գիշեր յառաջապահենսք Տեառն
 55 լինել ամենայն որդոցն Իսրայելի յազգս նոցա:
 56 ⁴³ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի և ընդ Ահարոնի՝ և ասէ. Այս է օ– II
 57 թէն զարկի. ամենայն այլազգի մի՛ կերիցէ ՚ի նմանէ: ⁴⁴ Եւ զամեն–
 58 այն ծառայ ուրուք և զարծաթագին թլփապեացեն, և ապա՛ կերիցէ ՚ի
 59 նմանէ: ⁴⁵ Պանդուխարն և վարձկանն մի՛ կերիցէ ՚ի նմանէ: ⁴⁶ Ի փան
 60 միում կերիցի. և մի՛ հանիցէք ՚ի սոյն անտի արտաքս քան զփունն:
 61 և Ոսկր մի՛ բեկանիցէք ՚ի նմանէ: ⁴⁷ Ամենայն ժողովուրդ որդոցն Իս–
 62 րայելի առնիցեն զայն: ⁴⁸ Ապա թէ մերձենայցէ առ ձեզ եկամուպ՝ և
 63 առնիցէ զգարիկն Տեառն, թլփապեացեն զամենայն արու մանուկ նո–
 64 րա, և ապա՛ մերձեցի առնել զնա և եղիցի իբրև զբնակ երկրին: ամե–
 65 նայն անթլփապ մի՛ կերիցէ ՚ի նմանէ: ⁴⁹ Օրէն՝ մի և նոյն կացցէ բնակին
 66 և եկին՝ որ զայցէ մերձենալ ՚ի ձեզ: ⁵⁰ Եւ արարին ամենայն որդիքն Իս–
 67 րայելի՝ որպէս պատուիրեաց Տէր Մովսիսի և Ահարոնի, նոյնպէս և ա–
 68 րարին: ⁵¹ Եւ եղև յաւոր յայնմիկ՝ եհա՛ն Տէր զորդիսն Իսրայելի յերկրէն
 69 Եգիպտացոց հանդերձ զօրութեամբ իրեանց:

13.2 ¹ Խօսեցան Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ² Սրբեա՛ դու ինձ զամենայն I,Բ

30 *Յօրինակին.* Յորում ո՛չ գոյ մեռ՛: 37 *Ոմանք.* Ի Նռամեսայ ՚ի Սոքքովթ:
Յօրինակին՝ վեց հարիւր հազար այր, *կարմրադեղով նշանակի:* 39 *Ոմանք.* Եւ ո՛չ
 կամէին մնալ, և: 44 *Ոմանք.* Եւ զամենայն ծառայս ուրուք, և: 47 *Ոմանք.* Առնիցէ
 զայն: 48 *Այլք.* Թլփապեացես զամենայն ա՛: 50 *Այլք.* Նոյնպէս արարին:

անդրանիկս նախծին որ բանայ զամենայն արգանդ ՚ի մէջ որդոցն Իսրայելի. ՚ի մարդոյ մինչև յանասուն՝ քանզի ին է: ³ Եւ ասէ Մովսէս 3
 ցժողովուրդն. Յիշեսցիք զօրս զայս յորում ելէք յԵգիպտոս ՚ի փանէ
 ծառայութեան. զի հզօր ձեռամբ եհան զձեզ Տէր ասարի. և ոչ ուրիցէք
 խնորուն: ⁴ Զի յայսմ ատուր ելէք դուք յամենայն կանխոյ: ⁵ Եւ եղի- 4, 5
 ցի յորժամ եթէ փանիցի զքեզ Տէր Աստուած քո յերկիրն Քանանա-
 ցոց, և Քեպացոց, և Ամովրիացոց, և Խևացոց, և Յեբուսացոց, և
 Փերեզացոց և Գերզեսացոց. զոր երդումս հարցն քոց փալ քեզ, եր-
 կիր որ բոխէ՛ զկաթն և զմեղր. և արասցեն զպաշտօնս զայս յամենայն
 յայսմիկ: ⁶ Զուրթն օր բաղարջ կերիցիք. և յաւորն եւթներորդի փօն 6
 Տեառն: ⁷ Բաղարջ կերիցիք. զեւթն օր ոչ երևեսցի առ քեզ խնորուն. և 7
 ոչ եղիցի խնոր յամենայն սահմանս քո: ⁸ Եւ պարմեսցես որդւոյ քում 8
 յաւոր յայնմիկ և ասացես. Վասն այնորիկ արար ինձ Տէր Աստուած.
 մինչ ելանէի յԵգիպտոս: ⁹ Եւ եղիցի քեզ նշան ՚ի ձեռին քում, և յիշա- 9
 փակ առաջի աչաց քոց. զի լինիցին օրէնք Տեառն ՚ի բերան քում. զի
 հզօր ձեռամբ եհան զքեզ Տէր յԵգիպտոս. ¹⁰ և պահեսցիք զօրէնս զայս 10
 ՚ի ժամանակաց ՚ի ժամանակս, և ատուրց յաւորս: ¹¹ Եւ եղիցի յորժամ 11
 փանիցի զքեզ Տէր Աստուած քո յերկիրն Քանանացոց՝ որպէս երդուա
 քեզ և հարցն քոց. և փացէ զնա քեզ. ¹² զպարմեսցեն Տեառն զամենայն 12
 արու որ բանայ զարգանդ. և զամենայն որ բանայ զարգանդ յանդէոց
 և յանասնոց քոց որ լինիցի քեզ. արուքն սո՛րբ Տեառն լինիցին: ¹³ Եւ 13
 զամենայն որ բանայցէ զարգանդ իշոյ, փոխանակեսցես ընդ ոչխարի.
 և եթէ ոչ փոխանակեսցես, փրկեսցեն զնա. զամենայն անդրանիկս որ-
 դւոց քոց փրկեսցեն: ¹⁴ Եւ եթէ հարցանիցէ զքեզ որդին քո յեւր այտորիկ 14
 և ասիցէ՝ թէ զի՞նչ է այդ. ասացեն ցնա. Զի հզօր ձեռամբ եհան զմեզ
 Տէր յերկրէն Եգիպտացոց ՚ի փանէ ծառայութեան: ¹⁵ Յորժամ խստա- 15
 ցաւ փարաւոն չարձակել զմեզ. կոտորեաց Տէր զամենայն անդրանիկս
 յերկիրն Եգիպտացոց. յանդրանկէ մարդոյ մինչև ցանդրանիկս անաս-
 նոյ: Վասն այնորիկ ես մարտցանեմ Տեառն զամենայն արու որ բանայ
 զարգանդ. և զամենայն անդրանիկս որդւոց ինոց փրկեսցից: ¹⁶ Եւ եղիցի 16
 նշան ՚ի վերայ ձեռին քոյ. և անշարժ առաջի աչաց քոց. քանզի հզօր
 ձեռամբ եհան զմեզ Տէր յերկրէն Եգիպտացոց:

19- ¹⁷ Եւ իբրև արձակեաց փարաւոն զժողովուրդն. ոչ առաջնորդեաց 17
 նոցա Աստուած ընդ երկիրն Փղշպացոց, ընդ կարծոյ ճանապարհն.
 քանզի ասաց Աստուած, թէ զուցէ զանգիտիցէ ժողովուրդն՝ յորժամ
 փեսանիցէ զպարերազմն, և դառնայցէ՛ յԵգիպտոս: ¹⁸ Եւ պարեաց ած 18
 Աստուած զժողովուրդն ընդ ճանապարհ անապարհն՝ առ Կարմիր ծո-
 վուն: Եւ ՚ի հինգերորդ ազգի ելին որդիքն Իսրայելի յերկրէն Եգիպտա-
 ցոց: ¹⁹ Եւ առ Մովսէս զոսկերսն Յովսեփու ընդ իւր. քանզի երդմնեցոյց 19

13. 2 Ոմանք. Չամենայն անդրանիկ նախծին.. ՚ի մէջ որդոցդ Իսրայելի: **3 Այլք.**
 Եհան զմեզ Տէր ասարի: **4 Ոմանք.** Ատուր ելանէք դուք յամենայն կանխոյ: **5 Ոմանք.**
 Եթէ փանիցէ.. յերկիրն Քանա՛: **9 Բազումք.** Եւ եղիցի քեզ ՚ի նշան ՚ի վերայ ձեռին
 քո: **10 Ոմանք.** Ի ժամանակէ ժամանակս և յաւորց ա՛: **15 Ոմանք.** Յանդրանկանէ
 մարդոյ մինչև յանդրանիկ.. վասն այտորիկ ես: **16 Բազումք.** Զմեզ Տէր յԵգիպտոս:
18 Ոմանք. Եւ պարեաց ած Տէր Աստուած զժո՛:

Յովսեփի գորդիսն Իսրայելի, և ասէ. Եթէ այցելութեամբ այց արասցէ
 20 ձեզ Տէր, հանջի՞ք զոսկերս իմ աստի ընդ ձեզ: ²⁰ Եւ չուեալ որդւոցն
 21 Իսրայելի ՚ի Մոկրովթայ, բանակեցան յԹոմ առ անապարին: ²¹ Եւ
 Ասրուած առաջնորդէր նոցա ցերեկ՝ սեամբ ամառ. ցուցանել նոցա
 զճանապարհն. և զցայգ՝ սեամբ հրոյ, լուսաբոն լինել նոցա ՚ի գնալն՝
 22 զցայգ և զցերեկ: ²² Եւ ո՛չ պակասէր սին ամառոյն ՚ի փոռ, և սին հրոյն
 ՚ի գիշերի. առաջի ամենայն որդւոցն Իսրայելի:

- 14. 2** ¹ Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի և ասէ. ² Խօսեանց ընդ որդիսն Իս-
 րայելի, և դարձցին բանակեցին դէմ յանդիման Նանգրուանին. ընդ
 Մագրովդ և ընդ ծովն. հանդէպ Բէեղսեպիփոնայ. յանդիման նոցա
 3 բանակեցաւ առ ծովեզերքն: ³ Եւ ասասցէ փարաւոն զորդւոցդ Իս-
 րայելի թէ մոլորեալ են յերկրին, քանզի պարեաց զնոսա անապարն:
 4, 5 ⁴ Եւ ես իսպացուցից՝ զսիրտն փարաւոնի և պնդեսցի զհետ դոցա: ⁵ Եւ
 փառաւորեցայց ՚ի փարաւոն և յամենայն զօրս նորա. և ծանիցեն ամ-
 անայն Եգիպտացիքն թէ են եմ Տէր: Եւ արարին այնպէս:
 6 ⁶ Եւ աճղ եղև արքային Եգիպտացոց եթէ փախեաւ ժողովորդն: Ի՞նչ
 Եւ շրջեցաւ սիրտն փարաւոնի՝ և ծառայից իւրոց ՚ի վերայ ժողովորդե-
 անն, և ասեն. Զի՞նչ գործեցաք զայն զի արձակեցաք զորդիսն Իս-
 7 րայելի, զի մի՛ ծառայեցեն մեզ: ⁷ Եւ հանդերձեաց փարաւոն զկառս
 իւր. և փարաւ ընդ իւր զամենայն ժողովորդն իւր. և ա՛ն վեցհարիւր
 կառս ընտրաւ, և զամենայն երիվարս Եգիպտացոց, և սպառազէ՛նս ՚ի
 8 վերայ ամենեցուն: ⁸ Եւ իսպացոյց Տէր զսիրտն փարաւոնի արքային
 Եգիպտացոց, և պնդեցաւ զհետ որդւոցն Իսրայելի. և որդիքն Իս-
 9 րայելի ելանէին բարձրացեալ ձեռամբ: ⁹ Եւ պնդեցան Եգիպտացիքն
 զհետ նոցա, և գրին զնոսա բանակեալս առ ծովեզերքն. և ամենայն
 երիվարք՝ և կառք փարաւոնի, և հեծեալք նորա և զօրք նորա յան-
 10 դիման Նանգրուանին. հանդէպ Բէեղսեպիփոնայ: ¹⁰ Եւ եհաս մօտ փա-
 րաւոն: Եւ համբարձեալ որդւոցն Իսրայելի զաչս իրեանց փեսանէին՝
 11 զի բանակեցան Եգիպտացիքն ՚ի թիկանց նոցա, և երկեան յոյժ: ¹¹ Եւ
 բողոքեցին որդիքն Իսրայելի առ Տէր: Եւ ասեն ցՄովսէս. Իբրև թէ
 ո՛չ գոյին զերեզմանք յերկրին Եգիպտացոց. հաներ զմեզ սպանանել
 յանապարի աստ. զի՞նչ գործեցեր զայս ընդ մեզ, զի հաներ զմեզ յԵ-
 12 գիպտոս: ¹² Ո՛չ այս այն բանք են՝ զոր խօսեցաք ընդ քեզ յերկրին
 Եգիպտացոց, թէ թո՛յլ փոր մեզ զի ծառայեսցուք Եգիպտացոցն. զի
 լան էր մեզ ծառայել Եգիպտացոցն, քան մեռանել յայսմ անապարի:
 13 ¹³ Եւ ասէ Մովսէս ցժողովորդն. Քաջալերեցարո՛ւք, պի՛նդ կացէք. և
 փեսանիցէք զփրկութիւն ՚ի Տեառնէ զոր արասցէ ձեզ այսօր. զի զոր
 օրինակ փեսէք զԵգիպտացիսն այսօր, ո՛չ ևս յաւելուցուք փեսանել զնո-
 14 սա յախտեանս ժամանակաց: ¹⁴ Տէր փայ պարտեալս ընդ ձեր, և դուք
 15 լռեցէ՛ք: ¹⁵ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Զի՞՞ գոչես առ իս. խօսեանց ընդ որդիսդ

20 Ոմանք. ՅԹոմ առ անապարան: **21 Ոմանք.** Յուցանելով նոցա զճա՛: **22 Ոմանք.** Առաջի ամենայն ժողովորդեանն: **14. 2 Այլք.** Բէեղսեպիփոնայ: **7 Յօրինակին՝** անունս Երիվար, ուրեք ուրեք ՚ի գիրս յայս և ՚ի յաջորդս՝ գրեալ էր Երիվար. գոր մեք յամենայնի միասպէս եղար ըստ սովորականին: **11 Ոմանք.** Նանել զմեզ սպանանել յանա՛:

Իսրայելի՝ և չուեսցեն: ¹⁶ Եւ դու ա՛ն զգաւազանդ քո. և ձգեա՛ զձեռն քո 16
 'ի վերայ ծովուն և սպառեա՛ զնա. և մտցեն որդիքն Իսրայելի 'ի մէջ
 ծովուն ընդ ցամաք: ¹⁷ Եւ ահա ես խստացուցից՝ զսիրտն փարաւոնի, և 17
 զԵգիպտացոյն ամենեցուն, և մտցեն զկնի դոցա: Եւ փառաւորեցայց
 ես 'ի փարաւոն և յամենայն զօրս նորա, և 'ի կառս նորա և յերիվարս
 նորա: ¹⁸ Եւ ծանիցեն ամենայն Եգիպտացիքն՝ թէ ե՛ս եմ Տէր. 'ի փա- 18
 ռաւորել իմում 'ի փարաւոն՝ և 'ի կառս նորա և յերիվարս նորա: ¹⁹ Եւ 19
 ամբարձա՛ն հրեշտակն Աստուծոյ որ երթայր առաջի բանակի որդոցն
 Իսրայելի. և չոգաւ զկնի նոցա. և վերացաւ սին ամպոյն յերեսաց նոցա,
 և եկաց 'ի թիկանց նոցա: ²⁰ Եւ եմուր 'ի մէջ բանակի Եգիպտացոցն, 20
 և 'ի մէջ բանակի Իսրայելացոցն, և եղև խաւար և մէգ. և անց գի-
 շերն. և ո՛չ խառնեցան ընդ միմեանս զամենայն գիշերն: ²¹ Եւ ձգեաց 21
 Մովսէս զձեռն իւր 'ի վերայ ծովուն. և դարձոյց անդրէն զծովն բռնու-
 թեամբ հողոյն հարաւոյ զամենայն գիշերն. և արար՝ զծովն ցամաք.
 և պարառեցաւ ջուրն: ²² Եւ մտին որդիքն Իսրայելի 'ի մէջ ծովուն ընդ 22
 ցամաք: Եւ եղև ջուրն պարիսպ ընդ աջմէ նոցա, և ընդ ահեկէ իւրեանց:
 Եւ ²³ Պնդեցան Եգիպտացիքն՝ և մտին զկնի նոցա, ամենայն երիվարք 23
 փարաւոնի, և կառք նորա, և հեծեալք նորա 'ի մէջ ծովուն: ²⁴ Եւ եղև 24
 յառաւօտին պահուն, հայեցա՛ւ Տէր 'ի բանակն Եգիպտացոց սեամբ
 հրոյ և ամպոյ. և խռովեաց զբանակն Եգիպտացոցն. ²⁵ և կապեաց 25
 զանիս կառաց նոցա, և վարէր զնոսա բռնութեամբ: Ասեն Եգիպտա-
 ցիքն. Փախիցո՛ւք յերեսաց Իսրայելի. զի Տէր պարերազմի վասն նոցա
 ընդ Եգիպտացիս: ²⁶ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Ձգեա՛ զձեռն քո 'ի վերայ 26
 ծովուդ, և կարկապտեցի՛ անդրէն ջուրդ. և ծածկեսցէ՛ զԵգիպտացիսդ,
 և զկառս դոցա և զհեծեալս իւրեանց: ²⁷ Եւ ձգեաց Մովսէս զձեռն իւր 'ի 27
 վերայ ծովուն, և դարձաւ ջուրն ընդ առաւօտն 'ի տեղի իւր: և Եգիպ-
 տացիքն փախեան յերեսաց ջրոյն: և թօթափեաց Տէր զԵգիպտացիսն
 'ի մէջ ծովուն: ²⁸ Եւ դարձուցեալ զջուրսն, ծածկեաց զկառս և զհեծեալս, 28
 և զամենայն զօրութիւն փարաւոնի. որ մտեալ էին զհեր նոցա 'ի ծով
 անդր. և ո՛չ մնաց 'ի նոցանէ և ո՛չ մի: ²⁹ Եւ որդիքն Իսրայելի զնացին 29
 ընդ ցամաք 'ի մէջ ծովուն. և ջուրն պարիսպ էր ընդ աջմէ նոցա և ընդ
 ահեկէ իւրեանց: ³⁰ Եւ ապրեցոյց Տէր զԻսրայել յաւուր յայնմիկ 'ի ձեռաց 30
 Եգիպտացոցն:

Եւ ³¹ Եւ երես Իսրայել զԵգիպտացիսն մեռեալս առ ափն ծովուն: Եւ 31
 երես Իսրայել զձեռն մեծ գոր արար Տէր ընդ Եգիպտացիսն. և երկեան
 ժողովուրդն 'ի Տեառնէ. և հաւարացին յԱստուած՝ և 'ի Մովսէս ծառայ
 նորա:

¹ Յայնժամ երգեաց Մովսէս՝ և որդիքն Իսրայելի զօրհնութիւնս զ- **15**
 այս Աստուծոյ, և ասեն. Օրհնեսցուք զՏէր զի փառօք է փառաւորեալ.
 Զերիվարս և զհեծեալս նոցա ընկէց 'ի ծով. ² օգնական ընդունելի իմ 2

16 Այլք. 'Ի վերայ ծովուն, և պարառեա՛ զնա: *Ոմանք.* Ընդ մէջ ծովուն ընդ ցամաք:
22 Ոմանք. Որդիքն Իսրայելի 'ի մէջ ծովուն.. և ընդ ահեկէ նոցա: **23 Ոմանք.** Եւ
 պնդեցան Եգիպ՛: **24 Ոմանք.** Յառաւօտուն պահ՛: **27 Ոմանք.** Յերեսաց ջրոցն:
28 Ոմանք. Եւ ո՛չ մնացին 'ի նոցանէ և ոչ:

Տէր, և եղև ինձ՝ ՚ի փրկութիւնս: Սա՛ է իմ Աստուած և փառաւոր արարից
 3 զսա: Աստուած իմ իմոյ՝ և բարձր արարից զսա: ³ Տէր խորփակէ գ–
 4 պատերազմունս, Տէր անուն նորա: ⁴ Զկառս փարատնի՛ և զգորութիւնս
 նորա ընկէ՛ց ՚ի ծով. զընփիրս հեծելոց և զսպառազէնս. ընկղմեցան ՚ի
 5 ծով Կարմիր: ⁵ Խորք ծածկեցին զնոսա. ընկլան յանդունդս իբրև զվէնս:
 6 ⁶ Աջ քո Տէր փառաւորեալ է զգորութեամբ իւրով, աջ քո Տէր խորփակեաց
 7 զթշնամին: ⁷ Եւ բազմութեամբ փառաց քոց մանրեցեր զհակառակորդս,
 8 առաքեցեր զբարկութիւն քո, և եկե՛ր զնոսա իբրև զեղէզն: ⁸ Եւ հողմով
 սրփմբութեամբ քով պարառեցան ջուրք. պաղեցան որպէս պարիսպ
 9 ջուրք. պաղեցան ալիք ՚ի մէջ ծովուն: ⁹ Ասաց թշնամին. Նալածեցից և
 հասից, բաժանեցից զաւարն, և լցուցի՛ց ՚ի նոցանէ զանձն իմ: Սափա–
 10 կեցից սրով իմով. փրկեսցէ՛ նոցա ձեռն իմ: ¹⁰ Առաքեցեր զհողմն քո, և
 ծածկեաց զնոսա ծով. ընկղմեցան որպէս կապար՝ ՚ի ջուրս սաստիկս:
 11 ¹¹ Ո՛վ իցէ նման քեզ յաստուածս Տէր. և կամ ո՛վ նմանիցէ քեզ փա–
 12 ռաւորեալոյ ՚ի սուրբս: Սքանչելի փառօք՝ որ առնես զնշանս. ¹² ձգեցեր
 13 զաջ քո՝ և եկով զնոսա երկիր: ¹³ Առաջնորդեցեր արդարութեամբ ժո–
 դովրդեան քում, այսմ զոր փրկեցեր: Մխիթարեցեր զգորութեամբ քով
 14 ՚ի բանակեպղ սրբութեան քոյ. ¹⁴ լուան ազգք և բարկացան, և երկունք
 15 կալան զբնակիչս Քանանացոց: ¹⁵ Յայնժամ փազնապեցան դափաւորք
 Եդովմայ, և իշխանք Մովաբացոց: Կալաւ զնոսա դողումն, հալեցան
 16 ամենայն բնակիչք Քանանացոց: ¹⁶ Անկցի ՚ի վերայ նոցա ա՛հ և երկիւղ.
 մեծութեամբ բազկի քոյ քարասցին: Մինչև անցցէ ժողովուրդ քո Տէր.
 17 մինչև անցցէ՛ ժողովուրդ քո այս զոր սրացար: ¹⁷ Տարեալ փնկեսցես գ–
 նոսա ՚ի լեռն ժառանգութեան քոյ, ՚ի պապրաստութիւն բնակութեան
 քոյ: Զոր արարեր Տէր սրբութիւն. Տէր զոր պապրաստեցին ձեռք քո.
 18, 19 ¹⁸ Տէր թագաւոր յաւիտեան. և յաւիտեանս և նա՛: ¹⁹ Զի մփին երիվարք
 փարատնի կառօք և հեծելովք նորա ՚ի ծով. և աժ ՚ի վերայ նոցա Տէր
 զջուրս ծովուն. և որդիքն Իսրայէլի գնացին ընդ ցամաք ՚ի մէջ ծովուն:
 20 ²⁰ Եւ ա՛ն Մարիամ մարգարէ քոյրն Ահարոնի զթմբուկն ՚ի ձեռին իւր. և
 21 ելին ամենայն կանայք զհետ նորա թմբկօք և պարուր: ²¹ Եւ յառաջէր
 Մարիամ և ասէր. Օրհնեսցո՛ւք զՏէր, զի փառօք փառաւորեալ է. Զերի–
 վարս և զհեծեալս ընկէ՛ց ՚ի ծով:
 22 ²² Եւ խաղացոյց Մովսէս զորդիսն Իսրայէլի ՚ի Կարմիր ծովէ անտի. և Է
 և աժ զնոսա յանապարն ՚ի Մո՛ր: Եւ գնացին երեքօրեայ ճանապարհ
 23 յանապարի անդ. և ո՛չ գրանէին ջուր ըմպելոյ: ²³ Եկին ՚ի Մեռա, և
 ո՛չ կարէին ըմպել ջուր ՚ի Մեռայն. քանզի դա՛ռն էր. վասն այնորիկ
 24 անուանեաց զանուն փեղոյն այնորիկ՝ Դառնութիւն: ²⁴ Եւ փրփնջեաց
 25 ժողովուրդն զՄովսիսէ և ասեն. Զի՛նչ արբցուր: ²⁵ Աղաղակեաց Մովսէս
 առ Տէր: և եցոյց նմա Տէր փայտ: և արկ զայն ՚ի ջուրն, և քաղցրացան
 ջուրն: Եւ ա՛նդ եղ նմա իրաւունս և դափաստանս. և ա՛նդ փորձեաց

15. 2 Ոմանք. Եւ փառաւորեցից զսա: **4 Ոսկրսն.** Ընկղմեաց ՚ի ծով Կարմիր: **8 Ոմանք.** Սրփմբութեան քո բաժանեցան ջուրք. պաղեցան իբրև պա՛: **14 Ոմանք.** Կալան զբնակիչս փղջրացոց: **18 Ոմանք.** Տէր թագաւորէ յալի՛: **20 Այլք.** Զթմբուկն ՚ի ձեռն իւր: **21 Ոմանք.** Զի փառօք է փառաւոր՛:

զնա, ²⁶և ասէ. Եթէ լսելով լուիցես ձայնի Տեառն Աստուծոյ քում, և 26
 զհաճոյս առաջի նորա արասցես, և ունկնդիի լիցիս պատուիրանաց
 նորա. և պահեսցես զամենայն իրաւունս նորա. զամենայն զախարն
 զոր ածի 'ի վերայ Եգիպտացոցն, ոչ ածից 'ի վերայ քո. զի են են Տէր
 որ բժշկեն գբեգ:

ԼԸ ²⁷Եւ եկին յԱղիմ. և էին անդ երկուրասան աղբեր ջուրց, և եթա– 27
 նասուն ծառ արմաւենեաց. և անդ բնակեցան առ ջրովն:

¹Չուեցին յԵղ'իմայ, և եկին ամենայն ժողովուրդ որդոցն Իսրայելի 16
 յանապարսն 'ի Սին, որ է ընդ Եղ'իմ և ընդ Սինա:

ԼԹ Եւ յաւոր հինգերասաներորդի յերկրորդի ամսոյն ելանելոյ նո–
 ցա յերկրէն Եգիպտացոց. ²պրփնջեաց ամենայն ժողովուրդ որդոցն 2
 Իսրայելի զՄովսիսէ և զԱհարոնէ յանապարսի անդ: ³Եւ ասեն ցնոսա 3
 որդիքն Իսրայելի. Լաւ էր թէ մեռեալ էաք հարուածովքն 'ի Տեառնէ
 յերկրին Եգիպտացոց. մինչ նստեաք առ կաթսայ մսոյն, և ուրեաք
 հաց յագ. քան հանէք զմեզ յանապարս յայս, սպանանել զամենայն
 ժողովուրդս 'ի սովոյ: ⁴Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Ահա ես փեղացից ձեզ 4
 հաց յերկնից. և ելցէ՛ ժողովուրդ իմ և ժողովեսցեն զօրըսփօրէն, զի
 փորձեցից զնոսա՝ եթէ զնայցն'ն յօրէնս իմ, թէ ոչ: ⁵Եւ եղիցի յաւորն 5
 վեցերորդի, պատրաստիցեն զոր ինչ բերիցենն. և եղիցի կրկին քան
 զայն, զոր օրըսփօրէն ժողովիցեն: ⁶Եւ ասեն Մովսէս և Ահարոն ցամեն– 6
 այն ժողովուրդ որդոցն Իսրայելի. Ընդ երեկոյս գիպասջիք՝ եթէ Տէր
 եհան զձեզ յերկրէն Եգիպտացոց. ⁷և առաւօրուց փեսջիք զփառսն 7
 Տեառն. 'ի լսել նորա զպրփունջ ձեր զԱստուծոյ. այլ մեք ո՛վ ենք զի
 պրփնջէք զմէնջ: ⁸Եւ ասէ Մովսէս. 'Ի փալ ձեզ Տեառն ընդ երեկոյս 8
 մին ուրելոյ. և ընդ առաւօրս հաց յագ. վասն լսելոյ Տեառն զպրփունջ
 ձեր զոր դուք պրփնջեցէք զմէնջ. քանզի մեք ո՛վ ենք. զի ոչ զմէնջ
 է պրփունջո՞ ձեր, այլ զԱստուծոյ: ⁹Եւ ասէ Մովսէս ցԱհարոն. Ասա՛ 9
 ցամենայն ժողովուրդ որդոցդ Իսրայելի. Մատերոնք առաջի Տեառն,
 քանզի լուաւ զպրփունջ ձեր: ¹⁰Մինչդեռ խօսէր Ահարոն ընդ ամենայն 10
 ժողովրդեան որդոցն Իսրայելի, դարձան յանապարսն. և ահա՛ փառք
 Տեառն երևեցան ամպով: ¹¹Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. 11
¹²Լուայ՛ զպրփունջ որդոցդ Իսրայելի. արդ՛ խօսեաց ընդ դոսա՝ և ա– 12
 սացես. Ընդ երեկոյս մին կերիջիք, և ընդ առաւօրս հացին յագեսջիք.
 և ծանիջիք թէ են են Տէր Աստուած ձեր: ¹³Եւ եղև ընդ երեկոյսն, 13
 և ել լորամարգին և ծածկեաց զբանակն: ¹⁴Եւ եղև ընդ առաւօրն՝ 14
 ընդ արկանել ցօղոյն շուրջ զբանական. և ահա՛ 'ի վերայ երեսաց
 անապարսին՝ մանր իբրև զգինձ, սպիտակ իբրև զեղեամն 'ի վերայ
 երկրին: ¹⁵Իբրև փեսին զայն որդիքն Իսրայելի, ասեն այր ցընկեր. 15
 Զի՛նչ է այս: Քանզի ոչ զփրէին զինչ իցէ: Եւ ասէ ցնոսա Մովսէս. Այդ է
 հացն զոր եպ ձեզ Տէր ուրելոյ: ¹⁶Եւ այս քան է՝ զոր պատուիրեաց ձեզ 16

27 *Բագու՛ք.* Եւ եկին յԵղիմ.. և անդ բնակեցան առ ջր': *Ուր յօրինակին.* Եւ եկն յԱղիմ: **16. 1** *Ոմանկք.* Եւ յաւորն հինգերա՛ ... ամեսանն ելա՛: **3** *Ոմանկք.* Մինչև նստեաք առ կաթսայս: **12** *Այլք.* Արդ՛ խօսեաց ընդ նոսա՛ և: **14** *Ոմանկք.* 'Ի վերոյ երեսաց անա՛: **15** *Այլք.* Ասեն ընկեր ցընկեր. Զի՛նչ է:

Տէր. Ժողովեցէք՝ ՚ի դմանէ իւրաքանչիւր ըստ բաւականի՝ իւրում. չափով
 ըստ գլուխ. ըստ թնոյ անձանց ձերոց, ըստ իւրաքանչիւր ըստ վրանս
 17 ձեր ժողովեցէք: ¹⁷ Եւ արարին այնպէս որդիքն Իսրայէլի. և ժողովեցին,
 18 որ շար և որ սակաւ: ¹⁸ Եւ չափեցին չափովն: Որոյ շարն էր՝ ո՛չ յաւելաւ.
 և որոյ սակաւն էր՝ ո՛չ պակասեաց: Իւրաքանչիւր ըստ բաւականի՝ իւ-
 19 րում ժողովեցին: ¹⁹ Եւ ասէ ցնոսա Մովսէս. Մի՛ որ թողուցու այսրի յայգ:
 20 ²⁰ Եւ ո՛չ լուան Մովսիսի. այլ թողին ոմանք՝ ՚ի նմանէ յայգ, և եռաց ՚ի նմա
 21 որդն, և նեխեցաւ: Եւ դառնացաւ ՚ի նոսա Մովսէս: ²¹ Եւ քաղէին այգուն
 այգուն իւրաքանչիւր ըստ բաւականի իւրում. և իբրև արևն ջեռնոյր՝
 22 հալէր: ²² Եւ եղև յաւուրն վեցերորդի ժողովեցին զպէսն կրկին՝ երկունս
 չափս առ մի՛ մի: և մտին ամենայն իշխանք ժողովրդեանն և պարմեցին
 Մովսիսի:

23 ²³ Ասէ ցնոսա Մովսէս. Այս բան է զոր խօսեցաւ Տէր. Շաբաթ՝ ^Խ
 հանգիստ՝ սուրբ Տեառն վաղի: որ ինչ եփելոց էք՝ եփեցէք, և որ ինչ
 հասուցանելոց էք՝ հասուցէք. և զամենայն զաւելորդն թողուցո՛ւք յա-
 24 մանս մինչև ցառաւօր: ²⁴ Եւ թողին ՚ի նմանէ յայգ. որպէս հրամայեաց
 25 նոցա Մովսէս. և ո՛չ նեխեցաւ, և ո՛չ եղև ՚ի նմա որդն: ²⁵ Եւ ասէ Մովսէս.
 Կերայք զայդ այսօր. քանզի շաբաթ Տեառն է այսօր. ո՛չ գրանէք այսօր
 26 զայդ ՚ի դաշտի: ²⁶ Զվեց օր ժողովեցէք զայդ. և յաւուրն եւթներորդի
 27 շաբաթ. ո՛չ լինիցի ՚ի նմա: ²⁷ Եւ եղև յաւուրն եւթներորդի՝ ելին ոմանք
 28 ՚ի ժողովրդենէ անտի քաղել՝ և ո՛չ գրին: ²⁸ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Մինչև
 29 յե՛րբ ո՛չ կամիք լսել պարուիրանաց իմոց և օրինաց: ²⁹ Տեսէք զի Տէր ետ
 ձեզ զօրս զայս շաբաթ. վասն այնորիկ ինքն ետ ձեզ յաւուրն վեցերորդի
 հաց՝ երկուց աւուրց: Նստարո՛ւք իւրաքանչիւր ՚ի քունս ձեր. և մի՛ որ
 30 ելանիցէ ՚ի քեղոջէ իւրմէ յաւուրն եւթներորդի: ³⁰ Եւ շաբաթացան ժո-
 31 դովուրդն յաւուրն եւթներորդի: ³¹ Եւ անուանեցին որդիքն Իսրայէլի գ-
 անուն նորա Ման: և նա՛ էր իբրև զտերմն գնձոյ՝ սպիտակ. և համ նորա
 իբրև զխորիսիս մեղու:

32 Եւ ասէ Մովսէս. Այս բան է՝ զոր հրաման ետ Տէր. Լցէք լի չափով ^{ԽԱ}
 զմանանայդ յաման մի. և պահեցէք յազգս ձեր. զի քեսանիցէք զհացդ
 զոր կերայք դուք յանսպարի աստ. ՚ի ժամանակի իբրև եհան զձեզ
 33 Տէր յերկրէն Եգիպտացոց: ³³ Եւ ասէ Մովսէս ցԱհարոն. Ան սափոր
 մի ոսկի, և արկցեն ՚ի նա լի չափովդ մանանայ, և դիցես զնա առաջի
 34 Աստուծոյ ՚ի պահեստ յազգս ձեր. ³⁴ որպէս հրաման ետ Տէր Մովսիսի:
 35 Եւ եդ զայն Ահարոն առաջի Վկայութեանն ՚ի պահեստ: ³⁵ Եւ որդիքն
 Իսրայէլի կերան զմանանայն զքառասուն ամ մինչև եկին ՚ի շէն երկիրն,
 36 զմանանայն ուրէին. մինչև հասին ՚ի կողմն Փինիկեցոց: ³⁶ Եւ չափն
 էր քաններորդ երից գրուաց:

17 ¹ Եւ չուեաց ամենայն ժողովուրդ որդոցն Իսրայէլի ՚ի Սինն անա- ^{ԽԲ}
 պարէ, ըստ բանակս իրեանց բանի Տեառն: և բանակեցան յԹափի-

23 *Յօրինակին.* Զաւելորդն թողուք յամանս: 24 *Ոմանք.* Եւ ո՛չ եղև ՚ի նա որդն:
 26 *Ոմանք.* Շաբաթ է, ո՛չ լինիցի: 31 *Ոմանք.* Զանուն նորա մանանայ: 33 *Ոմանք.*
 Եւ դիցես զդա առաջի Աստուծոյ: 35 *Ոմանք.* Ի՛ շէն երկրին, զմա՛:

դիմ: Եւ ո՛չ գոյր ջուր ըմպել ժողովրդեանն: ²Եւ բամբասէր ժողովուրդն ²
 զՄովսէս՝ և ասէին. Տո՛ր մեզ ջուր զի արբցոյք: Եւ ասէ ցնոսա Մովսէս.
 Զի՞ բամբասէք զիս. և զի՞ փորձէք զՏէր: ³Եւ ծարաւեաց անդ ժողո- ³
 վուրդն ՚ի ջրոյ: և փրփնջեաց ժողովուրդն զՄովսիսէ, և ասեն. Ընդէի
 հաներ զմեզ յԵգիպտոսէ, կոպորել զմեզ և գորդիս մեր, և զիսաշինս
 մեր ՚ի ծարաւոյ: ⁴Եւ բողոքեաց Մովսէս առ Տէր և ասէ. Զի՛նչ արարից ⁴
 ժողովրդեանս այսմիկ. սակաւիկ մնա ևս, և քարկո՛ծ առնիցեն զիս: ⁵Եւ ⁵
 ասէ Տէր ցՄովսէս. Երթ առաջի ժողովրդեանդ, և ա՛ռ ընդ քեզ ՚ի ծերոց
 ժողովրդեանդ. և զգաւզանն քո որով հարեր զգեպն՝ ա՛ռ ՚ի ձեռին քում,
 և երթիցես: ⁶Եւ ես հասեալ կայցեմ անդ յառաջագոյն քան զքեզ ՚ի վե- ⁶
 րայ վիմին ՚ի Քորէք: և հարցն զվէմն և ելցէ ՚ի նմանէ ջուր, և արբցէ՛
 ժողովուրդ: Եւ արար այնպէս Մովսէս առաջի որդոցն Իսրայէլի: ⁷Եւ ⁷
 անուանեաց զանուն փեղոյն այնորիկ՝ Փորձութիւն, և Բամբասանս.
 վասն բամբասանաց որդոցն Իսրայէլի, և վասն փորձելոյ նոցա զՏէր
 և ասելոյ, եթէ իցէ՞ ՚ի մեզ Տէր՝ և եթէ ոչ:

ԽԳ. ⁸Եկն Ամաղէկ, և փայր պարերագմն ընդ Իսրայէլի յԱփիդիմ: ⁹Եւ ^{8, 9}
 ասէ Մովսէս ցՅեսու. Ընփրեա՛ դու քեզ արս զօրաւորս, և ելեալ փացես
 պարերագմ ընդ Ամաղեկայ առ վաղիս: և ահա ես եկեալ կայցեմ ՚ի վե-
 րայ գլխոյ բլրոյն, և զաւազանն Ասպուծոյ ՚ի ձեռին իմում: ¹⁰Եւ արար ¹⁰
 Յեսու որպէս ասաց նմա Մովսէս. և ճակարեցան յանդիման Ամաղեկայ:
 և Մովսէս՝ և Ահարոն՝ և Ովր՝ ելին ՚ի գլուխ բլրոյն: ¹¹Եւ լինէր յոր- ¹¹
 ժամ ամբառնայր Մովսէս զձեռս իւր, զօրանայր Իսրայէլ. և յորժամ
 խոնարհեցուցանէր զձեռս իւր, զօրանայր Ամաղէկ: ¹²Եւ ծանրէին ձեռքն ¹²
 Մովսիսի. և առեալ վէմ դնէին ընդ նովա, և նսպէր ՚ի վերայ նորա. և
 Ահարոն և Ովր հաստարեպէին զձեռս նորա, մի աստի և մի անտի. և
 լինէին ձեռքն Մովսիսի հաստարեպէլ մինչև ցմբանել արեգականն:
¹³Եւ եհար Յեսու զԱմաղէկ՝ և զամենայն զօրս նորա կոպորմամբ սրոյ: ¹³
¹⁴Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Գրեա՛ զայդ առ ՚ի յիշարակ ՚ի գիրս: և փո՛ր ¹⁴
 յականջս Յեսուայ. զի ջնջելով ջնջեցից զյիշարակ Ամաղեկայ յերկրէ
 ՚ի ներքոյ երկնից: ¹⁵Եւ շինեաց Մովսէս սեղան Տեառն. և անուանեաց ¹⁵
 զանուն նորա՝ Տէր ապաւեն իմ: ¹⁶և ասէ. Զի ծածուկ ձեռամբ Տեառն ¹⁶
 պարերագմի Տէր ընդ Ամաղեկայ ազգաց յազգս:

ԽԴ. ¹ Եւ լուս Յոթօր քուրմ Մաղիամու աներ Մովսիսի զամենայն զոր ¹⁸
 արար Տէր ընդ Մովսիսի, և յԻսրայէլի ժողովրդեան իւրում. զի եհան
 Տէր զԻսրայէլ յԵգիպտոսէ: ²Եւ ա՛ռ Յոթօր աներ Մովսիսի զՄեպփովրա ²
 զկին Մովսիսի՝ յեպ թողոյն զնա. ³և զերկուս որդիս նորա. յորոց ³
 միումն անուն էր Գերսամ, ասէ՛ Պանդուխար էի յօրաբ երկրի. ⁴և ա- ⁴
 նուն երկրորդին՝ Եղիազար. ասէ՛ Ասպուած հօր իմոյ օգնական իմ, և
 ապրեցոյց զիս ՚ի ձեռաց փարաւոնի: ⁵Եւ եկն Յոթօր՝ աներ Մովսի- ⁵
 սի և որդիք նորա և կին նորա առ Մովսէս յանապարն, ուր բնակեալ

17. 1 *Ոսկան*. Զուր ըմպելոյ ժողո՛: 3 *Ոմանք*. Եւ փրփնջեաց անդ ժողովուրդն:
 5 *Յօրինակին պակասէր*. Ի՛ ձեռին քում, և *երթիցես*. և ես: 14 *Ոմանք*. Զյիշարակս
 Ամաղեկայ: 15 *Յօրինակին՝* Տէր ապաւեն իմ, *կարմրադեղով նշանակի*: 18. 3 *Ո-*
մանք. Յորոց միստունն անուն:

6 Էր 'ի լերինն Ասպուծոյ: ⁶Ազդ եղև Մովսիսի և ասեն. թե՛ ահա աներ
7 քո Յոթոր՝ զայ առ քեզ, և կին քո և երկու որդիք քո ընդ նմա: ⁷Ե՛լ
Մովսէս ընդառաջ աներոյն իւրոյ, և երկի՛ր եպագ նմա և համբուրեաց
զնա: և ողջոյն եպուն միմեանց 'ի խաղաղութիւն. և քարաւ զնոսա 'ի
8 խորանն: ⁸Եւ պարմեաց Մովսէս աներոյն իւրոյ զամենայն զոր արար
Տէր ընդ փարաւոն և ընդ Եգիպտացիսն վասն Իսրայէլի, և զամեն-
այն աշխարհութիւնս որ եղև նոցա 'ի ճանապարհի, և զի ապրեցոյց
9 զնոսա Տէր: ⁹Եւ զարմացաւ Յոթոր 'ի վերայ ամենայն բարեացն զոր
արար նոցա Տէր. և զի ապրեցոյց զնոսա 'ի ձեռաց Եգիպտացոցն և
10 'ի ձեռաց փարաւոնի: ¹⁰Եւ ասէ Յոթոր. Օրհնեալ է Տէր՝ որ ապրեցոյց
զդոսա 'ի ձեռաց Եգիպտացոցն՝ և 'ի ձեռաց փարաւոնի. օրհնեալ է Տէր
11 զի փրկեաց զժողովուրդդ 'ի ներքուսր ձեռինն Եգիպտացոց: ¹¹Արդ՝
զիպեմ թե՛ մեծ է Տէր քան զամենայն ասպուածս: վասն այնորիկ զի
12 բռնանային 'ի վերայ դոցա: ¹²Եւ ա՛ռ Յոթոր աներն Մովսիսի ողջակէզս
և զոհս Ասպուծոյ: և զնացին Մովսէս և Ահարոն և ամենայն ծերքն
Իսրայէլի՝ ուրել հաց ընդ աներոյն Մովսիսի առաջի Տեառն:

13 ¹³Եւ եղև 'ի վաղիւ անդր, նստաւ Մովսէս դարել զժողովուրդն. և ԽԵ
կայր ամենայն ժողովուրդն շուրջ զՄովսիսիւ, յայգուէ մինչև ցերեկոյ:
14 ¹⁴Եւ քսեալ Յոթորայ զամենայն ինչ զոր առներ ժողովրդեանն, և ասէ.
Ձի՛նչ է բանդ այդ զոր առնես ժողովրդեանդ. ընդէ՛ր դու նստիս մի-
այն, և ամենայն ժողովուրդդ կայ շուրջ զքև յառաօտէ մինչև ցերեկոյ:
15 ¹⁵Եւ ասէ Մովսէս ցաներն իւր. Քանզի զայ՛ ժողովուրդդ առիս, խնդրել
16 իրաւունս յԱսպուծոյ: ¹⁶Յորժամ լինիցի ինչ դոցա հակառակութիւն,
զան՝ առիս. և ես ընտրեմ 'ի մէջ իւրաքանչի՛ր ուրուք. և իմացուցանեն
17 դոցա զիրամանն Ասպուծոյ և զօրէնս նորա: ¹⁷Եւ ասէ ցնա աներն Մով-
18 սիսի. Ո՛չ է ուղիղ բանդ զոր առնես. ¹⁸անհնարին քանջանօք քանջիս
դու՝ և ամենայն ժողովուրդդ որ է ընդ քեզ: ծա՛նր է քեզ բանդ այդ. ո՛չ
19 կարես միայն առնել: ¹⁹Բայց արդ՝ լո՛ր ինձ, և քաց քեզ խրատ. և
եղիցի Ասպուած ընդ քեզ: Լէ՛ր դու ժողովրդեանդ առ 'ի յԱսպուծոյ,
20 և քարցիս դու զբանս դոցա առ Ասպուած: ²⁰Եւ դիցես դոցա վկա-
յութիւն զիրամանացն Ասպուծոյ և զօրինաց նորա. և ցուցես դոցա
21 ճանապարհս յորս զնայցեն, և զգործս զոր գործիցեն: ²¹Եւ դու քեն
քեզ յամենայն ժողովրդենէդ արս զօրաւորս՝ ասպուածապաշտս. արս
արդարակորովս, որ աքիցեն զհպարտութիւն. և կացուցես զնոսա
'ի վերայ դոցա հազարապէ՛րս, և հարհիւրապէ՛րս, և յիսնապէ՛րս, և
22 քասնապէ՛րս: ²²Եւ դարեացին զժողովուրդդ յամենայն ժամ. և զբան
ինչ մեծ, առ քեզ հասուցանիցեն. և զփոքր ինչ դաքաստան՝ ինքեանք
23 դարեացին. և թեթևացուցեն 'ի քէն, և եղիցին քեզ օգնականք: ²³Ե-
թե՛ զայս բան արասցես, զօրացուցե՛ զքեզ Ասպուած. և կարացես

8 *Ունանք.* Աներոյն իւրում զամենայն ինչ զոր: 13 *Ունանք.* Յառաօտէ մինչև ցերեկոյ:

14 *Ունանք.* Ձոր առնես դու ժողո՛ր: 16 *Այլք.* Ձիրամանս Ասպուծոյ և զօրէնս նորա:

18 *Այլք.* Եւ ամենայն ժողովուրդդ որ է: 22 *Այլք.* Եւ թեթևացուցեն 'ի:

փրկւալ. և ամենայն ժողովուրդդ երթօցէ 'ի փռէի իւր խաղաղութեամբ: ²⁴ Եւ լուա Մովսէս ձայնի աներոյն իւրոյ. և արար զամենայն որ մի- ²⁴
անգամ ասաց նա: ²⁵ Եւ ընտրեաց Մովսէս յամենայն Իսրայէլէ անո ²⁵
գորաւորս. և արար զնոսա 'ի վերայ նոցա հազարապետս, և հարի-
րապետս, և յիսնապետս, և փասնապետս. ²⁶ և դարբէին զժողովուրդն ²⁶
յամենայն ժամ: Բայց զբան ինչ մեծ հասուցանէին առ Մովսէս. և զա-
մենայն բան թեթև՝ ինքեանք դարբէին: ²⁷ Եւ արձակեաց Մովսէս զաներն ²⁷
իւր, և զնաց յերկիր իւր:

ԽԶ ¹ Յամսեանն երրորդի ելանելոյ որդոցն Իսրայէլի յերկրէն Եգիպ- **19**
տացոց. յաւուրն յայնմիկ եկին յանապարն Սինայ: ² Չուեցին յՌա- ²
փիղիմայ, և եկին յանապարն Սինայի. և բանակեցան յանապարի
անդ. և բանակեցաւ Իսրայէլ անդ հանդէպ լերինն: ³ Եւ Մովսէս ել 'ի ³
լեռնն Ասարուծոյ: և կոչեաց զնա Ասարուծ 'ի լեռնէ անփի և ասէ.
Այսպէս ասացես փանն Յակոբայ, և պարմեսցես որդոցն Իսրայէ-
լի: ⁴ Դուք ձեզէն փեսէք՝ որչափ ինչ արարի ընդ Եգիպտացիսն. և առի ⁴
զձեզ իբրև 'ի վերայ թեւոց արծուոյ՝ և յարեցի՝ զձեզ առ իս: ⁵ Եւ արդ՝ ⁵
եթէ լսելով լուիցէք ձայնի իմում, և պահիցէք զովսպն իմ, եղիջիք դուք
ինձ ժողովուրդ սեպհական յամենայն ազգաց. զի իմ է ամենայն եր-
կիր. ⁶ և դուք եղիջիք ինձ 'ի թագաւորութիւն, և 'ի քահանայութիւն՝ և ⁶
յազգ սուրբ: զայս բանս խօսեսցիս ընդ որդիսն Իսրայէլի: ⁷ Եկն Մովսէս ⁷
և կոչեաց զձերս ժողովրդեանն. և եղ առաջի նոցա զամենայն բանս
զայսոսիկ զոր պարուիրեաց նա Ասարուծ: ⁸ Պարասխանի ետ ժո- ⁸
ղովուրդն միահամուռ, և ասեն. Չամենայն ինչ զոր ասաց Ասարուծ՝
արասցո՛ք և լուիցուք: Եւ փարաւ Մովսէս զպարգամս ժողովրդեանն
առ Ասարուծ: ⁹ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Ահաւասիկ են եկից առ քեզ ⁹
սեամբ ամպոյ, զի լուիցէ՞ ժողովուրդն մինչ ես ընդ քեզ խօսիցիմ. և
հաւարացեն քեզ յափտեան: Եւ պարմեաց Մովսէս զբանս ժողովրդե-
անն առ Տէր: ¹⁰ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Էջ՝ դիր վկայութիւն ժողովրդե- ¹⁰
անն, և սրբեա՛ զնոսա այսօր և վաղիւ, և լուացեն՝ զձորձս իւրեանց:
¹¹ Եւ պարասպրեսցի՛ն աւուրն երրորդի. զի յաւուրն երրորդի իջցէ՛ Տէր ¹¹
յանդիման ամենայն ժողովրդեանդ՝ 'ի լեռնոյ Սինայ: ¹² Եւ զպարուցես ¹²
զժողովուրդդ շուրջ՝ և ասացես. Չգոյ՛ջ կացէք անձանց յելանելոյ 'ի
լեռնն և մերձենալոյ առ նա. զի ամենայն որ մերձեսցի 'ի լեռնն՝ ¹³
մահո՛ն սաքակեսցի: ¹³ Մի՛ մերձեսցի 'ի նա ձեռն. քանզի քարանձք ¹³
քարկոծեսցի և ներփք խոցոտեսցի: Եթէ անասուն իցէ և եթէ մարդ՝ մի՛
կեցցէ: այլ յորժամ ձայնքն և փողն և ամպն վերասցի 'ի լեռնէ անփի՝ ¹⁴
ելցեն նոքա 'ի լեռնն: ¹⁴ Եւ էջ Մովսէս 'ի լեռնէ անփի առ ժողովուրդն, ¹⁴
և սրբեաց զնոսա. և լուացին զձորձս իւրեանց: ¹⁵ Եւ ասէ ցժողովուրդն. ¹⁵

23 Յօրինակին՝ 'ի բնարանի գրեալ՝ զօրացուցէ քեզ Ասարուծ, 'ի լուսանցսն *նողազարէ՛* գրեզ. *համաձայն այլոց:* **24** *Ոմանք.* Չամենայն զոր միանգամ ասաց:

19. 1 *Ոմանք.* Յամսեանն երկրորդի ելա՛... յանապարն 'ի Սինայ: **4** *Ոմանք.* 'Ի վե-
րայ թեւոյ արծուեաց: **5** *Յօրինակին պակասէր.* Եղիջիք դուք ինձ ժողո՛: **9** *Ոմանք.*
Ջբանս ժողովրդեանն առ Տեառն: **12** *Ոսկան.* Եւ զպարուցեալ ժողովուրդն շուրջ և:
Այլք. Եւ մերձենալոյ 'ի նա: **13** *Ոմանք.* Վերասցին 'ի լեռնէ անփի՝ ելանիցեն նոքա
'ի լեռնն:

16 Պապրանսր լերուք. գերիս աուրս 'ի կանայս մի՛ մերձենայք: ¹⁶ Եւ եղև յաուրն երրորդի ընդ առաօսփսն. ճայնք և փայլաբակունք և անյ միգախառն 'ի վերայ լերինն Սինայի լինէին. և ձայն փողոյն հնչէր մեծաձայն: Եւ զարհուրեցաւ ամենայն ժողովուրդն որ էր 'ի բանակի
 17 անդ: ¹⁷ Եւ եհան Մովսէս զժողովուրդն ընդ առաջ Ասպուծոյ 'ի բանակէ
 18 անփի. և կացոյց շուրջ զսպորոպով լերինն Սինայի: ¹⁸ Եւ լեառն Սինա
 ծխէր առ հասարակ. քանզի իջեալ կայր Ասպուած 'ի վերայ նորա հրով.
 և ելանէր ծուխ նորա իբրև զծուխ հնոցի: և զարհուրեցաւ ամենայն ժո-
 19 դովուրդն յոյժ. ¹⁹ քանզի հասանէին ձայնք փողոցն 'ի բաց, յառաջեալք
 և սասարկացեալք յոյժ: Մովսէս խօսէր՝ և Ասպուած փայր նմա ձայն:
 20 ²⁰ Եւ էջ Տէր 'ի լեառնն Սինա, 'ի գլո՛խ լերինն: և կոչեաց Տէր զՄովսէս 'ի
 21 գլո՛խ լերինն. և ել անդր Մովսէս: ²¹ Եւ խօսեցաւ Ասպուած ընդ Մովսիսի
 և ասէ. Էջ, դի՛ր վկայութիւն ժողովրդեանդ գուց՛ մերձենայցեն հայել առ
 22 Ասպուած, և անկանիցին բազումք 'ի նոցանէ: ²² Եւ քահանայքն որ մեր-
 23 ձենան առ Ասպուած՝ սրբեսցին. գուց՛ սարակիցէ 'ի նոցանէ Տէր: ²³ Եւ
 ասէ Մովսէս ցԱսպուած. Ոչ կարէ ժողովուրդն ելանել 'ի լեառնն Սինա.
 զի դու ինքնին ուխտեցեր մեզ՝ և սասցեր. թէ զասպուսցն զլեառնս և
 24 սրբեսցես զդա: ²⁴ Եւ ասէ ցնա Տէր. Երթ էջ, և ել այսրէն դու և Ահարոն
 ընդ քեզ. բայց քահանայքն և ժողովուրդն մի՛ ժպեսցին ելանել առ Ա-
 25 սպուած, գուց՛ սարակիցէ 'ի նոցանէ Տէր: ²⁵ Էջ Մովսէս առ ժողովուրդն՝
 և ասէ ցնաս:

20 ¹ Խօսեցաւ Տէր զամենայն զպարզամտ զայսոսիկ՝ և ասէ.

2 ² Եւ եւմ Տէր Ասպուած քո որ հանի զքեզ յերկրէն Եգիպտացոց 'ի ան
 3, 4 փանէ ծառայութեան: ³ Մի՛ եղիցին քեզ այլ սսպուածք բաց յինէն: ⁴ Մի՛ ք
 արացես դու քեզ կուռս ըսպ ամենայն նմանութեան. որ ինչ յերկինս
 'ի վեր, և որ ինչ յերկիր 'ի խոնարհ, և որ ինչ 'ի ջուրս 'ի ներքոյ երկրի:
 5 ⁵ Մի՛ երկիրպագանիցես նոցա, և մի՛ պաշտեսցես զնոսա. զի եւմ Տէր
 Ասպուած քո՝ Ասպուած նախանձոր, որ հսպուցանեմ զմեղս հարանց՝
 6 որդւոց, յերիս և 'ի ջրոս ազգս արելեաց իմոց: ⁶ Եւ առնեմ զողորմութիւն
 7 'ի հազար ազգս սիրելեաց իմոց, և ոյք պահեն զիրամանս իմ: ⁷ Մի՛ գ
 առնուցուս զանուն Տեառն Ասպուծոյ քոյ 'ի վերայ սնոպեաց. զի ոչ
 8, 9 սրբեսցէ Տէր զայն, որ առնուցու զանուն նորա 'ի վերայ սնոպեաց: և
 10 րացես զամենայն գործս քո: ¹⁰ Յաուրն եւթներորդի շաբաթ Տեառն
 Ասպուծոյ քում, մի՛ գործեսցես 'ի նմա զամենայն գործ քո դու և ուսպր
 քո և դուսպր քո, ծանայ քո, և աղախին քո. եզն քո և էշ քո, և ամե-
 11 նայն անասուն քո. և եկն քո և պանդուխտն քո որ 'ի քեզ: ¹¹ Չի զվեց
 օր արար Տէր Ասպուած զերկինս և զերկիր, և զծով և զամենայն որ
 'ի նոսա, և հանգեաւ յաուրն եւթներորդի. վասն այնորիկ օրինեաց
 12 Տէր զօրն եւթներորդ, և սրբեաց զնա: ¹² Պապուեա՛ զհայր քո և զմայր և

18 Ուսմք. Եւ ելանէր ծուխ նոցա իբրև: **19 Այլք.** Չայնքն փողոյն 'ի բաց առաջացեալք
 և: **22 Յօրինակին պակասէր.** Եւ քահանայքն: **20. 3 Այլք.** Մի՛ եղիցին քեզ
 սսպուածք: **4 Ուսմք.** Ըսպ ամենայնի նմանութեան... 'ի վեր է, և որ ինչ յերկրի:
7 Յօրինակին. Սրբեսցէ Տէր զայնոսիկ, որ առնուցու: **10 Այլք.** Եւ պանդուխտն որ 'ի
 քեզ:

քո. զի քեզ բարի՛ լինիցի, և զի երկայնակեաց՝ լինիցիս ՚ի վերայ երկ-
 օ, և րին բարութեան՝ զոր Տէր Աստուած փացէ քեզ: ¹³Մի՛ սպանաներ: ¹⁴Մի՛ 13, 14
 ք, և թ շնար: ¹⁵Մի՛ գողանար: ¹⁶Մի՛ սուր վկայութիւն վկայեր զընկերէ քումնէ: 15, 16
 օ ¹⁷Մի՛ ցանկանար փան ընկերի քոյ, և մի՛ անդոյ նորա: Մի՛ ցանկանար 17
 կնոջ ընկերի քոյ, և մի՛ ծառայի նորա, և մի՛ աղախնոյ նորա, և մի՛ եզին
 նորա, և մի՛ իշոյ նորա, և մի՛ ամենայն անասնոյ նորա. և մի՛ ամենայնի
 զինչ ընկերի քոյ իցէ:

ԽԵ ¹⁸Եւ ամենայն ժողովորդն փեսաներ զձայնն և զճառագայթսն, և 18
 զբարբառ փողոյն՝ և զլեռանն ծխեալ: Զահի՛ հարաւ ամենայն ժողո-
 վորդն, և խորշեցան. եկաց ՚ի հեռասփանէ: ¹⁹Եւ ասեն ցՄովսէս. Դո՛ 19
 խօսեաց ընդ մեզ՝ և լուիցո՛ք. և մի՛ խօսեսցի ընդ մեզ Աստուած՝ գուցէ՛
 մեռանիցիմք: ²⁰Եւ ասէ ցնոսա Մովսէս. Քաջալերեցարո՛ք. զի վասն 20
 փորձելոյ զձեզ եկն առ ձեզ Աստուած. որպէս զի լինիցի երկինդ նորա
 ՚ի ձեզ, զի մի՛ մեղանչիցէք: ²¹Եւ կայր ժողովորդն ՚ի հեռասփանէ: Եւ 21
 Մովսէս եմուր ՚ի մէզն ուր էր Աստուած: ²²Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Այս-
 պէս ասասցեն դու փանդ Յակոբայ, և պարմեսցեն որդուցդ Իսրայէլի:
 Դուք ձեզէ՛ն փեսէք, զի յերկնից խօսեցայ ընդ ձեզ: ²³Մի՛ առնիցէք ձեզ 23
 աստուածս ոսկեղէնս և աստուածս արծաթեղէնս: ²⁴Սեղան՝ հողեղէն 24
 արասցիք ինձ, և մատուցիք ՚ի նմա զողջակէզս ձեր, և զփրկութիւնս
 ձեր, զոջխարս ձեր, և զարջառս ձեր. յամենայն փեղիս ուր անուանեցից
 զանուն իմ անդ. և եկից՝ առ քեզ և օրհնեցից՝ զքեզ: ²⁵Ապա թէ սեղան 25
 ՚ի քարանց առնիցես ինձ, մի՛ շինեսցես ինձ զնոսա կոփածոյս. քանզի
 զձեռին գործին քո մերձեցուցեր ՚ի նա, և պղծեալ է: ²⁶Մի՛ ելանիցես 26
 ընդ աշփհճանս ՚ի սեղան իմ, զի մի՛ մերկասցին առականք քո ՚ի վերայ
 նորա:

¹Եւ այս իրաւունք են զոր դիցես առաջի նոցա: **21**

ԽԶ ²Եթէ՛ զնեսցես ծառայ Եբրայեցի, զվեց ան ծառայեսցէ քեզ. և յա- 2
 մին ելթներորդի՛ զնասցէ ազանր ձրի՛: ³Թէ՛ ինքն միայն մտեալ իցէ՛ 3
 միայն զնասցէ. և եթէ՛ կնաւ հանդերձ մտեալ իցէ՛ ելցէ և կինն ընդ
 նմա: ⁴Ապա թէ փերն իւր փացէ նմա կին, և ծնանիցի նմա ուստերք 4
 և դստերք, կինն և որդիք՝ փեսանն նորա եղիցին. և նա միայն ելցէ:
⁵Ապա թէ պարասխանի փուտեալ ասիցէ ծառայն. Միրեցի՛ զփեր իմ, և 5
 զկի՛ն իմ, և զորդիս իմ. և ո՛չ զնամ յազարութիւն. ⁶փարցի՛ զնա փերն 6
 իւր յափեան Աստուծոյ. և ապա մատուցէ զնա առ սեամս դրանն, և
 ծակեսցէ՛ զունկն նորա հերեամք, և ծառայեսցէ՛ նմա յաւիտեան:

ԽԸ ⁷Իսկ եթէ՛ վաճառեսցէ որ զդուստր իւր յաղախնութիւն, մի՛ զնասցէ 7
 որպէս ելանիցեն աղախնայք: ⁸Եթէ՛ ո՛չ լինիցի հաճոյ յաչս փեսան իւրոյ՝ 8
 որում հաստատեսցան, փրկեսցէ՛ զնա. բայց յաճգ օտար՝ չէ՛ իշխան

12 Այլք. Զոր Տէր Աստուած քո փացէ քեզ: **18 Ոմանք.** Զձայնն և զճառագայթսն, և զբարբառ: **25 Յօրինակին ՚ի բնաբանի կրկին չակերտիս այսպէս գրեալ,** զձեռին «գործին» ՚ի լուս՝. նշանակի ՚ի մեջ բերել. քո. ուր մեք համաձայն այլոց եղաք գործին քո: **26 Ոմանք.** Զի մերկասցին, ըստ որում զատաջինն երևի գրեալ և ՚ի բնաբան օրինակի մերում, և յետոյ նույին ձեռամբ յաւելեալ է ՚ի վերայ՝ մի: **21. 4 Ի լուս՝.** Եւ ծնանիցի նմա ուստերս և դստերս, համաձայն այլոց ՚ի բնաբ՛: **6 Այլք.** Զունկն նորա հերամք:

- 9 վաճառել, զի անարգեաց զնա: ⁹Ապա թե որդոյ իրում հասարարեաց
 10 զնա, ըստ օրինաց դարերաց արասցէ նմա: ¹⁰Ապա թե առ նովաւ այլ
 առնուցու. զօրէնն և զհանդերձ նորա և զմերձաւորութիւն մի՛ հարցէ
 11 ՚ի նմանէ: ¹¹Ապա թե զերիս զայտասիկ ոչ առնիցէ նմա, ձրի՛ իսկ ելցէ
 առանց արծաթոյ:
- 12, 13 ¹²Եւ եթէ հարցէ՛ որ զոր՝ և մեռանիցի, մահոն մեռցի և նա: ¹³Իսկ որ Ծ
 ոչ կամաւ՝ այլ Աստուած մաքնեաց ՚ի ձեռս նորա, քացի՛ նմա քեղի ուր
 14 փախիցէ սպանօղն: ¹⁴Իսկ եթէ մտաբերիցէ որ յընկեր իր սպանանել
 զնա նենգութեամբ՝ և փախիցէ, և ՚ի սեղանոյ իմմէ առնուցուս զնա և
 սպանանիցես:
- 15 ¹⁵Որ հարկանէ զհայր իր, կամ զմայր իր, մահոն մեռցի: ԾԱ
- 16 ¹⁶Որ որ զողասցի յորդոցն Իսրայելի՛ և վաճառեացէ զնա, և գրցի ԾԲ
 առ նմա, մահոն մեռցի:
- 17 ¹⁷Որ բամբասեացէ զհայր իր՝ կամ զմայր իր, մահոն մեռցի: ԾԳ
- 18 ¹⁸Եթէ կազիցեն արք երկու, և հարկանիցէ որ ՚ի նոցանէ զընկեր ԾԴ
 19 իր քարին կամ բռնցի. և ոչ մեռանիցի, այլ դնիցի ՚ի մահիճս: ¹⁹Եթէ
 յառնիցէ այրն և շրջիցի արտաքոյ ՚ի ցպոյ, անպարտ լիցի որ եհարն.
 բայց զխափանածոյ նորա՝ և զբժշկութեանն քուժեացի՛:
- 20 ²⁰Եթէ որ հարցէ զճառայ իր՝ կամ զաղախին իր գաւազանաւ, և ԾԵ
 21 մեռցի՛ ՚ի ձեռաց նորա, դատաստանան վրէժխնդրութիւն լիցի: ²¹Բայց
 թե մի օր՝ կամ երկուս կեցցէ, մի՛ խնդրեացի վրէժն. զի զինք արծաթոյ
 իւրոյ են:
- 22 ²²Իսկ եթէ կռուիցին արք երկու, և հարկանիցեն զկին յոյ և ելանիցէ ԾԶ
 սաղմնն աննկար, կէն վնասու քուժեացի. որչափ ինչ արկանիցէ նմա
 23 այր կնոջն, և քացէ աղաչելով: ²³Ապա թե կերպարանեալ իցէ. քացէ
 24 ա՛նձն ընդ անձին. ²⁴ա՛կն ընդ ական, արամն ընդ արաման, ձեռն
 25 ընդ ձեռին, ո՛րն ընդ ուրին, ²⁵խարան ընդ խարանի, վէր ընդ վիրի.
 հարուած ընդ հարուածոյ:
- 26 ²⁶Իսկ եթէ հարցէ՛ որ զակն ծառայի իւրոյ, կամ զակն աղախնոյ ԾԷ
 իւրոյ, և կուրացուցէ, արձակեացէ զնոսա ազանս փոխանակ ական
 27 նոցա: ²⁷Եւ եթէ զաքամն ծառայի իւրոյ, կամ զաքամն աղախնոյ թափեացէ,
 արձակեացէ ազանս փոխանակ արաման նոցա:
- 28 ²⁸Իսկ եթէ հարցէ ցու զայր կամ զկին, և մեռանիցին, ցուլն՝ քարկո՛ծ ԾԸ
 29 լիցի, և միս նորա մի՛ կերիցի. և քեր ցլուն անպարտ լիցի: ²⁹Ապա թե
 ցուլն հարկանօղ իցէ յերեկն և յեռանքն, և բողոքեալ իցէ քեռոն նո-
 րա, և նորա չիցէ՛ ՚ի միջոյ բարձեալ. և սպանանիցէ զայր կամ զկին,
 30 ցուլն քարկո՛ծ լիցի, և քեր ցլուն առ նմին մեռցի: ³⁰Իսկ եթէ փրկանք
 անկանիցին ՚ի վերայ նորա, քացէ՛ փրկանս ընդ անձին իւրում, ըստ
 31 ամենայնի՛ որչափ ինչ արկանիցեն նմա գին: ³¹Եւ եթէ զուստր կամ
 32 զղուստր հարկանիցէ, ըստ նմին օրինակի արասցեն նմա: ³²Իսկ ե-

8 Ոմանք. Որում հասարեցան: **9 Ոմանք.** Որդոյ իրում հասարեացէ զնա: **12 Այլք.** Եթէ հարցէ որ: **18 Բազումք.** Եթէ կազիցին արք եր՛: **19 Յօրինակին.** Եւ շրջիցի արտաքոյ ՚ի սպոյ: **20 Ոմանք.** Եւ մեռցի ՚ի ձեռանէ նորա: **26 Ոմանք.** Իսկ եթէ որ հարցէ. և կուրացուցանէ, ար՛: **27 Այլք.** Արձակեացէ ազաքս:

թէ զծառայ կամ զաղախին հարկանիցէ ցույն, երեսուն կրկին սապեր արծաթոյ փացէ փեռնն նոցա. և ցույն քարկոճ լիցի:

ԾԹ ³³ Իսկ եթէ քացցէ ոք հոր, կամ փորեսցէ ջրհոր, և ո՛չ խփանիցէ զնա, 33
և անկանիցի անդ արջառ՝ կամ էջ. ³⁴ փէր հորոյն փութեսցի արծաթ, և 34
փացէ փեռնն նորա. և շաղիղն նորա՛ լիցի:

Կ ³⁵ Իսկ եթէ հարցէ ցույ ուրուք զցույ ընկերի իւրոյ՝ և մեռցի. վա- 35
ճառեսցեն՝ զցույն կենդանի, և բաժանեսցեն՝ զգինս նորա, և զցույն
սպաննալ՝ բաժանեսցեն: ³⁶ Ապա թէ յերէկն և յեռանսն գիտէին զցույն, 36
և բողոքեալ իցէ փեռնն նորա, և նորա չիցէ՛ ՚ի միջոյ բարձեալ զնա,
փութեսցի՛ ցույ ընդ ցլուն, և սպանեալն նորա լիցի:

ԿԱ ¹ Իսկ եթէ գողացի ոք արջառ կամ ոչխար, և սպանցէ՛ կամ վա- 22
ճառեսցէ, հի՛նգ արջառ ընդ արջառոյն փութեսցի. և չորս ոչխար ընդ
ոչխարին:

ԿԲ ² Իսկ եթէ յակա՛ն գրանիցի գող. և խոցեալ մեռցի, չէ՛ այն նմա ՚ի 2
սպանութիւն: ³ Ապա թէ արևն ՚ի վերայ նորա ծագիցէ, մահապարս է, 3
փոխարէ՛ն մեռցի: ապա թէ ոչինչ գրանիցի նորա, վաճառեսցի՛ փոխա-
նակ գողութեանն իւրոյ: ⁴ Իսկ եթէ ըմբռնեսցի, և գրցի՛ ՚ի ձեռին նորա 4
գողօնն՝ յարջառոյ և յիշոյ մինչև ցոչխար՝ կրկի՛ն փութեսցի:

ԿԳ ⁵ Եթէ արածիցէ ոք զանդ՝ կամ զայգի, և թոյլ փայցէ խաշին իւրում 5
արածել զանդ այլոց, յիւրմէ՛ անդոյ անփի փութեսցի ըսպ արդեանն:
Ապա թէ զամենայն իսկ զանդն արածիցէ, զընփի՛ր կողմն անդոյ իւրոյ,
և զընփի՛ր այգոյ իւրոյ փութեսցի:

ԿԴ ⁶ Իսկ եթէ ելանիցէ հուր, և գրանիցէ փո՛ւշ, և ընդ նմին այրիցէ զկալ՝ 6
կամ զօրան կամ զանդ, փութելով փութեսցի որոյ զիրդեհն հանեալ իցէ:

ԿԵ ⁷ Իսկ եթէ ոք փացէ ընկերի իւրում արծաթ, կամ այլ ինչ կարասի 7
զիր յաւանդ, և գողանայցի՛ ՚ի փանէ առնն. եթէ գրցի՛ որ գողացան,
կրկի՛ն փութեսցի: ⁸ Ապա եթէ ո՛չ գրցի որ գողացան, մարիցէ փէր 8
փանն առաջի Աստուծոյ, և երդուիցի, եթէ իւր չէ՛ նենգեալ ամենևին
զաւանդ ընկերի իւրոյ. ⁹ ըսպ ամենայն վնասակար բանի, յարջառոյ՝ և 9
յիշոյ՝ և յոչխարէ, և ՚ի հանդերձէ, և յամենայն կորսսքենէ որում վնա-
սակար առնիցեն: Որ զինչ իցէ՛ առաջի Աստուծոյ եկեսցէ դաբասսփան
երկոցուն. և որ ոք ՚ի նոցանէ ըմբռնեսցի ՚ի ձեռն Աստուծոյ, կրկի՛ն
փութեսցի ընկերի իւրում: ¹⁰ Եւ եթէ փացէ ոք ընկերի իւրում էջ, կամ 10
եզն, կամ ոչխար, կամ այլ ինչ անասուն ՚ի պահեստ, և բեկցի՛ կամ
մեռցի՛ կամ զերի վարեսցի, և ո՛չ ոք գիտասցէ. ¹¹ երդումն Աստուծոյ 11
լիցի ՚ի մէջ երկոցուն, եթէ նենգանօք ինչ չիցէ՛ զնացեալ ամենևին ընդ
աւանդ ընկերին իւրոյ. ապա յա՛նձն առցէ փէր նորա. և մի՛ փութեսցի:
¹² Իսկ եթէ գողութեամբ գողանայցի ՚ի նմանէ, փութեսցի՛ փեռնն նո- 12
րա: ¹³ Ապա թէ գազանաբե՛կ լինիցի, աճցէ վկայ ՚ի զէ՛ջ անդր. և մի՛ 13
փութեսցի:

ԿԶ ¹⁴ Իսկ եթէ ոք խնդրեսցէ անօթ յընկերէ՛ իւրմէ, և բեկցի՛ կամ մեռցի, 14

32 Ունսնք. Կրկին սապեր արծաթ փացէ: 36 Ունսնք. Եւ փեռնն չիցէ ՚ի միջոյ բարձեալ... ցույ ընդ ցլոյ: 22. 2 Այլք. Եւ խոցեալ մեռանիցի: 7 Ունսնք. Եւ գողանայցէ ՚ի փանէ: 11 Ունսնք. Ի միջի երկոցուն:

կամ գերի՛ գնասցէ, և փէր նորա չիցէ՛ ընդ նմա, փուծելով փուծեսցի:
15 ¹⁵ Ապա թէ փէր նորա ընդ նմա իցէ՛ ոչ փուծեսցի: ապա թէ՛ ՚ի վարձոն առեալ իցէ, ընդ վարձոնց իւրոց եղիցի նմա:

16 ¹⁶ Իսկ եթէ՛ ոք խաբեսցէ՛ զկոյս զոչ խօսեալ՝ և ննջեսցէ ընդ նմա, ԿԷ
17 վարձանօք վարձեսցի զնա իւր կնութեան: ¹⁷ Եւ եթէ՛ ոչ առնուցու յանձն հայր նորա փալ զնա նմա կնութեան, փուծեսցի արձա՛թ հօր նորա որպէս իցեն վարձանք կուսից:

18 ¹⁸ Զկախարդս մի՛ ապրեցուցանիցէք: ԿԸ

19 ¹⁹ Զամենայն որ խառնակիցի ընդ անասուն, մահոն սպանանիջիք: ԿԹ

20 ²⁰ Որ դից զոհէ՛ սափակեսցի՛, բայց միայն Տեառն: Ն

21 ²¹ Զպանդուխտն՝ մի՛ չարչարիցէք՝ և մի՛ նեղէք զնա, զի և դուք ՆԱ
պանդուխտք էիք յերկրին Եգիպտացոց:

22, 23 ²² Զամենայն զայրի՛ և զորք՝ մի՛ չարչարիցէք: ²³ Ապա թէ չարչարելով ՆԲ
չարչարիցէք զնոսա, և բողոք բարձեալ աղաղակիցեն առիս, լսելով
24 լուայց աղաղակի նոցա: ²⁴ Եւ բարկացայց սրբամտութեամբ և կոփո-
րեցից զձեզ սրով. և եղիցին կանայք ձեր այրիք, և մանկունք ձեր
ո՛րբք:

25 ²⁵ Եւ եթէ՛ արձաթ փո՛խ փայցես եղբօր քում, որ աղքատի իցէ՛ առ ՎԳ
քեզ, մի՛ ճեպեսցես զնա. և մի՛ արկանիցես նմա փոկոսիս:

26 ²⁶ Եւ եթէ՛ գրաւեսցես զբաճկոն ընկերի քոյ, նախ քան զմտանել ՎԴ
27 արևու դարձուցեն անդրէն: ²⁷ Զի այն է վերարկու նորա, և այն է հան-
դերձ առականաց նորա որով ննջիցէ: և եթէ բողոքիցէ առիս՝ լուայց
նմա. քանզի ողորմած եմ:

28 ²⁸ Զաստուածս քո մի՛ բամբասիցես: և զիշխան ժողովրդեան քոյ մի՛ ՎԵ
հայիոյեսցես:

29 ²⁹ Զսպուռղ կալոյ քոյ և զհնձանի մի՛ հափանիցես: Զանդրանիկս ՎԶ
որդոց քոց ի՛նձ փացես:

30 ³⁰ Նոյնպէս արասցես զարջառ քո, և զոչխար քո, և զէշ քո: զեւթն ՎԷ
օր՝ եղիցի ընդ մարք իւրով, և յաուրն ութերորդի՛ փացեն զնա ինձ:

31 ³¹ Եւ մարդք սորբք լինիջիք ինձ, զի ես եմ Տէր Աստուած ձեր: Զմիս ՎԸ
գագանաբեկին ՚ի բացի՛ մի՛ ուրիցէք, այլ շան ընկեսցիք:

23 ¹ Եւ համբաւ սուր՝ մի՛ ընդունիցիս: ՎԹ
Մի՛ հաւանիցիս ընդ անիրաւի՛ լինել վկայ անիրաւ:

2 ² Մի՛ յօժարեսցիս ընդ բազումս ՚ի չարիս: ԶԱ

Մի՛ յաւելուցուս ՚ի բազմութիւն միտել ընդ բազումս առ ՚ի խոփո- ԶԲ
րելոյ զիրաւունս: ³ Եւ մի՛ ողորմեսցիս փնանկին ՚ի դափաստանի:

3 ⁴ Եւ եթէ՛ պարահեսցիս եզին թշնամոյ քոյ, կամ իշոյ նորա մո- ԶԳ
4 լորելոյ, դարձուցես և հասուցեն զնա առ նա: ⁵ Եւ եթէ՛ փեսանիցես
5 զգրաստ ընկերի քոյ՝ անկեալ ընդ բեռամբ, մի՛ զանց առնիցես զնովալ,
16 Ոսկան. Խաբեսցէ զկոյս խօսեալ: **20 Ոմանք.** Որ դից զոհիցէ, սափա՛: **21 Այլք.**
Եւ մի՛ նեղիցէք զնա: **25 Ոսկան յաւելու.** Որ աղքատ իցէ և *բնակեսցի* առ քեզ:
28 Ոմանք. Եւ զիշխանս ժողովրդեան քո մի՛: **31 Յայլս պակասի.** Լինիջիք ինձ. *զի*
ես եմ Տէր Աստուած ձեր: Ոմանք. Զմիս գագանաբեկին ՚ի բացէ՛ մի՛ ու՛: **23. 1 Այլք.**
Եւ զհամբաւ սուր: **4 Ի լուս՝.** Եւ եթէ՛ պարահիցես, *համաձայն այլոց ՚ի բնաք՝*

այլ յարուցեն զնա ընդ նմա:

- 27 ⁶Մի՛ խոտորիցես զիրաւունս փնանկին՝ ՚ի դաբասպանի իւրում: 6
⁷Յամենայն՝ ՚ի գո՛ւր բանէ՝ ՚ի բաց լինիցիս. և զարդարն և զանպարտն 7
մի՛ սպանանիցես. և զամպարիշտն մի՛ ապրեցուցանիցես վասն կա-
շառաց. ⁸և կաշառ՝ մի՛ առնուցուս. զի կաշառ կուրացուցանէ՛ զաչս 8
համարձակահայեաց, և ապականէ՛ զբանս արդարս:
- 28 ⁹Եւ զպանդուխտն մի՛ նեղես. քանզի ճանաչէ՛ք դուք զանձինս պան- 9
դիսաց. զի և դուք պանդուխտք էիք յերկրին Եգիպտացոց:
- 29 ¹⁰Զվեց ամ սերմանեսցես զերկիր քո, և ժողովեսցեն զարմարիս նո- 10
րա: ¹¹Եւ յամին եպօներորդի թողութիւն արասցես, և հանգուցեն զ- 11
նա: և կերիցեն փնանկք ազգի քոյ. և զմնացեալն ՚ի նոցանէ կերիցեն
զազանք վայրի. այսպէս արասցես զայգի քո և զձիթենի քո:
- 2Է ¹²Զվեց օր գործեսցես զգործ քո. և յաւուրն եպօներորդի հանգիցէ՛ 12
եզն քո և է՛շ քո, և հանգիցէ՛ որդի աղախնոյ քոյ և պանդխտին:
- 2Ը ¹³Զամենայն գոր ասացի ձեզ՝ պահեսջիք. և զանուն աստուածոց 13
օտարաց մի՛ յիշիցէք. և մի՛ լուիցի ՚ի բերանոյ ձերմէ:
- 2Թ ¹⁴Երին ժամանակս ՚ի փարոջ արասջիք ինձ փօսս: ¹⁵Զփօսն բա- 14, 15
դարջակերանն պահեսջիք. զեթն օր բաղարջ կերիջիք, որպէս պա-
տուիրեցի ձեզ ըստ ժամանակի ամսոյն կանխոց. զի ՚ի նմա՛ ելէք դուք
յերկրէն Եգիպտացոց: ո՛չ երեսեցիս առաջի իմ դաբարկածեռն: ¹⁶Եւ 16
զփօսն ամարայնոյ առաջնոյ արմարեաց՝ քոց արասցես զգործոց քոց, որ
ինչ վարեալ իցէ յանդի քում: Եւ զփօսն կարարածի ելից փարոյն, ՚ի
ժողովել գործոց քոց յանդէ: ¹⁷Երին ժամանակս ՚ի փարոջ յանդիման՝ 17
լիցի ամենայն արու քո առաջի Տեառն Աստուծոյ:
- Ղ ¹⁸Եւ մի՛ զոհեսցես ՚ի վերայ խմորոյ զարիւն զոհից քոց: և մի՛ ազցի 18
ճարպ փօսի իմոյ մինչև ցառաւօտ: ¹⁹Զպտուղս առաջին արմարեաց քոց 19
բերցես ՚ի փո՛ւն Տեառն Աստուծոյ քո: Եւ մի՛ եփեսցես զգառն ՚ի կաթն
մօր իւրոյ:
- ՂԱ ²⁰Եւ ահա ես առաքեմ զհրեշտակ իմ առաջի երեսաց քոց, զի պա- 20
հեսցէ զքեզ ՚ի ճանապարհի. որպէս զի փարցի՛ զքեզ յերկիրն, զոր
պարաստեցի քեզ: ²¹Զգոյ՛շ լեր անձին քում և լուիցես, և մի՛ անհաւան 21
լինիցիս նմա. զի ո՛չ խորշեսցի ՚ի քէն. քանզի անուն իմ ՚ի վերայ նորա
է: ²²Եւ եթէ լսելով լուիցես ձայնի իմում, և արասցես զամենայն գոր 22
ինչ ասացի քեզ, եղէց թշնամի՛ թշնամեաց քոց. և հակառակ կացից
հակառակորդաց քոց: ²³Զի երթիցէ հրեշտակ իմ առաջնորդէ՛ քեզ. և 23
փարցի՛ զքեզ առ Ամովրհացին, և Զեփացի, և Փերեզացի, և Զանա-
նացի, և Գերզեսացի, և Խնացի, և Յեբուսացի. և ստարակեցից՝ զնոսա:
²⁴Մի՛ պազանիցես երկիր աստուածոց նոցա, և մի՛ պաշտեսցես զնոսա. 24
և մի՛ առնիցես ըստ գործոց նոցա, այլ քակելով քակեսցեն զնոսա, և
մանրելով մանրեսցեն զարձանս նոցա: ²⁵Եւ պաշտեսցեն զՏէր Աստու- 25

7 *Ոմանք.* Վասն կաշառի: և *ոմանք.* Վասն կաշառոց: 8 *Այլք.* Զաչս համարձակահայեաց: 9 *Այլք.* Եւ զպանդուխտն մի նեղիցես: 11 *Ոմանք.* Այնպէս արասցես զայգին քո: 18 *Ի լուս՝.* Եւ մի՛ զոհիցես. *համաձայն այլոց ՚ի բնաբ՝:* 21 *Ոմանք.* Եւ լուիցես նմա, և մի՛ անհա՛: 23 *Բազումք.* Հրեշտակ իմ առաջնորդ քեզ:

- աճ քո. և օրհնեցից՝ զհաց քո և զջուր քո, և դարձուցից ՚ի ձեռք զախար:
- 26 ²⁶ Եւ մի՛ եղիցի անսերմ և ամուլ յերկրի քում. զթիւ ատուրց քոց լցուցից:
- 27 ²⁷ Եւ զա՛հ իմ առաքեցից առաջնորդել թեզ. և զարհուրեցուցից՝ զամենայն ազգս յորս մտնանքս ՚ի նոսա: Եւ փաց զամենայն հակառակորդս քո փախստականս: ²⁸ Եւ առաքեցից առաջի քո զպիծակ. և մերժեցէ՛ զԱմուլրիացին, և զԽնկացին, և զՔանանացին, և զՔերացին յերեսաց քոց: ²⁹ Եւ ոչ՝ մերժեցից զնոսա յերեսաց քոց ՚ի միում ամի. զի մի՛ երկիրն անապար լինիցի, և բազմանայցեն ՚ի վերայ քո զազանք երկրին: ³⁰ Առ սակաւ սական մերժեցից զնոսա ՚ի քէն. մինչև անեսցեն և ժառանգեսցես զերկիր: ³¹ Եւ եղից զսահմանս քո ՚ի Կարմիր ծովէ մինչև ՚ի ծովն Փղշարացոց. և յանապարէն մինչև զգեպն մեծ Եփրատ: և մարնեցից ՚ի ձեռս ձեր զբնակիչս երկրին. և մերժեցից զնոսա ՚ի քէն: ³² Եւ դու՛ մի՛ դնիցես ընդ նոսա, և ընդ դին նոցա ուխար: ³³ Եւ մի՛ բնակեսցեն յերկրի քում, զի մի՛ յանցուցանիցեն զքեզ առիս: զի եթէ ծառայեսցես դից նոցա, նոքա՛ լիցին թեզ ՚ի գայթազդութիւն:
- 24** ¹ Եւ ասէ ցՄովսէս. Ե՛լ առ Տէր, դու և Ահարոն, և Նաբադ և Աբիուդ՝ **ՂԲ** և եւթանասուն այր ՚ի ձերոցն Իսրայէլի: և երկիր պագցեն Տեառն ՚ի **2** հեռասարանէ: ² Եւ մերժեսցի Մովսէս միայն առ Աստուած. և նոքա մի՛ մերժեսցին: բայց ժողովուրդն մի՛ ելցէ ընդ նոսա:
- 3** ³ Եւ եմուտ Մովսէս և պարմեաց ժողովրդեանն զամենայն պարզամն Աստուծոյ, և զամենայն իրաւունս: Պարասխանի ետ ամենայն ժողովուրդն ՚ի մի ձայն՝ և ասեն. Չամենայն պարզամն գոր խօսեցաւ Տէր՝ արասցուք և լուիցուք: **ՂԳ**
- 4** ⁴ Եւ գրեաց Մովսէս զամենայն զպարզամն Տեառն: Եւ կանխեալ **ՂԴ** Մովսիսի ընդ առաւօտն, շինեաց սեղան՝ ՚ի ստորոտ լերինն. և երկուրասան վէմ կանգնեաց ըստ երկուրասան ազգացն Իսրայէլի:
- 5** ⁵ Եւ առաքեաց զերիպասարդս որդոցն Իսրայէլի, և հանին ողջա- **ՂԵ** կէզս, և զոհեցին զոհս փրկութեան Աստուծոյ որթս: ⁶ Եւ առեալ Մովսիսի զկէս արեանն արկ ՚ի խառնելիսն. և զկէս արեանն եհեղ առաջի սեղանոյն: ⁷ Եւ առեալ զգիր ուխտին ընթերցաւ յականջս ժողովրդեանն: Եւ ասեն. Չամենայն գոր խօսեցաւ Տէր՝ արասցուք և լուիցուք: **ՂԶ**
- 8** ⁸ Եւ առեալ Մովսիսի զարիւնն, ցանեաց զժողովրդեամբն՝ և ասէ. Ահա այս արիւն է ուխտին գոր ուխտեաց Տէր ընդ ձեզ վասն ամենայն բանիցս այսոցիկ:
- 9** ⁹ Եւ ելին Մովսէս և Ահարոն, և Նաբադ և Աբիուդ՝ և եւթանասունք **ՂԷ** ՚ի ձերոցն Իսրայէլի. ¹⁰ և փեսին զպրեղին ուր կայր Աստուած Իսրայէլի. և ընդ ուրիւք նորա իբրև զգործած աղիւսոյ շափիղայ. և իբրև զպրեսիլ **ՂԸ** հասարարութեան երկնից սրբութեամբ: ¹¹ Եւ յընտրելոցն Իսրայէլի ոչ ձախեցաւ և ոչ մի. և երևեցան ՚ի փրկուցն Աստուծոյ. և կերան և

28 Ունակք. Եւ զՔերացին ՚ի քէն: Եւ ոչ մերժէ: **30 Ունակք.** Եւ ժառանգեսցես զերկիրն: **31 Ունակք.** Մինչև ՚ի գեպն մեծ Եփրատ: **33 Բազումք.** Նոքին լինիցին թեզ ՚ի գայթազ՝: **24. 1 Զօրինակի մերում ամենայն ուրեք՝ որպէս գրեթէ և յամենայն գրչագիր օրինակս՝ այս անուն որդւոյ Ահարոնի միշտ գրի՝ Նաբադ, և ոչ՝ Նադաբ, որպէս ունի Ոսկան: 4 Ոսկան.** Եւ երկուրասան վէնս: **10 Ունակք.** Երկնից սրբութեան:

արբին:

ՂԵ ¹²Եւ աւէ Տէր ցՄովսէս. Ե՛լ առիս 'ի լեառնն, և ա՛նդ լինիջիր: և 12
 քա՛նց քեզ քախաքակս քարեղէնս և օրէնս և պարտութիւնս գորս գրեցի,
 լինել նոցա օրէնսդիր: ¹³Յարեաւ Մովսէս և Յեսու պաշտօնեայ նորա, 13
 և ելին 'ի լեառնն Ասպուծոյ: ¹⁴Եւ աւէ ցծերսն. Դադարեցէ՛ք այդր մինչև 14
 դարձցուք առ ձեզ: և ահա Ահարոն և Ուր ընդ ձե՛զ են: Եթէ ուրուք դա-
 քաստան ինչ լինիցի, երթօցեն առ նոսա: ¹⁵Եւ ել Մովսէս 'ի լեառնն. և 15
 ծածկեաց ամպն զլեառնն: ¹⁶Եւ իջին փառքն Ասպուծոյ 'ի լեառնն Սի- 16
 նա. և ծածկեաց զնա ամպն զվեց օր: Եւ կոչեաց Տէր զՄովսէս յաւուրն
 եպօներորդի 'ի միջոյ ամպոյն: ¹⁷Եւ քեսիլ փառացն Տեառն իբրև զհուր 17
 բորբոքեալ 'ի վերայ գլխոյ լերինն՝ յանդիման որդուցն Իսրայէլի: ¹⁸Եւ 18
 եմո՛ւք Մովսէս 'ի մէջ ամպոյն, և ել 'ի լեառնն. և էր Մովսէս 'ի լերին
 անդ զքառասուն փու և զքառասուն զիշեր:

ՂԸ ¹ Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի և աւէ. ²Ասացես ցորդիսն Իս- 25, 2
 րայէլի. և առէ՛ք ինձ պտուղ 'ի նոցանէ, որոց հաճոյ թուեսցի 'ի սիրտս
 իրեանց և առնուցուք զպտուղս ին: ³Եւ այս է պտուղն զոր առնուցուք 3
 'ի նոցանէ. ոսկի, և արծաթ, և պղինձ, ⁴և կապուրակ, և ծիրանի. և 4
 կարմիր կրկին, և բեհեզ մանեալ. և մագ այծեաց. ⁵և մորթս խոյոց 5
 կարմիր ներկեալ. և մորթս կապուրակեալս. և փայտս անփուտս: ⁶Եւ 6
 եղ լուսոյ. և խունկս յեղ օծման՝ և 'ի հանդերձանս ինկոց. ⁷և ականս 7
 սարդիոնս. և ականս գրոյ 'ի գործ վակասին. և զպճնաւորն: ⁸Եւ ա- 8
 րասցեն ինձ սրբութիւն, և երևեցայց 'ի ձեզ: ⁹Եւ արասցեն ինձ ըսք 9
 ամենայնի գոր ցուցից քեզ 'ի լերինն. օրինակ խորանի՝ և օրինակ ա-
 մենայն սպասուց նորա. ¹⁰և այսպէս արասցես: 10

ՂԹ Արասցեն քապանակ վկայութեան յանփուտ փայտից: յերկուց 11
 կանգնոց և 'ի կիսոյ զերկայնութիւն նորա, և 'ի կանգնոյ և 'ի կիսոյ 11
 զլայնութիւն նորա, և 'ի կանգնոյ և 'ի կիսոյ զբարձրութիւն նորա: ¹¹Եւ 11
 պարեացեն զնա ոսկուով սրբով ներքոյ, և արտաքոյ օձցեն զնա: և ա-
 րասցես 'ի նմա ծնօքս ոսկիս շնորջ շրջանակաւ: ¹²Եւ ձուլեսցես 'ի նմա 12
 չորս օղամանեակս ոսկիս. և դիցես 'ի չորեցունց կողմանց նորա երկուս
 օղամանեակս 'ի միոջէ կողմանէ. և երկուս օղամանեակս 'ի միսմէ կող-
 մանէ: ¹³Եւ արասցես լծակս յանփուտ փայտից. և պարեացեն զնոսա 13
 ոսկուով: ¹⁴Եւ ազուսցեն զլծակսն՝ յօղամանեակսն 'ի կողմանս քապա- 14
 նակին, բառնա՛լ նոքօք զքապանակն: ¹⁵Ջի յօղամանեակս քապանակի 15
 կրակարանացն կայցեն լծակքն, անշարժք անդսրին 'ի նմանէ: ¹⁶Եւ 16
 դիցեն 'ի քապանակին զվկայութիւնսն զոր են քապ քեզ: ¹⁷Եւ արաս- 17
 ցես զքալութիւնն ինկակալ յոսկուոյ սրբոյ: յերկուց կանգնոց և 'ի կիսոյ 17
 զերկայնութիւն նորա, և 'ի կանգնոյ և 'ի կիսոյ զլայնութիւն նորա: ¹⁸Եւ 18
 արասցես երկուս քորբէս ոսկիս ճախարակեայս. և դիցես զնոսա 'ի 18
 վերայ երկուցունց կողմանց քալութեանն: ¹⁹Եւ լինիցին քորբէքն՝ մի 'ի 19
 միոջէ՛ կողմանէ, և մի 'ի միսմէ՛ կողմանէ՛ քալութեանն: ²⁰Եւ արասցես 20

14 Այլք. Եւ եթէ ուրուք դարձ: 16 Ունակք. Եւ ծածկեաց զնոսա ամպն: 25. 11 Այլք.
 Եւ արասցես նմա ծնօքս ոսկիս: 12 Այլք. Եւ ձուլեսցես նմա չորս:

- երկուս քրորես ՚ի վերայ երկոցունց կողմանց նորա: Եւ իցէ քրորէիցն փարածեալ գթեսս իւրեանց ՚ի վերուստ. և հովանի՝ ունիցին թուօք իւրեանց ՚ի վերայ քաւութեանն. և երեսք նոցա յանդիման միմեանց, զի ՚ի քաւութիւնն հայեսցին երեսք քրորէիցն: Եւ դիցես զքաւութիւնն ՚ի վերայ փապանակին ՚ի վերուստ կողմանէ: ²¹ Եւ դիցես ՚ի փապանակի անդ զվկայութիւնսն զոր են փաց քեզ: ²² Եւ յայտնեցայց քեզ անպի. և խօսեցայց ընդ քեզ ՚ի վերուստ ՚ի քաւութենէ անպի. ՚ի միջոյ երկուց քրորէիցն, որ իցեն ՚ի վերայ փապանակին վկայութեան, ըստ ամենայնի զոր պատուիրեցի քեզ առ որդիսն Իսրայէլի:
- ²³ Եւ արասցես սեղան՝ յանփուր փայտից. յերկուց կանգնոց գ– Ճ
երկայնութիւն նորա, և ՚ի կանգնոյ զլայնութիւն նորա, և ՚ի կանգնոյ
²⁴ և ՚ի կիսոյ զբարձրութիւն նորա: ²⁴ Եւ պատեսցեն զնա ոսկով սրբով.
²⁵ և արասցես նմա ծնօսոս ոսկիս շրջանակաւ շուրջանակի: ²⁵ Եւ արաս–
²⁶ ցես նմա պսակ ուղկեան շուրջանակի: և արասցես պսակին ծնօսոս
²⁶ շուրջանակաւ շուրջանակի: ²⁶ Եւ արասցես նմա չոփս օղամանեակս
ոսկիս. և դիցես զօղամանեակսն ՚ի չորեսին կողմանսն, որ իցեն չո–
²⁷ րեցունց ոպից նորա, ²⁷ ՚ի ներքոյ պսակին. և եղիցին օղամանեակքն
²⁸ լանբք լծակացն, բառնալ նոքօք զսեղանն: ²⁸ Եւ արասցես զլծակսն
յանփուր փայտից, և պատեսցես զնոսա ոսկով սրբով. և բարձցի՝
²⁹ նոքօք սեղանն: ²⁹ Եւ արասցես զխնկաղացսն և զփուփս նորա, և զճա–
շակս, և զնուիրանոցս նորա, որովք նուիրեսցես. յոսկոյ սրբոյ արաս–
ցեն զայն:
- ³⁰ Եւ դիցես ՚ի վերայ սեղանոյ՝ հացիներեսաց յանդիման իմ հանա– ՃԱ
պագորդ:
- ³¹ Եւ արասցես աշփանակ յոսկոյ սրբոյ. ճախարակեայ գործեսցես ՃԲ
զաշփանակն. զի բունն, և սպեղունքն, և սկահքն, և գնդակքն, և շու–
³² շանքն՝ անդսպին ՚ի նմանէ իցէ: ³² Վեց սպեղունք արձակեալք ՚ի կող–
մանց նորա. երեք սպեղունք աշփանակին ՚ի միոջէ՝ կողմանէ. և երեք
³³ սպեղունք աշփանակին ՚ի միսմէ՝ կողմանէ: ³³ Եւ երեք սկահաձևք ըն–
կուզազարդք յօրինեալք ՚ի միում սպեղանն. և գնդակ և շուշան. և երեք
սկահաձևք ընկուզազարդք յօրինեալք ՚ի միսում սպեղանն. և գնդակ
և շուշան. նոյնպէս վեցեցունց սպեղանցն արձակելոց յաշփանակէ ան–
³⁴ փի: ³⁴ Եւ յաշփանակի անդ չորք սկահաձևք ընկուզազարդք յարդարե–
³⁵ ալք. և գնդակք և շուշանք նորա: ³⁵ Գնդակ ՚ի ներքոյ երկուց սպեղանցն
անդսպին ՚ի նմանէ, և գնդակ ՚ի ներքոյ երկուց ևս սպեղանցն անդսպին
՚ի նմանէ. նոյնպէս արասցես վեցեցունց սպեղանցն արձակելոց յաշ–
³⁶ փանակէ անպի: ³⁶ Զի գնդակք նոցա և սպեղունք անդսպին ՚ի նմանէ՝
³⁷ իցեն. համակ ճախարակեայ ՚ի միոջէ ոսկոյ սրբոյ: ³⁷ Եւ արասցես նմա
ճրագարանս եւթն. և դիցես զճրագարանսն ՚ի վերայ աշփանակին. և
- 22** Այլք. Զոր պատուիրեցից քեզ: **29** Ունակք. Զխնկաղայսն և զփուփս... ՚ի յոսկոյ սր՝: **30** Յօրինակին յեպ հացիներեսաց ՚ի կարգի դարարկ փեղի թողեալ, ՚ի լուսանցս նշանակի ՚ի ներքս քերել՝ հաց, և ընթեռնուլ համաձայն ունանց. հացին երեսաց հաց յանդի՞: **31** Ի լուս՝. Եւ սկահակքն. համաձայն ունանց ՚ի բնար՝: **33** Յօրինակին. Ի միում սեղանն.. ՚ի միսում սեղանն:

փայցեն լոյս 'ի միոջէ կողմանէ երեսաց նորա: ³⁸ Եւ զբազմակալս նո- 38
րա, և զնեցունկան արասցես յոսկոյ սրբոյ. ³⁹ 'ի փաղանդէ՛ միոյ յոսկոյ 39
սրբոյ արասցես զայն ամենայն սպաս: ⁴⁰ Զգոյ՛ջ լեր որպէս ցուցաւ քեզ 40
օրինակ 'ի լերինն՝ արասցեն:

69 ¹ Եւ արասցես խորան փասնփեղկեան: 'ի բեհեզոյ մանելոյ, և 'ի **26**
կապուփակէ, և 'ի ծիրանոյ, և 'ի կարմրոյ կրկնելոյ: քերոք՝ գործ ան-
կուածոյ գործեսցես զնոսա: ² Երկայնութիւն միոյ փեղկին 'ի քսանևոյթ 2
կանգնոյ, և լայնութիւն 'ի չորից կանգնոց փեղկի միոյ լինիցի: չափ՝ նոյն
եղիցի ամենայն փեղկիցն: ³ Նի՛նգ փեղկ ընդ միմեանս կցեալ. և հինգ ևս 3
այլ ընդ միմեանս խառնեալ: ⁴ Եւ արասցես ճարմանդս կապուփակեայս 4
առ եզերք միոյ փեղկին 'ի միոջէ կողմանէ 'ի խառնուածսն: նոյնպէս
արասցես և առ եզերք արպաքնոյ փեղկին, երկրորդի՛ խառնուածոյն:
⁵ Յիսուն ճարմանդ արասցես միում փեղկի. և յիսուն ճարմանդ արաս- 5
ցես 'ի կողմանէ փեղկին ըսպ երկրորդի խառնուածոյն. դէմ ընդդէմ
միմեանց խառնիցն իւրաքանչիւր ճարմանդքն: ⁶ Եւ արասցես յիսուն 6
օղս ոսկիս՝ և խառնեսցեն զփեղկսն ընդ միմեանս աղիսիւքն. և եղիցի
խորան մի: ⁷ Եւ արասցես վերնափեղկս մագեղէնս նուարփան խորա- 7
նին, մեքասան փեղկ գործեսցես զնոսա: ⁸ Երկայնութիւն միոյ փեղկի՝ 8
լինիցի յերեսուն կանգնոյ. և լայնութիւն միոյ փեղկի 'ի չորից կանգնոց:
չափ՝ նոյն եղիցի մեքասանեցունց փեղկիցն: ⁹ Եւ խառնեսցեն ընդ մի- 9
մեանս զհինգ փեղկն 'ի միասին, և զվեց փեղկն 'ի միասին: և կրկնես-
ցես զվեցերորդ փեղկն առաջոյ կողմանէ խորանին: ¹⁰ Եւ արասցես 10
ճարմանդս յիսուն առ եզերք միոյ փեղկին 'ի մէջ խառնուածոյն: և յի-
սուն ճարմանդ արասցես առ եզերք փեղկին երկրորդի՛ խառնուածոյն:
¹¹ Եւ արասցես օղս պղնձիս յիսուն, և խառնեսցեն զօղսն ընդ ճար- 11
մանդսն. և կցեսցեն զփեղկսն՝ և եղիցին մի: ¹² Եւ դիցես զաւելորդ 12
փեղկին 'ի ներքոյ խորանին. կիսով փեղկին և աւելորդաւ մնացելով
ծածկեսցեն զապարումս փեղկից խորանին յետոյ կողմանէ, ¹³ կանգնալ՝ 13
յայսմ կողմանէ, և կանգնալ՝ յայնմ կողմանէ. յաւելորդէ երկայնութեան
փեղկից խորանին. և եղիցի ծածկել զապարումս խորանին աստի ան-
փի: ¹⁴ Եւ արասցես զվիժակս խորանին 'ի շիկակարմիր մորթոց խոյոց: 14
և ծածկելիս 'ի կապուփակ մորթոյ 'ի վերուստ: ¹⁵ Եւ արասցես զսի- 15
նակս խորանին յանփոնր փայտից ¹⁶ կանգնաւորս. 'ի փսն կանգ- 16
նոյ զերկայնութիւն միոյ սիւնակին առնիցես: և 'ի միոջէ կանգնոյ և
'ի կիսոյ ¹⁷ թթանձրութիւն և զլայնութիւն միոյ սիւնակին: Եւ երկուս 17
սփռիչս միում սիւնակի, ագուցեալ ընդ միմեանս. այնպէս արասցես ա-
մենայն սիւնակաց խորանին: ¹⁸ Եւ արասցես քսան սիւնակս խորանին 18
'ի հիւստոյ կողմանէ: ¹⁹ Եւ քառասուն խարիսխս արծաթիս արասցես 19

38 Ոմանք. Եւ զբազմակալս նորա: **39 Յօրինակին սրակաւք.** Արասցես զայն ամենայն: **26.2 Ոմանք.** Եղիցի ամենայն փեղկացն: **5 Այլք.** Իւրաքանչիւր խառնիցին ճարմանդքն: *կամ խառնիցին իւրա՛:* **6 'Ի լուս՛.** Յիսուն աղիս ոսկիս. *հաւնաձայն բազմաց 'ի բնաբ՛:* **8 Ոմանք.** Մեքասանեցունց փեղկացն: **10 Յօրինակին մերում միայն՝ աստի սկսեալ՛ ճարմանդն *գրի ևս* ճարմանդ, *ըսպ որում և մեք եղաք:* **12 Ոմանք.** Զաւելորդ փեղկիցն... կիսով փեղկին: **14 'Ի լուս՛.** Մորթոյ խոյոց. *հաւնաձայն այլոց 'ի բնաբ՛:***

- քսանեցունց սեանց: երկու խարիսխք առ մի սին յերկոցունց կողմանց. և երկու խարիսխք առ մի սին յերկոցունց կողմանց խորանին: ²⁰ Եւ յերկորդէ կողմանէ խորանին ընդ հարաւ քսան սին. ²¹ և քառասուն խարիսխք նոցա արծաթիք. երկո՛ խարիսխք առ մի սին յերկոցունց կողմանց: ²² Եւ յերուսար խորանին ՚ի ծովակողմն կուսէ առ քսան վեց սին: ²³ Եւ երկու սինս արասցես յանկինս խորանին ՚ի թիկանց կողմանէ: ²⁴ Եւ եղիցին հասարակ ՚ի ներքուսար: Եւ ըսար նմի՛ն օրինակի լինիցին գոյգք խոյակաց նորա ՚ի մի խառնուած: նոյնպէս արասցես երկոցունց անկեանցն կանգնաւորս: ²⁵ Եւ եղիցին ութ սին. և խարիսխք նոցա արծաթիք՝ վեշտասան խարիսխք: երկու խարիսխք առ մի սին յերկոցունց կողմանց նորա. և երկու սարիսխք առ մենս ևս սին: ²⁶ Եւ արասցես նիգս յանփուր փայտից. հի՛նգ նիգ առ մի սին ՚ի միոջէ՛ կողմանէ խորանին, ²⁷ և հինգ նիգ առ մենս ևս սին յերկորդ կողմանէ խորանին. և հինգ նիգ առ մի սին ՚ի թիկանց խորանին ընդ ծովակողմն: ²⁸ Եւ նիգ մի ՚ի մէջ սեանցն թափանցանց՝ ՚ի միոջէ կողմնէ ՚ի միւս կողմն: ²⁹ Եւ գսինսն պարտեցես ոսկւով. և արասցես օղս ոսկիս՝ յորս ագուցանիցես գնիգան: և պարտեցես գնիգան ոսկւով: ³⁰ Եւ կանգնեցեն զխորանն վկայութեան՝ ըսար օրինակին որ ցուցաւ քեզ ՚ի լերինն:
- ³¹ Եւ արասցես վարագոյր ՚ի կապուրակէ՛, և ՚ի ծիրանոյ, և ՚ի կարմրոյ մանելոյ, և ՚ի բեհեզոյ նիւթելոյ: գործ անկուածոյ գործեսցես գնա քերսնք: ³² Եւ դիցես գնա ՚ի վերայ չորեցունց անփոնր և ոսկիապաւր սեանցն. և խոյակք նոցա ոսկիք. և խարիսխք նոցա արծաթիք: ³³ Եւ ձգեսցեն զվարագոյրն սինէ ՚ի սին: Եւ փարցիս ՚ի ներքս քան զվարագոյրն զփապանակ վկայութեանն. և անջրպետիցէ՛ ձեզ վարագոյրն ՚ի մէջ սրբութեանն, և ՚ի մէջ սրբութեան սրբութեանցն:
- ³⁴ Եւ ծածկեսցեն վարագուրան զփապանակ վկայութեանն ՚ի սրբութիւն սրբութեանցն:
- ³⁵ Եւ դիցես զսեղանն արփաքոյ վարագուրին: և զաշտանակն յանդիման սեղանոյն, ՚ի կողմանէ խորանին ընդ հարաւ: և զսեղանն դիցես ՚ի կողմանէ խորանին ընդ հիւսսի:
- ³⁶ Եւ արասցես սրահակ դրան խորանին. ՚ի կապուրակէ՛, և ՚ի ծիրանոյ, և ՚ի կարմրոյ մանելոյ, և ՚ի բեհեզոյ նիւթելոյ. գործ նկարակերպ: ³⁷ Եւ արասցես վարագուրին հինգ սինակ յանփուր փայտից. և օձցես գնոսա ոսկւով: Եւ խոյակք նորա ոսկիք. և ձուլեսցես նոցա հինգ խարիսխս պղնձի:

19 Յօրինակին. Եւ քսան խարիսխս ար՞: *Ի լուս՞.* Երկու սարիսխք առ: **23 Բազումք յայսմ փայտի կրկնեն զվերոյսանցեալսն ըսար այսմ օրինակի. Ի թիկանց կողմանց: *Զգոյ՛ լեռ. և յերուսար խորանին ՚ի ծովակողմն կուսէ արասցես վեց սին. երկու սինս արասցես յանկինս խորանին ՚ի թիկանց կողմանէ. և եղիցին հա՞:***

24 Ունանք. Զոյգ ՚ի խոյակացն: **25 Յօրինակին պակասէր.** Առ մի սին յերկ՞: *Ի լուս՞.* Եւ երկու խարիսխք. *հանձնայն այլոց ՚ի բնասք՞:* **27 Ունանք.** Եւ հինգ նիգ առ մի սին յերկորդ կող՞: **29 Ունանք.** Ագուցանիցեն գնիգան, և պարտեցեն: **30 Ունանք.** Զխորանն ըսար օրինակին. ՚ի լերին անդ, *կամ* անոր: **32 Ունանք.** Չորեցունց սեանց անփուր և ոսկիապարացն: **37 Այլք.** Յանփուր փայտէ... և խոյակք նոցա ոսկիք:

ԾԵ ¹ Եւ արասցես սեղան՝ յանփուր փայտից. ²ի հինգ կանգնոյ գերկայ– նութիւն նորա, և ³ի հինգ կանգնոյ զլայնութիւն: չորեքկուսի՛ լինիցի սե– ղանն, և յերից կանգնոց զբարձրութիւն նորա: ⁴Եւ արասցես զեղջերս նորա ⁵ի վերայ չորեցունց անկեանց իւրոց. զի անդսպի՛ն ընփրեալ իցեն եղջերքն: և պատեացեն զնա պղնձով: ⁶Եւ արասցես պսակ սեղանոյն: և զնուարփան նորա: և զպաշտփան: և զմասհանսն: և զկրակարանսն: և զամենայն սպասն արասցես պղնձի՛: ⁷Եւ արասցես նմա զահաւորակ, վանդակակերպ պղնձի: և արասցես զահաւորակին չորս օղամանեակս պղնձիս ⁸ի չորեցունց կողմանէ: ⁹Եւ դիցես զնոսա ընդ զահաւորակս սեղանոյն ¹⁰ի ներքոյ: և եղիցի զահաւորակն մինչև ¹¹ի մէջ սեղանոյն: ¹²Եւ արասցես լծակս սեղանոյն, լծակս յանփուր փայտից: և պատեացես զնոսա պղնձով. ¹³և արկցես զլծակսն ընդ օղսն: և եղիցին լծակքն յերկոցունց կողմանց սեղանոյն՝ առ ¹⁴ի բառնալոյ զնա: ¹⁵Խոր, փախփա– կամաճս արասցես զնա. ըստ օրինակին որպէս ցուցաւ քեզ ¹⁶ի լերինն. այնպէս արասցես զնա:

ԾԸ ¹⁷Եւ արասցես սրահ ¹⁸ի խորանին ¹⁹ի կողմ հարաւոյ. և զառագաստ սրահին ²⁰ի բեհեզոյ մանելոյ. հարիւր կանգուն յերկայնութիւն միոյ կողմանն, ²¹և սիւնք նոցա քսան, և խարիսխք նոցա պղնձիք քսան, և օղք նոցա և խոյակք նոցա արծաթիք: ²²Նոյնպէս և ²³ի կողմանն որ ընդ հիւսսի՛ առագաստքն հարիւր կանգուն յերկայնութիւն. և սիւնք նոցա պղնձիք քսան, և սարիսխք նոցա պղնձիք քսան. և խոյաւոք նոցա. և խոյակք սեանցն պատեալ արծաթով: ²⁴Եւ ²⁵ի լայնութիւն սրահին ընդ ծովակողմն առագաստք ²⁶ի յիսուն կանգնոյ. սիւնք նոցա փասն, և խարիսխք նոցա փասն: ²⁷Եւ ²⁸ի լայնութիւն առաջին սրահին՝ որ ընդ արևելս առագաստք ²⁹ի յիսուն կանգնոյ. սիւնք նոցա փասն, և խարիսխք նոցա փասն: ³⁰Եւ ³¹ի հնգեփասան կանգնոյ բարձրութիւն առագաստիցն ³²ի միոջէ կողմանէ. սիւնք նոցա երեք, և խարիսխք նոցա երեք: ³³Եւ յերկրորդում կողմանն՝ հնգեփասան կանգուն առագաստից ³⁴ի բարձրութիւն. սիւնք նոցա երեք, և խարիսխք նոցա երեք: ³⁵Եւ դրան սրահին վարագոյր՝ քսան կանգուն ³⁶ի բարձրութիւն, ³⁷ի կապուրակէ, և ³⁸ի ծիրանոյ, և ³⁹ի կարմրոյ մանելոյ, և ⁴⁰ի բեհեզոյ նիւթելոյ. նկարէն յատնագործաց: և սիւնք նոցա չորք, և խարիսխք նոցա չորք: ⁴¹Ամենայն սիւնք սրահին շուրջանակի արծաթապատք, և խոյակք նոցա արծաթիք, և սարիսխք նոցա պղնձիք: ⁴²Եւ երկայնութիւն սրահին հարիւր առ հարիւր. և լայնութիւն յիսուն առ յիսուն. և բարձրութիւն հնգեփասան կանգուն. ⁴³ի բեհեզոյ մանելոյ. և խարիսխք նոցա պղնձիք: ⁴⁴Եւ ամենայն կահի խորանին, և ամենայն գործի նորա, և ամենայն ցիցք սրահին՝ պղնձիք:

27. 2 Ունանք. Եւ պատեացես զնոսա պղնձ՝: **3 Ի լուս՝.** Եւ զնուարք նորա: **7 Այլք.** Առ ⁸ի բառնալ զնա: **8 Ունանք յատելուն.** Քեզ ⁹ի լերին ¹⁰սևոյ: **9 Այլք.** Սրահ խորանին ¹¹ի կողմն: **11 Ունանք.** Եւ խարիսխք նոցա պղնձիք քսան, և խոյաւոք նոցա և խարիսխք սեանցն, և խարիսխք պատեալ ար՝: **Ուր օրինակ մի փոխանակ** խոյաւոք՝ **դնէ** աւոք: **13 Ոսկան փոխանակ այսր համարոյ ունի.** Սոյնով լայնութեամբ սրահին, որ հայի ընդ արևելս՝ **յիսուն կանգնոյ եղիցին:** **16 Ունանք.** Յատնագործաց: **18 Ունանք.** Եւ բարձրութիւն հինգ կան՝:

20 ²⁰ Եւ դու պապուիրեա՛ որդւոցն Իսրայելի. և առցեն քեզ ձէ՛թ ՚ի ձիթե- ճԹ
 նեաց, պարզ, սուրբ, խակակութ, ՚ի լոյս. զի եղիցի ճրագ հանապագորդ՝
 21 ²¹ ՚ի խորանին վկայութեան, արտաքոյ վարագորի ուխտին: Եւ լուցա-
 նիցէ գնա Ահարոն և որդիք իւր յերեկորեայ մինչև ցառաւօտ առաջի
 Տեառն. օրէն յաիպենակա՛ն յազգս ձեր առ ՚ի յորդոցն Իսրայելի:

28 ¹ Եւ դու մաբուսցես առ քեզ զԱհարոն զեղբայր քո. և գորդիս նո- ճԺ
 րա ընդ նմա՛ յորդոցն Իսրայելի, քահանայանալ ինձ. զԱհարոն, և
 զՆաբադ, և զԱբիուդ, և զԵղիազար, և զԻթամմար գորդիս Ահարոնի:
 2 ² Եւ արասցես պապմուճան սուրբ Ահարոնի եղբօր քում, ՚ի պարիւ և
 3 ՚ի փառս: ³ Եւ դու խօսեսցի՛ն ընդ ամենայն իմաստունս մփօք, գորս
 լցուցից՝ հոգւով իմաստութեան: Եւ արասցես պապմուճան սուրբ՝ Ա-
 4 հարոնի ՚ի սրբութիւն, որովք քահանայանայցէ՛ ինձ: ⁴ Եւ այն օրինակ
 պապմուճանացն՝ գոր առնիցեն. զպճղատրն, և զվակաս՝ զուսովք և
 զլանջօք. և զպապմուճանն բեհեզեայ. և խոյր. և կամար: և արասցեն
 պապմուճան սուրբ՝ Ահարոնի եղբօր քում, և որդւոց նորա քահանայա-
 5 նալ ինձ: ⁵ Եւ առցեն նոքա ոսկի, և կապուրակ, և ծիրանի, և կարմիր
 մանեալ, և բեհեզ:

6 ⁶ Եւ արասցեն զվակասն յոսկւոյ սրբոյ, և ՚ի կապուրակէ, և ՚ի ճԺԿ
 ծիրանոյ, և ՚ի կարմրոյ մանելոյ, և ՚ի բեհեզոյ նիւթելոյ. գործ ոստայնի
 7 նկարակերպ: ⁷ Երկու վակասք ընդ միմեանս խառնեալք, և եղիցին ՚ի
 8 վերայ երկոցունց կողմանց նորա հասարտեալք: ⁸ Եւ գործ վակասին՝
 որ իցէ ՚ի վերայ նորա. ըստ նմին օրինակի գործ անդստին ՚ի նմանէ
 լինիցի. յոսկւոյ սրբոյ, և ՚ի կապուրակէ, և ՚ի ծիրանոյ, և ՚ի կարմրոյ
 9 մանելոյ, և ՚ի բեհեզոյ նիւթելոյ: ⁹ Եւ առցես երկուս ականս զըմբոնխարս,
 10 և զբեսցես ՚ի նոսա զանուանս որդւոցն Իսրայելի. ¹⁰ զվեց անուն նո-
 ցա ՚ի միում ական. և զայլն ևս վեց՝ յերկորորում ականն. ըստ ազգս
 11 իւրեանց. ¹¹ գործ ճարտարութեան ականագործաց. քանդա՛կ կնքոյ քան-
 դակեցես զերկոսին ականսն. ըստ անուանց որդւոցն Իսրայելի. փպա-
 12 տրեալս և քանդակեալս ոսկւով արասցես զնոսա: ¹² Եւ դիցես զերկուս
 ականսն ՚ի վերայ ուսոց վակասին. զի լինիցին ականքն յիշատակ որ-
 դոցն Իսրայելի: և բառնայցէ՛ Ահարոն զանուանս որդւոցն Իսրայելի
 առաջի Տեառն, ՚ի վերայ երկուց ուսոց իւրոց՝ ՚ի յիշատակ վասն նոցա:

13, 14 ¹³ Եւ արասցես վահանա՛կս յոսկւոյ սրբոյ: ¹⁴ Եւ արասցես երկունս ճԺԲ
 վերջս յոսկւոյ սրբոյ. մանուածոյս ծաղկեալս՝ գործ հիւսկէն. և դիցես
 15 զվերջսն մանուածոյս ՚ի վերայ երկոցուն վահանակացն ¹⁵ առ վրտաւ-
 կօքն նոցա առաջոյ կողմանէ:

Եւ արասցես զպախարակն դաբաստանաց գործ նկարակերպ. ըստ ճԺԳ
 ձևոյ վակասին արասցես գնա. յոսկւոյ, և ՚ի կապուրակէ, և ՚ի ծիրանոյ,
 16 և ՚ի կարմրոյ մանելոյ, և ՚ի բեհեզոյ նիւթելոյ: ¹⁶ Եւ արասցես գնա
 17 չորեքանկունի՛, թգաւ յերկայնութիւն, և թգաւ ՚ի լայնութիւն: ¹⁷ Եւ ըն-

21 *Ունակք.* Եւ լուցանիցէ գնոսա Ահարոն և որդիք նորա... յառաւօտ: 28. 3 *Այլք.* Եւ արասցեն պապմուճան: 11 *Ունակք.* Ոսկւով արասցես գնա: 12 *Բազումք.* Ականք յիշատակի որդ՛: 15 *Ի լուս՛.* Առ վակասան նոցա: *Ունակք.* Ըստ ձևոյ հասակին ար՛:

դելուզցեն՝ ՚ի նմա ընդելուզածս, ըսպ չորեքկարգեան՝ ականց: Կարգս ականց, Առաջին՝ զըմբուխար, և սարդիոն, և փալագիոն. կարգ մի: ¹⁸ և 18
 Կարգն երկրորդ՝ կարկեհան, և շափիղա, և յասպիս: ¹⁹ և Կարգն եր- 19
 րորդ՝ գոճագմ, և ակար, և սուրակ: ²⁰ և Կարգն չորրորդ՝ յակինթ, և 20
 բիւրեղ, և եղունգն: ընդելուզեալ, յոսկի կապեալ՝ յիւրաքանջիւր կարգս 21
 կայցեն: ²¹ Եւ եղիցին ականքն յանուանց որդւոցն Իսրայելի երկուրա- 21
 սան. ըսպ անուանց նոցա գրեալք քանդակաւ իւրաքանջիւր ըսպ ա- 22
 նուան իւրում լինիցին. ըսպ ազգացն երկուրասանից: ²² Եւ արասցես 22
 փախարակ մի հիւսկէ՛ն վերջիւք. գործ շղթայագործ յոսկոյ սրբոյ: ²³ Եւ 23
 արասցես ՚ի վերայ փախարակին երկուս օղս ոսկիս. և դիցես զեր- 24
 կուս օղսն ոսկիս ՚ի վերայ երկուց ծայրից փախարակին: ²⁴ Եւ դիցես 24
 զերկու շղթայագործսն ոսկիս ՚ի վերայ երկոցուն օղոցն առ ծայրիւք 25
 փախարակին: ²⁵ Եւ զերկուս ծայրս երկուց շղթայագործիցն փացեն ՚ի 25
 վերայ երկոցունց մած. և դիցես ՚ի վերայ թիկանց վակասին ՚ի ճակար 26
 երեսաց նորա: ²⁶ Եւ արասցես երկունս օղս ոսկիս, և փացեն զնոսա ՚ի 26
 վերայ երկուց ծայրից փախարակին, առ եզերքն որ իցէ հանդէպ վակա- 27
 սին ՚ի ներքոյ կողմանէ: ²⁷ Եւ արասցես երկուս օղս ոսկիս, և փացես 27
 զնոսա ՚ի վերայ երկուց ուսոց վակասին ՚ի ներքոյ կողմանէ՝ յանդի- 28
 ման միմեանց միաբան. և զաղիսս նորա ՚ի վերայ մենքենայից վա- 28
 կասին: ²⁸ Եւ պինդ ունիցին զփախարակն յօրոց նորա՝ մինչև ցօղս վա- 29
 կասին, ՚ի նիւթոյ կապուարակէ. զի իցէ ՚ի վերայ մենքենայից վակա- 29
 սին. և մի՛ զերծանիցի փախարակն ՚ի վակասէ անփի: ²⁹ Եւ առցէ Ա- 30
 հարոն զանուն որդւոցն Իսրայելի ՚ի վերայ փախարակի դարասարանին՝ 30
 ՚ի լանջս իւր, ՚ի մարանել իւրում ՚ի սրբութիւնն ՚ի յիշարակ հանապա- 31
 գորդ առաջի Ասարուծոյ: ³⁰ Եւ դիցես ՚ի վերայ փախարակին դարասարա- 30
 նի զվերջսն շղթայագործս՝ յերկոցունց կողմանց փախարակին դիցես: և 31
 զերկուս վահանակսն դիցես ՚ի վերայ երկուց ուսոց վակասին յերեսաց 32
 կողմանէ ՚ի ներքուսար: Եւ դիցես ՚ի վերայ փախարակին դարասարանի 32
 զՅանդիմանութիւնն և զՃշմարտութիւն. և եղիցի ՚ի վերայ լանջացն 33
 Ահարոնի յորժամ մրանիցէ ՚ի սրբութիւնսն առաջի Տեառն: և փարցի 33
 Ահարոն զդարասարանս որդւոցն Իսրայելի ՚ի վերայ լանջաց իւրոց ա- 34
 ռաջի Տեառն հանապագ: 34

ԺԺԴ ³¹ Եւ արասցես վրաւակս պճղնաւորս համա՛կ կապուարակ. ³² և 31, 32
 զօճիսն գրապանան արարեալ, բոլորա՛կ ձևեսցես շուրջանակի՛ գործ 32
 անգուածոյ: և զխառնուածսն անկեալ անդսփին ՚ի նմանէ. զի մի՛ 33
 արարիցի: ³³ Եւ արասցես առ ստորոտով՝ վրաւակացն ՚ի ներքոյ կող- 33
 մանէ՝ իբրև նռնածևս ծաղկեալս, ՚ի կապուարակէ և ՚ի ծիրանոյ, և ՚ի 34
 կարմրոյ մանելոյ, և ՚ի բեհեզոյ նիւթելոյ առ ստորոտով՝ վրաւակացն 34
 շուրջանակի. և փեսիլ նորա նռնածև, և զանգակս ոսկիս ՚ի մէջ նոցա 35
 շուրջանակի: ³⁴ Զանգակս ոսկի և նռնածև՝ ծաղկեալ առ ստորով վրա- 34
 ւակացն շուրջանակի: ³⁵ Եւ եղիցի ՚ի վերայ Ահարոնի յորժամ պաշտիցէ՝ 35

17 Ի յուս՝. Ընդելուզուածս. *համաձայն ոմսնց ՚ի քնար*: 29 *Ոմսնք*. Զանուանս որդւոցն Իսրայելի: 33 *Ոմսնք*. Եւ զանգակք ոսկիք ՚ի մէջ:

հնչին բարբառոյ 'ի մրանել իրում 'ի սրբութիւնն առաջի Տեառն, և յելանել նորա՝ զի մի՛ մեռանիցի:

36 ³⁶Եւ արասցես թիթեղն յոսկոյ սրբոյ. և քանդակեսցես 'ի նմա ճԺԵ
 37 քանդակ կնքոյ՝ Սրբութիւն Տեառն: ³⁷Եւ դիցես զնա 'ի վերայ կա-
 38 պուրակին մանելոյ. և եղիցի խորին յերեսաց կողմանէ՝ ³⁸'ի վերայ
 ճակատուն Ահարոնի: Եւ բարձցէ Ահարոն զմեղս նուիրացն, որչափ
 ինչ նուիրիցեն որդիքն Իսրայելի, ըստ ամենայն փրոց սրբութեանցն
 իրեանց. և եղիցի 'ի վերայ ճակատուն Ահարոնի հանապազ յընդո-
 նելութիւն նոցա առաջի Տեառն:

39 ³⁹Եւ զպճղնաւոր պարմուճանն 'ի բեհեզոյ: ճԺԶ

Եւ արասցես ապարաշս բեհեզեղէնս. և կամար՝ գործ նկարակերպ: ճԺԷ

40 ⁴⁰Եւ որդոցն Ահարոնի արասցես պարմուճանս, և կամարս, և խոյրս. 'ի
 41 պարիս և 'ի փառս: ⁴¹Եւ զգեցուցեն զայն Ահարոնի եղբօր քում, և որ-
 42 ուց նորա ընդ նմա: Եւ օճցեն զնոսա. և լցցեն զձեռս նոցա. և սրբեսցեն
 42 զնոսա՝ զի քահանայացիս ինձ: ⁴²Եւ արասցես նոցա անդրավարփիս
 կրաւեայս. ծածկել զառականս մարմնոց իրոց, միջովք չափ և բարձիք
 43 չափ: ⁴³Եւ ունիցի զայն Ահարոն և որդիք նորա, յորժամ մրանիցեն 'ի
 խորանն վկայութեան. կամ յորժամ մերձենայցեն 'ի սեղանն սրբութե-
 ան պաշտել: և մի՛ աճիցեն 'ի վերայ իրեանց մեղս՝ զի մի՛ մեռանիցին:
 օրէն յափտենականն նմա և զաւակի իրում յեպ նորա:

29 ¹ Եւ այն ինչ է գոր առնիցես նոցա, և սրբեսցես զնոսա քահանայա- ճԺԸ

նալ նոցա ինձ: Առցես զուարակ մի յանդոյ. և խոյս երկունս անարարս:

2 ² և պանս բաղարջս, և շօթս բաղարջս զանգեալ իւղով. և քաքարս
 բաղարջս օճեալ իւղով, նաշի՛հ ցորենոյ զանգեալ իւղով արասցես զայն:

3 ³Եւ դիցես 'ի վերայ խանի միոյ. և մարուսցես զայն խանին, և զգու-

4 արակն, և զերկու խոյսն: ⁴Եւ զԱհարոն և զորդիս նորա մարուսցես 'ի

5 դուռն խորանին վկայութեան. և լուսացես զնոսա ջրով: ⁵Եւ առեալ

զպարմուճանսն զգեցուցեն Ահարոնի եղբօր քում. և զպարեգօրս

պճղնաւորս 'ի վերայ ներքնակացն. և զվականն. և զպախարակն. և

6 պնդեսցեն զպախարակն ընդ վական: ⁶Եւ դիցես զխոյրն 'ի վերայ

7 գլխոյ նորա. և դիցես զթիթեղնն սուրբ 'ի վերայ խորին: ⁷Եւ առցես

8 յիւղոյ անրի օճման, և արկցեն 'ի գլուխ նորա, և օճցես զնա: ⁸Եւ

զորդիս նորա մարուսցես, և զգեցուցես նոցա պարմուճանս. և աճցեն

9 նոցա կամարս ✽. ⁹Ահարոնի և որդոց նորա. և աճցես նոցա ապա-

րաշս. և եղիցի նոցա այն ինձ 'ի քահանայութիւն յափտենական: և

10 կարարեսցեն զձեռս Ահարոնի և զձեռս որդոց նորա: ¹⁰Եւ մարուսցես

զգուարակն առ դուռն խորանին վկայութեան. և դիցեն Ահարոն և

որդիք նորա զձեռս իրեանց 'ի վերայ գլխոյ զուարակին առաջի Տե-

11 առն, առ դրան խորանին վկայութեան: ¹¹Եւ սպանցեն զգուարակն ա-

12 ռաջի Տեառն, առ դրան խորանին վկայութեան: ¹²Եւ առցեն յարենէ

37 'Ի լուս'. Եւ եղիցի 'ի խորին յեր': *Ուր ունակք.* Եւ եղիցին խորին: **42** 'Ի լուս'.

Անդրավարփիս կրաւի. *հանաճայն ունակց 'ի քնար': Ունակք.* Մարմնոյ իրեանց:

43 *Ունակք.* Եւ մի՛ աճցեն 'ի վերայ: **29. 5** *Ունակք.* 'Ի վերայ ներքնակացն. և:

10 *Այլք.* Առ դրան խորանին:

զուարակին, և դիցեն 'ի վերայ եղջերաց սեղանոյն մաքամբ քով. և զայն ամենայն արիւն ցանեսցես առ յաբակաւ սեղանոյն: ¹³ Եւ առցեն զամենայն ճարպ թաղանթոյ քաղրդին, և գերդաբոյթն, և գերկուս երիկամունսն ճարպովին, դիցես 'ի վերայ սեղանոյն: ¹⁴ Եւ զմի զուարակին և զմորթ նորա, և զապաւառն այրեսցեն արփաքոյ բանակին. զի այն իսկ է վասն մեղաց: ¹⁵ Եւ զխոյն զմի՝ առցեն. և դիցեն քահանայքն որդիքն Ահարոնի զձեռս իւրեանց 'ի վերայ գլխոյ խոյին. ¹⁶ և զենցեն զխոյն: և առեալ զարիւն նորա հեղցեն շուրջ զսեղանովն: ¹⁷ Եւ զխոյն յօշեսցեն անդամ անդամ, և լուսացես զփորոքին և զոքոս նորա ջրով. և դիցես 'ի վերայ յօշուածոյն, հանդերձ զլիտվ նորա: ¹⁸ Եւ հանցես բովանդակ զխոյն 'ի վերայ սեղանոյն յողջակեզ Տեառն 'ի հոսք անուշից. զոհ Տեառն է: ¹⁹ Եւ առցես զխոյն գերկրորդ. և դիցեն Ահարոն և որդիք նորա զձեռս իւրեանց 'ի վերայ գլխոյ խոյին: ²⁰ Եւ սպանցեն զխոյն: Եւ առցես յարենէ նորա, և դիցես 'ի վերայ բլթակի աջոյ ունկանն Ահարոնի. և 'ի վերայ բլթակի աջոյ ունկան որդւոց նորա. և 'ի վերայ ծայրից ձեռին նորա աջոյ, և 'ի վերայ ծայրից աջոյ ուրին նորա. և 'ի վերայ աջուց բլթակաց ականջաց որդւոց նորա. և 'ի վերայ ծայրից աջոյ ձեռաց նոցա. և 'ի վերայ ծայրից աջոյ ուրից նոցա: և հեղցեն զարիւնն շուրջ զսեղանովն: ²¹ Եւ առցես յարենէն որ 'ի վերայ սեղանոյն իցէ, և յիւղոյ օծութեանն, և ցանեսցեն 'ի վերայ Ահարոնի և 'ի վերայ պապմուծանի նորա. և 'ի վերայ որդւոց նորա, և 'ի վերայ պապմուծանաց որդւոց նորա ընդ նմա. և սրբեսցի՛ ինքն և պապմուծան իւր. և որդիք նորա, և պապմուծանք որդւոց նորա ընդ նմա: և զարիւն խոյին ցանեսցեն շուրջ զսեղանովն: ²² Եւ առցես 'ի խոյէ անփի զճարպն և զդմակն և զճարպ թաղանթոյ քաղրթին, և գերդաբոյթն և գերկուս երիկամունսն ճարպովին. և գերին աջոյ. զի այն է կապարումն: ²³ Եւ պան մի, և շօթ մի իւղով զանգեալ. և քաքար մի 'ի խանէ անփի բաղարջացն եղելոցն առաջի Տեառն: ²⁴ Եւ դիցես զայն ամենայն 'ի վերայ ձեռացն Ահարոնի, և 'ի վերայ ձեռաց որդւոց նորա. և նուիրեսցես զայն նուէր առաջի Տեառն: ²⁵ Եւ առցես 'ի ձեռաց նոցա, և հանցես 'ի սեղանն ողջակիզաց 'ի հոսք անուշից առաջի Տեառն. զի պարուղ Տեառն է:

ՃԺԹ ²⁶ Եւ առցես զերբուծն 'ի խոյէ անփի կապարման, որ է Ահարոնի. և նուիրեսցես զայն նուէր առաջի Տեառն. և եղիցի քե՛զ 'ի մասն: ²⁷ Եւ սրբեսցես զերբուծն 'ի նուէր, և գերի՛ նուիրին որ նուիրիցի: Եւ որ ինչ հանիցի 'ի խոյէն ²⁸ կապարման յԱհարոնէ և յորդւոց նորա, և եղիցի Ահարոնի և որդւոց նորա օրէն յաւիտենական առ 'ի յորդւոցն Իսրայէլի. զի այն է նոցա հաս: Եւ եղիցի նուէր յորդւոցն Իսրայէլի 'ի զենլեաց փրկութեանց իւրեանց, նուէր նոցա Տեառն: ²⁹ Եւ պապմուծանն սրբու-

15 Այլք. Եւ դիցեն Ահարոն և որդիք նորա զձեռս: 18 Յօրինակին 'ի կարգի սնդ դարարկ փեղի թողեալ, 'ի լուս՝. նշանակի 'ի ներքս քերել՝ զոհ Տեառն է. համաձայն այլոց. ըստ որում և մեք յաւերաք: 20 Յօրինակին պակասէր. Աջոյ ուրին նորա. և 'ի վերայ աջուց բլթակաց ականջաց որդւոց նորա, և 'ի վերայ ծայրից: 23 Ոմանք. Բաղարջոցն եղելոց:

թեան որ է Ահարոնի, եղիցի որդոց նորա յեւ նորա, օժանել զնոսա
 30 նոքօք, և կապարել նոքօք զձեռս նոցա: ³⁰ Զեւթն օր զգենուցու զայն
 քահանայն որ փոխանա՛կ նորա կայցէ յորդոց իւրոց. որ մկանիցէ ՚ի
 խորանն վկայութեան պաշտել ՚ի սրբութիւնսն:

31 ³¹ Եւ զխոյն կապարման առցես. և եփեսցես զմիս նորա ՚ի սրբոնմ ՃԻ
 32 փեղոջ. ³² և կերիցեն՝ Ահարոն և որդիք նորա զմիս խոյին. և զպա՛նսն
 որ ՚ի խանի անդ, առ դրան խորանին վկայութեան կերիցեն զայն,
 33 ³³ որովք սրբեցանն՝ ՚ի կապարել զձեռս նոցա և սրբել զնոսա: օտար–
 34 ազգի՛ ոք՝ մի՛ կերիցէ ՚ի նոցանէ՛ զի սրբութիւնք են: ³⁴ Ապա թէ մնայցէ
 ՚ի մտոյ զոհին կապարման, և ՚ի հացէ անփի յայգ՝ այրեսցեն զնշխարն
 35 հրով. և մի՛ կերիցի, զի սրբութիւն Տեառն է: ³⁵ Եւ արասցես Ահարոնի և
 որդոց նորա այսպէս, ըստ ամենայնի զոր միանգամ պատուիրեցի քեզ:
 36 Զեւթն օր կապարեսցեն զձեռս նոցա: ³⁶ Եւ զգուարակն զվասն մեղաց՝
 արասցեն յաւուրն սրբութեան:

Եւ մաքրեսցեն զսեղանն, սրբել քեզ ՚ի վերայ նորա. օժցն զնա ՃԻԿ
 37 առ ՚ի սրբել զնա ³⁷ զեւթն օր: մաքրեսցեն զսեղանն և սրբեսցես զնա.
 և եղիցի սեղանն սուրբ սրբոյն. ամենայն որ մերձեսցի ՚ի սեղանն՝
 սրբեսցի:

38 ³⁸ Եւ այս ինչ իցէ զոր առնիցես ՚ի վերայ սեղանոյն: երկոնս գառնիս ՃԻԲ
 փարևորս անարափս՝ առ օր ՚ի վերայ սեղանոյն յաճախութեամբ. զի
 39 պտուղ յաճախութեան է: ³⁹ Զմի գառնն առնիցես ընդ առաւօտս, և
 40 զերկրորդ գառնն՝ առնիցես ընդ երեկոյս: ⁴⁰ Եւ փասանորդ նաշիոյ՝ մզե–
 ալ իւղով թրմեալ. և զգորրորդ դորակի զինւոյ՝ նուէր առ մի գառնն:
 41 ⁴¹ Եւ զգառնն երկրորդ, արասցես ընդ երեկոյս՝ ըստ առաւօտին զոհին,
 42 և ըստ նորին նուիրին առնիցես նմա ՚ի հո՛րս անուշից ⁴² պտուղ Տե–
 առն: զոհ յաճախութեան յազգս ձեր, առ դրա՛ն խորանին վկայութեան
 43 առաջի Տեառն: որովք ծանուցայց քեզ անդ խօսել ընդ քեզ: ⁴³ Եւ ժա–
 44 մանակեցից անդ որդոցն Իսրայելի, և սրբեցայց փառօք ինովք. ⁴⁴ և
 սրբեցից զխորանն վկայութեան և զսեղանն: Եւ զԱհարոն և զորդիս
 45 նորա սրբեցից ինձ ՚ի քահանայութիւն: ⁴⁵ Եւ անուանեցայց յորդիսն
 46 Իսրայելի. և եղէց նոցա Ասպուած: ⁴⁶ Եւ ծանիցեն թէ են եմ Տէր Ասպու–
 աձ նոցա. որ հանի զնոսա յերկրէն Եգիպտացոց, անուանել նոցա՝ և
 լինել նոցա Տէր Ասպուած:

30. 2 ¹ Եւ արասցես սեղան խնկակալ խնկոց յանփուր փայտից: ² Եւ ՃԻԳ
 արասցեն զնա կանգնաւ յերկայնութիւն, և կանգնաւ ՚ի լայնութիւն,
 չորեքկուսի՛ լինիցի. և յերկուց կանգնոց բարձրութիւն նորա. և եղջևրք
 3 իւր անդսպին ՚ի նմանէ՛ լինիցին: ³ Եւ պատեսցեն զնա ոսկով սրբով.
 զվանդակն նորա և զկողմանս շուրջանակի, և զեղջևրս նորա. և արաս–
 4 գես նմա պսա՛կ ոսկի շուրջանակաւ շուրջանակի: ⁴ Եւ երկոնս օղս ոսկիս

³² Այլք. Կերիցեն զնոսա, (33) որովք սր՛: Ուր Ոսկան յաեղու. կերիցեն զնոսա, զի
 լիցի հսանյական զոհ, որովք: ³⁶ Ունանք. Ի սրբել քեզ. և օժցես զնա առ ՚ի սրբելոյ:
⁴⁰ Ունանք. Եւ զգորրորդ դորակի, և նուէր ըստ չորրորդ դորակի զինւոյ առ մի գառն:
⁴³ Ոսկան. Եւ սրբեսցի սեղանն փառօք ինօք: **30. 1** Ունանք. Սեղան խնկեայ խնկոց:
² Յօրինակին պակասաւր. Եւ եղջևրք իւր անդս՛: ³ Յօրինակին. Եւ պատեսցես զնա
 ոսկով:

սուրբս արասցես ընդ շուրջանակաւ պսակի նորա յերկոցունց կողմանց.
 5 և արասցես յերկոսին անկիւնս նորա. և եղիցին լծակք օղալամբացն 5
 բառնալ զնա նոքօք: 6 Եւ արասցես զլծակսն յանփոնր փայտից, և պա- 6
 րեսցես զնոսա ոսկով: 7 Եւ դիցեն զնա յանդիման վարագորին, որ 7
 իցէ առաջի փապանակին վկայութեան, ընդդէն վկայութեանն՝ որ իցէ
 առ վկայութեամբքն, որովք երևեցայց քեզ անդ: 8 Եւ արկցէ 'ի վերայ 8
 նորա Ահարոն խոնկս հանդերձեալ՝ աղացեալ մանր իբրև գիողի. ընդ
 առաւօրս առաւօրս, յորժամ զճրագսն հանդերձիցէ. ծխեսցէ խոնկ
 'ի վերայ նորա: 9 Եւ յորժամ լուցանիցէ Ահարոն զճրագսն երեկորին, 9
 ծխեսցէ 'ի վերայ նորա խոնկս յաճախութեան հանապազորդ առաջի
 Տեառն յազգս իւրեանց: 10 Եւ ոչ հանիցէք 'ի վերայ նորա խոնկ օտար, և 10
 պտուղս, և զոսս, և նուէրս մի՛ նուիրիցէք 'ի վերայ նորա: 11 Եւ քաւեսցէ՛ 11
 Ահարոն 'ի վերայ եղջերաց նորա միանգամ 'ի փարուջ՝ յարենէ՛ առ 'ի
 վասն մեղացն սրբութեան և քաւութեան. մի անգամ 'ի փարուջ սրբեսցէ
 զնա յազգս նոցա, զի սրբութիւն սրբութեանց Տեառն է:

ՃԻԴ 12 Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի և ասէ. Եթէ ունիցիս զհամար որ- 12
 դոցն Իսրայելի 'ի հանդիսի իւրեանց: և փացեն իւրաքանչիւր փրկա՛նս
 ընդ անձին իւրոյ Տեառն՝ ըսպ հանդիսին իւրեանց. և մի՛ լինիցի 'ի
 նոսա մահ 'ի հանդիսի անդ իւրեանց: 13 Եւ այս ինչ է զոր փացեն 13
 որք անցանիցեն 'ի հանդիսի անդ. զկէս երկդրամենին, որ իցէ ըսպ
 սրբութեան երկդրամենին. քսան դանգ է երկդրամեանն. և կէս երկ-
 դրամենին եղիցի հան Տեառն: 14 Ամենայն որ անցանիցէ 'ի հանդիսի 14
 անդ՝ 'ի քսան ամենից և 'ի վեր՝ փացեն հան Տեառն. 15 մեծափունն՝ մի՛
 յաւելցէ. և փնանկն՝ մի՛ պակասեցուցէ 16 'ի կիսոյ երկդրամենին 'ի փալ՝
 անդ զհաս Տեառն յորդոցն Իսրայելի, առնել քաւութիւն՝ վասն անձանց
 ձերոց: Եւ առցես զարծաթ հասին յորդոցն Իսրայելի, և փացես զնա
 'ի գործ խորանին վկայութեան. և եղիցի որդոցն Իսրայելի յիշարակ
 առաջի Տեառն, քաւել՝ վասն անձանց նոցա:

ՃԻԵ 17 Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. 18 Արա՛ւ աւագան պղնձի, և 17, 18
 զխարիսիս նորա պղնձի առ 'ի լուսնալոյ 'ի նմա: և դիցեն զնա ընդ խո-
 րանն վկայութեան և ընդ սեղանն. և արկցես 'ի նա ջուր: 19 Եւ լուսացեն 19
 Ահարոն և որդիք նորա 'ի նմանէ զձեռս և զոտս իւրեանց, 20 յորժամ
 մտանիցեն 'ի խորանն վկայութեան՝ լուսացին ջրով՝ և մի՛ մեռանիցին.
 կամ յորժամ մերձենայցեն 'ի սեղանն պաշտել, և հանել զողջակէզան
 Տեառն, լուսացեն զձեռս և զոտս իւրեանց՝ 21 զի մի՛ մեռանիցին: Եւ 21
 եղիցի նոցա օրէն յաւիտենական. նմա՛ և որդոց նորա յետ նորա:

ՃԻԶ 22 Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի, 23 և ասէ. Եւ դու ա՛ն քեզ խոնկս 22, 23
 անուշունս. ծաղիկ ընփիր զմրմնենեաց հինգ հարիւր սիկղ. և կինամո-
 մոն զանոյշ, զկէս այնորիկ երկերիւր և յիսուն. և զխունկեղէզն զանոյշ
 երկերիւր և յիսուն: 24 և հիրիկ հինգ հարիւր սիկղ ըսպ սրբութեանն. և 24
 ևղ ձիթենեաց հիմնեաւ միով: 25 Եւ արասցես զայն ևղ յօծումն սրբու- 25

11 Ի յոսւ՛. Յարենէ որ առ 'ի վասն մե՛: 16 Յօրինակին պակասէր. Ի փալ անդ
 զհաս Տեառն: 21 Այլք. Եւ ազգաց նորա յետ նորա: 23 Յօրինակին. Եւ երկերիւր և:
 24 Օրինակ մի. Ի ձիթենեաց դորակաւ միով:

թեան. ևդ եփեալ ըսպ արուեստի իղագործաց. ևդ յօծումն սրբութեան
 26 լինիցի: ²⁶ Եւ օճցեն 'ի նմանէ զխորանն վկայութեան, և գրապանակ
 27 վկայութեանն. ²⁷ և գտեղանն և զամենայն զկահ նորա: և զաշտանակ
 28 և զամենայն զկահ նորա. և գտեղանն խնկոց. ²⁸ և գտեղանն ողջակի-
 29 զաց, և զամենայն զկահ նորա. և զաւագանն, և զյարակս նորա: ²⁹ Եւ
 սրբեսցեն զնոսա. և եղիցի սրբութիւն սրբութեանց. ամենայն որ մեր-
 30 ձենայցէ 'ի նոսա՝ սրբեսցի': ³⁰ Եւ զԱհարոն և զորդիս նորա օճցեն և
 31 սրբեսցեն զնոսա ինձ 'ի քահանայութիւն: ³¹ Եւ ընդ որդիսն Իսրայելի
 խօսեսցիս և ասասցես. Եղ յօծումն օծութեան սրբոյ եղիցի ձեզ յազգս
 32 ձեր: ³² 'Ի մարմին մարդոյ՝ ո՛չ օճանիցի. և ըսպ այդմ հանդերձանի ո՛չ
 33 առնիցէք ձեզ այդպիսի, զի սո՛րբ է, և 'ի սրբութիւն եղիցի ձեզ: ³³ Որ
 ոք առնիցէ այդպիսի. և որ ոք փացէ՛ 'ի դմանէ այլագգոյ, սափակեսցի՛
 'ի ժողովրդենէ իւրմէ:

34 ³⁴ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Ան դու քեզ խունկս անուշունս. սփաշխն, ճԻԷ
 և եղունգն, և զքաղբանն զանոյշ, և զկնդրուկն զերևելի. զի հասարակ
 35 առ հասարակ լինիցին: ³⁵ Եւ արասցեն զայն խունկս եփեալս. գործ
 36 իղագործաց հանդերձանի. գործ մաքուր 'ի սրբութիւն: ³⁶ Եւ աղայցեն
 'ի նոցանէ մանր. և դիցես 'ի նմանէ յանդիմանն վկայութեանցն 'ի
 խորանին վկայութեան. ուստի երևեսցայց քեզ անտի. զի 'ի սրբու-
 37 թիւն սրբութեանց եղիցի ձեզ խունկն այն զոր առնիցէք: ³⁷ Ըսպ այնմ
 հանդերձանի մի՛ առնիցէք ձեզ խունկս. զի սրբութիւն Տեառն եղիցի
 38 ձեզ: ³⁸ Այր ոք որ առնիցէ ըսպ այսմ օրինակի՝ առնուլ հո՛ր 'ի նմանէ,
 կորիցէ՛ 'ի ժողովրդենէ իւրմէ:

31. 2 ¹ Խօսեսցա Տէր ընդ Մովսիսի և ասէ. ² Ահաւաղիկ յանուանէ՛ կոչեսցե- ճԻԸ
 3 ալ է իմ զԲեսէլիէ զՈւրիեան, զորդի Ուրայ յազգէ Յուդայ: ³ Եւ լցուցից
 զնա աստուածեղէն Նոզուլ իմաստութեան, և հանճարոյ և զփութե-
 4 ան ամենայն գործոյ, ⁴ խելամո՛րս լինել, և ճարտարապետել: Գոր-
 5 ձել զոսկին և զարծաթ և զպղինձ. ⁵ զկապուրակն, և զծիրանին, և
 զկարմիրն մանեալ. և զականակապն 'ի լրութիւն գործոյն. և զհիւսնո-
 6 թիւն փայտից, գործել ըսպ ամենայն գործոյ: ⁶ Եւ ես ահա եփու զնա,
 և զԵղիաբ զԱքիսամայ յազգէ Դանայ. և 'ի սիրտ ամենայն իմաստոյ
 7 րեցի քեզ: ⁷ Զխորանն վկայութեան. և զգրապանակ կրակարանացն.
 և զքառութիւնն որ 'ի վերայ նորա. և զամենայն զապաս խորանին. և
 8 զզոհանոցսն. ⁸ և զտեղանն և զամենայն զկահ նորա. և զաշտանակն
 9 սուրբ և զամենայն զկահ նորա. և զտեղան խնկոցն. ⁹ և զտեղան ողջա-
 10 կիզացն և զամենայն զկահ նորա. և զաւագանն և զխարիսխ նորա. ¹⁰ և
 զպարմուճանս պաշտամանն. և զհանդերձս սրբութեանն զԱհարոնի
 11 քահանայի. և զպարմուճանս որդոց նորա 'ի քահանայանալ ինձ. ¹¹ և
 զկեղն օծութեան և զխունկս հանդերձանաց սրբութեանն: Եւ զամենայն

28 'Ի լուս'. Եւ զամենայն զկահ նոցա: **36** Այլք. Եւ աղասցես 'ի նոցանէ: **38** Այլք.
 Առնիցէ ըսպ այնմ օրինակի: **31. 2** *Յօրինակին.* Զորդի Ամովրայ յազգէ Յուդայ: Այլք.
 Կոչեսցեալ իմ զԲեսէս'... (3) Եւ լցուցի զնա: **5** Այլք. Եւ զկապուրակն և: **9** Այլք. Եւ
 զաւագանն և զխա: **10** *Ոմանք.* ԶԱհարոնի զքահանային:

գոր միանգամ պատուիրեցի քեզ՝ արասցեն:

ԾԻԹ ¹²Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի և ասէ. ¹³Եւ դու խօսեաց՝ ընդ որդիսն 12, 13
Իսրայելի՝ և ասասցես. Ջզոյշ կացէք պահելոյ զշաբաթս իմ. զի նշանակ
է ընդ իս և ընդ ձեզ յազգս ձեր. զի ծանիջիք թէ են եմ Տէր որ սրբենմ
զձեզ. ¹⁴և պահեսջիք զշաբաթս, զի սրբութիւն է այն Տեառն, և ձեզ: 14
Որ պղծեսցէ զնա՝ մահոն մեռցի. ամենայն որ գործիցէ՝ ՚ի նմա գործ,
սաքակեսցի՝ անձնն այն ՚ի միջոյ ժողովրդեան իւրոյ: ¹⁵Զվեց՝ օր գոր- 15
ծեսցես գործ. և յաւուրն եւթներորդի շաբաթ հանգապեան սրբութիւն
Տեառն. ամենայն որ գործեսցէ գործ յաւուր շաբաթոն՝ մահոն մեռցի:
¹⁶Եւ պահեսցեն որդիքն Իսրայելի զշաբաթս, առնել զնոսա յազգս ձեր. 16
ոնիսպ յախրենական ¹⁷ընդ իս և ընդ որդիսն Իսրայելի: Նշանակ իմ 17
է յախրենական. զի զվեց օր արար Աստուած զերկինս և զերկիր, և
յաւուրն եւթներորդի դադարեաց և հանգեաւ:

ՃԼ ¹⁸Եւ երբ Մովսիսի՝ իբրև դադարեաց ինքն ՚ի խօսից իւրոց ՚ի լերինն 18
Մինա, զերկոնս փախարական վկայութեան, փախարակս քարեղէնս գրե-
սնս մատարմբն Աստուծոյ:

ՃԼԱ ¹Եւ րեսեալ ժողովրդեանն՝ թէ յամեաց Մովսէս իջանել ՚ի լեռնէ 32
անարի. կուրեցաւ ժողովուրդն ՚ի վերայ Ահարոնի՝ և ասեն ցնա. Արի՛
և արա՛ մեզ աստուածն՝ որ առաջնորդեսցեն մեզ. զի այրն այն Մով-
սէս որ եհան զմեզ յԵգիպտոսէ, ոչ գիտեսք զի՞ եղև նմա: ²Եւ ասէ 2
ցնոսա Ահարոն. Կողոպտեցէք զգինդս ոսկիս յակընջաց կանանց ձե-
րոց, և ոսպերաց և դարերաց ձերաց, և բերէք առ իս: ³Եւ կողոպտեաց 3
ամենայն ժողովուրդն զգինդս ոսկիս յակընջաց կանանց իւրեանց, և
բերին առ Ահարոն: ⁴Եւ ընկալաւ ՚ի ձեռաց նոցա: և ձուլեաց զայն 4
քանդակագործով, և արար որթ ձուլածոյ: Եւ ասեն. Այս են աստուածք
քո Իսրայել, որ հանին զքեզ յերկրէն Եգիպտացոց: ⁵Եւ իբրև երես 5
Ահարոն՝ շինեաց սեղան առաջի նորա: Եւ քարո՛զ կարդաց Ահարոն՝
և ասէ. Տօն Տեառն առ վաղի: ⁶Եւ կանխեալ ՚ի վաղի անդր եհան 6
ողջակէզս, և մատոյց զո՛հս փրկութեան. Եւ նստաւ ժողովուրդն յուրել
և յըմպել, և յարեան ՚ի խաղալ:

ՃԼԲ ⁷Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. Գնա՛ էջ դու ասարի վաղվա- 7
դակի, զի անօրինեցաւ ժողովուրդն քո՝ գոր հաներ յերկրէն Եգիպտա-
ցոց. ⁸անցին վաղվադակի զճանապարհան՝ գոր պատուիրեցեր նոցա. 8
արարին իւրեանց որթ ձուլածոյ, և երկիր պագին նմա, և զոհեցին նմա
և ասեն. Այս են աստուածք քո Իսրայել, որ հանին զքեզ յԵգիպտոսէ:

ՃԼԳ ⁹Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Տեսի՛ զժողովուրդն զայն, և ահա ժողովուրդ 9
խստապարանոց է: ¹⁰Եւ արդ՝ թոյլ րուր ինձ, և բարկացեալ սրտմար- 10
թեամբ իմով ՚ի նոսա սաքակեցից զնոսա. և արարից զքեզ յազգ մեծ:
¹¹Եւ աղաչեաց Մովսէս առաջի Տեառն Աստուծոյ իւրոյ՝ և ասէ. Ընդէի 11
Տէր բարկանաս սրտմարթեամբ քով ժողովրդեան քում, գոր հաներ
յերկրէն Եգիպտացոց զօրութեամբ մեծաւ և բարձր բազկաւ: ¹²Գուցէ՛ 12

14 Այլք. Եւ որ պղծեսցէ զնա: 17 Ունանք. Արար Տէր զերկին և: 18 Յօրինակին.
Եւ երբ Մովսիս իբրև: 32. 3 Այլք. Յակնջաց իւրեանց. և բերին: 8 Այլք. Որ հանին
զքեզ յերկրէն Եգիպտացոց:

խօսիցին Եգիպտացիքն՝ ուստի հաներն զմեզ. և ասիցեն. Առ չարութեան եհան զնոսա, կոտորել զնոսա ՚ի լերինն, և ջնջել զնոսա յերկրէ: Դադարեա՛ ՚ի բարկութենէ սրտմտութեան քոյ, և ցածի՛ր ՚ի չարեաց ժողովրդեան քոյ: ¹³ Յիշեա՛ ղո՛ւ զԱբրաամ և զԻսահակ և զՅակոբ զժամայս քո. որոց երդուար յանձն քո, խօսեցար ընդ նոսա և ասես. և առաւել բազմացուցից զգաւակ ձեր, իբրև զաստեղս երկնից բազմութեամբ: և զամենայն երկիրն զոր ասացեր քալ զաւակի նոցա, կալցի՛ն զնա յախտեան: ¹⁴ Եւ ցածեսա Տէր ՚ի չարեացն, զոր ասաց առնել ժողովրդեանն իւրում:

¹⁵ Եւ դարձա՛ Մովսէս՝ էջ ՚ի լեռնէ անտի, և երկու փախարակքն վկայութեան ՚ի ձեռս նորա: փախարակք քարեղէնք, գրեալք յերկուց կողմանց աստի և անտի գրեալք: ¹⁶ Եւ փախարակքն՝ զորձ Աստուծոյ էին. և գիրն՝ Գիր Աստուծոյ դրոշմեալ ՚ի փախարակսն: ¹⁷ Եւ լուեալ Յեսուայ զձայն ժողովրդեանն աղաղակելոյ, ասէ ցՄովսէս. Ձայն քարերազմի է ՚ի բանակին: ¹⁸ Եւ ասէ Մովսէս. Ոչ է ձայն նահապակաց զօրութեան, և ոչ է բարբառ նահապակաց քաջութեան. այլ ձայն յանգալելոց ՚ի գինոյ լսեմ ես: ¹⁹ Եւ իբրև մերձեցաւ ՚ի բանակ անդր, և երես զորթն և զպարաւորսն, բարկացաւ սրտմտութեամբ Մովսէս. ընկէ՛ց ՚ի ձեռաց իւրոց զփախարակսն երկոսին, և խորպակեաց զնոսա առ ստորտրով լերինն:

²⁰ Եւ առեալ զորթն զոր արարին՝ այրեաց հրով. և խարտեաց զնա մանր, և ցանեաց ՚ի վերայ ջրոցն և արբոյց որդոցն Իսրայէլի:

²¹ Եւ ասէ Մովսէս ցԱհարոն. Զի՛նչ արար քեզ ժողովուրդդ, զի ամեր ՚ի վերայ դոցա զանհնարին զմեղադ: ²² Եւ ասէ Ահարոն ցՄովսէս. Մի՛ բարկանար սրտմտութեամբ՝ քէր իմ. զի ղո՛ւ ինքնի՛ն գիտես զյանդ՝ զնութիւն ժողովրդեանդ. ²³ զի ասացին թէ արա՛ մեզ աստուածս որ առաջնորդեսցեն մեզ. զի այրն այն Մովսէս՝ որ եհան զմեզ յԵգիպտոսէ, ոչ գիտեմք զի՞ եղև նմա: ²⁴ Եւ ասեն ցնոսա. Եթէ իցէ ուրուք ոսկի, կողոպտեցէք և բերէք առ իս: Եւ ետուն ցիս, և ընկեցի զայն ՚ի հուր, և ել ո՛րթդ այդ:

²⁵ Եւ երես Մովսէս եթէ յանցեան ժողովուրդն. քանզի յանցոյց զնոսա Ահարոն յտրմահարութիւն թշնամեաց իրեանց: ²⁶ Եւ եկաց Մովսէս առ դրան բանակին՝ և ասէ. Որ ոք Տեառն իցէ՛ առին մարիցէ: Նասանէին առ նա ամենայն որդիքն Ղևեայ: ²⁷ Եւ ասէ ցնոսա. Այսպէս ասէ Տէր Աստուած Իսրայէլի. Դի՛ք իւրաքանչիւր զսուր իւր յազդեր իւրում. անցէք և այսրէն դարձարուք դրանէ ՚ի դուռն բանակիդ. և կոտորեցէք իւրաքանչիւր զեղբայր՝ և իւրաքանչիւր զընկեր իւր, և իւրաքանչիւր զմերձաւոր իւր: ²⁸ Եւ արարին որդիքն Ղևեայ որպէս և ասաց Մովսէս: և անկան ՚ի ժողովրդենէ անտի յաւոր յայնմիկ, ոգիք իբրև երեք

12 Յայլս պակասի. Եգիպտացիք՝ ուստի հաներն զմեզ, և ասիցեն: **13** Այլք. Եւ զամենայն զերկիրն զայն զոր աս՛: **16** Ոմանք. Եւ գիրն գրեալ Աստուծոյ, գր՛: **17** Այլք. Ի բանակի անդ: (18) Եւ ասէ. Ոչ է ձայն... և ոչ բարբառ նա՛: **19** Այլք. Բարկացեալ սրտմտութեամբ: **22** Յօրինակին. Գիտես զանդգնութիւն: **24** Այլք. Եւ բերէք, և ետուն ցիս: **25** Այլք. Յտրմահարութիւն թշնամեաց: **27** Յօրինակին պակասէր. Դարձարուք դրանէ՛ ՚ի դուռն բա՛:

հազարք այր: ²⁹ Եւ ասէ ցնոսա Մովսէս. Լցէք զձեռս ձեր այսօր Տեառն, ²⁹
և իւրաքանչիւր յորդի իւր, և իւրաքանչիւր յեղբայր իւր, փալ՝ ՚ի վերայ
ձեր այսօր օրհնութիւն:

ՃԼԸ ³⁰ Եւ եղև ՚ի վաղիւ անդր, ասէ Մովսէս ցժողովուրդն. Դուք մեղայք ³⁰
զմեղսդ զայդ զմեծ, բայց ես արդ՝ ելից ամ Աստուած, զի ցածուցից
վասն մեղաց ձերոց: ³¹ Դարձաւ Մովսէս անդրէն ամ Տէր և ասէ. Աղաչեն
զբեզ Տէր. մեղաւ ժողովուրդն այն մեղս անհնարինս. և արարին իւրե-
անց աստուածս ոսկեղէնս: արդ՝ եթէ թողուս նոցա զմեղս իւրեանց՝
թող. ³² ասպա թէ ոչ՝ ջնջեա՛ւ և զիս ՚ի դպրութենէ քումմէ յոր գրեցեր: ³²

ՃԼԹ ³³ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Եթէ որ մեղաւ առաջի իմ, ջնջեցից զնա ³³
՚ի դպրութենէ իմմէ: ³⁴ Բայց արդ՝ երթ էջ և առաջնորդեա՛ ժողովրդե-
անն այնմիկ ՚ի փեղին՝ յոր ասացի քեզ: Եւ ահա հրեշտակ իմ երթիցէ
առաջի երեսաց քոց: բայց յաւուր յորում այց արարից, ածից ՚ի վե-
րայ նոցա զմեղս իւրեանց: ³⁵ Եւ եհար Տէր զժողովուրդն վասն առնելոյ ³⁵
նոցա զորթն՝ զոր արար Ահարոն:

ՃԽ ¹ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Երթ ել՛ ասարի, դու և ժողովուրդն քո զոր ³³
հաներ յերկրէն Եգիպտացոց, յերկիրն զոր երդուայ Աբրահամո՛ւ և Սա-
հակայ՝ և Յակոբայ. ասեմ. Զաւակի՛ ձերում փաց զնա: ² Եւ առաքեցից ²
առաջի երեսաց քոց զհրեշտակ իմ. և մերժեսցէ՛ զՔանանացին, և զ-
Ամոլիհացին, և զՔերացին, և զՓերեզացին, և զԳերզեսացին, և զ-
Խևացին, և զՅերուսացին, ³ և փարցի՛ զքեզ յերկիրն որ բխէ զկաթն ³
և զմեղր: Բայց ես ոչ ելից ընդ ձեզ, վասն խստապարանոց լինելոյ
ժողովրդեանդ. զի մի՛ սափակիցեն զքեզ ՚ի ճանապարհի: ⁴ Եւ լուեալ ⁴
ժողովրդեանն զբանն զայն չար, սու՛գ առին սգաւորք * . և ոչ ա՛ն այր
զգարդ զանձամբ: ⁵ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Ասա՛ դու ցորդիսն Իսրա- ⁵
յելի. Դուք ժողովուրդ խստապարանոց էք. զգոյ՛ լերուք գուցէ և այլ
ևս հարուած ածիցեմ ՚ի վերայ ձեր, և սափակիցեն զձեզ: և արդ՝
մերկացարոնք զպարմուճանս փառաց ձերոց, և զգարդ քո ՚ի քէն. և
ցուցից զինչ առնիցեմ քեզ: ⁶ Եւ մերկացան որդիքն Իսրայելի զգարդ ⁶
իւրեանց, և զպարմուճանս իւրեանց ՚ի Քորէբ լերին:

ՃԽԱ ⁷ Եւ առեալ Մովսիսի զխորան իւր՝ եհար արփաքոյ բանակին, մե- ⁷
կուսի՛ ՚ի բանակէ անփի. և կոչեցաւ այն՝ Խորան՝ վկայութեան: Եւ լինէր
ամենայն որ որ խնդրէր ինչ ՚ի Տեառնէ, ելանէր ՚ի խորանն վկայութե-
ան արփաքոյ բանակին: ⁸ Եւ յորժամ երթայր Մովսէս ՚ի խորանն կայր ⁸
ամենայն ժողովուրդն դէփակնկալեալ իւրաքանչիւր ուրուք ամ դուրս
խորանի իւրոյ: հայէին ընդ Մովսէս մինչ երթայր մփանէր ՚ի խորանն:
⁹ Եւ յորժամ մփանէր Մովսէս ՚ի խորանն, իջանէր սինն ամպոյն և կայր ⁹

28 Ամենայն գրչագիր օրհնակք մեր համաձայն քնագրաց Յունաց և Եբրայեցոց՝
յայտն վայրի ունին, երբ հազարք այր: Ուր Ոսկան առեալ ՚ի յարին օրհնակէ
յաւելմանք դնէ, քսան և երեք հազար արք: 32 Այլք. Զնջեա՛ զիս ՚ի դպ՛:
34 Ոսկան. ՚Ի փեղին՝ զոր ասացի: 33. 2 Յօրինակին սարէն և սրորն ուրեք
ուրեք՝ Յերուսացին, գրի և՛ Եբուսացի: 3 Այլք. Եւ փարայց զքեզ յերկիր.. ոչ ելից ընդ
քեզ: 4 Այլք. Սուգ առին սգաւորք: 5 Յօրինակին սրակաւէր. Եւ այլ ևս հարուած:
Այլք յաւելուածով. Եւ ցուցից քեզ զինչ առնելոց եմ քեզ: 6 Ումանք. ՚Ի Քորէբ լեռնէ:
8 Այլք. Եւ հայէին ընդ Մով՛:

- 10 առ դուրս խորանին, և խօսէր Տէր ընդ Մովսիսի: ¹⁰ Եւ րեսանէր ամե- նայն ժողովուրդն զսինն ամպոյն որ կայր առ դուրս խորանին. և կային ամենայն ժողովուրդն յորն, և երկիր պագանէին իւրաքանչիւր առ դուրս խորանի իւրոյ: ¹¹ Եւ խօսէր Տէր ընդ Մովսիսի ղէն յանդիման. որպէս որ զի խօսիցի ընդ բարեկամի իւրում. և դառնայր ՚ի բանակ անոր: Բայց պաշարօնեայ նորա Յեսու որդի Նաւեայ ոչ ելանէր ՚ի խորանէ անրի:
- 12 ¹² Եւ ասէ Մովսէս ցՏէր. Ահա ասն ցիս. Նան գժողովուրդդ զայդ. ճԽԲ
և դու ոչ ցուցեր ինձ զո՞ առաքիցես ընդ իս: և դու՞ ցին ասացեր՝ թէ
13 ճանաչեմ զքեզ քան զամենեսին, և ունիս շնորիս յինէն: ¹³ Արդ՝ եթէ
զրի շնորիս առաջի քո՞ ցոյց ինձ զանձն քո յայտնապէս, զի գիտացից՝
թէ ի՞նչ գրեալ է իմ շնորիս առաջի քո. և զի ծանեայց թէ ժողովուրդս
14 քո այս՝ յա՛զգ մեծ լինիցի: ¹⁴ Եւ ասէ. Են ինքնին երթայց առաջի քո, և
15 զեպտեղեցից զքեզ: ¹⁵ Եւ ասէ ցնա. Եթէ ոչ դու ինքնին երթայցես ընդ
16 մեզ, մի՛ հաներ զմեզ ասրի: ¹⁶ Եւ զհարդ յայտ լինիցի, եթէ արդարև
զրի շնորիս առաջի քո, և են են ժողովուրդս քո: այլ յերթալն քո ընդ
17 մեզ՝ փառատրեացուք, և են և ժողովուրդս քո, քան զամենայն ազգս որ
18 իցեն ՚ի վերայ երկրի: ¹⁷ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Եւ զայդ ևս զքո բան
զոր ասացեր՝ արարից. քանզի գրեր շնորիս առաջի իմ. և ճանաչեմ
19 զքեզ քան զամենեսեան: ¹⁸ Եւ ասէ. Յոյց ինձ զփառս քո: ¹⁹ Եւ ասէ.
Են անցից առաջի քո փառօք իմովք. և կոչեցից յանուն Տեառն առաջի
20 քո. և ողորմեցայց որում ողորմեցայց, և գթացայց յորս գթացայց: ²⁰ Եւ
21 ասէ. Ոչ կարես րեսանել զերեսս իմ. զի ոչ րեսանէ մարդ զերեսս
22 իմ, և ասրի: ²¹ Եւ ասէ Տէր. Ահա՛ րեղի մի առաջի իմ. և կացցեն ՚ի
23 վերայ վիմին. ²² յորժամ անցանիցեն փառքն իմ. և եղից զքեզ ՚ի ծերայ
24 վիմին. և ծածկեցից զքեզ ձեռամբ իմով մինչև անցից ես: ²³ Եւ բարձից
զձեռն իմ ՚ի քէն, և ասպա րեսցես զյետոյսն իմ. բայց երեսք իմ քեզ մի՛
երևեսցին:
- 34** ¹ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Կովեա՛ դու քեզ երկունս րախարակս քարե- ճԽԳ
ղէնս ըստ առաջին րախարակացն, և ել առ իս ՚ի լեառնն. և գրեցից ՚ի
վերայ րախարակացն զպարզաման՝ որ էին յառաջին րախարակսն զոր
2 խորպակեցերն: ² Լէր՝ պարրաստ րառ վաղի, և ելանիցեն ընդ առաօրս
3 ՚ի լեառնն Սինա. և մնացեն ինձ անդ ՚ի վերայ գլխոյ լերինն: ³ Եւ մի՛
որք ելանիցէ ընդ քեզ, և մի՛ որք երևեսցի ամեննին ՚ի լերինն. և արջան
4 և ոչխար՝ մի՛ արածեսցին մօտ ՚ի լեառնն: ⁴ Եւ կովեաց՝ երկուս րախ-
արակս քարեղէնս, ըստ օրինակի առաջին րախարակացն. և կանխեալ
Մովսիսի ընդ առաօրն՝ ել ՚ի լեառնն Սինա, որպէս հրամայեաց նմա
5 Տէր: և ա՛ռ Մովսէս ընդ իւր զերկուս րախարակսն քարեղէնս: ⁵ Եւ էջ Տէր
6 ամպով, և կայր յանդիման նորա անդ: և կոչեաց յանուն Տեառն: ⁶ Եւ
անց Տէր առաջի նորա: և կարդաց Տէր Աստուած՝ զթա՛ծ և ողորմած,
7 երկայնամիտ, բազումողորմ և ճշմարիտ: ⁷ Որ պահէ՛ զարդարութիւն,

13 *Ոմանք.* Գրեալ իցէ իմ շնորիս: և *ոմանք.* գրեալ իցեն շն՞: 15 *Այլք.* Մի՛ հաներ զիս ասրի: Եւ զհարդ յայտնի լինիցի: 20 *Ի լու՞.* Եւ ասրէ. *համաձայն ոմանց ՚ի քնար՞:* 34. 4 *Ոմանք.* Առաջնոցն. և կանխեալ: 5 *Ոսկսն.* Եւ կոչեաց զանուն Տեառն:

և առնէ զողորմութիւն ՚ի հազար ազգս: բառնայ՝ զանօրէնութիւնս և զանհրաւութիւնս և զմեղս. և ո՛չ անպարտ առնէ զպարտաւորն. ամէ՛ զանհրաւութիւնս հարց` որդւոց և յորդիս որդւոց` մինչև յերիս և ՚ի ջորս ազգս: ⁸ Եւ երագեաց Մովսէս խոնարհ երկի՛ր եպագ, ⁹ և ասէ. Ե- 8, 9
թէ գպի շնորիս առաջի քո Տէր երթիցէ՛ ընդ մեզ Տէր. զի ժողովուրդս իսպապարանոց է. և բարձցեն դու զանօրէնութիւնս և զմեղս մեր. և եղիցուք մեք քո՛:

ՃԽԴ ¹⁰ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Ահա են դնեմ ընդ քեզ ուխտ առաջի ա- 10
մենայն ժողովրդեան քոյ. և արարից սքանչելի՛ն որ ո՛չ եղեն յամեն-
այն երկրի, և յամենայն ազգս. և Կեսցէ՛ ամենայն ժողովուրդդ` յորս
են դու ՚ի մէջ դոցա զգործս Տեառն. զի զարմանալիք իցեն զոր ենս
արարից ձեզ: ¹¹ Զգո՛յշ լեր դու ամենայնի, զոր միանգամ պարտուի- 11
րեցի քեզ այսօր: ահաասիկ ես մերժեն յերեսաց ձերոց զԱմովրիա-
ցին, և զՔանանացին, և զՔեբացին, և զՓերեզացին, և զՍևացին, և
զԳերզեսացին, և զՅերուսացին: ¹² Զգո՛յշ լեր անձին քում, գուցէ՛ դնիցես
ուխտ ընդ բնակիչս երկրին, յորում դու մրանելոց ես ՚ի նոսա. գու- 12
ցէ լինիցի ձեզ գայթազողութիւն: ¹³ Զբագինս նոցա կործանեսցիք, և
զարձանս նոցա` փշրեսցիք, և զանբառս նոցա` կոտորեսցիք, և զդրօշե-
ալս դից նոցա` հրո՛վ այրեսցիք: ¹⁴ Եւ մի՛ պագանիցէք երկիր աստուածոց
օտարաց. զի Տէր Աստուածդ անուն նախանձելի՛ է. Աստուած նախան- 14
ձո՛ր է: ¹⁵ Գուցէ՛ դնիցեն ուխտ ընդ բնակիչս երկրին, և պոռնկիցին զկնի
դից նոցա, և զոհիցեն աստուածոց նոցա. և կոչիցեն զքեզ` և ուրիցես
՚ի զոհից նոցա: ¹⁶ Եւ առնուցուս ՚ի դստերաց նոցա ուստերաց քոց. և 16
՚ի դստերաց քոց` Կացես ուստերաց նոցա. և պոռնկիցին դստերք քո
զկնի նոցա, և պոռնկեցուցանիցեն զուստերս քո զկնի դիցն իւրեանց:
¹⁷ Եւ աստուածս ձուլածոյս` մի՛ առնիցես քեզ: 17

ՃԽԵ ¹⁸ ԶԿո՛ն բաղարջակերաց պահեսցես. զեւթն օր բաղարջ կերիցես 18
որպէս պարտուիրեցի քեզ, ՚ի ժամանակի իւրում յամսեանն կանխոց. զի
յամսեանն կանխոց ելեր յԵգիպտոս:

ՃԽԶ ¹⁹ Ամենայն արու որ բանայ զարգանդ` ի՛նձ լիցի, և ամենայն արուք 19
անասնոյ քոյ, ²⁰ անդրանիկն արջառոյ, և անդրանիկն ոչխարի: և զ-
անդրանիկն իշոյ` փրկեսցես զառամբ. ասպա թէ ո՛չ փրկեսցես զնա`
զգինս նորա Կայցես: Զամենայն անդրանիկս որդւոց քոց փրկեսցեն:
Եւ ձեռնունայն առաջի իմ` մի՛ երևեսցիս:

ՃԽԷ ²¹ Զվեց օր գործեսցես. և յաւուրն եւթներորդի հանգիցեն. և ՚ի սեր- 21
մանս և ՚ի հունձս` հանգիցեն: ²² Եւ Կո՛ն եւթներորդաց արասցես ինձ, 22
իսկզբանէ՛ հնձոց ցորենոյ: և զԿոն արմբեաց ամփոփելոյ՝ յընդմիջել

7 *Յօրինակին յեր` ՚ի հազար ազգս, դստարկ տեղի թողեալ ՚ի կարգին. ՚ի լուսանցսն նշանակի ՚ի ներքս բերել, սիրելեաց իւրոց. զոր սակաք ունին ՚ի բնաբանի. վասն որոյ և մեք զանց արարաք յաւելոյ: Այլք. Աձէ զանօրէնութիւնս հարց յորդիս, և յորդոց յորդիս, մին՛:* 10 *Ոմանք. Ի միջի դոցա.. զի զարմա՛:* *Յօրինակին պակասէր. Արարից ձեզ: 11 Այլք. Միանգամ ես պարտուիրեմ քեզ: 12 Այլք. Յոր դու մրանիցես ՚ի նոսա: 14 Այլք. Աստուածոյ օտարի: Յօրինակին պակասէր. Աստուած նախանձոր է: 16 Ի լուս՛. Եւ մի առնուցուս... մի՛ Կացես ուս՛: 19 Ոմանք. Ամենայն որ բանայ զար՛: 20 Յօրինակին բառս՝ ձեռնունայն. կարմրադեղով նշանակի:*

- 23 փարույն: ²³ Երին ժամանակս 'ի փարուջ երևեսցի ամենայն արու մա–
 24 նուկ քո առաջի Տեառն Աստուծոյ Իսրայելի: ²⁴ Քանզի մերժեցից գ–
 ազգան յերեսաց քոց. և ընդարձակեցից զսահմանս քո, և ոչոք իցէ որ
 ա'կն դնիցէ երկրին քում, յորժամ ելանիցես երևել առաջի Տեառն Աս–
 փուծոյ քոյ յերիս ժամանակս 'ի փարուջն:
- 25 ²⁵ Մի՛ գենուցուս 'ի վերայ խմորելոյ զարիւն զոհից ինոց. և մի՛ ճԵԸ
 ելանիցէ յայգ գենումն փօսի զպակի:
- 26 ²⁶ Զառաջին արմարիս երկրի քոյ՝ փարցին 'ի փուն Տեառն Աստուծոյ ճԵԹ
 քոյ:
 Մի՛ եփեսցես զգառն 'ի կարծն մօր իւրոյ: ճԾ
- 27 ²⁷ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Գրեա՛ դու քեզ զպատգամսդ զայդոսիկ. զի ճԾԱ
 28 այդո՛ւ բանիս դնիցես ուխտ ընդ քեզ՝ և ընդ իս Իսրայել: ²⁸ Եւ էր Մովսէս
 առաջի Տեառն զբառասուն փիւ և զբառասուն գիշեր. հաց ոչ եկեր, և
 ջուր ոչ արբ. և գրեաց 'ի վերայ փախտակացն զբանս ուխտի՝ զփասն
 պատգամացն:
- 29 ²⁹ Մինչդեռ իջանէր Մովսէս 'ի լեռնէն Սինայ, և երկոքին փախ– ճԾԲ
 փակքն ուխտի 'ի ձեռս Մովսիսի էին: և յիջանել իւրում 'ի լեռնէ ան–
 փի, ոչ գիտէր Մովսէս եթէ փառաւորեալ իցէ փեսիլ գունոյ երեսաց
 30 նորա 'ի խօսել նորա ընդ նմա: ³⁰ Եւ ետես Ահարոն և ամենայն որդիքն
 Իսրայելի զՄովսէս. և էր փառաւորեալ փեսիլ գունոյ երեսաց նորա.
 31 և երկեան մերձենալ 'ի նա: ³¹ Եւ կոչեաց զնոսա Մովսէս. և դարձան
 առ նա Ահարոն և ամենայն իշխանք ժողովրդեանն. և խօսեցաւ Մով–
 32 սէս ընդ նոսա: ³² Եւ ապա մերձեցան առ նա ամենայն որդիքն Իս–
 րայելի: և պատմեաց նոցա զամենայն զոր խօսեցաւ ընդ նմա Տէր 'ի
 33 լերինն Սինայ: ³³ Եւ իբրև դադարեաց 'ի խօսելոյ անփի ընդ նոսա. արկ
 34 պատրուակ գերեսօք իւրովք: ³⁴ Իբրև մտանէր Մովսէս առաջի Տեառն
 խօսել ընդ նմա, մերկանայր զպատրուակն մինչև այսրէն ելանելոյ: և
 իբրև ելանէր՝ խօսէր ընդ ամենայն որդիսն Իսրայելի զոր միանգամ պա–
 35 փուիրեաց նմա Տէր: ³⁵ Եւ փեսանէին որդիքն Իսրայելի զերեսն Մովսիսի
 զի փառաւորեալ էր փեսիլ գունոյ երեսաց նորա. և արկանէր Մովսէս
 պատրուակ 'ի վերայ երեսաց իւրոց, մինչև անդրէն մտանելոյ և խօսելոյ
 ընդ նմա:
- 35** ¹ Եւ ժողովեաց Մովսէս զամենայն ժողովուրդ որդոցն Իսրայելի՝ և ճԾԳ
 2 ասէ ցնոսա. Այս բանք են զոր ասաց Տէր առնել զնոսա: ² Զվեց օր
 զործեսցեն զգործ. յաւուրն եւթներորդի հանգիցեն. շաբաթ սոյրբ է,
 3 հանգիստ Տեառն: ամենայն որ զործեսցէ 'ի նմա, սապակեսցի: ³ Մի՛
 լուցցի հուր յամենայն բնակութեան ձերում յաւուր շաբաթուց. զի են
 4 են Տէր: ⁴ Եւ խօսեցաւ Մովսէս ընդ ամենայն ժողովրդեան որդոցն Իս–
 5 րայելի՝ և ասէ. Այս պատգամ է՝ զոր պատուիրեաց Տէր՝ և ասէ. ⁵ Ա–

22 Այլք. Իսկզբան հնձոց: **24** Օրինակ մի. Տեառն Աստուծոյ Իսրայելի. երիս ժամանակս: **27** Ոմանք. Դենն ընդ. և ոմանք՝ դնիցի, Իսկ առ այլս ամենեսին պակասի. և ընդիս Իսրայել: **30** Զօրինակին բանս. Եր փառաւորեալ փեսիլ գունոյ երեսաց նորա. կարմրադեղով նշանակի: **33** Զօրինակին բառս պատրուակ, կարմր՝ նշա՛: **35** Այլք. Եւ փեսին որդիքն Իսրայելի: Ուր ոմանք. Զերեսան:

ունի ՚ի ձեռք հան Տեառն. ամենայն որ զհարդ և յօժարեաց ՚ի սրբի
 իրում, բերցէ պտուղ Տեառն: ոսկի. արծաթ. պղինձ, և կապույտակ.
 6 և ծիրանի. և կարմիր կրկին մանեալ. և բեհեզ նիւթեալ. և մագ
 այծեաց: 7 և մորթս խոյոց կարմիր ներկեալ. և մորթս կապույտակեալս,
 7 և փայտս անփուրս: 8 և նղ լուսոյ. և խունկս իւղոյ օծման. և խունկս
 հանդերձանաց: 9 Եւ ականս սարդիոնս և ականս գմրուխարս և ականս
 9 ՚ի գիր վակասին. և զպճղնաւորն: 10 Եւ ամենայն որ իմաստուն իցէ
 սրբի ՚ի ձեզ, եկեալ գործեաց՝ զամենայն ինչ՝ զոր պատուիրեաց Տէր:
 11 Զխորանն, և զնուարտանս իւր, և զվիժակս նորա, և զգահաւորակս
 11 նորա, և զպախարակս նորա. և զպարզունակս նորա, և զսինակս նո-
 րա, և զխարիսխս նորա: 12 Եւ զպապանակն վկայութեան, և զլծակս
 12 նորա, և զքաւութիւնն, և զվարագոյրն, և զառագաստ սրահին, և զսի-
 նակս նորա, և զականսն զըմրուխարս, և զխունկսն, և զնղն օծման: 13 Եւ
 13 զսեղանն, և զամենայն զկահ նորա, և զհովանոցս սեղանոյն, և զլծակս
 նորա, և զամենայն զկահ նորա: և զհացն երեսաց: 14 և զաշտանակն
 14 լուսոյ, և զամենայն զկահ նորա, և զճրագարանս նորա, և զնղն լուսոյ:
 15 Եւ զսեղանն խնկոց, և զլծակս նորա, և զնղն օծութեան, և զխունկսն
 15 հանդերձանաց, և զվարագոյր դրան խորանին: 16 և զսեղանն ողջակի-
 զաց, և զվանդակս նորա զպղնձիս, զլծակս նորա, և զամենայն զկահ
 նորա: Եւ զաւագանն, և զխարիսխս նորա, 17 և զառագաստ սրահին,
 17 և զսինակս նորա, և զխարիսխս նորա: 18 Եւ զսրահակ դրան սրա-
 հին, և զցիցս խորանին, և զցիցս սրահին, և զապարումս նոցա: 19 և
 19 զպարմուճանսն որովք պաշտիցեն ՚ի սրբութեանն. և զպարմուճանսն
 սուրբս՝ Ահարոնի քահանայի. և զպարմուճանս քահանայութեան որ-
 դոցն Ահարոնի:

20 Եւ ել ամենայն ժողովուրդ որդոցն Իսրայելի առ ՚ի Մովսիսէ: 20
 21 Եւ բերին իւրաքանչիւր որպէս և յօժարէին սիրտք իւրեանց. և որոց
 զհարդ և կան եղև անձանց իւրեանց. բերին նուէրս Տեառն յամենայն
 գործս՝ խորանին վկայութեան. և յամենայն նիւթս նորա. և յամեն-
 22 այն պարմուճանս սրբութեանցն: 22 Եւ բերին արք ՚ի կանանց, ամե-
 նայն որ որպէս և միտք իւր վարէին. Ականս, և զինդս, և մարանիս,
 և ծամակալս, և կշտապանակս, և զամենայն անօթս ոսկեղէնս. և ա-
 մենայն արք որ և էին, բերին նուէրս ոսկոյ Տեառն: 23 Եւ ամենայն
 23 այր առ որում գրանէր կապույտակ, և ծիրանի, և կարմիր մանեալ, և
 բեհեզ. և մագ այծեաց. և մորթս խոյոց կարմիր ներկեալ. և մորթս
 կապույտակեալս: 24 բերին ամենայն, որ նուիրէր նուէրս: արծաթ և
 24 պղինձ բերին զնուէրսն Տեառն. և ամենայն առ որում գրանէր փայտ
 անփուր՝ յամենայն գործ կահին, բերին: 25 Եւ ամենայն կին՝ իմաս-
 25 տուն մտօք նիւթեր ձեռօք իրովք. և բերէր մանեալ՝ զկապույտակն,
 և զծիրանի, և զկարմիրն ներկեալ, և զբեհեզն: 26 Եւ ամենայն կա- 26

35. 5 Ունակք. Զհարդ յօժարեաց ՚ի: **11 Ունակք.** Եւ զգահակս նորա, և զպախարակս
 նորա, և զնիցս նորա, և զսին: **12 Ունակք.** Եւ զվարագոյրսն և զառագաստս:
19 Այլք. Եւ զպարմուճանսն սուրբս: **21 Ունակք.** Բերին նուէրս Տեառն... պարմուճանս
 սրբութեան: **22 Ունակք.** Բերին նու:

նայք որ յօժարէին 'ի միպս իրեանց, մանէին իմաստութեամբ զմազ
 27 այծեացն: ²⁷ Եւ իշխանքն բերէին ականս զընրոխպս. և ականս 'ի
 28 նիւթ վակասին և րախարակին. ²⁸ և զհանդերձանս խնկոցն. և զւղն
 29 լուսոյ, և զւղն օծութեան: ²⁹ Եւ ամենայն այր և կին, որոց յօժարէին
 միպք իրեանց, մրանէին գործել զամենայն գործն՝ զոր պատուիրեաց
 Տէր գործել: և 'ի ձեռն Մովսիսի բերէին որդիքն Իսրայելի զնուէրսն
 30 Տեառն: ³⁰ Եւ ասէ Մովսէս ցորդիսն Իսրայելի. Տեսէք՝ զի կոչեաց Աս-
 փուած յանուանէ զԲեսելիէլ զՈւրիեան՝ զորդի Ուրայ յազգէ Յուդայ.
 31 ³¹ և ելից զնա աստուածեղէն Նոգուլ իմաստութեան, և հանճարով և
 32 զգիտութեամբ յամենայնի: ³² ըստ ամենայն գործոյ ճարտարապետել
 33 ճարտարութեամբ. գործել զոսկին և զարծաթն՝ և զպղինձ: ³³ Եւ քան-
 րակել զականսն, և գործել զփայտն, և առնել զամենայն գործ իմաս-
 34 տութեան, և խելամարել. զի ե՛ր 'ի սիրտ նորա զիմաստութիւն: ³⁴ Եւ
 35 Եղիաբայ որդոյ Աքիսամայ յազգէ Դանայ: ³⁵ զորս ելից մտօք իմաս-
 տութեան, խելամարել, գործել զամենայն գործ սրբութեանն. զոստայ-
 նանկութիւն, և զնկարու, կապուրական, և ծիրանեան, և կարմրովն
 ներկելով, և բեհեզով. անկանել գործել զամենայն գործ ճարտարութե-
 ան նկարակերպաց:

36 ¹ Եւ արարին Բեսելիէլ, և Եղիաբ, և ամենայն այր իմաստուն մտօք,
 որում փուաւ 'ի Տեառնէլ իմաստութիւն և զգիտութիւն, խելամարել լինել,
 գործել զամենայն գործ փարագու սրբութեանն. ըստ ամենայնի որ-
 2 պէս և հրամայեաց Տէր: ² Եւ կոչեաց Մովսէս զԲեսելիէլ և զԵղիաբ, և
 զամենեսին որ ունէին իմաստութիւն 'ի սրտի. որոց ետ Աստուած հան-
 3 ճար 'ի սիրտս նոցա: Եւ զամենեսին որ կամակար մտօք կամէին մեր-
 3 ձենալ 'ի գործն, և կարարել: ³ Եւ առին 'ի Մովսիսի զամենայն նուէրսն՝
 զոր բերին որդիքն Իսրայելի յամենայն գործ փարագու սրբութեանն
 առնել զայն: և ինքեանք ևս ընդունէին զնուէրսն 'ի նուիրաբերացն
 4 ընդ առաւօրս առաւօրս: ⁴ Եւ զայի՛ն ամենայն իմաստունք՝ որ գործէին
 զգործ սրբութեանն, իրաքանջիւր ըստ փարագու իրում, զոր ինքեանք
 5 գործէին: ⁵ Խօսեցան ընդ Մովսիսի և ասեն. Կարի՛ յաճախէ բերել
 ժողովուրդդ քան զբաւական փարագու պիպոյից գործոյն, զոր հրա-
 6 մայեաց Աստուած առնել: ⁶ Եւ հրամայեաց Մովսէս քարո՛զ կարդալ 'ի
 քանակին, և ասել. Այր կամ կին՝ մի՛ ևս գործեսցեն 'ի պտուղ սրբութե-
 7 անն: և ասպարագելաւ ժողովուրդն 'ի բերելոյ. ⁷ և զգործեալն իրեանց
 բերէին յամենայն կազմած գործոյն գործել զայն. և դադարեցին:

8 ⁸ Եւ գործէր ամենայն իմաստուն սրտիւ ընդ գործաւորսն զգործ ճԾԵ
 խորանին փանսփեղկեան, 'ի բեհեզոյ մանելոյ, և 'ի կապուրակէ, և 'ի
 ծիրանոյ, և 'ի կարմրոյ կրկնելոյ: քերօք գործ անկուածոյ գործէին:
 9 ⁹ Երկայնութիւն միոյ փեղկին 'ի քսան և յութ կանգնոյ, և լայնութիւն

30 *Ունակք.* ԶԲեսելիէլ զՈւրիեան գորդի: **32** *Այլք.* ճարտարապետութեամբ, գոր՛:
33 *Ի լու՛.* 'Ի սիրտ նոցա զիմ՛: *համասձայն ունակց 'ի քնար՛:* **35** *Ոսկան.* Զոր
 ելից մտօք իմաստ՛: *Ունակք.* Կապուրակեան. և *ոնակք.* կապուրակին և ծիրա՛: *Ուր*
օրհնակ մի. Եւ զնկարակերպակին և զծիրանեան: **36. 1** *Ոսկան.* Եւ արար Բեսելիէլ,
 և ե՛: **2** *Ունակք.* Մերձենալ 'ի գործն և խարարել: **3** *Ունակք.* Յամենայն 'ի գործ
 փարագուն:

'ի չորից կանգնոց միոյ փեղկի. չափ նոյն էր ամենեցունց փեղկիցն: ¹⁰և կցեալ զհինգ փեղկն ընդ միս հինգ փեղկին, և զհինգն ևս փեղկ 10
 կցեալ ընդ այլում հնգի: ¹¹Եւ արար ճարամանդս կապուրակեայս առ 11
 եզերք միոյ փեղկին ¹²'ի կողմանէ առ 'ի խառնուածս. նոյնպէս արար 12
 և առ եզերք արպաքնոյ փեղկին, երկրորդի խառնուածոյն: ¹³Յիսուն 13
 ճարամանդ արար միոյ փեղկի. և յիսուն ճարամանդ արար 'ի կողմանէ փեղկին ըսպ երկրորդի խառնուածոյն, առ 'ի խառնելոյ իրաքանչիւր ճարամանդացն ընդ միմեանս: Եւ արար օղս ոսկիս յիսուն. և խառնեաց զփեղկսն ընդ միմեանս օղիւքն. և եղև խորան մի: ¹⁴Եւ արար փեղկս մագեղէնս ծածկիչս խորանին. մեքասսան փեղկ արար զնսա: ¹⁵Երկայնութիւն միոյ փեղկի յերեսուն կանգնոյ. և լայնութիւն միոյ փեղկի 'ի չորից կանգնոց: չափ նոյն էր մեքասսանեցունց փեղկիցն. ¹⁶և կցեաց զհինգ փեղկն 'ի միասին, և զվեց փեղկն 'ի միասին: ¹⁷Եւ արար յիսուն ճարամանդ առ եզերք փեղկին՝ որ 'ի մէջ խառնուածոցն. և արար յիսուն ևս ճարամանդ առ եզերք փեղկին երկրորդի խառնուածոյն. ¹⁸և արար օղս պղնձիս յիսուն. և կցեաց զխորանն՝ զի լինիցի մի: ¹⁹Եւ արար զվիժակս խորանին 'ի մորթոց խոյոց կարմիր ներկելոց. և զարպախուրակսն 'ի կապուրակէ 'ի վերոյ կողմանէ: ²⁰Եւ արար զերկուս սինս խորանին յանփուր փայտից կանգնաւորս: ²¹'Ի փասն կանգնոյ զերկայնութիւն միոյ սեան. և 'ի կանգնոյ և 'ի կիսոյ զթանձրութիւն և զլայնութիւն միոյ սեան. ²²և երկուս սփռիչս առ մի մի սին խառնեալ ընդ միմեանս. նոյնպէս արար ամենայն սեանց խորանին: ²³Եւ արար զսինս խորանին. քսան սին՝ 'ի հարաւոյ կողմանէ, և քառասուն խարիսիս արծաթի՝ սեանցն քսանեցունց. ²⁴երկուս խարիսիս առ մի սին յերկոցունց կողմանց. և երկու խարիսիս առ մնս ևս սին յերկոցունց կողմանց: ²⁵Եւ յերկրորդ կողման խորանին ընդ հիւսսի արար քսան սին, ²⁶և քառասուն խարիսիս արծաթի. երկու խարիսիս առ մի սին, և երկու խարիսիս առ մնս ևս սին: ²⁷Եւ 'ի թիկանց խորանին ընդ ծովակողմ արար վեց սին. ²⁸և երկու սինս արար յանկիւնս խորանին յեքուսպ կողմանէ: ²⁹Եւ էին հասարակ 'ի ներքուսպ. և ըսպ նմին օրինակի հասարակ էին 'ի գլխոյ կողմանէ, 'ի մի խառնուած. նոյնպէս արար և երկոցունց սեանցն՝ որ յանկիւնսն: ³⁰Եւ էին ութ սին, և խարիսիս նոցա արծաթիք, վեշրասա՛ն խարիսիսք, երկու խարիսիսք առ մի սին, և երկու խարիսիսք առ մի սին: ³¹Եւ արար պարզունակս յանփուր փայտից, հինգ առ մի սին 'ի միոջէ կողմանէ խորանին: ³²և հինգ ևս պարզունակ առ միս սին՝ յերկրորդ կողմանէ խորանին. և հինգ պարզունակ առ միս սին 'ի թիկանց խորանին ընդ ծովակողմն: ³³Եւ արար զմիջին պարզունակն թափանցա՛նց 'ի մէջ սեանցն 'ի կողմանէ 'ի կողմն: ³⁴Եւ զերկուս սինսն պարեաց ոսկուով. և զերկուս օղամանեակսն նոցա արար ոսկիս, յորս մրանիցեն պարզունակքն. և պարեաց զպարզունակսն ոսկուով: ³⁵Եւ արար վարագոյր 'ի կապու- 35

10 Յօրինակին պատասէր. Ընդ միս հինգ փեղկին: *Ոսկան.* Փեղկս կցեալք ընդ այլոց հնգից: **11** Այլք. ճարամանդս կապուրակեայս առ ե՛: **19** Այլք. 'Ի մորթոյ խոյոց: **25** *Ուսանք.* Եւ յերկրորդում կողման: **31** 'Ի յուս՛. Եւ արար նիգս յանփ՛:

փակէ, և 'ի ծիրանոյ, և 'ի կարմրոյ մանելոյ, և 'ի բեհեզոյ նիւթելոյ.
 36 գործ անկուածոյ գործեաց զնա քերոք: ³⁶ Եւ ե՛ղ զայն 'ի վերայ չորից
 սեանցն յանփուր փայտից ոսկիապարաց. և խոյակք նոցա ոսկիք, և
 37 չորք խարիսխք նոցա արծաթիք: ³⁷ Եւ արար զվարագոյր դրան խորա-
 նին վկայութեան 'ի կապուրակէ, և 'ի ծիրանոյ, և 'ի կարմրոյ մանելոյ,
 38 և 'ի բեհեզոյ նիւթելոյ, գործ անկուածոյ քերոք: ³⁸ Եւ զսինս նոցա հինգ,
 և զօղս նոցա. և պարեաց զխոյակս նոցա ոսկով. և խարիսխք նոցա
 պղնձիք հինգ:

37 ¹ Եւ արար Բեսելիէլ զպրապանակն յանփուր փայտից. յերկուց կանգ- ճԾԶ
 նոց և 'ի կիսոյ զերկայնութիւն նորա. և 'ի կանգնոյ և 'ի կիսոյ զլայնու-
 թիւն նորա. և 'ի կանգնոյ և 'ի կիսոյ զբարձրութիւն նորա: և պարեաց
 2 զնա ոսկով սրբով ներքոյ և արտաքոյ: ² և արար նմա ծնօսս ոսկիս
 3 շուրջանակի: ³ Եւ ձուլեաց նմա չորս օղամանեակս ոսկիս 'ի չորեցունց
 կողմանց նորա. երկուս օղամանեակս 'ի միոջէ կողմանէ, և երկուս օ-
 4 ղամանեակս 'ի միսմէ կողմանէ, և ագոյց լծակացն: ⁴ Եւ արար լծակս
 5 յանփուր փայտից, և պարեաց զնոսա ոսկով: ⁵ Եւ ագուցին զլծակսն
 6 յօղամանեակսն 'ի կողմանց փապանակին, բառնալ զնա նոքօք: ⁶ Եւ
 արարին զքաութիւնն 'ի վերուստ փապանակին յոսկւոյ սրբոյ. յերկուց
 կանգնոց և 'ի կիսոյ զերկայնութիւն նորա, և 'ի կանգնոյ և 'ի կիսոյ գ-
 7 լայնութիւն նորա: ⁷ Եւ արար երկուս քերովբէս ոսկիս, ճախարակեայս
 8 գործեաց զնոսա՝ յերկուց կողմանց քաութեանն: ⁸ Քերոք մի 'ի վերայ
 միոյ գլխոյ քաութեանն. և քերոք մի 'ի վերայ երկորորդի գլխոյ քաու-
 թեանն, անդստին 'ի քաութենէ անտի արար զերկոսին քերոքսն, յեր-
 9 կոցունց ծայրից նորա: ⁹ Եւ էր քերովբէիցն փարածեալ զթևս իւրեանց
 'ի վերուստ. և հովանի՝ ունէին թևօք իւրեանց 'ի վերայ քաութեանն. և
 երեսք քերոքէիցն հանդէպ միմեանց 'ի վերայ քաութեանն:

10 ¹⁰ Եւ արար զսեղանն զառաջատր յոսկւոյ սրբոյ. և ձուլեաց նմա ճԾԷ
 չորս օղամանեակս ոսկիս. երկուս 'ի միոջէ կողմանէ, և երկուս յերկորորդ
 կողմանէ. և ագոյցս, բառնալ զնա ագուցիւքն: Եւ զագոյցս փապանա-
 կին և զսեղանոյն արար յանփուր փայտից. և պարեաց զնոսա ոսկով.
 յերկուց կանգնոց զերկայնութիւն նորա, և 'ի կանգնոյ և 'ի կիսոյ զլայ-
 11 նութիւն նորա. և 'ի կանգնոյ և 'ի կիսոյ զբարձրութիւն նորա: ¹¹ Եւ
 պարեաց զնա ոսկով սրբով. և արա՛ր նմա ծնօսս ոսկիս շուրջանակի:
 12 ¹² Եւ արար նմին պսակ ուղկեան շուրջանակի. և արար ծնօսս ոսկիս
 13 պսակին նորա շուրջանակի: ¹³ Եւ արար նմա չորս օղամանեակս ոսկիս.
 և եղ զօղամանեակսն 'ի չորս կողմանս, որ էին չորեցունց ուրից նորա.
 14 ¹⁴ 'ի ներքոյ պսակին. և եղեն օղամանեակքն ագոյցք լծակացն առ 'ի
 15 բառնալոյ զսեղանն: ¹⁵ Եւ արար երկուս լծակս յանփուր փայտից. և
 16 պարեաց զնոսա ոսկով առ 'ի բառնալ զսեղանն: ¹⁶ Եւ արար զկահ
 սեղանոյն. զխնկաղացս նորա, և զարիւնակալս նորա, և զճաշակս նո-
 րա, և զնուիրանոցսն որովք նուիրիցեն՝ յոսկւոյ սրբոյ:

36 Այլք. Փայտից յոսկիապարաց: **38 Այլք.** Եւ զօսս նոցուն, և: **37. 1 Այլք.** 'Ի ներքոյ
 և արտաքոյ: **10 'Ի յուս՝.** Բառնալ զնոսա ագու՝ *համսձայն այլոց 'ի բնաք՝:* **13 'Ի**
յուս՝. Որ էին 'ի չորեցունց: **15 Այլք.** Առ 'ի բառնալոյ զսե՛լ:

ՃԾԸ

¹⁷ Եւ արար զաշփանակն լուսոյ՝ ձոյլ ոսկի, զբունն. և զսփեղունսն 17
 յերկոցունց կողմանց նորա. և ՚ի սփեղանցն շառաւիղք ընփրեալք առ
 միմեանս երեք ՚ի միոջէն, և երեք ՚ի միսմէն հաւասարք միմեանց: և
 զլուսակալս նոցա՝ որ են ՚ի ծայրսն ընկուզագարդս անդսփին ընփրե-
 ալս: Եւ զբազմակալսն ՚ի նոսա. զի եղիցին ճրագարանքն ՚ի վերայ նո-
 ցա. և զբազմակալն զգեթներորդ՝ որ ՚ի գլուխ լուսակալին. որ ՚ի վերայ
 բուն իսկ գլխոյն ՚ի վերուստ ձոյլ՝ համա՛կ ոսկի: Եւ զգեթն ճրագարանսն
 որ ՚ի վերայ նորա ոսկիս. և զունելիս նորա ոսկիս. և զյարդարիչս նորա
 ոսկիս յոսկւոյ սրբոյ. ճախարակեայ գործեաց զաշփանակն, զբունն, և
 զսփեղունս նորա. և զսկահաձևսն և զգնդակսն և զշուշանսն անդսփին
 ՚ի նմանէ: ¹⁸ Վեց սփեղունք արձակեալք ՚ի կողմանց նորա. երեք սփե- 18
 դունք արձակեալք ՚ի միոջէ կողմանէ աշփանակին. և երեք սփեղունք
 յերկրորդ կողմանէ աշփանակին: ¹⁹ Եւ երեք սկահաձևք ընկուզագարդք 19
 յօրինեալք ՚ի միում սփեղան, և գնդակ և շուշան: և երեք սկահաձևք ըն-
 կուզագարդք յօրինեալք ՚ի միում ևս սփեղան, և գնդակ և շուշան: Այս-
 պէս վեցեցունց սփեղանցն արձակելոց յաշփանակէ անսփի: ²⁰ Եւ ՚ի բուն 20
 աշփանակին չորք սկահաձևք ընկուզագարդք յօրինեալք. և գնդակք
 նորին և շուշանք: ²¹ Եւ գնդակ մի ընդ երկու սփեղամբքն. անդսփին 21
 ՚ի նմին. վեցեցունց սփեղանցն արձակելոց ՚ի նմանէ: ²² Գնդակք նոցա 22
 և սփեղունք իւրեանց անդսփին ՚ի նմին, բովանդակ ճախարակեայ ՚ի
 միոջէ՛ յոսկւոյ սրբոյ: ²³ Եւ արար զճրագարանս նորա եւթն. և զունելիս, 23
 և զյարդարիչս նորա յոսկւոյ սրբոյ: ²⁴ Ի փաղանդէ միոյ՝ ոսկւոյ սրբոյ 24
 արար զնա՝ և զամենայն զկահ նորա:

ՃԾԹ

²⁵ Սա՛ արար զսփեղանն ոսկիապատ յանփուտ փայտից, ՚ի հինգ 25
 կանգնոյ զերկայնութիւն նորա, և ՚ի հինգ կանգնոյ զլայնութիւն նո-
 րա, չորեքկուսի. և յերից կանգնոց զբարձրութիւն նորա, և զեղջերս
 նորա անդսփին ՚ի նմանէ: ²⁶ Եւ պատեաց զնա ոսկւով սրբով. և զյարկս 26
 նորա, և զկողմանս նորա շուրջանակի, և զեղջերս նորա: ²⁷ Եւ արար 27
 նմա ծնօտս ոսկիս շուրջանակի. և երկուս օղամանեակս ոսկիս ընդ
 ծնօտիւք նորա առ ՚ի կողմանէ ընդ երկոքումբք կողմամբք նորա՝ յա-
 գոյցս լծակացն, առ ՚ի բառնալոյ զնա նոքօք: ²⁸ Եւ արար զլծակսն յան- 28
 փուտ փայտից, և պատեաց զնոսա ոսկւով:

ՃԿ

²⁹ Սա՛ արար զկողն օծութեան գտուրք, և զհանդերձանս խնկոցն. 29
 գործ մաքուր իւղագործաց:

ՃԿԱ

¹ Եւ արար զսփեղանն պղնձապատ ՚ի բուրուռացն պղնձեաց՝ որ 38
 էին ՚ի ձեռս արանցն ասպտամբաց հանդերձ ժողովրդեամբն Կորիսայ,
 յանփուտ փայտից. ՚ի հինգ կանգնոյ զերկայնութիւն նորա, և ՚ի հինգ
 կանգնոյ զլայնութիւն նորա. չորեքկուսի. և յերից կանգնոց բարձրու-
 թիւն նորա: ² Արար և զեղջերս նորա ՚ի վերայ չորեցունց անկեանց նո- 2

17 Այլք. Եւ զբազմակալսն ՚ի նոսա.. և զբազմակալսն զգեթն: Ի լուսն. Ջի իցեն ճրագա՛. համաձայն այլոց ՚ի բնաբ՛: Այլք. Եւ զշուշանս նորա անդսփին.. (18) Վեց սփեղն արձակեալ ՚ի կողմանց նորա. երեք սփեղունք ՚ի միոջէ: 25 Յօրինակին պակասաւր. Ջերկայնութիւն նորա, և ՚ի: 27 Ունակք. Առ ՚ի կողմն... նորա ՚ի յագոյցս լծակացն:

րա. անդստին ՚ի նմանէ էին եղջևրք նորա, և պարեաց զնոսա պղնձով:
 3 ³Սա՛ արար զամենայն կահ սեղանոյն, զխարիսխան, և զբլշակն, և
 4 զպաշտան, և զմսահանան, և զբուրուառան: և զամենայն կահս նորա
 5 արար պղնձի: ⁴Սա՛ արար զգահատրակս սեղանոյն. գործ վանդա-
 6 կագործ պղնձի՝ ՚ի բուրուառացն. ՚ի ներքուստ մինչև ցմէջս. ⁵էն՝ ՚ի
 նմա չորս օղամանեակս պղնձիս ՚ի չորեցունց կողմանց գահատրակի
 7 սեղանոյն՝ ագոյցս նգացն: ⁶Եւ արար զլծակսն յանփոնս փայտից, և
 7 պարեաց զնոսա պղնձով: ⁷Եւ ագուցին զլծակսն յօղամանեակսն ՚ի
 կողմանս սեղանոյն, բառնալ զսեղանն նոքօք: բովանդակ փայտա-
 կամա՛ծ գործեաց զնա:

8 ⁸Եւ արար զաւագանն պղնձի, և զխարիսխս նորա պղնձի, ՚ի հայե- ճԿԳ
 լեաց կանանց ուխտաւորաց. որք պահեցին պահս առ դրան խորանին
 վկայութեան, յաւուր յորում եհար զխորանն:

9 ⁹Եւ արար զսրահն որ հայէր ընդ հարաւ. և զառագաստ սրահին ՚ի ճԿԳ
 10 բեհեզոյ մանելոյ հարիւր առ հարիւր: ¹⁰Եւ սինք նոցա քսան, և խա-
 րիսխք նոցա պղնձիք քսան. և զարդք սեանցն և խոյակք նոցա արծա-
 11 թիք: ¹¹Եւ ընդ կողմն հիւսուտյ հարևր առ հարևր. և սինք նոցա քսան,
 և խարիսխք նոցա պղնձիք քսան. և զարդք սեանցն և դրուագք նոցա
 12 արծաթիք: ¹²Եւ ընդ ծովակողմն սրահք ՚ի յիսուն կանգնոյ. և սինք նո-
 ցա փսան, և խարիսխք նոցա փսան. և զարդք սեանցն և դրուագք նոցա
 13 արծաթիք: ¹³Եւ ընդ կողմն արևելից ՚ի յիսուն կանգնոյ: Եւ առագաստքն
 14 ¹⁴՚ի հնգեփասան կանգնոյ ՚ի թիկանց. և սինք նոցա երեք, և խարիսխք
 15 նոցա երեք: ¹⁵Եւ յերկրորդ թիկունսն առ դրամքք սրահին, սրահք ՚ի
 հնգեփասան կանգնոյ. և սինք նոցա երեք, և խարիսխք նոցա երեք:
 16, 17 ¹⁶Ամենայն սրահք խորանին շուրջանակի ՚ի բեհեզոյ մանելոյ. ¹⁷և խա-
 րիսխք նոցա պղնձիք. և դրուագք սեանցն և խոյաւորք նոցա արծաթիք,
 18 և խոյակք նոցա արծաթապարք, և սինքն արծաթապարք: ¹⁸և ամե-
 նայն սինք սրահակին: Եւ սրահակք դրան սրահին, գործ նկարակերպ
 ՚ի կապուրակէ, և ՚ի ծիրանոյ, և ՚ի կարմրոյ մանելոյ. և ՚ի բեհեզոյ
 նիւթելոյ. ՚ի քսան կանգնոյ երկայնութիւն, և ՚ի հնգեփասան կանգ-
 նոյ բարձրութիւն, և լայնութիւն հասարակ ըստ առագաստից սրահին:
 19 ¹⁹Եւ սինք նոցա չորք, և խարիսխք նոցա պղնձիք չորք՝ և խոյաւորք
 20 նոցա արծաթիք չորք. և խոյակք նոցա արծաթապարք. ²⁰և ամե-
 21 նայն ցիցք սրահին և խորանին շուրջանակի պղնձիք: ²¹Եւ այս էր
 պայման խորանին վկայութեան. որպէս հրաման ետ Մովսիսի կազմել
 զպաշտօնն Ղևրացոցն ՚ի ձեռն Իթամարայ որդոյ Ահարոնի քահա-
 22 նայի: ²²Եւ Բեսելիէ Ուրիեան որդի Ովրայ յազգէ Յուդայ արա՛ր որ-
 23 պէս հրաման ետ Տէր Մովսիսի: ²³Եւ ապա Եղիաք Աքիսամայ յազգէ
 Դանայ. որ ճարտարապետէր զոստայնանկութիւն, և զասղնագործու-

38. 2 Այլք. Ի վերայ չորեցունց անկեանց իւրոց.. և պարեաց զնոսա պղ՛:
3 Յօրինակին պակասէր. Նորա արար պղնձի: **5 Այլք.** Եւ եղ նմա չորս օղա՛:
7 Ոսկան յանելու. Գործեաց զնա ՚ի ներսն ունայն: **8 Ոսկան.** Եւ հայելեաց կա՛:
10 Ի լուս՛. Եւ դրուակք նոցա արծաթիք: **18 Ունակք.** Եւ ամենայն սինք սրահին:
 Այլք. Գործ նկարակերպ ՚ի կապուրակէ: **22 Ունակք.** Եւ Բեսելիէ Ովրեան որդի
 Ովրայի.. և արար:

թին, և զնկարակերպութիւն. 'ի կապուրակէ, և 'ի ծիրանոյ, և 'ի կարմրոյ մանելոյ, և 'ի բեհեզոյ նիւթելոյ:

ՃԿԴ ²⁴ Ամենայն ոսկւոյն՝ որ գործեցաւ 'ի գործն, ըստ ամենայն գործոյ 24
 սրբութեանն, եղև կշիռ ոսկւոյն նուիրացն քսան և ինն փաղանդ, և
 եւթն հարիւր և երեսուն սկիղ՝ ըստ սրբութեան սկեղն: ²⁵ Եւ արծաթոյ 25
 նուէրք՝ յանցելոց արանց ժողովրդեանն 'ի հանդիսի՝ հարևր փաղանդ,
 և հազար և եւթն հարևր և եւթանասուն և հինգ սկիղ՝ ըստ սրբու-
 թեան սկեղն. դրան մի առ գլուխ՝ կէս սկեղ ըստ սրբութեան սկեղն.
 ամենայն որ անցանէր 'ի հանդիսի անդ 'ի քսանամենից և 'ի վեր, վեց
 հարևրհազար և երեք հազարք և հինգ հարևր և յիսուն: ²⁶ Եւ եղև հարևր 26
 փաղանդ արծաթոյն՝ 'ի ձոյլ հարևր խոյակաց խորանին, և 'ի խոյակս
 վարագորին. հարևր փաղանդ՝ ²⁷ 'ի հարևր խոյակ. փաղանդ մի առ 27
 խոյակ: ²⁸ Եւ զհազար և զեւթն հարևր և զեւթանասուն և հինգ սկիղն, 28
 գործեաց 'ի խոյադս սեանցն, և պարեաց ոսկւով զխոյակս նոցա, և
 զարդարեաց զնոսա: ²⁹ Եւ պղինձ նուիրացն՝ եւթանասուն փաղանդ, և 29
 երկու հազար և չորք հարևր սկիղ: ³⁰ Եւ արարին անպի զխարիսխս 30
 դրան խորանին վկայութեան. և զսեղանն պղնձի, և զգահաւորակ
 սեղանոյն պղնձի, և զամենայն սպաս սեղանոյն, ³¹ և զխարիսխս սրա- 31
 հին շուրջանակի. և զխարիսխս դրան սրահին. և զամենայն ցիցս
 խորանին, և զամենայն ցիցս սրահին շուրջանակի. և զապարումսն
 'ի կապուրակէ, և 'ի ծիրանոյ, և 'ի կարմրոյ մանելոյ, և 'ի բեհեզոյ
 նիւթելոյ:

ՃԿԵ ¹ Եւ արար պարմուճանս պաշտամանն, պաշտել՝ նոքօք 'ի սրբութե- 39
 անն: և արար պարմուճան սրբութեանցն որ իցեն Ահարոնի քահանա-
 յի. որպէս հրամայեաց Տէր Մովսիսի: ² Եւ արարին զվակասն յոսկւոյ, 2
 և 'ի ծիրանոյ, և 'ի կապուրակէ, և 'ի կարմրոյ մանելոյ, և 'ի բեհեզոյ
 նիւթելոյ: ³ Եւ հարանէին թիթղունս ոսկիս. թելս թելս անկանել ընդ 3
 կապուրակին՝ և ընդ ծիրանոյն, և ընդ կարմրոյ մանելոյ, և ընդ բե-
 հեզոյ նիւթելոյ. գործ անկուածոյ վակասի գործեցին զնա, ⁴ խառնեալ 4
 յերկոցունց կողմանց ընդ միմեանս հիսկէն. գործ անկուածոյ 'ի միմե-
 անս: 'ի նոյն ⁵ և 'ի նմանէ գործեցին ըստ իւրում գործուածոյ, յոսկւոյ, 5
 և 'ի կապուրակէ, և 'ի ծիրանոյ, և 'ի կարմրոյ մանելոյ, և 'ի բե-
 հեզոյ նիւթելոյ. որպէս և հրամայեաց Տէր Մովսիսի: ⁶ Եւ գործեաց 6
 զերկոսին ականսն զընրուխարս՝ ժապաիներալս և ընդէլուզեալս ոսկւով,
 քանդակեալս և մածեալս 'ի քանդակ կնքոյ. յանուանց որդոցն Իսրա-
 յէլի: ⁷ Եւ հասարարեաց զնա 'ի վերայ ուսոց վակասին, ականս յիշա- 7
 փակի որդոցն Իսրայէլի. որպէս և հրամայեաց Տէր Մովսիսի: ⁸ Եւ 8
 արար զպախարակն գործ անկուածոյ նկարակերպ ըստ գործոյ վակա-
 սին, յոսկւոյ, և 'ի կապուրակէ, և 'ի ծիրանոյ, և 'ի կարմրոյ մանելոյ,
 և 'ի բեհեզոյ նիւթելոյ: ⁹ Չորեքլուսի, և կրկին գործեաց զպախարակն. 9

23 Այլք. Եւ զատղանագործութիւն: **24 Ոմանք.** Ամենայն ոսկին որ գործեցաւ.. ամե-
 նայն գործոյ սրբութեանցն: **25 Ի յու.** Եւ վեցհարիւր և յիսուն: **39. 2 Ոմանք.** Եւ
 արարին զվարական յոսկ: **3 Այլք.** Թիթղունս ոսկւոյն, թելս: **6 Այլք.** Եւ մածուցեալս
 'ի քանդակ:

- 10 թզան՝ յերկայնութիւն՝ և թզան՝ ՚ի լայնութիւն: ¹⁰ Եւ անկանէր ընդ նմին անկուած ականակապ չորեքկարգեան ականց: Կարգն առաջին՝ սար–
 11 դիոն, և քապագիոն, և զընրուխար, կարգ մի: ¹¹ Եւ կարգն երկրորդ,
 12 կարկեհան, և շափիղա, և յասպիս: ¹² Եւ կարգն երրորդ, սուրակ, և
 13 գոճագմ, և ակար: ¹³ Եւ կարգն չորրորդ, ոսկեանկն, և եղունգն, և բիւրեղ.
 14 Կարեալ և ընդելուզեալ ոսկուով: ¹⁴ Եւ ականքն ըստ անուանց որդւոցն
 Իսրայելի էին. երկոտասանք յանուանց նոցա գրեալք և քանդակեալք.
 15 ըստ իւրաքանչիւր անուանց ազգացն երկոտասանից: ¹⁵ Եւ արարին
 ընդ քապարակաւն վերջս փողփողեալս ՚ի վերայ երկուց օղոցն. գործ
 16 հիւսկէն յոսկոյ սրբոյ: ¹⁶ Եւ արարին երկու վահանակս ոսկիս, և երկուս
 օղս ոսկիս. և եղին զերկու օղսն ոսկիս յերկոսին առաջս քապարակին:
 17 ¹⁷ Եւ եղին զվերջսն փողփողեալս ՚ի վերայ երկուց օղոցն յերկոսին
 կողմանս քապարակին. և յերկոսին խառնուածսն զերկուս վերջս փող–
 փողեալս. և եղին ՚ի վերայ երկուց վահանակացն, և գնոսա եղին ՚ի
 18 վերայ ուսոց վակասին ¹⁸ դէն յանդիման յերեսաց կողմանէ: Եւ արա–
 րին երկուս օղս ոսկիս, և եղին ՚ի վերայ երկոցունց թևոցն ՚ի ծայրս
 քապարակին, ՚ի գլուխ թիկանց վակասին ՚ի ներքոյ կողմանէ: Եւ արա–
 րին երկուս օղս ոսկիս, և եղին ՚ի վերայ երկոցունց ուսոց վակասին ՚ի
 ներքոյ կողմանէ յերեսաց նորա՝ ըստ վերնոյ խառնուածոյն անկուածոյ
 19 վակասին: ¹⁹ Եւ պնդեցին զքապարակն յօղից նորա մինչև ցօղս վակա–
 սին, խառնեալ ընդ միմեանս, ՚ի կապուրակէ. հիւսեալս ընդ միմեանս
 յանկուած վակասին, զի մի՛ զերծանիցի քապարակն ՚ի վակասէ անփի.
 որպէս հրամայեաց Տէր Մովսիսի:
 20 ²⁰ Եւ արարին զվրաւակն ՚ի վերայ վակասին, գործ անկուածոյ հա– ճԿԶ
 21 մակ կապուրակ. ²¹ և օձիք վրաւակացն անդէն ՚ի նորին ՚ի միջի ան–
 22 կուածոյ հիւսկէն՝ գրապանաւ օձիքն շուրջանակի անքակ: ²² Եւ արարին
 առ ստորոտով վրաւակացն իբրև ծաղկեալս նոնաճևս ՚ի կապուրակէ,
 23 և ՚ի ծիրանոյ, և ՚ի կարմրոյ մանելոյ, և ՚ի բեհեզոյ նիւթելոյ: ²³ Եւ արա–
 րին զանգակս յոսկոյ սրբոյ. և եղին զգանգակսն ՚ի մէջ նոնաճևսացն առ
 24 ստորոտով վրաւակացն շուրջանակի. ²⁴ ՚ի մէջ նոնաճևսացն զանգակս
 ոսկիս և նոնաճև. զանգակ և նոնաճև, առ ստորոտով վրաւակացն
 շուրջանակի ՚ի սպաս պաշտամանն. որպէս և հրամայեաց Տէր Մովսիս–
 սի:
 25 ²⁵ Եւ արարին պարմունճանս բեհեզեղէնս գործ անկուածոյ, Ահարո– ճԿԷ
 26 նի և որդւոց նորա: ²⁶ Եւ զապարաւշսն ՚ի բեհեզոյ. և զիտոյրն ՚ի բեհեզոյ:
 27, 28 ²⁷ և զանդրավարփիսն քաբար՝ ՚ի նիւթոյ բեհեզոյ: ²⁸ Եւ զկամարս նո–
 ցա ՚ի բեհեզոյ նիւթելոյ, և ՚ի կապուրակէ, և ՚ի ծիրանոյ, և ՚ի կարմրոյ
 29 մանելոյ, գործ նկարուց. զորօրինակ հրամայեաց Տէր Մովսիսի: ²⁹ Եւ
 արարին զթիթեղն ոսկի նուէր սրբութեանն յոսկոյ սրբոյ. և գրեցին

13 *Ի լուս*՝. Չորրորդ, յակինթ և եղունգն: 14 *Այլք*. Ազգացն երկոտասանեցունց:
 16 *Ի լուս*՝. Եւ արարին երկու օղս ոսկիս: *Յօրինակին պակասէր*. Վահանակս ոսկիս.
 և երկուս օղս ոսկիս, և եղին: 20 *Ի լուս*՝. ՚ի վերայ. Եւ արարին զվրաւակն,
 նշանակի՝ ներքակ: *Ուր այլք*. Զվրաւակսն: 28 *Այլք*. Գործ նկարու, կամ նկարուն:

’ի նմա զիր դրոշմեալ քանդակաւ, Սրբութիւն Տեառն: ³⁰ Եւ եղին առ 30
կապուարակեայ ժապաւինեաւն. զի կացցէ ’ի խորին ’ի վերոյ կողմանէ.
զոր օրինակ հրամայեաց Տէր Մովսիսի:

ՃԿԸ ³¹ Եւ կապարեցաւ ամենայն գործ խորանին՝ յարկի վկայութեան: և 31
արարին որդիքն Իսրայէլի ըստ ամենայնի որպէս և հրամայեաց Տէր
Մովսիսի, նոյնպէս և արարին: Եւ գաւելորդ զոսկի նուիրացն՝ արարին
կահ պաշտելոյ նոքօք առաջի Տեառն: ³² Եւ բերին զպապմուճանսն առ 32
Մովսէս ’ի խորանն. և գյարկն՝ և գամենայն զկահ նորա. զառանցսն
և զբախարակս նորա. և զպարզունակս նորա. և զփինակս նորա. և
զխարիսիսս նորա: ³³ Եւ զմաշկսն. և զմորթս խոյոց ներկեալս կարմրով. 33
և զվիժակսն կապուարակեայս: ³⁴ և զսրահակն որ ծածկէր զբապանակ
կրակարանացն. և զլծակսն. ³⁵ և զքաւութիւնն. և զսեղանն զառաջաւոր,
և զամենայն զկահ նորա. և զհացն երեսաց: ³⁶ Եւ զաշտանակն սուրբ. 36
և զճրագարանս նորա, և զճրագունսն այրելոյ՝ և զամենայն կահ նորա.
և զլեղն լուսոյ: ³⁷ և զսեղանն ոսկի. և զլեղն օծութեան. և զխունկան 37
հանդերձանաց: ³⁸ Եւ զսրահակս դրանն, և զխորանն. ³⁹ և զսեղանն 38, 39
պղնձի՝ և զլծակս նորա, և զամենայն կահ նորա. և զաւազանն, և
զխարիսիսս նորա՝ և զառագաստս սրահին, և զփինակս նորա, և զ-
խարիսիսս նորա: ⁴⁰ Եւ զվարագոյր դրան խորանին, և զդրան սրահին. 40
և զապաւանդակս նորա, և զցիցս նորա. և զամենայն զկահ խորա-
նին յարկի վկայութեան: ⁴¹ Եւ զպապմուճանսն պաշտաման պաշտել 41
’ի սրբութիւնսն. և զպապմուճան սրբութեանն որ իցեն Ահարոնի քա-
հանայի. և զպապմուճանս որդոցն նորա ’ի քահանայութիւն: ⁴² Ըստ 42
ամենայնի զոր միանգամ պապուիրեաց Տէր՝ Մովսիսի. նոյնպէս և ա-
րարին որդիքն Իսրայէլի զամենայն զկազմածն: ⁴³ Եւ երես Մովսէս զ- 43
ամենայն գործն. և էր գործեալ ըստ օրինակին՝ որպէս հրամայեաց Տէր
Մովսիսի, նոյնպէս և արարին. և օրինեաց զնոսա Մովսէս:

ՃԿԹ ¹ Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ² Յամսեանն առաջնում 40, 2
յամսամբի ամսոյն, կանգնեցեն զխորանն զյարկ վկայութեանն: ³ Եւ 3
դիցեն անդ զբապանակն վկայութեան. և ծածկեցեն զբապանակն
վարագուրան: ⁴ Եւ փարցին ’ի ներքս զսեղանն, և յօրինեցեն զհացն 4
’ի վերայ նորա. և փարցին ’ի ներքս զաշտանակն, և դիցեն ’ի վերայ նո-
րա զճրագարանսն: ⁵ Եւ դիցեն զսեղանն ոսկի՝ արկանել խունկս առա- 5
ջի փապանակի վկայութեանն: և ձգեցեն զպարրուակ վարագուրին
’ի դրան խորանին վկայութեան: ⁶ Եւ դիցեն զսեղան ողջակիզացն՝ 6
առ դրան խորանին յարկի վկայութեանն: և օծցես շուրջ զխորանն.
և զամենայն ինչ որ ’ի նմա իցեն՝ սրբեցեն շուրջանակի: ⁷ Եւ դիցես 7
զաւազանն ընդ խորանն վկայութեան՝ և ընդ սեղանն. և արկցեն անդ

29 Այլք. Դրոշմեալ քանդակի: 30 Բազումք. Ջի կայցէ ’ի խորին: 32 Ի լուս՝. Եւ զբախարակս նորա և զնիզս նորա, *համանայն ոմանց ’ի բնար՝*: Այլք. Եւ զփինս նորա և զխարիսիսս նորուն: 39 Ոմանք. Եւ զփինս նորա: 41 Ի լուս՝. Եւ զպապմուճանսն սուրբ պաշտել: Ուր այլք. Պաշտել ’ի սրբութեանն: 43 Ոսկան. Նրամայեաց Աստուած Մօս՝: 40, 3 Բազումք. Վարագուրին: 4 Այլք յանկուն. Ի վերայ նորա զճրագարանս նորա: 5 Այլք. Որ ’ի նմա է սրբեցես:

8 ջուր: ⁸ Եւ օձցեն զարահն շուրջանակի. և ձգեսցեն զարահակ դրան
9 սրահին: ⁹ Եւ առցեն զևնն օծութեան՝ և օձցես զխորանն՝ և զամենայն
որ ինչ ՚ի նմա է. և սրբեսցեն զնա, և զամենայն կահ նորա. և եղիցին
10 սրբութիւնք: ¹⁰ Եւ օձցեն զսեղանն ողջակիզաց՝ և զամենայն կահ նորա:
11 ¹¹ և սրբեսցեն զսեղանն, և եղիցի սեղանն՝ սուրբ սրբութեանց: և օձցեն
12 զաւազանն, և զխարիսխս նորա, և սրբեսցեն զնա: ¹² Եւ մաքրուցես
զԱհարոն և զորդիս նորա ՚ի դուռն խորանին վկայութեան. և լուսացես
13 զնոսա ջրով: ¹³ Եւ զգեցուցեն Ահարոնի զպարմուճանն սուրբ. և օձցեն
զնա, և սրբեսցեն զնա, և քահանայացի՛ ինձ: Եւ մաքրուցեն զորդիս
նորա, և զգեցուցեն նոցա պարմուճան. և օձցեն զնոսա զորօրինակ
օձեր զհայրն նոցա, և քահանայացի՛ն ինձ. և եղիցի նոցա օծումն
քահանայութեան յաիփեան յազգս նոցա:

14 ¹⁴ Եւ արար Մովսէս ըստ ամենայնի, զոր միանգամ պարուիրեաց ՃԾ
15 նմա Տէր, նոյնպէս և արար: ¹⁵ Եւ եղև յամսեանն առաջնում յամի երկ-
րորդի ելանելոյ նոցա յերկրէն Եգիպտացոց, յամսամփին, կանգնեցան
16 խորանն: ¹⁶ Եւ կանգնեաց Մովսէս զխորանն, և եղ զխարիսխս նո-
17 րա, և կանգնեաց զսիւնս նորա. և եղ ՚ի վերայ զխոյակս նորա: ¹⁷ և
պարզեաց զպարզունակս նորա. և փարածեաց զվերնափեղկսն ՚ի վե-
րայ խորանին. Եւ արկ զվիժակս խորանին ՚ի վերայ նորա ՚ի վերուստ:
և յօրինեաց զարտախորակս նորա. որպէս հրամայեաց Տէր Մովսի-
18 սի: ¹⁸ Եւ առ զվկայութիւնսն՝ և եղ ՚ի փապանակի առդ. և եղ զնիզսն
ընդ փապանակաւն. և եղ զքաւութիւնն ՚ի վերայ փապանակին ՚ի վե-
19 րուստ: ¹⁹ Եւ փարան ՚ի ներքս զփապանակն ՚ի խորանն. և ձգեաց
զպարտուակ վարագորին, և ծածկեաց զփապանակն վկայութեան՝ զ-
20 որօրինակ հրամայեաց Տէր Մովսիսի: ²⁰ Եւ եղ զսեղանն ՚ի խորանին
վկայութեան ՚ի հիւստոյ կողմանէ խորանին, արտաքոյ վարագորին
21 ՚ի խորանին: ²¹ Եւ յօրինեաց ՚ի վերայ նորա զհացն երեսաց առաջի
22 Տեառն, զորօրինակ հրամայեաց Տէր Մովսիսի: ²² Եւ եղ զաշտանակն
՚ի խորանին վկայութեան յանդիման սեղանոյն, ՚ի հարաւոյ կողմա-
23 նէ խորանին: ²³ Եւ եղ զճրագարանսն ՚ի վերայ նորա առաջի Տեառն,
24 զորօրինակ հրամայեաց Տէր Մովսիսի: ²⁴ Եւ եղ զսեղանն ոսկի ՚ի խո-
25 րանին վկայութեան՝ յանդիման վարագորին. ²⁵ և արկ խունկ ՚ի վերայ
26 նորա ՚ի ինկոցն հանդերձանաց, որպէս հրամայեաց Տէր Մովսիսի. ²⁶ և
27 ձգեաց զարահակ դրան խորանին: ²⁷ Եւ եղ զսեղանն ողջակիզաց առ
դրան խորանին յարկի վկայութեանն. և եհան ՚ի վերայ նորա ողջա-
28 կէզս և զոհս, որպէս պարուիրեաց Տէր Մովսիսի: ²⁸ Եւ եղ զաւազանն
29 ընդ խորանն վկայութեան և ընդ սեղանն, և արկ ՚ի նա ջուր. ²⁹ զի
լուսացեն ՚ի նմանէ Մովսէս և Ահարոն, և որդիք նորա զձեռս և զօրս
30 իրեանց, ³⁰ յորժամ մտանիցեն ՚ի խորանն վկայութեան, կամ յորժամ
մերձենայցեն ՚ի սեղանն պաշտել: և լուանային ՚ի նմանէ, որպէս և

7 Բազումք. Եւ արկցեն առդ: 9 Այլք. Եւ զամենայն ինչ որ ՚ի նմա է: 13 Ի լուս. Զօծումն քահանայութեան. համաձայն ոմանց ՚ի քնար: 14 Ոսկան, ասորի սկսեակ միւսն ՚ի վերջ գլխոյն ղնէ՛ պարուիրեաց կամ հրամայեաց Աստուած, ուր ամենայն գրչագիր օրինակք համաձայն մերումս ոմին Տէր: 20 Այլք. Վարագորի խորանին:

հրամայեաց Տէր Մովսիսի: ³¹ Եւ կանգնեաց զսրահն շուրջ զխորանան 31
 և զսեղանան. և ձգեաց զսրահակ դրան սրահին: և կարարեաց Մով-
 սէս զամենայն զգործն: ³² Եւ ծածկեաց ամպն զխորանն վկայութեան. և 32
 լի՛ եղև փառօք Տեառն խորանն: ³³ Եւ ոչ կարէր Մովսէս մտնել ՚ի խո- 33
 րանն վկայութեան, զի ծածկեաց զնա ամպն, և լի՛ եղև խորանն փառօք
 Տեառն: ³⁴ Յորժամ վերանայր ամպն ՚ի խորանէ անպի, չուէին որդիքն 34
 Իսրայէլի հանդերձ ամենայն աղխի իւրեանց: ³⁵ Եւ եթէ ոչ վերանայր 35
 ամպն՝ ոչ չուէին մինչև ցօրն վերանալոյ: ³⁶ Զի ամպն Տեառն էր ՚ի վե- 36
 րայ խորանին ՚ի տուէ. և հո՛ր կայր ՚ի վերայ նորա ՚ի գիշերի. առաջի
 ամենայն որդւոցն Իսրայէլի, յամենայն ՚ի չուս իւրեանց:

Կարարեցաւ Ելքս:

31 Ոմանք. Եւ զսեղանովն: **36 Այլք.** Առաջի ամենայն տանն Իսրայէլի: *՚Ի վախճանս
 գրոցս ոմանք ղենեն՝* Կարարեցան Ելք՝ *և ոմանք՝* Կարարեցաւ Գիրք Ելիցս:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՂԵՏԱԿԱՆՆԻՆ:

ՂԵՏԱԿԱՆ գիրքս՝ վայելչապէս զկնի ելիցն կարգեցաւ. զի յե՛ր կանգնելոյ խորանին, վասն քահանայիցն և քահանայագործութեան պատարագացն որ 'ի նմա ունի օրինադրութիւն: Եւ է՛ պատճառ Ղևրացոց քահանայութեանն այս: Յանօրինել ցեղիցն Իսրայելի երկրպագութեամբ որթուն, ազգն Ղևեայ ո՛չ հեռացան մարօք յԱստուծոյ, և ո՛չ երկրպագեցին որթուն: Իբրև էջ Մովսէս 'ի լեռնէն՝ փախեան 'ի նմանէ անօրինեալքն. կոչեաց Մովսէս և ասէ. Որ Տեառն էք՝ առ ին մափիք: Եւ հասին առ նա Ղևրացիքն. որոց հրամայեաց, և առին զվրէժն Աստուծոյ յանօրինելոցն. և հրամայեաց Աստուծոյ Մովսիսի կարգել զպրունն Ղևեայ 'ի քահանայութիւն: Որոց առաջին՝ Ահարոն մեծ քահանայ և որդիք նորա 'ի փանէն Կահաթոյ քահանայք. և այլ որդիքն Կահաթոյ, և փունն Գեթսունի և Մերարեայ՝ յՂևրացիս սպասաւորս. որք ունէին զնկարագրութիւն նորոյ քահանայութեանս: Իսկ պատճառ պատարագացն, նախ՝ զի այնու հեռացին 'ի կողմն և յարեացին յԱստուծոյ: Եւ ասպա 'ի խորհուրդ Քրիստոսի և նոր պատարագիս: Ունի գիրքս այս և զօրինադրութիւն ուրելեաց և չուրելեաց կենդանեաց, և զսրբութեան բորոքաց, սերմնակաթաց, և այսպիսեաց: Եւս և պարուհասք պէտպէս մեղաց, և զհանգամանս փօնից, և զմահ այնորիկ որ զԱնունն անէծ. և վասն յիսներորդ ամին որ է յորելեան, վասն վաճառոց և խոստմանց Տեառն, և փասանորդաց: Եւ ունի Ղևրական գիրքս պարմութիւն ժամանակի ամսոյ միոյ:

Գլուխք Ղևրականին:

ա. Հրամայէ Աստուծոյ Մովսիսի զօրինակ մաքուցման ողջակիզացն: որ յարջառոց, որ յոչխարաց, 'ի թռչնոց, 'ի նաշիւոյ, 'ի թոնրի եփելոյ, 'ի փապակէ, 'ի կակարայից:

բ. Զայս ամենայն աղիւ յաղել, և անխմոր. իսկ զմեղրեալ և զխմորեալ՝ պտուղ՝ փացն քահանայիցն. այլ 'ի սեղանն մի՛ ելցէ: բայց մուրկն փխրեալ, որ է՝ եղի՛խանձեալ:

գ. 'Ի զոհէ փրկութեանն պտուղ Տեառն, թէ յարջառոց իցէ, թէ յօղեաց, թէ յայծեաց:

դ. Վասն չուրելոյ զարին և զճարպ:

ե. Թէ վասն ակամայ մեղաց քահանայապետին զուարակ մաքուցի, յորոյ արենէն փարցի 'ի ներքս 'ի սրբութիւնն, և զճարպն և զմասունսն 'ի սեղանն ողջակիզաց. և զմիսն և զմորթն և զապաւառն այրեցն 'ի փեղի մոխրակուփին:

զ. Թէ ամենայն ժողովուրդն մեղիցէ յանգէրս, նմանապէս մաքուցի զուարակ, և այրեցի արութոյ: Իշխանն մեղուցեալ ակամայ, մաքուցէ նոխա՛գ: Ժողովորդականն մեղուցեալ ակամայ, մաքուցէ արջ կամ ոչխար:

է. Հրամայէ չիրաժարել ումեք զճշմարիտն վկայել յի՛րս զոր ետես:

ը. Մերձեցեալն 'ի մեռելոփի, և որ երդմամբ ինչ ուխտեաց չար առնել՝ և կամ բարի, և ո՛չ կատարեաց. որոջաւ կամ փափրակօք կամ նաշիւով քաւեցին:

թ. Որ ակամայ խափանէ զլեռունիս՝ հապուցէ լիով զգլուխն, և 'ի հինգ մասնէն զմին ևս 'ի վերայ: և խոյի՛ն քաւեցի:

ժ. Թէ ընդ զրկանաց զոք՝ զգլուխն և զհինգերորդն ևս հապուցէ, և խոյի՛ն

քալի:

ժն. Ջի մի՛ շիջցի հուր սեղանոյն. ըսպ որում զՆոզին մի՛ շիջուցանէք: Եւ զի քահանայն պարմունճանաւն հանցէ զընծայսն ՚ի սեղանն:

ժբ. Ի՛ գոհէ նաշուոյ մասն քահանային. գոր բաղարջ կերիցեն արուք քահանային:

ժգ. Ի՛ փանէն Ահարոնի հանապագորդ պապարագ իւղով զանգեալ նաշիի, այգուն և երեկոյն. և գոհ քահանային մի՛ կերիցի, զի ողջակէզ է:

ժդ. Թէ՛ զվասն մեղացն գոր վերոյ ասաց՝ ՚ի արահին կերիցեն արուք քահանային սուրբք: և զի յոր ինչ մերձեսցի ՚ի նմանէ սրբի. գոր լուանալ և քերել ասէ զգուշութեամբ: Ջոր վասն այսր իսկ և Անգէս մարգարէ կշտամբէ զքահանայսն զկնի դարձին: Նոյն օրինակ կերիցեն և զխոյն որ վասն յանցանաց:

ժե. Ջի մորթ ողջակիզի փրկութեանն գոր վերոյ ասաց, գորոյ չէր օրէն այրել զմորթն, քահանային լիցի: Եւ գոհ եփեալ ՚ի թոնրում և ՚ի կասկարայս՝ քահանային: և միս գոհի գոհութեանն քահանային լիցի, և յայգ մի՛ թողցի:

ժզ. Ջի կամաւոր գոհն կերիցի և ՚ի վաղիւն, այլ ոչ և յերրորդն աւուր:

ժէ. Անսուրբն որ կերիցէ ՚ի գոհէ փրկութեանն՝ կորիցէ: Որպէս առ մնք, դապաստան անձին իւրում ուրէ և ըմպէ:

ժը. Ճարպ մեռելուրոյ՝ ՚ի փոկ և ՚ի կաշի առցի ՚ի գործ, այլ ոչ յուրել. որպէս մեռեալն ոգով ՚ի պէտս աշխարհի՝ այլ ոչ յԱստուծոյ:

ժթ. Որ ուրէ զարիւն՝ կորիցէ:

ի. Ի՛ գոհէ փրկութեանն մանն Ահարովնի և որդւոց նորա:

իւ. Ջի հանդերձեալ է ասել վասն պարոցն Տեառն, գոր մաքուսցէ Ահարոն և որդիք նորա յաւուր օծմանն իւրեանց:

իբ. Նրաման առնու Մովսէս օծանել զԱհարոն և զորդիս նորա, եկեղեցացուցեալ զժողովուրդն:

իգ. Ջի օծ նախ զսեղանն և զխորանն և զԱհարոն որդւովքն, իւղով և ապա արեամբ, և մաքոյց զպապարագն վասն նոցա, և առ զերբուծն ՚ի խոյն կապարման: և պարուէր եր նոցա չմեկնել ՚ի դրանէ խորանին զեթն օր:

իդ. Միանգամ Մովսէս մաքոյց պապարագ, որպէս և Քրիստոս, որ և աւանդեաց թէ՛ Ջայս արարէք. և Մովսէս՝ յԱհարոն և յորդիսն աւանդեաց. Մարո՛ ասէ պապարագ ընդ անձին և ընդ ժողովրդեանն: Եւ ընդ օրհնելն զժողովուրդն՝ էջ հուր ՚ի Տեառնէ և եկէզ զպապարագն, գոր չէր օրէն շիջուցանել:

իե. Թէ՛ Նաբադ և Աբիուդ օտար հուր մաքուցեալ՝ մեռան. գորս ժողովրդեան լալ Մովսէս հրամայեաց, բայց Ահարոնի և որդւոցն ոչ, ՚ի պապիս օծմանն:

իզ. Պապուէր փայ քահանայիցն՝ ոչ ըմպել զինի ՚ի մտանել ՚ի խորանն, թերևս՝ յայնս պարճառ մեռան Նաբաբեանք:

իէ. Մեծարեաց Մովսէս զԱհարոն և զորդիսն ուրել զբաժինն իւրեանց, և զնոխագն գոր վասն մեղաց. և զի այրեցեալ էր զայն, բարկացաւ Մովսէս թէ ուրել պարս էր և քաւել զմեղս ժողովրդեանն: Եւ ցածոյց զնա Ահարոն, թէ առ երկիւղի ոչ կերան: Բայց փեն զի առաջին պապարագն որ վասն մեղաց ժողովրդեանն էր՝ ոչ կերաւ. և ոչ քաւեցան ապա մեղք որթուն:

իը. Թէ՛ զոմս սրբէ ուրել յանասնոց ՚ի նշանակ բանատրաց: զի կճղակն՝ անսայթաք վարուց, և որոճն բանի՝ սուրբք են:

իթ. Թէ գոհս 'ի ջրայնոց. զի թևք՝ առաքինութեան, և թեփք՝ ծածկոյթ պարկառանաց՝ սո՛րբք են:

լ. Ի թռչնոց գորս պիղծս ասէ՝ նշանակք են ամբարտաւանից, և յափշտակողաց և խաւարասէր մարդկան:

լւ. Ի գեռուն թռչնոց չորս ազգս մարախոյ, գորս սրբէ ուրել, անյայտ առաքինութեանց նման:

լբ. Վասն գեռնոց (թռչնոց) որք 'ի չորս ոլոս գնան, նշանակ ստորաքարշ վարուց 'ի չար սովորոյթս կապեալք, պիղծք իբրև գմկունս:

լգ. Վասն փայտեղէն կամ խեցեղէն պղծեալ անօթոյ:

լդ. Վասն պղծեալ կերակրոց:

լե. Վասն ջրհորոց, և վասն սերմանց:

լզ. Չմերձենալ 'ի մեռելոցի, և գգուշանալ 'ի գեռնոց պղծոց:

լէ. Սո՛րբք լերուք զի ես սուրբ եմ:

լը. Իրաւունք սրբութեան կնոջ որ արու կամ էգ ծնցի:

լթ. Վասն այլ և այլ նշանաց բորոպութեան սրբելոյ կամ պղծելոյ:

խ. Վասն բորոպութեան գլխոյ կամ մորուաց, և վասն կնպութեան և ճեղութեան:

խւ. Վասն փրձնութեան բորոպի, և պղծութեան:

խբ. Վասն ասուեայ և կրաւեայ անդերձից բորոպութեան:

խգ. Իրաւունք սրբութեան բորոպի յառաջնում և յեւթներորդում ատուրն. խորհրդական նուիրօք 'ի փիպ Քրիստոսի:

խդ. Վասն բորոպելոյ փան և պղծելոյ, և սրբութեան նորին:

խե. Վասն պղծութեան սերմնակաթի, և յոր ինչ մերձեսցի. և վասն սրբելոյ նորին:

խզ. Վասն որ յերագս հոսի, կամ ընդ կնոջ լինի:

խէ. Վասն կնոջ եւթնօրեայ բոխման դաշտանի: և վասն փեռապեսի պղծութեան կամ սրբութեան:

խը. Զի 'ի փօնի քաւութեանն միայն մարցէ քահանայապետն 'ի ներքսագոյն սրբութիւնն:

խթ. Զի 'ի փօնի քաւութեանն արկցեն վիճակս երկուց նոխազաց գնելոյ և արձակելոյ, 'ի խորհուրդ միութեան Տեառն Քրիստոսի:

ծ. Օրինակ քաւելոյ գարբութիւնն և գժողովուրդն, և արձակելոյ գնոխազն:

ծա. Թէ գգուարակն և գնոխազն որոց արեամբն սրբեցաւ խորանն, այրեսցեն արպաքոյ բանակին, 'ի խորհուրդ Յիսուսի արպաքոյ դրանն չարչարելոյ:

ծբ. Վասն պարտոյ ատուրն քաւութեան, 'ի փասնեորդում ատուր եւթներորդի ամտոյն:

ծգ. Թէ յարինահեղս համարեալ է, որ առնէ գոհ կամ ողջակէզ արպաքոյ դրան խորանին:

ծդ. Վասն չուրելոյ գարին, և վասն գարին որսոց ընդ հողով ծածկելոյ:

ծե. Վասն որ գմեռելոցի կամ գգազանաբեկ կերիցէ:

ծզ. Չորիցս կրկնելով զԵՆ եմ Տէր Աստուածն՝ 'ի բաց փանի գնոսս յԵգիպտական ազգաշաղախ պղծութենէ. յերից կողմանց ազգակցութեան 'ի վեր և 'ի խոնարհ և յառ 'ի կողմ:

ծէ. Յառաջին աստիճանին ըստ առ 'ի վեր կուսէ. սաստէ չխայտառակել պղծո՛ւ-

թեամբ առ իրեարս. առաջին ազգին, այսինքն՝ դուստր առ հայր, կամ որդի առ մայր, կամ խորթ առ մորու: Դարձեալ 'ի նոյն ազգ և յաստիճան ըստ 'ի խոնարհ կուսէ չխայրառակել հօր գորդոյ կին, այսինքն՝ զհր հարսն, կամ զկնոջ իւրոյ դուստր, որ է զհր խորթ:

Ծ՞՞. Իսկ յերկրորդ ազգին և աստիճանին՝ ըստ առ 'ի կողմն կուսէ. չապականել զհր քոյր. թէ և յայլ մօրէ իցէ, 'ի քան ծնեալ կամ արքաքոյ 'ի հարճէ հօր. կամ զխորթ հօրն իւրոյ, որ է հօրն կնոջ դուստր, կամ զեղբօր կին. կամ զհր կնոջ քոյր: Եւս 'ի նոյն աստիճանի ըստ 'ի խոնարհ կուսէ, մի՛ խայրառակել զիւրն թռնիայ, որ է իւր որդոյ կամ դստեր դուստր. կամ զհարսին դուստր՝ գորդոյ կնոջ, որ է որդոյն խորթ. կամ զխորթուն դուստր:

Ծ՞՞. Իսկ յերրորդ ազգի և յաստիճանի ըստ առ 'ի կողմն կոյս՝ չմտանել առ իւր հօրաքոյր կամ մօրաքոյր կամ հօրեղբօր կին: Իսկ 'ի խոնարհ կողմն չմտանել առ իւր խորթուն թռնիայն կամ առ հարսին թռնիայ:

Կ. Չմտանել առ ասպարահ: և ոչ առ կին ընկերի:

կւմ. Ուժգին սաստիւ, չքալ զդստերս 'ի պռնկութիւն, և զվարճն նուիրել կռոց. և ոչ 'ի կնութիւն հեթանոս իշխանի:

կբ. Զգուշանալ 'ի մահուցաի մեղաց. յարուամոլութենէ և յանասնագիտութենէ:

կգ. Սոկրքք եղերութ՝ զի ես սուրբ եմ:

կդ. Երկնչել 'ի ծնողաց:

կե. Պահել զշաքաթ:

կզ. Չյարել 'ի կուռս:

կէ. 'Ի գոհէ փրկութեանն, յօրն և յերկրորդն ուրել, և յերրորդն ոչ:

կը. 'Ի հունձս իւր և 'ի կուրսս մի՛ առնել հասկաքաղ, և ոչ ճաքաղ, այլ քնան՝ կին թողուլ:

կթ. Չգողանալ:

հ. Չերդնուլ սուր:

հա. Չգրկել գոք:

հբ. Առ օրին քալ զվարճս վարձկանին:

հգ. Զհամր և զկոյր չզգուել:

հդ. Չառնուլ ակն 'ի դաքաստանի:

հե. Մի՛ նենգել գոք, և մի՛ յօժարել 'ի մահ ուրութ:

հզ. Մի՛ արել գոք՝ այլ յանդիմանել:

հէ. Չառնուլ վրէժ, և չպահել դիս:

հը. Միրել զընկերն իբրև գանձն:

հթ. Չքալ գանասունս յօքարախառնս:

ձ. Զայգի՛ այլ և այլ չվարել, որ է՝ առ կին՝ մի՛ անբնական մտանել:

ձա. Զորձս երկդիմիս մի՛, որ է նշանակ հերձուածոյ:

ձբ. Վասն քատութեան որ պղծէ զաղախին ուրութ:

ձգ. Զերեամ մի՛ ուրել 'ի նորահաս քնկոց, այլ 'ի չորրորդն ամի:

ձդ. Չգոհել 'ի լերինս:

ձե. Մի՛ հմայել գօր և զլուսին, կամ զթռիչս և զկռիչս հաւուց:

ձզ. Յըցունս վարսից, ծամս կամ խոպոպիս մօրուաց չառնել:

ձէ. Վէքս ասղնածեծս մի՛ առնել:

ձը. Չկապել զիրս ինչ զբազկաց:

- ձթ. Չփալ գոռսար 'ի պռնկոց, կամ հարսն կամ ծառայ հեթանոսի:
 դ. Երկիրդի պահել զշաբաթս:
 դւ. Չյարել 'ի վիուկս:
 դբ. Պապուել զծերս:
 դգ. Երկնչել յԱսարուծոյ:
 դդ. Չնեղել զեկն:
 դե. Սիրել զընկերն իբրև զանձն:
 դզ. Արդարս լինել 'ի դարս, 'ի չափս, 'ի կշիռս:
 դէ. Դարձեալ սասպել չրալ զսերմ, որ է զաւակ իւր՝ հեթանոսի:
 դը. Դարձեալ սասպել չյարել 'ի գերս:
 դթ. Անարգօղն հօր՝ և մօր՝ մեռցի:
 ճ. Շնացօղքն՝ մահոն սպանցին:
 ճւ. Խորթ առ մօրու մտեալ՝ մահոն մեռցին:
 ճբ. Առ կին որդոյ մտեալն՝ մահոն սպանցին:
 ճգ. Արուագէտքն՝ մահոն մեռցին:
 ճդ. Զդուսար և զմայր առօղքն՝ այրեսցին հրով:
 ճե. Անասնամեղն՝ սպանցի:
 ճզ. Առ քոյր մտեալն՝ սպանցին:
 ճէ. Առ սպարահ մտեալն՝ սպանցին:
 ճը. Առ հօրաքոյր մտեալն՝ սպանցին:
 ճթ. Առ քեռոյ կին մտեալն՝ սպանցին:
 ճժ. Առ կին եղբօր մտեալն՝ սպանցին:
 ճժւ. Չյարել 'ի վիուկս:
 ճժբ. Քահանային մի՛ վայրապար պղծել 'ի դի մեռելոյ, և մի՛ խզել զհերս:
 ճժգ. Վասն կնոջ առնելոյ քահանայի. և վասն դստեր քահանայի պռնկեցելոյ:
 ճժդ. Քահանայապետն բնաւին 'ի դի մի՛ պղծիցի, և ոչ 'ի հօր: Եւ կին կոյս առցէ:
 ճժե. Որ արար կալցի 'ի մարմին՝ մի՛ քահանայասցի. այլ 'ի հասիցն կերիցէ:
 ճժզ. Քահանայ որ չիցէ սուրբ, 'ի սրբութեանցն մի՛ կերիցէ մինչև սրբեսցի:
 ճժէ. Որ չիցէ Ղևարացի՝ մի՛ կերիցէ, և ոչ վարձկան քահանային. բայց ընտրծինն և արծաթագինն կերիցեն:
 ճժը. Դուսար քահանայի այլոյ փուեալն մի՛ կերիցէ, բայց այրին անդրէն դարձեալ 'ի փուն հօրն:
 ճժթ. Որ 'ի հասիցն կերիցէ յանգէրս, զգլուխն և զհնգեակն հափուսցէ:
 ճի. Զարափաւորս յանասնոց ոչ նուիրել, և ոչ 'ի ձեռաց հեթանոսի:
 ճիւ. Յութերորդ օրէն և յառաջ ապա՛ նուիրել զծնունդս արջառոց և զոչխարաց:
 ճիբ. Զմայր և զծնունդն իւր 'ի միում ատուր մի՛ զենուլ 'ի նուէր:
 ճիգ. Զգոհ գոհութեանն 'ի նմին ատուր ուրել, և ոչ թողուլ յայգ:
 ճիդ. Տօնիցն առաջին՝ շաբաթն յաճախ. և երկրորդ՝ զարիկն. երրորդ՝ պենփակոսարն. չորրորդ՝ քաւութեանն. հինգ՝ փաղաւարահարքն:
 ճիե. Զբոլոր գիշերն ճրագունքն ոչ շիջցին:
 ճիզ. Երկոսասան բաղարջ դնել 'ի սեղանն՝ 'ի շաբաթէ ցշաբաթ:
 ճիէ. Քարկոծել փայ զայն որ անէժ զԱնունն:

ճիղ. Մարդասպանն սպանցի:

ճիթ. Որ անասուն սպանցե՛ անձն ընդ անձին հափուսցե:

ճի. Որ խեղիցե՛ գոթ՝ խեղիցեն զինքն, ակն ընդ ական և ափամն ընդ ափաման:

ճլւ. Ամն ելթներորդ՝ հանգիստ, և մի՛ գործեսցի՝ ա՛նդ կամ այգի:

ճլբ. Ամն յիսներորդ՝ հանգստեան և թողութեան. յորում ՚ի փօնի քաութեանն փողէին ազդեցութեան: Եւ զի վաճառեալքն առ քեարսն դարձցին:

ճլգ. Նանգամանք փանց վաճառելոց ՚ի քաղաքս պարսպաւորս, կամ յագարակս, կամ ՚ի քաղաքս Ղևփացոց:

ճլդ. Չփալ փոխ փոկոսեօք:

ճլե. Արձակել զծառայ Եբրայեցի յեյթն ամին:

ճլզ. Չառնել ասպուածս ձեռագործս:

ճլէ. Խոստանայ բարին թէ կայցեն յօրէնսն, ապա թէ ոչ՝ սաստկապէս սպառնայ զգերելն ՚ի Բաբելոն, և խոստանայ զդարձն:

ճլը. Գինք անձանց որոց նուիրեն զինքեանս Տեառն, կամ զանասուն կամ զգերին:

ճլթ. Թէ ոք գոր նուիրեսց Տեառն զնե՛յ իւր կամեսցի, յաւելցե՛ ՚ի գինն և զհինգերորդ ևս մասնն. իսկ թէ վաճառեսցե՛ զանդն գոր փրկեաց՝ չե՛ վաճառն հաստափուն, ՚ի թողութեան ամի՛ Տեառն լիցի:

ճխ. Ամենայն ընչից փասանորդ՝ Տեառն լիցի. յորոց թէ զպտուղս ինչ զնել կամիցի նուիրօղն, և զհինգերորդ ևս մասնն յաւելցե՛ ՚ի գինսն: Իսկ զտուրք անասնոց փասնեակս, ոչ փրկել զնովք, և ոչ փոխանակել այլով:

ՂԵՒՏԱԿԱՆ

1 **Ե** Ի կոչեաց Տէր զՄովսէս, և խօսեցաւ ընդ նմա 'ի խորանէ ան- Կ
փի վկայութեան՝ և ասէ. Խօսեաց դու ընդ որդիսդ Իսրայէլի,
2 և ասասցես ցոռսա: ²Այր որ 'ի ձեռք եթէ մաքուցանիցէ պա-
փարագ Տեառն 'ի խաշանց, յարջառոց կամ յոչխարէ՝ մաքուցանիցէք
3 զպափարագս ձեր: ³Եթէ ողջակէ՛զ իցէ պափարագն նորա յարջառոց,
արու անարանք մաքուցէ, առ դորս խորանին վկայութեան ամցէ՛ զնա,
4 ընդունելութիւն 'ի նմանէ՛ առ 'ի քաւելոյ առաջի Տեառն: ⁴Եւ դիցէ՛ զձեռն
իւր 'ի վերայ գլխոյ ընծային՝ յընդունելութիւն նմա, առ 'ի քաւելոյ վասն
5 անձին իւրոյ: ⁵Եւ սպանցեն՝ զգուարակն առաջի Տեառն. և մաքուցեն
քահանայքն որդիքն Ահարոնի զարիւնն. և հեղցեն՝ շուրջ զսեղանովն
6 որ կայցէ առ դրան խորանին վկայութեան: ⁶Եւ մորթեսցեն զողջակէ՛զն.
7 և անդամ անդամ յօշեսցեն զնա: ⁷Եւ դիցեն որդիքն Ահարոնի քահա-
նայքն հոր 'ի վերայ սեղանոյն. և կուրեսցեն՝ փայր 'ի վերայ հրոյն:
8 Եւ դիցեն որդիքն Ահարոնի քահանայքն ⁸զանդամաթիւն և զգլուխն,
և զճարպն 'ի վերայ փայտին որ կայցէ 'ի վերայ հրոյն որ է 'ի * սե-
9 ղանն: ⁹Եւ զփորոտիին և զոտսն լուսացեն ջրով. և դիցեն քահանայքն
զամենայն 'ի վերայ սեղանոյն. զի ողջակէ՛զ զոհի է 'ի հոտ անուշից
10 Տեառն: ¹⁰Ապա թէ յոչխարաց իցէ պափարագն Տեառն, 'ի գառանց և
11 յուլոց ողջակէ՛զ, արո՛ւ անարար մաքուցանիցէ զնա: ¹¹Եւ դիցէ զձեռն
իւր 'ի վերայ գլխոյ նորա. և սպանցեն զնա 'ի կողմանց սեղանոյն
12 ընդ հիւսսի, առաջի Տեառն. և հեղցեն զարիւնն որդիքն Ահարոնի
13 քահանայք շուրջ զսեղանովն: ¹²Եւ յօշեսցեն զնա անդամ անդամ. և
զգլուխ նորա և զճարպ դիցեն քահանայքն 'ի վերայ փայտին և հրոյ՝
14 որ 'ի վերայ սեղանոյն իցէ: ¹³Եւ զփորոտիին և զոտսն լուսացեն ջրով. և
մաքուցէ քահանայն զամենայն, և դիցէ՛ 'ի վերայ սեղանոյն. զի ող-
15 ջակէ՛զ զոհի է 'ի հոտ անուշից Տեառն: ¹⁴Իսկ եթէ 'ի թռչնոց մաքուցա-
նիցէ յողջակէ՛զ պափարագս Տեառն, 'ի փափրակաց կամ յաղաւնեաց
16 փարցի զպափարագն իւր: ¹⁵Եւ մաքուցէ զնա քահանայն առ սեղանն.
և խառեսցէ՛ զգլուխ նորա. և դիցէ՛ քահանայն 'ի վերայ սեղանոյն, և
17 քամեսցէ՛ զարիւնն առ յափակաւ սեղանոյն: ¹⁶Եւ կորզեսցէ՛ զարմկունսն
թևօքն հանդերձ. և հանցէ՛ զնա առ սեղանովն 'ի փեղի մոխրակուրփին:
18 Եւ ջախջախեսցէ՛ զայն 'ի թնոցն. և 'ի բաց մի՛ զաքուցէ. և դիցէ
զայն քահանայն 'ի սեղանն 'ի վերայ փայտին և հրոյ. զի ողջակէ՛զ
զոհի է 'ի հոտ անուշից Տեառն:

2 ¹Եւ անձն որ՝ եթէ մաքուցանիցէ պափարագ Տեառն, նաշի՛հ լի-
ցի պափարագն նորա. և արկցէ զնովաւ եւղ, և դիցէ՛ 'ի վերայ նորա
2 կնդրով. զի զո՛հ է: ²Եւ փարցի զայն առ քահանայսն որդիս Ահարո-
նի. և լցեալ զձեռն իւր 'ի նաշիւոյ անտի իւղովն հանդերձ, և զամեն-

1. 2 *Ոմանք.* Պափարագ Աստուծոյ 'ի խաշանց, յարջառոյ: 8 *Ոմանք.* 'Ի վերայ հրոյ սեղանոյն: և *ոմանք.* 'ի վերայ հրոյ 'ի սեղանի անդ: 11 *Ոմանք.* Եւ դիցէ զձեռս իւր 'ի: 12 *Այլք.* Եւ դիցեն զայն քահանայքն 'ի վերայ: 16 *Այլք.* Եւ հանցէ զայն առ սե՛... (17) 'ի թնոցն. բայց մի՛ զաքուցէ: 2. 1 'Ի յու՛՛. Պափարագ զոհ Տեառն:

այն զկնդրուկն նորա, և դիցէ քահանայն զյիշարակ նորա ՚ի վերայ սեղանոյն զո՛հ ՚ի հոփ անուշից Տեառն: ³Եւ նշխարն ՚ի զոհէ անփի՝ ³ Ահարոնի և որդւոց իւրոց եղիցի. սրբութիւն սրբութեանց ՚ի զոհից անփի Տեառն: ⁴Ապա թէ մաքուցանիցէ պապարագ զո՛հ եփեալ ՚ի թոնրի. ⁴ պապարագ Տեառն ՚ի նաշիւոյ՝ պա՛նս բաղարջս, ՚ի նաշիւոյ զանգեալ իւղով, և քաքարս բաղարջս օծեալ իւղով: ⁵Իսկ եթէ զո՛հ ՚ի փապակէ ⁵ իցէ պապարագն քո. նաշի՛հ զանգեալ իւղով, բաղարճ լինիցի. ⁶ և ⁶ բրդեացն զայն պապառս պապառս. և արկցես ՚ի վերայ նոցա եւլ. զի զո՛հ Տեառն է: ⁷Ապա թէ զո՛հ ՚ի կասկարայից իցէ պապարագն քո, ⁷ նաշի՛հ իւղով գործեսցի. ⁸ և մաքուցես զզոհն զոր առնիցես ՚ի նոցանէ ⁸ Տեառն. և փարցին առ քահանայն: Եւ մաքուցեալ քահանայն առ սեղանն, ⁹ հանցէ՛ ՚ի զոհէն զառ ՚ի յիշարակէ նորա. և դիցէ քահանայն ⁹ ՚ի վերայ սեղանոյն ընծայ անուշութեան Տեառն է: ¹⁰ Եւ որ մնայցէ ՚ի ¹⁰ զոհէ անփի, Ահարոնի՛ և որդւոց նորա լինիցի. սրբութիւն սրբութեանց ՚ի զոհիցն քոց:

Բ ¹¹ Զամենայն զոհ զոր մաքուցանիցէք Տեառն, ո՛չ առնիցէք խմորուն: Զամենայն խմորուն, և զամենայն մեղրեալ՝ մի՛ մաքուցանիցէք ¹¹ ՚ի նոցանէ պտուղ ՚ի զոհ Տեառն: ¹² Պապարագ պտղոյ մաքուցանիցէք զայն Տեառն. բայց ՚ի սեղանն մի՛ ելանիցէ ՚ի հոփ անուշից Տեառն: ¹³ Եւ ամենայն պապարագ զոհից ձերոց աղին Տեառն յաղեսցի. մի՛ ¹³ պակասեցուցանիցէք զա՛ղ ուխտին Աստուծոյ ՚ի զոհից ձերոց. ընդ ամենայն պապարագս ա՛ղ մաքուցանիցէք: ¹⁴ Իսկ եթէ յառաջին արմարեաց ¹⁴ մաքուցանիցես պապարագ Տեառն, մուրկ նո՛ր փխրեալ և մաքրեալ՝ Տեառն, մաքուցեն զոհ զառաջնոց արմարեաց քոց: ¹⁵ Եւ արկցես զ- ¹⁵ նովա եւլ, և դիցես ՚ի վերայ նորա կնդրուկ, զի զո՛հ է: ¹⁶ Եւ հանցէ՛ ¹⁶ քահանայն զառ յիշարակէ նորա ՚ի սրկէ անփի հանդերձ իւղովն, և զամենայն կնդրուկ նորա զի պտուղ Տեառն է:

Գ ¹ Ապա թէ զոհ փրկութեան իցէ պապարագ նորա Տեառն, եթէ յար- ³ ջառոց մաքուցանիցէ, եթէ արո՛ւ իցէ, և եթէ է՛գ իցէ, զանարա՛րս մաքուցէ առաջի Տեառն: ² Եւ դիցէ զձեռս իւր ՚ի վերայ զլխոյ՝ պապարագին. և սպանցէ՛ զնա առ դրան խորանին վկայութեան. և հեղցեն որդիքն Ահարոնի քահանայք զարիւնն ՚ի վերայ սեղանոյ ողջակիզացն շուրջանակի: ³ Եւ մաքուցէ ՚ի զոհէն փրկութեան պտուղ Տեառն. զ- ³ ճարպ թաղանթ քաղրթին, և զամենայն ճարպ փորոպույն. ⁴ և զերկուս ⁴ երիկամունսն և զճարպն որ ՚ի նոսա, որ առ մսանամբքն իցեն և զլերդաբոյթն երիկամամբքն հանդերձ կորզեսցեն: ⁵ Եւ հանցեն զայն ⁵ որդիքն Ահարոնի քահանայք ՚ի սեղանն յողջակէ՛զ ՚ի վերայ փայտին և հրոյն, պտուղ անուշից Տեառն: ⁶ Ապա թէ յօղեանց իցէ պապարագ նո- ⁶ րա զոհ փրկութեան Տեառն. արու կամ է՛գ, անարա՛րս մաքուցէ զայն: ⁷ Իսկ եթէ զա՛ռն մաքուցանիցէ զպապարագն իւր, մաքուցէ՛ զնա ա- ⁷

2 Ունսնք. Զոհ հոփ անուշից Տեառն: 3 Այլք. Եւ որդւոց իւրոց լիցի: 9 Ունսնք. Ընծայ անուշութեան Տեառն է: 10 Այլք. Ահարոնի և որդւոց իւրոց լիցի: 15 Այլք. Եւ արկցես ՚ի նոսա զեւլ: 16 Ունսնք. Եւ հանցէ քահանայն զայն յիշարակէ նորա ՚ի սրկաց: 3. 3 Այլք. Եւ մաքուցեն ՚ի զո՛հ: 4 Այլք. Եւ զճարպն ՚ի նոսա.. իցէ:

8 առաջի Տեառն. ⁸ և դիցե՛ գձեռն իւր 'ի վերայ գլխոյ՝ պապարագին իւրոյ, և սպանցե՛ զնա առ դրան խորանին վկայութեան. և հեղցեն որդիքն Ահա-
 9 թոնի քահանայք զարիւնն շուրջ զսեղանովն: ⁹ Եւ մաքուսցեն 'ի զոհէն փրկութեան պարող Տեառն, զճարպն և զմսանն անարար, ¹⁰ հանդերձ զըստօքն հանցե՛ 'ի նմանէ. և զճարպ թաղանթ քաղրթին, և զամենայն ճարպ փորոպույն, և զերկուս երիկամունսն և զճարպն որ 'ի նոսա
 11 որ առ մսանամբքն, և զլերդաբոյթն հանդերձ երիկամամբք ¹¹ կորգեալ՝ հանցե՛ քահանայն 'ի սեղանն հո՛ր անուշից պարող Տեառն: ¹² Իսկ ե-
 13 թէ՛ յայծեաց իցե՛ պապարագն իւր, մաքուսցե՛ առաջի Տեառն. ¹³ և դիցե՛ գձեռն իւր 'ի վերայ գլխոյ նորա. և սպանցեն զնա առ դրան խորանին վկայութեան առաջի Տեառն. և հեղցեն որդիքն Ահարոնի քահանայք
 14 զարիւնն շուրջ զսեղանովն: ¹⁴ Եւ հանցեն 'ի նմանէ պարող Տեառն զ-
 15 ճարպն զթաղանթ քաղրթին, և զամենայն զճարպ փորոպույն. ¹⁵ և զերկուս երիկամունսն, և զճարպն 'ի նոսա՝ որ առ մսանամբքն. և զլեր-
 16 դաբոյթն երիկամամբքն հանդերձ կորգեսցե՛. ¹⁶ և հանցե՛ քահանայն 'ի սեղանն պարող 'ի հոպ անուշից Տեառն.

17 **Զամենայն ճարպ Տեառն՝** ¹⁷ օրէն յալիպենական յազգս ձեր, յամենայն բնակութեան ձերում. զամենայն ճարպ և զամենայն արիւն մի՛ ուրիցեք:

4, 2 ¹ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ² Խօսեաց՝ դու ընդ որդիսդ Եսրայելի, և ասասցես. Անձն եթէ՛ մեղիցե՛ առաջի Տեառն ակամայ, յամենայն հրամանաց Տեառն, յորոց ոչ է արժան առնել՝ և առնիցե՛ ինչ 'ի նոցանէ: ³ Եթէ՛ քահանայապետն օծեալ մեղանցիցե՛ առ 'ի զժողովորդն յանցուցանելոյ, մաքուսցե՛ վասն մեղաց իւրոց զոր մեղա՝ զուարակ յանդոյ անարար Տեառն՝ վասն մեղաց: ⁴ Եւ աճցե՛ զզուարակն 'ի դուռն խորանին վկայութեան առաջի Տեառն. և դիցե՛ գձեռս իւր 'ի վերայ գլխոյ զուարակին առաջի Տեառն. և սպանցեն զզուարակն առաջի Տեառն: ⁵ Եւ առեալ քահանային օծելոյ կապարելոյ 'ի ձեռս իւր յարենէ զուարակին, և փարցի՛ զայն 'ի խորանն վկայութեան: ⁶ Եւ թացցե՛ քահանայն զմարն իւր յարեանն. և ցանեսցե՛ յարենէ անրի ելթն անգամ մաքարքն իւրով առաջի Տեառն, առ վարագուրան սրբութեան: ⁷ Եւ դիցե՛ քահանայն յարենէ զուարակին 'ի վերայ եղջերաց սեղանոյ ինկոցն հանդերձանաց առաջի Տեառն՝ որ իցե՛ 'ի խորանին վկայութեան: Եւ զամենայն արիւն զուարակին հեղցե՛ առ յարակաւ սեղանոյն ողջակիզաց, որ կայցե՛ առ դրան խորանին վկայութեան: ⁸ Եւ զամենայն ճարպ զուարակին մեղաց կորգեսցե՛ 'ի նմանէ, և զճարպ թաղանթ քաղրթին, և զամենայն ճարպ փորոպույն. ⁹ և զերիկամունսն երկուսին. և զճարպն որ 'ի նոսա որ առ մսանամբքն, և զլերդաբոյթն երիկամամբքն հանդերձ կորգեսցե՛: ¹⁰ Զոր օրինակ առնուցու 'ի զուարակէ զոհի փրկութեանն, և հանցե՛ քահանայն 'ի սեղանն ողջակիզաց: ¹¹ Եւ

⁹ Ի լու՛. Զճարպն և զմկանն անա՛: ¹⁰ Այլք. Եւ զերկուսին երի՛.. և զճարպն 'ի նոսա: ¹⁵ Ոմանք. Որ ընդ մսանամբն: ¹⁶ Ոսկան. Ամենայն ճարպ Տեառն եղիցի: (17) Օրէն յալիպենա՛: **4, 2** Ոմանք. Յորոց չէ արժան: և ոմանք. չիցե՛ արժան: **4** Ի բազումս պակասի. Առաջի Տեառն. և սպանցեն զզուարակն առաջի Տեառն: Եւ առեալ քա՛:

զմորթ զուարակին և զամենայն մարմին նորա, հանդերձ գլխովն և ուրիշն. և քաղրթաւն, և սպաւառաւն. ¹² հանցեն ողջոյն զզուարակն 12
արտաքոյ բանակին ՚ի րեղի մի սորբ, ուր զմոխիրն հեղուցուն. և
այրեսցեն զնա ՚ի վերայ փայտի հրով. ՚ի վերայ մոխրակուտի՛ն այրես-
ցի:

Զ ¹³ Ապա թէ ամենայն ժողովուրդ որդուցն Իսրայելի րգիպանայցէ 13
ակամայ. և մոռանայցի՛ բանն յաջաց ժողովրդեանն. և առնիցեն ինչ մի
յամենայն պարտիրանաց Տեառն որ ոչ առնիցի, և յանցանիցեն. ¹⁴ և 14
յայտնիցի նոցա մեղքն որ մեղան նովաւ. մապուսցէ՛ ժողովուրդն զու-
րակ անարար յանդուց վասն մեղաց. և աճցեն զնա ՚ի դուռն խորանին
վկայութեան: ¹⁵ Եւ դիցեն ծերք ժողովրդեանն զձեռս իրեանց ՚ի վե- 15
րայ գլխոյ զուարակին առաջի Տեառն. և սպանցեն զզուարակն առաջի
Տեառն: ¹⁶ Եւ քարցի՛ քահանայն օծեալ յարենէ զուարակին ՚ի խորանն 16
վկայութեան. ¹⁷ և թացցէ՛ քահանայն զմապն իւր յարեան զուարակին, և
ցանեսցէ՛ եւթն անգամ առաջի Տեառն, յանդիման վարագուրին սրբու-
թեան. ¹⁸ և դիցէ՛ յարենէ անրի քահանայն ՚ի վերայ եղջերաց սեղանոյն 18
խնկոցն հանդերձանաց. որ կայցէ առաջի Տեառն ՚ի խորանին վկայու-
թեան: Եւ զամենայն զարիւնն հեղցէ՛ առ յարակաւ սեղանոյն ողջա-
կիզաց, որ է՛ առ դրան խորանին վկայութեան: ¹⁹ Եւ զամենայն ճարպն 19
կորզեսցէ ՚ի նմանէ՛ և հանցէ՛ ՚ի սեղանն: ²⁰ Եւ արասցէ՛ զուարակին՝ 20
զոր օրինակ արար զուարակին մեղաց, նոյնպէս արասցէ և նմա. և
քաւեսցէ՛ վասն նոցա քահանայն, և թողցի՛ն նոցա մեղքն: ²¹ Եւ հանցեն 21
զզուարակն ողջոյն արտաքոյ բանակին, և այրեսցեն՝ զզուարակն. զոր
օրինակ այրեցին զառաջի՛ն զուարակն, զի վասն մեղաց ժողովրդեանն
է: ²² Եւ եթէ իշխանն մեղիցէ, և արասցէ մի ինչ ՚ի պարտիրանաց Տեառն 22
Աստուծոյ՝ որ ոչ առնիցի, և յանցանիցէ ակամայ. ²³ և յայտնեսցի նմա 23
մեղք զոր մեղաւ. մապուսցէ՛ զպարարագն իւր նոխսձ յայձեաց՝ արու
անարար. ²⁴ և դիցէ՛ զձեռս իւր ՚ի վերայ գլխոյ նոխսագին, և սպանցեն 24
զնա ՚ի րեղուջ ուր սպանանիցեն զողջակէզսն առաջի Տեառն. քան-
զի մեղաց է: ²⁵ Եւ առցէ՛ քահանայն յարենէ անրի մեղացն՝ մապամբ 25
իւրով և դիցէ՛ ՚ի վերայ եղջերաց սեղանոյն ողջակիզաց: Եւ զամենայն
զարիւն նորա հեղցէ՛ առ յարակաւ սեղանոյ ողջակիզացն. ²⁶ և զամեն- 26
այն զճարպ նորա հանցէ՛ ՚ի սեղանն, իբրև զճարպ զոհի փրկութեանն.
և քաւեսցէ՛ վասն նորա քահանայն ՚ի մեղացն իւրոց, և թողցի՛ նմա:
²⁷ Եւ եթէ մեղիցէ անձն ակամայ ՚ի ժողովրդենէ երկրին. յառնել՛ նմա մի 27
ինչ յամենայն պարտիրանացն Տեառն՝ որ ոչ առնիցի, և յանցանիցէ.
²⁸ և յայտնեսցին նմա մեղքն զոր մեղաւ. մապուսցէ՛ զպարարագ իւր՝ 28

13 Յօրինակին ՚ի կարգի անդ պակասէր. ժողովուրդ որդուցն Իսրայելի րգի՛: այլ ՚ի լուսանցսն նշանակի ՚ի ներքս առնու, համաձայն այլոց ՚ի բնար՛: Այլք Անգիպանայցէ ակամայ: **14** Այլք. Յանդույ վասն մեղացն. և աճցէ զնա: **17** Այլք. Զմապն իւր յարենէ զուա՛: **19** Այլք. Եւ զամենայն զճարպն կոր՛: **20** Ունակք. Եւ թողցի նոցա մեղքն: **23** Այլք. Եւ յայտնեսցին նմա մեղքն.. զպարարագն իւր ՚ի նոխսագց յայձ՛: Յօրինակին պակասէր. Յայձեաց արու ան՛: **24** Յօրինակին. Ուր սպանիցեն: Այլք. Յորում սպանանիցեն զող՛: Ուկսն. Քանզի վասն մեղաց է: **25** Այլք. Եւ առցէ և դիցէ քահանայն յա՛: **26** Ունակք. Ի մեղաց անրի իւրոց:

- 29 ալոջ անարար վասն մեղացն զոր մեղաւ: ²⁹ Եւ դիցէ զձեռս իւր 'ի վերայ գլխոյ նորա. և սպանցեն՝ զալոջն վասն մեղացն, 'ի քեղոջ ուր
- 30 սպանանիցեն զողջակէզսն: ³⁰ Եւ առցէ՝ քահանայն յարենէ մեղացն՝ մարամբ իւրով, և դիցէ՝ 'ի վերայ եղջերաց սեղանոյն ողջակիզաց. և գ-
- 31 ամենայն արիւն նորա հեղցէ՝ առ յարակաւ սեղանոյ ողջակիզացն: ³¹ Եւ զամենայն զճարպն կորզեսցէ՝ զոր օրինակ կորզիցի ճարպ յողջակիզէ փրկութեանն. և հանցէ՝ զայն քահանայն 'ի սեղանն՝ 'ի հոս անուշից
- 32 Տեառն. և քաւեսցէ՝ վասն նորա քահանայն, և թողցի՝ նմա: ³² Եւ եթէ ոչխար մարուցանիցէ զպարարագն իւր, էգ՝ անարար մարուսցէ գ-
- 33 նա. ³³ և դիցէ զձեռն իւր 'ի վերայ գլխոյ նորա որ վասն մեղացն իցէ. և
- 34 սպանցեն՝ զնա 'ի քեղոջն՝ ուր սպանանիցեն զողջակէզսն: ³⁴ Եւ առեալ քահանային յարենէ այնր՝ որ վասն մեղացն իցէ՝ մարամբն իւրով, և դիցէ՝ 'ի վերայ եղջերաց սեղանոյ ողջակիզացն. և զամենայն արիւն նո-
- 35 րա հեղցէ՝ առ յարակաւ սեղանոյն ողջակիզաց: ³⁵ Եւ զամենայն զճարպ նորա կորզեսցէ՝ զոր օրինակ կորզիցի ճարպ ոչխարին փրկութեան. և դիցէ զայն քահանայն 'ի վերայ սեղանոյն յողջակէզ Տեառն. և քաւեսցէ՝ վասն նոցա քահանայն 'ի մեղացն զոր մեղաւ, և թողցի՝ նմա:
- 5** ¹ Եւ եթէ մեղիցէ՝ անձն, և լուիցէ զբարբառ երդման երդմնեցուցա- Է նելոյ, և նա իցէ վկայ, կամ թէ ետես, կամ թէ իրագկ' իցէ, և ոչ հանցէ 'ի վեր, մեղս ընկալցի:
- 2 ² Եւ անձն որ մերձեսցի յիրս պղծութեան, կամ 'ի մեռելոսի, կամ Ը 'ի զազանաբեկ, կամ 'ի պիղծ ինչ. կամ 'ի մեռելոսիս անասնոց պղծոց, կամ 'ի մեռելոսիս սողնոց պղծոց. և անցանիցէ՝ զնովաւ: և ինքն
- 3 պղծիցի և յանցանիցէ. ³ կամ մերձենայցէ 'ի պղծութիւնս մարդոյ կամ յամենայն պղծութիւնս նորա, յոր թէ մերձեցեալ պղծիցի. և մոռացօնք
- 4 լինիցին նմա. և յետ այնորիկ 'ի վերայ հասանիցէ և յանցեալ իցէ: ⁴ Եւ անձն որ ուխտիցէ չար ինչ առնել, կամ բարի. ըստ ամենայնի զոր ինչ ուխտիցէ մարդ երդմամբ չափ. և մոռանայցի այն յաջաց նորա. և սպա
- 5 'ի վերայ հասանիցէ, և մեղանչիցէ միով իւր 'ի նոցանէ. ⁵ և խոստովան
- 6 լինիցի զմեղսն՝ զոր մեղաւ: ⁶ Մարուսցէ՝ վասն յանցանացն իւրոց՝ զոր յանցեաւ Տեառն. և վասն մեղացն զոր մեղաւ, էգ յօղեսց որոջ, կամ ալոջ մի յայծեաց վասն մեղացն. և քաւեսցէ՝ վասն նորա քահանայն
- 7 'ի մեղաց անտի. և թողցին նմա մեղքն: ⁷ Ապա թէ չիցէ՝ ձեռնհաս՝ լի- նել բաւական ոչխարաւ, մարուսցէ վասն մեղացն զոր մեղաւ, երկուս փարթակս կամ երկուս ձագս աղանեաց. մին վասն մեղացն, և մին՝
- 8 յողջակէզ. ⁸ ածցէ առ քահանայն: Եւ փարցի՝ 'ի ներքս քահանայն նախ՝ զվասն մեղացն, և խառեսցէ՝ քահանայն զգլուխն յուլանէն՝ և մի՛
- 9 հարցէ. ⁹ և ցանեսցէ՝ յարենէ անտի այնր որ վասն մեղացն իցէ՝ զորմով սեղանոյն. և զմնացեալ արիւնն քամեսցէ՝ առ յարակաւ սեղանոյն.
- 10 քանզի վասն մեղացն է: ¹⁰ Եւ զերկրորդն արասցէ յողջակէզ որպէս և

30 Այլք. Յարենէ նորա մարամբ իւր: **35** Այլք. Կորզի ճարպ ոչխարին... 'ի մեղաց անտի զոր մեղաւ: **5. 1** Յայլս պակասի. Երդման երդմնեցուցանելոյ: Այլք. Եթէ ոչ հանցէ 'ի վեր: **3** Այլք. 'ի վերայ հասանիցէ և յանցանիցէ: **7** Ոմանք. Աղանեայ, մի վասն մեղաց, և մի յող: **8** Այլք. Յուլանէ անտի. և մի:

օրէն իցէ. և քաւեսցէ՛ վասն նորա քահանայն ընդ մեղացն զոր մեղաւ, և թողցի՛ նմա: ¹¹ Եւ եթէ ո՛չ գրանիցին ընդ ձեռամբ նորա զոյգք փափ- 11
րակաց՝ կամ երկու ձագք աղաւնեաց, բերցէ զպափարագն իւր վասն որոյ մեղաւն՝ զբասանորդ զրուի միոյ նաշիի վասն մեղացն. և եւղ մի՛ արկցէ ՚ի նա, և կնդրուկ՝ մի՛ դիցէ ՚ի վերայ նորա, զի վասն մեղաց է: ¹² Եւ փարցի զայն առ քահանայն. և առեալ քահանային ՚ի նմանէ լի՛ 12
ափով զառ ՚ի յիշարակէն նորա, դիցէ ՚ի վերայ սեղանոյ ողջակիզացն Տեառն. քանզի վասն մեղաց է: ¹³ Եւ քաւեսցէ՛ վասն նորա քահանայն 13
զմեղսն զոր մեղաւ՝ որով իւիք և իցէ ՚ի նոցանէ. և թողցի՛ նմա. և մնացեալն քահանային եղիցի իբրև զգոհ նաշիոյ:

Թ ¹⁴ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ¹⁵ Անձն՝ որ եթէ վրիպեսցի 14, 15
և մեղիցէ ակամայ ՚ի սրբութեանց անրի Տեառն. մաքուսցէ վասն յանցանացն իւրոց Տեառն խոյ անարար յօդեաց՝ զնոց արծաթոյ ՚ի յիսուն սկեղէ՛ ըստ սրբութեան սկեղն, ¹⁶ վասն որոյ յանցուցեալն իցէ: 16
Եւ զոր մեղաւն ՚ի սրբութիւնսն, հաքուսցէ, և զհինգերորդ ևս մասնն յաւելցէ ՚ի նոյն. և փացէ՛ ցքահանայն. և քաւեսցէ՛ ՚ի նմանէ քահա-
նայն խոյին որ վասն յանցանացն իցէ, և թողցի նմա: ¹⁷ Եւ անձն՝ որ 17
մեղիցէ, և արասցէ մի ինչ յամենայն պափուիրանաց Տեառն զոր չիցէ՛
պարտ առնել, և ո՛չ իմանայցէ, և յանցանիցէ, և ընդունիցի մեղս: ¹⁸ Աձցէ՛ 18
խոյ անարար ՚ի իաշանց զնոց արծաթոյ վասն յանցութեանն՝ առ քա-
հանայն. և քաւեսցէ՛ վասն նորա քահանայն վասն անգիտութեանն
զոր անգիտացաւ՝ և ինքն ո՛չ գիտէր, և թողցի նմա. ¹⁹ քանզի յանցեալ 19
յանցութիւն յանցանաց առաջի Տեառն:

Ժ ¹ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ² Անձն որ եթէ մեղիցէ, և ար- 6, 2
համարիելով արհամարիեաց զպափուիրանս Տեառն. և սրեսցէ՛ ընկերի
իւրում. եթէ յաւանդի, եթէ ՚ի զովորութեան, և եթէ ՚ի յափշտակու-
թեան, և եթէ վնասեսցէ՛ ինչ ընկերի իւրում: ³ Եւ եթէ եգիտ կորուստ 3
ինչ՝ և ժխտիցէ ՚ի վերայ նորա. և երդնուցու տնր վասն միոյ իրիք՝
յամենայնէ զոր և առնիցէ մարդ ⁴ առ ՚ի մեղանչելոյ նորա նոքօք: Եւ ե- 4
դիցի յորժամ մեղանչիցէ և յանցանիցէ, հաքուսցէ՛ զյափշտակութիւնն՝
զոր յափշտակեաց, ⁵ կամ զվնասն զոր վնասեաց, կամ զաւանդն զոր 5
աւանդեցաւ նմա, կամ զկորուստն զոր եգիտ յամենայն իրաց, վասն
որոյ երդուաւ սուր: Տուժեսցի զգլուխն. և զհինգերորդ մասն յաւելցէ
՚ի նոյն. և ոյր իցէ՛ հաքուսցէ՛ նմա յաւուր յորում յանդիմանեսցի: ⁶ Եւ 6
ընդ յանցանաց իւրոց մաքուսցէ Տեառն խոյ անարար ՚ի հօփից՝ զնոց
արծաթոյ, վասն որոյ յանցեալն: ⁷ Եւ քաւեսցէ՛ վասն նորա քահանայն 7
առաջի Տեառն. և թողցի՛ նմա վասն միոյ իրիք յամենայնէ զոր արար
և յանցեալ նա:

ԺԱ ⁸ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ⁹ Պափուէր փուր Ահարոնի 8, 9
և որդւոց նորա՝ և ասասցես. Այս օրէն է ողջակիզին, վասն այրելոյ
նորա ՚ի վերայ սեղանոյն զամենայն գիշերն մինչև ցառաւօտ. և հուր
սեղանոյն որ այրիցի ՚ի վերայ նորա՝ մի՛ շիջցի: ¹⁰ Եւ զգեցցի քահա- 10

15 Ունակք. Անձն որ թէ վրիպիցի: 17 Ունակք. Յամենայն ՚ի պափուիրանաց:

6. 2 Այլք. Արհամարիցէ զպափուիրանս:

- նայն պատմության կրափ. և անդրավարպիս կրափս զգեցցի 'ի վերայ մարմնոյ իւրոյ, և հանցէ զընծայս ողջակիզին 'ի վերայ սեղանոյն՝ զոր
 11 հուրն ծախիցէ. և դիցէ առ ընթերն սեղանոյն: ¹¹ Եւ մերկասցի՝ զպատմու-
 12 ճանն իւր, և զգեցցի այլ պատմության. և հանցէ զողջակէզն արտաքոյ
 13 բանակին 'ի փեղի՝ սուրբ: ¹² Եւ հուրն որ այրիցի 'ի վերայ սեղանոյն մի՝
 շիջցի. և այրեսցէ 'ի վերայ նորա քահանայն փայր ընդ առաւօրս. և
 14 դիցէ 'ի վերայ նորա զողջակէզն, և դիցէ՝ 'ի նմա զճարպ փրկութեանն.
 15 ¹³ և հորն հանապազ այրեսցի 'ի վերայ սեղանոյն՝ և մի՝ շիջցի:
 16 ¹⁴ Եւ այս օրէն է զոհին՝ զոր մատուցանիցեն որդիքն Ահարոնի քա- ժԲ
 17 հանայքն առաջի Տեառն յանդիման սեղանոյն: ¹⁵ Առցէ ափով իւրով
 'ի նաշիւոյ զոհին հանդերձ իւրով նորա և կնդրկան որ իցէ 'ի վերայ
 18 զոհին. և հանցէ 'ի սեղանն պտուղ 'ի հո՛ր անուշից յիշարակ նորա
 19 Տեառն: ¹⁶ Եւ զմնացեալն 'ի նմանէ կերիցէ Ահարոն և որդիք նորա. բա-
 20 ղարջ կերիցի 'ի սուրբ փեղոջ. 'ի սրահի՝ խորանին վկայութեան կե-
 21 րիցեն զնա: ¹⁷ Ո՛չ եփեսցի խմորեալ. մանն երու զայն նոցա 'ի պողոցն
 Տեառն. սրբութիւնք սրբութեանց են: Որպէս վասն մեղացն իցէ, նոյ-
 22 նպէս և վասն յանցանացն. ¹⁸ ամենայն արու քահանայիցն կերիցեն
 23 զայն. օրէն յափստեանական յազգս ձեր 'ի պողոցն Տեառն. ամենայն որ
 19, 20 մերձեսցի 'ի նոսա՝ սրբեսցի:
¹⁹ Խօսեսցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ²⁰ Այս է պատարագ Ահարոնի ժԳ
 և որդւոցն նորա՝ զոր մատուցանիցեն Տեառն յաւոր յորում օճանիցեն
 21 զնա: Զբասանորդ գրուի միոյ նաշիւոյ զոհ հանապագորդ. զկէս նորա՝
 22 այգուն, և զկէս նորա երիկունն, ²¹ 'ի փապակի իւրով զանգեալ գոր-
 23 ծեսցի: Եւ մատուցէ զայն մաքրեալ զոհ 'ի պատարայ. զոհ 'ի հոպ
 24 անուշից Տեառն: ²² Քահանայն օծեալ՝ փոխանակ նորա յորդւոց իւրոց
 25 առցէ՝ զայն, օրէն յափստեանական Տեառն ամենեկին կատարեսցի: ²³ Եւ
 26 ամենայն զոհք քահանային ողջակէզ՝ լինիցի, և մի՝ ուրիցի:
 24, 25 ²⁴ Խօսեսցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ²⁵ Խօսեանց ընդ Ահարոն և ժԴ
 ընդ որդիս նորա՝ և ասասցես. Այս օրէն իցէ վասն մեղացայոյն. 'ի
 փեղոջ ուր սպանանիցեն զողջակէզն, սպանանիցեն և զվասն մեղացն
 26 առաջի Տեառն. սրբութիւն սրբութեանց է: ²⁶ Քահանայն որ մատու-
 27 ցանիցէ զայն, կերիցէ. 'ի սուրբ փեղոջ կերիցէ, 'ի սրահի խորանին
 28 վկայութեան: ²⁷ Ամենայն որ մերձենայցէ 'ի միս նորա՝ սրբեսցի. և յոյր
 ձորձոց վերայ սրկեսցի 'ի նմանէ արիւն՝ լուսացի՝ 'ի սուրբ փեղոջ:
 29 ²⁸ Եւ յանօթ կաւեղէն յորում եփեսցի, փշրեսցի. և եթէ 'ի պղնձի անօթ
 30 եփեսցի, քերեսցէ՝ զնա՝ և ջրով ողողեսցէ: ²⁹ Ամենայն արու քահանա-
 31 յիցն կերիցէ՝ զայն. սրբութիւն սրբութեանց է Տեառն: ³⁰ Եւ յամենայն
 վասն մեղաց յորոց մտանիցէ յարենէ նոցա 'ի խորանն վկայութեան
 քաւել՝ 'ի սրբութիւնսն՝ մի՝ կերիցի, այլ հրով այրեսցի:

10 Այլք. Եւ հանցէ 'ի սեղանոյն՝ զոր: **18 Այլք.** Կերիցեն զնա.. 'ի պողոյ անրի Տեառն: **20 Այլք.** Եւ զկէս նորա երեկուն: **22 Այլք.** Յորդւոց իւրոց արասցէ զայն: **25 Այլք.** Խօսեանց ընդ Ահարոնի և: *Ի լուս.* Վասն մեղուցելոյն: 'ի փեղոջ. *հանաճայն սակարոց 'ի բնաբ':* Այլք. Սպանցեն և զվասն մեղացն: **27 Ոմանք.** Եւ յոյր ձորձոյ վերայ.. լուսաց՝ 'ի սուրբ փեղոջ: Եւ անօթ կաւեղէն:

¹ Եւ այս օրէն իցէ խոյին՝ որ վասն յանցանացն իցէ. զի սրբութիւն **7**
 սրբութեանց է: ² Ի տեղուոջ ուր սպանանիցեն զողջակէզսն, սպանցեն **2**
 և զխոյն յանցանաց առաջի Տեառն. և զարիւնն հեղցէ՛ առ յարակաւ
 սեղանոյն ողջակիզաց շուրջանակի: ³ Եւ զամենայն ճարպ նորա առցէ, **3**
 և զմկանն. և զճարպ թաղանթ քաղորթին. և զամենայն ճարպ փորո-
 փոյն. ⁴ և զերիկամունսն զերկոսին. և զճարպն որ ՚ի վերայ նոցա առ **4**
 մասնամբքն. և զլերդաբոյրսն երիկամամբքն հանդերձ կորզեսցէ: ⁵ Եւ **5**
 հանցէ զայն քահանայն ՚ի սեղանն պտուղ Տեառն՝ զի վասն յանցանաց
 է: ⁶ Ամենայն արու քահանայիցն կերիցեն զայն. ՚ի սուրբ տեղուոջ կերի- **6**
 ցեն զայն, քանզի սրբութիւն սրբութեանց է: ⁷ Որպէս զվասն մեղացն՝ **7**
 նոյնպէս զվասն յանցանացն. օրէն՝ մի և նոյն կացցէ նոցա. և քահա-
 նայն որ քաւիցէ նովա՝ նմա՛ լիցի:

ԺԵ ⁸ Եւ քահանայն՝ որ մաքուցանիցէ զողջակէզս ինչ մարդոյ, մորթ **8**
 ողջակիզին զոր մաքուցանիցէ՝ նմա՛ լիցի: ⁹ Եւ ամենայն զոհ որ գոր- **9**
 ծիցի ՚ի թոնրի. և ամենայն որ գործիցի ՚ի կասկարայս՝ կամ ՚ի տա-
 պակի, քահանային՝ որ մաքուցանիցէ զայն՝ եղիցի: ¹⁰ Եւ ամենայն զոհ **10**
 զանգեալ իւղով՝ և որ չիցէ զանգեալ, ամենեցուն որդոցն Ահարոնի
 իւրաքանչիւր ումեք եղիցի հասարակաց: ¹¹ Այս օրէն է զոհիցն փրկու- **11**
 թեան՝ զոր մաքուցանիցեն Տեառն: ¹² Իսկ եթէ վասն զոհութեան մա- **12**
 քուցանիցէ զայն. մաքուցէ՛ վասն զոհի զոհութեանն պանս բաղարջս
 ՚ի նաշիոյ զանգեալ իւղով, և քաքարս բաղարջս օծեալ իւղով, և նաշի **13**
 զանգեալ իւղով. շօթիք բաղարջ ¹³ հացի մաքուցէ զպարարագն **13**
 իւր, ՚ի վերայ զոհին զոհութեան և փրկութեան. և մաքուցէ մի՛ ինչ
 յամենայն պարարագաց իւրոց նուէր Տեառն. ¹⁴ և այն քահանային **14**
 որ հեղուցու զարիւնն՝ փրկութեան եղիցի: Եւ մի՛ն զոհին զոհութեան
 փրկութեան՝ նորին լինիցի. ¹⁵ յորում աւուր պարարագիցի՝ կերիցի. և **15**
 մի՛ թողուցուն ՚ի նմանէ յայգ:

ԺԶ ¹⁶ Եւ եթէ կաման որ ուխարս մաքուցանիցէ Տեառն զպարարագն իւր. **16**
 յաւուր յորում մաքուցանիցէ զոհն՝ կերիցի, և ՚ի վաղիւն. և մնացեալն
 ՚ի մսոյ զոհին ¹⁷ մինչև յօրն երրորդ՝ հրով այրեսցի: ¹⁸ Ապա թէ ու- **17, 18**
 րեւով ուրիցի ՚ի մսոյ զոհին փրկութեան իւրոյ յաւուրն երրորդի. մի՛
 լինիցի ընդունելի մաքուցանելեացն, և մի՛ համարեսցի նմա այն. քան-
 զի ապա՛խար և պղծութիւն է. և անձն՝ որ կերիցէ ՚ի նմանէ, մեղս առնիցէ:
¹⁹ Եւ միս՝ որ մերձեսցի յամենայն պղծութիւնս, մի՛ կերիցի, այլ հրով այ- **19**
 րեսցի. ամենայն սուրբ կերիցէ զմիսն:

ԺԷ ²⁰ Եւ անձն՝ որ կերիցէ ՚ի զոհէ փրկութեանն որ իցէ Տեառն. և պղծու- **20**
 թիւն նորա ՚ի նմա՛ իցէ, կորիցէ՛ անձն այն ՚ի ժողովրդէնէ իւրմէ: ²¹ Եւ **21**
 անձն՝ որ մերձեսցի յամենայն իրս պղծութեան. ՚ի պղծութիւնս մարդոյ՝

7. 1 Այլք. Օրէն է խոյին: **2 Այլք.** Սեղանոյն շուրջանակի: **3 Ոմանք.** Եւ զմկանն, և զամենայն զճարպ: **6 Յօրինակին պակասէր.** Կերիցեն զայն. ՚ի սուրբ տեղուոջ կերիցեն զայն. քանզի: **7 Այլք.** Նոյնպէս և զվասն յանցա՛: **8 Այլք.** Նմա եղիցի: Եւ ամենայն զոհ: **10 Այլք.** Որդոցն Իսրայէլի իւրաքանչիւր... հասարակ: (11) Այս օրէն: **14 Այլք.** Փրկութեան լինիցի: **16 Այլք.** Մաքուցանիցէ զզոհն՝ կերիցի. և ՚ի վաղիւ անդր մնացեալն ՚ի մսոյ: **Ոսկան.** Մնացեալն ուրիցի ՚ի մսոյ: **18 Ոսկան.** Ապա թէ ուր... ուրիցէ: **Այլք.** Ի նմանէ, մեղս առցէ:

կամ յանասնոց պղծոց, կամ յամենայն զարշելի՛ պղծոց, և կերիցէ ՚ի մտոյ զոհին փրկութեան որ իցէ Տեառն, կորիցէ անձն այն ՚ի ժողովրդենէ իւրմէ:

22, 23 ²² Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ²³ Խօսեաց ընդ որդիսդ Իսրայելի և ասասցես. **Զ**ամենայն ճարպ զարջատոյ և զոչխարի և զայծեաց մի՛ ուրիցէք: ²⁴ Եւ ճարպ մեռելոտոյ և զազանաբեկաց՝ լինիցի յամենայն գործ. բայց ՚ի կերակուր՝ մի՛ ուրիցի: ²⁵ Եւ ամենայն որ ուրիցէ ՚ի ճարպոյ անասնոց. զոր մաքուցանիցէք պտուղ Տեառն, կորիցէ՛ անձն այն ՚ի ժողովրդենէ իւրմէ:

26 ²⁶ Զամենայն արիւն մի ուրիցէք յամենայն բնակութիւնս ձեր, ՚ի թռչնոց և յամենայն անասնոց: ²⁷ Ամենայն անձն որ կերիցէ արիւն՝ կորիցէ՛ ՚ի ժողովրդենէ իւրմէ:

28, 29 ²⁸ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ²⁹ Խօսեաց ընդ որդիսդ Իսրայելի՝ և ասասցես. **Որ** մաքուցանիցէ զոհ փրկութեան Տեառն. ածցէ՛ զպապարագն իւր Տեառն ՚ի զոհէ փրկութեան իւրոյ: ³⁰ Ձենք նորա մաքուցեն պտուղ Տեառն. զճարպ երբծոյն, և զլերդաբոյսն երկկամամբքն հանդերձ մաքուցէ դնել առաջի Տեառն. ³¹ և հանցէ՛ զայն քահանայն ՚ի սեղանն: Եւ եղիցի երբուծն Ահարոնի և որդոց նորա. ³² և զերին զաջոյ՝ փայցէք հան քահանային ՚ի զոհից փրկութեան ձերոյ: ³³ **Որ** մաքուցանիցէ զարիւնն փրկութեան և զճարպն առ ՚ի յորդոցն Ահարոնի, նորա՛ լիցի երին աջոյ ՚ի մասն: ³⁴ Զի զերբուծն վերադրաց և զերին նուիրաց՝ առի՛ ես յորդոցն Իսրայելի ՚ի զոհիցն փրկութեան ձերոյ. և ետու զայն Ահարոնի քահանայի և որդոց նորա. օրէն յաւիտենական յորդոցն Իսրայելի:

35 ³⁵ Այս օծումն է Ահարոնի և որդոց նորա ՚ի պարզոցն Տեառն. յաւուր յորում մաքուցանէր զնոսա Տեառն. որպէս պապուիրեաց Տէր փայլ նոցա, ³⁶ յաւուր յորում օծ զնոսա յորդոցն Իսրայելի. օրէն յաւիտենական յազգս նոցա: ³⁷ Այս օրէն է ողջակիզացն, և զոհից, և վասն մեղացն, և վասն յանցանաց, և վասն կապարմանն, և զոհին փրկութեան: ³⁸ **Որպէս** պապուիրեաց Տէր Մովսիսի ՚ի լերինն Սինայ. յաւուր յորում պապուիրեաց Տէր որդոցն Իսրայելի, մաքուցանել զպապարագս իւրեանց առաջի Տեառն յանապարհին Սինայ:

8, 2 ¹ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ² Ան զԱհարոն և զորդիս նորա, և զպապմուճանս նոցա և զեղն օծութեան. և զգուարակն զվասն մեղաց, և զխոյսն զերկոսին, և զխանն բաղարջաց. ³ և զամենայն ժողովուրդն եկեղեցացուցեն ՚ի դուռն խորանին վկայութեան: ⁴ Եւ արար Մովսէս՝ որպէս հրամայեաց նմա Տէր. և եկեղեցացոյց զժողովուրդն ՚ի խորանն վկայութեան:

5 ⁵ Եւ ասէ Մովսէս ցժողովուրդն. Այս բան է զոր պապուիրեաց Տէր առնել: ⁶ Եւ մաքոյց Մովսէս զԱհարոն և զորդիս նորա. և լուաց զնոսա ջրով. ⁷ և զզեցոյց Ահարոնի զպապմուճանն, և ած ընդ մէջ նորա

21 Այլք. Յամենայն զարշելիս պիղծս: 24 Ունանք. Մեռելոտոց... ՚ի կերակուր մի՛ ուրիցէք: 30 Այլք. Եւ զլերդաբոյսն մաքուցէ: 35 Այլք. ՚Ի պարզոց անրի Տեառն... զնոսա որպէս և պար: 8. 1 *Յօրինակին պակասէր.* Տէր ընդ Մովսիսի:

զկամարն, և արկ գնովա զվրաւակն, և եղ ՚ի վերայ նորա զվակասն. 8
 8 և խառնեաց ՚ի նմա ըսպ գործուածոյ վակասին. և պնդեաց զնա ՚ի 8
 նմա. և եղ ՚ի վերայ նորա գրախարակն, և եղ ՚ի վերայ քախարակին
 զՅանդիմանութիւնն և զՃշմարտութիւն: 9 Եւ եղ ՚ի վերայ գլխոյ նո- 9
 րա զխոյրն. և եղ ՚ի վերայ խորին յերեսաց կողմանէ զթիթեղնն ոսկի
 զնուիրեպն և զուրբ. որպէս պարուիրեաց Տէր Մովսիսի: 10 Եւ առեալ 10
 Մովսիսի յիւղոյն օծութեան՝ ցանեաց ՚ի վերայ սեղանոյն եւթն ան-
 ցամ. 11 և օծ զսեղանն, և սրբեաց զնա, և զամենայն սպաս նորա: Եւ 11
 զաւագանն և զխարիսխս նորա. և սրբեաց զնոսա. և օծ զխորանն և
 զամենայն ինչ որ ՚ի նմա, և սրբեաց զնա: 12 Եւ արկ Մովսէս յիւղոյն 12
 օծութեան ՚ի գլուխն Ահարոնի և օծ զնա, և սրբեաց զնա: 13 Եւ մարոյց 13
 Մովսէս զորդիսն Ահարոնի և զգեցոյց նոցա զպարմուճանսն. և ամ ընդ
 մէջ նոցա զկամարսն, և եղ նոցա զխոյրսն. որպէս և հրամայեաց Տէր
 Մովսիսի: 14 Եւ մարոյց Մովսէս զգուարակն զվասն մեղացն. և եղին 14
 Ահարոն և որդիք նորա զձեռս իւրեանց ՚ի վերայ գլխոյ զուարակին
 մեղաց և սպան զնա. 15 և առ Մովսէս յարենէ անփի, և եղ ՚ի վերայ 15
 եղջերաց սեղանոյն շուրջանակի մաքամբ իւրով. և սրբեաց զսեղանն.
 և զարիւնն եհեղ առ յաբակաւ սեղանոյն: 16 Եւ սրբեաց զնա առնել 16
 քաւութիւն ՚ի վերայ նորա. և առ զամենայն զճարպ փորոպոյն, և զ-
 լերդաբոյթն և զերկոսին զերիկամունսն, և զամենայն ճարպն որ ՚ի
 վերայ նոցա, և եհան Մովսէս ՚ի սեղանն: 17 Եւ զգուարակն՝ և զկաշի 17
 նորա, և զմիսն և զապաւառն այրեաց հրով արտաքոյ բանակին. որպէս
 հրամայեաց Տէր Մովսիսի: 18 Եւ մարոյց Մովսէս զխոյն որ յողջակէզ. և 18
 եղին Ահարոն և որդիք նորա զձեռս իւրեանց ՚ի վերայ գլխոյ խոյին. 19 և 19
 սպան Մովսէս զխոյն. և եհեղ զարիւնն շուրջ զսեղանովն. 20 և զխոյն 20
 յօշեաց անդամ անդամ. և առ Մովսէս զգլուխն և զանդամաթիւն, և
 զճարպն և զբաղիրթն և զոտսն, 21 և լուաց ջրով: Եւ եհան Մովսէս 21
 զխոյն ողջոյն ՚ի սեղանն՝ ողջակէզ ՚ի հոպ անուշից Տեառն, քանզի
 պտուղ Տեառն է. որպէս հրամայեաց Տէր Մովսիսի: 22 Եւ մարոյց Մով- 22
 սէս զխոյն երկրորդ՝ զխոյն կապարման, և եղին Ահարոն և որդիք նորա
 զձեռս իւրեանց ՚ի վերայ գլխոյ խոյին. 23 և սպանին զնա: Եւ առ Մովսէս 23
 յարենէ նորա, և եղ ՚ի վերայ բլլթակի աջոյ ունկանն Ահարոնի, և ՚ի
 վերայ ծայրի աջոյ ձեռին նորա, և ՚ի վերայ ծայրի աջոյ ոտին նորա:
 24 Եւ մարոյց Մովսէս զորդիսն Ահարոնի. և եղ Մովսէս յարենէ անփի 24
 ՚ի վերայ բլլթակաց աջուց ականջաց նոցա, և ՚ի վերայ ծայրից աջուց
 ձեռաց նոցա, և ՚ի վերայ ծայրից աջուց ոտից նոցա. և եհեղ Մովսէս
 զարիւնն շուրջ զսեղանովն: 25 Եւ առ զճարպն և զմկանն. և զճարպն 25
 որ ՚ի վերայ քաղորթին, և զլերդաբոյթն, և զերիկամունսն զերկոսին. և
 զճարպն որ ՚ի վերայ նոցա, և զերին աջոյ: 26 Եւ ՚ի խանէն կապարման 26
 որ կայր առաջի Տեառն, առ պան մի բաղարջ, և պան մի յիւղոյ անփի, և

10 Այլք. Յանեաց ՚ի վերայ սեղանոյն: 11 Յօրինակին. Եւ սրբեաց զնա և օծ. այլ ՚ի լուս. ուղղագրեալ ղնի՝ զնոսա, համաձայն այլոց ՚ի բնաք: 17 Բազումք. Որպէս և հրամայ: 21 Այլք. Ողջակէզ որ ՚ի հոպ անուշից. քանզի պտուղ: 24 Ի լուս. Բլլթակաց աջուց ակնջաց նոցա: 25 Ի լուս. Ջճարպն և զմկանն:

27 եղ 'ի վերայ ճարպոյն և 'ի վերայ երոյն աջոյ. ²⁷ և եղ զամենայն 'ի վերայ ձեռացն Ահարոնի, և 'ի վերայ ձեռաց որդւոց նորա. և մաքոյց զայն
 28 նուէր առաջի Տեառն: ²⁸ Եւ առ զայն Մովսէս 'ի ձեռաց նոցա, և եհան 'ի սեղանն յողջակէզ կապարման, որ է 'ի հո'ր անուշից պտուղ Տեառն.
 29 որպէս պապուիրեաց Տէր: ²⁹ Եւ առեալ Մովսիսի զերբուծն՝ եհան նուէր առաջի Տեառն 'ի խոյէ անբի կապարման. և եղև Մովսիսի 'ի մանն,
 30 որպէս և պապուիրեաց Տէր Մովսիսի: ³⁰ Եւ առեալ Մովսիսի յիւղոյն օծութեան, և յարենէն որ 'ի վերայ սեղանոյն՝ ցանեաց զԱհարոնի և
 31 զպապմուծանօք նորա, և զորդուք նորա՝ և զպապմուծանօք նոցա. ³¹ և սրբեաց զԱհարոն և զպապմուծանս նորա. և զորդիս նորա և զպապմուծանս որդւոց նորա ընդ նմա: Եւ ասէ Մովսէս զԱհարոն և զորդիս նորա. Եփեցէք զմիսդ 'ի սրահի խորանին վկայութեան 'ի սուրբ տեղոջ, և անդ ուրիցէք զայն. և զպա'նսն որ 'ի խանի կապարմանն իցեն. զոր օրինակ հրամայեաց ինձ Տէր՝ և ասէ. Ահարոն և որդիք նորա կերիցեն
 32, 33 զայն: ³² Եւ զնշխար հացի և մսոյ՝ հրով այրեսջիք: ³³ Եւ 'ի դրանէ խորանին վկայութեան մի՛ ելանիցէք զեւթն օր. մինչև յօրն լրման աւուրց կապարմանն ձերոյ. զի զեւթն օր լցցէ զձեռս ձեր. ³⁴ որպէս և արարն յաւուրն յայնմիկ. որպէս պապուիրեաց Տէր առնել, առ 'ի քաւելոյ վասն
 35 ձեր: ³⁵ Եւ առ դրան խորանին վկայութեան նսփիցիք զեւթն օր, զցայգ և զցերեկ. և պահեսջիք զպահպանութիւնս Տեառն զի մի՛ մեռանիջիք. զի ա'նպէս պապուիրեաց ինձ Տէր: ³⁶ Եւ արար Ահարոն և որդիք նորա զամենայն զբանս՝ զոր պապուիրեաց Տէր Մովսիսի:

9 ¹ Եւ եղև յաւուրն ութերորդի. կոչեաց Մովսէս զԱհարոն և զորդիս ԻԴ
 2 նորա և զծերակոյսն Իսրայէլի. և ասէ Մովսէս զԱհարոն. ² Առ դուքեզ զուարակ մի յանդոյ վասն մեղաց. և խոյ յողջակէզ անարար.
 3 և մաքո՛ր զնսա առաջի Տեառն: ³ Եւ ընդ ծերակոյսր որդւոցն Իսրայէլի խօսեսցին և ասացես. Առէք դուք ձեզ նոխազ մի յայծեաց վասն
 4 մեղաց. և խոյ, և զուարակ, և զառն փարևոր, յողջակէզ անարար: ⁴ Եւ զուարակ և խոյ, յողջակէզ փրկութեան առաջի Տեառն. և զո՛հ նաշիհ զանգեալ իւղով. զի ա'յսօր երևեսցի Տէր 'ի միջի ձերում: ⁵ Եւ առի՛ն որպէս և հրամայեաց Մովսէս առաջի խորանին վկայութեան. և մաքեան
 6 ամենայն ժողովորդքն, և կացին առաջի Տեառն: ⁶ Եւ ասէ Մովսէս. Այս
 7 բան է՝ զոր ասաց Տէր առնել, և երևեսցին 'ի ձեզ փառք Տեառն: ⁷ Եւ ասէ Մովսէս զԱհարոն. Մաքի՛ր առ սեղանն, և արա՛ զվասն մեղացն քո, և զողջակէզն քո. և քաւեա՛ վասն քո և փան քո: Եւ արա՛ զպապարագս ժողովրդեան քոյ, և քաւեա՛ վասն նոցա. որպէս պապուիրեաց Տէր Մովսիսի: ⁸ Եւ մաքեաւ Ահարոն առ սեղանն, և սպան զզուարակն զվասն
 9 մեղացն իւրոց: ⁹ Եւ մաքուցին որդիքն Ահարոնի զարիւնն առ նա. և եթաց զմաքն իւր յարեանն. և եղ 'ի վերայ եղջերաց սեղանոյն. և
 10 զարիւնն եհեղ առ յարակաւ սեղանոյն. ¹⁰ և զճարպն և զերիկամունսն, և զլերդաբոյոյն, զվասն մեղացայոյն եհան 'ի սեղանն, որպէս պապու-

29 Այլք. Զերբուծն, և եհան: 31 Բազումք. Կապարմանն իցէ, զոր օ՛: 9. 1 Ոսկան. Եւ եղև յաւուրն եօթներորդի: 3 Այլք. Եւ ընդ ծերակոյսն Իսրայէլի խօ՛: 9 Այլք. Զմաքն յարեանն:

իրեաց Տէր Մովսիսի: ¹¹ Եւ զմիսն և զկաշին այրեցին հրով արքա- 11
քոյ բանակին: ¹² Եւ սպան զողջակէզն. և մաքուցին որդիքն Ահարոնի 12
զարիւնն առ նա. և եհեղ շուրջ զսեղանովն: ¹³ Եւ զողջակէզն մաքուցին 13
առ նա անդամ անդամ, և զգլուխն. և եղ 'ի վերայ սեղանոյն: ¹⁴ Եւ լու- 14
աց զքաղիորթն և զուսն ջրով, և եղ 'ի վերայ ողջակիզին 'ի սեղանն:
¹⁵ Եւ մաքուցին զպարարագ ժողովրդեանն. և ա՛ռ զնոխազն զվասն 15
մեղաց ժողովրդեանն. և սպա՛ն զնա իբրև զառաջինն: ¹⁶ Եւ մաքոյց 16
զողջակէզն, ¹⁷ և արար զնա որպէս և օրէ՛ն էր. և մաքոյց զգոհն, և 17
եկից զձեռս 'ի նմանէն, և եղ 'ի վերայ սեղանոյն՝ ուրոյն յառասօրին
ողջակիզէն: ¹⁸ Եւ սպան զգուարակն և զխոյն զոհի փրկութեան ժողո- 18
վրդեանն. և մաքուցին որդիքն Ահարոնի զարիւնն առ նա. և եհեղ
զայն շուրջ զսեղանովն: ¹⁹ Եւ զճարպն որ 'ի զուարակէն և 'ի խոյէն, 19
և զմկանն. և զճարպ թաղանթ քաղորթին. և զերկոսին երկկամունսն
ճարպովին, և զլերդաբոյթն և զերբուծն: ²⁰ Եւ եղին զճարպն 'ի վերայ 20
երբձոցն. և հանին զճարպն հանդերձ երբձովքն. և եղին զճարպն 'ի
վերայ սեղանոյն: ²¹ Եւ զերբուծան և զերին աջոյ նուիրեաց նուէր առաջի 21
Տեառն, որպէս պարուիրեաց Տէր Մովսիսի: ²² Եւ ամբարձեալ Ահարո- 22
նի զձեռս իւր 'ի վերայ ժողովրդեանն՝ և օրհնեաց զնոսա. և էջ արար
զվասն մեղացն, և զողջակէզան և զփրկութեանն: ²³ Եւ մփին Մովսէս և 23
Ահարոն 'ի խորանն վկայութեան, և ելեալ անփի օրհնեցին զամենայն
ժողովուրդն: Եւ երևեցան փառք Տեառն ամենայն ժողովրդեանն: ²⁴ Եւ 24
ել հուր 'ի Տեառնէ, և եկեր զամենայն որ ինչ կայր 'ի վերայ սեղանոյն.
զողջակէզն, և զճարպն. և երես ամենայն ժողովուրդն, և զարհուրեցան
անկան 'ի վերայ երեսաց իրեանց:

ԻԵ ¹ Եւ առեալ երկուց որդոցն Ահարոնի, Նաբադայ և Աբիուդայ զիւ- 10
րաքանջիւր բուրուառ՝ եղին 'ի նոսա հուր, և արկին խոնկս, և մաքուցին
առաջի Տեառն հուր օտար. զոր ոչ հրամայեաց նոցա Տէր: ² Եւ ել 2
հուր 'ի Տեառնէ և եկեր զնոսա. և մեռան առաջի Տեառն: ³ Եւ ասէ 3
Մովսէս ցԱհարոն. Այս է զոր ասաց Տէր. ասէ. 'Ի մերձատրս իմ
սրբեցայց, և առաջի ամենայն ժողովրդեան իմոյ փառատրեցայց: Եւ
սարջացաւ Ահարոն: ⁴ Եւ կոչեաց Մովսէս զՄիսադայի և զԵ՛ղիսափան 4
զորդիս Եզիելի, զորդիս հօրեղբօր Ահարոնի, և ասէ ցնոսա. Մարիք
և բարձէք զերբարս ձեր, հանդերձ պարմունճանօքն իրեանց յերեսաց
սրբութեանցդ՝ արքաքոյ քան զբանակն: ⁵ Մարեան և բարձին զնոսա՝ 5
հանդերձ պարմունճանօքն իրեանց արքաքոյ բանակին. զորօրինակ
ասաց Մովսէս: ⁶ Եւ ասէ Մովսէս ցԱհարոն, և ցԵղիազար, և ցԻթամար 6
որդիսն նորա մնացեալս. Զգլուխս ձեր մի՛ սպախուրէք, և զհանդերձս
ձեր մի՛ պարառէք, զի մի՛ մեռանիցիք. և 'ի վերայ ժողովրդեանդ լինիցի

10 Ոսկան. Զվասն մեղաց եհան 'ի: **11 Յօրինակին սրակասէր.** Այրեցին հրով արքաքոյ բա՛: **19 Այլք.** Եւ զլերդաբոյթն: (20) Եւ եղին զճարպն: **24 Այլք.** Եւ եկեր որ ինչ կայր... և զարհուրեցաւ, և անկան: *Յօրինակին.* հուրն կարմրադեղով նշանակի: **10. 1 Յօրինակին.** Նաբաթայ և Աբիուդայ: *Ուր և՛* հուր օտար կարմրով է. որպէս և 'ի յաջորդ համարին՝ հուր, և յեւր այնորիկ բանն՝ 'ի մերձատրս իմ սրբեցայց: **3 Այլք.** Ամենայն ժողովրդեանն փառատրեցայց: **4 Ի լու՛.** Զմիսադայի: *Այլք.* Որդիս Ոզիելի:

բարկութիւն: Բայց եղբարք ձեր և ամենայն փունդ Իսրայելի՝ լացցեն
7 զիրայրեացան որ այրեցան ՚ի Տեառնէ: ⁷ Եւ ՚ի դրանէ խորանիդ վկա-
յութեան մի՛ ելանիցէք, զի մի՛ մեռանիցիք. զի եւղն օծութեան որ ՚ի
Տեառնէ՝ ՚ի վերայ ձեր է: Եւ արարին ըստ բանին Մովսիսի:

8, 9 ⁸ Խօսեցաւ Տէր ընդ Ահարոնի՝ և ասէ. ⁹ Գինի՝ և ցքի՝ մի՛ ըմպիցէք ԻԶ
դու և որդիք քո ընդ քեզ՝ յորժամ մփանիցէք ՚ի խորանն վկայութե-
ան, կամ յորժամ մերձենայցէք ՚ի սեղանն. զի մի՛ մեռանիցիք. օրէն
10 յաիփրենական յազգս ձեր. ¹⁰ զպտել՝ ՚ի մէջ սրբոց և պղծոց, և ՚ի մէջ
11 պարկեշտից՝ և անպարկեշտից. ¹¹ և իմացուցանել Իսրայելի զամենայն
զօրէնս՝ զոր խօսեցաւ Տէր ընդ նոսա ՚ի ձեռն Մովսիսի:

12 ¹² Եւ ասէ Մովսէս ցԱհարոն, և ցԵղիազար և ցԻթամար ցորդիս ԻԷ
նորա ցմնացեալս. Առէք զզոհն մնացեալ ՚ի պտղոց անփի Տեառն, և
13 կերայք բաղարջ առաջի սեղանոյն. զի սրբութիւն սրբութեանց է: ¹³ Եւ
կերիջիք զայն ՚ի սուրբ փեղոջ. զի օրէն քեզ լինիցի այն, և օրէն որ-
դոց քոց ՚ի պտղոցն Տեառն. զի այնպէս հրամայեալ է ինձ Տեառն:
14 ¹⁴ Եւ զերբում նուիրին, և զերի հասին կերիջիք ՚ի սուրբ փեղոջ դու՝
և որդիք քո և փուն քո ընդ քեզ. զի օրէն քեզ է այն, և օրէն որ-
15 դոց քոց փուսա՝ ՚ի զոհից փրկութեան որդոցն Իսրայելի: ¹⁵ Զերի՛ն
հասի՝ և զերբում նուիրի ՚ի վերայ ընծայից ճարպոյն, մաքուսցեն նու-
էր նուիրել առաջի Տեառն. և եղիցի քեզ և որդոց քոց և դստերաց
քոց ընդ քեզ՝ օրէն յաիփրենական. զորօրինակ հրամայեաց Տէր Մով-
16 սիսի: ¹⁶ Եւ զնոխազն զվասն մեղաց խնդրելով խնդրեաց Մովսէս. և
այն՝ էր այրեցեալ: Եւ բարկացաւ Մովսէս Եղիազարու և Իթամարայ
17 որդոցն Ահարոնի մնացելոց՝ ¹⁷ և ասէ. Ընդէի ո՛չ կերայք զայն ՚ի սուրբ
փեղոջ. զի սրբութիւն սրբութեանց է. և զայն ետ ձեզ ուրել. զի
բառնայցէք զմեղս ժողովրդեանն. և առնիցէք քաւութիւն վասն նոցա
18 առաջի Տեառն. ¹⁸ քանզի ո՛չ եմուտ յարենէ նորա ՚ի սրբութիւնն յանդի-
ման երեսացն ՚ի ներքս: Արդ՝ կերայք զնա ՚ի սուրբ փեղոջ՝ զորօրինակ
19 հրամայեցաւ ինձ: ¹⁹ Խօսեցաւ Ահարոն ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. Զի թէ
այսօր մաքուցին զվասն մեղացն իւրեանց պապարագ, և զողջակէզս
իւրեանց առաջի Տեառն. և այսպիսի անցք անցին ընդ իս, և ուրիցեն
20 այսօր զվասն մեղացն, զուցէ չլինիցի՛ հաճոյ առաջի Տեառն: ²⁰ Եւ լուաւ
Մովսէս՝ և հաճոյ թուեցաւ նմա:

11, 2 ¹ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի և ընդ Ահարոնի՝ և ասէ. ² Խօսեցարո՛ք ԻԸ
ընդ որդիսդ Իսրայելի՝ և ասացէք. Այս անասունք են զոր ուրիցէք յա-
3 մենայն անասնոց որ են ՚ի վերայ երկրի: ³ Զամենայն անասուն թաթա-
հերձ և կճղակաւոր, որոյ յերկուս բաժանեալ իցեն թաթքն՝ և որոճիցէ,
4 յանասնոց՝ զայն կերիջիք: ⁴ Բայց յայնցանէ մի՛ ուրիցէք, որք որոճիցեն
և կճղակահերձ ո՛չ իցեն: Ո՛նդպ զի որոճայ՝ և թաթն ո՛չ բաժանի, պի՛հձ

10 Այլք. Զաբանել ՚ի մէջ սրբոց: 12 Յօրինակին. Յորդիս նոցա զմնացեալս: 13 Այլք.
՚Ի պտղոց անփի, զի որպէս հրամայեալ է ինձ Տեառն: Զերբում զնուի՛: 14 Յօրինակին
պակասէր. Եւ որդիք քո և փուն քո ընդ քեզ: 15 Այլք. ՚Ի վերայ ընծայիցն ճարպոց:
17 ՚Ի լուս՛. Ոչ կերայք զվասն մեղացն ՚ի սուրբ փեղոջ. համաձայն այլոց ՚ի բնար՛:
Այլք. Եւ զայն ետու ձեզ: 19 Այլք. Զվասն մեղացն իւրեանց, և զողջակէզս իւրեանց:

իցէ նա ձեզ: ⁵ Եւ նապաստակ զի որոճայ՝ և թաթն ո՛չ բաժանի՝ պիհ՞ծ 5
 իցէ նա ձեզ: ⁶ Եւ ճագար զի որոճայ՝ և թաթն ո՛չ բաժանի՝ պիհ՞ծ իցէ նա 6
 ձեզ: ⁷ Եւ խոզ՝ զի թաթահերձ է՝ և կճղակս ունի՝ և որոճայ ո՛չ, պիհ՞ծ իցէ 7
 նա ձեզ: ⁸ Ի մտոյ նոցա մի՛ ուրիցէք, և ՚ի զէշ նոցա մի՛ մերձենայցէք. 8
 քանզի պիհ՞ծ իցէ ձեզ այն:

ԻԹ ⁹ Եւ այն է գոր ուրիցէք՝ յամենայնէ որ ՚ի ջուրս իցեն: Ամենայնի որոյ 9
 իցեն թևք և թեփ՝ ՚ի ջուրս և ՚ի ծովս և ՚ի վրակս, զայնս ուրիցէք: ¹⁰ Եւ 10
 ամենայնի որոյ ո՛չ իցեն թևք և թեփ՝ ՚ի ջուրս և ՚ի ծովս և ՚ի վրակս, մի՛
 ուրիցէք, յամենայնէ գոր ջուրքն բղիսիցեն, և յամենայն շնչոյ կենդանոյ
 որ ՚ի ջուրս. քանզի պիհ՞ծ է այն, պիհ՞ծ լինիցի ձեզ. ¹¹ ՚ի մտոց նոցա մի՛ 11
 ուրիցէք, և ՚ի մեռելոց նոցա զարշեսջիք: ¹² Զի ամենայնի որոց ո՛չ իցեն 12
 թևք և թեփ՝ որ ՚ի ջուրս իցեն, պիհ՞ծ իցէ ձեզ այն:

Լ ¹³ Եւ այն իցեն ՚ի թռչնոց՝ յորոց զարշիջիք, և ո՛չ ուրիցի՝ այլ պիհ՞ծ 13
 իցէ ձեզ: Արծուի, և պասկուճ, և գեարարծուի, ¹⁴ և անգղ, և ցին, և որ ինչ 14
 նման իցէ նոցա, ¹⁵ և ագռաւ, և որ ինչ նման իցէ նմա, ¹⁶ և ջայլեսամն, 15, 16
 և բու, և որոր, և որ ինչ նման իցէ նոցա, ¹⁷ և բազէ, և որ ինչ նման 17
 իցէ նմա. և հաւապափիր, և հողամաղ, ¹⁸ և քաջահաւ, և սոխակ, և 18
 հաւալուսն, և կարափ, ¹⁹ և արագիլ, և քարարդ, և որ ինչ նման իցէ 19
 նոցա. և յոպոպ, և չիղջ:

ԼԱ ²⁰ Եւ ամենայն զեռուն թռչուն՝ որ գնայցէ ՚ի ջորս, պիհ՞ծ լիցի ձեզ: 20
²¹ Այլ զայն ուրիցէք ՚ի զեռնոց թռչնոց որ գնայցեն ՚ի ջորս. որոյ իցեն 21
 կարթթ ՚ի վերոյ քան զոլսն. ոսպոսպել նոքօք յերկրէ: ²² Եւ այն իցեն 22
 գոր ուրիցէք ՚ի նոցանէ զջորեակդ, և որ ինչ նման է նմա. և զխարագուլ,
 և որ ինչ նման է նմա. և զմարախ, և որ ինչ նման է նմա. և զօճամարար,
 և որ ինչ նման իցէ նմա:

ԼԲ ²³ Ամենայն զեռուն թռչնոց, որ իցեն ջորք ուրք, պիհ՞ծ իցէ ձեզ, մի՛ 23
 նոքօք պղծիցիք. ²⁴ ամենայն որ մերձենայցէ ՚ի մեռեալ նոցա՝ պիհ՞ծ 24
 լինիցի մինչև ցերեկոյ: ²⁵ Եւ ամենայն որ բառնայցէ զմեռեալ նոցա՝ լու- 25
 ասցէ՛ զձորձս իւր, և պիհ՞ծ լիցի մինչև ցերեկոյ: ²⁶ Յամենայն անասնոց 26
 որ կճղակահերձ իցէ և մագիլս սփռիցէ, և որոճիցէ ո՛չ պիհ՞ծ լիցի ձեզ
 այն ամենայն. և որ մերձեսցի ՚ի մեռեալ նոցա՝ պիհ՞ծ լիցի մինչև
 ցերեկոյ: ²⁷ Եւ ամենայն որ գնայցէ ՚ի ձեռս իւր, յամենայն զազանաց որ 27
 գնայցէ ՚ի ջորս, պիհ՞ծ լիցի ձեզ այն. ամենայն որ մերձեսցի ՚ի մեռեալ
 նոցա՝ պիհ՞ծ լիցի մինչև ցերեկոյ: ²⁸ Եւ որ բառնայցէ ՚ի մեռելոյ նոցա, 28
 լուսացէ՛ զձորձս իւր, և պիհ՞ծ լիցի մինչև ցերեկոյ. զի այն ամենայն
 պիհ՞ծ իցէ ձեզ: ²⁹ Եւ այն իցէ ձեզ պիհ՞ծ յամենայն սողնոց՝ որ սողին 29
 ՚ի վերայ երկրի. աքիս, և մուկն, և փիպեռն, յոսփին, ³⁰ և սկնաքիս, և 30
 զեփրնառնձ, և կովաղիաց, և մողէզ, և խլուրդ: ³¹ Այն ամենայն պիհ՞ծ իցէ 31

11. 4 Այլք. Զի որոճայ՝ և կճղակն ո՛չ բաժա՛: 7 Ոմանք. Եւ խոզ.. և ո՛չ որոճայ:
 9 Այլք. Եւ ՚ի ծովս և ՚ի վրակի: 10 Այլք. Եւ յամենայնէ շնչոյ կենդանի: 16 Ոմանք.
 Եւ ջայլամն, և բու: 17 Ոսկրսն. Եւ հաւապափիր: 18 Այլք. Եւ կարապ: 19 Ոմանք. Եւ
 քարարդ... և չեղջ: 20 Այլք. Եւ ամենայն զեռուն թռչնոց... պիհ՞ծ եղիցի ձեզ: 22 Այլք.
 Եւ այն իցէ գոր ուրիցէք: Ոմանք. Եւ զխարագուլս, և որ ինչ: 23 Ոմանք. Որոյ: Իսկ
 ոմանք. որոց իցեն ջորք ուրք: 26 Ոմանք. Եւ մագիլս սփռիցի: 29 Այլք. Որ սողիցին
 ՚ի վերայ: 30 Այլք. Կովաղիայ և մողէզ, և:

32 ձեզ յամենայն սողնոց որ սողին ՚ի վերայ երկրի. ամենայն որ մերձեսցի ՚ի մեռեալ նոցա՝ պիհձ լիցի ձեզ մինչև ցերեկոյ: ³² Եւ յամենայնի յորոյ վերայ անկանիցի ՚ի մեռելոյ նոցա՝ պիհձ լիցի:

33 Յամենայն փայտեղէն անօթոյ, կամ ՚ի հանդերձէ, կամ ՚ի մաշկէ, կամ ՚ի քրձէ. ամենայն անօթ յորում գործ ինչ գործիցի ՚ի նմա, ՚ի ջուր թացցի՝ և պիհձ լիցի մինչև ցերեկոյ, և ապա սուրբ լիցի: ³³ Եւ ամենայն անօթ խեցեղէն, յոր անկանիցի ինչ ՚ի նոցանէն. և որ ինչ ՚ի ներքս կայցէ, պիհձ լիցի, և զայն բեկանիջիք:

34 ³⁴ Եւ ամենայն կերակուր որ ուրիցի, և անկանի ՚ի վերայ նորա ՚ի ջրոյ անտի՝ պիհձ լիցի. և ամենայն ըմպելի որ ըմպիցի յամենայն ամանի՝ պիհձ լիցի: ³⁵ Եւ յամենայն յոր ինչ անկանիցի ՚ի մեռելոյ նոցա՝ պիհձ լիցի: Եւ թոնիրք և կասկարայք՝ քակեսցին. քանզի պղծեալ են, և պիհձք իցեն ձեզ:

36 ³⁶ Բայ՛ յաղբերաց ջրոց, և ՚ի ջրհորոց, և ՚ի ջրակուրաց. որ սուրբ լինիցին ձեզ: Եւ ամենայն որ մերձենայցէ ՚ի պղծութիւնս շնչոյ մեռելոյ նոցա, պիհձ լիցի: ³⁷ Իսկ եթէ անկանիցի ինչ ՚ի մեռելոյ նոցա ՚ի վերայ ամենայն սերման սերմանելոյ, որ սերմանիցի. սուրբ լիցի: ³⁸ Ապա թէ հեղուցու ջուր ՚ի վերայ ամենայն սերման, և անկանիցի ինչ անդր ՚ի մեռելոց նոցա, անսուրբ լիցի ձեզ:

39 ³⁹ Եւ եթէ մեռանիցի ի՛նչ յանասնոց որ ձեզ ուրելի են, որ մերձե- նայցէ ՚ի մեռեալ նոցա՝ պիհձ լիցի մինչև ցերեկոյ: ⁴⁰ Եւ որ բառնայցէ ՚ի մեռելոյ նոցա՝ լուսացէ՛ զձորձս իւր, և պիհձ լիցի մինչև ցերեկոյ: ⁴¹ Եւ ամենայն սողուն որ սողի ՚ի վերայ երկրի, պիհձ լիցի ձեզ, և մի՛ կերիցի: Ամենայն որ սողի ՚ի վերայ որովայնի իւրոյ. ⁴² և ամենայն որ գնայցէ ՚ի չորս, մինչև ցամենայն բազմոտանիս, յամենայն գեռնոց՝ որ գեռայցեն ՚ի վերայ երկրի, մի՛ ուրիցէք. զի պիհձ է այն ձեզ: ⁴³ Եւ մի՛ զարշեցուցանիցէք զանձինս ձեր ամենայն սողնովք, որ սողիցին ՚ի վերայ երկրի. և մի՛ պղծիցիք նոքօք, և մի՛ լինիցիք անսուրբ նոքօք:

44 ⁴⁴ Եւ եւմ Տէր Աստուած ձեր. և սրբիջիք՝ և սուրբք լինիջիք. զի Սուրբ եւմ ես Տէր Աստուած ձեր. և մի՛ պղծիցէք զանձինս ձեր ամենայն գեռնովք՝ որ շարժիցին ՚ի վերայ երկրի: ⁴⁵ Զի եւմ Տէր Աստուած, որ հանի զձեզ յերկրէն Եգիպտացոց լինել ձեզ Աստուած, և եղիջիք սուրբք՝ զի ես սուրբ եմ: ⁴⁶ Այս օրէն լինիցի վասն անասնոց՝ և թռչնոց և ամենայն շնչոյ որ շրջիցի ՚ի ջուրս, և ամենայն շնչոյ որ շրջիցի ՚ի վերայ երկրի: ⁴⁷ Որոշել ՚ի մէջ սրբոյն և ՚ի մէջ անսրբոյն. և խելամո՛տ առնել զորդիսդ Իսրայելի ՚ի մէջ ուրելեացն կենդանաձնաց. և ՚ի մէջ չուրելեացն անասնոց:

12, 2 ¹ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ² Խօսեաց ընդ որդիսն Իս-

31 Այլք. Այն ամենայն պիհձ իցէ ձեզ.. որ սողիցին.. պիհձ լիցի մինչև ցե՛: 32 Այլք. Կամ ՚ի հանդերձոյ: *Յօրինակին*. Գործիցի նմա, ՚ի ջուր: 34 *Ոմանք*. Եւ անկանիցի ՚ի վերայ: 36 *Բազումք*. Բայց յաղբերաց: 38 Այլք. Անդր ՚ի մեռելոյ նոցա: 39 *Բազումք*. Որ ձեր ուրելի են: 40 *Ոսկան յակոյ*. Եւ որ ուրիցէ ՚ի նմանէ, և որ բառ՛: Այլք. Եւ պղծեալ լիցի մինչև: 45 *Բազումք*. Լինել ձեր Աստուած: 47 *Յօրինակին վրիպանօք գրեալ էր*. Ի մէջ ուստերացն կենդանաձնաց:

րայելի՛ և ասասցես ցնոսա. Կի՛ն որ՝ եթէ սերմ առցէ և ծնանիցի արու. պի՛ղծ լիցի գելթն օր, ըսպ ատուրց զափանելոյ դաշտանին իւրոյ պի՛ղծ լիցի: ³ Եւ յաւուրն ութերորդի թլփապեսցէ՛ զմարմին անթլփապութեան նորա: ⁴ Եւ զերեսուն և զերիս ատուրս նսարցի՛ ՚ի սրբութեան արեան իւրոյ: Յամենայն ինչ սուրբ՝ նա մի՛ մերձենայցէ. և ՚ի սրբութիւնն մի՛ մպցէ. մինչև լցցին ատուրք սրբութեան նորա: ⁵ Ապա թէ էգ ծնանիցի՛ պիղծ լիցի գելթն օր ըսպ դաշտանին. և զվաթսուն և զվեց օր նսարցի՛ ՚ի սուրբ արեանն իւրում: ⁶ Եւ յորժամ լնուցուն ատուրք սրբութեան նորա ՚ի վերայ ուստերն՝ կամ դսպերն, աճցէ՛ գառն փարևոր յողջակէզս, և զոյգս աղանւոյ կամ փափրակի վասն մեղաց ՚ի դուռն խորանին վկայութեան առ քահանայն. ⁷ և մսարուսցէ՛ առաջի Տեառն. և քաւեսցէ՛ վասն նորա քահանայն, և սրբեսցէ՛ զնա յաղբերէ արեան նորա: Այս օրէն իցէ այնորիկ՝ որ ծնանիցին արու կամ էգ: ⁸ Ապա թէ ո՛չ գրանիցէ ձեռն նորա բաւական լինել գառամբ՝ առցէ՛ երկուս փափրակս կամ երկուս ձագս աղանեսաց, զմին յողջակէզ՝ և զմնսն վասն մեղաց. և քաւեսցէ՛ վասն նորա քահանայն, և սրբեսցի՛:

ԼԹ ¹ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի և ընդ Ահարոնի՛ և ասէ. ² Մարդոյ ուրուք եթէ լինիցի ՚ի մորթ մարմնոյ իւրոյ նշան սպւոյ, կամ պալար, կամ պաղպաջ, և լինիցի ՚ի մորթ մարմնոյ նորա արած բորոպութեան, եկեսցէ՛ առ Ահարոն քահանայ. կամ առ մի յորդոց նորա քահանայից: ³ Եւ փեսցէ՛ քահանայն զարածն, ՚ի մորթ մարմնոյ նորա, և կամ թէ մազ արածին ՚ի սպիտակ դարձեալ իցէ, և փեսիլ արածին զնստագոյն իցէ քան զմորթ մարմնոյն, արած բորոպութեան է. և փեսցէ՛ քահանայն և պղծեսցէ՛ զնա: ⁴ Ապա թէ պաղպաջն սպիտակ իցէ ՚ի մորթ մարմնոյ նորա, և զնստագոյն չիցէ՛ փեսիլ նորա քան զմորթն, և մազն ՚ի սպիտակ չիցէ՛ դարձեալ, և ինքն շլագոյն իցէ, զստուսցէ՛ քահանայն զարածն գելթն օր: ⁵ Եւ փեսցէ՛ քահանայն յաւուրն ելթներորդի, եթէ կայցէ նոյնպէս արածն առաջի նորա, և չիցէ՛ փոխեալ արածն ՚ի մորթն, զստուսցէ՛ զնա քահանայն այլ ևս ատուրս ելթն: ⁶ Եւ փեսցէ՛ քահանայն յաւուրն ելթներորդի մենս անգամ. և ասա շլագոյն իցէ արածն, և յայլ գոյն չիցէ՛ փոխեալ մորթն, սրբեսցէ՛ զնա քահանայն. զի նշան ինչ է այն. և լուացէ՛ զձորձս իւր և եղիցի սուրբ: ⁷ Ապա թէ շրջելով շրջեսի նշանն ՚ի մորթն, յե՛ր փեսանելոյ զնա քահանային և սրբելոյ. և երևեսցի մենս անգամ քահանային, և փեսցէ՛ քահանայն, և ասա այլագունեալ իցէ նշանն ՚ի մորթն ⁸ պղծեսցէ՛ զնա քահանայն՝ զի բորոպութիւն է: ⁹ Եւ արած բորոպութեան եթէ լինիցի մարդոյ, եկեսցէ՛ առ Ահարոն քահանայ, ¹⁰ և փեսցէ՛ քահանայն, և ասա պալար սպիտակ իցէ ՚ի մորթն. և մազն նորա ՚ի սպիտակ դարձեալ իցէ, և յառողջ և ՚ի կենդանի մարմնոյ ՚ի պալար՝ ¹¹ բորոպութիւն հնացեալ իցէ ՚ի մորթ

12. 4 Այլք. Նսարցի ՚ի վերայ սրբոյ արեան: **5** *Ի լուս*. կրկնի. Պիղծ լիցի գելթն օր, և գելթն օր ըսպ դաշ՝ **7** *Ոմանք*. Այնոցիկ որ: *և այլք*. Որ ծնանիցի արու:

13. 3 *Յօրինակին վիճակսկա գրեալ էր*. Մարդոյ ատուրք եթէ լինիցի ՚ի: **6** Այլք. Եւ յայլագուն չիցէ... ՚ի մորթն... և լուացեալ զձորձս իւր եղիցի սուրբ: **9** *Ոմանք*. Բորոպութեան. և որ լինիցի մարդ, եկես՝:

մարմնոյ նորա. պղծեսցէ՛ զնա քահանայն, և զպրուսցէ՛ զնա՝ զի պիղծ
 12 է: ¹² Ապա թէ սփռելով սփռեսցի բորոպութիւնն ընդ մորթն. և ծածկեսցէ
 բորոպութիւնն զամենայն մորթ իրանանցն, ՚ի գլխոյ մինչև ցոբս, ըստ
 13 ամենայն րեսոյ քահանային: ¹³ Եւ րեսանիցէ քահանայն, և ահա ծած-
 կեսց բորոպութիւնն զամենայն մորթ մարմնոյն, սրբեսցէ՛ քահանայն
 14 զարածն. քանզի ամենայն ՚ի սպիտակ դարձաւ, սուրբ է: ¹⁴ Եւ յորում
 15 աւուր երևեսցի ՚ի նմա մարմին կենդանի, պղծեսցի: ¹⁵ Եւ րեսցէ քա-
 հանայն զմարմինն կենդանի. և պղծեսցէ՛ զոչ մարմինն. և պիղծ լիցի՝
 16 քանզի բորոպութիւն է: ¹⁶ Ապա թէ անդրէն հաստապետացի մարմինն ոհջ,
 17 և դարձցի ՚ի սպիտակ. ¹⁷ եկեսցէ՛ առ քահանայն. և րեսցէ զնա քա-
 հանայն. և ահա դարձեալ իցէ արածն նորա ՚ի սպիտակ, սրբեսցէ՛
 18 քահանայն զարածն՝ քանզի սուրբ է: ¹⁸ Եւ մարդոյ եթէ լինիցի ՚ի մորթ
 19 մարմնոյ նորա կենդ, և ողջացի. ¹⁹ և եղիցի ՚ի րեղի կեղոյն սպիտակ
 20 փայլուն, լսնացեալ կամ կարմրացեալ. և երևեսցի քահանային: ²⁰ Եւ
 րեսանիցէ քահանայն, և ահա խորագոյն իցէ րեղին քան զմորթն, և
 մազն ՚ի սպիտակ դարձեալ իցէ, պղծեսցէ՛ զնա քահանայն. զի բորո-
 21 րութիւն է ընդ կեղոյն բորբոքեալ: ²¹ Իսկ եթէ րեսանիցէ քահանայն՝
 և չիցէ ՚ի նմա մազ սպիտակ. և ոչ խորագոյն իցէ քան զմարմինն,
 22 և ինքն շլագոյն իցէ. զպրուսցէ՛ զնա քահանայն զելթն օր: ²² Եթէ
 սփռեսցի ընդ մորթն, պղծեսցէ՛ զնա քահանայն. զի արած բորոպու-
 23 թեան ընդ կեղոյն բորբոքեցաւ: ²³ Ապա թէ անդէն ՚ի րեղոջն կացցէ
 փայլինն՝ և ոչ րարածանիցի, սպի՛ կեղոյն է. սրբեսցէ՛ զնա քահա-
 24 նայն: ²⁴ Եւ մարմնոյ եթէ լինիցի ՚ի մորթ նորա այրեցած հրոյ, և լինիցի
 ողջացեալ մորթ նորա յայրեցածէ անտի. և լինիցի րեղի այրեցածին
 փայլուն կամ պաղպաջ սպիտակ, կամ կարմրացեալ, կամ լսնացեալ.
 25 ²⁵ և րեսանիցէ զնա քահանայն, և ահա փոխեալ իցէ մազն ՚ի սպիտակ
 ՚ի փայլուն. և րեսիլ նորա զիջագոյն իցէ քան զմորթն, բորոպութիւն
 է ընդ այրեցածին բորբոքեալ. և պղծեսցէ՛ զնա քահանայն՝ զի արած
 26 բորոպութեան է: ²⁶ Եւ եթէ րեսանիցէ քահանայն, և ահա՝ չիցէ՛ ՚ի նմա
 փայլինն ինչ՝ կամ մազ սպիտակ, և ոչ զնստագոյն քան զմորթն, բայց
 27 շլագոյն իցէ. զպրուսցէ՛ զնա քահանայն զելթն օր: ²⁷ Եւ րեսցէ՛ զ-
 նա քահանայն յաւուրն եթնեբորոցի, եթէ սփռելով սփռեալ իցէ արածն
 ընդ մորթն, պղծեսցէ՛ զնա քահանայն. զի արած բորոպութեան է ընդ
 28 այրեցածին բորբոքեալ: ²⁸ Եւ եթէ ՚ի նմին րեղոջ կացցէ փայլինն, և ոչ
 սփռեսցի ընդ մորթն. և ինքն շլագոյն իցէ, սպի՛ այրեցածոյն է. սրբեսցէ՛
 զնա քահանայն՝ զի դրոշմն այրեցածոյն է:
 29 ²⁹ Եւ առն կամ կնոջ, եթէ լինիցի արած բորոպութեան ՚ի գլուխ՝ Եւ
 30 կամ ՚ի մօրուս, և րեսանիցէ քահանայն զարածն, ³⁰ և ահա րեսիլ նորա
 զնստագոյն իցէ քան զմորթն. և ՚ի նմա մազ աղուամազ խարտեշացեալ,

11 *Ունակք.* Ննացեալ է ՚ի մորթ: **12** *Բազումք.* Զամենայն մորթ իրանացն:
Յօրինակին. ՚ի գլխոյ մինչև գոբս: **17** *Այլք.* Եւ րեսանիցէ զնա քա՛: **18** *Այլք.*
 Լինիցի ՚ի մորթ նորա կեղ: **19** *Ի յու՛.* Եւ եղիցի ՚ի սպի կեղոյն: **20** *Այլք.* Եւ ահա
 րեսիլն խորագոյն քան զմարմին իցէ, և մազն: **22** *Այլք.* Քանզի արած բորոպութե-
 ան... (23) և ոչ րարածեսցի, սպի կե՛: **27** *Այլք.* Եւ րեսցէ քահանայն.. սփռեալ իցէ
 ընդ մորթն.. արած բորոպութեան է ընդ կեղոյն բորբոքեալ:

պղծեսցէ՛ զնա քահանայն. քանզի հարած է, բորոպութիւն գլխոյ է, կամ բորոպութիւն մօրուաց: ³¹ Եւ եթէ՛ րեսանիցէ՛ քահանայն զարած հարածոյն. և ահա չիցէ՛ րեսիլն զնստագոյն քան զմորթն, և ոչ մնա՛ խարտեշացեալ՝ ՚ի նմա. զարուցէ՛ քահանայն զարած հարածին զեւթն օր: ³² Եւ րեսանիցէ՛ քահանայն զարածն յաւուրն եւթներորդի, և ահա չիցէ՛ րարածեալ հարածն ընդ մորթն. և մագ խարտեշացեալ չիցէ՛ ՚ի նմա, և ոչ րեսիլ հարածոյն զնստագոյն իցէ՛ քան զմորթն՝ ³³ զերծցէ՛ զնա. բայց զհարածն մի՛ զերծցէ. և զարուցէ՛ քահանայն զարածն զեւթն օր կրկին անգամ: ³⁴ Եւ րեսանիցէ՛ քահանայն զարածն յաւուրն եւթներորդի. և ահա չիցէ՛ սիռեալ արածն ընդ մորթն յեւր զերծանելոյն զնա. և րեսիլ հարածոյն չիցէ՛ զնստագոյն քան զմորթն, սրբեսցէ՛ զնա քահանայն. և լուացեալ զձորձս իւր՝ եղիցի սուրբ: ³⁵ Ապա թէ՛ սիռելով սիռեսցի հարածն ընդ մորթն յեւր զերծելոյն զնա և րեսանիցէ՛ քահանայն, և ահա սիռեալ իցէ՛ հարածն ընդ մորթն. ³⁶ մի՛ դարմանեսցէ՛ զնա քահանայն վասն խարտեաշ մագոյն զի պիղծ է: ³⁷ Իսկ եթէ՛ կացցէ՛ ՚ի րեղոջ հարածն ՚ի մորթն, և մագ թոնխ եկեսցէ՛ ՚ի նմա, ողջացաւ հարածն սուրբ է. և սրբեսցէ՛ զնա քահանայն: ³⁸ Եւ առն կամ կնոջ եթէ՛ լինիցի ՚ի մորթ մարմնոյ իւրոյ փայլուն ինչ՝ փայլածին լսնացեալ, ³⁹ և րեսանիցէ՛ քահանայն. և ահա ՚ի մորթ մարմնոյ նորա փայլուն փայլածուն՝ լսնացեալ. թեփոնկ է րարածեալ ՚ի մորթ մարմնոյ նորա. սուրբ է: ⁴⁰ Եւ եթէ՛ մաշտեսցի գլուխ ուրուք՝ կունսր է, սուրբ է: ⁴¹ Եւ եթէ՛ յերեսաց կողմանէ մաշտիցի գլուխ նորա, ճեղ է՝ սուրբ է: ⁴² Ապա թէ՛ լինիցի ՚ի կնկութեան նորա կամ ՚ի ճեղութեան արած սպիտակ կամ կարմրացեալ, բորոպութիւն թաքուցեալ է՝ ՚ի կնկութեան նորա կամ ՚ի ճեղութեան: ⁴³ Եւ րեսանիցէ՛ զայն քահանայն, և ահա րեսիլ արածին սպիտակ իցէ, կամ կարմրագոյն ՚ի կնկութեան նորա, կամ ՚ի ճեղութեան, իբրև զրեսիլ բորոպութեան ՚ի մորթ մարմնոյ նորա. այր բորոպեալ է՝ պիղծ է, պղծելով պղծեսցէ՛ զնա քահանայն. զի ՚ի գլուխ իւրում է արածն իւր:

ԽԱ ⁴⁴ Եւ բորոպ յորում իցէ՛ արած, ⁴⁵ հանդերձ նորա քակեալ լիցի, և գլուխ նորա մերկ, և զբերան իւր պարտեսցէ՛. և պիղծ կոչեսցի ⁴⁶ զամենայն աւուրս որչափ իցէ՛ ՚ի նմա արածն, պիղծ եղիցի. և պիղծ է, մեկնեալ նստցի, և արաքոյ բանակին՝ եղիցի բնակութիւն նորա:

ԽԲ ⁴⁷ Եւ ձորձ յորում լինիցի արած բորոպութեան եթէ՛ ՚ի ձորձ ասուի, եթէ՛ ՚ի ձորձ կրաւի, ⁴⁸ եթէ՛ յառէջ, եթէ՛ ՚ի թեզան, եթէ՛ ՚ի կրաւիս, և եթէ՛ յասուիս. եթէ՛ ՚ի մորթ, և եթէ՛ յամենայն մաշկ գործոյ. ⁴⁹ և լինիցի արած կանաջացեալ կամ կարմրացեալ՝ ՚ի մորթ կամ ՚ի հանդերձ. կամ յառէջ կամ ՚ի թեզան, կամ յամենայն մորթ գործոյ, կամ յանօթ ինչ. արած բորոպութեան իցէ. և ցուցցէ՛ քահանային: ⁵⁰ Եւ րեսցէ՛ քահանայն զարածն, և զարուցէ՛ քահանայն զարածն զեւթն օր: ⁵¹ Եւ րեսցէ՛ քահանայն զարածն յաւուրն եւթներորդի. եթէ՛ սիռեալ իցէ՛ արածն ընդ

34 Այլք. Սիռեալ հարածն ընդ մոր՛: 35 Այլք. Եւ րեսանիցէ՛ զնա քահանայն: 37 Այլք. Կայցէ... հարածն, և մագ: 39 Ոսկան. Թէ՛ փուք է րարածեալ: Այլք. Ի մորթ մարմնոյ իւրոյ: 48 Ունսնք. Եթէ՛ յառէջ, եթէ՛: 49 Այլք. Արածն կանաջացեալ:

ծորձն, կամ ընդ առէջ, կամ ընդ թեզան, կամ ընդ կրաւիս, կամ ընդ
 52 ասուիս, կամ ընդ մորթթ. ըստ ամենայնի որպէս և գործիցի մորթթ ՚ի
 գործ, բնակ բորոպութեան է արածն: Պիղծ է. ⁵² և այրեսցէ՛ զծորձն
 եթէ առէջ իցէ՛ եթէ թեզան, յասուեաց կամ ՚ի կրաւեաց, կամ յամենայն
 մաշկեղէն նիւթոյ, յորում իցէ արածն. քանզի բնակ բորոպութեան է՝
 53 հրով այրեսցի: ⁵³ Ապա թէ րեսանիցէ քահանայն՝ և ահա չիցէ՛ սփռեալ
 հարածն ընդ հանդերձն, կամ ընդ առէջն, կամ ընդ թեզանն, կամ ընդ
 54 ասրն, կամ ընդ կրաւն, կամ ընդ ամենայն անօթ մաշկեղէն. ⁵⁴ հրաման
 փացէ՛ քահանայն, և լուսացն յորում իցէ արածն. և զպրոսցէ՛ քահա-
 55 նայն զարածն զելթն օր երկիցս անգամ: ⁵⁵ Եւ րեսցէ՛ քահանայն յեփ
 լուանալոյ զարածն. եթէ չիցէ՛ ինչ փոխեալ րեսիլ արածին. և ոչ սփռեալ
 իցէ արածն, պիղծ է, հրով այրեսցի. զի հաստարեալ է ՚ի հանդերձն,
 56 կամ յառէջն, կամ ՚ի թեզան: ⁵⁶ Եւ եթէ րեսանիցէ քահանայն՝ և շլագոյն
 իցէ հարածն յեփ լուանալոյն զնա, պարառեսցէ՛ զայն ՚ի հանդերձէ՛ ան-
 57 փի, կամ ՚ի մորթոյ, կամ յառիջէ, կամ ՚ի թեզանոյ: ⁵⁷ Ապա թէ դարձեալ
 երեսցի ՚ի հանդերձին, կամ յառէջ, կամ ՚ի թեզան, կամ յամենայն ա-
 նօթ մաշկեղէն, բորոպութիւն բորբոքեալ է. հրով այրեսցի յորում իցէ
 58 արածն, եթէ հանդերձ իցէ, և եթէ առէջ, եթէ թեզան, ⁵⁸ և եթէ ամենայն
 անօթ մաշկեղէն: որ լուանայցի՝ և ելանիցէ՛ ՚ի նմանէ արածն, կրկին՝
 59 լուսացի՝ և սորբ լիցի: ⁵⁹ Այս օրէն իցէ արածի բորոպութեան ասուեայ՝
 հանդերձի, կամ կրաւոյ, կամ առիջոյ, կամ թեզանոյ, կամ ամենայն
 մաշկեղէն անօթոյ, ՚ի սրբել կամ ՚ի պղծել զնա:

14. 2 ¹ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ² Այս օրէն լիցի բորոպի՝ **ԽԳ**
 3 յաւուր յորում սրբեսցի. ածցի՛ առ քահանայն: ³ Եւ ելցէ՛ քահանայն
 արաքոյ բանակին. և րեսցէ՛ քահանայն, և ահա բժշկեալ իցէ ա-
 4 րած բորոպութեանն ՚ի բորոպէ անփի: ⁴ Հրաման փացէ՛ քահանայն, և
 առցնն ՚ի սրբելոյն երկուս հաս կենդանիս սորբս, և փայտ եղևնեայ, և
 5 կարմիր մանեալ, և զոպա: ⁵ Եւ հրաման փացէ՛ քահանայն, և սպանցն
 6 զմի հաւն յանօթ խեցեղէն ՚ի վերայ ջրոյ կենդանոյ: ⁶ Եւ զհաւն կեն-
 դանի առցէ, և զփայտն եղևնեայ, և զկարմիրն մանեալ, և զզոպայն,
 և թացցէ՛ զնոսա և զհաւն կենդանի՝ յարին հաւուն սպանելոյ ՚ի վե-
 7 րայ ջրոյն կենդանոյ: ⁷ Եւ ցանեսցէ՛ ՚ի վերայ սրբելոյն ՚ի բորոպութենէ
 ելթն անգամ, և սրբեսցէ՛ զնա. և արձակեսցէ՛ զհաւն կենդանի ՚ի դաշտ:
 8 ⁸ Եւ լուսացէ՛ սրբեալն զծորձս իւր, և զերծեսցէ՛ զամենայն զմազ իւր.
 և լուսացի ջրով, և սորբ լիցի. և ապա՛ մտցէ՛ ՚ի բանակն, և լիցի
 9 արաքոյ փան իւրոյ զելթն օր: ⁹ Եւ յաւուրն ելթներորդի գերծցէ՛ զա-
 մենայն զմազ իւր, և զզլովիս և զմօրուս և զյօնս. և զամենայն զմազ իւր
 գերծցէ՛. և ողողեսցէ՛ զհանդերձս իւր, և լուսացէ՛ զմարմին իւր ջրով, և
 10 սորբ լիցի: ¹⁰ Եւ յաւուրն ութերորդի առցէ՛ երկուս զառիւս անարաքս

52 *Մ լուս*. Մաշկեղէն անօթոյ, *համաձայն ոմանց ՚ի քնար*: **53** *Այլք*. Եւ չիցէ սփռեալ արածն... կամ ընդ ասրն և ընդ կրաւ: **54** *Ոմանք*. Չելթն օր երկիցս անգամ: **55** *Մ լուս*. Սփռեալ րեսիլ արածին: *Այլք*. Եթէ չիցէ փոխեալ... արածն: հրով այրեսցի... ՚ի հանդերձին: **59** *Մ լուս*. Ասուեաց հանդերձի: **14. 2** *Այլք*. Այս օրէն եղիցի բո՛: **3** *Այլք*. Եւ րեսանիցէ քահանայն: **8** *Այլք*. Եւ գերծցէ զամենայն:

փարևորս, և որոջ մի անարար փարևոր, և երիս փասանորդս նաշ-
 հույ 'ի զոհ իւղով զանգեալ, և ճաշակ մի իւղոյ: ¹¹ Եւ կացուցէ քա- 11
 հանայն որ սրբիցէն, զայրն որ սրբիցին, և զայն՝ առաջի խորանին
 վկայութեան: ¹² Եւ սպանցէ քահանայն զմի գառնն. և մաքուցէ՛ զնա 12
 վասն յանցանաց, և զճաշակն իւղոյ. և նուիրեսցէ զայն նուէր առա-
 ջի Տեառն: ¹³ Եւ սպանցէ զգառնն զմեսս 'ի փեղուջն ուր սպանանիցեն 13
 զողջակէզն և զվասն մեղացն 'ի սուրբ փեղուջ. զի որպէս որ վասն
 մեղացն իցէ, նոյնպէս և որ վասն յանցանացն իցէ. և եղիցի քահա-
 նային. զի սրբութիւն սրբութեանց է: ¹⁴ Եւ առցէ քահանայն յարենէ 14
 այնր՝ որ վասն յանցանացն իցէ. և դիցէ քահանայն յարենէ անփի 'ի
 վերայ բլթակի աջոյ ունկան այնորիկ որ սրբիցին, և 'ի վերայ ծայրի
 աջոյ ձեռին նորա, և 'ի վերայ ծայրի աջոյ ուրին նորա: ¹⁵ Եւ առեալ 15
 քահանային 'ի ճաշակէ անփի իւղոյն, արկցէ՛ 'ի ձախոյ ձեռին քահա-
 նային: ¹⁶ Եւ թացցէ՛ քահանայն զմարն իւր աջոյ յիւղոյ անփի՝ որ իցէ 16
 'ի ձախոյ ձեռին իւրում. և ցանեսցէ՛ մաքամբ իւրով եւթն անգամ ա-
 ռաջի Տեառն: ¹⁷ Եւ զմնացեալ եղն 'ի ձեռին իւրում դիցէ քահանայն 17
 'ի վերայ բլթակի աջոյ ունկան՝ այնորիկ որ սրբելոցն իցէ. և 'ի վե-
 րայ ծայրի աջոյ ձեռին նորա. և 'ի վերայ ծայրի աջոյ ուրին նորա,
 'ի փեղուջ արեանն յանցանաց: ¹⁸ Եւ զմնացեալ իւղն 'ի ձեռին քա- 18
 հանային, դիցէ՛ քահանայն 'ի վերայ գլխոյ սրբեցելոյն, ¹⁹ և քաւեսցէ՛ 19
 վասն նորա քահանայն առաջի Տեառն: Եւ արասցէ՛ քահանայն զվասն
 մեղացն. և քաւեսցէ՛ քահանայն վասն այնորիկ՝ որ սրբելոցն իցէ 'ի
 մեղաց իւրոց: Եւ սպա սպանցէ քահանայն զողջակէզն, ²⁰ և հանցէ՛ 20
 քահանայն զողջակէզն և զգոհն առաջի Տեառն 'ի սեղանն. և քաւեսցէ՛
 վասն նորա քահանայն, և սրբեսցի: ²¹ Եւ եթէ աղքատ իցէ, և չգրանիցէ 21
 ձեռն իւր. առցէ գառն մի վասն յանցանաց զոր յանցեալն 'ի նուէր
 առ 'ի քաւելոյ վասն նորա. և զփասանորդ նաշիւոյ իւղով զանգեալ
 'ի զոհ, և ճաշակ մի իւղոյ: ²² Եւ երկուս փապրակս կամ երկուս ձագս 22
 աղանեսաց. որչափ ինչ եգիպ ձեռն նորա. և եղիցի մին՝ վասն մեղաց.
 և մին՝ յողջակէզ: ²³ Եւ փարցի զայն յաւորն ութերորդի առ քահանայն, 23
 առ 'ի սրբելոյ զնա առ դրան խորանին վկայութեան առաջի Տեառն:
²⁴ Եւ առեալ քահանայն զգառնն զվասն յանցանացն, և զճաշակն իւղոյ. 24
 և դիցէ՛ նուէր առաջի Տեառն: ²⁵ Եւ սպանցէ զգառնն զվասն յանցանացն. 25
 և առցէ քահանայն յարենէ անփի՝ որ վասն յանցանացն իցէ, և դիցէ 'ի
 վերայ բլթակի աջոյ ունկան սրբեցելոյն, և 'ի ծայրի աջոյ ձեռին նորա,
 և 'ի ծայրի աջոյ ուրին նորա: ²⁶ Եւ յիւղոյ անփի արկցէ քահանայն 'ի 26
 ձախու ձեռին իւրում, ²⁷ և ցանեսցէ՛ քահանայն մաքամբն աջոյ յիւղոյ
 անփի՝ որ իցէ 'ի ձախու ձեռին իւրում եւթն անգամ առաջի Տեառն: ²⁸ Եւ 28
 դիցէ՛ քահանայն յիւղոյ անփի որ իցէ 'ի ձեռին իւրում, 'ի վերայ բլթակի
 աջոյ ունկան սրբեցելոյն, և 'ի վերայ ծայրի աջոյ ձեռին նորա, և 'ի վե-

12 Ոմանք. Եւ առցէ քահանայն զմի գառն: **15 Այլք.** 'Ի ձախոյ ձեռն քահանային:
17 Այլք. Եւ 'ի ծայրի աջոյ ձեռն. և 'ի ծայրի աջոյ ուրին: **21 Ոմանք.** Եւ ոչ գրանիցէ
 ձեռն: **22 Այլք.** Չագս աղանետոյ... եգիպ ձեռն իւր. և եղիցի: **25 Ոմանք.** Աջոյ ունկան
 սրբեցելոյն: **26 Այլք.** 'Ի ձախոյ ձեռն քահանային: և:

29 րայ ծայրի աջոյ ուրին նորա, ՚ի փեղոջ արեանն որ վասն յանցանացն
 30 իցէ: ²⁹ Եւ զմնացեալ եղն որ իցէ ՚ի ձեռին քահանային, արկցէ ՚ի զուլիս
 31 սրբեցելոյն. և քաւեսցէ վասն նորա քահանայն առաջի Տեառն: ³⁰ Եւ
 արասցէ զմի ՚ի փապրակաց անփի կամ ՚ի ձագուցն աղանեաց՝ ըսփ
 32 ընչին զոր եգիպ ձեռն իւր. ³¹ զմին՝ վասն մեղաց, և զմին՝ ողջակէզ ա-
 ռաջի Տեառն հանդերձ զոհին. և քաւեսցէ քահանայն վասն սրբեցելոյն
 33, 34 առաջի Տեառն: ³² Այս օրէն իցէ յորում իցէ արած բորոպութեան, և ոյր
 ոչ գրանիցի ՚ի ձեռին բաւական լինելոյ ՚ի սրբութիւն իւր:
³³ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի և ընդ Ահարոնի՝ և ասէ. ³⁴ Յորժամ ԽԴ
 մփանիցէք յերկիրն Քանանացոց՝ զոր են փաց ձեզ ՚ի սրացուածս.
 և փայցեն արած բորոպութեան ՚ի փունս երկրին սրացուածոց ձե-
 35 րոց: ³⁵ Եւ զայցէ՛ որոյ փունն իցէ, և պափմիցէ քահանային՝ և ասիցէ,
 36 թէ Արած իմն երևեցաւ ՚ի փան իմում: ³⁶ Նրաման փացէ քահանայն
 թափել զփունն, մինչև՛ մփեալ իցէ քահանային փեսանել զփունն, և
 մի՛ պղծեսցէ քահանայն զամենայն ինչ որ ՚ի փանն կայցէ. և ասպա
 37 մփցէ՛ քահանայն որոնել զփունն: ³⁷ Եւ փեսանիցէ քահանայն զարածն
 յորմս փանն, զնսփազոյնս, կանաջս կամ կարմրացեալս. և փեսիլ նորա
 38 զնսփազոյն իցէ քան զորմոցն: ³⁸ Եւ ելեալ քահանայն ՚ի փանէ անփի
 39 ՚ի դուռն փանն, զափուցցէ՛ քահանայն զփունն զեւթն օր: ³⁹ Եւ եկեսցէ
 դարձեալ քահանայն յաւուրն եւթներորդի. և փեսանիցէ զփունն, եթէ
 40 սփռեալ իցէ արածն փանն ընդ որմս փանն: ⁴⁰ Նրաման փացէ քա-
 հանայն, և քակեսցեն զքարինսն յորս արածն իցէ. և հանցեն զնոսա
 41 արփաքոյ քաղաքին ՚ի փեղի անսուրբ: ⁴¹ Եւ քերեսցեն զփունն ՚ի ներ-
 քոյ շուրջանակի. և հանցեն զքերուածն արփաքոյ քաղաքին ՚ի փեղի
 42 անսուրբ: ⁴² Եւ առցեն այլ քարինս քերածոյս, և դիցեն փոխանակ այնց
 43 քարանց. և այլ հող առցեն և ձեփեսցեն զփունն: ⁴³ Եւ եթէ անդրէն
 կրկնեսցի՛ արածն, և երևեսցի՛ ՚ի փանն յեպ զքարինսն քակելոյ, և
 44 զփունն քերելոյ և միսանգամ ձեփելոյ. ⁴⁴ մփցէ քահանայն և փեսցէ՛
 թէ սփռեալ իցէ արածն ընդ փունն, բնակ բորոպութիւն է ՚ի փանն,
 45 պիղծ է: ⁴⁵ Քակեսցեն՛ զփունն, և զփայր նորա, և զքարինս նորա, և զ-
 ամենայն հող փանն. և հանցեն արփաքոյ քաղաքին ՚ի փեղի անսուրբ:
 46 ⁴⁶ Եւ որ մփանիցէ ՚ի փունն զամենայն աւուրս զափանելոյ նորա, պիղծ
 47 լիցի մինչև ցերեկոյ: ⁴⁷ Եւ որ ննջիցէ ՚ի փան անդ՝ լուսացէ՛ զձործս իւր,
 և պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ: և որ կերիցէ ՚ի փանն՝ լուսացէ՛ զձործս
 48 իւր, և պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ: ⁴⁸ Եւ եթէ եկեալ մփանիցէ քահա-
 նայն և փեսանիցէ. և ահա չիցէ՛ սփռեալ արածն ընդ որմս փանն յեպ
 ձեփելոյ զփունն, սրբեսցէ քահանայն զփունն, զի բժշկեցան արածն:
 49 ⁴⁹ Եւ առցէ՛ առ ՚ի սրբելոյ զփունն երկուս հաս կենդանիս սուրբս, և
 50 փայր եղևնեայ, և կարմիր մանեալ, և զոպայ. ⁵⁰ և սպանցէ զմի հաւն

30 Այլք. Չոր եգիպ ՚ի ձեռին իւրում... (31) և զմին ողջակէզ հանդերձ զո՛: **34 Այլք.** Ի սրացուած... երկրին սրացուածոյ ձերոյ: **36 Այլք.** Եւ պղծեսցէ քահանայն զամենայն:
37 Ոմանք. Կանաջս կարմրացեալս: **41 Այլք.** Եւ քերեսցեն զնա ՚ի ներ՛... և հեղցեն զքերուածն ար՛: **44 Ոմանք.** Բնակ բորոպութեան է ՚ի փանն: **48 Ոմանք.** Արածն ընդ փունն, և սրբեսցէ քահանայն:

յաման խեցեղէն ՚ի վերայ ջրոյ կենդանոյ: ⁵¹ Եւ առցէ զփայտն եղևնեայ, ⁵¹
 և զկարմիրն մանեալ, և զգոպայն, և զհաւն կենդանի. և թացցէ՛ զնո-
 սա յարեան հաւուն սպանելոյ ՚ի վերայ ջրոյ կենդանոյ. և ցանեացէ՛
 նոքօք զքամբն եւթն անգամ: ⁵² Եւ սրբեացէ՛ զքունն արեամբ հաւուն, ⁵²
 և ջրովն կենդանեալ, և հաւուն կենդանեալ, և փայտին եղևնեալ, և
 զոպային, և կարմրովն մանելով. ⁵³ և արձակեացէ՛ զհաւն կենդանի ⁵³
 արքաքոյ քաղաքին՝ ՚ի դաշտ. և քաւեացէ՛ վասն փանն և մաքրեացի՛, և
 սուրբ եղիցի: ⁵⁴ Այս օրէն լիցի ըստ ամենայն արածոյ և բորոքութեան. ⁵⁴
 և հարածի, ⁵⁵ և բորոքութեան հանդերձի, և փան, ⁵⁶ և սպոյ, և պալարի, ^{55, 56}
 և պաղպաջոյ ⁵⁷ նշանակելոյ, թէ յորում ատուր պղծիցի, և յորում ատուր ⁵⁷
 սրբիցի: Այս օրէն լիցի բորոքութեան:

ԽԵ ¹ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի և ընդ Ահարոնի՝ և ասէ. ² Խօսեալց **15, 2**
 ընդ որդիսդ Իսրայելի՝ և ասացեն ցոռսա. Առն ուրուք անն՝ եթէ լինիցի ³
 ծորումն ՚ի մարմնոյ իւրմէ, ծորումն իւր պիղծ է: ³ Եւ այս օրէն լինիցի ³
 սրբութեան նորա. որոյ ծորիցէ՛ սերմն ՚ի մարմնոյ իւրմէ, կամ թէ հալիցի
 մարմին իւր ՚ի ծորելոյն. պղծութիւն իւր ՚ի նմա՛ է զամենայն ատուրս
 ծորելոյ մարմնոյ իւրոյ, կամ թէ հալիցի մարմին նորա ՚ի ծորելոյ ան-
 փի. պղծութիւն մարմնոյ է այն: ⁴ Ամենայն անկողին յորում ննջեացէ ⁴
 սերմնակաթն՝ պիղծ լիցի. և ամենայն յորոյ վերայ նստցի՛ պիղծ լի-
 ցի: ⁵ Եւ մարդ որ մերձեսցի յանկողին նորա՝ ողողեսցէ՛ զձործս իւր, ⁵
 և լուսացի՛ ջրով, և պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ: ⁶ Եւ որ նստիցի ՚ի վե- ⁶
 րայ անօթոյ՝ յորում նստեալ իցէ սերմնակաթին, ողողեսցէ՛ զհանդերձս
 իւր և լուսացի՛ ջրով. և պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ: ⁷ Եւ որ մերձեսցի ⁷
 ՚ի մարմին սերմնակաթին, ողողեսցէ՛ զձործս իւր, և լուսացի՛ ջրով. և
 պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ: ⁸ Եւ եթէ թուք սերմնակաթին հասանիցէ ՚ի ⁸
 սուրբն, ողողեսցէ՛ զհանդերձս իւր, և լուսացի՛ ջրով. և պիղծ լիցի մինչև
 ցերեկոյ: ⁹ Եւ ամենայն համէ՛ր իշոյ՝ յորոյ վերայ նստցի սերմնակաթն, ⁹
 պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ: ¹⁰ Եւ ամենայն որ մերձեսցի յամենայն որ ինչ ¹⁰
 ՚ի ներքոյ՝ նորա իցէ, պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ: ¹¹ Եւ յոր ինչ մերձեսցի՛ ¹¹
 սերմնակաթն, և զձեռս իւր ոչ լուանայցէ ջրով, ողողեսցէ՛ զհանդերձս
 իւր, և լուսացէ՛ զմարմին իւր ջրով. և պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ: ¹² Եւ ¹²
 անօթ խեցեղէն՝ յոր թէ մերձեսցի սերմնակաթն, փշրեսցի՛. և ամենայն
 անօթ փայտեղէն լուսացի՛ ջրով, և եղիցի սուրբ: ¹³ Եւ եթէ սրբեսցի ¹³
 սերմնակաթն ՚ի բղխմանէ՛ իւրմէ, համարեսցի՛ իւր եւթն օր ՚ի սրբու-
 թիւն իւր. և ողողեսցէ՛ զհանդերձս իւր, և լուսացէ՛ զմարմին իւր ջրով
 կենդանեալ. և եղիցի սուրբ: ¹⁴ Եւ յաւուրն ութերորդի առցէ երկուս ¹⁴
 փապրակս, կամ երկուս ձագս աղանեաց. և փարցի զայն առաջի
 Տեառն ՚ի դուռն խորանին վկայութեան. և փացէ՛ ցքահանայն: ¹⁵ Եւ ¹⁵

52 *Բագու՛ք.* Եւ փայտին եղևնով և գո՛: **54** *Այլք.* Ըստ ամենայն արածոյ
 բորոքութեան: **15. 2** *Այլք.* Առն որոյ լինիցի ծորումն ՚ի մարմնոյ իւրոյ... պիղծ իցէ:
3 *Ի լուս.* Լիցի պղծութեան նորա, որոյ ծո՛: **4** *Այլք.* Պիղծ եղիցի, և ամենայն յորոյ
 վերայ նստիցի: **5** *Ոսկան.* Ողողեսցէ զձեռս իւր: **6** *Ոմանք ուրեք ուրեք դնեն,*
 սերմնակաթն, սերմնակաթին: **8** *Յօրինակին.* Եւ եթէ թուք.. հանիցէ ՚ի սուրբն:
Ոմանք. Ողողեսցէ զձործս իւր: **13** *Յօրինակին պակասէր.* Զհանդերձս իւր, և
 լուսացէ:

արասցէ քահանայն զմին վասն մեղաց, և զմին՝ յողջակեզ: և քաւեսցէ՛ վասն նորա քահանայն առաջի Տեառն ՚ի բղխմանէ անբի նորա:

- 16 ¹⁶ Եւ այր որ՝ յորմէ ելանիցէ արութիւն սերման, լուասցէ՛ զամենայն ԽԶ
 17 մարմին իւր ջրով. և պիհ՞ լիցի մինչև ցերեկոյ: ¹⁷ Եւ ամենայն հանդերձ
 և մաշկ, յորոյ վերայ հասանիցէ արութիւն սերման, լուասցին ջրով.
 18 և պիհ՞ լիցին մինչև ցերեկոյ: ¹⁸ Եւ կին ընդ որում հարկանիցի այր՝
 արութեամբ սերման. լուասցին ջրով, և պիհ՞ լիցին մինչև ցերեկոյ:
 19 ¹⁹ Եւ կին՝ որոյ բղխիցէ արիւն. և լինիցի բղխումն արեան նորա ՚ի ԽԷ
 20 մարմնի իւրում, զեւթն օր եղիցի ՚ի դաշտանի իւրում: ²⁰ ամենայն որ
 21 հարկանիցի ընդ նա, պիհ՞ լիցի մինչև ցերեկոյ: ²¹ Եւ ամենայն յորոյ
 վերայ ննջեսցէ ՚ի դաշտանին իւրում. և ամենայն յորոյ վերայ նստցի՝
 22 պիհ՞ լիցի մինչև յերեկոյ: ²² Եւ ամենայն որ մերձենայցէ յանկողին նո-
 րա, ողողեսցէ՛ զհանդերձս իւր, և լուասցէ՛ զմարմին իւր ջրով, և պիհ՞ ծ
 23 լիցի մինչև ցերեկոյ: ²³ Եւ ամենայն որ մերձենայցէ յամենայն անօթ
 յորոյ վերայ նստցի նա. ողողեսցէ՛ զհանդերձս իւր, և լուասցի՛ ջրով, և
 24 պիհ՞ լիցի մինչև ցերեկոյ: ²⁴ Եւ եթէ փակալին յանկողին իւրում իցէ,
 կամ թէ ՚ի վերայ անօթոյ իրիք յորոյ վերայ նստեալ իցէ, ՚ի մերձենալ
 ուրուք ՚ի նա՝ պիհ՞ լիցի մինչև ցերեկոյ: Եւ եթէ ննջելով որ ննջեսցէ
 25 ընդ նմա, և պղծութիւն նորա ՚ի նմա՛ իցէ, պիհ՞ լիցի զեւթն օր. և ամե-
 նայն անկողին յորոյ վերայ և ննջիցէ՛ պիհ՞ լիցի մինչև ցերեկոյ: ²⁵ Եւ
 կին՝ որ բղխիցէ բղխումն արեան զաւուրս բազումս. ոչ ՚ի ժամանակի
 դաշտանի իւրոյ. եթէ բղխիցէ յեւր դաշտանին իւրոյ. ամենայն աւուրք
 բղխման պղծութեան իւրոյ, այնպէս իցեն իբրև զաւուրս դաշտանին
 26 իւրոյ. և եղիցի պիհ՞ ծ: ²⁶ Եւ ամենայն անկողին՝ յորում ննջեսցէ զա-
 մենայն աւուրս բղխման իւրոյ, ըստ անկողնի դաշտանին իւրոյ լիցի
 անսուրբ: և ամենայն անօթ յորոյ վերայ նստցի՝ պիհ՞ լիցի ըստ պղծու-
 27 թեան աւուրց դաշտանին իւրոյ: ²⁷ Ամենայն որ մերձեսցի ՚ի նա՝ պիհ՞ ծ
 լիցի, և ողողեսցէ՛ զձորձս իւր, և լուասցէ՛ զմարմին իւր ջրով. և պիհ՞ լի-
 28 ցի մինչև ցերեկոյ: ²⁸ Ապա թէ սրբեսցի ՚ի բղխմանէ անբի, համարեսցի
 29 իւր աւուրս եւթն, և ապա՛ սրբեսցի: ²⁹ Եւ յաւուրն ութերորդի առցէ իւր
 երկուս փափրակս կամ երկուս ձագս աղանեսց. և փարցի զայն առ
 30 քահանայն ՚ի դռնն խորանին վկայութեան: ³⁰ Եւ արասցէ քահանայն
 զմին վասն մեղաց, և զմին յողջակեզ. և քաւեսցէ՛ վասն նորա քա-
 31 հանայն առաջի Տեառն ՚ի բղխմանէ անբի պղծութեանն իւրոյ: ³¹ Եւ
 զգուշագոյնս առնիցէք զորդիսն Իսրայելի ՚ի պղծութեանց իւրեանց. և
 ոչ մեռանիցին վասն անսրբութեան իւրեանց, առ ՚ի պղծելոյ նոցա զխո-
 32 րանն իմ որ է ՚ի նոսա: ³² Այս օրէն իցէ սերմնակաթին: և եթէ ելանիցէ
 33 յումեթէ արութիւն սերման, առ ՚ի պղծելոյ նովա, ³³ և փեռափետի ՚ի
 դաշտանի իւրում, և սերմնակաթին ՚ի բղխման իւրում. արուին և իգի,
 և առն որ ննջիցէ ընդ դաշտանի:

16 ¹ Խօսեսցա Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. Յեւր վախճանելոյ որդւոցն Ա– ԽԸ

19 *Ոսկան.* Ի մարմնի իւրում, եօթն օր որոշեսցի: Ամենայն որ: **21** *Այլք.* Նստիցի՛ պիհ՞ լիցի. և ամենայն որ մերձենայ յան՝: **26** *Այլք.* Յորոյ վերայ ննջիցէ զամենայն.. բղխմանն իւրոյ... լինիցի անսուրբ: **30** *Այլք.* Ի բղխմանէ պղծութեան նորա:

հարոնի, ՚ի մաքուցանել նոցա հուրն օտար առաջի Տեառն, և սաքակել: ²Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Խօսեա՛ց ընդ Ահարոնի եղբօր քում. և մի՛ 2 մպցեն յամենայն ժամ ՚ի սրբութիւնն ՚ի ներքս քան զվարագոյրն յանդիման քաւութեանն, որ է ՚ի վերայ փապանակի վկայութեանն. և ո՛չ մեռանիցի. զի ամպով երևեցայց ՚ի վերայ քաւութեանն: ³Եւ ասա՛ 3 մքանիցէ Ահարոն ՚ի սրբութիւնն՝ զուարակաւ յանդոյ վասն մեղաց, և խոյի յողջակէզ: ⁴Եւ պարմուճան կրաւի սրբեալ՝ զգեցցի, և անդ՝ 4 րավարտին կրաւիս ունիցի յանդամս իւր. և գօփի կրաւի՛ աճցէ ընդ մէջ իւր, և խոյր կրաւի եղեալ ՚ի գլուխ, զի հանդերձ սրբութեան է. և լուացէ՛ ջրով զամենայն մարմին իւր, և զգեցցի գնոսա:

ԽԹ ⁵Եւ ՚ի ժողովրդենէ որդոցն Իսրայէլի առցէ երկուս նոխազս յայ՝ 5 ծեաց վասն մեղաց, և խոյ մի յողջակէզ: ⁶Եւ մաքուցէ՛ Ահարոն զգուարակն զվասն մեղաց իւրոց. և քաւեսցէ վասն իւր, և վասն փա՛ն իւրոյ: ⁷Եւ առցէ երկունս նոխազս և կացուցէ՛ զնոսա առաջի Տեառն 7 առ դրան խորանին վկայութեան: ⁸Եւ արկցէ Ահարոն ՚ի վերայ երկուց նոխազացն վիճակս՝ վիճակ մի Տեառն, և վիճակ մի արձակելոյ. ⁹և մաքուցէ Ահարոն զնոխազն՝ յորոյ վերայ իցէ վիճակն արձակելոյ. ¹⁰և 10 կացուցէ զնա առաջի Տեառն կենդանի. քաւել՝ նովա՛ առ արձակելոյ զնա յարձակումն, և թողոյ զնա յանապար: և առցէ նոխազն յինքն զանօրէնութիւնս նոցա՝ յանկոխն:

Ծ ¹¹Եւ մաքուցէ Ահարոն զզուարակն զվասն մեղաց զիւրն. և քաւեսցէ վասն իւր և վասն փա՛ն իւրոյ: և սպանցէ զզուարակն զվասն մեղաց զիւրն: ¹²Եւ առցէ լի՛ բուրուառաւ կայծակունս հրոյ ՚ի սեղանոյ անփի, որ է առաջի Տեառն. և լցցէ՛ զձեռս իւր խնկով հանդերձանացն մանր աղացելով. և փարցի ՚ի ներքս քան զվարագոյրն: ¹³Եւ դիցէ զխունկն ՚ի վերայ հրոյն առաջի Տեառն. և ծածկեսցէ՛ ծուխ խնկոյն զքաւութիւնն որ իցէ՛ ՚ի վերայ վկայութեանցն. և ո՛չ մեռանիցիք: ¹⁴Եւ 14 առցէ՛ յարենէ զուարակին, և ցանեսցէ մաքամբ իւրով ՚ի վերայ քաւութեանն ընդ կողմն արևելից ընդդէմ քաւութեանն. և ցանեսցէ՛ ելթն անգամ յարենէ անփի մաքամբ իւրով: ¹⁵Եւ սպանցէ՛ զնոխազն զվասն մեղաց, որ վասն ժողովրդեանն իցէ առաջի Տեառն. և փարցի՛ յարենէ անփի ՚ի ներքս քան զվարագոյրն. և արասցէ զարիւն նորա զոր օրինակ արար՝ զարիւն զուարակին. և ցանեսցէ զարիւն նորա ՚ի վերայ սեղանոյն յանդիման քաւութեանն: ¹⁶Եւ քաւեսցէ՛ զսրբութիւնսն ՚ի պղծութեանց որդոցն Իսրայէլի, և յանիրաւութեանց նոցա, և վասն ամենայն մեղաց նոցա: Եւ այսպէս արասցէ ՚ի խորանին վկայութեան, սքացելոյ ՚ի նոսա ՚ի մէջ պղծութեանց նոցա: ¹⁷Եւ ամենևին մարդ ո՛չ լինիցի ՚ի խորանին վկայութեան ՚ի մքանել նորա և քաւել ՚ի սրբութեանն մինչև ելանիցէ: և քաւեսցէ վասն իւր և վասն փա՛ն իւրոյ, և վասն ամենայն ժողովրդեան որդոցն Իսրայէլի: ¹⁸Եւ ելցէ՛ ՚ի սեղանն որ առաջի Տեառն, և քաւեսցէ՛ ՚ի վերայ նորա: և առցէ՛ յարենէ զուարակին

16. 1 Այլք. Նոցա զիւրն օտար Տեառն, և սա՛: 4 Այլք. Եւ գօփի կրաւի աճեալ: 9 Այլք. Յորոյ վերայ իցէ վիճակն ար՛: Ոսկան յաւերածով ունի այսպէս. Յորոյ վերայ իցէ վիճակ Տեառն: Իսկ յորոյ վերայ վիճակն արձակելոյ, (10) և կա՛:

- և յարենև նոխազին, և դիցե՛լ ՚ի վերայ եղջերաց սեղանոյն շուրջանա–
 19 կի: ¹⁹ Եւ ցանեսցե՛լ յարենև անփի մափամբ իւրով ՚ի վերայ նորա ելթն
 անգամ, և մաքրեսցե՛լ զնա, և սրբեսցե՛ զնա ՚ի պղծութեանց որդւոցն
 20 Իսրայէլի: ²⁰ Եւ վախճանեսցե՛ առ ՚ի քաւելոյ զսրբութիւնն, և զխորանն
 վկայութեան և զսեղանն: և վասն քահանայիցն սրբեսցե՛: Եւ մափու–
 21 ցե՛ զնոխազն կենդանի. ²¹ և դիցե՛ Ահարոն զձեռս իւր ՚ի վերայ զլիտյ
 նոխազին կենդանոյ. և խոստովան լիցի ՚ի վերայ նորա զամենայն
 անօրէնութիւնս որդւոցն Իսրայէլի, և զամենայն անիրաւութիւնս նոցա,
 և զամենայն զմեղս նոցա: և դիցեն զնոսա ՚ի վերայ զլիտյ նոխազին
 կենդանոյ. և արձակեսցե՛ ՚ի ձեռն առն պատրաստելոյ՝ յանապար:
 22 ²² Եւ առցե՛ նոխազն յա՛նձն իւր զանօրէնութիւնս նոցա՝ յերկիր անկոխ. և
 23 արձակեսցե՛ զնոխազն յանապար: ²³ Եւ մտցե՛ Ահարոն ՚ի խորանն վկա–
 յութեան, և մերկասցի՛ զպատմութեանն կրաւի. զոր զգենոյր ՚ի մտանելն
 24 իւրում ՚ի սրբութիւնն. և դիցե՛ զայն անդ: ²⁴ Եւ լուսացե՛ զմարմին իւր
 ջրով ՚ի քեղտոջն սրբութեան. և զգեցցի՛ զպատմութեանն իւր. և ելեալ
 արասցե՛ զողջակէզն իւր և զողջակէ՛զ ժողովրդեանն և քաւեսցե՛ վասն
 իւր և վասն քա՛ն իւրոյ, և վասն ժողովրդեանն, որպէս վասն քահա–
 25, 26 նայիցն: ²⁵ Եւ զճարպն որ վասն մեղացն իցե՛ հանցեն ՚ի սեղանն: ²⁶ Եւ
 որ արձակե՛ զնոխազն նուիրեալ յարձակումն, ողորդեսցե՛ զձորձս իւր, և
 լուսացե՛ զմարմին իւր ջրով. և ապա՛ մտցե՛ ՚ի բանակն:
- 27 ²⁷ Եւ զգուարակն որ վասն մեղաց, և զնոխազն զվասն մեղաց, որոց ժԸ
 արիւնն մուծաւ քաւել ՚ի սրբութեանն, հանցեն արտաքոյ բանակին և
 այրեսցեն զնոսա հրով, և զմորթ նոցա և զմիս նոցա, և զապատառ
 28 նոցա: ²⁸ Եւ որ այրիցեն զնոսա, ողորդեսցե՛ զհանդերձս իւր, և լուսացե՛
 29 զմարմին իւր ջրով. և ապա՛ մտցե՛ ՚ի բանակն: ²⁹ Եւ եղիցի ձեզ այն՝
 օրէ՛ն յախտենական:
- Յամսեանն ելթներորդի ՚ի քասն ամսոյն, լլկեսջիք զանձինս ձեր. և ժԹ
 զամենայն գործ մի՛ գործիցեք. բնակն, և պանդուխտն որ եկեալ յեցեալ
 30 իցե՛ ՚ի ձեզ: ³⁰ Զի յաւուր յայնմիկ լինիցի քաւութիւն վասն ձեր, առ ՚ի
 սրբելոյ զձեզ յամենայն մեղաց ձերոց առաջի Տեառն. և սրբեսջիք,
 31 ³¹ զի շաբաթ շաբաթուոց է: Եւ եղիցի ձեզ այն հանգիստ. և լլկեսջիք
 32 զանձինս ձեր, զի օրէն յախտենականն է յազգս ձեր: ³² Եւ քաւեսցե՛ քա–
 հանայն զոր օճանիցեն, և զորոյ կատարիցեն զձեռս նորա քահանա–
 յանա՛լ յեք հօր իւրոյ. և զգեցցի զպատմութեանն կրաւի զպատմութեանն
 33 սո՛րբ. ³³ և քաւեսցե՛ զսրբութիւն սրբութեանցն. և զխորանն վկայու–
 թեան, և զսեղանն. և քաւեսցե՛ վասն քահանայիցն, և վասն ամենայն
 34 ժողովրդեանն քաւեսցե՛: ³⁴ Եւ եղիցի ձեզ այն՝ օրէն յախտենական քաւել
 վասն որդւոցն Իսրայէլի յամենայն մեղաց նոցա: մի՛ անգամ ՚ի քարոջ
 առնիցի. որպէս հրամայեսց Տէր Մովսիսի:

17, 2 ¹ Խօսուցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասե՛. ² Խօսեսա՛ց դու ընդ Ահարոնի և ժԳ

18 Ոսկան. Եւ յորժամ ելցե՛ ՚ի սեղանոյն որ առաջի: 19 Բազումք. Յարենև անփի
 ՚ի վերայ նորա մափամբ իւ՛: 26 Այլք. Եւ որ արձակիցե՛ զնոխազն ուխտեալ. ըստ
 որում նշանակի և ՚ի լուս՛: 29 Այլք. Որ յեցեալ իցե՛ ՚ի ձեզ: (30) Յաւուրն յայնմիկ:
 31 Այլք. Այն ՚ի հանգիստ... յախտենական է: (32) Եւ քաւեսցե՛:

ընդ որդիս նորա՝ և ընդ ամենայն որդիսն Իսրայելի, և ասացես ցնոսա. Այս բան է զոր պատուիրեաց Տէր՝ և ասէ. ³Այր որ այր՝ յորդոցն Իս- 3
րայելի. որ սպանանիցէ արջառ, կամ ոչխար, կամ այծ՝ ՚ի բանակի. և որ
որ սպանանիցէ արքաքոյ բանակին. և ՚ի դուռն խորանին վկայութեան
ոչ ածիցէ զայն, առ առնելոյ զնա յողջակէզ վասն փրկութեան Տեառն
ընդունելի ՚ի հո՛ր անուշից: Եւ որ սպանանիցէ արքաքոյ: ⁴և ՚ի դուռն 4
խորանին վկայութեան ոչ ածիցէ առ ՚ի մարուցանելոյ պարարագ Տե-
առն, յանդիման խորանին վկայութեան Տեառն: Յարին համարեսցի
մարդոյն այնմիկ, որպէս թէ արիւն եհեղ՝ սարակեսցի՝ անձն այն ՚ի ժո-
ղովրդենէ իւրմէ: ⁵Որպէս զի ածիցեն որդիքն Իսրայելի զգոհս իւրեանց՝ 5
զոր ինքեանք սպանանիցեն ՚ի դաշտս, և մարուսցեն առաջի Տեառն
՚ի դուռն խորանին վկայութեան առ քահանայն. և զենուցուն զնոսա
զենումն փրկութեան Տեառն: ⁶Եւ հեղց՝ քահանայն զարիւնն առ սե- 6
ղանովն յանդիման Տեառն, առ դրան խորանին վկայութեան. և հանցն
զճարպն ՚ի հո՛ր անուշից Տեառն: ⁷Եւ ոչ ևս զոհեսցեն զգոհս իւրեանց 7
սնորեսց՝ զորոց զհետ ինքեանք պռնկէին. օրէն յախտեանական եղի-
ցի ձեզ յազգս ձեր: ⁸Եւ ասացեն ցնոսա. Մարդ որ մարդ՝ յորդոցն 8
Իսրայելի, և յորդոց եկաց յեցելոց ՚ի ձեզ. որ առնիցէ ողջակէզ կամ
զոհ. ⁹և ՚ի դուռն խորանին վկայութեան ոչ ածցէ առնել զնա Տեառն. 9
սարակեսցի՝ մարդն այն ՚ի ժողովրդենէ իւրմէ:

ԾԴ ¹⁰Եւ մարդ որ մարդ յորդոցդ Իսրայելի, կամ յեկաց յեցելոց ՚ի 10
ձեզ. որ ուրիցէ զամենայն արիւն. հասարակեսցի զերեսս իմ ՚ի վերայ
անձինն որ ուրիցէ զարիւնն. և կորուսից զնա ՚ի ժողովրդենէ իւրմէ:
¹¹Զի շունչ ամենայն մարմնոյ արիւն իւր է. և ես ելլու ձեզ զայն ՚ի 11
սեղանն, քաւել վասն անձանց ձերոց. զի արիւն նորա փոխանակ անձին
տորա քաւեսցէ: ¹²Վասն այնորիկ ասացի ցորդիսն Իսրայելի. Ամենայն 12
անձն ՚ի ձէնջ՝ արիւն մի՛ կերիցէ. և եկն՝ որ եկեալ յեցեալ իցէ ՚ի ձեզ՝
արիւն մի՛ կերիցէ: ¹³Եւ մարդ որ մարդ՝ յորդոցն Իսրայելի, կամ յեկաց 13
յեցելոց ՚ի ձեզ. որ որսայցէ որս երէ ինչ կամ թռչուն որ ուրիցի, հեղց՝
զարիւն նորա և ծածկեսցէ՝ հողով: ¹⁴Զի շունչ ամենայն մարմնոյ արիւն 14
իւր է: Եւ ասացի ցորդիսն Իսրայելի. Զարիւն ամենայն մարմնոյ մի՛
ուրիցէք, զի շունչ ամենայն մարմնոյ արիւն իւր է: ամենայն որ ուրիցէ
զայն՝ սարակեսցի:

ԾԵ ¹⁵Եւ ամենայն անձն որ ուրիցէ զմեռելորի կամ զգազանաբեկ, յա- 15
մենայն եկաց կամ ՚ի պանդխարաց, ողողեսցէ՝ զհանդերձս իւր, և լու-
սացէ՝ զմարմին իւր, և պիհճ լիցի մինչև ցերեկոյ. և ապա սուրբ լիցի:
¹⁶Եւ երէ ոչ ողողեսցէ զհանդերձս իւր, և ոչ լուսացէ զմարմին իւր ջրով, 16
ընկալցի՝ զանօրէնութիւնս յանձն իւր:

ԾԶ ¹ Խօսեսցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ²Խօսեանց ընդ որդիսդ Իս- 18, 2
րայելի՝ և ասացես ցնոսա. Ես եմ Տէր Աստուած ձեր. ³ըստ ամենայն 3
զնացից երկրին Եգիպտացոց յորում պանդխարեսարուք՝ մի՛ առնիցէք:

17. 3 *Բազումք*. Ընդունել ՚ի հոպ անուշից: 6 *Ոմսակք*. Եւ հանցէ զճարպն: 9 *Այլք*.
Ոչ ածիցէ առնել: 11 *Բազումք*. Փոխանակ անձին նորա քաւեսցի: 15 *Ի լուս*.
Յամենայն բնակաց կամ ՚ի պանդխարաց:

- 4 ըստ գնացից երկրին Քանանացոց յոր են փարայց զձեզ՝ մի՛ առնի-
 ցէք. և ըստ օրինաց նոցա մի՛ գնայցէք: ⁴ Զիրաւունս իմ առնիջիք, և
 5 ⁵ Եւ պահեսջիք զամենայն հրամանս իմ, և զամենայն զիրաւունս իմ,
 և արասջիք զնոսա: զոր արարեալ մարդոյ՝ կեցցէ՛ նոքօք. են են Տէր
 Աստուած ձեր:
- 6 ⁶ Մարդ ոք մարդ՝ առ ամենայն ընտանութիւն մարմնոյ իւրոյ մի՛ ծԷ
 7 մերձեսցի՛ յայտնել զառականս նորա. զի են են Տէր: ⁷ Զառականս հօր
 քոյ, և զառականս մօր քոյ մի՛ յայտնեսցես՝ զի մայր քո է. մի՛ յայտնե-
 8 ցես զառականս նորա: ⁸ Զառականս կնոջ հօր քոյ մի՛ յայտնեսցես. զի
 առականք մօր քում են:
- 9 ⁹ Զառականս քեռ քոյ՝ թէ առ ՚ի հօրէ՛ իցէ կամ առ ՚ի մօրէ՛ ՚ի փան ԾԸ
 10 ծնեալ կամ արտաքոյ, մի՛ յայտնեսցես զառականս նորա: ¹⁰ Զառականս
 դստեր ուստեր քո, կամ զդստեր դստեր քոյ՝ մի՛ յայտնեսցես զառականս
 11 նոցա. զի առականք քո են: ¹¹ Զառականս դստեր կնոջ հօր քոյ մի՛
 յայտնեսցես. զի համհօրեայ քոյր քո է. մի՛ յայտնեսցես զառականս
 նորա:
- 12 ¹² Զառականս հօրաքեռ քոյ մի՛ յայտնեսցես. զի ընտանի՛ հօր քոյ ԾԹ
 13 է: ¹³ Զառականս մօրաքեռ քո մի՛ յայտնեսցես. զի ընտանի՛ մօր քոյ
 14 է: ¹⁴ Զառականս հօրեղբօր քոյ մի՛ յայտնեսցես, և առ կին նորա մի՛
 15 մտանիցես. զի ազգական քո է: ¹⁵ Զառականս նոտոյ քոյ մի՛ յայտնեսցես.
 զի կին որդոյ քոյ է. մի՛ յայտնեսցես զառականս նորա: Եւ զդուստր
 ուստեր նորա, կամ զդուստր դստեր նորա մի՛ առնուցուս յայտնել զա-
 16 ռականս նորա. զի ընտանի՛ են քո. ամպարշտութիւն է: ¹⁶ Զառականս
 17 կնոջ եղբօր քո մի՛ յայտնեսցես. զի առականք եղբօր քում են: ¹⁷ Զ-
 առականս կնոջ և զդստեր իւրոյ մի՛ յայտնեսցես: Զդուստր ուստեր
 նորա՝ և զդուստր դստեր նորա մի՛ առնուցուս յայտնել զառականս նո-
 18 ցա. զի ընտանի՛ քո են. ամպարշտութիւն է: ¹⁸ Կին առ քնոք իւրով
 մի՛ առնուցուս նախանձընդդէմ, յայտնել զառականս նորա, առ նովա
 կենդանոյն:
- 19 ¹⁹ Եւ առ կին ՚ի դաշտանի պղծութեան իւրոյ մի՛ մտանիցես՝ յայտ- Կ
 20 նել զառականս նորա: ²⁰ Եւ առ կին ընկերի քոյ մի՛ փացես զարութիւն
 սերման քոյ, առ ՚ի պղծելոյ ընդ նմա:
- 21 ²¹ Եւ ՚ի սերմանէ քումմէ մի՛ փացես ծառայել իշխանի, և մի՛ պղծես- ԿԱ
 ցես զանուն իմ սուրբ. զի ես են Տէր:
- 22 ²² Եւ ընդ արուի մի՛ մտանիցես զմուտ կանացի, զի պղծութիւն ԿԲ
 23 է այն: ²³ Եւ յամենայն անասուն ո՛չ փացես զարութիւն սերման քոյ
 առ ՚ի պղծելոյ ընդ նմա: Եւ կին՝ մի՛ կացցէ առաջի ամենայն անաս-
 24 նոյ մտաբերել ՚ի նա. զի գարշելի՛ է այն: ²⁴ Եւ մի՛ պղծիցիք այնու

18.3 Այլք. Եւ ըստ գնացից երկրին Քանա՛: **4 Այլք.** Զիրաւունս իմ արասջիք: **8 Այլք.**
 Զի առականք հօր քում են: **10 Այլք.** Յայտնեսցես զառականս նորա: **14 Ի լուս՝.**
 Նօրեղբօր քոյ մի՛ յայտնեսցես. *համաձայն այլոց ՚ի բնաբ՝:* **15 Այլք.** Զառականս
 նոցա, զի ընտանիք են քո: **18 Ոմանք.** Առ քերք իւրով մի: *Ի լուս՝.* Զառականս նոցա
 առ: **19 Ոմանք.** Եւ առ կին դաշտանի: **20 Այլք.** Եւ ՚ի կին ընկերի քո:

ամենայնիւ. զի այնու ամենայնիւ պղծեցան ազգքն, զոր են մերժեցից
 յերեսաց ձերոց. ²⁵ և եղև զարշելի երկիրն, և հանդէն արարի անօրէնու–
 թեանց նոցա ՚ի նմանէ. և փաղպկացաւ երկիրն ՚ի բնակչաց իւրոց: ²⁶ Եւ ²⁶
 պահեցէք զօրէնս իմ, և զամենայն հրամանս իմ. և մի՛ առնիցէք յամեն–
 այն պղծութեանցն այնոցիկ, բնակն, և եկն, և պանդոնխսն որ ՚ի ձեզ
 իցէ: ²⁷ Զի զայն ամենայն պղծութիւնս արարին մարդիկ երկրին, որ էին ²⁷
 անդ յառաջ քան զձեզ. և պղծեցան երկիրն: ²⁸ Զի մի՛ փաղպկանայցէ ²⁸
 և ձևք երկիրն՝ ՚ի պղծել ձեր զնա. որպէս փաղպկացաւ ազգօքն՝ որ
 էին յառաջ քան զձեզ: ²⁹ Զի ամենայն մարդ որ արասցէ յամենայն ²⁹
 պղծութեանցն այնոցիկ, սափակեցի՛ն անձինքն՝ որ առնիցեն զայն՝
 ՚ի միջոյ ժողովրդեան իւրեանց: ³⁰ Եւ պահեսցի՛ք զպահպանութիւնս իմ. ³⁰
 զի մի՛ առնիցէք յամենայն պղծութեան օրինացն՝ որ գործեցան յառաջ
 քան զձեզ. և մի՛ պղծիցիք նոքօք, զի են են Տէր Աստուած ձեր:

ԿԳ ¹ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ² Խօսեաց՝ ընդ որդիսդ Իսրաւ– **19, 2**
 յէլի՝ և ասասցեն ցնոսա. Սո՛րբ եղերուք. զի ես սուրբ եմ Տէր Աստուած
 ձեր:

ԿԴ ³ Իւրաքանչիւր ՚ի հօրէ և ՚ի մօրէ իւրմէ երկնչիցի՛ք: 3

ԿԵ Եւ զշաբաթս իմ պահեսցի՛ք. զի են են Տէր Աստուած ձեր:

ԿԶ ⁴ Մի՛ երթայցէք զհետ կռոց. և աստուածս ձուլածոյս մի՛ առնիցէք 4
 ձեզ. են են Տէր Աստուած ձեր:

ԿԷ ⁵ Եւ եթէ զոհիցէք զոհ փրկութեան Տեառն, զընդունելին ձեր զոհես– 5
 ջիք: ⁶ Յաւուր յորում մարուցանիցի՛ կերիցի՛, և ՚ի վաղիւ անդր. և եթէ 6
 մնասցէ մինչև ցօրն երրորդ՝ հրով այրեսցի: ⁷ Ապա թէ ուրելով ուրիցի 7
 յաւուրն երրորդի, անգո՛հ է, մի՛ ընկալցի. ⁸ և որ ուրիցէ զայն՝ մե՛ղս 8
 առցէ. զի զսրբութիւն Տեառն պղծեաց, և սափակեցին անձինքն որ
 ուրիցեն՝ ՚ի ժողովրդենէ իւրեանց:

ԿԸ ⁹ Եւ ՚ի հնձել հնձողաց ձերոց զհունձս երկրին ձերոյ, մի՛ սպառիցէք 9
 զհունձս անոոց ձերոց մօտ հնձելով. և զանկեալն ՚ի հնձոց քոց մի՛
 ժողովեսցես: ¹⁰ Եւ զայգի քոյ ճռաքաղ մի՛ առնիցես: և պտղաքաղ այգւոյ 10
 մի՛ լինիցիս: փնանկին և պանդխտի՛ թողուցու զայն. են են Տէր Աս–
 տուած ձեր:

ԿԹ ¹¹ Մի՛ գողանայցէք. և մի՛ սպիցէք. և մի՛ զրպարտիցէք իւրաքանչիւր 11
 զընկեր իւր:

Ն ¹² Եւ մի՛ երդնուցուք սուր յանուն իմ. և մի՛ պղծիցէք զանուն Տեառն 12
 Աստուծոյ ձերոյ. են են Տէր Աստուած ձեր:

ՆԱ ¹³ Մի՛ զրկեսցես զընկեր քո, և մի՛ յափշտակեսցես. 13

ՆԲ Մի՛ ազցին վարձք վարձկանին առ քեզ մինչև ցառաւօր:

ՆԳ ¹⁴ Զհամրն մի՛ զգուցես. և առաջի կուրին զայթագրութիւն մի՛ 14
 դնիցես. և երկնչիցին ՚ի Տեառնէ Աստուծոյ քումմէ:

ՆԴ Եւ են Տէր Աստուած քո: ¹⁵ Անիրաւութիւն ՚ի դաբաստանի մի՛ 15

25 Այլք. Անիրաւութեան նորա ՚ի նմանէ: **28 Ոսկան յանելու.** Արդ զգուշացարութ, զի մի՛ փաղպկանայցէ: **19. 2 Այլք.** Խօսեաց ընդ ժողովրդեան որդոցն Իսրայէլի և ասաս՛: **6 Այլք.** Յորում մարուցանիցէք, կէ՛: **10 Այլք.** Եւ յայգիս քո ճռա՛.. այգւոյ քոյ մի՛ լինիցիս.. թողցես զայն: **13 Այլք.** Եւ մի՛ ազցին վարձք:

առնիցես. և ական աղքատի մի՛ առնուցուս. և մի՛ երեսաց աչառիցես հարստի. արդարութեամբ դատեսցին զընկեր քո:

16 ¹⁶Եւ նենգութեամբ ընդ ազգի քում մի՛ գնայցես. և յարիւն ընկերի ՚Ն քոյ մի՛ յօժարիցես:

17 Եւ եւմ Տէր Աստուած ձեր. ¹⁷մի՛ արեսցես գեղբայր քո ՚ի սքի քում: Յանդիմանութեամբ յանդիմանեսցես զընկեր քո, և մի՛ ընդունիցիս վասն նորա գնեղս:

18 ¹⁸Մի՛ խնդրեսցէ վրէժ ձեռն քո. և ընդ որդոց ժողովրդեան քոյ ոխս՝ ՚Ն մի՛ ունիցիս:

19 Եւ սիրեսցես զընկեր քո իբրև զանձն քո. զի եւմ եւմ Տէր. ¹⁹գօրէնս ՚Ն իմ պահեսցիք:

Զանասուն քո յօգարախառնս մի՛ խառնեսցես: ՚Ն

Եւ զայգի քո՝ մի՛ վարեսցես այլ և այլ: 2

Զձորձս երկդիմիս գարշելիս՝ մի՛ արկանիցես զքև: 2Ա

20 ²⁰Եթէ ոք ննջեսցէ ընդ կնոջ արութեամբ սերման. և նա՝ իցէ առ դախին պահեալ առն, և փրկանօք չիցէ՛ փրկեալ, և ազատութեամբ չիցէ՛ ազատեալ. հարց և փորձ լիցի նոցա. և մի՛ մեռանիցին՝ զի չիցէ՛

21 ազատեալ: ²¹Եւ մատուցէ ընդ յանցանաց իւրոց Տեառն առ դրան խո- րանին վկայութեան խոյ յանցանաց. ²²և քաւեսցէ՛ վասն նորա քահա- նայն խոյին յանցանաց առաջի Տեառն վասն մեղացն զոր մեղաւ. և թողցի նմա մեղքն՝ զոր մեղաւ:

22 Եւ յորժամ մտանիցէք յերկիրն՝ զոր Տէր Աստուած քացէ ձեզ, ²³և քանիցէք զամենայն փայտ ուրելի, սրբեսցիք զպղծութիւն նորա. և քարոյ նորա զերեամ պիղծ լիցի ձեզ, և մի՛ կերիցի: ²⁴Եւ յամին չոր- րորդի եղիցի ամենայն քարոյ նորա սուրբ, օրհնեալ Տեառն. ²⁵և յամին հինգերորդ կերիցիք զքարոյ նորա. յաւելում՝ ձեզ լինիցին բերք նորա:

23 Եւ եւմ Տէր Աստուած ձեր. ²⁶՚ի վերայ լերանց մի՛ ուրիցէք: 2Դ

Եւ մի՛ հմայիցէք. և մի՛ հաւահարց՝ և մի՛ հաւագերք լինիցիք: 2Ե

27 ²⁷Յցունս ՚ի վարսից զլիսոց ձերոց մի՛ առնիցէք. և մի՛ ապականիցէք զպետիլ մօրուաց ձերոց:

28 Եւ վէքս ՚ի վերայ ոգոյ մի՛ առնիցէք ՚ի մարմինս ձեր: 2Է

Եւ զիր կրեալ մի՛ առնիցէք ՚ի ձեզ: 2Ը

29 Եւ եւմ Տէր Աստուած ձեր: ²⁹Մի՛ պղծիցես զդուստր քո պռոնկեցու- ցանելով գնա. զի մի՛ պռոնկեսցի երկիրն, և լցցի՛ երկիրն անիրաւու- թեամբ:

30 ³⁰Զշաբաթս իմ պահեսցիք, և ՚ի սրբութեանց իմոց երկնչիցիք, զի Դ եւմ եւմ Տէր:

31 ³¹Զհեպ վիկաց՝ մի՛ երթայցէք, և ՚ի գէքս մի՛ յարիցիք պղծել նոքօք: ԴԱ

32 Եւ եւմ Տէր Աստուած ձեր. ³²առաջի ալեաց յառնիցեն, և պատու- րէսցեն զերեսս ձերոյն,

18 Այլք. Եւ մի՛ խնդրեսցէ: 19 Այլք. Եւ զձորձս երկդիմիս գար՝: 25 Այլք. Եւ յամին հինգերորդի.. լիցին: 26 Ոսկսև. Մի՛ ուրիցէք գմիս ընդ արեան, ՚ի վերայ լե՛: 28 Դ լուս՝. Եւ վերս ՚ի վերայ սգոյ մի՛ առ՝. համաձայն այլոց ՚ի բնար՝: Դ լուս՝. Եւ զիր գրեալ մի՛ առն՝: 29 Այլք. Երկիրն անօրէնութեամբ:

- ՂԳ Եւ երկնչիցին յԱստուծոյ քումմէ. են եւ Տէր Աստուած քո:
- ՂԴ ³³ Եւ եթէ յարեսցի առ ձեզ եկ՝ յերկրին ձերում, մի՛ նեղիցէք զնա: 33
- ³⁴ Իբրև զբնական ձեր լինիցի ձեզ՝ և եկն յարեալ ՚ի ձեզ: 34
- ՂԵ Եւ սիրեսցեն զնա իբրև զանձն քո. զի պանդուխտք եղերուք և դո՛ւք յերկրին Եգիպտացոց. են եւ Տէր Աստուած ձեր:
- ՂԶ ³⁵ Մի՛ առնիցէք անիրաւութիւն ՚ի դապաստանի, ՚ի չափս և ՚ի կշիռս, 35
և ՚ի զոյգս: ³⁶ Զոյգք արդարք, և չափք արդարք, և կշիռք արդարք, և 36
կապիճ արդար լիցի ձեզ: Եւ եւ Տէր Աստուած ձեր՝ որ հանի զձեզ յերկ-
րէն Եգիպտացոց: ³⁷ Եւ պահեսջիք զամենայն զօրէնս իմ, և զամենայն 37
զիրամանս իմ. և արասջիք զնոսա՝ զի են եւ Տէր Աստուած:
- ՂԷ ¹ Խօսեցան Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ² Խօսեաց ընդ որդիսդ Իսրա- 20, 2
յէլի՝ և ասացես. Եթէ ոք յորդոցդ Իսրայէլի՝ կամ յեկաց պանդխտացդ
Իսրայէլի, փացէ զսերմն իւր իշխանի՝ մահոն մեռցի. և ազգք երկրին
քարկո՛ծ արացեն զնա քարամբք: ³ Եւ ես հաստատեցից զերեսս իմ ՚ի 3
վերայ մարդոյն այնորիկ. և կորուսից զնա ՚ի ժողովրդենէ իւրմէ. զի երբ
՚ի սերմանէ իւրմէ իշխանին պղծել զարքութիւնս իմ. և զարշեցուցանել
զանուն արբեցելոցն ինոց: ⁴ Ապա թէ ակնածելով ակնածիցեն՝ բնակիչք 4
երկրին աջօք իւրեանց յառնէն յայնմանէ. ՚ի փալ նորա զսերմն իւր
իշխանին՝ չսպանանել զնա, ⁵ հաստատեցից զերեսս իմ ՚ի վերայ առնն 5
այնորիկ, և ՚ի վերայ ազգի նորա, և կորուսից զնա և զամենայն միա-
բանեալսն ընդ նմա՝ առ ՚ի պռոնկեցուցանելոյ զնոսա ընդ իշխանին՝ ՚ի
միջոյ ժողովրդեան իւրեանց:
- ՂԸ ⁶ Եւ անձն որ երթիցէ զհետ վիկաց կամ զփրաց, պռոնկել զկնի 6
նոցա. հաստատեցից զերեսս իմ ՚ի վերայ անձինն այնորիկ, և կորուսից
զնա ՚ի ժողովրդենէ իւրմէ: ⁷ Եւ սրբեսջիք. և եղիջիք սուրբք, զի սուրբ 7
են եւ Տէր Աստուած ձեր: ⁸ Եւ պահեսջիք զիրամանս իմ, և արասջիք 8
զնոսա. են եւ Տէր Աստուած ձեր՝ որ սրբեմ զձեզ:
- ՂԹ ⁹ Մարդ ոք մարդ՝ որ հայիոյեսցէ զհայր իւր կամ զմայր իւր՝ մահոն 9
մեռցի. զհայր իւր և զմայր իւր, թէ բամբասիցէ՝ մահապարտ է:
- Ճ ¹⁰ Եւ այր ոք թէ շնասցի ընդ առնակնոջ, կամ շնայցէ ընդ կնոջ 10
ընկերի իւրոյ, մահոն մեռցին, և շնացօղն և շնացեալն:
- ՃԱ ¹¹ Եւ այր ոք՝ որ ննջիցէ ընդ կնոջ հօր իւրոյ, զառականս հօր իւրոյ 11
յայտնեաց. մահոն մեռցին երկոքին, զի ամպարշտեցան, և մահա-
պարտք են:
- ՃԲ ¹² Եւ եթէ ննջեսցէ ոք ընդ նուոյ իւրում, մահոն մեռցին երկոքին. զի 12
ամպարշտեցան, և մահապարտք են:
- ՃԳ ¹³ Եւ այր ոք եթէ ննջեսցէ ընդ արուի զգործ կանացի. պղծութիւն 13
գործեցին, մահոն մեռցին երկոքին՝ զի մահապարտք են:
- ՃԴ ¹⁴ Եւ այր ոք որ առնուցու զկին և զմայր նորա, անօրէնութիւն է, 14
հրով այրեսցեն զնա՝ և զնոսա. և մի՛ լինիցի ՚ի ձեզ անօրէնութիւն:
- ՃԵ ¹⁵ Եւ այր ոք՝ որ փացէ զարութիւն իւր յանասուն՝ մահոն մեռցի. և 15

36 *Բազումք*. Լինիցի ձեր: 20. 2 *Այլք*. Կամ յեկելոց պանդխտացն: 3 *Այլք*. Զանուն սրբացելոցն ինոց: 6 *Ունանք*. Պռոնկել զհետ նոցա: 9 *Այլք*. Կամ զմայր իւր թէ բամբասեսցէ: 10 *Ի յուս*. Եւ շնացօղն և շնա՞. *համաձայն այլոց ՚ի բնաք*?

- 16 զանատունն սպանջիբ: ¹⁶ Եւ կին՝ որ մափշիցի յամենայն անատուն պղծել նմա ՚ի նմանէ, սպանանիջիբ զկինն և զանատունն. մահո՛ւ մեռանիցին՝ զի մահապարպք են:
- 17 ¹⁷ Եւ այր որք՝ որ առնուցու զքոյր իւր զառ ՚ի հօրէ՛ կամ զառ ՚ի մօրէ, ճԶ
և Կեսանիցէ զառականս նորա, և նա Կեսանիցէ զառականս նորա՝ նախապի՛նք են. սաբակեացի՛ն յերեսաց որդուց ազգին իւրեանց. զի զառականս քե՛ռ իւրոյ յայտնեաց. ընկալցի՛ն զմեղս իւրեանց:
- 18 ¹⁸ Եւ այր՝ որ ննջիցէ ընդ կնոջ դաշտանի, և յայտնեացէ զառականս ճԷ
նորա, զի զաղբեր արեան նորա յայտնեաց, և սա՛ յայտնեաց՝ զբղիտումն արեան իւրոյ, սաբակեացի՛ն երկոքեան յազգէ իւրեանց:
- 19 ¹⁹ Եւ զառականս հօրաքեռ քոյ և զմօրաքեռ քոյ՝ մի՛ յայտնեացես. ճԸ
զի զընտանութեան առականս յայտնեցին, զմեղս իւրեանց Կարցին, և անորդիք մեռցին:
- 20 ²⁰ Եւ մարդ որք՝ որ ննջիցէ ընդ կնոջ քեռոյ իւրոյ, զառականս քեռոյ ճԹ
իւրոյ յայտնեաց. զմեղս իւրեանց ընկալցին, և անորդիք մեռցին:
- 21 ²¹ Եւ մարդ որք՝ որ առնուցու զկին եղբօր իւրոյ՝ պղծութիւն է. զա- ճԺ
ռականս եղբօր իւրոյ յայտնեաց, անորդիք մեռցին:
- 22 ²² Եւ պահեսջիք զամենայն հրամանս իմ, և զամենայն իրաւունս իմ, ճԺԱ
և արասջիք զնոսա. և ո՛չ Կաղարկացի ձեք երկիրն յոր են Կարայց զձեզ բնակել ՚ի նմա: ²³ Եւ մի՛ զնայցէք ըստ օրինաց ազգացն զոր մերժեցից
- 23 ես ՚ի ձէնջ. զի զայն ամենայն արարին, և զարշեցայ ես ՚ի նոցանէն. ²⁴ և ճԺԲ
ասացի զձեզ. Դո՛ւք ժառանգեցէք զերկիրն զայն, և ես Կաց ձեզ զնա ՚ի սրացուած. երկիր որ բղխէ զկաթն և զմեղր: Ե՛ն եմ Տէր Աստուած ձեր՝
- 24 որ մեկնեցի զձեզ յամենայն ազգաց. ²⁵ և զապուսցիք զանձինս ձեր ՚ի ճԺԳ
մէջ անասնոց՝ սրբոց և անսրբոց, և ՚ի մէջ թռչնոց՝ սրբոց և անսրբոց. և մի՛ պղծէք զանձինս ձեր անասնովք և թռչնովք, և ամենայն սողնովք
- 25 երկրի. զոր ես զապուցի ձեզ ՚ի պղծութիւն: ²⁶ Եւ եղիջիք ինձ սուրբք, զի ճԺԴ
են սուրբ եմ Տէր Աստուած ձեր. որ զապուցի՛ զձեզ յամենայն ազգաց լինել ՚ի՛նձ: ²⁷ Եւ այր կամ կին՝ որ լինիցի վիռնկ կամ զէպ, մահո՛ւ մեռցի. քարանքք քարկոծեցէք զնոսա՝ զի մահապարպք են:
- 21 ¹ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՛ և ասէ. Խօսեաց ընդ որդիսդ Ահարոնի ճԺԵ
ընդ քահանայս՝ և ասացես ցոյսա. զի մի՛ պղծիցին յոգիս ազգի իւրե-
2 անց. ² կամ յընտանի՛ կամ ՚ի դրացի իւրեանց: այլ կամ ՚ի հայր, կամ ՚ի
3 մայր, կամ յուսրերս, կամ ՚ի դստերս, կամ յեղբայր, ³ կամ ՚ի քոյր, կամ
4 ՚ի դուստր մերձաւոր իւր՝ զոր առն չիցէ Կուտալ՝ նոքօք պղծիցին: ⁴ Եւ մի՛
պղծեսցին վայրապար ՚ի ժողովրդեան իւրում ՚ի պղծութիւն իւրեանց:
5 ⁵ Եւ մի՛ գերծուցուն զգլուխս իւրեանց ՚ի վերայ մեռելոյ ՚ի կնապութիւն:
և զԿեսիլ մօրուաց մի՛ գերծուցուն. և ՚ի մարմինս իւրեանց վէպս մի՛
6 հաբանիցեն: ⁶ Զի սուրբ լինիցին Տեառն Աստուծոյ իւրեանց: և մի՛
զարշեցուցեն զանուն Աստուծոյ իւրեանց. զի զոհսն Տեառն պարա-

15 Այլք. Եւ զանատունն սպանանիջիբ: 16 Ի լուս. Եւ զկինն և զանա. հանաձայն ոմակց ՚ի բնաք: 17 Ոմակց. Զառականս սորա՝ նախա: 25 Այլք. Եւ մի՛ պղծիցէք զանձինս: Յօրինակին. Զոր ես զապուցի զձեզ ՚ի: 26 Այլք. Զի սուրբ եմ ես Տէր Աստուած: 27 Այլք. Կին, յորոց լինիցի վիռնկ: 21. 4 Ոմակց. Ի պղծութեան իւրեանց:

րագ Աստուծոյ իրեանց նոքա՛ մասուցանեն: և եղիցին սուրբք:

8ԺԳ ⁷Կին պոռնիկ և պղծեալ՝ մի՛ առնուցուն. և զկին հանեալ յառնէ 7
իրմէ մի՛ առնուցուն. զի սուրբ է Տեառն Աստուծոյ իրում, ⁸և սրբեացէ՛ 8
զանձն. զի զպարարագն Տեառն Աստուծոյ ձերոյ նա՛ մասուցանէ.
սուրբ եղիցի. զի սուրբ են ես Տէր՝ որ սրբեն զնոսա: ⁹Եւ դուստր անն 9
քահանայի՛ եթէ՛ ՚ի պոռնկութեան պղծիցի, զանուն հօր իրոյ բամբա-
սեանց՝ հրով այրեսցի:

8ԺԴ ¹⁰Եւ քահանայն մեծ՝ յեղբարց իրոց. յորոյ վերայ գլխոյն արկեալ 10
իցէ զեղն օծութեան. և կապարեալ զձեռս նորա զգեանո՛ւ զպարսնու-
ճանն, զգլուխ իւր մի՛ ապախորեսցէ, և զհանդերձս իւր մի՛ պարա-
ռեսցէ. ¹¹և յանձն վախճանեալ մի՛ սնացէ. ՚ի հայր իւր կամ ՚ի մայր իւր 11
մի՛ պղծիցի: ¹²Եւ ՚ի սրբութեանց անպի մի՛ ելանիցէ. և մի՛ պղծեսցէ 12
զսրբութիւն Աստուծոյ իրոյ. զի սուրբ եղն օծութեան որ յԱստուծոյ՝ ՚ի
վերայ նորա է. զի են են Տէր: ¹³Նա՛ կին կոյս յազգէ իրմէ առնուցու. 13
¹⁴զայրի և զհանեալ, և զպոռնիկ, մի՛ առնուցու. այլ կոյս յազգէ՛ իրմէ 14
առնուցու կին: և մի՛ պղծեսցէ զանուն իմ: ¹⁵և մի՛ պղծեսցէ զսերմն իւր 15
՚ի ժողովրդեան իրում. զի են են Տէր՝ որ սրբեն զնա:

8ԺԵ ¹⁶Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՛ և ասէ. ¹⁷Խօսեանց ընդ Ահարոնի՛ 16, 17
և ասասցես. Այր ոք՝ յազգէ քումմէ՛ յամենայն ազգս ձեր յորում իցէ՛
արար, մի՛ մարիցէ մասուցանել պարարագ Աստուծոյ իրոյ. ¹⁸զի ա- 18
մենայն այր՝ յորում իցէ արար՝ մի՛ մարիցէ: Այր կաղ, կամ կոյր, կամ
կարճունչ, կամ ակընջար. ¹⁹կամ այր ձեռնբեկ, կամ ոտնբեկ, ²⁰կամ 19, 20
սապարողն, կամ շիլ, կամ պորակն. կամ այր յորում իցէ քոս, կամ
քաղցկեղ, կամ միորձի: ²¹Ամենայն այր յորում իցէ արար, ՚ի զաւակէ 21
Ահարոնի քահանայի, մի՛ մերձեսցի մասուցանել զոհս Աստուծոյ քում.
զի արար գոյ ՚ի նմա: և զպարարագսն Աստուծոյ մի՛ մարչիցի մա-
սուցանել. զի պարարագքն Աստուծոյ՝ սրբութիւնք սրբութեանց են:
²²՚Ի սրբութեանց անպի կերիցէ՛. ²³բայց ՚ի վարագոյրն մի՛ մերձեսցի, և 22, 23
առ սեղանն մի՛ մարիցէ, զի արարաւոր է: և մի՛ պղծեսցէ զսրբութիւն
Աստուծոյ իրոյ, զի են են Տէր որ սրբեն զնոսա: ²⁴Եւ խօսեցաւ Մովսէս 24
ընդ Ահարոնի և ընդ որդիս նորա, և ընդ ամենայն որդիսն Իսրայէլի:

8ԺԶ ¹Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՛ և ասէ. ²Ասասցեն ցԱհարոն և ցորդիս 22, 2
նորա, և զգոյճ լինիցին սրբութեանց՝ որդւոցն Իսրայէլի. և մի՛ պղծեսցեն
զանուն իմ սուրբ՝ զորս նոքայն սրբեն ինձ, զի են են Տէր: ³Ասասցեն 3
ցնոսա. յազգս ձեր ամենայն այր՝ յամենայն զաւակէ ձերմէ որ մերձե-
նայցէ ՚ի սրբութիւնսն, որ սրբիցեն որդիքն Իսրայէլի Տեառն, և պղծու-
թիւն իւր ՚ի նմա՛ իցէ, սապակեսցի՛ անձնն այն յերեսաց իմոց, զի են 4
են Տէր: ⁴Եւ այր ոք ՚ի զաւակէ Ահարոնի քահանայի՛, թէ բորոսք՝ կամ 4
սերմնակախթ իցէ՛ ՚ի սրբութեանց անպի մի՛ կերիցէ մինչև սրբեսցի: Եւ
որ մերձեսցի յամենայն պղծութիւնս ոգոյ, կամ այր յորմէ ելանիցէ՛

6 Այլք. Լինիցին Աստուծոյ իրե՛... զի զոհն Տեառն: 10 Բազումք. Յորոյ վերայ ՚ի զլխոյն անկեալ է զիւղն օծ՛: 14 Այլք. Առնուցու կին: (15) Եւ մի՛ պղծեսցէ զսերմն իւր ՚ի ժո՛: 18 Այլք. Ականջար: 20 Այլք. Կամ քարցկեղ: 24 Ի լու՛. Եւ խօսեցաւ զայս Մովսէս:

5 արուօթին սերման. ⁵ կամ որ մերձենայցէ յամենայն սողուն պիղծ՝ զոր
 պղծիցեն, կամ ՚ի մարդ որով պղծիցեն զնա ըսպ ամենայն պղծութեան
 6 նորա: ⁶ Անձն որ մերձենայցէ՛ ՚ի նա՝ պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ: և մի՛
 7 կերիցէ ՚ի սրբութեանց անպի, եթէ ոչ լուանայցէ զմարմին իւր ջրով. ⁷ և
 մտանիցէ արեգակն. սուրբ լիցի, և ասպ՝ կերիցէ ՚ի սրբութեանց անպի.
 8 զի հաց նորա է այն: ⁸ Չմեռելոպի և զգագանաբէկ մի՛ ուրիցէ, պղծել
 9 նմա նոքօք. զի են եմ Տէր: ⁹ Եւ պահեսցեն զպահպանութիւնս իմ, զի
 մի՛ ընդունիցին վասն նոցա մեղս. և մեռանիցին վասն այնորիկ՝ եթէ
 պղծիցեն զնոսա. զի են եմ Տէր որ սրբեմ զնոսա:

10 ¹⁰ Եւ ամենայն օտարազգի՝ մի՛ կերիցէ զսրբութիւնսն: պանդուխտ **ճԺԷ**
 11 քահանային և վարձկանն՝ մի՛ կերիցեն ՚ի սրբութեանցն: ¹¹ Բայց թէ
 քահանայն ստացի ոգի ստացուածով արծաթոյ՝ նա՛ կերիցէ ՚ի հացից
 անպի նորա. և ընկոծիք նորա՝ կերիցեն՝ ՚ի հացից անպի նորա:

12 ¹² Եւ դուստր անն քահանայի, եթէ լինիցի անն այլազգոյ, նա ՚ի **ճԺԸ**
 13 պարոյ սրբութեանցն մի՛ կերիցէ: ¹³ Եւ դուստր անն քահանայի, եթէ
 լինիցի այրի, կամ հանեալ. և զաակ ոչ իցէ նմա, և դառնայցէ անդրէն
 ՚ի քուն իւր հայրենի, ըսպ մանկութեան իւրում ՚ի հացից անպի հօր
 իւրոյ կերիցէ. և ամենայն այլազգի՝ մի՛ կերիցէ ՚ի նոցանէ:

14 ¹⁴ Եւ մարդ՝ որ յանգէս կերիցէ զսրբութիւնսն, յաւելցէ՛ ՚ի նոյն գ– **ճԺԹ**
 15 հինգերորդ մասնն. և քացէ զսրբութիւնն քքահանայն. ¹⁵ և մի՛ պղծես–
 ցեն զսրբութիւնս սրբութեանցն որդոցն Իսրայէլի, զոր զստուցին նո–
 16 քա Տեառն: ¹⁶ Եւ ածիցեն ՚ի վերայ իւրեանց անօրէնութիւն յանցանաց,
 ուրելով իւրեանց զսրբութիւնսն սրբութեանցն. զի են եմ Տէր՝ որ սրբեմ
 զնոսա:

17, 18 ¹⁷ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ¹⁸ Խօսեանց ընդ Ահարոնի **ճԻ**
 և ընդ որդիս նորա, և ընդ ամենայն ժողովրդեան որդոցն Իսրա–
 յէլի՝ և ասացեն ցնոսա. Այր ոք՝ յորդոցն Իսրայէլի, կամ յեկանցն
 յարեցելոց ՚ի նոսա ՚ի մէջ Իսրայէլի. որ մատուցանիցէ զպարարագս
 իւր ըսպ ամենայն խոստովանութեանց իւրեանց: կամ ըսպ ամենայն
 19 կամաց իւրեանց՝ զոր ինչ մատուցանիցեն Տեառն յողջակէզ ¹⁹ ընդո–
 20 նելի առ ՚ի ձէնջ, արու՛ անարապ յանդոց և յօղեաց և յայծեաց. ²⁰ գ–
 ամենայն արաքատրն մի՛ մատուցանիցեն Տեառն. զի ոչ լիցի ընդո–
 21 նելի առ ՚ի ձէնջ: ²¹ Եւ այր՝ որ մատուցանիցէ զպարարագս իւր ըսպ
 ամենայն խոստովանութեան իւրեանց, կամ ըսպ ամենայն կամաց իւ–
 րեանց զոհ փրկութեան Տեառն, ուխտեալ ուխտ, կամ ըսպ կամաց կամ
 ՚ի քօնս ձեր, յանդոց կամ յօղեաց, անարապ լինիցի յընդունելութիւն.
 22 ամենայն արաք մի՛ լիցի ՚ի նմա: ²² Զկոյրն, կամ զկաղն, կամ զբեկն,
 կամ զլեգուար, կամ զմարմառոպ, կամ զքոսոպ, կամ զերթոյնոպ, մի՛
 մատուցանիցեն զայն Տեառն, և յողջակէզ՝ ոչ քայցէք ՚ի նոցանէ ՚ի
 23 սեղան Տեառն: ²³ Զարջառ և զոչխար՝ զակընջար, կամ զկրճար՝ քեզ

22. 6 Այլք. Որ մերձենայցէ ՚ի նա, պիղծ: 13 Ունսկք. Եւ զաակ ոչ իցէ նորա:
 15 Այլք. Սրբութեանցն Իսրայէլի, զոր: 18 Այլք. Այր ոք այր յորդոցն.. յարելոց ՚ի
 նոսա: Ունսկք. Խոստովանութեան իւրոյ.. կամաց իւրոց: 22 Այլք. Կամ զորքինոպ՝
 մի՛ մատու՛:

արասցես 'ի զենլիս. և յուխար քո մի՛ լիցի ընդունելի: ²⁴ Զթաղամասաւորն, ²⁴
 և զմայլեալն, և զքաճաւարտոյն, և զհապեալն, մի՛ մապուցանիցես Տե-
 առն. և յերկրի ձերում մի՛ առնիցէք: ²⁵ Եւ 'ի ձեռանէ ալլազգոյն մի՛ ²⁵
 մապուցանիցէք զպարարագս Ասպուծոյ ձերոյ, յամենայնէ յայնպիսե-
 սց անպի. զի խեղութիւնք և արարք են 'ի նոսա. և ոչ լինիցի այն
 ընդունելի առ 'ի ձէնջ:

ՃԻԱ ²⁶ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ²⁷ Արջառ կամ ոչխար կամ այժ՝ ^{26, 27}
 յորժամ ծնանիցին, կացցէ՛ զեւթն օր ընդ մարբն. և յօրէն ութերորդէ և
 անդր ընդունելի՛ լիցի 'ի պարարագ ընծայ Տեառն:

ՃԻԲ ²⁸ Զարջառ և զոչխար՝ և զծնունդս իւրեանց՝ մի՛ մապուցանիցէք 'ի ²⁸
 միում ատուր:

ՃԻԳ ²⁹ Եւ եթէ զոհեսցես զգոհ զոհութեան Տեառն. զընդունելիսն առ 'ի ²⁹
 ձէնջ զոհեսցիք: ³⁰ 'Ի նմի՛ն ատուր կերիցի, և մի՛ թողուցուք 'ի մտոյ անպի ³⁰
 յայճ, զի են են Տէր: ³¹ Եւ պահեսցի՛ք զպարուիրանս իմ, և արասցի՛ք ³¹
 զնոսա. զի են են Տէր: ³² Եւ մի՛ պղծիցէք զանուն իմ սուրբ՝ զի են են ³²
 Տէր. և սրբեցայց 'ի մէջ որդւոցն Իսրայէլի: Ես են Տէր որ սրբեմ զձեզ, ³³
³³ որ հանի զձեզ յերկրէն Եգիպտացոց լինել ձեր Ասպուած. են են Տէր: ³³

ՃԻԴ ¹ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ² Խօսեաց՝ ընդ որդիսն Իսրայէ- ^{23, 2}
 լի՛ և ասացես ցնոսա. Տօ՛նս Տեառն գոր առնիցէք, կոչեցեալք և սուրբք՝ ³
 այնք իցեն իմ փօնք: ³ Զվեց օր գործեսցես զգործ. յաւուրն եւթներոր- ³
 ւնդի, Շաբաթ՝ հանգիստ անուանեալ սուրբ Տեառն. զամենայն գործ մի՛ ⁴
 գործիցէք, զի շաբաթ Տեառն է, յամենայն բնակութեան նոցա. ⁴ զի այն ⁴
 են փօնք Տեառն: և նոքա անուանեալք են սուրբք գորս անուանիցէք 'ի ⁵
 փօնս նոցա: ⁵ Յառաջնում ամսեանն 'ի փասն և 'ի չորս ամսոյն 'ի մէջ ⁵
 ք երեկորեացն Զարիկ Տեառն. ⁶ և յաւուրն հնգեփասաներորդի նորին ⁶
 ամսոյ՝ փօ՛ն բաղարջակերաց Տեառն, զեւթն օր բաղարջ կերիցիք: ⁷ Եւ ⁷
 օրն առաջին անուանեալ՝ սուրբ եղիցի ձեզ. զամենայն գործ սպասաւո- ⁸
 րութեան մի՛ առնիցէք: ⁸ Եւ մապուցիք ողջակէ՛զս Տեառն. զեւթն օր՝ և ⁸
 օրն եւթներորդ՝ սուրբ կոչեցեալ լիցի ձեզ. զամենայն գործ սպասաւո- ⁹
 րութեան մի՛ գործիցէք: ⁹ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ¹⁰ Խօսեաց՝ ^{9, 10}
 ընդ որդիսդ Իսրայէլի՛ և ասացես. Յորժամ մրանիցէք յերկիրն գոր ¹¹
 ես փայց ձեզ. իբրև հնձիցէք զհունձս նորա, բերիցէք գորայն զպարուղ ¹¹
 հնձոց ձերոց առ քահանայն. ¹¹ և հանցէ՛ գորայն առաջի Տեառն յըն- ¹¹
 դունելութիւն առ 'ի ձէնջ: Եւ 'ի վաղիւ անդր յաւուրն առաջնում հանցէ ¹²
 զայն քահանայն: ¹² Եւ արասցէ՛ յաւուրն յորում մապուցանիցէ՛ գորայն, ¹²
 ոչխար անարար փարևոր յողջակէ՛զ Տեառն. ¹³ և զգոհն իւր երկուս ¹³
 փասանորդս նաշիւոյ զանգելոյ իւղով, զո՛հ Տեառն 'ի հոպ անուշից Տե- ¹³
 առն. և նուէր նորա չորրորդ մասն դորակի զինւոյ. ¹⁴ և պա՛ն մի: Եւ ¹⁴

23 Այլք. Արասցես զենլիս, և յուխար քո մի լինիցին: **24 Ոմանք.** Զթաղամասաւորն, և զմայլեալն: **28 'Ի լուս'.** Մի՛ սպանանիցէք 'ի միում ատուր. *համաձայն ալլոց 'ի բնար՝:* **23. 2 Ոմանք.** Տօն Տեառն. *և ոմանք.* Տօնք Տեառն գոր.. իմ փունք: **3 Ոսկան 'ի լուս'.** Յամենայն բնակութեան ձերում: **8 Յօրինակին պակասէր.** Ողջակէզս Տեառն զեւթն օր. և օրն: **10 Այլք.** Եւ ասացես ցնոսա. յորժամ... փայց ձեզ. և հնձիցէք զհունձ: **11 Այլք.** Անդր ատուրն առաջնոյ: **13 Այլք.** 'Ի նաշիւոյ զանգելոյ իւ՛:

15 զամենայն մուրկ փխրեալ մի՛ ուրիցեք մինչև յաւուրն յորում մաքուրցանիցեք պապարագ Տեառն Աստուծոյ ձերոյ. օրէն յափրենական յազգս
 16 ձեր. յամենայն բնակութեան ձերում: ¹⁵ Եւ համարեսցիք ձեզ ՚ի վաղուէ՛ շաբաթուն յօրէ յորմէ մաքուրցանիցեք զորայ ուխտին, եւթն եւթներորդս
 17 բովանդակ թուիցես ¹⁶ մինչև ցվաղին յերին եւթներորդին թուիցեք. ¹⁷ Ի Յիսուն օր, և մաքուրցանիցեք զոհ նոր Տեառն: ¹⁷ Ի բնակութենէ՛ ձերմէ ^q
 մաքուրցանիցեք պանս նուիրի. երկուս պանս յերկուց փասանորդաց լինիցի պան մի. խմորեալք եփեսցին յառաջնոց արդեանց քոց Տեառն:
 18 ¹⁸ Եւ մաքուրցանիցեք ընդ հացիցն եւթն որոջ անարաւր փարևորս, և զուարակ մի յանդուց, և խոյս երկուս անարաւր: և եղիցին յողջակէ՛զ Տեառն. և զոհք նոցա և նուէրք նոցա՝ զոհ ՚ի հոսր անուշից Տեառն:
 19 ¹⁹ Եւ առնիցեք նոխազ մի՛ յայծեաց վասն մեղաց, և երկուս գառինս
 20 փարևորս ՚ի զոհ խաղաղականաց ²⁰ ընդ պանից առաջնոց արմբեացն: Եւ նուիրեսցէ՛ զայն քահանայն նուէր ընդ պանից առաջնոց արմբեացն յանդիման Տեառն. հանդերձ երկո՛ւ գառամբքն սրբեսցին Տեառն. քա-
 21 հանային որ մաքուրցանիցէ զայն՝ եղիցին: ²¹ Եւ կոչեսցիք զօրն զայն անուանեալ և կոչեսցեալ օր Աստուծոյ, սո՛րք եղիցի ձեզ. զամենայն զործ սպասաւորութեան մի՛ գործիցեք ՚ի նմա. օրէն յափրենական ե-
 22 ղիցի յազգս ձեր յամենայն բնակութեան ձերում: ²² Եւ յորժամ հնձիցեք զհունձս երկրի ձերոյ. մի՛ առ հասարակ զնշխար հնձոց անդին քոյ ՚ի հնձել քում ամփոփեսցես. և զանկեալն ՚ի հնձոցն քոց մի՛ ժողովեսցես. այլ աղբափին և պանդխտին քում թողուցուս զայն. զի են են Տէր Աս-
 23, 24 փուած ձեր: ²³ Խօսեսցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՛ և ասէ. ²⁴ Խօսեանց ընդ որդիսն Իսրայէլի՛ և ասասցես. Յամսեան եւթներորդի՛ որ օր մի իցէ ամսոյն, եղիցի ձեզ հանգիստ. Յիշափա՛կ փողոց՝ կոչեսցեալ սուրբ Տե-
 25 առն: ²⁵ Զամենայն զործ սպասաւորութեան մի՛ գործիցեք, և մաքուր-
 26, 27 ցանիցեք ողջակէ՛զ Տեառն: ²⁶ Խօսեսցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՛ և ասէ. ²⁷ Ի փասներորդում ատուր՝ ամսոյն եւթներորդի, որ օրն Քաւութեան է, կո- ^h
 չեսցեալ սո՛րք եղիցի ձեզ. և խոնարհեցուցիք զանձինս ձեր յիններորդէ օրէ ամսեան յերեկորեայ. և մաքուրցիք ողջակէ՛զս Տեառն: ²⁸ Զամենայն զործ մի՛ գործիցեք յաւուրն յանմիկ, զի օր՝ քաւութեան է նա ձեզ. քաւել՛ վասն ձեր առաջի Տեառն Աստուծոյ ձերոյ: ²⁹ Ամենայն անձն որ ո՛չ խոնարհեսցի յաւուրն յայնմիկ, սափակեսցի՛ ՚ի ժողովոդենէ իւրմէ:
 30 ³⁰ Եւ ամենայն անձն որ գործիցէ գործ յաւուր յայնմիկ, կորիցէ՛ անձն
 31 այն ՚ի ժողովոդենէ իւրմէ: ³¹ Զամենայն զործ՝ մի՛ գործիցեք. օրէն յափ-
 32 րենական եղիցի յազգս ձեր, յամենայն բնակութեան ձերում: ³² Շաբաթ շաբաթուց եղիցի ձեզ. և խոնարհեցուցիք զանձինս ձեր յիններորդէ օրէ ամսեանն յերեկորեայ մինչև ցերեկոյն. շաբաթացուցիք զշաբաթս
 33, 34 ձեր: ³³ Խօսեսցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՛ և ասէ. ³⁴ Խօսեանց ընդ որդիսոյ Իս-

14 Այլք. Մինչև յօրն յորում: **16 Քազումք.** Եւ մաքուրցեք զոհ նոր: **17 Այլք.** Արդեանց Տեառն: **20 Այլք.** Մաքուրցանիցէ զնոսա, եղի՛: **21 Այլք.** Անուանեալ կոչեսցեալ սուրբ եղիցի ձեզ: **22 Այլք.** Անդոյն քոյ. և զանկեալն հնձոցն քոց մի՛ ժողովիցես... և պանդխտին թողուցուս: **27 Այլք.** Յիններորդ օրէն յերեկորեայ: **32 Այլք.** Յիններորդ, կամ յիններորդէ ամսեանն յերեկորեայն:

րայելի՝ և ասացես. Ի հնգերասաներորդի ատուր ամսեանն եւթներոր-
 5 նի փօն Տաղաւարահարաց գեւթն օր Տեառն: 35 Եւ օրն առաջին կոչեցե- 35
 ալ սորբ. զամենայն գործ սպասաւորութեան մի՛ գործիցէք: 36 Զեւթն օր 36
 մափուցանիջիք ողջակէզս Տեառն. և օրն եւթներորդ կոչեցեալ, սորբ
 եղիցի ձեզ, և մափուցանիցէք ողջակէզ Տեառն. քանզի էյք են. զա-
 մենայն գործ սպասաւորութեան մի՛ գործիցէք: 37 Այս են փօնք Տեառն՝ 37
 զորս կոչիցէք կոչեցեալ սորբս, առ ՚ի մափուցանելոյ ընծայս Տեառն,
 զողջակէզս և զգոհս իրեանց, և նուէիս օրըսօրե՛ 38 առանց շաբաթուց 38
 Տեառն. և առանց ընծայիցն ձերոց, և առանց ամենայն ուխտիցն ձերոց,
 և առանց կամայականաց ձերոց՝ զոր փայցէք Տեառն: 39 Եւ ՚ի հնգե- 39
 փասաներորդում ատուր ամսոյն եւթներորդի՝ յորժամ բովանդակիցէք
 զարդիւնս երկրին, փօնեսջիք Տեառն գեւթն օր. յաւուրն առաջնում
 հանգիստ, և յաւուրն եւթներորդի հանգիստ: 40 Եւ առնուցուք ձեզ յա- 40
 տուրն առաջնում պրուդս զգեղեցիկ ծառոց, և կողերս յարմաւենեաց,
 և ոսքս ՚ի փերևախիսի ծառոց և յուռեաց, և զոսքս հագնեաց ՚ի ձե-
 րոց. ուրախ լինել առաջի Տեառն գեւթն օր: 41 Եւ փօնեսջիք զնա փօն 41
 Տեառն գեւթն օր փարսոյն. օրէն յաիպենական յազգս ձեր, յամսեանն
 եւթներորդի՛ փօնեսջիք զնա: 42 Ի փաղաւարս բնակեսջիք գեւթն օր. ա- 42
 մենայն բնակքն Իսրայելի բնակեսցեն ՚ի փաղաւարս. 43 զի գիպասցեն 43
 ամենայն ազգք ձեր, թէ ՚ի փաղաւարս բնակեցուցի զորդիսդ Իսրայելի
 ՚ի հանել ինձ զնոսա յերկրէն Եգիպտացոց. Են են Տէր Աստուած ձեր:
 44 Եւ պարմեաց Մովսէս զփօնս Տեառն որդոցն Իսրայելի: 44

ՃԻԵ 1 Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. 2 Պարտիրեա՛ որդոցն Իսրա- 24, 2
 յելի. և առցեն քեզ եղ ձիթենեաց սորբ խակակութ ՚ի լոյս. և այրիցի
 ճրան՝ հանապազորդ 3 արքաբոյ վարագորին ՚ի խորանին վկայութե- 3
 ան. և լուցցէ՛ զայն Ահարոն և որդիք նորա, յերեկորեայ մինչև ցառաւօր
 առաջի Տեառն անպակաս. օրէն յաիպենական յազգս ձեր: 4 Ի վե- 4
 րայ աշտանակին սրբոյ այրիցէք զճրագունսն առաջի Տեառն մինչև
 ցառաւօր:

ՃԻԶ 5 Եւ առնուցուք նաշիհ, և առնիցէք զայն՝ երկոփասան պան. յերկունց 5
 փասանորդաց լինիցի պան մի: 6 Եւ դնիցէք զնոսա երկունս նուէրս. վեց 6
 պան զմի նուէր ՚ի վերայ սեղանոյն սրբոյ առաջի Տեառն: 7 Եւ դիցես 7
 ՚ի վերայ նուիրին կնդրոնկ սուրբ՝ և աղ. և եղիցին ՚ի հաց յիշտարակի
 զառաջատր Տեառն: 8 Յաւուրն շաբաթուց դնիցէք առաջի Տեառն, հա- 8
 նապազորդ յորդոցն Իսրայելի ո՛խիս յաիպենական: 9 Եւ եղիցի Ահա- 9
 րոնի և որդոցն նորա, և կերիցեն զայն ՚ի սորբ փեղոջ. զի սրբութիւն
 սրբութեանց է այն նմա ՚ի զոհաւորանցն Տեառն՝ օրէն յաիպանական:

ՃԻԸ 10 Եւ ել որդի կնոջ Իսրայելացոյ, և նա՛ էր որդի անն Եգիպտացոյ 10
 ՚ի մէջ որդոցն Իսրայելի, և կռուեցան ՚ի բանակին: Որ յԻսրայելացոյ

34 Ոսկան. Տաղաւարահարաց է: 39 Այլք. Տօնեսջիք գեւթն օր... և յաւուրն ութերորդի
 հանգիստ: 40 Յօրինակին. Նա՛գնեաց ձերոց, ուր՞: Յօրինակին պակասէր. Տեառն
 գեւթն օր: 42 Յօրինակին կրկնի. Բնակքն Իսրայելի: Ուր ո՛նանք ունին միայն,
 բնակիցքն Իսրայելի: 24. 2 Այլք. Զեղ ՚ի ձիթենեաց.. զի այրիցի: 7 Ունանք. Կնկրուկ
 սուրբ: 8 Այլք. Յօրն շաբաթուց դնի՞:

11 անփի էր. և այր մի Իսրայելացի, ¹¹ և անուանեալ կնոջն Իսրայելացոյ
 զԱնունն՝ և անէծ. և ածին զնա առ Մովսէս. և անուն մօր նորա
 12 Սաղամիթ՝ դուստր Դաբրեայ, յազգէ Դանայ: ¹² Եւ արկին զնա ՚ի պահ,
 13 դարել հրամանաւ Տեառն: ¹³ Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ.
 14 ¹⁴ Նանէք զայրն որ անէծն՝ արքաքոյ բանակին. և դիցեն որք լուան՝
 զձեռս իրեանց ՚ի վերայ գլխոյ նորա, և քարկոծեսցեն զնա ամենայն
 15 ժողովուրդն: ¹⁵ Եւ ընդ որդիսն Իսրայելի խօսեսցիս և ասասցես ցնոսա.
 16 Այր ոք այր՝ որ անիծանիցէ զԱստուած, մեղս ընկացի. ¹⁶ զի անուանեաց
 զանուն Տեառն՝ մահոն մեռցի. քարընկէցութեամբ քարկոծ արասցեն
 զնա ամենայն ժողովուրդն. եթէ պանդոնիսք իցէ՝ և եթէ բնակ,
 յանուանել նորա զանուն Տեառն, սաքակեսցի:

17 ¹⁷ Եւ մարդ ոք՝ որ հարկանիցէ զամենայն անձն մարդոյ՝ և մեռանի- ճԻԸ
 ցի, մահոն մեռանիցի և նա:

18 ¹⁸ Եւ որ հարկանէ զանասուն, անձն ընդ անձին փուծեսցի: ճԻԹ

19 ¹⁹ Եւ եթէ խեղիցէ՛ որք զընկեր իւր. որպէս արարն՝ նոյնպէս արացի ճԼ

նմա: ²⁰ Բեկոնմն ընդ բեկման, ակն ընդ ական, աքամն ընդ աքաման.

21 որպէս առնիցէ որք զխեղութիւն՝ նոյնպէս հապուսցի նմա: ²¹ Եւ որ հար-

22 կանէ զմարդ՝ և մեռանիցի, մահոն մեռանիցի և նա: ²² Իրաւունք՝ մի և

23 նոյն կացցեն, եկին, և բնակին. զի են եմ Տէր Աստուած ձեր: ²³ Եւ խօսե-

ցաւ Մովսէս ընդ որդիսն Իսրայելի, և հանին զայրն որ անէծն՝ արքաքոյ

բանակին. և քարկոծ արարին զնա ամենայն ժողովուրդն քարամբք. և

որդիքն Իսրայելի արարին՝ որպէս պարտիրեաց Տէր Մովսիսի:

25. 2 ¹ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ ՚ի լերինն Սինայ՝ և ասէ. ² Խօսեաց ճԼԱ

ընդ որդիսն Իսրայելի՝ և ասասցես ցնոսա. Եթէ մրանիցէք յերկիրն զոր

ես փաց ձեզ, և հանգչիցի՛ երկիրն զոր փաց ձեզ. զի շաբաթ Տեառն

3 է: ³ Զվեց ամ վարեսցես զանոջ քո, և զվեց ամ յաբցես զայգի քոյ, և

4 ժողովեսցեն զպտուղ նորա. ⁴ յամին ելթներորդի շաբաթ հանգիստ ե-

րկիցի երկրին. զի շաբաթ Տեառն է. զանոջ քո ոչ վարեսցես, և զայգի

5 քո ոչ յաբցես. ⁵ և զհնքնեակն անոյ քոյ որ զայցէ՛ ոչ հնձեսցես, և

զխաղող սրբութեանն քոյ ոչ կթեսցես. զի ան հանգստեան է այն երկ-

6 րին: ⁶ Եւ եղիցի շաբաթ երկրին ձերոյ, կերակուր՝ ձեզ, և ծառային քում,

7 և աղախնոյ քում, և վարձկանին քում, և պանդիսպին յեցելոյ ՚ի քեզ. ⁷ և

անասնոյ քում, և զազանաց որ իցեն յերկրին քում. եղիցի ամենայն

բերն նորա՝ ՚ի կերակուր:

8 ⁸ Եւ թուեսցեն դու քեզ ելթն հանգիստ ամաց, և ելթն ամ ելթնեկին. ճԼԲ

9 և եղիցին ելթն ելթներորդքն ամաց՝ քառասուն և ինն ամ: ⁹ Եւ անդ

առնիցէք բարբառով փողոյ յամենայն երկրին ձերում, յամսեանն ելթն-

երորդի՝ որ օր փասն իցէ ամսոյն. յաւուրն քաւութեան անդ արասցիք

10 փողով ընդ ամենայն երկիրն ձեր: ¹⁰ Եւ սրբեսցիք զամն յիսներորդ

փարսոյն, և քարոզեսցիք թողութիւն ՚ի վերայ երկրին՝ ամենայն բնակ-

11 Այլք. Զանունն անէծ. և ածին: ¹² Այլք յատկում. Դարել զնա հրամա՛: ¹⁴ Այլք.

Նանէք զայն որ անէծն: ¹⁷ Այլք. Եւ մարդ որ հարկանիցէ: ¹⁹ Այլք. Եթէ խեղեսցէ

որք: ²¹ Այլք. Նարկանիցէ զմարդ... մահոն մեռցի և նա: ^{25. 9} Բազումք. Յամսեանն

ելթներորդում:

չաց նորա. զի փարի թողութեան՝ եղիցի ձեզ այն ազդեցութիւն: Եւ դարձցի՝ իրաքանչիւրոք՝ ՚ի սրացուածս իւր, և իրաքանչիւրոք յաճգ իւր երթիցէ. ¹¹ զի թողութեան ազդեցութիւն է այն: Ամն յիսներորդ՝ եղիցի ձեզ փարեկան. մի՛ սերմանիցէք, և մի՛ հնձիցէք զինքնեակս նորա՝ որ ելանիցեն. և մի՛ կթիցէք զսրբեցեալս նորա. ¹² զի թողութեան ազարութիւն է, սուրբ լինիցի ձեզ. ՚ի դաշտաց կերիջիք զարմարիսն նորա: ¹³ Յամին ազդեցութեան թողութեան նորա՝ դարձցի՝ իրաքանչիւրոք ՚ի սրացուած իւր: ¹⁴ Ապա թէ վաճառեսցէ որ վաճառ ընկերի իրում, և սրասցի՝ յընկերէ իւրմէ, մի՛ նեղեսցէ այր զընկեր իւր: ¹⁵ Ըստ թուոյ ամացն յետ ազդեցութեանն. սրասցի յընկերէ իւրմէ ըստ թուոյ ամաց արմարեացն վաճառեսցի քեզ. ¹⁶ ըստ յաճախելոյ արմարեացն յաճախեսցէ զսրացուածս իւր. և ըստ պակասելոյ ամացն պակասեսցուցէ զսրացուածսն իւր. զի ըստ թուոյ արդեանցն վաճառեսցէ զնա քեզ: ¹⁷ Մի՛ նեղեսցէ այր զընկեր իւր: Եւ երկնչիցին՝ ՚ի Տեաննէ Աստուծոյ քումմէ. են են Տէր Աստուած ձեր: ¹⁸ Եւ արասջիք զամենայն իրաւունս իմ, և զամենայն դատաստանս իմ. և պահեսջիք և արասջիք զնոսա. և բնակեսջիք յերկրին յուսով: ¹⁹ Եւ փացէ՛ երկիրն զբերս իւր, և կերիջիք զյագ. և բնակեսջիք ՚ի նմա վստահութեամբ: ²⁰ Ապա թէ ափցէք՝ զի՛նչ կերիցուք յամին եւթներորդի յայնմիկ, եթէ ոչ սերմանիցենք՝ և ոչ ժողովիցենք զարմարիս մեր: ²¹ Առաքեցի՛ց զօրհնութիւն իմ ՚ի ձեզ յամին վեցերորդի. և արասցէ զարդիւնս իւր երից ամաց. ²² և սերմանեսջիք յամին ութերորդի. և կերիջիք զհին արդեանցն մինչև ցամն իններորդ. մինչև զայցեն արմարիք նորա, կերիջիք հին ՚ի հնոյ: ²³ Եւ երկիրն ոչ վաճառեսցի ՚ի հաստարութիւն. զի ին՛ է երկիրն. քանզի պանդուխտք և նժդեհ էք դուք առաջի իմ: ²⁴ Եւ ըստ ամենայն երկրին կալուածոյ ձերոյ՝ փրկանս փաջիք երկրին: ²⁵ Եւ եթէ աղքատացի եղբայր քո որ ընդ քեզ իցէ, և վաճառեսցէ՛ ՚ի կալուածոց իւրոց. և եկեսցէ մերձատրիչն՝ որ մերձատր իցէ նորա, և փրկեսցէ՛ զվաճառ եղբոր իւրոյ: ²⁶ Ապա թէ չիցէ՛ ուրուք մերձատրիչ, և ձեռնհաս իցէ. և զբանիցի նմա բաւական փրկանացն իւրոց. ²⁷ և համարիցի զամս վաճառին իւրոյ, և հապուցէ կարողն աճնն որում վաճառեսցն նմա, և դարձցի՝ ՚ի կալուածս իւր: ²⁸ Ապա թէ ոչ գրցի ՚ի ձեռին նորա բաւականն՝ առ ՚ի հապուցանելոյ նմա. եղիցի վաճառ նորա այնմ որ սրացան զնա մինչև յամն թողութեան. և ելցէ՛ յամին թողութեան, և դարձցի՛ անդրէն ՚ի կալուածս իւր:

ճԻԳ. ²⁹ Եւ եթէ վաճառեսցէ որ փոճն բնակութեան ՚ի պարսպաւոր քաղաքի. եղիցին փրկանք նորա մինչև ՚ի կապարել փարոյնս ատուրցն վաճառի նորա. օրաթուի՛ լինիցին փրկանք նորա: ³⁰ Ապա թէ ոչ փրկիցի՝ մինչև լնուցու նորա փարին ողջոյն, հաստարեսցի՛ փունն որ իցէ ՚ի պարսպաւոր քաղաքի հաստարութեամբ սրացողին իւրոյ յազգս իւր. և ելցէ ՚ի թողութեանն: ³¹ Իսկ փոճնք, որ յաւանս իցեն, որոց պարիսպ ոչ իցէ շուրջանակի, ընդ աճնն երկրի համարեսցին, և հանապազ ընդ

12 Այլք. Զի թողութեան ազդեցութիւն է սուրբ լիցի ձեզ: 16 Ի լու՛. Ըստ յաճախելոյ ամացն. համաձայն այլոց ՚ի բնաք՝: Ի լու՛. Պակասելոյ արմարեացն պակա՛: Այլք. Վաճառեսցէ նա քեզ: 30 Ի լու՛. Եւ մի՛ ելցէ ՚ի թողութեանն:

32 փրկանօք լիցին. և 'ի թողութեանն ելցեն: ³² Եւ 'ի քաղաքս Ղևրացոց փունք, որ 'ի քաղաքս կալուածոց նոցա իցեն, ընդ փրկանօք լինիցին

33 հանապազ որ 'ի մէջ Ղևրացոցն իցէ: ³³ Եւ որ ոք փրկեսցէ 'ի Ղևրացոց անրի, ելցէ վաճառ փանց քաղաքաց կալուածոցն նոցա 'ի թողութեանն. զի փունք քաղաքացն Ղևրացոցն կալուածք նոցա են

34 այն 'ի մէջ որդոցն Իսրայէլի: ³⁴ Եւ ազարակք զափուցեալք 'ի քաղաքս նոցա՝ մի՛ վաճառեսցին. զի կալուած յաւիտենական են այն նոցա:

35 ³⁵ Եւ եթէ աղքատանայցէ եղբայր քո և փկարանայցէ ձեռօք՝ առ քեզ ՃԼԴ
պափասարեսցես զնա, իբրև զե՛կն և զպանդուխտն. և կեցցե՛ եղբայրն

36 քո՝ որ ընդ քեզն իցէ: ³⁶ Մի՛ առնուցուս 'ի նմանէ վաշիս և փոկոսիս. և երկնչիցին 'ի Տեառնէ Աստուծոյ քումմէ, զի են են Տէր, և կեցցե՛ եղբայր

37 քո ընդ քեզ: ³⁷ Զարծաթ քո մի՛ փացես նմա ընդ փոկոսեօք, և զկերակուր

38 քո մի՛ փացես նմա ընդ շարիսփի: ³⁸ Եւ են Տէր Աստուած ձեր, որ հանի զձեզ յերկրէն Եգիպտացոց, փա՛յ ձեզ զերկիրն Քանանացոցն, առ 'ի լինելոյ ձեր Աստուած:

39 ³⁹ Եւ եթէ փնանկասցի՛ եղբայր քո որ ընդ քեզ՝ և վաճառեսցի՛ քեզ, ՃԼԵ
մի՛ ծառայեսցէ քեզ զծառայութիւն սարկի, ⁴⁰ իբրև զվարձկան: իբրև զպանդուխտ եղիցի քեզ. մինչև յամն թողութեան գործեսցէ առ քեզ:

41 ⁴¹ Եւ ելցէ՛ 'ի թողութեանն ինքն և որդիք իւր ընդ իւր, և դարձցի՛ յազգ իւր, և 'ի հայրենի՛ կալուածս իւր երթիցէ: ⁴² Զի ծառայք իմ են նոքա գորս և հանի յերկրէն Եգիպտացոց. մի՛ վաճառեսցին 'ի վաճառ սարկի.

43 ⁴³ և մի՛ փառապեցուցես զնա ընդ աշխատութեամբ. և երկնչիցին 'ի Տեառնէ Աստուծոյ քումմէ: ⁴⁴ Եւ ծառայ՝ կամ աղախին որչափ և լինիցին

44 քեզ յազգացն՝ որ շուրջ զքե՛ն իցեն, 'ի նոցանէ սրասջիք. ⁴⁵ և յորդոց պանդխտացն՝ որ 'ի միջի՛ ձերում իցեն, 'ի նոցանէ՛ սրանայցէք, և յազգականաց նոցա որչափ ինչ լինիցին յերկրին ձերում՝ եղիցին ձեզ 'ի կալուածս.

46 ⁴⁶ և բաժանեսջիք զնոսա որդոց ձերոց յեփ ձեր, և եղիցին ձեզ ստրուկք յաւիտեան: Բայց յեղբարց ձերոց յորդոցն Իսրայէլի՝ իւրաքանչիւր ոք զեղբայր իւր մի՛ փառապեցուցանիցէք աշխատութեամբ: ⁴⁷ Եւ եթէ բաւական իցէ ձեռն եկին և պանդխտին որ առ քեզ իցէ. և չքատրեսա՛յ եղբայր քո վաճառեսցի եկին՝ կամ պանդխտի որ առ քեզ իցէ՝ անդէն ծնելոյ պանդխտին: ⁴⁸ Յե՛ր վախճանելոյն նորա փրկանք լինիցին նմա. մի՛ ոք՝ որ և իցէ յեղբարց իւրոց՝ փրկեսցէ՛ զնա. ⁴⁹ եղբայր հօր՝ կամ որդի հօրեղբօր փրկեսցէ զնա. կամ ոք յընտանեաց մարմնոյ իւրոյ 'ի ցեղէ՛ իւրմէ փրկեսցէ զնա: Ապա թէ՛ իր իսկ զձեռամբ իցէ՛ ինքնին փրկեսցէ զանձն. ⁵⁰ և համարեսցի՛ ընդ սրացողին իւրոյ, յամէ անրի յորմէ վաճառեսցաւ նա մինչև ցամն թողութեան. և եղիցի արծաթ գնոց նորա իբրև վարձկանի. ան յամէ որչափ իցէ՛ ընդ

51 նմա: ⁵¹ Եւ եթէ աւելի՛ ևս քան զայն ամս կայցէ, փացէ՛ զփրկանս իւր յարծաթոյ սրացուածոյն իւրոյ: ⁵² Եւ եթէ սական ինչ կայցէ յամաց անրի մինչև ցամն թողութեան. համարեսցի՛ իւր ըստ ամացն իւրոց, և փացէ

31 Այլք. Ոչ գուցէ շուրջանակի.. ընդ փրկանօք լինիցին: 39 Այլք. Տնանկեսցի եղբայր քո առ քեզ: 48 Ոսկան. Մի ոք որ երկիցի յեղ՛: 50 Այլք. Յորում վաճառեսցաւ նմա մին՛:

զփրկանս իր ⁵³իբրև զվարձկան ան յամէ, որչափ և իցէ ընդ նմա. և 53
մի՛ քառասպետացանիցէ զնա աշխատութեամբ առաջի քո: ⁵⁴Ապա թէ 54
ոչ փրկեսցէ զնա ըստ այսմ օրինակի, ելցէ յամին թողութեան, ի՛նքն և
որդիք իր ընդ նմա. ⁵⁵զի ին են որդիքն Իսրայէլի սպրուկք. ծառայք իմ 55
են, զորս հանի յերկրէն Եգիպտացոց:

¹ Են են Տէր Աստուած ձեր:

26

ՃԼԶ Մի՛ առնիցէք ձեզ ձեռագործս կամ դրօշեակս. և մի՛ կանգնիցէք ձեզ
արձան. և մի՛ քարկոթող դնիցէք յերկրի ձերում երկիր պագանել նմա.
են են Տէր Աստուած ձեր:

ՃԼԷ ²Զարբաթս իմ պահեսջիք, և ՚ի սրբութեանց իմոց երկնցիջիք. զի 2
են են Տէր: ³Եթէ ըստ հրամանաց իմոց գնայցէք, և զպատուիրանս իմ 3
պահիցէք, և առնիցէք զնոսա՝ Տայց ձեզ անձրև ՚ի ժամանակի իւրում. ⁴և 4
երկիրն փացէ զարմարիս իւր. և ծանօք դաշտաց փացեն զպտուղս իւրե-
անց: ⁵Եւ հասցեն ձեր կալք ՚ի կուրս, և կուրթ ՚ի սերմանս հասանիցեն 5
ձեր. և կերիջիք զհաց ձեր ցյա՛գ, և բնակեսջիք անհոգութեամբ յերկրին
ձերում: ⁶Եւ փաց խաղաղութիւն յերկրին ձերում. և պատերազմ մի՛ 6
անցցէ ընդ երկիր ձեր. և ննջիցէք, և ոչ որ իցէ որ զարհուրեցուցանիցէ
զձեզ. և կորուսից զգագանս չա՛րս յերկրէ ձերում. ⁷և հալածեցից զ- 7
թշնամիս ձեր, և անկանիցի՛ն առաջի ձեր սպանմամբ: ⁸Եւ հալածիցեն 8
՚ի ձեռք իմն զհարիւրս. և հարիւրք ՚ի ձեռք հալածեսցեն զբերս, և
անկանիցի՛ն թշնամիք ձեր առաջի ձեր սրով: ⁹Եւ հայեցայց ՚ի ձեզ. և 9
աճեցուցից զձեզ, և բազմացուցից զձեզ. և հաստարեցից զուխար իմ
՚ի ձեզ: ¹⁰Եւ կերիջիք զհին՝ և զհնոյ՛ հին. և զհինն յերեսաց նորոյն 10
հանիջիք ՚ի բաց: ¹¹Եւ հաստարեցից զուխար իմ ՚ի ձեզ. և ոչ զարշեսցի 11
անձն իմ ՚ի ձեռք. ¹²և գնացից ՚ի ձեզ, և եղեց ձեր Աստուած. և դուք 12
եղիջիք ինձ ՚ի ժողովորդ: ¹³Են են Տէր Աստուած ձեր՝ որ հանի զձեզ 13
յերկրէն Եգիպտացոց, մինչ էիք դուք ծառայք. և իւզեցի՛ զկապանս
լծոյն ձերոյ, և ածի զձեզ համարձակութեամբ: ¹⁴Ապա թէ ոչ լսիցէք ինձ, 14
և ոչ առնիցէք զամենայն հրամանս իմ զայստակ, ¹⁵այլ հետքիցէք սոցա. 15
և յիրաւանց իմոց փաղկաւանայցեն անձինք ձեր, առ ՚ի չառնելոյ ձեզ զ-
ամենայն զպատուիրանս իմ, և ցրելոյ զուխարն իմ: ¹⁶Արարից նոյնպէս 16
և են ձեզ. հաստարեցից ՚ի վերայ ձեր փագնապաւ փարակուսանս,
զքոն և զղալուկն. որ՝ սորեցուցանիցեն զաչս ձեր, և հաչիցէք յանձինս
ձեր. և սերմանիջիք ՚ի սնոքիս զսերմանիս ձեր. և զայն հակառակորդք
ձեր կերիցեն: ¹⁷Նաստարեցից զերեսս իմ ՚ի ձեզ. և անկանիջիք ա- 17
ռաջի թշնամեաց ձերոց. և հալածեսցեն զձեզ արեւիք ձեր. և լինիջիք
փախստայք առանց ուրուք հալածելոյ զձեզ: ¹⁸Եւ եթէ փակաի՛ն ոչ 18
լսիցէք ինձ՝ յաւելից խրապել զձեզ եւթնպարիկ՝ ՚ի վերայ մեղացն ձե-

53 'Ի յուս'. Աշխատութեամբ առաջի Տեառն. *համաձայն ոմանց ՚ի քնար*: 26. 5 Այլք. Եւ հասանիցեն ձեր կալք... հասանիցեն և կերիջիք: 6 Այլք. Խաղաղութիւն յերկիրն ձեր... մի՛ անցցէ յերկիր ձեր: 7 Այլք. Եւ հալածեսցիք զթշ: 8 'Ի յուս'. ՚հնգք՝ զհազար: 9 *Ոմանք*. Զուխար իմ ընդ ձեզ: 12 *Ոմանք*. Եւ եղեց ձեզ Աստուած... ինձ ժողովորդ: 13 Այլք. Եւ են Տէր Աստուած ձեր, որ հա՛: 15 Այլք. Տարկայցեն ան՛: 16 *Ոմանք*. Զքոս և զղալուկն: *Ոսկան*. Նաչիցիք յան՛. և *օրինակ մի*. Նաչիցէ զանձինս ձեր: Այլք. Եւ սերմանեսցիք ՚ի սնոք՛:

19 րոց: ¹⁹ Եւ խորպակեցից զհպարտութիւն ամբարտաւանութեանց ձերոց.
 20 և արարից ձեզ զերկինս երկայթի՛, և զերկիր ձեր իբրև պղնձի՛: ²⁰ Եւ ե-
 21 ղիցի ընդունայն զօրութիւնդ ձեր. և մի՛ քացէ երկիր ձեր զստրմանիս
 22 իւր, և մի՛ ծառ վայրաց քացէ զպտուղ իւր: ²¹ Եւ եթէ քակաւին գնայցէք
 23 դուք խտրորնակս, և ո՛չ կամիցիք լսել ինձ. յաւելից՝ ձեզ հարուածս
 24 եւթնպարիկ ըսպ անօրէնութեան ձերում: ²² Եւ առաքեցից ՚ի վերայ ձեր
 25 գազանս չարս երկրի, և կերիցեն՝ զձեզ, և սաքակեցեն զանասունս
 26 ձեր: և նուազոնս արարից զձեզ. և կուրասցին ճանապարհք ձեր: ²³ Ա-
 27 պա թէ այնո՛ւ ևս ո՛չ իրապիցիք. այլ քակաւին խտրորնակս գնայցէք
 28 ընդ իս. ²⁴ գնացից և ես ընդ ձեզ բարկութեամբ խտրորնակս. և հարից
 29 զձեզ եւթնպարիկ փոխանակ մեղաց ձերոց: ²⁵ Եւ սաքակեցից՝ զձեզ
 30 սրով, խնդրել զվրէժ ուխտին: և թէ ամբանայցէք ՚ի քաղաքս ձեր, և
 31 առաքեցից մահ՛ ՚ի ձեզ. և մաքնեսցիք ՚ի ձեռս թշնամեաց: ²⁶ Ի նեղել
 32 զձեզ յոճկաւ հացի, եփեսցեն քանն կին զհացն ձեր ՚ի միում թոնրի, և
 33 քացեն զհացն ձեր կշռով. և կերիջիք և մի՛ յագիջիք: ²⁷ Եւ եթէ այնու ո՛չ
 34 ևս լուիցէք ինձ. այլ գնայցէք ընդ իս խտրորնակս. ²⁸ և են՝ գնացից ընդ
 35 ձեզ բարկութեամբ խտրորնակս: Եւ իրապեցից՝ զձեզ եւթնպարիկ ըսպ
 36 մեղաց ձերոց. ²⁹ և կերիջիք զմարմինս ուստերաց և դստերաց ձերոց,
 37 ³⁰ և կործանեցից՝ զարձանս ձեր. և աւերեցից՝ զփայտեղէն ձեռագործս
 38 ձեր. և արկից զդիս ձեր զդիակամբք կռոց ձերոց. և գարշեսցի՛ անձն
 39 իմ ՚ի ձէնջ: ³¹ Եւ արարից զքաղաքս ձեր աւերակս, և թափոնր արարից
 40 զարքութիւնս ձեր. և ո՛չ հոտորեցայց ՚ի հոտ գոհից ձերոց: ³² Եւ ա-
 41 ւերեցից զերկիրն ձեր. և զարմասցին ընդ նա թշնամիքն ձեր, որ
 42 բնակեալ իցեն ՚ի նմա: ³³ Եւ ցրեցից՝ զձեզ ընդ ազգս. և սաքակեցեց՝
 43 զձեզ սուրն եկեալ ՚ի վերայ. և եղիցի երկիրն ձեր աւերակ, և քաղաքքն
 44 ձեր թափոնրք: ³⁴ Յայնժամ հաճեսցի՛ երկիրն ընդ շաքաթս իւր զա-
 45 մենայն ատուս աւերածոյն իւրոյ, ³⁵ և դուք եղիջիք յերկրին թշնամեաց
 46 ձերոց յերկիր օտար: Յայնժամ շաքաթասցի՛ երկիրն ձեր, և հաճեսցի
 47 ընդ շաքաթս իւր զամենայն ատուս աւերածոյն իւրոյ. և շաքաթասցի
 48 զշաքաթսն զոր ո՛չ շաքաթացաւ ՚ի շաքաթս ձեր, ՚ի ժամանակի յորում
 49 բնակեիքն ՚ի նմա: ³⁶ Եւ ՚ի վերայ մնացելոցն ՚ի ձէնջ ածից դողոմն՝ ՚ի
 50 սիրտս նոցա յերկրին թշնամեաց իրեանց. և հալածեսցե՛ զնոսա ձայն
 51 քերտոյ խարխափելոյ. և փախիցեն՝ որպէս փախչիցին ՚ի պատերազմէ.
 52 և անկանիցին՝ առանց ուրուք հալածելոյ: ³⁷ Եւ թողցէ՛ եղբայր զեղբայր
 53 իւր իբրև ՚ի պատերազմի՝ առանց ուրուք զհեպ մտնելոյ. և ո՛չ կարիցէք
 54 ընդդէմ դառնալ թշնամեաց ձերոց: ³⁸ Եւ կորնչիցիք ՚ի մէջ ազգաց. և
 55 կերիցե՛ զձեզ երկիրն թշնամեաց ձերոց: ³⁹ Եւ մնացեալքն ՚ի ձէնջ սա-
 56 քակեցիցին վասն մեղաց իրեանց յերկրի՛ թշնամեաց իրեանց. և վասն
 57 մեղաց հարց իրեանց՝ որ ընդ նոսա մաշեսցին: ⁴⁰ Եւ խոստովան՝ լիցին

19 *Յօրինակին բանս՝ զերկինս երկա՞. կառ՞. և՞:* 20 Այլք. Երկիր ձեր զստրմանիս ձեր: 27 Այլք. Այնու ևս ո՛չ լսիցէք ինձ: *Յօրինակին.* Այլ գնացէք ընդ իս: 28 *Ոմանք.* Եւթնպարիկ վասն մեղաց: 29 Այլք. Ուստերաց ձերոց, և զմարմինս դստերաց ձերոց կերիջիք: 33 Այլք. Եւ ցրուեցից զձեզ: 35 Այլք. Երկիրն, և հաճեսցի... աւերածին իւրոյ: 36 Այլք. Որպէս որ փախչիցին: 37 *Ոմանք.* Ուրուք զհեպ մտնելոյ: 39 Այլք. Նարց նոցա.. մաշիցին:

զմեղս իրեանց և զհարց իրեանց, զի յանցեան, և արհամարհեցին զիս: և զի գնացին առաջի իմ խոտորնա՛կս. ⁴¹ և ես գնացի՛ց ընդ նոսա բարկութեամբ խոտորնակս, և կորուսի՛ց գնոսա յերկրի թշնամեաց իրեանց: յայնժամ ամաչեսցե՛ք սիրոյ նոցա անթլիսար. և յայնժամ հաճեսցին ընդ մեղս իրեանց: ⁴² Եւ յիշեցի՛ց զուխարն Յակոբայ, և զուխարն Իսահակայ, և զուխարն Աբրահամու յիշեցի՛ց. և զերկիրն յիշեցից: ⁴³ Եւ երկիրն լքցի՛ր ՚ի նոցանէ: յայնժամ ընկալցի երկիրն զշաբաթս իւր, յաւերել՛ նորա վասն նոցա. և նոքա ընկալցի՛ն զանօրէնութիւնս իրեանց. փոխանակ զի զիրաւունս իմ արհամարհեցին, և ՚ի հրամանաց իմոց փաղկակացաւ անձն նոցա: ⁴⁴ Եւ ես՝ մինչդեռ էին յերկրի թշնամեացն իրեանց, ո՛չ արարի գնոսա անրես. և ո՛չ փաղկակացայ նոքօք առ ՚ի սապակելոյ գնոսա՝ ցրել՛ զուխար իմ որ ընդ նոսա. զի ես եմ Տէր Աստուած նոցա: ⁴⁵ Եւ յիշեցի՛ց զառաջին ուխարն նոցա, յորժամ հանի գնոսա յերկրէն Եգիպտացոց ՚ի փանէ ծառայութեան. առաջի ամենայն ազգաց՝ լինել նոցա Աստուած. զի ես եմ Տէր: Այս են իրաւունք և հրամանք՝ և օրէնք, զոր ետ Տէր ՚ի մէջ իւր՝ և ՚ի մէջ որդւոցն Իսրայելի ՚ի լերինն Սինայ՝ ՚ի ձեռն Մովսիսի:

ՃԼԸ ¹ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ² Խօսեանց ընդ որդիսն Իսրայելի՛ և ասացեն ցնոսա. Որ ոք ուխտեսցէ ուխտս, փալ՛ զգինս անձին իւրոյ Տեառն. ³ եղիցին զհնք արուի ՚ի քսանամենից մինչև 3 ցվաթսնամեանս. եղիցի զհնք նորա յիսուն երկդրամեան արծաթոյ ըստ սրբութեան սկեղն. ⁴ և իզին՝ լիցին՝ զհնք՝ երեսուն երկդրամեան: ⁵ Ապա թէ ՚ի հինգամենից մինչև ցքսան ամսն լինիցին՝ զհնք արուին՝ ⁵ քսան երկդրամեան, և իզին՝ փասն երկդրամեան: ⁶ Եւ յամսօրէից մինչև ⁶ ցինգեմեանս՝ եղիցի արուին՝ հինգ երկդրամեան արծաթոյ, և իզին՝ երեք երկդրամեանք արծաթոյ: ⁷ Ապա թէ ՚ի վաթսնամենից և ՚ի վեր իցէ. ⁷ եթէ արու իցէ, եղիցին զհնք նորա հնգեփասան երկդրամեան արծաթոյ. և իզին՝ փասն երկդրամեան: ⁸ Ապա թէ աղքատ իցէ ՚ի գնոցն. կացցէ ⁸ առաջի քահանային, և հափցէ՛ նմա քահանայն զին: և որչափ ինչ ՚ի կարի իցէ ՚ի ձեռին ուխտարորին՝ արկցէ՛ նմա զինս քահանայն: ⁹ Եւ եթէ ⁹ յանասնոց մաքուցանելեանց Տեառն իցէ պապարագն. որչափ ինչ փացէ ՚ի նոցանէ Տեառն սորբ լիցի. ¹⁰ և մի՛ փոխանակեսցէ զլան ընդ յոռոյն, ¹⁰ և մի՛ զյոռին ընդ լաւին: ապա թէ փոխանակելով՝ փոխանակեսցէ զայն անասուն ընդ անասնոյ, եղիցի և այն փոխանակն սորբ: ¹¹ Ապա թէ ¹¹ յամենայն անասնոց անսրբոց՝ իցէ՛ յորոց ո՛չ մաքցիցի պապարագ Տեառն. կացուցէ՛ զանասունն առաջի քահանային. ¹² և արկցէ՛ նմա զինս ¹² քահանայն ՚ի մէջ լաւին և յոռոյն. և որպէս զհարդ արկցէ՛ նմա զինս քահանայն՝ այն կացցէ: ¹³ Իսկ եթէ փրկելով փրկեսցէ զնա. և զհինգ- ¹³ երորդ մասն զնոց նորա յաւելցէ ՚ի նոյն: ¹⁴ Եւ մարդ ոք՝ որ սրբեսցէ ¹⁴ զփուն իւր սրբութիւն Տեառն, արկցէ՛ նմա զինս քահանայն ՚ի մէջ լաւին և յոռոյն. և որպէս զհարդ արկցէ՛ նմա զինս քահանայն, նոյն կացցէ:

40 Այլք. Լինիցին զմեղս... և զի գնային: 44 Այլք. Ոչ անրես արարի գնոսա: 27. 3 Այլք. Եղիցին զհնք նորա: 5 Այլք. Մինչև ցքսանամեանս: 6 Այլք. Եւ յամսօրէն կամ յամսօրէն մինչև ցինգամեանս: 10 Այլք. Եւ այն և փոխանակն սորբ:

- 15 ¹⁵ Ապա թե՛ որ սրբեացն զնա՝ փրկեսցե՛ք զպուն իւր, յաւելցե՛ք և զհինգ–
 16 երորդ մասն արծաթոյ զնոց նորա ՚ի նոյն. և նմա՛ իսկ եղիցի: ¹⁶ Եւ
 եթէ՛ յանդոյ կալուածոց իւրոց սրբեսցե՛ք որ ինչ Տեառն, եղիցին զհնք
 նորա ըսպ սերման իւրում. քոռի՛ միոջ գեպնոյ եղիցի յիսուն երկդրա–
 17 մեան արծաթոյ: ¹⁷ Եւ եթէ՛ յամէ թողութեանն սրբեսցե՛ք զանդն իւր. ըսպ
 18 զնոցն որչափ ինչ իցեն, կացցե՛ք: ¹⁸ Ապա թե՛ յեպ թողութեանն սրբեսցե՛ք
 զանդն իւր. համարեսցի՛ նմա քահանայն զարծաթն յայլ ևս ամսն՝ մինչև
 19 ցարաբին թողութեան. և հապցե՛ք փոքր ինչ ՚ի զնոց անպի նորա:
 20 ¹⁹ Ապա թե՛ փրկեսցե՛ք զանդն որ սրբեացն զնա, յաւելցե՛ք զհինգե– ճԼԹ
 20 րորդ մասն արծաթոյ ՚ի զհնս իւր. և նորա՛ իսկ լիցի: ²⁰ Ապա թե՛ որ
 փրկեսցե՛ք զանդն իւր, և վաճառեսցե՛ք զանդն իւր այլում մարդոյ. մի՛
 21 ևս փրկեսցի՛. ²¹ այլ եղիցի անդն ելեալ՝ ՚ի թողութեանն սուրբ Տեառն,
 22 իբրև գերկիր մի զաբուցեալ՝ քահանային՝ եղիցի ՚ի կալուած: ²² Ապա
 թե՛ յանդոյ զոր զնեալ իցե՛ք, և չիցե՛ք յիւրոց կալուածոց՝ սրբեսցե՛ք Տեառն,
 23 ²³ հաշուեսցի՛ ընդ նմա քահանայն ՚ի զնոցն մինչև ցարաբին թողութեան.
 24 և փացե՛ք զգինսն յաւուր յայնմիկ սրբութիւն Տեառն: ²⁴ Եւ յամին թողու–
 թեան դարձցի անդն՝ անդրէն առ այրն յորմէ սպացեալ իցե՛ք. որոյ իւր
 25 իսկ էր կալուած երկրին: ²⁵ Եւ ամենայն զհնքն եղիցին ըսպ սրբութեան
 26 կշռոցն. քսան դանգ լիցի երկդրամեանն: ²⁶ Եւ ամենայն անդրանիկ որ
 ծնանիցի ՚ի իաշանց քոց՝ Տեառն լիցի. և մի՛ որ փրկեսցե՛ք զայն. ե–
 27 թէ՛ արջան իցե՛ք, և եթէ՛ ոչխար՝ Տեառն լիցի: ²⁷ Եւ եթէ՛ ՚ի չորքորանեաց
 անսրբոց՝ փրկիցե՛ք ըսպ զնոց իւրոց. զհինգերորդ մասն ՚ի նոյն յաւելցե՛
 և նորին լիցի: ապա թե՛ ոչ փրկեսցի՛ վաճառեսցի՛ ըսպ զնոց իւրոց:
 28 ²⁸ Ամենայն նուէր՝ զոր նուիրեսցե՛ք որ Տեառն՝ յամենայնէ որ ինչ իւր իցե՛
 ՚ի մարդոյ մինչև յանասուն, և յանդոյ մինչև ցկալուածս իւր, մի՛ դարձցի
 անդրէն՝ և մի՛ փրկեսցի: ամենայն նուէր՝ սուրբ սրբութեանց լիցի Տե–
 29 առն: ²⁹ Ամենայն նուէր՝ որ նուիրիցի ՚ի մարդկանէ, մի՛ փրկեսցի, այլ
 մահո՛ մեռանիցի:
 30 ³⁰ Ամենայն փասանորդ յերկրէ՛ ՚ի սերմանեաց երկրին, և ՚ի պտղոց ճԼԹ
 31 ծառոց՝ Տեառն է՝ ՚ի սրբութիւն Տեառն: ³¹ Եւ եթէ՛ փրկելով որ փրկեսցե՛ք
 զփասանորդ իւր, զհինգերորդ մասն յաւելցե՛ք ՚ի նոյն, և նորին լիցի:
 32 ³² Եւ ամենայն փասանորդ՝ արջառոյ և ոչխարի, և ամենայն փասանորդ
 33 որ մրանիցե՛ք ընդ թուով զաւազանի՝ սրբութիւն Տեառն լիցի: ³³ Մի՛ լիցի
 իսպիր ընդ բարին և ընդ յոռին. և մի՛ փոխանակեսցես զբարին ընդ
 յոռոյ. ապա թե՛ փոխանակելով փոխանակեսցես. ե՛ն նա ե՛ն փոխանակն
 34 իւր եղիցին սուրբ՝ և մի՛ փրկեսցի: ³⁴ Այս են պատուիրանք՝ զոր պա–
 փուիրեաց Տէր Մովսիսի առ որդիսն Իսրայելի ՚ի լերինն Սինայի:

Կարարեցաւ Ղևրականս:

15 Այլք. Յաւելցե՛ք զհինգերորդ արծաթոյ զնոցն ՚ի նոյն, և նմին: 20 Այլք. Զանդն
 այլում մարդոյ. ևս փրկեսցե՛ք: 26 Ունսնք. Եւ մի որ սրբեսցե՛ք զայն: 28 Այլք. Մինչև
 ՚ի կալուածս: 32 Այլք. Գաւազանի ՚ի սրբութիւն:

ՆԱԽԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆ ԹՈՒՈՅ:

ՈՐՊԷՄ որ նախ քան գթիսս նախակարգեալ մարեանքս յիրէն (’ի գործոյն) առին զանուանսն, Ծնունդքն, և Ելքն, և Ղևկապանն, վասն լինելոյ գոյիցս, և ելիցն Իսրայելի յԵգիպտոս, և վասն քահանայիցն ’ի փանէն Ղևեայ. այսպէս և Թիւքս յիրէն ընկալաւ զանուն: Զի յեպկանգնելոյ խորանին, հրամայեաց Աստուած թուել զժողովուրդն ըստ ցեղից, ’ի քսանամենից մինչև ցյիսնեմեանս. գոր և յԵլսն յիշեաց վասն հասի կիսոյ երկդրամենին, թերևս զանդ հրամայեալն՝ անսր կարարտ: Բայց ոչ ’ի դերև՝ ելանէ այսու խոստումն առ Աբրահամ անթիւ լինել զաւակի նորա, զի ոչ զամենայն հասակ, և ոչ զկանայս, այլ զմիջինն և եթ զգինուորականն թուէ: Նախ՝ զի զխնաման իւր ցուցցէ, թէ ոհչափ աճեցոյց զնոսա ’ի մէջ վշտացն յԵգիպտոս՝ և ապա ’ի զգուշութիւն միջին հասակին, զի Աստուծոյ կացցէ՝ ’ի հարկի: Բայց այս թիւ՝ յեպ անկանելոյ վասն որթուն երից հազարացն է. որ յելելոց անփի վեցհարիւր հազարացն: Իսկ զՂևկապանն որիշ թուէ յամսօրէից. և սահմանէ նոցա զգործ խորանին: Ասէ՛ և զնաւակարիս խորանին: Եւ զի սստ յերկրորդումս ամի ելիցն կամէր մուծանել զնոսա յերկիրն խոստացեալ. և առաքեաց լրպենս զի քաջալերեսցին մփանել. այլ զի վապարարեալ դարձան յԵգիպտոս, զերեսուն և ութ ամ ևս յաճեցոյց զնոսա յանապարի անդ. զի մեռցին զիսօղքն զիրս Եգիպտացոցն. մինչև լցաւ յելիցն քառասուն ամ: Ի քառասներորդի ամին յառաջնում ամսեանն մեռաւ Մարիամ. և ’ի հինգերորդի ամսեանն մեռաւ Ահարոն: Եւ ապա առին զերկիրն Սեհոնի և զԲասան: Եւ հասեալք առ Մովսբաւ եկն Բաղամ, և խօսեցաւ գոր ինչ խօսեցաւն: Եւ յեպ վճարման իրացն Բաղամն՝ հրամայեաց դարձեալ թուել զԻսրայել: Եւ ապա ետ հրաման Մովսիսի վախճանելոյ: Ունի Գիրք Թուոցս՝ պարմութիւն ժամանակի երեսուն և ինն ամաց:

Գլուխք Թուոց:

ւն. Նրաման առնու Մովսէս հանդերձ իշխանօքն առնուլ զհամար զօրացն Իսրայելի, ’ի քսանամենից և ’ի վեր՝ բաց յՂևկացոցն:

բ. Կացուցանէ զՂևկապանն բարձօս խորանին և կահից նորուն, և զցեղսն երիս երիս ’ի չորից կողմանց ’ի բացեալ նշանօք ազգացն:

գ. Տայ զՂևկապանն պաշտօնեայս Ահարոնի, և առնուլ ասէ յամսօրէից և ’ի վեր զհամար երից որդոցն Ղևեայ, և բաժանէ զգործս իրաքանչիւրցն ’ի խորանին:

դ. Առնու գթիւ անդրանկացն Իսրայելի. և փոխանակ ընդ նոցա իւր զՂևկապանն յամսօրէից, անձն ընդ անձին. և ընդ աւելորդաց անդրանկացն Իսրայելի զհինգ զերկդրամեանն, և փայ ցԱհարոն:

ե. Տայ զպարիս քահանայութեանն փանն Ահարոնի, և խնկարկոս փապանակին և սեղանոցն զԱհարոն և զորդիս իւր, և զայլ որդիսն Կահաթու բարձօսս այսոցիկ: Իսկ բարձօսս փեղկից խորանին՝ զունդն Գեթսոնի, և սեանցն և խոյակացն՝ զունդն Մերարեայ:

զ. Վասն զբրորպսն և զնմանսն արտաքոյ պահել բանակին:

է. Զի զգրկանս, զգլուխն և զհնգեակն հարուսցեն ’ի փեարսն կամ ’ի քահանայսն:

- ը. Վասն կնոջ գորմէ կասկածէ այրն շնացեալ գոլ, թէ իցէ կամ չիցէ, փալ գերդումն՝ նգովին ջրով:
- թ. Զի մի՛ արբցէ ուխտաւորն գինի կամ զնմանսն, և նուէրք ՚ի կապարման ուխտին:
- ժ. Օրհնութիւն քահանային գոր փայր ժողովրդեանն:
- ժն. ՚Ի նաւակաբիս խորանին ընծայք երկոպասան իշխանաց ցեղիցն, և խօսելն Աստուծոյ ՚ի միջոյ քրոբէիցն:
- ժբ. Վասն լուցման ճրագաց աշտանակին:
- ժգ. Սրբէ գՂևկրացիսն սրկմամբ ՚ի գործ սարկաւագութեան՝ ՚ի քսանամենից մինչև ցյիսնամեանսն:
- ժդ. Նրամայէ առնել զգաբիկն ՚ի չորեքրասան ամսեանն առաջնոյ: Իսկ որք չիցենն սուրբք՝ յերկորդում ամսեանն ՚ի չորեքրասանն:
- ժե. Զի հրամանաւ Տեառն չուեսցեն կամ բանակեսցին, ՚ի վերանալ կամ ՚ի ծածկել ամպոյն զխորանն:
- ժզ. Փողս կռածոյս արծաթիս փողել, զի հաւաքեսցին, և ազդեցութեան, զի ընթացին բանակքն չորեքին, ՚ի պարերագմունս. և յամսամուրս ՚ի վերայ զոհիցն. ՚ի փիպ առաքելոցն փողոց, և հրեշտակայնոյն ՚ի Տեառն զալուստն:
- ժէ. Վերացաւ ամպն, և չուեսցին ըստ հրամանի ազդեցող փողոյն ՚ի Սինայէ ՚ի Փառան:
- ժը. Մեծարէ Մովսէս զՅոբաբ զաներ իւր երթալ ընդ ինքեանս, և լինել քահանայ կամ աւագ:
- ժթ. Թէ ՚ի չուել նոցա, յառաջագոյն երիւք ատուրքք երթայր փապանակն, և ամպն ունէր հովանի:
- ի. Տրանջեաց ժողովորդն, և պարծեցաւ հրով ՚ի կոչեցեալն Նրայրեացս:
- իւ. Յանկացան մտոյ, և խնդրեաց Մովսէս լնու զցանկութիւն նոցա, և փալ ինքեան օգնական. և ետ զեթանասուն ծերսն, և զլորամարգն՝ ամսօրեայ. և հարուածեաց զնոսա, և ՚ի թաղելոյն կոչեցաւ փեղին՝ Գերեզման ցանկացողաց. յահ և յերկիւղ մեզ ՚ի դժոխոց:
- իբ. Բորոփի Մարիամ վասն բամբասանացն զՄովսիսէ: զայժմուցս առ մեզ սաստն Աստուծոյ նկարագրելով:
- իգ. Թէ ՚ի զանգիպեցուցիչ բանից լրպեսացն՝ յեզիպտոս դառնալ կամէին, ընդ որ բարկացեալ Աստուծոյ վճռեաց նոցա թէ՛ մրցեն ՚ի հանգիստն, բայց որդիք նոցա, և Քաղէր և Յեսու:
- իդ. Ելին պարերագմել ընդ Ամաղեկայ, և պարպեցան վասն չլինելոյ ընդ նոսա Տեառն գոր ցատցին:
- իե. Օրինադրէ զիրաւունս ողջակիզացն նաշիւով և զինուով, ընդ գառին, ընդ խոյի և ընդ զուարակի: Զառ մեզ կենդանի բանաւոր զոհից նուէրս նշանակելով: զմեսեղին ուղիղ աղօթիւքն խնկանուէր, ընդ սրբոյ Խաչեցարին հօր և անմահ Գառինն Աստուծոյ:
- իզ. ՚Ի խմորեալ հացից՝ զառաջին նկանակն հան Տեառն փալ հրամայէ:
- իէ. Եթէ ամենայն ժողովորդն ակամայ յանցանիցէ, զուարակ մի յողջակեզ, և նոխազ մի վասն մեղաց: Իսկ ընդ միոյ անձին ակամայի՝ ալոջ մի:
- իը. Կամակար մրօք մեղուցեալն՝ մահոն մեռցի:
- իթ. Քարկոծել փայ զկրկպաքաղն ՚ի շաբաթու, յահ և յերկիւղ ամենայն ար-

համարիողաց:

Դ. Ծոնկա ասղանիս առնել 'ի փրփունս հանդերձիցն, նշանակ յիշման զպարտի-
րանսն:

ԼԱ. Խուժանն Կորիսայ և Դաթանայ յարեան 'ի վերայ Մովսիսի և Ահարոնի, և
կորեան չարաչար:

ԼԲ. Նրամայէ զբուրուառսն պղնձիս զայրեցելոցն առնել ծածկոյթ սեղանոյն,
յիշարակ յանցուցելոցն, և 'ի սուկումն ապագայիցն:

ԼԳ. Տրփնջեաց ժողովորդն զՄովսիսէ՝ իբրև թէ յանձնէ՝ պարծեաց զժողովն
Կորիսայ, և անկան ընդ այնր չորեքբարասան հազարք, մինչև Ահարոն խնկար-
կեալ քաւեաց:

ԼԴ. Նրամայէ առնուլ զաւագանս ըսք անուանց ցեղիցն, վասն ընթրութեան
քահանայութեան. և ծաղկեցաւ զաւագանն Ահարոնի:

ԼԵ. Տայ՝ զՂևրացիսն 'ի պաշտօն Ահարոնի պահել զխորանն, բայց մի՛ 'ի սե-
ղանն մերձենալ:

ԼԶ. Շնորիէ Ահարոնի և որդւոց նորա զհաս նուիրացն և զոհից, և զնախա-
պարտս արմբեացն համարձակէ ուրել ուսերեաց և դսերեաց փանն Ահա-
րոնի. և զանդրանիկս անասնոց և զփրկանս անդրանկաց ժողովրդեանն:

ԼԷ. Զփասանորդս մրից ժողովրդեանն փայ՝ Ղևրացւոցն. և սմին վասն ոչ փայ
նոցա վիճակ կալուածոց երկրի. զի Տէր է բաժին նոցա:

ԼԸ. 'Ի մրից անփի փասանորդացն՝ փացեն Ղևրացիքն փասանորդս փանն
Ահարոնի:

ԼՁ. Զմոխիր այրեցելոյ կարմիր երնջուն՝ ունել 'ի պահեսք առ 'ի սրսկումն
սքբութեան. նկարելով զսքբարար չարչարանսն Քրիստոսի:

ԼՃ. Մերձեցելոցն 'ի դի, կամ յոսկր մեռելոյ, սքբել սրսկմամբ մոխրոյն, յերրորդ
և յերկրորդ ատուր հրամայէ:

ԼԿ. Մեռալ Մարիամ 'ի Կադէս. և 'ի փրփնջել ժողովրդեանն ընդ ջրոյ, հրա-
ման առեալ Մովսէս հարկանէ զվէմն երկիցս, և ապա ել ջրոյն: Վասն որոյ
մեղադրին Մովսէս և Ահարոն. և կոչեցաւ փեղին՝ Զուր բամբասանաց:

ԼԿԲ. Խնդրեաց Մովսէս ճանապարհ ընդ Եդոմ, և նա ոչ եր, այլ ել պարերազ-
մել. յորմէ խոյս փուեալ Իսրայէլ եկն 'ի Նովր լեռն:

ԼԿԳ. Անդ մեռաւ Ահարոն, և մինչդեռ 'ի սուգ էր ժողովորդն՝ եկն պարերազմել
Քանանացին, և նգովեաց զնա Իսրայէլ:

ԼԿԴ. Տրփնջեցին վասն մանանային, և յօձիցն բազումք սապակեցան, մինչև
կանգնեաց զօձն պղնձի 'ի փիպ Քրիստոսի:

ԼԿԵ. Զբազում օթևանօք անցեալ եկին 'ի ջրհորն մեծ 'ի ձորն Առնովնայ. ուր և
նուագեցին Աստուծոյ 'ի վերայ ջրհորոյն մեծի:

ԼԿԶ. Խնդրեաց Իսրայէլ ճանապարհ ընդ սահմանս Սեհոնի, և նա ոչ եր. եհար
զնա Իսրայէլ, և առ զամենայն սահմանս նորա: ուր և առակարկոյք վայ կար-
դան Մովսէս: Առ և զթագաւորութիւնն Ովգայ զԲասանաստանն:

ԼԿԷ. Եկն ժողովորդն մօք 'ի Յորդանան, և կոչեաց Բաղակ զԲաղասամ անի-
ծանել զԻսրայէլ. որ և յօրհնելն զԻսրայէլ մարգարեացաւ ևս զՔրիստոսէ՝ թէ
ծագեցէ Աստուծոյ Յակոբայ: Եւ ապա 'ի ձեռն չար խրատու՝ զայթագղութիւն
նիթեաց Իսրայէլի, ուր և անկան քսան և չորք հազարք:

ԼԿԸ. Անդ առաքինացեալ Փենեւս խոցեաց զԶամբրի, և փուաւ նմա ուխտ քա-

հանայութեան: և ասաց Տէր առնուլ վրէժս 'ի Մաղիանացոց:

խթ. Նրամայէ դարձեալ թուել զԻսրայէլ, որոց քաղց էր զերկիրն 'ի ժառանգութիւն բաց յՂևրացոցն:

ծ. Գա՛ն դստերք Մաղպատու խնդրել ժառանգութիւն, և հրամայեաց զարժանն վասն ժառանգութեանց:

ծն. Նրամայէ Մովսիսի ելանել 'ի Նաբաւ լեառն և վախճանել. բայց նախ ձեռնադրել զՅեսու առաջնորդ Իսրայէլի:

ծբ. Պատուէր քայ զհանապագորդ նուիրացն, զառաւօպուց և զերեկօրեայ զառանց, և զշաբաթուց և զամսամբից. ևս և զգլխատր քօնից, զԶարկի զՊենրակոսարի, զՔաութեան, զՏաղաւարահարաց:

ծգ. Նրամայէ զի գոր ուխտէր ոք հապուսցէ. բայց թէ այրն կամ հայրն չքացեն թոյլ՝ մի՛ հապուսցէ:

ծդ. Առին վրէժ 'ի Մաղիանայ, սպանին զհինգ թագաւորսն, և զԲաղաամն, և եպուն յաւարէն հաս Տեառն և Ղևրացոցն:

ծե. Խնդրեցին 'ի Մովսիսէ Գաղ և Ռուբէն 'ի կալուած զերկիրն Սեհոնի և Ովգայ, և եր. պարուիրեալ երթալ նոցա ընդ ինն ցեղիցն յառաջապահ նիզակակից՝ մինչև նուաճեսցեն զերկիրն ընդ ձեռամբ:

ծզ. Բանակեպոք Իսրայէլի յԵգիպտոսէ մինչև ցեզոն Յորդանանու յանդիման Երեքոյի:

ծէ. Նրամայէ զի 'ի մտանելն յերկիր անդր կործանեսցեն զկուռսն և զբազինս:

ծը. Ծրագրէ զեզերս աշխարհին գոր ժառանգելոց էին՝ ըստ լայնութեան և երկայնութեան:

ծթ. Անուանք իշխանացն, որ ժառանգեցուցանելոց են նոցա զերկիրն:

կ. Նրամայէ զի քացեն Ղևրացոցն 'ի կալուած զքաղաքսն ապաստանի, յորս անկեալ ապրեսցի ականայ սպանօղն:

կն. Թէ զի՛նչ խնդրեցին իշխանք ցեղին Մանասէի 'ի պարճառս դստերացն Մաղպատու, և թէ զի՛նչ օրինադրեցաւ վասն ժառանգութեան:

ԹԻԻՔ

Ա **Ե** Ի խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ յանապարհին Սինայի, ՚ի խորանն **1**
վկայութեան, ՚ի միում ամսեանն երկրորդի. յամին երկրորդի
դի ելանելոյ նորա յերկրէն Եգիպտացոց. **աւտ.** ² Առէք զհա- **2**
մար ամենայն ժողովրդեան որդոցն Իսրայելի, ըսպ ազգս: ըսպ փանց
նահապետաց, ըսպ թուոց յանուանէ՝ ըսպ գլխոցն նոցա. ³ ամենայն **3**
արու ՚ի քսանամենից և ՚ի վեր, ամենայն որ ելանիցէ ՚ի զօրսդ Իս-
րայելի, հանդէն առնել նոցա հանդերձ զօրութեամբ իրեանց: դո՛ւ և
Ահարոն առնիցէք նոցա հանդէս: ⁴ Եւ ընդ ձե՛զ լիցին իւրաքանչիւր ըսպ **4**
ցեղի, իւրաքանչիւր իշխան, ըսպ փանց նահապետաց լինիցին: ⁵ Եւ **5**
այս են անուանք արանցն՝ որ յանդիման լինիցին ընդ ձեզ: Ռուբինի՝
Եղիսուր որդի Մադիուրայ: ⁶ Շմաւոնի՝ Մաղամիել որդի Մուրիսադա- **6**
յի: ⁷ Յուդայի՝ Նասաոն որդի Ամինադարայ: ⁸ Իսաքարայ՝ Նաթանա- **7, 8**
յէլ որդի Մովգարայ: ⁹ Զաբուլոնի՝ Եղիաբ որդի Քելլոնայ: ¹⁰ Որդոցն **9, 10**
Յովսեփայ, Եփրեմի՝ Եղիսամայ որդի Եմիուդայ: Մանասէի՝ Գամադիել
որդի Փաղասուրայ: ¹¹ Բենիամինի՝ Աբիդան որդի Գեղէոնի: ¹² Դանայ՝ **11, 12**
Աքիեզեր որդի Միսադանայ: ¹³ Նեփթալիմայ՝ Աքիբ որդի Ենանայ: **15**
¹⁴ Գադայ՝ Եղիասփան որդի Ռագուելի: ¹⁵ Ասերայ՝ Փագիել որդի Եքրանայ: **14, 13**
¹⁶ Սոքա՛ են անուանիք ժողովրդեանն. իշխանք ցեղիցն ըսպ նահապետաց **16**
հազարապէնք Իսրայելի: ¹⁷ Եւ առին Մովսէս և Ահարոն զարսն զայնոսիկ **17**
որք յանուանէն կոչեցան. ¹⁸ և զամենայն ժողովուրդն ժողովեցին ՚ի **18**
միում ամսեանն երկրորդի, յամին երկրորդի: Եւ մօրին ՚ի հանդէս ըսպ
ազգաց իրեանց, ըսպ նահապետաց իրեանց, ըսպ թուոյ անուանց նո-
ցա, ՚ի քսանամենից և ՚ի վեր. ամենայն արու ըսպ գլխոց իրեանց.
¹⁹ որպէս հրամայեաց Տէր Մովսիսի. և մօրին ՚ի հանդէս յանապարհին **19**
Սինայ: ²⁰ Եւ եղեն որդիք Ռուբինի՝ անդրանկանն Իսրայելի, ըսպ ազգս **20**
իրեանց, ըսպ գունդս իրեանց, ըսպ փանց նահապետաց իրեանց,
ըսպ թուոյ անուանց իրեանց, ըսպ գլխոց իրեանց, ամենայն արու
՚ի քսանամենից և ՚ի վեր, ամենայնի որ ելանէր ՚ի զօրսն Իսրայելի.
հանդէս նոցա ²¹ յազգէն Ռուբինի, քառասուն և վեց հազար և հինգ հա- **21**
րիւր: ²² Եւ որդոցն Շմաւոնի ըսպ ազգս իրեանց, ըսպ գունդս իրեանց, **22**
ըսպ փանց նահապետաց իրեանց, ըսպ թուոյ անուանց իրեանց, ըսպ
գլուխս իրեանց, ամենայն արու ՚ի քսանամենից և ՚ի վեր, ամենայն որ
ելանէր ՚ի զօրս Իսրայելի հանդէս նոցա ²³ ՚ի ցեղէն Շմաւոնի, յիսուն և **23**
ինն հազար և երեք հարիւր: ²⁴ Եւ որդոցն Յուդայ՝ ըսպ ազգս իրեանց, **24**
ըսպ գունդս իրեանց, ըսպ փանց նահապետաց իրեանց, ըսպ թուոյ
անուանց նոցա, ըսպ գլխոց իրեանց, ամենայն արու՝ ՚ի քսանամենից
և ՚ի վեր, ամենայն որ ելանէր ՚ի զօրս հանդէս նոցա ²⁵ ՚ի ցեղէն Յուդայ՝ **25**
եւթանասուն և չորք և հազարք և վեց հարիւր: ²⁶ Եւ որդոցն Իսաքարայ՝ **26**

1. 1 Այլք. Ի խորանին վկայութեան: 2 Այլք. Ըսպ գլխոյ նոցա: 3 Այլք. Ի հանդէս առնել նոցա: 10 Յօրինակին աստ և ստորև. գլ. Բ 20. գրի՝ Որդի Փառասուրայ: 13 (13) (14) (15) Այլք դնեն նախ՝ Ասերայ, ասպա՛ Գադայ, և յետոյ՝ Նեփթալիմայ: 22 Այլք. Ըսպ գլխոց իրեանց.. ամենայն արու որ ելանէր ՚ի զօրս հանդէս նոցա:

ըստ ազգս իրեանց, ըստ գունդս իրեանց, ըստ փանց նահապետաց
 իրեանց, ըստ թուոյ անուանց իրեանց, ըստ գլխոց իրեանց, ամենայն
 27 նոցա ²⁷ ՚ի ցեղէն Իսաքարայ, յիսուն և չորք հազարք և չորեքհարիւր:
 28 ²⁸ Եւ որդւոցն Զաբուդոնի, ըստ ազգս իրեանց, ըստ գունդս իրեանց,
 ըստ փանց նահապետաց իրեանց, ըստ թուոյ անուանց իրեանց, ըստ
 գլխոց իրեանց ամենայն արու ՚ի քսանամենից և ՚ի վեր, ամենայն որ
 29 ելանէր ՚ի զօրու հանդէս նոցա ²⁹ ՚ի ցեղէն Զաբուդոնի, յիսուն և եւթն
 30 հազար և չորեքհարիւր: ³⁰ Եւ որդւոցն Յովսեփայ՝ որդւոց Եփրեմի՝ ըստ
 ազգս իրեանց, ըստ գունդս իրեանց, ըստ փանց նահապետաց իրե-
 անց, ըստ թուոյ անուանց իրեանց, ըստ գլխոց նոցա, ամենայն ա-
 րու ՚ի քսանամենից և ՚ի վեր, ամենայն որ ելանէր ՚ի զօրու հանդէս
 31, 32 նոցա ³¹ ՚ի ցեղէն Եփրեմի, քառասուն հազար և հինգհարիւր: ³² Եւ որ-
 դւոցն Մանասէի՝ ըստ ազգս իրեանց, ըստ գունդս իրեանց, ըստ փանց
 նահապետաց իրեանց, ըստ թուոյ անուանց իրեանց, ըստ գլխոց իւ-
 րեանց, ամենայն արու ՚ի քսանամենից և ՚ի վեր, ամենայն որ ելանէր
 33 ՚ի զօրու հանդէս նոցա ³³ ՚ի ցեղէն Մանասէի, երեսուն և երկու հազար
 34 և երեք հարիւր: ³⁴ Եւ որդւոցն Բենիամինի՝ ըստ ազգս իրեանց, ըստ
 գունդս իրեանց, ըստ փանց նահապետաց իրեանց, ըստ թուոյ անու-
 անց նոցա, ըստ գլխոց իրեանց, ամենայն արու ՚ի քսանամենից և ՚ի
 35 վեր, ամենայն որ ելանէր ՚ի զօրու հանդէս նոցա ³⁵ ՚ի ցեղէն Բենիամի-
 36 նի, երեսուն և հինգ հազար և չորեքհարիւր: ³⁶ Եւ որդւոցն Դանայ՝ ըստ
 ազգս իրեանց, ըստ գունդս իրեանց, ըստ փանց նահապետաց իրե-
 անց, ըստ թուոյ անուանց նոցա, ըստ գլխոց իրեանց, ամենայն արու ՚ի
 39 քսանամենից և ՚ի վեր, ամենայն որ ելանէր ՚ի զօրու հանդէս նոցա ³⁹ ՚ի
 42 ցեղէն Դանայ, վարթուն և երկու հազարք և եւթն հարկր: ⁴² Եւ որդւոցն
 Նեփթաղիմայ՝ ըստ ազգս իրեանց, ըստ գունդս իրեանց, ըստ փանց
 նահապետաց իրեանց, ըստ թուոյ անուանց նոցա, ըստ գլխոց իրե-
 անց, ամենայն արու ՚ի քսանամենից և ՚ի վեր, ամենայնի որ ելանէր ՚ի
 43 զօրու հանդէս նոցա ⁴³ ՚ի ցեղէն Նեփթաղիմայ, յիսուն և երեք հազարք
 36 և չորեքհարիւր: ³⁶ Եւ որդւոցն Գադայ՝ ըստ ազգս իրեանց, ըստ գունդս
 իրեանց, ըստ փանց նահապետաց իրեանց, ըստ թուոյ անուանց նո-
 ցա, ըստ գլխոց իրեանց, ամենայն արու ՚ի քսանամենից և ՚ի վեր,
 37 ամենայնի որ ելանէր ՚ի զօրու հանդէս նոցա ³⁷ ՚ի ցեղէն Գադայ, քառա-
 40 սուն և հինգ հազար և վեց հարիւր և յիսուն: ⁴⁰ Եւ որդւոցն Ասերայ՝ ըստ
 ազգս իրեանց, ըստ գունդս իրեանց, ըստ փանց նահապետաց իրե-
 անց, ըստ թուոյ անուանց նոցա, ըստ գլխոց իրեանց, ամենայն արու ՚ի
 41 քսանամենից և ՚ի վեր, ամենայնի որ ելանէր ՚ի զօրու հանդէս նոցա ⁴¹ ՚ի
 44 ցեղէն Ասերայ, քառասուն և մի հազար և չորեքհարիւր: ⁴⁴ Այս է հանդէս՝

30 Ունանք. Ըստ թուոյ անուանց նոցա: **38 Յայլ օրինակս այս չորք**
նահապետութիւնք այլազգ կարգաւ դնին. այսինքն՝ յեր ցեղին Բենիամինի՝ ցեղն
Գադայ, ապա՝ Դանայ, յերոյ՝ Ասերայ. և զկնի՝ Նեփթաղիմայ. ըստ որոց համե-
մարին և թուահամարքն որ ըստ առաջին փրկագրութեանց: 41 Ի լուս՝. Եւ մի
 հազար և հինգ հարիւր, *համաձայն այլոց ՚ի բնաբ՝:*

գոր արարին Մովսէս և Ահարոն և իշխանքն Իսրայէլի, երկոպասան իշխանք. այր մի ըսպ միում ազգի, ըսպ ցեղից փանց նահապետաց իրեանց էին: ⁴⁵ Եւ եղև ամենայն հանդէս որդւոցն Իսրայէլի հանդերձ 45
 զօրու իրեանց ՚ի քսանամենից և ՚ի վեր, ամենայն որ ելանէր ՚ի պարե-
 րազմ ՚ի միջոյ Իսրայէլի: ⁴⁶ Եւ եղեն ամենայն անցեալքն ՚ի հանդիսին 46
 վեց հարիւր հազար, և երեք հազար և վեց հարևր և յիսուն: ⁴⁷ Բայց 47
 Ղևրացիքն ՚ի ցեղէ ազգի իրեանց ո՛չ անցին ՚ի հանդիսի ընդ որդիան
 Իսրայէլի:

Բ ⁴⁸ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ⁴⁹ Տեսջիր զազգն Ղևեայ մի՛ 48, 49
 խառնեացես ընդ նոսա ՚ի հանդէս, և զհամար նոցա մի՛ առնուցուս ՚ի
 մէջ որդւոցն Իսրայէլի. ⁵⁰ և կացուցես զՂևրացիսն ՚ի վերայ խորանին 50
 վկայութեան, և ՚ի վերայ ամենայն կահի նորա, և ՚ի վերայ ամենայնի
 որ ինչ է ՚ի նմա: Եւ նոքա՛ բարձցեն զխորանն, և զամենայն կահ նորա.
 և նոքա՛ պաշտեացեն ՚ի նմա. և շո՛րջ զխորանան բանակեացին: ⁵¹ Եւ 51
 ՚ի չուել խորանին՝ իջուցեն՝ զնա Ղևրացիքն, և ՚ի բանակել խորա-
 նին կանգնեցեն զնա Ղևրացիքն. և այլազգի որ մերձեսցի ՚ի նա՝
 մեռցի: ⁵² Եւ բանակեցին որդիքն Իսրայէլի այր ըսպ իւրաքանչիւր 52
 կարգի, և այր ըսպ իւրաքանչիւր նահապետութեան հանդերձ զօրու
 իրեանց: ⁵³ Բայց Ղևրացիքն բանակեցի՛ն շուրջ զխորանան վկայու- 53
 թեան յանդիման Տեսռն. և ո՛չ լինիցին մեղք ՚ի մէջ որդւոցն Իսրայէլի. և
 պահեցեն Ղևրացիքն զպահպանութիւն խորանին վկայութեան: ⁵⁴ Եւ 54
 արարին որդիքն Իսրայէլի ըսպ ամենայնի, որպէս պարտիրեաց Տէր
 Մովսիսի և Ահարոնի նոյնպէս և արարին:

¹ Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի և ընդ Ահարոնի՝ և ասէ. ² Այր **2, 2**
 իւրաքանչիւր՝ զհե՛տր նշանի գնդի իւրոյ գնացեն, ըսպ փանց նահապետաց
 իրեանց, ըսպ բանակաց իրեանց բանակեցին որդիքն Իսրայէլի: ³ Եւ 3
 որ յառաջագոյնն բանակեցին յարևելից կողմանէ՝ ցեղ բանակին Յուդայ
 իցէ՝ հանդերձ զօրուն իրեանց, և իշխան որդւոցն Յուդայ Նասսոն՝
 որդի Ամինադարայ. ⁴ և զօրք նորա անցեալք ՚ի հանդիսի, ելթանա- 4
 սուն և չորք հազարք և վեց հարիւր: ⁵ Եւ որք բանակիցեն զհետ նոցա՝ 5
 ցեղն Իսաքարայ իցէ, և իշխան որդւոցն Իսաքարայ, Նաթանայէլ որդի
 Սեգիովրայ. ⁶ և զօրք նորա անցեալք ՚ի հանդիսի՝ յիսուն և չորք հա- 6
 զար և չորեք հարիւր: ⁷ Եւ բանակեցին առ նոքօք ցեղն Զաբուղոնի, 7
 և իշխան որդւոցն Զաբուղոնի Եղիաբ որդի Քելլոնի. ⁸ և զօրք նորա 8
 անցեալք ՚ի հանդիսի՝ յիսուն և ելթն հազար և չորեքհարիւր: ⁹ Ամե- 9
 նեքեան անցեալք ՚ի հանդիսի բանակին Յուդայ, հարիւր և ութսուն
 և վեց հազար և չորեքարևր, հանդերձ զօրուն իրեանց յառաջագոյն
 չուեցեն: ¹⁰ Փունդ բանակին Ռուբինի ընդ հարաւակողմն, և զօրն նո- 10
 ցա. և իշխան որդւոցն Ռուբինի, Եղիսուր որդի Սեղիուրայ. ¹¹ և զօրն 11
 նորա անցեալք ՚ի հանդիսի՝ քառասուն և վեց հազար և հինգ հարիւր:

45 Այլք. Որ ելանէր փալ պարերազմ: 49 Այլք. Մի՛ խառնիցես... ՚ի մէջ որդւոցդ
 Իսրայէլի: 50 Այլք. Որ ինչ է ՚ի նմա: Նոքա բարձցեն: 52 Ոմանք. Եւ բանակեցեն:
 53 Ոմանք. Բնակեցին շուրջ: 2, 2 Յայլս պակասի. Գնդի իւրոյ գնացեն, ըսպ
 փանց: 5 Այլք. Նաթանայէլ որդի Սեգովրայ:

12 ¹² Եւ բանակեցցին առ նովա ցեղն Շմաւոնի. և իշխան որդւոցն Շմաւոնի
 13 Սաղամիէլ որդի Սուրիսաղայի. ¹³ և զօրն նորա անցեալք ՚ի հանդիսի՝
 14 յիսուն և ինն հազար և երեք հարիւր: ¹⁴ Եւ բանակեալք առ նովա ցեղն
 15 Գաղայ. և իշխան որդւոցն Գաղայ, Եղիաբ որդի Ռագուէլի. ¹⁵ և զօր
 նորա անցեալք ՚ի հանդիսի քառասուն և հինգ հազար և վեց հարիւր
 16 և յիսուն: ¹⁶ Ամենեքեան անցեալք ՚ի հանդիսի ցեղին Ռուբինի, հա-
 րիւր յիսուն և մի հազար և չորեքհարիւր և յիսուն, հանդերձ զօրուն
 17 իւրեանց երկրորդք չուեսցեն: ¹⁷ Եւ խաղասցէ խորանն վկայութեան և
 բանա՛կ Ղևփացոցն ՚ի մէջ բանակացն, որպէս բանակեցին՝ նոյնպէս
 18 չուեսցեն, իւրաքանչիւր զհետ միմեանց ըսպ պետութեան: ¹⁸ Եւ զունդ
 բանակին Եփրեմի ընդ ծովակողմն հանդերձ զօրուն իւրեանց. և իշխան
 19 որդւոցն Եփրեմի՝ Եղիսամա որդի Սեմիուդայ. ¹⁹ և զօրն նոցա անցեալք
 20 ՚ի հանդիսի, քառասուն հազար և հինգ հարիւր: ²⁰ Եւ որ բանակեցին
 զհետ նոցա՝ ցեղն Մանասէի իցէ. և իշխան որդւոցն Մանասէի՝ Գամա-
 21 ղիէլ որդի Փաղասուրայ. ²¹ և զօրն նորա անցեալք ՚ի հանդիսի՝ երե-
 22 սուն և երկու հազար և երեք հարիւր: ²² Եւ որ բանակիցեն զհետ նոցա՝
 զունդն Բենիամինի իցէ. և իշխան որդւոցն Բենիամինի, Աբիդան որդի
 23 Գեղէոնի. ²³ և զօր նորա անցեալք ՚ի հանդիսի, երեսուն և հինգ հազար
 24 և չորեքհարիւր: ²⁴ Ամենեքին անցեալք ՚ի հանդիսի բանակին Եփրեմի,
 հարիւր և ութ հազար և երկերիւր, հանդերձ զօրուն իւրեանց՝ երրորդ
 25 չուեսցեն: ²⁵ Եւ զունդ բանակին Դանայ ընդ հիւսսի հանդերձ զօրուն
 26 իւրեանց. և իշխան որդւոցն Դանայ՝ Աքիեզեր որդի Միսաղայի. ²⁶ և զօր
 նորա անցեալք ՚ի հանդիսի, վաթսուն և երկու հազարք և եւթն հարիւր:
 27 ²⁷ Եւ որ բանակեցցին զհետ նորա ա՛զգն Ասերայ իցէ. և իշխան որդւոցն
 28 Ասերայ Փաքիէլ որդի Եքրանայ. ²⁸ և զօր նորա անցեալք ՚ի հանդիսի,
 29 քառասուն և մի հազար և հինգ հարիւր: ²⁹ Եւ որ բանակեցցին զհետ
 նորա ցեղն Նեփթաղիմայ իցէ. և իշխան որդւոցն Նեփթաղէմի՝ Աքիրէ
 30 որդի Ենանայ. ³⁰ և զօրն նորա անցեալք ՚ի հանդիսի՝ յիսուն և երեք
 31 հազարք և չորեքհարիւր: ³¹ Ամենեքեան անցեալք ՚ի հանդիսի բանա-
 կին Դանայ, հարիւր յիսուն և եւթն հազար և վեց հարիւր. հանդերձ
 32 զօրուն իւրեանց յեւրոյ՛ չուեսցեն ըսպ զունդս իւրեանց: ³² Այս է հան-
 դէս որդւոցն Իսրայէլի. ըսպ քանց նահապետաց իւրեանց. ամենայն
 հանդէս բանակացն հանդերձ զօրօք իւրեանց. վեց հարիւր հազար, և
 33 երեք հազար և վեց հարիւր և յիսուն: ³³ Բայց Ղևփացիքն ո՛չ անցին ընդ
 34 նոսա ՚ի հանդիսի. որպէս պատուիրեաց Տէր Մովսիսի: ³⁴ Եւ արարին
 որդիքն Իսրայէլի զամենայն՝ որպէս հրամայեաց Տէր Մովսիսի՝ այնպէս
 բանակէին ըսպ զունդս իւրեանց, և այնպէս չուէին իւրաքանչիւր զհետ
 ցեղից իւրեանց ըսպ քանց նահապետաց իւրեանց:

3 ¹ Եւ այս ազգ են Ահարոնի, յաւուր յորում խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի– Գ

13 *Ոմանք.* Եւ զօր նոցա անցեալք: 16 *Ոսկան.* Եւ ամենայն զօրք նորա անցեալք ՚ի հանդէս ՚ի ցեղին: 19 *Այլք.* Եւ զօրն նորա անցեալք ՚ի: 24 *Այլք.* Երրորդք չուեսցեն: 25 *Այլք.* Որդի Ամիսաղայի: 31 *Ի լուս՝.* Ամենեքին անցեալք. *համաձայն այլոց ՚ի քնարք՝:* Այլք. Ի բանակին Դանայ, հարիւր և յիսուն: 32 *Ոսկան.* Տանդերձ զօրուն իւրեանց:

սի ՚ի լերինն Սինայի: ² Եւ այս են անուանք որդւոցն Ահարոնի քահա- 2
նայի. անդրանիկ՝ Նաբադ և Աբիուդ, Եղիազար, և Իթամար: ³ Եւ այս 3
են անուանք որդւոցն Ահարոնի քահանայիցն օծելոց. զորոց կարա-
րեցին զձեռս իրեանց քահանայանալ: ⁴ Եւ վախճանեցան Նաբադ և 4
Աբիուդ առաջի Տեառն՝ մինչ մապուցանէին զհորն օտար առաջի Տե-
առն յանապարին Սինայի, և որդիք ոչ էին նոցա. և քահանայացան
Եղիազար և Իթամար ընդ Ահարոնի ընդ հօրն իրեանց: ⁵ Եւ խօսե- 5
ցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ⁶ Առ զազգն Ղևեայ, և կացուցեն զ- 6
նոսա առաջի Ահարոնի քահանայի, և պաշտեցեն զնա: ⁷ Եւ պահես- 7
ցեն զպահպանութիւնս նորա, և զպահպանութիւնս որդւոցն Իսրայէ-
լի առաջի խորանին վկայութեան գործել զգործ խորանին: ⁸ Եւ պա- 8
հեսցեն զամենայն սպաս խորանին վկայութեան, և զպահպանութիւնս
որդւոցն Իսրայէլի, և զամենայն գործ խորանին: ⁹ Եւ փացես զՂևաբա- 9
ցիսն Ահարոնի եղբօր քում և որդւոցն նորա քահանայից. հապուցումն
փունակ լիցին նոքա յորդւոցն Իսրայէլի: ¹⁰ Եւ զԱհարոն և զորդիս նորա 10
կացուցեն ՚ի վերայ խորանին վկայութեան և պահեսցեն զպահպանութիւնն
իրեանց. և զամենայն ինչս սեղանոյն, և որ ինչ ՚ի ներքս քան զվա-
րագոյրն ից: և այլազգի որ մերձենայցէ՝ մեռցի: ¹¹ Եւ խօսեցաւ Տէր 11
ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ¹² Եւ են ահա առի՛ զՂևաբացիսն ՚ի միջոյ որ- 12
դւոցն Իսրայէլի փոխանակ ամենայն անդրանկան որ բանայ զարգանդ
՚ի միջոյ որդւոցն Իսրայէլի. փրկանք նոցա լիցին. և եղիցին ինձ
Ղևաբացիքն: ¹³ Զի ին է ամենայն անդրանիկ. յատր յորում հարի՛ զ- 13
ամենայն անդրանիկ յերկրին Եգիպտացոց, սրբեցի՛ ինձ զամենայն
անդրանիկս Իսրայէլի ՚ի մարդոյ մինչև յանասուն. ին լիցին՝ զի են եմ
Տէր: ¹⁴ Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի յանապարին Սինայի՝ և ասէ. 14
¹⁵ Հանդէն արա որդւոցն Ղևեայ. ըստ փանց նահապետաց իրեանց, 15
ըստ գունդս իրեանց, ըստ ազգս իրեանց, ամենայն արուի՛ յամսօրէից
և ՚ի վեր առնիցէք հանդէս: ¹⁶ Եւ արարին նոցա հանդէս Մովսէս և Ա- 16
հարոն, ըստ բարբառոյ Տեառն՝ որպէս և հրամայեաց նոցա Տէր: ¹⁷ Եւ 17
սոքա՛ են որդիք Ղևեայ ըստ անուանց իրեանց, Գեթսուն, Կահաթ, և
Մերարի: ¹⁸ Եւ այս են անուանք որդւոցն Գեթսունի, ըստ գունդս ի- 18
րեանց. Ղոբենի, և Մեմէի: ¹⁹ Եւ որդիք Կահաթու ըստ գունդս իրե- 19
անց, Ամրամ, և Սահառ, Քեբրոն, և Ոզիել: ²⁰ Եւ որդիք Մերարեայ ըստ 20
գունդս իրեանց, Մոռի, և Մուսի: ²¹ Սոքա՛ են գունդք Ղևաբացոց ըստ 21
փանց նահապետաց իրեանց. Գեթսունի, գունդն Ղոբենեայ, և գունդն
Մեմեայ. սոքա են գունդք Գեթսունի, ²² և հանդէս նոցա ըստ թոյոյ ամե- 22
նայն արուի, յամսօրէից և ՚ի վեր, հանդէս նոցա. ելթն հազար և հինգ
հարիւր: ²³ Եւ այս գունդք Գեթսունի՛ յեփոյ խորանին ընդ ծովակողմն 23
բանակեցցին: ²⁴ Եւ իշխան փան նահապետաց զնդին Գեթսունի՛ Ե- 24
ղիսափան որդի Գեիղայ: ²⁵ Եւ պահպանութիւն որդւոցն Գեթսունի ՚ի 25

3. 1 Այլք յանկուն. Ազգ են Ահարոնի և Մովսէսի: 2 Այլք. Ահարոնի
անդրանկան: 9 Այլք. Տուեալ իցեն նոքա որդւոցն Իսրայէլի: 10 Այլք. Եւ պահեսցեն
զքահանայութիւնն.. և զամենայն ինչ զսեղանոյն... ՚ի ներքոյ քան: 14 Յօրինակին
պակասէր. Տէր ընդ Մովսիսի: 24 Այլք. Որդի Գեիղայ:

26 խորանին վկայութեան: ²⁶ խորանն և արտախորակք և նուարպանք խորանին վկայութեան, և առագաստք սրահին, և վարագոյոք դրան

27 խորանին. և այլ ևս աւելորդ ամենայն գործոյն նոցա: ²⁷ Եւ Կահաթո՛ւ գունդ մի Ամրամայ, և գունդ մի Սահառայ, և գունդ մի Քեբրոնի, և

28 գունդ մի Ոզիէլի. սոքա են գունդք Կահաթո՛ւ ²⁸ ըստ թուոյ ամենայն արուի յամսօրէից և ՚ի վեր, ութ հազար և երեք հարիւր. որ պահիցեն

29 զպահպանութիւն սրբութեանցն: ²⁹ Եւ գունդք որդւոցն Կահաթո Քանակեսցին

30 ՚ի կողմանէ՛ խորանին ընդ հարաւ: ³⁰ Եւ իշխան փան նահապետաց

31 գնդին Կահաթո, Եղիսափան որդի Ոզիէլի: ³¹ Եւ պահպանութիւն նոցա՝

32 փապանակն, և սեղանն, և աշտանակն, և զոհանոցքն, և կահք սրբութեանցն

33 որովք պաշտէինն, և սրկապանն, և ամենայն գործի նոցա: ³² Եւ իշխան

34 ՚ի վերայ իշխանացն Ղևրացոցն, Եղիազար որդի Ահարոնի քահա-

35 նայի կացցէ՛, պահել զպահպանութիւնս սրբութեանցն: ³³ Եւ Մերարեայ

36 գունդն Մոողեայ. և գունդն Մուսեայ. սոքա՛ են գունդք Մերարեայ, և

37 հանդէս նոցա՝ ³⁴ ըստ թուոյ ամենայն արուի յամսօրէից և ՚ի վեր, վեց

38 հազար և երկերիւր: ³⁵ Եւ իշխան փան նահապետաց գնդին Մերարեայ,

39 Մուրիէլ որդի Աբիքեայ, ՚ի կողմանէ խորանին քանակեսցին ընդ հիւսի-

40 սի, ³⁶ և հանդէս նոցա: Եւ պահպանութիւն որդւոցն Մերարեայ, խոյակք

41 խորանին և նիգք նորա, և սիւնակք նորա՝ խարիսխք նորա, և ամե-

42 նայն կահք նոցուն, և գործի նոցուն, ³⁷ և սիւնք սրահին շուրջանա-

43 կի, և խարիսխք նոցա, և ցիցք նոցա, և ապաւանդակք նոցա: ³⁸ Եւ

44 որ քանակիցին յանդիման խորանին վկայութեան յարևելից կողմանէ՝

45 Մովսէն և Ահարոն իցեն, և որդիք նորա, պահեսցեն զպահպանութիւնս

46 սրբութեանցն ՚ի պահպանութիւնս որդւոցն Իսրայէլի, և այլազգի որ

մերձենայցէ ՚ի նա՛ մեռցի՛: ³⁹ Ամենայն հանդէս Ղևրացոցն որոց արա-

րին հանդէս Մովսէս և Ահարոն բանիւ Տեառն. ըստ գունդս իրեանց,

ամենայն արու՝ յամսօրէից և ՚ի վեր, քսան և երկու հազարք:

40 ⁴⁰ Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. Նանդէս արա ամե-

41 նայն անդրանկան արուի ամենայն որդւոցն Իսրայէլի յամսօրէից և

42 ՚ի վեր. և կալ՝ զթիւ նոցա յանուանէ: ⁴¹ Եւ առցեն զՂևրացիսն ի՛նձ,

43 զի են են Տէր. փոխանակ ամենայն անդրանկաց որդւոցն Իսրայէլի.

44 և զանասուն Ղևրացոցն, փոխանակ անդրանկաց անասնոց որդւոցն

45 Իսրայէլի: ⁴² Եւ արար Մովսէս հանդէս որպէս պարուիրեաց Տէր, ա-

46 մենայն անդրանկաց որդւոցն Իսրայէլի: ⁴³ Եւ եղեն ամենայն արուք

անդրանիկք որդւոցն Իսրայէլի, ըստ թուոյ յանուանէ յամսօրէից և ՚ի

44, 45 վեր, ՚ի հանդիսէ անտի նոցա, քսան և երկու հազարք և երկերիւր և

46 եւթանասուն և երեք: ⁴⁴ Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ⁴⁵ Առ

զՂևրացիսն փոխանակ ամենայն անդրանկաց որդւոցն Իսրայէլի. և

զանասուն Ղևրացոցն փոխանակ անասնոց նոցա. և եղիցին ի՛նձ

46 Ղևրացիքն. զի են են Տէր: ⁴⁶ Եւ զփրկանս զերկերիւրոց և զեւթանասնից

26 Այլք. Ամենայն գործոյն նորա: 27 Ոսկան յաւելու. Գունդք Կահաթո թուեալք ըստ անուանց իրեանց: 36 Այլք. Եւ ամենայն կահ նոցուն, և գործի նոցին: 38 Ոսկան յաւելու. Եւ որք յանդիման խորանին քանակիցին, որք բանա՛: Այլք. Որ մերձենայցէ մեռցի: 40 Այլք. Արուի յորդւոցն Իսրայէլի: 43 Այլք. Ամենայն արուք որդւոցն Իսրայէլի:

և զերիցն աւելորդաց քան զՂևարացիսն, յանդրանկաց որդուցն Իսրայելի ⁴⁷ առցես հինգ սիկղ ըսպ գլուխ ըսպ սրբութեան երկդրամենին. 47
 առցես քսան դանգ՝ առ սիկղ. ⁴⁸ և փացես զարծաթն Ահարոնի և որդուցն նորա, փրկանս ընդ աւելորդացն ՚ի նոցանէ: ⁴⁹ Եւ առ Մովսէս 49
 զարծաթն զփրկանս աւելորդացն ՚ի նոցանէ ՚ի փրկանս Ղևարացուցն, ⁵⁰ յանդրանկաց որդուցն Իսրայելի. և առ զարծաթն հազար և երեք հա- 50
 րիւր և վաթսուն և հինգ սիկղ ըսպ սրբութեան սկեղն: ⁵¹ Եւ եպ Մովսէս 51
 զփրկանս աւելորդացն Ահարոնի՝ և որդուց նորա ըսպ քանի Տեառն. որպէս հրամայեաց Տէր Մովսիսի:

Ե ¹ Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի և ընդ Ահարոնի՝ և ասէ. ² Կա՛լ գթիւ 4, 2
 գլխոց որդուցն Կահաթու ՚ի միջոյ որդուցն Ղևեայ, ըսպ գունդս իւրե-
 անց, ըսպ փանց նահապետաց իւրեանց՝ ³ ՚ի քսան և ՚ի հինգ ամենից 3
 և ՚ի վեր մինչև ցյիսնամեանս. ամենայն որ մրանիցէ ՚ի սպաս գործել
 զամենայն գործ ՚ի խորանին վկայութեան: ⁴ Եւ այն իցէ գործ որդուցն 4
 Կահաթու ՚ի միջոյ որդուցն Ղևեայ. ըսպ գունդս իւրեանց, ըսպ փանց
 նահապետացն ՚ի խորանին՝ վկայութեան՝ սրբութիւն սրբութեանցն: ⁵ Եւ 5
 մրցէ՛ Ահարոն և որդիք իւր յորժամ խաղայցէ քանակն. և իջուցեն
 զվարագոյրն հովանոց, և ծածկեսցեն նովաւ գրապանակ վկայութե-
 անն, ⁶ և դիցեն ՚ի վերայ նորա զնուարպանն մաշկեղէն զկապուրակ, 6
 և արկցեն զնովաւ ձորձ համակ կապուրակ ՚ի վերուստ կողմանէ, և
 ագուսցեն զլծակսն: ⁷ Եւ ՚ի վերայ զառաջատրի սեղանոյն արկցեն հան- 7
 դերձ համակ ծիրանի. և զափսէսն, և զպուփսն, և զճաշակսն, և զնուիրանցսն
 որովք նուիրեսցեն. և հանցքն հանապագորդք ՚ի վերայ նորա կացցեն.
⁸ և արկցեն զնովաւ հանդերձ կարմիր, և ծածկեսցեն զնա մաշկեղէն 8
 նուարպանաւ կապուրակաւ, և ագուսցեն ՚ի նմա զլծակսն: ⁹ Եւ առցեն 9
 հանդերձ կապուրակ, և ծածկեսցեն զաշտանակն լուսոյ՝ և զերկոսին
 ճրագարանսն նորա, և զունելիս նորա, և զբազմակալս նորա, և զա-
 մենայն ամանս իւղոյն որովք պաշտեսցենն. ¹⁰ և արկցեն զնա և զ- 10
 ամենայն կահ նորա ՚ի նուարպան մաշկեղէն կապուրակ. և դիցեն
 զնա ՚ի վերայ լծակացն: ¹¹ Եւ զսեղանն ոսկի ծածկեսցեն հանդերձի 11
 կապուրակաւ, և արկցեն ՚ի վերայ նորա նուարպան մաշկեղէն կա-
 պուրակ, և ագուսցեն ՚ի նմա զլծակս նորա: ¹² Եւ առցեն զամենայն 12
 զկահ պաշտամանն՝ որովք պաշտիցեն ՚ի սրբութիւնսն, և արկցեն՝ ՚ի
 հանդերձս կապուրակս. և ծածկեսցեն զայն մաշկեղէն նուարպանաւ
 կապուրակաւ. և դիցեն ՚ի վերայ լծակացն: ¹³ Եւ զնուարպանն դիցեն 13
 ՚ի վերայ սեղանոյն. և ծածկեսցեն զնա հանդերձի համակ ծիրանեաւ.
¹⁴ և դիցեն ՚ի վերայ նորա զսպանն որովք պաշտիցեն ՚ի վերայ նորա, 14
 և զբուրուռաւ, և զմսահանս, և զգրաշտան, և զծածկիչսն և զամենայն
 սպաս սեղանոյն. և արկցեն ՚ի վերայ նորա նուարպան մաշկեղէն կա-
 պուրակ. և անցուսցեն ընդ նա զլծակսն: ¹⁵ Եւ առցեն հանդերձ ծիրանի 15

46 *Յօրինկին պակասէր.* Եւ զեթանասնից: 49 *Այլք.* Աւելորդացն ՚ի փրկանս:
 4. 4 *Այլք.* Սրբութիւնք սրբութեանցն: 9 *Ոմսնք.* Եւ զբազմակակալս... իւղոյն, որովք
 պաշտիցեն: 12 *Ի լուս.* Եւ արկցեն զնովաւ ՚ի հան: 13 *Այլք.* Համակ ծիրանով:

և ծածկեացեն զաւագանն, և զխարիսխս նորա. և արկցեն զնովա մաշկ կապուրակ, և դիցեն ՚ի վերայ լծակացն: Եւ կարարեացեն Ահարոն և որդիք նորա ծածկել զսրբութիւնսն, և զամենայն կա՛հ սրբութեանն ՚ի չուել բանակին. և սպա՛ մրցեն որդիքն Կահաթու բառնալ, և մի՛ մերձեացին ՚ի սրբութիւնսն՝ զի մի՛ մեռանիցին: Զայն բառնայցեն որդիք

16 Կահաթու. ՚ի խորանէ անրի վկայութեան: ¹⁶ Եւ ոսփիկան Եղիազար որդի Ահարոնի քահանայի. զւղն լուսոյ, և զխունկան հանդերձանաց, և զգոհն հանապագորդ. և զւղն օծութեան, և զհանդերձ ամենայն խորանին և որ ինչ ՚ի նմա. և որ ՚ի սրբութեանն, և յամենայն սրբութիւնսն:

17, 18 ¹⁷ Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի և ընդ Ահարոնի՝ և ասէ. ¹⁸ Մի՛ սափակիցէք զգունդն Կահաթու ՚ի միջոյ Ղւփացւոցն. զայս ինչ արասջիք նոցա, և

19 կեցցեն և մի՛ մեռանիցին ¹⁹ ՚ի մերձանալ նոցա ՚ի սրբութիւն սրբութեանցն. Ահարոն և որդիք նորա մրցեն ՚ի ներքս, և կարգեացեն զնոսա իւրա-

20 քանչիւր ըսպ բեռին իւրում. ²⁰ և մի՛ մրցեն վայրապար փեսանել զ-

21 սրբութիւն սրբութեանցն, զի մի՛ մեռանիցին: ²¹ Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ

22 Մովսիսի՝ և ասէ. ²² Կա՛լ դու զհամար որդւոցն Գեթսունի, ըսպ անու-

23 անց նահապետաց իւրեանց, ըսպ գնդից իւրեանց ²³ ՚ի քսան և ՚ի հինգ ամենից և ՚ի վեր մինչև ցյիսնամեանս, և արասցես նոցա հանդէս. ամենայն որ մրանիցէ ՚ի սպաս, գործել զգործ խորանին վկայութեան:

24 ²⁴ Այս իցէ սպասատրութիւն զնդին Գեթսունի, ՚ի մրանել ՚ի հարկ և ՚ի

25 բառնալ. ²⁵ և բարձցեն զվերնափեղկս խորանին, և զխորանն վկայութեան, և զարտախորակս նորա, և զնուարփանս նորա կապուրակեայս որ ՚ի նմա ՚ի վերոսար կողմանէ. և զվարագոյր խորանին վկայութեան,

26 ²⁶ և զառագաստ սրահին, և որ ինչ ՚ի վերայ խորանին վկայութեան. և զապարումսն, և զամենայն կահ սպասուն որովք պաշտիցենն:

27 ²⁷ Եւ արասցեն ըսպ բերանոյ Ահարոնի և որդւոց նորա. եղիցի սպասատրութիւն որդւոցն Գեթսունի ըսպ ամենայն սպասատրութեան իւրեանց, և ըսպ ամենայն գործոց իւրեանց. և արասջիք նոցա հանդէն

28 յանուանէ, և ամենայնի որ ինչ բառնայցի ՚ի նոցանէ: ²⁸ Այս իցէ սպասատրութիւն որդւոցն Գեթսունի ՚ի խորանին վկայութեան, և պահպանութիւն նոցա ՚ի ձեռն Իթամարայ որդւոյ Ահարոնի քահանայի: ²⁹ Եւ որդւոցն Մերարեայ ըսպ գնդից իւրեանց, ըսպ փանց նահապետաց իւրեանց, արասջիք նոցա հանդէս,

30 ³⁰ ՚ի քսան և ՚ի հինգ ամենից և ՚ի վեր, մինչև ցյիսնամեանս՝ արասջիք նոցա հանդէս. ամենայն որ մրանիցէ

31 ՚ի սպան գործոյ խորանին վկայութեան: ³¹ Եւ այս իցէ պահպանութիւնք բեռանցն որ բառնայցին ՚ի նոցանէ, ըսպ ամենայն գործոց նոցա ՚ի խորանին վկայութեան. զխոյակս խորանին և զնիզս, և զսիւնակս նորա, և զխարիսխս նորա. և զվարագոյրն, և զխարիսխս նորա. և զսիւնս

32 նոցա. ³² և զվարագոյր դրան խորանին. և զսիւնս սրահին շուրջանակի, և զխարիսխս նոցա. և զսիւնս վարագորին դրան սրահին, և

16 *Ի լու՛*. ՚ի վերայ՝ Եւ ոսփիկան. *նշանակի՛* եպիսկոպ: Այլք. Եւ զւղն օծութեան: 19 *Ի լու՛*. Ըսպ կարգի իւրում, *հանաձայն այլոց ՚ի բնար՛*: 20 Այլք. Եւ մի մրանիցեն: 22 Այլք. Ըսպ փանց նահապետաց իւր՛: 25 Այլք. Եւ զնուարփանն կապուրակեայ: 29 Այլք. Արասջիք հանդէս: 31 Այլք. Եւ զխարիսխս նոցա, և զսիւնս:

զխարիսխս նոցա, և զցիցս նոցա, և զապաւանդակս նոցա, և զամենայն կահ նոցա, և զամենայն սպաս նոցա: Եւ յանուանէ հանդէս առնիցէք նոցա. և ամենայն կահի պահպանութեան որ բառնայցի ՚ի նոցանէ: ³³ Այս իցէ սպասաւորութիւն զնդի որդւոցն Մերարեայ, յամենայն ՚ի գործս իւրեանց ՚ի խորանին վկայութեան՝ ՚ի ձեռն Իթամարայ որդւոյ Ահարոնի քահանայի: ³⁴ Եւ արարին հանդէս Մովսէս և Ահարոն և իշխանքն Իսրայէլի որդւոցն Կահաթու ըստ զնդից իւրեանց, ըստ փանց նահապետաց իւրեանց՝ ³⁵ ՚ի քսան և ՚ի հինգ ամենից և ՚ի վեր մինչև ցլխնամեանս, ամենայն որ մրանէր ՚ի սպաս, և գործէր գործ ՚ի խորանին վկայութեան. ³⁶ և եղև նոցա հանդէս ըստ զնդից իւրեանց, երկու հազար և եւթն հարևր և յիսուն: ³⁷ Այս է հանդէս զնդին Կահաթու. ամենայն որ մրանէր ՚ի սպաս խորանին վկայութեան. որպէս և արարին հանդէս Մովսէս և Ահարոն բանի Տեառն ՚ի ձեռն Մովսիսի: ³⁸ Եւ անցին ՚ի հանդիսի որդիքն Գեթսունի ըստ զնդից իւրեանց, ըստ փանց նահապետաց իւրեանց՝ ³⁹ ՚ի քսան և ՚ի հինգ ամենից և ՚ի վեր մինչև ցլխնամեանս, ամենայն որ մրանէր պաշտել և գործել գործ ՚ի խորանին վկայութեան. ⁴⁰ և եղև հանդէս նոցա ըստ զնդից իւրեանց, ըստ փանց նահապետաց իւրեանց, երկու հազար և վեց հարևր և երեսուն: ⁴¹ Այս է հանդէս զնդի որդւոցն Գեթսունի, ամենայն որ պաշտեր ՚ի խորանին վկայութեան, որոց արարին հանդէս Մովսէս և Ահարոն, ըստ բանի Տեառն ՚ի ձեռն Մովսիսի: ⁴² Անցին ՚ի հանդիսի և զունդք որդւոցն Մերարեայ՝ ըստ զնդից իւրեանց, ըստ փանց նահապետաց իւրեանց՝ ⁴³ ՚ի քսան և ՚ի հինգ ամենից և ՚ի վեր մինչև ցլխնամեանս. ամենայն որ մրանէր պաշտել ՚ի գործ խորանին վկայութեան. ⁴⁴ և եղև հանդէս նոցա ըստ զնդից իւրեանց, ըստ փանց նահապետաց իւրեանց, երեք հազար և երկերիւր: ⁴⁵ Այս է հանդէս զնդի որդւոցն Մերարեայ. որոց արարին հանդէս Մովսէս և Ահարոն ըստ բանի Տեառն ՚ի ձեռն Մովսիսի: ⁴⁶ Ամենեքին անցեալք ՚ի հանդիսի, որոց արարին հանդէս Մովսէս և Ահարոն և իշխանքն Իսրայէլի Ղևրացւոցն, ըստ զնդից իւրեանց, ըստ փանց նահապետաց իւրեանց՝ ⁴⁷ ՚ի քսան և ՚ի հինգ ամենից և ՚ի վեր մինչև ցլխնամեանս. ամենայն որ մրանէր ՚ի գործ սրբութեանցն, և ՚ի գործ կրելեաց խորանին վկայութեան. ⁴⁸ եղևն անցեալք ՚ի հանդիսի ութ հազար և հինգ հարիւր և ութսուն՝ ըստ բանի Տեառն: ⁴⁹ Արար նոցա հանդէս Տէր ՚ի ձեռն Մովսիսի. այր ըստ առնէ ՚ի վերայ գործոյ իւրեանց, ՚ի վերայ բեռանցն գոր ինքեանք բառնային. և անցին ՚ի հանդիսի՝ որպէս հրամայեաց Տէր Մովսիսի:

զ ¹ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ² Հրաման փութ որդւոցն Իսրայէլի, և արձակեցցեն ՚ի բաց զամենայն բորոսք ՚ի բանակէ անփի, և զամենայն սերմնակաթ, և զամենայն պղծեալ յոզի, ³ յարուէ մինչև ցեգ. արձակեցէք ՚ի բաց ՚ի բանակէ անփի. և մի՛ պղծեցցեն զբանակս իւրեանց՝ յոր ենդ իջանեմ: ⁴ Եւ արարին այնպէս որդիքն Իսրայէլի, և արձակեցին զնոսս ՚ի բաց ՚ի բանակէ անփի, որպէս խօսեցաւ Տէր ընդ

Մովսիսի, այնպես արարին որդիքն Իսրայելի:

- 5, 6 ⁵ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ⁶ Խօսեանց ընդ որդիսդ Իսրա- Է
յելի՝ և ասասցես. Այր կամ կի՛ն, որ ոք արասցէ յամենայն մարդկեղէն
մեղաց, և արհամարհելով արհամարհիցէ՝ և յանցանիցէ անձնն այն,
7 ⁷ խոստովան լիցի զմեղս իւր զոր արար. և հապուսցէ ընդ յանցանացն
զգլովին, և զհինգերորդ ևս մասն նորա յաւելցէ՝ ՚ի նոյն, և փացէ՛ այնմ
8 որում յանցեալն: ⁸ Ապա թէ չիցէ՛ ոք առնն մերձաւորիչ հապուցանել
նմա զյանցանաց նորա. և ընդ յանցանացն որ ինչ ընծայիցի Տեառն,
այն քահանայի՛ն եղիցի. բաց ՚ի խոյէ քաւութեանն՝ որով քաիցէ վասն
9 իւր: ⁹ Եւ ամենայն պրուղ ըստ ամենայնի որ սրբիցի յորդոցն Իսրայելի՝
10 զոր ինչ մաքուցանիցեն Տեառն, քահանայի՛ն եղիցի: ¹⁰ Եւ յիւրաքանչիւր
սրբելոց անփի, նորա՛ լիցին. և այր ոք որ փացէ քահանային՝ նորա լի-
ցի:
- 11, 12 ¹¹ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ¹² Խօսեանց ընդ որդիսդ Իս- Ը
րայելի՝ և ասասցեն ցոռսա. Առն ուրուք առն՝ եթէ յանցանիցէ կին իւր՝
13 և արհամարհիցէ զնա. ¹³ և ննջեսցէ՛ ոք ընդ նմա արութեամբ սերման.
և վրիպիցի յաչաց առն իւրոյ՝ և թաքուցանիցէ. և նա պղծեալ իցէ, և
14 վկայ ոչ զուցէ զնմանէ, և յղի ոչ իցէ: ¹⁴ Եւ հասանիցէ ՚ի վերայ առն
նորա ոգի նախանձու. և նախանձ բերիցէ ընդ կնոջ իւրում, և նա՝
15 ոչ իցէ պղծեալ. կամ հասանիցէ ՚ի վերայ նորա ոգի՛ նախանձու, և
16 նախանձ բերիցէ ընդ կնոջ իւրում. և նա՝ իցէ՛ պղծեալ: ¹⁵ Ածցէ՛ այրն
զկին իւր առ քահանայն՝ և մաքուսցէ՛ վասն նորա քահանայն պա-
փարագ, զփասներորդ գրուի ալեր զարեղէն, և ևղ՝ մի՛ արկցէ ՚ի նա,
և կնդրուկ՝ մի՛ դիցէ ՚ի վերայ նորա. զի զոհ նախանձաւորութեան
17 է: զո՛հ յիշարակի, զո՛հ յիշարակելոյ զմեղս ¹⁶ մաքուսցէ քահանայն,
17 և կացուսցէ՛ զկինն առաջի Տեառն: ¹⁷ Եւ առցէ՛ քահանայն ջուր սուրբ
կենդանի խեցեղէն ամանաւ. և ՚ի հողոյ անփի որ իցէ առ յարակաւ խո-
18 րանին վկայութեան՝ առեալ քահանայն արկցէ՛ ՚ի ջուրն: ¹⁸ Եւ կացուսցէ՛
քահանայն զկինն առաջի Տեառն. և մերկացուսցէ՛ զգլուի կնոջն, և
փացէ՛ ՚ի ձեռս նորա զզոհ յիշարակին, զզո՛հ նախանձաւորութեանն. և
՚ի ձեռին քահանային կացցէ ջուրն յանդիմանութեան նզովին այնորիկ,
19 ¹⁹ և երդմնեցուսցէ՛ զնա քահանայն՝ և ասասցէ՛ ցկինն. Եթէ չիցէ՛ ննջե-
ցեալ ընդ քեզ առն, եթէ չիցեն յանցուցեալ և պղծեալ առ արամբ քով,
20 քաւեալ լիջիր ՚ի ջրոյդ յանդիմանութեան նզովիդ այրորիկ: ²⁰ Ապա թէ
յանցուցեալ իցես առ արամբ քով, կամ պղծեալ իցես. և փուեալ իցէ
21 ուրուք զարութիւն իւր ՚ի քեզ, առանց առն քոյ: ²¹ Եւ երդմնեցուսցէ՛
քահանայն զկինն՝ երդմամբ նզովիս այսորիկ. և ասասցէ՛ քահանայն
ցկինն. Տացէ՛ զքեզ Տէր ՚ի նզովս և յերդումն ՚ի մէջ ժողովրդեան քոյ,
՚ի փալ Տեառն զբարձս քո ՚ի քակտումն, և զորովայն քո յուռուցումն.
22 ²² և մփցէ՛ ջուրս նզովեալ յորովայն քո, ուռուցանել զմէջ քո, և քակել

9 Ոսկսն. Քահանայիցն եղիցի: 10 Ոմսնք. Ի սրբելոց անփի նորա լինիցի: Այլք. Նորա՛ լինիցին.. նորա լինիցի: 12 Ոմսնք. Եւ արհամարհելով արհամարհիցէ զնա: 15 Այլք. Զփասանորդ: Ոմսնք. գրուին ալիւր զա՛ւ. մի՛ արկանիցէ: 17 Ոմսնք. Եւ փացէ քահանայն ջուր սուրբ: 21 Ոմսնք. Զբարձս քո ՚ի քակումն:

գրարձս քո. և ասասցէ՛ կինն. Եղիցի՛ եղիցի: ²³ Եւ գրեսցէ՛ քահանայն ²³
 զնգովս զայսոսիկ ՚ի մափենի. և լուսացէ՛ ՚ի ջուրն յանդիմանութեան ²⁴
 նգովիցն. ²⁴ և փացէ ընպէլ կնոջն զջուրն յանդիմանութեան նգովից. և ²⁴
 մփցէ՛ ՚ի նա ջուրն յանդիմանութեան նգովեալ: ²⁵ Եւ առցէ՛ քահանայն ²⁵
 ՚ի ձեռանէ կնոջն զգոհ նախանձաւորութեանն, և դիցէ՛ զգոհն առաջի ²⁶
 Տեառն. և մափուցէ՛ առ սեղանն: ²⁶ Եւ առցէ՛ բռամբ քահանայն ՚ի գոհէ ²⁶
 յիշափակին նորա, և հանցէ զայն ՚ի սեղանն. և սպա՛ արբուցէ կնոջն ²⁷
 զջուրն յանդիմանութեան: ²⁷ Եւ եղիցի եթէ պղծեալ իցէ՛ և ծածկելով ²⁷
 ծածկեալ իցէ յառնէն նորա. և մփանիցէ ՚ի նա ջուրն յանդիմանութե- ²⁸
 ան նգովեալ. ուռուցէ՛ զորովայն նորա, և քակեսցի՛ն բարձք նորա. ²⁸
 և եղիցի կինն ՚ի նգովս ՚ի մէջ ժողովրդեանն իւրոյ: ²⁸ Ապա թէ չիցէ՛ ²⁸
 պղծեալ կինն՝ և սո՛րբ իցէ, քաւեալ լիցի՛ և ընկալցի՛ սերմն: ²⁹ Այս օրէ՛ն ²⁹
 իցէ նախանձաւորութեան, որոյ յանցուցեալ իցէ կին՝ որ առնակին իցէ ³⁰
 և պղծիցի. ³⁰ կամ այր յորոյ վերայ հասանիցէ ոգի նախանձու, և ՚ի ³⁰
 նախանձ մփանիցէ ընդ կնոջ իւրում: Կացուցէ՛ զկինն առաջի Տեառն, ³¹
 և արասցէ՛ նմա քահանայն ըստ ամենայն օրինիս այսորիկ. ³¹ և քաւեալ ³¹
 լիցի այրն ՚ի մեղաց անփի. և կինն ընկալցի զմեղս իւր:

Թ ¹ Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՛ և ասէ. ² Խօսեաց ընդ որդիսդ **6, 2**
 Իսրայելի՛ և ասասցես. Այր կամ կին, որ մե՛ծ ինչ ուխտս ուխտեսցէ ³
 սրբէլ զսրբութիւն Տեառն. ³ ՚ի զինուոյ և ՚ի ցքոյ սրբեսցի. և զքացալի ³
 ցքոյ մի՛ արբցէ, և զխաղող նորա և զչամիչ մի՛ կերիցէ: ⁴ Զամեն- ⁴
 այն աւուրս ուխտին իւրոյ յամենայնէ զինչ և լինիցի յորթոյ, զգինի, ⁵
 ՚ի չամչոյ մինչև ցթինն մի՛ կերիցէ ⁵ զամենայն աւուրս սրբութեանն: և ⁵
 սրբիչ՝ մի՛ ածիցէ զգլխով իւրով. մինչև լցցի՛ն աւուրքն զորս ուխտեսց ⁶
 Տեառն՝ սո՛րբ կացցէ, աճեցուցեալ զվարսս մագոյ զլիսոյ իւրոյ, ⁶ զա- ⁶
 մենայն աւուրս ուխտին իւրոյ Տեառն: Յոգի վախճանեալ մի՛ մփցէ ⁷ ՚ի ⁷
 հօր, և ՚ի մօր, յեղբօր և ՚ի քեռ. մի՛ պղծեսցի նոքօք ՚ի մահու նոցա. ⁸
 զի ուխտ Տեառն ՚ի վերայ զլիսոյ նորա է. ⁸ զամենայն աւուրս ուխտին ⁸
 իւրոյ սո՛րբ կացցէ Տեառն: ⁹ Եւ եթէ յանկարծ մեռանիցի ոք ՚ի վերայ ⁹
 նորա, առժամայն պղծեսցի զլուխ ուխտի նորա. և գերծցէ՛ զգլուխ իւր ¹⁰
 յաւուր յորում սրբիցի. և յաւուրն եթճերորդի գերծցի՛. ¹⁰ և յաւուրն ¹⁰
 ութերորդի ածցէ երկուս փափրակս, կամ երկուս ձագս աղանեսաց առ ¹¹
 քահանայն ՚ի դուռն խորանին վկայութեան: ¹¹ Եւ արասցէ քահանայն ¹¹
 զմին վասն մեղաց, և զմին յողջակէ՛զ. և քաւեսցէ՛ վասն նորա քա- ¹²
 հանայն ընդ մեղացն զոր մեղաւ յոգի. և սրբեսցէ՛ զգլուխ իւր յաւուր ¹²
 յայնմիկ. ¹² զի յայնմ աւուր սրբեսց Տեառն զաւուրս ուխտին իւրոյ: ¹²
 Եւ ածցէ զառն մի փարևոր վասն յանցանացն. և աւուրքն առաջինք ¹³
 անհամարք լիցին. զի պղծեսցն զլուխ ուխտի նորա: ¹³ Եւ այս օրէն իցէ ¹³
 ուխտաւորին, յաւուր յորում կափարիցէ զաւուրս ուխտին իւրոյ. ածցէ՛ ¹⁴
 ՚ի դուռն խորանին վկայութեան. ¹⁴ և մափուցէ զպափարագն իւր Տե-

23 *Ոմանք.* Զնգովս զայս ՚ի մափենի: **27** *Ոմանք.* ՚Ի նգովս ժողովրդեան իւրոյ:
6. 1 *Ոմանք.* Եւ խօսեցաւ Տէր: **4** *Յօրինակին.* Մինչև ցթինն մի՛ կերիցէ: **5** *Ոմանք.*
 Զվարսս զլիսոյ իւրոյ: **9** *Ի լուս. յաւելու.* Պղծեսցի ոգի նորա և զլուխ: *համանայն*
նմանց ՚ի քնար՝:

առն, գառն մի փարևոր անարա՛ր յողջակեզ, և որոջ մի փարևոր ան–
 15 արաբ վասն մեղաց, և խո՛յ մի անարաբ ՚ի փրկութիւն. ¹⁵ և խան մի
 բաղարջաց նաշիոյ. և պա՛նս գանգեալ իւղով, և քաքարս բաղարջս
 16 օծեալս իւղով, և զգոհս նոցա, և զնուէրս իւրեանց: ¹⁶ Եւ մաքուսցէ քա–
 հանայն առաջի Տեառն, և արասցէ՛ զվասն մեղացն նոցա. և զողջակեզն
 17 նորա, ¹⁷ և զխոյն արասցէ՛ զոհ փրկութեան Տեառն ՚ի վերայ խանին
 18 բաղարջոյ: և արասցէ՛ քահանայն զգոհն նորա, և զնուէրս նորա: ¹⁸ Եւ
 գերծցէ՛ ուխտաւորն առ դրան խորանին վկայութեան զգլուխ ուխտին
 19 իւրոյ. և դիցէ՛ զմազն ՚ի հուրն որ ՚ի վերայ զոհին փրկութեան: ¹⁹ Եւ
 առցէ՛ քահանայն զերին եփեալ ՚ի խոյէ անրի. և պա՛ն մի բաղարջ
 ՚ի խանէն, և քաքար մի բաղարջ, և դիցէ՛ քահանայն ՚ի վերայ ձեռաց
 20 ուխտաւորին, յեք գերծելոյ նորա զգլուխն իւր. ²⁰ և մաքուսցէ զայն
 քահանայն ընծայ՝ առաջի Տեառն, և եղիցի սուրբ: քահանային եղի–
 ցի ՚ի վերայ երբձոյն նուիրի, և ՚ի վերայ երւոյն հասի: և ապա արբցէ
 21 ուխտաւորն գինի: ²¹ Այս օրէն իցէ ուխտաւորի որ ուխտիցէ՛ ոք Տեառն,
 և զպարարագ իւր վասն ուխտից. թո՛ղ զայն որ ինչ գրանիցէ՛ ձեռն իւր.
 ըսպ կարի՛ ուխտին իւրոյ՝ զոր ուխտիցէ՛ ըսպ օրինի սրբութեան Տեառն:
 22, 23 ²² Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՛ և ասէ. ²³ Խօսեալց ընդ Ահարոնի և Ժ
 ընդ որդիս նորա և ասասցես. Այսպէս օրհնեսցիք զորդիսդ Իսրայելի.
 27 և ասացիք նոցա. ²⁷ և դիցեն՝ զանուն իմ ՚ի վերայ որդւոցն Իսրայելի,
 24, 25 և են օրհնեցից զնոսա. ²⁴ Օրհնեսցէ՛ զքեզ Տէր՝ և պահեսցէ՛ զքեզ, ²⁵ և
 26 երկեցուցէ՛ զերեսս իւր ՚ի քեզ, և ողորմեսցի՛ քեզ. ²⁶ ամբարձցէ՛ Տէր
 զերեսս իւր ՚ի քեզ, և փացէ՛ քեզ խաղաղութիւն:
 7 ¹ Եւ եղև յաւուր յորում կապարեաց Մովսէս առ ՚ի կանգնելոյ զխո– ԺԱ
 րանն. և օծ զնա և զամենայն սպասս նորա. և զգոհանոցսն և զա–
 2 մենայն սպաս նորա. և օծ զնոսա և սրբեաց զնոսա: ² Եւ մաքուցին
 իշխանքն Իսրայելի՛ երկոպասան իշխան փանց նահապետաց նոցա.
 նոքա՛ էին իշխանք ցեղիցն, և նոքա՛ կային ՚ի վերայ ոստիկանութեանն:
 3 ³ Եւ մաքուցին զընծայս իւրեանց առաջի Տեառն: վե՛ց սայլս զարդարեալս,
 և եզինս երկոպասանս. սայլ մի յերկուց իշխանաց, և զուարակ յիրաքանջիւր
 4 ումեքէ. և ածի՛ն առաջի խորանին: ⁴ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՛ և
 5 ասէ. ⁵ Առ զայդ ՚ի դոցանէ, և եղիցին ՚ի գործ սպասաւորութեան խո–
 րանին վկայութեան. և փացեն զայդ ցՂևրացիսն, իրաքանջիւր ըսպ
 6 իւրում սպասաւորութեան: ⁶ Եւ առեալ Մովսիսի զսայլսն և զեզինսն ե՛ր
 7 ցՂևրացիսն: ⁷ Սայլս երկուս և եզինս չորս՝ ե՛ր ցորդիսն Գեթսոնի ըսպ
 8 սպասաւորութեանն իւրեանց: ⁸ Եւ սայլս չորս և եզինս ութ՝ ե՛ր ցորդիսն
 Մերարեայ ըսպ սպասաւորութեան իւրեանց, ՚ի ձեռն Իթամարայ որդւոյ
 9 Ահարոնի քահանայի: ⁹ Եւ ցորդիսն Կահաթու ո՛չինչ եք. զի զսպասաւորութիւն

15 *Յօրինակին*. Եւ պան մի բաղարջաց: 18 *Ունանք*. Որ իցէ ՚ի վերայ զոհին:
 19 *Յօրինակին*. Եւ պանմ բաղարջ: *Ունանք*. Յեք գերծոյն նորա: 27 *Ամենայն գրչս–*
գիր օրհնակք մեր յեք քանից 23 համարոյն ունին գրսնս 27ին. Եւ դիցեն զանուն
 իմ և այլն: *Բաց յՈսկանայ՝ որ ղնէ զնոյն ՚ի վահանանի ըսպ կարգի յարհնակսն*
թուսահամարոյն: 7. 1 Այլք. Եւ զգոհանոցն, և զամենայն: 2 *Ունանք*. Եւ մաքուցին...
 երկոպասան իշխանաց նահապետաց նոցա:

սրբութեանց սրբութեանցն ունէին, և յուսս իւրեանց բառնային: ¹⁰ Եւ ¹⁰ մաքուցին իշխանքն 'ի նաւակապիս սեղանոյն, յաւուր յորում օծ զնա. և բերին իշխանքն զընծայս իւրեանց առաջի սեղանոյն: ¹¹ Եւ ասէ Տէր ¹¹ ցՄովսէս. Մի մի իշխան, մի մի օր մաքուցեն զընծայս իւրեանց 'ի նաւակապիս սեղանոյն:

ւ ¹² Եւ մաքուցանէր զընծայս իւր յաւուրն առաջնում Նաասուն որդի ¹² Ամինադարայ՝ իշխան ցեղին Յուդայ, ¹³ մաքոյց զընծայսն իւր: Կոնք մի ¹³ արծաթի՝ 'ի հարիւր և յերեսուն կշռորդէ. քաշք մի արծաթի՝ յեւթանասուն սկեղէ ըսք սրբութեան սկեղն. երկոքին լի՛ նաշիւով զանգելով ընդ իւղոյ 'ի զոհ: ¹⁴ Տուփ մի ոսկի 'ի քասն դահեկանէ լի՛ խնկով. ¹⁵ զուարակ ^{14, 15} մի յանդոյ, խոյ մի, զառն մի քարևոր յողջակէզ, ¹⁶ նոխազ մի յայծեաց վասն մեղաց. ¹⁷ և 'ի զոհ փրկութեան երինջս երկուս, խոյս հինգ, ¹⁷ նոխազս հինգ, որոջս քարևորս հինգ: Այս ընծայ Նաասունի որդոյ Ամինադարայ:

բ ¹⁸ Եւ յաւուրն երկրորդի մաքոյց Նաթանայել որդի Մովգարայ՝ իշ- ¹⁸ խան ցեղին Իսաքարայ. ¹⁹ և մաքոյց զընծայս իւր: Կոնք մի արծաթի ¹⁹ 'ի հարիւր և յերեսուն կշռորդէ. քաշք մի արծաթի՝ յեւթանասուն սկեղէ ըսք սրբութեան սկեղն. երկոքեան լի նաշիւով զանգելով ընդ իւղոյ 'ի զոհ: ²⁰ Տուփ մի 'ի քասն դահեկանէ լի խնկով. ²¹ զուարակ ^{20, 21} մի յանդոյ, խոյ մի, զառն մի քարևոր յողջակէզ. ²² նոխազ մի յայծեաց վասն մեղաց. ²³ և 'ի զոհ փրկութեան երինջս երկուս, խոյս հինգ, ²³ նոխազս հինգ, որոջս քարևորս հինգ: Այս ընծայ Նաթանայելի որդոյ Մովգարայ:

գ ²⁴ Եւ յաւուրն երրորդի, իշխան որդոցն Զաբուդոնի, Եղիաբ որ- ²⁴ դի Քելլոնի, ²⁵ զընծայսն իւր: Կոնք մի արծաթի 'ի հարիւր և յերեսուն ²⁵ կշռորդէ. քաշք մի արծաթի յեւթանասուն սկեղէ ըսք սրբութեան սկեղն. երկոքին լի՛ նաշիւով զանգելով ընդ իւղոյ 'ի զոհ: ²⁶ Տուփ մի 'ի քասն ²⁶ դահեկանէ լի՛ խնկով. ²⁷ զուարակ մի յանդոյ, խոյ մի, զառն մի քարևոր ²⁷ յողջակէզ, ²⁸ նոխազ մի յայծեաց վասն մեղաց. ²⁹ և 'ի զոհ փրկութեան ^{28, 29} երինջս երկուս, խոյս հինգ, նոխազս հինգ, որոջս քարևորս հինգ: Այս ընծայ Եղիաբու որդոյ Քելլոնի:

դ ³⁰ Եւ յաւուրն չորրորդի իշխան որդոցն Ռուբինի՝ Եղիսուր որդի ³⁰ Սեղիուրայ, ³¹ զընծայս իւր: Կոնք մի արծաթի 'ի հարիւր և յերեսուն ³¹ կշռորդէ. քաշք մի արծաթի յեւթանասուն սկեղէ ըսք սրբութեան սկեղն. երկոքին լի՛ նաշիւով զանգելով ընդ իւղոյ 'ի զոհ: ³² Տուփ մի 'ի քասն ³² դահեկանէ լի՛ խնկով. ³³ զուարակ մի յանդոյ, խոյ մի, զառն մի քարևոր ³³ յողջակէզ, ³⁴ և նոխազ մի յայծեաց վասն մեղաց. ³⁵ և 'ի զոհ փրկութեան ^{34, 35} երինջս երկուս, խոյս հինգ, նոխազս հինգ, որոջս քարևորս հինգ: Այս ընծայ Եղիսուրայ որդոյ Սեղիուրայ:

9 Ունակք. Զի զսպասաւորութիւն սրբութեանց նուիրին յուսս իւրեանց բառ՝: ¹³ Ունակք. Եւ քաշք մի արծա՛: ²⁵ Առ իւրաքանչիւր հարուստ՝ քանկիցս 'ի համարս ^{25, 31, 37, 43, 49} և այլն. Ոսկան միայն յանելու՛. Մաքոյց. զոր միաքանն արննայն օրինակք զօրութեանք թողուն ինանայ, միանգամ և եթ եղևայ 'ի սկզբան 'ի համարն ¹³: ԅօրինակին սրկասէր. Զանգելով ընդ իւղոյ:

36 ³⁶ Եւ յաւորն հինգերորդի՝ իշխան որդւոցն Շնատնի, Սաղամիել՝ է
 37 որդի Սուրիսադայի, ³⁷ զընծայս իւր: Կոնք մի արծաթի՝ ՚ի հարիւր և
 յերեսուն կշորդէ. փաշպ մի արծաթի յեթանասուն սկեղէ ըսպ սրբու-
 38 թեան սկեղն. երկոքին լի՝ նաշիւով զանգելոյ ընդ իւրոյ ՚ի զոհ: ³⁸ Տուփ
 39 մի՝ ՚ի փասն դահեկանէ լի՝ խնկով. ³⁹ զուարակ մի յանդոյ, խոյ մի, գառն
 40, 41 մի փարևոր յողջակէզ. ⁴⁰ և նոխազ մի յայծեաց վասն մեղաց. ⁴¹ և ՚ի զոհ
 փրկութեան երինջս երկուս, խոյս հինգ, նոխագս հինգ, որոջս փարևորս
 հինգ: Այս ընծայ Սաղամիելի որդոյ Սուրիսադայի:

42 ⁴² Եւ յաւորն վեցերորդի՝ իշխան որդւոցն Գադայ, Եղիսափան որ- գ
 43 դի Ռագուելի ⁴³ զընծայս իւր: Կոնք մի արծաթի՝ ՚ի հարիւր և յերեսուն
 կշորդէ. փաշպ մի արծաթի յեթանասուն սկեղէ ըսպ սրբութեան սկեղն.
 44 երկոքին լի՝ նաշիւով զանգելով ընդ իւրոյ: ⁴⁴ Տուփ մի՝ ՚ի փասն դահեկանէ
 45 լի՝ խնկով. ⁴⁵ զուարակ մի յանդոյ, խոյ մի, գառն մի փարևոր յողջակէզ,
 46, 47 ⁴⁶ և նոխազ մի յայծեաց վասն մեղաց. ⁴⁷ և ՚ի զոհ փրկութեան երինջս
 երկուս, խոյս հինգ, նոխագս հինգ, որոջս փարևորս հինգ: Այս ընծայ
 Եղիսափանայ որդոյ Ռագուելի:

48 ⁴⁸ Եւ յաւորն եւթներորդի իշխան որդւոցն Եփրեմի, Եղիսամա որ- է
 49 դի Սեմիուդայ, ⁴⁹ զընծայսն իւր: Կոնք մի արծաթի՝ ՚ի հարիւր և յերեսուն
 կշորդէ. փաշպ մի արծաթի յեթանասուն սկեղէ ըսպ սրբութեան սկեղն.
 50 երկոքին լի՝ նաշիւով զանգելով ընդ իւրոյ ՚ի զոհ: ⁵⁰ Տուփ մի՝ ՚ի փասն
 51 դահեկանէ լի՝ խնկով. ⁵¹ զուարակ մի յանդոյ, խոյ մի, գառն մի փարևոր
 52, 53 յողջակէզ, ⁵² նոխազ մի յայծեաց վասն մեղաց. ⁵³ և ՚ի զոհ փրկութեան
 երինջս երկուս, խոյս հինգ, նոխագս հինգ, որոջս փարևորս հինգ: Այս
 ընծայ՝ Եղիսամայ որդոյ Սեմիուդայ:

54 ⁵⁴ Եւ յաւորն ութերորդի՝ իշխան որդւոցն Մանասէի, Գամաղիել ը
 55 որդի Փադասուրայ ⁵⁵ զընծայսն իւր: Կոնք մի արծաթի՝ ՚ի հարիւր և
 յերեսուն կշորդէ. փաշպ մի արծաթի յեթանասուն սկեղէ ըսպ սրբու-
 56 թեան սկեղն. երկոքին լի՝ նաշիւով զանգելով ընդ իւրոյ ՚ի զոհ: ⁵⁶ Տուփ
 57 մի՝ ՚ի փասն դահեկանէ լի խնկով. ⁵⁷ զուարակ մի յանդոյ, խոյ մի, գառն
 58, 59 մի փարևոր յողջակէզ, ⁵⁸ և նոխազ մի յայծեաց վասն մեղաց. ⁵⁹ և ՚ի զոհ
 փրկութեան երինջս երկուս, խոյս հինգ, նոխագս հինգ, որոջս փարևորս
 հինգ: Այս ընծայ Գամաղիելի որդոյ Փադասուրայ:

60 ⁶⁰ Եւ յաւորն իններորդի իշխան որդւոցն Բենիամինի. Աբիդան որ- Թ
 61 դի Գեթաոնի, ⁶¹ զընծայս իւր: Կոնք մի արծաթի՝ ՚ի հարիւր և յերեսուն
 կշորդէ. փաշպ մի արծաթի յեթանասուն սկեղէ ըսպ սրբութեան սկեղն.
 62 երկոքին լի նաշիւով զանգելով ընդ իւրոյ ՚ի զոհ: ⁶² Տուփ մի՝ ՚ի փասն
 63 դահեկանէ լի խնկով. ⁶³ զուարակ մի յանդոյ, խոյ մի, գառն մի փարևոր
 64, 65 յողջակէզ, ⁶⁴ և նոխազ մի յայծեաց վասն մեղաց. ⁶⁵ և ՚ի զոհ փրկութեան
 երինջս երկուս, խոյս հինգ, նոխագս հինգ, որոջս փարևորս հինգ: Այս
 ընծայ Աբիդանայ որդոյ Գեթաոնի:

66 ⁶⁶ Եւ յաւորն փասներորդի իշխան որդւոցն Դանայ՝ Աքիեզեր որդի Ժ

37 Այլք. Զանգելով ընդ իւրոյ: 53 Ոմանք համաձայն մերոսն օրինակի, սարսևոր
 ունին՝ Որդի Փառասուրայ: 59 Ոմանք համաձայն մերոսն օրինակի, սարսևոր
 ունին՝ Որդի Փառասուրայ:

Ամիսադայի, ⁶⁷ զընծայսն իւր: Կոնք մի արծաթի 'ի հարիւր և յերեսուն 67
 կշռորդէ. փաշտ մի արծաթի յեթանասուն սկեղէ ըստ սրբութեան սկեղն.
 երկոքին լի նաշիւով զանգեղով ընդ իւղոյ 'ի զոհ: ⁶⁸Տուփ մի 'ի փասն 68
 դահեկանէ լի՝ խնկով. ⁶⁹զուարակ մի յանդոյ, խոյ մի, զառն մի փարևոր 69
 յողջակէզ, ⁷⁰և նոխազ մի յայծեաց վասն մեղաց. ⁷¹և 'ի զոհ փրկութեան 70, 71
 երինջս երկուս, խոյս հինգ, նոխագս հինգ, որոջս փարևորս հինգ: Այս
 ընծայ Աքիեզերայ՝ որդոյ Ամիսադայի:

ժմ ⁷²Եւ յաւորն մեքասաներորդի իշխան որդոցն Ասերայ՝ Փագիէլ որ- 72
 դի Եքրանայ, ⁷³զընծայսն իւր: Կոնք մի արծաթի 'ի հարիւր և յերեսուն 73
 կշռորդէ. փաշտ մի արծաթի յեթանասուն սկեղէ ըստ սրբութեան սկեղն.
 երկոքին լի՝ նաշիւով զանգեղով ընդ իւղոյ 'ի զոհ: ⁷⁴Տուփ մի 'ի փասն 74
 դահեկանէ լի՝ խնկով. ⁷⁵զուարակ մի յանդոյ, խոյ մի, զառն մի փարևոր 75
 յողջակէզ, ⁷⁶և նոխազ մի յայծեաց վասն մեղաց. ⁷⁷և 'ի զոհ փրկութեան 76, 77
 երինջս երկուս, խոյս հինգ, նոխագս հինգ, որոջս փարևորս հինգ: Այս
 ընծայ Փագիէլի որդոյ Եքրանայ:

ժբ ⁷⁸Եւ յաւորն երկուրասաներորդի՝ իշխան որդոցն Նեփթադիմայ՝ 78
 Աքիրան որդի Էնանայ, ⁷⁹զընծայսն իւր: Կոնք մի արծաթի 'ի հարիւր և 79
 յերեսուն կշռորդէ. փաշտ մի արծաթի յեթանասուն սկեղէ ըստ սրբու-
 թեան սկեղն. երկոքին լի՝ նաշիւով զանգեղով ընդ իւղոյ 'ի զոհ: ⁸⁰Տուփ 80
 մի 'ի փասն դահեկանէ լի՝ խնկով. ⁸¹զուարակ մի յանդոյ, խոյ մի, 81
 զառն մի փարևոր յողջակէզ, ⁸²նոխազ մի յայծեաց վասն մեղաց. ⁸³և 82, 83
 'ի զոհ փրկութեան երինջս երկուս, խոյս հինգ, նոխագս հինգ, որոջս
 փարևորս հինգ: Այս ընծայ Աքիրանայ որդոյ Էնանայ: ⁸⁴Այս է օ- 84
 րէն նաւակապեաց սեղանոյն յաւորն յորում օծ զնա, յիշխանաց որ-
 դոցն Իսրայէլի: Կոնք արծաթիք երկուրասան. փաշտք արծաթիք եր-
 կուրասան. փուփք երկուրասան. ⁸⁵'ի հարիւր և յերեսուն սկեղէ կոնք 85
 մի. յեթանասուն սկեղէ փաշտ մի: Ամենայն արծաթ սպասուցն՝ երկու
 հազար և չորեքհարիւր սիկղ ըստ սրբութեան սկեղն: ⁸⁶Տուփք ոսկիք 86
 երկուրասանք լի՝ խնկով: ամենայն ոսկի փոցն՝ հարիւր և քսան դահե-
 կան: ⁸⁷Եւ ամենայն արջառ յողջակէզ. զուարակք երկուրասանք. խոյք 87
 երկուրասանք. զառիւնք փարևորք անարապք երկուրասան. և զոհք նո-
 ցա և նուէրք նոցին. և նոխազք յայծեաց վասն մեղաց երկուրասանք.
⁸⁸և ամենայն արջառք 'ի զոհ ողջակիզին երկուրասանք. երինջք քսան 88
 և չորս, խոյք վաթսուն, նոխազք վաթսուն, որոջք փարևորք անարապք
 վաթսուն: Այս են նաւակապիք սեղանոյն յետ կապարելոյ զձեռս նոցա,
⁸⁹'ի մփանելն Մովսիսի 'ի խորանն վկայութեան խօսել ընդ նմա: Եւ 89
 լուան՝ զբարբառն Տեառն 'ի խօսելն ընդ նմա 'ի վերուստ 'ի քաւութենէ
 անփի՝ 'ի միջոյ երկուց քերովբէիցն որ էին 'ի վերայ փապանակին վկա-
 յութեան, 'ի միջոյ երկուց քերովբէիցն, և խօսէր ընդ նմա:

ժԲ ¹ Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ² Խօսեանց ընդ Ահարոնի և 8, 2

67 Ունակք. Աքեզեր որդի ա՛: 72 Ունակք. Փաղիէլ որդի Եքրանայ: 88 Յօրինակին պակասէր. Խոյք վաթսուն. նոխազք վաթսուն, որոջք: Ունակք. Յետ կապարելոյ զձեռս նորա: 89 Ունակք. Ի քաւութենէ անփի՝ 'ի միջոյ երկուց քերովբէիցն, և խօսէր ընդ նմա:

ասացես ցնա. Յորժամ դնիցես զճրագունսն ՚ի միոջէ կողմանէ երեսաց
 3 աշխանակին, լուցանիցի՛ն եւթանեքին ճրագարանքն: ³ Եւ արա՛ր այն-
 4 պէս Ահարոն. ՚ի միոջէ կողմանէ հանդէպ աշխանակին էոյ՛ց զճրագ-
 արանս նորա. որպէս հրամայեաց Տէր Մովսիսի: ⁴ Եւ այն է կազմած
 աշխանակին. ձոյլ ոսկի բուն նորա. և շուշանք նորա ձոյլ համակ, ըսպ
 5, 6 օրինակին որպէս եցոյց Տէր Մովսիսի՝ այնպէս արարին զաշխանակն:
 7 ⁵ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ⁶ Ան դու զՂևրացիսն ՚ի ԺԳ
 միջոյ որդոցն Իսրայէլի և սրբեսցես զնոսա. ⁷ և այնպէս արասցես
 նոցա զարքութիւնն իւրեանց: Յանեսցես զնքօք ջո՛ր սրբութեան. և
 8 ածցի ածելի՛ ՚ի վերայ ամենայն մարմնոց նոցա, և լուսացե՛ն զձործս
 իւրեանց, և սո՛րքք եղիցին: ⁸ Եւ առցես զուարակ մի յանդոյ, և ըսպ
 նմին գո՛հ նաշիի զանգեալ իւղով: և առցես ո՛րթ փարևոր յանդոյ վասն
 9 մեղաց. ⁹ և փարցիս զՂևրացիսն առաջի խորանին վկայութեան, և
 10 ժողովեսցեն զամենայն ժողովորդ որդոցն Իսրայէլի. ¹⁰ և մաքուսցեն
 զՂևրացիսն առաջի Տեառն. և դիցեն որդիքն Իսրայէլի զձեռս իւրեանց
 11 ՚ի վերայ Ղևրացոցն: ¹¹ Եւ զապուսցէ՛ Ահարոն զՂևրացիսն ՚ի հա-
 փուցումն առաջի Տեառն յորդոցն Իսրայէլի. և եղիցին գործել զգործ
 12 խորանին առաջի Տեառն: ¹² Եւ Ղևրացիքն դիցեն զձեռս իւրեանց ՚ի
 վերայ գլխոյ զուարակացն. և արասցես զմին վասն մեղաց, և զմին
 13 յողջակե՛զ Տեառն քաւել՛ վասն նոցա: ¹³ Եւ կացուցես զՂևրացիսն ա-
 ռաջի Տեառն, և առաջի Ահարոնի, և առաջի որդոց նորա. և փացես
 14 զնոսա հափուցումն առաջի Տեառն: ¹⁴ Եւ զապուսցես զՂևրացիսն ՚ի
 15 միջոյ որդոցն Իսրայէլի, և եղիցին ի՛նձ: ¹⁵ Եւ ապա՛ մփցեն Ղևրացիքն
 գործել զգործ խորանին վկայութեան. և սրբեսցեն զնոսա, և փացեն
 16 զնոսա հափուցումն առաջի Տեառն. ¹⁶ զի հափուցումն հափուցեալ են
 նոքա ինձ ՚ի միջոյ որդոցն Իսրայէլի. փոխանակ ամենայն անդրանկաց
 որ բանան զամենայն արգանդ յորդոցն Իսրայէլի. առի զնոսա ինձ:
 17 ¹⁷ Զի ին է ամենայն անդրանիկ որդոցն Իսրայէլի, ՚ի մարդոյ մինչև
 յանասուն. յաւոր յորում հարի զամենայն անդրանիկ յերկրին Եգիպ-
 18 փացոց, և սրբեցի զնոսա ինձ, ¹⁸ և առի՛ զՂևրացիսն փոխանակ ա-
 19 մենայն անդրանկաց որդոցն Իսրայէլի: ¹⁹ Եւ եփու զՂևրացիսն հա-
 փուցումն փուեալս՝ Ահարոնի և որդոց նորա ՚ի միջոյ որդոցն Իս-
 20 րայէլի, գործել զգործ որդոցն Իսրայէլի ՚ի խորանին վկայութեան.
 21 և քաւել՛ վասն որդոցն Իսրայէլի մերձենալով ՚ի սրբութիւնսն: ²⁰ Եւ
 արարին Մովսէս և Ահարոն, և ամենայն ժողովորդ որդոցն Իսրայէ-
 21 լի Ղևրացոցն՝ որպէս պափուիրեաց Տէր Մովսիսի վասն Ղևրացոցն,
 և նոյնպէս և արարին նոցա որդիքն Իսրայէլի: ²¹ Եւ սրբեցան Ղևրացիքն,
 և լուացի՛ն զհանդերձս, և եփուն զանձինս Ահարոնի ՚ի հափուցումն ա-
 22 ռաջի Տեառն. և քաւեա՛ց վասն նոցա Ահարոն սրբել զնոսա: ²² Եւ ապա՛
 մփին Ղևրացիքն պաշտել զպաշտօն իւրեանց ՚ի խորանին վկայութե-
 ան, առաջի Ահարոնի և առաջի որդոց նորա. որպէս պափուիրեաց Տէր

Ց. 4 Այլք. Եւ այս էր կազմած: *Ունսնք.* Այնպէս արար զաշխա՞: **10 Այլք.** Եւ մաքուսցես զՂև՛: **15 Ունսնք.** Եւ սրբեսցես զնոսա հափուցումն: **21 Ունսնք.** Ահարոնի հափուցումն:

Մովսիսի վասն Ղևրացոցն. նոյնպէս և արարին նոցա: ²³ Եւ խօսեցաւ 23
Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ²⁴ Այս ինչ է որ վասն Ղևրացոցն իցէ. ՚ի 24
քսան և հինգ ամենից և ՚ի վեր, մտցեն գործել ՚ի խորանին վկայու-
թեան. ²⁵ և ՚ի յիսնամենից ՚ի բաց կացցեն ՚ի պաշտամանէ անփի՝ և ոչ 25
ևս գործեսցեն. ²⁶ և պաշտեսցէ եղբայր նորա ՚ի խորանին վկայութե- 26
ան. պահել պահեսցէ զպահպանութիւնս, բայց գործ ինչ՝ մի՝ գործեսցէ.
այնպէս արասցես Ղևրացոցն ՚ի պահպանութիւնս իրեանց:

ԺԴ ¹ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի յանապարհին Սինայի, յամին երկ- 9
րորդի ելանելոյ նոցա յԵգիպտոս յամսեանն առաջնում՝ և ասէ. ² Ասա՛ 2
և արասցեն որդիքն Իսրայելի զգափիկն ՚ի ժամանակի իւրում. ³ ՚ի 3
չորեքբասաներորդում ատուր ամսոյն առաջնոյ, արասցեն զայն ընդ
երեկս. ըսք ժամանակս. ըսք օրինի իւրում, ըսք պայմանի՝ իւրում
առնիցեն զնա: ⁴ Եւ խօսեցաւ Մովսէս ընդ որդիսն Իսրայելի առնել 4
զգափիկն, ⁵ ՚ի սկսանել չորեքբասաներորդի ատուր ամսոյն յանապարհին 5
Սինայի, որպէս հրամայեաց Տէր Մովսիսի՝ այնպէս արարին որդիքն
Իսրայելի: ⁶ Եւ եկին արք՝ որ ոչ էին սուրբ ոգով մարդոյ. և ոչ կարէին 6
առնել զգափիկն յաւուր յայնմիկ. ⁷ և մարեան առաջի Մովսիսի և Ա- 7
հարոնի յաւուր յայնմիկ, և ասեն ցնոսա արքն այնոքիկ. Մեք անսորբք
ենք յոգի մարդոյ. արդ՝ մի՛ յեփնեսցուք ՚ի մաքուցանելոյ պափարագ
Տեառն ՚ի ժամանակի իւրում ՚ի մէջ որդւոցն Իսրայելի: ⁸ Ասէ ցնոսա 8
Մովսէս. Կացէք այդր, և լուայց՝ թէ զի՞նչ փացէ հրաման Տէր վասն ձեր:
⁹ Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի և ասէ. ¹⁰ Խօսեանց ընդ որդիսոյ Իսրա- 9, 10
յելի՛ և ասասցես. Մարդ որ մարդ՝ որ լինիցի անսուրբ յոգի մարդոյ.
և կամ թէ ՚ի հեռի ճանապարհի որ իցէ ՚ի ձէնջ յազգս ձեր. արասցէ
զգափիկն Տեառն ¹¹ յամսեանն երկրորդի. ՚ի չորեքբասաներորդում 11
ատուր ընդ երեկս արասցէ՛ զնա բաղարջով և եղեգով կերիցէ զնա. ¹² և 12
մի՛ թողուցուն ինչ ՚ի նմանէ յայգ. և ոսկր մի՛ բեկանիցեն ՚ի նմանէ. ըսք
օրինի զարկի՛ն արասցեն զնա: ¹³ Եւ մարդ որ՝ որ սուրբ իցէ, և ՚ի հեռա- 13
տուր ճանապարհի ոչ իցէ, և հեղգասցի՛ առնել զգափիկն, սափակեսցի՛
անձն այն ՚ի ժողովրդենէ իւրմ: զի զպափարագ Տեառն ոչ մաքոյց ՚ի
ժամանակի իւրում. զմեղս իւր ընկալցի մարդն այն: ¹⁴ Եւ եթէ յարեսցի ՚ի 14
ձեզ եկ որ յերկրին ձերում, և առնիցէ զգափիկն Տեառն, ըսք օրինակի՛
զարկի՛ն և ըսք պայմանի՛ իւրում արասցէ զնա: Օրէն՝ մի և նոյն կացցէ
ձեզ, եկի՛ն և բնակի երկրին:

ԺԵ ¹⁵ Եւ յաւուրն յորում կանգնեցաւ խորանն, ծածկեանց ամպ զխորանն 15
և զպունն վկայութեան. և ընդ երեկս լինէր ՚ի խորանին իբրև զբեսիկ
հրոյ մինչև ցառաօսք: ¹⁶ Այնպէս լինէր հանապագ. անպ ծածկէր զնա ՚ի 16
փուէ, և փեսիկ հրոյ ՚ի գիշերի: ¹⁷ Եւ յորժամ վերանայր ամպն ՚ի խորանէ՛ 17
անփի, ապա՛ չուէին որդիքն Իսրայելի. և ՚ի փեղոջ յորում զփեղի՛
առնոյր ամպն՝ անդ բանակէին որդիքն Իսրայելի: ¹⁸ Նրամանա՛ն Տեառն 18
բանակէին որդիքն Իսրայելի, և հրամանաւ Տեառն չուէին: ¹⁹ Զամենայն 19

9. 3 *Ոմանք.* Պայմանի իւրում առնիցեն զայն: 6 *Ոմանք.* Զգափիկն յաւուր յայնմիկ:
(7) Եւ ասեն ցնոսա արքն այնոքիկ: 11 *Այլք.* Եւ եղեգով կերիցեն զնա:

աուրս յորս հովանի՝ ունիցի ամպն ՚ի վերայ խորանին, բանակեսցին որդիքն Իսրայելի. և յորժամ ձգիցի ամպն ՚ի վերայ խորանին աուրս բազումս, պահեսցեն որդիքն Իսրայելի զպահպանութիւն Տեառն՝ և մի՛ չուեսցեն: ²⁰ Եւ եղիցի յորժամ հովանի՝ ունիցի ամպն զաուրս թուով ՚ի վերայ խորանին. ըստ բանի՛ Տեառն բանակեսցեն, և ըստ բանի՛ Տեառն չուեսցեն: ²¹ Եւ եղիցի յորժամ լինիցի ամպն յերեկորեայ մինչև ցառաւօր, և եթէ վերանայցէ ամպն ընդ առաւօրն. չուեսցեն զցերեկ կամ զցայտ. և եթէ ոչ վերասցի ամպն՝ ոչ չուեսցեն: ²² Եւ եթէ ամսօրեայ ժամանակ յաճախիցէ ամպն, և հովանի լիցի ՚ի վերայ նորս, բանակեսցեն որդիքն Իսրայելի՝ և մի՛ չուեսցեն. ²³ զի ըստ հրամանի՛ Տեառն չուեսցեն, և զպահպանութիւնս Տեառն պահեսցեն հրամանաւ Տեառն ՚ի ձեռն Մովսիսի:

10. ² ¹ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ² Արա՛ դու քեզ երկուս փողս **ԺԶ** կռածոյս, արծաթին արասցես զնոսա. և եղիցին քեզ անդ առնելոյ ³ ժողովրդեանն, և չուելոյ՛ բանակացն: ³ Եւ հարկանիցեն փող նոքօք, և ⁴ ժողովեսցի՛ ամենայն ժողովորդն ՚ի դուռն խորանին վկայութեան: ⁴ Եւ եթէ ՚ի միումն հարկանիցեն փող՝ եկեսցեն առ քեզ իշխանքն զօրավարքն Իսրայելի: ⁵ Եւ հարջիք՛ փող ազդեցութեան, և չուեսցեն բանակքն բանակեալք ⁶ ընդ արևելս: ⁶ Եւ հարկանիցէք զերկրորդ փողն ազդեցութեան, և չուեսցեն բանակքն բանակեալք ընդ հարաւ: Եւ հարկանիցէք զերրորդ փողն ազդեցութեան, և չուեսցեն բանակքն բանակեալք ընդ ծովակողմն: Եւ հարկանիցէք զչորրորդ փողն ազդեցութեան, և չուեսցեն բանակքն բանակեալք ⁷ ընդ հիւսիս. ազդեցութեան՝ փող հարկանիցեն ՚ի չուելն իւրեանց: ⁷ Եւ յորժամ ժողովիցէք զժողովորդն՝ և հարկանիցէք փող՝ և ոչ ազդեցութեան: ⁸ Եւ որդիքն Ահարոնի քահանայք հարցեն փող, և եղիցի ձեզ ⁹ օրէն՝ յաւիտենական յազգս ձեր: ⁹ Եւ եթէ ելանիցէք ՚ի պարարազմ յերկրի ձերում, ընդդիմակացացն որ կայցեն ձեզ հակառակ, ազդեսջիք փողով և յիշարակեսջիք առաջի Տեառն. և ապրիցէք ՚ի թշնամեացն ձերոց: ¹⁰ Եւ յաուրս ուրախութեան ձերոյ, և յամսագրոնիս ձեր հարկանիցէք փող. և ՚ի վերայ ողջակիզացն, և ՚ի վերայ զոհիցն փրկութեանց ձերոց. և եղիցի ձեզ յիշարակ առաջի Տեառն ձերոյ. են եմ Տէր Աստուած ձեր: ¹¹ Եւ եղև յամին երկրորդի յամսեանն երկրորդի՝ որ օր քսան էր **ԺԷ** ¹² ամսոյն՝ վերացան ամպն ՚ի խորանէն վկայութեան: ¹² Եւ չուեսցին որդիքն Իսրայելի հանդերձ աղիսիքն իւրեանց յանապարէն Սինայի. և եկաց ամպն յանապարհին Փառանու: ¹³ Եւ չուեսցին որդիքն Իսրայելի ըստ բանի Տեառն ՚ի ձեռն Մովսիսի: ¹⁴ Եւ չուեսցին նախ գունդք բանակի որդոցն Յուդայ յառաջագոյն զօրուն իւրեանց. և ՚ի վերայ զօրացն ¹⁵ նոցա Նասսոն որդի Ամինադաբայ: ¹⁵ Եւ ՚ի վերայ զօրաց որդոցն ¹⁶ Իսաբարայ՝ Նաթանայել որդի Մովգովրայ: ¹⁶ Եւ ՚ի վերայ զօրու ցեղի որդոցն Զաբուդոնի՝ Եղիաբ որդի Քելլոնի: ¹⁷ Եւ իջուցանէին զխո-

19 *Ոմանք.* Զամենայն աուրս զորս հովանի: **10. 1** *Ոմանք.* Եւ իսուեցաւ Տէր: **4** *Ոսկան.* Իշխանքն և զօրավարքն: **9** *Ոմանք.* Ընդդիմակացացն որ: **10** *Այլք.* Առաջի Աստուծոյ ձերոյ: **11** *Այլք.* Յամսեանն երկրորդում: **12** *Ոմանք.* Փառանայ: (13) Եւ չուեսցին նախ ըստ բանի Տեառն.. (14) Եւ չուեսցին գունդք բա՛: **15** *Ոմանք.* Եւ ՚ի վերայ զօրոց որդոցն:

րանն, և չուէին. որդիքն Գեթսունի և որդիքն Մերարեայ բառնային զխորանն: ¹⁸ Եւ չուէին գունդք բանակի որդւոցն Ռուբինի հանդերձ գորուն ¹⁸ իրեանց. և ՚ի վերայ գորու նոցա Էդիսուր որդի Մեդիուրայ. ¹⁹ և ՚ի ¹⁹ վերայ գորու ցեղի որդւոցն Շմաւոնի՝ Սաղ՝ամիէլ որդի Սուրիսադայ: ²⁰ Եւ ՚ի վերայ գորու ցեղի որդւոցն Գադայ Էդիսափան որդի Ռագուելի: ²¹ Եւ չուեսցեն որդիքն Կահաթու բարձեայ զարբութիւնսն. և ²¹ կանգնեսցեն զխորանն մինչև այլքն հասանիցեն: ²² Եւ չուեսցեն գունդք ²² բանակին Եփրեմայ հանդերձ գորուն իրեանց. և ՚ի վերայ գորու նոցա Եդիսամա որդի Սեմիուդայի. ²³ և ՚ի վերայ գորու ցեղի որդւոցն ²³ Մանասէի՝ Գամաղիէղ՝ որդի Փադասուրայ. ²⁴ և ՚ի վերայ ցեղի որդւոցն ²⁴ Բենիամինի Աբիդան որդի Գեդեոնի: ²⁵ Եւ չուեսցին գունդք բանակի որդւոցն ²⁵ Դանայ յերոյ՝ քան զամենայն բանակսն հանդերձ գորուն իրեանց. և ՚ի վերայ գորու նոցա Աքիեզէր որդի Ամիսադայի. ²⁶ և ՚ի վերայ ²⁶ ցեղի որդւոցն Ասերայ Փագեէլ որդի Եքրանայ. ²⁷ և ՚ի վերայ ցեղի որդւոցն ²⁷ Նեփթաղիմայ Աքիրան՝ որդի Ենանայ: ²⁸ Այս են զօրք որդւոցն ²⁸ Իսրայէլի. և չուեսցին հանդերձ գորուն իրեանց:

ԺԸ ²⁹ Եւ ասէ՛ Մովսէս ցՅորաբ որդի Ռագուելի Մադիանացի ցաներն ²⁹ Մովսիսի. Ահա մեք չուեմք ՚ի տեղին զոր ասաց Տէր քան զնա մեզ. ե՛կ ընդ մեզ, և բարի՛ արասցուք քեզ. զի Տէր խոստացաւ բարութիւնս ³⁰ Իսրայէլի: ³⁰ Եւ նա ասէ. Ո՛չ երթայց անդր, այլ յերկիրն իմ և յաճգն ³⁰ իմ գնացից: ³¹ Եւ ասէ ցնա. Մի՛ թողուր զմեզ. քանզի էիր ընդ մեզ ³¹ յանապատին. և եղիցես ընդ մեզ ծնր: ³² Եւ եղիցի թէ երթայցես ընդ ³² մեզ, և լինիցին բարութիւնքն զոր ինչ արասցէ մեզ Տէր բարի, արասցո՛ւք և քեզ:

ԺԹ ³³ Եւ չուեսցին ՚ի լեռնէ անտի Տեառն երեքօրեայ ճանապարհ. և տապանակ ուխտին Տեառն յառաջագոյն քան զնոսա երթայր երեքօրեայ ³³ ճանապարհաւ, դիտել նոցա հանգիստ: ³⁵ Եւ եղև ՚ի չուել տապանակին՝ ³⁵ ասէ՛ Մովսէս. Արի՛ Տէր՝ և ցրուեսցին թշնամիք քո, փախիցեն ամենայն արելիք քո: ³⁶ Եւ ՚ի դադարելն ասէ. Դարձի՛ր Տէր ՚ի հազարաւորս և ՚ի ³⁶ բիրատորս Իսրայէլի: ³⁴ Եւ ամպն հովանի՛ ունէր ՚ի վերայ նոցա ՚ի տուէ ³⁴ ՚ի չուել նոցա ՚ի բանակէ անտի:

Ի ¹ Եւ ժողովուրդն արհեստէր չարաչար առաջի Տեառն. և լուսա Տէր և ¹¹ բարկացաւ արհմարութեամբ: Եւ բորբոքեցաւ ՚ի նոսա հոր՝ ՚ի Տեառնէ. և եկէր զմասն ինչ բանակին: ² Եւ աղաղակեաց ժողովուրդն առ Մովսէս, ² և յաղօթս եկաց Մովսէս առ Տէր. և դադարեաց հուրն: ³ Եւ կոչեցաւ ³ անուն տեղւոյն այնորիկ Նրայրեաց. զի բորբոքեցաւ ՚ի նոսա՝ հուրն ՚ի Տեառն:

ԻԱ ⁴ Եւ խառնադանճն որ էր ՚ի միջի նոցա ցանկացան ցանկութիւն. և ⁴ նստեալ լային որդիքն Իսրայէլի՝ և ասէին. Ո՞ր քացէ մեզ մին ուրելոյ.

22 Ոմանք. Եւ չուեսցին գունդք: **Այլք.** Որդի Սեմիուդայ: **26 Ոմանք.** Եւ ՚ի վերայ գորու ցեղի: **27 Ոմանք.** Եւ ՚ի վերայ գորու ցեղի: **29 Ոսկան.** Յաներն իւր. անա: **Ոմանք.** Ասաց Տէր. Տաց զնա ձեզ: **35 Ոսկան.** Արելիք քո յերեսաց քոց: **34 Ամենայն օրինակք բաց յՈսկանայ՝ գրանս 34 համարոյն ունին սարէն յեր 36 համարոյ: 11. 4 Ոսկան ՚ի լուս՝.** Եւ խառնիճադանճն որ: **Այլք.** Որ էր ՚ի մէջ նոցա: **Ոմանք.** Յանկացաւ ցանկութիւն:

5 ⁵ զի յիշեցաք զճո՛ւկնս՝ զոր ուրեւաք յԵգիպտոս ձրի՛, և զսեխն, և զմեղրապոպ, 6 և զպրասն, և զսոխն և զխսարոր. ⁶ և արդ՛ աւասիկ նքողեալ են անձինք 7 մեր. և ոչ ուրեք՝ բայց միայն ՚ի մանանայն են աչք մեր: ⁷ Եւ մանանայն 8 էր իբրև զսերմն գնձոյ սպիտակ. և րեսիլ նորա իբրև զրեսիլ սառին. ⁸ և շրջէր ժողովուրդն և քաղէին, և աղային յերկանի, և լեսուին յանգանի, և եփէին ՚ի պուրան, և առնէին նկանս. և էր քաղցրութիւն նորա 9 իբրև զխորիսխ իւղոյ և մեղու: ⁹ Եւ յորժամ իջանէր ցօղ ՚ի բանակն 10 զցայգ, իջանէր և մանանայն ՚ի վերայ նորա: ¹⁰ Լուա Մովսէս զալին նոցա ըսպ զնդից՝ իրեանց, զիրաքանչիւր առ դրան՝ վրանի իւրոյ. և բարկացան սրբամութեամբ Տէր յոյժ. և առաջի Մովսիսի չար թուեցաւ: 11 ¹¹ Եւ ասէ Մովսէս ցՏէր. Ընդէր՝ Տէր չարչարեցեր զճառայս քո, և իհիմ՝ ոչ գրի շնորհ առաջի քո, արկանել զինն զբարկութիւն ժողովրդեանս 12 այսորիկ. ¹² միթէ են յղացայ զամենայն ժողովուրդս զայս, կամ թէ՛ են ծնայ զսոսա, զի ասեն ցիս թէ՛ Ան գրա ՚ի գոգ քո, որպէս առնուցու 13 դայեակ զսրնդիաց, րանել յերկիրն զոր երդուար հարցն նոցա: ¹³ Եւ արդ՛ ուստի՛ է ինձ միս՝ րալ ամենայն ժողովրդեանս այսմիկ. զի լան 14 զինն և ասեն. Տո՛ր մեզ միս զի կերիցուք: ¹⁴ Ոչ կարեմ ես միայն 15 կրեր զժողովուրդս զայս. զի ծանրագոյն քան զիս է բանդ: ¹⁵ Եթէ այդպէս առնիցես ընդ իս՝ սպան իսկ զիս եթէ հաճոյ իցէ քեզ. եթէ 16 գրի շնորհս և ողորմութիւն առ ՚ի քեն, զի մի՛ րեսից զչարչարանս իմ: ¹⁶ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Ժողովեալ ինձ եւթանասուն այր ՚ի ծերոցն Իս- 17 րայելի. զոր դո՛ն զիպես եթէ նոքա՛ իցեն ծերագոյնք ժողովրդեանն, և ընտրիք նոցա. և հանցեն զնոսա ՚ի խորանն վկայութեան, և կացցեն 17 անդ ընդ քեզ: ¹⁷ Եւ իջից՝ անդր և խօսեցայց ընդ քեզ, և առից՝ ՚ի Նոգուոյ որ ՚ի քեզ է և արկից զնոքօք. և բարձցեն ընդ քեզ զյանդ- 18 զնութիւն ժողովրդեանդ այդորիկ. և ոչ կրեսցես զդոսա դու միայն: ¹⁸ Եւ ցժողովուրդն ասացես. Սրբեցարո՛ք առ վաղիս՝ և կերիջիք միս. 19 զի լացէք առաջի Տեառն՝ և ասացէք. Ո՛ ջամբեսցէ մեզ միս. զի լան էր մեզ յԵգիպտոս: Եւ րացէ՛ ձեզ Տէր միս ուրելոյ, և կերիջիք միս: 20 ¹⁹ Ոչ զմի օր ուրիցէք, և ոչ զերկուս. և ոչ զհինգ օր, և ոչ զպրասն, 20 և ոչ զքսան օր. ²⁰ այլ զամսօրեայ աուրս ուրիցէք. մինչն ելանիցէ ընդ ոընգունս ձեր. և եղիցի ձեզ ՚ի դառնութիւն. զի հեսարեցէք Տեառն 21 որ է ՚ի միջի ձերում, և լացէք առաջի նորա, և ասէիք՝ Ընդէր էր մեզ 22 ելանել յԵգիպտոս: ²¹ Եւ ասէ Մովսէս. Վեցհարիւր հազար հեպրեակաց է ժողովուրդն՝ յորոց միջի եմ ես. և դու ասես մին րաց նոցա, և կե- 22 րիցեն ամսօրեայ ժամանակ. ²² միթէ արջան և ոչխար սպանանիցի՝ և բաւական լինիցի նոցա, կամ թէ ամենայն ձուկն ծովու ժողովիցի՝ և բաւական լինիցի նոցա: ²³ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Միթէ ձեռն Տեառն 23 չիցէ՛ բաւական. այժմ րեսանիցես եթէ հասանիցէ ՚ի վերայ քո բանս իմ՝

5 *Բազումք.* Եւ զսոխ և զխսարոր: 10 *Ոմանք.* Զալին նոցա ըսպ զնացից իրե՛: 11 *Այլք.* Ոչ գրի շնորհս առաջի քո: 12 *Ոմանք.* Ծնայ զնոսա... որպէս առնու դայեակ: 13 *Ոմանք.* Ուստի իցէ ինձ միս: 14 *Այլք.* Ես միայն կրել զժողովուրդս: 17 *Յօրինակին.* Զանդգնութիւն ժողովրդեանդ: 20 *Ոմանք.* Էր մեզ ելն յԵգիպտոս: 21 *Ոսկան.* Ամսօրեայ ժամանակաւ: 22 *Յօրինակին՝* ձուկն ծովու *կարմրադեղով նշանակի:*

երթ ոչ: ²⁴ Եւ ել Մովսէս և խօսեցաւ ընդ ժողովրդեանն զպարգամս Տե– 24
 առն. և ժողովեաց՝ ելթանասուն այր ՚ի ծերոց ժողովրդեանն, և կացոյց
 զնոսա շուրջ զխորանան: ²⁵ Եւ էջ Տէր անպով, և խօսեցաւ ընդ Մովսի– 25
 սի, և առ ՚ի Նոգոյն որ ՚ի նմա, և արկ գեթանասուն արամբքն զծերովք:
 Եւ իբրև հանգեաւ Նոգին ՚ի վերայ նոցա, և մարգարեացան ՚ի բանա–
 կին, և այլ ոչ ևս յաւելին: ²⁶ Եւ մնացին երկու արք ՚ի բանակին. անուն 26
 միումն Ելդադ, և անուն երկրորդին Մովդադ, և հանգեաւ ՚ի վերայ նո–
 ցա Նոգին. և նոքա էին ՚ի գրելոց անպի՛ և ոչ եկին ՚ի խորանն, ²⁷ և 27
 մարգարեացան ՚ի բանակին: Եւ ընթացեալ պարանի մի՛ պարմեաց
 Մովսիսի՛ և ասէ ցնա. Ելդադն և Մովդադն մարգարեացան ՚ի բա–
 նակին: ²⁸ Պարասխանի փուեալ Յեսուսայ որդոյ Նաւեայ պաշտօնէին 28
 Մովսիսի ընտրելոյ՝ և ասէ. Տէր Մովսէս, արգել զնոսա: ²⁹ Եւ ասէ ցնա 29
 Մովսէս. Մի՛ արկաներ դու ինձ նախանձուկս. և ո՞ փայր զամեն–
 այն ժողովուրդս Տեառն մարգարես. յորժամ փայր Տէր զՈգին իւր ՚ի
 վերայ նոցա: ³⁰ Եւ զնաց Մովսէս ՚ի բանակն, ինքն և ծերքն Իսրայէ– 30
 լի: ³¹ Եւ ել հողմ ՚ի Տեառնէ և խաղացոյց յայս կոյս զլորամարզին ՚ի 31
 ծովէն. և անկաւ զբանական, աուր զնաց ասպի, և աուր զնաց անպի՛
 շուրջ զբանական, իբրև ցերկուս կանգունս յերկրէ: ³² Եւ յարուցեալ 32
 ժողովուրդն զպիւն ողջոյն, և զգիշերն ողջոյն. և զպիւն ողջոյն ՚ի
 վաղիւ անդր, ժողովեցին զլորամարզին. որ սակաւ ժողովեաց՝ փասն
 քռ. և սպանին և ապխտեցին իրեանց ապուխտս ապուխտս շուրջ
 զբանական: ³³ Մինչդեռ միսն յարամունս նոցա էր՝ յառաջ քան զպակասեալն,
 և Տէր բարկացաւ ժողովրդեանն, և եհար Տէր զժողովուրդն հարուածս
 մեծամեծս յոյժ: ³⁴ Եւ կոչեցաւ անուն փեղոյն այնորիկ Գերեզմանք 34
 ցանկութեան. զի անդ թաղեցին զժողովուրդն ցանկացօղ: Եւ ՚ի Գերեզմանացն
 ցանկութեան չուեաց ժողովուրդն յԱսերովք:

ԻԲ ¹ Եւ բամբասեցին Մարիամ և Ահարոն զՄովսէս վասն կնոջն Ե– 12
 թեովպացոյ՝ զոր առ Մովսէս. զի կին Եթեովպացի՛ առ. ² և ասեն թէ՛ 2
 Ընդ Մովսիսի միայն խօսեցաւ Տէր. ոչ ապաքէն և ընդ մե՛զ խօսեցաւ.
 և լուան Տէր: ³ Եւ այրն Մովսէս հե՛զ էր յոյժ քան զամենայն մարդիկ՝ որ 3
 էին ՚ի վերայ երկրի: ⁴ Եւ ասէ Տէր նոյնժամայն՝ ցՄովսէս և ցԱհարոն 4
 և ցՄարիամ. Ելէք դուք երեքին ՚ի խորանն վկայութեան: Եւ ելին ե–
 րեքին ՚ի խորանն վկայութեան: ⁵ Եւ էջ Տէր սեամբ ամպոյ, և եկաց 5
 առ դրան խորանին վկայութեան. և կոչեցան Ահարոն և Մարիամ, և
 ելին երկոքեան: ⁶ Եւ ասէ ցնոսա Տէր. Լուարոնք բանից ինձ. եթէ 6
 լինիցի՛ մարգարէ ՚ի ձէնջ Տեառն, փեպեանք երևեցայց նմա, և երազով
 խօսեցայց ընդ նմա: ⁷ Ոչ այնպէս որպէս ծառայն իմ Մովսէս՝ որ յամեն– 7
 այն փան իմում հաւաքարի՛ն է. ⁸ բերան ՚ի բերան՝ խօսեցայց ընդ նմա, 8

23 Ոմանք. Այժմ զփրացես եթէ հասանիցէ... և թէ ոչ: **25 Ոմանք.** Ոչ ևս յաւելուին. (26) մնացին երկու արք ՚ի բանակի անդ. ան՛: **27 Ոմանք.** Եւ Մովդադ մարգարեանան ՚ի: **28 Յօրինակի մեկնում և եթ՛** ասպրակօր անուն Յեսուայ որդոյ Նաւեայ, գրի՛ Յեսուս, Յեսուսայ, ըստ յունակսանին: **31 Ոմանք.** Զլորամարզին ՚ի ծովէ անպի: **32 Ոմանք.** Ապուխտ ապուխտս: **Ջոր Ոսկան ունի միսնզամ և եթ:** **33 Յօրինակին.** Յառաջ քան զպակսելն: **Ոմանք.** Հարուածս մեծ յոյժ: **12. 2 Այլք.** Եւ ասեն. Միթէ ընդ Մովսիսի:

երեսօք և ոչ առակօք. և զփառսն Տեառն երես. և ընդէր ոչ երկերոք
 9 բամբասել զճառայն իմ Մովսէս: ⁹Եւ եղև բարկութիւն սրտմտութեան
 10 Տեառն ՚ի վերայ նոցա՝ և զնացին: ¹⁰Եւ ամպն վերացաւ ՚ի խորանէ
 անրի. և անա Մարիամ բորորեալ էր իբրև զծին. և հայեցաւ Ահա-
 11 լոն ընդ Մարիամ, և անա՝ բորորեալ էր: ¹¹Եւ ասէ Ահարոն ցՄովսէս.
 Խնդրեմ ՚ի քէն քեր, մի՛ անքեր ՚ի վերայ մեր մեղս. զի անգիպացա՛ք, և
 12 քանզի մեղաք՝ ¹²մի՛ լինիցի հանգոյն մահու, իբրև զվիժած որ ելանիցէ
 13 յարգանդէ մօր՝ և ուրիցէ զկէս մարմնոյ նորա: ¹³Եւ աղաղակեաց Մով-
 14 սէս առ Տէր՝ և ասէ. Խնդրեմ ՚ի քէն Աստուած, բժշկեա՛ գնա: ¹⁴Եւ ասէ
 Տէր ցՄովսէս. Եթէ հօր իւրոյ թքանելով թքեալ էր ընդ երեսս նորա՝
 չամաչէր զեւթն օր. մեկնեսցի՛ զեւթն օր արպաքոյ բանակին՝ և ապա՛
 15 մտցէ: ¹⁵Եւ զպարուցաւ Մարիամ արպաքոյ բանակին զեւթն օր. և ժո-
 դովորդն ոչ չուեաց՝ մինչև սրբեցա՛ն Մարիամ:

13 ¹Եւ ապա՛ չուեաց ժողովորդն յԱսերովթայ, և բանակեցաւ յանապարին
 Փառանու:

2, 3 ²Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՛ և ասէ. ³Առաքեա՛ արս՝ և լրպետեսցեն ^{ԻԳ}
 զերկիրն Քանանացոց, զոր են քաց որդւոցն Իսրայէլի ՚ի կալումս.
 այր մի՛ ըստ ցեղի, ըստ քանց նահապետաց իրեանց առաքեսցես
 4 զնոսա՝ զամենայն զիսաւորս ՚ի նոցանէ: ⁴Եւ առաքեաց զնոսա Մովսէս
 յանապարէն Փառանու՝ ըստ բանին Տեառն. ամենեքին անք զիսաւորք
 5 էին նոքա յորդոցն Իսրայէլի: Եւ այս են անուանք նոցա: ⁵Յեղին
 6 Ռուբինի, Սաղամիել որդի Աբուրայ: ⁶Յեղին Շմաւոնի, Սափաար որդի
 7, 8 Սուրեայ: ⁷Յեղին Յուրայ, Զաղէր որդի Յեփոնեայ: ⁸Յեղին Իսաքարայ,
 9, 10 Գաղամ որդի Յովսեփայ: ⁹Յեղին Եփրեմայ, Ասէս որդի Նաւեայ: ¹⁰Յե-
 11 ղին Բենիամինի, Փաղփի որդի Ռափուայ: ¹¹Յեղին Զաբուլոնի, Յուդիել
 12 որդի Սուդիայ: ¹²Յեղին Յովսեփայ՝ որդւոցն Մանասէի, Գաղդէ որ-
 13, 14 ղի Սուայ: ¹³Յեղին Դանայ, Ամիել որդի Գամայի: ¹⁴Յեղին Ասերայ,
 15 Սաթուր որդի Միքայելի: ¹⁵Յեղին Նեփթաղիմայ, Աբի որդի Յաբիայ:
 16, 17 ¹⁶Յեղին Գադայ, Գուդիել որդի Մակքեայ: ¹⁷Այս անուանք են արանցն՝
 զոր առաքեաց Տէր լրպետել զերկիրն Քանանացոց. և անուանեաց
 18 Մովսէս զանուն Ասեայ որդոյ Նաւեայ՝ Յեսու: ¹⁸Եւ առաքեաց զնո-
 սա Մովսէս յանապարէն Փառանու լրպետել զերկիրն Քանանացոց,
 19 և ասէ ցնոսա. Ելէք ընդ անապարդ, և ամբարձայք ՚ի լեռանն, ¹⁹և
 քեսցիք զերկիրն զի՛նչ իցէ. և զժողովորդն որ նստի ՚ի նմա, եթէ
 20 զօրաւորագոյն իցէ՝ թէ անաւագ, եթէ սակամք իցեն՝ եթէ բազումք: ²⁰Եւ
 զի՛նչ իցէ երկիրն յորում նոքա բնակեալ իցեն, եթէ բարի՛ իցէ՝ եթէ չար.
 և զի՛նչ իցեն քաղաքքն յորս նոքա բնակեալ են. պարսպաւորք են՝ եթէ
 21 անպարիսպք. ²¹և զի՛նչ իցէ երկիրն, պարարտ իցէ՝ եթէ փկար. եթէ
 իցէ՛ ՚ի նմա ծառապունկ՝ եթէ ոչ. և ժրասցիք առջիք ՚ի պարոյ երկ-
 22 րին: Եւ ատուրք զարնայնոյ էին ատուրքն խայծուածոյ խաղողոյ: ²²Եւ

11 *Ոմանք.* Զի անգիպացաք. քանզի մեղաք. *և ոմանք.* Եւ մեղաք: **12** *Ոմանք.* Զկէս
 մարմնոց նոցա: **13. 2** *Ոմանք.* Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ: **4** *Ոմանք.* Յանապարին
 Փարանու՝ ըստ բա՛: **19** *Ոմանք.* Եթէ զօրագոյն իցէ՛ թէ անա՛: **20** *Ոմանք.*
 Արսպաւորք իցեն՝ եթէ:

ելեալ լրբեսեցին զերկիրն յանապարէն Սինայ մինչև ցՐոտը 'ի մուսր Եփրատայ. ²³ ելին ընդ անապարն՝ և եկին մինչև ցՔերրոն. և անդ 23 Աքիման, և Սէսի, և Թաղամի, և անգքն Ենակայ. և Քերրոն եւթն ամա յառաջագոյն շինեալ էր քան զՏայանիս Եգիպտացոց: ²⁴ Եւ եկին մինչև 24 ցՉորն ողկուոյդ, և լրբեսեցին զնա. և հապին անքի ուն որթոյ, և ողկոյզ մի խաղողոյ 'ի նմա, և բարձին զնա լծակօք՝ և 'ի նռանէ՛ և 'ի թօղոյ: ²⁵ Եւ անուանեցին զանուն Կեղոյն՝ Չորն ողկուոյդ. վասն ողկուզին զոր 25 հապին անքի որդիքն Իսրայէլի: ²⁶ Եւ դարձան անդրէն որդիքն Իսրա- 26 յէլի լրբեսեալ զերկիրն յե՛ր ատուրց քառասնից. ²⁷ և եկեալ հասին առ 27 Մովսէս և առ Ահարոն, և առ ամենայն ժողովուրդ որդոցն Իսրայէլի յանապարս Փարան Կաղէս. և ետուն նոցա զրոյց և ամենայն ժողովրդեանն: Եւ ցուցին զպտուղ երկրին, ²⁸ և պարմեցին նոցա, և ասեն 28 ցնա. Չոզաք յերկիր յոր առաքեցեր զմեզ, երկիր՝ որ բոխտ զկաթն և զմեղր. և այն է պտուղ նորա: ²⁹ Բայց ազգն սասափիկ էր որ բնակեալ 29 էին 'ի նմա. և քաղաքք ամուրք և պարսպաուրք և մեծամեծք յոյժ. և զազգն Ենակայ Կեասաք անդ: ³⁰ Եւ Ամաղէկ բնակեալ էր յերկրին ընդ 30 հարաւակողմն. և Քեփացին և Խնացին և Յեբուսացին և Ամովրիացին բնակեալ էին առ լերամբքն, և Քանանացին՝ առ ծովեզերքն և առ Յորդանանա: ³¹ Լեւեցոյց Քաղէբ զժողովուրդն 'ի Մովսիսէ, և ասէ ցնոսա. 31 Ոչ այդպէս է. այլ ելանելով ելցուք և ժառանգեսցուք զնա. զի կարող ենք յաղթել նոցա: ³² Եւ արքն որ ընդ նմա երթեալ էին՝ ասէին. Ոչ 32 ելցուք, քանզի ոչ կարենք երթալ 'ի վերայ ազգին, զի զօրագոյն քան զմեզ է յոյժ: ³³ Եւ զարհուրեցուցին երկրան զոր լրբեսեցին՝ զորդիսն 33 Իսրայէլի՛ և ասեն. Ընդ երկիրն ընդ որ մեք անցաք լրբեսել զնա, երկիր՝ մարդածախս է բնակչաց իւրոց. և զամենայն զազգն զոր Կեասաք 'ի նմա՝ արք յաղթահասակք են. ³⁴ Կեասաք անդ՝ և սկայս, և էաք յաչս 34 նոցա իբրև մարախ:

¹ Եւ ձայն բարձին ամենայն ժողովուրդն, և ելանց ազգն զգիշերն զայն 14 ողջոյն. ² և Կորնեզեանց ժողովուրդն զՄովսիսէ և զԱհարոնէ ամենայն 2 որդուլքն Իսրայէլի: Եւ ասէ ցնոսա ամենայն ժողովուրդն. Լաւ էր եթէ մեռեալ էաք յերկրին Եգիպտացոց. կամ թէ ասպէն յանապարսի՛ ասպիսկ մեռանէաք. ³ և ընդէ՛ր Կանիցի զմեզ Տէր յերկիրն յայն անկանել 3 մեզ պարտեալ զմա. և կանայք մեր և որդիք մեր լինիցին 'ի յափշտակութիւն. և արդ լան իցէ մեզ դառնալ անդրէն յԵգիպտոս: ⁴ Եւ ասէ 4 այր ցընկեր. Արասցո՛րք զօրավար, և դարձցո՛րք յԵգիպտոս: ⁵ Եւ անկան 5 Մովսէս և Ահարոն 'ի վերայ երեսաց իւրեանց առաջի ամենայն որդոցն Իսրայէլի: ⁶ Բայց Յեսու որդի Նաւայ, և Քաղէբ որդի Յեփոնեայ 6 'ի լրբեսաց երկրին՝ պարառեցին զհանդերձս իւրեանց, ⁷ և խօսեցան 7 ընդ ամենայն ժողովրդեան որդոցն Իսրայէլի՛ և ասեն. Երկիր զոր մեք

27 Այլք. Եւ հասեալ եկին առ Մովսէս և.. Փառան Կաղէս: 28 Ունակք. Յերկիր որ բոխտ.. այս է պտուղ սորա: 30 Ունակք. Եւ ամենայն Ամաղէկ բնա՛: 32 Ունակք. Ասեն. Ոչ ելցուք: 34 Ունակք. Եւ սկայք... իբրև զմարախ: 14. 2 Ունակք. Ամենայն որդուլքն Իսրայէլի. և ունակք. Ամենայն որդիքն Իսրայէլի: 5 'Ի լուս'. Առաջի ամենայն ժողովրդեան որդոցն Իսրայէլի:

8 լրտեսեցաք՝ երկիր բարի՛ է յոյժ. ⁸ Եթե՛ հաճեսցի՛ միայն ընդ մեզ Աստուծո՛ւ, և փարցի յերկիրն յայն, և փացէ՛ զնա մեզ. երկիր է՛ որ բոխտ
9 զկա՛թն և զմեղո՛ր: ⁹ Բայց ՚ի Տեառնէ՛ միայն ապստամբք մի՛ լինիցիք, և ՚ի ժողովողնէ՛ երկրին մի՛ երկնչիցիք. քանզի կերակոր մեր են: Զի մեկնեցաւ ՚ի նոցանէ՛ Տէր և ընդ մեզ է՛ Տէր. մի՛ զանգիպիցէք ՚ի
10 նոցանէ: ¹⁰ Եւ ասաց ամենայն ժողովուրդն քարկոծել զնոսա քարամբք. և փառքն Տեառն երևեցա՛ն ամպով ՚ի վերայ խորանին վկայութեան
11 յանդիման ամենայն որդոցն Իսրայելի: ¹¹ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Մինչև յենի՛ր բարկացուցանէ՛ զիս ժողովուրդդ. և մինչև յենի՛ր ոչ հաւատան
12 ինձ ամենայն նշանօք զոր արարի ՚ի մէջ նոցա: ¹² Թո՛ղ փութ ինձ՝ և հարից զդոսա մահուամբ, և կորուսից զդոսա. և զքեզ և զքուն հօր
13 քոյ արարից յա՛զգ մեծ և ՚ի բազում քան զայդ: ¹³ Եւ ասէ Մովսէս ցՏէր. Իսկ արդ՝ լսիցեն Եգիպտացիքն՝ եթէ՛ դու հաներ զօրութեամբ
14 քո մեծաւ զժողովուրդս զայս ՚ի նոցանէ. ¹⁴ այլ և ամենայն բնակիչք երկրիս այսորիկ լսիցեն՝ թէ՛ դո՛ւ Տէր ՚ի ժողովրդեանս յայսմիկ ես՝ որ
15 դէ՛մ յանդիման երկիս դու Տէր. և ամպ քո կայ՛ ՚ի վերայ դոցա. և սեամբ ամպոյ երթան՝ դու առաջի դոցա ՚ի փութ, և սեամբ հրոյ ՚ի
16 զիշերի. ¹⁵ և սաքակիցես զժողովուրդս քո զայս՝ իբրև զայր մի: Եւ իստեսցին ազգքն որ լուան զանուանէ՛ քումմէ, և ասիցեն. ¹⁶ Վասն զի ոչ կարէր փանել Տէր զժողովուրդն զայն՝ յերկիրն զոր երդուաւ նոցա,
17 արկ զնոսա փապանս յանապարի անդ: ¹⁷ Եւ արդ բարձրացի՛ ձեռն քո Տէր, որպէս իստեսցար և ասացեր. ¹⁸ թէ՛ Տէր երկայնամիտ է և բազում ողորմ և ճշմարիտ, բառնայ զանօրէնութիւնս և զանիրաւութիւնս և զմեղս, և սրբելով ոչ սրբէ զպարտաւորն. հասուցանել զմեղս հարանց
19 յորդիս մինչև յերիս և ՚ի չորս ազգս: ¹⁹ Թո՛ղ զմեղս ժողովրդեան քոյ, ըստ մեծի ողորմութեան քում. որպէս ներեցեր դոցա յԵգիպտոսէ մինչև
20, 21 ցայժմ: ²⁰ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Ներեցի՛ց դոցա ըստ բանի քում. ²¹ բայց կենդանի՛ եմ ես, և կենդանի՛ է անուն իմ. և լցցեն փառք Տեառն զամենայն երկիր: ²² Զի ամենայն արք որ փեսին զփառսն իմ, և զնշանս զոր արարի ես յԵգիպտոս և յանապարիս յայսմիկ, և փորձեցին զիս՝ այս փասն անգամ, և ոչ լուան ձայնի իմում, ²³ թէ՛ փեսանիցեն զերկիրն զոր երդուայ հարցն նոցա. այլ որդիք նոցա որ են անստ ընդ իս՝ որ ոչ զփսն զգար կամ զբարի, ամենայն մանուկ փիսմար՝ նոցա՛ փաց գերկիրն. և ամենեքին որ բարկացուցին զիս՝ ոչ փեսցեն զնա: ²⁴ Բայց Քաղէք ծառայ իմ յորում եղև հոգի այլ, և եկն զհետ իմ. փարայց զնա յերկիրն՝ յոր եմուտ. և զաւակ նորա ժառանգեսցէ զնա: ²⁵ Եւ Ամաղէկ և Քանանացին բնակեալ են ՚ի ձորն. բայց դուք վաղի դարձարո՛ք և չուեցէք յանապարէն ընդ ճանապարհ Կարմիր ծովուն: ²⁶ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի և ընդ Ահարոնի՝ և ասէ. ²⁷ Մինչև յենի՛ր զժողովուրդդ զայդ

8 *Ոմանք.* Ընդ մեզ Տէր Աստուծո՛ւ, և փարցի: 9 *Ոմանք.* Մի՛ զանգիպէք ՚ի նոցանէ: 11 *Այլք.* Արարի ՚ի միջի նոցա: 14 *Ոսկան.* Որոց դէ՛մ յանդիման ե՛: 16 *Ոմանք.* Ոչ կարէր Տէր փանել... և արկ զնոսա փա՛: 18 *Ի լուս՝.* Նաքուցանել զմեղս հա՛. *որ այլք ունին՝* հաքուցանէ: 19 *Ոմանք յակրուն.* Եւ արդ թո՛ղ զմեղս ժո՛: 23 *Ի լուս՝.* Եթէ՛ թէ փեսանիցեն զերկիրն. *համաձայն ոմանց ՚ի քնար՝:*

զջար կրիցեն, և դոքա փրփնջեն առաջի իմ: Ջրփրփունջ որդունց Իսրա-
 յէլի որ փրփնջեն զձէնջ լուայ: ²⁸ Արդ՝ ասասցեն ցնոսա. Կեդանի՛ եմ ես 28
 ասէ Տէր, եթէ ոչ որպէս խօսեցայք յականջս իմ, նոյնպէս արարից ձեզ.
²⁹ յանապափին յայսմիկ անկցի՛ն ոսկերք ձեր, և ամենայն հանդէս ձեր, 29
 և մրեալքն ՚ի ձէնջ ՚ի համար՝ ՚ի քսանամենից և ՚ի վեր որ փրփնջեցին
 զինէն. ³⁰ թէ՛ մրցեն յերկիրն՝ յոր համբարծի զձեռն իմ բնակեցուցանել 30
 զձեզ ՚ի նմա. բայց Քաղէր՝ որդի Յեփոնեայ, և Յեսու Նաւեան: ³¹ Եւ 31
 զորդիսն զորմէ ասացէք թէ՛ ՚ի յափշտակութիւն լինիցին, փարայց զնո-
 սա յերկիրն. և ժառանգեսցեն զնա, յորմէ դորն յափրացարուք: ³² Եւ 32
 ոսկերք ձեր անկցին աստէ՛ն յանապափս. ³³ և որդիք ձեր ճարակեսցին՝ 33
 յանապափի աստ՝ անն քառասուն, և բարձցեն զպոռնկութիւն ձեր,
 մինչև մաշեցի՛ն ոսկերք ձեր յանապափի աստ: ³⁴ Ըստ թոռոյ աւուրցն 34
 քառասնից. օր ընդ փարոյ ընդունիցիք զմեղս ձեր զքառասուն ամ,
 և ծանիջիք զսրփմութիւն բարկութեան իմոյ: ³⁵ Եւ Տէր խօսեցայ. ե- 35
 թէ՛ ոչ արարից ժողովրդեանդ այդմիկ չարի յարուցելոյ ՚ի վերայ իմ.
 յանապափի՛ աստ ծախիցին, և աստէ՛ն մեռանիցին: ³⁶ Եւ արքն զորս 36
 առաքեաց Մովսէս լրփեսել զերկիրն, և եկեալ բամբասեցին զմմանէ առ
 ժողովրդեանն, հանել համբա՛ն չար զերկրէն. ³⁷ մեռան արքն այնոքիկ՝ 37
 որ հանին համբաւ չար զերկրէն, չարաչար հարուածովք առաջի Տեառն:
³⁸ Եւ Յեսու որդի Նաւեայ՝ և Քաղէր որդի Յեփոնեայ միայն ապրեցան 38
 յարանցն յայնցանէ որ երթեալ էին լրփեսել զերկիրն:

ԻԴ ³⁹ Եւ խօսեցան Մովսէս զպարգամս զայս առ ամենայն որդիսն Իս- 39
 րայէլի, և սո՛գ առ ժողովուրդն յոյժ. ⁴⁰ և կանխեալ ընդ առաւօտն ելին 40
 ՚ի գլուխ լերինն. և ասեն. Ահաւասիկ կամք մեք՝ ելցուք ՚ի փեղին զոր
 ասաց Տէր՝ զի մեղաք: ⁴¹ Եւ ասէ Մովսէս. Ընդէ՛ր անցէք զբանի Տեառն՝ 41
 և ոչ աշողեսցի ձեզ. ⁴² մի՛ ելանէք՝ զի ոչ է Տէր ընդ ձեզ, և անկանիցիք 42
 առաջի թշնամեաց ձերոց. ⁴³ զի Ամաղէկ և Քանանացին են անդ առաջի 43
 ձեր, և անկանիցիք սրով. փոխանակ զի դարձայք յեփս և հեստեցէք Տե-
 առն, և ոչ լինիցի Տէր ընդ ձեզ: ⁴⁴ Եւ անաստեալ ելին ՚ի գլուխ լերինն. 44
 բայց փապանակ կրակարանացն Տեառն՝ և Մովսէս ոչ շարժեցան ՚ի
 բանակէ անքի: ⁴⁵ Էջ Ամաղէկ և Քանանացին՝ որ բնակեալ էր ՚ի լերինն. 45
 և հարին զնոսա, և կոտորեցին զնոսա մինչև ց՛երմա: ⁴⁶ Եւ դարձան 46
 անդրէն ՚ի բանակն:

ԻԵ ¹ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՛ և ասէ. ² Խօսեանց ընդ որդիսդ Իս- 15, 2
 րայէլի՛ և ասասցեն ցրոսա. Յորժամ մրանիցէք յերկրին բնակութեան
 ձերոյ զոր են փաց ձեզ. ³ և առնիցէք ողջակէզ Տեառն՝ և ողջընծայ ՚ի 3
 զոհ, մեծացուցանել զուխարն կամ զկաման, կամ ՚ի փօնս ձեր առնել
 հո՛ր անուշից Տեառն, եթէ յարջառոյ՛ և եթէ ՚ի հօրից: ⁴ Եւ բերցէ որ մա- 4
 փուցանիցէ զպարարագն իւր Տեառն, զոհ նաշիւոյ զփասանորդ գրուին՝
 զանգեալ իւղով չորրորդաւ դորակին. ⁵ և զինի՛ ՚ի նուէր զչորրորդ դորակին՝

28 *Ունսնք.* Արդ արասցես նոցա: 30 *Այլք.* Թէ մրանիցեն յերկիրն: 32 *Ունսնք.* Եւ ոսկերքն ձեր անկանիցին: 41 *Ունսնք.* Ընդէ՛ր անցէք դուք զբանի: 15. 1 *Ունսնք.* Եւ խօսեցաւ Տէր: 2 *Ունսնք.* Եւ ասասցես ցնոսա... յերկիրն բնա՛: 3 *Ունսնք.* Ջուխար կամ... թէ յարջառոց և ե՛:

- առնիցեք, ըստ գոհին կամ ըստ ողջակիզին, առ զանն մի այնչափ
 6 առնիցես ընծայ 'ի հոսր անուշից Տեառն: ⁶ Եւ խոյին՝ յորժամ առնիցես
 զնա յողջակեզ կամ 'ի գոհ, արասցեն զգոհ նաշիւոյն, երկունս փասանորդս
 7 զանգեալ իւղով երկրորդին դորակին. ⁷ և զինի 'ի նուէր զերկրորդ դորակին
 8 մաքուցանիցեք 'ի հոսր անուշից Տեառն: ⁸ Ապա թէ յարջառոց առնիցեք
 յողջակեզ կամ 'ի գոհ, մեծացուցանել զովսփսն 'ի փրկութիւն Տեառն,
 9 ⁹ մաքուցեք ըստ զուարակին զո՛հ նաշիւոյ՝ երիս փասանորդս զանգեալ
 10 իւղով կիսով դորակին. ¹⁰ և զինի 'ի նուէր՝ կէն դորակին, ընծայ 'ի հոսր
 11, 12 անուշից Տեառն: ¹¹ Այնպէս առնիցես ¹² միում զուարակին, կամ միում
 խոյին, կամ միում գառնին, յօղեաց կամ յայծեաց ըստ թոյոյ նոցա, որ-
 պէս զինչ առնիցեք՝ նոյնպէս արասջիք միումն ըստ իւրաքանչիւր թոյոց
 13 նոցա. ¹³ ամենայն բնակն նոյնպէս արասցէ. նոյնպիսի ընծայս մաքու-
 ցանել 'ի հոսր անուշից Տեառն: Եւ եթէ եկ ոք յարեսցի 'ի ձեզ յերկրի՛ն
 ձերում, որ լինիցի առ ձեզ յազգս ձեր, արասցէ ընծայ 'ի հոսր անուշից
 14 Տեառն: ¹⁴ Որպէս դուքն առնիցեք՝ նոյնպէս առնիցէ և եկն, և ժողովորդն
 15 Տեառն: ¹⁵ Օրէն մի և նոյն կացցէ ձեր և եկացն՝ որ յարիցին 'ի ձեզ. օրէն
 յաւիտեանական յազգս ձեր. որպէս և դուքն իցեք, և եկն լինիցի առաջի
 Տեառն. օրէն մի և նոյն կացցէ, և իրաւունք մի և նոյն լինիցին՝ ձեր և
 եկին որ յեցեալ իցէ 'ի ձեզ:
- 16, 17 ¹⁶ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ¹⁷ Խօսեաց ընդ որդիսդ Իս- Իջ
 18 րայելի՛ և ասացես ցրոսա. ¹⁸ *Ի մրանել՝ ձեր յերկիրն յոր են փարայց
 19 զձեզ, ¹⁹ և եղիցի յորժամ ուրիցեք դուք 'ի հացէ երկրին, առջիք հան 'ի
 20 նուէր Տեառն զառաջին զանգուածոյ ձերոյ. ²⁰ և փարջիք զհաց հասին
 21 Տեառն, զապուսջիք զայն Տեառն որպէս զհասն 'ի կալոյ. ²¹ նոյնպէս և
 զայն զապուսջանիցեք զառաջին զանգուածոյն ձերոյ. և փարջիք Տեառն
 հան յազգս ձեր:
- 22 ²² Իսկ յորժամ յանցանիցեք, և ո՛չ առնիցեք զամենայն զապարտիրանս Իէ-
 23 զայտսիկ՝ զոր խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի. ²³ որպէս հրաման ետ ձեզ
 Տէր 'ի ձեռն Մովսիսի, յօրէ յորմէ հրամանն ետ ձեզ Տէր և յառ յապա՛-
 24 ժամանակս յազգս ձեր: ²⁴ Եւ եղիցի եթէ յաշաց ժողովրդեանն վրիպիցի՛
 ակամայ ինչ, արասցէ ժողովորդն զուարակ մի յանդոյ անարար յողջակեզ
 'ի հոսր անուշից Տեառն. և զո՛հ ըստ նմին, և նուէր ըստ նմին պայմանի,
 25 և նոխազ մի յայծեաց վասն մեղաց: ²⁵ Եւ քաւեսցէ քահանայն վասն
 ամենայն ժողովրդեան որդոցն Իսրայելի. և թողցի՛ նոցա՝ զի ակամայ
 է: Եւ նոքա մաքուսցեն զապարարա՛զն իւրեանց ընծայ Տեառն. վասն
 26 մեղաց իւրեանց առաջի Տեառն յաղագս ակամայիցն իւրեանց. ²⁶ և
 թողցի՛ ամենայն ժողովրդեան որդոցն Իսրայելի. և եկի՛ն յեցելոյ 'ի
 27 ձեզ. զի ամենայն ժողովրդեանն է ակամայն: ²⁷ Եւ եթէ մի՛ անձն մեղիցէ

5 Ոմանք. Առ զանն միայն չափ առնիցես: **8 Ոմանք.** Մեծացուցանել զովսփսն:
12 Այլք. Իւրաքանչիւր թոյոյ նոցա: **13 Յօրինակին.** Ամենայն բնակին նոյնպէս
 արասցէ: **15 Ոմանք.** Եւ յեկացն որ յարեսցին 'ի ձեզ. օրէն մի յաւիտեանական.. որպէս
 և դուք իցեք, նոյնպէս և եկն: **21 Ոմանք.** Եւ փարջիք Տեառն զհաց հասին: **24 Ոմանք.**
 Եւ զոհ նմին, և նուէր ըստ նոյնին պայմանի, և նոխազ մի: **25 Ոմանք.** Եւ նոքա
 մաքուցին զապարարազն... յաղագս Տեառն ակամայիցն ի՛:

ակամայ, մաքուսցէ արճ մի փարևոր վասն մեղաց. ²⁸ և քաւեսցէ՛ քա- 28
հանայն ՚ի վերայ անձին ակամայեցելոյ և մեղուցելոյ առաջի Տեառն ա-
կամայ, քաւէ՛ վասն նորա: ²⁹ Բնակին որդւոցն Իսրայելի, և եկին յեցելոյ 29
՚ի նոսա, օրէն մի և նոյն կացցէ որ ինչ առնիցէ՛ որ ակամայ:

ԻԸ ³⁰ Եւ անձն՝ որ առնիցէ ձեռամբ հպարտութիւն ՚ի բնակաց կամ 30
յեկաց, բարկացոյց նա զԱստուած, սաքակեսցի՛ անձնն այն ՚ի ժողո-
վրդենէ իւրմէ: ³¹ Զի գբանն Տեառն խոփեաց, և զպարտիրանս նորա 31
ցրեաց. ջնջելով՝ ջնջեսցի անձնն այն ՚ի ժողովրդենէ իւրմէ՝ զի մեղք
նորա ՚ի նմա՛ են:

ԻԹ ³² Եւ էին որդիքն Իսրայելի յանապարհի անդ. և զպին այր մի որ 32
քաղէր փայտ յաւոր շաբաթու: ³³ Եւ մաքուցին զնա որք զպինն զի 33
քաղէր փայտ յաւոր շաբաթու՝ առ Մովսէս և Ահարոն, և առ ամենայն
ժողովուրդ որդւոցն Իսրայելի: ³⁴ Եւ ետուն զնա ՚ի պահ. զի ոչ ընփրեցին 34
թէ զի՛նչ առնիցեն նմա: ³⁵ Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. Մահո՛ւ 35
մեռցի այրն, քարանբք քարկոծեսցեն զնա ամենայն ժողովուրդն: ³⁶ Եւ 36
հանին զնա ամենայն ժողովուրդն արքաքոյ բանակին. և քարկոծեցին
զնա ամենայն ժողովուրդն արքաքոյ բանակին՝ որպէս հրամայեաց Տէր
Մովսիսի:

Լ ³⁷ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ³⁸ Խօսեաց՝ ընդ որդիսն Իսրա- 37, 38
յելի՛ և ասացեն ցնոսա, զի արացսն իւրեանց ծոպս ՚ի փրփուսն հան-
դերձից իւրեանց յա՛զգս իւրեանց. և դնիցէք ՚ի վերայ ծոպից փրփոցն
ասդանի՛ կապուրակ: ³⁹ Եւ լինիցի այն ձեզ ՚ի ծոպսն, և փեսանիցէք 39
զայն, և յիշիցէք զամենայն զպարտիրանս Տեառն առնն՛ զնոսա. և ոչ
խտորիցիք զկնի սրաց և աչաց ձերոց, որով դո՛ւքն պոռնկիք զկնի նո-
ցա: ⁴⁰ Զի յիշիցէք և առնիցէք զամենայն զպարտիրանս իմ. և եղիջիք 40
սուրբք Աստուծոյ ձերում. ⁴¹ զի են են Տէր Աստուած ձեր՝ որ հանի զձեզ 41
յերկրէն Եգիպտացոց լինել ձեզ Աստուած. են են Տէր Աստուած ձեր:

ԼԱ ¹ Եւ խօսեցան Կորիս՝ որդի Մահառայ որդւոյ՝ Կահաթու որդւոյ Ղևեայ. **16**
և Դաթան և Աբիրոն որդիք Եղիաբայ որդւոյ Ռուբինի, և Աման որդի
Փաղեթայ որդւոյ Ռուբինի. ² և կացին հակառակ Մովսիսի. և երկերիւր 2
և յիսուն այր յորդոցն Իսրայելի գլխաւորք ժողովրդեանն՝ խորհրդականք
խորհրդոց, և արք անուանիք: ³ Կուրեցան ՚ի վերայ Մովսիսի և Ահարոնի՝
և ասեն. Շար՛ր լիցի ձեզ. զի ամենայն ժողովուրդն և ամենեքեան
սուրբք են. և Տէր ՚ի միջի նոցա. և արդ՛ ընդէի՛ ճոխացեալ էք ՚ի վերայ
ժողովրդեանդ Տեառն: ⁴ Եւ լուեալ Մովսիսի՝ անկաւ ՚ի վերայ երեսաց 4
իւրոց. ⁵ և խօսեցան ընդ Կորիսայ և ընդ ամենայն ժողովրդեան նորա, և 5
ասէ. Յայ՛ց ել և ծանեաւ Աստուած զիւրսն, և զսուրբս, և մերձեցոյ՛ց առ
ինքն. և զոր ոչն ընփրեաց՝ ոչ մերձեցոյց առ ինքն: ⁶ Արդ զայս արարէք. 6
առէք ձեզ զբուրուառս ձեր. Կորիս և ամենայն ժողովուրդ իւր. ⁷ և դի՛ք ՚ի 7

28 Ունակք. ՚ի վերայ անձինն ակամայացելոյ: **29** Յօրհնակիկն. Որ ինչ առ իցէ որ
ակամայ: **30** Ունակք. Ձեռամբ հպարտութեան.. բարկացոյց նա զՏէր. և սաքակեսցի:
33 Ունակք. Առ Մովսէս և առ Ահարոն: **34** Ունակք. Եթէ զինչ առնիցեն զնա: **37** Ո-
ւնակք. Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ: **39** Ունակք. Զկնի սրաց ձերոց և աչաց ձերոց, որով
դոքն պոռնկիք: **40** Ունակք. Եւ լինիջիք սուրբք Աստուծոյ: **41** Այլք. Լինել ձեր
Աստուած: **16. 4** Ունակք. Եւ լուաւ Մովսէս. և անկաւ:

նոսա հուր, և արկէք 'ի նոսա խունկ՝ առաջի՝ Տեառն 'ի վաղի. և եղիցի
 8 այր զոր ընտրեսցէ Տէր՝ նա՛ է սուրբ. շա՛ր լիցի ձեզ որդիք Ղևեայ: ⁸ Եւ
 9 ասէ Մովսէս ցԿորիս. Լուարո՛րք ինձ որդիք Ղևեայ. ⁹ միթէ փո՞քր ինչ իցէ
 ձեզ այդ. զի զապո՛յց զձեզ Աստուած Իսրայէլի 'ի ժողովրդենէ իւրմէ, և
 մերձեցոյց զձեզ առ ինքն պաշարել զպաշարօն խորանին Տեառն. և կա՛լ
 10 առաջի ժողովրդեանն պաշարել զնա. ¹⁰ և մերձեցոյց զքեզ առ ինքն, և
 զամենայն եղբարս քո զորդիսն Ղևեայ ընդ քեզ. և քահանայանա՛մ ևս
 11 խնդրես: ¹¹ Եւ այդպէս դո՛ւ և ժողովուրդ քո գումարեալ էք զԱստուծոյ.
 12 և Ահարոն ո՛վ է զի փրփնջէք զնմանէ: ¹² Եւ առաքեաց Մովսէս կոչել
 13 զԴաթան և զԱբիրոն զորդիսն Եղիաբու. և ասեն. Ո՛չ եկեսցուք. ¹³ մի-
 թէ փո՞քր իցէ այն՝ զի հաներ զնեզ յերկրէն որ բղխեր զկաթն և զմեղր,
 սպանանել զնեզ յանապափի աստ. և արդ՝ սաստնն ևս մեզ. և դո՛ւ
 14 ես իշխան. ¹⁴ միթէ՛ յերկիին որ բղխեր զկաթն և զմեղր՝ փարար զնեզ.
 և ետուր մեզ անդ ժառանգութիւն անդո՛ց և այգեաց. եթէ զա՛ջս մեր
 15 բրեսցես՝ ո՛չ եկեսցուք առ քեզ: ¹⁵ Եւ ծանրացասումն եղև յոյժ, և ասէ
 16 ցՏէր. Մի՛ հայիր 'ի զո՛հսն նոցա. զի զցանկալի ինչ ուրուք 'ի նոցանէ
 16 ես ո՛չ առի, և ո՛չ զոք 'ի նոցանէ չարչարեցի: ¹⁶ Եւ ասէ Մովսէս ցԿորիս.
 Սրբեա՛ գժողովուրդ քո, և եղիջիք պապրաստք առաջի Տեառն՝ դու և
 17 Ահարոն առ վաղի. ¹⁷ և առէք իւրաքանչիւր զբուրուած իւր, և դիջիք
 'ի վերայ նոցա խոնկս. և մատուցիք առաջի Տեառն իւրաքանչիւր
 զբուրուա՛ն իւր. զերկերիւր և զյիսուն բուրուառն. և դո՛ւ և Ահարոն
 18 զիւրաքանչիւր բուրուած իւր: ¹⁸ Եւ եղի՛ն 'ի նոսա հուր, և արկին 'ի
 նոսա խունկ, և կացին առ դրան խորանին վկայութեան Մովսէս և Ա-
 19 հարոն: ¹⁹ Եւ կուրեաց 'ի վերայ նոցա Կորիս զամենայն ժողովուրդն իւր
 'ի դո՛ւն խորանին վկայութեան. և երևեցան փառք Տեառն ամենայն
 20 ժողովրդեանն: ²⁰ Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի և ընդ Ահարոնի՝ և
 21 ասէ. ²¹ Մեկնեցարո՛րք 'ի միջոյ ժողովրդեա՛նդ այդորիկ, և սաքակեցի՛ց
 22 զդոսա միանգամայն: ²² Անկա՛ն 'ի վերայ երեսաց իրեանց՝ և ասեն.
 Աստուած Աստուած հոգոց և ամենայն մարմնոյ. եթէ մի մարդ մեղաւ,
 23 'ի վերայ ամենայն ժողովրդենանդ գայցէ բարկութիւն Տեառն: ²³ Եւ խօ-
 24 սեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի և ասէ. ²⁴ Խօսեանց ընդ ժողովրդեանն և ա-
 սացես. Զաբարո՛րք շուրջ զժողովրդեամբդ Կորիսայ և Դաթանայ և
 25 Աբիրոնի: ²⁵ Եւ յարեաւ Մովսէս և զնա՛ց առ Դաթան և Աբիրոն, և
 26 զնացին ընդ նմա ամենայն ձերքն Իսրայէլի: ²⁶ Եւ խօսեցաւ ընդ ժո-
 ղովրդեանն և ասէ. Մեկնեցարո՛րք 'ի վրանաց արանց խաբաստարացդ
 այդոցիկ, և մի՛ մերձենայցէք յինչ 'ի դոցա. զի մի՛ կորնչիցիք ընդ ա-
 27 մենայն մեղս դոցա: ²⁷ Եւ մեկնեցան 'ի ժողովրդենէն Կորիսայ շուրջ
 զնոքօք. և Դաթան և Աբիրոն ելին կային առ դրան վրանաց իրե-

7 *Ոմանք.* Առաջի Տեառն առ վաղի: 9 *Ոմանք.* Եւ կալ առաջի ամենայն ժողովրդեան:

10 *Յօրինակին.* Եւ մերձեցոյց զձեզ: *Ոմանք.* Զքեզ առ իւր.. քո և զորդիս Ղևեայ ընդ: *Այլք.* Եւ քահանայանա՛մ ևս խնդրէք: 11 *Ոմանք.* Ո՛վ իցէ զի փրփնջեցէք զնմանէ:

13 *Օրինակ մի..* Սաստնն ևս զմեզ: 17 *Ոմանք.* Եւ զերկերիւր և զյիսուն բուր՝... իւրա-
 քանչիւր զբուր՝: 24 *Ոմանք.* Խօսեաց դու ընդ ժողովրդ՝: *Օրինակ մի.* Զաբարացարոք
 շուրջ զժողո՛ր: 26 *Յօրինակին պակասէր.* 'Ի վրանաց *արսնց* խաբաստարաց: *Ուր*
Ոսկսն ունի՝ խաբացո:

անց, և կանայք նոցա և մանկունք իրեանց՝ և աղիս իրեանց: ²⁸ Եւ 28
 ասէ Մովսէս. Այսո՛ն գիպասջիք, եթէ Տէր առաքեաց զիս գործել՝ զա-
 մենայն գործս զայսոսիկ. և եթէ ոչ յինէ՛ն ինչ է. ²⁹ Եթէ ըսպ մահո՛ն 29
 ամենայն մարդկան մեռանիցին դոքա, կամ ըսպ հանդիսի ամենայն
 մարդկան լինիցի հանդէն նոցա. ապա զիս Տէր ոչ առաքեաց: ³⁰ Այլ 30
 թէ նորանշան ինչ ցուցցէ Տէր, և բացեալ երկրի զբերան իւր կլանիցէ
 զդոսա, և զգո՛նս դոցա, և զամենայն ինչ որ դոցա՛ իցէ. և իջանիցեն՝
 կենդանւոյն ՚ի դժոխս, գիպասջիք՝ եթէ բարկացուցի՛ն արքդ այդոքիկ
 զՏէր: ³¹ Եւ իբրև դադարեաց ՚ի խօսելոյ զբանս զայսոսիկ. պարառեցան 31
 երկիր ՚ի ներքոյ նոցա, ³² և բացա՛ն երկիր և եկուլ զնոսա՝ և զգոնս նո- 32
 ցա. և զմարդիկն որ էին ընդ Կորիսայ՝ և զանասունս նոցա: ³³ Եւ իջին 33
 նոքա և որ ինչ էր նոցա կենդանւոյն ՚ի դժոխս. և ծածկեաց զնոսա
 երկիրն. և կորեան ՚ի միջոյ ժողովրդեանն: ³⁴ Եւ ամենայն Իսրայել որ 34
 շուրջ զնոքօք եր՝ փախեան՝ ՚ի ձայնէ նոցա. զի համարէին թէ զուցէ
 կլանիցէ և զնոսա՛ երկիրն: ³⁵ Եւ ել հուր ՚ի Տեառնէ՝ և եկեր՝ զերկերիւր 35
 և զյիսոն այրն՝ որ մարուցանէին զխունկսն:

ԼԲ ³⁶ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս և ցԵղիազար ցորդին Ահարոնի ցքահանայ. 36
³⁷ Բարձէք զբուրուառսդ պղնձիս ՚ի միջոյ այրեցելոցդ, և զհո՛ւրդ օտար 37
 ցրուեսցես ՚ի բաց. զի սրբեցան ³⁸ բուրուառքդ մեղաւորացդ այդոցիկ 38
 յոգին իրեանց: Եւ արասցես զայդ դրուագս կռածոյս նուարպա՛նս սեղանոյն.
 զի մարուցան առաջի Տեառն և սրբեցան. և եղիցին ՚ի նշանակ որ-
 դոցն Իսրայելի: ³⁹ Եւ ա՛ն Եղիազար որդի Ահարոնի քահանայի զբուրուառս՝
 պղնձիս՝ զորս մարուցին այրեցեալքն, և արա՛ր դրուագս սեղանոյն
⁴⁰ յիշաբակ որդոցն Իսրայելի. զի մի՛ մերձենայցէ այլազգի ոք՝ որ չիցէ՛ 40
 ՚ի զաակէ Ահարոնի դնել խունկս առաջի Տեառն. զի մի՛ լինիցի իբրև
 զԿորիս և զխուժան նորա. որպէս խօսեցաւ Տէր ՚ի ձեռն Մովսիսի:

ԼԳ ⁴¹ Եւ փրփնջեցին որդիքն Իսրայելի ՚ի վաղին անդր զՄովսիսէ և 41
 զԱհարոնէ, և ասեն. Դո՛ւք կոտորեցէք զժողովուրդն Տեառն: ⁴² Եւ եղև 42
 ՚ի կուրել ժողովրդեանն ՚ի վերայ Մովսիսի և Ահարոնի, դիմեցին ՚ի
 խորանն վկայութեան, և զնոսա՛ ծածկեաց ամպն. և երևեցան փառքն
 Տեառն: ⁴³ Եւ կացին Մովսէս և Ահարոն յանդիման խորանին վկա- 43
 յութեան: ⁴⁴ Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի և ընդ Ահարոնի՝ և ասէ. 44
⁴⁵ Մեկնեցարո՛ւք ՚ի միջոյ ժողովրդեանդ այդորիկ՝ և սաբակեցից՝ զդոսա 45
 միանգամայն: Եւ անկան ՚ի վերայ երեսաց իրեանց: ⁴⁶ Եւ ասէ Մովսէս 46
 ցԱհարոն. Ա՛ն դու զբուրուառն, և դիցեն՝ ՚ի նմա հուր ՚ի սեղանոյ ան-
 փի, և արկ ՚ի նա խունկ, և փա՛ր վաղվադակի ՚ի բանակն, և քաւեսցեն
 վասն նոցա. քանզի ել բարկութիւն ՚ի Տեառնէ, և սկսաւ սաբակել զ-
 ժողովուրդն: ⁴⁷ Եւ ա՛ն Ահարոն որպէս խօսեցան ընդ նմա՛ Մովսէս. և 47

27 Այլք. Ելին և կային: 28 Բազումք. Զամենայն զգործս զայսոսիկ: 29 Ոմանք.
 Կամ թէ ըսպ հանդիսին.. հանդէս դոցա: 30 Ոմանք յակելուածով ունիև զքանև.
 Նոր նշան ինչ ցուցանիցէ.. զբերան իւր և կլանիցէ.. և զգոնս դոցա, և զխորանս
 դոցա, և զամենայն ինչ որ: 35 Ոսկան. Եւ զյիսուն արսն: 36 Ոմանք. ՅՄովսէս.
 Ասա՛ և ցԵղիազար ցորդին Ահարոնի ցքահանայն զի բար: Ուր Ոսկան. Ահարոնի
 քահանայի: 40 Բազումք. Ի յիշաբակ որդոցն Իսրայելի: 46 Ոսկան. Եւ դի՛ր ՚ի
 նմա հուր:

ընթացաւ ՚ի ժողովորդ անդր, և ահա սկսեալ էր սափականմն ՚ի ժողո-
 48 վրդեանն: Եւ արկ զխունկն, և քաւեաց վասն ժողովրդեանն. ⁴⁸ և եկաց
 49 ՚ի մէջ մեռելոց և կենդանեաց. և դադարեաց սափականմն: ⁴⁹ Եւ եղեն
 մեռեալք ՚ի սափականմն չորեքրասան հազար և եւթն հարիւր. թող
 50 զմեռեալսն վասն Կորիսայ: ⁵⁰ Եւ դարձան Ահարոն առ Մովսէս ՚ի դուռն
 խորանին վկայութեան, և դադարեաց սափականմն:

17, 2 ¹ Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ² Խօսեանց դու ընդ որդիսդ և
 Իսրայէլի, և առցես ՚ի նոցանէ գաւազանս ըսք փանց նահապետաց իւ-
 րեանց, յամենայն իշխանաց իւրեանց. ըսք փանց ազգաց իւրեանց, եր-
 3 կոպասան գաւազան. և զիրաքանչիւր անուն գրեսցես ՚ի վերայ գաւա-
 3 զանի իւրոյ: ³ Եւ գանունն Ահարոնի գրեսցեն ՚ի վերայ իւրոյ գաւազանի.
 և իցէ գաւազան մի՝ ըսք ցեղից Իսրայէլի՝ զոր ՚ի փանց նահապետաց
 4 իւրեանց փացեն. ⁴ և դիցեն զնոսա ՚ի խորանին վկայութեան՝ որովք
 5 երևեցայց քեզ անդ: ⁵ Եւ եղիցի մարդոյ զոր ընտրեսցից՝ գաւազանն իւր
 ծաղկեսցի. և բարձից յինէն զորպունջ որդուցն Իսրայէլի զոր փրփնջեն
 6 նոքա զձէնջ: ⁶ Եւ խօսեցաւ Մովսէս ընդ որդիսն Իսրայէլի, և ետուն
 ցնա ամենայն իշխանքն նոցա զգաւազանս իւրեանց. գաւազան միոյ
 իշխանի ըսք փանց նահապետաց իւրեանց. երկոպասան գաւազան.
 7 և գաւազանն Ահարոնի ՚ի մէջ գաւազանացն նոցա: ⁷ Եւ եղ Մովսէս
 8 զգաւազանսն առաջի Տեառն ՚ի խորանին վկայութեան: ⁸ Եւ եղև ՚ի
 վաղի անդր մրին Մովսէս և Ահարոն ՚ի խորանն վկայութեան: Եւ ա-
 հա դալարացան գաւազանն Ահարոնի ՚ի փանն Ղևեայ, և արձակեաց
 9 շառախիղ, և ծաղկեաց ծաղիկ, և երևեցոյց ընկոյզ: ⁹ Եւ եհան Մովսէս
 զգաւազանսն յերեսաց Տեառն առ ամենայն որդիսն Իսրայէլի, և փեսին.
 10 և առ իւրաքանչիւրոք զգաւազան իւր: ¹⁰ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Դի՛ր
 զգաւազանդ Ահարոնի առաջի վկայութեանցն ՚ի պահեսք, ՚ի նշանակ
 որդուցն անհնազանդից. և դադարեսցէ՛ փրփնջին դոցա յինէն՝ և մի՛
 11 մեռանիցին: ¹¹ Եւ արարին Մովսէս և Ահարոն, որպէս հրաման եր Տէր
 12 Մովսիսի՝ նոյնպէս և արարին: ¹² Եւ խօսեցան որդիքն Իսրայէլի ընդ
 13 Մովսիսի՝ և ասեն. Ահաւասիկ սափակինք, կորնչինք, ծախինք. ¹³ ամե-
 նայն որ մերձենայ ՚ի խորանն վկայութեան Տեառն, մեռանի՛. մինչև ՚ի
 սպառ մեռանիցինք:

18 ¹ Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Ահարոնի՝ և ասէ. Դո՛ւ և որդիք քո, և փուն և
 նահապետութեան քոյ ընդ քեզ առնուցուք զմեղս սրբութեանցն. և դո՛ւ
 2 և որդիք քո առնուցուք զմեղս քահանայութեան ձերոյ: ² Եւ զեղբարս
 քո զցեղն Ղևեայ զգոնդ հօր քոյ մափուցես առ քեզ, և յաւելցին
 ՚ի քեզ. և պաշտեսցեն զքեզ: Եւ դու և որդիք քո ընդ քեզ, յանդի-
 3 ման խորանին վկայութեան. ³ և պահեսցեն զպահպանութիւնս քո,

49 *Յօրինակին պակասէր. Թող զմեռեալսն վասն Կորիսայ. այլ ՚ի լուս՝. նշանակի ՚ի ներքս առնուլ, համաձայն այլոց: 17. 3 Ունակք.* Ի վերայ գաւազանի իւրոյ. ըսք ցեղի ցեղի զոր ՚ի փանց նահապետաց իւրեանց փացես: **4 Ունակք.** Որովք երևեցայց անդ քեզ: **5 Ունակք.** Գաւազանն իւր ծաղկեսցէ: **8 Ունակք.** Ի վաղի անդը՝ և մրին... ՚ի փան Ղևեայ. և արձակեաց շառախուղ: **9 Ունակք.** Իւրաքանչիւր զգաւազանս իւր: **10 Ունակք.** Տրփնջին նոցա յինէն: **12 Ունակք.** Որդիքն Իսրայէլի, և ասեն ցՄովսէս. Ահաւասիկ:

և զպահպանութիւնս խորանին վկայութեան. բայց ՚ի սպանն իմ ՚ի սուրբ՝ և ՚ի սեղանն մի՝ մերձեսցին, զի մի՝ մեռանիցին. և նոքա, և դուք: ⁴ Եւ յաւելցին ՚ի քեզ, և պահեսցեն զպահպանութիւնս խորանին 4 վկայութեան, ըստ ամենայն պաշտաման խորանին. և օտարազգի մի՝ մերձեսցի առ քեզ: ⁵ Եւ պահեսցիք զպահպանութիւնս սրբութեանցն, 5 և զպահպանութիւնս սեղանոյն. և ոչ ևս լինիցի բարկութիւն յորդիսն Իսրայելի: ⁶ Եւ ես՝ առի՛ զեղբարս ձեր զՂևփացիս ՚ի միջոյ որդւոցն Իս- 6 րայելի՛ փոխանակս փուռալ Տեառն. պաշտել՛ զպաշտօն խորանին վկայութեան: ⁷ Եւ դու և որդիք քո ընդ քեզ պահեսցիք զքահանայութիւն ձեր 7 ըստ ամենայն պայմանի սեղանոյն, և զներքին՝ կողմն վարագորին. և պաշտեսցիք զպաշտօն քահանայութեան ձերոյ. և այլազգին որ մերձենայցե՛ մեռցի՛:

ԼԶ ⁸ Խօսեցաւ Տէր ընդ Ահարոնի՝ և ասէ. Ես ահաւասիկ ետուն՝ ձեզ 8 զպահեստ պարոց իմոց. յամենայն նուիրելոցն ինձ յորդւոցն Իսրայելի՛ քեզ ետու զայն ՚ի պարիս, և որդւոց քոց յետ քո, օրէն յաւիտենա- 9 կան: ⁹ Եւ այն եղիցի ձեզ ՚ի նուիրելոց սրբութեանցն ընծայից, յամենայն պարարագաց նոցա, և յամենայն զոհիցն նոցա, և յամենայնէ առ ՚ի յանցանացն նոցա, և յամենայնէ առ ՚ի մեղաց նոցա, զոր փայցեն ինձ յամենայն սրբութեանցն՝ քեզ լիցի և որդւոց քոց: ¹⁰ Ի սրբութիւն 10 սրբութեանցն կերիջիք զամենայն. ամենայն արու ուրիցե՛ զայն. դո՛ւ և որդիք քո՝ զի սրբութիւնք եղիցին քեզ. ¹¹ և այն եղիցի ձեզ ՚ի պարոյ 11 փրոցն նոցա, յամենայն նուիրաց որդւոցն Իսրայելի, քեզ ետու զայն. և ուստերաց և դստերաց քոց ընդ քեզ, օրէն յաւիտենական. ամե- 12 նայն սուրբ ՚ի փան քում կերիցե՛ զայն: ¹² Եւ զամենայն պարող իւրոյ, և զամենայն պարող զինւոյ՝ և ցորենոյ՝ զոր փայցեն Տեառն զպարող իւրեանց. քեզ ետու զայն ամենայն: ¹³ Եւ առաջինք արմտեաց երկ- 13 րին իւրեանց զոր մարուսցեն Տեառն՝ քեզ լիցին. և ամենայն սուրբ ՚ի փան քում կերիցե՛ զայն: ¹⁴ Եւ ամենայն նուիրեալն յորդւոցն Իս- 14 րայելի քեզ լիցի: ¹⁵ Եւ ամենայն որ բանայ զարգանդ՝ յամենայն մարմնոյ, զոր մարուցանիցեն Տեառն ՚ի մարդոյ մինչև յանասուն՝ քեզ լի- 15 ցի. այլ փրկելով՝ փրկեսցես զանդրանիկս մարդկան. և զանդրանիկս անասնոց անարբոց փրկեսցես. ¹⁶ և փրկանք նորա յամսօրէից և ՚ի վեր, 16 և զին նորա հի՛նգ սիկղ ըստ սրբութեան սկեղն, որ է քսան դանգ: ¹⁷ Բայց զանդրանիկս արջառոց, և զանդրանիկս օղեսնց, և զանդրանիկս 17 այծեսնց, ոչ փրկեսցես՝ զի սուրբ են. և զարիւն նոցա հեղցեն առ սեղանովն. և զճարպն հանցես ընծայ ՚ի հոտ անուշից Տեառն. ¹⁸ և միսն 18 եղիցի քո՛, որպէս երբո՛ւմ նուիրին՝ և երին աջոյ քեզ լիցի: ¹⁹ Զամենայն 19 ինչ հասն ՚ի սրբութեանցն զոր հանցեն Տեառն որդիքն Իսրայելի՛ քեզ ետու և որդւոց քոց, և ուստերաց և դստերաց քոց ընդ քեզ, օրէն յա-

18. 3 Ոմանք. Ի սպանն իմ ՚ի սրբութիւն՝ և ՚ի սեղանն իմ մի՛ մեր՛: **7 Ոմանք.** Պահեսցիք զպահպանութիւնս ձեր ըստ ամենայն.. և պաշտեցէք զպաշտօն: **9 Ոմանք.** Ընծայից նոցա, յամենայն պա՛: **10 Ոմանք.** Ի սրբութեան սրբութեանցն կերի՛... զի սրբութիւն եղիցի քեզ: **Այլք յաւելուն.** Կերիջիք զայն ամենայն. ամենայն արու: **18 Ոմանք.** Որպէս և երբո՛ւմ նուի՛:

- 18.20 փրենական. քանզի ո՛րիս արի՛ է առաջի Տեառն. քե՛զ և զաւակի քում
 20 յնր քո: ²⁰ Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Ահարոնի՝ և ասէ. Յերկրի նոցա՝ մի՛
 ժառանգեսցես. և բաժին քո ընդ նոսա՝ մի՛ լիցի. զի են են բաժին քո և
 ժառանգութիւն ՚ի մէջ որդւոցն Իսրայէլի:
- 21 ²¹ Եւ որդւոցն Ղևեայ՝ ահա ետրո՛ն զամենայն փասանորդս Իսրայէլի ՚ի ժառանգութիւն. և փոխանակ պաշտաման նոցա զոր նոքայն
 22 պաշտիցեն ՚ի խորանին վկայութեան. ²² և մի՛ ևս մերձեսցին որդիքն
 23 Իսրայէլի ՚ի խորանն վկայութեան ընդունել զմեղս մահաբերս: ²³ Եւ
 պաշտեսցէ՛ Ղևրացին զպաշտօն խորանին վկայութեան, և նոքա՛ առցեն
 24 զմեղս նոցա. օրէ՛ն յափրենական յազգս իրեանց ՚ի մէջ որդւոցն Իս-
 24 րայէլի. և մի՛ ժառանգեսցեն ժառանգութիւն: ²⁴ Զփասանորդս որդւոցն
 Իսրայէլի՝ զոր զափրուցեն Տեառն հաս, ետրո՛ն Ղևրացւոցն ՚ի ժառան-
 գութիւն. վասն այսորիկ ասացի նոցա թէ՛ ՚ի մէջ որդւոցն Իսրայէլի՝ մի՛
 ժառանգեսցեն վիճակ:
- 25, 26 ²⁵ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ²⁶ Ընդ Ղևրացիսն խօսեսցիս՝ և
 և ասասցես ցնոսա. Եթէ՛ առնուցուք յորդւոցն Իսրայէլի փասանորդս
 զոր ետրո՛ ձեզ, հանիցէ՛ք և դուք անպի հասն Տեառն, զփասանորդն ՚ի
 27 փասանորդէ. ²⁷ և համարեսցի ձեզ հասն ձեր իբրև զցորեան՝ ՚ի կալոյ,
 28 և իբրև զպտուղ ՚ի հնձանէ: ²⁸ Այնպէս և դուք հանիցէք ՚ի հասից անպի
 Տեառն, յամենայն փասանորդաց՝ ձերոց՝ զոր առնուցուք յորդւոցն Իս-
 29 րայէլի, և փայցէք ՚ի նոցանէ հասն Տեառն. Ահարոնի քահանայի. ²⁹ յա-
 մենայն փրոցն ձերոց հանիցէք հասն. և յամենայն պտղոց զնուիրեալն
 30 ՚ի նմանէ: ³⁰ Եւ ասասցես ցնոսա. Յորժամ հանիցէ՛ք զպտուղն ՚ի նմանէ,
 համարեսցի Ղևրացւոցն իբրև զարդինս ՚ի կալոյ, և իբրև զպտուղ ՚ի
 31 հնձանէ: ³¹ Եւ կերիջիք զայն յամենայն փրեղոց, դո՛ւք և փո՛նք ձեր. զի
 վարձ ձեր է այն, փոխանակ պաշտամանցն ձերոց ՚ի խորանին վկա-
 32 յութեան: ³² Եւ մի՛ առնուցուք վասն այնոցիկ մեղս. և յորժամ հանիցէք
 զպտուղն ՚ի նմանէ զսրբութիւնն որդւոցն Իսրայէլի. ո՛չ պղծիցէք՝ զի մի՛
 մեռանիցիք:
- 19.2 ¹ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի և ընդ Ահարոնի՝ և ասէ. ² Այս որո- ևԹ
 շումն է օրինացն՝ զոր պափուիրեաց Տէր Մովսիսի՝ և ասէ. Խօսեսցն
 ընդ որդիսն Իսրայէլի՝ և առցեն առ քեզ երինջ մի կարմիր անարանք,
 3 յորում ո՛չ գուցէ բիծ ինչ, և ո՛չ իցէ մտեալ ընդ լծով: ³ Եւ փացես գ-
 նա ցԵղիազար քահանայ. և հանցեն զնա արտաքոյ քանակին ՚ի փղի
 4 սուրբ. և սպանցեն զնա առաջի նորա: ⁴ Եւ առջէ՛ Եղիազար յարենէ՛ նո-
 5 րա, և ցանեսցէ՛ յանդիման խորանին վկայութեան յարենէ՛ նորա եւթն
 6 անգամ. ⁵ և այրեսցեն զնա առաջի նորա. և մորթ նորա, և մին նո-
 6 րա, և արինն նորա հանդերձ ապաւառան նորա այրեսցի: ⁶ Եւ առցէ

21 Ունակք. Փոխանակ պաշտմանցն նոցա, զոր նոքա պաշ: **23 Ունակք.** Ղևրացին ինքն զպաշ: *Եւ ունակք.* Եւ պաշտեսցեն ղևրացիքն զպաշ: **24 Ունակք.** Զի զփասանորդս որդւոցն: **25 Ունակք.** Եւ խօսեցաւ Տէր.. (26) Եւ ընդ Ղևրացիսն խօ: **32 Ունակք.** Զսրբութիւնն որդւոցն Իսրայէլի: *Ք լուս.* Ոչ պղծիցի, զի մի. *համա- ձայն ունակց ՚ի քնար:* **19. 1 Ունակք.** Եւ խօսեցաւ.. (2) Այս որոշումն է օրինին, զոր... և առցեն քեզ երինջ: **2 Յօրինակիև քառս** կարմիր՝ *կարմրադեղով նշանակի:* **5 Ունակք.** Ապաւառան իրով այրեսցի:

քահանայն փայր եղևնեայ, և զոպա, և կարմիր. և արկցեն 'ի մէջ այրեցածի երընջուն: ⁷ Եւ ողողեսցէ զհանդերձս իւր քահանայն, և լու- 7
 ասցէ՛ զմարմին իւր ջրով, և ապա՛ մտցէ 'ի բանակն. և անսուրբ լիցի քահանայն մինչև ցերեկոյ: ⁸ Եւ որ այրիցէն զնա, ողողեսցէ՛ զհանդերձս 8
 իւր, և լուսացէ՛ զմարմին իւր ջրով, և անսուրբ լիցի մինչև ցերեկոյ: ⁹ Եւ 9
 ժողովեսցէ այր սուրբ զմոխիր երընջուն, և կուրեսցէ՛ արփաքոյ բա-
 նակին 'ի սուրբ փեղոջ. և եղիցի ժողովրդեան որդուցն Իսրայելի 'ի պահենար ջուր սրսկման՝ զի սրբութիւն է: ¹⁰ Եւ լուսացէ՛ զմարմին իւր որ 10
 ժողովիցէ զմոխիր երընջուն, և ողողեսցէ՛ զհանդերձս իւր. և անսուրբ լիցի մինչև ցերեկոյ. և եղիցի ժողովրդեան որդուցն Իսրայելի և եկացն յեցելոց 'ի նոսա, օրէն՝ յաւիտենական:

Խ ¹¹ Եւ որ մերձենայցէ 'ի մեռեալ անձին մարդոյ, անսուրբ լիցի զեւթն 11
 օր. ¹² և սրբեսցի՛ նա յաւուրն երրորդի՝ և յաւուրն եւթներորդի, և ապա՛ 12
 սուրբ լիցի. ապա թէ՛ ոչ սրբեսցի յաւուրն երրորդի և յաւուրն եւթն-
 երորդի, մի՛ լիցի սուրբ: ¹³ Ամենայն որ մերձենայցէ 'ի մեռեալ անձն 13
 'ի մարդոյ որ մեռանիցի, և ոչ սրբեսցի՛ զխորանն Տեառն պղծեաց.
 սաքակեսցի՛ անձնն այն յԻսրայելէ. զի ջուրն սրսկման ոչ սրսկեցաւ
 'ի վերայ նորա, անսուրբ է զի պղծութիւն իւր 'ի նմա՛ է: ¹⁴ Եւ այս օ- 14
 րէն իցէ մարդոյ որ մեռանիցի 'ի փան. ամենայն որ մտցէ 'ի փունն,
 և որ ինչ կայցէ 'ի փանն, անսուրբ լիցին զեւթն օր. ¹⁵ և ամենայն 15
 աման՝ բաց որ ոչ իցէ խփեալ կամ սերեկեալ, պիղծ լիցի: ¹⁶ Եւ ա- 16
 մենայն որ մերձենայցէ ընդ երեսս դաշտի 'ի վիրատր կամ 'ի մեռեալ՝
 կամ յոսկր մարդոյ կամ 'ի գերեզման, պիղծ լիցի զեւթն օր: ¹⁷ Եւ առցեն 17
 պղծելոյն 'ի մոխրոյ այրեցելոյն սրբութեան. և արկցեն 'ի վերայ նո-
 րա ջուր յամանի. ¹⁸ և առցեն զոպա՛, և թացցէ 'ի ջուրն այր սուրբ, և 18
 ցանեսցէ՛ զքամբն, և զկահին, և զամանովքն, և զանձամբքն որ իցեն
 անդ. և զմերձեցելովքն յոսկր մարդոյ, կամ 'ի վիրատր, կամ 'ի մեռեալ,
 կամ 'ի գերեզման: ¹⁹ Եւ ցանեսցէ սուրբն զպղծովն՝ յաւուրն երրորդի 19
 և յաւուրն եւթներորդի. և սրբեսցի՛ յաւուրն եւթներորդի. և ողողեսցէ
 զհանդերձս իւր, և լուսացէ՛ զմարմին իւր ջրով. և անսուրբ լիցի մինչև 20
 ցերեկոյ: ²⁰ Եւ մարդ՝ որ պղծիցի և ոչ սրբեսցի, սաքակեսցի անձնն 20
 այն 'ի ժողովրդենէ իւրմէ. զի զսրբութիւնն Տեառն պղծեաց, և ջուր
 սրսկման ոչ սրսկեցաւ զնովաւ, անսուրբ է. ²¹ և եղիցի ձեզ այն օրէն՝ 21
 յաւիտենական: Եւ որ սրսկէ զջուրն սրսկման՝ լուսացէ՛ զձորձս իւր. և
 որ մերձենայցէ 'ի ջուրն սրսկման, անսուրբ լիցի մինչև ցերեկոյ: ²² Եւ 22
 յամենայն ինչ յոր մերձենայցէ պղծեալն, անսուրբ լիցի մինչև ցերեկոյ.
 և անձն որ մերձենայցէ 'ի նա, անսուրբ լիցի մինչև ցերեկոյ:

ԽԱ ¹ Եւ եկին որդիքն Իսրայելի ամենայն ժողովրդեամբն յանապարն **20**
 Սինայի, յառաջնում ամսեանն. և բանակեցաւ ժողովուրդն 'ի Կադէս:

10 *Ունակք.* Եւ ժողովեսցէ զմարմին երնջոյն: **11** *Ի լուս.* 'Ի մեռեալ անձն մարդոյ.
համսձայն ունակց 'ի բնաք': **13** *Ոսկսն.* 'Ի մեռեալ անձն մարդոյ: *Ունակք.* Զի
 պղծութիւն նորա 'ի նմա է: **15** *Ունակք.* Աման. բայց որ չիցէ խփ: **18** *Ոսկսն.*
 Եւ առցէ զոպայ: **21** *Յօրինակին պակասէր.* Եւ եղիցի ձեզ այն օրէն: *Այլք.* Եւ որ
 սրսկիցէ զջուրն: **22** *Ունակք.* Ամենայն ինչ որ մերձենայցէ 'ի պղծեալն:

2 Եւ վախճանեցաւ անդ Մարիամ, և անդ թաղեցաւ: ²Եւ ոչ գոյր անդ
 ջուր ըմպելոյ ժողովրդեանն. և կուտեցան 'ի վերայ Մովսիսի և Ահա-
 3 բոնի. ³և բամբասեաց ժողովուրդն զՄովսէս և ասեն. Լաւ էր թէ մեռե-
 4 ալ էաք 'ի կորսպեան եղբարց մերոց առաջի Տեառն: ⁴Եւ ընդէն ածէք
 զժողովուրդս Տեառն յայս անապար կոպորել զմեզ և զանասուն մեր.
 5 ⁵և ընդէն հանէք զմեզ յերկրէն Եգիպտացոց, զալ 'ի փեղիս յայս չար. 'ի
 փեղի ուր ոչ սերմն սերմանի, և ոչ սեխենիք, և ոչ այգիք, և ոչ նռնենիք,
 6 և ոչ ջուր գոյ ըմպելոյ: ⁶Եւ մփին Մովսէս և Ահարոն յերեսաց ժողո-
 վրդեանն 'ի դուռն խորանին վկայութեան, և անկան 'ի վերայ երեսաց
 7 իրեանց: Եւ երևեցան փառքն Տեառն 'ի վերայ նոցա: ⁷Եւ խօսեցաւ
 8 Տէր ընդ Մովսիսի և ասէ. ⁸Ան դու զգաւագանն, և եկեղեցացո՛ր զժո-
 ղովուրդն, դո՛ւ և Ահարոն եղբայր քո. և բարբառեսջիք 'ի վերայ վիմին
 յանդիման նոցա, և փացէ՛ զջուրս իւր. և հանջիք նոցա ջուր 'ի վիմէ
 9 անփի. և արբուսջիք ժողովրդեանն և անասնոց նոցա: ⁹Եւ ան Մով-
 10 սէս զգաւագանն յանդիման Տեառն՝ որպէս հրամայեաց նմա Տէր: ¹⁰Եւ
 ժողովեցին Մովսէս և Ահարոն զժողովուրդն հանդէպ վիմին: Եւ ասէ
 11 ցնոսա. Լուարո՛ք ինձ անհաւանք. միթէ 'ի վիմէն յայսմանէ հանիցեմք
 12 ձեզ ջուր: ¹¹Եւ ամբարձեալ Մովսիսի զձեռն իւր, եհար զվեմն երկիցս
 13 անգամ. և ել ջուր բազում. և արբ ժողովուրդն և անասուն նոցա: ¹²Եւ
 14 ասէ Տէր ցՄովսէս և ցԱհարոն. Փոխանակ զի ոչ հաւաքացէք դուք
 ինձ, սորբ առնել զիս առաջի որդւոցն Իսրայէլի. վասն այդորիկ ոչ
 15 փանիցիք դուք զժողովուրդդ յերկիրն՝ զոր եպո՛ւրդացաւ: ¹³Այն է Ջուր
 բամբասանաց. զի բամբասեցին որդիքն Իսրայէլի առաջի Տեառն. և
 16 սրբեցան 'ի նոսա:
 14 ¹⁴Եւ առաքեաց Մովսէս հրեշտապետս 'ի Կաղէսայ առ արքայն Եդոմայ՝ ^{ԽԲ}
 և ասէ. Այսպէս ասէ եղբայր քո Իսրայէլ. Դու ինքնի՛ն գիտես զամենայն
 15 աշխատութիւնս որ գրին զմեզ. ¹⁵և ո՞րպէս իջին հարքն մեր յԵգիպտոս.
 և պանդխտեցաք յԵգիպտոս արուրս բազումս, և չարչարեցին զմեզ Ե-
 16 գիպտացիքն, և զհարսն մեր, ¹⁶և բողոքեցաք առ Տէր. և լուան Տէր ձայնի
 մերում, և առաքեալ հրեշտակ եհան զմեզ յԵգիպտոսէ. և արդ՝ ենք մեր
 17 'ի Կաղէն քաղաքի, 'ի կողմն մի 'ի սահմանաց քոց: ¹⁷Եւ արդ՝ անցցուք
 ընդ երկիրս քո. և ոչ անցցուք ընդ անդս քո, և ոչ ընդ այգիս քո, և
 ոչ արբցուք ջուր 'ի ջրհորոց քոց. ճանապարհ զարբունի՛ զնացուք. ոչ
 18 խտրորեսցուք յաջ կամ յահեակ, մինչև անցցուք ըստ սահմանս քո: ¹⁸Եւ
 19 ասէ ցնա Եդոմէ. Մի՛ անցցես ընդ իս. ապա թէ ոչ պատերազման ելից
 ընդդէմ քո: ¹⁹Եւ ասեն ցնա որդիքն Իսրայէլի. Առ լերանքդ անցցուք.
 և եթէ արբցուք 'ի ջրոյ քումմէ են և խաշինք իմ, փացուք քեզ զգինս.
 20 արդ՝ ոչինչ են իրբդ, անցցուք առ լերամբդ: ²⁰Եւ նա ասէ. Ոչ անցցես
 21 ընդ իս: Եւ ել Եդոմ ընդդէմ նոցա ծանր ամբոխիս և հզօր ձեռամբ: ²¹Եւ

20. 2 Ոմանք. Ջուր անդ ժողովրդեանն ըմպելոյ: **4 Ոմանք.** Զժողովուրդս Տեառն յանապար: **11 Ոմանք** Մովսէսի զձեռն իւր 'ի վեր, Էհար: **12 Ոմանք.** Զժողովուրդն.. զոր եպու նոցա: **13 ԅօրհնակիկն բսնս՝** այն է Ջուր բամբասանաց. *կարնրով նշանակի:* **16 Այլք.** 'Ի կողմն մի սահմանաց քոց: **18 Ոմանք.** Եւ ասէ ցնա Եդոմ. Մի՛ անցանիցես ընդ իս: **19 Ոմանք.** Եւ եթէ արբցուք 'ի ջրհորոյ քումմէ...փացուք քեզ զինս:

ոչ կամեցաւ Եղոմ քալ անց Իսրայելի ընդ սահմանս իւր. և խոյս ետ Իսրայել ՚ի նմանէ: ²² Եւ չուեցին ՚ի Կաղեսայ, և եկին որդիքն Իսրայելի ամենայն ժողովրդեամբն ՚ի Նովր լեառն:

ԽԳ ²³ Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի և ընդ Ահարոնի ՚ի Նովր լերինն, ՚ի սահմանս երկրին Եղովմայեցոց՝ և ասէ. ²⁴ Յաւելցի՛ Ահարոն առ ժողովուրդ իւր, զի մի՛ սնոցէ յերկիրն զոր ետու որդոցն Իսրայելի. քանզի բարկացուցէք զիս ՚ի վերայ Ջուրցն բամբասանացն: ²⁵ Ան դու զԱհարոն՝ և զԵղիազար զորդի նորա. և հա՛ն զնոսա ՚ի Նովր լեառն յանդիման ամենայն ժողովրդեանն. ²⁶ և մերկացո՛ր յԱհարոնէ՛ զպարմու՛ճան նորա, և զգեցուցես Եղիազարոն որդոյ նորա. և Ահարոն յաւելեալ մեռցի՛ անդ: ²⁷ Եւ արար Մովսէս որպէս և հրամայեաց նմա Տէր, և եհան զնա ՚ի Նովր լեառն առաջի ամենայն ժողովրդեանն: ²⁸ Եւ մերկացոյց յԱհարոնէ՛ զհանդերձս նորա, և զգեցոյց զնոսա Եղիազարոն որդոյ նորա: ²⁹ Եւ մեռաւ Ահարոն ՚ի գլուխ լերինն. և իջին Մովսէս և Եղիազար ՚ի լեռնէ անտի: ³⁰ Եւ ետես ամենայն ժողովուրդն թէ վախճանեցաւ Ահարոն. և լացին զԱհարոն զերեսուն օր ամենայն փունն Իսրայելի:

¹ Եւ լուաւ Քանանիս արքայ Արադայ՝ որ բնակեալ էր առ անապարան **21** եթէ եկն Իսրայել զճանապարհն Աթարինայ. և ետ պատերա՛զմ ընդ Իսրայելի. և ա՛ն ՚ի նոցանէ գերի: ² Եւ ուխտեաց Իսրայել ուխտ Տեառն՝ և ասէ. Եթէ մարմնեցեն ընդ ձեռամբ իմով զագզն զայն, նզովեցի՛ց զնա և զքաղաքս նորա: ³ Եւ լուաւ Տէր ձայնի Իսրայելի, և մարմնեաց զՔանանացին ՚ի ձեռս նորա. և նզովեաց զնա և զքաղաքս նորա. և կոչեաց զանուն փեղոյն այնորիկ Նզովս:

ԽԴ ⁴ Եւ չուեալ ՚ի Նովր լեռնէ ընդ ճանապարհ Կարմիր ծովուն, պարեցան ⁴ զԵղոմաւ. և յոգնեցաւ ժողովուրդն ՚ի ճանապարհին. ⁵ և բամբասեաց ժողովուրդն զԱսրուած և զՄովսէս՝ և ասեն. Ընդէր հաներ զմեզ յԵգիպտոսէ կտորել զմեզ յանապարիս յայսմիկ. զի ոչ գոյ հաց և ոչ ջուր. և անձինք մեր փաղտկացեալ են ՚ի սնոքի հացէ: ⁶ Եւ առաքեաց Տէր ՚ի ժողովուրդն օձս կտորիչս, և հարկանէին զժողովուրդն. և մեռան ժողովուրդ բազում յորդոցն Իսրայելի: ⁷ Եւ եկին առ Մովսէս և ասեն. Մեղաք՝ զի խօսեցաք չար զՏեառնէ և զքէն. արդ՝ կայց յաղօթս առ Տէր, և բարձցէ՛ ՚ի մէջ զօձս: Եւ եկաց Մովսէս յաղօթս առ Տէր վասն ժողովրդեանն: ⁸ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Արա՛ դու քեզ օձ, և դիցեն զնա ՚ի վերայ նշանակի. և եղիցի յորժամ հարկանիցէ օձ զմարդ, ամենայն օձահար որ փեսանիցէ զնա՝ կեցցէ: ⁹ Եւ արար Մովսէս օձ պղնձի, և կացոյց զնա ՚ի վերայ նշանակին. և լինէր՝ յորժամ հարկանէր օձ զմարդ, հայէր ընդ օձն պղնձի, և կեայր:

ԽԵ ¹⁰ Եւ չուեցին որդիքն Իսրայելի և եկին բանակեցան յԱբովթ: ¹¹ Եւ **10, 11** չուեալ յԱբովթայ բանակեցան յԱբեղգայի յայնկոյս անապարին՝ որ է՛

24 Այլք. Զի մի՛ սնոցէ յերկիրն: *Յօրինակին պակասէր.* Քանզի բարկացուցէք զիս ՚ի վերայ ջուր: **30 Այլք.** Զերեսուն օր ամենայն: **21. 1 Ունանք.** Եւ լուաւ Քանանացին արքայն Արադայ: **3 Օրինակ մի ՚ի լուս՝.** Յորմա, այս է նզովս. *զոր Ոսկան դնէ ՚ի քնաք՝:* **4 Ունանք.** Եւ յոգնեցան ժողովուրդն: **9 Յօրինակին բանս՝** Օձ պղնձի, և կացոյց զնա. *կարմրով նշանակի:* **10 Ունանք.** Բանակեցան յԱբովթ:

12 յանդիման Մովսէսայ յարևելից կողմանէ: ¹²Անորի չուեցին՝ և բանակեցան ՚ի ձորն Զարեգ: ¹³Անորի՛ չուեալ բանակեցան յայնկոյս Առնովնայ յանապարհին, առ ելիւք սահմանացն Ամովրիացոց. քանզի Առնովն սահման է Մովսէսացոց. ընդ Մովսէսացին և ընդ Ամովրիացին: ¹⁴Վասն այնորիկ ասի ՚ի գրի. Պատերազմ Տեառն՝ Զովզ հրձիգ արար և զձորն Առնովնայ, ¹⁵և հասարարեաց զձորսն բնակեալս յԱրոյէր, և առ ընթերկայ սահմանացն Մովսէս: ¹⁶Եւ անորի քան զնա Զրիորն. այն է՝ ջրիորն գորմէ ասաց Տէր ցՄովսէս. Ժողովեա՛ր զժողովուրդն՝ և փաց նոցա ջուր ընպելոյ: ¹⁷Յայնժամ օրհնեաց Իսրայէլի զօրհնութիւնս գայս ՚ի վերայ ջրիորոյն: Նուագեցէք նմա ¹⁸զջրիորն գոր իշխանք փորեցին, և փաշեցին զնա թագաւորք ազգաց ՚ի թագաւորութեան իւրեանց՝ և ՚ի փրիբէլ իւրեանց: Եւ ՚ի ջրիորոյ անորի ՚ի Մանթանին. ¹⁹և ՚ի Մանթանինայ ՚ի Մանայէլ. և ՚ի Մանայէլէ ՚ի Բամովթ: ²⁰Եւ ՚ի Բամովթայ յԱնայէն, որ է ՚ի դաշտին Մովսէսայ, ՚ի կարարէ՛ կոփածուին՝ որ հայի ընդ անապարհ:

21 Եւ առաքեաց Մովսէս հրեշտակս առ արքայն Ամովրիացոց բանիւք ԽՅ 22 խաղաղութեան՝ և ասէ. ²²Անցցո՛ւք ընդ երկիր քո. զճանապարհայն զնասցուք. ո՛չ խոփորեսցուք յանդս և ո՛չ յայգիս. և ո՛չ արբցուք ջուր ՚ի ջրիորոց քոց. ճանապարհ զարբունի՛ զնասցուք մինչև անցցուք ընդ սահմանս քո: ²³Եւ ո՛չ եր Սեհոն անցանել Իսրայէլի ընդ սահմանս իւր. և ժողովեաց Սեհոն զամենայն ժողովուրդն իւր. և ել փա՛լ պարերազմ ընդ Իսրայէլի յանապարհին. և եկն ՚ի Սիասար և եր պարերազմ ընդ Իսրայէլի: ²⁴Եւ եհար զնա Իսրայէլ կոփորմամբ սրոյ, և փրիբեցին երկրի նորա յԱռնովնայ մինչև ցՅաբովկ. մինչև ցորդիսն Ամմոնայ. զի Յազեր է սահման որդոցն Ամմոնայ: ²⁵Եւ առ Իսրայէլ զամենայն քաղաքս զայնոսիկ, և բնակեցաւ Իսրայէլ յամենայն քաղաքս Ամուրիացոց: ՅԵսեբոն և յամենայն արուարձանեայս նորա. ²⁶քանզի Եսեբոն էր քաղաք Սեհոնի արքայի Ամովրիացոց. և նա՛ նախ եր պարերազմ ընդ արքային Մովսէս, և առ զամենայն երկիրն նորա յԱրոյէրայ մինչև ցԱռնոն: ²⁷Վասն այնորիկ ասեն առակարկուք. Եկայք 28 յԵսեբոն զի շինեցաւ, և հանդերձեցաւ քաղաքն Սեհոնի. ²⁸զի հոն ել յԵսեբոնայ՝ և բո՛ց ՚ի քաղաքէն Սեհոնի, և եկեր մինչև ցՄովսէս. և լափեաց՝ զարձանս Առնովնայ: ²⁹Վայ քեզ Մովսէս. կորեար ժողովուրդ Բամովսայ. և մարնեցա՛ն ուսրերք նոցա ՚ի փախուստ, և դարերք նոցա ՚ի զերութիւն թագաւորին Ամովրիացոց. ³⁰և զուակ նոցա սարակեացի՛ յԵսեբոնէ մինչև ցԴեբոն. և կանայք նոցա բորբոքեցան հրով ՚ի վերայ Մովսէս: ³¹Եւ բնակեաց Իսրայէլ յամենայն քաղաքս Ամուրիացոց: ³²Եւ առաքեաց Մովսէս լրփեսել զԱզեր. և առի՛ն զնա և զուանս նորա, 33 և հանին զԱմուրիացին որ բնակեալ էր ՚ի նմա: ³³Եւ կրկնեցան ելին ընդ ճանապարհն ՚ի Բասան: Եւ ել՝ Ո՛վղ թագաւոր Բասանու ընդդէմ

13 Ոմանք. Եւ անորի չուեալ: 15 Այլք. Զձորսն բնակեալս յԵր, որ: 22 Այլք. Ոչ խոփորեսցուք ո՛չ յան՝... մինչև անցցուք ըստ սահման՝: 27 Ոմանք. Ասեն ամենայն առարկուք: 29 Ոմանք. Կորեաւ ժողովուրդ: 30 Ոմանք. Եւ կանայք ևս նոցա բորբոք: 32 Ոմանք. ԶՅազեր, և առ զնա և զա՛:

նոցա, և ամենայն ժողովուրդ նոցա ՚ի պատերազմ յԵդրային: ³⁴ Եւ ասէ 34
Տէր ցՄովսէս. Մի՛ երկնչիր ՚ի նմանէ, զի ՚ի ձեռս քո մաքնեցի զնա՛ և
զամենայն ժողովուրդն նորա, և զամենայն երկիր նորա. և արասցես
ընդ նա՛ որպէս արարեր ընդ Սեհոն արքայ Անովրիացոց՝ որ բնակեալ
էր յԵսեբոն: ³⁵ Եւ եհար զնա և զորդիս նորա, և զամենայն ժողովուրդն 35
նորա. մինչև ամենևին չմնալոյ ՚ի նոցանէն ապրեալ: Եւ ժառանգեցին
զերկիրն նոցա:

ԽԷ ¹ Եւ չուեալ որդւոցն Իսրայէլի բանակեցան յարևմտից Մովաբու **22**
առ Յորդանանաւ յանդիման Երիթովի: ² Եւ Կեսեալ Բաղակայ՝ որդւոյ 2
Սեպիովրայ զամենայն զոր արար Իսրայէլ ընդ Անովրիացին, ³ երկեալ 3
Մովաբ յոյժ ՚ի ժողովորդենէ անտի, զի բազում էին. և զանգիպեաց Մո-
վաբ յերեսաց որդւոցն Իսրայէլի: ⁴ Եւ ասէ Մովաբ ցծերակոյտն Մադիամոս:
Արդ՝ լիզանէ՛ ժողովուրդս այս զամենայն որ շուրջ զմնք են, որպէս
լիզանէ արջառ գդեղ դալար՝ ՚ի դաշտի: Եւ Բաղակ որդի Սեպիովրայ էր
արքայ Մովաբու ՚ի ժամանակի յայնմիկ: ⁵ Եւ առաքեաց հրեշտակս առ 5
Բաղասան որդի Բեովրայ՝ առ Փաթուրն. որ էր առ գեպեզերք երկրին
որդւոց ազգին իւրոյ. կոչել զնա և ասել. Ահա՛ անգգ ել յԵգիպտոսէ, և
ծածկեաց զերեսս երկրի. և նստի՛ սա մօտ առ իս: ⁶ Եւ արդ՝ ե՛կ անէ՛ծ դու 6
ինձ գժողովուրդս զայս. զի զօրագոյն քան զիս է՛ սա. թերևս կարասցուք
հարկանել ՚ի սոցանէ, և հանից՝ զսա յերկրէ իմմէ. քանզի գիպեն՝ թէ
զոր օրինես դու՝ օրինեալ է, և զոր անիծանես՝ անիծեալ: ⁷ Եւ զնացին 7
ծերակոյտն Մովաբու և ծերակոյտն Մադիամոս, և ըղձութիւնք ՚ի ձեռս
նոցա. եկին առ Բաղասան, և ասացին նմա զպատգամսն Բաղակայ: ⁸ Եւ 8
ասէ ցնոսա. Ազարոնք աստ զայս գիշեր, և արարից ձեզ պատասխանի՛
իրացոյ, ինչ զոր Տէր խօսեցի ընդ իս: Եւ ազան իշխանքն Մովաբու
առ Բաղասանո: ⁹ Եւ եկն Աստուած առ Բաղասան և ասէ ցնա. Չի՛ են 9
արքոյ այդոքիկ առ քեզ: ¹⁰ Եւ ասէ Բաղասան ցԱստուած. Բաղակ որդի 10
Սեպիովրայ արքայ Մովաբու առաքեաց զգոսա առ իս և ասէ. ¹¹ Ահա 11
անգգ ել յԵգիպտոսէ և ծածկեաց զերեսս երկրի, և նստի՛ սա մօտ առ
իս. արդ՝ ե՛կ անէ՛ծ դու զսոսա ինձ, թերևս կարացից հարկանել զսա՛ և
հանից զսա յերկրէ իմմէ: ¹² Եւ ասէ Աստուած ցԲաղասան. Մի՛ երթար 12
ընդ նոսա, և մի՛ անիծանիցես զժողովուրդն՝ քանզի օրինեալ է: ¹³ Եւ 13
յարուցեալ Բաղասան ընդ առաւօտն, ասէ ցիշխանսն Բաղակայ. Գնա-
ցէք անդրէն առ Կերն ձեր. զի ո՛չ թողու զիս Աստուած գալ ընդ ձեզ: ¹⁴ Եւ 14
յարուցեալ իշխանքն Մովաբու եկին առ Բաղակ՝ և ասեն. Ո՛չ կամեցաւ
Բաղասան գալ ընդ մեզ: ¹⁵ Եւ յաւել առաքել Բաղակ իշխանս բազումս և 15
պատուականագոյնս քան զնոսա: ¹⁶ Եկին առ Բաղասան, և ասեն ցնա. 16
Այսպէս ասէ Բաղակ Սեպիովրեան. Աղաչեն՝ զքեզ՝ մի՛ դանդաղիցիս
գալ առ իս. ¹⁷ զի պատուելով պատուեցից՝ զքեզ, և զոր ինչ ասիցես 17

33 Այլք. Ժողովուրդն նորա ՚ի պատ՛: 34 Ոմսնք. Մաքնեցից զնա... և արասցես
ընդ նմա որպէս... որ բնակեալ են յԵսեբոն: 22. 1 Այլք. Եւ չուեցին որդիքն Իսրայէլի
բանա՛.. առ Յորդանանո: 4 Ոմսնք. Չամենայնսն որ... որպէս զի լիզանիցէ արջառ
զդալար ՚ի դաշ՛: 5 Ոմսնք. Երկրին այնորիկ որդւոց ազ՛: 6 Ոմսնք. Եւ հանից
զսոսա յերկրէ... և զոր անիծանես անիծեալ են: 13 Ոմսնք. Ընդ առաւօտն և ասէ:

18 արարից քեզ. և արդ՝ ե՛կ անե՛ծ ինձ զժողովուրդս զայս: ¹⁸ Պարասխանի եր Բաղասան և ասէ ցիշխանսն Բաղակայ. Եթէ քացէ ինձ Բաղակ լի՛ քամբ իւրով արծաթ և ոսկի, ո՛չ կարացից անցանել զբանիս

19 Տեառն Աստուծոյ, առնել զնա փոքր կամ մեծ միօք ինովք: ¹⁹ Եւ արդ՝ ազերուք դուք աստ զգիշերս զայս. և գիպացից զի՛նչ յաւելցէ Տէր խօսել ընդ իս: ²⁰ Եւ եկն Աստուած առ Բաղասան ՚ի գիշերին՝ և ասէ ցնա. Եթէ կոչնէ՛լ զքեզ եկեալ են արքոյ այդոքիկ, արի՛ երթ զկնի դոցա. բայց

21 զբանն զոր են խօսեցայց ընդ քեզ՝ զայն արասցես: ²¹ Եւ յարուցեալ Բաղասան ընդ առաւօտն հանդերձեաց զէջ իւր, և գնաց ընդ իշխանսն

22 Մովսարու: ²² Եւ բարկացաւ սրբմտութեամբ Աստուած ընդ երթալն նորա. և եկաց հրեշտակ Աստուծոյ լինել նմա բանսարկու. և նա հեծեալ

23 էր ՚ի վերայ իշոյ իւրոյ, և երկո՛ն պարանիք նորա ընդ նմա: ²³ Եւ քեսեալ իշոյն զհրեշտակ Աստուծոյ զի կայր նմա ընկիճեալ ՚ի ճանապարհին, և սուսեր մերկ ՚ի ձեռին իւրում, խուսեաց էջն ՚ի ճանապարհէն՝ և երթայր

24 ընդ դաշտն. և եհար գաւազանաւ զէջն ուղղել զնա ՚ի ճանապարհն: ²⁴ Եւ եկաց հրեշտակն Աստուծոյ յառուամէջս այգեացն. և էր ցանգ աստի՛ և ցանգ անտի: ²⁵ Եւ քեսեալ իշոյն զհրեշտակն Աստուծոյ՝ նեղեաց զինքն ընդ որմնն և ճմլեաց զոտն Բաղասանու. և յաւել ևս հարկանել զնա:

26 ²⁶ Եւ յաւել հրեշտակն Աստուծոյ երթալ կալ ՚ի նեղ քեղոջ. ուստի ո՛չ գոյր խուսել յաջ կամ յահեակ: ²⁷ Եւ քեսեալ իշոյն զհրեշտակն Աստուծոյ, նստաւ ընդ Բաղասանու. և բարկացաւ Բաղասան, և եհար զէջն գաւազանաւ: ²⁸ Եւ եբաց Աստուած զքերան իշոյն, և ասէ՛ ցԲաղասան. Զի՛նչ արարի քեզ զի հարեր զիս այս երիցս անգամ: ²⁹ Եւ ասէ Բաղասան ցէջն. Փոխանակ զի խանդ արարեր զիս. և եթէ էր սուր ՚ի ձեռին իմում, արդ և խոցեալ էր իմ զքեզ: ³⁰ Եւ ասէ էջն ցԲաղասան. Ո՛չ ես այն էջ եմ քո՛ յորում հեծանէիք ՚ի մանկութենէ քումմէ մինչև ցայսօր ժամանակի. միթէ յուանալով յուլացայ՝ ինչ երբէք առնել քեզ այսպէս: Եւ նա

31 ասէ. Ո՛չ: ³¹ Եւ եբաց Աստուած զաչս Բաղասանու, և ետնն զհրեշտակն Տեառն ընկիճեալ նմա ՚ի ճանապարհին, և սուսեր մերկ ՚ի ձեռին իւրում. և անկեալ ՚ի վերայ երեսաց իւրոց երկիր եպագ նմա: ³² Եւ ասէ ցնա հրեշտակն Աստուծոյ. Ընդէ՛ր հարեր դու զէջո՛ւ այս երիցս անգամ. և ահա ելի՛ ես ՚ի բանսարկութիւն քեզ, զի ո՛չ է ճանապարհոյ քո ուղիդ առաջի իմ. ³³ և քեսեալ զիս իշոյո՛ւ խուսափեաց յինէն այս երիցս անգամ. և եթէ չէր խուսափեալ յինէն, արդ՝ իմ զքեզ սպանեալ էր, և զդա ասրեցուցեալ: ³⁴ Եւ ասէ Բաղասան ցհրեշտակն Տեառն. Մեղայ՛. զի ո՛չ զիպէի՛ թէ դու ինձ ընկիճեալ կայցես ՚ի ճանապարհիս. և արդ՝ եթէ չիցէ՛ քեզ հաճոյ՛ դարձայց անդրէն: ³⁵ Եւ ասէ հրեշտակն Աստուծոյ ցԲաղասան. Երթ դու ընդ արսոյ ընդ այդոսիկ. բայց բանի զոր ես ասացից քեզ, այնմ զգոյշ լինիջիր խօսելոյ: Եւ գնաց Բաղասան ընդ իշխանսն

36 Բաղակայ: ³⁶ Եւ լուեալ Բաղակայ եթէ զայ՛ Բաղասան, ել նմա ընդ առաջ

20 Ունակք. Բայց զբան զոր ես: **22 Ունակք.** Եւ բարկացաւ Տէր սրբմտութեամբ ընդ երթալ նորա: **23 Ունակք.** Զի կայր ընդ նմա ընկի՛ր... էջն ՚ի ճանապարհէ անտի, և եր՛: **25 Ունակք.** Զհրեշտակն Տեառն... ընդ որմն, և ճմլեաց զոտն: **27 Ունակք.** Իշոյն զհրեշտակ Տեառն: **35 Ունակք.** Եւ ասէ հրեշտակն Տեառն... զգոյշ լինիջիր ՚ի խօսելոյ:

՚ի քաղաքն Մովսերո՛ւ որ է ՚ի սահմանս Առնոնայ յեզեր միում սահմանացն: ³⁷ Եւ ասէ Բաղակ ցԲաղասմ. Ոչ առաքեցի առ քեզ կոչել զքեզ. ³⁷ ընդէն ոչ գայիր առիս. որպէս թէ ոչ էի արդևք կարող պատուել զքեզ: ³⁸ Եւ ասէ Բաղասմ ցԲաղակ. Ահաւասիկ եկի՛ առ քեզ. արդ՛ կարօ՞ղ ³⁸ իցեմ խօսել բա՛ն ինչ, բայց եթէ գոր արկանիցէ Աստուած ՚ի բերան իմ զայն խօսեցայց: ³⁹ Եւ գնաց Բաաղամ ընդ Բաղակայ, և եկն ՚ի քաղաքս ³⁹ հանգրուանացն: ⁴⁰ Եւ եզեն Բաղակ զարջառ և ոչխար, և առաքեաց ⁴⁰ Բաղասմու և իշխանացն որ ընդ նմա էին: ⁴¹ Եւ իբրև այգ եղև, առեալ ⁴¹ ընդ իւր Բաղակայ զԲաղասմ եհա՛ն գնա յարձանն Բահաղու. և եցոյց նմա անփի զմասն ինչ ժողովրդեանն:

¹ Եւ ասէ Բաղասմ ցԲաղակ. Շինեա՛ ինձ աստ եւթն բազին, և պատ– **23**
րաստեա՛ դու ինձ աստ՛ եւթն զուարակ և եւթն խոյ: ² Եւ արար Բաղակ **2**
որպէս և ասաց նմա Բաղասմ. և եհա՛ն զուարակ և խոյ ՚ի բազինն:
³ Եւ ասէ Բաղասմ ցԲաղակ. Կաց՛ ՚ի վերայ զոհիդ քո, և ես երթայց՝ **3**
թերևս յայտնեսցի՛ ինձ Աստուած ընդ առաջ ելեալ. և բան գոր ցուցցէ
ինձ՝ պարմեցից՛ քեզ: Եւ եկաց Բաղակ ՚ի վերայ զոհին իւրոյ: Եւ գնաց
Բաղասմ հարցանել զԱստուած: ⁴ Եւ երթայր ուղղորդ. և երևեցաւ Աս– **4**
տուած Բաղասմու. և ասէ Բաղասմ. Եթն բազին պատրաստեցի, և
հանի զուարակ և խոյ ՚ի բազին մի: ⁵ Եւ արկ Աստուած բա՛ն ՚ի բերան **5**
Բաղասմու, և ասէ. Դարձի՛ր առ Բաղակ, և այսպէս խօսեսցիս: ⁶ Եւ **6**
դարձաւ առ նա. և նա կայր ՚ի վերայ ողջակիզացն իւրոց. և ամենայն
իշխանքն Մովսերացոց ընդ նմա: ⁷ Եւ եղև Նոզի Աստուծոյ ՚ի վերայ **7**
նորա, և ամբարձեալ զառակս իւր՝ ասէ. ՚Ի Միջագերաց կոչեաց զիս
Բաղակ արքայ Մովսերացոց, ՚ի լերանցն արևելից, և ասէ. Եկ նզովեա՛
դու ինձ զՅակոբ. և եկ անէ՛ծ ինձ զԻսրայէլ: ⁸ Զի՛նչ նզովեցից՝ գոր ոչ **8**
նզովէ Տէր. կամ զի՛նչ անիծեցից՝ գոր ոչ անիծանէ Տէր. ⁹ զի ՚ի լերա՛նց **9**
տեսի գնա, և ՚ի բլրոց յառաջագոյն հայեցայ ՚ի նա. և ահա ժողովուրդ
բնակեացէ առանձինն, և ընդ ազգս մի՛ համարեսցի: ¹⁰ Ո՛ր ճշգրտեաց **10**
զգաւակն Յակոբայ, և ո՛ր համարեսցի զգունդսն Իսրայէլի. մեռցի՛ անձն
իմ ընդ անձինս արդարոցն, և եղիցի զաւա՛կ իմ իբրև զգաւակ նո–
ցա: ¹¹ Եւ ասէ Բաղակ ցԲաղասմ. Զի՛նչ գործեցեր ընդ իս. յանիծանել **11**
թշնամեաց կոչեցի զքեզ, և դու օրհնեցեր օրհնութիւն: ¹² Եւ ասէ Բաղա– **12**
սմ ցԲաղակ. Ոչ ասաքէն զինչ արկանիցէ Աստուած ՚ի բերան իմ՝ զայն
զգուշացայց խօսել: ¹³ Եւ ասէ ցնա Բաղակ. Ե՛կ դարձեալ ընդ իս յայլ **13**
տեղի, ուստի ոչ տեսանիցես գնա. այլ զմանն ինչ ՚ի նմանէ տեսանիցես.
և զամենեսեսն ոչ տեսանիցես, և անէ՛ծ ինձ գնա անփի: ¹⁴ Եւ ա՛ռ գնաց **14**
զնա յազարակս դիփանոցին, ՚ի կափար կոփածոյին, և շինեաց անդ
եւթն բազին, և եհան զուարակ և խոյ ՚ի բազինն: ¹⁵ Եւ ասէ Բաղասմ **15**
ցԲաղակ. Կաց՛ ՚ի վերայ զոհիդ քոյ, և ես երթայց հարցանել զԱստուած:
¹⁶ Եւ ընդ առաջ եղև Աստուած Բաղասմու, և արկ բան ՚ի բերան նո– **16**

37 Ոմանք. Թէ ոչ ևս արդեօք կարող էի պատուել: 41 Ոմանք. Եւ առեալ ընդ իւր բա՛ն: 23. 4 Ոմանք. Եւ ասէ ցնա Բաղասմ: 7 Յօրհնակին պակասէր. Կոչեաց զիս Բաղակ: 9 Ոմանք. Զի ՚ի լերանց տեսից գնա... հայեցայց ՚ի նա: 11 Ոմանք. Օրհնեցեր օրհնութեամբ:

17 րա. և ասէ. Դարձիր անդրէն առ Բաղակ, և այսպէս խօսեսցիս: ¹⁷ Եւ դարձաւ առ նա. և նա կայր 'ի վերայ ողջակիզին իւրոյ, և ամենայն իշխանքն Մովաբացոց ընդ նմա: Եւ ասէ ցնա Բաղակ. Զի՞նչ խօսեսցաւ
 18 Տէր: ¹⁸ Եւ ամբարձեալ զառակս իւր՝ ասէ. Արի՛ Բաղակ և լոր. ոնկն դիր
 19 վկայդ որդիդ Մեպփովրայ. ¹⁹ ոչ իբրև զմարդ է Ասպուած՝ 'ի զարթնուլ,
 և ոչ իբրև զորդի մարդոյ 'ի սպառնալ, դու ասացեր թէ ոչ արասցէ,
 20 խօսեսցի և ոչ կացուցցէ: ²⁰ Ահա՛ յօրհնել առեալ եմ. օրհնեցից և ոչ
 21 դարձուցից: ²¹ Ոչ լիցի աշխատութիւն 'ի Յակոբ, և մի՛ երևեսցի վաստակ
 'ի մէջ Իսրայէլի: Տէր Ասպուած նորա ընդ նմա՛. փառաւորութիւնք
 22 իշխանաց 'ի նմա. ²² և Ասպուած որ եհան գնոսա յԵգիպտոսէ՝ իբրև
 23 փառք միեղջերու 'ի վերայ նորա: ²³ Զի ոչ գոն հմայք 'ի Յակոբ՝ և ոչ
 ըղձութիւնք 'ի մէջ Իսրայէլի. ըսպ ժամանակի պարմեսցի Յակոբայ՝
 24 և Իսրայէլի զինչ կարարելոց իցէ Ասպուած: ²⁴ Ահա ժողովուրդն իբրև
 զկորիին առիւծու յարիցէ, իբրև զառնձ նագեսցի. և ոչ ննջիցէ մինչև
 25 կերիցէ ո՞րս, և զարիւն վիրաւորաց արբցէ: ²⁵ Եւ ասէ Բաղակ զԲաղասամ.
 Մի՛ անիծանելով անիծաներ ինձ զնա, և մի՛ օրհնելով օրհնեսցես զնա:
 26 ²⁶ Պարասիսանի՛ ետր Բաղասամ և ասէ ցԲաղակ. Ոչ խօսեսցայ ընդ քեզ
 բանս՝ և ասեմ, թէ՛ Զոր ինչ խօսեսցի ընդ իս Ասպուած՝ զայն արարից:
 27 ²⁷ Եւ ասէ Բաղակ ցԲաղասամ. Ե՛կ քարայց զքեզ յայլ քեղի՛ թերևս հաճոյ
 28 լիցի Ասպուծոյ, և անիծանիցեն ինձ զնոսա անարի: ²⁸ Եւ քարաւ Բաղակ
 29 զԲաղասամ 'ի կարարն Փոգովրայ՝ որ ձգի յանապարհ: ²⁹ Եւ ասէ Բաղասամ
 ցԲաղակ. Շինեա՛ ինձ աստ եւթն բագին, և պարրասպեա՛ ինձ
 30 աստ եւթն զուարակ և եւթն խոյ: ³⁰ Եւ արար Բաղակ որպէս և ասաց
 նմա Բաղասամ, և եհան զուարակ և խոյ 'ի բագինն:

24 ¹ Եւ քեսեալ Բաղասամու թէ բարոք թուի առաջի Տեառն օրհնել զԻսրայէլ,
 ոչ չոգաւ ըսպ սովորութեանն ընդ առաջ հմայիցն, դարձոյց
 2 զերեսս իւր յանապարհ: ² Եւ ամբարձեալ Բաղասամու զաչս իւր եքես
 զԻսրայէլ բանակեալ ըսպ ցեղից ցեղից. և եղև Նոգի Ասպուծոյ 'ի վերայ
 3 նորա. ³ և ամբարձեալ զառակս իւր՝ ասէ. Ասէ՛ Բաղասամ որդի Բեովրայ.
 4 ⁴ ասէ այրն ճշմարտապէս. որ զքեսիլ Ասպուծոյ եքես 'ի քուն աջօք
 5 իւրովք բացօք: ⁵ Իբրև զի գեղեցիկ են քունք քո Յակոբ և խորանք
 6 քո Իսրայէլ. ⁶ իբրև զանպանս հովանաւորս, և իբրև զքուրասպանս
 առ զեքովք, և իբրև զխորանս զոր կանգնեաց Տէր, և իբրև զմայրս
 7 'ի զնացս ջուրց: ⁷ Եւ ելցէ՛ այր 'ի զաւակէ նորա, և քիրեսցէ՛ ազգաց
 բազմաց. և բարձրացցի՛ քան զՈվգայ թագաւորութիւն նորա. և աճեսցէ՛
 8 թագաւորութիւն նորա: ⁸ Ասպուած առաջնորդեաց նմա յԵգիպտոսէ.
 իբրև փառք միեղջերու 'ի վերայ նորա. կերիցէ՛ զազգս թշնամեաց
 իւրոց, և զպարարութիւն նոցա ուղղածո՛ւձ արասցէ. և նեպիւք իւրովք

16 Ունակք. Բան 'ի բերան Բաղասամու, և ասէ: **17 Ունակք.** Զի՞նչ խօսեսցաւ Ասպուած:

22 Ունակք. Եհան զնոսա յերկրէն յԵգիպտոսէ: *Օրհնակ մի՛ աստր և ստորև զլ. ԻԳ.*

8. Իբրև փառք միեղջերոյ 'ի վերայ նորա: *Յորս Ոսկան.* միեղջերուի 'ի վերայ:

23 Ունակք. Ոչ գոյն հմայք.. ըղձութիւն: **24 Ունակք.** Եւ իբրև զառիւծ նագեսցէ:

26 Ունակք. Ոչ խօսեսցայց ընդ քեզ բանս և ասեմ. **28 Ունակք.** 'Ի կարարն Փոգովրայ՝ յոր ձգի յանա՛:

24. 3 Ունակք. Զառակս իւր ասէր. Ասէ՛ Բա՛: **4 Այլք.** Ասէ

այրն ճշմարտապէս որ: **7 Այլք.** Բան զԳովգայ թագաւորութիւն նորա:

ներաձիգ լիցի 'ի թշնամիս: ⁹ Եւ բազմեալ հանգեալ իբրև զառնւծ, և իբ- 9
րև զկորիւն առիւծու. և ո՛ր յարուցանիցէ զնա. օրհնիչք քո՝ օրհնեսցի՛ն,
և անիծիչք քո՝ անիծցին: ¹⁰ Եւ բարկացաւ Բաղակ Բաղասամու, և ծանի 10
զծափի հարկանէր. և ասէ Բաղակ ցԲաղասամ. Անիծանել՛ զթշնամիս
իմ կոչեցի զքեզ, և ահա օրհնելով օրհնեցեր զնա՝ այս երիցս անգամ:
¹¹ Եւ արդ՝ փախի՛ր դու 'ի րեդի քո. ասացի պապուել զքեզ, և վրիպեցոյց 11
զքեզ Տէր 'ի փառաց: ¹² Եւ ասէ Բաղասամ ցԲաղակ. Ո՛չ և ընդ հրեշտակսն
քո զոր առաքեցեր առ իս՝ խօսեցայ և ասացի. ¹³ Թէ քացէ ինձ Բա- 13
ղակ լի՛ քամբ իրով արծաթ և ոսկի, ո՛չ կարիցեմ անցանել զբանի
Տեառն, առնել զնա չար կամ բարի յանձնէ իմմէ. այլ զոր ինչ ասիցէ
Աստուած՝ զայն խօսեցայց: ¹⁴ Եւ արդ՝ ահա գնամ 'ի րեդի իմ: Ե՛կ քաց 14
քեզ իրապ, թէ զի՛նչ առնելոց է ժողովորդն այն ընդ ժողովորդ քո 'ի
վախճանի աւուրց: ¹⁵ Եւ ամբարձեալ զառակս իր՝ ասէր. Ասէ՛ Բաղասամ
որդի Բեովրայ. ասէ այրն ճշմարտապէս. ¹⁶ որ լուսա զպապզամս Աս- 16
տուծոյ, և հնոնս է գիտութեան Բարձրելոյ. և զրեսիլ Աստուծոյ երես
'ի քուն աչօք իրովք բացօք: ¹⁷ Յուցից նմա՝ և ո՛չ այժմ. երանեցից, և 17
ո՛չ 'ի մօտոյ: Ծագեսցէ՛ Աստղն Յակոբայ, և յարիցէ այր յԻսրայէլէ, և
հարցէ՛ զիշխանս Մովաբայ. և առցէ ասարձամնայն որդիս Սեթայ:
¹⁸ Եւ եղիցի նմա Եղոմ ժառանգութիւն Եսաւայ թշնամոյ իւրոյ. և Իս- 18
րայէլ արար զօրութեամբ. ¹⁹ և յարիցէ այր 'ի Յակոբայ, և կորուսցէ 19
զասրեալսն 'ի քաղաքէ անպի: ²⁰ Եւ րեսեալ զԱմաղէկ, ամբարձեալ 20
զառակս իր՝ ասէ. Գոնիս ազգաց Ամաղէկ, և զաւակ նոցա կորիցէ: ²¹ Եւ 21
րեսեալ զԿինեցին, ամբարձեալ զառակս իր՝ ասէ. Նզօր՝ է բնակութիւն
քո. և թէ դիցես 'ի քարանձաւս զբոյն քո, ²² և թէ լիցի 'ի Բեովր բոյն 22
խարդախութեան քոյ, Ատորեսպանեայք զերեսցեն: ²³ Եւ ամբարձեալ 23
զառակս իր ասէ. Ո՛ր ոք կեցցէ յորժամ դնիցէ զայն Աստուած, ²⁴ և 24
ելցէ 'ի ձեռաց Կիւացոց, և չարչարեսցեն զԱստուր. և չարչարեսցեն
զԵբրայեցիս. և ինքեանք միանգամայն կորիցեն: ²⁵ Եւ յարուցեալ Բա- 25
ղասամ դարձան զնաց 'ի րեդի իւր. և Բաղակ զնաց ընդ իւր կողմն:

¹ Եւ բանակեցաւ Իսրայէլ 'ի Սապփիմ. և պղծեցաւ ժողովորդն պոռնկեալ **25**
ընդ դսպերսն Մովաբու: ² Եւ կոչեցին զնոսա 'ի զոսս կռոց իւրեանց, և 2
եկեր ժողովորդն 'ի զոհից նոցա, և երկիր պագին կռոց նոցա: ³ Եւ 3
նուիրեցաւ Իսրայէլ Բելփեգովրայ. և բարկացաւ սրբամտութեամբ Տէր
'ի վերայ Իսրայէլի: ⁴ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Առ զամենայն իշխանս 4
ժողովրդեանդ, և առակեա՛ զդոսա առաջի Տեառն յանդիման արեզական.
և դարձցի սրբամտութիւն բարկութեան Տեառն յԻսրայէլէ: ⁵ Եւ ասէ Մով- 5
սէս ցցեղսն Իսրայէլի. Կոտորեցէ՛ք իւրաքանչիւր զընտանի իւր զնուիրեալ
Բելփեգովրայ:

12 Ոմանք. Ոչ ևս ընդ հրեշտակսն քո: **13 Ոմանք.** Ոսկի և արծաթ, ո՛չ կարացից
անցա՛... առնել զայն չար կամ: **15 Այլք.** Ասէ այրն ճշմարտապէս: **16 Ոմանք.**
Զպապզամս Տեառն Աստուծոյ: **17 Օրինակ մի.** Ծագեսցէ աստղ 'ի Յակոբայ, և ելցէ
այր յԻսրայէլէ: **18 Ոմանք.** Եղովմ 'ի ժառանգութիւնն: **21 Ոմանք.** Եթէ և դիցես
'ի քարանձաւս: **22 Ոմանք.** Ի Բեովր բոյն քո խարդախութեան ա՛: **25. 1 Ոմանք.**
Իսրայէլ 'ի Սապփիմ: **3 Ոմանք.** Եւ նուիրեցաւ Իսրայէլ Բելփեգովրայ: **4 Ոմանք.**
Արեզականն.. բարկութիւն սրբամտութեան Տեառն:

6 ⁶Եւ ահա այր Իսրայէլացի, գայր ամէր գեղբայր իւր առ կին Մա- ԽԸ
 դիանացի յանդիման Մովսիսի, և յանդիման ամենայն ժողովրդեան
 որդւոցն Իսրայէլի. և նոքա լային առ դրան խորանին վկայութեան:
 7 ⁷Եւ քեսեալ Փենէէտի որդոյ Եղիազարու որդոյ Ահարոնի քահանա-
 յի, յարեաւ ՚ի միջոյ ժողովրդեանն, և առեալ գեղարդն ՚ի ձեռն իւր,
 8 ⁸և եմուր գետար առնն Իսրայէլացոյ ՚ի հնոցն, և խոցեաց գերկոսին
 գայրն Իսրայէլացի՝ և գկինն ընդ արգանդ իւր. և դադարեաց հարուածն
 9 յորդւոցն Իսրայէլի: ⁹Եւ եղեն մեռեալքն ՚ի հարուածոցն յայնցանէ քսան
 10, 11 և չորք հազարք: ¹⁰Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ¹¹Փենէէտ՝ որ-
 դի Եղիազարու, որդոյ Ահարոնի քահանայի, ցածոյց զսրտմտութիւն իմ
 յորդւոցն Իսրայէլի, ՚ի նախանձեցուցանել ինձ գնախանձ իմ ՚ի նոսա. և
 12 ոչ սապակեցից գորդիսդ Իսրայէլի նախանձու իմով: ¹²Եւ արդ՝ այսպէս
 13 ասացես. Ահա ես փաց նմա ուխար խաղաղութեան. ¹³և եղիցի նմա և
 գաւակի՛ նորա յեւ նորա ուխար քահանայութեան յաւիտենական. փո-
 խանակ գի քինախնդիր եղև Աստուծոյ իւրում. և քաւեաց վասն որդւոցն
 14 Իսրայէլի: ¹⁴Եւ անուն առն Իսրայէլացոյ հարելոյ որ հարաւ ընդ կնոջն
 Մադիանացոյ՝ Ջամբրի որդի Սաղովմայ, իշխան փան ազգի որդւոցն
 15 Շմաւունի: ¹⁵Եւ անուն կնոջն Մադիանացոյ հարելոյ՝ Քազբի, դուստր
 Սուրայ իշխանի ազգի՛ն Անովթայ՝ փան նահապետութեան Մադիամու:
 16, 17 ¹⁶Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ¹⁷Խօսեաց ընդ որդիսն Իս-
 րայէլի՛ և ասացես. Թշնամեցայք ընդ Մադիանացիսն, և հարկանիցէք
 18 զնոսա. ¹⁸գի թշնամի՛ են նոքա ընդ ձեզ նենգութեամբ. որ նենգեցին
 զձեզ Փոգորաւ, և Քազբեաւ դստրք իշխանին Մադիամու քերքն իւրե-
 անց հարելով յաւուրն հարուածոց վասն Փոգովրայ:

26 ¹Եւ եղև յեւր հարուածոցն:

Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի և ընդ Եղիազարու քահանայի՝ և ասէ. ԽԹ

2 ²Կա՛լ գհամար ամենայն ժողովրդեան որդւոցն Իսրայէլի, ՚ի քսանամենից
 և ՚ի վեր. ըստ փանց նահապետաց իւրեանց, ամենայն որ ելանիցէ
 3 յԻսրայէլէ փալ պարերազմ: ³Եւ խօսեցան Մովսէս և Եղիազար քահա-
 նայ, յՌաբովթ Մովաբու առ Յորդանանաւ յանդիման Երեքոյի՝ և ա-
 4 սեն. ⁴Ի քսանամենից և ՚ի վեր, որպէս հրաման եւր Տէր Մովսիսի. դու
 5 և որդիքն Իսրայէլի ելեալքդ յԵգիպտոս՝ ⁵կազմեցարո՛ք: Ռուբէն անդ-
 րանիկն Իսրայէլի. և որդիք Ռուբինի, Տնոք, և գունդն Տնոքայ. Փալլուս,
 6 և գունդն Փալլուսայ. Քարմի, և գունդն Քարմեայ: ⁶Ասրոմ, և գունդն
 7 Ասրոմայ: ⁷Սոքա են գունդք Ռուբինի. և եղև հանդէս նոցա. քառասուն
 8 և երեք հազարք եւթն հարիւր և երեսուն: ⁸Եւ որդիք Փալլուսայ Եղիար.
 9 ⁹և որդիք Եղիարու՝ Յամուէլ, և Դաթան և Աբիրոն. սոքա էին անուանիք

7 *Ունակք.* Փենէէտի. Փենէէտ: 9 *Ունակք.* Ի հարուածոյն յայնցանէ: 11 *Ռ-
 մակք.* Փենէէտի. Փենէէտ: 12 *Յօրինակին.* Եւ արդ այսպէս արացես, ահա:
 13 *Ունակք.* Ուխար քահանայութեանն: 15 *Ունակք.* Քազբի, դուստր Սուրայ իշ-
 խան ազգին Ոմովթայ: 26. 3 *Յօրինակին.* ՅՌովթմովաբ. և ՚ի լուս՝. Մովաբու:
Որ օրինակ մի ունի՝ յՌաբով Մովաբ: *Անունս* Երիթով, ՚ի գիրս *Թոնոց* և *Երկրորդ*
Օրինաց, *ևսն քազում ուրեք ՚ի գիրս Յեսուայ,* *յօրինակի մերում համաձայնու-*
թեամբ այլոց ևս գրչագրաց գրեալ էր՝ Երեքոյ կամ Երիթոյ, Երեքոյի. *ըստ որում*
և մեր համեմատեցարք առ իւրաքանչիւր տեղիս: 6 *Ունակք.* Եւ գունդն Ասրամայ:
 7 *Ոսկան.* Եւ երեք հազարք և չորս, և երեսուն:

ժողովրդեանն. և սոքա են՝ որ յարեան ՚ի վերայ Մովսիսի և Ահարոնի
 ՚ի ժողովրդեանն Կորիսայ յարուցելոց հակառակ Տեառն, ¹⁰ և բացեալ 10
 երկրի գրեթան իւր եկո՛ւ գնոսա, և զԿորիս՝ մահուամբ ժողովրդեանն
 իւրոյ. յորժամ եկեր հուր գերկերիւր և գլխունան. և եղեն ՚ի նշաւակ:
¹¹ Եւ որդիքն Կորիսայ ո՛չ մեռան: ¹² Եւ որդիք Շմաւոնի. և գունդք որդոցն 11, 12
 Շմաւոնի, Յամուել, և գունդ մի Յամուելի. Յամին, և գունդ մի Յամինայ.
 Յաքին, և գունդ մի Յաքինայ. ¹³ Զարա, և գունդ մի Զարայի. Մաուլ, 13
 և գունդ մի Մաուլայ: ¹⁴ Այս են գունդք Շմաւոնի ՚ի հանդիսի իրեանց,
 քսաններկու հազարք և երեք հարիւր: ¹⁵ Եւ որդիք Յուդայ՝ Էր, և Անան, 14
 և Սելոմ, և Փարէս, և Զարա. և մեռան՝ Էր և Անան յերկրին Քանանա-
 ցոց: ²⁰ Եւ եղեն որդիք Յուդայի ըստ գնդից իրեանց. Սելոմ, և գունդ 20
 մի Սելոմայ. Փարէս, և գունդ մի Փարէսի. Զարա, և գունդ մի Զարայի:
²¹ Եւ եղեն որդիք Փարէսի. Ասրոն, և գունդ մի Ասրոնի. Յամուել, և գունդ 21
 մի Յամուելի: ²² Սոքա՛ են գունդք Յուդայ ըստ հանդիսի իրեանց. եւ-
 թանասուն և վեց հազար և հինգ հարիւր: ²³ Եւ որդիք Իսաքարու՝ ըստ 23
 գնդից իրեանց. Թովլայ, և գունդ մի Թովլայի. Փուա, և գունդ մի Փուա-
 յի. ²⁴ Յասուր, և գունդ մի Յասուրայ. Ամրան, և գունդ մի Ամրանայ: 24
²⁵ Սոքա՛ են գունդք Իսաքարու ՚ի հանդիսի իրեանց. վաթսուն և չորք 25
 հազարք և երեք հարիւր: ²⁶ Եւ որդիք Զաբուլոնի՝ ըստ գնդից իրե- 26
 անց. Սարեդ, և գունդ մի Սարեդայ. Ալլոն, և գունդ մի Ալլոնի. Աղէ, և գունդ մի Աղէլայ: ²⁷ Սոքա՛ են գունդք Զաբուլոնի ՚ի հանդիսի իւ- 27
 րեանց. վաթսուն հազար և հինգ հարիւր: ¹⁵ Եւ որդիք Գադայ՝ ըստ 15
 գնդից իրեանց. Սափոն, և գունդ մի Սափոնայ. Անգի, և գունդ մի
 Անգեայ. Սունի, և գունդ մի Սունեայ. ¹⁶ Ազենի, և գունդ մի Ազենեայ. 16
 Ադդի, և գունդ մի Ադդեայ. ¹⁷ Արուադի, և գունդն Արուադեայ. Արիէլ, 17
 և գունդ մի Արիէլի: ¹⁸ Սոքա՛ են գունդք որդոցն Գադայ ՚ի հանդիսի 18
 իրեանց. քառասուն և չորք հազարք և հինգ հարիւր: ⁴⁴ Եւ որդիքն 44
 Ասերայ՝ ըստ գնդից իրեանց. Յամին, և գունդ մի Յամինայ. Յետու, և գունդն Յետուայ. Բարա, և գունդ մի Բարայի: ⁴⁵ Բորբեր, և գունդ մի 45
 Բորբերայ. Մելքիէլ, և գունդն Մելքիէլի: ⁴⁶ Եւ անուն դստերն Ասերայ՝ 46
 Սարա: ⁴⁷ Սոքա՛ են գունդք Ասերայ ՚ի հանդիսի իրեանց. քառասուն 47
 և երեք հազարք և վեց հարիւր: ²⁸ Եւ որդիք Յովսեփայ ըստ գնդից 28
 իրեանց՝ Մանասէ և Եփրեմ: ²⁹ Եւ որդիք Մանասէի. Մաքիր, և գունդ 29
 մի Մաքիրայ. և Մաքիր ծնաւ զԳադաադ. Գադաադ, և գունդ մի Գա-
 դաադու: ³⁰ Եւ որդիք Գադաադու. Աքիեզեր, և գունդ մի Աքիեզերայ. 30
 Քեղեզ, և գունդ մի Քեղեզեայ. ³¹ Եսրիէլ, և գունդ մի Եսրիէլի. Սիւքեմ, 31
 և գունդ մի Սիւքեմայ. ³² Սիմայի, և գունդ մի Սիմայեայ. Ոփեր, և գունդ 32
 մի Ոփերայ: ³³ Եւ Սաղապադայ որդւոյ Ոփերայ ո՛չ եղեն ուստերք, այլ 33

9 Այլք. Յարուցելոյ հակառակ Տեառն: **10 Ոմանք.** Մահուամբ իւրով ժողովրդեամբն...
 գերկերիւրսն և գլխս: **13 Ոմանք.** փոխանակ Մաուլայ ունին, Մաուլ. և գունդ մի
 Մաուլայ: **14 Օրինակ մի.** Ի հանդիսի իրեանց. քսան և երկու հազար և երկերիւր:
24 Ոմանք. Յասուր և գունդ մի Յասուրայ: **25 Ոմանք.** Վաթսուն և չորք հազար
 և երկերիւր: **17 Ոմանք.** Եւ գունդն Արիէլի: **45 Ոմանք.** Եւ գունդ մի Մելքիէլի:
28 Բազումք. Եւ որդիք Յովսեփայ Մանասէ և Եփ: **32 Յօրինակին.** Եւ գունդն
 Ոփերայ:

դսպերք. և անուն դսպերացն Սաղպաադայ. Մաադա, և Նուա, և Էգ-
 34 դա, և Մեդքա, և Թերսա: ³⁴ Այս գունդք Մանասէի ՚ի հանդիսէ իրեանց.
 35 յիսուն և երկու հազարք և ելթն հարիւր: ³⁵ Եւ այս են որդիք Եփրեմայ.
 Սուպադա, և գունդ մի Սուպադայի. Տանաք, և գունդ մի Տանաքայ:
 36, 37 ³⁶ Սոքա՛ են որդիք Սուպադայի. Եդեն, և գունդ մի Եդենայ: ³⁷ Այս գունդք
 Եփրեմայ ՚ի հանդիսէ իրեանց. երեսուն և երեք հազարք և հինգ հա-
 38 րիւր: Սոքա՛ են գունդք Յովսեփայ ըսպ գնդից իրեանց: ³⁸ Եւ որդիք
 Բենիամինի ըսպ գնդից իրեանց. Բալէ, և գունդ մի Բալեայ. Աքեր
 39 և գունդ մի Աքերայ. Յաքերան, և գունդ մի Յաքերանայ. ³⁹ Սափան,
 40 և գունդ մի Սափանայ: ⁴⁰ Եւ եդեն որդիք Բալեայ. Ադար և Նոյեման,
 41 և գունդ մի Նոյեմանեայ: ⁴¹ Այս որդիք Բենիամինի, ըսպ գնդից իրե-
 42 անց ՚ի հանդիսէ իրեանց. երեսուն և հինգ հազար և հինգ հարիւր: ⁴² Եւ
 որդիք Դանայ՝ ըսպ գնդից իրեանց. Սամի, և գունդ մի Սամեայ. այս են
 43 գունդք Դանայ ըսպ գնդից իրեանց: ⁴³ Ամենայն գունդք Սամեայ ըսպ
 44 հանդիսի իրեանց, վաթսուն և չորք հազարք և վեց հարիւր: ⁴⁴ Եւ որդիք
 Նեփթաղիմայ՝ ըսպ գնդից իրեանց. Ասէլ, և գունդ մի Ասելի. Գամի,
 49 և գունդ մի Գամեայ. ⁴⁹ Յասեր, և գունդ մի Յասերայ. Սելլեմ, և գունդ
 50 մի Սելլեմայ: ⁵⁰ Այս գունդք Նեփթաղիմայ ՚ի հանդիսէ իրեանց, քառա-
 51 սուն հազար և երեք հարիւր: ⁵¹ Այս է հանդէս որդոցն Իսրայէլի. վեց
 52 հարիւր հազար, և հազար մի. և ելթն հարիւր և երեսուն: ⁵² Եւ խօսե-
 53 ցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ⁵³ Դոցա՛ բաժանեսցի երկիրն ժառանգել
 54 ըսպ թոյոյ անուանց. ⁵⁴ ըսպ բազմաց՝ բազմացուցեն զժառանգութիւնն.
 և ըսպ սակաուց՝ սակաուցուցես զժառանգութիւնն իրեանց. իւրա-
 քանչիւր որպէս և անցին ՚ի հանդիսի՝ փացի՛ ժառանգութիւնն իրե-
 55 անց: ⁵⁵ Վիճակօք ժառանգեսցի երկիրն, ըսպ անուանց, ըսպ ցեղից
 56 նահապետաց իրեանց ժառանգեսցեն: ⁵⁶ Վիճակաւ բաժանեսցեն զժառանգութիւն
 57 նոցա ՚ի մէջ բազմաց և սակաուց: ⁵⁷ Եւ որդիքն Ղևեայ ըսպ գնդից իւ-
 րեանց. Գեթսոն, և գունդ մի Գեթսոնի. Կահաթ, և գունդ մի Կահաթու.
 58 Մերարի, և գունդ մի Մերարեայ: ⁵⁸ Սոքա՛ և գունդք որդոց Ղևեայ.
 գունդ մի Ղուրիմի, և գունդ մի Քերթոնի. և գունդ մի Կորիս. և գունդ
 59 մի Մուսի: Եւ Կահաթ ծնաւ զԱմրամ. ⁵⁹ և անուն կնոջ նորա Յովքաբեթ՝
 դուստր Ղևեայ. որ ծնաւ զսոսա Ղևեայ յԵգիպտոս. և ծնաւ Ամրամայ
 60 զԱհարոն, և զՄովսէս, և զՄարիամ քոյր նոցա: ⁶⁰ Եւ ծնան Ահարոնի
 61 Նաբադ և Աբիուդ, Եղիազար և Իթամար: ⁶¹ Եւ մեռան Նաբադ և Աբի-
 ուդ, ՚ի մարուցանել իրեանց զհուրն օտար առաջի Տեառն յանապարին
 62 Սինայի: ⁶² Եւ եդեն ՚ի հանդիսէն իրեանց քսան և երեք հազարք. ա-
 մենայն արու յամօրէից և ՚ի վեր. քանզի ո՛չ անցին ՚ի հանդիսի ՚ի մէջ
 որդոցն Իսրայէլի, զի ո՛չ էր նոցա փուեալ վիճակ ՚ի մէջ որդոցն Իսրա-

33 Այլք. Եւ անուանք դսպերացն: 37 Այլք. Երեսուն և երկու հազարք, և հինգ հար:

38 Ունակք. Ասիբեր և գունդ մի Ասիբերեայ, Յաքիրան: 41 Ունակք. Այս են որդիք Բե:

49 Ունակք. Յասեր, և գունդ մի Յասերայ: 50 Ոսկան. Բառասուն և հինգ հազար և
 երեք հարիւր: 54 Ունակք. Եւ ըսպ սակաուց սակաաւ: 55 Ունակք յաւերուն. Ըսպ
 անուանց իրեանց ըսպ ցեղից: 57 Յօրիմակիին. Եւ գունդմ Կահաթու: 58 Ունակք.

Գունդ մի Ղոբենի.. և գունդ մի Կորիսայ: 60 Ունակք. Եւ ծնաւ Ահարոնի... և Եղիազար:

յէլի: ⁶³ Եւ այս է հանդէս Մովսիսի և Եղիազարու քահանայի. որ արարին ⁶³ հանդէս որդւոցն Իսրայէլի յՌաբովթ Մովարու առ Յորդանանուն՝ յանդիման Երեքոյի: ⁶⁴ Եւ ընդ նոսա մի այր ոչ գոյր յանցելոցն ՚ի հանդիսի ՚ի ⁶⁴ Մովսիսէ և յԱհարոնէ՝ զոր արարին հանդէս որդւոցն Իսրայէլի յանապարհին Սինայի: ⁶⁵ Քանզի ասաց զնոցանէ Տէր՝ թէ մահուն մեռանիցին յանապարհիս, և ոչ մնաց ՚ի նոցանէ և ոչ մի. բայց Քաղէբ որդի Յեփոնեայ, և Յետու որդի Նաեայ:

Ծ ¹ Եւ մարեան դստերքն Սաղպասադու որդւոյ Ոփերայ, որդւոյ Գա- ²⁷ դաադու, որդւոյ Մաքիբայ, ՚ի գնդէն Մանասէի որդւոցն Յովսեփայ. և այս են անուանք նոցա. Մաադա, և Նուա, և Եգրա, և Մեդքա, և Թեր- սա: ² Կացի՛ն առաջի Մովսիսի և առաջի Եղիազարու քահանայի և ա- ² ռաջի իշխանացն, և առաջի ամենայն ժողովրդեանն ՚ի դրան խորանին վկայութեան՝ և ասեն. ³ Նայր մեր մեռաւ յանապարհի անդ. և նա ոչ ³ էր ՚ի մէջ ժողովրդեանն զումարելոց առաջի Տեառն ՚ի ժողովրդեանն Կորիսայ, որ վասն մեղաց իւրոց մեռաւ. և որդիք՝ ոչ եղեն նորա: ⁴ Եւ ⁴ արդ՝ մի՛ ջնջեսցի անուն հօր մերոյ ՚ի միջոյ ցեղի իւրոյ՝ վասն զի ոչ գոյր նորա որդի. քունք մեզ ժառանգութիւն ՚ի մէջ եղբարց հօր մերոյ: ⁵ Եւ մաքոյց Մովսէս զդաբասպան նոցա առաջի Տեառն: ⁶ Եւ խօսեցաւ ^{5, 6} Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ⁷ Ուղիղ խօսեցան դստերքն Սաղպասադու. ⁷ քալով քացն նոցա կալուածս ժառանգութեան ՚ի մէջ եղբարց հօր իրեանց, և դիցես զվիճակ հօրն իրեանց զնոքօք: ⁸ Եւ ընդ որդիան ⁸ Իսրայէլի խօսեսցիս և ասասցես. Այր որ՞ եթէ մեռանիցի, և ուսար ոչ զուցէ նորա, քացէ՛ զժառանգութիւն իւր դստեր իւրում. ⁹ և եթէ ոչ զուցէ ⁹ նորա դուստր, քացիք զժառանգութիւն նորա եղբօր իւրում: ¹⁰ Եւ եթէ ¹⁰ ոչ զուցեն նորա եղբարք, քացիք զժառանգութիւն նորա հօրեղբօր իւրում. ¹¹ և եթէ ոչ զուցեն եղբարք հօր նորա, քացիք զժառանգութիւնն ¹¹ ընկանայ մերձատրի նորա. ՚ի ցեղէն նորա ժառանգեսցէ զնորայն. և եղիցի այդ որդւոցն Իսրայէլի իրաւունք դաբաստանի, որպէս հրաման եպ Տէր Մովսիսի:

ԾԱ ¹² Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Ե՛լ դու ՚ի լեառնն որ յայնկոյս է՝ ՚ի լեառն ՚ի ¹² Նաբաւ՝ և քեն զերկիրն Քանանացոց զոր են քաց որդւոցն Իսրայէլի ՚ի կալուած. ¹³ քեսցեն զնա՝ և յաւելցիս առ ժողովուրդ քո և դու, որպէս ¹³ յաւելաւ Ահարոն եղբայր քո ՚ի Նովր լերինն: ¹⁴ Վասն զի անցէք զբանի ¹⁴ ինով յանապարհին ՚ի Սին. ՚ի հակառակել ժողովրդեանն առ ՚ի սուրբ առնելոյ զիս. և ոչ արարէք զիս սուրբ ՚ի վերայ ջրոցն յանդիման նոցա. այն է Զուր հակառակութեան յանապարհին ՚ի Սին: ¹⁵ Եւ ասէ Մովսէս ¹⁵ ցՏէր. ¹⁶ Տեսցէ՛ Տէր Աստուած հոգւոց և ամենայն մարմնոյ՝ այր ՚ի վե- ¹⁶ րայ ժողովրդեանս այսորիկ, ¹⁷ որ ելանիցէ առաջի սոցա, և որ հանիցէ ¹⁷ և մուծանիցէ զսոսա. և մի՛ լինիցի ժողովուրդս Տեառն իբրև զոչխար՝

⁶³ Ունակք. Առ Յորդանանաւ՝ յանդիման Երիքովի: ⁶⁴ Ունակք. Յանցանելոցն ՚ի հանդիսի... որ արարին հանդէս: ^{27. 2} Ունակք. Ի դուռն խորանին վկ: ³ Ունակք. Եւ որդիք ոչ եղեն նորա: ⁷ Ունակք. Կալուած ժառանգութեան: ¹⁰ Ունակք. Նօրեղբօր իւրում: ¹¹ Ունակք. Ի լեառն Նաբաու կաւ Նաբու: ¹⁴ Ունակք. Ի վերայ ջրոյն յանդիման նոցա:

18 որոց ոչ իցէ հովիւ: ¹⁸ Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. Ան դու
 քեզ գՅետու որդի Նաւեայ՝ զայր յորում գոյ Նոգի, և դիցես զձեռս քո
 19 ՚ի վերայ նորա. ¹⁹ և կացուցեն զնա յանդիման՝ Եղիազարու քահա-
 20 նայի. և պարուիրեսցես վասն նորա յանդիման նոցա. ²⁰ և րացեն ՚ի
 21 փառաց քոց ՚ի վերայ նորա, զի լուիցեն նմա որդիքն Իսրայէլի: ²¹ Եւ
 կացցէ առաջի Եղիազարու քահանայի, և հարցցեն ՚ի նմանէ զիրաւունս
 յայտնութեանց առաջի Տեառն. ըսք բանի բերանոյ նորա ելանիցեն, և
 ըսք բանի բերանոյ նորա մրանիցեն. ինքն և որդիքն Իսրայէլի միա-
 22 բան, և ամենայն ժողովորդն: ²² Եւ արար Մովսէս որպէս պարուիրեաց
 նմա Տէր. և առեալ գՅետու կացոյց առաջի Եղիազարու որդոյ Ահարո-
 23 նի քահանայի, և առաջի ամենայն ժողովրդեանն. ²³ և եղ զձեռս իւր ՚ի
 վերայ նորա, և արար զնա յանձն՝ որպէս պարուիրեաց Տէր Մովսիսի:
28. ¹ Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ² Պարուիրեա՛ որդոցն ԵՐ
 Իսրայէլի, և ասացես ցնոսա. Զպարարագս իմ և զղահամունս իմ, և
 3 զընծայս իմ ՚ի հոտ անուշից՝ զգուշացչիք մարուցանել՝ ՚ի փօնս իմ: ³ Եւ
 ասացեն ցնոսա. Այս են ընծայք զոր մարուցանիցէք Տեառն. գառինս
 4 երկուս անարարս հանապազ յողջակէզ անպակաս. ⁴ զմի գառնն ա-
 5 րասցեն ընդ առաւօտս, և զերկրորդ գառնն արասցես ընդ երեկոյս: ⁵ Եւ
 արասցես փասանորդ գրուի նաշիի զանգեալ իւղով մզելով՝ չորրորդաւ
 6 դորակի, ⁶ ողջակէզ անպակասութեան. որպէս լինէր ՚ի լերինն Սի-
 7 նայի, ՚ի հո՛ր անուշից Տեառն: ⁷ Եւ նուէր նորուն չորրորդ դորակին
 առ մի գառն ՚ի սրբութեանն. և նուիրեսցեն զնուէրն ըմպելի Տեառն:
 8 ⁸ Եւ զգառնն երկրորդ արասցես ընդ երեկոյս. ըսք զոհին իւրում և
 9 ըսք նուիրին իւրում արասչիք ՚ի հո՛ր անուշից Տեառն: ⁹ Եւ յաւուրն
 շաբաթոց մարուցչիք երկունս գառինս փարևորս անարարս, և երկունս
 10 փասանորդս նաշիւոյ զանգելոյ իւղով ՚ի զոհ. ¹⁰ և զնուէր ողջակի-
 զին շաբաթոց ՚ի շաբաթս, և ՚ի վերայ հանապազորդ ողջակիզին, և
 11 զնորուն նուէր: ¹¹ Եւ յամսամուրս մարուցչիք ողջակէզս Տեառն, զուարակս
 12 երկուս յանդոյ, և խոյ մի. գառինս փարևորս եւթն. ¹² և երինս փասանորդս
 նաշիւոյ զանգելոյ իւղով առ զուարակ մի. և երկուս փասանորդս նաշ-
 13 հոյ զանգեալ իւղով առ խոյ մի. ¹³ և փասանորդ նաշիւոյ զանգեալ իւ-
 14 ղով առ գառն մի, ՚ի հո՛ր անուշից ընծայ Տեառն: ¹⁴ Եւ նուէր նոցա կէն
 դորակին գինոյ լիցի առ զուարակ մի, և երրորդ դորակին լիցի առ խոյ
 մի, և չորրորդ դորակին լիցի առ գառն մի. այս ողջակէզք իցեն ամիս
 15 յամսոյ՝ յամիսս փարոյն: ¹⁵ Եւ նոխա՛զ մի յայծեաց Տեառն, վասն մեղաց
 իւրեանց ՚ի վերայ հանապազորդ ողջակիզին առնիցի, և նուէրն նորա:
 16 ¹⁶ Եւ յամսեանն առաջնում, ՚ի չորեքփասաներորդում ասուր ամսեանն՝
 17 զափի՛կ փեառն. ¹⁷ և ՚ի հնգեփասաներորդում ասուր նորուն ամսոյ՝ փօն.

17 *Ոմանք.* Ժողովորդս իբրև զոչխարս, որոց: 18 *Ոմանք.* Ան դու առ քեզ գՅետու: 19 *Օրինակ մի յակելու.* Եւ պարուիրեսցես նմա յանդիման ամենայն ժողովրդեանն. և պարուիրեսցես վասն նորա յանդիման: 21 *Ոմանք.* Եւ կացցեն առաջի Եղիազար: 28. 2 *Ոմանք.* Եւ զղահամունս իմ, և զընծայս: 5 *Ոմանք.* Չորրորդ դորակի: 6 *Ոմանք.* Որպէս լինին ՚ի լերինն Սինայ: 10 *Ոմանք.* Ողջակիզին ՚ի զոհ շաբաթոց ՚ի շաբաթս ՚ի վերայ: 11 *Ոմանք յակելուն.* Տարևորս անարարս եւթն: 13 *Ոմանք.* Ի՛ գոհ անուշից ընծայ Տեառն: 14 *Ոմանք.* Եւ չորրորդ դորակին գինոյ լիցի:

զելթն օր բաղարջ կերիջիք. ¹⁸ և օրն առաջին կոչեցեալ սորբ լիցի ձեզ. 18
 զամենայն գործ սպասաւորութեան մի՛ գործիցէք: ¹⁹ Եւ մաքուսջիք ող-
 ջակէզս և ընծայս Տեառն. զուարակս երկուս յանդոյ, և խոյ մի. զառիմս
 փարևորս անարարս ելթն: ²⁰ Եւ զո՛հ նոցա, նաշիհ զանգեալ իւղով՝
 երին փասանորդս առ զուարակ մի. և երկունս փասանորդս առ խոյ
 մի. ²¹ և փասանորդ փասանորդ արասցես առ զառն մի ելթանեցունց ²¹
 զառանցն. ²² և նոխազ մի յայծեաց վասն մեղաց, քաւել՝ վասն նոցա. ²²
²³ թո՛ղ զհանապազորդ առաւօտին ողջակէզն, որ է ողջակէզ յաճախութեան՝
²⁴ Ջայս ըստ այսմ օրինակի արասջիք ատուր ատուր՝ զելթն օր, պարա- ²⁴
 րագ ողջակէզ ՚ի հոտ անուշից Տեառն. ՚ի վերայ հանապազորդ ողջակի-
 զին առնիցէք զնուէր նորին: ²⁵ Եւ օրն ելթներորդ կոչեցեալ սորբ եղիցի ²⁵
 ձեզ. զամենայն գործ սպասաւորութեան մի՛ գործիցէք ՚ի նմա: ²⁶ Եւ յա- ²⁶
 տուրն նուիրեաց յորժամ մաքուցանիցէք զոհ Տեառն զելթներորդացն,
 կոչեցեալ սորբ եղիցի ձեզ. զամենայն գործ սպասաւորութեան մի՛
 գործիցէք: ²⁷ Եւ մաքուսջիք ողջակէզս ՚ի հոտ անուշից Տեառն. զուարակս ²⁷
 երկուս յանդոյ և խոյ մի, զառիմս փարևորս անարարս ելթն: ²⁸ Եւ զո՛հ ²⁸
 նոցա նաշիհ զանգեալ իւղով երեք փասանորդք առ զուարակ մի, և եր-
 կու փասանորդք առ խոյ մի, ²⁹ և փասանորդ փասանորդ առ զառն մի, ²⁹
 ելթանեցունց զառանցն. ³⁰ և նոխազ մի յայծեաց վասն մեղաց, քաւել ³⁰
 վասն ձեր. թո՛ղ զհանապազորդ ողջակէզն, ³¹ և զզոհս նոցա զոր առ- ³¹
 նիցէք, և զնուէրս նոցա. և անարարք լինիցին ձեզ:

¹ Եւ յամսեանն ելթներորդի որ օր մի իցէ ամսոյն, կոչեցեալ սորբ ե- **29**
 ղիցի ձեզ. զամենայն գործ սպասաւորութեան մի՛ գործիցէք. օր նշանակելոյ
 եղիցի ձեզ: ² Եւ արասջիք ողջակէզս ՚ի հոտ անուշից Տեառն. զուա- ²
 րակ մի յանդոյ, խոյ մի, զառիմս փարևորս անարարս ելթն. ³ և զո՛հ ³
 նոցա նաշիհ զանգեալ իւղով, երին փասանորդս առ զուարակ մի, և
 երկուս փասանորդս առ խոյ մի. ⁴ և փասանորդ փասանորդ առ զառն ⁴
 մի ելթանեցունց զառանցն. ⁵ և նոխազ մի յայծեաց վասն մեղաց՝ քաւել ⁵
 վասն ձեր: ⁶ Թո՛ղ զողջակէզն ամսամիցն, և զոհք նոցա, և նուէրք ⁶
 իւեանց ըստ պայմանի՝ իրեանց ՚ի հոտ անուշից Տեառն: ⁷ Եւ ՚ի փասն- ⁷
 երորդի նորին ամսոյ, կոչեցեալ սորբ եղիցի ձեզ, և լկեսջիք զանձինս
 ձեր. զամենայն գործ սպասաւորութեան մի՛ գործիցէք: ⁸ Մաքուսջիք ⁸
 ողջակէզս ՚ի հոտ անուշից ընծայս Տեառն. զուարակ մի յանդոյ, խոյ մի,
 զառիմս փարևորս անարարս ելթն. ⁹ և զոհ նոցա նաշիհ զանգեալ իւ- ⁹
 դով, երիս փասանորդս առ զուարակ մի, և երկուս փասանորդս առ խոյ
 մի, ¹⁰ և փասանորդ փասանորդ առ զառն մի, ելթանեցունց զառանցն. ¹⁰
¹¹ և նոխազ մի յայծեաց վասն մեղաց՝ քաւել՝ վասն ձեր. թո՛ղ զվասն ¹¹
 մեղացն և քաւութեան, և զողջակէզսն հանապազորդս՝ և զզոհս նո-

18 Ունակք. Եւ օրն առաջին սորբ կոչեցեալ եղիցի ձեզ... մի՛ գործիցէք ՚ի նմա:

21 Ոսկան. Եւ փասանորդ փասանորդի: **24 Ունակք.** Ատուր յատուր: *Կամ*՝ ատուր

զատուր... առնիցէք զնուէրն նուիրին: **26 Օրինակ մի միայն՝ հույ մերումս դնել՝**

յատուրն նուիրաց. *իսկ այլք ունին՝* նորեաց: *Ունակք յաւելուն.* Մի՛ գործիցէք ՚ի

նմա: **29 Ոսկան.** Եւ փասանորդ փասանորդի: **29. 1 Ունակք ՚ի քնարանի**

ունին՝ Օր շաբաթոյ, *կամ*՝ շաբաթելոյ եղիցի ձեզ. և ՚ի լուսանցս դնեն՝ օր նշանակոյ:

2 Բազումք. Եւ արասջիք ողջակէզս ՚ի հոտ: **4 Ունակք.** Եւ փասանորդս փասանորդս

առ:

րա. և զնուէր նորին ըսպ պայմանի իւրում ՚ի հոպ անուշից ընծայ
 12 Տեառն: ¹²Եւ յաւուրն հնգեպրասաներորդի նորին եւթներորդի ամսոյ,
 կոչեցեալ սորբ եղիցի ձեզ. զամենայն գործ սպասատրութեան մի՛
 13 գործիցէք, և փօնեսցիք զնա փօն Տեառն զեւթն օր: ¹³Եւ մարու-
 ցիք ողջակէզս ընծայս ՚ի հոպ անուշից Տեառն: Յաւուրն առաջնում
 զուարակս յանդոյ երեքբասան. խոյս երկուս. գառինս փարևորս չո-
 14 րեքբասան, անարա՛քք լինիցին. ¹⁴և զոհք նոցա նաշի՛հ զանգեալ իւ-
 դով, երիս փասանորդս առ զուարակ մի, երեքբասանեցունց զուարակացն.
 15 և երկուս փասանորդս առ խոյ մի, երկոցունց խոյցն. ¹⁵և փասա-
 16 նորդ փասանորդ առ մի մի գառն չորեքբասանեցունց գառանցն. ¹⁶և
 նոխազ մի յայծեաց վասն մեղաց. թո՛ղ զհանապագորդ ողջակէզս և
 17 զզոհս և զնուէրս նոցա: ¹⁷Եւ յաւուրն երկրորդի զուարակս երկոպասան,
 18 խոյս երկուս, գառինս փարևորս անարափս չորեքբասան. ¹⁸և զո՛հք
 նոցա՝ և նուէրք զուարակին, և խոյցն, և գառանցն՝ ըսպ թուոյ՛ նոցա
 19 և ըսպ պայմանի իւրեանց. ¹⁹և նոխազ մի յայծեաց վասն մեղաց. թո՛ղ
 20 զհանապագորդ ողջակէզն, և զզոհս նոցա, և զնուէրս իւրեանց: ²⁰Եւ յա-
 ւուրն երրորդի զուարակս մեքբասան, և խոյս երկուս. գառինս փարևորս
 21 անարափս չորեքբասան. ²¹և զոհ նոցա և նուէր զուարակացն, և խոյցն,
 22 և գառանց, ըսպ թուոյ նոցա. ²²և քօշ մի յայծեաց վասն մեղաց. թո՛ղ
 23 զհանապագորդ ողջակէզս նոցա, և զնուէրս իւրեանց: ²³Եւ յաւուրն չոր-
 րորդի զուարակս փասն, և խոյս երկուս. գառինս փարևորս անարափս
 24 չորեքբասան. ²⁴և զոհք նոցա և նուէրք զուարակացն, և խոյցն, և
 25 գառանց, ըսպ թուոյ նոցա և ըսպ պայմանի իւրեանց. ²⁵և նոխազ մի
 յայծեաց վասն մեղաց. թո՛ղ զհանապագորդ ողջակէզսն, և զզոհս նո-
 26 ցա, և զնուէրս իւրեանց: ²⁶Եւ յաւուրն հինգերորդի զուարակս ինն, և
 27 խոյս երկուս, որոջս փարևորս անարափս չորեքբասան. ²⁷և զոհք նո-
 ցա և նուէրք զուարակացն և խոյց, և գառանց, ըսպ թուոյ նոցա, և
 28 ըսպ պայմանի իւրեանց. ²⁸և նոխազ մի յայծեաց վասն մեղաց. թո՛ղ
 29 զհանապագորդ ողջակէզսն, և զզոհս նոցա, և զնուէրս իւրեանց: ²⁹Եւ
 յաւուրն վեցերորդի զուարակս ութ, խոյս երկուս, գառինս փարևորս
 30 անարափս չորեքբասան. ³⁰և զոհք նոցա և նուէրք զուարակացն, և
 31 խոյց, և գառանց, ըսպ թուոյ նոցա, և ըսպ պայմանի իւրեանց. ³¹և
 նոխազ մի յայծեաց վասն մեղաց. թո՛ղ զհանապագորդ ողջակէզսն, և
 32 զզոհս նոցա, և զնուէրս իւրեանց: ³²Եւ յաւուրն եւթներորդի զուարակս
 33 եւթն, խոյս երկուս, գառինս փարևորս անարափս չորեքբասան, ³³և
 զոհք նոցա, և նուէրք զուարակացն, և խոյց, և գառանց, ըսպ թուոյ
 34 նոցա, և ըսպ պայմանի իւրեանց. ³⁴և նոխազ մի յայծեաց վասն մեղաց.
 թո՛ղ զհանապագորդ ողջակէզսն. և զզոհս նոցա, և զնուէրս իւրեանց:
 35 ³⁵Եւ յաւուրն ութերորդի էլք լիցին ձեզ. զամենայն գործ սպասատրու-

12 Ոմանք. Եւ յաւուրն հնգեպրասաներորդում նորին եւթ՝: **14 Ոմանք.** Երեքբասանորդս առ զուարակ մի՝ երեքբասանեցունց զուարակացն, և եր՝: **18 Ոմանք.** Եւ նուէրք զուարակացն և խոյց: **19 Ոսկսն.** Չհանապագորդ ողջակէզսն, և: **21 Ոսկսն յաւելու.** Ըսպ թուոյ նոցա, և ըսպ պայմանի իւրեանց: **22 Ոմանք յաւելուն.** Ողջակէզս և զզոհս նոցա և զնուէրս իւ՛: **27 Ոմանք.** Եւ նուէրք զուարակաց նոցա և խոյց:

թեան մի՛ գործիցք ՚ի նմա: ³⁶ Եւ մաքուսջիբ ողջակէզս ՚ի հո՛րս անուշից 36
 ընծայս Տեառն, զուարակ մի, խոյ մի, գառնին փարևորս անարարս 37
 ելթն. ³⁷ և զոհք նոցա և նուէրք զուարակին, և խոյի, և գառանց ըսք 37
 թոռոյ նոցա՝ և ըսք պայմանի իրեանց. ³⁸ և նոխազ մի յայծեաց վասն 38
 մեղաց. թո՛ղ զհանապազորո՞ղ ողջակէզան, և զգոհս նոցա, և զնուէրս
 իրեանց: ³⁹ Զայս առնիցէք ՚ի փօնս ձեր Տեառն. թո՛ղ զուխարսն ձեր, և 39
 զողջակէզան ձեր, և զկամայականսն ձեր, և զգոհսն ձեր, և զնուէրսն
 ձեր, և զփրկութիւնն ձեր:

ԾԳ ¹ Եւ խօսեցաւ Մովսէս ընդ որդիսն Իսրայէլի՝ որպէս պատուիրեաց **30**
 Տէր Մովսիսի: ² Եւ խօսեցաւ Մովսէս ընդ իշխանս որդւոցն Իսրայէլի՝ **2**
 և ասէ. Այս բան է՝ զոր հրամայեաց Տէր. ³ Այր որ այր՝ եթէ ուխտիցէ **3**
 ուխտ Տեառն, կամ երդնուցու երդումն սահմանաւ, կամ սահմանիցէ ինչ
 վասն անձին իւրոյ, մի՛ արասցէ ապախար զբան իւր. այլ զամենայն ինչ
 որ ելանիցէ ՚ի բերանոյ իւրմէ՝ արասցէ: ⁴ Եւ եթէ կի՛ն որ՝ ուխտիցէ ուխտ **4**
 Տեառն, կամ սահմանիցէ սահման ինչ՝ ՚ի փան հօր իւրոյ ՚ի մանկութեան
 իւրում. ⁵ և լսիցէ հայր նորա զուխարս նորա, և զսահմանս նորա զոր **5**
 սահմանեաց զանձնէ իւրմէ, և լռեսցէ նմա հայր նորա, կացցեն ամենայն
 ուխտք նորա. և ամենայն սահմանքն զոր սահմանեաց զանձնէ իւրմէ՝
 հաստարեացին նմա: ⁶ Եւ եթէ ոչ առնուցու յանձն հայր նորա՝ յաւոր **6**
 յորում լսիցէ զամենայն ուխտս նորա, և զսահմանսն զոր սահմանեաց
 զանձնէ իւրմէ, մի՛ կացցեն. և Տէր անպարտ արասցէ զնա, զի ոչ առ
 յանձն հայր նորա: ⁷ Ապա թէ լինելով լինիցի առն, և ուխտք իւր ՚ի **7**
 նմա՝ իցեն ըսք ուխտելոյ շրթանց իւրոց, զոր սահմանեաց զանձնէ
 իւրմէ. ⁸ և լսիցէ այրն նորա, և լռիցէ նմա յաւոր յորում լսիցէ, այնպէս **8**
 կացցեն ամենայն ուխտք նորա, և սահմանքն նորա՝ զոր սահմանեաց
 զանձնէ իւրմէ, հաստարեացիս: ⁹ Ապա թէ ոչ առնուցու յանձն այր նորա՝ **9**
 յաւոր յորում լսիցեն, ամենայն ուխտքն նորա և ամենայն սահմանքն
 զոր սահմանեաց զանձնէ իւրմէ, մի՛ հաստարեացին. զի այրն ոչ առ
 յանձն. և Տէր անպարտ արասցէ զնա: ¹⁰ Եւ ուխտք այրոյ՞ կամ հանելոյ, **10**
 զոր ուխտիցէ զանձնէ իւրմէ՝ հաստարեացին նմա: ¹¹ Ապա թէ ՚ի փան **11**
 առն իւրոյ իցեն ուխտք նորա, կամ սահմանն զոր սահմանիցէ երդու
 մամբ զանձն իւրմէ. ¹² և լսիցէ այր նորա և լռիցէ նմա, և առնուցու **12**
 նմա յանձն, կացցեն ամենայն ուխտք նորա. և ամենայն սահմանք
 նորա՝ զոր սահմանեաց զանձնէ իւրմէ՝ հաստարեացիս նմա: ¹³ Եւ եթէ **13**
 իսպիանելով իսպիանեսցէ՛ այրն նորա՝ յորում աւոր լսիցէ զամենայն
 ինչ որ ելանիցէ ՚ի շրթանց նորա՝ ըսք ուխտից նորա և ըսք սահմանացն
 նորա զանձնէ իւրմէ, մի՛ հաստարեացի նմա. զի այր նորա
 զանցոյց. և Տէր անպարտ արասցէ զնա: ¹⁴ Զամենայն ուխտ, և զամենայն **14**
 երդումն կապոյ առ լլկելոյ՞ զանձն, այր նորա հաստարեացէ

39 Ունակք. Եւ զփրկութիւնսն ձեր: **30. 2 Ունակք.** Այս բան է զոր հրաման եք Տէր: **3 Ունակք.** Այր որ ուխտիցէ ուխտ Տեառն.. և սահմանիցէ: **5 Ունակք.** Եւ լռեսցէ նմա հայրն, կացցեն ամենայն... հաստարեացի նմա: **9 Ոսկան.** Յաւոր յորում լսիցին ամենայն: **Ունակք.** Այրն ոչ առ նմա յանձն: **12 Ունակք.** Եւ լռեսցէ, կամ լռեսցի նմա. և ունակք. և լուիցէ նմա:

15 նմա, և այր նորա զանցուցէ: ¹⁵ Եւ եթէ լռելով լռեսցէ նմա. օրըստօրե
 հասարապեսցէ՛ նմա զամենայն ուխտսն իւր, և զսահմանսն կացուցէ՛
 16 նմա. վասն զի լռեաց նմա յաւուրն յորում լուա: ¹⁶ Եւ եթէ զանցուցանելով
 զանցուցէ՛ այրն նորա յեպ աւուրն յորում լուա, ընկայցի՛ զնդս իւր:
 17 ¹⁷ Այս իրատունք են գոր պապուիրեաց Տէր Մովսիսի, ընդ այր և ընդ կին
 իւր. ընդ հայր և ընդ դուստր իւր՝ ՚ի մանկութեանն ՚ի փան հօր իւրոյ:

31, 2 ¹ Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և սաւ. ² Ան զվրէժ որդւոցդ Իս- ԾԴ
 3 րայելի ՚ի Մադիանացոցն. և ապա յաւելցիս ՚ի ժողովուրդ քո: ³ Եւ
 խօսեցաւ Մովսէս ընդ ժողովրդեանն՝ և սաւ. Վառեցէք ՚ի ձեռք արս՝
 4 ճակապրել առաջի Տեառն ՚ի վերայ Մադիամու. հարուցանել զվրէժ ՚ի
 5 Տեառնէ Մադիամու. ⁴ հազար այր ՚ի ցեղէ, յամենայն ցեղիցն Իսրայէ-
 6 լի, առաքեցէք փալ պապերազմ: ⁵ Եւ համարեցան ՚ի հազարաւորացն
 Իսրայելի հազար այր ՚ի ցեղէ. երկուպասան հազար վառեալ ՚ի պապե-
 6 րազմ: ⁶ Եւ արձակեաց զնոսա Մովսէս, հազար այր ՚ի ցեղէ հանդերձ
 զօրու իւրեանց. և զՓենէս որդի Եղիազարու որդւոյ Ահարոնի քահա-
 7 նայի, և զսպասն սրբութեան, և փողքն ազդեցութեան ՚ի ձեռս նոցա:
 8 ⁷ Եւ ճակապրեցան ընդդէմ Մադիանացոցն. որպէս և հրամայեաց Տէր
 8 Մովսիսի: Եւ կոպորեցին զամենայն արու, ⁸ և զթագաւորսն Մադիա-
 նացոց կոպորեցին հանդերձ վիրաւորօք նոցա. և զԵիհն, և զՄուր, և
 9 զԲոկոմ, և զՈւր, և զՌոքք, զհինգ թագաւորս Մադիամու. և զԲաղասմ
 9 որդի Բեւովայ սպանին սրով, հանդերձ վիրաւորօք նոցա: ⁹ Եւ զկանայս
 Մադիամու, և զաղիսն նոցա, և զանասուն նոցա, և զամենայն սրացու-
 10 ածս նոցա, և զգօրս նոցա առի՛ն յաւարի: ¹⁰ Եւ զամենայն քաղաքս
 11 նոցա փամբք իւրեանց, և զաւանս նոցա հրձի՛գ արարին. ¹¹ և առին
 զամենայն աւար նոցա. և զամենայն կապուր նոցա ՚ի մարդոյ մինչև
 12 յանասուն: ¹² Եւ ածին առ Մովսէս և առ Եղիազար քահանայ, և առ
 ամենայն որդիսն Իսրայելի, զգերին և զկապուր և զաւար բանակին
 յՌաբովթ Մովսէս, որ է յանդիման Երեքոյի առ եզերք Յորդանանու:
 13 ¹³ Եւ ելին Մովսէս և Եղիազար քահանայ, և ամենայն իշխանք ժողո-
 14 վրդեանն ընդ առաջ նոցա արքաքոյ՛ բանակին: ¹⁴ Եւ բարկացաւ Մով-
 15 սէս ՚ի վերայ ոսրիկանաց զօրուն՝ հազարապետաց և հարիւրապետաց,
 16 եկելոց ՚ի ճակապրէ պապերազմին: ¹⁵ Եւ սաւ ցնոսա Մովսէս. Ընդէ՛ի
 16 ապրեցուցէք զամենայն եգ. ¹⁶ զի նոքա՛ էին որդւոցն Իսրայելի ըստ
 բանիցն Բաղասմու, առ ՚ի վրիպեցուցանելոյ, և արհամարհելոյ զբան
 Տեառն վասն Փոգովայ. և եղև հարուած ՚ի ժողովրդեանն Տեառն:
 17 ¹⁷ Եւ արդ՝ կոպորեցէք զամենայն արու յամենայն աղիսիդ. և զամենայն
 18 կին որոյ զհրացեալ է զարութիւն արուի՝ կոպորեցէք: ¹⁸ Եւ զամենայն
 զաղիս կանանց, որ ո՛չ իցէ զհրացեալ զարութիւն արուի՝ ապրեցուցէք:

14 Ոմանք. Առ ՚ի լկելոյ զանձն: **15 Ոմանք.** Եւ զսահմանսն իւր կացուցէ նմա:

17 Ոմանք. յաւելում. Ընդ հայր և ընդ մայր, և ընդ դուստր իւր ՚ի մանկութեան ՚ի փան: **31. 1 Այլք.** Եւ խօսեցաւ Տէր: **2 Ոմանք.** ՚ի Մադիանացոց անփի: **3 Ի լու՛.** Նաբուցանել զվրէժ ՚ի Տեառնէ, *համաձայն այլոց ՚ի քնար՝*: **6 Ոմանք.** Եւ զսպասն սրբութեան: **7 Բազումք.** Որպէս և հրամայեաց Տէր: **9 Ոսկան.** Եւ զամենայն անասուն նոցա: **17 Ոմանք.** Յորոյ զհրացեալ իցէ զա՛: *Ուր Ոսկան.* Զգօրութիւն արուի: **18 Ոմանք.** Որոց չիցէ զհրացեալ:

¹⁹ Եւ դուք բնակեցարո՞ք արքայքոյ բանակին զեւթն օր. ամենայնի որոյ 19
սպանեալ իցէ և մերձեալ ՚ի վիրաւոր, սրբեսցի՛ յաւուրն երրորդի, և
յաւուրն եւթներորդի. դո՞ք և գերիդ ձեր: ²⁰ Եւ ամենայն հանդերձ, և 20
ամենայն անօթ մաշկեղէն, և ամենայն գործ մազագործ, և զամեն-
այն կահ փայրակերպ սրբեսցիք: ²¹ Եւ ասէ Եղիազար քահանայ ցարս 21
զօրուն եկելոց ՚ի ճակատէ պատերազմին. Այս իրաւունք օրինի են զոր
հրամայեաց Տէր Մովսիսի: ²² Բաց յոսկոյ և յարծաթոյ, և ՚ի պղնձոյ, և 22
յերկաթոյ, և ՚ի կապարոյ, և յանագէ. ²³ ամենայն որ անցանէ ընդ հուր՝ և 23
սրբեսցի՛. այլ և ջրովն սրկման սրբեսցի. և ամենայն որ ոչ անցանիցէ
ընդ հուր, լուանայցի ջրով. ²⁴ լուսաջիք զհանդերձս յաւուրն եւթներոր- 24
դի, և սորբք լինիջիք. և ապա մարանիցէք ՚ի բանակն: ²⁵ Եւ խօսեցաւ
Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ²⁶ Ան զհամար աւարի գերութեանդ ՚ի մարդոյ 26
մինչև յանասուն. դո՞ւ և Եղիազար քահանայ, և իշխանք նահապետաց
ժողովրդեանդ. ²⁷ և բաժանեցէք զաւարդ ՚ի մէջ պատերազմողացդ ելելոցք՝ 27
՚ի պատերազմ. և ՚ի մէջ ամենայն ժողովրդեանդ: ²⁸ Եւ առջիք հասն Տե- 28
առն յամենայն արանց պատերազմողաց երթելոց ՚ի պատերազմ. ոգի՛
մի՛ ՚ի հինգ հարիւրոց՝ ՚ի մարդոյ և յանասնոյ, և յարջառոյ և յոչխարէ
և յայծեաց. ²⁹ և զկէն նոցա առնուցուս, և քացեն Եղիազարու քահա- 29
նայի զպարտսն Տեառն: ³⁰ Եւ ՚ի կիսոյ որդւոցն Իսրայէլի առցես մի ՚ի 30
յիսնէ, ՚ի մարդոյ և յանասնոյ յարջառոյ և յոչխարէ և յիշոյ, և յամենայն
անասնոյ. և քացես զայն Աւրացունցն որ պահիցեն զպահպանութիւնս
խորանին Տեառն: ³¹ Եւ արարին Մովսէս և Եղիազար քահանայ՝ որպէս 31
հրամայեաց Տէր Մովսիսի: ³² Եւ եղև աւելորդ աւարին զոր ածին յաւարի 32
սրբն պատերազմօղք. յոչխարաց վեց հարևր հազար, և եւթանասուն
և հինգ հազար. ³³ և արջառ՝ եւթանասուն և երկու հազարք. ³⁴ և էջք՝ 33, 34
վաթսուն և մի հազար. ³⁵ և ոգիք մարդկան՝ ՚ի կանանց որ ոչ գիպէին
զարութիւն առն, ամենայն ոգիք՝ երեսուն և երկու հազարք: ³⁶ Եւ եղև 36
կէն աւարին երթելոցն ՚ի պատերազմ ՚ի թուոյ ոչխարացն՝ երեք հարևր
և երեսուն հազար, և եւթն հազար և հինգ հարիւր: ³⁷ Եւ եղև հասն Տե- 37
առն յոչխարէ, վեց հարևր և եւթանասուն և հինգ. ³⁸ և արջառ երեսուն և 38
վեց հազար, և հաս Տեառն եւթանասուն և երկու. ³⁹ և էջք՝ երեսուն հա- 39
զար և հինգ հարևր, և հասն Տեառն վաթսուն և մի. ⁴⁰ և ոգիք մարդկան՝ 40
վեշրասան հազար, և հասն ՚ի նոցանէ Տեառն երեսուն և երկու ոգիք:
⁴¹ Եւ եր Մովսէս զհասն Տեառն զնուէրն Աստուծոյ Եղիազարո՞ւ քահա- 41
նայի. որպէս հրաման եր Տէր Մովսիսի. ⁴² զհասարակած որդւոցն Իս- 42
րայէլի, զորս բաժանեաց Մովսէս յարանցն պատերազմողաց: ⁴³ Եւ եղև 43
հասարակած ՚ի ժողովրդենէ անպի. յոչխարէ՝ երեք հարևր և երեսուն
հազար, և եւթն հազար և հինգ հարևր. ⁴⁴ և արջառ՝ երեսուն և վեց հա- 44

19 Այլք. Եւ դուք բնակեցարո՞ք արքայքոյ: **20 Ի լու՛.** Եւ ամենայն կահ մազագործ, համանայն ոմանց ՚ի բնաք՛: **23 Բազումք.** Եւ լուանայցէ ջրով: **28 Ոմանք.** Երթալոց ՚ի պատերազմ... ՚ի հինգ հարիւրոյ: **30 Ոմանք.** Զպահպանութիւնս ՚ի խորանին Տեառն: **35 Յօրինակին.** Ի կանանց զոր ոչ գիպէին: **36 Ոմանք.** Երեքհարիւր երեսուն և եւթն հազար, և՛: **37 Ոմանք.** Եւթանասուն և հինգ հազար: **42 Ոմանք.** Զհասարակաց որդւոց Իսրայէլի: **Այլք.** Արանցն պատերազմողաց:

45, 46 գար. ⁴⁵ և էշք՝ երեսուն հազար և հինգ հարևր. ⁴⁶ և ոգիք մարդկան՝ վեշ–
 47 րասան հազար: ⁴⁷ Եւ ա՛ն Մովսէս ՚ի հասարակածէ որդւոցն Իսրայէլի.
 մի ՚ի յիսնէ, ՚ի մարդոյ և յանասնոյ. և եր գայն Ղևրացւոցն որ պահէին
 48 զպահպանութիւն խորանին Տեառն. որպէս հրամա՛ն եր Տէր Մովսիսի:
 49 ⁴⁸ Եւ մարեան առ Մովսէս ամենայն վերակացուք հազարապետութեան
 49 զօրուն, հազարապետք և հարիւրապետք, ⁴⁹ և ասեն ցՄովսէս. Ծառայք
 քո կալան զհամար արանց պատերազմողաց առ ՚ի մէնջ, և ո՛չ ծախեցաւ
 50 ՚ի նոցանէ և ո՛չ մի. ⁵⁰ և բերաք մարուցանել ընծայ Տեառն, այր՝ որոյ գ–
 րանիցի ոսկի մեհեանդ, կամ ապարանջանք, և մարանի, և կշտապանակ,
 51 և փողոջուկ ընդելուգեալ. քաւել՛ վասն մեր առաջի Տեառն: ⁵¹ Եւ առին
 Մովսէս և Եղիազար քահանայ զոսկին ՚ի նոցանէ, զամենայն անօթ
 52 զործեալ, ⁵² զոր եղև ամենայն ոսկի հասին զոր հանին Տեառն. վեշտա–
 սան հազար և եւթն հարևր և յիսուն սիկղ՝ ՚ի հազարապետաց անփի.
 53, 54 ⁵³ և արք պատերազմօղք որ ածին աւար, իւրաքանչի՛ր ումբ: ⁵⁴ Եւ առին
 Մովսէս և Եղիազար քահանայ զոսկին, ՚ի հազարապետաց անփի, և ՚ի
 հարևրապետաց, և րարան ՚ի խորանն վկայութեան. յիշարա՛կ առ ՚ի
 յորդւոցն Իսրայէլի առաջի Տեառն:

32 ¹ Եւ անասուն բազում էր որդւոցն Իսրայէլի, որդւոցն Ռուբինի, ԾԵ
 և որդւոցն Գադայ զեղեալ յոյժ. և րեսին զերկիրն Յագերայ, և գ–
 2 երկիրն Գադաադու. և էր րեղին՝ րեղի՛ խաշանց: ² Եւ մարուցեալ
 որդիքն Ռուբինի և որդիքն Գադայ՝ ասեն ցՄովսէս և ցԵղիազար քա–
 3 հանայ, և ցիշխանս ժողովրդեանն: ³ Արարովթ, և Դերոն, և Յագեր, և
 4 Նամբրա, և Եսերոն, և Էլեալէթ, և Սեբամա, և Նաբաւ, և Բեան. ⁴ եր–
 կիրն զոր մարնեաց Տէր առաջի որդւոցն Իսրայէլի, երկիր՝ անասնոց
 5 է. և ծառայից քոց խաշի՛նք են: ⁵ Եւ ասեն. Եթէ գրաք շնորհս առաջի
 քո, րացի՛ երկիրն այն ծառայից քոց ՚ի կալուած. և մի՛ անցուցաներ
 6 զմեզ ընդ Յորդանան: ⁶ Եւ ասէ Մովսէս ցորդիսն Գադայ և ցորդիսն
 Ռուբինի. Եթարք ձեր երթայցեն ՚ի պատերազմ, և դուք նափցի՛ք
 7 ասար: ⁷ Եւ ընդէի խտորեցուցանէք զսիրտ որդւոցն Իսրայէլի չանցանել
 8 յերկիրն՝ զոր Տէր րայոց է նոցա: ⁸ Ո՛չ այդպէս արարին հարքն ձեր՝ յոր–
 9 ժամ առաքեցի զնոսա ՚ի Կաղէսբառնեայ դիպել զերկիրն: ⁹ Եւ ելին ՚ի
 Չորն ողկուզի, և դիպեցին զերկիրն. և զանգիպեցուցի՛ն զսիրտս որ–
 10 դւոցն Իսրայէլի, զի մի՛ մրանիցեն յերկիրն զոր ե՛ր նոցա Տէր: ¹⁰ Եւ
 բարկացաւ սրտմարութեամբ Տէր յաւուր յայնմիկ, և երդուա՛ և ասէ.
 11 ¹¹ Մի՛ րեսցեն արք որ ելին յԵգիպտոսէ՝ ՚ի քսանամենից և ՚ի վեր,
 որ զիպիցեն զչար և զբարի. զերկիրն զոր երդուայ րալ Աբրաամու
 12 և Սահակայ և Յակոբայ. զի ո՛չ եկին զհետ իմ. ¹² Բայց Քաղէք՝ որդի
 Յեփոնեայ զարուցեալն, և Յեսու որդի Նաւեայ, զի եկին զկնի Տեառն:

51 Ումսնք. Ի նոցանէ, և զամենայն անօթ զործեալ: **52 Ոսկան.** Որ եղև ամե–
 նայն ոսկի: *Ուր օրինակ մի.* Եւ եղև ամենայն ոսկի: **32. 1 Ումսնք.** Որդւոցն
 Իսրայէլի, Ռուբինի և որդւոցն Գադայ... և րեսեալ զերկիրն Յագերայ... և րեղին
 էր րեղի խաշանց: **3 Ումսնք.** Եւ Նաբրա... և Եղեսթել. և Սեմաբա: **4 Ու–**
մսնք. Երկիր անասնասնոյց է: **5 Ումսնք.** Զմեզ ըսար Յորդանան: **7 Օրինակ**
մի. Խտորեցուցանիցէք զմիտս որդւոցն Իսրայէլի: **11 Յօրինակին.** Մի՛ մրցեն
 արք որ ելին: **12 Յօրինակին՝** ասար և այլ ուրեք ուրեք եղեալ էր. Քաղէք որդի
 Յոփոնեայ: *Ումսնք.* Զի եկին զկնի իմ:

¹³ Եւ բարկացաւ սրբմտութեամբ Տէր 'ի վերայ Իսրայէլի, և յաճեցոյց 13
 զնոսա յանապատին անն քառասուն. մինչև սապակեցաւ ամենայն 14
 ազգն որ արարին զչարիս առաջի Տեառն: ¹⁴ Եւ արդ՝ դուք յարուցեալ 14
 էք փոխանակ հարց ձերոց, ժողովք մարդկան մեղաւորաց, յաւերով
 միսանգամ 'ի սրբմտութիւն բարկութեան Տեառն 'ի վերայ Իսրայէ-
 լի: ¹⁵ Զի դարձեալ էք 'ի նմանէ, յաւերով միսանգամ լքանել նմա զձեզ 15
 յանապատ. և անօրինիք յամենայն ժողովուրդս յայս: ¹⁶ Եւ մապեան ա- 16
 ռաջի նորա՝ և ասեն. Դադարս ոչխարաց մերոց շինեսցուք՝ և անասնոց
 մերոց, և քաղաքս աղիսից մերոց. ¹⁷ և մեք վառեսցուք առաջի Տե- 17
 առն, առաջապահք երթիցուք որդւոցն Իսրայէլի, մինչև հանցուք զնոսա
 յիրաքանչիւր փեղի. և բնակեցէ աղիս մեր 'ի քաղաքս պարսպաւորս
 վասն բնակչաց երկրիս: ¹⁸ Եւ ոչ դարձցուք 'ի փունս մեր՝ մինչև բաժանեսցիք
 որդիքն Իսրայէլի զիրաքանչիւր ժառանգութիւն: ¹⁹ Եւ ոչ ևս ժառանգեսցուք 19
 'ի մեջ նոցա յանցիցն Յորդանանու և անդր. զի ունիմք զվիճակս մեր
 յայս կոյս Յորդանանու յարևելից: ²⁰ Եւ ասէ ցնոսա Մովսէս. Եթէ առնիցէք 20
 ըստ բանիդ ըստ այդմիկ. եթէ վառիցիք առաջի Տեառն 'ի պատե-
 րագմ. ²¹ և անցցէ՛ ձեր ամենայն վառեալ ընդ Յորդանան առաջի Տե- 21
 առն, մինչև սապակիցի թշնամին նորա առաջի նորա, ²² և նուաճեսցի 22
 երկիրն առաջի Տեառն, և ապա՝ դառնայցէք, քաւեալ լիջիք առաջի Տե-
 առն և յԻսրայէլէ. և եղիցի երկիրս այս ձեզ 'ի կալուած առաջի Տե-
 առն: ²³ Ապա թէ ոչ առնիցէք այդպէս, յանցաւոր գրանիցիք առաջի 23
 Տեառն. և ծանիջիք զմեղս ձեր՝ յորժամ հասանիցեն ձեզ չարիք: ²⁴ Եւ 24
 շինեսցիք դուք ձեզ քաղաքս աղիսին ձերոյ, և դադարս խաշանց ձե-
 րոց. և որ ինչ էլ 'ի բերանոյ ձերմէ առնիցէք: ²⁵ Եւ խօսեցան որդիքն 25
 Ռուբինի և որդիքն Գադայ ընդ Մովսիսի՝ և ասեն. Արասցեն ծառայք
 քո՝ որպէս հրամայեաց մեզ փերդ մեր. ²⁶ աղիս մեր և կանայք մեր և 26
 ամենայն անասուն մեր՝ կացցեն 'ի քաղաքս Գադաադու. ²⁷ և ծառայք 27
 քո անցցեն վառեալք և կազմեալք առաջի Տեառն 'ի պատերագմ, որ-
 պէս և փէրդ ասէ: ²⁸ Եւ յանդիման արար նոցա Մովսէս զեղիագար 28
 քահանայ, և զՅեսու որդի Նաւեայ, և զիշխանս նահապետաց ցեղիցն
 Իսրայէլի: ²⁹ Եւ ասէ ցնոսա Մովսէս. Եթէ անցցեն որդիքդ Ռուբինի և 29
 որդիքդ Գադայ ընդ ձեզ ըստ Յորդանան, ամենայն վառեալ 'ի պա-
 տերագմ առաջի Տեառն, և փիրեցէք երկրին, փաջիք դոցա զերկիրն
 Գադաադու 'ի կալուածս: ³⁰ Ապա թէ ոչ անցցեն ընդ ձեզ վառեալք 30
 'ի պատերագմ առաջի Տեառն, անցուսցիք զահիս դոցա և զկանայս
 դոցա, և զանասուն դոցա յառաջագոյն քան զձեզ յերկիրն Քանանա-
 ցոց. և ժառանգեսցեն ընդ ձեզ յերկիրն Քանանացոց: ³¹ Պատաս- 31
 խանի եպուն որդիքն Ռուբինի և որդիքն Գադայ՝ և ասեն. Զոր ինչ

14 Ունակք. 'Ի բարկութիւն սրբմտութեան Տեառն: **15 Ունակք.** Զձեզ յանապատի
 սապ: **18 Ոսկան համաձայն միում օրինակի.** Մինչև բաժանեսցեն որդիքն: **19 Ո-**
ւնակք. 'Ի միջի նոցա յանցիցն յոր': **20 Ունակք.** Եթէ արասցէք ըստ բա': **21 Օրի-**
նակ մի. Թշնամին նորա յերեսաց նորա: **23 Ունակք.** Առնիցէք այնպէս. յանցաւոր
 գրանիցիք: *Որ Ոսկան յաւերու.* Առաջի Տեառն. *և ծանիջիք Տեառն.* և ծանիջիք
 զմեղս: **29 Ունակք յաւերուն.** Եւ փիրիցէք երկրին *սուսջի ձեր,* փաջիք:

32 ասէ Կերդ ցճառայս իւր՝ արասցո՛ւք: ³² Մեք անցցուք վառեալք յերկիրն
 33 Քանանացոց, և Կազիբ մեզ կալուածս յայն կոյս Յորդանանու: ³³ Եւ
 եր Մովսէս որդւոցն Գաղայ և որդւոցն Ռուբինի՝ և կիսոյ ցեղին Մա-
 նասէի որդւոցն Յովսեփայ, զթագաւորութիւնն Սեհոնի արքային Ա-
 մովրիացոց, և զթագաւորութիւնն Ուլգայ արքային Բասանու. գեր-
 կիրն և զքաղաքս սահմանօք իւրովք, և զքաղաքս երկրին շուրջանակի:
 34, 35 ³⁴ Եւ շինեցին որդիքն Գաղայ գ՛ւերն, և գԱստարովթ, ³⁵ և գԱրոտր,
 36 և գԵտփար, և գՅազեր. ³⁶ և բարձրացուցին գնոսա. և գՆամրան, և
 37 գԲաւթառան, քաղաքս ամուրս, և դադարս հօփից: ³⁷ Եւ որդիքն Ռուբինի
 38 շինեցին գԵսեբոն, և գԵդիեղէթ, և գԿարիեթամ. ³⁸ և գԲէեղմոն, շուրջ
 ամրացուցեալս, և գՄեքամայ. և անուանեցին ըստ անուանց իրեանց
 39 զանուանս քաղաքացն՝ զոր շինեցին: ³⁹ Եւ գնաց որդի Մաքիրայ որդւոյ
 Մանասէի՝ ՚ի Գաղաաղ՝ և ան գնա, և կորոյս գԱմովրիացին որ բնակեալ
 40 էր ՚ի նմա: ⁴⁰ Եւ եր Մովսէս գԳաղաաղ Մաքիրայ որդւոյ Մանասէի. և
 41 բնակեցաւ անդ: ⁴¹ Եւ Յայիր Մանասեան չոգա՛ւ՝ ան զքաղաքս նոցա, և
 42 անուանեաց գնոսա Աւանս Յայիրայ: ⁴² Եւ Նաբաւ գնաց՝ և ան գԿանաթ
 և զաւանս նորա, և անուանեաց գնոսա Նաբաւթ ըստ անուան իւրոյ:
33 ¹ Եւ այն են բանակերդք որդւոցն Իսրայելի՝ յորմէ հեփտ էլին յերկրէն ծԶ
 Եգիպտացոց հանդերձ գօրուն իրեանց ՚ի ձեռն Մովսիսի և Ահարո-
 2 նի: ² Եւ գրեաց Մովսէս զչո՛ս նոցա, և զբանակերդս իրեանց բանի
 3 Տեառն. և այն են բանակերդք գնացից նոցա: ³ Չուեցին յՌամեսսեայ
 յամսեանն առաջնում, ՚ի հնգերասաներորդում աւուր՝ ամսոյն առաջնոյ.
 4 զայգոյ զափկին էլի՛ն որդիքն Իսրայելի բարձրացեալ ձեռամբ առա-
 5 ջի ամենայն Եգիպտացոցն. ⁴ և Եգիպտացիքն թաղեցին զամենայն
 6 չուեալ որդւոցն Իսրայելի յՌամեսսեայ բանակեցան ՚ի Սոկրովթ: ⁶ Եւ
 7 չուեալ ՚ի Սոկրովթայ՝ բանակեցան ՚ի Բովթան, որ է մասն ինչ ա-
 8 նապարին: ⁷ Չուեցին ՚ի Բովթանայ, և բանակեցան առ բերանովն
 Եպիրովթայ, որ է յանդիման Բէելսեփոնայ, և բանակեցան հանդէպ
 9 Մակդովղայ: ⁸ Չուեցին հանդէպ Եպիրովթայ, և անցին ընդ մէջ ծովուն
 յանապարն, և գնացին նոքա երեքօրեայ ճանապարհ ընդ անապարն,
 10 և բանակեցան գ՛Դառն աղբերքքն: ⁹ Չուեցին ՚ի Դառն աղբիւրացն՝
 և էկին յԵղ՛իմ. և էին յԵղ՛իմ երկոպասան ակն ջրոց, և ելթանա-
 11 սուն ծառ արմաւենեաց. և բանակեցան անդ առ ջրովն: ¹⁰ Չուեցին
 11 յԵղ՛իմայ, և բանակեցան զափամբ Կարմիր ծովուն: ¹¹ Չուեցին ՚ի Կար-

31 Ունակք. Չոր ինչ ասաց Կերդ: **32 Ունակք յաւելում.** Մեք անցցուք վառեալք *ստաջի Տեառն* յերկիրն քա՛ւ.. յայնկոյս Յորդանանու: **35 Այլք.** Եւ գԱրոտր և գՄովփար: *Ոսկան յաւելումով ունի.* Եւ գԱրոտր. *գԱրոտթ.* գՄովփար, և գՅազեր, *Յօզթէհայ:*
36 Ունակք. Եւ գԲաւթառան, քաղաքս: **37 Ունակք.** Եւ գԵդիեղէն, և գԿարիեթամ:
38 Ոսկան յաւելում. Եւ *գՆեքո* և *գԲէեղմոն:* **39 Ոսկան.** Եւ գնացին որդիք Մաքիրայ.. և առին.. և կորուսին: **42 Ունակք.** Նաբովթ. ըստ անուան իւ՛ր: **33. 1 Ունակք.** Եւ այս են բանակեալք որդւոցն Իսրայելի: **2 Ունակք.** Եւ զբանակերդն. *կամ* բանակերդք իրեանց: **4 Այլք.** Եւ Եգիպտացիքն թաղէին զամենայն մեք՝: **7 Ունակք յօրինակաց ՚ի բոլոր ստաջիկայ համարագրուիս.** Չուեցին, *յաւելում.* Եւ. *մինչև ցիւանարն 48:*

միր ծովէն, և բանակեցան յանապարհին ՚ի Սին: ¹² Չուեցին ՚ի Սին 12
անապարէն, և բանակեցան ՚ի Նռափա: ¹³ Չուեցին ՚ի Նռափայ, և բա- 13
նակեցան յԵլուս: ¹⁴ Չուեցին յԵլիմայ, և բանակեցան յՌափիդին. և ոչ 14
գոյր ջուր ըմպելոյ ժողովրդեանն: ¹⁵ Չուեցին յՌափիդիմայ, և բանակե- 15
ցան յանապարհին ՚ի Սինայ: ¹⁶ Չուեցին յանապարէն Սինայ, և բանակե- 16
ցան ՚ի Գերեզմանս ցանկութեան: ¹⁷ Չուեցին ՚ի Գերեզմանացն ցանկու- 17
թեան, և բանակեցան յԱսերովթ: ¹⁸ Չուեցին յԱսերովթայ, և բանակե- 18
ցան յՌաթամա: ¹⁹ Չուեցին յՌաթամայ, և բանակեցան յՌեմոնփարէս: 19
²⁰ Չուեցին յՌեմոնփարէսայ, և բանակեցան ՚ի Ղ'երոնա: ²¹ Չուեցին ՚ի 20, 21
Ղ'երոնայ, և բանակեցան ՚ի Ռեսսա: ²² Չուեցին ՚ի Ռեսսայէ, և բա- 22
նակեցան ՚ի Մակէղ'դ'դաթ: ²³ Չուեցին ՚ի Մակէղ'դ'աթայ, և բանակե- 23
ցան ՚ի Սովփար: ²⁴ Չուեցին ՚ի Սովփարայ, և բանակեցան ՚ի Քարա- 24
դաթ: ²⁵ Չուեցին ՚ի Քարադաթայ, և բանակեցան ՚ի Մակելովթ: ²⁶ Չու- 25, 26
եցին ՚ի Մակելովթայ, և բանակեցան ՚ի Կարփաաթ: ²⁷ Չուեցին ՚ի 27
Կարփաթայ, և բանակեցան ՚ի Կարաաթ: ²⁸ Չուեցին ՚ի Կարաաթայ, 28
և բանակեցան ՚ի Մարեկա: ²⁹ Չուեցին ՚ի Մարեկայ, և բանակեցան 29
՚ի Սելմոնա: ³⁰ Չուեցին ՚ի Սելմոնայ, և բանակեցան ՚ի Մասուրոյթ: 30
³¹ Չուեցին ՚ի Մասուրոյթայ, և բանակեցան ՚ի Բանեա: ³² Չուեցին ՚ի 31, 32
Բանեայ, և բանակեցան ՚ի լերինն Գադգադ: ³³ Չուեցին ՚ի լեռնէ ան- 33
պի Գադգադայ, և բանակեցան յԵրեբաթա: ³⁴ Չուեցին յԵրեբաթայ, և 34
բանակեցան յԵբրոն: ³⁵ Չուեցին յԵբրոնայ, և բանակեցան ՚ի Գասի- 35
ոնգաբեր: ³⁶ Չուեցին ՚ի Գեսիոնգաբերայ, և բանակեցան յանապարհին 36
՚ի Սին: ³⁷ Չուեցին ՚ի Սինն անապարէ. և բանակեցան յանապարհին 37
Փարանու, այն է Կադէս: Չուեցին ՚ի Կադէսայ, և բանակեցան ՚ի Նովր 37
լերինն, մերձ առ երկրան Եդոմայ: ³⁸ Եւ ել Ահարոն քահանայ ՚ի լեռնն 38
հրամանաւ Տեռն՝ և մեռաւ անդ. ՚ի քառասներորդի ամի ելանելոյ որ- 38
դոցն Իսրայէլի յերկրէն Եգիպտացոց. յամսեանն հինգերորդի՝ որ օր 39
մի էր ամսոյն: ³⁹ Եւ Ահարոն էր հարևր և քսան և երից ամաց յորժամ 39
մեռան ՚ի Նովր լերինն: ⁴⁰ Եւ լուաւ Քանանէն արքայ Արադայ, և ինքն 40
բնակեալ էր յերկրին Քանանացոց, յորժամ սրբանէին որդիքն Իսրայէ- 40
լի, և եր պարտեալ ընդ Իսրայէլի, և առ ՚ի նոցանէ գերի: ⁴¹ Չուեցին 41
՚ի Նովր լեռնէ, և բանակեցան ՚ի Սելմոնա: ⁴² Չուեցին ՚ի Սելմոնայ, և 42
բանակեցան ՚ի Փենով: ⁴³ Չուեցին ՚ի Փենովայ, և բանակեցան յՌոբովթ: 43
⁴⁴ Չուեցին յՌոբովթայ, և բանակեցան ՚ի Գայի՝ յայն կոյս սահմանացն 44
Սովփարու: ⁴⁵ Չուեցին ՚ի Գայեայ, և բանակեցան ՚ի Ռեմոնգադ: ⁴⁶ Չու- 45, 46
եցին ՚ի Ռեմոնգադայ, և բանակեցան ՚ի Գեղմոնդէրդաթէմ: ⁴⁷ Չուե- 47
ցին ՚ի Գեղմոնդէրդաթէմայ, և բանակեցան ՚ի լերինն Սաբարիմ յան-

11 Ոմանք. Յանապարհին ՚ի Սին: **12 Ոմանք.** Եւ չուեցին ՚ի Սինայ անա՛: *Կառ* ՚ի Սինն անապարէ: **14 Ոսկան.** Եւ բանակեցան յՌափիդին: **15 Ոմանք.** Եւ չուեցին յՌափիդիմայ... յանապարհին Սինայ: **23 Ոմանք.** Եւ բանակեցան ՚ի Սիփար: **26** Ի Կարփաթայ. (27) ՚ի Կարփաթայ: **27 Օրինակ մի.** Ի Տարաթ: (28) Եւ չուեցին ՚ի Տարաթայ և բանակեցան ՚ի Մարեկ: **35 Օրինակ մի.** ՅԵբրոնեայ... ՚ի Գեսիոնգաբեր: **36 Ոսկան յաւելու.** ՚ի Սին՝ որ է Կադէս: **37 Ոմանք.** Մերձ առ երկրին Եդովմայ: **40 Ոմանք.** Եւ լուաւ Քանանիս արք: *Յայլս պակասի.* Մրբանէին որդիքն Իսրայէլի: Եւ եր պարտեալ ընդ Իսրայէլի, և առ ՚ի նոցանէ գերի:

48 դիման Նաբաայ: ⁴⁸Չուեցին 'ի լեբանցն Նաբաայ, և բանակեցան
49 յարևմտից Մովաբու առ Յորդանանա յանդիման Երեքոյի: ⁴⁹Եւ բանա-
կեցան զՅորդանանա 'ի մէջ Եսիմովթայ. մինչև ցՄեղսապով յարևմտից
Մովաբու:

50 ⁵⁰Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի յարևմտից Մովաբու առ Յորդա- ծԷ
51 նանա յանդիման Երեքոյի՝ և ասէ. ⁵¹Խօսեաց ընդ որդիսդ Իսրայելի՝
և ասացես ցոյսա. Դուք ահաւաղիկ անցանէք ընդ Յորդանան յերկ-
52 րին Քանանացոց. ⁵²և կորուսջիք զամենայն բնակիչս երկրին յերեսաց
ձերոց. և կործանեսջիք զդիպանցս երկրի նոցա. և զամենայն կուռս
ձուլածոյս նոցա կորուսջիք. և զամենայն զարձանս նոցա՝ բառնայցէք
53 'ի միջոյ: ⁵³Եւ կորուսջիք զբնակիչս երկրին, և բնակեսջիք դուք 'ի
54 նմա. զի ձեզ եքու զերկիրն նոցա 'ի վիճակ, ⁵⁴ըսպ ցեղից ձերոց, ըսպ
բազմաց՝ բազմացուցանիջիք զկալուածս իրեանց. և ըսպ սակաւոց՝
սակաւացուսջիք զկալուածս իրեանց: Որպէս ելանիցէ յանուն ուրուք՝
55 անդ լինիցի. ըսպ ցեղից նահապետութեան ձերոյ ժառանգեսջիք: ⁵⁵Եւ
եթէ ոչ կորուսանէք զբնակիչս երկրին յերեսաց ձերոց, եղիցին զոր
թողուցուքն 'ի նոցանէ՝ խոչ յական ձերում, և նե՛պք 'ի կողս ձեր. և
56 եղիցին ձեզ թշնամիք յերկրին յորում դուք բնակիցէք. ⁵⁶և եղիցի որ-
պէս խորհէի առնել նոցա՝ արարից ձեզ:

34. 2 ¹ Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ²Պապուիրեա՛ որդւոցն ծԸ
Իսրայելի՝ և ասացնն ցոյսա. Դուք մքանէք յերկիրն Քանանացոց, և
այն լիցի ձեզ 'ի ժառանգութիւն. երկիրն Քանանու հանդերձ սահմանօք
3 իւրովք: ³Եւ եղիցի ձեզ կողմն ընդ հարաւ 'ի Սինն անապատէ մինչև
մօպ յԵդոմ. և եղիցին ձեզ սահմանքն որ ընդ հարաւ իցեն, 'ի մասնէ Ա-
4 ղի ծովուն յարևելից կողմանէ: ⁴Եւ պարիցին սահմանքն ձեր 'ի հարաւոյ՝
ընդ սարն Ակրաբինայ, և անցցեն յԵնակ, և եղիցին էլք նորա ընդ
հարաւոյ կողմն Կաղէսբառնեայ. և ելցեն յաւա՛նն Արադայ, և անցցեն
5 յԱսեմոն: ⁵Եւ պարիցին սահմանքն յԱսեմոնայ ձորոյն Եգիպտացոց.
6 և եղիցին էլք նորա ընդ ծովն. ⁶և սահմանք ծովուն ձեզ լիցին. ծովն
7 մեծ սահման իցէ. և այն լիցին ձեզ սահմանք ծովուն: ⁷Եւ այն լիցին
ձեզ սահմանք ընդ կողմն հիւսւոյ. 'ի մեծ՛ ծովէն չափեսջիք ձեզ
8 զլեռնելեռնայն. ⁸և 'ի լեռնէ անտի չափեսջիք զնոյն մինչև 'ի մուսս
9 Եմաթայ. և եղիցին էլք նորա սահմանք Արադաբոյ. ⁹և ելանիցէ առ
սահմանօքն Եփրոնայ. և եղիցին էլք նորա Ասիրնայիդ. այն լիցին
10 ձեզ սահմանք 'ի հիւսւոյ: ¹⁰Եւ չափեսջիք ձեզ սահմանս յարևելից,
11 յԱսիրնայիդայ ցՄեպփամար. ¹¹և իջանիցեն սահմանքն 'ի Մեպփամարայ

47 Ոսկան. Եւ բանակեցան 'ի Սաբարիմ: **49 Ունակք.** ՉՅորդանանու 'ի մէջ Եսեմովթայ: **50 Ունակք.** Յարևմտա Մովաբու առ Յորդանանու: **51 Այլք.** Յերկիրն Քանանացոց: **52 Ունակք.** Կուռս ձուլածոյս նոցա կործանեսջիք: **54 Օրիհնակ մի.** Բազմացուցանիցէք... սակաւացուցանիցէք... ըսպ ցեղից ցեղից նահապէ՛: **55 Ունակք.** Եթէ ոչ կորուսանիցէք: **56 Ունակք.** Որպէս խորհեցայ առնել նոցա: **34. 2 Ունակք.** Դուք մքանիցէք... և այն լինիցի ձեզ... երկիրն Քանա՛: **3 Ունակք.** Եւ եղիցի ձեզ սահմանն ընդ հարաւ: **4 Ունակք.** Ելք նորա ընդ հարաւակողմ: **5 Ունակք.** Եւ պարեսցեն զսահմանքն յԱսիմովթայ... էլք նորա 'ի ծովն: **7 Այլք.** Ձեզ զլեռն լեռնայն: **8 Ունակք.** Սահմանքն Արադաբայ: **9 Ունակք.** Ելք նորա Ասիրնային:

ցԲեղայ, յարևելից կողմանէ աղբերացն. և իջցեն սահմանքն ՚ի Բեղայ մինչև ցծովն Քենարայ յարևելից կողմանէ. ¹²և իջանիցեն սահմանքն ¹² մինչև ցՅորդանան. և ելք նորա լիցին ծովն Աղի. այն ամենայն երկիր լինիցի ձեզ, և սահմանք նորա շուրջանակի: ¹³Եւ պարտիրեաց Մովսէս որդւոցն Իսրայելի՝ և ասէ. Այս է երկիրն զոր ժառանգիցէք զսա վիճակաւ. որպէս հրաման եպ Տէր քալ զնա ինն ցեղիցն, և կիսոյ ցեղին Մանասէի: ¹⁴Վասն զի առ ցեղ որդւոցն Ռուբինի և ցեղ որդւոցն Գադայ՝ ¹⁴ ըստ քանց նահապետաց իրեանց. ¹⁵և կէս ցեղին Մանասէի զվիճակս ¹⁵ իրեանց յայնկոյս Յորդանանու յանդիման Երեքոյի ՚ի հարաւոյ ընդ կողմն արևելից:

ԾԹ ¹⁶Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ¹⁷Այս անուանք են արանցն՝ ^{16, 17} որ ժառանգեցուցանիցեն ձեզ զերկիրն. Եղիազար քահանայ, և Յեսու Նաւեան. ¹⁸և մի մի իշխան ՚ի ցեղէ առնուցուք ժառանգեցուցանել ձեզ ¹⁸ զերկիրն: ¹⁹Եւ այս անուանք են արանց: Յեղին Յուդայ՝ Քաղէբ որդի ¹⁹ Յեփոնեայ: ²⁰Յեղին Շամուոնի, Սաղամիէլ որդի Եմիուդայ: ²¹Յեղին ^{20, 21} Բենիամինի, Ելթադ որդի Քասդովդայ: ²²Յեղին Դանայ, իշխան ²² Բակքիր որդի Եզդայ: ²³Որդւոցն Յովսեփայ, ցեղի որդւոցն Մանասէի ²³ իշխան, Անիէլ որդի Մուփիդայ: ²⁴Յեղի որդւոցն Եփրեմի իշխան, ²⁴ Կամուէլ որդի Սաբաթայ: ²⁵Յեղին Զաբուդոնի իշխան, Եղիսափան որդի ²⁵ Փառնաբայ: ²⁶Յեղին որդւոցն Իսաբարայ իշխան, Փաղփիէլ որդի ²⁶ Ոզիայ: ²⁷Յեղի որդւոցն Ասերայ իշխան, Աքիովր որդի Սելովմայ: ²⁸Յեղին ^{27, 28} Նեփթաղիմայ իշխան, Փաղայէլ որդի Մէուդայ: ²⁹Սոքա՛ են որոց ²⁹ հրաման եպ Տէր բաժանել որդւոցն Իսրայելի զերկիրն Քանանացոց:

Կ ¹ Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի յարևմուտս Մովաբո՝ առ եզերք ³⁵ Յորդանանու յանդիման Երեքոյի՝ և ասէ. ²Նրաման՝ քու որդւոցն ² Իսրայելի. և քացեն Ղևրացոցն ՚ի վիճակաց կալուածոց իրեանց քաղաքս բնակութեանց, և բուրասարան շուրջ զքաղաքօք իրեանց քացեն ³ Ղևրացոցն: ³Եւ եղիցին նոցա քաղաքք բնակութեան. և զպարուցեալքն ³ նոցա եղիցին խաշանց նոցա, և ամենայն չորքոտանեաց նոցա: ⁴Եւ ⁴ արուարձանք քաղաքացն զորս քայցէք Ղևրացոցն ՚ի պարսպէ քաղաքին. և արքաքոյ քաղաքին երկունս հազարս կանգունս շուրջանակի: ⁵Եւ չափեցիք արքաքոյ քաղաքին, յարևելից կողմանէ երկուս հազարս ⁵ կանգունս. և ընդ ծովակողմն երկուս հազարս կանգունս. և ընդ կողմն հիւսիսի՝ երկուս հազարս կանգունս. և ընդ կողմն հարաւոյ՝ երկուս հազարս կանգունս. և քաղաքք ՚ի մէջ այնորիկ լինիցի ձեզ. և զարուարձանս քաղաքացն: ⁶Եւ զքաղաքսն զորս քայցէք Ղևրացոցն ⁶ զվեց քաղաքս ապաստանից զոր քայցէք՝ փախչել անդր սպանողին. և

12 Ունակք. Լինիցին մինչև ցծովն Աղի: **15 Ոսկան յատկութեամբ.** Եւ կիսոյ ցեղին Մանասէի զվիճակս իրեանց: *Երկու ցեղ և կէսն առին ՚ի կալուած ինքեանց* յայնկոյս: *Ունակք.* Ի հարաւոյ ընդ կողմն արևմտից: **23 Ունակք.** Անիէլ որդի Մուփիայ: **26 Ունակք.** Փողփիէլ որդի Ոզայի: **27 Ունակք.** Որդի Սելեմայ: **28 Ունակք.** Փագեւէլ որդի Միուդայ: **35. 2 Յօրինակին.** Եւ բուրասարան շուրջ: **4 Ունակք.** Ի պարսպաւոր քաղաքին և արքաք: *Այլք.* Եւ արքաքոյ պարսպին երկուս հազարս կան: **5 Ունակք.** Յարևելից կողմն. և ընդ կողմն հիւսիսոյ. և ընդ ծովակողմն. և ընդ կողմն հարաւոյ:

7 այնու քառասուն և երկուս քաղաքս: ⁷ Ընդ ամենայն քաղաքս՝ քառասուն
 և ութ քաղաք փայցէք Ղևրացոցն. և զնոսս՝ և զբուրասարանս իւ-
 8 րեանց: ⁸ Եւ զքաղաքս՝ զոր փայցէք ՚ի կալուածոց որդոցն Իսրայէ-
 լի. ՚ի բազմաց՝ բազումս, և ՚ի սակաւոց՝ սակաւս. ըսք իւրաքան-
 չիր ժառանգութեան զոր ժառանգիցեն, փացեն ՚ի քաղաքաց անպի
 9, 10 Ղևրացոցն: ⁹ Եւ իսուեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. ¹⁰ Իսուեաց ընդ
 որդիսն Իսրայէլի՝ և ասացես ցնոսա. Դուք աւադիկ անցանէք ընդ
 11 Յորդանան յերկիրն Քանանացոց, ¹¹ և զպրուսջիք ձեզ քաղաքս, որ
 լինիցին ձեզ ապաստանաց՝ փախչել անդ սպանողին: Ամենայն որ
 12 հարկանիցէ զանձն ուրուք ակամայ, ¹² եղիցին ձեզ քաղաքք ապաս-
 տանի ՚ի մերձաւորէ արեանն. և մի՛ մեռանիցի սպանողն՝ մինչև անցցէ
 13 առաջի ժողովրդեանն ՚ի դարաստանի: ¹³ Եւ քաղաքքն զոր փայցէք՝
 14 վեց քաղաքք ապաստանի լինիցին ձեզ. ¹⁴ երիս քաղաքս փաջիք յայն
 կոյս Յորդանանու, և երիս քաղաքս փաջիք յերկիրն Քանանացոց:
 15 ¹⁵ Եւ եղիցի այն ապաւինութիւն որդոցն Իսրայէլի, եկին և պանդխարի
 ՚ի միջի ձերում. և եղիցին քաղաքքն այնոքիկ ապաստանք, փախ-
 16 չել անդր ամենայնի որ հարկանիցէ զանձն ուրուք ակամայ: ¹⁶ Եւ ե-
 թէ երկաթեղէն անօթով ոք հարկանիցէ՝ և սպանանիցէ զնա, սպանող
 17 է. մահոն մեռցի սպանողն: ¹⁷ Եւ եթէ բռնաքարաւ որով մեռանիցի՝ ոք
 18 հարկանիցէ զնա և մեռանիցի, սպանող է. մահոն մեռցի սպանողն: ¹⁸ Եւ
 եթէ փայտեղէն անօթով ՚ի ձեռանէ որով մեռանիցի ոք՝ հարկանիցէ
 19 զնա և մեռանիցի, սպանող է. մահոն մեռցի սպանողն: ¹⁹ Մերձաւոր
 արեանն սպանցէ՝ զսպանողն. յորժամ պարահեցէ նմա սպանցէ՝ զ-
 20 նա: ²⁰ Եւ եթէ առ թշնամութեան մղեսցէ զնա. և ձգեսցէ նմա զամենայն
 21 անօթ խարդախութեամբ՝ և մեռանիցի. ²¹ կամ առ քինակ հարկանիցէ
 զնա ձեռամբ իւրով և մեռանիցի, մահոն մեռցի որ եհարն. սպանող է,
 մահոն մեռցի որ սպանանիցէն. մերձաւոր արեանն սպանցէ՝ զսպանողն
 22 ՚ի պարահելն նորա նմա: ²² Ապա թէ վրիպակաւ՝ և ոչ առ թշնամութեան
 մղեսցէ զնա, և ձգեսցէ նմա զամենայն անօթ և ոչ խարդախութեամբ.
 23 ²³ կամ զամենայն քար որով մեռանիցի, և ոչ զփրութեամբ հարկանիցէ
 զնա՝ և մեռանիցի. և նա ոչ էր նորա թշնամի, և ոչ խնդրէր չար ա-
 24 ռնել նմա. ²⁴ դարեսցի՝ ժողովուրդն ՚ի մէջ հարկանելեացն, և ՚ի մէջ
 25 մերձաւորի արեանն ըսք դարաստանացս այսոցիկ. ²⁵ և ապրեցուցէ՛
 ժողովուրդն զսպանողն ՚ի մերձաւորէ արեանն: Եւ յուղարկեսցէ՛ զ-
 նա ժողովուրդն անդրէն ՚ի քաղաքն ապաստանի յոր ապաւինեալն էր.
 և բնակեսցէ անդ մինչև մեռանիցի քահանայն մեծ զոր օծին իւղովն
 26 սրբութեան: ²⁶ Եւ եթէ ելանելով ելանիցէ սպանողն ըսք սահմանս քա-

6 *Օրինակ մի կրկնէ.* Քառասուն և երկուս՝ քառասուն և երկուս քաղաքս. և ընդ ամենայն: 11 *Ոմանք.* Փախչել անդր սպա՛: 12 *Ոմանք.* Մինչև կացցէ կամ կայցէ, առաջի ժողովրդ՛: 13 *Ոմանք.* Զվեց քաղաք ապաստանի լինիցի ձեզ: 15 *Ոմանք.* Եւ եղիցին այն ապա՛... և պանդխարին ՚ի միջի ձերում եղիցին քա՛: 17 *Ոմանք.* Մահու մեռանիցի սպա՛: 18 *Ոմանք.* Մահու մեռանիցի սպա՛: 20 *Ոմանք.* Զամենայն անօթ խարդախութեան: 21 *Ոմանք.* Կամ առ ՚ի քինակ հար՛... սպանցէ զնա զսպանողն: 23 *Ոմանք.* Կամ զամենայն քարով, որով մե՛.. և նա չէր նորա թշնամի:

դաքին յոր ապալինեալն էր. ²⁷ և գրցէ զնա մերձաւոր արեանն ար-
 քայն սահմանաց քաղաքին ապաստանի իւրոյ, սպանցէ՛ մերձաւոր
 արեանն զսպանօղն. և մի՛ լիցի մահապարս: ²⁸ Վասն այնորիկ ՚ի քա-
 ղաքի ապաստանին իւրոյ բնակեացէ՛ մինչև մեռանիցի քահանայն մեծ.
 և յե՛ր մեռանելոյ քահանային մեծի, դարձցի՛ անդրէն սպանօղն յերկիր
 կալուածոց իւրոց: ²⁹ Եւ եղիցի այս ձեզ յիրաւունս դաբաստանի յա՛զգս
 ձեր, յամենայն բնակութեան ձերում: ³⁰ Ամենայն որ հարկանիցէ՛ զանձն.
 վկայի՛ք սպանցեն զսպանօղն. և մի՛ միայն վկայ՝ մի՛ վկայեացէ սպանա-
 նելոյն զանձն: ³¹ Եւ փրկանս ընդ անձին ՚ի սպանողէ՛ն որ մահապարս
 իցէ, մի՛ առնուցուք. այլ մահո՛ւ մեռանիցի: ³² Եւ մի՛ առնուցուք փրկանս
 վասն փախչելոյ ՚ի քաղաքն ապաստանի, առ միսսանգամ բնակելոյ
 յերկրին, մինչև մեռանիցի քահանայն մեծ: ³³ Եւ մի՛ շաղախիցէք գ-
 երկիրն. և ո՛չ քաւիցի երկիրն յարենէն հեղոյ ՚ի վերայ նորա, եթէ ո՛չ
 արեանքն հեղով: ³⁴ Եւ մի՛ պղծիցէք զերկիրն յորում բնակիցէք ՚ի նմա.
 յորում են բնակեցայց ՚ի միջի ձերում. զի են են Տէր Աստուած ձեր, որ
 բնակիցեմ ՚ի մէջ որդւոցն Իսրայելի:

ԿԱ ¹ Եւ մարեան իշխանք ցեղի որդւոցն Գաղասադու որդւոյ Մաքիթայ՝ **36**
 որդւոյ Մանասէի ՚ի ցեղէ որդւոցն Յովսեփու. և խօսեցան առաջի Մով-
 սիսի, և առաջի Եղիազարու քահանայի, և առաջի իշխանաց քանց
 նահապետաց որդւոցն Իսրայելի, ² և ասեն. Տեառնդ մերում հրաման
 եր Տէր, քա՛լ զերկիրն ժառանգութեան վիճակ որդւոցն Իսրայելի, և
 քեաննդ հրաման եր Տէր՝ քալ ժառանգութիւն դստերացն Սաղպասադու
 եղբօր մերում: ³ Եւ արդ՝ եթէ լինիցին միո՛ւմ ցեղիցն Իսրայելի կանայք.
 և բառնայցէ՛ վիճակ նոցա ՚ի կալուածոց հօրն իւրեանց. և յաւելուցու
 ՚ի ժառանգութիւն այնր ցեղի որոց լինիցին կանայք. և ՚ի վիճակէ ժա-
 ռանգութեան մերոյ բառնայցէ՛. ⁴ և եթէ լինիցի թողութիւն որդւոցն Իս-
 րայելի, յաւելուցու ժառանգութիւն նոցա ՚ի ժառանգութիւն ցեղի, որոց
 լինիցին կանայք. և ՚ի ժառանգութենէ՛ ցեղի ազգիս մերոյ բառնայցէ
 ժառանգութիւն նոցա: ⁵ Եւ պարտիրեաց Մովսէս որդւոցն Իսրայելի
 հրամանաւ Տեառն՝ և ասէ. առ այն գոր ասաց ցնա ցեղ որդւոցն Յով-
 սեփայ: ⁶ Այս բան է գոր հրաման եր Տէր դստերացն Սաղպասադու, և
 ասէ. Որոց հաճոյ թուեսցի յաչս նոցա՝ եղիցին նոքա կանայք. բայց
 ՚ի ցեղէ հօրն իւրեանց եղիցին կանայք: ⁷ Եւ մի՛ փոխեսցի ժառանգու-
 թիւն որդւոցն Իսրայելի ցեղէ ՚ի ցեղ. զի յիւրաքանչիւր ժառանգութիւն
 հայրենի ցեղի իւրոյ յարիցեն որդիքն Իսրայելի: ⁸ Եւ ամենայն օրի-
 որդ մերձաւոր ժառանգութեան ՚ի ցեղից որդւոցն Իսրայելի միո՛ւմ ումեք
 յազգականէ՛ հօր իւրոյ լինիցի կին. զի մերձաւորեցուցեն որդիքն Իս-

26 *Ոմանք*. Յոր ապալինեցան: 27 *Բազումք*. Եւ մի՛ լինիցի մահապարս: 28 *Այլք*.
 Ի՛ք քաղաքի ապալինին իւրոյ բնա՛: 31 *Ոմանք*. Որ մահապարս է, մի՛ առնու՛: 34 *Ո-*
մանք. Տէր Աստուած, որ բնակեմ ՚ի մէջ որդւոցդ: 36. 3 *Ոմանք*. Միո՛ւմ ՚ի ցեղիցն
 Իսրայելի... ՚ի կալուածոց հարց մերոց. և յաւելուցու: *Ոմանք առանց հարցական*
ոլորակի ունին գրառքս, բառնայցէ: *Յորս Ոսկան դնէ*՝ բառնայցի: 7 *Ոմանք*. Ի՛ք
 ցեղէ ՚ի ցեղ.. ՚ի հայրենի ցեղին իւրոյ: *Այլք*. Յեղի իւրոյ յարեացին որդ՛:

- 9 րայելի զհրաքանջիւր հայրենի ժառանգութիւն իւր: ⁹Եւ մի՛ փոխեսցի վիճակ ՚ի ցեղէ յայլ ցեղ. այլ իւրաքանջիւր յին ժառանգութիւն յարիցեն
- 10 որդիքն Իսրայելի: ¹⁰Եւ որպէս հրաման եպ Տէր Մովսիսի, այնպէս ա-
- 11 րարին դստերքն Սաղպասադու: ¹¹Եւ եղեն Թերսա, և Եզդ՛ա, և Մեղ՛քա, և Նուա, և Մասդա, դստերքն Սաղպասադու՝ հօրեղբարց որդւոց իւրե-
- 12 անց կանայք: ¹²Ի ցեղէն Մանասէի որդւոցն Յովսեփայ եղեն կանայք. և եղեն ժառանգութիւնք նոցա յազգափոհմի հօրն իւրեանց:
- 13 ¹³Այս են պատուիրանք և իրաւունք և դատաստանք զոր պատուիրեաց Տէր ՚ի ձեռն Մովսիսի, յարևմուտս Մովաբու, առ եզերք Յորդա-
- նանու յանդիման Երեքոյի:

Կարարեցաւ Թիւքս:

8 *Յօրինակին գրի՝ արտորդ. և ՚ի լուս՝. նշանակի՝ արիորդ. համաձայն այլոց: Օրինակ մի. Մի՛ ումէք յազգականէ՛ հօր իւրոյ... զհրաքանջիւր զհայրենի:*

9 *Այլք. Յարեացին որդիքն Իսրայելի: Ի վախճանի ոմանք դնեն՝ Կարարեցաւ զիրք Թուոցս:*

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՕՐԻՆԱՅ:

ԱՅՍ է պատճառ գրոցս որ կոչի Երկրորդումն օրինաց: Մերձ 'ի վախճան հասնալ Մովսիսի, զի երկու ևս ամիս պիտի առ 'ի լրումն քառասուն ամաց առաջնորդութեան նորա յելից անպի: Վասն որոյ զգուշանայ ժողովրդեանն զի մի՛ մեղկեալ թուլասցին յօրինացն. և զի մեռան առաջինքն, որոց իբրև հասնոց փուան օրէնքն. արդ զի մի՛ փհասքն օտար համարեսցին ինքեանց զօրէնսն, երկրորդէ զամենայն օրէնսն վերջնոցն, որք ժառանգելոց էին զերկիրն. զի 'ի պատճառս երկրորդիս՝ և նախագրելոցն ևս զգուշասցին: Սկսեալ ապա յանցիցն նոցա ընդ ծովն մինչև յամն քառասներորդ 'ի մոկս մեքասաներորդ ամսոյն, երկրորդէ զպատմութիւն ժամանակին և զօրէնսդրութիւնն: Յորում բազում ինչ մարգարեանայ վասն Քրիստոսի: Եւ վասն առաել զգուշութեան կարգէ նոցա օրհնութիւնս 'ի պահելն, և անէծս ցաւագինս 'ի յանցանելն, զի դիւրաւ դիմեսցեն յաւերարանն: Գրեաց և իւրաքանչիւր ցեղիցն օրհնութիւնս մարգարեականս. յանձնեաց զժողովորդն Յեսուայ, և ել 'ի լեռնն Նաբաւ Մովաբու, և վախճանեցաւ: Եւ ունի զիրքս չափ ժամանակի երկուց ամսոց, յորս զանցելոց քառասուն ամացն երկրորդեաց զպատմութիւնս: Իսկ բովանդակ հինգ զիրքս Մովսիսի՝ ունի չափ ժամանակի՝ յելիցն 'ի դրախտէն ցվախճանն Մովսիսի ՎՉԻԶ ամ:

Գլուխք Երկրորդ օրինաց:

մ. Երկրորդելով մեկնէ Մովսէս զօրէնսն՝ որպէս փոյայոց. և ցուցանէ թէ զքառասուն ամ յամելն յանապատին՝ ինքեանք իսկ արարին. զի Տէր Աստուած մեր վաղորեմն ասաց 'ի Քորեթ, թէ մտէք ժառանգեցէք զերկիրն զոր երդուայ փալ գնա ձեզ 'ի կալումս:

բ. Յիշեցուցանէ՛ ևս զի առ 'ի հանգիստ և 'ի զգուշութիւն նոցա կարգեաց զհազարապետսն:

գ. Ի նոսա հանէ զպատճառս առաքման լրպեսացն. և թէ զանգիտեցուցացն լուայք, և փրկանցեցէք զԱստուծոյ, և բարկացաւ Տէր և ասաց՝ թէ՛ մտջիք 'ի հանգիստսն:

դ. Թէ զի բարկացուցէք զՏէր. և կամեցայք ապա ելանել ժառանգել զերկիրն, պարպեցայք յԱնովրիացոցն, զի չէր Տէր ընդ ձեզ:

ե. Թէ յեք երեսուն և ութ ամի լրպեսացն իրաց, ասաց Տէր դառնալ մտանել յերկիր անդր. այլ մի՛ գրգռել յանցանելն ընդ Եդոմ կամ ընդ Մովաբայ:

զ. Թէ մտանեաց Տէր 'ի ձեռս նոցա զՍեհոն և զՈվգ, և ժառանգեցոյց զերկիր նոցա Ռուբինի և Գադայ:

է. Թէ հրամայեաց նոցուն երկուց և կիսոյ ցեղին՝ առաջապահս վառել առաջի Յեսուայ՝ յայնկոյս Յորդանանու, մինչև զեպտեղեսցի երկիրն ընդ ձեռամբ:

ը. Ըղծալի՛ կամելով առնել նոցա զերկիրն, աղաչեցի ասէ զՏէր մտանել 'ի լեռն Սիոն, և անտնն արար զիս Տէր վասն ձեր:

թ. Յօրէնսն ասէ չյաւելուլ ինչ կամ հափանել. այլ պահել 'ի գովեստ և 'ի շահ անձանց:

ժ. Յիշեցուցանէ զահեղ երևումնն Աստուծոյ յօրն եկեղեցոյ. և պատուիրէ չառնել կուռս ձեռագործս:

- ծմ. Մեծացուցանե՛ք ևս զերախարհսն, թէ Ի՛նձ բարկացաւ Տէր չմբանել յերկիրն, և դուք մբանե՛ք ժառանգել. արդ զգո՛յ՜ լերութ՛ք՝ զի Աստուած հուր ծախիչ է:
- ծբ. Նամառօտէ՛ զերախարհսն Աստուծոյ առ նոսա յԵգիպտոսէ և յառաջ:
- ծգ. Զարոյց զերիս քաղաքսն յայնկոյս Յորդանանու՛ յապալինութիւն ակամայ սպանցաց:
- ծդ. Երկրորդէ՛ յականջս նոցա զբասն պարգամսն. և զգուշացուցանէ սիրել զՏէր Աստուած, զի Տէր մի՛ է, և երկնչել ՚ի Տեառնէ՛ Աստուծո՛յ՝ զի նախանձո՛ր է:
- ծե. Մի՛ փորձեսցես զՏէր Աստուած քո, և զհաճոյսն առաջի նորա արասցես, զի քեզ բարի է:
- ծզ. Չառնել խնամութիւն ընդ Քանանացին, այլ փշրել զարձանս նոցա:
- ծէ. Օրինութիւնս խոստանայ ՚ի պահելն զպարուիրանսն:
- ծը. Զիսասբանաւ մերժել ասէ զագգսն առ սակաւ սակաւ, զի մի՛ թափուրեսցի երկիրն, և զազանք ՚ի նմա բազմասցին:
- ծթ. Յիշեցուցանէ զքանչելիս անապարին, որով վստա՛հ առնէ մուծանել գ–նոսա յերկիրն բարի: Եւ անսր կայ՝ թէ Ո՛չ հացիս միայն կեցցէ մարդ:
- ի. Նայեաց՝ յանձն քո, մի՛ հպարտացիս, զի Տէր Աստուած քո՛՝ հուրն ծախիչ սարակէ զթշնամիս քո: Աստր յիշէ զառաջին քառասնեակ պահոցն, և թէ վասն որթոյն զոր մեղայք բարկացաւ ձեզ Տէր սարակել, ուստի զահի հարեալ եմ, և դողամ:
- իւ. Յիշեցուցանէ զերկիրն աշխարհութիւնն երկրորդն քառասնեակի, և թէ լուսա ինձ Տէր և ո՛չ սարակեաց զձեզ:
- իբ. Երկնչել պարուիրէ՛ նոցա ՚ի Տեառնէ՛, որով ժառանգել մարթասցեն զերկիրն:
- իգ. Զգուշանալ պարուիրէ՛ ՚ի դից. և խօսել յօրէնսն և խոկալ ՚ի նմին, այլ և ՚ի վերայ սեմոցն ևս գրել գնոյն:
- իդ. Օրինութիւնս և անէծս դնէ՛ ՚ի լսելն կամ ՚ի չսել. և հրամայէ կարդալ զայն ՚ի Գեբաղ և ՚ի Գարիզին:
- իե. Փշրել հրամայէ զարձանս և զդրոշեալս ազգացն:
- իզ. Ի՛ միում րեղոյ՜ մասուցանել ասէ զողջակէզսն, ՚ի մի սստուածպաշարութիւն զնոսա ժողովելով:
- իէ. Արիւն մի՛ ուրել ասէ, զի ուրէին հեթանոսք զարին, և մի՛ զոհել զմարդ:
- իը. Մի՛ լսել երազահանաց որք խոտորեցուցանեն զքեզ յԱստուծոյ, և ո՛չ եղբօր կամ հեռաւորի. այլ քարկոճեսցին ուր և գրանիցին:
- իթ. Ի՛ վերայ մեռելոց մի՛ ցրել կամ ճակար հարկանել:
- լ. Թէ ո՞րք են սուրբք և կամ պիղծք յանասնոց՝ ՚ի ջրայնոց. կամ յօղականաց:
- լւ. Զմեռելութիւն՝ պանդուխտ այլազգոյն րսլ ասէ, կամ վաճառել: Այլ ՚ի նորս կանոնք զայս ո՛չ հրամայեն, զի պիղծ են զինքն սոցա:
- լբ. Մի՛ եփել զգառն ՚ի կաթն մօր իւրոյ:
- լգ. Նարուցանել զամենայն րասանորդս յեր երից ամաց, մինչև սրբեսցի խորհրդով երիցն:
- լդ. Ի՛ յիսներորդ ամին՝ թողութիւն առնել եղբօրն պարպուց, և մի՛ կծկել զձեռն առ ՚ի չբալոյ փոխ եղբօրն ՚ի մերձենալ ամին թողլոյ:
- լե. Յեթներորդում ամի արձակել զԵբրայեցի ծառայն թռշակօք, որ թէ չելանէ՛

ճակեցի ականջն հերեամբ:

լճ. Նուիրել ասէ յԵրուսաղէմ զնախծինս հօրից, իսկ զարարաւորսն յամենայն քաղաքս զենուլ, և ուրել սրբոց և պղծոց:

լԷ. Վասն պարտոյ երից մեծամեծ փօնիցն:

լԸ. Օրինադրէ դարարաց առանց կաշառոց դարել:

լՍ. Չարնկել անբառս մերձ առ սեղանն:

լԿ. Չնուիրել Տեառն զարարաւոր անասուն:

լԱՄ. Երկուք և երեք վկայիք մեռցի՝ մահապարպն, և բարձէք զչարն ՚ի միջոյ: Ինք. Զմեծ ինչ դարասարան՝ քահանայք դարեցին. և ո՛չ հաւանեալքն սպանցին:

լԱԳ. Մի՛ զայլազգի՝ այլ զԻսրայէլացի կացուցես իշխան, որում առ իւր ունել զգիրս զայս ասէ:

լԱԴ. Նաս քահանային ՚ի զենլեաց ժողովրդեանն:

լԱԵ. Չդիտել կամ կախարդել. զի մարգարէ՛ յարուցէ ձեզ Տէր:

լԱԶ. Երիս ևս քաղաքս զարուցանել ասէ յապասարան ականայ՝ սպանչաց:

լԱԸ. Զկամօք սպանօղն սպանցնն:

լԱԹ. Չյախշարակել զսահման ընկերին:

լԱՊ. Երկուք և երիք վկայիք սպանցի մահապարպն:

ձ. Որո՛ց պարպ է երթալ ՚ի պարերագմ, և որո՛ց դառնալ:

ձԱ. Օրինակ պաշարելոյ զքաղաքս թշնամեաց:

ձԲ. Զպղծագործ Քանանացիսն ո՛չ սպրեցուցանել:

ձԳ. Թէ գրցի սպանեալ ՚ի դաշտի՝ և չգիրիցեն զսպանօղն:

ձԴ. Չխառնակել ընդ գերեալ կանայս մինչև ամօց՝ ՚ի փուն ըսպ օրինի:

ձԵ. Վասն պարտելոյ զանդրանիկս, ՚ի խորհուրդ անդրանկութեան Եկեղեցոյ:

ձԶ. Քարկոծել կամ խաչել ասէ զանառակ որդի, և թաղել զխաչեալսն նախ քան զմուրս արևուն:

ձԷ. Զմոլորեալ և զընդ բեռամբ անկեալ գրասպ եղբօրն՝ յարուցանել:

ձԸ. Վասն պարշաճ զգեստոց արանց և կանանց, ՚ի խորհուրդ ողջ պահելոյ զսահման բնութեանս:

ձՅ. Չառնուլ զմայրն և զձագս հաւուց:

կ. Պարտաւրս դնել շուրջ զբանեօք:

կԱ. Չվարել այլ և այլ զայգի, ՚ի խորհուրդ կնոջ՝ մանաւանդ յոլոյ:

կԲ. Չվարել եզամբ և իշով. որ է չհաղորդել սրբոյն ընդ պղծում:

կԳ. Այլայլախառն չզգենուլ. սուրբն զվարս պղծոց:

կԴ. Ծոնկս առնել՝ նշան անմոռացութեան:

կԵ. Որ բամբասէ զկին իւր ՚ի շնութիւն՝ նախ քան զառնուլն զնա:

կԶ. Սպանանել զշնացեալսն:

կԷ. Վասն խօսեցելոյ և պղծելոյ կուսի ՚ի դաշտի կամ ՚ի քաղաքի, և վասն ո՛չ խօսեցելոյ:

կԸ. Չմբանել առ մօրու:

կՅ. Վասն կրճարելոց, և վասն պոռնկորդեաց:

հ. Մերժէ զԱմոնացին և զՄովաբացին:

հԱ. Վասն եկաց Եգիպտացոց և Եդոմայեցոց:

- հբ. Մո՛րթ պահել զբանական ՚ի բնական աղտեղութենէ, ցի՛ցս զգօտեաւ կրելով:
 հգ. Չմարնել զծառայ ՚ի չար փռնէ փախուցեալ:
 հդ. Չպռնկիլ և չնուիրիլ դիւաց:
 հե. Գարշելի՛ ասէ գոլ զվարձս շնութեան:
 հզ. Նրաժե՛շտ փայ ՚ի վաշխից:
 հէ. Զեղեալ ուխտն չյապաղել:
 հը. Յարտ և յայգի այլոց մտեալ՝ ուրել միայն, և ո՛չ ամանել:
 հթ. Ո՛չ կարէ՛ գրով արձակեալ կին և այլում եղեալ, ՚ի մեռանել վերջնոյ առնն
 դառնալ յառաջինն:
 ձ. Նորոգ փեսայացեալն մի՛ ելցէ ՚ի պարերազմ:
 ձա. Չգրաւել զերկուս երկանաքարս:
 ձբ. Մարդագողն մահու սպանցի:
 ձգ. Բորտն արտաքոյ բանակին լիցի:
 ձդ. Դարձուցանել զգրան նախ քան զմուտս արևուն:
 ձե. Զվարձս վարձկանին՝ ՚ի նմին աւուր վճարել, նախ քան զմուտս արևուն:
 ձզ. Մի՛ մեռցի հայր ընդ մեղաց որդոյ:
 ձէ. Չզգուել գորքս. և չգրաւել զփնանկս:
 ձը. Չառնել հասկաքաղ, ո՛չ ճռաքաղ և ո՛չ պրդաքաղ:
 ձթ. Քառասուն անգամ հարկանել զարժանին զանի, և այլ ո՛չ:
 ղ. Չկապել զցռուկ եզին կալուրոյ:
 ղա. Կենդանի եղբայրն՝ առցէ զկին անգաւակ եղբօր մեռելոյ, ապա թէ ո՛չ փուն
 բոկացելոյ կոչեսցի:
 ղբ. Կին ոք թէ ՚ի թափել զայր իւր զեկաւորեաց մարտակցին կալցի՝ կտրեսցի
 ձեռնն:
 ղգ. Կշիռք և չափք արդար լինիցին:
 ղդ. Զանուն Ամաղեկայ ջնջել ասէ, որ կարարեցաւ ՚ի ձեռն Մուրթբէի, յահ և
 յերկիւղ խակագործաց:
 ղե. Առաջին պարովքն ելանել ասէ ՚ի փեղի անուանն Աստուծոյ, և գոհանալ
 վասն բերոց երկրին:
 ղզ. Յերկրորդում ամին կրկին փասանորդս փալ, զմին Ղևաբացոց և զմնսն
 աղքատաց:
 ղէ. Ի վերայ բռեալ քարեայ սեղանոյ գրել ասէ զբանս օրինացն, զի ընթերցեալ
 ուսցին հեթանոսք յանցանելն ընդ հունն Յորդանանու:
 ղը. Կարգէ անէծս և օրհնութիւնս ընթեռնուլ յերկուս լերինսն՝ ՚ի լուր ամենայն
 ազգին. կամ զարհուրել յանիծիցն կամ փափագել օրհնութեանցն. և կարի
 աղիփաւոր առնէ զանէծս: Եւ անտր կայ այն, թէ զկեանս քո փեսցես կախեալ
 զփայտէ:
 ղթ. Նամառօտէ զամենայն բարիսն Աստուծոյ առ նոսա յԵգիպտոսէ և յառաջ.
 և զգուշացուցանէ և զո՛չ ևս ծնեալսն ՚ի դից պաշտելոյ՝ խառնելով նզովս:
 ճ. Ահեղ ցուցանէ զաստըն Աստուծոյ ՚ի յանցուցեալսն և կորուսիչս. և յոյս
 օրհնութեան փայ ՚ի զղջանալն. իրապեալ յօրինացս, որ ո՛չ են հեռի, այլ ՚ի
 սիրտս և յանձին:
 ճա. Յայտ առնէ Մովսէս՝ զի յեք իւր՝ Յեսուայ յանձնի ժողովուրդն, զոր և
 յորդորէ քաջալերելով:

ճբ. Գրեալ զօրէնս փայ յաւանդ ցքահանայսն ընթեռնուլ յականջս ժողովրդեանն:

ճգ. Էջ Տէր ամպով փալ հրաման Յետուայ. և գուշակեաց Մովսիսի զոր ինչ առնելոց էր ժողովորդն. և հրամայեաց գրել զօրհնութիւնսն ՚ի վկայութիւն անօրինելոցն ՚ի գրանել զնոսա չարեացն իրեանց:

ճդ. Քաջալերեալ Մովսիսի զՅետու՝ գրեաց զօրհնութիւնսն ՚ի մարեան, և եր ՚ի պահեսար յՂևրացիսն:

ճե. Նրաման առեալ Մովսիսի ելանել ՚ի լեառն՝ փեսանել զերկիրն և վախճանել. և նախ քան զելանելն յառաջեաց օրհնեաց զԻսրայել միահամուռ. և ըսր ցեղից ցեղից՝ բաց ՚ի Շմաունէ:

ճզ. Ել Մովսէս ՚ի լեառն Նաբաւ. երես զերկիրն զոր ունելոց էր Իսրայել. և վախճանեցաւ:

ճէ. Զի եկաց Յետու փոխանակ Մովսիսի առաջնորդ ժողովրդեանն:

ԵՐԿՐՈՐԴՈՒՄՆ ՕՐԻՆԱՅ

- 1 **ԱՅՍ** են պարզամբ՝ զոր խօսեցան Մովսէս ընդ ամենայն Իսրայելի յայնկոյս Յորդանանու յանապարին յարևմուտս՝ մերձ ՚ի ծովն Կարմիր, ՚ի մէջ Փառանքիփողայ, և Ղոբանայ, և 2 Նանգրուանացն և Ոսկեկայ, ² մեքասանօրեայ ճանապարհ ՚ի Քորեբայ 3 ցլեանն Սէիր մինչև Գաղէսբառնեայ: ³ Եւ եղև ՚ի քառասներորդում ամի, յամսեանն մեքասաներորդում, որ օր մի՛ էր ամսոյն: Խօսեցան Մովսէս ընդ ամենայն որդիսն Իսրայելի. ըստ ամենայնի որպէս պարտիրեաց նմա Տէր առ նոսա. ⁴ յեր հարկանելոյ զՍեհոն արքայ Անվրիացոց զբնակեալն յԵսեբոն, և զՈվզ՝ արքայ Բասանու զբնակեալն 5 յԱսպարովթ և յԵդրային. ⁵ յայն կոյս Յորդանանու յերկրին Մովաբու. սկսաւ Մովսէս մեկնել՝ զօրէնս զայսոսիկ՝ և ասէ. ⁶ Տէր Աստուած մեր խօսեցան ընդ մեզ ՚ի Քորեբ՝ և ասէ. Շահի լիցի 7 ձեզ բնակելոյ ՚ի լերինս յայսմ. ⁷ դարձարուք և չուեցէք դուք աստի, և մտնիցէք ՚ի լեռնն Ամովրիացոց, և առ ամենեսին որ շուրջ բնակեալ իցեն զԱրաբացովք ՚ի լերինս և ՚ի դաշտս, ընդ հարան և ընդ ծովեզրն 8 Քանանացոց, և յաներն Լիբանանու՝ մինչև ցգե՛րն մեծ ցգե՛րն Եփրատ: ⁸ Տեսէք զի ահա մարնեցի առաջի ձեր գերկիրն, մրէք ժառանգեցէք գերկիրն՝ զոր երդուայ ես հարցն ձերոց, Աբրահամու և Սահակայ և Յակոբայ. փալ՛ նոցա և զաւակի նոցա յեր նոցա գերկիրն՝ որ բոլսէ զկաթն և զմեղր:
- 9, 10 ⁹ Եւ խօսեցայ ընդ ձեզ ՚ի ժամանակին յայնմիկ՝ և ասեմ. ¹⁰ Ոչ բ կարեմ միայն հանդարտել ձեզ. Տէր Աստուած մեր բազմացոյց զձեզ. և ահաասիկ էք դուք այսօր իբրև զաստեղս երկնից բազմութեամբ:
- 11 ¹¹ Տէր Աստուած հարցն մերոց յաւելցէ՛ ՚ի ձեզ նս քան որչափ էքդ հազարապարիկ, և օրհնեսցէ՛ զձեզ՝ որպէս և խօսեցաւ ընդ ձեզ: ¹² Եւ զինորդ կարիցեմ միայն կրել զաշխապութիւն ձեր, և զաղիս ձեր, և 13 զհակառակութիւնս ձեր: ¹³ Արդ՝ փո՛ք ՚ի ձէնջ ձեզ արս իմաստունս, և խորհրդականս, և հանճարեղս ՚ի վերայ ցեղից ձերոց. և կացուցից 14 ՚ի վերայ ձեր իշխանս ձեզ: ¹⁴ Եւ պարասխանի՛ փուռեալ ասացէք ցիս. 15 Բարո՛ք է բանդ զոր խօսեցար առնել: ¹⁵ Եւ առի՛ ՚ի ձէնջ զցեղապետնս, արս իմաստունս և հանճարեղս, և խորհրդականս. և կացուցի գնոսա ՚ի վերայ ձեր, առաջնորդս, հազարապետս, և հարիւրապետս, և յիսնապետս, և փասնապետս, և արեւնաղայիրս դաբաւորացն ձերոց:
- 16 ¹⁶ Եւ պարտիրեցի դաբաւորացն ձերոց ՚ի ժամանակին յայնմիկ՝ և ասեմ. Լուարո՛ք արենի ՚ի մէջ եղբարց ձերոց. և դաբեցարո՛ք արդարութեամբ ՚ի մէջ առն և եղբօր իւրոյ. և ՚ի մէջ եկին իւրոյ. ¹⁷ և մի՛

Բազումք համեմար մերումս ունին զվերնագիր գրոցս, բաց յունսնց որք դենն երկրորդ օրինացն:

1. 1 Ոմանք. Ի մէջ Փառարանտա փողեայ և Ղոբոնայ: **Ոմանք.** Փառարանքիփողայ. և **ունսնք.** Փառարանա փողեայ: **Ոսկսն.** Եւ Ղոբանայ՝ և Ասեթոթայ, և Նանգրուանացն Ոսկեկայ: **2 Ոմանք.** Յլեռն Սուր մինչև: **6 Ոմանք.** Ի լերինս յայսմիկ, *կամ* յայսոսիկ: **10 Ոմանք.** Եւ ահաաղիկ էք դուք: **14 Ոմանք.** Եւ պարասխանի եպուրք ինձ և ասացէք. Բարի՛ք է: **16 Ոմանք.** Լուարո՛ք արեան ՚ի մէջ:

առնուցուս ակն 'ի դարասպանի, ըստ փոքուն և ըստ մեծին դարիցիս. և մի՛ խորշիցիս յերեսաց մարդոյ. զի դարասպանն Աստուծոյ է. և բան ինչ որ ծանրագոյն քան զձեզ իցէ, հասուսջիք առ իս՝ և լուայց: ¹⁸ Եւ պարտիւրեցի ձեզ 'ի ժամանակին յայնմիկ զամենայն բանս՝ զոր 18 առնիցէք:

Գ ¹⁹ Եւ չուեալ 'ի Քորեբայ շրջեցաք ընդ ամենայն անապարս ընդ մե՛ծ 19 և ընդ ահագին, զոր դո՛ւք իսկ րեսէք, զճանապարհ լերինն Ամովրիացոց. որպէս պարտիւրեաց Տէր Աստուած մեր մեզ, և եկաք մինչև Գադէսբառննայ: ²⁰ Եւ ասացի ցձեզ. Եկայք մինչև ցլեառն Ամովրիացոց՝ 20 զոր Տէր Աստուած մեր փացէ՛ ձեզ. ²¹ րեսէք՝ զի Տէր Աստուած մեր մարնեաց առաջի երեսաց ձերոց զերկիրն. ելէք և ժառանգեցէք՝ որպէս ասաց Տէր Աստուած հարցն մերոց ձեզ. մի՛ երկնչիցիք՝ և մի՛ զանգիփիցէք: ²² Եւ մարեայք առ իս ամենեքեան՝ և ասացէք. Առաքեսցուք յառաջագոյն քան զմեզ ա՛րս, և դիպեսցեն մեզ զերկիրն. և պարմեսցեն մեզ զհանգամանս ճանապարհին ընդ որ ելանիցեմք անդր, և զբաղաբացն յորս մրանիցեմք: ²³ Եւ հաճո՛յ թուեցաւ առաջի իմ բանն. 23 և առի 'ի ձէնջ երկուրասան այր, այր մի ըստ ցեղի: ²⁴ Եւ զնացին ելին 'ի լեառնն, և հասին մինչև 'ի Ձորն ողկուզի, և լրբեսեցին գնա. ²⁵ և առին 'ի ձեռս իրեանց 'ի պրդոյ երկրին, և իջին առ մեզ՝ և 25 բերին մեզ զրոյց. ասեն. Բարի՛ է երկիրն՝ զոր Տէր Աստուած փալոց է մեզ: ²⁶ Եւ ո՛չ կամեցայք ելանել, և հեսարեցէք բանին Տեառն Աստուծոյ մերոյ. ²⁷ և րորսնջեցէք 'ի վրանս ձեր և ասացէք. Առ արելութեան Տեառն եհան զմեզ յերկրէն Եգիպտացոց, մարնել զմեզ 'ի ձեռս Ամովրիացոց, սարակել զմեզ. ²⁸ արդ՝ յո՛ւ ելանիցեմք: Եւ եղբարք ձեր զանգիփեցուցին զսիրսս ձեր՝ և ասեն. Ազգ մե՛ծ և բազում, և զորագոյն քան զմեզ, և քաղաքք մեծամեծք և պարսպաւորք մինչև յերկինս. այլ և որդիս սկայից րեսաք մեք անդ: ²⁹ Եւ ասացի ցձեզ. Մի՛ զանգիփիցէք և մի՛ զարհուրիք 'ի նոցանէ. ³⁰ Տէր Աստուած մեր որ երթայ առաջի երեսաց ձերոց, նա՛ր փայ պարերազմ ընդ նոսա փոխանակ ձեր. ըստ ամենայնի զոր արար ձեզ յերկրին Եգիպտացոց առաջի աչաց ձերոց. ³¹ և յանապարհս յայսմիկ զոր րեսէք. զի սնոյց զքեզ Տէր Աստուած քո, որպէս սնուցանիցէ ոք զորդի իւր, ըստ ամենայն ճանապարհին զոր զնայցէք՝ մինչև եկիք 'ի րեղիս յայս: ³² Եւ 'ի բանիս յայսմիկ ո՛չ հաւարացէք Տեառն Աստուծոյ մերոյ, ³³ որ երթայ առաջի ձեր 'ի ճանապարհիդ, ընրրել ձեզ զրեղին. առաջնորդել ձեզ հրով 'ի զիշերի, ցուցանել ձեզ ճանապարհ ընդ որ զնայցէք. և ամպով 'ի րուէ: ³⁴ Եւ լուաւ Տէր զձայն բանիցն ձերոց. և բարկացեալ երդուաւ՝ և ասէ. ³⁵ Թե՛ րեսանիցէ ոք յարանդ յայրցանէ զերկիրն բարի՛ զոր երդուայ 35

17 Ոմանք. Եւ ըստ մեծին դարեսցիս: **20 Ոմանք.** Տէր Աստուած մեր փացէ մեզ:

23 Ոմանք. Առաջի իմ բանքն: **25 Ոմանք.** Ձոր Տէր Աստուած մեր փա՛:

26 Ոմանք. Տեառն Աստուծոյ ձերում: **28 Ոմանք.** Եւ արդ յո՛ւ ելանի՛... մինչև ցերկինս:

29 Ոմանք. Մի՛ զանգիփէք և մի՛ զարհուրիցիք: **30 Ոմանք.** Առաջի աչաց մերոց:

31 Բազումք. Ճանապարհին զոր զնացէք: **32 'Ի լուա՛.** Տեառն Աստուծոյ մերոյ,

համաձայն բազմաց. յորս և ոմանք՝ ձերում: **33 Ոմանք.** Եւ ցուցանել ձեզ հրով զճանապարհն ընդ:

34 Ոսկան. Եւ լուաւ Աստուած զձայն: *Յօրինակին.* Եւ բարձացեալ երդուաւ:

36 փակ հարցն նոցա, ³⁶բայց Քաղէր որդի Յեփոնեայ, նա՛ փեսցէ զնա.
 37 և նմա՛ փաց զերկիրն յոր եհաս և որդոցն նորա, վասն յարելոյ նորա
 37 ՚ի Տէր: ³⁷Եւ ի՛նձ բարկացաւ Տէր վասն ձեր՝ և ասէ. Եւ դու մի՛ մտցես
 38 անդր. ³⁸այլ Յեսու որդի Նաւեայ սպասաւոր քո, նա՛ մտցէ անդր. զնա՛
 39 զօրացո, զի նա՛ ժառանգեցուցէ զնա Իսրայէլի: ³⁹Եւ ծնունդք և որդիք
 ձեր զորոց ասացէք թէ յափշտակութիւն լինիցին, և ամենայն մանուկ
 մաքաղ որ ո՛չ զփրիցէ այսօր զբարի և զչար, նոքա՛ մտցեն անդր. և
 40 նոցա՛ փաց զնա, և նոքա ժառանգեցեն զնա: ⁴⁰Եւ դուք դարձարո՛ւք և
 չուեցէք յանապարն ընդ ճանապարհ Կարմիր ծովուն:

41 ⁴¹Եւ պարասխանի երուք ինձ և ասացէք. Մեղա՛ք առաջի Տեառն Դ
 Աստուծոյ մերոյ. ելցո՛ւք մեք՝ փացուք պարերազմ, որպէս պարուիրե՛-
 անց մեզ Տէր Աստուած մեր. և առեալ իւրաքանչիւր զգործի պարերազմի
 42 իւրոյ՝ գումարեցայք ելէք ՚ի լեառնն: ⁴²Եւ ասէ ցիս Տէր. Ասա՛ ցնոսա.
 Մի՛ ելանէք և մի՛ մարտնչիք՝ զի չեն ընդ ձեզ, գուցէ՛ խորփակիցիք ա-
 43 ռաջի թշնամեաց ձերոց: ⁴³Եւ խօսեցայ ընդ ձեզ՝ և ո՛չ լուարուք ինձ,
 44 և անցէք զբանի Տեառն. և անաստեցէք ելէք ՚ի լեառնն: ⁴⁴Եւ ելեալ
 Անովրիացիս՝ որ բնակեալն էր ՚ի լերինն յայնմիկ ընդդէմ ձեր՝ հալա-
 ծեանց զձեզ, որպէս պարիցի մեղու, և խոցարեցի՛ն զձեզ ՚ի Սէիրայ
 45 մինչև ց՛երսնա: ⁴⁵Եւ նստեալ լայիք առաջի Տեառն. և ո՛չ լուա Տէր ձայ-
 46 նի ձերում, և ո՛չ անասց ձեզ: ⁴⁶Եւ նստայք ՚ի Կաղէս աւուրս բազումս.
 որչափ աւուրս երբեմն նստայք անդր:

2 ¹Եւ դարձաք չուեցաք յանապարն ընդ ճանապարհ Կարմիր ծովուն.
 զոր օրինակ խօսեցան Տէր ընդ իս. և պարեցաք զՍէիր լերամբ աւուրս
 բազումս:

2, 3 ²Եւ ասէ ցիս Տէր. ³Շա՛ւր լիցի ձեզ պարել զլերամբք. արդ՛ դար- Ե
 4 ձարո՛ւք ընդ կողմն հիսաւոյ: ⁴Եւ ժողովողեանդ պարուէր փուր՝ և ա-
 սասցես. Դուք աւաղիկ անցանէք առ սահմանօք եղբարց ձերոց՝ որ-
 5 դոց Եսաւայ, որ բնակեալ են ՚ի Սէիր. և երկնչիցի՛ն ՚ի ձեկջ: ⁵Եւ
 զգուշանայցէ՛ք յոյժ. մի՛ գրգռիցիք ընդ նոսա ՚ի պարերազմ, զի ո՛չ
 փաց ձեզ յերկրէ նոցա՛ և ո՛չ քայլ մի ուրին. քանզի վիճական երու
 6 Եսաւայ զլեառնն Սէիր: ⁶Կերակուրս զնեսցիք ՚ի նոցանէ և կերիջիք. և
 7 ջուր չափով արծաթոյ աջիք ՚ի նոցանէ՛ և արբջիք: ⁷Չի Տէր Աստու-
 ամ մեր օրինեաց զբեզ յամենայն գործս ձեռաց քոց: Ծանի՛ր զհանդ
 անցեր ընդ անապարն մե՛ծ և ահագին. ահա քառասուն ամ Տէր Աս-
 8 փուած քո ընդ քեզ է. և ո՛չ իւիք կարօտեցար: ⁸Եւ անցա՛ք առ եղբարք
 մերովք որդովքն Եսաւայ բնակելովքն ՚ի Սէիր, առ ճանապարհան
 Արաբացոց յԵղոմայ, և ՚ի Գասիոն՝ զաբերայ: Եւ դարձեալ անցաք ընդ
 9 ճանապարհ անապարհին Մովաբու. ⁹և ասէ՛ ցիս Տէր. Մի՛ թշնամանիցէք
 ընդ Մովաբացիսն, և մի՛ գրգռիցէք ընդ նոսա ՚ի պարերազմ. զի ո՛չ փաց

37 *Ոսկան.* Եւ ինձ բարկացաւ Աստուած: 39 *Այլք.* Թէ ՚ի յափշտակութիւն լինիցին:

42 *Ոմանք.* Մի՛ ելանիցէք... գուցէ սափակիցիք առա՛: 44 *Ոմանք.* Եւ հալածեաց զձեզ, որպէս պարիցէ: 2. 1 *Ոսկան.* Եւ դարձեալ չուեցաք յա՛: 5 *Ոմանք.* Մի՛ գրգռիցէք ընդ նոսա պարերազմ: 7 *Յօրինակիկն.* Օրինեաց զյամենայն գործս: *Ոմանք.* Մե՛ծ և ընդ ահագին... և ո՛չ իւիք կարօտեցար: 8 *Ոմանք.* Առ եղբարք ձերովք... Արաբացոց յԵղոմայ, և ՚ի Գասի՛:

ձեզ յերկրէն նոցա ՚ի վիճակ. քանզի որդւոցն Ղովբայ երու զՍէիր ՚ի ժառանգութիւն: ¹⁰ Եւ Ոմմի՛նքն նախ բնակեալ էին ՚ի նմա՝ ազգ մեծ 10
 և բազում և հզօր, որպէս Ենակիմք ¹¹ ընդ Ռափայի՛նսն համարիցին, 11
 նոյնպէս և նոքա իբրև զԵնակիմս. և Մովսբացիք անուանեն զնոսա Ոմմի՛նս: ¹² Եւ ՚ի Սէիր նախ բնակեալ էր Քոռեցին. և որդիքն 12
 Եսաւայ կորուսին զնոսա, և սաքակեցին զնոսա յերեսաց իւրեանց, և բնակեցան փոխանակ նոցա. զոր օրինակ արար Իսրայէլ զերկիր ժառանգութեան իւրոյ՝ զոր էր նոցա Տէր: ¹³ Եւ արդ՝ արի՛ք չուեցէք և 13
 անցէք ընդ ձորն Զարեդ: ¹⁴ Եւ աուրք որչափ անկան մեզ ՚ի գնալն 14
 մեզ ՚ի Կաղէսբառնեայ, մինչև անցաք ընդ ձորն Զարեդ, երեսուն և ութ ամ. մինչև անկան ամենայն ազգ արանց պատերազմողաց ՚ի բանակէ անբի, որպէս երդուաւ նոցա Աստուած. ¹⁵ և ձեռն Աստուծոյ էր ՚ի 15
 վերայ նոցա սաքակել զնոսա ՚ի բանակէն մինչև անկան: ¹⁶ Եւ եղև 16
 իբրև անկան ամենայն արք պատերազմօղք մեռեալք ՚ի միջոյ ժողո՝ 17
 վրդեանն, ¹⁷ խօսեցան Տէր ընդ իս՝ և ասէ. ¹⁸ Դու անցանես այսօր առ 17, 18
 սահմանօք Մովսբու ՚ի Սէիր. ¹⁹ և մօք հասանիցէք յորդիսն Ամոնայ, 19
 մի՛ թշնամանիցիք ընդ նոսա, և մի՛ գրգռիցէք ընդ նոսա պատերազմ. զի ոչ քաց ձեզ զերկիր որդւոցն Ամոնայ ՚ի վիճակ. քանզի որդւոցն Ղովբայ երու զնոսա վիճակաւ: ²⁰ Երկիր որ Ռափնայ համարեցի. 20
 քանզի նախ՝ Ռափայի՛նք բնակէին ՚ի նմա. և Ամոնացիք անուանեն զնոսա Զոմզոմի՛նս, ²¹ ազգ մեծ և բազում և զօրաւոր իբրև զԵնակիմսն. 21
 և կորոյս զնոսա Տէր յերեսաց նոցա. և ժառանգեցին և բնակեցին փոխանակ նոցա: ²² Որպէս արար որդւոցն Եսաւայ բնակելոց ՚ի Սէիր, 22
 զորօրինակ սաքակեաց Տէր զՔոռեցին յերեսաց նոցա, և ժառանգեցին և բնակեցին փոխանակ նոցա մինչև ցայսօր: ²³ Եւ Խևացիքն որ 23
 բնակեալ էին յԱսիրովթ մինչև ցԳազայ. և Գամիրքն որ ելեալ էին ՚ի Գամրաց՝ սաքակեցին զնոսա, և բնակեցան փոխանակ նոցա:

24 Արդ՝ արի՛ք չուեցէք և անցէք ընդ ձորն Առնովնայ. ահա մաքնեցի՛ 24
 ՚ի ձեռս քո զՍեռոն արքայ Եսեբոնայ զԱմովրիացի. և զերկիր նորա սկսիր ժառանգել. և գրգռել ընդ նմա պատերազմ: ²⁵ Յօրէ յայսմանէ 25
 սկսիր քալ զահ և զերկիրդ քո առաջի ամենայն ազգաց որ են ՚ի ներքոյ երկնից. զի որք լսիցեն զանուանէ քումմէ՝ խռովեցին, և երկունք կալցին զնոսա յերեսաց քոց: ²⁶ Եւ առաքեցի հրեշտակս յանապարէն 26
 Կեղմովթայ առ Սեռոն արքայ Եսեբոնայ բանի՛ք խաղաղութեան, և ասեմ. ²⁷ Անցի՛ց ընդ երկիր քո, զճանապարհայն զնացից. ոչ խոտորեցայց 27
 յաջ և ոչ յահեակ: ²⁸ Կերակուր՝ արծաթոյ վաճառեցես ինձ և կերայց. 28
 և ջուր՝ արծաթոյ վաճառեցես ինձ և արբից. բայց զի ուրի՛ք և եթ անցից. ²⁹ որպէս արարին ինձ որդիքն Եսաւայ բնակեալքն ՚ի Սէիր, և 29

9 *Ոմմակք*. Մի՛ թշնամիցիք. *կամ՝* մի՛ թշնամանիցիք... ընդ նոսա պատերազմ... յերկրէն նոցա վիճակ: 12 *Ոմմակք*. Չոր եր նոցա Աստուած: 13 *Ոմմակք*. Եւ անցէք ՚ի ձորն Զարեդ: 14 *Ոմմակք*. Ի՛ գնալն մեր ՚ի Կաղէսբ՞: 15 *Այլք*. Եւ ձեռն Տեառն էր ՚ի վերայ: 19 *Ոմմակք*. Մի՛ թշնամիցիք... և մի գրգռիցիք ընդ նոսա ՚ի պատերազմ: 20 *Ոմմակք*. Որ Ռափնայնայ. *կամ՝* Ռափայան համարեցին... Անուանեն զնոսա Զոմմի՛նս: 22 *Ոմմակք*. Այնպէս արար որդւոցն Եսաւայ: 23 *Ոմմակք*. Որ ելանէին ՚ի Գամրաց: 24 *Ոսկան*. Զգրգռել ընդ նմա:

Մովաբացիքն բնակեալք յԱրոէր. մինչև անցից ընդ Յորդանան յերկիրն
 30 գոր Տէր Աստուած փացէ մեզ: ³⁰ Եւ ոչ կամեցաւ Սեհոն արքայ Եսերոնայ
 անցանել մեզ առ նովաւ. զի խստացոյց Տէր Աստուած մեր զոգի նորա,
 և կարծրացոյց զսիրտ նորա՝ զի մաքնեացի՝ ՚ի ձեռս քո յաուրն յայնմիկ:
 31 ³¹ Եւ աւէ ցիս Տէր. Ահա՛ սկսեալ եմ մաքնել առաջի երեսաց քոց զՍեհոն
 արքայ Եսերոնի զԱմովրիացի՝ և զերկիրն նորա. սկսի՛ր վիճակաւ ժա-
 32 ռանգել զերկիրն նորա: ³² Եւ ել Սեհոն արքայ Եսերոնի ընդդէմ մեր,
 33 ինքն և ժողովուրդ իւր պապերագմա ՚ի Միասա՛ր. ³³ և մաքնեաց գ-
 նոսա Տէր Աստուած մեր ՚ի ձեռս մեր. և հարա՛ք զնա և զորդիս նորա,
 34 և զամենայն ժողովուրդ նորա. ³⁴ և յաղթեցա՛ք ամենայն քաղաքացն
 ՚ի ժամանակին յայնմիկ. և սաքակեցա՛ք զամենայն քաղաքս նորա մի
 ըստ միոջէ, և զկանայս նոցա, և զմանկունս իւրեանց. և ոչ թողաք ՚ի
 35 նոցանէ ապրեալ: ³⁵ Բայց զի զխաշի՛նսն ածաք յաւարի, և զկապուր
 36 քաղաքացն գոր առաք յԱրոէրայ. ³⁶ որ է՛ առ եզերք ձորոյն Առնովնայ.
 և զքաղաքն որ է ՚ի ձորն, մինչև ցասհմանս Գաղասադու. և ոչ էր քաղաք
 որ ապրեցաւ ՚ի մէնջ. այլ զամենայն մաքնեաց Տէր Աստուած մեր ՚ի
 37 ձեռս մեր: ³⁷ Բայց յերկիր որդուցն Ամոնայ յոր ոչ մերձեցա՛ք զամենայն
 արուարձանս ձորոյն Յաբովկայ, և զամենայն քաղաքսն լեռնականս՝
 որպէս պապուրիեաց մեզ Տէր Աստուած մեր:

3 ¹ Եւ դարձա՛ք ելաք ընդ ճանապարհն Բասանու. և ել Ովզ արքայ Բա-
 սանու ընդդէմ մեր. ի՛նքն և ամենայն ժողովուրդ նորա պապերագման
 2 ՚ի Սեդրային: ² Եւ աւէ ցիս Տէր. Մի՛ երկնչիցիս ՚ի նմանէ. զի ՚ի ձեռս քո
 մաքնեցի զնա, և զամենայն ժողովուրդ նորա, և զամենայն երկիր նո-
 րա. և արասցես նմա որպէս արարեր Սեհոնի՛ արքայի Ամովրիացուց՝
 3 որ բնակեալ էր յԵսերոն: ³ Եւ մաքնեաց զնա Տէր Աստուած մեր ՚ի
 ձեռս մեր. եւ զՈվզ արքայ Բասանու, և զամենայն ժողովուրդն նո-
 4 րա. և հարա՛ք զնա մինչ ոչ թողուլ նմա զաւակ: ⁴ Եւ յաղթեցա՛ք ամե-
 նայն քաղաքացն նորա ՚ի ժամանակի յայնմիկ. և ոչ էր քաղաք՝ գոր
 ոչ առաք ՚ի նոցանէ. վաթսուն քաղաք զամենայն շուրջ զգաւառան
 5 Արբովկայ թագաւորին Ովզայ ՚ի Բասան. ⁵ ամենայն քաղաքք ամուրք
 բարձրապարիսպք, դրամքք և դռնափակօք. թո՛ղ ցքաղաքսն արձակա-
 6 քաղաքս Փերեզացուց բազումս յոյժ: ⁶ Եւ սաքակեցաք զնոսա՝ որպէս
 արարաք զՍեհոն արքայ Եսերոնի. և սաքակեցաք զամենայն քաղաքս
 7 մի ըստ միոջէ, և զկանայս և զմանկունս. և ոչ թողաք մագապուր. ⁷ և
 8 զամենայն զանասուն և զկապուր քաղաքացն ածաք մեզ յաւար: ⁸ Եւ
 առա՛ք ՚ի ժամանակի յայնմիկ զերկիրն ՚ի ձեռաց երկուց թագաւորացն
 Ամովրիացուց. որ էին յայնկոյս Յորդանանու, յԱռնովնայ մինչև ցԱ-
 9 հերսոն: ⁹ Եւ Փուրիկեցիք անուանեցին զԱհերսոնն Սանիովր. և Ամո-
 10 վրիացին անուանեաց զնա Սանիր: ¹⁰ Ամենայն քաղաքք Միսովրայ,

29 Ոմանք. Ջոր Տէր Աստուած փալոց է մեզ: **30 Ոմանք.** Ի՛ ձեռս քո յաուրս
 յայսմիկ: **33 Այլք.** Եւ մաքնեաց զնա Տէր: **36 Ոմանք.** Ի՛ ձորն, և մինչև ցասհ՝...
 գոր ապրե՛: **37 Ոմանք.** Բայց երկիրն որդուցն Ամով՝... ձորոյն Յաբովկայ. *կամ*
 Յոաբովկայ: **3.4 Յօրինակին չակերպի նշանակի սնունս՝** Արբովկայ, *գոր ոմանք*
գրեն՝ Արգովբայ: **7 Ոմանք.** Ածաք մեզ յաւարի: **9 Ոմանք.** ԶԱհերսոնն՝ Անիովր:

և ամենայն Գաղաադ, և ամենայն Բասան, մինչև ցեղքա, և ցեղքային. քաղաքք թագաւորութեան էին Ովգայ ՚ի Բասան: ¹¹ Զի Ովգ 11 միայն արքայ Բասանու մնաց յՌափայնոց անրի. և գահոյք նորա գահոյք երկաթիք. և սհա է այն յամրոցի՝ որդուցն Անոնայ՝ ինն կանգուն երկայնութիւն նորա և չորք կանգուն լայնութիւն նորա, սկայից կանգունով: ¹² Եւ զերկիրն զայն ժառանգեցաք ՚ի ժամանակի յայնմիկ, 12 յԱրոտերայ որ է առ եզերք ձորոյն Անոովնայ: Եւ զկէս ձորոյն Գաղաադու և զքաղաքս նորա երու Ռուբինի և Գաղայ. ¹³ և զաւելորդն 13 Գաղաադու և զամենայն Բասան՝ զթագաւորութիւնն Ովգայ՝ երու կիսոյ ցեղին Մանասէի. և զամենայն գաւառն Արբովկայ, և զամենայն Բասանն, որ երկիր Ռափայնոցն համարիցի: ¹⁴ Եւ Յայիր՝ որդի Մանասէի առ զամենայն գաւառն Արբովկայ մինչև ցասհմանս Գարգասեայ և Ոմքափեայ. և անուանեաց զնա յիւր անուն, զԲասան՝ Առովթիէր, մինչև 15 ցայսօր ժամանակի: ¹⁵ Եւ Մաքիրայ երու զԳաղաադ. ¹⁶ և Ռուբինի և 15, 16 Գաղայ երու ՚ի Գաղաադէ, մինչև ՚ի ձորն Անոովնայ, ընդ մէջ ձորոյն սահման մինչև ցԱրբոկ, ձորն սահման որդուցն Անոնայ. ¹⁷ և Արաքիա, 17 և Յորդանան սահման է նմա ՚ի Քենէրեթայ մինչև ցծովն Արաքիայ ծովն Ադի. յԱսեղովթայ յարևելից Փասգայ:

Է ¹⁸ Եւ պապուիրեցի՝ ձեզ ՚ի ժամանակին յայնմիկ՝ և ասեմ. Տէր Ասպուած մեր եր ձեզ զերկիրս զայս ՚ի վիճակ. վառեցարոնք անցէք առաջի եղբարց ձերոց՝ որդուցն Իսրայէլի ամենայն զօրաւոր: ¹⁹ Բայց կանայք ձեր և մանկուք ձեր, և անասուն ձեր, զհրեմ զի անասուն բազում է ձեր, բնակեցեն ՚ի քաղաքս ձեր՝ զոր երու ձեզ, ²⁰ մինչև զեփեղեսցէ 20 Տէր Ասպուած մեր զեղբարս ձեր, որպէս և զձեզ. զի ժառանգեցեն և նոքա զերկիրն՝ զոր Տէր Ասպուած մեր փացէ նոցա յայնկոյս Յորդանանու. և դարձցիք այսրէն յիւրաքանչիւր ժառանգութիւն իւր՝ զոր երու ձեզ: ²¹ Եւ Յեսուայ պապուիրեցի ՚ի ժամանակին յայնմիկ՝ և ասեմ. Աջք ձեր իսկ փեսին զամենայն զոր արար Տէր Ասպուած քո ընդ երկուս թագաւորսն ընդ այնոսիկ. նոյնպէս արասցէ Տէր ընդ ամենայն թագաւորութիւնս՝ յորոց վերայ դիմեցես դու. ²² մի՛ զանգիփիցէք. զի Տէր Ասպուած մեր ինքնին պապերագմեսցի փոխանակ ձեր:

Ը ²³ Եւ աղաչեցի զՏէր Ասպուած ՚ի ժամանակին յայնմիկ՝ և ասեմ. 23 ²⁴ Տէր՝ Տէր, դո՛ն սկսար ցուցանել ծառայի քում զասպրկութիւն քո և 24 զզօրութիւն քո, զձեռն հզօր և զբազուն բարձր. քանզի ո՛վ է Ասպուած յերկինս կամ յերկրի՝ որ առնիցէ որպէս դու արարեր ըսպ զօրութեան քում: ²⁵ Արդ՝ անցեալ փեսից զերկիրն բարի՝ որ է յայնկոյս Յորդանանու, զլեանոնն բարի զերկրորդն Լիբանան: ²⁶ Եւ անփեսն արար 26 զիս Տէր վասն ձեր, և ոչ լուաւ ինձ. և ասէ ցիս Տէր. Շահր լիցի քեզ՝

10 Ոսկան. Մինչև ցՄելքայ: **12 Ոմանք.** Եւ զերկիրն զայն ժառանգեցէք ՚ի: **13 Օրիհնակ մի.** Որ է երկիր Ռափայ ՚ի նոյն համարիցի: **14 Ոմանք.** Գաւառն Արգովթայ մինչև ՚ի սահմանս Գարգասեայ և Աքափեայ... զԲասան Առովթիէլ: **16 Ոմանք.** Մինչև ցձորն Անոովնի, ընդ մէջ: **Ոմանք.** Չորն որ է սահման որդի: **17 Ոմանք.** Եւ Արաքայ, և Յորդանան սահման առ ՚ի Քանարթայ, կամ Քենարթայ: **18 Ոմանք.** Առաջի երեսաց եղբարց ձերոց: **22 Ոմանք.** Զի Տէր Ասպուած ձեր ինքնին: **25 Ոմանք.** Եւ զերկրորդն զԼիբանան:

27 մի՛ ևս յաւելուցուս խօսել զբանդ զայդ: ²⁷ Ե՛լ ՚ի կարար կոփածոյիդ, և հայեցեալ աչօք քովք ընդ ծովակողմն, և ընդ հիւսսի, և ընդ հարաւ, և ընդ արևելս, րենս աչօք քովք. քանզի ո՛չ անցանիցես ընդ այդ Յորդանան: ²⁸ Եւ պարուիրեա՛ Յեսուայ և զօրացուցեն՝ զնա, և միսիթարեսցեն զնա. զի նա՛ անցցէ առաջի ժողովորդեան իմոյ այդորիկ. և նա՛ ժառանգեցուցէ դոցա զերկիրն զոր րեսեր: ²⁹ Եւ նստա՛ք ՚ի հովիտսն մերձ ՚ի րունն Փոզովրայ:

4 ¹ Եւ այժմ Իսրայէլ՝ լո՛ր իրաւանց և դարասարանաց, զոր ես ուսուցանեմ քեզ այսօր առնել. զի կեցօջիք, և մրանիցէք ժառանգել զերկիրն՝ զոր Տէր Աստուած մեր րացէ ձեզ: ² Մի՛ յաւելուցուք ինչ ՚ի բանն՝ զոր ես պարուիրեմ ձեզ, և մի՛ հարանիցէք ՚ի նմանէ. պահեսցիք զիրամանս Տեառն Աստուծոյ մերոյ զոր են պարուիրեմ ձեզ: ³ Աչք ձեր րեսին՝ զոր ինչ արար Տէր ընդ Բելփեգովր. զի ամենայն մարդ որ չօգաւ զհեպ Բելփեգովրայ՝ սարակեանց զնա Տէր Աստուած մեր ՚ի ձէնջ: ⁴ Բայց դուք՝ որ յարեցայք ՚ի Տէր Աստուած ձեր, կենդանի՛ էք դուք ամենեքեան՝ յաւուրս յայսմիկ: ⁵ Տեսէ՛ք զի ուսուցի ձեզ զիրաւոնս և զդարասարան՝ որպէս պարուիրեաց ինձ Տէր առնել զայն յերկրին յորում դուք մտնիցէք ժառանգել զնա: ⁶ Եւ պահեսցիք և արասցիք. զի այն է իմաստութիւն ձեր և հանճար առաջի ամենայն ազգացն, որ լսիցեն զամենայն իրաւունս զայստսիկ և ասիցեն. Ահա ժողովորդ իմաստուն և հանճարեղ ա՛զգս այս մեծ: ⁷ Քանզի ո՛վ իցէ ազգ մեծ՝ որոյ իցէ Աստուած մօր ՚ի նոսա. որպէս Տէր Աստուած մեր յամենայնի՛ որովք կարդացուք առ նա. ⁸ և ո՞ր ազգ մեծ՝ որոյ իցեն իրաւունք և դարասարանք արդարք, ըստ ամենայնի իրաւանցս այսոցիկ՝ զոր են րամ այսօր առաջի ձեր: ⁹ ⁹ Հայեանց ՚ի քեզ և զգոյ՜ լեր անձին քում յոյժ. մի՛ մոռանայցես զամենայն բանս զայստսիկ՝ զոր րեսին աչք քո. և մի՛ մերժեսցին ՚ի սրբէ քումմէ զամենայն աւուրս կենաց քոց. և խելամո՛նր արասցես որդոց քոց, և որդո՛ց որդոց քոց, ¹⁰ զօրն յորում կացէք դուք ՚ի Քորէք առաջի Տեառն Աստուծոյ ձերոյ յաւուրն եկեղեցոյ. յորժամ ասաց ցիս Տէր, թէ. Եկեղեցացո՛ւ առիս զժողովորդդ, և լուիցեն՝ զպարգամս իմ զոր ուսուցից երկնչել յինէն զամենայն աւուրս՝ որչափ կենդանի՛ իցեն դոքս ՚ի վերայ երկրի, և ուսուցեն՝ զորդիս իրեանց: ¹¹ Եւ մարուցեալ կայիք դուք առ ստորոտով լերինն. և լեառնն բորբոքէր հրով մինչև յերկինս, և խաւար և մէզ և մառախա՛նդ էր: ¹² Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ ձեզ ՚ի միջոյ հրոյն. զձայն պարգամացն լուարուք դուք, և նմանութիւն ինչ ո՛չ րեսէք. բայց միայն զբարբա՛նն: ¹³ Եւ պարմեանց ձեզ զուխսն իւր զոր պարուիրեաց ձեզ առնել, զրանն պարգամսն. և գրեաց զնոսա ՚ի վերայ երկուց քարեղէն րախսարակաց: ¹⁴ Եւ պարուիրեաց ինձ ՚ի ժամանակին

29 *Ոմանք.* Եւ նստայք ՚ի հովիտսն: 4. 1 *Ոմանք.* Եւ այժմ լո՛ր Իսրայէլ: Այլք. Եւ մրանիցէք ժառանգիցէք զեր՛: 2 *Ի լու՛.* Պահեսցիք զպարուիրանս Տեառն Աստուծոյ. *համաձայն ոմանց ՚ի քնար՛:* 5 *Բազուրք.* Յոր դուք մրանիցէք: 7 *Ի լու՛.* Որոյ իցէ ՚ի նմա Աստուած մօր ՚ի նոսա. *համաձայն քազմաց ՚ի քնար՛:* 8 Այլք. Ըստ ամենայնի օրինացս այսո՛: 9 *Ոմանք.* Ջամենայն զբանս զայստսիկ՝ զոր րեսին աչք ձեր, և մի՛: 10 *Ոմանք.* Յորում ասաց ցիս Տէր՝ թէ եկեղեցացո՛... զոր ուցին երկնչել... որչափ և կենդա՛: 11 *Ոմանք.* Առ ստորոտ լերինն... մինչև ցերկինս:

յայնմիկ՝ ուսուցանել իրաւունս ձեզ և դաբասաբանս. և առնել ձեզ գնո-
 սա յերկրին յոր դուք մքանիցեք ժառանգել գնա: ¹⁵ Եւ զգուշացարո՞ք 15
 յոյժ անձանց ձերոց. զի նմանութիւն ինչ ոչ տեսեք յաւուրն յայնմիկ՝
 յորում խօսեցան ընդ ձեզ Տէր ՚ի Քորէք լերինն ՚ի միջոյ՝ հրոյն: ¹⁶ Մի՛ 16
 անօրինիցիք, և առնիցեք ձեզ դրօշեալս նմանութիւն ամենայն պապ-
 կերի. նմանութիւն արուական՝ կամ իգական. ¹⁷ նմանութիւն ամենայն 17
 անասնոց՝ որ իցեն յերկրի. նմանութիւն ամենայն հաւու թռչնոյ, որ
 թռչիցին ՚ի ներքոյ երկնից. ¹⁸ նմանութիւն ամենայն սողնոց՝ որ սողին 18
 ՚ի վերայ երկրի. նմանութիւն ամենայն ձկանց՝ որ իցեն ՚ի ջուրս ՚ի
 ներքոյ երկրի: ¹⁹ Եւ մի՛ հայեցեալ ընդ երկինս տեսանիցես զարեգակն 19
 և զլուսին և զաստեղս, և զամենայն զարդ երկնից, և մոլորեալ երկիր
 պագանիցես նոցա, և պաշտիցես զնոսա. զոր բաժանեաց Տէր Աս-
 քուած ամենայն ազգաց որ ՚ի ներքոյ երկնից. ²⁰ և զձեզ ա՛ն ՚ի ձեռն 20
 Ասքուած, և եհա՛ն զձեզ յերկայթեղէն հնոցէն յԵգիպտոսէ, լինել նմա
 ժողովուրդ վիճական, որպէս և յաւուր յայսմիկ:

ԺԱ ²¹ Եւ Տէր բարկացան ինձ վասն բանիցն ասացելոց ՚ի ձէնջ, և եր- 21
 դուա զի մի՛ անցից ընդ այդ Յորդանան. և զի մի՛ մքանիցես յերկիրն՝
 զոր Տէր Ասքուած քո փացէ քեզ ՚ի ժառանգութիւն: ²² Եւ արդ՝ ես 22
 աւասիկ մեռանիմ յերկրիս յայսմիկ, և ոչ անցանես ընդ Յորդանան.
 Բայց դուք անցանէք և ժառանգէք զերկիրն բարի: ²³ Զգո՛յշ լերուք գու- 23
 ցէ մոռանայցեք զուխարն Տեառն Ասքուոյ մերոյ՝ զոր ուխտեաց ընդ
 ձեզ, և առնիցեք ձեզ դրօշեալ նմանութիւն յամենայնէ՝ յորոց պարու-
 իրեաց քեզ Տէր Ասքուած քո: ²⁴ Զի Տէր Ասքուած քո հո՛ր ծախիչ է. 24
 Ասքուած նախանձո՛ր: ²⁵ Եւ եթէ ծնանիցիս որդին, և զորդին որդոց 25
 քոց, և յամիցեք յերկրին. և անօրինիցիք, և առնիցեք դրօշեալ նմա-
 նութիւն ամենայնի. և առնիցեք չար առաջի Տեառն Ասքուոյ ձերոյ
 բարկացուցանել գնա: ²⁶ Ունիմ ձեզ վկայս այսօր զերկինս և զերկիր, 26
 զի կորստեամբ կորնչիցիք յերկրէն, յոր դուք անցանէք ընդ Յորդանան
 ժառանգել գնա. և ոչ բազմացուցանիցեք զժամանակս աւուրց ՚ի վերայ
 նորա. այլ սաքակելով սաքակեսցիք: ²⁷ Եւ ցրուեսցէ՛ Տէր զձեզ ընդ ա- 27
 մենայն ազգս. և մնայցեք սակաւք թուով ՚ի մէջ ազգացն՝ յորս փարցի
 զձեզ Տէր անդր: ²⁸ Եւ պաշտիցեք անդ զասքուածս օտարս զձեռագործս 28
 մարդկան. զփայտեղէնս և զքարեղէնս. որք ոչ տեսանիցեն և ոչ լսիցեն,
 և ոչ ուրիցեն, և ոչ հոգոտիցեն: ²⁹ Եւ խնդրիցեք անդ զՏէր Ասքուած 29
 ձեր. և գրանիցեք յորժամ խնդրիցեք զնա յամենայն սրտէ՛ ձերմէ, և
 յամենայն անձնէ՛ ձերմէ, ՚ի նեղութեան ձերում. ³⁰ և գրանիցեն զքեզ 30
 ամենայն բանքս այսոքիկ ՚ի վախճանի աւուրց: Եւ դարձցին դու առ
 Տէր Ասքուած քո, և լուիցեն ձայնի նորա. ³¹ զի Ասքուած ողորմած է, 31
 ոչ թողցէ զքեզ և ոչ սաքակեսցէ զքեզ. և ոչ մոռացի զուխար հարցն

15 Ոմանք. Յոյժ վասն անձանց ձերոց: **16 Ոմանք.** Մի՛ անօրինիցեք... դրօշեալ
 նմանութիւն ամենայն: **17 Ոմանք.** Որ իցեն ՚ի վերայ երկրի... հաւու թռչնոց: **18 Այլք.**
 Որ սողիցին ՚ի վերայ երկրի: **20 Ոմանք.** Որպէս յաւուրս յայսմիկ: **23 Ոմանք.** Զգո՛յշ
 կացեք գուցէ մո՛: **26 Ոմանք.** Զոր դուքն անցանիցեք: **29 Ոմանք.** Եւ խնդրիցեք
 անդր... և գրանիցեք զնա յորժամ:

քոց, զոր երդուաւ նոցա:

- 32 ³²Նարցէք զաւուրսն զառաջինս զեղեալս յառաջագոյն քան զձեզ. ԺԲ
 յօրէ յորմէ հասարարեաց Աստուած զմարդ ՚ի վերայ երկրի. ՚ի ծագաց
 երկրի մինչև ՚ի ծագս երկնից, եթէ եղեալ իցէ ըստ բանիս մեծի այսորիկ.
 33 եթէ ազդեալ իցէ լուր այսայիսի. ³³եթէ լուեալ իցէ ազգի զձայն Աստու-
 ծոյ կենդանոյ բարբառելոյ ՚ի միջոյ հրոյ. որպէս լուար դո՛ւ և կեցեր.
 34 ³⁴եթէ յօժարեալ իցէ Աստուծոյ մտանել առնուլ իւր աճգ ՚ի միջոյ ազ-
 գի, փորձութեամբ և նշանօք և արուեստիւք և պատերազմաւ, հզօր
 ձեռամբ և բարձր բազկաւ, և մեծամեծ փեսլեամբք. ըստ ամենայնի գոր
 արար Տէր Աստուած մեր յԵգիպտոս՝ յանդիման քո՛ իսկ փեսանելով:
 35 ³⁵Զի գիտասցես թէ Տէր նա՛ է Աստուած, և չի՞ք այլ ոք բաց ՚ի նմանէ:
 36 ³⁶Յերկնից լսելի եղև բարբառ նորա խրատել զքեզ. և յերկրի եցոյց
 37 քեզ զհուր իւր զմեծ, և զպարգամս նորա լուար ՚ի միջոյ հրոյ, ³⁷վասն
 սիրելոյ նորա զհարսն քո: Եւ ընտրեաց զգաւակ նոցա յեր նոցա զձեզ
 քան զամենայն ազգս. և եհան զձեզ ինքնի՛ն զօրութեամբ իւրով մեծաւ
 38 յԵգիպտոսէ. ³⁸սարակել քեզ զազգս մեծամեծս և հզօրագոյնս քան
 զքեզ յերեսաց քոց. փանել զքեզ և փալ քեզ զերկիր նոցա ՚ի ժառան-
 39 գութին. որպէս ունի՛ն իսկ այսօր: ³⁹Եւ ծանիցեն այսօր և դարձցիս
 մտօք. զի Տէր Աստուած քո՛ նա՛ է Աստուած յերկինս ՚ի վեր և յերկիր
 40 ՚ի խոնարհ. և չի՞ք այլ ոք բաց ՚ի նմանէ: ⁴⁰Եւ պահեսցեն զիրաւունս
 նորա, և զպարտիրանս նորա զոր են պարտիրեմ քեզ այսօր, զի բարի
 լինիցի քեզ և որդւոց քոց յեր քո. և երկայնակեաց լինիցիս յերկրին՝
 զոր Տէր Աստուած փացէ քեզ զամենայն աւուրս:
 41 ⁴¹Յայնժամ զապոյց Մովսէս երիս քաղաքս յայնկոյս Յորդանանու ԺԳ
 42 յարևելից կողմանէ, ⁴²փախչել անդր սպանողին, որ ոք սպանանիցէ
 զընկեր իւր և ո՛չ զփութեամբ. և ինքն ո՛չ արեայր զնա յերէկն և յեռանդ,
 43 անկցի՛ ՚ի մի ՚ի քաղաքացն այնոցիկ՝ և կեցցէ: ⁴³ԶԲոսոր յանապարհին,
 ՚ի դաշտին յերկրին Ռուբինի. և զՌամովթ ՚ի Գաղաադ զԳաղայ. և
 զԳաւղովն ՚ի Բասան զՄանասէի:
 44, 45 ⁴⁴Եւ այս օրէն է՝ զոր եղ Մովսէս առաջի որդւոցն Իսրայելի: ⁴⁵Եւ ԺԴ
 այս են վկայութիւնք և իրաւունք և դատաստանք, զոր խօսեցաւ Մով-
 46 սէս ընդ որդիսն Իսրայելի յելանել նոցա յերկրէն Եգիպտացոց. ⁴⁶յայն
 կոյս Յորդանանու. ՚ի ձորն որ է մերձ ՚ի փունն Փեգովրայ. յերկրին
 Սեհոնի արքայի Անովրիացոց՝ որ բնակեալ էր յԵսեբոն. զորս եհար
 Մովսէս և որդիքն Իսրայելի յելանել իրեանց յերկրէն Եգիպտացոց:
 47 ⁴⁷Եւ ժառանգեցին զերկիրն նոցա. և զերկիր Ովգայ թագաւորին Բա-
 սանու. զերկրոց թագաւորացն Անովրիացոց՝ որ էին յայն կոյս Յոր-
 48 դանանու ընդ արևելս. ⁴⁸յԱրոեբայ՝ որ է՛ առ եզերք ձորոյն Առնովնայ,

31 *Ունակք.* Եւ ո՛չ թողէ... զոր խոսարացաւ նոցա: 32 *Ի լուս.* Աստուած զմարդ յերկրի. *համաձայն բազմաց ՚ի բնար:* *Ունակք.* Եւ ՚ի ծագաց երկրէ. *կաս՝* երկնից մինչև ՚ի ծագս երկրի: 34 *Ոսկան.* Եթէ յօժարեալ լիցի Աստուծոյ: 35 *Ունակք.* Թէ նա է Տէր Աստուած, և: 37 *Այլք.* Եւ եհան զքեզ ինքնին զօ՛: 40 *Ունակք.* Զի երկայնակեաց լինիցիս յերկրին... Տէր Աստուած քո: 43 *Ունակք.* Ի դաշտային երկրին Ռու՛: 46 *Ունակք.* Որ էր մերձ ՚ի փունն Փոգովրայ: 47 *Ունակք.* Զերկիր նորա. և զերկիր:

մինչև ցլեառնն Սեհոնի՝ որ է առ Ներսնն: ⁴⁹ Զամենայն զԱրաբիա՝ որ է 49
յայնկոյս Յորդանանու ընդ արևելս, մինչև ցծովն Արաբացոց ՚ի ներքոյ
Ասեղովթայ կոփածոյին:

¹ Եւ կոչեաց Մովսէս զամենայն Իսրայել՝ և ասէ ցնոսա. Լոր Իս– 5
րայել զհրաւունս և զդասարասնս՝ զոր ես խօսիմ յսկանջս ձեր յաւուր
յայսմիկ. և ուսջիք զնոսա, և զգոյշ լիջիք առնել զնոսա: ² Տէր Աստուած 2
մեր ուխտեաց ձեզ ուխտ ՚ի Քորէբ: ³ Ոչ եթէ հարցն ձերոց ուխտեաց 3
Տէր զուխտն զայն, այլ ձեզ. և դուք ամենեքին կենդանի՝ էք այսօր:
⁴ Դէն յանդիման խօսեցաւ Տէր ընդ ձեզ ՚ի լերինն ՚ի միջոյ հրոյն. ⁵ և 4, 5
ես կացի՝ ՚ի մէջ Տեառն և ձեր ՚ի ժամանակին յայնմիկ, պարմել ձեզ
զպարզաման Տեառն. զի զարհուրեցայք յերեսաց հրոյն՝ և ոչ ելէք ՚ի
լեառնն: Ասէ. ⁶ ա. Ես եմ Տէր Աստուած քո որ հանի զքեզ յերկրէն Ե– 6
գիպարացոց ՚ի փանէ՝ ծառայութեան: ⁷ բ. Մի՛ լինիցին քեզ աստուածք 7
օտարք առաջի աչաց իմոց. ⁸ և մի՛ առնիցես դու քեզ դրօշեալ, և մի՛ 8
զնամնութիւն ամենայնի՝ որ ինչ յերկինս ՚ի վեր, և որ ինչ յերկրի ՚ի
խոնարհ, և որ ինչ ՚ի ջուրս ՚ի ներքոյ երկրի. ⁹ մի՛ երկիրպագանիցես 9
նոցա, և մի՛ պաշտեացես զնոսա. զի ես եմ Տէր Աստուած քո, Աստուած
նախանձո՛փ. հարուցանեմ զմեղս հարանց որդւոց իւրեանց, յերիս և ՚ի
չորս ազգս արելեաց իմոց. ¹⁰ և առնեմ զողորմութիւն ՚ի հազար ազգս 10
սիրելեաց իմոց, և որոց պահիցեն զհրամանս իմ: ¹¹ գ. Մի՛ առնուցու 11
զանուն Տեառն Աստուծոյ քոյ ՚ի վերայ սնորեաց. զի ոչ սրբեցէ Տէր
Աստուած քո զայն, որ առնուցու զանուն նորա ՚ի վերայ սնորեաց: ¹² դ. 12
Զգուշացի՛ր ատուրն շաբաթու սրբել զնա. որպէս և պարտիրեաց քեզ
Տէր Աստուած քո: ¹³ Զվեց օր գործեցես՝ և արասցես զամենայն գործ 13
քո: ¹⁴ Յաւուրն եւթներորդի շաբաթ Տեառն Աստուծոյ քոյ. մի՛ գործե– 14
ցես ՚ի նմա զամենայն գործ քո, դո՛ւ և ո՛ւսար քո և դո՛ւսար քո, և ծառայ
քո և աղախին քո. ե՛զն քո և է՛շ քո, և ամենայն անասուն քո. և եկն որ
՚ի ներքոյ դրանց քոց. զի հանգիցէ ծառայն քո և աղախին քո որպէս և
դո՛ւ. ¹⁵ և յիշեցեն դու զի ծառայ էիր յերկրին Եգիպարացոց. և եհան 15
զքեզ Տէր Աստուած քո անփի հզօր ձեռամբ և բարձր բազկաւ. վասն
այսորիկ պարտիրեաց քեզ Տէր Աստուած քո պահել զօրն շաբաթուց
և սրբել զնա: ¹⁶ ե. Պարտեա՛ զհայր քո և զմայր քո, որպէս պարտի– 16
րեաց զքեզ Տէր Աստուած քո. զի բարի՛ լինիցի քեզ. և երկայնակեաց
լինիցիս ՚ի վերայ երկրին զոր Տէր Աստուած քո փացէ քեզ: ¹⁷ է. Մի՛ 17
շնայցես: ¹⁸ գ. Մի՛ սպանանիցես: ¹⁹ ը. Մի՛ գողանայցես: ²⁰ թ. Մի՛ 18, 19, 20
վկայիցես զընկերէ բումմէ վկայութիւն սուր: ²¹ ժ. Մի՛ ցանկանայցես 21
կնոջ ընկերի քոյ. և մի՛ ցանկանայցես փան ընկերի քոյ, և մի՛ անդոյ

48 Այլք. Սեհոնի, որ է Ահերսնն: 5. 1 Ունակք. Եւ զգոյշ լինիջիք առնելոյ: 2 Ունակք. Ուխտեաց քեզ. կաւմ՝ ձեզ: 4 Ի բազումս պսկասի. Ընդ ձեզ ՚ի լերինն ՚ի միջոյ հրոյն: 5 Ունակք. Եւ ես կայի ՚ի մէջ Տեառն: 6 Ունակք. Յերկրէն յեգիպարոսէ: 8 Ունակք. Յամենայնի որ ինչ յերկինս... և որ ինչ յերկրի ՚ի խո՛: 10 Ունակք. Ողորմութիւն ՚ի հազար ամս սի՛... և որոց պահեն. կաւմ՝ պահեցեն: 12 Ունակք. Զգուշացիք ատուրն շաբաթուց: 13 Ունակք. Զամենայն զգործս քո. (14) և յաւուրն եւթներ՛: 16 Այլք. Որպէս պարտիրեաց քեզ Տէր Աստուած քո: Ուր օրինակ մի. Որպէս պարտիրեաց զքեզ: Ունակք. Եւ զի երկայնակեաց լինի՛: 20 Ունակք. Մի՛ վկայեցես:

նորա, և մի՛ ծառայի նորա, և մի՛ աղախնոյ նորա. և մի՛ եզին նորա, և մի՛ իշոյ նորա, և մի՛ ամենայն անասնոյ նորա. և մի՛ ամենայնի զինչ
 22 ընկերի՛ քոյ իցէ: ²² Զայն պարզամս խօսեցաւ Տէր ընդ ժողովրդեանն
 ձերում ՚ի լերինն ՚ի միջոյ՛ հրոյն. ուր խաւարն և մէ՛զ և մառախտո՛ղ էր,
 մեծա՛ւ բարբառով, և ոչ՛ ևս յաւել. և գրեաց՛ զնոսա ՚ի վերայ երկուց
 23 բարեղէն փախարակացն՝ և ե՛ր ցիս: ²³ Եւ եղև իբրև լուայք՛ զբարբառն
 ՚ի միջոյ՛ հրոյն, և լեառն բորբոքեալ՛ էր հրով. և մափուցեալ առ իս
 24 իշխանաց ցեղիցն ձերոց և ծերակուտի՛նն ձերոյ, ասեին. ²⁴ Ահա եցոյց
 մեզ Տէր Աստուած զփառս իւր և զմեծութիւն իւր, և զբարբառ նորա
 լուայք՛ ՚ի միջոյ՛ հրոյ: Յաւուր յայսմիկ փեսաք՛ եթէ խօսիցի՛ Աստու-
 25 ած ընդ մարդոյ՛ և կեցցէ: ²⁵ Եւ արդ՝ մի՛ մեռցուք. զի մի՛ սափակեցէ
 զմեզ հուրս այս մեծ. եթէ՛ յաւելուցնու՛մք մեք լսել զձայն Տեառն Աստու-
 26 ծոյ մերոյ միսանգամ, և մեռանիցիմք: ²⁶ Զի ո՛րք մսեղի իցէ որ լուա
 զձայն Աստուծոյ կենդանոյ բարբառելոյ ՚ի միջոյ՛ հրոյ որպէս մեքս՛ և
 27 կեցցէ: ²⁷ Մաքի՛ր դու, և լո՛ւր՝ զոր ինչ ասիցէ Տէր Աստուած մեր, և դո՛ւ
 խօսեսցիս ընդ մեզ զամենայն ինչ զոր խօսիցի Տէր Աստուած մեր ընդ
 28 քեզ. և լուիցնու՛ք և արասցուք: ²⁸ Եւ լուա Տէր զբարբառ բանիցն ձերոց
 խօսելոյ ընդ իս, և ասէ՛ ցիս Տէր. Լուայ՛ զբարբառ բանից ժողովրդեանն
 29 զոր խօսեցան ընդ քեզ: Ուղի՛ղ խօսեցան զամենայն, ²⁹ ո՛ր փացէ լինել
 այնպէս սրտից նոցա ՚ի նոսա, երկնչել յինէն, և պահել զպափուիրանս
 իմ զամենայն աուրս. զի բարի՛ լինիցի նոցա և որդո՛ց նոցա յաւիտե-
 30, 31 ան: ³⁰ Արդ՛ երթ՛ ասա՛՛ ցնոսա. Դարձարու՛ք դուք ՚ի փունս ձեր: ³¹ Եւ դո՛ւ
 ասար կաց առ իս, և խօսեցայց ընդ քեզ զպափուիրանս և զիրաւունս,
 և զդարասպանս զոր ուսուցանիցեն նոցա. և արասցեն՛ յերկրին՝ զոր
 32 ես փաց նոցա ՚ի ժառանգութիւն: ³² Զգոյ՛շ լերուք առնելոյ. որպէս պա-
 փուիրեաց քեզ Տէր Աստուած քո. և մի՛ խոփորիցիս յա՛ջ և մի՛ յահեակ,
 33 ³³ ըսար ամենայն ճանապարհիին՝ զոր պափուիրեաց քեզ Տէր Աստուած
 մեր գնալ. զի հանգուցէ՛ զքեզ՝ և բարի՛ արասցէ քեզ. և երկայնօրեայք
 լինիցիք յերկրին զոր ժառանգիցէք:

6 ¹ Եւ այս են պափուիրանք և իրաւունք և դարասպանք՝ զոր պափու-
 իրեաց ձեզ Տէր Աստուած մեր, ուսուցանել զձեզ՝ առնել այնպէս յերկրին
 2 յոր դո՛ւք մփանիցէք ժառանգել: ² Զի երկնչիցիք՛ ՚ի Տեառնէ Աստուծոյ
 մերմէ, պահել զամենայն իրաւունս նորա, և զպափուիրանս նորա զոր
 ես պափուիրեմ ձեզ այսօր. դո՛ւ և որդի՛ք քո, և որդի՛ք որդոց քոց, զ-
 3 ամենայն աուրս կենաց քոց. զի երկայնօրեայք լինիցիք: ³ Եւ լո՛ւր Իս-
 րայէլ և զգոյ՛շ լեր առնելոյ. զի բարի՛ լինիցի քեզ, և բազմանայցէք յոյժ,
 որպէս խոսարացաւ Աստուած հարցն քոց փալ՛ քեզ զերկիրն որ բոլսէ
 զկաթն և զմեղր: Այս են իրաւունք և դարասպանք՝ զոր պափուիրեաց

23 Ոմանք. Իշխանք ցեղիցն ձերոց: **24 Ոմանք.** Լուայք ՚ի միջոյ՛ հրոյ յաւուր յայսմիկ:

26 Ոմանք. Զի ո՛րք որ մսեղի իցէ, որ լու՛:

28 Ոմանք. Եւ լուա Տէր Աստուած զբարբառ:

29 Ոմանք. Այնպէս լինել սրտի նոցա... և պահել զամենայն պափուիրանս:

31 Ոմանք. Զոր ուսուցանիցեն նոցա, և արասցես յերկրին:

32 Ոմանք. Խոփորեսցիս մի՛ յաջ և մի՛:

33 Ոմանք. Եւ երկայնակեաց լինիցիք: **6. 1 Ոմանք.** Առնել այսպէս յերկիրն յոր դուք:

2 Ոմանք. Զի երկայնակեացք լինից՛:

Մովսէս որդոցն Իսրայէլի յանապարհն, յելանել ևնցա յերկրէն Եգիպտացոց: ⁴ Լորս Իսրայէլ, Տէր Աստուած մեր՝ Տէր մի է. ⁵ և սիրեսցես 4, 5
 զՏէր Աստուած քո յամենայն սրտէ քումմէ, և յամենայն անձնէ քումմէ, և յամենայն զօրութենէ քումմէ: ⁶ Եւ եղիցին պարգամքս այսոքիկ զոր 6
 ես պարտիրեմ քեզ այսօր ՚ի սրտի՛ քում և յանձին քում. ⁷ և իմացուցեն 7
 զայս որդոց քոց. և խօսեսցին սքօքք, ՚ի նստել ՚ի փան, և ՚ի գնալ ՚ի
 ճանապարհի, և ՚ի ննջել և ՚ի յառնել: ⁸ Եւ արկցեն զսոսա նշան ՚ի 8
 ձեռնին քում. և եղիցի անշարժ առաջի աչաց քոց. ⁹ և գրեսցես զնոսա 9
 ՚ի վերայ սեմոճ փանց քոց, և ՚ի դրունս քո: ¹⁰ Եւ եղիցի յորժամ 10
 փանիցի զքեզ Տէր Աստուած քո յերկիրն զոր երդուաւ Տէր հարցն քոց
 Արրահամու, և Սահակայ, և Յակոբայ փալ քեզ քաղաքս մեծամեծս
 և զեղեցիկս զոր ոչ շինեսցեր: ¹¹ Եւ փունս լի՛ ամենայն բարութեամբք 11
 զոր ոչ լցեր, և ջրհորս փորեալս զոր ոչ փորեսցեր. և այգիս և ձիթենիս
 զորս ոչ փնկեսցեր, ¹² և ուրիցեն և յագիցիս: ¹³ Զգոյ՛ լինիջիր անձին 12, 13
 քում. զուցէ՛ մոռանայցես զՏէր Աստուած քո, որ եհան զքեզ յերկրէն
 Եգիպտացոց ՚ի փանէ՛ ծառայութեան: ՚Ի Տեառնէ Աստուծոյ քումմէ
 երկիցեն, և զնա միայն պաշտեսցես, և ՚ի նա՛ յարեսցիս, և յանոն նոսա
 երդնուցու: ¹⁴ Մի՛ երթայցեք զհետ աստուածոց օտարաց, և զհետ 14
 աստուածոց ազգացն որ շուրջ զձեք իցեն: ¹⁵ Զի Աստուած նախանձոն, 15
 Տէր Աստուած քո ՚ի միջի քում. զուցէ՛ բարկացեալ սրտմտիցի Տէր
 Աստուած քո սարակել՛ զքեզ յերեսաց երկրէ:

ԺԵ ¹⁶ Մի՛ փորձեսցես զՏէր Աստուած քո՛ որպէս փորձեսցեք ՚ի Փորձութեանն: ¹⁷ Պահելով պահեսցեն զպարտիրանս Տեառն Աստուծոյ 16
 քոյ, զվկայութիւնս և զիրաւունս զոր պարտիրեաց քեզ. ¹⁸ և արասցեն 18
 զբարին և զհաճոյսն առաջի Տեառն Աստուծոյ քոյ. զի քեզ բարի՛
 լինիցի, և մտցեն և ժառանգեսցեն զերկիրն բարի՛ զոր երդուաւ Տէր
 հարցն մերոց. ¹⁹ հալածել զամենայն թշնամիս յերեսաց քոց, որպէս և 19
 խօսեցաւ: ²⁰ Եւ եղիցի յորժամ հարցանիցէ՛ ցքեզ վաղիս որդին քո և 20
 ասիցէ. Զի՞նչ են վկայութիւնքն և իրաւոնք և դատաստանք՝ զոր պարտիրեաց Տէր Աստուած մեր մեզ: ²¹ Եւ ասացեն ցորդին քո. Ծառայք 21
 էաք փարաւոնի յԵգիպտոս, և հան զմեզ Տէր Աստուած անտի հօր
 ձեռամբ և բարձր բազկաւ. ²² և եր Տէր նշանս և արուեստս մեծամեծս և 22
 չարաչարս յերկրին Եգիպտացոց, ՚ի փարաւոն և ՚ի փուն նոսա առաջի
 մեր. ²³ և զմեզ եհան անտի, զի աճցէ այսպ՛ փալ մեզ զերկիրս զայս զոր 23
 երդուաւ փալ հարցն մերոց: ²⁴ Եւ պարտիրեաց մեզ Տէր առնել՛ զամենայն 24
 իրաւունս զայսոսիկ. երկնէն ՚ի Տեառնէ Աստուծոյ մերմէ, զի բարի՛
 լիցի մեզ զամենայն աւուրս. զի կեցցոնք որպէս և այսօր: ²⁵ Եւ ողոր՛ 25

3 Ոմանք. Որպէս խօսեցաւ Աստուած հարցն: **6 Ոմանք.** Եւ եղիցին քեզ պար՛: **8 Ոմանք.** Եւ արկցես զնոսա... և եղիցին ան՛: **9 Ոմանք.** Եւ գրեսցես զսոսա ՚ի վերայ: **12 Ոմանք.** Եւ յագեսցիս.կամ՛ յագիցես: **13 Յայլս պակասի.** Եւ զնամիայն պաշտեսցես: **14 Ոմանք.** Մի՛ երթայցես զհետ: **15 Օրինակ մի.** Բարկացեալ սրտմտիցի: **18 Ոմանք.** Եւ արասցես զհաճոյն և զբարի... զի քեզ բարի լիցի: **19 Ոմանք.** Որպէս և խօսեցաւ Տէր: **20 Յօրինակին պակասէր.** Զինչեն վկայութիւնքն: **Ոմանք.** Նարցանիցէ ցքեզ վա՛... պարտիրեաց մեզ Տէր Աստուած մեր: **21 Օրինակ մի յատկու.** Եւ բարձր բազկաւ, և մեծամեծ փեսլեամբք: **24 Ոմանք.** Որպէս և այսօրս:

մութիւն եղիցի մեզ, եթէ զգուշացուք առնել զամենայն պարուիրանս զայստսիկ առաջի Տեառն Աստուծոյ մերոյ, որպէս և պարուիրեաց մեզ:

- 7 ¹ Եւ եթէ քարցի զքեզ Տէր Աստուած քո յերկիրն՝ յոր դո՛ւ մրա- ժԶ
նիցես ժառանգել, և բարձցէ՛ զազգան մեծամեծս և զբազումս յերեսաց
քոց: ԶԶերպացին, և զԳերգեսացին, և զԱմովրիացին, և զՔանանացին,
և զՓերեզացին, և զԻսլացին, և զՅերուսացին. եւթն ազգս մեծամեծս
2 և զօրագոյնս քան զձեզ: ² Եւ մարնեսցէ՛ զնոսա Տէր Աստուած քո ՚ի
ձեռս քո. հարցնն զնոսա, և եղծանելով եղծցնն զնոսա. մի՛ դնիցես ընդ
3 նոսա ուխտ, և մի՛ ողորմեսցիս նոցա: ³ Եւ մի՛ առնիցէք խնամութիւն
ընդ նոսա. զդուստր քո մի՛ քացես ուստեր նորա, և զդուստր նորա
4 մի՛ առնուցուս ուստեր քում. ⁴ զի մի ապստամբեցուցանիցէ զորդին քո
յինէն, և պաշտիցէ զաստուածս օտարս. և բարկացի՛ սրբմտութեամբ
5 Տէր ՚ի ձեզ, և սաքակեսցէ՛ զձեզ վաղվադակի: ⁵ Այլ այսպէս արասցիք
նոցա. զբազինս նոցա կործանեսցիք, և զարձանս նոցա փշրեսցիք,
և զանբառս նոցա կոտորեսցիք, և զորոշեալս նոցա այրեսցիք հրով:
6 ⁶ Զի ժողովորդ սորբ ես դու Տեառն Աստուծոյ քում. և զքեզ ընտրե-
աց Տէր Աստուած քո, լինել նմա ժողովորդ սեպհական քան զազգս
7 ամենայն որ ՚ի վերայ երեսաց երկրի: ⁷ Ոչ զի բազում էք դուք քան
զամենայն ազգս, հաճեցան Տէր ընդ ձեզ՝ և ընտրեաց զձեզ. զի դուք
8 սակաւոր էք քան զամենայն ազգս. ⁸ այլ վասն սիրելոյ զձեզ Տեառն, և
պահելոյ՛ զերդումնն զոր երդուաւ հարցն ձերոց, եհան՛ զձեզ Տէր հօր
ձեռամբ և բարձր բազկաւ. և փրկեաց զձեզ ՚ի քանէ ծառայութեան, ՚ի
9 ձեռաց փարաւոնի արքային Եգիպտացոց: ⁹ Եւ ծանիցնն զի Տէր Աս-
տուած քո նա՛ է Աստուած, Աստուած հաւաքարիմ: Որ պահէ զուխտ
և զողորմութիւն սիրելեաց իւրոց, և որոց պահեն զպարուիրանս նորա
10 ՚ի հազար ազգս. ¹⁰ և հաբուցանէ արելեաց իւրոց յանդիման սաքակել
զնոսա. և ոչ յամեցուցէ յարելեաց, այլ յանդիման հաբուցէ նոցա:
11 ¹¹ Եւ պահեսցեն զպարուիրանս և զիրաւունս և զդատարանս՝ ժԶ
12 զոր ես պարուիրեմ քեզ առնել: ¹² Եւ եղիցի յորժամ լուիցէք զամեն-
այն իրաւունս զայստսիկ, և պահիցէք և առնիցէք զնոսա, պահեսցէ՛
քեզ Տէր Աստուած քո զուխտն և զողորմութիւն՝ որպէս երդուաւ հարցն
13 մերոց: ¹³ Եւ սիրեսցէ՛ զքեզ և օրհնեսցէ՛ զքեզ, և բազմացուցէ՛ զքեզ. և
օրհնեսցէ՛ զձնունդս որովայնի քոյ՝ և զպտուղ երկրի քոյ. և զցորեան
քո, և զգինի քո, և զկղ քո. զանդեայս արջառոց քոց, և զհօտս ոչխարաց
14 քոց, յերկրին զոր երդուաւ Տէր հարցն քոց քան զնա քեզ: ¹⁴ Օրհնեալ
լիցիս դու քան զազգս ամենայն. մի՛ լիցի ՚ի ձեզ ամուլ, և անձնունդ, և
15 մի՛ յանասուն քո. ¹⁵ և բարձցէ՛ ՚ի քէն Տէր զամենայն ախտ, և զամենայն
ցաւս չարաչարս Եգիպտացոցն զորս քեսերն և զորս զիպացեր. և մի՛

7. 1 *Ոմանք.* Յոր դու մրանելոց ես ժառանգել զնա. և բարձցէ: *Այլք.* Եւ զօրագոյնս քան զքեզ: 3 *Ոսկիակ.* Եւ մի՛ առնիցես զխնամութիւն: 4 *Ոմանք.* Եւ սաքակեսցէ զքեզ: 7 *Ոմանք.* Զի ոչ եթէ բազում էք դուք: *Այլք.* Զի դուք սակաւատր էք: 8 *Ոմանք.* Եւ եհան զնեզ Տէր: 9 *Ոմանք.* Նա է Տէր Աստուած, Աստուած հաւաքար: 10 *Ոմանք.* Յամեցուցէ արելեաց, այլ յանդիման հաբուցանէ նոցա: 11 *Ոմանք.* Եւ պահեսցեն զպարուիրանս: 12 *Ոմանք.* Եւ եղիցի քեզ յորժամ լսիցէք... և առնիցէք զնոսա: 14 *Ոմանք.* Մի՛ լինիցի քեզ անձնունդ, և մի՛ ամուլ, և մի՛ յանասուն քո:

ածցէ գնոսա ՚ի վերայ քո, այլ ածցէ՛ գնոսա ՚ի վերայ թշնամեաց քոց, և ՚ի վերայ ամենայն արելեաց քոց: ¹⁶ Եւ կերիցես զամենայն զկապուր 16 ազգացն՝ զոր Տէր Աստուած քո փացէ քեզ. և մի՛ խնայեսցէ ակն քո ՚ի նոսա, և ոչ պաշտեսցես զդիս նոցա. զի խոչ է այն քեզ:

ԺԸ ¹⁷ Ապա թէ ասիցես ՚ի մտի քում. զի բազում է ազգն այն քան զիս, 17 զիա՛րիդ կարացից սաքակել զնոսա: ¹⁸ Մի՛ երկնչիցիս ՚ի նոցանէ. յի– 18 շելով յիշեսցեն զոր ինչ արար Տէր Աստուած քո ընդ փարաւոն և ընդ ծառայս նորա, և ընդ ամենայն Եգիպտացիսն. ¹⁹ զվորձանս մեծամեծս 19 զոր րեսին աչք քո. զնշանս և զարուեստս մեծամեծս, զձեռնն հզօր՝ և զբազուկն բարձր. որպէս եհան զքեզ Տէր Աստուած քո անրի, նոյնպէս արասցէ Տէր Աստուած մեր ընդ ամենայն ազգսն յորոց դու երկնչի– 20 ցիս յերեսաց նոցա: ²⁰ Եւ զձիաստրանն առաքեսցէ Տէր Աստուած քո ՚ի 20 նոսա, մինչև սաքակեսցին մնացորդքն և թաքուցեալքն ՚ի քէն: ²¹ Մի՛ 21 զանգիպիցես յերեսաց նոցա. զի Տէր Աստուած քո ՚ի միջի՛ քում է, մեծ և հզօր. ²² և ծախեսցէ՛ Տէր Աստուած քո զազգսն զայնոսիկ յերեսաց 22 քոց առ սակաւ սակաւ: Ոչ կարասցես սաքակել զնոսա վաղվաղակի. զի մի՛ լիցի երկիրն ատերակ, և բազմանայցեն ՚ի վերայ քո զազանք անապարի: ²³ Եւ մաքնեսցէ՛ զնոսա Տէր Աստուած քո ՚ի ձեռս քո, և 23 կորուսցէ՛ զնոսա կորստեամբ մեծաւ. մինչև սաքակեսցէ զնոսա: ²⁴ Եւ 24 մաքնեսցէ՛ զթագաւորս նոցա ՚ի ձեռս ձեր. և կորուսջի՛ք զանուն նոցա ՚ի րեղոջէն յայնմանէ. և մի՛ որ կացցէ ընդդէմ քո, մինչև սաքակեսցես զնոսա: ²⁵ Զդրօշեալ դից նոցա այրեսցեն հրով, և մի՛ ցանկանայցես 25 արծաթոյ և ոսկոյ ՚ի նոցանէ, և մի՛ առնուցուս քեզ. և մի՛ յանցանիցես նովաւ. զի զարշելի՛ է այն Տեսնն Աստուծոյ քում: ²⁶ Եւ մի՛ փանիցիս 26 զգարշելին ՚ի փուն քո, և լինիցիս ՚ի նզովս իբրև գնոյն. այլ զարշելով զարշեսցես, և պղծելով պղծեսցեն զնոսա՝ զի նզովեալ է:

ԺԹ ¹ Ամենայն պապուիրանաց զոր ես պապուիրեմ ձեզ այսօր, զգոյշ **8** լինիջիք առնելոյ. զի կեցցէք և բազմապարիկք լինիցիք, և մտանիցէք ժառանգիցէք զերկիրն զոր երդուաւ Տէր հարցն մերոց: ² Եւ յիշեսցեն 2 զամենայն ճանապարհն զոր ամ զքեզ Տէր ընդ անապարսն. զի լկեսցէ զքեզ՝ և փորձիցէ՛ զքեզ, և ճանաչիցէ թէ զինչ կայցէ ՚ի սրբի քում, ե– թէ պահեսցես զպապուիրանս նորա և թէ ոչ: ³ Եւ չարչարեանց զքեզ, և 3 սովաբե՛նկ արար զքեզ, և կերակրեաց զքեզ մանանայիսն զոր ոչ զիտէիր, և ոչ զիտէին հարքն քո. զի յայտ արասցէ քեզ թէ ոչ հացի միայն կեցցէ մարդ, այլ ամենայն բանի, որ ելանէ՛ ՚ի բերանոյ Աստուծոյ՝ կեցցէ մարդ: ⁴ Վանդերձք քո՝ ոչ մաշեցան ՚ի քէն, և ոտք քո ոչ փապարեցին 4 զայն ամս քառասուն: ⁵ Եւ ծանիցեն ՚ի սրբի քում. թէ որպէս այր որ՝ 5

15 Ունակք. Զամենայն ախարս և զամենայն: **20 Ունակք.** Եւ զձիաստրանացն առա՛: **22 Ունակք.** Զի մի՛ լինիցի երկիրն... զազանք յանապարի: **23 Յօրինակին պակասէր.** Մեծաւ. մինչև սաքակես՛: **24 Ունակք.** Եւ կորուսջիք զանուանս նոցա: **25 Այլք.** Զ– դրօշեալս դից նոցա: **26 Ոսկան.** Այլ զարշելով զարշեսցիս: **8. 1 Յօրինակին պակասէր.** Զգոյշ լինիջիքառնելոյ, զի կեց՛: Ունակք. Զի կեցցիք... և մտանիցէք ժառանգել: **2 Ոսկան յակելո՛** Էամ զքեզ Տէր զամս քառասուն ընդ ամսա՛: **3 Ունակք.** Յայտ արասցէ քեզ Տէր, եթէ ոչ հա՛: Այլք. Ոչ հացի միայն կեայ մարդ: Եւ այս բան յօրինակին կարմրով նշանակի:

- 6 որ խրապել գորդի իւր, այնպէս Տէր Աստուած քո խրապեացէ գրեզ: ⁶ Եւ պահեսցեն զպարուիրանս Տեառն Աստուծոյ քոյ. զնա՛լ ՚ի ճանապարհս
- 7 նորա, և երկնչն ՚ի նմանէ: ⁷ Զի Տէր Աստուած քո փարցի գրեզ յերկիրն բարի և յաղթ. ուր վրա՛կքն ջրոց, և աղբերք անդնոց բոխսն ընդ
- 8 դա՛շար և ընդ լերինս. ⁸ երկիր ցորենոյ, և գարւոյ, և գինւոյ, այգեաց
- 9 և նռնենեաց. երկիր ձիթենեաց, իւղոյ և մեղու. ⁹ երկիր՝ յորում ո՛չ աղբարութեամբ կերիցես զհաց քո, և ո՛չ կարօտանայցես իմիք ՚ի նմա: Երկիր՝ որոյ քարինք իւր երկաթ, և ՚ի լերանց նորա հապանիցես պղինձ:
- 10 ¹⁰ Եւ կերիցեն և յագիցիս. և օրհնեսցեն զՏէր Աստուած քո ՚ի վերայ երկրին բարութեան զոր ե՛ր քեզ:
- 11 ¹¹ Հայեաց յանձն քո. զուցէ՛ մոռանայցես զՏէր Աստուած քո, չպահել **Ի** զպարուիրանս նորա և զհապաստանս և զիրաւունս նորա՝ զոր են քեզ
- 12 պարուիրեն: ¹² Գուցէ՛ յորժամ ուրիցես և յագիցիս, և փունս գեղեցիկս
- 13 շինեսցես, և բնակեսցեն ՚ի նոսա. ¹³ և բազմանայցէ արջառ և ոչխար քո. և յաճախիցէ քեզ արծաթ և ոսկի, և ամենայն ինչ որ քո՛ իցէ՛
- 14 բազմանայցէ. ¹⁴ հպարտանայցեն ՚ի սրբի քում, և մոռացիս զՏէր Աստուած քո՝ որ եհան գրեզ յերկրէն Եգիպտացոց ՚ի փանէ ծառայութեան.
- 15 ¹⁵ և ան գրեզ ընդ անապարս մեծ և ընդ սհագին. ուր օձն խածանէր, և կարիճ. և ծարաւ, և ո՛չ գոյր ջուր. և եհան քեզ յապառաժ վիմէ աղբեր
- 16 ջուրց: ¹⁶ Որ կերակրեաց զքեզ մանանայինն յանապարին, զոր ո՛չ գիտէին հարքն քո. զի չարչարեցէ՛ զքեզ, և փորձեցէ՛ զքեզ. և բարի արասցէ քեզ ՚ի վախճանի քում: ¹⁷ Մի՛ ասիցես ՚ի սրբի քում, թէ զօրութիւն իմ, և ուժգնութիւն ձեռնի իմոյ արար ինձ զօրութիւնս զայս մեծ.
- 18 ¹⁸ այլ յիշեսցեն զՏէր Աստուած քո. զի նա՛ փայ քեզ ոյժ առնել զօրութիւն. զի հաստարեցէ՛ զուխարն իւր զոր երդուաւ հարցն քոց, որպէս
- 19 և այսօր: ¹⁹ Եւ եղիցի եթէ մոռանալով մոռացիս զՏէր Աստուած քո. և երթայցես զհեպ աստուածոց օտարաց, և պաշտիցեն զնոսա, և երկիր պագանիցէք նոցա. Ունիմ ձեզ վկայ այսօր զերկինս և զերկիր, զի կորստեանք կորնչիցիք. ²⁰ որպէս և ազգքն զորս Տէր կորուսցէ յերեսաց ձերոց, այնպէս կորնչիցիք. փոխանակ զի ո՛չ լուարուք ձայնի Տեառն Աստուծոյ ձերոյ:
- 9** ¹ Լո՛ր Իսրայէլ. դու անցանեն այսօր ընդ Յորդանան մրանել ժառանգել զազգսն մեծամեծս և զօրագոյնս քան զձեզ. և քաղաքս մեծամեծս և պարսպեալս մինչև յերկինս. ² զժողովուրդն մեծ և զբազում և զյաղթանդան, զորդիսն Ենակայ զոր դո՛ իսկ գիտես. և լուսն եթէ՛ Ո՛վ կացցէ ընդդէմ որդոցն Ենակայ: ³ Եւ ծանիցեն այսօր՝ զի Տէր Աստուած քո նա՛ ինքն երթայցէ առաջի քո, որ Նո՛րն ծախիչ է. նա՛ սատակեսցէ զնոսա, և նա՛ կործանեսցէ զնոսա առաջի երեսաց քոց. և սատակեսցէ

7 Ոմանք. Զի Տէր Աստուած քո նա փարցի... ՚ի բարի և ՚ի յաղթ: **9 Ոմանք.** Ոչ աղբարութեամբ ուրիցես զհաց քո: **13 Ոմանք.** Արջառ քո և ոչխար քո: **15 Ոմանք.** Աղբիր ջրոյ. կամ՝ ջրոց: **17 Ոմանք.** Զօրութիւնս զայն մեծ: **19 Ոմանք.** Պաշտեսցես զնոսա, և երկիր պագցես նոցա, ունիմ վկայ ձեզ այսօր: *Յօրինակին պակասեր.* Եւ զերկիր, զի կորստեանք: **20 Ոմանք.** Զորս Տէր կացուցէ յերեսաց: **9. 1 Ոսկսն.** Եւ զօրագոյնս քան զքեզ: *Ոմանք.* Եւ պարսպաւորս մինչև ցերկինս:

զնոսա և կորուսց՛ գնոսա վաղվաղակի. որպէս և ասաց քեզ Տէր: ⁴Մի՛ 4
 աւիցես ՚ի սրբի քում ՚ի ծախել զնոսա Տեառն Աստուծոյ քոյ՝ յառաջոյ
 քումմէ, թէ՛ Վասն արդարութեան ինոյ ամ զիս Տէր ժառանգել զերկիրս
 զայս բարի. զի ո՛չ վասն արդարութեան քոյ՝ այլ վասն ամպարշտութեան
 ազգացն այնոցիկ սաբակեացէ զնոսա Տէր Աստուած քո՝ յառաջոյ
 քումմէ: ⁵Քանզի ո՛չ վասն արդարութեան քոյ, և ո՛չ վասն անբծութեան 5
 սրբի քոյ մրանես ժառանգել զերկիր նոցա, այլ վասն անօրէնութեան
 ազգացն այնոցիկ Տէր Աստուած քո սաբակեացէ՛ զնոսա յերեսաց քոց.
 և զի հասարակեացէ զուխրն զոր երդումն Տէր հարցն մերոց Աբրահամու
 և Սահակայ և Յակոբայ: ⁶Եւ ծանիցեն այսօր զի ո՛չ վասն արդա- 6
 րութեան քոյ Տէր Աստուած քո րացէ քեզ զերկիրն բարի ժառանգել.
 զի ժողովորդ խստապարանոց ես: ⁷Յիշեա՛ մի՛ մոռանայցես ո՛րչափ 7
 բարկացուցեր զՏէր Աստուած քո յանապարհին. յօրէ յօրմէ ելէք յերկ-
 րէն Եգիպտացոց, մինչև եկիք ՚ի րեղիս յայս, իւեռութեամբ վարէիք ՚ի
 րեառնակողմն կոյս: ⁸Եւ ՚ի Քորէք՝ բարկացուցէք զՏէր, և բարկացաւ 8
 Տէր սաբակել զձեզ. ⁹յելանելն իմում ՚ի լեառն առնուլ զրախարակն 9
 քարեղէնս, զրախարակն ուխտին զոր ուխտեաց Տէր ընդ ձեզ: Եւ եղէ
 ՚ի լերինն զքառասուն րիւ և զքառասուն զիշեր. հաց ո՛չ կերայ և ջուր
 ո՛չ արբի. ¹⁰և եր ինձ Տէր զերկոսին րախարակն քարեղէնս, գրեալս 10
 մաբամբն Աստուծոյ. և ՚ի նոսա գրեալ էին ամենայն պարգամքն՝ զոր
 խօսեցաւ Տէր ընդ ձեզ ՚ի լերինն յաւորն եկեղեցոյ: ¹¹Եւ եղև յեր քա- 11
 ռասուն աւոր րուրնջեան և քառասուն զիշերոյ, ե՛ր ինձ Տէր զերկուս
 րախարակն քարեղէնս, րախարակս ուխտի. ¹²և ասէ ցիս Տէր. Արի՛ էջ 12
 վաղվաղակի աստի, զի անօրինեցաւ ժողովորդն քո զոր հաներ յերկ-
 րէն Եգիպտացոց. անցին անդրէն զճանապարհան զոր պարուիրեցեր
 նոցա, և արարին իրեանց ձուլածոյս: ¹³Եւ ասէ ցիս Տէր. Խօսեցայ ընդ 13
 քեզ մի՛անգամ և երկիցս՝ և ասեմ. Տեսի՛ զժողովորդդ զայդ, և ահա
 ժողովորդ խստապարանոց է: ¹⁴Թո՛ղ րուր ինձ սաբակել զդոսա, և 14
 ջնջեցից՛ զանուն դոցա ՚ի ներքոյ երկնից. և արարից զքեզ յազգ մե՛ծ
 և ՚ի հօրը՝ և ՚ի բազում, առաւել քան զայդ: ¹⁵Եւ դարձեալ իջի ՚ի լեռնէ 15
 անտի, և լեառնն բորբոքէր հրով, և երկու րախարակքն յերկոսին ՚ի
 ձեռս իմում: ¹⁶Եւ րեսեալ եթէ մեղայք առաջի Տեառն Աստուծոյ մերոյ, 16
 և արարէք ձեզ ձուլածոյս, և անցէք զճանապարհան զոր պարուիրեաց
 Տէր. ¹⁷և առեալ զերկոսին րախարակն ՚ի ձեռաց իմոց, խորակեցի՛ 17
 յանդիման ձեր: ¹⁸Եւ աղաչեցի առաջի Տեառն կրկին անգամ իբրև զա- 18
 ռաջինն, զքառասուն րիւ և զքառասուն զիշեր. հաց ո՛չ կերայ՝ և ջուր ո՛չ
 արբի. վասն ամենայն մեղաց ձերոց զոր մեղայք, առնել զջար առաջի
 Տեառն Աստուծոյ մերոյ. բարկացուցանել զնա. ¹⁹և զահի՛ հարեալ եմ 19
 վասն բարկութեանն և սրամտութեանն. զի բարկացաւ Տէր ՚ի վերայ

4 Ունակք. Զնոսա Տեառն Աստուծոյ քում... ամ զիս Տէր Աստուած ժա՛: **5 Ունակք.** Զուխր իր զոր երդո՛ւ: **9 Ունակք.** Առնուլ զրախարակն քարեղէն, զրախարակս ուխտի զոր: **11 Յայլս րսկրասի.** Յեր քառասունաւոր րուրնջեան: **Ունակք.** Եւ եր ինձ Տէր զերկոսին րախարակս: **12 Այլք.** Անցին արդէն զճանապարհան: **14 Ունակք.** Եւ հօրը և բազում և առաւել քան զայ: **15 Ունակք.** Յերկոսին ձեռին իմում:

- 20 ձեր սաքակելի զձեզ. և լուսա ինձ Տէր 'ի ժամանակի յայնմիկ: ²⁰ Եւ Ահարոնի բարկացան Տէր յոյժ սաքակելի զնա. և արարի աղօթս և
- 21 վասն Ահարոնի 'ի ժամանակի յայնմիկ: ²¹ Եւ զմեղսն ձեր զոր արարէք զորթն, առի և այրեցի զնա հրով. և կոպորեցի և խորպակեցի զնա յոյժ, մինչև եղև մանր իբրև զփոշի, և ընկեցի զփոշին 'ի վրակն որ
- 22 իջանէր 'ի լեռնէ անփի: ²² Եւ 'ի Նրայրեացսն, և 'ի Փորձութեանն, և
- 23 'ի Գերեզմանս ցանկութեանն բարկացուցէք զՏէր Աստուած ձեր: ²³ Եւ յորժամ առաքեաց զձեզ Տէր 'ի Կաղէսբառնեայ, ասէ. Ելէք ժառանգեցէք զերկիրն զոր փալոց եմ ձեզ. հետպեցէք բանին Տեառն Աստուծոյ ձերոյ,
- 24 և ոչ հաւարացէք նմա, և ոչ լուարուք ձայնի Տեառն. ²⁴ զի հետքեալ կայիք 'ի փեռանակողմանն, յօրէ յորմէ ծանուցաւ ձեզ:
- 25 ²⁵ Եւ աղաչեցի առաջի Տեառն զքառասուն փիւ և զքառասուն գի- ԻԱ
- 26 շեր, զորս աղաչեցին. բանգի ասաց Տէր սաքակելի զձեզ. ²⁶ և կացի յաղօթս առ Տէր՝ և ասեմ. Տէր Տէր, թագաւոր սաքուածոց. մի՛ սաքակեր զժողովուրդ քո և զբաժին քո՝ զոր փրկեցեր զօրութեամբ քո մեծաւ. զորս հաներ յԵգիպտոսէ զօրութեամբ քո մեծաւ, և կարօղ ձեռամբ, և
- 27 բարձր բազկաւ: ²⁷ Յիշեա՛ դու զԱբրահամ և զԻսահակ և զՅակոբ՝ զժառայս քո, որոց երդուար քե՛ւ. մի՛ հայիր 'ի խստութիւն ժողովրդեանդ
- 28 այդորիկ, և յամպարշտութիւնս և 'ի մեղս դոցա: ²⁸ Գուց՛ խօսիցին բնակիչք երկրին ուսփի հաներ զմեզ, և ասիցեն. Առ 'ի չկարելոյ Տեառն փանել զնոսա յերկիրն զոր խոստացաւ նոցա, և առ արե՛լ զնոսա Տե-
- 29 առն՝ եհան զնոսա կոպորելի զնոսա յանապարին: ²⁹ Եւ սոքա ժողովուրդ քո և ժառանգութիւն քո՝ զոր հաներ յերկրէն Եգիպտացոց զօրութեամբ քո մեծաւ՝ և բարձր բազկաւ:
- 10** ¹ Ի ժամանակին յայնմիկ ասաց ցիս Տէր. Կոփեա՛ դու քեզ երկուս փախարակս քարեղէնս իբրև զառաջինսն, և ել 'ի լեռանն. և արաս-
- 2 ցես դու քեզ փապանակ փայտեղէն. ² և գրեցից 'ի փախարակսն զնոյն պարգամն՝ որ էին յառաջին փախարակսն զորս դուն խորպակեցեր. և
- 3 դիցես զնոսա 'ի ներքս 'ի փապանակին: ³ Եւ արարի փապանակ յան- փուր փայտից. և կոփեցի երկուս փախարակս քարեղէնս իբրև զա-
- 4 ռաջինսն. և ելի՛ 'ի լեռանն, և երկու փախարակքն յերկոսին 'ի ձեռս
- 5 իմում: ⁴ Եւ գրեաց յերկոսին փախարակսն ըստ առաջին գրոյն զբանսն պարգամսն զոր խօսեցաւ ընդ ձեզ Տէր 'ի լեռինն 'ի միջոյ հրոյն. և ետ
- 6 զնոսա ցիս Տէր: ⁵ Եւ դարձայ իջի 'ի լեռնէ անփի, և եղի զփախարակսն 'ի
- 7 ներքս 'ի փապանակին. և էին անդ որպէս և պարուիրեաց ինձ Տէր: ⁶ Եւ որդիքն Իսրայելի չուեցին 'ի Բերովթայ որդոցն Յակիմայ 'ի Սադիայ. և անդ մեռաւ Ահարոն և անդրէն թաղեցաւ. և քահանայացաւ Եղիազար
- 8 որդի նորա ընդ նորա: ⁷ Անփի չուեցին 'ի Գադգադ, և 'ի Գադգադայ
- 9 յԵփրայէլ յերկիր վրակաց ջուրց: ⁸ Յայնմ ժամանակի զարոյց Տէր

19 *Ոմանք.* Եւ 'ի ժամանակի յայնմիկ: 22 *Ոմանք.* Բարկացուցէք զՏէր Աստուած մեր: 23 *Ոմանք.* Եւ ասէ. Ելէք ժառան՛... զի հետպեցէք բանին: 24 *Ոմանք.* Կայիք փեռանակողմանն: 26 *Ոմանք.* Տէր Աստուած թագաւոր սաքուած: 27 *Ոմանք.* Ժողովրդեանդ այդմիկ: 28 *Ոմանք.* Առ 'ի չկարելոյ Տեառն փանել... սաքակել զնոսա յանապարի: 10. 3 *Ոմանք.* Յերկոսին 'ի ձեռին իմում: 6 *Այլք.* Որդոցն Յակիմայ 'ի Սադայի... և անդէն թաղեցաւ:

զցեղն Ղևեայ բառնալ զբապանա՛կ ուխտին Տեառն, կա՛լ առաջի Տեառն՝ պաշտել և աղօթս մատուցանել յանուն նորա մինչև ցա՛յսօր: ⁹ Վասն 9 այնորիկ ո՛չ գոյ Ղևրացոցն բաժին և ժառանգութիւն ՚ի մէջ եղբարց իւրեանց. զի Տէր ինքնի՛ն է մասն և ժառանգութիւն նոցա՝ որպէս և սասց նոցա: ¹⁰ Եւ ես կացի ՚ի լերինն զքառասուն փոյ և զքառասուն գիշեր. և լուա ինձ Տէր ՚ի ժամանակին յայնմիկ. և ո՛չ կամեցաւ սափակել զձեզ: ¹¹ Եւ սա՛է ցիս Տէր. Գնա՛ չուեա՛ առաջի ժողովրդեանդ այրորիկ. և մտցե՛ն և ժառանգեսցեն զերկիրն զոր երդուայ հարցն դոցա փա՛լ դոցա:

ԻԲ ¹² Եւ արդ՝ Իսրայէլ, զի՞նչ խնդրէ ՚ի քէն Տէր Աստուած քո. այլ երկնչէ՛ 12 ՚ի Տեառնէ Աստուծոյ քումմէ. և գնա՛լ յամենայն ճանապարհս նորա, և սիրել զնա. և պաշտել՛ զՏէր Աստուած քո յամենայն սրբէ քումմէ, և յամենայն անձնէ քումմէ. ¹³ և պահել՛ զպատուիրանս Տեառն Աստուծոյ քոյ, և զիրատունս նորա՝ զոր ես պատուիրեմ քեզ այսօր, զի բարի՛ 13 լիցի քեզ: ¹⁴ Ահաասիկ Տեառն Աստուծոյ քո երկի՛նք՝ և երկնից երկինք, և երկիր և ամենայն որ է՝ ՚ի նոսա: ¹⁵ Բայց ընդ հարսն ձեր յառաջագոյն հաճեցաւ Տէր սիրել զնոսա, և ընտրեաց՝ զգաւակ նոցա յեւր նոցա զձեզ քան զազգս ամենայն ըստ աւուրս ըստ այսմիկ: ¹⁶ Եւ թլփաբեցէ՛ք զխստասրբութիւն ձեր, և զպարանոցս ձեր մի՛ ևս իստացուցանէք. ¹⁷ զի Տէր Աստուած մեր, նա՛ է Աստուած աստուծոց՝ և Տէր փերանց. Աստուած մե՛ծ և հզօր և ահաւոր. որ ո՛չ աչառի երեսաց, և ո՛չ առնու կաշառ: ¹⁸ Առնէ՛ իրատունս եկի՛ն և որբոյ՛ և այրոյ՛. սիրէ՛ զնժողեհն, փա՛լ նմա հաց և հանդերձ: ¹⁹ Եւ սիրեցէ՛ք զպանդուխտն, զի և դուք պանդուխտք էիք յերկրին Եգիպտացոց: ²⁰ Ի Տեառնէ Աստուծոյ քումմէ երկիցեն, և գնա՛ պաշտեսցես, և ՚ի նա՛ յարեսցիս, և յանոն նորա երդնուցու: ²¹ Զի նա՛ է պարծանք քո, և նոյն Աստուած քո, որ արար՛ ՚ի քեզ զմեծամեծսն և զփառաւորս՝ զոր փեսին աջք քո: ²² Եւ թանասուն ոգովք իջին հարքն քո յԵգիպտոս, և արդ ահա արար՛ զքեզ Տէր Աստուած քո իբրև զաստեղս երկնից բազմութեամբ:

¹ Եւ սիրեսցես զՏէր Աստուած քո. և պահեսցեն զպահպանութիւնս 11 նորա, և զիրատունս նորա, և զպատուիրանս նորա, և զդապաստանս նորա զամենայն աւուրս կենաց քոց: ² Եւ ծանիջի՛ք այսօր, եթէ ո՛չ վասն որդոց քոց՝ որք ո՛չ գիպեն և ո՛չ փեսին զխրատ Տեառն Աստուծոյ քոյ. և զմեծամեծս նորա, զձեռն հզօր, և զբազուկ բարձր. ³ զնշա՛նս նորա և զարուեսարս՝ զոր արար ՚ի մէջ Եգիպտոսի, ՚ի փարաւոն արքայ Եգիպտացոց, և յամենայն երկիր նորա: ⁴ Եւ զոր ինչ արար ընդ զօրսն Եգիպտացոց. զկառս նոցա և զերիվարս իւրեանց. ո՛րպէս ծփեաց զջուրս Կարմիր ծովուն ՚ի վերայ երեսաց նոցա, ՚ի յարձակել՛ նոցա զկնի մեր. կորոյս զնոսա Տէր մինչև ցա՛յսօր ժամանակի. ⁵ և զոր ինչ արար՛ ձեզ

8 *Ոմանք.* Եւ կալ առաջի նորա պաշտել: 9 *Ոմանք.* Բաժին ժառանգութեան ՚ի մէջ... ինքնին է ժառանգութիւն նոցա: 11 *Ոմանք.* Գնա՛ չուեա՛ դու առա՛... հարցն նոցա փալ նոցա: 12 *Ոմանք.* Յամենայն ՚ի ճանապարհս նորա: 14 *Ոմանք.* Տեառն Աստուծոյ քո են երկինք: 17 *Ոմանք.* Աչառի յերեսաց:*Ոսկան.* աչառէ երեսաց: 18 *Ոմանք.* Եւ առնէ իրատունս: 20 *Ոմանք.* Երկնիցիցիս.*կամ՝* երկնիցես: 11. 3 *Ոմանք.* Եւ զնշանս նորա և զգործս նորա զոր արար ՚ի մէջ Եգիպտոսի ՚ի փարաւոն արքային Եգ՛:

6 յանապարհի անդ, մինչև եկիք ՚ի փեղիս յայս: ⁶ Եւ զոր ինչ արար ընդ Դաթան և ընդ Աբիրոն՝ ընդ որդիս Եղիաբու որդոյ Ռուբինի, որոց բացեալ երկիր զբերան իւր եկնոյ զնոսա, և զտունս նոցա, և զվրանս նոցա. և զամենայն ինչս նոցա ընդ նոսա ՚ի միջոյ ամենայն Իսրայելի: ⁷ Զի ձեր իսկ աչք քեսին զամենայն զգործս Տեառն զմեծամեծս զոր արար ՚ի ձեզ մինչև ցայսօր: ⁸ Եւ պահեցէք զամենայն պատուիրանս նորա զոր են պատուիրեմ ձեզ այսօր. զի կեցէք և բազմապարհկէք լինիցիք. և մտնիցէք ժառանգիցէք զերկիրն, յոր դուք անցանք ընդ Յորդանան ժառանգել զնա: ⁹ Զի երկայնօրեայք լինիցիք ՚ի վերայ երկրին զոր երդուաւ Տէր հարցն ձերոց փայլ նոցա, և զաւակի՛ նոցա յեր նոցա, երկիր՝ որ բոխէ զկաթն և զմեղր: ¹⁰ Զանգի երկիրն յոր մտնեալոց էք ժառանգել զնա, ո՛չ իբրև զերկիրն Եգիպտացոց է՝ ուստի ելէք դուք անփի. յորժամ սերմանեն սերմանս, և ոռոգանեն ուրիւք իբրև զպարտեզ բանջարոյ: ¹¹ Այլ երկիրն յոր դուք մտնեալոց էք ժառանգել, երկիր լեռնային և ¹² դաշտական է. յանձրևոյ երկնից ըմպէ ջուր. ¹² երկիր՝ զոր Տէր Աստուած քո դարմանէ զնա, հանապա՛զ աչք Տեառն Աստուծոյ քոյ ՚ի վերայ նորա, իսկզբանէ փարտոյն մինչև ցկափարոմն փարտոյն:

13 ¹³ Եւ եթէ լսելով լուիցես ամենայն պատուիրանաց նորա զոր են պատուիրեմ քեզ այսօր, սիրել զՏէր Աստուած քո և պաշտել զնա յամենայն 14 սրբէ քումմէ, և յամենայն անձնէ քումմէ: ¹⁴ Տացէ՛ անձրև երկրին ձերում ՚ի ժամանակի իւրում զկանոնիս և զանագան. և ժողովեցես զգորեան 15 քո և զգինի քո և զկո թո. ¹⁵ և փացէ խո՛ր յանոս քո անասնոյ քում. և կերիցես և յագեսցիս: ¹⁶ Նայեցարո՛ք յանձինս ձեր, զուցէ՛ յուլանայցեն սիրտք ձեր և յանցանիցէք, և պաշտիցէք զաստուածս օտարս. և երկիր 17 պազանիցէք նոցա: ¹⁷ Եւ սրտմտեալ բարկանայցէ Տէր ՚ի վերայ ձեր, և արգելուցո՛ւ զերկիրն՝ և ո՛չ լինիցի անձրև, և երկիր ո՛չ փացէ զպտուղ իւր. և կորնչիցիք արագ արագ յերկրէն բարոյթեան՝ զոր են ձեզ Տէր:

18 ¹⁸ Եւ դիջիք զբանս զայս ՚ի սիրտս ձեր, և յանձինս ձեր, և արկջիք զնոսա նշանս ՚ի ձեռս ձեր. և եղիցին անշարժ առաջի աչաց ձերոց: ¹⁹ Եւ ուսուցիք որդոց ձերոց խօսել զսոսա ՚ի նստել ՚ի փան, և ՚ի գնալ ՚ի ²⁰ ճանապարհի, և ՚ի ննջել և ՚ի յառնել: ²⁰ Եւ գրեսցիք զնոսա ՚ի վերայ ²¹ սեանց փանց ձերոց և ՚ի դրունս ձեր. ²¹ զի բազմօրեայք լինիցիք, և աւուրք որդոց ձերոց ՚ի վերայ երկրին՝ զոր երդուաւ Տէր հարցն քոց ²² փայլ քեզ, ըստ աւուրց երկնից ՚ի վերայ երկրի: ²² Եւ եղիցի եթէ լսելով լուիցէք ամենայն պատուիրանացս այսոցիկ՝ զոր են պատուիրեմ ձեզ այսօր առնել, սիրել զՏէր Աստուած քո. գնալ ՚ի ճանապարհս նորա՝ ²³ և յարել ՚ի նա: ²³ Մերժեսցէ՛ Տէր զազգսն զայնոսիկ յերեսաց ձերոց, և ²⁴ ժառանգեսցիք զազգս մեծամեծս և հզօրագոյնս քան զձեզ: ²⁴ Ամենայն փեղի ուր կոխիցեն զնացք ուրից ձերոց՝ ձեզ լիցին. յանապարտ անփի

6 Այլք. որոց բացեալ երկրի զբէ՛: 7 Ոմանք. Զոր արար ձեզ մինչև: 8 Ոսկան. Զի կեցցիք և բազ՛... և ժառանգ: 10 Ոմանք. Դուք անփի, որ յորժամ... և առոգանեն ուրիւք... իբրև զպարտեզս: 12 Ոմանք. Տէր Աստուած քո դարմանէ զքեզ հանա՛: 14 Ոմանք. Եւ փացէ... երկրին ձերոյ: 16 Ոմանք. Յուլանայցէ սիրտք ձեր: 18 Ոմանք. Զսոսա նշան ՚ի ձեռս ձեր: 20 Այլք. Եւ գրեսցիք զսոսա ՚ի: 23 Ոմանք. Մերժեսցէ Տէր զամենայն ազգսն... և հզօրագոյնս քան:

մինչև ցԱներն Լիբանանու. և ՚ի գեպոյն մեծէ՛ գեպոյն Եփրատայ մինչև ցծովն արևմտից եղիցին սահմանք ձեր: ²⁵ Եւ ոչ որ դառնայցէ ընդդէմ ձեր, զահ և զերկիւղ ձեր արկցէ Տէր Աստուած ձեր ՚ի վերայ երեսաց ամենայն երկրին զոր կոխիցէք, որպէս խօսեցաւ ընդ ձեզ Տէր:

ԻՉ ²⁶ Եւ ես ահաւասիկ փան այսօր առաջի ձեր օրհնութիւնս և անէծս. ²⁷ օրհնութիւն՝ եթէ լսիցէք պապուիրանաց Տեառն Աստուծոյ ձերոյ՝ զոր ես պապուիրեն ձեզ այսօր: ²⁸ Եւ անէծս՝ եթէ ոչ լուիցէք պապուիրանաց Տեառն Աստուծոյ ձերոյ, զոր ես պապուիրեն ձեզ այսօր. և մոլորիցիք ՚ի ճանապարհէն զոր ես պապուիրեցի ձեզ, երթալ պաշտել զաստուածս օտարս՝ զորս ոչ ճանաչիցէք: ²⁹ Եւ եղիցի յորժամ փարցի զքեզ Տէր Աստուած քո յերկիրն յոր անցանես ընդ Յորդանան ժառանգել զնա. և փացես դու զօրհնութիւնն ՚ի լերինն Գարիզին, և զանէծս ՚ի լերինն Գեբաղ: ³⁰ Ոչ ապաքէն յայն կոյս Յորդանանո՛ւ է այն՝ յեպոյ ճանապարհին արևմտից յերկիրն Քանանացոց. որոյ նիստն ընդ արևմուտս է մերձ ՚ի Գաղգաղ, առ կաղնետան բարձու: ³¹ Եւ դուք անցանէք ընդ Յորդանան մփանել ժառանգել զերկիրն՝ զոր Տէր Աստուած փալոց է քեզ ՚ի ժառանգութիւն զամենայն աւուրս. և ժառանգեսցիք զնա՝ և բնակեսցիք ՚ի նմա:

ԻԵ ³² Եւ զգուշացիք առնել զամենայն հրամանս նորա, և զդատաստանս զայստսիկ զոր ես փան առաջի ձեր այսօր:

¹ Եւ այս են հրամանք և դատաստանք՝ զոր զգուշանայցէք առնել յերկրին զոր Տէր Աստուած հարցն ձերոց փալոց է ձեզ ՚ի ժառանգութիւն. զամենայն աւուրս՝ զորս կեցէք դուք ՚ի վերայ երկրի: ² Կորուսանելով կորուսցիք զամենայն փեղիսն՝ յորս պաշտեցին ՚ի նոսա ազգքն զդիս իրեանց, յորս դուք ժառանգիցէք զնոսա ՚ի վերայ լեռանց բարձանց, և ՚ի վերայ բլրոց, և ՚ի ներքոյ վարսաւոր ծառոց. ³ և կործանեսցիք զբազանս նոցա. և փշրեսցիք զարձանս նոցա. և կոտորեսցիք զանրառս նոցա. և զորոշեալս դից նոցա այրեսցիք հրով: Եւ կորուսցիք զանուանս նոցա ՚ի փեղոջէն յայնմանէ. ⁴ և մի՛ առնիցէք նոյնպէս Տեառն Աստուծոյ ձերուս:

ԻԶ ⁵ Այլ ՚ի փեղոջն զոր ընփրեսցէ Տէր Աստուած ձեր ՚ի միոնմ ՚ի ցեղից ձերոց, անուանել զանոն իւր և կոչել ՚ի նմա, խնդրեսցիք և մտցիք անդր: ⁶ Եւ մատուցիք զողջակէզս ձեր, և զգոհս ձեր, և զբասանորդս ձեր, և զպտուղս ձեր, և զուխտս ձեր, և զկամայականս ձեր, և զխոտովանութիւնս ձեր, և զանդրանիկս արջառոյ և ոչխարի ձերոյ: ⁷ Եւ կերիցիք առաջի Տեառն Աստուծոյ ձերոյ. և ուրախ լինիցիք ՚ի վերայ ամենայնի յոր մխիցէք զձեռս ձեր. դո՛ւք և փունք ձեր. որպէս օրհնեաց զքեզ Տէր Աստուած քո: ⁸ Մի՛ առնիցէք զամենայն ինչ զոր այսօր մեք ասար ոչ առնենք, իւրաքանչիւր զհաճոյն առաջի իւր: ⁹ Քանզի ոչ հասէք

24 Ուսակք. Ուր հասանիցեն զնացք ուր՛... և ՚ի գեպէ մեծէ ՚ի գեպոյն Եփրատայ: **25 Ուսակք.** Եւ զահ և զերկիւղ ձեր... որպէս և խօսէ՛: **29 Ուսակք.** Յոր անցանիցես ընդ Յոր՛... ՚ի լերինն Գարեզին: **30 Ուսակք.** Ընդ արևմուտսն է մերձ ՚ի Գողգողն: **31 Ուսակք.** Տալոց է ձեզ ՚ի ժառանգ՛: **12. 1 Օրհնակ մի.** Կեցէք դուք ՚ի վերայ երկրին: **2 Ուսակք.** Զորս դուք ժառանգիցէք զնոսա: **7 Ուսակք.** Եւ կերիցիք անդ առաջի Տեառն... և դուք և փունք: *Այլք.* Որպէս և օրհնեաց զքեզ:

10 'ի հանգիստն և 'ի ժառանգութիւնն, զոր Տէր Աստուած մեր փառնոց է
 ձեզ, մինչև ցայսօր: ¹⁰ Եւ անցջիք ընդ Յորդանան և բնակեսջիք յերկիրն՝
 զոր Տէր Աստուած մեր ժառանգեցուցէ ձեզ. և հանգուցէ՛ զձեզ յա-
 մենայն թշնամեաց ձերոց որ շուրջ զձևք իցեն, և բնակեսջիք զգո-
 11 շույթեամբ: ¹¹ Եւ եղիցի փեղին զոր ընտրեցէ Տէր Աստուած մեր կոչել
 զանուն իւր 'ի վերայ նորա, անդ մաստուցիք զամենայն զոր ես պատու-
 իրեն՝ ձեզ այսօր, զողջակէզս ձեր, և զգոհս ձեր, և զպասանորդս ձեր,
 և զպտուղս ձեռաց ձերոց. և զդահամունս ձեր. և զամենայն զընտրիս
 12 պատարագաց ձերոց զոր ուխտիցէք Աստուծոյ ձերում: ¹² Եւ ուրախ
 լինիցիք առաջի Տեառն Աստուծոյ մերոյ, դո՛ւք և ուստերք ձեր, և դստերք
 ձեր, և ծառայք ձեր, և աղախնայք ձեր. և Ղևպացին որ 'ի դրունս ձեր.
 13 զի ոչ գոյ նոցա բաժին և ոչ ժառանգութիւն ընդ ձեզ: ¹³ Զգոյ՛շ լեր ան-
 ձին քում. գուցէ՛ մաստուցանիցես զողջակէզս քո յամենայն փեղուջ զոր
 14 փեսանիցես. ¹⁴ այլ 'ի փեղուջն զոր ընտրեցէ Տէր Աստուած քո իւր, 'ի
 միոն՝ 'ի քաղաքաց քոց. անդ մաստուցանիցես զողջակէզս քո, և անդ
 15 արասցես զամենայն՝ զոր ես պատուիրեմ քեզ այսօր: ¹⁵ Այլ և ըստ ա-
 մենայն ցանկութեան քում զենցեն և ուրիցես միս ըստ օրհնութեան
 Տեառն Աստուծոյ քոյ, զոր երբ քեզ յամենայն քաղաքս. անսուրբն որ 'ի
 քեզ և սուրբն 'ի միասին կերիցեն զայն. իբրև զայծեամն և զեղջերու:
 16, 17 ¹⁶ Բայց արիւն մի՛ ուրիցէք, այլ յերկիր հեղուցուք զնա իբրև զջուր: ¹⁷ Մի՛
 ժպիցես ուրել 'ի քաղաքս քո զպասանորդս ցորենոյ քոյ և զգինոյ քոյ
 և զխոյոյ քոյ, զանդրանիկս արջառոյ քոյ և զոչխարի. և զամենայն
 ուխտ զոր ուխտիցէք, և զխոստովանութիւնս ձեր, և զպտուղս ձեռաց
 18 ձերոց: ¹⁸ Այլ առաջի Տեառն Աստուծոյ քոյ կերիցես զայն՝ 'ի փեղուջն
 զոր ընտրեցէ Տէր Աստուած՝ իւր. դո՛ւ և ուստր քո և դուստր քո, ծառայն
 քո և աղախին քո, և եկն որ 'ի քաղաքս քո. և ուրախ լինիցիս ա-
 ռաջի Տեառն Աստուծոյ քոյ 'ի վերայ ամենայնի՝ յոր միսիցես զձեռն
 19 քո: ¹⁹ Զգոյ՛շ լեր անձին քում, գուցէ՛ թողուցուս զՂևպացին զամենայն
 ժամանակս քո՝ որչափ և կեցցեն 'ի վերայ երկրին:
 20 Եւ եթէ ընդարձակեցէ Տէր Աստուած քո զսահմանս քո որպէս և ԻԷ
 խոստացաւ քեզ, և ապիցես թէ կերայց միս. եթէ ցանկանայցէ անձն քո
 21 ուրել միս, ըստ ամենայն ցանկութեան անձին քոյ կերիցեն միս: ²¹ Ա-
 պա թէ հեռագոյն իցէ 'ի քէն փեղին զոր ընտրեցէ Տէր Աստուած քո
 անուանել զանուն իւր 'ի վերայ նորա. և զենուցոնս յարջառոյ քումն՝ և
 յոչխարէ քումն՝ յորոց փացէ՛ քեզ Աստուած. զոր օրինակ պատուիրե-
 22 ցի քեզ, կերիցեն 'ի քաղաքս քո ըստ ցանկութեան անձին քոյ. ²² որպէս
 ուրիցի այծեամն և եղջերու, այնպէս կերիցես և զայն. անսուրբն 'ի
 23 քեզ և սուրբն նոյնպէս կերիցեն: ²³ Զգոյ՛շ լեր չուրելոյ զարիւն, զի ա-

9 Ունակք. Քանզի ոչ հասէք մինչև ցայժմ 'ի հանգիստն և 'ի: 11 'Ի յուս'. Եւ զպտուղս
 ծառոց ձերոց: 12 Ունակք. Եւ ուրախ լիցիք... Աստուծոյ մերում: 15 Ունակք. Զենցես
 և կերիցես... և սուրբն որ 'ի քեզ: 17 Ունակք. Եւ զոչխարի քո, և զամենայն ուխտս:
 20 Ունակք. Անձն քո ուրելոյ միս: 21 Ունակք. Յորոց փացէ քեզ Տէր Աստուած:
 22 Յօրինակին. Եւ եղջերու. այնպէս կերիցես:

րին նորա է՛ շունչ իւր. մի՛ ուրիցես շունչ ընդ մտոյ. ²⁴ յերկիր հեղուցուս 24
 գնա իբրև գշուր. ²⁵ և մի՛ ուրիցես գնա. զի բարի՛ լինիցի քեզ, և որդոց 25
 քոց յեւր քո. եթէ արասցես զբարին և զհաճոյ առաջի Տեառն Աստու-
 ծոյ քոյ: ²⁶ Բայց զսրբութիւնսն քո որ լինիցին քեզ, և զուխարսն քո զոր 26
 ուխարիցես. առեալ եկեսցես ՚ի վեղին զոր ընարեսցէ Տէր Աստուած
 քո ի՛ր. կոչել զանուն իւր ՚ի վերայ նորա: ²⁷ Եւ արասցեն զողջակէզան 27
 քո, զմիսն հանցես ՚ի վերայ սեղանոյ Տեառն Աստուծոյ քոյ. և զարիւն
 զոհիցն հեղուցուս առ յարակաւ սեղանոյն Տեառն Աստուծոյ քոյ. և
 զմիսն կերիցեն: ²⁸ Զգոյ՛ լեր և լուր. և արասցեն զամենայն զբանս 28
 զոր ես պարուիրեմ քեզ. զի բարի՛ լինիցի քեզ, և որդոց քոց յա-
 վարեան. և արասցես զբարի՛ն և զհաճոյն առաջի Տեառն Աստուծոյ
 քոյ: ²⁹ Եւ եթէ սաքակեսցէ Տէր Աստուած քո զազգսն յերեսաց քոց. 29
 յորում դու մտնելոց ես ժառանգել զերկիր նոցա. և ժառանգեսցեն
 զնոսա, և բնակեսցեն յերկրի նոցա: ³⁰ Զգոյ՛ լեր անձին քում, զուցէ՛ 30
 ինդրիցես երթալ զհե՛ր նոցա յեւր սաքակելոյ զնոսա յերեսաց քոց. մի՛
 քննիցես զդիս նոցա՝ և ասիցես. Զիա՛հոյ առնիցեն ազգքս այսոքիկ դիցն
 իւրեանց՝ զի և են արարից Տեառն: ³¹ Մի՛ առնիցես նոյնպէս Տեառն Ա- 31
 ստուծոյ քում. զի զգարչելիսն զոր արեայ Տէր՝ արարին դիցն իւրեանց.
 զի զուստերս իւրեանց և զդաստերս իւրեանց՝ այրեն հրով դիցն իւրե-
 անց: ³² Ամենայն բանի զոր ես պարուիրեմ քեզ այսօր՝ զգուշանայցեն 32
 առնելոյ. մի՛ յաւելուցուս ՚ի նա, և մի՛ հաքանիցես ՚ի նմանէ:

ԻԸ ¹ Եւ եթէ յառնիցէ՛ ՚ի միջի քում մարգարէ կամ երագահան՝ երագոց, **13**
 և փացէ քեզ նշան կամ արուեստ. ² և լինիցի նշանն կամ արուեստն 2
 զոր խօսեցաւ առ քեզ, և ասիցէ երթիցուք պաշարեսցուք զաստուածս
 օտարս՝ զորս ո՛չ ճանաչիցէք: ³ Մի՛ լսիցէք բանից մարգարէին այնորիկ, 3
 կամ երագահանին երագոց. զի փորձէ՛ զքեզ Տէր Աստուած ճանա-
 չել, թէ սիրիցէ՛ք զՏէր Աստուած մեր յամենայն սրբէ՛ ձերմէ՛ և յա-
 մենայն անձնէ՛ ձերմէ: ⁴ Զկնի Տեառն Աստուծոյ ձերոյ երթիջիք, և ՚ի 4
 նմանէ երկնիջիք, և զպարուիրանս նորա պահեսցիք, և ձայնի՛ նո-
 րա լուիջիք, և ՚ի նա՛ յարեսցիք: ⁵ Եւ մարգարէն այն կամ երագահանն 5
 երագոց՝ մեռցի՛. զի խօսեցաւ ապստամբեցուցանել զքեզ ՚ի Տեառնէ
 Աստուծոյ քումմէ՛ որ եհան զքեզ յերկրէն Եգիպտացոց, որ փրկեսցն
 զքեզ յերկրէն ծառայութեան. մերժել զքեզ ՚ի ճանապարհէն՝ զոր պա-
 րուիրեսց քեզ Տէր Աստուած քո գնալ ընդ նա. և բարձցն զգարն
 ՚ի միջոյ ձերմէ: ⁶ Եւ եթէ աղաչեսցէ զքեզ եղբայր քո առ ՚ի հօրէ կամ 6
 առ ՚ի մօրէ քումմէ, կամ ուստր քո, կամ դուստր քո, կամ կին ծոցոյ
 քոյ, կամ բարեկամ հանգոյն անձին քոյ, զահլպ՝ և ասիցէ. Երթիցո՛ւք
 պաշարեսցո՛ւք զաստուածս օտարս, զորս ո՛չ ճանաչիցես դու և հարք

23 Ոմանք. Զգոյ՛ լեր ՚ի չուրելոյ զարիւն... մի՛ ուրիցի շունչ ընդ մտոյ: *Ուր Ոսկան.*
 Զշունչ մտոյ: **25 Ոմանք.** Եթէ առնիցես զբարին և զհաճոյն: **27 Ոմանք.** Նեղցես
 առ յարակաւ: **28 Ոմանք.** Զոր ես պարուիրեմ ձեզ, զի բարի լիցի քեզ: **29 Այլք.**
 Յոր դու կամ՝ դուն մտն: **31 Այլք.** Եւ զդաստերս այրեն: **13. 1 Ոմանք.** Քեզ նշանս
 կամ արուեստս: **2 Ոմանք.** Եւ ասէ երթիցուք և պաշո՛: **3 Այլք.** Զի փորձէ զձեզ Տէր
 Աստուած: **4 Ոմանք.** Լուիջիք, և ՚ի նա յաւելիք: **5 Ոմանք.** Գնալ ընդ նմա:

7 քո. ⁷յասպուծո՞ց ազգացն որ շուրջ զձևք իցեն, ՚ի մերձաւորացն քոց
 8 կամ ՚ի հեռաւորաց, ՚ի ծագաց երկրին մինչև ՚ի ծագս երկրին: ⁸Մի՛
 հաւանիցիս նմա, և մի՛ լուիցես նմա, և մի՛ խնայեսցէ ակն քո ՚ի նա, և
 9 մի՛ գթասցիս ՚ի նա, և մի՛ ծածկեսցես զնա: ⁹Պարմելով պարմեսցեն
 զմմանէ. ձեռք քո նախ լիցին ՚ի նա սպանանել զնա, և ապա՛ ձեռն
 10 ամենայն ժողովրդեանն. ¹⁰և քարկոծեսցեն զնա քարամբք և մեռցի.
 զի խնդրեաց ապարամբեցուցանել զքեզ ՚ի Տեառնէ Աստուծոյ քումմէ.
 11 որ եհան՝ զքեզ յերկրէն Եգիպտացոց ՚ի փանէ ծառայութեան: ¹¹Եւ
 լուեալ ամենայն Իսրայէլի զարհուրեսցի՛. և ո՛չ ևս յաւելուցուն առնել
 12 ըսպ բանին այնորիկ չարի ՚ի միջի ձերում: ¹²Եւ եթէ լսիցես ՚ի միում ՚ի
 13 քաղաքացն՝ զորս Տէր Աստուած քո փացէ քեզ բնակել անդ. ասել. ¹³Եթէ
 ելին արք անօրէնք ՚ի մէնջ. և ապարամբեցուցին զամենայն բնակիչս
 քաղաքին իրեանց. և ասեն. Երթիցուք և պաշտեսցուք զաստուածս
 14 օտարս՝ զորս ո՛չ գիտիցէք. ¹⁴և քննեսցեն և հարցանիցեն և յուզեսցես
 յոյժ. և ահա ստոյգ և հաւաստեալ իցէ բանն, և եղեալ իցէ զարշոյթսն
 15 ՚ի ձեզ. ¹⁵կոտորելով կոտորեսցիք զամենայն բնակիչս երկրին այնորիկ
 կոտորմամբ սրոյ. և նզովելով նզովեսցիք զնա, և զամենայն ինչ որ ՚ի
 16 նմա, և զանասուն նոցա ՚ի բերան սրոյ: ¹⁶Եւ զամենայն կապուր նո-
 րա ժողովեսցեն յեսս նորա. և այրեսցեն հրով զքաղաքն, և զամենայն
 զաւար՛ նորա համօրէն առաջի Տեառն Աստուծոյ քո. և եղիցի ակերակ
 17 յախրեան, և ո՛չ ևս շինեսցի: ¹⁷Եւ մի՛ կռուիցի ՚ի ձեռին քում ՚ի նզովից
 նորա. զի դարձցի՛ Տէր ՚ի բարկութենէ սրտմտութեան իւրոյ. և փացէ
 18 քեզ ողորմութիւն, և ողորմեսցի՛ քեզ և բազմացուցէ՛ զքեզ. զոր օրի-
 նակ երդուաւ Տէր հարցն քոց: ¹⁸Եթէ լսիցես ձայնի Տեառն Աստուծոյ
 քոյ, պահել զամենայն պարտութեանս նորա, զոր ես քեզ պարտութեմ
 այսօր. առնել զբարին և զհաճոյ առաջի Տեառն Աստուծոյ քոյ:

14 ¹Ձի որդիք էք դուք Տեառն Աստուծոյ ձերոյ:

2 Մի՛ ցրիցիք, և մի՛ հարկանիցէք զնակապ ՚ի վերայ մեռելոյ. ²զի Իձ
 ժողովուրդ ես դու սուրբ Տեառն Աստուծոյ քոյ. և զքեզ ընտրեաց Տէր
 Աստուած քո իննել նմա ժողովուրդ սեպհական յամենայն ազգաց որ ՚ի
 վերայ երեսաց երկրի:

3, 4 ³Մի՛ ուրիցէք զամենայն զարշելիս: ⁴Այս անուանք են զորս ու- Լ
 5 րիցէք. արջառ, և ոչխար ՚ի հօրից, և նոխազ յայծեաց, ⁵զեղջերու և
 զայծեամն, և զգոմէ՛ և զխարբուզ, և զայծբաղ, և զյամոյր, և զանալոյթ.
 6 ⁶և զամենայն անասուն զթաթահերձ, և զկճղակաբաշիս, և զորոճոնդ
 7 յանասնոց ուրիցէք: ⁷Եւ զայն մի՛ ուրիցէք որ որոճեն, և թաթահերձ՝ և
 կճղակաբաշիս ո՛չ իցեն: Ուղար, և նապաստակ, և ճագար, զի որոճեն, և
 8 կճղակահերձ ո՛չ են, անսուրբք իցեն նոքա ձեզ. ⁸և խոզ, զի թաթահերձ

7 *Ոմանք.* Ի մերձաւորաց նոցա կամ ՚ի հե՛: 9 *Ոմանք.* Եւ ձեռն քո նախ լիցի ՚ի նմա: 11 *Ոմանք.* Ըսպ բանիդ այրորիկ չար ՚ի միջի ձե՛: 12 *Ոմանք.* Ի քաղաքաց քոց զորս... փայտց է քեզ բնակել անդ և ասել: 14 *Այլք.* Եւ քննեսցես և հարցցես: 16 *Ոմանք.* Կապուր նոցա ժողովեսցես յեսս նոցա: 17 *Ոմանք.* Եւ մի՛ կոտորեսցի ՚ի ձե՛: 18 *Ոմանք.* Եւ զհաճոյն. կամ՝ զհաճոյնս առաջի: 14. 1 *Ոմանք.* Մի՛ ցրիցէք և մի՛ հարկանիցէք: 2 *Ոմանք.* Լինել քեզ նմա ժողովուրդ: 4 *Ոմանք.* Այս անասունք են զոր ուրիցէք: 5 *Ոմանք.* Եւ զայծբաղ և զյամոյր:

և կճղակաբաշխ է, և որոճէ ոչ, անսորբ իցէ նա ձեզ. ՚ի մտյ նոցա մի՛
 ուրիցէք, և ՚ի մեռեալ նոցա մի՛ մերձենայցէք: ⁹ Եւ այս են գոր ուրիցէք **9**
 յամենայնէ՝ որ ՚ի ջուրս են. ամենայնի որոյ իցեն թևք և թեփ, ուրիցէք:
¹⁰ Եւ ամենայնի որոյ ո՛չ իցեն թևք և թեփ մի՛ ուրիցէք. անսորբ իցեն **10**
 նոքա ձեզ: ¹¹ Զամենայն հաւ սուրբ ուրիցէք: ¹² Եւ այս է գոր ո՛չ ուրիցէք **11, 12**
 ՚ի նոցանէ. զարծուի, և զկորճ, և զանգղ, ¹³ և զգեպարծուի, և զցին, և **13**
 որ ինչ նման է նոցա. ¹⁴ և զորի, և որ ինչ նման իցէ նմա. ¹⁵ և զշայլամն, **14, 15**
 և զբու, և զճայ, ¹⁶ և զարագիլ, և զփոր, և զհողամաղ, ¹⁷ և զբաջահաւ, և **16, 17**
 զսոխակ, և զագբաւ, ¹⁸ և զհաւալուսն, և զբաղադր, և որ ինչ նման է նո-
 ցա, և զյոպոպ, և զգիղջ: ¹⁹ Եւ ամենայն սողուն ՚ի թռչնոց անսորբ լիցի **19**
 ձեզ. և մի՛ ուրիցէք ՚ի նոցանէ: ²⁰ Եւ զամենայն թռչուն սորբ՝ կերիջիք: **20**
Ա ²¹ Եւ զամենայն մեռելորդի մի՛ ուրիցէք. այլ պանդխարին որ է ՚ի **21**
 քաղաքս քո փացեն զնա՝ և կերիցէ, կամ վաճառեցեն օտարօրայն.
 զի ժողովորդ սորբ ես դու Տեառն Աստուծոյ քո.:

ԼԲ Մի՛ եփեսցես զգառն ՚ի կաթն մօր իւրոյ:
ԼԳ ²² Տասանորդս փասանորդեսցես յամենայն արմբեաց սերմանց քոց, **22**
 զարմբիս անողոց քոց ան ըստ ամէ: ²³ Եւ կերիցեն զայն առաջի Տեառն **23**
 Աստուծոյ քոյ ՚ի փեղոջն գոր ընփրեսցէ Տէր Աստուած քո անուանել
 զանուն իւր ՚ի վերայ նորա, անդ մասուցես զփասանորդս ցորենոյ
 քոյ, և զգինոյ քոյ, և զիւրոյ քոյ, և զանդրանիկս արջառոյ քոյ, և
 զոչխարի քոյ. զի ուսցիս երկնչել ՚ի Տեառնէ Աստուծոյ քումնէ զամեն-
 այն աւուրս: ²⁴ Ապա թէ հեռի՛ իցէ ՚ի քէն ճանապարհն, և ո՛չ կարիցես **24**
 փանել զայն. վասն զի հեռի՛ իցէ ՚ի քէն փեղին գոր ընփրեսցէ Տէր Աս-
 տուած քո անուանել զանուն իւր անդ: Զի օրհնեաց զքեզ Տէր Աստուած
 քո. ²⁵ վաճառեցես զայն արծաթոյ, և առցեն զարծաթն ՚ի ձեռին քում, **25**
 և երթիցես ՚ի փեղին գոր ընփրեսցէ Տէր Աստուած քո. ²⁶ և փայցես **26**
 զարծաթն ընդ ամենայնի որում ցանկանայցէ անձն քո, արջառոյ, կամ
 ոչխարի, կամ գինոյ, կամ ցբոյ, կամ ամենայնի որում ցանկանայցէ
 անձն քո. և կերիցես անդ առաջի Տեառն Աստուծոյ քոյ. և ուրախ
 լինիցիս դու և ուստր քո, ²⁷ և Ղևպացին որ ՚ի քաղաքս քո, մի՛ թողուցու **27**
 զնա, զի ո՛չ գոյ նորա բաժին և ո՛չ ժառանգութիւն ընդ քեզ: ²⁸ Յեպ **28**
 երից ամաց հանիցեն զամենայն փասանորդս արմբեաց քոց, և յամին
 յայնմիկ դիցեն զայն ՚ի քաղաքս քո. ²⁹ և կերիցէ՛ Ղևպացին, քանզի ո՛չ **29**
 գոյ նորա բաժին և ժառանգութիւն ընդ քեզ. և եկն, և որբ, և այրի ՚ի
 քաղաքս քո, կերիցեն և յագեսցին. զի օրհնեսցէ՛ զքեզ Տէր Աստուած
 քո յամենայն գործս քո գոր առնիցես:

ԼԴ ¹ Յեւթն եւթներորդ ամի արասցես թողութիւն: ² Եւ այս իցէ հրաման **15, 2**
 թողութեանն. թողցեն զամենայն պարփս քո գոր պարփիցի քեզ ընկեր

12 Բազումք. Եւ զանկղ: **16 Ոմանք.** Եւ զհողոմաղ: **18 Ոմանք.** Եւ զբարադր.և
 ոմանք. քաղադր: **21 Ոմանք.** Որ ՚ի քաղաքս քո.և ոմանք. որ իցէ ՚ի քաղաքս
 քո: **22 Ոմանք.** Զփասանորդս փասանորդեսցես: **26 Ոմանք.** Եւ փացես զար-
 ձաթն... և կերիցես զայն առաջի Տեառն Աստուծոյ քո... և ուստր քո, և դուստր քո, և
 Ղև: **27 Ոմանք.** Զի ո՛չ գոյր նոցա բաժ: **28 Ոմանք.** Հանցես զամենայն փասա:՝
29 ԅօրինակին պսկասէր. Յամենայն գործսքո գոր առնիցես: **15. 1 Ոմանք.** Յեւթն-
 երորդ ամի արասցես:

3 քո. և մի՛ պահանջիցես յընկերէ և յերթօրէ քումմէ. զի թողութիւն կոչե-
 ցեալ է Տեառն Աստուծոյ քոյ: ³Յօքարոտութիւն պահանջիցեն որ ինչ իցէ
 4 քո առ նմա. բայց եղբօրն քում թողութիւն արասցես զպարտուցն քոց:
⁴Եւ մի՛ լինիցի՝ ՚ի միջի քում կարօպեալ. զի օրհնելով օրհնեսցէ զքեզ Տէր
 5 Աստուած քո յերկրին՝ զոր Տէր Աստուած քո փալոց է քեզ ՚ի ժառանգու-
 6 թիւն ժառանգել զնա: ⁵Եւ եթէ լսելով լուիցես ձայնի Տեառն Աստուծոյ
 7 քոյ, պահել և առնել զամենայն պարտութիւնս զոր ես պարտութիւնս քեզ
 8 պատու. ⁶զի Տէր Աստուած քո օրհնեաց զքեզ, որպէս և խոստացան քեզ.
 9 և փացես փոխ ազգաց բազմաց, և դու ոչ առնուցուս փոխ. և փրեցես
 10 ազգաց բազմաց, և քեզ մի՛ փրեցես: ⁷Եւ եթէ լինիցի՝ ՚ի միջի քում
 կարօպեալ յերթարց քոց, ՚ի միում ՚ի քաղաքաց քոց յերկրին զոր փացէ
 11 քեզ Տէր Աստուած քո. մի՛ դարձուցանիցես զսիրտ քո, և մի՛ կծկիցես
 12 զձեռն քո յերթօրէ քումմէ կարօպելոյ. ⁸այլ ընդարձակելով արձակեսցես
 նմա զձեռն քո, և փալով փացն նմա փոխ որչափ և խնդրիցէ ՚ի կա-
 13 րօտութեան իւրում: ⁹Զգոյշ լեր անձին քում, գուցէ լինիցի բա՛ն ծածուկ
 անօրէնութեան ՚ի սրտի քում. և ասիցես. Մերձ է ամն եւթներորդ՝ ամն
 14 թողութեան. և չարակնեսցէ՛ ակն քո ՚ի վերայ երթօր քո կարօպելոյ, և
 ոչ փայցես նմա. և բողոքեսցէ զքն առ Տէր. և լինիցին քեզ այն մեղք
 15 մեծամեծք: ¹⁰Այլ պարզելով պարզեսցես նմա, և փալով փացն նմա
 փոխ՝ որչափ և պիտոյ իցէ. և մի՛ արքամիցին ՚ի սրտի քում զկնի արոցն
 16 քոց նմա. զի վասն բանին այնորիկ օրհնեսցէ՛ զքեզ Տէր Աստուած քո
 17 յամենայն ՚ի գործս քո. և յամենայնի յոր ինչ և միտեսցես զձեռն քո. ¹¹զի
 ոչ պակասէ կարօպեալ յերկրէ: Վասն այնորիկ ես պարտութիւնս զբանս
 18 զայս և ասեմ. Ընդարձակելով արձակեսցեն զձեռն քո յաղբար և ՚ի
 փառապեալ եղբայր քո որ իցէ յերկրին քում:

12 ¹²Եւ եթէ վաճառեսցի քեզ եղբայր քո Երբայեցի, կամ կին Երբա- 1Ե
 13 յեցի, ծառայեսցէ քեզ զվեց ամ. և յամին եւթներորդի արձակեսցեն
 14 զնա ազա՛ր ՚ի քէն: ¹³Եւ յորժամ արձակեսցեն զնա, ոչ արձակեսցես
 15 զնա ունայն. ¹⁴այլ հանդերձելով հանդերձեսցեն զնա յոչխարաց քոց.
 ՚ի ցորենոյ քումմէ, և ՚ի հնձանէ քումմէ. որպէս և օրհնեսցէ զքեզ Տէր
 16 Աստուած քո՝ փացն նմա: ¹⁵Եւ յիշեսցեն, զի և դու ծառայ էիր յերկրին
 17 Եգիպտացոց. և փրկեսցէ զքեզ Տէր Աստուած քո անտի. վասն այնորիկ
 18 ես պարտութիւնս քեզ առնել զբանս զայս: ¹⁶Ապա թէ ասիցէ ցքեզ. Ոչ
 ելանեմ ՚ի քէն. զի սիրեաց զքեզ և զքուն քո. զի բարի՛ իցէ նմա առ
 19 քեզ. ¹⁷առցես հերիւն, և ծակեսցես զունկն նորա ՚ի վերայ սեւոց դրանն,
 և եղիցի քեզ սպրով յաւիտեան. և զաղախին քո նոյնպէս արասցես:
 20 ¹⁸Եւ մի՛ խիստ թուեսցի առաջի քո յորժամ արձակեսցես զնոսա ազա՛րս
 ՚ի քէն. զի ամի ամի վարձո՛ք վարձկանի ծառայեաց քեզ զվեց ամ. և
 5 *Ունակք.* Լուիցէք ձայնի Տեառն Աստուծոյ մերոյ. *կամ՝* ձերոյ. պահել... պարտութիւնս
 նորա զոր ես: 6 *Ունակք.* Զի Տէր Աստուած քո օրհնեսցէ զքեզ: 7 *Ունակք.* Զոր Տէր
 Աստուած քո փալոց է քեզ: 8 *Ունակք.* Ընդարձակեսցես. *կամ՝* ընդարձակեսցիր նմա...
 ինդրեսցէ ՚ի կարօ՛: 9 *Ունակք.* Այն ՚ի մեղք մեծամեծք: 11 *Ունակք.* Ընդարձակելով
 ընդարձակեսցես զձեռն քո յերթայր քո աղբար և ՚ի կարօպեալս որ իցեն յերկրի քում:
 14 *Յօրինակին.* Այլ հանդերձով հանդերձեսցես: *Այլք.* Եւ ՚ի ցորենոյ քումմէ: 15 *Այլք.*
 Վասն այնորիկ ես պա՛: 17 *Ունակք.* Ի վերայ սեւոց դրացն:

օրհնեսցէ՛ զքեզ Տէր Աստուած քո յամենայնի զինչ և գործեսցես:

ԼԶ ¹⁹ Զամենայն անդրանիկս որ ծնանիցին յանդէայս քո և ՚ի հօսքս 19
 քո, զարուսն ՚ի նոցանէ՛ սրբեսցեն Տեառն Աստուծոյ քում: Ոչ գործես-
 ցես անդրանկաւ եզին քոյ, և մի՛ կարեսցես զանդրանիկս հօսից քոց:
²⁰ Ամ յամէ՛ կերիցես զնա առաջի Տեառն ՚ի րեղոջն գոր ընարեսցէ Տէր 20
 Աստուած քո, դո՛ւ և րու՛ն քո: ²¹ Եւ եթէ՛ արաբաւոր իցէ, կամ կաղ, կամ 21
 կոյր, և կամ ամենայն արաբ չար զինչ և գուցէ՛ ՚ի նմա, մի՛ զենցես զնա
 Տեառն Աստուծոյ քում. ²² այլ ՚ի քաղաքս քո կերիցես զնա. անսորբն 22
 ՚ի քեզ՝ և սորբն նոյնպէս կերիցեն, իբրև զայծեանն կամ զեղջերու:
²³ Բայց զարիւն մի՛ ուրիցես, յերկիր հեղուցուս զնա իբրև զգուր: 23

ԼԷ ¹ Զգուշացի՛ր ամսոյն կանխոց, և արասցես զապի՛կ Տեառն Աստու- **16**
 ծոյ քոյ. զի յամսեանն կանխոց ելէք յԵզիպարուէ՛ ՚ի զիշերի: ² Եւ զենցես 2
 զզապիկն Տեառն Աստուծոյ քում. ոչխարս և արջառս, ՚ի րեղոջն գոր
 ընարեսցէ Տէր Աստուած քո անուանել զանուն իւր անդ: ³ Մի՛ ուրի- 3
 ցէք ընդ նմա խմորուն, զեւթն օր քաղաքից կերիցես ընդ նմա, հաց
 չարչարանաց. քանզի րագնապաւ ելէք յԵզիպարուէ. զի յիշիցէք դուք
 զօրն ելից ձերոց յերկրէն Եզիպարուցոց՝ զամենայն աւուրս կենաց ձե-
 րոց: ⁴ Եւ մի՛ ևս երևեսցի ՚ի քեզ խմոր յամսեանայն սահմանս քո զեւթն 4
 օր. և մի՛ ազցի ՚ի մսոյն գոր զենուցուս յերեկորեայ յաւուրն առաջնոյ
 ցայգ: ⁵ Եւ մի՛ ժրեսցիս զենուկ զզապիկն ՚ի միում ՚ի քաղաքաց քոց՝ 5
 զորս Տէր Աստուած քո րացէ քեզ. ⁶ այլ ՚ի րեղոջն գոր ընարեսցէ Տէր 6
 Աստուած քո անուանել զանուն իւր ՚ի նմա, անդ զենցես զզապիկն
 առ երեկս ընդ արևմուրս, ՚ի ժամանակին յորում ելէր յԵզիպարուէ:
⁷ Եփեսցեն և խորովեսցեն, և կերիցեն ՚ի րեղոջն գոր ընարեսցէ Տէր 7
 Աստուած քո. և դարձցիս ՚ի վաղիւն երթիցես ՚ի րու՛ն քո: ⁸ Զվեց օր 8
 կերիցես քաղաք, և յաւուրն եւթներորդի ելք րօն Տեառն Աստուծոյ
 քոյ. մի՛ գործեսցես ՚ի նմա զամենայն գործ, բայց որ ինչ գործիցի՛
 անձին: ⁹ Եւթն եւթներորդս համարեսցիս քեզ, ՚ի սկսանելոյ մանկաղի 9
 քոյ յոճ, սկսանիցիս համարել եւթն եւթներորդս. ¹⁰ և արասցես րօն 10
 եւթներորդաց Տեառն Աստուծոյ քում, որչափ կարօղ իցէ ձեռն քո ըսպ
 ինչին գոր րացէ քեզ՝ որպէս զհարդ օրհնեսցէ զքեզ Տէր Աստուած քո:
¹¹ Եւ ուրախ լիցիս առաջի Տեառն Աստուծոյ քոյ, դո՛ւ և ուսար քո և 11
 դուսար քո, ծառայ քո, և աղախին քո. և Ղևրացին որ ՚ի քաղաքս քո.
 և եկն և որբն և այրին որ ՚ի ձեզ. ՚ի րեղոջն գոր ընարեսցէ Տէր Աստու-
 ած անուանել զանուն իւր անդ: ¹² Եւ յիշեսցեն զի ծառայ էիր յերկրին 12
 Եզիպարուցոց. և զգուշացի՛ն և արասցես զպարուիրանս զայսոսիկ:
¹³ Տօ՛ն րաղաւարահարանց արասցես զեւթն օր. ՚ի ժողովել քեզ ՚ի կալոյ 13
 քումմէ՛ և ՚ի հնձանէ՛ քումմէ՛: ¹⁴ Եւ ուրախ լիցիս ՚ի րօնի քում. դո՛ւ և 14

18 Ոմանք. Ամի յամի վարձուք վարձականի... յամենայնի որ զինչ և գոր՝:
19 Յօրինակին կրկնի. Տօրից հօսից քոց: **21 Ոմանք.** Մի՛ զենցես զնա առաջի
 Տեառն Աստուծոյ քում: **23 Ոմանք.** Մի՛ ուրիցէք, յերկիր հեղուցուր: **16. 1 Ոսկան.**
 Զգուշացի՛ր ամսոյն կանխոյ: **3 Այլք.** Զի յիշեցէք զօրն ելից ձերոց: **4 Այլք.** Եւ մի՛
 երևեսցի ՚ի քեզ: **Բազումք.** Յաւուրն առաջնոյ յայգ: **5 Ոմանք.** Եւ մի՛ ժրեսցիս կամ՝
 ժրիցես... ՚ի միում քաղաքաց քոց: **8 Ոսկան.** Ելք րօնի Տեառն Աստուծոյ քո: **9 Ո-**
մանք. Մանգաղի քոյ:

ուսարք քո և դուսարք քո, ծառայ քո և աղախին քո. և Ղևրացին, և եկն
 15 և որբն և այրին որ իցեն ՚ի քաղաքս քո: ¹⁵ Զեթն օր փօնեացես Տեառն
 Աստուծոյ քում, ՚ի փեղուջն գոր ընկրեսցէ Տէր Աստուած քո ՚ի նմա:
 16 Եւ եթէ օրհնեսցէ զքեզ Տէր Աստուած քո յամենայն արմարիս քո, և յա-
 մենայն գործս ձեռաց քոց, և լինիցիս ուրախ: ¹⁶ Զերիս ժամանակս ՚ի
 փարուջ յանդիման լիցի ամենայն արու քո՝ առաջի Տեառն Աստուծոյ
 քոյ ՚ի փեղուջն գոր ընկրեսցէ Տէր: ՚Ի փօնի՛ քաղաքսկերացն. և ՚ի
 փօնի՛ ելթներորդացն. և ՚ի փօնի փաղաարահարացն. և ո՛չ երևեսցիս
 17 առաջի Տեառն Աստուծոյ քում ունայնաձեռն. ¹⁷ Իւրաքանչիւր ըսպ կարի՛
 ձեռաց իւրոց՝ ըսպ օրհնութեան Տեառն Աստուծոյ քո գոր երբ քեզ:

18 ¹⁸ Դարաւորս և արենադալի՛րս կացուցես յամենայն քաղաքս քո՝ ԼԸ
 գոր Տէր Աստուած քո փացէ քեզ՝ ըսպ ցեղի՛ց. և դարեսցեն գժողո-
 19 վուրդն դարաստան արդար. ¹⁹ և մի՛ աշառիցեն երեսաց. և մի՛ առ-
 նուցուն կաշառս: Զանգի կաշառ՝ կուրացուցանէ՛ զաչս իմաստնոց. և
 20 սպականէ զբանս արդարոց: ²⁰ Արդարութեամբ արացես զիրաւունս,
 զի կեցէք, և մտանիցէք ժառանգել զերկիրն գոր Տէր Աստուած փացէ
 ձեզ:

21 ²¹ Մի՛ րնկեսցես քեզ անպառս զամենայն փայրի առ սեղանով Տե- ԼԹ
 22 առն Աստուծոյ քոյ: ²² Եւ մի՛ արացես ինչ քեզ ձաւնի: Եւ մի՛ կանգնե-
 ցես քեզ արձան գոր արեաց Տէր Աստուած քո:

17 ¹ Եւ մի՛ զոհիցես Տեառն Աստուծոյ քում արջառ կամ ոչխար՝ յորում Խ
 իցէ արապ ինչ, ըսպ ամենայն արապաւոր բանի. զի պի՛ղծ է այն առաջի
 Տեառն Աստուծոյ քոյ:

2 ² Եւ եթէ գրցի ՚ի միջի քում, ՚ի միում ՚ի քաղաքացն գոր Տէր Աստու- ԽԱ
 աձ քո փացէ քեզ, այր կամ կին՝ որ առնիցէ զչար առաջի Տեառն Աստու-
 3 ծոյ քոյ, անցանել զուխարի նորա. ³ և երթեալ պաշարիցեն զաստուածս
 օտարս, և երկիր պագանիցեն նոցա. Արեգական, կամ լուսնի, կամ ա-
 4 մենայնի որ իցէ ՚ի զարդուէ երկնից. գորս ո՛չ հրամայեցի ⁴ և պարմեցի
 քեզ. և քննեսցես յոյժ, և ահա ճշմարտի՛ լեալ իցէ բանն, և եղեալ իցէ
 5 պղծութիւնն այն ՚ի մէջ Իսրայելի: ⁵ Նանցեն զայրն զայն, կամ զկին՝ որ
 արարին զբանն չար, ՚ի դրունս ձեր. և քարկոծեցէք զնոսա քարամբք և
 6 մեռցի՛ն: ⁶ Երկուք և երիւք վկայիւք մեռցի որ մեռանիցին, և մի՛ մեռցի
 7 միով վկայի: ⁷ Եւ ձեռն վկայիցն եղիցի նախ ՚ի նա սպանանել զնա, և
 սպա՛ւ՝ ձեռն ամենայն ժողովրդեանն. և բարձցեն զչարն ՚ի միջոյ ձերմէ:

8 ⁸ Եւ եթէ վրիպեսցէ՛ ՚ի քէն բան՝ ՚ի դարաստանի, ՚ի մէջ արեան և ԽԲ
 արեան. և ՚ի մէջ դարաստանի և դարաստանի, և ՚ի մէջ գրգռութեան և

14 Ոմանք. Եւ ուրախ լիցիս ՚ի: **16 Այլք.** Աստուծոյ քո ունայնաձեռն: **17 Ոմանք.** Ըսպ կարի ձեռաց ձերոց: **18 Ոմանք.** Յամենայն ՚ի քաղաքս քո: **19 Յօրհնակին ՚ի քնարանի սնդ գրեալ՝** ապանէ ՚ի լուս՝. *եշանակի ՚ի մէջ առնուլ՝* այսպանէ կամ հա-
 մանայն այրոց՝ ապականէ, որպէս և *կոթաք:* **20 Ոմանք.** Արդարութեամբ վարեսցես զիրաւունս. զի կեցցէք... ժառանգեցէք զերկիրն... փացէ քեզ: **21 Ոմանք.** Անպառ ամենայն փայրի: **22 Ոմանք.** Եւ մի արացես ինչ ձաւնի: **17. 1 Ոմանք.** Առաջի Տեառն Աստուծոյ քում: **2 Օրհնակ մի.** Անցանելով զուխարի նորա: **4 Ոսկան.** Եւ պարմեցի քեզ, և քն՛: **5 Ոմանք.** Զնոսա քարամբք, և սպարակեսցին: **6 Ոմանք.** Երկու և երիւք վկ... որ մեռանիցի: **7 Ոմանք.** Եղիցի նախ ՚ի նմա սպա՛ւ:

գրգռութեան, և ՚ի մէջ հակառակութեան և հակառակութեան. բա՛ն դա-
 րասարանի ՚ի քաղաքս քո. և յարուցեալ ելցեն՝ ՚ի փեղին գոր ընփրեսցէ
 Տէր Աստուած քո անուանել զանուն իւր անդ: ⁹ Եւ երթայցես առ քա- ⁹
 հանայնսն Ղևպացին, և առ դարատորն որ լինիցի յաւորսն յայնոսիկ. և
 քննեալ պարմեսցեն քեզ զդարասարանն: ¹⁰ Եւ արասցեն ըստ հրա- ¹⁰
 մանին գոր պարմեսցեն քեզ որք ՚ի փեղոյն իցեն՝ գոր ընփրեսցէ
 Տէր Աստուած քո. և զգուշացի յոյժ առնել ըստ ամենայնի որպէս
 օրինադրեսցի քեզ. ¹¹ ըստ օրինացն և ըստ դարասարանի գոր ասացեն ¹¹
 քեզ՝ արասցես. և մի՛ խոտորեսցիս ՚ի բանէն գոր պարմեսցեն քեզ, մի՛
 յաջ և մի՛ յահեակ: ¹² Եւ մարդ ոք՝ որ առնիցէ հպարտութեամբ առ ՚ի ¹²
 ջլետոյ քահանային՝ որ կայցէ պաշտել յանուն Տեառն Աստուծոյ քոյ.
 կամ դարատորին որ իցէ յաւորսն յայնոսիկ՝ մեռցի՛ մարդն այն. և
 բարձցեն զգարն յԻսրայէլ: ¹³ Եւ ամենայն ժողովրդեան լուեալ երկիցէ՛, ¹³
 և մի՛ ևս ամպարշտեսցի:

ԽԳ ¹⁴ Եւ եթէ մրանիցես յերկիրն գոր Տէր Աստուած քո փացէ քեզ, և ¹⁴
 ժառանգեսցեն զնա, և բնակեսցեն ՚ի նմա. և ասիցես. Կացուցից՝ ՚ի վե-
 րայ իմ իշխան որպէս և այլ ազգք որ շուրջ զինն են: ¹⁵ Կացուցանելով ¹⁵
 կացուցես ՚ի վերայ քո իշխան՝ գոր ընփրեսցէ Տէր Աստուած քո. յեղ-
 բարց քոց կացուցես քեզ իշխան. և մի իշխեսցես կացուցանել քեզ
 զայր օտար որ չիցէ եղբայր քո. ¹⁶ զի մի՛ յաճախեսցէ իւր երիվարս, ¹⁶
 և մի՛ դարձուցէ զժողովորդն յԵգիպտոս. զի Տէր ասաց, թէ՛ Մի՛ ևս
 յաւելուցուք դառնալ ընդ նոյն ճանապարհ: ¹⁷ Եւ մի՛ յաճախեսցէ իւր ¹⁷
 կանայս, զի մի խոտորեսցի սիրտ նորա. և արծաթ և ոսկի մի՛ կա-
 րի յաճախեսցէ իւր: ¹⁸ Եւ եղիցի յորժամ նսարցի յիշխանութեան իւ- ¹⁸
 րում, գրեսցեն նմա զերկրորդումն օրինացս այսոցիկ ՚ի մարտնի ¹⁹ և ¹⁹
 ՚ի քահանայիցն Ղևպացոց լիցի՛ առ նմա. և ընթերցցի՛ զսա զամենայն
 աւորս կենաց իւրոց. զի ուսցի՛ երկնչել ՚ի Տեառնէ Աստուծոյ քումնէ,
 պահել զամենայն պարուիրանս զայսոսիկ, և առնել զիրաւունս զայսո-
 սիկ: ²⁰ Զի մի՛ հպարտանայցէ սիրտ նորա ՚ի վերայ եղբարց իւրոց, զի ²⁰
 մի՛ անցանիցէ զպարուիրանօքս յաջ կամ յահեակ. զի երկայնակեանց
 լիցի յիշխանութեան իւրում, ի՛նքն և որդիք իւր ՚ի մէջ որդոցն Իսրայէլի:

ԽԴ ¹ Եւ մի՛ լինիցի քահանայիցն Ղևպացոց որդոցն Ղևեայ բաժին **18**
 և ժառանգութիւն ընդ որդոցն Իսրայէլի: Երախայրիքն Տեառն վիճակ
 նոցա. զայն կերիցեն. ² և վիճակ մի՛ լիցի նոցա ՚ի մէջ եղբարց իւրեանց. ²
 զի Տէր է վիճակ նոցա. որպէս ասաց նոցա: ³ Եւ այս են իրաւունք ³
 քահանային ՚ի ժողովրդենէ անփի, որք զենուցուն զենլիս. եթէ արջառ
 իցէ, և եթէ ոչխար, փացէ քահանային զերին և զձնօտսն և զխաղցոցն:
⁴ Եւ զպտուղս ցորենոյ քոյ, և զգինոյ քոյ, և զհողոյ քոյ. և զպտուղ կտրոց ⁴
 իաշանց քոց փացես նոցա. ⁵ զի զնա՛ ընփրեսցէ Տէր յամենայն ցեղիցն ⁵

8 Օրինակ մի. Եւ բան դարասարանի ՚ի քա՛: **9 Ոմանք.** Եւ երթիցես առ քահանայսն
 Ղևպացիս: **15 Ոմանք.** Որ ո՛չ իցէ եղբայր քո: **18 Այլք.** Յորժամ նսարիցի: **19 Ոմանք.**
 Եւ առ ՚ի քահանայիցն... լինիցի ընդ նմա. և ընթերցցի զնա... ՚ի Տեառնէ Աստուծոյ
 քումնէ զամենայն աւորս: **18. 1 Այլք.** Ժառանգութիւն ընդ Իսրայէլի: **3 Ոմանք.** Են
 իրաւունք քահանայից: Այլք. Եւ զխախացոցն: Ուր *օրինակ մի՛*՝ զխարացոցն:

քոց կալ առաջի Տեառն Աստուծոյ քոյ, պաշտել և օրհնել յանուն նորա.
 6 նա՛ր և որդիք իւր զամենայն աւուրս: ⁶Ապա թէ եկեացէր Աւրացին ՚ի մի
 ՚ի քաղաքացն քոց յամենայն որդուցն Իսրայելի, ուր իցէ ինքն բնակեալ.
 և եկեացէ՛ր ըստ ցանկութեան անձին իւրոյ, ՚ի տեղին գոր ընտրեացէ Տէր.
 7 ⁷պաշտել զանուն Տեառն Աստուծոյ իւրոյ. իբրև զամենայն եղբարսն իւր
 8 Աւրացիս որ կացցեն անդ առաջի Տեառն Աստուծոյ, ⁸կերիցէ՛ր զմասնն
 հասեալ, բայց իւրաքանչիւր յազգական վաճառին:

9 ⁹Եւ եթէ մրանիցես յերկիրն գոր Տէր Աստուած փացէ քեզ. մի՛ ^{ԽԵ}
 10 ուսանիցիս առնել ըստ զարշելեաց ազգացն այնոցիկ: ¹⁰Մի՛ գրանիցի
 ՚ի քեզ՝ որ ածիցէ զուստիւր իւր կամ զդուստր իւր զբոցով. և դիւթիցէ դիւ-
 11 թութիւն, և հմայիցէ, և հաւահարց լինիցի. ¹¹և կախարդիցէ կախար-
 դանօք, և վիռկ, և նշանագէտ լինիցի առ ՚ի զմեռեալս հարցանելոյ:
 12 ¹²Քանզի պիհ՛ծ է Տեառն ամենայն որ առնէ զայն. զի վասն այսպիսի
 13 զարշելեաց սաբակեացէ զնոսա Տէր ՚ի քէն: ¹³Կարարեալ լինիցիս ա-
 14 ռաջի Տեառն Աստուծոյ քոյ. ¹⁴զի ազգքն այնոքիկ գորս որն ժառանգելոց
 ես, նոքա՛ր հմայից և դիւթութեանց անասն. բայց քեզ ո՛չ այնպէս ետ
 15 հրաման Տէր Աստուած քո: ¹⁵Մարգարէ՛ր յեղբարց քոց իբրև զին յարու-
 16 ցէ քեզ Տէր Աստուած քո, նմա՛ր լուիջիք ¹⁶ըստ ամենայնի՛ գոր խնդրեցեր
 ՚ի Տեառնէ՛ր Աստուծոյ քումմէ. ՚ի Քորէք յաւուրն եկեղեցոյ, ասէիք. Ո՛չ
 ևս յաւելուցումք լսել զձայն Տեառն Աստուծոյ մերոյ. և զհնրդ զայդ
 17 զմեծ ո՛չ ևս տեսցուք, զի մի՛ մեռանիցիմք: ¹⁷Եւ ասէ ցիս Տէր. Ուղի՛ղ է
 18 ամենայն ինչ գոր խօսեցան: ¹⁸Մարգարէ՛ր յարուցից նոցա յեղբարց իւ-
 19 րեանց իբրև զքեզ, և փայց զպարզամտ իմ ՚ի բերան նորա, և խօսեսցի՛
 20 ընդ նոսա որպէս և պարտաւորեցից նմա: ¹⁹Եւ մարդ՝ որ ո՛չ լուիցէ գոր
 20 խօսիցի մարգարէն յանուն իմ, են խնդրեցից զվրէժ ՚ի նմանէ: ²⁰Բայց
 մարգարէն, եթէ ամպարշտեցի խօսել յանուն իմ բան ինչ գոր ես ո՛չ
 հրամայեցի խօսել. և կամ թէ խօսիցի յանուն աստուածոց օտարաց,
 21 մեռցի՛ մարգարէն այն: ²¹Ապա թէ ասիցէք ՚ի սրբի. Զիա՛նդ գիտացուք
 22 զբանն գոր ո՛չ խօսեցաւ Տէր: ²²Զոր ինչ խօսիցի մարգարէն յանուն Տե-
 առն և ո՛չ լինիցի բանն և ո՛չ դիպիցի, այն բա՛ն է գոր ո՛չ խօսեցաւ Տէր.
 ամպարշտութեամբ խօսեցաւ մարգարէն, մի՛ թողուցուք նմա:

19 ¹Եւ եթէ սաբակեացէ Տէր Աստուած քո զազգան՝ զորոց Տէր Աստու- ^{ԽԶ}
 ած փացէ քեզ զերկիրն նոցա. և ժառանգեսցեն զնա, և բնակեսցեն
 2 ՚ի քաղաքս և ՚ի փունս նոցա. ²երին քաղաքս զպարուցես քեզ ՚ի
 3 միջոյ երկրին գոր Տէր Աստուած քո փացէ քեզ: ³Նկարեացես քեզ
 զճանապարհն, և ընդ երին բաժանեսցես քեզ զասհմանս երկրին քոյ.
 գոր բաժանեսցէ քեզ Տէր Աստուած քո. և եղիցի անդ ապաստան ամե-
 4 նայն սպանողի: ⁴Այս սահման եղիցի ամենայն սպանողի որ փախչիցի

5 Ոմանք. Եւ օրհնել զանուն նորա: **7 Ոսկան.** Պաշտեսցէ զանուն Տեառն: *Ոմանք.*
 Առաջի Տեառն Աստուծոյ քո: **8 Ի լուս.** Յազգական վաճառէն. *համաձայն այլոց ՚ի*
բնաբ: **11 Ոմանք.** Եւ վիռուկ և նշա՛ր: **15 Յօրինակին՝** Մարգարէ. *կարմրադեղով*
նշանակի: *Ոմանք.* Յեղբարց ձերոց... և նմա լուիցուք (16) ըստ ամենայնի գոր: *Ուր*
ոմանք զկէտն դնեն յեւր լուիջիք: **19 Ոմանք.** Զոր ինչ խօսեսցի մարգարէն: **21 Ո-**
մանք. Ապա թէ ասիցէք ՚ի սրբի ձերում: **19. 1 Ոմանք.** Եւ ժառանգեսցես զնոսա:
3 Յօրինակին պակասէր. Նկարեացեսքեզ զճանապարհն:

անդ՝ և ապրեսցի: Որ որ հարկանիցէ զընկեր իւր ակամայ. և նա՛ ոչ 5
 արեայր զնա յերէկն և յեռանդ. ⁵ և որ որ մտանիցէ ընդ ընկերի իւրում
 ՚ի մայրի հարկանել փայր. և ամբառնայցէ զձեռն իւր փայրապաւն
 հարկանել փայր, և անկանիցի երկաթն ՚ի մեղեխէ՛ անտի, և դիպիցի՛
 ընկերին և մեռանիցի, փախիցէ՛ նա, և անկցի ՚ի մի ՚ի քաղաքացն այ-
 նոցիկ և կեցցէ: ⁶ Զի մի՛ պնդեսցի մերձաւոր արեանն զկնի սպանողին, ⁶
 մինչդեռ այրիցի սիրտ նորա. և հասանիցէ նմա՛ եթէ հեռագոյն իցէ ճա-
 նապարհն, և հարկանիցէ՛ զանձն նորա. և նմա չէ՛ դաբաստան մահու.
 զի ոչ արեայր զնա յերէկն և յեռանդն: ⁷ Վասն այնորիկ ես պարտի- ⁷
 րեմ քեզ զբանս զայս՝ և ասեմ. Երին քաղաքս զպարուցես քեզ: ⁸ Եւ եթէ ⁸
 ընդարձակեսցէ քեզ Տէր Աստուած քո զսահմանս քո որպէս և երդումս
 Տէր հարցն քոց. և փացէ քեզ Տէր զամենայն երկիրն՝ զոր խոստացաւ
 փալ հարցն քոց. ⁹ և եթէ լուիցես առնել զամենայն պարտիրանս զայ- ⁹
 սոսիկ զոր ես պարտիրեմ քեզ այսօր, սիրել զՏէր Աստուած քո, և զնա՛յ
 յամենայն ճանապարհս նորա զամենայն աւուրս: Եւ յաւելցես քեզ այլ
 ևս երիս քաղաքս յայնս յերիսն. ¹⁰ և մի՛ հեղցի արիւն անպարտ յերկրին ¹⁰
 քում, զոր Տէր Աստուած քո փացէ քեզ ՚ի ժառանգութիւն. և մի՛ որ լիցի
 ՚ի միջի քում պարտական արեան:

ԽԵ ¹¹ Եւ եթէ լինիցի այր որ արիցէ՛ զընկեր իւր, և դարան՝ գործիցէ ¹¹
 նմա, և յարիցէ ՚ի վերայ նորա, և հարկանիցէ զանձն նորա և մեռցի.
 և փախչիցի ՚ի մի ՚ի քաղաքացն այնոցիկ. ¹² առաքեսցեն ձերակոյր ¹²
 քաղաքի նորա և առցեն՝ զնա անտի, և մարմնեսցեն զնա ՚ի ձեռս մեր-
 ձաւորի արեանն և մեռցի: ¹³ Եւ մի՛ խնայեսցէ ակն քո ՚ի նա. և սրբեսցես ¹³
 զարիւն անպարտ ՚ի միջոյ Իսրայելի, և բարի՛ լիցի քեզ:

ԽԸ ¹⁴ Մի՛ փոխեսցես զսահմանս ընկերի քոյ՝ զոր հաստատեսցին հարք ¹⁴
 քո ՚ի ժառանգութեան քում, զոր ժառանգեսցես յերկրին զոր Տէր Աս-
 տուած քո փացէ՛ քեզ ՚ի ժառանգութիւն:

ԽԹ ¹⁵ Ոչ հաստատեսցի մի վկայ վկայել զմարդոյ ըստ ամենայն ապի- ¹⁵
 րապութեան, և ըստ ամենայն յանցանաց, և ըստ ամենայն մեղաց զոր
 մեղանչէ: Ի բերանոյ երկուց և երից վկայից հաստատեսցի՛ ամենայն
 բան: ¹⁶ Եւ եթէ կացցէ յառաջ սուրբ վկայ զմարդոյ, և չարախօսեսցէ ¹⁶
 զնմանէ՛ անպարտութիւն ինչ. ¹⁷ կացցեն երկոքին արքն որոց հակա- ¹⁷
 ռակութիւնն իցէ, առաջի Տեառն, և առաջի քահանայիցն և առաջի դա-
 րաւորացն որ իցեն յաւուրսն յայնոսիկ. ¹⁸ և քննեսցեն՝ դաբաւորքն ¹⁸
 ճշմարտութեամբ. և ահա վկայ անիրաւ վկայեսց զանիրաւութիւն. և
 եկաց հակառակ եղբօր իւրում. ¹⁹ արասջիք նմա որպէս խորհեցաւ չար ¹⁹
 առնել ընկերի իւրում. և բարձէ՛ք զչարն ՚ի միջոյ ձերմէ: ²⁰ Եւ այլոցն ²⁰
 լուեալ՝ զահի հարկանիցին, և մի՛ ևս յաւելուցուն առնել ըստ բանին
 այնմիկ չարի ՚ի միջի ձերում. ²¹ մի՛ խնայեսցէ ակն քո ՚ի նա: Անձն ընդ ²¹

4 *Ունակք.* Այս հրաման եղիցի ամենայն: *Ուր ունակք.* Այս սահմանք եղիցի... որ փախչիցի անդր և ապրեսցէ: 5 *Ունակք.* Եւ ամբարձցէ զձեռն: 6 *Ունակք.* Եւ նմա չէր դաբաս: 11 *Յօրիսակիին.* Ի քաղաքն այնոցիկ: *Ուր ունակք.* Եւ մեռանիցի. և փախչիցէ: 13 *Ունակք.* Զարիւն անպարտ յիսրայել: 15 *Ունակք.* Մեղաց զոր մեղանչիցէ: 19 *Ունակք.* Խորհեցաւ առնել չար եղբօր իւրում, և բարձջիք զչարն:

անձին. ա՛կն ընդ ական. արա՛նն ընդ արաման. ձե՛ռն ընդ ձեռին. ո՛րն ընդ ուրին:

- 20** ¹ Եւ եթէ ելանիցես ՚ի պարտերազմ ՚ի վերայ թշնամեաց քոց. և ծ
 փեսանիցես երիվարս և հեծեալս, և ա՛զգ բազում քան զքեզ. մի՛ երկնչի-
 ցիս ՚ի նոցանէ, զի Տէր Աստուած քո ընդ քեզ է՝ որ եհա՛ն զքեզ յերկրէն
² Եզիպտացոց: ² Եւ եղիցի յորժամ մերձենայցես ՚ի պարտերազմ. մա-
³ փուցեալ քահանայն խօսեսցի ընդ ազգին. ³ և ասասցէ ցնոսս. Լոր
 Իսրայել, դուք դիմեալ երթայք այսօր ՚ի պարտերազմ աւաղիկ ՚ի վե-
 րայ թշնամեաց ձերոց. մի՛ լքանիցին սիրտք ձեր, և մի՛ երկնչիցիք. և
⁴ մի՛ զարհուրիցիք, և մի՛ խուսիցէք յերեսաց նոցա. ⁴ զի Տէր Աստու-
 ած մեր երթայ առաջի ձեր ընդ ձեզ, փա՛լ պարտերազմ վասն ձեր ընդ
⁵ թշնամիս ձեր, ապրեցուցանել զձեզ: ⁵ Եւ խօսեսցին դպիրքն ընդ ժո-
 դովրդեանն, և ասասցեն. Այր ոք՝ որոյ շինեալ իցէ փուն նորաշէն, և ո՛չ
 իցէ արարեալ նմա նաակարիս, գնասցէ և դարձցի ՚ի փուն իւր. գուցէ՛
⁶ մեռանի ՚ի պարտերազմի, և այլ այր առնիցէ նմա նաակարիս: ⁶ Եւ այր
 ոք՝ որոյ փնկեալ իցէ այգի, և չիցէ՛ ուրախ լեալ ՚ի նմանէ, գնասցէ և
 դարձցի՛ անդրէն ՚ի փուն իւր. գուցէ՛ մեռանիցի ՚ի պարտերազմի, և այլ
⁷ այր ուրախ լինիցի ՚ի նմանէ: ⁷ Եւ այր ոք՝ որոյ խօսեալ իցէ կին, և չիցէ՛
 առեալ զնա, գնասցէ՛ և դարձցի ՚ի փուն իւր. գուցէ՛ մեռանիցի ՚ի պա-
⁸ րտերազմի, և այլ այր առնուցու զնա: ⁸ Եւ յաւելցեն դպիրքն խօսել ընդ
 ժողովրդեանն՝ և ասասցեն. Այր ոք որ երկնչիցի, և վարասիրտ սրտիս
 իցէ, գնասցէ՛ և դարձցի ՚ի փուն իւր. զի մի՛ զանգիպեցուցէ զսիրտ
⁹ եղբօր իւրոյ իբրև զիւրն: ⁹ Եւ եղիցի յորժամ դադարեցեն դպիրքն ՚ի
 խօսելոյ ընդ ժողովրդեանն, կացուցեն իշխանս զօրուն առաջնորդս
 ժողովրդեանն:
- ¹⁰ Եւ եթէ մերձենայցես ՚ի քաղաք փալ պարտերազմ ընդ նմա, կո- ծԱ
 չեսցես զնոսա ՚ի խաղաղութին: ¹¹ Եւ եղիցի եթէ փայցեն խաղաղու-
 թեան պարասխանի, և բացցեն՛ քեզ, եղիցի ամենայն ժողովուրդն որ
¹² գրանիցին ՚ի նմա հարկատուք և հնազանդեալք քեզ: ¹² Ապա թէ ո՛չ
 հնազանդեսցին քեզ, և արասցեն ընդ քեզ պարտերազմ, պաշարեսցեն
¹³ զնա. ¹³ և մարմնեսցէ՛ զնա Տէր Աստուած քո ՚ի ձեռս քո. և հարցեն գ-
¹⁴ ամենայն արու նորա կոփորմամբ արոյ. ¹⁴ բա՛ց ՚ի կանանց և ՚ի կահուէ
 և յամենայն անասնոյ. և զամենայն ինչ զինչ և գրանիցի ՚ի քաղաքին,
 և զամենայն աղի՛ առցեն քեզ յաւարի. և կերիցեն զամենայն զաւար
¹⁵ թշնամեաց քոց՝ զոր Տէր Աստուած քո փացէ քեզ: ¹⁵ Նոյնպէս արասցես
 ընդ ամենայն քաղաքս ընդ յոյժ հեռաւորս, որ ո՛չ ՚ի քաղաքաց ազգացն
 այնոցիկ իցեն:
- ¹⁶ Բայց ՚ի քաղաքաց ազգացն այնոցիկ՝ զոր Տէր Աստուած քո փացէ ծԲ

20. 1 Ոմանք. Եւ ազգք բազում քան զքեզ: **2 Ոմանք.** Ընդ ազգիդ. (3) և ասասցէ ցրոսս. Լոր: **3 Ոմանք.** Եւ մի՛ խռովիցիք յերեսաց նոցա: **5 Ոմանք.** Որ շինեալ իցէ փուն: **Այլք.** Գուցէ՛ մեռանիցի ՚ի պարտերազմի: **6 Ոմանք.** Տնկեալ իցէ նմա այգի: **7 Ոմանք.** Եւ դարձցի անդրէն ՚ի փուն իւր... և այլ այր առնիցէ զնա: **8 Յօրինակին պակասէր.** գնասցէ և դարձ՛: **Ոմանք.** Եւ դարձցի անդրէն ՚ի փուն: **11 Ոմանք.** Որ գրանիցի ՚ի նմա... և հնազանդեալ քեզ: **12 Ոմանք.** Պաշարեսցես զնոսա: **13 Յօրինակին պակասէր.** Տէր Աստուածքո ՚ի ձեռս քո:

քեզ գերկիր նոցա ՚ի ժառանգութիւն, մի՛ ապրեցուցանիցէք ՚ի նոցանէ զամենայն շնչատր, ¹⁷ այլ նգովելով նգովեսջիք զնոսա. զՔերացին, և 17
 զԱնովրհացին, և զՔանանացին, և զՓերեզացին, և զԽևացին, և զՅե-
 բուսացին, և զԳերզեսացին. զոր օրինակ պատուիրեաց Տէր Աստուած
 քո. ¹⁸ զի մի՛ ուսուցանիցեն ձեզ առնել զամենայն զարշելութիւնս իւրե-
 անց, զոր արարին դիցն իւրեանց. և մեղանչիցէք առաջի Տեառն Աստու-
 ծոյ ձերոյ: ¹⁹ Եւ եթէ նստեալ պաշարեսցես զքաղաք՝ աւուրս բազումս 19
 մարտնչել ընդ նմա յառնուլ զնա, մի՛ հարկանիցես զճառարունկ նո-
 րա արկանելով ՚ի նմա երկաթ. այլ կերիցեն ՚ի նմանէ, և զնա մի՛
 հարկանիցես. միթէ մարդ իցէ ծառարունկն որ յանդի ա՛նդ իցէ՝ մտանել
 յերեսաց քոց ՚ի պարնէշ: ²⁰ Այլ զփայր զոր զփրիցես թէ չիցէ՛ պողա-
 բեր, զայն հարցես և կտորոցես. և շինեսցես պարնէշ շուրջ զքաղա-
 քան որ քայցէ ընդ քեզ պատերա՛զմ մինչև մարնեսցի:

ԾԳ ¹ Եւ եթէ գրանիցի վիրատր յերկրի քում զոր Տէր Աստուած քո քայցէ **21**
 քեզ ժառանգել, և անկեալ դնիցի ՚ի դաշտի. և ո՛չ զփրիցեն զայն որ
 խոցեացն զնա. ² ելցէ՛ ձերակոյտն քո, և դատարոքն քո, և չափեսցեն 2
 շուրջ զվիրատրան զվայրս քաղաքացն: Եւ եղիցի քաղաք որ հուպ իցէ
 ՚ի վիրատրն. ³ առցէ՛ ձերակոյտ քաղաքին այնորիկ երինջ մի յարջառոց՝ 3
 որ ընդ գործ չիցէ՛ մտեալ, և լուծ չիցէ՛ ձգեալ. ⁴ և իջուսցեն ձերակոյտ 4
 ժողովրդեանն գերինջն ՚ի ձոր մի ապառաժ ուր չիցէ՛ գործեալ, և ո՛չ
 սերմանեալ. և կարթակոտոր՝ արասցեն գերինջն ՚ի ձոր անդր: ⁵ Եւ 5
 մարիցեն քահանայքն Ղևրացիք՝ զի զնոսա՛ ընտրեաց Տէր Աստու-
 ած քո կալ՝ առաջի իւր և օրինել յանուն նորա. և ըստ բերանոյ՝ նոցա
 վճարեսցի ամենայն հակառակութիւն և ամենայն գրգռութիւն: ⁶ Եւ ա- 6
 մենայն ձերակոյտ քաղաքին այնորիկ որ հուպ իցէ ՚ի վիրատրն, լու-
 սացեն զձեռս իւրեանց ՚ի վերայ գլխոյ երնջուն կարթահարելոյ ՚ի ձորն.
⁷ և պատասխանի քուեալ ասացեն. Չեռք մեր ո՛չ հեղին զարիւնս զայս, 7
 և աչք մեր ո՛չ տեսին. ⁸ քաւեա՛ զժողովուրդ քո զԻսրայէլ, զոր փրկեցեր 8
 Տէր. զի մի՛ եկեսցէ արիւնս անպարտ ՚ի վերայ ժողովրդեան քոյ Իսրա-
 յէլի. և քաւեսցի՛ ՚ի նոցանէ արիւնն. ⁹ և բարձցեն դու զարիւնն անպարտ 9
 ՚ի ձեռնջ:

ԾԴ Եւ եթէ արասցես զբարին և զհաճոյ առաջի Տեառն Աստուծոյ քոյ:
¹⁰ Եւ եթէ ելանիցես ՚ի պատերա՛զմ ՚ի վերայ թշնամեաց քոց, և մար- 10
 նեսցէ զնոսա Տէր Աստուած քո ՚ի ձեռս քո, և աւարեսցես զաւար նոցա,
¹¹ և տեսանիցես յաւարին՝ կի՛ն գեղեցիկ տեսեամբ, և ցանկասցին նմա. 11
 և առցես զնա քեզ կնութեան. ¹² և քարցիս զնա ՚ի քուն քո, և գերծցեն 12
 զգլուխ նորա. ¹³ և սրբեսցես զըղընգունս նորա, և հանցես զհանդերձ 13

17 Ունակք. Պատուիրեաց քեզ Տէր: **18 Ունակք.** Չամենայն զարշութիւնս իւրեանց... Տեառն Աստուծոյ մերոյ: **19 Ունակք.** Արկանելով ՚ի նա երկաթ: Այլք. Միթէ մարդ իցէ: 'Ի լուս'. Մարդ իցի ձեռարունկն. *հանաձայն բազմաց ՚ի բնար*": **21. 1 Ունակք.** Ժառանգել. անկեալ ՚ի դաշտի: **2 Ունակք.** Որ հուպ իցէ ՚ի վերատրան... (3) և ՚ի լուծ չիցէ ձգեալ: **4 Ունակք.** Յապառաժ, որ չիցէ գործեալ: **5 Յօրինակիւն.** Եւ ըստ բերանոյ նորա վճա՛: **6 Ունակք.** Քաղաքին այնորիկ եկեսցեն, որ հուպ իցէ ՚ի վիրատրն, և լուսա՛: Եւ ունակք. որ հուպ իցեն... ՚ի վերայ երնջոյն: **10 Ունակք.** Եւ յաւարեսցես զաւար: **11 Ունակք.** Կին գեղեցիկ տեսանելով:

գերութեան նորա. և նապօցի ՚ի փա՛ն քում, և լացցէ զհայր և զմայր իւր զաւուրս ամսոյ միոյ. և ապա՛ մտցես առ նա, և բնակեսցես ընդ նմա.

14 և եղիցի կին քո: ¹⁴ Եւ եղիցի եթէ ո՛չ հաճեսցիս ընդ նա, արձակեսցես զնա ազա՛ր. և վաճառելով մի՛ վաճառեսցես զնա արծաթոյ. և մի՛ անարգեսցես զնա՝ քանզի լլկեցեր զնա:

15 ¹⁵ Եւ եթէ լինիցին անն միում երկու կանայք. և լինիցի ՚ի նոցանէ մին սիրելի և մևսն արելի. և ծնանիցին նմա որդիս՝ սիրելի՛ն և արելի՛ն, և լինիցի որդի անդրանիկ արելւոյն. ¹⁶ և եղիցի յաւուր յորում ժառանգեցուցանիցէ՛ որդոց իւրոց զինչս իւր, մի՛ իշխեսցէ անդրանկացուցանել զորդի սիրելւոյն, անպէ՛ն արարեալ զորդի արելւոյն զանդրանիկ. ¹⁷ այլ զանդրանիկ արելւոյն ծանիցէ փա՛լ նմա կրկին յամենայնէ որ ինչ գրանիցի նորա. զի նա՛ է սկիզբն որդոց նորա, և նմա անկ է անդրանկութիւնն:

18 ¹⁸ Եւ եթէ իցէ ուրուք որդի խե՛ռ և անզգամ, և ո՛չ լսիցէ ձայնի հօր և մօր իւրոյ. և խրափիցեն զնա՝ և ո՛չ անսայցէ նոցա. ¹⁹ կալցի՛ն զնա հայր և մայր նորա, և փարցին զնա առ ծերակոյր քաղաքին իւրեանց, և ՚ի դուռն փեղոյն իւրեանց. ²⁰ և ասասցեն ցարս քաղաքին իւրեանց. Որդին մեր այս՝ խե՛ռ է և անզգամ, և ո՛չ լսէ ձայնի մերում. հանկանակող է և արբշիռ: ²¹ Եւ քարկոծեսցեն զնա արք քաղաքին նորա քարամբք՝ և մեռցի. և բարձիք զչարն ՚ի միջոյ ձերմէ. և լուեալ այլոցն՝ զահի՛ հարկանիցին: ²² Եւ եթէ հասանիցեն ումէք մե՛նք մահապարտութեան՝ և մեռանիցի, կախեսցիք զնա զփայտէ. ²³ և մի՛ ազանիցի մարմին նորա ՚ի փայտին. այլ թաղելով թաղեսցիք զնա ՚ի նմին աւուր: Զի անիծեալ յԱստուծոյ է ամենայն՝ որ կախիցի զփայտէ. և մի՛ պղծիցէք զերկիրն՝ զոր Տէր Աստուած քո փացէ՛ քեզ ՚ի ժառանգութիւն:

22 ¹ Գուցէ՛ փեսեալ զարջառ և զոչխար եղբօր քո մոլորեալս ՚ի ճանապարհի, և անպէ՛ն առնիցես զնոսա, այլ դարձուցանելով դարձուցեն զնոսա և աճցեն առ եղբայր քո: ² Ապա թէ՛ չիցէ մօփ եղբայրն քո առ քեզ, և ո՛չ ճանաչիցես զնա. ժողովեսցես զնոսա ՚ի փուն քո. և եղիցին առ քեզ, մինչև խնդրեսցէ զնոսա եղբայր քո, և փացես ցնա: ³ Նոյնպէս արասցես զէջ նորա, նոյնպէս արասցես զհանդերձ նորա, նոյնպէս արասցես և զամենայն կորուսար եղբօր քոյ. որ ինչ կորնչիցի ՚ի նմանէ և զգրանիցես՝ մի՛ իշխեսցես անպէս առնել զայն: ⁴ Գուցէ փեսանիցես զէջ եղբօր քոյ, կամ զեզն նորա անկեալ ՚ի ճանապարհի, և զա՛նց առնիցես զնոքօք. այլ յարուցանելով յարուցեն ընդ նմա:

5 ⁵ Մի՛ եղիցի հանդերձ առնացի զկանամբք. և մի՛ զգեցցի այր զգեսպ կանացի. զի պի՛ղծ է Տեսառն Աստուծոյ քում ամենայն որ առնէ զայն:

6 ⁶ Եւ եթէ դիպեսցիս բունոյ հաւուց առաջի քո ՚ի ճանապարհի, եթէ

13 *Ոմանք.* Զեղնգունս. և *ոմանք.* զղընգունս: *Այլք.* Եւ եղիցի քո կին: 14 *Ոմանք.* Մի՛ վաճառեսցի ընդ արծա՛: 15 *Ոմանք.* Երկու կանայք, մին ՚ի նոցանէ սիրելի, և մին արելի: 16 *Ոմանք.* Ժառանգեցուցէ... և մի՛ իշխեսցէ: 19 *Ոմանք.* Նայրն և մայրն իւր, և: 20 *Ոմանք.* Նարկանող է և արբշիռ. և *ոմանք.* հարկանակող է: 23 *Ոմանք.* Զի անիծեալ Աստուծոյ է որ կախիցի: 22. 1 *Ոմանք.* Զարջառ կամ զոչխար... դարձուցանիցես զնոսա: 2 *Յօհնակին.* Ժողովեսցես զնա ՚ի:

’ի ծան և եթէ ’ի գեպնի, ձագուց կամ ձուոց, և մայրն ջեռեալ նսարցի ’ի վերայ ձագուցն կամ ձուոց. մի’ առնուցուս զմայրն հանդերձ որդուվքն.

7 արձակելով արձակեացես զմայրն, և գորդիսն առցեն քեզ. զի բարի’ 7 լիցի քեզ, և բազմօրեայ լինիցիս ’ի վերայ երկրի:

Կ 8 Եւ եթէ շինեսցես փուն նորաշէն. արասցես պաս’կ շուրջ գրանե- 8 օքն. և մի’ սպանումն գործեսցես ’ի փան քում, զի մի’ անկանիցի որ անկանելոցն իցէ ’ի նմա:

ԿԱ 9 Մի’ վարեսցես զայգի քո այլ և այլ. զի մի’ սրբեսցին արմարիքն և 9 սերմնն զոր սերմանիցես ընդ բերից այգուոյն քո:

ԿԲ 10 Մի’ վարեսցես զէշ և զեզն ’ի միասին: 10

ԿԳ 11 Մի’ զգենուցուս այլայլախառն, զասր և զկփաւ ’ի միասին: 11

ԿԴ 12 Ծոնպս մանուածոյս արասցես ’ի վերայ չորեցունց փարնոց հան- 12 դերձից քոց, զոր և զգենուցուս:

ԿԵ 13 Եւ եթէ առնուցու որ կին՝ և ամուսնասցի ընդ նմա, և արեսցէ 13 զնա, 14 և դիցէ ’ի վերայ պարճառս բամբասական բանից. և ամուն չար

14 հանիցէ զնմանէ՝ և ասիցէ. Զկինս զայս առի, և մերձեցեալ ’ի սա ոչ գրի զկուսութիւն սորա: 15 Եւ առեալ հայր և մայր աղջկանն, հանցեն 15 զկուսութիւնս աղջկանն առ ձերակոյրսն ’ի դուռն. 16 և ասացէ հայր 16 աղջկանն ցճերակոյրսն. Զդուսարս իմ զայս եքու աճնդ այդմիկ կնութե-

17 ան. 17 և արեցեալ զսա՝ դէն ’ի վերայ պարճառս բամբասատր բանից՝ և 17 ասէ. Ոչ գրի զկուսութիւն դստեր քո, և ահա՛նասիկ կուսութիւնք դստեր ինոյ. և բացցեն զհանդերձն առաջի ձերոց քաղաքին այնորիկ: 18 Եւ 18 առցէ ձերակոյր քաղաքին այնորիկ զայրն զայն, և խրարեսցեն զ-

19 նա. 19 և փուժեսցեն ’ի նմանէ հարևր սիկդ. և փացեն հօր աղջկանն, 19 փոխանակ զի եհան անուն չար զկուսէն Իսրայէլացոյ. և նորի՛ն լի-

20 ցի կին. և մի’ իշխեսցէ արձակել զնա զամենայն ժամանակս: 20 Ապա 20 թէ ճշմարիտ իցէ բանն, և ոչ գրցին կուսութիւնք աղջկանն. 21 հանցեն 21 զաղջիկն առ դուրս հօր իւրոյ, և քարկոճ արասցեն զնա արք քաղա-

22 քին իւրոյ՝ և մեռցի. զի արար անզգամութիւն ’ի մէջ որդոցն Իսրայէլի, 22 պոռնկել ’ի փան հօր իւրոյ. և բարձջիք զչարն ’ի ձէնջ:

ԿԶ 22 Եւ եթէ գրցի այր շնացեալ ընդ առնակնոջ, սպանջիք զերկուսեան. 22 զայրն շնացեալ ընդ կնոջն՝ և զկինն. և բարձջիք զչարն յԻսրայէլէ:

ԿԷ 23 Եւ եթէ եղիցի աղջիկ կոյս խօսեցեալ առն. և գրանիցէ զնա այր 23 որ ’ի քաղաքի և ննջեսցէ ընդ նմա. 24 հանջիք զերկոսին ’ի դուռն քա-

24 դաքին իրեանց, և քարկոճեսցեն զնոսա քարամբք և մեռցին. զաղջիկն՝ զի ոչ բողոքեաց ’ի քաղաքին, և զայրն՝ որ լլկեաց զկին ընկերի իւրոյ. և բարձջիք զչարն ’ի միջոյ ձերմէ: 25 Ապա թէ ’ի դաշտի գրցէ այր 25

6 Ուկան. Եթէ ’ի ծառոյ և եթէ ’ի: 7 Ունանք. Եւ գորդիսն առցես առ քեզ: 8 Ունանք. Զի մի’ անկցի որ անկանելոցն իցէ ’ի նմանէ: 10 Ունանք. Զեզն և զէշ ’ի միասին: 12 Ունանք. Չորեցունց փարանց հան’: 14 Ունանք. Եւ դիցէ ’ի վերայ նորա պարճառս... և մերձեալ ’ի սա: 15 Ունանք. Եւ առեալ հօր և մօր աղջկանն: 17 Ունանք. Եւ արեալ զսա... պարճառս բամբասական բանից, ասէ... առաջի ձերոց ժողովրդեանն: 20 Ունանք. Ապա եթէ ճշմարտեսցի բանն: 21 Զօրինակին պակասէր. Եւ քարկոճ արասցեն զնա արք: Ուր ունանք. և քարկոճեսցեն զնա: 24 Զօրինակին պակասէր. Եւ քարկոճեսցեն զնոսա քար’ : Ուր ունանք. Եւ քարկոճեսցին քարամբք:

զաղջի՛կ որ՝ խօսեալ առն, և բռնաբար՝ ննջեսցէ ընդ նմա. սպանջի՛ք
 26 զայրն որ ննջեաց ընդ նմա. ²⁶և աղջկանն մի՛ ինչ առնիցէք. զի ո՛չ
 է աղջկանն վնաս մահու. զի որպէս յառնիցէ մարդ ՚ի վերայ ընկերի
 27 իւրոյ՝ և սպանանիցէ զնա, այնպէս է իրն. ²⁷զի ՚ի բացի՛ եգիպ զնա.
 28 և բողոքեաց աղջիկն խօսեալ, և ո՛չ որ էր որ օգնէր նմա: ²⁸Եւ եթէ
 զբանիցէ որ զաղջիկ կոյս՝ որ չիցէ՛ խօսեալ առն, և բռնաբար ննջեսցէ
 29 ընդ նմա. ²⁹փացէ՛ այրն որ ննջեաց ընդ նմա՝ հօր աղջկանն յիսուն
 երկդրամեան արծաթոյ, և նորա՛ լիցի կին. և մի՛ իշխեսցէ արծակել
 զնա զամենայն ժամանակս իւր:

30 ³⁰Մի՛ առցէ՛ այր զկին հօր իւրոյ, և մի՛ յայրնեսցէ զծածուկս հօր
 իւրոյ: ԿԸ

23. 2 ¹ Մի՛ մտցէ մալեալն և կրճապեալն յեկեղեցի Ասպուծոյ: ² Մի՛ մտցէ
 պռռնկորդի յեկեղեցի Ասպուծոյ: ԿԹ

3 ³ Մի՛ մտցէ Ամոնացի և Մովաբացի յեկեղեցի Տեառն, մինչև ցրասն
 4 ազգ մի՛ մտցեն յեկեղեցին Տեառն, և մինչև ցյալիպեան: ⁴ Վասն զի ո՛չ
 ելին ընդ առաջ ձեր հացի և ջրով ՚ի ճանապարհի ելանելոյն ձերոյ յԵ–
 գիպոսէ: Եւ զի ՚ի վարձո՛ւ կալան վասն քո գԲաղասամ որդի Բեովրայ
 5 ՚ի Միջագետքաց անիծանել զքեզ. ⁵ և ո՛չ կամեցաւ Տէր Ասպուած քո լսել
 Բաղասամու, և դարձոյց Տէր Ասպուած քո զանէծան յօրհնութիւնս. զի
 6 սիրեաց զքեզ Տէր Ասպուած քո: ⁶ Մի՛ խօսեսցիս ընդ նոսա խաղաղու–
 թեամբ զամենայն աւուրս քո մինչև ցյալիպեան:

7 ⁷ Մի՛ գարշեցուցանիցես զԵդոմայեցին, զի եղբայր քո է: Մի՛ գար–
 8 շեցուցանիցես զԵգիպտացին, զի պանդուխտ էիր յերկրի նորա: ⁸ Եթէ
 լինիցին նորա որդիք՝ յերրորդ ազգի՝ մտցեն յեկեղեցի Տեառն: ԿԱ

9 ⁹ Եւ եթէ ելանիցես ՚ի պատերազմի բանակելի ՚ի վերայ թշնամեաց
 10 քոց, զգոյ՛շ լինիջիր յամենայն բանէ չարէ: ¹⁰ Եթէ իցէ ՚ի քեզ այր՝ որ
 չիցէ՛ սուրբ ՚ի ցայգութեան բոլիսմանէ, ելցէ՛ արտաքոյ բանակին, և մի՛
 11 մտցէ ՚ի բանակն. ¹¹ և ընդ երեկան լուսաց՝ զմարմին իւր ջրով, և ընդ
 12 մտքանէլ արևուն մտցէ՛ ՚ի բանակն: ¹² Եւ րեղի յայտ լիցի քեզ արտաքոյ
 13 բանակին, և ելցեն դու արտաքս. ¹³ և ցից լինիցի զգօպոյոյ քումմէ. և
 14 եղիցի յորժամ նսարիցիս արտաքս, փորեսցեն նովաւ, և ածեալ ծած–
 կեսցեն զաղտեղութիւն քո: ¹⁴ Զի Տէր Ասպուած քո շրջի ընդ բանակն
 քո փրկել զքեզ, և մարնել զթշնամիս քո առաջի երեսաց քոց. և եղիցի
 բանակն քո սո՛րբ, և ո՛չ երևեսցի ՚ի միջի քում աղտեղութիւն իրացն. և
 դառնայցէ՛ ՚ի քէն:

15 ¹⁵ Մի՛ մարնեսցես զծառայ րեառն իւրում, որ յաւելուցու ՚ի քեզ ՚ի
 16 րեառնէ իւրմէ. ¹⁶ ընդ քեզ բնակեսցէ՛ և ընդ քեզ զեպեղեսցի յամենայն
 րեղոց ուր և հաճոյ իցէ նմա. և մի՛ նեղիցէք զնա:

17 ¹⁷ Մի՛ լինիցի բո՛գ ՚ի դստերաց Իսրայէլի. և մի՛ պռռնիկ յուստերաց ԿԳ

29 Ոմանք. Արծակել զնա զամենայն աւուրս իւր: **23. 2 Ոսկան յաւելու.** Յեկեղեցի Տեառն մինչև ՚ի փասն ազգն: **3 Ոմանք.** Յեկեղեցի Տեառն. և մինչև յալիպեան: **7 Ոմանք.** Զի պանդուխտ եղեր յերկ:՝ **9 Ոմանք.** Ելանիցես ՚ի պատերազմ ՚ի բանակել: **10 Ոմանք.** ՚Ի քեզ արու որ չիցէ սուրբ ՚ի ցանկութեան բոլի:՝ **11 Ոմանք.** Եւ ընդ արևու մտցէ ՚ի բանակն: **12 Ոմանք.** Լինիցի քո արտաքոյ բա՛: **14 Ոմանք.** Եւ մարնել զթշնամին քո:

Իսրայելի: Մի՛ լինիցի ձաւնի՝ ՚ի դստերաց Իսրայելի, և մի՛ նուիրեալ ոք յուստերաց Իսրայելի:

ՆԵ ¹⁸Մի՛ փարցիս զկապէնս պոռնկի. և մի՛ զշան սխուրս ՚ի փուն 18
Աստուծոյ քոյ յամենայն ուխարս. զի պիհ՞ծ են առաջի Աստուծոյ քո երկոքեան:

ՆԶ ¹⁹Մի՛ փացես եղբօր քում արծաթ վաշխիւ. և մի՛ զկերակուր շա- 19
րիափի, և մի՛ փոկոսեօք. ²⁰զամենայն ինչ փոխ փայցես օտարին՝ և 20
եղբօր քում. զի օրհնեսց՛է՞ զքեզ Տէր Աստուած քո յամենայն ՚ի գործս քո ՚ի վերայ երկրին՝ յոր մրանելո՞ց ես ժառանգել զնա:

ՆԷ ²¹Եւ եթէ ուխտիցես ուխտ Տեառն Աստուծոյ քում, մի՛ յամեսցես 21
հապուցանել զայն. զի պահանջելով պահանջեսցէ Տէր Աստուած քո ՚ի 22
քէն. և լինիցի քեզ ՚ի մեղս: ²²Ապա թէ ո՛չ կամիցիս ուխտել՝ չլինիցի 22
քեզ մեղք: ²³Որ ինչ ելանէ ընդ շրթունս քո, զգոյ՛շ լինիջիր և արասցեն 23
որպէս ուխտեցեր Աստուծոյ քում, զփուրսն զոր խոստացար բերանով քով:

ՆԸ ²⁴Եւ եթէ մրանիցես ՚ի հունձս ընկերի քոյ, քաղեսցեն ձեռօք քովք 24
զհասկն. և մանգաղ մի՛ արկանիցես յո՞ճ ընկերի քոյ: ²⁵Եւ եթէ մրանի- 25
ցես յայգի ընկերի քոյ, կերիցեն խաղող մինչև ցյազել անձին քոյ. բայց յամանս մի՛ ամանայցես:

ՆԹ ¹Եւ եթէ առնուցու ոք կին, և մրանիցէ առ նա. և եղիցի եթէ ո՛չ գրցէ 24
շնորհս առաջի նորա, զի եգիսր ՚ի նմա իրս անարգութեան, գրեսցէ՛ 24
նմա զի՛ր ապահարգանի և փացէ՛ ՚ի ձեռս նորա, և արձակեսցէ՛ զնա ՚ի 24
փանէ իւրմէ: ²Եւ եթէ գնացեալ լինիցի առն այլում. ³և արիցէ զնա այրն 2, 3
վերջին, գրեսցէ նմա զի՛ր մեկնելոյ, և փացէ ՚ի ձեռս նորա. և արձակեսցէ 2, 3
զնա ՚ի փանէ իւրմէ: Ապա թէ մեռանիցի՛ այրն նորա վերջին՝ որ առ զնա 4
կնութեան. ⁴մի՛ կարասցէ այրն առաջին որ արձակեաց զնա՝ դառնալ 4
առնուլ զնա իւր կնութեան, յետ պղծելոյն նորա. զի պիհ՞ծ է այն առաջի 4
Տեառն Աստուծոյ քոյ. և մի՛ պղծէք զերկիրն՝ զոր Տէր Աստուած փացէ 4
ձեզ ՚ի ժառանգութիւն:

2 ⁵Եւ եթէ առնուցու ոք կին նորոգ, մի՛ մրցէ ՚ի պատերազմ. և մի՛ 5
անկցին ՚ի վերայ նորա՝ և մի՛ ինչ իրք. այլ անպարս լիցի ՚ի փան 5
իւրում. և ուրախ արասցէ զկին իւր զոր առ:

2Ա ⁶Մի՛ գրաւեսցես զվերին և զներքին երկան. զի զոգիս գրաւէ այն- 6
պիսին:

2Բ ⁷Եթէ ըմբռնեսցի այր ոք մարդագող յեղբարց իւրոց յորդուցն Իս- 7
րայելի, և բռնաբարեալ վաճառեսցէ զնա. մեռցի՛ գողն, և բարձջի՛ք 7
զչարն ՚ի միջոյ ձերմէ:

18 Ունակք. Եւ մի՛ զշանսխուրս ՚ի փան Աստուծոյ քո... զի պիհ՞ծ է առա՞: Այլք. Առաջի Տեառն Աստուծոյ քո երկր՛: 20 Ունակք. Չամենայն ինչ գոր փոխ փայցես: 21 Ունակք. Ուխտեցես ուխարս... զի մի պահանջելով պա՞: 23 Ունակք. Եւ արասցեն ուխտ գոր ուխտեցեր: 25 Ունակք. Բայց յաման մի յամանայցես: Ուր Ոսկան. մի՛ ամանեսցես: 24. 1 Այլք. Եթէ ո՛չ գրանիցէ շնորհս: Ունակք. ՚Ի նմա իրս անօրէնութեան. գրեն: 2 Ունակք. Եւ թէ գնացեալ առն այլում. (3) և արեսցէ զնա այրն: 4 Այլք. Եւ մի պղծիցէք զերկիրն, գոր: 5 Ունակք. Եւ որ անկանիցին ՚ի վերայ նորա, և մի ինչ իրք: 6 Օրինակ մի. Մի գրաւեսցես զվերին և զներքին երակն. զի:

- 8 ⁸ Զգոյշ լեր անձին քում յարածէ բորոպութեան. զգոյշ լինիջիր՝ **24**
 առնել ըստ ամենայն օրինին զոր պարսմիցեն ձեզ քահանայքն Ղև–
 9 փացիք. զորօրինակ պարուիրեցի ձեզ զգուշանալ առնելոյ: ⁹ Յիշեցէք՝
 զոր ինչ արար Տէր Աստուած քո ընդ Մարիամ ՚ի ճանապարհի ելանոյն
 ձերոյ յԵգիպտոս:
- 10 ¹⁰ Եւ եթէ պարսելով պարսիցի ընկեր քո զինչ և իցէ, մի՛ սրանիցես **24**
 11 ՚ի փուն նորա գրաւել ինչ գրաւ. ¹¹ այլ արտաքոյ կայցես. և այնն առ
 12 որում պարսքն քո իցեն՝ հանցէ՛ զգրաւն քո արտաքս: ¹² Եւ եթէ աղքատ
 13 իցէ այրն, մի՛ ազցի ընդ գրաւան իւրով. ¹³ դարձուցանելով՝ դարձուցես
 զգրաւ նորա ընդ սրանել արևու. և ննջեսցէ՛ հանդերձին իւրով, և
 օրհնեսցէ՛ զքեզ. և եղիցի քեզ յողորմածութիւն առաջի Տեառն Աստուծոյ
 քոյ:
- 14 ¹⁴ Մի՛ զլացիս զվարձս փնանկին՝ և զկարօտելոյ յեղբարց քոց, **25**
 15 կամ յեկաց քաղաքաց քոց. ¹⁵ նոյն օրին հաբուսցես զվարձս նորա. և
 մի՛ սրանիցէ արեգակն ՚ի վերայ այնորիկ, զի փնանկ է, և այն է յոյս
 նորա. և մի՛ բողոք հարկանիցէ զքէն առ Տէր. և մի՛ լինիցի այն քեզ ՚ի
 մեղս:
- 16 ¹⁶ Մի՛ մեռցին հարք ընդ որդոց. և մի՛ որդիք մեռանիցին ընդ հարք. **25**
 իւրաքանչիւրք ՚ի մեղս իւր մեռանիցի:
- 17 ¹⁷ Մի՛ խոտորիցես զիրաւունս զեկին, և զորբոյ, և զայրոյ. և մի՛ **25**
 18 գրաւեսցես զձորձս այրոյն. ¹⁸ քանզի ծառայ էիր դու յերկրին Եգիպ–
 փացոց, և փրկեաց՝ զքեզ Տէր Աստուած քո անտի. վասն այնորիկ ես
 պարուիրեմ քեզ առնել զքանս զայս:
- 19 ¹⁹ Եւ եթէ հնձեսցես զհունձս յանդի քում, և մոռացի որայ յանդի **25**
 քում, մի՛ դառնայցես անդրէն առնուլ զնա, աղքատին, և եկին, և այրոյն,
 և որբոյն եղիցի այն. զի օրհնեսցէ՛ զքեզ Տէր Աստուած քո յամենայն ՚ի
 20 գործս ձեռաց քոց: ²⁰ Եւ եթէ կթեսցես զայգի քոյ, մի՛ ճռաքաղ առնիցես
 զկնի քո. եկին, և որբոյ, և այրոյն եղիցի այն. և յիշեսցես զի ծառայ
 էիր յերկրին Եգիպտացոց. վասն այնորիկ ես պարուիրեմ քեզ առնել
 21 զքանս զայս: ²¹ Եւ եթէ կթեսցես ձէթ, մի՛ դարձցիս անդրէն պողաքաղ
 22 առնել զկնի քո. եկին, և որբոյ, և այրոյն եղիցի այն: ²² Եւ յիշեսցես զի և
 դու ծառայ էիր յերկրին Եգիպտացոց. վասն այնորիկ ես պարուիրեմ
 քեզ առնել զքանս զայս:
- 25** ¹ Եւ եթէ լինիցի հակառակութիւն ՚ի մէջ մարդկան, մարիցեն յարե– **25**
 ան և դարեսցին. և արդարացուցեն զարդարն, և պարտաւորեսցեն՝ զ–
 2 ամպարիշտս: ² Եւ եղիցի եթէ արժանի իցէ զանի ամպարիշտս, նստու–
 ցեն զնա առաջի դարտաւորացն, և հարցեն զնա առաջի նոցա ըստ ամ–
 3 պարշտութեան նորա՝ ³ թուով քառասուն. և այլ մի՛ յաւելուցուն. ապա
 թէ՛ յաւելուցուն հարկանել զնա աւելի՛ քան զայն, անարգութիւն լիցի
- 8 Ունակք.** Զգոյշ լինիցիս առնելոյ... զոր պարսմեսցեն քեզ: **13 Ունակք.** Զգրաւ նորա
 ընդ սուրս արևու: **14 Ունակք.** Կամ յեկաց աղքատաց քոց: **15 Ունակք.** Եւ լինիցի
 այն քեզ ՚ի մեղս: **16 Ունակք.** Մեռանիցին ընդ հարանց... ՚ի մեղս իւրում մեռցի:
20 Ունակք. Մի՛ ճռաքաղ առնիցես զայգի քո, եկին: **25. 1** Եւ պարտաւորեսցուցեն
 զամ: **2 Ունակք.** Եթէ արժան իցէ... նստուցանեն զնա:

եղբորն քում առաջի քո:

Ղ ⁴Մի՛ կապեցես զքունկ եզին կալորոյ: 4

ՂԱ ⁵Եւ եթէ բնակեցեն եղբարք ՚ի միասին, և մեռանիցի մի ոք ՚ի 5
նոցանէ, և զաւակ ո՛չ իցէ նորա. մի՛ լինիցի կին մեռելոյն արարաքոյ առն
ումեք՝ որ մերձատր չիցէ՛ նորա. այլ եղբայր առն իւրոյ մըրցէ առ նա,
և առցէ զնա իւր կնութեան. և բնակեցցէ՛ ընդ նմա. ⁶և եղիցի մանուկն 6
որ ծնանիցի՝ հասարարեալ յանուն վախճանելոյն. և մի՛ ջնջեսցի անուն
նորա յԻսրայէլէ: ⁷Ապա թէ ո՛չ կամիցի այրն առնուլ զկին եղբոր իւրոյ, 7
ելցէ՛ կինն ՚ի դո՛ւն անդր առ ծերակոյսն՝ և ասացէ. Ո՛չ կամի եղբայր
առն ինոյ կանգնել զանուն եղբոր իւրոյ ՚ի մէջ Իսրայէլի: ⁸Եւ կոչեսցեն 8
զնա ծերակոյս քաղաքին իւրոյ, և խօսեսցին ընդ նմա. և նա կացցէ
և ապիցէ. Ո՛չ կամիմ առնուլ զդա: ⁹Եւ մարուցեալ կին եղբոր նորա 9
առաջի ծերոցն, հանցէ զօշոյիկ մի յոտանէ նորա. և թքցէ՛ ընդ երեսս
նորա, և պարասխանի՛ փութալ ասացէ. Այսպէս արասցեն առն, որ ո՛չ
շինիցէ զպուն եղբոր իւրոյ: ¹⁰Եւ կոչեսցի անուն նորա ՚ի մէջ Իսրայէլի 10
Տո՛ն բոկացելոյ:

ՂԲ ¹¹Եւ եթէ կռուեսցին արք ընդ միմեանս, այր ընդ եղբօր իւրում. և 11
մարուցեալ կին միոյ ՚ի նոցանէ թափել զայր իւր ՚ի ձեռաց այնորիկ
որ հարկանիցէ՛ն զնա, և ձգեալ զձեռն բո՛ւն հարկանիցէ՛ զերկուորեաց
նորա. ¹²հարցեն զձեռն, և մի՛ խնայեսցէ ՚ի նա ակն քո: 12

ՂԳ ¹³Մի՛ լինիցի յամանի քում կշիռ և կշիռ, մեծ կամ փոքր: ¹⁴Եւ մի՛ 13, 14
լինիցի ՚ի փան քում չափ և չափ, մեծ կամ փոքր: ¹⁵Կշիռ ստոյգ և արդար 15
եղիցի քեզ. և չափ ստոյգ և արդար եղիցի քեզ. զի բազմօրեայ եղիցիս
՚ի վերայ երկրին զոր Տէր Աստուած քո փացէ քեզ ՚ի ժառանգութիւն:
¹⁶Զի պի՛րձ է Տեառն Աստուծոյ քում ամենայն որ առնէ զայն, և ամենայն 16
որ առնէ զանիրաւութիւն:

ՂԴ ¹⁷Յո՛ւշ լիցի քեզ զոր արարն քեզ Ամաղէկ ՚ի ճանապարհի ելանելոյն 17
քոյ յԵգիպտոսէ. ¹⁸զի՛արդ ընդդէմ եկաց քեզ ՚ի ճանապարհին՝ և կրճա- 18
փեանց զվերջն քո, և զաշխարհալսն զկնի քո, և դու քաղցեալ և աշխա-
փեալ էիր. և ո՛չ երկեալ յԱստուծոյ: ¹⁹Եւ եղիցի յորժամ հանգուցանիցէ 19
զքեզ Տէր Աստուած քո յամենայն թշնամեաց քոց որ շուրջ զքն՝ իցեն
յերկրին զոր Տէր Աստուած քո փացէ քեզ վիճակա՛ն ՚ի ժառանգութիւն,
ջնջեսցեն զանուն Ամաղեկայ ՚ի ներքոյ երկնից, և մի՛ մոռասցիս:

ՂԵ ¹ Եւ եղիցի եթէ մարանիցես յերկրին զոր Տէր Աստուած քո փացէ 26
քեզ ՚ի ժառանգութիւն և ժառանգեսցեն զնա, և բնակեցես ՚ի նմա:
²Առցես զառաջինս պարոց զերկրին քոյ զոր Տէր Աստուած քո փացէ 2
քեզ. և արկցեն ՚ի կողոփ. և գնասցեն ՚ի փեղին՝ զոր ընկրեսցէ Տէր
Աստուած անուանել զանուն իւր անդ: ³Եւ երթիցես առ քահանայն, որ 3
կայցէ յաւուրսն յայնոսիկ, և ասացեն ցնա. Գոհանամ այսօր զՏեառնէ
Աստուծոյ իմմէ, զի մըփ յերկիրն զոր երդուաւ Տէր հարցն մերոց փալ

5 Ոմանք. Եղբարք քո ՚ի միասին... արարաքս յառն ումեք: 11 Օրինակ մի. Որ հարկանիցէ զնա: 12 Այլք. Նարանիցես զձեռն: 15 Ոմանք. Ստոյգ և արդար լինիցի քեզ... բազմօրեայ լինիցիս ՚ի վերայ: 18 Ոմանք. Եւ կրճափեաց զվերջն քո: 26. 1 Այլք. Եթէ մարանիցես յերկիրն զոր: 2 Ոմանք. Տէր Աստուած քո անուանել զա՛:

4 մեզ: ⁴ Եւ առցէ՛ քահանայն զկողովն ՚ի ձեռաց քոց. և դիցէ՛ զնա առաջի
5 սեղանոյն Տեառն Աստուծոյ քոյ: ⁵ Եւ պարասխանի փունեալ, ասասցեն
առաջի Տեառն Աստուծոյ քոյ. ԶԱսորիս եթող հայր իմ և էջ յԵգիպտոս,
և պանդխտեցան անդ սակաւ ինչ թուով, և եղև անդ յաճճ մեծ. և
6 բազմացաւ անդ յո՛ժ յոյժ. ⁶ և չարչարեցին զմեզ Եգիպտացիք, լլկեցին
7 զմեզ և եղին ՚ի վերայ մեր գործ խստութեան: ⁷ Եւ աղաղակեցաք առ
Աստուած հարցն մերոց. և լուաւ ձայնի մերում, և երես զփառապանս
8 մեր և զաշխարհութիւն մեր, և զնեղութիւն. ⁸ և եհան զմեզ Տէր յԵգիպտոս
և ինքնի՛ն զօրութեամբ մեծաւ, և հօր ձեռամբ, և բարձր բազկաւ, և
9 մեծամեծ փեղեկամբք, և նշանօք և արուեստիք. ⁹ և աճ զմեզ ՚ի փեղիս
10 յայս. և երբ մեզ զերկիրս զայս. երկիր՝ որ բոլիտ զկաթն և զմեղր: ¹⁰ Եւ
արդ առասիկ բերի՛ զպարուղ արդեանց երկրին զոր երբ ինձ Տէր, երկիր՝
որ բոլիտ զկաթն և զմեղր: Եւ երկիր պագցես անդ առաջի Տեառն Աս-
11 տուծոյ քոյ. ¹¹ և ուրախ լիցիս անդ յամենայն բարութիւնսն՝ զոր երբ քեզ
Տէր Աստուած քո, և փա՛ն քում. դո՛ւ և Ղևրացի՛ն և պանդուխտն որ ՚ի
քեզ:

12 ¹² Եւ եթէ կարարեսցես փասանորդել զամենայն փասանորդս երկ- ԴԶ
րի քոյ. յամին երկրորդի կրկին փասանորդեսցիս Ղևրացոյն, և եկին,
13 և որբոյ, և այրոյ. և կերիցեն ՚ի քաղաքս քո և յագեսցին: ¹³ Եւ աս-
ասցես առաջի Տեառն Աստուծոյ քոյ. Սրբեցի՛ ՚ի բաց զսրբութիւնսն
՚ի փանէ իմմէ. և երու զայն Ղևրացոյն, և եկին, և որբոյ, և այրոյ,
ըստ ամենայն պարտիրանաց Տեառն Աստուծոյ՝ զոր պարտիրեալ էր
14 ինձ. ո՛չ անցի զպարտիրանաւ քով և ո՛չ մոռացայ. ¹⁴ և ո՛չ կերայ ՚ի
վիշտս ՚ի նոցանէ. և ո՛չ ընծայեցի ՚ի նոցանէ պղծոյն. և ո՛չ երու ՚ի
նոցանէ մեռելոյ: Լուայ՛ ձայնի Տեառն Աստուծոյ իմոյ. և արարի՛ որ-
15 պէս պարտիրեցեր ինձ: ¹⁵ Արդ՝ հայեանց ՚ի սրբոյ բնակութենէ քումմէ
յերկնից, և օրհնեա՛ զժողովուրդ քո զԻսրայէլ, և զերկիրն զոր ետուր
նոցա. որպէս երդուար հարցն մերոց, փա՛լ մեզ զերկիր որ բոլիտ զկաթն
16 և զմեղր: ¹⁶ Յաւուր յայնմիկ պարտիրեանց մեզ Տէր Աստուած մեր ա-
ռնել զամենայն իրաւունս զայստսիկ, և զդարաստանս. և պահեսցի՛ք
և արասցի՛ք զսոսա յամենայն սրբէ՛ ձերմէ, և յամենայն անձնէ՛ ձերմէ:
17 ¹⁷ ԶՏէր Աստուած քո ընտրեա՛ այսօր լինել քեզ Աստուած, և զնասջի՛ք ՚ի
ճանապարհս նորա, և պահեսցի՛ք զիրաւունս և զդարաստանս նորա՝
18 լսել ձայնի նորա: ¹⁸ Եւ Տէր ընտրեաց զքեզ այսօր լինել նմա ժողովուրդ
սեպհական՝ որպէս և խոստացաւ քեզ. պահել զամենայն պարտիրանս
19 նորա. ¹⁹ և լինել քեզ ՚ի վեր քան զամենայն ազգս. որպէս արար զքեզ
անուանի և բարգաւաճ և փառաւոր՝ լինել քեզ ժողովուրդ սուրբ Տեառն
Աստուծոյ քում. որպէս և խոստացան քեզ:

27 ¹ Եւ պարտիրեանց Մովսէս և ձերակոյտն Իսրայելի՛ և ասեն. Պահե- ԴԷ

5 *Ոմանք.* Եթող հայր մեր և էջ յԵ՛: 7 *Այլք.* Եւ լուաւ Տէր ձայնի մերում... և զնեղութիւնս մեր: 12 *Օրինակ մի.* Յամին երկրորդի յամենայնէն կրկին փասանորդեսցես Ղևրացոյն: 13 *Յօրինակին.* Սրբեցի ՚ի բաց զսրբութիւնսն: 15 *Ոմանք.* Որպէս երդուար հարց նոցա: 16 *Ոմանք.* Պարտիրեաց քեզ Տէր Աստուած քո աննել: 19 *Ոմանք.* Որպէս և խօսեցաւ քեզ:

ցէք զամենայն պապուիրանս զոր ես պապուիրեմ ձեզ այսօր: ² Եւ եղիցի 2
 յաւոր յորում անցանիցես ընդ Յորդանան, յերկիրն զոր Տէր Ասարու-
 ւած քո քացէ քեզ. և կանգնեսցեն անդ քարինս մեծամեծս, և բռեսցեն
 զնոսա բռով: ³ Եւ գրեսցեն ՚ի վերայ քարանցն զամենայն պապզամս 3
 օրինացս այսոցիկ, յորժամ անցանիցէք ընդ Յորդանան, ՚ի ժամանա-
 կի իբրև մտանիցէք յերկիրն՝ զոր Տէր Ասարոււած հարցն ձերոց քացէ՛
 քեզ, երկիր որ բոլիւ գկաթն և զմեղր. որպէս խոսարացաւ Տէր Ասարոււած
 հարց քոց քան թէ: ⁴ Եւ եղիցի յորժամ անցանիցէք ընդ Յորդանան, 4
 կանգնեսցիք զքարինս զայնոսիկ զոր ես պապուիրեմ ձեզ այսօր՝ ՚ի
 լերինն Գերադ, և բռեսցիք զնոսա բռով: ⁵ Եւ շինեսցեն անդ սեղան Տե- 5
 առն Ասարուոյ քոյ. սեղան ՚ի քարանց. և մի՛ հպեսցի ՚ի նոսա երկաթ.
⁶ Բոլորակ վիճօք շինեսցես զսեղանն Տեառն Ասարուոյ քոյ. և հանցեն 6
 ՚ի վերայ նորա ողջակէզս Տեառն Ասարուոյ քում: ⁷ Եւ զենցեն անդ 7
 զենումն փրկութեան Տեառն Ասարուոյ քում. և կերիցեն և յագեսցին
 անդ. և ուրախ լիցիս առաջի Տեառն Ասարուոյ քոյ. ⁸ և գրեսցեն ՚ի 8
 վերայ քարանցն զամենայն զօրէնս զայսոսիկ յայտնապէն յոյժ:

9 Եւ խօսեցաւ Մովսէս, և քահանայքն՝ և Ղևրացիք՝ ընդ ամենայն 9
 Իսրայէլի և ասեն. Լուռ լեր և լուր Իսրայէլ: Յաւոր յայսմիկ եղեր ժո-
 դովորդ Տեառն Ասարուոյ քոյ. ¹⁰ և լուիցեն ձայնի Տեառն Ասարուոյ 10
 քոյ. և արասցեն զամենայն պապուիրանս նորա և զիրաւունս նորա՝
 զոր են պապուիրեմ քեզ այսօր: ¹¹ Եւ պապուիրեաց Մովսէս ժողովրդե- 11
 անն յաւոր յայնմիկ՝ և ասէ. ¹² Սոքա՛ կացցեն օրինել զժողովուրդն 12
 ՚ի լերինն Գարիզին, յորժամ անցանիցէք ընդ Յորդանան: Շմառն.
 Ղևի. Յուդայ. Իսաքար. Յովսէփ. և Բենիամին: ¹³ Եւ սոքա՛ կացցեն 13
 ՚ի վերայ անիծիցն ՚ի լերինն Գերադ: Ռուբէն. Գադ. Ասեր. Զաբու-
 ղոն. Դան. և Նեփթաղին: ¹⁴ Եւ պապասխանի քուեալ Ղևրացոցն՝ 14
 ասիցեն մեծաձայն ամենայն Իսրայէլի: ¹⁵ Անիծեալ լիցի մարդն, որ 15
 արասցէ դրօշեալս և ձուլածոյ. զի պիղծ է Տեառն ձեռագործ ճարտարի,
 և դնիցէ զնա ՚ի թաքստեան: Եւ պապասխանի քուեալ ժողովրդեանն,
 ասասցեն՝ եղիցի՛: ¹⁶ Անիծեալ որ անարգեսցէ զհայր իր կամ զմայր իր: 16
 Եւ ասասցէ ամենայն ժողովուրդն՝ եղիցի՛: ¹⁷ Անիծեալ որ խոտորիցէ 17
 զիրաւունս՝ եկին և որբոյ և այրոյ: Եւ ասասցէ ամենայն ժողովուրդն՝
 եղիցի՛: ¹⁸ Անիծեալ որ փոխեսցէ զսահմանս ընկերի իւրոյ: Եւ ասասցէ 18
 ամենայն ժողովուրդն՝ եղիցի՛: ¹⁹ Անիծեալ որ մոլորեցուցէ զկոյրն ՚ի 19
 ճանապարհի: Եւ ասասցէ ամենայն ժողովուրդն՝ եղիցի՛: ²⁰ Անիծեալ՝ 20
 որ ննջեսցէ ընդ կնոջ հօր իւրոյ. զի յայտնեաց զաներևոյթս հօր իւրոյ:
 Եւ ասասցէ ամենայն ժողովուրդն՝ եղիցի՛: ²¹ Անիծեալ՝ որ ննջեսցէ ընդ 21
 ամենայն անասնոյ: Եւ ասասցէ ամենայն ժողովուրդն՝ եղիցի՛: ²² Անի- 22
 ծեալ՝ որ ննջեսցէ ընդ քեն իւրում, որ առ ՚ի հօրէ իցէ, կամ առ ՚ի մօրէ:

27. 2 Ոմանք. Յորում անցանիցէք: **3 Ոմանք.** Տացէ ձեզ երկիր որ... որպէս խօսեցաւ
 Տէր Ասարոււած հարցն քոց քեզ: **5 Ոմանք.** Սեղան Տեառն Ասարուոյ քում... և մի՛
 հպեսցես ՚ի նոսա եր՛: **12 Ոմանք.** Ի լերինն Գարեզին: **15 Ոմանք.** Զի պիղծ
 է առաջի Տեառն ձե՛: **17 Բազումք.** Որ խոտորեսցէ զի՛: **19 Ոմանք.** Զկոյրն ՚ի
 ճանապարհէ:

- 24 Եւ ասասցէ ամենայն ժողովուրդն՝ եղիցի: ²⁴Անիծեալ՝ որ հարկանիցէ զընկեր իւր նենգութեամբ: Եւ ասասցէ ամենայն ժողովուրդն՝ եղիցի:
- 25 ²⁵Անիծեալ՝ որ առնուցու կաշառ հարկանել զանձն արեան արդարոյ: Եւ
- 26 ասասցէ ամենայն ժողովուրդն՝ եղիցի: ²⁶Անիծեալ ամենայն մարդ որ ոչ կացցէ յամենայն բանս օրինացս այսոցիկ՝ առնել զոսսա: Եւ ասասցէ ամենայն ժողովուրդն՝ եղիցի:
- 28** ¹Եւ եղիցի եթէ յսելով լուիցեք ձայնի Տեառն Աստուծոյ մերոյ, զգուշանալ և առնել զամենայն պատուիրանս նորա, զոր ես պատուիրեմ ձեզ այսօր, փացէ զքեզ Տէր Աստուած քո ՚ի վեր քան զամենայն ազգս երկրի. ² և եկեսցեն ՚ի վերայ քո ամենայն օրհնութիւնքս այսոցիկ. և զպցեն զքեզ, եթէ լուիցես ձայնի Տեառն Աստուծոյ քոյ: ³Օրհնեալ լիցիս դու ՚ի քաղաքի, և օրհնեալ յանդի: ⁴Օրհնեալ լիցին ծնունդք որովայնի քոյ, և արարք երկրի քոյ, անդեայք արջառոց քոց, և հօփք ոչխարաց քոց:
- 5, 6 ⁵Օրհնեալ լիցին շրեմարանք քո, և համբարք քո: ⁶Օրհնեալ լիցիս դու յելանել և ՚ի մրանել քում: ⁷Մարնեսցէ Տէր Աստուած քո զթշնամիս քո և զհակառակորդս քո խորրակեալս առաջի երեսաց քոց. ընդ մի ճանապարհ ելցեն առ քեզ, և ընդ ելթն ճանապարհ փախիցեն յերեսաց քոց: ⁸Չաքեսցէ Տէր ՚ի վերայ քո օրհնութիւն, ՚ի շրեմարանս քո, և յամենայն ինչ ուր մխեսցես զձեռն քո ՚ի վերայ երկրին՝ զոր Տէր Աստուած քո փացէ քեզ: ⁹Կանգնեսցէ զքեզ Տէր Աստուած քո իւր ժողովուրդ սուրբ. որպէս երդուաւ հարցն քոց. եթէ լուիցես ձայնի Տեառն Աստուծոյ մերոյ, և զնասցես ՚ի ճանապարհս նորա. ¹⁰ և փրեսցեն ամենայն ազգք երկրի զի անուն Տեառն կոչեսցեալ է ՚ի վերայ քո. և երկիցեն ՚ի քէն: ¹¹Եւ բազմացուցէ զքեզ Տէր Աստուած քո ՚ի բարութիւնս, ծննդեանքք որովայնի քոյ, և արդեանքք երկրի քոյ, և ծննդեանքք խաշանց քոց. ՚ի վերայ երկրին զոր երդուաւ Տէր հարցն քոց փայլ քեզ, ըստ ատուրց երկնից ՚ի վերայ երկրի: ¹²Բացցէ քեզ Տէր զգանձան բարութեան իւրոյ զերկինս, փալ անձրև՝ ՚ի ժամանակի իւրում երկրին քոյ, օրհնել զամենայն գործս ձեռաց քոց. և փացեն փոխ ազգաց բազմաց, և դու ոչ առնուցուս փոխ. ¹³ և իշխեսցեն ազգաց բազմաց, և քեզ՝ մի՛ իշխեսցեն: Նաստարեսցէ զքեզ Տէր Աստուած քո ՚ի գլուխ և ոչ ՚ի վերջ. և եղիցիս ՚ի վեր, և ոչ ՚ի խոնարհ. եթէ լուիցես պատուիրանաց Տեառն Աստուծոյ քոյ, զոր ես պատուիրեմ քեզ այսօր պահել և առնել: ¹⁴Եւ ոչ անցանիցես զամենայն բանիւք զոր ես պատուիրեմ քեզ այսօր՝ ոչ յաջ և ոչ յահեակ. երթալ զհետ աստուածոց օտարաց պաշարել զնոսս: ¹⁵Եւ եղիցի եթէ ոչ լուիցես ձայնի Տեառն Աստուծոյ քոյ, պահել և առնել զամենայն պատուիրանս նորա զոր ես պատուիրեմ քեզ այսօր, եկեսցեն ՚ի վերայ քո անէծքս այսոցիկ՝ և հասցեն քեզ: ¹⁶Անիծեալ լիջիր դու ՚ի քաղաքի, և անիծեալ յանդի: ¹⁷Անիծեալ

22 Ոսկան աստուծոյ յսելու համար 23երորդ. Անիծեալ որ ննջիցէ ընդ գոբանջի իւրոյ. և ասասցէ ամենայն ժողովուրդն եղիցի: **24** Ունակք. Անիծեալ որ հարկանէ, կամ հարցէ զընկեր իւր: **28. 1** Օրհնակ մի. Այսօր, և փարցէ զքեզ Տէր: **8** Ունակք. Ուր մխիցեն զձեռն քո ՚ի վերայ: **9** Ունակք. Չայնի Տեառն Աստուծոյ քո: **11** Ունակք. Ծննդովք որովայնի քո... ՚ի վերայ երկրին: **15** Ունակք. Եւ պահել և առնել:

շրենարանք քո և համարք քո: ¹⁸ Անիծեալ ծնունդք որովայնի քոյ և 18
արդիւնք երկրի քոյ, և անդեայք արջառոց քոց, և հօտք ոչխարաց քոց:
¹⁹ Անիծեալ լիջիր դու 'ի մրանել` և անիծեալ յելանել: ²⁰ Առաքեցէ՛ քեզ 19, 20
Տէր գնուագութիւն և գկարօտութիւն. և ծախս 'ի վերայ ամենայնի յոր
մխեսցես զձեռն քո, և գոր ինչ առնիցես. մինչև սաքակեացէ՛ գքեզ Տէր,
մինչև կորուսցէ գքեզ վաղվադակի վասն չարութեան գնացից քոց՝ զի
թողէր դու զիս: ²¹ Խանձեցուցէ՛ Տէր 'ի քեզ մահ, մինչև սաքակեացէ 21
գքեզ Տէր յերկրէն յոր դու մրանելոց ես ժառանգել զնա: ²² Նարցէ՛ գքեզ 22
Տէր փարակուսանօք, և ջերմամբ, և սարսռով, և խեթիւք, և երկիւղիւ,
և խորշակաւ, և գունով. և հալածեսցեն գքեզ մինչև կորուսցեն գքեզ:
²³ Եւ եղիցին 'ի վերայ գլխոյ քոյ երկինք պղնձի՛, և երկիր 'ի ներքոյ քո 23
երկաթի՛: ²⁴ Տացէ՛ Տէր զանձրև երկրի քոյ փոշի՛. և հոն յերկնից իջցէ 24
'ի վերայ քո. մինչև սաքակեացէ գքեզ և կորուսցէ գքեզ: ²⁵ Տացէ՛ գքեզ 25
Տէր 'ի պարտութիւն առաջի թշնամեաց քոց. ընդ մի ճանապարհ ելցես
'ի վերայ նոցա, և ընդ ելթն ճանապարհ փախիցես յերեսաց նոցա. և
եղիցիս ցրուեալ ընդ ամենայն թագաւորութիւնս երկրի. ²⁶ և եղիցին 26
մեռեալք ձեր կերակոր թռչնոց երկնից և գազանաց երկրի. և ոչ ոք
իցէ որ ընդոսպուցանիցէ: ²⁷ Նարցէ՛ գքեզ Տէր կեղով Եգիպտացոցն, 27
և թանջիւք, և գայրացեալ քոսով` և մնով. զի մի՛ կարասցես բժշկել:
²⁸ Նարցէ՛ գքեզ Տէր յիմարութեամբ, և շացութեամբ, և ապշութեամբ 28
մրաց. ²⁹ և խարխափեսցեն 'ի մէջօրէի որպէս խարխափիցէ կոյր 'ի 29
խաւարի: Եւ եթէ ոչ ուղղեսցես զճանապարհս քո, եղիցիս յայնժամ
զրկեալ և յափշտակեալ զամենայն աուրս. և ոչ ոք իցէ որ օգնիցէ քեզ:
³⁰ Առնուցուս կին` և այլ այր հանիցէ զնա 'ի քէն. շինեսցես փուն` և մի՛ 30
բնակեսցես 'ի նմա. փնկեսցես այգի` և մի՛ կթեսցես զնա: ³¹ Արջառ քո` 31
սպանեալ առաջի քո, և մի՛ կերիցես 'ի նմանէ. էշ քո` յափշտակեալ 'ի
քէն, և մի՛ դարձցի առ քեզ. ոչխար քո` մարնեալ թշնամեաց քոց, և ոչ
ոք իցէ որ օգնիցէ քեզ: ³² Ուստերք քո և դստերք քո` մարնեալք ազգի 32
օտարի, և աչք քո կրկոցեալ հայիցին 'ի նոսա, և ոչ հասանիցէ ձեռն
քո: ³³ Զբերս երկրի քոյ, և զամենայն վաստակս քո կերիցէ՛ ազգ, գոր 33
դու ոչ գիտիցես: Եւ եղիցես զրկեալ և խորտակեալ զամենայն աուրս.
³⁴ և եղիցես յիմարեալ վասն փեսայանց աչաց քոց` գոր փեսանիցես: 34
³⁵ Նարցէ՛ գքեզ Տէր չարաչար կեղով 'ի ծունկս և 'ի սրունս. և ոչ կա- 35
րասցես բժշկել 'ի թաթից ոտից քոց մինչև ցլուխ քո: ³⁶ Տարցի՛ գքեզ 36
Տէր և զիշխանսն գոր կացուցես 'ի վերայ քո՝ յազգ որ ոչ գիտիցես դու`
և ոչ հարք քո. և պաշտեսցեն անդ զաստուածս օտարս, զփայտեղէնս
և զքարեղէնս. ³⁷ և եղիցես յառա՛կ և 'ի ցոյց և 'ի գրոյց 'ի մէջ ամենայն 37
ազգաց` յոր փանիցի գքեզ Տէր անդր: ³⁸ Սերմն բազում հանցես յանդի, 38
և սակաւ ժողովեսցես. զի կերիցէ զայն մարախ: ³⁹ Այգին փնկեսցես 39

21 Ունակք. Խանձեցուցէ Տէր 'ի քեզ մահ: **22 Օրինակ մի.** Եւ սարսռով և խթիւք և կեղիւ և խոր՛: **23 Զօրինակին բարքս՝** Պղնձի, Երկաթի.կարմրով ևշակակին:
24 Ունակք. Տացէ՛ քեզ Տէր զանձրև եր՛: **29 Այլք.** Եւ եղիցիս յայնժամ: **33 Ունակք.**
Կերիցէ ազգ օտար գոր դու: **36 Ունակք.** Եւ զիշխանս քո գոր կացուցես: **38 Ունակք.**
Սերմ բազում ցանիցես յանդի:

և գործեսցես, և զինի ո՛չ արբցես, և մի՛ ուրախ լիցիս ՚ի նմանէ. զի
 40 կերիցէ՛ զայն՝ ո՛րդն: ⁴⁰ Եւ եղիցին ձիթենիք յամենայն սահմանս քո, և
 41 իւղով ո՛չ օծցիս, զի թափեսցին՝ ձիթենիքն քո: ⁴¹ Ուստերս, և դստերս
 42 ծնցիս, և ո՛չ լինիցին քո. քանզի երթիցեն ՚ի գերութեան: ⁴² Զամենայն
 43 ծառապունկ քո և զարդիւնս երկրի քոյ հարցէ՛ թրթուր: ⁴³ Եկն որ ՚ի քեզ
 44 իցէ, ելցէ քան զքեզ վեր ՚ի վեր, և դու իջցես վայր ՚ի վայր. ⁴⁴ նա ւրացէ՛
 45 քեզ փոխ, և դու ո՛չ ւրացես նմա փոխ. նա՛՛ եղիցի գունիս, և դու եղիցիս
 46 վերիջ: ⁴⁵ Եւ եկեսցեն ՚ի վերայ քո անէծքս այսոքիկ, և հալածեսցեն զքեզ.
 և հասցեն քեզ մինչև սաքակեսցեն զքեզ, և մինչև կորուսցեն զքեզ.
 47 զի ո՛չ լուար ձայնի Տեառն Աստուծոյ քոյ, պահել՛ զպատուիրանս նո-
 48 րա և զիրաւունս նորա զոր պատուիրեաց քեզ: ⁴⁶ Եւ եղիցին ՚ի քեզ
 49 նշանք և արուեստք, և ՚ի զաւակի քում մինչև ցլախրեան. ⁴⁷ փոխա-
 նակ զի ո՛չ պաշտեցեր զՏէր Աստուած քո ուրախութեամբ և ճշմա-
 48 րիպ սրբիւ. վասն բազմութեանդ ամենեցուն ⁴⁸ պաշտեսցեն զթշնա-
 միս քո՞ զորս առաքեսցէ ՚ի վերայ քո Տէր, ՚ի սով և ՚ի ծարաւ և ՚ի
 մերկութիւն՝ և ՚ի նուագութեան ամենայնի. և դիցէ անոր երկաթի ՚ի
 49 պարանոցի քում մինչև սաքակեսցէ՛ զքեզ: ⁴⁹ Աձցէ՛ ՚ի վերայ քո ակզ ՚ի
 հեռաստանէ՛ ՚ի ծագաց երկրի իբրև զխոյանալ՝ արծուոյ. ակզ՞ զորոյ ո՛չ
 50 լսիցես զձայն նորա. ⁵⁰ ակզ՞ ժպիհի երեսօք. որ ո՛չ աչառիցէ երեսաց
 51 ծերոց, և ո՛չ ողորմեսցի ւրդայոյ. ⁵¹ և կերիցէ՛ զծնունդս խաշանց քոց, և
 զարդիւնս երկրի քոյ. և ո՛չ թողուցու քեզ ցորեան՝, զինի՛, եւդ, զանդեանս
 52 արջառոց քոց, և զհօ՛ւրս ոչխարաց քոց, մինչև կորուսցէ՛ զքեզ: ⁵² Եւ
 նեղեսցէ՛ զքեզ յամենայն քաղաքս քո, մինչև կործանեսցին պարիսպք
 քո բարձրացեալք և ամուրք՝ յորս դուն յուսացեալ իցես յամենայն երկ-
 րին քում. և նեղեսցէ՛ զքեզ յամենայն քաղաքս քո՞ զորս եր քեզ Տէր
 53 Աստուած քո: ⁵³ Եւ կերիցեն զծնունդս որովայնի քոյ. զմիս ուստերաց
 քոց և զդստերաց քոց՝ զոր եր քեզ Տէր, յանձկութեան քում և ՚ի նե-
 54 դութեան քում, որով նեղեսցէ՛ զքեզ թշնամին քո: ⁵⁴ Գիրզն որ ՚ի քեզ
 և փափուկն յոյժ, չարակնեսցէ՛ յեղբայր իւր և ՚ի կին ծոցոյ իւրոյ, և ՚ի
 55 մնացեալ որդիսն՝ որ մնայցեն նմա, ⁵⁵ ւրալ՛ միում ՚ի նոցանէ՛ ՚ի մարմնոյ
 որդւոց իւրոց յորոց ուրիցէ. վասն չմնացելոյն նմա ինչ. յանձկութեանն
 56 քում և ՚ի նեղութեան, որով նեղիցեն զքեզ թշնամիքն քո յամենայն
 քաղաքս քո: ⁵⁶ Եւ գիրզն որ ՚ի քեզ և փափուկն յոյժ, որոյ ո՛չ իցէ ուրին
 իւրոյ առեալ զփորձ գնալոյ ՚ի վերայ երկրի վասն փափկութեան իւրոյ և
 գրգռութեան, չարակնեսցէ յայր ծոցոյ իւրոյ. և զուստրն իւր, և զդուստր.
 57 ⁵⁷ և զանդրն ելեալ ՚ի միջոյ իւրմէ, և զծնունդն զոր ծնանիցի՛ խորովեսցէ՛
 ՚ի նոցանէ՛ և կերիցէ. և վասն նուագութեանն յամենայնէ թաքուցէ
 յանձկութեանն և ՚ի նեղութեանն. որով նեղիցէ զքեզ թշնամին յա-

41 Այլք. Երթիցեն ՚ի գերութիւն: **43 'Ի լուս'.** 'Ի վայր ՚ի վայր. *համաձայն ոմանց ՚ի քնար*": Ուր ոմանք. ՚ի վեր ՚ի վեր... ՚ի վայր ՚ի վայր: **47 Ոսկան.** Վասն բազմութեան իրաց ամենեցուն: **48 Ոմանք.** Եւ ՚ի մերկութեան և ՚ի: **49 Ոմանք.** 'Ի ծագաց երկրէ... լուիցես զձ": **50 Ոմանք.** Եւ ո՛չ ողորմիցի ւրդայոց: **52 Ոմանք.** Յուսացեալ իցես յամենայն քաղաքս քո և յամենայն երկրին քում, զոր Տէր Աստուած քո եր քեզ, նեղեսցէ զքեզ: **54 Ոսկան.** Որդիսն՝ որք իցեն ՚ի նմա: **55 Բազումք.** Վասն չմնալոյն նմա ինչ: **56 Ոսկան.** Եւ յուստրն իւր և ՚ի դուստր:

մենայն քաղաքս քո: ⁵⁸Եւ եթէ ոչ լուիցէք առնել զամենայն բանս օրի– 58
նացս այսոցիկ, զգրեալս 'ի գիրս յայսմիկ, երկնչել 'ի պարուական և
'ի սբանչելի' անուանէ Տեառն Աստուծոյ քոյ. ⁵⁹նորանշան արասցէ Տէր 59
զհարուածս քո, և զհարուածս զաւակի քոյ, զհարուածս մեծամեծս և
զարմանալիս, և զցասս չարաչարս և զկարևորս: ⁶⁰Եւ ածցէ 'ի վերայ 60
քո զամենայն ախարս չարաչարս զԵգիպտացոցն՝ յորմէ սուկայիին յե–
րեսաց նոցա, և միսեցիհն 'ի քեզ: ⁶¹Եւ զամենայն հիւանդութիւնս. և 61
զամենայն հարուածս գրեալս 'ի գիրս օրինացս այսոցիկ, ածցէ՛ Տէր
'ի վերայ քո՝ մինչև սաքակեսցէ զքեզ: ⁶²Եւ մնասջիք թուով սակար. 62
փոխանակ զի էիք դուք իբրև զասպրեղս երկնից բազմութեամբ. և ոչ
լուարոք ձայնի Տեառն Աստուծոյ ձերոյ: ⁶³Եւ եղիցի որպէս ուրախ եղև 63
'ի ձեզ Տէր բարի՛ առնել ձեզ, և բազմացուցանել զձեզ, նոյնպէս ուրախ
լինիցի Տէր 'ի ձեզ՝ սաքակել զձեզ. և բարձջիք յերկրէն յոր մտանելոց
էք ժառանգել զնա: ⁶⁴Եւ ցրուեսցէ՛ զքեզ Տէր Աստուած քո ընդ ամե– 64
նայն ազգս, 'ի ծագաց երկրի մինչև 'ի ծագս երկրի. և ծառայեսցեն
անդ սաքուածոց օտարաց, փայտից և քարանց՝ զորս ոչ գիտէիր դու և
հարք քո: ⁶⁵Այլև յազգսն յայնոսիկ ոչ հանգուսցէ զքեզ, և ոչ լինիցի կայ 65
թաթից ուրից քոց. և քացէ քեզ անդ սիրտ քրտմեալ, և աչս սորեալս,
և անձն հարեալ: ⁶⁶Եւ եղիցին Կեանք քո կախեալ առաջի աչաց քոց, և 66
զարհուրեսցիհն զցայգ և զցերեկ. և ոչ հաւարասցեն կենացն քոց: ⁶⁷Ընդ 67
առաւօտս ասիցես թէ՛ Երբ լինիցի երեկոյ. և ընդ երեկոյս ասիցես թէ՛
Երբ լինիցի առաւօտ, 'ի զարհուրանաց սրտի քոյ զոր երկնչիցիս, և
'ի քեզեանց աչաց քոց զոր քեզանիցես: ⁶⁸Եւ դարձուսցէ զքեզ Տէր 68
անդրէն յԵգիպտոս նաւօք հազարաւոր զօրօք. և ընդ ճանապարհ ընդ
նոյն՝ ոչ յաւելեցուք քեզանել զնա. և վաճառեսջիք անդ թշնամեաց
ձերոց 'ի ծառայս և յաղախնայս. և ոչ ոք իցէ որ գնիցէ:

¹Այս բանք են ուխտին զոր պարտիրեաց Տէր Մովսիսի. հասարաբել **29**
որդոցն Իսրայէլի յերկրին Մովաբու. թող զայն ուխտ՝ զոր ուխտեաց
նոցա 'ի Քորէք:

ԴԹ ²Եւ կոչեաց Մովսէս զամենայն որդիսն Իսրայէլի՝ և ասէ՛ ցնոսա. 2
Դուք ձեզէ՛ն քեզք զամենայն ինչ զոր արար Տէր յԵգիպտոս առաջի
ձեր, ընդ փարատն և ընդ ծառայս նորա, և ընդ ամենայն երկիր նորա:
³Զփորձանսն մեծամեծս՝ զոր քեզին աչք ձեր. զնշանսն և զարուեսարս 3
մեծամեծս զայնոսիկ, զձեռն հզօր, և զբազուկ բարձր: ⁴Եւ ոչ եպ ձեզ 4
Տէր Աստուած ձեր սիրտ գիտելոյ, և աչս քեզանելոյ. և ականջս լսելոյ
մինչև ցայսօր. ⁵և ած զձեզ զբառասուն ամ ընդ անապարս: Ոչ հնացան 5
ձորձք ձեր, և ոչ մաշեցան կոշիկք յոտից ձերոց: ⁶Նաց ոչ կերայք, և գի– 6
նի և ցքի ոչ արբէք. զի ծանիջիք թէ են եմ Տէր Աստուած ձեր. ⁷և եկիք 7
մինչև 'ի քեզիս այս: Եւ ել Սեհոն թագաւոր Եսեբոնայ, և Ուլգ թագա–

60 *Ունակք.* Յերեսաց նորա և մերձեսցիհն 'ի քեզ: **62** *Այլք.* Չայնի Տեառն
Աստուծոյ ձերոյ: **66** *Ունակք.* Եւ եղիցի կեանք քո: *Այլք.* Եւ ոչ հաւարասցես
կենաց: **68** *Յօրինակիին՝ թերևս առ մերձաորոտթեան ձայնիցս 'ի մեզ* Նա և Ա–
նի. *վրիպանօք գրեալ էր՝ յԵգիպտոս անուար. ուր այլ ամենայն օրինակք մեր, բաց*
'ի միոյն որ զանց առնէ, հասնանայն յունակսն օրինակաց ունիսն՝ Նաւօք. որպէս և
եղարք: 29. 2 Ունակք. Ձեզէն քեզք աչօք ձերովք զամենայն ինչ:

8 տր Բասանու ընդդէմ մեր պատերազմաւ. և հարա՞ք զնոսա, ⁸ և առա՞ք
 9 զերկիր նոցա. և երու զնա ՚ի ժառանգութիւն Ռուբինի և Գադայ և կի-
 10 սոյ ցեղին Մանասէի: ⁹ Եւ զգուշասջի՞ք առնել զամենայն բանս ուխտիս
 11 այսորիկ. զի իմանայցէ՞ք զամենայն զոր առնիցէք: ¹⁰ Դուք կայք աւաղիկ
 12 այսօր ամենեքեան առաջի Տեառն Աստուծոյ ձերոյ. ցեղապէնք ձեր, և
 13 ձերակոյր ձեր, և դաբարա՞րք ձեր, և աբենադալիք ձեր, և ամենայն
 14 այր Իսրայէլի, ¹¹ և կանայք ձեր, և որդիք ձեր, և եկն որ ՚ի միջի ձերում
 15 բնակէ. և ՚ի փայտակոտորէ՞ ձերմէ մինչև ցջրբէր ձեր: ¹² Յանցանել ձեր
 16 զուխտի Տեառն Աստուծոյ ձերոյ, և զնգովիք նորա զոր Տէր Աստուած
 17 քո ուխտէ՞ քեզ այսօր. ¹³ զի կացուցէ զքեզ իւր ժողովուրդ, և նա եղիցի
 18 քեզ Աստուած՝ որպէս և ասաց. և զոր օրինակ երդուաւ հարցն քոց՝
 19 Աբրահամու և Սահակայ և Յակոբու: ¹⁴ Եւ ո՞չ ձեզ միայն ուխտեմ ես
 20 զուխտս զայս, և զնգովս զայսոսիկ, ¹⁵ այլ և որոց անպ ընդ մեզ իցեն
 21 այսօր առաջի Տեառն Աստուծոյ մերոյ, և որոց չիցեն ընդ մեզ այսօր:
 22 ¹⁶ Զի դուք ինքնին զիտք՝ որպէս բնակեցայք յերկրին Եգիպտացոց,
 23 և ո՞րպէս անցաք ընդ մէջ ազգացն. ընդ որս անցէք դուք. ¹⁷ և տեսէք
 24 զգարշելին նոցա և զկոնոս իւրեանց, զփայտն և զքար, զարծա՞թն և
 25 զոսկի. որ է՛ առ նոսա: ¹⁸ Մի՛ որ իցէ ՚ի ձէնջ այր կամ կին, կամ ազգ,
 կամ ցեղ՝ որոյ միտք իւր խտրորեալ իցեն ՚ի Տեառնէ Աստուծոյ իւրմէ,
 երթալ պաշտել զդիս ազգացն այնոցիկ:

Մի՛ որ իցէ ՚ի ձէնջ արմա՞ր ՚ի վեր բուսեալ դառնութեան և դա- ճ
 19 ժանութեան. ¹⁹ և եղիցի եթէ լուիցէ զպատգամս նգովիցս այսոցիկ, և
 խոկասցի ՚ի սրտի իւրում՝ և ասիցէ. Քաութիւնք եղիցին ինձ. զի եթէ
 ես ըստ մոլորութեան սրտի իմոյ զնայցեմ. զի մի՛ կորուսանիցէ մեղա-
 20 տրն զանմեղն: ²⁰ Եւ ո՞չ հաճեսցի Աստուած ներել նմա. այլ յայնժամ
 բորբոքեսցի՛ բարկութիւն նորա, և նախանձ նորա ՚ի մարդն յայն. և
 21 հասցեն նմա ամենայն նգովք ուխտիս այսորիկ, գրեալք ՚ի գրի օրի-
 22 նացս այսոցիկ. և ջնջեսցէ՛ Տէր զանուն նորա ՚ի ներքոյ երկնից. ²¹ և
 զաստուծոց՝ զնա Տէր ՚ի չարիս յամենայն որդուցն Իսրայէլի. ըստ ամե-
 23 նայն նգովից ուխտիս գրելոյ ՚ի զիրս օրինացս այսոցիկ: ²² Եւ ասիցեն
 ազգքն միս՝ և որդիքն ձեր որ յարիցեն յէ՛ր ձեր, և օտարորպին որ
 զայցէ յերկրէ հեռաստանէ՝ տեսանիցեն զհարուածս երկրին այնորիկ.
 24 և զախտս նոցա զոր առաքեաց Տէր ՚ի վերայ նոցա. ²³ զձրձուրն և
 զանոն այրեցեալ. յամենայն ՚ի հող նորա մի՛ սերմանեսցի և մի՛ բուսցի,
 և մի՛ ելցէ ՚ի վերայ նորա ամենայն դեղ դալար: Որպէս կործանեցան
 Մոդոն և Գոմոր, Արամա՛ և Սեբոյիմ, զորս կործանեաց Տէր սրտմտու-
 25 թեամբ և բարկութեամբ: ²⁴ Եւ ասացեն ամենայն ազգքն. Ընդէ՛ր արար
 Տէր այնպէս երկրին այնմիկ, զի՞նչ իցէ սրտմտութիւն մեծ բարկութե-
 անն այնորիկ: ²⁵ Պարասխանի՛ տացեն և ասացեն. Զի թողին զուխտն

7 *Ոմանք.* Ընդդէմ ձեր պատերազմաւ: 11 *Ոմանք.* Որ ՚ի միջի բնակիկն ձերում, ՚ի փայտակոտորէ: 12 *Այլք.* Տեառն Աստուծոյ քո: *Ուր ոմանք.* Եւ յանցանել քո զուխտիս Տեառն Աստուծոյ քո... զոր Տէր Աստուած քո ուխտեաց քեզ. զի: 16 *Յօրինակին.* Անցաք ընդ մէջ զազգանցն, ընդ որս անցէք: 18 *Ոմանք.* Ի Տեառնէ Աստուծոյ մերմէ, երթալ: 21 *Ոմանք.* Ի չարիս ՚ի վերայ ամենայն որդուց Իսրայէլի... գրելոյ ՚ի զիրս օրինաց այսոցիկ:

Աստուծոյ հարց իրեանց, զոր ուխտեաց հարցն նոցա, յորժամ եհան զնոսա յերկրէն Եգիպտացոց. ²⁶ և գնացեալ պաշտեցին զաստուածս 26
 օտարս, և երկիր պագին նոցա զոր ոչն ճանաչէին, և ոչ բաժանեաց նոցա: ²⁷ Եւ բարկացաւ Տէր սրբամտութեամբ ՚ի վերայ երկրին այնորիկ, ²⁷
 ածել ՚ի վերայ նորա ըստ ամենայն նգովից ուխտիս գրելոյ ՚ի մապետի օրինացս այսոցիկ: ²⁸ Եւ եբարձ զնոսա Տէր յերկրէ իրեանց, բարկութեամբ և սրբամտութեամբ և զայրացմամբ մեծան յոյժ. և մերժեաց զնոսա յերկիր օտար մինչև ցայժմ: ²⁹ Ծածուկքն Տեառն Աստուծոյ մերում, և ²⁹
 յայտնիքն մեզ և որդոց մերոց յաւիտեան՝ առնել զամենայն պարզամտ օրինացս այսոցիկ:

¹ Եւ եղիցի եթէ հասանիցէ՛ ՚ի վերայ քո ամենայն պարզամտս այսո՞րքիկ. **30**
 կամ օրհնութիւնք կամ անէծք զորս ետու առաջի երեսաց քոց, և կալցիս ՚ի սրբի քո ընդ ամենայն ազգս ուր ցրուեսցէ զքեզ Տէր անդ: ²
² Եւ դարձցիս առ Տէր Աստուած քո. և լուիցեն ձայնի նորա ըստ ամենայնի զոր ես պարտիրեմ քեզ այսօր, յամենայն սրբէ քումմէ և յամենայն անձնէ քումմէ, ³ և բժշկեսցէ՛ Տէր զմեղսն քո, և ողորմեսցի՛ քեզ: Եւ դարձեալ ժողովեսցէ՛ զքեզ յամենայն ազգաց՝ ուր ցրուեսցէ զքեզ Տէր անդր: ³
⁴ Եթէ՛ իցէ ցրումն քո ՚ի ծագաց երկրի մինչև ՚ի ծագս երկրի, և անսրի՛ ժողովեսցէ զքեզ Տէր Աստուած քո. ⁵ և անսրի՛ առցէ զքեզ Տէր Աստուած քո, և ածցէ՛ զքեզ Տէր Աստուած քո յերկիրն զոր ժառանգեցին հարք քո. և ժառանգեսցեն զնա՝ և բարի՛ եղիցի քեզ, և բազմապատի՛կ արասցէ զքեզ քան զհարս քո: ⁶ Եւ պարտեսցէ՛ Տէր զսիրտ քո և զսիրտ զաւակի քոյ. սիրել զՏէր Աստուած քո յամենայն սրբէ քումմէ և յամենայն անձն քումմէ. զի կեցցես դո՛ւ և զաւակ քո: ⁷ Եւ փացէ Տէր Աստուած քո զնգովս զայս ՚ի թշնամիս քո, և յայտելին քո որք հալածեցինն զքեզ: ⁸ Եւ դու դարձցին և լուիցեն ձայնի Տեառն Աստուծոյ քոյ. և արասցես զպարտիրանս նորա զոր ես պարտիրեմ քեզ այսօր: ⁹ Եւ աճեցուսցէ՛ զքեզ Տէր Աստուած քո յամենայն գործս ձեռաց քոց, ծննդովք որովայնի քոյ, և արդեամբք երկրի քոյ, և ծննդովք անասնոց քոց: Զի դարձցի՛ ՚ի քեզ Տէր Աստուած քո ուրախ լինել քն ՚ի բարութիւնս՝ որպէս ուրախ եղև հարքքն քովք: ¹⁰ Եթէ՛ լուիցես ձայնի Տեառն Աստուծոյ քոյ, պահել և առնել զամենայն պարտիրանս նորա և զիրաւունս նորա, և զդարաստանս նորա, զգրեալս ՚ի գրի օրինացս այսոցիկ. եթէ դարձցիս առ Տէր Աստուած քո յամենայն սրբէ քումմէ՝ և յամենայն անձնէ քումմէ: ¹¹ Զի պարտիրանքս այս՝ զոր ես պարտիրեմ քեզ այսօր, ոչ ծանրաբեռն ինչ է, և ոչ հեռի՛ ՚ի քէն: ¹² Ոչ յերկինս՝ թէ ասիցես. Ով՞ ելանիցէ մեզ յերկինս և առնուցու զնա՝ և լուիցուք և արասցուք: ¹³ Եւ ոչ յայնկոյս ծովու է, թէ ասիցես. Ով՞ անցանիցէ յայնկոյս ծովու՝ և առնուցու առ մեզ զնա, և լսելի արասցէ մեզ՝ և արասցուք: ¹⁴ Մերձ է 14

25 Ոմանք. Տեառն Աստուծոյ հարց իրեանց: **27 Ոմանք.** Ուխտիս գրեալս ՚ի մա՛:

28 Յօրինակին պակասէր. Եւ սրամտութեամբև զայրացմամբ մեծաւ: **30. 1 Ոմանք.**

Թէ հասանիցեն ՚ի վերայ քո... և ընկալցի սիրտ քո: *Բազումք.* Եւ ընկալցիս ՚ի սիրտ քո:

3 Այլք. Ուր ցրուեսցէ զքեզ Տէր: **10 Ոմանք.** Ի գիրս օրինացս այսոցիկ: **12 Ոմանք.**

Ոչ է յերկինս՝ եթէ ա՛:

13 Ոմանք. Ով ելանիցէ յայնկոյս ծո՛... և լսելիս արաս՛: *Այլք.*

Առնուցու մեզ զնա:

բանն առ քեզ յոյժ, ՚ի բերանն քո և ՚ի սրտի՛ քում, և ՚ի ձեռք քո՛ է առնել
 15 զնա: ¹⁵ Ահաասիկ երբու այսօր առաջի երեսաց քոց զկեանն և զմահ,
 16 զբարի՛ և զչար: ¹⁶ Եւ եթէ լուիցես պապուիրանաց Տեառն Աստուծոյ
 մերոյ՝ զոր ես պապուիրեմ քեզ այսօր, սիրելի զՏէր Աստուած քո. զնալ
 ՚ի ճանապարհս նորա, պահել զհրաւունս և զպապուիրանս նորա, և զ-
 դապաստանս նորա, կեցցէք և բազումք լինիցիք. և օրհնեսցէ՛ զքեզ Տէր
 17 Աստուած քո յամենայն երկրին յոր մտանելոց ես ժառանգել զնա: ¹⁷ Եւ
 եթէ փոխեսցի սիրտ քո, և ոչ լուիցես, և մոլորեալ երկիր պագանիցես
 18 աստուածոց օտարաց, և պաշտեսցես զնոսա. ¹⁸ պատմեն՛ քեզ այսօր,
 զի կորստեանք կորնչիցիք. և ոչ լինիցիք բազմօրեայք ՚ի վերայ երկրին՝
 19 յոր դուք անցանէք ընդ Յորդանան ժառանգել զնա: ¹⁹ Ունիմ ձեզ վկայ
 այսօր զերկինս և զերկիր. զկեանն և զմահ երբու առաջի երեսաց ձերոց,
 զօրհնութիւնս և զանէծս. և ընտրեա՛ զկեանս, զի կեցցեն դու և զաւակ
 20 քո. ²⁰ սիրելի զՏէր Աստուած քո, և լսել ձայնի նորա, և ունել զմմանէ. զի
 այն են կեանք քո, և երկայնութիւն աւուրց քոց. բնակել յերկրին զոր
 երդումս Տէր հարցն քոց. Աբրահամո՛ւ և Սահակայ և Յակոբայ՝ փայ
 նոցա:

31 ¹ Եւ կարարեանց Մովսէս խօսել զամենայն զբանս զայսոսիկ առ ա- ճԱ
 2 մենայն որդիսն Իսրայելի: ² Եւ ասէ ցնոսա. Նարիպ և քսան ամաց եմ
 ես այսօր, և ոչ ևս կարեմ ելանել և մտանել. քանզի Տէր ասաց զիս,
 3 թէ ոչ անցանիցես ընդ այդ Յորդանան: ³ Տէր Աստուած քո երթայ ա-
 ռաջի երեսաց քոց. նա՛ սաքակեսցէ զազգան զայնոսիկ յերեսաց քոց,
 և ժառանգեսցեն զնոսա. և Յեսոն երթայ առաջի երեսաց քոց՝ որպէս
 4 խօսեսցաւ Տէր: ⁴ Եւ արասցէ Տէր ընդ նոսա որպէս արար ընդ Մեհոն
 և ընդ Ուվգ, ընդ երկուսին թագաւորսն Ամովրիացոց որ էին յայնկոյս
 5 Յորդանանու, և ընդ երկիր նոցա. ⁵ որպէս սաքակեսցաք զնոսա: Եւ
 մարնեսցէ՛ զնոսա Տէր առաջի ձեր. և արասջիք ընդ նոսա որպէս
 6 պապուիրեցի՛ ձեզ: ⁶ Քաջ լեր և զօրացիի, մի՛ երկնչիր և մի՛ զանգիտեր,
 և մի՛ զարհուրեսցիս յերեսաց նոցա. զի Տէր Աստուած քո ինքնին է որ
 երթայցէ յառաջագոյն ընդ ձեզ ՚ի միջի ձերում. ոչ թողցէ զքեզ՝ և ոչ
 7 ընդ վայր հարկանիցէ: ⁷ Եւ կոչեանց Մովսէս զՅեսուն՝ և ասէ ցնա առա-
 ջի ամենայն Իսրայելի. Քաջ լեր և զօրացիի. քանզի դու՛ մտանելոց
 ես առաջի երեսաց ժողովրդեանդ այդորիկ, յերկիրն զոր երդումս Տէր
 8 հարցն ձերոց փայ նոցա. և դու՛ ժառանգեսցուցես զնոսա: ⁸ Եւ Տէր որ
 երթայոց է ընդ քեզ, ոչ թողցէ զքեզ, և ոչ ընդ վայր հարցէ. մի՛ երկնչիր
 և մի՛ զանգիտեր:

⁹ Եւ գրեանց Մովսէս զամենայն բանս օրինացս այսոցիկ ՚ի մարենի. ճԲ
 և եր զայն ցբահանայսն ցորդիսն Ղևեայ, որ բառնայի՛ն զբապանակ
 10 ուխտին Տեառն, և ցծերս որդոցն Իսրայելի: ¹⁰ Եւ պապուիրեանց նոցա

14 Օրինակ մի. Մերձ է առ քեզ բաժինն յոյժ, ՚ի բերան: **16 Ոմանք.** Տեառն Աս-
 տուծոյ քո զոր ես... զնալ յամենայն ՚ի ճանապարհս նորա... զհրաւունս նորա և... յոր
 մտանիցես ժառանգել: **18 Ի լուս՝.** Պապուիրեմ քազ այսօր, զի. *համաձայն բազմաց*
՚ի քնարանի: Ոմանք. Յոր դուք անցանիցէք ընդ Յոր՝: **31. 3 Ոմանք.** Եւ Յեսուն որ
 երթայ առա՛: **6 Ոմանք.** Որ երթայ յառաջագոյն քան զձեզ... ոչ թողցէ զձեզ և ոչ ընդ:
8 Ոմանք. Եւ ոչ ընդ վայր հարկանիցէ:

Մովսէս յաւոր յայնմիկ և ասէ. Յեք եւթն ամի ժամանակի փարսոյն թողութեան ՚ի փօնի փաղաւարահարացն, ¹¹ ՚ի գումարել ամենայն Իս- 11
 րայելի յանդիման լինելոյ առաջի Տեառն Աստուծոյ քոյ, ՚ի փեղոջն զոր
 ընկրեսցէ Տէր ընթեռնուցո՞րք զօրէնս զայս առաջի Իսրայելի յականջս
 նոցա, ¹² եկեղեցուցեալ գժողվուրդն, զարս և զկանայս և զմանկունս, և 12
 զեկն որ ՚ի քաղաքս ձեր. զի լուիցեն, և ուսանիցին երկնչելի ՚ի Տեառնէ
 Աստուծոյ մերմէ. և ուսցին առնել զամենայն պարգամս օրինացս այ-
 սոցիկ: ¹³ Եւ որդիք նոցա որ ոչ գիպիցեն, լուիցեն և ուսցին երկնչելի ՚ի 13
 Տեառնէ Աստուծոյ մերմէ զամենայն աւուրս՝ որչափ և կեցցեն նոքա ՚ի
 վերայ երկրին՝ յոր դուք անցանելոց էք ընդ Յորդանան ժառանգել զնա:
 14 Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Ահա մերձեցան աւուրք մահուան քոյ. 14
 կոչեա՛ զՅեսու՝ և կացէք առաջի դրան խորանին վկայութեան, և հրա-
 ման փաց նմա: Եւ զնացին Մովսէս և Յեսու ՚ի խորանն վկայութեան,
 և կացին ՚ի դրան խորանին վկայութեան: ¹⁵ Եւ էջ Տէր սեամբ ամպոյ, 15
 և եկաց առ դրան խորանին վկայութեան. և եկաց սիւն ամպոյն առ
 դրան խորանին: ¹⁶ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Ահաւասիկ դու ննջեսցես ընդ 16
 հարս քո. և յարուցեալ ժողովուրդդ այդ պոռնկեսցի՛ զհեք աստուածոց
 օտարաց երկրին յոր մրանիցէ դա՛ ՚ի նոսա, և թողուցուն զիս. և
 ցրիցեն զուխարն իմ զոր ուխտեցի ընդ դոսա: ¹⁷ Եւ բարկացայց դոցա 17
 սրտմտութեամբ յաւոր յայնմիկ, և լքից գոռսա, և դարձուցից զերեսս
 իմ ՚ի դոցանէ, և եղիցին կերակո՛ր թշնամեաց, և գրցեն գոռսա չարիք
 բազումք և նեղութիւնք. և ասացեն յաւոր յայնմիկ. Քանզի չէ՛ Տէր
 Աստուած մեր ընդ մեզ, գրին զմեզ չարիքս այսոքիկ: ¹⁸ Եւ ես դարձու- 18
 ցանելով դարձուցից զերեսս իմ ՚ի նոցանէ յաւոր յայնմիկ. վասն ամե-
 նայն չարեացն զոր արարին. զի դարձան յաստուածս օտարոտրիս: ¹⁹ Եւ 19
 արդ գրեցէք զբանս օրհնութեանս այսորիկ, և ուսուսչիք զդա որդուցն
 Իսրայելի, և արկջիք զդա ՚ի բերան նոցա. զի եղիցի ինձ օրհնութիւնդ
 այդ ՚ի վկայութիւն ՚ի մէջ որդուցդ Իսրայելի. ²⁰ քանզի փարայց գոռսա 20
 յերկիրն բարի զոր երդուայ հարց նոցա, երկիր որ բոխէ զկաթն և
 զմեղր, և կերիցեն և լցեալ յագեսցին. և դառնայցեն յաստուածս օ-
 տարոտրիս, և պաշտիցեն զնոսա, և զայրացուցանիցեն զիս. և ցրիցեն
 զուխարն իմ զոր ուխտեցի նոցա. ²¹ և ընդդէմ կացցէ նոցա օրհնութիւնդ 21
 այդ՝ յանդիման լինել վկայ. և մի՛ մոռացի ՚ի բերանոց նոցա, և ՚ի
 բերանոյ զաւակի նոցա. քանզի գիտեմ զչարութիւն նոցա զոր արարին
 աստ այսօր, յառաջ քան զբանելն իմ զնոսա յերկրին բարութեան զոր
 երդուայ հարցն նոցա: ²² Եւ գրեաց Մովսէս զօրհնութիւնս զայս յաւոր 22
 յայնմիկ, և ուսոյց զառ որդուցն Իսրայելի:

14 Եւ պարտիրեաց Մովսէս Յեսուայ որդոյ Նաւեայ՝ և ասէ. Քաջ 23
 լեր՝ և զօրացիր. զի դո՛ւ փանելոց ես զորդիսն Իսրայելի յերկիրն զոր
 խոստացաւ փալ նոցա Տէր, և նա եղիցի ընդ քեզ: ²⁴ Եւ իբրև կապարե- 24

11 *Ոմանք.* Յանդիման լինելով առաջի: 14 *Ոմանք.* Եւ կացին առ դրան խո՛ւ: 16 *Ոմանք.* Ահաւասիկ դու ննջես՛... յերկրին յոր մրա՛... և ցրուիցեն զուխարն... ընդ նոսա: 18 *Յօրհնակին պակասէր.* Ջերեսս իմ ՚ի նոցանէ: 20 *Յօրհնակին.* Եւ ցրեցին զուխարն իմ: 21 *Այլք.* Յերկիրն բարութեան:

անց Մովսէս գրել զամենայն զբանս օրինացս այսոցիկ 'ի մափենի մինչև
 25 իսպառ. ²⁵ և պարուիրեաց Ղևրացոցն որ կրէին զբապանակ ուխտին
 26 Տեառն. ասէ. ²⁶ Առեալ զմարեան' օրինացդ այրոցիկ՝ դնիցէք 'ի կողմա-
 նէ քապանակի ուխտին Տեառն Աստուծոյ մերոյ. և եղիցի՝ անդ ընդ քեզ
 27 'ի վկայութիւն: ²⁷ Զի ես գիպեմ զհետպութիւն քո և զխիստ պարանոց
 քո. զի մինչդեռ ես ընդ ձեզ կենդանի՝ եմ այսօր, դառնացուցիչք էք
 28 աստուածակողմանն, որպէս ոչ ասաքէն և յե՛ր մահուան ինոյ: ²⁸ Արդ
 ժողովեցէք առ իս զցեղապէս և զծերս ձեր, և զդաբաւորս ձեր, և
 զարենադալիրս ձեր. զի խօսեցայց յականջս նոցա զամենայն զբանս
 29 զայստսիկ. և կալայց ձեզ վկայ՝ զերկինս և զերկիր: ²⁹ Քանզի գիպեմ
 եթէ յեք վախճանի ինոյ անօրինելով անօրինիցէք, և խտրորիցիք 'ի
 ճանապարհէն զոր պարուիրեցի ձեզ. և պարահիցեն ձեզ չարիքն 'ի
 վախճանի աւուրց. քանզի առնիցէք չար առաջի Տեառն, բարկացու-
 30 ցանէ՛լ զնա գործովք ձեռաց ձերոց: ³⁰ Եւ խօսեցաւ Մովսէս յականջս
 ամենայն եկեղեցոյն Իսրայէլի զբանս օրինութեանս այսորիկ մինչև 'ի
 սպառ:

32 ¹Նայեցարո՛ք երկինք և խօսեցայց, և լուիցէ՛ երկիր զպարգամս
 2 բերանոյ ինոյ: ² Ակնկալեսցի՛ իբրև զանձրև բարբա՛ռ իմ. և իջցէ՛ իբրև
 զցօղ պարգամք իմ. իբրև զանձրև 'ի վերայ սիզոյ, և իբրև զբեղա-
 3 փարա՛կ 'ի վերայ խոփոյ. ³ զի զանոն Տեառն կարդացի. փո՛րք օրի-
 4 նութիւն Տեառն Աստուծոյ մերոյ: ⁴ Աստուած որոյ ճշմարի՛ր եմ գործք
 նորա. և ամենայն ճանապարհք նորա իրաւամբք: Աստուած հաւա-
 փարի՛մ է և ոչ գոյ 'ի նմա անիրաւութիւն. արդա՛ր և անարար է Տէր:
 5, 6 ⁵ Մեղան՝ և ոչ նմա որդիք արարոյ, ա՛զգ թի՛ր և խտրորեալ: ⁶ Զայդ Տե-
 առն հաբուցանէք այդպէս, ժողովուրդ յիմար՝ և ոչ իմաստուն. ոչ նա է
 7 Նայրն որ սրացաւ զքեզ, արա՛ր զքեզ՝ և հաստարեաց զքեզ: ⁷ Յոնշ
 լիցին քեզ աւուրքն յափտենից. իմացարո՛ք զամսն ազգայն յազգս.
 հարց ցհարսն քո՝ և պարմեսցեն քեզ. և ցծերս քո՝ և ասացեն քեզ:
 8 ⁸ Յորժամ բաժանեաց Բարձրեալն զազգս ամենայն. որպէս սիւռեաց
 զորդիսն Ադամայ: Կացոյց սահմանս ազգաց ըստ թոյն որդոց Աս-
 9 տուծոյ: ⁹ Եղև բաժին Տեառն ժողովուրդ իւր Յակոբ, և վիճակ ժառան-
 10 գութեան իւրոյ Իսրայէլ: ¹⁰ Բաւական եղև նմա յանապարհի, 'ի ծարան
 փօթոյ յանջրդի պաշտպանեաց զնա. և խրաբեաց և պահեաց զնա
 11 իբրև զբի՛բ ական. ¹¹ իբրև զարծուի 'ի ծածկել զբո՛յն իւր, և 'ի ձագս
 իւր գթացաւ. փարածեաց զթևս իւր և ընկալան զնա. և բարձեալ
 12 բերէ՛ր զնա 'ի վերայ միջնողանց իւրոց: ¹² Տէր միայն ածէր զնոսա,
 13 և ոչ գոյր ընդ նոսա աստուած օտար: ¹³ Եհան զնոսա 'ի զօրութիւն

26 Ոմանք. Եւ եղիցի այդ ընդ քեզ 'ի վկայ': **27 Ոմանք.** Զի ես գիպեմ... և զխտրապարանոց քո: *Ուր յօրինակին պակասէր. Որպէս ոչ ասաքէն և յեք. բայց 'ի յու'.* *Աշանակի 'ի մէջ առնու. համանայն այլոց 'ի բնաք':* **29 Ոմանք.** Թէ յեք վախճանելոյն ինոյ: **32. 3 Ոմանք.** Զի զանուն Տեառն կարդացի: *Ուր ոմանք.* Կարդացուք և փութ: **4 Ոմանք.** Որոյ ճշմարտութիւն եմ գործք նորա: **6 Ոմանք.** Զայդ ամենայն հաբուցանէք... ոչ է նա հայր քո որ: **9 Ոմանք.** Եւ եղև բաժին Տեառն: **10 Ոմանք.** Եւ խրաբեաց զնա. և: **11 Ոմանք.** Եւ երարձ զնոսա 'ի վերայ միջնողաց իւրոց: **12 Բազումք.** Ընդ նոսա աստուածս օտարս:

երկրի. կերակրեանց զնոսա արդեամբք անդասարանաց. դիեցոյց մեղր
 ՚ի վիմէ, և ենդ յապառաժ վիմէ: ¹⁴ Կոզի կովուց և կախն մաքեաց, հան- 14
 դերձ ճարպով գառանց խոյոց որդոց ցունց և նոխազաց. ընդ ճարպոյ
 երկկամանց ցորենոյ, և զարիւն խաղողոյ ընպէին զինի: ¹⁵ Եկեր Յակոբ՝ 15
 և յագեցաւ, յօրացաւ և յանկուշեանց սիրելին. զիրացաւ սրուարացաւ և
 լայնացաւ, և եթող զՏէր Ասպրուած զԱրարիչ իւր. և սպստամբեանց յԱ-
 սրուածոյ փրկչէ իւրմէ: ¹⁶ Բարկացուցին զիս օտարոտուլք, և զարշելեօք 16
 իրեանց դառնացուցին զիս: ¹⁷ Զոհեցին դիւանց և ոչ Ասպրուածոյ. դից՝
 զորս ոչ զիպէին, նորք և առժամայնք եկեալ, զորս ոչ զիպէին հարք ձեր:
¹⁸ Թողեր զԱսպրուած՝ որ ծնաւ զքեզ, սոռացար զԱսպրուած զկերակրիչն 18
 քո: ¹⁹ Եսրեն Տէր՝ և նախանձեցաւ, և սրամբեցաւ վասն բարկութեան
 ուստերաց և դստերաց իւրոց. ²⁰ և ասաց. Դարձուցից զերեսս իմ ՚ի 20
 նոցանէ, և ցուցից նոցա զինչ լինելոց իցէ ՚ի վախճանի աւուրց. զի ազգ
 թիւր են, որդիք՝ յորս ոչ գոն հաւապք: ²¹ Նոքա նախանձեցուցին զիս 21
 չասպրուածովք, և բարկացուցին զիս կռովք իրեանց. և ես նախանձե-
 ցուցից զնոսա չազգան, և անմիպ ժողովրդեամբ բարկացուցից զնոսա:
²² Զի հոր բորբոքեալ է ՚ի բարկութենէ իմմէ. այրեսցէ մինչև ՚ի 22
 դժոխս ներքինս. կերիցէ՛ զերկիր և զարմարիս նորա. բորբոքեսցէ՛ զհի-
 մունս լերանց: ²³ Կուրեցիցի ՚ի նոսա չարիս, և զնեւրս իմ սպառեցից ՚ի 23
 նոսա: ²⁴ Մաշեալք սովով և կերակրով թռչնոց. լարս առանց բժշկութե- 24
 ան, և ժանիս զազանաց առաքեցից ՚ի նոսա, սրամբութեամբ քարշէլ
 զնոսա ընդ երկիր: ²⁵ Արտաքոնստ անգաւակեսցէ զնոսա սուր, և ՚ի 25
 շարեմարանաց երկենդ. զերիտասարդն հանդերձ կուսին. և զսրնդիացն
 հանդերձ հասարարելով ծերով: ²⁶ Ասացի բան ցրեցից զնոսա. դադա- 26
 րեցուցից ՚ի մարդկանէ զյիշապակս նոցա. ²⁷ թէ ոչ վասն բարկութեան 27
 թշնամեաց, զի մի՛ երկայնակեացք լինիցին. և զի մի՛ բարձրացին
 հակառակորդքն, և ասիցեն, թէ՛ Ձեռն մեր բարձր՝ և ոչ Տէր արար զ-
 այս ամենայն: ²⁸ Զի ազգ խորհրդակորոյս են. և ոչ գոյ ՚ի նոսա ի- 28
 մասարութիւն. ²⁹ և ոչ խորհեցան ՚ի միպ առնուլ զայս. արդ ընկալցին 29
 առ յապա ժամանակս: ³⁰ Զիմիդ հալածեսցէ մի զհազարս, և երկուք 30
 շարժեսցեն զբերս. եթէ ոչ Ասպրուած վաճառեաց զնոսա: ³¹ Զի ոչ են իբ- 31
 րև զԱսպրուած մեր ասպրուածք նոցա. և թշնամիք մեր վապախորհնորդք:
³² Զի յորթոյ Սողոմայ է որթ նոցա, և ուռ նոցա ՚ի Գոմորայ: Խա- 32
 դող նոցա խաղող լեղի՛, և ողկոյզ նոցա դառնութիւն. ³³ սրամբութիւն 33
 վիշապաց զինի նոցա. և սրամբութիւն իժից առանց բժշկութեան: ³⁴ Ոչ 34
 սպաքէն այս ամենայն ժողովեալ է առ իս, և կնքեալ կայ ՚ի զանձի
 իմում: ³⁵ Յաւուր վրէժխնդրութեան հապուցից, ՚ի ժամանակի յորում 35
 սխալեսցի՛ ուրն նոցա. զի մերձ է օր բարկութեան նոցա, և հասեալ

13 *Ոմանք.* Դիեցոյց նոցա մերը ՚ի: 15 *Ոմանք.* Անկուշեաց.և ոմանք՝ անգուշեաց սիրելին: 18 *Ոմանք.* Թողեր զՏէր Ասպրուած որ: 21 *Ոմանք.* Զնոսա չազգաւ, և ազգամբ անմարի բարկացուցից: 25 *Ոմանք.* Եւ սանդիայն հանդերձ: 29 *Ոմանք.* Առնուլ. զայս ընկալցին առ ՚ի յապա ժամանակս: 30 *Ոմանք յաւելուն.* Ասպրուած վաճառեաց զնոսա.և Տէր մարնեաց զնոսա: 32 *Ոմանք.* Եւ ոսր նոցա ՚ի Գոմորայ:

- 36 պարտաւարեալ կայ ձեզ: ³⁶ Զի դարեւոյ՛ Տէր զժողովորդ իւր. և ՚ի
 ճառայս իւր մխիթարեսցի. զի երես զնոսա լուծեալս և լքեալս և մար-
 37 նեալս ՚ի գերութիւն: ³⁷ Եւ ասաց Տէր. Ո՞ր են աստուածք նոցա, յորս
 38 յուսացեալ էին ՚ի նոսա. ³⁸ զորոց զճարպ զոհից նոցա ուրէիք, և ըմպէիք
 զգինի նուիրաց նոցա. յարիցեն օգնեսցեն ձեզ, և եղիցին ձեր թիկունք:
 39 ³⁹ Տեսէք քեզ զի են եմ, և չի՛ք այլ ոք բաց յինէն. են սպանանեմ
 և են կեցուցանեմ, հարկանեմ և բժշկեմ, և ո՛չ ոք իցէ որ հանիցէ ՚ի
 40 ձեռաց իմոց: ⁴⁰ Զի ամբարձից յերկինս զձեռս իմ, և երդուայց յաջ իմ,
 41 և ասացից. Կենդանի՛ եմ ես յաիպեան: ⁴¹ Զի սրեցից իբրև զվայլակն
 զսուրեր իմ, և կայցի՛ զդարաստանաց ձեռն իմ, և հարուցից վրէժս
 42 թշնամեաց իմոց. և արելեաց իմոց հարուցից: ⁴² Արբեցուցից զնեպս
 իմ յարենէ, և սուր իմ կերիցէ՛ միս յարենէ վիրատրաց գերութեան ՚ի
 43 գլխոց իշխանաց թշնամեաց: Ուրա՛խ լերութք երկինք հանդերձ նովա, և
 երկիր պագցեն նմա ամենայն որդիք Աստուծոյ: ⁴³ Ուրա՛խ լերութք ազգք
 ընդ ժողովորդեան նորա, և զօրացուցեն զնա ամենայն հրեշտակք Աս-
 44 տուծոյ. զի ինդրի՛ վրէժ արեան որդւոց նորա. և խնդրեսցէ՛ վրէժ՝
 և հարուցէ դարաստանս թշնամեաց, և արելեացն հարուցէ. և
 45 սրբեսցէ Տէր գերկիր ժողովորդեան իւրոյ: Եւ գրեաց Մովսէս զօրհնու-
 46 թիւնս զայս յաւոր յայնմիկ, և ուսոյց զաւ որդւոցն Իսրայէլի: ⁴⁴ Եւ
 եմուր Մովսէս ՚ի ժողովորդն, և խօսեցան զամենայն բանս օրինացս
 45 այսոցիկ յականջս ժողովորդեանն, ինքն և Յեսու որդի Նաւեայ: ⁴⁵ Եւ
 46 կարարեաց Մովսէս խօսել ընդ ամենայն Իսրայէլի. ⁴⁶ և ասէ ցնոսա.
 Զգոյ՛շ լերութք սրպիք ձերովք ամենայն բանիցս այսոցիկ, զորոց են
 դնեմ վկայութիւն ընդ ձեզ այսօր. զոր պարտիրիցէք որդւոց ձերոց,
 47 պահել և առնել զամենայն բանս օրինացս այսոցիկ: ⁴⁷ Զի ո՛չ եթէ բան
 ինչ ընդունայն իցէ ձեզ. զի սա՛ է կեանք ձեր. և վասն այսր բանի
 երկայնօրեայք լինիցիք ՚ի վերայ երկրի՝ յոր դո՛ւք անցանք ընդ Յոր-
 դանան ժառանգել զնա:
- 48, 49 ⁴⁸ Եւ խօսեցան Տէր ընդ Մովսիսի ՚ի նմին աւոր՝ և ասէ. ⁴⁹ Ե՛լ դու ճԵ
 ՚ի լեռն Նաբարի ՚ի լեռն Նաբաւ, որ է յերկրին Մովաբու յանդիման
 Երեքոյի. և քնն գերկիրն զոր են քաց որդւոցն Իսրայէլի ՚ի կալուածս:
 50 ⁵⁰ Եւ վախճանեաց անդէն ՚ի լերինն յոր ելանիցես, և յաւելիր ՚ի ժողո-
 վորդ քո, զորօրինակ մեռան Ահարոն եղբայր քո ՚ի Նովր լերինն, և
 51 յաւելան առ ժողովորդ իւր. ⁵¹ փոխանակ զի հեսպեցէք բանի իմոյ ՚ի
 մէջ որդւոցն Իսրայէլի ՚ի վերայ ջորոցն Նակառակութեան ՚ի Կադէտ՝
 յանապարին ՚ի Սին. զի ո՛չ սրբեցէք զիս ՚ի մէջ որդւոցն Իսրայէլի:
 52 ⁵² Յանդիման քեզ գերկիրն՝ և անդր մի՛ սպանիցես:
- 33** ¹ Այս է օրհնութիւն զոր օրհնեաց Մովսէս այրն Աստուծոյ զորդիսն
 2 Իսրայէլի յառաջ քան զվախճանելն իւր. ² և ասէ. Տէր ՚ի Սինայ՛

35 *Բազումք*. Յորում սխալեսցէ ոյրն նոցա: *Ոմանք*. Զի մերձ է օր կորսպեան նոցա:
 39 *Ոմանք*. Որ հանիցէ զձեզ ՚ի ձեռաց իմոց: 42 *Ոմանք*. Եւ արբեցուցից զնեպս... և
 թշնամեաց Տեառն: *Այլք*. Եւ գերութեան: 43 *Ոմանք*. Եւ զօրացուցին զնա: 47 *Ոմանք*.
 Յոր դուք անցանիցէք: 49 *Ոմանք*. Ի լեռնն Աբարին: *Բազումք*. Եւ ՚ի լեռնն Նաբաւ:
 51 *Ոմանք*. Բանին իմում ՚ի մէջ որդ՛:

եկեացէ, և երևեցան մեզ 'ի Սէիրայ, և փութացան 'ի լեռնէն Փառանու. բիրաւորօքն 'ի Կաղեսայ, յաջմէ նորա հրեշտակք իւր ընդ իւր. ³ և ³ ինայեաց 'ի ժողովորդ իւր. և ամենայն սրբեալք 'ի ներքոյ ձեռին քոյ, և նոքա ընդ քն՝ են: ⁴ Եւ ընկալան 'ի պարգամաց նորա օրէնս, զոր ⁴ պարուիրեաց մեզ Մովսէս, զժառանգութիւն ժողովոյն Յակոբայ. ⁵ և ⁵ եղիցի իշխան 'ի մէջ սիրեցելոյն, գումարելոց իշխանաց ժողովրդոց, հանդերձ ցեղիքն Իսրայէլի: ⁶ Կեցցէ՛ Ռուբէն և մի՛ մեռցի, և եղիցի ⁶ բազմաւոր թուով: ⁷ Եւ զայն ասէ զՅուդայէ. Լոր Տէր ձայնի Յուդայի. և 'ի ժողովորդ նորա եկեացես. և ձեռք նորա ընտրեսցեն նմա. և օգնական 'ի թշնամեաց եղիցես նմա: ⁸ Եւ զՂևեայ ասէ. Տոբ Ղևեայ ⁸ զյայրնութիւն նորա, և զճշարտութիւն նորա առնն անարարի. զորս փորձեցին փորձանօք, և բամբասեցին զնա 'ի վերայ ջրոցն Նակառակութեան: ⁹ Որ ասէր ցհայր իւր և ցմայր իւր, թէ՛ Ո՛չ րեսի գբեզ. և ⁹ զեղբարս իւր ո՛չ ծանեաւ, և զորդիս իւր ո՛չ գիտաց. զգուշացան բանից քոց, և զուխար քո պահեաց: ¹⁰ Պարմեսցեն զիրաւունս քո Յակոբայ, ¹⁰ և զօրէնս քո Իսրայէլի. դիցեն խունկս 'ի բարկութեան քում հանապազ 'ի վերայ սեղանոյ քոյ: ¹¹ Օրհնեա՛ Տէր զօրհնութիւն նորա, և ¹¹ ընկալ՛ զգործս ձեռաց նորա. խորպակեա՛ զմէջս 'ի վերայ յարուցելոց թշնամեաց նորա. և արելիք նորա մի՛ կանգնեսցին: ¹² Եւ զԲենիամինէ ասէ. Սիրեցեալն 'ի Տեառնէ բնակեսցէ յուսով, և Ասարուած հովանի՛ լիցի նմա զամենայն աւուրս. և 'ի մէջ ուսոց նորա հանգեաւ: ¹³ Եւ ¹³ զՅովսեփայ ասէ. Յօրհնութեան Տեառն երկիր նորա, 'ի ժամանակաց երկնից և 'ի ցօղոյ, և յանդնոց աղբիւրաց 'ի ներքուստ. ¹⁴ 'ի ժամանակի արդեանց արեգական փոփոխմանց, և 'ի գումարելոյ առ միմեանս ամպոց. ¹⁵ 'ի զագաթանց լեռանց իսկզբան, և 'ի զլիսոց բլրոց մշտնջենաւորաց: ¹⁶ Եւ ըստ ժամանակի՛ երկրի լրութեան, և ընդունելութիւնք ¹⁶ երևեցելոյն 'ի մորենուջն եկեսցեն 'ի վերայ զլիսոյն Յովսեփայ՝ և 'ի վերայ զագաթան փառաւորելոյն 'ի մէջ եղբարց: ¹⁷ Անդրանիկ ցլու գեղ նորա, և եղջերք միեղջերոյ եղջերք նորա. խեթկեսցէ՛ նոքօք զազգս միանգամայն մինչև ցծագս երկրի. այն են բիրաւորք Եփրեմի. և սոքա՛ հազարաւորք Մանասէի: ¹⁸ Եւ զՉաբուղոնէ ասէ. Ուրախ լեր ¹⁸ Չաբուղոն յէլս քո: Եւ զԻսաքարայ ասէ. 'Ի բնակութիւնս նոցա ազգք սարակեսցին, ¹⁹ և անդր կոչեսցիք և զոհեսցիք զո՛հ արդարութեան. ¹⁹ զի զմեծութիւն ծովու դիեցուցէ՛ քեզ. և զշահավաճառաց առ ծովեզեր բնակելոց: ²⁰ Եւ զԳադայ ասէ. Օրհնեալ՛ որ ընդարձակեաց Գադայ, ²⁰ հանգեաւ իբրև զառնծ. և խորպակեաց զբազուկս, և զիշխանս, ²¹ և ²¹ երես զիշխանութիւն իւր. զի անդ բաժանեցաւ երկիր իշխանաց ժողովրդովք հանդերձ ազգապետօք ազգաց ցեղիւքն Իսրայէլի, զարդարութիւն Տեառն արար, և զդարասարան իւր ընդ Իսրայէլի: ²² Եւ զԴանայ ²²

33. 5 Ոմանք. 'Ի մէջ սիրելոյն գումարելոյ իշխանաց և ժողո՛: **8 Ոմանք.** Չյայրնութիւնս նորա: **9 Ոմանք.** Որ ասէ ցհայր իւր... և զեղբայր իւր ո՛չ ծա՛: **11 Այլք.** Օրհնեա՛ Տէր զգօրութիւն նորա: **12 Ոմանք.** Եւ Տէր հովանի լիցի նմա: **15 Ոմանք.** Եւ 'ի զագաթան լեռանց սկիզբն, և զլիսոց բլրոց: **16 Այլք.** Երևելոյն: *Ուր օրհնակ մի.* Երևելոյն ինոց 'ի մորենուջն: **17 'Ի յու՛.** Միեղջերոյի, *համաձայն ոմանց 'ի բնաք՛:* **19 Ոմանք.** Եւ զշահս վաճառաց առ ծովեզերն բնա՛:

23 ասէ. Դան՝ կորինն առիծու, և յարձակեսցի՝ ՚ի Բասամայ: ²³ Եւ զՆեփ-
 թաղիմայ ասէ. Նեփթաղիմ յագորդո ընդունելութեանց, և լցցի՝ օրինու-
 24 թեամբ ՚ի Տեառնէ, և զծով և զհարան ժառանգեսցէ: ²⁴ Եւ զԱսերայ ասէ.
 Օրինեալ յորդոց Ասեր, և եղիցի ընդունելութիւն եղբարց, և մխեսցէ
 25 յենդ զոպն իւր. ²⁵ և երկայթ և պղինձ եղիցին կօշիկք նորա. ըսպ ատուրց
 26 քոց և զօրութիւն քո: ²⁶ Ո՛չ գոյ իբրև զԱսպուած սիրեցելոյն, որ ելանէ
 27 յերկինս օգնականն քո, և մեծամեծարն հասարարութեան. ²⁷ և ծած-
 կոյթ Ասպուծոյ իշխանութեանն. և ՚ի զօրութենէ բազկաց մշտնջենա-
 28 տրաց. և մերժեսցէ՛ յերեսաց քոց զթշնամին, և ասասցէ թէ կորիիր: ²⁸ Եւ
 29 բնակեսցէ Իսրայէլ յուսով առանձինն յերկրին Յակոբայ, ՚ի մէջ ցորենոյ
 և զհինոյ. և երկինք՝ նմա համբարակ ցօղոյ: ²⁹ Երանեալ ես դու Իսրա-
 յէլ, ո՛ նմանեսցէ քեզ ժողովորդ ընտրեալ ՚ի Տեառնէ. պաշտպանեսցէ՛
 քեզ օգնականն քո, և սոր պարծանք քո. և եկեսցեն թշնամիք քո, և
 դո՛ւ ելցես ՚ի վերայ պարանցի նոցա:

34 ¹ Եւ ել Մովսէս յԱրաբովթ Մովաբայ, ՚ի լեառն Նաբաւ, ՚ի կարարն ճԶ
 Փոզովրայ, որ է յանդիման Երեքոյի. և եցոյց նմա Տէր զամենայն եր-
 2 կիրն Գաղաադու մինչև ցԴան. ² և զամենայն երկիրն Նեփթաղիմայ, և
 զամենայն երկիրն Եփրեմի, և Մանասէի, և զամենայն երկիրն Յուդայ
 3 մինչև ցծովն վերջին. ³ և զանապարն, և շուրջ զԵրեքոյի, և զքաղաքսն
 4 Արմաւենեաց մինչև ցՍեգովր: ⁴ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Այս է երկիրն զոր
 երդուայ Աբրահամու և Սահակայ և Յակոբայ՝ և ասեմ. Զաւակի՛ր քում
 5 րաց զդա. ցուցի՛ աչաց քոց, և անդր մի՛ մտցես: ⁵ Եւ վախճանեցաւ Մով-
 6 սէս ծառայ Տեառն յերկրին Մովաբու ըսպ բանի Տեառն: ⁶ Եւ թաղեցին
 զնա ՚ի Գայի մերձ ՚ի քունն Փոզովրայ. և ո՛չ որ զհրաց զգերեզման
 7 նորա մինչև ցայսօր: ⁷ Եւ Մովսէս էր ամաց հարևր և քսանից ՚ի վախճա-
 նելն իւրում. և ո՛չ վարեցին աչք նորա, և ո՛չ խորշոմեցան ծնօտք նորա:
 8 ⁸ Եւ լացին որդիքն Իսրայէլի զՄովսէս յՌաբովթ Մովաբու առ Յորդա-
 նանու յանդիման Երեքոյի ատուրս երեսուն. և կարարեցան ատուրք սգոյ
 լալեացն Մովսիսի:

9 ⁹ Եւ Յեսու որդի Նաւեայ՝ լցաւ հոգով իմաստութեամբ. զի եղ Մով- ճԷ
 սէս զձեռն իւր ՚ի վերայ նորա. և հնազանդեցան նմա որդիքն Իսրայէլի,
 10 և արարին որպէս պարտիրեաց Տէր Մովսիսի: ¹⁰ Եւ ո՛չ ևս եկաց մար-
 գարէ յԻսրայէլի իբրև զՄովսէս, այր զոր ծանեալ Տէր դէմ յանդիման.
 11 ¹¹ ամենայն նշանօք և արուեստիւք զոր առաքեաց Տէր առնել յերկրին
 Եգիպտացոց, ՚ի փարաուն և ՚ի ծառայս նորա, և յամենայն երկիր նո-
 12 րա զնշանս մեծամեծս. ¹² զձեռն հզօր և զբազուկ բարձր՝ զոր արար
 Մովսէս առաջի որդոցն Իսրայէլի:

26 Ոմանք. Եւ մեծամեծարն հասարարութիւն: **28 Ոմանք.** Նմա համարակ ցօղեցէ:
29 Ոմանք. Եւ երանեալ ես... և Տէր պարծանք քո. եկեսցեն: **34. 1 Ոմանք.**
 ՅՌաբովթ Մովաբայ ՚ի լեառնն... և եցոյց նմա Ասպուած: *Ի յու՛*. Գաղաադու մինչև
 ցԾայդան. *համաձայն բազմաց ՚ի բնագր՛*: **4 Այլք.** Եւ անդր մի՛ մտգանցես: **5 Ոմանք.**
 Մովսէս ծառայն Ասպուծոյ յերկր՛: **6 Բագուրք.** Փոզովրայ: *Ուր ոմանք յաւելուն.* մերձ
 ՚ի քունն Փոզովրայ *երկրին Մովաբու,* և ո՛չ որ: **9 Ոմանք.** Որպէս պարտիրեաց
 Ասպուած Մով՛: **10 Ոմանք.** Մարգարէ Իսրայէլի այր՝ զոր ծանեաւ դէմ յանդիման:
11 Ոմանք. Զոր առաքեաց Ասպուած... և յամենայն ծառայս նորա:

Կապարեցաւ Երկրորդումն օրինացս:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԳՌՕՅ ՅԵՍՈՒԱՅ ՈՐԴԻՈՅ ՆԱԲԵԱՅ:

ՅԵՍՈՒ որդի Նաեայ 'ի ցեղէն Եփրեմի, աշակերտ Մովսիսի: Եւ քանզի մեծամեծ գործս վճարեաց Մովսէս և ազարեաց գԻսրայէլ յԵգիպտոսէ, արգելան նա 'ի հասուցանելոյ զժողովուրդն յերկիրն խոստացեալ. զի մի՛ կարծիցէ ժողովուրդն զնմանէ թէ Աստուած ոմն իցէ, և մոլորեալ 'ի պաշտօն առցեն զնա, և լինիցի կռապաշտութիւն փոխանակ աստուածպաշտութեան. վախճանեցաւ նա իբրև զմարդ: Եւ զի մի՛ յեր նորա անիշխան մնասցէ ժողովուրդն, հրամանաւ Տեառն ձեռնադրեաց փոխանակ իւր զՅեսու: Որ և փարաւ ժառանգեցոյց ժողովրդեանն զերկիրն խոստացեալ. որով և օրինակ իսկ եղև Քրիստոսի. որ յեր դադարման օրինացն, որ ոչ կարաց հասուցանել զմարդիկ 'ի հանգիստն, կոչեաց զամենայն աշխարհայսն 'ի մեղաց և ասէ. Եկայք առ իս՝ և ես հանգուցից զձեզ: Այլ և առաքեաց զըրպեսսն 'ի նշանակ առաքելոցն. դարձոյց զգեարն, 'ի խորհուրդ բնութեանս. կործանեաց զԵրիբով, յօրինակ դժոխոց. ասրեցոյց զՌախաբ՝ 'ի դէմն եկեղեցոյ. և այլ բազում իբօք եղև նա օրինակ Քրիստոսի. գորս մի ըստ միոջէ՛ 'ի զլխոց գրոց աստի ուսանիմք: Եւ ունի պատմութիւնս Յեսուայ, զժամանակս առաջնորդութեան նորա 'ի վերայ Իսրայէլի, ամս քսան և եւթն, և թուի՝ պատմագրաց գրել զԳիրս Յեսուայ վասն ասելոյն, թէ՛ Ոչ աւանիկ գրեալ է այս 'ի գիրս Ուղղութեան:

Գլուխք գրոց Յեսուայ որդոյ Նաեայ:

ա. Յանձն առնէ Աստուած Յեսուայ գԻսրայէլ. և վարահ առնէ յաղթել Քանափու, բայց թէ զգուշացի զօրէնսն պահել:

բ. Նրամայէ Յեսու պարաստրել պաշար 'ի մանանայէն. զի յանցանելն ընդ Յորդանան պարսպ լիցին տեսանել զքանչելիսն:

գ. Վառէ զգունդն Ռուբինի յառաջապահ, զի մի՛ բեկցի սիրտ եղբարցն իւրեանց չգնալովն:

դ. Առաքէ զըրպեսսն 'ի քաջալերս ժողովրդեանն, և 'ի փրկութիւն րանն Րահաբու, և 'ի նշանակ մտին՝ հեթանոսաց քարոզութեամբ խաչին և արեանն Քրիստոսի:

ե. Բանակեցան առ Յորդանան ահ արկանել Քանանացոցն, չմարտնչել՝ և կորնչել. և 'ի պարիս րապանակին որ առաջնորդէր նոցա, 'ի րիպ Քրիստոսի նորս Իսրայէլի. բայց արձակ հրամայէ կալ ժողովրդեանն:

զ. Բաժանեցաւ զեարն 'ի իւրախոյս ժողովրդեանն, և յահ Քանանացոցն. 'ի րիպ դարձի 'ի դրախտն, և կորստեան չարաց. և երկուրասան քարինքն առան 'ի ջուրցն, 'ի յիշարակ հրաշիցն՝ և 'ի րիպ առաքելոցն, և որք սուգանն 'ի ջուրսն 'ի նշանակ մեղաց:

է. Լուսն ազգքն զբաժանել զեփոյն՝ և յիմարեցան. բայց յանդգնեցան մարտնչել ըստ փարաւոնի, և կորեան 'ի Յեսուայ:

ը. Գայլախազի թլփարեաց գԻսրայէլ՝ զի դիւրաւ ողջանայ, և զի խստութիւն նոցա օրինօքն թլփարեսցի. և 'ի րիպ դրոշմնելոյն զմեզ Յիսուսի Նոգովն. և բառնալոյ զնախարիսն ծառայութեան մեղացն:

319ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԳՌՕՑ ՅԵՍՈՒԱՅ ՈՐԴԻՈՅ ՆԱԲԵԱՅ

թ̄. Արարին զգարիկն. և արգելաւ մանանայն, զի մի՛ անարգեսցի՝ որպէս ՚ի հարցն նոցա:

ժ̄. Երևեցաւ հրեշտակն սուտերք օգնել Իսրայէլի, և լուծանել ասաց զկօշիկն, և հնձա՛ն հարկանել զՔանանացիսն. և զի սրբեսցուք յաղտելոյի իրաց զոր կոխեն կօշիկք:

ժւն. Շրջապարեն զԵրիքով զվեց օր. և զի ո՛չ հնազանդեցան պաշարեալքն՝ լուծին զշաբաթն յառաջին պարերազմին, զի միշտ պարերազմեսցուք ընդ դևս. և զի յաղաղակել նոցա անկան պարիսպքն, ՚ի նշանակ քակման դժոխոցն. և զի մնաց րտունն Ռահաբու նշանան. զի ՚ի վերջին քակտելն աշխարհիս, ո՛չ սասանին դրոշմեալքն խաչին:

ժբ̄. Ապրեսցոյց Յեսու զՌահաբ վասն հաւաքոցն, և նզովեաց զԵրիքով ՚ի փորձ ընտրութեան Իսրայէլի, զի յաղթեսցուք ազահութեան. սրբեաց Տեառն զարծաթ և զոսկի րասանորդս՝ ՚ի նշանակ հաւարոց և սո՛րք վարուց:

ժգ̄. Անէ՛ծ որ շինէ զԵրիքով, զի առաջին յանդգնեցաւ ՚ի մարտ, և այն յե՛ր ներելոյն զեւթն օր. զի մեք մի՛ արհամարհեսցուք զներելովն Աստուծոյ, և մի՛ շինեսցուք զմեղս:

ժդ̄. Գողացաւ Աքար ՚ի նուիրելոցն Տեառն, ընդ որոյ պարտեցաւ Իսրայէլ. անպետս եղև Յեսու մինչև ցերեկոյ՝ զի զղջացի Աքար. սպառնացաւ վիճական և ներեաց զգիշերն. իբրև յանդիմանեցաւ, կորեաւ իւրայովքն՝ որպէս Սափիրեանքն՝ յահ և յերկևղ մեզ այժմ և յերոյ:

ժե̄. Դարանակալ լինի ՚ի վերայ Գայեայ՝ յուսումն հնարից պարերազմի. ազդէ Յեսու կանգնելով նիզակին զժամ յաղթութեանն, և զթագաւորեալ մեղսն կախէ խորհրդով խաչին:

ժզ̄. Գրեաց զօրէնսն ՚ի վերայ բռեալ սեղանոյն՝ զի ուսցին հեթանոսք. ընթերցաւ զօրհնութիւնն և զանէ՛ծան, նոցա և մեզ յերկևղ և ՚ի փափաքումն:

ժէ. Ժամադիր եղեն Քանանացիք մարտնչել ընդ Յեսուայ. այլ Գաբաւոնացիք անձնաբոս եղեալ ապրեցան հնարիք, յօրինակ դիմելոց յԱստուծոյ:

ժը. Կուրեցան հնգեքին թագաւորքն ջնջել զԳաբաւոն. զի Սաբաւայ ցասնու զղջացելոց. խնդրեցին նոքա փրկիչ զՅեսու, որոց օգնեալ վանեաց զմարտուցեալսն սրով, և քարէ կարկպիս:

ժթ̄. Արգել զարեգակն և զլուսին. զի ցուցցէ զրկարութիւն պաշտելեացն հեթանոսաց. նկարելով և զնշանսն որ եղև ՚ի լուսաւորսն յօր խաչին Քրիստոսի:

ի. Սպան զհինգ թագաւորսն և կախեաց զփայտից, և զայլս բազումս զլեռնայինս և զղաշտայինս, կոտորեաց զքսան և ինն թագաւորսն, և ա՛ն զաշխարհս նոցա: ին. Խնդրեաց Քաղէբ զերկիրն խոստացեալ նմա. և առին Յուդա և Եփրեմ, և կէս ցեղին Սանաւէի զբաժին ժառանգութեան իւրեանց:

իբ̄. Եկեղեցացաւ ժողովուրդն ՚ի Սելով, և կանգնեցին անդ զխորանն վկայութեան ՚ի վիճակն Եփրեմի, և բաժանեաց զմնացեալ երկիրն եւթն ևս ցեղիցն:

իգ̄. Զի երուն Ղևրացուցն յամենայն ցեղիցն քառասուն և ո՛րթ քաղաքս ապաստանի:

իդ̄. Բնակեաց Յեսու ՚ի Թամնասաքար. և զի հանգոյց Տէր ըստ խոստմանն իւրում զԻսրայէլ:

իե. Օրինեաց Յեսու զՌուբինեանսն, և արձակեաց թոշակօք ՚ի վիճակս իւրե-

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԳՌՕՅ ՅԵՍՈՒԿՅ ՈՐԴԻՈՅ ՆԱԻԵԱՅՅ20

անց. և պարուիրեաց նոցա զգուշանալ օրինացն Տեառն:

իգ. Շինեցին Ռուբինեանքն սեղան 'ի վիճակն իւրեանց. ընդ որոյ հարցեալք՝ պարասխանեցին թէ 'ի վկայութիւն որդւոց մերոց կանգնեցաք, առ 'ի չմերժելոյ որդւոց ձեր զմերս 'ի զՏէր պաշտելոյ:

իէ. Ծերացեալ Յեսուայ, ժողովեաց զԻսրայէլ առաջի Տեառն. և յիշեցոյց նոցա լիով զերախտիսն Աստուծոյ՝ յԱբրահամէ մինչև ցայն վայր. և զգուշացոյց նոցա պաշտել զՏէր. և երկրորդեալ նոցա զխոստումն պաշտելոյ զՏէր, գրեաց՝ և կանգնեաց վէն 'ի վկայութիւն:

իը. Թէ վախճանեցաւ Յեսու, և զի թաղեցին ընդ նմա գտուրսն քարեղէնս. նշանակեալ թէ 'ի մեռանելն Յիսուսի խափանեալ անյայտ լինի մարմնատր թլփապութիւնն:

իթ. Վասն թաղման ոսկերացն Յովսեփու, և վասն մահուն Եղիազարու քահանայի, և Փենէիէսի որդւոյ նորա:

լ. Անբաստանութիւն կռապաշտելոյն Իսրայէլի, և մտնելոյն ընդ ծառայութեամբ:

ԳԻՐՔ ՅԵՍՈՒԱՅ ՈՐԴԻՈՅ ՆԱԲԵԱՅ

Ա **Ե** Է եղև յեր վախճանելոյն Մովսիսի ծառայի Տեառն, խօսեցան **1**
Տէր ընդ Յեսուայ որդոյ Նաւեայ պաշտօնէի Մովսիսի, և ասէ. **2**
² Մովսէս ծառայ իմ վախճանեցաւ. արդ յարուցեալ անցցեն ընդ **2**
այդ Յորդանան՝ դու և ամենայն ժողովուրդ քո յերկրին զոր են քան քան քան
որդոցն Իսրայելի: ³ Յամենայն փեղիս յոր հասանիցեն զնացք ուրից **3**
ձերոց ձեզ քան քան քան, որպէս խօսեցայ ընդ Մովսիսի. ⁴ զանապաւնն, **4**
և զԼիբանաներն, մինչև ցզեւն մեծ ցզեւն Եփրատ. զամենայն եր-
կիրն Քեպացոց, մինչև ցծովն վերջին, ՚ի մտիցն արևու՝ ձեզ լիցին
սահմանքն. ⁵ և ոչ որ կացցէ ընդդէմ ձեր զամենայն աւուրս կենաց քոց: **5**
Եւ որպէս էի ընդ Մովսիսի, նոյնպէս եղէց և ընդ քեզ. և ոչ թողից
զքեզ՝ և ոչ անպէս արարից զքեզ. ⁶ զօրացիք և քաջ լեր. զի որն **6**
բաժանեցես ժողովրդեանդ այդմիկ զերկիրն զոր երդուայ հարցն քոց
քան զդոցա: ⁷ Արդ զօրացիք և քաջ լեր յոյժ, պահել և առնել ըստ ա- **7**
մենայն պարտիրանացն որպէս պարտիրեաց քեզ Մովսէս ծառայ իմ.
և մի՛ խոտորիցիս ՚ի նոցանէ յաջ կամ յառեակ, զի խելամոնսր լիցիս
ամենայնի զինչ և գործեսցես: ⁸ Եւ մի՛ մերժիցես զգիր օրինացս այ- **8**
սոցիկ ՚ի բերանոյ քումնէ, և խոկացես ՚ի դոսա ՚ի քուռ և ՚ի գիշերի.
զի իմասցին առնել զամենայն գրեալսդ ՚ի դմա. և ասա՛ աջողեսցիս և
ուղղեսցես զճանապարհս քո, և ասա՛ խելամոնսր լինիցիս: ⁹ Ահա պա- **9**
րտիրենք քեզ. զօրացիք և քաջ լեր. մի՛ զանգիպիցես. և մի՛ երկնչիցիս.
զի ընդ քեզ է Տէր Աստուած քո յամենայն փեղիս ուր և երթայցես:

Բ ¹⁰ Եւ պարտիրեաց Յեսու դպրաց ժողովրդեանն՝ և ասէ. Մորէք ՚ի **10**
մէջ բանակի ժողովրդեանդ, և հրաման քուռեալ ժողովրդեանդ ասացէք.
¹¹ Պարտիրեացէք ձեզ * պաշար. զի այլ ևս երեք աւուրք, և անցանէք **11**
դուք ընդ այդ Յորդանան, մտնել ունել զերկիրն զոր Տէր Աստուած
հարցն ձերոց քան ձեզ ՚ի ժառանգութիւն:

Գ ¹² Եւ ընդ Ռուբինի և ընդ Գադայ և ընդ կիսոյ ցեղին Մանասէի **12**
խօսեցան Յեսու և ասէ. ¹³ Յիշեցէք զբանն Տեառն զոր պարտիրեաց **13**
ձեզ Մովսէս ծառայ նորա՝ և ասէ. Տէր Աստուած ձեր զեպտեղեցոյց զձեզ,
և եր ձեզ զերկիրս զայս. ¹⁴ կանայք ձեր և մանկունք ձեր և անասունք **14**
ձեր՝ բնակեցեն յերկիրս զոր եր ձեզ * Մովսէս յայսկոյս * Յորդանա-
նու: Բայց դուք զինեալք անցանիցէք յառաջագոյն քան զեղբարս ձեր,
և ամենայն զօրաւոր * զօրութեամբ, և լինիցիք նոցա մարտակիցք.
¹⁵ մինչև զեպտեղեցուցէ՛ք Տէր Աստուած ձեր զեղբարս ձեր որպէս և զձեզդ. **15**

Զվերնագիր գրոցս քազունք ունին համեմատ մերոսն, քան ՚ի միտքէ որ դնէ՛ Յեսու Նաւեայ. և միս այլ՝ Գիրք Յեսու:

1. 2 Ոմանք. Անցես ընդ Յորդանանու, և ամենայն: *Եւ ոմանք.* Անցես դու ընդ այդ
Յոր՝. զոր ես քան որդ: *Այլք.* Յերկիրն զոր ես քան: **3 Ոմանք.** Ուր հասանիցեն...
ձեզ քան զնոսա, որպէս: **6 Ոմանք.** Նարցն ձերոց՝ քան նոցա: **7 Այլք.** Ըստ ամենայն
օրինացն, որպէս: *Ոմանք.* Եւ մի՛ խոտորիցիս ՚ի նմանէ: **8 Ոմանք.** Եւ մի՛ մերժեսցի
գիր օրինացս... զի իմասցես առնել: *Այլք.* Եւ խոկացես ՚ի դա ՚ի քուռ: **9 Ոմանք.**
Ամենայն ուրեք ուր և երթայցես: **10 Ոմանք.** Եւ հրաման քուռ ժողովրդեանդ և
ասացէք: **11 Ոմանք.** Եւ անցանիցէք ընդ Յորդանան: **13 Ոմանք.** Չոր խօսեցաւ
ձեզ Մովսէս ծառայ Տեառն և ասէ: **14 Ոմանք.** Յայն կոյս Յորդանանու:

և ժառանգեցեն և նոքա՛ գերկիրն՝ զոր Տէր Աստուած ձեր փացէ՛ նոցա. և դառնայցէք յիրաքանչիւր ժառանգութիւն. և ժառանգեցէք զնա՛ զոր է՛ր ձեզ Մովսէս ծառայ Տեառն յայսկոյս Յորդանանու յարևելից:

16 ¹⁶ Եւ պարասխանի փուռեալ ասեն ցՅեսու. Զամենայն զոր միանգամ
17 պատուիրես մեզ արասցո՛ւք. ¹⁷ և յամենայն փեղիս ուր առաքիցես զմեզ՝
երթիցո՛ւք. և ըսք ամենայնի որպէս յէաք Մովսիսի՝ * նոյնպէս լուիցուք
և քեզ: Բայց միայն Տէր Աստուած մեր եղիցի ընդ քեզ՝ որպէս էր ընդ
18 Մովսիսի. ¹⁸ և այր որ անհնազանդ իցէ քեզ՝ և ոչ լսիցէ բանից քոց, որ-
պէս ինչ և հրաման փացես նմա՛ մեռցի՛. բայց միայն զօրացիր և քաջ
լեր:

2 ¹ Եւ առաքեաց Յեսու որդի Նաւեայ ՚ի Սափիմայ երկուն երիպասարդս-
լրպեսել գերկիրն գաղղ. և ասէ. Ելէք լրպեսեցէք գերկիրն և գերիքով:
Եւ գնացեալ երկուց երիպասարդացն եկին՝ յԵրիքով. և մտեալ ՚ի փուն
կնոջ պոռնկի՛ միոջ՝ որում անուն էր Ռահաբ. և ա՛նդ կալան օթելմանս:
2 ² Ազդ եղև թագաւորին Երիքովայ *, և ասեն. Ահա ա՛րք մտեալ են այսր
3 զցայգս յորդոցն Իսրայէլի լրպեսել գերկիրս: ³ Եւ առաքեաց թագա-
ւորն Երիքովայ՝ և ասէ ցՌահաբ. Նա՛ն այսր զարտդ մտեալսդ առ քեզ՝
4 որ եկին ՚ի փուն քո զցայգ, զի լրպեսել * զամենայն երկիրս եկին: ⁴ Եւ
առեալ կնոջն գերկոսին արսն թաքոյց զնոսա. և խօսեցաւ ընդ նոսա
5 և ասէ. Մտին առ իս արք, և ես ոչ գիտի ուստի՛ իցեն. ⁵ և ընդ առնուլ
դրանն ընդ աղջամուղջս առաւօտին ելին՝ արքն արտաքս՝ և ոչ գի-
տեմ յո՛ գնացին. պնդեցարո՛ւք ստեպ զհետ նոցա՛ թերևս հասանիցէք
6 նոցա: ⁶ Եւ եհան զնոսա ՚ի փանիս, և թաքոյց զնոսա ընդ իրձամբք
7 կտաւոյ՝ զոր դիզեալ էր իւր ՚ի փանիս: ⁷ Եւ պնդեցան արքն զկնի նոցա
զճանապարհն Յորդանանու ՚ի հունն, և դուռն փակեցան: Եւ եղև իբրև
8 ելին խնդրակքն զհետ նոցա. ⁸ և մինչև՛ ՚ի քուն մտեալ էր նոցա, ել
9 ինքն առ նոսա ՚ի փանիսն, և ասէ ցնոսա. ⁹ Գիտեմ զի է՛ր ձեզ Տէր
գերկիրս. քանզի անկաւ ա՛հ ձեր ՚ի վերայ մեր, * և զի հաշեցան ա-
մենեքեան որ բնակեալ էին յերկրիս յայսմիկ յերեսաց ձերոց. ¹⁰ քանզի
լուաք թէ ցամաքեցոյց Տէր զծովն Կարմիր յերեսաց ձերոց, յելանելն
ձեր յԵգիպտոսէ, և զոր ինչ արարէք ընդ երկուս թագաւորսն Ամո-
վիացոց, որ էին յայնկոյս Յորդանանու ընդ Սեհոնի և ընդ Ովգայ՝
11 զոր սարակեցէք: ¹¹ Եւ իբրև լուաք մեք՝ զարհուրեցա՛ք սրտիք մերովք,
և ոչ ևս գոյ շունչ յումեք ՚ի մենջ յերեսաց ձերոց. զի Տէր Աստուած
12 ձեր՝ նա՛ է Աստուած յերկինս ՚ի վեր և յերկիր ՚ի խոնարի: ¹² Եւ արդ՝
երդուարո՛ւք ինձ ՚ի Տէր Աստուած. զի առնեմ ձեզ ողորմութիւն. և

15 Ունսկք. Մինչև զփետեղեացէ... Տէր Աստուած ձեր փացէ... յայնկոյս Յորդա՛: **16 Ունսկք.** Զամենայն զոր ինչ միանգամ: **17 Ունսկք.** Ուր և առաքեացես... որպէս և յէաք Մովսիսի, տոյնպէս և լու՛: **18 Այլք.** Անհնազանդ լիցի քեզ: *Ունսկք.* Որպէս թէ ինչ հրաման փայցես նմա: **2. 1 Ունսկք.** Եւ ասէ. Ելէք փետք գերկիրն... և մտին ՚ի փուն... էր Ռախաբ: **2 Յօրինակին պակասէր.** Մտեալ են այսր: **4 Ունսկք.** Եւ առաքեալ կնոջն գերկոսին: **5 Ունսկք.** Եւ ընդ առնել դրանն ընդ աղջամուղջն առաւօտուն: *Յօրինակին պակասէր.* Ելին արքն արտաքս: **6 Ունսկք.** Եւ նա եհան զնոսա ՚ի փա՛: **9 Ունսկք.** Եւ զի ափշեցան ամենեքեան: **10 Ունսկք.** Ընդ Սեհոնի և ընդ Ովգ զորս սարակեցէքն: **11 Ունսկք.** Եւ ոչ ևս գոյր շունչ յումեք:

արասջիբ և դո՛րք ողորմութիւն փան հօր իմոյ. և փո՛րք * ինձ նշան
 ճշմարիտ. ¹³ և ապրեցուցէ՛ք զփուն հօր իմոյ, և զմայր իմ և զեղբարս ¹³
 իմ և զքորս իմ, և զամենայն որ ինչ իցեն նոցա. և փրկեսջիբ զանձն
 իմ ՚ի մահուան: ¹⁴ Եւ ասե՛ն ցնա արքն. Անձի՛նք մեր փոխանակ ձեր ՚ի ¹⁴
 մահ, * եթէ ո՛չ պարմիցէ՛ք զբանս զայս զմէնջ: Եւ նա ասէ. Եղիցի յոր-
 ժամ մաքնեսցէ՛ ձեզ Տէր զբաղաքս, արասջիբ ընդ իս ողորմութիւն և
 ճշմարտութիւն: ¹⁵ Եւ կախեաց՝ զնոսա չուանաւ ընդ պապուհանն. քան- ¹⁵
 զի փուն նորա ՚ի պարսպին էր՝ և ինքն բնակեալ էր ՚ի պարսպին:
¹⁶ Եւ ասէ ցնոսա. Զլեռն լեռնայն գնասջիբ, զի մի՛ պապահեսցեն ձեզ ¹⁶
 խնդրակքն. և թաքիջիբ անդ զերիս աուրս, մինչև դարձցի՛ն խնդրակքն
 յետոյ՝ ձերմէ. և ապա՛ երթիջիբ զճանապարհն ձեր: ¹⁷ Եւ ասեն արքն ¹⁷
 ցնա. Քաւեալ եմք մեք յերդմանեդ՝ * զոր երդմնեցուցեր զմեզ. ¹⁸ ա- ¹⁸
 հա մեք մտնիցեմք ՚ի մանն ինչ քաղաքիդ, և դու դնիցես նշանակ
 զլարդ կարմիր, և կապեսցեն զպապուհանեդ ընդ որ զմե՛զ իջուցեր,
 և զհայր քո և զմայր քո և զեղբարս քո, և զամենայն փուն հօր քո
 ժողովեսցես առ քե՛զ ՚ի փունս յայս: ¹⁹ Եւ եղիցի ամենայն որ ելանէ ՚ի ¹⁹
 փանէ քումմէ արտաքս՝ ի՛նքն եղիցի անձին իրում պարտական. և մեք
 քաւեալ լիցուք յերդմանեդ քումմէ յայդմանէ. և որ միանգամ լինիցին
 ընդ քե՛զ ՚ի փան քում, մեք լիցուք պարտականք՝ * եթէ ձեռն ուրուք
 մերձեսցի ՚ի նա: ²⁰ Ապա թէ որ մեղանչեսցէ մեզ, և յայտնեսցեն զբանս ²⁰
 մեր զայստակ, քաւեալ լիցուք յերդմանեդ քումմէ յայդմանէ: ²¹ Եւ ասէ. ²¹
 Եղիցի՛ ըստ բանիդ ձերում, նոյնպէս եղիցի: Եւ արձակեաց զնոսա և
 զնացին: Եւ կապեաց նշան կարմիր ՚ի պապուհանին. ²² և զնացի՛ն ²²
 և եկին ՚ի լեռնակողմն, և կացին անդ զերին աուրս, մինչև դարձան
 խնդրակքն. և յուզեցին խնդրակքն զամենայն ճանապարհն՝ և ո՛չ գրին:
²³ Եւ դարձան երկոքին երիտասարդքն և իջին ՚ի լեռնէ անփի, և եկին ²³
 յայն կոյս. և հասին առ Յեսու որդի Նաւեայ, և պարմեցին զամեն-
 այն անցսն որ անցին ընդ նոսա. ²⁴ և ասեն ցՅեսու՛ թէ մաքնեաց՝ Տէր ²⁴
 Աստուած ՚ի ձեռս մեր զամենայն երկիրն, և զարհուրեցան ամենայն
 բնակիչք երկրին ՚ի մէնջ:

Ե ¹ Եւ կանխեաց Յեսու ընդ առաւօտն. և չուեցին ՚ի Սաբիմայ և եկին **3**
 մինչև ցՅորդանան, ի՛նքն և ամենայն որդիքն Իսրայելի. և բանակեցան
 անդ յառաջ քան զանցանելն: ² Եւ եղև յետ երից աուրց, անցի՛ն դալիրքն ²
 ընդ բանակն, ³ և պապուիրեցին ժողովրդեանն և ասեն. Յորժամ փեսանիցէ՛ք
 զպապանակ ուխտին Տեառն Աստուծոյ ձերոյ, և զքահանայսն մեր, և զ-
 Ղևրացիսն որ բարձեալ ունիցին զնա՝ * և դո՛րք խաղասջիբ ՚ի փեղեաց
 ձերոց և զնասջիբ զհետ նորա: ⁴ Բայց հեռագոյն լինիցի ընդ ձեզ և ⁴

13 Այլք. Որ ինչ իցէ նոցա: **14 Ոմանք.** Պարմեսջիբ զբանս զայս ՚ի մէնջ... Տէր
 Աստուած զբաղաքս: **15 Ոմանք.** Տուն նորա ընդ պարսպին էր: Եւ ոմանք. Ի
 պարիսպն էր... բնակեալ էր ՚ի պարիսպն: **16 Ոմանք.** Եւ ասէ ցնոսա. Զլեռնայն
 գնասջիբ... ՚ի յետոյ ձերմէ: **18 Օրինակ մի.** Եւ դիցես նշան զեղբարդ կարմիր. և
 կապես՝: **19 Յօրինակին պակասէր.** Եւ եղիցի ամենայն որ: **Ոմանք.** Որ ելանիցէ ՚ի
 փանէ յայսմանէ: **20 Ոմանք.** Ապա եթէ մեղանչիցէ որ: **21 Ոմանք.** Եւ ասէ ցնոսա
 եղիցի ըստ: **23 Ոմանք.** Եւ անցին յայնկոյս, և եկին առ Յեսու որ: **3. 3 Ոմանք.**
 Տեառն Աստուծոյ մերոյ... դուք խաղաս՝:

ընդ նոսա՝ որչափ կանգունք երկոց հազարաց, զպեղի՛ առնուցուք և ոչ մերձենայցեք ՚ի նա. զի գիպիցեք զճանապարհն ընդ որ երթայցեք.

5 զի ոչ էք երթալոց զճանապարհ երեկին և եռանդի: ⁵ Եւ սաւ Յեսու զժողովուրդն. Սրբեցարոնք առ վաղի. զի վաղի արասցէ ձեզ Տէր

6 սքանչելիս: ⁶ Եւ խօսեցան Յեսու ընդ քահանայսն՝ և սաւ. Առէք զպապանակ ուխտին Տեառն, և զնացէք յառաջագոյն առաջի ժողովրդեանն: Եւ բարձին քահանայքն զպապանակ ուխտին Տեառն՝ և երթային առաջի ժողովրդեանն:

7 ⁷ Եւ սաւ Տէր զՅեսու. Յաւուր յայսմիկ սկիզբն արարից բարձրացուցանել

զքեզ առաջի ամենայն որդուցն Իսրայելի. զի ծանիցեն թէ որպէս էի՛ ընդ

8 Մովսիսի, նոյնպէս եղէց և ընդ քեզ: ⁸ Եւ արդ՝ պապուիրեա՛ քահանայիցն որ բառնան զպապանակ ուխտին՝ և ասացեն. Յորժամ մրանիցէք

9 յեզր ջրոյն Յորդանանու, կացջիք ՚ի ներքս ՚ի Յորդանան: ⁹ Եւ սաւ Յեսու

10 ցորդիսն Իսրայելի. Մարերոնք այսր և լուարոնք զպապզամս Տեառն Աստուծոյ մերոյ: ¹⁰ Եւ սաւ Յեսու. Այնոն գիպասջիք եթէ Տէր կենդանի՛

11 է ՚ի ձեզ. և սապակելով սապակեսցէ՛ յերեսաց ձերոց՝ զՔանանացին, և զՔերագի, և զԽևացի, և զՓերեզացի, և զԿերգեսացի, և զԱնովրիացի,

12 և զՅերուսացի. ¹¹ ահաւասիկ փապանակ ուխտին Տեառն ամենայն երկ-

13 ըրի անցանէ * առաջի ձեր ընդ Յորդանան: ¹² Եւ արդ՝ յառաջ կալարուք ՚ի ձենջ արս երկուրասան յորդուցոյ Իսրայելի, այր մի յիւրաքանչիւր

14 ցեղէ. ¹³ և եղիցի իբրև միսիցին ուրք քահանայիցն կրելեաց զպապանակ ուխտին Տեառն ամենայն երկրի ՚ի ջուրն Յորդանանու, պակասեսցէ՛

15 ջուրն որ իջանէ ՚ի վերուստ, կացցէ՛ իբրև զկարկառակոյր մի: ¹⁴ Եւ եղև իբրև ջուրեաց ժողովուրդն ՚ի խորանաց իւրեանց անցանել ընդ Յորդանան.

և քահանայքն բարձին զպապանակ ուխտին Տեառն առաջի ամենայն ժողովրդեանն: ¹⁵ Եւ իբրև մրանէին քահանայքն որ կրէին զպապանակ ուխտին ՚ի Յորդանան, և ուրք քահանայիցն կրելեաց փա-

պանակին մխեցան յեզր ջրոյն Յորդանանու, և Յորդանան լցեալ գայր դարի և դարի որպէս յաւուրս հնձոց ցորենոյ. ¹⁶ և կացին ջուրքն որ իջանէին ՚ի վերուստ՝ միաձոյլք, անջրպետելալք, հեռացեալք յոյժ * յոյժ.

յԱղամիտէս քաղաքէ՛ որ է մասն Կարիաթարիմայ. և որ իջանէին՝ իջին ՚ի ծովն Արաբացոց ՚ի ծովն Աղի, մինչև ՚ի սպան նուագելոյ. և ժողովուրդն կայր յանդիման Երեթոյի: ¹⁷ Եւ կացին քահանայքն որ կրէին զպապանակ ուխտին Տեառն ՚ի վերայ ցամաքի ՚ի մէջ Յորդանանու պապրաստութեամբ: Եւ ամենայն որդիքն Իսրայելի անցին ընդ ցամաք, մինչև վախճանեաց ամենայն ժողովուրդն անցանել ընդ Յորդանան:

4 ¹ Եւ իբրև վախճանեաց ամենայն ժողովուրդն անցանել ընդ Յորդա-

4 *Ունակք.* Լիցի ընդ ձեզ և ընդ նա՝ որչափ... ընդ որ երթիցեք. *կամ՝* գնայցեք: *Օրինակ մի.* Զճանապարհ երեկոյին և առաւօտին: 5 *Ունակք.* Զի ՚ի վաղի արասցէ ՚ի ձեզ Տէր: 7 *Ունակք.* Յաւուրս յայսմիկ... զի ծանիցես: 9 *Ունակք.* Զպապզամս Տեառն Աստուծոյ ձերոյ: 10 *Ունակք.* Այսու գիպասջիք եթէ... զՔերագին և զՔանանացին: 11 *Ունակք.* Տեառն Աստուծոյ մերոյ ամենայն երկրի անցցէ առաջի: 12 *Ունակք.* Յառաջ կալարուք ինձ ՚ի: 13 *Ունակք.* Իբրև մխեսցին. *կամ՝* մխեսցի: *Օրինակ մի.* Կացցէ իբրև զնոր կարկառակոյր սեանն: 15 *Ունակք.* Եւ իբրև մրին անդ քահանայքն... իբրև աւուրս հնձոց ցո՛ւ: 16 *Ունակք.* Որ է մասն ինչ Կարիաթարիմայ:

նան. Խօսեցաւ Տէր ընդ Յեսու և ասէ. ² Առեալ քեզ 'ի ժողովրդենէ անպի 2
արս երկոպասան, այր մի յիրաքանչիւր ցեղէ, ³ հրամանն փոր նոցա և 3
ասասցես. Առէք դուք ձեզ այսի 'ի միջոյ Յորդանանու յոբնապտեղեանց
քահանայիցդ պարասարական քարինս երկոպասան, և փարջիք ընդ
ձեզ. և դիջիք 'ի մէջ բանակին ձերոյ՝ ուր բանակիջիք զայս զիշեր:
⁴ Եւ կոչեաց Յեսու արս երկոպասան 'ի փառաւորաց որդուցն Իսրայէ- 4
լի՝ մի յիրաքանչիւր ցեղէ, ⁵ և ասէ ցնոսա Յեսու. Մարերո՞ք առաջի 5
իմ յանդիման Տեառն 'ի մէջ Յորդանանու, և առեալ բարձցեն անպի
իրաքանչիւրոք քար մի 'ի վերայ ուսոց իւրոց ըսպ թոյոյ ցեղիցն Իս-
րայէլի. ⁶ զի լինիցին նոքա ձեզ կալ 'ի նշանակ հանապազորդ. զի 6
յորժամ հարցանիցէ՞ ցքեզ առ վաղի որդին քո և ասիցէ. Ձի՞նչ են
քարինքս այսոքիկ ձեզ, ⁷ պարմեսցեն դու որդույն քում և ասիցես, թէ՛ 7
Ձի պակասեաց գերն Յորդանան յերեսաց փապանակի ուխտին Տե-
առն ամենայն երկրի՝ մինչ անցանէր ընդ Յորդանան, նուագեաց ջուրն
※ Յորդանանու. և եղիցին ձեզ քարինքս այսոքիկ 'ի յիշարալ՝ 'ի մէջ
որդուցն Իսրայէլի, մինչև ցլափտեան: ⁸ Եւ արարին որդիքն Իսրայէլի 8
որպէս պարուիրեաց Տէր Յեսուայ. և առեալ երկոպասան քարինս 'ի
միջոյ Յորդանանու՝ որպէս և հրամանն եր Տէր Յեսուայ 'ի վախճանի
անցանելոյ որդուցն Իսրայէլի. և փարան զնոսա ընդ իւրեանս 'ի բա-
նակն և եղին զնոսա անդ: ⁹ Եւ կանգնեաց Յեսու այլ ևս երկոպասան 9
քարինս անդէն 'ի Յորդանան, 'ի տեղուջ ուր կացին ուրք քահանայիցն
որ կրէին զփապանակ ուխտին Տեառն. և են անդ մինչև ցայսօր ժամա-
նակի: ¹⁰ Եւ կացին անդ քահանայքն որ բարձեալ ունէին զփապանակ 10
ուխտին Տեառն ※ 'ի մէջ Յորդանանու՝ մինչև վախճանեաց Յեսու զա-
մենայն զոր պարուիրեաց Տէր Յեսուայ պարմել ժողովրդեանն՝ ըսպ
ամենայնի զոր պարուիրեաց Մովսէս Յեսուայ. և փութացաւ ժողովուրդն՝
և անց: ¹¹ Եւ եղև իբրև վախճանեաց ամենայն ժողովուրդն անցանել, 11
անց և փապանակ ուխտին Տեառն, և երկոպասան քարինքն առաջի
նոցա: ¹² Անցին և որդիքն Ռուբինի և Գադայ՝ և կէս ցեղին Մանա-
սէի կազմեալք առաջի որդուցն Իսրայէլի, որպէս պարուիրեաց նո-
ցա Մովսէս: ¹³ Չորք բերք վառեալք 'ի կռիւ, անցին առաջի Տեառն 13
'ի պարերազմ ընդ Երիքո՞վ քաղաքի: ¹⁴ Յաւոր յայնմիկ աճեցոյց Տէր 14
զՅեսու առաջի ամենայն ազգին Իսրայէլի. և երկնչէին 'ի նմանէ որպէս
երկնչէին 'ի Մովսիսէ՛ որչափ ժամանակս և եկաց: ¹⁵ Եւ խօսեցաւ Տէր 15
ընդ Յեսուայ՝ և ասէ. ¹⁶ Նրամանն փոր քահանայիցդ՝ որ բարձեալ ունին 16
զփապանակ ուխտին վկայութեան՝ ելանել 'ի Յորդանանէ: ¹⁷ Եւ հրա- 17
մանն եր Յեսու քահանայիցն և ասէ. Ելէք 'ի Յորդանանէ: ¹⁸ Եւ եղև իբրև 18
ելին քահանայքն որ բարձեալ ունէին զփապանակ ուխտին Տեառն 'ի

4. 1 Այս բան առաջին համարոյ. Եւ իբրև վախճան՝. որ է կրկնութիւն վերջին համարոյ նախընթաց զխոյ պակասի յայլ ամենայն օրինակս: Այլք. Ընդ Յեսուայ և ասէ: **2** Այլք. 'Ի ժողովրդենէ այսի արս: **3** Ոմանք. Ուր բնակիցիք զայս զի՞: **5** Ոմանք. Եւ առեալ բարձէք անպի... 'ի վերայ ուսոց ձերոց: **6** Ոմանք. Կալ 'ի նշան հանապազորդ: **7** Ոմանք. Քարինքն այնոքիկ 'ի յիշարակ: **8** Ոմանք. Եւ արարին այնպէս որդ՞: **10** Այլք. Եւ կային անդ քա՞... զփապանակ ուխտին 'ի մէջ Յոր՞: **12** Այլք. Եւ որդիքն Գադայ և կէս: **17** Յօրինակին պակասէր. Եւ հրամանն եր:

միջոյ Յորդանանու, և եղին զոտսն քահանայքն 'ի ցամաքի, դիմեաց ջուրն Յորդանանու 'ի րեղի իւր, և գնայր որպէս յերէկն և յեռանդ ընդ ամենայն արակս նորա: ¹⁹ Եւ ել ժողովուրդն 'ի Յորդանանէ 'ի քասն-երորդում աւուր ամսոյն առաջնոյ. և բանակեցան որդիքն Իսրայէլի 'ի 20 Գաղգաղա յարևելից կողմանէ Երիքովի: ²⁰ Եւ գերկոտասան քարինսն 21 զոր առին 'ի Յորդանանէ, կանգնեաց Յեսու 'ի Գաղգաղա: ²¹ Եւ աստ ցորդիսն Իսրայէլի. Յորժամ հարցանիցեն որդիքն ձեր առ վաղիւ և 22 ասացեն՝ Զի՞նչ են քարինքս այսոքիկ. ²² պատմեցիք որդոցն ձե- 23 րոց թէ՛ Յամաքան անց Իսրայէլ ընդ Յորդանան, ²³ 'ի ցամաքեցուցանել Տեառն Աստուծոյ մերոյ զջուրսն Յորդանանու յերեսաց նոցա մինչև 24 անցին: ²⁴ Որպէս արար Տէր Աստուած մեր ընդ ծովն Կարմիր, զոր 25 ցամաքեցոյց Տէր Աստուած մեր առաջի մեր մինչև անցաք. ²⁵ զի ծանիցեն ամենայն ազգք երկրի՝ թէ զօրութիւն Տեառն զօրաւոր է. և զի դուք պաշտիցեք զՏէր Աստուած մեր զամենայն ժամանակա:

5 ¹ Եւ եղև իբրև լուսն ամենայն թագաւորք Ամովրիացոց, որ էին Ե յայն կոյս Յորդանանու առ ծովեզերքն. և թագաւորքն Փինիկեցոց որ առ ծովեզերքն. եթէ ցամաքեցոյց Տէր Աստուած զՅորդանան գեպ առաջի որդոցն Իսրայէլի յանցանելն նոցա, հաշեցան սիրտք նոցա և զարհուրեցան, և ոչ գոյր 'ի նոսա իմաստութիւն և ոչ մի՛ յերեսաց որդոցն Իսրայէլի:

² Ընդ այնոն ժամանակաւ ասէ Տէր ցՅեսու. Արա՛ դու քեզ սուր 'ի Ը գայլախանգ վիմէ՛ և նստեալ թլփապեացեն զորդիսն Իսրայէլի կրկնակի: ³ Եւ արար իւր Յեսու սորս քարեղէնս գայլախագեայս, և թլփապեաց 4 զորդիսն Իսրայէլի 'ի րեղոջ՝ որ կոչէր Բլոր անթլփապից: ⁴ Եւ զոր օրինակ յապաւեաց Յեսու զորդիսն Իսրայէլի որ էին 'ի ճանապարհի անդ, որ բնաւ չէին թլփապեալք յելելոցն յԵգիպտոսէ, զամենեսեան թլփապեանց Յեսու: Եւ այս ժողովուրդ է զոր թլփապեաց Յեսու. ամե- նայն ժողովրդեանն ելելոց յԵգիպտոսէ զարոն մանուկ: քանզի ամենայն * արք պատերազմողք մեռան յանապարհին անդէն 'ի ճանապարհին, * 5 յելանելն իւրեանց յերկրէն Եգիպտացոց: ⁵ զի թլփապեալք էին ամե- * նայն ժողովուրդն որ ելին, և ամենայն ժողովուրդն որ ծնան յանապարհին * 6 'ի ճանապարհին ելանելոյ նոցա յերկրէն Եգիպտացոց: ⁶ Քանզի գ- * քառասուն և զերկուս ամս շրջեցաւ Իսրայէլ յանապարհին Արդարեայ. վասն որոյ անթլփապք էին բազումք 'ի պատերազմողացն ելելոց յերկ- րէն Եգիպտացոց՝ որք անհնազանդեցան պատուիրանացն Աստուծոյ: Որոց և սահմանեաց Տէր չտեսանել գերկիրն զոր երդուաւ հարցն նոցա

18 Ուսմք. 'Ի մէջ Յորդանանու... և գայր որպէս յերէկն և յեռ՞... յարակս նորա: **19 Ուսմք.** Աւուր ամսեան առաջնոյ: **24 Բազումք.** Տէր Աստուած մեր մինչ անցաք: **25 Ուսմք.** ՉՏէր Աստուած ձեր զամենայն ժամա՛: **5. 1 Յօրինակին պակասէր.** Եւ եղև իբրև լուսն: *Ուսմք.* Յորդանանու և առ ծովեզերքին, և թագաւորքն Փիւ՞... հաշեցան միտք նոցա և զար՛: **2 Ուսմք.** Ընդ այն ժամանակս... սուրս 'ի գայլախագ յապառաժ վիմէ, և: **3 Ուսմք.** 'Ի րեղոջն ուր կոչէր: **4 Ուսմք.** Որ բնաւ իսկ ոչ էին թլփապեալ յելիցն յԵգիպ՛: Եւ այս ժողովուրդ էր զոր... յելանելն իւրեանց յԵգիպտոսէ: **5 Օրինակ մի յաւելու.** Յերկրէն Եգիպտացոց՝ թլփապեցան: *Ուր Ուսմք.* Ոչ թլփապեցան:

փալ նոցա. զերկիր՝ որ բղիւժ գկաթն և զմեղր: ⁷ Եւ փոխանակ նոցա ⁷ փարաւ զորդիս նոցա՝ զոր թլփապեաց Յեսու. քանզի անթլփապք էին. վասն լինելոյ նոցա անթլփապս ՚ի ճանապարհին: ⁸ Եւ իբրև թլփապեցաւ ⁸ ամենայն ազգն, հանդարտութիւն կալեալ նստան անդէն ՚ի բանակին մինչև ողջացան: ⁹ Եւ ասէ Տէր ցՅեսու. Յաւուր յայսմիկ բարձի՛ ⁹ զնախապրինս Եգիպտացոց ՚ի ձէնջ: Եւ կոչեաց զանունս փեղոյն այնորիկ Գաղգաղա՛ մինչև ցայսօր. ¹⁰ և անդ բանակեցան որդիքն Իսրայէլի: ¹⁰

Թ Եւ արարին որդիքն Իսրայէլի զգապիկն ՚ի չորեքփասաներորդունս աւուր ամսոյն յերեկորեայ, յարևելից Երիքովի ՚ի դաշտի անդ. ¹¹ և կերան ¹¹ ՚ի ցորենոյ երկրին զայգոյ բաղարջ և նորի: ¹² Յաւուր յայսմիկ պակասեաց մանանայն, յեր ուրելոյ նոցա ՚ի ցորենոյ երկրին. և ոչ ևս զբանէր որդոցն Իսրայէլի մանանայ. և ժողովեցին զպարուղ երկրին Փինիկեցոց ՚ի փարուջն յայսմիկ:

Ժ ¹³ Եւ եղև մինչ էր Յեսու յԵրիքով, ամբարձեալ զաչս իւր ետնս, զի կայր առաջի նորա այր, և սուսեր մերկ ՚ի ձեռին նորա. և մարուցեալ Յեսուայ՝ ասէ ցնա. Մեի՛ ես՝ թէ՛ ՚ի թշնամեաց մերոց: ¹⁴ Եւ նա ասէ ցնա. Ես զօրավար եմ զօրու Տեառն, և այժմ եկի: ¹⁵ Եւ անկան Յեսու ՚ի վերայ երեսաց իւրոց և երկիր եպագ, և ասէ ցնա. Տէր զի՛նչ հրամանս փացես ծառայի քում: ¹⁶ Եւ ասէ զօրավարն Տեառն ցՅեսու. Լոյձ զկօշիկս քո ¹⁶ յոտից քոց, զի փեղիդ յորում կաս՝ սուրբ է: Եւ արար այնպէս:

ԺԱ ¹ Եւ Երիքով փակեալ և ամբացեալ էր յերեսաց որդոցն Իսրայէլի, ⁶ և ոչ ոք ելանէր ՚ի նմանէ, և ոչ ոք մտանէր: ² Եւ ասէ Տէր ցՅեսու. Ահա ² են փամ ՚ի ձեռնս քո զԵրիքով՝ և զթագաւորն որ ՚ի նմա, և զզօրաւորս զօրութեամբ: ³ Բայց դու՝ անձ պարեա՛ զնովաւ զամենայն մարտիկս ³ շուրջանակի յոբելիանն, ՚ի լսել ձեզ զձայն եղջեր փողոյ. և եղիցի իբրև հարկանիցէք զփողն՝ պարեսօջիք զքաղաքն ամենայն արք պարերագմողք շուրջ զքաղաքան մի՛ անգամ. այնպէս առնիցէք զվեցօր: ⁴ Եւ եւթն քահանայ առցեն զեւթնափողսն եղջերեայս յոբելեանս առաջի փապանակին: Եւ յաւուրն եւթներորդի պարեսօջիք զքաղաքն եւթն անգամ. և քահանայքն հարցեն զփողսն եղջերեայս. ⁵ և աղաղակեսցեն ⁵ առհասարակ ամենայն ժողովուրդն. և յաղաղակելն նոցա կործանեսցին ինքնին պարիսպք քաղաքին ՚ի ներքոյ նոցա. և մտցէ ամենայն ժողովուրդն դիմեալ իւրաքանչիւր հանդէպ երեսաց իւրոց ՚ի քաղաքն: ⁶ Եւ եմուր Յեսու որդի Նաւեայ առ քահանայսն՝ և ասէ ցնոսա. Առէք ⁶ զփապանակ ուխտին, և եւթն քահանայք՝ առցեն եւթն փող եղջերեայ յոբելեանս առաջի փապանակին Տեառն: ⁷ Եւ խօսեցան ընդ նոսա և ⁷ ասէ. Պարուէր փուք ժողովրդեանն անցանել պարել զքաղաքն. և

6 Ունակք. Չրեսանել նոցա զերկիրն, զոր երդուաւ Տէր հարցն: **7 Ունակք.** Եւ փոխանակ նոցա կացոյց զորդիս: **8 Ունակք.** Եւ իբրև թլփապեցան ամենայն ազգքն, հանդարտութիւն կալան նստեալ անդրէն ՚ի բանակն: **10 Օրինակ մի.** Յարևմտից Երիքովի ՚ի: **11 Ունակք.** Ի ցորենոյ անտի երկրին զայգոյ զարկին բաղարջ և: **12 Յօրինակն պակասէր.** Երկրին. և ոչ ևս: **Օրինակ մի.** Փինիկեց՛. ՚ի փեղուջն յայսմիկ: **14 Ունակք.** Եւ ես զօրավար եմ: **16 Ունակք.** Եւ արար այնպէս Յեսու: **6. 2 Ունակք.** Եւ զթագաւորս նորա որ ՚ի նմա: **3 Օրինակ մի.** Զամենայն պարիսպ շուրջանակի, յոբելեանս լսել ձեզ: **4 Այլք.** Առցեն զեւթն փողսն եղջեր՛: **6 Ունակք.** Զփապանակ ուխտին Տեառն:

- 8 մարտիկքն երթիցեն վառեալք առաջի փապանակին Տեառն: ⁸ Եւ եղև իբրև պապուիքեաց ժողովրդեանն. և եւթանքին քահանայքն որ ունիցին եւթն փողս նուիրականս, անցցեն նոյնպէս առաջի Տեառն՝ և ազդեսցեն
- 9 ուժգին. և փապանակ ուխտին Տեառն երթիցէ՛ զհետ նոցա. ⁹ և մարտիկքն երթիցեն առաջի՛, և քահանայքն՝ և որ հարկանիցեն զփողսն եղջերեայս, վերջապահք զկնի՛ փապանակին Տեառն, հարկանելով զփողսն եղջերեայս
- 10 երթիցեն: ¹⁰ Եւ ժողովրդեանն պապուէր եպ Յեսու և սաւ. Մի՛ աղաղակիցէք, և մի՛ ոք լուիցէ զբարբառ ձեր, և մի՛ ելանիցէ բան՝ ՚ի բերանոյ ձերմէ, մինչև յօրն յորում ի՛նքն աճդ արասցէ աղաղակելոյ, և ապա՛ աղաղակեսջիք:
- 11 ¹¹ Եւ շնորջ եկեալ փապանակի ուխտին Տեառն զքաղաքան, զնաց անդրէն
- 12 ՚ի բանակն՝ և անդ ազաւ: ¹² Եւ յաւուրն երկրորդի յարեան Յեսու ընդ
- 13 առաւօտն. և բարձին քահանայքն զփապանակն Տեառն: ¹³ Եւ եւթն քահանայքն առին եւթն փողս նուիրականս, և երթային առաջի Տեառն. և քահանայքն հարին՝ զփողսն. և այլ ևս ամբոխն ամենայն. և զնացին դարձեալ անդրէն ՚ի բանակն. և ապա մտանէին մարտիկքն, և այլ ևս ամբոխն զկնի փապանակի ուխտին Տեառն. և երթային և հարկանէին զփողսն եղջերեայս: ¹⁴ Եւ պապեցին զքաղաքն յաւուրն երկրորդի միանգամ ՚ի մօտոյ. և զնացին դարձեալ անդրէն ՚ի բանակն: Այնպէս
- 15 արարին զվեց օր: ¹⁵ Եւ եղև յաւուրն եւթներորդի, յարեան ընդ ելս առաւօտուն և պապեցին զքաղաքն ըստ նմին օրինակի եւթն անգամ.
- 16 ¹⁶ և եղև յեւթներորդում նուագի պապելոյն, հարին քահանայքն զփողսն. և սաւ Յեսու ցորդիսն Իսրայէլի. Արդ աղաղակեցէք, քանզի մապնեաց Տէր ՚ի ձեռս մեր զքաղաքս: ¹⁷ Եւ եղիցի քաղաքն նզովեալ, ինքն և ամենայն որ ինչ ՚ի նմա իցէ ՚ի Տեառնէ՛ զօրութեանց. բայց զՌահաբ պռոնիկ ապրեցուսջիք, զնա և զամենայն որ ինչ իցէ ՚ի փան նորա, զի թաքոյց
- 18 զիրեշտակսն զոր արձակեցաք: ¹⁸ Այլ դուք զգոյ՛ջ լինիջիք ՚ի նզովիցն. գուցէ՛ ցանկացեալք առնուցուք ինչ դուք ՚ի նզովից անտի. և առնիցէք
- 19 զբանակ որդուցդ Իսրայէլի ՚ի նզովս, և ջնջիցէք զմեզ: ¹⁹ Ամենայն ոսկի և արծաթ և պղինձ և երկաթ եղիցի սորբ Տեառն, ՚ի զանձ Տեառն մտցէ: ²⁰ Եւ աղաղակեաց ժողովուրդն, և հարին քահանայքն զփողսն. իբրև լուաւ ժողովուրդն զձայն փողոյն՝ աղաղակեաց ամենայն ժողովուրդն առ հասարակ մե՛ծ և ուժգին աղաղակաւ. և անկան պարիսպն շուրջանակի. և ել ամենայն ժողովուրդն ՚ի քաղաքն իւրաքանչիւր հանդէպ իւր. և առին զքաղաքն. ²¹ և նզովեցին զնա, և որ ինչ էր ՚ի քաղաքին յառնէ մինչև ցլին, և յերիտասարդէ մինչև ցծեր, և յարջատոյ մինչև ցոջխար, և ցէշ, արկին՝ ՚ի բերան սրոյ:
- 22 ²² Եւ ցերկուն երիտասարդսն որ լրպեսեցին զերկիրն՝ սաւ՛ Յեսու. ԺԲ

Մտէք ՚ի փուն կնոջն պռոնիկի, և հանէք զնա անտի, և զամենայն ինչ
8 Ոմանք. Եւ եւթներին քահանայքն ունէին եւթն: **9 Ոմանք.** Զկնի փապանակի ուխտին Տեառն: **13 Յօրինակին պակասէր.** Եւ երթային և հար՛: **15 Ոմանք.** Յարեան ընդ ել առաւօ՛: **17 Ոմանք.** Որ ինչ իցէ ՚ի նմա, զի թաք՛: **18 Ոմանք.** Արդ դուք զգոյ՛ջ լի՛... որդուցն Իսրայէլի: **20 Ոմանք.** Մեծաւ ուժգին աղաղ՛: **Յօրինակին պակասէր.** Ամենայն ժողովուրդն ՚ի քաղաքն, իւրա՛: **21 Յօրինակին պակասէր.** Եւ յերիտա՛... և յարջատոյ:

որ նորա իցէ՝ որպէս և երդոյայք նմա: ²³ Եւ մտի՛ն երկու երիպասարդքն ²³
 որոց լրպեսեալ էր զքաղաքն՝ ՚ի Կոնստանտինոպոլս, և հանին զՌահաբ պոռ-
 նիկ, և զհայր նորա և զմայր նորա. և զեղբարս նորա, և զամենայն որ
 ինչ էր նորա, և զամենայն ազգապոռհմն նորա. և կացուցին զնա արքա-
 քոյ բանակին Իսրայէլի: ²⁴ Եւ քաղաքն այրեցան իրով և ամենայն ինչ որ ²⁴
 ՚ի նմա էր. բաց յուկոյ և յարծաթոյ և ՚ի պղնձոյ և յերկաթոյ, զոր ետուն
 ՚ի զա՛նձ Տեառն մուծանել: ²⁵ Եւ զՌահաբ պոռնիկ, և զԿոնստանտինոպոլս ²⁵
 րենի, և զամենայն ինչ որ սորա՛ էր ապրեցոյց Յեսու. և բանակեցաւ ՚ի
 մէջ Իսրայէլի մինչև ցայսօր ժամանակի. վասն զի թաքոյց զլրպեսսն
 զոր առաքեաց Յեսու յաւուր յայնմիկ լրպեսն զԵրիքով:

ԺԳ ²⁶ Եւ նզովեաց Յեսու յաւուր յայնմիկ զԵրիքով և ասէ. Անիծեալ լիցի ²⁶
 մարդն առաջի Տեառն, որ կանգնեսցէ և շինեսցէ զքաղաքն զԵրիքով.
 անդրանկաւ իւրով դնել զհիմունս նորա, և կրպսերաւ իւրով կանգնեսցէ
 զղրունս պարսպի նորա: Եւ այնպէս արար Ազան Բերթելացի, Աբիռոնաւ
 անդրանկան իւրով եղ զհիմունս նորա, և Զերծելով կրպսերով իւրով
 կանգնեաց զղրունս նորա: ²⁷ Եւ էր Տէր ընդ Յեսուայ, և էր անուն նորա ²⁷
 ընդ ամենայն երկիր:

ԺԵ ¹ Եւ յանցեան որդիքն Իսրայէլի յանցանս, և զողացան ՚ի նզովից ⁷
 անպի. և առ Աքար որդի Քարսեայ՝ որդոյ Զամբրեայ, որդոյ Զարայի՝
 ՚ի ցեղէ Յուդայ՝ ՚ի նզովից անպի. և բարկացան սրբամտութամբ Տէր
 որդոցն Իսրայէլի: ² Եւ առաքեաց Յեսու արս յԵրիքովէ ՚ի Գայի՝ * ²
 որ է յանդիման Բերթելայ, և ասէ ցնոսա. Լրպեսեցէք զԳայի: Եւ ելին
 արքն և լրպեսեցին զԳայի: ³ Եւ դարձան առ Յեսու և ասեն. Մի՛ ելց ³
 ամենայն ժողովուրդս, այլ իբրև երկու հազարք կամ երեք հազարք
 արանց ելցեն՝ և պաշարեսցեն զքաղաքն. մի՛ փանիր անդ զամեն-
 այն ժողովուրդն՝ զի սակաւք են: ⁴ Եւ ելին անդր ՚ի ժողովրդէնէն իբ- ⁴
 րև երեք հազարք և փախեան յերեսաց արանցն Գայեայ. ⁵ և կորո- ⁵
 րեցին ՚ի նոցանէ արք Գայեայ արս՝ երեսուն և վեց. և հալածեցին
 զնոսա ՚ի դրանէն մինչև խորպակեցին զնոսա. և վիրաւորեցին ՚ի
 զառիւկայրին. և պակասեցան սիրտ ժողովրդեանն և եղեն իբրև զգուր:
⁶ Եւ պարառեաց Յեսու զհանդերձս իւր, և անկան ՚ի վերայ երեսաց ⁶
 իւրոց յերկիր առաջի փապանակին Տեառն մինչև ցերեկոյ, ի՛նքն և
 ծերքն Իսրայէլի. և արկին հոն զգլխովք իրեանց: ⁷ Եւ ասէ Յեսու. ⁷
 Աղաչն՝ զքեզ Տէր Տէր. ընդէ՛ր իսկ բնաւ անցանելով անցոյց ծառայ քո
 զժողովուրդս զայս ընդ Յորդանան, մարնել զսոսա Ամովիացոցն՝
 և կորուսանել զմեզ. լա՛ն էր թէ անդէն զերեղեալ և բնակեալ էաք
 առ եզերք Յորդանանու: ⁸ Յին Տէր. և արդ զի՛նչ արարից՝ որովհե- ⁸

22 Ոմանք. Ասէ ցնոսա Յեսու... և զայլ ինչ որ նորա իցէ: **23 Ոմանք.** Եւ զամենայն ինչ որ նորա էին: **25 Ոմանք.** Որ նորա էր, ապրե՛: **Բարսուք.** Եւ բնակեցաւ ՚ի մէջ Իսրայէլի: **26 Ոմանք.** Աբիւրաւ անդրանկաւ... զղրունս պարսպի նորա: **7. 3 Ոմանք.** Եւ ասեն ցնա. Մի՛ ելցէ: **5 Ոմանք.** Եւ պակեաւ սիրտ ժողո՛ր: **6 Ոմանք.** Եւ պարառեաց Յեսու զպարմուծան իւր... ինքն և ծերակոյրն Իսրայէլի. և: **7 Ոմանք.** Զժողովուրդս քո ՚ի Յորդանան, մարնել զսա Ամուրի՛... եթէ անդէն զերեղեալ էաք և բանակեալ առ:

- 9 րև կորացոյց Իսրայել զպարանոց իւր առաջի թշնամեաց իւրոց. ⁹ և լուեալ Քանանացոցն և ամենայն բնակչաց երկրին պարեցե՛ն զմեզ
10 և սաբակեցեն յերկրէ. և զի՛նչ արացես զանուն քո մեծ: ¹⁰ Եւ ասէ Տէր
ԳՅեսու. Յո՛րն կաց, զի՛ անկեալ կաս ՚ի վերայ երեսաց քոց.
11 ¹¹ մեղան ժողովուրդն, և անց զուխարի իմով զոր ուխտեցի նոցա. և
գողացան և առին ՚ի նզովիցն, սրեցին, և արկին յամանս իրեանց.
12 ¹² և ոչ ևս կարիցեն որդիքն Իսրայելի կալ առաջի թշնամեաց իրեանց.
այլ դարձուցեն զպարանոցս առաջի թշնամեաց իրեանց՝ զի եղեն ՚ի
նզովս. և ոչ ևս յաւելից լինել ընդ ձեզ, եթէ ոչ բառնայցէք զնզովսդ
13 զայդ ՚ի միջոյ ձերմ: ¹³ Արի՛ սրբեա՛ զժողովուրդդ, և արացես սրբել
առ վաղիւ. Այսպէս ասէ Տէր Աստուած Իսրայելի. Եզովք են ՚ի ձեզ
Իսրայել. ոչ կարիցէք կալ առաջի թշնամեաց ձերոց, մինչև բառնայցէք
14 զնզովսն ՚ի ձէնջ: ¹⁴ Եւ ժողովեսի՛ք ամենեքեան ընդ առաւօտն ըսք ցե-
ղից ձերոց. և եղիցի ցեղն՝ զոր ցուցցէ Տէր, մաքուսջի՛ք ըսք փոհմից. և
զփոհմն՝ զոր յանդիմանեսցէ Տէր, մաքուսջի՛ք ըսք փանց. և փուն՝ զոր
15 յանդիմանեսցէ Տէր, մաքուսջի՛ք ըսք արանց. ¹⁵ և որ յանդիմանեսցի
՚ի նզովսն, այրեսցի՛ ինքն հրով՝ և ամենայն փուն իւր, և ամենայն ինչ
որ նորա իցէ. զի անց զուխարին Տեառն, և արար անօրէնութիւն ՚ի
16 մէջ Իսրայելի: ¹⁶ Եւ կանխեաց Յեսու ընդ առաւօտն, և մաքոյց զժո-
ղովուրդն ըսք ցեղիցն իրեանց, և յանդիմանեցաւ ցեղն Յուդայի. ¹⁷ և
մաքուցաւ ցեղն Յուդայի ըսք փոհմից, և յանդիմանեցաւ փունն Զա-
րայի. և մաքուցաւ փոհմն Զարայի ըսք արանց, և յանդիմանեցան
18 Զամբրի՛. ¹⁸ և մաքուցաւ փուն նորա ըսք արանց, և յանդիմանեցան
Աքար որդի Քարմեայ, որդոյ Զամբրեայ, որդոյ Զարայի, ՚ի ցեղէն
19 Յուդայ: ¹⁹ Եւ ասէ Յեսու ԳԱքար. Որդեա՛կ իմ, փո՛ր փառս այսօր Տե-
առն Աստուծոյ Իսրայելի, և փո՛ր խոստովանութիւն, և պարմեա՛ ինձ
20 զինչ գործեցեր. և մի՛ թաքուցաներ յինէն: ²⁰ Պարասխանի եք Աքար
և ասէ ԳՅեսու. Արդարև են մեղայ առաջի Տեառն Աստուծոյ Իսրայելի.
21 զայս ինչ և զայս գործեցի. ²¹ փեսի յաւարին ամղան մի նկարէն գեղեց-
իկ, և երկերիւր երկդրամեան արծաթոյ, և լեզու մի ոսկի՝ որոյ յիսուն
երկդրամեան էր ձոյլ նորա. և ցանկացեալ նոցա առի՛. և ահաւանիկ
թաքուցեալ կայ ընդ հողով ՚ի վրանի իմում. և արծաթն թաքուցեալ կայ
22 ՚ի ներքոյ նոցա: ²² Եւ առաքեաց Յեսու հրեշտակս արս և ընթացան ՚ի
վրանն ՚ի բանակն. և ա՛նդ թաքուցեալ կայր ՚ի վրանի նորա. և արծաթն
23 ՚ի ներքոյ նոցա. ²³ հանի՛ն զայն ՚ի վրանէ անրի և բերին առ Յեսու և առ

8 Ոմանք. Զի՛նչ ևս արարից: *Յօրինակին ՚ի բնարանի պակասէր. Զպարանոց իւր: Այլ ՚ի լուս.՝ նշանակի ՚ի ներքս բերել համաձայն այլոց: 10 Ոմանք.* Ընդէր անկեալ կաս ՚ի: **11 Ոմանք.** Զոր ուխտեցի առ նոսա: **13 Ոմանք.** Սրբել զժողովուրդն առ ՚ի վաղիւ... Տէր Աստուածն Իսրայելի: *Յօրինակին.* Մինչ բառնայցէք: **15 Ի բազումս պակասի.** Տրով. և ամենայն փուն իւր: **17 Ոմանք.** Եւ մաքուցաւ ըսք փոհմիցն Յուդայի, և յանդիմանեցաւ փունն Զարայի, և մաքուցաւ փունն Զարայի ըսք արանց, և յանդիմանեցաւ փունն Զամբրի. և մաքուցաւ փունն նորա ըսք ար: *Բսկ այլ ոմանք.* Եւ յանդիմանեցաւ փոհմն Զարայի, և մաքուցաւ փոհմն Զարայի ըսք փանց, և յանդի: **20 Օրինակ մի.** Արդարև խոստրեցայ առաջի Տեառն Աստուծոյ Իսրայելի՛ զայս ինչ և զայս ինչ գոր: **22 Ոմանք.** Եւ այն թաքուցեալ կայր... ՚ի ներքոյ նորա:

ծերսն Իսրայելի՝ և եղին առաջի Տեառն: ²⁴ Եւ ա՛ն Յեսու զԱբար զորդի 24
 Զարայի, և եհան զնա՝ ՚ի ձորն Աբովրայ, և զուսերս նորա և զդասերս
 նորա, և զարջառ նորա, և զէշ նորա, և զամենայն զոջխարս նորա, և
 զվրանս նորա, և զամենայն ինչս նորա. և ամենայն Իսրայել ընդ նմա.
 և ամ զնա յԵմակն Աբովրայ: ²⁵ Եւ ասէ Յեսու. Ընդէր սասրակեցեր զմեզ. 25
 սասրակեցէ՛ զքեզ Տէր ըսպ աուրս ըսպ այսմիկ: Եւ քարկոծեցին զնա
 ամենայն Իսրայել քարամբք, և այրեցին զնոսա հրով. և քարկոծեցին
 զնոսա քարամբք. ²⁶ և կուրեցին ՚ի վերայ նոցա կարկառ մեծ քարանց 26
 մինչև ցայսօր. և դադարեաց Տէր ՚ի սրբմտութենէ՝ բարկութեան իւրոյ.
 վասն այնորիկ անուանեաց զնա Եմակ Աբովրայ մինչև ցայսօր:

ԺԵ ¹ Եւ ասէ Տէր ցՅեսու. Մի՛ երկնցիր և մի՛ զանգիպիցես. ա՛ն դու ընդ **8**
 քեզ զամենայն արս պատերազմողս, և յարուցեալ ելցես ՚ի Քայի. ա–
 հա են Կամ ՚ի ձեռս քո զթագաւորն Քայեայ և զժողովուրդ նորա, և
 զքաղաք նորա և զերկիր նորա. ² և արասցեն ընդ Քայի և ընդ թա– 2
 գաւորն նորա, զոր օրինակ արարեր ընդ Երիբով և ընդ թագաւորն
 նորա. և զաւար նորա և զանասուն նորա ամցեն յաւարի. և կացուցեն
 քեզ դարանամուրս քաղաքին զկնի նորա: ³ Եւ յարեան Յեսու՝ և ամե– 3
 նայն ժողովուրդն պատերազմող, ելանէ՛ ՚ի Քայի. և ընտրեաց Յեսու
 երեսուն հազար արանց զօրաւորս զօրութեամբ, և առաքեաց զնոսա
 զցայգ: ⁴ Եւ պատուիրեաց նոցա և ասէ. Տեսէք, զի դուք դարանամուրք 4
 լինիցիք յետուսպ քաղաքին, և մի՛ կարի հեռի լինիջիք ՚ի քաղաքէն.
 և կացջիք պատրաստք ամենեքին. ⁵ և ես և ամենայն ժողովուրդն որ 5
 ընդ իս՝ մօտեցունք ՚ի քաղաքն. և եղիցի յորժամ ելանիցեն բնակիչքն
 Քայեայ ընդդէմ մեր իբրև զառաջինն, փախիցունք յերեսաց նոցա. ⁶ և 6
 իբրև ելցեն զկնի մեր, մեկնեսցուք զնոսա ՚ի քաղաքէ անտի. և ասիցեն
 թէ՛ փախեան՝ յերեսաց մերոց իբրև զառաջինն: ⁷ Եւ իբրև փախիցուք 7
 յերեսաց նոցա, դուք յարիջիք ՚ի դարանէ անտի, և մտջիք ՚ի քաղաքն,
 և հարջիք զքաղաքն. և տացէ՛ զնոսա Տէր Աստուած Իսրայելի ՚ի ձեռս
 մեր: ⁸ Եւ եղիցի յորժամ առնուցուք զքաղաքն, այրեսջիք զնա հրով. 8
 ըսպ այսմ օրինակի առնիջիք՝ ահա պատուիրեցի՛ ձեզ: ⁹ Եւ առաքեանց 9
 զնոսա Յեսու, և զնացին ՚ի դարանն, և մտին դօղեցան ՚ի մէջ Բերթե–
 լայ և ՚ի մէջ Դանայ ՚ի ծովակողմանէն Քայեայ. և ազան Յեսու զայն
 զիշեր ՚ի մէջ ժողովրդեանն: ¹⁰ Եւ կանխեալ Յեսու ընդ առաւօտն արար 10
 հանդէս ժողովրդեանն. և էլ ինքն և ձերքն Իսրայելի առաջի ժող–
 վրդեանն ՚ի վերայ Քայեայ: ¹¹ Եւ ամենայն զօր պատերազմող ելին 11
 ընդ նոսա, և զնացին ելին եկին հանդէպ քաղաքին յարևելից կողմանէ,
 և դարանամուրք քաղաքին ՚ի ծովակոյնս կողմանէ, և բանակեցան ՚ի

24 Ունակք. Ի ձորն Նաբովրայ: Այլք. Եւ ամ զնոսա յԵմակն: Ուր ունակք ունին՝ յԵմեկ Նաբովրայ: Իսկ ՚ի լուս՝. մեղրունս ՚ի վերայ Եմակ, նշանակի՛ ձորձոր: **26 Ունակք.** Ի բարկութենէ սրբմտութեան... զնա Եմեկ Նաբովրայ: **8. 1 Ունակք.** Եւ ահա ետու ՚ի ձեռս քո զթագա՛: **3 Ունակք.** Հազար արանց՝ արս զօրաւորս զօրութեամբ: **4 Ունակք.** Լինիք յետոյ քաղաքին: **6 Յօրինակին սրակատր.** Եւ իբրև ել՛: **7 Ունակք.** Եւ տացէ զնա Տէր: **8 Ունակք.** Այրեսջիք զքաղաքն հրով. ըսպ այնմ բանի առնիջիք. ահա:

12 հիւսւոյ Գայեայ. և ձոր ընդ մէջ նոցա և Գայեայ: ¹² Եւ ա՛ն հինգ հազար
 13 արանց, և եւոյժ գնոսա ՚ի դարան՝ ընդ Բեթանն և ընդ ծովն Գայեայ. ¹³ և
 արկ գժողովորդն և զամենայն բանակն ՚ի հիւսւոյ քաղաքին, և վերջ
 նոցա ՚ի ծովակողմն քաղաքին. և անց Յեսու զգիշերն զայն ընդ մէջ
 14 ձորոյն: ¹⁴ Եւ եղև իբրև երես թագաւորն Գայեայ, փութացաւ կանխեաց
 և ել ընդդէմ նոցա. և արք քաղաքին երթային հանդէպ նոցա ՚ի պա-
 15 րերագմ. ինքն և ամենայն ժողովորդ իւր ՚ի ժամանակին յանդիման
 Արաբայ. և ինքն ո՛չ գիպէր եթէ դարան գործեալ իցէ նմա յերուսպ քա-
 16 ղաքին: ¹⁵ Իբրև երես Յեսու՝ դարձան անդրէն ընդ կրուկն, և ամենայն
 Իսրայէլ յերեսաց նոցա փախեան ընդ ճանապարհ անապարին: ¹⁶ Եւ
 ստիպեաց ամենայն ժողովորդ երկրին երթալ զհետ նորա. և պնդեցան
 երթալ զկնի որդոցն Իսրայէլի. և նոքա մեկնեցան ՚ի քաղաքէ անարի:
 17 ¹⁷ Եւ ո՛չ մնաց ՚ի Գայի և ՚ի Բեթէլ՝ որ ո՛չ պնդեցաւ զհետ Իսրայէլի. և
 18 թողին զքաղաքն ՚ի բաց, և յարձակեցան զհետ Իսրայէլի: ¹⁸ Եւ ասէ
 Տէր ցՅեսու. Ձգեա՛ զձեռն քո գայիսոնաւոյ որ ՚ի ձեռին քում ՚ի վերայ
 քաղաքին, զի ՚ի ձեռս քո մաքնեցի գնա. և դարանակալքն ելցնէ վաղ-
 վաղակի ՚ի տեղուջէ իւրեանց: Եւ ձգեաց Յեսու զգայիսոնն և զձեռս
 19 իւր ՚ի վերայ քաղաքին. ¹⁹ և դարանակալքն յարեան վաղվաղակի ՚ի
 տեղուջէ իւրեանց՝ և ելին իբրև ձգեաց զձեռնն, և մտին ՚ի քաղաքն՝
 20 և առին գնա. և փութացեալ այրեցին զքաղաքն հրով: ²⁰ Եւ հայեցեալ
 բնակչացն Գայեայ ՚ի թիկունս իւրեանց, տեսանէին զի ելանէր ծովս
 քաղաքին մինչև յերկինս. և ո՛չ ևս ուրեք գոյր նոցա փախուսպ՝ այսր
 կամ անդր. և ժողովորդն որ թաքուցեալ էր յանապարն՝ յարեան ՚ի
 21 վերայ հեքամարացն: ²¹ Եւ Յեսու և ամենայն ժողովորդն իբրև տեսին
 թէ առին դարանակալքն զքաղաքն, և զի ելանէր ծովս քաղաքին մինչև
 22 յերկինս. դարձան անդրէն ընդ կրուկն, և հարին զարսն Գայեայ. ²² և
 նոքա ելին ՚ի քաղաքէ անարի ընդ առաջ նոցա, և եղեն ՚ի մէջ բանակին.
 նոքա անարի, և տքա աստի՛ և հարին գնոսա մինչև չմնալոյ ՚ի նոցանէ
 23 ասրեալ և փախստական: ²³ Եւ զթագաւորն Գայեայ ձերբակալ արա-
 24 թին կենդանոյն, և ածին առ Յեսու: ²⁴ Եւ իբրև դադարեցին որդիքն
 Իսրայէլի ՚ի կտորելոյ զամենայն Գայացիս, զորս ՚ի դաշտս, զորս ՚ի
 լերինս զառիվայրին մինչև հալածեցին գնոսա. և անկան ամենեքին
 ՚ի սուր սուսերի մինչև ՚ի սպառ: Եւ դարձան Յեսու ՚ի Գայի, և եհար

11 Ոմանք. Ելին ընդ նմա: *Յօրինակին.* Եւ դարանամուր քաղաքին: *Բանս.* Եւ ձոր
 ընդ մէջ նոցա և Գայեայ, *յամենայն օրինակս որ առ մեզ սակասի.* և ՚ի մերումս
 ՚ի լուսանցս գրեալ, *չակերպի նշանակի ՚ի ներքս առնուլ, ըստ որում այլուսր
 ևս ստուգեալ եղաք ՚ի բնաբանի:* **12 Յօրինակին՝** անունս Բեթան, զարարար
 այսպէս գրեալ էր, Բեթ ան. զոր թերևս վրիպական կարծեցեալ գրիչն ակնարկէ
 անդէն ՚ի ներքս բերել զվանկս ել. և առնել Բեթելան. որպէս ունին ոմանք ՚ի
 գրչագրաց մերոց, շեղեալ ՚ի Յունական օրինակաց ոմանց, որք ղնեն համեմար
 մերումս՝ Բեթան: **13 Ի բազումս սակասի. ՚ի հիւսւոյ քաղաքին. *Եւ վերջ նոցա
 ՚ի ծովակողմն քաղաքին.* և անց: **14 Այլք.** Յանդիման Արաբիայ. *կամ՝* Արաբեայ:
15 Այլք. Անդրէն ընդ կրուկն: **16 Այլք.** Երթալ զհետ նոցա: **17 Ոմանք.** Եւ ո՛չ որ
 մնաց ՚ի Գայի: **18 Օրինակ մի.** Ձգեա՛ զձեռն քո ՚ի Գայի զեղարդեամբը... քում է ՚ի
 վերայ քա՛... և դարանեալքն ելցեն: **19 Ոմանք.** Այրեցին գնա հրով: **21 Ոմանք.**
 Անդրէն ՚ի կրուկ... զարս: **22 Ոմանք.** Եւ հալածեցին գնոսա մինչև:**

զնա սրով սուտերի: ²⁵ Եւ եղեն անկեալք յաւոր յայնմիկ յառնէ մինչև 25
 ցկին՝ երկոպասան հազար, ամենայն բնակիչքն Գայեայ: ²⁶ Եւ Յեսու ոչ 26
 դարձոյց զձեռն իւր զոր ձգեաց զայիսոնան՝ մինչև նզովեաց զամեն-
 այն բնակիչան Գայացոց. ²⁷ բաց յանասնոյ և յաւարէ քաղաքին զոր 27
 աւարեցին որդիքն Իսրայելի ըսպ հրամանի՝ Տեառն՝ որպէս հրամայե-
 աց Տէր Յեսուայ: ²⁸ Եւ այրեաց Յեսու զքաղաքն հրով և արար զնա 28
 բլոր որ հողոյ՝ անշէն յաւիպեան մինչև ցայսօր: ²⁹ Եւ զթագաւորն Գայեայ 29
 կախեաց զերկճիւղ փայրէ. և էր ՚ի վերայ փայրին կախեալ մինչև
 ցերեկոյ. և ընդ մրանել արեգականն հրամայեաց Յեսու և իջուցին գ-
 նա ՚ի փայրէ անրի, և ընկեցին զնա ՚ի գորբ առ դրան քաղաքին. և
 կուրեցին ՚ի վերայ նորա կարկան քարանց մինչև ցայսօր:

ԺԶ ³⁰ Յայնժամ շինեաց Յեսու սեղան Տեառն Ասպուծոյ Իսրայելի ՚ի 30
 լերինն Գեբաղ ³¹ որպէս պապուիրեաց Մովսէս ծառայ Տեառն որդոցն 31
 Իսրայելի. զոր օրինակ գրեալ է յօրէնսն Մովսիսի. Սեղան յողջոց
 քարանց՝ յորս ոչ մերձեալ իցէ երկաթ. և անդ եհան ողջակէզ Տեառն և
 զո՛հ փրկութեան: ³² Եւ գրեաց Յեսու ՚ի վերայ քարանցն զերկրորդուն 32
 օրինաց զօրէնսն Մովսիսի, զոր գրեաց առաջի որդոցն Իսրայելի: ³³ Եւ 33
 ամենայն Իսրայէլ, և ծերք նոցա և դաբաւորք նոցա՝ և դպիրք նոցա,
 երթային աստի անրի հանդէպ փապանակին. և քահանայքն Ղևրա-
 ցիք բարձին զփապանակ ուխտին Տեառն, և եկն և բնակ: Եւ էին կէսք
 ՚ի նոցանէ մերձ ՚ի լեառն Գարիզին, և կէսք ՚ի նոցանէ մերձ ՚ի լեառն
 Գեբաղ. որպէս պապուիրեաց Մովսէս ծառայ Տեառն, օրինել նախ գ-
 ժողովուրդն: ³⁴ Եւ ապա՝ ընթերցաւ զամենայն բանս օրինացս այսո- 34
 ցիկ, զօրհնութիւնս և զանէժն՝ ըսպ ամենայն գրելոցն յօրէնսն Մովսի-
 սի: ³⁵ Եւ ոչ էր բան յամենայնէ զոր պապուիրեաց Մովսէս Յեսուայ՝ զոր 35
 ոչ ընթերցաւ Յեսու յականջս ամենայն եկեղեցոյն Իսրայելի, արանց և
 կանանց և մանկանց, և եկացն յեցելոցն յԻսրայէլ:

ԺԷ ¹ Իբրև լուան ամենայն թագաւորքն Ամովրիացոց որ յայնկոյս Յորդանու 1
 որ լեռնայինք և որ դաշտայինք, և որ յամենայն ծովեզեր ծովուն մեծի. և
 որք առ Լիբանաներքն, և Քեդացիքն՝ և Ամովրիացիք՝ և Գերգեսացիք՝
 և Քանանացիք՝ և Փերեզացիք՝ և Խևացիք՝ և Յեբուսացիք. ² եկին ՚ի 2
 միասին փալ պապերազմ ընդ Յեսուայ և ընդ Իսրայելի՝ ամենեքին
 առ հասարակ: ³ Եւ բնակիչքն Գաբաւունի լուան զոր ինչ արար Յե- 3
 սու ընդ Երիբոնլ և ընդ Գայի. ⁴ արարին նոքա խորամանկութեամբ՝ * 4
 եկեալք պաշարովք և պապրաստութեամբ. առին քուրձս հնացեալս ՚ի
 վերայ ուսոց իւրեանց, և փիկս գինոյ հնացեալս և պապառապունս
 կարկապտալս. ⁵ և անկանուրդք կօշկաց նոցա՝ հողաթափք իւրեանց 5
 հնացեալք և կարկապտալք յոքս իւրեանց. և հանդերձք իւրեանց հնացեալք

24 *Բագուրք*. Մինչ որ հալածեցին զնոսա: *Ոմանք*. Եւ եհար զնոսա սրով սու՞:
 29 *Ոմանք*. Զերկճիւղի փայրեայ: *Եւ ոմանք*. Զերկու ճեղ փայրէ: 33 *Օրինակ մի*.
 Եւ եկին և բնակեալ էին կէսք ՚ի նոցանէ մերձ ՚ի: 9. 1 *Յօրինակին պակասէր*. Եւ
 որ յամենայն ծո՞... և Ամովրիացիք և Գերգեսացիք: 4 *Ոմանք*. Եւ արարին նոքա
 խորամանկութիւն... ՚ի պապառապունս և կարկապունս:

6 գանձամբք իրեանց. և հաց պաշարի իրեանց չորացեալ և ճրճեկեր.
 7 և եկին առ Յեսու ՚ի բանակն Իսրայելի ՚ի Գաղգաղա: Եւ ասեն ցՅեսու
 8 և ցամենայն Իսրայել. Յերկրէ՛ հեռասարանէ՛ եկեալ ենք, և արդ՝ դի՛ք
 9 ընդ մեզ ուխտ: Եւ ասեն որդիքն Իսրայելի ցՔռռացին. ⁷Տեն՝ զուցէ՛ առ
 10 իս բնակեալ իցես, և զիարդ դնեմք ընդ քեզ ուխտ: ⁸Եւ ասեն ցՅեսու.
 11 Ծառայք քո ենք: Եւ ասէ ցնոսա Յեսու. Ուստի՛ էք դուք, և ուստի՛
 12 եկեալ էք: ⁹Եւ ասեն ցնա. Յերկրէ՛ հեռասարանէ՛ յոյժ եկին ծառայք
 13 քո յանուն Տեառն Աստուծոյ քոյ. զի լուսք զանուն նորա, և զոր ինչ
 14 արար ընդ Եգիպտոս, ¹⁰և զոր ինչ արար ընդ երկուս թագաւորսն Ա-
 15 մովրհացոց որ էին յայնկոյ Յորդանանու, ընդ Սեհոն թագաւորն Ե-
 16 սեբոնի, և ընդ Ուլգ թագաւորն Բասանու՝ որ բնակեալ էր յԱստարովթ
 17 և յԵդրային: ¹¹Եւ խօսեցան ընդ մեզ ծերքն մեր, և ամենայն բնակիչք
 18 երկրին մերոյ և ասեն. Առէ՛ք ձեզ պաշար ճանապարհի՛ և երթայք ընդ
 19 առաջ նոցա, և ասասջիք ցնոսա. Ծառայք ձեր ենք, և արդ դի՛ք ընդ
 20 մեզ ուխտ. ¹²զի զհացս զայս մեր, շէնմ առաք պաշար ՚ի փանց մերոց
 21 յաւոր յորում ելաք ՚ի փանց մերոց և եկաք առ ձեզ. և արդ՝ չորացաւ և
 22 եղև ճրճեկեր. ¹³և փիկքս զոր լցաք զինուով՝ նորք էին՝ և պարառեցան, և
 23 ձորձք մեր և կօշիկք մաշեցան, ՚ի բազում երկայն ճանապարհէն: ¹⁴Եւ
 24 առին իշխանքն զպաշար նոցա՝ և զՏէր ոչ հարցին: ¹⁵Եւ արար ընդ
 25 նոսա խաղաղութիւն Յեսու. և ուխտեաց նոցա ուխտ ապրեցուցանել
 26 զնոսա. և երդուան նոցա իշխանք ժողովորդեանն: ¹⁶Եւ եղև յետ երից
 27 աւորց զհետ ուխտելոյ նոցա զուխտն, լուան եթէ մօտաւորք են, և
 28 անդէն առ նոսա՝ բնակեն: ¹⁷Չուեցին որդիքն Իսրայելի՛ և ելին ՚ի քաղաքս
 29 նոցա յաւորն երրորդի. և քաղաքք նոցա էին Գաբաւոն և Կեփիրոն և
 30 Բերովթ, և քաղաքք յԱրիմայ: ¹⁸Եւ ոչ մարտեան ընդ նոսա որդիքն Իս-
 31 րայելի. բանզի երդուան նոցա ամենայն իշխանք ժողովորդեանն ՚ի Տէր
 32 Աստուած Իսրայելի. և փրփնջեցին ամենայն ժողովորդն զիշխանացն:
 33 ¹⁹Եւ ասեն ամենայն իշխանքն ցամենայն ժողովորդն. Մեր երդուաք
 34 նոցա ՚ի Տէր Աստուած Իսրայելի, և ոչ կարենք սրել նոցա: ²⁰Արդ՝
 35 զայս արասցո՛րք նոցա ապրեցուցանել զնոսա, և սրասցո՛րք զնոսա. և
 36 մի՛ եկեսցէ ՚ի վերայ մեր բարկութիւն վասն երդմանն զոր երդուաք նո-
 37 ցա: ²¹Եւ ասեն ցնոսա իշխանքն. Կեցցե՛ն, և լինիցին փայտաբերք և
 38 ջրակիրք ամենայն ժողովորդեանդ. և եղեն փայտակոտորք և ջրաբերք՝
 39 որպէս և ասացին նոցա իշխանքն: ²²Եւ կոչեաց զնոսա միահամոն
 40 Յեսու, և խօսեցան ընդ նոսա և ասէ. Ընդէ՛ի խաբեցէք զիս և ասացէք՝
 41 հեռի՛ ենք ՚ի ձէնջ յոյժ, և դուք գաւառականք էք բնակչացս որ ՚ի մի-
 42 ջի մերում: ²³Եւ արդ՝ անիծեալք էք. և մի՛ պակասեսցէ՛ ՚ի ձէնջ ծառայ
 43 փայտակոտոր և ջրկիր ինձ՝ և Աստուծոյ իմում: ²⁴Պատասխանի ետուն

5 Այլք. Անկարտորդք. կամ՝ անկարտորդս: Ունակք. Պաշարոյ իրեանց հնացեալ չորացեալ և ճիճեկեր: 7 Ունակք. Գուցէ աստ բնակեալ իցես, և զիարդ դնիցեմք ընդ քեզ: 13 Ունակք. Ի բազում երկար ճանապարհ: 14 Ունակք. Զպաշարս նոցա: 17 Ունակք. Ի Գաբաւովն և Կեփիրան. կամ՝ Կեպա և Բերովթ և քաղաք յԱրիսա. կամ՝ յԱմիրայ: 21 Ունակք. Կացցեն և լինիցին... և ջրկիրք ամենայն ժո՛... և եղեն նոցա փայտակոտորք և ջրբերք: 22 Ունակք. Բնակչաց որ ՚ի միջի ձերում: 23 Ունակք. Եւ ջրաբեր ինձ և Աստուծոյ:

և ասեն ցՅեսու. Ազդեցութեամբ անգղ եղև մեզ, զոր ինչ հրամայեաց Տէր Աստուած քո Մովսիսի ծառայի իրոյ, քալ ձեզ գերկիրս զայս, և սաքակել զմեզ և զամենայն բնակիչս տորա յերեսաց ձերոց. և երկեաք յոյժ վասն անձանց մերոց յերեսաց ձերոց, և արարաք զիրն զայն: ²⁵ Եւ արդ աւասիկ ենք ընդ ձեռամբ ձերով. որպէս հաճոյ է ձեզ և որպէս կամիք առնել՝ արարէք: ²⁶ Եւ արարին նոցա այնպէս. և ապրեցոյց զնոսա Յեսու յաւուր յայնմիկ ՚ի ձեռաց որդւոցն Իսրայէլի, և ոչ կոպորեցին զնոսա: ²⁷ Եւ կացոյց զնոսա յաւուր յայնմիկ փայտակոպո՞րնս և ջրակիրս ամենայն ժողովրդեանն՝ և սեղանոյն Աստուծոյ մինչև ցայսօր ժամանակի. և ՚ի քեղոջն զոր ընպրեսցէ Տէր:

ԺԸ ¹ Եւ իբրև լուսա Ադոնիբեզեկ թագաւորն Երուսաղէմի, թէ ան Յեսու **10** զԳայի, և սաքակեաց զնա. զոր օրինակ արար ընդ Երիքով և ընդ թագաւորն նորա, նոյնպէս արար ընդ Գայի և ընդ թագաւոր նորա. և զի անձնապո՞րք եղեն բնակիչք Գաբաւոնի առ Յեսու և առ Իսրայէլ՝ և եղեն ՚ի մէջ նոցա. ² զարհուրեցան յանձինս իւրեանց յոյժ. քանզի գիտէին թէ քաղաք մեծ է Գաբաւոն որպէս զմի ՚ի մայրաքաղաքաց թագաւորացն. քանզի նա մեծ էր քան զԳայի, և ամենայն արք նորա զօրաւորք: ³ Եւ առաքեաց Ադոնիբեզեկ արքայ Երուսաղէմի առ Ելամ արքայ Քեբրոնի, և առ Քերամ արքայ Յերիմոյթայ, և առ Յեփիէ արքայ Լաքիսայ, և առ Դաբիբ արքայ Ողողոմայ, և ասէ. ⁴ Եկայք ելէք առ իս և օգնեցէք ինձ. և քացուք պարտեալսն ընդ Գաբաւոնի. զի անձնապո՞րք եղեն առ Յեսու և առ որդիսն Իսրայէլի: ⁵ Եւ գումարեցան և ելին ինչ թագաւորքն Յեբուսացոց. թագաւորն Երուսաղէմի, և թագաւորն Քեբրոնի, և թագաւորն Յերիմոյթայ, և թագաւորն Լաքիսայ, և թագաւորն Ողողոմայ. ինքեանք և ամենայն ժողովուրդ նոցա, և նստան զԳաբաւոնի և պաշարեցին զնա: ⁶ Եւ առաքեցին բնակիչք Գաբաւոնի առ Յեսու ՚ի բանակն Իսրայէլի ՚ի Գաղգաղա՝ և ասեն. Մի՛ թողացուցես զձեռն քո ՚ի ծառայից քոց, ել առ մեզ վաղվաղակի և ապրեցո՛ր զմեզ, և օգնեա՛ մեզ. զի ժողովեալ են ՚ի վերայ մեր ամենայն թագաւորք Ամովրիացոց որ բնակեալ են ՚ի լեռնակողմանն: ⁷ Եւ ել Յեսու ՚ի Գաղգաղայ, ինքն և ամենայն զօրն պարտեալսն ընդ նա. և ամենայն որ կարող էր զօրութեամբ: ⁸ Եւ ասէ Տէր ցՅեսու. Մի՛ երկնչիցիս ՚ի նոցանէն, զի ՚ի ձեռս քո մարմնեցից զնոսա. և ոչ ժուժկալեսցէ ՚ի նոցանէ և ոչ մի որ առաջի ձեր: ⁹ Եւ եհաս ՚ի վերայ նոցա Յեսու յանկարծակի՛ զցայզն ամենայն՝ եկեալ ՚ի Գաղգաղայ: ¹⁰ Եւ զարհուրեցոյց զնոսա Տէր յերեսաց Իսրայէլի. և երեկ զնոսա բեկումն մեծ ՚ի Գաբաւոն. և հալածեցին զնոսա ընդ ճանապարհ զառիվայրին Բեթորոնայ, և կոպորեցին զնոսա մինչև յԱզեկայ և ցՄակեթայ: ¹¹ Եւ ՚ի փախչելն նոցա յերեսաց որդւոցն Իսրայէլի ընդ զառիվայրն Բեթորոնայ,

24 Բազումք. Եւ սաքակել զամենայն բնա՛: **27 Ոմանք.** Եւ կացոյց զնոսա Յեսու... և ջրկիրս: **10. 1 Այլք.** Եւ եղեն ՚ի միջի նոցա: **2 Ոմանք.** Եւ զարհուրեցան: **3 Ոմանք.** Եւ առ Փերիմ արքայ Յերիմոյթայ... և առ Գաբիբ արքայ Եզրովայ: **5 Ոմանք.** Եւ նստան ընդ Գաբաւոնի և պա՛: **8 Ոմանք.** Ի՛ նոցանէ, զի ՚ի ձեռս քո մարմնեցի զնոսա: **10 Յօրինակին.** Բեթորոնայ:

Եւ Տէր արկ 'ի վերայ նոցա քարինս կարկրի յերկնից մինչև ցՅագեկայ. և եղէն բազումք այնոքիկ որ մեռան 'ի քարանց կարկրին, քան զայնոսիկ զորս կոտորեցին որդիքն Իսրայելի սրով պատերազմի:

- 12 ¹² Յայնժամ խօսեցաւ Յեսու ընդ Տեառն՝ յաւուր յորում մարնեաց ժԹ
Տէր Աստուած զԱնովրհացին ընդ ձեռամբ որդւոցն Իսրայելի. 'ի ժա-
մանակին յորում խորպակեաց զնոսա 'ի Գաբաւոն, և խորպակեցան
յերեսաց Իսրայելի: Եւ ասէ Յեսու. Կացցէ՛ արեգակն հանդէպ Գաբա-
13 տնի և լուսին հանդէպ ձորոյն Եղոնայ: ¹³ Եւ կացին արեգակն և լուսին
'ի կայի՛ իւրեանց. մինչև էառ Աստուած զվրէժ 'ի թշնամեաց նոցա: Ոչ
սպաքէն գրեալ է այս 'ի գիրս Ուղղութեան. Եւ եկաց արեգակն 'ի մէջ
երկնից, և ոչ խաղաց ընդ արևմուտս, մինչև ցկաբարոմն աւուր միոյ:
14 ¹⁴ Եւ ոչ եղև այսպիսի օր, ոչ յառաջ և ոչ յետոյ * լսել Աստուծոյ ձայնի
15 մարդոյ. զի Տէր պատերազմեցաւ խառն ընդ Իսրայելի: ¹⁵ Եւ դարձաւ
Յեսու և ամենայն Իսրայել ընդ նմա 'ի բանակն 'ի Գաղզաղա:
16 ¹⁶ Եւ փախեան՝ հնգերօին թագաւորքն այնոքիկ՝ և թաքեան 'ի յայրին Ի
17 'ի Մակեդայ: ¹⁷ Եւ աճդ եղև Յեսուայ՝ և ասեն. Գոբան հինգ թագաւորքն
18 թաքուցեալք 'ի յայրի անդ 'ի Մակեդայ: ¹⁸ Եւ ասէ Յեսու. Թաւալեցուցէք
վէմս մեծամեծս 'ի բերան այրին, և կացուցէք 'ի վերայ նոցա արս
19 պահել զնոսա. ¹⁹ բայց դուք մի՛ դադարէք 'ի պնդելոյ զհետ թշնա-
մեաց ձերոց. և հասէք 'ի վերջս նոցա, և մի՛ փայք թոյլ մտանել 'ի
քաղաքս իւրեանց. քանզի մարնեաց զնոսա Տէր Աստուած 'ի ձեռս
20 մեր: ²⁰ Եւ եղև իբրև դադարեաց Յեսու և ամենայն որդիքն Իսրայելի 'ի
կոտորելոյ զնոսա կոտորումն մեծ յոյժ մինչև 'ի սպառ. և ապրեալքն
21 որ ապրեցան 'ի նոցանէ՝ մտին 'ի քաղաքս ամուրս: ²¹ Եւ դարձան ա-
մենայն ժողովուրդն 'ի բանակն առ Յեսու 'ի Մակեդայ ողջանդամք, և
22 ոչ ոք կոնչեաց յորդոցն Իսրայելի լեզուաւ իւրով: ²² Եւ ասէ Յեսու. Բա-
23 ցէք զայրն և հանէք առ իս զհնգեսին թագաւորսն յայրէ անրի: ²³ Եւ
արարին այնպէս. և հանին առ նա զհնգեսին թագաւորսն յայրէ ան-
րի, զթագաւորն Երուսաղէմի, և զթագաւորն Քերրոնի, և զթագաւորն
24 Յերիմոթայ, և զթագաւորն Ղաքիսայ, և զթագաւորն Ողողոմայ: ²⁴ Եւ
իբրև հանին զնոսա առ Յեսու. և կոչեաց Յեսու զամենայն Իսրա-
յել և զյառաջամարտիկս երթալ ընդ նմա. և ասէ ցնոսա. Մարիք
յառաջ՝ և դիք զոտս ձեր 'ի վերայ պարանոցաց նոցա. և մարուցե-
25 ալ եղին զոտս իւրեանց 'ի վերայ պարանոցաց նոցա: ²⁵ Եւ ասէ ցնոսա
Յեսու. Մի՛ երկնչիք 'ի նոցանէ՝ և մի՛ զանգիտիցէք, քաջացարոնք և
զօրացարոնք, զի այսպէս արասցէ Տէր ընդ ամենայն թշնամիս ձեր՝ ընդ
26 որս դոնք մարտնչիցիք: ²⁶ Եւ կոտորեաց զնոսա Յեսու, և կախեաց զ-
նոսա հնգեսին զփայտից. և կային կախեալ զփայտիցն մինչև ցերեկոյ:
27 ²⁷ Եւ եղև ընդ արևմուտն, հրամայեաց Յեսու և իջուցին զնոսա 'ի փայտիցն.

11 *Յօրինակին*. Բեթթրոնայ: 12 *Ոմանք*. Յաւուր յայնմիկ յորում մարնեաց: 13 *Ոմանք*. Մինչև ան Տէր վրէժս 'ի թշնամեաց իւրեանց: 18 *Օրինակ մի*. 'Ի վերայ նոցա պահապանս պահել զնոսա... (19) Եւ հասէք 'ի վերայ նոցա: 19 *Բազումք*. Եւ մի՛ փայք նոցա թոյլ: 23 *Յօրինակին պակասէր*. Եւ արարին: 24 *Այլք*. Եւ զյառաջամարտիկս երթեալս ընդ նմա: 25 *Ոմանք*. Այլ քաջացարուք... զի այդպէս ար՞: 26 *Ոմանք*. Զնոսա զհնգեսին Յեսու... և կացին կա՞:

և ընկեցին յայն յորս փախուցեալ անկեալ էին. և թաւալեցուցին քարինս մեծամեծս 'ի վերայ այրին մինչև ցայսօր ժամանակի: ²⁸ Եւ 28
 զՄակեդա առին յաւուր յայնմիկ, և կոտորեցին զնա սրով սուսերի. և զթագաւորն նոցա, և սաքակեցին զնա՝ * և զամենայն շնչաւոր որ 'ի նմա. և ոչ ոք մնաց 'ի նմանէ ապրեալ և փախուցեալ. և արար ընդ թագաւորն Մակեդայ, զոր օրինակ արար ընդ թագաւորն Երիքովի: ²⁹ Եւ 29
 զնաց Յեսու և ամենայն Իսրայել ընդ նմա 'ի Մակեդայէ 'ի Ղերնա. և պաշարեցին զՂերնա, ³⁰ և մաքնեաց զնա Տէր 'ի ձեռս Իսրայելի. և առ 30
 զնա, և զթագաւոր նորա, և կոտորեաց զնա սրով սուսերի, և զամենայն շնչաւոր որ 'ի նմա. և ոչ մնաց 'ի նմանէ և ոչ մի ապրեալ և փախստապա-
 կան. և արար ընդ թագաւորն նորա՝ զոր օրինակ արար ընդ թագաւորն Երիքովի: ³¹ Եւ զնաց Յեսու և ամենայն Իսրայել ընդ նմա 'ի Ղերնայէ 31
 'ի Ղաքիս, և նստաւ զնովաւ և պաշարեաց զնա. ³² և մաքնեաց Տէր 32
 զՂաքիս 'ի ձեռս Իսրայելի, և առ զնա յաւուրն երկրորդի, և կոտորեաց զնա բերանով սրոյ, և սաքակեաց զնա, զոր օրինակ արար ընդ Ղեր-
 նան: ³³ Յայնժամ ել Եղամ արքայ Գազերայ օգնել Ղաքիսայ. և եհար 33
 զնա Յեսու սրով սուսերի * և զգօրս նորա մինչև ջմնալ 'ի նոցանէ ապրեալ և փախստապական: ³⁴ Եւ չուեաց Յեսու և ամենայն Իսրայել ընդ 34
 նմա 'ի Ղաքիսայ յՈդոդամ, և նստաւ զնովաւ և պաշարեաց զնա. և մաքնեաց զնա Տէր 'ի ձեռս Իսրայելի, ³⁵ և առ զնա յաւուր յայնմիկ, և 35
 կոտորեաց զնա սրով սուսերի, և զամենայն շնչաւոր որ 'ի նմա յաւուր յայնմիկ կոտորեցին, զոր օրինակ արարին ընդ Ղաքիս: ³⁶ Եւ չուեաց 36
 Յեսու և ամենայն Իսրայել ընդ նմա յՈդոդոմայ 'ի Քեբրոն, և նստան զնովաւ, ³⁷ և առին զնա, և հարին զնա բերանով սուսերի. և զթագաւորն 37
 նորա, և զամենայն շնչաւոր որ 'ի նմա, և 'ի նմա ոչ ոք էր ապրեալ. և արարին ընդ նմա որպէս արարին ընդ Ոդոդամ. և սաքակեցին զնա և զամենայն շնչաւոր, և զամենայն ինչ որ 'ի նմա: ³⁸ Եւ դարձան Յե- 38
 սու և ամենայն Իսրայել 'ի Դաբիր, և նստեալ զնովաւ, ³⁹ առին զնա և 39
 զթագաւորն նորա, և զամենայն գօրս նորա. և հարին զնա բերանով սրոյ, և սաքակեցին զնա և զամենայն շնչաւոր որ 'ի նմա. և ոչ թողին և ոչ մի ապրեալ. զոր օրինակ արարին ընդ Քեբրոն նոյնպէս արարին ընդ Դաբիր և ընդ թագաւորն նորա. և որպէս արարին ընդ Ղերնա և ընդ թագաւորն նորա: ⁴⁰ Եւ եհար Յեսու զամենայն երկիրն լեռնական 40
 և զՆագեր, և զդաշտականսն, և զԱսեդովթ և զամենայն թագաւորս նորա. և ոչ եթող 'ի նմանէ ապրեալ, և զամենայն շնչաւոր սաքակեցին 'ի նմանէ. զոր օրինակ պատուիրեաց Տէր Աստուած Իսրայելի: ⁴¹ Եւ 41
 կոտորեաց զնոսա Յեսու, 'ի Կաղէսքառնեայ մինչև ցԳագա. և զա- մենայն երկիրն Գոսոմայ մինչև ցԳաբաուն. ⁴² և զամենայն թագաւորսն 42
 նոցա. և զերկիր նոցա առ Յեսու միանգամայն. զի Տէր Աստուած Իսրա- յելի համագոննդ կռուէր ընդ Իսրայելի: ⁴³ Եւ դարձաւ Յեսու և ամենայն 43

27 Այլք. Եւ եղև ընդ արևմտաբն: **28 Ոմանք.** Եւ զթագաւորն նորա... 'ի նմա ապրեալ... զոր օրինակ արարին ընդ թագաւորն Երիքովի: **30 Այլք.** Եւ ոչ մնաց 'ի նմա, և ոչ մի... և արարին... զոր օրինակ արարին: **33 Ոմանք.** Մինչև ջմնալոյ 'ի նոցանէ: **36 Այլք.** Եւ նստան զնովաւ: **40 Օրինակ մի.** Եւ զՆասեովթ և զամենայն թագ՝... սաքակեաց 'ի նմանէ:

Իսրայել ընդ նմա 'ի բանա՛կն 'ի Գաղզաղայ:

- 11** ¹ Իբրև լուա Յաբին արքայ Սուրայ, առաքեա՛ց առ Յոբաբ արքայ
 2 Մառոնայ, և առ արքայն Մէմերոնի, և առ արքայն Աքիփայ. ² և առ
 թագաւորս մեծի Սիդոնայ 'ի լեռնայինսն, և յՌաբաթ հանդէպ Քեներթթայ:
 3 Եւ 'ի դաշտայինն, և 'ի Նաբեթովր, և 'ի ծովեզերեայս ³ Քանանացիս
 յարևելից կողմանէ. 'ի ծովեզերեայսն Անովրիացոց, և 'ի Քեպացիս, և
 'ի Փերեզացիս, և Յեբուսացիս որ 'ի լերինն, և 'ի Խևացիսն որ ընդ
 4 Ահերմոնի՛ն 'ի Մասեփայ: ⁴ Եւ ելին ինքեանք և թագաւորք իրեանց
 ընդ նոսա. և զօր բազում իբրև զաւագ առ ափն ծովու բազմութե-
 5 ամբ, և երիվարք և կառք բազում յոյժ. ⁵ գումարեցան ամենայն թա-
 գաւորքն այնոքիկ և եկին 'ի միասին. և բանակեցան միանգամայն առ
 6 ջրովն Մառոնայ փակ պարերազմ ընդ Իսրայելի: ⁶ Եւ աւէ Տէր ցՅեսու.
 Մի՛ երկնչիր յերեսաց նոցա, զի վաղի 'ի սոյն ժամու մաքնեցից ես
 7 զամենեսեան զնոսա վանեալս առաջի որդոցն Իսրայելի. զերիվարս
 նոցա կարթակոտորս արասցես, և զկառս նոցա այրեսցեն հրով: ⁷ Եւ
 եկն Յեսու և ամենայն զօրն պարերազմօղ ընդ նմա, 'ի վերայ նո-
 8 ցա 'ի ջուրն Մառոնայ յանկարծօրէն. և անկան 'ի վերայ նոցա 'ի
 լեռնակողմանն: ⁸ Եւ մաքնեաց զնոսա Տէր ընդ ձեռամբ Իսրայելի. և
 կոտորեալ զնոսա արարին հալածակա՛ն մինչև ցմեծն Սիդոն, և մինչև
 9 ցՄասրեփովթմայիմ, և մինչև ցդաշտն Մասեփայ ընդ արևելս. և կոտորեաց՛
 զնոսա մինչև չմնալոյ 'ի նոցանէ ապրեալ: ⁹ Եւ արար ընդ նոսա Յեսու
 որպէս պարուիրեաց նմա Տէր. զերիվարս նոցա կարթակոտորս ա-
 10 րար, և զկառս նոցա այրեաց հրով: ¹⁰ Եւ դարձան Յեսու 'ի ժամանակին
 յայնմիկ, և ա՛ռ զԱսովր և զթագաւորն նորա, և սպան զնա. զի Ասովր էր
 11 նախիշխան ամենայն թագաւորութեանցն այնոցիկ. ¹¹ և կոտորեցին զ-
 ամենայն շնչաւոր որ 'ի նմա սրով սուսերի, և սաքակեցին զամենեսին.
 12 և ո՛չ մնաց 'ի նմա շնչաւոր: Եւ զԱսովր այրեցին հրով. ¹² և զամենայն
 քաղաքս թագաւորութեանցն այնոցիկ, և զթագաւորս նոցա ա՛ռ Յեսու,
 և կոտորեաց զնոսա սրով սուսերի, և սաքակեաց զնոսա. զոր օրինակ
 13 հրամայեաց նոցա Մովսէս ծառայ Տեառն: ¹³ Այլ զամենայն քաղաքս
 հողացուցեալս 'ի նոցանէ ո՛չ այրեաց Իսրայել, բայց միայն զԱսուր զոր
 14 այրեաց Յեսու. ¹⁴ և զամենայն կապուս նորա և զանասուն առին իրե-
 անց յաւարի որդիքն Իսրայելի. բայց զնոսա զամենեսին սաքակեցին
 սրով սուսերի մինչև կորուսին զնոսա, և ո՛չ թողին 'ի նոցանէ և ո՛չ մի
 15 շնչաւոր. ¹⁵ զոր օրինակ հրամայեաց Տէր Մովսիսի ծառայի իրում. և
 որպէս պարուիրեաց Մովսէս Յեսուայ՝ նոյնպէս արար Յեսու. և ո՛չ անց
 16 և ո՛չ զիւրք յամենայնէ զոր պարուիրեաց նմա Մովսէս: ¹⁶ Եւ ա՛ռ Յեսու
 զամենայն երկիրն զայն, զլեռնակողմնն, և զամենայն երկիրն Նագբ, և

11. 1 Ոմանք. Արքայ Ասովրայ... Մեռոնայ: **2 Ոմանք.** Եւ առ թագաւորն մեծի Սի-
 դոնի: **Այլք.** Եւ 'ի Նաբեթովր: **6 Այլք.** Մի՛ երկիցես յերեսաց նոցա: **8 Ոմանք.**
 Արարին զնոսա հալածականս մինչև ցծովն Սիդոն, և մինչև ցՄասրեփովթմացիս:
10 Ոմանք. Եւ զթագաւորն նորա սպան հրով. և զի Ասովր էր նախ իշխան 'ի
 վերայ թագաւորութեանցն այնոցիկ: **13 Բազումք.** 'Ի սոցանէ ո՛չ այր՞: Եւ ոմ-
 անք. Հողացուցեալս նոցա ո՛չ այրեաց 'ի նոցանէ Իսրայել, բայց միայն զԵսովր:
14 Յօրինակին պակասէր. Կապուս նորա:

զամենայն երկիրն Գոսոմ, և զդաշտայինն և զարևմտեայն, և զլեառնն Իսրայելի, և զհովիտս նորա որ առ լեռամբն. ¹⁷ Ի լեռնէն Աքեղայ և ցելսն Սուրայ, մինչև ցԲաաղգաղ. և զդաշտայինն Լիբանանու առ ուրամբն Ահերմոնի. և զթագաւորս նոցա. զամենեսին առ և կոտորեաց: ¹⁸ Եւ աւուրս բազումս արար Յեսու ընդ ամենայն թագաւորսն ընդ այնոսիկ պատերազմ: ¹⁹ Եւ ոչ էր քաղաք զոր ոչ մապնեաց Տէր որդոցն Իսրայելի, բաց Ի Խևացոցն որ բնակեալ էր Ի Գաբաւոն. զամենեսին առ պատերազմաւ: ²⁰ Զի Ի Տեառնէ կարծրանայի՛ն սիրտք նոցա պատահել պատերազմաւ Իսրայելի՝ զի սաքակեցցին. և մի՛ րացի նոցա ողորմութիւն, այլ զի սաքակեցցին որպէս խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի: ²¹ Եւ եկն Յեսու Ի ժամանակին յայնմիկ՝ և սաքակեաց զԵնակիման, Ի լեռնակողմն Քեբրոնի, և Դաբիրայ, և յԱնովբայ՝ և յամենայն լեռնէն Իսրայելի, և յամենայն լեռնէն Յուդայ, հանդերձ քաղաքօք նոցա. և սաքակեաց զնոսա Յեսու, ²² և ոչ մնաց յԵնակիմացն յորդոցն Իսրայելի, բայց միայն Ի Գազա, և Ի Գէթ, և յԱսեղովթ մնացին: ²³ Եւ առ Յեսու զամենայն երկիրն որպէս պատուիրեաց Տէր Մովսիսի. և ետ Յեսու ժառանգութիւն Իսրայելի վիճակաւ ըստ ցեղից նոցա. և դադարեաց երկիրն պատերազմել:

¹ Եւ այս են թագաւորք՝ զորս կոտորեաց Մովսէս և որդիքն Իսրայելի, և ժառանգեցին զերկիրն նոցա յայնկոյս Յորդանանու յարևմտից կողմանէ, Ի ձորոյն Առնովնայ մինչև ցլեառնն Ահերմոն, և զամենայն զԱրաբա յարևելից կողմանէ: ² ԶՍեհոն թագաւոր Անովրիացոց որ բնակեալ էր յԵսեբոն, և փրէր յԱրոտերայ մինչև ցձորն Առնովնայ՝ յեզերք ձորոյն, և զկէսն Գաղաադու մինչև ցհեղեղաբն Յաբովկայ. սահմանք որդոցն Ամոնայ. ³ և Արաբա մինչև ցձովն Քէներեթայ, և ընդ արևելս մինչև ցձովն Աղի, յարևելից ընդ ճանապարհն Ասեմովթայ. և Ի Թեմանայ որ է ընդ Ասեղովթաւ Ի Փասգայնէ: ⁴ Եւ սահմանք Ովգայ արքայի Բասանո՛ւ որ մնացեալ էր Ի սկայից անրի. որ բնակեալ էր յԱսպարովթ և յԵդրային. ⁵ Իշխան՝ Ի լեռնէն Ահերմոնի և Ի Սեղբայ. և զամենայն Բասան մինչև Ի սահմանս Գէսուրայ, և Մաքաթի, և զկէս Գաղաադու սահմանացն Սեհոնի արքայի Եսեբոնայ: ⁶ Եւ Մովսէս ծառայ Տեառն և որդիքն Իսրայելի հարի՛ն զնոսա. և ետ զայն Մովսէս ծառայ Տեառն Ի ժառանգութիւն Ռուբինի և Գադայ, և կիսոյ ցեղին Մանասէի: ⁷ Եւ այս են թագաւորք Անովրիացոց զորս կոտորեաց Յեսու և որդիքն Իսրայելի յայնկոյս Յորդանանու՝ առ ծովեզերքն Գաղաադու Ի դաշտին Լիբանանու մինչև ցլեառնն Աղովկայ յելսն Սէիրայ: Եւ ետ զնա Յեսու ցեղիցն Իսրայելի Ի ժառանգութիւն ըստ վիճակաց նոցա. ⁸ Ի լերինն և Ի դաշտի, և յԱրաբա, և յԱսեղովթ, և յանապարհն և Ի Նազեթ. զՔեպացին, և զԱնովրիացին, և զՔանանացին, և զՓերեզացին, և

17 Ի լուս՝. Եւ ցելսն Սէիրայ. *հանաձայն ոմանց Ի բնաք՝*: 21 Ոմանք. Ի լեռնակողմանն Քեբրոնի: 22 Ոմանք. Եւ ոչ մնաց Ենակիմացի որդոցն Իսրայելի... և յԱսեղովթ մնացին: 23 Ոմանք. Երկիրն պատերազմելոյ. *կաս՝* պատերազմեալ: 12. 2 Այլք. Զեզերք ձորոյն: 3 Ոմանք. Եւ Արաբիա մինչև ցձովն Քէներեթայ ընդ արևելս, և մինչև ցձովն Արաբիա ծովն Աղի յարևմտից ընդ ճանապարհն Արիմովթայ: 7 Այլք. Եւ ետ զնոսա Յեսու ցե՛:

9 զԽևացին, և զԳերգեսացին, և զՅերուսացին: ⁹ Զթագաւորն Երիքովայ
 10 * զմի. զթագաւորն Գայեայ որ մերձ ՚ի Բեթել * զմի: ¹⁰ Զթագաւորն Ե–
 11 րուսաղէմի * զմի. զթագաւորն Քերրոնի * զմի: ¹¹ Զթագաւորն Յերիմութայ
 12 * զմի. զթագաւորն Ղափսայ * զմի: ¹² Զթագաւորն Եգղոնի * զմի.
 13 զթագաւորն Գազերայ * զմի: ¹³ Զթագաւորն Դաբիրայ * զմի. զթագաւորն
 14 Գեսեմայ * զմի: ¹⁴ Զթագաւորն Ներմեայ * զմի. զթագաւորն Աբերայ
 15 * զմի: ¹⁵ Զթագաւորն Ղորնայ * զմի. զթագաւորն Ողողոմայ * զմի:
 16, 17 ¹⁶ Զթագաւորն Մակեդայ * զմի: ¹⁷ Զթագաւորն Թափուայ * զմի. զթագաւորն
 18 Ոփերայ * զմի: ¹⁸ Զթագաւորն Նափեկայ * զմի. զթագաւորն Ասովրայ
 20 * զմի: ²⁰ Զթագաւորն Սամրոնայ * զմի. զթագաւորն Մառովնայ *
 21 զմի. զթագաւորն Աքափայ * զմի: ²¹ Զթագաւորն Թանաքայ * զմի.
 22 զթագաւորն Մակեդոլայ * զմի: ²² Զթագաւորն Կեղեսայ * զմի. զթագաւորն
 23 Յեկոնոմայ զՔերմեդայն * զմի: ²³ Զթագաւորն Դովրայ զՆափեդովրայ
 24 * զմի. զթագաւորն Գեղիմայ զԳեղգեդայն * զմի: ²⁴ Զթագաւորն Թերայ
 * զմի: Ամենեքեան սոքա թագաւորք քսանևինն:

13 ¹ Եւ Յեսու ծերացեալ և անցեալ զաւորքք: Եւ ասէ Տէր ցՅեսու.
 Դու ծերացեալ ես և անցեալ զաւորքք. և երկիր բազում մնացեալ է
 2 ՚ի ժառանգութենէ: ² Եւ այս է երկիրն մնացեալ. ամենայն սահմանք
 3 Փղշրացոց. Գէսուրի. ³ և Քանանացին, Յանշինէ՛ անտի ընդդէմ Ե–
 զիպրոսի մինչև ՚ի սահմանս Ակկարոնի, ընդ աջմէ՛ Քանանացոյն հա–
 մարի հնգից թագաւորացն Փղշրացոց. Գազացոյն, և Ազովրացոյն,
 4 և Թանաքացոյն, և Գազայ, և Սիդոնացիք
 5 մինչև ցՅափեկա մինչև ցսահմանս Ամովրիացոյն. ⁵ և զամենայն եր–
 կիրն Արաբա ՚ի Փղշրացոց՝ և զամենայն Լիբանան յելիցն արևու, ՚ի
 6 Գաղգաղայ՝ առ ուրամբ լերինն Ահերմոնի մինչև ցմուրս Եմաթայ. ⁶ ա–
 մենայն որ բնակեալ իցէ զլեռնակողմնն, ՚ի Լիբանանէ մինչև ՚ի Մասերեմի
 Թովթամայիմ: Եւ զամենայն Սիդոնացիս. են սաքակեցից գնոսա յերե–
 սաց որդւոցն Իսրայէլի. բայց դո՛ւ բաժանեա՛ զնոսա ՚ի ժառանգութին
 7 Իսրայէլի. որպէս պարտիրեցի քեզ: ⁷ Եւ արդ՝ բաժանեա՛ զերկիրս
 զայս ՚ի ժառանգութին ինն ցեղիցն, և կիսոյ ցեղին Մանասէի. ՚ի
 Յորդանանէ մինչև ցծովն մեծ ընդ կողմն արևմտից՝ փացես զնա. և
 8 ծովն մեծ սահմանեսցէ: ⁸ Եւ երկու ցեղիցն՝ և կիսոյ ցեղին Մանասէի՝ որ
 են ընդ Ռուբինի և ընդ Գադայ * որ առին զժառանգութին իրեանց զոր
 եր Մովսէս յայնկոյս Յորդանանու յարևելից. բաժանեաց նոցա Մով–

*9 Ոմանք. Որ է մերձ ՚ի Բեթել: 13 Յօրինակին. Զթագաւորն Դամիրայ զմի: Ուր ու–
 մանք ունին՝ Գաղերայ: 14 Ոմանք. Զթագաւորն Ադերայ զմի: 16 Ոսկան յաւելու.
 Զթագաւորն Մակէ՛... Զթագաւորն Բեթել զմի: 18 Ոմանք. Զթագաւորն Ափեկայ
 զմի... (20) զթագաւորն Սամովրայ զմի... զթագաւորն Նազգաքայ զմի. և այլն: Ուր
 Ոսկան յաւելեալ համար 19 դնէ. Զթագաւորն Մադոն զմի. զթագաւորն Ասորայ
 զմի: 24 Ոմանք. Զթագաւորն Թերսայ զմի: 13. 2 Ոմանք. Փղշրացոց, Գեսերին:
 3 Ի յու՛. Ննգից նախարարացն Փղշրաց՛: Ուր ոմանք ունին ՚ի բնաբանի՛
 թագաւորացն և նախարարացն: Եւ ոմանք լոկ՛ նախարարաց Փղշրացոցն: 4 Այլք.
 Եւ ամենայն երկիրն Քանա՛: 5 Այլք. Եւ զամենայն երկիրն Գաբայ: 6 Ոմանք. Որ
 բնակեալ իցէ զլեռամբն ՚ի Լիբա՛: Բազումք. ՚ի Մասերեփովթամայիմ: Այլք. Բայց դո
 բաշխեա՛ զնոսա ՚ի ժա՛:*

սէս ծառայ Տեառն, ⁹յԱրոեայ՝ որ է առ եզերք հեղեղապին Առնովնայ, ⁹
 և զքաղաքն որ է ՚ի մէջ ձորոյն, և զամենայն Միսովր, ՚ի Մեղաբայ
 մինչև ցԴեբոն. ¹⁰զամենայն քաղաքսն Սեհոնի արքայի Անովրիացոց ¹⁰
 որ թագաւորեաց յԵսեբոն, մինչև ցսահմանս որդւոցն Անոնայ. ¹¹և ¹¹
 զՔաղաաղայինն, և զսահմանս Գեսուրայ, և զՄաքաթեայ, և զամեն-
 այն լեառնն Ահերոնն. և զամենայն Բասանասարան մինչև ցՍեղքա:
¹²Եւ զամենայն թագաւորութիւնն Ովգայ ՚ի Բասան, որ թագաւորեաց ¹²
 յԱսպարովթ և յԵդրային. նա՛ մնաց ՚ի մնացորդաց սկայիցն. և եհար
 զնա Մովսէս՝ և սարակեաց: ¹³Եւ ո՛չ սարակեցին որդիքն Իսրայէ- ¹³
 լի զԳեսուրի, և զՄաքաթի, և զՔանանացին. և բնակէր թագաւորն
 Գեսուրայ և Մաքաթեայ ՚ի մէջ որդւոցն Իսրայէլի մինչև ցայսօր: ¹⁴Բայց ¹⁴
 ցեղին Ղևեայ ո՛չ փուսւ բաժին և ժառանգութիւն. զի Տէր Ասարու-
 ած Իսրայէլի է՛ նոցա ժառանգութիւն՝ որպէս ասաց նոցա Տէր: Եւ
 այս են բաժինք զոր բաժանեաց Մովսէս որդւոցն Իսրայէլի, յՌաբովթ
 Մովաբ յայնկոյս Յորդանանու յանդիման Երեթոյի: ¹⁵Եւ երբ Մովսէս ¹⁵
 ըստ ցեղին Ռուբինի և ըստ փոհմից նոցա. ¹⁶և եղեն սահմանք նո- ¹⁶
 ցա յԱրոեայ՝ որ կայ յանդիման ձորոյն Առնովնայ, և քաղաքն ՚ի ձորն
 Առնովնայ, և ամենայն Միսովր. և Մեղաբայ ¹⁷մինչև ցԴեբոն. և զա- ¹⁷
 մենայն քաղաքս նոցա որ են ՚ի Միսովր, և զԴեբոն, և զԲամովթաբայաղ.
 և զԿոունս Բաելովթայ. ¹⁸և զՅասա, և զԿեդովթ, և զՄեփայթ. ¹⁸և ^{18, 19}
 զԿարիաթեն, և զՍեբամա, և զՍարթ, և զՄիովր ՚ի լերինն Ենակայ.
²⁰և զԲեթփագովր. և զԱսեդովթփասգայ, և զԲեթսիմովթ, և զամենայն ²⁰
 քաղաքս Միսովրայ: ²¹Եւ զամենայն թագաւորութիւնն Սեհոնի արքա- ²¹
 յի Անովրիացոց, որ թագաւորեաց յԵսեբոն. զոր եհար Մովսէս, զնա՛
 և զիշխանս Մադիամու, զԵի, և զԴոկոն, և զՍուր, և զՈւր, և զՌովբէ. և
 զիշխանս Պարասիոնացն զբնակեալս յերկրին: ²²Եւ զԲաղաամ Բեւովրեանք ²²
 զհարցուկն, կոտորեցին որդիքն Իսրայէլի սրով ՚ի միտն վայրկենի:
²³Եւ եղեն սահմանքն Ռուբինի Յորդանան սահման: Այս է ժառան- ²³
 գութիւն որդւոցն Ռուբինի ըստ փոհմից իրեանց, քաղաքք և աւանք
 նոցա: ²⁴Եւ երբ Մովսէս որդւոցն Գաղայ ըստ փոհմից իրեանց. ²⁴և ^{24, 25}
 եղեն նոցա սահմանք Յազերայ, և ամենայն քաղաքք Գաղաաղու. և կէս
 երկրի որդւոցն Անովնայ մինչև ցԱրոեայ մինչև ցՄասփայի. և Բոբանիմ, և Մանայեմ
 մինչև ցսահմանս Դաբիրայ: ²⁷Եւ յենակն և Բեթարամ, և Բեթամար, ²⁷
 և Մովթով, և Սափոն. և զայլ ևս թագաւորութիւնն Սեհոնի արքա-
 յի Եսեբոնայ. Յորդանան սահման է. մինչ ցեզր ծովուն Քեներեթայ,
 յայնկոյս Յորդանանու յարևելից: ²⁸Այս է ժառանգութիւն որդւոցն Գաղայ ²⁸
 ըստ փոհմից իրեանց. ըստ քաղաքաց նոցա՝ և ազարակք նոցին: ²⁹Եւ ²⁹

11 Ունակք. Եւ զսահմանս Գեսարայ. և *ունակք*՝ Գեսգուրայ: **16 Ունակք.** Եւ Միգաբայ (17) մինչև ցԵսեբոն: **19 Ունակք.** Եւ զԿարիաթարիմ, և զՍեբամ... ՚ի լերին Ենակիմայ: **21 Ունակք.** Պարսիոնացն. բնակեալս յերկ՛. և *ունակք*՝ Պարսիոնացոց զբնա՛: **25 Օրհնակ մի.** Մինչև Արուր, որ է յանդիման Ռաբբայ: **27 Ի լու՛.** Ի վերայ յենակն՝ *նշանակի՛* ձորձոր. զոր *ունակք* ՚ի ներքս առեալ գրեն. Եւ ՚ի ձորձորն յենակն: *Ուր օրհնակ մի ունի.* Եւ ցԱմեկն Թիթարիմ և Բեթարամ:

եպ Մովսէս կիսոյ ցեղին Մանասէի. և եղև կիսոյ ցեղի որդւոցն Մանասէի, ըսպ փոհմից իրեանց: ³⁰ Եւ եղեն սահմանք նոցա ՚ի Մանայեմայ, և ամենայն Բասան. և ամենայն թագաւորութիւնն Ովգայ արքայի Բասանու, և ամենայն աւանք Յայիրայ, որ են ՚ի Բասանասպանի. վաթսուն քաղաք. ³¹ և կէս Գաղասաղու, և յԱսպարովթ, և յԵդրային, քաղաքք թագաւորութեանն Ովգայ ՚ի Բասանասպանի: Եւ փուան որդւոցն Մաքիրայ որդոյ Մանասէի, և կիսոյ որդւոցն Մանասէի ըսպ փոհմից իրեանց: ³² Սոքա՛ են գորս ժառանգեցոյց Մովսէս յայնկոյս Յորդանանու յՌաբովթ ³³ Մովաբ յայնմ կողմանէ Յորդանանու հանդէպ Երիթոյի յարևելից: Եւ ցեղին Ղևեայ ոչ եպ Մովսէս ժառանգութիւն. զի Տէր Ասպուած Իսրայէլի ինքնի՛ն է ժառանգութիւն նոցա՝ որպէս խօսեցաւ ընդ նոսա:

14 ¹ Եւ սոքա՛ են որ ժառանգեցուցին որդւոցն Իսրայէլի յերկրին Քանանացոց, որոց ժառանգեցուցին: Եղիազար քահանայ, և Յեսու Նաւեան, ² և իշխանք նահապետութեան ցեղից որդւոցն Իսրայէլի: ² Եւ վիճակօք ժառանգեցուցին. գոր օրինակ պարուիրեաց Տէր ՚ի ձեռն Յեսուայ, իննեցունց ցեղիցն, և կիսոյ ցեղին: ³ Քանզի եպ Մովսէս ժառանգութիւն երկուց ցեղիցն և կիսոյ ցեղին յայնկոյս Յորդանանու: Եւ Ղևրացոցն ոչ եպ ժառանգութիւն ՚ի մէջ նոցա: ⁴ Զի էին որդիքն Յովսեփու երկու ցեղք, Մանասէ և Եփրեմ. և ոչ փուաւ բաժին յերկրին Ղևրացոցն, այլ ⁵ քաղաքք բնակելոյ, և զպարտեալս ըսպ նոցին, խաշանց նոցա. ⁵ գոր օրինակ պարուիրեաց Տէր Մովսիսի, նոյնպէս արարին որդիքն Իսրայէլի՝ և բաժանեցին զերկիրն:

⁶ Եւ մարեան որդիքն Յուդայ առ Յեսու ՚ի Գաղգաղայ. և ասէ **ԻԱ** ցնա Քաղէք Յեփոնեայ Կենեգեան. Դու ինքնին զիպես զբանն՝ գոր խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի առնն Ասպուծոյ՝ վասն իմ և վասն քո ՚ի ⁷ Կաղէքառնեա. ⁷ զի քառասնամեայ էի ես, յորժամ առաքեաց զիս Մովսէս ծառայ Տեառն ՚ի Կաղէքառնեայ լրտեսն զերկիրն. և բերաք ⁸ նմա գրոյց ըսպ մրաց նորա: ⁸ Բայց եղբարքն իմ որ ելին ընդ իս՝ թիրեցին զմիփս ժողովրդեանն. բայց ես յաւելայ՝ երթալ զհեպ Տեառն ⁹ Ասպուծոյ իմոյ: ⁹ Եւ երդուաւ Մովսէս յաւուր յայնմիկ և ասէ. Յերկիրն յոր հասեր՝ քեզ լիցի ՚ի ժառանգութիւն և որդւոց քոց յաւիպեան. զի ¹⁰ յաւելար երթալ զհեպ Տեառն Ասպուծոյ իմոյ: ¹⁰ Եւ արդ կերակրեանց զիս Տէր որպէս ասաց՝ այս ամք քառասներորդ հինգերորդ է՝ յորմէ հեպէ խօսեցաւ Տէր զբանս զայս ընդ Մովսիսի. և շրջեցաւ Իսրայէլ յանապարին: Եւ արդ առասիկ են ես այսօր ամաց ութսուն և հնգից. ¹¹ և կարող եմ այսօր՝ որպէս յորժամ առաքեաց զիս Մովսէս, նոյնպէս ¹² և արդ կարող եմ մրանել և ելանել ՚ի պարերազմ: ¹² Եւ այժմ ինդրենմ ՚ի քէն զլեառնն զայն՝ որպէս ասաց Տէր յաւուր յայնմիկ. զի դու ինքնին լուար զբանս զայս յաւուր յայնմիկ. և արդ անանիկ Ենակիմք են անդ, և քաղաքք ամուրք և մեծամեծք. արդ եթէ Տէր ընդ ին է՝ աստակեցից գ-

30 *Ոմանք.* Սահմանք նոցա ՚ի Մայենիմայ: **31** *Ոմանք.* Եւ կիսոյ ցեղին որդւոցն Մանասէի ըսպ փոհմիցն Իսրայէլի: **14. 3** *Ոմանք.* Երկուցունց ցեղիցն և կի՛: **6** *Յօրինակին.* Առ Յեսու ՚ի Գաղգաղ. և ասէ ցնա Քաղէք: **7** *Ոմանք.* Զի քառասուն ամաց էի: **9** *Ոմանք.* Յերկիրն գոր հասեր:

նոսա որպէս ասաց ինձ Տէր: ¹³ Եւ օրհնեաց զնա Յեսու. և էր գԶերբոն **13**
 Քաղերայ որդոյ Յեփոնեայ Կենեզացոյ ՚ի ժառանգութիւն: ¹⁴ Վասն **14**
 այնորիկ եղև Քերբոն Քաղերայ որդոյ Յեփոնեայ Կենեզացոյ ՚ի ժա-
 ռանգութիւն. վասն երթալոյ նորա զհետ հրամանի Տեառն Աստուծոյ
 Իւրայելի: ¹⁵ Եւ անուն Քերբոնի էր յառաջ քաղաք՝ Արբոկ. նա՛ էր մայր **15**
 քաղաքաց Ենակիմանցն. և երկիրն դադարեաց ՚ի պատերազմէ:

¹ Եւ եղեն սահմանք ցեղից որդոցն Յուդայ, ըստ փոհմի իւրեանց ՚ի **15**
 սահմանացն Եդոմայեցոց, ՚ի Սինն անապարէ մինչև ՚ի Կաղէս, ² ըստ **2**
 հարաւակողմն. և եղեն նոցա սահմանք ՚ի հարաւոյ մինչև յեզր ծովուն
 Աղոյ, ՚ի սարոյն որ իջանէ ՚ի հարաւակողմն, ³ և անցանեն մինչև ՚ի զառ **3**
 ՚ի վայրին Ակրաբիմայ, և պարին զՍինաքաւ, և վերանան ՚ի հարաւոյ
 ցԿաղէսբառնեա, և ելանեն ՚ի Նովն, և ձգին առ Ադդարաւ, և պա-
 րին առ արևմտիւքն Կաղեսայ. ⁴ և երթան ցԱսեմոնա, և հանեն մինչև **4**
 ցճորն Եգիպտացոց. և եղիցին նոքա ելք սահմանացն ընդ ծովակողմն:
 Այս են նոցա սահմանք ՚ի հարաւոյ: ⁵ Եւ սահմանք յարևելից ամենայն **5**
 ծովն Աղի, մինչև ցեզրն Յորդանանու: Եւ սահմանք նոցա ըստ հիւսւսի.
 ՚ի սարոյ ծովուն և յեզերէ Յորդանանու. ⁶ հասանեն սահմանքն ՚ի **6**
 Բէթազղա, և շրջին առ հիւսւսով ցԲէթարաբու, և վերանան սահմանքն
 առ Բէովն վիմաւ որդոցն Ռուբինի. ⁷ և ելանեն սահմանքն առ չոր- **7**
 րորդ մասամբ ձորոյն Աբովրայ. և ընդ հարաւակողմն, և իջանեն ՚ի
 Գաղգաղ, որ է հանդէպ մաքուցին Եդոմիմա, և ընդ հարաւակողմն. և
 հասանէ սահմանն ՚ի ջուր Արեգ աղբեր. և եղիցին նոցա ելք, աղբերն
 Ռովգեղայ. ⁸ և ելանեն սահմանքն ՚ի ձոր որդոցն Ենովմայ ՚ի թիկանց **8**
 Յեբուսայ ՚ի հարաւոյ, այն է Երուսաղէմ. և հասանեն սահմանքն ՚ի
 գլուխ լերինն՝ որ է հանդէպ ձորոյն Ենովմայ ՚ի ծովակոյս կողմանէ՝
 որ է յեզեր երկրին Ռափայնոց ընդ հիւսւսի: ⁹ Եւ հանէ սահմանն ՚ի **9**
 գլխոյ լերինն յաղբեր ջրոյն Ափովթայ, և հարանէ լեառնն Եփրեմի ՚ի
 Գայի. և հանէ սահմանն ՚ի Բաաղ. այն է քաղաք Յարիմայ: ¹⁰ Եւ պա- **10**
 րի սահմանն ՚ի Բաաղայ ընդ ծովակողմն Ասարէս ՚ի լեառնն Սէիր,
 և պարի զթիկամբք քաղաքին Յարիմայ ՚ի հիւսւսոյ. այն է Քասղոն.
 և իջուցանէ յԱրեգ քաղաք, և անցանէ ՚ի հարաւ. ¹¹ և հարանէ սահ- **11**
 մանն ՚ի թիկանց Ակկարոնի ընդ հիւսւսի. և հանեն սահմանքն ՚ի
 Սարքայովմայ, և անցանեն առ լեռամբ երկրին Բաաղայ, և հարանեն
 ցԱբնեղ. և եղիցին ելք սահմանաց նոցա ընդ ծովակողմն. ¹² և զսահման **12**
 նոցա ՚ի ծովէ՝ ծովն մեծ զապանէ: Այս են սահմանք որդոցն Յուդայ

12 *Բազումք*. Որպէս և ասաց ինձ Տէր: **14** *Յօրինակին*. Որդոյ Յփոնեայ: **15** *Ո-*
մանք յարար **15** *համարիս*. ՚ի պատերազմէ, *յակելուն զքանս զայս*. Եւ Ադամ մեծն
 ննջեալ ՚ի մեջ սկայիցն: **15. 1** *Այլք*. Սահմանք ցեղի... ըստ փոհմից: *Ոմանք*. ՚Ի
 սահմանացն Սիդոնացոցն: **2** *Այլք*. Ընդ հարաւակողմն, և եղեն: **3** *Ի լուս*. ՚ի զառ
 ՚ի վերին Ակրաբի՛, *համաձայն ոմանց ՚ի քնաք՛: Ի լուս*. Եւ ելանեն ՚ի Նովն, և ձգին.
որ ոմանք ունին. ՚ի Նովն: **4** *Ոմանք*. Եւ երթան յԱսեմոնայ... և եղիցին նորա ելք
 սահ՛: **7** *Ոմանք*. Նանդէպ մաքուցին Ոդոմիմայ: **8** *Այլք*. Եւ հանեն սահմանքն ՚ի
 գլուխ: **9** *Ի լուս*. Եւ հարանէ սահմանն. *որ ոմանք ունին*՝ հասանէ: *Ոմանք*. Ջրոյն
 Նափոնայ, և հասանէ ՚ի լեառնն Եփրեմի ՚ի Գայի: *Ի լուս*. Եւ հանէ լեռն ՚ի Բաաղ.
 այն է: **11** *Ոմանք*. Եւ հասանէ սահմանն... և հանեն սահմանքն ՚ի Սարքարոնայ... և
 հասանեն ցԱբել. *կամ*՝ յԱբնաղ:

13 շուրջանակի, ըստ փոհմից իրեանց: ¹³ Եւ Քաղերայ որդոյ Յեփոնեայ եր բաժին ՚ի մէջ որդոցն Յուդայ հրամանաւ Ասարուծոյ. և ե՛ր նմա Յեսու զքաղաքն Արբոկ, զմայր քաղաքացն Ենակայ, այն է Քերբոն:

14 ¹⁴ Եւ սապակեանց գնոսա անտի Քաղէր որդի Յեփոնեայ, զերիս որդիսն

15 Ենակայ, զՍուսի, զԹովմայի, և զԱքիման, զձնունդս Ենակայ: ¹⁵ Եւ ել անտի Քաղէր ՚ի վերայ բնակչացն Դաբիրայ. և անուն Դաբիրայ՝

16 էր յառաջագոյն քաղաք Նամակաց: ¹⁶ Եւ ասէ Քաղէր. Որ ոք առցէ զքաղաքն Նամակաց, և փիրեսցէ նմա, փաց նմա զԱքա դուստր իմ կնութեան: ¹⁷ Եւ ա՛ն զնա Գոթոնիէլ որդի Կենեզի, եղբայր Քաղերայ

18 կրտսեր. և ե՛ր նմա զԱքա դուստր իր կնութեան: ¹⁸ Եւ եղև յերթալն նորա խորհեցաւ ընդ նա՝ և ասէ. Խնդրեցից ՚ի հօրէ իմն՝ ազարակ. և աղաղակեանց յիշոյ անտի: Եւ ասէ ցնա Քաղէր. Զի՞ է քեզ: ¹⁹ Եւ ասէ ցնա. Տո՛ր ինձ օրհնութիւն. զի յերկիր Նագեր ետուր զիս, փո՛ր ինձ Գողաթմայիմ: Եւ եր նմա Քաղէր զԳողաթն վերին՝ և զԳողաթն ներքին: ²⁰ Ա՛յս է ժառանգութիւն ցեղի որդոցն Յուդայ՝ ըստ փոհմից իրեանց: ²¹ Եւ եղեն նոցա քաղաքք. քաղաք առաջին ցեղի որդոցն Յուդայ ՚ի սահմանս Երոմայ յանապատին: Կասբեղ՝, և Եղրային և Յագուր.

22 և Կինա, և Դենոնա, և Աղաղա. ²³ և Կաղէս, և Իթնանգիփ. ²⁴ և Տէղէմ, և Բաաղովթ. ²⁵ և քաղաքն Ատերոն, այն է Ասովր: ²⁶ Ամամ, և Սամաս, և Մովղաղա. ²⁷ և Ատերգաղդա, և Բերթփաղ՚էթ. ²⁸ և Ասարսուդա, և Բերսաբէէ. և աւանք նոցա, և ազարակք նոցա: ²⁹ Բաաղա, և Ալիմ, և Ասեմ. ³⁰ և Եղթովղաղ, և Քուղ, և Երմա, ³¹ և Սիկեղէկ, և Մաղերենա, և Սանսաննա. ³² և Ղ՛ամովթ, և Սեղէմի, և Ռենոն. քաղաքք քսանկինն՝ և աւանք նոցա: ³³ Ի՛ դաշտավայրս, Եսթաուղ, և Սարաս, և Անա. ³⁴ և Ռամոն, և Զանով, և Աղիաթեմ, և Ենայիմ, ³⁵ և Յերիմութ, և Ողողամ, և Ներմա, և Մոքով, և Ազեկա. ³⁶ և Սարգարիմ, և Գաղերա. և ազարակք նոցա. քաղաքք չորեքասանք և աւանք նոցա: ³⁷ Սենան, և Արասա, և Մակգաղգաղ, ³⁸ և Գաղասան, և Մասփա, և Յեքթրայեղ. ³⁹ և Ղաքիս, և Բազկաթ, և Ազղոմ, ⁴⁰ և Քաբբա, և Ղամաս, և Քասղոմ, ⁴¹ և Գաղերովթ, և Բերթղագոն և Նովմա, և Մակեղդա. քաղաքք վեշտասան և աւանք նոցա: ⁴² Ղերնա, և Աթեր, ⁴³ և Յեփթա, և Ասեննա, և Նեսիր, ⁴⁴ և Կէիղա, և Աքեզիք, և Մարեսա, և Եղէմովմ. քաղաքք ի՛նն և աւանք նոցա: ⁴⁵ Ակկարոն, և աւանք նորա, և ազարակք նորա. ⁴⁶ և յԱկկարոնէ յԷմէն, և ամենայն արուարձանք Ազղարովղայ. և աւանք նոցա և ազարակք նոցա: ⁴⁷ Գազա, և աւանք նորա և ազարակք նորա, մինչև ցիեղեղափն և Եգիպտոսի. և ծովն մեծ զապուցանէ: ⁴⁸ Եւ ՚ի լեռնավայրսն՝ Մափիր, և

13 Ոմանք. Արբոկ, որ է մայր քա՛: **15 Ոմանք.** Քաղաք Նամակայ: (16) Զքաղաքն Նամակայ. *կամ*՝ Ամակայ: **17 Ոմանք.** Եղբայր Քաղերայ կրտսերի... զԱքա դուստր կնութեան նորա: **18 Ոմանք.** Խորհեցաւ ընդ նոսա և ասէ: *Այլք.* Եւ ասէ ցնա... Զի՞ է քեզ: **19 Ոմանք.** Զի յերկիրն Ագեր ետուր... զԳովղաթմայիմ: **21 Ոմանք.** Եւ եղեն նոքա քաղաքք... Կասպեղ, և Եղ՛: **23 Ոսկան յակրուածով.** Եւ Կաղէս և *Ասոր,* և Իթնամ: Զիփ, և Տէղէմ. *որ ոմանք՝* Իթնագիփ: **25 Ոսկան յակրու.** Ատերոն, *Կարիթթ,* *Էսրոն,* այն է Ա՛: **30 Ոմանք.** Եւ Եղթովղա և Քսիղ, և Եր՛: **32 Ոսկան.** Եւ Սեղէմի, և *Ային,* և Ռենոն: *Որ ոմանք.* Եւ Սեղիմ: **34 Ոմանք.** Եւ Ռամէն և Զանով: **42 Ոսկան.** Եւ Աթեր և *Ասան:* **46 Ոմանք.** Արուարձանք Ատովթայ:

Յերթեր, և Սովբով. ⁴⁹ և Դեննա. և լեառնն Ահերմոն. և քաղաքն Նա– 49
մակաց. այն է Դաբիր. ⁵⁰ և Անովբ, և Եպթեմով, և Անիմ. ⁵¹ և Գոսոմ, 50, 51
և Քիդուոն, և Գեղոն. քաղաքք մեքասան, և աւանք նոցա: ⁵² Երեբ, 52
և Եսան. և Երումա. ⁵³ և Յանում, և Բեթթա Փուէ, և Ափակա. ⁵⁴ և 53, 54
Քամմապա. և քաղաքքն Արբով. այն է Քեբրոն, և Սիովր. քաղաքք
ինն, և աւանք նոցա: ⁵⁵ Մաւոն, և Քերմէղ, և Ջիփ, և Յեպրա. ⁵⁶ և 55, 56
Յեգրայէղ, և Յեկրա, և Չանովակեկիմ, ⁵⁷ և Գաբաա, և Թամնա. քաղաքք 57
ինն, և աւանք նոցա: ⁵⁸ Աղուղ, և Բեթսուր, և Գեղովր, ⁵⁹ և Մարովթ, 58, 59
և Բեթանովթ, և Եղթեկեն. քաղաքք վեց, և աւանք նոցա: Թեկով,
և Եփրաթա. այն է Բեթղահէմ, և Բագովր, և Երամ, և Կուղովն, և
Տապամի, և Սովրէս, և Կարէմ, և Գաղղիմ, և Բեթեր, և Մանոքով.
քաղաքք մեքասան, և աւանք նոցա: ⁶⁰ Կարիաթբաաղ. նա՛ է քաղաք 60
Յարիմայ, և Արաբա. քաղաքք երկու, և աւանք նոցա, և ագարակք
իւրեանց: ⁶¹ Բեթբարգիս, և Բեթարաբա, և Մաղովն, և Սովբովա. ⁶² և 61, 62
Նեբաան. և քաղաքք աղփիցն, և Ենգաղիս. քաղաքք եւթն, և աւանք նո–
ցա: ⁶³ Եւ Յեբուսացին բնակեալ էր յԵրուսաղէմ, և ո՛չ կարացին որդիքն 63
Յուդայ մարտնչել ընդ նոսա. և բնակեցան Յեբուսացիքն ընդ որդիսն
Յուդայ յԵրուսաղէմ մինչև ցայսօր:

¹ Եւ եղեն որդւոցն Յովսեփայ սահմանք, ՚ի Յորդանանէ հանդէպ **16**
Երիքոյի, ՚ի ջրոյ անփի որ հանդէպ Երիքոյի, յարևելից ընդ անապարն.
և ամբառնան յԵրիքովէ ՚ի լեռնակողմ անապարին ՚ի Բեթեղղուգ. ² և 2
ելանէ ՚ի Բեթեղղուգայ, և անցանեն առ սահմանօքն Արքիապարովթայ:
³ Եւ ելանեն ընդ ծովակողմն ՚ի սահմանսն Յեփաղթեայ, մինչև ցսահմանս
Բեթորոնայ ներքնոյ, և մինչև ցԳազեր. և եղիցին ելք նոցա ընդ ծովակողմն.
⁴ և ժառանգեցին որդիքն Յովսեփայ՝ Եփրեմ և Մանասէ: ⁵ Եւ եղեն 4, 5
սահմանք որդւոցն Եփրեմայ ըստ փոհմից իւրեանց. և եղեն սահմանք
ժառանգութեան նոցա, յարևելից՝ Ասպարովթ, և Աղար, մինչև ցԲեթորոնն
վերին, և ցԳազեր. ⁶ և անցանեն սահմանքն ընդ ծովակողմն ՚ի Մաքովթ 6
՚ի հիւսւոյ. և պարիցի սահմանն ընդ արևելս ՚ի Թենաթսելով. և
անցանէ յարևելից առ Յանովաւ. ⁷ և իջցէ Յանովայ յԱսպարովթ, և 7
՚ի Նաարաթա. և աւանք նոցա: Եւ անցցեն առ Երիքոյի, և հանցեն
՚ի Յորդանան. ⁸ և ՚ի Թափուեայ անցցեն սահմանքն ՚ի ծովակողմն ՚ի 8
հեղեղապն Կանայ. և եղիցին ելք նորա ՚ի ծովակողմն: Այս է ժառան–
գութիւն ցեղի որդւոցն Եփրեմի ըստ փոհմից իւրեանց: ⁹ Եւ քաղաքքն 9
զարուցեալք որդւոցն Եփրեմի, ՚ի մէջ ժառանգութեան որդւոցն Մա–

53 *Ոմանք.* Եւ Բեթփափուէ, և Ափա: **56** *Ոմանք.* Եւ Յեգրայէլ և Յեկրամ, և
Չանովակեկիմ: *Ուր Ոսկան.* և Չանովա: Էկիմ. (57) և Գաբաա. Գիբհա. և Թամնա.
քաղաքք մեքասան. և աւանք նոցա: **59** *Ոմանք.* Եւ Տովրէս և Կարէմ: **61** *Ոմանք.*
Բեթբարգիս... և Մագովն. և Մանայ և Սովբովայ: **62** *Օրինակ մի.* Եւ Նեբրան,
և քաղաք աշփիցն, և Ենգաղի: **63** *Ոմանք.* Որդիք Իսրայելի մարտնչել ընդ նոսա:
16. 1 *Ի բազումս պակասի.* Երիքոյի, ՚ի ջրոյ անփի որ հանդէպ Երիքոյի. յա–
րևելից: *Ոմանք.* Եւ ամբառնայր ՚ի յԵրիքովէ ՚ի լեռնակողմ: **3** *Ի յու՛.* Եւ ելանեն
ընդ լեռնակողմն. *հանսնայն ոմանց ՚ի բնաք՝ Ոսկան.* Ելք նոցա ընդ ձախակողմն:
5 *Ոմանք.* Յարևելից Արարովթ. *կամ՝* Աթարովթ: *Ի յու՛.* Եւ ցԳազար. *որ ոմանք՝*
և ցԳազերայ: **6** *Այլք.* Ի Մաքովթ ՚ի հիւս՛: *Բազումք.* Ի Թենաթսելով. և *օրինակ*
մի՛ ՚ի Թարենաթելսով, և անցցէ յարևելից: **7** *Բազումք.* Յանովայ յԱսպարովթ. *կամ՝*
յԱմպարովթ:

- 10 նատի. և ամենայն քաղաքք և ւաւնք նոցա: ¹⁰ Եւ ո՛չ կորոյս Եփրեմ գՔանանացին բնակեալ ՚ի Գազեր. և բնակէր Քանանացին ՚ի մէջ Եփրեմայ մինչև ցայսօր: Մինչև ել փարաւոն արքայ Եգիպտացոց և առ զքաղաքն՝ և այրեաց զնա հրով. և զՔանանացին և զՓերեզացին զբնակեալն ՚ի Գազեր խոյրեաց. և եր զնա փարաւոն պաշտական դստեր իւրում. և եղեն ծառայք հարկապուրք:
- 17 ¹ Եւ եղեն սահմանք ցեղի որդոցն Մանասէի. զի նա՛ էր անդրանիկ Յովսեփայ, Մաքիբայ՝ անդրանկանն Մանասէի հօր Գաղաադու, քանզի
2 այր պատերազմօղ էր, Գաղաադայինն ՚ի Բասանաստան: ² Եւ եղև այլոց որդոցն Մանասէի, ըստ փոհմից իւրեանց, որդոցն Աքիեզերայ, և որդոցն Քեղկեայ, և որդոցն Երիէղեայ, և որդոցն Եթեմայ, և որդոցն Մեմիբայեայ, և որդոցն Ոփերայ: Սոքա՛ են որդիք Մանասէի որդոյ
3 Յովսեփայ արոնք ըստ փոհմից իւրեանց: ³ Եւ Սաղ՛պատայ որդոյ Ոփերայ, որդոյ Գաղաադու, որդոյ Մաքիբայ, որդոյ Մանասէի, ո՛չ գոյին նորա ուստերք, այլ դստերք: Եւ այս են անուանք դստերացն Սաղ՛պատայ. Մաադա, և Նուա, և Էզդա, և Մեղ՛քա, և Թերսա:
4 ⁴ Կացին առաջի Եղիազարոն քահանայի, և առաջի Յեսուայ որդոյ Նաւեայ, և առաջի իշխանացն՝ և ասեն. Աստուած պատուիրեաց ՚ի ձեռն Մովսիսի փայ՝ մեզ ժառանգութիւն ՚ի մէջ եղբարց մերոց: Եւ փուան նոցա ժառանգութիւն հրամանաւ Տեառն ՚ի մէջ եղբարց հօր իւրեանց:
5 ⁵ Եւ ել վիճակ Մանասէի դաշտն Ղաբեկայ, և Գաղաադի, և Բասանա, որ է յայնկոյս Յորդանանու: ⁶ Զի դստերք որդոց Մանասէի ժառանգեցին վիճակ ՚ի մէջ եղբարց իւրեանց. և երկիրն Գաղաադու եղև որդւոցն Մանասէի մնացելոցն: ⁷ Եւ եղեն սահմանք որդոցն Մանասէի, յԱւերմաքովթայ, որ է հանդէպ Մեթեմայ, և երթան սահմանքն ցՅամին, և ցԱւեր՝ յաղբերն Թափթովթայ. Մանասէի եղիցի երկիր Թափթովթայ.
8, 9 ⁸ և Թափթովթա ՚ի սահմանս Մանասէի որդոցն Եփրեմայ: ⁹ Եւ իջանեն սահմանքն ՚ի ձորն Կանայի ընդ հարաւակողմն հանդէպ ձորոյն Յայիբայ. և բնեկնին Եփրեմայ ՚ի մէջ քաղաքին Մանասէի: Եւ սահմանք Մանասէի ընդ հիւսսի ցեղեղեպարն. և եղիցին նորա ելք ծովն, ¹⁰ ՚ի հարաւակողմն կուտ Եփրեմայ, և ՚ի հիւսսոյ Մանասէի. և եղիցի ծովն սահման նոցա. և յԱւեր յար՝ իցեն ՚ի հիւսսոյ կողմանէ. և յԻսաքար՝ յարևելից կողմանէ: ¹¹ Եւ եղիցի Մանասէ ընդ Իսաքար և ընդ Աւեր: Բերթսան, և ւաւնք նոցա. և Ամբղան և դստերք նորա. բնակիչք Ենդովրայ, և ւաւնք նորա. և բնակիչք Մակեդդովայ, և ւաւնք նորա. և բնակիչք Տանաքայ, և ւաւնք նորա. և երրորդ Նափեթայ, և ւաւնք նորա: ¹² Եւ ո՛չ կարացին որդիք Մանասէի ստարակել զքաղաքսն զայնոսիկ. և սկսաւ

10 Օրինակ մի. Եւ զբնակեալս ՚ի Գազեր խոցորեաց, և եր: *Ոմանք.* Պարտական. *կամ՝* պաշտական. *և ոմանք՝* Պաշտարական: *Ուր ևս՝ ոմանք.* Ծառայք հարկապուր. *և ոմանք՝* Հարկաորք: **17. 1 Ոմանք.** Անդրանիկ Մանասէի... և Գաղաազինն և Բասանաստանի: **2 Ոմանք.** Եւ որդոցն Սիթեմայ, և որդոցն Մեմիբայ: **5 Ոմանք.** Վիճակն Մանասէի ՚ի դաշտն Դաբեկայ ՚ի Գաղգադի ՚ի Բանանայ, որ է: **7 Բազումք.** ՅԱւերմաքովթայ, որ է հանդէպ Սիմեայ. *կամ՝* Մեթեմայ: *Յօրինակին պակասէր.* Եւ երթան սահ՛: **9 Ոմանք.** Եւ իջեն սահ՛... ձորոյն Յայիբայի և Բնեկնին Եփրեմի... ընդ հիւսսոյ հեղեղարն: **10 Ոմանք.** Եւ յԱւեր յարիցեն. *կամ՝* յարեցին: **11 Ոմանք.** Եւ երրորդն Աղեթայ, և Ա՛:

Քանանացին բնակել յերկրին յայնմիկ: ¹³ Եւ եղև իբրև յաղթահարեցին ¹³
 որդիքն Իսրայելի, արարին զՔանանացին հնազանդս. բայց սաքակելով
 ոչ սաքակեցին զնոսա: ¹⁴ Ընդդէն դարձան որդիք Յովսեփայ Յեսուայ՝ ¹⁴
 և ասեն. Ընդդէ ժառանգեցուցեր մեզ մի ժառանգութիւն և մի վի-
 ճակ. և ես ժողովուրդ բազում եմ. և Ասպուած օրհնեաց զիս: ¹⁵ Ասե-
 ցնոսա Յեսու. Եթէ ժողովուրդ բազում ես դու, ել յանպառն՝ և սրբեա՛
 դու քեզ զերկիրն, զՓերեզացիսն և զՌափայիսն. եթէ նեղ իցէ քեզ
 լեռանդ Եփրեմի: ¹⁶ Եւ ասեն որդիքն Յովսեփայ. Չէ՛ մեզ բաւական ¹⁶
 լեռանն Եփրեմայ. և անդ ընտիր ընտիրք երիվարաց, և զէն ամենայն
 Քանանացոյն բնակելոյ յերկրի իմում ընդ իս. ՚ի Բեթսան և յաւանս
 նորա, և ՚ի ձորն Յեզրայելի: ¹⁷ Եւ խօսեցաւ Յեսու ընդ որդիսն Յով-
 սեփայ, ընդ Եփրեմի՛ և ընդ Մանասէի՛ և ասէ. Թէ ժողովուրդ բազում
 ես դու, և զօրութիւն բազում ունիս. մի՛ լիցի քեզ մի վիճակ. ¹⁸ անպառն ¹⁸
 եղիցի քեզ, զի անպառն է և սրբեցես զնա. և եղիցին քեզ ելք նորա
 յորժամ սաքակեցես զՔանանացին. զի թէպէտ և երիվարք ընտիրք
 իցեն նորա, և զօրագոյնք քան զքեզ իցէ, դո՛ւ յաղթահարեցես զնա:

ԻԲ ¹ Եւ եկեղեցացաւ ամենայն ժողովուրդ որդուցն Իսրայելի ՚ի Սեղով, ¹⁸
 և կանգնեցին անդ զխորանն վկայութեան. և երկիրն նուաճեցաւ ՚ի
 նոցանէ: ² Եւ մնացին որդիքն Իսրայելի՛ և ոչ ժառանգեցին եւթն ցեղն: ²
³ Եւ ասէ ցնոսա Յեսու. Մինչև յե՛րբ մեղկիցէք չմտնել ժառանգել զեր-
 կիրն զոր եք ձեզ Տէր Ասպուած հարցն մերոց: ⁴ Տո՛ք ինձ երին արս ⁴
 ՚ի ցեղէ, և առաքեցից զնոսա, և յարուցեալ անցանիցեն ընդ երկիրն, և
 զրեցեն զնա առաջի իմ՝ թէ ո՞րպէս պարտ իցէ բաժանել զնա: Եւ եկին
 առ նա. ⁵ և բաժանեաց նոցա եւթն մասն: Յուդայ կացցէ նոցա սահ-
 ման ՚ի հարաւոյ. և որդիքն Յովսեփայ կացցեն ՚ի սահմանս իրեանց ՚ի
 հիւսւտոյ: ⁶ Եւ դուք բաժանեցէք զերկիրն եւթն բաժին՝ և բերէք առ իս ⁶
 այսր. և հանից ձեզ վիճակ սասր առաջի Տեառն Ասպուծոյ: ⁷ Չի ոչ գոյ ⁷
 ընդ ձեզ բաժին որդուցն Ղևեայ. զի քահանայութիւն Տեառն է բաժին
 նորա. և Գադ, և Ռուբէն, և կէս ցեղին Մանասէի առի՛ն զժառանգութիւն
 իրեանց յայնկոյս Յորդանանու յարևելս՝ զոր եւր նոցա Մովսէս ծա-
 ռայ Տեառն: ⁸ Եւ յարուցեալ արքն զնացին: Եւ պարտիրեաց Յեսու ⁸
 արանցն երթելոց աշխարհադիպել զերկիրն. և ասէ. Անցէք զնացէք և
 աշխարհադիպեցէք զերկիրն, և եկեաջիք առ իս այսր. և հանից ձեզ
 վիճակս առաջի Տեառն ՚ի Սեղով: ⁹ Եւ զնացին արքն և շրջեցան ընդ ⁹
 երկիրն, և աշխարհադիպեցին զերկիրն, և փեսին զնա. և գրեցին ըստ
 քաղաքաց իրեանց եւթն բաժին ՚ի մարտնի. և բերին առ Յեսու ՚ի բա-
 նակն ՚ի Սեղով: ¹⁰ Եւ արկ նոցա Յեսու վիճակ ՚ի Սեղով առաջի Տեառն, ¹⁰

14 Ոմանք. Չի եւ ժողովուրդ բազում եմ: **16 Ոմանք.** Եւ զէնք ամենայն Քանանացոյ բնակեացի յերկրի իմում ընդ իս ՚ի Բեթսան և յԱւանակուրայ ՚ի ձորն Յեզրայելի: *Յօրինակին պակասէր.* Եւ յաւանս նորա: **18 Ոմանք.** Յորժամ կորորես զՔանանացին... ընտիրք իցեն նոցա... յաղթահարեցես նմա: **18. 3 Ոմանք.** Մինչև յերբ մեղկիցիք: **4 Ոմանք.** Տո՛ք ՚ի ձեռք երիս արս... անցցեն ընդ եր՛... որպէս պարտ է բա՛: **5 Ոմանք.** Կացցէ նոցա մասն ՚ի հարաւոյ: **6 Ոմանք.** Առաջի Տեառն Ասպուծոյ մերոյ: **7 Ոմանք.** Չի ոչ է ընդ ձեզ բաժին... յարևելից. զի եւր նոցա Մով՛: **8 Ոմանք.** Երթալոց աշխարհագիպել... և ելջիք առ իս այսր:

և բաժանեաց՝ անդ զերկիրն որդուցն Իսրայելի՝ ըստ բաժանմանց իւրեանց: ¹¹ Եւ ել նախ վիճակն Բենիամինի ըստ րոմից իւրեանց. և էին սահմանք վիճակի նոցա ՚ի մէջ Յուդայ՝ և ՚ի մէջ որդուցն Յովսեփայ: ¹² Եւ եղեն սահմանք նոցա ՚ի հիւսւոյ Յորդանանու. և ամբարձցին սահմանքն ՚ի հարաւոյ Երեքոյի ընդ հիւսսի, և ամբարձցին ՚ի լեռանն ընդ ծովակողմն. և եղիցին նորա ելք Մաբդարայինն Բեթաւան. ¹³ և անցցեն անտի սահմանքն Ղուզայ, ՚ի թիկանց Ղուզայ ՚ի հարաւոյ կողմանէ, այն է Բեթէլ. և իջցեն սահմանքն ցԱստարով՝ Ադարայ ՚ի լեռնակողմն, որ է ՚ի հարաւոյ Բեթորոնայ ներքնոյ: ¹⁴ Եւ անցցեն սահմանքն և պարեցցեն առ եզերքն որ հայի ընդ ծով ՚ի հարաւոյ, ՚ի լեռնէն որ հանդէպ Բեթորոնի է ընդ հարաւոյ. և եղիցին նորա ելք ՚ի Կարիաթբաադ. այն է Կարիաթարիմ քաղաք որդուցն Յուդայ. և այն ¹⁵ է եզր ընդ ծովակողմն, ¹⁵ և եզր ընդ հարաւ յեզերէ Կարիաթբաադայ. և անցանեն սահմանքն ՚ի Գային, և ելցեն յաղբեր ջրոցն Նափթովայ: ¹⁶ Եւ իջցեն սահմանքն յեզր լերինն՝ որ է յանդիման հովքացն որդուցն Ենովմայ, որ է մասն Ենակայ՝ Ռափայնոցն ՚ի հիւսսի. և իջցեն ՚ի Գայի Ենովմայ ՚ի թիկանց Յերուսայ ՚ի հարաւոյ. և իջցեն յաղբերն ¹⁷ Ռովզեղայ: ¹⁷ Եւ հարցցեն ընդ հիւսսի, և անցցեն յաղբերն ՚ի Բեթսամիւս, ¹⁸ և պարեցցին առ Գալիլովթաւ. որ է հանդէպ զառիվերին Եղովմինեայ. և իջցեն ՚ի վեմն Բաան, որդոյ Ռուբինի, և անցցեն ¹⁹ ՚ի թիկանց Բեթարբա ՚ի հիւսւոյ. և իջցեն յԱրաբիա. ¹⁹ և իջցեն սահմանքն ՚ի թիկանց Բեթագղայ ՚ի հիւսւոյ ծովու. և եղիցին ելք սահմանացն ՚ի սար ծովուն Աղոյ ՚ի հիւսւոյ, և յեզր Յորդանանու ՚ի հարաւոյ: ²⁰ Այս են սահմանք նոցա ՚ի հարաւոյ, և Յորդանան զպարուցանէ ՚ի կողմանէ արևելից: Այս է ժառանգութիւն որդուցն Բենիամինի. և ²¹ սահմանք նոցա շուքանակի ըստ րոմից իւրեանց: ²¹ Եւ եղեն քաղաքք ցեղի որդուցն Բենիամինի ըստ րոմից իւրեանց: Յերիքով, և Բեթագղա, ^{22, 23} և Ամենգասիմ, ²² և Բեթարբայ, և Սեմարիմ, և Բեթէլ. ²³ և Աիմ, և ^{24, 25} Ափար, և Արփա. ²⁴ և Կարեն, և Քափերամին, և Գաբաա. ²⁵ քաղաքք ^{26, 27} երկոպասան և աւանք նոցա: ²⁶ Գաբաւոն, և Ռամմա, և Բերովթ, ²⁷ և ²⁸ Մասփա, և Կեփիրա, և Ամուսա, ²⁸ և Ռէկէմ, և Յերփայէլ, և Թարաղա. ²⁹ ²⁹ և Սեղաղէփ, և Յերուս՝ այն է Երուսաղէմ. և Գաբաաթ. և քաղաքն Արեմ. քաղաքք երկոպասան, և աւանք նոցա: Այս է ժառանգութիւն որդուցն Բենիամինի ըստ րոմից իւրեանց:

19 ¹ Եւ երկրորդ վիճակն Շմաւոնի ցեղի որդուցն Շմաւոնի ըստ րոմից իւրեանց. և եղև ժառանգութիւն նոցա ՚ի մէջ վիճակի որդուցն ² Յուդայի: ² Եւ եղև վիճակ նոցա, Բերսաբէէ, և Սաբէէ, և Մովղադա,

11 *Ունանք.* Եւ ել վիճակն նախ ցեղին Բենիա՞... և ելին սահմանքն վիճակի նոցա:

14 *Օրինակ մի.* Առ եզամբքն որ հայի ընդ: **15** *Օրինակ մի.* Յաղբիւր ջրոյն Նափնեայ:

17 *Ունանք.* Յաղբիւրն ՚ի Սամիր: **18** *Ունանք.* Եւ պարեցցեն առ Գալիլովթայ...

՚ի վեմն Բաան որդուցն Ռուբ՞: *Ոսկան յաւելու.* Եւ իջցեն ՚ի *Արարայ:* (19) *Անրի սնցոք* սահմանքն: **21** *Յօրինակին.* Յեղից որդուցն Բե՞... և ՚ի Բեթագղա: *Ունանք.*

Եւ Բեթագղա, և Ամեկասիա: **23** *Ունանք.* Եւ Ափար, և Ափրա: **24** *Ունանք.* Եւ

Կարիմ, *կամ* Կարեն: **29** *Բազումք.* Եւ Գաբաաթ և Քաղաթնարեմ քաղաքք: *Ոսկան.*

Քաղաքք չորեքպասանք:

³ և Ասերուադ, և Բաթուդ, և Բովդա, և Ասոմ, ⁴ և Էդթուդաադ, և 3, 4
Երմա. ⁵ և Սիկեդա, և Բեթամ, և Մարքաբովթ, և Ասերուսիմ. ⁶ և 5, 6
Բեթդարաթ. և ագարակք նոցա. քաղաքք երկուրասան, և աւանք նո-
ցա: ⁷ Ային, և Ռեմոն, և Եթեր և Ասան. քաղաքք չորք, և աւանք նոցա: 7
⁸ Եւ ամենայն ագարակք շուրջ զքաղաքան այնոքիք, մինչև զԲաադեթ ⁸
Բերամնովթ, ՚ի մուրս Յամաթայ ընդ հարա: Այս է ժառանգութիւն
ցեղի որդւոցն Շմաունի ըստ փոհմից իւրեանց. ⁹ ՚ի վիճակին Յուդայ ⁹
ժառանգութիւն ցեղի որդւոցն Շմաունի. քանզի եղև բաժին որդւոցն
Յուդայ մե՞ծ քան զնոցայն. և ժառանգեցին որդիքն Շմաունի ՚ի մէջ վի-
ճակի նոցա: ¹⁰ Եւ ել երրորդ վիճակն Զաբուդոնի, ըստ փոհմից իւրեանց: ¹⁰
Եւ եղևն սահմանք ժառանգութեան նոցա մինչև ցՍարդիթ. ¹¹ սահմանք ¹¹
նոցա ծովն, և Մարադա. և հասցեն ցԳաբաթ. և հանդիպեցցին ձորոյ՝
որ է հանդէպ Յելնամայ. ¹² և դարձցին ՚ի Մարիդա դէմ յանդիման յա- ¹²
րևելից Բեթսամայ, ՚ի սահման Զասադովթ Բոթորայ, և անցցեն ՚ի
Դաբարաթ. և ամբարձցին առ Յաբազայի: ¹³ Եւ անփի պարիցին հան- ¹³
դէպ ընդ արևելս ձգեալ ՚ի քաղաքն Կարասիմ. և անցցեն յՌեմոն,
յԱմաթարիման Նուայ. ¹⁴ և պարեցցին զսահմանօքն հիւսւոյ ցԵկանթովն ¹⁴
և եղիցին ելք նոցա ՚ի Գայի՝ Յեփթայեղի. ¹⁵ և ընդ Կարսամաթ, և ¹⁵
ընդ Նաադով, և ընդ Սեմրոն, և ընդ Յադեդա, և ընդ Բեթդաիւտ.
քաղաքք երկուրասան և աւանք նոցա: ¹⁶ Այս է ժառանգութիւն ցեղի ¹⁶
որդւոցն Զաբուդոնի ըստ փոհմից իւրեանց քաղաքք նոցա և աւանք իւ-
րեանց: ¹⁷ Եւ Իսաբարայ ել չորրորդ վիճակն. որդւոցն Իսաբարու ըստ ¹⁷
ագգականութեան իւրեանց: ¹⁸ Եւ եղևն սահմանք նոցա, Յեզրայեղ՝, և ¹⁸
Աքասեդովթ, և Սունամ, ¹⁹ և Ափերեմ, և Սիան, ²⁰ և Ռամաթ, և Ենդանիմ, ^{19, 20}
և Ռենաթ, և Անարեթ, ²¹ և Ռաբբովթ, և Կեսիոն, և Այեմէս, և Ռենաթ, ²¹
և Ենգադիս, և Ենգադդա, և Բեթմասեմ. ²² և կցեցցին սահմանքն ՚ի ²²
Թաբովթ և ՚ի Կասիմ ընդ ծովակողմն, և ՚ի Բեթսամիւս. և եղիցին
ելք սահմանաց նոցա Յորդանան. քաղաքք վեշրասան և աւանք նո-
ցա: ²³ Այս է ժառանգութիւն ցեղի որդւոցն Իսաբարու ըստ փոհմից իւ- ²³
րեանց. քաղաքք և ագարակք իւրեանց: ²⁴ Եւ ել վիճակն հինգերորդ ²⁴
ցեղի որդւոցն Ասերայ ըստ փոհմից իւրեանց: ²⁵ Եւ եղևն սահմանք նո- ²⁵
ցա, Քեղկաթ, և Ռողի, և Բաբնէ, և Աքսափ, ²⁶ և Ամաթ, և Մասադ. ²⁶
և կցեցցի ՚ի Կարմեղ՝ ընդ ծովակողմն. և Սիովր, և ՚ի Բադանայե. ²⁷
²⁷ և դարձցին յարևելից կողմանէ ՚ի Բեթբագովսայ, և կցեցցի ՚ի Զա-
բուդոն և ՚ի Գայի, յԵփթայիեղի, ընդ հիւսւսի. և մրցեն սահմանքն
՚ի Սափաթա Բեթամեկ. և զնասցեն ընդ սահմանակիցս Անայեղի՝, և

19. 5 Ոմանք. Եւ Բեթեմ, և Մայրաբովթ: **8 Ի յուս՝.** Ի մուրս Յարեմաթայ. *հա-
մանայն ոմանց ՚ի քնար՝:* **9 Ոմանք.** Բաժին ցեղի որդւոցն Յու՝: **11 Ոսկան.**
Եւ ել սահման նոցա ծովն: *Ոմանք.* ՅԱբաթ. *ոմանք՝* ցՍաբաթ. *և ոմանք՝*
ցԴաբաթ: *Իսկ օրինակ մի.* Ռաբբաթաթ... հանդէպ եկ Յեմամայ: **13 Ոսկան.**
յԱմաթարիմ. Աննուայ: **14 Բազուք.** Նիսիսոյ ցԵկանթովն. *ուր օրինակ մի՝* ցեղն
Նաթոն: **16 Յօրինակին.** Ըստ փոհմի իւր՝: **21 Ոմանք.** Եւ Ռամաթ... Եննադա և
Բեղփամէս: **22 Ոմանք.** Ի Բեղբերովթ և ՚ի Մարիմ: **25 Ոմանք.** Եւ Ողիոող և
Քեղկաթ: *Ոսկան յաւելու.* Եւ Աքսափ, և Ալամեկէք: **26 Ոմանք.** Եւ ՚ի Սիովր և ՚ի
Ղարանայե:

28 անցցեն 'ի Քարովյ, յահեկէ կողմանէ, ²⁸ և յԱբրան, և յՌուբ, և յԱմնովն,
 29 և 'ի Կանայի մինչև 'ի Սիդոն մեծ: ²⁹ Եւ դարձցին սահմանքն յԿամա մինչև ցբաղաք ամրոցին Տիրացոց. և դարձցին սահմանքն 'ի Սովսա.
 30 և եղիցին ելք նորա ծովն. և վիճակն Զիփայ. ³⁰ և Ամնա, և Ափեկա,
 31 և Ռատվբա. քաղաքք քսան և երկու, և աւանք նոցա: ³¹ Այս է ժառանգութիւն ցեղի որդւոցն Ասերայ ըստ րոհմից իրեանց. քաղաքք
 32 նոցա և աւանք իրեանց: ³² Եւ Նեփթաղիմայ ել վիճակն վեցերորդ.
 33 որդւոցն Նեփթաղիմայ ըստ րոհմից իրեանց: ³³ Եւ եղեն սահմանք նոցա. Մեղեփ, և Մայեղովմ, և Բերսանայիմ, և Արսուէ, և Նագեբ, և
 34 Յարնեղ. մինչև ցՂակու. և եղեն ելք նոցա Յորդանան: ³⁴ Եւ դարձցին սահմանքն 'ի ծովն Ազանովթ Թաբովր, և անցցեն անրի 'ի Կովկ. և կցեսցին 'ի հարաւոյ Զարուդոնի և Ասերայ. կցեսցին 'ի ծովակողմն
 35 Յուդայ, և Յորդանան յարևելից կողմանէ: ³⁵ Եւ քաղաքք պարսպաւորք
 36 Տիրացոց. Տիրոս, և Ամաթ, և Ռեկկաթ, և Քեներեթ. ³⁶ և Աղա-
 37, 38 մի, և Ռամնա, և Ասովր. ³⁷ և Կադէս, և Եդրային, և Ակնասովր, ³⁸ և Յարովն. և Մակդաղիէղ'. Ովրամ, և Բեթանաթ, և Թասմու. քաղաքք
 39 ինն և քսան, և ազարակք նոցա: ³⁹ Այս է ժառանգութիւն ցեղի որդւոցն
 40 Նեփթաղիմայ. ըստ րոհմից իրեանց, քաղաքք և աւանք նոցա: ⁴⁰ Եւ
 41, 42 ⁴¹ Եւ եղեն սահմանք ժառանգութեան նոցա. Մարաա' և Եսթաւուղ. ⁴² և
 43, 44 Սաղաբին, և Յեթղա, և Թամնա, ⁴³ և Եղթեկով, և Բաաղովթ. ⁴⁴ և
 45 Բանեբարակ. և քաղաքք Սամէս, և Յաադոն, ⁴⁵ և Եդոն, և Ակկարոն. և
 46 Գաբաթոն, և Յութ, ⁴⁶ և Գեթրեմոն. և 'ի ծովէն Բագէից, և Բակրովնա.
 47 սահման մերձ Յոպպէ: ⁴⁷ Եւ ել սահման որդւոցն Դանայ 'ի նոցանէն: Այս է ժառանգութիւն ցեղի որդւոցն Դանայ՝ ըստ րոհմից իրեանց,
 քաղաքք և աւանք նոցա: Եւ ո՛չ ջնջեցին որդիքն Դանայ զԱմովրիացի-
 ցին զնեղիչն իրեանց 'ի լերինն. և ո՛չ թողուին զնոսա Ամովրիացիքն
 իջանել 'ի հովիտսն. և նեղէին 'ի նոցանէ զսահմանս բաժնի իրեանց:
 Եւ գնացին որդիքն Դանայ և երուն պարերազմ ընդ Ղեսեսմայ, և առին
 զնա, և հարին զնա սրով սուսերի. և ժառանգեցին զնա. և բնակեցին
 'ի նմա. և անուանեցին զՂեսեսմ, Դան, ըստ անուան հորն իրեանց:
 48 ⁴⁸ Այս է ժառանգութիւն ցեղի որդւոցն Դանայ ըստ ազգականութեան
 49 իրեանց. քաղաքքս այսոքիկ և ազարակք իրեանց: ⁴⁹ Եւ վախճանեցին ժառանգել զերկիրն ըստ սահմանաց իրեանց: Եւ Ամովրիացիքն քնեսնց
 բնակել յԵդոն, և 'ի Սաղամիմ. և ծանրացան ձեռն Եփրեմի 'ի վե-
 րայ նոցա. և եղեն նոցա 'ի հարկատուս. և գնացին նկարել զեր-
 կիրն ըստ սահմանաց նոցա: Եւ երուն որդիքն Իսրայէլի ժառանգու-

27 *Ոմանք*. 'Ի Բեթղագոնայ... և անցցեն 'ի Քաղովր: 29 *Ի յուս'*. Եւ վիճակն Ակզիփայ: *Ուր ոմանք*. 'ի ծովն. և 'ի վիճակէն Ակզիփայ: 33 *Բագումք*. Եւ Արսէ և Նագեբ: 35 *Ոսկան*. Պարսպաւորք, Ասեղիմ. Տիրոս. և Ա': 38 *Ոսկան*. Մակդաղիէղ, Ամօր և Բե': 39 *Յորինակին պակասէր*. Ժառանգութիւն ցեղի որդ': 41 *Յորինակին*. Մարաա' և Մեթաւուղ: 46 *Օրինակ մի*. Սահման մերձ յերակ 'ի Յոպպէ: 47 *Ոմանք*. Քաղաքք և աւանք իրեանց: 48 *Ոմանք*. Ըստ ազգակցութեան իրեանց: *Յորինակին*. Քաղաքքս այսոքիկ և ազա':

թին Յեսուայ որդոյ Նաեայ 'ի մէջ իւրեանց ⁵⁰ հրամանաւ Տեառն. և 50
 ետուն նմա զքաղաքն՝ զոր խնդրեաց զԹամնաթսարա՝ որ է 'ի լերինն
 Եփրեմայ. և շինեաց զքաղաքն՝ և բնակեցաւ 'ի նմա: ⁵¹ Այս են բաժինք՝ 51
 զորս բաժանեաց Եղիազար քահանայ, և Յեսու Նաեան, և իշխանք
 նահապետութեանց ցեղիցն Իսրայէլի, վիճակօքն 'ի Սելով առաջի Տե-
 առն առ դրան խորանին վկայութեան. և գնացին նկարել զերկիրն:

ԻԳ ¹ Խօսեցան Տէր ընդ Յեսուայ՝ և ասէ. Խօսեաց ընդ որդիսն Իսրայէլի, **20**
 և ասացես. ² Տո՛ւք զքաղաքս ապաստանացն զորոց խօսեցայ ընդ ձեզ
 'ի ձեռն Մովսիսի. ³ ապաստան սպանողի՝ որ սպանանէ զանձն ակամայ
 յանգէրս, և եղիցին ձեզ քաղաքք ապաստանի. և մի՛ մեռցի սպանողն
 'ի մերձաւորէ արեանն, մինչև կացցէ առաջի ժողովրդեանն յարենի.
⁴ և փախիցէ՛ 'ի մի 'ի քաղաքացն այնոցիկ. և կացցէ 'ի մուրս դրան
 քաղաքին, և խօսեսցի յականջս ծերոց քաղաքին այնորիկ զբանս իւր:
 Եւ ժողովեսցեն զնա ժողովորդն առ ինքեանս, և փացեն նմա փեղի,
 և բնակեսցէ ընդ նոսա: ⁵ Եւ եթէ երթայցէ մերձաւոր արեանն զկնի
 նորա, մի՛ մապնեսցեն զսպանողն 'ի ձեռս նորա. քանզի յանգէրս եհար
 զընկերն իւր, և ոչ արեայր զնա յերէկն և յեռանդ: ⁶ Եւ բնակեսցէ՛ 'ի
 քաղաքին յայնմիկ մինչև կացցէ առաջի ժողովրդեանն յարենի, մինչև
 մեռանիցի քահանայն մեծ՝ որ իցէ յաւուրսն յայնոսիկ. և ապա՛ դարձցի
 սպանողն և եկեսցէ 'ի փեղի՛ իւր՝ և 'ի փուն իւր, և 'ի քաղաքն ուսփի
 փախեսաւ: ⁷ Եւ զաբուցին զԿադէս 'ի Գալիլեա՝ 'ի լերինն Նեփթաղիմայ.
 և զՍիլբեմ 'ի լերինն Եփրեմայ: Եւ զքաղաքն Արբոկ՝ այն է Քերթոն
 'ի լերինն Յուդայ: ⁸ Եւ յայնկոյս Յորդանանու յարևելից Երեքոյի: Եւ
 ետուն զԲոսոր յանապարին 'ի դաշտի, 'ի ցեղէն Ռուբինի. և զՌամովթ
 'ի Գադաաղ, 'ի ցեղէն Գադայ. և զԳովդան 'ի Բասանաստան 'ի ցեղէն
 Մանաէի: ⁹ Այս են քաղաքք հոյակապք ամենայն որդոցն Իսրայէլի, և
 եկին՝ յեցելոյ՛ 'ի նոսա. փախչել՛ անդր ամենայնի որ հարկանիցէ զանձն
 ակամայ, զի մի՛ մեռանիցի 'ի ձեռաց մերձաւորի արեանն, մինչև կացցէ
 առաջի ժողովրդեանն յարենի:

¹ Եւ մապետն նահապետք որդոցն Ղևեայ առ Եղիազար քահանայ, **21**
 և առ Յեսու Նաեան, և առ նահապետս փոհմից ցեղից որդոցն Իս-
 րայէլի. ² և խօսեցան ընդ նոսա 'ի Սեղ՝ով յերկրին Քանանացոց՝ և
 ասեն. Նրաման ետ Տէր 'ի ձեռն Մովսիսի՝ փախ մեզ քաղաքս բնակելոյ,
 և զանդաստանս նոցա անասնոց մերոց: ³ Եւ ետուն որդիքն Իսրայէլի
 Ղևրացոցն 'ի ժառանգութիւն հրամանաւ Տեառն, զքաղաքսն զայնոսիկ
 և զանդաստանս նոցա: ⁴ Եւ ել վիճակ փոհմին Կահաթու. և եղեն որ-
 դոցն Ահարոնի քահանայիցն Ղևրացոց, 'ի ցեղէն Յուդայ և 'ի ցեղէն
 Շմաւոնի, և 'ի ցեղէն Բենիամինի, վիճակաւ՝ քաղաքք երեքբասանք:

49 *Ունակք.* 'Ի Յելով և 'ի Սաղամիմ... կարարել զերկիրն ըստ սահ՛: **50** *Ոսկան.*
 Նրամանաւ Տեառն ետուն նմա: **51** *Ունակք.* Բաժինք զորս ժառանգեցոյց Եղիազար
 քահանայ: **20. 1** *Ունակք.* Եւ խօսեցաւ... խօսեաց ցորդիսդ Իսրայէլի: **3** *Ունակք.* Որ
 սպանանիցէ... առաջի ամենայն ժողո՛: **6** *Ունակք.* Եւ մնացէ 'ի քաղաքին յայնմիկ
 մինչև: **8** *Յորինակիւն.* Եւ գ՛րովզան 'ի Բասանաւ: **9** *Օրինակ մի.* Այն է քաղաքք
 խոյակապք: **21. 1** *Յորինակիւն սրակատէր.* Նահապետս փոհմից ցեղից: *Ուր ունակք.*
 փոհմից 'ի ցեղիցն Իսրայէլի:

5 ⁵ Եւ այլոց որդւոցն Կահաթու մնացելոց՝ յազգականութենէ՛ն՝ ցեղին Եփրեմայ, և ՚ի ցեղէն Դանայ, և ՚ի կիսոյ ցեղին Մանասէի, վիճակաւ քաղաքք
6 փասն: ⁶ Եւ որդւոցն Գեթսոնի յազգականութենէ՛ն՝ ցեղին Իսաքարայ՝ և ՚ի ցեղէն Ասերայ, և ՚ի ցեղէն Նեփթաղիմայ, և ՚ի կիսոյ ցեղին Մանասէ-
7 ի ՚ի Բասան, վիճակաւ քաղաքք երեքփասան: ⁷ Եւ որդւոցն Մերարեայ ըստ փոհմից իւրեանց, ՚ի ցեղէն Ռուբինի, և ՚ի ցեղէն Գադայ, և ՚ի
8 ցեղէն Զաբուլոնի, վիճակաւ քաղաքք երկոփասան: ⁸ Եւ երուն որդիքն Իսրայելի Ղևրացոցն զքաղաքսն զայնոսիկ և զանդասարանս նոցա
9 զոր օրինակ սպարուիրեաց Տէր Մովսիսի, վիճակաւ: ⁹ Եւ եր ցեղ որ-
դւոցն Յուդայ, և ցեղ որդւոցն Շմաւոնի, և ցեղ որդւոցն Բենիամինի
10 զքաղաքսն զայնոսիկ, և կոչեցան յանուն ¹⁰ և յազգ որդւոցն Ահարոնի,
11 ՚ի փոհմէ՛ Կահաթու որդւոցն Ղևեայ. զի նոցա ել նախ վիճակն: ¹¹ Եւ
12 երուն նոցա զԿարիաթարբոն՝ զմայր քաղաքացն Ենակայ, այն է՝ Քեր-
13 րոն ՚ի լեառնն Յուդայ, և զանդասարանս շուրջ զնովա, ¹² և զազարակս
նորա, և զաւանս նորա. զոր եր Յեսու Քաղերայ որդւոյ Յեփոնեայ
14 ՚ի կալուած: ¹³ Եւ որդւոցն Ահարոնի քահանայից, երուն քաղաքք ա-
պասարանի սպանողի, զՔերբոն, և զգափուցեալսն ՚ի նա. և զՂերնա,
15 և զգափուցեալսն ՚ի նա. ¹⁴ և զՅեթեր, և զգափուցեալսն ՚ի նա. և
16 զՅեթեմով, և զգափուցեալսն ՚ի նա. ¹⁵ և զԱդոն, և զգափուցեալսն ՚ի
17 նա. և զԴաբիր, և զգափուցեալսն ՚ի նա. ¹⁶ և զԱյին, և զգափուցեալսն ՚ի
18 նա. և զՅեփրա, և զգափուցեալսն ՚ի նա. և զԲեթսամիւս, և զգափուցեալսն
19 ՚ի նա. քաղաքք ինն, յերկուց ցեղիցն այնոցիկ: ¹⁷ Եւ ՚ի ցեղէն Բե-
20 նիամինի. զԳաբաւոն, և զգափուցեալսն ՚ի նա. ¹⁸ և զԱնաթովթ, և
զգափուցեալսն ՚ի նա. և զԱդոն, և զգափուցեալսն ՚ի նա. և զԳաբե՛ն՝ և
19 զգափուցեալսն ՚ի նա. քաղաքս չորս: ¹⁹ Ամենայն քաղաքք որդւոց Ահա-
20 րոնի քահանայից, քաղաքք երեքփասանք, և անդասարանք նոցա: ²⁰ Եւ
փոհմից որդւոցն Կահաթու Ղևրացոցն՝ մնացելոց յորդւոցն Կահաթու.
21 և եղեն քաղաքք սահմանաց նոցա, ²¹ ՚ի ցեղէն Եփրեմայ: Եւ երուն
նոցա քաղաք սպասարանի սպանողի, զՄիլքեմ, և զգափուցեալսն ՚ի
22 նմա ՚ի լերինն Եփրեմայ. և զԳազեր, և զգափուցեալսն ՚ի նմա. ²² և
զԿարսեմ, և զգափուցեալսն ՚ի նա. և զվերին Բոթորոն, և զգափուցեալսն
23 ՚ի նա. քաղաքք չորք: ²³ Ի ցեղէն Դանայ. զԵղթեկով, և զգափուցեալսն
24 ՚ի նա. և զԳեբեթովն, և զգափուցեալսն ՚ի նա. ²⁴ և զՅադոն, և զգափուցեալսն
25 ՚ի նա. և զԳեթրեմոն, և զգափուցեալսն ՚ի նա. քաղաքս չորք: ²⁵ Եւ կի-
սոյ ցեղին Մանասէի. զԹանաք, և զգափուցեալսն ՚ի նա. և զԲեթսան,
26 և զգափուցեալսն ՚ի նա. քաղաքս երկուս: ²⁶ Ընդ ամենայն՝ քաղաքս
փասն, և զգափուցեալսն ՚ի նոսա. փոհմի որդւոցն Կահաթու, մնացելոց:
27 ²⁷ Եւ որդւոցն Գեթսոնայ, ազգականացն Ղևրացոց, ՚ի կիսոյ ցեղէն
Մանասէի քաղաքս զափուցեալս սպանողաց. զԳովղան ՚ի Բասանասարանի,

7 *Ոմանք.* Քաղաքք երեքփասան: 9 *Ոսկսն.* Եւ կոչեցան յանուանէ: (10) Եւ ազգ որդւոցն: 11 *Ոմանք.* Ի լերինն Յուդայ: 12 *Ոմանք.* Եւ եր Յեսու Քաղե՛ն: 14 *Ոմանք.* Եւ զՅեթեմովն: 18 *Բազուրք.* Եւ զՄաղմոն: 19 *Ոմանք.* Երեքփասանք, և աւանք նոցա: 21 *Ոմանք.* Եւ եղեն նոցա քաղաքք սպաս: 22 *Ոմանք.* Եւ զԿարայեմ... և զվերինն Բեթորովն: 23 *Ոմանք.* Եւ ՚ի ցեղէն Դանայ, զԵղթեմով... և զԳեթերոն: 25 *Ոմանք.* Եւ ՚ի կիսոյ ցեղէն Մանասէի:

և զգալուցեալսն ՚ի նա. և զԲեեսպարա, և զգալուցեալսն ՚ի նա. քաղաքս երկուս: ²⁸ Ի ցեղէն Իսաքարայ. զԿեսիոն, և զգալուցեալսն ՚ի 28 նա. և զԴաբբաթ, և զգալուցեալսն ՚ի նա. ²⁹ և զԵրիմովթ, և զգալուցեալսն ՚ի նա. և զաղբերն Նամակաց, և զգալուցեալսն ՚ի նա. քաղաքս չորս: ³⁰ Ի ցեղէն Ասերայ. զՄասաադ, և զգալուցեալսն ՚ի նա. և 30 զԱբդոն, և զգալուցեալսն ՚ի նա. ³¹ և զԶեղկաթ, և զգալուցեալսն ՚ի նա. և զՌովբ, և զգալուցեալսն ՚ի նա. քաղաքս չորս: ³² Եւ ՚ի ցեղէն 32 Նեփթաղիմայ, քաղաքս զգալուցեալս սպանողի. զԿաղէս ՚ի Գալիլեայ, և զգալուցեալսն ՚ի նա. զԵմաթոլլը, և զգալուցեալսն ՚ի նա. և զՆոյեմոն, և զգալուցեալսն ՚ի նա. քաղաքս երիս: ³³ Ընդ ամենայն 33 քաղաքս Գեթսոնի ըստ րոմից իւրեանց քաղաքս երեքսասան, և զգալուցեալսն նոցա: ³⁴ Եւ րոմի որդւոցն Մերարեայ այլոցն Ղևրացոց: Ի ցեղէ 34 որդւոցն Զաբուդոնի. զՅեկնամ, և զանդասարանս նորա. զԿաղէս, և զանդասարանս նորա. զԿարթա, և զանդասարանս նորա. ³⁵ զԴեմնա, 35 և զանդասարանս նորա. զՆաաղովղ, և զանդասարանս նորա. քաղաքս հինգ: ³⁶ Եւ յայնկոյս Յորդանանու ՚ի հանդիպէ Երեքոյի: Ի ցեղէն Ռուբինի քաղաքս սպասարանի սպանողի. զԲոսոր յանապարհին Միսովրայ, և զանդասարանս նորա. և զՅազեր, և զանդասարանս նորա. ³⁷ զԿեդսոն, և 37 զանդասարանս նորա. զՄասփա, և զանդասարանս նորա. քաղաքս չորս: ³⁸ Եւ ՚ի ցեղէն Գադայ՝ քաղաքս սպասարանի սպանողի. զՌամովթ ՚ի 38 Գադաադ, և զանդասարանս նորա. զՄանայամ, և զանդասարանս նորա. ³⁹ զԵսեբոն, և զանդասարանս նորա. և զԱզեր, և զանդասարանս նորա. 39 ⁴⁰ ընդ ամենայն քաղաքս չորս: Ամենայն քաղաքք որդւոցն Մերարեայ, ըստ րոմից իւրեանց մնացելոց ՚ի ցեղէն Ղևեայ. և եղեն սահմանք նոցա քաղաքք երկուսասան: ⁴¹ Ընդ ամենայն քաղաքք Ղևրացոցն ՚ի մէջ 41 կալուածոց որդւոցն Իսրայէլի քառասուն և ութ քաղաք, և անդասարանք նոցա շուրջ զքաղաքօքն այնոքիս. ⁴² քաղաքք և անդասարանք շուրջ 42 զքաղաքօքն. նոյնպէս ամենեցունց քաղաքացն այնոցիկ: Եւ վախճանեաց Յեսու բաժանել զերկիրն սահմանօք իրովք:

Ի՞նչ

Եւ երուն որդիքն Իսրայէլի բաժին Յեսուայ ըստ սահմանի Տեառն՝ երուն նմա զքաղաքն զոր խնդրեաց՝ զԹամնասաքար ՚ի լերինն Եփրեմայ. և շինեաց Յեսու զքաղաքն և բնակեցաւ ՚ի նմա: Եւ ան Յեսու զսուրն քարեղէն որով թլփապեաց զորդիսն Իսրայէլի, զելեալս ՚ի ճանապարհի անապարհին. քանզի ոչ թլփապեցան յանապարհ անդ. և եղ զնոսա ՚ի Թամնասաքար: ⁴³ Եւ եր Տէր Իսրայէլի զամենայն երկիրն 43 զոր երդուաւ րալ հարցն նոցա, և ժառանգեցին զնա, և բնակեցին ՚ի նմա: ⁴⁴ Եւ հանգոյց զնոսա Տէր շուրջանակի՝ որպէս երդուաւ հարցն նոցա 44

28 Ոմանք. Եւ ցեղին Իսաք... զԿեսովն: 29 Օրինակ մի. Եւ զաղբիւրն Ամեկայ: 30 Այլք. Եւ ՚ի ցեղէն Ասերայ: 31 Ոմանք. Եւ զՌովբ. կամ՝ զՌով: 33 Բազումք. Եւ զգալուցեալսն նոցին: 34 Ոմանք. Եւ րոմից որդւոց Ղևրացոցն Մերարեայ, ՚ի ցեղէն: Ի բազումս պակասի. ԶԿաղէս և զանդասարանս նորա: Ուր օրինակ մի ունի՝ զԿեդսոն, և զանդաս... և զԿարաթա... և զԿաղաովթ. և զանդ... 35 Ուկսն. Զաղաքս չորս: 36 Ոմանք. Ի հանդիպէ անրի Երիքովի: 38 Ոմանք. Եւ զՄասանամ, և զամ... Յօրինակին. Եւ զանդասարանս նոցա: 42 Այլք. Եւ երուն... բաժին Յեսուայ ըստ հրամանի Տեառն: Բազումք. Եւ ան Յեսու զսուրն քարեղէն:

ցա. և ոչ ոք յարեալ ընդդէմ նոցա ՚ի թշնամեաց իրեանց. զի զամենայն
 45 թշնամիս նոցա մարտնեաց Տէր ՚ի ձեռս նոցա. ⁴⁵ և ոչ սխալեցաւ բան մի
 յամենայն բանից բարեաց, զոր խօսեցաւ Տէր որդւոցն Իսրայէլի. այլ
 ամենայն ինչ եղև:

22 ¹ Յայնժամ կոչեաց Յեսու զորդիսն Ռուբինի, և զորդիսն Գադայ, և **ԻԵ**
 2 զկէս ցեղին Մանասէի, ² և ասէ ցնոսա. Դուք ձեզէն լուարուք զամենայն
 ինչ զոր պապուիրեաց ձեզ Մովսէս ծառայ Տեառն. և ունկնդիր եղէք
 3 բարբառոյ իմոյ ըստ ամենայնի զոր պապուիրեցի ձեզ, ³ և ոչ թողէք
 զեղբարս ձեր զայնչափ աուրս. ևն աւելի մինչև ցայսօր ժամանակի,
 4 պահեցէք զպապուիրանս Տեառն Աստուծոյ ձերոյ: ⁴ Եւ արդ՝ հանգոյց
 Տէր Աստուած մեր զեղբարս ձեր՝ որպէս և ասաց նոցա. բայց արդ
 դարձեալ երթայք ՚ի փունս ձեր՝ յերկիր կալուածոց ձերոց, զոր ետ ձեզ
 5 Մովսէս ծառայ Տեառն յայնկոյս Յորդանանու: ⁵ Այլ զգոյշ լինիջիք յոյժ,
 առնելոյ զպապուիրանսն և զօրէնսն զոր պապուիրեաց մեզ Մովսէս
 ծառայ Տեառն. սիրելի զՏէր Աստուած մեր՝ և զնալ յամենայն ճանապարհս
 նորա, պահել զպապուիրանս նորա, և յարիլ ՚ի նա, և պաշտել զնա յա-
 6 մենայն սրբէ ձերմէ՝ և յամենայն անձնէ ձերմէ: ⁶ Եւ օրհնեաց զնոսա
 7 Յեսու և արձակեաց զնոսա՝ և զնացին ՚ի փունս իրեանց: ⁷ Եւ կիսոյ
 ցեղին Մանասէի ետ Մովսէս ՚ի Բասանասփան, և կիսոյն ետ Յեսու
 ընդ եղբարս նոցա առ ծովագերբն: Եւ յորժամ արձակեաց զնոսա Յե-
 8 սու ՚ի փունս իրեանց, և օրհնեաց զնոսա, ⁸ և խօսեցաւ ընդ նոսա՝ և
 ասէ. Ընչիք բազմօք երթիցեն ՚ի փունս իրեանց. և անասուն բազում
 յոյժ, և արծաթ և ոսկի, և պղինձ և երկաթ, և հանդերձ բազում յոյժ.
 բաժանեցան աւար ՚ի թշնամեաց ընդ եղբարս իրեանց:

9 ⁹ Եւ դարձան և զնացին որդիքն Ռուբինի, և որդիքն Գադայ, և կէս **ԻԶ**
 ցեղին Մանասէի յորդուցն Իսրայէլի, ՚ի Սելովայ յերկրէն Քանանացոց,
 երթալ յերկիրն Գադաադու. յերկիր կալուածոց իրեանց զոր ժառան-
 10 գեցին հրամանաւ Տեառն ՚ի ձեռն Մովսիսի: ¹⁰ Եւ եկին ՚ի Գալիլովթ
 Յորդանանու, որ է յերկրին Քանանու, և շինեցին որդիքն Ռուբինի, և
 որդիքն Գադայ, և կէս ցեղին Մանասէի, սեղան առ եզերք Յորդանա-
 11 նու. սեղան՝ մեծ փեսանելով: ¹¹ Եւ լուան որդիքն Իսրայէլի՝ և ասեն.
 Եթէ ահա շինեցին որդիքն Ռուբինի, և որդիքն Գադայ, և կէս ցեղին
 Մանասէի՝ սեղան ՚ի սահմանս երկրին Քանանացոց ՚ի Գալիլովթ Յոր-
 12 դանանու, յայնկոյս որդուցն Իսրայէլի. ¹² և լուան որդիքն Իսրայէլի: Եւ
 ժողովեցան որդիքն Իսրայէլի ՚ի Սելով, ելանել փալ ընդ նոսա պա-
 13 փերագմ: ¹³ Եւ առաքեցին որդիքն Իսրայէլի առ որդիսն Ռուբինի, և առ
 որդիսն Գադայ, և առ կէս ցեղին Մանասէի ՚ի Գադաադ, զՓենէէն զորդի
 14 Եղիազարու որդոյ Ահարոնի քահանայի. ¹⁴ և փասն այր յիշխանացն
 ընդ նմա, մի մի իշխան ՚ի նահապետացն, յամենայն ցեղիցն Իսրայէլի.

22. 1 Ունակք. Զամենայն որդիսն Ռուբենի և: **2 Յօրինակին պակասէր.** Բարբառոյ
 իմոյ ըստ: **4 Ունակք.** Արդ դարձարուք երթայք: **5 Ունակք.** Պապուիրեաց ձեզ... սիրել
 զՏէր Աստուած ձեր: **7 Ունակք.** Ի Բասան. և կիսոյ ցեղին ետ Յեսու ընդ եղբարսն
 նորա: **8 Օրհնակ մի.** Բաժանեցին յաւարի թշնամեաց իրեանց ընդ: **9 Ունակք.** Ի
 Սելով յերկրին Քանա՞: **10 Ունակք.** Ի Գալիլով. Յորդա՞... յերկիրն Քանանացոց,
 երթալ յերկիրն Գադաադու. և շինեցին որ՞:

իշխանք քանց նահապետաց էին հազարապետք Իսրայելի: ¹⁵ Եւ եկին 15
 առ որդիսն Ռուբինի, և առ որդիսն Գադայ, և առ կէս ցեղին Մանասէի
 ՚ի Գադաադ, խօսեցան ընդ նոսա՝ և ասեն. ¹⁶ Այսպէս ասէ ամենայն 16
 ժողովորդն Տեառն. Զի՞նչ են յանցանքդ այդոքիկ՝ զոր յանցեայք ա-
 ռաջի Տեառն Աստուծոյ Իսրայելի, դառնալ յերս ՚ի Տեառնէ, շինել ձեզ
 սեղան. և լինել ձեզ ապստանք ՚ի Տեառնէ Աստուծոյ մերմէ: ¹⁷ Մի- 17
 թէ փոքր իցեն մեզ մեղքն Փեգովրայ՝ զի ոչ ենք սրբեալ ՚ի նմանէ
 մինչև ցայսօր, և եղեն հարուածք ՚ի վերայ ժողովրդեանն Տեառն. ¹⁸ և 18
 դուք դարձայք այսօր ՚ի Տեառնէ. և եղիցի թէ ապստամբիցէք այսօր
 ՚ի Տեառնէ. և լինիցի վաղիւ բարկութիւն ՚ի վերայ ամենայն Իսրա-
 յելի: ¹⁹ Եւ արդ՝ եթէ փոքր իցէ ձեզ երկիր կալուածոց ձերոց, անցէք 19
 յերկիր կալուածոց Տեառն, ուր հարեալ է խորանն Տեառն. և ժառան-
 գեցէք ՚ի միջի մերում. և մի՛ լինիք ապստամբք ՚ի Տեառնէ. և մի՛ ՚ի
 մենջ ապստամբէք. վասն շինելոյ ձերոյ սեղան արքայքոյ քան զսեղան
 Տեառն Աստուծոյ մերոյ: ²⁰ Ոչ ապաքէն Աքար՝ Զարայեան յանցեալ 20
 յանցանս ՚ի նզովից անփի, և ՚ի վերայ ամենայն ժողովրդեանն Իսրա-
 յելի եղև բարկութիւն. և նա միայն էր, միթէ ինքն միայն մեռալ յիրում
 ՚ի մեղսն: ²¹ Պապասխանի երուն որդիքն Ռուբինի և որդիքն Գադայ և 21
 կէս ցեղին Մանասէի, խօսեցան ընդ հազարապետսն՝ և ասեն. ²² Աս- 22
 րուած, Աստուած է Տէր. և Աստուած Աստուած ինքնի՛ն գիտէ. և Իսրայել
 ինքնին գիտասցէ. եթէ վասն ապստամբութեան ինչ յանցեալք առաջի
 Տեառն, մի՛ ապրեցուցէ զմեզ յառաջ յայսմիկ. ²³ և եթէ շինեցաք մեզ 23
 սեղան ապստամբելոյ ՚ի Տեառնէ մերմէ, հանել ՚ի վերայ նորա զո՛հ
 ողջակիզաց. կամ եթէ առնել ՚ի վերայ նորա զո՛հ փրկութեան, Տէր
 ինքնին խնդրեսցէ: ²⁴ Այլ վասն երկիրդի՛ արարաք զայս. ասեմք՝ Գուցէ՛ 24
 խօսեսցին որդիքն ձեր ընդ որդիսն մեր և ասիցեն, թէ զի՛ կայ ձեր
 և Տեառն Աստուծոյ Իսրայելի: ²⁵ Եւ սահման եղ Տէր՝ ընդ մեզ և ընդ 25
 ձեզ որդիք Ռուբինի և որդիք Գադայ՝ զՅորդանան. և չիք ձեր բա-
 ժին ՚ի Տեառնէ. և օտարացուցանիցեն որդիք ձեր զորդիսն մեր՝ զի մի՛ 26
 պաշտիցեն զՏէր: ²⁶ Եւ ասացաք առնել այսպէս. շինել զսեղանս զայս, 26
 ոչ վասն ողջակիզաց, և ոչ վասն զոհից. ²⁷ այլ զի իցէ սա ՚ի վկայութիւն 27
 ընդ մեզ և ընդ ձեզ. և ընդ որդիս մեր յերս մեր. պաշտել զպաշտօն
 Տեառն առաջի նորա, ընծայիմք մերովք, և պարարագօք մերովք՝ և
 զոհիւք փրկութեանց մերոց. և ոչ ասասցեն որդիք ձեր ցորդիս մեր
 վաղիւ, թէ ոչ զոյ ձեզ բաժին ՚ի Տեառնէ: ²⁸ Եւ ասացաք թէ լինիցի 28
 երբէք՝ և խօսեսցին ընդ մեզ՝ կամ ընդ ազգս մեր վաղիւ. և ասիցեն,
 թէ քեզէք զնմանութիւն սեղանոյ Տեառն՝ զոր արարին հարքն մեր. ոչ
 վասն ողջակիզաց և ոչ վասն զոհից, այլ վկայութիւն ընդ մեզ և ընդ

16 *Յօրինակին.* Դառնալ յերս ՚ի Տեառնէ: *Ուր ոմանք.* դառնալ այսօր յերս ՚ի Տեառնէ
 շինել ձեզ սեղան. և եղիցի եթէ ապստամբիցէք այսօր ՚ի Տեառնէ Աստուծոյ ձերմէ:

17 *Ոմանք.* Իցէ մեզ մեղքն Փոգովրայ, զոր ոչ ենք... մինչև ցայս վայր: **19** *Ի բազումս
 պակասի.* Տեառն. *ուր հարեալ է խորանն Տեառն:* **21** *Ոմանք.* Ընդ հազարապետսն
 Իսրայելի և ասեն: **23** *Ոմանք.* Ի Տեառնէ Աստուծոյ մերմէ: **24** *Ոմանք.* Ատեաք.
 Գուցէ խօսի՛: **25** *Ոմանք.* Եւ չիք ձեր բաժին ՚ի Տեառնէ: **27** *Այլք.* Ոչ զոյ ձեր բաժին
 ՚ի:

- 29 ձեզ, և 'ի մէջ որդոց մերոց: ²⁹ Այլ քան լիցի մեզ ապստամբել 'ի Տեառնէ այսօր, առ 'ի շինելոյ մեզ սեղան զոհից կամ ողջակիցաց, կամ զոհից փրկութեան, արտաքոյ քան զսեղան Տեառն Աստուծոյ մերոյ՝ որ է առաջի խորանի նորա: ³⁰ Եւ իբրև լուան Փենէէ քահանայ, և ամենայն իշխանք ժողովրդեանն, և հազարապետքն Իսրայելի որ էին ընդ նմա զբանսն, զոր խօսեցան որդիքն Ռուբինի և որդիքն Գադայ և կէս ցեղին
- 31 Մանասէի, հաճոյ թուեցաւ նոցա: ³¹ Եւ ասէ Փենէէ որդի Եղիազարու քահանայ Տեառն ցորդիսն Ռուբինի և ցորդիսն Գադայ և ցկէս ցեղին Մանասէի. Այսօր գիտացաք թէ ընդ մեզ է Տէր. զի ոչ յանցեայք առաջի Տեառն զյանցումնդ գայդ. զի ապրեցուցէք զորդիսն Իսրայելի 'ի ձեռաց Տեառն: ³² Եւ դարձան Փենէէ քահանայ որդի Եղիազարու, և իշխանք փոհմիցն՝ յորդոցն Ռուբինի և յորդոցն Գադայ և 'ի կիսոյ ցեղէն Մանասէի, յերկրէն Գադաադոյ՝ յերկիրն Քանանու առ որդիսն Իսրայելի, և
- 33 եպոն նոցա զպարգամսն: ³³ Եւ հաճոյ թուեցաւ բանն որդոցն Իսրայելի, և օրհնեցին զԱստուած որդոցն Իսրայելի. և խօսեցան ընդ որդիսն Իսրայելի և ասեն. Մի՛ ևս ելանել ընդ նոսա 'ի պարտերազմ սարակել զերկիր որդոցն Ռուբինի և որդոցն Գադայ և կիսոյ ցեղին Մանասէի. և բնակեցան 'ի նմա: ³⁴ Եւ անուանեաց Յեսու զսեղանն Ռուբինի և զԳադայ և զկէս ցեղին Մանասէի՝ և ասէ. Չի վկայութիւն է 'ի մէջ նոցա, թէ Տէր՝ Աստուած է նոցա:

- 23** ¹ Եւ եղև յեպ ատուրցն բազմաց, յեպ հանգուցանելոյ Տեառն զԻսրայել յամենայն թշնամեաց նոցա շուրջանակի. և Յեսու ծերացեալ և անցեալ զատուրքք: ² Կոչեաց Յեսու միանգամայն զամենայն որդիսն Իսրայելի, և զծերակոյնս նոցա, և զիշխանս նոցա, և զդաբաւորս նոցա, և զդպիրս նոցա, և ասէ ցնոսա. Ես ծերացայ և անցի՛ զատուրքք. ³ և դուք ձեզէն փեսէք զամենայն զոր արար Տէր Աստուած մեր ընդ ամենայն ազգսն՝ զոր երարձ յերեսաց ձերոց. զի Տէր Աստուած ինքնին փայր պարտերազմ ընդ ձեր: ⁴ Եւ արդ փեսէք՝ զի թողի ձեզ զազգսն զմնացեալսն զայնոսիկ՝ 'ի ժառանգութիւն ըստ ցեղից ձերոց, 'ի Յորդանանէ զամենայն ազգսն՝ զոր սարակեցին 'ի ծովէն մեծէ՝ որ զարուցանէ՛ 'ի մտիցն արևու: ⁵ Արդ՝ Տէր Աստուած մեր նա՛ սարակեցցէ զնոսա յերեսաց ձերոց մինչև կորիցեն. և արձակեցցէ՛ 'ի վերայ նոցա զգազանս վայրենիս՝ մինչև սարակեցցէ զնոսա, և զթազաւորս նոցա յերեսաց ձերոց. և ժառանգեալիք զերկիր նոցա՝ որպէս խօսեցաւ Տէր Աստուած մեր ընդ մեզ: ⁶ Արդ զօրացարոնք յոյժ զգուշանալ և առնել զամենայն գրեալս 'ի զիրս օրինացն Մովսիսի. զի մի՛ խոտորիցիք 'ի նմանէ յաջ կամ յահեակ. ⁷ գուցէ՛ սրբանիցէք յազգսն մնացեալս յայնոսիկ. և անուանք դից նոցա մի՛ անուանեացի 'ի միջի ձերում. մի՛ երդնուցուք 'ի նոսա, և մի՛ պաշտիցէք զնոսա, և մի՛ երկիր պազանիցէք նոցա.

28 Ունակք. Վկայութիւն է ընդ մեզ... որդոց ձերոց: *Ունակք.* Առ 'ի շինել մեզ սեղան:

30 Ունակք. Եւ իբրև լուան Փենէէ: **33 Ունակք.** Մի՛ ևս ելանել առ նոսա 'ի: *Յօրինակին.* Եւ բանակեցան 'ի նմա: **34 Այլք.** Եթէ Տէր Աստուած է նոցա: **23. 1 Ունակք.** Յամենայն թշնամեաց նորա շուր: **2 Ունակք.** Ես ծերացեալ և անցեալ զառ. և *ունակք՝* և անցայ զատուրքք: **3 Ունակք.** Պարտերազմ ընդ ձեզ: **4 Ունակք.** Չի թողի 'ի ձեզ զազգսն:

⁸ այլ զհեր Տեառն Աստուծոյ մերոյ երթիջիք՝ որպէս արարէք մինչև 8
 ցայսօր. ⁹ և սարակեաց զնոսա Տէր յերեսաց ձերոց, զազգս մեծամեծս 9
 և զհօրս. և ոչ որ եկաց ընդդէմ ձեր մինչև ցայսօր: ¹⁰ Մի՛ ՚ի ձէնջ 10
 հալածեաց զհազարս. զի Տէր Աստուած ինքնին՝ փայր պարտերագն ընդ
 ձեր, որպէս խօսեցաւ ընդ ձեզ: ¹¹ Զգո՛յ՜ լինիջիք յոյժ անձանց ձերոց, 11
 սիրել զՏէր Աստուած ձեր: ¹² Ապա թէ դառնալով դառնայցէք, և յաւելու- 12
 ցուք յազգս մնացեալս ՚ի ձէնջ, և խնամութիւնս առնիցէք ընդ նոսա, և
 խառնակիցիք դուք ընդ նոսա, և նոքա՛ ընդ ձեզ. ¹³ գիտելով գիտասօջիք, 13
 զի ոչ ևս յաւելուցու Տէր սարակել զազգս զայնսոսիկ յերեսաց ձերոց.
 և լինիցին ձեզ յորոգայթս և ՚ի գայթազողութիւնս. խոչ՝ ՚ի գարշապարս
 ձեր, և ներք յաչս ձեր, մինչև կորնչիցիք յերկրէս բարութեան գոր ե՛ր
 ձեզ Տէր Աստուած ձեր: ¹⁴ Եւ ես՝ ահա երթան՝ այսօր զճանապարհ որ- 14
 պէս ամենեքին որ են յերկրի. և ծանիջիք յամենայն սրբէ ձերմէ և
 յամենայն անձնէ ձերմէ. զի ոչ վրիպեաց բան մի յամենայն բանից գոր
 խօսեցաւ Տէր Աստուած ձեր. այլ ամենայն ինչ ե՛կն եհաս ձեզ, և ոչ
 սխալեցաւ ՚ի նոցանէ բան մի: ¹⁵ Եւ եղիցի՝ գոր օրինակ եկին ՚ի վե- 15
 րայ ձեր ամենայն բանք բարիք գոր խօսեցաւ Տէր վասն ձեր. նոյնպէս
 ածցէ Տէր ՚ի վերայ ձեր զամենայն բանս չարս, մինչև սարակեցցէ զձեզ
 յերկրէս բարութեան՝ գոր եր ձեզ Տէր Աստուած ձեր, ¹⁶ յանցանել ձեզ 16
 զուխտիւն Տեառն Աստուծոյ ձերոյ՝ գոր պարտութեանց ձեզ, և յերթալ
 պաշտել զաստուածս օտարս՝ և երկիր պագանել նոցա. և բարկանայցէ
 ձեզ Տէր, և կորնչիցիք վաղվաղակի յերկրէս բարութեան՝ գոր ե՛ր ձեզ
 Տէր:

¹ Եւ ժողովեաց Յեսու զամենայն ցեղսն Իսրայէլի ՚ի Սելով. և կոչեաց **24**
 զամենայն ծերսն Իսրայէլի, և զիշխանս նոցա, և զդպիրս նոցա, և
 զդպարաւորս նոցա, և կացին առաջի Տեառն: ² Եւ խօսեցան Յեսու ընդ 2
 ամենայն ժողովրդեանն՝ և ասէ. Այսպէս ասէ Տէր Աստուած Իսրայէ-
 լի. Յայնկոյս Գետոյն պանդխտեցան հարքն ձեր յառաջագոյն. Թարս՝
 հայր Աբրահամն և հայր Նաքովրայ, և պաշտեցին զաստուածս օտարս:
³ Եւ առի՛ ես զհայր ձեր զԱբրահամ յայնմ կողմանէ Գետոյն, և առաջնորդեցի՛
 նմա յամենայն երկրիդ Քանանացոց, և բազմացուցի՛ զգաւակ նորա.
 և երու նմա զԻսահակ. ⁴ և երու Սահակայ զՅակոբ, և զԵսաւ. և 4
 երու Եսաւայ զլեառնն Սէիր ՚ի ժառանգութիւն: Եւ Յակոբ և որդիք
 նորա իջին յԵգիպտոս. և եղեն անդ յաճգ մեծ և ՚ի բազում և ՚ի հօր,
 և չարչարեցին զնոսա Եգիպտացիքն. ⁵ և եհար Տէր զԵգիպտացիսն 5
 նշանօք և արուեստիւք՝ գոր արար ՚ի նոսա. ⁶ և ապա եհան զձեզ յԵ- 6
 գիպտոսէ. և մտքէ ՚ի ծովն, և պնդեցան Եգիպտացիքն զհերս հարցն
 ձերոց կառօք և երիվարօք ՚ի ծովն Կարմիր: ⁷ Եւ աղաղակեցա՛ք առ 7

10 *Ոմանք.* Մի այր ՚ի ձէնջ հալածէր... զի Տէր Աստուած ձեր ինք՛: **11** *Ոմանք.* Եւ զգոյ՜ լինիցիք. յոյժ: **12** *Յօրինակին կրկնի.* մնացեալս մնացեալս: *Օրինակ մի.* Եւ ժառանգիցէք դուք ընդ նոսա: **13** *Օրինակ մի.* Յերկրէ սրբութեան գոր եր ձեզ: **14** *Օրինակ մի.* Եւ ահա ես երթան... որպէս և ամենայն երկիր. և ծա՛: **16** *Ոմանք.* Եւ բարկանայցէ Տէր Աստուած ձեր, և կորն՛: **24. 1** *Ոմանք.* Եւ կային առաջի Աստուծոյ: **4** *Ոմանք.* Եւ երու նմա զաւակ զԻսահակ: **5** *Ոսկսն.* Եւ հարի զԵգիպ՛... գոր արարի ՚ի նոսա: Եւ ապա հանի զձեզ:

Տէր. և եղ զամպն և զմէզ 'ի մէջ մեր և 'ի մէջ Եգիպտացոցն. և ած 'ի վերայ նոցա զծովն՝ և ծածկեաց զնոսա. և Կեսին աչք մեր զոր արար Տէր ընդ երկիրն Եգիպտացոց. և էիք յանապատի անդ զաւուրս 8 բազումս: ⁸ Եւ ած զձեզ յերկիրն Ամովրիացոց բնակելոց յայնկոյս Յորդանանու, և ետուն ընդ ձեզ պատերազմ. և մաքնեաց զնոսա Տէր 'ի ձեռս ձեր, և ժառանգեցէք զերկիրն նոցա. և սաքակեցէք զնոսա յե- 9 րեսաց ձերոց: ⁹ Եւ յարեաւ Բաղակ Սեպիովրայ արքայ Մովաբու և եր պատերազմ ընդ Իսրայէլի. և առաքեաց կոչեաց զԲաղասամ որդի 10 Բեովրայ նգովել զձեզ. ¹⁰ և ոչ կամեցաւ Տէր Աստուած քո կորուսանել, և օրհնելով օրհնեաց զձեզ, և սարեցոյց զձեզ 'ի ձեռաց նոցա. և մաքնեաց զնոսա 'ի ձեռս ձեր: ¹¹ Եւ անցէք ընդ Յորդանան, և եկիք յԵրիքով. և պատերազմեցան ընդ ձեզ բնակիչք Երիքովի. Ամուրիացին և Քանանացին, և Փերեզացին, և Խևացին, և Յերուսացին, և Քեւրա- 12 ցին, և Գերզեսացին. և մաքնեաց զնոսա 'ի ձեռս մեր: ¹² Եւ առաքեաց յառաջագոյն քան զմեզ զձիասպացսն, և մերժեաց զնոսա յերեսաց ձերոց. զերկուրասան թագաւորս Ամովրիացոց, ոչ սրով քով և ոչ 13 սաղեղամբ քով. ¹³ և եր ձեզ Տէր զերկիրս՝ յորում ոչ վասպակեցէք. և բնակեցէք 'ի քաղաքս զոր ոչ շինեցէք, և յայգիս և 'ի թգենիս՝ զոր ոչ քանակեցէք դուք՝ և ուրէք: ¹⁴ Եւ արդ՝ երկերոնք դուք 'ի Տեառնէ. և պաշտեցէք զնա ուղղութեամբ և արդարութեամբ. և 'ի բաց արարէք զաստուածս օտարոտիս՝ զոր պաշտեցին հարք ձեր յայնկոյս Գեպոյն, 15 և յԵգիպտոս. և պաշտեցէք զՏէր: ¹⁵ Ապա թէ ոչ իցէ ձեզ հաճոյ պաշտել զՏէր, ընտրեցէք այսօր թէ զո՞ պաշտիցէք. զաստուածս հարցն ձերոց որ յայնկոյս Գեպոյն էին, թէ՞ զաստուածս Ամովրիացոցն, յորոց դոնք բնակեալ էք յերկրի նոցա: Այլ ես՝ և Կուն իմ պաշտեմ զՏէր՝ զի 16 սուրբ է: ¹⁶ Պապասխանի ետուն ժողովուրդն՝ և ասեն. Քան լիցի մեզ թողով զՏէր Աստուած մեր՝ և պաշտել զաստուածս օտարս. ¹⁷ զի Տէր Աստուած մեր, նա՛ր եհան զմեզ և զհարս մեր յերկրէն Եգիպտացոց 'ի Կանէ ծառայութեան, և արար մեզ զնշանս մեծամեծս զայնոսիկ. և Կահեաց զմեզ յամենայն ճանապարհին յորում զնացաք, և յամենայն 18 ազգս՝ ընդ որ անցաք: ¹⁸ Եւ մերժեաց Տէր զԱմովրիացին և զամենայն ազգս բնակեալս յերկրին՝ յերեսաց մերոց: Այլ և մեք պաշտեսցուք 19 զՏէր. զի նա՛ր է Աստուած մեր: ¹⁹ Եւ ասէ Յեսու ցժողովուրդն. Ոչ կարէք դուք պաշտել զՏէր՝ զի սուրբ է. և նա՛ր նախանձեալ ոչ ներիցէ մեղաց 20 և անօրէնութեանց ձերոց. ²⁰ յորժամ թողուցուք զՏէր, և պաշտիցէք զաստուածս օտարս. և հասեալ 'ի վերայ չարչարիցէ զձեզ, և ծախեսցէ 21 զձեզ փոխանակ բարեացն՝ զոր արար ձեզ: ²¹ Եւ ասէ ժողովուրդն ցՅեսու. Ոչ այդպէս, այլ զՏէր պաշտեսցուք: ²² Եւ ասէ Յեսու ցժողովուրդն. Ահա դուք ձեզէ՛ն եղերուք վկայք անձանց ձերոց, զի դուք ընտրեցէք զՏէր

7 *Ոմանք.* Եւ եր զամպն... 'ի մէջ ձեր... և Կեսին աչք ձեր: 9 *Յօրինակին պակասէր.* Սեպիովրայ արքայ Մո՛: 11 Ի՛ ձեռս ձեր... (12) քան զձեզ զձիասպացն: 14 *Յօրինակին պակասէր.* Երկերոնք դուք 'ի Տեառնէ: 15 *Ոմանք.* Ընտրեցէք ձեզ այսօր եթէ զո՞ պաշտիցէք, զԱստուած հարցն ձե՛: *Յօրինակին.* Բնակեալ էիք յերկրի նոցա: 16 *Ոմանք.* Պապասխանի եր ժողովուրդն և ասէ: 19 *Ոմանք.* ՉՏէր Աստուած՝ զի սուրբ է:

պաշարել զնա: Եւ ասեն. Վկայ ենք: ²³ Եւ ասէ. Արդ 'ի բաց արարէք ²³
 'ի ձէնջ զաստուածս օտարոպիս, և ուղղեցէք զսիրտս ձեր առ Տէր Աս-
 տուած Իսրայէլի: ²⁴ Եւ ասէ ժողովուրդն ցՅեսու. ԶՏէր Աստուած մենր ²⁴
 պաշարեսցուք, և ձայնի՛ նորա լուիցուք: ²⁵ Եւ ուխտեաց Յեսու ուխտ ընդ ²⁵
 ժողովրդեանն յաւուր յայնմիկ. և եր նմա օրէնս և դաբասաբանս 'ի
 Սելով առաջի խորանին Աստուծոյ Իսրայէլի: ²⁶ Եւ գրեանց Յեսու զբանս ²⁶
 զայստսիկ՝ 'ի զիրս օրինաց Աստուծոյ. և ա՛ն վէն մեծ, և կանգնեաց զնա
 'ի ներքոյ բնեկնոյն առաջի Տեառն. ²⁷ և ասէ Յեսու ցամենայն ժողո- ²⁷
 վուրդն. Ահա վէնս այս եղիցի ձեզ 'ի վկայութիւն. զի սա լուսա զամեն-
 այն խօսեցեալսն 'ի Տեառնէ՛ զոր խօսեցաւ ընդ ձեզ այսօր. և եղիցի սա
 ձեզ 'ի վկայութիւն աւուրց յեպոնց՝ յորժամ սպիցէք Տեառն Աստուծոյ
 ձերում: ²⁸ Եւ արձակեանց Յեսու զժողովուրդն, և զնանց իւրաքանչիւր 'ի ²⁸
 քեղի իւր: ²⁹ Եւ պաշարեաց Իսրայէլ զՏէր զամենայն աւուրս Յեսուայ, և ²⁹
 զամենայն աւուրս ձերոցն որ ձգեցին զժամանակս ընդ Յեսուայ. որք և
 քեղին զամենայն գործս Տեառն՝ զոր արար յԻսրայէլ:

ԻԸ ³⁰ Եւ եղև յեր այսորիկ մեռանել Յեսուայ որդոյ Նաւեայ ծառայի ³⁰
 Տեառն, հարիւր և քսան ամաց. ³¹ և թաղեցին զնա առ սահմանօք ժա- ³¹
 ռանգութեան իւրոյ 'ի Թամնասաքար 'ի լերինն Եփրեմայ 'ի հիւստոյ
 լերինն Գայասու: Եւ անդ եղին ընդ նմա ուր թաղեցին զնա առ 'ի
 յիշարակէ գտուրսն քարեղէնս, որով թլփարեանց զորդիսն Իսրայէլի 'ի
 Գաղգաղա, յորժամ եհան զնոսա յերկրէն Եգիպտացոց՝ որպէս հրամայեանց
 Տէր. և անդ են մինչև ցայսօր ժամանակի:

ԻԹ ³² Եւ զոսկերսն Յովսեփու հանին որդիքն Իսրայէլի յԵգիպտոսէ. և ³²
 թաղեցին զնա 'ի Սիկիմ, 'ի բաժնի ագարակին զոր սրացաւ Յակոբ
 յԱնովրիացոցն բնակելոցն 'ի Սիկիմ, որոջաց հարիւրոց. և եր զայն
 Յովսեփայ 'ի բաժնի: ³³ Եւ եղև յեր այսորիկ վախճանել Եղիազարու ³³
 քահանայի որդոյ Ահարոնի. և թաղեցաւ 'ի Գաբաաթ Փենէտի որդոյ
 իւրում, զոր եր նմա 'ի լերինն Եփրեմայ: Յաւուրսն յայնոսիկ առեալ
 որդոցն Իսրայէլի զբապանակ ուխտին Աստուծոյ շրջեցուցանէին ընդ
 իւրեանս: Եւ քահանայացաւ Փենէտս փոխանակ Եղիազարու հօր իւրոյ,
 մինչև մեռա՛ և թաղեցաւ յիւրումն Գաբաաթ:

Լ Եւ որդիքն Իսրայէլի զնացին յիւրաքանչիւր քեղիս իւրեանց, և
 յիւրաքանչիւր քաղաքս իւրեանց. և պաշարեցին որդիքն Իսրայէլի զԱստուծոյն
 և զԱստուծոյն, և զաստուածս ազգացն որ շուրջ գնոքօք: Եւ մարնեանց
 զնոսա Տէր 'ի ձեռս Եգրոմայ արքայի Մովաբու. և քիրեաց նոցա ամս
 ութ և քսան:

Կարարեցաւ Յեսու Նաւեայ:

22 Ոմանք. Ձեզն իսկ եղերուք: **26 Ոմանք.** Օրինաց Տեառն... վէն մի մեծ: **30 Ոմանք.** Յեր այսորիկ մեռանելոյ Յեսուայ ծառայի Տեառն Աստուծոյ: **31 Յօրինակին.** Լերինն Եփրեմայ... գտուրն քարեղէնս. ուր ոմանք՝ գտուրն քարեղէն: **Ոմանք.** Զնոսա յԵգիպտոսէ, որպէս և հրա՛: **33 Ոմանք.** Ի Գաղգաղա Փենէտի: Յաւուր յայնմիկ... զբապանակ ուխտին Տեառն:

ՆԱԽԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆ ԴԱՏԱԿՈՐԱՅ:

Ք ԱՆՁԻ յեր մահուն Յեսուայ և այլք կացին դաբարտրք 'ի վերայ Իսրայելի: Էր երբէք զի և այլազգիքն իշխելին նոցա. զի 'ի միջոցս ժամանակաց դաբարտրացն 'ի կուռս դառնային հրէայք. և մարնէր զնոսա Աստուած 'ի ձեռս այլազգեաց: Յորոց 'ի նեղելն դառնապէս՝ աղաղակելին առ Տէր, և յարուցանէր փրկիչս նոցա զդաբարտրսն, որք պարտերագմելով ընդ հեթանոսս՝ փրկելին զԻսրայել 'ի ձեռաց նոցա, նկարելով զճշմարիտ փրկիչն Քրիստոս որ փրկեաց զաշխարհս 'ի մեղաց: Նա՛ և այլ ևս բազում իրօք եղեն նոքա օրինակ Քրիստոսի. որպէս ցիցն յայելի վարսեալ 'ի ծամելիսն Սիսարայ. և կործանելն Գեղէտնի զետղանն Բահաղու. և անձրևն 'ի վերայ Գզաթուն Ասուի. և քաջութիւնն Սամսոնի, և այլն ևս: Պարմեն գիրքս այս յեր մահուանն Յեսուայ մինչև ցմահն Սամսոնի զժամանակս երեքրասան դաբարտրացն, որք յեր մահուանն Յեսուայ իշխեցին հրէից: Եւ 'ի միջոցսն զփրկելն այլազգեացն. որպէս յեր Յեսուայ զՔուսարայ Ասորոյ. և յեր Գողոնիէլ՝ զԵգղովմայ Մովաբացոյ. և յեր Սամեզարայ՝ զՅաբինայ Քանանացոյ. յեր Բարակայ՝ զՄադիամու. և յեր զԱբդոնի՝ զայլազգիս զորս փանջեաց Սամսոն: 'Ի սոյն գիրս մեղադրէ և զկռապաշտիլն ցեղին Դանայ. և զանդուզն լրբութիւն Բենիամինեանցն: Եւ ունի Գիրք Դաբարտրացս չափ ժամանակի ըստ հրէից՝ ամս ՄՁԸ. իսկ իլթանասնիցն՝ չորեք հարևր և փասն. որում և Պողոս 'ի Գործն ձայնակցի. յեր Յեսուայ Ն և Ծ ամ լինել մինչև 'ի Սամուէլ մարգարէ. զի քառասուն ամ Նեղեայ 'ի վերայ չորեքհարիւր և փասանցն եղեալ, լնու զչորեքհարիւր և զյիսունն: Եւ յայտ է ապա զի յայլ և յայլ պարմագրաց գրեցաւ Գիրքս այս ըստ աճման ժամանակին, և յերոյ 'ի մի բովանդակեցաւ:

Գլուխք զրոց Դաբարտրացն:

Ա. Թէ յեր վախճանին Յեսուայ ցեղն Յուդայ կալաւ զառաջնորդութիւնն. յորում և կրկնաբանէ զառ Յեսուաւ եղելոց իրացն 'ի Քաղերթայ:

Բ. Թէ զի ոչ սարակեցին զազգսն ըստ հրամանին Տեառն. և երևեցաւ հրեշփակն, և յանդիմանեաց զանօրէնութիւն նոցա, և լացին ընդ այնր առաջի Տեառն:

Գ. Ամբաստանութիւն չարեաց նոցա, զի յեր մահուն Յեսուայ յերս կացին յԱսորուծոյ, և մարնեաց զնոսա Տէր 'ի ձեռս Քուսարայ արքայի Ասորոց, և փրկեաց զնոսա 'ի ձեռն Գողոնիէլի:

Դ. Յաւելին 'ի չարիս և մարնեցան Եգղոմայ Մովաբացոյ, և յարոյց Տէր զԱւովղ, որ սպան զԵգղոմ, և վանեաց զՄովաբ:

Ե. Յեր նորա Սամեզար, որ սպան վեցհարիւր այր մաճիւն արօրոյ:

Զ. Մարնեցան Յաբինայ Քանանացոյ, և եղև պարգամ Տեառն 'ի ձեռն Դեբովրայ առ Բարակ. և նա չոգաւ եհար զգօրսն Յաբինայ. սպանաւ և Յաբին. և օրհնեաց Դեբովրայ օրհնութիւնս Տեառն յաղթականաւ:

Է. Նեղեաց զնոսա Մադիամ և յարեաւ Գեղէտն. նկարեաց զբարձունն կռապաշտութեանն. և 'ի նշան յաղթութեանն անձրևովն 'ի գեղմնն՝ զօրէնսն Ասորուծոյ առ Նրէայսն, և զիջումն Բանին 'ի կոյսն և զանարար ծնունդն. և ապա զցամաքիլ Նրէիցն, և զանձրևիլն աշխարհի: Այլ և սափորք՝ Նրէայքն երկաթեայ գաւազանաւ փշրեալք ըստ Դաթի և Երեմիայ. յորոց և լոյս Երրորդութեանն փողովք

առաքելոցն վանեաց զիշխանն աշխարհի: Այլ և ՚ի խորպակի մարմնական գործոց՝ պայծառանայ յաղթութիւն հոգոյ:

ը. Յեպ մահուն Գեղեոնի Արիմեդէք հարձոյ որդի նորա սպան գեթանասուն եղբարսն իւր, և թագաւորեաց. և յեպ սուղ ատուրց խնդրեցաւ ՚ի նմանէ վրէժ, զի մանրեցաւ գլովան և մեռաւ:

թ. Յեպ նորա Թովղա:

ժ. Յեպ նորա Յայիր:

ժս. Յեպ նորա Յեփթայի, որ և գոհեաց գղուսարն, և Ասպուած հրաշիւք՝ որպէս առ Աբրահամ ոչ խափանեաց, զի այլ ոք յայնպիսի ուխտ մի՛ ժպրիեսցի. կոպորեաց և գեփրեմ վասն անպարտեհ գոռոզութեանն:

ժբ. Յեպ նորա Էսերոն Բեթղահեմացի:

ժգ. Յեպ նորա Էդոն Զաբուղոնացի:

ժդ. Յեպ նորա Ղաբդոն:

ժե. Ապա Սամփսոն, որ ուժեղ զօրութեամբն իրով նկարէր զանչափ զօրութիւն Տեառն իւրոյ. և յաղթելովն ՚ի կնոջէն, նկարէր զխոնարհիլն մարդկան առաջի մեղաց:

ժզ. Ամբասարանէ զՄիքեայ որ կանգնեաց զպարկեր կռոցն ՚ի քուն իւր. զի ասաց ցմայր իւր թէ զարծաթն զոր գողացան ՚ի քէն, և երդուար՝ զի թէ զբցի, արասցես անբի պարկեր ձուլածոյ. արդ՝ արծաթն առ ին է, առ և արա պարկեր ըստ երդմանն, և օրհնեաց զնա մայրն զի ասաց թէ արա՛ պարկեր. արար և վակաս, և վարձեաց քուրմն զՂևրացին:

ժէ. Ամբասարանէ և զցեղէն Դանայ, զի առին զկուռսն ՚ի քանէն Միքայ. որով և կռապաշտեցան՝ մինչև ցգերիլն ՚ի Սաղմանասարայ:

ժը. Պռռնկեցաւ հարձ Ղևրացոյն, և փախեաւ. և նա դարձոյց զնա. և եկն ՚ի Գաբաա. իբրև լլկեցին զհարձն և մեռաւ. ժողովեցաւ Իսրայել ՚ի վերայ Գաբաայ: Եւ զի վասն կռապաշտելոյն ոչ նախանձեցան՝ որ մեծ էր, և վասն կնոջն իրաց նախանձեցան, թո՛ղ եպ Ասպուած պարերագմել ընդ միմեանս, մինչև առ սրուգութիւնն զվրէժ չարեացն միմեամբք՝ երկուց կողմանցն:

Իսկ զճոռոյթայ զիրսն, վճարմամբ իրացն, և մեկնութեամբք անուանցն, թէ կամիս՝ առցեն ՚ի պարահսն Աղամայ, և յելսն ՚ի դրախտէն, և ՚ի քեսչութիւնն Ասպուծոյ առ նա՝ ծննդեամբն ՚ի քանէն Դաւթի:

ԴԱՏԱԲՈՐՔ

Ա **Ե** րեղև յետ վախճանելոյն Յեսուայ, հարցանէին որդիքն Իսրա- 1
ելի զՏէր՝ և ասէին. Ո՛ր էլցէ մեզ առ Քանանացին առաջնորդ՝ 2
պատերազմել ընդ նմա: ² Եւ ասէ Տէր. Յուդայ էլցէ. զի ետու գ- 2
երկիրն ՚ի ձեռս նորա: ³ Եւ ասէ՛ Յուդայ ցՇմաւոն ցեղբայր իւր. Ել ընդիս 3
՚ի վիճակիս իմում, և քացուք պատերազմ ընդ Քանանացիսն. և եկից 4
ես ընդ քեզ ՚ի քում վիճակին: Եւ գնաց ընդ նմա Շմաւոն: ⁴ Եւ էլ Յուդայ. 4
և եւր Տէր գՔանանացին և զՓերեզացին ՚ի ձեռս նորա. և ետաւր զնոսա 5
՚ի Բեզել քաան հազար արանց: ⁵ Եւ գրին զԱդոնիբեզել ՚ի Բեզել, և 5
ետուն պատերազմ ընդ նմա. և հարին զՔանանացին և զՓերեզացին: 6
⁶ Եւ փախեաւ Ադոնիբեզել, և պնդեցան զետր նորա, և հասին նմա. 6
և կրրեցին զձայրս ձեռաց նորա, և զձայրս ուրից նորա: ⁷ Եւ ասէ 7
Ադոնիբեզել. Ելթանասուն թագաւորք ծայրակտորք ձեռօք և ուրիք 8
էին, որ քաղէին զփշրանս ՚ի ներքոյ սեղանոյ իմոյ. արդ՝ որպէս արարի, 9
նոյնպէս հարոյց ինձ Ասպուած: Եւ ածին զնա յերուսաղէմ, և անդ մե- 8
ռաւ: ⁸ Եւ պատերազմէին որդիքն Յուդայ ընդ Երուսաղէմի, և առին 8
զնա, և հարին զնա սրով սուսերի. և զքաղաքն այրեցին հրով: ⁹ Եւ 9
յետ այնորիկ իջին որդիքն Յուդայ պատերազմել ընդ Քանանացոյն, 10
բնակելոյ ՚ի լեռնակողման, և ՚ի հարաւ, և ՚ի դաշտավայրս: ¹⁰ Եւ գնաց 10
Յուդայ ՚ի վերայ Քանանացոյն բնակելոյ ՚ի Քերրոն, և էլ Քերրոն ընդ- 11
ղէմ. և էր անուն Քերրոնի յառաջ՝ Կարիաթարբոկ Սեփեր. և հարին 11
զՍեփ, և զԱքիման. և զՅոդմի, զՅոնուդան Ենակայ: ¹¹ Եւ ելին անպի 11
՚ի վերայ բնակչացն Դաբիրայ, և անուն Դաբիրայ էր յառաջագոյն Քա- 12
ղաք Նամակաց: ¹² Եւ ասէ Քաղէր. Որ ոք հարցէ զքաղաք Նամակաց՝ 12
և առցէ զնա, քանց նմա զԱքա գղուսպր իմ կնութեան: ¹³ Եւ ան գ- 13
նա Գողոնիէղ՝ որդի Կենեզի եղբայր Քաղէրայ՝ կրպտեր քան զնա. և 14
ետ նմա Քաղէր զԱքա գղուսպր իւր կնութեան: ¹⁴ Եւ եղև ՚ի գնալն 14
նորա, յորդորեաց զնա Գողոնիէղ՝ խնդրել ՚ի հօրէ իւրմէ ազարակ. և 15
քրպնջեաց՝ և աղաղակեաց յիշոյ անպի՝ և ասէ. Յերկիր հարաւոյ ետուր 15
զիս: Եւ ասէ ցնա Քաղէր. Զի՛ է քեզ: ¹⁵ Եւ ասէ ցնա Աքա. Տո՛ր ինձ օրի- 15
նութիւն, զի յերկիր հարաւոյ ետուր զիս. և քացես ինձ զքօսանս ջրոց: 16
Եւ եւր նմա Քաղէր ըստ սրտի նորա զքօսանս բարձանց, և զքօսանս 16
հովքաց: ¹⁶ Եւ որդիքն Յոբաբայ Կինեցոյ աներոյն Մովսիսի, ելին ՚ի 16
քաղաքէն Արմաւենեաց՝ առ որդիսն Յուդայ ՚ի յանապարն Յուդայ, որ է 17
՚ի հարաւոյ Յուդայ, առ զատիվայրին Արադայ. և գնացին բնակեցան առ 17
ժողովրդեան: ¹⁷ Եւ գնաց Յուդայ ընդ Շմաւոնի եղբօր իւրոյ, և հարին 17

1. 1 *Ոմանք.* Եւ ասեն. Ո՛վ էլցէ: *Որ Ոսկան.* Նարցին որդիքն Իսրայէլի: 3 *Ոմանք.* ՅՇմաւովն եղբայր... ընդ Քանանացոյն, և եկից և ես: 6 *Օրինակ մի.* Եւ փախեաւ Ադոն ՚ի Բեզել... և կոպորեցին զձայրս: 7 *Ոմանք.* Որպէս արարի ես, նոյնպէս հարոյց ինձ Տէր: 8 *Ոսկան.* Եւ պատերազմեցան: 9 *Ոմանք.* Եւ յետ այսորիկ... ընդ Քանանացոյն, և ՚ի հարաւ և ՚ի դաշտավայրս, և որ բնակեալ էին ՚ի լեռնակողման: 11 *Ոմանք.* Քաղաք Նամակայ: 15 *Ոմանք.* Ըստ սրտի նորա զքօսանս ջրոյ, և զքօսանս բարձանց: 16 *Ոմանք.* Եւ որդիքն Յոթորայ Կինե՞... առ ՚ի զատիվայրին... ընդ ժողովրդեան:

18 գՔանանացին բնակեալ յԱփեթ. և նգովեցին զնա, և սաբակեցին զ–
 նա. և կոչեցին զանուն քաղաքին Սաբակուն: ¹⁸ Եւ ոչ ժառանգեաց
 Յուդա զԳազա՛ և զասհմանս նորա, և զԱսկաղոն և զասհմանս նորա,
 և զԱլկարոն և զասհմանս նորա. և զԱզովրոս և զանդասրանս նո–
 19 րա: ¹⁹ Եւ էր Տէր ընդ Յուդայ, և ժառանգեաց զԷսառնն. զի ոչ կարացին
 ժառանգել զբնակիչս հովարացն. զի Ռեքաբ՝ զապոյց զնոսա. և կառք
 20 երկաթիք էին նոցա: ²⁰ Եւ երուն Քաղեբայ զՔեբրոն՝ որպէս և խօսե–
 ցաւ Մովսէս. և ժառանգեաց անփի * զերիս քաղաքս որդոցն Ենակայ.
 21 և եբարձ անփի զերեսին որդիսն Ենակայ: ²¹ Եւ զՅեբուսացին զբնա–
 կեալն յԵբրուսաղէմ ոչ ժառանգեցին որդիքն Բենիամինի. և բնակեաց
 22 Յեբուսացին ընդ որդիսն Բենիամինի յԵբրուսաղէմ մինչև ցայսօր: ²² Եւ
 23 ելին որդիքն Յովսեփու, և ինքեանք ՚ի Բեթէլ. և Տէր ընդ նոսա: ²³ Եւ
 24 բանակեցան փունն Իսրայէլի ՚ի Բեթէլ՝. և անուն քաղաքին էր յառաջ
 24 Լուգայ: ²⁴ Եւ փեսին պահապանքն զայր մի ելեալ ՚ի քաղաքէ անփի,
 կալան զնա՛ և ասեն. Յոյց մեզ զմուր քաղաքիդ, և արասցուք ընդ քեզ
 25 ողորմութիւն: ²⁵ Եւ եզոյց նոցա զմուր քաղաքին, և հարին զքաղաքն
 26 սրով սուսերի. և զայրն և զազգափոհն իւր արձակեցին: ²⁶ Եւ զնաց
 այրն յերկիրն ՚ի Քեփիմ, և շինեաց անդ քաղաք, և կոչեաց զանուն
 27 նորա Լուգա. և այն է անուն նորա մինչև ցայսօր: ²⁷ Եւ ոչ ժառանգե–
 աց Մանասէ զԲեթսան՝ որ է Սկիւթուպօլիս. և ոչ զդսպերս նորա, և ոչ
 զանդասրանս նորա. և ոչ զԹանաք և զդսպերս նորա: Եւ ոչ զբնակիչսն
 Դովրայ. և ոչ զշուրջ բնակեալսն զնովա և ոչ զդսպերս նորա. և ոչ զ–
 բնակիչս Բաղակայ, և ոչ զշուրջ բնակեալսն զնովա. և ոչ զդսպերս
 նորա: Եւ ոչ զբնակիչս Յեբղամայ, և ոչ զշուրջ բնակեալսն զնովա, և
 ոչ զդսպերս նորա. և սկսաւ Քանանացին բնակել յերկրին յայնմիկ:
 28 ²⁸ Եւ եղև իբրև զօրացաւ Իսրայէլ, եղ զՔանանացին ընդ հարկաւ, Բ
 29 և բառնալով ոչ եբարձ զնա: ²⁹ Եւ Եփրեմ՝ ոչ եբարձ զՔանանացին զ–
 բնակեալն ՚ի Գազեր. և բնակեաց Քանանացին ՚ի մէջ նորա ՚ի Գազեր,
 30 և եղև նմա հարկաբոյն: ³⁰ Եւ Զաբուղոն՝ ոչ եբարձ զբնակիչսն Կեդ–
 րոնի, և զբնակիչսն Ամանայ. և բնակեաց Քանանացին ՚ի մէջ նորա.
 31 և եղև նմա հարկաբոյն: ³¹ Եւ Ասեր՝ ոչ եբարձ զբնակիչսն Ալբրովայ,
 և եղև նմա հարկաբոյն. և զբնակիչսն Դովրայ, և զբնակիչսն Միդո–
 նի, և զբնակիչսն Դալափայ, և զԱքազիփ, և զԵղ՛փա, և զԱփեկ, և
 32 զՌովք. ³² և բնակեաց Ասեր ՚ի մէջ Քանանացոյն բնակելոյն յերկ–
 33 րին. քանզի ոչ կարացին բառնալ զնա: ³³ Եւ Նեփթաղիմ՝ ոչ եբարձ
 զբնակիչսն Բեթսամիւսայ, և ոչ զբնակիչսն Բեթանաթայ. և բնակե–

17 *Ոմանք.* Բնակեալ յԵփեթ: 18 *Ոսկան.* Եւ ժառանգեաց Յուդա զազգս, և
 զասհմանս նորա: 19 *Ոմանք.* Երկաթիք էին նորա: 21 *Յայլս պակասի.* Բենիամինի
 յԵբրուսաղէմ մինչև ցայսօր: 22 *Ոմանք.* Եւ էր Տէր ընդ նոսա: 24 *Ոմանք.* Եւ կալան
 զնա և ասեն ցնա... զմուր քաղաքիս: 27 *Ոմանք.* ԶԳեթսան, որ է Իսկիւթովպոլիս:
Ուր Ոսկան. ԶԲեթսան, որ է: *Առ որում պակասի.* Եւ ոչ զբնակիչս Բաղակայ... Եւ զ–
 բնակիչս Յեբղամայ, և այլն: *Իսկ այլ օրինակ մի այլազգ ևս ունի զբանս՝ այսպէս.*
 ԶԲեթսան որպէս Կիւթուպօլիս. և ոչ զդսպերս նորա. և ոչ զբնակիչս նորա. Զովքայ,
 և ոչ զշուրջ բնակեալն նովա, և ոչ զդսպերս նորա, և ոչ զբնակիչս Բաղակայ... և ոչ
 զբնակեալսն Մակեդոնայ, և ոչ շուրջ զբնակեալսն... և սկսաւ Քանա՛: 31 *Ոմանք.*
 Զբնակիչսն Արովրայ... և զբնակիչսն Գաղափայ... և զՌովկ:

աց Նեփթաղիմ 'ի մեջ Քանանացոյն բնակելոյ յերկրին. և բնակիչքն
 Բեթսամիսայ և Բեթանաթայ եղեն նմա հարկապո՛ւք: ³⁴ Եւ նեղեաց 34
 Ամուրհացին զորդիսն Դանայ 'ի լերինն. զի ոչ քայր նոցա թոյլ իջանել
 'ի հովիտսն: ³⁵ Եւ սկսաւ Ամուրհացին բնակել 'ի լերինն Մուրասսփանի. 35
 ուր արջք և աղուէք 'ի Մուրասսփանն և 'ի Սաղապին: Եւ ծանրացան
 ձեռն Յովսեփայ 'ի վերայ Ամուրհացոյն. և եղեն նոցա հարկապոս.
³⁶ զի սահման Ամուրհացոյն Եդոմայեցին էր. 'ի վերայ զառիվայրին 36
 Ակրաբիմայ 'ի Վիմէն և 'ի վեր:

¹ Եւ ել հրեշտակ Տեառն 'ի Գաղգադա 'ի Լալե'նդն, և 'ի Բեթել', և **2**
 'ի քունն Իսրայէլի, և ասէ ցնոսա. Այսպէս ասէ Տէր. Տէր եհան զձեզ
 յԵգիպտոսէ, և ամ զձեզ յերկիրդ՝ յոր երդուաւ հարցն ձերոց քալ ձեզ,
 և ասէ ցձեզ. Ոչ ցրեցից զուխսն իմ որ ընդ ձեզ յաիփեան: ² Եւ մի՛ **2**
 դնիցէք ուխտ ընդ բնակիչս երկրիդ այդորիկ, և մի՛ ընդ դիս նոցա,
 և մի՛ երկիրպագանիցէք նոցա. այլ զորոշեալս նոցա խորսակեսցիք,
 և զսեղանս նոցա կործանեսցիք. և ոչ լուարուք ձայնի իմում. քան-
 զի արարէք զայն: ³ Եւ ասացի թէ ոչ յաւելից փոխել զժողովուրդն զոր **3**
 յաւելի սաքակել, և ոչ բարձից գնոսա յերեսաց ձերոց. և եղիցին ձեզ
 'ի վրանկս. և դիք նոցա եղիցին ձեզ 'ի զայթագողութիւն: ⁴ Եւ եղև իբրև **4**
 խօսեցաւ հրեշտակն Տեառն զբանս զայսոսիկ առ ամենայն որդիսն Իս-
 րայէլի. ամբարձի՛ն ժողովուրդքն զձայնս իրեանց՝ և լացին. ⁵ և վասն **5**
 այնորիկ կոչեցաւ անուն քեզոյն այնորիկ Լալօ՛նք. և զոհեցին անդ Տե-
 առն: ⁶ Եւ արձակեաց Յեսու զժողովուրդսն. և գնացին որդիքն Իսրայէլի **6**
 յիրաքանչիւր քունն իւր, և յիրաքանչիւր ժառանգութիւն իւր՝ ժառանգել
 զերկիրն:

Գ ⁷ Եւ ծառայեաց ժողովուրդն Տեառն զամենայն աուրս Յեսուայ, **7**
 և զամենայն աուրս ձերոցն, որ միանգամ երկայնակեացք եղեն ընդ
 Յեսուայ. որ գիրայ՛կ լեալ էին ամենայն մեծամեծ գործոցն Տեառն՝ զոր
 արար յԻսրայէլ: ⁸ Եւ վախճանեցան Յեսու որդի Նաւեայ ծառայ Տե- **8**
 առն. որդի հարիւր և քսան ամաց. ⁹ և թաղեցին զնա 'ի լերինն ժա- **9**
 ռանգութեան նորա, 'ի Թամնաթարէն՝ 'ի լերինն Եփրեմի 'ի հիւստոյ
 լերինն Գայասու: ¹⁰ Եւ ամենայն ազգն այն յաւելան առ հարս իրե- **10**
 անց: Յարեաւ այլ ազգ որ ոչ ճանաչէին զՏէր, և ոչ զգործսն զոր ա-
 րար 'ի մեջ Իսրայէլի: ¹¹ Եւ արարին որդիքն Իսրայէլի չար առաջի Տե- **11**
 առն. և պաշտեցին զԲահաղիմ. ¹² և թողին զՏէր Ասպուած հարցն **12**
 իրեանց, որ եհան զնոսա յերկրէն Եգիպտացոց, և գնացին զհետ
 ասպուածոց օքարաց, ասպուածոց ազգացն որ շուրջ գնոքօք, և եր-
 կիր պագին նոցա. և բարկացուցին զՏէր. ¹³ և թողին զնա և պաշտե- **13**

34 Ունակք. Ջի ոչ եր նոցա թոյլ: **35 Ոսկան.** 'Ի լերինն Բուրասսփանի: *Ուր ունակք.* Մուրասսփանի... 'ի Մուրասսփանն և 'ի Սաղաբին... և եղև նոցա հարկապոս: **36 Ունակք.** Եղիմացին էր... Ակրաբիմայ և 'ի վիմէն: **2. 1 Ունակք.** Այսպէս ասէ Տէր, որ եհան... զոր երդուաւ քալ հարցն ձերոց. և եր ձեզ և ասէ. Ոչ ցրէ՛: **3 Օրհնակ մի.** Եւ ասացի սաքակել, և ոչ բարձ՛: **4 Ունակք.** Զամենայն զբանս զայսոսիկ առ: **6 Ունակք.** 'Ի քունն իւր... 'ի ժառանգ՛: **7 Ունակք.** Մեծամեծաց գործոց Տեառն զոր արար Իսրայէլի. *կամ՝* յԻսրայէլի: **9 Ունակք.** Ժառանգութեան որ 'ի Թամնաթար, 'ի լերինն Գայասու: **10 Ունակք յաւելուն.** Եւ յարեաւ այլ ազգ յեր նոցա, որ ոչ ճանա՛:

14 ցին զԲահահ, և զԱսարսարս: ¹⁴ Եւ բարկացան սրսմսութեամբ Տէր Իսրայէլի, և մարնեաց զնոսա Տէր 'ի ձեռն ւարառուացն, և աւերեցին զնոսա. և ետ զնոսա Տէր 'ի ձեռն թշնամեաց իրեանց շորջանակի. և ոչ կարացին կալ ընդդէմ թշնամեաց իրեանց ամենեցունց՝

15 ընդ որս պոռնկեցան: ¹⁵ Եւ ձեռն Տեառն էր նոցա 'ի չարութիւն՝ որպէս և խօսեցան Տէր, և որպէս երդուաւ Տէր, և նեղեաց զնոսա յոյժ:

16 ¹⁶ Եւ յարոյց նոցա Տէր դաբաւորս, և փրկեաց զնոսա Տէր 'ի ձեռաց ւարառուաց նոցա. սակայն և նոցա ոչ լուան. ¹⁷ զի պոռնկեցան զհետ աստուածոց օտարաց, և երկիր պագին նոցա. և բարկացուցին զՏէր. և խտրորեցան վաղվաղակի 'ի ճանապարհէն ընդ որ գնային հարք նոցա լսել պարտիրանաց Տեառն. և ոչ արարին այնպէս: ¹⁸ Եւ յորժամ յարոյց նոցա Տէր դաբաւորս. և էր Տէր ընդ դաբաւորին. և փրկեաց զնոսա 'ի ձեռաց թշնամեաց նոցա զամենայն աւուրս դաբաւորին. զի մխիթարեցան Տէր 'ի հեծութենէ նոցա յերեսաց պաշարողացն

19 նոցա որ չարչարէին զնոսա: ¹⁹ Եւ լինէր իբրև մեռանէր դաբաւորն, դառնային միւսանգամ եղծանել առաւել քան զհարս իրեանց, երթալ զհետ աստուածոց օտարաց, պաշարել զնոսա և երկիրպագանել նոցա. և ոչ ընկեցին 'ի բաց զարուեստս իրեանց, և ոչ հապան 'ի խիստ ճանապարհաց իրեանց: ²⁰ Եւ բարկացան սրսմսութեամբ Տէր Իսրայէլի և ասէ. Փոխանակ զի եթող ազգդ այդ զուխար իմ գոր պարտիրեցի հարց դոցա, և ոչ լուան ձայնի իմում. ²¹ և ես ոչ յաւելից բառնալ զայր յերեսաց նոցա, յազգացն գոր եթող Յեսոն որդի Նաւեայ: ²² Եւ եթող փորձել նովաւ զԻսրայէլ, եթէ զգուշանայցեն՝ ճանապարհին Տեառն զնալ ընդ նա, գոր օրինակ զգուշացան հարքն նոցա, և եթէ ոչ:

23 ²³ Եւ եթող Տէր զազգան զայնոսիկ, ջբառնալ զնոսա վաղվաղակի. և ոչ մարնեաց զնոսա 'ի ձեռս Յեսուայ:

3 ¹ Եւ այս ազգք են գորս եթող Յեսու փորձել նոքօք զԻսրայէլ. զամենեսին

2 որ ոչ գիտէին զամենայն պատերազմունս Քանանացոց. ² բայց վասն ազգաց որդւոցն Իսրայէլի ուսուցանել նոցա պատերազմ. սակայն և որ

3 յառաջագոյն քան զնոսա էին՝ ոչ գիտէին: ³ Չհինգ նախարարութիւնս այլազգեաց. և զամենայն Քանանացին. և զՍիդոնացին. և զԻսլացին զքնակեալսն 'ի Լիբանան 'ի լեռնէն Բաղհերմոնեայ՝ մինչև ցԲաղովմաթ:

4 ⁴ Եւ եղև 'ի փորձել նոքօք զԻսրայէլ. գիտել եթէ լսիցեն պարտիրանացն

5 Տեառն՝ գորս պարտիրեաց հարցն նոցա 'ի ձեռն Մովսիսի: ⁵ Եւ որդիքն Իսրայէլի բնակեցին 'ի մէջ Քանանացոյն, և Քերացոյն, և Ամորիացոյն,

6 և Փերեզացոյն, և Իսլացոյն, և Յերուացոյն, և Գերգեսացոյն: ⁶ Եւ առին զղսպերս նոցա իրեանց 'ի կանայս, և զղսպերս իրեանց ետուն

7 ուստերաց նոցա. և պաշարեցին զդիս նոցա: ⁷ Եւ արարին որդիքն Իսրայէլի չար առաջի Տեառն. և մոռացան զՏէր Աստուած իրեանց, և

13 Ունակք. ԶԲահաղ և զաստուածսն: **17 Ունակք.** Ընդ որ զնացին հարքն նոցա:

19 Ունակք. Եւ ոչ հաբանէին 'ի խիստ ճանապարհէն իրեանց: **20 Ունակք.** Պարտիրեցի հարց նոցա:

3, 2 Ունակք. Եւ որ յառաջ քան զնոսա: **3 Ունակք.**

Մինչև ցԲաղովմաթ: *Ուր ունակք.* Ի լեռնէն Ներմոնայ մինչև ցԲաղովմաթ. *կամ*

ցԳաղովմաթ: **4 Ունակք.** Նարց նոցա Մովսէս:

պաշտեցին զԲահաղ՝ և զանպառնա: ⁸ Եւ բարկացաւ սրբմարտութեամբ 8
Տէր Իսրայէլի, և մաքնեաց՝ զնոսա՝ ՚ի ձեռս Քուսարսաթեմայ արքային
Ասորոց Միջագետաց. և ծառայեցին նմա անս ուր: ⁹ Եւ աղաղակեցին 9
որդիքն Իսրայէլի առ Տէր: Եւ յարոյց Տէր փրկիչ Իսրայէլի, և ետ նոցա
զԳողոնիէլ որդի Կենեգեայ, զեղբայր Քաղեբայ՝ կրփսնր քան զնա. ¹⁰ և
լուաւ նոցա: Եւ եղև ՚ի նմա Նոգի Տեառն, և դաբեաց զԻսրայէլ. և ել
՚ի պատերազմ ընդ Քուսարսաթեմայ. և մաքնեաց Տէր ՚ի ձեռս նորա
զՔուսարսաթեմ արքայ Ասորոց. և սասակացաւ ձեռն նորա ՚ի վերայ
Քուսարսաթեմայ: ¹¹ Եւ դադարեաց երկիրն ամս քառասուն. և մեռաւ 11
Գողոնիէլ որդի Կենեգի:

Դ ¹² Եւ յաւելին որդիքն Իսրայէլի առնել չար առաջի Տեառն. և զօրացոյց 12
Տէր զԵգղոն արքայ Մովաբու ՚ի վերայ Իսրայէլի. վասն առնելոյ նո-
ցա չար առաջի Տեառն: ¹³ Եւ ժողովեաց ՚ի վերայ նոցա զամենայն 13
որդիսն Ամոնայ, և զԱմաղէկ. և չոգաւ եհար զԻսրայէլ. և ժառանգեաց
զքաղաքն Արմաւենեաց: ¹⁴ Եւ ծառայեցին որդիքն Իսրայէլի Եգղոնայ 14
արքայի Մովաբու ամս ութուփասն: ¹⁵ Եւ աղաղակեցին որդիքն Իս-
րայէլի առ Տէր: Եւ յարոյց նոցա Տէր փրկիչ զԱւովդ որդի Գերեայ՝
զորդի աճն Յիմենեցոյ, զերկոցունց ձեռաց աջողակն. և առաքեցին
որդիքն Իսրայէլի ՚ի ձեռն նորա պատարագս Եգղոնայ արքայի Մո-
վաբու: ¹⁶ Եւ արար իւր Աւովդ սուր երկսայրի թգաւ յերկայնութիւն, 16
և եդ յաջոյ ազդեր իւրում ընդ փառապոկլան, և զնաց: ¹⁷ Եւ մաքոյց 17
զպատարագսն Եգղոնայ արքայի Մովաբու. և Եգղոն էր այր յոյլ յոյժ:
¹⁸ Եւ եղև իբրև վախճանեաց Աւովդ մաքուցանել զպատարագսն, և 18
արձակեաց զպատարագաբարձսն. ¹⁹ և Եգղոն դարձաւ ՚ի դրօշելոցն 19
հանդերձ դագաղան: Եւ ասէ Աւովդ. Բանք ինչ են ինձ ընդ քեզ լռելե-
այն արքայ: Եւ ասէ Եգղոն. Լուռ լեր: Եւ ասէ ցամենեսին. Ի բաց զնա-
ցէք: Եւ ելին արտաքս որ զնովան կային. ²⁰ և նա նստեր յամարանոցի 20
՚ի վերնաբանն իւրում միայն առանձինն: Եւ ասէ Աւովդ. Պարզան
Ասորոնոյ է իմ առ քեզ արքայ: Եւ յարեաւ Եգղոն յաթոռոյն մերձ առ
նա: ²¹ Եւ եղև ընդ յառնելն նորա, ձգեաց Աւովդ զձեռն իւր զձախ, և 21
ան զսուրն յաջոյ ազդերէ իւրմէ, և եհար ՚ի կշրի Եգղոնայ, ²² արկ և 22
զերախակալն ևս զհետ վիրիին. և արգել ճարպն զվիրաբերանն, զի ոչ
ձգեաց ՚ի բաց զսուրն ՚ի կշրէ նորա: ²³ Եւ ել ՚ի պաշտգամն, և անց 23
ընդ վանդակապարսն, և փակեաց զդուրս վերնաբանն ընդդէմ նորա
և աղիսեաց. և ինքն ել զնաց: ²⁴ Եւ ծառայքն նորա մրին՝ և րեսին. և 24
ահա դուրք վերնաբանն փակեալ էին. և ասեն. Գուցէ՛ յաթոռն նսփիցի
՚ի պէրս ՚ի սենեկին: ²⁵ Եւ կացին մնացին ամաչեցեալք. և ահա ոչ ոք 25

7 *Ունակք.* Եւ որդիքն Իսրայէլի արարին չարիս առաջի Տեառն: 12 *Օրինակ մի.* ԶԵգղոն արքայ Մո՞: 13 *Ունակք.* Եհար զամենայն որդիսն Իսրայէլի, և ժա՞: 15 *Ունակք.* Առն Յեմիհացոյ. և *ունակք.* Յամիհացոյ... ձեռացն աջողակ... ՚ի ձեռս նորա պատարա՞: 16 *Ունակք.* Եւ աճ իւր սուր Աւովդ երկս՞... ազդերի իւրում ընդ փառապոկլան. կամ՞ փառապոկլան: 19 *Ունակք.* Դարձաւ ՚ի դրօշելոյն հանդերձ Գաղգաղան... բան ինչ են: 20 *Ունակք.* Նստեր յամարանոյ ՚ի վերնա՞. պարզան Տեառն է իմ: 21 *Օրինակ մի.* Եւ եհար զկշրի նորա, (22) և արկ զերախակալն ևս... և արգել ճարպովն զվերաբերանն, և ոչ ձգ՞: 22 *Յօրինակին պակասւեր.* Զի ոչ ձգեաց ՚ի բաց զսուրն: 24 *Ունակք.* Փակեալ կայր. և ասեն:

- եր որ բանայր գոտուս վերնաբանն. և առին զբանալին և բացին, և ա–
 26 հա փերն իւրեանց անկեալ կայր մեռեալ ՚ի գերնի: ²⁶ Եւ Առվղ գերծաւ
 ՚ի Սիրովթա՝ մինչ նոքա զաղմկան էին. և ոչ ոք էր որ փոյթ առնէր
 27 զմմանէ. և նա անց առ դրօշելովքն, և զերծաւ անկաւ ՚ի Սիրովթա: ²⁷ Եւ
 եղև իբրև եկն Առվղ յերկիրն Իսրայելի, եհար փող ՚ի լերինն Եփրեմայ.
 և իջին ընդ նմա որդիքն Իսրայելի ՚ի լեռնէ անտի. և ինքն առաջի նոցա:
 28 ²⁸ Եւ ասէ ցնոսա. Իջէք զկնի իմ, զի մաքնեաց Տէր Ասպուած մեր գ–
 թշնամիս մեր զՄովաբացիս ՚ի ձեռս մեր: Եւ իջին զկնի նորա. և կալան
 նախ զա՛նցս Յորդանանու ՚ի Մովաբայ, և ոչ թողին մարդոյ անցանել:
 29 ²⁹ Եւ հարին ՚ի Մովաբայ յաւուր յայնմիկ իբրև փասն հազար արանց
 զամենայն պարերազմօսս ՚ի նոցանէ, և զամենայն այր զօրութեան. և
 30 ոչ ապրեցաւ և ոչ մի այր: ³⁰ Եւ վանեցան Մովաբ յաւուր յայնմիկ ընդ
 ձեռամբ Իսրայելի. և դադարեաց երկիրն անս ութսուն. և դարեաց
 զնոսա Առվղ մինչև մեռաւ:
 31 ³¹ Եւ յեք նորա յարեան Սամեգար որդի Անաթայ. և եհար յայլազգեացն
 վեց հարիւր այր մաճով արօրոյ, և ա՛ն յաւարի արջառ և ոչխար բազում
 յոյժ, թող զորթս արջառոց. և փրկեաց նա զԻսրայել:
 4 ¹ Եւ յաւելին որդիքն Իսրայելի առնել չար առաջի Տեառն. և Սամեգար
 մեռաւ:
 2 ² Եւ մաքնեաց զնոսա Տէր ՚ի ձեռս Յաբինայ արքայի Քանանա– ք
 ցոց, որ թագաւորեաց յԱսովր. և իշխան զօրու նոցա Միսարա. և ինքն
 3 բնակէր յԱրիսովթ ազգաց: ³ Եւ աղաղակեցին որդիքն Իսրայելի առ
 Տէր. զի ինն հարիւր կառք երկաթիք էին նորա. և նա նեղէր զԻսրայել
 4 սասարիկ՝ անս քսան: ⁴ Եւ Դեբովրա կին մարգարէ՝ կին Ղաբիդովթայ.
 5 նա՛ դարբէր զԻսրայել ՚ի ժամանակին յայնմիկ: ⁵ Եւ ինքն բնակեալ էր
 ընդ արմատենեան ՚ի մէջ Ռամայ և ՚ի մէջ Բեթեղ՛այ՝ ՚ի լերինն Եփրեմայ.
 6 և ելանէին որդիքն Իսրայելի առ նա ՚ի դարասարան: ⁶ Եւ առաքեաց
 Դեբովրա և կոչեաց զԲարակ զորդի Աբինեմայ ՚ի Կաղեսայ Նեփթա–
 դիմի, և ասէ ցնա. Ո՛չ ապաքէն հրաման եր քեզ Տէր Ասպուած Իսրա–
 7 յեղի, և երթիցես ՚ի լեռնն Թաբովր, և առցես ընդ քեզ փասն հազար
 8 արանց յորդոցն Նեփթադիմայ, և յորդոցն Զաբուղոնի, ⁷ և փարցիս
 ընդ քեզ ՚ի հեղեղարն Կիսոնի, ՚ի վերայ Միսարայ իշխանի զօրուն
 Յաբինայ՝ և զօրաց նորա, և կառաց նորա, և մաքնեցից զնա ՚ի ձեռս
 8 քո: ⁸ Եւ ասէ ցնա Բարակ. Եթէ երթիցես ընդ իս՝ երթայց, և եթէ ոչ
 երթիցես ընդ իս՝ ոչ երթայց. քանզի ոչ գիտեմ զօրն յորում աջողեսցէ
 9 Տէր զհրեշտակ իւր ընդ իս: ⁹ Եւ ասէ ցնա Դեբովրա. Երթալով երթայց
 ընդ քեզ. բայց զիտասջիր, զի ոչ քո լիցի քաջութիւն ՚ի ճանապար–
 հին զոր երթայցես. քանզի ՚ի ձեռն կնոջ մաքնեսցէ Տէր զՄիսարա: Եւ
 10 յարեաւ Դեբովրա, և գնաց ընդ Բարակայ ՚ի Կաղիսայ: ¹⁰ Եւ պարուէր

²⁶ *Յօրինակին պակասէր. Զերծաւ անկաւ ՚ի Սիրովթա: 31 Յայլս պակասի. Վեց հարիւր այր մաճով արօրոյ. և ա՛ն յաւարի արջառ և ոչխար բազում յոյժ. թող զորթս: 4. 2 Ոմանք. Եւ ինքն բնակեալ էր յԱրիսովթ: 5 Ոսկան. Ընդ արմատենեան Դեբօրայ: 6 Ոմանք. Ի Կիղեսայ Նեփթադիմի: 7 Ոմանք. Յաբինայ, և կառաց նորա, և բազմութեան նորա. և մաքնէ՛:*

եր Բարակ Զարուդոնի և Նեփթադիմի ՚ի Կադեա. և ելին զհեպ նո-
 րա փասն հազար արանց. ել ընդ նմա և Դեբովրա: ¹¹ Եւ մերձաւորք 11
 Կինեցոյն մեկնեցան ՚ի Կինեայ յորդոյն Յոբաբայ աներոյն Մովսիսի.
 և եհար զխորան իւր առ կադնեան հանգուցելոցն՝ որ է մերձ ՚ի Կա-
 դեա: ¹² Եւ աճդ եղև Սիսարայ եթէ ել Բարակ որդի Աբինեմայ ՚ի լեռն 12
 Թաբովր: ¹³ Եւ գումարեաց Սիսարա զամենայն կառս իւր, ինն հարիւր 13
 կառս երկաթեղէնս. և զամենայն զօրն որ ընդ իւր յԱրիսովայ ազգաց՝
 ՚ի հեղեղափն Կիսունի: ¹⁴ Եւ ասէ Դեբովրա ցԲարակ. Արի՛ զի այս օր 14
 է՛ յորում մարնեաց Տէր զՍիսարա ՚ի ձեռս քո. զի ահա Տէր է առա-
 ջի քո: Եւ էջ Բարակ ՚ի լեռնէն Թաբովրայ, և փասն հազար արանց
 զհեպ նորա: ¹⁵ Եւ զարհուրեցոյց Տէր զՍիսարա, և զամենայն կառս 15
 նորա, և զամենայն բանակն նորա՝ սրով սուսերի առաջի Բարակայ:
 Եւ էջ Սիսարա ՚ի կառաց իւրոց, և փախեան հեփոնրս: ¹⁶ Եւ Բարակ 16
 զհեպ մտեալ երթայր զկնի կառացն, և զհեպ բանակին մինչև յանփառն
 ազգաց. և անկան ամենայն բանակն Սիսարայ սրով սուսերի. և ոչ մնաց
 և ոչ մի: ¹⁷ Եւ Սիսարա մեկնեցան գնաց հեփոնրս ՚ի խորանն Յայելի 17
 կնոջ Քաբերայ Կինեցոյ. քանզի խաղաղութիւն էր ՚ի մէջ Յաբինայ ար-
 քայի Ասովրայ, և ՚ի մէջ փանն Քաբերայ Կինեցոյ: ¹⁸ Եւ ել Յայել ընդ 18
 առաջ Սիսարայ՝ և ասէ ցնա. Խոփորեաց առ իս փեր իմ խոփորեաց,
 և մի՛ երկնչիր: Եւ խոփորեցաւ առ նմա ՚ի խորանն. և ծածկեաց գ-
 նա ընդ փեղկիւք նորա: ¹⁹ Եւ ասէ ցնա Սիսարա. Արբո՛ ինձ սակաւ 19
 մի ջուր՝ զի ծարաւի՛ եմ: Եւ եբաց զփիկ կաթինն՝ և արբոյց նմա. և
 ծածկեաց զերեսս նորա: ²⁰ Եւ ասէ ցնա Սիսարա. Կաց դու առ դրան 20
 խորանիդ, և եղիցի եթէ եկեսցէ որ առ քեզ և հարցցէ և ասացէ որ
 ցքեզ. եթէ է՛ որ այդր այր, ասացես՝ թէ ոչ է: ²¹ Եւ ծածկեաց գնա ընդ 21
 փեղկիւքն նորա: Եւ առ Յայել կին Քաբերայ զցից խորանին, և կալան
 գումնն ՚ի ձեռին իրում. և եմուր մեղմով առ նա. և բախեաց զցիցն
 ընդ ծամելիս նորա՝ և վարսեաց ընդ գեփինն. և նա փապալեցաւ ՚ի
 մէջ ուրից նորա, և եհան զոգի: ²² Եւ ահա Բարակ պնդեալ գայր զհեպ 22
 Սիսարայի. և ել Յայել ընդ առաջ նորա և ասէ ցնա. Ե՛կ այսր և ցուցից
 քեզ զայրն զոր դու խնդրես: Եւ եմուր առ նա. և ահա Սիսարա կայր
 անկեալ մեռեալ՝ և ցիցն ՚ի ծամելոջ նորա: ²³ Եւ կորացոյց Տէր Աս- 23
 փուած յաւոր յայնմիկ զՅաբին արքայ Քանանացոց առաջի որդոցն
 Իսրայելի: ²⁴ Եւ ձեռն որդոցն Իսրայելի երթալով երթայր իսպաղեալ 24
 ՚ի վերայ Յաբինայ արքային Քանանցոց՝ մինչև սափակեցան:

¹ Եւ օրհնեաց Դեբովրա, և Բարակ որդի Աբինեմայ յաւոր յայնմիկ՝ **5**
 և ասեն. ² Ի սկսանել զօրավարացն Իսրայելի, սփաղիւրութեամբ ժո-
 դովրդեանն օրհնեցէք զՏէր: ³ Լուարոնք թագաւորք՝ և ունկնդիր լերուք
 նախարարք. են Տեառն երգեցից, և սաղմոս ասացից Ասփուծոյ Իս-

11 Ոմանք. որդոցն Յոբաբայ... առ կադնեան հանգուցելոյն: **14 Բազումք.** Չի
 այսօր է՛ յորում: **16 Ոմանք.** Եւ ոչ մնաց մինչև ցմի: **18 Ոմանք.** Յայել ընդդէմ
 Սիսարայ, և ասէ ցնա. Մօ՛ր եկ առ իս փեր իմ, և մի՛ երկնչիր: Եւ խոփորեցաւ, առ նա
 ՚ի: **19 Ոմանք.** Արբո՛ ինձ բաժակ մի ջուր զի ծա՛: **21 Բազումք.** Եւ եմուր մեղմ առ
 նա: **Ոմանք.** Ընդ մէջ ուրից նորա: **22 Ոմանք.** Եւ ցուցից քեզ զՍիսարա զայրն զոր:
24 Ոմանք. Մինչև սափակեցին գնոսա:

4 րայելի: ⁴Տեր յերանել քոյ 'ի Սէիրայ, և 'ի չուել քում յանդասարանացն
 Եդովմայ, երկիր շարժեցան և երկինք խռովեցան, և ամպք ցողեցին
 5 ջուր: ⁵Լերինք շարժեցան յերեսաց Տեառն Ելովայ Սինայի, յերեսաց
 6 Տեառն Ասրուծոյ Իսրայելի: ⁶Յաւորցն Սամեզարայ որդոյ Անաթայ՝
 ցաւորս Յայելի, պակասեցին թագաւորք և գնացին ընդ շալիղս, գնա-
 7 ցին ընդ ճանապարհս կամակորս: ⁷Պակասեցին փարագունք բնակեալք
 'ի մէջ Իսրայելի՝ պակասեցին, մինչև յարեաւ Դերովրա, մինչև յարեաւ
 8 մայր Իսրայելի: ⁸Յանկացան իբրև գարեղէն նկանակի ասպուածոց
 օտարաց սնորոց. յայնժամ պարերազմեցան քաղաքք իշխանաց. ծածկութեամբ
 9 նորոց գեղարդանց, քառասուն հազար այր 'ի մէջ Իսրայելի: ⁹Սիրս
 իմ 'ի վերայ կարգելոցն Իսրայելի. զօրաւորք ժողովրդեանն օրհնե-
 10 ցէք զՏեր: ¹⁰Նեծեալք յերիվարս 'ի մէջօրէի, և սպիտակաց. երթեալք
 11 յարեանս արեւակալաց: Տոնք ձայն բարբառոյ, ¹¹նուագածուաց, 'ի
 մէջ ցնձացելոց. անդ փացն արդարութիւն Տեառն. զարդարութիւն
 զօրացոյց 'ի մէջ Իսրայելի. յայնժամ էջ 'ի քաղաքս ժողովուրդ Տե-
 12 առն: ¹²Զարթիր զարթիր Դերովրա. զարթո՛ր գբիրաւորս հանդերձ ժո-
 դովրդեամբ. զարթիր զարթիր խօսեաց երգովք: Զօրացեալ յարիցն
 13 Բարակ. գերեսցես զգերութիւն քո՝ որդի Աբինէմայ: ¹³Յայնժամ մե-
 ծացաւ զօրութիւն նորա: Տեր ընկրկեաց ինձ զգօրագոյնսն քան զիս:
 14 ¹⁴Ժողովուրդ Եփրեմայ պարժեաց գնասա 'ի հովիտսն. եղբայր քո
 Բենիամին՝ քոյին ժողովուրդ: Յինէն 'ի Մաքիր իջին խուզարկուք. և
 15 'ի Զաբուդոնէ զօրացուցիք, գաւազանն պարմութեան դարի: ¹⁵Եւ
 զօրավարք Իսաքարու ընդ Դերովրայ և ընդ Բարակայ. և ապա՛ Բա-
 16 րակ 'ի հովիտսն փարածեաց զորս իւր. 'ի բաժինս Ռուբինի մեծամեծ
 ճշդութիւնք սրբի: ¹⁶Ընդէր նստիցին 'ի մէջ Մոսփաթեմա. լսել զշաչինս
 փազնապողաց, անցանել 'ի կողմն Ռուբինի: Մեծամեծ յարուցեալ կան
 17 հեփազօրութիւնք սրբից: ¹⁷Գաղ՝ յայնկոյս Յորդանանու բնակեաց. և
 Դան՝ ընդէր բնաւ պանդխտիցիս 'ի նաւ: Ասեր՝ բնակեաց առ ծովեզերք
 18 ծովուց, և 'ի կիրճս նորա բնակեացէ: ¹⁸Զաբուդոն՝ ժողովուրդ անձնանախասր
 19 'ի մահ. և Նեփթաղիմ 'ի բարձոնս ազարակի: ¹⁹Նասին թագաւորք՝
 և ճակարեցան. յայնժամ փազնապեցան թագաւորք Քանանացոց 'ի
 Թանաք 'ի վերայ ջրոց Մակեդոնովայ: Զագահութիւն արծաթոյ ես ոչ
 20 առի: ²⁰Յերկնից՝ ճակարեցան ասպեղք՝ յիւրաքանչիւր յօրինուածոց,
 21 ետուն պարերազմ ընդ Սիսարայ: ²¹Նեղեղափն Կիսունի մերժեաց գ-
 նոսա. հեղեղափն Կադեսիմայ, հեղեղափն Կիսունի: Կոխեացէ զնոսա
 22 անձն իմ. ²²ոպք իմ զօրացի՛ զօրութեամբ: Յայնժամ կարթակոտորք
 եղեն զարշապարք երիվարաց Մադդարովթայ. և հարթեցեն զարշապարք

5. 5 Ոմանք. Յերեսաց Տեառն ելելոյ 'ի Սինայէ: **6 Ոմանք.** Յաւորս Սամազարայ... յաւորս Յայել՝: **7 Ի լու՛.** 'ի վերայ՝ փարագունք, նշանակի՛ աւանք: **8 Ոմանք.** Օտարաց սնորեաց... Իշխանք քաղաքացն... նորոց գեղարդեանց: **9 Ոմանք.** Ժողովրդեանդ օրհ՛ն: **11 Ոմանք.** Անդ փացն օրհնութիւնս Տեառն... Ի քաղաքս ժողովրդեանն Տեառն: **14 Ոմանք.** Քոյին ժողովրդովք յինէն 'ի Մաքիր իջին: **15 Ոմանք.** Մեծամեծ ճշգրտութիւնդ սրբի: **17 Ոմանք.** Պանդխտեացի 'ի նաւս: **19 Ոմանք.** Նասին թագաւորք նոցա և: Ի լու՛: Յայնժամ պարերազմեցան թագաւորք Քա՛. համանայն ոմանց 'ի բնաք՛:

իմ զհպարտութիւնս զարհուրանաց նոցա: ²³Նզովեցէք զՄարովզ՝ ասէ 23
 հրեշտակն Տեառն, անիծանելով անիծեցէք զքնակիցս նորա. զի ո՛չ
 եկին յօգնականութիւն Տեառն. օգնական Տէր ՚ի մէջ նահապականաց
 հօրն: ²⁴Օրհնեալ լիցի ՚ի կանանց Յայել կի՛ն Քաբերայ Կինեցոյ. 24
 օրհնեսցի՛ ՚ի կանանց ՚ի խորանի իւրում: ²⁵Զուր խնդրեաց, և ետ կաթն
 դաշխորանաւ զօրաւորաց. մաւրոյց կոզի: ²⁶Զձեռն իւր ձախ ձգեաց ՚ի
 ցիցն, և զաջ իւր ՚ի սպառաստնո ջախջախանս անախարանացուցանել, և
 վախճանեցոյց զՄիսարա. վարսեաց ընդ ծամելիս նորա, և անցոյց
 ցից ընդ գլուխ նորա, և սաքակեաց: ²⁷Ի մէջ ուրից նորա անկաւ 27
 ծանրացեալ, և նիրհեցոյց ՚ի մէջ ծնգաց իւրոց. յորում կորացաւ մինչև
 զգեպնեցաւ՝ անդ անկաւ չուառականն: ²⁸Մայրն Միսարայ հայեցեալ 28
 դէպ ա՛կն ունէր ՚ի վանդակապա՛նր պարուհանէն. քանզի քեսանէր
 զդարձեալսն ՚ի Միսարայ. վասն զի յեպնեցան կառք նորա ՚ի գալոյ,
 ընդէր յամեցին հեպք կառաց նորա: ²⁹Կանայք իմաստունք իշխանաց 29
 նորա, ետուն անդէն պարասխանի նմա՝ և ասեն. և ինքնի՛ն անձամբ
 անձին առնէր իւր պարասխանի: ³⁰Ոչ գրանիցեն զնա աւարաբաշխք, 30
 առնել սէր բարեկամաց ՚ի գլուխ արանց. և եզլ զաղիս նորա: Կապոնր
 երանգոցն Միսարայ կապոնր երանգոցն գոյնագոյն նկարոց, նարօպ
 պէսպէս նկարոց. այն էր պարանոցին նորա կապոնր: ³¹Այսպէս կորիցեն 31
 ամենայն թշնամիք քո Տէր. և որք սիրիցենն զնա՝ իբրև զելս արեգական
 ՚ի զօրութեան նորա: ³²Եւ դադարեաց երկիրն ամս քառասուն: 32

Ե ¹ Եւ արարին որդիքն Իսրայելի չա՛ր առաջի Տեառն. և ետ գնոսա Տէր 6
 ՚ի ձեռս Մադիամու ամս եւթն. ²և զօրացաւ ձեռն Մադիամու ՚ի վերայ
 Իսրայելի: Եւ արարին իրեանց որդիքն Իսրայելի յերեսաց Մադիամու
 գոնս ՚ի լերինս, և յայրս և յամուրս: ³Եւ լինէր իբրև վարէր այր Իսրա- 3
 յելի. ելանէր Մադիամ և Ամաղէկ և որդիքն արևելեայց հասանէին ՚ի
 վերայ նոցա, ⁴և բանակէին առ նոքօք, և ապականէին զբերս երկրին
 մինչև ՚ի մուրս Գազայ. և ոչ թողուին դադար կենաց Իսրայելի. ոչխար, 4
 և արջառ, և էջ: ⁵Զի ինքեանք և խաշինք իրեանց ելանէին, և զվրա՛նս 5
 իրեանց բերէին. և հասանէին իբրև զմարա՛խ բազմութեամբ. և ոչ
 գոյր թիւ նոցա, և ուղբոց իրեանց. և հասանէին յերկիրն Իսրայելի
 ապականել զնա: ⁶Եւ աղքատացաւ Իսրայել յոյժ յերեսաց Մադիամու: 6
 Եւ աղաղակեցին որդիքն Իսրայելի առ Տէր: ⁷Եւ եղև իբրև աղաղա- 7
 կեցին որդիքն Իսրայելի առ Տէր վասն Մադիամու, ⁸և առաքեաց Տէր 8
 այր մարգարէ առ որդիսն Իսրայելի՝ և ասէ ցնոսա. Այսպէս ասէ Տէր
 Ասրուամ Իսրայելի. Ես եմ որ հանի զձեզ յերկրէն Եգիպտացոց, և
 կորզեցի զձեզ ՚ի քանէ ծառայութեան. ⁹և փրկեցի զձեզ ՚ի ձեռաց Ե- 9
 գիպտացոցն, և ՚ի ձեռաց ամենայն նեղաց ձերոց. և մերժեցի զնոսա

22 Ոմանք. Որն իմ զօրացի: **23 Ոմանք.** Անիծէք զքն՝: **24 Ոմանք.** Օրհնեսցի ՚ի
 կանայս Յայել: **25 Ոմանք.** Եւ մաւրոյց կաթն. դաշխորանաւ զօրաւորաց ետ կոզի:
27 Ոմանք. Ընդ մէջ ուրից նորա... անդ անկաւ թշուառականն: **29 Այլք.** Ետուն
 անդրէն պարասխանի: **Ոմանք.** Պարասխանի և ասեն. Ինքն անձամբ: **30 Ոմանք.**
 Աւարաբաշխ առնել զսէր... և երզել զաղիս նորա: Կապոնրակ երանգոցն Միսարայի
 կապոնրակ երանգոցն գոյն գոյն նկարոյն... էր պարանոցի նորա ՚ի կապոնր: **6. 4 Ո-**
մանք. Դադարս կենացն յԻսրայելի: **8 Ոմանք.** Ասէ Տէր Ասրուամ ցԻսրայել. Ես
 եմ:

10 յերեսաց ձերոց, և եպու ձե՛զ զերկիր նոցա: ¹⁰ Եւ ասացի ցձեզ. Ես եմ
 Տէր Աստուած ձեր, մի՛ երկնչիք յաստուածոց Ամուրիացոցն, յորոց մի-
 11 ջի որո՛ք բնակեալ էք յերկրի նոցա. և ո՛չ լուարուք ձայնի իմում: ¹¹ Եւ եկն
 հրեշտակ Տեառն, և նստաւ ընդ կաղնեան՝ որ էր յԵփրա Յովասու հօր
 12 Եսրեայ, և Գեղէն որդի նորա ծեծէր ցորեան՝ ՚ի կալ, փախչել յերեսաց
 Մադիամու: ¹² Եւ երևեցան նմա հրեշտակ Տեառն՝ և ասէ ցնա. Տէր ընդ
 13 քեզ հզօր զօրութեամբ: ¹³ Եւ ասէ ցնա Գեղէն. Յին Տէր իմ. եթէ էր
 Տէր ընդ մեզ՝ ընդէր գրին զմեզ ամենայն չարիքս այսոքիկ. և ո՛ր եմ
 ամենայն սքանչելիքն նորա զոր պարմեցին մեզ հարքն մեր՝ և ասեմ.
 Ո՛չ ապաքէն յԵգիպտոսէ եհան զմեզ Տէր. և արդ՝ ընդէի մերժեաց զմեզ,
 14 և մարմնեաց զմեզ ՚ի ձեռս Մադիամու: ¹⁴ Եւ հայեցաւ ընդ նա հրեշտակն
 Տեառն, և ասէ ցնա. Երթ զօրութեամբդ քով այդուիկ, և փրկեսցեն գ-
 15 Իսրայել ՚ի ձեռաց Մադիամու. ո՛չ աւասիկ են առաքեցի զքեզ: ¹⁵ Եւ ասէ
 ցնա Գեղէն. Յին Տէր, ի՛ն փրկեցից զԻսրայել. և ահա հազարաւորն իմ
 խոնարհագոյն է ՚ի մէջ Մանասէի. և ես կրպսէր եմ ՚ի քան հօր իմոյ:
 16, 17 ¹⁶ Եւ ասէ ցնա. Տէր ընդ քեզ. և հարցն գՄադիամ իբրև զայր մի: ¹⁷ Եւ
 ասէ Գեղէն. Եթէ գրի շնորհս առաջի աչաց քոց, արասցես ինձ նշան՝
 18 եթէ դու խօսեսցիս ընդ իս: ¹⁸ Մի՛ գնասցես աստի՛ մինչև եկից առ քեզ,
 և բերից զգո՛հ իմ, և եղից առաջի քո: Եւ ասէ. Ես եմ, և նստայց աստ
 19 մինչև դարձցիս առ իս: ¹⁹ Եւ եմուտ Գեղէն՝ և հասոյց ուլ մի յայծեաց,
 և արդու մի ալևր բաղարջ. և զմիսն եղ ՚ի վերայ խանի, և զարգանակն
 20 արկ ՚ի պոյտն. և եհան առ նա ընդ կաղնեան և երկիր եպագ: ²⁰ Եւ
 ասէ ցնա հրեշտակն Տեառն. Ա՜ռ դու զմիսդ՝ և զհացդ բաղարջ, և դի՛ր
 21 ՚ի վերայ վիմին այնորիկ. և հե՛ղ զարգանակն: Եւ արար այնպէս: ²¹ Եւ
 ձգեաց հրեշտակն Տեառն զձայր գաւազանին որ ՚ի ձեռին իրում, և
 հասոյց ՚ի միսն և ՚ի բաղարջսն. և բորբոքեցաւ հուր ՚ի վիմէ անտի, և
 22 եկեր զբաղարջսն. և հրեշտակն Տեառն գնաց յաչաց նորա: ²² Եւ երես
 Գեղէն եթէ հրեշտակ Տեառն է. և ասէ Գեղէն. Ա՛, ա՛, Տէր Տէր. զի
 23 քեզի զհրեշտակն Տեառն դէմ յանդիման: ²³ Եւ ասէ ցնա Տէր. Խաղա-
 24 դութիւն ընդ քեզ. մի՛ երկնչիր, ո՛չ մեռանիցիս: ²⁴ Եւ շինեաց անդ Գեղէն
 սեղան Տեառն. և կոչեաց զնա Խաղաղութիւն Տեառն մինչև ցայսօր: Եւ
 25 մինչդեռ ինքն անդէն էր, յԵփրա հօր իրոյ Եսրեայ: ²⁵ Եւ եղև ՚ի զիշե-
 րին յայնմիկ՝ և ասէ ցնա Տէր. Ա՜ռ դու քեզ զեզն պարարակ հօր քոյ,
 և զեզն երկրորդ զեթնեմեան. և քակեսցեն զսեղանն Բահաղու որ է
 26 հօր քոյ, և կոտորեսցեն զանտառն որ գնովաւ. ²⁶ և շինեսցես սեղան
 Տեառն Աստուծոյ քում, որ երևեցաւ քեզ ՚ի գրովս լերինն Մանովայ, ՚ի
 քեզուց պարերագմին. և առցես զեզն զերկրորդ, և հանցես յողջակէ՛զ
 27 փայտիւք անտառին զոր կոտորեսցես: ²⁷ Եւ ան Գեղէն երեքտասան
 այր ՚ի ծառայից իւրոց, և արար որպէս և խօսեցաւ ընդ նմա Տէր. և

10 Յօրինակին. Եւ ասացից ձեզ. Ես: *Ուր ոմանք.* ասացի ձեզ... յաստուածոց օտարաց Ամուրիաց՝: **17 Ոմանք.** Եւ ասէ ցնա Գեղէն... եթէ դու ուխտեսցես ընդ իս. մի՛:

18 Ոմանք. Եւ դիցի առաջի քո: **19 Յօրինակին.** Եւ հասոյց ցուլ մի յայծեաց: *Յօրինակին պակասէր.* Եւ զարգանակն *արկ* ՚ի պոյտն: **20 Ոմանք.** ՚Ի վերայ վիմիդ այրորիկ, և հեղ զարգանակդ: **21 Ոմանք.** Եւ եկեր զմիսն և զբաղարջսն:

եղև իբրև երկեան՝ ՚ի փանէ իոր իւրոյ՝ և յարանց քաղաքին առնել ՚ի փուէ, արար զիշերի՛: ²⁸ Եւ կանխեցին արք քաղաքին ընդ առաւօտն, և ահա՛ կործանեալ սեղանն Բահաղու. և անփառն որ գնովա՛ կոտորեալ, և եգն պարարակ հանեալ ողջակէ՛զ ՚ի սեղանն շինեալ: ²⁹ Եւ ասէն այր ցընկեր իւր. Ո՛ր արար զիրս գայս. և յուզէին՝ և քննէին, և ասէին թէ Գեղէոն որդի Յովասու արար զիրդ գայդ: ³⁰ Եւ ասեն արք քաղաքին զՅովաս. Նա՛ն արտաքս զորդին քո՛ և մեռցի՛. զի կործանեաց զսեղանն Բահաղու, և կոտորեաց զանփառն որ գնովաւ: ³¹ Եւ ասէ Յովաս ցարսն ցյարուցեալս ՚ի վերայ նորա. Դո՛նք այժմ դարիցիք վասն Բահաղու, և կամ դո՛նք ապրեցուցանիցէք զնա. որ վնասեաց նմա մեռցի՛ մինչև ցառաւօտ. եթէ Ասրուած իցէ՛ ինքն խնդրեսցէ զվրժ անձին իւրոյ՝ զի կործանեցին զսեղան նորա: ³² Եւ կոչեաց զնա յաւուր յայնմիկ Յերոբոաղ. և ասէ. Դարաստա՛ն Բահաղու. զի կործանեաց զսեղան նորա: ³³ Եւ ամենայն Մադիամ և Ամադէկ, և ամենայն որդիքն արևելեայց ժողովեցան ՚ի միասին, և եկին բանակեցան ՚ի հովիտսն Յեզրայելի: ³⁴ Եւ Նոզի Տեառն զօրացոյց զԳեղէոն. և եհար փող եղջերեաւն. և իւրախոյս եբարձ Արիեգեր զկնի նորա: ³⁵ Եւ արձակեաց հրեշտակս՝ յԱսեր, և ՚ի Զարուղոն, և ՚ի Նեփթաղիմ. և ելին ընդ առաջ նորա: ³⁶ Եւ ասէ Գեղէոն ցԱսրուած. Եթէ փրկեսցես ձեռամբ ինով զԻսրայել՝ որպէս և խօսեցար: ³⁷ Ահա դնեմ զգաթ մի ասուի ՚ի կալ. եթէ լինիցի անձրև ՚ի վերայ զգաթոն միայն, և ՚ի վերայ ամենայն երկրի ցամաքութիւն, զիսրայից եթէ փրկեսցեն ձեռամբ ինով զԻսրայել՝ որպէս և խօսեցար: ³⁸ Եւ եղև այնպէս: Եւ կանխեաց Գեղէոն ընդ առաւօտն ՚ի վաղիւ անդր, և քամեաց զգգաթն. և էջ ցող ՚ի զգաթէ անփի լի՛ կոնքիւ ջրոյ: ³⁹ Եւ ասէ Գեղէոն ցԱսրուած. Մի՛ բարկացի ցատումն քո ինձ, և խօսեցայց դարձեալ միսանգամ. և փորձեցից՝ միսանգամ զգաթուն. և եղիցի միսանգամ ցամաքութիւն ՚ի վերայ զգաթուն միայնոյ, և ՚ի վերայ ամենայն երկրի եղիցի անձրև: ⁴⁰ Եւ արար Ասրուած այնպէս ՚ի զիշերին յայնմիկ. և եղև ցամաքութիւն ՚ի վերայ զգաթուն միայնոյ. և ՚ի վերայ ամենայն երկրի եղև անձրև՝:

¹ Եւ կանխեաց Յերոբոաղ, նա՛ ինքն է Գեղէոն, և ամենայն զօրն ընդ նմա. և բանակեցան առ աղբերն Արեդայ. և բանակն Մադիամու և Ամադեկայ՝ էր նոցա ընդ հիւստոյ, ՚ի Գաբաաթամ որ ՚ի հովարի՛ անդ: ² Եւ ասէ Տէր ցԳեղէոն. Բազոն՝ է զօրդ որ ընդ քեզ է, առ ՚ի ջնարնելոյ ինձ զՄադիամ ՚ի ձեռս դոցա. գուցէ՛ պարծիցի ՚ի վերայ իմ Իսրայել՝ և ասիցէ, թէ ձեռն իմ փրկեաց զիս: ³ Եւ ասէ ցնա Տէր. Խօսեա՛լ յականջս

28 Այլք. Եւ ահա կործանեալ էր սե՛: *Յօրինակին.* Եւ անփառն որ գնովա կործանեալ: **29 Ունակք.** Եւ ասէ այր ցընկեր իւր. Ով ա՛: **32 Ունակք.** Եւ կոչեաց զանուն նորա յաւուր յայնմիկ Յերոբաաղ. և այս է դարաստան Բա՛: **35 Ունակք յատկուն.** Եւ արձակեաց հրեշտակս ընդ ամենայն Մանասէ, և զոչեաց և նա զհեյր նորա. և արձակեաց հրեշտակս յԱսեր և (ԱՄ րտագրում կրկնուած և և) ՚ի Զարուղոն: **36 Ունակք.** Եթէ փրկելոց իցես... որպէս և խօսեցարն: **37 Այլք.** Ի վերայ զգաթուն միայնոյ: **38 Ունակք.** Լի կոնք մի ջրով: **39 Ունակք.** Եւ ասէ Գեղէոն ցՏէր... միսանգամ ևս զգգաթուն, և եղիցի ցամաքութիւն ՚ի վերայ: **7. 1 Ունակք.** Եւ ամենայն զօր նորա ընդ նմա, և բանակեցան առ եգերբն յԱրեթայ... և Գաբայաթամ ուրէ հիւսիտոյ ՚ի հովարի անդ՛:

ժողովրդեանդ, և ասասցես. Ո՛ր որ վաբասիրար իցե՛ դարձցի՛. և դիմեցին
 ՚ի լեռնէն Գաղասադու, և դարձան ՚ի զօրուէն քսան և երկու հազարք.
 4 և մնացին քսան հազարք: ⁴Եւ ասէ Տէր ԳԳեդէն. Տակաւին բազում
 է զօրդ. իջո՛ւ գոռսա ՚ի ջուրն, և փորձեցից՝ քեզ գոռսա անդ. և եղիցի
 զորմէ ասացից ցքեզ՝ եթէ դա՛ երթիցէ ընդ քեզ, նա՛ երթիցէ ընդ քեզ. և
 զամենայնէ գորմէ ասացից՝ թէ դա մի՛ երթիցէ ընդ քեզ, նա մի՛ երթիցէ
 5 ընդ քեզ: ⁵Եւ իջոյց զգօրն ՚ի ջուրն: Եւ ասէ Տէր ԳԳեդէն. Ամենայն
 որ լափիցէ լեզուաւ իւրով ՚ի ջրոյ անրի իբրև զշուն, կացուսցեն զնոսա
 ուրոյն. և ամենայն որ անկցի ՚ի վերայ ծնկաց իւրոց ըմպել, կացուսցեն
 6 զնոսա առանձինն: ⁶Եւ եղև թիւ ամենեցուն որ լափեցին ձեռամբ և լե-
 զուով իւրեանց, երեք հարիւր այր. և մնացորդք ժողովրդեանն անկան
 7 ՚ի վերայ ծնկաց իւրեանց ըմպել ջուր: ⁷Եւ ասէ Տէր ԳԳեդէն. Երեք հա-
 րիւր արամբքդ որ լափեցին զջուր՝ փրկեցից զձեզ. և քաց զՄադիամ
 ՚ի ձեռս քո. և ամենայն ժողովուրդդ երթիցէ՛ այր իւրաքանչիւր ՚ի քեդի
 8 իւր: ⁸Եւ առին զպաշար ժողովրդեանն ՚ի ձեռս իւրեանց, և զփողս նոցա
 զեղջերեայս. և զամենայն այր Իսրայէլի արձակեաց զայր ՚ի բնակու-
 թիւն իւր. և զերեքհարիւր այրն և եթ կալաւ. և բանակն Մադիամու՝ էին
 9 ՚ի ներքոյ նորա ՚ի հովիտսն: ⁹Եւ եղև ՚ի զիշերին յայնմիկ, և ասէ ցնա
 Տէր. Արի էջ ասրի վաղվաղակի ՚ի բանակն, զի մաքնեցի՛ զնա ՚ի ձեռս
 10 քո: ¹⁰Ապա թէ երկնչիցիս դու իջանել, էջ նախ դու և պարանեակդ քո
 11 Փարա ՚ի բանակն. ¹¹և լուիցես եթէ զի՞նչ խօսիցին, և ասպ՛ զօրացին
 ձեռք քո, և իջցեն ՚ի բանակն: Եւ էջ ինքն և պարանեակն իւր ընդ նմա
 12 ՚ի մասն ինչ յիսներորդաց բանակին: ¹²Եւ Մադիամ և Ամադէկ, և ամե-
 նայն որդիքն արևելեայց բանակեալ էին ՚ի ծործորսն, իբրև զմարախ
 բազմութեամբ. և ուղտուց նոցա ոչ գոյր թիւ, այլ էին իբրև զաւազ առ
 13 եզերք ծովու բազմութեամբ: ¹³Եւ եմուր Գեդէն, և ահա այր պարմէր
 ընկերի իւրում երազ. Տեսի՛ ասէ երազ, և ահա նկանակ զարեղէն
 հոլովեալ ՚ի բանակս Մադիամու, և եկն մինչև ՚ի խորանն Մադիամու, և
 14 եհար զնա և կործանեաց. և անկան խորանն վերուստ ՚ի վայր: ¹⁴Պա-
 րասխանի ետ ընկերն նորա և ասէ. Ոչ է այն՝ եթէ ոչ սուրն Գեդէ-
 ոնի որդոյ Յովասու անն Իսրայէլացոյ. մաքնեաց Տէր ՚ի ձեռս նո-
 15 րա զՄադիամ՝ և զամենայն բանակս: ¹⁵Եւ եղև իբրև լուա Գեդէն
 զպարմութիւն երազոյն՝ և զմեկնութիւն նորա, երկիի եպագ Տեառն,
 և դարձաւ անորէն ՚ի բանակն Իսրայէլի, և ասէ. Արիք զի մաքնեաց
 16 Տէր զբանակն Մադիամու ՚ի ձեռս մեր: ¹⁶Եւ բաժանեաց զերեք հարիւր
 այրն՝ յերիս առաջս. և ետ զփողսն եղջերեայս ՚ի ձեռս ամենեցունց, և
 17 ջահս ՚ի մէջ սափորոցն: ¹⁷Եւ ասէ ցնոսա. Ընդ ին հայեցիք, և այնպէս
 արասջիք. ահա ես մարանեմ ՚ի մէջ բանակին, և եղիցի որպէս ես
 18 առնիցեմ, նոյնպէս և դո՛ւք արասջիք: ¹⁸Եւ հարից ես զփողն եղջերեայ,

3 *Ոմնակք.* Վաբասիրար է՛ դարձցի, և դիմեցեն... և մնացին քսան հազար այր: 4 *Ոմնակք.* Զգոռսա անդր... զորմէ ես ասացից: 6 *Ոմնակք.* Եւ լեզուաւ իւրեանց: 10 *Ոմնակք.* Ապա թէ երկնչիս ՚ի բանակն մարանել, էջ նախ դու: 11 Զօրացի ձեռն քո... յիսներորդ բանակ՝: *Ոսկսն.* Եւ պարանեակն իւր Փարա ընդ նմա: 16 *Բազմութք.* Եւ ետ զփողսն... ամենեցուն: 17 *Ոմնակք.* Եւ ահա ես... առնիջիք:

և ամենեքեան որ ընդ իս էք, հարջիք և դուք զփողսն եղջերեայս, շուրջ զամենայն բանակաւն. և ասասջիք. Սորն Տեառն և Գեղէնի: ¹⁹ Եւ եմուր Գեղէն և հարիւր այր ընդ նմա ՚ի կողմն բանակին, իսկզբան միջոնյ պահուն. միայն զարթուցանելով զարթուցի՛ն զպահապանսն, և հարին զփողսն եղջերեայս, և թօթափեցին զսափորսն որ ՚ի ձեռս իրեանց. ²⁰ և հարին զփողսն եղջերեայս երեքին առաջքն, և խոր– փակեցին զսափորսն: Եւ առի՛ն ձախու ձեռամբք իրեանց զջահսն, և աջու ձեռօք իրեանց զփողսն հարկանել, և աղաղակեցին և ասեն. Սորն Տեառն և Գեղէնի: ²¹ Եւ կացին իրաքանչիւր առանձինն շուրջ զբանակաւն. և ընթացաւ ամենայն բանակն՝ փող հարին և փախեան: ²² Եւ գոչեցին երեքհարիւրեքին փողքն եղջերեայք. և են Տէր զսուր առն յընկեր իւր՝ և յամենայն բանակն. ²³ և փախեաւ ամենայն բանակն մինչև ցԲեթասեւրա, և մինս գունդն մինչև ցդարն Աբեղ՝ սաուղայ, և ցՏաբէթ: Եւ գոչեաց այր Իսրայէլացի ՚ի Նեփթաղիմայ, և յԱսերայ, և յամեն– այն Մանասէ, և զհենր մարին Մաղիամու: ²⁴ Եւ հրեշտակս արձակեաց Գեղէն յամենայն սահմանս Եփրեմայ, և ասէ. Իջէ՛ք յառաջս Մաղիամու, և կալարո՛ւք զկիրճս ջրոցն մինչև ցԲեթփարա և ցՅորդանան: Եւ գոչեաց ամենայն այր Եփրեմի, և կալան իրեանց զանցս ջրոցն, մինչև ցԲեթփարա և ցՅորդանան: ²⁵ Եւ կալան զերկու իշխանսն Մաղիամու զՈրեբ և զՋեբ. և սպանին զՈրեբ՝ ՚ի Սովորեբա՛, և զՋեբ՝ սպանին յԱկեբզիբա, և հալածեցին զՄաղիամ, և զգլուխսն Ուրեբայ և Ջեբայ բերին առ Գեղէն յայնմ կողմանէ Յորդանանու:

¹ Եւ ասեն ցԳեղէն այր Եփրեմի. Չի՛նչ է բանդ այդ զոր արարեր ընդ մեզ. զի ո՛չ կոչեցեր զմեզ յորժամ երթայիր պատերազմել ընդ Մաղիամու: Եւ վիճէին ընդ նմա սասարկագոյնս: ² Եւ ասէ ցնոսա. Արդ զի՛նչ ինչ արարի իբրև զձեզ. ո՛չ ապաքէն լաւագոյն է ճառքաղութիւնդ Եփրեմի, քան զկուլօսն Աբիեզերայ: ³ Ի ձե՛ռս ձեր մարմնեաց Տէր զիշխանս Մաղիամու՝ զՈրեբ և զՋեբ. և զի՛նչ կարացի առնել իբրև զձեզ: Եւ ա– պա դադարեաց ոգի նոցա ՚ի նմանէ՛ ՚ի խօսել նորա զբանս զայս: ⁴ Եւ եկն Գեղէն ՚ի Յորդանան, և անց ինքն և երեք հարևարքն որ ընդ նմա պարաստեալք և քաղցեալք: ⁵ Եւ ասէ ցարսն Սոքքովթայ. Տո՛ւք 5 աւաղիկ հաց ՚ի կերակուր զօրուս այսմիկ որ ընդ իս, զի քաղցեալ են. և ես պնդեցայց զհետ Ջեբէի և Սաղմանայ թագաւորացն Մաղիամու: ⁶ Եւ ասեն իշխանքն Սոքքովթայ. Մի՛ թէ ձեռն Ջեբէի և Սաղմանայ իցէ ՚ի ձեռին քում, զի փացուք հաց զօրականիդ քում: ⁷ Եւ ասէ Գեղէն. 7 Ո՛չ այդպէս, այլ ՚ի փայ Տեառն զՋեբէի և զՍաղմանայ ՚ի ձեռս իմ. և ես քարշեցիցմ զմարմինս ձեր փշովք անապարի և բորկունիմա: ⁸ Եւ ել 8 անփի ՚ի Փանուէղ՝, և խօսեցաւ ընդ նոսա նոյնպէս. և պարասխանի՛ ա– րարին նմա արք Փանուէլայ, զոր օրինակ արարին նմա պարասխանի

20 Ունակք. Սուրն Տեառն և Գեղէնի: **21 Ունակք.** Իրաքանչիւրոք առանձին: **22 Ունակք.** Եւ ետ Տէր զսուր: **23 Ունակք.** ՅԲեթասեմայ, և միագունդ մինչև ցդարն... և գոչեցին այր Իսրայէլի ՚ի Նեփթաղիմայ: **25 Ունակք.** Եւ կալան զերկուսեան իշ՞: **8. 1 Ունակք.** Եւ ասեն ցԳեղէն Եփրեմացիքն: **3 Ունակք.** Ոգի նորա ՚ի նոցանէ: **4 Ունակք.** Պարաստեալք և քաղց՞: **5 Ունակք.** Այսորիկ որ ընդ իս է. զի: **7 Ունակք.** Ոչ այդպէս է, այլ... փշովք անապարի բորկունիմա:

- 9 արք Սոքրովթայ: ⁹Եւ խօսեցաւ Գեղէնն ընդ արս Փանուելի՝ և ասէ.
 10 ՚Ի դառնալ իմում այսրէն խաղաղութեամբ, կործանեցից՝ զաշտարակդ
 11 հազար արանց սուսերամերկաց: ¹¹Եւ ել Գեղէնն ընդ ճանապարհս
 12 վրանաբնակչացն յարևելից Նաբաէի, և հանդէպ Նաբեայ. և եհար
 13 զբանակն, զի ահա էր բանակն յանհոգս: ¹²Եւ փախեան Զեբէէ և Սաղմանա,
 14 և պնդեցան զհետ նոցա. և ձերբակալ արար զերկուս թագաւորսն
 15 Սաղիամու զԶեբէէ և զՍաղմանա, և զամենայն բանակ նոցա դրողեցոյց:
 16 ¹³Եւ դարձան Գեղէնն որդի Յովասու ՚ի պարերազմէն ՚ի զառիվայրէ՝
 17 անբի Արեսայ: ¹⁴Եւ կալաւ պարանեակ մի յարանց Սոկքովթայ, և
 18 եհարց զնա. և գրեաց առ ինքն զիշխանսն Սոկքովթայ, և զծերս նորա
 19 ելթանատուն և ելթն այր: ¹⁵Եւ եկն Գեղէնն առ իշխանսն Սոկքովթայ, և
 20 ասէ ցնոսա. Ահանասիկ Զեբէէ և Սաղմանա, վասն որոց նախարեցէք
 21 զիս՝ և ասացէք. Միթէ ձեռն Զեբէի և Սաղմանայ այժմ ՚ի ձեռին քում
 22 իցէ, զի փացուք հաց արանց քոց նքթելոց: ¹⁶Եւ առ զիշխանսն և
 23 զծերս քաղաքին, և փուշս յանապարէ, և զբրկոնիմն. և քարշեաց
 24 նոքօք զարսն Սոկքովթայ: ¹⁷Եւ զաշտարակն Փանուելի կործանեաց,
 25 և կոտորեաց զարս քաղաքին: ¹⁸Եւ ասէ զԶեբէէ և զՍաղմանա. Ո՞ր
 26 են արքն զորս կոտորեցէք ՚ի Թարովր: Եւ ասեն. Որպէս դու, նոյնպէս
 27 և նոքա նման քեզ, և դու նման նոցա, իբրև զբեսիլ որդոց թագա-
 28 տորի: ¹⁹Եւ ասէ Գեղէնն. Եղբարք իմ և որդիք մօր իմոյ էին * : Եւ
 29 երդուաւ նոցա և ասէ. Կենդանի՛ է Տէր, եթէ կենդանի պահեալ էր ձեր
 30 զնոսա, ո՛չ սպանանէի զձեզ: ²⁰Եւ ասէ ցԵթթեր ցանդրանիկ իւր. Ա-
 31 րի՛ սպան զդոսա: Եւ ո՛չ եհան պարանեակն զսուր իւր, զի երկեալ՝
 32 քանզի մանուկ էր: ²¹Եւ ասեն Զեբէէ և Սաղմանա. Արի՛ և դու քեզէն
 33 պարահեա մեզ, զի ըստ առն՝ և զօրութիւն իւր: Եւ յարեան Գեղէնն
 34 և սպան զԶեբէէ և զՍաղմանա. և առ զմանեակսն ՚ի պարանոցաց
 35 ուղբոց նոցա: ²²Եւ ասեն այր Իսրայէլի ցԳեղէնն. Իշխեա՛ մեզ դո՛ և
 36 որդիք քո, և որդիք որդոց քոց. զի փրկեցեր զմեզ ՚ի ձեռաց Սաղիամու:
 37 ²³Եւ ասէ ցնոսա Գեղէնն. Ո՛չ իշխեցից ես ձեզ, և ո՛չ իշխեսցէ ձեզ որդի
 38 իմ. այլ Տէր իշխեսցէ ձեզ: ²⁴Եւ ասէ ցնոսա Գեղէնն. Խնդրեցից ՚ի ձէնջ
 39 հայցուածս ինչ, և փո՛ք ինձ՝ առ այր գի՛նդ մի յաւարէ անբի. զի գի՛նդք
 40 ոսկիք էին նոցա, քանզի Իսմայէլացիք էին: ²⁵Եւ ասեն. Տալո՛վ փացուք:
 41 Եւ փարածեցին զհանդերձս նորա. և ընկեցին անդր այր իւրաքան-
 42 ջիւր զգինդս ոսկիս զաւարի իւրոյ: ²⁶Եւ եղև կշիռ զնոցան ոսկեաց զոր
 43 ինդրեաց՝ հազար և ելթն հարիւր սիկղ ոսկոյ, թո՛ղ զշնչանունսն և

9 *Յօրինակին պակասէր.* Ընդ արս Փանուելի: 11 *Ոմանք.* Եւ զի էր բանակն յանհոգս: 12 *Ոմանք.* Եւ զամենայն իշխանս նոցա դրողեցոյց: 13 *Յօրինակին.* Ի՛ գառ ՚ի վայրէ անբի Ասերայ: *Ուր օրինակ մի.* Անբի Առեսայ: 15 *Ոմանք.* Արանց քոց նքողելոց: 18 *Ոմանք.* Եւ իբրև զբեսիլ որդոյ թագա՛: 21 *Ոմանք.* Արի՛ դու քեզէն և պարահեաց: *Յօրինակին.* Եւ սպան ըԶեբէէ և: 22 *Այլք.* Եւ որդի քո, և որդի որդոյ քոյ: 23 *Ոմանք.* Այլ իշխեսցէ ձեզ Աստուած: 25 *Ոմանք.* Ոսկիս յաւարէ իւրոյ:

զմեհևանդս, և զպսակակալս, և զծիրանին, և որ ինչ ՚ի թագաւորսն Մադիամու. և թո՛ղ զմանեակս ոսկիս պարանոցաց ուղտո՛ց նոցա: ²⁷ Եւ 27
 արար զայն Գեղէն յեփոնդ, և հասարպեաց զայն ՚ի քաղաքի՛ իւրում
 յԵփրա. և պռնկեցա՛ն ամենայն Իսրայէլ զկնի նորա անդր. և եղև Գե-
 դէնի և փան նորա ՚ի զայթագրութիւն: ²⁸ Եւ վանեցա՛ն Մադիամ առաջի 28
 որդոցն Իսրայէլի, * և ո՛չ ևս յաւելին ամբառնալ զգլուխս իրեանց. և
 դադարեաց երկիրն ամս քառասուն յաւուրս Գեղէնի: ²⁹ Եւ գնաց Յե- 29
 րոբրաղ որդի Յովասու, և բնակեաց ՚ի փան իւրում: ³⁰ Եւ Գեղէնի էին 30
 եւթանասուն որդիք ելեալք յերանաց նորա. զի կանայք բազումք էին
 նորա. ³¹ և հարձ նորա որ ՚ի Սիկիմայ, ծնաւ նմա և նա՛ որդի. և ե՛ղ 31
 անուն նմա Աբիմեղ՛էք: ³² Եւ մեռա՛ն Գեղէն որդի Յովասու ՚ի բարո՛ք 32
 ծերութեան, և թաղեցա՛ն ՚ի գերեզմանի Յովասու հօր իւրոյ յԵփրա հօրն
 Եսրեայ:

Ը ³³ Եւ եղև իբրև մեռալ Գեղէն, դարձան որդիքն Իսրայէլի՝ և պռնկեցանք 33
 զհետ Բահաղիմայցն. և եղին զուխար իրեանց ընդ Բահաղուն Բերիթայ,
 լինել նոցա նմա յաստուած: ³⁴ Եւ ո՛չ յիշեցին որդիքն Իսրայէլի զՏէր 34
 Աստուած իրեանց որ փրկեաց զնոսա յամենայն թշնամեաց իրեանց
 շուրջանակի: ³⁵ Եւ ո՛չ արարին ողորմութիւն ընդ փանն Յերոբոաղայ՝ 35
 որ նա՛ ինքն է Գեղէն, ըստ ամենայն բարութեանն զոր արար ընդ
 Իսրայէլի:

¹ Եւ գնաց Աբիմեղ՛էք որդի Յերոբոաղայ ՚ի Սիկիմ առ եղբարս մօր 9
 իւրոյ, և խօսեցաւ ընդ նոսա, և ընդ ամենայն ազգաբոհսի փան հօր մօր
 իւրոյ՝ և ասէ. ² Խօսեցարո՛ք յականջս ամենայն արանց Սիկիմացոց. 2
 ո՛ր լաւ իցէ ձեզ, իշխել ձեզ եւթանասուն արանց ամենայն որդոցն
 Յերոբոաղայ, եթէ փիրել ձեզ առն միոջ. և յիշեցէք, զի ոսկր ձեր և
 մարմին ձեր են ես: ³ Եւ խօսեցան զնմանէ եղբարք մօր նորա՝ յականջս 3
 ամենայն արանց Սիկիմացոց զամենայն բանս զայստսիկ. և միպեցան
 սիրտ նոցա զկնի Աբիմեղ՛էքայ, զի ասացին թէ եղբայր մեր է: ⁴ Եւ 4
 ետուն նմա եւթանասուն արծաթոյ ՚ի փանէ Բահաղու Բերիթայ ուխ-
 փին: Եւ վարձեցա՛ն նոքօք Աբիմեղ՛էք արս սրիկայս և զարհուրեցուցիչս,
 և գնացի՛ն զհետ նորա: ⁵ Եւ ճնուտ ՚ի փուն հօր իւրոյ յԵփրա, և կտորրեաց5
 զեղբարս իւր, զորդիսն Յերոբոաղայ, արս եւթանասուն ՚ի վերայ վիմի
 միոյ: Եւ մնաց Յովաթամ որդի Յերոբոաղայ կրտսեր, քանզի թաքեան:
⁶ Եւ ժողովեցան ամենայն արք Սիկիմացոց, և ամենայն փունն Մաաղոնաց, 6
 և չոզան թագաւորեցուցին զԱբիմեղ՛էք ՚ի թագաւոր, առ կաղնեաւ կռուոյն
 որ ՚ի Սիկիմայ: ⁷ Եւ ա՛զդ եղև Յովաթամայ. ե՛լ գնաց և եկաց ՚ի վերայ 7
 զլիտոյ լերինն ՚ի Գարիզին. ամբարձ զձայն իւր և ելաց, և ասէ ցնոսա.
 Լուարո՛ք ինձ արք Սիկիմացոց, և լուիցէ ձեզ Աստուած: ⁸ Գնալով գնա- 8
 ցին ծառք օճանել իրեանց թագաւոր, և ասեն ցճիթենին. Թագաւորեա՛

26 *Օրինակ մի.* Սկեղ ոսկույ... թո՛ղ զթոշանունս և զմեհև... ՚ի թագաւորն Մադի՛... ՚ի պարանոցաց ուղ՛: 31 *Ոմանք.* Եւ եղ անուն նորա Աբի՛: 33 *Ոմանք.* Լինել նոցա աստուած: 35 *Յօրինակին.* Ընդ փանն Յերեբողայ: 9, 2 *Ոմանք.* Յականջս ամենայն Սիկիմացոց... ամենեցունց որդոց: 4 *Ոմանք.* Եւ ՚ի վարձու կալաւ Աբիմեղէք նոքօք արս սրի՛: 6 *Ոմանք.* Առ կաղնով կռուոյն որ ՚ի Սիկիմիս: 7 *Ոմանք.* Լերինն որ ՚ի Գարիզին:

9 'ի վերայ մեր: ⁹Եւ ասէ ցնոսա ձիթենին. Թողից զպարարութիւն իմ յորոյ փառաւորեաց զիս Աստուած և մարդիկ, և երթայցեմ իշխել 10 ծառոց: ¹⁰Եւ ասեն ծառքն ցթգենին. Եկ թագաւորեա՛ր 'ի վերայ մեր: 11 ¹¹Եւ ասէ ցնոսա թգենին. Թողեալ զքաղցրութիւն իմ, և զբերս բա- 12 րութեան իմոյ, և երթայցեմ իշխա՛ն լինել փայտից: ¹²Եւ ասեն ծառքն 13 ցորթ. Եկ թագաւորեա՛ր 'ի վերայ մեր: ¹³Եւ ասէ ցնոսա որթ. Թողեալ զգինի իմ և զուրախութիւն Աստուծոյ և մարդկան, և երթայցեմ իշխա՛ն 14 լինել փայտից: ¹⁴Եւ ասեն ծառքն ցոժնիկ. Եկ թագաւորեա՛ր 'ի վերայ 15 մեր: ¹⁵Եւ ասէ դժնիկ ցձառս. Թէ արդարև օժանիցէ՞ք զիս թագաւորել 'ի վերայ ձեր. եկայք ծածկեցարո՛ք ընդ հովանեալ իմով. եթէ ոչ ելանիցէ 16 հուր 'ի դժնիկ աստի, և կերիցէ զեղևնափայտս Լիբանանու: ¹⁶Եւ արդ ե- թէ ճշմարտութեամբ և բովանդակութեամբ արարէք, և թագաւորեցուցէք զԱբիմեղ՛էք. և թէ ո՞րպէս արարէք Յերոբոաղ և ընդ փուն նորա. և եթէ 17 ըսպ հապուցման ձեռին նորա արարէք նմա. ¹⁷որպէս ե՛ր պարտերազմն հայր իմ փոխանակ ձեր, և ընկէց զանձն իւր յառաջ, և ապրեցոյց զձեզ 18 'ի ձեռաց Մադիամու. ¹⁸և դուք յարեայք 'ի վերայ փան հօր իմոյ այ- սօր, և կոտորեցէք զորդիս նորա՝ արս ելթանասուն 'ի վերայ վիմի՛ մի- ոյ. և թագաւորեցուցէք զԱբիմեղ՛էք զորդի աղախնոյ նորա 'ի վերայ 19 արանց Սիկիմացոց, զի եղբայր ձեր է: ¹⁹Եթէ ճշմարտութեամբ և բո- վանդակութեամբ արարէք ընդ Յերոբոաղայ և ընդ փուն նորա յաւուրս յայսմիկ՝ օրհնեսջիք դուք, և ուրախ լիջիք յԱբիմեղ՛էք, և ուրախ լիցի 20 և նա՛ 'ի ձեզ: ²⁰Ապա թէ ոչ՝ ելցէ՛ հուր յԱբիմեղ՛իքայ՝ և կերիցէ՛ զարս Սիկիմացոց, և զփունն Մաադոնայ. ապա թէ ոչ՝ ելցէ՛ հուր յարանց 21 Սիկիմացոց և 'ի փանէն Մաադոնայ՝ և կերիցէ՛ զԱբիմեղ՛էք: ²¹Եւ փախեան Յովաթամ և զերծալ, և գնաց ընդ ճանապարհն 'ի Բերայ. 22 և բնակեաց անդ յերեսաց Աբիմեղ՛էքայ եղբօր իւրոյ: ²²Եւ իշխեաց Աբիմեղ՛էք 'ի վերայ Իսրայէլի ամս երիս: ²³Եւ առաքեաց Աստուած 23 ոգի չար 'ի մէջ Աբիմեղ՛իքայ, և 'ի մէջ արանց Սիկիմացոց. և արհա- մարհեցին արք Սիկիմացոց զփունն Աբիմեղ՛իքայ ²⁴ածել 'ի վերայ նո- 24 րա զանիրաւութիւն իլթանասնից որդուցն Յերոբոաղայ. և հասուցանել զարիւն նոցա 'ի վերայ Աբիմեղ՛իքայ եղբօրն իւրեանց՝ որ կոտորեաց զնոսա. և 'ի վերայ արանց Սիկիմացոց՝ զի զօրացուցին զձեռս նորա 25 կոտորել զեղբարս իւր: ²⁵Եւ գործեցին նմա դարա՛ն արք Սիկիմացոց 'ի վերայ գլխոց լերանց, և յափշտակէին զամենեսին որ անցանէին առ 26 նոքօք ընդ ճանապարհն. և ազդ եղև Աբիմեղ՛իքայ: ²⁶Եւ եկն Գաաղ որդի Աբեղոյ և եղբարք նորա. և անցին 'ի Սիկիմ, և վստահ եղեն 27 'ի նա արք Սիկիմացոց. ²⁷և ելին յանդաստանսն և կրթեցին զայգիս իւրեանց, և հարին հնձանս, և արարին պարանցիկս, և մտին 'ի փուն

9 *Ունակք.* Յորս փառաւ. և *ոնակք.* զոր փառաւորեաց յիս Աստուած և: 11 *Ունակք.* Եւ երթիցեմ իշխան լինել: 13 *Ունակք.* Եւ երթիցեմ իշխան լինել: 15 *Ունակք.* Օժանէք զիս թագաւոր 'ի վերայ ձեր: 16 *Ունակք.* Եւ ընդ փուն իւր: 19 *Ունակք.* Ընդ Յերոբոաղայ և ընդ որդիս նորա յաւուրս յայս՛... և ուրախ լիցի 'ի ձեզ և նա: 24 *Ունակք.* Եւ հապուցանել 'ի վերայ նոցա զարիւնն Աբիմեղ՛էքայ եղբօրն իւրեանց որ կոտորեաց զնոսա 'ի վերայ արանց Սիկիմ. զի զօրացուցին զնա կոտորել:

աստուածոյն իրեանց. և կերան և արբին՝ և անիծին զԱբիմեղ՛էք: ²⁸ Եւ 28
 ասէ Գաաղ որդի Աբեղայ. Ո՛ր է Աբիմեղ՛էք, և ո՛ր է որդին Սիբեմայ՝
 զի ծառայեմք նմա. ոչ նա է որդի Յերոբոաղայ, և Զեբուղ ծառայ իր
 ոստիկանն նորա, հանդերձ արամբք Ենովրայ հօր Սիբեմայ. և զի՞ է՝
 զի ծառայիցեմք նմա: ²⁹ Եւ ո՛ր Կայր զժողովուրդս զայս ՚ի ձեռս ին, 29
 և փոխէի զԱբիմեղ՛էք. և ասէի ցԱբիմեղ՛էք. Բազմացո՛ր զգօրս քո՛ և
 ել ինձ: ³⁰ Եւ լուան Զեբուղ իշխան քաղաքին՝ զբանս Գաաղայ որդւոյ 30
 Աբեղայ, և սրսմսեցան բարկութեամբ. ³¹ և առաքեաց առ Աբիմեղ՛էք 31
 հրեշտակս պարարագօք՝ և ասէ. Ահաւասիկ Գաաղ որդի Աբեղայ և
 եղբարք նորա եկին ՚ի Սիկիմ, և պաշարեն զքաղաքս ՚ի վերայ քո:
³² Արդ արի՛ զցայգ դու և զօրդ քո որ ընդ քեզ է, և դարանամոնսր 32
 լեր յանդաստանին. ³³ և եղիցի ընդ առաւօտսն ՚ի ծագել արեգականն, 33
 կանխեսցես և հասցեն զքաղաքաւս. և ահա սա՛ և զօրս որ ընդ սմա՛
 է ելանէ առ քեզ. և արասցես ընդ սա որպէս ինչ գրցէ՛ ձեռն քո: ³⁴ Եւ 34
 յարեան Աբիմեղ՛էք և ամենայն զօրն որ ընդ նմա զցայգ. և սկին ՚ի
 դարանս զՍիկիմաւ չորք առաջք: ³⁵ Եւ եղև ընդ առաւօտն, ել Գաաղ որ- 35
 դի Աբեղայ՝ և եկաց ՚ի մոնսս դրան քաղաքին: Եւ յարեաւ Աբիմեղ՛էք
 և ամենայն զօրն որ ընդ նմա ՚ի դարանացն: ³⁶ Եւ ետես Գաաղ որ- 36
 դի Աբեղայ զգօրն, և ասէ ցԶեբուղ. Ահաւանիկ զօր իջանէ ՚ի գլխոյ
 լերանցն. և ասէ ցնա Զեբուղ. Զսպուե՛ր լերանցն փեսանես դու իբ-
 րև զմարդիկ: ³⁷ Եւ յաւել ևս խօսել Գաաղ և ասէ. Ահաւասիկ զօր 37
 իջանէ ընդ ծովակողմն առ պորտով երկրին. և առաջ մի ել ընդ ճա-
 նապարհ կաղնւոյն դիպանոցաց: ³⁸ Եւ ասէ ցնա Զեբուղ. Արդ՝ ո՛ր է 38
 բերան քո որ ասէր, թէ ո՛վ է Աբիմեղ՛էք, զի ծառայեսցուք նմա. ոչ
 աւանիկ այն զօր է՝ զոր դուն աղարպէիր. արդ՝ ել փոնր ընդ նմա պա-
 փերազմն: ³⁹ Եւ ել Գաաղ առաջի արանցն Սիկիմացոց, և մարտեան 39
 ընդ Աբիմեղ՛իքայ: ⁴⁰ Եւ հալածեաց զնա Աբիմեղ՛էք. և փախեաւ յերե- 40
 սաց նորա, և անկան վիրաւորք բազումք մինչև ցորունս քաղաքին:
⁴¹ Եւ նստաւ Աբիմեղ՛էք յԱրիմ, և եհան Զեբուղ զԳաաղ և զեղբարս 41
 նորա՝ զի մի՛ բնակեսցեն ՚ի Սիկիմ: ⁴² Եւ եղև ՚ի վաղիւ անդր՝ և ել 42
 ժողովուրդն ՚ի դաշտն, և ա՛զղ եղև Աբիմեղ՛իքայ. ⁴³ և առ զգօրն՝ և 43
 բաժանեաց յերիս առաջս, և եմուտ նովա ՚ի դարան. և ետես՝ և ահա
 զօր ելանէր ՚ի քաղաքէ անսփի. և յարեան ՚ի վերայ նոցա՝ և եհար գ-
 նոսա: ⁴⁴ Եւ Աբիմեղ՛էք և գունդքն որ ընդ նմա՝ ճակատեցան և կացին 44
 առ դրան քաղաքին. և երկու գունդք սփռեցան ՚ի վերայ ամենեցուն որ
 յանդաստանսն էին, և հարի՛ն զնոսա: ⁴⁵ Եւ Աբիմեղ՛էք պափերազմէր 45
 ընդ քաղաքին զօրն զայն ողջոյն, և առի՛ն զքաղաքն, և զժողովուրդն

29 Ունակք. Զժողովս զայս... և ասէի ցնա բազմացո՛ր: **31 Ունակք.** ՅԱբեղայ և որդիք
 նորա եկին: **33 Ունակք.** Եւ ահա զօրքս որ ընդ սմա... և արասցես ընդ նմա որպէս
 ինչ գրցի ՚ի ձեռս քո: **34 Ունակք.** ԶՍիկիմաւ ՚ի չորս առաջս: **36 Յօրինակին.** Եւ
 ասէ Յեբուղ. Ահաւա՛ր: **Ունակք.** Ահաւասիկ զօր իջա՛... զսպուերս լերանց: **37 Ունակք.**
 Առ պորտով լերինն, և առաջ մի զայր ընդ ճանա՛ր: **38 Ունակք.** Թէ ուր է Աբիմեղէք
 զի ծառայես՛: **39 Ունակք.** Եւ ել Գաաղ... և ետ ընդ նոսա պափերազմ. և հալածեաց:
40 Ունակք. Մինչև ցմուտս քաղաքին: **42 Ունակք.** Եւ էր ժողովուրդն ՚ի դաշտն:
44 Ունակք. Եւ գունդք նորա ընդ նմա ճակա՛ր:

որ 'ի նմա կոպորեցի'ն, և զքաղաքն կործանեցին՝ և աղարպ վարեցին: 46 ⁴⁶ Եւ լուան ամենայն արք աշտարակին Սիկիմացոց, և եկին յամրոց 47 փանն Բեթել՝ Բերիթայ: ⁴⁷ Եւ ազդ եղև Աբիմեղ'իքայ՝ եթէ ժողովեցան 48 ամենայն արք աշտարակին Սիկիմացոց: ⁴⁸ Եւ ել Աբիմեղ'էք 'ի լեառնն Մեղ'նոն, ինքն և ամենայն զօրն որ ընդ նմա. և առն Աբիմեղ'էք փապար 'ի ձեռն իւր, և կոպորեաց բեռն մի փայտի՝ և առն զայն և եղ զայն 'ի վերայ ուսոց իւրոց. և ասէ զգօրն իւր. Ջինչ փեսանիցէք յիս որ առնիցեմ, 49 արասջիք և դո՛ւք վաղվաղակի իբրև զիս: ⁴⁹ Կոպորեցին և նոքա իւրաքանչիւրոք ամենեքին բեռն մի փայտ, և բարձին և գնացին զհետ Աբիմեղ'իքայ. և եղին 'ի վերայ ամրոցին, և այրեցին 'ի վերայ նոցա զամրոցն հրով. և մեռան ամենայն արք աշտարակին Սիկիմացոց՝ իբրև 50 և հազար մի ընդ այր և ընդ կին: ⁵⁰ Եւ չոգաւ Աբիմեղ'էք 'ի Թերթա, և 51 նստաւ շուրջ զնովաւ. և առն զնա: ⁵¹ Եւ աշտարակ մի էր հզօր 'ի մէջ քաղաքին. և փախեան անդր ամենայն արք և կանայք, և ամենայն զլիաւորք քաղաքին, և փակեցին ընդդէմ իրեանց, և եկին 'ի փանին 52 աշտարակին: ⁵² Եւ եկն Աբիմեղ'էք մինչև ցաշտարակն, և մարտեան ընդ նմա, և մերձեցան Աբիմեղ'էք 'ի դուրս աշտարակին: ⁵³ Եւ ընկէց կին մի բեկոր երկանի 'ի վերայ զլիսոյ նորա, և մանրեաց զգազաթնն 54 Աբիմեղ'իքայ: ⁵⁴ Եւ աղաղակեաց վաղվաղակի առ պապանեակն կապարճակիր իւր՝ և ասէ ցնա. Մերկեա՛ զսուր քո և սպան զիս. զուցէ՛ ասիցեն թէ կին սպան զնա: Եւ խոցեաց զնա պապանին իւր, և մեռան 55 Աբիմեղ'էք: ⁵⁵ Եւ ետեսն այր Իսրայէլացի՝ թէ մեռաւ Աբիմեղ'էք, զնացին այր իւրաքանչիւր 'ի փեղի իւր: ⁵⁶ Եւ դարձոյց Ասպուած զչարիսն Աբիմեղ'իքայ 'ի գլուխ իւր զոր արար հօր իւրում կոպորելով զեթանաստուն 57 եղբարսն իւր: ⁵⁷ Եւ զամենայն չարիսն արանց Սիկիմացոց դարձոյց Ասպուած 'ի գլուխս նոցա. և եկին 'ի վերայ նոցա անձքն Յովաթամայ որդոյ Յերոբոաղայ:

- 10** ¹ Եւ յարեաւ յետ Աբիմեղ'իքայ փրկել զԻսրայէլ, Թովղա որդի Փուայ. Թ որդի հօր եղբօր նորա, այր յԻսաքարայ. և նա բնակէր 'ի Սամարիա, 'ի 2 լերինն Եփրեմայ: ² Եւ դարեաց զԻսրայէլ ամս քսան և երիս, և մեռաւ՝ և թաղեցաւ 'ի Սամարիա:
- ³ Եւ յարեաւ յետ նորա Յայիր Գաղաաղացի, և դարեաց զԻսրա- Ժ 4 յէլ ամս քսան և երկուս: ⁴ Եւ եղեն նորա որդիք՝ երեսուն և երկու, որ հեծանէին յերեսուն և երկու յովանակս. և երեսուն և երկու քաղաքք նոցա. և կոչեաց զնոսա աւանս Յայիրայ մինչև ցայսօր, որ են 'ի 5 Գաաղաղ: ⁵ Եւ մեռան Յայիր՝ և թաղեցաւ 'ի Կամովն:
- ⁶ Եւ յաւելին որդիքն Իսրայէլի առնել չար առաջի Տեառն, և պաշտեցի՛ն՝ Թ ԳԲահաղիմսն, և զԱսպարովթն, և զասպուածս Ասորոց, և զասպուածս

48 *Ունակք.* Եւ ամենայն զօր նորա ընդ նմա... փապար 'ի ձեռն իւրում... փայտ, և առն զայն 'ի վերայ ուսոց իւրոց: **49** *Ունակք.* Եւ նոքա ամենեքեան իւրաքանչիւր բեռն: **50** *Յօրինակին.* Եւ չոգաւ... 'ի Բեթէս: **52** *Ունակք.* Մինչև յաշտարակն, և մարտեաւ ընդ նմա. և մերձեցաւ... մինչև ցորունս աշտարակին: *Յորս Ոսկան յաւելու.* Աշտարակին, զի այրեացէ զնա հրով: **53** *Ոսկան.* Բեկոր երկանի 'ի վերայ: **57** *Ունակք.* Եւ զամենայն չարիս Սիկիմայ դարձոյց: **10. 1** *Ունակք.* Եւ նա բնակեալ էր 'ի Սամարիա: **5** *Ունակք.* Եւ թաղեցաւ 'ի Կամովս:

Միդոնայ, և զաստուածս Մովարայ, և զաստուածս որդոցն Ամոնայ, և զաստուածս այլազգեացն. և թողին զՏէր, և ոչ ծառայեցին նմա: ⁷ Եւ 7 սրբմարտեացաւ բարկութեամբ Տէր Իսրայէլի, և մարմնեաց զնոսա ՚ի ձեռս այլազգեացն, և ՚ի ձեռս որդոցն Ամոնայ: ⁸ Եւ խախտեցին խորրապա- 8 կեցին զորդիսն Իսրայէլի ՚ի ժամանակին յայնմիկ անս ութնութասն զամենայն Իսրայէլացիս յայնկոյս Յորդանանու, յերկրի Ամովրիացոցն ՚ի Գաղաադ: ⁹ Եւ անցին որդիքն Ամոնայ ընդ Յորդանան փակ պա- 9 փերազմ ընդ Յուդայ և ընդ Բենիամին, և ընդ փանն Եփրեմայ. և նեղեցան որդիքն Իսրայէլի յոյժ: ¹⁰ Եւ աղաղակեցին որդիքն Իսրա- 10 յէլի առ Տէր՝ և ասեն. Մեղաք քեզ, զի թողաք զԱստուածդ մեր՝ և պաշտեցաք զԲահաղիմսն: ¹¹ Եւ ասէ Տէր ցորդիսն Իսրայէլի. Ոչ ա- 11 պաքէն Եգիպտացիք և Ամուրիացիք, և որդիք Ամոնայ, և Մովար, և այլազգիք, ¹² և Միդոնացիք, և Ամադէկ և Քանան՝ նեղեցին՝ զձեզ, և 12 աղաղակեցէք առ իս՝ և փրկեցի զձեզ ՚ի ձեռաց նոցա: ¹³ Եւ դուք թո- 13 ղէք զիս՝ և ծառայեցէք աստուածոց օտարաց. վասն այնորիկ ոչ յաւելից փրկել զձեզ: ¹⁴ Այլ երթայք աղաղակեցէք առ աստուածսն զոր ընտրեցէք 14 ձեզ. և նոքա՛ փրկեսցեն զձեզ ՚ի ժամանակի նեղութեանց ձերոց: ¹⁵ Եւ 15 ասեն որդիքն Իսրայէլի ցՏէր. Մեղաք, արա՛ դու ընդ մեզ զամենայն, որ ինչ հաճոյ թուի առաջի քո. բայց Տէր՝ միայն ապրեցո՛ր զմեզ յաւուր յայսմիկ: ¹⁶ Եւ մերժեցին զաստուածսն օտարոպիս ՚ի միջոյ իրեանց. և 16 պաշտեցին զՏէր միայն. և ոչ հաշտեցաւ ընդ ժողովրդեանն. և յոգին ասպաստան եղև յաշխարհութենէ Իսրայէլի: ¹⁷ Եւ ելին որդիքն Ամոնայ, 17 և բանակեցան ՚ի Գաղաադ. և ելին որդիքն Իսրայէլի, և բանակեցան ՚ի դիպառոցին: ¹⁸ Եւ ասեն իշխանք ժողովրդեանն Գաղաադու՝ 18 այր ցրնկեր իւր. Այր որ սկիզբն առնիցէ պատերազմել ընդ որդիսն Ամոնայ, եղիցի զրոյիս ամենայն բնակչացս Գաղաադու:

¹ Եւ Յեփթայէ Գաղաադացի, էր այր հզօր զօրութեամբ, և նա որ- 11 դի՛ կնոջ պոռնկի. և ծնաւ Գաղաադու զՅեփթայէ: ² Եւ ծնան կինն 2 Գաղաադու նմա որդիս. և հասարարեցան որդիք կնոջն, և մերժեցին զՅեփթայէ, և ասեն ցնա. Ոչ ժառանգեսցես ՚ի փան հօր մերոյ, զի որդի կնոջ պոռնկի՛ ես դու: ³ Եւ փախեան Յեփթայէ յերեսաց եղբարց 3 իւրոց, և բնակեցաւ յերկիր ՚ի Տոփթ. և ժողովէին առ Յեփթայէ արք սրիկայք. և ելանէին ընդ նմա: ⁴ Եւ եղև յեփ աուրոց, և պատերազմեցան 4 որդիքն Ամոնայ ընդ Իսրայէլացիսն: ⁵ Եւ եղև յորժամ ետուն պատեր- 5 րազմ որդիքն Ամոնայ ընդ Իսրայէլի՝ չոզան ձերք Գաղաադու առնուլ զՅեփթայէ յերկրէն Տովբայ: ⁶ Եւ ասեն ցՅեփթայէ. Եկ և եղիցիս մեզ 6 ՚ի զօրավար. և փացուք պատերազմ ընդ որդիսն Ամոնայ: ⁷ Եւ ասէ 7 Յեփթայէ ցձերսն Գաղաադու. Ոչ ասաքէն դուք արեցէք զիս, և հա- նէք առաջի Տեառն ՚ի փանէ հօր իմոյ, և արձակեցէք զիս ՚ի ձեռս. և

6 *Ունակք.* Եւ թողին զՏէր Աստուած, և ոչ: 7 *Բազուակք.* ՚Ի ձեռս այլազգեացն. և *ունակք.* ՚ի ձեռս թշնամեացն: 8 *Այլք.* Եւ խախտեցին և խորրապա: 14 *Ունակք.* ՚Ի ժամանակի նեղութեան ձերոյ: 15 *Ունակք.* Որ ինչ հաճոյ թուիցի քեզ. բայց միայն... յաւուրս յայսմիկ: 16 *Ունակք.* Յաշխարհութենէ Իսրայէլի: 11. 3 *Ունակք.* Յերկրին ՚ի Տովբ: 4 *Ունակք.* Ընդ Իսրայէլի: 5 *Ունակք.* Ընդ որդիսն Իսրայէլի:

8 արդ՝ զի՞ եկիք առ իս յորժամ նեղեցայք: ⁸ Եւ ասեն ծերքն Գաղաա-
 դու ցՅեփթայի. Ոչ այդպէս է. այլ եկաք առ քեզ, և երթիցեն ընդ մեզ,
 և փացուք պարերազմ ընդ որդիսն Ամոնայ. և եղիցիս մեզ ՚ի գրոնիս
 9 ամենայն բնակչացս Գաղաադու: ⁹ Եւ ասէ Յեփթայէ ցծերսն Գաղաա-
 դու. Եթէ դարձուցանիցէք զիս պարերազմն ընդ որդիսն Ամոնայ, և
 10 մարմնեցէ զնա Տէր առաջի իմ, են եղէց իշխան: ¹⁰ Եւ ասեն ծերքն Գա-
 դաադու ցՅեփթայէ. Տէր կացցէ լսօղ ՚ի միջի մերում, եթէ ոչ ըսք բանիդ
 11 քում նոյնպէս և արացուք: ¹¹ Եւ գնաց Յեփթայէ ընդ ծերսն Գաղաադու.
 և կացուցին զնա ժողովորդն ՚ի վերայ իրեանց գրոնիս և առաջնորդ. և
 խօսեցան Յեփթայէ զամենայն զբանս իւր առաջի Տեառն ՚ի Մասեփա:
 12 ¹² Եւ առաքեաց Յեփթայէ հրեշտակս առ թագաւոր որդւոցն Ամոնայ՝ և
 ասէ. Ջի՞ կայ իմ և քո, զի եկեալ ես առ իս պարերազմն յերկրի մերում:
 13 ¹³ Եւ ասէ արքայ որդւոցն Ամոնայ ցհրեշտակսն Յեփթայեայ. Ընդէ՞ր ա՜ն
 Իսրայէլ զերկիր իմ յելանել իւրում յԵգիպտոս՝ յԱռնոնայ մինչև ցԱրբոկ
 և մինչև ցՅորդանան. և արդ՝ դարձո՛ զնա առ իս խաղաղութեամբ՝ և
 14 զնացից: Եւ դարձան հրեշտակքն առ Յեփթայէ: ¹⁴ Եւ յաւել ևս Յեփթայէ
 15 առաքել հրեշտակս առ արքայ որդւոցն Ամոնայ, ¹⁵ և ասէ ցնա. Այսպէս
 ասէ Իսրայէլ և Յեփթայէ. Ոչ ա՜ն Իսրայէլ զերկիրն Մովաբայ, և զերկիր
 16 որդւոցն Ամոնայ ¹⁶ յելանել իրեանց յԵգիպտոսէ. այլ զնաց Իսրայէլ ընդ
 17 անապարն մինչև ցծովն Կարմիր, և եկն մինչև ցԿաղէս. ¹⁷ և առաքեաց
 Իսրայէլ հրեշտակս առ արքայ Եդոմայ՝ և ասէ. Թող՝ անցից ընդ երկիր
 քո: Եւ ոչ անսաց արքայն Եդոմայ. և առաքեաց առ արքայն Մովաբու,
 18 և ոչ կամեցաւ: Եւ նստաւ Իսրայէլ ՚ի Կաղէս. ¹⁸ և շրջեցաւ ընդ անա-
 պարն, և պարեցաւ զերկրան Եդոմայ, և զերկրան Մովաբայ. և եկն
 առ արևելիւք երկրին Մովաբու. և բանակեցաւ յայնկոյս Առնոնայ, և
 ոչ մտին ՚ի սահմանս Մովաբու. քանզի Առնովն էր սահման Մովաբու:
 19 ¹⁹ Եւ առաքեաց Իսրայէլ հրեշտակս առ Սեհոն արքայ Ամորիացւոց՝
 թագաւոր Եսերոնայ և Ամորիացւոց, և ասէ ցնա Իսրայէլ. Թող՝ անցից
 20 ընդ երկիր քո մինչև ցրեղի իմ: ²⁰ Եւ ոչ կամեցաւ Սեհոն զԻսրայէլ
 անցանել ընդ սահմանս իւր: Եւ ժողովեաց Սեհոն զամենայն ժողո-
 21 վորդ իւր, և բանակեցաւ յԱսսա. և եր պարերազմ ընդ Իսրայէլի: ²¹ Եւ
 մարմնեաց Տէր Աստուած Իսրայէլի զՍեհոն՝ և զամենայն ազգն նորա
 ՚ի ձեռս Իսրայէլի. և եհար զնոսա, և ժառանգեաց Իսրայէլ զերկիր
 22 Ամորիացւոցն բնակելոյն յերկրին յայնմիկ: ²² Եւ ժառանգեաց Իսրա-
 յէլ զամենայն սահմանս Ամորիացւոցն յԱռնոնայ մինչև ցԱրբոկ, և
 23 յանապարէն մինչև ցՅորդանան: ²³ Եւ արդ Տէր Աստուած Իսրայէլի
 եքարձ զԱմորիացին յերեսաց ժողովրդեան իւրոյ Իսրայէլի. և դո՞ն
 24 ժառանգիցես զնա: ²⁴ Ոչ ապաքէն զոր ժառանգեցոյց քեզ Քամովս աս-
 փուածն քո՝ զայն ժառանգեցես. և զամենայն զոր ժառանգեցոյց Տէր

7 *Ունակք.* Յեփթայէ ընդ ծերս Գաղայա՞... և արդ՝ զի՞ ելէք առ իս: *Այլք.* Եւ հասէք ՚ի փանէ հօր իմոյ: 9 *Ունակք.* Եւ մարմնեցէ զնոսա Տէր ա՞... և ես եղէց ձեզ իշխան: 12 *Յօրինակին.* Հրեշտակ՝ առ թագաւոր: *Ունակք.* Առ որդիսն Ամոնայ և առ թագաւորն իրեանց և ասէ... յերկրի իմում: 13 *Ունակք.* ՅԱռնոնայ մինչև ցՅաբոկ: 18 *Ունակք.* Եւ բնակեցաւ յերկիրն Առն՝: 21 *Ունակք.* Եւ ժառանգեաց Իսրայէլ զամենայն եր՞: 22 *Ունակք.* Ամովրիացւոյն... մինչև ցՅաբոկ:

Աստուած մեր յերեսաց ձերոց՝ զայն մէք ժառանգեսցուք: ²⁵ Իսկ արդ՝ 25
միթէ լամ ինչ իցես դու քան զԲաղակ որդի Սեպիովրայ զարքայն Մո-
վաբու. միթէ մարտիմ մարտեաւ ընդ Իսրայէլի, կամ պատերազմաւ
պատերազմեցամ ընդ նոսա. ²⁶ Ի բնակելն Իսրայէլի յԵսեբոն և ՚ի դստերս 26
նորա, և յԱրոյնր և ՚ի դստերս նորա, և յամենայն քաղաքս որ առ ե-
զերք Յորդանանու ամս երեք հարիւր. զի՛ է զի ոչ թափեցին զնոսա
՚ի ժամանակին յայնմիկ: ²⁷ Եւ ես ոչ ինչ մեղայ քեզ՝ և դու առնես ընդ 27
իս չարութիւն, պալ ընդ իս պատերազմ: Դատեսցէ՛ Տէր որ դատելոցն է
այսօր՝ ՚ի մէջ որդւոցն Իսրայէլի և ՚ի մէջ որդւոցն Ամոնայ: ²⁸ Եւ ոչ ան- 28
սաց արքայ որդւոցն Ամոնայ բանիցն Յեփթայեայ՝ զորս առաքեաց առ
նա: ²⁹ Եւ եղև ՚ի վերայ Յեփթայեայ Նոզի՛ Տեառն, և անց ընդ Գաղաադ 29
և ընդ Մանասէ, և անց ընդ դիպանոցսն Գաղաադու, և ՚ի դիպանոցէն
Գաղաադու յայնկոյս որդւոցն Ամոնայ: ³⁰ Եւ ուխտեաց Յեփթայէ ուխտս 30
Տեառն՝ և ասէ. Եթէ մատնելով մատնեսցես զորդիսն Ամոնայ ՚ի ձեռս
իմ. ³¹ և եղիցի որ ելանելով ելանիցէ ՚ի դրանց փան իմոյ ընդ ա- 31
ռաջ իմ, ՚ի դառնալն իմում խաղաղութեամբ յորդւոցն Ամոնայ, եղիցի՝
զի մատուցից զնա Տեառն յողջակէզ: ³² Եւ անց Յեփթայէ առ որդիսն 32
Ամոնայ պատերազմել ընդ նոսա. և մատնեաց զնոսա Տէր ՚ի ձեռս նո-
րա. ³³ և եհար զնոսա յԱրոտրայ մինչև ՚ի մուրս Սեսննիթայ, քսան 33
քաղաքք, մինչև ցՅաբէղ՝ այգեստանեացն՝ հարուածս մեծամեծս յոյժ.
և վանեցան որդիքն Ամոնայ յերեսաց որդւոցն Իսրայէլի: ³⁴ Եւ եկն 34
Յեփթայէ ՚ի Մասեփա ՚ի փուն իւր. և ահա դուստր իւր ելանէր ընդ
առաջ նորա թմբկօք և պարուք. և նա էր միամօր սիրելի նորա, և ոչ
գոյր նորա բաց ՚ի նմանէ ուստր կամ դուստր: ³⁵ Եւ եղև իբրև երես զնա՝ 35
պարառեաց զհանդերձս իւր և ասէ. Վայ է ինձ դուստր իմ, ընկճեցեր
զիս, խոջընդալկն եղեր ինձ. զի ես բացի զբերան իմ վասն քո առ Տէր, և
ոչ կարացից դարձուցանել: ³⁶ Եւ ասէ ցնա. Եթէ վասն իմ բացեր զբերան 36
քո առ Տէր, արա՛ զիս որպէս ե՛լ ՚ի բերանոյ քումմէ. փոխանակ զի ա-
րար քեզ Տէր վրէժխնդրութիւն ՚ի թշնամեաց քոց յորդւոցն Ամոնայ: ³⁷ Եւ 37
ասէ ցհայր իւր. Արա՛ ինձ զբանս զայս, թողացո՛ր ինձ զերկուս ամիսս, և
երթայց շրջեցայց ընդ լերինս, և լացից զկուսութիւնս իմ. ես և ընկերք
իմ: ³⁸ Եւ ասէ ցնա. Երթ: Եւ արձակեաց զնա զերկուս ամիսս. և չզգան 38
ինքն և ընկերք իւր, և ելաց զկուսութիւն իւր ՚ի վերայ լերանց: ³⁹ Եւ եղև 39
յետ կատարելոյ երկունց ամսոցն, դարձաւ առ հայր իւր. և արար նովաւ
զուխտն զոր ուխտեաց. և նա ոչ գիտէր զայր: Եւ եղև ՚ի կրօնս ՚ի մէջ
Իսրայէլի ողբալ զդուստրն Յեփթայեայ. ⁴⁰ ատուրց յատուրս. ժողովին 40
դստերք Իսրայէլի՝ ողբալ զդուստրն Յեփթայեայ Գաղաադացոյ չորս
ատուրս ՚ի փարօջ:

¹ Եւ ժողովեցան որդիքն Եփրեմի, և եկին ՚ի Սեփեմա. և ասեն **12**

26 Այլք. Ի բնակելն Իսրայէլի յԵսեբոն: 31 Ոմանք. Տեառն յողջակէզս: 33 Ոմանք.
Եւ մինչև ցԱբէղ: 34 Ոմանք. Եւ ահա դուստր նորա ելա՛... թմպօք և պարուք:
35 Ոմանք. Զի ընկճեցեր զիս: 37 Ոմանք. Թողացո՛ր ինձ զամիսս երկու... և ես և
ընկե՛: 38 Ոմանք. Եւ արձակեաց զնա զամիսս երկու... և լացին զկուսութիւն իրեանց
՚ի վերայ լե՛: 39 Ոմանք. Ի կրօնս ՚ի մէջ Իսրայէլի, (40) ատուրց յատուրս ժողովին:

- ցՅեփթայե. Զի՛ է զի ելեր պարերագմել ընդ որդիսն Ամնայ, և զմեզ ո՛չ կոչեցեր երթալ ընդ քեզ. արդ՝ այրեսցո՛րք հրով զպրուն քո ՚ի վերայ
- 2 քո: ²Եւ ասէ ցնոսա Յեփթայե. Այր զրկեալ էի ես, և ժողովուրդ իմ. և որդիք Ամնայ փառապէցուցանէին զիս յոյժ. և բողոք արկի առ ձեզ, և
- 3 ո՛չ փրկեցէք զիս ՚ի ձեռաց նոցա: ³Եւ փեսի զի ո՛չ ոք էր որ փրկեր, և եղի զանձն իմ ՚ի ձեռին իմում, և անցի առ որդիսն Ամնայ. և մաքնեաց զնոսա Տէր ՚ի ձեռս իմ. և արդ ընդէ՛ր ելէք առ իս յաւուր յայսմիկ մար-
- 4 փնչել ընդ իս: ⁴Եւ ժողովեաց Յեփթայե զամենայն արս Գաղաադո՛ւ և փայր պարերագմ ընդ Եփրեմի. և հարին արքն Գաղաադոս զԵփրեմ. զի ասացին ապրեալքն Եփրեմի, թէ դուք Գաղաադացիք ՚ի մէջ Եփրե-
- 5 մի և ՚ի մէջ Մանասէի՛ էք: ⁵Եւ կալաւ Գաղաադ զկիրճս Յորդանանու զԵփրեմի. և եղև իբրև ասացին ապրեալքն Եփրեմայ, թէ թո՛ղ անցցուք. ասեն ցնոսա արք Գաղաադոս. Միթէ և դուք յԵփրեմէ՛ իցէք: Եւ ասեն.
- 6 Չեմք ՚ի նոցանէ: ⁶Եւ ասեն ցնոսա. Տո՛ւք մեզ նշան ինչ, և ասացէք. Նանկ հանկ: Եւ ո՛չ յաջողեցան խօսել այնպէս. և կալան և կոպորեցին զնոսա յանցսն Յորդանանու. և անկան ՚ի ժամանակին յայնմիկ
- 7 յԵփրեմէ քառասուն և երկու հազարք: ⁷Եւ դարեաց Յեփթայե զԻսրայել ամս վեց. և մեռան Յեփթայե Գաղաադացի՝ և թաղեցաւ ՚ի քաղաքի իւրում ՚ի Գաղաադ:
- 8, 9 ⁸Եւ դարեաց յեպ նորա զԻսրայել Եսերոն ՚ի Բեթղեհեմէ: ⁹Եւ եղեն ժԲ նորա ուսերք երեսուն, և դարերք երեսուն փուռալ արփաքս. և երեսուն կին ամ ուսերաց իւրոց արփաքուսար: Եւ դարեաց զԻսրայել ամս
- 10 եւթն. ¹⁰և մեռան Եսերոն՝ և թաղեցաւ ՚ի Բեթղեհեմ:
- 11 ¹¹Եւ դարեաց յեպ նորա զԻսրայել՝ Էդ՛ոն Զաբուղոնացի ամս փանս: ժԳ
- 12 ¹²Եւ մեռան Էդ՛ոն Զաբուղոնացի, և թաղեցաւ յԷդ՛իմ յերկրի՛ն Զաբուղոնի:
- 13 ¹³Եւ դարեաց յեպ նորա զԻսրայել, Աբդոն որդի Եդ՛ղ՛եքայ Փարաթոնացի:
- 14 ¹⁴Եւ եղեն նորա որդիք քառասուն. և երեսուն որդիք որդոց նորա, որ
- 15 հեծանէին յիւթանասուն յաւանակս. և դարեաց զԻսրայել ամս ութ: ¹⁵Եւ մեռաւ Աբդոն որդի Եդ՛ղ՛եքայ Փարաթոնացի. և թաղեցաւ յԵփրաթոն, յերկրի՛ Եփրեմայ ՚ի լերինն Ամաղեկայ:
- 13 ¹Եւ յաւելին որդիքն Իսրայելի առնել չար առաջի Տեառն. և մաքնեաց զնոսա Տէր ՚ի ձեռս այլազգեացն ամս քառասուն:
- 2 ²Եւ եղև այր մի ՚ի Մարաա՛ ՚ի ցեղէ՛ Դանայ, և անուն նորա Մա- ժԵ
- 3 նովէ. և կին նորա ամո՛ւլ էր՝ և ո՛չ ծնանէր: ³Եւ երևեցան հրեշտակ Տեառն կնոջն, և ասէ ցնա. Ահաւաղիկ դու ամո՛ւլ ես՝ և ո՛չ է քո ծնեալ, և
- 4 յղասցիս և ծնցիս որդի՛: ⁴Արդ՝ զգոյ՛ լեր՝ զուցէ՛ ըմպիցես զինի և օղի.
- 5 և մի՛ ուրիցես զամենայն անսուրբ. ⁵զի ահա յղասցիս դու և ծնցիս որդի՛, և երկաթ մի՛ ելցէ ՚ի գլուխ նորա. զի ուխտաւոր Աստուծոյ եղիցի
- 12. 1 Ոմանք.** Զի՛ է զի չգաւ պարերագմել: **3 Յօրինակին պակասէր.** Զնոսա Տէր ՚ի ձեռս իմ: **Ոմանք.** Յաւուրս յայսմիկ մար՛: **4 Ոմանք.** Եւ ՚ի մէջ Մանասէի էիք: **6 Ոմանք.** Եւ ասացէք թէ հասկ հասկ: **8 Ոմանք.** Եսերոն ՚ի Բեթղեհեմի: **13 Ոմանք.** Որդի Եղաբեայ Փարաթովնացոյ: **14 Ոմանք.** Յեթանասուն յովանակս: **13. 3 Ոմանք.** Ահաւաղիկ... յղասցես և ծնցես: **4 Ոմանք.** Եւ արդ զգոյ՛ լեր... զինի և ուղի:

մանուկն անդսփին յորովայնէ. և նա՛ սկսցի փրկել զԻսրայել ՚ի ձեռաց Փղշպացոցն: ⁶ Եւ եմուք կինն և ասէ ցայր իւր, եթէ այ՛ր Ասարուծոյ եկն 6
 առ իս, և րեսիլ նորա իբրև զրեսիլ հրեշտակի Ասարուծոյ երևելի՛ յոյժ. 7
 և հարցի ցնա՞ թէ ուսփի՛ ես, և զանուն իւր ո՛չ պատմեաց ինձ: ⁷ Եւ ասէ 7
 ցիս. Ահա յղացիս դու, և ծնցիս որդի. և արդ՝ մի՛ ընսիցես զինի և
 օղի, և մի՛ ուրիցես զամենայն անսուրբ. զի ուխտաւոր Ասարուծոյ եղի-
 ցի մանուկն անդսփին յորովայնէ մօր իւրոյ մինչև ցօր մահուան իւրոյ:
⁸ Եւ աղաչեաց Մանովէ զՏէր՝ և ասէ. Յին Տէր. այրն Ասարուծոյ զոր 8
 առաքեցեր առ մեզ, եկեսցէ՛ դարձեալ առ մեզ և լուսաւորեսցէ՛ զմեզ, թէ
 զի՞նչ արասցուք մանկանն որ ծնանիցի: ⁹ Եւ լուսա Ասարուած ձայնի Մա- 9
 նովէ: Եւ եկն հրեշտակն Ասարուծոյ մինս անգամ առ կին նորա մինչդեռ
 նստէր յանդի. և Մանովէ այր նորա չէր առ նմա: ¹⁰ Եւ փութացաւ կինն՝ և 10
 ընթացաւ պատմեաց առն իւրում, և ասէ ցնա. Ահա երևեցան ինձ այրն
 որ եկն առ իս յաւուր յայնմիկ: ¹¹ Եւ յարեաւ զնաց Մանովէ զհետ կնոջ 11
 իւրոյ, և եկն առ այրն, և ասէ ցնա. Եթէ դո՞ւ իցես այրն որ խօսիցիս ընդ
 կնոջն: Եւ ասէ հրեշտակն. Ե՛ն եմ: ¹² Եւ ասէ Մանովէ. Արդ գալով չսփ 12
 բանին քոյոյ, զի՞նչ լինիցին իրաւունք մանկանն՝ և զործք նորա: ¹³ Եւ 13
 ասէ հրեշտակն ցՄանովէ. Յամենայնէ զոր ասացի կնոջո՞ զզոյ՜ լինիցի.
¹⁴ յամենայնէ որ ելանէ յորթոյ՝ մի՛ կերիցէ, և զինի և օղի մի՛ արբցէ, և զ- 14
 ամենայն անսուրբ մի՛ կերիցէ. յամենայնէ՛ զոր պատուիրեցի նմա զզոյ՜
 լինիցի: ¹⁵ Եւ ասէ Մանովէ ցհրեշտակն. Թո՛ղ բռնադատեսցուք զքեզ, 15
 և արասցուք առաջի քո ո՛վ մի յայծեաց: ¹⁶ Եւ ասէ հրեշտակն Տեառն 16
 ցՄանովէ. Եթէ բռնադատեսցես զիս՝ ո՛չ կերայց ՚ի հացից քոց, և եթէ
 արասցես ողջակէ՞ Տեառն մաքուրսցես զնա. զի ո՛չ զիպաց Մանովէ
 թէ հրեշտակ Տեառն իցէ: ¹⁷ Եւ ասէ Մանովէ ցհրեշտակն Տեառն. Զի՞նչ 17
 անուն է քեզ, զի յորժամ եկեսցէ բանն քո՞՝ փառաւորեսցուք զքեզ: ¹⁸ Եւ 18
 ասէ ցնա հրեշտակն Տեառն. Զի՞՛ հարցանես զանուանէ իմմէ, և նա է՛
 սքանչելի: ¹⁹ Եւ առ Մանովէ զույն այծեաց զզոհն, և մաքոյց ՚ի վերայ 19
 վիմին՝ Տեառն սքանչելարարի. և Մանովէ և կին նորա հայէին: ²⁰ Եւ եղև 20
 ընդ ամբարձալ բոցոյն ՚ի վերուստ ՚ի սեղանոյն յերկինս, ամբարձաւ
 հրեշտակն Տեառն բոցով սեղանոյն. և Մանովէ և կին նորա հայէին.
 և անկան ՚ի վերայ երեսաց իւրեանց յերկիր: ²¹ Եւ ո՛չ ևս յաւել երևել 21
 հրեշտակն Տեառն Մանովէ և կնոջ նորա. յայնժամ զիպաց Մանովէ թէ
 հրեշտակն Տեառն է: ²² Եւ ասէ Մանովէ ցկինն իւր. Մահո՞ւ մեռանիցիմք 22
 զի զԱսարուած րեսաք: ²³ Եւ ասէ ցնա կին նորա. Եթէ կամեցեալ էր Տե- 23
 առն սպանանել զմեզ, ո՛չ ընդունէր ՚ի ձեռաց մերոց զողջակէ՞զն և զզոհն.
 և ո՛չ լուսաւորէր մեզ զայն ամենայն ընդ ժամանակս ժամանակս, և ո՛չ

6 Ոմանք. Եթէ ուսփի՛ իցես, և զա՛: **11 Ոմանք.** Որ խօսեցարն ընդ կնոջն: **13 Ոմանք.** Զոր ասացի ցկինդ. *Կսսմ՛* ցկինն: **14 Ոմանք.** Յամենայնէ որ ելանիցէ յորթոյ, մի՛ ուրիցէ: **15 Ոմանք.** Եւ ասէ... ցհրեշտակ Տեառն: **16 Ոմանք.** Ես ո՛չ կերայց ՚ի հա՛... և եթէ արասցես ուլ յողջակէզս և մաքուրսցես: **17 Յօրինակին.** Եւ ասէ Մանովէ զհրեշտակն Տեառն: *Բազումք.* Փառաւոր արասցուք զքեզ: **19 Ոմանք.** Զույն այծեաց և զզոհն... Տեառն սքանչելի արարի: *Յօրինակին.* Եւ Մանով և կին նորա հայ՛: **20 Ոմանք.** Ամբարձաւ և հրեշ՛: **21 Ոմանք.** Մանովէի և կնոջ նորա:

24 լսելի առնէր մեզ զայն: ²⁴ Եւ ծնան կինն որդի, և կոչեաց զանուն նորա
25 Սամփսոն. և աճեաց մանուկն, և օրհնեաց զնա Տէր: ²⁵ Եւ սկսաւ Նոզի
Տեառն շրջել ընդ նմա ՚ի բանակին Դանայ, ՚ի մէջ Սարաա, և ՚ի մէջ
Եսթաուլայ:

14 ¹ Եւ էջ Սամփսոն ՚ի Թամնաթա՝ և երես կի՛ն մի ՚ի Թամնաթա՝ ՚ի
2 դստերացն այլազգեաց, և հաճոյ թուեցաւ առաջի նորա. ² և ել պար-
մեաց հօր իւրում և մօր իւրում և ասէ. Կի՛ն մի քեսի ՚ի Թամնաթա ՚ի
3 դստերացն այլազգեաց. և արդ առէ՛ք զնա ինձ կնույթեան: ³ Ասեն ցնա
հայր և մայր իւր. Միթէ՞ ոչ գուցէ ՚ի դստերաց եղբարց քոց՝ և յամեն-
այն ժողովրդեան իմում կին, զի երթիցես դու առնուլ կին յայլազգեաց
անթլփափից: Եւ ասէ Սամփսոն ցհայր իւր. Զնա՛ աժ ինձ, զի նա՛ հաճոյ
4 է աչաց իմոց: ⁴ Եւ հայր նորա և մայր նորա ոչ զհրացին թէ ՚ի Տեառնէ է,
զի հապուցումն խնդրիցէ նա յայլազգեացն. և ՚ի ժամանակին յայնմիկ
5 այլազգիքն փրէ՛ին Իսրայէլի: ⁵ Եւ էջ Սամփսոն և հայր նորա և մայր
իւր ՚ի Թամնաթա. և խոտորեցաւ Սամփսոն յայգեսարանն Թամնաթայ,
6 և ահա կորին մի առիծուց գոչեաց ընդդէմ նորա: ⁶ Եւ յաջողեցան ՚ի
վերայ նորա Նոզի՛ Տեառն. և ճեղքեաց զնա իբրև զոլ մի այժեաց, և ոչ
7 ինչ գոյր ՚ի ձեռին նորա. և ոչ պարմեաց հօր իւրում և մօր իւրում զոր
8 արար: ⁷ Եւ իջին խօսեցան ընդ կնոջն. և հաճոյ թուեցաւ առաջի Սամփ-
9 սոնի: ⁸ Եւ դարձան յեր աուրց առնուլ զնա. և խոտորեցաւ քեսանել
10 զգէջ առիծուն, և ահա գունդ մեղուաց ՚ի բերան առիծուն՝ և մեղր. ⁹ և
ան զայն ՚ի բերան իւր, և երթալով երթայր և ուրէր. չոզան առ հայր
իւր և առ մայր իւր, և եր նոցա և կերան. և ոչ պարմեաց նոցա՝ թէ ՚ի
11 բերանոյ առիծուն եհան զմեղրն: ¹⁰ Եւ էջ հայր նորա առ կինն. և արար
անդ Սամփսոն հարսանիս զելթն օր. զի այնպէս առնէին երիպասարդք:
12 ¹¹ Եւ եղև ՚ի զարհուրել նոցա ՚ի նմանէ, կացուցին առ նա ընկերս երե-
13 սուն, և էին ընդ նմա: ¹² Եւ ասէ ցնոսա Սամփսոն. Արկից ձեզ առասպել,
14 եթէ առեղծանելով եղծանիցէք զնա ինձ զելթն օր խրախոյթեանս՝ * և
15 գրանիցէք, քաց ձեզ երեսուն պասպառակալ և երեսուն պարմուճան
16 հանդերձից. ¹³ ապա թէ ոչ կարիցէք առեղծանել ինձ. քացիք դուք ինձ
երեսուն պասպառակալ և երեսուն պարմուճան հանդերձից: Եւ ասեն
17 ցնա. Արկ մեզ զառասպելն քո, և լուիցո՛ւք զնա: ¹⁴ Եւ ասէ ցնոսա: Ի
կերչէ՛ ել կերակուր, և ՚ի հօրէ ել քահոյր: Եւ ոչ կարացին առեղծանել
18 զառասպելն նորա զերին աուրս: ¹⁵ Եւ եղև յաուրն չորրորդի, և ասեն
ցկինն Սամփսոնի. Պարբեա՛ր զայր քո՛ և պարմեսցէ քեզ զառասպելն,
19 գուցէ՛ այրիցենք զքեզ և զգրուն հօր քոյ. թէ աղքապացուցանել կոչեցեր
20 զմեզ այսր: ¹⁶ Եւ ելաց կինն Սամփսոնի առ նա՝ և ասէ ցնա. Արեցեր
21 զիս և ոչ սիրեցեր զիս. զի զառասպելն զոր արկեր որդւոց ժողովրդե-

23 Ոմանք. Եւ ոչ լուսաւորեալ էր մեզ զայն ընդ ժամա՛: **14. 3 Ոմանք.** Եւ ասէ ցնա հայրն և մայրն... զի երթիցես դու երթալ առնուլ յայլազգեացն յանթլ՛: **5 Ոմանք.** Եւ հայր նորա և մայր նորա... կորին մի առիծու. կամ՝ առիծոյ: **9 Ոմանք.** Թէ՛ ՚ի փորոյ առիծուն եհան զմեղրն: **10 Ոմանք.** Առ կին նորա. և արար անդ Սամփսոնի խրախոյթինս զելթն օր: **11 Ոմանք.** Կացուցին առ նմա ընկերս երեսուն, և էր նա ընդ նոսա: **12 Յօրինակին պսկասէր.** Եղծանիցէք զնա ինձ զելթն: **15 Ոմանք.** Թէ՛ աղքապացուցանել կամեցէք կոչել զմեզ այսր:

ան իմոյ՝ ինձ ոչ պարմեցեր: Եւ ասէ ցնա Սամփսոն. Ահա հօր և մօր իմոյ ոչ պարմեցի. և արդ՝ քեզ պարմիցեն: ¹⁷ Եւ ելաց առ նա գեղթն ¹⁷ օր՝ յորս էր խրախութիւնն. և եղև յաւուրն ելթներորդի պարմեաց նմա՝ քանզի թախանձեաց զնա. և նա պարմեաց որդոց ազգին իրոյ: ¹⁸ Եւ ¹⁸ ասեն ցնա արք քաղաքին յաւուրն ելթներորդի՝ յառաջ քան զմարանէլ արեգականն. Զի՛նչ քաղցրագոյն քան զմեղր. կամ զի՛նչ հզօրագոյն քան զառնձ: Եւ ասէ ցնոսա Սամփսոն. Եթէ ոչ ճնշեալ էր գերինջն իմ, ոչ զբանէիք զառասպելն իմ: ¹⁹ Եւ յաջողեցան ՚ի վերայ նորա Նոզի Տեառն՝ ¹⁹ և էջ յԱսկաղոն, և եհար անդ արս երեսուն. և առ էնր զպարմութեանն առեղծանելեաց առասպելին: Եւ բարկացաւ սրբմարտեամբ Սամփսոն, և ել ՚ի փուն հօր իրոյ: ²⁰ Եւ ամուսնացան կինն Սամփսոնի ընդ ²⁰ հացիրիցուն նորա՝ որ էր նորա ընկեր:

¹ Եւ եղև յեւր աւուրց, յաւուրս հնձոց ցորենոյ, այց արար Սամփսոն **15** կնոջ իրում, ամեալ ուլ մի յայծեաց. և ասէ. Մրից առ կին իմ ՚ի սեներակ: Եւ ոչ եթող զնա հայրն նորա մարանէլ առ նա: ² Եւ ասէ հայրն ² նորա. Ասելով ասացի՛ թէ արեցեր զնա, և երու զնա ընկերի քում, ոչ աւանիկ քոյր նորա կրպսեր լաւագոյն է քան զնա. եղիցի սա՛ քեզ փոխանակ նորա: ³ Եւ ասէ Սամփսոն. Անպարբ եմ ես միանգամայն ³ յայլազգեացդ. եթէ արարից ես ընդ դոսա չարութիւն: ⁴ Եւ զնաց Սամփսոն, ⁴ և կալաւ երեք հարիւր աղուէս. և առ ջահս, և կապեաց զնոսա ընդ միմեանս ձեւր ընդ ձեւր, և եղ զջահսն ՚ի մէջ երկունց ձեւորցն, և կապեաց ՚ի միջոցին զջահսն. ⁵ և ելոյց հորն ՚ի ջահսն, և արձակեաց ⁵ յոճ այլազգեացն. և այրեաց զաւրանն, և զյառաջագոյն հնձեալսն՝ ՚ի բարդից մինչև ցկանզնաւորն, և մինչև ցայգիս և ձիթենիս: ⁶ Եւ ասեն ⁶ այլազգիքն. Ո՛ր արար զայս: Եւ ասեն. Սամփսոն փեսայ Թամնացոյն. զի եհան զկին նորա՝ և եր ընկերի՛ նորա: Եւ ելին այլազգիքն և այրեցին զփուն հօր նորա, և զկինն և զհայր նորա հրով: ⁷ Եւ ասէ ցնոսա ⁷ Սամփսոն. Եթէ դոյն չափ ևս առնիցէք, սակայն ոչ հաճեցայց. այլ զվրէժ իմ իւրաքանչիւր ումեքէ՛ ՚ի ձէնջ ինդրեցից: ⁸ Եւ եհար զնոսա ⁸ ՚ի սրանից մինչև ցերանս հարուածս մեծամեծս: Եւ էջ բնակեցաւ առ հեղեղափառն յայրին Եփեմայ: ⁹ Եւ ելին այլազգիքն, և բանակեցան ⁹ զՅուդայի, և անկան գեղ՛քեալ: ¹⁰ Եւ ասէ ցնոսա այր Յուդայ. Ընդէի ելէք ՚ի վերայ իմ: Եւ ասեն այլազգիքն. Կապել զՍամփսոն ելաք, և առնել ընդ նա զոր օրինակ արար ընդ մեզ: ¹¹ Եւ իջին երեք հազարք ¹¹ ՚ի Յուդայ ՚ի ծակ վիմին Եփեմայ. և ասեն ցՍամփսոն. Ո՛չ գիտես զի իշխեն մեզ այլազգիքն, և ընդէի արարեր զայն ընդ մեզ: Եւ ասէ ցնոսա Սամփսոն. Որպէս արարին ընդ իս, նոյնպէս արարի՛ ընդ նոսա: ¹² Եւ ¹²

16 Ուսնք. Կինն Սամփսոնի առ նմա, և ա՛... ահա հօր իմում և մօր իմում ոչ պարմեցի զնա: **17 Ուսնք.** Եւ ելաց առ նմա... յորս էր ՚ի խրա՛: **18 Ուսնք.** Ընշեալ էր ինձ երինջն իմ: **20 Ուսնք.** Ընդ հաց երիցուն որ էր ընդ ընկեր: **15. 1 Յօրինակին պակասէր.** Եւ ոչ եթող զնա հայրն: **3 Ուսնք.** Եւ ասէ ցնոսա Սամփսոն: **5 Ուսնք.** Եւ այրեաց զորայն... ՚ի բարբից մինչև... և ցձիթենիս: **8 Ուսնք.** Ի սրնոց մինչև... և բնակեցաւ առ ջրհեղեղառն յայրին Եփեմայ: **9 Ուսնք.** Եւ բանակեցան առ Յուդայի: **10 Ուսնք.** Ելէք ՚ի վերայ մեր... զորօրինակ արար նա ընդ մեզ: **11 Այլք.** Երեք հազարք արանց Յուդայ: *Ուկրան.* Ի ծագ վիմին Եփե՛:

ասեն ցնա. Կապել գրեզ իջաք, և մարմնել ՚ի ձեռն այլազգեացն: Եւ ասէ ցնոսա Սամփսոն. Երդուարո՛րք ինձ դո՛ւք՝ չսպանանել զիս և փո՛րք
 13 զիս նոցա. և դուք մի՛ երբէք պապահիցէք ինձ: ¹³ Եւ երդուա՛ն նմա՛
 և ասեն. Ո՛չ. այլ կապելով կապեսցո՛րք գրեզ, և փացուք ՚ի ձեռն նո-
 14 նորովք, և հանին զնա ՚ի վիմէն. ¹⁴ և եկն մինչև ցճնօփն. և այլազգիքն
 աղաղակեցին և ընթացան ընդդէն նորա: Եւ յաջողեցաւ ՚ի վերայ նո-
 րա Նոգի Տեառն. և եղեն կարքն ՚ի բազուկս նորա իբրև զխճոն՝
 յորժամ ՚ի հո՛րք հոփոփիցի, և հալեցան կապանքն ՚ի բազկաց նորա:
 15 ¹⁵ Եւ եզի՛ր ծնօք մի իշոյ ընկեցեալ. ձգեաց զձեռն իւր և առ զնա. և
 16 եհար նովաւ հազար այր: ¹⁶ Եւ ասէ Սամփսոն. Ծնօփի՛ն իշոյ ջնջելով
 17 ջնջեցից զնոսա, զի ծնօփիւ իշոյ կոփորեցի հազար այր: ¹⁷ Եւ եղև իբ-
 րև կափարեաց զիսօսելն, ընկէ՛ց զճնօփն ՚ի ձեռանէ իւրմէ. և կոչեաց
 18 զպեղին Կոփորա՛ծ ծնօփի: ¹⁸ Եւ ծարաւեցաւ յոյժ, և աղաղակեաց առ
 Տէր՝ և ասէ. Դո՛ն յաջողեցեր ձեռամբ ծառայի՛ քո զփրկութիւնս զայս մեծ.
 և արդ մեռանիցիմք ՚ի ծարաւոյ, և անկանիցիմք ՚ի ձեռն անթլիսարից:
 19 ¹⁹ Եւ եքաց Տէր զձա՛կ ծնօփին, և ել ՚ի նմանէ ջուր, և արբ. և դար-
 ձաւ ոգի իւր առ ինքն և զովացաւ. վասն այնորիկ կոչեաց զանուն նո-
 20 րա Աղբեր անուանեալ ծնօփի մինչև ցայսօր: ²⁰ Եւ դափեաց զԻսրայէլ
 յաւուրս այլազգեացն անն քսան:

16 ¹ Եւ չոգան Սամփսոն անփի ՚ի Գազա, և երես անդ կին մի պռռնիկ,
 2 և եմո՛ր առ նա: ² Եւ անդ եղև Գազացոցն և ասեն. Եկեա՛լ է այսր
 Սամփսոն: Եւ պարեցին և դարանակալ եղեն նմա զգիշերն ողջոյն առ
 դրան քաղաքին, և անշշոնչ կացին զգիշերն ողջոյն, և ասեն. Ասպ
 3 կացցուք մինչև ցառաօփ, և սպանցո՛րք զնա: ³ Եւ ննջեաց Սամփսոն
 մինչև ցմէ՛ջ գիշերոյն, և յարեաւ զմէ՛ջ գիշերան, և թափեաց զդրունս
 քաղաքին հանդերձ սեմովքն, և երա՛րձ զնոսա հանդերձ նգովքն, և եղ
 ՚ի վերայ ուսոց իւրոց, և եհան զնոսա ՚ի գլուխ լերինն՝ որ է հան-
 4 դէպ Զերբոնի. և եղ զնոսա անդ: ⁴ Եւ եղև յեփ այսորիկ սիրեաց
 կի՛ն մի՛ առ եզերք հեղեղարփն Ովրեկայ. և անուն նորա Դալիլա:
 5 ⁵ Եւ ելի՛ն առ նա նախարարք այլազգեացն՝ և ասեն. Պափրեա՛ գ-
 նա և փես՝ ի՛ն իցէ զօրութիւն նորա մեծ, և կամ ի՛ն կարացուք նմա
 հնար գրանել և կապել զնա առ ՚ի փկարացուցանել զնա. և մէք
 6 փացուք քեզ այր իւրաքանչիւր հազար և հարի՛ր արծաթոյ: ⁶ Եւ ասէ
 Դալիլա ցՍամփսոն. Պափմեա՛ ինձ, ի՛ն իցէ զօրութիւն քո մեծ, և ի՛ն
 7 կապիցիս առ ՚ի փկարացուցանելոյ գրեզ: ⁷ Եւ ասէ ցնա Սամփսոն. Ե-
 թէ՛ կապիցեն զիս եւթն ջլօք դալարովք ջկփրելովք, փկարացայց և եղէց
 8 իբրև զմի ՚ի մարդկանէ: ⁸ Եւ բերին առ նա նախարարքն այլազգեացն

12 *Բազույք.* Եւ փոք զիս ցնոսա: **13** *Ունակք.* Երիւք կապովք նորովք: **14** *Այլք.* Եւ եկն մինչև ցճնօփն: *Ի լուս.* Եւ եղեն շխթայքն ՚ի բազուկս. *համաձայն ունակց* ՚ի բնաբ՛: *Ուր այլ ունակք.* Եւ եղև կապքն ՚ի բա՛: **17** *Ունակք.* Եւ կոչեաց զպեղին զայն Կո՛: **19** *Ունակք.* Ոգի իւր առ ինքն և զօրացաւ. վասն այնորիկ անուանեաց զանուն նորա Աղբիւր ծնօփի մինչև: **16. 2** *Ունակք.* Եւ անշշոնչ կային զգիշերն ող՛: **3** *Ունակք.* Սամփսոն մինչև ցկէս գիշերոյն: **5** *Ունակք.* Եւ ասեն ցնա... և փես թէ ի՛ն իցէ:

ելան ջիւս դալարս անվրիպս. և նա կապեաց զնա նոքօք: ⁹ Եւ դարան՝ 9
 նստեր նմա ՚ի շրեմարանի. և ասէ ցնա. Այլազգիք հասեալ են ՚ի
 վերայ քո Սամփսոն: Եւ խզեաց զջիւսն՝ զոր օրինակ խզիցի քուդ ՚ի
 թօթափելոյ յորժամ ՚ի հուր հոտոտիցի. և ոչ ծանուցաւ զօրութիւն նո-
 րա: ¹⁰ Եւ ասէ Դալիլա ցՍամփսոն. Ահա խաբեցեր զիս և խօսեցար ¹⁰
 սուր. գոնէ արդ պարմեա՛ ինձ, թէ ի՞նչ կապիցիս: ¹¹ Եւ ասէ ցնա. Եթէ ¹¹
 կապելով կապեցեն զիս ելան կարովք նորովք, որովք չիցէ՛ գործեալ
 գործ. փկարացայց և եղէց իբրև զմի ՚ի մարդկանէ: ¹² Եւ ա՛ն Դալիլա ¹²
 կախս նորս, և կապեաց զնա նոքօք. և ասէ ցնա. Այլազգիք հասեալ են
 ՚ի վերայ քո Սամփսոն: Եւ դարան նստեր նմա ՚ի շրեմարանի. և խզեաց
 զայն ՚ի բազկաց իրոց իբրև զաստանի: ¹³ Եւ ասէ Դալիլա ցՍամփսոն. ¹³
 Մինչև ցե՛րք խաբիցես զիս, և խօսիցիս ընդ իս սուր. արդ՛ պարմեա՛
 ինձ ի՞նչ կապիցիս: Եւ ասէ ցնա. Եթէ անկցես զելթանեսին գիսակս գլխոյ
 իմոյ ընդ ազբին, և վարեցես ցցովք ընդ որմն՝ եղէց փկարացեալ իբ-
 րև զմի ՚ի մարդկանէ: ¹⁴ Եւ ննջեցոյց զնա Դալիլա, և ա՛ն զելթանեսին ¹⁴
 գիսակս գլխոյ նորա հանդերձ ազբանքն, և վարեաց ցցովք ընդ որմնն.
 և ասէ ցնա. Այլազգիք հասեալ են ՚ի վերայ քո Սամփսոն: Եւ զարթեալ
 ՚ի քնոյ իւրմէ, և կորզեաց՝ զցիցսն հանդերձ ոստայնիս և ազբանքն
 յորմոյ անտի. և ոչ ծանուցաւ զօրութիւն նորա: ¹⁵ Եւ ասէ ցնա Դալի- ¹⁵
 լա. Զիարդ ասես՝ թէ սիրեցի զքեզ, և սիրք քո չէ՛ ուղիղ ընդ իս, այս
 երիցս անգամ խաբեցեր զիս, և ոչ պարմեցեր ինձ թէ ի՞նչ իցէ՛ զօրու-
 թիւն քո մեծ: ¹⁶ Եւ եղև իբրև վրանգեաց զնա բանիք զգիշերն ողջոյն՝ և ¹⁶
 թախանձեցոյց զնա, և պարտասեցոյց զնա մինչև ցմահ. ¹⁷ պարմեաց ¹⁷
 նմա զամենայն ինչ ՚ի սրտէ իւրմէ, և ասէ ցնա. Ածելի ոչ ելցէ ՚ի
 գլուխ իմ. զի ուխտատր Աստուծոյ եմ ես յորովայնէ՛ մօր իմոյ. ա-
 պա թէ զերծուցում, մեկնեցա՛ յինէն զօրութիւն իմ, և փկարացայց և
 եղէց իբրև զամենայն մարդիկ: ¹⁸ Իբրև երես Դալիլա եթէ պարմեաց ¹⁸
 նմա զամենայն ինչ ՚ի սրտէ իւրմէ, առաքեաց՝ կոչեաց զնախարարս
 այլազգեացն՝ և ասէ. Ելէ՛ք միանգամայն, զի պարմեաց ինձ զամենայն
 ՚ի սրտէ իւրմէ: Եւ ելին առ նա նախարարք այլազգեացն, և բերին զ-
 արծաթն ՚ի ձեռս իրեանց: ¹⁹ Եւ ննջեցոյց զնա ՚ի մէջ ծնագաց իրոց. և ¹⁹
 կոչեաց՝ վարսավիրայ, և եզերձ զելթանեսին գիսակս գլխոյ նորա. և
 սկսաւ թօշնել, և մեկնեցաւ ՚ի նմանէ զօրութիւն նորա: ²⁰ Եւ ասէ Դալի- ²⁰
 լա. Այլազգիք հասեալ են ՚ի վերայ քո Սամփսոն: Եւ զարթեալ ՚ի քնոյ
 իւրմէ, և ասէ. Ելի՛ց և արարից որպէս միշտն, և թօթափեցից: Եւ նա
 ոչ գիտէր թէ Տէր մեկնեցաւ ՚ի նմանէ: ²¹ Եւ կալա՛ն զնա այլազգիքն, և ²¹
 բրեցին զաչս նորա, և իջուցին զնա ՚ի Գագա, և կապեցին զնա եր-
 կաթի կապանօք. և աղայր ՚ի փան բանտին: ²² Եւ սկսաւ մագ գլխոյ ²²

9 Ոմանք. Այլազգիք հասին ՚ի վերայ քո... զօրութիւն իւր: **10 Ոմանք.** Եւ խօսեցար
 ընդ իս սուր: **11 Ոմանք.** Ելան կարիք նորովք: **13 Ոմանք.** Եթէ արկցես զելթա՛ն:
Յօրինակին պակասէր. Գլխոյ իմոյ ընդ ազբ՛: *Ոմանք.* Եւ վարսեցես. *կամ՝*
 վարիցես: **14 Ոսկան.** Եւ վարսեաց ցցովք: **17 Ոմանք.** Եւ պարմեաց նմա:
Յօրինակին. Զոր ուխտատր Աստուծոյ եմ: *Ուր ոմանք.* Վասն զի ուխտատր: **18 Օ-**
րինակ մի. Զամենայն սիրք իւր... և ելին առ նա ամենայն նախար՛: **19 Ոմանք.** Եւ
 կոչեաց զվարսավիրաց: **20 Օրինակ մի. Այլազգիք յարուցեն ՚ի վերայ քո Սամփ՛:**

- 23 նորա բուսանել յեր գերծելոյն: ²³ Եւ իշխանք այլազգեացն ժողովեցան զոհել զո՛հ մեծ Դագոնայ աստուծոյն իրեանց, և ուրա՛խ լինել. և ասէին. Մարնեաց աստուած մեր զՍամփսոն թշնամի մեր ՚ի ձեռս մեր: ²⁴ Իբրև րեսին ժողովորդն՝ օրհնէին զաստուածս իրեանց. զի ասացին թէ մարնեաց աստուած մեր զթշնամիս մեր ՚ի ձեռս մեր. և ²⁵ զապականիչ երկրի մերում, որ յաճախեաց զվիրաորս մեր: ²⁵ Եւ եղև իբրև զուարթացան սիրտք իրեանց, ասեն. Կոչեցէք զՍամփսոն ՚ի փանէ բանփին, և խահ արասցէ առաջի մեր: Եւ կոչեցին զՍամփսոն ՚ի փանէ բանփին, և խաղային նովաւ. և կացուցին զնա ՚ի մէջ երկնոց սեանցն: ²⁶ Եւ ասէ Սամփսոն ցապարանին որ ունէր զձեռանէ նորա. Թո՛յլ փոր ինձ և զննեցի՞ց զսինս՝ յորոց վերայ փունս հաստարեալ կայ, և ²⁷ յեցայց ՚ի նոսա: ²⁷ Եւ փունն լի՛ էր արամբք և կանամբք. և անդ ամենայն նախարարք այլազգեացն. և ՚ի փանիսն իբրև երեք հազարք, ²⁸ արք և կանայք որ րեսանէին զխաղն Սամփսոնի: ²⁸ Եւ աղաղակեաց Սամփսոն առ Տէր՝ և ասէ. Տէր Տէր զօրութեանց յիշեա՛ր զիս, և զօրացո՛ր զիս զայս ևս մի նուագ Աստուած՝ և խնդրեցի՞ց զվրէժխնդրութիւն իմ փոխանակ երկնոց աչաց իմոց յայլազգեաց աստի: ²⁹ Եւ բո՛ւն եհար Սամփսոն զերկուց սեանցն միջնոց, յորոց վերայ փունս հաստարեալ կայր, և յեցան ՚ի նոսա՝ ՚ի սին աջո՛վ իրով, և ՚ի միսն ձախով իրով: ³⁰ ³⁰ Եւ ասէ Սամփսոն. Մեռցի՛ անձն իմ ընդ այլազգիսս: Եւ շարժեաց զօրութեամբ: Եւ անկան փունն ՚ի վերայ ամենայն նախարարացն, և ՚ի վերայ ամենայն ժողովոյն որ ՚ի նմա. և էին մեռեալքն զորս մեռոյց Սամփսոն ՚ի մահուն իրում, առաել քան զորս սպան ՚ի կենդանութեան իրում: ³¹ Եւ իջին եղբարք նորա և ամենայն փուն հօր նորա. և բարձին, և հանին թաղեցին զնա ՚ի մէջ Մարասյ և ՚ի մէջ յԵսթաուող՝այ՝ ՚ի գերեզմանի Մանովայ հօր իրոյ: Եւ նա դարեաց զԻսրայել ամս քսան:
- 17. 2** ¹ Եւ եղև այր ՚ի լեռնէն Եփրեմայ, և անուն նորա Միքա՛: ² Եւ ասէ ԺԶ ցմայր իւր. Զհազար և զհարիւր արծաթոյն զոր առեր առ քեզ, և երդուար՝ և ասես յականջս իմ թէ արծաթն առ իս է, են առի զայն: ³ Եւ ասէ մայր նորա. Օրհնեալ լիցիս դու որդեակ իմ ՚ի Տեառնէ: ³ Եւ դարձոյց անդրէն զհազար և զհարիւր արծաթն առ մայր իւր. և ասէ մայր նորա. Սրբելով սրբեցի զարծաթն Տեառն ՚ի ձեռանէ իմմէ, և առանձինն. առնել դրօշեալ և ձուլածոյ. և արդ՝ դարձուցից զնա առ ⁴ քեզ: ⁴ Եւ դարձոյց զարծաթն առ մայր իւր: Եւ առ մայր նորա երկերիւր արծաթոյ, և երբ զայն ցճուլիչ. և արար զայն դրօշեալ և ձուլածոյ. և ⁵ եղև ՚ի փան Միքայի: ⁵ Եւ փուն Միքայի՝ նմա՛ փուն Աստուածոյ. և արար եփոնդ, և թերա՛փ. և ելից զձեռս միոյ յորդոց իւրոց, և եղև ⁶ նմա ՚ի քահանայ: ⁶ Յաուրսն յայնոսիկ ո՛չ գոյր թագաւոր Իսրայել-

23 Ոմանք. Եւ իշխանք այլազգեացն սկսան զոհել... աստուածոց իրեանց: **24 Ոմանք.** Եւ օրհնեցին զաստ... զթշնամին մեր ՚ի ձե՛: **25 Ոմանք.** Կոչեցուր զՍամփ... և խաղացէ առա՛... և խաղացին նովաւ: **29 Ոմանք.** Զմիջնոցն, յորոց վերայ... և ՚ի սին ձախով ի՛: **30 Ոմանք.** Եւ ՚ի վերայ ամենայն ժողովորդեան. կա՛ ժողովորդոցն... Սամփսոն ՚ի մա՛: **17. 2 Ոսկան.** Զհազար և զվեց հարիւր: **Ոմանք.** Եւ առի զնա: **3 Ոմանք.** Սրբելով սրբեցից զար՛... և առնել զդրօշեալ և զձու՛: **4 Ոմանք.** Եւ երբ զայն ցճուլիչսն:

լի. և այր իւրաքանչիւր զհաճոյս աչաց իւրոց առնէր: ⁷ Եւ եղև պա- 7
 րանեակ մի ՚ի Բեթղ'ահեմէ Յուդայ, յազգէ՛ փոհմին Յուդայի, և ինքն
 Ղևրացի՛. և բնակէր նա անդ: ⁸ Եւ գնաց այրն ՚ի քաղաքէ Բեթղ'ահեմի 8
 Յուդայ պանդխտել՝ ուր և գրանիցէ. և եկն մինչև ցեառնն Եփրե-
 մի, և մինչև ցրունն Միքայ, առնել զճանապարհ իւր: ⁹ Եւ ասէ ցնա 9
 Միքա. Ուստի՛ գաս: Եւ ասէ ցնա. Ղևրացի՛ եմ ես ՚ի Բեթղ'եհեմէ
 Յուդայ, և երթամ պանդխտանալ՝ ուր և գրանիցեմ: ¹⁰ Եւ ասէ ցնա Մի- 10
 քա. Նիստ աստ առ իս, և լեր ինձ ՚ի հայր և ՚ի քահանայ. և ես փաց
 քեզ փանն արծաթոյ՝ ատուրց յաուրս, և զոյգս ձորձոց, և ռոճիկ ո-
 րով կեցցես: Եւ չոգաւ Ղևրացին. ¹¹ և սկսաւ պանդխտանալ առ առնն. 11
 և եղև նմա պարանեակն իբրև զմի՛ յորդոց նորա: ¹² Եւ ելից Միքա 12
 զձեռս Ղևրացոյն, և եղև նմա պարանեակն ՚ի քահանայ, և էր ՚ի
 փան Միքայ: ¹³ Եւ ասէ Միքա. Այժմ գիտացի՛ եթէ բարի՛ արար ինձ 13
 Տէր. զի եղև ինձ Ղևրացին ՚ի քահանայ: ¹⁴ Յաուրսն յայնոսիկ ոչ գոյր 14
 թագաւոր Իսրայէլի:

ԺԷ ¹ Եւ յաուրսն յայնոսիկ ցեղն Դանայ խնդրէր իւր ժառանգութիւն **18**
 բնակելոյ. զի ոչ եհաս նմա ցաուրսն ցայնոսիկ ՚ի մէջ ցեղին Իսրայէ-
 լի ժառանգութիւն: ² Եւ առաքեցին որդիքն Դանայ ՚ի փոհմից իրեանց 2
 արս հինգ, այր ըստ ցեղի՛ իրեանց որդիս զօրութեան ՚ի Սարսայ և
 յԵսթաուլայ, լրպեսել զերկիրն, և հեքազօտել զնա. և ասեն ցնոսա.
 Երթայք որոնեցէք զերկիրն: Եւ չոգան ՚ի լեռոնն Եփրեմայ մինչև ցրունն
 Միքայ, և հանգեան անդ: ³ Եւ մինչդեռ էին նոքա ՚ի փան Միքայ, 3
 ծանեան զձայն պարանեկին Ղևրացոյ, և խոտորեցան անդ. և ա-
 սեն ցնա. Ո՛ր ա՞ծ զքեզ այսր, և զի՞նչ գործես դու աստ, և կամ զի՞նչ կայ
 քո աստ: ⁴ Եւ ասէ ցնոսա. Այսպէս և այնպէս արար ինձ Միքա, և կալաւ 4
 զիս ՚ի վարձու, և եղէ նմա ՚ի քահանայ: ⁵ Եւ ասեն ցնա. Աղէ՛ հարց 5
 զԱստուած՝ և գիտացուք եթէ յաջողեսցի՛ մեզ ճանապարհս մեր յոր
 երթամք: ⁶ Եւ ասէ ցնոսա քահանայն. Երթայք ՚ի խաղաղութիւն. առա- 6
 ջի Տեառն է ճանապարհ ձեր զոր երթայք: ⁷ Եւ գնացին հնգեքին արքն, և 7
 չոգան ՚ի Լայիսա. և փեսին զժողովորդն որ ՚ի նմա, որ բնակեալ նստէր
 յուսով, ըստ նմանութեան Միդոնացոցն հանդարպելոցն յուսով. և ոչ
 բաւական լինելոյ խօսել ռմեք բան մի յերկրի գանձուցն ժառանգաւորի.
 քանզի հեռի էին ՚ի Միդոնէ. և բանք ինչ ոչ գոյին նոցա ընդ Ասորիս: ⁸ Եւ 8
 եկին հնգեքին արքն առ եղբարս իրեանց ՚ի Սարսա և յԵսթաուլ. և ա-
 սեն ցնոսա եղբարք իրեանց. Զի՞ նստիք դուք: ⁹ Եւ ասեն. Արիք էլցոնք 9
 ՚ի վերայ նոցա, զի մտաք և շրջեցաք ընդ երկիրն մինչև ցԼայիսա, և
 փեսաք ժողովորդ բնակեալ ՚ի նմա յուսով, հանգոյն Միդոնացոց, և
 հեռի՛ են ՚ի Միդոնէ, և բանք ինչ ոչ գոյ նոցա ընդ Ասորիս. արիք և
 էլցոնք ՚ի վերայ նոցա. զի ահա փեսաք զերկիրն, և բարի՛ է յոյժ. և դուք

6 *Ունակք.* Զհաճոյսն իւր առնէր: 9 *Ունակք.* Եւ ասէ ցնա Ղևրացին ՚ի Բեթղեհե՛... երթամ: 13 *Ունակք.* Եւ ասէ Միքայ. Ո՛ր գիտացէ այժմ բարի արարեր ինձ Տէր. և եղև ինձ Ղևրացի ՚ի քահանայ: 18. 1 *Ունակք.* Բնակութիւն ժառանգելոյ... նմա մինչև յաուրսն յայնոսիկ: 2 *Ունակք.* Որդոցն զօրութեան... և չոգան ՚ի լեռնէն Եփրեմայ մինչև: 5 *Ունակք.* Վարց ցԱստուած. *Կամ՝* Տեառն և զի՛... զճանապարհս մեր զոր երթամք: 8 *Յօրինակին.* Եւ ասեն ցնա եղբարք ի՛:

դադարեալ կայք. և արդ էր վարանայք երթալ մտանել ժառանգել գեր-
 10 կիրն: ¹⁰ Եւ եղիցի յորժամ երթայք, ունի՛ք զազգն յուլացեալ, և գերկիրն
 ընդարձակ. զի մարնեաց զնա Աստուած ՚ի ձեռս մեր. քեղի յորում ո՛չ
 11 գոյ պակասութիւն ամենայն բանի որ ինչ իցէ յերկրի: ¹¹ Եւ խաղացին
 անրի յազգականութենէ քոհմիցն Դանայ ՚ի Սարաայ և յԵսթատուայ,
 12 արք վեց հարիւրք վառեալք զինու պատերազմի. ¹² և ելին բանակեցան
 ՚ի Կարիաթարիմ Յուդայ. վասն այնորիկ կոչեցաւ քեղին այն բանա-
 13 կեպղ Դանայ՝ մինչև ցայսօր. որ է ՚ի թիկանց Կարիաթարիմայ: ¹³ Եւ
 անցին անրի, և եկին մինչև ցլեանն Եփրեմայ. և հասին մինչև ՚ի
 14 քունն Միքայի: ¹⁴ Պատասխանի ետուն արքն հնգեքին որ երթեալ էին
 լրպեսել գերկիրն Լայիսա, և ասեն ցեղբարս իրեանց. Եթէ զիպիցէ՞ք՝
 զի ՚ի քունս յայտոսիկ եփուղ, և թերափ, և դրօշեալ, և ձուլածոյ. արդ
 15 զիպասջի՞ք զինչ առնիցէք: ¹⁵ Եւ խոսորեցան անդ, և մտին ՚ի քուն
 պատանեկին Ղարացոյ, որ էր ՚ի քան Միքայ, և հարցին զողջունէ
 16 նորա: ¹⁶ Եւ վեց հարիւր արքն վառեալք պատերազմական զինու իրե-
 անց արձանացեալք կային առ մուսս դրանն, որ էին յորդոցն Դանայ:
 17 ¹⁷ Եւ ելին հնգեքին արքն որ երթեալ էին լրպեսել գերկիրն. յարձակեցան
 և առին զդրօշեալն, և զեփուղ, և զթերափ, և զձուլածոյ. և քահանայն
 արձանացեալ կայր ՚ի մուսս դրանն. և վեց հարիւր արքն վառեալք
 18 պատերազմական զինու, ¹⁸ և նքա մտին ՚ի քունն Միքայ. և առին
 զդրօշեալն, և զեփուղ, և զթերափ, և զձուլածոյ: Եւ ասէ ցնոսա քա-
 19 հանայն. Զի՞նչ գործեցէք դուք: ¹⁹ Եւ ասեն ցնա. Կարկեա՛, ափիքերա՛ն
 լեր, և ե՛կ ընդ մեզ, և լեր մե՛զ ՚ի հայր և ՚ի քահանայ. միթէ լա՛մ իցէ
 լինել քեզ քահանայ քան միոյ՞ առն, քան լինել քահանայ ցեղի՞ միոյ՞ և
 20 ազգի Իսրայելի: ²⁰ Եւ զուարթացան սիրտ քահանային. և առ զեփուղն,
 21 և զթերափ, և զդրօշեալ, և զձուլածոյ, և եմո՛ւր ՚ի մէջ զօրուն: ²¹ Եւ
 դարձան և զնացին. և հարին համօրէն զքունն, և զսպացուածն վայել-
 22 չութեան նորա առաջի նոցա: ²² Եւ ՚ի հեռանալ նոցա ՚ի քանէ Միքայ. և
 ասա Միքա և արքն որ ՚ի քունս նորա ելին ընդ Միքայ, բողոք բարձին
 23 և հասին որդոցն Դանայ: ²³ Եւ դարձուցին զերեսս իրեանց որդիքն
 24 Դանայ, և ասեն ցՄիքա. Զի՞ է քեզ, զի՞ աղաղակես: ²⁴ Եւ ասէ Միքա.
 Զի զաստուածսն իմ զոր արարի ինձ՝ առէք և զքահանայն՝ և զնա-
 ցէք. և զի՞նչ կայ այտուհեպս ինձ. զի՞նչ է այդ զոր ասէք ցիս՝ թէ զի՞
 25 աղաղակես: ²⁵ Եւ ասեն ցնա որդիքն Դանայ. Մի՛ լուիցի ձայն քո զկնի
 մեր, զուցէ՛ պատահիցեն քեզ արք դառնացեալք ոգով, և դնիցեն զանձն
 26 քո և զանձն քան քոյ: ²⁶ Եւ զնացին որդիքն Դանայ զճանապարհս ի-
 րեանց: Եւ իբրև ետես Միքա, եթէ բռնագոյն քան զնա են, դարձան ՚ի

9 Ունակք. Եւ հեռի էին ՚ի Սիղոն: **10 Ունակք.** Յորժամ երթայցէք ունիցիք զազգն յուսացեալ... մարնեաց զնոսա Աստուած ՚ի... ո՛չ գոյր պակասութիւն ամենայնի որ ինչ իցէ: **12 Ունակք.** Եւ բանակեցան ՚ի Կարիաթիմ: **14 Ոսկան.** Յայտոսիկ է եփուր և: *Ուր օրինակ մի.* Զի էին ՚ի քունս յայտոսիկ եփուր: **16 Ունակք.** Վառեալքն պատրաստական զինու իրեանց արձանակացեալք կային: **18 Այլք.** Զի՛նչ գործէք դուք: **20 Ունակք.** Եւ զուարճացաւ սիրտ: **22 Այլք.** Ի՛ քունս նորա էին ընդ Միքայ: *Ուր ունակք.* Ի՛ քունս նորա էին ընդ Միքայի: **24 Ունակք.** Եւ զինչ կայցէ այսու՛... և զինչ է այդ զոր ասացէք ցիս: **25 Յօրինակին.** Պատահիցեն մեզ: *Ունակք.* Եւ դնիցես զանձն քո:

փուն իւր: ²⁷ Եւ նոքա առին գոր ինչ արարն Միքա, և զքահանայն նորա, ²⁷
 և չոգան՝ ՚ի Լայիսա, ՚ի ժողովուրդն հանդարտացեալ և վարահացեալ
 յուսով. և հարին զնոսա սրով սուսերի, և զքաղաքն այրեցին: ²⁸ Եւ ոչ ²⁸
 ոք էր որ փրկէր. զի հեռի՞ էին ՚ի Սիդոնացոց, և բանք ինչ ոչ էին նոցա
 ընդ ումեք ՚ի մարդկանէ. և նա կայ ՚ի հովրի փանն Ռովբայ: Եւ շինե-
 ցին զքաղաքն՝ և բնակեցան ՚ի նմա. ²⁹ և կոչեցին զանուն նորա Դան, ²⁹
 ըստ անուան հորն իւրեանց՝ որ եղև յԻսրայելի. և էր անուն քաղա-
 քին յառաջագոյն Դայիսա: ³⁰ Եւ կանգնեցին իւրեանց որդիքն Դանայ ³⁰
 զորոշեալն Միքայ: Եւ Յովնաթան որդի Գերսոնի որդոյ Մանասէի,
 ինքն և որդիք իւր էին քուրմք ցեղին Դանայ, մինչև ցօր գերութեան
 երկրին: ³¹ Եւ կարգեցին իւրեանց զորոշեալն Միքայ, զամենայն աուրս ³¹
 գորս էր փունն Աստուծոյ ՚ի Սելով:

ԺԸ ¹ Եւ եղև յաուրսն յայնոսիկ, և թագաւոր ոչ գոյր յԻսրայելի: Եւ էր **19**
 այր Աւրացի պանդխտեալ ՚ի կողմանս լերինն Եփրեմի. և առ իւր
 այրն կին հարձ ՚ի Բեթղահեմէ Յուդայ: ² Եւ սարսեան ՚ի նմանէ հարձն ²
 իւր. և զնաց ՚ի նմանէ ՚ի փուն հօր իւրոյ ՚ի Բեթղահեմ Յուդայ. և
 եղև անդ գերիս ամիսս: ³ Եւ յարուցեալ այրն չոգաւ զհետ նորա, խօսել ³
 ՚ի սիրտ նորա հաշտեցուցանել զնա ընդ իւր, և ածել միսսանգամ առ
 ինքն. և պարանի իւր ընդ իւր, և զոյգք իշոց. և չոգան մինչև ցարուն
 հօր նորա: Իբրև երես զնա հայր աղջկանն, ել ընդ առաջ նորա. ⁴ և ⁴
 փարան զնա ՚ի ներքս աներ իւր հայր աղջկանն, և նստան առ նմա
 աուրս երիս. և կերան և արբին և ննջեցին անդ: ⁵ Եւ եղև յաուրն ⁵
 չորրորդի, կանխեցին ընդ առաւօրն, և յարեաւ զնալ. և ասէ հայր
 աղջկանն ցփեսայ իւր. Նաստարեան՝ զսիրտ քո պարառով միով հացի,
 և ասա՛ զնասջիք: ⁶ Եւ նստան՝ կերան և արբին ՚ի միասին երկոքին: ⁶
 Եւ ասէ հայր աղջկանն ցփեսայ իւր. Արդ՝ սկսեալ աստէն իսկ ազիր,
 և զուարթասցի՛ սիրտ քո: ⁷ Եւ յարեաւ այրն ՚ի գնալ. և բռնադարեաց ⁷
 զնա աներ իւր, և նստաւ, և անդէն ազաւ: ⁸ Եւ կանխեաց ընդ առա- ⁸
 ւօրն յաուրն հինգերորդի ՚ի գնալ. ասէ հայր աղջկանն. Նաստարեան՝
 զսիրտ քո հացի, և զքօսիր, մինչև շրջեսցի օրն: Եւ կերան և արբին
 երկոքին: ⁹ Եւ յարեան այրն զնալ, ինքն և հարձն՝ և պարանին իւր. ⁹
 և ասէ ցնա հայր աղջկանն. Ահա դարձաւ օրս յերեկս, աստէն ազիր՝
 և զուարթասցի՛ սիրտ քո, և կանխեսջիր վաղի ՚ի ճանապարհ քո, և
 երթիցես յարկս քո: ¹⁰ Եւ ոչ կամեցաւ այրն ազանել անդ, այլ յարեան ¹⁰
 և զնաց. և եկն եհաս մինչև ցհանդէպ Յերուսայ, այն է Երուսաղէմ. և
 ընդ նմա զոյգք իշոց համեպելոց. և հարձն իւր ընդ նմա: ¹¹ Եւ նոքա ¹¹
 հանդէպ Յերուսայ. և օրն խոնարհեցաւ յոյժ: Ասէ պարանին ցփեր իւր.

26 Ունակք. Թէ բռնագոյն քան զնա էին: **27 Ունակք.** Եւ զնացին ՚ի Լայիսա, և ժողովուրդն հանդար՛: **28 Ունակք.** Զի հեռի էր ՚ի Սիդոնաց՛... կայ ՚ի հովրի փան Ռովբայ. կամ՝ Ռովբայ: **30 Ունակք.** Որդի Գերսոնի որդոյ Մա՛: **31 Ունակք յակտուն.** Զորոշեալն գոր արար Միքայ... էր փունն Տեառն ՚ի Սելով: **19. 1 Ունակք.** Ոչ գոյր Իսրայելի. և էր այր Աւրացի պանդխտեալ ՚ի լերինն Եփրեմի: **5 Ունակք.** Կանխեաց ընդ առաւօրն, և յարեաւ: **6 Ունակք.** Հայր աղջկանն ցայրն. Արդ: **8 Ունակք.** Ասէ ցնա աներն իւր հայր աղջկանն... շրջեսցի օրս: **9 Ունակք.** Եւ յարեաւ այրն ՚ի գնալ... և կանխեսջիք վաղի զճանապարհս ձեր: **10 Ունակք.** Մինչև հանդէպ Յերուսայ:

- 12 Ե՛կ խոսորեսցուք ՚ի քաղաքն Յերուսաղոմ, և ազգո՛ւք ՚ի նմա: ¹² Եւ ասէ ցնա Կեր իւր. Ո՛չ խոսորեսցուք ՚ի քաղաքս օտարոսուցս, յորում
- 13 ո՛չ գուցէ յորդոցն Իսրայէլի, այլ անցցուք մինչև ԳԳաբաա: ¹³ Եւ ասէ ցպարանին իւր. Ե՛կ սերձեսցուք ՚ի մի ուրեք ՚ի Կերեսաց, և անդ ազցուք
- 14 ՚ի Գաբաա կամ ՚ի Հռամա: Եւ անցին գնացին: ¹⁴ Եւ եմուր նոցա ա–
- 15 րեգակն սերձ ՚ի Գաբաա, որ է Բենիամինի: ¹⁵ Եւ խոսորեսցան անդր մտանել ազանել ՚ի Գաբաա. և եմուր նստաւ ՚ի հրապարակի քաղա–
- 16 քին. և ո՛չ էր այր որ ժողովէր զնոսա ՚ի Կերն իւր ազանել: ¹⁶ Եւ ահա այր մի ծեր, եմուր ՚ի գործոյ իւրմէ յանդոյ անազանի. և այրն ՚ի լեռնէ Եփրեմայ, և ինքն պանդիստեալ էր ՚ի Գաբաա. և արք Կերոյն՝ որդիք
- 17 Բենիամինի: ¹⁷ Եւ ամբարձեալ զաչս իւր ետնն զայրն ուղևոր ՚ի մէջ հրապարակի՝ քաղաքին: Եւ ասէ այրն ծեր. Յո՛վ երթաս՝ և ուստի՛ գաս:
- 18 ¹⁸ Եւ ասէ ցնա. Անցանեմք մեք ՚ի Բերթո՛ւհեմէ Յուդայ, մինչև ցկողմանս լերինն Եփրեմայ. քանզի անտի՛ եմ ես. և չոգայ մինչև ԳԲերթ՛ուհեմ Յուդայ, և ՚ի Կերն հօր իմոյ երթամ. և չի՛ք այր որ ժողովիցէ զմեզ ՚ի Կերն. ¹⁹ և յարդ՝ և խոսք կայ իշոց մերոց, և հաց և զինի ինձ և աղջկանդ և պարանոյդ. և չէ՛ ինչ պակասութիւն ամենայն իրաց ծառայից քոց:
- 20 ²⁰ Եւ ասէ այրն ծեր. Խաղաղութիւն ընդ քեզ. ամենայն պակասութիւնդ
- 21 քո զինն՝ բայց դու ՚ի հրապարակիդ մի՛ ազանիցիս: ²¹ Եւ Կարաւ զնա ՚ի Կերն իւր, և արկ խոսք իշոցն. և լուացին զտես նոցա, և կերան և արբին:
- 22 ²² Եւ ՚ի զուարթանալ սրտից նոցա. Եւ ահա արք քաղաքին, արք՝ որդիք անօրինաց պարտեցին զԿերոն և բախեցին զգորսն, և խօսեցան ընդ առնն ծերոյ ընդ Կերան Կարանն՝ և ասեն. Հա՛ն զայրդ մտեալ ՚ի Կերն քո, զի զհրասցո՛ւք զդա: ²³ Եւ ել առ նոսա այրն Կերն Կարանն, և ասէ ցնոսա. Հա՛ն լիցի ձեզ եղբարք, մի՛ ինչ անզգամէք յետ մտանելոյ առնդ
- 24 այդորիկ ՚ի Կերն իմ. մի՛ առնէք զանզգամութիւնդ զայդ: ²⁴ Ահա ասիկ դուստր իմ կոյս, և հարճ նորա, հանից զնոսա արտաքս, և լկեցէ՛ք զ–
- 25 նոսա, և արարէ՛ք զնոսա՝ զինչ հաճոյ է յաչս ձեր. և առնս այսմիկ մի՛ առնէք ըստ անզգամութեան բանիդ այդորիկ: ²⁵ Եւ ո՛չ կամեցան արքն անսալ: Եւ առ այրն զհարճն իւր, և եհան զնա արտաքս. և զհրացին զնա, և լկեցին զնա զգիշերն ողջոյն մինչև ցառաւօր. և արձակեցին
- 26 զնա ՚ի ծագել առաւօտուն: ²⁶ Եւ ե՛կն կինն ընդ առաւօտսն, և անկաւ առ դրանդոյ դրան Կարանն, ուր էր Կերն նորա. և եհան զոգին: ²⁷ Եւ յարեաւ Կերն նորա ընդ առաւօտսն, և եբաց զգորսս Կարանն, և ել զնալ զճանապարհս իւր, և ահա կինն հարճ նորա անկեալ կայր առ դրանն.
- 28 և ձեռն իւր ՚ի վերայ դրանդոյն: ²⁸ Եւ ասէ ցնա. Արի՛ և գնասցուք: Եւ ո՛չ ետ նմա պարասխանի՞ քանզի մեռեալ էր. և առ եհան զնա յէշ, և

13 Ոմանք. Մերձեսցուք ՚ի միում ՚ի քաղաքաց և ազցուք ՚ի Գաբաա: **14 Ոմանք.** Արեգակն ՚ի Գաբաա. որ է մերձ ՚ի Բե՛: **16 Ոմանք.** Եւ այրն էր ՚ի լեռնէ Եփր՛: **17 Ոմանք.** Երթաս՝ կամ ուստի՛ գաս: **18 Ոմանք.** Եւ ասեն ցնա. Անցանիցեմք... այր որ ժողովեսցէ զիս: **19 Օրինակ մի.** Եւ յարդ և խոսք կայ իշոց: **20 Ոմանք.** Խաղաղութիւն ընդ ձեզ. ամենայն: **21 Ոմանք.** Եւ Կարաւ զնոսա ՚ի: **22 Ոմանք.** Պարտեցին զգորսն և խօսեցան ընդ առնն... զայրդ զմտեալդ ՚ի Կերն քո: **24 Ոմանք.** Եւ հանից զնոսա... և արարէք ընդ նոսա: **25 Ոմանք.** Եւ արձա՛. զնա ընդ ելանել առաւօտուն: **26 Ոմանք.** Եւ անկաւ ՚ի վերայ դրանդոյ դրան առն. որ էր Կերն Կարանն, և:

յարեաւ այրն և չոգան ՚ի փեղի իւր: ²⁹ Իբրև եմուք ՚ի փուն իւր, ա՛ն ²⁹
սուր, և բուռն եհար զհարճէն իւրմէ, և յօշեաց զնա ըսք ոսկերաց իւրոց
յերկոտրասան մասն. և առաքեաց զայն ընդ ամենայն ցեղսն Իսրայէլի:
³⁰ Եւ եղև զի ամենայն որ փեսանէր՝ ասէր, թէ ո՛չ եղև, և ո՛չ երևեցաւ այս–
պէս յաւուրց ելանելոյ որդուցն Իսրայէլի յերկրէն Եգիպտացոց մինչև
ցայսօր. արդ՝ առէ՞ք ձեզ վասն այդորիկ խորհուրդ, և խօսեցարո՞ք:

¹ Եւ ելին ամենայն որդիքն Իսրայէլի, և եկեղեցացան ժողովուրդն **20**
իբրև զայր մի ՚ի Դանայ մինչև ցԲերսաբէէ, և երկիրն Գաղաադո՛ւ առ
Տէր ՚ի Մասեփա: ² Եւ եկաց կողմն ամենայն ժողովրդեանն, և ամենայն ²
ցեղք Իսրայէլի յամենայն եկեղեցուջ ժողովրդեանն Ասպուծոյ. չորեք
հարիւր հազար արանց սուսերամերկաց: ³ Եւ լուան որդիքն Բենիա– ³
մինի, եթէ ելին որդիքն Իսրայէլի ՚ի Մասեփա: Եւ ասեն որդիքն Իս–
րայէլի. Խօսեցարո՞ք՝ թէ ո՞ր եղև այսպիսի չարութիւն: ⁴ Պատասխանի ⁴
եք այրն Աւփացի՛ այր կնոջն սպանելոյ, և ասէ. ՚Ի Գաբաա Բենի–
ամինի եկի ես և հարճ իմ ազանել: ⁵ Եւ յարեան ՚ի վերայ իմ անք ⁵
Գաբաացիք. և պարեցին՝ շուրջ զինև զփունն զցայգ, և զին կամե–
ցան սպանանել. և զհարճն իմ լկեցին և հեղձուցին, և մեռաւ. ⁶ և առի ⁶
զհարճն իմ և յօշեցի՛ զնա, և առաքեցի յամենայն սահմանս ժառանգու–
թեան Իսրայէլի. զի արարին վնաս մեծ և անզգամութիւն ՚ի մէջ Իսրա–
յէլի: ⁷ Եւ ահաասիկ մեք ամենեքեան որդիք Իսրայէլի, փո՛ք մեզ բան ⁷
և խորհուրդ: ⁸ Եւ յարեան ամենայն ժողովուրդն իբրև զայր մի, և ասեն. ⁸
Ո՛չ մտցուք այր իւրաքանչիւր ընդ յարկաւ իւրով, և ո՛չ խտրորեսցուք
այր իւրաքանչիւր ՚ի փուն իւր: ⁹ Եւ արդ՝ այս բան է զոր արասցուք ⁹
ընդ Գաբաա. ելցո՞ւք ՚ի վերայ նորա վիճակաւ: ¹⁰ Բայց առցուք փանն ¹⁰
այր ՚ի հարիւրոց, յամենայն ցեղիցոյ Իսրայէլի, և հարիւր ՚ի հազարոց.
և հազարս ՚ի բիւրոց. առնուլ պաշար զաւուրս բովանդակ երթողաց
՚ի Գաբաա Բենիամինի, ըսք ամենայն անզգամութեան զոր արարին
՚ի մէջ Իսրայէլի: ¹¹ Եւ ժողովեցան ամենայն Իսրայէլ իբրև զայր մի ¹¹
եկեալք ՚ի քաղաքաց: ¹² Եւ առաքեցին ցեղքն Իսրայէլի արս յամեն–
այն ցեղն Բենիամինի՝ և ասեն. Չի՞նչ է չարութիւնդ այդ եղեալ ՚ի միջի
ձերում: ¹³ Եւ արդ փեսէք զարսն զամպարիշփս զԳաբաացիս զորդիսն ¹³
Բելիարայ, և սպանցո՞ւք զնոսա, և բարձցո՞ւք զչարիսն յԻսրայէլէ: Եւ
ո՛չ կամեցան որդիքն Բենիամինի լսել ձայնի եղբարց իւրեանց որ–
դուցն Իսրայէլի: ¹⁴ Եւ ժողովեցան որդիքն Բենիամինի ՚ի քաղաքս իւ–
րեանց ՚ի Գաբաա, ելանել ՚ի պարերսզմ ընդ որդիսն Իսրայէլի: ¹⁵ Եւ ¹⁵
հանդէն արարին որդիքն Բենիամինի յաւուր յայնմիկ յիւրաքանչիւր
քաղաքաց, քսան և հինգ հազար արանց սուսերամերկաց. թո՛ղ զբնա–

29 Ոմանք. Եւ առաքեաց զնա ընդ ամենայն. կամ՝ յամենայն ցեղսն Իսրայէլի: **30 Ոմանք.** Թէ ո՛չ երևեցաւ, և ո՛չ եղև այնպէս յաւուրց: **20. 1 Ոմանք.** Իբրև զմի այր ՚ի Դանայ մինչև: **5 Ոմանք.** Լկեցին՝ և հեղձուցաւ և մեռաւ: **7 Ոմանք.** Եւ արդ ահաասիկ մեք որդիք Իսրայէլի, փոք ձեզ բան և: **10 Այլք.** Եւ հարիւր ՚ի հազարաց: **Ոմանք.** Պաշար զօրոս բովանդակ երթողացն ՚ի: **11 Ոմանք.** Եւ ժողովեցան ամենայն այր Իսրայէլի իբրև զայր մի ՚ի քաղաքն եկեալք ՚ի քաղաքացն: **12 Ոմանք.** Որ եղեալ է ՚ի միջի ձե՛ր: **14 Ոմանք.** Ի՛ք քաղաքաց իւրեանց ՚ի Գաբաա՞:

16 կիչս Գաբաացոց, ¹⁶ որ անցին ՚ի հանդիսի եւթն հարիւր այր երիպասարդք ընփիրք յամենայն ժողովրդենէն յերկոցունց ձեռացն աջողակք. ամենեքին
 17 նոքա պարսաւորք, որ ձգէին քարինս՝ և ՚ի մագէ ոչ վրիպէին: ¹⁷ Եւ ամե-
 նայն այր Իսրայէլի անցին ՚ի հանդիսի, առանց որդւոցն Բենիամինի.
 չորեք հարիւր հազարք արանց սուսերամերկաց, ամենեքին նոքա արք
 18 պապերազմօղք: ¹⁸ Եւ յարեան ելին ՚ի Բեթէլ. և հարցին զԱստուած
 և ասեն որդիքն Իսրայէլի. Ով ելցէ մեզ առաջնորդ պապերազմել ընդ
 19 որդիսն Բենիամինի: Եւ ասէ Տէր. Յուդայ ելցէ առաջնորդ: ¹⁹ Եւ յարեան
 20 որդիքն Իսրայէլի ընդ առաւօպն՝ և բանակեցան զԳաբայաւ: ²⁰ Եւ ել
 այր Իսրայէլացի պապերազմել ընդ Բենիամինի. և ճակատեցան ընդ
 21 նոսա այր Իսրայէլի ՚ի պապերազմ առ Գաբայաւ: ²¹ Եւ ելին որդիքն
 Բենիամինի ՚ի քաղաքէն, և սապակեցին յԻսրայէլէ քսան և երկու հա-
 22 զար արանց յաւուր յայնմիկ, և արկին փապանսք յերկիր: ²² Եւ զօրա-
 ցան դարձեալ այր Իսրայէլացի՝ և յաւելին ճակատել ՚ի պապերազմի
 23 ՚ի փեղոջ ուր ճակատեցան յաւուրն առաջնուն: ²³ Եւ ելին որդիքն Իս-
 րայէլի և լացին առաջի Տեառն մինչև ցերեկոյ. և հարցին զՏէր՝ և
 24 ասեն. Եթէ յաւելցո՞ւք մարտնցել ՚ի պապերազմ ընդ Բենիամինի եղբօր
 մերում: Եւ ասէ Տէր. Ելէք ՚ի վերայ նոցա: ²⁴ Եւ ելին որդիքն Իսրայէլի ՚ի
 25 պապերազմ ընդ որդիսն Բենիամինի յաւուրն երկրորդի: ²⁵ Եւ ել Բենի-
 ամին ընդդէմ նոցա ՚ի պապերազմ յաւուրն երկրորդի: Եւ սապակեաց
 միւսանգամ ՚ի ժողովրդենէ անփի ութ հազար արանց յերկիր՝ ամե-
 26 նեքեան նոքա սուսերաձիգք: ²⁶ Եւ ելին ամենայն որդիքն Իսրայէլի և
 ամենայն ժողովուրդն՝ և եկին ՚ի Բեթէլ. և նստան լացին առաջի Տե-
 առն, և պահեցին յաւուր յայնմիկ, և մարտցին ողջակէզս փրկութեան
 27 առաջի Տեառն. ²⁷ քանզի անդ էր փապանակ ուխտին Տեառն Աստու-
 28 ծոյ յաւուրսն յայնոսիկ: ²⁸ Եւ Փենեէս որդի Եղիազարու որդոյ Ահա-
 րոնի, կայր առաջի նորա յաւուրսն յայնոսիկ: Եւ հարցին որդիքն Իս-
 րայէլի զՏէր, և ասեն. Յաւելցո՞ւք միւսանգամ ելանել ՚ի պապերազմ
 ընդ որդիսն Բենիամինի եղբօր մերում՝ թէ դադարեցուք: Եւ ասէ Տէր.
 29 Ելէք, և վաղիւ փաց գնա ՚ի ձեռս ձեր: ²⁹ Եւ եղին որդիքն Իսրայէ-
 30 լի դարանակալս շուրջ զԳաբաաւ: ³⁰ Եւ ելին որդիքն Իսրայէլի ՚ի վե-
 րայ Բենիամինի յաւուրն երրորդի. և ճակատեցան զԳաբաաւ որպէս
 31 միանգամն և միւսանգամն: ³¹ Եւ ելին որդիքն Բենիամինի ընդդէմ ժո-
 ղովրդեանն, և ձգեցան ՚ի քաղաքէ անփի, և սկսան հարկանել ՚ի ժողո-
 վրդենէ անփի, որպէս միանգամն և միւսանգամն, առ ճանապարհօքն՝
 որ մին ելանէր ՚ի Բեթէլ, և միւսն ելանէր ՚ի Գաբաաւ, և հարին յանդի

15 Ունակք. Զբնակիչսն Գաբաայ, որ: **16 Ունակք.** Եւթն հարիւր այր երիպասարդք ընփիրք ամենայն ժողովրդենէն. եւթն հարիւր արք ընփիրք յերկոցունց ձեռացն աջո՞... և ՚ի մագոյ ոչ: **18 Ունակք.** Ո՞ր ելցէ մեր առաջնորդ: **19 Ունակք.** Եւ բանակեցան ընդ Գաբաաւ: **20 Ունակք.** Եւ ել այր Իսրայէլի: **21 Ունակք.** Արանց պապերազմողաց յաւուր յայնմիկ: **22 Ունակք.** Այր Իսրայէլի, և յաւելան ճակատել ՚ի պապերազմ ՚ի նմին փեղոջ ուր ճա՞: **23 Ունակք.** Եւ հարցին զՏէր... եթէ յաւելից պապերազմել ընդ Բենիամինի: **25 Յօրինակին համաձայն այլոց գրչագիր օրինակաց թուագրով դնի.** ութ հազար արանց յերկիր: **Ունակք.** Ամենեքեան սոքա արք սուսէ՞: **26 Ունակք.** Նստան և լացին: **Եւ ունակք.** Եւ նստեալ լացին առաջի: **28 Ունակք.** Եւ ասեն եթէ յաւելից մի՞: ... ելէք եւ վաղիւ փաց:

անդ իբրև արս երեսուն յԻսրայել: ³² Եւ ասեն որդիքն Բենիամինի. ³²
 Կոտորելոց են սոքա առաջի մեր իբրև զառաջինն: Եւ որդիքն Իսրայելի
 ասեն. Փախիցո՞րք և մերժեսցո՞րք զնոսա ՚ի քաղաքէն և ՚ի ճանապարհէն:
³³ Եւ ամենայն այր Իսրայելի յարեան յիւրաքանցիւր տեղոջէ իւրմէ, և ³³
 ճակատեցան ՚ի Բաալթամայ. և դարանակալքն Իսրայելի կռուէին ՚ի
 տեղոջէ իրեանց յարևմտից Գաբաա: ³⁴ Եւ եկին հանդէպ Գաբաա ³⁴
 քսան հազար արանց ընտրելոց յամենայն Իսրայել. և ծանրացան
 պատերազմն, և նոքա ոչ զիպէին թէ հասեալ են ՚ի վերայ նոցա չարիք:
³⁵ Եւ վանեաց Տէր զԲենիամին առաջի որդոցն Իսրայելի, և սաքակեցին ³⁵
 որդիքն Իսրայելի ՚ի Բենիամինէ յաւուր յայնմիկ քսան և հինգ հազար
 և հարիւր այր. ամենեքին նոքա սուսերածի՞գք: ³⁶ Իբրև տեսին որդիքն ³⁶
 Բենիամինի՝ եթէ ՚ի պարտութիւն մապնեալ են, տեղի ետուն այր Իս-
 րայելեան Բենիամինի. զի յուսացեալ էին ՚ի դարանամուրսն որ էին
 զԳաբաա: ³⁷ Եւ յարձակեցան դարանամուրքն՝ և հեղան զԳաբաա. և ³⁷
 մտնին և հարին զքաղաքն ամենայն սրով սուսերի: ³⁸ Եւ ժամադրութիւն ³⁸
 էր առն Իսրայելի առ դարանակալսն՝ հրով հանել նոցա զբոց ծխոյ
 քաղաքին: ³⁹ Եւ դարձաւ այր Իսրայելացի ՚ի պատերազմէն: Եւ Բենի- ³⁹
 ամին սկսաւ հարկանել վիրաւորս ՚ի դարանակալացն Իսրայելի իբ-
 րև արս երեսուն. զի ասացին թէ վանելով վանին առաջի մեր այսօր
 իբրև զպատերազմն զառաջին: ⁴⁰ Եւ նշանակն ամբարձան յորդեալ ՚ի ⁴⁰
 վերայ քաղաքին իբրև սիւն ծխոյ. և հայեցաւ Բենիամին ՚ի թիկունս
 իւր, և ահա ելանէր վախճան քաղաքին յերկինս: ⁴¹ Եւ այր Իսրայելացի ⁴¹
 դարձան անորէն, և քաղաքացան այր Բենիամինի. զի տեսին հասեալ
 ՚ի վերայ նոցա զչարիսն: ⁴² Եւ խոյս ետուն յերեսաց առն Իսրայելի ընդ ⁴²
 ճանապարհ անապարին. և պատերազմն ժամանեաց նոցա. և որ ՚ի
 քաղաքացն ելանէին սաքակէին զնոսա ՚ի մէջ իրեանց: ⁴³ Եւ հարին ⁴³
 զԲենիամին. և մտին զհետ նորա ՚ի Նուայ մինչև հանդէպ Գաբաայ,
 յարևելից կողմանէ: ⁴⁴ Եւ անկան ՚ի Բենիամինէ ութուրսն հազար ⁴⁴
 արանց. ամենեքեան նոքա արք զօրաւորք: ⁴⁵ Եւ տեսեալ մնացորդացն ⁴⁵
 փախեան յանապարսն ապաստան ՚ի վէմն Ռեմոնայ. և ճռաքանդ ա-
 րարին ՚ի նմանէ ՚ի ճանապարհին՝ հազարս հինգ արանց. և պնդեցան
 զհետ նոցա մինչև ԳԳաղաադ, և հարին ՚ի Բենիամինէ երկուս հա-
 զարս արանց: ⁴⁶ Եւ եղեն ամենայն անկեալքն ՚ի Բենիամինէ՝ քսան և ⁴⁶
 հինգ հազար և հարիւր արանց սուսերամերկաց յաւուր յայնմիկ, ամե-

31 Այլք. ոմանք. Նարկանել վիրաւորս ՚ի ժողովրդեն: Եւ ոմանք. Ի ժողովրդեն
 անտի վիրաւորս: **32 Ոմանք.** Զնոսա ՚ի քաղաքէն ՚ի ճանապարհս: **33 Ոմանք.**
 Յարեա... ՚ի տեղոջէ իւրմէ... ՚ի Բաալթամայ: **35 Ոմանք.** Յաւուրն յայնմիկ քսան
 և եթն հազար և: **36 Ոմանք.** Այր Իսրայելի քան Բենիամի... ՚ի դարանակալսն որ
 եղին. կամ՝ եղեալ էին զԳաբաայա: **37 Ոմանք.** Եւ արձակեցան դարա՞: **38 Ո-**
մանք. Առ դարանամուրսն հրով հանել: **39 Ոմանք.** Եթէ վանելով անցին առաջի
 մեր իբրև զառաջինն: **40 Ոմանք.** Եւ նշանակն սկսաւ յորդել ՚ի վերայ... ՚ի թիկունս
 իւր, և տեսանէ զվախճան քաղաքին զի ելանէր յերկինս: **42 Ոմանք.** Առն Իսրայելի
 զճանապարհ անապարին: **43 Ի լու՞.** Զհետ նորա ՚ի Նոմբայ մին՝. համաձայն
 ոմանց ՚ի բնաք՝: Ուր ոմանք ևս. ՚ի Նոմբայ: **44 Ոմանք.** Իբրև ութուն հազար ար՞:
45 Ոմանք. Ապաստանի ՚ի վէմն... արարին զնոսա ՚ի ճանապարհսն եթն հազար
 արանց... և հարին ՚ի նմանէ երկուս հա՞:

47 ներքան նոքա արք զօրութեան: ⁴⁷ Եւ խուսեալ մնացորդացն՝ փախեան յանապարն ապաստանն ՚ի վեմն Ռեմոնայ՝ արք վեց հարիւր. և նստան
 48 ՚ի վերայ Ռեմոնի չորս ամիսս: ⁴⁸ Եւ այր Իսրայելի դարձան ընդ կրուկն յորդոցն Բենիամինի. և հարին զնոսա սրով սուտերի՝ ՚ի քաղաքէ կարգան մինչև ցանասուն, մինչև ցամենայն գրեալ յամենայն քաղաքս. և զքաղաքսն ապրեալս առաքեցին և այրեցին հրով:

21 ¹ Եւ այր Իսրայելի երդուան ՚ի Մասեփաթ, և ասեն. Այր ոք ՚ի մէջ
 2 մի՛ րացէ զդուսար իւր Բենիամինի կնութեան: ² Եւ եկին ամենայն ժո-
 3 դովորդն ՚ի Մասեփայ ՚ի Բեթէլ. և նստան անդ մինչև ցերեկոյ առաջի
 4 Ասրուծոյ. և ամբարձին զձայնս իւրեանց և լացին լալիւն մեծ: ³ Եւ
 5 ասեն. Ընդէր Տէր Ասրուած Իսրայելի՝ եղև այս յԻսրայել, բնաջինջ լի-
 6 նել այսօր յԻսրայելէ ցեղի միոյ: ⁴ Եւ եղև ՚ի վաղիւ անդր կանխեաց
 7 ժողովորդն և շինեցին անդ սեղան, և մարուցին զողջակէզս փրկու-
 8 թեան: ⁵ Եւ ասեն որդիքն Իսրայելի. Ով է որ ոչ ել յայս եկեղեցի յա-
 9 մենայն ցեղիցն Իսրայելի առ Տէր ՚ի Մասեփա. զի երդումն մեծ էր
 10 այնմ, որ ոչ ելանէր ՚ի Մասեփա. և ասէին թէ մահոն մեռցի: ⁶ Եւ
 11 միսիթարեցան որդիքն Իսրայելի ՚ի վերայ Բենիամինի երբօր իւրեանց,
 12 և ասեն. Բարձան այսօր ցեղ մի յԻսրայելէ. ⁷ և արդ զի՛նչ արասցուք
 13 մնացելոցն առանց կանանց, և մեք երդուաք ՚ի Տէր՝ չբալ նոցա ՚ի
 14 դպերաց մերոց կանայս: ⁸ Եւ ասեն. Ո՛ր ոք մի ՚ի ցեղիցն Իսրայելի
 15 որ ոչ ել առ Տէր ՚ի Մասեփա. և ահա չէի ոք եկեալ Յաբիսայ Գաղա-
 16 ադու ՚ի բանակ եկեղեցոյն: ⁹ Եւ անց ՚ի հանդիսի ժողովորդն. և ոչ
 17 գոյր անդ այր ՚ի փանէ Յաբիսայ Գաղաադու: ¹⁰ Եւ առաքեցին անդր
 18 ժողովորդն երկուրասան հազար արանց յորդոցն զօրութեան. և պա-
 19 րուիրեցին նոցա՝ և ասեն. Երթայք և հարէք զբնակիչս Յաբիսայ Գա-
 20 ղաադու սրով սուտերի, և զկանայս և զժողովորդ: ¹¹ Եւ այս բան է զոր
 21 առնիցէք. զամենայն արու, և զամենայն կին՝ որ զիսիցէ զանկողինս
 22 արուի, նզովեսջիք: ¹² Եւ գրին ՚ի փանէ Յաբիսայ Գաղաադու չորեք
 23 հարիւր աղջիկ կոյս՝ որ ոչ զիսէին զայր յանկողինս արուի. և ածին
 24 զնոսա ՚ի բանակն ՚ի Սելով, որ է յերկրին Քանանու: ¹³ Եւ առաքեաց
 25 ամենայն ժողովորդն և խօսեցան ընդ որդիսն Բենիամինի՝ որ էին ՚ի
 26 վիմին Ռեմոնայ, և կոչեցին զնոսա ՚ի խաղաղութիւն: ¹⁴ Եւ դարձան Բե-
 27 նիամին ՚ի ժամանակին յայնմիկ առ որդիսն Իսրայելի: Եւ ետուն նոցա
 28 կանայս զայնոսիկ՝ որ էին ՚ի կանանցն Յաբիսայ Գաղաադու. և հա-
 29 ճոյ թունցաւ նոցա այնպէս: ¹⁵ Եւ ժողովորդն միսիթարեցան ՚ի վերայ
 30 Բենիամինի. զի արար Տէր իրամարտութիւն ՚ի մէջ ցեղիցն Իսրայել-

46 Այլք. Քսան և հինգ հազար արանց: 47 Այլք. ոմանք. Ի վեմն. և ոմանք. Ի վիմին Ռեմոնայ չորս ամիս: 48 Ոմանք. Դարձաւ ՚ի կրուկն յորդոցն: 21. 1 Ոմանք. Ի Մասեփա, և ասէ այր իւրաքանչիւր մի՛ րացէ... ՚ի կնութեան: 3 Ոմանք. Եղև այս Իսրայելի: 5 Ոմանք. Որ ոչ ելանէր առ Տէր ՚ի Մասեփա: 8 Ոմանք. Ով ոք մի իցէ ՚ի ցեղիցն Իսրայելի: 10 Յօրինակին պակասէր. Անդր ժողովորդն երկ՛: 12 Ոմանք. Զայր և զանկողինս արուի: 13 Ոմանք. Ընդ ամենայն որդիսն Բենի՞... ՚ի վիմէն Ռեմոն՞... և կոչեցին զնա ՚ի խա՞: 14 Ոմանք. Առ որդիսն Իսրայելի ՚ի ժամանակին յայնմիկ, որ էին ՚ի կանանցն Յաբիսայ Գաղաադու, ետու զայնոսիկ նոցա ՚ի կանայս, և հաճոյ թունցաւ այնպէս:

լի: ¹⁶ Եւ ասեն ձերք ժողովրդեանն. Ձի՞նչ արասցուք և վասն այլոց 16
անկանանցն. զի սաբակեցան կին ՚ի Բենիամինէ: ¹⁷ Եւ ասեն. Ժառան– 17
գութիւն գերծեալ է ՚ի Բենիամինէ, և մի՛ ջնջեսցի ցեղն յԻսրայէլէ. ¹⁸ և 18
մեք ո՛չ կարենք քալ նոցա կանայս ՚ի դստերաց մերոց. զի երդուաք
որդիք Իսրայէլի՝ և ասենք, թէ անիծեալ լիցի որ քացէ կին Բենիա–
մինի: ¹⁹ Եւ ասեն. Ահա քօն Տեառն է ՚ի Սելով ատուրց յաւուրս. որ 19
է ՚ի հիւստոյ Բեթելայ, ընդ արևելս ճանապարհին որ հանէ ՚ի Բեթե–
լայ ՚ի Սիկիմ, և ՚ի հարաւոյ Լիբանանու յեղ՛եբոնա: ²⁰ Եւ պարուի– 20
րեցին որդւոցն Բենիամինի՝ և ասեն. Երթայք և դարանամնոք լերուք
յայգեստանին. ²¹ և յորժամ փեսանիցէք թէ ելանեն դստերք բնակչացն 21
Սելովայ պար առեալ պարուք, ելջի՛ք յայգեստանեացն, և յափշտակեսցի՛ք
այր իւրաքանչիւր կի՛ն ՚ի դստերաց Սելովայ. և երթիջիք յերկիրն Բե–
նիամինի: ²² Եւ եղիցի յորժամ գայցեն հարքն նոցա և եղբարքն նոցա 22
դափել ընդ ձեզ, ասասցուք նոցա՝ թէ ողորմեցա՛ք նոցա. զի ո՛չ ա՛ն այր
զկին իւր ՚ի պատերազմին, և ո՛չ դուք ետուք նոցա թէ յանցանք ինչ
իցեն: ²³ Եւ արարին այնպէս որդիքն Բենիամինի, և առին կանայս ըստ 23
թոյլ իրեանց, ՚ի պարաւորացն գորս յափշտակեցին. և գնացին՝ և
դարձան յիւրաքանչիւր ժառանգութիւնս իրեանց, և շինեցին քաղաքս
և բնակեցին ՚ի նոսա: ²⁴ Եւ գնացին որդիքն Իսրայէլի ՚ի ժամանակին 24
յայնմիկ այր յիւրաքանչիւր ցեղ իւր, և յազգափոհն իւր. և ելին ան–
քի այր յիւրաքանչիւր ժառանգութիւն իւր: Յաւուրսն յայնոսիկ ո՛չ գոյր
թագաւոր Իսրայէլի. և այր իւրաքանչիւր զհաճոյս աչա՛ց իւրոց առնէր:

Կարարեցաւ Դարաւորքս:

15 Ոմանք. Ջոր արար Տեր իրա՛՛: **16 Ոմանք.** Եւ վասն այլոց կանանցն: **18 Ոմանք.** Երդուաք որդիքս Իսրայէլի... եթէ անիծեալ լիցի որ քացէ: **19 Ոմանք.** Եւ հարաւոյ ՚ի Լիբանանու յեւեբոնայ: **21 Ոմանք.** Ի Սելովայ... ելջիք յայգեստանէն, և այր իւրաքանչիւր առցէ իւր կին ՚ի դստերացն Սելովայ: **22 Ոմանք.** Նարք նոցա և կամ եղբարք նոցա: **23 Ոմանք.** Եւ շինեցին իրեանց քաղաքս: **24 Ոմանք.** Եւ գնացին անքի որդիքն... այր իւրաքանչիւր ՚ի ցեղ իւր... զհաճոյն աչաց իւրոց առնէր: Ի վախճանի ոմանք. Կարարեցաւ Գիրք Դարաւորաց:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՆՈՒԹԱՅ:

ՊԱՏՃԱՌ գրոցս Նշութայ: Ի ժամանակս դարաւորացն Ելիմելէք ոմն Բեթղահեմացի ՚ի քանէ Փարիսի Յուդայեանց՝ Նոոմինաւ կնաւ իւրով և երկու որդովք՝ վասն կարեաց սովոյ էջ առ Մովաբացիսն, և մեռաւ այրն անդէն: Իսկ երկու որդիքն առին կանայս Մովաբացիս, և անուանք կանանցն՝ Որփա և Նշութ. մեռան անդէն և որդիքն: Իբրև կամեցաւ մայր նոցա Նոոմին դառնալ ՚ի Բեթղահեմ, երթային և հարսունքն ընդ նմա. զորս յորդորեաց սկեսուրն դառնալ յազգ իւրեանց. և դարձաւ Որփա անդրէն: Իսկ Նշութ գնաց զհետ սկեսրին. և եկին ՚ի Բեթղահեմ. և ետ գնաւ սկեսուրն մերձաւոր ազգականի առն իւրոյ Եղիմելիքայ, և անուն մերձաւորին՝ Բոսս, կանգնել զանուն մեռելոյ որդւոյն Նոոմինայ առնն Նշութայ՝ ըստ օրինացն. և ծնաւ Բոսս ՚ի Նշութայ զովքեղ, և նա զՅեսսէ, և Յեսսէ զԴաւիթ: Արդ՝ զի սիրեաց Նշութ Մովաբացի խառնիլ յօրինեալ ազգն Աբրահամու, որպէս նախ քան զնա Թամար և Ռախաբ. և ետես Աստուած զհաւաքս նորա, և արկ ՚ի սիրպն Բոսսայ առնուլ զնա կնութեան, և խառնել յազգն Յուդայ ՚ի նահապետս մարմնոյն Զրիսպոսի: Եւ նկարեաց նովաւ զառ Զրիսպոս կոչումն հեթանոսաց:

ՆՌՈՒԹ

Ե Ի եղև յեպ այսորիկ յաւուրս դարբելոյ դարաւորացն, եկն սով **1**
յերկիրն: Եւ գնաց այր 'ի Բերթղ'եհեմէ Յուդայ՝ պանդխտանալ
յազարակին Մովաբայ. ինքն և կի'ն իւր, և երկո՛ւ որդիք իւր: ² Եւ **2**
անուն առնն Եղ'իմեղ'էք, և անուն կնոջ նորա Նոոմի'ն, և անուն երկուց
որդոց նորա՝ Մաաղոն, և Քեղ'դ'ոն, Եփրաթացիք 'ի ցեղէ՛ Յուդայ.
չոգան յազարակն Մովաբու, և անդ էին: ³ Եւ մեռաւ Եղ'իմեղ'էք այրն **3**
Նոոմի'նայ. և մնաց կինն և երկու որդիք նորա: ⁴ Եւ առին իւրեանց **4**
կանայս Մովաբացիս. անուն միումն Որփա՛, և անուն երկրորդին Նռութ.
և բնակեցին անդ իբրև ամս փասն: ⁵ Եւ մեռա՛ն անդ երկոքին, Մաաղոն **5**
և Քեղ'դ'ոն. և մնաց կինն միայն յառնէ իւրմէ և յորդոց իւրոց: ⁶ Եւ **6**
յարեաւ ինքն և երկոքին նուանք նորա, և դարձան յազարակէն Մովաբայ.
զի լուան թէ այց արար Աստուած ժողովրդեան իւրում փալ նոցա հաց:
⁷ Եւ ել 'ի փեղոջէն ուր էր, և երկոքին նուանք նորա ընդ նմա. և գնա- **7**
ցին ճանապարհ դառնալ յերկիրն Յուդայ: ⁸ Եւ ասէ Նոոմի'ն ցերկոսին **8**
նուանս իւր. Երթայք դարձարո՛ւք յիւրաքանչիւր փուն հօր իւրոյ. և
արասցէ ընդ ձեզ Տէր ողորմութիւն, որպէս արարէք ընդ մեռեալսն և
ընդ իս: ⁹ Տացէ՛ ձեզ Տէր՝ և գորջիք հանգիստ իւրաքանչիւր 'ի փան հօր **9**
իւրոյ: Եւ համբուրեաց գնոսա: Ամբարձին զձայնս իւրեանց և լացին,
¹⁰ և ասեն ցնա. Ոչ այդպէս, այլ ընդ քեզ դարձցուք 'ի ժողովուրդ քո: **10**
¹¹ Եւ ասէ Նոոմի'ն. Դարձարո՛ւք դարձարո՛ւք իմ. ընդէր զայցէք ընդ իս. միթէ **11**
դարձեալ որդիք իցեն յորովայնի իմում, և լինիցին ձեզ յարս. ¹² դարձա- **12**
րո՛ւք դարձարո՛ւք իմ և երթայք, զի ես ծերացեալ եմ, և չեմ լինելոյ առն. եթէ
ասիցեմ թէ կայցէ ինչ ինձ աղերս՝ և լինիցիմ առն աշխարհականացեալ
և ծնանիցիմ որդիս. ¹³ և նոցա՛ սպասիցէք մինչև զարգանայցեն, և 'ի **13**
նոսա գրաւիցիք չլինել առն. մի՛ դարձարո՛ւք իմ. զի առաւել քան զձեզ
դառնացեալ եմ, զի ել ընդ իս ձեռն Տեառն: ¹⁴ Եւ ամբարձին զձայնս **14**
իւրեանց միւսանգամ, և լացին. և համբուրեաց Որփա զսկեսուր իւր, և
դարձան 'ի ժողովուրդ իւր. բայց Նռութ գնաց զկնի նորա: ¹⁵ Եւ ասէ Նո- **15**
ոմի'ն ցՆռութ. Ահա նէր քո դարձան 'ի ժողովուրդ իւր՝ և առ աստուածս
իւր, դարձիր և դու զհետ նիրի'ն քոյ: ¹⁶ Եւ ասէ Նռութ. Մի՛ պարտասցէ **16**
ինձ թողոյ զքեզ և դառնալ 'ի քէն. զի ուր դու երթայցես՝ երթայց, և
ուր հանգչիցիս՝ հանգեայց, ժողովուրդ քո՝ ժողովուրդ իմ. և Աստու-
ած քո՝ Աստուած իմ. ¹⁷ և ուր մեռանիցիս՝ մեռայց, և անդ թաղեցայց. **17**
օնևօն արասցէ ինձ Տէր՝ և օնևօն յաւելցէ, բայց եթէ մահ մեկնեցէ
ընդ իս և ընդ քեզ: ¹⁸ Եւ իբրև ետես Նոոմի'ն թէ պնդեալ է երթալ նա **18**
ընդ նմա, դադարեաց այնուհետև 'ի խօսելոյ ընդ նմա: ¹⁹ Եւ գնացին **19**

Ոմանք ունին վերնագիր. Գիրք Նռութայ:

1. 1 *Ոմանք.* Յաւուրս դարաւորացն: **2** *Ոսկսև.* Եւ անուն կնոջ նորա Նոեմի:
Ոմանք. Երկուցունց որդ'... Եփրաթի 'ի Բերթղեհեմէ Յուդայ: **6** *Ոմանք.* Եւ երկոքին
նուանք իւր... եթէ այց արար Տէր ժո՛: **8** *Ոմանք.* Իւրաքանչիւր 'ի փուն: **9** *Ոմանք.*
Իւրաքանչիւրք 'ի փան առն իւրոյ... և ամբարձին: **11** *Ոմանք.* Ընդէր զայցէք առ իս:
12 *Ոմանք.* Վասն զի ես ծերա՛: **14** *Ոմանք.* Եւ Նռութ գնաց զհետ նորա: **16** *Ոմանք.*
Մի փացի թողոյ զքեզ:

երկոքին մինչև զավ նոցա 'ի Բերթեհեմ: Եւ եղև 'ի զավն նոցա 'ի Բերթեհեմ, հնչեաց ամենայն քաղաքն զնովա, և ասեն՝ թէ սա՛ 'իցէ Նոոմին: 20 ²⁰ Եւ ասէ ցնոսա. Մի՛ կոչէք զիս Նոոմին, այլ կոչեցէ՛ք զիս Դառնացեալ, 21 զի դառնացոյց զիս Բաւականն յոյժ: ²¹ Լի՛ չոգայ, և ունայն դարծոյց զիս Տէր. և արդ՝ ընդէ՛ր կոչէք զիս Նոոմին, և Տէր նկուն արար զիս, և 22 Բաւականն չարչարեաց զիս: ²² Եւ դարձան Նոոմին և Նուրթ Մովաբացի նո՛ւ իւր ընդ նմա՝ գնացեալ յազարակէն Մովաբայ. և եկին 'ի Բերթեհեմ 'ի սկիզբն հնձոց գարոյ:

2 ¹ Եւ անդ էր այր ծանօթ առնն Նոոմինայ, և այրն հզօր զօրութեամբ. յազգէն Էդիմեդիբայ, և անուն նորա Բոոն. և եր Նոոմինայ րուն 2 այրութեան բնակելոյ 'ի նմա: ² Եւ ասէ Նուրթ Մովաբացի ցՆոոմին. Երթայց յանդ և քաղեցի՛ց հասկս զհետ ուրուք, որոյ գրից շնորիս ա– 3 ռաջի աչաց նորա: Եւ ասէ ցնա. Երթ դուսար: ³ Եւ գնաց: Եւ երթեալ քաղէր հասկ յանդի զհետ հնձողացն. և դիպելով դիպեցաւ վիճա– 4 կի անդին Բոոսայ՝ ազգականի՛ Եդեմեդիբայ: ⁴ Եւ ահա Բոոս եկն 'ի Բերթաահեմէ. և ասէ ցհնձօս իւր. Տէր ընդ ձեզ: Եւ ասեն ցնա. Օրհնեսցէ՛ 5 զքեզ Տէր: ⁵ Եւ ասէ Բոոս ցպարանին իւր որ կայր 'ի վերայ հնձողացն. 6 Ո՞յր է աղջիկդ այդ: ⁶ Պարասխանի եր պարանին որ կայր 'ի վերայ հնձողացն՝ և ասէ. Մովաբացի՛ աղջիկն է՝ որ դարձաւ ընդ Նոոմինայ 7 յազարակէն Մովաբայ: ⁷ Եւ ասէ. Թող քաղեցի՛ց և ժողովեցից հասկ 'ի մէջ որայոց զհետ հնձողացդ. և եկն եկաց յառաւօտ մինչև ցայժմ, և ոչ 8 դադարեաց՝ և ոչ սակաւիկ ինչ յանդիս: ⁸ Եւ ասէ Բոոս ցՆուրթ. Լուսի դուսար. մի՛ այլ ուրեք երթիցես քաղել հասկ յայլոց անդի, և մի՛ բնաւ ու– 9 րեք գնացես ասարի. այլ աստէ՛ն իսկ յարեաց յաղջկունս իմ. ⁹ և աչք քո յանդին ուր և հնձեսցեն, և երթիցեն զհետ նոցա. ոչ ապաքէն պարուէր երու մանկարոյ իմում չմերձենալ 'ի քեզ. և եթէ ծարաւեսցիս, երթիցես 10 յամանսն և արբցես՝ ուսարի հանիցեն ջուր մանկարիդ: ¹⁰ Եւ անկեալ 'ի վերայ երեսաց իւրոց երկիր եպագ յերկիր 'ի խոնարի, և ասէ. Զի՛ է զի գրի շնորիս առաջի աչաց քոց ճանաչել զիս. և ես եմ կին մի օ– 11 րար: ¹¹ Պարասխանի՛ եր Բոոս և ասէ ցնա. Պարմելով պարմեցան ինձ ամենայն ինչ զոր արարեր սկեսրի քում յեր մահուան առնն քում. և զիարդ թողեր զհայր քո և զմայր, և զերկիր ծննդեան քոյ. և եկիր 'ի 12 ժողովուրդ զոր ոչ գիպէիր յերեկ և յեռանք: ¹² Նաբուսցէ՛ քեզ Տէր ըսար վասարակոց քոց, և եղիցի լի՛ վարձք քո 'ի Տեառնէ Ասարուծոյ Իսրայէլի, 13 յոր դիմեցերն ապաստան լինել ընդ թևօք նորա: ¹³ Եւ նա՛ ասէ. Գրի՛ շնորիս առաջի աչաց քոց րէր. զի մխիթարեցեր զիս, և զի խօսեցանք 'ի սիրար աղախնոյ քոյ. և ես եղէց իբրև զմի յաղախմանց քոց: ¹⁴ Եւ 14 ասէ ցնա Բոոս. Ահա ժամ ճաշոյ է. մարիիր այսր և կեր 'ի հացեդ, և թացցեն զպարառ քո 'ի քացախիդ: Եւ նսարա Նուրթ 'ի կողմանէ

19 Ունակք. Ամենայն քաղաքն նովա և ասեն եթէ: **21 Ունակք.** Ընդէր կոչիցէք զիս Նոովմին: **22 Ունակք.** Եւ գնաց և ել յազարա՛... և եկն 'ի Բերթեհեմ, յիսկզբան: **2. 2 Այլք.** Եւ քաղեցից հասկ զհետ: **3 Ունակք.** Դիպեցաւ անդ վիճակ անդի Բոոսայ: **6 Ունակք.** Մովաբացի է աղջիկն: **8 Ունակք.** Լո՛ր դուսար, մի՛ ուրեք երթայցես քաղել հասկ յանդի այլոց: **10 Ունակք.** Եւ ասէ ցնա. Զի՛ է զի: **12 Այլք.** Եւ եղիցին լի վարձք քո: **13 Այլք.** Յաղախմաց. կամ՝ յաղախմեաց քոց:

հնձողացն. և խառնեաց նմա Բոսս փոխինդ. և եկեր և յազեցաւ. և եթող նշխար. ¹⁵ և յարեաւ քաղել հասկ: Եւ պարտիրեաց Բոսս մանկւոյ իւրում, և ասէ. Այլն 'ի մէջ որայոցն քաղիցէ. և մի՛ պարկառեցուցանէք զնա. ¹⁶ այլ և բառնարով բարձուցիք, և արկանելով արկջիք առաջի նորա 'ի փոխնդոցն խառնելոց, և թոյլ փաջիք նմա և կերիցէ՛ և քաղիցէ հասկ. և մի՛ ինչ զգուիցէք զնա: ¹⁷ Եւ քաղեաց յանդին մինչև ցերեկոյ. և ծեծեաց զոր քաղեացն, և եղև արդոն մի գարոյ. ¹⁸ և ան՝ և եմուք 'ի քաղաքն: Իբրև եպես սկեսուրն նորա զոր քաղեացն. և եհան Տուրա եւ նմա 'ի նշխարէն՝ յորոյ յազեցան: ¹⁹ Ասէ ցնա սկեսուրն իւր. Ո՞ր ժողովեցեր այսօր, և կամ ո՞ր եղեր. եղիցի որ ծանեան գբեզ՝ օրհնեալ: Եւ պարմեաց Տուրա սկեսրին իւրոյ թէ ո՞ր եղև. և ասաց զանուն առնն առ որում եղև այն օր՝ թէ Բոսն է: ²⁰ Ասէ Նոոմին ցնոյ իւր. Օրհնեալ է նա 'ի Տեառնէ. զի ո՛չ պակասեցոյց զգութ իւր 'ի կենդանեաց և 'ի մեռելոց: Եւ ասէ ցնա Նոոմին. Մերձ է այրն 'ի մեզ, 'ի մերձաւորաց մերոց է: ²¹ Եւ ասէ Տուրա ցսկեսուրն իւր. Իրաւ է. ասաց ցիս թէ յաղջկունսդ իմ յարեաց, մինչև վախճանեսցեն զհունձսդ՝ որչափ իցեն ին: ²² Եւ ասէ Նոոմին ցՏուրա նոյ իւր. Բարի՛ է դուստր զի եղեր ընդ աղջկունս նորա, և մի՛ պարտիրեաց որ քեզ յայլում անդի: ²³ Եւ յարեացաւ Տուրա յաղջկունսն Բոսսայ քաղել հասկ մինչև վախճանել հնձոցն զարեաց, և հնձոց ցորենոյ. և նստան առ սկեսրի իւրում:

¹ Եւ ասէ ցնա Նոոմին սկեսուր իւր. Դուստր՝ խնդրեցից քեզ հանգիստ, զի բարի՛ լինիցի քեզ: ² Եւ արդ՝ ո՛չ ասպէն Բոսս ծանօթ մեր է, որոյ էիր ընդ աղջկունս նորա. ահաւասիկ նա արկանէ կալ՝ 'ի գարոյ 'ի զիշերիս յայսմիկ. ³ և դու լուացիս և օձցիս, և արկցեն զհանդերձ քո զքն՝ և ելցեն 'ի կալն, և մի՛ փացես առնն ծանօթս մինչև վախճանեսցէ զուրել և զըմպել իւր: ⁴ Եւ եղիցի 'ի մտանելն նորա 'ի քուն, նշմարեսցեն զպտղին ուր ննջիցէ. և երթիցես և բացցեն յոտից կողմանէ՝ և ննջիցես. և նա պարմեսցէ՛ քեզ զինչ առնելոց իցես: ⁵ Եւ ասէ ցնա Տուրա. Զամենայն զոր ինչ ասացես ցիս՝ արարից: ⁶ Էջ 'ի կալն, և արար ըստ ամենայնի որպէս պարտիրեաց նմա սկեսուրն իւր: ⁷ Եկեր Բոսս և արք՝ և զուարթացաւ սիրտ նորա, և չգաւ ննջեաց առ եզերք գաղշին. և նա եկն գահր, և մերկացոյց յոտից կողմանէ՝ և ննջեաց: ⁸ Եւ եղև զհասարակածան զիշերոյ, զարհուրեցան այրն և խռովեցաւ. և ահա կինն ննջէր առ ոտիւք նորա: ⁹ Եւ ասէ. Ո՞վ ես դու: Եւ ասէ. Ես եմ Տուրա աղախին քո, և արկցես դու զորոշակ քո զաղախնով քով. զի մերձաւորիչ ես դու: ¹⁰ Եւ ասէ Բոսս. Օրհնեալ ես դու 'ի Տեառնէ Աստուծոյ դուստր, զի ազնուացուցեր դու զգութ քո զվերջինս քան զառաջինն. զի ո՛չ չգար զհետ երիպասարդաց, զաղքարաց՝ կամ զմեծամեծաց:

15 Ունակք. Եւ յարեաւ 'ի քաղել: **16 Ունակք.** Արկջիք նմա 'ի փոխնդ: **18 Ունակք.** Եր նմա 'ի նշխարաց յորոց: **19 Յօրինակին.** Որ ծանեան քեզ: **22 Ունակք.** Զի ելեր ընդ աղջ. և մի որ պարտիրեաց քեզ: **3. 3 Ունակք.** Մինչև վախճանէ զուրել իւր և զըմպել: **4 Ունակք.** Եւ երթայցես... և ննջեսցես: **7 Ունակք.** Եւ զուարճացաւ սիրտ նորա, և չգաւ ննջել առ եզեր գաղշին: **8 Ունակք.** Զհասարակածաւ զիշերոյն... և ահա կին ննջէր: **9 Ունակք.** Եւ ասէ ցնա ո՞վ ես... մերձաւորիչ իմ ես դու:

- 11 ¹¹ Եւ արդ դուսարբ՝ մի՛ երկնչիր. զամենայն զոր ինչ ասասցես ցիս արարից
 քեզ. քանզի զհրէ՛ ամենայն ցեղ ժողովրդեան իմոյ՝ թէ կին զօրութեան
 12 ես դու: ¹² Եւ արդարև՝ են ես մերձաւորիչք քո. բայց գոյ և այլ ևս մօտ
 13 մերձաւորիչ՝ մօտագոյն քան զիս. ¹³ ազի՛ր աստ զգիշերս զայս. և եղի-
 ցի այգուն, եթէ մերձաւորեցուցէ՛ զքեզ մերձաւորիչն՝ բարի՛ է. ապա
 թէ ո՛չ կամիցի մերձաւորեցուցանել զքեզ, են մերձաւորեցուցից զքեզ՝
 14 կենդանի՛ է Տէր. ննջեա՛ւ այդր մինչև ցառաւօտ: ¹⁴ Եւ ննջեաց առ ուրս
 նորա մինչև ցառաւօտն: Եւ յարեաւ կինն՝ մինչև՛ ճանաչէր այր զընկեր
 15 իւր. և ասէ Բոռս. Մի՛ ոք զհրասցէ՛ թէ կին ոք եկն առ իս ՚ի կալս. ¹⁵ բե՛ր
 զմեկնոցդ որ ՚ի վերայ քո է՛ և կալ՛ աստ: Եւ նա կալաւ. և չափեաց վեց
 16 չափովն զարի, և եղ՛ ՚ի վերայ նորա, և եմուտ ՚ի քաղաքն. ¹⁶ և չոգաւ
 Նռութ առ սկեսուրն իւր: Եւ նա ասէ. Զի՛ է դուսարբ: Եւ պարմեաց նմա
 17 զամենայն ինչ զոր արար նմա այրն. ¹⁷ և ասէ ցնա. Զայս վեց չափ
 զարոյ եպ ինձ՝ և ասէ. Զի մի՛ մտցես ունայնաձեռն առ սկեսուրն քո:
 18 ¹⁸ Եւ նա ասէ. Նիստ դու մինչև յայտ լիցի մեզ. որպէս զի ո՛չ վրիպէ
 բանն. զի ո՛չ դադարէ այրն՝ թէ ո՛չ կարարէ տոյն օրին զբանն:
- 4** ¹ Եւ Բոռս ել՛ ՚ի դուռնն և նստաւ անդ. և ահա անցանէր առ նո-
 վաւ մերձաւորիչն՝ զորմէ՛ խօսեցաւ Բոռս. և ասէ ցնա Բոռս. Անց նիստ
 2 աստ վայր մի և մնա՛: Եւ նա անց նստաւ: ² Եւ առ Բոռս փասն այր
 3 ՚ի ծերոց քաղաքէն՝ և ասէ. Նստարո՛ւք աստ: Եւ նստան: ³ Եւ ասէ
 Բոռս ցմերձաւորիչն. Զբաժին անդոյ որ է եղբօր մերոյ Եղիմէղի՛քայ՝
 4 վաճառէ՛ Նոոմին. որ դարձեալն է յազարակէ՛ն Մովսէսայ, ⁴ և ես ասա-
 ցի՛ թէ յայրնեցից յունկն քո. արդ՝ սրացի՛ր առաջի սոցա որ նստինս,
 և առաջի ծերոց ժողովրդեան իմոյ: Արդ՝ եթէ մերձաւորեցուցանես՝
 մերձաւորեցո՛ւ. ապա թէ ո՛չ մերձաւորեցուցանես, պարմեա՛ ինձ և զհրացից.
 զի ո՛չ գոյ բաց ՚ի քէն մերձաւորարար. և յե՛ր քո՝ են եմ մերձաւորեցուցից:
- ⁵ Եւ ասէ Բոռս. Յաւուր սրանալոյ քոյ զազարակն ՚ի ձեռաց Նոոմինայ,
 և ՚ի Նռութայ Մովսէսացոյ կնոջ մեռելոյն. և զնա՛ պարտիս սրանալ
 6 և յարուցանել զանուն մեռելոյն ՚ի ժառանգութեան իւրում: ⁶ Եւ ասէ
 մերձաւորիչն ցԲոռս. Ո՛չ կարեն մերձաւորեցուցանել ես ինձ, զուցէ՛
 եղծանիցեն զժառանգութիւն իմ. մերձաւորեա՛ դու քեզ զմերձաւորութիւն
 7 իմ. զի ես ո՛չ կարեն մերձաւորեցուցանել: ⁷ Եւ այս օրէն էր յառաջագոյն
 ՚ի մէջ Իսրայէլի վասն մերձաւորութեան, և վասն զնելոյ առ ՚ի հասարակելոյ
 զամենայն բան. բոկանայր այր զկօշիկ իւր, և փայր ցընկեր իւր՝ որ
 մերձաւորելոց էր զմերձաւորութիւն նորա. և այն լինէր ՚ի վկայու-
 8 թիւն ՚ի մէջ Իսրայէլի: ⁸ Եւ ասէ մերձաւորիչն ցԲոռս. Սրացի՛ր դու

11 Ունակք. Եւ արդ դու դուսարբ իմ, մի՛: **12 Ունակք.** Բայց գոյ և այլ ևս մերձաւորիչ մօտա՛: **13 Ունակք.** Աստ զայս զիշեր. և եղիցի այգուն... ապա թէ ո՛չ կամի մեր՛:

14 Ի բազումս սրակասի. Յառաւօտ. և ննջեաց առ ուրս նորա մինչև ցառաւօտն:

18 Ունակք. Յայտ լիցի քեզ՝ թէ որպէս ո՛չ վրիպէ... եթէ ո՛չ կարարեացէ: **4. 1 Ունակք.**

Եւ ահա ելանէր առ նա մերձաւորիչն: **2 Այլք.** Ի ծերոց քաղաքին, և ասէ: **3 Ունակք.**

Որ էր եղբօր մեր Եղիմէ՛ղ: **4 Բազումք.** Ես եմ մերձաւորիչ: **Եւ ունակք.** Ես եմ. և

մերձաւորեցուցից: **5 Ունակք.** Սրանալոյ քեզ զազա՛... կնոջ մեռելոյն. և վասն

այսր պարտիս սրանալ յարուցանել մեռե՛: **6 Ունակք.** Գուցէ զերծանիցեն զժառ՛:

7 Ունակք. Վասն մերձաւորելոյ և վասն դնե՛: **Յօրինակին.** Եւ փայ ցընկեր իւր:

քեզ գներձաւորութիւն իմ: Եւ բոկացաւ զկօշիկ իւր և ետր ցնա: ⁹ Եւ 9
 ասէ Բոոս ցծերսն, և ցամենայն ժողովուրդն. Վկայք իմ էք դուք այ-
 սօր. զի սրացայ զամենայն ինչս Եղիմեղեքայ, և զամենայն ինչ որ
 է Քեղդոնայ և Մասդոնայ ՚ի ձեռաց Նոոմինայ: ¹⁰ Նա՛ և զՆոմիթ Մո- 10
 վաբացի զկին Մասդոնայ սրացայ ինձ կնութեան, կանգնել զանուն
 մեռելոյն ՚ի ժառանգութեան իւրում. և մի՛ ջնջեսցի անուն մեռելոյն
 յեղբարց իւրոց՝ և ՚ի ցեղէ Կեղտոյ իւրոյ. և վկայք դուք էք այսօր:
¹¹ Պապասխանի ետր ամենայն ժողովուրդն ՚ի դրանն՝ և ասեն. Մէք եմք 11
 վկայք: Եւ ծերքն ասեն. Տացէ՛ Տէր զկինն որ մտնէ ՚ի Կոն քո՛ իբրև
 զՆաբէլ և իբրև զԼիա, որ շինեցին երկոքին զԿոնն Իսրայէլի. առնել
 զօրութիւն յԵփրայթա, և կոչել անուն ՚ի Բեթթելէմ: ¹² Եւ եղիցի Կոն քո 12
 իբրև զԿոնն Փարիսի, զոր ծնաւ Թամար Յուդայի յայնմ զաակէ, և
 Կացէ քեզ Տէր որդի յաղջկանէդ յայդմանէ: ¹³ Եւ ա՛ն Բոոս զՆոմիթ, և 13
 եղև նմա ՚ի կնութեան. և եմնուր առ նա, և ետր նմա Տէր յորութիւն. և
 ծնաւ որդի: ¹⁴ Եւ ասեն կանայքն ցՆոոմին. Օրհնեալ Տէր, որ ո՛չ քակեաց 14
 ՚ի քէն այսօր գներձաւորիչն, անուանել զանուն քո ՚ի մէջ Իսրայէլի. ¹⁵ և 15
 եղիցի քեզ ՚ի դարձուցանել զոգի, և կերակրել զծերութիւն քո. զի՛ նո՛ւ
 քո որ սիրեաց զքեզ ծնաւ որդի՛ որ լա՛ւ է քեզ քան զԵլթն որդի: ¹⁶ Եւ 16
 ա՛ն Նոոմին զմանուկն՝ և եղ ՚ի ծոց իւրում. և եղև նմա դայեակ: ¹⁷ Եւ 17
 կոչեցին անուն նմա դրացիքն՝ և ասեն. Ծնաւ որդի՛ Նոոմինայ. և կոչե-
 ցին զանուն նորա Ուլբէդ. նա՛ է հայր Յեսսեայ հօր Դաւթի: ¹⁸ Եւ այն են 18
 ծնունդք Փարիսի. Փարէս ծնաւ զԵսրովմ. ¹⁹ և Եսրովմ ծնաւ զԿրան: Ա- 19
 րամ ծնաւ զԱմինադաբ: ²⁰ Ամինադաբ ծնաւ զՆաասովմ. Նաասովմ ծնաւ 20
 զՄադոնն: ²¹ Մադոնն ծնաւ զԲոոս: Բոոս ծնաւ զՈւլբէթ: ²² Ուլբէթ ծնաւ 21, 22
 զՅեսսէ: Յեսսէ ծնաւ զԴաւիթ:

Կարարեցաւ Նոմիթ:

8 Ոմնակք. Եւ բոկացաւ զկօշիկս: **9 Ոմնակք.** Վկայք իմ երդուայք այսօր... որ եր
 Քեղդոնայ: **11 Ոմնակք.** Պապասխանի ետրուն... և ասեն ՚ի դրան. Մէք եմք: **12 Ո-**
մնակք. Որպէս զԿոնն Փարեսի: **14 Ոմնակք.** Օրհնեալ է Տէր: **15 'Ի լուս'.** Ծնաւ
 քեզ որդի, որ. *համաձայն ոմնակց ՚ի բնաբ՞:* **Ոմնակք.** Զի լա է քեզ քան զԿրան որդի:
17 Ոմնակք. Նայր Յեսսէ՛ հայր Դաւթի: **19 Ոմնակք.** Եւ Կրան... (20) և Ամինադաբ... և
 Նաասովմ... Սաղ՞. և այլն: *'Ի վախճանի ոմնակք դնեն.* Կարարումն Նոմիթայ:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԹԱԳԱԲՈՐՈՒԹԵԱՆՅՆ:

ՍԿԻԶԲՆ գրոց Թագաւորութեանցս դէռնա զՆեղեայ պարմէ, որ է և նա 'ի կարգ դաբատրացն. և յեպ Նեղեայ՝ Սամուէլ մարգարէ վերջին դաբատրացն. զի 'ի նմանէ խնդրեցին Նրէայքն թագաւոր. և օծնոցա զՍաւուդ, և ապա զԴաւիթ: Այլ զի Եբրայեցիք յերկուս զիրս բաժանեն զգիրս Թագաւորութեանցս, և այլք 'ի չորս, գրցես զայս 'ի յառաջաբանի անդ հնոցն, զոր ես կարծեմ զոյ Որոզինի, որ յոյժ հմուտ էր Եբրայեցոցն: Իսկ զի ինքն Սամուէլ գրեաց զգիրս Առաջին Թագաւորութեանցս, Գիրք Սամուէլի կոչի սա. իսկ զերեք ևս այլն յայտ է զի այլք գրեցին, որպէս 'ի Մնացորդսն ասի 'ի ճառին Յովսափարու, թէ Յէու որդի Անանայ գրեաց զգիրս թագաւորացն Իսրայէլի, յայտ է զի և զՅուդայ: Բայց կարծելի է զի ոչ զբովանդակն, զի զիսմիդ մարթ էր զամենայն թագաւորացն ժամանակս կեալ նմա. այլ զառ 'ի յայտոց առաջնոցն գրեալս որիչ որիչ զթագաւորացն 'ի մի ժողովեաց, և զիրոյ ժամանակին ևս յաւել 'ի նոյն. զի և Չորրորդ Թագաւորութեանցն ասի Երեմիայի գրեալ, և կարծելի է ոչ ամենայնն, այլ աւուրցն Յովսիայ. ուստի և Գիրքն իւր համաձայնի գրոց Չորրորդ Թագաւորութեանցն. որպէս և Գիրքս Եսայայ՝ պարմութեանն Եզեկիայ. և որպէս ասի 'ի Մնացորդսն, զմնացեալ բանսն Սողոմոնի՝ գրեալ Նաթանայ մարգարէի, և Աքիայ Սիլովմացոյ: Յայտ եղև՝ զի յայլ և յայլ հոգեկիր իմաստնոց գրեցաւ Գիրքս այս, և յեպոյ բովանդակեցաւ 'ի մի: Եւ զի յեպ մահուանն Սողոմոնի յերկուս բաժանեցաւ թագաւորութիւնն Իսրայէլի՝ 'ի փունն Դաւթի և 'ի փունն Եփրեմի. զոյճ ընդ միմեանս զերկուց ազգացն բերէ Գիրքս զկարգս թագաւորացն պարմութեան: Բազումք 'ի փանէն Դաւթի որք իբրև զնա թագաւորք՝ յառաքինութիւնս իրեանց նկարեցին զխորհուրդն Քրիստոսի: Եւ ունի Գիրք չորից գլխոց թագաւորութեանցս պարմութիւն ժամանակի հինգ հարիւր և քառասուն և հինգ, կամ վաթսուն և հինգ ամաց. զի Նեղեայ ոմանք քսան ան ասեն, և այլք քառասուն. յորոյ դաբատրելոյն մինչև ցգերութիւնն Երուսաղէմի 'ի Բաբելացոցն, և ցիրկիզութիւն փաճարին պարմեն բնագիրքս այս:

Գլուխք Առաջին Թագաւորութեանցն:

- ա. Վասն Եղկանայ և երկուց կանանց նորա:
- բ. Ծնունդն Սամուէլի աղօթիք մօրն:
- գ. Զի մարուցին զնա երեմեան առաջի Աստուծոյ:
- դ. Զի նուիրեալ զնա Տեառն յանձն արարին Նեղեայ:
- ե. Վասն երեքժանի մահանացն:
- զ. Զի ոչ լսէին խրատու հօրն որդիքն Նեղեայ:
- է. Պարգամ Տեառն առ Նեղի՝ բառնալ զբուն նորա:

Ի գրչագիր օրինակս մեր յառաջ քան զայս նախադրութիւն գրանի և այլ մակագրեալ, Յառաջաբան Նախակարգեալ Թագաւորութեանց. զորմէ ակնարկի յառաջիկայդ լինել Որոզինեայ: Այլ քանզի պարունակութիւն քանիցն որ 'ի նմա ձգի 'ի վերայ անձնիւր գրոց Աստուածաշունչ մարտնիս՝ քան թագաւորութեանցն առանձինն, յայնասկս զանցարարեալ դնել աստուծօր, 'ի դէպ համարիմ և զնոյն կարգել 'ի վախճանի ընդ այլ ևս գրուածս գրեալս 'ի գրչագիր Աստուածաշունչս մեր. այլոմ պարեհագոյն ժամանակի թողեալ հերսագօրել վասն մարտնակարի նորին:

ը. Սկիզբն յայտնելոյ բանին Տեառն առ Սամուէլ:

թ. Ձի խօսեցաւ Տէր բառնալ զքահանայութիւն Կանն Նեղեայ:

ժ. Պարփիլն Իսրայէլի և գերիլ Կապանակին:

ժն. Վասն ողնարեկ մահուանն Նեղեայ:

ժբ. Նարուածք Ազովկայ և Դագոնայ 'ի Կապանակէն:

ժգ. Թէ զնոյնս Կաննեայք այլազգիքն խորհին դարձուցանել զԿապանակն:

ժդ. Թէ զի՛նչպիսի նուիրօք արձակեցին զԿապանակն:

ժե. Թէ եկն ինքնին Կապանակն 'ի Բեթսամիս, և վասն հարուածոցն որ անդ:

ժզ. Ձի փոխեցաւ Կապանակն 'ի Կարիաթարիմ. և վասն աղօթիցն Սամուէլի, և ջրոյն գոր նուիրեաց Աստուծոյ:

ժէ. Ձի յաղօթս Սամուէլի որոպաց Տէր, և վանեաց զայլազգիսն առաջի Իսրայէլի:

ժը. Ձի թագաւոր խնդրեցին 'ի Սամուէլէ:

ժթ. Ձի եցոյց նոցա Սամուէլ զհարկս թագաւորին:

ի. Ձի ել Սաուղ 'ի խնդիր կորուսեալ իշոցն:

իա. Եւ զի պապահեաց նմա Սամուէլ, որոյ և Տէր յայտնեալ էր վասն նորա:

իբ. Ձի հիւրընկալեաց Սամուէլ զՍաուղ:

իգ. Թէ օժ զՍաուղ, և զի հասին նմա Կուեալ նշանքն 'ի Սամուէլէ:

իդ. Թէ ժողովեաց զԻսրայէլ, և վիճակաւ թագաւորեցոյց նոցա զՍաուղ:

իե. Թէ զիարդ գումարեաց Սաուղ զԻսրայէլ և յաղթեաց Ամոնացոցն:

իզ. Ձի արարեալ նաակափիս՝ օժ Սամուէլ զՍաուղ:

իէ. Ձի արդար գրաւ Սամուէլ առ ժողովուրդն:

իը. Ձի կշրամբեաց նա զժողովուրդն 'ի կողմանէ Տեառն, և եպ Տէր ձայնս 'ի վկայութիւն բանիցն. և թէ գերկեամ մի եկաց միամիպ Սաուղ:

իթ. Եհա՛ր Յովնաթան զայլազգիս, և նոքա գումարեցան դարձեալ:

ի. Թէ Սաուղ ողջակէզ մափոյց, և կշրամբեաց գնա Սամուէլ:

լա. Թէ ծանրացան այլազգիքն 'ի վերայ Իսրայէլի, և թէ անզէնք էին Իսրայէլացիք բաց 'ի Սաուղայ և Յովնաթանայ:

լբ. Թէ զիսրայէլ Յովնաթան կապարճակրան դորդեցոյց զբանակս այլազգեացն:

լգ. Ուսփի իսրայիսուսեալ Սաուղ, յարձակեցաւ զօրօքն, և վանեաց զայլազգիսն:

լդ. Ձի երդմնեցոյց Սաուղ չուրել ինչ ումեք:

լե. Թէ սկսան ուրել արեամբ:

լզ. Ել վիճակ զի մեռցի Յովնաթան, և ոչ եթող ժողովուրդն:

լէ. Պարգան Տեառն առ Սաուղ՝ երթալ նգովել ջնջել զԱմադէկ:

լը. Ձի ազահեաց Սաուղ յաւարն Ամադէկայ:

լթ. Ձի ինքնաձենն ողջակիզէր Տեառն, և եհաս առ նա Սամուէլ:

իս. Ձի կշրամբեաց գնա սասարկագին:

իսա. Պարճառս իմն կարկապէ Սաուղ, և փաղաքշէ՛ ևս. գոր անընկալ սպառնայ սասարկապէս. և սպանեալ զԱզագ գնաց 'ի Սաուղայ:

իսբ. Նրաման ապա առեալ յԱստուծոյ՝ օժ զԴաւիթ որդի Յեսսեայ:

իսգ. Ձի հալածէր Դաւիթ զդևն 'ի Սաուղայ:

իսդ. Ժողովեցան այլազգիք ընդդէմ Իսրայէլի 'ի պապերագն:

իսէ. Թէ նախապէր Գողիադ զԻսրայէլ. և զի առաքեաց Յեսսէ զԴաւիթ 'ի բանակն:

խգ. Ջի խրախուսեաց Դաւիթ երթալ ընդդէմ այլազգոյն:

խէ. Սպան Դաւիթ զԳողիադ, և վանեցան այլազգիքն, և նախանձեալ ընդ այն Սաուդայ՝ ջանայր սպանանել զԴաւիթ:

խը. Ջի նենգութեամբ փեսայացոյց զԴաւիթ ՚ի դստերս իւր, զի այնոն արկցէ զնա ՚ի սուր անթլփապիցն:

խթ. Ասաց Սաուդ սպանանել զԴաւիթ, և խափանեաց զայն Յովնաթան:

ծ. Վրիպեաց ՚ի խոցելոյ զԴաւիթ, և յամառէր ՚ի նոյն, և փախոյց զնա Մեղքող պաճուճեալ հանդերձիւր:

ծս. Առ Սամուէլ զերծեալ Դաւթի՝ առաքէր Սաուդ ըմբռնել զնա. որոց երից դասուցն մարգարեացեալք. ապա և ինքն եկն անդ. և մարգարեանայր զկորուսարն զիւր:

ծբ. Մուծանէ Դաւիթ զՅովնաթան յովսր Տեառն, գուշակել նմա թէ արդարն ՚ի միտս չարս իցէ զԴաւթ Սաուդ:

ծգ. Տայ Յովնաթան նշանակս ազդել Դաւթի նոքօք զկանս Սաուդայ:

ծդ. Բարկանայ Սաուդ ՚ի վերայ Յովնաթանու վասն արձակելոյն Դաւթի:

ծե. Ազդ արար Յովնաթան փքնաւն, և արձակեաց զԴաւիթ:

ծզ. Եկն Դաւիթ և ան պաշար ՚ի քահանայէն, և երես զայն Դովել Ասորի:

ծէ. Եկն Դաւիթ ՚ի Գէթ, և երկուցեալ՝ այլաձևեցաւ, և զերծաւ. և զհայր և զմայր իւր յանձնեաց յարքայն Մովաբայ:

ծը. Կորորեաց Սաուդ զքահանայսն վասն Դաւթի. և զերծաւ Աբիաթար և եկն առ Դաւիթ:

ծթ. Եհարց Դաւիթ ՚ի Տեառնէ երթալ փրկել զԿէլիա:

կ. Եկն Դաւիթ փրկեաց զԿէլիա, և դադարեաց անդ իւրայովքն, և Սաուդ պապրասարէր պաշարել զնա անդ:

կս. Ջի ել Դաւիթ և իւրքն, և գնացին անտի:

կբ. Ել Դաւիթ ՚ի լեռնն Ջիփա, և եկն առ նա Յովնաթան և դարձաւ, և Ջիփացիք գուշակեցին Սաուդի զԴաւթ:

կգ. Ել Սաուդ պաշարել զԴաւիթ, և գուժկան հասեալ առ նա, դարձաւ անդրէն:

կդ. Ել դարձեալ Սաուդ զհետ Դաւթի. և մտեալ Դաւիթ եհար զդոշակ նորա, և մեկնեալ խօսեցաւ առ նա զարժանն, և երդմնեցոյց զնա Սաուդ. և թէ մեռաւ Սամուէլ:

կե. Առաքեաց Դաւիթ առ Նաբադ հարցանել սիրով:

կզ. Ջի անարգանօք դարձոյց նա զմանկտին Դաւթի:

կէ. Դիմեաց Դաւիթ բարկութեամբ ՚ի վերայ Նաբադայ, և յառաջեալ կնոջն ընծայիւք՝ ցածոյց զԴաւիթ:

կը. Թէ յետ սակաւ ինչ ատուրց մեռանի Նաբադ:

կթ. Եւ թէ ան Դաւիթ զԱբիգեա կին նորա:

հ. Եր Սաուդ զդստերս իւր այլոց արանց, և ինքն զհետ մտեալ խնդրէր զԴաւիթ. որոյ մտեալ ՚ի վերայ նորա ան զգեղարդն և զկուժն, և զերծեալ աղաղակեաց առ զօրսն:

հս. Փաղաքջէ իմն Սաուդ նենգաւ. այլ Դաւիթ Տեառն յանձնեալ զինքն՝ զնայ յինքեան:

հբ. Եկեալ Դաւթի առ Անբուս ՚ի Գէթ, և իւրովքն արամբք և աղխիւ նստի ՚ի Սիկելեակ:

հգ. Թէ ո՞ր ուրեք արշաւէին Դաւթեանք, և զի հրաւիրեաց Անքուս զԴաւիթ զհետ իւր 'ի պարերազմ ընդ Իսրայելի:

հդ. Թէ զի խրապուն Սամուելի եբարձ Սաուդ զվիուկան, և զի Տէր դարձոյց զերեսս իւր 'ի նմանէ, դարձաւ նա խնդրեաց վիկան, և ել դեն 'ի նմանութիւն Սամուելի:

հե. Ջի հասոյց վիուկն զորթն, և եդ առաջի Սաուդայ ուրել:

հզ. Ջի ո՛չ կամեցան իշխանք այլազեացն գնալ ընդ նոսա Դաւթի ընդդէմ Իսրայելի:

հէ. Ջի յերրորդում ատուրն հասեալ Դաւթի 'ի Սիկելակ՝ եզիւր գերեալ զիւրեանցն, և զհետ մտեալ եհաս:

հը. Ջի թափեալ զգերին ամբողջ՝ դարձաւ յաղթութեամբ:

հթ. Թէ առաքեաց բարեկամաց իւրոց մասունս յաւարէ անրի:

ձ. Ջի պարտեցաւ Իսրայել 'ի պարերազմ անդր. և զի սպանաւ Սաուդ և երեքին որդիք նորա:

ԹԱԳԱԲՈՐՈՒԹԵԱՆՅ ԱՌԱՋԻՆ

1 **Ե** քաջ մի էր յԱրիմաթեմայ, ՚ի Սիփայ՝ ՚ի լեռնէ Եփրեմի. և ա-
2 նուն նորա Եղկանա՛: Որդի Յերեմիելի, որդոյ Նղեայ որդոյ
3 Թովկեայ, ՚ի Նասիբ Եփրեմի: ² Եւ էին նորա երկո՛ւ կանայք.
անուն միումն Աննա, և անուն երկրորդին՝ Փեննանա. և էին Փեննայի
4 որդիք, և Աննայի ո՛չ գոյր որդի: ³ Եւ ելանէր այրն ատուրց յաւուրս ՚ի
քաղաքէ իւրմէ յԱրիմաթեմայ՝ երկիր պագանել, և զոհել Տեառն Աս-
5 րուծոյ զօրութեանց ՚ի Սելով. և անդ Նղի՛ և երկու որդիք նորա Ոփնի
6 և Փենէնա՛ քահանայք Տեառն: ⁴ Եւ եղև օր մի և զոհեաց Եղկանա. և
եպ Փեննայի կնոջ իւրում, և ուստերաց նորա և զստերաց նորա մա-
7 տունս. ⁵ և Աննայի եպ մանն մի. զի ո՛չ գոյր նորա որդի: Բայց զԱննա՛
սիրէր Եղկանա՛ առաւել քան զՓեննանա. և Տէր փակեաց զարգանդ
8 նորա. ⁶ զի ո՛չ եպ նմա որդի, ըսպ նեղութեան իւրում, և ըսպ արքանո-
թեան անձին իւրոյ. և արքմեայ էր վասն այնորիկ՝ զի փակեաց Տէր
9 զարգանդ նորա առ ՚ի չարալոյ նմա որդի: ⁷ Եւ այնպէս առնէր ամի ամի
10 յելանելն նորա ՚ի քուն Տեառն. և արքմէր և լայր՝ և ո՛չ ուրէր: ⁸ Եւ ասէ
ցնա Եղկանա այր իւր. Աննա: Եւ ասէ ցնա. Անասիկ եմ քեր: Եւ ասէ
ցնա. Զի՞ է քեզ զի լաս, և ընդէր ո՛չ ուրես, և ընդէր հարկանէ գրեզ
սիրտ քո. ո՛չ լաւ եմ ես քեզ քան զքանն որդի:
9 ⁹ Եւ յարեան Աննա յեպ ուրելոյ նորա ՚ի Սելով. և եկաց առաջի
Տեառն. և Նղի քահանայ նստէր աթոռով առ սեամս քաճարին Տե-
10 առն: ¹⁰ Եւ նա ցաւագին անձամբ եկաց յաղօթս առ Տէր. և եկաց լալով
11 և ասէ. ¹¹ Ահոնայ Տէր, Ելով՛ Սաբաւովթ. եթէ հայելով հայեցին ՚ի
քառասպանս աղախնոյ քոյ, և յիշեցես զիս. և քացես աղախնոյ քում
զաւակ առն, քաց զնա նուէր առաջի քո մինչև ցօր մահուան իւրոյ. և
12 զինի և արբեցութիւն մի՛ արբեցէ, և երկաթ մի՛ ելցէ ՚ի գլուխ նորա: ¹² Եւ
եղև իբրև յաճախեաց կալ յաղօթս առաջի Տեառն. և Նղի քահանայ
13 մի՛տ ոնէր բերանոյ նորա. ¹³ և նա խօսէր ՚ի սրտի իւրում, և շրթունք
իւր ո՛չ չարժէին, և բարբառ իւր ո՛չ լինէր լսելի. և լուան նմա Տէր: Եւ
14 համարեցաւ զնա Նղի արբեայ. ¹⁴ և ասէ ցնա պարանեակն Նղեայ.
Մինչև յեթէ կայցես յարբեցութեան, թափեա՛ ՚ի քէն զգինիդ քո, և զնա՛
15 յերեսաց Տեառն: ¹⁵ Եւ պարասխանի եպ Աննա՛ և ասէ. Ո՛չ այդպէս
քեր, այլ կին վշտագնեայ եմ ես ոգով, և զինի և արբեցութիւն ո՛չ է իմ
16 արբեայ. և հեղում զանձն իմ առաջի Տեառն: ¹⁶ Մի՛ համարիր զաղախին
քո դուստր ժանտ, զի ՚ի բազում արքմութենէ և ՚ի քիսրութենէ իմմէ
17 վարանեայ կամ մինչև ցայժմ: ¹⁷ Եպ նմա պարասխանի Նղի՛ և ասէ.
Երթ ՚ի խաղաղութիւն, և Ասրուած Իսրայելի քացէ՛ քեզ զամենայն

1. 2 *Ոմանք.* Եւ էին Փեննանայի որ՞... և Աննայի ո՛չ գոյին որդիք: 3 *Ոմանք.* Եւ անդ էր Նղի, և եր՞: *Ուր Ոսկան.* Եւ էին անդ Նղի, և եր՞: 6 *Բազունք.* Զի ո՛չ եպ նմա Տէր որդի: 7 *Ոմանք.* Եւ արքմեայ էր և լայր՝ և: 8 *Ոմանք.* Անասիկ ես քեր: 11 *Ոմանք.* Ելոյէ Սաբաւոթ: 14 *Ոմանք.* Եւ ասէ ցնա մանուկն Նղեայ: 16 *Ոմանք.* Տրքմութենէ իմմէ վարանեայ, և կամ մին՞:

խնդրուածս քո զոր խնդրեցեր 'ի նմանէ: ¹⁸ Եւ սաւ Աննա. Եգի'ր աղա- 18
խին քո շնորհս առաջի քո: Եւ գնաց կինն զճանապարհս իւր, և եմոյր
'ի վանս իւր՝ և կերաւ ընդ առն իւրում, և խօսեցաւ, և երեսք իւր այլ 19
ոչ ևս փխրեցան: ¹⁹ Եւ կանխեցին ընդ առաւօտն երկիր պագին Տե-
առն, և զնացին զճանապարհս իրեանց. և եմոյր Եղկանա 'ի փուն իւր
յԱրիմաթեմ. և մերձեցան առ Աննա կին իւր: Եւ յիշեաց զնա Տէր, և
յղացան: ²⁰ Եւ եղև 'ի ժամանակի ատուրցն, և ծնաւ որդի', և կոչեաց զա- 20
նուն նորա Սամուէլ՝ սաւ. Զի 'ի Տեառնէ Աստուծոյ զօրութեանց խնդրե-
ցի զսա:

Գ ²¹ Եւ ել այրն Եղկանա և ամենայն փուն նորա զոհել 'ի Սելով զգո'հ 21
ատուրցն. և զոխարս իւր, և զամենայն փասանորդս իւր փարան: ²² Եւ 22
Աննա՝ ոչ ել ընդ նմա. զի ասաց ցայր իւր, թէ մինչև ելցէ անդր մանուկս
յորժամ հափուցից զսա 'ի սպենէ. և յանդիման լիցի առաջի Տեառն, և
նսարցի՝ անդ մինչև ցյաւիպեան: ²³ Եւ սաւ ցնա Եղկանա այր իւր. Արա՛ 23
որ ինչ բարի՛ թուի առաջի աչաց քոց. նի'սր ասպէն մինչև հափուցեն
զդա 'ի սպենէ. և Տէր հասարարեցէ՛ որ ինչ ել 'ի բերանոյ քումմէ: Եւ
նսպան կինն և սնոյց զորդին իւր՝ մինչև հափոյց զնա 'ի սպենէ: ²⁴ Եւ 24
ել ընդ նմա 'ի Սելով երեսնեան զուարակաւ, և պանիք և արդուաւ
նաշիոյ, և սափորով գինոյ. և մփին 'ի փուն Տեառն 'ի Սելով. և
մանուկն ընդ նոսա. ²⁵ և մափուցին առաջի Տեառն. և սպան հայրն 25
նորա զզոհն՝ զոր առնէր ատուրց յաւուրս Տեառն:

Դ Եւ մափոյց զմանուկն. և սպան զզուարակն վասն փրկութեան ման- 26
կանն: ²⁶ Եւ մափոյց Աննա մայր մանկանն զմանուկն առ Նեղի, և սաւ. 26
Յին փէր իմ. կենդանի՛ է անձն քո. ես այն կինն եմ, որ կացի առաջի
քո ընդ քեզ՝ ²⁷ կալ յաղօթս առ Տէր վասն մանկանս այսորիկ. և ետ Տէր 27
զխնդրուածս իմ, զոր խնդրեցի 'ի նմանէ: ²⁸ Եւ փամ զդա փոխ Տեառն՝ 28
զամենայն ատուրս որչափ և կեցցէ. և եղիցի դա՛ փոխ Տեառն. և պագին
երկիր անդ Տեառն: Եւ յաղօթս եկաց Աննա՝ և սաւ.

¹ Նասարարեցան սիրտ իմ 'ի Տէր, և բարձրացաւ եղջեր իմ յԱստուած **2**
իմ. ընդարձակեցաւ բերան իմ 'ի վերայ թշնամեաց ինոց. ուրախ եղեց
'ի փրկութեան քում: ² Զի ոչ գոյ սուրբ իբրև զՏէր. և ոչ գոյ արդար՝ **2**
իբրև զԱստուած մեր. և ոչ գոյ սուրբ բաց 'ի քէն: ³ Մի՛ պարծիք՝ **3**
մի՛ խօսիք զամբարփաւանս. և մի՛ ելցէ մեծաբանութիւն 'ի բերանոյ
ձերմէ. զի Աստուած գիփութեանց Տէր, և Աստուած պարբաստէ զարու-
եստս իւր: ⁴ Աղեղունք հզօրաց փկարացան, և փկարք զգեցան զօրու- **4**
թիւն: ⁵ Լցեալք հացի՝ նուաղեցին. և քաղցեալք բնակեցան յերկրի. զի **5**
ամուլն ծնաւ եւթն, և բազմածինն նուաղեաց յորդոց: ⁶ Տէր մեռուցանէ **6**
և կեցուցանէ. իջուցանէ 'ի դժոխս և հանէ: ⁷ Տէր աղքատացուցանէ և **7**
մեծացուցանէ. խոնարհեցուցանէ՛ և բարձրացուցանէ, ⁸ կանգնէ յերկրէ **8**
զփնանկն, և յարուցանէ՛ զաղքատն յաղբուաց. նստուցանել զնոսա ընդ

20 *Ոմանք.* Եւ սաւ. Զի 'ի Տեառնէ զօ': **21** *Ոսկան.* Եւ ել այր նորա Եղ': **22** *Ոսկան.*
Զդա 'ի սպենէ: **23** *Ոսկան.* Արա՛ որպէս ինչ բարի: **24** *Օրինակ մի.* Երեսնաւ և
զուարակաւ: **2. 1** *Ոմանք.* Ուրախ եղէ 'ի փրկութեան:

գորաւորս ժողովրդեան. և աթոռ փառաց ժառանգեցուցանէ նոցա:

- 9 ⁹Տայ գովարս ուխտաւորի. և օրհնեաց զան արդարոց. զի ոչ իւրով գորութեամբ գորանայ այր հօր. Տէր տկար առնէ զհակառակորդս իւր՝ Տէր սուրբ է: Մի՛ պարծեսցի իմաստունն յիմաստութիւն իւր. և մի՛ պարծեսցի հօրոն ՚ի գորութիւն իւր. և մի՛ պարծեսցի մեծատունն ՚ի մեծութիւն իւր. այլ այնոն պարծեսցի՝ որ պարծիցին, իմանայ և ճանաչել զՏէր, և առնել զիրատունս և զարդարութիւն ՚ի մէջ երկրի: ¹⁰Տէր ել յերկինս՝ և որոպաց, և ինքն դարի զծագս երկրի՝ որ արդարն է. փայ գորութիւն թագաւորաց մերոց. և բարձրացուցէ՛ զեղջևր օծելոյ իւրոյ:
- 11 ¹¹Եւ թողին զնա անդ առաջի Տեառն, և զնացի՛ն յԱրիմարթն ՚ի փուն իւրեանց:

Եւ մանուկն Սամուէլ՝ կայր ՚ի սպասու երեսաց Տեառն՝ առաջի ^ԵՆեղեայ քահանայի: ¹²Եւ որդիքն Նեղեայ քահանայի՝ որդիք ժանրք, և ոչ ճանաչէին զՏէր: ¹³Եւ իրատունք քահանային էին առ ՚ի ժողովրդեանն՝ յամենայնէ որ զոհէր. գայր մանուկ քահանային մինչդեռ եփէր միսն, և երեքժանի մսահան ՚ի ձեռին իւրում. ¹⁴և արկանէր զայն յաւազան, կամ ՚ի սան մեծ պղնձի՝ կամ ՚ի պոյսն, և զամենայն որ ինչ գայր ՚ի մսահանն՝ առնոյր իւր քահանայն: Ըստ այսմ օրինակի՝ առնէին ամե՛նայն Իսրայէլի որ գային զոհել ՚ի փուն Տեառն ՚ի Սելով: ¹⁵Եւ մինչև՛ ճարպն ճենճերեալ եր՝ գայր մանուկ քահանային, և ասէր ցայրն որ զոհէրն. Տո՛ր միս խորովելոյ քահանային, և ոչ առնում ՚ի քէն միս եփեալ ՚ի սանէ: ¹⁶Եւ ասէր այրն որ զոհէր. Ճենճերեսցի՛ նախ ճարպն որպէս օրէն է, և ապա առցես քեզ յամենայնէ՛ որոց և ցանկացի անձն քո: Եւ նա ասէր. Ո՛չ, բայց եթէ արդ փայցես. և եթէ ոչ փաս՝ ուժգի՛ն առից: ¹⁷Եւ էին այն մեղք մեծամեծք յոյժ մանկանցն առաջի Տեառն: ¹⁸Եւ Սամուէլ մանուկն պաշտէր առաջի Տեառն, արկեալ զիրն եփուդ: ¹⁹Եւ կրկնոց փոքրիկ առնէր նմա մայրն իւր, և փանէր նմա աւուրց յաւուրս յելանել ընդ առն իւրում զոհել զգոհ աւուրցն: ²⁰Եւ օրհնեաց Նեղի զեղկանա և զկին նորա, և ասէ. Նապուսցէ՛ քեզ Տէր զաւակ ՚ի կնոջդ յայդմանէ փոխանակ փոխոյն զոր երուր Տեառն: Եւ զնաց այրն ՚ի փեղի իւր: ²¹Եւ այց արար Տէր Աննայի, և յղացան և ծնան ևս երիս ուստերս և երիս դստերս:

- 22 Եւ մեծացան մանուկն Սամուէլ առաջի Տեառն: ²²Եւ Նեղի ծերացեալ ^Զեր յոյժ, և լսէր զամենայն ինչ զոր առնէին որդիք նորա ընդ որդիսն Իսրայէլի. և ոհպէս ննջեցուցանէին զկանայս ուխտաւորս առ դրան խորանին վկայութեան: ²³Եւ ասէ ցնոսա. Ընդէր առնէք ըստ բանին ըստ այնմիկ, զոր են լսեմ բանս ՚ի բերանոյ ամենայն ժողովրդեանն Տեառն:
- 24 ²⁴Մի՛ որդեակք, զի ոչ է բարութ լուրն զոր են լսեմ, առ ՚ի չճառայելոյ ժողովրդեանն Աստուծոյ: ²⁵Զի եթէ մեղանչելով մեղանչիցէ այր՝ անն, կացցեն յաղօթս վասն նորա առ Տէր. և եթէ Տեառն մեղանչիցէ, ո՛վ

8 Ոմանք. Նապուցանէ զնա ընդ օ՞: **9 Ոմանք.** Զուխարս ուխտաւորաց: **10 Ոմանք.** Եւ բարձր առնէ եղջիր: **14 Ոմանք.** Ամենայն որդուցն Իսրայէլի որ գային զոհել Տեառն ՚ի Սելով: **16 Ոմանք.** Եւ ասէր ցայն որ զոհէրն: **17 Ոսկան յաւելոյ.** Առաջի Տեառն, զի արիամարթին արքն զգոհ Տեառն:

կացցէ յաղօթս վասն նորա: Եւ ո՛չ լսէին ձայնի հօրն իւրեանց. զի կամելով կամէր Տէր եղծանել զնոսա:

Է ²⁶ Եւ մանուկն Սամուէլ երթայր և մեծանայր **✳**. և հաճոյ էր Աս- 26
 փուծոյ և մարդկան: ²⁷ Եւ եկն հրեշտակ Ասփուծոյ առ Նեղի՛ և ասէ. 27
 Այսպէս ասէ Տէր. Յայսմելով յայսնեցայ ամենայն փան հօր քոյ մինչ-
 դեռ էին նոքա յերկրին Եգիպտացոց ծառայք փան փարաւոնի. ²⁸ և 28
 ընտրեցի զտուն հօր քոյ յամենայն գաւազանացն Իսրայէլի քահանա-
 յանալ ինձ, և ելանել առ սեղանն իմ, արկանել խոնկս, և կրել զեփուղն
 առաջի իմ. և ետու փան հօր քոյ զամենայն զառ ՚ի հրոյն որդոսն Իս-
 րայէլի **✳** ՚ի կերակուր: ²⁹ Եւ ընդէր հայեցար ՚ի խոնկս իմ և ՚ի զոհս 29
 իմ ժպիրի ակամբ. և փառաւորեցեր զորդիսն քո քան զիս, օրհնելով
 զպտուղ ամենայն զոհիցն Իսրայէլի՝ որ է առաջի իմ: ³⁰ Վասն այդորիկ 30
 այսպէս ասէ Տէր Ասփուած Իսրայէլի. Ասացի թէ փուն քո և փուն հօր
 քոյ շրջեցին առաջի իմ մինչև ցյափտեան. և արդ՝ ասէ Տէր. Քան լի-
 ցի ինձ. այլ զփառաւորիչս իմ փառաւորեցից, և որ արհամարհէն զիս՝
 անարգեսցի՛: ³¹ Ահա ատուրք եկեսցեն, և սաքակեցից զգաւալ քո, և 31
 զգաւակ փան հօր քոյ. և մի՛ եղիցի ծեր ՚ի փան քում: ³² Եւ հայեցին 32
 սրէպ **✳** կողկողագին յամենայն բարութիւնս՝ **✳** զոր արասցէ Տէր Աս-
 փուած Իսրայէլի. և մի՛ եղիցի ծեր ՚ի փան քում զամենայն ատուրս: ³³ Եւ 33
 այր ո՛չ սաքակեցից ՚ի սեղանոյ իմմէ, առ ՚ի սորելոյ աչաց իւրոց, և
 մաշելոյ զանձն նորա. և ամենայն մնացորդք փան քոյ անկցին սրով
 արանց: ³⁴ Եւ այն նշանակ լիցի քեզ՝ որ եկեսցէ ՚ի վերայ երկոցուն որ- 34
 դոցն քոց Ուփնեայ և Փենեհեսի. ՚ի միոն ատուր մեռցին երկոքեան:
³⁵ Եւ յարուցից ինձ քահանայ հաւաքարիմ. որ զամենայն ինչ ՚ի սրփի 35
 իւրում և յանձին իւրում արասցէ. և շինեցից նմա փուն հաւաքարիմ. և
 շրջեսցի՛ առաջի օծելոյ իմոյ զամենայն ատուրս: ³⁶ Եւ եղիցի՝ ամենայն 36
 որ մնայցէ ՚ի փան քում, եկեսցէ երկիր պագանել նմա դանգի՛ միոջ
 արծաթոյ **✳**, և նկանակի՛ միոյ հացի. և ասիցէ. Ընկեա՛ր զիս ՚ի փեղի մի
 քահանայութեան քոյ, զի կերայց հաց:

Ը ¹ Եւ մանուկն Սամուէլ կայր ՚ի սպասու Տեառն առաջի Նեղեայ քա- 3
 հանայի: Եւ բան Տեառն պապուական էր յաւուրսն յայնոսիկ. և ո՛չ զոյր
 փեսիլ որ գուշակէր: ² Եւ եղև յաւուր յայնմիկ ննջէր Նեղի ՚ի փեղոջ իւ- 2
 րում, և աչք նորա սկսան ծանրանալ, և ո՛չ կարէր փեսանել. ³ և ճրագն 3
 Ասփուծոյ չև՛ ևս էր անցեալ. և Սամուէլ ննջէր ՚ի փաճարին Տեառն՝ ուր
 էր փապանակն Ասփուծոյ: ⁴ Եւ կոչեաց Տէր և ասէ. Սամուէլ Սամուէլ: 4
 Եւ ասէ. Անասիկ եմ: ⁵ Եւ ընթացաւ առ Նեղի և ասէ. Անասիկ եմ ես, զի՛ 5
 կոչեցեր զիս: Եւ ասէ. Ո՛չ կոչեցի զքեզ, դարձիր անդրէն և ննջեա՛: Եւ
 դարձան անդրէն և ննջեաց: ⁶ Եւ յաւել Տէր միս անգամ կոչել՝ և ասէ. 6
 Սամուէլ Սամուէլ: Եւ յարեաւ Սամուէլ չոգաւ առ Նեղի երկրորդ ան-

25 *Օրինակ մի*. Տեառն մեղանչիցեն. ո՛ կայցէ յա՛: 29 *Ի յու՛*. Առնելոյ զպտուղ ամենայն: *Ոմանք*. Պտուղ ամենայն զոհիցն Իսրայէլի, և առա՛: 30 *Բագունք*. Վասն այսորիկ այսպէս: 33 *Ոսկան*. Եւ այլ ո՛չ սաքա՛: *Ոմանք*. Առ ՚ի սորելոյ աչաց իմոց: 35 *Այլք*. Զամենայն ինչ որ ՚ի սրփի իմում, և յանձին իմում արասցէ: 36 *Ոսկան*. Նմա վասն դանգի միոջ ար՛: 3. 3 *Ոմանք*. Եւ ճրագն Ասփուծոյ չև էր յարդարեալ. և Սամուէլ: 4 *Ոմանք*. Եւ ասէ. Ահա անասիկ ես:

գամ և ասէ. Անասիկ եմ, զի՞ կոչեցեր զիս: Եւ ասէ. Ոչ կոչեցի զքեզ
 7 որդեակ իմ, դարձի՛ր անդրէն՝ և ննջեա՛: ⁷ Եւ Սամուէլ նախածանօթ էր
 8 Ասրուծոյ. և չն՛ ևս յայտնեալ էր նմա բան Տեառն: ⁸ Եւ յաւել Տէր մինս
 անգամ կոչել զՍամուէլ յերրորդում նուագին. և յարեաւ չոզան առ Նեղի՝
 և ասէ. Անասիկ եմ ես՝ զի՞ կոչեցեր զիս: Եւ իմացան Նեղի՝ թէ Տէր կոչէ
 9 զմանուկն: ⁹ Եւ ասէ Նեղի ցՍամուէլ. Դարձի՛ր անդրէն և ննջեա՛ որդեակ.
 և եղիցի եթէ կոչեսցէ զքեզ, ասասցեն. Խօսեաց Տէր, զի լուիցէ՛ ծառայ
 10 քո: Եւ գնաց Սամուէլ՝ և ննջեաց ՚ի փեղուղ իւրում: ¹⁰ Եւ եկն Տէր եկաց
 ՚ի վերայ՝ և կոչեաց զնա, որպէս միանգամն և միսանգամ. Սամուէլ
 Սամուէլ: Եւ ասէ Սամուէլ. Խօսեաց Տէր, զի լուիցէ ծառայ քո:

11 ¹¹ Եւ ասէ Տէր ցՍամուէլ. Ահա՛ ես առնեմ զբանս իմ ՚ի մէջ Իս- Թ
 րայելի. որպէս զի ամենայնի որ լսիցէ զնոսա՝ հնչեսցեն երկոքեան
 12 ականջք իւր: ¹² Յաւոր յայնմիկ յարուցից՝ ՚ի վերայ Նեղեայ զամեն-
 այն ինչ գոր խօսեցայ ՚ի վերայ փան նորա. սկսայց և կարարեցից.
 13 ¹³ որպէս պարմեցի՛ նմա, եթէ խնդրեցից վրէժ՝ ՚ի փանէ նորա մինչև յա-
 վիտեան. վասն անօրէնութեան որդւոց նորա, զի հայիոյէին զԱսրուած
 14 որդիք նորա, և նա ոչ խրատէր զնոսա: ¹⁴ Եւ ոչ այնպէս. այլ երդուայ
 փանն Նեղեայ, եթէ ոչ քաւեսցի անօրէնութիւն փանն Նեղեայ խնկովք
 15 և զոհիք մինչև յաւիտեան: ¹⁵ Եւ ննջեաց Սամուէլ մինչև ցառաւօրն.
 և կանխեաց ընդ առաւօրն, և երաց զդուրս փանն Տեառն. և Սամուէլ
 16 երկեան պարմել զբեսիլն Նեղեայ: ¹⁶ Եւ ասէ Նեղի ցՍամուէլ. Սամուէլ
 17 որդեակ: Եւ ասէ. Անասիկ ես: ¹⁷ Եւ ասէ. Զի՞նչ է բանն խօսեցեալ ընդ
 քեզ. մի՛ թաքուցաներ յինէն. օ՛ն և օ՛ն արասցէ ընդ քեզ Ասրուած, և օ՛ն
 և օ՛ն յաւելցէ՛ թէ թաքուցես յինէն բան մի յամենայն բանից խօսեցելոց
 18 յականջս քո: ¹⁸ Եւ պարմեաց նմա Սամուէլ զամենայն բանսն, և ոչ
 թաքոյց ՚ի նմանէ: Եւ ասէ Նեղի. Տէր որ ինչ բարի՛ է առաջի իւր ի՛նքն
 19 արասցէ: ¹⁹ Եւ մեծացան Սամուէլ. և էր Տէր ընդ նմա, և ոչ անկաւ յամեն-
 20 այն բանից նորա ՚ի գեփին: ²⁰ Եւ գիտաց ամենայն Իսրայել ՚ի Դանայ
 մինչև ցԲերսաբէ՛ թէ հաւարարիմ է Սամուէլ ՚ի մարգարէս Տեառն:
 21 ²¹ Եւ յաւել Տէր գուշակել ՚ի Սելով, թէ յայտնեցան Տէր Սամուէլի ՚ի Սե-
 լով ըստ բանին Տեառն. և հաւարարիմ եղև Սամուէլ՝ լինել ՚ի մարգարէ
 Տեառն, յամենայն Իսրայելի ՚ի ծագաց երկրին մինչև ՚ի ծագս: Եւ Նեղի
 ծերացեալ էր յոյժ, և որդիք նորա երթայի՛ն երթալով՝ և չար էր ճանա-
 պարի նոցա:

4 ¹ Եւ եղև ընդ աուրսն ընդ այնոսիկ, ժողովէին այլազգիքն ՚ի վե- Ժ
 րայ Իսրայելի. և ել Իսրայել ընդդէմ նոցա ՚ի պարերագմ, և բանա-
 2 կեցան յԱբիենգեր. և այլազգիքն բանակեցան յԱփեկ: ² Եւ ճակարտէին

6 *Ոմանք.* Ահաւասիկ կամ, զի՞ կոչե՛: 7 *Ի լուս՝.* Նախ անծանօթ էր Ասրուծոյ.
համանայն այլոց ՚ի բնաբ՝: 8 *Ոմանք.* Յերրորդ նուագին... եթէ Տէր կոչեաց զնա՛:
 9 *Օրինակ մի.* Խօսեցաւ Տէր, և լուիցէ ծա՛: 10 *Ոմանք.* Որպէս միանգամն և միս
 ևս անգամն: 13 *Ոմանք.* Վասն անիրաւութեան որդւոց... և նա ոչ սաստիւր նոցա:
 15 *Այլք.* Եւ երաց զդուրս փանն: 17 *Ոմանք.* Ընդ քեզ Տէր... դո՛ւ յինէն բան...
 խօսելոց յականջս քո: 18 *Ոմանք.* Տեառն որ ինչ բարի է ա՛: 21 *Ոմանք.* Յամենայն
 Իսրայելի... մինչև ցծագս երկրի: 4. 1 *Ոմանք.* Եւ ել Իսրայել ընդ նոսա ՚ի պարերագմ...
 յԱբենեգեր:

այլազգիքն ընդդէմ Իսրայէլի, և խմբեցաւ պապերազմն՝ և պարտեցան այր Իսրայէլի յերեսաց այլազգեացն, և հարան ՚ի ճակարուն չորք հազարք արանց: ³ Եւ եկն զօրն ՚ի բանակն: Եւ ասեն ծերքն Իսրայէլի. Ընդէն արդևք պարտեաց զմեզ Տէր այսօր առաջի այլազգեացն. առցունք առ մեզ ՚ի Սելովայ զբապանակ ուխտին Ասրուծոյ մերոյ. և ելցէ՛ ՚ի միջի մերում, և փրկեսցէ՛ զմեզ ՚ի ձեռաց թշնամեաց մերոց: ⁴ Եւ առաքեաց ժողովուրդն ՚ի Սելով, և առին անտի զբապանակ ուխտին Տեառն զօրութեանց որ նստի ՚ի քերովբէս. և երկոքեան որդիքն Նեղեայ ընդ փապանակի՛ ուխտին Ասրուծոյ Ոփնի՛ և Փենեհէն գնացին: ⁵ Եւ եղև իբրև եկն փապանակ ուխտին Տեառն ՚ի բանակն, աղաղակեաց ամենայն Իսրայէլ մածածայն, և հնչեաց երկիրն: ⁶ Եւ լուան այլազգիքն զբարբառն աղաղակին. և ասեն այլազգիքն. Զի՞նչ է բարբառ մեծի՛ աղաղակին այնորիկ ՚ի բանակի Եբրայեցոցն: Եւ զփրացին թէ փապանակն Տեառն եկն ՚ի բանակն: ⁷ Եւ երկեան այլազգիքն՝ և ասեն. Այն Ասրուածք ընդ եկին ՚ի բանակն. ապրեցո՛ զմեզ Տէր այսօր: Վայ մեզ՝ զի ոչ եղև մեզ այսպիսի յերէկ և յեռանփ: ⁸ Վայ մեզ. և ո՞ ապրեցուցէ զմեզ ՚ի ձեռաց Ասրուծոցն հզօրացն այնոցիկ. այն Ասրուածք են՝ որ հարին զԵգիպտոս ամենայն հարուածովք, և յամենայն անապափին: ⁹ Քաջացարոնք և լերոնք արք՝ * ո՛ այլազգիք, գուցէ՛ ծառայիցէք Եբրայեցոցն՝ զոր օրինակ ծառայեցին ձեզ. լերոնք արք և պապերազմեացյք ընդ նոսա: ¹⁰ Եւ պապերազմեցան ընդ նոսա. և փախեան այր Իսրայէլի իրաքանցիւր ՚ի յարկս իրեանց. և եղևն հարուածք մեծամեծք յոյժ. և անկան յԻսրայէլէ երեսուն հազար դասուց. ¹¹ և փապանակն Ասրուծոյ առաւ. և երկոքին որդիքն Նեղեայ մեռան, Ոփնի և Փենեհէս:

ԺԱ ¹² Եւ ընթացաւ այր Յամինացի ՚ի բանակէ անտի, և եկն ՚ի Սելով յաւուր յայնմիկ. և ձործք իւր պապառեալք՝ * և հոր՝ զգլխով իւրով, ¹³ և եկն. և ահա Նեղի նստէն յառողով իւրով առ դրանն, և դիպէն զճանապարհն. զի էր սիրտ նորա փազնապեալ վասն փապանակին Ասրուծոյ: Եւ եմուր այրն գոյժ արկանել ՚ի քաղաքին. և աղաղակեաց քաղաքն. ¹⁴ և լուան Նեղի զձայն աղաղակին՝ և ասէ. Զի՞նչ է ձայն աղաղակին այնորիկ: Եւ այրն փութացան սրբանել՝ և փալ գոյժ Նեղեայ: ¹⁵ Եւ Նեղի էր ամաց իննըսուն և ութից. և աչք իւր վապեալ էին և ոչ փեսանէր. և ասէ՛ Նեղի ցարսն որ շուրջ կային զնովաւ. Զի՞նչ է բարբառ աղաղակին այնորիկ: ¹⁶ Եւ այրն փութացեալ եմուր առ Նեղի՛ և ասէ ցնա. Են եմ որ եկի՛ ՚ի բանակէ՛ անտի. և են եմ որ փախեայ այսօր ՚ի պապերազմէն: Եւ ասէ. Զի՞նչ գործ գործեցաւ որդեակ՝ պարմեա՛ ինձ: ¹⁷ Պապասխանի եր պարանին՝ և ասէ. Փախեան այր Իսրայէլի յերեսաց այլազգեացն, և հարուածք մեծամեծք էին ՚ի ժողովրդեանն. և երկոքին որդիքն քո մեռան Ոփնի և Փենեհէս. և փապանակն Ասրուծոյ առաւ: ¹⁸ Եւ եղև իբրև յիշեաց զփապանակն Ասրուծոյ, անկան

2 Այլք. Ի ճակարու անդ չորք հազ՞: 3 Օրինակ մի. Ուխտին Տեառն Ասրուծոյ մերոյ, և եղիցի ՚ի միջի մերում և: Յօրինակին պակասէր. Ի ձեռաց թշնամեաց: 7 Ունակք. Մեզ այրպիսի յերեկն և: 12 Ունակք. Այր Յամինացի: 15 Ունակք. Որ շուրջն կային: 17 Ունակք. Փախեաւ այր Իսրայէլ յերէ՛: Այլք. Մեծամեծք եղևն ՚ի ժողովրդեանն:

Նեղի յաթոռոյն յերս առ դրանն, և բեկան ողն նորա՝ և մեռաւ. զի այր
 19 ծեր էր և ծանրացեալ. և նա դարեաց զԻսրայէլ ամս քսան: ¹⁹ Եւ նոն
 նորա կին Փենեհէտի յղի՝ էր մերձ ՚ի ծնունդս. իբրև լուաւ զգոյժն՝ եթէ
 առան փապանակն Ասրուծոյ, և թէ մեռաւ սկեսրայրն նորա՝ և այր իւր,
 20 ելաց՝ և ծնան՝ զի պարեցան զնովաւ երկունք իւր. ²⁰ և ՚ի ժամանակի
 իւրում մեռանէր: Եւ ասեն ցնա կանայքն՝ որ շուրջ զնովան կային. Մի՛
 երկնչիր զի ոնսար ծնար: Եւ ոչ եր պարասխանի, և ոչ իմացաւ սիրպ
 21 նորա: ²¹ Եւ կոչեցին զմանուկն Վայ Զաբովթ, ՚ի վերայ փապանակին
 22 Ասրուծոյ, և ՚ի վերայ սկեսրայրին նորա, և ՚ի վերայ առն իւրոյ. ²² և
 ասեն. Բարձեալ են փառք Իսրայէլի՝ յառնուլ փապանակին Տեառն. և
 վասն մեռանելոյ սկեսրէին նորա, և առն իւրոյ:

5 ¹ Եւ այլազգիքն առի՛ն զփապանակն Ասրուծոյ, և փարան զնա **ԺԲ**
 2 յԱբիներգերայ յԱզովբոն: ² Եւ առի՛ն այլազգիքն զփապանակն Տեառն՝
 3 և փարան ՚ի փոնն Դագոնայ, և կանգնեցին զնա առ Դագոնաւ: ³ Եւ
 կանխեցին Ազովբացիքն ՚ի վաղիւ անդր, և մփին ՚ի փոնն Դագոնայ.
 և փեսին զԴագոն կործանեալ ՚ի վերայ երեսաց իւրոց ՚ի զեփին առա-
 ջի փապանակին Տեառն. և կանգնեցին զԴագոն, և կացուցին զնա ՚ի
 փեղոջ իւրում: Եւ ծանրացան ձեռն Տեառն ՚ի վերայ Ազովբացոցն՝ և
 չարչարեաց զնոսա, և եհար զնոսա յերասփանս իւրեանց, զԱզովբոն
 4 և զսահմանս նորա: ⁴ Եւ եղև իբրև կանխեցին ընդ առաւօտն ՚ի վաղի
 անդր՝ և ահա Դագոն կործանեալ կայր ՚ի վերայ երեսաց իւրոց յերկիր
 առաջի փապանակի ուխտին Տեառն. և գոնիսն Դագոնայ, և երկոքին
 թաթթ ոսկից նորա խորփակեալք և ցրուեալք ընդ մէջ զեփինն. և
 5 երկոքին դասփակք ձեռաց նորա անկեալք զսեմովքն. ⁵ բայց միայն
 ողնայարն Դագոնայ մնացեալ էր. վասն այնորիկ ոչ կոխսն քորմք
 Դագոնայ զսեմանս փանն Դագոնայ. և ամենայն որ մփանէ՝ ՚ի փոնն
 Դագոնայ՝ զսեմանս փանն Դագոնայ յԱզովբոն մինչև ցայտօր. այլ քայլելով
 6 քայլեն և անցանեն: ⁶ Եւ ծանրացան ձեռն Տեառն ՚ի վերայ Ազովբայ. և
 ած ՚ի վերայ նոցա հարուածս յերասփանս, և եռացոյց մկոնս յանդս
 նոցա. և եղև շրջով մեծ մահու ՚ի քաղաքին:

7 ⁷ Եւ փեսին արք Ազովբայ՝ թէ այնպէս է. ասեն. Ոչ նսարցի փապանակի՛ԹԳ
 Ասրուծոյ առ մեզ. զի ծանրացան ձեռն նորա ՚ի վերայ մեր, և ՚ի վե-
 8 րայ Դագոնայ Ասրուծոյն մերոյ: ⁸ Եւ առաքեցին ժողովեցին զամենայն
 նախարարս այլազգեացն առ ինքեանս, և ասեն. Չի՛նչ արասցուք փա-
 պանակին Ասրուծոյ Իսրայէլի: Եւ ասեն Գեթացիքն. Փոխեցի՛ փա-
 պանակն Ասրուծոյ Իսրայէլի առ մեզ. և փոխեցաւ փապանակն Աս-
 9 րուծոյ ՚ի Գէթ: ⁹ Եւ եղև յեր փոխելոյ նորա անդր, լինէր՝ ձեռն Տեառն
 ՚ի վերայ քաղաքին, և խռովութիւն մեծ յոյժ. և չարչարեաց զարս քա-
 ղաքին ՚ի փոքունէ մինչև ցնեծամեծս, և եհար զնոսա յերասփանս իւ-

18 Ոմանք. Եւ նա դարեցաւ զԻսրայէլ: **20 Ոսկրս.** Եւ ՚ի ժամանակի յորում մեռ՛:

21 Ոմանք. Եւ ՚ի վերայ սկեսրէին նորա: **22 Ոմանք.** Եւ վասն սկեսրեայրին
 նորա մեռանելոյ, և առն իւրոյ: **5. 3 Ոմանք.** Առաջի փապանակին Ասրուծոյ:
4 Յօրինակին պակասէր. Եւ եղև իբրև կանխէ՛: **Ոսկրս.** Եւ ցրուեալք ընդ մէջ
 զեփինն: **5 Ոմանք.** Ողնայրն Դագոնայ: **Յայլս պակասի.** Քորմք Դագոնայ զսեմանս
 փանն Դագոնայ յԱզովբոն: **7 Այլք.** Թէ այն այնպէս է:

րեանց. և արարին Գեթացիքն իւրեանց երասպանս: ¹⁰ Եւ առաքեցին 10
 զբապանական Աստուծոյ յԱսկաղոն. և եղև ՚ի մտանել՝ քապանակին
 Աստուծոյ յԱսկաղոն. զբողոք բարձին Ասկաղոնացիքն՝ և ասեն. Ընդէի
 դարձուցէք զբապանական Աստուծոյ Իսրայէլի առ մեզ, սպանանել՝ զմեզ
 և զժողովորդս մեր: ¹¹ Եւ առաքեցին և ժողովեցին զամենայն նախարարս 11
 այլազգեացն, և ասեն. Առաքեցէք զբապանական Աստուծոյ Իսրայէլի՝ և
 նստցի՝ ՚ի քեղտջ իւրում, և մի՛ սպառեցէ զմեզ և զժողովորդս մեր. զի
 եհաս շրշուկ մահու յամենայն քաղաքիս ծանրացեալ յոյժ. յորմէ հետէ
 եմոնք քապանական Աստուծոյ Իսրայէլի անդր: ¹² Եւ կենդանիքն որ ոչ 12
 էին մեռեալ՝ հարա՛ն յերասպանս իւրեանց. և ել աղաղակ քաղաքին
 յերկինս:

¹ Եւ էր քապանական Աստուծոյ յանդաստանի՛ն այլազգեաց զեւթն ա– 6
 միս. և եռացոյց յերկիր նոցա մուկն: ² Եւ կոչեցին այլազգիքն զբնորման, 2
 և զիղձսն, և զգէրս իւրեանց՝ և ասեն. Զի՛նչ արասցուք քապանակին
 Տեառն, ցուցէք մեզ՝ ի՛ն առաքեսցուք զնա ՚ի քեղի իւր:

Եւ ասեն. ³ Եթէ առաքեցէք զբապանական Աստուծոյ Իսրայէլի ուխ– 3
 քին Տեառն, մի՛ առաքէք զնա ունայն, այլ քարով քաջիք նմա զհարուածոցն,
 և ապա՝ բժշկեսցիք՝ և հաշտեսցի ընդ ձեզ. գուցէ՛ ոչ վերանայցէ ձեռն
 նորա ՚ի ձէնջ: ⁴ Եւ ասեն. Զի՛նչ քայցեմք ընդ գանին նորա: Եւ ա– 4
 սեն. Ըսք թոյոյ նախարարացն այլազգեաց. հի՛նզ երասպանս ոսկիս
 արարէք, և հինգ մուկն ոսկի. զի հարուածք են ՚ի ձեզ, և յիշխանս ձեր,
 և ՚ի ժողովորդեանդ: ⁵ Եւ արդ՝ արարէք զպարկերս երասպանաց՝ ձե– 5
 րոց. և զնմանութիւն մկանց՝ ձերոց, ապականեաց՝ երկրին. և քունք
 Տեառն փառս, զի թեթևացուցէ՛ զձեռն իւր ՚ի ձէնջ, և ՚ի դից՝ ձե–
 րոց, և յերկրէ՛ ձերմէ: ⁶ Եւ ընդէի ծանրացուցանէք զսիրք ձեր, որպէս 6
 ծանրացոյց Եգիպտոս և փարաւոն զսիրքս իւրեանց. ոչ ապաքէն յոր–
 ժամ իսաղաց նոքօք, ապա՝ արձակեցին զնոսա՝ և զնացին: ⁷ Եւ արդ՝ 7
 առէք և արարէք սայլ մի նոր, և երկուս երինջս անդրանկածինս առանց
 որդոց, և լծեցէք զերինջսն ՚ի սայլին. և քեցեցէք զորդիսն ՚ի հետոց
 նոցա ՚ի քուն: ⁸ Եւ առէք զբապանական Տեառն, և դիք զնա ՚ի վերայ 8
 սայլին. և զանօթսն զոսկիս զոր քայցէք նմա ընդ գանին. և դիջիք ՚ի
 քունք արգօք ՚ի կողմանէ նորա, և առաքեսցիք զնա՝ և վարեսցիք զնա՝
 և երթիցէ: ⁹ Եւ քեցիք եթէ ՚ի մոնքս սահմանաց իւրոց երթիցէ ընդ 9
 Բեթսամիսս՝ նա՛ արար մեզ զգարիսս մեծամեծս զայտոսիկ. ապա թէ
 ոչ՝ գիտասցուք եթէ ոչ ձեռն նորա եկն ՚ի վերայ մեր. այլ վրիպակ իմն
 զործեցաւ ՚ի մեզ: ¹⁰ Եւ արարին այլազգիքն այնպէս, և առին երկունս 10
 երինջս անդրանկածինս՝ և լծեցին զնոսա ՚ի սայլին, և զորդիս նոցա
 արգելին ՚ի քուն: ¹¹ Եւ եղին զբապանական Տեառն ՚ի վերայ սայլին, և 11
 զբուրձն արգօք, և զմկունսն ոսկիս. և զպարկերս երասպանաց իւրե–
 անց: ¹² Եւ ուղղեցան երինջքն ընդ ճանապարհ մտիցն Բեթսամիսայ, 12

9 Այլք. Ի փորոէ մինչև ՚ի մեծա՛: 6. 1 Ունսնք. Եւ էր քապանական Տեառն յանդաստան՝:
 2 Ունսնք. Զի՛նչ արասցուք քապանական Աստուծոյ: 3 Այլք. Մի՛ առաքիցէք զնա ո՛ւ:
 6 Այլք. Զսիրքս ձեր, որպէս ծան՛: Ունսնք. Եւ ապա արձակեաց զնոսա, և: 11 Այլք.
 Զքապանական Տեառն ՚ի սայլին:

ընդ մի՝ շաւիղ երթային՝ և վաստակէին, և ոչ խոտորէին ոչ յաջ՝ և ոչ յահեակ. և նախարարք այլազգեացն երթային զհետ նորա մինչև ՚ի սահմանս Բերթսամիւսայ:

- 13 ¹³ Եւ որ ՚ի Բերթսամիւսն էին՝ հնձէին հունձս ցորենոյ ՚ի հովիւրսն. ԺԵ
և ամբարձին զաչս իւրեանց՝ և քեպին զքապանակն Տեառն, և ու-
14 րախ եղեն ընդ առաջ նորա: ¹⁴ Եւ սայլն եմոնք յանդաստանն Ովսեայ
Բերթսամիւսացոյ. և կանգնեցին ա՛նդ առ նովա վէմ մի մեծ. և պատառեցին
15 զվայր սայլին, և զերինջսն հանին յողջակէզս Տեառն: ¹⁵ Եւ Ղևրացիքն
հանին զքապանակն Տեառն, և զքորձն արգոք ընդ նմին, և զանձօսն
ոսկիս որ ՚ի նմա. և եղին ՚ի վերայ վիմին մեծի: Եւ արք Բերթսամիւսայ
16 մարտոցին ողջակէզս, և զոհեցին զո՛հս յաւոր յայնմիկ Տեառն: ¹⁶ Եւ
17 հինգ նախարարքն այլազգեաց քեսանէին, և դարձան յԱկկարոն: ¹⁷ Եւ
երաստանքն ոսկիք՝ զոր ետուն այլազգիքն Տեառն՝ ընդ զանին, մին
Ազովայ էր, և մին Գազայ, և մին Ասկաղոնի՛, և մին Գեթայ, և մին
18 Ակկարոնի՛: ¹⁸ Եւ մկունքն ոսկիք՝ ըսպ թոյոյ ամենայն քաղաքացն այլազգեաց,
հինգեցոն նախարարացն, յամոր քաղաքաց՝ մինչև ցաւա՛նս Փերեզացոյն,
մինչև ցվեմն յորոյ վերայ եղին զքապանակ ուխտին Տեառն. մինչև
ցայսօր յանդին Ովսեայ Բերթսամիւսացոյ: Եւ ոչ հաճեցան որդիքն
Յերոնեայ ընդ արս Բերթսամիւսացոցն, զի քեսին զքապանակն Տե-
19 առն: ¹⁹ Եւ եհար ՚ի նոցանէ յիսուն հազար և եթանասուն այր. և սո՛գ
առ ժողովորդն՝ զի եհար Տէր ՚ի ժողովորդեանն հարուածս մեծամեծս
20 յոյժ: ²⁰ Եւ ասեն արք Բերթսամիւսացիք. Ո՛ կարասցէ շրջել առաջի Տե-
առն Աստուծոյ սրբոյս այսորիկ. և արդ՝ առ ո՞ ելանիցէ քապանակ Տե-
21 առն ՚ի մէնջ: ²¹ Եւ առաքեցին հրեշտակս առ բնակիչս Կարիաթարիմայ՝
և ասեն. Դարձուցի՛ն այլազգիքն զքապանակն Տեառն, իջէք և հանէք
զնա՝ առ ձեզ:

- 7 ¹ Եւ եկին արք Կարիաթարիմայ, և հանին անքի զքապանակ ուխ- ԺԶ
տին Տեառն. և քարան՝ զնա ՚ի քուն Ամինադաբայ որ ՚ի բլրին. և
զեղիազար որդի նորա սրբեցին պահել զքապանակ ուխտին Տեառն:
2 ² Եւ եղև յօրէ՛ յորմէ հետէ էր քապանակն ՚ի Կարիաթարիմ, բազմացան
աւուրքն և եղեն ամբ քսան. և հայեցաւ ամենայն քունն Իսրայելի
3 զկնի Տեառն: ³ Եւ խօսեցաւ Սամուէլ ընդ ամենայն քանն Իսրայել-
լի՝ և ասէ. Թէ յամենայն սրտէ ձերմէ դարձեալ էք առ Տէր, ՚ի բաց
արարէք զաստուածսն օտարոտիս ՚ի միջոյ ձերմէ, և զանքանսն. և
պատրաստեցէք զսիրտս ձեր առ Տէր, և ծառայեցէք նմա՛ միայն, և
4 փրկեսցէ՛ զձեզ ՚ի ձեռաց այլազգեացն: ⁴ Եւ ՚ի բաց արարին որդիքն
Իսրայելի զԲահաղիմսն, և զանքանսն Աստուծոյ, և ծառայեցին
5 նմա՛ միայնոյ: ⁵ Եւ ասէ Սամուէլ. Ժողովեցէք զամենայն Իսրայել ՚ի

13 Ունակք. Ջրապանակն Աստուծոյ, ուրախ ե՛: 14 Յօրինակին, ՚ի բնաք՞. Եւ փափառեցին, այլ ՚ի լուս՞. պատառե՛: 16 Ի լուս՞. Եւ դարձան յԱսկաղոն, հաւնա-
ձայն ունակք ՚ի բնաք՞. Յոր և յաւերտն ունակք. յատր յայնմիկ: 17 Յօրինակին
պակասէր. Այլազգիքն Տեառն ընդ զա՛: 18 Ի լուս՞. Եւ ոչ խնդացին որդիքն Յերո՞.
հաւնաձայն ունակք ՚ի բնաք՞: 19 Յօրինակին՝ հաւնաձայն բազմաց թուագրով դնի.
ԾՌ- և ՚ այր: 7. 2 Ունակք. Եւ հայեցան ամենայն քունն: 3 Այլք. Եւ ծառայեցէք նմա
միայնոյ, և փր՞:

Մասեփաթ, և կացից յաղօթս վասն ձեր առ Տէր: ⁶ Եւ ժողովեցան ՚ի 6
Մասեփաթ. և հանին ջուր, և եհեղ յերկիր առաջի Տեառն. և պահեցին
յաւոր յայնմիկ, և ասեն. Մեղաք առաջի Տեառն:

ԺԷ Եւ դարեցան Սամուէլ զորդիսն Իսրայէլի ՚ի Մասեփաթ: ⁷ Եւ լուան 7
այլազգիքն եթէ ժողովեցան որդիքն Իսրայէլի ՚ի Մասեփաթ, և ելին
նախարարք այլազգեացն ՚ի վերայ Իսրայէլի. և լուան որդիքն Իս-
րայէլի և երկեան յերեսաց այլազգեացն: ⁸ Եւ ասեն որդիքն Իսրա- 8
յէլի ցՍամուէլ. Մի՛ դադարեր ՚ի գոչելոյ վասն մեր առ Տէր Աստու-
ած քո, և փրկեսցէ՛ զմեզ ՚ի ձեռաց այլազգեացն: ⁹ Եւ առ Սամուէլ 9
զանն մի դիեցիկ, և եհան զնա ողջակէզ Տեառն հանդերձ ամենայն
ժողովրդեամբն. և գոչեաց Սամուէլ առ Տէր վասն Իսրայէլի. և լուան
նա Տէր: ¹⁰ Եւ մինչդեռ մաքուցանէր Սամուէլ զողջակէզն, մերձեցան 10
այլազգիքն ՚ի պարերազմ ՚ի վերայ Իսրայէլի. և որոքաց Տէր մեծան
բարբառով յաւոր յայնմիկ ՚ի վերայ այլազգեացն, և շփոթեցան և անկան
առաջի Իսրայէլի և ելին արքն Իսրայէլի ՚ի Մասեփաթ: ¹¹ Եւ հալածե- 11
ցին զայլազգիսն. և հարին զնոսա մինչև ՚ի ներքոյ Բեթթովրայ: ¹² Եւ 12
առ Սամուէլ վէմ մի, և կանգնեաց ՚ի մէջ Մասեփայ և ՚ի մէջ Պաղեսայ.
և կոչեաց զանուն նորա Աբենեզեր, վէմ օգնականի. և ասէ. Մինչև՛
ցայս վայր օգնեաց մեզ Տէր: ¹³ Եւ կորացոյց Տէր զայլազգիսն. և ոչ ևս 13
յաւելին ելանել ՚ի վերայ սահմանացն Իսրայէլի: Եւ եղև ձեռն Տեառն
՚ի վերայ այլազգեացն զամենայն աւուրս Սամուէլի: ¹⁴ Եւ դարձուցին 14
զքաղաքսն զոր առին այլազգիքն յորդոցն Իսրայէլի, և ետուն զնո-
սա անդրէն Իսրայէլի, յԱսկաղոնէ մինչև ցԳէթ. և զսահմանս Իսրայէլի
հանին ՚ի ձեռաց այլազգեացն. և էր խաղաղութիւն ՚ի մէջ Իսրայէլի և ՚ի
մէջ Ամուրիացոցն: ¹⁵ Եւ դարեաց Սամուէլ զԻսրայէլ զամենայն աւուրս 15
կենաց իւրոց: ¹⁶ Երթայր ամ յամէ, և պարեր զԲեթէլ, և զԳաղաան, և 16
զՄասեփաթ. և դարէր զԻսրայէլ յամենայն սրբեալսն յայնոսիկ: ¹⁷ Եւ 17
դարձ իւր էր յԱրենաթեմ. զի անդ էր փուն նորա. և անդ դարէր զԻս-
րայէլ. և շինեաց անդ սեղան Տեառն:

ԺԸ ¹ Եւ եղև իբրև ծերացաւ Սամուէլ, կացոյց զորդիս իւր դարաւորս 8
Իսրայէլի: ² Եւ այս են անուանք որդոց նորա. անդրանկանն Յովէլ, 2
և անուն երկրորդին Աբիա՛. դարաւորք ՚ի Բերսաբէէ: ³ Եւ ոչ զնացին 3
որդիք նորա զճանապարհս նորա, և թիրեցան զհետ զօշաքաղութեան.
և առնուին կաշառ և թիրէին զիրաւունս: ⁴ Եւ ժողովեցան ամենայն արք 4
Իսրայէլի՝ և եկին առ Սամուէլ յԱրիմաթեմ, ⁵ և ասեն ցնա. Դու անաղիկ 5
ծերացար, և որդիք քո ոչ զնան զճանապարհ քո. և արդ՝ կացո՛ ՚ի վե-
րայ մեր թագաւոր դարել՛ զմեզ որպէս և այլ ազգք: ⁶ Եւ չար թուեցաւ 6
բանն յաչս Սամուէլի. զի ասացին թէ փուր մեզ թագաւոր դարել՛ զմեզ.
և յաղօթս եկաց Սամուէլ առ Տէր: ⁷ Եւ ասէ Տէր ցՍամուէլ. Լոր ձայնի 7

⁹ *Ունակք.* Գառն մի դիացիկ, և եհան զնա յողջակէզս: *Ուր ևս ունակք.* զառն մի զեղեցիկ: ¹⁰ *Ունակք.* Եւ ելին արքն Իսրայէլի ՚ի Մասեփաթայ: ¹² *Ի լուս՛.* Ի մէջ Մասեփայ և ՚ի մէջ Բեթսանայ հնոյ. *համաձայն ունակց ՚ի բնաք՛:* ¹⁶ *Ունակք.* Եւ երթայր ամ յամէ: ^{8. 2} *Ունակք.* Անդրանիկն Յովէլ... դարաւորք ՚ի Բերսաբէէ: ³ *Ի լուս՛.* Զհետ վախճանի զօշաքաղութեան:

ժողովրդեանդ, որպես և խօսեցան ընդ քեզ. զի ոչ եթէ զքեզ անարգե-
 8 ցին, այլ զին մերժեցին ջթագաւորել ՚ի վերայ նոցա: ⁸ Ըստ ամենայն
 գործոց զոր արարին ընդ իս՝ յօրէ յորմէ հանի զնոսա յԵգիպտոսէ մինչև
 9 ցայսօր. և թողին զիս և ծառայեցին ասպրուածոց օտարաց, նոյնպէս
 դնեն նոքա և ընդ քեզ: ⁹ Եւ արդ՝ լոր ձայնի նոցա. բայց դնելով
 դնիցես վկայութիւն նոցա, և պարմեսցեն նոցա զիրաւունս թագաւորի՝
 որ թագաւորեսցէ՛ նոցա:

10 ¹⁰ Եւ խօսեցան Սամուէլ զամենայն պարզամտ Տեառն առ ժողովրդեանս
 11 որ խնդրեցին ՚ի նմանէ թագաւոր, ¹¹ և ասէ. Այս ինչ լիցին իրաւունք
 թագաւորին որ թագաւորեսցէ ՚ի վերայ ձեր. զուսերս ձեր առջէ, և
 արասցէ կառավարս և հեծեալս, և սուրհանդակս առաջի կառաց իւրոց.
 12 ¹² և կացուցէ զնոսա իւր հազարապետս, և հարիւրապետս. և հնձել
 զհունձս նորա, և կթել զկուրս նորա, և առնել նմա զէնս՝ և անօթս
 13 կառաց: ¹³ Եւ զոսերս ձեր առջէ՛ յիւղագործս, և ՚ի խորվարարս,
 14 և ՚ի հացեփեացս: ¹⁴ Եւ զանդս ձեր, և զայգին ձեր, և զծիթենին ձեր
 15 զագնիս՝ առջէ. և փացէ սարկաց իւրոց: ¹⁵ Եւ զտերմանս ձեր, և զայգիս
 ձեր փասանորդեսցէ, և փացէ ներքինեաց իւրոց, և սարկաց իւրոց:
 16 ¹⁶ Եւ զծառայս ձեր, և զաղախնայս ձեր, և զանդեայս ձեր զագնիս,
 17 և զէշս ձեր՝ առջէ՛ և փասանորդեսցէ՛ ՚ի գործ իւր: ¹⁷ Եւ զհօփս ձեր
 18 փասանորդեսցէ. և դուք եղիջիք նմա ծառայք: ¹⁸ Եւ աղաղակեսցիք
 յաւոր յայնմիկ յերեսաց թագաւորին ձերոյ՝ զոր ընտրեցէք ձեզ, և ոչ
 19 լուիցէ ձեզ Տէր յաւորսն յայնոսիկ. զի դուք ձեզէն ընտրեցէք ձեզ թա-
 20 գաւոր: ¹⁹ Եւ ոչ կամեցաւ ժողովուրդն լսել Սամուէլի. և ասեն ցնա. Ոչ
 21 այդպէս է, այլ թագաւորեսցէ՛ ՚ի վերայ մեր. ²⁰ և եղիցուք և մեք իբ-
 21 րև զայլ ազգս, և դարեսցէ՛ զմեզ թագաւորն մեր, և ելցէ՛ առաջի մեր
 22 և պարտեազմեսցի զպարտեազմ մեր: ²¹ Եւ լուան Սամուէլ զամենայն
 22 բանս ժողովրդեանն. և խօսեցան զնոսա յականջս Տեառն: ²² Եւ ասէ
 Տէր ցՍամուէլ. Լոր ձայնի նոցա՝ և թագաւորեսցո՛ւ նոցա թագաւոր: Եւ
 ասէ՛ Սամուէլ ցարս Իսրայէլի. Երթիցէ՛ իւրաքանչիւրոք ՚ի քաղաք իւր:

9 ¹ Եւ էր այր մի յորդոցն Բենիամինի՝ և անուն նորա Կին, որդի
 Աքիելի, որդոյ Արեգայ, որդոյ Բեքովրաթայ, որդոյ Ափիայ. որդոյ
 2 առն Յիմենացոյ: Այր զօրաւոր. ² և էր նորա որդի, և անուն նորա
 Սաուդ, այր բարի՛ և անձնեայ. և ոչ գոյր յորդիսն Իսրայէլի այր լան
 3 քան զնա. ուսովք չափ ՚ի վեր բարձր էր քան զամենայն երկիրն: ³ Եւ
 կորեան էջք հօրն Սաուդայ: Ասէ՛ Կին ցՍաուդ ցորդի իւր. Առ ընդ
 4 քեզ մի՛ ՚ի մանկանցդ, և արիք երթայք խնդրեցէք զէշսն: և զնացին,
 4 և անցին ընդ լեառնն Եփրեմի: ⁴ Եւ անցին ընդ լեառնն Սարիսայ, և
 ոչ գրին. և անցին ընդ երկիրն Սաղիմայ՝ և ոչ ուրեք էին, և անցին
 5 ընդ երկիրն Յեմինացոյն՝ և ոչ գրին: ⁵ Եւ իբրև եկին ՚ի Սիփ. ասէ

7 Ոմանք. Որպէս և խօսեցին ընդ քեզ: 10 Ոմանք. Ջամենայն զպարզամտ: 14 Ոմանք. Եւ զթզեմիս ձեր զագնիս: Յօրինակին պակասէր. Առջէ և փացէ: 20 Ոմանք. Եւ դարեսցի զմեզ թագաւոր մեր: 22 Ոմանք. Իւրաքանչիւր ՚ի քաղաք իւր: 9. 1 Ոմանք. Որդի Աքիելի որդոյ Սաբեգայ. կամ՝ Ասեգայ... Յեմինացոյ: 2 Ոմանք. Բարձր էր քան զամենայն ժողովուրդն: 4 Ոմանք. Եւ անցին ընդ երկիրն Սարիսայ:

Մաւուղ ցպարանեակն իւր որ ընդ նմա. Ե՛կ դարձցուք անդրէն, գուցէ թողեալ հօր մերոյ զէշան, և զմէնջ հոգասցէ: ⁶ Եւ ասէ ցնա պարանին. ⁶ Ահա այ՛ր Աստուծոյ է ՚ի քաղաքիս յայսմիկ, այր փառաւոր, և զամենայն զոր ինչ խօսիցի՝ լինելով լինի. և արդ՝ երթիցո՛ւք անդր, զի պարմեսցէ մեզ զճանապարհս մեր՝ և զնասցո՛ւք: ⁷ Եւ ասէ Մաւուղ ցպարանին որ ընդ նմա. Ահա երթայցեմք, և զի՛նչ փանիցիմք առնն Աստուծոյ. զի հաց ևս պակասեաց յամանոց մերոց, և չի՛ք ինչ որ կայցէ ընդ մեզ աւելի փանել առնն Աստուծոյ: ⁸ Եւ յաւել պարանին փալ պարասխանի Մաւուղայ՝ և ասէ. Ահա գրանի՛ ՚ի ձեռին իմում չորրորդ սկեղ արծաթոյ, և փացն առնն Աստուծոյ. և պարմեսցէ՛ մեզ զճանապարհս մեր: ⁹ Եւ յառաջ ՚ի մէջ Իսրայելի այսպէս ասէր իւրաքանչիւրոք՝ յորժամ երթայր հարցանել զԱստուած. Եկայք երթիցո՛ւք առ փեսանօղն: Զի մարգարէ՛ յառաջ փեսանօղ կոչէր ժողովուրդն: ¹⁰ Եւ ասէ Մաւուղ ցպարանին իւր. ¹⁰ Բարւո՛ք է բանդ, ե՛կ երթիցուք:

ԻԱ Եւ չոզան՝ ՚ի քաղաքն՝ ուր էր այրն Աստուծոյ. ¹¹ և մինչդեռ ելանէին ընդ զառ ՚ի վեր քաղաքին, գրին նոքա աղօջկունս որ ելանէին հանել ջուր. և ասեն ցնոսա. Եթէ՛ գուցէ՛ աստ փեսանօղ: ¹² Պարասխանի երուն նոցա աղօջկունքն՝ և ասեն. Գո՛յ, ահաւասիկ առաջի ձեր այդր. արդ՝ արագեցէ՛ք * զի վասն աւուրս եկեալ է ՚ի քաղաքս. զի զո՛հ է այսօր ժողովրդեանն ՚ի Բամա. ¹³ յորժամ մրանիցէ՛ք ՚ի քաղաքդ, ասա՛ գրանիցէ՛ք զնա ՚ի քաղաքիդ, մինչև՛ երթեալ իցէ նորա ՚ի Բամա ուրել. քանզի ոչ ուրէ ժողովուրդն մինչև ՚ի մրանել նորա. զի նա՛ օրհնէ զգոհն, և ասա ուրեն կոչնականքն. և արդ ելէ՛ք զի վասն աւուրս գրանէք զնա այդր: ¹⁴ Եւ ելին ՚ի քաղաքն. և իբրև մրին նոքա ՚ի քաղաքամէջն, և ահա Մամուլ էլ ընդ առաջ նոցա երթալ՝ ՚ի Բամա: ¹⁵ Եւ էր Տեառն յայրմեալ յունկն Մամուլի աւուրք միով յառաջ քան զգալն Մաւուղայ առ նա. ¹⁶ եթէ վաղի՛ն ՚ի սոյն ժամ առաքեցից առ քեզ այր յերկրէն Բենիամինի, և օճցես զնա իշխան՝ ՚ի վերայ ժողովրդեան իմոյ Իսրայելի. և փրկեսցէ զժողովորդ իմ ՚ի ձեռաց այլազգեացն. զի հայեցայ՝ ՚ի փառապանս ժողովրդեան իմոյ, քանզի եհան գոչին նոցա առ իս: ¹⁷ Եւ Մամուլ երեն զՄաւուղ. և Տէր ասէ ցնա. Ահաւաղիկ է՛ այրն զորմէ ասացի քեզ եթէ նա՛ իշխեսցէ ժողովրդեան իմում: ¹⁸ Եւ մարեան Մաւուղ առ Մամուլ ՚ի մէջ քաղաքին և ասէ. Պարմեա՛ ինձ՝ ո՛ր փուն իցէ փեսանողին: ¹⁹ Պարասխանի եր Մամուլ և ասէ ցՄաւուղ. Են ինքնին իսկ եմ. ե՛կ առաջի իմ ՚ի Բամա, և կերիցես ընդ իս այսօր. և արձակեցի՛ց զքեզ վաղիւ. և զամենայն ինչ որ ՚ի սրբի քում է՛ պարմեցի՛ց քեզ: ²⁰ Եւ վասն իշոցն երեքօրէի՛ց կորուսելոց մի՛ ինչ ածեր զմրա՛ն քանզի գրեալ են. և ո՛յր իցեն վայելչութիւնք Իսրայելի՛ եթէ ոչ քո և ամենայն փան հօր քոյ: ²¹ Պարասխանի՛ եր Մաւուղ՝ և ասէ. Ո՛չ ապաքէն առն միոյ Յիմննացույ

6 Այլք. Եւ զամենայն ինչ զոր խօսիցի: 8 Ոմանք. Չորրորդ մասն սկեղ արծա՛:

9 Այլք. Զի զմարգարէ՛ յառաջ փեսա՛: 11 ԅօրհնակին փակասէր. Ելանէին ընդ զա՛: 12 Այլք. Ահաւաղիկ առաջի ձեր այրդ: 13 Ոմանք. Ոչ ուրէր ժողովուրդն... գրանէք զնա անդր: Ի յու՛. Եւ ասա ուրեն հիւրքն. համաձայն ոմանց: Ուր Ոսկան. Կոչնական հիւրքն: 16 Ոսկան. Ի սոյն ժամու առա՛: 20 Ոմանք. Մի՛ ինչ ածել զմրա:

եմ ես՝ փոքրն գաւազանի ցեղին Իսրայելի, և կրպտերոյ ցեղի յամենայն իշխանութենէ Բենիամինի. և ընդէի խօսեցար ընդ իս ըսար բանիդ ըսար այդմիկ:

- 22 Եւ ան՝ Սամուէլ զՍաուղ և զպարանին նորա, և փարաւ զնոսա ԻԲ
 'ի վանս իւր. և ե՛ր նոցա փեղի 'ի վերոյ կոչնականացն իբրև զերեսուն
- 23 արամբ: 23 Եւ ասէ Սամուէլ ցիտհակերն. Տո՛ր ինձ զմասնն զոր երու
- 24 ցքեզ, զորմէ ասացի դնել զնա առ քեզ: 24 Եւ եփեաց խոհակերն զազորն՝
 և զթամբն որ զնովաւ. և ե՛ր զայն առաջի Սաուղայ: Եւ ասէ Սամ-
- 25 ուէլ ցՍաուղ. Ահաւասիկ նշխար, դի՛ր զայդ առաջի քո՝ և կե՛ր. զի
 վկայութիւն լիցի քեզ առ 'ի ժողովրդոց, և կրծեսցես: Եւ եկե՛ր Սա-
- 26 ւուղ ընդ Սամուէլի յաւուր յայնմիկ: 25 Եւ էջ 'ի Բամայ 'ի քաղաքն: Եւ
- 26 արկին անկողինս Սաուղայ 'ի փանիսն՝ և ննջեաց: 26 Եւ եղև ընդ ելանել
 առաւօտուն՝ կոչեաց Սամուէլ զՍաուղ 'ի փանեացն՝ և ասէ. Արի եկ՝ և
 արձակեցից զքեզ: Եւ յարեան Սաուղ և ե՛լ ինքն և Սամուէլ արփաքս:
- 27 27 Եւ մինչդեռ իջանէին նոքա յեզր քաղաքին, ասէ Սամուէլ ցՍաուղ. Ա-
- 27 սա՛ ցպարանիդ՝ և անցցէ յառաջ քան զմեզ. և անց. և դու կացցեն
 այսօր ասսը՝ և լուիցեն զպարզամս Տեառն:

10 1 Եւ ան՝ Սամուէլ զպրուակն իւղոյ՝ և եհե՛ր 'ի գլուխ նորա. և համբուրեալ^{ԹԳ}
 զնա, և ասէ ցնա. Ոչ՛ ասպաքեն օծ զքեզ Տէր 'ի վերայ ժառանգու-
 թեան իւրոյ իշխան, և 'ի վերայ ժողովրդեան իւրոյ Իսրայելի. և դո՛ն
 իշխեսցես ժողովրդեան Տեառն, և փրկեսցեն զնա 'ի ձեռաց թշնամե-
 աց իւրոց շուրջանակի: Եւ այն եղիցի քեզ նշանակ՝ եթէ Տէր օծ զքեզ.

2 2 իբրև երթայցես այսօր յինէն՝ գարցես երկունս արս առ զերեզմանան
 Նռաբելի՝ 'ի լերինն Բենիամինի, զի մեծամեծս վազիցեն, և ասիցեն
 ցքեզ. Գրան՝ էջքն՝ յորոց դուն 'ի խնդիր երթեալ էիր. և թողեալ
 հօր քոյ զիրս իշոցն հոգայ վասն ձեր. և ասէ. Զի՛նչ արարից վասն
 3 որդոյ իմոյ: 3 Եւ երթիցես անրի և՛ն անդր, և հասցեն մինչև 'ի կաղ-
 նին Դերովրայ. և գարցես անդ երին արս որ ելանիցեն առ Ասպուած
 'ի Բեթէլ. միոյն բարձեալ ո՛լս երիս, և միւսոյն բարձեալ երին ամանս
 4 հացի, և միոյն բարձեալ փիկ մի զինույ. 4 և հարցցեն զքեն 'ի խա-
 դաղութիւն. և փացեն քեզ երկուս պարուս հացի, և առցեն 'ի ձեռաց
 5 նոցա: 5 Եւ ասա մարցես 'ի բլուրն Ասպուածոյ, ուր է՛ գունդ այլազգեացն:
 Եւ եղիցի յորժամ մրանիցես 'ի քաղաքն, դիպեսցիս պարո՛ն մարգա-
 րէից իջելոց 'ի Բամայ. և առաջի նոցա սրի՛նգ, և թմբուկ, և փող, և
 6 քնար. և ինքեանք մարգարէացեալք: 6 Եւ խաղասցէ 'ի վերայ քո Նոզի
 7 Տեառն, և մարգարէացիս և դո՛ն ընդ նոսա. և դարձցիս յայր յայլ: 7 Եւ
 7 եղիցի յորժամ զայցեն նշանքս այսոքիկ 'ի վերայ քո, արասցեն զա-
 8 մենայն ինչ զոր գրանիցէ ձեռն քո՝ զի Ասպուած ընդ քե՛զ է: 8 Եւ իջցեն
 յառաջ քան զիս 'ի Գաղգաղա. և ահա ես իջից՛ առ քեզ մարուցանել

21 *Ունակք.* Յամինացոյ. և *ունակք.* Յեմինացոյ: 26 *Յօրինակին պակասէր.* Եւ եղև ընդ ելա՛: 27 *Ունակք.* Եւ դու կաց այսօր: 10. 1 *Ի լու՛.* Եւ առ Սամուէլ զկուժն իւղոյ: *Ուր ունակք ունին 'ի բնար՛.* զկուժն սրուակն ևղոյ: 2 *Ունակք.* Որոյ դուն 'ի իս՛... և թողեալ հօր քո զիշոցն, հոգայ: 3 *Այլք.* Եւ միոյն բարձեալ երիս ա՛... և միոյն բարձեալ փիկ մի: 7 *Ունակք.* Զամենայն ինչ որ գրանիցէ:

ողջակէ՛զս և զոհս և խաղաղականս. զեւթն օր դադարեացես մինչև եկի՛ց
 առ քեզ, և իմացուցի՛ց քեզ զոր ինչ առնիցես: ⁹ Եւ եղև ՚ի դարձուցանել ⁹
 զթիկունս իւր զնալոյ՛ ՚ի Սամուելէ, շրջեաց նմա Ասարուած սիրտ այլ. և
 եկին հասի՛ն նմա ամենայն նշանքն յաւոր յայնմիկ: ¹⁰ Եւ եկն անտի ՚ի ¹⁰
 բլուրն, և ահա պա՛ր մարգարէից ընդ առաջ նորա. և խաղաց ՚ի վերայ
 նորա Նոզի Ասարուծոյ, և մարգարեացա՛ն ՚ի մէջ նոցա: ¹¹ Եւ եղև իբրև ¹¹
 ծանեան զնա ամենեքին՝ որոց յերէկն և յեռանտ փեսեալ էր զնա, եթէ
 ահա և նա ՚ի մէջ մարգարէիցն մարգարեանայր, ասէ ժողովորդն իւ-
 րաքանչիւր ցընկեր իւր. Չի՞նչ է այդ որ եղև որդւոյ Կիսեայ, կամ թէ և
 Սաուո՞ղ ընդ մարգարէն իցէ: ¹² Եւ պապասխանի՛ ետ ոմն ՚ի նոցանէ և ¹²
 ասէ. Եւ ո՞վ է հայր նորա, եթէ ո՛չ Կին. վասն այնորիկ եղև յառակս, թէ՛
 Եւ Սաուո՞ղ ՚ի մարգարէս: ¹³ Եւ վախճանեաց զմարգարեանայն, և եկն ՚ի ¹³
 բլուրն: ¹⁴ Եւ ասէ ընտանի նորա ցնա և ցճառայն նորա. Յո՛ւ չոգայք: Եւ ¹⁴
 ասեն. Խնդրել զէշսն. և իբրև փեսաք թէ չե՛ն ուրեք՝ մտաք առ Սամուել:
¹⁵ Եւ ասէ ընտանին ցՍաուոլ. Պարմեա՛ ինձ զի՞նչ ասաց քեզ Սամուել: ¹⁵
¹⁶ Եւ ասէ Սաուոլ ցընտանին իւր. Պարմելով պարմեաց ինձ եթէ գրա՛ն ¹⁶
 էշքն: Բայց զքան թագաւորութեանն ո՛չ եհան նմա ՚ի վեր, * զոր ասաց
 նմա Սամուել:

Ի՞ր ¹⁷ Եւ ժողովեաց Սամուել զամենայն ժողովորդն առ Տէր ՚ի Մա- ¹⁷
 սեփաթ. ¹⁸ և ասէ ցորդիսն Իսրայէլի. Այսպէս խօսեցաւ Տէր Ասարուած ¹⁸
 Իսրայէլի, և ասէ. Ես եմ որ հանի զորդիսն Իսրայէլի յԵգիպտոսէ. և
 փրկեցի զձեզ ՚ի ձեռաց փարաւոնի արքային Եգիպտացոց, և յամեն- ¹⁹
 այն թագաւորութեանց նեղչաց ձերոց: ¹⁹ Եւ դուք այսօր անարգեցէ՛ք
 զԱսարուած, որ է փրկիչ ձեր յամենեցունց որ շուրջ զձեռք են՝ և նեղեն ²⁰
 զձեզ. և ասացէք՝ Ո՛չ այդպէս, այլ զի կացուցես ՚ի վերայ մեր թագա-
 տր: Եւ արդ՝ կացէք առաջի Տեառն՝ ըստ իշխանութեանց ձերոց, և ըստ ²¹
 զաւագանաց ձերոց, և ըստ հազարատրաց ձերոց: ²⁰ Եւ մտոյց Սամ-
 ուել զամենայն զաւագանսն Իսրայէլի, և ել վիճակն զաւագանի՛ն Բե-
 նիամի՛նի: ²¹ Եւ մտոյց զզաւագանն Բենիամի՛նի ըստ ցեղից, և ելանէր ²¹
 վիճակն ցեղի՛ն Ամապարտայ: Եւ մտոցին զցեղն Ամապարտայ
 ըստ արանց. և ելանէր վիճակն Սաուոլայ որդւոյ Կիսեայ. և խնդրէր ²²
 զնա՝ և ո՛չ գրանէր: ²² Եւ եհարց միւսանգամ Սամուել զՏէր. Եւ եթէ ²²
 զայցէ՛ այսր այրն: Եւ ասէ Տէր. Աւաղիկ թաքուցեալ է ընդ կարասեաւ:
²³ Եւ ընթացաւ և ա՛ռ զնա անտի, և կացոյց զնա ՚ի մէջ ժողովորդեանն. ²³
 և բարձրացա՛ն քան զամենայն ժողովորդն թիկամբք չափ ՚ի վեր: ²⁴ Եւ ²⁴
 ասէ Սամուել ցամենայն ժողովորդն, եթէ՛ Տեսանիցէ՛ք զոր ընտրեացդ
 իւր Տէր, զի ո՛չ գոյ նման դորա յամենեսին ՚ի ձեզ: Եւ ծանեան ամենայն ²⁵
 ժողովորդն և ասեն. Կեցցե՛ արքայ: ²⁵ Եւ ասաց Սամուել ժողովորդեանն ²⁵
 զիրաւունս թագաւորին. և գրեաց ՚ի մարտնի, և եղ առաջի Տեառն. և

10 Այլք. Եւ մարգարեացաւ ՚ի միջի նոցա: **14** 'Ի լու'. Եւ ասէ հօրեղբայր նորա ցնա. *համաձայն ոմանց ՚ի քնարք*: Ուր ոմանք. Եւ ասեն ընտանիքն նորա ցնա: **17** Ոսկան. Եւ ժողովեալ Սամուել: **21** Ոմանք. Յեղին Մապարայ: **22** 'Ի լու'. Եթէ կայցէ այսր այրն, *համաձայն ոմանց ՚ի քնարք*: Ոմանք. Ահաւանիկ թաքու': 'Ի լու'. Ընդ կարասով. *համաձայն ոմանց ՚ի քնարք*:

արձակեաց Սամուէլ զամենայն ժողովորդն. և գնաց իւրաքանչիւրոք
 26 'ի փռէի իւր: ²⁶ Եւ Սաւուղ գնաց 'ի փուն իւր 'ի Գաբաա: Եւ գնացին
 որդիք զօրութեան՝ զորոց գրգռեաց Տէր՝ զփրփսս նոցա ընդ Սաւուղայ:
 27 ²⁷ Եւ որդիք ժանսք ասէին, թէ ո՞ր է աս՝ որ փրկիցէ զմեզ. և անարգեցին
 զնա՝ և ոչ բերին նմա պապարագս:

- 11** ¹ Եւ եղև յետ ամսոյ միոյ աւուրց. ել Նասն Անովնացի, և բանակեցաւ ԻԵ
 զՅաբիսաւ Գաղաադոյ: Եւ ասեն ամենայն արք Յաբիսայ՝ ցՆասա Անովնացի.
 2 Ու խաբեա՛ ընդ մեզ ուխտ, և ծառայեսցո՛ւք քեզ: ² Եւ ասէ ցնոսա Նասա
 Անոնացի. Այնո՛ւ ուխտեցից ընդ ձեզ ուխտ, եթէ հանիցէք զամենայն
 ակն ձեր զաջոյ. և եղից նախապիմս 'ի վերայ ամենայն Իսրայէլի:
 3 ³ Եւ ասեն արք Յաբիսայ ցՆասա. Թո՛յլ փուր մեզ աւուրս եւթն. և ա-
 ռաքեսցուք հրեշտակս յամենայն սահմանս Իսրայէլի, եթէ չիցէ՛ որ որ
 4 փրկիցէ զմեզ՝ ելցո՛ւք առ քեզ: ⁴ Եւ եկին հրեշտակքն 'ի Գաբաա առ
 Սաւուղ, և խօսեցան զբանսն յականջս ժողովրդեանն. և ամբարձին
 5 ժողովորդն զձայնս իրեանց և լացին: ⁵ Եւ ահա Սաւուղ զայր ընդ ա-
 ռաւօսփն յանոյ, և ասէ Սաւուղ. Զի՛նչ իցէ զի լայ՝ ժողովորդն: Եւ պապ-
 6 մեցին նմա զպապգամս որդուցն Յաբիսայ: ⁶ Եւ խաղաց Նոզի Տեառն
 'ի վերայ Սաւուղայ իբրև լուսա զբանսն զայնոսիկ. և սրբմտեցաւ բար-
 7 կութիւն նորա յոյժ: ⁷ Եւ ա՛ն երկուս եզինս և յօշեաց զնոսա, և առաքեաց
 յամենայն սահմանս Իսրայէլի 'ի ձեռն հրեշտակաց՝ և ասէ. Որ որ ոչ
 8 ելանիցէ զհետ Սաւուղայ և զհետ Սամուէլի, ըստ այդմ օրինակի ա-
 րասցեն զեզինս նորա: Եւ անկաւ ա՛հ Տեառն 'ի վերայ ամենայն ժո-
 9 դովրդեանն Իսրայէլի. և իսրախուսեցին իբրև զմի՛ այր: ⁸ Եւ հանդէս
 արար նոցա 'ի Բեզեկ. ամենայն այր Իսրայէլացի ելին վեց հարիւր
 9 հազար, և այր Յուդայ եւթանասուն հազար: ⁹ Եւ ասէ ցհրեշտակսն
 եկեալս. Այսպէս ասասջիք ցարս Յաբիսայ Գաղաադոյ. Վաղի՛ն եղի-
 10 ցի ձեզ փրկութիւն ընդ ջեռուցանել արեզականն: Եւ եկին հրեշտակքն
 'ի քաղաքն, և պապմեցին արանցն Յաբիսայ. և ուրախ եղեն: ¹⁰ Եւ ա-
 սեն արք Յաբիսայ ցՆասա Անոնացի. Վաղի՛ն ելցուք մեք առ ձեզ, և
 11 արասջիք ընդ մեզ որ ինչ հաճոյ իցէ առաջի ձեր: ¹¹ Եւ եղև 'ի վաղիւ
 անդր, և բաժանեաց Սաւուղ զժողովորդն յերին առաջս. և սպին 'ի
 մէջ բանակին յառաւօսփն պահուն, և հարկանէին՝ զորդիսն Անոնայ
 մինչև 'ի ջեռնո՛ւլ արևուն. և եղեն մնացեալքն ցրուեալք, և ոչ մնացին
 12 'ի նոցանէ երկո՛ւ 'ի միասին: ¹² Եւ ասէ ժողովորդն ցՍամուէլ. Ո՛վ է
 որ ասացն՝ թէ մի՛ թագաւորեսցէ մեզ Սաւուղ. փո՛ր 'ի ձեռս զարսն՝ և
 13 սպանցո՛ւք զնոսա: ¹³ Եւ ասէ Սամուէլ. Մի՛ որ մեռցի յաւուր յայսմիկ. զի
 այսօր արար Տէր զփրկութիւն Իսրայէլի:
 14 ¹⁴ Եւ խօսեցաւ Սամուէլ ընդ ժողովրդեանն և ասէ. Երթիցո՛ւք 'ի Իջ

25 *Ոմանք.* Եւ գնացին իւրաք՝: 26 *Ոմանք.* Որդիքն զօրութեանց: 27 *Ոսկան յակելու.* Եւ ոչ բերին նմա պապարագս. *խակ նա էր իբրև խոյ:* 11. 1 *Օրինակ մի.* Յետ ամաց միոյ ա՛ր: *Յօրինակին պակասէր.* Եւ ասեն *ամենայն* արք Յաբի՛: 3 *Յօրինակին պակասէր.* Արք Յաբիսայ ցՆասա, թոյլ: *Ուր Ոսկան դնէ.* ցնոսա, թոյլ: 6 *Ոմանք.* Զբանս զայսոսիկ: 8 *Յօրինակին համաձայն ոմանց ըստ այսմ կերպի գրին թիւս:* Ամենայն այր Իսրայէլացի ելին վեց Ռձ... և այր Յուդայ եւթանասուն Ռ: 12 *Ոմանք.* 'Ի ձեռս զարսն, և սպանցուք զնա:

Գաղգաղա, և արասցուք նաւակարին թագաւորութեան: ¹⁵ Եւ չոգան 15
ամենայն ժողովուրդն ՚ի Գաղգաղա, և օծ անդ Սամուէլ զՍաւուղ ՚ի թա-
գաւորն առաջի Տեառն ՚ի Գաղգաղա. և զոհեցին անդ զոհս խաղաղականս
առաջի Տեառն. և ուրախ եղև անդ Սամուէլ և ամենայն ժողովուրդն
յոյժ:

ԻԷ ¹ Եւ ասէ՛ Սամուէլ ցամենայն արս Իսրայէլացիս. Ահաւասիկ լուայ 12
ձայնի ձերում յամենայնի զոր ասացէք ինձ, և թագաւորեցուցի ձեզ թա-
գաւոր. ² և արդ՝ աւաղիկ թագաւոր ելանէ առաջի ձեր. ես ձերացեալ ²
եմ, երթայց նստայց. և որդիքդ իմ աւաղիկ են՝ ՚ի միջի ձերում: Եւ
ես շրջեցայ առաջի ձեր ՚ի մանկութենէ իմմէ մինչև ցայսօր, ահանա-
սիկ կան ես, ³ քոնք զինէն պարասխանի առաջի Տեառն և առաջի ³
օծելոյ նորա: Եթէ զեզն ուրուք առի՛, կամ զէշ ուրուք վարեցի՛, կամ
յաղթահարեցի՛ զոք ՚ի ձէնջ. կամ թէ զրկեցի՛ ինչ զոք. յոյր ձեռաց առի
հան, կամ կօշիկս. քոնք զինէն պարասխանի, և հարուցից՝ ձեզ: ⁴ Եւ ⁴
ասեն ցՍամուէլ. Ոչ մեղար մեզ և ոչ զրկեցեր զմեզ, և ոչ նեղեցեր զմեզ,
և ոչ առեր ՚ի ձեռաց ուրուք և ոչ ինչ:

ԻԸ ⁵ Եւ ասէ՛ Սամուէլ ցժողովուրդն. Վկայ լիցի Տէր ՚ի միջի մերում, և ⁵
վկայ օծեալս նորա այսօր յաւոր յայսմիկ. զի ոչ գրէք ՚ի ձեռին իմում
և ոչ ինչ: Եւ ասեն. Լիցի՛ վկայ: ⁶ Եւ խօսեցան Սամուէլ ընդ ժողովրդե- ⁶
անն և ասէ. Վկայ լիցի Տէր՝ որ արար զՄովսէս և զԱհարոն, որ եհան
զհարսն մեր յԵգիպտոս: ⁷ Եւ արդ՝ կացէ՛ք յառաջ՝ և դարեցայց զձեզ ⁷
առաջի Տեառն. և պարմեցից ձեզ զամենայն արդարութիւնս զոր արար
Տէր ՚ի միջի ձերում, և ՚ի հարսն ձեր. ⁸ յորժամ եմուր Յակոբ և որդիք ⁸
նորա յԵգիպտոս, և լլկեաց գնոսա Եգիպտոս. և աղաղակեցին հարքն
մեր առ Տէր, և առաքեաց Տէր զՄովսէս և զԱհարոն, և եհան զհարսն
մեր յԵգիպտոս, և բնակեցոյց ՚ի փեղուջս յայսմիկ: ⁹ Եւ մոռացան զՏէր ⁹
Աստուած իրեանց. և մարմնեաց գնոսա ՚ի ձեռս Սիսարայ զօրավարին
Յաբինայ արքային Ասովրայ *, և ՚ի ձեռն այլազգեաց. և ՚ի ձեռս թա-
գաւորին Մովսէս, և պարերազմեցան ընդ նոսա: ¹⁰ Եւ աղաղակեցին ¹⁰
առ Տէր և ասեն. Մեղաք՝ զի թողաք զՏէր՝ և ծառայեցաք Բահաղիմայցն
և անբառացն. և արդ՝ ապրեցո՛ր զմեզ ՚ի ձեռաց թշնամեաց մերոց՝ և
ծառայեցոյց թեզ: ¹¹ Եւ առաքեաց Տէր զՅերոբօվաղ, և զԲարակ, և ¹¹
զՅեփթայէ, և զՍամփսոն. և ապրեցոյց զձեզ ՚ի ձեռաց թշնամեաց ձե-
րոց շուրջանակի, և բնակեցէք վստահութեամբ: ¹² Եւ փետէք զի Նասն ¹²
Ամոնացի եկն ՚ի վերայ ձեր, և ասացէք. Ոչ այդպէս, այլ զի թագաւոր
թագաւորեսցէ ՚ի վերայ մեր. և Տէր Աստուած մեր՝ թագաւոր մեր: ¹³ Եւ ¹³
արդ՝ աւաղիկ թագաւորդ զոր ընտրեցէք, և զոր խնդրեցէք. և ահա եկր
ձեզ Տէր թագաւոր: ¹⁴ Եթէ երկնչիցիք ՚ի Տեառնէ, և ծառայիցէք նմա, ¹⁴
և լսիցէք ձայնի նորա՝ և ոչ հեսփիցէք ՚ի բերանոյ Տեառն. և լինիցիք
դուք և թագաւորն՝ որ թագաւորեսցէ ձեզ երթալ զկնի Տեառն, ոչ եղիցի

15 *Յօրինակին պակասէր.* Եւ ուրախ եղև *անդ* Սամուէլ: 12. 2 *Ոմանք.* Եւ արդ
աւասիկ թագաւոր: 5 *Ի լուս.* Լիցի Տէր ՚ի միջի ձերում. *համաձայն ոմանց ՚ի*
բնաք: 7 *Ոմանք.* Արդարութիւնս Տեառն զոր արար ՚ի միջի ձե՛: 9 *Այլք.* Եւ ՚ի ձեռս
այլազգեաց: 13 *Ոմանք.* Աւասիկ թա՛... ահա եր ձեզ:

15 ձեռն Տեառն 'ի վերայ ձեր և 'ի վերայ թագաւորին ձերոյ: ¹⁵ Ապա թէ ոչ լսիցէք ձայնի Տեառն, և հետսիցէք բերանոյ Տեառն, եղիցի ձեռն Տեառն
 16 'ի վերայ ձեր, և 'ի վերայ թագաւորին ձերոյ: ¹⁶ Եւ արդ՛ կացէք և փեսէք
 17 զբանս զայս մեծ, զոր արասցէ Տէր առաջի աչաց ձերոց: ¹⁷ Ոչ ապաքէն հունձք ցորենոյ են այսօր. կարդացից առ Տէր՝ և փացէ ձայնս և անձրևս, և գիպասջիք և փեսջիք՝ թէ մեծ է չարութիւն ձեր՝ զոր արարէք առա-
 18 ջի Տեառն խնդրել ձեզ թագաւոր: ¹⁸ Եւ կարդաց՝ Սամուէլ առ Տէր, և ետ
 19 Տէր ձայնս և անձրևս յաւուր յայնմիկ. ¹⁹ և երկեան ամենայն ժողովուրդն յոյժ 'ի Տեառնէ՛ և 'ի Սամուէլէ: Եւ ասէ՛ ամենայն ժողովուրդն ցՍամուէլ. Կաց յաղօթս առ Տէր Աստուած քո վասն ծառայից քոց՝ և մի՛ մեռցուք. զի յաւելաք յամենայն մեղս մեր և 'ի չարիս, և խնդրեցաք մեզ թագաւոր:
 20 ²⁰ Եւ ասէ՛ Սամուէլ ցժողովուրդն. Մի՛ երկնջիք. դուք արարէք զայդ ամե- նայն չարիս. բայց մի՛ խոփորիցիք 'ի Տեառնէ, և ծառայեցէք Տեառն յա-
 21 մենայն սրբէ ձերմէ. ²¹ և մի՛ երթայցէք զհետ ոչնչիցն, որ ոչ ինչ վճարեն, 22 և ոչ փրկեն. քանզի չեն աստուածք: ²² Ձի ոչ մերժեսցէ Տէր զժողովուրդ իւր վասն անուան իւրոյ մեծի. զի հեզութեամբ ան զձեզ Տէր իւր ժո-
 23 դովուրդ: ²³ Եւ ինձ քան լիցի մեղանչել Տեառն, հեղաւ՛ առ 'ի չառնելոյ աղօթս վասն ձեր. և ծառայեցէք Տեառն, և ցուցի՛ց ձեզ զճանապարհ
 24 զբարի՛ և զուղիդ: ²⁴ Բայց երկերո՛ւք 'ի Տեառնէ, և ծառայեցէք նմա ճշմարտութեամբ յամենայն սրբէ ձերմէ. քանզի փեսէք զմեծամեծսն
 25 զոր արար ընդ մեզ: ²⁵ Եւ եթէ խարդախութեամբ խարդախիցէք, և դո՛ւք և թագաւոր ձեր սատակիցիք:

13 ¹ Որդի փարևոր՝ Սաուղ 'ի թագաւորել իւրում, և երկունս ամս թագաւորեաց 'ի վերայ Իսրայէլի:

2 ² Եւ ընտրեաց իւր Սաուղ երիս հազարս՝ արս յարանցն Իսրայէլի. **ԻԹ**
 և էին ընդ նմա երկու հազարք 'ի Մաքմաս, և 'ի լերինն Բեթէլայ էին ընդ Յովնաթանու հազար 'ի Գաբաա Բենիամինի. և զմնացորդս ժողո-
 3 վրդեանն արձակեաց յիւրաքանչիւր բնակութիւնս: ³ Եւ եհար՛ Յովնա- թան զՆասիբ այլազգի, որ էր 'ի բլրին. և լուան՛ այլազգիքն: Եւ Սաուղ փող եհար ընդ ամենայն երկիրն՝ և ասէ, եթէ անգոսնեցին ծառայքն:
 4 ⁴ Եւ լուան՛ ամենայն Իսրայէլ, ասեն եթէ եհար՛ Սաուղ զՆասիբ այլազ- գի. և յամօթ արար Իսրայէլ զայլազգիսն. և գոչեաց՛ ժողովուրդն զհետ
 5 Սաուղայ 'ի Գաղգաղա: ⁵ Եւ այլազգիքն ժողովեալ էին 'ի պատերազմ ընդ Իսրայէլի. և ելին 'ի վերայ Իսրայէլի երեսոն հազար կառաց, և վե՛ց հազար հեծելոց, և ժողովուրդն իբրև զաւանգ առ եզերք ծովու բազ- մութեամբ. ելին և բանակեցան 'ի Մաքմաս, յանդիման Բեթթրովնայ ընդ
 6 հարաւ: ⁶ Եւ ետես այր Իսրայէլի եթէ անձոնկ է նմա մերձենալ առ նա, և թաքեան ժողովուրդն յայրս, և 'ի գոմս, և 'ի վեմս, և 'ի խորխորա՛րս, 7 և 'ի ջրհորս. ⁷ և որ անցանելոցն էին ընդ Յորդանան՝ անցին յերկիրն

14 Այլք. Եւ ոչ հետսիցէք բերանոյ Տեառն: 19 Ոմանք. Վասն ծառայից քոց՝ զի մի մեռ': 21 Ոմանք. Ձհետ ոչ ընչիցն... և ոչ փրկիցեն: 23 Այլք. Ձճանապարհն զբարի: 13. 3 Ի լուս. Եթէ անգոսնեցին Եբրայեցիքն: 4 Այլք. Եւ լուս ամենայն Իսրայէլ. ասեն: 5 Ոմանք. Առ եզր ծո՛ւ... և ելին և բա՛... Բեթթրովնայ, կաւ՛ Բեթթրովնայ:

Գաղայ և Գաղաաղոյ:

I Եւ Սաւուղ դեռ անդէն ևս էր ՚ի Գաղգաղա, և ամենայն ժողովուրդն թօթափեցան ՚ի նմանէ: ⁸ Եւ դադարեաց զեւթն օր վկայութեանն՝ որպէս և ասաց Սամուէլ. և ոչ եկն Սամուէլ ՚ի Գաղգաղա, և ցրուեցան ժողովուրդն իւր ՚ի նմանէ: ⁹ Եւ ասէ Սաւուղ. Մաքուցէք զի արարից որջակէզս և խաղաղականս: Եւ եհան զորջակէզսն: ¹⁰ Եւ եղև իբրև կապարեաց մաքուցանել զորջակէզսն, եկն Սամուէլ. և էլ Սաւուղ ընդ առաջ նորա օրհնել զնա: ¹¹ Եւ ասէ Սամուէլ. Զի՞նչ գործեցեր: Եւ ասէ Սաւուղ. Զի քեսի թէ ցրուեցան ժողովուրդ իմ յինէն, և դու ոչ եկիր որպէս ուխտեցեր ՚ի վկայութեան ատուրցն. և այլազգիքն ժողովեցան ՚ի Մաքմաս. ¹² և ասացի՛ թէ արդ իջանիցեն այլազգիքն ՚ի վերայ իմ ՚ի Գաղգաղա. և զերեսս Տեառն չէր աղաչեալ. ժպեցայ՝ և մաքուցի զորջակէզսն: ¹³ Եւ ասէ Սամուէլ ցՍաւուղ. ՚Ի զորք է քեզ, զի ոչ պահեցեր զպապուիրանն իմ զոր պապուիրեաց Տէր. զի այժմ հասարաբէր Տէր զթագաւորութիւն քո ՚ի վերայ Իսրայէլի մինչև յաւիտեան. ¹⁴ բայց արդ՝ մի՛ կացցէ թագաւորութիւն քո, խնդրեսցէ իւր Տէր այր ըստ սրտի իւրում. և քացէ զնա պապուիրանաւ յիշխան ՚ի վերայ ժողովրդեան իւրոյ. զի ոչ պահեցեր՝ զոր ինչ պապուիրեաց քեզ Տէր: ¹⁵ Եւ յարեան Սամուէլ՝ և զնաց ՚ի Գաղգաղայ զճանապարհ իւր: Եւ մնացորդք ժողովրդեանն ելին զհետ Սաւուղայ ընդ առաջ պապերագմական ժողովրդեանն. և ՚ի հասանել նոցա ՚ի Գաղգաղա ՚ի Գաբաա՝ Բենիամինի:

II Կանդէն արար Սաւուղ ժողովրդեանն գրելոյ ընդ նմա, իբրև վեց հարիւրոց արանց: ¹⁶ Եւ Սաւուղ՝ և Յովնաթան որդի նորա, և ժողովուրդն գրեալ ընդ նոսա՝ նստան ՚ի Գաբաա Բենիամինի. և այլազգիքն բանակեալ էին ՚ի Մաքմաս: ¹⁷ Եւ ելանէր ապականիչն յանդէ այլազգեացն 17 յերիս առաջս. առաջ մի՛ որ հայեր ընդ ճանապարհն Ուփերայ յաղբերն Սոգովղ՝այ. ¹⁸ և առաջ մի ընդ ճանապարհն՝ որ հայեր ՚ի Բոթորոն. և առաջ մի՛ ընդ ճանապարհն որ հայեր ՚ի Գաբայէ յառեալ ՚ի Գալի Սաբայի՛ն անապարհն: ¹⁹ Եւ դարբին երկաթոյ ոչ գրանէր յամենայն երկիրն Իսրայէլի. քանզի ասէին այլազգիքն եթէ գուցէ՛ առնիցեն Եբրայեցիքն սուսեր և զեղարդն: ²⁰ Եւ իջանէին ամենայն Իսրայէլացիքն յերկիրն այլազգեաց, թէքել իւրաքանչիւր զգերանդի՛ իւր և զգործի՛ իւր, և իւրաքանչիւր զփայտա՛ր իւր, և զմանձանի՛ իւր: ²¹ Եւ էին կուօք պարանսր հնձելոյ. և կահին՝ երեք սկեղք էին խոփոյ և կացնոյ և մանգաղի յարձ հանգոյն նմին: ²² Եւ եղև յաւուրս պապերագմին որ ՚ի Մաքմաս. և ոչ գրանէր սուսեր և զեղարդն ՚ի ձեռին ամենայն ժողովրդեանն՝ որ էին ընդ Սաւուղայ և ընդ Յովնաթանու որդոյ նորա. և գրան Սաւուղայ և Յովնաթանու որդոյ նորա: ²³ Եւ էլ ՚ի ճամբար այլազգեացն յայնկոյս Մաքմասայ. և հօր իւրում ոչ եհան ՚ի վեր:

7 *Ունակք*. Ժողովուրդն թօթափեցաւ ՚ի նմանէ: 14 *Ունակք*. Յիշխան ՚ի վերայ ժողո՞: 15 *Յօրինակին սրակասէր*. Կանդէս արար Սաւուղ: 17 *Ունակք*. Առաջ միոյ հայեր ընդ: 18 *Ունակք*. Որ հայեր ընդ Գաբայէ յառեալ: 19 *Ունակք*. Չգրանէր յամենայն երկիրն: 21 *Ունակք*. Եւ կացնոյ և մանգաղոյ: 22 *Ոսկան յատկոյ*. Եւ գրաւ միայն Սաւուղայ և Յովնաթանու:

- 14 ¹ Եւ եղև օր. և ասէ Յովնաթան որդի Սաւուղայ ցապարանին ցկապարճակիրն իւր. Ե՛կ անցցո՛ւք ՚ի կիրճս այլազգեացն յայնկոյս: Եւ հօր իւրում ո՛չ
- 2 պապմեաց: ² Եւ Սաւուղ նստէր ՚ի գլուխ Բլրին ընդ նոնենեանն ՚ի Մագդովղ՝.
- 3 և էին ընդ նմա իբրև վեց հարիւր այր ՚ի ժողովրդէնէն: ³ Եւ Աքիա՝ որդի Աքիսովբայ եղբօր Քաբիելի. որդոյ Փենեհեսի որդոյ Ղեսայ՝ քահանայի Ասպուծոյ ՚ի Սելով՝ որ կրէր զեփուղն: Եւ ժողովուրդն ո՛չ զիպէր
- 4 եթէ երթեալ իցէ Յովնաթան ⁴ ՚ի մէջ կրճին, ընդ որ խնդրէր անցանել Յովնաթան ՚ի ճամբա՛ր այլազգեացն ՚ի կիրճս. և քարաժայռք յայսմ կողմանէ, և քարաժայռք յայսմ կողմանէ. անուն միումն Բազէն, և անուն
- 5 միւսումն Սէնարա: ⁵ Եւ ժայռ մի ՚ի հիւսւոյ որ երթայր ընդ Մաքմաս, և միւս ևս ժայռ՝ որ երթայր ՚ի հարաւոյ ՚ի Գաբայէ
- 6 ⁶ Եւ ասէ Յովնաթան ցապարանին ցկապարճակիրն իւր. Ե՛կ անցցուք ԼԲ
 ՚ի կիրճս անթլիափիցն այնոցիկ. թերևս արասցէ ինչ մեզ Տէր. զի ո՛չ
- 7 ինչ է իսփիր Տեառն ապրեցուցանել բազմօք կամ սակաւուք: ⁷ Եւ ասէ ցնա կապարճակիրն իւր. Արա՛ զամենայն ինչ յոր և յօժարեսցէ սիրտ
- 8 քո. ահաւասիկ ես ընդ քեզ եմ. որպէս սիրտ քո՝ սիրտ իմ: ⁸ Եւ ասէ Յովնաթան. Ահաւասիկ մեք անցանեմք առ արսն. և յափսիթերս երթիցուք
- 9 առ նոսա, ⁹ եթէ ասիցեն ցմեզ. ՚Ի բաց կացէք այսի մինչև պապմեսցուք ինչ ձեզ. զպեղի՛ կալցուք՝ և մի՛ ելցուք առ նոսա: ¹⁰ Ապա թէ ասիցեն. Ելէք առ մեզ. ելցո՛ւք, զի մարնեաց զնոսա Տէր ՚ի ձեռս մեր. այս լիցի
- 11 մեզ նշանակ: ¹¹ Եւ մտի՛ն երկոքեան ՚ի կիրճս այլազգեացն. և ասեն այլազգիքն. Ահա Եբրայեցիքն ելանեն ՚ի ծակուց իւրեանց՝ ուր թաքուցեալ էին: ¹² Եւ պարասիսանի ետուն արք կրճացն՝ և ասեն ցՅովնաթան և ցկապարճակիրն. Ելէք առ մեզ՝ և ծանուցուք ձեզ բանս: Եւ ասէ Յովնաթան ցկապարճակիրն իւր. Ե՛կ զկնի իմ զի մարնեաց զնոսա Տէր
- 13 ՚ի ձեռս Իսրայելի: ¹³ Եւ ել Յովնաթան յափսիթերս, և կապարճակիրն նորա ընդ նմա. և հայեցան ընդդէմ Յովնաթանու, և եհար՛ զնոսա. և կապարճակիրն փայր սրեպ զհետ նորա: ¹⁴ Եւ եղեն առաջին հարուածքն զոր եհար զնոսա Յովնաթան՝ և կապարճակիրն իւր՝ իբրև քսան արանց, 15 նետիք և բռնաքարանքք դաշտին: ¹⁵ Եւ եղև խռովութիւն յանդին և ՚ի բանակին. և ամենայն ժողովուրդն որ ՚ի կիրճսն էին՝ և սպականիչքն զարհուրեցան, և ո՛չ կամէին աշխատել. և դորդեցան երկիրն, և եղև ա՛հ ՚ի Տեառնէ:
- 16 ¹⁶ Եւ փեսին դէքքն Սաւուղայ ՚ի Գաբայայ Բենիամինի, և ահա ԹԹ
 17 խռովեալ էր բանակն յայնկոյս յայնկոյս: ¹⁷ Եւ ասէ Սաւուղ ցժողովուրդն որ ընդ նմա. Նանդէն արարէք և փեսէք՝ ո՛վ երթեալ իցէ ՚ի մէջ: Եւ հանդէն արարին, և ո՛չ զբանէր Յովնաթան՝ և կապարճակիր նորա:
- 18 ¹⁸ Եւ ասէ Սաւուղ ցԱքիա. Մապո՛ զեփուղդ: Քանզի նա՛ կրէր զեփուղն. 19 զի էր փապանակն Ասպուծոյ յաւուր յայնմիկ առաջի Իսրայելի: ¹⁹ Եւ

14. 1 *Ունակք.* Եկ և անցցուք ՚ի կիրճ: 2 *Այլք.* ՚Ի գլուխ Բլրոյն ընդ նոն: 4 *Ոսկան.* ՚Ի մէջ կրճին էր. ընդ որ: *Ունակք.* Անուն միումն Բեզէս: 7 *Յօրինակին.* Եւ որպէս սիրտ քո. *բայց ՚ի վերայ և-ին չակերտիւ նշանակի արտաքս հանել, համաձայն այլոց:* 8 *Յօրինակին.* Եւ յափսիթերս երթիցուք: 11 *Ունակք.* Որ թաքուցեալ էին: 14 *Ունակք.* Եւ բռնաքարօք դաշտին: 15 *Ունակք.* Որ ՚ի կրճին էր: 17 *Ունակք.* Ո՛ր երթեալ իցէ ՚ի:

եղև մինչդեռ խօսէր Սաուղ ընդ քահանային, և աղաղակ՝ ՚ի բանակին այլազգեաց երթալով երթայր և յաճախէր. և ասէ Սաուղ ցքահանայն. Ամփոփեա՛ր զձեռն քո: ²⁰ Եւ ել Սաուղ և ամենայն ժողովուրդն որ ընդ նմա, և եկին մինչև ցապտերագմն. և ահա եղև սուր անն ՚ի վերայ ընկերի իւրոյ, և աղմուկ մեծ յոյժ: ²¹ Եւ ծառայքն՝ որ էին ընդ այլազգիսն յերկէն և յեռանսն՝ որ ելեալ էին ընդ բանակին, դարձան անդրէն լինել ընդ Իսրայէլի, և ընդ Սաուղայ և Յովնաթանու: ²² Եւ ամենայն Իսրայէլ որ թաքուցեալ էին ՚ի լերինն Եփրեմի, իբրև լուան թէ փախեան այլազգիքն, խմբեցան և նոքա՛ր ևս զհետ նոցա ՚ի պատերագմ:

ԼԳ ²³ Եւ փրկեաց Տէր յաւուր յայնմիկ զԻսրայէլ. և պատերագմն պատերագմն զԲեթաւանա: ²⁴ Եւ ամենայն ժողովուրդն էր ընդ Սաուղայ իբրև փասն հազար արանց. և էր պատերագմ ցրուեալ ընդ ամենայն քաղաքսն ՚ի լերինն Եփրեմի: Եւ Սաուղ անգիպացան անգիպութիւն յաւուր յայնմիկ. և նզովեաց զժողովուրդն՝ և ասէ. Անիծեալ լիցի մարդն՝ որ կերիցէ հաց մինչև ցերեկոյ. մինչև խնդրեցից վրէժ՝ ՚ի թշնամեաց իմոց: Եւ ոչ ճաշակեաց ամենայն ժողովուրդն հաց. ²⁵ և ամենայն երկիրն ճաշէր: Եւ անդ էր անփառ մեղուաց հանդէպ անդին, ²⁶ և եմուր զօրն ՚ի մեղուանոցն և անցանէին քրթմնջելով. և չէր ոք որ դարձուցանէր զձեռն իւր ՚ի բերան իւր. քանզի երկեան ժողովուրդն յերդմանէն Տեառն: ²⁷ Եւ Յովնաթանու չէի լուեալ՝ թէ երդմնեցոյց հայր նորա զժողովուրդն, և կարկան զձագ զաւագանի իւրոյ որ ՚ի ձեռին իւրում, և եհար ՚ի խորիսխ մեղու. և դարձոյց զձեռն իւր ՚ի բերան իւր, և բացան աչք նորա: ²⁸ Եւ պատասխանի եր ոմն ՚ի զօրու՛կ անփի և ասէ. Երդմնեցուցանելով երդմնեցոյց հայր քո զժողովուրդս՝ և ասէ. Անիծեալ լիցի այր որ կերիցէ հաց մինչև ցերեկոյ: Եւ լքան ժողովուրդն: ²⁹ Եւ իբրև զիպաց Յովնաթան, ասէ. Կորոյս հայր իմ զերկիրս. զի թէ փեսին աչք իմ, վասն զի ճաշակեցի սակա՛ն մի ՚ի մեղուս յայսմանէ. ³⁰ Եթէ ուրելով կերեալ էր այսօր ժողովրդեանն յաւարէ թշնամեաց իւրեանց զոր գրին՝ մեծամեծ հարուածս առնէին յայլազգիսն: ³¹ Եւ եհար յաւուր յայնմիկ յայլազգեացն ՚ի Մաքմաս, և աշխատեցան ժողովուրդն յոյժ. ³² և յարձակեցան ժողովուրդն յաւարն.

ԼԵ Եւ ան ժողովուրդն զհօքս և զանդեայս և զճնունդս արջառոց, և սպանանէր ՚ի վերայ երկրի, և ուրէր ժողովուրդն հանդերձ արեամբն: ³³ Ազդ եղև Սաուղայ և ասեն, թէ մեղան ժողովուրդն Տեառն. զի կերան արեամբ հանդերձ: Եւ ասէ Սաուղ. ՚Ի Գեթթամա անօրինեցայք. թաւալեցուցէք ինձ այսր վէմ մի մեծ: ³⁴ Եւ ասէ Սաուղ. Սփռեցայք ընդ ժողովուրդդ՝ և ասացէք ցոռսա՛մ մարուցանել այսր զիրաքանջիւր արջառ իւր, և զիրաքանջիւր ոչխար իւր, և սպանէք ՚ի վերայ դորա, և կերայք զոռսա. և մի՛ մեղանջէք Տեառն ուրելով հանդերձ արեամբ: Եւ մարոյց ժողովուրդն իւրաքանջիւր որ ՚ի ձեռին իւրում զցայգն. և սպանանէին անդ:

19 Ոմանք. Ամփոփեա՛ր զձեռս քո: 21 Ոմանք. Եւ ընդ Յովնաթանու: 24 Ի լուս. Իբրև ժՌ անանց: Ոմանք. Մինչև ցերեկոյ, և խնդրեցիս վրէժ ՚ի թշնամեաց: 29 Ոմանք. Եւ եթէ փեսին աչք իմ: 30 Ոմանք. Կերեալ էր այսր ատուր ժո՛ւ: 33 Ոմանք. Անօրինեցայք ՚ի Գեթթամայ:

- 35 ³⁵ Եւ շինեաց անդ Սաւուղ սեղան՝ Տեառն. զայն նախ սկսաւ Սաւուղ շինել սեղան Տեառն:
- 36 ³⁶ Եւ ասէ Սաւուղ. Իջցո՛ր զհետ այլազգեացն զգայգ, և յափշտակեսցո՛ւք՝ ՚ի նոցանէն մինչև լուսացի օր, և մի՛ թողուցուք ՚ի նոցանէ այր: Եւ ասեն ցնա. Զամենայն զոր ինչ հաճոյ թոփ առաջի աչաց քոց՝ արա՛:
- 37 Ասէ քահանայն. Մաքիցուք ասք առ Ասպուած: ³⁷ Եւ ետարց Սաւուղ զԱսպուած. Իջցո՛ր զհետ այլազգեացն, եթէ մաքնեսցեն զնոսա ՚ի ձեռս Իսրայէլի: Եւ ոչ արար նմա պարասխանի Տէր յաւոր յայնմիկ: ³⁸ Եւ ասէ Սաւուղ. Մաքուցէ՛ք այսք զամենայն ազգս Իսրայէլի, և զհփասջիք և փեռջիք՝ թէ վասն ո՞ր եղեն այսօր մեղքս այսոքիկ. ³⁹ զի կենդանի՛ է Տէր որ փրկեաց զԻսրայէլ. զի թէ զՅովնաթանայ որդոյ իմոյ փացէ պարասխանի՝ մահո՛ւ մեռցի: Եւ ոչ ոք էր որ փայր պարասխանի յամենայն ժողովրդեան: ⁴⁰ Եւ ասէ ցամենայն այր Իսրայէլի. Դո՛ւք լիջիք ՚ի ծառայութիւն, և ես և Յովնաթան որդի իմ եղիցուք ՚ի ծառայութիւն: Եւ ասէ ժողովուրդն ցՍաւուղ. Որ ինչ հաճոյ իցէ առաջի աչաց քոց՝
- 41 արա՛: ⁴¹ Եւ ասէ Սաւուղ. Տէր Ասպուած Իսրայէլի. զի՛ է զի ոչ երուր պարասխանի ծառայի քում յաւոր յայնմիկ. եթէ յի՛ն իցեն այսօր, և եթէ ՚ի Յովնաթան յորդի իմ անօրէնութիւնք՝ փո՛ր յայրնութիւն. և եթէ ՚ի ժողովրդեան քում Իսրայէլի իցէ անիրաւութիւն՝ փո՛ր քաւութիւն: Եւ արկին վիճակս՝ Յովնաթանու՝ և Սաւուղայ՝ և ժողովրդեանն. և ել ժողովուրդն արարաք: ⁴² Եւ ասէ Սաւուղ. Արկէ՛ք վիճակ ընդ իս և ընդ Յովնաթան որդի իմ. և որում հանցէ՛ Տէր զվիճակն՝ մեռցի: Եւ ասէ ժողովուրդն ցՍաւուղ. Մի՛ լիցի բանդ այդ: Եւ սքիպեաց Սաւուղ զժողովուրդն. և արկին ընդ նա և ընդ Յովնաթան որդի նորա. և ել վիճակն Յովնաթանու: ⁴³ Եւ ասէ Սաւուղ ցՅովնաթան. Պարմեա՛ ինձ զի՛նչ արարեր: Եւ պարմեաց նմա Յովնաթան և ասէ. Ճաշակելով ճաշակեցի ծայրիս զաւազանին որ ՚ի ձեռին իմում սակա՛ւ մի մեղր, և ահա մեռանիմ ես: ⁴⁴ Եւ ասէ ցնա Սաւուղ. Օ՛ն և օ՛ն արասցէ ինձ Ասպուած՝ և օ՛ն և օ՛ն յաւեցէ, եթէ ոչ մահո՛ւ մեռանիցիս այսօր: ⁴⁵ Եւ ասէ ժողովուրդն ցՍաւուղ. Քա՛ւ լիցի եթէ մեռանիցի այսօր, որ արար զփրկութիւնս գայս մե՛ծ Իսրայէլի. կենդանի՛ է Տէր՝ եթէ անկցի ՚ի հերոյ գլխոյ նորա յերկիր. զի ժողովուրդս Ասպուծոյ արար զմեղսս զայսոսիկ: Եւ եկաց ժողովուրդն յաղօթս առ Տէր վասն Յովնաթանու յաւոր յայնմիկ. և ոչ մեռաւ: ⁴⁶ Եւ դարձան Սաւուղ յայլազգեացն. և այլազգիքն զնացին ՚ի փեղիս իւրեանց:
- 47 ⁴⁷ Եւ եհան Սաւուղայ թագաւորել, և վիճակեցան ՚ի վերայ Իսրայէլի. և ԼԵ

36 Այլք. Զհետ այլազգեացն զգայգս. և յափշտակեսցո՛ւք... և մի՛ թողուցուք ՚ի նոցանէ այր:
 39 *Յօրինակին*. Զի թէ Յովնաթանայ որդի՛: 40 *Ոմանք այսպիսի օրինակաւ ունին զբանս զայս. Դո՛ւք լիջիք ՚ի մի կողմն, և ես և Յովնաթան որդի իմ եղիցուք ՚ի մի կողմն. և ասէ ժողովուրդն: 41 Այլք. Յաւոր յայնմիկ: Ոմանք. Եւ եթէ ՚ի Յովնաթանու որդոյ իմում... Իսրայէլի իցէ անօրէնութիւն: Յայլս պակասի. Յովնաթանու, և Սաւուղայ, և ժողովրդեանն. և ել ժո՛:* 43 *Ոմանք. Եւ ահա մեռանիմ ես: 45 Ոմանք. Զփրկութիւնս զայս մե՛ծ Իսրայէլի... արար զմեղսս զայս:*

թագաւորին Սուբայ, և ընդ այլազգիսն. և ուր շրջէր՝ փրկէր և առնէր
 զօրութիւնս սասարիկս: ⁴⁸ Եւ եհար զԱմաղէկ, և ապրեցոյց զԻսրայէլ 48
 ՚ի ձեռաց կոխողաց նորա: ⁴⁹ Եւ էին որդիք Սաւուղայ. Յովնաթան, 49
 և Յեսսուր, և Մեղ՛քիսաւէ. և անուանք երկոց դսպերաց նորա, ա-
 նուն անդրանկանն Ներոք, և անուն երկրորդին Մեղ՛քոյ: ⁵⁰ Եւ անուն 50
 կնոջ նորա Աքիմասն դուսար Աքիմասայ. և անուն զօրավարին նորա
 Աբեններ, որդի Ներեայ որդոյ ընկրանոյ Սաւուղայ: ⁵¹ Եւ Կիս՝ հայր 51
 Սաւուղայ. և Ներ՝ հայր Աբեներայ. և որդիք Յամինայ որդոյ Աբիելի
 երեսուն և ութ: ⁵² Եւ էր պատերազմ սասարիկ ընդ այլազգիսն զամեն- 52
 այն աւուրս Սաւուղայ: Եւ քեսեալ Սաւուղայ զամենայն զօրաւորս և
 զամենայն որդի զօրութեան, ժողովեաց զնոսա առ ինքն:

¹ Եւ ասէ Սամուէլ ցՍաւուղ. Զին առաքեաց Տէր օճանել զքեզ ՚ի **15**
 թագաւոր ՚ի վերայ ժողովրդեան իւրոյ Իսրայէլի. և արդ լոր՛ ձայնի
 պարգամաց Տեառն: ² Այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց. Արդ խնդրեցից 2
 զվրէժ, զոր արար Ամաղէկ ընդ Իսրայէլի. զիսրոյ պատահեաց նմա
 ՚ի ճանապարհի ելանելոյ նորա յԵգիպտոս: ³ Եւ արդ էրթ և հարցեն 3
 զԱմաղէկ, և զՅարիմ, և զամենայն որ ինչ նորա իցէ. և մի՛ ապրեցուցանիցես
 ՚ի նոցանէ, և սաքակեցեսն զնա. և կորուցեսն յառնէ մինչև ցկին, և
 ՚ի քոյոյ մինչև ցսփնդիացն, և յարջառոյ մինչև ցոչխար, և յուրտուէ
 մինչև ցէջ:

ԼԸ ⁴ Եւ հրաման եր Սաւուղ ժողովրդեանն, և հանդէս արար նոցա 4
 յԱղիմ, չորեք հարկը հազար դասականաց, և երեսուն հազարաց դասականաց
 Յուդայ: ⁵ Եւ եկն Սաւուղ մինչև ցքաղաքս Ամաղէկայ. և դարանամոնր 5
 եղեն ՚ի հեղեղաքին: ⁶ Եւ ասէ Սաւուղ ցԿինեցին. Երթ խոյս քուր ՚ի 6
 միջոյ Ամաղէկացոցն, զի մի՛ սաքակեցից զքեզ ընդ նմա. և դու ա-
 րարեր ողորմութիւն ընդ ամենայն որդիսն Իսրայէլի յելանելն նոցա
 յԵգիպտոս: Եւ խոյս եր Կինեցին ՚ի միջոյ Ամաղէկայ: ⁷ Եւ եհար Սա- 7
 ւուղ զԱմաղէկ յԵիլայ մինչև ՚ի Սուր, որ է հանդէպ Եգիպտոսի. ⁸ և 8
 կալան զթագաւորն Ամաղէկայ զԱզազ կենդանոյն. և զամենայն ազգն
 Յարիմայ կոպորեցին սրով սուսերի: ⁹ Եւ ապրեցոյց Սաւուղ և ամե- 9
 նայն ժողովուրդն զԱզազ կենդանի. և զընտրիս իաշանց, և զանդոց,
 և զկերակրոց, և զայգեաց, և զամենայն բարութեանց, և ոչ կամե-
 ցաւ սաքակել զնոսա. և զամենայն գործ զանարգ և զարհամարհեալ
 սաքակեցին:

ԼԹ ¹⁰ Եւ եղև բան Տեառն առ Սամուէլ՝ և ասէ. ¹¹ Զոջացեալ եմ, զի 10, 11
 թագաւորեցուցի զՍաւուղ ՚ի թագաւոր. զի դարձան յինէն յե՛րս, և
 զբանս իմ ոչ պահեաց: Եւ քրքումեցաւ Սամուէլ: Եւ գոչեաց Սամուէլ
 առ Տէր զգիշերն ամենայն: ¹² Եւ կանխեաց Սամուէլ՝ և զնաց ընդ առաջ 12
 Իսրայէլի, ընդ առաւօտին: Եւ ազդ եղև Սամուէլի՝ և ասեն. Եկն Սաւուղ

48 Ունակք. Ի ձեռաց կոխողաց նորա: **15. 1 Յօրինակին պակասէր.** Եւ ասէ Սամուէլ ցՍաւուղ. Զիս ա՛: **3 Ունակք.** Եւ մի՛ ապրեցուցանիցես ՚ի նմանէ... և յուրտէ մինչև: **4 Ի լու՛.** Եւ հանդէս արար նոցա Գաղգաղ. *համանայն ունակց ՚ի բնաք՛:* **Ունակք.** Չորեք հարիւր հազար արանց դասականաց: **7 Ի լու՛.** ՅԵիլաքայ մինչև. *համանայն ունակց ՚ի բնաք՛:* **11 Յօրինակին պակասէր.** Ոչ պահեաց. և քրքումեցաւ Սամուէլ: Եւ գոչ:

ի Կարմելոս և կանգնեաց իւր ձեռն, և դարձոյց զկառսն և էջ ՚ի Գաղ-
 գաղա: Եւ եկն Սամուէլ առ Սաուղ. և ահա նա մարտցանէր ողջակէզս
 13 Տեառն զառաջինս աւարոյն զոր աճ յԱմաղեկայ: ¹³ Եւ եկն Սամուէլ
 առ Սաուղ, և սաւ ցնա Սաուղ. Օրհնեալ դու ՚ի Տեառնէ. կացուցի՛
 14 զոր ինչ խօսեցաւ Տէր: ¹⁴ Եւ սաւ Սամուէլ. Եւ զի՛նչ է բարբառ հօփիցդ
 15 այրոցիկ յականջս իմ, և բարբառ արջառոցդ զոր են լսեմ: ¹⁵ Եւ սաւ
 Սաուղ. ՅԱմաղեկայ ածի զայդ՝ զոր ապրեցոյց ժողովորդդ, զընփիրս
 իաշանց և զարջառոց. զի զոհեցեն Տեառն Աստուծոյ քում. և զայլսն
 սարակեցի՛:

16 ¹⁶ Եւ սաւ Սամուէլ ցՍաուղ. Անսա՛ և պարմեցից՛ք քեզ զոր խօ- Խ
 17 սեցաւ Տէր ընդ իս յայսմ զիշերի: Եւ սաւ ցնա. Խօսեաց: ¹⁷ Եւ սաւ
 Սամուէլ ցՍաուղ. Ոչ՛ ապաքէն փոքր ես դու առաջի նորա զօրա-
 վար զաւագանի ցեղին Իսրայէլի. և օճ զքեզ Տէր՝ թագաւոր ՚ի վե-
 18 րայ Իսրայէլի. ¹⁸ և առաքեաց զքեզ Տէր ՚ի ճանապարհ, և սաւ ցքեզ.
 Երթ և սարակեա՛ զմեղանչականն յիս զԱմաղէկ. և փացեն ընդ նոսա
 19 պարտերսզմ մինչև վախճանեսցեն զնոսա. ¹⁹ և ընդէր ոչ լուար ձայ-
 նի Տեառն, այլ յարձակեցար դիմել ՚ի վերայ աւարիդ. և արարեր չար
 առաջի Տեառն:

20 ²⁰ Եւ սաւ Սաուղ ցՍամուէլ. Վասն լսելոյ իմոյ ձայնի ժողովրդեանն. ԽԱ
 և չոզայ ՚ի ճանապարհն զոր առաքեաց զիս Տէր. և ածի՛ զԱզգազ արքայ
 21 Ամաղեկայ, և զԱմաղէկ սարակեցի՛: ²¹ Եւ առ ժողովորդս յաւարէ ան-
 փի հօրս և անդեայս զընփիրս սարակմանն առաջի Աստուծոյ զոհել
 22 ՚ի Գաղգաղա: ²² Եւ սաւ Սամուէլ. Եթէ հաճոյ իցէ Տեառն ողջակէզ և
 զոհ իբրև զլսել ձայնի Տեառն. ահա լսի է ունկնդրութիւն քան զզոհ
 23 ընփիր, և հնազանդութիւն քան զճարպ խոյոց: ²³ Ձի հնայք մեղք են,
 և ցանս և աշխատութիւնս ածէ թերակիդ ՚ի վերայ. զի արհամարհեցեր
 զբան Տեառն, արհամարհեցէ՛ զքեզ Տէր՝ չիմնել թագաւոր ՚ի վերայ
 24 Իսրայէլի: ²⁴ Եւ սաւ Սաուղ ցՍամուէլ. Մեղայ՛ զի անցի զբանի Տե-
 առն, և զբանի քով. զի երկեայ ՚ի ժողովրդենէն և լուայ՛ ձայնի նոցա:
 25 ²⁵ Եւ արդ՝ բարձ զմեղս իմ, և դարձիր ընդ իս, և պագից երկիր Տե-
 26 առն Աստուծոյ քում: ²⁶ Եւ սաւ Սամուէլ ցՍաուղ. Ոչ՛ դարձայց ընդ քեզ,
 զի արհամարհեցեր զբանն Տեառն. և արհամարհեցէ՛ զքեզ Տէր չիմնել
 27 թագաւոր ՚ի վերայ Իսրայէլի: ²⁷ Եւ դարձոյց Սամուէլ զերեսս իւր ՚ի
 զնալ. և բռնն տար Սաուղ զպարնոյ կրկնոցի նորա և պարառեաց
 28 զնա: ²⁸ Եւ սաւ ցնա Սամուէլ. Պարառեաց Տէր զթագաւորութիւնդ ՚ի
 ձեռաց քոց յԻսրայէլէ այսօր, և փացէ՛ զդա ընկերի քում լաւագունի՛ քան
 29 զքեզ: ²⁹ Եւ բաժանեսցի Իսրայէլ ընդ երկու. և ոչ՛ դարձցի, և ոչ՛ զղջացի
 30 Տէր. զի ոչ՛ եթէ իբրև զմարդ է ՚ի զղջանալ. ինքնին սպառնասցի: ³⁰ Եւ
 սաւ Սաուղ. Մեղայ՛. այլ մեծարեա՛ զիս առաջի ձերոց ժողովրդեան
 իմոյ, և առաջի Իսրայէլի. և դարձիր ընդ իս, և երկիր պագից Տե-
 31 առն Աստուծոյ քում: ³¹ Եւ դարձան Սամուէլ զկնի Սաուղայ, և երկիր

13 Ոսկան. Եւ իբրև եկն Սամուէլ: 14 Ոմանք. Բարբառ հօփիդ այրորիկ յականջս:

17 Ոմանք. Գաւագան ՚ի ցեղին Իսրայէլի: 21 Ոմանք. Առաջի Տեառն Աստուծոյ:

26 Յայլս պակասի. Եւ սաւ Սամուէլ ցՍաուղ. Ոչ՛ դարձ:

եպագ Տեառն: ³² Եւ սաւ Սամուէլ. Մաբուցէք առ իս զԱզա՛գ թագա- 32
 տրն Ամադեկայ: Եւ մաբեան առ նա Ազագ դողալով. և սաւ Ազագ
 եթէ ա՛յսպէս դա՛ռն իցէ մահ: ³³ Եւ սաւ՛ Սամուէլ ցԱզագ. Զորօրինակ 33
 որդեկոպո՛ր արար սո՛ր քո զկանայս, նո՛յնպէս որդեկոպո՛ր լիցի ՚ի կա-
 նանց մայր քո: Եւ սպա՛ն Սամուէլ զԱզագ առաջի Տեառն ՚ի Գաղգաղա:
³⁴ Եւ գնաց Սամուէլ յԱրիմաթեմ, և Մաւուդ ել ՚ի քուն իւր ՚ի Գաբաա: 34
³⁵ Եւ ո՛չ ևս յաւել Սամուէլ քեսանել զՄաւուդ մինչև յօր մահուան իւրոյ. 35
 զի սո՛ւգ ունէր Սամուէլ ՚ի վերայ Մաւուդայ:

ԽԲ Եւ գղջացա՛ն Տէր զի թագաւորեցո՛յց զՄաւուդ ՚ի վերայ Իսրայէլի:

¹ Եւ սաւ Տէր ցՍամուէլ. Մինչև յե՛րբ սո՛ւգ առնուս ՚ի վերայ Մաւուդայ. **16**
 և ես անարգեցի՛ գնա՛ ջթագաւորել ՚ի վերայ Իսրայէլի. լի՛ց գեղջեր քո
 իւղով, և ե՛կ առաքեմ զքեզ առ Յեսսէ՛ մինչև ցԲեթղեհէմ. զի քեսի ես
 յորդոցն նորա թագաւորել ինձ ՚ի թագաւոր: ² Եւ սաւ Սամուէլ. Զիա՛րդ 2
 երթայց. և լսիցէ Մաւուդ և սպանանիցէ՛ զիս: Եւ սաւ Տէր. Ա՜ռ դու
 ինձ երի՛նջ մի յարջառոց. և ասացես՝ զոհե՛լ Տեառն եկի. ³ և կոչեսցեն 3
 զՅեսսէ՛ ՚ի զոհն. և ցուցի՛ց քեզ զինչ առնիցես. և օձցեն զոր են ասա-
 ցից քեզ: ⁴ Եւ արա՛ր Սամուէլ զամենայն զոր խօսեցաւ ընդ նմա Տէր, և 4
 եկն ՚ի Բեթղահէմ. և զարհուրեցա՛ն ձերք քաղաքին ՚ի պապահել նմա.
 և ասեն. Խաղաղութիւն իցէ մուրդ քո քեսանօղոյ: ⁵ Եւ սաւ. Խաղա- 5
 դութիւն է. զոհել Տեառն եկի. սրբեցարուք և ուրախ լերուք ընդ իս
 այսօր: Եւ սրբեաց զՅեսսէ և զորդիս նորա, և կոչեաց զնոսա ՚ի զոհն:
⁶ Եւ եղև ՚ի մքրանելն նոցա. եպես զԵղիաբ և սաւ. Այլ և առաջի՛ իսկ 6
 Տեառն օձեալ իւր: ⁷ Եւ սաւ Տէր ցՍամուէլ. Մի՛ հայիր ընդ քեսիլ դո- 7
 րա, և մի՛ ՚ի մեծութիւն հասակի դորա. զի անարգեցի՛ զդա. զի ո՛չ եթէ
 որպէս քեսանիցէ մարդ՝ քեսանէ Ասպուած. զի մարդ հայի յերեսս,
 և Ասպուած հայի ՚ի սիրքս: ⁸ Եւ կոչեաց Յեսսէ զԱմինադա՛ր, և ա՛նց 8
 առաջի Սամուէլի. և սաւ. Եւ ո՛չ զդա ընտրեաց Տէր: ⁹ Եւ անցո՛յց Յես- 9
 սէ զՍամաա՛. և սաւ. Եւ ո՛չ զդա ընտրեաց Տէր: ¹⁰ Եւ անցո՛յց Յեսսէ 10
 զեթանեսին զորդիսն իւր առաջի Սամուէլի. և սաւ Սամուէլ ցՅեսսէ.
 Ո՛չ ընտրեաց ՚ի դոցանէ Տէր: ¹¹ Եւ սաւ Սամուէլ ցՅեսսէ. Այ՛ղջափ են 11
 մանկարիդ: Եւ սաւ. Կայ մնա՛ նն փոքրիկ և արածէ՛ խաշն: Եւ սաւ
 Սամուէլ ցՅեսսէ. Առաքեա՛ և ամ գնա. զի ո՛չ բազմեսցուք մինչև ՚ի զալ
 նորա այսր: ¹² Եւ առաքեաց և ամ գնա. և նա էր կարմիր, և աչօք գե- 12
 դեցիկ, և բարո՛ք քեսանելով Տեառն: Եւ սաւ Տէր ցՍամուէլ. Արի՛ օձ
 զԴաւիթ, զի դա՛ է բարի: ¹³ Եւ ա՛ռ Սամուէլ զեղջերն իւղոյ, և օձ գնա 13
 ՚ի մէջ եղբարց իւրոց: Եւ խաղա՛ց Նոգի Տեառն ՚ի վերայ Դաւթի յօրէ՛
 յայնմանէ և առ յապա. և յարեաւ Սամուէլ և գնաց յԱրիմաթեմ: ¹⁴ Եւ Նո- 14
 գի Տեառն վերացա՛ն ՚ի Մաւուդայ: Եւ խեղդէ՛ր գնա այս չար ՚ի Տեառնէ:
¹⁵ Եւ ասեն ցնա ծառայքն իւր. Ահա այս չար ՚ի Տեառնէ խեղդէ՛ զքեզ. 15
¹⁶ խօսեսցի՛ն ծառայք քո առաջի քո, և խնդրեսցեն քեսառն մերում այր 16

33 Ունակք. Որդեկոպոր լիցի ՚ի կանայս: 35 Ունակք. Մինչև ցօր մահուան: 16. 2 Դ
 բազումս պակասի. Ա՜ռ դու ինձ երի՛նջ մի: 6 Ունակք. Եւ եղև ՚ի մքրանելն նորա,
 եպես զԵղ՛: 7 Ունակք. Որպէս քեսանէ մարդ քեսանիցէ Ասպուած: 8 Ունակք. Եւ
 ո՛չ զդա ընտրեաց իւր Տէր: 12 Ուկան. Եւ բարոք քեսալեամբ Տեառն:

մի որ զփրիցէ երգել քնարաւ. և եղիցի 'ի հասանել 'ի վերայ քո այսոյն
 չարի որ յԱսպուծոյ, երգեսցէ՛ քնարան և դէնր լիցի քեզ, և հանգուսցէ՛
 17 զքեզ: ¹⁷ Եւ ասէ Սաուղ ցճառայսն իւր. Տեսէ՛ք ինձ այր մի որ բարոնք
 18 երգիցէ, և ամէք զնա առ իս: ¹⁸ Պապասխանի՛ եպ մի ոմն 'ի մանկկուոյ
 նորա և ասէ. Ահա քեսի զորդի Յեսսեայ զԲեթղահէմացի. և զփրէ՛
 սաղմոս, և այր իմասպուն, և այր պապերազմօղ. և այր հանճարէն, և
 ճարպարաբան. և այր գեղեցիկ պեսլեամբ, և Տէր ընդ նմա:

19 ¹⁹ Եւ առաքեաց Սաուղ հրեշտակս առ Յեսսէ, և ասէ. Առաքեա՛ առ **ԽԳ**
 20 իս զԴաւիթ որդի քո որ 'ի հօփի՛ քում է: ²⁰ Եւ առ Յեսսէ արդոն մի հացի,
 և փիկ մի գինոյ, և ո՛ղ մի յայծեաց, և առաքեաց 'ի ձեռն Դաւթի որդոյ
 21 իւրոյ Սաուղայ: ²¹ Եւ եմոնր Դաւիթ առ Սաուղ, և կայր 'ի սպասու
 22 առաջի նորա. և սիրեաց զնա յոյժ, և եղև նորա կապարճակիր: ²² Եւ
 առաքեաց Սաուղ առ Յեսսէ և ասէ. Կացցէ՛ Դաւիթ առաջի իմ, զի եգիպ
 23 շնորհս առաջի աչաց իմոց: ²³ Եւ լինէր յորժամ հասանէր այսն չար 'ի
 վերայ Սաուղայ, առնոյր Դաւիթ զքնարն և նուագէր ձեռամբ իւրով, և
 հանգուցանէր զՍաուղ. և դիւրանայր նմա, և մեկնէր 'ի նմանէ այսն
 չար:

17 ¹ Եւ ժողովեցին այլազգիքն զբանակս իւրեանց 'ի պապերազմ, և **ԽԴ**
 գումարեցան 'ի Սոկքով Նրէասպանի. և բանակեցան ընդ Սոկքով և
 2 ընդ Ազելայ յԱփետդոմին: ² Եւ Սաուղ և արք Իսրայելի՛ ժողովեցան և
 նոքա 'ի հովիտսն, և ճակարեցան 'ի պապերազմ ընդդէմ այլազգեացն:
 3 ³ Եւ այլազգիքն կային 'ի վերայ լերինն յայնմ կողմանէ, և Իսրայել կայր
 'ի վերայ լերինն յայնմ կողմանէ, և հովիտսն 'ի մէջ նոցա:

4 ⁴ Եւ էլ այր զօրաւոր 'ի ճակարէ այլազգեացն՝ Գողիադ անուն նորա **ԽԵ**
 5 'ի Գեթայ. բարձրութիւն նորա վեց կանգուն և թզաւ. ⁵ և սաղաւարպ
 'ի գլուխ նորա. և զրահս վերսս զգեցեալ. և կշիռ զրահից նորա հինգ
 6 հազար սիկղ, պղնձոյ և երկաթոյ. ⁶ և սռնապանք պղնձիք 'ի վերայ
 7 բարձից նորա, և վահան պղնձի՛ 'ի վերայ թիկանց նորա. ⁷ և բուն
 գեղարդան նորա իբրև զսպորի՛ ոսպայնանկաց. և փէզ նորա 'ի վեց
 8 հարևր սկեղէ երկաթոյ. և զինակիր նորա առաջի՛ նորա երթայր: ⁸ Եկն
 եկաց. ձայն եպ 'ի ճակարն Իսրայելի՛ և ասէ ցնոսա. Ընդէր ելանէք
 ճակարել 'ի պապերազմ ընդդէմ մեր. ոչ ապաքէն ես այլազգի՛ եմ,
 և դուք Եբրայեցիք ծառայք Սաուղայ. ընտրեցէ՛ք դուք ձեզ այր մի և
 9 իջցէ՛ առ իս, ⁹ թէ՛ կարասցէ կռուել ընդ իս և հարկանել զիս՝ եղիցուք
 մեք ձեզ 'ի ծառայս. ապա թէ՛ են յաղթեցից և հարից զնա, եղիցիք
 10 դուք մեզ 'ի ծառայս և ծառայեսցիք մեզ: ¹⁰ Եւ ասէ այլազգին. Ա–
 հաւասիկ ես նախարեցի՛ զճակարդ Իսրայելի յաւուր յայսմիկ. քոնք
 11 այր մի, և ես և նա՛ մենամարտեսցոնք երկոքեան: ¹¹ Իբրև լուան Սա–
 ւուղ և ամենայն Իսրայել զբանս այլազգոյն, զահի՛ հարան և երկեան
 12 յոյժ: ¹² Եւ էր այր մի որդի առն Եփրայացոյ, և նա՛ 'ի Բեթղահեմէ

18 'Ի լու'. Յեսսեայ զԲեթղեհէմացոյ. *համաձայն ոմնաց 'ի քնար*": 22 'Ի լու'.
 Կեցցէ Դաւիթ առաջի իմ: 17. 1 *Ոմնակք*. ՅԱփետդոմին. և *ոմնակք*. յԵփետդովմին:
 3 *Ոմնակք*. Յայնմ կողմանէ, և հովիտսն 'ի մէջ: 11 *Բազուքք*. Եւ երկեան յոյժ: (12) Եւ
 ասէ Դաւիթ որդի առն Եփրայթա՛:

Յուդայ, և անուն նորա Յեսսէ՛. և էին նորա որդիք ո՛րթ. և այ՛րն յաւուրս Սաւուդայ ծերացեալ հասեալ յարս: ¹³ Եւ գնացին երեք որդիքն Յեսսեայ 13 մեծագոյնք, երթեալ զհետ Սաւուդայ ՚ի պարերազմ. և անուանք որդուց նորա երթելոց ՚ի պարերազմ. Եղիաբ անդրանիկն նորա, և երկրորդն նորա Ամինադաբ, և երրորդն նորա Սամաա՛. ¹⁴ և Դաւիթ էր կրտսեր. և 14 երեքին մեծագոյնքն երթեալ էին զհետ Սաւուդայ: ¹⁵ Եւ Դաւիթ գնացեալ 15 դարձան ՚ի Սաւուդայ՝ արածել զոչխարս հօր իւրոյ, ՚ի Բեթղահէմ: ¹⁶ Եւ 16 մաքուրցեալ այլազգոյն՝ կանխեալ և անազանեալ արձանանայր աւուրս քառասուն: ¹⁷ Եւ ասէ՛ Յեսսէ ցԴաւիթ ցորդի իւր. Ան դու եղբարց քոց 17 զարդո՛ր փոխնդոյս այսորիկ, և զպասն նկանակս զայսոսիկ, և պնդեա՛ ՚ի բանակն և րոր եղբարց քոց: ¹⁸ Եւ զպասն մաճառակս զկաթին՝ 18 փացես հազարապետին. և փեսցեն զողջոյն եղբարց քոց. և եթէ պէ՛կք ինչ իցեն նոցա, իմասցիս: ¹⁹ Եւ Սաւուդ՝ և ամենայն այր Իսրայէլացի՝ 19 էին ՚ի հովիբս Կաղնույն, պարերազմեալ ընդ այլազգիսն: ²⁰ Եւ կանխեալ՝ 20 Դաւիթ ընդ առաօսոյն. և եթող զոչխարսն ՚ի քուարածականան. ա՛ն և զնաց՝ որպէս և հրամայեաց նմա Յեսսէ. և ե՛կն ՚ի քափարակն և ՚ի զօրն որ ելանէր ՚ի ճակարն: Եւ աղաղակեցին ՚ի պարերազմին. ²¹ և ճակարեցան Իսրայէլացիքն և այլազգիքն հանդէպ միմեանց՝ ճակար առ ճակար: ²² Եւ եթող Դաւիթ զկարասին յինքենէ՛ ՚ի ճեռն վանապանին, և ընթացան ՚ի ճակարն, և ե՛կն ետարց զողջունէ եղբարցն իւրոց: ²³ Եւ մինչդեռ նա խօսէր՝ ահա այրն Յամինացի ելանէր, ²³ Գողիահ գնուն նորա, Փոջրացի ՚ի Գեթայ՝ ՚ի ճակարուց այլազգեացն. և խօսեցան ըստ նմին բանից. և լուան Դաւիթ: ²⁴ Եւ ամենայն Իսրայէլ ՚ի 24 փեսանել իւրեանց զայրն՝ փախեան յերեսաց նորա, և զարհուրեցան յոյժ: ²⁵ Եւ ասէ այր Իսրայէլի, եթէ փեսանէք զայրն զայն որ ելանէ, ²⁵ զի նախարել ելանէ զԻսրայէլ. և եղիցի այր որ սպանանիցէ՛ զնա, մեծացուցէ՛ զնա արքայ՝ յոյժ մեծութեամբ, և զդուստր իւր փացէ նմա կնութեան. և զքուն հօր նորա արասցէ ազանր ՚ի մէջ Իսրայէլի:

ԽԶ ²⁶ Եւ խօսեցան Դաւիթ ընդ արսն որ շուրջ կային զնովա՛ւ և ասէ. ²⁶ Զի՛նչ առնիցէ առն որ հարկանիցէ զայլազգին զայն, և բառնայցէ՛ զնախարինս յԻսրայէլէ. զի զի՛նչ է այլազգին այն անթլփապ, զի նախարեաց զճակարս Ասորուծոյ կենդանոյ: ²⁷ Եւ խօսեցան ընդ նմա ժողովուրդն ըստ նմին ²⁷ բանից՝ և ասէ. Այնպէս արասցէ առն՝ որ սպանանիցէ զնա: ²⁸ Իբրև ²⁸ լուան Եղիաբ եղբայր նորա երէց՝ զխօսել նորա ընդ արսն, բարկացան սրտմտութեամբ Եղիաբ Դաւթի՛ և ասէ. Ընդէր բնաւ իջեր այսր, և յոյր ձեռն թողեր զսակաւ ոչխարսն յանապարի՛ անդ. ես զիտն՝ զհպարտութիւն քո՛ և զզարտութիւն սրտի քոյ, զի վասն փեսանելոյ զպարերազմս իջեր: ²⁹ Եւ ասէ Դաւիթ. Եւ արդ՝ զի՛նչ արարի. ոչ ապաքէն բանք իցեն: ³⁰ Եւ ^{29, 30}

13 *Ոմանք.* Երթալոց ՚ի պարերազմն... և երրորդն Սամաա: 15 *Ոմանք.* Եւ Դաւիթ գնացեալ էր ՚ի Սաւուդայ արս՛: 18 *Ոմանք.* Եւ զպասն զմաճառակս կաթինդ փացես հազարա՛: 20 *Ոմանք.* Ի ճակարն. և աղաղակեցին ՚ի ճակարուն: 23 *Ոմանք.* Եւ մինչդեռ նա ընդ նոսա խօսէր. և ահա այրն Ամինացի: 25 *Ոմանք.* Եթէ փեսանիցէք զայրն զայն, որ ելանիցէ: 26 *Ոմանք.* Եւ զինչ է այլազգին: 27 *Այլք.* Այնպէս արասցի առն: *Ուր ոմանք.* Ըստ նմին բանի: 28 *Ոմանք.* Յոյր ՚ի ձեռն թողեր: *Այլք.* Զսակաւ ոչխարակսն յանա՛:

դարձաւ 'ի նմանէ 'ի մնա կողմն` և խօսեցան ըսք նմին բանից. և երբ
 31 նմա պատասխանի ժողովուրդն ըսք առաջնոյ բանիցն: ³¹ Եւ լո՛ւ եղեն
 բանքն զոր խօսեցաւ Դաւիթ, և պարմեցին առաջի Սաուղայ. և առ
 32 զնա առ ինքն: ³² Եւ սաէ Դաւիթ ցՍաուղ. Մի՛ անկցի սիրտ րեառն
 իմոյ 'ի վերայ իւր. ծառայ քո երթիցէ՛ և մարտիցէ՛ ընդ այլազգոյն
 33 ընդ այնմիկ: ³³ Եւ սաէ Սաուղ ցԴաւիթ. Գուցէ՛ ո՛չ կարիցես երթալ
 կռուել ընդ այլազգոյն. զի դու մանուկ ես, և նա այր պատերազմօղ
 34 'ի մանկութենէ իւրմէ: ³⁴ Եւ սաէ Դաւիթ ցՍաուղ. Արածէ՛ր ծառայ քո
 զխաշինս հօր իւրոյ, և յորժամ գայր առնձ կամ արջ, և առնոյր ոչխար
 35 'ի հօրէ անրի, ³⁵ ելանէի՛ զհետ նորա՝ և հարկանէի՛ զնա, և կորզէի՛
 'ի բերանոյ նորա. և եթէ յառնէր 'ի վերայ իմ, ունէի զփողից նորա՝ և
 36 հարկանէի՛ և սպանանէի զնա: ³⁶ Զառնձ և զարջ սաբակէր ծառայ քո,
 և եղիցի այլազգին անթլփար իբրև զմի՛ 'ի նոցանէն. և արդ՝ ո՛չ երթայց
 սաբակեցից զնա, և բարձից այսօր զնախապինս յԻսրայէլէ. զի ո՞ ոք
 37 է այն անթլփար՝ որ նախաբեաց զբանակս Ասրուծոյ կենդանոյ: ³⁷ Եւ
 սաէ Դաւիթ. Տէր Ասրուած՝ որ ապրեցոյց զիս 'ի ձեռաց առիւծուն, և 'ի
 ձեռաց արջոյն, նոյն ապրեցուցէ զիս 'ի ձեռաց այլազգոյն անթլփարին
 38 այնորիկ: Եւ սաէ Սաուղ. Երթ՝ և Տէր եղիցի ընդ քեզ: ³⁸ Եւ զգեցոյց
 Սաուղ Դաւթի զվարապանակս իւր, և սաղաւարտ պղնձի 'ի գլուխ նո-
 39 րա, և ազոյց նմա զրահս: ³⁹ Եւ ած Դաւիթ զսուսեր իւր ընդ մէջ 'ի վերայ
 վարապանակացն. և գրեանց 'ի գնալն մի անգամ և երկիցս. և սաէ Դա-
 40 յիթ ցՍաուղ. Ո՛չ կարեմ երթալ սոքօք՝ զի չնմ հմուտ: Եւ հանին զայն
 'ի նմանէ: ⁴⁰ Եւ առ զցուպն իւր 'ի ձեռին իւրում. և ընտրեաց իւր հինգ
 քարինս ողորկս 'ի հեղեղաբէն, և եղ զնոսա 'ի հովուական մախաղին
 յոր սովոր էր զքարն ժողովել, և զպարսն 'ի ձեռին իւրում. և մերձեցան
 41 առ այրն այլազգի: ⁴¹ Եւ զնայր գայր այլազգին՝ և մերձենայր առ Դա-
 42 յիթ. և այր վահանակիր առաջի նորա: ⁴² Իբրև հայեցան այլազգին և
 երեն զԴաւիթ՝ արհամարհեանց զնա. զի էր պատանեակ խարտեաշ և
 43 աջօք գեղեցիկ: ⁴³ Եւ սաէ այլազգին ցԴաւիթ. Զիարդ, շուն եմ ես, զի
 ցպով և քարամբք գան 'ի վերայ իմ: Եւ սաէ Դաւիթ. Նա՛ և վարթար
 44 ևս ես քան զշուն: Եւ նզովեաց այլազգին զԴաւիթ դիօքն իւրովք: ⁴⁴ Եւ
 սաէ այլազգին ցԴաւիթ. Եկ առ իս և փաց զմարմին քո թռչնոց երկնից՝
 45 և զազանաց երկրի: ⁴⁵ Եւ սաէ Դաւիթ ցայլազգին. Դու գան 'ի վերայ իմ
 սրով և գեղարդեամբ և ասպարան, և ես՝ զամ 'ի վերայ քո անուամբ Տե-
 46 առն զօրութեանց ճակատոս Իսրայէլի՛ զոր նախաբեցեր այսօր: ⁴⁶ Եւ
 փակեաց՛ զքեզ Տէր այսօր 'ի ձեռս իմ, և սպանից՛ զքեզ. և առից՛ զգլուխ
 քո 'ի քէն. և փաց զգէշ քո՝ և զդիակունս բանակի՛ այլազգեացդ յաուր
 յայսմիկ թռչնոց երկնից և զազանաց երկրի. և ծանիցէ՛ ամենայն երկիր՝
 47 թէ՛ զոյ Ասրուած 'ի մէջ Իսրայէլի. ⁴⁷ և ծանիցէ՛ ամենայն եկեղեցիս այս՝
 թէ՛ ո՛չ սրով և գեղարդեամբ փրկէ Տէր. զի Տեառն է պատերազմ, և

31 *Ոմանք.* Եւ լուր եղեն բանքն: 39 *Այլք.* Եւ ած Դաւիթ զսուսեր իւր 'ի վերայ վարապանա՛: *Յօրիկանկին.* Եւ սաէ դաւիթ Սաուղ: 40 *Ոմանք.* Սովոր էր զքարինս ժողովելոյ. և զպարսն. և *ոմանք.* և զպարսն 'ի ձեռին: 43 *Ոմանք.* Շուն իցեմ ես... զԴաւիթ դիովք իւրովք:

մաբնեցե՛ղ զձեզ Տեր 'ի ձեռս մեր:

ԽԵՒ ⁴⁸ Եւ յարեան այլազգին՝ և ե՛կն և մերձեցան ընդդէմ Դաւթի. և 48
 աճապարեանց Դաւիթ՝ և ընթացաւ 'ի ճակարկն ընդդէմ այլազգոյն: ⁴⁹ Եւ 49
 ձգեանց Դաւիթ զձեռն իւր 'ի մախաղն, և առ անփի քար մի, և պարսաքարեանց
 և եհար զճակարկ այլազգոյն. և եմո՛ւր քարն ընդ սաղաւարպն 'ի
 ճակարկն, և անկան 'ի վերայ երեսաց իւրոց յերկիր: ⁵⁰ Եւ զօրացան 50
 Դաւիթ քան զայլազգին պարսիքն և քարին *, և եհար զայլազգին
 և սպան զնա. և սուր չէր 'ի ձեռին նորա: ⁵¹ Եւ ընթացան Դաւիթ 51
 և հարաւ 'ի վերայ նորա, և առ զնորին սուսեր, և մերկաց զնա 'ի
 պարենից իւրոց, և սպան զնա և եհար զգլուխ նորա: Իբրև փեսին
 այլազգիքն թէ մեռան զօրաւորն նոցա՝ փախեան: ⁵² Եւ յարեան արք 52
 Իսրայէլի և Յուդայ, աղաղակեցին և յարձակեցան զհետ նոցա մինչև
 'ի սուրս Գեթայ, և մինչև 'ի դրունս Ասկաղոնի: Եւ անկան վիրաւորք
 այլազգեացն զճանապարհայն մինչև ցորունս Գեթայ և Ակկարոնի:
⁵³ Եւ դարձան այք Իսրայէլի ասպարակեալքն զհետ այլազգեացն, և 53
 կոխեցին զբանակս նոցա: ⁵⁴ Եւ առ Դաւիթ զգլուխ այլազգոյն, և եբեր
 զնա յերուսաղէմ. և զզէն նորա եղ 'ի վանս իւրում: ⁵⁵ Եւ իբրև եպես Սա- 55
 տուղ զԴաւիթ ելեալ ընդ դէմ այլազգոյն, ասէ ցԱբեններ իշխան զօրուն.
 Ո՞յր որդի է պապանեակո այդ Աբեններ: Եւ ասէ Աբեններ. Կենդանի՛ է
 անձն քո արքայ՝ թէ գիտիցեմ: ⁵⁶ Եւ ասէ արքայ. Նա՛րց թէ ո՞յր որդի իցէ 56
 պապանեակո: ⁵⁷ Եւ իբրև դարձաւ Դաւիթ 'ի հարկանելոյ զայլազգին, 57
 առ զնա Աբեններ՝ և աճ զնա առաջի Սաւուղայ. և գլուխ այլազգոյն 'ի
 ձեռին նորա: ⁵⁸ Եւ ասէ ցնա Սաւուղ. Ո՞յր որդի ես՝ մանուկ դու: Եւ ասէ 58
 Դաւիթ. Որդի ծառայի՛ քո Յեսսեայ Բեթղահէմացոյ:

¹ Եւ եղև իբրև վախճանեաց զիսուելն ընդ Սաւուղայ, և ոգի Յովնաթան**18**
 կապեցան ընդ ոգոյն Դաւթի. և սիրեանց զնա Յովնաթան ըստ ան-
 ձին իւրում: ² Եւ առ զնա Սաւուղ առ իւր յաւուր յայնմիկ. և ո՛չ եր 2
 նմա դառնալ 'ի փուն հօր իւրոյ: ³ Եւ ուխտեաց ընդ նմա Յովնաթան 3
 ուխտ՝ առ 'ի սիրել զնա ըստ անձին իւրում: ⁴ Եւ մերկացան Յովնա- 4
 թան զլաւդիկն որ զիւրն՝ և եր զայն Դաւթի, և զվարսպանակս իւր՝
 մինչև ցուսեր իւր, և ցաղեղն իւր, և ցկամար իւր և ցկապարճս իւր:
⁵ Եւ երթայր Դաւիթ ամենայն ուրեք ուր և առաքէր զնա Սաւուղ, և 5
 իմաստնանայր. և կացոյց զնա Սաւուղ 'ի վերայ արանց պարերազմի.
 և հաճո՞յ եղև առաջի աչաց ամենայն ժողովրդեանն. նա՛ և առաջի աչաց
 ծառայիցն Սաւուղայ: ⁶ Եւ եղև 'ի մրանելն նոցա՝ իբրև դարձաւ Դաւիթ 6
 'ի սպանանելոյ զայլազգին, ելի՛ն պարաւորք ընդ առաջ Դաւթի յա-
 մենայն քաղաքացն Իսրայէլի երզնէ՝ պար առնուլ ընդ առաջ Սաւուղայ
 արքայի, թմբկօ՛ք և ուրախութեամբ և ծնծղայիւք: ⁷ Եւ նուագէին կա- 7
 նայք խաղալի՛կք և ասէին. Եհար Սաւուղ զհազարս՝ և Դաւիթ զբերս:
⁸ Եւ զգարեցան Սաւուղ վասն բանից այնոցիկ՝ և ասէ. Դաւթի ետուն 8

47 *Ունակք.* Եւ ծանիցէ եկեղեցիս այս ամենայն՝ եթէ: 51 *Ունակք.* Եւ մերկեաց զնա
 'ի պա՛: 52 *Ունակք.* Զճանապարհայն նմին մինչև 'ի դրունս Գեթայ և յԱկկարոն:
 57 *Ունակք.* Դարձաւ... 'ի սպանանելոյ զայլազգին: 18.4 *Յայլս պակասի.* Եւ ցկամար
 իւր և ցկապարճս իւր:

գրերս, և ինձ երուն զհազարս. և արդ զի՞նչ իցե պակաս նմա, բայց
 9 եթէ թագաւորութիւնս: ⁹ Եւ ընդ ականք հայեր Սաւուղ յորէ՛ յայնմանէ՛
 10 և առ յապա: ¹⁰ Եւ եղև ՚ի վաղիւ անդր՝ և հարաւ այս չար յԱսորուծոյ ՚ի
 վերայ Սաւուղայ, և մարգարէանայր ՚ի մէջ փան իւրոյ, և Դաւիթ երգէր
 ձեռամբ իւրով՝ որպէս և հանապազն: Եւ գեղարդն ՚ի ձեռին Սաւուղայ:
 11 ¹¹ Եւ ասէ. Նարից կարեցից գԴաւիթ գեղարդամբս ընդ որմնն: Եւ ձգեանց
 12 Սաւուղ. և խոյս եր յերեսաց նորա Դաւիթ երկիցս: ¹² Եւ երկեան Սաւուղ
 13 յերեսաց Դաւթի. զի Տէր էր ընդ նմա, և ՚ի Սաւուղայ վերացեալ էր: ¹³ Եւ
 ՚ի բաց արար զնա Սաւուղ յիւրմէ, և կացոյց զնա իւր հազարապետս. և
 ելանէր և մտանէր առաջի ժողովրդեանն:

14 ¹⁴ Եւ էր Դաւիթ իսելամուր յամենայն ճանապարհս իւր, և Տէր ընդ ^{ԽԸ}
 15 նմա: ¹⁵ Եւ երես Սաւուղ՝ թէ այնչափ իմաստուն է յոյժ, ակնաձէր յե-
 16 րեսաց նորա: ¹⁶ Եւ ամենայն Իսրայէլ և Յուդայ սիրէր գԴաւիթ. զի նա՛
 17 ելաներ և մտանէր առաջի երեսաց ժողովրդեանն: ¹⁷ Եւ ասէ Սաւուղ
 ցԴաւիթ. Ահաւասիկ դուստր իմ երէց Մերովբ՝ փայց զնա քեզ կնութե-
 ան. բայց լէր դու ինձ յորդի՛ զօրութեան, և պատերազմեա՛ր զպատերազ-
 մունս Տեառն: Քանզի ասաց Սաւուղ. Մի՛ եղիցի ձեռն իմ ՚ի նա, այլ եղի-
 18 ցի ՚ի նա ձեռն այլազգեացն: ¹⁸ Եւ ասէ Դաւիթ ցՍաւուղ. Ո՞վ եմ ես՝ և կամ
 կեանք ազգապոռնի հօր իմոյ ՚ի մէջ Իսրայէլի, զի լինիցիմ փեսայ ար-
 19 քայի: ¹⁹ Եւ եղև ՚ի ժամանակի փալոյ՛ զՄերովբ դուստր Սաւուղայ՝ Դա-
 20 թի, փուաւ նա Եղրիելի՛ Մովլաթացոյ կնութեան: ²⁰ Եւ սիրեանց Մեղքոն՝
 դուստր Սաւուղայ գԴաւիթ. և աճդ եղև Սաւուղայ, և հաճոյ թուեցաւ
 21 բանն յաչս նորա. ²¹ և ասէ Սաւուղ. Տայց զնա նմա կնութեան, և եղիցի
 նմա ՚ի զայթագրութիւն: Եւ էր ՚ի վերայ Սաւուղայ ձեռն այլազգեացն:
 Եւ ասէ Սաւուղ ցԴաւիթ. Երկոքոնմբք փեսայացիս դու ինձ այսօր:
 22 ²² Եւ պատուիրեաց Սաւուղ ծառայից իւրոց և ասէ. Խօսեցարոնք դուք
 լռելեայն ընդ Դաւթի և ասացէք. Ահա արքայ հաճեալ է ընդ քեզ, և ա-
 23 մենայն արք նորա սիրեն՝ զքեզ, և արդ՝ փեսայացիի դու արքայի: ²³ Եւ
 խօսեցան ծառայքն Սաւուղայ յականջս Դաւթի ըստ ամենայն բանիցս
 այսոցիկ: Եւ ասէ Դաւիթ. Թեթեմ իցէ յաչս ձեր փեսայանալ արքայի. և
 24 ես այր մի փառապետն եմ, և ոչ փառաւոր: ²⁴ Եւ պատմեցին Սաւուղի
 25 ծառայքն իւր ըստ բանիցս այսոցիկ զոր խօսեցաւ Դաւիթ: ²⁵ Եւ ասէ
 Սաւուղ. Այսպէս ասասջիք ցԴաւիթ, եթէ ոչ կամի արքայ վարձանս, այլ
 26 քայի: Եւ Սաւուղ խորհէր արկանել զնա ՚ի ձեռս այլազգեացն: ²⁶ Եւ
 պատմեցին Դաւթի ծառայքն Սաւուղայ զբանս զայսոսիկ. և հաճոյ
 թուեցաւ բանն յաչս Դաւթի՝ փեսայանալ արքայի. և չէին լցեալ ատուրք.
 27 ²⁷ և յարեան Դաւիթ և զնաց ինքն և արք իւր, և եհար յայլազգեացն արս
 հարևր. և երեր զանթլփապութիւնս նոցա, և ելից զնոսա առաջի ար-
 քայի. և փեսայացան արքայի. և ետ Սաւուղ զՄեղքոն՝ դուստր իւր նմա

8 Այլք. Վասն բանին այնորիկ... և արդ զինչ պակաս է նմա: 15 Ոմանք. Եթէ այնչափ իմաստուն էր յոյժ: 17 Այլք. Ահա դուստր իմ երէց: Ի լուս. Ներովբ: Ոմանք. Քանզի ասէր Սաւուղ. Մի՛: 19 Ոմանք. Եղրիելի Մողորացոյ: 24 Այլք. Եւ պատմեցին նմա ծառայքն իւր: 26 Ոմանք. Եւ չև էին լցեալ ատուրք:

կնութեան: ²⁸ Եւ երես Սաւուղ և ծանեան եթէ Տէր է ընդ նմա, և ամենայն ²⁸
 Իսրայէլ սիրէր զնա. ²⁹ և յաւել ևս ակնածել ՚ի Դաւթ: Եւ եղև Սաւուղ ²⁹
 թշնամութեամբ ընդ Դաւթի զամենայն աւուրս նորա: ³⁰ Եւ ելին իշխանք ³⁰
 այլազգեացն, և եղեն ՚ի բազում ժամանակաց ելք նոցա. և իւելամոնր
 էր Դաւիթ քան զամենայն ծառայսն Սաւուղայ. և պարտուցաւ անուն
 նորա յոյժ:

ԽԹ ¹ Եւ խօսեցան Սաւուղ ընդ Յովնաթանայ որդոյ իրում, և ընդ ամե– **19**
 նայն ծառայս իւր սպանանել զԴաւիթ: ² Եւ Յովնաթան որդի Սաւուղայ ²
 հաճեալ էր ընդ Դաւթի յոյժ. և պարմեաց Յովնաթան Դաւթի և ասէ.
 Նայր իմ խնդրէ սպանանել զքեզ. զգոյ՛ջ լեր վաղիւ ընդ առաւօտն. և
 թաքիջի՛ր, և նստիջի՛ր ՚ի թաքստեան. ³ և ես ելի՛ց և կացից մօտ առ հօր ³
 իմում յանդիման, ուր և իցես դու անդ, և ես խօսեցայց վասն քո ընդ
 հօր իմում. և Գեսից եթէ զի՛նչ իցէ և պարմեցից քեզ: ⁴ Եւ խօսեցան ⁴
 Յովնաթան վասն Դաւթի բանս բարիս ընդ Սաւուղայ հօր իրում, և
 ասէ ցնա. Մի՛ մեղիցէ արքայ՝ ՚ի ծառայ իւր Դաւիթ, զի ոչ ինչ մեղաւ
 նա քեզ. և գործք նորա բարութեամբ են առ քեզ յոյժ: ⁵ Եւ եղ զանձն ⁵
 իւր ՚ի ձեռին իրում, և եհար զայլազգին. և արար փրկութիւն մեծ. և
 ամենայն Իսրայէլ Գեսիւն և ուրախ եղեն. և ընդէր՛ մեղանչիցես յարիւն
 արդար՝ սպանանել զԴաւիթ փարապարպուց: ⁶ Եւ լուա Սաւուղ ձայնի ⁶
 Յովնաթանու, և երդուա Սաւուղ և ասէ. Կենդանի՛ է Տէր եթէ մեռա–
 նիցի: ⁷ Եւ կոչեաց Յովնաթան զԴաւիթ, և պարմեաց նմա Յովնաթան ⁷
 զամենայն բանս զայտոսիկ. և փարաւ Յովնաթան զԴաւիթ առ Սաւուղ,
 և էր առաջի նորա իբրև յերեկն և յեռանար:

Ծ ⁸ Եւ յաւել ևս լինել պարերազմ, և զօրացաւ Դաւիթ փայլ պարե– ⁸
 րազմ ընդ այլազգիսն. և եհար ՚ի նոցանէ հարուածս մեծամեծս յոյժ.
 և փախեան՝ յերեսաց նորա: ⁹ Եւ եղև այս չար ՚ի Տեառնէ ՚ի վերայ ⁹
 Սաւուղայ. և ինքն նստէր ՚ի փան, և գեղարդն ՚ի ձեռին նորա. և Դա–
 ւիթ երզէր ձեռօք իւրովք: ¹⁰ Եւ խնդրէր Սաւուղ հարկանել զգեղարդն ¹⁰
 ընդ Դաւիթ և ընդ որմն. և խուսեաց յերեսաց Սաւուղայ, և եհար
 զգեղարդն յորմնն. և Դաւիթ ել զնաց և գերծաւ: ¹¹ Եւ եղև ՚ի գիշե– ¹¹
 րին յայնմիկ առաքեաց Սաւուղ հրեշտակս ՚ի փուն Դաւթի պահել զ–
 նա. զի սպանցէ զնա ընդ առաւօտն: Եւ պարմեաց Դաւթի Մեղքող
 կին իւր՝ և ասէ. Եթէ ոչ ապրեցուցես զանձն քո ՚ի գիշերիս յայնմիկ՝
 վաղիւ մեռանելոց՝ ես: ¹² Եւ իջոյց Մեղքող զԴաւիթ ընդ պարուհանն, ¹²
 և փախեան զնաց և ապրեաց: ¹³ Եւ առ Մեղքող պաճուճապարանս, և ¹³
 եղ ՚ի վերայ մահճացն. և լեարդ այծեաց և կծիկ մազոյ եղ ՚ի սնարէ,
 և ծածկեաց զնա հանդերձիւ: ¹⁴ Եւ առաքեաց հրեշտակս Սաւուղ՝ ունել ¹⁴
 զԴաւիթ. և ասեն՝ թէ խօ՛թ է: ¹⁵ Եւ առաքեաց ՚ի վերայ Դաւթի դար– ¹⁵

27 Ոմանք. Եւ եր նմա Սաւուղ զՄեղքող: 28 Ոմանք. Եւ ամենայն Իսրայէլ սիրէ
 զնա: 29 Յայլս պակասի. Զամենայն աւուրս նորա: 19. 2 Այլք. Նաճեալ էր ընդ
 Դաւիթ յոյժ: 3 Ոմանք. Յանդի ուր և իցես դու. և: 5 Այլք. Եւ արար Տէր փրկութիւն
 մեծ: 7 Ոմանք. Զամենայն զբանս զայտոսիկ նմա... և էր առաջի նորա որպէս յերե՛:
 8 Ոսկսն. Եւ եհար ՚ի հարուածս... ՚ի նոցանէ: 10 Ոմանք. Եւ Դաւիթ ել և զնաց և
 գերծաւ: 12 Ոմանք. Գնաց՝ ել և ապրեցաւ: 14 Ոմանք. Եւ ասեն. Խօթ:

- 16 ձեալ և ասէ. Տանէք զնա մահձօքն առ իս` և սպանից զնա: ¹⁶ Եւ եկին հրեշտակքն, և ահա պաճուճապապաւնքն ՚ի վերայ մահճացն, և լեարդ այժեաց և կծիկ մազոյ ՚ի սնարսն: ¹⁷ Եւ ասէ Սաուղ ցՄեղքող. Ընդէի այսպէս խաբեցեր զիս, և արձակեցեր զթշնամին իմ և ապրեցաւ: Եւ ասէ Մեղքող ցՍաուղ. Ինքն ասաց թէ արձակեա՛ զիս, ապա թէ ոչ սպանանեն զքեզ:
- 18 ¹⁸ Եւ Դաւիթ փախեաւ և ապրեցաւ, և եկն առ Սամուէլ յԱրիմաթեմ. ԾԱ
և պարմեաց նմա զամենայն ինչ զոր արար նմա Սաուղ: Եւ զնացին
19 Սամուէլ և Դաւիթ` և նստան ՚ի Նաւաթհռամա: ¹⁹ Ազդ եղև Սաուղայ
20 և ասեն. Ահա Դաւիթ ՚ի Նաւաթհռամայ է: ²⁰ Եւ առաքեաց Սաուղ
հրեշտակս ունե՛լ զԴաւիթ. և րեսին զեկեղեցին մարգարէից մարգարեացելոց.
և Սամուէլ կայր ՚ի վերայ նոցա. և եղև ՚ի վերայ հրեշտակացն Սաուղայ
21 Տոգի՛ Ասարուծոյ, և մարգարեացան և նոքա: ²¹ Եւ պարմեցան Սաուղայ.
և յաւել Սաուղ առաքել այլ հրեշտակս. և մարգարեացան և նոքա:
Եւ յաւել Սաուղ առաքել այլ հրեշտակս, և մարգարեացան և նոքա:
22 ²² Եւ բարկացան սրբմտութեամբ Սաուղ, և զնաց ինքն յԱրիմաթեմ,
և եկն մինչև ՚ի ջրհորն մեծ` որ ՚ի Սոկքով, և տհարց և ասէ. Ո՛ր է
23 Սամուէլ և Դաւիթ: Եւ ասեն. Ի՛ Նաւաթհռամայ է: ²³ Եւ զնաց անբի
՚ի Նաւաթհռամայ. և եղև ՚ի վերայ նորա Տոգի Ասարուծոյ, և երթայր
երթալով և մարգարեանայր, մինչև հասանել նմա ՚ի Նաւաթհռամա:
24 ²⁴ Եւ մերկացան զհանդերձ իւր ինքնին, և մարգարեացան առաջի նո-
ցա. և անկաւ մերկ զբիւն ողջոյն, և զգիշերն ամենայն. վասն այնորիկ
ասէին` թէ և Սաուղ ՚ի մարգարէս:
- 20** ¹ Եւ փախեան Դաւիթ ՚ի Նաւաթայիռամայ, և եկն խօսեցան առա- ԾԲ
ջի Յովնաթանայ և ասէ. Զի՛նչ արարի, և զի՛նչ վնան է իմ, և զի՛նչ
2 մեղայ առաջի հօր քոյ՝ զի խնդրե՛ զանձն իմ: ² Եւ ասէ ցնա Յովնա-
թան. Քան քեզ, ոչ մեռանիցիս. զի ահա ոչ առնէ հայր իմ բան մի մեծ
կամ փոքր` զոր ոչ յայրնէ յունկն իմ. և զհաիդ իցէ զի թաքուցանիցէ
3 հայր իմ յինէն զբանդ զայդ. չէ՛ այդպէս: ³ Պապասխանի եր Դաւիթ
և ասէ ցՅովնաթան. Գիպելով զիպէ հայր քո զի գրի շնորհս առաջի
աչաց քոց, և ասէ թէ մի՛ զիպասցէ Յովնաթան` զուցէ ոչ կամիցի. այլ
կենդանի՛ է Տէր և կենդանի՛ է անձն քո, զի որպէս ասացի՛ վճարեալ է
4 ընդ իս և ընդ հայր քո մինչև ցմահ: ⁴ Եւ ասէ Յովնաթան ցԴաւիթ. Զի՛նչ
5 ցանկայ անձն քո՞ և արարից քեզ: ⁵ Ասէ Դաւիթ ցՅովնաթան. Ահա
վաղիս ամսամո՛նր է. և ես նստելով ոչ նստայց ուրել հաց ընդ արքայի.
և առաքեացես զիս` և թաքեայց ՚ի դաշտի աստ մինչև ցերեկս աուրն
6 երրորդի. ⁶ եթէ առնելով առնիցէ այց զինէն հայր քո, ասացես եթէ
հրաժարելով հրաժարեաց յինէն Դաւիթ երթալ մինչև ցԲեթը՛աիւմ քա-
7 ղաք իւր. զի զո՛հ աուրց է անդ ամենայն ցեղին: ⁷ Եթէ ասացէ բարո՛ք

17 *Յօրինակին պակասէր.* Եւ ասէ Մեղքող ցՍաուղ. Ինքն ա՛: 18 *Յօրինակին պակասէր.* Եւ եկն առ Սամուէլ: 21 *Ունակք.* Եւ պարմեցաւ Սաուղայ, և առաքեաց այլ: 23 *Յօրինակին պակասէր.* Եւ երթայր երթալով և մարգարեա՛: *Ունակք.* Եւ զնաց ՚ի Նաւաթ հռամայ... մինչև հասանել նորա ՚ի Նաւաթ հռա՛: 20. 1 *Ունակք.* Ի՛ Նաւաթ հռամայ, և ե՛: 5 *Ունակք.* Ի՛ դաշտի անդ մինչև: *Այլք.* Մինչև ցընդերեկս ա՛:

է, խաղաղութիւն է ծառայի քում. ապա թէ խստիւ փայցէ պապասխանի՝
 զհրասջի՛ր զի վճարեալ է չարութիւն առ ՚ի նմանէ: ⁸ Եւ արասցես ողոր- 8
 մութիւն ընդ ծառայի քում. զի յո՛խար Տեառն մութեր զծառայ քո ընդ
 քեզ. և եթէ վնան ինչ է ծառայի քում, դո՛ւ իսկ սպան զիս. և ընդէ՛ր
 հասուցանիցես զիս առ հայր քո: ⁹ Եւ ասէ Յովնաթան. Քան լիցի քեզ, 9
 զի եթէ զհրելով զհրացից եթէ վճարեալ է չարութիւն առ ՚ի հօրէ իմմէ
 զալ՝ ՚ի վերայ քո՝ եթէ ոչ՝ ՚ի քաղաքն իսկ քո պարմեցից քեզ: ¹⁰ Եւ 10
 ասէ Դաւիթ զՅովնաթան. Ո՛ պարմեսցէ ինձ եթէ խստիւ պապասխանի
 փացէ քեզ հայր քո: ¹¹ Եւ ասէ Յովնաթան ցԴաւիթ. Երթ թէ մնա՛ յանդին: 11
 Եւ գնացին երկոքեան յանդն: ¹² Եւ ասէ Յովնաթան ցԴաւիթ. Տէր Աս- 12
 տուած Իսրայէլի զհրէ՝ եթէ ոչ՝ քննեցից զհայր իմ զերեք ժաման, և
 եթէ բարի՛ ինչ իցէ զԴաւթ և եթէ չար՝ առաքեցից՝ առ քեզ յանդս: ¹³ Օն 13
 և օ՛ն արասցէ Տէր Յովնաթանու, և օն և օ՛ն յաւելցէ, եթէ ոչ՝ քննեցից
 զչարութիւնն վասն քո, և յայտնեցից յունկն քո. և արձակեցից զքեզ՝ և
 երթիցես ՚ի խաղաղութիւն. և եղիցի Տէր ընդ քեզ՝ որպէս էր ընդ հօր
 իմում: ¹⁴ Եւ իցէ՛ թէ մինչդեռ ես կենդանի իցեմ, արասցեն ընդ իս իսկ ո- 14
 դորմութիւն, և եթէ մահո՛ւ մեռանիցիմ, ¹⁵ մի՛ բարձցես զողորմութիւն քո 15
 ՚ի փանէ իմմէ մինչև ցյաւիպեան. և եթէ ոչ՝ ՚ի ջնջել Տեառն զթշնամիս
 Դաւթի զհրաքանչիւրք յերեսաց երկրէ. ¹⁶ գարցի՛ անուն Յովնաթանու 16
 ՚ի փան Դաւթի. խնդրեսցէ՛ Տէր ՚ի ձեռաց թշնամեաց Դաւիթ:

ԾԳ ¹⁷ Եւ յաւել Յովնաթան երդմնեցուցանել զԴաւիթ առ սէր նորա. զի 17
 սիրեաց զանձն սիրելոյն իւրոյ: ¹⁸ Եւ ասէ ցնա Յովնաթան. Վաղիս 18
 ամսամուր ք, և խնդրեսցիս. ¹⁹ քանզի խնդրեսցի աթոռ քո, և երեքօրեսցիս 19
 և երեկեսցես ՚ի փեղի քո՝ ուր թաքեարն յաւուրն գործոյ. և նստցիս
 առ երգաբաղ աշդուիկ: ²⁰ Եւ ես երեքկնեցից փքնօք յորս ածել և ձգել 20
 յամապարարայն. ²¹ և արձակեցից զպապանեակն, և ասացից. Երթ զիւր 21
 զփքինն: Եւ եթէ ասելով ասացից ցպապանեակն. ՚Ի քէն և այսր է
 փքինն, և այսր առ զնա, եկեսցի՛ր. զի խաղաղութիւն է քեզ, և չէ՛ն
 ինչ բանք՝ կենդանի՛ է Տէր: ²² Ապա թէ ասացից ցպապանին. ՚Ի քէն 22
 և անդր է փքինն, գնասցի՛ր՝ զի արձակեաց՝ զքեզ Տէր. ²³ և բանիցս 23
 զոր խօսեցաք՝ են և դու, ահա Տէր լիցի վկայ ընդ իս և ընդ քեզ մինչև
 ցյաւիպեան: ²⁴ Եւ թաքեան Դաւիթ յանդին. և եհան ամսամուրն. և 24
 եմուր արքայ ՚ի սենեակն ուրելի հաց: ²⁵ Եւ նստան արքայ յաթոռ իրում 25
 որպէս միանգամն և միւսանգամ աթոռով յորմայեցն. և ժամանեաց
 Յովնաթան. և նստաւ Աբե՛ններ ՚ի կողմանէ՛ Սաւուդայ. և խնդրեցան
 փեղին Դաւթի: ²⁶ Եւ ոչ խօսեցաւ Սաւուդ և ոչ ինչ յաւուր յայնմիկ. քան- 26
 զի ասաց թէ դէպք ինչ իցեն ջիւնելոյ սուրբ, և չիցէ՛ սրբեալ:

ԾԴ ²⁷ Եւ եղև ՚ի վաղիս ամսամուրին յաւուրն երկրորդի, խնդրեցան փե- 27
 ղին Դաւթի, և ասէ Սաւուդ զՅովնաթան որդի իւր. Չի՞ է՝ զի ոչ եկն

7 Այլք. Եթէ ասացէ թէ բար՛: Ոմանք. Խստիւ փայցէ քեզ պապասխանի: 8 Ոմանք.
 Վնաս ինչ է ՚ի ծառայի քում: 9 Յօրինակին պակասէր. Ջի եթէ զհրելով: 19 Այլք.
 Եւ երեքօրեսցիս, և խնդրեսցիս, և եկեսցես ՚ի փեղի քո: 21 Ոմանք. Գի՛ր զփքնին...
 և այսր է փքնին: 22 Եւ անդր է փքնին: 26 Ոմանք. Քանզի ասաց թէպէր ինչ իցեն:

- 28 որդին Յեսսեայ երեկ և այսօր 'ի սեղանս: ²⁸ Պարասխանի եր Յովնա-
 29 թան և ասէ ցՍաուղ. Նրաժարեանց յինէն երթալ 'ի Բեթղահէմ քաղաք
 30 իւր. ²⁹ ասէ. Արձակեա՛ գիս՝ զի գո՛հ է ցեղին մերոյ 'ի քաղաքին. և պա-
 31 րուիրեցին զիս եղբարք իմ. և արդ եթէ գրի շնորհս առաջի աչաց քոց՝
 32 երթայց րեսից՝ գեղբարս իմ. վասն այնորիկ ո՛չ եկն 'ի սեղան՝ արքայի:
 33 ³⁰ Եւ բարկացան Սաուղ 'ի վերայ Յովնաթանու՝ և ասէ ցնա. Աղճկորդի՛
 34 անձնամարն, ես ո՛չ գիտեմ, զի դաշնաւոր ես դու որդոյն Յեսսեայ՝
 35 յամօթ քո, և յամօթ առականաց մօր քոյ. ³¹ զի զամենայն ատուրս որչափ
 36 որդին Յեսսեայ կենդանի է՝ ո՛չ հասարարիցի թագաւորութիւն քո. արդ
 37 առաքեա՛ կալ՝ զպարանին՝ զի որդի մահո՛ւ է նա: ³² Պարասխանի եր
 38 Յովնաթան Սաուղայ հօր իւրում, և ասէ ցնա. Ընդէ՛ր մեռանիցի. զի՛նչ
 39 գործեաց: ³³ Եւ վերացոյց Սաուղ զգեղարդն 'ի վերայ Յովնաթանու
 40 սպանանել՝ զնա. և զհրաց Յովնաթան թէ վճարեալ է չարութիւն 'ի
 41 հօրէ նորա՝ սպանանել՝ զԴաւիթ: ³⁴ Եւ դիմեաց Յովնաթան 'ի սեղանոյ
 42 անրի արարա՛քս բարկութեամբ և սրամտութեամբ. և ո՛չ եկեր յաւուրն
 43 երկրորդի ամսոյն հաց, զի բեկան վասն Դաւթի. զի վճարեաց վասն
 44 նորա հայրն իւր:
 45 ³⁵ Եւ եղև ընդ առաւօտն՝ ել Յովնաթան յանդն, որպէս ժամադիր ծե-
 46 եղև Դաւթի 'ի վկայութիւն. և մանուկ փոքրիկ ընդ նմա: ³⁶ Եւ ասէ
 47 ցպարանեակն. Ընթա՛ զի՛ր զփքինն զոր ձգեցից: Եւ ընթացաւ պարանեակն.
 48 և նա ձգեաց զփքինն, և երեր զնա: ³⁷ Եւ չոգաւ պարանեակն մինչև
 49 ցրեղի փքնին զոր ձգեաց Յովնաթան. և աղաղակեաց Յովնաթան
 50 զկնի պարանեակն և ասէ. 'Ի քէ՛ն և անդ է փքինն: ³⁸ Եւ աղաղակեաց
 51 Յովնաթան զկնի պարանեակն և ասէ. Փոյթացեալ արագեա՛ և մի՛
 52 կացցես: Եւ քաղեաց մանուկն Յովնաթանու զփքիննս և երեր առ րեւ
 53 իւր: ³⁹ Եւ պարանեակն ո՛չ ինչ գիտեր՝ բաց 'ի Յովնաթանայ և 'ի Դաւթէ՝
 54 զի գիտէին զբանն: ⁴⁰ Եւ եր Յովնաթան զգործին իւր ցպարանեակն, և
 55 ասէ ցպարանեակն իւր. Երթ մուր 'ի քաղաքն: ⁴¹ Եւ եմո՛ւր պարանեակն:
 56 Եւ յարեաւ Դաւիթ յԱրգաբայն, և անկան 'ի վերայ երեսաց իւրոց յերկիր,
 57 և երկիր եպագ նմա երիցս անգամ, և համբուրեաց իւրաքանչիւր զընկեր
 58 իւր, և ելաց իւրաքանչիւր 'ի վերայ ընկերի իւրոյ մինչև ցմե՛ծ վախճան:
 59 ⁴² Եւ ասէ Յովնաթան ցԴաւիթ. Երթ 'ի խաղաղութիւն. և որպէս երդուաք
 60 մեք երկրքին յանուն Տեառն և խօսեցաք, Տէր լիցի վկայ ընդ իս և ընդ
 61 քեզ, և 'ի մէջ զաւակի իմոյ և 'ի մէջ զաւակի քոյ մինչև ցյաւիտեան:
 62 ⁴³ Եւ յարեաւ Դաւիթ և գնաց, և Յովնաթան եմո՛ւր 'ի քաղաքն:
 63 **21** ¹ Եւ եկն Դաւիթ 'ի Նոնբա՝ առ Աքիմելէք քահանայ. և զարհուրեցան ծջ
 64 Աքիմելէք 'ի պարահել նորա. և ասէ ցնա. Ջի՛ է զի դու միայն ես՝
 65 2 և ո՛չ ոք է ընդ քեզ: ² Եւ ասէ Դաւիթ ցԱքիմելէք քահանայ. Բան ինչ
 66 հրամայեալ է ինձ արքայի այսօր. և ասէ ցիս. Մի՛ ոք գիտացէ զբանն
 67 վասն որոյ առաքեցի զքեզ, և վասն որոյ պարուիրեցի քեզ. և հրա-

27 'Ի լուս'. Երեկ և յեռանդ 'ի սեղանս: 29 Բազումք. Եւ պարուիրեցին յիս եղբ':

30 Ոմանք. Եւ բարկացաւ Սաուղ յոյժ 'ի վերայ Յովնա՛: 'Ի լուս'. Աղջկորդի. համա-

ձայն բազմաց 'ի բնար': 31 Բազումք. Ոչ հասարարեցի: 37 Ոմանք. Միեւն 'ի

րեղի փքնին... 'ի քէն և անոր է փքնինն: 21. 1 Ոմանք. Աքիմելէք 'ի պարահանա

նորա:

ման երու մանկությունն ՚ի փեղոջն որ կոչի Աստուծոյ հաւապարմութիւն, 3
 փելմոնի ելմոնի: ³ Եւ արդ՝ եթէ իցէ ՚ի ձեռին քում հինգ նկանակ հացի՝ 3
 փորն ՚ի պէրս իմ, թէ ոհչափ և գրանիցի: ⁴ Պատասխանի եր քահա- 4
 նայն Աստուծոյ և ասէ ց՛Դաւիթ. Ոչ կայ հաց պիղծ ընդ ձեռամբ իմով,
 այլ հաց սրբութեան. և եթէ իցեն զգուշացեալ մանկերին ՚ի կանանց՝
 կերիցեն: ⁵ Պատասխանի եր Դաւիթ քահանային՝ և ասէ. ՚Ի կանանց 5
 մեկուսի՛ եմք յերեկէ և յեռանպէ, յելանել ինձ ՚ի ճանապարհս սրբեցան
 և մանկերին. զի և ճանապարհս իսկ պիղծ է. և վասն այնորիկ այսօր
 սրբեցի գործովս իմով: ⁶ Եւ եր նմա Աքիմէլէք քահանայ՝ ՚ի զառաջաւոր 6
 հացէն. զի չգոյր անդ հաց, բաց ՚ի հացէն երեսաց, առեալ յերեսաց Տե-
 առն, դնել առաջի հաց ջերմ յաւուրն յորում առ զայն: ⁷ Եւ անդ էր մի ՚ի 7
 ծառայիցն Սաւուղայ յաւուր յայնմիկ նեղեալ նեսարան առաջի Տեառն.
 և անուն նորա Դովէլ՝ Ատրի, արածէր զգորիս Սաւուղայ: ⁸ Եւ ասէ Դա- 8
 վիթ ցԱքիմէլէք, եթէ իցէ՞ ասար ընդ ձեռամբ քով զեղանդն կամ սուտեր.
 զի զսուտեր իմ և զկազմած իմ ոչ առի ՚ի ձեռին իմում. քանզի բանն
 արքայի սրիպեանց զիս: ⁹ Եւ ասէ քահանայն. Ահա սուտերն Գողիադու 9
 այլազգոյ՝ Փղշպացոյ՝ զոր սպանէր ՚ի հովիփսն Ելայ. և այն պատեալ
 կայ ձորձով յերոյ վակասին. եթէ զայն առնուս ընդ քեզ՝ ան, զի ոչ գոյ
 ասար՝ բաց յայնմանէ: Եւ ասէ Դաւիթ. Չիք իբրև զնա, փորն ցիս զայն:
 Եւ եր նմա զայն:

ԾԷ ¹⁰ Եւ յարեան Դաւիթ և փախեան յաւուր յայնմիկ յերեսաց Սաւուղայ, 10
 և եկն Դաւիթ առ Անրոնս արքայ Գեթայ: ¹¹ Եւ ասեն ծառայքն Անրուսայ 11
 ցնա. Ոչ աս՛ է Դաւիթ՝ թագաւոր երկրին. ոչ սմա նուագէին պարաւորքն
 և ասէին՝ Եհան Սաւուղ զհազարս, և Դաւիթ զբերս: ¹² Եւ եղ Դաւիթ 12
 զբանսն ՚ի սրբի իրում, և երկեան յոյժ յերեսաց Անրուսայ արքայի
 Գեթայ. ¹³ և այլակերպեաց առաջի նորա զերեսս իւր, և պատճառեցան 13
 յաւուր յայնմիկ. և կաքաւէր առ դուրս քաղաքին, և ծորեցուցանէր
 զլորձունս իւր ՚ի վերայ մօրուաց իւրոց, և յափսիթէրս խաղայր: ¹⁴ Եւ 14
 ասէ Անրուս ցծառայս իւր. Ահա փեսէք զայրն՝ այսահար՝ և ընդէի
 մուծէք զնա առ իս. ¹⁵ միթէ կարօ՛ր ինչ իցեմ ես այսահարօք, զի ամէք 15
 զդա այսահարել առաջի իմ. մի՛ մպցէ դա ՚ի փուն:

¹ Գնաց անսրի Դաւիթ՝ և եկն զերծան յայրն Ողողոմայ. և լուան եղ- **22**
 բարք նորա և ամենայն փուն հօր նորա, և իջին առ նա անդր: ² Եւ 2
 ժողովէին առ նա ամենայն վշտապենք, և ամենայն պարտապանք, և
 ամենայն ցաւագնեալք ոգովք, և էր նոցա զօրագլուխ. և էին ընդ նմա
 իբրև արք չորեքարևր: ³ Եւ գնաց անսրի Դաւիթ ՚ի Մասեփաթ Մովաբայ. 3
 և ասէ ցարքայն Մովաբայ. Եղիցի հայր իմ և մայր իմ առ քեզ, մինչև
 զիփացից թէ զինչ արասցէ ինձ Աստուած: ⁴ Եւ աղաչեանց զերեսս ար- 4

2 Ոսկան. ՅԱքիմէլէք քահանայ Աստուծոյ: *Ունակք.* Ինձ արքայ այսր... և իրաման եր մանկություն... Աստուծոյ հաւապարմութիւն ՚ի փեղմովնի: *Յօրինակին.* Փելմոնի ելմոնի:
3 Ունակք. Եթէ իցեն ՚ի ձե՛: **5 Այլք.** Եւ ասէ ցնա. ՚Ի կանանց... այսօր սրբեացի գոր՞:
6 Այլք. Չի ոչ գոյր անդ... հաց ջերմ: **7 Ունակք.** Յաւուր յայնմիկ ՚ի ներսի խորանին առաջի Տեառն: **12 Ունակք.** Անրուսայ Գեթացոյ: **15 Յօրինակին պսկասէր.** Ինչ իցեմ ես այսա՛: *Ունակք.* Դա ՚ի փուն իմ: **22. 1 Ունակք.** Եւ գնաց անսրի Դաւիթ:
3 Ունակք. Եղիցին հայր իմ... եթէ զինչ աս՞:

քային Մովսեսի. և բնակեցին առ նմա զամենայն ատուրս մինչև էր Դաւիթ յանձաւին:

- 5 Եւ ասէ Գաղ մարգարէ ցԴաւիթ. Մի՛ նստիր յանձաւիդ, այլ արի՛ ԾԸ
 և երթիցես յերկիրն Յուդայ: Գնաց Դաւիթ և եկն նստաւ ՚ի քաղա-
 6 քին Սարիթ: Եւ լուսն Սաւուղ եթէ յայտնեցաւ Դաւիթ և արքն որ ընդ
 նմա. և Սաւուղ նստեր ՚ի բլրին ՚ի ներքոյ հերկին որ ՚ի Բամա. և
 գեղարդնն ՚ի ձեռի՛ն իւրում. և ամենայն ծառայք նորա կային շուրջ
 7 զնովաւ: Եւ խօսեցան Սաւուղ ընդ ծառայսն իւր որ կային շուրջ զնո-
 վաւ, և ասէ ցնոսաւ. Լուարո՞ք որդիք Բենիամինի. թէ արդարն՝ ամեն-
 8 զձեզ առնիցէ հազարապէ՛րս և հարիւրապէ՛րս. Գի միաբանեալ կայք
 ՚ի վերայ իմ դուք ամենեքեան. և ո՛չ որ էր որ յայտնէր յունկն իմ ՚ի
 դնել որդոյն իմոյ ո՛խար ընդ որդոյն Յեսսեայ. և չի՞ք որ ՚ի ձեռք ո-
 9 իմ ՚ի վերայ իմ թշնամի՛, որպէս յաւոր յայսմիկ: Գաւրասխանի՛ եր
 Դովէկ Ատրի, որ կայր ՚ի վերայ ջորոցն Սաւուղայ, և ասէ. Տեսի
 10 զորդին Յեսսեայ եկեալ ՚ի Նոմբա՛ առ Աքիմէլէք որդի Աքիպովբայ առ
 քահանայ. 10 և հարցանէր նա նմա ՚ի Տեառնէ. և եր նմա պաշար՛ և
 11 զսուսերն Գողիաղոյ այլազգոյ եր նմա: 11 Եւ առաքեաց արքայ կոչեաց
 զԱքիմէլէք որդի Աքիպովբայ զքահանայ, և զամենայն որդիս հօր նորա
 12 զքահանայս որ էին ՚ի Նոմբա. և եկին ամենեքին առ արքայ: 12 Եւ ասէ
 Սաւուղ. Լո՛ր որդի Աքիպովբայ: Եւ ասէ. Աւասիկ կամ, խօսեաց վեր:
 13 13 Եւ ասէ ցնա Սաւուղ. Զի՞ է զի միաբանեցէք դո՛ւ և որդին Յեսսեայ
 հակառակ ինձ, վրայ նմա հաց և սուսեր, և հարցանել նմա յԱսպրոծոյ,
 14 և դնել զնա ինձ թշնամի, որպէս և յաւոր յայսմիկ: 14 Գաւրասխանի
 եր Աքիմէլէք արքայի և ասէ. Եւ ո՛վ է յամենայն ծառայս քո հաւաքա-
 15 քոյ, և փառաւոր ՚ի քան քում: 15 Եթէ այսր ատուր ինչ սկսեալ իցեմ
 հարցանել նմա յԱսպրոծոյ. քան մի՛ երբէք դիցէ արքայ ՚ի վերայ ծա-
 16 ծառայ իւրոյ այդպիսի՛ բան, և ՚ի վերայ քան հօր իմոյ. զի ո՛չ գիտէ
 ծառայ քո յամենայնի յայդմիկ բան մի մե՛ծ կամ փոքր: 16 Եւ ասէ Սա-
 17 տուղ. Մահո՛ւ մեռցիս Աքիմէլէք՝ դո՛ւ և ամենայն քուն հօր քոյ: 17 Եւ ասէ
 արքայ ցտորհանդակսն որ կային շուրջ զնովաւ. Մափի՛ք և սպանէք
 զքահանայսն Տեառն, զի ձեռն նոցա ընդ Դաւթի է. զի գիտացին եթէ
 փախչի՛ նա՝ և ո՛չ յայտնեցին յունկն իմ: Եւ ո՛չ կամեցան ծառայքն ար-
 18 քայի արկանել զձեռս իւրեանց, և մեղանչել ՚ի քահանայսն Տեառն: 18 Եւ
 ասէ արքայ ցԴովէկ. Դարձի՛ր դո՛ւ և պարահեա՛ քահանայիցն Տեառն:
 Եւ դարձաւ Դովէկ Ատրի, և կոտորեաց զքահանայսն Տեառն. և սպան
 յաւոր յայսմիկ երեք հարիւր և հինգ այր, զամենեսին որ կրէին զեփո՛ղն

4 *Յօրինակին պակասէր.* Մինչև էր Դաւիթ յանձ: 6 *Ոմանք.* Եւ գեղարդն որ ՚ի ձեռին ի՛: 7 *Այլք.* Եւ զամենեսեան զձեզ առնիցէ: 9 *Ի լու՛.* Դովէկ Երոմայեցի, որ: 11 *Ոմանք.* Եւ առաքեաց արքայ կոչել զԱ՛: 13 *Այլք.* Զի միաբանեցէք դուք և որ՛: *Ոմանք.* Հարցանել նմա ՚ի Տեառնէ: 16 *Այլք.* Եւ ասէ արքայ Սաւուղ:

կրաւի: ¹⁹ Եւ զՆոմբա՛ քաղաք քահանայիցն եհար սրով սուտերի՝ յառնէ 19 մինչև ցկին, ՚ի փղայոյ մինչև ցարնդիաց. յարջառոյ ն յիշոյ մինչև ցոցխար՝ բերանով սրոյ: ²⁰ Եւ ապրեցան որդի մի Աքիմելիքայ, որդւոյ 20 Աքիպովքայ. և անուն նորա Աքիաթար, և փախեան զհետ Դաւթի: ²¹ Եւ 21 պարմեաց Աքիաթար Դաւթի եթէ կոպորեաց Սաւուդ զամենայն քահանայսն Տեառն: ²² Եւ ասէ Դաւիթ ցԱքիաթար. Գիտի՛ յաւուր յայնմիկ 22 եթէ Դովեկ Ասորի պարմելով պարմէ՛ Սաւուդայ. են եմ պարտական ոգւոց փան հօր քոյ. ²³ նիսպ առ իս՝ և մի՛ երկնչիր, զի ուր խնդրեցից 23 զանձին իմոյ փեղի՝ խնդրեցից և քում անձին, զի պահեսցիս դու առ իս:

ԾԹ ¹ Եւ ա՛զդ եղև Դաւթի և ասեն. Ահա այլազգիք պատերազմին ընդ **23** Կեիլա, և յափշտակեցին զկալորայն: ² Եւ եհարց Դաւիթ ՚ի Տեառնէ և 2 ասէ, եթէ երթայց և հարկանիցեն զայլազգիսն զայնոսիկ: Եւ ասէ Տէր ցԴաւիթ. Երթ և հարկանիցես զայլազգիսն, և փրկեսցեն զԿեիլա: ³ Եւ 3 ասեն արք Դաւթի ցնա. Ահա մեք աստէն ՚ի Նրէասփանի յերկիւղի՛ եմք, և զհաիդ լինիցի եթէ երթիցեմք ՚ի Կեիլա յաւար այլազգեսցն:

Կ ⁴ Եւ յաւել միւսանգամ Դաւիթ հարցանել ՚ի Տեառնէ. և պատասխանի՛ 4 եր նմա Տէր՝ և ասէ ցնա. Արի՛ էջ ՚ի Կեիլա՝ զի են մարնեցից զայլազգիսն ՚ի ձեռս քո: ⁵ Եւ զնաց Դաւիթ և արքն որ ընդ նմա ՚ի Կեիլա, և մարտեա 5 ընդ այլազգիսն. և փախեան յերեսաց նորա, և ա՛ռ զանասուն նոցա, և եհար ՚ի նոցանէ հարուածս մեծամեծս. և փրկեաց Դաւիթ զբնակիչսն Կեիլայ: ⁶ Եւ եղև ՚ի փախչելն Աքիաթարայ որդւոյ Աքիմելիքայ առ Դա- 6 վիթ, և ինքն ընդ Դաւթի էջ ՚ի Կեիլա. և ունէր զեփուղոն ՚ի ձեռին իւրում: ⁷ Եւ ա՛զդ եղև Սաւուդայ եթէ եկն Դաւիթ ՚ի Կեիլա. և ասէ Սաւուդ. Վա- 7 ճառեաց զնա Աստուած ՚ի ձեռս իմ. զի փակեցաւ մտեալ ՚ի քաղաք դրանց և դռնափակաց: ⁸ Եւ հրաման եր Սաւուդ ամենայն ժողովրդէ- 8 անն իջանել ՚ի պատերազմ ՚ի Կեիլա. ունել զԴաւիթ և զարս նորա: ⁹ Եւ 9 զհրաց Դաւիթ զՍաւուդայ եթէ ոչ դադարէ ՚ի չարութենէ. և ասէ Դա- վիթ ցԱքիաթար քահանայ. Մարո՛ զեփուղոյ Տեառն: ¹⁰ Եւ ասէ Դաւիթ. 10 Տէր Աստուած Իսրայելի, լսելով լուսա ծառայ քո՝ թէ խնդրէ Սաւուդ զակ ՚ի վերայ Կեիլայ, ապականել զքաղաքս վասն իմ. ¹¹ եթէ պաշարիցի՞. 11 և եթէ իջանիցե՛ այժմ այսր Սաւուդ՝ որպէս լուսա ծառայ քո Տէր Աս- տուած Իսրայելի՝ պարմեա՛ ծառայի քում: Եւ ասէ Տէր. Պաշարեսցի՛: ¹² Եւ ասէ Դաւիթ. Եթէ մարնեսցե՛ն զիս Կեիլացիքս և զարս իմ ՚ի ձեռն 12 Սաւուդայ: Եւ ասէ Տէր. Մարնեսցեն:

ԿԱ ¹³ Եւ յարեան Դաւիթ, և արքն որ ընդ նմա իբրև չորեքարևր, ելին **13** ՚ի Կեիլայ և զնացին յո և զնացին. և ա՛զդ եղև Սաւուդայ եթէ զերծան Դաւիթ ՚ի Կեիլայ, և դադարեաց յելանելոյ:

ԿԲ ¹⁴ Եւ նստան Դաւիթ յանապարին ՚ի Մասերեթ յանձուկսն, և նստէր **14** ՚ի լերին անապարին Զիփայ ՚ի մռայլ լերինն ՚ի մթին երկրին: Եւ

18 *Յօրինակին թուագրով այսպէս գրի.* Երեք ճ և Ե այր: **23** *Ունակք.* Անձին իմում փեղի: **23. 1** *Ունակք.* Ահա այլազգիքն... և յափշտակեցին զկալորայն: **2** *Այլք.* Եւ հարցես զայլազգիսն: **7** *Ի լուս՝.* Եւ ասէ Սաւուդ. Մարնեաց զնա Աստուած ՚ի: **12** *Այլք.* Իմ ՚ի ձեռս Սաւուդայ:

խնդրէր զնա Սաւուղ զամենայն աւուրս, և ո՛չ մաքնեաց զնա Տէր 'ի
 15 ձեռս նորա: ¹⁵ Եւ երես Դաւիթ եթէ ելանէ Սաւուղ խնդրել զԴաւիթ.
 16 և Դաւիթ նստէր յանապարհին 'ի մռայլ լերինն Զիփայի՛ նորում: ¹⁶ Եւ
 յարեաւ Յովնաթան որդի Սաւուղայ, և չոգաւ առ Դաւիթ 'ի նորն. և
 17 հասարակեաց զձեռս իւր 'ի Տէր, ¹⁷ և ասէ ցնա. Մի՛ երկնչիր, զի ո՛չ գարցէ
 զքեզ ձեռն Սաւուղայ հօր իմոյ. և դո՛ւ թագաւորեսցես 'ի վերայ Իսրա-
 18 յէլի. և էն եղէց քո երկրորդ, և Սաւուղ հայր իմ գիպտ թէ այդպէս է:
 19 ¹⁸ Եւ ուխտեցին ո՛խտ երկոքեան առաջի Տեսուն: Եւ նստեր Դաւիթ 'ի
 նորումն. և Յովնաթան զնաց 'ի փուն իւր: ¹⁹ Եւ ելին Զիփացիքն 'ի մռայլ
 երկրէն առ Սաւուղ 'ի բլուրն, և ասեն. Ո՛չ աւանիկ Դաւիթ թաքուցեալ
 է առ մեզ 'ի Մասերա յանձուկս նորոյն 'ի բլուրն Եթելափու ընդ աջմէ
 20 Յեսեսմոնայ: ²⁰ Եւ արդ ըստ ամենայն ցանկութեան անձին արքայի իջցէ՛
 21 իջանելով առ մեզ. քանզի փակեցուք զնա 'ի ձեռս արքայի: ²¹ Եւ ասէ
 ցնոսա Սաւուղ. Օրհնեալ էք դուք 'ի Տեսունէ, զի ցաւեաց ձեզ վասն իմ:
 22 ²² Արդ երթայ՛ք և այլ ևս կազմեցարուք, և դիպեցէ՛ք և փեսէ՛ք զբեղին
 ուր իցէ ուրն նորա. հասէ՛ք վաղվաղակի անդր ուր ասացէքն թէ է, զուցէ՛
 23 խորամանգիցէ: ²³ Եւ քննեսցի՛ք և փեսցի՛ք * յամենայն փեղեաց ուր թա-
 քուցեալ իցէ, և դարձցի՛ք առ իս պարասպարթեամբ, և երթիցո՛ւք ընդ
 ձեզ. և եղիցի եթէ իցէ յերկրին՝ խուզեցից զնա ամենայն հազարաւորօք
 Յուդայ:

24 ²⁴ Եւ յարեան և զնացին Զիփացիքն յերեսաց Սաւուղայ. և Դաւիթ և ԿԳ
 արք նորա էին յանապարհին Մառնայ առ երեկս ընդ աջմէ Յեսեսմոնայ:
 25 ²⁵ Եւ զնաց Սաւուղ և արք իւր խնդրել զԴաւիթ. և ա՛զդ արարին Դաւթի,
 և էջ 'ի վեմն որ յանապարհին Մառնայ. և լուաւ Սաւուղ՝ և պնդեցան
 26 զհետ Դաւթի յանապարհ Մառնայ: ²⁶ Երթայր Սաւուղ և արք իւր՝ զայս
 կողմն լերինն, և Դաւիթ և արք իւր առ 'ի կողմն զայն կողմն լերինն. և
 եղև Դաւթի թաքսպեամբ երթալ յերեսաց Սաւուղայ. և Սաւուղ և արք
 27 նորա պատեցան զԴաւթի և զարամբք նորա ունել զնոսա: ²⁷ Եւ եկն
 հրեշտակ առ Սաւուղ և ասէ. Փուլա ե՛կ այսր, զի արշաւեցին այլազգիք
 28 յերկիրս: ²⁸ Եւ դարձան Սաւուղ չպնդել զհետ Դաւթի, և չոգան ընդդէմ
 այլազգեացն. վասն այնորիկ կոչեցաւ փեղին այն Վէմ բաժանեալ:

24 ¹ Եւ յարեան Դաւիթ անփի և նստաւ յանձուկս Գադայ:

2 ² Եւ եղև իբրև դարձան Սաւուղ յայլազգեացն, ա՛զդ եղև նմա և ասեն. ԿԳ
 3 Ահաւանիկ Դաւիթ յանապարհին Գադայ է: ³ Եւ ա՛ռ ընդ իւր երիս հա-
 զարս արանց ընփրեղոց յամենայն Իսրայէլէ, և զնաց խնդրել զԴաւիթ
 4 և զարս նորա, հանդէպ Ելիմայ որսոյն եղջերուաց. ⁴ և եկն 'ի պառակս
 հօրիցն որ առ ճանապարհաւն. և ա՛նդ էր այր մի՛՝ և եմո՛ւր Սաւուղ
 5 հանգչել. և Դաւիթ և արք նորա նստէին 'ի ներքնում այրին: ⁵ Եւ ասեն
 արքն Դաւթի ցնա. Ահա այս օր է, զորմէ ասաց Տէր ցքեզ, մաքնել

14 Ոմանք. 'Ի մռայլ լերինն: **15 Ոմանք.** Եւ Դաւիթ նստեր յանապարհին 'ի մռայլ լե՛: **19 Ոմանք.** Ոչ աւասիկ... 'ի Մեսերա... 'ի բլրին Եթելափու: **20 Ոմանք.** Ըստ ամենայն ցանկութեան արքայի... քանզի և փակեցին 'ի ձեռս արքայի: **26 Ոմանք.** Պարտեցին զԴաւթի... յունել զնա: **24. 3 Ոմանք.** Եւ զնացին խնդրել զԴա՛... հանդէպ Աղիմայ: **Ուր Ոսկան.** Էլիմաց որսոյն: **4 Ոմանք.** Նօրից նորա առ ճանապարհաւն, և էր անդ այր մի... և արք նորա անդ նս՛:

զբժնամիս քո 'ի ձեռս քո. և արասցես ընդ նա՝ որպէս և հաճոյ թուի
 յաչս քո: Եւ յարեաւ Դաւիթ և եհապ գրպուն լաղկին Սաուղայ գահպ:
 6 Եւ եղև յեպ այնորիկ՝ զղջացոյց զԴաւիթ սիրարն իւր, զի եհապ գրպուն 6
 լաղկի նորա: 7 Եւ ասէ Դաւիթ ցարս իւր. Քան լիցի ինձ 'ի Տեառնէ, թէ 7
 արարից զբանդ զայդ քեռան իմում օծելոյ Տեառն, մինչ 'ի նա զձեռս
 իմ. զի օծեալ Տեառն է նա: 8 Եւ հաճեաց Դաւիթ զարսն իւր բանիւք, և 8
 ոչ եպ նոցա յառնել և սպանանել զՍաուղ: Եւ Սաուղ յարեան յայրէ
 անպի և էջ 'ի ճանապարհն: 9 Եւ յարեաւ Դաւիթ զկնի նորա ել յայրէ 9
 անպի. և աղաղակեաց Դաւիթ զհեպ նորա և ասէ. Տէր իմ արքայ: Եւ
 հայեցաւ Սաուղ 'ի թիկունս իւր. և անկան Դաւիթ 'ի վերայ երեսաց
 իւրոց յերկիր, և եպանգ նմա երկիր: 10 Եւ ասէ Դաւիթ ցՍաուղ. Ընդի 10
 լսես բանից ժողովրդեանն որ ասեն թէ Դաւիթ խնդրէ՞ զանձն քո. 11 ա– 11
 հա յաւոր յայսմիկ քեռսն աչք քո, որպէս մաքնեաց զքեզ Տէր այսօր 'ի
 ձեռս իմ յայրի անդ, և ոչ կամեցայ սպանանել զքեզ. և խնայեցի 'ի քեզ,
 և ասացի թէ ոչ ձգեցից զձեռն իմ 'ի քեզ իմ. զի օծեալ Տեառն է նա: 12 Եւ 12
 քեռն հայր իմ. ահա՛ քոն լաղկի քո 'ի ձեռին իմում. ես հապի գրպուն
 հանդերձի քոյ, և ոչ սպանի զքեզ. և ծանիր և քեռն այսօր, զի ոչ գոյ 'ի
 ձեռին իմում չարութիւն, և ոչ արհամարհութիւն, և ոչ ամապարշտութիւն,
 և ոչ մեղայ ինչ քեզ. և դու պաշարես զանձն իմ առնուլ զնա: 13 Դանք 13
 արասցէ Տէր ընդ իս և ընդ քեզ. և առցէ՛ Տէր զվրէժ իմ 'ի քեռն, և ձեռն
 իմ մի՛ եղիցի 'ի քեզ: 14 Որպէս ասէ հին առասպելն. Յանօրէն ձեռաց 14
 ելցէ վնաս, և ձեռն իմ մի՛ եղիցի 'ի քեզ: 15 Եւ արդ՝ զոյր հեպ ելեալ ես 15
 արքայդ Իսրայելի, և զո՞ հալածես. զհեպ շան միոյ մեռելոյ՝ և զհեպ
 լուոյ միոյ: 16 Եղիցի Տէր դաբարտր և իրաւարար ընդ իս և ընդ քեզ. 16
 քեռցէ՛ Տէր՝ և դաբարտր զդաբարտրանս իմ, և արասցէ ինձ իրաւունս 'ի
 ձեռաց քոց: 17 Եւ եղև իբրև կարարեաց Դաւիթ խօսել զբանս զայսոսիկ 17
 ընդ Սաուղայ, և ասէ Սաուղ. Այդ քո՞ ձայն իցէ որդեանկ իմ Դաւիթ:
 Եւ ամբարձ Սաուղ զձայն իւր և ելաց: 18 Եւ ասէ Սաուղ ցԴաւիթ. Դու 18
 արդար ես քան զիս. զի դու հապուցեր ինձ բարին, և ես հապուցի
 քեզ չարին: 19 Եւ դու պապմեցեր ինձ այսօր զոր արարեր ինձ բարիս. 19
 և թէ որպէս փակեաց զիս Տէր այսօր 'ի ձեռս քո՝ և ոչ սպաներ զիս:
 20 Զի որպէս գրանէ որ զբժնամիս իւր 'ի նեղութեան, և արձակիցէ զ– 20
 նա բարեան ընդ ճանապարհ, և Տէր հապուցէ նմա բարիս. որպէս որն
 արարեր այսօր: 21 Եւ արդ զիսն զի թագաւորելով թագաւորեացես, և 21
 հասարաբարեցի՞ 'ի ձեռս քո թագաւորութիւնն Իսրայելի. 22 և արդ՝ երդու– 22
 իր ինձ 'ի Տէր, զի մի՛ սաբակեացես զգաւակ իմ զկնի իմ, և մի՛ եղծցես
 զանուն իմ 'ի քանէ՛ հօր իմոյ: 23 Եւ երդուաւ Դաւիթ Սաուղայ. և զնաց 23
 Սաուղ 'ի քեզի իւր. և Դաւիթ և արք իւր եկին 'ի Մասարա յանձուկն:

1 Եւ մեռան Սամուէլ. և ժողովեցան ամենայն Իսրայել և կոծեցան **25**
 զնա. և թաղեցին զնա 'ի քանն իւրում յԱրիմաթեան:

9 Ոմանք. 'Ի թիկունս նորա, և անկաւ: 13 ԅօրինակին պակասէր. Դապ արասցէ
 Տէր ընդ իս և ընդ քեզ: 17 Ոմանք. Խօսել զբանսս զայսոսիկ: 19 Ոմանք. Այսօր
 եթէ որպէս փակեաց: 21 Ոմանք. Թագաւորութիւնդ Իսրայելի: 23 Բազումք. 'Ի
 Մասարայ յանձուկն:

- 2 Եւ յարեաւ Դաւիթ և էջ յանապարսն Մառնայ: ²Եւ էր այր մի ՚ի Մառն, և հօրք իւր ՚ի Կարմելոս. և այրն մեծաբուն էր յոյժ. և նորա էին ոչխարք երեք հազարք, և այծք հազար. և եղեն կտուրք հօրհիցն ՚ի
- 3 Կարմելոս: ³Եւ անուն նորա Նաբաղ և անուն կնոջ նորա Արիգեա. և կին նորա առաւր իմաստութեամբ և գեղեցիկ փեսայեամբ յոյժ. և այրն
- 4 խիստ և չար խորհրդով՝ և այր շնաբարոյ: ⁴Եւ լուաւ Դաւիթ յաւուր
- 5 յայնմիկ եթէ կարէ Նաբաղ Կարմելացի գհօսի իւր, ⁵առաքեաց Դաւիթ մանկունս փասն, և ասէ Դաւիթ ցմանկունսն. Ելէք ՚ի Կարմելոս՝ և
- 6 երթայք առ Նաբաղ, և հարցէք յանուն իմ գողջունէ նորա. ⁶և ասասջիք՝ այսպէս ՚ի սոյն ատուրս ո՞ղջ իցես դու և փուն քո, և ամենայն որ ինչ
- 7 քո ո՞ղջ լիցի: ⁷Եւ արդ՝ աւասիկ լուայ եթէ կտուրք են հօրհից քոց որ ընդ մեզ էին յանապարի աստ, և ո՞չ արգելաք գղոսա, և ո՞չ խուեցաք գղոսա և ո՞չ իւիք զամենայն ատուրս որչափ և էին ընդ մեզ ՚ի Կարմելոս:
- 8 ⁸Նա՛րց ցմանկփիղ քո և պարմեսցեն քեզ: Եւ գարցեն մանկունքդ շնորհս առաջի աչաց քոց, զի ՚ի բարի՛ ատուր եկին, արդ՝ փացեն որչափ ինչ և գարցէ ձեռն քո ծառայից քոց, և որդոյ՛ քում Դաւիթ:
- 9 ⁹Եւ եկին մանկունքն Դաւիթի, և խօսեցան զբանսն ընդ Նաբաղայ, ⁹ և
- 10 ըստ ամենայն բանիցն այնոցիկ յանուն Դաւիթի: ¹⁰Ըմբոսփացան, և ետ պարասխանի ծառայիցն Դաւիթի և ասէ. Ո՛ր Դաւիթ, կամ ո՛ր որդին Յեսսեայ. բազմացեալ են այսօր ծառայք գնացականք իւրաքանչիւր յե-
- 11 րեսաց փեռն իւրոյ: ¹¹Արդ առնուցում զհաց իմ և զգինի՛ իմ և զգենիլին իմ գոր զենի կտրողաց իմոց պարրուճակս, և փայցեմ արանց գորս ո՞չ
- 12 զիւրիցեմ ուստի իցեն: ¹²Եւ դարձան մանկունքն Դաւիթի ՚ի ճանապարհ իւրեանց. և եկին պարմեցին Դաւիթի ըստ բանիցն այնոցիկ:
- 13 ¹³Եւ ասէ Դաւիթ ցարսն իւր. Աձէք ընդ մէջ իւրաքանչիւր գտուր իւր: ¹³ Եւ
- 14 Եւ աձին ընդ մէջ այր իւրաքանչիւր գտուեր իւր. աձ ընդ մէջ և Դաւիթ գտուր իւր. և ելին զհետ Դաւիթի իբրև արք չորեքարևր. և երկերիւրն ևս
- 15 անդէն նստան առ կարասին: ¹⁴Եւ Արիգեայ՝ կնոջ Նաբաղայ պարմեաց մի ոմն ՚ի մանկփոյ անտի և ասէ. Ահա առաքեաց Դաւիթ հրեշտակս
- 16 յանապարէն օրհնել զտէր մեր, և նա՛ խուսեաց ՚ի նոցանէն. ¹⁵և արքն երախտաւոր էին մեզ յոյժ, և ո՞չ արգելին զմեզ, և ո՞չ իւիք խուեցին
- 17 զմեզ որչափ եղեաք ընդ նոսա ՚ի բացի. ¹⁶և իբրև զպարիսպ էին մեզ զցայգ և զցերեկ՝ զամենայն ատուրսն որչափ էաք ընդ նոսա, և
- 18 արածէաք զիաշինսն: ¹⁷Եւ արդ զիւրացեն և փեսցեն զինչ գործեսցես. զի վճարեալ է չարութիւն ՚ի վերայ փեռն մերոյ, և ՚ի վերայ ամենայն փան նորա. և նա՛ այր ժանտ է, և ո՞չ գոյ խօսել ընդ նմա:
- 19 ¹⁸Եւ աճապարեաց Արիգեա, և աճ երկերիւր նկանակ, և երկուս ամանս զինոյ, և հինգ ոչխար հասուցեալ, և հինգ արդու փոխնոյոյ, և կայթ մի չամիչ, և պաղարիստ երկերիւր. և եղ ՚ի վերայ իշոյ: ¹⁹Եւ ասէ
- 20 ցմանկփին իւր. Երթայք յառաջագոյն քան զիս, և ես զամ զկնի ձեր: Եւ առն իւրում Նաբաղայ ո՞չ եհան ՚ի վեր: ²⁰Եւ եղ ընդ ելանել նորա յէջն, և

25. 5 Ոմանք. Եւ առաքեաց Դաւիթ: **8 Յօրինակին.** Նարց ցմանկփիղ քո: **14 Այլք.** Կնոջ Նաբաղո: **17 Ոմանք.** Եւ արդ զիւրացիւր զինչ գոր՞... և նա այր ժանդ, և ո՞չ գոյ: **18 Բազումք.** Եւ եղ ՚ի վերայ իշոց:

ընդ իջանել ընդ զանխուլ լերինն, և ահա Դաւիթ և արբ նորա իջանելին ընդ առաջ նորա. և դիպեցան նոցա: ²¹ Եւ ասէ Դաւիթ. Ջոնր ուրեմն պահեցի զամենայն ինչ Նաբաղու յանապարհի անդ. և ոչ խուեցաք առնուլ յամենայնէ որ ինչ էր նորա և ոչ ինչ. և հապոյց ինձ չար երախտեաց ինոց: ²² Օն և օն արասցէ Ասպուած Դաւթի, և օն և օն յաւելցէ, եթէ թողից յամենայնէ Նաբաղու մինչև ցառաւօփն՝ որ զորմով միզիցէ: ²³ Իբրև երես Աբիզեա գԴաւիթ՝ փութացան և վազեաց յիշոյն, և անկան առաջի Դաւթի ՚ի վերայ երեսաց իւրոց, և երկիր եպագ նմա յերկիր *:

²⁴ Եւ անկան առ ուրս նորա և ասէ. Յին փէր վնաս իմ. բայց խօսեսցի՛ աղախին քո յականջս քո, և լուիցես բանից աղախնոյ քոյ: ²⁵ Մի՛ դիցէ փէր իմ զսիրտ իւր ՚ի վերայ առն ժանտի՛ Նաբաղայ. զի ըստ անուան նորա՝ և ի՛նքն է. Նաբան՝ անուն նորա՝ և անզգամութիւն ընդ նմա: Եւ ես աղախին քո ոչ փեսի զմանկունս քո զոր առաքեցեր: ²⁶ Եւ արդ՝ կենդանի՛ է Տէր և կենդանի՛ է անձն քո. որպէս արգել զքեզ Տէր չգով յարին անպարտ, այլ պահել զձեռն քո առ քեզ. և արդ՝ եղիցին իբրև զՆաբան՝ թշնամիք քո՝ և որ խնդրիցեն փեսառն իմոյ չարիս: ²⁷ Եւ արդ՝ առ զօրհնութիւնս զայս զոր երեր աղախին քո փեսառն իմում. և փացեն մանկւրոյդ որ կան առաջի փեսառն իմում: ²⁸ Եւ բարձ զվնաս աղախնոյ քոյ: Զի առնելով արասցէ Տէր փեսառն իմում փուն հաւաքարիմ. զի զպատերազմ փեսառն իմոյ Տէր պատերազմի, և չարութիւն մի՛ երբէք զարցի ՚ի քեզ: ²⁹ Եւ ոչ յարիցէ մարդ հալածել զքեզ, և խնդրել զանձն քո. և եղիցի անձն փեսառն իմոյ ծրարեալ ՚ի ծրարի՛ կենաց Տեսառն Ասպուծոյ. և զանձն թշնամեաց քոց պարսաքարեսցես ՚ի մէջ պարսապկաց: ³⁰ Եւ եղիցի յորժամ արասցէ Տէր փեսառն իմում զամենայն բարիս զոր խօսեցաւ ածել ՚ի վերայ քո, և փացէ զքեզ պատուիրանաւ առաջնորդ ՚ի վերայ Իսրայէլի. ³¹ մի՛ լիցի պղծութիւն և զայթազութիւն ՚ի սրտի փեսառն իմոյ հեղով զարիւն արդար փարապարփուց, և պահեսցի՛ ձեռն փեսառն իմոյ առ ի՛ր. և բարի՛ արասցէ Տէր փեսառն իմում. և յիշեսցես զաղախին քո բարի՛ առնել նմա: ³² Եւ ասէ Դաւիթ ցԱբիզեա. Օրհնեալ Տէր Ասպուած Իսրայէլի որ առաքեացն զքեզ այսօր այսր ընդ առաջ իմ. ³³ և օրհնեալ բարք քո, և օրհնեալ լիցիս դու որ արգելեր զիս այսօր աստ չերթալ յարին, և պահել զձեռն իմ առ իս: ³⁴ Բայց կենդանի՛ է Տէր Ասպուած Իսրայէլի, որ արգել զիս այսօր յառնելոյ քեզ չարիս. զի թէ չէիր փութացեալ և եկեալ ընդ առաջ իմ. քանզի ասացի, թէ ոչ մնացէ Նաբաղայ մինչև ցոյս առաւօփու որ զորմով միզիցէ: ³⁵ Եւ առ Դաւիթ ՚ի ձեռաց նորա զամենայն ինչ զոր երեր նմա. և ասէ ցնա. Ե՛լ ՚ի փուն քո խաղաղութեամբ. փեն զի լուայ ձայնի քում. և ակն առի երեսաց քոց:

ԿԸ ³⁶ Եւ գնաց Աբիզեա առ Նաբաղ. և էր խրախութիւն ՚ի փան նորա իբրև զխրախութիւն թագաւորի. և սիրտ Նաբաղու զուարճացեալ էր յինքեան, և ինքն արբեալ էր յոյժ. և ոչ պատմեաց նմա բան մի մեծ կամ

21 *Ունաւք.* Ջամենայն ինչսն Նաբա՛... և հասոյց ինձ չար երախտեացն ինոց: 23 *Յօրինակին պակասէր.* Եւ երկիր եպագ *նմա* յերկիր: 26 *Այլք.* Տեսառն իմում չարիս: 32 *Այլք.* Զքեզ այսօր ընդ առաջ իմ: 34 *Այլք.* Յառնելոյ քեզ չար. զի:

37 փոքր մինչև ցրոյս առաւօտին: ³⁷ Եւ եղև ընդ առաւօտն, իբրև սթափեցան
Նաբաղ ՚ի գինոյ անփի, պարմեաց նմա կինն իր զբանս զայստսիկ. և
38 մեռաւ սիրտ նորա ՚ի նմա, և եղև իբրև զբար: ³⁸ Եւ եղևն իբրև աւուրք
39 փասն, և եհար Տէր զՆաբաղ, և մեռաւ: ³⁹ Եւ լուան Դաւիթ եթէ մեռաւ
Նաբաղ, և ասէ. Օրհնեալ Տէր Աստուած որ դարեաց զդարասարանս
նախարանաց ինոց ՚ի ձեռաց Նաբաղայ, և զճառայ իր ապրեցոյց ՚ի
ձեռաց չարեաց, և զչարութիւն Նաբաղայ դարձոյց Տէր ՚ի գլուխ նորա:

Եւ առաքեանց Դաւիթ և խօսեցաւ ընդ Աբիգեա առնուլ զնա իր կնու- ԿԹ
40 թեան: ⁴⁰ Եւ եկին ծառայքն Դաւթի առ Աբիգեա ՚ի Կարմելոս, խօսեցան
ընդ նմա և ասեն. Դաւիթ առաքեաց զմեզ առ քեզ առնուլ զքեզ իր
41 կնութեան: ⁴¹ Եւ յարեաւ երկիր եպագ ՚ի վերայ երեսաց իւրոց յերկիր
և ասէ. Ահաւասիկ կայ աղախին քո ՚ի սարկութիւն լուանալոյ զոքս
42 ծառայից փեռն ինոյ: ⁴² Եւ փութացեալ յարեան Աբիգեա, էլ յէշ. և
հինգ աղջիկ գնացին զհետ նորա, և չոգան զհետ ծառայիցն Դաւթի, և
43 եղև նորա՝ կին: ⁴³ Եւ զԱբիմովամ առ Դաւիթ յԵզրայելէ. և էին նորա
երկոթեան կանայք:

44 ⁴⁴ Եւ Սաուղ եր զՄեղքող դուստր իր զկին Դաւթի, Փաղ՝տիելի Կ
որդոյ Յեմեսսեայ Ռովմացոյ:

26 ¹ Եւ եկին Զիփացիքն ՚ի մառայլէն առ Սաուղ ՚ի բլուրն և ասեն. Ահա
Դաւիթ թաքուցեալ է առ մեզ ՚ի բլրին Եբեղափու՝ հանդէպ Յեսեմոնեայ:
2 ² Եւ յարեան Սաուղ էջ յանապարն Զիփայ, և ընդ նմա երեք հազարք
3 արանց ընտրելոց յԻսրայելէ՝ ինողրել զԴաւիթ յանապարին Զիփայ: ³ Եւ
բնակեցաւ Սաուղ ՚ի բլրին Եբեղափու հանդէպ Յեսեմոնայ ՚ի վերայ
ճանապարհին: Եւ Դաւիթ նստէր յանապարին. իբրև երես Դաւիթ
4 թէ եկն Սաուղ զկնի նորա յանապարն, ⁴ առաքեաց Դաւիթ լրփեսս. և
5 զիփաց եթէ եկեալ է Սաուղ պարաստութեամբ ՚ի Կելիա: ⁵ Եւ յարեան
Դաւիթ գաղտ և եկն ՚ի փեղին ուր նստէր Սաուղ * և երես Դաւիթ
զփեղին ուր ննջեաց Սաուղ. և անդ Աբեններ որդի Ներեայ զօրա-
վար նորա. և Սաուղ ննջէր ՚ի պաղպաջունսն. և զօրն բանակեալ էր
6 շուրջ զնովա: ⁶ Պարասխանի եր Դաւիթ և ասէ զԱբիմելէք Քեդա-
ցի, և զԱբեսսա՝ որդի Շարուհեայ եղբայր Յովաբայ, և ասէ. Ո՛ մրցէ
ընդ իս առ Սաուղ ՚ի բանակն: Եւ ասէ Աբեսսա. Ես մրից ընդ քեզ:
7 ⁷ Եւ մրին Դաւիթ և Աբեսսա ՚ի զօրն զցայգ. և ահա Սաուղ ննջէր ՚ի
պաղպաջունսն, և զեղարդն ցցեալ յերկրի ՚ի սնարից նորա. և Աբեններ
8 և զօրն ննջէին շուրջ զնովա: ⁸ Եւ ասէ Աբեսսա ցԴաւիթ. Փակեանց Տէր
այսօր զթշնամիս քո ՚ի ձեռս քո. արդ հարից զսա զեղարդամբս յերկիր
9 մի՛ անգամ և ո՛չ կրկնեցից: ⁹ Եւ ասէ Դաւիթ զԱբեսսա. Մի՛ հարկաներ
10 զդա. զի ո՞վ իցէ որ ձգիցէ զձեռն իր յօժեալ Տեառն և սրբիցի: ¹⁰ Եւ ասէ
Դաւիթ. Կենդանի՛ է Տէր. բայց եթէ Տէր խրափեսցէ զդա. և կամ թէ օր

36 Այլք. Խրախութիւն փան նորա իբրև... մինչև ցրոյս առաւօտուն: 37 Ոմանք. Եւ մեռաւ սիրտ նորա, և նա եղև իբրև զբար: 38 Ոմանք. Եւ եղև իբրև աւուրք: 42 Ոմանք. Եւ քսան աղջիկ. և ոմանք. Ելան աղջիկ: 26. 1 Ոմանք. Եւ եկին Զեփացիքն ՚ի մառայլին: 3 Այլք. Եւ բանակեցաւ Սաուղ ՚ի բլ՛: 7 Ոմանք. Եւ զեղարդն յեցեալ յերկրի ՚ի սնա՛: Այլք. Եւ զօր նորա ննջէին շուրջ:

իր եկեացէ և մեռցի. կամ թէ 'ի պարերա՛զմ մտցէ և յաւելցի. ¹¹ քան լիցի ¹¹
 ինձ 'ի Տեառնէ ձգել զձեռն իմ յօժեալ Տեառն. բայց արդ՝ ա՛ն զգեղարդնդ
 'ի սնարից դորա, և զկո՛ւժ ջրոյդ, և գնասցո՛ւք 'ի մեզ: ¹² Եւ ա՛ն Դաւիթ ¹²
 զգեղարդն և զկուժ ջրոյն 'ի սնարից նորա, և գնացին յինքեանս. և ո՛չ
 ոք էր որ պեսանէր, և ո՛չ որ գիպէր, և ո՛չ ոք էր որ յառնէր. զի ամե՛-
 նեքեան 'ի քուն էին, քանզի թմբբութիւն 'ի Տեառնէ անկաւ 'ի վերայ
 նոցա: ¹³ Եւ անց Դաւիթ յա՛յն կողմն, և եկաց 'ի վերայ գլխոյ լերինն 'ի ¹³
 բացեայ, և բազում ճանապարհ էր 'ի մէջ նոցա: ¹⁴ Բարբառեցաւ Դաւիթ ¹⁴
 'ի զօրն, և խօսեցա՛ն ընդ Աբե՛ններեայ և ասէ. Ո՛չ քաս պարասխանի
 Աբե՛ններ: Եւ ասէ. Ո՞վ ես դու որ կոչես զիս առ արքայ: ¹⁵ Եւ ասէ Դաւիթ ¹⁵
 ցԱբե՛ններ. Ո՛չ ապաքէն այր քա՛ջ ես դու, և ո՞վ է իբրև զքեզ 'ի մէջ Իս-
 րայէլի. և ընդէ՛ր ո՛չ պահես զպէր քո զարքայ. զի եմուք ոմն 'ի զօրուդ
 սպանանել զպէր քո զարքայ: ¹⁶ Չէ՛ բարի բանդ զոր արարեր. կենդանի՛ ¹⁶
 է Տէր զի որդիք մահո՛ւ էք դուք՝ որ պահէք զպէր ձեր զարքայ զօժեալ
 Տեառն. և արդ աւասիկ գեղարդնն արքայի և կուժ ջրոյն ո՛ր է որ առ
 սնարս նորա կային:

ՆԱ ¹⁷ Եւ ծանեա՛ն Սաուդ զձայնն Դաւթի և ասէ. Այդ ձայն քո է որդեակ ¹⁷
 իմ Դաւիթ: Եւ ասէ Դաւիթ. Ծառայ քո եմ պէ՛ր իմ արքայ: ¹⁸ Եւ ասէ. ¹⁸
 Ընդէ՛ր է այդ պէր իմ, զի մտեալ ես զկնի ծառայի քոյ. զի՞ մեղայ, և զի՞
 գրաւ յիս վնաս: ¹⁹ Եւ արդ լուիցէ՛ պէր իմ արքայ զբանս ծառայի՛ իւրոյ. ¹⁹
 եթէ Ասպու՛ծոյ շարժեալ է զքեզ 'ի վերայ իմ, ճենճերեսցի՛ր զոհ քո. և
 եթէ որդոց մարդկան՝ անիծեալ լիցին դոքա առաջի Տեառն. զի մերժե՛-
 ցին զիս այսօր չհասարարել ինձ 'ի ժառանգութեան Տեառն. ասեն. Երթ ²⁰
 ծառայեա՛ր ասպուածոց օտարաց: ²⁰ Եւ արդ՝ մի՛ անկցի արիւն իմ յերկիր ²⁰
 առաջի երեսաց Տեառն, զի ելեալ է թագաւոր Իսրայէլի ինդրել զանձն
 իմ, որպէս ընթանայցէ ագռաւ ընդ լերինս: ²¹ Եւ ասէ Սաուդ. Մեղայ, ²¹
 դարձի՛ր որդեակ իմ Դաւիթ, զի ո՛չ արարից քեզ չար. փոխանակ զի
 պարուական է անձն իմ առաջի աչաց քոց. և ես յայսմ աւուր ժամանա- ²²
 կի գրախնդի՛ր և յանցաւոր եմ յոյժ: ²² Պարասխանի ետր Դաւիթ և ասէ.
 Ահաւասիկ գեղարդնն արքայի, անցցէ մի ոք 'ի մանկպուրդ և առցէ զսա: ²³
²³ Եւ Տէր հասրուցէ իրաքանչիւր ումեք ըստ արդարութեանց իւրոց և ²³
 ըստ հաւարարմութեան. թէ ո՞րպէս մարմնեաց զքեզ Տէր այսօր 'ի ձեռս ²⁴
 իմ. և ո՛չ կամեցայ ձգել զձեռն իմ յօժեալ Տեառն: ²⁴ Եւ որպէս մեծա- ²⁴
 ցաւ անձն քո աստ այսօր առաջի աչաց իմոց, այնպէս մեծացի անձն ²⁵
 իմ առաջի Տեառն. և ամբացուցէ՛ զիս, և ապրեցուցէ՛ զիս յամենայն ²⁵
 նեղութենէ: ²⁵ Եւ ասէ Սաուդ ցԴաւիթ. Օրհնեալ ես դու որդեակ իմ Դա- ²⁵
 Վիթ, և առնելով արասցեն, և զօրանալով զօրացիս: Եւ գնաց Դաւիթ ²⁶
 զճանապարհ իւր. և Սաուդ դարձա՛ն 'ի քեղի իւր:

ՆԲ ¹ Եւ խօսեցա՛ն Դաւիթ 'ի սրբի իւրում և ասէ. Արդ անկանիցիմ յաւուր ²⁷
 միում 'ի ձեռն Սաուդայ. և չէ՛ ինձ բարի, եթէ ո՛չ դարձայց յերկիրն ²⁷
 Փղշպացոց. և եթէ իցէ՛ ինդրեսցէ զիս Սաուդ յամենայն սահմանս

10 Ոմնակք. Բայց եթէ Տէր իւր խրապ՛: **11 Ոմնակք.** Ի սնարից նորա: **15 Ուկրան.**
 Եմուք ոմն 'ի զօրուիդ: **16 Ոմնակք.** Զարքայ զպէր ձեր: **18 Ոմնակք.** Եւ զի՛նչ գրաւ
 յիս վնաս: **21 Այլք.** Զի ո՛չ ինչ արարից քեզ չար:

- 2 Իսրայելի՝ ապրեցայց ՚ի ձեռաց նորա: ² Եւ յարեաւ Դաւիթ, և անց ինքն՝
և վեց հարիւր արքն որ ընդ նմա, և զնաց առ Անքրուս որդի Մովաբայ՝
- 3 արքայ Գեթայ: ³ Եւ նստան Դաւիթ ընդ Անքրուսայ ՚ի Գեթ. ինքն և արք
իւր՝ իւրաքանչիւր փամբ իւրով. և Դաւիթ և երկոքին կանայք իւր, Աքի-
4 նովամ Յեզրայելացի և Աքիզեա կին Նաբաղայ Կարմելացոյ: ⁴ Եւ աճդ
եղև Սաուղայ եթէ փախեան Դաւիթ ՚ի Գեթ, և ոչ ևս յաւել խնդրել զնա:
- 5 ⁵ Եւ ասէ Դաւիթ ցԱնքրուս. Եթէ եգիպ ծառայ քո շնորհս առաջի աչաց
քոց, փացեն ինձ փեղի ՚ի միում քաղաքաց յանդս, և նստայց անդ. և
6 ընդէր նստիցի ծառայ քո ՚ի թագաւորեան քաղաքի ընդ քեզ: ⁶ Եւ եր
նմա Անքրուս յաուր յայնմիկ զՍիկելակ. վասն այնորիկ եղև Սիկելակ
7 արքայի Տրէասփանի մինչև ցայսօր: ⁷ Եւ եղև թիւ աուրցն գոր նստան
Դաւիթ յանդի այլազգեացն՝ աուրք չորից ամսոց:
- 8 ⁸ Եւ ելաներ Դաւիթ և արքն որ ընդ նմա էին, և ասպարակէին ՚ի վե- ՆԳ
րայ ամենայն Գեսերացոյն, և Գիզերացոյն, և Ամադելացոյն. և ահա
բնակէր երկիրն ՚ի Գեղամտուրայ յապահովելոց պարսպաւորաց մինչև
9 ցԵգիպարոս: ⁹ Եւ հարկանէր Դաւիթ զերկիրն, և ոչ ապրեցուցանէր զայր
և զկին. և առնոյր հօրս և անդեայս, և էշս, և ուղիւս, և հանդերձս.
10 և դառնայր և զայր առ Անքրուս: ¹⁰ Եւ ասէր Անքրուս ցԴաւիթ. Որոն
կողման արշաւեցեր այսօր: Եւ ասէ Դաւիթ. Ի կողմանս հարաւոյ Տրէ-
11 ասփանի, և ՚ի կողմանս Յերամեղի, և ՚ի կողմանս Կենեզայ: ¹¹ Ձայր
և զկին ոչ ապրեցուցի ածել ՚ի Գեթ. ասեմ գուցէ աճդ լինիցի զմէջ ՚ի
Գեթ, և ասիցեն թէ զայս ինչ գործէ Դաւիթ: Եւ այս իրաւունք էին նո-
12 րա զամենայն աուրս որչափ և նստան Դաւիթ յանդի այլազգեացն: ¹² Եւ
հաւաքաց Անքրուս Դաւթի յոյժ, և ասէ. Ամաչելով ամաչէ՛ ՚ի ժողովրդենէ
իւրմէ յԻսրայելէ. և եղիցի ինձ ծառայ յաւիտեան:
- 28** ¹ Եւ եղև յաուրսն յայնոսիկ՝ ժողովեցան այլազգիքն բանակօք իւրեանց
եղանել պարերազմել ընդ Իսրայելի. և ասէ Անքրուս ցԴաւիթ. Գիտալով
2 զփրասցես՝ զի ընդ ին եղանելոց ես ՚ի պարերազմ, դոն և արք քո: ² Եւ
ասէ Դաւիթ ցԱնքրուս. Այդպէս լիցի. արդ զփրասցեն զինչ գործեսցէ
ծառայ քո: Եւ ասէ Անքրուս ցԴաւիթ. Այդպէս լիցի. անձնապահապէս
արարից զքեզ զամենայն աուրս:
- 3 ³ Եւ Սամուէլ մեռան, և կոծեցան զնա ամենայն Իսրայել, և թաղե- ՆԳ
ցին զնա ՚ի քաղաքին իւրում յԱրիմաթեմ: Եւ Սաուղ երարձ զվիուկս
4 և զգէրս յերկրէ: ⁴ Եւ զումարեցան այլազգիքն, և եկին բանակեցան ՚ի
Մովման. և ժողովեաց Սաուղ զամենայն այր Իսրայելի, և բանակեցան
5 ՚ի Գեղբուէ: ⁵ Իբրև երես Սաուղ զբանակ այլազգեացն՝ երկեան և
6 զարհուրեցան սիրպ նորա յոյժ: ⁶ Եւ եհարց Սաուղ ՚ի Տեառնէ. և ոչ ա-
րար նմա պարասխանի Տէր երագովք և զուշակութեամբք և մարգարէիք:
- 7 ⁷ Եւ ասէ Սաուղ ցճառայս իւր. Խնդրեցէք ինձ կին մի վիուկ, և երթայց

27. 1 *Ունակք*. Ի ձեռս Սաուղայ... և եթէ խնդրիցէ զիս Սաա՛: 2 *Ունակք*. Անքրուս որդի Մովաբայ: 5 *Ունակք*. Ի թագաւորեալ քաղաքի քո ընդ քեզ: 7 *Բազուսք*. Թիւ աուրցն գոր նստան: Ի յու՛. Աուրք երկուց ամաց: 10 *Ունակք*. Արշաւեցէք այսօր. և ասէր Դաւիթ ցԱնք՛: 28. 1 *Ի յու՛*. Գիտելով զփրասցես. *համաձայն բազմաց ՚ի քնար՛*: Ուր *օրինակ մի ունի*. զփրելով զօրասցես, զի ընդ իս: 6 *Ունակք*. Երագովք և զգուշութեամբ, և մար՛:

առ նա և խնդրեցից նովա: Եւ ասեն ծառայքն նորա ցնա. Ահա է՛ կին մի վիուկ յԱյենդովր: ⁸ Եւ ծպրեցաւ Սաւուղ, և զգեցաւ այլ հանդերձս. ⁸ և գնաց ինքն և երկո՛ւ արք ընդ նմա, և եկին առ կինն զհշերի՛: Եւ ասէ ցնա. Դիւթեա՛ դու ինձ վիկաւդ, և հա՛ն ինձ զոր են ասացից քեզ: ⁹ Եւ ⁹ ասէ կինն. Ահա դու ինքնին իսկ գիպես զոր ինչ արար Սաւուղ, ո՞րպէս սաբակեաց զվիուկս և զգէ՛րս յերկրէ. և արդ ընդէ՛ի որսաս զանձն իմ սպանանել զնա: ¹⁰ Եւ երդուան նմա Սաւուղ ՚ի Տէր և ասէ. Կենդանի՛ է Տէր, եթէ պապահեսցի՛ քեզ վնաս ՚ի բանիս յայսմիկ: ¹¹ Եւ ասէ կինն. ¹¹ Զո՞ հանից քեզ: Եւ ասէ. ԶՍամուէլ հան ինձ: ¹² Եւ երես կինն զՍամուէլ, ¹² և աղաղակեաց ՚ի ձայն մեծ. և ասէ կինն ցՍաւուղ. Ընդէ՛ի խաբեցեր զիս և դու Սաւուղ ես: ¹³ Եւ ասէ ցնա արքայ. Մի՛ երկնցիր, ասա զո՞ ¹³ րեսեր: Եւ ասէ ցնա կինն. Աստուածս րեսանես ելեալս յերկրէ: ¹⁴ Եւ ¹⁴ ասէ ցնա. Զի՞նչ գիբացեր: Եւ ասէ ցնա. Այր ուղղորդ ելեալ յերկրէ, և արկեալ զիւրս կրկնոց: Եւ ծանեան Սաւուղ եթէ Սամուէլ է նա. և անկաւ ՚ի վերայ երեսաց իւրոց յերկիր՝ և եպագ նմա երկիր: ¹⁵ Եւ ասէ Սամուէլ ¹⁵ ցՍաւուղ. Զի՞ լկեցեր զիս ելանել ինձ: Եւ ասէ Սաւուղ. Նեղեալ եմ յոյժ, և այլազգիք պապերազմին ընդ իս. և Աստուած հեռացաւ յինէն, և ոչ լուսա ինձ՝ ոչ մարգարէիք և ոչ երագովք. և արդ կոչեցի զքեզ ցուցանել ինձ զի՞նչ գործեցից: ¹⁶ Եւ ասէ Սամուէլ. Զի՞ հարցանես զիս. ¹⁶ և Տէր հեռացաւ ՚ի քէն, և եղև ընդ ընկերի քում. ¹⁷ և արար ընդ քեզ ¹⁷ Տէր որպէս խօսեցաւ յիմ ձեռն. և պաբառեսցէ՛ Տէր զթագաւորութիւնդ ՚ի ձեռաց քոց, և րացէ՛ զդա ընկերի քում Դաւթի. ¹⁸ զի ոչ լուար ձայնի ¹⁸ Տեառն, և ոչ արարեր զսրբութիւն բարկութեան նորա յԱմաղեկ. վասն այնր բանի արար քեզ Տէր զայդ յաւոր յայսմիկ: ¹⁹ Եւ մարմնեսցէ՛ ¹⁹ Տէր զԻսրայել քն՝ հանդերձ ՚ի ձեռս այլազգեացն. և վաղիւ՝ դո՛ւ և որդիք քո ընդ քեզ անկցին. և զբանակն Իսրայելի րացէ Տէր ՚ի ձեռս այլազգեացն: ²⁰ Եւ փութացաւ Սաւուղ և անկաւ յորնկելեաց ՚ի գերին. ²⁰ և զարհուրեցաւ յոյժ ՚ի բանիցն Սամուէլի, և զօրութիւն ոչ ևս գոյր ՚ի նմա. զի ոչ եկեր հաց զփին ողջոյն և զգիշերն ամենայն:

ՆԵ ²¹ Եւ ետնոր կինն առ Սաւուղ՝ և երես զի րագնապեալ էր յոյժ, և ²¹ ասէ ցնա. Ահա լուան աղախին քո ձայնի քում, և եղի զոգի իմ ՚ի ձեռին ինում, և ունկնդիր եղէ բանիցն զոր խօսեցար ընդ իս. ²² և արդ լոր և ²² դու ձայնի աղախնոյ քոյ, և եղից առաջի քո պաբառ մի հաց և կերիցես, և եղիցի քեզ զօրութիւն. զի երթիցես զճանապարհ քո: ²³ Եւ ոչ կամեցաւ ²³ ուրել. և բռնադարեցին զնա ծառայքն իւր և կինն, և լուան ձայնի նոցա, և յարեան ՚ի գերնոյն, և նստաւ յաթոռ: ²⁴ Եւ կնոջն սնուցեալ էր որթ ²⁴ մի ՚ի րան, և փութացաւ եզեն զնա. և առ ալը՝ թրեանց, և եփեաց րաղարջս. ²⁵ և մարոյց առաջի Սաւուղայ, և առաջի ծառայից նորա, և ²⁵ կերան. և յարեան զնացի՛ն զգիշերն զայն:

ՆԶ ¹ Եւ ժողովեցին այլազգիքն զամենայն զբանակս իրեանց յԱփեկ. և **29**

7 Բազումք. Ահա է կին մի վիուկ յԱյենդովր: 9 Ոմանք. Սպանանել զսա: 13 Ոմանք. Ասա՛ զոր րեսեր: 14 Ոմանք. Այր ուղղորդեալ յերկրէ: 15 Ոմանք. Եւ ոչ ևս լուսա ինձ: 22 Յօրինակին պակասէր. Եւ արդ լոր և դու ձայնի:

2 բանակեցան Իսրայել յԱյենդոմիր Յեզրայելի: ² Եւ նախարարք այլազգեացն հարիւրաւորօք և հազարաւորօք. և Դաւիթ և արք իւր երթային յետոյ ընդ Անքուսայ: ³ Եւ ասեն նախարարք այլազգեացն. Ո՞ր են դոքա որ անցանենդ: Եւ ասէ՛ Անքուս ցնախարարս այլազգեացն. Ոչ դա է Դաւիթ ծառայ Սաւուդայ արքայի Իսրայելի. և այս՝ երկոն ամբ են զի առ մեզ է, և ոչ ինչ գրի ՚ի դմա յօրէ յորմէ հետք անկան ՚ի մեզ մինչև 4 ցայսօր: ⁴ Եւ խոժոռեցան նմա նախարարք այլազգեացն, և ասեն ցնա. Դարձո՛ր գայրն, և երթիցէ ՚ի փեղի իւր ուր կացուցնր զնա անդ. և մի՛ եկեացէ ընդ մեզ ՚ի պարտրագմ, և մի՛ լիցի դաւաճան բանակիս. և իմ 5 հաճիցի դա ընդ Տեառն իրում, եթէ ոչ գլխովք արանցդ այդոցիկ: ⁵ Ոչ այդ Դաւիթ է, որուն նուագէին ՚ի պարըս. և ասէին, եթէ եհար Սաւուդ զհազարս և Դաւիթ զբերս: ⁶ Եւ կոչեաց Անքուս զԴաւիթ, և ասէ ցնա. Կենդանի՛ է Տէր, զի ուղիղ և բարի՛ ես դու յաչս իմ, և մոկս քո և ե՛լ ՚ի բանակի ասար ընդ իս. և ոչ գրի ՚ի քեզ չարութիւն յօրէ յորմէ հետք եկիր առ իս մինչև ցայսօր ժամանակի: Եւ յաչս նախարարացն 7 ոչ թուիս դու բարոք. ⁷ և արդ դարձիր և երթ ՚ի խաղաղութիւն, և ոչ 8 արասցես չարութիւն յաչս նախարարաց այլազգեացն: ⁸ Եւ ասէ Դաւիթ ցԱնքուս. Զի՞նչ արարի քեզ. և զի՞նչ գրեր ՚ի ծառայի քում յօրէ յորմէ էի՛ առաջի քո մինչև ցայսօր. զի՛ ոչ գայցեմ պարտրագմել ընդ թշնամիս 9 փեռան իմոյ արքայի: ⁹ Պարասխանի՛ եր Անքուս և ասէ ցԴաւիթ. Գիպեմ զի բարոք թուիս դու յաչս իմ իբրև զհրեշտակ Աստուծոյ. այլ նախարարք այլազգեացն ասեն. Մի՛ եկեացէ ընդ մեզ ՚ի պարտրագմ: 10 ¹⁰ Եւ արդ կանխեա՛ր դու ընդ առաօտն, դու և ծառայք փեռան քո որ եկեալ են ընդ քեզ, և երթայք ՚ի փեղին յորում կացուցի զձեզ. և բա՛ն ինչ յոռութեան մի՛ դիցես ՚ի սրտի քում, զի հաճոյ ես դու առաջի իմ. և վաղայարոյց լինիցիք ՚ի ճանապարհ և լուսասցի՛ ձեզ և գնասցիք:

11 ¹¹ Եւ կանխեաց Դաւիթ և արք իւր գնալ ընդ առաօտն, և պահել ճե գերկիր այլազգեացն. և այլազգիքն ելին պարտրագմել ընդ Իսրայելի:

30 ¹ Եւ եղև ընդ մրաննէ Դաւթի և արանց նորա ՚ի Միկիլակ յաւուրն երկրորդի. և Ամադէկ ասպարակեաց ՚ի հարաւակողմն, և ՚ի Միկիլակ. 2 և եհար զՄիկիլակ և այրեաց զնա հրով. ² և գերեաց զկանայս և զամենայն ինչ որ ՚ի նմա ՚ի փոքուէ՛ մինչև ցմեծ. և ոչ սպանին զայր և զկին, այլ 3 գերեցին և զնացին զճանապարհս իւրեանց: ³ Եւ եկն Դաւիթ և արք իւր ՚ի քաղաքն. և ահա այրեցեալ էր քաղաքն, և կանայք նոցա և ուստերք 4 և դստերք իւրեանց գերեալք: ⁴ Եւ ամբարձին Դաւիթ և արք նորա զձայնս իւրեանց և լացին, մինչև ոչ ևս գոյր ՚ի նոսա զօրութիւն լալոյ: 5 ⁵ Եւ երկրքին կանայքն Դաւթի գերեցան, Աքինովան Յեզրայելացի, և 6 Աբիգեա կին Նաբադու Կարմելացոյ: ⁶ Եւ նեղեցաւ Դաւիթ յոյժ. զի ասաց ժողովուրդն քարկոծել զնա. և զայրացեալ էր ոգի ամենայն ժո-

29. 1 Ոմանք. Զամենայն զբանակս իւրե՛: 2 Ոմանք. Նարիւրաւորք և հազարաւորք: 4 Ոմանք. Եւ իմ հաճիցի դա ընդ Տեառն իմում, եթէ ոչ գլխով ա՛: 7 Ոմանք. Դարձիր, և եթէ դու ՚ի խաղա՛: 8 Այլք. Յօրէ յորմէ էի: Ուր ոմանք. Յորմէ եկի առաջի: 10 Յօրինակին պակասէր. Դու ընդ առաօտն, դու և ծառայք: 11 Ոմանք. Դաւիթ, ինքն և արք իւր... ելին ՚ի պարտրագմել: 30. 1 Այլք. Յաւուրն երրորդի:

դովրդեանն իրաքանչիւր 'ի վերայ ուստերաց և դստերաց իւրեանց: Եւ զօրացան Դաւիթ 'ի Տէր Աստուած իւր. ⁷և ասէ Դաւիթ ցԱբիաթար 7
քահանայ՝ որդի Աքիմելեքայ. Մապո՛ զեփուդդ: Եւ մապոյց Աբիաթար
զեփուդն առ Դաւիթ: ⁸Եւ եհարց Դաւիթ 'ի Տեառնէ, և ասէ. Պնդեցայց 8
զկնի գեղդուրայն այնորիկ, եթէ հասանիցեն նոցա: Եւ ասէ ցնա Տէր.
Պնդեաց և հասանելով հասանես, և թափելով թափեցես: ⁹Եւ զնաց 9
Դաւիթ և չորեքարեր արքն որ ընդ նմա, և եկին մինչև ցեղեղապն
Բոսորայ. և աւելորդքն զպեղի՛ առին: ¹⁰Եւ պնդեցան Դաւիթ չորեքարեր 10
արամբք. և երկերիւր այր մնացին որք նաբան յայնկոյս հեղեղապին
Բոսորայ: ¹¹Եւ գրին այր մի Եգիպտացի յանդին և կալան զնա, և ածին 11
առ Դաւիթ յանդն. և ետուն նմա հաց և կերաւ, և արբուցին նմա ջուր.
¹²և ետուն նմա կոպոր մի պաղապրաց, և երկուս չամչեայս՝ և կերան. և 12
հասարարեցան այնու ոգի նորա. քանզի չէր կերեալ հաց, և ոչ արբեալ
ջուր զերիս փիս և զերիս գիշերս: ¹³Եւ ասէ ցնա Դաւիթ. Ո՛յր ես դու, 13
և ուստի՞ ես: Եւ ասէ պարանեակն. Եգիպտացի՛ եմ ես ծառայ առն
Ամաղեկացոյ, և եթող զիս փէր իմ. զի նքողեցայ ես այս երրորդ օր.
¹⁴և մեք ասպարակեցաք 'ի կողմանս հարաւոյ Քերեթայ, և 'ի կողմանս 14
Նրեաստանի, և 'ի հարաւակողմ Քաղերայ, և զՄիկիլակ այրեցաք հրով:
¹⁵Եւ ասէ ցնա Դաւիթ. Եթէ իջուցանիցեն զիս 'ի գեղդուրն յայն: Եւ ասէ 15
ցնա Եգիպտացին. Երդո՛ւիր ինձ եթէ ոչ սպանցես զիս, և ոչ մաբանեցես
զիս 'ի ձեռս քեանս իմոյ, և իջուցից զքեզ 'ի գեղդուրն: Եւ երդուաւ նմա.
¹⁶և իջոյց զնա անդր: Եւ ահա նոքա ցրուեալ էին ընդ երեսս ամենայն 16
երկրի, ուրէին և ընպէին. և փօնէին ամենայն աւարօքն մեծամեծօք,
զոր առին յերկրէն այլազգեաց, և յերկրէն Յուդայ: ¹⁷Եւ եհան 'ի վե- 17
րայ նոցա Դաւիթ. և եհար զնոսա Դաւիթ յելանելոյ արուսեկին մինչև
ցերեկոյ՝ և 'ի վաղիւ անդր, և ոչ ապրեցաւ 'ի նոցանէ այր. բայց միայն
պարանեակք չորեքարեր հեծան յուղսս և փախեան:

ՆԸ ¹⁸Եւ թափեաց Դաւիթ զամենայն ինչ զոր առին Ամաղեկացիքն. և 18
զերկոսին կանայս իւր թափեաց Դաւիթ: ¹⁹Եւ ոչ սխալեցաւ 'ի նոցանէ 19
'ի փոքուէ մինչև ցմեծ. և յուստերաց և 'ի դստերաց, և յաւարէն մինչև
ցամենայն ինչ զոր առին 'ի նոցանէ՝ զամենայն ինչ դարձոյց Դաւիթ:
²⁰Եւ առ Դաւիթ զամենայն հօփս և զանդեայս, և փանէր առաջի աւա- 20
րին. և աւարին անուն կոչէր՝ թէ այս աւար Դաւթի է: ²¹Եւ եկն Դա- 21
ւիթ առ երկերիւրսն լքեանս յերթալոյ զկնի Դաւթի, և նստոյց զնոսա 'ի
հեղեղապին Բոսորայ. և ելին ընդ առաջ Դաւթի և ընդ առաջ զօրոն
որ ընդ նմա. և մաբեան Դաւիթ առ զօրն, և եհարց զողջունէ նորա 'ի
խաղաղութիւն: ²²Եւ պարասխանի ետուն նմա ամենայն արք ժանպք 22
և անզգանք յարանց պարերազմողաց որք երթեալ էին ընդ Դաւթի, և
ասեն. Եթէ զի ոչ եղեն հեպամուր ընդ մեզ, ոչ փացուք դոցա յաւարէ

6 Այլք. Զի զայրացեալ էր ոգի: 8 Ի լուս.՝ 'ի վերայ Գեղդուրայն, նշանակի՝ հինին: 9 Ոմանք. Եւ չորեքարիւր արք նորա ընդ նմա: 14 Ոմանք. Նարաւոյ Քերեթայ: 15 Ոսկան. Երդուիր ինձ զի մի՛ սպան: Ոմանք. Եւ ոչ փացես զիս 'ի ձեռս: 16 Այլք. Ընդ երեսս ամենայն երկրին: 17 Ոմանք. Յելանելոյ արուսեկին: 19 Ոմանք. Զա-
մենայն դարձոյց Դաւ: 20 Յօրինակին. Թէ այս անր Դաւթի է: 21 Բազումք. Եւ
մաբեաւ Դաւիթ 'ի զօրն, և ե՛:

- աստի գոր թափեցաք. բայց եթէ զհրաքանջիւր զկին և զորդիս առցեն
 23 և զնասցեն 'ի բայց: ²³ Եւ ասէ Դաւիթ. Մի՛ արասցի այդպէս եղբարք
 իմ, յետ մաքնելոյ զնոսա մեզ Տեառն, և պահելոյ զմեզ. և մաքնեաց
 24 Տէր 'ի ձեռս մեր զգեղորնն եկեալ 'ի վերայ մեր. ²⁴ և ո՞ անասցէ
 բանիցդ ձերոց այդոցիկ, զի ո՛չ ինչ են ընդ հար 'ի ձեռք. քանզի ըստ
 մասին երթալոյն 'ի պատերազմ, նոյնպէս եղիցի մասն վանապանին.
 25 ըստ նմին օրինակի բաժանեացին: ²⁵ Եւ եղև յօրէ յայնմանէ և անդր՝
 իբրև օրէնք և իրաւունք 'ի մէջ Իսրայէլի մինչև ցայսօր:
- 26 ²⁶ Եւ եկն Դաւիթ 'ի Սիկիլակ. և առաքեաց յաւարէ անտի ծերոցն **ՆՁ**
 Յուդայ, և ընկերաց իւրոց, և ասէ. Այդ ձեզ օրհնութիւն յաւարէ թշնա-
 27 մեաց Տեառն, ²⁷ որ 'ի Բեթելոյ էք, և յՌամայթ հարաւոյ, և որք յԵթեր,
 28, 29 ²⁸ և յԱրոյեր, և որք յԵփթամովթ, և որք յԵսթամա. ²⁹ և որք յԵրաքէլ, և
 30 որք 'ի քաղաքս Յերեմէլացոյն, և որք 'ի քաղաքս Կինեցոյն. ³⁰ որք 'ի
 31 Նռամա, և որք 'ի Բովրանս, և որք յԱնաթաք. ³¹ և որք 'ի Քեբրոն. և
 որք յամենայն քեղիս՝ ընդ որ շրջեցաւ Դաւիթ ինքն և արք իւր:
- 31** ¹ Եւ այլազգիքն պատերազմէին ընդ Իսրայէլի. և փախեան արք **2**
 Իսրայէլի յերեսաց այլազգեացն. և անկանէին վիրաւորք 'ի լերինն
 2 Գեղբուա: ² Եւ հասին այլազգիքն 'ի Սաւուղ և յորդիսն նորա, և հարին
 այլազգիքն զՅովնաթան և զԱմինադաք և զՄելքիսաւ՝ զորդիս Սաւուղայ.
 3 ³ և ծանրացան պատերազմն 'ի վերայ Սաւուղայ. և գտին զնա անք
 4 կորովիք աղեղնաւորք՝ և վիրաւորեցաւ ընդ կարաւանդսն 'ի ներքս: ⁴ Եւ
 ասէ Սաւուղ ցկապարճակիրն իւր. Մերկեա՛ գտոր քո և խոցեա՛ զիս
 նովաւ. գուցէ՛ գայցեն անթլփապքն և խոցոտիցեն զիս, և խաղայցեն
 զինն: Եւ ո՛չ կամեցաւ կապարճակիրն՝ քանզի երկեան յոյժ. և ան Սա-
 5 տուղ գտուսերն իւր և անկան 'ի վերայ նորա: ⁵ Իբրև ետես կապարճակիրն
 եթէ մեռաւ Սաւուղ՝ անկան և նա 'ի վերայ տուսերին իւրոյ և մեռան ընդ
 6 նմա: ⁶ Եւ մեռան Սաւուղ՝ և երեքեան որդիք նորա, և կապարճակիրն
 7 իւր. և ամենայն արք նորա յաւուր յայնմիկ 'ի միասին: ⁷ Եւ իբրև քեսին
 արք Իսրայէլի որ յայնկոյս հովտացն, և որ յայնկոյս Յորդանանու. ե-
 թէ փախեան արք Իսրայէլի, և թէ մեռաւ Սաւուղ՝ և որդիք նորա, թո-
 8 դին զքաղաքս իւրեանց և փախեան. և ելին այլազգիքն և բնակեցան
 9 'ի նոսա: ⁸ Եւ եղև 'ի վաղիւ անդր եկին այլազգիքն մերկացուցանել
 զդիակունսն. և գտին զՍաւուղ և զերին որդիս նորա անկեալս 'ի լերին
 9 Գեղբուայ. ⁹ դարձուցին զնա, և մերկացուցին զհանդերձ նորա, և հարին
 զգլուխ նորա. և առաքեցին յերկիրն այլազգեաց շուրջանակի աւերաւորս
 10 'ի կուռս իւրեանց՝ և 'ի ժողովուրդն: ¹⁰ Եւ եղին զկարասին նորա յԱսպարպիոնն,
 11 և զմարմինս նոցա կախեցին զպարսպէն Բեթսանայ: ¹¹ Եւ լուան զնոցանէն
 բնակիչք Յաբիսայ Գաղաադացոց գոր ինչ արարին այլազգիքն ընդ
- 24 Ունսնք.** Եւ ո՞ անասցէ բանից... ո՛չ են ընդ հար... երթելոյն 'ի պատերազմ... մասն վանապանի: **27 Ունսնք.** Եւ Նռեմայթ հարաւոյ: **28 Ոսկան.** ՅԵփթամովթ. և որք յԵփթամա: **30 Ունսնք.** 'Ի Բովրանս, և որք յԱնաթաք: **31 Ունսնք.** Դաւիթ ինքն և որք ընդ իւր: **31. 4 Ունսնք.** Մերկա՛ գտոր քո: **5 Յօրինակին պակասէր.** Անկաւ և նա 'ի վերայ տուսերին: **7 Յօրինակին.** Յորդանանու. և թէ փախեան արք Իսրայէլի... և բանակեցան 'ի նոսա: **Ունսնք.** Եւ բնակեցան ընդ նոսա: **10 Ունսնք.** Եւ եղին... յԱսպարովն:

Սաուդ. ¹²և յարեան ամենայն այր զօրութեան, և գնացին զգիշերն ամենայն. և առին զմարմինն Սաուդայ և զմարմինն Յովնաթանու որդոյ նորա ՚ի պարսպէն Բեթսանայ, և բերին զնոսա Յաբիս. և այրեցին զնոսա անդ: ¹³Եւ առին զոսկերս նոցա և թաղեցին զնոսա ընդ անդին Յաբիսայ. և պահեցին զելթն օր:

Կարարեցաւ Թագաւորութեանց Առաջին:

13 Ունակք. Եւ թաղեցին զնոսա ընդ անին Յաբիսայ: *Ի վախճանի՝ ունակք.* Կարարումն Առաջին Թագաւորութեանց. *և ունակք.* Կարարեցաւ Գիրք Առաջին Թագաւորութեանցն: *Ըստ այսմ ունին սոքա և ՚ի յաջորդ Գիրս Թագաւորութեանց:*

Գլուխք Երկրորդ Թագաւորութեանց:

ա. Զի սպան Ռաիթ զայրն որ ասաց՝ թէ են սպանի զՍաուդ:

բ. Ողբք Ռաիթի՝ ի վերայ Սաուդայ և Յովնաթանու:

գ. Զի օծին զՌաիթ՝ ի Քերրոն ի վերայ Յուդայ:

դ. Զի թագաւորեաց Յերուսթէ որդի Սաուդայ ի վերայ մեքասան ցեղիցն:

ե. Կռին ի Գաբաուն, ուր և սպանան Ասայել:

զ. Զի գորանայր փունն Ռաիթի:

է. Տրփունջն Յերուսթեայ, և սպառնալիքն Աբեններեայ:

ը. Զի առաքեաց Աբեններ առ Ռաիթ՝ բանս ուխտի:

թ. Զի խօսեցաւ Աբեններ յականջս ամենայն Իսրայէլի վասն Ռաիթի թագաւորել նմա:

ժ. Մահն Աբեններեայ, և սուգն Ռաիթի ի վերայ նորա:

ժա. Զի սպան Ռաիթ զսպանօղսն Յերուսթեայ:

ժբ. Զի օծին զՌաիթ ի վերայ ամենայն Իսրայէլի:

ժգ. Առ Ռաիթ զՍիոն, և արար ողորմութիւն կաղաց և կուրաց. և վասն որդոց նորա:

ժդ. Զի խրամաբեաց Տէր զայլազգիսն առաջի Ռաիթի:

ժե. Զի դարձեալ եհար զայլազգիսն ի նշան անբառին:

ժզ. Թէ մեռաւ Ոզա առ փապանակաւն, վասն որոյ խոփորեցոյց Ռաիթ զփապանակն ի փուն Աբեդարայ:

ժէ. Զի եհան Ռաիթ զփապանակն յԵրուսաղէմ ի խորանն գոր ինքն կազմեաց. և թէ անգոսնեաց Մեղքող զՌաիթ:

ժը. Ասաց Ռաիթ ցՆաթան շինել փուն Ասփուծոյ. և նա յորդորեաց զնա առանց Տեառն ի նոյն:

ժթ. Պարգամ Տեռան առ Ռաիթ՝ թէ որդի քո շինեսցէ ինձ փուն, և ես եղէց նմա ի հայր, և նա եղիցի ինձ յորդի:

ի. Գոհութիւն Ռաիթի վասն այսր. և խնդրուածք վասն լնոյ խոստմանն:

իա. Կրկին հայցուած վասն այսոցիկ:

իբ. Զի փիրեաց Ռաիթ զեփոյն Եփրատայ. և յաւարէ հեթանոսացն պապրասսրեաց պղինձ յոյժ ի նիւթ կահից փաճարին:

իգ. Սպան Ռաիթ զԱդրիազար. վասն որոյ առաքեաց նմա արքայն Անփիոքո՛ւ՝ անօթս ոսկեղէնս:

իդ. Զի արար Ռաիթ ողորմութիւն Մեմփիքոսթեայ որդոյ Յովնաթանու:

իե. Առաքեաց Ռաիթ միսիթարել զՆանան արքայ Ամոնայ. որոյ նախաբեալ զհրեշփակսն Ռաիթի վարձեաց զԱտրիս կռուել ընդ Ռաիթ:

իզ. Զի առաքինացան ընդդէմ նոցա Յովաբ և Աբեսա. և նոքա դարձեալ գումարեցան:

իէ. Անդ առաքինացեալ Ռաիթի, և թագաւորքն անձնափորք ծառայք լինէին նմա:

իը. Եմուր Ռաիթ առ կինն Ուրիայ, ուստի յղացաւ կինն:

իթ. Եւ զի ի պապերազմի անդ սպանաւ Ուրիա կամելով Ռաիթի:

ի. Թէ զի՛նչ դիմօք խօսեցաւ Նաթան ընդ Ռաիթի վասն կնոջն Ուրիայ:

լա. Զի ի վճռելն Ռաիթի զիրացն, սասակացաւ առ նա բանն Տեառն. և զի յա՛նձն առ Ռաիթ զմեղանսն և ապրեցաւ:

լբ. Վասն մահու մանկանն, և վասն ծննդեանն Սողոմոնի:

լգ. Չոգաւ Դաւիթ և աճ զԹարաթ Անոնացոց, և յերկաթ արկ զգերեալսն անփի:

լդ. Չար խրապ եր Յովնադար Անոնի վասն Թամարայ:

լե. Զի բռնադարեաց Ամոն գԹամար, և եղև ընդ նմա:

լզ. Զի ել իրքն ՚ի վեր, և լուեալ Դաւթի բարկացաւ:

լէ. Զի ընդ նախարանաց քեռն՝ սպան Աբեսողոմ զեղբայր իւր զԱմոն:

լը. Եւ զի փախեաւ Աբեսողոմ յերեսաց Դաւթի:

լթ. Զի ՚ի ձեռն բանեղ կնոջն զարթոյց Յովար զկամս Դաւթի զոր ունէր վասն Աբեսողոմայ:

լւ. Զի զհրաց Դաւիթ թէ ինքն Յովար եղ բանս ՚ի բերան կնոջն խօսել ընդ Դաւթի զԱբեսողոմայ:

լաւ. Զի հրամանաւ Դաւթի աճ Յովար զԱբեսողոմ յԵրուսաղէմ, և վասն զեղոյ և հերաց նորա:

լաբ. Զի այրեաց Աբեսողոմ զվիճակ զարւոյն Յովարայ, և գնացեալ Յովարայ եմոյծ գնա առ արքայ:

լագ. Զի նենգութեամբ պարրէր Աբեսողոմ, և քարշէր յինքն զԽարայել:

լադ. Թէ խրապուն Աքիպոսիւելայ թագաւորեաց Աբեսողոմ:

լաե. Զի փախեաւ Դաւիթ յԱբեսողոմայ. և զի դարձոյց յեքս զպապանակն. և պարուիրեաց Սաղովկայ գուշակել ինքեան զգիարդն:

լազ. Զի դարձոյց յեքս զՔուսի, ցրել նմա զխորհուրդն Աքիպոսիւելայ: Եւ զի եկն Սիբա պարանի Մենփիբոսթեայ պարարագօք ընդ առաջ Դաւթի:

լաէ. Զի անիծանէր Սեմէի զԴաւիթ. և նա չխստանայր:

լաը. Եկն Աբեսողոմ յԵրուսաղէմ, և եկն առ նա Քուսի բարեկամ Դաւթի:

լաթ. Եւ զի խօսեցաւ Քուսի ըստ մտացն Աբեսողոմայ:

ձ. Չար խրապն Աքիպոսիւելայ ննջել Աբեսողոմայ ընդ հարճս հօրն. և դժնեայ խորհուրդն նորա փութով հասանել սպանանել զԴաւիթ:

ձա. Զի ցրեաց Քուսի զնենգաւոր խորհուրդն Աքիպոսիւելայ:

ձբ. Զի առաքեաց գուշակեաց Քուսի ամրանալ Դաւթի. զոր զհրացեալ Աքիպոսիւել խեղդամահ եղև:

ձգ. ԶԱմեսայի կացոյց Աբեսողոմ ՚ի րեղի Յովաբու. և թէ ոյբ էին որ կերակրեցին զԴաւիթ ՚ի փախչել անդ:

ձդ. Զի պարտեցաւ զօրն Աբեսողոմայ ՚ի պարերագմի անդ առաջի զօրացն Դաւթի:

ձե. Նշաւակեալ մահն հայրագեղծն Աբեսողոմայ:

ձզ. Զի դադարեցոյց Յովար զպարերագմն, և վասն արձանին Աբեսողոմայ:

ձէ. Զի եկն Քուսի առ Դաւիթ, և սասց. Սպանաւ Աբեսողոմ:

ձը. Զի ողբաց Դաւիթ զԱբեսողոմ, և խորշեցան ՚ի նմանէ զօրքն. և մեծաբանեաց Յովար ՚ի վերայ Դաւթի, և նա յանձին կալաւ:

ձթ. Զի եկն ցեղն Յուդայ և այլքն դարձուցանել զԴաւիթ ՚ի րուն իւր. և կազմեցին զՅորդանան անցանել արքայի:

կ. Զի անյիշաչար եղև Դաւիթ առ Սեմէի, թէպէր զազանանայր Աբեսաւ:

կա. Թէ զի՛նչ փաղաքեաց Մենփիբոսթէ առաջի Դաւթի:

կբ. Թէ զի՛նչ խօսեցաւ Դաւիթ ընդ Բերգելեայ՝ որ կերակրեացն գնա:

- կգ. Եկին փասն ցեղքն Իսրայելի և կռուէին ընդ արս Յուդայ իբրև արհամարհեալք:
 կդ. Ապստամբեաց Սաբէէ 'ի Դաւթ հանդերձ Իսրայելիս:
 կե. Վասն փասն հարճիցն. և զի առաքեաց Դաւիթ զԱմեսայի ժողովել զԻս-
 րայել. և նա յամեաց:
 կզ. Չոգան Յովաբեանք զհետ Սաբէի Բոքրեանց, և մահն Ամեսայայ 'ի
 Յովաբայ:
 կէ. Խօսեցաւ կինն իմասպուն` և թափեաց զքաղաքն 'ի Յովաբայ հափմամք
 զլիտյն Սաբէի:
 կը. Յարագեցին սպանին Գաբաւոնացիք զորդիս Սաուղայ. և լուս Տէր երկ-
 րին. և վասն պարերագմացն և սաբակմանն Ռափայնոցն:
 կթ. Օրհնութիւն զոր օրհնեաց Դաւիթ զԱսպուած որ փրկեաց զնա ամենայն
 ուրեք:
 հ. Գովութիւն իրաւանցն Ասպուծոյ մարգարէութեամք հանդերձ:
 հա. Վերջին բանք 'ի Դաւթայ ասացեալք:
 հբ. Առաքինութիւնք քաջացն Դաւթի:
 հգ. Զի նուիրեաց Դաւիթ Ասպուծոյ զջուր ջրհորոյն Բեթղահեմի:
 հդ. Անուանք զօրաւորացն Դաւթի նախաթուելովքն` երեսուն և եւթն:
 հե. Թէ գրգռեաց Տէր զԴաւիթ թուել զԻսրայել:
 հզ. Պարգամն Ասպուծոյ առ Դաւիթ վասն երից պարծոցն, յորոց ընտրեաց
 զմահն Դաւիթ. և զի կանգնեաց սեղան Տեառն, և դադարեաց մահն յԻսրայելէ:

ԹԱԳԱԲՈՐՈՒԹԵԱՆՅ

ԵՐԿՐՈՐԴ

Ա **Ե** Է եղև յեր մահուանն Սաուղայ, և Դաւիթ դարձան ՚ի հարկանելոյ **1**
զԱմաղեկ. և նստաւ Դաւիթ ՚ի Սիկելակ ատուրս երկուս: ² Եւ եղև **2**
յեր ատուրն երկրորդի, և ահա այր եհաս ՚ի բանակէ զօրուն
Սաուղայ, և հանդերձք իւր պարառեալք, և հող զգլխով իւրով. և եղև
՚ի մտանել նորա առ Դաւիթ. անկան յերկիր և երկիր եպագ նմա: ³ Եւ **3**
ասէ ցնա Դաւիթ. Ուստի՞ գաս դու: Եւ ասէ ցնա ՚ի բանակէն Իսրայելի
զերծեալ եմ ես: ⁴ Եւ ասէ ցնա Դաւիթ. Զի՞նչ գրոյց է պարմեա՞ ինձ:
Եւ ասէ. Փախեաւ ժողովուրդն ՚ի պարերագմէն, և անկան բազումք
՚ի ժողովրդենէն և մեռան. և Սաուղ և Յովնաթան մեռան: ⁵ Եւ ասէ **5**
Դաւիթ ցպարանին որ պարմեաց նմա. Զիա՞նդ գիրես եթէ մեռաւ Սա-
ուղ և Յովնաթան որդի նորա: ⁶ Եւ ասէ պարանին որ պարմեաց նմա. **6**
Դիպելով դիպեցայ ՚ի լերինն Գեղբուա, և ահա Սաուղ յեցեալ կայր ՚ի
նիզակն իւր. և ահա կառք և ախոյանք հեծելոց գումարեցան ՚ի նա: ⁷ Եւ **7**
հայեցաւ ՚ի թիկունս իւր և երես զիս, և կոչեաց զիս. և ասեմ անասիկ եմ
ես: ⁸ Եւ ասէ ցիս. Ո՞վ ես դու: Եւ ասեմ. Ամաղեկացի՞ եմ ես: ⁹ Եւ ասէ ցիս. **8, 9**
Արի՞ ՚ի վերայ իմ և սպան զիս. զի կալաւ զիս մո՞րթ անհնարին. մինչ
դեռ ամենայն շունչ իմ յիս է: ¹⁰ Եւ յարեայ ՚ի վերայ նորա և սպանի զնա. **10**
զի գիրէի թէ ո՞չ է ապրանաց, յեր անկանելոյն նորա. և առի զթագն ՚ի
զլիւղ նորա, և զապարանջանս ՚ի բազկէ նորա, և բերի՞ զնոսա րեառն
իմում այսր: ¹¹ Եւ բուռն եհար Դաւիթ զհանդերձից իւրոց և պարառեաց **11**
զնոսա. և ամենայն արք որ ընդ նմա պարառեցին զհանդերձս ի-
րեանց: ¹² Եւ կոծեցան և պահեցին և լացին մինչև ցընդերեկս ՚ի վե- **12**
րայ Սաուղայ և Յովնաթանու որդոյ նորա, և ՚ի վերայ ժողովրդեանն
Յուդայ. և ՚ի վերայ փանն Իսրայելի զի հարան սրով: ¹³ Եւ ասէ Դա- **13**
ւիթ ցպարանին որ պարմեաց նմա. Ուստի՞ ես դու: Եւ ասէ. Որդի
առն պանդխտի Ամաղեկացոյ եմ ես: ¹⁴ Ասէ ցնա Դաւիթ. Եւ զիա՞նդ **14**
ոչ երկեար ձգել զձեռն քո ապականել զօժեալն Տեառն: ¹⁵ Եւ կոչեաց **15**
Դաւիթ զմի ՚ի մանկւրոյն և ասէ. Մարի՞ր պարահեա դնա: Եւ եհար
զնա և մեռաւ: ¹⁶ Եւ ասէ ցնա Դաւիթ. Արի՞ն քո ՚ի գո՞ւխ քո. զի բերան **16**
քո խօսեցաւ զքէն և ասէ, թէ են սպանի զօժեալն Տեառն:

Բ ¹⁷ Եւ ողբաց Դաւիթ զողբս զայս ՚ի վերայ Սաուղայ և ՚ի վերայ **17**
Յովնաթանու որդոյ նորա. ¹⁸ և ասաց Դաւիթ ուսուցանել որդոցն **18**
Յուդայ * աղեղնաւորութիւն. և ահա գրեալ է ՚ի գիրս Ուղղութեան:
¹⁹ Արձանացի՞ր Իսրայել, ՚ի վերայ բլրոցն ՚ի բարձունս քո վիրաւորաց. **19**
զիա՞նդ անկան զօրաւորքն: ²⁰ Սի՞ պարմէք ՚ի Գէթ, և մի՞ փայք զայդ ա- **20**
ւերիս յելս Ասկաղոնի. զի մի՞ երբէք ուրախ լիցին դստերք այլազգեացն,

1. 2 *Ոմանք.* Այր եհաս ՚ի բանակէն Սաուղայ: **5** *Ոմանք.* Եթէ մեռան Սաուղ և Յովնա՞: **9** *Ոմանք.* Մութն անհնարին: *Մ լու՞.* Զի մինչդեռ ամենայն. *հաւանայն բազմաց ՚ի բնաք՞:* **13** *Յօրինակին սրակաւք.* Ուստի ես դու: *Եւ ասէ.* Որդի առն: **15** *Ոմանք.* Զմի ՚ի մանկւրոյն իւրոյ. և ասէ:

21 և մի՛ ցնծացեն դստերք անթլփափիցն: ²¹ Լերինք Գեղբուայ, մի՛ իջցե՛ ՚ի ձեզ ցօղ. և մի՛ եկեսցե՛ ՚ի վերայ ձեր անձրև անդաստանք պտղոց, զի անդ սապականեցաւ ասպար զօրաւորաց. վահանն Սաւուղայ ոչ
 22 օծաւ իւղով: ²² Յարենե՛ վիրաւորաց, և ՚ի ճարպոյ զօրաւորաց. ա-
 23 ղեղն Յովնաթանու ոչ դարձաւ ունայն յեփս. և սուրն Սաւուղայ ոչ
 24 ամփոփեցաւ դապարկացեայ: ²³ Սաւուղ և Յովնաթան սիրելիք, և գեղեցի՛կք
 և վայելուչք. ջնեկնեալք ՚ի կենդանութեան իրեանց, և ոչ մեկնեցան
 25 ՚ի մահուան իրեանց. թեթևագոյնք քան զարծուիս. զօրացան առաւել
 26 քան զառիւծունս: ²⁴ Դստերք Իսրայելի լացէք ՚ի վերայ Սաւուղայ. լացէք
 ՚ի վերայ նորա որ զգեցուցանէր զձեզ կարմիրս՝ հանդերձ զարդուց ձե-
 27 րոց. որ արկանէր զարդս ոսկոյ ՚ի վերայ հանդերձից ձերոց: ²⁵ Զիախոյ
 անկան զօրաւորքն ՚ի մէջ պատերազմի. Յովնաթան ՚ի վերայ բարձանց
 26 քոց վիրաւոր: ²⁶ Յաւե՛ ինձ ՚ի վերայ քո եղբայր իմ Յովնաթան. գեղեցկացար
 27 ինձ յոյժ. զարմանալի՛ եղև սեր քո ինձ քան զսեր կանանց: ²⁷ Զիախոյ
 անկան զօրաւորքն, և կորեան անօթքն պատերազմականք:

2 ¹ Եւ եղև յեր այնորիկ և եհախոյ Դաւիթ ՚ի Տեառնէ և ասէ. Ե- գ
 թէ ելանիցենմ ՚ի մի ՚ի քաղաքացն Յուդայ: Եւ ասէ ցնա Տէր. Եյ: Եւ
 2 ասէ Դաւիթ. Յո՛ ելից: Եւ ասէ ՚ի Քեբրոն: ² Եւ ել Դաւիթ ՚ի Քեբրոն.
 և երկոքին կանայք նորա Աքինովամ Յեզրայելացի, և Աքիգեա կին
 3 Նաբաղու Կարմելացոյ: ³ Եւ արքն զորս եհան Դաւիթ իւրաքանչիւր
 4 փամբ իւրով. և բանակէին ՚ի քաղաքին Քեբրոնի: ⁴ Եւ եկին արք
 Նրէաստանի՝ և օժին անդ գԴաւիթ թագաւոր ՚ի վերայ փանն Յուդայ:
 Եւ պատմեցին Դաւթայ և ասեն, եթէ արք Յաքիսայ Գաղաադացոյ
 5 թաղեցի՛ն զՍաւուղ: ⁵ Եւ առաքեաց Դաւիթ հրեշտակս առ առաջնորդս
 Յաքիս Գաղաադացոց, և ասէ ցնոսա Դաւիթ. Օրինեալ էք դուք ՚ի
 Տեառնէ, զի արարէք դուք զգուրսն զայն ՚ի վերայ փեռոն ձերոյ Սաւուղայ
 6 օժելոյ Տեառն, և թաղեցէք զնա և զՅովնաթան զորդի նորա: ⁶ Եւ արդ՝
 արասցէ՛ Տէր ընդ ձեզ ողորմութիւն և ճշմարտութիւն. և ես հապուցից
 7 ձեզ ընդ բարութեանն այնորիկ զոր արարէք զբանն զայն: ⁷ Եւ արդ՝
 զօրացի՛ն ձեռք ձեր, և լերոյք յորդիս զօրութեան. զի մեռաւ փերն ձեր
 Սաւուղ. և զիս օժ փունս Յուդայ ՚ի թագաւոր իրեանց:
 8 ⁸ Եւ Աբեններ որդի Ներեայ զօրավար Սաւուղայ ա՛ն զՅերուսթէ Դ
 9 զորդի Սաւուղայ, և փարաւ զնա ՚ի բանակն. ⁹ և թագաւորեցոյց գ-
 նա ՚ի վերայ Գաղաադաստանի, և ՚ի վերայ Թասիրայ, և ՚ի վերայ
 Յեզրայելի, և ՚ի վերայ Եփրեմի, և ՚ի վերայ Բենիամինի, և ՚ի վերայ
 10 ամենայն Իսրայելի: ¹⁰ Եւ էր ամաց քառասնից Յերուսթէ որդի Սաւուղայ
 յորժամ թագաւորեաց ՚ի վերայ Իսրայելի, և երկոնս ամս թագաւորեաց.
 11 բայց ՚ի փանէն Յուդայ՝ որ էին զհե՛ր Դաւթի: ¹¹ Եւ եղեն ատուք զորս

²⁰ Յօրինակին տրակատէր. Եւ մի՛ փայք զայդ ասե՛: ²² Ոմանք. Աղեղնն Յովնաթա՛ն:

²⁴ Այլք. Զգեցուցանէր ձեզ... զարդու ձերոյ. կամ՝ զարդուն ձերով: ²⁵ Ոմանք.

՚ի վերայ բարձանց քոց վիրաւորեցաւ: **2. 3** Այլք. Եւ բնակէին ՚ի քաղաքին Քեբ՛:

⁴ Ոմանք. Թագաւորել ՚ի վերայ փանն Յուդայ: ⁵ Ոմանք. Զոր արարէք դուք զգու՛:

Ոսկան. Օժելոյ Աստուծոյ: ⁶ Ոմանք. Զի արարէք զբանն զայն: ⁷ Այլք. Իրեանց ՚ի

թագաւոր, կամ՝ թագաւոր: ¹⁰ Ոմանք. Բայց ՚ի փանէն Յուդայ որ էին ընդ Դաւթի:

թագաորեաց Դաւիթ ՚ի Քեբրոն ՚ի վերայ փանն Յուդայ՝ ամբ եւթն և ամիսք վեց:

Ե ¹² Եւ էլ Աբեններ որդի Ներեայ և ծառայք Յերուսթեայ որդոյ Սաուդաք ՚ի բանակացն ՚ի Գաբաուն: ¹³ Եւ Յովաբ որդի Շարուհեայ և ծառայք ¹³ Դաւթի ելին ՚ի Քեբրոնէ, և դիպեցան միմեանց ՚ի վերայ աղբերն Գաբաունի. և նստան նոքա անտի՛ աղբերն Գաբաունի, և սոքա աստի: ¹⁴ Եւ ասէ Աբեններ գՅովաբ. Յարիցեն մանկտիղ և խաղասցեն առաջի մեր: Եւ ասէ Յովաբ. Յարիցեն: ¹⁵ Եւ յարեան, և անցին թուով ՚ի մանկանցն Բենիամինի երկոտասանք, և Յերուսթեայ որդոյ Սաուդայ. և ՚ի մանկանցն Դաւթի երկոտասանք. ¹⁶ և կալան այր իւրաքանչիւր ¹⁶ ձեռամբ զգլխոյ ընկերի իւրոյ, և սոր ՚ի կողս ընկերի իւրոյ. և անդէն անկանէին և մեռանէին. և կոչեցաւ անուն փեղոյն այնորիկ Վիճակ դաւաճանաց, որ է՛ ՚ի Գաբաուն: ¹⁷ Եւ եղև պարտերազմ խիստ յոյժ յաւոր ¹⁷ յայնմիկ. և պարտեցաւ Աբեններ՝ և արք Իսրայելի առաջի ծառայիցն Դաւթի: ¹⁸ Եւ անդ էին երեք որդիքն Շարուհեայ. Յովաբ, և Աբեսա, և ¹⁸ Ասայել. և Ասայել թեթև էր ոտիսք իբրև զմի յայծեմանց ՚ի դաշտի: ¹⁹ Եւ ¹⁹ պնդեցաւ Ասայել զհետ Աբեններեայ. և ոչ խոտորեցաւ երթալ յաջ և ոչ յահեակ ՚ի հետոց Աբեններեայ: ²⁰ Եւ հայեցաւ Աբեններ ՚ի թիկունս իւր՝ ²⁰ և ասէ. Եթէ դու իցես Ասայել: Եւ ասէ. Ես եմ: ²¹ Եւ ասէ ցնա Աբեններ. ²¹ Խոտորեա՛ դու յաջ կամ յահեակ, և կալ քեզ մի ՚ի մանկտոյոյ, և ան դու քեզ զսպառազինութիւն նորա: Եւ ոչ կամեցաւ Ասայել խոտորել ՚ի հետոց նորա: ²² Եւ յաւել ևս Աբեններ ասել ցԱսայել. ՚Ի բաց կաց յինէն, ²² զի մի՛ հարից զքեզ ընդ գետին. և զիա՛րդ ամբարձից գերեսս իմ առ Յովաբ. և ո՛ր լինիցի այն. դարձի՛ր առ Յովաբ եղբայր քո: ²³ Եւ ոչ կամեցաւ թափել: Եւ եհար ցնա Աբեններ նիզական ընդ սնակո՛ւշտն, և ²³ ել նիզակն ընդ զիստ նորա, և անկաւ անդէն և մեռաւ ՚ի ներքոյ նորա: Եւ լինէր որ միանգամ գայր ցրեղին ցայն ուր անկան Ասայել և մեռա՛ զպրեղի՛ առնոյր: ²⁴ Եւ պնդեցան Յովաբ և Աբեսա զկնի Աբեններեայ. ²⁴ և արևն եմուտ. և նոքա մտին մինչև ցբլուրն Ամմանայ որ է յանդիման Գայեայ, ընդ ճանապարհ անապարհն Գաբաունի: ²⁵ Եւ ժողովեցան ²⁵ որդիքն Բենիամինի զկնի Աբեններեայ. և կացին ՚ի վերայ բլրոյ միոյ: ²⁶ Եւ կոչեաց Աբեններ զՅովաբ և ասէ. Մի՛թէ իսպա՛ռ ուտիցէ սուր, կամ ²⁶ թէ ոչ գիտիցես զի դառնութիւն լինի վախճանն. մինչև ցե՛րբ ոչ ասիցես ժողովրդեանն դառնալ ՚ի հետոց եղբարց իւրեանց: ²⁷ Եւ ասէ Յովաբ. ²⁷ Կենդանի՛ է Տէր. զի եթէ քո չէր խօսեցեալ, յայգուէ՛ իսկ ելանէր ամբոխս իւրաքանչիւր զհետ եղբօր իւրոյ: ²⁸ Եւ փո՛ղ եհար Յովաբ, և մեկնեցան ²⁸ ժողովուրդն ամենայն, և ոչ ևս պնտեցան զհետ Իսրայելի, և ոչ ևս յաւելին պարտերազմել: ²⁹ Եւ Աբեններ և արք նորա գնացին ընդ արևելս ²⁹ զգիշերն զայն ողջոյն. և անցին ընդ Յորդանան՝ և չոգան ընդ ամե-

11 *Ունանք.* ՚Ի Քեբրոն, և ՚ի վերայ փանն Յուդայ: 13 *Ի լուս.* Առ ջրբլիսին Գաբաունի: *Ուր ունանք.* Առ աղբերն Գաբա:՝ 15 *Այլք.* Երկոտասանք Յերուսթեայ որդոյ Սա:՝ 16 *Ունանք.* Եւ սուր իւր ՚ի կողս ըն:՝ 24 *Այլք.* Մինչև ցբլուրն Ամ:՝ 27 *Յօրինակին պսկաստէր.* Զի եթէ քո չէր խօ:՝ *Յօրինակին.* Ելանէր ամբոխս իւր:

30 նայն ձգեալն. և եկին 'ի բանական: ³⁰ Եւ Յովաբ դարձան յԱբեններեայ, և ժողովեաց զամենայն ժողովորդն: Եւ հանդէն եղև ծառայիցն Դաւթի որ կոտորեցան՝ ինն և փասն առն՝ և Ասայէլ. ³¹ և ծառայքն Դաւթի հարին յորդոցն Բենիամինի, և յարանց Աբեններեայ երեք հարիւր և վաթսուն այր: ³² Եւ բարձին զԱսայէլ, և թաղեցին զնա 'ի գերեզմանի հօր իւրոյ 'ի Բեթղահէմ. և զնացին Յովաբ և արք նորա, և լուսացաւ նոցա 'ի Քեբրոն:

3 ¹ Եւ էր պատերազմ սաստիկ 'ի մէջ փանն Սաուղայ՝ և 'ի մէջ փանն Դաւթի. և փունն Դաւթի երթայր և զօրանայր, և փունն Սաուղայ երթայր և վկարանայր: ² Եւ ծնան Դաւթի որդիք՝ 'ի Քեբրոն. անդրանիկ նորա՝ Ամնոն յԱքիհոնոմայ Յեզրայելացոյ. ³ և երկրորդ նորա՝ Դաւիա, յԱբիգեայ Կարմելացոյ. և երրորդն՝ Աբեսաղոմ, 'ի Մաաբեայ դստերէ Թողմեայ արքայի Գետուրայ. ⁴ և չորրորդ Ադոնիա, որդի Ազգիթայ. և հինգերորդն՝ Սափափա, որդի Ամիպաղայ. ⁵ և վեցերորդն՝ Յեթթամ, յԵզդայթայ կնոջէ Դաւթի: Սորա՛ ծնունդք Դաւթի՝ 'ի Քեբրոն:

⁶ Եւ եղև 'ի լինել պատերազմին 'ի մէջ փանն Սաուղայ և 'ի մէջ փանն Դաւթի, և Աբեններ ունէր զփունն Սաուղայ: ⁷ Եւ Սաուղայ էր հարձ մի, որում անուն էր Աիսափա, դուստր Յուդայ: Եւ ասէ Յեբուսթէ որդի Սաուղայ ցԱբեններ. ⁸ Ընդէի մրանես դու առ հարձ հօր իմոյ: Եւ բարկացան Աբեններ յոյժ վասն բանին Յեբուսթեայ, և ասէ ցնա Աբեններ. Միթէ շա՛ն գլուխ իցեմ ես՝ որ արարի ողորմութիւն այսօր 'ի վերայ փանն Սաուղայ հօր քոյ, և 'ի վերայ եղբարց և 'ի վերայ բարեկամաց, և ո՛չ եղէ անձնափո՛ր 'ի փունն Դաւթի. և խնդրես յինէն այսօր վրէժ կնոջ միոյ. ⁹ օ՛ն և օն արասցէ Ասպուած Աբեններայ և օ՛ն և օն յաւելցէ նմա, եթէ ո՛չ որպէս երդուաւ Տէր Դաւթի, այնպէս արարից նմա. ¹⁰ բառնալով զթագաւորութիւնն Սաուղայ, և կանգնել զթագաւորութիւնն Դաւթի՝ 'ի վերայ Իսրայելի և 'ի վերայ Յուդայ՝ 'ի Դանայ մինչև ցԲերսաբէէ: ¹¹ Եւ ո՛չ ևս կարաց Յեբուսթէ փալ պատասխանի Աբեններայ բա՛ն մի յերկիւղէն:

¹² Եւ առաքեաց Աբեններ հրեշտակս առ Դաւիթ՝ 'ի Թեսաղմոն երկիր՝ առ ժամայն, և ասէ. Ուխտեա՛ ընդիս գլուխք քո, և ահա ձեռն իմ ընդ քեզ, դարձուցանել առ քեզ զամենայն փունն Իսրայելի: ¹³ Եւ ասէ Դաւիթ. Բարո՛ք է. ես ուխտեցից ընդ քեզ ուխտ, բայց բա՛ն մի ես խնդրեմ 'ի քէն՝ մի՛ փեսցես զերեսս իմ, եթէ ո՛չ անցես զՄեղքոդ դուստր Սաուղայ՝ 'ի գալն քում փեսանել զերեսս իմ: ¹⁴ Եւ առաքեաց Դաւիթ առ Յեբուսթէ որդի Սաուղայ հրեշտակս և ասէ. Տո՛ր ցիս զկին իմ զՄեղքոդ, զոր առի ես ընդ հարիւր անթլփապութեանց այլազգեացն: ¹⁵ Եւ առաքեաց Յեբուսթէ՝ և ան զնա յառնէ իւրմէ Փաղփիելէ որդոյ

29 'Ի լուս'. 'ի վերայ՝ Ձգեալն. նշանակի՝ անապատն: Ուր այլ ոմանք՝ եղեալ 'ի բնաք'. ընդ ամենայն ձգեալսն. 'ի լուս'. նշանակեն՝ Յանապատն ձգեալ 'ի գետով:

32 Ոմանք. Յովաբ և արքն որ ընդ նմա, և լուսացաւ: **3. 2** Ոմանք. Եւ ծնան Դաւթայ որդի... և էր անդրանիկ նորա Ամնովն: **4** Ոմանք. Որդի Ամելափայ: **5** Այլք. Սորա ծնան, Դաւթի 'ի Քեբրոն: **7** Այլք. Անուն էր Ռեսափա: 'Ի լուս'. Ռիսափա դուստր Յուդայ. համաձայն ոմանց 'ի բնաք': **8** Ոմանք. Շա՛ն գլուխ եմ ես: **10** Այլք. Բառնալ զթագաւորութիւնն Սա': **14** Ոմանք. Ընդ հարիւրոց անթլ՝:

Սելլայ: ¹⁶ Եւ երթայր այր նորա զհետ նորա և լայր, մինչև ցԲարակիմ: ¹⁶
Եւ ասէ ցնա Աբեններ. Երթ դարձիր: Եւ դարձաւ:

Թ ¹⁷ Եւ խօսեցան Աբեններ ընդ ծերս Իսրայելի և ասէ. Երէկ և եռանք ¹⁷
խնդրէիք զԴաւիթ թագաւորել ՚ի վերայ ձեր. ¹⁸ և արդ՝ արարէք, զի ¹⁸
Տէր խօսեցաւ վասն Դաւթի և ասէ. Ձեռանք ծառայի իմոյ Դաւթի
փրկեցից զԻսրայել ՚ի ձեռաց այլազգեացն և ՚ի ձեռաց ամենայն թշնա-
մեաց իւրեանց: ¹⁹ Եւ խօսեցաւ Աբեններ յականջս Բենիամինի: Եւ գնաց ¹⁹
Աբեններ խօսել յականջս Դաւթի ՚ի Քեբրոն, զամենայն ինչ որ հաճոյ
թուեցաւ յաչս Իսրայելի, և յաչս ամենայն փանն Բենիամինի: ²⁰ Եւ եկն ²⁰
Աբեններ առ Դաւիթ ՚ի Քեբրոն, և ընդ նմա քսան այր. և արար Դաւիթ
Աբեններեայ և արանցն որ ընդ նմա խրախոյթին: ²¹ Եւ ասէ Աբեններ ²¹
ցԴաւիթ. Յարեայց և գնացից և ժողովեցից առ փէր իմ արքայ զամեն-
այն Իսրայել, և ուխտեցից ընդ քեզ ուխտ. և թագաւորեսցեն ՚ի վերայ
ամենեցուն որոց ցանկայ անձն քո:

Ժ Եւ առաքեաց Դաւիթ զԱբեններ, և գնաց խաղաղութեամբ: ²² Եւ ²²
ահա ծառայք Դաւթի և Յովաբ եկին յասպարակէ, և աւար բազում
ածին ընդ իւրեանս. և Յովաբ չէր ընդ Դաւթի ՚ի Քեբրոն յորժամ
արձակեաց գնա և գնաց խաղաղութեամբ: ²³ Եւ Յովաբ և ամենայն ²³
զօրն նորա եկին. և ազդ եղև Յովաբայ և ասեն. Եկն Աբեններ որ-
դի Ներեայ առ Դաւիթ, և արձակեաց գնա՝ և գնաց խաղաղութեամբ:
²⁴ Եւ եմուտ Յովաբ առ Դաւիթ արքայ և ասէ. Ձի՞նչ գործեցեր զայդ, ²⁴
զի եկն Աբեններ առ քեզ. և ընդէի արձակեցեր զնա խաղաղութեամբ:
²⁵ Եթէ ոչ զհարիցես զգարութիւն Աբեններեայ որդւոյ Ներեայ. զի խաբել ²⁵
զքեզ եկն, և իմանալ զմուտ և զել քո. և փրկեկանալ ամենայնի զինչ
և գործիցես: ²⁶ Եւ էլ Յովաբ ՚ի Դաւթ, և արձակեաց հրեշտակս զկնի ²⁶
Աբեններեայ, և դարձուցին գնա ՚ի ջրհորոյ անտի Սէիրմայ. և Դաւիթ
ոչ զհարէր: ²⁷ Եւ դարձոյց զԱբեններ ՚ի Քեբրոն. և խոսորեցոյց գնա Յո- ²⁷
վաբ ՚ի կողմանց դրանն խօսել ընդ նմա դաւաճանութեամբ. և եհար ընդ
սնակուշքն՝ և մեռաւ. վասն արեանն Ասայելի եղբօր Յովաբայ: ²⁸ Եւ ²⁸
լուաւ Դաւիթ յետ այնորիկ և ասէ. Անպարտ եմ ես և թագաւորութիւն
իմ ՚ի Տեառնէ մինչև ցյալիւրեան՝ յարենէն Աբեններեայ որդւոյ Ներեայ:
²⁹ Նացեմն ՚ի գլուխ Յովաբայ և ՚ի վերայ ամենայն փան հօր նորա. և ²⁹
մի՛ պակասեսցէ ՚ի փանէն Յովաբայ սերմնակայթ, և բորոտ, և մուրօղ՝
որ շրջիցի ՚ի ցրպոյ, և սրամահ, և սովամահ: ³⁰ Եւ Յովաբ և Աբե- ³⁰
սա եղբայր նորա սպասէին Աբեններայ. փոխանակ զի սպան գեղբայր
նոցա ՚ի Գաբաւոն ՚ի պարտերազմին: ³¹ Եւ ասէ Դաւիթ ցՅովաբ, և ց- ³¹
ամենայն ժողովուրդն որ ընդ նմա. Պաբառեցէք զհանդերձս ձեր, և
զզեցարուք քորձ. և կոծեցարուք առաջի Աբեններեայ: Եւ արքայ Դա-
ւիթ երթայր զհետ դազաղացն. ³² և թաղեցին զԱբեններ ՚ի Քեբրոն. և ³²
ամբարձ արքայ զձայն իւր և ելաց ՚ի վերայ գերեզմանի նորա. և ելաց
ամենայն ժողովուրդն ՚ի վերայ Աբեններայ: ³³ Եւ առ ողբս արքայ ՚ի ³³

16 Յօրինակին պակասէր. Այր նորա զհետ նորա և լայր: **21** Յօրինակին
պակասէր. Եւ ժողովեցից առ փեր իմ: **24** Ունակք. Արձակեցեր գնա, և գնաց
խաղաղութեամբ: **26** Ուկսակ. Ի ջրհորոյ... Սէիրայ: **30** Ունակք. Սպան զԱսայել
զեղբ՛:

վերայ Աբեններայ, և ասէ. Մի թէ որպէս մեռանիցի՝ անզգամ, մեռաւ
 34 Աբեններ. եթէ ըստ մահուանն Նաբաղայ մեռաւ Աբեններ. ³⁴ ձեռք քո
 ոչ կապեցան, և ոտք քո ոչ աղիսեցան ՚ի շրթայս. և ոչ մապետար իբրև
 զՆաբաղ առաջի որդոց անիրաւութեան և անկար. այլ որպէս անկա-
 նիցին առաջի անիրաւաց անկար: Եւ ժողովեցան ամենայն ժողովուրդն
 35 լալ զնա. ³⁵ և եկն ամենայն ժողովուրդն փալ ընթրիս Դալթի՝ մինչդեռ
 ատուր կայր: Եւ երդուաւ Դալթ և ասէ. Օ՛ն և օ՛ն արասցէ ինձ Աստուած՝
 և օ՛ն և օ՛ն յաւելցէ, եթէ ոչ մտնանիցէ արեգակն և ապա՝ ճաշակեցից հաց,
 36 և կամ զայլ ինչ ամենայն: ³⁶ Եւ գիտաց ամենայն ժողովուրդն, և հաճոյ
 թուեցաւ առաջի նոցա ամենայն ինչ զոր արար արքայ առաջի ժողո-
 վրդեանն զբարութիւն: ³⁷ Եւ գիտաց ամենայն ժողովուրդն և ամենայն
 37 Իսրայէլ յատուր յայնմիկ՝ եթէ ոչ յարքայէ՛ եղև սպանանել զԱբեններ որ-
 38 դի Ներեայ: ³⁸ Եւ ասէ արքայ ցճառայսն իւր. Ո՛չ գիտէք եթէ առաջնորդ
 39 մե՛ծ անկաւ յատուր յայսմիկ յԻսրայէլէ. ³⁹ և զի սա՛ ազգակա՛ն է այսօր, և
 յարքայէ՛ կացուցեալ է. և արքոյ այդոքիկ որդիք Շարուհեայ խստագոյնք
 քան զիս են. հատուցէ՛ Տէր չարին ըստ չարութեան իւրում:

4 ¹ Եւ լուան Յեբուսթէ որդի Սաուղայ եթէ մեռան Աբեններ ՚ի Քեր- ԺԱ
 2 րոն, լուծան՝ ձեռք իւր. և ամենայն արք Իսրայէլի լքան: ² Եւ արք երկու
 գլխատրք գնդիցն Յեբուսթեայ որդոյ Սաուղայ, անուն միումն Բա-
 անա, և անուն երկրորդին Ռիքաբ. որդիք Ռեմոնայ Բերովթացոյ,
 յորդոցն Բենիամինի. զի և Բերովթ որդոցն Բենիամինի ՚ի համարի՛
 3 եր: ³ Եւ փախեան Բերովթացիքն ՚ի Գեթթայի. և էին անդ պանդխտացեալք
 4 մինչև ցայսօր: ⁴ Եւ Յովնաթանու որդոյ Սաուղայ էր որդի մի հաշմ
 ոտիւք, որդի ամաց հնգից. և զնա ՚ի հասանել զուժին Սաուղայ և
 Յովնաթանու որդոյ նորա, յԵզրայէլէ ա՛ռ դայեակ իւր և փախեաւ. և
 եղև ընդ փութանալն իւրում ՚ի գաղթել, անկաւ և կաղացաւ. և անուն
 5 նորա Մեմփիբոսթ: ⁵ Եւ զնացին որդիքն Ռեմոնայ Բերովթացոյ՝ Ռե-
 քաբ և Բաանա, և մտին ՚ի փոթածամոն ատուրն ՚ի փուն Յեբուսթեայ. և
 6 նա՛ ննջէր յանկողնի՛ ՚ի հասարակ ատուրն. ⁶ և բարապան փանն սրբէր
 ցորեան, և նիրհեաց և ՚ի քոն տնուր. և Ռեքաբ և Բաանա եղբարք
 7 դօղեցին, ⁷ և մտին ՚ի փունն. և Յեբուսթէ ննջէր ՚ի գահոյս իւրում ՚ի
 սենեկի. և հարի՛ն զնա և սպանին. և հարի՛ն զգլուխ նորա, և առին
 8 զգլուխն, և զնացին զճանապարհն արևելից զամենայն զիշերն. ⁸ և բե-
 րին զգլուխն Յեբուսթեայ առ Դալթի՛ ՚ի Քերրոն. և ասեն ցարքայ. Ահա
 գլուխ Յեբուսթեայ որդոյ Սաուղայ թշնամոյ քոյ, որ խնդրէր զանձն
 քո. և Տէր ետ քեառն մերում արքայի վրէժխնդրութիւն ՚ի թշնամե-

34 Ունակք. Եւ ոչ մապետար իբրև: *Ուր այս հատուած բնակի.* Այլ որպէս անկանիցին առաջի անիրաւաց անկար. *տակասի առ Ոսկանայ համաձայն այլ միում գրչագրի. իսկ ՚ի մնացեալ չորս գրչագիրս յորս գրանի ՚ի բնաբանի միաձեռն գրեալ. ՚ի լուս՝ երկուց ՚ի նոցանէ՛ կշանակի՛* սիմ. *այսինքն է՝ ըստ Միւնաբոսի: Բակ յօրինակի մերում յայսմ վայրի սկսեալ ՚ի 33 համարոյ.* Եւ առ ողբս, *մինչև ցայս բան, և ժողովեցան ամենայն, բովանդակ թոփ քերեալ, և ՚ի նորոյ յարմարութեանք գրեալ:* **35 Ունակք.** Եւ ապա ճաշեցից հաց: **38 Ունակք.** Անկաւ այսօր յԻսրայէլէ:
4. 2 Ունակք. Եւ արք երկու գլուխք գնդիցն Յե՛... Ռեքաբ... յորդոն՝: **4 Այլք, ունակք.** Եւ եղև ՚ի փութալն. *և ունակք՝ ՚ի փախելն իւրում ՚ի գաղթել:* **5 Ունակք.** Եւ մտին ՚ի փոթածամի:

աց իւրոց, որպէս յաւոր յայսմիկ 'ի Սաւուղայ թշնամոյ քումմէ՝ և 'ի զաւակէ նորա: ⁹ Եւ պարասխանի՛ եր Դաւիթ Ռեքաբայ և Բաանայ 9 երբօր նորա՝ որդոց Ռեմոնայ Բերովթացոյ՝ և ասէ ցնոսա. Կենդանի՛ է Տէր որ փրկեաց զանձն իմ յամենայն նեղութենէ. ¹⁰ զի որ պարմեաց ինձ թէ մեռաւ Սաւուղ, և նմա թուէր թէ աւերիս փայցէ առաջի իմ, կալայ և սպանի՛ գնա 'ի Սիկիլակ. որում օրէն էր ինձ փայլ աւերչեայ: ¹¹ Եւ արդ՝ ա՛րք չարք՝ սպանեք զայր արդար 'ի փան իւրում յանկողնի. 11 և արդ խնդրեցից՝ զարիւն նորա 'ի ձեռաց ձերոց, և սաբակեցից՝ զձեզ յերկրէ: ¹² Եւ հրաման եր Դաւիթ մանկարոյ իւրում, և սպանին զնոսա, 12 և կարեցին զձեռս և զոքս նոցա, և կախեցին 'ի վերայ ջրբղիսին 'ի Քեբրոն. և զգլուխն Յերուսթեայ թաղեցին 'ի գերեզմանի Աբեններեայ որդոյ Ներեայ 'ի Քեբրոն:

ԺԲ ¹ Եւ եկին ամենայն ցեղքն Իսրայէլի առ Դաւիթ 'ի Քեբրոն. խօսեցան **5** և ասեն. Ահաւասիկ ոսկերք քո և մարմինք քո ենք: ² Եւ յերէկն և յեռանք մինչ էր Սաւուղ թագաւոր 'ի վերայ մեր. դո՛ւ էիր որ մուծանէիր և հանէիր զԻսրայէլ. և ասաց քեզ Տէր. Դո՛ւ հովուեսցես ժողովրդեան իմոյ Իսրայէլի, և դո՛ւ լիցիս յառաջնորդ 'ի վերայ Իսրայէլի: ³ Եւ եկին ամենայն 3 ձերքն Իսրայէլի առ արքայ 'ի Քեբրոն. և ուխտեաց ընդ նոսա ուխտ արքայ Դաւիթ 'ի Քեբրոն առաջի Տեառն: Եւ օծին զԴաւիթ թագաւոր 'ի վերայ ամենայն Իսրայէլի: ⁴ Որդի ամաց երեսնից Դաւիթ 'ի թագաւորէլ իւրում. և քառասուն ան թագաւորեաց: ⁵ Եթն ամ և վեց ամիս 5 թագաւորեաց 'ի Քեբրոն 'ի վերայ Յուդայ. և երեսուն և երիս ամս թագաւորեաց 'ի վերայ ամենայն Իսրայէլի և Յուդայ յԵրուսաղէմ:

ԺԳ ⁶ Եւ չոգան Դաւիթ և արք նորա յԵրուսաղէմ առ Յերուսացին բնակեալ 6 յերկրին. և ասացան Դաւթի՛ թէ ո՛չ մտցես դու այսր. քանզի ընդդէմ դարձան կոյրք և կաղք՝ և ասեն. Մի՛ մտցէ այսր Դաւիթ: ⁷ Եւ ա՛ն Դաւիթ 7 զՍիոն և զամրոց նորա. այն է քաղաք Դաւթի: ⁸ Եւ ասէ Դաւիթ յաւոր 8 յայնմիկ. Ամենայն որ հարկանիցէ սրով զՅերուսացին. և մարիցէ՛ սրով և 'ի կաղս և 'ի կոյրս և յարելիս անձին Դաւթի. վասն այնորիկ ասեն. Կոյրք և կաղք մի՛ մտցեն 'ի փուն Տեառն: ⁹ Եւ նստան Դաւիթ յամրոցին. 9 և կոչեցաւ այն քաղաք Դաւթի. և շինեաց գնա քաղաք Դաւիթ, շուրջանակի ծագէ 'ի ծագ, և զփունն իւր: ¹⁰ Եւ երթալով երթայր Դաւիթ 10 և մեծանայր. և Տէր ամենակալ էր ընդ նմա: ¹¹ Եւ առաքեաց Քիրամ 11 արքայ Տիրոսի հրեշտակս առ Դաւիթ, և փայտս եղևնեայ, և հիւսունս փայտից, և ճարտարապէ՛րս քարանց. և շինեցին փունն Դաւթի: ¹² Եւ 12 զիպաց Դաւիթ եթէ հասարաբեաց գնա Տէր թագաւոր 'ի վերայ Իսրայէլի. և թէ բարձրացաւ թագաւորութիւն նորա վասն ժողովրդեան նորա Իսրայէլի: ¹³ Եւ ա՛ն ևս Դաւիթ կանայս և հարճս յԵրուսաղէմէ՛ յեր 13 զնալոյ նորա 'ի Քեբրոնէ. և եղեն Դաւթի և այլ ևս ուսերք և դսերք:

10 Ունակք. Զի որ պարմեացն ինձ եթէ... որում օրէնն էր ինձ: **5. 2 Ունակք.** Եւ ասէ քեզ Տէր. Դո... ժողովրդեան իմում Իսրայէլի: **3 Ունակք.** ԶԴաւիթ 'ի թագաւոր 'ի վերայ: **4 Յօրինակին պակասէր.** Ամաց երեսնից Դաւիթ 'ի թա՛: **8 Ունակք.** Որ հարկանիցէ զՅերուսա՛... սրով 'ի կաղսն և 'ի կոյրս յապ՛: **11 Ունակք.** Նրեշտակս առ Դաւիթ և փայտեղևնեայս: **13 Այլք.** Յեր գալոյ նորա 'ի Քեբրոնէ:

- 14 ¹⁴ Եւ այն են անուանք ծնելոց որդոց նորա յԵրուսաղէմ. Սամաթա,
 15 Յեսիբթա, Նաթան, Գաղ'ամաան, ¹⁵ Յեբաար, Թեմեսուս, Էլփալար,
 16 Նագեդ, Նափեկ, ¹⁶ Յեննաթա, Էդ'իսամիս, Բաղ'իզադ, Էդ'իփալէր:
 17 ¹⁷ Եւ լուան այլազգիքն եթէ օծեալ է Դաւիթ թագաւոր 'ի վերայ Իս- ժԴ
 րայէլի, և ելին ամենայն այլազգիքն խնդրել զԴաւիթ: Եւ լուա Դաւիթ`
 18 և էջ յամրոցն: ¹⁸ Եւ այլազգիքն եկին հասին, և խառնեցան 'ի հովիբրս
 19 Տիբանացն: ¹⁹ Եւ եհարց Դաւիթ 'ի Տեառնէ և ասէ. Եթէ ելից' 'ի վերայ
 այլազգեացն, և մաքնեցնն զնոսա 'ի ձեռս իմ: Եւ ասէ Տէր ցԴաւիթ.
 20 Ել. զի մաքնելով մաքնեցից զայլազգիսն 'ի ձեռս քո: ²⁰ Եւ եկն Դաւիթ
 'ի վերոնսր խրամաբիցն, և կոտորեաց անդ զայլազգիսն. և ասէ Դա-
 ւիթ. Տէր խրամաբեաց զթշնամիս իմ առաջի իմ, որպէս խրամաբիցին
 ջուրք. վասն այնորիկ կոչեցաւ անուն րեդուոյն այնորիկ 'Ի վերայ խրամաբից:
 21 ²¹ Եւ թողին անդ զաստուածս իւրեանց, և առ զնոսա Դաւիթ և արքն որ
 ընդ նմա, և այրեցին զնոսա հրով:
 22 ²² Եւ յաւելին այլազգիքն մին անգամ ելանել, և գումարեցան 'ի ժԵ
 23 հովիբրս Տիբանացոց: ²³ Եւ եհարց Դաւիթ 'ի Տեառնէ և ասէ, եթէ ելից'
 'ի վերայ այլազգեացն, և մաքնեցնն զնոսա 'ի ձեռս իմ: Եւ ասէ Տէր.
 Մի' ելաներ ընդդէմ նոցա, դարձի՛ր 'ի նոցանէն, և եկեցնն 'ի թէն նոցա
 24 մօր 'ի Լալօնսն. ²⁴ և եղիցի յորժամ լսիցես զձայն շարժման անբառին
 Լալօնից՝ յայնժամ իջցես առ նոսա. քանզի յայնժամ ելցէ Տէր առաջի քո
 25 կոտորել 'ի պարերազմի այլազգեացն: ²⁵ Եւ արար Դաւիթ որպէս հրա-
 ման եր նմա Տէր. և եհար զայլազգիսն 'ի Գաբաւոնէ՝ մինչև ցԳազերա:
6 ¹ Եւ ժողովեաց միսանգամ Դաւիթ զամենայն երիտասարդս յԻսրայէլէժ
 2 իբրև իլթանասուն հազար: ² Եւ յարեաւ զնաց Դաւիթ՝ և ամենայն ժո-
 դովորդ նորա ընդ նմա յիշխանացն Յուդայ 'ի զառիվերն ընդ որ ել
 3 րապանակն Աստուծոյ, յորոյ վերայ կոչեցաւ անուն Տեառն Աստու-
 4 ծոյ զօրութեանց, որ նսփի 'ի քերովբէս 'ի վերայ նորա: ³ Եւ եհան
 4 եդ զբապանակն Տեառն 'ի վերայ սայլի նորոյ: ⁴ Եւ առ զնա 'ի րանէ
 Ամինադաբայ բլրացոյ. և Ոզա՛ և եղբարք նորա որդիք Ամինադաբայ՝
 վարէին զսայլն հանդերձ րապանական, և եղբարք նորա երթային
 5 առաջի րապանակին: ⁵ Եւ Դաւիթ և որդիքն Իսրայէլի խաղային ա-
 ռաջի րապանակին Տեառն՝ րաւօրք և նուագարանօք զօրութեամբ, և
 6 երգովք, և քնարօք, և սրնգօք, և թմբկօք. և ծնծղայիւք, և փողովք, ⁶ և
 եկին մինչև ցկալն Ամինադաբայ: Եւ ձգեաց Ոզա զձեռն իւր 'ի րապա-
 նակն Աստուծոյ ունել զնա, և կալաւ զնա. զի թիրեաց զնա զուարակն
 7 յունելոյ՝ անփի զնա: ⁷ Եւ բարկացաւ Տէր Ոզայ, և եհար զնա անդ Աս-
 8 տուած վասն յանդգնութեանն. և մեռան անդէն առ րապանակին Տե-
 առն առաջի Աստուծոյ: ⁸ Եւ րորմեցաւ Դաւիթ՝ զի խրամաբեաց Տէր
 խրամաբութիւն յՈզա. և կոչեցաւ րեդին այն Խրամաբութիւն Ոզայ՝

14 Ոմանք. Նաթան. և Գամաան: **15 Ոմանք.** Թեմեսուս, Եղփաար: **18 Ամենայն օրինակք միաբան ունին.** Եւ խառնեցան 'ի հովի': **21 Ոմանք.** Եւ արք նորա ընդ նմա: *Ուր առ բազումս սրակասի.* Որ ընդ նմա, և այրեցին զնոսա հրով: **25 Բազումք.** Որպէս և հրաման եր: **6. 5 Ոմանք.** Խաղային առաջի Տեառն րաւօրք... և սրնկօք և քնարաւ:

մինչև ցայսօր: ⁹Եւ երկեան Դաւիթ ՚ի Տեառնէ յաւոր յայնմիկ և ասէ. ⁹
 Զիա՛րդ մրանիցէ առ իս փապանակդ Աստուծոյ: ¹⁰Եւ ո՛չ կամեցաւ Դա- ¹⁰
 Վիթ փանել առ ինքն գրապանակ ուխտին Տեառն ՚ի քաղաքն Դաւթի. և ¹¹
 խոփորեցոյց զնա Դաւիթ ՚ի փունն Աբեղդարայ Գեթացոյ: ¹¹Եւ նստաւ ¹¹
 փապանակն Տեառն ՚ի փան Աբեղդարայ Գեթացոյ ամիսս երիս: Եւ ¹²
 օրինեաց Տէր զԱբեղդար և զամենայն փուն նորա: ¹²Եւ պափմեցին ¹²
 Դաւթի և ասեն. Օրինեաց Տէր զփունն Աբեղդարայ՝ և զամենայն ինչ ¹³
 որ նորա վասն փապանակին Աստուծոյ:

ԺԷ Եւ չոգաւ Դաւիթ և եհան գրապանակն Տեառն ՚ի փանէ Աբեղդարայ ¹³
 ՚ի քաղաք Դաւթի ուրախութեամբ: ¹³Եւ էին ընդ նմա որ բառնային ¹³
 գրապանակն՝ եւթն դաս պարուց, և սպա՛նդ զուարակի և զառանց: ¹⁴
¹⁴Եւ Դաւիթ հարկանէր գրաւիդս նուագարանացն առաջի Տեառն. և ¹⁴
 էր Դաւիթ զգեցեալ պարմունան հանդերձեալ: ¹⁵Եւ Դաւիթ և ամե- ¹⁵
 նայն փունն Իսրայէլի հանին գրապանակն Տեառն հռչակաւ և ձայնի ¹⁶
 փողոյ: ¹⁶Եւ եղև ՚ի հպել փապանակին ՚ի քաղաքն Դաւթի, և Մեղքող ¹⁶
 դուստր Սաւուդայ հայէր ընդ պարուհանն. և ետես զԴաւիթ արքայ ¹⁷
 զի կաքաւէր՝ և նուագէր զնուագարանսն առաջի Տեառն, անգոսնեաց ¹⁷
 զնա ՚ի սրփի իւրում: ¹⁷Եւ բերի՛ն գրապանակն Տեառն, և եղին զնա ՚ի ¹⁷
 փեղտջ իւրում ՚ի մէջ խորանին զոր եհար նմա Դաւիթ: Եւ մափոյց Դա- ¹⁸
 Վիթ ողջակէ՛զս առաջի Տեառն՝ և խաղաղականս: ¹⁸Եւ իբրև կափարեանց ¹⁸
 Դաւիթ մափուցանել զողջակէզսն և զխաղաղականս, օրինեանց զժո- ¹⁹
 դովուրդն յանուն Տեառն զօրութեանց: ¹⁹Եւ բաշխեանց ամենայն ժողո- ¹⁹
 վրդեանն, յամենայն զօրութեան Իսրայէլի ՚ի Դանայ մինչև ցԲերասբե՛ւ,
 յառնէ՛ մինչև ցկին, իւրաքանչի՛ր ումեք բլիթ մի հացի, և պափառ մի ՚ի ²⁰
 կասկարայից, և քաքար մի ՚ի փապակէ. և զնաց ամենայն ժողովուրդն ²⁰
 իւրաքանչի՛րոք ՚ի փունն իւր: ²⁰Եւ դարձան Դաւիթ օրինել զփունն իւր. և ²⁰
 էլ Մեղքող՝ դուստր Սաւուդայ ընդ առաջ Դաւթի, և օրինեանց զնա և ²¹
 ասէ. Քանի՛ փառաւորեալ էր այսօր արքայ Իսրայէլի, որ հոլանեցաւ ²¹
 այսօր առաջի աղախանաց և ծառայից իւրոց, զոր օրինակ հոլանիցի՛ ²¹
 հոլանելով մի որ ՚ի կաքաւեաց: ²¹Եւ ասէ Դաւիթ ցՄեղքող. Առաջի ²¹
 Տեառն կաքաւեցից. օրինեալ է Տէր Աստուած, որ ընփրեաց զիս քան ²²
 զհայր քո, և քան զամենայն փուն նորա. և կացոյց զիս քան զհայր քո ²²
 և քան զամենայն փուն նորա. և կացոյց զի առաջնորդ ՚ի վերայ ժողո- ²³
 վրդեան իւրոյ Իսրայէլի: ²²Եւ խաղացից և կաքաւեցից առաջի Տեառն, ²²
 և հոլանեցայց սոյնպէս նս քան զնա. և եղէց անպիփան յաչս քո. և ²³
 ընդ աղախանայս ընդ որս ասացեր փառաւորել՝ փառաւորեցայց: ²³Եւ ²³
 Մեղքողայ դստեր Սաւուդայ ո՛չ եղև որդի մինչև ցօր մահուան իւրոյ:

ԺԸ ¹ Եւ եղև յորժամ նստան Դաւիթ ՚ի փան իւրում. և Տէր հանգոյց նմա **7**

8 Ոմանք. Խորամաքեաց Տէր ՚ի խրամափութիւն յՈգայ մինչև: **10 Ի լու՛.** Աբեղդարայ Աւարացոյ: **12 Ոմանք.** Եւ զամենայն ինչ նորա վասն փա՛: **14 Ի լու՛.** Պարմունան բեհեզեալ. *համաձայն ոմանց ՚ի բնաք՛:* **19 Ոմանք.** Յամենայն զօրութեանն Իսրայէլի: *Այլք.* Բլիթ մի հացի, և պա՛: **21 Յոմանս սրակասի այս կրկնութիւն քանի.** Եւ կացոյց զիս քան զհայր քո և քան զամենայն փուն նորա: **22 Ոմանք.** Եւ հոլանեցայց նոյնպէս նս:

2 յամենայն թշնամեաց իւրոց շուքանակի: ² Եւ ասէ արքայ ցՆաթան մարգարէ. Ահաւասիկ եւ բնակեալ եմ 'ի փան եղևնափայտից, և փա-
 3 պանակն Աստուծոյ շրջիցի 'ի մէջ խորանի': ³ Եւ ասէ Նաթան ցարքայ. Զամենայն որ ինչ իցէ 'ի սրտի քում, երթ և արա. զի Տէր ընդ քեզ է:
 4 ⁴ Եւ եղև 'ի գիշերին յայնմիկ. եղև բան Տեառն առ Նաթան և ասէ. ԺԹ
 5 ⁵ Երթ և ասա՛ ցճառայ իմ Դաւիթ. Այսպէս ասէ Տէր. Ոչ շինեսցես դու
 6 ինձ փուն բնակելոյ. ⁶ զի ոչ բնակեցայ 'ի փան՝ յօրէ յօրմէ հեփէ հա-
 7 խորանաւ, ⁷ ամենայն ուրեք ուր շրջէի 'ի մէջ ամենայն Իսրայելի, եթէ
 8 խօսելով խօսեցայ՝ երբէք ընդ միում ցեղի Իսրայելի՝ ում և հրաման
 9 երու հովունէ՛ զժողովորդ իմ զԻսրայել, ասել թէ ընդէր ոչ շինեցէք
 10 ինձ փուն եղևնափայտեայ: ⁸ Եւ արդ՝ այսպէս ասացես ցճառայ իմ
 11 Դաւիթ. Այսպէս ասէ Տէր ամենակալ. Առի՛ եւ զքեզ 'ի վանաց հո-
 12 փից, լինել քեզ յառաջնորդ 'ի վերայ ժողովրդեան իմոյ Իսրայելի. ⁹ և
 13 էի ընդ քեզ ամենայն ուրեք ուր և երթայիր. և սափակեցի զամեն-
 14 այն թշնամիս քո յերեսաց քոց. և արարի զքեզ անուանի՛ ըստ անու-
 15 անց մեծամեծաց որ 'ի վերայ երկրի: ¹⁰ Եւ եղից քեզի ժողովրդեան
 16 իմոյ Իսրայելի, և փնկեցից զնա. և բնակեցէ՛ առանձինն. և մի՛ ևս
 17 հոգացի, և ոչ ևս յաւելցէ որդի անօրէնութեան լլկել զնա իբրև զա-
 18 ռաջինն. ¹¹ յաւուրցն յորոց կարգեցի դափառութիս 'ի վերայ ժողովրդե-
 19 ան իմոյ Իսրայելի. և հանգուցից զքեզ յամենայն թշնամեաց քոց. և
 20 պապմեսցէ՛ քեզ Տէր զի շինեսցեն նմա փուն: ¹² Եւ եղիցի եթէ լցցին
 21 աւուրք քո, և ննջեսցեն ընդ հարս քո, յարուցից զգաւակ քո յեր քո,
 22 որ եղիցի յորովայնէ քումմէ. և պապրասպեցից զարքայութիւն քո նմա՛.
 23 ¹³ և նա՛ շինեսցէ փուն անուան իմոյ. և կանգնեցից զաթոռ նորա մինչև
 24 ցյաւիպեան: ¹⁴ Եւ եղէց նմա 'ի հայր, և նա եղիցի ինձ յորդի. և ե-
 25 թէ եկեսցէ անիրաւութիւն նորա՝ յանդիմանեցից զնա, և խրափեցից
 26 զնա զաւագանան արանց, և փանջանօք որդւոց մարդկան. ¹⁵ Բայց
 27 զողորմութիւն ոչ մերժեցից 'ի նմանէ, որպէս մերժեցի՛ յորոց մերժեցին
 28 առաջի երեսաց իմոց: ¹⁶ Նաւապարիմ լիցի անուն նորա, և արքայութիւն
 29 նորա առաջի իմ մինչև ցյաւիպեան. և աթոռ նորա կացցէ՛ կանգուն ա-
 30 ռաջի իմ մինչև ցյաւիպեան: ¹⁷ Ըստ ամենայն բանիցս այսոցիկ, և ըստ
 31 ամենայն փեսլեանս այսորիկ, տոյնպէս խօսեցաւ Նաթան ընդ Դաւթայ:
 32 ¹⁸ Եւ եմոնար արքայ Դաւիթ և նստան առաջի Տեառն, և ասէ. Ոմ Ի
 33 եմ եւ Տէր իմ Տէր. և ո՞ր փուն իմ, զի սիրեցեր զիս մինչև ցայդ վայր.
 34 ¹⁹ և ոչ փոքրկացայ սակաւիկ ինչ առաջի քո Տէր իմ Տէր. և խօսեցար
 35 վասն փան ծառայի քո յերկար. և այս է օրէն մարդոյ Տէր իմ Տէր: ²⁰ Եւ
 36 զի՞ ևս յաւելուցու Դաւիթ խօսել առ քեզ. և դու ինքնին գիպես զճառայ

7. 1 Ոսկան. Նանգոյց զնա: Ուր ոմանք 'ի բնաբակի եղեալ. Եւ Տէր ժառանգեցոյց նմա, 'ի յուսանցսն նշանակեն՝ հանգոյց՝ և ծառայեցոյց: 2 Ոմանք. Եւ փապանակն Աստուծոյ նափիցի 'ի մէջ խո՛: 6 Այլք. Եւ շրջէի յիջավանի: 7 Ոմանք. Որում և հրաման ե՛: 9 Յօրինակին. Յերեսաց քո: 10 Ոմանք. Որդի անիրաւութեան լլկել: 15 Ոմանք. Բայց զողորմութիւն իմ ոչ... որ մերժեցի յորոց մերժե՛: Ուր օրինակ մի. Որպէս մերժեցի որ ոչ մերժեցին առաջի ե՛: 17 Ոմանք. Նաթան ընդ Դաւիթ:

քո Տէր իմ Տէր: ²¹ Վասն ծառայի քո արարեր, և ըսպ ամենայն սրտի 21
 քո արարեր զամենայն զմեծութիւնս զայս ծանուցանել ծառայի՛ քում,
²² վասն մեծացուցանելոյ զիս Տէր իմ Տէր: Զի չիք ոք իբրև զքեզ, և չիք 22
 Աստուած բաց ՚ի քէն ՚ի վերայ ամենայնի զոր լուսք ակնջօք մերովք:
²³ Եւ ո՛վ է ազգ ՚ի վերայ երկրի իբրև զժողովուրդ քո զԻսրայէլ. որում 23
 առաջնորդեաց Աստուած, փրկել իւր ժողովուրդ. դնել քեզ անուն, և
 առնել քեզ մեծութիւն և յայտնութիւն. մերժել քեզ յերեսաց ժողովրդե-
 ան քոյ զոր փրկեցեր դու քեզ յԵգիպտոսէ, զա՛զգս և զբնակութիւնս. ²⁴ և 24
 պատրաստեցեր դու քեզ զժողովուրդ քո զԻսրայէլ ՚ի ժողովուրդ մինչև
 ցյաիփեան. և դո՛ւ Տէր՝ եղեր նոցա յԱստուած: ²⁵ Եւ արդ՝ Տէր իմ, զբանն 25
 զոր խօսեցար վասն ծառայի քոյ և փան նորա, հաւաքարմացո՛ւ մինչև
 յաիփեան. և արա՛ որպէս և խօսեցար. ²⁶ և մեծացի անուն քո մինչև 26
 ցյաիփեան: Եւ արդ՝ Տէր ամենակալ, Աստուած ՚ի վերայ ամենայն Իս-
 րայէլի. փուն ծառայի քոյ Դաւթի եղիցի կանգոն առաջի քո. ²⁷ զի դո՛ւ 27
 ես Տէր ամենակալ Աստուած Իսրայէլի:

ԻԱ Եւ արդ որպէս խօսեցար մեծացի՛ անուն քո մինչև ցյաիփեան՝ ասէ
 Տէր ամենակալ Աստուած Իսրայէլի. յայտնեցեր յունկն ծառայի քոյ և
 ասացեր, շինեցից քեզ փուն. վասն այնորիկ եգիպ ծառայ քո զսիրպ
 իւր՝ կալ առ քեզ յաղօթս զաղօթս զայսոսիկ: ²⁸ Եւ արդ Տէր իմ Տէր, 28
 դո՛ւ ես Աստուած. և բանք քո եղիցին ճշմարիտ, և զոր խօսեցար վասն
 ծառայի քոյ զամենայն բարութիւնս զայս. ²⁹ և արդ սկսիի՛ր օրինել զփուն 29
 ծառայի քո լինել առաջի քո յաիփեան, զի դո՛ւ Տէր իմ Տէր խօսեցար.
 և յօրհնութենէ քումմէ՛ օրհնեսցի՛ փուն ծառայի քոյ յաիփեան:

ԻԲ ¹ Եւ եղև յեպ այսորիկ եհար Դաւիթ զայլազգիսն և վանեաց զնո՝ **8**
 սա, և ա՛ն Դաւիթ զգափուցեալսն ՚ի ձեռաց այլազգեացն: ² Եւ եհար 2
 Դաւիթ զՄովաբ. և չափեաց զնոսա պարանօք, և զառացոյց զնոսա
 յերկիր. և եղեն երկու պարանքն սպանանելոյ, և երկու պարանքն
 ապրեցուցանելոյ. և եղև Մովաբ Դաւթի ՚ի ծառայս պատարագաբերս:
³ Եւ եհար Դաւիթ զԱդրասազար զորդի Ռովամայ՝ զարքայ Սուբայ, յերթայ՝
 նորա արկանել զձեռն իւր ՚ի վերայ զեփոյն Եփրափայ. ⁴ և ա՛ն զնորա 4
 Դաւիթ հազար կառս, և երթն հազար հեծելոց, և քսան հազար հեքնակաց.
 և քակեաց Դաւիթ զամենայն կառսն, և եթո՛ղ իւր ՚ի նոցանէ հարիւր
 կառս: ⁵ Եւ գայր Ասորին ՚ի Դամասկոսէ օգնել Ադրասազարայ արքայի 5
 Սուբայ. և եհար Դաւիթ յԱսորոցն քսան և երկու հազարս արանց. ⁶ և 6
 եղ Դաւիթ պահակս յԱսորիս հանդէպ Դամասկոսի. և եղեն Ասորիք
 Դաւթի ՚ի ծառայս պատարագաբերս. և փրկեաց Տէր զԴաւիթ ամե-
 նայն ուրեք ուր և երթայր: ⁷ Եւ ա՛ն Դաւիթ զապարանջանսն ոսկիս որ 7
 էին ՚ի ծառայսն Ադրասազարո՛ւ արքայի Սուբայ՝ և եբեր յԵրուսաղէմ: Եւ
 ա՛ն զայն Սաւակիմ արքայ Եգիպտացոց յելանել իւրում յԵրուսաղէմ
 յաուրս Ռոբովամայ որդոյ Սողոմոնի: ⁸ Եւ ՚ի Սաւակայ ա՛ն արքայ 8
 Դաւիթ յընտրի ընտրի քաղաքաց Ադրասազարայ պղինձ, որով արար

24 Ուսանք. Եւ դու Տէր եղեր նոցա Աստուած: **25 Ուսանք.** Նաւաքարմացո՛ւ մինչև
 ցյաիփեան: **27 Ուսանք.** Մեծացի փուն քո մինչև յա՛ւ: **8. 2 Օրինակ սի.** Եւ
 չափեաց զնոսա պարանօք, հաւասարեաց գեպնին. և զառացոյց զնոսա յերկիր:

Սողոմոն զծովն պղնձի, և զսիւնսն, և զաւազանսն, և զամենայն կահն:

9 ⁹ Եւ լուաւ Թովու արքայ Էմաթայ, եթէ եհար Դաւիթ զամենայն զօրն ԻԳ
 10 Ադրասազարայ. ¹⁰ և առաքեաց Թովու զԵդդուրա զորդի իւր առ արքայ
 Դաւիթ՝ հարցանել զհասդադութենէ նորա. և օրհնեաց զնա՝ փոխանակ
 զի սստրակեաց զԱդրասազար. զի այր՝ գոն պատերազմաւ էր նա ընդ
 Թովայ, և հակառակ կայր նմա Ադրասազար. և ՚ի ձեռս նորա էին անօթք
 11 ոսկեղէնք և արծաթեղէնք, և անօթք պղնձիք: ¹¹ Եւ սրբեաց զայն արքայ
 Դաւիթ Տեառն ընդ արծաթոյն և ընդ ոսկոյն, զոր սրբեաց յամենայն
 12 պատերազմաց որոց յաղթեաց. ¹² յԵդովմայ, և ՚ի Սովաբայ, և յորդոցն
 Ամոնայ, և յայլագգեացն, և յԱմաղեկայ, և յաւարէ Ադրասազարայ որդոյ
 13 Ռովբայ արքայի Սուբայ. ¹³ և արար Դաւիթ անուն: Եւ ՚ի դառնալ իւ-
 14 բում եհար Դաւիթ զԱսորիս ՚ի Գաբել՝ եմ յուրօրսնսն հազար: ¹⁴ Եւ
 եղ յԵդոմ պահակապանս յամենայն Եդովմայեցիս, և եղեն ամենայն
 Եդովմայեցիք ծառայք արքայի:

15 Եւ փրկեաց Տէր զԴաւիթ ամենայն ուրեք ուր և երթայր: ¹⁵ Եւ թագաւորացոյց
 զԴաւիթ ՚ի վերայ ամենայն Իսրայէլի. և առնէր Դաւիթ իրաւունս և
 16 արդարութիւն ՚ի վերայ ամենայն ժողովրդեան իւրոյ: ¹⁶ Եւ Յովաբ՝ որ-
 դի Շարուիեայ էր ՚ի վերայ զօրուն. և Յովասափաբ որդի Աքիայ ՚ի
 17 վերայ յիշափակաց. ¹⁷ և Սադովկ՝ որդի Աքիսովբայ, և Աքիսնէլէք որ-
 18 դի Աքիաթարայ քահանայք. և Ասա՝ դպրապետ. ¹⁸ և Բանեա որդի
 Յովիդայեայն խորհրդակից. և Քերեթին, և Ուիելեթին. և որդիք Դաւթի
 խոռակներք էին:

9 ¹ Եւ ասէ Դաւիթ. Եթէ իցէ՞ որ մնացեալ ՚ի փանէն Սաւուդայ, և
 2 արարից ընդ նմա ողորմութիւն վասն Յովնաթանու: ² Եւ ՚ի փանէն
 Սաւուդայ էր մանուկ մի. և անուն նորա Սիբա. և կոչեցին զնա առ
 Դաւիթ, և ասէ ցնա արքայ. Եթէ դո՞ն իցես Սիբայն: Եւ ասէ. Ես եմ
 3 ծառայ քո: ³ Եւ ասէ արքայ. Եթէ իցէ՞ որ մնացեալ ՚ի փանէ Սաւուդայ՝ և
 արարից ընդ նմա ողորմութիւն Ասպուծոյ: Եւ ասէ Սիբա ցարքայ. Է՛ որ-
 4 դի մի Յովնաթանու հաշմ ուրիք: ⁴ Եւ ասէ արքայ. Ո՞ր է նա: Եւ ասէ Սի-
 բա ցարքայ. Ահա է՛ ՚ի փան Մաքիրայ որդոյն Ամիելի Լադաբարացոյ:
 5 ⁵ Եւ առաքեաց արքայ Դաւիթ և ա՛ռ զնա ՚ի փանէ Մաքիրայ որդոյ
 6 Ամիելի Ղադաբարացոյ: ⁶ Եւ եկն Մեմփիբոսաթ որդի Յովնաթանու
 որդոյ Սաւուդայ առ արքայ Դաւիթ, և անկան ՚ի վերայ երեսաց իւրոց՝ և
 երկիւր եպագ նմա: Եւ ասէ ցնա Դաւիթ. Մեմփիբոսաթէ՛: Եւ ասէ. Անասիկ
 7 եմ ծառայ քո: ⁷ Եւ ասէ ցնա Դաւիթ. Մի՛ երկնցիր, զի առնելով արարից
 ընդ քեզ զողորմութիւն վասն Յովնաթանու հօր քոյ. և դարձուցից քեզ
 զամենայն անդս Սաւուդայ զհօր՝ հօր քոյ. և դու՛ ուրիցես հայց հանա-
 8 պագ ՚ի սեղան իմում: ⁸ Եւ երկիւր եպագ Մեմփիբոսաթ և ասէ. Ո՞վ է ծա-
 9 նայ քո՞ զի հայեցար ՚ի շուն մի մեռեալ նմանօղ ինձ: ⁹ Եւ կոչեաց արքայ

9 *Ոմանք.* Եւ լուաւ Թովուս արքայ Ե՛: 11 *Յօրինակին պակասէր.* Սրբեաց զայն արքայ Դաւիթ: 13 *Ոմանք.* ԶԱսորիս ՚ի Գարբիղեն: 18 *Ի լուս՝ ՚ի վերայ՝* Քերեթին և Ուիելեթին, *Աշանակի՝* աղեղնատրք և պարսատրք: 9. 1 *Յայլս պակասի.* Եւ արարից... (3) և արարից: 4 *Ոսկան.* Ամիելիւ Դաբարացոյ: 7 *Ի լուս՝* Քեզ զամենայն ինչս Սաւուդայ. *համաձայն ոմանց ՚ի քնար՝*

զՄիբա զժառայ Սաւուղայ՝ և ասէ ցնա. Զամենայն ինչ որ է՝ Սաւուղայ, և զամենայն որ քան նորա, ետրո՛ւ որդոյ քեառն քոյ. ¹⁰և գործեսցեն 10
 դմա գերկիրն, դո՛ւ և որդիք քո, և ծառայք քո. և մուծցես ՚ի տուն քեառն
 քո հաց, և կերիցեն զայն. և Մենփիբոսթէ՛ որդի քեառն քոյ՝ կերիցէ
 հաց հանապա՛զ ՚ի սեղան իմում: Եւ Միբայի էին որդիք հնգեպասան,
 և ծառայք քսան: ¹¹Եւ ասէ Միբա ցարքայ. Ըստ ամենայնի գոր հրա–
 ման ետ քեք իմ արքայ ծառայի իւրում, այնպէս արասցէ ծառայ քո: Եւ
 Մենփիբոսթէ ուրէր հաց ՚ի սեղանոյ Դաւթի՛ իբրև զմի յորդոցն ար–
 քայի: ¹²Եւ Մենփիբոսթայ էր որդի մի փոքրիկ, և անուն նորա Միբա. 12
 և ամենայն բնակութիւն քանն Միբայի՝ ծառայք Մենփիբոսթայ: ¹³Եւ 13
 Մենփիբոսթէ բնակէր յԵրուսաղէմ. զի հանապա՛զ ՚ի սեղանոյ արքայի
 ուրէր. և ինքն էր կանգ յերկուց ուրից իւրոց:

ԻԵ ¹ Եւ եղև յետ այնորիկ՝ և մեռան արքայ որդոցն Ամոնայ, և թագաւորեալ **10**
 Ամոն որդի նորա ընդ նորա: ²Եւ ասէ Դաւիթ. Արասցո՛ւք ողորմու– 2
 թիւն ընդ Ամոնայ որդոյ Նաասայ՝ զոր օրինակ արար հայր նորա ընդ
 իս ողորմութիւն: Եւ առաքեաց Դաւիթ միսիթարե՛լ զնա ՚ի ձեռն ծա–
 ռայից իւրոց վասն հօր իւրոյ. և չոգան ծառայքն Դաւթի յերկիր որ–
 դոցն Ամոնայ: ³Եւ ասեն իշխանք որդոցն Ամոնայ ցԱմոն քերն ի– 3
 րեանց. Միթէ փառաւորե՛լ ինչ զհայր քո առաջի քո առաքեաց առ քեզ
 Դաւիթ միսիթարիչս. ո՛չ, այլ զի որոնեսցեն զբաղաքս, և դիպեսցեն
 զսա. և լրտեսե՛լ զսա առաքեաց Դաւիթ զժառայս իւր առ քեզ: ⁴Եւ 4
 կալան զժառայսն Դաւթի, և եգերձ զմօրոս նոցա, և կտրեանց զգրաստս
 նոցա ՚ի միջոյ մինչև ցեզր, և արձակեանց զնոսա: ⁵Եւ պարմեցին 5
 Դաւթի վասն արանցն. և առաքեանց Դաւիթ ընդ առաջ նոցա զի էին
 արքն անարգեալք յոյժ. և ասէ արքայ. Նաբարո՛ւք յԵրիքով մինչև
 աճեսցեն մօրուք ձեր, և ապա՛ դարձօք: ⁶Եւ քեսին որդիքն Ամոնայ ե– 6
 թէ ամօ՛թ արարին ժողովրդեանն Դաւթի, առաքեցին որդիքն Ամոնայ՝ և
 ՚ի վարձո՛ւ կալան զԱտրիս Ռովբայ, և զԱտրիս Սուբայ՝ քսան հազար
 հեպուսկաց, և զարքայն Ամաղեկայ հազար արամբք, և ՚ի Ստովբայ
 երկուրասան հազար արանց:

ԻԶ ⁷ Լուան արքայ Դաւիթ, և առաքեաց զՅովբա և զամենայն զօրն 7
 զօրաւոր: ⁸Եւ ելին որդիքն Ամոնայ և ճակարեցան ՚ի պարտեալմ 8
 առ դրան քաղաքին Ատրուց Սուբայ, և Ռովբ և Ստովբ՝ և Ամաղեկ
 էին միայն յանդին: ⁹Եւ ետես Յովբա՛ եթէ եկին հասին ՚ի վերայ նո– 9
 րա առաջոյ և զկնի, ընտրեանց յամենայն երիպասարդաց Իսրայէլի, և
 ճակարեցոյց ընդդէմ Ատրուց. ¹⁰և զմնացորդս զօրուն ետ ՚ի ձեռս 10
 Արեսայ եղբօր իւրոյ, և ճակարեցան ընդդէմ որդոցն Ամոնայ: ¹¹Եւ 11
 ասէ. Եթէ յաղթահարեսցեն զիս Ատրիքն, եղիջի՛ք ինձ ՚ի փրկութիւն.
 և եթէ որդիքն Ամոնայ յաղթահարեսցեն զքեզ՝ եղիցուք ապրեցուցանե՛լ
 զքեզ. ¹²քաջ լեր՝ և ժրասցո՛ւք ՚ի վերայ ժողովրդեան մերոյ՝ և ՚ի վե– 12

13 Այլք. Յերկուցունց ուրից իւրոց: 10. 1 'Ի լուս'. Եւ թագաւորեաց Ամոն որդի
 նորա. համաձայն ոմանց ՚ի բնար: 4 Երկու օրինակք և եթ ընդ Ոսկանայ դնեն.
 Եւ կտրեաց զգրաստս նոցա: Բսկ այլ երեք ունին համեմատ մերումն՝ զգրաստս:
 6 Ոսկան. Եւ ՚ի Իստովբայ... (8) և Իստովբ:

րայ քաղաքաց Ասարուծոյ մերոյ. և Տէր արասցէ զհաճոյն առաջի աչաց
 13 իւրոց: ¹³ Եւ մարեաւ Յովաբ և գօրն որ ընդ նմա ՚ի պարերազմ ընդ Ա–
 14 սորին. և փախեան Ասորիքն յերեսաց նորա: ¹⁴ Եւ որդիքն Ամոնայ իբրև
 փեսին եթէ փախեան Ասորիքն, փախեան և նոքա յերեսաց Աբեսայ, և
 մտին ՚ի քաղաքն. և դարձաւ Յովաբ յորդուցն Ամոնայ և եկն յԵրուսաղէմ:
 15 ¹⁵ Իբրև երես Ասորին եթէ պարպեցան առաջի Իսրայէլի, գումարեցան
 16 ՚ի միասին: ¹⁶ Եւ առաքեաց Ադրասազար և ժողովեաց զԱսորիսն յայնմ
 կողմանէ Գերոյն ՚ի Քաղամակ. և եկին հասին՝ Ելամ և Սովբակ իշ–
 17 խանք գօրացն Ադրասազարայ յառաջ քան զնա: ¹⁷ Եւ ազգ եղև Դաւթի.
 և ժողովեաց զամենայն Իսրայէլ և անց ընդ Յորդանան, և եհաս ՚ի
 Քաղամակ. և ճակարպեցան Ասորիքն ընդդէմ Դաւթի փայլ ընդ նմա
 18 պարերազմ, ¹⁸ և փախեան Ասորիքն յերեսաց Իսրայէլի: Եւ կոպորեաց
 Դաւթի յԱսորուցն եւթն հարիւր կառս, և քառասուն հազար հեծելոց, և
 19 զՍովբակ իշխան գօրուն նորա եհար, և մեռան անդէն: ¹⁹ Իբրև փեսին
 ամենայն թագաւորք ծառայք Ադրասազարո՝ թէ պարպեցան առաջի
 Իսրայէլի, անձնաբորոք եղեն. և ուխտեցին ո՛րիս ընդ Իսրայէլի, և
 ծառայեցին նոցա. և երկեան Ասորիքն այնուհետև՝ ապրեցուցանել
 զորդիսն Ամոնայ:

11 ¹ Եւ եղև ՚ի դառնալ փարոյն՝ ՚ի նոյն ժամանակ ելից թագաւորացն.
 և առաքեաց Դաւիթ զՅովաբ և զԾառայս իւր ընդ նմա, և զամենայն
 Իսրայէլ. և սաբակեցին զորդիսն Ամոնայ, և նստան զՌաբաթաւ. և
 Դաւիթ նստեր յԵրուսաղէմ:

2 ² Եւ եղև ընդ երեկս և յարեաւ Դաւիթ յանկողնէ իւրմէ, և զգնայր **ԻԸ**
 ՚ի վերայ փանեաց փան թագաւորին. և երես ՚ի փանեացն կին մի
 3 լուացեալ, և կինն գեղեցիկ փեսայեամբ յոյժ: ³ Եւ առաքեաց Դաւիթ և
 խնդրեաց զկինն, և ասէ. Ոչ դա՛ է Բերսաբէն՝ դուստր Եղիաբայ՝ կին
 4 Ուրիայ Քեբացոյ: ⁴ Եւ առաքեաց Դաւիթ հրեշտակս և առ զնա, և
 եմոյր առ նա, և ննջեաց ընդ նմա. և նա էր սրբեալ ՚ի դաշտանէ իւրմէ.
 5 ⁵ և դարձաւ ՚ի փուն իւր, և յղացաւ կինն, և առաքեաց պարմեաց Դաւթի՝
 6 և ասէ. Յի՛ եմ ես: ⁶ Եւ առաքեաց Դաւիթ առ Յովաբ՝ և ասէ. Առաքեա՛
 7 առ իս զՈւրիայ Քեբացի: Եւ առաքեաց Յովաբ զՈւրիայ առ Դաւիթ: ⁷ Եւ
 եկեալ Ուրիայ եմոյր առ Դաւիթ. և եհարց Դաւիթ զողջունէ Յովաբայ,
 և զողջունէ գօրուն, և զողջունէ պարերազմին. և ասէ Ուրիայ. Ողջոյն
 8 է: ⁸ Եւ ասէ Դաւիթ ցՈւրիայ. Արի՛ էջ ՚ի փուն քո և լուա՛ գոյս: Եւ ել
 Ուրիայ ՚ի փանէ արքայի. և ել զկնի նորա պարզև՝ ՚ի ձեռանէ արքայի:
 9 ⁹ Եւ ննջեաց Ուրիայ առ դրանն արքայի ընդ ծառայսն նորա, և ոչ էջ ՚ի
 10 փուն իւր: ¹⁰ Եւ պարմեցին Դաւթի և ասեն, եթէ ոչ էջ Ուրիայ ՚ի փուն
 իւր: Եւ ասէ Դաւիթ ցՈւրիայ. Ոչ ՚ի ճանապարհէ եկեալ ես դու՛ ընդէր
 11 ոչ իջեր ՚ի փուն քո: ¹¹ Եւ ասէ Ուրիայ ցԴաւիթ. Տապանակն Ասարուծոյ և
 Իսրայէլ և Յուդա բնակեալ են ՚ի վրանս. և փեր իմ Յովաբ և ծառայք

13 Ոմանք. Եւ մարտեաւ Յովաբ: **Այլք.** Ի պարերազմ ընդ Ասորիսն: **16 Ոմանք.**
 Յառաջ քան զնոսա: **11. 2 Ոմանք.** Եւ կինն գեղեցիկ էր փեսայեամբ: **5 Ոսկան.** Եւ
 առաքեալ պարմեաց: **9 Այլք.** Առ դրան փանն արքայի: **10 Ոմանք.** Ընդէր ոչ իջեր
 դու ՚ի փուն:

փեառն իմոյ՝ բնակեալ են ՚ի բացի՞, և ես մրանիցեմ ՚ի փռնն իմ, ուրել և ըմպել և ննջել ընդ կնոջ իմում. և զիարդ լինիցի այն. կենդանի՛ է անձն քո թէ արարից զբանդ զայդ: ¹² Եւ ասէ Դաւիթ ցՈւրիա. Նինսր 12
այսօր ասար, և վաղիւ արձակեցից՝ զքեզ: Եւ նստան Ուրիա յԵրուսաղէմ յաւուր յայնմիկ. ¹³ և ՚ի վաղիւ անդր կոչեանց զնա Դաւիթ. եկեր առաջի 13
նորա՝ և արք, և արբեցաւ. և ել անագանին՝ ննջեանց յանկողնի իւրում ընդ ծառայս փեառն իւրոյ, և ՚ի փռնն իւր ոչ էջ:

ԻԹ ¹⁴ Եւ եղև ընդ առաւօտն, և գրեանց Դաւիթ հրովարտակ առ Յովաբ, 14
և առաքեաց Դաւիթ ՚ի ձեռն Ուրիայ. ¹⁵ և գրեաց ՚ի հրովարտակին՝ և 15
ասէ. Մարո՞ զՈւրիա ընդդէմ սաստկացեալ պատերազմին, և դարձջիք ընդ կրոնկ ՚ի նմանէ, և հարցի և մեռցի՛: ¹⁶ Եւ եղև ՚ի պահել Յովաբայ 16
զքաղաքն. և եր գՈւրիա ՚ի փեղին՝ ուր գիտէր թէ արք զօրութեան էին անդ: ¹⁷ Եւ ելին արք քաղաքին ՚ի պատերազմ ընդ Յովաբայ, և 17
անկան ՚ի զօրուէ ծառայիցն Դաւթի՝ և մեռան, և Ուրիա Քերացի մեռաւ: ¹⁸ Եւ առաքեանց Յովաբ և պատմեաց արքայի զամենայն զոռոյց պատերազմին. ¹⁹ և պատուէր եր հրեշտակին և ասէ. ՚Ի վախճանել քում 19
զամենայն զոռոյցս պատերազմիս խօսել ընդ արքայի, ²⁰ և եղիցի եթէ 20
եկցէ ցասումն արքայի, և ասասցէ ցքեզ՝ եթէ ընդէր մերձենայիք ՚ի քաղաքն մարտնչել. և ոչ գիտէիք եթէ ՚ի վերուսար ՚ի պարսպացն ներաձիգ լինին: ²¹ Ո՛ր եհար զԱբիմելէք զորդի Յերոբովաղայ՝ որդոյ Ներեայ. ոչ 21
ապաքէն կին մի բեկոր երկանի ընկէց ՚ի վերայ նորա ՚ի վերուսար ՚ի պարսպէն, և մեռաւ ՚ի Թամասի. ընդէր մօտեցայք ՚ի պարիսպն. և ասասցես թէ և ծառայ քո Ուրիա Քերացի մեռաւ: ²² Եւ չոզան հրեշտակն Յովաբայ առ արքայ յԵրուսաղէմ, և եհան և պատմեանց Դաւթի զամենայն ինչ զոր պատուիրեաց նմա Յովաբ զամենայն իրս պատերազմին: Եւ բարկացաւ Դաւիթ ՚ի վերայ Յովաբայ, և ասէ ցհրեշտակն. Ընդէր մերձեցայք ՚ի քաղաքն մարտնչել. ոչ գիտէիք եթէ հարկանելոց էք ՚ի պարսպէն. ո՞ր եհար զԱբիմելէք որդի Յերոբովաղայ, ոչ ապաքէն կին մի բեկոր երկանի ընկէց ՚ի վերայ նորա ՚ի պարսպէն, և մեռաւ ՚ի Թամասի. ընդէր մերձենայիք ՚ի պարիսպն: ²³ Եւ ասէ հրեշտակն ցԴաւիթ. Զի ասպարակացան ՚ի վերայ մեր արք, և ելին առ մեզ արտաքս՝ և հասաք ՚ի վերայ նոցա մինչև ցդուռն քաղաքին. ²⁴ և 24
ներաձիգ եղեն աղեղնատրքն ՚ի ծառայս քո ՚ի վերուսար ՚ի պարսպէն անտի, և մեռան ՚ի ծառայից արքայի. և ծառայ քո Ուրիա՛ Քերացի մեռան: ²⁵ Եւ ասէ Դաւիթ ցհրեշտակն. Այսպէս ասասցես ցՅովաբ. Մի՛ թուեսցի չար բանդ յաչս քո. զի երբեմն այսպէս ուրէ սուր, և երբեմն այնպէս. սաստկացո՞ զպատերազմն ընդ քաղաքիդ և կործանեսցեն զդա, և զօրացո՞ զանձն քո:

I. ²⁶ Եւ իբրև լուաւ կինն Ուրիայ եթէ մեռան Ուրիա այր իւր, կոծեցան ՚ի 26

11 Ի լուա՞. Բանակեալ են ՚ի բացի: Ոմանք. Տապանակն Տեառն և Իսրայել... և ննջել ընդ կնոջ իւրում... եթէ արարից: 15 Ոմանք. Ընդ կրունկն ՚ի նմանէ: 16 Ոսկան. Եւ եղ գՈւրիա ՚ի փե՞: 17 Ոսկան. Եւ մեռաւ Ուրիա Քերա՞: 20 Ոմանք. Ներաձիգ լինէին: 21 Յօրինակին. Ընդէր մօտեցայց ՚ի պա՞: 23 Այլք. Զի սաստկացան ՚ի վերայ մեր արք, և ելին: 25 Ոմանք. Ուրէ սուր, և երբեմն այսպէս:

- 27 վերայ առն իւրոյ: ²⁷ Իբրև անց սուզն, առաքեաց Դաւիթ և ամփոփեաց զնա ՚ի փուն իւր. և եղև նմա կին, և ծնաւ նմա որդի: Եւ չա՛ր թուեցաւ բանն՝ զոր արար Դաւիթ յաճա Տեառն:
- 12** ¹ Եւ առաքեաց Տէր զՆաթան մարգարէ առ Դաւիթ. և եմուր առ նա, և ասէ ցնա. Արք երկուն էին ՚ի քաղաքի միում. մին մեծաբուն, և 2, 3 միւսն աղքատ: ² Եւ մեծաբանն էին հո՛րք և անդեայք բազում յոյժ. ³ և աղքատին և ո՛չ ինչ. բայց որոջ մի փոքր զոր սպացեալ և ապրեցուցեալ և սնուցեալ էր զնա, և հասարապեալ էր ընդ նմա, և ընդ որդիս նորա ՚ի միասին ՚ի հացէ՛ նորա ուրէր և ՚ի բաժակէ՛ նորա ըմպէր, և ՚ի ծո՛ց 4 նորա ննջէր. և էր նորա իբրև զդուստր: ⁴ Եւ ե՛կն անցաւոր առ այրն մեծաբուն. և խնայեաց առնուլ ՚ի հօտից իւրոց և յանդէո՛ց իւրոց առնել հիւրոյն անցաւորի եկելոյ առ նա. և էա՛ն զորոջ աղքատին և արար առնն եկելոյ կերակուր առ նա:
- 5 ⁵ Եւ բարկացաւ սրբմտութեամբ Դաւիթ յոյժ առնն. և ասէ Դաւիթ ցՆաթան. Կենդանի՛ է Տէր զի որդի մահո՛ն է այրն որ արար զայն. Ա
6 ⁶ և զորոջն փուժեսցի եւթնապարիկ, փոխանակ առնելոյ զբանն զայն, 7 վասն զի ո՛չ խնայեաց: ⁷ Եւ ասէ Նաթան ցԴաւիթ. Դո՛ն ես այրն որ արարեր զայն. այսպէս ասէ Տէր Աստուած Իսրայելի. Ես եմ որ օծի զքեզ թագաւոր ՚ի վերայ ամենայն Իսրայելի, և ես փրկեցի զքեզ ՚ի ձեռաց 8 Մաուդայ. ⁸ և ետուն քեզ զտուն փեառն քոյ, և զկանայս փեառն քո ՚ի ծո՛ց քո. և ետու քեզ զԻսրայել և զՅուդայ. և թէ սակա՛ն իցէ, յաւելի՛ց 9 քեզ դո՛յն չափ. ⁹ և ընդէ՛ր անարգեցեր զբանն Տեառն առնել չա՛ր առաջի աչաց նորա: ԶՈւրիա Քեփացի հարե՛ր դու սրով, և զկին նորա առե՛ր դու քեզ կնութեան. և զնա սպանե՛ր սրով որդուցն Ամոնայ: ¹⁰ Եւ արդ՝ մի՛ հեռացի սուր ՚ի փանէ քումմէ մինչև ցյափսեան՝ փոխանակ զի անարգեցեր զիս, և առեր զկինն Ուրիայ Քեփացոյ լինել քեզ կնութեան: ¹¹ Այսպէս ասէ Տէր. Ահա ես յարուցից ՚ի վերայ քո չարիս ՚ի փանէ՛ քումմէ. և առից զկանայս քո առաջի աչաց քոց, և փա՛ց ընկերի քում. և 12 ննջեսցէ ընդ կանայս քո յանդիման արեգականս այտորիկ: ¹² Զի դու արարեր զայդ ՚ի ծածուկ, և ես արարից զբանդ զայդ յանդիման ամենայն 13 Իսրայելի, և առաջի արեգականս այտորիկ: ¹³ Եւ ասէ Դաւիթ ցՆաթան. Մեղայ՛ Տեառն: Եւ ասէ Նաթան ցԴաւիթ. Եւ Տէր անցոյց զքև զմեղս քո՝ 14 և մի՛ մեռցիս: ¹⁴ Բայց բանզի զայրացուցանելով զայրացուցեր զբժնաւմիս Տեառն բանին այնուիկ. որդին քո զոր ծնանելոց է քեզ՝ մահո՛ն մեռցի:
- 15 ¹⁵ Եւ զնա՛ց Նաթան ՚ի փուն իւր. և ետար Տէր զմանուկն, զոր ծնաւ 16 կինն Ուրիայ Դաւթի, և հիւանդացաւ: ¹⁶ Եւ խնդրեաց Դաւիթ յԱստուծոյ վասն մանկանն, և պահեաց Դաւիթ պահս, և եմուր անկա՛ն ՚ի վերայ 17 զեփոնոյ: ¹⁷ Եւ յարեան ՚ի վերայ նորա ծառայք փանն յարուցանել զնա. 18 և ո՛չ կամէր յառնել ՚ի զեփոնոյն, և ո՛չ եկեր ընդ նոսա հաց: ¹⁸ Եւ եղև

12. 3 Ունակք. Ի հացէ անփի նորա ուրէր: **4 Ի բազունս պակասի.** Կերակուր: *Իսկ օրինակ մի այսպէս ունի.* Եւ ա՛ն զորոջ աղքատին, արար առն եկելոյ առ նա կերակուր: **8 Բազունք.** Եւ եթէ սակա իցէ: **13 Ունակք.** Եւ մի՛ մեռցես: **14 Այլք.** Որդին քո որ ծնանելոց է:

յաւորն եւթներորդի մեռանել մանկանն. և երկեան ծառայքն Դաւթի պարսմել նմա եթէ մեռաւ մանուկն. զի ասացին եթէ մինչդեռ կենդանի էր մանուկն՝ խօսեցաք ընդ նմա՝ և ոչ լուաւ ձայնի մերում, և զիաիդ ասասցուք նմա թէ մեռաւ մանուկն, և գործիցէ չարիս: ¹⁹ Եւ եպես Դաւիթ եթէ շնջեն ծառայք նորա. և իմացաւ Դաւիթ եթէ մեռաւ մանուկն, և ասէ Դաւիթ ցճառայսն իւր, եթէ մեռեալ իցէ մանուկն. և ասեն. Մեռաւ: ²⁰ Եւ յարեաւ Դաւիթ ՚ի գեպոնոյն, և լուացաւ, և օծաւ, և փոխեաց զհանդերձս իւր, և եմոնար ՚ի քունն Ասպուծոյ, և երկիր եպագ նմա. և եմուք ՚ի քուն իւր, և խնդրեաց հաց ուրել. և եդին առաջի նորա հաց՝ և եկեր: ²¹ Եւ ասեն ցնա ծառայքն իւր. Զի՞նչ է բանդ այդ զոր արարեր վասն մանկանն. մինչդեռ կենդանին էր, պահէիր, և լայիր, և քքնէիր. և իբրև մեռաւ մանուկն՝ յարեար կերար և արբեր: ²² Եւ ասէ Դաւիթ. Մինչդեռ կենդանի էր մանուկն՝ պահէի և լայի. քանզի ասէի. Ո՞ր գիտէ, ողորմեսցի Տէր, և կեցցէ մանուկն: ²³ Արդ՝ որովհետև մեռաւ մանուկն, ես ընդէի պահիցեմ. միթէ կարօղ իցեմ դարձուցանել զնա այսրէն. ես՝ առ նա՛ երթալոց եմ, և նա առ իս ոչ դարձցի: ²⁴ Եւ մխիթարեաց Դաւիթ զԲերսաբեէ զկին իւր. և եմոնար առ նա և ննջեաց ընդ նմա. և յղացաւ և ծնաւ որդի. և կոչեաց զանուն նորա Սողոմոն. և Տէր սիրեաց զնա. ²⁵ և առաքեաց ՚ի ձեռն Նաթանայ մարգարէի, և կոչեաց զանուն նորա Յեղէդի՛ վասն Տեառն:

19 ²⁶ Եւ պարերագմեցաւ Յովաք յընթացս որդոցն Ամոնայ, և եհաս յառնուլ զքաղաքն թագաւորութեան: ²⁷ Եւ առաքեաց Յովաք հրեշտակս առ Դաւիթ և ասէ. Պարերագմեցայ ընդ Ռաբաթայ, և հասի յառնուլ զքաղաքս ջրոց. ²⁸ և արդ ժողովեա՛ր զմնացորդս ժողովորդեանդ, և բանակեցին զքաղաքաւս, և առցեն զսա. զի մի՛ ես առից զքաղաքս՝ և կոչեսցի անուն իմ ՚ի վերայ սորա: ²⁹ Եւ ժողովեաց Դաւիթ զամենայն ժողովուրդն և չոգան յՌաբաթ, և պարերագմեցաւ ընդ նմա և առ զնա: ³⁰ Եւ առ զպսակն Մեղ՛քոնայ թագաւորին նոցա ՚ի գլխոյ նորա. և կշիռ նորա քաղանդ մի ոսկոյ, և ականց պարուականաց. և էր ՚ի գլուխ Դաւթի. և զառ քաղաքին՝ բազում յոյժ: ³¹ Եւ զժողովուրդն որ էր ՚ի նմա՝ եհան արքաքս և արկ ընդ սղոցա՝ և ընդ քերանօք երկաթեօք, և շրջեցուցանէր զնոսա աղիսով. և այնպէս առնէր ընդ ամենայն քաղաքս որդոցն Ամոնայ. և դարձաւ Դաւիթ և ամենայն զօրն յԵրուսաղէմ:

19 ¹ Եւ եդև յեպ այնորիկ, և Աբիսողոմայ որդոյ Դաւթի էր քոյր մի յոյժ գեղեցիկ քեալեամբ, և անուն նորա Թամար. և սիրեաց զնա՝ Ամոն որդի Դաւթի. ² և նեղէր Ամոն՝ մինչև հիւանդանալ նմա վասն Թամարայ քեռ իւրոյ. զի կոյս էր նա. և ծանր էր յաչս Ամոնի առնել ինչ նմա: ³ Եւ էր ընկեր Ամոնայ, և անուն նորա Յովնադար, որդի Սամաայ եղբօր

21 Ունակք. Մինչ կենդանի էր, պա՛: **25 ՚Ի լուս՝.** ՚ի վերայ՝ Եղեդի, նշանակի՛ զգոհանս, *համաձայն ունակց ՚ի բնաք՝.* զոր և ունակք գրեն Եղդի: **26 Ունակք.** ՅՌաբբաթ: **27 Ունակք.** ՅՌաբբաթ: **29 Ունակք.** ՅՌաբբաթ: **30 Ունակք.** Եւ զառ քաղաքին եհան բազում յոյժ: **31 Ունակք.** Եւ արկ ընդ սղոցեալ: **13. 1 Անունս յամենայն գրչագիրս մեր ոչ գրի միապէս. այլ, մերթ՝** Աբիսողովմ. *և մերթ՝* Աբեսողովմ, *կամ* Աբեսողովմ. *և երբեմն ևս՝* Աբեսողովմ. *ըստ որում առ իւրաքանչիւր տեղիս և մեր համեմարեցաք օրինակի մերում: Ունակք.* Գեղեցիկ յոյժ քեալեամբ:

- 4 Դաւթի. և Յովնադաբ՝ այր իմաստուն յոյժ: ⁴Եւ ասէ ցնա. Զի՛ է՛ զի այդպէս ծիրիս որդի արքայի այգուն այգուն՝ և ո՛չ պարմես ինձ: Եւ ասէ ցնա Ամոն. ԶԹամար զքոյր Աբեսողոմայ եղբօր իմոյ սիրեն՝ ես:
- 5 ⁵Եւ ասէ ցնա Յովնադաբ. Ննջեա՛ր ՚ի մահիճս քո և հիւանդացի՛ր, և մտցէ հայր քո փեսանել գբեզ. և ասասցես ցնա. Մտցէ՛ Թամար քոյր իմ և արասցէ՛ ինձ խիւս. և արասցէ առաջի աջաց իմոց կերակուր, զի փեսից և կերայց ՚ի ձեռաց նորա:
- 6 ⁶Եւ անկաւ Ամոն և հիւանդացաւ. և եմո՛ւր արքայ փեսանել զնա. և 1Ե ասէ Ամոն ցարքայ. Եկեացէ՛ Թամար քոյր իմ առ իս, և արասցէ առաջի իմ կերակուր բլիթս, և կերայց ՚ի ձեռաց նորա: ⁷Եւ առաքեաց Դաւիթ առ Թամար ՚ի փուն և ասէ. Երթ ՚ի փուն Ամոնի եղբօր քոյ, և արա՛
- 8 նմա կերակուր: ⁸Եւ զնաց Թամար ՚ի փուն Ամոնի եղբօր իւրոյ, և նա անկեալ դնէր. և ա՛ն հայս և թրեաց, և արար առաջի նորա բլիթս. և
- 9 եփեաց զբլիթսն. ⁹և ա՛ն զփապակն՝ և թափեաց առաջի նորա. և ո՛չ կամեցաւ ուրել: Եւ ասէ Ամոն. Նանէ՛ք զամենայն այր յինէն արտաքս:
- 10 Եւ հանին արտաքս զամենայն այր ՚ի նմանէ: ¹⁰Եւ ասէ Ամոն ցԹամար. Տար՛ զխորպիկսդ ՚ի սենեակն, և կերայց ՚ի ձեռաց քոց: Եւ ա՛ն Թամար
- 11 զբլիթսն գոր արար, և փարաւ Ամոնի եղբօր իւրոմ ՚ի սենեակն, ¹¹և մատոյց նմա ուրել. և նա բո՛ւնն եհար զնմանէ և ասէ ցնա. Ե՛կ ննջեա՛
- 12 ընդ իս քոյր իմ: ¹²Եւ ասէ ցնա. Մի՛ եղբայր իմ, մի՛ փառապեցուցաներ զիս. զի ո՛չ գործի այդպիսի ինչ ՚ի մէջ Իսրայէլի, և մի՛ առներ զայդ
- 13 անզգամութիւն: ¹³Եւ ես յո՞ փանիցեմ զնախարհիս իմ. և դու լինիցիս իբրև զմի յանզգամաց ՚ի մէջ Իսրայէլի. և արդ՝ խօսեաց ընդ արքայի,
- 14 և ո՛չ արգելու զիս ՚ի քէն: ¹⁴Եւ ո՛չ կամեցաւ Ամոն լսել ձայնի նորա. և բռնահարեաց և բռնադատեաց զնա, և փառապեցոյց զնա, և ննջեաց ընդ նմա:
- 15 ¹⁵Եւ արեաց զնա Ամոն արելութիւն մե՛ծ յոյժ. զի մե՛ծ էր արելութիւնն, ք
- 16 որ արեաց զնա. և անհնարին վերջին աղէտքն քան զառաջին սէրն, զոր սիրեաց զնա. և ասէ ցնա Ամոն. Արի և զնա՛: ¹⁶Եւ ասէ ցնա Թամար. Մե՛ծ են չարիքս այս քան զայն զոր արարեր՝ ընդ իս, արձակելդ քո
- 17 զիս: Եւ ո՛չ կամեցաւ Ամոն լսել ձայնի նորա: ¹⁷Եւ կոչեաց զպարանին իւր զվերակացու փանն իւրոյ, և ասէ ցնա. Նա՛ն գդա յինէն արտաքս, և
- 18 փակեա՛ր զդուրսդ զկնի դորա: ¹⁸Եւ էր զնովաւ պարեգօտք ասղնագործք և կոճկենք. զի այնպէս զգենուին դստերք թագաւորաց կոյսք զձործս իւրեանց. և եհան զնա սպասաւորն արտաքս. և փակեաց զդուրսն զկնի նորա: ¹⁹Եւ ա՛ն Թամար մոխիր, և արկ զգլխով իւրով, և զպարեգօտսն կոճկէնս զոր զգեցեալ էր՝ պապառեաց. և եղ զձեռս իւր ՚ի վերայ զլիտյ
- 20 իւրոյ, և երթայր լալով և լայր: ²⁰Եւ ասէ ցնա Աբեսողոմ եղբայր նորա. Միթէ՛ Ամոն՝ եղբայր քո եղև ընդ քեզ. և արդ՝ քոյր իմ լու՛ն կաց, զի եղբայր քո է. մի՛ ածեր զմտաւ քով խօսել զբանդ զայդ: Եւ նստան Թա-

3 *Ոմանք.* Եւ անուն նմա Յովնադաբ: 5 *Ոմանք.* Եւ փացէ ինձ խիւս: 13 *Ոմանք.* Եւ ես յո՞ փանիցիմ զնա՛: 15 *Բազումք.* Արի՛ զնա՛: 17 *Ոմանք.* Եւ փակեա՛ր զդուրսդ զկնի նորա: 18 *Ոմանք.* Ասղնագործք կոճկենք... դստերք թագաւորի: 19 *Այլք.* Եւ երթայր երթալով և լայր:

մար այրութեամբ՝ ՚ի փան՝ Աբիսողոմայ եղբոր իւրոյ: ²¹ Եւ լուան արքայ 21
զբանս զայսոսիկ՝ և բարկացան յոյժ, և ո՛չ փրփմեցոյց զոգի Ամոնայ
որդոյ իւրոյ՝ զի սիրէր զնա. զի անդրանի՛կ նորա էր:

ԼԷ ²² Եւ ո՛չ խօսեցաւ Աբեսողոմ ընդ Ամոնայ ՚ի չարէ մինչև ցբարի. զի 22
աբեայր Աբեսողոմ զԱմոն վասն բանին զոր փառապեցոյց զԹամար
զքոյր նորա: ²³ Եւ եղև յեպ երեմոյ աւուրց, և էին կտուրք Աբեսողոմայ 23
՚ի Բելթամարոն մերձ յԵփրեմ. և կոչեաց Աբեսողոմ զամենայն որդիս
արքայի: ²⁴ Եւ եկն Աբեսողոմ առ արքայ՝ և ասէ ցնա. Ահաւանիկ կտուրք 24
են ծառայի քում, երթիցէ՛ արքայ և ծառայք իւր ընդ ծառայի քում: ²⁵ Եւ 25
ասէ արքայ ցԱբեսողոմ. Մի՛ որդեակ իմ, մի՛ երթիցուք ամենեքեան
մեք, և մի՛ ծանրասցուք քեզ. և սփիպեաց զնա, և ո՛չ կամեցաւ եր-
թալ, և օրհնեաց զնա: ²⁶ Եւ ասէ Աբեսողոմ. Ապա թէ ո՛չ գոնէ եկեցէ՛ 26
ընդ իս Ամոն եղբայր իմ: Եւ ասէ արքայ. Ընդէր երթիցէ ընդ քեզ Ա-
մոն: ²⁷ Եւ սփիպեաց զնա Աբեսողոմ. և արձակեաց ընդ նմա զԱմոն, 27
և զամենայն զորդիս արքայի: Եւ արար Աբեսողոմ իւրախութիւն ըսպ
իւրախութեան թագաւորի: ²⁸ Եւ պարուէր եպ Աբեսողոմ մանկւոյ՛ իւ- 28
րում և ասէ. Տեսէ՛ք, յորժամ զուարթասցի սիրտն Ամոնի ՚ի զինւոյ, և
ասացից ձեզ հարէք զԱմոն՝ և սպանէք զնա. մի՛ երկնչիք. զի ո՛չ ապա- 29
քէն են իցեմ՝ որ հրամայիցեմ ձեզ. քաջալերեցարո՛ւք և լերուք յորդիս
զօրութեան: ²⁹ Եւ արարին մանկտին Աբեսողոմայ Ամոնի՛ որպէս հրա- 29
մայեաց նոցա Աբեսողոմ. և յարեան ամենայն որդիք արքայի, և հեծան
յիւրաքանչիւր ՚ի ջորուջ իւրում, և փախեան: ³⁰ Եւ եղև մինչդեռ նոքա էին 30
՚ի ճանապարհին, զոյժ եկն առ Դաւիթ՝ և ասեն. Կոտորեաց Աբեսողոմ
զամենայն որդիս արքայի, և ո՛չ էթող ՚ի նոցանէ և ո՛չ մի: ³¹ Յարեան 31
արքայ՝ պարառեաց զհանդերձս իւր, և անկան ՚ի վերայ գեպնոյ. և
ամենայն ծառայք նորա կային շուրջ զնովաւ պարառեալ զհանդերձս
իւրեանց: ³² Պարասխանի եպ Յովնադաբ որդի Սամայ եղբոր Դաւթի՛ 32
և ասէ. Մի՛ ասասցէ րէր իմ արքայ թէ ամենայն որդիք արքայի մեռան.
զի Ամոն միայն մեռաւ. քանզի ՚ի բերան Աբեսողոմայ կայր, յօրէ յորմէ
փառապեցոյց զԹամար զքոյր նորա. ³³ և արդ՝ մի՛ դիցէ արքայ ՚ի սրտի 33
իւրում զբանդ և ասասցէ, թէ ամենայն որդիքն արքայի մեռան. այլ
զի Ամոն միայն մեռաւ: ³⁴ Եւ փախեաւ Աբեսողոմ. և եբարձ պարանին 34
դէպն զաչս իւր և երես, և ահա ժողովուրդ բազում գայր՝ ընդ ճանա-
պարհն ՚ի նմանէ առ կողմամբ լերինն ընդ գառ ՚ի վայրն. և եկն դէպն
պարմեաց արքայի՝ և ասէ. Տեսի՛ արս ՚ի ճանապարհին Որովնիմայ առ
կողմամբ լերինն: ³⁵ Եւ ասէ Յովնադաբ ցարքայ. Ահա որդիք արքայի 35
եկին, ըսպ բանի ծառայի քո նոյնպէս եղև: ³⁶ Եւ իբրև վախճանեաց 36
զխօսելն, և ահա որդիքն արքայի եկին. և ամբարձին զճանս իւրեանց
և լացին. այլ և արքայ և ամենայն ծառայք իւր լացին լալին մեծ յոյժ:

²³ *Ոսկան.* Յեպ երեմեայ աւուրց... ՚ի Բելթամարոն յԵփրեմ: ²⁴ *Այլք.* Կտուրք են ծառայի
քոյ: ²⁶ *Ոմանք.* Եւ ասէ ցնա արքայ: ²⁸ *Յօրինակին պակասէր. Եւ ասացից ձեզ*
հարէք: Բազուրք. Քաջացարո՛ւք և լերուք: ²⁹ *Այլք.* Եւ հեծան այր իւրաքանչիւր:
³¹ *Յօրինակին պակասէր.* Ծառայք նորա *կային* շուրջ: ³³ *Ոմանք.* Ի սրտի քում
զբանդ, և ասասցէ: ³⁵ *Ոմանք.* Նոյնպէս և եղև:

- 37 ³⁷ Եւ Աբեսողոմ փախեալ, և չոգաւ առ Թողմելեմ՝ որդի Եմիուդայ և Ը
արքայի Գեսուրայ՝ յերկիր Մաքուդայ. և սոնգ առ Դաւիթ արքայ ՚ի
38 վերայ որդւոյն իւրոյ զամենայն աւուրս: ³⁸ Եւ Աբեսողոմ փախեալ, և
39 գնաց ՚ի Գեթսուր, և էր անդ ամս երիս: ³⁹ Եւ դադարեաց արքայ Դաւիթ
յելանելոյ ՚ի վերայ Աբեսողոմայ, քանզի մխիթարեցան ՚ի վերայ Ամոնայ
որ մեռան:
- 14** ¹ Եւ ինացան Յովաբ՝ որդի Շարուիեայ, եթէ է՛ սիրտ արքայի ՚ի վերայ և Թ
2 Աբեսողոմայ. ² առաքեաց Յովաբ ՚ի Թեկուե, և առ անտի կին մի ինաս-
տուն. և ասէ ցնա. Սոնգ առ և զգեցիր հանդերձ սգոյ. մի՛ օճանիցիս
իւղով, և եղիցես իբրև զկին մի սգացեալ ՚ի վերայ բազմօրեայ մեռելոյ.
3 ³ և եկեացեն առ արքայ, և խօսեցիս ընդ նմա ըստ բանիս ըստ այսմիկ:
4 Եւ եղ Յովաբ՝ բանս ՚ի բերան նորա: ⁴ Եւ եմոնս կինն Թեկուացի առ
արքայ, և անկան ՚ի վերայ երեսաց իւրոց ՚ի գետին՝ և ասէ. Ապրեցո՛ր զիս
5 արքայ ապրեցո՛: ⁵ Եւ ասէ ցնա արքայ. Զի՞ է քեզ: Եւ նա ասէ. Կարի՛
6 իսկ փագնապ է՛ ինձ. կին մի այրի՛ եմ ես. մեռաւ այր իմ. ⁶ և աղախնոյ
քո երկու որդիք էին, մարտեան ընդ միմեանս երկոքեան յանդի. և ոչ
ոք էր որ համոզէր ՚ի մէջ նոցա, և եհար մին զմիւս եղբայրն և սպան
7 զնա: ⁷ Եւ ահա յարուցեալ է ամենայն ազգն ՚ի վերայ աղախնոյ քոյ.
ասեն. Տո՛ր զսպանօղն եղբօր իւրոյ, և սպանցո՛ր զնա փոխանակ ան-
ձին եղբօր իւրոյ, և բարձցո՛ր զժառանգականն քո. և շիջուցանիցեն
զկայծակն իմ զմնացեալ, առ ՚ի չթողլոյ առն իմում մնացորդ և անուն
8 ՚ի վերայ երեսաց երկրի: ⁸ Եւ ասէ արքայ. Երթ ողջամբ ՚ի փուն քո.
9 և ես պարտիրեցից վասն քո: ⁹ Եւ ասէ կինն Թեկուացի. Յի՛ն վերայ
արքայ անօրէնութիւնն, և ՚ի վերայ փան հօր իմոյ. և արքայ և այթոռ
10 իւր քաւեալ: ¹⁰ Եւ ասէ արքայ. Ո՛վ է որ խօսեցի ընդ քեզ. և ածցես
11 զնա առ իս՝ և ոչ ևս մերձեսցի առ քեզ: ¹¹ Եւ ասէ. Յիշեաց՛ արքայ
զՏէր Աստուած իւր, ՚ի յաճախել մերձատրի արեանն ապականել. մի՛
ջնջեսցեն զորդեակն իմ: Եւ ասէ Դաւիթ. Կենդանի՛ է Տէր եթէ անկցի ՚ի
հերոյ որդւոյ քոյ մագ մի ՚ի գետին:
- 12 ¹² Եւ ասէ կինն. Խօսեացի՛ աղախին քո առաջի փեառն իմոյ արքայի և
13 բան մի: Եւ ասէ. Խօսեաց: ¹³ Եւ ասէ կինն. Ընդէ՛ր խորհեցար այդպիսի
ինչ ՚ի վերայ ժողովրդեանն Աստուծոյ. կամ թէ ՚ի բերանոյ արքայի՛
14 իցէ բանն այն վնասու՝ չդարձուցանել արքայի զմերժեալն յիւրմէ, ¹⁴ զի
մահո՛ մեռանիցի. և իբրև զջուր հեղեալ յերկիր ոչ ամփոփիցի. և ոչ
առնուցու Աստուած զոգին. և խորհիցի ոք մերժել յինքնէ զմերժեալն:
15 ¹⁵ Եւ արդ եկի՛ խօսել առ արքայի փեառն իմոյ զբանս զայս. զի փեսանիցէ
զիս ժողովուրդն և ասիցէ՛ թէ աղախին քո խօսեցաւ ընդ արքայի, թերևս
16 արասցէ՛ արքայ զբան աղախնոյ իւրոյ. ¹⁶ զի լուիցէ՛ արքայ և փրկեսցէ
զիս ՚ի ձեռաց առնն, որ խնդրէ ջնջել զիս՝ և զորդի իմ ՚ի ժառանգութենէ
17 Աստուծոյ: ¹⁷ Եւ ասէ կինն. Եղիցի բան փեառն իմոյ արքայի ՚ի զո՛հս.

38 Ոմանք. Եւ գնաց ՚ի Գեթսուրա. և լինէր անդ ամս երիս: **14. 2 Յօրինակին.** Յորաբ որդի Շարուիեայ: **3 Յօրինակին.** Յորաբ որդի Շարուիեայ: **4 Ոմանք.** Ի վերայ երեսաց իւրոց ՚ի գետին: **5 Ոմանք.** Զի՛ է ՚ի քեզ: **7 Այլք.** Եւ շիջուցանիցեն: **16 Այլք.** Զնջել զիս և զորդի իմ:

զի իբրև զհրեշտակ Ասարուծոյ այնպէս է փեր իմ արքայ ՚ի լսել զբարի և զչար. և Տէր Ասարուած քո եղիցի՛ ընդ քեզ: ¹⁸ Եւ պատասխանի եր արքայ՝ և ասէ ցկինն. Մի՛ թաքուցաներ յինէն զբան զոր ես հարցից քեզ: Եւ ասէ կինն. Խօսեսցի՛ փեր իմ արքայ: ¹⁹ Եւ ասէ արքայ. Մի՛ թէ ձեռն Յովաբայ՝ իցէ յամենայնի յայդմիկ ընդ քեզ: Եւ ասէ կինն ցարքայ. Կենդանի՛ է անձն քո փեր իմ արքայ, եթէ իցէ յաջ կամ յահեակ յամենայնէ զոր խօսեսցաւ փեր իմ արքայ. զի ծառայ քո Յովաբ՝ նա՛ պատուիրեաց ինձ, և նա՛ եղ ՚ի բերան աղախնոյ քոյ զամենայն բանս զայտուսիկ, ²⁰ վասն բոլորելոյ յերեսաց բանիս այտորիկ՝ զոր արար ծառայ քո Յովաբ զբանս զայտուսիկ. և փեր իմ իմաստուն է ըստ իմաստութեան հրեշտակի Ասարուծոյ՝ զհփել զամենայն ինչ որ յերկրի:

ԽԱ ²¹ Եւ ասէ արքայ ցՅովաբ. Ահաւասիկ արարի՛ քեզ ըստ բանի քում ըստ այսմիկ. երթ դարձո՛ւ, ա՞ծ զպատանեակն զԱբեստողոմ: ²² Եւ անկան Յովաբ ՚ի վերայ երեսաց իւրոց յերկիր, և երկիր՝ եպագ նմա, և օրհնեաց զարքայ: Եւ ասէ Յովաբ. Այսօր զհփաց ծառայ քո եթէ զփի շնորիս յաչս քո՞ փէր իմ արքայ զի արար փեր իմ արքայ զբան ծառայի իւրոյ: ²³ Եւ յարեաւ Յովաբ և գնաց ՚ի Գեթսուր, և ա՞ծ զԱբեստողոմ յԵրուսաղէմ: ²⁴ Եւ ասէ արքայ. Դարձցի՛ ՚ի փուն իւր, և զերեսս իմ մի՛ փեսցէ: Եւ դարձան Աբեստողոմ ՚ի փուն իւր, և զերեսս արքայի ոչ երես: ²⁵ Եւ իբրև զԱբեստողոմ ոչ գոյր յամենայն Իսրայէլի, այր զեղեցիկ գովելի՛ յոյժ. ՚ի թաթից ուրից իւրոց մինչև ՚ի գլուխ իւր ոչ գոյր ՚ի նմա արար: ²⁶ Եւ ՚ի փոքրել զհերս իւր՝ լինէր ՚ի սկսանելոյ աուրոց յաուրս փոքրել. զի կարի՛ ծանրանայր ՚ի վերայ նորա. և յորժամ փոքրէր, կշռէր զհեր գլխոյ իւրոյ երկերիւր սիկղ ըստ արքունական սկեղ: ²⁷ Եւ ծնան Աբեստողոմայ երեք ուսփերք՝ և դուստր մի և անուն նորա Թամար. և նա էր կին գեղեցիկ յոյժ փեսայեմբ. և եղև կին Ռոբովամայ որդոյ Սողոմոնի, և ծնաւ նմա զԱբիա՛:

ԽԲ ²⁸ Եւ նստան Աբիստողոմ յԵրուսաղէմ աուրս ամաց երկուց, և զերեսս արքայի ոչ երես: ²⁹ Եւ առաքեաց Աբեստողոմ առ Յովաբ յղել գնա առ արքայ, և ոչ կամեցաւ երթալ առ նա. և առաքեաց երկրորդ անգամ առ նա, և ոչ կամեցաւ երթալ: ³⁰ Եւ ասէ Աբեստողոմ ցճառայս իւր. Գիպէ՛ք զի վիճակ գեարնոյ Յովաբայ լի՛ գարով մօտ է առ իս, երթայք այրեցէ՛ք գնա հրով: Եւ այրեցին ծառայքն Աբեստողոմայ զվիճակն Յովաբայ հրով: Եւ եկին ծառայքն Յովաբայ առ նա պատառեալ զհանդերձս իրեանց՝ և ասեն. Այրեցին՝ ծառայքն Աբեստողոմայ զվիճակն հրով: ³¹ Եւ յարեաւ Յովաբ և եկն առ Աբեստողոմ ՚ի փուն՝ և ասէ ցնա. Ընդէր այրեցին ծառայք քո զվիճակն իմ հրով: ³² Եւ ասէ Աբեստողոմ ցՅովաբ. Յղեցի առ քեզ և ասեն. Ե՛կ այսր յղեցից զքեզ առ արքայ, ասել՝ թէ ընդէր եկի ՚ի Գեթսուրայ. լան էր ինձ փակախն անդ լինել, քան ոչ փեսանել զերեսս արքայի. և թէ վնան ինչ կայցէ յիս՝ սպան՝ զիս: ³³ Եւ եմոնր Յովաբ առ

18 Ոմանք. Մի՛ թաքուցաներ բան յինէն... հարցից զքեզ: **19 Յօրհնակին պակասէր.** Ձեռն Յովաբայ իցէ յամենայնի: **20 Ոմանք.** Վասն բոլորելոյ երեսաց: **21 Այլք.** Ըստ բանի քում ըստ այդմիկ: **28 Ոմանք.** Աուրս ամաց երկուց: **30 Այլք.** Գիպէք զվիճակ գեարնոյ:

արքայ՝ և պարմեաց նմա. և կոչեաց զԱբեսաղոմ. և եմնուր առ արքայ, և երկիր եպագ նմա, և անկան՝ ՚ի վերայ երեսաց իւրոց առաջի արքայի. և համբուրեաց արքայ զԱբեսաղոմ:

- 15** ¹ Եւ եղև յեպ այնորիկ, և արար Աբեսաղոմ կառս և երիվարս, և ԽԳ
² յիսուն այր սուրհանդակ առաջի իւր: ² Եւ կանխէր Աբեսաղոմ և կայր առ ճանապարհի դրանն. և լինէր՝ ամենայն այր որոյ էր դասը՝ գալ առ արքայ ՚ի դափաստան, բարբառէր առ նա Աբեսաղոմ և ասէր ցնա. Յորմէ՞ քաղաքէ ես դու: Եւ ասէր այրն. ՚Ի միոյ ՚ի ցեղիցն Իսրայէլի է
³ ծառայ քո: ³ Եւ ասէ ցնա Աբեսաղոմ. Ահա բանք քո բարի՛ են և դիւրինք,
⁴ և որ ունկնդիր լինիցի քեզ՝ չիք առ ՚ի յարքայէ: ⁴ Եւ ասէր Աբեսաղոմ. Ո՛ր կացուցանէր զիս դափաւորն ՚ի վերայ երկրիս. և առ իս գայր ամենայն այր, որոյ էր հակառակութիւն և դափաստան, և առնէի՛ նմա
⁵ իրաւունս: ⁵ Եւ լինէր յորժամ մերձենայր առ նա այր երկիր պագանել
⁶ նմա, ձգէր զձեռն իւր և առ ի՛նքն մափուցանէր, և համբուրէր զնա: ⁶ Եւ առնէր Աբեսաղոմ ըստ բանիս ըստ այսմիկ ամենայն Իսրայէլի եկելոյ ՚ի դափաստան առ արքայ. և յանկուցանէր յինքն Աբեսաղոմ զսիրտ ամենայն արանց Իսրայէլի:
- ⁷ Եւ եղև ՚ի կապարեղ չորից ամաց, ասէ Աբեսաղոմ ցհայր իւր. ԽԴ
 Երթայց և հափուցից զուխարս իմ զոր ուխտեցի Տեառն ՚ի Քեբրոն.
⁸ ⁸ զի ուխտիւք ուխտեաց՝ ծառայ քո մինչ էի ՚ի Գեթսուր յԱսորիս. ասեմ. Եթէ դարձուցանելով դարձուցէ զիս Տէր յԵրուսաղէմ, պաշտեցից՝
⁹ զՏէր: ⁹ Եւ ասէ ցնա արքայ. Երթ իսողողութեամբ: Եւ յարեան զնաց
¹⁰ ՚ի Քեբրոն: ¹⁰ Եւ առաքեաց Աբեսաղոմ պափուիրանկս յամենայն ցեղս Իսրայէլի, և ասէ. ՚Ի լսել ձեր զձայն եղջեր փողոյ, ասասցիք եթէ
¹¹ թագաւորեաց թագաւոր Աբեսաղոմ ՚ի Քեբրոն: ¹¹ Եւ ընդ Աբեսաղոմայ զնացին արք երկերիւր հրաւիրեալք. և երթային միամտութեամբ, և
¹² ոչ գիտէին ամեննին զգրոյցն: ¹² Եւ առաքեաց Աբեսաղոմ և կոչեաց զԱբիսուփէլ Թելուացի խորհրդակից Դաւթի ՚ի քաղաք իւր ՚ի Գովդ՝ա ՚ի զոհել իւրում զգոհան. և եղև ժողով սասարիկ. և ժողովուրդ բազում
¹³ երթեալ ընդ Աբեսաղոմայ: ¹³ Եւ եհաս գուժկան՝ առ Դաւիթ և ասէ. Եղև սիրտ արանց Իսրայէլի զհետ Աբեսաղոմայ:
- ¹⁴ Եւ ասէ Դաւիթ ցամենայն ծառայս իւր որ ընդ նմա յԵրուսաղէմ. ԽԵ
 Արիք և փախիցուք. զի ոչ գոյ մեզ փրկութիւն յերեսաց Աբեսաղոմայ. փութացարո՛ք զնալ, զի մի՛ արագիցէ՛ և հարկանիցէ զմեզ, և արկանիցէ
¹⁵ ՚ի վերայ մեր չարիս. և հարկանիցէ զքաղաքս սրով սուսերի: ¹⁵ Եւ ասեն ծառայքն արքայի՛ զարքայ. Ըստ ամենայնի զոր և կամիցի փեր
¹⁶ մեր արքայ՝ ահաւասիկ կանք ծառայք քո: ¹⁶ Եւ ել արքայ և ամենայն փուն նորա ՚ի հետիոտարս. և եթող արքայ փասն կին ՚ի հարճից ան-

33 Ոմանք. ՚Ի վերայ երեսաց իւրոց յերկիր առաջի: **15. 2 Ոմանք.** Եւ ասէ այրն. ՚Ի միոյ: **3 Ոմանք.** Եւ ասէր ցնա Աբէ՛: **4 Ոմանք.** Նակառակութիւն ՚ի դափաստան: **5 Յօրինակին պակասէր.** Առ նա այր եր՛: **6 Այլք.** Զսիրտս ամենայն արանց: **8 Ոմանք.** Մինչ բնակէի ես ՚ի Գեթսուր յԱսորիս: **10 Ոմանք.** Եւ առաքեաց... դէպս պափուիրակս յամենայն: **12 Ոսկան.** Ժողովուրդ բազում երթայր: **Ուր ոմանք.** Երթալ ընդ Ա՛: **14 Բազումք.** Զի մի՛ արագիցէ և հասանիցէ մեզ. և արկանիցէ ՚ի վերայ մեր: **Եւ ոմանք.** Եւ հասանիցեն ՚ի վերայ մեր չարիք. և հար՛:

փի իրոց պահել գրունն: ¹⁷ Եւ ել արքայ և ամենայն ծառայք նորա 17
 հեպրևա՛կք, և կացին առ ձիթենւոյն որ յանապարի անդ: ¹⁸ Եւ ամենայն 18
 ծառայք նորա միըստմիոջէ անցանէին առ նովաւ. և ամենայն Քերթթին
 և Ոփելէթին. և ամենայն Գեթացիք վեց հարիւր այր եկեալ հեպրևակք
 ՚ի Գեթայ՝ անցանէին առաջի Դաւթի: ¹⁹ Եւ սաւ արքայ ցեթթի Գեթացի. 19
 Ընդէր գայցես և դո՛ւ ընդ մեզ. դարձի՛ր անդրէն և բնակեա՛ ընդ արքայի,
 զի այր օտար ես դու. և խախտեցար ՚ի փեղոջէ քումմէ՛ ՚ի Գեթայ՝ և
 եկիր. ²⁰ և այսօր խախտիցեմ գքեզ գնա՛լ ընդ մեզ. և ես երթայ՛ց յո՛ւ 20
 երթալոց իցեմ. բայց դու դարձի՛ր, և դարձո՛ գեղբարս քո ընդ քեզ. և
 արասցէ ընդ քեզ Տէր ողորմութիւն և ճշմարտութիւն: ²¹ Պապասխանի 21
 եպ Եթթի արքայի՝ և սաւ. Կենդանի՛ է Տէր, և կենդանի՛ է քեր իմ ար-
 քայ. զի ՚ի փեղոջ ուր քեր իմ արքայ իցէ, և ՚ի մահու և ՚ի կեանս՝
 անդ եղիցի և ծառայ քո: ²² Եւ սաւ արքայ ցեթթի. Ե՛կ անց ընդ իս: 22
 Եւ անց Եթթի Գեթացի. և ամենայն ծառայք նորա, և ամենայն ամ-
 բոխ նորա ընդ նմա: ²³ Եւ ամենայն երկիրն լայր մեծաճայն, և ամենայն 23
 զօրն անցանէր ընդ հեղեղաբն Կեդրոնի. անց և արքայ ընդ հեղե-
 դաբն Կեդրոնի. և ամենայն զօրն և արքայ երթային ընդ երեսս ճա-
 նապարհին անապարի: ²⁴ Եւ ահա Սադովկ և ամենայն Ղևրացիք ընդ 24
 նմա, բարձի՛ն զբապանակն ուխտին Տեառն ՚ի Բեթարա, և կացուցին
 զբապանակն Աստուծոյ. և ել ՚ի Բեթարա մինչև կապարեաց ամենայն
 ժողովուրդն անցանէ՛ ՚ի քաղաքէ անփի: ²⁵ Եւ սաւ արքայ ցՍադովկ. 25
 Դարձո՛ զբապանակդ Աստուծոյ ՚ի քաղաք, և նստցի՛ ՚ի փեղոջ իւրում.
 Եթէ գրից շնորհս առաջի Տեառն՝ դարձուցէ՛ զիս, և ցուցցէ՛ ինձ զդա՛
 և զվայելչութիւն դորա. ²⁶ ապա թէ այսպէս ասասցէ ցիս թէ չեմ հաճեալ 26
 ընդ քեզ, ահաասիկ կանմ, արասցէ ինձ որպէս հաճո՛յ իցէ առաջի աչաց
 նորա: ²⁷ Եւ սաւ արքայ ցՍադովկ քահանայ. Տեսէ՛ք. զի դու դառնաս 27
 խաղաղութեամբ ՚ի քաղաք, և Աքիմասս որդի քո, և Յովնաթան որդի
 Աքիաթարայ՝ երկոքին որդիք ձեր ընդ ձեզ. ²⁸ և ահա ես բանակիցիմ 28
 յՌաբովթ անապարին, մինչև եկեսցէ զրո՛յց ՚ի ձէնջ՝ պապմնէ՛ ինձ: ²⁹ Եւ 29
 դարձուցին Սադովկ և Աքիաթար զբապանակն յԵրուսաղէմ, և նստան
 անդ: ³⁰ Եւ Դաւիթ ելանէր ընդ գառ ՚ի վերն Չիթենեաց, ելանէր և լայր. 30
 և զգլուխ իր ծածկեալ. և ինքն երթայր բո՛կ, և ամենայն ժողովուրդն
 ընդ նմա ձորձ զգլխով. այր իւրաքանչի՛ր ելանէին և լային: ³¹ Ազդ եղև 31
 Դաւթի՛ և ասեն. Եւ Աքիսովիլ ընդ ժողովեալսն առ Աբեսողոմայ՝ է: Եւ
 սաւ Դաւիթ. Յրուեա՛ զխորհուրդն Աքիսովիլայ Տէր Աստուած իմ: ³² Եւ 32
 եհաս Դաւիթ ՚ի Նոովս՝ ուր եպագն երկիր Աստուծոյ:

ԽԶ Եւ ահա ընդ առաջ նորա Քուսի Արաքացի բարեկամ Դաւթի պապառեալ 33
 զպապմուճան իւր՝ և հո՛ղ ՚ի գլուխ նորա: ³³ Եւ սաւ ցնա Դաւիթ. Եթէ 33
 անցանիցես ընդ իս՝ բեռն լինիս ինձ. ³⁴ ապա թէ դարձցիս ՚ի քաղաք՝ 34
 ասասցես ցԱբեսաղոմ, եթէ անցին եղբարք քո. և արքայ կաթոզի՛ն էր

18 *Ի յուս՛.* Եւ անցանէին առաջի արքայի. *համաճայն ոմանց ՚ի քնաք՛:* **24** *Ոմանք.*
 Եւ կացուցին զբապանակն Տեառն: **25** *Ոմանք.* Եթէ գրցի շնորհս առ՛: **26** *Ոմանք.*
 Ապա թէ այնպէս ասասցէ ցիս եթէ չեմ... որպէս և հաճոյ: **28** *Ոմանք.* Եւ ահա ես
 բնակիցիմ: **31** *Ոմանք.* Յրեա՛ զխորհուրդն: **32** *Ոմանք.* Ուր եպագ նա երկիր
 Աստուծոյ:

զկնի իմ, և անց հայր քո. և արդ՝ ծառայ քո՛ւ եմ արքայ, և թո՛ղ կացից առաջի քո. ծառայ հոր քոյ էի յայնժամ, և արդ քո՛ւ ծառայ եմ ես արքայ. և ցրեսցես յինէն զխորհուրդն Աքիպոսիւլայ: ³⁵ Եւ ահա ընդ քեզ Սաղովկ և Աքիաթար քահանայք. և եղիցի բան գոր լսիցես ՚ի փանէ արքայի՝ պապմեսչի՛ր Սաղովկայ և Աքիաթարու քահանայից: ³⁶ Եւ ահա ե՛ն ընդ նոսա երկրքեան որդիք իւրեանց, Աքիմասա որդի Սաղովկայ, և Յովնաթան որդի Աքիաթարայ. և առաքեսջիք ՚ի ձեռն նոցա առ իս զամենայն բան գոր և լսիցէք: ³⁷ Եւ եմուր Քուսի բարեկամ Դաւթի ՚ի քաղաքն. և Աբեսողոմ մտնաւ ՚ի քաղաքն:

16 ¹ Եւ Դաւիթ անցեալ էր սակաւիկ ինչ ըստ հռովս: Եւ ահա Սիբա պապանի Մեմփիբոսթեայ ընդ առաջ նորա. և գոյճք իշոց բեռնաւորաց, և ՚ի նոսա երկերիւր նկանակ, և հարևր չամչեայ, և հարիւր արմաւ, և մար մի գինոյ: ² Եւ ասէ արքայ ցՍիբա. Զի՞նչ է այդ: Եւ ասէ Սիբա. Էշքո նստելոյ արքայի, և հացո և արմատ՝ ՚ի կերակո՛ր մանկանցո, և զինիդ՝ ընպելի՛ լքելոցո յանապարի աստ: ³ Եւ ասէ արքայ. Ո՛ր է որդի փեռան քոյ: Եւ ասէ Սիբա ցարքայ. Ահա նստի յԵրուսաղէմ. զի ասէ՛ Այսօր դարձուցեն ինձ փունն Իսրայելի զթագաւորութիւն հոր իմոյ: ⁴ Եւ ասէ արքայ ցՍիբա. Ահա քե՛զ լիցի ամենայն ինչ որ է Մեմփիբոսթեայ: Երկի՛ր եպագ Սիբա և ասէ. Գփի՛ շնորհս առաջի քո փէր իմ արքայ:

⁵ Եւ եկն արքայ Դաւիթ մինչև ցԲաւուրիմ, և ահա ելանէր անրի այր յազգականութենէ փանն Սաուղայ, և անուն նորա Մեմէի որդի Գերեայ, ելանելով ելանէր և անիծանէր. ⁶ և ձգէր քարինս Դաւթի, և ամենեցուն որոց ընդ արքայի Դաւթի. և ամենայն ժողովուրդն, և ամենայն զօրաւորք էին ընդ աջմէ և ընդ ահեկէ արքայի: ⁷ Եւ այսպէս ասէր Մեմէի յանիծանելն զնա. Ե՛լ է՛լ այր արեանց՝ և այր անօրէն. ⁸ դարձոյց ՚ի քեզ Տէր զամենայն արիւնս փանն Սաուղայ. զի թագաւորեցեր փոխանակ նորա. և եր Տէր զթագաւորութիւն քոյ ՚ի ձեռս Աբեսողոմայ որդոյ քոյ. եցոյց քեզ զգարին քո. զի այր՝ արեանց ես դու: ⁹ Եւ ասէ Աբեսաս որդի Շարուհեայ ցԴաւիթ. Ընդէ՛ր անիծանէ այնպէս շուն մի մեռեալ զփէր իմ զարքայ, անցից և առից գգուիս նորա: ¹⁰ Եւ ասէ արքայ. Զի՞ կայ իմ և ձեր որդիք Շարուհեայ. թո՛յլ փուք նմա, թո՛ղ անիծանէ՛ այնպէս. զի Տէր ասաց նմա անիծանել զԴաւիթ. և ո՛վ ասացէ թէ ընդէ՛ր արարեր այդպէս: ¹¹ Եւ ասէ Դաւիթ ցԱբեսաս և ցամենայն ծառայս իւր. Ահաւանիկ որդի իմ որ ելեալ է յորովայնէ իմմէ խնդրէ՛ զանձն իմ, ո՛րչափ ևս որդին Յեմիմայ. թո՛յլ փուք նմա և անիծցէ, զի Տէր ասաց նմա. ¹² թերևս փեսցէ Տէր զփառապանս իմ, և հափուցէ ինձ քարին փոխանակ անիծից նորա յաւուր յայսմիկ: ¹³ Եւ երթայր Դաւիթ և արքն որ ընդ նմա զճանապարհն. և Մեմէի երթայր մօտ առ նա ընդ կողաց լերինն, երթայր և անիծանէր, և քարինս ՚ի կողմանէ նորա ընկենոյր,

16. 1 *Յօրինակին.* Պապանի Մեմփոսթեայ... և հարևր չամչեայ, և ճ արմաւ: **2** *Ունակ.* ՚ի կերակուր մանկւորոյ: **4** *Ունակ.* Ամենայն ինչ որ ինչ է Մեմփի՛: **9** *Ունակ.* Եւ ասէ Աբեսաս որդի Շարուհեայ ցարքայ. Ընդէ՛ր: **10** *Բազույք.* Թո՛ղ անիծցէ այնպէս. և *ունակ.* թոյլ փուք նմա և անիծցէ այնպէս:

և հո՛ղ ցանէր 'ի վերայ: ¹⁴ Եւ եկն արքայ և ամենայն զօրն որ ընդ նմա 14
աշխարեանը, և հանգեան անդ:

ԽԸ ¹⁵ Եւ Աբեսողոմ և ամենայն Իսրայել մտին յԵրուսաղէմ, և Աքիպոսիէլ 15
ընդ նմա: ¹⁶ Եւ եղև իբրև եկն Քուսի Արաքացի բարեկամ Դաթի առ 16
Աբեսողոմ, և երկիր եպագ նմա. և ասէ Քուսի գԱբեսողոմ. Կեցցէ՛
արքայ:

ԽԹ ¹⁷ Եւ ասէ Աբեսողոմ գՔուսի. Այդ գուծ էր քո ընդ բարեկամին քում. 17
և ընդէի ո՛չ չոգար ընդ բարեկամին քում: ¹⁸ Եւ ասէ Քուսի գԱբեսողոմ. 18
Ո՛չ այդպէս է, այլ զհետ այնորիկ՝ զոր ընտրեաց Տէր, և ժողովուրդս այս՝
և ամենայն այր Իսրայէլի երթայց՝ և նորա՛ եղէց, և ընդ նմա՛ նստայց:
¹⁹ Եւ երկրորդ անգամ ո՛մ ծառայիցեմ ես, ո՛չ ապաքէն առաջի որդոյ 19
նորա. որպէս ծառայեցի առաջի հօր քում, նոյնպէս եղէց առաջի քո:

Ծ ²⁰ Եւ ասէ Աբեսողոմ գԱքիպոսիէլ. Առէ՛ք խորհուրդ 'ի մէջ թէ զի՞նչ 20
գործեսցուք: ²¹ Եւ ասէ Աքիպոսիէլ գԱբեսողոմ. Մո՛նք առ հարճս հօր քո 21
զորս եթող պահել զպումն իւր, և լուիցէ ամենայն Իսրայէլ թէ յամօթ
արարեր զհայր քո. և զօրասցին ձեռք ամենեցուն որք են ընդ քեզ: ²² Եւ 22
հարին վրան Աբեսողոմայ 'ի քանիս, և եմուտ Աբեսողոմ առ հարճս
հօր իւրոյ յանդիման ամենայն Իսրայէլի: ²³ Եւ խորհուրդ Աքիպոսիէլայ 23
զոր խորհէր յաւուրսն առաջինս, որպէս թէ հարցանիցէ ոք բան յԱս-
պուծոյ, այնպէս էր ամենայն խորհուրդն Աքիպոսիէլայ, և առ Դաթի՛ և
առ Աբեսողոմայ:

¹ Եւ ասէ Աքիպոսիէլ գԱբեսողոմ. Ընտրեցի՛ց ինձ երկուպասան հա- 17
զար արանց, և յարեայց և պնդեցայց զհետ Դաթի զցայգս, ² և հասից 2
'ի վերայ նորա զցայգ. և նա աշխարեան է և լքեալ ձեռօք, և զարհուրեցուցից
զնա, և փախիցէ՛ զօրն որ ընդ նմա. և սպանից զարքայ միայն: ³ Եւ 3
դարձուցից զամենայն զօրն առ քեզ, զոր օրինակ դառնայցէ հարսն առ
այր իւր. բայց միայն զանձն միո՛յ առն խնդրիցես, և ամենայն զօրն ե-
րկիցի 'ի խաղաղութեան: ⁴ Եւ ուղիղ թուեցաւ բանն առաջի Աբեսողոմայ 4
և առաջի ամենայն ծերոցն Իսրայէլի:

ԾԱ ⁵ Եւ ասէ Աբեսողոմ. Կոչեցէ՛ք գՔուսի Արաքացի, և լուիցուք թէ զի՞նչ 5
կացցէ 'ի բերան նորա: ⁶ Եւ եմոնք Քուսի առ Աբեսողոմ, և խօսեցաւ 6
Աբեսողոմ ընդ նմա ըստ բանին այնորիկ՝ զոր խօսեցաւ Աքիպոսիէլ. և
ասէ թէ արասցո՛ւք ըստ բանի նորա, ապա թէ ո՛չ և դո՛ն խօսեաց ինչ:
⁷ Եւ ասէ Քուսի գԱբեսողոմ. Ո՛չ է բարուք խորհուրդն զոր խորհեցաւ 7
Աքիպոսիէլ այս անգամ: ⁸ Եւ ասէ Քուսի. Դու ինքնին զիպես զհայր քո 8
և զարս նորա. զի կարի՛ զօրաւորք են յոյժ, և դառնացեալք ոգով իբրև
զարք մի որդէկոպոր 'ի վայրի, և զայրացեան՝ 'ի դաշտի. և հայր քո
այր պարտերազմօղ, և ո՛չ քայ դու զօրուն. ⁹ և ահա ինքն դօղեալ ից 9

13 'Ի լուս'. Առ նա ընդ կողեածաց լե՛. համանայն ոմանց 'ի բնաք': Ուր ոմանք
ևս. ընդ կողեաց: 16 'Ի բազումս պակասի. Առ Աբեսողոմ, և երկիր եպագ նմա:
19 Բազումք. Որպէս ծառայեցի հօր քում: 21 Ոմանք. Որ ընդ քեզ են: 23 Ոմանք.
Որպէս հարցանիցէ ոք: Ոսկան. Աքիպոսիէլայ, առ Դաթի և առ Աբէ՛: 17. 3 Այլք. Միոյ
առնն խնդրեսցես: 5 Այլք. Եթէ զինչ կայցէ 'ի բերան: 8 Յօրինակին պակասէր.
Են յոյժ և դառնացեալք ոգով, իբրև: Որ ոմանք. ոգով են իբրև զարք: Յօրինակին
պակասէր. Եւ ո՛չ քայ դու:

'ի միում 'ի բլրոց, կամ 'ի միում ուրեք 'ի փեղեաց. և եղիցի յանկանել
 'ի վերայ նոցա զառաջինն հարկանիցէ, և լսիցէ՛ որ լսիցէ, և ասիցէ՛ թէ
 10 եղև խորպակումն ժողովրդեանն որ զկնի Աբիսողոմայ: ¹⁰ Քանզի և նա՛
 այր զօրութեան է, որոյ սիրարն իբրև զսիրար առիծու հաշելով հաշիցի.
 զի գիպէ ամենայն Իսրայէլ թէ զօրաւոր է հայր քո, և որոյք զօրութեան
 11 որ ընդ նմայն են: ¹¹ Ես այսպէս փամ քեզ խրապ. ժողովելով ժողովեսցի
 ամենայն այր Իսրայէլի 'ի Դանայ մինչև ցԲերսաբէտ իբրև զաւագ առ
 12 եզր ծովու բազմութեամբ. և քո՛ երեսք երթիցեն առաջի նոցա. ¹² և
 հասցոնք 'ի վերայ նորա 'ի միում 'ի փեղեաց ուր և զբանիցենք զնա
 անդ. և պարեսցոնք զնովա՛ որպէս իջանիցէ ցօղ 'ի վերայ երկրի. և
 13 ո՛չ ապրեցուցուք զնորա և ո՛չ զոք: ¹³ Ապա թէ 'ի քաղաք մարանիցէ՛
 առցէ ամենայն Իսրայէլ քաղաքին այնմիկ պարանս, և քարշեսցուք
 14 զնոսա մինչև ցեղեղաբա. զի մի՛ մնասցէ անդ և մի՛ մի քար: ¹⁴ Եւ
 ասէ Աբեսողոմ և ամենայն այր Իսրայէլի. Քաջ է խորհուրդդ Քուսեայ
 Արաքացոյ՝ քան զխորհուրդ Աբիսողոմի: Եւ Տէր եր հրաման ցրել
 զքաջ խորհուրդն Աբիսողոմի. զի ածցէ Տէր 'ի վերայ Աբեսողոմայ
 զամենայն չարիսն:

15 Եւ ասէ Քուսի Արաքացի ցՍաղովկ և ցԱբիաթար քահանայս. ԾԲ
 Զայս ինչ և զայս խրապ եր Աբիսողոմի Աբեսողոմայ՝ և ծերոց Իսրայէլ-
 16 լի, և զայս ինչ և զայս՝ են խորհեցայ: ¹⁶ Եւ արդ՝ առաքեցէք վաղվադակի՛
 և պարմեցէք Դաւթի և ասացէք. Մի՛ ազանիցիս զայս զիշեր յՆաբովթ
 անապարհին, այլ փութասջիբ անցանել, զուցէ՛ կլանիցէ զարքայ և զա-
 17 մենայն ժողովուրդն որ ընդ նմա: ¹⁷ Եւ Յովնաթան և Աբիմասս կային
 առ աղբերն Ռովզելայ, և չոգաւ աղախին մի և պարմեաց նոցա. և նո-
 18 քա զնացին և պարմեցին զայս արքայի Դաւթի. զի ո՛չ կարէին մարանել
 երևել 'ի քաղաքին: ¹⁸ Եւ երես զնոսա պարանեակ մի, և պարմեաց
 Աբեսողոմայ. և չոգան երկո՞քին, և մարին 'ի փուն անն միոյ 'ի Բաուրիսն.
 19 և նորա էր գուր մի 'ի փան, և մարին անդր: ¹⁹ Եւ ան կինն և կափոյց
 զխուփն 'ի վերայ գրին, և ցամաքեցուցանէր 'ի վերայ նորա արաբովթ.
 20 և ո՛չ էլ բանն 'ի վեր: ²⁰ Եւ եկին ծառայքն Աբեսողոմայ առ կինն 'ի փ-
 ոնն անդր, և ասեն. Ո՛ր են Աբիմասս և Յովնաթան: Եւ ասէ ցնոսա
 կինն. Անցին յայնկոյս ջրոյդ: Եւ նոքա խնդրեցին զնոսա՝ և ո՛չ գրին,
 21 և դարձան յԵրուսաղէմ: ²¹ Եւ եղև յեր զնալոյն նոցա, ելին 'ի գբոյն և
 չոգան՝ պարմեցին արքայի Դաւթի, և ասեն ցԴաւիթ. Արիք և անցէք
 22 ըսպ ջուրդ. զի զայս ինչ և զայս խորհեցաւ վասն ձեր Աբիսողոմի: ²² Եւ
 յարեան Դաւիթ՝ և ամենայն ժողովուրդն որ ընդ նմա, և անցին ընդ
 23 Յորդանան մինչև 'ի լուսանալ առաւօտուն, մինչև ո՛չ մնալոյ և ո՛չ միոյ
 ուրուք՝ որ ո՛չ անց ընդ Յորդանան: ²³ Եւ Աբիսողոմի իբրև երես թէ ո՛չ
 եղև խորհուրդն նորա, հանդերձեաց զէ՛ իւր, և յարեաւ զնաց 'ի փուն

11 *Յօրինակին փոխանակ* Ես այսպէս, *դնի՛* Եւ այսպէս փամ քեզ խր:՝ *Ոմանք.* Երթիցեն 'ի մէջ նոցա: **12** *Յօրինակին.* 'Ի միում 'ի փեղեաց ուր և: *Ոմանք.* Զնորա և զարանց նորա և ո՛չ զմի ոք: **16** *Ոմանք.* Եւ ամենայն ժողովուրդ նորա ընդ նմա: **18** *Ոմանք.* Եւ մարին 'ի փուն մի 'ի Բաուրիսն: **19** *'Ի լուս՝ 'ի վերայ՝* արաբովթ. *նշանակի՛* նուռն և պաղապրիպ. *և այլ ոմանք նշանակեն.* բանջար: **22** *Ոմանք.* Մինչև ցլուսանալ առա՛:

իւր 'ի քաղաք, և հրաման եր փան իւրում, և խեղդ արկ՝ և մեռաւ, և թաղեցան 'ի գերեզմանի հօր իւրոյ:

ԾԳ 24 Եւ Դաւիթ եհան 'ի Բանակս. և Աբեսողոմ անց ընդ Յորդանան՝ 24
ինքն և ամենայն Իսրայէլ ընդ նմա: 25 Եւ գԱմնեսայի կացոյց Աբեսողոմ 25
փոխանակ Յովաբայ 'ի վերայ զօրուն. և Ամնեսայի՝ որդի՛ էր առն ո-
րում անոնն էր Յոթօր Յեզրայելացի. նա եմոնփ առ Աբիզեայ դուստր
Յեսսեայ՝ քոյր Շարուհեայ մօր Յովաբայ: 26 Եւ բանակեցաւ Աբեսողոմ և 26
ամենայն Իսրայէլ յերկրին Գաղաադու: 27 Եւ եղև իբրև եհան Դաւիթ 'ի 27
Բանակսն, Վեսփի որդի Նասասայ յՌաբաթայ որդոցն Ամոնայ և Մաքիր
որդի Ամիելի 'ի Ղ'աղաբարայ, և Բերզելի Գաղաադացի յՌոզելիմայ,
28 բերին անկողինս փասն, և օթոցս և սանս փասն, և անօթս բրփի, 28
և ցորեան, և գարի, և ալևր, և փոխինդ, և ոլոռն, և ոսպն, 29 և մեղր, 29
և կոզի, և պապրուճակս, և որթս դիեցիկս. և մաքուցին Դաւթի և
զօրուն որ ընդ նմա՝ ուրել. զի էր զօրն քաղցեալ և ծարախ՛, և լքեալ
յանապարի անդ:

ԾԴ 1 Եւ հանդէս արար Դաւիթ զօրուն որ ընդ նմա, և կացոյց 'ի վե- 18
րայ նոցա հազարապետս և հարիւրապետս: 2 Եւ առաքեաց Դաւիթ 2
զերի՛ր մասն զօրուն 'ի ձեռն Յովաբայ, և զերի՛ր մասն 'ի ձեռն Աբեսսայ
որդոյ Շարուհեայ՝ եղբօր Յովաբայ, և զերի՛ր մասն 'ի ձեռն Եթթեայ
Գեթացոյ. և ասէ Դաւիթ զգօրն. Ելանելով էլից և են ընդ ձեզ: 3 Եւ 3
ասեն. Ոչ ելցես. զի եթէ փախչիցիմք, ոչ դիցեն 'ի վերայ մեր զսիրս. և
եթէ կիսոյ կէս 'ի մէնջ մեռանիցիմք՝ ոչ դիցեն 'ի վերայ մեր զսիրս. և
դու իբրև զփասն հազար 'ի մէնջ ես. և արդ լա՛ն է թէ՛ դու՝ 'ի քաղաքի
իցես՝ զի լինիցիս մեզ յօգնականութիւն: 4 Եւ ասէ ցնոսա արքայ. Որ 4
ինչ հաճոյ՛ իցէ առաջի ձեր արարից: Եւ եկաց արքայ յե՛ց առ դրանն.
և ամենայն զօրն ելանէր ըստ հարիւրաւորաց և ըստ հազարաւորաց:
5 Եւ պապուէր ետ արքայ Յովաբայ և Աբեսսայ և յԵթթեայ՝ և ասէ. 5
Խնայեսջիք՝ 'ի պապանեակ իմ Աբեսողոմ: Եւ ամենայն զօրն լուա
'ի պապուիրելն արքայի ամենայն իշխանացն վասն Աբեսողոմայ: 6 Եւ 6
ել ամենայն զօրն յանփառն ընդդէմ Իսրայէլի, և եղև կռիւ յանփառին
Եփրեմայ: 7 Եւ պարտեցաւ անդ զօրն Իսրայէլի առաջի ծառայիցն Դա- 7
թի. և եղև խորփակումն մեծ յաւուր յայնմիկ. և անկան քսան հազար
արանց: 8 Եւ եղև անդ պարտեազմն՝ ցրուեալ ընդ ամենայն երեսս երկ- 8
րին. և յաճախեաց անփառն ուրել 'ի զօրուն քան զորս եկեր սուրն
յաւուրն յայնմիկ:

ԾԵ 9 Եւ դիպեցաւ Աբեսողոմ առաջի ծառայիցն Դաւթի. և Աբեսողոմ էր 9
հեծեալ 'ի ջորոջ իւրում, և եմոնփ ջորին ընդ թաւ կաղնեաւ մեծաւ, և
պարտեցաւ զլուխ նորա ընդ կաղնեան, և կախեցաւ ընդ երկինս և ընդ
երկիր, և ջորին անց 'ի ներքոյ նորա: 10 Եւ ետնն այր մի, և պարմեաց 10

25 Օրինակ մի. Դուստր Նասասայ քոյր Շա՛: 29 Ոմանք. Եւ որթս դիացիկս: 18. 3 Ոմանք. Ձի եթէ փախչելով փախչիցիմք... 'ի վերայ մեր սիրս: Այլք. Ձի դու իբրև զփասն հա՛: 5 Ոմանք. 'ի պապանեակն Աբեսողոմ: 8 Ոմանք. Ցրուեալ ընդ երեսս ամենայն դաշտին, և յաճ՛... ուրել 'ի զօրուն քան զորս եկեր սուրն 'ի զօրուն յա՛: Յօրինակին պակասէր. 'Ի զօրուն քան զորս եկեր սուրն յաւուրն յայն՛: 9 Ոմանք. Ընդ թաւ կաղնեան մե՛:

- 11 Յովաբայ և ասէ. Ահա Կեսի գԱբետողոմ կախեալ գկաղնոյն: ¹¹ Եւ ասէ Յովաբ ցայրն որ պարսմեաց նմա. Եւ ահա Կեսեր՝ և ընդէր ոչ հարեր գնա ընդ գեպին. և ես Կայի՝ քեզ այսօր յիսուն սկեղ արծաթոյ՝ և սուսերի մի: ¹² Եւ ասէ այրն ցՅովաբ. Եթէ կշռելով իսկ առնուի ՚ի ձեռաց քոց հազար սիկղ արծաթոյ՝ ոչ ձգէի զձեռն իմ յորդի արքայի. զի յականջս մեր պարուիրեաց արքայ՝ քեզ և Աբեսսայ և Եթթեայ, և ասէ. Զգոյ՛շ լինիջիք պարանեկին Աբետողոմայ, ¹³ մի՛ ինչ վնաս առնել անձին նորա. և ամենայն բան ոչ թաքչիցի յարքայէ, և դու կայցես ՚ի բացեայ: ¹⁴ ¹⁴ Եւ ասէ Յովաբ. Վասն այրորիկ իսկ անցից առաջի քո: Եւ առ Յովաբ երին ներս ՚ի ձեռին իւրում, և եհար գնոսա ՚ի սրբի Աբետողոմայ մինչդեռ կենդանի՝ կայր ՚ի կաղնոջն: ¹⁵ Եւ պարեցան Կասն մանկունք ՚ի զինակրացն Յովաբայ, և հարին գԱբետողոմ և սպանին գնա:
- 16 ¹⁶ Եւ եհար Յովաբ գփողն եղջերեայ, և դարձաւ զօրն որ ընդ նմա, ^{ժԶ} ¹⁷ զի մի՛ երթիցեն զհեպ Իսրայելի. զի խնայեաց Յովաբ ՚ի զօրն: ¹⁷ Եւ առ Յովաբ գԱբետողոմ, և ընկէց գնա ՚ի վի՛հ մեծ յանբառին ՚ի խորին յոյժ. և ամենայն Իսրայել փախեան այր իւրաքանչիւր ՚ի բնակութիւն իւր: ¹⁸ Բայց Աբետողոմ մինչդեռ կենդանի՝ եր՝ կանգնեաց իւր արձան. և կանգնեաց ՚ի Յաբին զարձանն ՚ի հովի՛րս թազաւորաց. քանզի ասաց թէ չիք իւր որդի որ յիջիցէ զանուն նորա. և կոչեաց զարձանն յիւր անուն. և կոչեաց գնա ձեռն Աբետողոմայ մինչև ցայսօր:
- 19 ¹⁹ Եւ Աքիմասս որդի Սադովկայ ասէ. Ընթացայց Կարայց աւերիս ^{ժԷ} ²⁰ արքայի. զի արար նմա Տէր իրաւունս ՚ի ձեռաց թշնամեաց իւրոց: ²⁰ Եւ ասէ ցնա Յովաբ. Ոչ ես դու այր աւերեաց յաւուր յայսմիկ, և Կացես աւերիս յայրնում աւուր. բայց յաւուր յայսմիկ մի՛ Կացես աւերիս, քան՝ ²¹ զի որդի արքայի մեռաւ: ²¹ Եւ ասէ ցՔուսի. Երթ պարսմեա՛ արքայի ²² զոր ինչ Կեսեր: Եւ երկիր եպագ Քուսի Յովաբայ և ել: ²² Եւ յաւել ևս Աքիմասս որդի Սադովկայ՝ և ասէ ցՅովաբ. Եւ զի՛նչ լինիցի եթէ ընթանայցեն և ես զկնի Քուսեայ: Եւ ասէ Յովաբ. Եւ ընդէր իցէ քեզ այն՝ եթէ ընթանայցես որդեակ իմ. այսր եկ, ոչ ինչ են քեզ աւերիքն յօգուր երթալոյ: ²³ Եւ ասէ Աքիմասս. Զի՛ է՛ թէ ընթանայցեն: Եւ ասէ ցնա Յովաբ. Ընթա՛: Եւ ընթացան Աքիմասս ընդ ճանապարհն Կեքարայ՝ և ²⁴ անց գՔուսեաւ: ²⁴ Եւ Դաւիթ նսպեր ՚ի մէջ երկոցունց դրանցն. և գնաց դէպն ՚ի Կանիս դրանն ՚ի Կարիսպն. ամբարձ զաչս իւր և երես, և ահա այր ընթանայր միայն հանդէպ իւր. ²⁵ և աղաղակեաց դէպն և աճդ աւրար արքայի: Եւ ասէ արքայ. Եթէ միայն է՛ աւերիք են ՚ի բերան նորա: ²⁶ Եւ գալով գայր՝ և մերձենայր: ²⁶ Եւ երես դէպն մնն ևս այր ընթացեալ. և աղաղակեաց դէպն ՚ի դուռն՝ և ասէ. Ահա մնն ևս այր ընթանայ միայն: Եւ ասէ արքայ. Եւ նա՛ աւերաւոր է: ²⁷ Եւ ասէ դէպն. Տեսանեմ զընթացս առաջնոյն իբրև զընթացս Աքիմասայ որդոյ Սադովկայ: Եւ ասէ արքայ. Այր բարի՛ է նա, և բարի՛ աւերեօք գայ: ²⁸ Եւ աղաղակեաց Աքիմասս և ասէ ցարքայ. Ողջոյն է: Եւ երկիր եպագ ՚ի վերայ երեսաց

11 *Ուսնք.* Յիսուն սիկղ արծա՛: 12 *Այլք.* Եթէ կշռով իսկ առնուի: 15 *Այլք.* Եւ պարեցան Կասն մանուկ: 16 *Յօրինակին պսկասէր.* Եւ դարձաւ զօրն որ ընդ նմա: *Որ Ոսկան.* Զօրն իւր ընդ նմա: 23 *Բագունք.* Եւ ասէ. Զի՛ է՛ եթէ ընթա՛:

իւրոց յերկիր, և ասէ. Օրհնեալ է Տէր Աստուած քո, որ փակեաց զարս արելիս քո որ ամբարձին զձեռս իւրեանց ՚ի վերայ րեառն մերոյ արքայի: ²⁹ Եւ ասէ արքայ, եթէ ողջոյն իցէ մանկանն ինոյ Աբեսողոմայ: ²⁹ Եւ ասէ Աքիմասա. Տեսի՛ խումբ մեծ ուսրի առաքեացն Յովաբ ծառայ քո՝ արքայ զիս զծառայ քո, և ոչ գիտացի թէ զինչ իցէ անդ: ³⁰ Եւ ասէ արքայ. Դարձիր և արձանացիր: Եւ դարձաւ և եկաց: ³¹ Եւ եհաս Քուսի, և ասէ ցարքայ. Աւերիք րեառն ինոյ արքայի. զի արար թեզ Տէր իրաւունս այսօր ՚ի ձեռաց ամենայն յարուցելոց ՚ի վերայ քո: ³² Եւ ասէ արքայ ԳՔուսի. եթէ ողջոյն իցէ մանկանն ինոյ Աբեսողոմայ. և ասէ Քուսի. Եղիցին իբրև զմանուկն թշնամիք րեառն ինոյ արքայի, և ամենայն յարուցեալք ՚ի վերայ քո ՚ի չարութիւն:

ԾԸ ³³ Եւ խռովեցան արքայ, և ել ՚ի վերնաբուն դրանն և ելաց. և այսպէս ասէր ՚ի լալ իւրում. Որդեակ իմ Աբեսողոմ, Աբեսողոմ որդեակ իմ, ո՛ր քայր զմահ իմ փոխանակ քո. ե՛ն փոխանակ քո Աբեսողոմ որդեակ իմ, որդեակ իմ Աբեսողոմ:

¹ Եւ պարմեցան Յովաբայ՝ և ասեն. Ահաւանիկ արքայ լայ և սզայ ՚ի վերայ Աբեսողոմայ: ² Եւ եղև փրկութիւնն յաւուր յայնմիկ ՚ի սո՛ւզ ամենայն զօրուն. զի լուս զօրն յաւուր յայնմիկ, ասեն թէ քրպմեցան արքայ վասն որդւոյն իւրոյ: ³ Եւ խորշէր զօրն յաւուր յայնմիկ մբանել ՚ի քաղաքն, որպէս խորշիցի զօր ամաչեցեալ յորժամ փախչիցի ՚ի պարտազմէ: ⁴ Եւ արքայ ծածկեաց զերեսս իւր, և կական բարձ ՚ի ձայն մեծ՝ և ասէ. Որդեակ իմ Աբեսողոմ, Աբեսողոմ որդեակ իմ: ⁵ Եւ եմուր Յովաբ առ արքայ ՚ի քուն՝ և ասէ. Յամօթ արարեր այսօր զերեսս ամենայն ծառայից քոց, որ ապրեցուցին զքեզ այսօր՝ և զանձինս ուսրերաց և դսրերաց քոց, և զանձինս կանանց և զհարճից քոց. ⁶ սիրել զարելիս քո՝ և արել զսիրելիս քո. և ուսուցեր այսօր՝ եթէ ոչ ինչ համարիս զիշխանս քո, և ոչ զծառայս քո. և սքուգեալ զիւրեմ այսօր, զի եթէ Աբիսողոմ կենդանի էր՝ մեք ամենեքեան մեռեալ էաք, և այն էր թեզ հաճոյ: ⁷ Եւ արդ՝ յարուցեալ էլ և խօսեաց ՚ի սիրտս ծառայից քոց. զի ՚ի Տէր երդուեալ, եթէ ոչ ելանիցես այսօր, եթէ ազանիցի առ քեզ այր մի զգիշերս զայս. և զիտաջիր յանձն քո, թէ չար լինիցի քեզ այն՝ քան զամենայն չարիս որ եկին ՚ի վերայ քո ՚ի մանկութենէ քումմէ մինչև ցայժմ: ⁸ Եւ յարեան արքայ և նստաւ ՚ի դրանն. և ամենայն զօրուն պարմեցին և ասեն. Ահա արքայ նստի՛ առ դրանն: Եւ եմուր ամենայն զօրն առաջի արքայի. և Իսրայէլ փախեան այր իւրաքանչիւր ՚ի բնակութիւն իւր:

ԾԹ ⁹ Եւ ամենայն ժողովուրդն խղճէր յամենայն ցեղսն Իսրայէլի, և ասէին. Արքայ Դաւիթ փրկեաց զմեզ յամենայն թշնամեաց մերոց, և նա՛ ապրեցոյց զմեզ ՚ի ձեռաց այլազգեաց. և արդ՝ փախստական է յերկրէս և ՚ի թագաւորութենէ իւրմէ, յԱբեսողոմայ. ¹⁰ և Աբեսողոմ զոր օժա՛ք մեզ՝ մեռան ՚ի պարտազմի. և արդ՝ դուք զի՛ լռեալ կայք ՚ի դարձուցանելոյ զարքայ. և պարզամ ամենայն Իսրայէլի եկն առ

29 Ուսնք. Խումբք մեծ: 32 Ուսնք. Մանկանն Աբեսողոմայ: 19. 6 Ուսնք. Եւ այն հաճոյ էր թեզ:

11 արքայ: ¹¹ Եւ արքայ Դաւիթ առաքեաց՝ առ Մադովկ և առ Աբիաթար քահանայս՝ և ասէ. Խօսեցարո՞ք ընդ ձերս Յուդայ և ասացէք. Ընդէ՞ր լինիք յերկիր դարձուցանել զարքայ՝ ՚ի փուն իւր: Եւ պարզամ ամենայն
 12 Իսրայէլի եկն առ արքայ: ¹² Եւ ասէ Դաւիթ ցցեղսն Յուդայ. Ոսկերք իմ և մարմինք իմ դուք՝ ընդէ՞ր լինիք յերկիր դարձուցանել զարքայ
 13 ՚ի փուն իւր: ¹³ Եւ ցԱմեսայի ասացիք. Ոչ ոսկր իմ և մարմին իմ ես դու, և արդ՝ օն և օ՛ն արասցէ՛ ինձ Ասարուած և օն և օ՛ն յաւելցէ, եթէ ոչ իշխան զօրուն լինիցիս առաջի իմ զամենայն աւուրս փոխա-
 14 նակ Յովաբայ: ¹⁴ Եւ դարձոյց զսիրտ ամենայն Յուդայ իբրև զառն միոջ, և առաքեցին առ արքայ և ասեն. Դարձի՞ր դու՝ և ամենայն
 15 ծառայք քո: ¹⁵ Եւ դարձան արքայ, և եկն մինչև ցՅորդանան: Եւ արք Յուդայ եկին ՚ի Գաղզաղայ՝ երթալ ընդ առաջ արքայի, և անցուցանել
 16 զարքայ ընդ Յորդանան: ¹⁶ Եւ աճապարեաց Մեմէի որդի Գերայ որդոյ Յիմենայ ՚ի Բաւորիմայ, և էջ ընդ առն Յուդայ ընդ առաջ արքայի Դա-
 17 թի. ¹⁷ և հազար այր ընդ նմա ՚ի Բենիամինէ, և Սիբա՝ պարանի փանն Սաուդայ, և հնգեպասանեքին որդիք նորա ընդ նմա, և քսանեքի՛ն
 18 ծառայք նորա ընդ նմա. և կազմեցին զՅորդանան առաջի արքայի: ¹⁸ Եւ հարին սպասաւորութիւն անցուցանելոյ զարքայ. և անցի՛ն անցաւորք զարթուցանել զփունն արքայի, և առնել զողորմութիւն առաջի չաջ
 նորա:

Եւ Մեմէի որդի Գերայ անկան ՚ի վերայ երեսաց իւրոց առաջի ար- Կ
 19 քայի՝ մինչ անցանէր ընդ Յորդանան, ¹⁹ և ասէ ցարքայ. Մի՛ համարեցի փէր իմ արքայ՝ անօրէնութիւն. և մի՛ յիշեսցէ զոր ինչ յանցեաւ ծառայ քո՝ յաւուր յորում ելանէր փէր իմ յԵրուսաղեմէ, դնել արքայի ՚ի սրփի
 20 իւրում. ²⁰ զի զհրաց ծառայ քո թէ մեղայ. և ահաւասիկ են եկի այսօր յառաջագոյն քան զամենայն փունն Յովսեփայ, իջանել ընդ առաջ փե-
 21 առն իմոյ արքայի: ²¹ Եւ պարասխանի՛ եր Աբեսա որդի Շարուհեայ՝ և ասէ. Միթէ փոխանակ այնորիկ ոչ մեռանիցի Մեմէի, զի անէ՛ծ զօծեալ
 22 Տեառն: ²² Եւ ասէ Դաւիթ. Չի՛ կայ իմ և ձեր որդիք Շարուհեայ, զի լինիք դուք ինձ այսօր ՚ի դաւաճանութիւն. մի՛ ոք մեռցի այսօր այր յԻսրայէլէ. միթէ ոչ զհրիցեմ ես, զի այսօր թագաւոր եմ ես ՚ի վերայ Իսրայէլի:

23 ²³ Եւ ասէ արքայ ցՄեմէի. Ոչ մեռցիս: Եւ երդուան նմա արքայ:

24 ²⁴ Եւ Մեմփիբոսթէ որդի Յովնաթանու՝ որդոյ Սաուդայ էջ ընդ ա- ԿԱ
 ռաջ արքայի. և ոչ էր դարմանեալ զօրս իւր, և ոչ էր հապեալ զեղընգունս իւր, և ոչ էր փոքրեալ զմօրոս իւր, և ոչ էր արարեալ զընջօք իւրովք, և ոչ էր լուացեալ զհանդերձս իւր, յօրէ յորմէ հեպէ զնաց արքայ՝ մինչև ցօրն
 25 յորում եկն նա խաղաղութեամբ: ²⁵ Եւ եղև իբրև եմուր յԵրուսաղեմ, ել ընդ առաջ արքայի. և ասէ ցնա արքայ. Չի՛ է՝ զի ոչ գնացեր ընդ իս Մեմփիբոսթէ: ²⁶ Եւ ասէ ցնա Մեմփիբոսթէ. Տէ՛ր իմ արքայ. ծառայ

11 *Բագուսք*. Առ Մադովկ և Աբիաթար քահանայս: 12 *Ի լուս*՝. Եւ ասէ Դաւիթ ցձերսն Յուդայ. *ուր ոմանք*՝ ցցեղն: 13 *Յօրինակին պակասէր*. Լինիցիս *ստաջի իմ* զամենայն առ՝: 18 *Ոմանք*. Մինչև անցանէր ընդ: 19 *Ոմանք*. Եւ մի՛ յիշեսցէ փէր իմ, զոր ինչ: 22 *Ոմանք*. Իմ և ձեր որդի Շարու՛... միթէ ոչ զհրիցեմ զի այսօր: *Այլք*. Այսօր թագաւորեմ ես ՚ի վերայ Իսրայէլի: 24 *Ոմանք*. Մինչև յօրն՝ յորում:

իմ արհամարհեաց զիս, զի ասաց ծառայ քո ցնա՝ թէ կազմեա՛ ինձ էջ, և հեծայց ՚ի նա և գնացից ընդ արքայի. զի կահ՛ է ծառայ քո: ²⁷ Եւ 27
 զայրացոյց ընդ իս ծառայ քո զքեզ փէր իմ արքայ. և փէր իմ արքայ
 արար զբարին իւր առաջի իւր իբրև զհրեշտակ Աստուծոյ. և արդ՛ արա՛ 28
 որ ինչ բարի՛ է յաչս քո. ²⁸ զի ոչ էր ամենայն փուն հօր իմոյ՝ եթէ ոչ արք
 մահու փեառն իմոյ արքայի, և կարգեցեր զծառայ քո ընդ այնոսիկ որ
 ուրեն գտեղան արքայի. և արդ՛ զի՛նչ իրաւունք կա՛ն իմ այսուհեարև բո-
 դոք ունել միսանգամ առ արքայ: ²⁹ Եւ ասէ ցնա արքայ. Զի՛ ևս իսուսիս 29
 զբանս քո. ասացի թէ դո՛ւ և Սիբա բաժանեցէք զագարակն: ³⁰ Եւ ասէ 30
 Մեմփիբոսթէ ցարքայ. Զամենայն իսկ առցէ, որովհետև ե՛կն արքայ
 խաղաղութեամբ ՚ի փուն իւր:

³¹ Եւ Բերզելի Գաղաաղացի էջ յՌոզէլիմայ, և անցոյց զարքայ ընդ 31
 Յորդանան, յուղարկելի գնա ՚ի Յորդանան: ³² Եւ Բերզելի՛ այր ծեր էր 32
 յոյժ, որդի ամաց ութսնից. և նա կերակրեաց՝ զարքայ մինչ բնակէր ՚ի
 Բանակս. զի այր մե՛ծ էր յոյժ: ³³ Եւ ասէ արքայ ցԲերզելի. Դու անցցեն 33
 ընդ իս՝ և կերակրեցից՝ զծերութիւն քո ընդ իս յԵրուսաղէմ: ³⁴ Եւ ասէ 34
 Բերզելի ցարքայ. Քանի՛ ինչ իցեն ատուք կենաց իմոց, զի ելանիցեմ
 ընդ արքայի յԵրուսաղէմ. ³⁵ որդի ամաց ութսնից եմ ես այսօր, միթէ 35
 զփոխիցեն ինչ ՚ի մէջ բարոյ և չարի. կամ թէ իմանայցէ՛ ծառայ քո զոր
 ուրեմ, կամ զոր ըմպեմ. կամ թէ լսիցեմ փակաւին զձայն գուսանաց
 և վարձակաց. և ընդէր լինիցի ծառայ քո բռն փեառն իմոյ արքայի:
³⁶ Սակա՛ւ ինչ անց ծառայ քո ըստ Յորդանան ընդ արքայի. և ընդէր 36
 հապուցանիցես ինձ արքայ զհապուցումնդ զայդ. ³⁷ նսպցի՛ ծառայ քո՛ 37
 և մեռցի ՚ի քաղաքի՛ իւրում, և ՚ի գերեզմանի հօր և մօր իւրոյ. և ահա
 ծառայ քո Քամաամ անցցէ՛ ընդ փեառն իմում արքայի. և արա՛ նմա
 որ ինչ բարի՛ թուի առաջի աչաց քոց: ³⁸ Եւ ասէ արքայ. Անցցէ՛ ընդ իս 38
 Քամաամ, և ես արարից նմա որ ինչ բարի իցէ առաջի աչաց իմոց. և
 զամենայն որ ինչ ակն ունիցիս յինէն՝ արարից քեզ:

³⁹ Եւ անց ամենայն ժողովորդն ընդ Յորդանան, անց և արքայ. և 39
 համբուրեաց արքայ զԲերզելի, և օրհնեաց գնա. և դարձաւ ՚ի փեղի իւր:
⁴⁰ Եւ անց արքայ ՚ի Գաղգաղայ, անց և Քամաամ ընդ նմա. և ամենայն 40
 ժողովորդն Յուդայ անցին ընդ արքայի, և կէս ժողովորդեանն Իսրայէլի:
⁴¹ Եւ ահա ամենայն այր Իսրայէլի եկին առ արքայ՝ և ասեն ցնա. Զի՛ 41
 է՛ զի գողացան զքեզ եղբարք մեր այր Յուդայ, և անցուցին զարքայ և
 զփուն իւր ընդ Յորդանան: ⁴² Եւ պարասխանի՛ ետ այր Յուդայ՝ առն 42
 Իսրայէլի՛ և ասէ. Քանզի մերձատր իսկ է իմ արքայ. և ընդէր դժկամակ
 եղեր վասն բանիս այտորիկ. միթէ ուրելով կերաք ինչ յարքայէ, կամ
 թէ պարզև՛ ետ մեզ, կամ թէ զբռն ինչ եքաի՛ճ գմեր: ⁴³ Պարասխանի 43
 ետ այր Իսրայէլացի առն Յուդայ՝ և ասէ. Տասն ձեռք իմ են յարքայի, և
 անդրանիկ են եմ քան զձեզ. նա՛ և ՚ի Դաւթի՛ են ՚ի վեր եմ քան զքեզ. և
 ընդէր այդպէս թշնամանեցեր զիս. և ոչ եղև ՚ի համարի բան իմ, նախ՝

27 *Ոմանք.* Արար զբարին առաջի իւր: 36 *Ոսկան.* Ծառայք քո ընդ Յորդա՛: 41 *Ոմանք.* Այր Իսրայէլի եկն առ արքայ: 42 *Ոսկան.* Այր Յուդայ փանն Իսրայէլի, և ասէ:

ի՛նձ դարձուցանել զարքայ առ իս: Եւ իսպաացան բան անն Յուդայ՝ քան զբան անն Իսրայելի:

- 20** ¹ Եւ անդ իսրախուսեաց այր անօրէն, և անուն նորա Սաբէէ որդի Բոքորայ՝ այր Յեմինացի, փող եհար եղջերաւ՝ և ասէ. Չիք մեր մասն ՚ի Դաւթի, և ոչ ժառանգութիւն յորդին Յեսսեայ. չուեա՛ այր իւրաքանչիւր
- ² ՚ի բնակութիւն քո Իսրայել: ² Եւ ել ամենայն Իսրայել ՚ի Դաւթէ զկնի Սաբէեայ՝ որդոյ Բոքորայ, և այր Յուդայ չոգան՝ զհետ թագաւորին իւրեանց ՚ի Յորդանանէ մինչև ցԵրուսաղէմ:
- ³ Եւ եմուր Դաւիթ ՚ի փուն իւր յԵրուսաղէմ, և ան արքայ զբասն կանայս զհարճս իւր զոր եթող պահել զփունն, և եր զնոսա ՚ի փունն պահեսպի, և կերակրեաց զնոսա. և առ նոսա ոչ եմուր. և էին նեղեալք, զի մինչև ցօր մահուան իւրեանց կեցին այրիք: ⁴ Եւ ասէ Դաւիթ ցԱմեսայի. Չայնեա՛ առ իս զամենայն այր Յուդայ զերին աւուրս, և դու այս եկեսցես: ⁵ Եւ գնաց Ամեսայի ձայնել զՅուդայ, և յամեաց ՚ի ժամանակէն զոր եղ նմա:
- ⁶ Եւ ասէ Դաւիթ ցԱբեսա. Արդ՝ առնէ մեզ չար Սաբէէ որդի Բոքորայ վասն Աբեսաղոմայ. արդ՝ ան դու ընդ քեզ զժառայս փեսոն քոյ, և պնդեաց զհետ նորա. զուցէ զբանիցէ իւր քաղաքս ամուրս, և ածիցէ սպուերաճս ՚ի վերայ աչաց մերոց: ⁷ Եւ էլին զհետ նորա Աբեսա՛ և արք Յովաբայ, և Քերթին և Ոփելթին, և ամենայն զօրաւորք, և էլին յԵրուսաղէմէ պնդել զհետ Սաբէէ որդոյ Բոքորայ: ⁸ Եւ մինչդեռ էին նոքա առ վիմին մեծի որ ՚ի Գաբաւոն, և Ամեսայի եմուր առաջի նոցա. և Յովաբ զգեցեալ էր վարապանակս զրահից. և ՚ի վերայ նորա սուսեր ընդ մէջ, ծայնեալ առ միջովն պարենիւք հանդերձ. և այն էր թերաքամեալ: ⁹ Եւ ասէ Յովաբ ցԱմեսայի, եթէ ո՞րջ իցես եղբայր. և կալաւ Յովաբ աջով ձեռամբն զսօրուացն Ամեսայայ համբուրել զնա:
- ¹⁰ Եւ Ամեսայի ոչ զգուշացաւ ՚ի սրոյն որ էր ՚ի ձեռին Յովաբայ. և եհար զնա նովաւ Յովաբ ընդ սնակուշփն, և վայթեցաւ որովայն նորա յերկիր, և ոչ կրկնեաց նմա. և մեռաւ Ամեսայի: Եւ Յովաբ և Աբեսա եղբայր իւր պնդեցան զհետ Սաբէեայ որդոյ Բոքորայ: ¹¹ Եւ այր ոմն եկն եկաց ՚ի վերայ Ամեսայայ յերկրասարդացն Յովաբայ՝ և ասէ. Որ ոք սիրիցէ զՅովաբ կամ զԴաւիթ, երթիցէ՛ զհետ Յովաբայ և Աբեսայ: ¹² Եւ Ամեսայի կայր թաթաւեալ յարեանն ՚ի մէջ ճանապարհին. և փեսեալ առնն եթէ զբեղի՛ առեալ կայ ամենայն զօրն, փապալեաց զԱմեսայի ՚ի ճանապարհէն յանդն, և ընկէց ՚ի վերայ նորա հանդերձ. քանզի փեսանէր զամենայն ոք եկեալ կացեալ ՚ի վերայ նորա: ¹³ Եւ իբրև փոխեցաւ ՚ի ճանապարհէն, անցանէր ամենայն այր Իսրայելի զհետ

43 Ոմանք. Եմ ես քան զքեզ, նա և Դաւթի. կամ՝ ՚ի Դաւիթ՝ ես: *Յօրինակին.* Եւ ոչ եղև ՚ի համարի բան մի: **20. 1 Ոմանք.** Եւ ոչ ժառանգութիւն յորդին Յեսսեայ, այր իւրա՛: **3 Յօրինակին պակասէր.** Ի՛ փուն իւր յԵրուսաղէմ: *Ուր ոմանք.* Եւ եմուր Դաւիթ յԵրուսաղէմ: **4 Ոմանք.** Եւ ասէ արքայ ցԱմեսայի... և դու այր կաց: *Նաև սոքա ՚ի լու՛.* *նշանակեն ՚ի Սիմաքուէ.* Կոչեա՛ դու առ իս զամենայն որդիսն Յուդայ յաւուր երրորդի, և դու այս եկեսցես: **8 Ի՛ լու՛.** Եւ Յովաբ զգեցեալ էր վարապանակս զհանդերձս իւր. և ՚ի վերայ նորա. *հանաձայն ոմանց ՚ի բնաբ՛:* **10 Ոմանք.** Ընդ սնակուշփն. և վարեցաւ, կամ՝ վայրթեցաւ որովայն: **11 Ոմանք.** Զհետ Յովաբայ: Եւ Ամն՛:

Յովաբայ պնդել զհետ Սաբէեայ որդոյ Բոքորեայ:

ԿԷ ¹⁴ Եւ անց ընդ ամենայն ցեղսն Իսրայելի յԱբել և ՚ի Բեթամաքա՝ և ա– 14
մենայն ընտիր ընտիրքն ժողովեցան և եկին զհետ նորա: ¹⁵ Եւ հասին և 15
պատեցին ՚ի վերայ նորա զԱբել և զԲեթամաքայ. և կուտեցին բլոր որդոյ
հանդէպ քաղաքին, և կանգնեցաւ իբրև զպարուար. և ամենայն զօրն
որ ընդ Յովաբայ եղծանէր կործանէր զպարիսպն: ¹⁶ Եւ աղաղակեաց 16
կին մի իմաստուն ՚ի պարսպէն և ասէ. Լուարո՞ք լուարո՞ք, ասացէք
ցՅովաբ. Մարիի այսր և խօսեցայց ընդ քեզ: ¹⁷ Եւ մատնաւ առ նա. և 17
ասէ կինն. եթէ որո՞ իցես Յովաբ: Եւ ասէ. Ես եմ: Եւ ասէ ցնա. Լոր բա–
նից աղախնոյ քոյ: Եւ ասէ Յովաբ. ՚Ի լսել եկեալ եմ ես: ¹⁸ Եւ խօսեցաւ՝ և 18
ասէ. Բան ճառէր յառաջինս. և ասէին. Նարցանելով հարցաւ յԱբել և ՚ի
Դան. եթէ պակասեցուցն՞ն, եթէ ասպարակիցն՞ն, հաւաքարիմք Իս–
րայելի. հարցանելով հարցցեն յԱբել, և ապա թէ պակասեցուցանիցեն:
¹⁹ Ես եմ իաղաղարար հաստատութեան Իսրայելի, և դու խնդրես կոտորել՝ 19
զքաղաքս Իսրայելի. ընդէի ընկղմես զժառանգութիւն Տեառն: ²⁰ Պա– 20
րասխանի եր Յովաբ՝ և ասէ. Քան լիցի ինձ, քան լիցի թէ ընկղմեցից
և ապականեցից. ²¹ ո՛չ այդպէս է բանդ. զի այր մի ՚ի լեռնէ Եփրեմի 21
Սաբեէ անուն նորա որդի Բոքորեայ, համբարձ զձեռն իւր ՚ի վերայ
արքայի Դաւթի. քոնք ինձ զնա՞ միայն, և զնացից ՚ի քաղաքէ աստի: Եւ
ասէ կինն ցՅովաբ. Ահա՛ գլուխ նորա ընկեցի՞ առ քեզ ընդ պարիսպս:
²² Եւ եմո՞ք կինն առ ամենայն ժողովորդն, և խօսեցաւ ընդ ամենայն 22
քաղաքին իմաստութեամբ իրով հարանել զգլուխն Սաբէեայ որդոյ
Բոքորեայ. և հարին ընկեցին զնա առ Յովաբ. և փող եհար եղջերեան,
և սփռեցան ՚ի քաղաքէն յայնմանէ այր իւրաքանչիւր ՚ի բնակութիւնս
իւրեանց. և Յովաբ դարձաւ յերուսաղէմ առ արքայ: ²³ Եւ Յովաբ էր ՚ի 23
վերայ ամենայն զօրուն Իսրայելի. և Բանեա որդի Յովիդեայ ՚ի վե–
րայ Քերեթայն և Ոփելեթայն. ²⁴ և Ադոնիրամ ՚ի վերայ հարկաց. և 24
Յովսափապ որդի Աքիդվթայ յիշափակաց. ²⁵ և Սուդաւ դարապետ. և 25
Մադովկ և Աբիաթար քահանայք. ²⁶ և Իրան որ Յարիմն էր՝ քահանայ
Դաւթի:

ԿԸ ¹ Եւ եղև սով յաւուրս Դաւթի զերիս ամս. ամ զամի՛ զկնի. և 21
խնդրեաց Դաւիթ յերեսաց Տեառն. և ասէ Տէր. Վասն Սաւուղայ և վասն
արեանց փան նորա է՛ վնասդ այդ, զի կոտորեաց՞ զԳաբաւոնացիսն
※: ² Եւ կոչեաց արքայ Դաւիթ զԳաբաւոնացիսն, և ասէ ցնոսա. և 2
Գաբաւոնացիքն չեն որդիք Իսրայելի, այլ յարենէ Անուրիացոցն, և
որդիքն Իսրայելի երդուան նոցա. և խնդրեաց Սաւուղ հարկանել զնո–
սա, նախանձ առեալ վասն որդոցն Իսրայելի և Յուդայ: ³ Եւ ասէ Դա– 3
ւիթ զԳաբաւոնացիսն. Զի՞նչ արարից ձեզ. և ի՞նչ քաւեցից, և օրինիցէք

18 Ունակք. Եթէ պակասեցին. եթէ ասպարակեցին. հաւաքարիմք Իսրայելի
հարցանեն Յաբեղ: **21 Յօրինակին.** Որդի Բոքերեայ: **Ունակք.** Տուք ինձ զդա միայն:
22 Ի լուս. ՚Ի քաղաքէն առ ՚ի նմանէ. *հաւնանայն ունակց ՚ի քնարք:* *Ուր ևս ո–*
ւնակք ունին. ՚ի քաղաքէն առ ՚ի յայնմանէ: **24 Ունակք.** Որդի Աքիդութայ... և
Սուդայ դարապետ: **21. 1 Ունակք.** Ամ զամի կնի... և վասն արանց փան նորա է:
2 Յօրինակին պակասէր. Եւ կոչեաց արքայ Դաւիթ զԳաբաւոնացիսն: **Ունակք.** Եւ
որդիքն Իսրայելի երդուան Ասարուծոյ:

4 գժառանգութիւն Տեառն: ⁴Եւ ասեն ցնա Գաբաւոնացիքն. Ո՛չ գոյ մեր արծաթ և ոսկի առ Սաւուղայ և ՚ի փան նորա. և ո՛չ պիտի մեզ այր սպանանել յԻսրայէլէ: Եւ նա ասէ. Եւ արդ՝ զի՞նչ ասէք զի արարից
5 ձեզ: ⁵Եւ ասեն ցարքայ. Այր որ սպառեաց՝ զմեզ և հալածեաց՝ զմեզ, որ համարեցաւ սափակել զմեզ, զնա՛ սպականեսցուք. զի մի՛ կացցէ
6 յամենայն սահմանս Իսրայէլի. ⁶Փացին մեզ եւթն արք յորդոց նորա, և յարագեսցուք զնոսա Տեառն ՚ի Գաբաա Սաւուղայ ընտրիս Տեառն:
7 Եւ ասէ արքայ. Են փաց ձեզ: ⁷Եւ ինայեանց արքայ ՚ի Մեմփիբոսթ որդի Յովնաթանու որդոյ Սաւուղայ՝ վասն երդմանն Տեառն՝ որ ՚ի մէջ
8 Յովնաթանու որդոյ Սաւուղայ և ՚ի մէջ Դաւթի: ⁸Եւ առ արքայ գերկուս որդիսն Ռեսփայ դստեր Այիայ զորս ծնաւ Սաւուղայ, գերմոնթի և զՅեբուսթէ. և զհնգեսին որդիսն Մերովբայ դստեր Սաւուղայ, զորս
9 ծնաւ Ետրիէլի որդոյ Բերզելայ Մովլաթացոյ. ⁹և եպ զնոսա ՚ի ձեռս Գաբաւոնացոցն. և յարագեցին զնոսա ՚ի լերինն առաջի Տեառն. և ա՛նդ անկան եւթանեքին նոքա ՚ի միասին. և մեռան նոքա յաւուրս
10 հնձոց, յառաջաւոր ՚ի սկզբան հնձոց գարեաց: ¹⁰Եւ առ Ռեսփայ դուստր Այիայ քուրձ և արկ ՚ի վերայ նոցա ՚ի վիմին իսկզբան հնձոց գարեաց, մինչև կաթեանց ՚ի վերայ նոցա ջուր յերկնից. և ո՛չ փայր թոյլ թռչնոց երկնից հանգչել ՚ի վերայ նոցա ՚ի փուէ, և ո՛չ զազանաց անապարի
11 ՚ի գիշերի: ¹¹Եւ պարմեցաւ Դաւթի զոր ինչ արար Ռեսփայ դուստր Այիայ՝ հարճ Սաւուղայ. և լքան. և եհաս ՚ի վերայ նոցա Դան որդի Յովասայ՝ ՚ի ծննդոց սկայից: ¹²Եւ չոգաւ Դաւիթ և առ զոսկերսն Սաւուղայ, և զոսկերսն Յովնաթանու որդոյ նորա յարանց Յարիսայ Գաղաադու, որ զողացան զնոսա ՚ի հրապարակացն Բեթսանայ. զի արձանացուցին զնոսա անդ այլազգիքն՝ յաւուր յորում հարին զնոսա այլազգիքն ՚ի Գեղբուէ. ¹³և եհան անտի զոսկերսն Սաւուղայ՝ և
14 զոսկերսն Յովնաթանու որդոյ նորա. ժողովեաց և զյարագելոցն ¹⁴յերկրին Բենիամինի, ՚ի գերեզմանն որ է մերձ առ Կիս հայր նորա. և ա՛նդ թաղեցան. և արարին զամենայն ինչ զոր հրամայեաց արքայ. և լուան
15 Ասարուած երկրին յեպ այնորիկ: ¹⁵Եւ եղև միւս անգամ պարերազմ այլազգեացն ընդ Իսրայէլի. և էջ Դաւիթ և ծառայք նորա ընդ նմա, և պարերազմեցան ընդ այլազգիսն. և լքան Դաւիթ: ¹⁶Եւ Աբեսա ՚ի Յեսթէ՛, որ էր ՚ի ծննդոցն Ռափայ. և կշիռ նիզակի նորա յերեքարևր սկեղէ կոնռ պղնձոյ, և ինքն ուներ ընդ մէջ իւր թուր, և խորիէր հարկանել զԴաւիթ.
17 ¹⁷և օգնեաց Դաւթի Աբեսաս որդի Շարուիտայ, և եհար զայլազգին և սպան զնա. յայնժամ երդուան արք Դաւթի՝ և ասեն, թէ ո՛չ ևս ելցես
18 ընդ մեզ ՚ի պարերազմ, և ո՛չ շիջուցես զճրագդ Իսրայէլի: ¹⁸Եւ եղև յեպ այնորիկ, եղև միւսանգամ պարերազմ ՚ի Գէթ ընդ այլազգիսն.
19 յայնժամ եհար Մովբաք Ովսացի զՄեփսոն ՚ի ծննդոցն Ռափայ: ¹⁹Եւ

4 Ոմանք. Եւ ո՛չ է պիտոյ մեզ այր սպա՛: 5 Ոմանք. Այր որ համարեցաւ սա՛: 8 Ոմանք. Զերմոնթի և զՅեբուսթէ: Բազունք. Եւ զհնգեսին որդիսն Մերովբայ դստեր Սա՛: 10 Յօրինակին. Եւ առ Ռեսփայ դուս՛: 11 Յօրինակին մերում համաձայն այլոց բազմաց ընդ մէջ հարճ Սաւուղայ՝ և և լքան ղնի իսաչանիշ չսկերոր ինչ: 16 Ոմանք. Եւ Աբեսայ ՚ի Եսթեայ, ՚ի ծննդոցն Ռաբայ: 18 Ոմանք. Եհար Մովբայ Բովսացի:

եղև միսանգամ պարերագն յՌովբ ընդ այլագգիսն. և եհար Էլէանան որդի Արիովգիմայ Բերթղահեմացոյ զԳողիադ Գերթացի. և փայտ նի- 20
 զակի նորա իբրև զպտորի ոստայնանկաց: ²⁰ Եւ եղև միսանգամ պարերագն ՚ի Գէթ. և էր անդ այր մի անուն Մագուն, և մարունք ձեռաց նորա և ուրից վեց վեց քսան և չորք թուով. և նա ծնաւ Ռափայ. ²¹ և 21
 նախապէր գիւրայէլ. և եհար զնա Յովնադաբ որդի Մամաայ՝ եղբօր Դալթի: ²² Չորեքին տքա ծնան Ռափայ ՚ի քան ՚ի Գէթ. և անկան ՚ի 22
 ձեռս Դալթի՝ և ՚ի ձեռս ծառայից նորա:

ԿԹ ¹ Եւ խօսեցան Դաւիթ Տեառն զքանս օրհնութեանս այտորիկ՝ յաւոր **22**
 յորում փրկեանց զնա Տէր ՚ի ձեռաց ամենայն թշնամեաց իւրոց, և ՚ի ձեռաց Մաուդայ. ² և ասէ. Տէր վէն իմ և ամրութիւն իմ, և փրկիչ իմ ինձ. ²
³ Աստուած պահապան եղիցի ինձ. յուսացեալ եղէց ՚ի նա. վերակացոն ³
 իմ, և եղջևր փրկութեան իմոյ. պաշտպան իմ, և ապաւէն փրկութեան իմոյ. յանիրաւէ փրկեսցէ զիս Տէր: ⁴ Զօրհնեալն զՏէր կարդացից, ⁴
 և ՚ի թշնամեաց իմոց ապրեցայց: ⁵ Զի պաշարեցին զիս ջախջախանք մահու. ուղիք անօրէնութեան քազնապեցուցին զիս: ⁶ Երկունք մահու պարեցան զինն. ժամանեցին ինձ որոզայթք մահու: ⁷ Ի նեղութեան իմում կարդացից առ Տէր, և առ Աստուած իմ աղաղակեցից. և լուիցէ՛ ինձ ՚ի քաճարէ սքբոյ իւրմէ՛ ձայնի իմում. և աղաղակ իմ յականջս նորա: ⁸ Հայեցան և խռովեցաւ և շարժեցաւ երկիր, և հիմունք ⁸
 երկնից խռովեցան և քապալեցան. զի բարկացաւ նոցա Տէր: ⁹ Ել ծուխ ⁹
 ՚ի բարկութենէ նորա, և հուր ՚ի բերանոյ նորա կերիցէ. կայծակունք բորբոքեցան ՚ի նմանէ: ¹⁰ Եւ խոնարհեցոյց զերկինս և էջ, և մէզ ՚ի ներքոյ ուրից նորա: ¹¹ Ել և նստաւ ՚ի վերայ քրքբէից, և թռեաւ, և երևեցաւ ¹¹
 ՚ի վերայ թևոց հողմոց: ¹² Եղ զխաւարն ծածկութիւն իւր, շուրջ զնովաւ խորան իւր. և խաւար ջրոց թանձրացոյց զամպս օդոց: ¹³ Ի լուսոյն առաջի նորա բորբոքեցան կայծակունք հրոյ: ¹⁴ Եւ որոպաց յերկնից Տէր, ¹⁴
 և Բարձրեալն եր զձայն իւր: ¹⁵ Եւ առաքեաց զնեպս իւր, և ցրուեաց զնոսա. փայլապակեցոյց զփայլապակունս՝ և զարհուրեցոյց զնոսա. ¹⁶
¹⁶ և երևեցան յորդութիւնք ծովու. և յայտնեցան հիմունք քիտեզերաց ՚ի սասարէ Տեառն, և ՚ի շնչելոյ հողմոց բարկութեան նորա: ¹⁷ Առաքեաց ՚ի ¹⁷
 բարձանց և ան զիս. ձգեանց զիս ՚ի ջրոց բազմաց. ¹⁸ կորզեանց զիս ՚ի բռնութենէ թշնամեաց իմոց, և յարելեաց իմոց, զի սաստկացան քան զիս: ¹⁹ Ժամանեցին ինձ աւուրք նեղութեան իմոյ. եղև ինձ Տէր հաստապարութիւն. ²⁰ և եհան զիս յանդորր, և ապրեցոյց զիս՝ զի հաճեցաւ ²⁰
 ընդ իս. ²¹ և հաստոյց ինձ Տէր ըստ արդարութեան իմում. և ըստ սքբութեան ձեռաց իմոց հաստուցէ ինձ Տէր: ²² Զի պահեցի զճանապարհս Տեառն, և ոչ ամպարշտեցայց յԱստուծոյ իմմէ: ²³ Զի ամենայն իրաւունք նորա առաջի իմ են. և յարդարութեանց նորա ոչ հեռացայց: ²⁴ Եւ ²⁴

20 Ոմանք. Այր մի Մաղիոն. *կամ՝* Մագարիոն. *ուր Ոսկան.* ՚ի Մակդիոն: **22 Ոսկան.** Ի Ռափայ ՚ի քան Գէթայ: **22. 3 Ոմանք.** Աստուած իմ պահապան եղի՞: *Այլք.* Յանիրաւէ փրկեսցես զիս Տէր: **7 Բազունք.** Եւ լուիցէ ՚ի քաճարէ իւրմէ: **12 Ոմանք.** Եւ եղ զխաւար ՚ի ծածկութիւն: **13 Ոմանք.** Լոյս առաջի նորա. բոր՞: **16 Ոմանք.** Եւ ՚ի շնչել հողմոյ:

եղէց նմա անբիծ, և յառաջագոյն զգուշացայց յանօրէնութենէ իմն:

25 ²⁵ Եւ հապուսցէ՛ ինձ Տէր ըսք արդարութեան իմում. և ըսք սրբութեան ձեռաց իմոց առաջի աչաց նորա:

26 ²⁶ Ընդ սրբոյն սո՛րբ եղիցես, և ընդ ա՛ռն կապարելոյ կապարեսցիս. ↖

27, 28 ²⁷ և ընդ ընտրելոյն ընտրեալ՝ եղիցես, և ընդ թիւրելոյն թիւրեսցին: ²⁸ Զի դու զժողովուրդ քանակ՝ փրկեսցես, և զաչս ամբարտաւանից խոնարհեցուցես.

29 ²⁹ զի դո՛ւ ես ճրագ իմ Տէր. և դու Տէր լուսաորեսցես ինձ զիսաւար իմ:

30 ³⁰ Զի քե՛ւ ընթացայց մինազինեալ. և Աստուծով իմով անցից ընդ պա–

31 րիսայ: ³¹ Աստուած իմ հօր. որոյ անարար է ճանապարհ իւր. բան

32 Տեառն հօր քննեալ, վերակացո՛ւ է ամենայն ապաւինելոց իւրոց: ³² Ո՛վ

33 է հօր բաց՝ ՚ի քէն Տէր. և ո՛վ է հասարիչ բաց յԱստուծոյ մերմէ: ³³ Հօր, զօրացուցանէ զիս զօրութեամբ. ձգեաց անարար զճանապարհս իմ.

34 ³⁴ դնել զոքս իմ իբրև զեղջերուաց. և ՚ի վերայ բարձանց կացուցանէ

35 զիս: ³⁵ Ուսուցանէ զձեռս իմ ՚ի պարտերազմ. և հասարարեսց աղեղն

36 պղնձի զբազուկս իմ: ³⁶ Եւ ետո՛ր ինձ պաշտպանութիւն փրկութեան

37 իմոյ. և հնազանդութիւն իմ յաճախեսց ինձ. ³⁷ ընդարձակութիւն ՚ի

38 ներքոյ զնացից իմոց. և ո՛չ ասասնեցան բարձք իմ: ³⁸ Հալածեցից զ–

39 թշնամիս իմ և ապականեցից զնոսա, և ո՛չ դարձայց մինչև սպառեցից

40 զնոսա: ³⁹ Խորպակեցից զնոսա՝ և մի՛ կանգնեսցին. անկցին ՚ի ներ–

41 քոյ ոքից իմոց: ⁴⁰ Եւ զօրացուցես զիս զօրութեամբ ՚ի պարտերազմ. և

42 կորացուցես ՚ի ներքոյ իմ զյարուցեալսն ՚ի վերայ իմ: ⁴¹ Եւ զթշնամիս

43 իմ դարձուցես յեքս յինէն, և զարելիս իմ կոտորեսցեր: ⁴² Աղաղակեսցեն՝

44 և ո՛չ որ իցէ որ օգնեսցէ. առ Տէր՝ և ո՛չ լուսւ նոցա: ⁴³ Եւ լեսի՛ զնոսա իբրև

45 զհող երկրի. և իբրև զկաւ գռեհաց մանրեցից զնոսա: ⁴⁴ Եւ փրկեսցես

46 զիս ՚ի կռուոյ ժողովրդոց, և պահեսցես զիս ՚ի գրո՛խ ազգաց: Ժողո–

47 վուրդ զոր ո՛չ զիպէի՝ ծառայեսց ինձ. ⁴⁵ և ՚ի լուր ունկան լուան ինձ:

48 Որդիք օտարոպիք սրեցին ինձ. ⁴⁶ որդիք օտարոպիք ընկեսցին ՚ի բաց.

49 և սխալեսցին ՚ի պաշարման իւրեանց: ⁴⁷ Կենդանի՛ է Տէր՝ և օրհնեալ է

50 Պահապանն իմ. և բարձրացի՛ Աստուած իմ պահապան փրկութեան

51 իմոյ: ⁴⁸ Հօր Տէր որ առնէ զվրէժխնդրութիւն, խրապէ՛ զժողովուրդս ՚ի

52 ներքոյ իմ: ⁴⁹ Եւ հանէ զիս ՚ի թշնամեսց իմոց. և յարուցելոց ՚ի վերայ իմ

53 բարձրացուցէ՛ զիս. յառնէ անիրաւութեանց փրկեսցես զիս: ⁵⁰ Վասն

54 այտորիկ գոհացայց զքէն ՚ի մեջ ազգաց Տէր, և անուան քում սաղմոս ա–

55 սացից: ⁵¹ Մեծացուցանէ՛ զփրկութիւն թագաւորի, և առնէ ողորմութիւն

օձելոյ իւրում Դաւթի՝ և զաւակի նորա մինչև ցյաւիտեան:

23 ¹ Եւ այս են բանք Դաւթի վերջինք: Հաւապարիմ Դաւիթ որդի ↖
Յեսսեայ, և հաւապարիմ այր. զոր կացոյց Տէր յօձեալ Աստուծոյ ՚ի

24 *Ոսկան.* Եւ եղէ նմա... զգուշացայ յանօրէնութենէ: **30** *Ոսկան.* Մենազինեալ.

նոր ոճանք. միազինեալ: **31** *Ոսկան.* Տէր Աստուած իմ հօր: **33** *Այլք.* Հօր որ

զօրացուցա՛: **34** *Ոճանք.* Զոքս իմ որպէս զեղջերաց: **35** *Ոսկան.* Եւ հասարարեսց

իբրև զաղէ՛: **41** *Այլք.* Դարձուցեր յեքս: **44** *Ոճանք.* Ի կռուոցն ժողովրդոց. *և*

ոճանք. ՚ի կրոյ ժո՛: **45** *Ոճանք.* Որդիք օտարաց սրեցին ինձ, և ՚ի լուր ականջաց

լուան ինձ: **46** *Ի լուս՛.* Եւ սխալեսցին ՚ի պաշարմանց իւ՛: *համաձայն ոճանց ՚ի*

քնարք՛: Ուր և ոճանք. ՚ի պաշարմանց իւրեանց: **49** *Այլք.* Բարձրացուցես զիս:

51 *Ոճանք.* Զփրկութիւն թագաւորի իւրոյ... մինչև յաւիտեան:

վերայ Յակոբայ. և վայելուչ են երգք Իսրայելի: ²Նոզի՛ Տեառն խօսե- 2
 ցաւ յիս, և բան նորա ՚ի լեզուի իմում. ³ասէ Աստուած Իսրայելի. ընդ իս 3
 իսկ խօսեցաւ Պահապանն Իսրայելի. առակունմն ասացի ՚ի մարդ. ո՛վ է 4
 որ կալցի գերկիդէ Տեառն և զԱստուծոյ, ⁴՚ի լոյս առաւօտոյ: Ծագեալ 4
 զարեգակն ընդ առաւօտս՝ և ո՛չ նուաղեաց ՚ի լուսոյ. և իբրև անձրևոյ
 դալարոյ յերկրէ. ⁵զի ո՛չ եթէ այս րուն իմ է ընդ հզօրին Աստուծոյ: 5
 Ո՛վսր յափտենական եղ ինձ պարտաստական յամենայն ժամանակի
 պահել. զի ամենայն փրկութիւն իմ, և ամենայն կամք իմ Տէր: Զի մի՛
 բողբոջեացի ⁶անօրէնն. իբրև զփուշ մերժեալ են ամենեքին նոքա՛ որ ո՛չ 6
 ձեռամբ առնուցուն. ⁷և աշխարեացի ՚ի նոսա այր. և զամենայն երկաթ 7
 և զփայտ նիզակի հրով այրեացէ. և բորբոքեացին ամօթով իրեանց:

ՏԲ ⁸Այս անուանք են զօրավարացն Դաւթի. Յերուսթէ Քանանացի՝ 8
 իշխան երիր մասինն. Աքինոն Ամոնացի, ՚ի վերայ ութ հարիւրոց ՚ի
 միում նուագի: ⁹Եւ յեք նորա Եղեանան որդի հօրեղբօր նորա՛ որդի 9
 Սովաացոյն, ՚ի մէջ երից զօրավարացն Դաւթի. յԼեմա ՚ի նախաբել
 նորա զայլազգիս, ուր գումարեցան ՚ի պարերազմ. ¹⁰և խրախուսեաց 10
 այր Իսրայելի. և նա յարեաւ և եհար յայլազգեացն՝ մինչև մաքագեցաւ
 ձեռն նորա սրովն. և արար Տէր փրկութիւն մեծ յաւուր յայնմիկ. և զօրն
 նսպէր յեքոյ նորա. բայց միայն ՚ի կապուարն: ¹¹Եւ յեք նորա Սամաա 11
 որդի Սիսայ Արուկացի: Եւ ժողովեցան այլազգիքն ՚ի Ծնօտն, և անդ էր
 վիճակ անդի լի՛ սպասմբ. և զօրն փախեաւ յերեսաց այլազգեացն. ¹²և 12
 արձանացաւ ՚ի մէջ վիճակին, և ապրեցոյց գնա, և եհար զայլազգիսն.
 և արար Տէր փրկութիւն մեծ: ¹³Եւ իջին երեք յերեսնից, և իջին ՚ի 13
 Կասովա առ Դաւիթ՝ յայրն Ողորոմայ. գունդք այլազգեացն բանակեալ
 էին ՚ի հովիպս Ռափայնոցն. ¹⁴և Դաւիթ էր յայնժամ յամրոցին: 14

ՏԳ Եւ ճամբար այլազգեացն էր յայնժամ ՚ի Բեթղահեմ: ¹⁵Եւ ցանկա- 15
 ցաւ Դաւիթ՝ և ասէ. Ո՛ արբուցանէր ինձ ջուր ՚ի ջրհորոյն Բեթղահեմի
 որ առ դրանն է: ¹⁶Եւ գունդք այլազգեացն էին ՚ի Բեթղահեմ. և հապին 16
 երեք զօրավարք զբանակն այլազգեաց՝ և հանին ջուր ՚ի ջրհորոյն
 Բեթղահեմի որ առ դրանն. և առին և եկին առ Դաւիթ. և ո՛չ կամեցաւ
 ըմպել զայն, այլ նուիրեաց զայն Տեառն, ¹⁷և ասէ. Քան լիցի ինձ Տէր 17
 առնել զայդ, եթէ զարիւն արանց երթելոց ոգուվք չսփ՛ ըմպիցեն. և ո՛չ
 կամեցաւ ըմպել զայն: Զայս արարին երեք զօրավարքն: ¹⁸Եւ Աբեսաա՛ 18
 եղբայր Յովաբայ որդի Շարուհեայ, ինքն իշխան ՚ի մէջ երիցն. և նա՛
 կանգնեաց զնիզակն իւր ՚ի վերայ երեքարիւրոց վիրաւորաց. և նո-
 րա անուն ¹⁹՚ի մէջ երիցն յայնցանէ փառաւորեալ, և եղև նոցա իշ- 19
 խան. և մինչև յերիսն ո՛չ եհաս: ²⁰Եւ Բանեա որդի Յովիդեայ որդի անն 20
 զօրաւորի, որոյ բազում գործ գործեալ էր ՚ի Կաբէէլա. և նա՛ եհար զ-

23. 1 Ոմանք. Եւ այս բանք են Դաւ՛... զի կացոյց Տէր յօժ՛: **3 Ոմանք.** Զերկիդ Տեառն և զԱստուծոյ: **6 Ոսկան.** Անօրէնքն իբրև: **7 Ոմանք.** Եւ աշխարհիցին ՚ի նոսա այր: **8 Ոմանք.** Ադինոն Ասովնայ ՚ի վերայ ութ հարիւրոց վիրաւորաց ՚ի մի՛: **10 Ոմանք.** Մինչև պարտեցաւ ձեռն նորա. *բայց և սորա ՚ի յուսանցս նշանակին՝* մաքագեցաւ: **11 Ոմանք.** Արդի Սիսայ Արուկացի: **13 Ոսկան.** Իջին երրորդ յերեսնից: **16 Ոսկան.** Երրորդ զօրավարք. *ուր ոմանք.* զօրաւորք: **17 Ոմանք.** Առնել զայն... արանց երթալոց... երեք զօրաւորք: **18 Ոսկան.** Եւ նորա անուն (19) յերիսն: Ի մէջ է՛:

- երկուս որդիսն Ադրիելի Մովսրացոյ. և նա էջ և սպան զառննն ՚ի մէջ
 21 գբին յաւուր ձեան. ²¹ և նա՛ սպան զայրն երևելի՛ զայրն Եգիպտացի.
 և ՚ի ձեռին Եգիպտացոյն էր նիզակ իբրև զփայտ կամրջի. և էջ առ
 նա նիզական, և յափշտակեաց զնիզակն ՚ի ձեռաց Եգիպտացոյն, և
 22 սպան զնա նորին նիզակաւ: ²² Զայս արար Բանեա որդի Յովղեայ.
 23 ²³ և նորա անուն ՚ի մէջ երիցն զօրաւորաց. յերիցն փառաւորեալ, և
 առ երիսն ո՛չ հասանէր. և կարգեաց զնա Դաւիթ ՚ի վերայ համբարաց
 իւրոց:
- 24 Եւ այս անուանք են զօրաւորացն Դաւթի արքայի: ²⁴ Ասայէլ եղ– ՎԳ
 բայր Յովսրայ, նա՛ էր ՚ի մէջ երեսնիցն. Ելեանան որդի Ելիուդայ հօր–
 25 եղբօր նորա ՚ի Բեթղահեմ: ²⁵ Սամաա Ռուդացի: Սելլոմ Կելովթացի:
 26, 27 ²⁶ Ալլաս Փելլապացի: Իրաս՝ որդի Եսկաթայ Թելուացի: ²⁷ Աբիեզեր
 28 Անաթովթացի՝ յորդոցն Ասովթացոյն: ²⁸ Էլլոն Աղիոյացի: Նոերէ Նեփուփաթացի:
 29 ²⁹ Ալափ, որդի Փամփանայ: Անաովէ Նեփլաթացի: Եթթի, որդի Ռիբայ
 30 ՚ի Գաբաեթայ որդոցն Բենիամինի Եփրաթացոյ: ³⁰ Ադդայի ՚ի ձորոյն
 31 Գովասայ: ³¹ Աբիելլոն ՚ի դաշտավայրացն Ադդայի ՚ի Նաքալայ: Գասբիէ
 32 Լադաբարացի: Ամոն Բարասամացի: ³² Եղիաս Սալաբոնացի. որդի
 33 Ասանայ, Յովնաթան: ³³ Սամնան Արովդացի: Եղիան, որդի Արեդայ
 34 Արաթիրացի: ³⁴ Աղիփաղեթ, որդի Ասիբացոյ՝ որդի Ամաբայ: Եղի–
 35 աբ, որդի Աբիփոփելայ Գաղամոնացոյ: ³⁵ Ասարէ Կարմելացի: Տուուր
 36 Երբացի: ³⁶ Գաղա, որդի Նաթանայ ՚ի զօրութենէ որդի Գաղասադայ:
 37 ³⁷ Էլիէ Ամմանացի: Գելովրէ Բեքրովթացի, կապարճակիր Յովսրայ որդոյ
 38, 39 Շարուհեայ: ³⁸ Իրաս Յեթերացի: Գարէի՛ Բեթանացի: ³⁹ Ուրիա Զեպա–
 ցի. ընդ աննայն երեսուն և եւթն: Այլք ՚ի հեղեղաբէն Գաղաբիելի
 որդոյ Արաբովթացոյն:
- 24** ¹ Եւ յաւել սրբմտութիւն Տեառն բորբոքել ՚ի վերայ Իսրայէլի. և ՎԵ
 գրգռեանց զԴաւիթ ՚ի նոսա՛ և ասէ. Երթ թունա՛ զԻսրայէլ՝ և զՅուդա:
 2 ² Եւ ասէ արքայ զՅովսր իշխան զօրուն որ ընդ նմա. Շրջեա՛ ընդ ա–
 մենայն ցեղսն Իսրայէլի՛ ՚ի Դանայ մինչև ցԲերասաբէ, և հանդէս ա–
 3 րա ժողովրդեանդ. և զիպացից զթիւ դոցա: ³ Եւ ասէ Յովսր ցարքայ.
 Յաւելցէ՛ Տէր ՚ի ժողովուրդն որչափ ենն՝ հարիւր պարիկ. և փեսցեն աջք
 4 փեռան իմոյ արքայի. և փեր իմ արքայ ընդէ՛ի կամիցի զբանդ զայդ: ⁴ Եւ
 սասակացան բանն արքայի առ Յովսր՝ և առ իշխանս զօրուն. և ել Յո–
 5 վսր և ամենայն իշխանք զօրութեան յերեսաց արքայի առնել հանդէս
 ժողովրդեանն Իսրայէլի: ⁵ Եւ անցին ընդ Յորդանան, և պարեցան ընդ
 6 Արոնի յաջմէ քաղաքին, որ ՚ի մէջ ձորոյն Գադայ և Եղեագարու. ⁶ և
 անցին ընդ Գաղասադ, և ՚ի Թաբասուն, և յԵսթան, և յԱդասէ. և հասին
- 20** *Յօրինակին.* Գործեալ էր ՚ի Բակելայ: **23** *Ոմանք.* Ի յերիցն փառաւորեալ:
25 *Ոմանք.* Սամա Ռուդացի. Սեղդեմ, կամ՝ Սեղդոն Նեղովդացի: **28** *Ոմանք.*
 Ելլոն Աղիայացի: **31** *Ոմանք.* Գասբիէ Արաբադացի. Ամոն Բարասամացի:
33 *Յօրինակին.* Որդի Արեդայ Արաթիրա՛: **34** *Ոմանք.* Որդի Ասիբացոյ: **36** *Ո–*
մանք. Գաղաս որդի Նա՛: **37** *Ոմանք.* Եղիէ Ամմոնացի: **38** *Ոմանք.* Իրաս
 Յեթերացի. Գարէի Բեթթանացի: **24. 1** *Ոմանք.* Երթ թունա զԻսրայէլ և զՅուդայ:
3 *Ոսկան.* Յաւելցէ Տէր Ասարուամ ՚ի ժո՛: *Ոմանք.* Ի ժողովուրդն որչափ եղեն: *Այլք.*
 Վարիւրապարիկ: **5** *Ոմանք.* Ընդ Արոյէր ընդ աջմէ քաղաքին:

ի Դան, և պարեցան զՍիղոնաւ. ⁷ և եկին ՚ի Մափսար Տիրոսի. և ⁷
 յամենայն քաղաքս Խնացոյն, և Քանանացոցն: Եւ եկին ՚ի հարաւոյ
 կողմանէ ՚ի Յուդայ և ՚ի Բերսաբէ: ⁸ Եւ շրջեցան ընդ ամենայն երկիրն. ⁸
 և եկին հասին ՚ի կարարել ինն ամսոց և աւուրց քսանից՝ յԵրուսաղէմ:
⁹ Եւ եր Յովաբ զհամար հանդիսի ժողովրդեանն արքայի. և եղև Իսրա-
 յէլի ութ հարևր հազար արանց զօրու սուսերամերկաց. և այր Յուդայ
 հինգ հարիւր հազար արանց մարտկաց:

ՏՁ ¹⁰ Եւ եհա՛ր զԴաւիթ սիրտն իւր յեր թուելոյ զժողովորդն. և ասէ ¹⁰
 Դաւիթ ցՏէր. Մեղայ՛ յոյժ զոր արարին. և արդ՛ անցո՛ր զանօրէնութիւն
 ՚ի ծառայէ քումմէ. զի ընդունայնացայ յոյժ: ¹¹ Եւ յարեաւ Դաւիթ ընդ ¹¹
 առաւօրն: Եւ բան Տեառն եղև ՚ի վերայ Գաղայ մարգարէի րեսասնողի
 առ Դաւիթ՝ և ասէ. ¹² Երբ իսուեաց ընդ Դաւթի, և ասացես. Այսպէս ¹²
 ասէ Տէր. Երին ինչս ասեմ ՚ի վերայ քո, ընտրեցես քեզ մի ՚ի նոցանէ՛
 և արարից քեզ զայն: ¹³ Եւ եմուր Գաղ առ Դաւիթ, և պարմեաց նմա ¹³
 և ասէ ցնա. Ընտրեա՛ քեզ լինել, եթէ եկեսցէ սով զերիս ամս յերկիր
 քո. կամ զերիս ամիսս փախչել յերեսաց թշնամեաց քոց, և լինիցին
 հալածել զքեզ. կամ լինել զերիս աւուրս մահ յերկրի քում. և արդ՛
 ծանիր և րեն, զի՛նչ պարասխանի րաց առաքչին իմոյ: ¹⁴ Եւ ասէ Դա- ¹⁴
 ւիթ ցԳաղ. Վրանգ է ինձ յամենայն կողմանց յոյժ. բայց արդ՛ անկայց
 ՚ի ձեռս Տեառն. զի բազում են գթութիւնք նորա յոյժ, և մի՛ անկայց ՚ի
 ձեռս մարդոյ: Եւ ընտրեաց իւր Դաւիթ զմահն. և էին աւուրք հնձոց ցո- ¹⁵
 րենոյ: ¹⁵ Եւ եր Տէր մահ յԻսրայէլ յառաւօրէ մինչև ցճաշածամ. և սկսաւ ¹⁵
 սաբակումն ՚ի ժողովրդեանն. և մեռաւ ՚ի ժողովրդենէ անտի ՚ի Դանայ
 մինչև ցԲերսաբէէ, եւթանասուն հազար արանց: ¹⁶ Եւ ձգեաց հրեշտակն ¹⁶
 Ասորուծոյ զձեռն իւր յԵրուսաղէմ ապականել զնա. և միսիթարեցաւ
 Տէր ՚ի վերայ չարեացն. և ասէ ցհրեշտակն որ ապականէր զժողո- ¹⁷
 վորդն. Ծա՛ր է, արդ ամփոփեա՛ զձեռն քո: Եւ հրեշտակն Տեառն կայր ¹⁷
 առ կալոյն Ուռնեայ Յեբրուսացոյ: ¹⁷ Եւ ասէ Դաւիթ ցՏէր, իբրև երես ¹⁷
 զհրեշտակն որ հարկանէր զժողովորդն, ասէ. Անասիկ կամ. են մեղայ,
 են հովիւս յանցեայ. և դոքա ոչխարքդ զի՛ արարին. եղիցի ձեռն քո յիս՝ ¹⁸
 և ՚ի րուն հօր իմոյ: ¹⁸ Եւ եկն Գաղ առ Դաւիթ յաւուր յայնմիկ՝ և ասէ ¹⁸
 ցնա. Ե՛լ և կանգնեա՛ Տեառն սեղան ՚ի կալն Ուռնեայ Յեբրուսացոյ: ¹⁹ Եւ ¹⁹
 ել Դաւիթ ըստ բանին Գաղայ, որպէս և պարուիրեաց նմա Տէր: ²⁰ Եւ ²⁰
 իոնարիեցաւ Ուռնա իբրև երես զարքայ, և զճառայն նորա երթեալս
 առ նա. և ել առ նա և երկիր եպագ Տեառն ՚ի վերայ երեսաց իւրոց ²¹
 յերկիր: ²¹ Եւ ասէ Ուռնա. Ջի՞ է զի եկն րէր իմ արքայ առ ծառայ իւր: Եւ ²¹
 ասէ Դաւիթ. Գնել ՚ի քէն զկալս, շինել սեղան Տեառն. զի դադարեցէ ²²
 ապականութիւն ՚ի ժողովրդենէն: ²² Եւ ասէ Ուռնա ցԴաւիթ. Առց՛ և ²²

6 Այլք. Եւ յԵսթոն և յԱղասէ: 7 Ոմանք. Յուդայ ՚ի Բերսաբէէ: 8 Ոմանք. Ի կարա-
 րել ինն ամսոյ և ա՛: 9 Օրինակ մի. ժողովրդեանն առաջի արքայի: Յօրինակին
 թուագրով դևի. Յուդայ ԵՃՌ արանց: 10 Ոմանք. Ջոր արարի: 11 Ոմանք. Մար-
 գարէի և րեսասնողի: 12 Ոմանք. Եւ ընտրեցես քեզ մի ՚ի նոցանէ: 14 Ոմանք. Բայց
 անկեայց ՚ի ձեռս Տեառն: 16 Ոմանք. Ջձեռս իւր յԵրուսաղէմ:... Ոռնայ Յեբրուսաց՝:
 Ուր օրինակ մի. կայր առ կաղոյն Օնեայ Յեբրո՛: Յօրինակին. Ուռնեայ Յեբ՛:
 21 Յօրինակին պակասէր. Ջի՛ է զի եկն րէր:

- մապուսցէ փէր իմ արքայ Տեառն, որպէս և հաճոյ իցէ առաջի աչաց նորա. ահաասիկ եզինքս յողջակէզ. և անիւքդ և կահ եզանցդ ՚ի փայտ:
- 23 ²³ Զամենայն եպ Ուռնա արքայի. և ասէ Ուռնա ցարքայ. Տէր Աստուած
- 24 ²⁴ քո օրհնեսցէ զքեզ: ²⁴ Եւ ասէ արքայ ցՈւռնա. Ոչ այդպէս՝ այլ զնելով զնեցից ՚ի քէն՝ զնոց. և ոչ մապուցից Տեառն Աստուծոյ իմոյ ողջակէզս ձրի: Եւ զնեաց Դաւիթ զկալն, և զեզինսն արծաթոյ յիսուն սկեղ:
- 25 ²⁵ Եւ շինեաց անդ Դաւիթ սեղան Տեառն Աստուծոյ, և եհան ողջակէզս և խաղաղականս ՚ի վերայ նորա: Եւ յաւել Սողոմոն ՚ի սեղանն յեփոյ՝ զի փոքր էր զառաջինն: Եւ լուա Տէր երկրին՝ և արգելան սափակումն յիսրայէլէ:

Կարարեցաւ Թագաւորութեանց Երկրորդ:

Գլուխք Երրորդ Թագաւորութեանց:

ւն. Ձի ցուրտ ցաւով վրանգէր Դաւիթ. և զի ժուժկալ գրաւ առ Աբիսակ՝ փոխանակ Բերսաբէայ իրացն:

բ. Ձի Ադոնիա անձամբ թագաւորել ջանայր:

գ. Թէ զի՞նչ խրատ եր Լաթան մարգարէ Բերսաբէի զՍողոմոնէ, և կամ զի՞նչ խօսեցաւ ընդ Դաւթի:

դ. Ձի հրամանաւ Դաւթի թագաւորեաց Սողոմոն, և նստաւ յաթոռն Դաւթի:

ե. Ձի ձևով ուխտի արձակեաց Սողոմոն զԱդոնիա ՚ի փուն իւր:

զ. Ձի պատուէր եր Դաւիթ Սողոմոնի յաստուածայինս և ՚ի մարդկայինս. և ինքն ննջեաց ընդ հարս իւր:

է. Թէ յո՞րպիսի պարճառս սպան Սողոմոն զԱդոնիա և զՅովաբ. և մերժեաց զԱբիաթար Իթամարեան, և կացոյց զՍաղովկ Եղիազարեան:

ը. Ձի ա՞ռ Սողոմոն զդուստրն փարաւոնի, և վասն շինուածոց և ողջակիզաց ՚ի կարճոյ:

թ. Յիշէ աստ և վասն քաղաքացն զոր շինեաց յեր շինութեան փաճարին:

ժ. Թէ յի՞նչպիսի պարճառս սպան Սողոմոն զՄեմէի որդի Գերեայ:

ժւն. Ձի հազար ողջակէզս մարոյց Սողոմոն ՚ի Գաբաւոն ՚ի վերայ սեղանոյն զոր արար Բեսելիէլ, որ կայր անդ առաջի խորանին զոր կանգնեաց Մովսէս:

ժբ. Եւ երևեցաւ Տէր Սողոմոնի և ասէ. Խնդրեա՛ զոր ինչ կամիս: Եւ խնդրեաց զիմաստութիւն. և եր նմա:

ժգ. Ձի արար նա դարաստան ՚ի մէջ երկուց կանանցն:

ժդ. Վասն իշխանացն և երկոպասան գործակալացն ՚ի վերայ Իսրայէլի, ամսոյ ամսոյ փալ ռոճիկ փանն Սողոմոնի. և վասն ատուր ատուր ծախիցն. և վասն կառաց և ձիոց նորա:

ժե. Թէ իմաստնացաւ Սողոմոն քան զամենայն մարդիկ. և խօսեցաւ առակս և օրհնութիւնս, զփայտից զանասնոց և զձկանց:

ժզ. Ձի օգնէր Քիրամ փայտի. և սկսաւ Սողոմոն շինել փուն Տեառն յանփաշ քարանց:

ժէ. Թէ զի՞նչ խօսեցաւ Տէր ընդ Սողոմոնի ՚ի շինելն գրունն. և հանգամանք մանրապարում վասն շինուածոյ փաճարին, և վասն սեանցն և ծովուն. և վասն փան դստերն փարաւոնի:

ժը. Երկրորդելով բովանդակէ զպղնձեղէն զգործն. և յաւելու վասն ոսկի սեղանոցն և վասն աշտանակացն և այլոց կահիցն:

ժթ. Ձի փարաւ Սողոմոն ամենայն եկեղեցեան Իսրայէլի զփապանակն ՚ի ներքս ՚ի Դաբիրն ընդ քրորէիքն. ևս և զամենայն սպասս սրբութեան փաճարին, և հանին ողջակէզս:

ի. Ձի լցին փառք Տեառն գրունն ամպով, և թէ զի՞նչ խօսեցաւ Սողոմոն:

իւն. Ձի օրհնեաց Սողոմոն զԱստուած Իսրայէլի որ ուխտեաց Դաւթի՝ թէ որդի քո Սողոմոն շինեսցէ ինձ փուն:

իբ. Դարձեալ աղօթք Սողոմոնի առ Տէր վասն հաստատութեան այթոռոյն Դաւթի:

իգ. Խնդրուածք մարգարէութեամբ վասն բնակելոյ Տեառն ՚ի փաճարին, և մարմնանաւոյն Քրիստոսի. և վասն լսելոյ Տեառն ամենայն խնդրոյ աղօթից:

իդ. Թէ զիարդ օրհնեաց զՏէր յեր աղօթիցն. և յորդորեաց զժողովուրդն

հասարարիլ յԱստուած:

իէ. Չի գաւուրս չորեքբասան արար քոն մեծ ամենայն բազմութեամբն Իս-
րայէլի, և նաւակարիս քաճարին:

իգ. Եւ երևեցաւ Տէր Սողոմոնի կրկին անգամ խոստումսմբք և սպառնալտօք:

Եւ զի Քիբան օգնէր Սողոմոնի. և զի նաք բերէին Սողոմոնի ոսկի:

իէ. Չի եկն քիկինն Սաբա պարարագօք առ Սողոմոն:

իը. Վասն ոսկի նիգակացն և քիղոսկրեայ աթոռոյն, և այլոց կահից և բազ-
մութեան զանձուցն Սողոմոնի:

իյթ. Թէ կնասէր գոլով Սողոմոն յաճախեաց առնուլ իւր կանայս, որք հեռացուցին
զնա յԱստուծոյ:

յ. Չի խոտորեցաւ Սողոմոն յԱստուծոյ զհետ զարշելեացն. և բարկացաւ Տէր
պարառել զթագաւորութիւնն ՚ի քանն նորա:

լն. Չի յարոյց Տէր սարան Սողոմոնի զԱդէր Եղովմայեցի զփախուցեալն յԵ-
գիպոոս, և զՌասոն Դամասկացի:

լբ. Չի Աքիա Սիլովացի խոստացաւ Յերոբովամայ Նաբաբեանց զթագաւորութիւն
քասն ցեղիցն Իսրայէլի, և նա յահէն Սողոմոնի փախեաւ յԵգիպոոս:

լգ. Թագաւորեաց Ռոբովամ, և խնդրեաց ժողովորդն ՚ի նմանէ թեթևութիւն
հարկին. և թէ զինչ խրաբեցին զնա ծերքն. և կամ զի՛նչ մանկքին:

լդ. Չի եթող Ռոբովամ զխորհուրդ ծերոցն՝ անմտութեամբ:

լե. Չի վասն խիստ պարասխանոյն ճեղքեցան քասն ցեղքն ՚ի նմանէ:

լզ. Եւ զի արհամարհեալ զնա՝ քարկոծեցին զհարկապետն նորա:

լէ. Չի թագաւորեցոյց իւր Իսրայէլ զՅերոբովամ Նաբաբեանց. և Ռոբովամ
կազմէր պարերազմել:

լը. Չի արգել Տէր զՌոբովամ չպարերազմել: Եւ զի արար Յերոբովամ զերկուս
երինջսն ՚ի պաշտօն Իսրայէլի, և ինքն իսկ գոհէր:

լթ. Անդ հասեալ մարգարէն բանիւ Աստուծոյ պարառեաց գտեղանն, և գօսացոյց
զձեռն Յերոբովամայ, և դարձաւ ինքն ՚ի զնալ:

իւ. Չի նենգեալ նմա մարգարէն ծեր որ ՚ի Բեթէլ դարձոյց զնա ուրել հաց. և ՚ի
զնալն անդրէն եհեղձ զնա առնծ. և ծերն թաղեաց զնա: Եւ պարզամ Տեառն
բարկութեամբ ՚ի ձեռն Աքիայ Սիլովմացոյ ՚ի վերայ քանն Յերոբովամայ, և
մահ նորա. և զի Նաբաբ որդի նորա քիրեաց ընդ նորա:

իւն. Չի ՚ի չարիս հաբաւ Ռոբովամ. և յաւուրս նորա ել Սաւսակիմ Եգիպտացի
յԵրուսաղէմ, և առ զգանձս քաճարին:

իւբ. Յոթուրասն ամին Յերոբովամայ թագաւորէ Աքիա, և զնաց նա ՚ի մեղս
հօր իւրոյ:

իւգ. ՚Ի քսան ամին Յերոբովամայ թագաւորէ Ասա, և արար ուղղութիւն. և
վարձեաց զարքայն Ասորոց ընդդէմ Բասայ արքայի Իսրայէլի:

իւդ. ՚Ի չորրորդ ամին Ասայի սպան Բասա զՆաբաբ, և թագաւորեաց ամս
քսան և չորս. և արար չարիս. և ՚ի քսան և ութ ամին Ասայի թագաւորեաց
Եղա որդի Բասայ ամս երկուս, և սպանաւ:

իւէ. Յերեսուն ամի Ասայի թագաւորեաց Զամբրի աւուրս ելթն, և այրեաց գ-
նա Ամրի, և թագաւորեաց ամս երկուրասան. և շինեաց զՍամարիա. և արար
չարիս և մեռաւ:

իւզ. Յերեսներորդ ութերորդ ամին Ասայի՝ թագաւորէ Աքաաբ որդի Ամրեայ,

ամս քսան և երկուս. և շինեաց զԵրիթով:

խԷ. Յաւորս Աքաաբու փակեցան երկինք յանձրևոյ, և եկն Եղիա 'ի Սարեփ-
թա, ուր և յարոյց զորդի կնոջն որ զնա ընկալաւ:

խԸ. Նրաման առ Եղիա, և պարահեալ Աքաաբու՝ հրամայեաց ժողովել զԻս-
րայէլ, և զմարգարէսն Յեզաբելայ 'ի Կարմելոս:

խԹ. Թէ զհախդ այսպանեաց զքուրմսն վասն անօգուտ գոհին:

ծ. Եւ թէ զհախդ ինքն փառաւորեաց զԱսպուած սուրբ պարարագան. և
կոպորեաց զքուրմսն Բելայ:

ծԱ. Զի յաղօթս Եղիայի եղև անձրև մեծ, և զի սպառնացաւ Յեզաբել սպանանել
զԵղիա:

ծԲ. Երկուցեալ Եղիայի. և կերակրեալ 'ի հրեշտակէ զնաց այնու զաւորս քա-
ռասուն և եկն 'ի Քորեբ. և ամբաստան լեալ Տեառն զԻսրայէլէ, հրաման 'ի
Տեառնէ առեալ եկն և կոչեաց զԵղիսէ:

ծԳ. Արքայն Ասորոց պաշարեաց զՍամարիա, և բանի Տեառն ել Աքաաբ եւթն
հազարօքն, և յաղթեաց նմա:

ծԴ. Կրկին անգամ յաղթեալ ըմբռնեաց զարքայն Ասորոց, և արձակեաց:

ծԵ. Զի վասն այնր բանի գանել եր զինքն մարգարէն, և բանի Տեառն սպառնացաւ
'ի վերայ Աքաաբու:

ծԶ. Զի 'ի պարճառս այգւոյն իւրոյ նենգ կրեալ 'ի Յեզաբելայ քարկոծեցաւ
Նաբովթ. և թէ սգաց ընդ այնր Աքաաբ:

ծԷ. Պարգամ վրիժուց 'ի Տեառնէ վասն այնր 'ի ձեռն Եղիայի առ քունն
Աքաաբու:

ծԸ. Պարբաստեցան Աքաաբ և Յովսափապ արքայ Յուդայ պարերագմել ընդ
Ռամաաթ Գաղաադու. և սուր մարգարէքն քաջալերէին:

ծԹ. Ըստ բանին Տեառն 'ի ձեռն Միքիայ սպանաւ Աքաաբ 'ի պարերագմի
անդ:

կ. Յամին չորրորդի Աքաաբու թագաւորեաց Յովսափապ որդի Ասայի ամս
քսան և հինգ. արար ուղղութիւն և մեռաւ:

կԱ. Յամին եւթնուպասներորդի Յովսափապայ թագաւորեաց յԻսրայէլի Ոքոզիա
որդի Աքաաբու ամս երկուս, և արար չարիս, և մեռաւ:

ԹԱԳԱԲՈՐՈՒԹԵԱՆՅ ԵՐՐՈՐԴ

1 **Ե** րբայ Դաւիթ ծերացեալ և անցեալ զաւուրբք. և ծածկէին **Ա**
2 զնա հանդերձիւք, և ոչ ջեռնոյր: ² Եւ ասեն ծառայք նորա.
Խնդրեսցեն րեառն մերոյ արքայի աղջիկ մի կոյս. և կացցե՛
առաջի արքայի, և եղիցի դարմանել. և ննջեսցե՛ ընդ նմա, և ջեռցի՛ րէր
3 մեր արքայ: ³ Եւ խնդրեցին աղջիկ մի գեղեցիկ յամենայն սահմանացն
4 Իսրայէլի, և գրին զԱբիսակ Սոմնացի. և ածին զնա առ արքայ: ⁴ Եւ
էր աղջիկն գեղեցիկ յոյժ, և ջեռուցաներ զարքայ՝ և պաշտէր զնա. և
արքայ ոչ գիպաց զնա:
5 ⁵ Եւ Ադոնիա՝ որդի Ազիթայ ամբառնայր. ասէ. Են թագաւորեցից: **Բ**
Եւ արար իւր կառս և հեծեալս, և յիսուն այր սուրհանդակս ընթա-
6 նալ առաջի նորա: ⁶ Եւ հայրն ոչ արգելոյր զնա. և ոչ երբէք ասէր, թէ
ընդէր արարեր զայդ. և ինքն էր գեղեցիկ րեսանելով. և զնա՝ ճնաւ յէպ
7 Աբեսողոմայ: ⁷ Եւ եղեն բանք նորա ընդ Յովաբայ որդոյ Շարուհեայ,
8 և ընդ Աբիաթարայ քահանայի. և օգնէին Ադոնիայ: ⁸ Եւ Սադովկ քա-
հանայ, և Բանեա որդի Յովիդայեայ, և Նաթան մարգարէ, և Սեմէի,
9 և Ռէի. և որդիք զօրաւորք Դաւիթ՝ չէին զհէպ Ադոնիայ: ⁹ Եւ եզեն Ա-
դոնիա ոչխարս և եզինս և գառինս՝ առ վիմին Զոողեթայ. որ է մօպ
յերկիրն Ռովգելայ. և կոչեաց զամենայն եղբարս իւր զորդիս արքայի,
10 և զամենայն զարս Յուդայ զճառայս արքայի: ¹⁰ Եւ զՆաթան մարգարէ՝
և զԲանեա, և զզօրաւորսն, և զՍողոմոն գեղբայր իւր ոչ կոչեաց:
11 ¹¹ Եւ խօսեցան Նաթան մարգարէ ընդ Բերսաբեայ մօր Սողոմոնի՝ և **Գ**
ասէ. Ոչ լուար զի թագաւորեաց Ադոնիա որդի Ազիթայ. և րէր մեր ար-
12 քայ Դաւիթ ոչ գիպաց: ¹² Եւ արդ՝ եկ րաց քեզ իւրար, և ասրեցուցես
13 զանձն քո, և զանձն որդոյ քոյ Սողոմոնի: ¹³ Երթ մուր առ արքայ Դա-
ւիթ, և խօսեսցիս ընդ նմա՝ և ասասցես. Ոչ դու րէր իմ արքայ երդուար
աղախնոյ քում և ասացեր, թէ Սողոմոն որդի՛ քո թագաւորեսցէ յէպ իմ,
14 և նա՛ նստցի յաթոռ իմ. և այն զի՞նչ է զի թագաւորեաց Ադոնիա: ¹⁴ Եւ
ահա մինչդեռ դո՛ւ խօսիցիս անդ ընդ արքայի, են մրից և լցից զբանս
15 քո: ¹⁵ Եւ եմուր Բերսաբէէ առ արքայ՝ ՚ի սենեակն, և արքայ ծերացեալ
16 էր յոյժ. և Աբիսակ Սոմնացի կայր ՚ի սպասու արքայի: ¹⁶ Խոնարհեցաւ
17 Բերսաբէէ՝ և երկիր եպագ արքայի: Եւ ասէ արքայ. Զի՞ է քեզ: ¹⁷ Եւ նա
ասէ. Տէր իմ արքայ, դու երդուար ՚ի Տէր Ասպուամ քո՝ աղախնոյ քում
և ասացեր, թէ Սողոմոն որդի քո թագաւորեսցէ յէպ իմ, և նա՛ նստցի
18 յաթոռ իմ. ¹⁸ և ահա Ադոնիա թագաւորեաց. և դու րէր իմ արքայ ոչ
19 գիպացեր. ¹⁹ և եզեն արջառս և ոչխարս և գառինս բազումս, և կոչեաց

1. 8 *Յօրինակի մերում որպէս և յայլ գրչագիրս, անունս՝ զստաջին գրի՝* Որդի Յովիդայեայ. և *սպս յընթացս անխորիւր դնի նակ՝* որդի Յովիդայ: **9** *Այլք.* Զամենայն գեղբարս իւր: *Յօրինակին ընդ մէջ 9 և 10 համարոյ դնի իսաչսանիչ չակերտր ինչ և սպս սկսանի.* Եւ զՆաթան: **11** *Ոմանք.* Եւ րէր իմ արքայ Դաւիթ: **14** *Ոմանք.* Խօսեսցիս անդ ընդ արքայի. և ես մրից և լցից:

զամենայն որդիս արքայի, և զԱբիաթար քահանայ, և զՅովաբ իշխան զօրուն. և զՍողոմոն զծառայ քո ոչ կոչեաց: ²⁰ Եւ Կի իմ արքայ՝ աչք 20
ամենայն Իսրայէլի՝ ՚ի քեզ են, պատմել նոցա թէ ո՛ր նստցի յաթոռ Կե-
ան իմոյ արքայի յեպ նորա. ²¹ և եղիցի եթէ ննջեսցէ Կեր իմ արքայ 21
ընդ հարս իւր, և լինիցիմ ես և որդի իմ Սողոմոն վնասապարպք: ²² Եւ 22
մինչդեռ նա խօսէր ընդ արքայի, եկն Նաթան մարգարէ. ²³ և պատմեցաւ 23
արքայի և ասեն. Անասիկ Նաթան մարգարէ: Եւ եմոնր առաջի արքայի,
և երկիր եպագ արքայի ՚ի վերայ երեսաց իւրոց յերկիր: ²⁴ Եւ ասէ Նա- 24
թան. Տէր իմ արքայ՝ դո՛ւ ասացեր եթէ Ադոնիա թագաւորեսցէ զկնի իմ,
և նա՛ր նստցի յաթոռ իմում. ²⁵ զի էջ այսօր, և եզեն արջառս և ոչխարս 25
և գառիմս բազումս. և կոչեաց զամենայն որդիսն արքայի, և զիշխանս
զօրուն, և զԱբիաթար քահանայ. և ահա ուրե՛ն և ըմպեն առաջի նո-
րա, և ասեն. Կեցցէ՛ արքայ Ադոնիա: ²⁶ Եւ զին զծառայ քո, և զՍաղոմկ 26
քահանայ՝ և զԲանեա որդի Յովիդայեայ, և զՍողոմոն զծառայ քո ոչ
կոչեաց: ²⁷ Եթէ՛ ՚ի ձեռն Կեանն իմոյ արքայի եղև բանն այն. և ոչ ցուցեր 27
ծառայի քում թէ ո՛ր նստցի յաթոռ Կեանն իմոյ արքայի յե՛ր նորա:

Գ ²⁸ Պատասխանի եր Դաւիթ արքայ՝ և ասէ. Կոչեցէ՛ք առ իս զԲերսաբէէ 28
Եւ եմոնր առաջի նորա, և եկաց յանդիման նորա: ²⁹ Եւ երդուաւ արքայ 29
և ասէ. Կենդանի՛ է Տէր, որ փրկեաց զանձն իմ յամենայն նեղութենէ.
³⁰ զի որպէս երդուայ ՚ի Տէր Աստուած Իսրայէլի՝ և ասեմ, եթէ Սողոմոն 30
որդի՛ քո թագաւորեսցէ յեպ իմ, և նա՛ր նստցի յաթոռ իմ փոխանակ իմ,
եթէ ոչ այսպէս արարից յաւուր յայսմիկ: ³¹ Եւ խոնարհեցաւ Բերսաբէէ 31
՚ի վերայ երեսաց իւրոց յերկիր, և երկիր եպագ արքայի՝ և ասէ. Կեցցէ՛ 32
Կեր իմ արքայ Դաւիթ յաւիտեան: ³² Եւ ասէ արքայ Դաւիթ. Կոչեցէ՛ք 32
առ իս զՍաղոմկ քահանայ՝ և զՆաթան մարգարէ, և զԲանեա որդի
Յովիդայեայ: Եւ մփին՝ առաջի արքայի: ³³ Եւ ասէ ցնոսա արքայ. Ա- 33
ռէ՛ք ընդ ձեզ զծառայս Կեանն ձերոյ. և հեծուցէ՛ք զՍողոմոն զորդի
իմ ՚ի ջորուջն իմում, և իջուցէ՛ք զնա ՚ի Գեհոն: ³⁴ Եւ օձցեն՝ զնա անդ 34
Սաղոմկ քահանայ՝ և Նաթան մարգարէ ՚ի թագաւոր ՚ի վերայ Իսրայէ-
լի. և փո՛ղ հարէք եղջերեան, և ասացի՛ք. Կեցցէ՛ արքայ Սողոմոն: ³⁵ Եւ 35
ելջի՛ք զկնի նորա, և մարցէ և նստցի յաթոռ իմում, և նա՛ր թագաւորեսցէ
ընդ իմ. և են եպու հրաման լինել նմա առաջնորդ ՚ի վերայ Իսրայէլի
և Յուդայ: ³⁶ Եւ պատասխանի եր Բանեա որդի Յովիդայեայ արքա- 36
յի՝ և ասէ. Եղիցի՛ այդպէս. հաւաքարմացուցէ՛ Տէր Աստուած Կեանն
իմոյ արքայի. ³⁷ և որպէս էր Տէր ընդ Կեանն իմում արքայի, եղիցի՛ 37
և ընդ Սողոմոնի. և մեծացուցէ՛ զաթոռ նորա քան զաթոռ Կեանն
իմոյ արքայի Դաւիթի: ³⁸ Եւ էջ Սաղոմկ քահանայ, և Նաթան մարգարէ, 38
և Բանեա որդի Յովիդայեայ, և Քերեթին և Ուփելեթին. և հեծուցին
զՍողոմոն ՚ի ջորուջն արքայի Դաւիթի, և Կարան՝ զնա ՚ի Գեհոն: ³⁹ Եւ 39
ան՝ Սաղոմկ քահանայ զեղջերսն իւրոյ ՚ի խորանէն և օձ զՍողոմոն. և
եհար զփողն եղջերեայ, և ասէ ամենայն ժողովուրդն. Կեցցէ՛ արքայ

21 Այլք. Իւր, լինիցիմ ես: 30 Ունակք. Եւ եթէ ոչ այդպէս արարից յաւուրս յայս՛:
37 Ունակք. Ընդ Տեանն իմոյ ար՛:

40 Սողոմոն: ⁴⁰ Եւ ել ամենայն ժողովուրդն զհեպ նորա, և պահ առեալ պարուք ուրախ լինէին մեծաւ ուրախութեամբ. և հնչեաց երկիրն ՚ի
 41 բարբառոյ նոցա: ⁴¹ Եւ լուան Ադոնիա և ամենայն բազմականք նորա, և կապարեցին նոքա զուրելն. և լուա Յովար զձայն եղջերոյն՝ և ասէ.
 42 Զի՞նչ է բարբառն որ հնչէ ՚ի քաղաքին: ⁴² Եւ մինչդեռ նա խօսէր՝ ահա Յովնաթան՝ որդի Աբիաթարու քահանայի եհաս. և ասէ Ադոնիա.
 43 Մոնպ՝ զի այր զօրութեան ես դու, և բարութիւնս ատարարանես: ⁴³ Պապասխանի եպ Յովնաթան և ասէ ցԱդոնիա. Եւ կարի՛ իսկ քաջ. փեր մեր արքայ Դաւիթ թագաւորեցոյց զՍողոմոն. ⁴⁴ և առաքեաց ընդ նմա արքայ զՍադովկ քահանայ, և զՆաթան մարգարէ, և զԲանեա որդի Յովիդայեայ, և զՔերեթին և զՈփելեթին. և հեծուցին գնա ՚ի ջորուջն արքայի, ⁴⁵ և օծին գնա Սադովկ քահանայ և Նաթան մարգարէ ՚ի թագաւոր ՚ի Գեհոն. և ելին անսրի ուրախութեամբ, և հնչեաց քաղաքն. և
 46 այն է բարբառն՝ զոր լուարուք: ⁴⁶ Եւ նստան Սողոմոն յաթոռն արքայութեան. ⁴⁷ և մտնի ծառայքն արքայի օրհնել զփեր մեր զարքայ Դաւիթ՝ և ասեն. Մեծացուցէ Աստուած զանուն Սողոմոնի որդոյ քոյ՝ քան զանուն քո, և մեծացուցէ՛ զաթոռ նորա քան զաթոռ քո: Եւ երկիր եպագ արքայ յանկողնէ իւրմէ: ⁴⁸ Եւ այսպէս ասաց արքայ. Օրհնեալ է Տէր Աստուած Իսրայելի՛ որ եպ ինձ այսօր ՚ի զաւակէ իմմէ նստել յաթոռ իմ. և չք իմ փեսանն: ⁴⁹ Եւ զարհուրեցան, և յարեան ամենայն կոչնականքն Ադոնիայ. և գնացին այր իւրաքանչիւր զճանապարհ իւր:
 50 ⁵⁰ Եւ Ադոնիա երկեան յերեսաց Սողոմոնի, և յարեաւ չոգաւ բոնն **Ե**
 51 եհար զեղջերաց սեղանոյն: ⁵¹ Եւ ազդ եղև Սողոմոնի՝ և ասեն. Ահա Ադոնիա երկեաւ յարքայէ Սողոմոնէ՝ և ունի զեղջերաց սեղանոյն՝ և ասէ. Երդուիցի ինձ այսօր արքայ Սողոմոն, եթէ ոչ սպանցէ զձառայ իւր փրով: ⁵² Եւ ասէ Սողոմոն. Եթէ լինիցի յորդի զօրութեան, ոչ անկցի ՚ի հերոյ նորա մագ մի ՚ի գետին. ապա թէ չարութիւն գրցի ՚ի նմա՝ մահոն մեռցի: ⁵³ Եւ առաքեաց արքայ Սողոմոն, և իջոյց գնա ՚ի վերուստ ՚ի սեղանոյ անսրի. և եմուր երկիր եպագ արքայի Սողոմոնի. և ասէ ցնա Սողոմոն. Երթ ՚ի փուն քո:

2 ¹ Եւ մերձեցան ատուրք Դաւթի մեռանելոյ. և պապասխանի եպ Սողոմոնի որդոյ իւրում, և ասէ. ² Եւ երթամ զճանապարհ ամենայն երկրի. և դու զօրացին և եղիցես յայր. ³ և պահեսցեն զպահպանութիւնս Տեառն Աստուծոյ քոյ, գնալ ՚ի ճանապարհս նորա. և պահել զպապուիրանս նորա և զիրաւունս, և զդապաստանս և զվկայութիւնս նորա. զգրեալս յօրէնս Մովսիսի. զի ՚ի միտ առնուցուս զոր առնիցես, ըստ ամենայնի զոր պապուիրենք քեզ: ⁴ Զի հաստատեցէ Տէր զքան իւր զոր խօսեցաւ վասն իմ և ասէ. Եթէ պահեսցեն որդիք քո զճանապարհս իւրեանց զնալ առաջի իմ ճշմարտութեամբ յամենայն սրտէ իւրեանց՝ և յամեն-

39 *Բազումք.* Եւ ան Սադովկ զեղջիրն իւր: **40** *Ոմանք.* ՚Ի բարբառոյ նորա: **41** *Ոմանք.* Եւ լուա Ադոնիա և ամենայն կոչնականք նորա: **44** *Յօրինակին պակասէր.* Եւ հեծուցին գնա ՚ի ջոր: **45** *Ոմանք.* Այն է... զոր լուար: **47** *Ոսկան.* Մեծացուցէ Տէր զանուն: *Ոմանք.* Յընկողնէ իւրմէ: **52** *Ոմանք.* Լինիցի որդի զօրութեան: **2. 2** *Ոմանք.* Եւ եղիցես այր: **3** *Ոմանք.* Զգրեալն յօրէնս Մովսիսի:

այն անձն է իրեանց, ասէ՛ մի՛ սաբակեացի այր յաթոռոյ Իսրայելի: ⁵ Եւ 5
 դու ինքնի՛ն գիպես, զոր ինչ արա՛ր ինձ Յովաբ որդի Շարուհեայ, և զոր
 ինչ արար ընդ երկուս իշխանս զօրաց Իսրայելի՝ ընդ Աբեհններ որդի
 Ներեայ, և ընդ Ամեսայի որդի Յեթերայ, և սպան գնուսա. և խնդրեաց
 զարիւն պարերազմի՛ ՚ի խաղաղութան. և եր զարիւն անպարտ ՚ի
 կեանս իւրում, ՚ի մէջ իւր, և ՚ի կօշիկս ուրից իւրոց: ⁶ Եւ արասցեն ⁶
 ըստ իմաստութեան քում. և ո՛չ իջուցես զալիս նորա խաղաղութեամբ
 ՚ի դժոխս: ⁷ Եւ որդոցն Բերզելեայ Գաղաադացոյ արասցեն ողորմու- ⁷
 թիւն. և եղիցին ընդ այնոսիկ որ ուրիցեն ՚ի սեղանոյ քումմէ. զի այնպէս
 մերձեցան յիս ՚ի փախչելն իմում յերեսաց Աբեսողոմայ եղբօր քոյ: ⁸ Եւ ⁸
 սհա ընդ քե՛զ է Սեմէի որդի Գերեայ որդոյ Յեմինայ Բաւորիմացոյ.
 և նա անէ՛ծ զիս անէ՛ծս ցաւագինս, յաւուր յորում գնացեալ երթայի ՚ի
 Բանակս. և նա էջ ընդ առաջ իմ ՚ի Յորդանան, և երդուայ նմա ՚ի Տէր՝
 և ասեմ, եթէ ո՛չ սպանից զքեզ սրով: ⁹ Եւ մի՛ անպարտ առնիցես զնա, ⁹
 զի այր իմաստուն ես դու, զիպասջի՛ր որպէս առնիցես նմա. և իջուցես
 զալիս նորա արեամբ ՚ի դժոխս: ¹⁰ Եւ ննջեաց Դաւիթ ընդ հարս իւր, և ¹⁰
 թաղեցաւ ՚ի քաղաքի Դաւթի: ¹¹ Եւ աւուրք զորս թագաւորեաց Դաւիթ ՚ի ¹¹
 վերայ Իսրայելի՛ ամբ քառասուն. ՚ի Քերթոն թագաւորեաց ամս եւթն. և
 յերուսաղէմ թագաւորեաց ամս երեսուն և երիս: ¹² Եւ Սողոմոն նստան ¹²
 յաթոռ Դաւթի հօր իւրոյ՝ ամաց երկուրասանից, և պարբասպեցաւ թա-
 գաւորութիւն նորա յոյժ:

Է ¹³ Եւ եմնար Ադոնիայ որդի Ագիթայ առ Բերսաբէէ մայր Սողոմոնի, ¹³
 և երկիր եպագ նմա. և ասէ. Խաղաղութի՛ն է մուտդ քո: Եւ ասէ. Խա-
 ղաղութիւն է: ¹⁴ Եւ ասէ. Բա՛նք ինչ են իմ ընդ քեզ: Եւ ասէ. Խօսեանց: ¹⁴
¹⁵ Եւ ասէ ցնա. Դու ինքնի՛ն գիպես զի իմ էր թագաւորութիւնն. և յի՛մ ¹⁵
 վերայ եղ ամենայն Իսրայել զերեսս իւր ՚ի թագաւոր. և դարձաւ թա-
 գաւորութիւնն, և եղև եղբօր իմում. զի ՚ի Տեառնէ եղև նմա: ¹⁶ Եւ արդ՝ ¹⁶
 խնդիր մի խնդրեմ ՚ի քէն, մի՛ դարձուցաներ զերեսս քո յինէն: Եւ ասէ
 ցնա Բերսաբէէ. Խօսեանց: ¹⁷ Եւ ասէ ցնա. Ասացեն ցՍողոմոն արքայ, ¹⁷
 զի ո՛չ դարձուցէ զերեսս իւր ՚ի քէն. և փացէ՛ ինձ զԱբիսակ Սոմնացի
 կնութեան: ¹⁸ Եւ ասէ Բերսաբէէ. Բարութ է, են խօսեցայց վասն քո ընդ ¹⁸
 արքայի: ¹⁹ Եւ եմնար Բերսաբէէ առ արքայ Սողոմոն խօսել ընդ նմա ¹⁹
 վասն Ադոնիայ. և յօրն եկաց արքայ ընդ առաջ նորա, և համբուրեաց
 զնա. և նստաւ յաթոռ իւրում, և եղաւ աթոռ մօրն արքայի, և նստաւ
 ընդ աջմէ նորա. ²⁰ և ասէ ցնա. Խնդիր մի փոքր խնդրեմ ես ՚ի քէն, մի՛ ²⁰
 դարձուցանիցես զերեսս քո յինէն: Եւ ասէ արքայ. Խնդրեա՛ մայր իմ.
 զի ո՛չ դարձուցից զերեսս իմ ՚ի քէն: ²¹ Եւ ասէ. Տացի՛ Աբիսակ Սոմնացի ²¹
 Ադոնիայ եղբօր քում կնութեան: ²² Պարասխանի եր արքայ Սողոմոն՝ ²²
 և ասէ ցմայր իւր. Եւ ընդէ՛ր խնդրիցես զԱբիսակ Սոմնացի Ադոնիայ,
 այլ խնդրեա՛ նմա զթագաւորութիւնս. զի նա երէց եղբայր է քան զիս,

8 Այլք. Բաւորիմացոյ: Ոմանք. Յանէծս ցաւագինս: 15 Յօրինակին պակասէր. Ջերեսս իւր ՚ի թագաւոր: 16 Ոմանք. Մի՛ դարձուցես զերեսս քո: 17 Ոմանք. ՋԱբիսակ Սամնացի ՚ի կնութեան: 19 Յօրինակին պակասէր. Առ արքայ Սողոմոն խօսել:

և նորա՝ Աբիաթար քահանայ, և Յովաբ որդի Շարուհեայ սպարապետը
 23 և բարեկամ: ²³ Եւ երդուաւ արքայ Սողոմոնն ՚ի Տէր՝ և ասէ. Օ՛ն և Օ՛ն
 արասցէ ինձ Ասպուած՝ և Օ՛ն և Օ՛ն յաւելցէ՛ եթէ ո՛չ հակառակ անձին
 24 իւրոյ խօսեցաւ Ադոնիա զբանդ զայդ: ²⁴ Եւ արդ՝ կենդանի՛ է Տէր, որ
 արար զիս և եղ՝ յաթոռ Դաւթի հօր իմոյ, և նա արար ինձ փուն որ-
 25 պէս և խօսեցաւ Տէր, եթէ ո՛չ այսօր իսկ մեռցի Ադոնիա: ²⁵ Եւ առաքեաց
 արքայ Սողոմոնն ՚ի ձեռն Բանեայ որդոյ Յովիդեայ, և սպան զնա. և
 26 մեռաւ Ադոնիա յաւուր յայնմիկ: ²⁶ Եւ ցԱբիաթար քահանայ ասէ արքայ.
 Երթ յԱնաթովթ յագարակ քո, զի այր մահո՛ն ես դու յաւուր յայսմիկ. և
 ո՛չ սպանից զքեզ, զի կրեցեր զփապանակ ուխտին Տեառն առաջի հօր
 27 իմոյ. և զի չարչարեցար ամենայն ուրեք՝ ուր չարչարեցաւ հայր իմ: ²⁷ Եւ
 եհան Սողոմոնն զԱբիաթար՝ ջիւնել քահանայ Տեառն. առ ՚ի կապարելոյ
 28 բանին Տեառն զոր խօսեցաւ ՚ի վերայ փանն Նեղեայ ՚ի Սելով: ²⁸ Եւ
 լո՛ր եհաս մինչև առ Յովաբ. զի Յովաբ միպետ էր զհետ Ադոնիայ, և
 ո՛չ միպեցաւ զհետ Սողոմոնի. և փախեաւ Յովաբ ՚ի խորանն Տեառն, և
 29 բուռն եհար զեղջերաց սեղանոյն: ²⁹ Եւ ա՛զդ եղև Սողոմոնի՝ և ասեն, թէ
 փախեաւ Յովաբ ՚ի խորանն Տեառն. և ահա ունի զեղջերաց սեղանոյն:
 Եւ առաքեաց Սողոմոնն առ Յովաբ՝ և ասէ. Զի՞ եղև քեզ զի փախեար
 ՚ի սեղանդ: Եւ ասէ Յովաբ. Զի երկեայ յերեսաց քոց, և փախեայ առ
 Տէր: Եւ առաքեաց Սողոմոնն արքայ զԲանեա որդի Յովիդեայ և ասէ.
 30 Երթ սպան զնա, և թաղեա՛ զնա: ³⁰ Եւ չոգաւ Բանեա որդի Յովիդեայ
 առ Յովաբ ՚ի խորանն Տեառն, և ասէ ցնա. Այսպէս ասէ արքայ. Ե՛լ
 այրի: Եւ ասէ Յովաբ. Չեղանեն քանզի ասպէն մեռանիմ: Եւ դարձաւ
 Բանեա որդի Յովիդեայ, և խօսեցաւ ընդ արքայի՝ և ասէ. Զայս ինչ
 31 խօսեցաւ Յովաբ, և զայս ինչ եր պարասխանի: ³¹ Եւ ասէ ցնա արքայ.
 Երթ՝ և արա՛ նմա որպէս և ասացն, և սպան զնա, և թաղեա՛ զնա. և
 բարձցն այսօր զարիւնն զոր զոր եհեղ Յովաբ՝ յինէն և ՚ի փանէ հօր
 32 իմոյ: ³² Դարձոյց Տէր զարիւն անիրաւութեան նորա ՚ի նորի՛ն գլուխ,
 որպէս պարահեաց երկուց արանց արդարոց և քաջաց քան զնա, և
 սպան զնոսա սրով. և հայր իմ ո՛չ գիպաց զարիւն նոցա. զԱբեններ
 որդի Ներեայ՝ զսպարապետն Իսրայէլի, և զԱմեսայի որդի Յեթերայ
 33 զսպարապետն Յուդայ: ³³ Եւ դարձան արիւնք նոցա ՚ի գլուխ դորա, և
 ՚ի գլուխ զաւակի դորա յաւիտեան. և Դաւթի և զաւակի իւրոյ և փանն
 34 իւրոյ և աթոռոյ իւրոյ՝ եղիցի խաղաղութիւն ՚ի Տեառնէ յաւիտեան: ³⁴ Եւ
 ել Բանեա որդի Յովիդեայ, և պարահեաց Յովաբայ և սպան զնա, և
 35 թաղեաց զնա ՚ի փանն իւրում յանապարին: ³⁵ Եւ եր արքայ զԲանեայ
 որդի Յովիդեայ փոխանակ նորա ՚ի զօրավարութիւն. և թագաւորու-
 թիւնն ուղղէր յերուսաղէմ. և զՍադովկ քահանայ եր արքայ փոխանակ
 Աբիաթարու՝ ՚ի քահանայ առաջի Տեառն:

Եւ եր Տէր Սողոմոնի հանճարի և իմաստութիւն բազում յոյժ, և լ
 լայնութիւն սրտի իբրև զաւաճ առ եզր ծովու. և բազմացան հանճար
 Սողոմոնի քան զամենայն որդոց նախնեաց, և քան զիմաստրոնց ե-

գիպարացոց: Եւ ա՛ն գրուսարն փարաւոնի, և ա՛ժ գնա՛ ՚ի քաղաքն Դաւթի, մինչև կարարել նորա գրունն իւր. և նախ գրունն Տեառն, և զպարիսպն Երուսաղեմի շուրջանակի, զելթն ամ արա՛ր և կարարեաց: Եւ էին Սողոմոնի եւթանասուն հազար բեռնակրաց, և ութսուն հազար քարահարաց ՚ի լերինն: Եւ արար Սողոմոն զժովն, և զմոյթսն, և զաւազանսն մեծամեծսն. և զսիւնսն. և զջրաբովսսն սրահին. և զժովն պղնձի: Եւ շինեաց զբարձաւանդակն մահարձանօք, և անջրպետեաց զքաղաքն Դաւթի: Եւ ապա դուսարն փարաւոնի ել ՚ի քաղաքէն Դաւթի ՚ի փոնն իւր գոր շինեաց նմա. և ապա շինեաց զբարձաւանդակն: Եւ Սողոմոն մափուցանէր երիցս ՚ի փարոջ ողջակէզս և խաղաղականս ՚ի վերայ սեղանոյն գոր շինեաց Տեառն, և արկանէր խոնկս առաջի Տեառն. և կարարեաց գրունն:

Թ Եւ այս են իշխանք որ կային ՚ի վերայ գործոյն Սողոմոնի. երեք հազար և վեց հարիւր գործավարք ժողովրդեանն, որ գործէին զգործն: Եւ շինեաց զԱսուր, և զՄակղով, և զԱզեր, և զԲելթորոն վերին, և զԲալաթ. բայց յե՛ր շինելոյն նորա գրունն Տեառն, և զպարիսպն Երուսաղեմի շուրջանակի, ապա՛ շինեաց և զքաղաքսն զայնոսիկ:

Ժ Եւ մինչդեռ կենդանի՛ էր Դաւիթ՝ պարուիրեաց Սողոմոնի, և ասէ. Ահա ընդ քե՛զ է Սեմէի որդի Գերեայ՝ որդի զաւակի Յեմինայ ՚ի Քերբոնէ. նա անէ՛ծ զիս անէ՛ծս ցաւագինս յաւուր յորում զնացեալ երթայի ՚ի Բանակս: Եւ նա էջ ընդ առաջ իմ յափն Յորդանանու. և երդուայ՝ նմա ՚ի Տէր, թէ ո՛չ մեռցիս սրով. և արդ՝ մի՛ առնիցես զնա անպարտ. զի այր իմաստունն ես դու, և զիպասցեն զինչ առնիցես նմա, և իջուսցես զալիս նորա արեամբ ՚ի դժոխս: ³⁶ Եւ առաքեաց արքայ և կոչեաց զՍեմէի, ³⁶ և ասէ ցնա. Ծինեա՛ դու քեզ փոնն յԵրուսաղէմ, և նիստ անդ, և մի՛ ուրեք ելանիցես անտի. ³⁷ և եղիցի յաւուր ելանելոյ քոյ՝ թէ անցանիցես ընդ ³⁷ հեղեղափն Կեդրոնի, զիտելով զիպասջիր զի մահոն մեռանիցիս, և արիւն քո ՚ի գլոնիս քո եղիցի: Եւ երդուաւ նմա արքայ յաւուր յայնմիկ: ³⁸ Եւ ասէ Սեմէի ցարքայ. Բարի՛ է բանդ գոր խօսեցար փեր իմ արքայ, այնպէս արասցէ ծառայ քո: Եւ նստաւ Սեմէի յԵրուսաղէմ ամս երիս: ³⁹ Եւ եղև յեւր երից ամաց՝ փախեան ծառայք երկու՝ Սեմեայ առ Անքուս՝ որդի Մաաքայ արքայ Գերթայ. և ա՛զդ եղև Սեմեայ և ասեն. Ահա երկու ծառայք քո ՚ի Գէթ են: ⁴⁰ Յարեաւ Սեմէի և հանդերձեաց զէշ իւր, և զնաց առ Անքուս խնդրել զծառայս իւր. և չոգաւ Սեմէի և ա՛ժ զծառայսն իւր ՚ի Գերթայ: ⁴¹ Եւ պարմեցաւ Սողոմոնի՝ ասեն, թէ չոգաւ Սեմէի յԵրուսաղեմէ ՚ի Գէթ՝ և դարձոյց զծառայս իւր: ⁴² Եւ առաքեաց արքայ և կոչեաց զՍեմէի՝ և ասէ ցնա. Ո՛չ երդմնեցուցի զքեզ ՚ի Տէր, և

35 Ոսկան. Եւ եղ արքայ... և զթագաւորութիւնն ուղղեր: *Ապրակտոր միջանկեալ բանս սկսեալ* Եւ եր Տէր Սողոմոնի, *մինչև՝* զալիս նորա արեամբ ՚ի դժոխս. *որ է ըստ ընփի որինակաց բնագրի եօթանասնից. երևի կարի ինն երկարածգել զհամարն 35. եղեալ համեմատութեամբ համարոցն յարինացոց թարգմանութեան. յորում պակասին բանքս: Ոմանք.* Մինչև ցկարարել նորա... և զպարիսպս Երուսաղեմի:... Եւ զսիւնսն և զջրաբովսից սրահին: *Ժ (35) Ի յուս՝.* Զաւակի Յեմինայ ՚ի Բաւորթ. *ուր ոմանք.* զաւակ ՚ի Յեմինայ ՚ի Քերբոնս:... թէ ո՛չ մեռցի սրով: **39 Ոմանք.** Առ Անքիս որդի: **40 Ոմանք.** Առ Անքիս:

եղի քեզ վկայութիւն՝ և ասեմ. Յաւոր յորում ելանիցես յԵրուսաղեմէ՝ և երթայցես յաջ կամ յահեակ՝ զհարելով զհրասջիբ զի մահոն մեռանիցիս. և ասացեր ցիս. Բարի՛ է բանդ զոր լուայ. ⁴³ և արդ՝ զիախդ է զի ոչ պահեցեր զերդումն Տեառն, և զպարուէրն զոր պարուիրեցի քեզ: ⁴⁴ Եւ ասէ արքայ ցՄեմէի. Դու ինքնի՛ն զհարես զգարութիւն քո, զոր զհարէ սիրար քո զոր արարեր ընդ Դաթի հօր իմում. և հապոյց Տէր զգարիսն քո ՚ի զլուխ քո. ⁴⁵ և արքայ Սողոմոն օրհնեալ է, և աթոռ Դաթի պարարնար առաջի Տեառն յախարեան: ⁴⁶ Նրաման եպ արքայ Սողոմոն Բանեայ որդոյ Յովիդայեայ. և ել սպան զնա, և մեռաւ:

3 ¹ Եւ ՚ի հասարարել թագաւորութեանն Սողոմոնի, խնամութիւն և արար Սողոմոն ընդ փարաւոնի արքային Եգիպտացոց, և ան զդուսար նորա՝ և ան ՚ի քաղաք Դաթի, մինչև կարարեաց շինել զպուն իւր՝ և զպուն Տեառն, և զպարիսպն Երուսաղեմի շուրջանակի: ² Սակայն ժողովորդն արկանէին խոնկս ՚ի վերայ բարձանց. զի ոչ շինեցաւ քուն անուան Տեառն մինչև ցաւորսն ցայնոսիկ: ³ Եւ սիրեաց Սողոմոն զՏէր՝ զնալ ըսար հրամանաց Դաթի հօր իւրոյ, բայց ՚ի բարձունս և նա՛ զոհէր՝ և արկանէր խոնկս: ⁴ Եւ յարեան զնաց արքայ ՚ի Գարաւոն զոհել անդ, զի նա առաւել բարձրագոյն և մեծ էր. հազար ողջակէզ եհան Սողոմոն ՚ի վերայ սեղանոյն այնորիկ ՚ի Գարաւոն:

⁵ Եւ երևեցան Տէր Սողոմոնի ՚ի քուն զիշերոյ. և ասէ Տէր ցՍողոմոն. **ԺԲ** Խնդրեա՛ դու քեզ խնդիր ինչ: ⁶ Եւ ասէ Սողոմոն. Դո՛ն արարեր ողորմութիւն մեծ ընդ Դաթի հօր իմոյ, որպէս և շրջեցաւ առաջի քո ճշմարտութեամբ և արդարութեամբ և ուղղութեամբ սրբի ընդ քեզ. և պահեցեր նմա զողորմութիւնս զայս մեծ՝ քան որդոյ նորա նսարել յաթոռ նորա՝ որպէս և յաւոր յայսմիկ: ⁷ Եւ արդ՝ Տէր Ասարուած իմ, դու եպոր զճառայ քո փոխանակ Դաթի հօր իմոյ, և եւն եմ մանուկ փոքր, և ոչ զհարմ զել և զմուր իմ. ⁸ և ճառայ քո ՚ի մէջ ժողովրդեան քո է՝ զոր ընարեցեր ժողովորդ քո՝ բազում, անթիւ և անհամար ՚ի բազմութենէ: ⁹ Եւ քացես ճառայի քում սիրար լսելոյ և դարելոյ զժողովորդ քո արդարութեամբ, խելամոնար լինել ՚ի մէջ բարոյ և չարի. քանզի ո՛ր կարիցէ դարել զայս ժողովորդ քո զճանր: ¹⁰ Եւ հաճոյ թուեցաւ բանն առաջի Տեառն, զի խնդրեաց Սողոմոն զայն բան: ¹¹ Եւ ասէ ցնա Տէր. Փոխանակ զի խնդրեցեր ինէն զբանդ զայդ, և ոչ խնդրեցեր քեզ ատուրս բազումս, և ոչ խնդրեցեր քեզ մեծութիւն, և ոչ խնդրեցեր զանձինս թշնամեաց քոց. այլ խնդրեցեր դու քեզ խելամոնար լինել լսելոյ զիրաւունս. ¹² ասա արարի՛ ըսար բանիդ քում. ասա եպոն քեզ սիրար իմասպուն և հանճարեղ. իբրև զքեզ ոչ ոք եղև յառաջ քան զքեզ, և յեպ քո ոչ ոք յարիցէ նմանօղ քեզ: ¹³ Եւ զոր ոչ ևս խնդրեցեր՝ եպոն քեզ, զմեծութիւն և զփառս, որպէս ոչ ոք եղև նման քեզ ՚ի թագաւորս զամենայն ատուրս քո: ¹⁴ Եւ եթէ զնացես ՚ի ճանապարհս իմ պահել զիրամանս իմ և զպարուիրանս իմ որպէս

42 *Օրհնակ մի.* Եւ ասացեր. Բարի է բանդ զոր ասացեր ցիս: **43** *Յօրհնակիկն պակասեր.* Զիարդ է զի ոչ պահեցեր: **3. 2** *Ոմանք.* Մինչև յաւորսն յայնոսիկ: **8** *Ոմանք.* Եւ ժողովորդ քո բազում, անթիւ: **12** *Ոմանք.* Եւ յեպ քո ոչ յարիցէ: **13** *Այլք.* Եւ զոր ոչն ևս խնդրեցեր:

և գնաց Դաիթ հայր քո, և բազմացուցից զաւուրս քո: ¹⁵ Եւ զարթեալ 15
Սողոմոն՝ և ահա երանգ էր. և յարեան եկն յԵրուսաղէմ, և եկաց առաջի
սեղանոյն յանդիման փապանակի ուխտին Տեառն ՚ի Սիոն. և մաքոյց
ողջակէզս, և արար խաղաղականս, և արար խրախոյթիւն մեծ իւր և
ամենայն ծառայից իւրոց:

ԺԳ ¹⁶ Յայնժամ երևեցան երկու կանայք պոռնիկք՝ արքայի, և կացին 16
առաջի նորա: ¹⁷ Եւ ասէ մի կինն. Յին փէր իմ. են և կինս այս էաք ՚ի 17
միում փան, և ծնայ ՚ի փանն. ¹⁸ և եղև յաւուրն երրորդի ծնան և կինս 18
այս. և մեք առանձինն էաք, և ոչ ոք գոյր ընդ մեզ ՚ի փանն՝ բաց ՚ի
մէնջ յերկոցունց ՚ի փանն: ¹⁹ Եւ մեռաւ որդի սորա ՚ի գիշերի, քան- 19
զի ննջեաց ՚ի վերայ նորա. ²⁰ և յարեաւ ՚ի հասարակ գիշերի, և առ 20
զմանուկն իմ ՚ի գրկաց իմոց. և աղախին քո ՚ի քուն էր, և ննջեցոյց
զնա ՚ի ծոց իւրում. և գորդին իւր զմեռեալ ննջեցոյց ՚ի ծոց իմում: ²¹ Եւ 21
յարեայ ընդ առաւօպն դիեցուցանել գորդին իմ, և նա՝ էր մեռեալ. և
հայեցայ ընդ նա այգունն, և ահա չէր որդին իմ գոր ծնայ: ²² Եւ ասէ 22
մնս կինն. Ոչ, այլ որդի քո է մեռեալն, և որդի իմ կենդանին: Եւ մնան
ևս ասէր. Այլ որդի իմ կենդանին, և որդի քո մեռեալն. ²³ և խօսեցան 23
առաջի արքայի: Եւ ասէ ցնոսա արքայ. Դու ասես՝ թէ այս որդի իմ է՝
որ կենդանիս է, և որդի դորա մեռեալն. և դու ասես. Ոչ, այլ որդին քո
մեռեալն, և որդին իմ կենդանին: ²⁴ Եւ ասէ արքայ. Առէք առ իս զսուրն: 24
Եւ բերին զսուրն առաջի արքայի: ²⁵ Եւ ասէ արքայ. Կորեցէք զմանուկն 25
զսփոթիաց զկենդանի յերկուս, և փոնք զկէսն նորա դմա՛, և զկէսն նո-
րա նմա: ²⁶ Եւ պապասխանի ետ կինն՝ որոյ որդին կենդանի էր, և ասէ 26
ցարքայ. քանզի խռովեցա՛ն աղիք նորա ՚ի վերայ որդւոյն իւրոյ, և ասէ.
Յին փէր. փոնք նմա զմանուկն կենդանի՝ և մահու մի՛ սպանանէք զնա:
Եւ մնան ասէր. Մի՛ իմ լիցի՝ և մի՛ դորա, կորեցէք ընդ մէջ: ²⁷ Պապաս- 27
խանի ետ արքայ և ասէ. Տոնք դմա զմանուկն կենդանի, որ ասաց թէ
փոնք զդա նմա՝ և մահու մի՛ սպանանէք զդա. նա՛ է մայր դորա: ²⁸ Եւ 28
լուաւ ամենայն Իսրայէլ զդապաստանն գոր դարեցաւ արքայ, և զահի՛
հարան յերեսաց արքայի. զի փեսին թէ իմաստութիւն Աստուծոյ է ՚ի
նմա առնել իրաւունս:

ԺԴ ¹ Եւ էր արքայ Սողոմոնն թագաւորեալ ՚ի վերայ Իսրայէլի: ² Եւ այս 4, 2
էին իշխանք նորա: Ազարիա որդի Սաղովկայ՝ քահանայ: ³ Էլիարեփ, 3
և Աքիա որդիք Միսայ՝ դպիրք. և Յովսափար՝ որդի Աքիլիդայ ՚ի վե-
րայ յիշարակաց. ⁴ և Բանեա որդի Յովիդայեայ ՚ի վերայ զօրաց. և 4
Սաղովկ՝ և Աքիաթար քահանայք. ⁵ և Ազարիա որդի Նաթանայ ՚ի վե- 5
րայ գործավարաց. և Զաբութ՝ որդի Նաթանայ քահանայ բարեկան
արքայի. ⁶ և Աքիսար՝ էր հրամարար. և Էլիակո՝ հազարապետ. և 6
Էլիափ որդի Սափայ շահապ. և Ադոնիբամ որդի Աբդովայ ՚ի վերայ

18 Այլք. Բաց ՚ի մէնջ երկոցունց: 20 Ոմանք. Զմեռեալն ննջեցոյց ՚ի ծոց: 21 Ոմանք.
Ընդ նա այգոյն, և ահա: 26 Ոմանք. Մի՛ սպանէք: 27 Ոմանք. Մի՛ սպանէք:
28 Ոսկան. Թէ իմաստութիւն Տեառն է ՚ի նմա: 4. 5 Ոմանք. Եւ զԱքիոս որդի
Նաթա՛:

7 հարկաց: ⁷ Եւ էին Սողոմոնի երկոպասան գործակալք ՚ի վերայ ամե-
նայն Իսրայելի, քան շոճիկ արքայի և քան նորա մէն մի ամիս ՚ի
8 քարոջ: ⁸ Եւ այս են անուանք նոցա. Բէին որդի Ովրայ՝ ՚ի լերինն
9 Եփրեմի: ⁹ Մի՛ որդի Դակարայ ՚ի Մաքմաս, և ՚ի Մալաբիմ, և ՚ի Բեթ-
10 սամիս, և յԱյիլոմ մինչև ցԲեթանան: ¹⁰ Որդի Եսգայ՝ յԱրաբալթն. նո-
11 րա Մոքով և ամենայն երկիրն Ոփերայ: ¹¹ Որդի Աբինադաբայ և ամե-
12 թեան: ¹² Բաանա՛ որդի Այիլովթայ, զԹանաք և զՄաքդով, և զամեն-
այն քունն Սանայ. որ առ Ելսարթասանա, ՚ի ներքոյ Եգրայելի, և ՚ի
13 Բեթասինա մինչև ցԱբէլմատու, և մինչև ցՄամբրալա: ¹³ Եկնալ որդի
Գաբերայ յՌամովթ Գադաադ. նորա Աիովթ Յայիրայ որդոյ Մա-
նասէի ՚ի Գադաադ. նորա վիճակն Երգաբա որ ՚ի Բասան. վաթ-
14 սուն քաղաքք մեծամեծք պարսպաւորք պղնձանիգք: ¹⁴ Այինադաբ որ-
15 դի Ադդովայ ՚ի Մայենեմ: ¹⁵ Աբիմաս ՚ի Նեփթադիմ. սա առ զՄասեմաթ
16 դուսար Սողոմոնի կնութեան: ¹⁶ Բաանաս որդի Քուսեայ՝ յԱսեր և ՚ի
17, 18 Բաալովթ: ¹⁷ Յովսափապ որդի Փուարայ յԻսաբար: ¹⁸ Մեմէի որդի Ելայ՝
19 ՚ի Բենիամին: ¹⁹ Փաբեր որդի Արայի, յերկրին Գադաադու. յերկրին
Սեռոնի արքայի Անովրիացոց, և Ովգայ արքայի Բասանու: Նաբիփ
20 յերկրին ²⁰ Յուդա: Եւ Իսրայել բազում էր իբրև զաւագ առ եգր ծովու
21 բազմութեամբ. ուրէին և ըմպէին և ուրախ լինէին: ²¹ Եւ Սողոմոն՝
իշխան էր թագաւորութեանց, ՚ի գետոյ երկրին այլազգեաց մինչև ՚ի
սահմանս Եգիպտոսի. բերէին պապարագս՝ և ծառայէին Սողոմոնի
22 զամենայն աւուրս կենաց նորա: ²² Եւ այս շոճիկք էին Սողոմոնի ՚ի
միում աւուր. երեսուն քոռ նաշիւոյ, և քառասուն քոռ ալեր գերմակոյ.
23 ²³ և քան եզն ընփիր, և քան կով արօքական, և հարիր ոչխար. թո՛ղ
24 զեղջերու և զայծեամն, և զընփիր ընփիր հաւուց պարարելոց: ²⁴ Զի
էր իշխան ամենայնի յայնկոյս գետոյն՝ ՚ի Թափսայ մինչև ցԳազայ,
ամենայն թագաւորութեանց յայնմ կողմանէ գետոյն. և էր նմա խա-
25 դադութիւն յամենայն կողմանց շուրջանակի: ²⁵ Եւ բնակեալ էր Յու-
դա և Իսրայել վստահութեամբ. իւրաքանչիւրք ընդ որթով և ընդ
թզենեալ իրով. ուրէին և ըմպէին՝ ՚ի Դանայ մինչև ցԲերսաբէտ զամեն-
26 այն աւուրս Սողոմոնի: ²⁶ Եւ էին Սողոմոնի քառասուն հազար մարակ
27 ձիոց ՚ի կառս, և երկոպասան հազար երիվարաց: ²⁷ Եւ քային այն-
պէս շոճիկ գործակալքն արքայի Սողոմոնի. և զամենայն հրամանս
սեղանոյն արքայի՝ զիւրաքանչիւր ամիս. և ո՛չ սխալէին բան մի: ²⁸ Նոյ-
նպէս և զգարին և զյարդն երիվարացն՝ և կառամպացն, բերէին ՚ի քե-

6 *Յօրինակին բառս* հրամարար. *բաժանմամբ գրի* հրամ արար. *չակերպ ՚ի միջի եղևալ, որով թերևս ակնարկէ գրիչն զվրիպակ գաղափարի իւրոյ ուղղել, յանկե- այ ՚ի միջոցին զվանկս ան, և առնել հրամանարար. համաձայն այլոց գրչագրաց մերոց յայսմ վայրի. թելպեր և ՚ի Դան. Զ 2, 4, 6. ևն ևս ոմանք որ ոմին հա- մենար մերուն օրինակի՝* հրամարար: **11 Այլք.** Որդոյ Ամինադաբայ: **12 Ի յուս՝** Որ առ Ելսարթասանայ. *համաձայն ոմանց ՚ի բնար՝: Ոմանք.* Եւ ՚ի Բեթսանայ մինչև յԱբեղմատու, և մինչև ցՄեմբրալայ: **13 Ոսկան.** Յարիրայ որդոյ Մանա՛: **17 Այլք.** Փարոայ յԻսաբար: **19 Ոմանք.** Որդի Յուդայ ՚ի յերկրին... արքայի Բասանու և Նաբիփ յերկրին: **20 Ոմանք.** Առ եգեր ծովու: **25 Այլք.** Ընդ որթով իրով և ընդ թզենեալ:

դին ուր էր արքայ՝ իւրաքանչիւրոք ըստ սակի՝ իւրում:

ԺԵ ²⁹ Եւ եւր Տէր իմաստութիւն Սողոմոնի՝ և հանճար բազում յոյժ, և 29
 զեղումն սրտի իբրև գաւազ առ եզեր ծովու: ³⁰ Եւ բազմացաւ իմաս- 30
 փութիւնն Սողոմոնի յոյժ, քան զհանճար ամենայն նախնեաց մարդ-
 կան, և քան զամենայն իմաստնոց Եգիպտոսի: ³¹ Եւ իմաստնացաւ 31
 քան զամենայն մարդիկ. և իմաստնացաւ քան զԳեթան Զարաացի,
 և զԵման, և զՔաղքաղ և զԴարդան՝ որդիս Մաուլայ. և էր անուա-
 նի յամենայն ազգս շուրջանակի: ³² Եւ խօսեցաւ Սողոմոն երին հա- 32
 զարս առակս. և էին օրհնութիւնք նորա հինգ հազար: ³³ Եւ խօսեցաւ 33
 զվայտից զեղևնափայտէն որ ՚ի Լիբանան, մինչև ցոպայն որ յորմն
 ելանէ. և խօսեցաւ զանասնոց, և զթռչնոց, և զծկանց: ³⁴ Եւ զային ամե- 34
 նայն ազգք լսել զիմաստութիւնն Սողոմոնի և յամենայն թագաւորաց
 երկրի որ լսէին զիմաստութիւն նորա:

ԺԶ ¹ Եւ առաքեաց Քիրամ արքայ Տիրոսի զճառայս իւր առ Սողոմոն. **5**
 քանզի լուա թէ զնա՝ օծին ՚ի թագաւոր փոխանակ Դաւթի հօր իւրոյ. զի
 սիրէր Քիրամ զԴաւիթ զամենայն աւուրս: ² Եւ առաքեաց Սողոմոն առ 2
 Քիրամ, և ասէ. ³ Դու ինքնի՛ն գիտես զԴաւիթ զհայր իմ զի ո՛չ կարաց 3
 շինել քուն անուան Տեառն Աստուծոյ իմոյ, յերեսաց պատերազմացն
 որ շնորջ էին զնովաւ, մինչև քալ Տեառն զնոսա ընդ ուրիւք նորա: ⁴ Եւ 4
 արդ՝ ցածոյց Տէր Աստուած իմ շուրջ զինև, և ո՛չ գոյ վնասակար՝ և ո՛չ
 պատահար չար: ⁵ Եւ ահա ես ասեմ շինել քունն անուան Տեառն Աստու- 5
 ծոյ իմոյ. որպէս խօսեցաւ Տէր Աստուած ընդ Դաւթի հօր իմում, և ասէ.
 Որդի՛ քո գոր քաց փոխանակ քո յաթոռ քո՝ նա՛ շինեսցէ քուն անուան
 իմոյ: ⁶ Եւ արդ հրամանն քուր, և հարցեն ինձ փայտ ՚ի Լիբանանէ. և 6
 ահա ծառայք իմ եղիցին ընդ ծառայս քո. և զվարձս ծառայութեան քո
 քանց քեզ՝ ըստ ամենայնի գոր և ասացես. զի դու ինքնի՛ն գիտես, զի
 ո՛չ գոյ մեր այր որ գիտէ հարկանել փայտ իբրև զՍիդոնացիս: ⁷ Եւ եղև 7
 իբրև լուա Քիրամ զբանս Սողոմոնի, ուրախ եղև յոյժ՝ և ասէ. Օրհնեալ
 Տէր Աստուած այսօր, որ եւր որդի իմաստուն Դաւթի ՚ի վերայ բազում
 ժողովրդեանն այնորիկ: ⁸ Եւ առաքեաց Քիրամ առ Սողոմոն՝ և ասէ. 8
 Լուայ վասն ամենայնի գոր առաքեցեր առ իս. են արարից զամենայն
 զկամս քո. եղևնափայտ և մայր ⁹ իջուցես ծառայք իմ ՚ի Լիբանանէ՝ ՚ի 9
 ծով, և ես արարից զնոսա լաստ ՚ի ծովու՝ մինչև ցտեղի յոր առաքեցես
 առ իս, և հանից յեզր, և դու առցես. և արասցես զկամս իմ քան հաց
 քան իմոյ: ¹⁰ Եւ քայր Քիրամ Սողոմոնի եղևնափայտս, և մայրս, և 10
 զամենայն զկամս նորա: ¹¹ Եւ Սողոմոն քայր Քիրամայ քսան հազար 11
 քոռ ցորենոյ, և քսան հազար սափոր իւղոյ մզելոյ, գոր քայր Սողոմոն
 Քիրամայ ՚ի քարուոջ: ¹² Եւ ետ Տէր իմաստութիւն Սողոմոնի, որպէս և 12
 խօսեցաւ ընդ նմա. և էր խաղաղութիւն ՚ի մէջ Քիրամայ և ՚ի մէջ Սո-
 ղոմոնի, և ուխտեցին ուխտս ՚ի մէջ իւրեանց: ¹³ Եւ արկ արքայ Սողոմոն 13

29 Ունակք. Առ եզր ծովու: **31** Ունակք. Որդի Սամաուլայ: **33** Ոսկան. Մինչև ցոպայն
 որ: *Ի լուս՝. ՚ի վերայ՝* յորմն, *եչանակի՛* պարիսպ: **5. 3** *Յօրինակին պակասէր.*
 Գիտես զԴաւիթ զհայր իմ: **6** Ունակք. Եթէ ո՛չ գոյ մեր այր: **7** Ունակք. Օրհնեալ է
 Աստուած այսօր: **9** Այլք. Զնոսա լաստս ՚ի ծովու:

մարդահարկ յամենայն Իսրայէլ, և էր հարկն երեսուն հազար արանց:
 14 ¹⁴ Եւ առաքէր զնոսա ՚ի Լիբանան փասն հազար յամսեան՝ փոխանակաւ
 կային ամիս մի ՚ի Լիբանան, և զերկուս ամիսս ՚ի փունս իրեանց. և
 15 Ադոնիբրամ ՚ի վերայ հարկին: ¹⁵ Եւ էին Սողոմոնի ելթանասուն հա-
 16 զար բեռնակրաց և ութսուն հազար քարահապաց ՚ի լեբինն. ¹⁶ թող
 զիշխանս կացուցեալս Սողոմոնի ՚ի վերայ գործոյն, երեք հազար և
 17 հինգ հարիւր ՚ի վերայ ժողովրդեանն որ գործէին զգործն: ¹⁷ Եւ հրա-
 ման եր արքայ և բերին վէսն մեծամեծս և քարինս պարուականս ՚ի
 18 հիմն փանն, և քարինս անփաշս, ¹⁸ և փաշեցին որդիքն Սողոմոնի, և
 որդիքն Քիրամայ, և Բիբլացիքն. և պարաստեցին զփայտն և զքար,
 զերին ամս շինել զփունն:

- 6** ¹ Եւ եղև յամին չորեքարիւրորդի և քառասներորդի ելանելոյ որ-
 դոցն Իսրայէլի յԵգիպտոսէ. յամին չորրորդի յամսեանն երկրորդի
 թագաւորելոյ արքայի Սողոմոնի ՚ի վերայ Իսրայէլի. շինէր զփունն
 2 Տեառն: ² Եւ փունն զոր շինեաց արքայ Սողոմոն Տեառն՝ վաթսուն կան-
 գուն երկայնութիւն նորա, և քսան կանգուն լայնութիւն նորա, և քսան
 3 կանգուն բարձրութիւն նորա: ³ Եւ կամարականս առաջի փանն՝ ՚ի քսան
 կանգնոյ երկայնութիւն նորա, հանդէպ բարձրութեան փանն, և ՚ի փասն
 կանգնոյ լայնութիւն նորա, առաջի երեսաց փանն. և շինեաց զփունն
 4 և կափարեաց զնա: ⁴ Եւ արար փանն պարուիանս հայեցիկս ծածուկս:
 5 ⁵ Եւ ամ զորմովք փանն պարուարս շուրջանակի՝ * առ որմովք փանն
 շուրջանակի փաճարին և դաբիրայն: Եւ արար կողմանոցս շուրջա-
 6 նակի: ⁶ Կողմանոցին ներքոյ՝ ՚ի հինգ կանգնոյ լայնութիւն նորա, և
 միջնոյն վեց կանգնոյ լայնութիւն, և երրորդին յետն կանգնոյ լայնու-
 7 կողմանէ փանն. զի մի՛ հարկանիցին ընդ որմս փանն: ⁷ Եւ ՚ի շինել
 փանն՝ ապառաժ և անգործ քարամբք շինեցաւ. և մորճ և ամենայն ինչ
 8 երկաթի ոչ հնչեաց ՚ի շինել նորա: ⁸ Եւ դուռն կողմանցն ՚ի ներքոյ աջոյ
 ուսոյ փանն, և ելանելի շուրջանակաւ ՚ի միջինն, և ՚ի միջնոյն յերրորդ
 9 յարկն: ⁹ Եւ շինեաց զփունն, և կափարեաց զնա. և դրուագեաց զփունն
 10 փախարակամածօք պահանգօք և յօրինուածովք եղևնափայտից: ¹⁰ Եւ
 շինեաց զկոզակս ամենայն փանն, ՚ի հինգ կանգնոյ բարձրութիւն նո-
 րա, և պարեաց զկոզակսն եղևնափայտի:
 11, 12 ¹¹ Եւ եղև բան Տեառն առ Սողոմոն՝ և ասէ. ¹² Զփունդ զոր շինես ԺԷ
 դու՛ եթէ ըստ հրամանաց ինոց գնացես և զիրաւունս իմ արասցես՝
 և պահեսցես զամենայն պարուիրանս իմ զալ՝ զնոքօք, հասարարեցից
 13 զբան իմ ընդ քեզ, զոր խօսեցայ ընդ Դաւթի հօր քոյ. ¹³ և բնակեցայ
 14 ՚ի մէջ որդոցն Իսրայէլի, և ոչ թողից զժողովուրդ իմ զԻսրայէլ: ¹⁴ Եւ
 15 շինեաց Սողոմոն զփունն, և կափարեաց զնա: ¹⁵ Եւ շինեաց զորմս
 փանն ՚ի ներքուստ յեղևնափայտից, ՚ի յարակէ փանն մինչև ցորմսն

16 Ոմանք. Որ գործէին զգործսն: **18 Ոմանք.** Եւ որդիքն Քիրամայ և Լիբացիքն.
 և պար: **6. 6 Ոմանք.** Եւ միջոյն ՚ի վեց կանգնոյ լայնութիւն: **8 Այլք.** Եւ դուռն
 կողմանոցին ՚ի ներքոյ... շրջանակաւ ՚ի միջ: **9 Ոմանք.** Պահանօք և յօրինուա: **12 Ոմանք.** Եւ զիրամանս իմ արասցես: *Ոսկան.* Գնալ զնոքօք, հասարարեցից զբան
 իմ. *ուր ոմանք.* զբանն իմ:

և մինչև գգերանան, և պապեաց շուրջանակի փայտի՛ն ՚ի ներքուսր. և դրուագեաց ՚ի ներքոյ փանն կողմանոցօք մայրիւք: ¹⁶ Եւ շինեաց 16 քսան կանգուն ՚ի ծագէ որմոյն զմի կողմանոցն ՚ի յափակէ փանն մինչև ցիեծանան: Եւ արար ՚ի ներքոյ կողմանէ նորա զդաբիրն ՚ի սրբութեան սրբութեանցն: ¹⁷ Ի քառասուն կանգնոյ էր փունն, փաճարն ներքին: ¹⁸ Եւ դրուագեաց զփունն ՚ի ներքոյ եղևնափայտիւք զկամարսն և 18 զկոզակս, և զդրօշուածս զամենայն յեղևնափայտից. և ո՛չ երևէր քարն ¹⁹ հանդէպ դաբիրայն ՚ի մէջ փանն ՚ի ներքուսր կողմանէ. պապրասպեաց 19 դնել՝ անդ զպապանակ ուխտին Տեառն: ²⁰ Եւ հանդէպ դաբիրայն քսան 20 կանգուն յերկայնութիւն, և քսան կանգուն լայնութիւն, և քսան կանգուն բարձրութիւն նորա. և դրուագեաց զնոսա ոսկով ձուով: Եւ արար սեղան եղևնափայտեայ: ²¹ Եւ դրուագեաց Սողոմոն զփունն ՚ի ներքուսր 21 ոսկով զփով. և հասպապեաց ոսկի բեւեռօք հանդէպ դաբիրայն՝ և պապեաց զնա ոսկով: ²² Եւ զամենայն փունն օծ ոսկով մինչև ՚ի սպառ ամենայն փանն. և ամենայն ներքին կողման դաբիրայն՝ արար թիթղունս ոսկիս: ²³ Եւ արար ՚ի ներքս ՚ի դաբիրն երկուս քերովբէս ՚ի փայտից 23 նոճից. ՚ի փասն կանգնոյ մեծութիւն միոյն՝ կշռով. ²⁴ և ՚ի հինգ կանգնոյ թև՝ մի նորա, և ՚ի հինգ կանգնոյ թևն երկրորդ. փասն կանգուն թևէ՛ ՚ի թև թևոց նորա: ²⁵ Նոյնպէս և երկրորդի քերոբէին միով չափով, մի բովանդակութիւն քրովբէիցն: ²⁶ Եւ բարձրութիւն միոյ քրովբէի 26 ՚ի փասն կանգնոյ. նոյնպէս և երկրորդի քրոբէին: ²⁷ Եւ եղ զերկուսին քրոբէսն ՚ի մէջ փանն ներքնոյ, և փարածեաց զթևս նոցա. և հասանէր թև միոյն յորմն, և հասանէր թև քրոբէին երկրորդի՝ յորմն երկրորդ. և թևք նոցա ՚ի մէջ փանն հասանէին թևէ ՚ի թև. ²⁸ և պապեաց զքրովբէսն 28 ոսկով: ²⁹ Եւ զամենայն որմս փանն շուրջանակի քանդակեալ զրեաց 29 զրչաւ քերոբս և արմաւենիս, և դրօշուածս հայելիս ՚ի ներքսագոյնն և յարպաքինն: ³⁰ Եւ զափակ փանն դրուագեաց ոսկով զներքնոյն և 30 զարպաքնոյն: ³¹ Եւ դրաց դաբիրայն արար դուրս ՚ի փայտից գիոյ. և սեամս հնգեկինս. ³² և երկուս դուրս ՚ի փայտից մայրից, և քանդակս ՚ի 32 նոցանէ մածուցեալս քերոբս և արմաւենիս, և թիթղունս թռուցեալս, և պապեաց ոսկով. և իջանէր ՚ի վերայ քրոբէիցն և արմաւենեացն ոսկին: ³³ Այնպէս արար դրաց փաճարին սեամս ՚ի փայտից գիոց չորեկինս. 33 ³⁴ և երկոցունց դրանցն փայտս մայրս երկբացիկս, մի մի դուռն. և ծխնիք նոցա երկբացիկք: ³⁵ Եւ դուռն երկրորդ շրջանակաւ՝ դրօշեալ 35 ՚ի նմա քերոբս և արմաւենիս, և թռուցեալ թիթղունս, և պապեալ ոսկով իջանելով ՚ի վերայ յօրինուածոյն: ³⁶ Եւ շինեաց զարահն ներքին երեքկարգեանս յանպաշից, և պարիսպ զործեալ յեղևնափայտից: ³⁷ Յամին չորրորդի արկ հիմն փանն Տեառն, յամսեանն Զիով. ³⁸ յերկրորդում ամսեանն. և 38 յամին մեփասաներորդի յամսեանն ՚ի Բով. այն է ամիսն եւթներորդ.

18 Ոմանք. Եւ զկամարսն, և զկո՛: **20 Այլք.** Եւ քսան կանգուն ՚ի լայնութիւն: *Ուր ոմանք.* Ի բարձրութիւն նորա: **24 Ոմանք.** Թև մի նորին: **29 Ոմանք.** Եւ դրուշուածս... և յարպաքինսն: **30 Ոմանք.** Եւ զպապակս փանն: **31 Ոմանք.** Ի փայտից գիոց. և սեամս հինգեքինս: **33 Ոմանք.** Արար և դրաց փաճարին... չորեքկինս: **35 Այլք.** Ոսկով իջելով: *Ուր ոմանք.* ՚ի վերայ յօրինուածին: **36 Ոմանք.** Երեքկանգնեան յանպաշից, և: **37 Ոսկան.** Արկաւ հիմն փանն Տեառն:

կարարեցաւ փունն ըստ ամենայն բանի նորա, և ըստ ամենայն յօրինուածոյն իւրոյ. և շինեաց զնա զեւթն ամ:

- 7 ¹ Եւ զիւր փունն շինեաց Սողոմոն զերեքրասան ամ, և կարարեաց
2 զամենայն զփունն իւր: ² Եւ շինեաց զփուն անբառին Լիբանանու՝ հարիւր
կանգուն երկայնութիւն, և յիսուն կանգուն լայնութիւն նորա, և երեսուն
կանգուն բարձրութիւն նորա. և երից կարգաց սեանցն եղևնափայտից,
3 և ո՛ւրք եղևնեայք ՚ի վերայ սեանցն. ³ և էյարկ զփունն ՚ի վերայ կողմանոցանց
4 սեանցն. և թին սեանցն քառասուն և հինգ, և հնգերասան կարգ: ⁴ Եւ
5 պարուարք երեք, և անջրպետք առ անջրպետք երեքկին: ⁵ Եւ ամե-
նայն դրունք, և ամենայն անջրպետք չորեքկուսի պարուարաւորք. և
6 ՚ի դրանէ ՚ի դուռն երեքկին: ⁶ Եւ զկամար սեանցն արար յիսուն կան-
գուն յերկայնութիւն, և երեսուն ՚ի լայնութիւն. զօղեալ կամարքն հան-
դէպ միմեանց. և սիւնքն և խարիսխք ՚ի դիմանց կողմանէ կամարացն:
7 ⁷ Եւ զկամար աթոռոցն ուր դարէր ՚ի կամարի արեւնին, արահի և յարկ
8 եղևնափայտիւք ՚ի յարակէ մինչև ցյարակ: ⁸ Եւ փան նորա յորում
նստցի՝ արահ մի կամարակապ ըստ նմին գործոյ: Եւ փուն դարերն
9 փարաւունի զոր առ Սողոմոն՝ ըստ նմին օրինակի, կամարակապ. ⁹ ամե-
նայն ՚ի քարանց պարուականաց. չափով յանկոփից կցեալ ընդ միմե-
անս յերկարաւոր ՚ի ներքոյ և արպաքոյ, ՚ի հիմանէ մինչև ցառաստաղն:
10 ¹⁰ Եւ արպաքուստ ՚ի սրահին մեծի հասարակեալ քարամբք մեծամեծօք
11 փասն կանգնէիւք և ութ կանգնէիւք. ¹¹ և ՚ի վերուստ կողմանէ քարամբք
12 պարուականօք ըստ նմին չափոյ անբառչիւք: Եւ եղևնափայտիւք ¹² զսրահն
մեծ շուրջանակի երեքկանգնեանս յանբառչից. և կարգ մի մածուցեալ
եղևնափայտիւ: Եւ շինեաց զսրահ փանն Տեառն, զներքին կամարաց
փան Տեառն հանդէպ փաճարին:

- 13, 14 ¹³ Եւ առաքեանց արքայ Սողոմոն, առ զՔիրամ ՚ի Տիրոսէ, ¹⁴ որ- ժԸ
դի կնոջ այրոյ, և նա էր ՚ի ցեղէն Նեփթաղիմայ. և հայր նորա այր
Տիրացի, ճարտարապետ պղնձոյ, և լի՛ արուեստիւ և իմաստութեամբ
և զհիւրութեամբ, գործել զամենայն գործ պղնձոյ. և եմուր առ արքայ
15 Սողոմոն. և արար զամենայն զգործն: ¹⁵ Եւ ձուլեաց զերկոսին սիւնսն
կամարի փանն. ութ և փանն կանգուն բարձրութիւն սեանն. և շուրջ
զնովաւ չափ չորեքրասան կանգուն շուրջանակի թանձրութիւն սեանն.
16 և ՚ի չորից մարանց մարմնէն. նոյնպէս և երկրորդ սիւնն: ¹⁶ Եւ երկուս
խոյակս արար փալ ՚ի վերայ գլխոց սեանցն ձոյլ պղնձիս. հինգ կան-
գուն բարձրութիւն միոյ խոյակին, և հինգ կանգուն բարձրութիւն երկ-
րորդ խոյակին: ¹⁷ Եւ արար երկուս վանդակս ծածկել զխոյակն, և արար

38 Ունակք. Եւ յերկրորդում ամսեան յամին մեփասաներ՝... այն է ամիսն ութե-
րորդ. կարարեցաւ: **7. 2 Յօրինակին.** Եւ ուրք և ղևնեայք: **3 Բազումք.** Եւ
արկ փունն ՚ի վերայ: **6 Ունակք.** Եւ խարիսխք նոցա ՚ի դիմաց: **7 Ունակք.**
Աթոռոյն. որ դարէր ՚ի կա՛: **8 Ունակք.** Յորում նստցի... ըստ նմին կամարակապ:
9 Յօրինակի մերում գրիչն ՚ի վերայ առաջին այք-ի բառիս յերկարաւոր կրկին
կեփի նշանակեալ, թերևս սկնարկէ բառնայ զայն, և առնել յերկրաւոր, ըստ
որում իմացաւ ընդօրինակող նորին. թելպէր և ամենայն զրչագիրք մեր հա-
մանայն այնպէս ունին որպէս և եղաք: **Ունակք.** Մինչև ցառաստաղս: **12 Այլք.**
Երեքկարգեանս յանբառչից, և: **13 Այլք.** Եւ առ զՔիրամ ՚ի Տիր՛: **15 Ունակք.** Սիւնսն
՚ի կամար փանն: *Ք լուս՛.* Մարանց մարմնէն:

երկուս ևս վանդակս ծածկել գերկորոյ խոյակն. գործ կախադանաւ. ¹⁸ և երկոցունց սեանցն նռնաձևս պղնձիս ՚ի վանդակապարսն, գործ 18 կախադանաւ, կարգ առ կարգ: Եւ այնպէս արար երկորոյի խոյակին ¹⁹ ՚ի վերայ գլխոյ սեանցն, գործ շուշանագործ առ կամարաւ ՚ի չորից 19 կանգնոց: ²⁰ Եւ պարուար ՚ի վերայ երկոցունց սեանցն. և ՚ի վերուստ ²⁰ ՚ի կողմանոցաց խոյակին պարուար. և նռնաձևացն երկերիւր կարգ շուրջ գերկորոյի խոյական: ²¹ Եւ կանգնեաց զսինս կամարի քա- 21 ճարին և կանգնեաց զմի սինն, և կոչեաց զանուն նորա Յաքոմ. և կանգնեաց զսինն երկորոյ, և կոչեաց զանուն նորա Բողո: ²² Եւ ՚ի վե- 22 րայ գլխոյ սեանցն գործ շուշանագործ. և կապարեցաւ գործ սեանցն: ²³ Եւ արար զծովն ձուլածոյ, քասն կանգուն շրթանէ ՚ի շուրթն, գործ 23 բոլորչի՛ նոյնաձև. հինգ կանգուն բարձրութիւն նորա, և զոգեալք՝ ե- րեսուն և երեք կանգնովք պարտէին զնա շուրջանակի. ²⁴ և նեցուկ ՚ի 24 ներքոյ նորա՝ շուրջանակի պարտէին զնա ՚ի քասն կանգնոյ շուրջա- նակի, երկու կարգ մութից ձուլեալք ՚ի ձուլին նորա հասարեալք: ²⁵ Եւ 25 երկուքասան եզն ՚ի ներքոյ ձովուն. երեքն հայէին ընդ հիւսսի, և ե- րեքն հայէին ընդ ծով, և երեքն հայէին ընդ հարաւ, և երեքն հայէին ընդ արևելս. և ծովն ՚ի վերայ նոցա ՚ի վերուստ կողմանէ. և ամենեցուն թիկունք ՚ի քունն: ²⁶ Եւ թանձրութիւն նորա թզան և շուրթն նորա իբրև 26 զգործ շրթան բաժակի. և բոյս շուշանի ՚ի վերայ նորա. և քաներ իբրև երկունս հազարս մարս: ²⁷ Եւ արար զմենքենովթս քասն պղնձիս. հինգ 27 կանգուն երկայնութիւն միոյ մենքենովթայ, և չորք կանգունք լայնու- թիւն նորա, և վեց կանգունք բարձրութիւն նորա: ²⁸ Եւ այս գործ էր 28 մենքենովթացն, խորշք խորշք ՚ի վերայ, և խորշք ՚ի մէջ առանցիցն: ²⁹ Եւ ՚ի վերայ խորշից նոցա ՚ի մէջ առանցիցն, առևձք, և եզինք, և 29 քերքքք. և ՚ի վերայ առանցիցն նոյնպէս. և ՚ի վերոյ և ՚ի ներքոյ առիւծուցն և եզանց՝ քերքք գործ առ ՚ի թափ: ³⁰ Եւ չորք անիւք պղնձիք 30 միում մենքենովթայն, և առանցք պղնձիք. և ՚ի չորեցունց կողմանց նոցա ուսք նոցա ՚ի ներքոյ աւագանացն, * և ուսք ձուլեալք հանգոյնք մարդոյ առ ընթերակացք. ³¹ և բերան նորա ՚ի ներքուստ ՚ի խոյակէն 31 և ՚ի վեր կանգնաւ. և բերան նորա գործ բոլորչի. նոյնպէս ՚ի կանգնոյ և ՚ի կիսոյ թանձրութիւն նորա: Եւ առ բերանով նորա ճախարակե- այ հասարարուն չորեքկուսի՛ և ո՛չ բոլորչի. ³² և չորք անիւք ՚ի ներքոյ 32 հասարարելոցն, և ձեռք յանիւսն, և ՚ի մենքենովթսն. և բարձրութիւն միոյ անուոյ՝ ՚ի կանգնոյ և ՚ի կիսոյ: ³³ Եւ գործ անուոցն՝ իբրև զգործած 33 անուոց կառաց, և ձեռք նոցա՝ և պարանոցք իւրեանց, և թիկունք ի- րեանց, և ամենայն արար նոցա ձուլածոյ: ³⁴ Եւ չորք ուսք ՚ի վերայ 34 չորեցունց անկեանց միոյ մենքենովթայն. անդստի՛ն ՚ի մենքենովթայն ուսք իւր: ³⁵ Եւ ՚ի գլուխ մենքենովթայն կէն կանգնոյ մեծ բոլորակ շուրջ 35

18 Յօրինակին. Կարգ առ գարգ: **21 Ունակք.** Եւ կոչեաց զանուն նորա Բողո: **23 Այլք.** Երեսուն և երկու կան: **24 Այլք.** Եւ նեցուկք ՚ի ներ՝... երկու կարգք մու: **26 Օրինակ մի.** Իբրև զշուրթ գործ բաժակի: **27 Այլք ՚ի բովանդակ յայս գլուխ և այլուր գրեթէ միշտ՝ ունին** մեքենովթս, մեքենովթացն, և այլն: **29 Ունակք.** Գործ զառ ՚ի թափի: **32 Ունակք.** Ի կանգնոյ և ՚ի կիսոյ կանգնոյ:

գնովալ ՚ի վերայ գլխոյ մենքենովթայն. և սկիզբն ձեռաց նորա՝ և
 36 խորշք նորա անդսպին ՚ի նմանէ: ³⁶ Եւ բանային ՚ի սկիզբն ձեռաց նորա,
 և խորշք նորա քերոքք, և առիծունք, և արմատենիք կանգնեալք
 առ նովալ. իւրաքանչիւր հանդէպ երեսաց իւրոց ՚ի ներքս և շուրջանա-
 37 կի: ³⁷ Ըսպ նմին օրինակի արար զամենայն զպատենսին մենքենովթան.
 38 մի պայման՝ և մի չափ՝ և մի օրինակ ամենեցուն: ³⁸ Եւ արար Կասն
 պուրնարդս պղնձիս. և ունէր պուրնարդ մի քառասուն սափոր ՚ի
 չորից կանգնոց պուրնարդ մի չափով. և պուրնարդ մի ՚ի վերայ մի-
 39 ոյ մենքենովթայ՝ Կասնեցունց մենքենովթացն: ³⁹ Եւ եղ զմենքենովթան
 հինգ՝ յուսոյ Կասն յաջմէ, և զհինգն յուսոյ Կասն ՚ի ձախմէ. և ծովն
 40 յուսոյ Կասն ընդ աջմէ՝ ընդ արևելս ՚ի հարաւոյ կողմանէ: ⁴⁰ Եւ արար
 Քիրամ զասնսն, և զջեռուցիչսն, և զգաշպսն. և կարարեաց Քիրամ
 առնել զամենայն գործն զոր արար արքայի Սողոմոն ՚ի Կասն Տե-
 41 առն: ⁴¹ Սիւն երկուս, և շրջանակս քանդակագործից սեանցն ՚ի վե-
 րայ գլխոյ սեանցն. երկուս երկուս վանդակապարս, ծածկել զերկոսին
 42 շրջանակսն քանդակագործացն որ էին ՚ի վերայ սեանցն. ⁴² զննաձևսն
 զչորեքարիւր երկոցունց վանդակացն, երկու կարգ նոնաձևաց միոյ
 վանդակի, ծածկել շուրջ զերկոսին շրջանակս մենքենովթացն ՚ի վերայ
 43 երկոցունց սեանցն: ⁴³ Եւ զմենքենովթան՝ և զպուրնարդսն Կասնեսին ՚ի
 44 վերայ մենքենովթացն. ⁴⁴ և զծովն զմի. և զերկոպատենսին եզինսն
 45 ՚ի ներքոյ ծովուն: ⁴⁵ Եւ զասնսն, և զջեռուցիչսն զերեսին. և զգաշպսն.
 և զամենայն կահն զոր արար Քիրամ՝ արքայի Սողոմոնի ՚ի Կասն
 Տեառն: Եւ սինք քառասուն և ութ Կասն արքայի, և Կասն Տեառն. զ-
 ամենայն գործ զարքայի պարարտեաց Քիրամ պղնձի համօրէն. և
 ոչ գոյր կշիռ պղնձոյն որով արար զամենայն գործսն զայնոսիկ ՚ի
 46 բազմութենէ անփի յոյժ. և ոչ գոյր չափ կշռոյ պղնձոյն փայլոյ: ⁴⁶ Առ
 ափն Յորդանանու ձուլեաց զայն արքայի, ՚ի թանձրութեան երկրին
 47 ՚ի մէջ Սոկքովթայ, և ՚ի մէջ Սիրարթամայ: ⁴⁷ Եւ եր արքայ Սողո-
 մոն յամենայն կահն, քանզի կարի՛ յոյժ էր բազմութեամբ. և ոչ գոյր
 48 թիւ պղնձոյն: ⁴⁸ Եւ արար Սողոմոն զամենայն կահն որ ՚ի Կասն Տե-
 առն. զգոհանոցսն ոսկի. և զսեղանն յորոյ վերայ հացն պարարագի՝
 49 ոսկի: ⁴⁹ Եւ զաշպանակսն հինգ ընդ աջմէ, և հինգ ընդ ձախմէ հան-
 դէպ դաբիրայն ՚ի զոնր ոսկոյ: Եւ զբազմակալսն, և զճրագունսն, և
 50 զյարդարիչսն ոսկիս. ⁵⁰ և զդրանդսն, և զբեռնսն, և զգաշպսն, և զսկաւառակսն,
 և զպոլիսն ոսկիս զուր. և զդրունս Կասն ներքնոյ զարքութեան արքութեանցն.
 51 և զդրունս Կասն Կասնարին ոսկիս: ⁵¹ Եւ բովանդակեցաւ ամենայն գործն
 զոր արար արքայ Սողոմոն զԿասն Տեառն:

Եւ Կասն արքայ Սողոմոն զարքութիւնսն Դաւթի հոր իւրոյ, և զա- ԺԹ

36 Ունակք. Եւ քերոքք և առիծունք: **38 Ունակք.** Եւ ՚ի չորից կանգնոց:
40 Յօրինակին. Եւ զգաշպսն: *Ունակք.* Զոր արար արքայի Սողոմոնի: **41 Ունակք.**
 Եւ շրջանս քանդակագործ... ՚ի վերայ գլխոց սեանցն: **45 Յօրինակին.** Եւ զգաշպսն:
Այլք. Սողոմոնի ՚ի Կասն Տեառն: **46 Ոսկան.** Չուլեաց զայն արքայ ՚ի թանձրութիւն
 երկրի: *Ունակք.* Եւ ՚ի մէջ Սիրարթամայ: **48 Այլք.** Զգոհանոցն ոսկի: **49 Ունակք.** Եւ
 զբազմակալսն: **50 Այլք.** Տանն ներքնոյ զարք:՝ *Ունակք.* Եւ զդրունս Կասնարին ոսկի:

մենայն սրբութիւնս Սողոմոնի՝ զարծաթ և զոսկի և զկահ՝ եպ ՚ի զանձս փանն Տեառն:

¹ Յայնժամ եկեղեցացոյց արքայ Սողոմոնն զամենայն ծերս Իսրայէլի, հանդերձ ամենայն զիւօք զաւագանացն համբարձելոց հարց որդւոց Իսրայէլի առ արքայ Սողոմոնն ՚ի Սիոն, հանել զքապանակ ուխտին Տեառն ՚ի քաղաքէ Դաւթի՝ այս է Սիոն: ² Եւ եկեղեցացան առ արքայ Սողոմոնն ամենայն այր Իսրայէլի, յամսեանն Անթանի՝ ամի փօսին, այն է ամիսն եւթներորդ: ³ Եւ ելին ամենայն ծերք Իսրայէլի, և բարձին քահանայքն զքապանակն: ⁴ և հանին զքապանակն Տեառն, և զխորանն վկայութեան, և զամենայն սպասն սրբութեան որ ՚ի խորանին վկայութեան ✽. և հանին զայն քահանայքն և Ղևփացիք: ⁵ Եւ արքայ Սողոմոնն և ամենայն ժողովորդն Իսրայէլի զումարեալք առ նա, հանդերձ նովաւ առաջի փապանակին. զենուին արջառս և ոչխարս անհամարս և անթինս ՚ի բազմութենէ: ⁶ Եւ փարան ՚ի ներքս քահանայքն զքապանակ ուխտին Տեառն ՚ի փեղի՛ իւր, ՚ի դաբիր փանն սրբութեան սրբութեանցն՝ ընդ թևովք քրորէիցն. ⁷ զի քրորէքն թռուցեալ թևովք ՚ի վերայ փեղոյ փապանակին, և ծածկեցին քրորէքն զքապանակն, և զսրբութիւնս նորա ՚ի վերուսք: ⁸ Եւ կային ՚ի վերայ սրբեցելոցն, և հայէին զուխք սրբեցելոցն ՚ի սրբութեանց անփի հանդէպ դաբիրայն, և արփաքս ոչ երևէին. և եղեն անդ մինչև ցայսօր: ⁹ Եւ ոչ ինչ գոյր ՚ի փապանակին, բայց երկո՛ւ փախտակքն քարեղէնք, փախտակք ուխտի, զորս եղ անդ Մովսէս ՚ի Քորէք. զորս ուխտաց Տէր ընդ որդիսն Իսրայէլի յելաննէ նոցա յերկրէն Եգիպտացոց:

Ի ¹⁰ Եւ եղև իբրև ելին քահանայքն ՚ի սրբութենէն, և ամպն ելից զգրունն Տեառն. ¹¹ և ոչ կարէր քահանայն կալ ՚ի սպասու յերեսաց ամպոյն. զի փառք Տեառն լցին զգրունն: ¹² Յայնժամ ասէ Սողոմոնն. Տէր ասաց հովանի լինել միգով: ¹³ Շինելով շինեցի քեզ փուն բնակութեան. հաստատութիւն աթոռոյ քում յախտեան:

ԻԱ ¹⁴ Եւ դարձոյց արքայ զերեսս իւր, և օրհնեաց զամենայն Իսրայէլ. և ամենայն եկեղեցին Իսրայէլի կայր: ¹⁵ Եւ ասէ. Օրհնեալ Տէր Աստուած Իսրայէլի այսօր. որ իստեցաւ բերանով իւրով վասն Դաւթի հօր իմոյ. և ձեռօք իւրովք ելից՝ և ասէ. ¹⁶ Յօրէ յորմէ հանի զժողովորդ իմ զԻսրայէլ յԵգիպտոսէ, ոչ ընտրեցի ՚ի քաղաքի՛ միում ուրեք ՚ի զաւագանաց Իսրայէլի շինել փուն՝ զի լինիցի անուան իմոյ. և ընտրեցի գԴաւիթ լինել ՚ի վերայ ժողովրդեան իմոյ Իսրայէլի: ¹⁷ Եւ եղև ՚ի սրտի Դաւթի հօր իմոյ շինել փուն անուան Տեառն Աստուծոյ Իսրայէլի. ¹⁸ և ասէ Տէր ցԴաւիթ հայր իմ. Փոխանակ զի եկն ՚ի սիրտ քո շինել փուն անուան իմոյ՝ բարտք արարեր, զի եղև ՚ի սրտի քում. ¹⁹ բայց դու ոչ շինեսցես զգրունն, այլ որդի՛ քո որ ելանէ յերանաց քոց՝ նա՛ շինեսցէ փուն անուան

51 *Ոսկան.* Եդ ՚ի զանձս փանն: 8. 1 *Ոմանք.* Ամենայն զաւագանացն համբարձեցելոց: *Ուր յօրինակին ՚ի վերայ հ-ի չակերտր եղեալ, ՚ի յու՛.* *նշանակի՛* բ: *Ոսկան.* Այս է ՚ի Սիօնէ: 2 *Ոմանք.* Անթանի ամ ՚ի փօսին: 11 *Այլք.* Եւ ոչ կարէին քահանայքն կալ: 15 *Ոմանք.* Օրհնեալ է Տէր Աստուած: 16 *Ոմանք.* Ոչ ընտրեցի քաղաք ՚ի միում ուրեք զաւագանի Իսրայէլի: 18 *Այլք.* ՅԴաւիթ ցհայր իմ:

- 20 իմոյ: ²⁰ Եւ կանգնեաց Տէր զբան իւր զոր խօսեցաւ. և կացի՛ եւ փոխանակ Դաւթի հօր իմոյ, և նստայ յաթոռն Իսրայէլի որպէս և խօսեցաւ
- 21 Տէր. և շինեցի քուն անուան Տեառն Աստուծոյ Իսրայէլի. ²¹ և եղի անդ քունի քանակն, որ է ուխտն Տեառն զոր ուխտեաց Տէր ընդ հարսն մեր, ՚ի հանել նորա զնոսա յերկրէն Եգիպտացոց:
- 22 ²² Եւ յարեան Սողոմոն յերեսաց սեղանոյն Տեառն՝ առաջի ամե– ԻԲ
- 23 նայն եկեղեցոյն Իսրայէլի, և քարածեանց զձեռս իւր յերկինս, ²³ և ասէ. Տէր Աստուած Իսրայէլի. չի՞ք իբրև զքեզ Աստուած յերկինս ՚ի վեր և յերկիր ՚ի խոնարհ՝ որ պահեցեր զուխտ և զողորմութիւն ծառայի քում
- 24 զնացելոյ առաջի քոյ ամենայն սրբի իւրով. ²⁴ պահել ծառայի քում Դաւթի հօր իմոյ, զոր խոստացար նմա, և խօսեցար բերանով քով, և
- 25 ձեռք քովք կարարեցեր որպէս և յաւուր յայսմիկ: ²⁵ Եւ արդ Տէր՝ Աստուած Իսրայէլի, պահեա՛ ծառայի քում Դաւթի հօր իմոյ, զոր խօսեցար նմա և ասացեր. Ո՛չ բարձցի քո այր յերեսաց իմոց որ նստիցի յաթոռ Իսրայէլի, միայն թէ զգուշացին որդիք քո ճանապարհաց իւրեանց զնալ առաջի իմ, որպէս և զնացեր դու առաջի իմ:
- 26 ²⁶ Եւ արդ Տէր՝ Աստուած Իսրայէլի, հաւաքարիմ լիցի բանն քո ԻԳ
- 27 զոր խօսեցար ծառայի քում Դաւթի հօր իմոյ, ²⁷ թէ բնակիցե՛ք Աստուած ընդ մարդկան որ ՚ի վերայ երկրի. եթէ երկինք՝ և երկնից երկինք
- 28 չեն քեզ բաւական, արդ զիարդ քունս զոր շինեցի: ²⁸ Եւ արդ հայեանց յաղօթս ծառայի քում, և ՚ի խնդրուածս իմ, Տէր Աստուած Իսրայէլի, լսել պաղապանաց աղօթից ծառայի քոյ որ կայ առաջի քո առ քեզ.
- 29 ²⁹ լինել բաց աչաց քոց զցայգ և զցերեկ, ՚ի քեղոջս զորմէ ասացեր թէ եղիցի անուն իմ անդ, ՚ի լսել աղօթից զոր աղաչիցէ ծառայ քոյ ՚ի քեղոջս յայսմիկ * ՚ի քուն և ՚ի գիշերի, և լուիցեն ձայնի ծառայի քոյ, և ժողովրդեան քո Իսրայէլի, զոր կայցեն յաղօթս ՚ի քեղոջս
- 30 յայսմիկ. ³⁰ և դու լուիցեն ՚ի քեղոջ բնակութեան քոյ յերկինս, և ա–
- 31 րասցեն և քաւեսցես, ³¹ զոր ինչ որ մեղիցէ ընկերի իւրում: Եւ եթէ առցէ ՚ի վերայ նորա անէծս անիծանել զնա, և խոստովան լիցի առաջի սեղանոյ քոյ ՚ի քանս յայսմիկ, ³² և դու լուիցեն յերկնից, և արասցես և դարեացիս զժողովուրդ քո զԻսրայէլ: Յանօրինել անօրինին, քան ըսպ ճանապարհաց նորա ՚ի գլուխ նորա. և արդարացուցանել զարդարն.
- 33 քան նմա ըսպ արդարութեան նորա: ³³ Եւ ՚ի պարտել ժողովրդեան քո Իսրայէլի առաջի թշնամեաց, յորժամ մեղանչիցեն քեզ և դառնայցեն առ քեզ՝ և խոստովան լիցին անուան քում. և յաղօթս կայցեն, և աղաչիցեն առ քեզ ՚ի քանս յայսմիկ. ³⁴ և դու լուիցեն յերկնից, և քաւեսցես զմեղս ժողովրդեան քոյ Իսրայէլի. և դարձուցեն զնոսա
- 35 յերկիրս զոր եքուր հարց նոցա: ³⁵ Եւ յարգելով երկնից՝ և ՚ի չիմել անձրևի, զի մեղուցեալ իցեն քեզ. և յաղօթս կացցեն ՚ի քեղոջս յայսմիկ, և խոստովան լինիցին անուան քում, և ՚ի մեղաց իւրեանց դառնայցեն,

19 Բազումք. Որ ելանիցէ յերա՛: 21 Այլք. Որ է ուխտն Տեառն: 25 Ոսկան. Որպէս և դու զնացեր. իսկ յայլս չի՞ք՝ դու: 28 Ոմանք. Յաղօթս ծառայի քո: 29 Ոմանք. Զոր աղաչէ ծառայ քո: 32 Ի լուս՝. Յերկնից. անցուցես և քաւեսցես և դարեա՛ն. համաձայն ոմանց ՚ի բնաք՛:

յորժամ նկոն առնիցես զնոսա. ³⁶ լուիցեն յերկնից, և քաւեսցեն զմեզ 36
 ծառայից քոց և ժողովրդեան քոյ Իսրայէլի. զի ցուցցես նոցա ճանա-
 պարի բարի զնալ՝ ՚ի նա. և փացես անձրև յերկիր քո զոր եփուր ժո-
 դովրդեան քում ՚ի ժառանգութիւն: ³⁷ Եւ սով՝ եթէ լինիցի յերկրի, կամ 37
 թէ մահ լինիցի, կամ թէ հրայրեացք, կամ դալուկն, կամ ջորեակ, կամ
 ժանգ եթէ լինիցի. և նեղիցէ զնա թշնամի իւր ՚ի միում քաղաքացն
 իւրոց. ամենայն պաքահար և ամենայն ցաւ: ³⁸ Ամենայն աղօթք՝ և ա- 38
 մենայն խնդրուածք որ լինիցին ամենայն մարդոյ, ամենայն ժողովրդե-
 ան քոյ Իսրայէլի, որպէս զհարդ գիպիցեն իւրաքանչիւր զախարս սրբի
 իւրոյ, և փարածեսցէ զձեռս իւր ՚ի փանս յայսմիկ. ³⁹ և դու՝ լուիցեն 39
 յերկնից ՚ի պաքրասար բնակութենէ քումմէ, և քաւեսցեն և արասցես.
 և փացես առն ըստ ամենայն ճանապարհաց իւրոց, որպէս և զգիպիցես
 զսիրտ նորա. զի դու միայն գիպես զսիրտ ամենայն որդւոց մարդ-
 կան. ⁴⁰ զի երկիցեն ՚ի քէն զամենայն աւուրս իւրեանց՝ որչափ և կեցցեն 40
 ՚ի վերայ երեսաց երկրի, զոր եփուր հարց մերոց: ⁴¹ Եւ օքարոտին 41
 որ ոչ իցէ ՚ի ժողովրդենէ քումմէ Իսրայէլի, և նա եկեալ իցէ յերկրէ
 հեռասարանէ. ⁴² ուր և լսիցէ զանուանէ քումմէ մեծէ, և զձեռանէ քումմէ 42
 հզօրէ, և զբազկէ քումմէ ձգելոյ. և եկեսցէ և յաղօթս կացցէ ՚ի փեղուջս
 յայսմիկ. ⁴³ և դու լուիցեն յերկնից ՚ի պաքրասար բնակութենէ քումմէ, 43
 և արասցես ըստ ամենայնի զոր և կարդասցէ առ քեզ օքարոտին. զի
 ծանիցեն ամենայն ազգք երկրի զանուն քո, և երկիցեն ՚ի քէն որպէս և
 ժողովուրդ քո Իսրայէլ. և ծանիցեն զի անուն քո կոչեսցեալ է ՚ի վերայ
 փանս զոր շինեցի: ⁴⁴ Եւ եթէ ելանիցէ ժողովուրդ քո ՚ի պաքերաճմ ընդ 44
 թշնամիս իւր՝ ՚ի ճանապարհի յորմէ դարձուցես զնոսա. և կացցեն
 յաղօթս յանուն Տեառն ՚ի ճանապարհի քաղաքիս զոր ընփրեցեր, և
 ՚ի փանս զոր շինեցի անուան քում. ⁴⁵ և դու լուիցեն յերկնից աղօթից 45
 նոցա և խնդրուածոց նոցա, և արասցեն նոցա իրաւունս. ⁴⁶ քանզի մե- 46
 դանչեցին քեզ, զի չիք մարդ որ ոչ մեղանչէ: Եւ եթէ ամցես ՚ի վերայ
 նոցա, և մարնեսցես զնոսա առաջի թշնամեաց. և գերեսցեն զնոսա
 գերիչք իւրեանց յերկիր թշնամոյ՝ ՚ի հեռաւոր կամ ՚ի մօքաւոր. ⁴⁷ և 47
 դարձուցեն զսիրտս իւրեանց յերկիրն յոր գերեցան. և դառնայցեն և
 աղաչեսցեն զքեզ յերկրին գերութեան իւրեանց. և ասիցեն. Մեղաք
 անօրինեցաք անիրաւեցաք. ⁴⁸ և դարձցին առ քեզ յամենայն սրբէ իւ- 48
 րեանց, և յամենայն անձնէ իւրեանց՝ յերկրին թշնամեաց իւրեանց յոր
 փոխեցեր զնոսա. և յաղօթս կացցեն առ քեզ վասն ճանապարհի երկ-
 րին իւրեանց զոր եփուր հարցն նոցա, և քաղաքիս զոր ընփրեցեր, և
 փանս զոր շինեցի անուան քում. ⁴⁹ և լուիցեն յերկնից ՚ի պաքրասար 49
 բնակութենէ քումմէ աղօթից նոցա և խնդրուածոց նոցա, և արասցեն
 նոցա իրաւունս. ⁵⁰ և քաւեսցեն զանիրաւութիւնս նոցա զոր մեղան քեզ. 50

35 *Ունակք.* Եւ յաղօթս կայցեն: 37 *Այլք.* Իւր ՚ի միում ՚ի քաղաքացն իւրոց:
 38 *Ոսկան.* Որպէս զհարդ գիպիցէ իւրա՞: 43 *Ունակք.* Եւ փացես ըստ ամենայնի
 զոր: 44 *Ունակք.* Եւ ՚ի ճանապարհի յորմէ դու դարձուցես: 45 *Այլք.* Եւ լուիցես
 յերկնից: 46 *Ի լուս՞.* Մեղանչեցին քեզ. *համաձայն ունակց ՚ի քնաք՞:* Ուր ունակք.
 եթէ ամիցես ՚ի վերայ... և գերիցեն զնոսա: 48 *Ունակք.* Ուր փոխեցեր զնոսա:

և ըստ ամենայն արհամարհանաց նոցա զոր արհամարհեցին զքեզ. և փացես զնոսա՝ ՚ի գթութիւն առաջի գերչաց իրեանց, և գթացիս ՚ի նոսա. ⁵¹ զի ժողովուրդ քո և ժառանգութիւն քո են՝ զորս հաներ յերկրէն Եգիպտացոց ՚ի միջոյ երկաթոյն հալոցաց: ⁵² Եւ եղիցին աչք քո և սկանջք քո բաց՝ ՚ի խնդրուածս ծառայի քոյ. և ՚ի խնդրուածս ժողովրդեան քո Իսրայելի՝ լսել նոցա յամենայնի որովք և կարդայցեն առ քեզ: ⁵³ Զի դո՛ւ զապուցեր զնոսա քեզ ՚ի ժառանգութիւն յամենայն ժողովրդոց երկրի. որպէս խօսեցար ՚ի ձեռն Մովսիսի ծառայի քոյ ՚ի հանել զհարսն մեր յԵգիպտոսէ Տէր Տէր:

Յայնժամ խօսեցաւ Սողոմոն վասն փանն իբրև կափարեաց շինել զնա. Զարեգակն ծանեա՛ն յերկինս. Տէր սասց բնակել ՚ի միգի: Շինեա՛ւ զպրուն իմ փուն վայելոյչ բնակել ՚ի նմա նորոգութեամբ: Ոչ աւանիկ գրեալ է այս ՚ի գիրս Երգոց: ⁵⁴ Եւ եղև իբրև կափարեաց Սողոմոն կա՛լ յաղօթս առ Տէր, զամենայն աղօթս զայս և զխնդրուածս. յարեա՛ն յերեսաց սեղանոյն Տեառն ուր կայր ՚ի գունս ՚ի վերայ ծնգաց իւրոց, և ձեռք իւր ընդ երկինս փարածեալ. ⁵⁵ և եկաց և օրհնեաց զամենայն եկեղեցին Իսրայելի մեծաձայն, և ասէ: ⁵⁶ Օրհնեա՛լ է Տէր այսօր, որ ետ հանգիստ ժողովրդեան իւրում Իսրայելի ըստ ամենայնի զոր խօսեցաւ՝ ո՛չ վրիպեաց բան մի յամենայն բանից նորա բարեաց որովք խօսեցաւ ՚ի ձեռն Մովսիսի ծառայի իւրոյ: ⁵⁷ Եւ եղիցի Տէր Աստուած մեր ընդ մեզ՝ որպէս էր ընդ հարսն մեր, և մի՛ թողցէ զմեզ. ⁵⁸ այլ դարձուցէ զմեզ առ ՚ի չնստորելոյ սրտից մերոց ՚ի նմանէ. զնա՛յ յամենայն ճանապարհս նորա, և պահել զամենայն պապուիրանս նորա, և զիրամանս նորա, և զիրաւունս նորա զորս պապուիրեաց հարցն մերոց: ⁵⁹ Եղիցին բանքս իմ այսոքիկ որովք պաղարեցայ առաջի Տեառն Աստուծոյ մերոյ՝ մերձենա՛լ առ Տէր Աստուած մեր ՚ի փուէ և ՚ի գիշերի, առնել իրաւունս ծառայի քում, և իրաւունս ժողովրդեան քում Իսրայելի, զբան օրըսօրէ. ⁶⁰ զի ծանիցեն ամենայն ժողովուրդք երկրի, զի Տէր՝ նա՛ է Աստուած, և չի՞ք այլ ոք: ⁶¹ Եւ եղիցին սիրտք մեր կափարեա՛լք առ Տէր Աստուած մեր անարարութեամբ զնա՛յ ըստ հրամանաց նորա, և պահել զպապուիրանս նորա որպէս և յաւուր յայսմիկ:

⁶² Եւ արքայ և ամենայն որդիքն Իսրայելի ընդ նմա՝ զոհեցին զոհս առաջի Տեառն: ⁶³ Եւ զոհեաց արքայ Սողոմոն զո՛հս խաղաղականաց զորս զոհեաց Տեառն յարջառոց քսան և երկո՛ս հազարս, և յոչխարաց հարիւր և քսան հազար: Եւ արար նաւակափիս փանն Տեառն արքայ՝ և ամենայն որդիքն Իսրայելի: ⁶⁴ Յաւուր յայնմիկ սրբեաց արքայ զմիջոց սրահին որ հանդէպ փանն Տեառն. զի ա՛նդ արար զողջակէզսն և զպափարագսն, և զգոհսն, և զճարպսն խաղաղականաց. զի սեղանն պղնձի որ առաջի Տեառն կայր՝ փո՛քր էր, և ո՛չ կարէր ընդունել զողջակէզսն և զպափարագսն, և զգոհս խաղաղականաց: ⁶⁵ Եւ արար Սողոմոն յաւուր

⁵⁴ *Ոմանք.* Զամենայն զաղօթս զայս... կայր ՚ի գուն ՚ի վերայ ծն՝: ⁵⁶ *Ոմանք.* Օրհնեալ է Տէր Աստուած... զոր և խօսէ՛: ⁵⁸ *Ոմանք.* Եւ դարձուցէ զմեզ առ ՚ի: ⁵⁹ *Ի լուս՝.* Մերձենալ մեզ առ Տէր Աստուած: ⁶³ *Ոմանք.* Զոր զոհեաց Տեառն Աստուծոյ: ⁶⁴ *Բազումք.* Եւ զճարպ խաղաղականաց:

յայնմիկ րօն, և ամենայն Իսրայել ընդ նմա եկեղեցի մեծ, ՚ի սրբիցն Եմաթայ մինչև ցգեպն Եգիպտացոց՝ առաջի Տեառն Աստուծոյ մերոյ, ՚ի րանն զոր շինեաց՝ ուրելով և ընպելով և ուրախ լինելով առաջի Տեառն Աստուծոյ մերոյ գեթն օր՝ * և գեթն օր, ատուրս չորեքրասան: ⁶⁶ Եւ յաուրն ութերորդի արձակեաց զժողովուրդն. և օրհնեցին 66 զարքայ և գնացին իւրաքանչիւր ՚ի բնակութիւնս իւրեանց, խնդութեամբ և սրբիւ զուարթութեամբ՝ ՚ի վերայ ամենայն բարեացն զոր արար Տէր Աստուած ծառայի՝ իրում Դաւթի՝ և Իսրայելի ժողովրդեան իրում:

¹ Եւ եղև իբրև կարարեաց Սողոմոն շինել զպունն Տեառն, և զպունն 9 արքայի. և զամենայն հանդերձանս Սողոմոնի զոր կամեցաւ առնել:

ԻՅ ² Եւ երևեցաւ Տէր Սողոմոնի երկրորդ անգամ, որպէս երևեցաւ 2 նմա ՚ի Գաբաուն: ³ Եւ ասէ ցնա Տէր. Լուայ ձայնի աղօթից քոց և 3 պաղապանաց զոր պաղապեցար առաջի իմ, արարի՛ քեզ ըստ ամենայն աղօթից քոց. սրբեցի՛ զպունն զոր շինեցեր դնել զանուն իմ անդ յաիպեան. և եղիցին աչք իմ և սիրտ իմ ա՛նդ զամենայն ատուրս: ⁴ Եւ 4 դու եթէ գնասցեն առաջի իմ, որպէս գնաց Դաւիթ հայր քո սրբութեամբ սրբիւ և ուղղութեամբ՝ առնել ըստ ամենայնի զոր պատուիրեցի նմա, և զհրամանս իմ և զպատուիրանս իմ պահեսցես՝ ⁵ կանգնեցից 5 զաթոռ թագաւորութեան քոյ ՚ի վերայ Իսրայելի յաիպեան. որպէս խօսեցայ Դաւթի հօր քում և ասացի. Մի՛ պակասեսցէ քո այր առաջնորդ յԻսրայել: ⁶ Ապա թէ դառնալով դառնայցէք դուք և որդիք ձեր 6 յինէն. և ո՛չ պահիցէք դուք զպատուիրանս իմ և զհրամանս իմ զոր եր Մովսէս առաջի ձեր. և երթայցէք և ծառայիցէք աստուածոց օտարաց՝ և երկիր պագանիցէք նոցա, ⁷ բարձից զԻսրայել յերկրէն զոր եպու նոցա: 7 Եւ զպունդ զայդ զոր սրբեցի անուան իմոյ՝ ընկեցից յերեսաց իմոց. և եղիցի Իսրայել յապականութիւն և ՚ի խօսս ընդ ամենայն ժողովուրդս. ⁸ և րունդ բարձրացեալ՝ ՚ի զրոյցս. ամենայն որ անցանիցէ առ դովա՝ 8 զարմասցի, և շըչեսցէ և ասասցէ. Ընդէ՛ի արար Տէր այսպէս երկրիս այսմիկ և րանս այսմիկ: ⁹ Եւ ասասցեն. Փոխանակ զի թողին զՏէր 9 Աստուած իւրեանց որ եհան զհարս նոցա յԵգիպտոս՝ ՚ի րանէ ծառայութեան, և բո՛ւն հարին զաստուածոց օտարաց, և երկիր պագին նոցա և ծառայեցին նոցա. վասն այնորիկ ած Տէր ՚ի վերայ դոցա զամենայն չարիսդ զայդոսիկ: Յայնժամ եհան Սողոմոն զդուստրն փարաւոնի ՚ի քաղաքէ Դաւթի ՚ի րունն իւր՝ զոր շինեաց իւր: ¹⁰ Եւ եղև յաուրսն 10 յայնոսիկ յանս քսան զոր շինեաց Սողոմոն զերկոսին րունսն՝ զպունն Տեառն և զպունն արքայի: ¹¹ Եւ Քիրամ արքայ Տիրոսի ձեռնպուր էր 11 Սողոմոնի, եղևնափայտիւք և փայտիւք մայրից, և ոսկւով, և ամենայն կամօք իւրովք: Յայնժամ եր արքայ Սողոմոն Քիրամայ քսան քաղաք ՚ի Գալիլեա: ¹² Եւ էլ Քիրամ ՚ի Տիրոսէ և չոգաւ ՚ի Գալիլեա րեսանել 12 զքաղաքսն զոր եր նմա Սողոմոն, և ո՛չ եղև նմա հաճոյ. ¹³ և ասէ. 13

66 Ունակք. Եւ յօրն ութերորդի... զժողովուրդսն... և սրբի զուարթ... զոր արար Տէր Դաւթի ծա՛: **9. 3 Ունակք.** Արարից քեզ ըստ ամենայն: **4 Ունակք.** Որպէս և գնաց հայր քո Դա՛: **5 Ունակք.** Քո այր յերեսաց իմոց առաջնորդ Իսրայելի: **8 Ունակք.** Որ անցանէ առ դովա: **10 Ունակք.** Անս քսան զոր:

14 Զի՞նչ են քաղաքս այսոքիկ գոր երուր ինձ էնքայր: Եւ կոչեաց զնոսս
 15 սահմանս իւր մինչև ցայսօր: ¹⁴ Եւ եբեր Քիրամ Սողոմոնի հարիւր և
 16 քսան փաղանդ ոսկոյ: ¹⁵ Եւ այս են հանդերձանք աւարին, գոր եհան
 արքայ Սողոմոն շինել զպունն Տեառն, և զպունն արքայի. և զՄելոն,
 և զբարձաւանդակսն, խնով զիւրամս քաղաքի Դաթի, և զԱսուր, և
 17 զՄայիդան, և զպարիսպսն Երուսաղեմի, և զԵսեր, և զՄակեդոյով, և
 18 զԳազեր, ¹⁶ փարաւոնի արքայի Եգիպտացոց. քանզի ել և առ զԳազեր,
 և այրեաց զնա հրով. և զՔանանացին որ նստեր ՚ի քաղաքին՝ սպան,
 19 և եր զնա պաշտարական դստեր իւրում կնոջ Սողոմոնի: ¹⁷ Եւ շինեաց
 Սողոմոն զԳազեր, և զԲերթորոն զներքին. ¹⁸ և զԲաղաթ, և զՌերմոթ
 20 յանապարի և յերկրի անդ. ¹⁹ զամենայն քաղաքս բնակութեանց որ
 էին Սողոմոնի, և զքաղաքս կառաց, և զամենայն քաղաքս երիվարաց,
 և զհանդերձանս Սողոմոնի, գոր հանդերձեաց շինել յԵրուսաղեմ, և ՚ի
 21 Լիբանան, և յամենայն երկրին. ²⁰ վասն չիշիւելոյ նորա ամենայն ազ-
 գին մնացելոյ յԱմուրիացոցն, և ՚ի Քերպացոց, և ՚ի Փերեզացոց, և ՚ի
 22 Խնացոց, և ՚ի Քանանացոց, և ՚ի Յերուսացոց, և ՚ի Գերզեսացոց, որ
 23 ոչ յորդոցն Իսրայելի էին. ²¹ որդիք նոցա մնացեալք յեւր նոցա յերկրին,
 գոր ոչ կարացին որդիքն Իսրայելի սապակել. և արկ զնոսս Սողոմոն
 24 ընդ հարկօք ծառայութեան մինչև ցայսօր: ²² Եւ յորդոցն Իսրայելի ոչ
 եւր Սողոմոն ՚ի հանդերձաւորութիւն. զի նոքա արք պատերազմօք
 էին. և ծառայք նորա, և իշխանք նորա և սպառազէնք նորա, և հեծեալք
 25 նորա: ²³ Եւ այս են իշխանք որ կային ՚ի վերայ գործոյն Սողոմոնի,
 հինգ հարիւր և յիսուն, որ ունէին զժողովուրդն որ գործէին զգործն:
 26 ²⁴ Բայց դուստրն փարաւոնի ել ՚ի քաղաքէն Դաթի ՚ի քունն իւր, գոր
 27 շինեաց նմա. յայնժամ շինեաց զՄելոն: ²⁵ Եւ հանէր Սողոմոն երիցս
 անգամ ՚ի փարուջ ողջակէզս և խաղաղականս ՚ի վերայ սեղանոյն գոր
 28 շինեաց Տեառն, և արկանէր խունկս առաջի Տեառն. և բովանդակեաց
 29 զպունն: ²⁶ Եւ արար նաւ արքայ Սողոմոն ՚ի Գասիոնգաբեր, որ է մերձ
 30 յԵղաթ՝ յեզեր վերջնոյ ծովուն յերկրին Եդոմայ: ²⁷ Եւ առաքեաց Քիրամ
 ընդ նաւսն ՚ի ծառայից իւրոց նաւորդս հմուրս նաւարկութեան ծովու
 31 ընդ ծառայս Սողոմոնի. ²⁸ և չոզան ՚ի Սովփերա. և առին անպի ոսկի
 չորեքհարիւր և քսան փաղանպ, և բերին արքայի՛ Սողոմոնի:

10 ¹ Եւ փիկիւնն Սաբայ լուսս զանուն Սողոմոնի՝ և զանուն Տեառն, **ԻԷ**
 2 և զիմասպութիւն Սողոմոնի. և եկն փորձել զնա առակօք: ² Եւ եկն
 յԵրուսաղեմ զօրոս ծանու յոյժ. և ուղտոք որ բարձեալ բերէին խունկս,
 և ոսկի բազում յոյժ, և ականս պատուականս. և եմուր առ Սողոմոն, և
 3 խօսեցաւ ընդ նմա զամենայն ինչ որ էր ՚ի սրբի իւրում: ³ Եւ մեկնեաց
 նմա Սողոմոն զամենայն բանս նորա, և ոչ էր բան սխալեալ յարքայէ

13 Այլք. Զնոսս սահմանս մինչև ցայ՝: **15 Ի լուս՝** ՚ի վերայ՝ հանդերձանք, *ևշանակի՝*
 սակ հարկի: *Ոմանք.* Զիւրամ քաղաքին Դա՛... և զՄայդան և զպարիսպսն Երուսաղեմի:
20 Ոմանք. ՅԱմուրիացոյն և ՚ի Քերպացոյ, և այլն: *Յօրինակին պակասէր.* Եւ ՚ի
 Գերզեսացոց: **22 Ի լուս՝** Ոչ եւր Սողոմոն ՚ի ծառայութիւն. զի: **23 Ոմանք.** Եւ
 այս էին իշխանք որ: *Այլք.* Որ գործէին ՚ի գործն: **26 Ոմանք.** Ի Գասիովնգաբեր, որ:
27 Ոմանք. Արս նաւորդս հմուրս:

գոր ո՛չ մեկնեաց նմա: ⁴Եւ երես կինն զամենայն իմաստութիւնն Սո- 4
ղոմոնի, և զբունն գոր շինեաց. ⁵և զխորպիկսն Սողոմոնի. և զաթռռ 5
ծառայից նորա, և զկարգ պաշտօնէից նորա, և զհանդերձանս նորա, և
զմատուակս նորա. և զողջակէզս նորա գոր մատուցանէր Տեառն, և
յիմարեցաւ: ⁶Եւ ասէ ցարքայ Սողոմոն. Ճշմարիտ էր բանն գոր լուայ 6
յերկրին իմում վասն բանից քոց՝ և վասն իմաստութեան քոյ. ⁷և ո՛չ 7
հաւաքայի խօսելեացն առ իս, մինչև ինձէն եկի՝ և րեսին աչք իմ. և
ահա ՚ի կէս չէ՛ գոր պարմեցին ինձ իմաստութեանդ գոր յաւելէր և բա-
րութեան, և ամենայն համբաւոյն գոր լսէին յերկրին իմում: ⁸Երանելի՛ 8
են կանայք քո՝ և երանելի՛ ծառայք քո որ կան առաջի քո՝ և հանա-
պագ լսեն զիմաստութիւն քո: ⁹Եւ եղիցի Տէր Աստուած քո օրհնեալ որ 9
հաճեցաւ ընդ քեզ քալ զքեզ յաթոռդ Իսրայէլի. վասն սիրելոյ Տեառն զ-
Իսրայէլ հաստատել յաւիտեան. և կացոյց զքեզ արքայ՝ ՚ի վերայ նոցա,
առնել իրաւունս և արդարութիւն յարեանս նոցա: ¹⁰Եւ եր Սողոմոնի 10
հարիւր և քսան փաղանք ոսկոյ, և խունկս բազումս յոյժ, և ականս
պարուականս. և ո՛չ էին եկեալ այնպիսի խունկք բազումք և անուշունք,
զորս եր րիկինն Սաբայ արքայի Սողոմոնի: ¹¹Եւ նաւն Քիրամայ որ 11
բերէր ոսկի ՚ի Սովփերայ, եբեր ՚ի Սովփերայ փայտ անքաշ բազում
յոյժ, և ականս պարուականս: ¹²Եւ արար արքայ զփայտսն անքաշս 12
մոյթս քանն Տեառն, և քանն արքայի, և քնարս և փափղս երգեցողաց.
և չէր եկեալ այնպիսի փայտ անքաշ յերկիրն, և ո՛չ երևեցաւ ուրեք մինչև
ցայսօր: ¹³Եւ արքայ Սողոմոն էր րիկնոջն Սաբայ զամենայն ինչ գոր 13
կամեցաւ և գոր ինդրեաց, բաց յայնմանէ զորս րուեալ էր նորա ՚ի ձեռս
արքայի Սողոմոնի. և դարձաւ և գնաց յերկիր իւր՝ ինքն և ամենայն
ծառայք իւր: ¹⁴Եւ էր կշիռ ոսկոյն եկելոյ Սողոմոնի ՚ի միում քարուջ 14
վեց հարիւր և վաթսուն և վեց փաղանք ոսկոյ. ¹⁵թո՛ղ զհարկացն 15
կարգելոց, և զվաճառաց վաճառականաց, և զամենայն թագաւորաց
այնր կողման, և նախարարաց երկրին:

ԻԸ ¹⁶Եւ արար արքայ Սողոմոն երեքարևր նիզակ ոսկի կռածոյ, և 16
երեքարևր դահեկան ՚ի վերայ միոյ նիզակի. ¹⁷և երեքարևր զէն ոս- 17
կի կուռ, և երեք մանք ոսկի ՚ի մի զէն. և եր ցայն արքայ ՚ի րուն
անքառին Լիբանանու: ¹⁸Եւ արար արքայ աթո՛ռ փղոսկրեայ մե՛ծ, և 18
պարեաց զնա ոսկով փորձով. ¹⁹վեց աստիճան աթոռոյն, և դէմք 19
եզանց ՚ի թիկանց կողմանէ աթոռոյն, և ձեռք աստի և անտի ՚ի վերայ
աթոռոյն նստելոյ, և երկու առիծունք կային առընթեր ձեռացն: ²⁰Եւ 20
երկոտասան առնծք կային ՚ի վերայ վեցեցունց աստիճանացն աստի՛
և անտի. և ո՛չ եղև այնպիսի յամենայն թագաւորութեան: ²¹Եւ ամենայն 21
կա՛հ սպասու արքայի Սողոմոնի ոսկի՛ գործեալ. և աւագանք ոսկիք. և

10. 3 Յօրինակին պակասէր. Միապեալ յարքայէ գոր ոչ: **4 Ունակք.** Եւ երես րիկինն զամենայն: **5 Ունակք.** Եւ զարձաթ ծառայից նորա, և զկարգ: **7 Ունակք.** Եւ ո՛չ հաւաքացի խօսե՛... և ամենայն համբաւացն գոր լսէի: **8 Ունակք.** Եւ երանելի են կա՛... լսեն զամենայն իմաստութիւն քո: **10 Ունակք.** Եւ ո՛չ եկեալ էին այնպի՛: **13 Ունակք.** Եւ գոր ինչ խնդր՛... ՚ի ձեռն արքայի Սո՛: **14 Յօրինակին թուագրով այսպէս գրեալ է.** վեց ճ և ԿԶ: **17 Ունակք.** Եւ երեք հարիւր մանք ոսկոյ ՚ի մի զէն: **20 Ունակք.** Եւ երկոտասան կորինքն կային ՚ի վերայ վեցե՛:

ամենայն կահ փան անփառին Լիբանանու ոսկով պատեալ. և ո՛չ գոյր արծաթ, քանզի ո՛չ էր համարեալ արծաթ յաուրս Սողոմոնի՝ թէ իցե՛ 22 ինչ: ²² Զի նա՛ն Թարսասցի էր Սողոմոնի արքայի ՚ի ծովու ընդ նա՛ն Բիրամայ, և յերեան՝ գայր արքայի նա՛ ՚ի Թարսսէ, ոսկոյ և արծաթոյ, 23 և ժանեաց փղաց. և կապկաց, և սիրամարգաց: ²³ Եւ մեծացան Սո-
ղոմոն քան զամենայն թագաւորս երկրի, մեծութեամբ և իմաստու-
24 թեամբ: ²⁴ Եւ ամենայն թագաւորք երկրի խնդրէին փեսանել զերեսս Սողոմոնի, և լսել զիմաստութիւն նորա, զոր եպ Տէր ՚ի սիրտ նո-
25 րա. ²⁵ և նոքա բերէին իւրաքանչի՛ր զպարարագս իրեանց, անօթս արծաթեղէնս և անօթս ոսկեղէնս, և հանդերձս. սրաշխն, և խունկս,
26 և ձիս, և ջորիս, ամի ամի: ²⁶ Եւ ժողովեաց Սողոմոն կանս և հեծեալս. և էին Սողոմոնի քառասուն հազար ձիք մարակք կառաց, և երկուրս-
սան հազար երիվարաց. և եղ զնոսա ՚ի քաղաքս կառաց, և որ ընդ
արքայի յերուսաղէմ: Եւ էր իշխան ամենայն թագաւորաց ՚ի Գեարոյն
27 մինչև ցայլագգիս, և մինչև ցահմանս Եգիպտացոց: ²⁷ Եւ եպ արքայ
զարծաթ և զոսկի յերուսաղէմ իբրև զքարինս, և զեղննափայլ՝ իբրև
28 զմոլաթգենիս ՚ի դաշտի բազմութեամբ: ²⁸ Եւ ելք երիվարաց Սողոմոն-
ի յԵգիպտոսէ, և ՚ի Թեկուայ վաճառք արքայի. և առնուին ՚ի Թեկուայ
29 զնովք. ²⁹ և ելանէին ելք կառաց յԵգիպտոսէ, փոխանակ արծաթոյ, և ձի
ընդ հարիւր և յիսուն արծաթոյ. և նոյնպէս թագաւորաց ամենեցունց,
Քեպրիմայ, և թագաւորացն Ասորոց որ ընդ ծովակողմն ելանէին:

11 ¹ Եւ արքայ Սողոմոն՝ էր իզատէր. և ա՛ռ իւր կանայս օտարոտրիս **ԻԹ**
բազումս, և զդուստրն փարաւոնի, և Մովաբացիս, և Ամոնացիս, և
2 Եդովմայեցիս, և Ասորիս, և Քեպացիս, և Ամովրիացիս. ² և յազգացն
յորոց վճարեաց Տէր որդոցն Իսրայէլի չմբանել առ նոսա, և նոքա
3 մի՛ մբցեն առ ձեզ. թէ զուցէ խոտորեցուցանիցեն զսիրտս ձեր զկնի
կռոցն իրեանց, ՚ի նոսա՛ յարեցաւ Սողոմոն սիրելի: ³ Եւ էին նորա կա-
նայք փիկնայք՝ եւթն հարիւր, և հարճք՝ երեք հարիւր. և խոտորեցուցին
կանայք նորա զսիրտ նորա:
4 ⁴ Եւ եղև ՚ի ժամանակի ծերութեանն Սողոմոնի, և կանայք նորա **Լ**
խոտորեցուցին զսիրտ նորա զհետ աստուածոց օտարաց. և ո՛չ էր սիրտ
նորա կապարեալ ընդ Տեառն Աստուծոյ իւրոյ իբրև զսիրտն Դաւթի հոր
5 իւրոյ: ⁵ Եւ զնաց Սողոմոն զհետ Աստարտայ զարշելոյ Սիդոնացոց,
6 և զհետ Մեղ՛քոմայ զարշելոյ որդոցն Ամոնայ: ⁶ Եւ արար Սողոմոն
չա՛ր առաջի Տեառն, և ո՛չ չոգաւ զհետ Տեառն իբրև զԴաւիթ զհայր
7 իւր: ⁷ Յայնժամ շինեաց Սողոմոն զքարձաւանդակն Քամովսայ կռոցն
Մովաբու ՚ի լերինն հանդէպ Երուսաղէմի, և Մող՛քոմայ կռոց որդոցն
8 Ամովմայ, և Աստարտայ զարշելոյ Սիդոնացոց: ⁸ Եւ այնպէս արար ա-
մենայն կանանց իւրոց օտարոտրոց. արկանէին խոնկս, և զոհէին կռոց
9 իրեանց: ⁹ Եւ բարկացաւ Տէր Սողոմոնի, զի խոտորեցոյց զսիրտ իւր
10 ՚ի Տեառնէ Աստուծոյ Իսրայէլի որ երևեցաւ նմա երկիցս. ¹⁰ և պատուի-

21 *Օրինակ մի.* Քանզի էր համարեալ արծաթ: **27** *Այլք.* Ի դաշտս բազմութեամբ:

11. 2 *Ունակք.* Եւ յայլագգեաց յորոց վճարեաց Տէր յորդոցն Իսրայէլի: **5** *Ունակք.* Եւ զհետ Սողոմոնայ: **7** *Ունակք.* Եւ զհետ Սողոմոնայ:

րեաց նմա վասն բանին այնորիկ, ամենկին չէրթալ՝ զհետ սաքուածոց օքարաց, և պահել և առնել զոր պաքուիքեաց նմա Տէր Ասքուած: ¹¹ Եւ 11
 ասէ Տէր ցՍողոմոն. Փոխանակ զի եղև այդ ընդ քեզ, և ոչ պահեցեր
 զհրամանսն իմ, և զպաքուիրանս զոր պաքուիքեցի քեզ՝ պաքառելով
 պաքառեցից զթագաւորութիւնդ՝ ՚ի ձեռանէ քումմէ, և քաց զդա ծառայի՛
 քում: ¹² Բայց ՚ի քո՝ աւուրս ոչ արարից զայն վասն Դաւթի հօր քոյ, այլ ՚ի
 ձեռանէ որդոյ քոյ առից՝ զդա: ¹³ Սակայն զամենայն թագաւորութիւնդ
 ոչ առից. զաւագա՛ն մի քաց որդոյ քում վասն Դաւթի ծառայի իմոյ, և
 վասն Երուսաղեմի քաղաքի զոր ընտրեցի:

Ա ¹⁴ Եւ յարոյց Տէր սաքա՛ն Սողոմոնի զԱդեր զԵդոմայեցի ՚ի զաւակէ 14
 թագաւորութեանն Եդովմայեցոց: ¹⁵ Եւ եղև ՚ի սաքակէլ՝ Դաւթի զԵդոմ, 15
 յերթալ Յովաբայ իշխանի զօրուն թաղել՝ զվիրաւորսն. զի կոքորեցին
 զամենայն արու յԵդոմ. ¹⁶ զի զվէց ամիս նսարաւ անդ Յովաբ, և ամենայն 16
 Իսրայէլ յԵդովմ, մինչև սաքակեաց զամենայն արու Եդովմայեցոց:
¹⁷ Եւ փախեան՝ Ադեր՝ ինքն և ամենայն արք Եդովմայեցիք ՚ի ծառա- 17
 յից հօր նորա՝ և մտին յԵգիպտոս. և Ադեր՝ մանուկ փոքր էր. ¹⁸ և 18
 յարեան արքն ՚ի քաղաքէ անտի Սադիամու և եկին ՚ի Փարան, և առին
 ընդ իւրեանս արս ՚ի Փարանէ և եկին յԵգիպտոս առ փարաւոն ար-
 քայ Եգիպտացոց, և ետնուք Ադեր առ փարաւոն, և ե՛ր նմա քուն, և
 կարգեաց նմա հաց, և եր նմա զեփին: ¹⁹ Եւ եգիպ Ադեր շնորիս առաջի 19
 փարաւոնի յոյժ, և եր նմա կին զքոյր կնոջ իւրոյ՝ զքոյր Թեկեմինայ
 զերեց: ²⁰ Եւ ծնաւ քոյրն Թեկեմինայ Ադերայ զԳանեբաթ զորդի նորա, 20
 և սնոյց զնա Թեկեմինայ ՚ի մէջ որդւոցն փարաւոնի. և էր Գանեբաթ ՚ի
 քան փարաւոնի ՚ի մէջ որդւոցն փարաւոնի: ²¹ Եւ լուաւ Ադեր յԵգիպ- 21
 քոս եթէ ննջեաց Դաւիթ ընդ հարս իւր, և թէ մեռաւ Յովաբ իշխան
 զօրուն. և ասէ Ադեր ցփարաւոն. Արձակեա՛ զիս և դարձայց յերկիր
 իմ: ²² Եւ ասէ փարաւոն ցԱդեր. Զի՞նչ պակաս է քեզ առ իս՝ զի ինդ- 22
 րես երթալ յերկիր քո: Եւ ասէ ցնա Ադեր. Զի արձակելով արձակեսցես
 զիս. և դարձան Ադեր յերկիր իւր: ²³ Եւ յարոյց Տէր սաքա՛ն Սողոմոնի 23
 զՌազոն զորդի Եդիսաղայ, որ փախեաւ յԱդրիազարայ արքայէ Սուբայ
 ՚ի քեռանէ իւրմէ: ²⁴ Եւ ժողովեցան առ նա արք, և էր իշխան զնդին, ՚ի 24
 կոքորել՝ զնոսա Դաւթի. և զնաց ՚ի Դամասկոս՝ և նսքա՛ն ՚ի նմա. և
 թագաւորեաց ՚ի Դամասկոս: ²⁵ Եւ եղև հակառակ Իսրայէլի զամենայն 25
 աւուրս Սողոմոնի. այն է չարութիւն Ադերայ. և ծանրացատումն եղև
 Իսրայէլի, և թագաւորեաց յերկիրն Եդոմայ:

ԼԲ ²⁶ Եւ Յերոքովամ որդի Նաբաքայ Եփրաթացի ՚ի Սարիքայ, և ա- 26
 նուն մօր նորա Սարուա կի՛ն այրի, և նա էր որդի կնոջ այրոյ՝ ծա-
 ռայ Սողոմոնի. և ամբարձ զձեռն իւր յարքայ: ²⁷ Եւ այն իրք էին զի 27
 վերացոյց զձեռն իւր յարքայ Սողոմոն: Եւ արքայ Սողոմոն շինեաց

11 Ունակք. Զթագաւորութիւնդ քո ՚ի ձեռա՛ն: 15 Ունակք. Թաղելով զվիրաւորսն: Եօրինակին ՚ի քնաքանի դաւարակ քեդի թողեալ՝ ՚ի լուս՝. նշանակի չակերտի ՚ի մէջ քեռնի՛. զի. և առնել՝ զի կոքորեցին. համաձայն այլոց ՚ի քնաք՝: 23 Ունակք. ՅԱդրազարայ արքայէ: 24 Այլք. Եւ զնացին ՚ի Դամասկոս: 25 Այլք. Եւ թագաւորեաց յերկրին Եդոմ: 26 Ունակք. Եփրաթացի ՚ի Սամիթայ:

- 28 զբարձաւանդակն, և եխից զխրամ քաղաքին Դաւթի հօր իւրոյ. ²⁸ և
այրն Յերոբովամ հօր զօրութեամբ. իբրև երես Սողոմոն զպարանեակն
եթէ այր գործոյ է, կացոյց զնա ՚ի վերայ հարկաց բեռնակրաց րանն
29 Յովսեփայ: ²⁹ Եւ եղև ՚ի ժամանակին յայնմիկ էլ Յերոբովամ յԵրուսաղեմէ,
և եգիւր զնա Աքիա Սիլոնացի մարգարտ ՚ի ճանապարհի, և մեկուսացոյց
զնա ՚ի ճանապարհէն. և Աքիա զգեցեալ էր հանդերձ նոր. և երկոքեան
30 ՚ի դաշարին: ³⁰ Եւ բունն եհար Աքիա զհանդերձէն իւրմէ զնորոյ որ ՚ի
31 վերայ իւր, և պարառեաց զնա յերկոտրասան կապերսս. ³¹ և ասէ
ցՅերոբովամ. Ան դու քեզ զրասն կապերսս: Զի այնպէս ասէ Տէր Աս-
պրուած Իսրայելի. Ահա ես պարառեցից զթագաւորութիւնն ՚ի ձեռաց
32 Սողոմոնի, և րաց քեզ զրասն գաւազանսն. ³² և երկու գաւազանքն
եղիցին նորա՝ վասն Դաւթի ծառայի իմոյ, և վասն Երուսաղեմի քա-
33 ղաքի զոր ընփրեցի յամենայն ցեղիցն Իսրայելի. ³³ փոխանակ զի եթող
զիս, և երկիի եպագ Ասպարսայ գարշելոյ Սիդոնացոց, և Քամովայ
կռոց Մովսթայ, և Մոդիքովմայ զագրոտոյ որդոցն Ամոնայ. և ոչ զնաց
՚ի ճանապարհս իմ առնել ուղղութիւն առաջի իմ, զճշմարտութիւնս և
34 զդարաստանս իմ իբրև գԴաւիթ զհայր իւր: ³⁴ Եւ ոչ առի զամենայն
թագաւորութիւնն ՚ի ձեռանէ նորա. զի հակառակութեամբ կացից հա-
կառակ նմա զամենայն աւուրս կենաց նորա. վասն Դաւթի ծառայի
իմոյ զոր ընփրեցի, որ պահեաց զպարտիւրանս իմ և զճշմարտութիւնս:
35 ³⁵ Եւ առից զթագաւորութիւնն ՚ի ձեռանէ նորա, և րաց քեզ զրասն
36 գաւազանսն. ³⁶ և որդոյ նորա րաց զերկուս գաւազանսն, վասն մնալոյ
ճրագի ծառայի իմոմ Դաւթի զամենայն աւուրս առաջի իմ յԵրուսաղեմ
37 քաղաքի զոր ընփրեցի դնել զանուն իմ անդ: ³⁷ Եւ զքեզ առից, և թագաւորեցես
որոց և ցանկացի անձն քո. և դու եղիցես թագաւոր ՚ի վերայ Իսրայելի:
38 ³⁸ Եւ եղիցի եթէ պահեսցես զամենայն ինչ զոր ես պարտիւրեմ քեզ, և
զնացես ՚ի ճանապարհս իմ, և արասցես ուղղութիւն առաջի իմ, զգու-
շանալ պարտիւրանաց իմոց և հրամանաց իմոց՝ որպէս արար Դաւիթ
ծառայ իմ. և եղէց ընդ քեզ, և շինեցից քեզ րուն հաւարարիմ որպէս
39 շինեցի Դաւթի. և րաց քեզ զԻսրայել: ³⁹ Եւ չարչարեցից զգաւակն Դա-
40 թի վասն այնորիկ. բայց ոչ զամենայն աւուրս: ⁴⁰ Եւ խնդրեաց Սողոմոն
սպանանել զՅերոբովամ. և յարեաւ Յերոբովամ և փախեաւ յԵգիպտոս
առ Սաւակիմ արքայ Եգիպտացոց. և էր յԵգիպտոս մինչև մեռաւ Սո-
41 ղոմոն: ⁴¹ Եւ մնացորդք բանիցն Սողոմոնի, և ամենայն ինչ զոր արար,
և ամենայն իմաստութիւն նորա, ոչ աւանիկ գրեալ է ՚ի գիրս բանից
42 Սողոմոնի: ⁴² Եւ աւուրք զորս թագաւորեաց Սողոմոն յԵրուսաղեմ ՚ի
վերայ ամենայն Իսրայելի ամբ քառասուն:
- 43 ⁴³ Եւ ննջեաց Սողոմոն ընդ հարս իւր, և թաղեցին զնա ՚ի քաղաքի ԻԳ-
Դաւթի հօր իւրոյ: Եւ թագաւորեաց Ռոբովամ որդի նորա ընդ նորա:
- 12** ¹ Եւ չոգաւ արքայ Ռոբովամ ՚ի Սիկիմ. զի ՚ի Սիկիմ գայր ամենայն
2 Իսրայել թագաւորեցուցանել զնա: ² Եւ եղև իբրև լուա Յերոբովամ որ-

27 *Ունսևք.* Զի և արքայ Սողոմոն: 30 *Ունսևք.* Եւ պարառեաց զայն եր՞: 33 *Ունսևք.*
Եւ զճշմարտութիւնս իմ, և: 34 *Ոսկսև.* Եւ ոչ առից զամենայն թագաւորութիւնն:
42 *Ունսևք.* Իսրայելի անս քառասուն:

դի Նաբաբայ, և ինքն էր փակաւին յԵգիպտոս յորմէ հեպէ փախեալ յերեսաց արքայի Սողոմոնի, և դարձաւ Յերոբովամ յԵգիպտոսէ. ³և ³ առաքեցին և կոչեցին գնա: Եւ եկն Յերոբովամ և ամենայն եկեղեցին Իսրայելի. և խօսեցաւ ամենայն ժողովորդն ընդ արքայի Ռոբովամայ՝ և ասեն. ⁴Նայր քո ծանրացոյց զանուր մեր, և դու թեթևացո՛ր՝ ՚ի խիսպ ⁴ ծանրութենէ՛ հօր քոյ, և ՚ի ծանր անրոյ նորա զոր եպ ՚ի վերայ մեր. և ծառայեսցո՛րք քեզ: ⁵Եւ ասէ ցնոսա. Երթայք մինչև ցերիս աւուրս, ⁵ և դարձջի՛ք առ իս: Եւ գնացին: ⁶Եւ խորհեցաւ արքայ Ռոբովամ ընդ ⁶ ծերսն որ կային առաջի Սողոմոնի հօր նորա մինչդեռ կենդանի էր, և ասէ. Զհա՛րդ խորհի՛ք՝ և փացուք պարասխանի ընդ ժողովորդեանն: ⁷Եւ խօսեցան ընդ նմա՝ և ասեն. Եթէ յաւուր յայսմիկ լինիցիս ծառայ ⁷ ժողովորդեանն այնմիկ՝ և ծառայեսցես նոցա, և անսացես նոցա, և խօսեսցիս ընդ նոսա բա՛նս բարիս, եղիցին քեզ ծառայք զամենայն ատուրս: ⁸Եւ եթող զխորհուրդ ծերոցն զոր խորհեցաւ ընդ նոսա, և խոր- ⁸ հեցաւ ընդ մանկփին սնընդակիցս իւր՝ որ կային առաջի նորա. ⁹և ասէ ⁹ ցնոսա. Զի՛նչ փայք իրապ, և փաց պարասխանի ժողովորդեանն՝ որ խօսեցան ընդ իս և ասեն. Թեթևացո՛ր յանրոյն՝ զոր եպ հայր քո ՚ի վե- ¹⁰ րայ մեր: ¹⁰Եւ խօսեցան ընդ նմա մանկփին սնընդակիցք իւր որ կային ¹⁰ առաջի նորա՝ և ասեն. Այսպէս խօսեսցիս յականջս ժողովորդեանն՝ որ խօսեցան ընդ քեզ և ասեն. Նայր քո ծանրացոյց զանուր մեր՝ և դու թեթևացո ՚ի մէնջ. այսպէս խօսեսցիս ընդ նոսա. Ծկոյթ իմ սրուար է քան զմէջ հօր իմոյ. ¹¹և արդ՛ հայր իմ եդ ՚ի վերայ ձեր անուր ծանր, ¹¹ և ես յաւելից յանուրն ձեր. հայր իմ խրապեաց զձեզ զանիւք՝ և ես խրապեցից՝ ձեզ քրքովք:

ԼԳ ¹²Եւ եկն ամենայն Իսրայել առ արքայ Ռոբովամ յաւուրն երրորդի՝ ¹² որպէս խօսեցաւ ընդ նոսա արքայ և ասէ. Դարձջի՛ք առ իս յաւուրն երրորդի: ¹³Եւ պարասխանի՛ եպ արքայ ժողովորդեանն խարութեամբ. ¹³ և եթող Ռոբովամ զխորհուրդս ծերոցն զոր խորհեցան ընդ նմա, ¹⁴և ¹⁴ խօսեցաւ ընդ նոսա ըստ խորհրդեան մանկւոյն՝ և ասէ. Նայր իմ ծանրացոյց զանուր ձեր, և ես յաւելից յանուր ձեր. հայր իմ խրապէր զձեզ զանիւք, և ես խրապեցից զձեզ քրքովք: ¹⁵Եւ ոչ լուաւ արքայ ժո- ¹⁵ դովորդեանն, զի էր խոփորումն ՚ի Տեառնէ. զի հասարապեսցէ Տէր զբան իւր զոր խօսեցաւ ՚ի ձեռն Աքիայ Սիլովնացոյ, վասն Յերոբովամայ որդոյ Նաբաբայ:

ԼԵ ¹⁶Իբրև փեսին ամենայն Իսրայել՝ եթէ ոչ լուաւ նոցա արքայ. պա- ¹⁶ րասխանի եպ ժողովորդն արքայի և ասէ. Զի՛նչ բաժին կայ մեր ընդ Դաւթի. և ոչ գոյ մեր ժառանգութիւն ընդ որդոյ Յեսսեայ. պնդեաց ՚ի բնակութիւնս քո Իսրայել. և արդ՛ դու արածեա՛ր զբունն Դաւթի: Եւ գնաց Իսրայել ՚ի բնակութիւնս իւր: ¹⁷Եւ որդոցն Իսրայելի որ նստեին ¹⁷

12. 4 Այլք. Ի խիսպ ծառայութենէ հօր քո: *Ոսկան.* Զոր եդ ՚ի վերայ մեր: **6** *Ոմանք.* Սողոմոնի հօր իւրոյ: *Այլք.* Եւ փացուք պարասխանի ժողովորդեանն: **8** *Ոմանք.* Ընդ մանկփին ընդ սնընդակիցս: **10** *Ոմանք.* Ծկոյթ իմ... քան զմէջս հօր իմոյ: **11** *Ոմանք.* Նայր իմ խրապէր զձեզ: **14** *Ոմանք.* Նայր իմ ծանրացոյց յանուր: **15** *Բազումք.* Զի հասարապեսցէ՛ զոր խօ՛: **16** *Ոմանք.* Բաժին կայ մեր և Դաւթի:

ի քաղաքս Յուդայ՝ թագաւորեաց Ռոբովամ:

- 18 ¹⁸ Եւ առաքեաց արքայ Ռոբովամ զԱղոնիբամ հարկապետ՝ և քար– 1,9
կոծեցին զնա ամենայն Իսրայել քարամբք՝ և մեռաւ. և արքայ Ռո–
բովամ ամապարեաց ելանել ՚ի կառս իւր և փախչել յԵրուսաղէմ. ¹⁹ և
19 արհամարհեաց Իսրայել զպունն Դաւթի մինչև ցայսօր:
- 20 ²⁰ Եւ եղև իբրև լուս ամենայն Իսրայել եթէ դարձաւ Յերոբովամ, և Է
առաքեցին և կոչեցին զնա ամենայն ժողովուրդն, և թագաւորեցուցին
զնա ՚ի վերայ Իսրայելի. և ո՛չ ոք էր զկնի փանն Դաւթի, բայց մի–
21 այն ՚ի գաւազանէ՛ փանն Յուդայ և Բենիամինի: ²¹ Եւ Ռոբովամ եմոնր
յԵրուսաղէմ, և եկեղեցացոյց զժողովուրդն Յուդայ և զգաւազանն Բենիամինի՝
հարիւր և ութսուն հազար երիտասարդաց պապերազմողաց՝ պապե–
րազմել ընդ փանն Իսրայելի, դարձուցանել զթագաւորութիւնն Ռոբովամայ
որդոյ Սողոմոնի:
- 22, 23 ²² Եւ եղև բան Տեառն առ Սամեա այր Ասպուծոյ՝ և ասէ. ²³ Խօսեաց և Ը
ընդ Ռոբովամայ որդոյ Սողոմոնի արքայի Յուդայ, և ընդ ամենայն
փանն Յուդայ և Բենիամինի, և ընդ մնացորդս ժողովրդեանն՝ և ա–
24 սասցես. ²⁴ Այսպէս ասէ Տէր. Մի՛ ելանէք և մի՛ փայցէք պապերազմ
ընդ եղբարս ձեր ընդ որդիսն Իսրայելի, դարձցի՛ իւրաքանչիւրոք ՚ի
փուն իւր, զի յինէ՛ն եղև բանն այն: Եւ լուսն բանի Տեառն, և դադարե–
25 ցին յերթալոյ ըստ բանին Տեառն: ²⁵ Եւ շինեաց Յերոբովամ զՍիկիմ ՚ի
լերինն Եփրեմայ՝ և բնակեր ՚ի նմա. և ել անփի և շինեաց զՓանուէլ:
- 26 ²⁶ Եւ ասէ Յերոբովամ ՚ի սրփի իւրում. Ահա արդ դառնայցէ թագաւորութիւնս
27 իմ ՚ի փունն Դաւթի, ²⁷ եթէ ելանիցէ ժողովուրդս զոհել զոհս ՚ի փան Տե–
առն յԵրուսաղէմ. և դառնայցէ սիրտ ժողովրդեանս այսորիկ առ Տէր,
և առ փէր իւրեանց Ռոբովամ արքայ Յուդայ. և սպանանիցեն զիս,
28 և դառնայցեն առ Ռոբովամ արքայ Յուդայ: ²⁸ Եւ խորհեցաւ արքայ, և
չոգաւ արար երկուս երինջս ոսկիս. և ասէ զժողովուրդն. Շահր լիցի ձեզ
եկանել յԵրուսաղէմ. ահա ասպուածք քո Իսրայել՝ որ հանին զքեզ յերկ–
29, 30 րէն Եգիպտացոց: ²⁹ Եւ եղ զմին ՚ի Դան՝ և զմասն ՚ի Բեթէլ: ³⁰ Եւ եղև
բանն այն ՚ի մեղս. և երթայր ժողովուրդն առաջի երեսաց միոյն մինչև
31 ցԴան: ³¹ Եւ արար փօնս ՚ի վերայ բարձանց. և արար քուրմս զմասն
32 ինչ ժողովրդեանն որ ո՛չ էին ՚ի փանց Ղևեայ: ³² Եւ արար Յերոբովամ
փօն յամսեանն ութերորդի՝ յաւուր հնգերասաներորդի նորին ամսոյ՝
ըստ փօնին որ յերկրին Յուդայ, և ել ՚ի սեղանն զոր արար ՚ի Բեթէլ՝
զոհել երնջոցն զոր արար: Եւ կացոյց ՚ի Բեթէլ քնրմս բարձանցն զոր
33 արար. ³³ և ել ՚ի սեղանն զոր արար ՚ի Բեթէլ, որ օր հնգերասան էր
ամսոյն ութերորդի ՚ի փօնին. սպեղծ ՚ի սրպէ իւրմէ. և արար փօնս
որդոցն Իսրայելի. ել ՚ի սեղանն զոհել:
- 13 ¹ Եւ ահա այր Ասպուծոյ եհաս ՚ի Յուդայ բանի Տեառն ՚ի Բե– 1,6
թէլ, և Յերոբովամ կայր ՚ի վերայ սեղանոյն իւրոյ զոհել ՚ի վերայ:

22 Ոմսկք. Առ Սեմեամ այր Ասպուծոյ: 24 Ոմսկք. Եւ լուսն բան ՚ի Տեառնէ, և դա՛:
28 Ոմսկք. Եւ չոգաւ արար երինջս երկուս ոսկիս: 31 Բագուկք. Եւ արար փունս
ի վերայ բարձ: Ոմսկք. Զմասն ինչ ՚ի ժողովրդեանէ: 32 Ոմսկք. Տօսս յամսեանն
ութեր՛:

²Եւ կոչեաց զսեղանն բանի Տեառն՝ և ասէ. Սեղան՝ սեղան. այս- 2
 և ասէ Տէր. Ահա որդի ծնցի քան Դաւթի՝ Յովսիա՝ անուն նորա.
 և զոհեսցէ ՚ի վերայ քո զքորսն բարձանցդ՝ որ զոհեն ՚ի վերայ քո,
 և ոսկերս մարդկան այրեսցեն ՚ի վերայ քո: ³Եւ ե՛ր յաւուր յայնմիկ 3
 նշան՝ և ասէ. Այս նշան է զոր խօսեցաւ Տէր՝ և ասէ. Ահա սեղանդ
 պարառեցի, և հեղցի՛ պարարպութիւնդ որ ՚ի վերայ դորա: ⁴Եւ եղև 4
 իբրև լուսա արքայ Յերոբովամ զբանս առնն Աստուծոյ բարբառելոյ ՚ի
 վերայ սեղանոյն որ ՚ի Բեթէլ՝ ձգեաց արքայ զձեռն իւր ՚ի սեղանոյ ան-
 փի և ասէ. Կախարհ զդա: Եւ գօսացաւ ձեռն նորա՝ զի ձգեաց ՚ի նա,
 և ոչ կարաց դարձուցանել զնա առ ինքն. ⁵և սեղանն պարառեցաւ՝ և 5
 հեղաւ պարարպութիւնն ՚ի սեղանոյ անփի, ըստ նշանին զոր եր այրն
 Աստուծոյ բանի Տեառն: ⁶Եւ ասէ արքայ Յերոբովամ ցայրն Աստու- 6
 ծոյ. Աղաչեա՛ գերեսս Տեառն Աստուծոյ քոյ, և արա՛ աղօթս վասն իմ և
 դարձցի ձեռն իմ առ իս: Եւ աղաչեաց այրն Աստուծոյ առաջի Տեառն, և
 դարձաւ ձեռնն արքայի առ նա, և եղև իբրև զառաջինն: ⁷Եւ խօսեցաւ 7
 արքայ ընդ առնն Աստուծոյ՝ և ասէ. Մո՛նք ընդ իս ՚ի քուն՝ և ճաշեա՛,
 և փաց քեզ պարգևս: ⁸Եւ ասէ այրն Աստուծոյ ցարքայ. Եթէ փացես 8
 ինձ զկէս փան քոյ, ոչ միփց ընդ քեզ. և ոչ կերայց հաց, և ոչ արբից
 ջուր ՚ի փեղուջս յայսմիկ. ⁹զի այսպէս պարութեաց ինձ Տէր բանի և 9
 ասէ. Մի՛ ուրիցես հաց, և մի՛ ըմպիցես ջուր. և մի՛ գնացես ընդ նոյն
 ճանապարհ, ընդ որ երթանայցես: ¹⁰Եւ գնաց ճանապարհ իւր. այլ ոչ 10
 ընդ նոյն ճանապարհ ընդ որ եկն՝ գնաց ՚ի Բեթելայ:

Խ ¹¹Եւ մարգարէ մի ծեր բնակեալ էր ՚ի Բեթէլ, և եկին որդիք նորա և 11
 պարմեցին նմա զամենայն գործսն զոր արար այրն Աստուծոյ յաւուր
 յայնմիկ ՚ի Բեթէլ, և զբանսն զոր խօսեցաւ ընդ արքայի. և դարձուցին 12
 զերեսս հօրն իւրեանց, ¹²և խօսեցաւ ընդ նոսա հայրն նոցա և ասէ. Ընդ 12
 ո՞ր ճանապարհ գնաց: Եւ ցուցին նմա որդիք նորա ընդ ճանապարհն
 ընդ որ գնաց այրն Աստուծոյ որ եկեալ էր ՚ի Յուդայ: ¹³Եւ ասէ ցորդիս 13
 իւր. Կազմեցէք զէշն: Եւ կազմեցին նմա էշ. և ել ՚ի նա. ¹⁴և գնաց զհեք 14
 առնն Աստուծոյ, և եգիտ գնա նստեալ ընդ կաղնուովն. և ասէ ցնա. Եթէ
 դո՞ւ իցես այրն Աստուծոյ եկեալ ՚ի Յուդայ: Եւ ասէ. Ե՛ն եմ: ¹⁵Եւ ասէ 15
 ցնա. Ե՛կ ընդ իս ՚ի քուն, և կեր հաց: ¹⁶Եւ ասէ. Ոչ կարեմ դառնալ ընդ 16
 քեզ, և ոչ զալ ընդ քեզ. և ոչ կերայց հաց և ոչ արբից ջուր ՚ի փեղուջս
 յայսմիկ. ¹⁷զի այնպէս հրաման փութեալ է ինձ բանի Տեառն և ասացեալ, 17
 թէ մի՛ ուրիցես անդ հաց, և մի՛ ըմպիցես ջուր. և մի՛ դառնայցես ընդ
 նոյն ճանապարհ ընդ որ երթայցես: ¹⁸Եւ ասէ ցնա. Եւ ե՛ն մարգարէ եմ 18
 իբրև զքեզ. և հրեշտակ Տեառն խօսեցաւ ընդ իս և ասէ. Դարձո՛ գնա
 առ քեզ ՚ի քուն քո, և կերիցէ հաց և արբցէ ջուր: Եւ ստեաց նմա: ¹⁹Եւ 19
 դարձո՛յց գնա ընդ իւր, և եկեր հաց ՚ի փան նորա, և արբ ջուր: ²⁰Եւ 20

13. 2 *Յօրինակին՝ անունս Յովսիա, կարմրադեղով նշանակի:* 4 *Այլք.* Ձեռն նորա՝ զոր ձգեաց ՚ի նա. և ոչ: 5 *Ունակք.* Այրն Աստուծոյ ըստ բանի Տեառն: 7 *Ունակք.* Եւ փաց քեզ պարգև: 9 *Այլք.* Եւ մի՛ գնացես ընդ նոյն: *Բազումք.* Ընդ որ երթայցես: 11 *Ունակք.* Ծեր բնակէր ՚ի Բեթէլ: *Ուր օրինակ մի.* գնացեալ էր ՚ի Բեթէլ: 12 *Ոսկան.* Չճանապարհն ընդ որ գնած... որ եկեալ էր ՚ի Յուդայէ:

լինէր մինչդեռ նստէին նոքա ՚ի սեղանն, եղև բա՛ն Տեառն առ մարգարէն
 21 որ դարձոյց զնա. ²¹ և խօսեցաւ ընդ առնն Ասարուծոյ եկելոյ ՚ի Յուդայ՝
 և ասէ. Այսպէս ասէ Տէր. Փոխանակ զի դառնացուցեր զբանն Տեառն,
 և ո՛չ պահեցեր զպատուէրն զոր պատուիրեաց քեզ Տէր Ասարուծ քո.
 22 ²² և դարձար՝ և կերար հաց, և արբեր ջուր ՚ի րեղտոջոյ յայդմիկ՝ զորմէ
 խօսեցաւ ընդ քեզ և ասէ. Մի՛ ուրիցես հաց՝ և մի՛ ըմպիցես ջուր. արդ
 23 մի՛ մտցէ մարմին քո ՚ի գերեզման հարց քոց: ²³ Եւ եղև յետ ուրեւոյն
 նորա հաց և ըմպելոյ ջուր, հանդերձեաց էջ մարգարէին. և դարձաւ
 24 և զնաց. ²⁴ և եգիտ զնա առնւծ ՚ի ճանապարհին, և սպան զնա. և
 էր մարմին նորա ընկեցեալ ՚ի ճանապարհին, և էջն կայր առ նմա, և
 25 առնւծն կայր առ մարմինն: ²⁵ Եւ ահա արք անցաւորք րեսին մեռեալ
 ընկեցեալ ՚ի ճանապարհին, և առնւծն կայր առ ընթեր մեռելոյն. և
 26 մտին և խօսեցան ՚ի քաղաքին՝ ուր մարգարէն ծեր բնակեալ էր: ²⁶ Իբրև
 լուաւ, որ դարձոյցն զնա ՚ի ճանապարհէն, ասէ. Այն այրն Ասարուծոյ է
 որ դառնացոյց զբանն Տեառն, և ետ զնա Տէր առիծու և երեկ զնա, և
 27 սպան զնա ըստ բանին Տեառն զոր խօսեցաւ ընդ նմա: ²⁷ Եւ խօսեցաւ
 28 ընդ որդիսն իւր և ասէ. Նանդերձեցէք զէջն: Եւ հանդերձեցին. ²⁸ և
 զնաց և եգիտ զմարմին նորա ընկեցեալ ՚ի ճանապարհին. և էջն և
 առնւծն կային առ մարմնին. և ո՛չ եկեր առնւծն զմարմին առնն Ասարուծոյ,
 29 և ո՛չ երեկ զէջն: ²⁹ Եւ առ մարգարէն զմարմին առնն Ասարուծոյ, և եղ
 զնա ՚ի վերայ իշոյն, և դարձոյց զնա և եկն ՚ի քաղաք մարգարէին
 30 ծերոյ կոծել և թաղել զնա. ³⁰ և ցածոյց զդին նորա մարգարէն ՚ի թաղել
 զնա ՚ի գերեզմանի իւրում. և կոծեցան զնա և ասեն. Վայ եղբայր:
 31 ³¹ Եւ եղև յետ կոծելոյն զնա, խօսեցաւ ընդ որդիսն իւր և ասէ. Եթէ
 մեռանիցիմ ես, թաղեսցիք զիս յայսմ գերեզմանի ուր թաղեցաւ այրս
 Ասարուծոյ, առ ոսկերս դորա դիջիք զիս զի ասրեսցին ոսկերք իմ ընդ
 32 ոսկերս դորա. ³² զի լինելով լինիցի՛ բանն զոր խօսեցաւ բանիւ Տեառն ՚ի
 վերայ սեղանոյն ՚ի Բեթէլ, և ՚ի վերայ րանց բարձանց որ ՚ի Սամարիա:
 33 ³³ Եւ յետ բանիցս այսոցիկ ո՛չ դարձաւ Յերոբովամ ՚ի չարեաց իւրոց. և
 դարձաւ և արար ՚ի մասնէ ժողովրդեանն քորմս բարձանց. որ կամէր
 34 լնոյր զձեռն իւր. և լինէր քորմ բարձանց: ³⁴ Եւ եղև բա՛նն այն ՚ի մեղս
 րանն Յերոբովամայ, և ՚ի սաբակումն և յապականութիւն յերեսաց
 երկրին:

14 ¹ Ի ժամանակին յայնմիկ հիւանդացան Աբիա որդի Յերոբովամայ,
 2 ² և ասէ Յերոբովամ ցկին իւր. Արի՛ և այլակերպեաց, և մի՛ զիտացեն
 թէ դու կին Յերոբովամայ իցես, և երթիցեն ՚ի Սելով. ահա ա՛նդ է Աբիա
 մարգարէ. նա՛ խօսեցաւ վասն իմ թագաւորել ՚ի վերայ ժողովրդեանս
 3 այսորիկ. ³ և առ ՚ի ձեռին քո առնն Ասարուծոյ հաց, և բլիթս որ-
 դոց նորա, և չամի՛ջ՝ և ստոման մի մեղու, և երթիցեն առ նա. և
 4 պարմեսցէ քեզ զի՛նչ լինելոց իցէ մանկանն: ⁴ Եւ արար այնպէս կինն

20 *Ունսկք.* Եւ եղև բան Տեառն առ մար: **24** *Բագունք.* Վայր առ մարմնին:
25 *Ոսկան.* Տեսին զմեռեալն ընկեցեալ: **33** *Ունսկք.* Եւ արար ՚ի Մանասէ ժողո-
 վրդեանն քորմս... լնոյր զձեռս իւր: **34** *Յօրինակին պակասէր.* Եւ յապականութիւն:
14. 3 *Ունսկք.* Եւ առ ՚ի ձեռն քո... և նա պարմեսցէ քեզ զի՛նչ լինելոց է մանկանն:

Յերոբովամու, և յարեալ և գնաց 'ի Սելով, և եմուր 'ի փուն Աքիայ. և այրն ծերացեալ 'ի փեսանելոյ, և վարեալ աչք իւր 'ի ծերութենէ իւրմէ: ⁵ Եւ ասէ Տէր ցԱքիա. Ահա կինն Յերոբովամայ գայ հարցանել բան ⁵ 'ի քէն վասն որդոյ իւրոյ, զի հիւանդ է. գայս ինչ և գայս ասասցես նմա: ⁶ Եւ եղև 'ի մփանելն նորա, և ինքն յանձանօթս լինէր. և եղև ⁶ իբրև լուա Աքիա զձայն ուրից նորա, 'ի մփանելն նորա և 'ի բանալ, ասէ. Մնաւ կին Յերոբովամու. ընդէ'ի իցէ այդ զի յանձանօթս լինիս. և ես եմ առաքեալ առ քեզ խստութեամբ: ⁷ Երթ և ասա՛ ցՅերոբովամ. ⁷ Այսպէս ասէ Տէր Աստուած Իսրայէլի. Փոխանակ զի բարձրացուցի զքեզ 'ի միջոյ ժողովրդեանդ, և երու զքեզ յառաջնորդ 'ի վերայ ժողովրդեան իմոյ Իսրայէլի. ⁸ և պարտեցի զթագաւորութիւնն 'ի փանէն ⁸ Դաւթի, և երու գնա քեզ. և ոչ եղեր իբրև զձառայ իմ Դաւիթ որ պահեաց զպարուիրանս իմ, և եկն զկնի իմ ամենայն սրբիւ իւրով, առնել ուղղութիւն առաջի իմ. ⁹ և չարացար առնել բան զամենեսին ⁹ որ եղեն յառաջ բան զքեզ. և գնացեր և արարեր քեզ աստուածս օփարոտրիս, և ճուլածոյս՝ բարկացուցանել զիս. և զիս ընկեցեր յերս 'ի մարմնոյ թումմէ: ¹⁰ Վասն այսորիկ ես ածից չարիս 'ի վերայ փանն ¹⁰ Յերոբովամայ, և ասարկեցից զՅերոբովամայ որ միզիցէ զորմով, կծկեալ և լքեալ 'ի սէջ Իսրայէլի. և հաւաքեցից զհեյր փանն Յերոբովամայ, որպէս հաւաքիցի աղբ մինչև սպառել գնա: ¹¹ Զդիակունս Յերոբովամու 'ի ¹¹ քաղաքի՝ կերիցեն շունք, և զմեռեալս յանդի՝ կերիցեն թռչունք երկնից. զի Տէր խօսեցաւ: ¹² Եւ դու արի՛ գնա՛ 'ի փուն քո, և 'ի մփանել ոփից քոց 'ի քաղաքն՝ մեռցի՛ մանուկն. ¹³ և կոծեսցին ամենայն Իսրայէլ, և թաղեսցեն գնա. զի նա միայն Յերոբովամայ մարցէ՛ 'ի գերեզման. զի գրաւ 'ի նմա բան բարի վասն Տեառն Աստուծոյ Իսրայէլի 'ի փան Յերոբովամայ: ¹⁴ Եւ յարուցէ Տէր իւր թագաւոր 'ի վերայ ¹⁴ Իսրայէլի, որ հարցէ՛ զփուն Յերոբովամայ յաւուր յայսմիկ: ¹⁵ Եւ արդ ¹⁵ զի՛նչ ևս. հարցէ Տէր զԻսրայէլ որպէս շարժի եղէզն 'ի ջուր, և խլեսցէ՛ Տէր զԻսրայէլ յերկրէս բարութեան յայսմանէ՝ զոր եր հարց նոցա, և հոսեսցէ՛ գնոսս յայնկոյս Գեպոյն. փոխանակ զի արարին իրեանց անփանս բարկացուցանել զՏէր. ¹⁶ և մարմնեսցէ Տէր զԻսրայէլ վասն ¹⁶ մեղացն Յերոբովամու, որ մեղա՛ւ՝ և մեղոյց զԻսրայէլ: ¹⁷ Եւ յարեան ¹⁷ կինն Յերոբովամու, գնաց 'ի Սարիրա. և եղև իբրև եմուր առաջի դրան փանն, մեռան մանուկն: ¹⁸ Եւ կոծեսցան գնա, և թաղեսցին ամենայն Իսրայէլ ըստ բանին Տեառն զոր խօսեցաւ 'ի ձեռն ծառայի իւրոյ Աքիայ մարգարէի: ¹⁹ Եւ մնացորդք բանից Յերոբովամայ, թէ ոհջափ ¹⁹ պարերագմեցաւ, և ոհջափ թագաւորեաց. ահա գրեալ են 'ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն Իսրայէլի: ²⁰ Եւ աւուրք զորս թագաւորեաց ²⁰ Յերոբովամ, ամբ քսան և երկու. և ննջեանց ընդ հարս իւր: Եւ թագաւորեաց Նաբա՛ւր որդի նորա ընդ նորա:

5 Ոմանք. Ահա կին Յերոբովամու... գայս ինչ և գայս ինչ ասասցես: **6 Յօրինակին պակասէր.** Եւ ես եմ առաք՛: **9 Ոմանք.** Ի յերս 'ի մարմնոյ թումմէ: **10 Ոմանք.** Վասն այնորիկ... փանն Յերոբովամու: **13 Ոմանք.** Եւ կոծեսցին գնա... զի գրաւ 'ի նա բան բարի: **15 Ոմանք.** Զոր եր Տէր հարց նոցա: **17 Այլք.** Եւ գնաց 'ի Սարիրա:

- 21 ²¹ Եւ Ռոբովամ որդի Սողոմոնի թագաւորեաց 'ի վերայ Յուդայ. որ– ԽԱ
 դի քառասուն և մի ամաց Ռոբովամ 'ի թագաւորել իւրում, և եւթնուփասն
 ամ թագաւորեաց յԵրուսաղէմ քաղաքի գոր ընտրեաց Տէր դնել զանուն
 իւր անդ, յամենայն ցեղիցն Իսրայէլի. և անուն մօր նորա Նաամա
 22 Ամանացի: ²² Եւ արար Ռոբովամ չար առաջի Տեառն. և նախանձեցաւ
 ընդ ամենայն գոր արարին հարք նորա, և ըսպ մեղաց նոցա գոր մեղան.
 23 ²³ և շինեցին նոքա իւրեանց բարձունս և անփառս 'ի վերայ ամենայն
 24 բլրոյ բարձու, և 'ի ներքոյ ամենայն վարսաւոր ծառոց: ²⁴ Եւ նուէրք եղեն
 յերկրին, և արարին յամենայն զարշուփեանց ազգացն գոր եբարձ Տէր
 25 յերեսաց որդւոցն Իսրայէլի: ²⁵ Եւ եղև 'ի փարուջն յորում թագաւորեաց
 26 Ռոբովամ ել Սաւսակիմ արքայ Եգիպտոսի 'ի վերայ Երուսաղէմի. ²⁶ և
 ան զամենայն զանձս փան Տեառն, և զզանձս փանն արքայի, և զնիզակս
 ոսկիս, գոր ան Դաւիթ 'ի ձեռաց Ադրազարայ արքայի Սուբայ, և փա–
 րաւ յԵրուսաղէմ զամենայն գոր ան. և ան զգէնս ոսկիս գոր արար
 27 Սողոմոն: ²⁷ Եւ արար արքայ Ռոբովամ փոխանակ նոցա գէնս պղնձիս.
 և դիմեցին 'ի վերայ նոցա զօրագլուխք սուրհանդակացն որ պահէին
 28 զդրունս փանն արքայի: ²⁸ Եւ լինէր յորժամ մփանէր արքայ 'ի փունն
 Տեառն, բառնային զայն սուրհանդակքն, և յեցուցանէին զնոսա 'ի փե–
 29 դի թևէ սուրհանդակացն: ²⁹ Եւ մնացորդք բանիցն Ռոբովամայ, և ա–
 մենայն ինչ գոր արար. ո՛չ աւանիկ գրեալ են 'ի գիրս բանից աւուրց
 թագաւորացն Յուդայ:
- 30 ³⁰ Եւ պատերաճմ էր 'ի մէջ Ռոբովամայ և 'ի մէջ Յերոբովամայ զա– ԽԲ
 31 մենայն աւուրս: ³¹ Եւ ննջեաց Ռոբովամ ընդ հարս իւր և թաղեցաւ ընդ
 հարս իւր 'ի քաղաքի Դաւթի. և անուն մօր նորա Նաամա՝ Ամանացի:
 Եւ թագաւորեաց Աբիու որդի նորա ընդ նորա:

- 15** ¹ Եւ յամին ութնուփասներորդի թագաւորութեանն Յերոբովամայ որդւոյ
 2 Նաբափայ, թագաւորէ՛ Աբիու որդի Ռոբովամայ 'ի վերայ Յուդայ: ² Եւ
 երեք ամ թագաւորեաց 'ի վերայ Երուսաղէմի. և անուն մօր նորա Մա–
 3 արա դուստր Աբեսողոմայ: ³ Եւ զնաց 'ի մեղս հօր իւրոյ գոր արար
 առաջի Տեառն Ասպուծոյ իւրոյ, և ո՛չ էր սիրտ նորա կարարեալ ընդ
 4 Տեառն Ասպուծոյ իւրոյ՝ իբրև զսիրտն Դաւթի հօր իւրոյ: ⁴ Զի 'ի ձեռն
 Դաւթի եր նմա Տէր Ասպուած մնացորդ յԵրուսաղէմ. զի կացուցէ
 5 զորդիս նորա յեպ նորա, և հասարարեցէ զԵրուսաղէմ. ⁵ որպէս ա–
 րար Դաւիթ ուղղութիւն առաջի Տեառն, և ո՛չ խտրորեցաւ յամենայնէ
 գոր պարտիւրեաց նմա զամենայն աւուրս կենաց իւրոց. բաց 'ի բա–
 6 նին Ուրիայ Քեպացոյ: ⁶ Եւ պատերաճմ էր 'ի մէջ Աբիայ և 'ի մէջ
 7 Յերոբովամայ զամենայն աւուրս կենաց նորա: ⁷ Եւ մնացորդք բանից

21 *Յօրինակին.* Նամա Ամանացի: *Ուր ոմանք.* Նամա: **22** *Ոմանք.* Զոր արարին հարք նոցա: **23** *Ոմանք.* Եւ շինեցին և նոքա իւր: **25** *Ոմանք.* Եւ եղև 'ի հինգերորդ փարուջն յորում թագաւորեաց: **26** *Ոմանք.* Ադրազարայ ար: **27** *Ոսկան.* Եւ դիմեցին 'ի վերայ նորա զօ: **28** *Ի յու.* 'ի վերայ' 'ի փեղի թևէ, *նշանակի՝* Ակ. *այսինքն՝* Ակիողաս. սենեկի՝ սի. *այսինքն՝* Սիմաքոս. 'ի Թելուէ: *Ուր ոմանք ունին 'ի բնաբանի:* 'Ի թև սուրհան՝. և *օրինակ մի.* 'Ի թևակ սուրհան՝: **15.2** *Յօրինակին թուագրով դնի այսպէս.* Եւ Գ ամ թագաւորեաց. *ուր ոմանք.* և զԳ ամ թա՛ւ: **5** *Ոմանք.* Բայց 'ի բանէն Ուրիայ Քե՛ւ:

Աբիայ՝ և ամենայն ինչ զոր արար, ոչ աւանիկ գրեալ են ՚ի զիրս բանից աւուրց թագաւորացն Յուդայ. և պատերազմ էր ՚ի մէջ Աբիայ և ՚ի մէջ Յերոբովամայ:

ԽԳ ⁸ Եւ ննջեաց Աբիու ընդ հարս իւր, և թաղեցաւ ՚ի քաղաքի Դաւ– 8
թի. և թագաւորէ՛ Ասա որդի նորա ընդ նորա: ⁹ Եւ յամի քսաներորդի ⁹
Յերոբովամայ արքայի Իսրայէլի թագաւորէ Ասա ՚ի վերայ Յուդայ. ¹⁰ և ¹⁰
քառասուն և մի ամ թագաւորեաց յԵրուսաղէմ. և անուն մօր նորա
Մաաքա՛ դուստր Աբեսողոմայ: ¹¹ Եւ արար Ասա ուղղութիւն առաջի Տե– ¹¹
առն իբրև զԴաւիթ հայր իւր. ¹² և եբարձ գնուէրս յերկրէն, և ջնջեաց ¹²
զամենայն խարդախութիւնսն զոր արարին հարք նորա: ¹³ Եւ զՄաաքա ¹³
զմայր իւր ՚ի բաց արար ՚ի փիկնութենէ. քանզի արար ժողովս յանպառիւն
իւրում. և կոտորեաց Ասա զամրոցս նորա, և այրեաց հրով ՚ի հեղեղափին
Կեղորնի. ¹⁴ սակայն զբարձունսն ոչ եբարձ. այլ սիրիս նորա կարա– ¹⁴
րեալ էր ընդ Տեառն զամենայն աւուրս իւր: ¹⁵ Եւ եբեր զսիւնսն հօր ¹⁵
իւրոյ, և զսիւնսն զիւր՝ եմոյձ ՚ի փուն Տեառն. արծաթ և ոսկի և անօթս:
¹⁶ Եւ պատերազմ էր ՚ի մէջ Ասայի և ՚ի մէջ Բաասայ արքայի Իսրա– ¹⁶
յէլի զամենայն աւուրս նոցա: ¹⁷ Եւ ել Բաաս արքայ Իսրայէլի ՚ի վե– ¹⁷
րայ Յուդայ, և շինեաց զՌամա, զի մի՛ լիցի մփանել և ելանել Ասայի
արքայի Յուդայ: ¹⁸ Եւ առ Ասա զամենայն արծաթն և զոսկի գրեալ ¹⁸
՚ի զանձս փանն Տեառն, և ՚ի զանձս փան թագաւորին, և ետ զայն
՚ի ձեռս ծառայից իւրոց. և առաքեաց զնոսա Ասա արքայ առ որ–
դին Ադերայ՝ որդոյ Աբեներայիմայ որդոյ Ազայելի արքայի Ասորոց
բնակելոյ ՚ի Դամասկոս՝ և ասէ. ¹⁹ Ուխտեա՛ ուխտ՝ ընդ ին և ընդ քեզ, ¹⁹
և ՚ի մէջ հօր իմոյ և ՚ի մէջ հօր քոյ. ահաւասիկ առաքեցի քեզ պա–
տարագ արծաթ և ոսկի, և լոյձ զուխտ քո որ ընդ Բաասայ արքայի
Իսրայէլի, և զնացէ՛ յինէն: ²⁰ Եւ լուաւ որդի Ադերայ արքայի՛ Ասայի, ²⁰
և առաքեաց զիշխանսն իւր ՚ի քաղաքսն Իսրայէլի. և եհար զԱյին, և
զԴան, և զԱբէլ, փանն Մաաքայ, և զամենայն զՔեներէթ մինչև յամեն–
այն երկիրն Նեփթաղիմայ: ²¹ Եւ եղև իբրև լուաւ Բաասա, դադարեաց ²¹
՚ի շինելոյ զՌամա, և դարձաւ ՚ի Թերսայ: ²² Եւ արքայ Ասա պատուիրե– ²²
աց ամենայն Յուդայ որ էին յԵնակիմ, զի առցեն զբարինսն Ռամայ և
զփայր նորա, զոր շինեաց Բաասա. և շինեաց նոքօք արքայ Ասա զա–
մենայն բլուրն Բենիամինի և զդիսանոցսն: ²³ Եւ մնացորդք բանիցն ²³
Ասայի և ամենայն զօրութիւն նորա, և ամենայն ինչ զոր արար, և
քաղաքն զոր շինեաց, ոչ աւանիկ գրեալ են ՚ի զիրս բանից աւուրց
թագաւորացն Յուդայ. բայց ՚ի ժամանակի ծերութեան իւրոյ ցաւեցին
ոքք իւր:

ԽԴ ²⁴ Եւ ննջեաց Ասա ընդ հարս իւր, և թաղեցաւ ընդ հարս իւր ՚ի քա– ²⁴
ղաքին Դաւթի. և թագաւորէ Յովսափապ որդի նորա ընդ նորա: ²⁵ Եւ ²⁵
Նաբապ որդի Յերոբովամայ թագաւորէ յԻսրայէլի, յամին երկրորդի Ա–

11 Այլք. ԶԴաւիթ զհայր իւր: 13 Յօրինակին պակասէր. Եւ զՄաաքա զմայր իւր ՚ի
բաց արար: 14 Այլք. Բայց սիրիս նորա կարար: 18 Ոմանք. Որդոյ Աբեներայիմայ:
19 Այլք. Ահաւաղիկ առաքէ: 20 Ոմանք. Եւ եհար զԱյիի և զԴան: 22 Ոմանք. Եւ
զդիսանոցն: 23 Ոմանք. Յաւեցին ոքիւք: 24 Ոմանք. Եւ թագաւորեաց Յովսափապ:

սայի արքայի Յուդայ. և թագաւորեաց ՚ի վերայ Իսրայելի ամս երկուս.
 26 ²⁶ և արար չար առաջի Տեառն. և գնաց զճանապարհ իոր իւրոյ, և ՚ի
 27 մեղս իւր որովք յանցոյց զԻսրայել: ²⁷ Եւ նստաւ զնովաւ Բաասա որդի
 Աքիայ ՚ի վերայ փանն Իսաքարու, և եհար զնա Բաասա ՚ի Գաբաթոն
 այլազգեաց. և Նաբաբ և ամենայն Իսրայել նստելին զԳաբաթոնաւ.
 28 ²⁸ և սպան զնա Բաասա, յամին երկրորդի Ասայի արքայի Յուդայ՝ և
 29 թագաւորեաց ընդ նորա: ²⁹ Եւ եղև իբրև թագաւորեաց, եհար զա-
 մենայն փունն Յերոբովամու. և ոչ թողոյր զամենայն շնչաւոր փանն
 Յերոբովամայ. մինչև սաքակել զնա ըստ բանին Տեառն զոր խօսեցաւ
 30 ՚ի ձեռն ծառայի իւրոյ Աքիայ Սիլոնացոյ, ³⁰ վասն ամենայն մեղացն
 Յերոբովամայ՝ որ մեղաւ և յանցոյց զԻսրայել ՚ի զայրացուցանել իւ-
 31 րում, որովք զայրացոյց զՏէր Աստուած Իսրայելի: ³¹ Եւ մնացորդք բա-
 նից Նաբաբայ, և ամենայն ինչ զոր արար, ոչ աւանիկ գրեալ են ՚ի գիրս
 32 բանից աւուրց թագաւորացն Իսրայելի: ³² Եւ էր պարերազմ ՚ի մէջ Ա-
 սայի և ՚ի մէջ Նաբաբայ արքայի Իսրայելի զամենայն աւուրս նոցա:
 33 ³³ Եւ յամին երրորդի Ասայի արքայի Յուդայ թագաւորէ Բաասա որդի
 34 Աքիայ ՚ի վերայ ամենայն Իսրայելի ՚ի Թերսա ամս քսան և չորք: ³⁴ Եւ
 արար չար առաջի Տեառն. և գնաց զճանապարհ Յերոբովամայ որդոյ
 Նաբաբայ, և ՚ի մեղս նորա որպէս յանցոյց զԻսրայել:

16 ¹ Եւ եղև բան Տեառն ՚ի ձեռն Յէուայ որդոյ Անանիայի առ Բաասայ՝ և
 2 ասէ. ² Փոխանակ զի բարձրացուցի զքեզ յերկրէ, և ելու զքեզ առաջնորդ
 ՚ի վերայ ժողովրդեան իմոյ Իսրայելի, և գնացեր զճանապարհն Յերոբովամայ,
 և յանցուցեր զժողովուրդ իմ զԻսրայել, բարկացուցանել զիս սնոփիւք
 3 իւրեանց. ³ ահա ես յարուցից զհէտ Բաասայ և զհէտ փան նորա. և
 4 փաց գլուխն քո իբրև գլուխն Յերոբովամայ որդոյ Նաբաբայ: ⁴ Որ
 մեռանիցի Բաասայ ՚ի քաղաքի՝ շունք կերիցեն, և որ մեռանիցի՝ նո-
 5 րա ՚ի դաշտի՝ կերիցեն զնա թռչունք երկնից: ⁵ Եւ մնացորդք բանից
 Բաասայ, և ամենայն ինչ զոր արար, և զօրութիւնք նորա, ոչ աւանիկ
 6 գրեալ են ՚ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն Իսրայելի: ⁶ Եւ ննջեաց
 Բաասա ընդ հարս իւր, և թաղեցաւ ՚ի Թերսա. և թագաւորէ Էլա որ-
 7 դի նորա ընդ նորա. յամի քսաներորդի Ասայի արքայի: ⁷ Եւ ՚ի ձեռն
 Յէուայ որդոյ Անանիայ մարգարէի խօսեցաւ Տէր ՚ի վերայ Բաասայ՝
 և ՚ի վերայ փան նորա, զամենայն չարիսն զոր արար առաջի Տեառն
 ՚ի բարկացուցանել զնա զործովք ձեռաց իւրոց. առ ՚ի լինելոյ իբրև
 8 գլուխն Յերոբովամայ, և վասն հարկանելոյ զնա. ⁸ յամին քսաներորդի
 և վեցերորդի արքայի Յուդայ: Եւ թագաւորեաց Էլա որդի Բաասայ ՚ի
 9 վերայ Իսրայելի ՚ի Թերսա ամս երկուս: ⁹ Եւ ժողովեաց ՚ի վերայ նո-
 րա Զամրի ծառայ իւր իշխան կիսոյ սպառազինաց. և նա ըմպէր և
 10 արբեալ էր ՚ի փանն Արսայ հանդերձապետի ՚ի Թերսա. ¹⁰ և եմուր

25 Ոսկան. Թագաւորէ Իսրայելի յամին եր՝: **27** Ոմսկք. Ի Գաբաթովն յայլազգեաց:
29 Ոմսկք. Զամենայն գլուխն: **33** Ոմսկք. Եւ յամին ելթներորդի Ասայի արքայի:
Յօրինակին. Բաասա որդի արքայի ՚ի վերայ ամենայն: **16. 1** Ոմսկք. Որդոյ Անայի
 առ Բա՛... (2) սնոփովք իւրեանց: **9** Ոսկան. Զամրի: Ոմսկք. Զամրի ծառայ նորա:
Յօրինակին. Ի փան Նարսա հանդ՞. ՚ի Թերսա: Ուր ոմսկք. ՚ի վերայ փանն Արսայ:

Զամրի, և եհար՝ գնա և սպան, յամի քսաներորդի եւթներորդի Ասայի արքայի Յուդայ. և թագաւորեաց ընդ նորա: ¹¹ Եւ եղև 'ի թագաւորել 11 նորա՝ և նստել յաթոռն իւրում, եհար զամենայն րունն Բասասայ՝ և ոչ՝ եթող նմա որ միզիցէ գործով, և զմերձաւորս նորա և զբարեկամս նորա: ¹² Եւ ջնջեաց Զամրի զամենայն րունն Բասասայ՝ ըսք բանին 12 Տեառն գոր իսուեցաւ 'ի վերայ րանն Բասասայ 'ի ձեռն Յեուայ մարգարէի. ¹³ վասն ամենայն մեղացն Բասասայ՝ և Էլայ որդոյ նորա որ մեղաւ, 13 և որպէս յանցոյց զԻսրայէլ, բարկացուցանել զՏէր Աստուած Իսրայէլի սնոբովք իրեանց: ¹⁴ Եւ մնացորդք բանիցն Էլայ, և ամենայն ինչ 14 գոր արար, ոչ աւանիկ գրեալ են 'ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն Իսրայէլի:

ԽԵ ¹⁵ Յամի քսաներորդի եւթներորդի Ասայի արքայի Յուդայ, թագաւորեաց Զամրի աւուրս եւթն 'ի Թերսա. և բանակն Իսրայէլի 'ի Գաբաթոնի այլազգեաց. ¹⁶ և լուա ժողովուրդն 'ի բանակի անդ՝ ասեն. Գումարեցաւ 16 Զամրի և եհար զարքայն. և թագաւորեցուցին Իսրայէլի զԱմրի գորավար գորուն 'ի վերայ Իսրայէլի յաւուր յայնմիկ 'ի բանակին: ¹⁷ Եւ ել 17 Ամրի, և ամենայն Իսրայէլ ընդ նմա 'ի Գաբաթոնէ, և նստաւ զԹերսա: ¹⁸ Եւ եղև իբրև երես Զամրի թէ յառնուլ եղև քաղաքն՝ եմուր 'ի սենեակ մի րանն արքայի. և այրեաց 'ի վերայ նորա զրունն արքայի հրով. և մեռաւ. ¹⁹ վասն մեղաց իւրոց գոր արար՝ առնել չար առաջի Տեառն. 19 և գնաց զամենայն ճանապարհս Յերոբովամայ որդոյ Նաբաբայ, և 'ի մեղս նորա գոր արար որովք յանցոյց զԻսրայէլ: ²⁰ Եւ մնացորդք բանից Զամրեայ՝ և իսուբք նորա գոր խմբեցաւ, ոչ աւանիկ գրեալ են 'ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն Իսրայէլի: ²¹ Յայնժամ բաժանեցան 21 ժողովուրդն Իսրայէլի, կէս ժողովրդեանն լինէր զհեպ Թամնեայ՝ որդոյ Գովնաթայ թագաւորեցուցանել գնա, և կէս ժողովրդեանն լինէր զկնի Ամրեայ: ²² Եւ յաղթահարեաց ժողովուրդն որ զկնի Ամրեայ, և պարտեցաւ 22 ժողովուրդն որ զհեպ Թամնեայ որդոյ Գովնաթայ. և մեռաւ Թամնի, և Յովրամ եղբայր նորա 'ի ժամանակի յայնմիկ. և թագաւորեաց Ամրի յեպ Թամնեայ: ²³ Յամին երեսներորդի և առաջներորդի Ասայի արքայի Յուդայ, թագաւորէ՛ Ամրի 'ի վերայ Իսրայէլի ամս երկուրասան. 'ի Թերսա թագաւորեաց ամս վեց: ²⁴ Եւ սպացաւ Ամրի զլեառնն Սոմորոն՝ 24 'ի Սամերայ րեռնէ լերինն երկուց րաղանրաց արծաթոյ. և շինեաց զլեառնն, և կոչեաց զանուն լերինն գոր շինեաց՝ յանուն Սամերայ րեառն լերինն Սամիրոն: ²⁵ Եւ արար Ամրի չար առաջի Տեառն. և 25 չարացաւ քան զամենայն եղեալս յառաջ քան գնա. ²⁶ և գնաց զամենայն ճանապարհս Յերոբովամայ որդոյ Նաբաբայ, և 'ի մեղս նորա

10 Ոսկան. Զամրի: *Ոմանք.* Եւ եհար գնա, և սպան գնա: **11 Ոմանք.** 'Ի թագաւորելն նորա և 'ի նստել յա՛... որ միզել գործով: **12 Ոսկան.** Զամրի: **17 Ոմանք.** Ընդ նմա 'ի Գաբաթովն: **19 Յօրինակին պակասէր.** Եւ 'ի մեղս նորա գոր արար, որովք: *Որ ոմանք.* Եւ գնաց զճանապարհս Յերոբովամո... արար որպէս յանցոյց զԻսրայէլ: **21 Ոմանք.** Կէս ժողովրդեանն լինել զկնի Թամնեայ որդ: **22 Ոմանք.** Որ էր զկնի Ամրեայ, և պարտեաց զժողովուրդն որ էր զհեպ Թամնեայ: **23 Այլք.** Երեսներորդի և առաջնորդի: **24 Ոմանք.** Զլեառնն Սեմերոն 'ի Սամարեայ 'ի րեառնէ լերինն: **25 Ոմանք.** Եղեալս յառաջագոյն քան:

որովք յանցոյց զԻսրայել ՚ի բարկացուցանել զՏէր Աստուած Իսրայելի
 27 սնորովք իւրեանց: ²⁷ Եւ մնացորդք բանից Ամրեայ՝ և ամենայն ինչ
 զոր արար, և զօրութիւն նորա զոր արար, ոչ աւանիկ գրեալ են ՚ի գիրս
 բանից աւուրց թագաւորացն Իսրայելի:

28 ²⁸ Եւ ննջեաց Ամրի ընդ հարս իւր, և թաղեցաւ ՚ի Սամարիա. և **ԽԶ**
 29 թագաւորեաց Աքաաբ որդի նորա ընդ նորա: ²⁹ Եւ Աքաաբ որդի Ամրեայ
 թագաւորեաց ՚ի վերայ Իսրայելի. յամին երեսներորդի և ութերորդի
 Ասայի արքայի Յուդայ ✽, թագաւորեաց Աքաաբ որդի Ամրեայ ՚ի վերայ
 30 Իսրայելի ՚ի Սամարիա ամս քսան և երկուս: ³⁰ Եւ արար Աքաաբ որդի
 Ամրեայ չար առաջի Տեառն քան զամենեսեան որ յառաջ քան զնա
 31 էին: ³¹ Եւ ոչ ինչ էր նմա ընդհար՝ զնալ ըստ մեղաց Յերոբովամայ
 որդւոյ Նաբապայ. և ա՛ն կին զՅեզաբել դուստր Յովբաղայ արքայի
 32 Սիդոնացոց. և զնաց և ծառայեաց Բահաղու՝ և երկիր եպագ նմա: ³² Եւ
 կանգնեաց սեղան Բահաղու ՚ի քան զարշելեաց նորա զոր շինեաց ՚ի
 33 Սամարիա: ³³ Եւ արար Աքաաբ անպառ. և յաւել Աքաաբ առնել առ ՚ի
 բարկացուցանել զՏէր Աստուած Իսրայելի, քան զամենայն թագաւորս
 34 Իսրայելի եղեալս յառաջ քան զնա: ³⁴ Յաւուրս նորա շինեաց Աքիել
 Բեթելացի զԵրիթով. Աբերոնաւ անդրանկան իւրով արկ նմա հիմունս,
 և Սեզուբաւ կրսերաւ իւրով կանգնեաց զդրունս նորա. ըստ բանին
 Տեառն, զոր իստեցաւ ՚ի ձեռն Յեսուայ որդւոյ Նաւեայ:

17 ¹ Եւ ասէ Եղիա մարգարէ ՚ի Թեբբեայ Գաղաադու ցԱքաաբ. Կենդանի՛սէ
 է Տէր Աստուած զօրութեանց Աստուած Իսրայելի, որոյ կացի առաջի
 նորա, եթէ եղիցի յամսս յայտոսիկ ցօղ կամ անձրև, բայց եթէ բանիւ
 2, 3 բերանոյ իմոյ: ² Եւ եղև բան Տեառն առ Եղիա՝ և ասէ. ³ Գնա՛ աստի ընդ
 արևելս՝ և թաքիցես ՚ի հեղեղապին Քոռաթօւ, որ է յանդիման Յոր-
 4 դանանու. ⁴ և եղիցի ըմպել քեզ ջո՛ւր ՚ի հեղեղապէն. և հրաման քաց
 5 ագռաւուց կերակրել զքեզ անդ: ⁵ Եւ զնաց, և արար Եղիա ըստ բանին
 Տեառն. և չոգաւ և նստաւ ՚ի հեղեղապին Քոռաթայ յանդիման Յոր-
 6 դանանու: ⁶ Եւ ագռաւք բերէին նմա հաց և միս ընդ առաւօտս, և հաց
 7 և միս ընդ երեկս. և ՚ի հեղեղապէն ըմպէր ջուր: ⁷ Եւ եղև յեք աւուրց,
 8 և ցամաքեցաւ հեղեղապն զի ոչ եղև անձրև ՚ի վերայ երկրի: ⁸ Եւ եղև
 9 բան Տեառն առ Եղիա՝ և ասէ. ⁹ Արի և զնա՛ ՚ի Սարեփթա Սիդոնացոց,
 և նստցեն անդ. և ահա պապուիրեալ է իմ անդ կնոջ միոյ այրոյ կե-
 10 րակրել զքեզ: ¹⁰ Եւ յարեաւ զնաց ՚ի Սարեփթա ՚ի դուռն քաղաքին. և
 ահա անդ կին մի քաղէր փայտ. և աղաղակեաց զկնի նորա Եղիա՝ և
 11 ասէ ցնա. Ա՛ն դու ինձ սակաւ մի ջուր ամանով՝ և արբից: ¹¹ Եւ զնաց
 բերել. և աղաղակեաց զհեք նորա Եղիա և ասէ. Առցեն ինձ պապառ
 12 մի հաց ՚ի ձեռին քում: ¹² Եւ ասէ կինն. Կենդանի՛ է Տէր Աստուած քո,
 եթէ զուցէ իմ նկանակ. բայց եթէ որչափ բռանը մի ալևր ՚ի սափո-

26 Ոմանք. Եւ զնաց յամենայն ճանապարհս: **28 Ոմանք.** Եւ թագաւորէ Աքաաբ որ՛:

33 Ոմանք. Առ ՚ի բարկացուցանելոյ: **34 Ոմանք.** ԶԵրիթով. Աբիրոնաւ... կրպսերով

իւ՛: **17. 1 Ոմանք.** Ի Թեբբեայ Գաղաա՛... յամսս յայս ցօղ: **3 Ոմանք.** Ի հեղեղապին

Քոռաթայ: **4 Ոմանք.** Նրաման քամ ագռաւուց: **6 Այլք.** Եւ հաց և միս ընդ երեկոյս:

9 Ոմանք. Կնոջ մի այրոյ:

րի, և սակաւ մի եղ 'ի կամփասկի. և ահա քաղեմ կրկուրս երկուս, և մրից արարից զայն ինձ և մանկանց իմոց. և կերիցուք զայն՝ և մեռցուք: ¹³ Եւ ասէ ցնա Եղիա. Քաջալերեանց մոնր և արա՛ ըստ բանի քում. այլ արասցես նախ ինձ անրի նկանակ մի փոքրիկ և բերցես ինձ. և ապա արասցես քեզ և մանկանց քոց: ¹⁴ Զի այսպէս ասէ Տէր Աստուած Իսրայէլի. Սափոր ալերն մի՛ պակասեսցէ, և կամփասկ իւղոյն մի՛ նուագեսցէ, մինչև յօր փալոյ Տեառն անձրև 'ի վերայ երեսաց երկրի: ¹⁵ Եւ գնաց կինն, և արար ըստ բանին Եղիայի. և կերաւ սա և նա՛ և որդիք նորա. ¹⁶ և յօրէ յայնմանէ սափոր ալերն ո՛չ պակասեսց, և կամփասկ իւղոյն ո՛չ նուագեսց ըստ բանին Տեառն, զոր խօսեցաւ Տէր 'ի ձեռն Եղիայի: ¹⁷ Եւ եղև յէնր բանիցս այսոցիկ հիւանդացաւ որդի փրկնոջ փանն, և էր ախար նորա սաստիկ յոյժ, մինչ ո՛չ մնաց 'ի նմա շունչ: ¹⁸ Եւ ասէ ցԵղիա. Զի՛ կայ՝ իմ և քո այրոյ Աստուծոյ, մտեր առ իս յիշափակել զանօրէնութիւնս իմ, և սպանանել զորդի իմ: ¹⁹ Եւ ասէ Եղիա ցկինն. Տո՛ր ցիս զորդիդ քո: Եւ առ՛ զնա 'ի գրկաց նորա, և եհան զնա 'ի վերնափունն յորում ինքն նստէր, և արար զնա 'ի կողմն 'ի վերայ մահճաց իւրոց. ²⁰ և աղաղակեսց Եղիա՝ և ասէ. Ո՛հ ինձ Տէր, որ վկայդ ես այրոյն առ որում են բնակեալ եմ. դո՛ւ չարչարեցեր զորդի նորա մեռուցանել: ²¹ Եւ փչեսց երիցս 'ի մանուկն, և կարդաց զՏէր՝ և ասէ. Տէր Աստուած իմ, դարձցի՛ շունչ մանկանս 'ի սա: Եւ եղև այնպէս. ²² և աղաղակեսց, և լուաւ Տէր ձայնի Եղիայի, և դարձաւ շունչ մանկանն 'ի փո՛ր նորա՝ և կենդանացաւ: ²³ Եւ առ՛ Եղիա զմանուկն՝ և իջոյց զնա 'ի վերնափանէ՛ անրի 'ի փունն և ետ ցմայր իւր. և ասէ Եղիա. Տեն՛ զի կենդանի՛ է որդիդ քո: ²⁴ Եւ ասէ կինն ցԵղիա. Ահա անդ զիպացի եթէ այր Աստուծոյ ես դու. և բան Տեառն ճշմարիտ՝ է՛ 'ի բերան քո:

ԽԸ ¹ Եւ եղև յէնր աւուրց բազմաց՝ և բան Տեառն եղև առ Եղիա յամին երրորդի, և ասէ. Երթ՛ և երևես՛ց Աքաաբու, և փայց անձրև 'ի վերայ երեսաց երկրի: ² Եւ չոգան Եղիա երևել Աքաաբու. և սով սաստիկ էր 'ի Սամարիա: ³ Եւ կոչեսց Աքաաբ զԱբդիու զհազարապետ իւր. և Աբդիու երկիւղած էր 'ի Տեառնէ յոյժ. ⁴ և եղև 'ի կոտորել Յեզաբելայ զմարգարէան Տեառն, և առ՛ Աբդիու հարիւր այր մարգարէ, և թաքո՛յց զնոսա յիսուն յիսուն յայրի՛ և կերակրեսց զնոսա հացի և ջրով: ⁵ Եւ ասէ արքայ ցԱբդիու. Ե՛կ շրջեսցուք ընդ երկիրդ առ ամենայն աղբերքք ջրոց և առ հեղեղափօք, թերևս գտցո՛ւք խոտ և ապրեցուցուք զձիս և զջորիս, և ո՛չ սատրակեսցին յանասնոց: ⁶ Եւ բաժանեսց իրեանց զճանապարհն շրջել. Աքաաբ զնաց ընդ մի ճանապարհ միայն, և Աբդիու զնաց ընդ այլ ճանապարհ միայն: ⁷ Եւ էր Աբդիու 'ի ճանապարհին. և եկն ել Եղիա ընդ առաջ նորա միայն, և աճապարեսց Աբդիու, անկաւ 'ի վերայ երեսաց իւրոց՝ և ասէ. Եթէ՛ դո՛ւ իցես փէր իմ Եղիա: ⁸ Եւ

12 Այլք. Եւ մրից և արարից: *Ոմսևք.* Եւ կերիցուք զայն, և մի՛ մեռցուք: **14 Ոմսևք.** Մինչև ցօր փալոյ Տեառն: **16 Յայլս պակասի.** Զոր խօսեցաւ Տէր 'ի ձե՛: **18 Եօրիկնակիւն.** Մտել առ իս յիշա՛: *Ոմսևք.* Յիշափակել զանիրաւութիւնս իմ: **20 Այլք.** Առ որում ես բնակեմ: **18. 4 Ոմսևք.** 'Ի կոտորել Յեզաբելի... առ Աբդիու: **6 Ոսկան.** Եւ Աքաաբ զնաց ընդ ճա՛:

9 սաւ Եղիա. Են եմ. Երթ ասա՛ ցտեր քո՛ թէ ահա՛նասիկ Եղիա: ⁹Եւ
 սաւ Աբդիու. Զի՛նչ մեղայ, զի մապնես զճառայս քո ՚ի ձեռս Աքաաբու
 10 սպանանել՛ զիս. ¹⁰Կենդանի՛ է Տէր Աստուած քո, եթէ իցէ ազգ կամ
 թագաւորութիւն ուր ո՛չ առաքեաց Տէր իմ խնդրել զքեզ. և ասեն թէ
 չէ՛ ուրեք. և այրեաց զթագաւորութիւնն և զաշխարհ նորա զի ո՛չ եզիպ
 11 զքեզ: ¹¹Եւ արդ դու ասես, թէ երթ և պարմեա՛ րեառն քում թէ ահաւա-
 12 սիկ Եղիա. ¹²Եւ եղիցի թէ ես երթայցեն՛ ՚ի քէն, և Նոզի՛ Տեառն առնուցու
 զքեզ յերկիր գոր ո՛չ գիպիցեմ, և մտանիցեմ պարմել Աքաաբու, և
 ո՛չ գրանիցէ զքեզ, և սպանանիցէ զիս. և ճառայ քո երկիւղած է ՚ի
 13 մանկութենէ՛ իւրմ: ¹³Եւ ո՛չ պարմեցաւ րեառն իմում գոր ինչ արարի ես
 ՚ի կոտորել Յեզաբելայ զմարգարէսն Տեառն. թաքուցի ՚ի մարգարէիցն
 Տեառն հարիւր այր՝ յիսուն յիսուն այր յայրի՛ և կերակրեցի զնոսա
 14 հացի և ջրով: ¹⁴Եւ արդ՝ դու ասեն ցիս. Երթ և ասա՛ րեառն քում
 15 թէ ահա՛նասիկ Եղիա, և սպանանիցէ զիս: ¹⁵Եւ սաւ Եղիա. Կենդանի՛ է
 Տէր զօրութեանց, որոյ կացի առաջի նորա. զի այսօր երևեցայց նմա:
 16 ¹⁶Եւ զնաց Աբդիու ընդ առաջ Աքաաբո՛ւ և պարմեաց նմա. և ընթա-
 17 ցաւ Աքաաբ և զնաց ընդ առաջ Եղիայի: ¹⁷Եւ եղև իբրև երես Աքաաբ
 18 զԵղիա, սաւ Աքաաբ ցԵղիա. եթէ դո՛ւ իցես խանգարիչն Իսրայելի: ¹⁸Եւ
 սաւ Եղիա. Ես ո՛չ խանգարեմ զԻսրայել, այլ դո՛ւ և քուն հօր քո, ՚ի
 19 թողոյն ձեր զՏէր Աստուած ձեր՝ և երթալ զհետ Բահաղիմայցն: ¹⁹Եւ
 արդ առաքեա՛ ժողովեա՛ առ իս զամենայն Իսրայել ՚ի լեառն Կարմե-
 լոս, և զմարգարէսն Բահաղու զգորեքհարիւր և զյիսուն, և զմարգարէսն
 ամօթոյ զգորեքհարիւր և զյիսուն, և զմարգարէսն անպառաց զգորեքհարիւր.
 որ ուրեն զսեղանն Յեզաբելայ:

20 ²⁰Եւ առաքեաց Աքաաբ ընդ ամենայն Իսրայել, և ժողովեաց զմարգարէսն
 21 ՚ի լեառնն Կարմելոս: ²¹Եւ մերձեցոյց Եղիա զամենայն ժողովուրդն. և
 սաւ ցնոսա Եղիա. Մինչև ցեֆր կաղայք յերկուս հետս. եթէ Տէր է Աս-
 22 տուած՝ երթայք զհետ նորա, և եթէ Բահաղն իցէ՛ երթայք զհետ նորա:
 22 Եւ ո՛չ ետ ժողովուրդն նմա պարասխանի: ²²Եւ սաւ Եղիա ցժողովուրդն.
 Են մնացեալ եմ մարգարէ Տեառն միայն, և մարգարէքն Բահաղու չորք
 23 հարիւր և յիսուն, և մարգարէք անպառին՝ չորեքարևր: ²³Տացին մեզ
 երկուս եզինս, և ընտրեցեն իրեանց զմին, և յօշեցեն և դիցեն ՚ի վե-
 24 րայ փայտից, և հուր ո՛չ մարուցից: ²⁴Եւ կարդասջիք զանուն
 աստուածոցն ձերոց, և ես կոչեցից զանուն Տեառն Աստուծոյ իմոյ. և ե-
 25 դիցի աստուած՝ որ լուիցէ հրով՝ նա՛ է Աստուած: Պարասխանի ետուն
 ամենայն ժողովուրդն՝ և ասեն. Բարի՛ է բանդ գոր իստեցար: ²⁵Եւ
 սաւ Եղիա ցմարգարէսն ամօթոյ. Ընտրեցէք դուք ձեզ զուարակ մի, և
 արարէք յառաջագոյն, բանզի դուք բազում էք. և կարդացէք զանուն
 26 աստուածոցն ձերոց, և հուր՝ մի՛ դնէք ՚ի վերայ: ²⁶Եւ առին զզուարակն

9 *Ունսնք.* Զճառայ քո... սպանանել զնա: 12 *Բազուք.* Երկիւղած է ՚ի Տեառնէ ման՛:

14 *Ունսնք.* Ասես ցիս թէ երթ, և ա՛: 18 *Ունսնք.* Ի թողոյ ձեզ զՏէր Աստուած:

20 *Ունսնք.* Ի լեառնն ՚ի Կարմելոս: 21 *Յօրինակին պակասէր.* Եւ սաւ ցնոսա
 Եղիա. Մինչև: 22 *Այլք.* Եւ մարգարէք Բահաղու արք չորեք հար՛: 23 *Այլք.* Տացեն
 մեզ երկուս:

գոր եր նոցա, և արարին. և կարդացին զանուն Բահադո՛ւ յայգուե մինչև ցհասարակ օր. և ասէին. Լո՛ր մեզ Բահադ՛ լո՛ր մեզ: Եւ ո՛չ գոյր բարբառ՝ և ո՛չ ունկնդրութիւն. և ընթանային շուրջ զսեղանովն գոր արարին: ²⁷ Եւ եղև 'ի մէջօրէին՝ և այլանեսաց զնոսա Եղիա Թեզ-բացի և ասէ. Մեծածայն կարդացէք զի ասպուած է՝ թերևս զքօսանք ինչ իցեն նմա, և միանգամայն թերևս առնիցէ հրաման, կամ թէ 'ի քուն իցէ՝ և յառնիցէ: ²⁸ Եւ կարդային մեծածայն, և ցրէին ըսպ օրինի իրեանց սրով և գեղարդեամբք մինչև ցհեղուլ արեան 'ի վերայ նոցա: ²⁹ Եւ եղև իբրև մերձեցան յընդերեկան, և մարգարեանային մինչև ցժամանակ մապուցանելոյ զոհին. և ո՛չ գոյր ձայն: Եւ խօսեցաւ Եղիա Թեզբացի ընդ մարգարէս զարշելեացն՝ և ասէ. 'Ի բաց կացէք, արդ՝ ես արարից զողջակէզն իմ: Եւ 'ի բաց կացին՝ և գնացին:

Ծ ³⁰ Եւ ասէ Եղիա ցժողովուրդն. Մաքերո՛ք առ իս: Եւ մաքեան՝ ամե-նայն ժողովուրդն առ նա. և ողջացոյց զսեղանն Տեառն զկործանեալ: ³¹ Եւ ա՛ն Եղիա երկոպասան քար՝ ըսպ թոսոյ ցեղիցն Իսրայէլի, որպէս խօսեցաւ Տէր ընդ նմա և ասէ. Իսրայէլ եղիցի անուն քո: ³² Եւ շինեաց զքարինսն յանուն Տեառն, և արար ծով՝ որ փանէր երկուց գրուաց սերմն շուրջ զսեղանով: ³³ Եւ եղէզ զշերփսն 'ի վերայ սեղանոյն գոր արար, և յօշեաց զողջակէզն, և եղէզ 'ի վերայ շերփիցն, և եղէզ 'ի վերայ սեղանոյն. ³⁴ և ասէ. Առէք ինձ չորս սափորս ջրոյ, և հեղէք 'ի վերայ ողջակիզիդ և 'ի վերայ շերփիցոյ: Եւ ասէ. Կրկնեցէք: Եւ կրկնեցին: Եւ ասէ. Երեքնեցէք: Եւ երեքնեցին: ³⁵ Եւ գնայր ջուրն շուրջ զսեղանովն, և զծովն լցին ջրով: ³⁶ Եւ եղև 'ի ժամու մապուցանելոյ պարարագին աղաղակեաց Եղիա յերկինս, և ասէ. Տէր Ասպուած Աբրահամու և Սահակայ և Իսրայէլի. այսօր ծանիցեն եթէ դո՛ւ ես Տէր Ասպուած Իսրայէլի, և ես ծառայ քո. և են արարի զգործս զայսօրիկ. ³⁷ լո՛ր ինձ Տէր, լո՛ր ինձ հրով. և ծանիցէ ժողովուրդս՝ թէ դո՛ւ ես Տէր Ասպուած, և դո՛ւ դարձուցեր զսիրտ ժողովրդեանս այսօրիկ յեսս: ³⁸ Եւ անկաւ հո՛ր 'ի Տեառնէ յերկնից, և եկեր զողջակէզսն և զշերփսն, և զհողն և զջուրն որ 'ի ծովուն լափեաց հուրն: ³⁹ Իբրև երես ամենայն ժողովուրդն՝ անկան 'ի վերայ երեսաց իրեանց և ասեն. Արդարև Տէր՝ նա՛ է Ասպուած, Տէր նա՛ է Ասպուած: ⁴⁰ Եւ ասէ Եղիա ցժողովուրդն. Կալարո՛ք զմարգարեան Բահադու, և մի՛ ոք ասպրեսցի 'ի նոցանէ: Եւ կալան զնոսա. և իջոյց զնոսա Եղիա 'ի հեղեղանքն Կիսունի և կոպորեսն զնոսա անդ:

ԾԱ ⁴¹ Եւ ասէ Եղիա ցԱքաաբ. Ել կէ՛ր և արբ, զի ուրնածայն անձրևի է: ⁴² Եւ ել Աքաաբ ուրել և ըմպել. և Եղիա ել 'ի գլուխ լերինն Կարմելայ. և խոնարհեցաւ յերկիր, և եղ զերեսս իւր 'ի մէջ ծնագց իւրոց. ⁴³ և ասէ ցպարանեակն իւր. Ել և հայեաց ընդ ճանապարհ ծովու: Ել և հայեցաւ պարանեակն, և ասէ. Ո՛չ ինչ է: Եւ ասէ Եղիա. Աղէ դու դարձիր եւթն անգամ: Եւ դարձաւ պարանեակն եւթն անգամ: ⁴⁴ Եւ եղև

26 *Ոսկան.* Եւ արարին զանուն Բահադու: *Ոմանք.* Եւ ո՛չ գոյր բարբառ և ունկնդրութիւն: 28 *Ոսկան.* Ցհեղուլ արեան 'ի վերայ նորա: 38 *Յայլս պակասի.* Նոր 'ի *Տեառնէ* յերկնից: 39 *Ոմանք.* Անկանէին 'ի վերայ երեսաց: 40 *Յօրինակին պակասէր.* Եւ իջոյց զնոսա *Եղիս* 'ի հեղէ՛: 43 *Այլք.* Եւ ել և հայեցաւ:

յեպ ելթներորդում նուագին, և ահա անպ մի փոքրիկ իբրև զթախ առն՝
 հանէր ջուր. և ասէ. Ել և ասա՛ ցԱքաաբ. Լծեա՛ զկառս քո և էջ, գուցէ
 45 հասանիցէ քեզ անձրև: ⁴⁵ Եւ եղև մինչ նա այսր և անդր դառնայր՝ եր-
 կինք մթացան ամպովք և հողմով, և եղև անձրև՝ մեծ. և լայր և երթայր
 46 Աքաաբ յԵզրայէլ: ⁴⁶ Եւ ձեռն Տեառն եղև՝ ՚ի վերայ Եղիայի, և պնդեաց
 զմէջ իր և ընթացաւ առաջի Աքաաբու, մինչև սփանել յԵզրայէլ:

19 ¹ Եւ պարմեաց Աքաաբ Յեզաբելայ կնոջ իրում զամենայն զոր ա-
 2 րար Եղիա. և որպէս կոպորեաց զամենայն մարգարէսն սրով: ² Եւ
 առաքեաց Յեզաբել հրեշտակս առ Եղիա՝ և ասէ. Եթէ դու Եղիա՛ իցես, և
 ես Յեզաբել՛. օն և օն արասցեն ինձ աստուածքն՝ և օն և օն յաւելցեն, ե-
 3 թէ ոչ վաղի ՚ի այն ժամու եղից զանձն քո իբրև զանձն միոյ՝ ՚ի նոցանէ:

³ Եւ երկեան Եղիա՝ և յարեաւ զնաց առանձինն, և եկն ՚ի Բերսա- ԾԲ
 4 քէէ յերկիրն Յուդայ. և եթող անդ զպարանեակն իր: ⁴ Եւ ինքն զնաց
 յանապար ատր միոյ ճանապարհ, և չգաւ և նստաւ ընդ բւեկնեաւ. և
 խնդրեաց մահ անձին իւրոյ, և ասէ. Շահի՛ է արդ Տէր՝ առ զոգի իմ յինէն
 5 Տէր. զի ոչ եմ ես լաւ քան զհարս իմ: ⁵ Եւ ՚ի քուն եմուր և ննջեաց ընդ
 6 փնկովն, և ահա ոմն մերձեցաւ ՚ի նա՝ և ասէ. Արի՛ և կէր: ⁶ Եւ հայեցաւ
 Եղիա, և ահա ՚ի սնարից նորա նկանակ հաճարոյ և կոժժ ջրոյ, և յարեաւ
 7 եկեր և արբ. և դարձեալ ննջեաց: ⁷ Եւ դարձեալ հրեշտակն Տեառն երկ-
 8 րորդ անգամ մերձեցաւ առ նա՝ և ասէ ցնա. Արի կէր, զի բազում է ՚ի
 9 քէն և անդր ճանապարհոյ: ⁸ Եւ յարեալ եկեր՝ և արբ, և զնաց զօրութե-
 ամբ կերակրոյն այնորիկ զքառասուն փիւ և զքառասուն գիշեր, մինչև
 9 ցլեառնն Աստուծոյ ՚ի Քորէբ. ⁹ և եմուր անդ յայրն՝ և դադարեաց: Եւ
 10 ահա բա՛ն Տեառն եղև առ նա՝ և ասէ. Զի՛ ես դու աստ Եղիա: ¹⁰ Եւ
 ասէ Եղիա. Նախանձեցայ զնախանձ Տեառն ամենակալի. զի թողի՛ն
 զքեզ որդիքն Իսրայէլի, զսեղանս քո կործանեցին, և զմարգարէս քո
 կոպորեցին սրով. եւ միայն մնացեալ եմ, և խնդրեն զանձն իմ առնուլ
 11 զաւ: ¹¹ Եւ ասէ. Ելցեն դու վաղիս՝ և կացցեն ՚ի լերին անդ առաջի Տե-
 առն: Եւ ահա՛ Տէր անցցէ, և հողմ մեծ ուժգին՝ որ զլերինս քակիցէ և
 զվէնս խորպակիցէ առաջի Տեառն, և ոչ ՚ի հողմն Տէր. և յեպ հողմոյն
 12 շարժումն, և ոչ ՚ի շարժմանն Տէր. ¹² և յեպ շարժմանն հուր, և ոչ ՚ի
 13 հուրն Տէր. և յեպ հրոյն ձայն մեղմոյ օդոյ, և ա՛նդ Տէր: ¹³ Եւ եղև իբրև
 լուաւ Եղիա՝ ծածկեաց զերեսս իր մաշկեկան. և ել և եկաց ՚ի ներքոյ
 14 այրին. և ահա բարբառ առ նա և ասէ. Զի՛ ես դու աստ Եղիա: ¹⁴ Եւ
 ասէ Եղիա. Նախանձեցայ զնախանձ Տեառն ամենակալի, զի թողին
 զուխար քո որդիքն Իսրայէլի, զսեղանս քո քակտեցին, և զմարգարէս
 քո կոպորեցին սրով. ես միայն մնացեալ եմ, և խնդրեն զանձն իմ
 15 առնուլ զնա: ¹⁵ Եւ ասէ ցնա Տէր. Գնա՛ և դարձիր զճանապարհ քո, և
 երթիցես զճանապարհ անապարին Դամասկեայ, և երթիցես և օճցես
 16 զԱզայէլ ՚ի թագաւոր Ասորոց: ¹⁶ Եւ զՅէու որդին Ամեսսեայ ՚ի թագա-

44 *Ոմանք.* Իբրև զթաթառն հաներ: **46** *Ոմանք.* Եւ պնդեաց զմէջս իր: **19. 2** *Ոմանք.*
 Եւ առաքեաց.. հրեշտակ առ Ե՛: **6** *Ոմանք.* Նկանակ հաճարի և կոժժ... և դարձաւ
 ննջեաց: **7** *Այլք.* Եւ դարձաւ հրեշտակն: **10** *Այլք.* Զանձն իմ առնուլ զնա: **11** *Ոմանք.*
 Որ զլերինս քակտիցէ: **12** *Յայլս սրակասի.* Զայն մեղմոյ օդոյ, և *անդ Տէր:*

տր 'ի վերայ Իսրայելի. և զԵղիսեէ որդի Սափաբայ յԱբելմաուլայ՝
 օճցես 'ի մարգարէ՛ փոխանակ քո: ¹⁷ Եւ եղիցի՝ զապրեալն 'ի սրոյ
 Ազայելի՛ սպանցէ՛ Յէու. և զապրեալն 'ի սրոյ Յէուայ՛ սպանցէ՛ Եղիսեէ.
¹⁸ և թողցես դու յԻսրայելէ եւթն հազար արանց զամենայն որոյ ոչ իցէ
 կրկնեալ ծունր Բահաղու, և զամենայն բերան որոյ ոչ իցէ պագեալ գ-
 նա: ¹⁹ Եւ գնաց անփի, և եզիփ զԵղիսեէ որդի Սափաբայ, և նա վարէր
 երկոյրասան եզամբք, և զոյգք զոյգք եզանց առաջի նորա, և ինքն 'ի
 վերայ երկոյրասանիցն. և եհաս Եղիա առ նա, և ընկէ՛ց զմաշկեակն իւր
 'ի վերայ նորա. ²⁰ և եթող Եղիսեէ զեզիմսն, և ընթացաւ զհետ Եղիայի,
 և ասէ. Նամբուրեցից՛ զհայր իմ և զմայր իմ, և եկից զկնի քո: Եւ ասէ
 ցնա. Երթ՝ դարձիր անդրէն. զի՞նչ առնելոց էր՝ արարի՛ քեզ: ²¹ Եւ դար-
 ձաւ 'ի նմանէ. և ան զզոյգս զոյգս եզանցն, և եզէն. և զործեօք եզանցն
 հասոյց գնոսա, և ե՛ր ժողովրդեանն և կերան, և յարեաւ գնաց զհետ
 Եղիայի, և պաշտէր գնա:

ծԳ ¹ Եւ որդի Ադերայ՛ արքայ Ասորոց ժողովեանց զամենայն զօրս իւր, **20**
 և ել և նստաւ զՍամարեաւ, և երեսուն և երկու թագաւորք ընդ նմա,
 և ամենայն երիվարք և կառք ելին և նստան զՍամարեաւ, և փային
 պապերազմ ընդ նմա: ² Եւ առաքեաց հրեշտակս առ Աքաաբ արքայ
 Իսրայելի 'ի քաղաքն, ³ և ասէ ցնա. Այսպէս ասէ որդի Ադերայ. Ար-
 ծաթ քո և ոսկի քո իմ է. և կանայք քո և որդիք քո գեղեցիկք՝ իմ են:
⁴ Պարասխանի եր արքայն Իսրայելի և ասէ. Որպէս խօսեցար փէր իմ
 արքայ, քո՛ եմ ես և ամենայն ինչ իմ: ⁵ Եւ դարձան հրեշտակքն՝ և ա-
 սեն. Այսպէս ասէ որդի Ադերայ. Ես յղեցի զի զարծաթ քո և զոսկի քո՝
 և զկանայս քո և զորդիս քո ցին փացես. ⁶ զի վաղիս 'ի սոյն ժամու
 առաքեցից զճառայս իմ, և յուզեցեն զբուն քո և զբուն ճառայից
 քոց, և եղիցին ցանկալիք աշաց նոցա, յոր արկանիցեն զձեռս իւրեանց՝
 առցեն: ⁷ Եւ կոչեաց արքայն Իսրայելի զամենայն ծերակոյրս երկրին
 և ասէ. Գիտասջիք և փեսջիք՝ զի չարին իմն խնդրէ նա, զի առաքեաց
 առ իս զուստերաց իմոց և զղստերաց իմոց. զարծաթ իմ և զոսկի իմ
 ոչ արգելի 'ի նմանէ: ⁸ Եւ ասեն ցնա ծերքն՝ և ամենայն ժողովուրդն.
 Մի՛ լսեր և մի՛ յանձն առնուր: ⁹ Եւ ասէ ցիւրեշտակս որդւոյն Ադերայ.
 Ասացէք ցտերն ձեր ցարքայ. Ջամենայն ինչ զոր առաքեցեր առ ճառայ
 քո յառաջնում նուագին՝ արարից՛, բայց զայդ բան ոչ կարեմ առնել: Եւ
 գնացին արքն՝ և դարձուցին նմա պարասխանի: ¹⁰ Եւ առաքեաց առ
 նա որդին Ադերայ՛ և ասէ. Օն և օ՛ն արասցեն ինձ դիքն և օն և օ՛ն
 յաւելցեն, եթէ բաւեցէ հող Սամարեայ աղիսուվք հանդերձ, ամենայն
 զօրականի հետևակաց իմոց: ¹¹ Եւ պարասխանի եր արքայն Իսրա-
 յելի և ասէ. Ծա՛ր է արդ՝ մի՛ պարծեսցի կորն իբրև զուղիղն: ¹² Եւ
 եղև իբրև պարասխանի եր նմա զբանս զայս. և ինքն 'ի զինուոջ էր,

18 Ոսկան. Եւ թողից ինձ յԻսրայելէ եօ՛: **20 Յայլս պակասի.** Զի՛նչ առնելոց էր՝
 արարի քեզ: **21 Այլք.** Եւ յարեաւ և գնաց զհետ: **20. 4 Այլք.** Եւ ամենայն ինչ իմ:
5 Յայլս պակասի. Եւ զկանայս քո և զորդիս քո ցիս փա՛. ուր ոմանք. յիս փացես:
6 Ոմանք. Վաղիս 'ի սոյն ժամ առաքե՛... և զբունս ճառայից: **7 Այլք.** Եւ կոչեաց
 արքայն Իսրայելի: **8 Օրինակ մի.** Եւ ասեն ցնա ծերք իմ և:

- և ամենայն թագաւորք որ ընդ նմա՝ ՚ի խորանս. և ասէ ցճառայս իւր.
 13 Շինեցէք պարսնէշ: Եւ եղին պարսնէշ շուրջ զքաղաքան: ¹³ Եւ ասա մար-
 գարէ ոմն մարեաւ առ Աքաաբ արքայ Իսրայէլի՝ և ասէ. Այսպէս ասէ
 Տէր. Եթէ քեանսնիցեն զայն ամբոյս մեծ, ասա ես մարսնեցից զնոսա
 14 այսօր ՚ի ձեռս քո. և գիպասցես՝ թէ են եմ Տէր: ¹⁴ Եւ ասէ Աքաաբ.
 Ին: Եւ ասէ. Այսպէս ասէ Տէր. Մանկւորով իշխանաց գաւառաց: Եւ
 15 ասէ Աքաաբ. Ո՛ր նախ գրգռեսցէ զպարտեազմն: Եւ ասէ. Դոն: ¹⁵ Եւ
 հանդէն արար ծառայից իշխանաց գաւառաց, և եղեն երկերիւր և ե-
 րեսուն. և ապա հանդէն արար ամենայն ժողովրդեանն. և ամենայն
 16 որդոց զօրութեան եւթն հազար արանց. ¹⁶ և ելանէր զմիջօրէի. և
 որդին Ադերայ ընդ զինի՝ մտնալ էր և արբեալ ՚ի Սոկքով, ինքն և երե-
 17 սուն և երկու թագաւորքն օգնականք նորա: ¹⁷ Եւ ելին նախ մանկունք
 իշխանաց գաւառացն. և առաքեցին առ որդին Ադերայ, և պարսնեցին
 18 նմա և ասեն. Արք ելին ՚ի Սամարեայ: ¹⁸ Եւ ասէ ցնոսա. Եթէ ՚ի խա-
 ղաղութիւն ելանիցեն՝ կալջիք զնոսա կենդանիս, և եթէ ՚ի պարտեազմ
 19 ելանիցեն՝ կալջիք զնոսա կենդանիս: ¹⁹ Եւ ելին ՚ի քաղաքէն մանկսի
 20 իշխանաց գաւառացն, և զօրն զկնի նոցա. ²⁰ և եհար իւրաքանչիւրք
 որում դիպեցաւ. և փախեան Ասորիքն, և հալածեաց զնոսա Իսրայէլ.
 և ապրեցաւ որդին Ադերայ՝ արքայ Ասորոց հեծեալ ձիով՝ հանդերձ
 21 երիւք ոմամբք հեծելովք: ²¹ Եւ ել արքայն Իսրայէլի, և առ զերիվարս
 22 և զկառս, և եհար յԱսորոց հարուածս մեծամեծս: ²² Եւ մարեաւ մար-
 գարէն առ արքայ Իսրայէլի, և ասէ ցնա. Զօրացիր և գիպա՛, և քեն
 զինչ գործեսցես. զի ՚ի դարձի՛ փարոյս այսորիկ որդի Ադերայ արքայ
 23 Ասորոց ելանելոց է ՚ի վերայ քո: ²³ Եւ ծառայք արքային Ասորոց ասեն
 ցնա. Աստուած լերանց է Աստուածն Իսրայէլի, և ոչ Աստուած դաշտաց.
 վասն այնորիկ յաղթահարեցին զնեզ. եթէ քայցեսք ընդ նոսա պարե-
 24 րազմ ՚ի դիւրի՛ յաղթենք նոցա: ²⁴ Եւ զայն բան արասցես. ՚ի բանց արա
 25 զթագաւորսն յիւրաքանչիւր քեզ զօրս ընդ զօրացն որ անկան ՚ի քէն, և երիվարս
 ընդ երիվարացն, և կառս ընդ կառացն. և քացուք ընդ նոսա պարե-
 րազմ ՚ի դիւրոջ՝ և յաղթեսցուք նոցա: Եւ անսաց բարբառոյ նոցա, և
 արար այնպէս:
- 26 ²⁶ Եւ եղև ՚ի դառնալ փարոյն, հանդէն արար որդին Ադերայ՝ Ասորոց. ԾԴ.
 27 և ել յԱփեկայ ՚ի պարտեազմ ընդ Իսրայէլի: ²⁷ Եւ որդիքն Իսրայէլի ա-
 րարին հանդէն՝ և երկգնդեցան և հասին յառաջս նոցա. և ճակարեցան
 որդիքն Իսրայէլի ընդդէմ Ասորոցն իբրև երկու երամակք այծից. և
 28 Ասորիքն լցին զերկիրն: ²⁸ Եւ մարեաւ այրն Աստուծոյ՝ և ասէ ցարքայն
 Իսրայէլի. Այսպէս ասէ Տէր. Փոխանակ զի ասացին Ասորիքն թէ Աս-
 29 տուած լերանց է Տէր Աստուած Իսրայէլի՝ և ոչ Աստուած դաշտաց. նա՛
 քացէ զզօրն զայն զմեծ ՚ի ձեռս քո, և գիպասցես թէ են եմ Տէր: ²⁹ Եւ
 բանակեցան նոքա ընդդէմ սոցա զեւթն օր. և եղև յաւուրն ութերորդի

15 *Ոմսնք.* Որդոց զօրութեանց: 22 *Ոմսնք.* Եւ գիպեա՛ և քեն: 23 *Ոմսնք.* Թէ քացուք ընդ նոսա պա՛: 24 *Այլք.* Եւ դիր ընդ նոցա նախա՛: 26 *Ոմսնք.* Եւ ել յԱփեկայ պարտեազմէ ընդ Իսրայէլի: 28 *Ոմսնք.* Եւ գիպասցես թէ են եմ Տէր:

ընդհառնեցաւ պատերազմն. և եհար՝ Իսրայել յԱսորոցն հարիւր հա-
 զար հեպրևակաց ՚ի միում ատուր. ³⁰ և մնացեալքն փախեան յԱփեկայ ՚ի ³⁰
 քաղաքն իրեանց. և անկաւ պարիսպն ՚ի վերայ քսան և եթն հազար
 արանց մնացելոց: Եւ որդին Ադերայ փախեան և եմուր ՚ի փուն իւր
 սենեակ ՚ի սենեկէ: ³¹ Եւ ասեն ցնա ծառայք իւր. Ահաասիկ զիպեմք ³¹
 զի թագաւորք փանն Իսրայելի թագաւորք ողորմութեան են, արկցոնք
 քուրծս զմիջովք մերովք. և չուանս ՚ի գլուխս մեր, և ելցուք առ արքայն
 Իսրայելի. թերևս ապրեցուցէ զանձինս մեր: ³² Եւ զգեցան քուրծս ՚ի ³²
 մէջս իրեանց, և եղին չուանս ՚ի գլուխս իրեանց. և ասեն ցարքայն
 Իսրայելի. Ծառայ քո որդի Ադերայ ասէ. Կեցցէ՛ անձն իմ: Եւ ասէ.
 Եթէ փակաւին կենդանի իցէ՛ եղբայր իմ է: ³³ Եւ արքն հմայեցին՝ և ³³
 նուիրեցին՝ և քաղեցին զբանսն ՚ի բերանոյ նորա. և ասեն. Եղբայր քո
 որդի Ադերայ անսր է: Եւ ասէ. Մտէ՛ք՝ և աճէ՛ք զնա: Եւ ել առ նա որդին
 Ադերայ. և հանին զնա առ նա ՚ի կառան: ³⁴ Եւ ասէ ցնա. Զքաղաքսն ³⁴
 զոր ան հայր իմ ՚ի հօրէ քումմէ՛ դարձուցից՝ առ քեզ, և հանցնէ քեզ
 հարկս ՚ի Դամասկոս, որպէս եդ հայր իմ ՚ի Սամարիայ: Եւ ասէ. Եւ ես
 արձակեցից զքեզ ուխտիս: Եւ եդ ընդ նմա ուխտ, և արձակեաց զնա:
³⁵ Եւ այր մի յորդոց մարգարէիցն ասէ ցընկեր իւր բանիւ Տեառն. ³⁵
 Նար զիս: Եւ ոչ կամեցաւ այրն հարկանել զնա: ³⁶ Եւ ասէ ցնա. Փո- ³⁶
 խանակ զի ոչ լուար ձայնի Տեառն, ահա իբրև գնացես յինէն՝ սպանցէ
 զքեզ առնձ: Եւ իբրև գնաց ՚ի նմանէ, եգիտ զնա առնձ՝ և սպան գ-
 նա: ³⁷ Եւ եգիտ այլ այր և ասէ. Նար զիս: Եւ եհար զնա այրն՝ եհար ³⁷
 և ջաղջախեաց: ³⁸ Եւ չոգաւ մարգարէն՝ և եկաց առաջի արքայի ՚ի վե- ³⁸
 րայ ճանապարհին, և կապեաց պատանաւ զաջս իւր: ³⁹ Եւ եղև իբրև ³⁹
 անցանէր ընդ այն արքայ, և նա աղաղակեաց առ արքայ և ասէ. Ծառայ
 քո ել ընդ զօրու ՚ի պատերազմի, և ահա այր մի աճ առ իս այր, և ասէ.
 Պահեա՛ զայրդ զայդ, սպա թէ զերձանելով զերծցի, եղիցի՛ անձն քո
 ընդ անձին դորա, կամ փաղանսր մի արծաթոյ կշռեսցես: ⁴⁰ Եւ եղև մինչ ⁴⁰
 ծառայ քո այսր և անդր հայեր, և նա չէր ուրեք: Եւ ասէ արքայն Իս-
 րայելի ցնա. Ահա և այդ յինէն կողմանէ դաւ է, սպանե՛ր ուրեմն: ⁴¹ Եւ ⁴¹
 փութացաւ ՚ի բաց առ զպատանն յաջաց իւրոց. և ծանեաւ զնա արքայն
 Իսրայելի՛ թէ ՚ի մարգարէից անսրի է: ⁴² Եւ ասէ ցնա. Այսպէս ասէ Տէր. ⁴²
 Փոխանակ զի հաներ դու զայրն վնասակար ՚ի ձեռաց իմոց, եղիցի՛
 անձն քո փոխանակ անձին նորա, և ժողովուրդ քո փոխանակ ժողո-
 վրդեան նորա: ⁴³ Եւ գնաց արքայն Իսրայելի ՚ի փուն իւր փխրեալ և ⁴³
 լքեալ, և եկն ՚ի Սամարիա:

ԾԵ

¹ Եւ եղև յեպ բանիցս այսոցիկ, այզի՛ մի էր Նաբալոյայ Յեզրայելացոյ **21**
 մերձ առ կալ Աքաաբու արքայի Սամարեայ: ² Եւ խօսեցաւ արքայ ընդ **2**

29 Այլք. Եւ եղև յատրն եպներորդի: **32 Ոմանք.** Եւ զգեցան քուրծս զմէջս իրեանց:
33 Ոմանք. Եւ եղև առ նա որդին Ադէ: **38 Ոմանք.** Եւ կապեաց պատանեաւ զա՛:
41 Ոմանք. Ի մարգարէից անսրի է նա: **42 Ոմանք.** Եւ ժողովուրդ որ փոխանակ
 ժո՛: **21. 1 Օրինակ մի.** Մերձ առ կալ արքունիս Աքայա՛: Եւ այլ *օրինակ մի.* Այզի
 արքունիս մի էր Նաբալոյայ... մերձ առ կալ Աքաա՛: *Ոսկան.* Մերձ առ արքունիս կալ
 Աքա՛: *Որ համաձայն մերունս և այլ ոմանք՝ զանունս զառաջինն գրեն* Նաբալոյ,
 և յկայոյ՝ Նաբովթ. որպէս և մեք եղաք:

Նաբալայ՝ և ասէ. Տնօր ինձ զայգին քո, և եղիցի ինձ ՚ի պարսեզ բանջարոյ, զի մե՛րձ է ՚ի փուն իմ. և փաց քեզ այլ այգի լա՛ն քան զնա. և եթէ հաճոյ իցէ առաջի քո, փաց քեզ արծա՛թ զինս այգոյ քոյ. և եղիցի ինձ ՚ի պարսեզ բանջարոյ: ³Եւ ասէ Նաբալթ ցարքայ. Քա՛ն լիցի ինձ 4 յԱստուծոյ իմմէ փա՛լ քեզ զԺառանգութիւն հարց իմոց: ⁴Եւ եկն Աքա- ար ՚ի փուն իւր փխրեալ՝ և լքեալ, վասն բանին զոր խօսեցաւ ընդ նմա Նաբովթ Յեզրայելացի, և ասէ. Ո՛չ փաց քեզ զԺառանգութիւն հարց իմոց: Եւ ննջեաց ՚ի մահիճս իւր. և ծածկեաց զերեսս իւր, և ո՛չ եկեր 5 հաց: ⁵Եւ եմոնար առ նա Յեզաբել կին իւր՝ և խօսեցաւ ընդ նմա և ասէ. 6 Զի՞ խռովեալ է ոգի քո՝ և ո՛չ ուրեսս հաց: ⁶Եւ ասէ ցնա. Զի խօսեցայ ընդ Նաբալայ Յեզրայելացոյ՝ և ասեմ. Տնօր ինձ զայգին քո ընդ արծաթոյ, և եթէ կամիս՝ փաց քեզ այլ այգի փոխանակ նորա. և ասէ. Ո՛չ փաց 7 քեզ զԺառանգութիւն հարց իմոց: ⁷Եւ ասէ ցնա Յեզաբել կին իւր. Արդ այդպէս առնիցես զթագաւորութիւնդ ՚ի վերայ Իսրայէլի. արի՛ կե՛ր հաց՝ 8 և սթափեանց. և են փաց քեզ զայգին Նաբալայ Յեզրայելացոյ: ⁸Եւ գրեաց հրովարդակ յանուն Աքաարու, և կնքեաց մափանեաւ նորա. և առաքեաց զհրովարդակն առ ծերս և առ ազափս քաղաքին նորա, որ 9 բնակեալ էին ընդ Նաբովթայ: ⁹Եւ գրեալ էր ՚ի հրովարդակին այսպէս. 10 Պահեցէ՛ք պահս, և նստուցէ՛ք զՆաբովթ ՚ի գլուխ ժողովրդեանն. ¹⁰ և նստուցէ՛ք երկուս արս որդիս անօրինաց հանդէպ նորա, և վկայեցեն զնմանէ՛ և ասացեն, թէ օրինեցեր զԱստուած՝ և զարքայ. և հանցեն 11 զնա և քարկոծեացեն, և մեռցի: ¹¹Եւ արարին արք քաղաքին նորա ծերք և ազափք որ նստէին ՚ի քաղաքին նորա՝ որպէս առաքեաց առ 12 նոսա Յեզաբել, զորօրինակ գրեալ էր ՚ի հրովարդակսն: ¹²Կարգեցին 13 պահս, և նստուցին զՆաբալթ ՚ի գլուխ ժողովրդեանն. ¹³ և եկին երկու արք՝ որդիք անօրինաց, և նստան հանդէպ նորա. և վկայեցին արքն ապստամբութեան զՆաբովթայ առաջի ամենայն ժողովրդեանն՝ և ասեն, թէ օրինեաց Նաբովթ զԱստուած՝ և զարքայ. և հանին գ- 14 նա արտաքոյ քաղաքին, և քարկոծեցին զնա քարամբք՝ և մեռաւ: ¹⁴Եւ 15 առաքեցին առ Յեզաբել՝ և ասեն. Քարկոծեցաւ Նաբովթ՝ և մեռաւ: ¹⁵Եւ իբրև լուա Յեզաբել՝ թէ քարկոծեցաւ Նաբովթ՝ և մեռաւ. ասէ Յեզաբել ցԱքաար. Արի՛ ժառանգեա՛ գայգին Նաբովթայ Յեզրայելացոյ՝ զոր ո՛չ 16 եպ քեզ ընդ արծաթոյ. զի ո՛չ է Նաբովթ կենդանի՝ քանզի մեռաւ: ¹⁶Եւ եղև իբրև լուա Աքաար՝ թէ մեռաւ Նաբովթ Յեզրայելացի, պարառեաց զհանդերձս իւր՝ և քորձ զգեցաւ: Եւ եղև յետ այնորիկ, յարեան Աքաար՝ և էջ յայգին Նաբալայ Յեզրայելացոյ ժառանգել:

17, 18 ¹⁷Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Եղիայի Թեզբացոյ՝ և ասէ. ¹⁸Արի՛ էջ ընդ ԾԷ առաջ Աքաարու արքայի Իսրայէլի որ ՚ի Սամարիա. զի նա էջ յայգին 19 Նաբովթայ ժառանգել զնա. ¹⁹ և խօսեցիս ընդ նմա՝ և ասացես. Այսպէս ասէ Տէր. Որպէս սպաներ և ժառանգեցեր, վասն այդորիկ այսպէս

2 *Ունակք.* Նաճոյ իցէ առաջի աչաց քոց: 3 *Ուկսն.* Քաւ լիցի ինձ ՚ի Տեառնէ իմմէ: 7 *Ունակք.* Այդպէս առնես զթագաւորութիւնդ: 10 *Ունակք.* Եւ հանցեն գ- նա, և սպանցեն և մեռցի: 15 *Այլք.* Եւ եղև իբրև լուա: *Ունակք.* Զի չէ Նաբովթ կեն՛: 16 *Ունակք.* Եւ յարեաւ Աքաար՝ ժառանգել զնա: 18 *Այլք.* Եւ նա էջ յայգի Նաբով՛:

ասէ Տէր. Ի փեղոջ ուր լափեցին շունք և խոզք զարին Նաբովթայ, անդ լափեցեն զարին քո, և բոզք լուսացին յարեան քում: ²⁰ Եւ ասէ Աքաաբ ցեղիա. Եթէ գրե՛ր զիս թշնամի իմ: Եւ ասէ. Գրի՛. զի ՚ի զուր հպարտացար գործել չար առաջի Տեառն, առ ՚ի բարկացուցանելոյ զնա: ²¹ Ահա են ածից ՚ի վերայ քո չարիս. և բորբոքեցից՝ զկնի քո, և սապակեցից զԱքաաբո՛ւ՝ որ միզիցէ գորմով. և զնեղեալն և զլքեալն յԻսրայէլէ. ²² և փաց գրուն քո իբրև գրունն Յերոբովամու որդոյ Նաբափայ, և իբրև գրունն Բայասայ որդոյ Աքիայ, վասն բարկութեանցն որովք բարկացուցեր զիս՝ և յանցուցեր զԻսրայէլ: ²³ Եւ առ Յեզաբէլ իսուեցաւ Տէր՝ և ասէ. Շունք կերիցեն զնա առ պարսպին Յեզրայէլի: ²⁴ Չմեռեալ Աքաաբու ՚ի քաղաքի՝ կերիցեն՝ շունք. և զմեռեալ նորա ՚ի դաշտի՝ կերիցեն թռչունք երկնից: ²⁵ Սակայն ՚ի զուր մեծամտեաց Աքաաբ առնել չար առաջի Տեառն. որպէս յիմարեցոյց զնա Յեզաբէլ կի՛ն իւր: ²⁶ Եւ զարշացաւ յոյժ երթալ զհետ զարշելեացն՝ ըստ ամենայնի գոր արար Ամուրհացին, զոր սապակեաց Տէր յերեսաց որդոցն Իսրայէլի: ²⁷ Եւ վասն բանին զի սորջացաւ արքայ յերեսաց Տեառն, և երթայր լալով, և պարառեաց զպարմուճան իւր, և զգեցաւ քորձ ՚ի վերայ մարմնոյ իւրոյ. և պահեաց և զգեցաւ քուրձ յաւուրն յորում սպան զՆաբովթ Յեզրայէլացի, և զնայր կորակոր: ²⁸ Եւ եղև բան Տեառն ՚ի ձեռն ծառայի իւրոյ Եղիայի վասն Աքաաբու, և ասէ Տէր. ²⁹ Տեսե՛ր զի սորջացաւ Աքաաբ յերեսաց ինոց. փոխանակ զի ակնկորեաց յերեսաց ինոց, ո՛չ ածից չարիս յաւուրս նորա. այլ յաւուրս որդոյ նորա ածից չարիս ՚ի վերայ փան նորա:

¹ Եւ նստան զերեամ, և ո՛չ էր պարերագմ ՚ի մէջ Ասորոց և ՚ի մէջ Իսրայէլի: **22**

² Եւ եղև յամին երբորդի էջ Յովսափապ արքայ Յուդայ առ արքայ Իսրայէլի: ³ Եւ ասէ արքայն Իսրայէլի ցճառայս իւր. Ո՛չ զիտէք եթէ մե՛ր է Ռամայթ Գաղաադ. և մեք լռեալ կամք առնուլ զնա ՚ի ձեռաց արքային Ասորոց: ⁴ Եւ ասէ արքայ Իսրայէլի ցՅովսափապ. Ելցեն ընդ մեզ յՌամայթ Գաղաադու ՚ի պարերագմ: Եւ ասէ Յովսափապ ցարքայն Իսրայէլի. Որպէս են, նոյնպէս և դո՛ւ. և որպէս զօրք իմ, զօրք քո. և որպէս երիվարք իմ, երիվարք քո: ⁵ Եւ ասէ Յովսափապ արքայ Յուդայ ցարքայն Իսրայէլի. Ահէ, հարցցուք այսօր զՏէր: ⁶ Եւ ժողովեաց արքայն Իսրայէլի զամենայն մարգարէս իւր իբրև արս չորեքարևր. և ասէ ցնոսա արքայ. Երթայց յՌամայթ Գաղաադու ՚ի պարերագմ, թէ զպեղի՛ կալայց: Եւ ասեն. Ե՛լ, և փալով փացէ՛ Տէր ՚ի ձեռս արքայի: ⁷ Եւ ասէ Յովսափապ ցարքայն Իսրայէլի. Իցէ՛ ոք արդևք աստ մարգարէ Տեառն՝ թէ չիցէ. և հարցցուք զՏէր նովա: ⁸ Եւ ասէ արքայ Իսրայէլի ցՅովսափապ. Է՛՛ աստ այր մի հարցանել նովա զՏէր, և ես արեցի

21 Ի լուս.՝ ՚ի վերայ՝ որ միզիցէ գոր՝. նշանակի՛ ՚ի մարդոյ մինչև ցշուն: Եւ ՚ի վերայ՝ Եւ զնեղեալն, նշանակի՛ փալ զկապողն և զարձակեալն: 22 Ոմանք. որովք բարկացուցին զիս: 26 Ոմանք. Եւ զարշեցաւ յոյժ: 27 Այլք. Եւ վասն բանին զի սորջաւ: 22. 5 Ոմանք. Նարցէք այսօր զՏէր: 6 Յայլս պակասի. Չամենայն մարգարէս իւր իբրև: Յօրինակին. ՅՌամայթ Գաղաադ:

գնա, զի ոչ խօսի զինն բարի, այլ չար. Միքիա որդի Յենլեայ: Եւ աստ
 9 Յովսափապ արքայ Յուդայ. Մի՛ ասասցէ այդպէս արքայ: ⁹ Եւ կոչեաց
 արքայ Իսրայելի ներքինի մի և ասէ. Վաղվաղակի աճ այսր զՄիքիէ
 10 որդի Յենլեայ: ¹⁰ Եւ արքայ Իսրայելի և Յովսափապ արքայ Յուդայ,
 նստելին այր իւրաքանչիւր յաթոռ իւրում վառեալ ՚ի դրունս Սամարեայ.
 11 և ամենայն մարգարէքն մարգարեանային առաջի նորա: ¹¹ Եւ արար
 իւր Սեղեկիա որդի Քանանու եղջերս երկաթիս՝ և ասէ. Այսպէս աստ
 12 Տէր. Սոբօթ խելթեցես զԱսորիս մինչև սպառեցին: ¹² Եւ ամենայն
 մարգարէքն մարգարեանային նոյնպէս, և ասէին. Ել յՌամաթ Գաղա-
 ադու, և յաջողեսցիս. և փացէ՛ Տէր ՚ի ձեռս քո զարքայն Ասորոց:

13 ¹³ Եւ հրեշտակն որ չոգաւ կոչել զՄիքա, պարմեաց նմա՝ և ասէ. ԾԹ
 Ահաւանիկ ամենայն մարգարէքն խօսին իբրև ընդ մի բերան բարի
 զարքայէ, արդ եղիցի բան քո իբրև զմիոյ՝ ՚ի նոցանէն, և խօսեաց բա-
 14 րի: ¹⁴ Եւ ասէ Միքա. Կենդանի՛ է Տէր, եթէ ոչ գոր ինչ ասասցէ ցիս Տէր,
 15 զայն խօսեցայց: ¹⁵ Եւ եկն առ արքայ: Եւ ասէ ցնա արքայ. Միքիա,
 ելից յՌամաթ Գաղաադու ՚ի պարերազմ, եթէ զփեղի կալայց: Եւ ասէ.
 16 Ել՛ և յաջողեսցիս, և փացէ Տէր ՚ի ձեռս արքայի: ¹⁶ Եւ ասէ ցնա արքայ.
 Դարձեալ կրկին երդմնեցուցեալ զքեզ, զի խօսեսցիս ընդ իս ճշմար-
 17 փութեամբ յանուն Տեառն: ¹⁷ Եւ ասէ. Ոչ այդպէս է. Տեսի զամենայն
 Իսրայել ցրուեալ ընդ լերինս իբրև զհօսս՝ որոյ ոչ գուցէ հովիւ. և աստ
 Տէր. Ոչ գոն դոցա փեարք, դարձցին իւրաքանչիւր ՚ի փոն իւր խաղա-
 18 դութեամբ: ¹⁸ Եւ ասէ արքայն Իսրայելի ցՅովսափապ արքայ Յուդայ.
 19 Ոչ ասացի քեզ թէ ոչ մարգարեանայ նա ինձ բարի, բայց թէ չար: ¹⁹ Եւ
 ասէ Միքեա. Ոչ այդպէս. ոչ են ինչ, այլ լո՛ր զպարզամ Տեառն. ոչ ա-
 պաքէն փեսի զՏէր Աստուած Իսրայելի նստեալ ՚ի վերայ աթոռոյ իւրոյ,
 20 և ամենայն զօրք երկնից կային շուրջ զնովա յաջմէ և յահելէ: ²⁰ Եւ աստ
 Տէր. Ո՛ր պարբեացէ զԱքաաբ արքայ Իսրայելի, և ելցէ անկցի յՌամաթ
 21 Գաղաադու. և աստ ցՏէր ոմն այսպէս, և ոմն այնպէս: ²¹ Եւ ել ոգի, և
 22 եկաց առաջի Տեառն՝ և ասէ. Ես պարբեցից գնա: Եւ աստ Տէր. Ի՛նչ: ²² Եւ
 ասէ. Ելից և եղէց ոգի սուր ՚ի բերան ամենայն մարգարեից նորա: Եւ
 23 ասէ. Պարբեցես և կարասցես, ել և արա՛ այդպէս: ²³ Եւ արդ ահա եպ
 Տէր ոգի սուր ՚ի բերան ամենայն մարգարեիցդ բոց այդոցիկ. և Տէր
 24 խօսեցաւ ՚ի վերայ քո չարին: ²⁴ Եւ մատեալ Սեղեկիա որդի Քանանու,
 և եհար Միքայի զծնօսքս նորա, և ասէ. Ո՞ր Նոգի Տեառն է այն, որ անց
 25 յինէն և խօսեցաւ ՚ի քեզ: ²⁵ Եւ ասէ Միքա. Ահա որո՛ իսկ փեսցես յաւուր
 26 յայնմիկ յորում մրանիցես սենեակ ՚ի սենեկէ թաքչել: ²⁶ Եւ ասէ արքայ
 Իսրայելի. Կալայք զՄիքիա և փո՛ւք ցԱմոն քաղաքապետ, և ցՅովսա
 27 որդի արքայի, ²⁷ և ասասջիք. Այսպէս աստ արքայ. Դի՛ք զդա ՚ի բանփի,
 և կերիցէ հաց նեղութեան և ջուր նեղութեան արբցէ, մինչև դարձայց

8 Ի յու՛. Այր մի ևս հարցանել, *համաձայն ոմանց ՚ի բնար՛: Ուր Ոսկան.* այր մի Աստուծոյ հար՛: *Ոմանք.* Միքա որդի Յենդայ: 10 *Այլք.* Մարգարեանային առաջի նոցա: 13 *Ոմանք.* Կոչել զՄիքիա... Ահաւասիկ: 17 *Ոմանք.* Դարձցի իւրաքանչիւրոք ՚ի: 19 *Ոմանք.* Ոչ է այդպէս: 20 *Ոմանք.* Եւ ելցէ և անկցի յՌա՛: *Յայլս պակասի.* Եւ աստ ցՏէր ոմն այս՛: 21 *Ոմանք.* Եւ աստ ցնա Տէր. Ի՛նչ: 25 *Ոմանք.* Յորժամ մրանիցես սե՛:

խաղաղութեամբ: ²⁸ Եւ սաւ Միքա. Եթէ դու դառնալով դարձցիս խաղա- 28
դութեամբ, ապա ո՛չ խօսեցաւ յիս Տէր. և սաւ. Լուարո՛ւք, զօրքդ ամենե- 29
քեան: ²⁹ Եւ ել արքայ Իսրայէլի՝ և Յովսափապ արքայ Յուդայ ընդ նմա 29
յՌ-ամաթ Գաղաարո: ³⁰ Եւ սաւ արքայ Իսրայէլի ցՅովսափապ արքայ 30
Յուդայ. Այլակերպեցայց և մրից ՚ի պարերազմ, և դու զգեցիր զին՝
հանդերձս: Եւ այլակերպեցաւ արքայն Իսրայէլի, և եմուր ՚ի ճակարն: 31
³¹ Եւ արքայն Ասորոց պարուէր եր կառապերաց իւրոց և սաւ. Մի՛ 31
մարտնչիցիք ընդ մեծի կամ ընդ փոքու, այլ միայն ընդ արքային Իսրա-
յէլի: ³² Եւ եղև իբրև տեսին կառապերքն զՅովսափապ արքայ Յուդայ. 32
և ասեն ցմիմեանս. Թուի թէ սա՛ իցէ արքայն Իսրայէլի: Եւ պարեցի՛ն
զնա պարերազմել. և աղաղակեաց Յովսափապ: ³³ Եւ եղև իբրև տեսին 33
կառապերքն եթէ չէ՛ նա արքայն Իսրայէլի՝ դարձան ՚ի նմանէ: ³⁴ Եւ 34
ձգեաց մի ոմն կորովութեամբ զաղեղն իւր, և եհար զարքայն Իսրայէ-
լի ընդ գրահսն և ընդ թոքառաջսն: Եւ սաւ ցկառապերն իւր. Դարձո՛ 35
զձեռն քո և հան՛ զիս ՚ի պարերազմէս զի խոցեալ եմ: ³⁵ Եւ սասրկացան 35
պարերազմն յաւուր յայնմիկ. և արքայ կայր ՚ի վերայ կառացն ընդ-
դէմ Ասորոցն յայգուէ մինչև ցերեկոյ. և հոսէր արիւնն ՚ի վիրէ անփի,
և լնոյր զծոց կառացն. և իբրև ընդ երեկս եղև՝ ել՛ ոգին: ³⁶ Եւ եկաց 36
քարոզ զօրուն ՚ի բանակին՝ ընդ մտանել արևուն՝ և սաւ. Իւրաքանչիւր
՚ի քաղաք իւր՝ և յերկիր իւր, ³⁷ զի մեռան արքայ: Եւ եկն ՚ի Սամարիա, 37
և թաղեցին զարքայ ՚ի Սամարիա: ³⁸ Եւ լուացին զկառսն յաւազանս 38
Սամարեայ. և լիզէին խոզք և շունք զարիւն նորա. և բոզք լուացան
յարեանն, ըստ բանին Տեառն զոր խօսեցաւ: ³⁹ Եւ մնացորդք բանիցն 39
Աքաարու, և ամենայն ինչ զոր արար. և փունն փողոսկրեայ զոր շինեաց,
և ամենայն քաղաքքն զորս արար. ահաւանիկ գրեալ է ՚ի զիրս բանից
աւուրց թագաւորացն Իսրայէլի: ⁴⁰ Եւ ննջեաց Աքաար ընդ հարս իւր, և 40
թագաւորեաց Ոքոզիա որդի նորա ընդ նորա: ⁴¹ Եւ Յովսափապ որդի 41
Ասայի թագաւորեաց ՚ի վերայ Յուդայ:

Կ Յամին չորրորդի Աքաարու արքայի Իսրայէլի. ⁴² թագաւորեաց Յովսափապ. 42
որդի երեսուն և հինգ ամաց էր ՚ի թագաւորել իւրում. և քսան և հինգ ամ
թագաւորեաց յԵրուսաղէմ և անուն մօր նորա Ասուբա դուստր Սաղաղայ:
⁴³ Եւ զնաց յամենայն ճանապարհս Ասայի հօր իւրոյ, և ո՛չ խոյորեցաւ 43
՚ի նմանէ առնել ուղղութիւն առաջի Տեառն. ⁴⁴ բայց ՚ի բարձանցն զի 44
ո՛չ եբարձ՝ քանզի փակաւին զոհէր ժողովուրդն, և արկանէր խունկս ՚ի
վերայ բարձանց: ⁴⁵ Եւ խաղաղութեամբ էր Յովսափապ ընդ արքային 45
Իսրայէլի: ⁴⁶ Եւ մնացորդք բանիցն Յովսափապու, և զօրութիւնք զոր 46
արար, և ո՛րչափ պարերազմեցաւ. ո՛չ աւանիկ գրեալ են ՚ի զիրս բանից
աւուրց թագաւորացն Յուդայ: ⁴⁷ Եւ զաւելորդս նուիրելոցն որ մնացին 47
յաւուրս հօր նորա՝ քաղեաց յերկրէն: ⁴⁸ Եւ թագաւոր ո՛չ գոյր յԵդոմ հաս- 48

27 Յայլս պակասի. Եւ ջուր նեղութեան արքցէ, մին՛: 28 Ոմանք. Լուարո՛ւք զօրք ամենեքեան: 35 Յօրինակին ՚ի քնարակի գրի. Ընդդէմ Սամարացոցն յայգ՛: Բսկ ՚ի լուս՛. նշանակի՛ ասորոցն, համաձայն այլոց, ըստ որում և մեր եղաք: 36 Այլք. Բուրաքանչիւրք ՚ի քաղաք իւր: 42 Ոմանք. Դուստր Սաղաղայ. և ոմանք. Սաղաղայ: 43 Ոմանք. Յամենայն ՚ի ճանապարհս Ասայի:

- 49 փարեալ: ⁴⁹ Եւ արքայ Յովսափապ արար նաւս Թարսսացիս, երթալ յՈվկիիր զոսկոյ, և ոչ գնացին՝ քանզի խորփակեցան նաւքն ՚ի Գա-
 50 սիոնգաբեր: ⁵⁰ Յայնժամ ասէ Ոքոզիա որդի Աքաաբու ցՅովսափապ. Երթիցեն՝ ծառայք քո ընդ ծառայս իմ, և նաւք քո ընդ նանս իմ. և
 51 ոչ կամեցաւ Յովսափապ: ⁵¹ Եւ ննջեանց Յովսափապ ընդ հարս իւր, և թաղեցաւ առ հարս իւր ՚ի քաղաք Դաւթի հօր իւրոյ. և թագաւորեաց Յովրամ որդի նորա ընդ նորա:
- 52 ⁵² Եւ Ոքոզիա որդի Աքաաբու թագաւորեաց ՚ի վերայ Իսրայելի ՚ի **ԿԱ**
 Սամարիա. յամին եւթնութասներորդի Յովսափապայ արքայի Յուդայ.
 53 և թագաւորեաց Իսրայելի ամս երկուս: ⁵³ Եւ արար չար առաջի Տե-
 առն. և գնաց զճանապարհս Աքաաբու հօր իւրոյ, և զճանապարհս
 54 որ յանցոյցն զԻսրայել. ⁵⁴ և ծառայեանց Բահաղիմացն, և երկիր եպագ
 նոցա. և բարկացոյց զՏէր Ասպուած Իսրայելի ըստ ամենայնի եղելոցն
 յառաջ քան զնա:

Կարարեցաւ Թագաւորութեանց Երրորդ:

49 *Ունսնք.* Արար նաւս Թարսսացի... զի խորփակեցան նաւքն ՚ի Գասիոնն Գաբեր:
 51 *Այլք.* ՚Ի քաղաքի Դաւթի հօր իւրոյ: 52 *Այլք.* Եւ թագաւորեաց յԻսրայելի ամս:
 54 *Բազույք.* Ըստ ամենայն եղելոցն: *Ի վախճանի. յօրինակին՝* Թագաւորութեանց
 Երրորդն:

Գլուխք Չորրորդ Թագաւորութեանց:

ն. Թէ հիւանդացեալ Ոքոզիա Աքաաբեանց առաքեաց հարցանել զՃանճիկ վասն կենաց. և եղև առ նա պարգամ մահու 'ի ձեռն Եղիայի:

բ. Զի իջոյց Եղիա հուր և եկէզ գլխուն զօրականսն Ոքոզիա:

գ. Թէ և զերկրորդ ևս յիսունսն այրեցեալ, էջ ապա ընդ երրորդին և խօսեցաւ ընդ Ոքոզեայ. որ և մեռաւ անորդի ըստ բանի նորին:

դ. Զի թագաւորեաց Յովրամ եղբայր Ոքոզեայ 'ի վերայ Իսրայելի, յերկրորդ ամին Յովրամայ որդւոյ Յովսափապայ՝ ամս ԲԺ. և արար չարիս: (Եւ գայս զգուշեալ կալ՝ զի կրկնաբանութեամբ իմն է գրեալն:)

ե. Վերանալն Եղիայի հրեղէն կառօք յերկինս, և զի դարձաւ Եղիսէէ յԵրիքով:

զ. Բժշկեաց Եղիսէէ զմահազործ ջուրն Երիքովի. և անէժ զմանկսին անօրինաց, և եկն 'ի Սամարիա:

է. Վերսպին յիշէ զՅովրամ եղբայր Ոքոզեայ զորդին Աքաաբու, և զի հարկապու էր Աքաաբու Մովաբացին:

ը. Գումարեցաւ Յովրամ Յովսափապ և Եդոմայեցին 'ի վերայ Մովաբու, և ըստ բանին Եղիսէի առաքացեալք ջրովն՝ հարին սասարիկ զՄովաբ, մինչև զոհեաց թագաւորն զորդին, և 'ի բաց կացին 'ի նմանէ:

թ. Բողոք կալաւ կինն այրի առ Եղիսէէ, և նա աղօթիք անեցոյց զւղն, որով հաւորյց զպարսն:

ժ. Զի յաղօթս Եղիսէի քուրս որդի՛ կնոջն Մոմնացոյ:

ժն. Թէ մեռաւ մանուկն, և աղօթիք յարոյց զնա Եղիսէէ:

ժբ. Զի վայրի բանջարով ընկալաւ զհերսն:

ժգ. Զի սակաւ նկանակօք յագեցոյց զհարևրսն բանի Ասպուծոյ:

ժդ. Զի առաքեաց արքայն Ատրուոց զՆեեման բորոպ առ արքայն Իսրայելի սրբել զնա. և նա քարակուսեալ պարառեաց զհանդերձս իւր:

ժե. Զի սրբեաց զնա Եղիսէէ լուացմամբ 'ի Յորդանան, և արձակեաց:

ժզ. Զի դարձոյց զբորոպութիւն առնն 'ի Գէէզի վասն ազահութեանն:

ժէ. Զի վերացոյց փայրի զերկաթն 'ի միջոյ Յորդանանու:

ժը. Զի շլացոյց զգօրսն Ատրուոց և աժ 'ի Սամարիա, եր կերակրել և արձակեաց:

ժթ. Իրք մանկակեր կանանցն 'ի սովի՛ պաշարման Սամարեայ, և զի մարգարեացաւ Եղիսէէ վասն փութով առապութեանն:

ի. Զի խուճապեալ պաշարիչքն փախեան զիշերի, և 'ի թողեալ ժոճկացն եղև առապութիւնն:

ին. Պարտնէր եր Եղիսէէ կնոջն Մոմնացոյ երթալ յերեսաց սովոյն պանդխարանալ յայլազգիս:

իբ. Զի յեր եւթն ամի դարձաւ կինն, և դարձոյց 'ի նա Յովրամ զամենայն գոյսն վասն Եղիսէի:

իգ. Եկն Եղիսէէ 'ի Դամասկոս, և մարգարեացաւ թագաւորել Ազայելի ըստ բանին Տեառն առ Եղիա:

իդ. Թագաւորեաց Ատրուոց Ազայել, և 'ի Ե ամին Յովրամայ Աքաաբեանց՝ թագաւորէ Յովրամ որդի Յովսափապայ յԵրուսաղէմ, և արար չարիս. և ապստամբեաց 'ի նմանէ Եդոմայեցին:

իե. Մեռաւ Յովրամ յԵրուսաղէմ. և յերկոպասան ամին Յովրամայ Աքաաբու թագաւորեաց Ոքոզիա որդի Յովրամայ քարի մի յԵրուսաղէմ, և զՅովրամ

Աքաբու խոցեցին զօրքն Ագայելի՝ ՚ի պարերազմի:

իգ. Առաքեաց Եղիսէ մարգարէ մի յՌամաթ Գաղաղու, և օժ զՅու թագաւոր Իսրայելի ըստ բանին Տեառն առ Եղիա:

իէ. Գունարեցաւ Յէու ՚ի վերայ Յովրամայ Յեզրայել. և սպան զնա ՚ի վիճակին Նաբալթայ, ընդ նմին և զՈրոզիա թագաւոր Յուդայ:

իը. Կրկնաբանութիւն վասն սպանելոց թագաւորացս:

իոթ. Զի նշաւակեալ մահուամբ խնդրեցաւ ՚ի Յեզաբելայ մօրէն Յովրամայ վրէժն Նաբալթայ:

յ. Սպանան եւթանասուն որդիքն Աքաբու, և քառասուն և երկու եղբարքն Որոզիայ:

լւ. Զի առաջի որդոցն Ռաքաբու եհար Յէու և սպառեաց զբունն Աքաբու:

լբ. Զի պարբանօք սպան Յէու զբուրման Բահաղու, և եր յաղբոցս զԲահաղ. այլ յերնջոցն ո՛չ եկաց ՚ի բաց. բայց վասն վրիժուցն զոր խնդրեաց մինչև ՚ի չորս ազգս փուաւ ննա թագաւորել. և զի Ագայել նեղէր զԻսրայել:

լգ. Քսան և ութ ամ թագաւորեաց Յէու, և մեռաւ:

լդ. Գողոզիա դուստր Յեզաբելի թագաւորեաց յԵրուսաղէմ ամս եւթն. և զի օժ Յովիդա քահանայ մեծ զՅովաս թագաւոր Յուդայ:

լե. Զի սպանաւ Գողոզիա, և պարուէր եր Յովաս վասն կազմութեան սպասուց փաճարին. և զղիմումն Ագայելի յԵրուսաղէմ յեփս դարձոյց պապարագօք:

լզ. Զի սպանին զՅովաս յԵրուսաղէմ, թագաւորեալ ամս քառասուն:

լէ. Ի քսան և երկու ամին Յովասու թագաւորեաց Յովաքազ որդի Յէուայ. և սաստիկ նեղեալ յԱգայել՝ յոյժ աղքատացաւ և մեռաւ:

լը. Յերեսուն և յեւթն ամին Յովասու թագաւորի Յուդայ թագաւորէ Յովաս որդի Յովաքազու Իսրայելի ամս երկուփասան, և յաղթեալ Ամասիայ արքայի Յուդայ՝ եհար զպարիսպն Երուսաղէմի:

լթ. Մեռաւ Եղիշէ. և յոսկերս նորա հասեալ մեռելոյն՝ յարեաւ:

իւ. Զի խնայեաց Տէր յԻսրայել յերեսաց Ագայելի՝ վասն ուխտին Աքրասամու:

իււ. Զի յեր մահուն Ագայելի առ Յովաս զքաղաքսն, զոր առին ՚ի Յովաքազայ հօրէ նորա:

իւբ. Յերկրորդ ամին Յովասու արքայի Իսրայելի թագաւորեաց Ամասիա որդի Յովասու ամս ԻԹ յԵրուսաղէմ. սպան զսպանօղս հօր իւրոյ, և եհար զԵղոմ ՚ի ձորն Աղփից փասն հազար:

իւգ. Գրգռեաց Ամասիա զՅովաս ՚ի պարերազմ, և պարպեցաւ ՚ի նմանէ. և յեր հնգեփասան ամի սպանաւ Ամասիա յիւրոցն:

իւդ. Թագաւորեաց Ոզիա յԵրուսաղէմ:

իւե. Ի հնգեփասան ամին Ամասիայ թագաւորեաց Յերոբովամ որդի Յովասու, և զնաց ՚ի չարիս, և նուաստացաւ Իսրայել. այլ ըստ բանին Յովնանու փակաւին խնայեաց Տէր յԻսրայել:

իւզ. Մեռաւ Յերոբովամ, և թագաւորեաց Զաքարիա որդի նորա ամս վեց:

իւէ. Ի քսան և եւթն ամի Յերոբովամայ արքայի Իսրայելի թագաւորեաց Ոզիա ամս յիսուն երկու. և արար բարիս. և էր բորոպեալ. և մեռաւ:

իւը. Յերեսուն և եւթն ամին Ոզիայ, թագաւորեաց Իսրայելի Զաքարիա, որդի Յերոբովամայ, ամիսս վեց, և սպանաւ յիւրոցն, և հափաւ փունն Յէուայ:

իւթ. Յերեսուն և ինն ամին Ոզիայ թագաւորեաց Սելլում յԻսրայել ամիս մի, և

սպանաւ յիրոցն:

Ճ. Յերեսուն և ինն ամին Ոգիայ թագաւորեաց Մանայեմ ամս փասն, և եմուր ընդ հարկաւ Փուայ արքային Ատրեափանեայց:

ՃԸ. Ի յիսներորդ (քառասներորդ) ամին Ոգիայ թագաւորեաց Իսրայելի Փակէէ որդի Մանայեմայ ամս փասն. և սպան գնա Փակէէ որդի Ռոմելայ:

ՃՐ. Ի ԾԲ ամին Ոգիայ թագաւորեաց Իսրայելի Փակէէ որդի Ռոմելայ ամս քսան: Առ նովաւ գերեաց Թագալաթփաղսար գմասն ինչ Իսրայելի. և սպան զՓակէէ Ովսէ որդի Ելայ:

ՃՊ. Յերկրորդ ամին Փակէի թագաւորեաց Յովաթամ որդի Ոգիայ յերուսաղէմ ամս վեշրասան, և մեռաւ:

ՃՊ. Յեթնուփասն ամին Փակէի որդոյ Ռոմելայ թագաւորեաց յերուսաղէմ Աքազ ամս փասն և վեց, և արար չարիս. և եր ձեռս ՚ի Թագալաթփաղսար փրկել գնա ՚ի Փակէէ և յՌասուն:

ՃԵ. Մեռաւ Աքազ և թագաւորեաց Եզեկիա:

ՃԶ. Յերկոփասան ամին Աքազու թագաւորեաց Իսրայելի Ովսէէ որդի Ելայ ամս ինն: Առ նովաւ Սաղմանասար ՚ի սպառ գերեաց գԻսրայել վասն չարեացն զոր ամբաստանէ յերկար:

ՃԷ. Ամբաստանէ կրկին ևս գԻսրայելէ, և պարմէ վասն օտար ազգացն զորս Սաղմանասար բնակեցոյց ՚ի Սամարիա. որք առին զօրէնս Ասորոժոյ. և ոչ թողին զպաշարօնս իւրեանց:

ՃԸ. Պարմութիւն աստուածպաշտութեանն Եզեկիայ, և դարձեալ ամբաստաւորութիւն գԻսրայելէ. վասն որոյ գերեցան իսկ:

ՃԹ. Ել Սենեքերիմ ՚ի Նրէասփան, և առաքեաց պարգամս գոռոզս առ Եզեկիաւ:

Կ. Ջի ինդրեաց արքայ յԵսայեայ աղօթել առ Տէր. և յաւել Սենեքերիմ առաքել զՏեառնէ հրովարտակս նախափանաց:

ԿԱ. Ջի յաղօթս Եսայեայ և Եզեկիայ՝ եհար Տէր զգօրսն Սենեքերիմայ, և ինքն փախուցեալ սպանաւ ՚ի յորդոցն:

ԿԲ. Ջի վասն բարձրութեան սրբի իւրոյ հիւանդացաւ Եզեկիա ՚ի մահ:

ԿԳ. Ելաց Եզեկիա առաջի Տեառն. և լուաւ նմա և եր նմա նշանակ կենաց զդառնալն յերս արևուն:

ԿԴ. Ջի ելին առ նա Բաբելացիքն պարարագօք, և եթէ զի՛նչ խօսեցաւ Եսայի առ Եզեկիա:

ԿԵ. Ամբաստանութիւն չարեացն Մանասէի, իսկ գերիլ նորա ՚ի Բաբելոն, և անդրէն դառնալն և ապաշխարել, պարմի ՚ի գիրս անդ Մնացորդացն:

ԿԶ. Ամբաստանութիւն չարեացն Անովնայ, և մահ նորին:

ԿԷ. Գովութիւն աստուածպաշտութեանն Յովսիայ:

ԿԸ. Ջի սրբեաց Յովսիա գրաճարն և զաշխարհն բնաւին ՚ի կռոց, և այրեաց զոսկերս քրմացն, և արար զգափիկն:

ԿՅ. Ջի սպանաւ Յովսիա առ Եփրափ գեպով ՚ի փարաւոնէ:

ԿԶ. Թագաւորեաց Յովաքազ որդի Յովսիայ ամս երիս, և հան գնա Նեքաուով, և փարաւ յԵգիպտոս, որ անդէն մեռաւ:

ԿԷ. Եղիակիմ որ և Յովակիմ եղբայր Յովաքազու, ամս փասն. ՚ի սորա երրորդ ամին ել զառաջինն Նաբուքոդոնոսոր, և հնազանդեաց զՆրէասփան. և

փարա գՂանիէլ: Եւ ՚ի մեփասան ամին սորա էլ դարձեալ Նաբուքոդոնոսոր, զԵղիակիմ սպան. և զՅեքոնիա թագաւորեցոյց:

հբ. Թագաւորեաց Յեքոնիա որ և Յովակիմ ամիսս երիս, և արար չարիս:

հգ. Ել երրորդ անգամ Նաբուքոդոնոսոր, և գերի վարեաց զՅեքոնիա որ և Յովակիմ. և զԵզեկիէլ ընդ նմա. և թագաւորեցոյց զՍեղեկիա որդի Յովսիայ: Ել չորրորդ անգամ՝ անճ զԵրուսաղէմ, կուրացոյց զՍեղեկիա, և վարեաց ՚ի Բաբելոն:

հդ. Զի այրեաց Նաբուգարդան գրաճարն և զԵրուսաղէմ, և զկահն ամենայն բարձին ՚ի Բաբելոն:

հե. Զի կացոյց Նաբուքոդոնոսոր զԳողոդիա ՚ի վերայ մնացորդաց երկրին:

հզ. Ժողովեցան մնացեալքն առ Գողոդիա. և եկն Իսմայել Նաթանանց և սպան զԳողոդիա, և որ մնացին չոգան մտին յԵգիպտոս:

հէ. Զի յերեսներորդ եւթներորդ ամի գերութեանն Յովակիմայ որ և Յեքոնիա, որդի Եղիակիմայ, զուարթացոյց գնա Իլմարուղաք: Սա ծնաւ զՍաղաթիէլ. և նա զԶորաբաբէլ:

ԹԱԳԱԲՈՐՈՒԹԵԱՆՅ ՉՈՐՐՈՐԴ

Ա **Ե** Ի նշկահեաց Մովսր զԻսրայել յեպ մեռանելոյն Աքաբու: ²Եւ **1, 2**
անկաւ Որոգիա ՚ի վանդակապարե վերնաբանն իւրոյ որ ՚ի
Սամարիա և խօթացաւ. և առաքեաց հրեշտակս, և ասէ ցնոսա.
Երթայք հարցէք ՚ի Բահաղ զճանճիկ աստուածն Ակկարոնի, թէ ասրիցեն
ես յախարէ ասրի յայսմանէ: Եւ գնացին հարցանել ՚ի նմանէ: ³Եւ հրեշ- **3**
տակ Տեառն կոչեաց զԵղիա Թեգրացի և ասէ. Արի՛ երթ ընդ առաջ
հրեշտակացն Որոգեայ արքայի՛ Սամարեայ, և ասասցես ցնոսա. Առ
՚ի չգոյէ՛ Աստուծոյ ՚ի մէջ Իսրայելի երթայք դուք հարցանել ՚ի Բահաղ
զճանճիկ աստուածն Ակկարոնի. ⁴ոչ այդպէս. այլ այսպէս ասէ Տէր. **4**
՚Ի մահիճսդ յոր ելեր՝ ոչ իջցես այրի, այլ ՚ի դմին՝ մահոն մեռցիս: Եւ
չոգան Եղիա, և ասէ ցնոսա: ⁵Եւ դարձան հրեշտակքն առ նա. և ասէ **5**
ցնոսա. Զի՛ է զի դարձարուք: ⁶Եւ ասեն ցնա. Այր մի ել ընդ առաջ **6**
մեր, և ասէ ցնեգ. Երթայք դարձարուք առ արքայն՝ որ առաքեացն
զձեզ, և ասասցիք ցնա. այսպէս ասէ Տէր. Առ ՚ի չգոյէ՛ Աստուծոյ ՚ի մէջ
Իսրայելի՛ երթաս հարցանել ՚ի Բահաղ զճանճիկ աստուածն Ակկարո-
նի. ոչ այդպէս. այլ ՚ի մահիճսդ յոր ելեր՝ ոչ իջցես այրի, այլ մահոն
մեռցիս: ⁷Եւ խօսեցան ընդ նոսա՝ և ասէ. Զի՛նչ նշանք են առնն որ ել **7**
ընդ առաջ ձեր, և խօսեցաւ ընդ ձեզ զբանսդ զայդոսիկ: ⁸Եւ ասեն ցնա. **8**
Այր թաւարժի՛, և գօփի մաշկեղէն ամեալ ընդ մէջ իւր: Եւ ասէ. Եղիա՛
Թեգրացի՛ է այն:

Բ ⁹Եւ առաքեաց առ նա իշխան յիսնապետ, և զյիսունս նորա. և **9**
եկ և եկն առ նա. և Եղիա նստէր ՚ի վերայ գլխոյ լերինն. և խօսե-
ցաւ յիսնապետն՝ և ասէ ցնա. Այրդ Աստուծոյ, արքայ կոչեաց զքեզ՝ էջ
այրի: ¹⁰Պարասխանի եպ Եղիա և ասէ ցյիսնապետն. Եթէ այր Աս- **10**
տուծոյ իցեն ես՝ իջցէ՛ հուր յերկնից՝ և կերիցէ զքեզ և զյիսունսդ քո: Եւ
էջ հուր յերկնից, և եկեր զնա և զյիսունս նորա:

Գ ¹¹Եւ յաւել՛ արքայ առաքել առ նա այլ յիսնապետ և զյիսունս նո- **11**
րա. և եկ և խօսեցաւ յիսնապետն՝ և ասէ ցնա. Այրդ Աստուծոյ, այսպէս
ասէ արքայ. Էջ այրի վաղվադակի: ¹²Պարասխանի եպ Եղիա՛ և ասէ **12**
ցնա. Եթէ այր Աստուծոյ իցեն, իջցէ՛ հուր յերկնից և կերիցէ զքեզ և
զյիսունս քո: Եւ էջ հուր Աստուծոյ յերկնից՝ և եկեր զնա և զյիսունս
նորա: ¹³Եւ յաւել՛ ևս արքայ առաքել յիսնապետ երրորդ և զյիսունս **13**
նորա. և եկ եկն առ նա յիսնապետն երրորդ, և անկաւ ՚ի վերայ ծնգաց
իւրոց առաջի Եղիայի՛ և աղաչեաց զնա, և խօսեցաւ ընդ նմա և ասէ.

1. 2 Ոմանք. Իւրոյ որ ՚ի Սամարիայ... ՚ի Բահաղ զճանճիկ... եթէ ասրիցին: **3 Ոմանք.**
Առ ՚ի չգոյէ՛ Աստուած ՚ի մէջ Իսրայելի: **4 Ոմանք.** Եւ ոչ այդպէս: *՚Ի յուս՛.* ՚Ի մահիճս
քո. *համաձայն այլոց ՚ի ընտր՛:* **6 Ոմանք.** Առ ՚ի չգոյէ՛ Աստուած ՚ի մէջ Իսրայելի:
Այլք. Այր ել ընդ առաջ: *Ոմանք.* Ոչ այդպէս է. այլ ՚ի մահիճսդ: **8 Ոմանք.** Այր թաւ,
և գօփի մաշ՛: **10 Օրինակ մի.** Եւ կերիցէ զքեզ և զծառայող քո... և եկեր զնա և
զծառայս նորա: **12 Ոմանք.** Եւ այրեցէ զքեզ և զյիսունսդ քո:

Այրոյ Ասարուծոյ, պապուեացի՛ անձն իմ, և անձինք ծառայից քոց այ–
 14 սոցիկ յիսնիցս առաջի աչաց քոց. ¹⁴զի ահա անկաւ հուր յերկնից, և
 եկեր զերկուս յիսնապետսն զառաջինսն, և գլխունսս նոցա. և արդ՝
 15 պապուեացի՛ն անձինք ծառայից քոց յաչս քո: ¹⁵Եւ խօսեցաւ հրեշտակ
 Տեառն ընդ Եղիայ և ասէ. Էջ ընդ դմա, և մի՛ երկնչիցիս յերեսաց նոցա:
 16 Յարեաւ Եղիա, և էջ ընդ նմա առ արքայ. ¹⁶և խօսեցաւ ընդ նմա՝ և ասէ.
 Փոխանակ զի առաքեցեր հրեշտակս հարցանել ՚ի Բահաղ զԴանճիկ
 ասարուածն Ակկարունի ✽. որպէս առ ՚ի չգոյէ՛ Ասարուծոյ ՚ի մէջ Իսրայելի
 հարցանել ՚ի նմանէ. ոչ այդպէս, այլ ՚ի մահիճսդ յոր ելեր՝ մի՛ իջցես
 17 այգի, այլ մահո՛ւ մեռցիս: ¹⁷Եւ մեռաւ ըստ բանին Տեառն զոր խօսեցաւ
 Եղիա:

Եւ Յովրամ որդի Աքաաբու թագաւորէ՛ ՚ի վերայ Իսրայելի ՚ի Սա– Դ
 մարիա անս երկուրասան, յամի ութուորաններորդի Յովսափաբայ ար–
 քայի Յուդայ. և արար չար՝ առաջի Տեառն, բայց ոչ իբրև զեղբարս իւր,
 և ոչ իբրև զմայր իւր: Եւ եբարձ զարձանսն Բահաղու զոր արար հայր
 նորա՝ և խորպակեաց՝ զնոսա. սակայն ՚ի մեղս փանն Յերոբովամայ որ
 յանցոյցն զԻսրայէլ՝ յարեցաւ, և ոչ մեկնեցաւ ՚ի նոցանէն. և սրբմտեցաւ
 բարկութեամբ Տէր ՚ի վերայ փան Աքաաբու: Եւ թագաւորեաց Յովրամ
 եղբայր նորա ընդ նորա, յամի երկրորդի Յովրամայ արքայի Յուդայ՝
 18 որդոյ Յովսափաբու, զի ոչ գոյր նորա որդի: ¹⁸Եւ մնացորդք բանիցն
 Ոթոզեայ և ամենայն ինչ զոր արար, ոչ աւանիկ գրեալ են ՚ի գիրս բա–
 նից աւուրց թագաւորացն Իսրայելի:

2 ¹ Եւ եղև ՚ի վերացուցանել Տեառն զԵղիայ շարժմամբն յերկինս. և Ե
 2 գնացին Եղիա և Եղիսեէ ՚ի Գաղզաղա: ²Եւ ասէ Եղիա ցեղիսեէ. Նինսր
 դու ասս՝ զի Տէր առաքեաց զիս ՚ի Բեթէլ: Եւ ասէ Եղիսեէ. Կենդանի՛ է
 3 Տէր, և կենդանի՛ է անձն քո՝ թէ թողից զքեզ: Եւ եկին ՚ի Բեթէլ: ³Եւ ելին
 որդիք մարգարէիցն որ ՚ի Բեթէլ՝ առ Եղիսեէ, և ասեն ցնա, թէ գիտիցեն
 զի այսօր առնո՛ւ Տէր զլերդ ՚ի գլխոյ քումմէ: Եւ ասէ. Գիտե՛մ և ես, լո՛ւն
 4 լերուք: ⁴Եւ ասէ Եղիա ցեղիսեէ. Նինսր դու ասս՝ զի Տէր առաքեաց
 զիս յԵրեքով: Եւ ասէ. Կենդանի՛ է Տէր, և կենդանի՛ է անձն քո՝ թէ
 5 թողից զքեզ: Եւ եկին յԵրեքով: ⁵Եւ մտաբան որդիք մարգարէիցն որ
 յԵրեքով՝ առ Եղիսեէ, և ասեն ցնա, եթէ գիտիցեն զի այսօր առնո՛ւ Տէր
 6 զլերդ ՚ի գլխոյ քումմէ: Եւ ասէ. Գիտե՛մ և ես՝ լո՛ւն լերուք: ⁶Եւ ասէ
 ցնա Եղիա. Նինսր դու ասս, զի Տէր առաքեաց զիս ՚ի Յորդանան: Եւ
 ասէ Եղիսեէ. Կենդանի՛ է Տէր, և կենդանի՛ է անձն քո՝ թէ թողից զքեզ:
 7 Եւ գնացին երկոքեան. ⁷և յիսուն այր յորդոց մարգարէիցն, և կացին
 ՚ի հանդիպոջ՝ ՚ի բացեայ. և երկոքեան կացին յեզերն Յորդանանու:
 8 ⁸Եւ ա՛ռ Եղիա զմաշկեակն իւր, ծալեաց և ետար զջուրն. և բաժանեցաւ
 9 ջուրն յայնկոյս և յայնկոյս, և անցին երկոքեան ընդ ցամաք: ⁹Եւ եղև

13 Բագու՛ք. Եւ անձն ծառայից քոց այսո՛ւ: **15** Այլք. Ընդ Եղիայի և ասէ. Էջ ընդ նմա...
 և յարեաւ Եղիա: **16** Այլք. ՚Ի մէջ Իսրայելի հարցանել: **17** Ի բագունս պակասի.
 Ի վերայ Իսրայելի ՚ի Սամարիա... զոր արար հայր նորա. և խորպակեաց զնոսա:
 Ունսնք. Յամի երրորդի Յովրամ՝: Յօրինակին պակասէր. Արքայի Յուդայ որդոյ
 Յովսափաբու, զի ոչ գոյր նորա որդի: **2. 1** Բագու՛ք. Շարժմամբ յերկինս, և
 գնաց Եղիա: **7** Ունսնք. Եւ երկոքին կացին յեզերն Յոր՛:

ընդ անցանելն նոցա, ասէ Եղիա ցեղիսէ. Խնդրեա՛ զինչ արարից քեզ, մինչև՛ վերացեալ իցեմ ՚ի քէն: Եւ ասէ Եղիսէ. Եղիցի կրկին ոգիդ քո ՚ի վերայ իմ: ¹⁰ Եւ ասէ Եղիա. Դժուարինս խնդրեցեր, բայց եթէ ¹⁰ փեսանիցես զիս յամբառնալն իմում ՚ի քէն՝ եղիցի՛ այնպէս, ապա թէ ոչ՝ մի՛ եղիցի: ¹¹ Եւ եղև մինչդեռ գնային նոքա, և խօսէին երթային: Եւ ահա կառք հրեղէնք և երիվարք հրեղէնք, և անջրպետեցին ՚ի մէջ երկոցունց. և վերացաւ Եղիա շարժմամբ յերկինս: ¹² Եւ Եղիսէէ հայէր ¹² և աղաղակեր. Նայր, հայր, կառքդ Իսրայէլի և հեծեալքդ նորա: Եւ այլ ոչ ևս եպես գնա. և բուռն եհար զհանդերձից իւրոց, և պարառեաց յերկուս ծուէնս: ¹³ Եւ առ Եղիսէէ գնալեակն Եղիայի գոր ընկէ՛ց ՚ի վե- ¹³ րայ նորա: Եւ դարձաւ Եղիսէէ, և եկաց առ եզերն Յորդանանու. ¹⁴ և ¹⁴ առ գնալեակն Եղիայի գոր ընկէց ՚ի վերայ նորա, և եհար զջուրսն՝ և ասէ. Ո՛ր ես Տէր Աստուած Եղիայի ափսով: Եւ եհար զջուրսն, և բաժանեցան յայսկոյս և յայնկոյս, և անց Եղիսէէ: ¹⁵ Իբրև փեսին որդիք ¹⁵ մարգարէիցն որ յԵրեքով ՚ի հանդիպոյն, և ասեն. Նանգեան ոգին Եղի- այի ՚ի վերայ Եղիսէի. և եկին ընդ առաջ նորա, և երկիր պագին նմա ՚ի վերայ երկրի: ¹⁶ Եւ ասեն. Ահաւասիկ են ընդ ծառայս քո որդիք գո- ¹⁶ րութեան արք յիսուն. երթիցեն և խնդրեսցեն զպէրն քո, գուցէ առ գնա Նոգի Տեառն, և ընկէց գնա առ Յորդանանու, կամ ՚ի վերայ միոյ ուրուք ՚ի լեռանց, կամ ՚ի վերայ միոյ ուրուք ՚ի բլրոց: Եւ ասէ Եղիսէէ. Մի՛ առաքէք: ¹⁷ Եւ բռնադատեցին գնա մինչև ամաչեր, և ասէ. Առաքեցէք: ¹⁷ Եւ առաքեցին յիսուն այր. և խնդրեցին զերիս աւուրս՝ և ոչ գրին գնա. ¹⁸ և դարձան առ նա, և նա նստեր յԵրեքով. և ասէ ցնոսա Եղիսէէ. Ո՛չ ¹⁸ ասացի ձեզ թէ մի՛ երթայք:

Զ ¹⁹ Եւ ասեն արք քաղաքին ցեղիսէէ. Ահաւասիկ բնակութիւն քաղաքիս ¹⁹ բարի՛ է, որպէս և փերդ իսկ փեսանէ. և ջուրքս չար, և երկիրս անգաւա՛կ: ²⁰ Եւ ասէ Եղիսէէ. Առէք առ իս կուժ մի նոր, և դիրք այդդ: Եւ բերին առ ²⁰ նա: ²¹ Եւ ել Եղիսէէ յականս ջուրցն, և արկ անդ անդ և ասէ. Այս- ²¹ պէս ասէ Տէր. Բժշկեն՝ զջուրսդ զայդոսիկ, և մի՛ ևս լիցի այրի մահի և յանգաւակութիւն: ²² Եւ բժշկեցան ջուրքն մինչև ցայսօր ըստ բանին ²² Եղիսէի գոր խօսեցաւ: ²³ Եւ ել անտի ՚ի Բեթէլ. և մինչդեռ ելանէր ընդ ²³ ճանապարհն, մանկտի մանրիկ ելին ՚ի քաղաքէն, աղաղակէին ՚ի նա և ասէին. Ե՛լ կնդակ, ե՛լ կնդակ: ²⁴ Դարձաւ ՚ի թիկունս իւր և եպես ²⁴ գնոսա. և անէժ գնոսա յանուն Տեառն՝ և ասէ. Որդիք յանցանաց և դատարկութեան: Եւ ելին երկու արօք յանտառէն և պարառեցին ՚ի նոցանէ քառասուն և երկուս մանկունս: ²⁵ Եւ գնաց անտի ՚ի լեռն ՚ի ²⁵ Կարմեղոս, և անտի դարձան ՚ի Սամարիա:

Է ¹ Եւ Յովրամ որդի Աքաաբու թագաւորեաց ՚ի վերայ Իսրայէլի ՚ի **3**

9 Ոմանք. Ասէ Եղիա. Եղիսէէ խնդ՛: վերացեալ եմ ՚ի քէն... կրկին ոգի քո: **11 Ոսկան.** Երթային և խօսէին. և ահա: **14 Ոմանք.** Զջուրն. և բաժանեցաւ յայս՛: **16 Բագունք.** Եւ ասեն ցնա. Ահաւա՛... առ գնա Նոգին Տեառն: **19 Յօրիմակն պակասէր.** Որպէս և փերդ իսկ: **21 Ոմանք.** Եւ ել Եղիսէէ յականջս ջրոյն, և արկ անդ աղ... զջուրս զայստսիկ. և մի՛ ևս լիցի այդ, կամ՝ սա ՚ի մահ և անգաւա՛: **23 Ոմանք.** Ելանէր զճանապարհն... ելանէին ՚ի քաղաքէն և աղա՛... Ել կնտակ ել կնտակ:

Մամարիա, յամի եւթնուփասներորդի Յովսափարայ արքայի Յուդայ. և
 2 թագաւորեաց ամն երկոփասան: ² Եւ արար չափ առաջի Տեառն, բայց ո՛չ
 իբրև զհայր իւր, և ո՛չ իբրև զմայր իւր. և կործանեաց զարձանսն իւր զոր
 3 արար հայր նորա: ³ Սակայն ՚ի մեղս Յերոբովամայ որդոյ Նաբափայ
 4 որ յանցոյցն զԻսրայել յարեցաւ, և ո՛չ մեկնեցաւ ՚ի նոցանէ: ⁴ Եւ Մովսա՛
 արքայ Մովաբայ էր նեկաթ. և փայր արքային Իսրայելի հարկս, հարիւր
 հազար մաքեաց, և հարիւր հազար խոյոց գեղմնատրաց:
 5 ⁵ Եւ եղև յեփ մեռանելոյ Աքաաբու, նշկահեաց արքայն Մովաբու. և
 6 զարքայն Իսրայելի: ⁶ Եւ էլ արքայ Յովրամ յաւուր յայնմիկ ՚ի Մամարեայ,
 7 և հանդէս արար Իսրայելի և զնաց: ⁷ Եւ առաքեաց առ Յովսափար ար-
 քայ Յուդայ՝ և ասէ. Արքայ Մովաբու նշկահեաց զիս, եթէ երթայցեն ընդ
 իս ՚ի պափերազմ ՚ի վերայ Մովաբու: Եւ ասէ. Ելից. զի որպէս դո՛ւ և
 են, և որպէս զօրք քո՝ զօրք իմ, և որպէս երիվարք քո՝ երիվարք իմ:
 8 ⁸ Եւ ասէ. Ընդ ո՞ր ճանապարհ ելից: Եւ ասէ. Ընդ ճանապարհ անապա-
 9 փին Եդոմայ: ⁹ Եւ զնաց արքայ Իսրայելի և արքայ Յուդայ, և արքայ
 10 Եդոմայ. և պափեցան զեւթն օր ՚ի ճանապարհին, և ո՛չ զոյր ջուր ՚ի
 բանակին, և ո՛չ անասնոյն որ ընդ նոսա: ¹⁰ Եւ ասէ արքայ Իսրայելի.
 Ո՛հ, պաշարեաց Տէր զերիս թագաւորսս եկեալս, քա՛ն զսոսա ՚ի ձեռս
 11 Մովաբայ: ¹¹ Եւ ասէ Յովսափար. Ո՛չ գուցէ աստ մարգարէ Տեառն, և
 հարցցո՞ւք զՏէր նովա: Եւ պափասխանի ետ մի ոմն ՚ի մանկւոյն ար-
 քայի Իսրայելի՝ և ասէ. Է՛ աստ Եդիսեէ որդի Մափափարայ որ արկանէր
 12 ջուր ձեռաց Եդիայի: ¹² Եւ ասէ Յովսափար. Գո՛յ բան Տեառն ընդ նմա:
 Եւ իջին առ նա արքայն Իսրայելի՝ և Յովսափար արքայ Յուդայ, և
 13 արքայ Եդոմայ: ¹³ Եւ ասէ Եդիսեէ ցարքայն Իսրայելի. Ջի՛ կայ՝ իմ և
 քո. երթ առ մարգարէսն հօր քոյ, և առ մարգարէս մօր քոյ: Եւ ասէ
 ցնա արքայն Իսրայելի. Միթէ արդևք կոչեաց Տէր զերիս թագաւորսս
 14 եկեալս՝ քա՛ն զսոսա ՚ի ձեռս Մովաբու: ¹⁴ Եւ ասէ Եդիսեէ. Կենդանի՛
 է Տէր զօրութեանց, որոյ կացի առաջի նորա, եթէ չէր առեալ ակն
 Յովսափարայ արքայի Յուդայ, թէ բնան հայելի իսկ ՚ի քեզ, և փեսանէի
 15 զքեզ. ¹⁵ բայց արդ՝ ա՛ծ առ իս սաղմոսասաց: Եւ եղև իբրև նուագեաց
 16 սաղմոսասացն, եկն ՚ի վերայ նորա ձեռն Տեառն, ¹⁶ և ասէ. Այսպէս ասէ
 17 Տէր. Արարէք զհեղեղափոյ գայոյ գո՛ւքս գուքս: ¹⁷ Ջի այսպէս ասէ Տէր. Ո՛չ
 փեսանիցեք հողմ, և ո՛չ փեսանիցեք անձրև. և հեղեղափոյ լցցի՛ ջրով,
 18 և արքջիք դո՞ւք՝ և անասուն ձեր, և գրաստ ձեր. ¹⁸ և թեթև՛ է այդ յաչս
 19 Տեառն. և մարմնեցից զՄովաբ ՚ի ձեռս ձեր, ¹⁹ և հարջիք զամենայն
 քաղաքս ամրացեալ, * և զամենայն քաղաքս ընփոխս, և զամենայն
 20 մենայն վիճակս բարիս՝ անպիփանացուցի՛ք քարամբք: ²⁰ Եւ եղև ընդ

3. 1 Ոմանք. Թագաւորեաց յԻսրայելի... յամի ութնուփասներորդի: **4 Ոմանք.** Եւ Ամովս արքայ... էր նեկեթ... և փայր Իսրայելի հարկ: *՚Ի լուս՝. ՚ի վերայ՝* նեկաթ. *նշանակի՛* շպեփ. *և առ այլ ոմանս.* իաշնափես. հօփաբոյծ: **7 Այլք.** Ջի որպէս դու ես՝ և ես, և որպէս: **8 Ոմանք.** Ընդ ճանապարհս անապա՛: **9 Ոմանք.** Ջուր բանակին և ո՛չ անասնոցն: **13 Ոմանք.** Մի արդևք կոչեաց Տէր: **19 Ոմանք.** Եւ հարջիք զամենայն քաղաքս, և զամենայն քաղաք ընփոխ, և զամենայն զծառ զազ՛:

առաւօրն յորժամ զո՛հն ելանէր, և ահա ջուրք գային յելիցն Եդոմայ, և լցան երկիրն ջրով: ²¹ Եւ ամենայն Մովաբ լուաւ թէ ելին թագաւորքն պատերազմել ընդ նոսա, և ելին յամենայն գօրի ածուաց և ՚ի վեր, և կանխեցին ընդ առաւօրն, և կացին առ սահմանաւն: ²² Եւ ծագեաց արև ՚ի վերայ ջրոցն, և երես Մովաբ ՚ի հանդիպոյն զջուրսն կարմիր իբրև զարիւն. ²³ և ասեն. Արիւնն այն սրոյ է. կռուեցա՛ն ընդ միմեանս թագաւորքն, և հարին այր զընկեր իւր. և արդ հա՛կա յաւար Մովաբ, ²⁴ և մրին ՚ի բանակն Իսրայելի: Եւ յարեան Իսրայելացիքն՝ և հարին զՄովաբ. և փախեան յերեսաց նոցա. և մտնելով մտնանէին և հարկանէին զՄովաբ, ²⁵ և զքաղաքսն կործանեցին. և յամենայն վիճակ բարի ընկեցին այր իւրաքանչիւր զքար իւր, և լցին զնա. և զամենայն աղբերս ջրոց իցին. և զամենայն փայտ զագնիւ հարին, մինչև թողուլ զքարինս որոնցն քակտելաւ, և պատեցան պարսաւորք՝ և հարին զնա: ²⁶ Եւ երես արքայն Մովաբայ թէ սաստկացաւ քան զնա պատերազմն, ա՛ն ընդ իւր եւթն հարիւր այր՝ սուսերածիգս, հաբանել երթալ առ արքայն Եդոմայ, և ո՛չ կարաց: ²⁷ Եւ ա՛ն զորդին իւր զանդրանիկ արքայն. զոր թագաւորեցոյց փոխանակ իւր, և եհան զնա ողջակէզ ՚ի վերայ պարսպին. և եղև զիղջ մեծ ՚ի վերայ Իսրայելի, և չուեցին ՚ի նմանէ, և դարձա՛ն յերկիր իւրեանց:

Թ ¹ Եւ կին մի ՚ի կանա՛նց որդւոց մարգարեիցն, աղաղակէր առ Եղիսէ և ասէր. Ծառայ քո այր իմ մեռա՛ն. և դու ինքնին գիպես զի ծառայ քո էր երկիւղած ՚ի Տեառնէ. և փոխապուն եկն առնուլ զերկոսին զորդիս իմ իւր ՚ի ծառայութիւն: ² Եւ ասէ ցնա Եղիսէ. Ձի՛նչ արարից քեզ. ² պատմեա՛ ինձ զի՛նչ կայ ՚ի քան քում: Եւ նա ասէ. Ո՛չ գոյ ՚ի քան աղախնոյ քոյ՝ և ո՛չ ինչ. բայց ի՛նչ որով օժանիցիմք: ³ Եւ ասէ ցնա. ³ Երթ խնդրեա՛ քեզ ամանս յամենայն դրացեաց քոց՝ ամանս ունայնս, և մի սակաւացուցանիցես. ⁴ և մտցես և փակեսցես զդրունսն ընդդէմ քո, և ընդդէմ որդւոց քոց. և արկցեն յամենայն ամանսն մինչև լցցին, և առցես: ⁵ Եւ զնաց ՚ի նմանէ՝ և փակեաց զդրունն ընդդէմ իւր, և ընդդէմ որդւոց իւրոց. նոքա մատուցանէին առ նա, և նա արկանէր մինչև լցա՛ն ամանքն: ⁶ Եւ ասէ ցորդիսն իւր. Մտարուցէ՛ք առ իս և այլ աման: Եւ ասեն ⁶ ցնա. Ո՛չ է այլ աման: Եւ եկաց ևղն: ⁷ Եւ չօճա՛ պատմեաց առնն Աստուծոյ. և ասէ Եղիսէ. Երթ վաճառեա՛ զևղն, և հատուցեն զպոկոսիսն քո. և դու և որդիք քո կեցօ՛րք մնացեալ իւղովն:

Ժ ⁸ Եւ եղև օր, և անց Եղիսէ ՚ի Մովմնա. և ա՛նդ էր կին մի մեծ, և կալաւ զնա ուրել հաց. և լինէր ՚ի շա՛ր ժամանակէ ՚ի մտնել իւրում անդր, իջանէր ուրել և ըմպել: ⁹ Եւ ասէ կինն ցայր իւր. Գիպեն՛, զի այրն Աստուծոյ սուրբ է, և ճանապարհք նորա առ մեք է. ¹⁰ արասցո՛ւք նմա

24 *Յօրինակին*. Եւ մտնելով մտնանէին և հարկանէին զՄովաբ: **25** *Ունակք*. Մինչև ՚ի թողուլ, կամ՝ զթողուլ... քակտելաւ, և պատեցան պարսաւորք: **26** *Ունակք*. Եւ ո՛չ կարացին: **27** *Ունակք*. Եւ եղև զեղջ մեծ. կամ՝ զիղջ մեծ: *Յոր ՚ի լուս. մեքունս նշանակի՛*՝ ահարկութիւն մեծ: **4. 1** *Ունակք*. Ձի ծառայ քո երկիւղած էր ՚ի Տեառնէ: **2** *Այլք*. Որով օժանիցիմ: **4** *Այլք*. Փակեցես զդրուն: **6** *Յօրինակին պակասէր*. Եւ այլ աման, և ասեն ցնա. Ո՛չ է այլ աման, և եկաց: **7** *Այլք*. Կեցօրք մնացելով իւղովն: *Ուր ունակք*. Կերջիք մնացելով իւ՛: **8** *Ունակք*. Անդր խտրորեր իջանէր ուրել և ըմ՛:

վերնապուրն մի փոքրիկ, և դիցուք ՚ի նմա մահիճս և սեղան և աթոռ և
 11 աշխանակ. և եղիցի ՚ի գալ նորա առ մեզ մտցե՛լ անդր: ¹¹ Եւ եղև օր մի, և
 12 եկն անդր, և եմո՛ւր ՚ի վերնապուրնն, և ննջեաց անդր. ¹² և ասէ ցԳեեզի
 ցպապանեակն իւր. Կոչեա՛ւ առ իս զՍոմնացին զայն: Եւ կոչեաց զնա, և
 13 եկաց առաջի նորա: ¹³ Եւ ասէ ցպապանին. Ասա՛ ցնա. Ահա կազմեցեր
 մեզ զայս ամենայն կազմած, զի՛նչ պարպ իցէ առնել քեզ. եթէ իցե՛ն
 14 բանք ինչ քո առ արքայ, կամ առ իշխան՝ գորուն: Եւ նա ասէ. ՚Ի մէջ
 14 ժողովրդեան իմոյ բնակեալ եմ ես: ¹⁴ Եւ ասէ. Զի՛նչ պարպ իցէ առնել
 նմա: Եւ ասէ Գեեզի պապանեակն նորա. Եւ կարի՛ իսկ քաջ, քանզի
 15 որդի ո՛չ գոյ նմա, և այրն իւր չէ ինչ ծեր: ¹⁵ Եւ ասէ. Կոչեա՛ զնա: Եւ
 16 կոչեաց զնա, և եկաց առ դուրսն: ¹⁶ Եւ ասէ ցնա Եղիսեէ. ՚Ի ժամանակի
 յայսմիկ ՚ի սոյն ատուրս ունիցիս ՚ի գիրկս մանուկ: Եւ նա ասէ. Մի՛ ւրեր,
 17 * այրդ Աստուծոյ, մի՛ ստեր աղախնոյ քում: ¹⁷ Եւ յղացաւ կինն, և ծնաւ
 որդի ՚ի ժամանակի յայսմիկ, մինչդեռ կենդանի էր, որպէս խօսեցաւ
 18 ընդ նմա Եղիսեէ. ¹⁸ և հաստատեցաւ մանուկն:

19 Եւ եղև իբրև ել նա առ հայր իւր ՚ի հնձօղսն. ¹⁹ ասէ ցհայրն իւր. ԺԱ
 Գրոյխ իմ գրոյխ իմ: Եւ ասէ ցպապանին. Տար՛ զդա առ մայր իւր:
 20 ²⁰ Եւ փարաւ զնա առ մայր իւր, և ննջեաց ՚ի մէջ ծնգաց նորա մինչև
 21 ցմիջօրեայ, և մեռաւ: ²¹ Եւ եհան զնա, և կողմնեցոյց ՚ի մահիճս առնն
 22 Աստուծոյ. և փակեաց ընդդէմ նորա. և ել, ²² և կոչեաց զայր իւր՝ և ասէ.
 Առաքեա՛ւ առ իս զմի ոք ՚ի մանկաւորոյ, և է՛ջ մի յիշոցոյ, և պնդեցայց
 23 մինչև առ այրն Աստուծոյ և դարձայց: ²³ Եւ ասէ. Զի՛ է զի երթանս դու
 առ նա այսօր, զի ո՛չ ամսամուր է՛ և ո՛չ շաբաթ: Եւ նա ասէ. Ողջոյն
 24 է: ²⁴ Եւ հանդերձեաց զէջն, և ասէ ցպապանին իւր. Վարեա՛ւ և զնա՛.
 և մի՛ ունիր ինձ ելանել ՚ի դա. բայց եթէ ասացից ցքեզ՝ թէ ե՛կ այսր,
 25 և եկեացես. ²⁵ և երթիցեն առ այրն Աստուծոյ ՚ի լեառնն ՚ի Կարմե-
 լոս: Եւ եղև իբրև երես Եղիսեէ զզնալն նորա առ նա, և ասէ ցԳեեզի
 26 ցպապանեակն իւր. Ահա այն Սոմնացի՛ն է. ²⁶ ընթա՛ւ ընդ առաջ նորա
 և ասացես. Ողջոյն է քեզ, և ողջոյն է առն քում, և ողջոյն է ման-
 27 կանն: Եւ նա ասէ. Ողջոյն է: ²⁷ Եւ եկն առ Եղիսեէ ՚ի լեառնն, և բոնն
 եհար զոտից նորա. և մատրեաւ Գեեզի մերժել զնա. և ասէ Եղիսեէ.
 Թոյլ փուր դմա, զի անձն դորա ցաւագին է. և Տէր թաքոյց յինէն, և ո՛չ
 28 պարմեաց ինձ: ²⁸ Եւ նա ասէ. Միթէ ինդրեցի՞ որդի ՚ի փեռանէ իմմէ,
 29 ո՛չ ասացի թէ մի՛ խաբեր զիս: ²⁹ Եւ ասէ Եղիսեէ ցԳեեզի. Ա՛ժ գօտի ընդ
 մէջ քո. և ա՛ռ զցուպդ իմ ՚ի ձեռին քո և երթ. և եթէ գրանիցես զայր
 ոք մի՛ օրհնեսցես զնա. և եթէ օրհնեսցէ զքեզ այր ոք՝ մի՛ փացես նմա
 30 պապասխանի. և դիցես զցուպդ իմ ՚ի վերայ երեսաց մանկանն: ³⁰ Եւ
 ասէ մայր մանկանն. Կենդանի՛ է Տէր և կենդանի՛ է անձն քո, թէ թողից

11 Այլք. Եւ եղև օր, և եկն... և ննջեաց անդ: **13 Այլք.** Եթէ իցեն քո բանք ինչ...
 և կամ առ իշ՛: **14 Այլք.** Քանզի որդի ո՛չ գոյ նորա: **20 Բազումք.** Եւ ննջեաց ՚ի
 վերայ ծնգաց նորա: **24 Ունակք.** Եւ նա հանդերձեաց զէջն... և մի՛ ունիր ինչ ելանել...
 ասացից քեզ եթէ եկ: **25 Այլք.** Զգալ նորա առ նա. և ասէ: **26 Օրհնակ մի.** Ողջոյն
 է քեզ. ողջոյն է փան քում, ողջոյն է ման՛: **27 Բազումք.** Զի անձն նորա ցաւա՛:
29 Յօրհնակին պակասէր. Եւ առ զցուպդ իմ ՚ի ձեռին: **Ունակք.** Ի՛ ձեռին քում... զայր
 ոք, մի՛ ահամարհեսցես զնա... մի փայցես պապասխանի:

զբեզ: Եւ յարեալ Եղիսեէ և գնաց զկնի նորա: ³¹ Եւ Գեեզի անց առաջի 31
նոցա. և եհ՛ գցուպն ՚ի վերայ երեսաց մանկանն, և ոչ գոյր բարբառ՝
և ոչ լսել. և դարձաւ ընդ առաջ նորա, պապմեաց նմա և ասէ. Ոչ
յարեալ մանուկն: ³² Եւ եմուր Եղիսեէ ՚ի փունն, և ահա մանուկն մեռե- 32
ալ, և կողմնեցուցեալ ՚ի մահիճս նորա: ³³ Եւ եմուր Եղիսեէ ՚ի փունն, և 33
փակեաց գոուրսն ընդդէմ երկոցունց. և եկաց յաղօթս առ Տէր. ³⁴ և ել և 34
անկան ՚ի վերայ մանկանն. և եղ զբերան իւր ՚ի վերայ բերանոյ նորա.
և զաչս իւր ՚ի վերայ աչաց նորա. և զձեռն իւր ՚ի վերայ ձեռաց նորա.
և կծկեցաւ ՚ի վերայ նորա, և ջեռաւ մարմին մանկանն: ³⁵ Եւ դարձաւ և 35
զգնացաւ ՚ի փանն յայնկոյս և յայնկոյս, և ել և ծածկեաց զմանուկն. *
և ծածկեաց զմանուկն մինչև ցեւթն անգամ. և եբաց մանուկն զաչս իւր:
³⁶ Եւ բարբառեցաւ Եղիսեէ առ Գեեզի՝ և ասէ. Կոչեա՛ այսր զՍոմնացին: 36
Եւ կոչեաց զնա. և եմուր առ նա. և ասէ Եղիսեէ. Առ գորդի քո: ³⁷ Եւ 37
եմուր կինն և անկաւ առ ուրս նորա, և երկիր եպագ նմա յերկիր. և ան
գորդին իւր՝ և ել: ³⁸ Եւ Եղիսեէ դարձան ՚ի Գաղգաղա: 38

ԺԲ Եւ սով էր յերկրին. և որդիք մարգարէիցն նստէին առաջի նորա.
և ասէ Եղիսեէ ցապաբանեակն իւր. Կառո՛ դու զսանն մեծ, և եփեա՛
եփոյ որդւոցդ մարգարէից: ³⁹ Եւ ել յանդն քաղել արիովթ. և եգիւր որթ 39
յանդին, և քաղեաց ՚ի նմանէ ազոխ լի՛ շալակաւ իւրով, և եկն և արկ ՚ի
սան եփոյին՝ քանզի ոչ ճանաչէր. ⁴⁰ և արկ առաջի արանցն ուրել: Եւ 40
եղև յուրելն նոցա յեփոյէ անտի, աղաղակեցին և ասեն. Սա՛հ է ՚ի սանի
աստ՝ այրդ Աստուծոյ: Եւ ոչ կարացին ուրել: ⁴¹ Եւ ասէ. Առէ՛ք ալւր և 41
արկէ՛ք ՚ի սան այդր: Եւ ասէ Եղիսեէ ցԳեեզի ցապաբանեակն իւր. Արկ
առաջի ժողովրդեանդ և կերիցեն: Եւ ոչ եղև վնաս ինչ ՚ի սանէ՛ անտի:

ԺԳ ⁴² Եւ եկն այր ՚ի Բեթսարիսայ, և եբեր առնն Աստուծոյ նկանակս 42
յառաջնոց արմտեաց, նկանակս գարեղէնս, և պաղապիպս բակեղաթաւ.
և ասէ. Տո՛ւք ժողովրդեանդ և կերիցեն: ⁴³ Եւ ասէ սպասաւորն նորա. 43
Զի՛նչ փաց զայս առաջի հարիւրոց արանցդ: Եւ ասէ. Տո՛ւք ժողովրդեանդ
և կերիցեն. զի այսպէս ասէ Տէր. Կերիցեն և նշխարեցեն: ⁴⁴ Եւ եղ ա- 44
ռաջի նոցա և կերան, և թողին նշխար ըստ բանին Տեառն:

ԺԴ ¹ Եւ Նեեման իշխան գորուն Ասորոց, էր այր մեծ առաջի փեռան 5
իւրոյ, և սքանչելի երեսօք. զի նովան էր Տէր փրկութիւն Ասորոց. և
այրն հօզր զօրութեամբ էր, և բորոտեալ: ² Եւ Ասորիքն մեկնակազէնք՝ 2
ելին և գերեցին յերկրէն Իսրայէլի աղջիկ մի փոքրիկ, և էր առ կնոջն
Նեեմանայ. ³ և ասէ ցրիկինն իւր. Յանկարժ երթայր փերդ իմ առա- 3
ջի մարգարէին Աստուծոյ որ ՚ի Սամարիա. և անդէն աւաքէր զդա ՚ի

30 Ունակք. Եւ ասէ կինն. Կենդանի է Տէր և: 34 Յօրինակին պակասէր. Եւ ել
և անկաւ ՚ի վերայ: Ի բազունս պակասի. Եւ զձեռն իւր ՚ի վերայ ձեռաց նորա:
35 Բազունք. Եւ դարձաւ և գնաց ՚ի փանն յայնկոյս: Այլք միակնգամ ունին. Եւ
ծածկեաց զմանուկն: 38 Ոսկան. Եւ եփեա եփոց: 39 Ոսկան. Ի սան եփոցին:
Ի լուս. ՚ի վերայ՝ արիովթ. նշանակի՛ բանջար վայրի: Յօրինակին պակասէր.
Եւ քաղեաց ՚ի նմանէ ազոխ լի շա՛: 40 Ոսկան. Յեփոցէ անտի: 41 Այլք. Եւ
արկէք ՚ի սան անոր: 42 Այլք. Արմտեաց, և նկանակս գարե՛: Ունակք. Բակեղեթաւ:
43 Ոսկան. Զի այսպէս ասէ Տէր. Կերիցեն և յաւելցի: 5. 1 Ունակք. Զօրութեամբ. և
էր բորոտեալ:

- 4 բորոպութենէ իւրմէ: ⁴Եւ եմուպ՝ և պապմեաց փեառն իւրում և ասէ.
 5 Այսպէս և այսպէս խօսեցաւ աղջիկն որ յերկրէն Իսրայէլի: ⁵Եւ ասէ
 արքայն Ասորոց ցՆեեման. Երթ և ես առաքեցից հրովարպակս առ
 արքայն Իսրայէլի: Եւ զնաց. և առն՝ ՚ի ձեռին իւրում փասն փաղանփ
 արծաթոյ, և վեց հազար դահեկան, և փասն պապմուճան հանդերձեայ:
 6 ⁶Եւ փարաւ հրովարպակս առ արքայն Իսրայէլի: Եւ էր գրեալ այնպէս.
 Արդ՝ իբրև հասցէ առ քեզ հրովարպակդ այդ. ահա առաքեցի առ քեզ
 7 զՆեեման ծառայ իմ, և առաքեսցեն զդա ՚ի բորոպութենէ իւրմէ: ⁷Եւ
 եղև իբրև ընթերցաւ արքայն Իսրայէլի զհրովարպակն, պապառեանց
 զհանդերձս իւր՝ և ասէ. Միթէ Աստուած իցեմ ես՝ սպանանել կամ
 կեցուցանել, զի առաքեաց առ իս առաքել զայրդ ՚ի բորոպութենէ իւրմէ.
 8 Բայց զփրասջիք և փեսջիք զի պապճառի՝ իմն նա առ իս: ⁸Եւ եղև
 իբրև լուաւ Եղիսեէ այրն Աստուծոյ՝ եթէ պապառեաց արքայն Իսրա-
 յէլի զհանդերձս իւր, առաքեաց առ արքայն Իսրայէլի և ասէ. Ընդէի
 պապառեցեր զհանդերձս քո, եկեսցէ՛ առ իս Նեեման, և զփրասցէ թէ
 գոյ մարգարէ յԻսրայէլի:
 9 ⁹Եւ եկն Նեեման երիվարօք և կառօք, և եկաց առ դուրս փանն ժե
 10 Եղիսէի: ¹⁰Եւ առաքեաց Եղիսեէ առ նա հրեշտակ՝ և ասէ. Երթ լուա՛
 11 եւթն անգամ ՚ի Յորդանան, և դարձցի՛ մարմին քո և սրբեսցիս: ¹¹Եւ
 բարկացաւ Նեեման, զնաց և ասէ. Ես ասէի թերևս ելցէ՛ առ իս, և
 կացցէ յաղօթս և կարդասցէ զանուն Տեառն Աստուծոյ իւրոյ, և դիցէ
 12 զձեռն իւր ՚ի վերայ փեղոյոյս, և առաքեսցէ զբորոպութիւնս: ¹²Ոչ լաւ
 իցեն Նաբանա և Փարփարա զե՛րք Դամասկոսի քան զամենայն ջուրս
 Իսրայէլի. և ընդէի ոչ երթայց և լուացայց ՚ի նոսա, և սրբեցայց. և դար-
 13 ձաւ և զնաց սրբմութեամբ: ¹³Եւ մափեան ծառայք նորա և խօսեցան
 ընդ նմա, և ասեն ցնա. Նայր, եթէ մեծ ինչ բան խօսեցեալ էր ընդ քեզ
 մարգարէին, ոչ ապաքէն պահիր էր առնել. թող թէ զի ասաց. Լուացիի
 14 և սրբեսցիս: ¹⁴Եւ էջ Նեեման և մկրպեցաւ ՚ի Յորդանան եւթն անգամ
 ըսպ բանին Եղիսէի. և դարձաւ մարմին նորա իբրև զմարմին ման-
 15 կան մաքաղոյ՝ և սրբեցաւ: ¹⁵Եւ դարձաւ առ Եղիսեէ, ինքն և ամենայն
 բանակն իւր, և եկն եկաց առաջի նորա՝ և ասէ. Ահա զփրացի թէ ոչ
 16 գոյ Աստուած յամենայն երկրի՝ բայց միայն ՚ի մէջ Իսրայէլի. և արդ՝
 17 առ օրհնութիւն ՚ի ծառայէ քումմէ: ¹⁶Եւ ասէ Եղիսեէ. Կենդանի՛ է Տէր
 որոյ կացի առաջի նորա, եթէ առից ինչ: Եւ սրիպեաց զնա առնուլ. և
 17 ոչ հաւանեցաւ: ¹⁷Եւ ասէ Նեեման. Իսկ որովհետև ոչ՝ փացի՛ն ծառայի
 քում բեռինք զուզից ջորոց ՚ի հողոյ երկրիս. զի ոչ ևս արասցէ ծա-
 18 ¹⁸վասն բանիս այսորիկ. և քաւեսցէ Տէր զծառայ քո՝ ՚ի մփանել փեառն
 իմոյ ՚ի փունն Ռեմանայ երկիր պազանել նմա. յորժամ յենուցու ՚ի ձեռս

3 *Ոսկան*. Անկարծ երթայր փեր իմ: *Ի լուա՛*. ՚ի վերայ՝ առաքէր. *նշանակի՛* սրբէր:
 6 *Յայլս արկրասի*. Եւ էր գրեալ այսպէս: 7 *Ոմանք*. Առաքեցուցանել զայրդ ՚ի բո՛ւ:
 11 *Յօրինակին*. Ես ասէ թերևս ելցէ: *Այլք*. Եւ կացցէ, և կարդասցէ: 12 *Յօրինակին*.
 Քան զամենայն ջուր Իսրայէլի: 13 *Ոմանք*. Ընդ քեզ մարգարէն... թող թէ ասաց:
 17 *Օրինակ մի*. Բայց միայն Աստուծոյ:

իմ, և երկիր պագանիցեմ 'ի փան Ռեմանայ՝ 'ի պագանելն նորա երկիր 'ի փան Ռեմանայ. և քաւեսցէ՛ Տէր զժառայ քո վասն բանին այնորիկ: 19
 19 Եւ ասէ Եղիսեէ ցՆեեման. Երթ խաղաղութեամբ: Եւ գնաց 'ի նմանէ յերկրէն Իսրայէլի:

ԺԶ 20 Եւ ասէ Գեեզի պափանեա՛կն Եղիսէի. Ահա խնայեաց փէր իմ 'ի 20
 Նեեման Ասորի, չառնուլ 'ի ձեռանէ նորա յորոց մափոյցն. կենդանի՛ է Տէր՝ եթէ ոչ ընթացայց զհետ նորա, և առից ինչ անփի: 21 Եւ անդեցաւ 21
 Գեեզի զհետ Նեեմանայ: Եւ երես գնա Նեեման՝ ընթացեալ զհետ նո- 22
 րա. և դարձաւ 'ի կառացն ընդ առաջ նորա և ասէ. Ողջոյն է: 22 Եւ ասէ 22
 Գեեզի. Ողջոյն է. փէր իմ առաքեաց զիս առ քեզ և ասէ. Ահա եկին առ իս երկու պափանեակք 'ի լեռնէն Եփրեմի յորդոցն մարգարէից, փո՛ր նոցա փաղանք մի արծաթոյ, և երկուս պափամուճանս հանդերձեալս: 23
 23 Եւ ասէ Նեեման. Թէ այդպէս իցէ, ա՛ն երիս փաղանքս արծաթոյ: 23
 Եւ բռնադափեաց գնա, և ծրարեաց երիս փաղանքս արծաթոյ յերկուս պարկս, և երկուս պափամուճանս հանդերձեալս. և եր ցերկուս ծառայս իւր՝ և բարձին առաջի նորա. 24 և եկին 'ի մթինն, և ա՛ն 'ի ձեռաց նոցա, 24
 և եղ 'ի փան. և արձակեաց զարսն՝ և գնացին. 25 և ինքն եմո՛ւք և կայր 25
 առաջի փեռոն իւրոյ: Եւ ասէ ցնա Եղիսեէ. Ուսփի՛ զաս Գեեզի: Եւ ասէ 26
 Գեեզի. Չիք երթալ ծառայի քոյ՝ ոչ յայսկոյս և ոչ յայնկոյս: 26 Եւ ասէ 26
 ցնա Եղիսեէ. Ոչ սիրք իմ գնաց յորժամ դարձաւ այրն 'ի կառաց ան-
 փի ընդ առաջ քո. և արդ՝ առե՛ր զարծաթն և զհանդերձսն 'ի ձիթենիս և յայգիս, և յարջառս և յոջխարս, և 'ի ծառայս և յաղախնայս: 27 Եւ 27
 բորոպութիւնն Նեեմանայ յարեսցի՛ 'ի քեզ՝ և 'ի զաւակ քո յաւիտեան: Եւ ել յերեսաց նորա բորոպեալ իբրև զձին:

ԺԷ 1 Եւ ասեն որդիք մարգարէիցն ցԵղիսեէ. Ահաւասիկ փեղիս յորում 6
 մեք բնակեմք՝ նեղ է մեզ. 2 երթիցո՛ւք մինչև ցՅորդանան, և առցուք 2
 անփի այ՛ր իւրաքանչիւր գերան մի, և արասցո՛ւք մեզ անդ բնակութիւն: Եւ ասէ. Երթայք: 3 Եւ ասէ մի ոմն. Եկ և դու մեղմով երթիցես ընդ 3
 ծառայս քո: Եւ նա ասէ. Ե՛ս եկից: 4 Եւ գնաց ընդ նոսա. և չոզան 4
 'ի Յորդանան, և հարկանէին փայր: 5 Եւ ահա մին՝ մինչեղեռ ընկենոյր 5
 զհեծանն, անկաւ երկաթն 'ի ջուրն. և վայեաց, և ասէ. Ո՛հ փէր: և զայն յանօթ առեալ էր: 6 Եւ ասէ այրն Ասպուծոյ. Յո՛ր վայր անկաւ: Եւ 6
 եցոյց նմա զփեղին. և ճեղքեաց փայր, և ընկեց անդր. և 'ի վե՛ր եկաց երկաթն. 7 և ասէ. Վերացո՛ւ քեզէն: Եւ ձգեաց զձեռն իւր և ա՛ն գնա: 7

ԺԸ 8 Եւ արքայն Ասորոց փայր պափերազմ ընդ Իսրայէլի. խորհե- 8
 ցաւ ընդ ծառայս իւր և ասէ. 'Ի փեղոջ մի յելմոնի բանակեցայց 'ի դարանի: 9 Եւ առաքեաց Եղիսեէ առ արքայն Իսրայէլի՝ և ասէ. Զգոյ՛ջ 9
 լեր գուցէ՛ անցանիցես ընդ այն փեղի, զի անդ թաքուցեալ նսփին Ա- սորիք: 10 Եւ առաքեաց արքայն Իսրայէլի 'ի փեղին զոր ասաց նմա 10

19 *Յօրինակին*. Եւ գնաց 'ի նմանէ յերկիրն Իսրայէլի: 20 *Ոմանք*. Չառնուլ ինչ 'ի ձեռա՛: 24 *Ոմանք*. Եւ եկին մթինն, և ա՛ն 'ի: 25 *Ոմանք*. Եւ ասէ. Չիք երթեալ ծա՛: 26 *Ոմանք*. Եւ անդ առեր զարծաթսն: 6. 1 *Ոմանք*. Յորում մեք բնակեալ եմք, նեղէ զմեզ: 5 *Ոմանք*. Եւ վարեաց և ասէ. Ո՛հ փէր: 6 *Ոմանք*. Յո՛ր վայր անկաւ: 8 *Այլք*. 'Ի փեղի մի յելմոնի: 'Ի լուս՛. 'ի վերայ՝ յելմոնի. *ևշատակի՛* յայս նիշ:

Եղիսեէ ✽, և դարանայոյզ արար զնա, և զգուշացաւ անրի ո՛չ մի ան–
 11 գամ և ո՛չ երկիցս: ¹¹ Եւ զայրացաւ անձն արքային Ասորոց վասն բանին
 այնորիկ, և կոչեաց զժառայս իւր և ասէ ցնոսա. Ո՛չ պարմէք ինձ, եթէ
 12 ո՞ մարմնէ զիս արքային Իսրայէլի: ¹² Եւ ասէ մի ոմն ՚ի ժառայից նորա.
 Ո՛չ րէ՛ր իմ արքայ. այլ Եղիսեէ մարգարէ յԻսրայէլի պարմէ արքայի
 13 Իսրայէլի զամենայն բանս քո՝ զոր խօսիցիս ՚ի սենեկի քնոյ քոյ: ¹³ Եւ
 ասէ. Երթայք րեսէք՝ ո՛ր իցէ նա. և առաքեցից ըմբռնեցից զնա: Եւ
 14 պարմեցին նմա և ասեն. Ահաւանիկ ՚ի Դովթայիմ է: ¹⁴ Եւ առաքեաց
 անդր կառս և երիվարս՝ և զօր ծանր. և եկին զիշերի և պարեցին
 15 զքաղաքն: ¹⁵ Եւ կանխեաց յառնել ՚ի պաշտօն Եղիսեէ, և ել զնաց. և
 ահա զօր պարեալ էր զքաղաքան, և երիվարք և կառք. և ասէ ցնա
 16 պարանեակն. Տէր՝ զի՞ գործեսցուք: ¹⁶ Եւ ասէ Եղիսեէ. Մի՛ երկնչիր,
 17 զի ընդ մեզ բազումք են քան ընդ նոսա: ¹⁷ Եւ եկաց յաղօթս Եղիսեէ՝ և
 ասէ. Տէր բաց զաչս պարանեկիս՝ և րեսցէ: Եւ երաց Տէր զաչս նորա,
 և երես և ահա լեառնն լի՛ էր ձիովք, և հրեղէն կառօք շուրջ զԵղիսէի.
 18 ¹⁸ և իջին առ նա: Եւ եկաց յաղօթս Եղիսեէ առ Տէր՝ և ասէ. Նա՛ր զազող
 զայդ շլացույթեամբ: Եւ եհար գնոսա շլացույթեամբ ըստ բանին Եղիսէի:
 19 ¹⁹ Եւ ասէ ցնոսա Եղիսեէ. Ո՛չ այս ճանապարհ է՝ և ո՛չ այս քաղաք. եկայք
 զկնի իմ և րարայց զձեզ առ այրն զոր խնդրէք: Եւ րարան զնոսա ՚ի
 20 Սամարիա: ²⁰ Եւ եղև իբրև ենուր ՚ի Սամարիա, ասէ Եղիսեէ. Բաց Տէր
 զաչս նոցա՝ և րեսցեն: Եւ երաց Տէր զաչս նոցա և րեսին. և ահա էին ՚ի
 21 մէջ Սամարիայ: ²¹ Իբրև երես զնոսա արքայն Իսրայէլի, ասէ ցԵղիսեէ,
 22 եթէ հարկանելով հարի՛ց գողոսա հայր: ²² Եւ ասէ. Մի՛ հարկաներ, բայց
 եթէ զայնոսիկ զոր զերեսցես սրով քով, և աղեղամբ քով հարկանիցես.
 դի՛ր հաց և ջուր առաջի դոցա, և կերիցեն և արբցեն, և երթիցեն առ
 23 րէր իւրեանց: ²³ Եւ արկ առաջի նոցա խո՛րս, րակաւ մեծաւ և կերան
 և արբին. և արձակեաց զնոսա. և զնացին առ րէր իւրեանց. և ո՛չ ևս
 յաւելին մեկնակազէնքն Ասորոց զալ յերկիրն Իսրայէլի:

24 ²⁴ Եւ եղև յեր այնորիկ, ժողովեաց որդի Աղերայ՝ արքայ Ասորոց ԺԹ
 25 զամենայն զբանակն իւր ✽, և ել նստաւ շուրջ զՍամարեա: ²⁵ Եւ եղև
 սով մեծ ՚ի Սամարիա, և նստէին զնովաւ, մինչև եղև խալամ իշոյ յիսուն
 սկեղ արծաթոյ, և չորրորդ կապճի աղբոյ աղանեաց յիսուն և հինգ
 26 արծաթոյ: ²⁶ Եւ արքայ Իսրայէլի շրջեր ՚ի վերայ պարսպին. և կին
 մի աղաղակեաց առ նա և ասէ. Ապրեցո՛ր զիս րէր արքայ: ²⁷ Եւ ասէ.
 27 Մի՛ ապրեցուցէ զքեզ Տէր, ուստի՞ ապրեցուցից զքեզ՝ ՚ի կալոյ թէ ՚ի
 28 հնձանէ: ²⁸ Եւ ասէ ցնա արքայ. Զի՞ է քեզ: Եւ ասէ. Կի՛նս այս ա–
 սաց ցիս. Տո՛ր զորդիդ քո՝ և կերիցուք զդա այսօր, և զորդիս զիմ
 29 կերիցուք առ վաղիս: ²⁹ Եւ եփեցա՛ք զորդին իմ և կերաք զնա, և ասեմ

10 Ոմանք. Եւ դարայոյզ արար զնա: **11 Այլք.** Եթէ ո՛վ մարմնէ զիս: **12 Այլք.** Եղիսեէ
 մարգարէ Իսրայէլի: **14 Այլք.** Եւ եկին ՚ի զիշերի: **15 Ոմանք.** Առնել ՚ի պաշտօն
 Եղիսէի: **20 Ոմանք.** Բաց Տէր զաչս սոցա. կամ՝ դոցա: **22 Ոմանք.** Եւ ասէ Եղիսեէ.
 Մի՛ հարկ՛... զոր գրեսցես սրով: **23 Օրինակ մի.** Առաջի նոցա խոսարս րակաւ:
Ոմանք. Եւ ո՛չ ևս յաւելոյին մեկն՛: **24 Այլք.** Եւ ել նստաւ զՍամարեա: *Որ Ոսկան.*
 և ելեալ նստ՛: **28 Ոմանք.** Եւ ասէ ցնա. Կի՛նս այս... զի կերիցուք զդա:

ցաա յաւորն երկրորդի. Տնր գորդիդ քո և կերիցուք զդա. և թաքոյց զգորդին իւր: ³⁰Եւ եղև իբրև լուսւ արքայ զբանս կնոջն, պապառնանց ³⁰ զհանդերձս իւր. և ինքն շրջէր 'ի վերայ պարսպին. և երես ժողո՝ վուրդն զքուրձն որ 'ի վերայ մարմնոյ նորա 'ի ներքոյ: ³¹Եւ ասէ. Օն ³¹ և օն արասցէ ինձ Ասպուած, և օն և օն յաւելցէ, եթէ կացցէ գլուխն Եղիսէի որդւոյ Սափաբայ 'ի վերայ նորա այսօր: ³²Եւ Եղիսէն նսպէր ³² 'ի փան իւրում, և ծերքն նսպէին ընդ նմա. և առաքեաց այր առաջի երեսաց իւրոց. և մինչև՛ եկեալ էր հրեշտակին առ նա, ասէ ցծերսն, եթէ գիտիցէ՞ք զի առաքեաց որդի սպանողին առնուլ զգլուխ իմ. իբրև մփանիցէ հրեշտակն՝ կալջի՞ք զնա ընդ դրօքն. ո՛չ ապաքէն ձայն ուրից փեռան նորա զկնի նորա իցէ: ³³Եւ մինչդեռ խօսէր ընդ նոսա, ահա ³³ հրեշտակն էջ առ նոսա՝ և ասէ. Ահա չարութիւն 'ի Տեառնէ է. զի՛ ևս համբերից Տեառն:

¹ Եւ ասէ Եղիսէն. Լնր զբան Տեառն. այսպէս ասէ Տէր. Քանզի վաղի ⁷ այն ժամ իցէ գրիւ մի նաշիւոյ սկեղ միոյ, և երկու գրիւք զարւոյ՝ սկեղ միոյ 'ի դրունս Սամարիայ: ² Եւ պապասխանի՛ եպ սպառազէնս յորոյ ² արքայ յենոյր 'ի ձեռն նորա՝ Եղիսէի և ասէ. Եթէ սահա՛նս յերկինս արասցէ Տէր, միթէ լինիցի՞ բանդ այդ: Եւ ասէ Եղիսէն. Ահա փեսցես աչօք քովք, և անփի մի՛ կերիցես:

³ Եւ էին արք չորք բորոպք առ դրան քաղաքին, և ասեն այր ցընկեր ³ իւր. Զի՞ նսպինք ասփ՝ և մեռանինք. ⁴ Եթէ ասեմք՝ եթէ մրցուք 'ի քա- ⁴ ղաք՝ տո՛վ է 'ի քաղաքին, և մեռանինք անդ, և եթէ ասփէն նսպիցինք՝ սակայն մեռանինք. և արդ՝ եկայք դիմեսցուք 'ի բանակն Ասորոց, ե- ⁵ թէ ապրեցուցեն զմեզ՝ կեցցուք, և եթէ սպանցեն զմեզ՝ մեռցուք: ⁵ Եւ ⁵ յարեան ընդ արշալուրշսն մփանել 'ի բանակն Ասորոց, և եկին 'ի մասն ինչ բանակին Ասորոց. և ահա ո՛չ գոյր անդ մարդ. ⁶ զի Տէր հնչեցոյց 'ի ⁶ բանակն Ասորոց շաչիւն կառաց, և բարբառ զօրու մեծի. և ասեն այր ցեղբայր իւր. Արդ՝ 'ի վարձու կալա 'ի վերայ մեր արքայն Իսրայէլի զթագաւորս Քեփացոց, և զթագաւորս Եգիպտացոց: ⁷ Եւ յարեան և ⁷ փախեան ընդ մութն, և թողին զվրանս իւրեանց, և զձիս իւրեանց՝ և զէշս իւրեանց 'ի բանակին որպէս և կային, և փախեան՝ մարդապուր: ⁸ Եւ մփին բորոպքն մինչև 'ի մասն մի բանակին, մփին 'ի վրան մի և ⁸ կերան և արբին. և առին անփի արծաթ և ոսկի և հանդերձս, և զնացին՝ և չոգան թաքուցին. և դարձան և մփին յայլ վրան, և առին անփի՝ և չոգան և թաքուցին: ⁹ Եւ ասեն այր ցընկեր իւր. Ո՛չ այսպէս է զոր մեք ⁹ առնեմք. օրս այս՝ օր աւելեաց է, և մեք լռիցենք. և մնայցեմք լուսոյ առաւօրու, և զփանիցեմք յանօրէնութիւն. բայց արդ՝ եկայք մրցուք և պարմեսցուք զայս 'ի փան թագաւորին: ¹⁰ Եւ մփին և աղաղակե- ¹⁰

29 Ոմանք. Եւ ասեմ ցնա յաւու՛: **30 Այլք.** Զքուրձն որ 'ի վերայ մարմն՛: **31 Ոմանք.** Արասցէ ինձ Տէր, և օն: **32 Ոմանք.** Նսպէին ընդ նմին: **33 Բազումք.** Ահա այս չարութիւն 'ի Տեառնէ: *Ի լուս՛.* Չարութիւն 'ի Տեռնէ է. *համաձայն ոմանց 'ի բնաբ՛:* **7. 3 Ոմանք.** Եւ ասէ այր ցընկեր... և մեռանիցինք: **5 Ոմանք.** Ընդ արշալուսն. և ոմանք ընդ արշալուշսն: *Յօրինակին պակասէր.* Ոչ գոյր անդ մարդ: **7 Օրինակ մի.** Եւ փախեան մրապուր: **9 Ոմանք.** Եւ զփանիցեմք անօրէնութիւն... զայս 'ի փուն թագաւորի:

ցին առ դրան քաղաքին, և պարմեցին նոցա և ասեն. Մտա՛ք ՚ի բանակն Ասորոց, և ո՛չ գոյր անդ այր՝ և ո՛չ ձայն մարդոյ, բայց միայն ձիք
 11 կապեալք, և էջք կապեալք, և վրանք նոցա նոյնպէս կան: ¹¹ Եւ աղա-
 դակեցին պարապանքն, և ա՛զդ արարին ՚ի փուն թագաւորին ՚ի ներքս:
 12 ¹² Եւ յարեաւ արքայ գիշերայն, և ասէ ցժառայս իւր. Պարմեցից՝ ձեզ գոր
 ինչ արարին մեզ Ասորիքն. գիպացին՝ թէ մեք սովինք, ելին ՚ի բանակէն
 և թաքեան ՚ի բացի, ասեն. Թերևս ելցեն ՚ի քաղաքէն, և ընթռնեսցուք
 13 գնոսա կենդանոյն. և մտցո՛ւք ՚ի քաղաքն և ելցուք: ¹³ Եւ պարասխանի
 եր մի ոմն ՚ի ծառայից նորա և ասէ. Առցէ՛ն հինգ ՚ի ձիոց մնացելոց որ
 մնացեալ են յամենայն բազմութենէ Իսրայէլի նուագութիւն, և առաքեա-
 14 ցուք անդր և փեսցուք: ¹⁴ Եւ առին երկուս հեծեալս ձիոց. և առաքեաց
 15 արքայ զհետ արքային Ասորոց և ասէ. Երթայք և փեսէք: ¹⁵ Եւ գնացին
 զհետ նոցա մինչև ցՅորդանան. և ահա ամենայն ճանապարհն լի՛ էր
 հանդերձիւ և կահիւ՝ զոր ընկեցին Ասորիքն ՚ի խուճապելն իրեանց.
 16 և դարձան հրեշտակքն և պարմեցին արքայի: ¹⁶ Եւ ել ժողովորդն,
 և յափշտակեաց զբանակն Ասորոց: Եւ եղև գրիւ նաշիւոյ՝ սկեղ միոյ
 17 արծաթոյ, և երկու գրիւք գարւոյ՝ սկեղ ըստ բանին Տեառն: ¹⁷ Եւ արքայ
 կացոյց զսպառազէնն՝ յորոյ յենոյր արքայ ՚ի ձեռս նորա, և կոխեաց գ-
 նա ՚ի խռանն ժողովորդն առ դրանն, և մեռաւ որպէս և խօսեցաւ այրն
 18 Աստուծոյ, որ խօսեցաւ յիջանել հրեշտակին առ նա: ¹⁸ Եւ եղև որպէս և
 խօսեցաւ Եղիսեէ ընդ արքայի՝ և ասէ, թէ երկու գրիւք գարւոյ սկեղ միոյ
 լինիցին, և գրիւ նաշիւոյ սկեղ. և եղիցի՛ վաղիւ ՚ի սոյն ժամ ՚ի դրունս
 19 Սամարեայ: ¹⁹ Եւ պարասխանի եր սպառազէնն Եղիսէի և ասէ. Ե-
 20 թէ սահանս յերկինս արասցէ Տէր. միթէ լինիցի՞ բանդ այդ: ²⁰ Եւ ասէ
 21 Եղիսեէ. Ահա փեսցես աջօք քովք, և անտի մի՛ կերիցես: ²¹ Եւ եղև նմա
 այնպէս. և կոխեաց գնա ժողովորդն ՚ի խռանն առ դրանն, և մեռաւ:

8 ¹ Եւ խօսեցաւ Եղիսեէ ընդ կնոջն զորոյ կեցոյց զորդին՝ և ասէ. Արի՛ ԻԱ
 գնա՛ դու ՚ի փուն քո՛ և լէ՛ր պանդուխտ ուր և պանդխտիցիս, զի կոչեաց
 Տէր սով՝ ՚ի վերայ երկրիս. քանզի ե՛կն իսկ սով գեւթն ամ ՚ի վերայ
 2 երկրին: ² Եւ յարեաւ կինն և արար ըստ բանին Եղիսէի. և գնաց ինքն
 և փուն իւր, և պանդխտեցաւ յերկրին այլազգեաց եւթն ամ:

3 ³ Եւ եղև յէ՛ր կարարելոյ ամացն եւթանց, դարձաւ կինն յայլազգեաց, ԻԲ
 և եկն բողոք հարկանել առ արքայ վասն փան իւրոյ և վասն անդոց
 4 իւրոց: ⁴ Եւ արքայ խօսեցաւ ընդ Գեեզեայ պարանկին Եղիսէի առնն
 Աստուծոյ և ասէ. Պարմեա՛ դու ինձ զամենայն մեծամեծսն զոր արար
 5 Եղիսեէ: ⁵ Եւ եղև ՚ի պարմելն նորա արքայի՝ թէ ո՞րպէս կենդանացոյց
 զորդին գմեռեալ, և ահաւանիկ առաջի՛ անկաւ կինն զորոյ կենդանացոյց
 զորդին նորա Եղիսեէ. աղաղակէր առ արքայ վասն փան իւրոյ և վասն
 անդոց իւրոց. և ասէ Գեեզի. Տէ՛ր արքայ, այս կին է, և այս որդի դո-

11 Այլք. Եւ աղաղակեցին բարապանքն: 13 Բազումք. Մնացեալ են աստէն յամենայն բազ՛: 15 Ոմսւնք. Եւ գնացին զհետ նորա մին՛: 16 Յայլս սրակասի. Սկեղ միոյ արծաթոյ, և երկու: 17 Ոմսւնք. Կոխեաց գնա ՚ի խռանն ժողովորդեան առ դրան: 8. 1 Այլք. Գնա՛ դու և փուն քո. և լէ՛ր... քանզի և եկն իսկ եւթն ամ ՚ի վերայ երկ՛:

րա, զոր կենդանացոյց Եղիսէ: ⁶ Եւ ետարց արքայ ցկինն՝ և պարմեաց 6
նմա. և եր նմա արքայ ներքինի մի և ասէ. Դարձո՞ղմա զամենայն
զարդիւնսն, և զամենայն զարմարիսն անդոյն, յօրէ յօրմէ եթող զերկիրս
մինչև ցայժմ:

ԻԳ ⁷ Եւ եկն Եղիսէէ ՚ի Դամասկոս. և որդի Ադերայ արքայ Ասորոց 7
հիւանդանայր. և պարմեցին նմա և ասեն. Եկն այրն Ասորո՞ծոյ այսր:
⁸ Եւ ասէ արքայ ցԱզայլէ. Ան ՚ի ձեռին քում մաննայ, և ել ընդ ա- 8
ռաջ առնն Ասորո՞ծոյ, և հա՛րց զՏէր նովաւ, և ասացես, եթէ կեցցեն
՚ի հիւանդութենէ աստի իմմէ յայսմանէ: ⁹ Եւ գնաց Ազայլ ընդ առաջ 9
նորա, և առ մաննայ ՚ի ձեռին իրում, և զամենայն բարութիւնս Դա-
մասկոսի բեռինս ուղարուց քառասնից. չոգաւ եկաց առաջի նորա և ասէ.
Նայր Եղիսէէ. որդի քո որդի Ադերայ արքայ Ասորոց առաքեաց զիս առ
քեզ՝ և ասէ, եթէ կեցցեն՝ ՚ի հիւանդութենէ աստի իմմէ յայսմանէ: ¹⁰ Եւ 10
ասէ ցնա Եղիսէէ. Երթ և ասա՛ ցնա. Կելով կեցցես: Եւ եցոյց ինձ Տէր
զի մահու մեռանիցի: ¹¹ Եւ եկաց առաջի երեսաց նորա պարկառեալ. 11
և ելաց այրն Ասորո՞ծոյ: ¹² Եւ ասէ Ազայլէ. Ընդէ՛ր լաս փէր իմ: Եւ 12
ասէ. Գիրեն՝ զինչ գործելոց ես ընդ որդիսն Իսրայէլի, զամուրս նոցա
հրձի՛գ արասցես, և զընկրիս նոցա սրով կորորեցցես, և զպղայս նոցա
սարակեցցես, և զյղիս նոցա հերձցես: ¹³ Եւ ասէ Ազայլէ. Ո՞վ է ծառայ 13
քո շո՛ն մի, թէ առնիցէ զբանդ զայդ: Եւ ասէ Եղիսէէ. Եցոյց ինձ Տէր
թագաւորն լքզ ՚ի վերայ Ասորոց: ¹⁴ Եւ գնաց յԵղիսէէ և եմուր առ 14
փէր իւր. և ասէ ցնա. Զի՛նչ ասաց Եղիսէէ: Եւ ասէ. Ասաց ցիս թէ կելով
կեցցէ: ¹⁵ Եւ եղև ՚ի վաղիւ անդր՝ և առ մաքման և եթաց ՚ի ջուր և արկ 15
զերեսօք իւրովք՝ և մեռաւ:

ԻԴ Եւ թագաւորեաց Ազայլ ընդ նորա: ¹⁶ Յամի հինգերորդի Յովրամայ 16
որդոյ Աքաաբու արքայի Իսրայէլի, թագաւորեաց Յովրամ որդի Յովսափաբայ
արքայի Յուդայ: ¹⁷ Որդի երեսուն և երկո՛ւ ամաց էր ՚ի թագաւորել իւ- 17
րում. և ութ ամ թագաւորեաց յԵրուսաղէմ: ¹⁸ Եւ գնաց զճանապարհս 18
թագաւորաց Իսրայէլի, որպէս արար փունն Աքաաբու. զի դուստր
Աքաաբու էր նորա կնութեան. և արար չար առաջի Տեառն: ¹⁹ Եւ ոչ կա- 19
մեցաւ Տէր ապականել զՅուդայ վասն Դաւթի ծառայի իւրոյ՝ որպէս և
ասաց փա՛լ նմա ճրագ, և որդոց նորա զամենայն աւուրս: ²⁰ Եւ յաւուրս 20
նորա նշկահեաց Եղոմ ՚ի ներքուստ ձեռին Յուդայ, և թագաւորեցոյց
՚ի վերայ իւր թագաւոր: ²¹ Եւ ել Յովրամ ՚ի Սիովր, և ամենայն կառք 21
ընդ նմա. և եղև ընդ վաղայարոյցս լինելոյ զիշերոյն, և ետար զԵղոմն
զպարեալն զիրեաւ և զիշխանս կառացն. և փախեաւ զօրն յիւրաքանչիւր
խորանս իւրեանց: ²² Եւ նշկահեաց Եղոմ ՚ի ներքուստ ձեռին Յուդայ 22
մինչև ցայսօր: Յայնմ ժամանակի նշկահեաց և Դ՛որնա: ²³ Եւ մնացորդք 23
բանից Յովրամայ, և ամենայն ինչ զոր արար. ոչ աւանիկ գրեալ են ՚ի

5 Ոմանք. Տէր արքայ, և ասէ, այս կին է: 7 Յօրինակին. Եւ որդի Ադերայ արքայի
Ասոր՝: 8 Յօրինակին. Եթէ կեցցեն ՚ի հիւ՛: 9 Յօրինակին. Եթէ կեցցեն ՚ի հիւ՛: Ի
բազումս պակասի. Որդի քո որդի Ադե՛: 14 Բազումք. Եւ գնաց Ազայլ և եմուր
առ փէր: 15 Ի լու՛. ՚ի վերայ՝ մաքման, նշանակի՛ Սիւմ. Ավ. այսինքն՝ Սիւսաբոս և
Ակիդաս ունին՝ ընկողին: 16 Ոմանք. Որդի Յովսափաբայ ՚ի Յուդայ: 17 Բազումք.
Եւ քառասուն ամ թագաւորեաց յԵրուսաղէմ. և գնաց:

զիրս բանից ատուրց թագաւորացն Յուդայ:

24 ²⁴ Եւ ննջեաց Յովրամ ընդ հարս իւր, և թաղեցաւ ընդ հարս իւր ՚ի **ԻԵ**
 քաղաքի Դաւթի հօր իւրոյ. և թագաւորեաց Ոքոզիա որդի նորա ընդ
 25 նորա: ²⁵ Յամի՛ երկուրասաներորդի Յովրամայ որդոյ Աքաաբու արքա-
 յի Իսրայելի թագաւորեաց Ոքոզիա որդի Յովրամայ արքայի Յուդայ:
 26 ²⁶ Քսան և երկուց ամաց էր Ոքոզիա ՚ի թագաւորել իւրում, և փարի
 մի թագաւորեաց յԵրուսաղէմ. և անուն մօր նորա Գողոզիա դուստր
 27 Ամրեայ արքայի Իսրայելի: ²⁷ Եւ գնաց զճանապարհ փանն Աքաաբու.
 և արար չար առաջի Տեառն որպէս և փունն Աքաաբու. քանզի փեսայ
 28 էր փանն Աքաաբու: ²⁸ Եւ գնաց ընդ Յովրամայ որդոյ Աքաաբու՝ ՚ի
 պատերազմ ՚ի վերայ Ազայելի արքայի Ասորոց յՌամաթ Գաղաադ,
 29 և հարին Ասորիքն զՅովրամ: ²⁹ Եւ դարձաւ արքայ Յովրամ բժշկել ՚ի
 Յեզրայել՝ ՚ի վիրացն զոր խոցեցին զնա Ասորիքն յՌամաթ՝ ՚ի պա-
 փերազմել նորա ընդ Ազայելի արքայի Ասորոց: Եւ Ոքոզիա որդի
 Յովրամայ արքայ Յուդայ՝ էջ փեսանել զՅովրամ որդի Աքաաբու Յեզ-
 րայել, զի հիւանդանայր նա:

9 ¹ Եւ Եղիսեէ մարգարէ կոչեաց զմի յորդոց մարգարէիցն՝ և ասէ **ԻԶ**
 ցնա. Պնդեա՛ զմէջ քո, և առ զսրուակ իւղոյս ՚ի ձեռին քում. և երթ
 2 յՌամաթ Գաղաադ: ² Եւ մտցեն անդր, և փեսցես դու անդ զՅէու զորդի
 Յովսափափայ զորդի Ամեստայ. և մտցես և յարուցեն զնա ՚ի միջոյ
 3 եղբարց իւրոց. և փարցին զնա սենեակ ՚ի սենեկէ. ³ և առցես զսրուակդ
 իւղոյ, և արկցես ՚ի գլուխ նորա, և ասասցես. Այսպէս ասէ Տէր. Օծի՛
 4, 5 զքեզ թագաւոր ՚ի վերայ Իսրայելի. և բացցեն զդուռն և փախիցես, և
 մի՛ մնասցես: ⁴ Եւ գնաց պատրանեակն մարգարէ յՌամաթ Գաղաադ, ⁵ և
 եմուր անդր. և ահա իշխանք զօրուն նստին. և ասէ. Բան ինչ է ինձ ընդ
 6 իշխանդ: ⁶ Եւ յարեաւ եմուր ՚ի սենեակն, և արկ զկողն ՚ի գլուխ նորա. և
 ասէ ցնա. Այսպէս ասէ Տէր Աստուած Իսրայելի. Օծի՛ զքեզ ՚ի թագաւոր
 7 ժողովրդեան Տեառն ՚ի վերայ Իսրայելի. ⁷ զի սաքակեցեն զդունն
 Աքաաբու փեսան քո յերեսաց քոց. և առցեն զվրէժ արեան ծառայից
 իմոց մարգարէից, և զարեանց ամենայն ծառայից Տեառն ՚ի ձեռաց
 8 Յեզաբելայ, և ՚ի ձեռաց ամենայն փան նորա: ⁸ Եւ սաքակեցես զփանն
 Աքաաբու՝ որ միզիցէ զորմով. և զնեղեալն և զմնացեալն յԻսրայելէ.
 9 ⁹ փախ զդունն Աքաաբու իբրև զդունն Յերոբոսամու որդոյ Նաբափայ.
 10 և իբրև զդունն Բասայ որդոյ Աքիայ. ¹⁰ և զՅեզաբել կերիցեն շունք
 ՚ի վիճակին Յեզրայելի. և ոչ ոք իցէ որ թաղիցէ: Եւ երբաց զդուրսն
 11 և փախեաւ: ¹¹ Եւ Յէու ել առ ծառայս փեսան իւրոյ. և ասեն ցնա.
 Ողջոյն է, զի՞ եկն առ քեզ մոլի՛ն այն: Եւ ասէ ցնոսա. Դուք ինքնի՛ն
 12 զիպէք զայրն՝ և զբաջաղանս նորա: ¹² Եւ ասեն. Անիրաւութիւն է այդ՝
 պատրմեա՛ մեզ: Եւ ասէ ցնոսա Յէու. Այսպէս և այսպէս խօսեցաւ ընդ

26 Ոմանք. Գողոզիա դուստր: **28 Ոմանք.** ՅՌամովթ Գաղա՛: **29 Ոմանք.** ՅՌամովթ Գաղա՛: **Այլք.** Որդի Յովրամայ արքայ Յուդայ՝ էջ փն՛: **9. 1 Յօրինակին.** Իւղոյս ՚ի ձեռ քում: **2 Բազումք.** Որդոյ Ամեստայ: **4 Ոսկան.** Պատրանեակն մարգարէի: **7 Ոմանք.** Եւ սաքակեցես զդունն: **8 Ոմանք.** Եւ զմնացեալն յԻսրայելի:

իս, և ասէ. Այսպէս ասէ Տէր. օձի՛ գրեզ թագաւոր ՚ի վերայ Իսրայէլի: ¹³ Իբրև լուան՝ փութացան և առին իւրաքանչիւր զբաճկոն իւր, և եղին ¹⁴ ՚ի ներքոյ նորա ՚ի վերայ միոյ աստիճանացն ուր նստէին. և փող հարին եղջերեաւն՝ և ասեն. Թագաւորեաց Յէու:

ԻԷ ¹⁴ Եւ զօրաժողով եղև Յէու որդի Յովսափաւրայ որդւոյն Ամեսսեայ ¹⁴ ՚ի վերայ Յովրամայ, և Յովրամ զգուշացեալ էր յՌամաթ Գաղաադ. ¹⁵ և ¹⁵ ինքն և ամենայն Իսրայէլ յերեսաց Ազայելի արքայի Ասորոց. ¹⁵ և ¹⁵ դարձաւ Յովրամ արքայ բժշկել ՚ի Յեզրայէլ՝ ՚ի վիրաց անփի գոր խոցեցին զնա Ասորիքն ՚ի պատերազմել նոցա ընդ Ազայելի արքայի Ասորոց: Եւ ասէ Յէու. Եթէ իցէ ոգի ձեր ընդ իս՝ մի՛ ելցէ փախստական ՚ի քաղաքէն երթալ պատմել ՚ի Յեզրայէլ: ¹⁶ Եւ հեծաւ Յէու և զնաց, և էջ ¹⁶ Յեզրայէլ. զի Յովրամ արքայ Իսրայէլի բժշկէր ՚ի Յեզրայէլ ՚ի ներփցն գոր խոցեցին զնա յՌամաթ ՚ի պատերազմել ընդ Ազայելի արքայի Ասորոց. զի նա զօրաւոր էր՝ և այր զօրութեան. և ննջեաց անդ. և Ոքոզիա արքայ Յուդայ էջ փեսանել զՅովրամ: ¹⁷ Եւ դէպն էլ յաշտարակն ¹⁷ Յեզրայելի, և երես փոշի ՚ի գալն Յէուայ և ասէ. Փոշի՛ փեսանեմ ես: Եւ ասէ Յովրամ. Ան հեծեալ մի և առաքեա՛ ընդ առաջ նոցա, և ասասցէ. Ողջոյն է: ¹⁸ Եւ չգաւ հեծեալն ձիոյ ընդ առաջ նորա՝ և ասէ. Այսպէս ¹⁸ ասէ արքայ, թէ ողջոյն իցէ: Եւ ասէ Յէու. Զի՛ կայ քո և ողջունի, դարձի՛ր զկնի իմ: Եւ պատմեաց դէպն և ասէ. Եհան ՚ի նոսա հրեշտակն՝ և ոչ ¹⁹ դարձաւ: ¹⁹ Եւ արձակեաց երկրորդ հեծեալ մի ձիոյ՝ և ասէ. Այսպէս ասէ ¹⁹ արքայ, թէ ողջոյն իցէ: Եւ ասէ Յէու. Զի՛ կայ քո և ողջունի, դարձի՛ր զկնի իմ: ²⁰ Եւ պատմեաց դէպն և ասէ. Եհան ՚ի նոսա, և ոչ ²⁰ դարձաւ: և ²⁰ որ աձերն՝ աձ զՅէու զորդին Ամեսսեայ. քանզի փագնապաւ եհաս: ²¹ Եւ ²¹ ասէ Յովրամ. Լծեա՛: Եւ լծեցին կառս. և ամբարձաւ Յովրամ արքայ Իսրայէլի, և Ոքոզիա արքայ Յուդայ՝ այր յիւրաքանչիւր կառս իւր, և ելին ընդ առաջ Յէուայ. և գրին զնա ՚ի վիճակին Նաբաթայ Յեզրայելացոյ: ²² Եւ եղև իբրև երես Յովրամ զՅէու, և ասէ. Ողջոյն է Յէու: Եւ ասէ ²² Յէու. Զի՛նչ ողջոյն է, փակաին պոռնկութիւն Յեզրայելայ մօր քոյ՝ և կախարդութիւն նորա յաճախիցե՛ն: ²³ Եւ դարձոյց Յովրամ զկառս իւր ²³ և փախեաւ, և ասէ ցՈքոզիա. Դան է Ոքոզիա: ²⁴ Եւ ընդ զի՛րկս եմուր, ²⁴ և եհար զՅովրամ ընդ մէջ թիկանց նորա, և ել նեարն ընդ սիրտ նորա, և կծկեցաւ ՚ի վերայ ծնգաց իւրոց: ²⁵ Եւ ասէ ցԲաղէկար սպառազէնն ²⁵ իւր. Ընկեա՛ գդա ՚ի վիճակի ագարակին Նաբովթայ Յեզրայելացոյ, զի յիշէն մինչդեռ ես և դու հեծեալ էաք ՚ի գոյգս՝ զկնի Աքաաբու հօր դորա. և Տէր ան՝ ՚ի վերայ դորա զառաձս զայս: ²⁶ Եթէ ոչ զարիւնն Նաբովթայ՝ ²⁶ և զարիւն որդւոց նորա գոր փեսին երէկ՝ ասէ Տէր, հապուցից՝ նմա ՚ի վիճակիս յայսմիկ՝ ասէ Տէր. և արդ ան ընկեա՛ գդա ՚ի վիճակ այդր ըսք

12 Ոմանք. Եւ ասեն ցնա. Անիրա՛: 13 Ոմանք. Ի վերայ միոյ աշտիճանացն: 15 Ոմանք. Ի քաղաքէս. կամ՝ ՚ի քաղաքէ ասփի... պատմել Յեզրայելի: 19 Ոմանք. Երկրորդ հեծեալ մի ձիոյ, և ասասցէ. Այսպէս... թէ ողջոյն է: 20 Ի լուս՝. ՚ի վերայ՝ և որ աձերն. նշանակի՝ Սիւն. և վարելն իբրև զվարելն Յէուայ: 21 Ոմանք. Ել լծեա՛... և ամբարձ Յովր՛... այր իւրաքանչիւր ՚ի կառս: 23 Ոմանք. Եւ դարձոյց Յովրամ զձեռս իւր և փախեաւ: 25 Այլք. Ի վիճակ ագարակին Նաբով՛:

27 բանին Տեառն: ²⁷ Եւ Որոզիա արքայ Յուդայ երեսն՝ և փախեալս ընդ ճանապարհն Բեթանզանայ. և պնդեցաւ զհետ նորա Յէու՝ և ասէ. Նա՛կա, և զդա ևս: Եւ եհար զնա՝ ՚ի կառն մինչդեռ ելանէր ընդ զառ ՚ի վերն
 28 Բերայի, որ է Յերղասմ. և փախեալս ՚ի Մակեդոնով, և ա՛նդ մեռաւ: ²⁸ Եւ հանին զնա ծառայք իւր յԵրուսաղէմ. և թաղեցին զնա ՚ի գերեզմանի իւրում ընդ հարս իւր ՚ի քաղաքին Դաթի:
 29 ²⁹ Եւ յամին մեքասաներորդի՝ Յովրամայ արքային Իսրայէլի, թագաւորեաց
 30 Որոզիա ՚ի վերայ Յուդայ: ³⁰ Եւ եկն Յէու Յեզրայէլ:

Եւ Յեզրայէլ լուս, և ծարրեաց զաչս իւր՝ և զարդարեաց զգլուխս Իծ իւր՝ և հայէր ընդ պապուհանն: ³¹ Եւ Յէու մփանէր ՚ի քաղաքն. և
 32 ասէ. Ողջո՛յն իցէ Զամնի փիրասպան: ³² Եւ ամբարձ գերեսս իւր ՚ի պապուհանն՝ և ասէ. Ո՛վ ես դու, էջ առ իս: Եւ հայեցան առ նա ՚ի խոնարի երկու ներքինիք: ³³ Եւ ասէ. Ընկեցէք զդա ՚ի խոնարի: Եւ ընկեցին զնա. և ցայտեցան յարենէ նորա զորմովքն և զձիովքն: և կոխեցին զնա առաթուր: ³⁴ Եւ ինքն եմուտն՝ եկեր և արք. և ասէ. Տեսէք զանիծեալն զայն՝ և թաղեցէք զնա զի դուստր թագաւորի՛ է: ³⁵ Եւ չոգան թաղել զնա, և ո՛չ ինչ գրին ՚ի նմանէ, բայց զգագաթնն և զոտսն և զթաթս ձեռացն.
 36 ³⁶ և դարձան պապմեցին նմա. և ասէ. Բա՛ն Տեառն է զոր խօսեցաւ ՚ի ձեռն Եղիայի Թեգբացոյ՝ և ասէ. Ի վիճակին Յեզրայէլի կերիցեն
 37 շունք զմարմինս Յեզրայէլայ. ³⁷ և եղիցի դին Յեզրայէլայ իբրև զանիք ՚ի վերայ երեսաց անդոյ վիճակին. զի մի՛ լինիցի ասել նոցա՝ թէ այս է Յեզրայէլ:

10 ¹ Եւ Աքաաբու էին որդիք եւթանասուն ՚ի Սամարիա. և գրեաց Յէու և
 2 ու հրովարտակ՝ և առաքեաց ՚ի Սամարիա առ իշխանսն Սամարիայ և առ ձերս և առ դայեակսն Աքաաբու՝ և ասէ. ² Իբրև հասանիցէ առ ձեզ հրովարտակդ այդ, ընդ ձեզ են որդիք փեառն ձերոյ, և ընդ ձեզ կառք և երիվարք՝ և ընդ ձեզ քաղաքք ամուրք՝ և զէնք. ³ և փեսանիցէք զլաւ և զուղիղ յորդոց փեառն ձերոյ, և հասարափեցէք զնա ՚ի վերայ աթոռոյ
 4 հօր իւրոյ. և փայցէք պապերազմ ՚ի վերայ փան փեառն ձերոյ: ⁴ Եւ երկեան՝ յոյժ, և ասեն. Ահա երկու թագաւորքն ո՛չ կալան զդէմ նորա, և մեք զիսիդ ունիցիմք զդէմ: ⁵ Եւ առաքեցին ՚ի փանէն և ՚ի քաղաքէն, և ձերքն և դայեակք առ Յէու՝ և ասեն. Ծառայք քո եմք մեք, և զոր ինչ ասասցես մեզ՝ արասցուք. և ո՛չ թագաւորեցուցուք զոք, այլ զոր ինչ բարի՛ է առաջի քո՝ արասցուք: ⁶ Եւ գրեաց առ նոսա հրովարտակ երկրորդ՝ և ասէ. Եթէ իմ էք դուք՝ և ձայնի իմում լսէք. առէք զգլուխս արանց որդոց փեառն ձերոյ՝ և բերէք առ իս վաղիս ՚ի սոյն ժամու Յեզրայէլ: Եւ որդիք արքայի՝ էին անք եւթանասուն. և ճոխք քաղաքին սնուցանէին զնոսա: ⁷ Եւ եղև իբրև եհաս հրովարտակն առ նոսա, կալա՛ն զորդիսն արքայի՝ և սպանի՛ն արս եւթանասուն, և եղին զգլուխս

26 Ունանք. Ի վիճակ անդր ըստ բանի: 28 Բազումք. Ընդ հարս իւրում ՚ի քա՛: 30 Ունանք. Եւ Յեզրայէլ լուծաւ. և ծարրեաց: 35 Յօրինակին պակասէր. Եւ ո՛չ ինչ գրին ՚ի նմանէ: 36 Ունանք. Եւ դարձան և պապ՛: Այլք. Զմարմինն Յեզրայէլայ: 37 Ունանք. Ի վերայ երեսոյ անդոյ ՚ի վիճա՛: 10. 3 Ունանք. Եւ փեսանէք զլաւ... և հասարափիցէք: 4 Այլք. Եւ երկեան յոյժ յոյժ և ասեն. Ահա: 5 Այլք. Այլ որ ինչ բարին է: 6 Բազումք. Վաղիս ՚ի սոյն ժամ ՚ի Յեզրայէլ:

նոցա ՚ի կողովս, և առաքեցին առ նա ՚ի Յեզրայել: ⁸ Եւ եկն հրեշտակն ⁸
 և պարմեաց և ասէ. Բերի՛ն զգլուխս որդուցն արքայի: Եւ ասէ. Դի՛ք
 զնոսա երկուս զրահանս արտաքոյ քաղաքին մինչև յառաւօր: ⁹ Եւ եղև ⁹
 ընդ առաւօտն ե՛լ և եկաց, և ասէ ցամենայն ժողովուրդն. Արդար՛ էք
 դուք. ահաւասիկ ես յարեայ ՚ի վերայ փեռան իմոյ և սպանի զնա. փե-
 սէ՛ք զսոսա ափփով՝ ո՞ր կոպորեաց. ¹⁰ զի մի՛ անկանիցի ՚ի բանէն Տեառն ¹⁰
 յերկիր, զոր խօսեցաւ Տէր ՚ի վերայ փանն Աքաաբու, և Տէր արար զոր
 ինչ խօսեցաւ ՚ի ձեռն ծառայի իրոյ Եղիայ: ¹¹ Եւ եհար Յէու զամենայն ¹¹
 մնացեալս ՚ի փանն Աքաաբու ՚ի Յեզրայել, և զամենայն մեծամեծս նո-
 րա, և զծանօթս նորա, և զքուրմս նորա, առ ՚ի ցթողոյ նմա մնացորդ:
¹² Եւ յարեաւ զնաց, և չոգաւ ՚ի Սամարիա: Եւ մինչդեռ ՚ի Բեթակաղ՝ ¹²
 հովուաց ՚ի ճանապարհին էր. ¹³ և եզիպ Յէու զեղբարս Ոքոզիայ ար- ¹³
 քայի Յուդայ, և ասէ. Ո՞յր էք դուք: Եւ ասեն. Եղբարք Ոքոզիայ ենք ¹³
 մեք, և իջաք յողջոյն որդուց արքայի, և որդուց զօրացելոյս: ¹⁴ Եւ ասէ. ¹⁴
 Կալարո՞ւք զդոսա կենդանիս: Եւ կալան զնոսա կենդանիս, և կոպո-
 րեցին զնոսա ՚ի Բեթակաղ՝ արս քառասուն և երկուս. և ո՛չ մնաց ՚ի
 նոցանէ այր:

Ա ¹⁵ Եւ զնաց անպի, և եզիպ զՅովնադաբ որդի Ռեքաբայ ընդ առաջ ¹⁵
 իւր, և օրհնեաց զնա. և ասէ ցնա Յէու. Եթէ իցե՞ սիրպ քո ուղիղ
 իբրև զսիրպ իմ, ըսպ սրտի քում: Եւ ասէ Յովնադաբ. Է՛: Եւ ասէ Յէու.
 Եթէ իցե, փո՛ր ցիս զձեռն քո: Եւ եր զձեռն իւր. և եհան զնա առ իւր ՚ի
 կառան. ¹⁶ և ասէ ցնա. Ե՛կ ընդ իս՝ և փեն զնախանձ իմ վասն Տեառն: Եւ ¹⁶
 նստոյց զնա ՚ի կառս իւր: ¹⁷ Եւ եմուպ ՚ի Սամարիա, և եհար զամենայն ¹⁷
 մնացորդս Աքաաբու ՚ի Սամարիա. մինչև ապականել նմա զնոսա ըսպ
 բանին Տեառն զոր խօսեցաւ ընդ Եղիայի:

ԼԲ ¹⁸ Եւ ժողովեաց Յէու զամենայն ժողովուրդն՝ և ասէ ցնոսա. Ա- ¹⁸
 քաաբ ծառայեաց Բահադու սական ինչ. Յէու՝ ծառայեսցէ նմա բա-
 զում: ¹⁹ Եւ արդ՝ ամենայն մարգարէք Բահադու, զամենայն ծառայս ¹⁹
 նորա և զքուրմս նորա կոչեցէք առ իս. և այր ոք մի՛ վրիպեսցէ. զի
 զոհ մե՛ծ է Բահադու. և որ վրիպեսցէ, մի՛ ապրեսցի: Եւ Յէու արար
 խաբանօք, զի կորորեսցէ զծառայս Բահադու: ²⁰ Եւ ասէ Յէու. Սրբեցէ՛ք ²⁰
 նուէրս Բահադու: Եւ քարո՛զ կարդացին: ²¹ Եւ առաքեաց Յէու ընդ ա- ²¹
 մենայն Իսրայել, և եկին ամենայն ծառայք Բահադու. և ո՛չ մնաց որ
 ո՛չ եկն. և մտին ՚ի փունն Բահադու, և լցաւ փունն Բահադու ծայր ՚ի
 ծայր: ²² Եւ ասէ Յէու ցմիսթաղսն. Նանէ՛ք զպարմունճանսդ ամենայն ²²
 ծառայից Բահադու: Եւ հանին նոցա զպարմունճանս: ²³ Եւ եմուպ Յէու՝ ²³
 և Յովնադաբ որդի Ռեքեբայ ՚ի փունն Բահադու. և ասէ ցծառայսն
 Բահադու. Որոնեցէ՛ք և փեսէ՛ք՝ թէ իցե՞ ոք ասպ ընդ ձեզ ՚ի ծառայից
 Տեառն. բայց դուք միայն ծառայք Բահադու: ²⁴ Եւ եմուպ առնել խո՛նկս ²⁴

9 Ի լուս. ՚ի վերայ՝ ափփով. նշանակի՝ այժմ: 10 Ոսկան. Գիպացէք այժմ զի
 մի ան՛: 13 Յօրինակին պակասէր. Եղբարք Ոքոզիայ ենք մեք. և ի՛: Ի լուս. ՚ի
 վերայ՝ զօրացելոյս. նշանակի՝ Ավ. աշխարհապիկնոցս: 15 Այլք. Ընդ սրտի քում:
 16 Ոմանք. Ի կառան իրում: 19 Բազումք. Ջի կորուսցէ զծառայս Բա՛: 21 Բազումք.
 Եւ ո՛չ մնաց այր որ ո՛չ եկն: Ոսկան. Ի ծայրէ ՚ի ծայր: 22 Ոմանք. Յմիսթաղսն... և
 հանին զնոցա պարմունճանս:

և ողջակէզս Յէու: Եւ Յէու կացոյց իւր արփաբոյ երեքարևր և ութսուն
այր, և ասէ. Այր որ ապրեսցէ՛ յարանցն գոր ես հանեմ ՚ի ձեռս ձեր,
25 անձն նորա փոխանակ անձին նորա: ²⁵ Եւ եղև իբրև կարարեաց ա-
ռնել զողջակէզսն, և ասէ Յէու ցտորհանդակսն և ցապառագէնս. Մտէք
հանէք զնոսա, և այր մի՛ ելցէ ՚ի նոցանէն: Եւ հարին զնոսա սրով
սուսերի. և ընկեցին ստորհանդակքն և սպառագէնք. և զնացին մինչև
26 ցքաղաք փանն Բահաղու. ²⁶ և հանին զարձանն Բահաղու, և այրե-
27 ցին զնա: ²⁷ Եւ կործանեցին զարձանն Բահաղու, և քակեցին զքունն
28 Բահաղու. և կարգեցին զնա ՚ի լուալիս մինչև ցայսօր: ²⁸ Եւ ապականեաց
29 Յէու զԲահաղ յԻսրայէլէ: ²⁹ Բայց ՚ի մեղացն Յերոբովամու որդւոյ Նաբափայ
որ յանցոյցն զԻսրայէլ ոչ մեկնեցաւ Յէու, յերնջոցն ոսկեաց, որ ՚ի Բե-
30 թէլ և ՚ի Դան: ³⁰ Եւ ասէ Տէր ցՅէու. Փոխանակ զի քաջացար առնել
ուղղութիւն առաջի իմ, ըստ ամենայնի՝ որ ինչ ՚ի սրփի իմում արարեի
31 փանն Աքաաբու. որդիք չորրորդք նստցին քեզ յաթոռ Իսրայէլի: ³¹ Եւ
Յէու ոչ զգուշացաւ զնալ յօրէնս Տեառն Աստուծոյ Իսրայէլի յամենայն
սրբէ իւրմէ. և ոչ մեկնեցաւ ՚ի մեղացն Յերոբովամայ որ յանցոյցն գ-
32 Իսրայէլ: ³² Յաւուրսն յայնոսիկ սկսաւ Տէր կոպորել յամենայն սահմանս
33 Իսրայէլի. և եհար զնոսա Ազայէլ յամենայն սահմանս Իսրայէլի, ³³ ՚ի
Յորդանանէ և ընդ արևելս, զամենայն երկիրն զԳաղաադ և զԳաղայ՝ և
զՌոբենի՝ և զՄանասէի. յԱրոյերայ, որ է յեզեր հեղեղափին Առնովայ,
34 և զԳաղաադ և զԲասան: ³⁴ Եւ մնացորդք բանիցն Յէուայ և ամենայն
ինչ զոր արար, և ամենայն զօրութիւն նորա, և ամենայն խումբքն զոր
խմբեաց. ոչ աւանիկ գրեալ են ՚ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն
Իսրայէլի:

35 ³⁵ Եւ ննջեաց Յէու ընդ հարս իւր, և թաղեցին զնա ՚ի Սամարիա. Թ
36 և թագաւորեաց Յովաքազ որդի նորա ընդ նորա: ³⁶ Եւ աւուրք զորս
թագաւորեաց Յէու՝ ՚ի վերայ Իսրայէլի ամբ քսան և ութ՝ ՚ի Սամարիա:

11 ¹ Եւ Գողոթիա մայր Ոքոզիայ, երես եթէ մեռան որդիք նորա, կորոյս Թ

2 զամենայն զաւակ թագաւորութեանն: ² Եւ ան Յովսաբէլ դուստր արքա-
յի Յովրամայ եղբայր Ոքոզիայ, զՅովսա գորդի Ոքոզիայ, և գողացաւ
զնա ՚ի միջոյ որդւոցն արքայի սպանելոցն, զնա՝ և զղայեակ նորա ՚ի
սենեկի ընկողնոց, և թաքոյց զնա յերեսաց Գողոթիայ՝ և ոչ մեռաւ:

3 ³ Եւ էր ընդ նմա ՚ի փան Տեառն թաքուցեալ ամս վեց. և Գողոթիա

4 թագաւորեալ էր ՚ի վերայ երկրին: ⁴ Եւ յամին եւթներորդի առաքեաց
Յովիդայէ, և ան զհարիւրապետսն, և զքոռին և զռասիմ, և ամ զնոսա
՚ի փուն Տեառն, և ուխտեաց նոցա զուխտ Տեառն. և եցոյց նոցա Յո-

5 վիդայէ գորդին արքայի: ⁵ Եւ պափուէր ետ նոցա՝ և ասէ. Այս բան է
զոր առնիցէք. երրորդ մասն ՚ի ձեռք մտցէ շաքաթամուտ. և պահեսցիք

24 Ոմանք. Եւ եւթանասուն այր... որ ապրեցուցէ յարանցն գոր: **25** 'Ի լուս'. Մտէք
հարէք զնոսա. *համաձայն այլոց ՚ի քնարք*: Ուր ոմանք. հարէք զորսա: **26** Այլք.
Եւ հանին զարձան փանն Բահաղու: **27** 'Ի լուս'. ՚ի վերայ՝ ՚ի լուալիս. *նշանակի՝*
յաղբոց. *յոր ոմանք յաւելուն ՚ի լուս*. և՛ ապարահանոցս. *կամ*՝ փրկոցս: **11. 2** Ո-
մանք. 'Ի սպանելոցն զնա և զղայեակ նորա ՚ի սենեկէ անկողնոց: **4** *Բազումք.*
Յովիդայէ. *իսկ Ոսկան.* Յովիդայ: 'Ի լուս'. ՚ի վերայ՝ զքոռին և զռասիմ.
նշանակի՝ Սիմ. զաւժանդակսն. Ակ. զգգիրսն:

զպահպանութիւն փանն արքունի՝ ՚ի դրանն. ⁶ և երրորդ մասն ՚ի դրան ⁶ ճանապարհացն. և երրորդ մասն ՚ի դրան զկնի օժընդակացն՝ պահեսցիք զպահպանութիւն փանն: ⁷ Եւ երկու ձեռք ՚ի ձեգ. ամենայն որ ելանիցէ ⁷ ընդ շաբաթամուրսն զգուշանալ փանն Տեառն. զգուշացի՝ պահպանութեամբ փանն Տեառն արքայի. ⁸ և պարեսցիք զարքայի. այր, և գործի իւր ՚ի ⁸ ձեռնի իւրում. և որ մտնանիցէ ՚ի սաղերովթն՝ մեռցի. և ինքն էր ընդ արքայի ՚ի մտնելն նորա և յելանելն նորա: ⁹ Եւ արարին հարիւրապետքն՝ ⁹ զամենայն զոր պատուիրեաց Յովիդայէ իմաստուն. և առնոյր այր զարս իւր, և զմտօղսն ՚ի շաբաթամուրսն հանդերձ ելողօքն ՚ի շաբաթամտէն: և մտնէր առ Յովիդայէ քահանայ: ¹⁰ Եւ եւր քահանայն հարիւրապետացն ¹⁰ զեղարդունսն, և զբովանդակ զենն արքայի Դաւթի որ կայր ՚ի փանն Տեառն: ¹¹ Եւ յարեան օժընդակցն՝ այր և գործի իւր ՚ի ձեռնի իւրում. ¹¹ յաջոյ ուսոյ փանն, մինչև ցճախոյ ուս փանն և սեղանոյն, և փանն արքունի շուրջանակի: ¹² Եւ առաքեաց զարքայորդին, և եղ ՚ի վերայ նորա ¹² զյեզերն և զվկայութիւնն. և թագաւորեցոյց զնա՝ և օժ զնա. և ծանխ եհար և ասէ. Կեցցէ՛ արքայ:

ԼԵ ¹³ Եւ լուաւ Գողողիա զձայն ընթանալոյ ժողովրդեանն, և եմուր ¹³ առ ժողովուրդն ՚ի փունն Տեառն. ¹⁴ և երես, և ահա կայր ՚ի վերայ ¹⁴ սեանն՝ ըսպ օրինի իւրում, և երգիչք և փողարք շուրջ զարքայի. և ամենայն ժողովուրդք երկրին խնդային, և փողս հարկանէին փողովք. և պարառեաց Գողողիա զհանդերձս իւր, աղաղակեաց և ասէ. Դան է, դան է: ¹⁵ Եւ պատուէր եւր Յովիդայէ քահանայ հարիւրապետացն ¹⁵ ոստիկանաց զօրուն՝ և ասէ ցնոսա. Տանէ՛ք զդա ՚ի ներքուստ սաղերովթայր, և որ մտնանիցէ զկնի դորա՝ մեռցի՛ սրով. քանզի ասաց քահանայն թէ մի՛ մեռցի ՚ի փանն Տեառն: ¹⁶ Եւ արկին ձեռն ՚ի նա, և մտին ընդ ճանապարհ ¹⁶ մտնելն երիվարաց փանն արքայի, և մեռաւ անդ: ¹⁷ Եւ ուխտեաց ¹⁷ Յովիդայէ ուխտ ՚ի մէջ Տեառն՝ և ՚ի մէջ արքայի, և ՚ի մէջ ժողովրդեանն,

✱ լինել ժողովուրդ Տեառն և ՚ի մէջ արքայի և ՚ի մէջ ժողովրդեանն: ¹⁸ Եւ եմուր ամենայն ժողովուրդ երկրին ՚ի փուն Բահաղու, և կործանեցին ¹⁸ զնա՝ և զսեղանս նորա, և զպարկերս նորա խորպակեցին մանր. և զՄաթան զբուրման Բահաղու սպանին յանդիման սեղանոյն: Եւ եղ քահանայն ոստիկանս ՚ի փան Տեառն: ¹⁹ Եւ առ զհարիւրապետսն՝ և ¹⁹ զբռռին՝ և զբասիմ, և զամենայն ժողովուրդ երկրին, և իջուցին զարքայ ՚ի փանէ Տեառն. և եմուր ընդ ճանապարհն սուրհանդակաց դրան փանն արքունի, և նստոյց զնա յաթոռն թագաւորաց: ²⁰ Եւ ուրախ եղև ²⁰ ամենայն ժողովուրդ երկրին. և քաղաքն դադարեաց. և զԳողողիայ սպանին սրով ՚ի փանն արքայի: ²¹ Որդի եւթն ամաց Յովաս ՚ի թագաւորել ²¹

6 Ունակք. Օժանդակացն և պահես՝: 7 Այլք. Պահպանութեան փանն Տեառն առ արքայ: 8 Ի լուս՝. ՚ի վերայ՝ ՚ի սաղերովթն, նշանակի՝ Ավ. փողոցն: 12 Ունակք. Եւ եւր ՚ի վերայ նորա զյեզերն: Ի լուս՝. ՚ի վերայ՝ զյեզերն. նշանակի՝ զարքայութիւնն: 15 Յօրինակին. Եւ ասէ ցնա. Տանէ՛ք: Ունակք. Սաղարովթայր: 16 Այլք. Երիվարաց փանն արքայի: 17 Ունակք. Լինել ՚ի ժողովուրդ Տեառն: Ուր յեւր պարտիկ կրկնութիւն վերագրեալ բանին՝ և ՚ի մէջ արքայի և ՚ի մէջ ժողովրդեանն, պակասի յունանս. որպէս և ընթրօրինակող մերումս գաղափարի զանց առնէ զնովա: 18 Ի լուս՝. ՚ի վերայ՝ և զմաթան, նշանակի՝ Ավ. զերկերիւր: Ուր Ոսկան. Եւ զՄաթան զբուրմն Բա՛:

իրում:

- 12** ¹Յամին ելթներորդի Յեուայ թագաւորեաց Յովաս. և քառասուն
ամ թագաւորեաց յԵրուսաղէմ. և անուն մօր նորա Սաբիա ՚ի Բեր-
²սաբէէ: ²Եւ արար Յովաս ուղղութիւն առաջի Տեառն զամենայն ատուրս
³գորս լուսաւորեաց զնա Յովիդայէ քահանայ: ³Բայց ՚ի բարձանցն ո՛չ
մեկնեցան. և անդ րակալին զոհէր ժողովուրդն, և արկանէր խունկս ՚ի
⁴բարձունսն: ⁴Եւ ասէ Յովաս ցքահանայսն. Չամենայն արծաթ սրբութեանցն
մըբեալ ՚ի քուն Տեառն՝ արծաթ՝ իւրաքանչիւր առն անցելոյ ՚ի համարի
ոգոց, զամենայն արծաթ որ անկանիցի ՚ի սիրս մարդոյ բերել ՚ի քուն
⁵Տեառն. ⁵առցեն յիրեանս քահանայքն, այր իւրաքանչիւր ՚ի վաճառէ
իրեանց. և նոքա կազմեցեն զբեղել քանն Տեառն. յամենայն իմիք
⁶ուր գրանիցի անդ բեղել: ⁶Եւ եղև ՚ի քսաներորդի և յերկրորդի ամի
⁷Յովասու արքայի՝ ո՛չ կազմեցին քահանայքն զբեղել քանն Տեառն: ⁷Եւ
կոչեաց արքայ Յովաս զՅովիդայէ քահանայ, և զքահանայսն՝ և ասէ
ցնոսա. Ընդէի ո՛չ կազմեցէք զբեղել քանն Տեառն. և արդ՝ մի՛ ևս
առնուցուք արծաթ յամենայն վաճառացն ձերոց, այլ ՚ի բեղել քանն
⁸Տեառն րաջիք զայն: ⁸Եւ ուխտեցին քահանայքն չառնուլ արծաթ ՚ի
⁹ժողովրդենէն, և ո՛չ կազմել զբեղել քանն: ⁹Եւ առ Յովիդայէ քահանայ
րապանակ մի՛ և ծակեաց ծակ ՚ի բերան նորա, և եդ զնա ՚ի կող-
մանէ սեղանոյն Տեառն. և եքուն քահանայքն՝ որ պահէին զդուռնն՝
¹⁰զամենայն արծաթ գրեալ ՚ի քանն Տեառն: ¹⁰Եւ եղև իբրև երես թէ
բազում է ՚ի րապանակի անդ, ել դպրապետն արքունի՝ և քահանայն
¹¹մեծ. և պնդեցին զարծաթն գրեալ ՚ի քան Տեառն. ¹¹և եքուն զարծաթն
և զպարաստեալն ՚ի ձեռս գործելեաց զգործս կահու քանն Տեառն.
¹²և եքուն ցհիսունս փայտից՝ և ցշինօղս գործել ՚ի քան Տեառն. ¹²և
ցնկարիչս՝ և ցճարտարս՝ և ցքարակոփս քարանց դնել փայտ և քարս
րաշեալս, կազմել զբեղել քան Տեառն. յամենայն ինչ յոր ելանիցէ ՚ի
¹³քունն կազմել: ¹³Բայց զի մի՛ լինիցին քանն Տեառն դրունք արծա-
թիք, և բւեռք, և րաշտք, և փողք. ամենայն անօթ ոսկի * և անօթ
¹⁴արծաթի՝ * յարծաթոյ մըբելոյ ՚ի քուն Տեառն. ¹⁴այլ զի գործօնաց գոր-
¹⁵ծոյն րացեն զայն, և կազմեցեն զքունն Տեառն: ¹⁵Եւ ո՛չ առնէին հա-
մար արանցն յորոց ձեռս րային զարծաթն, րալ՝ գործաւորաց գործոյն,
¹⁶զի յաւար գործէին: ¹⁶Եւ արծաթ վասն մեղաց և վասն յանցանաց՝ ո՛չ
¹⁷մըբանէր ՚ի քուն Տեառն, այլ քահանայիցն լինէր: ¹⁷Յայնժամ ել Ազայել
արքայ Ասորոց, և եր պարտերազմ ընդ Գեթայ՝ և առ զնա. և եդ Ազա-
¹⁸յել զերեսս իւր ելանել ՚ի վերայ Երուսաղէմի: ¹⁸Եւ առ Յովաս արքայ
Յուդայ զամենայն զսրբութիւնսն զոր սրբեաց Յովսափապ, և Յովրամ,
և Ոքոզիա հարք նորա, և թագաւորք Յուդայ, և զիւր սրբութիւնսն, և զ-

12. 3 Ոմանք. Բայց ՚ի բարձանցն ո՛չ մեկնեցաւ: **4 Ի լուս.** Արծաթ գնոց իւրա՛. համանայն ոմանց ՚ի բնաք՛: **5 Ի լուս.** Այր իւրաքանչիւր ՚ի գնոց իւրեանց: **Ի լուս.** ՚ի վերայ՝ զբեղել քանն. *նշանակի՞* պիտոյի կազմած: *Ուր ոմանք ոմին.* կազմեցեն կազմած եկ քանն Տեառն: **6 Ոմանք.** Ի քսաներորդի և յերրորդի ամի: **10 Յօրինակին.** Գրեալ քան Տեառն: **11 Այլք.** Չարծաթն զպարաստեալն... կահի քանն Տեառն: **14 Ոսկան.** Այլ զի գործունեաց: **15 Ոմանք.** Զի ՚ի յաւար գործէին:

ամենայն արծաթ գրեալ ՚ի զանձս փան Տեառն՝ և ՚ի փան թագաւորին. և առաքեաց Ազայելի արքայի Ասորոց, և զնաց յԵրուսաղեմէ:

ԼԶ ¹⁹ Եւ մնացորդք բանիցն Յովասու, և ամենայն ինչ զոր արար. ոչ 19
աւանիկ գրեալ են ՚ի զիրս բանից աւուրց թագաւորացն Յուդայ: ²⁰ Եւ 20
յարեան ծառայք նորա, և եղին նմա դաւաճանութիւն, և հարին զՅովաս
՚ի փան Մաալոնայ բնակեալ ՚ի Գաղաադ: ²¹ Եւ Յովաքազար որդի 21
Յենաուրթայ՝ և Յեզբերութ որդի նորա, պանփանդք ծառայք նորա՝ հարին
զնա և սպանին. և թաղեցին զնա ընդ հարս իւր ՚ի քաղաքի Դաթի. և
թագաւորեաց Ամեսաիա որդի նորա ընդ նորա:

ԼԷ ¹ Ի քսաներորդի և երկրորդի ամի Յովասու որդոյ Որոզիայ ար– 13
քայի Յուդայ, թագաւորեաց Յովաքազ որդի Յեուայ ՚ի վերայ Իսրայելի
՚ի Սամարիա ամս երթնուփասն: ² Եւ արար չար առաջի Տեառն, և զնաց 2
զհետ մեղացն Յերոբովամայ որդոյ Նաբափայ՝ որ յանցոյցն զԻսրա–
յել, և ոչ մեկնեցաւ ՚ի նոցանէն: ³ Եւ բարկացան սրփմփութամբ Տէր 3
Իսրայելի, և եր զնոսա ՚ի ձեռս Ազայելի արքայի Ասորոց, և ՚ի ձեռն
որդոյ Ադերայ որդոյ Ազայելի զամենայն աւուրս: ⁴ Եւ աղաչեաց Յո– 4
վաքազ զերեսս Տեառն. և լուսա նմա Տէր. զի երես գնեղութիւն Իսրա–
յելի՝ զոր նեղեաց զնա արքայն Ասորոց: ⁵ Եւ եր Տէր փրկիչ Իսրայելի. 5
և ել ՚ի ձեռանէ Ասորոց. և նսփան որդիքն Իսրայելի ՚ի բնակութիւնս
իւրեանց որպէս յերեկն և յեռանդ: ⁶ Սակայն ոչ մեկնեցան ՚ի մեղացն 6
Յերոբովամայ որդոյ Նաբափայ որ յանցոյցն զԻսրայել, այլ ՚ի նոսա
զնացին. նա՛ և անփառն կայր ՚ի Սամարիա: ⁷ Եւ ոչ մնաց Յովաքազայ 7
զօր, այլ հեծեալք յիսուն՝ և կառք փասն, և փասն հազար հեքնակաց.
զի կորոյս զնոսա արքայն Ասորոց, և եղ զնոսա իբրև զհող ՚ի կոխումն:
⁸ Եւ մնացորդք բանից Յովաքազու՝ և ամենայն ինչ զոր արար՝ և զօրութիւնք
նորա, ոչ աւանիկ գրեալ են ՚ի զիրս բանից աւուրց թագաւորացն Իս–
րայելի: ⁹ Եւ ննջեաց Յովաքազ ընդ հարս իւր, և թաղեցին զնա ընդ 9
հարս նորա ՚ի Սամարիա:

ԼԸ Եւ թագաւորեաց Յովաս որդի նորա ընդ նորա: ¹⁰ Յամի երեսներորդի 10
և երթներորդի Յովասու արքայի Յուդայ՝ թագաւորեաց Յովաս որդի
Յովաքազու ՚ի վերայ Իսրայելի ՚ի Սամարիա ամս երկուփասն: ¹¹ Եւ ա– 11
րար չար առաջի Տեառն, և ոչ մեկնեցաւ յամենայն մեղաց Յերոբովամու
որդոյ Նաբափայ որ յանցոյցն զԻսրայել, այլ ՚ի նոսա՛ զնաց: ¹² Եւ 12
մնացորդք բանից Յովասու՝ և ամենայն ինչ զոր արար, և զօրութիւնք
նորա զոր արար ընդ արքային Յուդայ, ոչ աւանիկ գրեալ են ՚ի զիրս
բանից աւուրց թագաւորացն Իսրայելի: ¹³ Եւ ննջեաց Յովաս ընդ հարս 13
իւր. և Յերոբովամ նսփաւ յաթոռ նորա ✽. և թաղեցաւ Յովաս ՚ի Սա–
մարիա ընդ թագաւորս Իսրայելի:

ԼԹ ¹⁴ Եւ Եղիսեէ հիւանդացաւ հիւանդութիւն, որով և մեռաւ իսկ. և 14
էջ առ նա Յովաս արքայ Իսրայելի, և ելաց ՚ի վերայ երեսաց նորա՝

21 Այլք. Եւ Յովազաքար որդի Յենաուրթայ: Ոմանք. Պափանդք ծառայք նորա:
13. 1 Ոմանք. Եւ երրորդի ամի Յովասու որդ: 3 Այլք. Եւ ՚ի ձեռս որդոյ Ադն:՝
4 Ոմանք. Եւ երես գնեղութիւն Իսրայելի զոր նեղեաց զնոսա: 5 Ոմանք. Որպէս
երեկն և յեռանդն:

15 և ասէ. Նայր՝ հայր, կառքդ Իսրայելի և հեծեալք նորա: ¹⁵ Եւ ասէ
 ցնա Եղիսէէ. Ան դու զաղէդն քո՝ և զնեքս քո: Եւ ան զաղէդն և
 16 զնեքս: ¹⁶ Եւ ասէ ցարքայն Իսրայելի. Մոնք ընդ աղէդնդ ձեռօք քովք:
 Եւ ենուր ընդ աղէդնն ձեռօք իրովք. և են Եղիսէէ զձեռն իր ՚ի վե-
 17 րայ ձեռաց արքային. ¹⁷ և ասէ. Բաց զպարուհանդ որ է ընդ արևելս:
 Եւ եբաց. և ասէ Եղիսէէ. Չգեա՛: Եւ ձգեաց. և ասէ. Նե՛ք փրկութե-
 ան Տեառն, և նեք փրկութեան ընդդէմ Ասորոց. և հարցես զԱսորիս
 18 յԱփեկ մինչև ՚ի սպառ: ¹⁸ Եւ ասէ ցնա Եղիսէէ. Ան դու քեզ նեքս: Եւ
 առ: Եւ ասէ ցարքայն Իսրայելի. Չգեա՛ և հար՝ զգեպինդ: Եւ եհար
 19 արքայն երիցս՝ և եկաց: ¹⁹ Եւ փրպմեցաւ ՚ի վերայ նորա այրն Ասորու-
 ծոյ, և ասէ. Եթէ հարեալ էիր հնգիցս կամ վեցիցս, յայնժամ հարկանէիր
 20 զԱսորիս մինչև ՚ի սպառ. և արդ՝ երիցս հարցես զԱսորիս: ²⁰ Եւ մեռաւ
 Եղիսէէ, և թաղեցին զնա: Եւ մեկնակազէնքն Մովաբու ելին յերկիրն
 21 ՚ի գալ փարոյն: ²¹ Եւ եղև ՚ի թաղել նոցա զայր մի. և ահա փեսին
 զմեկնակազէնսն՝ և ընկեցին զայրն ՚ի գերեզմանն Եղիսէի. և գնաց և
 մերձեցաւ յոսկերսն Եղիսէի՝ և կենդանացաւ. և կանգնեցաւ ՚ի վերայ
 ուրից իւրոց:

22 Եւ Ազայել արքայ Ասորոց նեղեաց զԻսրայել զամենայն աուրս ^Խ
 23 Յովաքազու: ²³ Եւ որդմեցաւ նոցա Տէր, և գբացաւ ՚ի նոսա, և հայեցաւ
 ՚ի նոսա, վասն ուխտին իւրոյ՝ որ ընդ Աբրաամու և ընդ Սահակայ և
 ընդ Յակոբու. և ոչ կամեցաւ Տէր ապականել զնոսա. և ոչ ընկեց զնոսա
 յերեսաց իւրոց:

24 Եւ մեռաւ Ազայել արքայ Ասորոց, և թագաւորեաց որդի Ադերայ՝ ^{ԽԱ}
 25 որդի նորա ընդ նորա: ²⁵ Եւ դարձաւ Յովաս որդի Յովաքազու, և ան
 զբաղաքսն ՚ի ձեռաց որդոյ Ադերայ՝ որդոյ Ազայելի. զորս ան ՚ի
 ձեռաց Յովաքազու հոր նորա ՚ի պարտեազմին. երիցս եհար զնա Յո-
 վաս, և դարձոյց զբաղաքսն Իսրայելի:

14 ¹ Յամին երրորդի Յովասու որդոյ Յովաքազու արքայի՝ Իսրայել- ^{ԽԲ}
 2 լի, թագաւորեաց Ամասիա որդի Յովասու թագաւոր Յուդայ: ² Որդի
 քսան և հինգ ամաց էր ՚ի թագաւորել իւրում. և քսան և ինն ամ
 թագաւորեաց յԵրուսաղէմ. և անուն մօր նորա Յովադիին յԵրուսաղէմէ:
 3 ³ Եւ արար ուղղութիւն առաջի Տեառն, բայց ոչ իբրև գԴաւիթ զհայր
 4 իւր. ըստ ամենայնի գոր ինչ արար Յովաս՝ հայր իւր արար. ⁴ այլ
 զբարձունսն ոչ եբարձ. և փակաւին ժողովուրդն զոհէր. և արկանէր
 5 խունկս ՚ի բարձունսն: ⁵ Եւ եղև իբրև հաստատեցաւ թագաւորութիւնն
 6 ՚ի ձեռս նորա, և եհար զճառայս իւր որ հարին զարքայ զհայր նորա. ⁶ և
 զորդիս սպանողացն ոչ սպան. որպէս գրեալ է ՚ի գիրս օրինացն Մով-
 սիսի. զորօրինակ պարուիրեաց Տէր՝ և ասէ. Մի՛ մեռցին հարք վասն
 որդոց, և մի՛ որդիք մեռցին վասն հարց. այլ իւրաքանչիւրք ՚ի մեղս

14 Այլք. Որով և մեռաւ իսկ: *Յօրինակին պակասէր.* Եւ ելաց ՚ի վերայ *երեսաց* նորա:

15 Ունակք. Եւ ան զաղէդն իւր և: **20 Ունակք աստր և ստրոն.** Մեկնազէնքն.

զմեկնազէնսն: **21 Ունակք.** Եղև թաղել նոցա զայր մի: **14. 1 Բագունք.** Յամի

երկրորդի Յովասայ որդի՛: **3 Ունակք.** Բայց ոչ որպէս գԴաւիթ զհայր: **4 Բագունք.**

Բայց զբարձունսն ոչ ե՛: **5 Ունակք.** Թագաւորութիւնն ՚ի ձեռին նորա:

իւրում մեռցի: ⁷Նա եհար զԵդում ՚ի Մայիլա փանն հազար, և առ զՎէմն 7 պարերազմաւ. և կոչեաց զանուն նորա Յեկթովլէ մինչև ցայսօր:

ԽԳ ⁸Յայնմ ժամանակի առաքեաց Ամասիա հրեշտակս առ Յովաս որ- 8 դի Յովաքազու որդոյ Յեուայ արքայի Իսրայելի՝ և ասէ. Եկ յանդիման լիցուք միմեանց երեսօք: ⁹Եւ առաքեաց Յովաս արքայ Իսրայելի առ Ամասիա արքայ Յուդայ՝ և ասէ. Ակքան ՚ի Լիբանանէ յղեաց առ եղևնափայտն որ ՚ի Լիբանան՝ և ասէ. Տնր գոուսոր քո որդոյ ինում կնութեան, և անցին զազանք անապարի որ ՚ի Լիբանան՝ և կոխեցին զԱկքանն: ¹⁰Նարկանելով հարէր զԵդում, և հպարտացոյց զքեզ սիրոյ 10 քո. մեծարեաց և նիստ ՚ի փան քում. ընդէի գրգռէ զքեզ չարութիւն քո, և անկանիցիս դու և Յուդայ ընդ քեզ: ¹¹Եւ ոչ անսաց Ամասիա: ¹¹ Եւ ել Յովաս արքայ Իսրայելի, և երևեցան երեսօք ինքն և Ամասիա արքայ Յուդայ ՚ի Բեթսամնս Նրէասփանի: ¹²Եւ պարտեցան Յուդա 12 յերեսաց Իսրայելի, և փախեաւ այր իւրաքանչիւր ՚ի բնակութիւն իւր: ¹³Եւ զԱմասիա զարքայ Յուդայ՝ զորդի Յովասու որդոյ Յովաքազեայ՝ 13 կալաւ Յովաս որդի Յովաքազու արքայ Իսրայելի ՚ի Բեթսամնս. և եկն յԵրուսաղէմ, և եհար զպարիսպն Երուսաղէմի ՚ի դրանէ Եփրեմի մինչև ՚ի դուռն Անկեանցն, չորեքարեր կանգուն: ¹⁴Եւ առ զուսկի 14 և զարծաթ և զամենայն անօթս գրեալ ՚ի փանն Տեառն, և ՚ի զանծս փան թագաւորին, և զորդիս խառնակութեանցն. և դարձաւ ՚ի Սամարիա: ¹⁵Եւ մնացորդք բանից Յովասու՝ և որ ինչ արար զօրութեամբ իւրով, և պարերազմն զոր պարերազմեցաւ ընդ Ամեսեայ արքայի Յուդայ, ոչ աւանիկ գրեալ են ՚ի գիրս բանից ատուրց թագաւորացն Իսրայելի: ¹⁶Եւ ննջեաց Յովաս ընդ հարս իւր, և թաղեցաւ ՚ի Սամարիա ընդ թագաւորս Իսրայելի. և թագաւորեաց Յերոբովամ որդի նորա ընդ նորա: ¹⁷Եւ եկաց Ամասիա որդի Յովասու՝ արքայ Յուդայ՝ 17 յնր մահուանն Յովասու որդոյ Յովաքազայ թագաւորի Իսրայելի՝ ամս հնգեփասան: ¹⁸Եւ մնացորդք բանից Ամասեայ՝ և ամենայն ինչ զոր արար, ոչ աւանիկ գրեալ են ՚ի գիրս բանից ատուրց թագաւորացն Յուդայ: ¹⁹Եւ գումարեցան ՚ի վերայ նորա գունդք յԵրուսաղէմ, և փախեաւ ՚ի 19 Լաքիս. և առաքեցին զկնի նորա ՚ի Լաքիս՝ և սպանին զնա անդ: ²⁰Եւ 20 բարձին զնա ձիովք, և թաղեցան յԵրուսաղէմ ընդ հարս իւր ՚ի քաղաքի՝ Դալթի:

ԽԴ ²¹Եւ առ ամենայն ժողովուրդն Յուդայ զԱզարիա, և նա՝ էր ամաց վեշտրասանից, և թագաւորեցուցին զնա փոխանակ հօր իւրոյ Ամասեայ: ²²Նա՝ շինեաց զԵլաթ. և դարձոյց զնա անդրէն ՚ի Յուդայ, յեր ննջելոյ արքայի ընդ հարս իւր:

ԽԵ ²³Յամի հնգեփասաներորդի Ամասիայ որդոյ Յովասու՝ արքայի Յուդայ, թագաւորեաց Յերոբովամ որդի Յովասու արքայի Իսրայելի

7 Ի լուս. ՚ի վերայ՝ ՚ի Մայիլա. նշանակի՝ ՚ի ձորն Ադրից: 9 Յօրինակին պակասէր. Եւ առաքեաց Յովաս արքայ Իսրայելի: Ոմանք. Ակքանն ՚ի Լիբանան առաքեաց առ եղևնափայտն: 13 Յօրինակին. Մինչև ՚ի դուռն Ակեանցն. ուր ոմանք. գոռունն Անկեանց: 14 Ի լուս. ՚ի վերայ՝ խառնակութեանցն, նշանակի՝ թեռ. այսինքն՝ Թողոյիսուն ունի՝ զարշեկեացն: 19 Ոմանք. Եւ փախեաւ ՚ի Լաքիս: 22 Բազումք. Նա շինեաց զԵղովթ:

- 24 'ի վերայ Իսրայելի 'ի Սամարիա՝ ամն քառասուն և մի: ²⁴ Եւ արար չար առաջի Տեառն. և ոչ մեկնեցաւ յամենայն մեղաց Յերոբովամայ որդոյ
- 25 Նաբաբայ՝ որ յանցոյցն գԻսրայել: ²⁵ Նա՛ մերժեաց զասհմանս Իսրայելի 'ի մրիցն Եմաթայ մինչև ցծովն Արաբայ ըստ բանին Տեառն Աստուծոյ Իսրայելի՝ զոր խօսեցաւ 'ի ձեռն ծառայի իւրոյ Յովանու որդոյ
- 26 Ամաթեայ մարգարէի 'ի Գեթթրերայ. ²⁶ զի երես զքառասպանս Իսրայելի զոյժ դառնութեան, և սակաւաւորս և նեղեալս, և անօրացեալս
- 27 և լքեալս, և ոչ ոք էր որ օգնէր Իսրայելի: ²⁷ Եւ ոչ խօսեցաւ Տէր ջնջել զգաւակ Իսրայելի 'ի ներքոյ երկնից. և փրկեաց զնոսա Տէր 'ի ձեռաց
- 28 Յերոբովամու որդոյ Յովասու: ²⁸ Եւ մնացորդք բանից Յերոբովամայ, և ամենայն ինչ զոր արար, և զօրութիւնք նորա զոր պարտեցաւմեցաւ. և ոհպէս դարձոյց զԴամասկոս՝ և զԵմաթ անդրէն առ Յուդայ յԻսրայելէ. ոչ աւանիկ գրեալ են 'ի գիրս բանից ատուրց թագաւորացն Իսրայելի:
- 29 ²⁹ Եւ ննջեաց Յերոբովամ ընդ հարս իւր՝ ընդ թագաւորս Իսրայելի, և թագաւորեաց Զաքարիա որդի նորա փոխանակ հօր իւրոյ: ԽԶ
- 15** ¹ Յամի՛ քսաներորդի եւթներորդի Յերոբովամայ արքայի Իսրայելի, թագաւորեաց Ազարիա որդի Ամեսայ արքայի Յուդայ: ² Որդի վեշտասան ամաց էր 'ի թագաւորել իւրում. և յիսուն և երկուս ամս թագաւորեաց յԵրուսաղէմ. և անուն մօր նորա Յեքելիա յԵրուսաղէմէ:
- 3 ³ Եւ արար բարի՛ առաջի Տեառն ըստ ամենայնի զոր արար Ամասիա հայր նորա. ⁴ բայց 'ի բարձանցն զոր ոչ եբարձ. և տակաւին ժողովորդն զոհէր և արկանէր խունկս 'ի բարձունսն: ⁵ Եւ արկ Տէր ձեռն 'ի թագաւորն, և էր բորոտեալ մինչև ցօր մահուան իւրոյ. և նստէր 'ի տան ափսոսուովթ. և Յովաթամ որդի արքայի էր 'ի վերայ տանն դարել
- 6 զժողովորդ երկրին: ⁶ Եւ մնացորդք բանից Ազարիայ, և ամենայն ինչ զոր արար. ոչ աւանիկ գրեալ են 'ի գիրս բանից ատուրց թագաւորացն Յուդայ: ⁷ Եւ ննջեաց Ազարիա ընդ հարս իւր, և թաղեցին զնա առ հարս իւր 'ի քաղաքի Դաւթի. և թագաւորեաց Յովաթամ որդի նորա ընդ նորա:
- 8 ⁸ Յամի երեսներորդի եւթներորդի Ազարիայ արքայի Յուդայ՝ թագաւորեաց Զաքարիա որդի Յերոբովամայ 'ի վերայ Իսրայելի 'ի Սամարիա ամիսս վեց: ⁹ Եւ արար չար առաջի Տեառն որպէս արարին հարք նորա, և ոչ մեկնեցաւ 'ի մեղացն Յերոբովամայ որդոյ Նաբաբայ որ յանցոյցն գԻսրայել: ¹⁰ Եւ գումարեցան 'ի վերայ նորա Սեղ'դ'ում որդի Յաբիսայ, և Կերդասամ, և հարին զնա յանդիման ժողովրդեանն և սպանին զնա. և թագաւորեաց Սեղ'դ'ում ընդ նորա: ¹¹ Եւ մնացորդք բանից Զաքարիայ, ահա գրեալ են 'ի գիրս բանից ատուրց թագաւորացն Իսրայելի: ¹² Այս է բան Տեառն՝ զոր խօսեցաւ առ Յէու և ասէ. Որդիք չորրորդք նստցին քեզ յաթոռն Իսրայելի. և եղև այնպէս:

25 *Ունակք.* Գեթթայ Աբրերայ. և *ունակք.* 'ի Գեթթա Կոբերայ: **26** *Ունակք.* Զի երես Տէր զքառաս... և սակաւ ատուրս և նեղ՝: **29** *Այլք.* Եւ թագաւորեաց Ազարիա որդի Ամասայ փոխանակ հօր իւրոյ: **15. 2** *Ունակք.* Եւ անուն մօր նորա Յեքելիա յԵրուսաղէմէ: **5** *Ի լուս՝. 'ի վերայ՝* ափսոսուովթ. *և շունակի՝* Ավ. այսինքն՝ *Ավիդաս.* ծածուկ: **8** *Ունակք.* Երեսներորդի և ութերորդի: **9** *Ունակք.* Եւ ոչ մեկնեցան 'ի մեղաց: **10** *Ունակք.* Որդի Աբիսայ, և Կերդամ:

ԽԹ ¹³ Եւ Սեղ'դ'ում որդի Յաբիսայ թագաւորեաց յամին երեսներորդի 13
 ութերորդի Ազարիայ արքայի Յուդայ. և թագաւորեաց Սեղ'դ'ում ամսօրեայ
 մի աւուրց 'ի Սամարիա: ¹⁴ Եւ ել Մանայեմ որդի Գադդայ 'ի Թերսիլայ, 14
 և եմուր 'ի Սամարիա, և եհար զՍեղ'դ'ում զորդի Յաբիսայ 'ի Սամա-
 րիա, և սպան զնա, և թագաւորեաց ընդ նորա: ¹⁵ Եւ մնացորդք բանից 15
 Սեղ'դ'ումայ, և գումարութիւնք նորա զոր գումարեցաւ՝ ահաւանիկ գրե-
 ւալ են 'ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն Իսրայէլի:

Ծ ¹⁶ Յայնմ ժամանակի եհար Մանայեմ զԹերսայ և զամենայն ինչ որ 16
 'ի նմա, և զահմանս նորա 'ի Թերսայէ. բանզի ոչ բացին նմա, և եհար
 զնա՝ և զյիս նորա պարառեաց: ¹⁷ Յամի երեսներորդի իններորդի 17
 Ազարիայ արքայի Յուդայ, թագաւորեաց Մանայեմ որդի Գադդայ 'ի
 վերայ Իսրայէլի 'ի Սամարիա ամս փասն: ¹⁸ Եւ արար չար առաջի Տե- 18
 առն. և ոչ մեկնեցաւ յամենայն մեղացն Յերոբովամու որդոյ Նաբափայ՝
 որ յանցոյցն զԻսրայէլ մեղօք իրովք: ¹⁹ Եւ ել Փուա արքայ Ասորեստանայց 19
 'ի վերայ երկրին. և Մանայեմ եր Փուայ հազար փաղանք արծաթոյ՝
 լինել ձեռին նորա ընդ նմա, հաստարեւել զթագաւորութիւնն 'ի ձեռն
 սորա: ²⁰ Եւ արկ Մանայեմ զարծաթն 'ի վերայ Իսրայէլի, 'ի վերայ ա- 20
 մենայն զօրաւորի զօրութեամբ՝ փայլ արքային Ասորեստանայց յիսուն
 սիկղ արծաթոյ առ այր մի. և դարձաւ արքայն Ասորեստանեաց՝ և ոչ
 եկաց յերկրին: ²¹ Եւ մնացորդք բանիցն Մանայեմայ, և ամենայն ինչ 21
 զոր արար. ոչ աւանիկ գրեալ են 'ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն
 Իսրայէլի: ²² Եւ ննջեաց Մանայեմ ընդ հարս իր: 22

ԾԱ Եւ թագաւորեաց Փակիա որդի նորա ընդ նորա: ²³ Յամի յիններորդի 23
 Ազարիայ արքայի Յուդայ, թագաւորեաց Փակէիա 'ի վերայ Իսրայէլի 'ի
 Սամարիա ամս փասն: ²⁴ Եւ արար չար առաջի Տեառն. և ոչ մեկնեցաւ 'ի 24
 մեղացն Յերոբովամայ որդոյ Նաբափայ որ յանցոյցն զԻսրայէլ: ²⁵ Եւ 25
 գումարեցաւ 'ի վերայ նորա Փակէէ որդի Ռոմելայ սպառազէն իր, և
 եհար զնա 'ի Սամարիա առաջի փանն արքայի. և ընդ նմա Արգօբ, և
 ընդ նմա Արիէ, և ընդ նմա յիսուն այր 'ի չորեքարիւրոցն. և սպան զնա,
 և թագաւորեաց ընդ նորա: ²⁶ Եւ մնացորդք բանիցն Փակէի և ամենայն 26
 ինչ զոր արար՝ ահա գրեալ են 'ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն
 Իսրայէլի:

ԾԲ ²⁷ Յամի յիններորդի և երկրորդի Ազարիայ արքայի Յուդայ թագաւորեաց 27
 Փակէէ որդի Ռոմելայ 'ի վերայ Իսրայէլի 'ի Սամարիա ամս քսան: ²⁸ Եւ 28
 արար չար առաջի Տեառն. և ոչ մեկնեցաւ յամենայն մեղաց Յերոբովամայ
 որդոյ Նաբափայ որ յանցոյցն զԻսրայէլ: ²⁹ Յաւուրս Փակէի արքա- 29

13 *Ոմանք.* Երեսներորդի իններորդի: 17 *'Ի լու՛.* Երեսներորդի ութերորդի. *հա- մանայն ոմանց 'ի քնար՛:* 19 *Յօրինակին պակասէր.* Ձեռին նորա *ընդ նմա:* *Ոմանք.* Զթագաւորութիւնն 'ի ձեռնն, *կամ՝* 'ի ձեռս նորա: 20 *Ոմանք.* Յիսուն սկղ արծաթոյ առ: *Յօրինակին այսպէս գրեալ էր քսան.* և ոչ է ա գ յերկրին. *թերևս այսու կամեցեալ գրչին զվրիսրակ գաղափարի իւրոյ յայր առնել, զգոշութեամբ ինն փեղի պարբասարելով ուղղագրութեան. ըստ որում պարշաճ թուեցաւ դնել աստէն՝ 'ի համանայնութենէ այլոց:* 22 *Ոմանք.* Եւ թագաւորեաց Փակէէ. *կամ՝* Փակէիա որդի նորա: 23 *'Ի լու՛.* Յամի քառասներորդի Ազարիայ: 25 *'Ի լու՛.* 'ի վերայ՝ չորեքարիւրոցն. *ևչանակի՛* Ակ. այսինքն՝ *Ակիդաս.* 'ի Գաղաաղէ:

յի Իսրայելի, եկն Թագղ'աթփաղսար արքայ Ասորեստանեաց. և առ
 30 զԱյին, և զԿաբեել, և զԲեթմաքա, և զՅանովթ, և զԿենեզ, և զԱսովր,
 և զԳաղաադ, և զԳալիլեայ, և զամենայն երկիրն Նեփթաղիմայ, և
 31 իսաղացոյց զնոսա յԱսորեստանայս: ³⁰ Եւ զումարեաց զունդ Ովսէ
 որդի Էլայ 'ի վերայ Փակէի որդոյ Ռոմելայ, և եհար զնա և սպան զ-
 31 նա, և թագաւորեաց ընդ նորա. յամի քսաներորդի Յովթաթամայ որդոյ
 32 ³² Յամի երկրորդի Փակէի որդոյ Ռոմելայ թագաւորի Իսրայելի, ԾԳ
 33 թագաւորեաց Յովթաթամ որդի Ոզիայ արքայի Յուդայ: ³³ Որդի քսան և
 հինգ ամաց էր 'ի թագաւորել իւրում, և վեշտասան ամ թագաւորեաց
 34 յԵրուսաղէմ. և անուն մօր նորա Յերուսայ դուստր Սաղովկայ: ³⁴ Եւ
 35 արար ուղղութիւն առաջի Տեառն՝ ըստ ամենայնի զոր արար Ոզիա
 35 հայր նորա. ³⁵ բաց 'ի բարձանցն զոր ոչ երարձ. և փակաին ժողովուրդն
 զոհէր և արկանէր խունկս 'ի բարձունսն. նա՛ շինեաց զդռն փանն
 36 Տեառն զվերին: ³⁶ Եւ մնացորդք բանից Յովթաթամայ՝ և ամենայն ինչ
 զոր արար, ոչ աւանիկ գրեալ են 'ի զիրս բանից ատուրց թագաւորացն
 37 Յուդայ: ³⁷ Յաւուրսն յայնոսիկ սկսաւ Տէր առաքել 'ի Յուդայ զՌասոն
 արքայ Ասորոց, և զՓակէէ որդի Ռոմելայ:
 38 ³⁸ Եւ ննջեաց Յովթաթամ ընդ հարս իւր, և թաղեցաւ առ հարս իւր ԾԴ
 'ի քաղաքի Դաթի հօր իւրոյ. և թագաւորեաց Աքազ որդի նորա ընդ
 նորա:

16 ¹ Յամի եւթնութասներորդի Փակէի որդոյ Ռոմելայ թագաւորեաց
 2 Աքազ որդի Յովթաթամայ: ² Որդի ամաց քսանից էր Աքազ 'ի թա-
 գաւորել իւրում, և վեշտասան ամ թագաւորեաց յԵրուսաղէմ. և ոչ
 3 արար ուղղութիւն առաջի Տեառն Ասորուծոյ հաւաքարմութեամբ իբ-
 3 ըս զԴաւիթ զհայր իւր. ³ և զնաց զճանապարհ Յերոբովամայ որդոյ
 Նաբափայ արքայի Իսրայելի. նա՛ զորդիս իւր անցոյց ընդ հուր՝ ըստ
 զարշուրեան ազգացն զորս երարձ Տէր յերեսաց որդոցն Իսրայելի:
 4 ⁴ Եւ զոհէր՝ և արկանէր խունկս 'ի բարձունս և 'ի վերայ բլրոց, և 'ի
 5 ներքոյ անփառախիւր ծառոց: ⁵ Յայնժամ ել Ռասոն արքայ Ասորոց՝
 և Փակէէ որդի Ռոմելայ արքայ Իսրայելի յԵրուսաղէմ 'ի պատերազմ,
 6 և պաշարէին զնա 'ի վերայ Աքազու. և ոչ կարէին պատերազմել ⁶ 'ի
 ժամանակին յայնմիկ. և դարձոյց Ռասոն արքայ Ասորոց զԱյիլաթ
 յԱսորիս. և եհան զՆրեայսն յԱյիլաթայ. և եկին Եդոմայեցիք յԱյիլաթ,
 7 և բնակեցին անդ մինչև ցայսօր: ⁷ Եւ առաքեաց Աքազ հրեշտակս առ
 Թագղ'աթփաղսար արքայ Ասորեստանեաց և ասէ. Ծառայ քո՝ և որ-
 դի՛ քո են ես՝ ել և փրկեա՛ զիս 'ի ձեռաց արքային Ասորոց, և 'ի

29 Ոմանք. Եւ զԲեթմաք և զՅանովթ... զնոսա յԱսորեստան: **33 Ոմանք.** Եւ անուն մօր նորա Յերուսայ: **37 Յօրինակին.** ԶՍառն արքայ Ասորոց: **38 Յօրինակին պակասէր.** Եւ թաղեցաւ առ հարս իւր 'ի քաղաքի: **16. 2 Ոսկան.** Ամաց քսան և հնգից էր արքայ Աքազ 'ի թա՛: **3 Ոմանք.** Նաև զորդին իւր անցոյց: **5 Ոմանք.** Որդի Ռոմելի... և պաշարեաց զնա 'ի վերայ: **6 Յօրինակին.** Եւ դարձոյց Սառն: **Ոմանք.** ԶԱյիլաթայ... յԱյիլաթայ: *Ի լու՛.* 'ի վերայ՝ Եդոմայեցիք. *նշանակի՛* Ասորիք:

ձեռաց արքային Իսրայելի յարուցելոց ՚ի վերայ իմ: ⁸ Եւ ա՛ն Աքազ 8
 զարծաթ և զոսկի զգրեալս ՚ի գանձ փան Տեառն՝ և ՚ի փան թագա-
 տրին, և առաքեաց արքային Ասորեստանեաց պապարագս: ⁹ Եւ լուաւ 9
 նմա արքայն Ասորեստանեաց, և ել արքայն Ասորեստանեաց ՚ի Դա-
 մասկոս և ա՛ն զնա, և վարեաց զնա ՚ի գերութիւն ՚ի Կիրէն. և զՌասոն
 սպան: ¹⁰ Եւ չոգաւ արքայ Աքազ ընդ առաջ Թագո՛ւաթփաղսարայ ար-
 քային Ասորեստանեաց ՚ի Դամասկոս. և փետեալ զսեղանն որ ՚ի Դա-
 մասկոս, և առաքեաց արքայ Աքազ առ Ուրիա քահանայ զմամնութիւն
 սեղանոյն, և զձն նորա. ըստ ամենայն գործուածոյն նորա: ¹¹ Եւ շինեաց 11
 Ուրիա քահանայ զսեղանն ըստ ամենայնի՝ որպէս և առաքեաց արքայ
 Աքազ ՚ի Դամասկոսէ, նոյնպէս արար Ուրիա քահանայ մինչև ՚ի գալ
 արքայի Աքազու ՚ի Դամասկոսէ: ¹² Եփես զսեղանն, և մափեաւ ար-
 քայ ՚ի սեղանն, ել՝ ՚ի վեր և ճենճերեաց զողջակէզս իւր՝ և զգոհս. ¹³ և 13
 նուիրեաց զնուէրս իւր, և եհեղ զարիւն խաղաղականաց իւրոց: ¹⁴ Եւ 14
 զսեղանն պղնձի որ կայր առաջի Տեառն փոխեաց յերեսաց փանն Տե-
 առն ՚ի փեղոջէ իւրմէ, և եղ զնա ՚ի կողմանէ սեղանոյն ընդ հիւսսի:
¹⁵ Եւ պափուէր եփ արքայ Աքազ Ուրիա՛ քահանայի և ասէ. ՚Ի վե- 15
 րայ մեծի սեղանոյդ մափուցանիցես զողջակէզս առաւօրինս, և զգոհս
 երկկոյիս, և զողջակէզս արքայի և զգոհս նորա. և զողջակէզս ժո-
 դովրդեան երկրիս, և զոհս նոցա և զնուէրս նոցա, և զամենայն ա-
 րիւն ողջակիզաց, և զամենայն արիւն զոհից՝ ՚ի վերայ նորա հեղուցուս.
 քայց սեղանն պղնձի եղիցի ի՛նձ յառաւօրինս: ¹⁶ Եւ արար Ուրիա քա- 16
 հանայ ըստ ամենայնի որպէս պափուիրեաց նմա Աքազ արքայ: ¹⁷ Եւ 17
 կոփորեաց արքայ Աքազ զաղիսսն մեքենովթացն, և փոխեաց ՚ի նոցանէ
 զաւագանսն, և զծովն իջոյց ՚ի ցլուցն պղնձեաց երկրորասանեցունց որ
 ՚ի ներքոյ նորա, և եղ զնա ՚ի վերայ քարեղէն խարսիսի: ¹⁸ Եւ զհիմն 18
 աթոռոյն շինեաց ՚ի փան Տեառն, և զնուր թագաւորին զարտաքին
 դարձոյց ՚ի փուն Տեառն, յերեսաց արքային Ասորեստանեաց:

ԾԵ ¹⁹ Եւ մնացորդք բանից Աքազու զոր արար. ո՛չ աւանիկ գրեալ 19
 են ՚ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն Յուդայ: ²⁰ Եւ ննջեաց Աքազ 20
 ընդ հարս իւր, և թաղեցաւ առ հարս իւր ՚ի քաղաքին Դաթի. և
 թագաւորեաց Եզեկիա որդի նորա ընդ նորա:

ԾԶ ¹ Յամի երկրորասաներորդի Աքազու արքայի Յուդայ, թագաւորեաց 17
 Ովսէէ որդի Ելայ ՚ի վերայ Իսրայելի ՚ի Սամարիա ամս ինն: ² Եւ արար 2
 չար առաջի Տեառն, քայց ո՛չ իբրև զթագաւորսն Իսրայելի որ էին յառաջ
 քան զնա: ³ Ի վերայ նորա ել Սաղմանասար արքայ Ասորեստանեաց. 3
 և եղև նորա Ովսէէ ծառայ, և փայր փանել նմա մաննայ: ⁴ Եւ եգիպ 4
 արքայ Ասորեստանեաց յՈվսէէ վնան. զի առաքեաց հրեշտակս առ
 Սովա արքայ Եգիպտացոց, և ո՛չ եփ մաննա արքային Ասորեստանեաց
 ՚ի փարուջն յայնմիկ. և պաշարեաց զնա արքայն Ասորեստանեաց, և

10 *Ոմանք.* Եւ երես զսեղանն որ ՚ի: **15** *Ոմանք.* Եւ զամենայն արիւն զոհից նոցա ՚ի
 վերայ նորա: **20** *Ոմանք.* Եւ թաղեցաւ ընդ հարս իւր ՚ի քաղաքի: **17. 1** *Ոմանք.* Որդի
 Ելայի: **3** *Ոմանք.* Եւ եղև նմա Ովսէէ ծա՛: ՚Ի լուս՛. ՚ի վերայ՝ մաննայ. *և շանակի՛*
 Սիմ. այսինքն՝ *Սիմասթու.* յայտնի ինչ:

5 կապեաց զնա ՚ի փան բանփի: ⁵ Եւ ել արքայն Ասորեստանեաց յամենայն երկիրն. ել և ՚ի Սամարիա, և պաշարեաց զնա անն երիս:

6 ⁶ Յամին իններորդի Ովսեայ՝ առ արքայ Ասորեստանեաց զՍամարիա. և խաղացոյց զԻսրայէլ յԱսորեստանայս, և բնակեցոյց զնոսա յԱլաթ,

7 և յԱբովր, և զգեփովն Գովզանայ, և զլերամբքն Մարաց: ⁷ Եւ եղև իբրև մեղան որդիքն Իսրայէլի Տեառն Ասորուծոյ իրեանց որ եհան զնոսա յերկրէն Եգիպտացոց՝ ՚ի ձեռաց փարաւոնի արքայի Եգիպտացոց, և

8 երկեան յաստուածոց օտարաց. ⁸ և զնացին ըսպ կրօնից ազգացն զորս եբարձ Տէր յերեսաց որդոցն Իսրայէլի: Եւ թագաւորքն Իսրայէլի որ-

9 չափ ինչ արարին՝ ⁹ և որչափ ինչ պաճուճեցին որդիքն Իսրայէլի. բայց ոչ այնպէս ինչ զՏեառնէ Ասորուծոյ իրեանց. և շինեցին իրեանց բարձունս յամենայն քաղաքս իրեանց, յաշտարակէ պահապանացն մինչև ՚ի քա-

10 ղաքն ամուր: ¹⁰ Եւ կանգնեցին իրեանց արձանս և անփառս յամենայն բլուրս բարձունս, և ՚ի ներքոյ ամենայն անփառախիփս ծառոց.

11 ¹¹ և արկին խոնկս յամենայն բարձունս, իբրև զամենայն ազգսն զորս մերժեաց Տէր յերեսաց նոցա: Արարին զովօղս, և ընկերշակեցին առ

12 ՚ի բարկացուցանելոյ զՏէր. ¹² և պաշտեցին զկուռս, որովք սասց նոցա Տէր, թէ մի՛ առնիցէք զբանդ զայդ Տեառն: ¹³ Եւ եղ վկայութիւն Տէր ընդ Իսրայէլի և ընդ Յուդայ ՚ի ձեռն ամենայն մարգարէիցն իւրոց, և ամենայն փեսանողացն իւրոց, և ասէ. Դարձարո՞ք ՚ի ճանապարհաց ձերոց չարաց, և պահեցէք զպատուիրանս իմ և զիրաւունս իմ, և զամենայն օրէնս զոր պատուիրեցի հարց ձերոց, զորս առաքեցի առ ձեզ ՚ի

14 ձեռն ծառայից իմոց մարգարէից: ¹⁴ Եւ ոչ լուան նոցա, և խափացուցին զողն իրեանց քան զողն հարց իրեանց, և ոչ հաւապացին ՚ի Տէր Ասորուած իրեանց. ¹⁵ և ընկեցին ՚ի բաց զհաստապատուիրանս իրեանց, և զղաշինան զոր կռեաց ընդ հարս նոցա, և զվկայութիւնս նորա զոր ուխտեաց նոցա ոչ պահեցին. և զնացին զհեփ սնորեաց, և սնորեցան զհեփ ազգացն որ շուրջ զնոքօք. յորոց պատուիրեաց նոցա Տէր չառնել

16 ըսպ նմին օրինակի: ¹⁶ Թողին զամենայն պատուիրանսն Տեառն Ասորուծոյ իրեանց, և արարին իրեանց ձուլածոյս երկուս երինջս, և երկիր պագին զօրութեան երկնից, և պաշտեցին զԲահաղ. ¹⁷ և անցուցին զուստերս և զգստերս իրեանց ընդ հուր, և դիպեցին դիպութիւնս, և հմայեցին հմայս. և համարձակեցան առնել չար առաջի Տեառն առ ՚ի

18 բարկացուցանելոյ զնա: ¹⁸ Եւ բարկացաւ Տէր յոյժ Իսրայէլի, և մերժեաց զնոսա յերեսաց իւրոց. և ոչ մնաց՝ բայց միայն ցեղն Յուդայ: ¹⁹ Սակայն և Յուդայ՝ ոչ պահեցին զպատուիրանս Տեառն Ասորուծոյ իրեանց, և զնացին ըսպ կրօնիցն Իսրայէլի զոր արարին: ²⁰ Եւ մերժեցին զՏէր յամենայն զաւակէն Իսրայէլի. և շարժեաց զնոսա՝ և եպ զնոսա ՚ի ձեռս աւարառուաց իրեանց, մինչև ընկէց զնոսա յերեսաց իւրոց:

4 *Ունակք.* Եւ կացոյց զնա ՚ի փան բանփի: 5 *Յօրինակին պակասէր.* Եւ և ՚ի Սամարիա, և պա՛: 6 *Այլք.* Եւ Աբովր, զգեփովն Գով՛: 9 *Այլք.* Պաճուճեցին որդիքն Իսրայէլի բան, ոչ այնպէս ինչ: *Ի լուս՛.* ՚ի վերայ՝ բարձունս. *նշանակի՛* բազինս: 11 *Ունակք.* Եւ արկանէին խոնկս... յերեսաց նորա. և ընկերշակեցին: 13 *Ոսկան.* Եւ եպ վկայութիւն Տէր: 15 *Օրինակ մի.* Եւ զղաշինս զոր կռեաց ընդ հարս: 20 *Ունակք.* Մինչև ընկէց զնա յերե՛:

ԾԷ: ²¹ Սակայն Իսրայել առ փամբն իսկ Դաւթի թագաւորեցուցին զՅերոբոամ
 որդի Նաբապայ. և մերժեաց Յերոբոամ զԻսրայել ՚ի գնացից Տեառն,
 և մեղոյց զնոսա մեղանս մեծամեծս: ²² Եւ արարին որդիքն Իսրայել–
 լի ըստ ամենայն մեղաց Յերոբոամու զոր արար. և ոչ մերժեցան
 ՚ի նոցանէն, ²³ մինչև փոխեաց Տէր զԻսրայել յերեսաց իւրոց, որպէս
 և խօսեցաւ Տէր ՚ի ձեռն ամենայն ծառայից իւրոց մարգարէից. և
 վարեցաւ Իսրայել յերկրէ իրմէ յԱտրեսափանեայս մինչև ցայսօր: ²⁴ Եւ
 աժ արքայն Ատրեսափանեաց ՚ի Բաբելոնէ, և ՚ի Քուբայ, և յԱյայ, և
 յԵմաթայ, և ՚ի Սեփարուիմայ, և բնակեցան ՚ի քաղաքս Սամարեայ փո–
 խանակ որդւոցն Իսրայելի, և ժառանգեցին զՍամարիա, և բնակեցին
 ՚ի քաղաքս նորա: ²⁵ Եւ եղև ՚ի սկզբան բնակութեան նոցա անդ, ոչ
 երկեան ՚ի Տեառնէ. և առաքեաց Տէր առնծս, և կոպորէին զնոսա:
²⁶ Եւ խօսեցան ընդ արքային Ատրեսափանեաց և ասեն. Ազգքն զոր
 փոխեցեր՝ և նստան փոխանակաւ ՚ի քաղաքս Սամարեայ, ոչ գիպեն
 զկրօնս Աստուծոյ երկրին, և առաքեաց Տէր ՚ի նոսա առնծս, և ասա
 կոպորեն զնոսա. քանզի ոչ գիպեն զկրօնս Աստուծոյ երկրին: ²⁷ Եւ
 հրաման եր արքայն Ատրեսափանեաց՝ և ասէ. Տարայք անդր զմի ոք
 ՚ի քահանայիցն զերելոց անպի՝ զի երթեալ բնակեացէ անդ, և ցուցցէ
 զկրօնս Տեառն, և լուսաւորեացէ զնոսա իրաւամբք Աստուծոյ երկրին:
²⁸ Եւ փարան զմի ՚ի քահանայիցն զոր զերեցին ՚ի Սամարեայ, և նստաւ
 ՚ի Բեթէլ, և լուսաւորէր զնոսա, զի երկնչիցին ՚ի Տեառնէ: ²⁹ Եւ արա–
 րին անգրք անգրք աստուածս իրեանց, և եղին ՚ի փունս բարձանցն
 զոր արարին Սամարացիքն. իւրաքանչիւր ազգքն ՚ի քաղաքս իրեանց
 յորս ինքեանք բնակէին: ³⁰ Եւ արք Բաբելոնի արարին զՍոքքովթ և
 զԲանովթ, և արք Քուբայ՝ արարին զԱնգեղ, և արք Եմաթայ՝ արարին
 զԱսիմայթ. ³¹ և Այիացիք արարին՝ զԱբղազեր, և զՆեբաս, և զԹարթակ,
 և զՍեփարուիմ, ուր այրէին զորդիս իրեանց ՚ի հուր՝ Ադրամելեքայ,
 և Ամելեքայ՝ աստուածոց Սեփարուիմայ. ³² և երկնչէին ՚ի Տեառնէ. և
 բնակեցուցին զգարշելիսն իրեանց ՚ի փունս բարձանցն զոր արա–
 րին ՚ի Սամարիա իւրաքանչիւր ազգաց յորում բնակէին: Եւ երկնչէին
 ՚ի Տեառնէ, և արարին իրեանց քուրմս բարձանց: ³³ Եւ երկնչէին ՚ի
 Տեառնէ, և պաշտէին զաստուածս իրեանց, ըստ կրօնից ազգացն՝ զորս
 Աստուած մերժեաց անպի: ³⁴ Եւ մինչև ցայսօր առնեն նոքա ըստ կրօնից
 նոցա, և երկնչին ՚ի Տեառնէ. և առնեն ըստ կրօնից նոցա, և ըստ
 իրաւանց նոցա՝ և ըստ օրինաց. և ըստ պատուիրանին զոր պատուի–
 րեաց Տէր որդւոցն Յակոբայ, որում եղ անուն Իսրայել. ³⁵ և ուխտեաց
 Տէր ուխտ՝ և պատուիրեաց նոցա և ասէ. Մի՛ երկնչիցիք յաստուածոց
 օտարաց, և մի՛ երկիրպագանիցէք նոցա, և մի՛ պաշտիցէք զնոսա,

21 Ունակք. Թագաւորեցոյց զՅերոբոամ: Այլք. Եւ մեղոյց զնոսա մեղս մեծա՛: **24 Ունակք.** Եւ աժ արքայն Ատրոց ՚ի Բա՛... և ՚ի Սեփարուիմայ: **27 Ունակք.** Տարայք անդ... և ցուցցէ զկրօնս Աստուծոյ: **30 Ունակք.** Արարին զՍոքքովթ. կամ՝ զՍովքովթ: **31 Ունակք.** ԶԱբղազեր... և զՍեփարուիմ... և Ամամելեքայ: **32 Ունակք.** Իւրաքանչիւր ազգք ազգք յորում բնակէին: **34 Ունակք.** Եւ մինչև ցայսօր առնէին... և երկնչէին ՚ի Տեառնէ. և առնէին ըստ կրօնից նոցա, և ըստ պատուիրանաց նոցա, և ըստ օրինաց:

36 և մի՛ զոհիցէք նոցա. ³⁶այլ Տեառն Աստուծոյ որ եհան զձեզ յերկրէն Եգիպտացոց մեծաւ զօրութեամբ, և բարձր բազկաւ. ՚ի նմանէ՛
 37 երկնչիցիք, և նմա՛ր երկիրպագանիցէք, և նմա՛ր զոհիցէք: ³⁷Եւ իրաւանց և դարասպանաց և օրինաց, և պարտութեանցն զորս գրեաց ձեզ՝
 38 զգուշանայցէք առնել. և մի՛ երկնչիցիք յաստուածոց օտարաց. ³⁸և զուխարն զոր ուխտեաց ընդ ձեզ՝ մի՛ ցրիցէք. և մի՛ երկնչիցիք յաստուածոց
 39 օտարաց, ³⁹այլ ՚ի Տեառնէ Աստուծոյ ձերմէ երկնչիցիք, և նա փրկեսցէ
 40 զձեզ յամենայն թշնամեաց ձերոց: ⁴⁰Եւ մի՛ ունկնդիր լինիք կրօնից նոցա զոր նոքա առնիցեն: ⁴¹Եւ երկնչէին ազգքն այնոքիկ ՚ի Տեառնէ. և դրօշելոց իւրեանց ծառայէին, և որդիք նոցա, և որդիք որդւոց նոցա, որպէս և արարին հարք իւրեանց՝ առնեն՛ մինչև ցայսօր:

18 ¹ Եւ եղև յամին երրորդի Ովսէի որդւոյ Ելայ արքայի Իսրայէլի. ԾԸ
 2 թագաւորեաց Եզեկիա որդի Աբազու արքայի Յուդայ: ² Որդի քսան և հինգ ամաց էր ՚ի թագաւորել իւրում, և քսան և ինն ամ թագաւորեաց
 3 յԵրուսաղէմ. և անուն մօր նորա Աբույթ՝ դուստր Զաքարայ: ³ Եւ արար ուղղութիւն առաջի Տեառն, ըստ ամենայնի զոր արար Դաւիթ հայր նոցա:
 4 ⁴Նա՛ եբարձ գրարձունսն, և խորպակեաց զամենայն արձանսն, և կտորեաց զանրառսն, և զօձն պղնձի զոր արար Մովսէս, զի մինչև ցայն ատուրս զոհէին նմա որդիքն Իսրայէլի, և կոչեցին զնա Նետսթան:
 5 ⁵Ի Տէր Աստուած Իսրայէլի յուսացաւ. և յեպ նորա նման նմա ոչ եղև յամենայն թագաւորս Յուդայ, և յեղեալսն յառաջագոյն քան զնա:
 6 ⁶Յարեցան ՚ի Տէր, և ոչ մեկնեցաւ ՚ի գնացից նորա. և պահեաց զպարտութեանս նորա զոր պարտութեաց Մովսէս: ⁷ Եւ էր Տէր ընդ նմա. յամենայնի զոր ինչ առնէր՝ խելամո՛ւպ լինէր: Եւ նշկահեաց զարքայն
 8 Ասորեստանի և ոչ ծառայեաց նմա. ⁸ և նա եհար զայլազգիսն մինչև ցԳազայ և մինչև ցսահմանս նորա, յաշտարակէ պահապանացն մինչև ցքաղաքն ամուր: ⁹ Եւ եղև յամի չորրորդի Եզեկիա արքայի. այն է ամ եւթներորդ Ովսէայ՝ որդւոյ Ելայ արքայի Իսրայէլի, ել Սաղմանասար արքայ Ասորեստանեաց ՚ի վերայ Սամարեայ, և պաշարէր զնա. ¹⁰ և ա՛ն զնա ՚ի կարարել ամաց երից, յամի վեցերորդի Եզեկիայ արքայի.
 11 այն ամ իններորդ էր Ովսէայ արքայի Իսրայէլի: Ա՛ն զՍամարիա. ¹¹ և խաղացոյց արքայն Ասորեստանեաց զՍամարիա յԱսորեստանեայս, և նստոյց զնոսա յԱլաթ, և յԱբովր՝ առ գեպովն Գովզանայ՝ և լերամբքն Մարաց. ¹² զի ոչ լուան ձայնի Տեառն Աստուծոյ իւրեանց, և անցին զուխարն նորա՝ ըստ ամենայնի՛ զոր պարտութեաց նոցա Մովսէս ծառայ Տեառն, ոչ լուան և ոչ արարին:

13 ¹³ Եւ յամի չորեքսասներորդի արքայի Եզեկիայ, ել Սենեքերիմ ԾԹ
 արքայ Ասորեստանեաց ՚ի վերայ ամուր ամուր քաղաքացն Յուդայ, և ա՛ն զնոսա: ¹⁴ Եւ առաքեաց Եզեկիա արքայ Յուդայ հրեշտակս առ արքայ Ասորեստանեաց ՚ի Լաբիս՝ և ասէ. Մեղայ՛, դարձի՛ր յինէն. և զոր

40 Այլք. Եւ մի՛ ունկնդիր լինիցիք կրօնից: **18. 2 Այլք.** Դուստր Զաքարիայ: **7 Այլք.** Զոր ինչ և առնէր՝ խելամո՛ւպ: **9 Ոմսւթ.** Ել Սաղմանասար... ՚ի Սամարիա: **10 Այլք.** Արքայի Իսրայէլի, առաւ Սամարիա, (11) և խաղա՛: **12 Ոմսւթ.** Ի վերայ ամուր քաղաքացն Յուդայ, և ա՛ն զնա:

ինչ դիցես 'ի վերայ իմ բարձից: Եւ եղ արքայն Ասորեսպանեաց 'ի վերայ Եզեկիայ արքայի Յուդայ երեքարևր փաղանք արծաթոյ՝ և երեսուն փաղանք ոսկոյ: ¹⁵ Եւ եք Եզեկիա զամենայն արծաթ գրեալ 'ի փա՛ն Տեառն, և 'ի զանձս փան թագաւորին: ¹⁶ Ի ժամանակի յայնմիկ կոպորեաց Եզեկիա գղրունս փաճարին Տեառն՝ և զսեամսն գոր պարեաց ոսկով Եզեկիա արքայ Յուդայ, և ե՛ք զայն արքային Ասորեսպանեաց: ¹⁷ Եւ առաքեաց արքայ Ասորեսպանեաց զԹարաթա՝ և զՌաբսարիս՝ և զՌափսակ 'ի Լաբիսայ առ արքայ Եզեկիայ զօրու ծանու 'ի վերայ Երուսաղեմի. և ելին և եկին յԵրուսաղեմ, և կացին 'ի վերայ ջրմղին վերնոյ առազանին, որ է 'ի ճանապարհի ագարակին թափջի. ¹⁸ և առաղակեցին առ Եզեկիա: Եւ եկին առ նա Եղիակիմ որդի Քեղկեայ հազարապետ, և Մովմնաս դպրապետ, և Յովաք որդի Ասափայ՝ որ 'ի վերայ յիշարակաց: ¹⁹ Եւ ասէ ցնոսա Ռափսակ. Ասացէք ցԵզեկիայ, այնպէս ասէ արքայ մե՛ծ՝ արքայն Ասորեսպանեաց. Զի՛նչ իցէ յոյսն յոր դու յուսացեալ իցես. ²⁰ բայց եթէ ասիցես՝ եթէ բա՛նք շրթանց և խորհուրդ՝ պարերաճմ վճարիցէ. և զօրութիւն պիտոյ՝ իցեն 'ի պարտերազմ. և արդ՝ յո՞ յուսացեալ նշկահեցեր զիս: ²¹ Ահա յուսացեալ իցես 'ի ցունկն եղեգնեայ ջաղջախեալ յԵզիպարոս. յոր թէ յենուցու այր՝ մփանիցէ ընդ ձեռս նորա, և խոցիցէ զնա. այնպէս փարաւոն արքայ Եզիպարացոց ամենայն յուսացելոց իւրոց: ²² Եւ զի ասացեր ցիս՝ թէ 'ի Տէր Աստուած յուսացեալ եմք. ո՛չ դա այն է, զորոյ մերժեաց Եզեկիա զբարձունս նորա, և զսեղանս նորա. և ասէ ցՅուդայ և ցԵրուսաղեմ. Առաջի սեղանոյս այսորիկ երկիր պագէք յԵրուսաղեմ: ²³ Եւ արդ՝ աղէ խառնեցարո՛ք 'ի փէր իմ արքայ Ասորեսպանեաց. և փաց քեզ երկուս հազարս երիվարաց, եթէ կարացեն փալ դու քեզ հեծեալս 'ի վերայ նոցա: ²⁴ Եւ զիմարդ կարիցես զղեմ ունել միոյ ուրուք կուսակալի 'ի ծառայից փեառն իմոյ 'ի յեփնոց. զի յուսացեալդ ես յԵզիպարոս 'ի կառս և յերիվարս: ²⁵ Իսկ արդ՝ առանց Տեառն ինչ ելանիցենք 'ի փեղիս յայս ապականել զսա. Տէր ասաց ցիս. Ե՛լ յերկիրն յայն և ապականեա՛ր զնա: ²⁶ Եւ ասէ Եղիակիմ որդի Քեղկեայ, և Մովմնաս, և Յովաք Ասափայ՝ ցՌափսակ. Խօսեաց ընդ ծառայս քո Ասորերէն, քանզի լսենք մեք. և մի՛ խօսիր Նրեարէն յականջս ժողովրդեանդ որ կա՛ն 'ի պարսպիդ: ²⁷ Եւ ասէ ցնոսա Ռափսակ. Միթէ առ փէ՛րն քո՝ կամ առ քե՛զ առաքեաց զիս փէր իմ խօսել զբանս զայսոսիկ. ո՛չ ապաքէն առ արսդ որ նսփին 'ի վերայ պարսպիդ, ուփել զաղբ իւրեանց, և ըմպել զմէզ իւրեանց ձևք հանդերձ: ²⁸ Եւ յարեաւ Ռափսակ, և աղաղակեաց մեծաձայն Նրեարէն՝ և խօսեցաւ և ասէ. Լուարո՛ք զպարզամս արքայի մեծի, արքային Ասորեսպանեայց. ²⁹ այնպէս ասէ արքայ. Մի՛ հպարտացուցէ զձեզ Եզեկիա, զի ո՛չ կարէ ապրեցուցանել զձեզ 'ի ձեռաց իմոց. ³⁰ և մի՛

18 Այլք. Եւ եկին առ նոսա Եղիակիմ: **20 Յայս պակասի.** Եւ խորհուրդ պարերաճմ վճարիցէ: *Ունակք.* Եւ զօրութիւն պիտոյ իցէ պարտերազմի: **21 Յօրինակին պակասէր.** Յուսացեալ իցես 'ի ցունկն: **23 Ունակք.** Եւ փացէ քեզ երկուս հա՛: **25 Ի լուս.** Ելեալ իցենք 'ի փեղիս յայս. *հանաձայն ունակց 'ի բնաք՝:* **26 Յօրինակին.** Եւ Յովակ Ասափայ: **27 Այլք.** Եւ առ քեզ առաքեաց: **29 Ոսկան.** Զի՛ կարէ ապրեցուցանել զձեզ:

յուսացուցէ զձեզ Եզեկիա ՚ի Տէր, և ասացէ թէ փրկելով փրկէ զմեզ
 31 Տէր, և ո՛չ մարմնեացի քաղաքս ՚ի ձեռս արքային Ասորեստանեաց. ³¹ մի՛
 լսէք Եզեկիայ: Ջի այսպէս ասէ արքայն Ասորեստանեաց. Արարէ՛ք ընդ
 իս օրհնութիւն, և ելէ՛ք առ իս. և կերիցէ՛ այր իւրաքանչիւր զայգի իւր,
 32 և զթզենի իւր, և արբցէ՛ ջուր ՚ի ջրհորոյ իւրմէ. ³² մինչև եկից և առից
 և փարայց զձեզ յերկիրն որ իբրև զերկիրս ձեր է. երկիր ցորենոյ և
 զհնւոյ, այգեաց և հացի, երկիր ձիթենեաց իւղոյ և մեղու. և կեցէ՛ք
 և ո՛չ մեռանիցիք. և մի՛ լսէք Եզեկիայ, զի խաբէ զձեզ և ասէ, թէ Տէր
 33 փրկեսցէ զմեզ: ³³ Միթէ փրկելով փրկեցի՞ն աստուածք ազգացն զիւրա-
 34 քանչիւր աշխարհ ՚ի ձեռաց արքային Ասորեստանեայց: ³⁴ Ո՛ր է աստու-
 ածն Եմփթայ և Արփաթայ. և ո՛ր է աստուած Սեփարուիմայ քաղաքին,
 Անայ և Գաայ. միթէ փրկելով փրկեցի՞ն զՍամարիա ՚ի ձեռաց իմոց.
 35 ³⁵ ով ոք յամենայն աստուածոց աշխարհաց, որ փրկեցին զերկիր իւրե-
 36 անց ՚ի ձեռաց իմոց. զի փրկեսցէ Տէր զԵրուսաղէմ ՚ի ձեռաց իմոց: ³⁶ Եւ
 լռեցին և ո՛չ եպուն նմա պարասխանի, զի պարուէր փունտայ էր արքայի
 37 թէ մի՛ փայցէք նմա պարասխանի: ³⁷ Եւ եմուր Եղիակիմ որդի Զեղկեայ
 հազարապետ, և Սովմնաս դպրապետ, և Յովաք որդի Ասափայ որ ՚ի
 վերայ յիշարակաց առ Եզեկիա, պարառեալ զհանդերձս. և պարմե-
 ցին նմա զպարգամս Ռափսակայ:

19 ¹ Եւ եղև իբրև լուսաւ արքայ Եզեկիա, պարառեանց զհանդերձս իւր, ^Կ
 2 և զզեցաւ քո՛րձ. և եմուր ՚ի փուն Տեառն: ² Եւ առաքեաց զԵղիակիմ
 հազարապետ և զՍովմնաս դպրապետ, և զծերս ՚ի քահանայիցն քրձազգա՛ծս
 3 առ Եսայի մարգարէ որդի Ամովսայ: ³ Եւ ասեն ցնա. Այսպէս ասէ
 Եզեկիա. Օր նեղութեան և կշտամբանաց, և զայրացուցանելոյ օրս
 այս. զի հասեալ են մանկունք յերկունս, և չի՛ք զօրութիւն ՚ի ծնանելիս:
 4 ⁴ Թերևս լուիցէ Աստուած քո զպարգամս Ռափսակայ, զոր առաքեաց
 զնա արքայն Ասորեստանեայց փեր իւր՝ նախարել զԱստուած կենդանի՝
 և հայիոյել բանիւք, զորս լուսաւ Տէր Աստուած քո. և արասցես աղօթս
 5 ՚ի վերայ մնացորդացս որ մնացին: ⁵ Եւ եկին ծառայք արքայի Եզեկիայ
 6 առ Եսայի: ⁶ Եւ ասէ ցնոսա Եսայի. Այսպէս ասասցի՛ք փետն ձերում.
 այսպէս ասէ Տէր. Մի՛ երկնչիր յերեսաց պարգամացն զորս լուար՝
 7 որովք հայիոյեցին զիս ծառայք արքային Ասորեստանեայց: ⁷ Ահա են
 փաց ՚ի նա այս. և լուիցէ գոյժ, և դարձցի յերկիր իւր, և կործանեցից՝
 8 զնա սրով յերկրի իւրում: ⁸ Եւ դարձաւ Ռափսակ և եգիպ զարքայն
 Ասորեստանեաց պարերազմեալ ընդ Ղոբնայի. զի լուսաւ թէ չուեաց
 9 ՚ի Լաքիսայ: ⁹ Եւ նա լուսաւ զԹարաքայ արքայէ Եթովպացոց, ասեն.
 Ահա ել պարերազմել ընդ քեզ: Եւ դարձաւ անդրէն: Եւ առաքեաց
 10 իրեշտակս առ Եզեկիա և ասէ. ¹⁰ Այսպէս խօսեսցիք ընդ Եզեկիայ ար-
 քայի Յուդայ՝ ասել. Մի՛ հպարտացուցէ՛ զքեզ Աստուած քո, յոր դուն

30 Ոմանք. Եւ ո՛չ մարմնեացի քաղաքի ՚ի: **32 Բազումք.** Մինչև եկից առից և փարայց:

34 Այլք. Միթէ փրկեցին զՍամարիա ՚ի ձեռաց: **35 Ոմանք.** Որ փրկեցին զաշխարհս իւրեանց: **36 Յօրինակին պակասէր.** Պարուէր փունտայ էր արքայի: **Ոմանք.** Եթէ մի՛ փայք նմա պարասխանի: **19. 4 Ոմանք.** Թերևս լուիցէ Տէր քո. և: **5 Ոմանք.** Եւ եկին... առ Եսայիա: **9 Այլք.** Լուսաւ զԹարակայ ար՛:

յուսացեալ ես. ասել՝ թէ ոչ մաքնեսցի Երուսաղէմ ՚ի ձեռս արքային Ասորեստանեայց: ¹¹ Ահա դու քեզէն իսկ լուար զամենայն ինչ զոր արարին թագաւորք Ասորեստանեայց ընդ ամենայն աշխարհս նգովել զնոսա, և դու փրկիցին: ¹² Միթէ փրկեցի՞ն զնոսա աստուածք ազգացն զորս աստակեցին հարք իմ, զԳովգան, և զՔառան, և զՌափաթ, և զորդիս Եղմայ առ ծովեզերքն. ¹³ ո՛ր է արքայն Եմաթայ՝ և արքայն Արփաթայ, և արքայ քաղաքին Սեփարուիմայ, Անայ և Այիայ: ¹⁴ Եւ ան Եզեկիա զհրովարական ՚ի ձեռաց հրեշտակացն, և ընթերցաւ զնոսա. և ել ՚ի փունն Տեառն. և փարածեաց զնոսա Եզեկիա առաջի Տեառն: ¹⁵ Եւ եկաց յաղօթս Եզեկիա առաջի Տեառն՝ և ասէ. Տէր Աստուած Իսրայէլի որ նստիս ՚ի քրոքէս. դո՛ւ ես միայն Աստուած յամենայն թագաւորութիւնս երկրի. դո՛ւ արարեր զերկիսն և զերկիր: ¹⁶ Խոնարհեցո՛ւ Տէր զունկն քո և լո՛ւր. բաց Տէր զաչս քո և փնս. և լո՛ւր զբանս Սենեքերիմայ՝ զոր առաքեաց նախափել զԱստուած կենդանի. ¹⁷ զի արդարև Տէր՝ աներեցին թագաւորք Ասորեստանեայց զազգս և զերկիր նոցա. ¹⁸ և ետուն զաստուածս նոցա հրոյ՝ զի չէին աստուածք, այլ ձեռագործք մարդկան, փայտ՝ և քար, և կորուսին զնոսա: ¹⁹ Եւ արդ՝ Տէր Աստուած մեր՝ փրկեա՛ զմեզ ՚ի ձեռաց նորա. և ծանիցեն ամենայն թագաւորութիւնք երկրի, զի դո՛ւ ես Տէր Աստուած միայն:

ԿԱ ²⁰ Եւ առաքեաց Եսայի որդի Անովսայ առ Եզեկիայ՝ և ասէ. Այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց Աստուած Իսրայէլի. Ջոր կացեր յաղօթս առ իս վասն Սենեքերիմայ արքայի Ասորեստանեայց՝ լուայ: ²¹ Այս բան է զոր խօսեցաւ Տէր վասն նորա. Արհամարհեանց՝ անգոսնեանց զքեզ կոյս դուստր Սիոնի. զլո՛ւի շարժեաց ՚ի վերայ քո դուստր Երուսաղէմի: ²² Ջո՛ նախափեցեր և հայիոյեցեր, և յո՛յր վերայ բարձրացուցեր զբարբառ քո նախափել. և ոչ ամբարձեր ՚ի բարձունս զաչս քո ՚ի Սուրբն Իսրայէլի: ²³ Ի ձեռն հրեշտակաց քոց նախափեցեր զՏէր և ասացեր. Բազմութեամբ կառաց ինոց ելի՛ ՚ի բարձրութիւն լերանց ՚ի կողմն Լիբանանու, և կոպորեցի զմեծութիւն եղևնափայտիցն նորա, և զընփիր ընփիր նոճից նորա, և հասի՛ յեզր սպառուածոյ անտառին Կարմելայ: ²⁴ Ես պահեցի՞ և արբի զջուրս օտարոպիս. և աներեցի թաթի՛ն ուրին իմոյ զամենայն զետրս աստրիկս: ²⁵ Միթէ չիցե՛ լուեալ ՚ի հեռաստանէ զայդ զոր արարի յաւուրց առաջնոց. սպեղծի՛ զդա՛ և ամի հասուցի. և եղեն ՚ի հպարտութիւն զերեվարաց պատերազմողաց. քաղաքք՝ ամուրք ²⁶ բնակեալք ՚ի նոսա փկարացան ձեռամբ և զարհուրեցան, և ամաչեցին, և եղեն իբրև զխոտ վայրի, և իբրև զդալարի բանջարոյ և զդալարի փանեաց. և կոխան՝ առաջի հասելոց: ²⁷ Արդ՝ զնիստ քո, և զել և զմուտ քո զիփեմ, և զարքմութիւն քո. ²⁸ ՚ի բարկանալ քո ինձ, և իսայալոյ քո ել յականջս իմ. և արկից՛ կարթ ՚ի քիթս քո, և դանդանաւանդ ՚ի կզակս

12 Այլք. Ազգացն զորս աստականեցին հարք իմ: 13 Ոմանք. Անայ և Այայ: 16 Ոմանք. Լո՛ւր զբանսն Սենեքերիմայ: 18 Այլք. Այլ գործք ձեռաց մարդկան, փայտ: 19 Ոմանք. Ամենայն թագաւորք երկրի: 20 Ոմանք. Տէր Աստուած զօրութեանց Աստուած Իսրայէլի: Յօրինակին սրակատէր. Ջոր կացեր յաղօթս առ իս վասն: 22 Այլք. Եւ ամբարձեր ՚ի բարձունս: 23 Ոմանք. Յեզր սպառուածի: 25 Ի լուս. Ջայն զոր արարի: 27 Ոմանք. Արդ զնստել քո և զել:

29 քո, և դարձուցից զքեզ ընդ նոյն ճանապարհ ընդ որ եկիր: ²⁹ Եւ քեզ այն նշանակ լիցի. կերիցես այս ամ զինքնեակս, և յամին երկրորդի զինքնեկաց ինքնեակս. և յամին երրորդի՝ սերմանք և հունձք և փունկք
30 այգեաց, և կերիջիք զպտուղ նոցա, ³⁰ և յաւելցի՛ ապրեալ փանդ Յուդայ.
31 մնացեալն արձակեսցէ արմա՛րս ՚ի խոնարհ և պփուղս ՚ի վեր: ³¹ Զի յԵրուսաղեմ՛ էլցէ մնացորդ, և ՚ի Սիոն լեռնէ ապրեալ. նախանձ Տե-
32 առն զօրութեանց արասցէ զայս: ³² Վասն այտորիկ այսպէս ասէ Տէր. Արքայն Ասորեստանեաց մի՛ մտցէ ՚ի քաղաքդ յայդ, և մի՛ ձգեսցէ ՚ի դա նե՛րս, և մի՛ պատեսցէ զդա վահանօք, և մի՛ կուտեսցէ զդովա
33 հող. ³³ ընդ ճանապարհ ընդ որ եկն՝ ընդ նոյն դարձցի. և ՚ի քաղաքդ
34 յայդ մի՛ մտցէ ասէ Տէր: ³⁴ Եւ վերակացո՛ւ եղէց քաղաքիդ այդմիկ փրկել
35 զդա վասն իմ և վասն Դաւթի ծառայի իմոյ: ³⁵ Եւ ՚ի հասանել գիշերոյն էլ հրեշտակ Տեառն, և եհար ՚ի բանակէն Ասորեստանեայց հարիւր և ութսուն և հինգ հազար. և կանխեցին ընդ առաւօտն, և ահա ամե-
36 նայն մարմինք մեռեալ: ³⁶ Եւ չուեաց գնաց, և դարձաւ Սենեքերիմ ար-
37 քայ Ասորեստանեայց՝ և բնակեաց ՚ի Նինուէ: ³⁷ Եւ եղև մինչդեռ երկիր պազանէր ՚ի փանձ Նեսարայ աստուածոյ իւրում, Ադրամելէք և Սա-
րասար որդիք նորա հարին գնա սրով, և ինքեանք զերծան յերկիրն Արարադայ. և թագաւորեաց Ասորդան որդի նորա ընդ նորա:

20 ¹ Յաւուրսն յայնոսիկ հիւանդացաւ Եզեկիա ՚ի մահ: ԿԲ

Եւ եմուր առ նա Եսայի որդի Ամովսայ մարգարէ, և ասէ ցնա. Այսպէս ասէ Տէր. ԿԳ
Նրաման փուր վասն փան քոյ, զի մեռանիս դու և ո՛չ
2 ապրեսցիս: ² Եւ դարձոյց Եզեկիա զերեսս իւր յորմն, և եկաց յաղօթս
3 առ Տէր և ասէ. ³ Ո՛վ Տէր, յիշեա՛ որպէս գնացի առաջի քո ճշմարտութեամբ և կարարեալ սրտիւ, և զբարին առաջի քո արարի: Եւ ելաց
4 Եզեկիա լալիւն մեծ: ⁴ Եւ էր Եսայի ՚ի սրահին միջնում. և բան Տե-
5 առն եղև առ նա և ասէ. ⁵ Դարձիր անդրէն, և ասացես ցԵզեկիա ցառաջնորդ ժողովրդեան իմոյ. Այսպէս ասէ Տէր Աստուած Դաւթի հօր քոյ. Լուայ աղօթից քոց և փեսի զարպասուս քո. ահա են բժշկեցից
6 զքեզ. և յաւուրն երրորդի ելցես ՚ի փուն Տեառն. ⁶ և յաւելից յաւուրս քո ամս հնգեփասան. և ՚ի ձեռաց արքային Ասորեստանեայց փրկեցից զքեզ, և զքաղաքդ զայդ. և վերակացու եղէց քաղաքիդ այդմիկ, վասն
7 իմ և վասն Դաւթի ծառայի իմոյ: ⁷ Եւ ասէ Եսայիա. Առցեն պաղասիփս
8 թօղ. և առաւ. և դիցեն ՚ի վերայ վիրիդ՝ և ողջացցիս: ⁸ Եւ ասէ Եզեկիա ցԵսայի. Զի՛նչ նշան է թէ բժշկեսցէ զիս Տէր, և ելանիցեն
9 ՚ի փուն Տեառն յաւուրն երրորդի: ⁹ Եւ ասէ Եսայի. Այս նշան է ՚ի Տեառնէ. զի արասցէ Տէր զբանն, զոր խօսեցաւ. Երթիցէ սպուերն
10 զփասն աստիճանօք: ¹⁰ Եւ ասէ Եզեկիա. Դիւրին է սպուերին դառ-

28 Ի լուս՝. ՚ի վերայ՝ կարթ. նշանակի. շրաշակ: Յօրինակին. Եւ դադանաւանդ: Այլք. Ընդ ճանապարհ ընդ որ: **29** Ոսկան. Կերիցես յայս ամ զինքնեկս: **31** Այլք. Եւ ՚ի Սիովնէ լեռնէ: **32** Այլք. Վասն այնորիկ այսպէս: Ոմանք. Եւ մի՛ ձգեսցէ ՚ի դմա: **36** Ոսկան. Եւ չուեալ գնաց: **37** Ոմանք. Ի փան Եսրաքայ աստուածոց իւրում, և Ադրա՛: Ի լուս՝. ՚ի վերայ՝ Արարադայ. նշանակի Սիւն. այսինքն Սիւնաքոս դնէ: Նայոց: **20. 1** Ոմանք. Վասն փան բում... և ո՛չ ապրեսցես: **7** Ոմանք. Եւ դիցես ՚ի վերայ վիրին, և ողջացցի: **9** Բազումք. Աշտիճանօք:

նալ զբասն աստիճանօք. և ասէ. Ոչ այդպէս է. այլ դարձցի՛ սրուերն զբասն աստիճանօք անդրէն յէ՛րս: ¹¹ Եւ աղաղակեաց Եսայի մարգարէ առ Տէր. և դարձաւ սրուերն զբասնէքումբք աստիճանօք անդրէն յէրս զբասնէքումբք աստիճանօքն Աքագու:

ԿԳ ¹² Ի ժամանակին յայնմիկ առաքեաց Մարովղաք Բաղդան որդի Բաղդանայ արքայ Բաբելոնի հրովարտակս և պատարագս առ Եզեկիա, զի լուա թէ հիւանդացաւ Եզեկիա: ¹³ Եւ ուրա՛խ եղև ՚ի նոսա Եզեկիա. և եցոյց նոցա զամենայն փունս Նաբովթայ, զարծաթ, և զոսկի, և զիտունկս, և զիւղս անուշունս. և զփունս անօթոց, և որ ինչ զբանէր ՚ի զանձս նորա. և ոչ էր փեղի զոր ոչ եցոյց Եզեկիա ՚ի փան իւրում, և յամենայն իշխանութեան իւրում: ¹⁴ Եւ եմուր Եսայի մարգարէ առ Եզեկիա արքայ և ասէ ցնա. Զի՛նչ խօսեցան արքդ այդոքիկ, և ուստի՛ եկին առ քեզ: Եւ ասէ Եզեկիա. Յերկրէ հեռաստանէ եկին առ իս ՚ի Բաբելոնէ: ¹⁵ Եւ ասէ. Զի՛նչ փեսին ՚ի փան քում: Եւ ասէ Եզեկիա. Զամենայն ինչ որ ՚ի փան ինում էր՝ փեսի՛ն, և ոչ ինչ էր ՚ի փան ինում զոր ոչ ցուցի նոցա, այլ և ոչ ՚ի զանձս իմ: ¹⁶ Եւ ասէ Եսայի ցԵզեկիայ. Լո՛ր զբան Տեառն. ¹⁷ Ահա աւուրք զան, և առցի ամենայն որ ինչ ՚ի փան քում է, և զոր ինչ զանձեցին հարք քո մինչև ցայսօր, և երթիցէ ՚ի Բաբելոն, և մի՛ ինչ մնասցէ. զի բան է զոր խօսեցաւ Տէր. ¹⁸ և որդիք քո, որ ելանիցեն ՚ի քէն՝ առցին, և եղիցին ներքինիք ՚ի փան թագաւորին Բաբելացոց: ¹⁹ Եւ ասէ Եզեկիա ցԵսայի. Բարի՛ է բանն Տեառն զոր խօսեցաւ. և ասէ. Եղիցի իսաղաղութիւն և ճշմարտութիւն յաւուրս իմ: ²⁰ Եւ մնացորդք բանից Եզեկիայ՝ և ամենայն զօրութիւնք նորա, և ո՛րպէս արար զջրաբուղիսան, և զջրմուղն, և աճ ջուր ՚ի քաղաքն, ոչ աւանիկ գրեալ են ՚ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն Յուդայ:

ԿԵ ²¹ Եւ ննջեաց Եզեկիա ընդ հարս իւր. և թագաւորեաց Մանասէ որդի նորա ընդ նորա:

¹ Որդի ամաց երկուփասանից Մանասէ՝ ՚ի թագաւորել իւրում. և յիսուն և ինն ամ թագաւորեաց յԵրուսաղէմ. և անուն մօր նորա Եփսիբա: ² Եւ արար չար առաջի Տեառն ըստ զարշտութեան ազգացն, զորս երարձ Տէր յերեսաց որդւոցն Իսրայէլի. ³ և դարձաւ շինեաց զբարձունսն զոր կործանեաց Եզեկիա հայր նորա. և կանգնեաց զսեղանն Բահաղու. և արար անփառս, որպէս արար Աքաաք արքայ Իսրայէլի. և երկիր եպագ ամենայն զօրութեան երկնից, և ծառայեաց նոցա. ⁴ և շինեաց սեղան ՚ի փան Տեառն. որպէս ասաց Տէր. ՅԵրուսաղէմ եղից զաթոռ իմ: ⁵ Եւ շինեաց սեղան ամենայն զօրութեան երկնից յամենայն սրահս փանն Տեառն: ⁶ Եւ անցոյց զորդիս իւր ընդ հուր. և հմայէր, և հաւահարց լինէր. և արար վիուկս, և զէփս. և յաճախեաց առնել չար առաջի Տեառն առ ՚ի բարկացուցանելոյ զնա: ⁷ Եւ եղ զդրօշեալս անփառաց ՚ի

10 Բագույք. Աշտիճանօք: 11 Բագույք. Աշտիճանօք: 12 Ոմանք. Մարովղակ Բաղապան: 13 Ոմանք. Զոր ոչ եցոյց նոցա Եզէ՛: 14 Այլք. Եսայիա մարգարէ առ արքայ Եզէ՛: 18 Այլք. Ի փան արքային Բաբելացոց: 20 Բագույք. Եւ ամենայն զօրութիւն նորա... և զջրմուղն. և աճ: 21. 1 Այլք. Որդի երկուփասանից ամաց Մանասէ: 3 Ոմանք. Ամենայն զօրութեանց երկնից: 5 Ոմանք. Ամենայն զօրութեանց երկնից:

8 փան Տեառն. զորմէ ասաց Տէր ցԴաւիթ և ցՄողոմնն որդի նորա, թէ ՚ի փանս յայսմիկ և յԵրուսաղէմ զոր ընտրեցի յամենայն ցեղից Իսրայէլի, եղից զանուն իմ յաւիտեան. ⁸ և ոչ յաւելից շարժել զօրն Իսրայէլի յերկրէդ զոր երու հարց նոցա. ոյք զգուշանայցեն առնել զամենայն որ ինչ պատուիրեցի նոցա, և ըստ ամենայն պատուիրանի բանին զոր
 9 պատուիրեաց նոցա ծառայ իմ Մովսէս, և ոչ լուան: ⁹ Եւ մոլորեցոյց զնոսա Մանասէ առնել չար առաջի Տեառն՝ առաւել քան զազգսն՝ զորս
 10 ապականեաց Տէր յերեսաց որդոցն Իսրայէլի: ¹⁰ Եւ խօսեցաւ Տէր ՚ի ձեռն ծառայից իւրոց մարգարէից՝ և ասէ. ¹¹ Փոխանակ զի արար Մանասէ արքայ Յուդայ զգարշելիսդ զայդոսիկ զչարս առաւել քան զամենայն զոր արար Ամովիհացին առաջի իմ, և յանցեաւ Յուդայ կռովք
 12 իւրեանց. ¹² վասն այնորիկ այսպէս ասէ Տէր Աստուած Իսրայէլի. Ահա են ածեմ չարիս ՚ի վերայ Երուսաղէմի և ՚ի վերայ Յուդայ, զի ամենայնի որ լսիցէ, հնչեացեն երկոքին ականջք իւր: ¹³ Եւ ձգեցից ՚ի վերայ Երուսաղէմի զչափն Մամարեայ, և զկշիռ փանն Աքաաբու: Եւ ջնջեցից զԵրուսաղէմ որպէս շիշ մի ջնջեալ որ կործանիցի ՚ի վերայ երեսաց իւրոց: ¹⁴ Եւ մերժեցից զմնացորդս ժառանգութեան իմոյ. և մարմնեցից զնոսա ՚ի ձեռս թշնամեաց իւրեանց, և եղիցին յափշտակութիւն և յաւար
 15 ամենայն թշնամեաց իւրեանց. ¹⁵ փոխանակ զի արարին չար առաջի իմ, և բարկացուցանէին զիս յօրէ յօրմէհեպէ հանի զնոսա յԵգիպտոսէ մինչև ցայսօր: ¹⁶ Նա և արին անպարտ ետեղ Մանասէ բազում յոյժ, մինչև ելից զԵրուսաղէմ ծայր ՚ի ծայր. թող զմեղս իւր որովք մեղոյցն
 17 զՅուդայ՝ առնել չար առաջի Տեառն: ¹⁷ Եւ մնացորդք բանից Մանասէի՝ և ամենայն ինչ զոր արար. և մեղք նորա զոր մեղաւ, ոչ աւանիկ գրեալ են ՚ի գիրս բանից ատուրց թագաւորացն Յուդայ:

18 ¹⁸ Եւ ննջեաց Մանասէ ընդ հարս իւր, և թաղեցաւ ՚ի պարտիզի փան իւրոյ, ՚ի պարտիզին Ոգայ. և թագաւորեաց Ամոն որդի նորա ընդ նորա: ¹⁹ Որդի քսան և երկուց ամաց Ամոն ՚ի թագաւորել իւրում, և երկուփասան ամ թագաւորեաց յԵրուսաղէմ. և անուն մօր նորա Մեսողոմիթ՝ դուստր Արուսայ Յեպթեբէլայ: ²⁰ Եւ արար չար առաջի Տեառն, որպէս արար Մանասէ հայր նորա. ²¹ և գնաց յամենայն ճանապարհս յոր գնաց հայր նորա, և պաշտեաց զկուռս զոր պաշտեաց հայր նորա, և երկիր եպագ նոցա. ²² և եթող զՏէր Աստուած հարց իւրոց, և ոչ գնաց ՚ի ճանապարհս Տեառն: ²³ Եւ զումարեցան ծառայք Ամոնայ ՚ի վերայ նորա, և սպանին զարքայ ՚ի փան իւրում: ²⁴ Եւ եհար ամենայն ժողովորդն զամենայն զումարեալսն ՚ի վերայ արքայի Ամոնայ. և թագաւորեցոյց ժողովորդ երկրին զՅովսիայ որդի նորա ընդ նորա: ²⁵ Եւ մնացորդք բանիցն Ամոնայ զոր արար, ոչ աւանիկ գրեալ են ՚ի գիրս բանից ատուրց թագաւորացն Յուդայ: ²⁶ Եւ ննջեաց Ամոն ընդ հարս իւր, և թաղեցին զնա ՚ի գերեզմանի իւրում ՚ի պարտիզին Ոգայ:

7 *Բազումք.* Եւ ցՄողոմնն ցորդի նորա: 8 *Այլք.* Ըստ ամենայն պատուիրանին, զոր պատուիրեաց: 11 *Այլք.* Եւ յանցեաւ և Յուդա: 12 *Ոմանք.* Զի ամենայնի որ եղիցի, հնչեացեն: 14 *Այլք.* Եւ եղիցին ՚ի յափշտաւ: 16 *Ոսկան.* Ի ծայրէ ՚ի ծայր: 18 *Ոմանք.* Ամոնն: 19 *Այլք.* Դուստր Արուսայ Յեպթեբէլայ: *Ոմանք.* Ամոնն: 23 *Ոմանք.* Ամոնն:

ԿԷ Եւ թագաւորեաց Յովսիա որդի նորա ընդ նորա:

¹ Որդի ամաց ութից Յովսիա ՚ի թագաւորել իւրում, և երեսուն և մի **22**
 ամ թագաւորեաց յԵրուսաղէմ. և անուն մօր նորա Յեղիդա. դուստր
 Յեղիդայ ՚ի Բասուրովթայ: ² Եւ արար ուղղութիւն առաջի Տեառն, և **2**
 զնաց յամենայն ճանապարհս Դաւթի հօր իւրոյ. և ոչ խոտորեցաւ
 յաջ կամ յահեակ: ³ Եւ եղև յամի ութօրփասներորդի Յովսիայ արքա- **3**
 յի Յուդայ, յամսեանն ելթներորդի առաքեաց արքայ զՍափան գորդի
 Եսելիա գորդոյ Մեսողոմայ գղպրապէ՛ր փանն, և ասէ. ⁴ Երթ առ Քեղ- **4**
 կիա քահանայ մեծ, զի ձուլեսցեն զարծաթն մրեալ ՚ի փուն Տեառն, զոր
 ժողովեցին պահպանեալքն կշռով ՚ի ժողովրդենէն. ⁵ և փայցեն զայն **5**
 ՚ի ձեռս գործաւորաց գործոյն ցվերակացուս փանն Տեառն: Եւ երուն
 ցգործաւորս գործոցն ՚ի փանն Տեառն, զօրացուցանել զբեղեկ փանն
 Տեառն, ⁶ ցհիսունս և ցշինօսս և ցճարփարս, զնել փայտ և քարինս **6**
 կոփածոյս՝ առ ՚ի կազմելոյ զբեղեկ փանն Տեառն: ⁷ Բայց ոչ առնէին **7**
 համար արծաթոյն փուելոյ նոցա. քանզի յաւար գործէին: ⁸ Եւ ասէ **8**
 Քեղկիա քահանայ մեծ՝ ցՍափան դպրապետ. Սափեան օրինաց գրի
 ՚ի փան Տեառն: Եւ եր Քեղկիա ցՍափան. և ընթերցաւ զայն, ⁹ և **9**
 փարաւ առ արքայ զպարգամն, և ասէ. Չուլեցին ծառայք քո զար-
 ծաթն գրեալ ՚ի փան Տեառն. և երուն զայն ՚ի ձեռս գործաւորաց գոր-
 ծոյն վերակացուաց ՚ի փան Տեառն: ¹⁰ Եւ խօսեցաւ Սափան դպրապետ **10**
 ընդ արքայի՝ և ասէ. Սափեան մի եր ցիս Քեղկիա քահանայ. և **11**
 ընթերցաւ զայն Սափան առաջի արքայի: ¹¹ Եւ եղև իբրև լուս արքայ **11**
 զբանս մափենի օրինացն, պարառեաց զհանդերձս իւր: ¹² Եւ պարուէր **12**
 եր արքայ Քեղկիայ քահանայի, և Աքիկամայ որդոյ Սափանայ, և
 Աքրբերայ որդոյ Միքէի, և Սափանայ դպրապետի, և Յասայեայ ծա-
 ռայի արքայի՝ և ասէ. ¹³ Երթայք խնդրեցէք ՚ի Տեառնէ վասն իմ և **13**
 վասն ամենայն ժողովրդեանդ՝ և վասն ամենայն Յուդայ, վասն բա-
 նից մափենիդ գրելոյ այդորիկ. զի մեծ բարկութիւն Տեառն բորբոքեալ
 է ՚ի մեզ. փոխանակ զի ոչ լուսն հարք մեր բանից մափենիդ այդորիկ
 առնել ըստ ամենայն գրելոցդ զմէնջ: ¹⁴ Եւ զնաց Քեղկիա քահանայ, **14**
 և Աքիկամ, և Աքրբովր, և Սափան, և Յասայիա, առ Ողղա մարգարէ՝
 կի՛ն Սելլովմայ որդոյ Թեկուեայ, որդոյ Արասայ պարմուճակի. և նա
 բնակէր յԵրուսաղէմ ՚ի Մասենա. և խօսեցան ընդ նմա: ¹⁵ Եւ ասէ ցնոսա. **15**
 Այսպէս ասէ Տէր Աստուած Իսրայելի. Ասացէք ցայրն որ առաքեաց
 զձեզ առ իս. ¹⁶ այսպէս ասէ Տէր. Ահա ես ածեմ չարին ՚ի վերայ փեղտոյդ **16**
 այդորիկ, և ՚ի վերայ բնակչաց դորա ըստ ամենայն բանից մափենին
 զոր ընթերցաւ արքայ Յուդայ. ¹⁷ փոխանակ զի թողին զիս, և արկանէին **17**
 խունկս աստուածոց օտարաց. զի բարկացուցեն զիս գործովք ձեռաց
 իւրեանց. և բորբոքեսցի սրբմտութիւն իմ ՚ի փեղտջ յայդմիկ, և մի՛

22. 3 Ոմանք. Զորդի Եսելիայ որդոյ Մեսողոմայ գղպրապետն, և ասէ: **4 Այլք.** Զոր
 ժողովեցին պահապանքն կշռով: **5 Ի լուս՝** ՚ի վերայ՝ զբեղեկ. *և ճանակի՝* Սիմ.
 զկազմածս: **7 Ոմանք.** Քանզի յաւար գործէին: **9 Ոմանք.** Գրեալ ՚ի փուն Տեառն:
12 Ոմանք. Եւ Աքրբերայ որդ՝: **13 Ի լուս՝** Երթայք հարցէք ՚ի Տեառնէ: *Ոմանք.* Եւ
 վասն բանից մափենիդ գրելոյ յայդորիկ. *կսմ՝* այդորիկ գրելոյ:

18 շիջցի: ¹⁸ Եւ ցարքայ Յուդայ որ առաքեաց զձեզ խնդրել զՏէր, զայս
 ասասցիք. այսպէս ասէ Տէր Աստուած Իսրայելի. Բանքն զոր լուար՝
 19 այն են. ¹⁹ փոխանակ զի կակղացաւ սիրոյ քո, և պատկառեցեր յերեսաց
 Տեառն իբրև լուար զոր ինչ խօսեցաւ ՚ի վերայ րեզուոյդ այդորիկ, և ՚ի
 վերայ բնակչաց դորա լինել յապականութիւն և յանձն, և պատառեցեր
 20 զհանդերձս քո, և լացեր առաջի իմ. և ես լուայ՝ ասէ Տէր: ²⁰ Վասն
 այդորիկ ես յաւելում զքեզ առ հարս քո, և ժողովեսցիս ՚ի րեզուոյ քում
 յԵրուսաղէմ. և ոչ րեսցեն չք քո զչարիսն զոր ես ածից ՚ի վերայ
 րեզուոյդ այդորիկ:

23 ¹ Եւ դարձուցի՛ն արքայի զպատգամն զոր յղեաց արքայ. և ժողովեաց
 2 առ ինքն զամենայն ծերս Յուդայ՝ և զԵրուսաղէմի: ² Եւ ել արքայ ՚ի
 րուն Տեառն. և ամենայն այր Յուդայ՝ և ամենայն բնակիչք Երուսաղէմի
 ընդ նմա, և քահանայք և մարգարէք՝ և ամենայն ժողովուրդն ընդ նմա
 ՚ի փոքրութ մինչև ցմեծ. և ընթերցաւ յականջս նոցա զամենայն բանս
 3 մարենի ուխտին գրելոյ ՚ի րան Տեառն: ³ Եւ եկաց արքայ ՚ի վերայ
 սեանն, և ուխտեաց ուխտ առաջի Տեառն՝ երթալոյ զհետ Տեառն, և
 պահելոյ զպատուիրանս նորա, և զվկայութիւնս նորա, և զիրատունս
 նորա յամենայն սրբէ՝ և յամենայն անձնէ. կանգնել զբանս ուխտին
 գրելոյ ՚ի մարենին յայնմիկ. և եկաց ամենայն ժողովուրդն յուխտի:

4 ⁴ Եւ պատուեր եր արքայ Քեղկիայ քահանայի մեծի, և քահա- ԿԸ
 նայիցն երկրորդաց, և պահապանաց կշռոյն՝ հանել ՚ի րաճարէն Տե-
 առն զամենայն անօթ գործեալ Բահադու, և անրառացն, և զօրութե-
 ան երկնից, և այրեաց զնոսա արտաքոյ Երուսաղէմի ՚ի Սաղեմովթ
 5 Կեդրոնի, և արկ զմոխիր նոցա ՚ի Բեթել: ⁵ Եւ այրեաց զքովմարիմսն
 զոր րուեալ էր արքային Յուդայ, և արկանէին խունկս ՚ի բարձունսն,
 և յամենայն քաղաքս Յուդայ, և շուրջ զԵրուսաղէմաւ. և զխնկարկունս
 զարեգական և զլուսնի՝ և զաստեղաց՝ և զամենայն զօրութեան երկնից.
 6 ⁶ և զանրառն ՚ի րանէ Տեառն արտաքոյ Երուսաղէմի ՚ի հեղեղաբն
 Կեդրոնի. և այրեաց զայն ՚ի հեղեղաբն Կեդրոնի, և մանրեաց իբրև
 զփոշի. ցանեաց զմոխիրն նորա ՚ի գերեզմանս որդւոց ժողովրդեանն:
 7 ⁷ Եւ քակեաց զրուն կաղէսիմացն որ ՚ի րան Տեառն. և յորում կանայքն
 8 անկանէին զպատումուճանս անրառացն: ⁸ Եւ եհան զամենայն քուրմսն
 ՚ի քաղաքէն Յուդայ: Եւ պղծեաց զբարձունսն. յոր արկանէին խունկս
 քուրմքն, ՚ի Գաբաայ մինչև ցԲերսաբէէ. և քակեաց զրուն դրանցն
 որ առ դրանդոջ դրանն Յեսովայ իշխանի դրանն ՚ի ձախմէ առ դրան
 9 քաղաքին: ⁹ Բայց ոչ ելանէին քուրմք բարձանցն ՚ի սեղան Տեառն որ
 10 յԵրուսաղէմ. եթէ ոչ ուրէին քաղաքջ ՚ի մէջ եղբարց իւրեանց: ¹⁰ Եւ
 պղծեաց զԹոփոթ, որ ՚ի ձոր որդւոցն Ենոմայ, առ ՚ի չածելոյ առն
 11 զուստր իւր կամ զդուստր զբոցով Մեղքոմայ: ¹¹ Եւ այրեցին զձիսն զորս

17 *Ոմանք*. Զի բարկացուցին զիս: 18 *Ոմանք*. Բանքն զոր լուար այսրէն. փոխա-
 նակ զի: 19 *Ոմանք*. Լուար զինչ խօսեցաւ: 20 *Այլք*. Զամենայն չարիսն, զոր
 ես ա՛: 23. 4 *Ոմանք*. Եւ պահպանաց կշռոցն հանել: 5 *Ի լուս՝ ՚ի վերայ՝*
 զքովմարիմսն. *նշանակի՝* Ավ. այսինքն՝ *Ակիդաս*. զմեհեանսն: 6 *Այլք*. Եւ ցանեաց
 զմո՛: 7 *Բազումք*. Յորում կանայքն անկանէին: 8 *Ոմանք*. Յոր արկանէին. *կամ՝*
 ուր արկանէին: 10 *Յօրինակին*. Որդւոցն Ենոմայ:

եր արքայ Յուդայ արեգական՝ ՚ի մուսրս փան Տեառն ՚ի գանձանակի
 Նաթանայ ներքինոյ արքայի, որ ՚ի Փարուրիմ. և գկառսն արեգական
 այրեաց հրով: ¹² Եւ գսեղանս որ ՚ի վերայ փանեաց վերնափանն, զոր 12
 արարին թագաւորք Յուդայ. և գսեղանն՝ զոր արար Մանասէ՛ յերկուս
 սրահս փանն Տեառն. և քակեաց զայն արքայ, և կործանեաց անփի,
 և ընկէց զհողն նոցա ՚ի հեղեղափն Կեդրոնի: ¹³ Նա և գրունն որ ՚ի 13
 դիմաց Երուսաղեմի ընդ աջմէ՛ լերինն Մոսաթայ, զոր շինեաց Սողո-
 մոն արքայ Իսրայէլի Ասրարփայ գարշելոյ Սիդոնացոյ, և Քամովսայ
 զագրոփոյ Մովաբայ, և Մելքոմայ գարշելոյ որդոցն Ամոնայ՝ պղծեաց
 արքայ. ¹⁴ և խորպակեաց զարծանսն, և կոփորեաց զանփառսն. և 14
 ելից զպեղիս նոցա ոսկերօք մարդկան: ¹⁵ Եւ գսեղանն որ ՚ի Բեթէլ 15
 զբարձր, զոր արար Յերոբովամ որդի Նաբափայ որ մեղոյցն զԻսրայէլ.
 և զայն ևս սեղան զբարձր կործանեաց և խորպակեաց զբարինս նորա,
 և մանրեաց իբրև զփոշի, և այրեաց զանփառսն: ¹⁶ Եւ հայեցաւ Յովսիա, 16
 և ետնն զգերեզմանս որ ՚ի քաղաքին. և առաքեաց և առ զոսկերս ՚ի
 գերեզմանացն՝ և այրեաց ՚ի վերայ սեղանոյն, և պղծեաց զնա ըստ
 բանին Տեառն, զոր խօսեցաւ այրն Ասրուծոյ, մինչև կայր Յերոբովամ
 ՚ի փոմին ՚ի վերայ սեղանոյն: Եւ դարձոյց զաչս իւր ՚ի գերեզման առնն
 Ասրուծոյ որ խօսեցաւ զբանս զայստսիկ. ¹⁷ և ասէ. Զի՛նչ է կոթողն այն 17
 զոր ես փեսանեմ: Եւ ասեն ցնա արք քաղաքին. Այրն Ասրուծոյ է՝ որ
 եկն ՚ի Յուդայ, և բարբառեցաւ զբանս զայստսիկ ՚ի վերայ սեղանոյն
 Բեթէլայ: ¹⁸ Եւ ասէ. Թո՛ղ փութ զայն՝ մի՛ որ շարժեսցէ զոսկերս նորա: 18
 Եւ գրա՛ն ոսկերք նորա ընդ ոսկերս մարգարէին եկելոյ ՚ի Մամարիայ:
¹⁹ Նա և զամենայն փունս բարձանց զոր ՚ի քաղաքս Մամարիայ արարին 19
 թագաւորք Իսրայէլի առ ՚ի բարկացուցանելոյ զՏէր, մերժեաց Յովսիա
 արքայ Իսրայէլի. և արար ըստ ամենայն գործոցն զոր արար ՚ի Բե-
 թէլ: ²⁰ Եւ ճննճերեաց զամենայն քուրմս բարձանց որ էին անդ ՚ի վերայ 20
 սեղանոյն. և այրեաց զոսկերս մարդկան ՚ի վերայ նոցա. և դարձան
 յԵրուսաղեմ: ²¹ Եւ պարուէր եր արքայ ամենայն ժողովրդեանն՝ և ասէ. 21
 Արարէք զգափիկ Տեառն Ասրուծոյ մերոյ, որպէս և գրեալ է ՚ի մափեմի
 ուխտիս այսորիկ: ²² Զի ո՛չ եղև զափիկն այն յաւուրս դափաւորացն որ 22
 դափեին զԻսրայէլ, և յաւուրս թագաւորացն Իսրայէլի, և թագաւորացն
 Յուդայ: ²³ Բայց զի յուխութասն երոբոյի ամի Յովսիայ արքայի եղև՝ 23
 զափիկն այն Տեառն յԵրուսաղեմ: ²⁴ Եւ զվիուկս, և զգէրս, և զթերափիմս, 24
 և զկուռս, և զամենայն գարշելիսն եղեալս ՚ի Յուդայ և յԵրուսաղեմ,
 երարձ Յովսիա. զի հասարափեսցէ զբանս օրինացն գրելոց ՚ի մափե-

11 *Մ լու՛.* ՚ի վերայ՝ գանձանակի. *նշանակի՛* Սիմ. առ պաշտկամբին: *Ոմանք.*
 Եւ գանձանակին... որ ՚ի Փարուրիմ: **12** *Ոմանք.* Յերկուս ՚ի սրահս փանն: **13** *Մ*
լու՛. ՚ի վերայ՝ Մոսաթայ. *նշանակի՛* Սիմ. ապականչին ապականութեանց: *Ո-*
մանք. Սիդոնացոց... և Մողոքոմայ... որդոցն Ամոնայ: **15** *Ոմանք.* Եւ մանրեաց
 ՚ի փոշի: **16** *Մ լու՛.* ՚ի վերայ՝ ՚ի քաղաքին. *նշանակի՛* Սիմ. ՚ի լերինն: *Ոմանք.*
 Մինչ կայր Յերոբովամ: **18** *Մ լու՛.* Եկելոյ ՚ի Մամարեայ. *համաձայն ոմանց ՚ի*
քնար՛: **21** *Ոմանք.* Արարէք զափիկ Տեառն Ասրուծոյ մերոմ: **22** *Մ լու՛.* Յաւուրց
 դափաւորացն. *համաձայն ոմանց ՚ի քնար՛:* **23** *Յօրինակին պակասւեր.* Զափիկն
 այն *Տեառն* յԵրուսաղեմ:

- 25 նին, գոր եգիպ Քեղկիա քահանայ ՚ի փան Տեառն: ²⁵Նման նմա՝ ոչ եղև յառաջ քան գնա թագաւոր, որ դարձաւ առ Տէր յամենայն սրբէ իւրմէ, և յամենայն անձնէ իւրմէ, և յամենայն զօրութենէ իւրմէ, ըստ ամենայն
- 26 օրինացն Մովսիսի. և յեպ նորա ոչ եկաց նման նմա: ²⁶Սակայն ոչ դարձաւ Տէր ՚ի սրբմտութենէ բարկութեան իւրոյ մեծէ՝ գոր սրբմտեցաւ բարկութեամբ իւրով ՚ի վերայ Յուդայ վասն զայրացութեանցն որովք
- 27 զայրացոյց գնա Մանասէ: ²⁷Եւ ասէ Տէր. Նա և զՅուդայ մերժեցից յերեսաց իմնց, որպէս մերժեցի գիւրայել. և մերժեցից զքաղաքդ զայդ գոր ընտրեցի զԵրուսաղէմ, և զպրունդ զորմէ ասացի թէ եղիցի անուն իմ անդ:
- 28 ²⁸Եւ մնացորդք բանիցն Յովսիայ՝ և ամենայն ինչ գոր արար՝ ոչ ^{ԿԹ}
- 29 ասանիկ գրեալ է ՚ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն Յուդայ: ²⁹Յաւուրսն յայնոսիկ ել փարաւոն Նեքաւով արքայ Եգիպտացոց ՚ի վերայ թագաւորին Ասորեսպանեաց առ Եփրատ գետով. և գնաց Յովսիա արքայ ընդ առաջ նորա. և սպան գնա ՚ի Մակեդով ՚ի փեսանելն նորա գնա: ³⁰Եւ բարձին գնա ծառայք նորա ՚ի Մակեդովայ, և բերին գնա յԵրուսաղէմ. և թաղեցին գնա ՚ի գերեզմանի հօր իւրում:
- Եւ ան ժողովուրդ երկրին զՅովաքազ որդի Յովսիայ, և օծին գնա՝ ^Վ
- 31 և թագաւորեցուցին գնա փոխանակ հօր իւրոյ: ³¹Որդի՛ քսան և երից ամաց էր Յովաքազ ՚ի թագաւորել իւրում, և երիս ամիսս թագաւորեաց յԵրուսաղէմ. և անուն մօր նորա Ամիսպալ դուստր Երեմիայի ՚ի Ղոբնայ:
- 32 ³²Եւ արար չար առաջի Տեառն ըստ ամենայնի գոր արարին հարք նորա:
- 33 ³³Եւ փոխեաց գնա փարաւոն Նեքաւով ՚ի Դեբդաթա յերկիրն Եմաթայ ջրագաւորել նմա յԵրուսաղէմ. և արկ հարկ երկրին հարիւր փաղանս արծաթոյ և փասն փաղանս ոսկոյ:
- 34 ³⁴Եւ թագաւորեցոյց փարաւոն Նեքաւով ՚ի վերայ նոցա զԵղիակիմ ^{ՎԱ}
- որդի Յովսիայ արքայի Յուդայ փոխանակ Յովսեայ հօր իւրոյ. և փոխեաց զանուն նորա Յովակիմ. և զՅովաքազ ան փարաւ յԵգիպտոս, և մեռան անդ: ³⁵Եւ զարծաթն և զոսկին ենք Յովակիմ փարաւունի. սակայն ճշդով գրեցին զերկիրն փայլ զարծաթն բանի փարաւունի՝ այր ըստ կարի իւրում եպուն զարծաթ և զոսկի հանդերձ ժողովրդեամբ երկրին փայլ փարաւունի Նեքաւովայ: ³⁶Որդի քսան և հինգ ամաց էր Յովակիմ ՚ի թագաւորել իւրում. և մեքասան ամ թագաւորեաց յԵրուսաղէմ. և անուն մօր նորա Ելդափ՝ դուստր Յեղդելայ յԻովմայ. ³⁷և արար չար առաջի Տեառն ըստ ամենայնի գոր արարին հարք նորա:
- 24** ¹Յաւուրս նորա ել Նաբոքոդոնոսոր արքայ Բաբելոնի, և եղև նորա
- 2 ծառայ Յովակիմ ամս երիս. և դարձան վարարանջեաց ՚ի նմանէ: ²Եւ առաքեաց նմա Տէր զմեկնակազէնսն Քաղդէացոց, և զմեկնակազէնսն
- 24 Ոմանք.* Եւ զվոհուկս և զգէրս: *՚Ի լուս՝.* ՚ի վերայ՝ զթերսափինս, *նշանակի՝* զքօնահմայս: **25** *Յօրինակին պակասէր.* Եւ յամենայն զօրութենէ իւրմէ: **27** *Ոմանք.* Թէ՛ դիցի անուն իմ անդ: **28** *Այլք.* Ոչ ասանիկ գրեալ են ՚ի գիրս: **29** *՚Ի լուս՝.* ՚ի վերայ՝ Նեքաւով. *նշանակի՝* կաղ: *Ոմանք.* ՚Ի վերայ արքային Ասորես՝: **30** *Այլք.* Զնա ՚ի գերեզմանի իւրում: **31** *Ոմանք.* Եւ երիս ամս թագաւորեաց յԵրուսաղէմ... ՚ի Ղոբնայ: **34** *Ոմանք.* Ան և փարաւ յԵգիպտոս: **35** *՚Ի լուս՝.* Այր ըստ սակի իւրում. *համաձայն ոմանց ՚ի բնաք՝:* **36** *Ոմանք.* Դուստր Յեղդելայ յովմայ:

Ասորաց, և զմեկնակազենան Մովսրայ, և զմեկնակազենան որդուցն Ամովնայ. և առաքեաց զնոսա յերկիրն Նրեասպանի սաբակել զնոսա ըստ բանին Տեառն զոր խօսեցաւ ՚ի ձեռն ծառայից իւրոց մարգարէից: ³Քանզի բարկութիւն Տեառն էր ՚ի վերայ Յուդայ մերժել զնա յերեսաց ³ իւրոց՝ վասն մեղաց Մանասէի, ըստ ամենայնի զոր արար. ⁴և վասն ⁴ անպարտ արեանցն զոր եհեղ, և ելից զԵրուսաղէմ անպարտ արեամբ. և ոչ կամեցաւ Տէր ցածնուլ: ⁵Եւ մնացորդք բանիցն Յովակիմայ, և ա- ⁵ մենայն ինչ զոր արար. ոչ աւանիկ գրեալ են ՚ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն Յուդայ:

ՆԲ Եւ ննջեաց Յովակիմ ընդ հարս իւր. ⁶և թագաւորեաց Յովաքիմ ⁶ որդի նորա ընդ նորա: ⁷Եւ ոչ ևս յաւել արքայն Եգիպտացոց ելանել ⁷ յերկրէն իւրմէ. քանզի առ արքայն Բաբելոնի ՚ի հեղեղաբէն Եգիպտա- գոց մինչև ցգեպն Եփրատ, զամենայն ինչ որ էր արքային Եգիպտա- գոց: ⁸Որդի ամաց ութուրասնից էր Յովաքիմ ՚ի թագաւորել իւրում, ⁸ և երիս ամիսս թագաւորեաց յԵրուսաղէմ. և անուն մօր նորա Նեաթա, դուստր Ելեմաթայ յԵրուսաղէմէ. ⁹և արար չար առաջի Տեառն, ըստ ⁹ ամենայնի զոր արար հայր նորա:

ՆԳ ¹⁰Ի ժամանակի՛ն յայնմիկ ել Նաբուքոդոնոսոր արքայ Բաբելո- ¹⁰ նի յԵրուսաղէմ. և եկն քաղաքն ՚ի պաշարումն: ¹¹Եւ եմուտ արքայն ¹¹ Բաբելացոց ՚ի քաղաքն. և ծառայք նորա պաշարեալ պահէին զնա: ¹²Եւ էլ Յովաքիմ արքայ Յուդայ առ արքայն Բաբելացոց՝ ինքն և ¹² ծառայք իւր, և մայր իւր և իշխանք իւր, և ներքինիք իւր. և առ զ- նոսա արքայն Բաբելացոց. յամի ութերորդի թագաւորութեան իւրոյ: ¹³Եւ եհան զամենայն զանձս փանն Տեառն, և զզանձս փան թագա- ¹³ տրին. և կոտորեաց զամենայն անօթս ոսկեղէնս զոր արար Սողո- մոն արքայ Իսրայէլի ՚ի փաճարին Տեառն ըստ բանին Տեառն: ¹⁴Եւ ¹⁴ իսաղացոյց զամենայն Երուսաղէմ, և զամենայն իշխանս, և զամենայն զօրաւորս զօրութեամբ ՚ի գերութեան, փանն հազար գերեաց. և զա- մենայն հիւսունս և զդահիճս, և ոչ որ մնաց բաց յաղքապաց երկրին: ¹⁵Եւ իսաղացոյց զՅովաքիմ ՚ի Բաբելոն, և զմայր թագաւորին, և զ- ¹⁵ կանայս նորա, և զներքինիս նորա. և զզօրաւորս երկրին վարեաց ՚ի գերութիւն յԵրուսաղէմէ ՚ի Բաբելոն: ¹⁶Եւ զամենայն արս զօրութեան ¹⁶ արս ելթն հազար. և զհիւսունս և զդահիճս հազար այր, ամենէքե- ան զօրաւորք պարերազմօղք. և վարեաց զնոսա արքայն Բաբելացոց ՚ի գերութեան ՚ի Բաբելոն: ¹⁷Եւ թագաւորեցոյց արքայն Բաբելացոց ¹⁷ զՄեթթանիա որդի նորա ընդ նորա. և եղ անուն նմա Սեղեկիա: ¹⁸Որդի ¹⁸ քսան և մի ամաց էր Սեղեկիա ՚ի թագաւորել իւրում. և մեքասսան ամ թագաւորեաց յԵրուսաղէմ. և անուն մօր նորա Ամաբել դուստր Երե- միայի ՚ի Ղոբնայ: ¹⁹Եւ արար չար առաջի Տեառն ըստ ամենայնի զոր ¹⁹ արար Յովաքիմ: ²⁰Զի սրբմտութիւն Տեառն էր ՚ի վերայ Երուսաղէմի և ²⁰

24. 2 Օրինակ մի. Եւ զմեկնակազենան: **6 Ոմանք.** Եւ թագաւորեաց Յովակիմ որ: **8 Ոմանք.** Անեթա դուստր Եղամաթայ: **10 Ոմանք.** Եւ եկն ՚ի քաղաքն ՚ի պաշարումն: **14 Ոմանք.** Ի գերութիւն, փանն հազար գէ: **15 Ոմանք.** Վարեաց ՚ի գերութեան: **16 Ոմանք.** Ի գերութիւն ՚ի Բաբելոն: **18 Ոմանք.** Ամարել դուստր յԵրեմիայ ՚ի Ղոբնայ:

Յուդայ, մինչև ընկեացէ զնոսա յերեսաց իւրոց. և նշկահեաց Սեղեկիա զարքայն Բաբելացոց:

- 25** ¹ Եւ եղև յամին իններորդի թագաւորութեան նորա, յամսեանն փասնէրորդի որ օր փասն էր ամսոյն. եկն Նաբուքոդոնոսոր արքայն Բաբելոնի, և ամենայն զօրք իւր ՚ի վերայ Երուսաղեմի, և բանակեցաւ զնովա, և շինեաց շուրջ զնովաւ պարիսպ: ² Եւ պաշարեցաւ քաղաքն մինչև ցամն մեփասաներորդ Սեղեկիայ արքայի, ³ և ցամիսն իններորդ. և ասարկացաւ սով ՚ի քաղաքին, և ոչ գոյր հաց ժողովրդեան երկրին: ⁴ Եւ իրամապեցաւ քաղաքն. և ամենայն արք պարերազմի ելին արփաքս գիշերի ՚ի ճանապարհ դրանն ՚ի մէջ պարսպացն, որ էր առ պարփզան արքունի. և Քաղդէացիքն պապեալ էին շուրջ զքաղաքան. և զնաց ընդ ճանապարհն Արաբայ: ⁵ Եւ պնպեցաւ զօրն Քաղդէացոց զհետ թագաւորին, և հասին նմա յԱրաբովթ Երիքովայ. և ամենայն զօրք նորա ցրուեցան ՚ի նմանէ. ⁶ և կալան զթագաւորն, և ածին առ արքայն Բաբելոնի ՚ի Դեբղ'աթայ. և խօսեցաւ ընդ նմա դարասփանօք: ⁷ Եւ զորդիսն Սեղեկիայ սպանին առաջի նորա, և զաչսն Սեղեկիայ կուրացոյց. և կապեաց զնա կապանօք և փարան ՚ի Բաբելոն:
- ⁸ Եւ յամսեանն հինգերորդի, որ օր ելթն էր ամսոյն. այն ամ ինն և փասներորդ էր Նաբուքոդոնոսորայ արքայի Բաբելացոց. եկն Նաբուքարդան դահճապետ՝ յանդիմանակաց արքային Բաբելոնի յԵրուսաղեմ. ⁹ և այրեաց զփունն Տեառն, և զփուն թագաւորին. և զամենայն փունս Երուսաղեմի, և զամենայն փունս այրեաց հրով: ¹⁰ Եւ զպարիսպն Երուսաղեմի շուրջանակի քակեցին ամենայն զօրքն Քաղդէացոց որ ընդ դահճապետին:
- ¹¹ Եւ զաւելորդս ժողովրդեանն զմնացեալս ՚ի քաղաքին, և զանկեալսն յարքայն Բաբելացոց. և զայլ ևս խուժան ժողովրդեանն, խաղացոյց Նաբուքարդան դահճապետ: ¹² Եւ յաղքափաց երկրին եթող դահճապետն յայգեգործս և յարդիւնարարս: ¹³ Եւ զսիւնսն պղնձիս զերկոսին որ ՚ի փան Տեառն, և զմեքենովթսն, և զծովն պղնձի որ ՚ի փան Տեառն, խորպակեցին Քաղդէացիքն, և բարձին զպղնձն նոցա ՚ի Բաբելոն:
- ¹⁴ Եւ զսանսն, և զկապուսայսն, և զպաշտսն, և զփուփս, և զամենայն անօթս պղնձիս որովք պաշտէին՝ առին: ¹⁵ Եւ զբրորուառսն, և զափսէսն արծաթիս և զոսկիս առ դահճապետն: ¹⁶ Եւ զսիւնսն զերկոսին, և զծովն զմի. և զմեքենովթսն զոր արար Սողոմոն ՚ի փան Տեառն. և ոչ գոյր կշիռ պղնձոյ ամենայն անօթոցն. ¹⁷ յութութասն կանգնոյ բարձրութիւն միոյ սեանն. և քովթար պղնձի ՚ի վերայ նորա. և բարձրութիւն միոյ քովթարայ՝ յերից կանգնոց. և սաբակ, և նոնաձևք ՚ի վերայ քովթարայն շուրջանակի ամենայն պղնձի. ըսփ նմին օրինակի և սեանն երկրոր-

20 *Ոմանք.* Մինչև ընկեց զնոսա յեր՝: **25. 4** *Ոմանք.* Ի գիշերի ընդ ճանապարհի դրանն ընդ մէջ պարսպացն, որ է առ պար՝... ընդ ճանապարհին Արաբիայ: **5** *Ի լուս՝.* ՚ի վերայ՝ յԱրաբովթ. *նշանակի՝* Միմ. յանշինին: *Ուր ոմանք.* յԱրաբովթ Երիքովայ: **7** *Այլք.* Եւ զորդիսն Սե՝... սպան առաջի նորա: **8** *Ոմանք.* Այն ամ ինն և փասն էր... արքային Բաբելացոց յԵրուսաղեմ: **9** *Ոմանք.* Եւ զամենայն փունս Երուսաղեմի այրեաց հրով: **11** *Ոմանք.* Եւ զմնացեալս քաղաքին, և զանկեալս յարքայն Բաբելոնի: **13** *Ի լուս՝.* ՚ի վերայ՝ և զմեքենովթսն. *նշանակի՝* Ակ. զթակոյկսն: *Ուր ոմանք.* և զմեքենովթսն պղնձի: **15** *Ոմանք.* Եւ զափսէայսն զարծա՝: **16** *Յօրինակին.* Սողոմոն փան Տեառն:

դի ՚ի վերայ սաբաբին: ¹⁸ Եւ ա՛ն դահճապետն զՍարայիա քահանայն 18
 զառաջինն, և զՍովոնիա գերկորդ քահանայ, և զերիս պահապանս
 կշռոյն. ¹⁹ և ՚ի քաղաքէ անպի ա՛ն ներքինի մի, որ էր ոստիկան արանց 19
 պատերազմողաց. և հինգ այր ՚ի յանդիմանակացաց արքայի գրելոց
 ՚ի քաղաքին. և զդպրապետ իշխան զօրուն զկարգիչ ժողովրդեան երկ-
 րին, և եւթն այլ այր ՚ի ժողովրդենէ երկրին զգրեալս ՚ի քաղաքին. ²⁰ ա՛ն 20
 զնոսա Նաբուգարդան դահճապետ, և փարսա զնոսա առ արքայն Բա-
 բելոնի ՚ի Դեբլաթա: ²¹ Եւ եհար զնոսա արքայն Բաբելոնի, և սպան գ-
 նոսա ՚ի Դեբլաթա յերկրին Եմաթայ: Եւ գերեցա՛ն Յուդայ յերկր՛ Խրմէ:

ՆԵ ²² Եւ զժողովուրդն որ մնաց ՚ի Յուդայ, եթող Նաբուքոդոնոսոր ար- 22
 քայ Բաբելոնի. և կացոյց ՚ի վերայ նոցա զԳողողիա որդի Աքիկամայ
 որդւոյ Սափանայ:

ՆԶ ²³ Եւ լուան ամենայն իշխանք զօրուն նորա՝ և արք նոցա՝ եթէ 23
 կացոյց արքայ Բաբելոնի ՚ի վերայ նոցա զԳողողիա. և եկին առ Գողողիա
 ՚ի Մասեփա. Իսմայէլ որդի Նաթանայ, և Յովնան որդի Կարէի, և Սա-
 րայիա որդի Թանայեմայ Սովիաթացի, և Յեզոնիա որդի Մաքաթու,
 ինքեանք և արք իւրեանց. ²⁴ Եւ երդուան Գողողիայ՝ ինքեանք և արք 24
 իւրեանց. և ասէ ցնոսա. Մի՛ երկնչիք յասպարակէ Քաղղեացոցն.
 նստայք յերկրիս, և ծառայեցէ՛ք արքային Բաբելոնի, և բարի՛ եղիցի
 ձեզ: ²⁵ Եւ եղև յամսեանն եւթներորդի, եկն Իսմայէլ որդի Նաթանայ 25
 որդւոյ Ելիսամայ ՚ի զաւակէ թագաւորաց. և փասն այր ընդ նմա,
 և հարին զԳողողիա և մեռաւ, և զՆրէայսն և զՔաղղեացիսն որ էին
 ընդ նմա ՚ի Մասեփա: ²⁶ Եւ յարեաւ ամենայն ժողովուրդն ՚ի փոքուէ՛ 26
 մինչև ցնե՛ծ, և իշխանք զօրուն՝ մտին յԵգիպտոս. զի երկեան յերեսաց
 Քաղղեացոցն:

ՆԷ ²⁷ Եւ եղև յերեսներորդի և յեւթներորդի ամի գերութեանն Յովակիմայ 27
 արքայի Յուդայ, յամսեանն երկուրասաներորդի, ՚ի քսան և յեւթն ամսոյն,
 բարձրացոյց Իլմարուդաք արքայ Բաբելոնի յամին յորում թագաւորութեանց՝
 զզլուխ Յովակիմայ արքայի Յուդայ. և եհան զնա ՚ի փանէ բանտին
 իւրոյ, ²⁸ և խօսեցաւ ընդ նմա քաղցրութեամբ. և արկ զայթոռ նորա 28
 ՚ի վերոյ քան զայթոռս թագաւորացն որ ընդ նմա ՚ի Բաբելոնի: ²⁹ Եւ 29
 փոխեաց զհանդերձ բանտին նորա. և ուրէր հանապազ հաց առաջի
 նորա զամենայն աւուրս կենաց իւրոց: ³⁰ Եւ ռոճիկ նորա ռոճիկ հանա- 30
 պազորդ փուաւ նմա ՚ի փանէ՛ թագաւորին, համարով օրըստօրէ զա-

17 Ի լուս՝. ՚ի վերայ՝ և քովթար. նշանակի՝ Սիմ. ծայր սեանն: Ի լուս՝. ՚ի վերայ՝
 և սարակ. նշանակի՝ Ակ. կողակ: Ի լուս՝. ՚ի վերայ՝ քովթարայն. նշանակի՝
 Սիմ. վանդակ: Ունակք. Յոթ և փասն... միոյ քովթարաց... և սաբաք և նշնաձևք
 ՚ի վերայ քովթարացն: 18 Ունակք. ՉՍարայի քահանայ զառաջին: 19 Ունակք.
 Եւ զդպրապետն իշխանի զօրուն... և եթն այր ՚ի ժողովրդենէ երկրին, և զգրեալս
 ՚ի քաղաքին և ա՛ն զնոսա: Ի լուս՝. ՚ի վերայ՝ եւթն այր. նշանակի. վաթսուն
 այր: 22 Յօրինակիին. Եւ ժողովուրդն որ մնաց: Ունակք. Որ մնաց ՚ի Յուդայէ,
 եթող: 23 Այլք. Եթէ կացոյց ՚ի վերայ արքայն Բաբելացոց զԳողողիա, եկին... որդի
 Նաթանիայ... որդի Թանայիմայ. կսմ՝ Նաթանայիմայ Տովիաթացի... Մաքաթայ:
 24 Ունակք. Նստարուք յերկ՛: 27 Ունակք. Յերեսներորդ և եւթներորդի ամի...
 Իլմարուդաք արքայ Բաբիլոնի, յամի թագաւորութեան իւրոյ՝ զզլուխ: 28 Այլք. Քան
 զայթոռ թագաւորացն: Ունակք. Թագաւորացն որ ՚ի Բաբելոնի: 29 Այլք. Չհանդերձ
 բանտի նորա:

մենայն առարս կենաց իւրոց:

Կարարեցաւ Թագաւորութեանց Չորրորդ:

30 Ունակք. Ի քան թագաւորին: Ի վախճանի ունակք. Կարարումն, կամ՝
կարարեցաւ Թագաւորութեանց Չորրորդ գլուխ:

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ ՄՆԱՅՈՐԴԱՅ:

ԵՐԵԻ և Գիրք Մնացորդացս յայլ և յայլ պարմողաց շարագրեալ, և յեփոյ 'ի մի հաւաքեալ. բայց անուանք գրողացն ո՛չ են յայտ, որպէս և ո՛չ Դարաւորացն գրողաց, և ո՛չ Թագաւորութեանցն բնան: Եւ թէ ընդէր. կամ զի 'ի մէջ ժողովրդեանն անուանիք էին նոքա. և առժամայն չհամարեցան հարկ՝ դնել զանուանս իրեանց. կամ զի անփառասէրք ոմանք էին. կամ զի 'ի բազմաց մարտնից հաւաքեաց որ հաւաքեացն. և զիրաքանչիւրոցն ծանր վարկաւ դնել զանուանս: Կամ զի բազում ինչ բանք և փեսիք մարգարեից կան 'ի պարմութիւնսս յայս, յորոց պարկառեալ շարագրողք՝ թաքուցին զանուանս իրեանց: Բայց ժամանակն յորում 'ի մի հաւաքեցաւ Գիրքս հուսկ յեփոյ երևի քան զդարձն Ջորաբաբիլի 'ի Բաբելոնէ, վեց ծննդովք՝ 'ի խոնարհ իջեալ 'ի նմանէ. որք են ըստ կարգի որդիք 'ի հօրէ այսոքիկ. Ջորաբաբէլ. Անանիա. Սեբենիա. Սամայիա. Նովադիա. Ելիոնէ. Անանիա, 'ի սորա աուրս երևի հաւաքումն գրոցս: Այլ զի ո՛չ ձայնակցին անուանքս այս աւերարանչացն, կարծելի է այլովք անուամբք կոչել զսոսա, որպէս սովոր են Եբրայեցիք, երկանուն և եռանուն (զոյ). կամ թէ յայլոց եղբարց են ծնեալք՝ որք յաւերարանին յիշին. որպէս Նաթան և Սողոմոն որդիք Դաւթի, յորոց Յովսէփ: Իսկ գերեքբասաներորդ նահապետն Կայինան զոր ասեն վասն անարժանութեան չիջեալ Մովսիսի. այլ զի է նա որդի Արփաքսադայ՝ և Ղուկաս վկայէ: Բայց թէ ուստի եղաւ աստ զի 'ի զիրսն Մովսիսի չիք, թէպէտ գոյ կարծել 'ի Քաղղեացոց մարտնից որք բազում ինչ զոյգ Մովսիսի պարմեն զհնոցն. այլ հաւանիմ 'ի նմին Մովսիսէ աւանդութեամբ ընկալեալ զանունն 'ի կարգս հարցն. զոր ո՛չ վասն պարունոյ եղ պարմագիրս, այլ վասն զկարգս հարցն ողջ ածելոյ: Կամ խորհրդով թողութեանն որ Քրիստոսի. որով և ինքն Մովսէս օրհնեաց զՌոբէն, զոր անէծն Յակոբ: Իսկ զի կոչի զիրքս Մնացորդք՝ յիրեն առեալ զանունն. զի բազում ինչ զմնացեալսն 'ի կանուխ գրելոցն, 'ի հնագէտ պարմութեանցն առեալ 'ի մէջ ածէ, դէմս, և իրս, և փեղիս, և յեղանակս՝ իբրև զհարկաւորս առ 'ի զիպել, որպէս 'ի հարցն զԿայինանն, և զնախաձնօղոսն Բեսելիէլի 'ի փանէն Փարիսի. և զձնունդս եղբօրն Ռախաբու Երիքովացոյ: Իսկ ևս բազումս վասն Ղևրացոցն, զորս կարգեաց Դաւիթ և Սամուէլ 'ի պաշտօնն Աստուծոյ, և զի հանգոյց գրապանակն Աստուծոյ 'ի փանէն Աբեղարայ յԵրուսաղէմ 'ի խորանն զոր կազմեաց Դաւիթ, և կարգեաց անդ զԱսափ իւրով դասուն պաշտել զՏէր: Իսկ զՍաղովկ իւրովքն 'ի Բամա առաջի խորանին զոր կազմեացն Մովսէս: Եւ զի կարգեցան Դաւիթ երկոյրասան իշխանս յամենայն ցեղիցն ըստ երկոյրասան ամսոց 'ի վերայ ռոճկաց փանն արքայի: Եւ զի կացոյց Դաւիթ քարահալսս վասն փաճարին, և պարրաստեաց նիւթ. և ետ զհանգամանս շինուածոյ փաճարին Սողոմոնի որդւոյ իւրոյ: Եւ այլ բազում ինչ զորս յերկրորդ Մնացորդսն 'ի մէջ ածէ: Իսկ զազգահամար թագաւորացն, միայն զփանն Դաւթի թուէ մինչև ցգերիչն 'ի Բաբելոն, և ցառաջին ամն Կիրոսի:

Գլուխք Առաջին Մնացորդաց:

մ. ՅԱղամայ մինչև ցՆոյ:

բ. Ազգք երից որդւոցն Նոյի, որք յերթանասուն և երկու լեզուս բաժանեցան:

- գ. Ի Սեմայ մինչև ԳԱբրահամ, հանդերձ Սեմա մեքասան ծնունդը:
- դ. Որդիք Աբրահամու որ ՚ի Նազարայ են՝ երկոպասան ազգ:
- ե. Նոյնպէս և որք ՚ի Քեփուրայ՝ երկոպասան ազգ:
- զ. Որդիք Եսաւայ վեշտասան ազգ. և Քոռեցին քսան և ութ ազգ:
- է. Ութ թագաւորք քանն Եսաւայ:
- ը. Եւ յեք նոցա մեքասան իշխանք:
- թ. Երկոպասան որդիք Յակոբայ:
- ժ. Տունն Յուդայ ՚ի Փարիսայ մինչև ԳԴաւիթ քսան ազգ:
- ժա. Զի ՚ի քանէն Փարիսի է Բեսելիէլ:
- ժբ. Որդիք Դաւթի մինչև ԳՁորաբաբել. և ՚ի Զորաբաբիլէ մինչև ԳԱնանիա, յորոյ աւուրս գրեցաւ զիրս այս:
- ժգ. Ծնունդք եղբօրն Ռախաբու:
- ժդ. Կալուածք որդւոցն Շմաւոնի:
- ժե. Զի Ռոբէն Գադաւ և Մանասէի քաջացան կալով ընդ Ասպուծոյ, և յուխարզանց լինելոյ՝ գերեաց զնոսա Թագադաթիադսար:
- ժզ. Ի քանէն Կահաթու որդիք Ամրամայ Ահարոն, և որդիք իւր քահանայապետք մինչև ԳՅովսեղեկ որ գերի՝ չոգաւ ՚ի Բաբելոն:
- ժէ. Ի նոյն քանէն Կահաթու որդիք Սահառայ, Կորխ և որդիք նոցա. յորոց Սամուէլ. և յորդւոց նորա սաղմոսասացք կարգեալք ՚ի Դաւթայ. և այլք ՚ի քանէն Գեթսունի և Մերարեայ:
- ժը. Քաղաքքն ապաիւնութեան, յորս բնակեցան Ղևպացիքն:
- ժթ. Նանդէս որդւոցն Իսաբարու, Նեփթադիմայ, Մանասէի, Եփրեմի, Ասերայ, Բենիամինի:
- ի. Թէ ո՞չք էին դռնապանք և իշխանք գործոյ քանարին:
- իա. Մահն Սաւուդայ և որդւոց նորա:
- իբ. Թագաւորեաց Դաւիթ ՚ի Քեբրոն. և սն գերուսաղէմ:
- իգ. Քաջութիւնք զօրականացն Դաւթի:
- իդ. Ժողովեցան ՚ի Քեբրոն յամենայն ցեղիցն՝ երեք հարիւր երեսուն և եւթն հազար, և չորեք հարիւր, և թագաւորեցուցին զԴաւիթ ամենայն Իսրայելի:
- իե. Եւ զի ոչ ուսովք բարձին զքապանակն՝ սպան Ասպուած զՈգա քահանայ:
- իզ. Բարեկամութիւն Քիրամայ ընդ Դաւթի, և վասն որդւոցն որ ծնան նմա յԵրուսաղէմ:
- իէ. Եհար Դաւիթ երկիցս զայլազգիսն:
- իը. Եհան Դաւիթ զքապանակն ՚ի քանէն Աբեդդարայ, և հանգոյց ՚ի խորանն զոր ինքն կազմեաց:
- իթ. Կարգեաց զՂևպացիսն սաղմոսասացս առաջի քապանակին յԵրուսաղէմ:
- ի. Կարգեաց քահանայս և ՚ի Գաբաւոն առաջի խորանին և սեղանոյն՝ զոր աբար Բեսելիէլ:
- լա. Ասաց Դաւիթ շինել քուն Ասպուծոյ, և ասաց Տէր. Ոչ դու այլ որդին քո շինեսցէ ինձ քուն: Եւ գոհացաւ ընդ այնր զՏեառնէ:
- լբ. Սպան Դաւիթ զարքայն Մծբնայ, և փիրեաց մինչև ԳԵփիրար գետ. կոտորեաց զԵղոմ, և հարկեաց զԴամասկոս:
- լգ. Սրբեաց Տեառն զանօթսն ոսկեղէն, զոր առաքեաց նմա արքայն Անպիոքոս:
- լդ. Առաքեաց Դաւիթ մխիթարել զՆանոն. և նորա նախապետալ զիրեշտակսն,

’ի թշնամութիւն եկն՝ և յաղթեցաւ:

լե. Զի յայլ և յայլ պատերազմունս անկան սկայքն անճոռնիք:

լզ. Բարկութեանն Աստուծոյ իբրև ինքնայորոքոր դահիճ բանսարկուն, որդեաց զԴաւիթ թուել զԻսրայէլ, և ’ի լինել հարուածոց մահուն յԻսրայէլ, եկաց ’ի միջի Դաւիթ բարեխօս:

լէ. Եցոյց Տէր Դաւթի զպեղի փաճարին զկալն Արանայ՝ ուր կանգնեաց սեղան, որ և ընկալաւ Աստուած գողջակէզսն հրով:

լը. Կացոյց Դաւիթ քարահարս և հիւսունս, և նիւթ փաճարին, և քաջալերեաց զՍողոմոն և զիշխանսն ’ի գործն:

լթ. Կացոյց Դաւիթ գաւառապետս յՂևփացոցն, և դարմանօղս աղքապաց. և զի որդիքն Մովսիսի թուեցան յՂևփացիսն:

լս. Որդոցն Ահարոնի Սադովկ ’ի փանէն Եղիազարու, և Աբիաթար յԻթամարայ. և որք ըսք իւրաքանչիւր դասուցն ’ի պաշտօնն:

լտ. Իշխանք և գործավարք Դաւթի յամենայն ցեղիցն:

լսբ. Պատուէր ետ Սողոմոնի պահել զօրէնս Աստուծոյ, և ետ նմա զհանգամանս շինուածոյ փաճարին:

լսգ. Զի նպաստ եղեն իշխանքն ’ի նիւթ փաճարին:

լսդ. Զի վասն այսորիկ գոհացաւ Դաւիթ, և յանձնեաց Տեառն զժողովուրդն:

ՄՆԱՅՈՐԴԱՅ ԱՌԱՋԻՆ

1, 2, 3 **Ա**ՂԿՄ, Սէթ, Ենովս: ² Կայինան, Մաղաղայէ, Յարեդ: ³ Ենոք, և Մաթուսաղայ, Ղ'ամեք, Նոյ:

4, 5 ⁴ Որդիք Նոյի՝ Սէմ, Քամ, Յաբեթ: ⁵ Որդիք Յաբեթի՝ Գամեր, Մագովգ, Բ

6 Մաղայի, Յովիղան, Եղիսան, Թոբէլ, Մոսոք, և Թիրաս: ⁶ Եւ որդիք

7 Գամերայ՝ Աքքանագ, և Նոհիպաթ, և Թորգոմա: ⁷ Եւ որդիք Յովիղանայ՝

8 Ելիսա, և Թարսիս, Կիւրացիք՝ և Նոռոցացիք: ⁸ Եւ որդիք Քամայ՝ Քուս,

9 և Մեսարբեմ, Փուդ, և Քանան: ⁹ Եւ որդիք Քուսայ՝ Սաքա, և Իլա, և Սաքաթա, և Նոեզմա, և Սաքակաթա, և որդիք Նոեզմայ՝ Սաքա, և Դե-

10 դան: ¹⁰ Եւ Քուս ծնաւ զՆեմրոկթ. սա՛ սկսաւ լինել հսկայ որսորդ ՚ի

11 վերայ երկրի: ¹¹ Եւ Մեսարբեմ ծնաւ զԼուդիմացիս, և զԼաբիինացիս, և

12 զԱնահիմացիս, և զՆեփթաբիմացիս. ¹² և զՊարրոսիիմացիս, և զՔաստոնիիմացիս,

13 ուստի ելին անրի Փղշպացիք, և զՔափթորիիմացիս: ¹³ Եւ Քանան ծնաւ

14 զՍիդոն զանդրանիկ իւր, և զՔանանացին, ¹⁴ և զԵբրուսացին, և զԱմուրիացիս,

15, 16 և զԳերգեսացին, ¹⁵ և զԽնացին, և զԱրուկեցին, և զԱրսեմացին, ¹⁶ և

17 զԱրադացին, և զՍամարացին, և զԱմաթացին: ¹⁷ Որդիք Սեմայ՝ Եղ'ամ,

և Աստուր, և Արփաքսադ՝ և Ղ'ուդ, և Արամ. և որդիք Արամայ՝ Ղուս,

18 և Եմովլ, և Գաթեր, և Մոսոք: ¹⁸ Եւ Արփաքսադ ծնաւ զԿայինան. և

19 Կայինան ծնաւ զՍաղա. և Սաղա ծնաւ զԵբեր: ¹⁹ Եւ Եբերայ ծնան

երկու որդիք, անուն միումն Փաղէկ, զի յաւուրս նորա բաժանեցաւ եր-

20 կիր. և անուն եղբօր նորա Յեկփան: ²⁰ Յեկփան ծնաւ զԵլմովդադ, և

21, 22 զՍաղափ, և զԱրամովթ, ²¹ և զԿեդրուրան, և զԵզէլ, և զԴեկլան, ²² և

23 զԿամանան, և զԱբիմէլ, և զՍաքա, ²³ և զՍոփիթ, և զԵի, և զՈվրամ. ամենեքեան սոքա որդիք Յեկփանայ:

24 ²⁴ Որդիք Սեմայ՝ Ելամ, և Աստուր, և Արփաքսադ, Կայինան, Սաղա, Գ

25, 26, 27 ²⁵ Եբեր, Փաղէկ, Ռագաւ, ²⁶ Սերուք, Նաքովր, Թառայ, ²⁷ Աբրամ, նա՛

ինքն է Աբրամ:

28, 29 ²⁸ Եւ որդիք Աբրամոն՝ Իսահակ, և Իսմայէլ: ²⁹ Սոքա՛ են ծնունդք Դ

30 Իսմայելի. Նաբեովթ, և Կեդար, և Նաբդէլ, Մաքսան, ³⁰ Մասմա, և

31 Իդումա, Մասսէ, Քոդադ, Թաման, ³¹ Իփուր, Նափէս, և Կեդմա. սոքա՛

են որդիք Իսմայելի:

32 ³² Եւ որդիք Զեպուրայ հարճին Աբրամոն, և ծնաւ նմա զԵմբան, և Ե

զՅեկսան, և զՍաղան, և զՍաղիան, և զՅեպրոկ, և զՍովիլ: Եւ որդիք

Յեկսանայ՝ Սաքա, և Դեդան, և որդիք Դեդանայ՝ Ռագուէլ, և Նաք-

33 դէլ, և Ասուրիիմ, և Լապուսիիմ, և Լոովմին: ³³ Եւ որդիք Մաղիանայ՝

Ի վերնագիր գրոցս ունին ոմանք. Գլուխ Մնացորդաց Առաջին:

1. 2 Ոմանք. Կայնան. Մաղաղէլ, կամ՝ Մաղաղիլէ: **6 Ոմանք.** Աքքենէզ և Նոհի՛:
8 Ոմանք. Փուրթ և Քանանան: **9 Ոմանք.** Եւ Սեբեթաքա: **10 Ոմանք.** Եւ Քուս ծնաւ զՄեսարբովդ: **11 Ոսկան.** Եւ զՆեփթաթիմացիս: **17 Ոմանք.** Եւ որդիք Արամայ Նովսեմոդ, և: **20 Ոմանք.** Եւ Յեկփան ծնաւ: **21 Ոսկան.** Եւ զԴեկլ'ան և զԻրահ. և զԿամա՛: **24 Յոմանս պակասի. Կայնան.** Սաղա: **32 Ի յու՛.** Սաքա և Թեման և Դեդան. *համանայն ոմանց ՚ի բնաք՛:* Ուր և այլ ոմանք. Սաքա և Մագեդան: **Ոմանք.** Եւ Զարուսիիմ և Ղովմին:

Գեփար, և Ոփեր, և Ենոք, և Աբիդա, և Ելդան. ամենեքեան սոքա որդիք Քերուրայ: ³⁴ Եւ ծնաւ Աբրաամ գիսահակ. և որդիք Իսահակայ՝ Եսաւ, 34 և Յակոբ:

Ձ ³⁵ Որդիք Եսաայ՝ Եղիփազ, և Նռագուէլ, և Յեուլ, և Էզդոմ, և Կորէ: 35
³⁶ Որդիք Եղիփազայ՝ Թեման, և Ովմար, Սոփար, Գոթոմ, և Կենէզ, և 36
Թամար՝ հարճ Եղիազարու ծնաւ նմա զԱմադէլ: ³⁷ Եւ որդիք Ռագուէլի՝ 37
Նաբէթ, Ջարեհ, Սոմէ, և Սոգէ: ³⁸ Եւ որդիք Սէիրայ՝ Ղովքան, Սոբաղ, 38
Սեբեգոն, Անա, Դեսոն, և Ասար՝ և Նոխոն: ³⁹ Եւ որդիք Ղովքանայ՝ Քո- 39
ռի, և Էման, և քոյր Ղովքանայ՝ Թամնա: ⁴⁰ Որդիք Սովքաղայ՝ Գովղ'ան, 40
և Մանաքաթ, և Գեբէլ, և Սովփար, և Յովնան. և որդիք Սեբեգոնի՝ Ա-
յիա, և Ովնան. և որդիք Անայ՝ Դեսոն. և Ողիբամա դուստր Անայի:
⁴¹ Եւ որդիք Դեսոնի՝ Ադամա, և Եսեքամ, և Յեթրան, և Քառան: ⁴² Եւ 41, 42
որդիք Ասարայ՝ Բաղդան և Ազուկամ և Յովիկամ և Ուկամ. և որդիք
Դեսոնի՝ Ովս, և Առան:

Է ⁴³ Եւ այտօքիկ թագաւորք նոցա որք թագաւորեցին յԵդոմ, յառաջ 43
քան զթագաւորել թագաւոր որդւոցն Իսրայէլի. Բաղակ որդի Սեփովրայ.
և անուն քաղաքի նորա Դենաքա: ⁴⁴ Եւ մեռաւ Բաղակ, և թագաւորեաց 44
փոխանակ նորա Յոբաբ, որդի Ջարեհի՝ ՚ի Բոսորայ: ⁴⁵ Եւ մեռաւ Յոբաբ. 45
և թագաւորեաց փոխանակ նորա Ասովմ յերկրին Թեմնացոց: ⁴⁶ Եւ մե- 46
ռաւ Ասովմ. և թագաւորեաց փոխանակ նորա Ադադ, որդի Բարադայ.
որ եհար զՄադիամ ՚ի դաշտին Սովքայ. և անուն քաղաքի նորա
Գէթեմ: ⁴⁷ Եւ մեռաւ Ադադ. և թագաւորեաց փոխանակ նորա Սա- 47
մաա ՚ի Մասեկա: ⁴⁸ Եւ մեռաւ Սամաա, և թագաւորեաց փոխանակ 48
նորա Սաուդ յԹորովթայ, որ առ գեպեգերբն էր: ⁴⁹ Եւ մեռաւ Սաուդ. 49
և թագաւորեաց փոխանակ նորա Բաղանոն որդի Աքրոբովրայ: ⁵⁰ Եւ 50
մեռաւ Բաղանոն որդի Աքրոբովրա, և թագաւորեաց փոխանակ նորա
Ադադ, և անուն քաղաքի նորա Փոգովր, և անուն կնոջ նորա Մեքաբեէլ՝
դուստր Սապրադայ: ⁵¹ Եւ մեռաւ Ադադ: 51

Ը Եւ այս են իշխանք Եդովմայ. իշխան Թամանայ, իշխան Գովայ, 52
իշխան Յեթեր, ⁵² իշխան Եղիսակամաա, իշխան Էղ'աա. իշխան Փինոն, 52
⁵³ իշխան Կենէզ, իշխան Թեման, իշխան Սարսար, ⁵⁴ իշխան Մագեղիէլ, 53, 54
իշխան Ջափովսիիմ: Սոքա՝ են իշխանք Եդովմայ:

Թ ¹ Եւ այս են անուանք որդւոցն Իսրայէլի. Ռոբէն, Շմաւոն, Ղևի, 2
Յուդա, Իսաքար, Ջաբուղոն. ² Դան, Յովսեփ, Բենիամին, Նեփթաղիմ, 2
Գադ, Ասեր:

Ժ ³ Եւ որդիք Յուդայ. Էր, և Անան, Սելովմ. երեք սոքա ծնան նմա ՚ի 3
դսպերէն Շաւայ Քանանացոյ. և Էր անդրանիկն Յուդայ չար առաջի
Տեառն. և սպան զնա: ⁴ Եւ Թամար՝ նոն նորա ծնաւ նմա զՓարէս, 4

35 Ի յուս. Եւ Եզդոմ և Կորիս: 36 Ոմանք. Եւ Գոթոմ... և Թամնա հարճ: Այլք Նարճ Եղիփազու ծնաւ: 38 Ոմանք. Դեսովմ և Ակար: 40 Յօրինակիկն. Եւ որդիք Սեղեգոնի: Ոսկան. Այա և Անա. և Եղիբամա դուս: 41 Ոսկան. Իսկ որդիք Գիսօնի, Ամրան և Եսբան, և Իթրան և Քերան: (42) Որդիք Եսեքայ՝ Բիլիան և Յաւան և Յասական. և որդիք Դեսօնի. Ովս: 44 Ոմանք. Որդի Ջարայի: 45 Ոմանք. Թեմնացոց: 50 Ոմանք. Ամեքաբեէլ դուստր: 51 Ոմանք. Եւ էին իշխանք Եդովմայ: 54 Ոմանք. Իշխան Սեկեղիէլ: 2. 3 Ոմանք. Երեքեան սոքա... Սաւայ, կամ Շմաւայ Քանա:՝

5 և զԶարայ. ամենեքին սոքա որդիք Յուդայ հի՛նգ: ⁵Որդիք Փարեսի՝
6 Եսրոմ և Յեմուել: ⁶Եւ որդիք Զարայի՝ Զամրի, և Եթան, և Եման, և
7 Քաղբաղ, և Դարա. ամենեքեան հինգ: ⁷Եւ որդիք Քարմեայ, Աքարի
8 խափանիչն Իսրայելի՝ որ անօրինեցաւ ՚ի նգովսն. ⁸և որդիք Եթանայ՝
9 Ազարիա: ⁹Եւ որդիք Եսրոմայ որք ծնան նմա. Յերամել, և Ուլրամ,
10 և Ոքոբել, և Արամ: ¹⁰Արամ ծնաւ զԱմինադար. և Ամինադար ծնաւ
11 զՆաասոն զիշխան Կանն Յուդայ: ¹¹Եւ Նաասոն ծնաւ զՍաղման. և
12 Սաղման ծնաւ զԲոոս. ¹²և Բոոս ծնաւ զՈւլբեդ. և Ուլբեթ ծնաւ զՅեսսէ:
13 ¹³Եւ Յեսսէ ծնաւ զանդրանիկն իւր զԵդիաբ, և զԱմինադար երկրորդ, և
14 զՍամաա երրորդ, ¹⁴և զՆաթանայել չորրորդ, և զՆադայի հինգերորդ,
15, 16 ¹⁵և զԱսոմ վեցերորդ, և զԴաիթ ութերորդ: ¹⁶Եւ քորք նոցա՝ Սարուիա,
և Աբիզեա: Եւ որդիք Սարուիեայ. Աբեսա, և Յովաբ, և Ասայել. երեք:
17 ¹⁷Եւ Աբիզեա ծնաւ զԱմեսայի. և հայր Ամեսեայ՝ Յեթրի Մայելացի:
18 ¹⁸Եւ Քաղեբ որդի Եսրոմայ ա՛ն զԱզուբա կին իւր, և ծնաւ զԵրիմովթ. ^{ԺԱ}
19 և սոքա են որդիք նորա. Յովասար, և Սովբաբ, և Ոռնա: ¹⁹Եւ մեռաւ
20 Ազուբա, և ա՛ն իւր Քաղեբ զԵփրաթ. և ծնաւ նմա զՈւլր. ²⁰և Ուլր
21 ծնաւ զՈւլրի. և Ուլրի ծնաւ զԲեսելիել: ²¹Եւ յեփ աշտրիկ եմուր Ես-
22 րոմ առ դուստր Մաքիբայ հորն Գաղամայ, և նա՛ ա՛ն զնա. և ինքն
23 էր ամաց վաթսուն. և ծնաւ նմա զՍեգուբ. ²²և Սեգուբ ծնաւ զՅայիր.
23 և էին նորա քսան և երեք քաղաքք ՚ի Գաղաադ: ²³Եւ ա՛ն զԳեսուր
և զԱրամ. զգեօղսն Յայիրայ ՚ի նոցանէ. զԿանաթ և զաւանս նո-
24 րա, վաթսուն քաղաքք, զամենեսեան որդոցն Մաքիբայ՝ հորն Գա-
25 ղաադու: ²⁴Եւ յեփ մեռանելոյն Եսրովմայ, եկն Քաղեբ յԵփրաթա. և
25 կին Եսրովմայ Աբիա, ծնաւ նմա զԱսղոմ զհայր Թեկուայ: ²⁵Եւ էին
26 որդիք Յերեմիելի անդրանկանն Եսրովմայ. անդրանիկ Նամա, և Բա-
27 ան, և Առան. և Ասովմայ եղբայր նորա: ²⁶Եւ էր կին այլ Յերեմի-
27 էլի, և անուն նորա Արարա. նա՛ է մայր Ունոմայ: ²⁷Եւ էին որդիք
28 Նամայ անդրանկանն Յերեմիելի՝ Մասա, և Յաբին և Ակոր: ²⁸Եւ էին
29 որդիք Ունոմայ՝ Սամայի, և Յադայի. և որդիք Սամայայ՝ Նաբաղ, և
29 Աբիսուր. ²⁹և անուն կնոջն Աբիսուրայ՝ Աբիսեա. և ծնաւ նմա զԱզաբար,
30 և զՄովղիդ: ³⁰Եւ որդիք Նաբաղայ՝ Սաղադ, և Ափիսեմ: Եւ մեռաւ
31 Սաղադ, և ո՛չ գոյր նորա որդի: ³¹Եւ որդիք Ափիսեմայ՝ Յեսսի. և որդիք
32 Յեսսիայ՝ Սաւսան. և որդիք Սաւսանայ՝ Ադ՛այի: ³²Որդիք Ադ՛այիայ՝
Աբիսամա, և Յեթեր, և Յովնաթան. և մեռաւ Յեթեր, և ո՛չ գոյր նորա
33 որդի. ³³և որդիք Յովնաթանայ՝ Փաղէթ, և Ոգազա: Սոքա՛ են որդիք
34 Յերեմիելի: ³⁴Եւ ո՛չ գոյին Սաւսանայ ուսրերք, այլ դստերք միայն: Եւ

5 Ոսկան. Եւ որդիք... Եսրոն և Կամուլ: **6 Ոսկան.** Եւ Քալբոլ և Դարա. ամենեքեան սոքա հինգ: **7 Ոսկան.** Աքար խանգարիչ Իսրայելի: **8 Յօրինակին.** Եւ որդիք Եթանայ: **9 Ոսկան.** Իսկ որդիք Եսրոնի... Յերամել և Զարամ և Ոքոբել: **11 Ի յուս.** ԶՍաղմոն. և Սաղմոն: **15 Ոմանք.** Եւ զԴաիթ եւթներորդ: **Իսկ այլ ոմանք.** Եւ Զասոմ վեցերորդ. և զեթներորդն, և զԴաիթ ութերորդ: **17 Ոսկան.** Եւ հայր Ամեսեայ, Յեթեր Իսմայելացի: **25 Օրինակն Ոսկանայ զկարգեալ անուանն ՚ի նախընթաց գլոյս.** *համար 41 աղաւաղութեամբ ՚ի ներքս մոծանէլ սարսանօր.* Եւ Բաան. և որդիք Գեսոնի, Ադամա, և այլն: **32 Ոսկան.** Եւ որդիք Եղիա եղբօր Աբիսամայ, Յեթեր: **33 Ոմանք.** Սոքա էին որդիք:

Սաւասնայ էր ծառայ Եգիպտացի, և անուն նորա Յովքաղ. ³⁵և եր 35
 Սաւան գղութարն իւր Յովքեղի ծառային իւրում կնութեան, և ծնաւ
 նմա զԵթթի: ³⁶Եւ Յեթթի ծնաւ զՆաթան. և Նաթան ծնաւ զԱբեդ: ³⁶
³⁷Եւ Աբեդ ծնաւ զՈփղ'աղ', և Ոփղ'աղ' ծնաւ զՈվքեդ. ³⁸և Ովքեդ ծնաւ 37, 38
 զՅեու. և Յեու ծնաւ զԱզարիաս. ³⁹և Ազարիաս ծնաւ զՔեղ'ղ'էս. և ³⁹
 Քեղ'ղ'էս ծնաւ զԵղ'էասա. ⁴⁰և Եղ'էասա ծնաւ զՍոսոմէ. և Սոսոմէ ⁴⁰
 ծնաւ զՍաղ'ղ'ում. ⁴¹և Սաղ'ղ'ում ծնաւ զՅեքոնիաս. և Յեքոնիա ծնաւ ⁴¹
 զԵղ'իսամա: ⁴²Եւ որդիք Քաղեբայ եղբօր Յերեմիելի՝ Մարիսա անդ- ⁴²
 րանիկ նորա. սա՛ է հայր Զիփայ. և որդիք Մարիսայ հօր Քերրո- ⁴²
 նի. ⁴³և որդիք Քերրոնի՝ Կորիս, և Թափիսի և Նոռկոմ: ⁴⁴Եւ Սեմաա 43, 44
 ծնաւ զՆաասան զհայրն Յերակայ. և Յերակայաս ծնաւ զՍաղ'ամա. ⁴⁵և ⁴⁵
 որդիք նորա Մաովն, հայր Բեթսովրայ: ⁴⁶Եւ Գեփա հարճ Քաղեբայ ⁴⁶
 ծնաւ զԱռան, և զՅովսա, և զԳեգուէ: ⁴⁷Եւ որդիք Ադայի՝ Նաագեմ, ⁴⁷
 և Ովթամ, և Գերսոմ, և Փաղէա, և Գեփա, և Սագափ: ⁴⁸Եւ հարճն ⁴⁸
 Քաղեբայ Մովքա ծնաւ զՍեբեր, և զԹաքնա: ⁴⁹Եւ ծնաւ Սագափ զհայրն ⁴⁹
 Մաղենայ. և Զաուղ զհայրն Մաքամենայ, և զհայրն Բաաղայ. և ⁴⁹
 դուստրն Քաղեբայ Աքա: ⁵⁰Սոքա՛ էին որդիք Քաղեբայ: Որդիք Ովրայ ⁵⁰
 անդրանկանն Եփրաթայ, Մովքաղ հայր Կարիաթարիմայ. ⁵¹Սաղոմոն ⁵¹
 հայր Բեթղամոնայ. հայր Բեթղեմ. Արի հայր Բեթեգովրայ: ⁵²Եւ ⁵²
 էին որդիք Մովքաղայ հօրն Կարիաթարիմայ. ⁵³Արաեսի, Ամանիթ, ⁵³
 Թիւմասփայէ, և Նոնիաթար. Եթաղիմ, և Եփիթին, և Սամաթին, Նեմասարին.
 ՚ի նոցանէ՛ ելին Սարաթացիք, և Եսթաուղացիք: ⁵⁴Որդիք Սաղոմոնի, ⁵⁴
 Բեթղեմ, և Նեփոփաթի, Արարովթ. փուն Յովքայ, և Կեամանաթայ,
 Եսարայի. ⁵⁵փոհմ դարացն որք բնակէին ՚ի Գաբէս. Ազաթեիմ, և ⁵⁵
 Սամաթիիմ. Մովկաթիիմ: Սոքա՛ են փունք որք ելին յԵմաթայ, հօր
 փան՝ Նոքաբայ:

ԺԲ ¹ Եւ սոքա՛ են որդիք Դաւթայ որք ծնան նմա ՚ի Քերրոն. անդրանիկն **3**
 Ամոն՝ յԱքիմովամայ Յեգրայելացոյ, և երկրորդն Դաղուիա՝ յԱքիգեայ
 Կարմելացոյ. ²երրորդն Աբեսողոմ, որդի Մովքայ՝ դստեր Թողմայ ²
 թագաւորին Գեսուրայ. չորրորդ Աղոնիա՝ որդի Ագիթայ. ³հինգերորդ ³
 Սափափիաս՝ յԱքիբաղայ. վեցերորդ Յեթրամ, յԱզգեայ կնոջէ իւրմէ:
⁴Սոքա՛ ծնան նմա ՚ի Քերրոն. և թագաւորեաց անդ զԵսթն ամ և զվեց ⁴
 ամիս. և երեսուն և երիս ամն թագաւորեաց յԵրուսաղէմ: ⁵Եւ սոքա՛ ⁵
 ծնան նմա յԵրուսաղէմ, Սամաա, Մովքաք, Նաթան, և Սողոմոն ՚ի ^{6, 7}
 Բերաքեացոյն ՚ի դստերէ Ամիելի. ⁶և Յեքաար, և Եղ'իսամա, ⁷և ^{6, 7}
 Եղ'իփալէփ, և Նագեր, և Նափեկ, և Նափիի, ⁸և Եղիսամա, և Եղ'իթաղա. ⁸
 սոքա ինն և փասն ⁹որդի Դաւթայ, առանց որդւոց հարճից նորա. և ⁹
 Թամար քոյր նոցա: ¹⁰Որդիք Սողոմոնի, Նոքոբովամ, և Աբիաս որդի նո- ¹⁰

42 Ոսկան. Եւ որդիք Արմիսա հօր: **43 Ոսկան.** Եւ Թափիփու. և Նոռկոմ. և Սեմա: (44) Եւ Սեմա ծնաւ... զհայրն Յերակայայ: **49 Ոմանք.** Եւ դուստրն Քաղեբայ Աքա: *Ուր Ոսկան.* Աքաք: **52 Ոսկան յաւելու.** Նորն Կարիաթարիմայ, որ փեսանէր զՎասն հանգստեան: Եւ ՚ի փոհմէն Կարիաթարիմայ (53) Արաեսի. Ամա՛: **54 Ոսկան.** Տուն Յովքայ, և Կես՛: **55 Ոմանք.** Ազաթեիմ, և Սամաթայիմ: **3. 3 Ոսկան.** Յեգրաթայ կնոջէ իւրմէ: **5 Ոսկան.** Եւ Սողոմոն ՚ի Բերաքեացոյն: **8 Ոսկան.** Սոքա ինն: (9) Ամենեքեան այսոքիկ են որդիք Դաւ՛:

- 11 րա. Ասա որդի նորա. Յովսափաբ որդի նորա: ¹¹ Յովրամ որդի նորա,
 12 Ռբոզիաս որդի նորա, Յովաս որդի նորա. ¹² Ամասիա որդի նորա. Ազա-
 13 րիա որդի նորա. Յովաթամ որդի նորա. ¹³ Աբազ որդի նորա. Եզելիա
 14 որդի նորա. Մանասէ որդի նորա. ¹⁴ Անովս որդի նորա. Յովսիա որդի
 15 նորա: ¹⁵ Եւ որդիք Յովսիայ. անդրանիկ՝ Յովաբազ. երկրորդ՝ Յովակիմ.
 16 երրորդ՝ Մեղեկիա. չորրորդ՝ Ադ՛ուն: ¹⁶ Եւ որդիք Յովակիմայ. Յեքոնի-
 17 աս որդի նորա. Մեղեկիաս որդի նորա: ¹⁷ Եւ որդիք Յեքոնիայ. Ասիր.
 18 Մաղաթիէլ որդի նորա: ¹⁸ Մեղ՛քիրամ, և Փաղայիաս, և Մովսամով,
 19 և Նաբափիաս, և Սանեսար, և Յեքոնիաս: ¹⁹ Եւ որդիք Մաղաթիէլի.
 20 Զորաբաբէլ, և Մեմէի. և որդիք Զորաբաբէլի. Մասողամոս, և Անա-
 21 նիաս, և Մաղովմէ քոյր նոցա. ²⁰ և Ասեբա, և Ռոդ. և Բարաքիաս, և
 21 Ասադիաս, և Ատրբասէդ՝ ո՛ւր: ²¹ Եւ որդիք Անանիայ՝ Փալէպիա, և Յե-
 սիա որդի նորա. Նռափայիա որդի նորա. Ռմնա որդի նորա. Արդիա
 22 որդի նորա. Մեքենիա որդի նորա: ²² Եւ որդիք Մեքենիայ, Մամայի-
 ա. և որդիք Մամայայ, Քերպուս, և Յովէլ, և Բերիա, և Նովադիա,
 23 և Մափաբ, և Մափեք, վեց: ²³ Եւ որդիք Նովադիայ՝ Եղ՛իոնէ, Եզելի-
 24 աս, Եսրիկամ. երեք: ²⁴ Եւ որդիք Եղ՛իոնէայ՝ Ովդուիա, և Եդիասիք, և
 Փաղայիա, և Ակկուբ, և Յովման, և Գաղայիա, և Անանիա, եւթն:
4. 2 ¹ Որդիք Յուդայ, Փաբէս, Եսրոմ, և Զարմի. և Ովր, և Սուբաղ, ² և
 Կերիա որդի նորա. և Սուբաղ ծնաւ զՅէթ. և Յէթ ծնաւ զԱբիսայի, և
 3 զՂ՛ադա: Սոքա՛ են ծնունդք Սարայթիայ: ³ Եւ սոքա՛ են որդիք Երամայ,
 4 Յեսրայէլ, և Յեսմա, և Գաբէս. և անուն քեռց նոցա Եսեղ՛եփոն: ⁴ Եւ
 Փանուէլ հայր Գեդուրայ. և Եզեր՝ հայր Մասսանայ: Եւ սոքա են որդիք
 5 Ովրայ անդրանկանն Եփրայթայ՝ հօրն Բեթթահեմայ: ⁵ Եւ Ասքուրայ՝
 6 հօրն Թելուայ՝ էին երկու կանայք. Աադա, և Նոոբա. ⁶ և ծնաւ նմա
 Նոոբա զՌքոզամ, և զՆեփադ, և զԹեման, և զԱսթերան. ամենեքեան
 7 սոքա որդիք Նոոբայ: ⁷ Եւ որդիք Աադայ, Նարեթ, և Ասաար, և Եթնադի:
 8 ⁸ Եւ Կովս ծնաւ զԵգովբ, և զՍովբերա:
- 9 Եւ այն են ծնունդք եղբօրն Նռեքերայ որդոյ Յարիմայ: ⁹ Եւ էր ԺԳ
 Գաբէս փառաւոր քան զեղբարսն իւր, և մայրն կարդաց զանուն նորա
 10 Իգաբէս, և ասէ. Ծնայ իբրև զԳաբէս: ¹⁰ Եւ կոչեաց Իգաբէս զԱստուած
 Իսրայէլի՝ և ասէ. Եթէ օրհնելով օրհնեսցես զիս, և յաճախեսցես զսահմանս
 իմ. և եղիցի ձեռն քո ընդ իս. և արասցես զթութիւն ո՛չ խոնարհեցուցանել
 11 զիս: Եւ աճ Արուած ՚ի վերայ նորա զամենայն գոր ինչ խնդրեաց: ¹¹ Եւ
 12 Զադէբ հայր Եսքասայ ծնաւ զՄաքիթ. սա է հայր Ասաբոնայ: ¹² Եւ
 Ասպանթոն ծնաւ զՅասարուփա, և զՓեսէ, և զԹանա, և զհայրն քաղա-
 քին Ասսայ. եղբօրն Եղեսեղոնի Կենեգացոյ. սոքա՛ են արք Նռեփայ:
- 11 Ոսկան զկնի Ռբոզիայ՝ կարգէ. զԱմասիա, զԱզարիա, և սպա զՅովաս: 13 Ի լուս՝.** Անովն որդի նորա. *համաձայն ոմանց ՚ի բնաք՝: 15 Ոմանք.* Չորրորդ
 Աադուն: *Ուր Ոսկան.* Սալուն: **18 Ոմանք.** Եւ Ովսամով. և Նաղաբիաս: **20 Ոմանք.**
 Եւ Ատրբասէդ. հինգ: **21 Ոմանք.** Աբիա որդի նորա. Մենեքիա որ՛: **4. 3 Ոմանք.**
 Անուն քեռ. *կամ՝* քերց նոցա: **4 Ոմանք.** Նայր Մուսանայ: **8 Ոմանք.** ԶԵգովբ
 և զՍովբերա: *Յօրինակին.* Ծնունդք յեղբօրն Նռեք՛: **10 Ոսկան.** Զեռն քո ընդ իս:
 'Ի լուս՝. Եւ արասցես զիսութիւն. *համաձայն ոմանց ՚ի բնաք՝: 12 Ոմանք.* Եւ
 Ասպաթովն ծնաւ: *Ուր Ոսկան.* և Ասարօն: *Ոմանք.* Եղեսովնի, *կամ՝* Եսեղովնի
 Կենեք՛:

¹³ Եւ որդիք Կենեգայ, Գոթոնիել, և Սարայիա. և որդիք Գոթոնիելի. 13
 Աթաթ: ¹⁴ Եւ Մանաթի ծնաւ զԳոփորայ, և Սարայիա ծնաւ զՅաբար 14
 զհայրն Գերասսիմայ. քանզի հիւսունք էին: ¹⁵ Եւ որդիք Քաղեբայ 15
 Յեփոնէ, Եռաղ'ա, և Նասաւ. և որդիք Արամայ, Կենեգ. ¹⁶ և որդիք 16
 Յայելի Ղ'եզիփաղ'ի, և Զեփա, և Թիրա, և Եսրայել: ¹⁷ Եւ որդիք Եսրիելի, 17
 Յեթեր, Մովրադ, և Գափեր. և Ադ'ոն ծնաւ զՅեթեր, և զՄարոն, և
 զՅեսսա, և զԱյիաբա, և զհայրն Սեթեմոնայ: ¹⁸ Եւ կին նորա ծնաւ զԱ- 18
 րեդ, զհայրն Գեղովրայ, և զՅաբար զհայրն Սաբովնա, և զՅեթթիել
 զհայրն Զովնանայ: Եւ սոքա են որդիք Բեթթիայ դստերն փարաւո-
 նի, զոր առ Մովրեդ: ¹⁹ Եւ որդիք կնոջ Ովղեայ՝ քեռն Նաքիմայ. և 19
 Դանա հայր Կեսիայ. և Սիմէոն հայր Յովմամայ. և որդիք Նայեմայ
 հոր Կէիլայ, Ուրարմի, և Յեսթեմոն, և Մաքաթի: ²⁰ Եւ որդիք Սիմիոնայ 20
 Ամոն, և Նռանովն որդի Անանայ, և Թիդ'ոն. և որդի Սեթայ՝ Զովբաթ,
 և որդի Զովբաթայ. ²¹ որդիք Սեղումայ: Որդիք Յուդայ, Էր՝ հայր Ղ'եքաղաջի
 և Ղադասա հայր Մադեսայ. և ծնունդք նոցա՝ Եբդաթ, Աբուսփան, Նե-
 սոքա, և Յովակիմ, ²² և արք Քուզեբայ, և Յովաս, և Սարափ, և որք 22
 բնակեցին 'ի Մովաբ. և դարձոյց նոցա զԱբեթար 'ի Նաթուկիմ: ²³ Սո- 23
 քա էին բրուպք որք բնակէին յԱնասիմ. և Սադերա, ընդ թագաւորին
 'ի թագաւորութեան նորա. զօրացան, և բնակեցին անդ:

ԺԴ ²⁴ Որդիք Ծնաւոնի՝ Նաբուէ, և Յամին, և Յարիբ. Զարեհ, Սա- 24
 տուդ: ²⁵ Սադէմ որդի նորա, Բասան որդի նորա, Ասեման որդի նո- 25
 րա, Մազբա որդի նորա, ²⁶ Ամուէլ որդի նորա, Սաբուդ որդի նորա, 26
 Զաքուր որդի նորա, Սեմէի որդի նորա: ²⁷ Եւ Սեմեայ որդիք վեց. և 27
 դստերք փասն. և եղբարց նոցա ոչ էին որդիք բազումք. և ամե-
 նայն փոհմն նոցա ոչ առաւելաւ իբրև զորդիսն Յուդայ: ²⁸ Եւ բնակեցին 28
 'ի Բերսաբին. և Սամաս, և Մովղ'ադա, և Սերսուդա, ²⁹ և Բասադա, 29
 և Քուասոմ, և Թուդադայ. ³⁰ և Բաթուդ, և Երմա, և Սիկիդակ, ³¹ և 30, 31
 Բեթամարա, և Քաբորա, և կէսն Սեովսիմ և փունն Բարուայ և Սեովրիմայ:
 Այսոքիկ են քաղաքք նոցա մինչև ցարքայ Դաւիթ. ³² և քաղաքք նոցա՝ 32
 Երամ, և Երեմոն, և Թոքան, և Եսան, և Թեկեն. քաղաքք հինգ: ³³ Եւ 33
 ամենայն քաղաքք նոցա, և շուրջ զքաղաքօքն իւրեանց մինչև 'ի Բասադ.
 այս են կալուածք նոցա՝ և վիճակք իւրեանց: ³⁴ Եւ Մոսոբար, և Անա- 34
 դէկ, և Յովսիա որդի Անասիայ. ³⁵ և Յովէլ, և Յեու, որդի Սաբիայ, որդի 35
 Սարիայ, որդի Ասիելի. ³⁶ և Եղիոնէ, և Յեկեբա, և Յասթէ, և Յասուիա, 36
 և Ասայիա, և Եդիել, և Իսմայել, և Բանեա, ³⁷ և Զուգա որդի Սեփերիայ. 37
 որդի Աղովնեայ, որդույ Յեդիայ, որդույ Սամարիայ, որդույ Սամուեայ:
³⁸ Մոքա՝ են որ անցին յանուանս իշխանացն, յազգս իւրեանց. և 'ի փունս 38
 փոհմից իւրեանց բազմացան յաճախութեամբ: ³⁹ Եւ գնացին մինչև 'ի 39
 զալ՝ 'ի Գերերա՝ մինչև յարևելից Գայեայ, ինդդրէլ արօսսս անասնոց

14 Ոմանք. Վասն զի հիւսունք էին: **17 Ոմանք.** Եւ զՅեսսէ և զԱյեբա, և: **18 Ոմանք.**
 Եւ զՅաբեր զհայրն Սա՝: **19 Ոմանք.** Եւ Սեմիովն հայր Յով՝: **20 Ոմանք.** Եւ որդի
 Սամիոնայ: **Ոսկան.** Զովբաթ, և Բէնգօհէթ. և որդիք Զով՝: **22 Ոմանք.** Եւ դարձոյց
 նոցա զԱբեթարիմայ Թուկիմ: **27 Ոսկան.** Եւ Սեմայ որդիք վեշտասան՝ և դստերք
 վեց, և եղբարց նորա ոչ էին: **28 Այլք.** Եւ բնակեցին 'ի Բերսաբին:

40 իրեանց. ⁴⁰ և գրին արօքս բազումս և բարիս. և երկիր ընդարձակ
առաջի նոցա, և խաղաղութիւն և հանդարտութիւն. վասն զի յորդոցն
41 Քամայ էին, որք բնակէին անդ յառաջ: ⁴¹ Եւ եկին նոքա գրեալք յա-
նուանէ յաւուրս Եգեկիայ արքայի Յուդայ, և հարին զբնակիչս նորա, և
զՄինեցիսն զորս գրին անդ, և նգովեցին զնոսա մինչև յաւուրս յայս,
և բնակեցին փոխանակ նոցա. վասն զի արօքս անասնոց իրեանց
42 գրին անդ: ⁴² Եւ ՚ի նոցանէ յորդոցն Շմաւոնի գնացին ՚ի լեառն Սերայ
արք հինգ հարիւր. և Փաղ՛ափիա, և Նովադիա. և Նռափայիա, և Ոգի-
43 էլ. որդիք Յեթեսիայ իշխանք նոցա. ⁴³ և հարին զմնացորդսն որք էին
մնացեալք յԱմադեկայ, և բնակեցին անդ մինչև յօրս յայս:

5 ¹ Եւ Որդիք Ռուբինի՝ անդրանկանն Իսրայելի. վասն զի նա՛ էր ԺԵ
անդրանիկ. և յելանելն նորա յանկողինս հօր իւրոյ՝ ետ զօրհնութիւն
նորա որդոյ իւրում Յովսեփայ՝ որդոյ Իսրայելի. և ո՛չ համարեցաւ
2 յազգ յանդրանկութեանն իւրում. ² վասն զի Յուդաս զօրաւոր էր ուժով
յեղբարսն իւրում. և էր իշխան նոցա. և եղև օրհնութիւնն Յովսե-
3 փայ: ³ Եւ որդիք Ռուբինի անդրանկանն Իսրայելի՛ Ենոք, և Փաղ՛դ՛ուս,
4 Եսրովմ, և Քարմի: ⁴ Որդոյ Յովելայ, Սեմէի, և Բեբեճա որդի նորա.
5, 6 և որդիք Գովգայ. ⁵ որդիք Սեմէի. որդի նորա Բաադ. ⁶ որդի նորա
Բեէդ՛ա, զոր գերեաց Թագդ՛ափաղսար արքայ Ասորեստանի. նա՛ էր
7 իշխան Ռուբինի: ⁷ Եւ եղբարք նորա ՚ի փոսմին իրեանց, և ՚ի վիճակին
8 իրեանց, յազգին իրեանց. իշխան Յովէլ՝ և Ջաքարիա: ⁸ Եւ Իբադէի
որդի Ոգուգայ, որդի Ամայ, որդի Յովէի. նա բնակեաց յԱրոտեր, և ՚ի
9 Նաբաւ, և ՚ի Բելմառն. ⁹ և յարևելս բնակեաց, մինչև ՚ի գալ յանապափն
՚ի գեպոյն Եփրատայ. վասն զի անասուն բազում էր նոցա ՚ի Գաղաադ:
10 ¹⁰ Եւ յաւուրսն Սաւուդայ արարին պատերազմ ընդ բնակիչսն. և անկան
՚ի ձեռս նոցա բնակեալքն ՚ի խորանսն մինչև յամենայն յարևելից Գա-
11 ղաադու: ¹¹ Որդիք Գադայ յանդիման նոցա բնակեցին ՚ի Բասան մինչև
12 ՚ի Մեդ՛քէ: ¹² Յովէլ անդրանիկն, և Սափա երկրորդն. և Անայի որ էր
13 դպիր ՚ի Բասան. ¹³ և եղբարք նոցա բնակեցան ՚ի փունս փոսմիցն իրե-
անց: Միքայէլ, և Մոսողասմ, և Սովբայէ, և Յովրէ, և Յաքան, և Ագիա,
14 և Ովբէդ: ¹⁴ Ելթն սոքա որդիք Աբիքայիայ: Որդիք Ուրիայ, որդոյ
Ադայի, որդոյ Գաղաադու, որդոյ Միքայելի, որդոյ Յեսասայ, որդոյ
15 Յեգդադեայ, որդոյ Աբիբուգայ, ¹⁵ որդոյ Աբդիելի, որդոյ Գունեայ. իշ-
16 խան փան փոսմից ¹⁶ բնակչաց ՚ի Գաղաադ. ՚ի Բասան՝ և յաւանս
նոցա, և յամենայն շուրջ գաւառսն Սարովնայ մինչև յելս ամենեցուն
17 ¹⁷ համարոցն նոցա. յաւուրս Յովաթամայ արքայի Յուդայ, և յաւուրս
18 Յերոբովամայ արքայի Իսրայելի: ¹⁸ Որդիք Ռուբինի, և Գադայ, և կի-
սոյ ցեղին Մանասէի՝ յորդոցն զօրութեան, արք որ առնուին վահանս
և սուսերս, և լարէին աղեղունս, և ուսեալ էին պատերազմ, քառասուն
և չորք հազարք՝ և ելթն հարիւր և վաթսուն. որք ելանէին ՚ի մարտ,

39 Ոմանք. Մինչ ՚ի գալն ՚ի Գերարայ: **41 Ոմանք.** Մինչև յօրս յայս: **42 Այլք.** Ի
լեառն Սէիրայ: **5. 1 Ոմանք.** Ետ զօրհնութիւնս նորա: **8 Ոսկան.** Որդի Սամա. որ՛:
9 Ոմանք. Յանապափին ՚ի գեպոյն: **13 Ոսկան.** Եւ Ովբէդ եօթն: (14) Սոքա որդիք
Աբիքայիայ. որդ՛: **17 Ոսկան.** Համարոցն նոցա ամենեցուն յաւուրս:

¹⁹ և առնէին պատերազմ ընդ Ագարացիսն, և ընդ Տուրեցիսն, և ընդ 19
Նափեսացիսն, և ընդ Նաբեդոնացիսն, և ընդ Նաբիմացիսն. ²⁰ և զօ- 20
րացան ՚ի վերայ նոցա, և քուսան ՚ի ձեռս նոցա Ագարացիքն, և ամե-
նայն խորանք նոցա. վասն զի առ Ասրուած գոչեցին ՚ի պատերազմին՝
և լուաւ նոցա, զի յուսացան ՚ի նա: ²¹ Եւ գերեցին զպարասպորսին 21
նոցա. ուղքս հինգ հազար, և յոչխարաց երկերիւր և յիսուն հազար, էշս
երկուս հազարս, և ոգիս արանց հարիւր հազար. ²² վասն զի վիրաւորք 22
բազումք անկան, զի ՚ի Տեառնէ եղև պատերազմն. և բնակեցին փո-
խանակ նոցա մինչև ՚ի գերութիւնն իրեանց: ²³ Եւ կէս ցեղին Մա- 23
նասէի բնակեաց յերկրին Բասանայ մինչև ՚ի Բասաղ՛երմոն, և Մա-
նիր, և ՚ի լեռանն Ներմոնի, և ՚ի Լիբանան. ինքեանք բազմացան:
²⁴ Եւ այսոքիկ են իշխանք քանց քոհմիցն նոցա. Ովկեր, և Յեսսի, և 24
Եղ՛իեղ՛, և Եզիել, և Յերեմիա, և Յովդիա, և Իզիել, որք զօրաւորք ուժով.
ա՛րք անուանիք իշխանք քանց քոհմիցն իրեանց: ²⁵ Եւ ուխտազանց 25
եղեն յԱսրուծոյ հարցն իրեանց, և պոռնկեցան զհետ ասրուածոց
օտարաց երկրին՝ զորս երարձ Ասրուած յերեսաց նոցա: ²⁶ Եւ յարոյց 26
Ասրուած Իսրայելի՛ զհոգին Փանովքայ արքային Ասորեստանեայց, և
զհոգի Թագալթափաղ՛նասարայ արքային Սուբայ, և գերեաց զՆորբէն,
և զԳադդի, և զկէս ցեղին Մանասէի, և քարաւ գնուսա ՚ի Քաղա և ՚ի
Քաբովր, առ գեպեգերքն Գովզանայ, մինչև յօրս յայս:

ԺԶ ¹ Որդիք Ղևեայ, Գեթսոն, Կահաթ, և Մերարի: ² Որդիք Կահաթու, **6, 2**
Ամրամ, և Սահառ. Քերբոն, և Ոզիել: ³ Եւ որդիք Ամրամայ, Ահա- 3
րոն և Մովսէս, և Մարիամ. և որդիք Ահարոնի՛ Նաբադ, և Աբիուդ.
Եղիազար, և Իթամար: ⁴ Եւ Եղիազար ծնաւ զՓեննէս. Փեննէս ծնաւ 4
զԱբեսսու. ⁵ Աբեսսու ծնաւ զԲորքի. Բորքի ծնաւ զՈզիա. ⁶ Ոզիայ ծնաւ 5, 6
զԱբէաս. Աբէաս ծնաւ զՄարեովթ. ⁷ Մարեովթ ծնաւ զԱմարիաս. Ա- 7
մարիաս ծնաւ զԱբիպովր. ⁸ Աբիպովր ծնաւ զՍադովկ. Սադովկ ծնաւ 8
զԱբիմաս. ⁹ Աբիմաս ծնաւ զԱզարիաս. Ազարիաս ծնաւ զՅովնաս. 9
¹⁰ Յովնաս ծնաւ զԱզարիաս. սա՛ էր քահանայ ՚ի քանն Ասրուծոյ, զոր 10
շինեաց Սողոմոն յերուսաղէմ: ¹¹ Եւ ծնաւ Ազարիա զԱմարիաս. Ամա- 11
րիաս ծնաւ զԱբիպովր. ¹² Աբիպովր ծնաւ զՍադովկ. Սադովկ ծնաւ 12
զՍելլում. ¹³ Սելլում ծնաւ զՔեղկիաս. Քեղկիաս ծնաւ զԱզարիաս. ¹⁴ Ա- 13, 14
զարիաս ծնաւ զՍարեսա. Սարեսա ծնաւ զՅովսեդեկ. ¹⁵ և Յովսեդեկ 15
զնաց ՚ի գերութեանն ընդ Յուդայի և Երուսաղէմի ՚ի ձեռն Նաբուքոդոնոսորայ:
¹⁶ Որդիք Ղևեայ՝ Գեթսոն, Կահաթ, և Մերարի: ¹⁷ Եւ այսոքիկ անուանք 16, 17
որդոցն Գեթսոնի՛ Ղոբենի, և Միմէի: ¹⁸ Եւ որդիք Կահաթու, Ամրամ, 18
և Սահառ. Քերբոն, և Ոզիել: ¹⁹ Որդիք Մերարեայ, Մոողի, և Մուսի. և 19
այսոքիկ քոհմք Ղևեայ ըստ ազգին իրեանց. ²⁰ Գեթսոնի, և Ղուբենայ 20
որդոյն իւրոյ. Յեթթի որդի նորա. ²¹ Յովաք որդի նորա. Աբդիու որդի 21

20 Ոմանք. Ագարացիքն և ամենայն իշխանք նոցա: **23 Ոմանք.** Բնակեաց յերկրին ՚ի Բասանայ մինչև ՚ի Բասաղաերմովն... և ՚ի լեռանն Ահերմոնի: **24 Այլք.** Եւ Իզիել, և արք զօրա՛: **26 Ոմանք.** Թագալթափաղասարայ արքային Ասուբայ, և գերեաց գՌորբէն... մինչև ցօրս. կսա՛ յաւորս յայս: **6. 1 Ոմանք.** Գերսոն, Կահ՛: **6 Ոմանք.** Եւ Ոզիա... և Աբէաս... և Ամարիաս: **12 Ոմանք.** Եւ Աբիպովր: **17 Այլք.** Ղոբենի և Սեմէի:

նորա. Զասա որդի նորա. Յաթրի որդի նորա:

- 22 ²² Որդիք Կահաթու. Սահառ որդի նորա. Կորխ որդի նորա. Ասիր ԺԷ
 23 որդի նորա. ²³ Եղկանա որդի նորա. Աբիսափ որդի նորա. Ասիր որդի
 24 նորա. Ոզիաս որդի նորա. ²⁴ Աթ որդի նորա. Ուրիել որդի նորա. Սա-
 25, 26 տուղ որդի նորա: ²⁵ Եւ որդիք Եղկանայ, Ամաս, Աքովթ: ²⁶ Եղկանա որդի
 27 նորա. Սուփի որդի նորա. Կանաթ որդի նորա. ²⁷ Եղիաթ որդի նորա.
 28 Յերոամ որդի նորա. Եղկանա որդի նորա: ²⁸ Որդիք Սամուելի. անդ-
 29 րանիկ նորա Յովել, և երկրորդն Աբիա: ²⁹ Որդիք Մերարեայ՝ Մոսողի,
 30, 31 ³⁰ Սամաա որդի նորա. Անգիա որդի նորա. Ասիա որդի նորա: ³¹ Եւ
 սոքա՛ են գորս կացոյց Դաիթ ՚ի վերայ երգեցողացն՝ ՚ի փան Տե-
 32 առն, ՚ի դադարեցուցանել զպապանակն. ³² և էին պաշտօնեայք առա-
 ջի խորանին փանն վկայութեան նուագարանօք, մինչև շինեաց Մո-
 դոմոն զփունն Տեառն յԵրուսաղէմ. և կացին ՚ի կարգին իրեանց ՚ի
 33 պաշտամանն իրեանց: ³³ Եւ սոքա՛ են որ կացին՝ և որդիք իրեանց.
 34 Էման՝ թոռն Սամուելի, ՚ի Կորխայ Կահաթացի: Յորդուցն Կահաթու.
 35 Էման սաղմոսանուագ. որդի Յովելի, որդույ Սամուելի. ³⁴ որդույ Եղ-
 36 կանայի. որդույ Յերեմիելի. որդույ Ելիեղ՚ի. որդույ Թովկեայ. ³⁵ որդույ
 37 Սուփիայ. որդույ Եղկանայ. որդույ Մաաթայ. որդույ Ամասեայ. ³⁶ որդույ
 38 Թաաթայ. որդույ Ասիրայ. որդույ Բիասափայ. որդույ Կորխայ. ³⁸ որդույ
 39 Յեսարայ. որդույ Կահաթու. որդույ Ղևեայ. որդույ Իսրայելի: ³⁹ Եւ եղ-
 40 որդույ Սամաայ. ⁴⁰ որդույ Միքայելի. որդույ Բասափայ. որդույ Մեքիայ.
 41, 42 ⁴¹ որդույ Աթանիայ. որդույ Ազարիայ. որդույ Յադիայ. ⁴² որդույ Ուրայ.
 43 որդույ Զամմայ. որդույ Սեմեայ. ⁴³ որդույ Յիթեայ. որդույ Գեթսոնի.
 44 որդույ Ղևեայ: ⁴⁴ Եւ որդիք Մերարեայ եղբարք նոցա ՚ի ձախմէ. Էթան
 45 որդի Կիսանայ. որդույ Աբդիայ. որդույ Մաղ՛ովփայ. ⁴⁵ որդույ Ասեբիայ.
 46 որդույ Ամեասիայ. որդույ Զեղկիայ. ⁴⁶ որդույ Ամասիայ. որդույ Բասանայ.
 47 որդույ Սեմերայ. ⁴⁷ որդույ Ամոողայ. որդույ Մուսեայ. որդույ Մերարեայ.
 48 որդույ Ղևեայ: ⁴⁸ Եւ եղբարք նոցա ըստ փանց փոհմից իրեանց, Ղև-
 49 փացիք. փութեալք յամենայն ՚ի գործ պաշտաման խորանին փանն Աս-
 50 փուծոյ: ⁴⁹ Եւ Ահարոն և որդիք նորա ծխէին խունկս ՚ի վերայ սեղանոյ
 51 յողջակիզաց, և ՚ի վերայ սեղանոյն խնկոցն, յամենայն ՚ի գործ սրբութե-
 52 որդի նորա. Ոզիա որդի նորա. Զարա որդի նորա. ⁵² Մերաովթ որդի

21 Ոմանք. Յովաք որդի նորա. Ադդի որդի նորա: *Ոսկան.* Ադդի որդի նորա. Զիմահ որդի նորա. Զասա որդի նորա: **24 Ոսկան.** Տասթ որդի նորա, Ուրիել որդի: **25 Այլք.** Ամաս, Աքիմովթ: **27 Ոսկան.** Եղիաթ որդի նորա: **32 Ոմանք.** Եւ կացին ըստ կարգին իրեանց: **35 Ոսկան.** Որդույ Մաաթայ: **38 Ոսկան.** Որդույ Յեսասարայ: **40 Ոմանք.** Որդույ Միքիայ: *Ուր Ոսկան.* Մեղքիայ: **42 Այլք.** Որդույ Ուրիայ: **45 Ոսկան.** Որդույ Ամասիայ: **46 Ոսկան.** Որդույ Բասանայ: **51 Ոմանք.** Ոզի որդի նորա:

նորա. Ամարիաթ որդի նորա, Աքիպովբ որդի նորա. ⁵³Մադովկ որդի 53
նորա. Աքիմաս որդի նորա:

ԺԸ ⁵⁴Եւ այսոքիկ են բնակութիւնք նոցա ՚ի գեղոս իւրեանց, ՚ի սահմանս 54
իւրեանց՝ որդւոցն Ահարոնի՝ ՚ի փոհմին Կահաթու. վասն զի նա՛ եղև
խիսար իշխան: ⁵⁵Եփուն նոցա գԶեբրոն յերկրին Յուդայ. և զգաբուցեալսն 55
նորա շուրջ զնովաւ. ⁵⁶և զդաշտն քաղաքին, և զգեղսն նորա եփուն 56
Քաղեբայ որդոյ Յեփոնեայ: ⁵⁷Եւ որդւոցն Ահարոնի եփուն զքաղաքս 57
ապալինութեանցն. զԶեբրոն, և զՂոբնա, և շուրջ զգաբուցեալսն նոցա,
և զԵղոն՝ և զգաբուցեալսն նորա. և զԵսթամով՝ և զգաբուցեալսն նո-
րա. ⁵⁸և զՅեսթեր՝ և զգաբուցեալսն նորա. և զՂաքիր՝ և զգաբուցեալս 58
նորա. ⁵⁹և զԱսան՝ և զգաբուցեալս նորա. և զԲեթասամիս՝ և զգաբուցեալս 59
նորա. և զԲեթեր՝ և զգաբուցեալս նորա: ⁶⁰Եւ ՚ի ցեղէն Բենիամինի, 60
զԳաբեէ՝ և զգաբուցեալս նորա. և զԳալեմէթ՝ և զգաբուցեալս նո-
րա. և զՂաբեէ՝ և զգաբուցեալս նորա. զԱնաթովթ՝ և զգաբուցեալս
նորա. զԱնքովս՝ և զգաբուցեալս նորա. ամենայն քաղաքք չորեքբա-
սան. քաղաքք փոհմից իւրեանց: ⁶¹Եւ որդւոցն Կահաթու մնացելոց 61
ըստ փոհմից իւրեանց. ՚ի ցեղէ կիսոյ ցեղին Մանասէի՝ վիճակօք՝ քա-
ղաք փասն: ⁶²Եւ որդւոցն Գեթսոնի ըստ փոհմից իւրեանց. ՚ի ցեղէն 62
Իսաքարայ, և ՚ի ցեղէն Ասերայ, և ՚ի ցեղէն Նեփթաղիմայ, և ՚ի ցեղէն
Մանասէի՝ ՚ի Բասան քաղաքս չորեքբասան: ⁶³Եւ որդւոցն Մերարեայ 63
ըստ փոհմից իւրեանց. ՚ի ցեղէն Ռուբինի, և ՚ի ցեղէն Գադայ, և ՚ի
ցեղէն Զաբուդոնի, վիճակաւ քաղաքս երկոսփասան: ⁶⁴Եւ եփուն որդիքն 64
Իսրայելի Ղևրացւոցն զքաղաքսն, և շուրջ զգաբուցեալսն նոցա: ⁶⁵Եւ 65
եփուն վիճակաւ ՚ի ցեղէ որդւոցն Յուդայ, և ՚ի ցեղէ որդւոցն Շմաւոնի,
և ՚ի ցեղէ որդւոցն Բենիամինի. զքաղաքսն զայնոսիկ զորս կոչեցին
յանուանէ: ⁶⁶Եւ ՚ի ցեղէ որդւոցն Կահաթու եղեն քաղաքք սահմանաց 66
իւրեանց ՚ի ցեղէն Եփրեմի. ⁶⁷և եփուն նոցա զքաղաքսն ապալինի. 67
զՍիլբեմ, և շուրջ զգաբուցեալսն նորա ՚ի լերինն Եփրեմի. և զԳազեր՝
և զգաբուցեալսն նորա. ⁶⁸և զՅեկնամ՝ և զգաբուցեալսն նորա, և 68
զԲեթթրոն՝ և զգաբուցեալսն նորա. ⁶⁹և զԵլովթ՝ և զգաբուցեալսն նո- 69
րա. և զԳեթթրոնն՝ և զգաբուցեալսն նորա: ⁷⁰Եւ ՚ի կիսոյ ցեղէն Մանա- 70
սէի. զԵնեթ՝ և զգաբուցեալսն նորա, և զԻբղ՛ասամա՝ և զգաբուցեալսն
նորա. ըստ փոհմից որդւոցն Կահաթու մնացորդաց: ⁷¹Որդւոցն Գեթ- 71
սոնի ըստ փոհմից իւրեանց ՚ի կիսոյ ցեղէն Մանասէի. զԳոդաւն ՚ի
Բասան՝ և շուրջ զգաբուցեալսն նորա. զՂոմովթ՝ և զգաբուցեալսն
նորա: ⁷²Եւ ՚ի ցեղէն Իսաքարայ, զԿեղէս՝ և զգաբուցեալսն նորա. 72
զԿադիր՝ և զգաբուցեալսն նորա. ⁷³զԱմովս՝ և զգաբուցեալսն նորա. 73
զԱնամ՝ և զգաբուցեալսն նորա: ⁷⁴Եւ ՚ի ցեղէն Ասերայ. զՄասաղ՝ և 74
զգաբուցեալսն նորա. զԱւդոն՝ և զգաբուցեալսն նորա. ⁷⁵զՅակակ՝ 75

57 Ոմանք. Եւ զՂաբնա, և շուրջ: 60 Ոմանք. Եւ զԱնաթովթ... զԱնքովս... քաղաքք երեքբասան: 61 Ոմանք. Վիճակաւ քաղաքս փասն: 62 Ոմանք. Քաղաքս երեքբասան: 65 Ոմանք. Կոչեցին զնոսա յանուանէ: 66 Ի լուս՝. Եւ փոհմից որդւոցն Կահա՛. հասանայն ոմանց ՚ի քնար՝: 68 Ոմանք. Եւ զՅեկսան: 69 Այլք. Եւ զԳեթթրեմոն, և զԶա՛: 70 Ոմանք. Եւ զԻբաաղամա: 73 Ոսկսն. Եւ զՌամօթ... և զԱմամ:

76 և զգաբուցեալսն նորա. զՆովթ՝ և զգաբուցեալսն նորա: ⁷⁶ Եւ ՚ի ցեղէն Նեփթաղիմայ, զԿեղէս ՚ի Գալիլեա՝ և զգաբուցեալսն նորա. զՔամով՝ և զգաբուցեալսն նորա. զԿարիաթարիմ՝ և զգաբուցեալսն նորա: ⁷⁷ Եւ որդւոցն Մերարեայ մնացորդաց, ՚ի ցեղէն Զաբուդոնի. զՅեկոման՝ և զգաբուցեալսն նորա. զԿաղէս՝ և զգաբուցեալսն նորա. զՆեմոն՝ և զգաբուցեալսն նորա. զԲաթովր և զգաբուցեալսն նորա: ⁷⁸ ⁷⁸ Եւ յեզերն Յորդանանու Երիբովի, յարևմտից Յորդանանու: Ի ցեղէն Ռուբինի, զԲոսոր յանապարին՝ և զգաբուցեալսն նորա. և զՅասա՝ ⁷⁹ և զգաբուցեալսն նորա. ⁷⁹ և զԿադէթովթ՝ և զգաբուցեալսն նորա. և ⁸⁰ զՄովասաթ՝ և զգաբուցեալսն նորա: ⁸⁰ Եւ ՚ի ցեղէն Գադայ, զՌամովթ ՚ի Գադաադ՝ և զգաբուցեալսն նորա. և զՄանայեմ՝ և զգաբուցեալսն ⁸¹ նորա. ⁸¹ և զՅեսեբոն՝ և զգաբուցեալսն նորա. և զՅազեր՝ և զգաբուցեալսն նորա:

7 ¹ Եւ սոքա՛ են որդիք Իսաքարայ՝ Թովղայ, և Փուա, և Յասուր, և ԺԹ 2 Սամրամ, չորք: ² Եւ որդիք Թովղայ՝ Ոզի, և Նուփայիաս, և Յերիէլ, և Յեմու, և Յեբամ, և Սամուէլ. իշխանք ըստ քանց քոհմից իւրեանց. և Թուղ, և Անան, զօրաւորք ուժով ըստ ազգին իւրեանց. և գունդք նոցա ³ յաւուրս Դաթայ. քսան և երկու հազարք, և վեց հարիւր: ³ Եւ որդիք Ոզիայ՝ Յեզեբիաս. և որդիք Յեզեբիայ՝ Միքայէլ, և Աբդիաս, և Յովէլ, ⁴ և Յիսիաս. իշխանք ամենեքեան: ⁴ Եւ ընդ նոսա ըստ ազգին իւրեանց, ըստ քանց քոհմից իւրեանց, զօրաւորք կարգեալք ՚ի պարտրազմ, երեսուն և վեց հազար. վասն զի բազմացուցին կանայս և որդիս: ⁵ Եւ եղբարք նոցա յամենայն քոհման Իսաքարայ զօրաւորք ուժով, ութսուն ⁶ և եւթն հազար՝ թիւ նոցա ամենեցուն: ⁶ Որդիք Բենիամինի՝ Բաղէէ, և ⁷ Բոքոր, և Ադիէլ, երեք: ⁷ Սոքա՛ են որդիք Բաղէայ. Ասեբոն, և Ոզի, և Ոզիէլ, և Երեմովթ, և Ուրի, հինգ. իշխանք քանց քոհմից իւրեանց զօրաւորք ուժով. և թիւ նոցա քսան և երկու հազարք, և երեսուն և չորք: ⁸ ⁸ Որդիք Բոքորեայ՝ Զամարիաս, և Յովաս, և Եղիեզեր, և Եղիողէ, և Նաւ, և Անարիա, և Երիմովթ, և Աբիու, և Անաթովթ, և Եղմեթեմ. ամենեքեան սոքա որդիք Բոքորեայ. ⁹ իշխանք քանց քոհմիցն իւրեանց ըստ ազգին իւրեանց զօրաւորք ուժով, և թիւ նոցա քսան հազար և երկերիւր: ¹⁰ Եւ որդիք Աբդիէլի, Բաղասան. և որդիք Բաղասանու, Յեովս, և Բինիամին, և Աուվղ, և Քանաան, և Եդան, և Թարսիս, և ¹¹ Աբիսաար: ¹¹ Ամենեքեան սոքա որդիք Աբդիէլի իշխանք քոհմիցն իւրեանց զօրաւորք ուժով, և եւթնուփասն հազար և երկերիւր, որք ելանէին ¹² զօրութեամբ պարտրազմել: ¹² Եւ Սափիմ, և Ափիմ, և որդիք Սովրայայ՝ ¹³ Սորու. և որդի նորա Յաթեր: ¹³ Որդիք Նեփթաղիմայ՝ Յասիէլ, և Գովնի, ¹⁴ և Սահառ, և Սեղղում. որդիք Բաղղայ: ¹⁴ Որդիք Մանասէի՝ Երիէլ՝ գոր ¹⁵ ծնաւ նմա հարճն Ասորի. և ծնաւ զՄաքիթ զհայրն Գադաադու. ¹⁵ և Մա-

77 *Ոմանք.* Եւ զԹարովր: 78 *Ոմանք.* Եւ զՅասասայ: *Ուր Ոսկան.* և զՅասստ: 79 *Ոսկան.* Եւ զԿադէթոթ: *Ոմանք.* Եւ զՄովասաթ և զՋա՛: 7. 3 *Ոմանք.* Եւ Յովէլ, և Յեղիաս: 6 *Ոմանք.* Եւ Բոքոր և Ապիէլ: 8 *Այլք.* Եւ որդիք Բոքով՛: 10 *Ոմանք.* Եւ որդիք Ադիէլի... և Բենիամին: 11 *Յօրինակին պակասէր.* Եւ երկերիւր, որք ելա՛: 12 *Ոմանք.* Եւ որդիք Ովրայայ: 14 *Ոմանք.* Նարճն իւր Ասորի:

քիր առ կին Յափինայ, և Մեփոնա. անուն քեր նորա Մոռքա, և անուն երկրորդին Սափադ. և ծնա Սափադայ դստերք: ¹⁶ Եւ ծնա Մոռքա 16 կինն Մաքիրայ որդի, և կոչեաց զանուն նորա Փարէս, և անուն եղբոր նորա Սորոմ. և որդւոյ նորա Ուղամա. ¹⁷ որդի Ուղամայ՝ Բադիմ: Մոքա՛ 17 են որդիք Գաղասադայ. որդիք Մաքիրայ որդւոյ Մանասէի. ¹⁸ և քոյր 18 նորա Մաղէքէթ ծնա զԷսուդ և զԱբիեզեր, և զՄոռղա. ¹⁹ և էին որդիք 19 Մեմիրայ՝ Ային, և Միւքեմ, և Ղակեիա, և Անիամ: ²⁰ Եւ որդիք Եփրեմի 20 Մեսթադա, և Բարագ որդի նորա, և Թաաթ որդի նորա, և Եղիադ որդի նորա, և Նոմեւ որդի նորա, Զարեդ որդի նորա, ²¹ Մովթել որդի նորա, Ե- 21 զեր որդի նորա, Եղեադ որդի նորա. և սպանին զնոսա արք Գեթացիք ծնեալք յերկրին, վասն զի իջին առնուլ զանասունս նոցա. ²² և սո՛ւզ առ 22 Եփրեմ հայրն նոցա յաուրս բազումս. և եկին եղբարք նորա միսիթարել զնա: ²³ Եւ եմուր առ կինն իւր՝ յղացաւ և ծնաւ որդի. և կոչեաց զանուն 23 նորա Բարիա, վասն զի ՚ի չար ժամանակի ծնաւ ասէ՛ ՚ի քան իմում: ²⁴ Եւ դուստր նորա Սառա. և մնացորդօքն այնօրիւք շինեաց զԲեթորոն 24 ներքին և զվերին: Եւ որդիք Ուզանայ՝ Սէէրա, ²⁵ և Նափայէ որդի նո- 25 րա, և Նաասէթ, և Թաղէ որդի նորա, Զոռղա որդի նորա, և Թաան որդի նորա. ²⁶ և Ամիուդ որդի նորա, Եղիսամա որդի նորա, ²⁷ Նուն որդի 26, 27 նորա, Յեսուն որդի նորա: ²⁸ Եւ կալուածք նոցա և բնակութիւն իրեանց 28 յԵթէղ, և գեօղք նորին յարևելս. Գազեր՝ և գեօղք նորին, և Միւքեմ՝ և գեօղք նորին մինչև ՚ի Գազա և ՚ի գեօղսն նորա. ²⁹ և մինչև ՚ի սահմանս 29 որդւոցն Մանասէի. Բեթսան՝ և գեօղք նորա. Թանաք՝ և գեօղք նո- րա. Գաղասադ՝ և գեօղք նորա. Մակեդդով՝ և գեօղք նորա. Դովր՝ և գեօղք նորա: Ի՛նոսա բնակեցան որդիքն Յովսեփոն՝ որդւոյ Իսրայէլի: ³⁰ Որդիք Ասերայ՝ Յեսնա, և Յասուր, և Յեսովա, և Յեսու, և Աբարիա, 30 և Սարա քոյր նոցա: ³¹ Եւ որդիք Բարեայ՝ Քեբեր, և Մեղ՛քիէղ՛. նա՛ 31 ինքն է հայր Զեբեթայ. ³² և Քարեր ծնաւ զՅափաղէտ, և զՄովմեր, 32 և զՔովթաս. և զՄովղամ զքոյրն նոցա: ³³ Եւ որդիք Յափեղարայ, 33 Բեսեքի, Բամայէլ. և Ասիթ. սոքա՛ են որդիք Յափեղարայ: ³⁴ Եւ որդիք 34 Մովմերայ՝ Աքիու, Նաասադա, և Ուզա, և Արամ: ³⁵ Եւ որդիք Եղամայ եղ- 35 բօրն Մովարայ՝ Յամանա, և Մեղէս, և Ամասադ: ³⁶ Որդիք Մովարայ՝ 36 Աննափար, և Սոբադ, և Բարի, և Յեմնա, ³⁷ և Բասար, և Ուլդ, և Մե- 37 մա, և Սաղիա, և Յեթեր, և Բեէրա: ³⁸ Եւ որդիք Յեթերայ՝ Յափինա, և 38 Փասփա, և Արա: ³⁹ Եւ որդիք Ուլդայ, Որէք, և Անիէլ, և Նաայիէլ: ⁴⁰ Ամե- 39, 40 նեքեան սոքա որդիք Ասերայ, ամենեքեան իշխանք և պետք քոհմիցն, ընփոքր զօրաւորք ուժով, իշխանք և առաջնորդք. և թիւ նոցա ՚ի մարդ պարերազմի արք քսան և վեց հազարք:

¹ Եւ Բենիամին ծնաւ զԲաղէ զանդրանիկ իւր, և զԱզբէղ՝ զերկրորդն, **8**

15 Այլք. Եւ ծնան Սափաաթայ: **16 Ի լու՛.** Եւ որդի նորա Ուղամա: *Ուր Ոսկան.* Որդւոց նորա Ուլամա և Ռէկեմ: **19 Ոսկան.** Որդիք Մեմիդայ, Ային: **20 Ոմանք.** Եւ Եղադ որդի նորա: *Ուր Ոսկան.* Եղիադա: **27 Ոմանք.** Յեսուէ որդի: **29 Ոմանք.** Բաղասադ և գեօղք: **31 Ոմանք.** Նայր Զեբեթայ: **32 Ոսկան.** Եւ Քեբեր... և զՔովթամ: **33 Այլք.** Եւ որդիք Յափաղարայ... սոքա էին որ՛: **36 Ոմանք.** Որդիք Մովարայ Աննա՛: *Ուր Ոսկան.* Մովիասայ:

2, 3 և զԱրա երրորդ, ²և զՆովա չորրորդ, և զՆափա հինգերորդ: ³Եւ էին
 4 որդիք Բարեղայ, Արեղ, և Գերա, և Աբիուդ, ⁴և Աբիսուէ, և Մաաման,
 5, 6 և Գերան, ⁵և Սովփան, և Աքիրան, և Սովիմ: ⁶Սոքա՛ են որդիք Ովդայ.
 և սոքա իշխանք փոհմիցն, բնակէին ՚ի Գաբէս, և գերեցին զնոսա ՚ի
 7 Մանաքաթի: ⁷Եւ Նոոմա, և Աքիա, և Գերա, նա՛ ինքն է Էզդամ. և ծնաւ
 8 զԱզար, և զԱքիաղ. ⁸և Գաարիմ ծնաւ զՄովամ, յեպ արձակելոյն զ-
 9 նա. և Ովսիմ, և Բաարա: ⁹Եւ Ադա կին նորա ծնաւ նա՛ս զՅովբաբ, և
 10 զՍաբիա, և զՄովսա. և զՄեղ՛քամ, ¹⁰և զՅետուս, և զՍեբիա, և զՄարմա.
 11 սոքա՛ իշխանք փոհմիցն Յովսիմայ: ¹¹Եւ ծնաւ Մեովսիմ զԱքիստովբ,
 12 և զԱդիաղա: ¹²Եւ որդիք Ադիաղայ՝ Ովէդ, և Միսայէլ, Մեմեր. նա՛
 13 շինեաց զՆովնով, և զՂովդ. և զգեօղս նորա. ¹³և զԲարիգա, և զՍամա.
 սոքա՛ են իշխանք փոհմից որ բնակէին յեղ՛ամ. և սոքա հալածե-
 14 ցին զբնակիչսն Գեթայ: ¹⁴Եւ եղբարք նոցա՛ Մովսէք, և Յարիմաթ,
 15, 16 ¹⁵և Ազաբաղիա, և Արովդ, և Ուղեր, ¹⁶և Միքայէլ, և Յեպիաք, և
 17 Յովաքա, և Յեզիաս: Որդիք Բարիագայ, ¹⁷Զաբդաիա, և Մոքոդամ,
 18 և Ազակի, և Աբար, ¹⁸և Յեսամարի, և Եսիեղ՛ա, և Յարաբ. որդիք
 19, 20 Եղ՛փաղ՛այ, ¹⁹Յակիմ, և Զէքրի, և Զաբդի. ²⁰և Եղ՛իովմէ, և Սաղթի,
 21 և Եիլէլ, ²¹և Աղաիա, և Բերիգա, և Բարեա, և Սամարիամ: Որդիք
 22, 23 Ամարեայ՝ ²²Յեսփան, և Ովբեդ, և Եղ՛իել՛. ²³և Աբդոն, և Մեքրի, և
 24, 25 Անան, ²⁴և Անանիա, և Ամբրի, և Աեղ՛ամ, և Անաթովթիա, ²⁵և Աթին,
 26 և Յեփաղիա, և Փանուէլ: Որդիք Սովսեկայ՝ ²⁶Սամերիա, և Սարայիա,
 27 և Գոթողիաս, ²⁷և Արասիաս, և Նեդիաս, և Զեքրի. որդիք Երոմնայ:
 28 ²⁸Սոքա իշխանք փոհմից ըսպ ազգ իւրեանց առաջնորդք. և սոքա
 29 բնակեցան յԵրուսաղէմ: ²⁹Եւ ՚ի Գաբաւոն բնակեաց հայրն Գաբաւոնի,
 30 և անուն կնոջ նորա Մաաքա: ³⁰Եւ որդիք նորա, անդրանիկ Սաբդոն,
 31 և Յեսուր, և Կիս, և Բաղասամ, և Նէր, և Նաբաղ, ³¹և Գեդուր. և եղ-
 32 բարք նորա՛ Զաբուր, ³²և Մադողովթ, որ ծնաւ զՍամաս: Եւ սոքա դէմ
 յանդիման եղբարց իւրեանց բնակեցան յԵրուսաղէմ ընդ եղբարսն իւ-
 33 րեանց: ³³Եւ Նէր՛ ծնաւ զԿիս, և Կիս՛ ծնաւ զՍաուդ. և Սաուդ ծնաւ
 34 զՅովնաթան, և զՄեղ՛քիսաւէ, և զԱմինաղաբ, և զԻսմայէլ: ³⁴Եւ Յով-
 35 նաթան ծնաւ զՄեմփիբաաղ. և Մեմփիբաաղ ծնաւ զՄիքա. ³⁵և որդիք
 36 Միքայի, Փիդոն, և Մադովբ, և Թարէ, և Քաազ: ³⁶Եւ Քաազ ծնաւ
 զՅովիդա. և Յովիդա ծնաւ զԳաղեմաթ, և զԱզովթ, և զԶամարիա. և
 37 Զամարիա ծնաւ զՄեսաս, ³⁷և Մեսաս ծնաւ զԲանաս, և զՂռափեա
 38 որդի նորա. և զԵղ՛էաս որդի նորա, և զԵսէլ որդի նորա, ³⁸և զՅովսէլ.
 վեց որդիք. և այսոքիկ անուանք նոցա, Եզրիկամ անդրանիկ նորա, և
 Իսմայէլ, և Սարաիաս, և Աբդիաս, և Անան. ամենեքեան սոքա որդիք
 39 Եսեէլի: ³⁹Եւ որդիք Եսեղկանայ եղբօր նորա. Ուղ՛ամ անդրանիկ նո-
 40 րա, և Ասա երկրորդ, և Եղ՛իփաղ՛էպ երրորդ: ⁴⁰Եւ էին որդիք Եղկամայ

8. 2 Ոմանք. Եւ զՆափէ հինգերորդն: **3 Ոսկաս.** Եւ էին որդիք Բալեգայ: **8 Ոսկաս.**
 Եւ Գաարիմ ծնաւ զՄովսաբ... և Նովսիմ: **9 Ոմանք.** Եւ զՍեբիայ և զՄովսայ: **12 Այլք.**
 Նա շինեաց զՈվնով: **13 Ոմանք.** Եւ սոքա են իշխանք: **15 Ոսկաս.** Եւ Արովդ. և
 Ազեր: **18 Ոմանք.** Եւ Եսիղա և Յովաբ: **28 Այլք.** Տոհմից ըսպ ազգին իւրեանց:
32 Ոսկաս. Որ ծնաւ զՍամամ: **38 Ի լուս՝ ՚ի վերայ՝** վեց որդիք, *Աշուսակի՛* հինգ
 որդիք:

գորաւորք՝ արք ուժով, որ լարէին աղեղունս. և բազմացուցին որդիս, և գորդիս որդոց. հարիւր և իննսուն. ամենեքեան սոքա յորդոցն Բենի-ամինի:

¹ Եւ ամենայն Իսրայել ըսպ թոյոյն իւրեանց գրեալք սոքա ՚ի գիրս **9** թագաւորացն Իսրայելի՝ և Յուդայ, հանդերձ բնակելովքն ՚ի Բաբելոն, վասն մեղացն իւրեանց: ² Եւ որ բնակեալ էին յառաջին կալուածսն իւրեանց ՚ի քաղաքսն Իսրայելի, քահանայք և Ղևրացիք, որք փոռեալ էին. ³ յԵրուսաղէմ բնակեցան. յորդոցն Յուդայ, և յորդոցն Բենիամինի, և ³ յորդոցն Եփրեմի և Մանասէի: ⁴ Եւ Գովթի որդի Ամիուբայ, որդոյ ⁴ Ամարիայ. որդոյ Փարեսի՝ որդոյ Յուդայ. ⁵ ՚ի Մեղոմայ՝ անդրանիկ ⁵ նորա Ասեա. և որդիքն նորա: ⁶ Յորդոցն Չարայի, և Յիէլ, և եղբարք ⁶ նորա, վեց հարիւր և իննսուն. ⁷ և յորդոցն Բենիամինի՝ Մաղովմ որդի ⁷ Մոսոմայ, որդոյ Դովեայ. որդոյ Ասանուայ. ⁸ և Յերնա որդի Յերեմայ. ⁸ և Եղ՝ամ որդի Ոգիայ, որդոյ Սոքորայ. և Մասաղամ որդի Մափաբայ, որդոյ Ռագուելի. որդոյ Յաբենայ. ⁹ և եղբարք նորա ըսպ ազգին իւրեանց. ինն հարիւր յիսուն և վեց. ամենեքեան արք պեպք փոհմին իւրեանց, ըսպ քանց ազգին իւրեանց:

Ի ¹⁰ Եւ ՚ի քահանայիցն՝ Յովիդայէ, և Յովաբիբ, և Աքին, ¹¹ և Ագարիաս՝ ^{10, 11} որդի Բեղկեայ, որդոյ Մոսողոմայ, որդոյ Մաղովկայ, որդոյ Մարիովթայ, որդոյ Աքիպովբայ. առաջնորդ քանն Ասպուծոյ. ¹² և Ոբդիաս՝ որդի ¹² Յերեմեայ, որդոյ Փասուրայ, որդոյ Բեղկեայ. և Մասէ՝ որդի Ադիէլի, որդոյ Եգրայ, որդոյ Մոսողոմայ, և Ղասամովթ՝ որդի Ասերայ. ¹³ և եղբարք ¹³ նոցա, իշխանք քանց փոհմից հազար և եւթն հարիւր և իննսուն. արք գորաւորք ուժով ՚ի գործ պաշտաման քանն Ասպուծոյ: ¹⁴ Եւ ՚ի ¹⁴ Ղևրացոցն՝ Մամա որդի Ասովբայ, որդոյ Եգրիկամայ, որդոյ Ասաբիայ, որդոյ որդոյն Մերարեայ. ¹⁵ և Բագբագ, և Արես, և Գովդէղ, և Մաթանիաս՝ որդի Միքայի, որդոյ Չեքրեայ, որդոյ Ասափայ: ¹⁶ Ոբդիաս որդի Սամեայ, ¹⁶ որդոյ Գովդաղայ, որդոյ Իդիթովմայ. և Բարաբիաս որդի Ասայի, որդոյ Եղկանայ. որ բնակէր ՚ի գեղսն Նեփուփաբայ: ¹⁷ Եւ դռնապանք՝ ¹⁷ Մալլոմ, և Ակուբ, և Տէղման, Եման, և եղբարք նոցա. Մալլոմ իշխան. ¹⁸ մինչև ցայս վայր, ՚ի դրան թագաւորին յարևելս. այսոքիկ են ¹⁸ դրունք բանակաց որդոցն Ղևեայ: ¹⁹ Եւ Մաղովմ որդի Կովրեայ, որդոյ ¹⁹ Աբիսափայ, որդոյ Կորիայ. և եղբարք նորա ՚ի քանէ հօրն իւրեանց, Կորիսացիքն ՚ի վերայ գործոց սպասուն. որք պահէին զպահպանութիւնս խորանին, ինքեանք և հարք իւրեանց ՚ի բանակին Տեառն, և պահէին զմուրսն: ²⁰ Եւ Փենէէս որդի Եղիագարու իշխան էր ՚ի վերայ նոցա առաջի Տեառն. և նոքա ընդ նմա: ²¹ Չաքարիաս որդի Մոսողոմայ՝ դռնապան դրան խորանին վկայութեան: ²² Ամենեքեան ընտիրք ՚ի դրունս. ²²

9. 4 Ոսկան յակելու. Որդոյ Ամարիայ, որդոյ Ինրի, որդոյ Բանեայ. յորդոցն Փարեսի: **6 Ոմանք.** Եւ Յիէլ և եղբարք նոցա: *Յօրինակին թուագրով դնի՝* ՈՂ: **7 Ոմանք.** Որդոյ Դովթեայ: **8 Ոմանք.** Որդոյ Սաքորայ... որդոյ Յերեմայ: **9 Յօրինակին.** ԶԾԶ: *Ոմանք.* Տոհմիցն իւրեանց: **10 Այլք.** Յովիդայէ, և Յովմա: **12 Ոմանք.** Որդոյ Եգրիայ... և Չարամովթ: **13 Յօրինակին.** ՈՉՂ: **14 Ի յուս՝** Որդոյ որդոցն Մերարեայ. *համաձայն բազմաց ՚ի բն՝:* **16 Ի յուս՝** Ի գեաղսն Նեփուփաբայ:

երկերիւր և երկոպասան. սոքա էին 'ի սրահսն նոցա, և թինն իւրեանց. և գոտսա կացոյց Դաւիթ՝ և Սամուէլ Կեսանօղն՝ հաւապարմութեամբն
 23 նոցա: ²³Սոքա և որդիքն նոցա 'ի վերայ դրանց Կանն Տեառն, և 'ի
 24 Կանն խորանին որք պահէին ²⁴'ի չորեսին կողմանս դրանն՝ յարևելս, և
 25 'ի ծովակողմն, 'ի հիւսիսի, և 'ի հարաւ: ²⁵Եւ եղբարք նոցա 'ի սրահսն
 իւրեանց, 'ի մտնելն յետն ատուրսն, 'ի ժամանակաց 'ի ժամանակս՝
 26 հանդերձ նոքօք: ²⁶Վասն զի հաւապարմութեամբ էին չորք զօրատրք
 դրանցն, որ էին Ղևրացիք՝ 'ի վերայ Կանն շարմարանացն՝ և գանձուց
 27 Կանն Աստուծոյ: ²⁷Եւ բանակէին՝ վասն զի նոցա էր պահպանութիւնն.
 և նոքա՝ էին 'ի վերայ բանակեացն. ընդ առաւօտս առաւօտս բանային
 28 զդրոնս Կաննարին: ²⁸Եւ 'ի նոցանէ 'ի վերայ սպասուց պաշտամանն.
 29 վասն զի թուով բերէին զսպասսն, և թուով Կաննէին: ²⁹Եւ 'ի նոցանէ
 կային 'ի վերայ կահի սրբութեանցն, և նաշիւոյն, և գինոյ, և իւղոյ, և
 30 կնդրկին, և այլոց խնկոցն: ³⁰Եւ յորդոց քահանայիցն էին իւղեփեացք
 31 իւղոյն և խնկոցն՝ ³¹Մաքարթիաս 'ի Ղևրացոցն. նա՛ էր անդրանիկն
 Մաղովմայ Կորիսացոյ. հաւապարմութեամբ 'ի վերայ գործոյ զոհիցն՝
 32 և Կաննարի մեծի քահանային: ³²Եւ Բանէաս Կահարացի յեղբարցն
 իւրոց 'ի վերայ հացին առաջադրութեան՝ պապրաստել շաբաթ՝ 'ի շա-
 33 բաթ: ³³Եւ սոքա սաղմոսանուագք, իշխանք Կաննարցն Ղևրացոց, կարգեալք
 34 'ի սպաս ատուրսն. վասն զի 'ի Կանն և 'ի գիշերի էին 'ի գործն: ³⁴Սոքա
 իշխանք Կաննարցն Ղևրացոց, ըստ ազգին իւրեանց իշխանք. և սոքա
 35 բնակեցան յԵրուսաղէմ, ³⁵և 'ի Գաբաւոն:

Եւ բնակեաց հայրն Գաբաւոնի Յեւել, և անուն կնոջ նորա Մո- ԻԱ
 36 յոքա, ³⁶և որդի նորա անդրանիկ Աբդոն, և Յասիր, և Կիս, և Բա-
 37 աղ, և Ներ, և Նաբադ, ³⁷և Գեդուր. և եղբարք Զաքարայ՝ Այիոն, և
 38 Զեբրի, և Մակեդոլթ: ³⁸Եւ Մակեդոլթ ծնաւ զՍամաա. և սոքա 'ի մէջ
 39 եղբարցն իւրեանց բնակեցին յԵրուսաղէմ ընդ եղբարս իւրեանց: ³⁹Եւ
 Նէր՝ ծնաւ զԿիս. և Կիս ծնաւ զՍաուդ. և Սաուդ ծնաւ զՅովնաթան,
 40 և զՄեղքիսաէ, և զԱմինադար, և զԲաաղ: ⁴⁰Եւ որդի Յովնաթանու
 41 Մեմփիբաաղ ծնաւ զՄիքա: ⁴¹Եւ որդիք Միքայի՝ Փիոն, և Մաղովթ, և
 42 Թարա. ⁴²և Բաաղ ծնաւ զՅովնադա. և Յովնադա ծնաւ զԳաղէմովթ, և
 43 զԱզեմովթ. և Զամրի ծնաւ զՄասա. ⁴³և Մասա ծնաւ զԲանար. Ափա
 44 որդի նորա. Եղէասար որդի նորա. Եսսեղ՝ որդի նորա: ⁴⁴Եւ Եսսեղ՝ի
 որդիք վեց. և այսոքիկ անուանք նոցա, Եզրիկամ անդրանիկ նորա,
 և Իսմայել, և Սարիա, և Աբդիա, և Ամարիա, և Անան. սոքա՛ որդիք
 Ասիելի:

10 ¹Եւ այլազգիք պապերագնեցան ընդ Իսրայելի, և փախեան յերեսաց
 2 այլազգեացն. և անկան վիրատրք 'ի լերինս Գեդրուայ: ²Եւ պնդեցան
 այլազգիքն զհետ Մաուղայ, և զհետ որդոցն նորա, և հարին այլազգիքն

22 Յօրինակին թուագրով. ՄԲԺ: Ոսկան. Եւ գնտա կացոյց Դաւիթ: 23 Ի լու՛. Եւ որդիքն իւրեանց 'ի վերայ դր՛. համաձայն ոմանց 'ի բնաթ՛: 31 Ոսկան. Եւ Մաքարթիաս: 34 Յօրինակին պակասէր. Եւ սոքա բնակեցան: 35 Ոմանք. Կայրն Գաբաւոնի Յայել: 42 Ոմանք. Եւ Քաղ, կամ՝ Քաաղ: Ուր Ոսկան. Եւ զԱզեմովթ և զԱմրի, և Ամրի ծնաւ: 10. 1 Ոմանք. Գեդրուայ:

զՅովնաթան, և զԱմինադաբ, և զՄեղ՝քիսաւ գորդիսն Սաւուդայ: ³Եւ ³ ծանրացաւ պարտերագմն ՚ի վերայ Սաւուդայ, և գրին զնա աղեղնատրք աղեղամբք և ցաւովք, և վրանգեցաւ յաղեղանցն: ⁴Եւ ասէ Սաւուդ ⁴ ցկապարճակիրն իւր. Ձգեա՛ գտուր քո և խոցեա՛ զիս դովաւ, մի՛ գուցէ եկեսցեն անթլփապքն այնոքիկ, և խաղասցեն ին: Եւ ո՛չ կամեցաւ կապարճակիրն նորա՝ վասն զի երկեաւ յոյժ. և ա՛ն Սաւուդ գտուրն, և անկաւ ՚ի վերայ նորա: ⁵Եւ երես կապարճակիրն նորա թէ մեռաւ ⁵ Սաւուդ, անկաւ և նա ՚ի վերայ սրոյն իւրոյ՝ և մեռաւ: ⁶Եւ մեռան Սաւուդ, և երկոքին որդիքն իւր յաւուր յայնմիկ. և ամենայն փուն նորա միանգամայն մեռան: ⁷Եւ երես ամենայն այր Իսրայելի որք ՚ի ⁷ հանգրուանսն էին, եթէ փախեաւ Իսրայել, և եթէ մեռան Սաւուդ և որդիք նորա, թողին զքաղաքս իւրեանց և փախեան. և եկին այլազգիքն և բանակեցան ՚ի նոսա: ⁸Եւ եղև ՚ի վաղիւն՝ եկին այլազգիքն կողոպտել ⁸ զվիրատրսն, և գրին զՍաւուդ և գորդիս նորա անկեալս ՚ի լերինն Գեղբուայ, ⁹ մերկացուցին զնա. և առին զգլուխ նորա, և զզէն նորա, և առաքեցին յերկիր այլազգեաց, շուրջանակի աւերարաննէ կոռցն իւրեանց՝ և ժողովողեանն. ¹⁰ և եղին զզէն նորա ՚ի փան ասպուածոյն ¹⁰ իւրեանց. և զգլուխ նորա եղին ՚ի փան Դագոնայ: ¹¹ Եւ լուան ամենեքեան որ բնակեալ էին ՚ի Գաղաաղ, գոր ինչ արարին այլազգիքն ¹¹ ընդ Սաւուդ և ընդ Իսրայել. ¹² և յարեան ՚ի Գաղաաղէ ամենայն արք ¹² զօրատրք, և առին զմարմինն Սաւուդայ և զմարմինս որդոց նորա, և բերին Յաբիս՝ և թաղեցին զոսկերս նոցա ընդ կաղնեան Յաբիս. և պահեցին աւուրս եւթն: ¹³ Եւ մեռաւ Սաւուդ յանօրէնութիւնսն իւր, զորս ¹³ անօրինեցաւ ՚ի Տէր. ըստ բանին Տեառն զի ո՛չ պահեաց. վասն զի եհարց Սաւուդ վիկան ինդդել. և պարասխանի արար նմա Սամուէլ մարգարէ. ¹⁴ և ո՛չ ինդդեաց զՏէր. և սպան զնա. և դարձոյց ¹⁴ զթագաւորութիւնն Դաւթի որդոյ Յեսսեայ:

ԻԲ ¹ Եւ եկն ամենայն Իսրայել առ Դաւիթ ՚ի Քեբրոն, և ասեն. Ահա- ¹¹ ւասիկ ոսկերք քո և մարմինք քո եմք: ² Եւ յերէկն և յեռանփ՝ մինչ էր ² Սաւուդ արքայ՝ դո՛ւ էիր որ հանէիր և մուծանէիր զԻսրայել. և ասաց Տէր Ասպուած քո ցքեզ. Դո՛ւ հովուեսցես ժողովողեան իմոյ Իսրայելի, և դո՛ւ լիցես առաջնորդ ՚ի վերայ Իսրայելի: ³ Եւ եկին ամենայն ձերքն ³ Իսրայելի առ արքայ ՚ի Քեբրոն, և եղ արքայ Դաւիթ ուխտ ընդ նոսա ՚ի Քեբրոն առաջի Տեառն. և օժին զԴաւիթ թագաւոր ՚ի վերայ Իսրայելի, ըստ բանին Տեառն գոր խօսեցաւ ՚ի ձեռն Սամուէլի: ⁴ Եւ զնաց արքայ ⁴ և արք նորա յերուսաղէմ, որ է Յեբուս, և անդ Յեբուսացիքն բնակէին յերկրին: ⁵ Եւ ասեն բնակիչքն Յեբուսայ ցԴաւիթ. Ո՛չ մըցես դու այսր: ⁵ Եւ ա՛ն զամրոցն Սիոնի, այն է քաղաք Դաւթի: ⁶ Եւ ասէ Դաւիթ. Ամենայն որ հարցէ զՅեբուսացին յառաջագոյն, եղիցի իշխան և զօրավար:

2 Ունակք. Եւ զՄեղքիսուէ: **4 Յօրինակին պակասէր.** Կապարճակիրն նորա: **6 Ի լու.** Եւ երեքին որդիքն իւր: **Ուր ունակք.** Եւ մեռաւ Սաւուդ և Գ որդիք: **7 Այլք.** Եւ բնակեցան ՚ի նոսա: **8 Ունակք.** Գեղբուեայ: **10 Այլք.** Ասպուածոյն իւրեանց: **11. 2 Ունակք.** Իմում Իսրայելի, և դու լիցիս: **4 Ունակք.** Եւ արք Իսրայելի յերուսաղէմ, որ է Յեբուս:

7 Եւ ել յառաջ ՚ի վերայ նորա Յովաբ որդի Սարուեայ, և եղև իշխան: ⁷ Եւ նստաւ Դաւիթ յամրոցին. վասն այնորիկ կոչեաց զնա քաղաք Դաւթի.

8 ⁸ և շինեաց զքաղաքն շուրջանակի. և պարտեազմեցաւ և առ զքաղաքն:

9 ⁹ Եւ երթայր Դաւիթ երթալով՝ և մեծանայր. և Տէր ամենակալ էր ընդ նմա:

10 ¹⁰ Եւ սոքա՛ իշխանք էին զօրացն Դաւթի, որք զօրանային ընդ նմա ՚ի Իգթազաւորութեան նորա, և ընդ ամենայն Իսրայէլի, որք թագաւորեցուցանէին

11 զնա ըստ բանին Տեառն ՚ի վերայ Իսրայէլի: ¹¹ Եւ այն թիւ զօրաւորացն Դաւթի. Իգբաամ որդի Աբամանի, առաջին յերիցն. նա՛ ձգեաց զսուրն իւր միանգամայն ՚ի վերայ երեք հարիւր վիրաւորացն ՚ի միում ժամանակի: ¹² Եւ յեր նորա Եղէազար որդի Դովդայի Աբուքացոյ. նա՛

13 յերիս զօրաւորսն ¹³ էր ընդ Դաւթայ ՚ի Փասաստողոմին: Եւ այլազգիքն ժողովեցան անդր ՚ի պարտեազմ. և էր մասն ինչ անդաստանին լի՛

14 զարեաւ, և զօրն փախեալ յերեսաց այլազգեացն: ¹⁴ Եւ եկաց ՚ի մէջ մասինն և պահեաց զնա. և հարին զայլազգիսն. և արար Տէր փրկութիւն մեծ: ¹⁵ Եւ իջին երեք յերեսուն իշխանացն ՚ի վեմն առ Դաւիթ յայրն Ողողոմայ: Եւ բանակ այլազգեացն էր բանակեալ ՚ի հովտին Սկայից:

16 ¹⁶ Եւ Դաւիթ յայնժամ էր յամրոցին. և զօր այլազգեացն էր յայնժամ ՚ի Բեթղ՛ահեմ: ¹⁷ Եւ ցանկացաւ Դաւիթ և ասէ. Ո՛րք արբուցանէր ինձ ջուր ՚ի ջրհորոյն Բեթղ՛ահեմի որ առ դրանն: ¹⁸ Եւ պարառեցին երեք զբանակ այլազգեացն, և հանին ջուր ՚ի ջրհորոյն Բեթղ՛ահեմի, որ է առ դրանն, և առին և եկին առ Դաւիթ. և ոչ կամեցաւ Դաւիթ ըմպել զայն, և նուիրեաց զայն Տեառն. ¹⁹ և ասէ. Զաւիչ լիցի ինձ Աստուած առնել զբանդ զայդ, եթէ զարիւն արանցդ այդոցիկ արբից յանձինս իւրեանց. վասն զի ոգւովքն իւրեանց բերին զայդ: Եւ ոչ կամեցաւ ըմպել զայն. զայն արարին երեք զօրաւորքն: ²⁰ Եւ Աբեսա եղբայր Յովաբու էր իշխան երիցն. նա՛ ձգեաց զսուրն ՚ի վերայ վեց հարիւր վիրաւորացն ՚ի միում ժամանակի. և նա՛ էր անուանի ²¹ ՚ի մէջ երիցն ՚ի վերայ նոցա. քան զերկուսն

22 փառաւորագոյն. և էր նոցա իշխան. և մինչ յերիսն ոչ ժամանէր: ²² Եւ Բանեաս որդի Յովիդայեայ, որդի առն զօրաւորի. բազում էին գործք նորա ՚ի Կասբեէլ. նա՛ տեսար զերկուս որդիսն Արիէլ Բանեայ, և նա՛

23 էջ և տեսար զառնւծն ՚ի մէջ գբին յաւուր ձեան: ²³ Նա՛ տեսար զայրն Եգիպտացի՝ զայր երևելի հինգկանգնեան, և ՚ի ձեռն Եգիպտացոյն նիզակ իբրև զսպորի ոստայնանկաց. և էջ առ նա Բանեաս բրան, և տեսն ՚ի ձեռանէ Եգիպտացոյն զնիզակն. և սպան զնա նիզակաւն

24 նորին: ²⁴ Չայն արար Բանեաս որդի Յովիդայեայ. և անուն նորա ՚ի մէջ երից զօրաւորաց. ²⁵ քան զերիսն փառաւորագոյն, և առ երիսն ոչ ժամանէր. և կացոյց զնա Դաւիթ ՚ի վերայ փոհմին իւրոյ: ²⁶ Եւ սոքա էին զօրաւորք զօրացն. Ասայէլ եղբայր Յովաբայ. Եղեանան որդի Գովդայի

27, 28 ՚ի Բեթղահեմէ, ²⁷ Սամովթ Արովրացի. Աքիզեղէս Փաղ՛ովնացի. ²⁸ Ովրէ

6 Ոմանք. Որդի Սարուեայ: 11 Այլք. Միանգամ ՚ի վերայ երեք հար՛: 13 Ոմանք. Ընդ Դաւթի ՚ի Փասաստողոմին: 17 Այլք. Որ առ դրանն է: 18 Ոմանք. Որ էր առ դրանն: 20 Ոմանք. Չսուրն իւր ՚ի վերայ վեց հար՛: 22 Ոմանք. Գործք նորա ՚ի Կասբեէլ: 23 Ոմանք. Եւ ՚ի ձեռին. կամ՛ ՚ի ձեռս Եգիպ՛:

որդի Թեկուացոյն. Աքիեզեր Անաթովթացի: ²⁹Սովբաք Ասովթացի. ²⁹ Եղ'իաք Ովնացի. ³⁰Սովարե Նեպովացի. Եղ'նադ որդի Բաանայ Նեպովացոյ: ³¹ Եթայի որդի Նեպիայի 'ի բլրոյն Բենիամինի. Բանեաս Փարաթոնացի. ³¹ ³²Ուրի 'ի Նեբեղայ. Դասաաբիէլ Սարաբթացի: ³³Աղամովթ Բարսամացի. ^{32, 33} Եղիաք Ասաղաբոնացի՝ ³⁴ որդի Ասամայ Գովթնացոյ. Յովնաթան որ- ³⁴ դի Մադէի Արարացոյ. ³⁵Աքիաք որդի Աքարայ Արարացոյ. Եղիբաադ ³⁵ որդի Ովրայ: ³⁶Փերովմէ Բուրաթացի. Աքիա Ոփեռողանացի: ³⁷Ասարա ^{36, 37} Կարմեղ'ացի. Նարե որդի Աքբիայ. ³⁸Յովէլ եղբայր Նաթանայ. Մաբար ³⁸ որդի Ագարայ. ³⁹Սեղեկով Ամոնացի: Նաար Աբերոնացի՝ կապարճա- ³⁹ կիր Յովբայ որդոյ Սարունայ. ⁴⁰Իրաս Ուրեթացի. Գաբեթ Յերթերացի. ⁴⁰ ⁴¹Ուրիաս Քեպացի: Զաբադ որդի Սողայ ⁴²որդոյ Սեղբայ 'ի Նուբենայ, ^{41, 42} իշխան 'ի վերայ երեսնիցն: ⁴³Անան որդի Մասբայ. Յովսափապ Մապ- ⁴³ թանացի: ⁴⁴Ոգիաս Ասպարովթացի. Սամաա, և Յեւեղ որդիք Բովթանացիքն, ⁴⁴ Արարացիք: ⁴⁵Յեղիէլ որդի Սամարեայ, և Յովազա եղբայր նորա, Աթովաացիք: ⁴⁵ ⁴⁶Յեղիէլ Մաովնացի. Այիրաք՝ և Յովսէ որդի նորա, Եղ'նամացիք. Յերթենա ⁴⁶ Սովաբացի. Աղ'իէլ, և Ոբեղ, և Յասիէլ Սովաբացիք:

¹ Եւ սոքա՛ եկին առ Դաւիթ՝ 'ի Սիկեղ'ակ, մինչդեռ նեղեալ էր յերեսաց **12** Սաուղայ որդոյ Կիսեայ. և սոքա էին՝ 'ի զօրաւորսն օգնականք՝ 'ի պա-
 փերազմին. ² և աղեղամբ յաջուց և յահեկաց, և պարսաւոր քարամբք՝ ²
 և նեպիւք: Յեղբարցն Սաուղայ՝ 'ի Բենիամինէ՝ ³ իշխան. Աքիեզեր, ³
 և Յովաս որդի Սամայ՝ Սաբամովթացի. և Յեւէլ, և Ափաղէր որդիք ³
 Ազմովթայ. Բարաքիա և Յեուլ, Անաթացիք: ⁴ Սամէաս Գաբաւոնացի, ⁴
 զօրաւոր 'ի մէջ երեսնից, և 'ի վերայ երեսնից. Յերեմիաս, և Եզե-
 կիէլ, և Յովնան, և Զաբադ՝ 'ի Գաղերոնայ: ⁵ Եղիոզա, և Յարիմուք, և ⁵
 Բաադիա, և Սամարիա, և Մափապիաս յԱրիփեղայ ⁶ Իկանայ: Յեսիայ, ⁶
 Եղիէղ՝, և Ովզորայ, և Յեզբամ՝ Ակորացիք: ⁷ Յովէլ և Զաբադիայ, որդիք ⁷
 Յերոնայ Գեղովրացոյ: ⁸ Եւ 'ի Գաղաադայ որոշեցան առ Դաւիթ, և ⁸
 յանապապէն զօրաւորք ուժով. արք որ հարկանէին պապերազմ, առեալ
 վահան և աշրեայս, և դէմք նոցա իբրև զդէմ առիւծու, և թեթևագոյնք
 ուրիք իբրև զայծենունս՝ 'ի վերայ լերանց արագութեամբ: ⁹ Եզեր՝ իշ- ⁹
 խան. Աբդիաս՝ երկրորդ. Եղիաք՝ երրորդ. ¹⁰ Մասման՝ չորրորդ. Յերեմիամ ¹⁰
 հինգերորդ. ¹¹ Եթթի՝ վեցերորդ. Եղ'իէլ՝ եօթներորդ. ¹² Յովնան՝ ութե- ^{11, 12}
 րորդ. Եղզաբաթ՝ իններորդ. ¹³ Յերեմիաս՝ րասներորդ. Մաբաբանա՝ ¹³
 մնաքսաներորդ: ¹⁴ Սոքա՛ յորդոցն Գադայ իշխանք զօրացն, 'ի հարիւրսն ¹⁴
 փոքր. և մեծ՝ 'ի մէջ հազարացն: ¹⁵ Սոքա՛ են որք անցին ընդ Յորդանան ¹⁵
 յամսեանն առաջնում, և նա էր լի՛ յամենայն յապակսն իւրում. և հալա-
 ծեցին զամենայն բնակիչս հովրացն՝ յարևելից մինչև յարևմուրս: ¹⁶ Եւ ¹⁶

30 Ունակք. Սովարեն Երովիաբացի... Բաանայ Նեպովացոյ: **32 Ուկան.** Գասապ Աքիէլ Սարափթացի: **38 Ունակք.** Մագար որդի Ագարայ: **41 Ուկան.** Զաբադ որդի Սաուղայ: (42) Աղինա որդի Սեղբայ 'ի Ռուբենայ: **43 Ունակք.** Անան որդի Մասաբայ. կամ՝ Մասբայ: **44 Ունակք.** Սամա և Յեւեղ: **46 Ուկան.** Յեղիէլ Մաօնացի: **12. 3 Այլք.** Սաբամովթացոյ... Յեզբեղ'... և Յեուլ, Անաթովթացիք: **5 Ունակք.** Եղիոզա... և Մափապիաս Յարիփեղացի: (6) Եղկանայ և Յեսիայ... և Ովզորա: **7 Ունակք.** Որդիք Յերոնայ Գեղովրացոյ: **12 Ունակք.** Եղզաբ իներորդ: **14 Օրինակ մի.** 'Ի հարիւրսն փոքր է:

- 17 եկին յորդոցն Բենիամինի և Յուդայ՝ յօգնականութիւն Դաւթի: ¹⁷ Եւ Դաւիթ ել ընդ առաջ նոցա, և ասէ ցնոսա. Եթէ խաղաղութեամբ եկիք առ իս՝ եղիցի՛ սիրտ իմ ընդ ձեզ, ապա թէ մաքնել զիս թշնամեաց իմոց եկիք՝ ո՛չ ճշմարտութեամբ ձեռին, փեցե՛ք Աստուած հարցն մերոց՝
- 18 և յանդիմանեցե՛ք: ¹⁸ Եւ զօրացոյց Նոզին զԱմեսսա, զիշխան երեսնիցն. և ասէ. Երթ Դաւիթ որդի Յեսսեայ՝ և զօրդ քո՝ խաղաղութիւն քեզ, և խաղաղութիւն օգնականաց քոց. վասն զի օգնեաց քեզ Աստուած քո: Եւ ընկալաւ զնոսա Դաւիթ, և կացոյց զնոսա իշխանս զօրացն:
- 19 ¹⁹ Եւ ՚ի Մանասէէ դիմեցին առ Դաւիթ՝ ՚ի գալ այլազգեացն ՚ի վերայ Սաուդայ ՚ի պատերազմ, և ո՛չ օգնեաց նոցա. վասն զի խորհրդիւ եղև զօրագլխացն այլազգեաց, որք ասացին եթէ գլխովք արանցոյ այդոցիկ
- 20 դառնայ դա առ փեր իւր Սաուդ: ²⁰ Ի գնալն նորա ՚ի Սիլիլակ, դիմեցին առ նա ՚ի Մանասէէ, Եդնա, Յովգաբադ, և Եղիու, և Սադթի. իշխանք
- 21 հազարացն որք էին Մանասէի. ²¹ և նոքա գումարեցան ընդ Դաւթի ՚ի վերայ հինին. վասն զի զօրաւորք էին ուժով, ամենեքեան իշխանք ՚ի վերայ զօրուն. ²² քանզի ատուրց յաւուրս գային առ Դաւիթ, ՚ի զօրութիւն մեծ իբրև զօրութիւն Աստուծոյ:
- 23 ²³ Եւ այսոքիկ են անուանք իշխանաց զօրուն, որք եկին առ Դաւիթ ԻԴ ՚ի Քեբրոն, դարձուցանել զթագաւորութիւնն Սաուդայ առ նա՝ ըստ քանին Աստուծոյ: ²⁴ Որդիք Յուդայ վահանակիրք և փիգաւորք, վեց
- 25 հազար և ութ հարիւր զօրաւորք ՚ի պատերազմի: ²⁵ Եւ յորդոցն Շմա-
26 տոնի հզօրք ուժով ՚ի պատերազմել, եւթն հազար և հարիւր: ²⁶ Յորդոցն
- 27 Ղևեայ. չորք հազար և վեց հարիւր, ²⁷ և Յուդաս առաջնորդ: Եւ յորդոցն
- 28 Ահարոնի ընդ նմա երեք հազար և եւթն հարիւր. ²⁸ և Սադովկ մա-
29 նուկ հզօր ուժով ՚ի փանէ հօր իւրոյ. և իշխանք քսան և երկու: ²⁹ Եւ յորդոցն Բենիամինի յեղբարցն Սաուդայ երեք հազար, և յովովք ՚ի
- 30 նոցանէ էին վերակացուք փանն Սաուդայ: ³⁰ Եւ յորդոցն Եփրեմայ, քսան հազար և ութ հարիւր զօրաւորք ուժով, արք անուանիք ըստ փանց փոհմիցն իւրեանց: ³¹ Եւ ՚ի կիսոյ ցեղէն Մանասէի ութուրասն
- 32 հազար, որք անուանեցան յանուանէ թագաւորեցուցանել զԴաւիթ: ³² Եւ յորդոցն Իսաքարայ որք զհիւրէին զհանճար, ՚ի ժամանակի՛ ճանաչելով թէ զի՛նչ առնիցեն Իսրայելի՝ յիշխանութեան իւրեանց՝ երկերիւր. և ա-
- 33 մենեքեան եղբարք իւրեանց ընդ նոսա: ³³ Եւ ՚ի Զաբուդոնէ՝ որք ելանէին ՚ի մարտ պատերազմի՝ պատերազմական գործեաւ, յիսուն հազար՝ օգնել
- 34 Դաւթի՝ ո՛չ ունայնաձեռն: ³⁴ Եւ ՚ի Նեփթաղիմայ իշխանք հազարք. և ընդ նոսա վահանաւորք և փիգաւորք երեսուն հազար: ³⁵ Եւ ՚ի Դանայ կարգեալք ՚ի պատերազմ քսան և ութ հազար և ութ հարիւր: ³⁶ Եւ
- 37 յԱսերայ՝ որք ելանէին օգնել ՚ի պատերազմի, քառասուն հազար: ³⁷ Եւ

18 Ոմանք. Խաղաղութիւն ընդ քեզ, և իսա՛: **19 Ոսկան.** Վասն զի խորհրդով եղև զօ՛: **20 Ոսկան.** Յօգաբադ, Իեղիէլ, Միքայէլ. Յօգաբադ... որք էին ՚ի Մանասէ: **21 Ոմանք.** Ուժով ամենեքեան. և իշխանք: **22 Ոմանք.** Քանզի յաւուրց յաւուրս: **27 Յօրիւնակին պակասէր.** Ընդ նմա երեք հազար: **28 Յօրիւնակին.** Եւ Սաուովկ մանուկ: **29 Ոմանք.** Սաուդայ չորք հազարք... վերակացուք ցեղի փանն: **34 Ոսկան.** Երեսուն և եօթն հազար: **35 Ոսկան.** Եւ ութ հազար և վեց հարիւր:

յայնմ կողմանէ Յորդանանու, ՚ի յՌուբինէ, և ՚ի Գադայ, և ՚ի կիսոյ
 ցեղին Մանասէի, ամենայն պատերազմական գործեօք՝ հարիւր քսան
 հազար. ³⁸ ամենեքեան տոբա արք պատերազմօղբ կարգեալք ՚ի մարտ. ³⁸
 խաղաղական անձամբ եկին ՚ի Քեբրոն թագաւորեցուցանել զԴաւիթ ՚ի
 վերայ Իսրայէլի. և այլ մնացորդքն Իսրայէլի իբրև զանձն մի՝ թագաւորեցուցանել
 զԴաւիթ: ³⁹ Եւ էին անդ ատուրս երիս, ուրէին և ըմպէին. վասն զի պար- ³⁹
 րասպեցին նոցա եղբարքն իրեանց, ⁴⁰ և սահմանակիցք նոցին, մինչև ⁴⁰
 յԻսաքար, և ՚ի Զաբուղոն, և ՚ի Նեփթաղիմ. և բերէին նոցա ուղփութ
 և իշովք և ջորովք և եզամբք կերակուրս, ալևր, և թուզ, և չամիչ, և
 զինի, և ձէթ, և զուարակս և ոչխարս բազումս. վասն զի ուրախութիւն
 էր յԻսրայէլի:

ԻԵ ¹ Եւ խորհեցաւ Դաւիթ ընդ հազարապետսն և հարիւրապետսն, և **13**
 ընդ ամենայն իշխանսն: ² Եւ ասէ Դաւիթ ցամենայն եկեղեցին Իս- ²
 րայէլի. Եթէ իցէ բարութիւնդ ՚ի ձեզ, և ՚ի Տեառնէ Աստուծոյ մերմէ
 յաջողեցաւ. առաքեսցուք առ եղբարսն մեր որ մնացեալ են յամենայն
 Իսրայէլի. և ընդ նոսա քահանայք և Ղևրացիք ՚ի քաղաքսն կարուածոց
 իրեանց, և ժողովեսցին առ մեզ. ³ և բերցուք այսր առ մեզ զքապանակն ³
 Աստուծոյ մերոյ. վասն զի ոչ ինդրեցին զնա յատուրցն Սաուղայ: ⁴ Եւ ⁴
 ասաց ամենայն եկեղեցին՝ առնել այնպէս. վասն զի ուղիղ էր բանն յաչս
 ամենայն ժողովրդեանն: ⁵ Եւ եկեղեցացոյց Դաւիթ զամենայն Իսրայէլ ⁵
 ՚ի սահմանացն Եգիպտոսի մինչև յԵմաթ, փանել զքապանակն Աստու-
 ծոյ ՚ի քաղաքէն Յարիմայ: ⁶ Եւ եհան զնա Դաւիթ՝ և ամենայն Իսրայէլ ⁶
 ել ՚ի քաղաքն Դաւթի, որ էր Յուդայի. բերել անփի զքապանակն Տե-
 առն Աստուծոյ որ նստի ՚ի վերայ քերովբէից, յորոյ վերայ կոչեցաւ ա-
 նուն նորա: ⁷ Եւ եղին զքապանակն Աստուծոյ ՚ի վերայ սայլի՝ նորոյ, ՚ի ⁷
 փանէն Ամինադաբայ. և Ոզա և եղբարք նորա ածէին զսայն: ⁸ Եւ Դա- ⁸
 վիթ և ամենայն Իսրայէլ խաղային առաջի Աստուծոյ ամենայն զօրու-
 թեամբ, երգովք սաղմոսաց՝ փառօք և քնարօք և թմբկօք և ծնծղայիւր
 և փողովք: ⁹ Եւ եկին մինչև ՚ի կալն Քելովնեայ. և ձգեաց Ոզա զձեռն ⁹
 իւր ունել զքապանակն, վասն զի թիրեաց զնա զուարակն: ¹⁰ Եւ բար- ¹⁰
 կացաւ Տէր սրբամտութեամբ ՚ի վերայ Ոզայ. և եհար զնա անդ յաղագս
 ձգելոյ նորա զձեռն իւր ՚ի փապանակն. և մեռաւ անդ առաջի Աստուծոյ:
¹¹ Եւ փրփմեցաւ Դաւիթ. վասն զի իրամարտեաց Տէր իրամատուցութիւն ¹¹
 յՈզա. և կոչեաց զպեղիին զայն Խրամատուցութիւն Ոզայ մինչև յօրս յայս:
¹² Եւ երկեաւ Դաւիթ յԱստուծոյ յատուրն յայնմիկ և ասէ. Զիմիդ փարայց ¹²
 առ իս զքապանակն Աստուծոյ: ¹³ Եւ ոչ դարձոյց Դաւիթ զքապանակն ¹³
 առ ինքն ՚ի քաղաք Դաւթի. և խոփորեցոյց զնա ՚ի փունն Աբեղդարայ
 Քեբրացոյ: ¹⁴ Եւ նստաւ փապանակն Աստուծոյ ՚ի փանն Աբեղդարայ ¹⁴

38 Այլք. Ամենեքեան նոքա: **40 Ոմանք.** Եւ բերին նոցա ուղփովք... և ջորեօք... ալիւրս...
 վասն զի յուրախութիւն էր յԻսրայէլի: **13. 1 Ոմանք.** Եւ ընդ հարիւրապետսն: **2 Ո-**
մանք. Եւ առաքեսցուք... և ընդ նոսա քահանայքն Ղևրացիք: **3 Ուկսն.** Յատուրն
 Սաուլ: **6 Ոմանք.** Որ նստէր ՚ի վերայ քերով: **7 Ոմանք.** Ածէին զսայնս: **11 Ո-**
մանք. Խրամատուցութիւն Ոզայ: **12 Ոմանք.** Զքապանակս Աստուծոյ: **13 'Ի լուս'.** ՚ի
 վերայ՝ Քեբրացոյ, *նշանակի՝* Ղևրացոյ:

ամիսս երիս. և օրհնեաց Աստուած զԱբեղդար, և զամենայն ինչ նորա:

- 14** ¹ Եւ առաքեաց Քիրամ արքայ Տիրոսի հրեշտակս առ Դաւիթ, և **ԻԶ**
 փայրս մայրս. և շինօղս որմոց, և հիսունս փայրից՝ շինել նմա փուն:
² Եւ ծանեաւ Դաւիթ եթէ պարրաստեաց զնա Տէր ՚ի վերայ Իսրայելի.
 վասն զի աճեաց ՚ի բարձրութիւն թագաւորութիւն նորա, վասն ժողո-
³ վրդեան իւրոյ Իսրայելի: ³ Եւ աճ Դաւիթ այլ ևս կանայս յԵրուսաղէմ. և
⁴ ծնան նմա այլ ևս ուսերեք և դստերք: ⁴ Եւ այտոքիկ են անուանք նոցա
 որք ծնան նմա, և էին նորա յԵրուսաղէմ. Սամասս, և Սոբաբ, Նա-
^{5, 6} թան, Սողոմոն, ⁵ և Յեբաար, և Եղիսաւ, և Եղիփաղէր, ⁶ և Նագեթ, և
⁷ Նափաբ, և Յափիէ. ⁷ և Եղիսամա, և Բաղիադա, և Եղիփաղաբ:
⁸ Եւ լուան այլազգիքն եթէ օծաւ Դաւիթ թագաւոր ՚ի վերայ ամենայն **ԻԷ**
 Իսրայելի, և ելին ամենայն այլազգիքն խնդրել զԴաւիթ. լուան Դաւիթ,
⁹ և ել ընդ առաջ նոցա: ⁹ Եւ այլազգիքն եկին, և հանդիպեցան միմեանց
¹⁰ ՚ի հովիփսն Սկայից: ¹⁰ Եւ եհարց Դաւիթ ցԱստուած՝ և ասէ. Եթէ ելից
 ՚ի վերայ այլազգեացն, և փայցեն զնոսա ՚ի ձեռս իմ: Եւ ասէ ցնա Տէր.
¹¹ Ել, և փաց զնոսա ՚ի ձեռս քո: ¹¹ Եւ ել Դաւիթ ՚ի Բաաղփարասին, և
 եհար զնոսա Դաւիթ. և ասէ Դաւիթ. Խրամաստեաց Աստուած զթշնա-
¹² միս իմ ձեռամբ իմով, իբրև զխրամաստութիւն ջրոյ: Յաղագս այտորիկ
¹³ կոչեաց զանուն փեղոյն այնորիկ Խրամաստութիւն Փարասինայ: ¹² Եւ
 թողին անդ զաստուածս իրեանց. և ասաց Դաւիթ այրել զնոսա հրով:
¹⁴ ¹³ Եւ յաւելին այլ ևս այլազգիքն, և հանդիպեցան ՚ի հովիփն Սկայից:
¹⁴ ¹⁴ Եւ եհարց Դաւիթ դարձեալ զԱստուած. և ասաց ցնա Աստուած. Ոչ
 երթիցես զկնի նոցա. դարձի՛ր ՚ի նոցանէ, և թողցես զնոսա մերձ ՚ի
¹⁵ փանձիսն. ¹⁵ և եղիցի ՚ի լսել քո զձայն շարժման ծայրից փանձեացն,
 յայնժամ ելցես ՚ի պարերազմել, վասն զի ելցէ Աստուած առաջի քո
¹⁶ հարկանել զբանակ այլազգեացն: ¹⁶ Եւ արար որպէս պարտիբեաց նմա
 Աստուած. և եհար զբանակ այլազգեացն ՚ի Գաբաթովնայ մինչև ՚ի
¹⁷ Գագերա: ¹⁷ Եւ եղև անուն Դաւթի յամենայն երկրի. և Տէր եպ զերկիւղ
 նորա ՚ի վերայ ամենայն ազգաց:

15 ¹ Եւ արար իւր փունս ՚ի քաղաքի Դաւթի. և պարրաստեաց զբեղի
 փապանակին Աստուծոյ, և արար նմա խորան:

- ² ² Յայնժամ ասաց Դաւիթ. Ոչ այլ ումեք է՝ բառնալ զփապանակն **ԻԸ**
 Աստուծոյ, բայց միայն Աստուացոցն. վասն զի զնոսա ընտրեաց Տէր
 բառնալ զփապանակն իւր, և պաշտել առաջի նորա մինչև ցյաւիտեանս:
³ ³ Եւ ժողովեաց Դաւիթ զամենայն Իսրայել յԵրուսաղէմ հանել զփապանակն
⁴ Տեառն ՚ի փեղին, զոր պարրաստեաց նմա: ⁴ Եւ ժողովեաց Դաւիթ
⁵ զորդիսն Ահարոնի, և զԱւփազիսն: ⁵ Յորդոցն Կահաթոն՝ Ուրիէլ իշ-
⁶ խան, և եղբարք նորա հարիւր քսան: ⁶ Յորդոցն Մերարեայ՝ Սայիաս
⁷ իշխան, և եղբարք նորա երկերիւր յիսուն: ⁷ Յորդոցն Գեթսունի՝ Յովէլ

14 Այլք. Եւ զամենայն որ ինչ նորա: **14. 4 Ոմանք.** Եւ էին նմա յԵրուսաղէմ: **5 Ոմանք.**
 Եւ Եղիսաբ, և Եղիփաղէր: **8 Ոսկան յաւելլու.** Խնդրել զԴաւիթ. զոր իբրև լուաւ
 Դաւիթ: **9 Ոմանք.** Ի հովիփն. կամ ՚ի հովիփն Սկայից: **10 Այլք.** Եւ փացեն
 զնոսա: **15 Ոմանք.** Ի լսել քո զձայն: **15. 2 Ոմանք.** Զփապանակն Աստուծոյ և
 պաշ... մինչև յաւիտեանս: **3 Ոմանք.** Զփապանակն Աստուծոյ ՚ի փեղին:

իշխան, և եղբարք նորա հարիւր երեսուն: ⁸ Յորդոցն Եղիսափանայ՝ ⁸
 Սամայիաս իշխան, և եղբարք նորա երկերիւր: ⁹ Յորդոցն Քեբրոնի՝ ⁹
 Եղիէլ իշխան, և եղբարք նորա ութսուն: ¹⁰ Յորդոցն Ոգիելի՝ Ամինա- ¹⁰
 դար իշխան, և եղբարք նորա հարիւր և երկոպասան: ¹¹ Եւ կոչեաց Դա- ¹¹
 ւիթ զՄադովկ և զԱբիաթար, զքահանայսն և զՂևրացիսն. և զՈւրիէլ, և ¹²
 զԱսայիաս, և զՅովէլ, և զՍամայիաս, և զԵղիէլ, և զԱմինադար. ¹² և ասէ ¹²
 ցնոսա. Դո՛ւք էք իշխան փոհմից Ղևրացոց, դո՛ւք սրբեցարո՛ւք և եղ- ¹³
 բարք ձեր, և հանէք զքապանակն Ասպուծոյ՝ ՚ի փեղին գոր պարաս- ¹³
 փեցի նմա: ¹³ Ոչ ապաքէն զի ո՛չ էիք դուք յառաջ, իրամարեաց Ասու- ¹³
 ած ձեր ՚ի մեզ, վասն զի ո՛չ խնդրեցաք իրամարք զնա: ¹⁴ Եւ սրբեցան ¹⁴
 քահանայքն և Ղևրացիք բերել զքապանակն Ասպուծոյ Իսրայէլի: ¹⁵ Եւ ¹⁵
 առին որդիք Ղևրացոցն զքապանակն Ասպուծոյ, որպէս և պարտի- ¹⁶
 րեաց Մովսէս բանիւ Ասպուծոյ ըստ գրոց, բառնալեօքն ՚ի վերայ ուսոց ¹⁶
 իրեանց: ¹⁶ Եւ ասէ Դաւիթ ցիշխանս Ղևրացոցն. Կացուցէք զեղբարսն ¹⁶
 ձեր որք երգեն զսաղմոսս՝ նուագարանօք երգոցն, քնարօք, և սրնգօք, և ¹⁷
 ծնծղայիւք, ամբառնալ զձայնս ՚ի բարձունս՝ ուրախութեան ձայնիւ: ¹⁷ Եւ ¹⁷
 կացուցին Ղևրացիքն զՆաման որդի Յովելի, և յեղբարց նորա զԱսափ ¹⁸
 որդի Բարաբեայ. և յորդոցն Մերարեայ յեղբարց նորա զԵթան որդի ¹⁸
 Կիսեայ: ¹⁸ Եւ ընդ նոսա եղբարքն իրեանց երկորորդք. Ջաքարիա, և ¹⁸
 Յովէլ, և Սամիրամովթ, և Էէլ, և Անանիաս, և Եղիաբ, և Բանեաս, և ¹⁹
 Մասեաս, և Մարաթիաս, և Եղիփաղա, և Մակեղիաս, և Աբեդդոմ, և ¹⁹
 Յեւէլ, և Ոգիաս՝ դռնապանքն: ¹⁹ Եւ սաղմոսանուագքն. Աման, և Ա- ¹⁹
 սափ, և Էթան. փաւղեօք պղնձեօք, լսելի՛ առնել զձայն: ²⁰ Ջաքարի- ²⁰
 աս, և Ոգիէլ, և Սամիրամովթ, և Ելիէլ, և Անանիաս, և Եղիաբ, և ²¹
 Մասիաս, և Նաթայիաս՝ քնարօք և Աղեմովթ. ²¹ և Մարաթիաս, և ²¹
 Եղիփաղափ, և Մակեղիա, և Աբեդդոմ, և Յեւէլ, և Ոգիաս՝ սրնգօք. ²²
 Մենեթիաս՝ զօրացուցանել. ²² և Քոնիաս իշխան Ղևրացոցն, իշխան ²²
 ՚ի վերայ երգոցն. վասն զի էր հանճարեղ: ²³ Եւ Բարաբիաս, և Եղկանա՝ ²³
 դռնապանք փապանակին: ²⁴ Եւ Սովբենիաս, և Յովասափափ, և Նաթանիէլ ²⁴
 և Աման, և Ջաքարիաս, և Բանափաս, և Եղիեզեր, քահանայքն յուսացեալք ²⁵
 փողովք առաջի փապանակին Ասպուծոյ. և Աբեդդովմ, և Յեիաս՝ դռնապանք ²⁵
 փապանակին Ասպուծոյ: ²⁵ Եւ Դաւիթ և ծերքն Իսրայէլի, և հազարապետք ²⁶
 երթային հանել զքապանակ ուխտին Տեառն ՚ի փանէն Աբեդդարայ ²⁶
 ուրախութեամբ: ²⁶ Եւ եղև ՚ի զօրացուցանելն Ասպուծոյ զիշխանսն՝ որ ²⁶
 բարձին զքապանակ ուխտին Տեառն. զենին եւթն զուարակս, և եւթն ²⁷
 խոյս: ²⁷ Եւ Դաւիթ զգեցեալ էր պարսմունան բեհեզեղէն: Եւ ամենայն ²⁷
 Ղևրացիքն բարձին զքապանակ ուխտին Տեառն, և սաղմոսանուագքն. ²⁸
 և Քոնոնիաս էր իշխան երգոցն՝ որք նուագէին: Եւ Դաւիթ զգեցեալ ²⁸
 պարսմունան բեհեզեղէն. ²⁸ և ամենայն Իսրայէլ հանին զքապանակ ²⁸
 ուխտին Տեառն հռչակաւ ձայնիւ յոբելեան, և փողով՝ և ծնծղայիւք ²⁹
 նուագելով քնարօք և փաւղօք: ²⁹ Եւ եղև մինչդեռ փապանկն Ասպու- ²⁹

8 Ունսնք. Սամիաս իշխան: **12 Ունսնք.** Ասպուծոյ Իսրայէլի ՚ի փեղին գոր: **18 Ունսնք.** Եւ Մեմիրամովթ, և Էէլ: **19 Ունսնք.** Տաւղօք պղնձեօք: **20 Ունսնք.** Եւ Նաթիաս քնարօք: **21 Ունսնք.** Եւ Մարաթիաս, և Եղիփաղէաս, և Մակեղիաս:

ծոյ գայր 'ի քաղաքն Դաւթի, և Մեղքող դուսար Սառուղայ կարկառեալ ընդ պարուհանն, երես գարբայ Դաւիթ զի կաքաւէր և խաղայր. և անգոսնեաց զնա 'ի միբս իւր:

- 16** ¹ Եւ քարաւ 'ի ներքս զքապանակն Ասրուծոյ, և հասարաբեաց գնա 'ի մէջ խորանին՝ զոր պարասարեաց նմա Դաւիթ. և մարուցին ² ողջակէզս՝ և զփրկութեանցն առաջի Ասրուծոյ: ² Եւ կարարեաց Դաւիթ մարուցանել զողջակէզսն՝ և զփրկութեանց. և օրինեաց զժողովորդն յանուն Տեառն: ³ Եւ բաշխեաց ամենայն Իսրայէլի յառնէ մինչև ցլին, 'ի մարդ՝ հաց մի 'ի հացարարոցէ, և պարառ մի 'ի կասկարայից: ⁴ Եւ կարգեաց առաջի երեսաց քապանակին կրակարանացն Տեառն, 'ի Ղևրացուցն, պաշտօնեայս երգել ձայնիւ, և խոսարովան լինել, և ⁵ օրհնել զՏէր Ասրուած Իսրայէլի: ⁵ ԶԱսափ առաջնորդ. և երկրորդ նմա Զաքարիաս, զՅեկէ, զՄամիրամովթ, զՅայել, զՄաբաթիաս, զԵղիաբ, զԲանեաս, զԱբեղոզովմ, և զԵսիել, նուագարանօք քաղաց և քնարից. ⁶ և Ասափ ծնծղայիւք նուագէր. ⁶ և Բանեաս և Ոզիել քահանայք փողովք ⁷ հանապազ առաջի քապանակի կրակարանացն Ասրուծոյ: ⁷ Եւ յաւուրն յայնմիկ յայնժամ կարգեաց Դաւիթ, իսկզբանն օրհնել զՏէր, 'ի ⁸ ձեռն Ասափայ՝ և եղբարց նորա: ⁸ **Երգ:** Խոսարովան եղերոնք Տեառն ⁹ և կարդացէք զանուն նորա, ծանուցէք ժողովրդոց զգործս նորա: ⁹ Երգեցէք նմա և օրհնեցէք զնա, պարմեցէք ամենեցուն զսքանչելիս նորա զոր արար Տէր: ¹⁰ Օրհնեցէք զանուն սուրբ նորա. ուրախ լիցի ¹¹ սիրտ՝ որ խնդրէ զհաճոյս նորա: ¹¹ Խնդրեցէք զՏէր և հօօրք եղիջիք. ¹² խնդրեցէք զերեսս նորա յամենայն ժամ: ¹² Յիշեցէք զսքանչելիս նորա ¹³ զոր արար, զնշանս և զիրաւունս բերանոյ նորա. ¹³ զաւանկ Իսրայէլի ¹⁴ ծառայք նորա. որդիք Յակոբայ ընտրեալք նորա: ¹⁴ Նա՛ է Տէր Ասրուած մեր, յամենայն երկրի են իրաւունք նորա: ¹⁵ Յիշեցէք յաւիտենից զուխտ իւր, զբանն զոր պարուիրեաց 'ի հազար ազգ. ¹⁶ զուխտն զոր եղ ընդ Աբրահամու, և զերդումն իւր ընդ Սահակայ: ¹⁷ Նասարաբեաց զնա Յակոբու 'ի հրամանս, և Իսրայէլի յուխտ յաւիտենական. ¹⁸ ասէ. ¹⁹ Քեզ քաց զերկիրն Քանանու, զվիճակ ժառանգութեան ձերոյ: ¹⁹ Զի էին ²⁰ նոքա սակաւք թուով. և նուազք և պանդուխտք 'ի նմա: ²⁰ Գնացին նոքա ազգէ յազգ, և 'ի թագաւորութենէ 'ի ժողովորդ յայլ: ²¹ Ոչ թող առն ²² հարստահարել զնոսա, և կշարմբեաց վասն նոցա զթագաւորս. ²² մի՛ ²³ մերձենայք յօժեալսդ իմ, և 'ի մարգարէսդ իմ մի՛ լինիք չար: ²³ Օրհնեցէք զՏէր ամենայն երկիր. պարմեցէք օրըստօրէ զփրկութիւն նորա: ²⁴ Պարմեցէք 'ի հեթանոսս զփառս նորա, յամենայն ժողովորդս ²⁵ զսքանչելիս նորա: ²⁵ Զի մեծ է Տէր, և օրհնեալ է յոյժ. սահաւոր է 'ի վերայ ²⁶ ամենայն ասարուածոց. ²⁶ վասն զի ամենայն ասարուածք ազգաց կոնք են. և Ասրուած զերկիրնս արար: ²⁷ Փառք և զովութիւն առաջի երեսաց ²⁸ նորա. զօրութիւն և պարծանք 'ի տեղուջ նորա: ²⁸ Տոնք Տեառն տոհմք

29 *Ունակք.* Տապանակն Տեառն գայր: **16. 1** *Ունակք.* Եւ զփրկութեանցն Ասրուծոյ: **3** *Ունակք.* Եւ պարառ մի կասկարայից: **5** *Ունակք.* Զէկէ. զՄամիրամովթ... քաղաց և քնարաց: **15** *Ունակք.* Յիշեաց յաւիտենից... զբան իւր զոր պա՛: **18** *Ունակք.* Ասէ. **28** *Ունակք.* Ասէ. Զեզ քաց:

ազանց. քոնք Տեառն փառք՝ և զօրութիւն: ²⁹ Տոնք Տեառն զփառս անու- 29
ան նորա. առէք զպարարագս, և մաքուցէք առաջի երեսաց նորա. և
երկրպագեցէք Տեառն ՚ի սրահ սրբութեան նորա: ³⁰ Եւ երկիցէ՛ յերեսաց 30
նորա ամենայն երկիր. յաջողեսցի երկրի՛ և մի՛ սասանեսցի: ³¹ Ուրախ 31
եղիցին երկինք՝ և ցնձացէ՛ երկիր. և սասացեն ՚ի հեթանոսս. Տէր
թագաւորեաց: ³² Ննչեսցէ՛ ծով լիութեամբն իւրով. փայլք անդասարանի 32
և ամենայն որ է ՚ի նմա: ³³ Յայնժամ ուրախ եղիցին ամենայն ծառք 33
անպառռի, զի եկն դարել զերկիր: ³⁴ Խոսարովան եղերուք Տեառն՝ զի 34
բարի է զի յաիպեան է ողորմութիւն նորա: ³⁵ Եւ սասցէք. Կեցո՛ր զմեզ 35
Աստուած փրկութեան մերոյ, և ապրեցո՛ր զմեզ ՚ի թշնամեաց մերոց. զի
օրհնեսցուք զանուն քո սուրբ, և պարծեսցուք յօրհնութիւնս քո: ³⁶ Օրհ- 36
նեալ Տէր Աստուած Իսրայէլի յաիպենից մինչև յաիպեանս. և սասացէ՛
ամենայն ժողովուրն. Ամէն: Եւ օրհնեցին զՏէր: ³⁷ Եւ եթող անդ ա- 37
ռաջի փապանակի կրակարանացն Տեառն՝ զԱսափ և զեղբարս նորա,
պաշտել՝ առաջի փապանակին յամենայն ժամ օրըստօրէ: ³⁸ Եւ Աբդողոմ 38
և եղբարք նորա վաթսուն և ութ. և Աբդողոմ՝ էր որդի Իդիթունայ. և
Ովսե՛է ՚ի դռնապանսն:

I ³⁹ Եւ զՄադովկ քահանայ և զեղբարս նորա զքահանայսն առա- 39
ջի խորանին Տեառն ՚ի Բսամա՝ որ ՚ի Գաբառն, ⁴⁰ մաքուցանել ողջա- 40
կեզս Տեառն ՚ի վերայ սեղանոյ ողջակիզացն հանապազ առաւօտուց
և երեկորին. և ըստ ամենայնի զոր ինչ գրեալ է յօրէնսն Տեառն՝ զոր
պարտիրեաց որդոցն Իսրայէլի ՚ի ձեռն Մովսիսի ծառային Աստու- 41
ծոյ: ⁴¹ Եւ ընդ նմա Եման, և Իդիթովմ, և այլք ընտրեալք յանուանէ, 41
օրհնել զՏէր՝ զի յաիպեան է ողորմութիւն նորա. ⁴² և ընդ նոսա փողք 42
և ծնծղայք, նուագել քնարօք երգոցն Աստուծոյ. և որդիքն Իդիթունայ
՚ի դրանն: ⁴³ Եւ գնաց ամենայն ժողովուրդն իւրաքանչիւրք ՚ի փուն իւր. 43
և դարձաւ Դաւիթ օրհնել զիւր փունն:

II ¹ Եւ եղև իբրև բնակեաց Դաւիթ ՚ի փան իւրում, ասէ Դաւիթ ցՆաթան 17
մարգարէ. Ահա ես բնակեմ ՚ի փան մայր փայտից՝ և փապանակ ուխ-
տին Տեառն է ընդ վրանօք: ² Եւ ասէ Նաթան ցԴաւիթ. Զամենայն որ 2
ինչ է յանձին քում արա՛ւ. վասն զի Աստուած ընդ քեզ է: ³ Եւ ՚ի զիշերին 3
յայնմիկ եղև բան Տեառն առ Նաթան՝ և ասէ. ⁴ Երթ և ասա՛ ցԴաւիթ 4
ծառայ իմ. Այսպէս ասէ Տէր. Ոչ շինեսցես դու ինձ փուն բնակելոյ ՚ի
նմա. ⁵ վասն զի ոչ երբէք բնակեցի ՚ի փան՝ յօրէ յօրմէ՛ հանի զԻսրայէլ 5
յԵգիպտոսէ մինչև յօրս յայս. էի խորանաւ ՚ի վայրաքնակս, ⁶ ամենայն 6
ուրեք՝ ընդ որ անցին որդիքն Իսրայէլի. եթէ խօսելով խօսեցայ ընդ
միում ՚ի ցեղիցն Իսրայէլի, և ՚ի դապաւորաց նորա, որոց պարտիրեցի
հովուել ժողովրդեան իմոյ՝ և սասացի. Ընդէր ոչ շինեցէք ինձ փուն ՚ի
մայրփայտից: ⁷ Եւ արդ՝ այսպէս սասացես ցծառայ իմ Դաւիթ. Այսպէս 7
ասէ Տէր ամենակալ. Առի՛ զքեզ ՚ի վերջէ վրանաց հովուացն, առ ՚ի լի-

28 *Ոմանք.* Տոնք Տեառն փառս և զօրութիւն: 29 *Այլք.* Եւ երկիր պագէք Տեառն ՚ի:
33 *Ոմանք.* Ուրախ լիցին ամենայն: 37 *Ոմանք.* Եւ եթող զնա անդ առա՛ւ: 40 *Ոմանք.*
Առաւօտուց և երեկոյին, և ըստ ամենայնի որ ինչ: *Ոսկան.* Ի ձեռն Մօսէսի ծառային՝
Աստուած: 17. 1 *Ոմանք.* Եւ փապանակն Տեառն է ընդ վրա՛ւ: 5 *Ոմանք.* Եւ խորանաւ
՚ի վերայք՝:

8 նել առաջնորդ ժողովրդեան իմում Իսրայելի. ⁸ և էի՝ ընդ քեզ ամենայն ուրեք ուր և երթայիր. և սաբակեցի զամենայն թշնամիս քո յերեսաց քոց. և արարի քեզ փուն ըսպ անուան մեծամեծաց որք՝ ՚ի վերայ երկրի: ⁹ Եւ արդ եղից՝ զբեղի ժողովրդեան իմոյ Իսրայելի. և փնկեցես զդա, և բնակեցե՛ առանձինն, և ոչ ևս հոգասցե՛ հնչ, և ոչ ևս յաւելցե՛ անիրաւութիւն խոնարհեցուցանել զդա որպէս իսկզբանն, ¹⁰ և յաւուրցն յորոց կարգեցի դաբաւորս ՚ի վերայ ժողովրդեան իմոյ Իսրայելի, և նկոնն արարի զամենայն թշնամիս քո: Եւ արդ՝ աճեցուցից՝ զքեզ, և շինեցից՝ զքեզ են՝ Տէր: ¹¹ Եւ եղիցի յորժամ լցցին ատուրք քո՝ քունեցես ընդ հարս քո: Եւ յարուցից՝ զգաւակ քո յե՛ր քո, որ եղիցի յորովայնէ՛ քումմէ. և պապրասպեցից՝ զթագաւորութիւն նորա. ¹² նա՛ շինեցե՛ ինձ փուն. և ուղղեցից՝ զաթոռ նորա յաւիտեան: ¹³ Եւ եղեց նմա ՚ի հայր, և նա եղիցի ինձ յորդի. և զողորմութիւնս ոչ արարից՝ ՚ի բաց ՚ի նմանէ. ¹⁴ որպէս մերժեցի յայնցանէ՛ որք յառաջ քան զքեզ էին: ¹⁴ Եւ հաւապարիմ լիցի նա ՚ի փան իմում. և թագաւորութիւն նորա մինչև յաւիտեանս. և ¹⁵ աթոռ նորա եղիցի ուղղեալ մինչև յաւիտեան: ¹⁵ Ըսպ ամենայն բանիցս այսոցիկ, և ըսպ ամենայն փեսլեանս այսմ, նոյնպէս խօսեցաւ Նաթան ընդ Դաւթայ: ¹⁶ Եւ եկն արքայ Դաւիթ նստաւ առաջի Տեառն՝ և սաւ. Ով եմ ես Տէր Աստուած, և կամ զի՞նչ փուն իմ. զի սիրեցեր զիս մինչև յաւիտեան. ¹⁷ և ոչ փոքրկացան այսոքիկ առաջի քո Աստուած. խօսեցար յաղագս փան ծառայի քո յերկարագոյն, և հայեցար դու յիս փեսլեամբ մարդոյ. բարձրացուցեր դու զիս Տէր Աստուած: ¹⁸ Եւ զի՞նչ ևս յաւելուցու Դաւիթ փառաւորել զքեզ. դո՛ւ զիպես զծառայս քո. ¹⁹ ըսպ սրբի քում արարեր զամենայն զմեծութիւնդ քո Տէր: ²⁰ Ոչ՝ ոք է նման քեզ, և ոչ ²¹ գոյ բաց ՚ի քէն, ըսպ ամենայնի զորս լուաք ակնջօք մերովք. ²¹ և ոչ ոք է իբրև զժողովուրդ քո զԻսրայել՝ ազգ ՚ի վերայ երկրի որում առաջնորդեաց նմա Աստուած փրկել իւր ժողովուրդ, և դնել զանուն իւր մեծ և երևելի, հանել յերեսաց ժողովրդեան քոյ զոր փրկեցեր յԵգիպտոսէ՛ զազգան: ²² Եւ եղիր զժողովուրդ քո զԻսրայել ՚ի ժողովուրդ քեզ յաւիտեան. և դու եղեր նոցա յԱստուած: ²³ Եւ արդ Տէր՝ բանն զոր խօսեցար ընդ ծառայի քում և յաղագս փան նորա, հաւապարիմ լիցի մինչև յաւիտեան. ²⁴ զոր ասացեր Տէր՝ Տէր ամենակալ Աստուած Իսրայելի, թէ փուն Դաւթի ծառայի քոյ եղիցի ուղղեալ առաջի քո. ²⁵ վասն զի դու Տէր բացեր զունկն ծառայի քոյ շինել քեզ փուն. յաղագս այսորիկ եգիպ ծառայ քո կալ յաղօթս առաջի քո: ²⁶ Եւ արդ Տէր, դո՛ւ ես Աստուած. և ²⁷ խօսեցար վասն ծառայի քոյ զբարինդ զայդոսիկ. ²⁷ սկսիր այսուհետև օրհնել զփուն ծառայի քոյ, լինել առաջի քո յաւիտեան. վասն զի դո՛ւ Տէր օրհնեցեր՝ և օրհնեա՛ յաւիտեան:

18 ¹ Եւ եղև յետ այսորիկ՝ եհար Դաւիթ զայլազգիսն, և վանեաց զնոսա. ԼԲ

7 Այլք. Ի վերջէ վանաց հովուացն: *Յօրինակին սրակատր.* Ժողովրդեան իմում *Իսրայելի:* 8 *Ոմանք.* Եւ արարի քեզ անուն ըսպ: 11 *Ոմանք.* Ննջեցես ընդ հարս քո: 15 *Ոմանք.* Տեսլեանս այսր, նոյնպէս... ընդ Դաւթի: 17 *Ոմանք.* Յաղագս ծառայի քո յերկարագոյն: 20 *Ի լուս.* Եւ ոչ ոք գոյ բաց ՚ի քէն. *համանայն ոմանց ՚ի բնաք:* 22 *Ոմանք.* Եղեր նոցա Աստուած:

և ան զԳեթ՝ և զգեօսս նորա ՚ի ձեռաց այլազգեացն: ² Եւ եհար զՄովսր. 2
և էին Մովսրացիքն ծառայք Դաւթի բերել ընծայս: ³ Եւ եհար Դաւիթ 3
զԱդրաազար արքայ Սուբայ ՚ի յԵմաթ, յերթալ նորա հասարաբել զձեռն
իւր ՚ի վերայ գերոյն Եփրատայ. ⁴ և ան Դաւիթ զնորա հազար կառս՝ 4
և ելթն հազար ձիոց՝ և քսան հազար արանց հեքնակաց. և քակեաց
Դաւիթ զամենայն կառսն, և եթող ՚ի նոցանէ հարիւր կառս: ⁵ Եւ եկն 5
Ատրիւն ՚ի Դամասկոսէ օգնել Ադրաազարայ արքայի Սուբայ. և եհար
Դաւիթ յԱտրեացն քսան և երկու հազարս արանց: ⁶ Եւ եղ Դաւիթ ամ- 6
րոց յԱտրիս ՚ի Դամասկոսի, և էին Դաւթի ծառայք՝ բերել նմա ընծայս.
և ապրեցոյց Տէր զԴաւիթ յամենայն փեղիս ուր և երթայր: ⁷ Եւ ան Դա- 7
ւիթ զմանեակսն ոսկեղէնս, որ էին ՚ի ծառայսն Ադրաազարայ, և եբեր
զայն յԵրուսաղէմ: ⁸ Եւ ՚ի Մափեբեթայ, և յընփիր ընփիր քաղաքացն 8
Ադրաազարո՝ ան Դաւիթ պղինձ բազում յոյժ. և ՚ի նոցանէ արար Սո-
ղոմոն զծովն պղնձի, և զսիւնսն, և զկահսն պղնձիս:

19 ⁹ Եւ լուան Թովու արքայ Եմաթայ՝ եթէ եհար Դաւիթ զամենայն 9
զօրութիւնսն Ադրաազարայ արքայի Սուբայ. ¹⁰ և առաքեաց զԴուրամ 10
զորդի իւր առ արքայ Դաւիթ հարցանել զմմանէ ՚ի խաղաղութիւն, և
օրինել զնա. վասն զի պատերազմ փայր ընդ նմա Ադրաազար, և
եհար զնա. քանզի այր թշնամի՛ էր Թովու՝ Ադրաազարայ. և ամե-
նայն անօթք ոսկեղէնք և արծաթեղէնք ՚ի ձեռս նորա: ¹¹ Եւ զայնոսիկ 11
սրբեաց Դաւիթ Տեառն ընդ արծաթոյն և ոսկւոյն զոր ան յամենայն
ազգացն. յԵղոմայ, և ՚ի Մովսրայ, և յորդոցն Ամոնայ, և յայլազգեացն,
և յԱմաղեկայ: ¹² Եւ Աբեսսս որդի Սարուհեայ եհար զԵղովմ ՚ի հովփին 12
Ելովնայ՝ ութուրասն հազար. ¹³ և եղ ՚ի հովփին ամրոց. և էին Եղոմայցիք 13
ծառայք Դաւթի. և փրկեաց Տէր զԴաւիթ յամենայն փեղիս ուր և երթայր:
¹⁴ Եւ թագաւորեաց Դաւիթ ՚ի վերայ ամենայն Իսրայելի. և էր՝ առնել 14
իրաւունս և արդարութիւն ամենայն ժողովրդեան իւրում: ¹⁵ Եւ Յովսր 15
որդի Սարուհեայ ՚ի վերայ զօրացն. և Յովսափար որդի Աքիղ՝ ուղայ՝
յիշարակաց դայիր: ¹⁶ Եւ Սաղովկ որդի Աքիփովբայ, և Աքիմեղ՛էք որ- 16
դի Աքիաթարայ՝ քահանայք. և Սուսս դպրապետ: ¹⁷ Եւ Բանեաս որ- 17
դի Յովիդայայ՝ ՚ի վերայ քերթեայն և ոփելեթեայն. և որդիք Դաւթի
առաջինք փոխանորդք արքայի:

19 ¹ Եւ եղև յետ այսորիկ մեռան Նասս արքայ որդոցն Ամոնայ. և 19
թագաւորեաց Անան որդի նորա ընդ նորա: ² Եւ ասէ Դաւիթ. Արասցո՛րք 2
ողորմութիւն ընդ Անանայ որդւոյ Նասսու, որպէս արար հայր նորա
ընդ իս ողորմութիւն: Եւ առաքեաց հրեշտակս Դաւիթ՝ մխիթարել զ-
նա վասն հօր նորա. և եկին ծառայքն Դաւթի յերկիր որդոցն Ամոնայ
մխիթարել զնա: ³ Եւ ասեն իշխանքն Ամոնայ ցԱնան. Միթէ փառաւորել 3
Դաւիթ զհայր քո առաջի քո առաքեաց քեզ զմխիթարիչսդ, ո՛չ ապաքէն

18. 3 Այլք. ԶԱդրազար արքայ Սուբայ յԵմաթ: **4 Ոսկսն.** Եւ եթթն հազար ձիսն,
և եթթն հազար արանց: **7 Ի լուս.** Ի ծառայսն Ադրաազարո: **8 Յօրինակին**
պակասէր. Պղինձ բազում յոյժ: **9 Ոմսնք.** Զամենայն զօրութիւնն Ադ: **12 Այլք.** Ի
հովփին Ադովնայ: **15 Ոմսնք.** Որդի Շարուհեայ... որդի Աքիղուայ յիշա: **19. 2 Ո-**
մսնք. Մխիթարել զնա վասն հօրն իւրոյ:

- զի քննեցեն զքաղաքս, և դիպել զերկիրս եկին ծառայքն նորա առ քեզ:
- 4 ⁴ Եւ ա՛ն Անան զծառայսն Դաւթի, եգերժ զնոսա, և եհապ զդրօշակսն նո-
- 5 ցա զհասարակածն մինչև ՚ի վեր. և արձակեաց զնոսա: ⁵ Եւ եկին պապ-
մել Դաւթի վասն արանցն. առաքեաց ընդ առաջի նոցա. վասն զի էին
ամաչեցեալք յոյժ. և սաէ արքայ. Նստարո՛ւք յերեքով, մինչև անեցեն
- 6 մօրուք ձեր, և սպա՛ր եկեցօք: ⁶ Եւ Բեսին որդիքն Ամոնայ՝ թէ ամաչեաց
զօրն Դաւթայ, առաքեաց Անան և որդիքն Ամոնայ հազար քաղանսր
արծաթոյ, և ՚ի վարձու կալան իրեանց յԱսորեաց Միջագեպաց, և
- 7 յԱսորեաց Մաքայ և Սուբայ՝ կանս և հեծեալս: ⁷ Եւ ՚ի վարձու կալան
իրեանց երեսուն և երկու հազարս կառաց, և զարքայն Մովսէսայ և
զգօր նորա. և եկին բանակեցան յանդիման Մեղաբայ. և որդիքն
Ամոնայ ժողովեցան ՚ի քաղաքացն իրեանց, և եկին պատերազմել:
- 8, 9 ⁸ Լուա Դաւիթ, և առաքեաց զՅովաբ և զգունդ զօրաւորացն: ⁹ Եւ եկին
որդիքն Ամոնայ՝ և ճակատեցան ՚ի պատերազմ առ դրան քաղաքին.
10 և թագաւորքն եկեալք բանակեցան առանձինն ՚ի դաշտին: ¹⁰ Եւ ե-
րես Յովաբ՝ թէ եղեն դէմ յանդիման պատերազմել ընդ նմա, առա-
ջի երեսաց՝ և զկնի. ընտրեաց յամենայն երիպասարդացն Իսրայելի,
11 և կարգեաց ընդդէմ Ասորուցն. ¹¹ և զմնացորդս զօրուն՝ եր ՚ի ձեռս
12 Աբեսսեայ եղբօր իւրոյ, և կարգեաց ընդդէմ որդուցն Ամոնայ: ¹² Եւ
սաէ. Եթէ զօրասցի քան զմեզ Ասորին, լիցին մեզ ՚ի փրկութիւն, և
13 եթէ որդիքն Ամոնայ զօրասցին քան զքեզ, սպրեցուցից՝ զքեզ: ¹³ Քաջ
լեր՝ և զօրասցուք վասն ժողովրդեան մերում, և վասն քաղաքաց Աս-
14 րուծոյ մերոյ, և Տեր՝ որ ինչ բարի՛ իցէ յաչս նորա՝ արասցէ: ¹⁴ Եւ
ճակատեցաւ Յովաբ և զօրն որ ընդ նմա ընդդէմ Ասորեացն ՚ի պա-
15 տերազմին, և փախեան ՚ի նմանէ: ¹⁵ Եւ որդիքն Ամոնայ Բեսին թէ
փախեան Ասորիքն, փախեան և նոքա յերեսաց Յովաբայ և յերեսաց
Աբեսսեայ եղբօր նորա, և մտին ՚ի քաղաքն: Եւ եկն Յովաբ յերուսաղէմ:
- 16 ¹⁶ Եւ երես Ասորին եթէ յաղթեաց նմա Իսրայել, առաքեաց հրեշտակս
և եհան զԱսորեստանայն յայնմ կողմանէ գեպոյն, և զՄովսէս զօ-
17 րավար զօրացն Ադրասազարու առաջի նոցա. ¹⁷ և պատմեցին Դաւթի:
Գումարեաց զամենայն Իսրայել, անց ընդ Յորդանան՝ և եկն ՚ի վե-
18 րայ նոցա, ճակատեցաւ ընդդէմ նոցա, և կարգեցաւ Դաւիթ ընդդէմ
Ասորոյն. և պատերազմել ընդ նմա: ¹⁸ Եւ փախեաւ Ասորին յերեսաց
Դաւթայ. և կոտորեաց Դաւիթ յԱսորեաց եւթն հազար կառաց, և քա-
ռաստուն հազար հեքուակաց. և զՄովսէս զօրավար զօրուցն սպան:
- 19 ¹⁹ Եւ Բեսին ծառայքն Ադրասազարու. եթէ անկան առաջի Իսրայելի,
եղին ո՛խսր ընդ Դաւթայ, և ծառայեցին նմա. և ո՛չ ևս կամեցաւ Ա-
սորին օգնել որդուցն Ամոնայ:
- 20** ¹ Եւ եղև ՚ի միսում քարուջն յելանել թագաւորացն, ամ Յովաբ զ-

5 Ոսկան. Անեցին մօրուք ձեր: **6 Օրինակ մի.** Եւ ՚ի վարձու կալան զնոսա յԱսոր՝: **7 Օրինակ մի.** Ժողովեցան ՚ի քաղաքն իրեանց: **13 Ոմսւք.** Վասն ժողովրդեան մերոյ: **14 Ոմսւք.** Յովաբ և զօրն նորա ընդ նմա ընդդէմ: **16 Ոմսւք.** Եւ զՄովսէս զօրավար զօրուցն Ադրասազարայ: **18 Օրինակ մի.** Եւ կոտորեաց Դաւիթ յԱսորեստանեացն... և զՄովսէս զօ՛ր:

ամենայն գունդս զօրացն, և ապականեաց զամենայն երկիր որդոցն Ամոնայ. եկին և նստան շուրջ զՂոռաբաթաւ. և Դաւիթ նստէր յԵրուսաղէմ. և առ Յովաբ զՂոռաբաթ, և կործանեաց զնա: ² Եւ առ Դաւիթ զպսակն 2 Մեղքոմայ թագաւորին նոցա ՚ի գլխոյ նորա. և գրաւ կշիռ նորա փաղանք ոսկոյ, և ՚ի նմա ակն պապուական. և էր ՚ի գլուխն Դաւթայ. և աւար բազում յոյժ եբեր: ³ Եւ զժողովուրդն որ էր ՚ի նմա՝ եհան. և 3 սղոցեաց սղոցօք և ուրագօք երկաթեօք. և այնպէս արար Դաւիթ ամենայն քաղաքաց որդոցն Ամոնայ. և դարձաւ Դաւիթ՝ և ամենայն զօրն իւր յԵրուսաղէմ:

ԼԵ ⁴ Եւ եղև յեւր այնորիկ՝ եղև մինսանգամ պատերազմ ՚ի Գազեր ընդ 4 այլազգիսն. յայնժամ եհար՝ Սուբաբէ Ուսթացի զՍեպփիաս յորդոց սկայիցն՝ և վանեաց զնա: ⁵ Եւ եղև դարձեալ պատերազմ ընդ այլազգիսն, 5 և եհար Եղ՛եանան որդի Յայիրայ զՂ՛եմի գեղբայրն Գողիադու Գեթացոյ. և փայր նիզակի նորա իբրև զսպորի ոստայնանկաց: ⁶ Եւ եղև դարձեալ 6 ալ պատերազմ ՚ի Գեթ. և էր այր ոմն մեծ յոյժ, և մարունք նորա վեց վեց, քսան և չորք. և նա էր յորդոց սկայիցն. ⁷ և թշնամանէր գիւրայէլ. 7 և եհար զնա Յովնադաբ որդի Սամայ, որդի եղբօր Դաւթայ: Նոքա եղևն Ղափայ ՚ի Գեթ. ամենեքեան էին արք հսկայք. և անկան ՚ի ձեռս Դաւթայ, և ՚ի ձեռս ծառայից նորա:

ԼԶ ¹ Եւ եկաց Բանսարկու ՚ի մէջ Իսրայէլի. և դրդեցոյց զԴաւիթ թունել 21 գիւրայէլ: ² Եւ ասէ Դաւիթ ցՅովաբ՝ և ցիշխանս զօրուն. Երթայք թունելք 2 գիւրայէլ ՚ի Բերսաբէէ մինչև ցԴան. և բերէք առ իս, և գիւրացից զթիւ նոցա: ³ Եւ ասէ Յովաբ. Յաւելցէ Տէր ՚ի ժողովուրդ իւր, որպէս 3 են դոքա՝ հարիւրապարիկ. և աչք փեռան իմոյ փեցեմն. զի ամենեքեան ծառայք են փեռան իմոյ, և ընդէր ինդրէ փեր իմ զայդ, զի մի՛ լինիցի մեղք ՚ի ժողովրդեանդ Իսրայէլի: ⁴ Եւ բանն արքայի զօրացաւ 4 ՚ի վերայ Յովաբայ. և ել Յովաբ՝ և եկն յամենայն սահմանս Իսրայէլի, և եկն յԵրուսաղէմ: ⁵ Եւ եւր Յովաբ զթիւ համարոյ ժողովրդեանն՝ 5 Դաւթի: Եւ էր ամենայն Իսրայէլ հազարք հազարաց, և հարիւր հազար արանց որ ձգէին սուսեր. և Յուդաս չորեք հարիւր յիսուն հազար արանց սուսերաւորաց: ⁶ Բայց զՂևի և զԲենիամին ոչ թունեաց ՚ի մէջ նոցա. 6 վասն զի փաղկակացաւ բանն արքայի առ Յովաբայ: ⁷ Եւ չար երևեցաւ 7 առաջի Ասպուծոյ վասն իրացն այնոցիկ. և եհար գիւրայէլ: ⁸ Եւ ասէ 8 Դաւիթ ցԱսպուծ. Մեղայ յոյժ, զի արարի զիրսդ զայդ. և արդ՝ ՚ի բաց բարձ զգարութիւն ծառայի քոյ, վասն զի ընդունայնացայ յոյժ: ⁹ Եւ իսօսեցաւ 9 Տէր ընդ Գադայ փեսանորդի առ Դաւիթ՝ և ասէ. ¹⁰ Երթ՝ իսօսեաց 10 ընդ Դաւթայ և ասասցես. Այսպէս ասէ Տէր. Երին ինչս ես ասեմ ՚ի վերայ քո, ընտրեա՛ անձին քում ՚ի նոցանէ՝ և արարից քեզ: ¹¹ Եւ եկն Գադ 11

20. 1 Ոմանք. Ի միում փարոջն ելանել թա՛: 2 Ոմանք. Մեղքոմայ... ՚ի գլխոյն նորա... ՚ի գլուխն Դաւթի: 4 Ոմանք. Եւ յեւր այնորիկ եղև մի՛... Սուբա Զեուսթացի. կաս՝ Ուսթացի: 5 Ոմանք. Եւ եհար Անան որդի Յայի՛: 7 Ոմանք. Եւ եհար զնա Յովնաթան որդի: Ոսկան. Սոքա եղևն ՚ի Ղոռաբայ: 21. 1 Յօրինակին. Եւ եկեաց Բանսարկու ՚ի մէջ: Ոմանք. Եւ դրդուեցոյց զԴաւիթ: 3 Ոմանք. Եւ աչք փեռան իմոյ փեռանեն: 5 Այլք. Որ ձգէին սուսերա: 6 Ոսկան. Բանն արքայի առ Յովաբ:

- 12 առ Դաւիթ՝ և սաւ ցնաւ. Այսպէս սաւ Տէր. Ընտրեալ՝ քեզ. ¹²Կամ երին
 ամն սովոյ՝ կամ գերիս ամիսս փախչել քեզ յերեսաց թշնամեաց քոց, և
 սուր թշնամեաց քոց եղիցի՝ ՚ի սապակել գբեզ. կամ գերիս աուրս սուր
 Տեառն՝ և մահ յերկրի քում. և հրեշտակ Տեառն սապակեացէ յամենայն
 ժառանգութիւնս Իսրայէլի. և արդ՝ Կեն գի՛նչ բան Կաց պապասխանի
 13 որ առաքեացն զիս: ¹³Եւ սաւ Դաւիթ ցԳադ. Նեղութիւն է ինձ յոյժ
 երեքեան այդոքիկ. բայց անկայց ՚ի ձեռս Տեառն. վասն զի բազում
 14 են գթութիւնք նորա յոյժ, և ՚ի ձեռս մարդկան մի՛ անկայց: ¹⁴Եւ եր
 Տէր մահ յԻսրայէլ. և անկան յԻսրայէլէ եւթանասուն հազար արանց:
 15 ¹⁵Եւ առաքեաց Ասպուած զհրեշտակն յԵրուսաղէմ սապակել զնա. և
 մինչդեռ սապակէր՝ երես Տէր, և զղջացաւ ՚ի վերայ չարութեանն, և
 սաւ ցհրեշտակն որ սապակէր. Շահր լիցի քեզ, թողացո՛ գձեռն քո: Եւ
 16 հրեշտակ Տեառն կայր ՚ի կալն Ուռնեայ Յերուսացոյ: ¹⁶Ամբարձ Դաւիթ
 զաչս իւր, և երես զհրեշտակն Տեառն, զի կայր ՚ի մէջ երկնի և երկրի, և
 սուրն իւր ձգեալ ՚ի ձեռին իւրում, և կարկառեալ ՚ի վերայ Երուսաղէմի.
 և անկան Դաւիթ՝ և ձերքն զգեցեալ քործս ՚ի վերայ երեսաց իրեանց:
 17 ¹⁷Եւ սաւ Դաւիթ ցԱսպուած. Ոչ ապաքէն են ասացի թուել զժողովուրդդ.
 են են որ մեղայն, առնելով արարի զչարիսդ. և ոչխարքդ այդոքիկ զի՛
 արարին. Տէր Ասպուած՝ եղիցի ձեռն քո յիս և ՚ի Կուն հոր ինոյ, և մի՛
 ՚ի ժողովուրդ քո կորուսանել Տէր:
 18 ¹⁸Եւ սաւ հրեշտակն Տեառն ցԳադ. Ասա՛ ցԴաւիթ՝ զի ելցէ կանգնեացէ և
 19 սեղան Տեառն ՚ի կալն Ուռնայ Յերուսացոյ: ¹⁹Եւ ել Դաւիթ ըստ բանին
 20 Տեառն, գոր իսուեցաւ յանուն Տեառն: ²⁰Եւ դարձաւ Ուռնա իբրև երես
 զարքայ և զչորեսին որդիսն նորա ընդ նմա ծածկեալս. և Ուռնա կատոյր
 21 ՚ի կալն ցորեան: ²¹Եւ եկն Դաւիթ առ Ուռնա. և ել Ուռնա ՚ի կալոյն, և
 22 երկիր եպագ Դաւթայ ՚ի վերայ երեսաց իւրոց յերկիր: ²²Եւ սաւ Դաւիթ
 ցՈւռնա. Տո՛ր ինձ զբեղիդ քո զայդ զկալդ, և շինեցից այդ սեղան
 Տեառն, արծաթոյ որքան արժիցէ՝ Կացեն ինձ զդա. և դադարեացեն
 23 հարուածքն ՚ի ժողովրդենն: ²³Եւ սաւ Ուռնա ցԴաւիթ. Ան դու քեզ,
 և արասցէ Կէր իմ արքայ զբարի՛ն առաջի իւր. ահա երու զեզինսդ
 յողջակէգս. և զփայտ սայլիցդ՝ և զցորեանդ ՚ի զոհս. զամենայն երու
 24 քեզ: ²⁴Եւ սաւ արքայ Դաւիթ ցՈւռնա. Ոչ այդպէս, այլ գնելով գնեցից
 արծաթոյ որքան արժիցէ. և ոչ առից՝ որ ինչ է քո, մաքուցանել ող-
 25 ջակէզ ձրի՛ Տեառն: ²⁵Եւ եր Դաւիթ Ուռնեայ վասն Կեղոյն նորա՝ վեց
 26 հարիւր սիկդ արծաթոյ կշռով: ²⁶Եւ շինեաց Դաւիթ անդ սեղան Տեառն.
 և եհան ողջակէզս՝ և վասն փրկութեան. և գոչեաց առ Տէր. և լուա նմա
 հրով յերկնից ՚ի վերայ սեղանոյ ողջակիզին, և ծախեաց զողջակէզսն:
 27, 28 ²⁷Եւ սաւ Տէր ցհրեշտակն. Դարձո՛ զսուր քո ՚ի պարեանս, ²⁸՚ի ժամա-
 նակին յայնմ ՚ի Կեսանել զնա Դաւթի. վասն զի լուան նմա Տէր ՚ի կալն

13 Յօրինակին պակասէր. Ի ձեռս Տեառն. վասն զի բազում են: **15** Ունակք.
 Թուլացո՛ գձեռն քո: **16** Ունակք. Ի մէջ երկնի և ՚ի մէջ երկրի: Յօրինակին պակասէր.
 Եւ սուրն իւր ձգեալ ՚ի ձե՛: **22** Ունակք. Որքան արժան իցէ, Կացես: **23** Ունակք.
 Ահա երու քեզ զեզինսդ... և զցորեանս ՚ի զոհ: **24** Ունակք. Որքան արժան իցէ:
25 Ունակք. Եւ եր... ցՈւռնայ վասն Կե՛: Ունակք. Սիկդ ոսկոյ կշռով: **26** Ունակք. Եւ
 կոչեաց առ Տէր:

Ուռնայ Յերուսաղոյ. և եղեն զոհս: ²⁹Եւ խորանն Տեառն զոր արար ²⁹
Մովսէս յանապարհին, և սեղան ողջակիզացն ՚ի ժամանակին յայնմիկ
էին ՚ի Բամա Գաբաւոնի. ³⁰և ոչ կարէր Դաւիթ երթալ առաջի նորա՝ ³⁰
իւնդրել յԱսպուծոյ. վասն զի րագնապեցաւ յերեսաց սրոյ հրեշքակին
Տեառն:

¹Եւ ասէ Դաւիթ. Այս է րուն Տեառն Ասպուծոյ. և այս սեղան ողջա– **22**
կիզաց Իսրայէլի:

ԼԸ ²Եւ ասաց Դաւիթ ժողովել զամենայն եկան յերկրին Իսրայէլի. և ²
կացոյց քարահարս հաբանել զքարինս կոփածոյս՝ և շինել զրունն
Ասպուծոյ: ³Եւ երկնաթ բազում ՚ի բնեռս դրացն և դրանն, և զըջանակսն ³
արար Դաւիթ, և պղինձ բազում յոյժ որոյ ոչ գոյ կշիռ. ⁴և մայր փայրս ⁴
որոյ ոչ գոյր թիւ. վասն զի բերէին Սիդոնացիքն և Տիրացիք մայր
փայրս յաճախութեամբ Դաւթի: ⁵Եւ ասէ Դաւիթ. Սողոմոն որդի իմ ⁵
մանուկ փոքր է. և րունս զոր շինէ Տեառն, մեծ և ՚ի վեր անուամբ՝ և ՚ի
փառս ամենայն երկրի. պարասպեցից նմա նիւթս: Եւ պարասպեաց
Դաւիթ յաճախութեամբ յառաջ քան զվախճան իւր: ⁶Եւ կոչեաց զՍողոմոն
զորդի իւր, և պարուիրեաց նմա շինել զրունն անուան Տեառն Ասպու–
ծոյ Իսրայէլի: ⁷Եւ ասէ Դաւիթ զՍողոմոն. Որդեակ՝ իմ եղև ՚ի մփի ⁷
շինել րուն անուան Տեառն Ասպուծոյ. ⁸և բան Տեառն եղև առ իս՝ ⁸
և ասէ. Արիւն բազում հեղեր, և պարերագմունս մեծամեծս արարեր.
ոչ շինեսցես դու րուն անուան իմոյ, վասն զի արիւն բազում հեղեր
՚ի վերայ երկրի առաջի իմ: ⁹Ահա ծնցի քեզ որդի, և նա եղիցի այր ⁹
հանգստեան. և հանգուցից զնա յամենայն թշնամեաց շուրջանակի.
քանզի Սողոմովն անուն է նորա. և զխաղաղութիւն և զհանդարտութիւն
րաց ՚ի վերայ Իսրայէլի յաւուրս նորա: ¹⁰Նա՛ շինեսցէ րուն անուան ¹⁰
իմոյ. նա՛ եղիցի ինձ յորդի, և ես եղէց նմա ՚ի հայր, և ուղղեցից զարձոռ
թագաւորութեան նորա յԵրուսաղէմ մինչև յաւիտեան: ¹¹Եւ արդ՝ որդե– ¹¹
ակ իմ, եղիցի ընդ քեզ Տէր, և յաջողեսցէ. և շինեսցես րուն Տեառն
Ասպուծոյ քոյ, որպէս խօսեցաւ վասն քո. ¹²և րացէ քեզ Տէր հանճար ¹²
և իմաստութիւն. և զօրացուցէ զքեզ ՚ի վերայ Իսրայէլի. և պահեսցես
առնել զօրէնս Տեառն Ասպուծոյ քոյ. ¹³և յայնժամ յաջողեսցին. ե– ¹³
թէ պահեսցես առնել զհրամանս և զիրաւունս զոր պարուիրեաց Տէր
Մովսիսի ՚ի վերայ Իսրայէլի. քաջ լեր՝ և զօրացիր. մի՛ երկիցես՝ և մի՛
զարհուրիցիս: ¹⁴Եւ ահա ես ըստ աղքատութեան ինում պարասպեցի ¹⁴
՚ի րուն Տեառն ոսկի րաղանդս հարիւր հազար, և արծաթ րաղանդս
հազար հազար, և պղինձ և երկնաթ՝ որոյ ոչ գոյ թիւ. վասն զի բազում է
յոյժ, և փայր և քարինս՝ պարասպեցի. ¹⁵և դու յաւելցես յայնդ բազ– ¹⁵
մութեամբ առնել զորձ արուեստից, շինօղս քարանց, և հիւսունս փայ–

28 Ունակք. Ի ժամանակին յայնմիկ: *Ոսկան.* Եւ եղեն անդ զոհս: **29 Ունակք.**
Ի ժամանակին յայնմ: *Յօրինակին.* Ի Գամա Գաբաւոնի: **22. 2 Այլք.** Յերկրէն
Իսրայէլի... հաբանել քարինս կո՞: **3 Ունակք.** Ոչ գոյր կշիռ: **5 Ունակք.** Մեծ է ՚ի
վեր անուամբ: **7 Ոսկան.** Եղև ՚ի մփի ինում շինել: **9 Ունակք.** Եւ խաղաղութիւն և
հանդարտութիւն րացի ՚ի վերայ: **10 Այլք.** Թագաւորութեան նորա յԻսրայէլի մինչև:
12 Ունակք. Քեզ իմաստութիւն և հանճար Տէր:

16 փից, և ամենայն իմաստուն՝ յամենայն գործս ¹⁶ ոսկոյն՝ և արծաթոյ՝ և պղնձոյ՝ և երկաթոյ, որոյ ոչ գոյ համար. արդ՝ արի՛ և արա՛, վասն զի
 17 Տէր ընդ քեզ է: ¹⁷ Եւ պարուիրեաց Դաւիթ ամենայն իշխանացն Իսրա-
 18 յէլի՝ օգնել Սողոմոնի որդոյ իւրում. ¹⁸ և ասէ. Ոչ ասպաքէն Տէր ընդ ձեզ
 է. և հանգոյց զձեզ շուրջանակի. վասն զի եպ ՚ի ձեռս ձեր զբնակիչսդ
 երկրիդ. և հնազանդեցաւ երկիրդ առաջի Տեառն, և առաջի ժողովրդե-
 19 ան նորա: ¹⁹ Եւ արդ՝ փոք զսիրտս ձեր և զանձինս ձեր՝ խնդրել զՏէր
 Աստուած մեր. արի՛ք և շինեցէ՛ք զսրբութիւնս Տեառն Աստուծոյ մերոյ,
 փանել ՚ի ներքս զփապանակ ուխտին Տեառն՝ և զսպաս սրբութեանցն
 Աստուծոյ ՚ի փունն գոր շինէք անուան Տեառն:

23 ¹ Եւ Դաւիթ էր ծեր լի՛ աւուրքք. և թագաւորեաց Սողոմոն որդի նորա
 2 փոխանակ նորա ՚ի վերայ Իսրայէլի. ² և ժողովեաց զամենայն իշխանսն
 Իսրայէլի, և զքահանայս և զՂևւրացիս:

3 ³ Եւ մտին ՚ի թիւն Ղևւրացիքն յերեսնամենից և ՚ի վեր. և եղև **ԼԹ**
 4 թիւն նոցա ըստ զիսոց իւրեանց՝ արք ութ հազար և երեսուն: ⁴ Եւ ՚ի
 նոցանէ գործավարք ՚ի վերայ գործոյ փանն. և քսան և չորք հազարք
 5 դպիրք, և դափաւորք վեց հազար. ⁵ և չորք հազարք դռնապանք. և չորք
 հազարք օրհնիչք Տեառն. նուազարանօքն որովք արարին օրհնել զՏէր:
 6 ⁶ Եւ որոշեաց զնոսա Դաւիթ յօրսըստօրէ պաշտամունս գորդիսն Ղևեայ.
 7 զԳեթսուն, զԿահաթ, և զՄերարի: ⁷ Եւ Գեթսուն, և Եղ՛եադան, և Սեմէ-
 8, 9 ի. ⁸ որդի Եղ՛իադանայ իշխան Իսրայէլի. և Եթոմ, և Յովէլ, ⁹ և որդիք
 Սեմեայ. Սաղովմիթ, և Ազիէլ, և Արան. երեք սոքա իշխանք փոհմիցն
 10 Եղիադանայ: ¹⁰ Եւ որդիքն Սեմեայ՝ Յեթ, և Զիգա, և Յովաս, և Բերիա.
 11 սոքա և որդիք Սեմեայ չորք: ¹¹ Եւ էր Յեթի իշխան, և Զիգա երկրորդ.
 և Յովաս, և Բերիա՝ ոչ յաճախեցին որդիս. և եղևն ՚ի փուն փոհմին
 12 ՚ի միում համարի: ¹² Որդիք Կահաթո՝ Ամրամ, և Սահառ. Քեբրոն, և
 13 Ոզիէլ՝ չորք: ¹³ Որդիք Ամրամայ՝ Ահարոն, և Մովսէս. և որոշեցան Ահա-
 րոն սուրբ լինել ՚ի սրբութիւնս սրբութեանցն՝ ինքն և որդիք իւր մինչև
 14 յաւուրն նորա մինչև յաւիտեան: ¹⁴ Եւ Մովսէս այրն Աստուծոյ, և որդիք
 15 նորա կոչեցան ՚ի ցեղն Ղևեայ: ¹⁵ Որդիք Մովսիսի՝ Գերսամ, և Եղիա-
 16, 17 զար: ¹⁶ Որդիք Գերսամայ՝ Սուբայէլ իշխան. ¹⁷ և էր որդի Եղիազարու
 Նաբիա իշխան, և ոչ գոյր այլ որդի Եղիազարու. և որդիքն Նաբիայ
 18 աճեցին ՚ի բարձրութիւն: ¹⁸ Որդիք Սահառայ՝ Սաւուդ, և Մովէ իշխանք:
 19 ¹⁹ Որդիք Քեբրոնի՝ Յերիա իշխան, Ամարիա երկրորդ, և Ոզիէլ երրորդ,
 20 և Յեկեմիաս չորրորդ: ²⁰ Որդիք Ոզիէլի՝ Միքիա իշխան, և Յեսիաս երկ-
 21 րորդ: ²¹ Որդիք Մերարեայ՝ Մոողի, և Մուսի. որդիք Մոողայ՝ Եղիա-
 22 զար, և Կիս: ²² Եւ մեռաւ Եղիազար, և ոչ գոյին նորա որդիք, այլ դստերք
 23 միայն. և առին զնոսա որդիքն Կիսեայ եղբարքն իւրեանց: ²³ Որդիք

15 Այլք. Յաւելցես յայդ: 16 Այլք. Եւ պղնձոյ և եր՛: 19 Ոսկան. Խնդրել զՏէր
 Աստուած ձեր: 23. 1 Այլք. Ծեր և լի աւուրքք: 3 Յօրինակիս. Ըստ զիսոց իւրեանց՝
 Փ և Լ: 4 Ոմանք. Ի վերայ գործոց փանն: 6 Այլք. Յօր ըստ օրէ պաշտա՛: 10 Այլք.
 Սոքա որդիք Սեմեայ: 11 Այլք. Յեթ իշխան: 13 Այլք. Մինչև յաւիտեան: 19 Ոմանք.
 Եւ Յեկեմիաս չորրորդ: 20 Ոմանք. Միքա իշխան:

Մուսեայ՝ Մովդի, և Եղեր, և Արիմովթ, երեք: ²⁴Սոքա որդիք Ղևեայ 24
 ըստ քանց քոհմից իրեանց. իշխանք ցեղիցն իրեանց, ըստ համարս
 իրեանց, և ըստ թուոյ անուանցն, ըստ գլխոցն իրեանց, առնէին գգործ
 պաշտաման ՚ի քան Տեառն ՚ի քսանամենից և ՚ի վեր: ²⁵Վասն զի ասաց 25
 Դաւիթ. Նանգոյց Տէր Աստուած գժողովորդ իւր զԻսրայէլ. և բնակեաց
 յԻսրայէլ մինչև յաւիտեան: ²⁶Եւ Ղևրացիքն ոչ բառնային ամենեքեան 26
 զխորանն՝ և զամենայն սպաս նորա ՚ի պաշտաման նորին. ²⁷վասն զի
 ՚ի բանսն Դաւթայ ՚ի վերջինս էր թիւ որդոցն Ղևեայ ՚ի քսանամենից
 և ՚ի վեր: ²⁸Քանզի կացոյց զնոսա ՚ի ձեռս որդոցն Ահարոնի պաշտել
 ՚ի քանն Տեառն, ՚ի սրահսն՝ և ՚ի սենեակսն, և ՚ի սրբութիւնսն, և
 ՚ի վերայ ամենայն սրբութեանցն, և ՚ի պաշտամունսն քանն Աստու-
 ծոյ. ²⁹հացին առաջադրութեան, և ՚ի վերայ նաշիւոյ պապարագացն, և 29
 քաքարացն, բաղարջացն, և քապակին, և զանգեւոցն իւրով, և յամեն-
 այն չափսն, ³⁰կալ առաօտուց, և օրհնել և խոստովան լինել Տեառն: 30
 Նոյնպէս և ընդ երեկս. ³¹և ՚ի վերայ ամենայն մատուցելոց ողջակի- 31
 զաց Տեառն, ՚ի շաքաթսն, և յամսանուրս, և ՚ի քօնս, ըստ թուոյն,
 ըստ իրաւանցն. ՚ի վերայ նոցին յամենայն ժամ Տեառն: ³²Եւ պա- 32
 հեցին զպահպանութիւնս խորանին վկայութեան, և զպահպանութիւնս
 որդոցն Ահարոնի եղբարցն իրեանց պաշտել ՚ի քանն Տեառն:

¹ Եւ գորդիսն Ահարոնի զապոյց: **24**

Խ **Որդիք Ահարոնի՝ Նաբադ, և Աբիուդ. և Եղիազար, և Իթամար:**
² Եւ մեռան Նաբադ և Աբիուդ առաջի իօրն իրեանց. և որդիք ոչ գոյին 2
 նոցա. և քահանայացան Եղիազար և Իթամար՝ որդիքն Ահարոնի: ³ Եւ 3
 զապոյց զնոսա Դաւիթ. զՍաղովկ յորդոցն Եղիազարու, և զԱքիմեդ՝ էք
 յորդոցն Իթամարայ, ըստ համարոյն իրեանց, և ըստ պաշտաման ի-
 րեանց. և ըստ քանց քոհմիցն նոցա: ⁴ Եւ զքան որդիք Եղիազարու 4
 յոլովագոյնք յիշխանս զօրաւորացն՝ քան գորդիսն Իթամարայ. և որո-
 շեաց զնոսա. և գորդիսն Եղիազարու կացոյց իշխանս քանց քոհմիցն,
 արս վեշքասան. և գորդիսն Իթամարայ ըստ քանց քոհմիցն, արս
 ութ: ⁵ Եւ զապոյց զնոսա ըստ վիճակին նոցա. վասն զի էին իշխանք 5
 սրբութեանցն, և առաջնորդք ՚ի քանն Տեառն. և յորդոցն Եղիազարու,
 և յորդոցն Իթամարայ: ⁶ Եւ գրեաց զնոսա Սամէաս որդի Նաթանայելի 6
 դպիր Ղևրացոցն՝ յանդիման կալ արքայի՝ և իշխանացն. և Սաղովկայ
 քահանայի, և Աքիմեդ՝ իբքայ որդոյ Աբիաթարայ: Եւ իշխանք քոհ-
 մից քահանայիցն Ղևրացոցն ՚ի քանէ ազգին իրեանց, մի մի առ
 որդիսն Եղիազարու, և մի մի առ որդիսն Իթամարայ: ⁷ Եւ էլ վիճակն 7
 առաջին՝ Յարիբայ. և երկրորդն՝ Յադինայ. ⁸ և երրորդն՝ Քարեմայ. 8
 չորրորդն՝ Մեուրինայ. ⁹ ինգերորդն՝ Մեդ՝քեայ. վեցերորդն՝ Մերեայ. 9
¹⁰ եպօներորդն՝ Ակկուսայ. ութերորդն՝ Աբիայ. ¹¹ իններորդն՝ Յետուայ. 10, 11

24 Ոմանք. Ըստ համարոյ իրեանց... պաշտաման Տեառն: **28 Այլք.** Ի ձեռս որդոցն
 Ահարոն: **29 Ոմանք.** Նացին զառաջադրութեան. և ՚ի վերայ նաշիւոյ պապարագացն:
32 Այլք. Եւ պահէին զպահպանութիւնս: **24. 4 Ոմանք.** Իշխանս ՚ի քանց քոհմիցն:
5 Ոմանք. Ըստ վիճակի նոցին: **6 Յօրինակին.** Սամէաս որդի Նա: **Ոմանք.** Դպիր
 ՚ի Ղևրացոյն... և իշխանք քոհմիցն և Ղևրաց՝:

- 12 փասաներորդն՝ Սեբեմիայ. ¹² մեքաասաներորդն՝ Եղիասիբայ. երկուփասաներորդն՝
 13 Սաղակիմայ. ¹³ երեքփասաներորդն՝ Ուփիփայ. չորեքփասաներորդն՝
 14 Իզբայելի. ¹⁴ հնգփասաներորդն՝ Բեդգայ. վեշփասաներորդն՝ Եմներայ.
 15, 16 ¹⁵ եթնուփասաներորդն՝ Եզիրայ. ութուփասաներորդն՝ Ափեսայ. ¹⁶ իննուփասաներորդն՝
 17 Ուփեթիայ. քսաներորդն՝ Եզեկիելի. ¹⁷ քսաներորդ առաջներորդն՝ Յաքինայ.
 18 քսաներորդ երկրորդն՝ Գամուելի. ¹⁸ քսաներորդ երրորդն՝ Դաղայիայ.
 19 քսաներորդ չորրորդն՝ Մոզիայ: ¹⁹ Այս է համար նոցա ըստ պաշտամանն
 իւրեանց մքանել ՚ի քունն Տեառն. ըստ իրաւանց իւրեանց, ՚ի ձեռն
 Ահարոնի հօրն իւրեանց. որպէս պատուիրեաց Տէր Աստուած Իսրա-
 20 յելի: ²⁰ Եւ որդւոցն Ղևեայ մնացելոց. յորդւոցն Ամրամայ՝ Սուբայել,
 21, 22 Յուդայիա, Աբադիա. ²¹ յորդւոցն Աբիայ՝ իշխան Յեսիաս. ²² և յորդւոցն
 23 Սարայիսայ՝ Աղամովթ. և յորդւոցն Սաղովմայ՝ Յանայթ. ²³ և յորդւոցն
 24 Քեդրոնի՝ Յեդիու առաջին. Ամասիաս երկրորդ. Յեզիել երրորդ. Յեկիմա
 25 ղի Միքայի՝ Սամեր. ²⁵ և եղբայր Միքայ՝ Յեսիէ. որդիք Յեսիայ՝ Զա-
 26 քարիաս: ²⁶ Որդիք Մերարեայ՝ Մոողի, և Մուսի: Ոզիա որդի նորա,
 27, 28 Բոնիա ²⁷ որդի նորա. և Զակբուր, և Որդիա. ²⁸ Մոողի, Եղիագար, և
 29, 30 Կիս որդի նորա. ²⁹ և որդի Կիսեայ՝ Իսմայել. ³⁰ և որդիք Մուսեայ՝ Մո-
 31 ողի, և Յեդեր, և Յերիմովթ: Սոքա էին որդիք Ղևփացոյց ըստ քանց
 31 քոհմիցն իւրեանց. ³¹ առին և նոքա վիճակս, որպէս և եղբարքն իւրե-
 անց որդիքն Ահարոնի, առաջի թագաւորին: Եւ Սաղովկ, և Աքիմեդ՝ էք՝
 յիշխանաց քոհմից քահանայիցն, և Ղևփացոցն ցեղքն՝ որք կացին
 իբրև գեղբարսն իւրեանց զկրցերագոյնսն:
- 25** ¹ Զորս կացոյց Դաւիթ արքայ՝ և իշխանք զօրուն ՚ի գործն, ընդ
 որդիսն Ասափայ, և Եմանայ, և Եդիթումայ. որք երգէին փառօք և
 քնարօք և ծնծղայիք: Եւ եղև թիւ նոցա որք գործէին զգործս իւրեանց:
 2 ² Որդիք Ասափայ՝ Զակբուր և Յովսէփ, և Նաթանիաս, և Յեսիէլ. որդիք
 3 Ասափայ մօտ առ թագաւորն: ³ Եւ Իդիթումայ որդիքն՝ Գոդոդիաս, Սու-
 րի, և Յէիմ, և Մեմէի, և Ասաբիաս, և Մափթանիաս, վեց՝ հանդերձ
 հարքն իւրեանց Իդիթումա երգէին քնարօքն զգոհութիւնս և զօրհնու-
 4 թիւնս Տեառն: ⁴ Եւ որդիք Եմանայ՝ Բոկքիաս, և Մափթանիաս, և Ո-
 զիել, և Սոբայել, և Յերիմովթ, և Անանիաս, և Անան, և Եղեթան, և
 5 Գեթողաթի, և Նեմովթի, և Եզեր, և Մերանափան, և Մեղամովթ,
 և Յովթիթի, և Մազիովթ: ⁵ Ամենեքեան սոքա որդիք Եմանայ, որք
 նուազէին առաջի արքայի բանիքն Աստուծոյ՝ բարձրացուցանել եղջերեանն:
 6 Եւ ետ Աստուած որդիս Եմեմայ հնգփասան, և դստերս երիս: ⁶ Ամե-
 նեքեան նոքա հանդերձ հարքն իւրեանց երգէին օրհնութիւնս ՚ի քանն
 Տեառն ծնծղայիք և փառօք և քնարօք մերձ առ արքայն. և Ասափ, և
 7 Իդիթովմ, և Եման: ⁷ Եւ եղև թիւ նոցա հանդերձ եղբարքն իւրեանց,

11 *Յօրինակին՝ ՚ի փասաներորդէն սկսեալ մինչև ցվերջն թուագրով ղևին այսպէս. Ժ-երրորդն. ԱԺ-երրորդն. ԲԺ-երրորդն, և այլն: 13 Այլք. Երեքփասաներորդն Ուփիփայ: 20 Ումսնք. Սուբայել. Յաղայիայ: 22 Ումսնք. Սարիաս. Աղովմովթ: 23 Ումսնք. Եւ յորդւոցն Քեդրոնի: 31 Ումսնք. Եւ ՚ի Ղևփացոցն ցեղք: Ումսնք. Զկրցերագոյնսն: 25. 4 Այլք. Եւ Եղեթան, և Գեդողաթի:*

որք ուսեալ էին գերզան Տեառն. ամենեքեան հանճարեղքն երկերիւր և ութսուն և ութ: ⁸Արկին և նոքա վիճակս հանապագորդ պաշտաման, ⁸ ըստ փոքու և մեծի՝ կարարելոցն և որք ուսանէին: ⁹Եւ ել վիճակն ⁹ առաջին Ասափայ և որդւոց նորա, և եղբարցն իւրոց. Յուսէփ առաջին, Գողողիա երկրորդ՝ ինքն և եղբարք իւր և որդիք իւր երկուրասան: ¹⁰Երրորդ՝ Զակբուր, որդիք իւր և եղբարք իւր երկուրասան: ¹¹Չորրորդ՝ ^{10, 11} Եգրի, և որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկուրասան: ¹²Նինգերորդ՝ Նաթանիաս, որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկուրասան: ¹³Վեցերորդ՝ Բոկիաս, որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկուրասան: ¹⁴Եւթներորդ՝ Յեսուէլ, որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկուրասան: ¹⁵Ութերորդ՝ Իսիաս, որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկուրասան: ¹⁶Իններորդ՝ Մաթանիաս, որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկուրասան: ¹⁷Տասներորդ՝ Սեմէի, որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկուրասան: ¹⁸Մտրասաներորդ՝ Եգրիէլ, որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկուրասան: ¹⁹Երկուրասաներորդ՝ Սաբիաս, որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկուրասան: ²⁰Երեքրասաներորդ՝ Սուբայէլ, որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկուրասան: ²¹Չորեքրասաներորդ՝ Մարտաթիաս, որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկուրասան: ²²Նինգերասաներորդ՝ Յերիմովթ, որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկուրասան: ²³Վեշրասաներորդ՝ Անանիաս, որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկուրասան: ²⁴Եւթնուրասաներորդ՝ Եգբակաբան, որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկուրասան: ²⁵Ութնուրասաներորդ՝ Անանի, որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկուրասան: ²⁶Իննուրասաներորդ՝ Մեղէթի, որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկուրասան: ²⁷Քսաներորդ՝ Եղիաթ, որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկուրասան: ²⁸Քսան և առաջներորդ՝ Յեթերի, որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկուրասան: ²⁹Քսան և երկրորդ՝ Գեղդելթի, որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկուրասան: ³⁰Քսան և երրորդ՝ Մազիովթ, որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկուրասան: ³¹Քսան և չորրորդ՝ Նռովմեթիեգեր, որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկուրասան:

¹Եւ ՚ի զպարուցեալս դրանցն յորդուցն Կորիսայ. Մտտղամ որդի **26** Կորիսայ յորդուցն Ասափայ ² և Մասեղամեայ. որդիք Զաքարիայ՝ անդրանիկ Յագիէլ, երկրորդ՝ Արդիաս, երրորդ՝ Նաթանա. չորրորդ՝ ³Յովէլ. և Ովղամ՝ հինգերորդ. Յովնաթան՝ վեցերորդ. Ելիովնէ՝ եւթներորդ: ⁴Եւ Իդիթոնայ որդիք՝ Սամեաս անդրանիկ, և Յովազաբալ՝ երկրորդ. Յովադա՝ երրորդ. Մաքար՝ չորրորդ. Նաթանայէ՝ հինգերորդ. ⁵Ամիէլ՝ վեցերորդ. Իսաքար՝ եւթներորդ. Փեղ՝աթի՝ ութերորդ. վասն զի օրինեաց զնա Աստուած: ⁶Եւ Սասանայ որդւոյ նորա անդրանկան՝ ծնան որդիք ⁶ զօրաւորք ՚ի քան հօր իւրոյ, վասն զի հօրք էին: ⁷Որդիք Սեմայ, ⁷ Ագոնի, և Նռափայէլ, և Յովբեդ, և Եղգաբեթ, Աքիու, և եղբարք իւր որդիք զօրաւորք ուժով. Եղիու, և Սամաքիաս, և Իգբակու. ⁸ամենեքեան սոքա որդիք Աբեդոն, ինքեանք և որդիք իւրեանց և եղբարք իւրեանց՝ զօրացեալք զօրութեամբ, գործէին զօրութեամբ զգործս, վաթ-

7 Յօրինակին. ՄՁԸ: 8 Ոսկան. Ըստ փոքու և մեծի կարելոցն: 9 Այլք. Յովսէփ առաջին: Յօրինակին ևս այս թուահամարք մինչև ցքսան և չորրորդն՝ այսպէս արձակ գրեալ էին: 19 Այլք. Ասաբիաս: 28 Այլք. Յեթերի: 31 Ունանք. Նռովմեթիեգեր: 26. 1 Ունանք. Մտտղամ որդի Կորիսայ: 6 Ոսկան. Եւ Սամանայ որդւոյ նորա:

9 սուն և երկու. Աբդեղոմայ, ⁹և Սեղեմիայ՝ որդիք և եղբարք հասունք՝
 10 ութուփասն: ¹⁰Եւ Յեսամայ յորդոցն Մերարեայ որդի մի՝ Շամարի,
 որում պահէին զգլխաւորութիւն. զի ոչ գոյր անդրանիկն ՚ի միջի, և
 11 առ եղ գնա հայր իւր սկիզբն. ¹¹Քեղկիա՝ երկրորդ, Նաաբէղ՝ եր-
 րորդ, Զաքարիաս՝ չորրորդ. ամենեքեան սոքա Ուսայեայ որդիք, և
 12 եղբարք նորա՝ չորեքփասանք: ¹²Սոցա ել բաժին վիճակաւ դրանցն
 զլխաւորութեանց՝ կալ շաքաթաւոր առաջի եղբարցն իւրեանց, և պաշ-
 13 արել ՚ի փան Տեառն: ¹³Եւ արկին վիճակ ըսպ փոքուն և ըսպ մեծին,
 14 փանց ազգաբոհմին իւրեանց ՚ի դրունս դրունս: ¹⁴Եւ ել վիճակ դրանն
 արևելից Սեմեայ՝ և Զաքարիայ որդոյ նորա: Յովադ խորհրդական ՚ի
 միփս իւր. արկանէին վիճակս, և ել նմա վիճակն ընդ կողմն հիւստոյ:
 15 ¹⁵Եւ Աբդեղովմայ ընդ հարաւակողմն կոյս. և որդոց իւրոց ընդդէմ
 16 փանն Ասափայ. ¹⁶յերրորդեան՝ սեմոյն Ովասայ ընդ արևմուտս կոյս.
 դրամբքն հանդերձ սրսկապանին, ելից ճանապարհին, պահ առ պահ
 17 ընդ արևելս: ¹⁷Իսկ Ղևրացիքն վեց վեց յաւուր ընդ կողմանս հիւստոյ.
 չորս չորս յաւուր ընդ կողմանս հարաւոյ. չորս չորս յաւուր՝ յԱսափինն.
 18 երկուս երկուս ՚ի փոխանկել: ¹⁸Եւ ընդ արևմուտս չորս. և ՚ի ճանա-
 19 պարհ երկուս երկուս փոխանակաւ: ¹⁹Այս վիճակ բաժնի դարապանաց
 20 որդոցն Կորիսայ՝ և որդոցն Մերարեայ: ²⁰Եւ Ղևրացիքն եղբարքք իւ-
 րեանց հանդերձ ՚ի վերայ գանձին փանն Տեառն, և ՚ի վերայ գանձին
 21 սրբոյն սրբոց: ²¹Որդիքն Սղադանայ որդոյ Գերսամ Սղադանա իշ-
 22 խանք ազգաց փոհմին Սղադանու. և Գերսամայ՝ Յեիէլ. ²²և Զեթամ,
 23 և Յովէլ՝ եղբարք նորա ՚ի վերայ գանձին փան Տեառն: ²³Եւ Ամրիմ,
 24 և Իսահառ, Քեբրոն, և Ոզիէլ. ²⁴և Սեբիէլ. Գերսամեանց, Մուշեանց,
 25 զօրագլուխք ՚ի վերայ գանձուցն: ²⁵Եւ եղբայր նորա Եղիազար, Աբիա
 որդի նորա, Յուսէէ որդի նորա, Յովրամ որդի նորա, Զեբրի որդի նորա,
 26 ²⁶և ինքն Սաղամիթ և եղբարք իւր ՚ի վերայ ամենայն գանձուն սրբոյն
 սրբոց. զոր նուիրեաց Դաիթ, և իշխանք փոհմիցն՝ հարիւրապետք և
 27 հազարապետք և իշխանք զօրութեանցն՝ ²⁷զոր առեալ էր ՚ի քաղաքաց
 անփի աւար, և նուիրեալ էր ՚ի նոցանէն, զի մի՛ նուազեսցի գործք
 28 շինուածոյ փանն Ասպուծոյ: ²⁸Զոր նուիրեցին Սամուէլ փեսանօրն. և
 Շաւուղ Կիսեանց, և Աբեններ Ներեանց, և Յովաք որդի Շարուհեայ: Եւ
 29 ամենայն նուէրք որ էին ՚ի ձեռս Սաղովմեայ և եղբարց իւրոց. ²⁹Յեսսարի,
 և Քոնոնիա, և որդիք իւր. և գործքն գործոյն արտաքնոյ ՚ի վերայ
 30 Իսրայէլի, զի գրիցեն՝ և վճարիցեն ³⁰՚ի Քեբրոնիա. Սադիաս և եղ-
 բարք իւր, որդիք զօրութեան հազար և եւթն հարիւր: Եւ ՚ի վերայ

8 Յօրինակին. Զգործս ԿԲ: **10 Յօրինակին** ՚ի կարգի բնաբանի՝ յեղ սկիզբն, դա-
 րարկ փեղի թողեալ, ՚ի լուսանցսն չակերտիս նշանակի ՚ի մէջ բերել, սկզբան Էգիւ:
 Ուր ոմանք ոմինն. սկզբանէ Գիւքեղկիա. և ոմանք. սկիզբն սկզբանէ Գիւքեղկիա
 երկրորդ: **13 Այլք.** Եւ ըսպ մեծին, ըսպ փանց ազ՝: **15 Յօրինակին.** Եւ Աբդեղովմայ
 ընդ: **16 Ոմանք.** Սեմեան և Ովասայ: **Յօրինակին.** Նանդերձ սկապանին: **17 Այլք.**
 Եւ երկուս երկուս ՚ի փոխանակել: **19 Ոմանք.** Այս վիճակք բաժանի դարա՝:
20 Յօրինակին. Նանդերձ ՚ի գանձին փանն: **Ոմանք.** Եւ ՚ի վերին սրբոյն սրբոց:
21 Ոմանք. Գերսամ և Սղադանայ: **22 Ոսկան.** Որդիք Յեիէլի Զեթամ, և Յո՛:
24 Ոսկան. Եւ Սեբիէլ՝. որդի Գերսամայ որդոյ Սուսէի՝ զօրագլ՝: **25 Ոսկան.** Զեբրի
 որդի նորա. և Զելմիթ որդի նորա: Եւ ինքն:

ուսրիկանութեան Իսրայէլի յայնկոյս Յորդանանու գետոյն ընդ արևմուտս, ամենայն գործ պաշտաման Տեառն, և ՚ի գործ արքունի ³¹Քեբրոնեա 31 Ուրիաս իշխան, Քեբրոնեա ազգապոռնոքն իրեանց հանդերձ: Յամին քառասներորդի թագաւորութեանն Դաթի, այս յաշխարհագրի անդ գրաւ. այր զօրութեանց ՚ի նոսա, Յազերն Գաղաղիպացոց: ³²Եւ եղբարք իր 32 որդիք զօրաւորք. երկու հազար և եւթն հարիւր, գլխաւորք րոհմին:

ԽԱ

Եւ կացոյց զնոսա արքայ Դաւիթ ՚ի վերայ զնոյն Նոուբեյալ և Գադայ՝ և կէս ազգին Մանասէի զնոյն. վասն ամենայն բանից Աստուծոյ. բանից արքունի:

¹Եւ որդիք Իսրայէլի իւրաքանչիւր թոնց նահապետք ազգապոռնին **27** հազարաւորք և հարիւրաւորք. և համարակար դպիրք, որ պաշտէին ՚ի ժողովրդեանն յամենայն համարս արքունի, ըստ իւրաքանչիւր գործոյն համարոյ ելին և մտին ամսոյ ամսոյ յամենայն ամիսս րարւոյն, ընտրութեան ²Առաջին համարոյ առաջնոյ ամսեանն՝ Յեզրաաղ, և Բաղէլ, 2 և ընտրութիւն ելից նորա քսան և չորս հազարք: ³Յորդոց Փարեսայ, որ 3 գլուխ էր ամենայն իշխանացն զօրաց, և յամսեանն առաջնոյ. ⁴ընտրու- 4 թիւն Ամսոյն երկրորդի, Դովդայի, և Դաքթի, և Մագաղաւովթ առաջնորդք, և ընտրութիւն նորա քսան և չորս հազարք՝ ⁵իշխանք զօրութեան: Երրորդն յամսեանն երրորդի. Բանէաս, Յովդաղ՝ քահանայ իշխան. և յընտրութիւն նորա՝ քսան և չորս հազարք. ⁶ինքն Բանէաս հզօրագոյն քան զերեսունսն և ՚ի վերայ երեսնիցն բաժին ընտրութեան իւրոյ: ⁷Յամսեանն չոր- 7 բորդի, Ասայէլ եղբայր Յովաբու, և Զաբդէաս որդի նորա և եղբարք իւր զկնի նորա. և ընտրութիւնք բաժնի նորա քսան և չորս հազարք: ⁸Նինգերորդ ամսեանն՝ հինգերորդ իշխան Սաթիովթ, յԻգիա. և բա- 8 ժին մասին նորա քսան և չորս հազարք: ⁹Վեցերորդ յամսեանն՝ վեց- 9 երորդ իշխան Էկէս որդի Եկգեայ Թեկուացոյ. և մասն բաժնի նորա քսան և չորս հազարք: ¹⁰Յեթներորդում ամսեանն՝ եւթներորդ իշխան, 10 Քեղ՝ փաղոմեանց յորդոցն Եփրեմայ. և մասն բաժնի իւրոյ քսան և չորս հազարք: ¹¹Ութերորդ յամսեանն ութերորդի, Ուսաբէկի Եսթայիանց 11 Զարայեայ. և մասն բաժնի նորա քսան և չորս հազարք: ¹²Իններորդ յամսեանն իններորդի, Աբիեգեր որ յԱնաթովթայն, որ ՚ի Բենիամին երկրի. և մասն ՚ի բաժնի իւրում քսան և չորս հազարք: ¹³Տասներորդ 13 յամսեանն րասներորդի, Մաարի Նեպուպթեանց Զարայ. և մասն բաժնի իւրում քսան և չորս հազարք: ¹⁴Մեքասաներորդն յամսեանն 14 մեքասաներորդի, Բանափաս ՚ի Փարաթոնեայ, յորդոցն Եփրեմի, և ՚ի զարուցեալսն նորա քսան և չորս հազարք: ¹⁵Երկուրասաներորդն 15 յամսեանն երկուրասաներորդի, Քաղդայ ՚ի Նեպուփապայ, որդի Գոթոնիելի. և ՚ի զարուցեալս նորա քսան և չորս հազարք: ¹⁶Եւ ՚ի ցեղիցն Իս- 16

32 *Յօրինակին*. ՄՉ գլխաւորք: *Ուր ոմանք*. ԲՈՇ: *Ոսկան*. ՚Ի վերայ զնոյն Ռուբինայ և Գադայ: *Այլք*. Մանասեան զնոյն... ՚ի բանից արքունի: **27. 1** *Այլք*. Զամենայն համարս արքունի: **2** *Ոմանք*. Յառաջ համարոյ առա՛: *Յօրինակին*. Ելից նորա ԻԴՌք: **4** *Ոմանք*. Յորդայի և Դոքթի: **7** *Ի լուս*՝. Աբեսա եղբայր Յովաբու. *համանայն ոմանց ՚ի քնարք*: **11** *Ոսկան*. Ուսաք Եկիեսթայեանց: **12** *Ոմանք*. Եւ մասն բաժնի իւրոյ: **13** *Յօրինակին*. Մաարինէ Տոպապ՛: **15** *Ոմանք*. Եւ երկուրասանէ՛... Բողդայի Նեպուփապայ:

րայելի, Ռուբինի իշխան, Եղիազար որդի Ջեբրեայ. և Շամաունի, Սա-
 17 փապիաս որդի Մակբեայ. ¹⁷ և Ղևեայ, Ասաբիա որդի Սամունելի. և
 18 Ահարոնի՝ Սաղովկ որդի: ¹⁸ Եւ Յուդայ, Եղիաբ յեղբարցն Դաւթի. և
 19 Իսաքարայ՝ Ամարիաս որդի Միքայելի. ¹⁹ և Ջաբուղոնի, Սամէաս որ-
 20 դի Աբդիայ. և Նեփթաղիմայ՝ Յաբիմութ որդի Ոգիելի: ²⁰ Եւ Եփրեմի՝
 Ովսեր որդի Ոգիայ. և կիսոյ ցեղին Մանասէի՝ Յովել որդի Փաղդիայ.
 21 ²¹ և կիսոյ ցեղին Մանասէի որ էր 'ի Գաղաադ, Յաղայի որդի Ջաբդիայ.
 22 որդոցն Բենիամինի՝ Ասիել որդի Աբեններայ: ²² Դանայ՝ Եզրիել որ-
 23 դի Յովրամայ: Սոքա՛ էին նահապետք ցեղիցն Իսրայելի: ²³ Եւ ոչ առ
 Դաւիթ զթին նոցա 'ի քսանամենից և 'ի վեր. վասն զի Տէր ասաց
 24 բազմացուցանել զԻսրայել իբրև զասպեղս երկնից: ²⁴ Եւ Յովաբ որդի
 Մարուհեայ սկսաւ թուել զժողովուրդն. և ոչ կարարեաց. և եղև յաղագս
 այնորիկ բարկութիւն 'ի վերայ Իսրայելի. և ոչ յարգեցաւ թին 'ի գիրս
 25 բանից աուրց թագաւորին Դաւթի: ²⁵ Եւ 'ի վերայ զանձուց արքային
 Սազամովթ որդի Մովդիելի. և 'ի վերայ զանձուց անդասարանաց 'ի
 26 գեօղսն, և 'ի քունս, և յաշտարակս, Յովնաթան որդի Ոգիայ: ²⁶ Եւ 'ի
 27 վերայ երկրագոծացն որք գործէինն, Եզրաս որդի Քեղուբայ. ²⁷ և 'ի
 վերայ ազարակացն, Մեմէի Արիմաթացի. և 'ի վերայ շքեմարանացն
 28 զհիւղից զինայն, Ջաբդի որդի Սեփիհայ: ²⁸ Եւ 'ի վերայ ձիթենեացն և
 մուլաբզենեացն որք 'ի դաշտս՝ Բաղդանա որդի Գեղէտնի. և 'ի վերայ
 29 շքեմարանաց ձիթոյն՝ Յովաս: ²⁹ Եւ 'ի վերայ արջառոց արօրականաց
 30 որք էին 'ի հովիտսն. Սովփար որդի Աղայիայ. ³⁰ և 'ի վերայ ուղտուցն՝
 31 Ուբիաս Ամելացի. և 'ի վերայ իշոցն՝ Յադիաս Մարաթովնացի: ³¹ Եւ
 'ի վերայ հօրիցն՝ Յովազ Ազարացի. ամենեքեան սոքա վերակացուք
 32 ստացուածոցն Դաւթի արքայի: ³² Եւ Յովնաթան հօրեղբայր Դաւթի՝
 խորհրդակից, այր հանճարեղ. և ինքն դարապետ. և Յէքիել որդի
 33 Աքիմենայ ընդ որդիս արքայի: ³³ Եւ Աքիպովիէ՝ խորհրդակից արքայի.
 34 և Քուսի առաջին բարեկամ արքայի. ³⁴ և զկնի նորա Աքիպովիէլ մերձ
 'ի նա. և Յովիդայեայ որդի Բանեայ. և Աբիաթար. և զօրավար զօրացն
 արքայի Յովաբ:

28 ¹ Եւ ժողովեաց Դաւիթ զամենայն իշխանս Իսրայելի, զիշխանս դա- ԽԲ
 փաւորացն, և զամենայն իշխան օրամպիցն, 'ի սպաս անձնապահաց
 թագաւորին. և զիշխանս հազարաւորացն, և հարիւրաւորացն, և զանձապահացն,
 և որք էին 'ի վերայ ստացուածոցն նորա. և զզօրաւորսն, և զպարտաւորսն
 2 զօրավարացն յԵրուսաղէմ: ² Եւ եկաց Դաւիթ արքայ 'ի մէջ եկեղեցոյն՝
 և ասէ. Լուարո՛ք ինձ եղբարք իմ և ժողովուրդ իմ: 'Ի սրբի իմում եղև
 շինել քունս հանգստեան քապանակի ուխտին Տեառն, և կայան ուրից

16 Ոմանք. Ռուբին իշխան. Եղիեզր որդի Ջեբրեայ: **17 'Ի լուս'.** Ասաբիա որդի
 Կամունելի. *համաձայն ոմանց 'ի բնար':* Ոմանք. Սաղովկ որդի (18) Յուդայ և Ե-
 դիաբ: Ուր Ոսկան. Սաղովթ: (18) Որդոցն Յուդայ, Եղիաբ: **19 Ոմանք.** Որդի
 Աբդիմեայ: **22 Ոմանք.** Եւ Դանայ՝ Եզրիել որդի Յովրամայ: *Աստէն 'ի բնարսն
 օրինակի մերում քող մի դարարկ թողեայ, 'ի լուս'.* *Աշանակի 'ի մէջ բերեկ,
 Գաղ և Ասեր. համաձայն ոմանց 'ի բնար':* **24 Ոմանք.** Եւ ոչ յարգեցաւ զգիրն 'ի
 զգիրս բանից: **25 Այլք.** Ազմովթ որդի Մովդիելի: **28 Ոմանք.** Եւ մուլթզենեացն:
30 Ոմանք. Ուբիաս Ամայելացի: Ուր Ոսկան. Իսմայելացի:

Տեառն մերոյ. և պարասպեցի ես ՚ի բնակութիւնն յայն զկազմածոյ
 զայդ. ոսկի, և արծաթ, և պղինձ, և արոյր, և երկաթ, և փայտ բա-
 զում. ³և ասաց Աստուած ցիս. Ոչ շինեսցես դու ինձ փուն, անու- 3
 անել զանուն իմ ՚ի վերայ նորա. վասն զի այր պարեքազօղ ես
 դու, և հեղեր արիւն բազում: ⁴Եւ ընտրեաց Տէր Աստուած յամենայն 4
 ազգաց զԻսրայէլ, և յամենայն Իսրայէլէ ընտրեաց զՅուդաս, կանգնել
 զթագաւորութիւնն իւր յաւիտենական. և ՚ի փանէն Յուդայ՝ ընտրեաց
 զփուն հօր իմոյ և յորդոց հօր իմոյ՝ կամեցաւ զիս լինել թագաւոր ՚ի
 վերայ ամենայն Իսրայէլի: ⁵Եւ յամենայն որդոց իմոց՝ վասն զի որդիս 5
 բազումս ետ ինձ Տէր, ընտրեաց զՍողոմոն որդի իմ, նստուցանել յաթոռ
 թագաւորութեանն Տեառն ՚ի վերայ Իսրայէլի: ⁶Եւ ասաց ցիս Աստու- 6
 ած. Սողոմոն որդի քո շինեսցէ զփուն իմ, և զսահն իմ. վասն զի
 ընտրեցի՛ զնա լինել ինձ որդի, և ես եղէց նմա ՚ի հայր. ⁷և ուղղեցից 7
 զթագաւորութիւն նորա մինչև յաւիտեան, եթէ զօրացի պահել զպարտիրանս
 իմ և զիրաւունս իմ իբրև յաւորս յայսմիկ: ⁸Եւ արդ՝ դիք առաջի երեսաց 8
 ամենայն եկեղեցոյս Տեառն, և յականջս Աստուծոյ մերոյ. պահեցէք
 և խնդրեցէք զամենայն պարտիրանս Տեառն Աստուծոյ մերոյ. զի
 ժառանգիցէք զերկիրս բարի, և ժառանգեցուցանիցէք որդոց ձերոց
 յետ ձեր մինչև յաւիտեան: ⁹Եւ դու Սողոմոն որդի իմ, ծանիի՛ զԱստուած 9
 հարցն քոց, և ծառայեա՛ նմա կարարեալ սրտիւ, և մտքօք կամաց քոց.
 վասն զի զամենայն սիրտ քննէ Տէր, և զամենայն խորհուրդս ճանաչէ.
 եթէ խնդրեսցես զնա, գրցի՛ քեզ. և եթէ թողցես զնա՝ լքցէ՛ զքեզ
 ՚ի սպառ: ¹⁰Տեն այժմ, զի Տէր ընտրեաց զքեզ շինել նմա փուն ՚ի 10
 սրբութիւն. զօրացիի՛ր և արա՛: ¹¹Եւ ետ Դաւիթ Սողոմոնի որդոյ իւ- 11
 րում զօրինակ փաճարին՝ և սենեկաց նորա, և զանձարանաց նորա,
 և վերնաբանցն, և շտեմարանացն ներքնոց, և փանն քաւութեան. ¹²և 12
 զօրինակ զոր ունէր ՚ի մտի իւրում, սրահից փանն Տեառն, և զամեն-
 այն շտեմարանացն շուքանակի, յամբարս փանն Տեառն, և մթերից
 սրբութեանցն. ¹³և մնացորդացն, յօրամարմից ՚ի պաշտօն քահա- 13
 նայիցն, և Ղկարացոց յամենայն գործ պաշտամանց փանն Տեառն, և
 շտեմարանացն անօթոց սպասուց փանն Տեառն: ¹⁴Եւ զմէքս կշռոց 14
 նոցա՝ զոսկոյ և զարծաթոյ ¹⁵զկշիռ աշտանակաց ետ նմա. և զբազմականցն
 նմանութիւնս. ¹⁶և զկշիռս սեղանոցն առաջադրութեան. և զիրա- 16
 քանչիւր ուրուք ոսկեղէն սեղանոց. նոյնպէս և զարծաթեղինացն. ¹⁷և 17
 զմսահանացն, և զնուիրանոցացն, և զպաշտիցն ոսկեղինաց. և զկշիռս
 ոսկոյ և արծաթոյ, և զպիոցն զիրաքանչիւր ուրուք: ¹⁸Եւ զսեղանոց 18
 ինկոցն ՚ի մաքուր ոսկոյ զկշռութիւնն եցոյ՛ց նմա. և զօրինակ քերովբէիցն
 որոց փարածեալ էր զթևսն իրեանց, և հովանի՛ ունէին ՚ի վերայ փա-
 պանակի ուխտին Տեառն: ¹⁹Չամենայն գրով ՚ի ձեռանէ Տեառն ետ Դա- 19

28. 2 Ոմանք. Եւ կացոյց Դաւիթ արքայ ՚ի մէջ: **4 Այլք.** Զթագաւորութիւն իւր
 յաւիտեան: **8 Ոմանք.** Որդոցն ձերոց զկնի ձեր: **9 Այլք.** Զամենայն սիրտս քննէ:
Ոմանք. Եւ եթէ խնդրեսցես: **13 Այլք.** Եւ մնացորդացն յօրամարմից ՚ի պաշտօն: *Ուր
 յունանս պակասի.* Տանն Տեառն: *Եւ շտեմարանացն անօթոց սպասուց փանն Տե-
 առն:* **15 Ոմանք.** Եւ զբազմակացն նմանութիւնս:

վիթ Սողոմոնի, ըստ եղելոյ ՚ի նմա իմաստութեանն և ըստ օրինակին:
 20 ²⁰ Եւ ասէ Դաւիթ ցՍողոմոն որդի իւր. Զօրացիր և քաջ լեր, արա՛ և մի՛
 երկիցես, և մի՛ զարհուրեսցիս. վասն զի Տէր Աստուած իմ է՛ ընդ քեզ.
 ոչ թողցէ գբեզ, և ոչ լքցէ՝ մինչև կատարեսցես զամենայն գործ սպասու
 21 փանն Տեառն: Եւ ահա այդ է օրինակ փաճարին, և սենեկաց նորա, և
 քահից նորա, և վերնափանցն, և շքեմարանացն, ներքնափանցն, և
 փանն քաւութեան. և օրինակ փաճարին Տեառն այդ է: ²¹ Եւ օրամսից
 քահանայիցն և Ղևկացոց, յամենայն ՚ի պաշտամունս փանն Աստու-
 ծոյ, և ընդ քեզ եղիցի յամենայն իրս, ամենայն ոք որ յօժարեսցէ իմաս-
 փութեամբ ըստ համօրէն արուեստից. իշխանքն, և ամենայն ժողովուրդդ
 յամենայն ՚ի բանս քո:

29 ¹ Եւ ասէ Դաւիթ արքայ ցամենայն եկեղեցին. Սողոմոն որդի իմ
 գոր ընկրեսց իւր Տէր, մանուկ փոքր է, և գործս մեծ է. վասն զի ոչ
 2 մարդոյ է շինուածս, այլ Տեառն Աստուծոյ: ² Ըստ ամենայն գորութեան
 իմոյ պատրաստեսցի նինթս փանն Աստուծոյ իմոյ. ոսկի, և արծաթ.
 պղինձ, և երկաթ. փայտս, և քարինս անկեանց և կամարաց, և քարինս
 ընկիրս, և ականս պատուականս, և այլ պատրաստութիւն բազում:
 3 ³ Եւ նն վասն հաճոյն լինելոյն իմ ՚ի փանն Աստուծոյ իմոյ եղև ինձ գորս
 նուիրեսցիդ Տեառն, ոսկի և արծաթ. և ահաւաղիկ ետու զայդ ՚ի փուն
 Աստուծոյ իմոյ ՚ի բարձրութիւն. բաց յայնցանէ գոր պատրաստեսցի ՚ի
 4 փուն սրբութեանցն, ⁴ երիս հազարս փաղանքս ոսկի ՚ի Սովկերայ, և
 եւթն հազար փաղանք ընկիր արծաթ, օժանել նոքօք գորմս փաճարին
 5 ⁵ ՚ի ձեռն արուեստարաց: Եւ որ ոք յօժարիցէ մտք լնո՛կ զձեռս իւր
 այսօր Տեառն:

6 ⁶ Եւ յառաջամիտք եղեն իշխանք փոհմիցն, և իշխանք որդոցն Իս- **ԽԳ**
 րայելի, հազարապետք և հարիւրապետք, և վերակացուք գործոցն, և
 7 զաւառապետք արայի. ⁷ և ետուն ՚ի գործ փանն Տեառն, ոսկի՛ փաղանքս
 հինգ հազար, և բւր դահեկան. և արծաթ՝ փաղանքս փասն հազար.
 և պղինձ՝ փաղանքս բւր և ութ հազար. և երկաթ՝ փաղանքս հարիւր
 8 հազար: ⁸ Եւ ոյր ուրուք գրաւ քար պատուական, ետուն ՚ի շքեմարանս
 9 փանն Տեառն, ՚ի ձեռս Յերիելի որդոյ Եսրովմի: ⁹ Եւ զուարճացաւ
 ժողովուրդն յաղագս յառաջամիտք լինելոյն. վասն զի լի՛ սրտիւ եղեն
 10 յառաջամիտք Տեառն. և Դաւիթ արքայ ուրախ եղև մեծապէս: ¹⁰ Եւ
 օրհնեաց արքայ Դաւիթ զՏէր առաջի եկեղեցոյն՝ և ասէ.

Օրհնեալ է Տէր Աստուած Իսրայելի հարցն մերոց յաւիտենից մինչև **ԽԳ**
 11 յաւիտեանս: ¹¹ Զո՛ւ է Տէր մեծութիւն, և զօրութիւն, և պարծանք, և յաղ-
 թութիւն, և կարողութիւն. վասն զի դո՛ւ ամենեցուն որք են յերկինս և ՚ի
 վերայ երկրի՛ փրկես. յերեսաց քոց դողան ամենայն թագաւորք և ազգք.
 12 ¹² ՚ի քէն է մեծութիւն և փառք. դո՛ւ ես ամենեցուն իշխան և Տէր. և իշ-
 խան ամենայն իշխանութեանց. ՚ի ձեռին քում է՛ զօրութիւն և հարստու-

20 Ոմանք. Ընդ քեզ է... մինչև կատարեսցէ: **21 Ոմանք.** Իշխանքդ և ամենայն ժողովուրդ յամենայն: **29. 3 Ոմանք.** Վասն հաճոյ լինելոյ իմ... ՚ի փանն Տեառն իմոյ. և եղև ինձ... ՚ի փունս սրբութեանցն: **5 Ոմանք.** Եւ որ ոք յօժարեալ իցէ մտք: **8 Ոմանք.** Ի ձեռն Յերիելի որդոյ:

թին. և 'ի ձեռին քում ամենակալ մեծութիւն, զօրացուցանել զամենայն: ¹³ Եւ արդ Տէր՝ զոհանանք զքէն, և օրհնեմք զանուն պարծանացոյ 13
քոց: ¹⁴ Ո՛ր էմ ես՝ և ո՛ր է ժողովորդ քո. զի կարացուք յօժարամիտ լի- 14
նել քեզ յայսմ ամենայնի. վասն զի քո՛ է ամենայն ինչ՝ և 'ի քոյոցդ
փուսք քեզ. ¹⁵ քանզի պանդոնիսպք ենք մեք առաջի քո և նժղեհք՝ 15
որպէս ամենայն հարք մեր. իբրև զսփունք են աւուրք մեր 'ի վերայ
երկրի, և ոչ գոն մեր մնացուածք ինչ: ¹⁶ Տէր Աստուած մեր՝ ամենայն 16
բազմութիւնս այս, զոր պարասպեցի շինել զքուն անուան սրբութե-
ան քոյ, է՛ 'ի ձեռանէ քումմէ, և քո՛ է ամենայն ինչ: ¹⁷ Եւ ծանեայ Տէր՝ 17
եթէ դո՛ւ ես որ քննես զսիրտս, զարդարութիւն սիրես. և մեք պարզ
սրտիւք յօժարամիտք եղեաք յայսմ յամենայնի. և արդ՝ զժողովորդս
քո որ գրաւ աստ, քեսի ուրախութեամբ լի՛, եղեալ առ քեզ յօժարամիտք: 18
¹⁸ Տէր Աստուած Աբրահամո, և Իսահակայ, և Իսրայելի հարցն մերոց, 18
պահեա՛ զայս 'ի միտս և 'ի սիրտ ժողովրդեան քոյ յաւիտեան. և ուղղեա՛
զսիրտս նոցա առ քեզ: ¹⁹ Եւ Սողոմոնի որդոյ իմում քոն սիրտ բա- 19
րի առնել զպարտիրանս քո, և զվկայութիւնս քո, և զհրամանս քո. և
'ի կարարունմն ածել զպարասպութիւն քան քոյ: ²⁰ Եւ ասէ Դաւիթ 20
ցամենայն եկեղեցին. Օրհնեցէք զՏէր Աստուած ձեր: Եւ օրհնեաց ա-
մենայն եկեղեցին զՏէր Աստուած հարցն իրեանց. և խոնարհեցուցեալ
զծունկս՝ երկիր պագին Տեառն, և արքայի: ²¹ Եւ եզեն Դաւիթ Տե- 21
առն զոհս. և մատոյց ողջակէզ Աստուծոյ 'ի վաղիւն առաջնոյ աւուրն,
զուարակս հազար, խոյս հազար, զառիս հազար, և զնուէրս նոցա. և
զզոհսն յաճախութեամբ ամենայն Իսրայելի: ²² Կերան և արբին առաջի 22
Տեառն յաւուր յայնմիկ ուրախութեամբ: Եւ թագաւորեցուցին երկրորդ
անգամ զՍողոմոն որդի Դաւթի. և օծին զնա Տեառն 'ի թագաւոր. և
զՍաղովկ 'ի քահանայութիւն: ²³ Եւ նստաւ Սողոմոն յարոռ Դաւթի հօր 23
իւրոյ, և յաջողեցաւ. և հնազանդեցաւ նմա ամենայն Իսրայել. ²⁴ իշ- 24
խանք և զօրաւորք, և ամենայն որդիք արքայի Դաւթի հօրն նորա՝
հնազանդեցան նմա: ²⁵ Եւ մեծացոյց Տէր զՍողոմոն 'ի վերուստ առաջի 25
ամենայն Իսրայելի, և ետ նմա փառս թագաւորութեան. որ ոչ ումեք
եղև ամենեցուն թագաւորացն որք յառաջ քան զնա: ²⁶ Եւ Դաւիթ որդի 26
Յեսսեայ թագաւորեաց 'ի վերայ Իսրայելի ամս քառասուն. ²⁷ 'ի Քերթոն 27
ամս եւթն, և յերուսաղէմ ամս երեսուն և երեք: ²⁸ Եւ վախճանեցան բա- 28
րի ծերութեամբ, լի՛ աւուրքք՝ մեծութեամբ և փառօք. և թագաւորեաց
Սողոմոն որդի նորա փոխանակ նորա: ²⁹ Եւ մնացեալ բանք արքայի 29
Դաւթի՝ առաջինք և վերջինք, գրեալ են 'ի բանս Սամուելի քեսանո-
ղի, և 'ի բանս Նաթանայ մարգարէի, և 'ի բանս Գադայ քեսանողի.
³⁰ յագաղս ամենայն թագաւորութեան նորա, և հարստութեան նորա. և 30
ժամանակք որ եղեն նորա 'ի վերայ Իսրայելի, և 'ի վերայ ամենայն

12 Այլք. Ամենեցուն իշխան Տէր. և իշ՛: 14 Այլք. Ձի կարացաք յօժարամիտ: Ու-
մանք. Եւ 'ի քոյոցդ փուս քեզ: 17 Ումանք. Յօժարամիտք եղեալք... զժողովորդ
քո: 18 Ումանք. 'Ի միտս և 'ի սրտի ժողովրդեան: 22 Ումանք. Յաւուր յայնմ ուրա՛:
24 Ումանք. Իշխանքն զօրաւորք: 25 Ումանք. Եւ ետ նմա փառս թագաւորութեամբ:

թագաւորութեանց երկրի:

Կապարեցաւ Մնացորդաց Առաջին:

30 *Յօրինակին*. Եւ ժամանակք որ են նորա: *Ի վախճանի ոմանք*. Կապարեցաւ Մնացորդն Առաջին: *Եւ ոմանք*. Կապարումն Առաջին Մնացորդաց:

Գլուխք Երկրորդ Մնացորդաց:

ւն. Թէ հազար ողջակէզս եհան Սողոմոն Աստուծոյ 'ի Գաբաւոն. որում երևեալ Աստուծոյ ասէ. Խնդրեա՛ զինչ կամիս: Եւ խնդրեաց զհանճար. և ետ նմա Տէր: ք. Զի խնդրեաց 'ի Քիրամայ արուեստարարս և փայտս 'ի Լիբանանէ, և նա առաքեաց նմա:

զ. Նանգամանք շինուածոյ քանարին, և ամենայն կահից նորա:

դ. Զի քարան զբապանակն 'ի ներքս 'ի դաբիրն, և քունն լցաւ ամպով. և յետ խնդրելոյն Սողոմոնի՝ հուր էջ և եկեր զողջակէզսն 'ի նաւակարիսն անդ:

ե. Կրկին երևեալ նմա Տէր զգուշացոյց գնա:

զ. Վասն քաղաքացն զոր ետ Քիրամ Սողոմոնի, և վասն մնացելոց ազգացն որք եղեն նմա հարկատուք:

է. Զի կարգեաց զՂևրացիսն ըստ հրամանացն Դաւթի 'ի վերայ իւրաքանչիւր զործոց:

ը. Զի եկն առ նա փիկինն Սաբայ, վասն մեծ հարստութեանն Սողոմոնի. և թէ մնացորդք բանից նորա 'ի գիրս մարգարէիցն Նաթանայ և Աքիայ և Յովելայ:

թ. Թէ վասն խիստ պարասխանայն Ռոբովամայ բաժանեցան քանն ցեղքն 'ի քանէն Դաւթի. և վասն քաղաքացն զոր շինեաց նա և ամրացոյց:

ժ. Զի յաւելան Ղևրացիքն յՌոբովամ. և զօրացուցին զթագաւորութիւնն յԵրուսաղէմ. և զի զառաջինն բարի՛ էր յՌոբովամ, և 'ի թիւրեւն ել 'ի վերայ նորա Մաւսակիմ Եգիպտացի:

ժւն. Թագաւորեաց Աքիա. և զումարեալ 'ի վերայ Յերոբովամայ նախարեաց զկռապաշտելն նորա, և ինքն պարծէր յԱստուծոյ և 'ի պաշտօն քահանայիցն յԵրուսաղէմ. որ և վանեաց զՅերոբովամ զամենայն աւուրս իւր:

ժք. Թագաւորեաց Ասա, և էր բարի առաջի Տեառն և զօրացեալ. և ել 'ի վերայ նորա Զարեհ Եթովպացի հազար հազարօք. և զոչեաց առ Տէր, և կոտորեաց զՆոդիկան և զմիաստինսն՝ մինչ ոչ մնալ սպրեալ. և առ աւար բազում:

ժզ. 'Ի բանից Ազարիայ մարգարէի զօրացեալ Ասայի յԱստուած՝ արար նաւակարիս սեղանոյն, և սրբեաց բնաւին զՅուդա:

ժդ. Ել 'ի վերայ նորա Բասա արքայ Իսրայելի. և նա առաքեաց զանձս որդոյ Աղերայ որ ել և մերժեաց 'ի նմանէ զԲասա:

ժե. Եւ զի վասն այսր իրի յանդիմանեաց Անանիա մարգարէ զԱսա, թէ զի ոչ յԱստուած՝ այլ 'ի մարդ յուսացար. ընդ որ բարկացեալ եղ գնա 'ի բանսրի. և 'ի ցաւել ուրից նորա ոչ խնդրեաց զՏէր, այլ խնդրեաց բժիշկս. և մեռաւ:

ժզ. Գովուրթին Յովսափափու. և զի յերթալ նորա ընդ Աքաաբու սպրեցոյց գնա Տէր 'ի սրոյ Ասորոցն, որպէս վկայեացն Անանիա մարգարէ:

ժէ. Ժողովեցան 'ի վերայ նորա Անոն Մովաբ և Մինեցիք. և զոչեաց Յովսափափու առ Տէր. և 'ի ձեռն Ոգիելի մարգարէի քաջալերեաց գնա Տէր. և 'ի կարգելն ընդդէմ թշնամեացն և նուագել զսաղմոսն Աստուծոյ՝ զմիմեանս հարին թշնամիքն, ուսրի առին սոքա աւար յոյժ: Եւ զի խնամութիւն արար ընդ Աքաաբու՝ խորտակեցաւ նաւ նորա: Եւ թէ Յէու գրեաց զգիրս թագաւորացն Իսրայելի:

ժը. Թագաւորեաց Յովրամ և արար չար արաջի Տեառն, և սպաւամբեաց 'ի նմանէ Եդոմ: Գրեաց առ նա Եղիա մարգարէ և ասէ. Զի թողեր զՏէր՝ չարաչար հիւանդութեամբ մեռանիս. և հեղաւ որովայն նորա, և մեռաւ:

ժթ. Թագաւորեաց Ոբոզիա, և արար չար, և եսպան գնա Յէու՝ այն որ ջնջեաց

գրունն Աքաբու:

ի. Թագաւորեաց Գողոդիա. և յեր եւթն ամի սպանաւ. և թագաւորեաց Յովաս, և արար բարի, և յեր մահուն Յովիդեայ քահանայի դարձաւ ՚ի կուռս. և յանդիմանեալ յԱգարիայ որդոյ Յովիդեայ՝ սպան զնա. ընդ որոյ չարաչար հիւանդացեալ՝ սպանաւ յիւրոցն:

իւ. Թագաւորեաց Ամասիա և արար սակաւ ինչ բարի, վարձեաց յԻսրայէլէ ընդ իւր ՚ի մարտ ընդ Եղովմ, և ոչ փարաւ ընդ իւր. եհար զԵղոմ և առ զաստուածս նոցա ինր յաստուածս. մաքնեցաւ ՚ի ձեռս Յովասու արքայի Իսրայէլի, և յերոյ յիւրոցն սպանաւ:

իբ. Թագաւորեաց Ոզիա և արար ուղղութիւն. այլ հպարտացեալ մաքեաւ խնկարկել. և էր բորտրեալ մինչև մեռաւ:

իգ. Թագաւորեաց Յովաթամ և արար ուղղութիւն. և նա հարկեաց գորդիսն Ամոնայ:

իդ. Թագաւորեաց Աքազ և արար չարիս. նեղեաց զնա Ռասոն. և մեծ հարուածս եհար ՚ի Յուդայ Փակեէ, և գերեաց զՅուդա. զորս Ովդեդ մարգարէ յեմքս եր դարձուցանել. ձեռս եր Աքազ ՚ի Թագաւորափաղսար և ՚ի կուռս նորա, և մեռաւ:

իե. Աստուածապաշտ գոլով Եզեկիա արար զգափիկն յամսեանն երկրորդում. և վասն հինիսն Ասորոց եխից զաղբերսն որ արտաքոյ քաղաքին և զելս Գեհոնի:

իզ. Թագաւորեաց Մանասէ. և յաճախեալ ՚ի չարիս, ածաւ կապանօք ՚ի Բաբելոն, և ՚ի վրանգիսն դարձաւ աղաչեաց զԱստուած, և դարձոյց զնա ՚ի թագաւորութիւնն իւր, և պաշտեաց զՏէր մինչև մեռաւ:

իէ. Թագաւորեաց Ամովս, և արար չարիս զորս արար Մանասէ, և սպանաւ յիւրոցն:

իը. Գովեստր Յովսիայ որ սրբեաց զՅուդայ. և այրեաց զոսկերս քրմացն. արար զգափիկն, յօրինեաց զկարգ քահանայիցն ըստ պայմանին Դաւթայ. սպանաւ ՚ի փարաւոնէ՝ զոր ողբաց Երեմիա:

իթ. Թագաւորեաց Ոքոզիա և արար չարիս. կապեաց զնա փարաւոն և ած յԵգիպտոս՝ ուստի ոչ դարձաւ:

ի. Թագաւորեցոյց փարաւոն զԵղիակիմ որ և Յովակիմ, զեղբայր Ոքոզեայ. և եղ հարկս ՚ի վերայ երկրի:

լւ. Յաուրս Եղիակիմ Յովակիմայ ել Նաբուքոդոնոսոր զառաջինն, եղև նմա Եղիակիմ ծառայ. և դարձաւ ապստամբեաց:

լբ. Ել ՚ի վերայ նորա Նաբուքոդոնոսոր, և կապեաց զնա, կամ ըստ ոմանց՝ սպան, և զի ասէ մասն ինչ առնուլ ՚ի սպասուցն Տեառն, կարծիս փայ թէ այժմ փարաւ զԴանիէլ:

լգ. Թագաւորեաց որդի սորա Յեքոնիա. և յեր երից ամսոց ապստամբեաց. և աստ ոմանք երրորդ գալ ասեն Նաբուքոդոնոսորայ և թագաւորեցուցանել զՄեղեկիա, և փանել զՅեքոնիա, յորժամ և զԵզեկիէլ. և յինն ամին Մեղեկիայ՝ գալ դարձեալ Նաբուքոդոնոսորայ զվերջինն. իսկ այլք երիցս ասեն գալ Նաբուքոդոնոսորս յԵրուսաղէմ:

լդ. Իսկ յառաջին ամին Կիրոսի եւթանասուն ամ լցաւ իսկզբանէ մարգարէութեանն Երեմիայ, և ըստ վճռին Եսայեայ՝ հրաման եր Կիրոս ելանել զերւոյն յԵրուսաղէմ և շինել գրունն Աստուծոյ:

ՄՆԱՅՈՐԴԱՅ ԵՐԿՐՈՐԴ

1 **Ե** Գօրացաւ Սողոմոն որդի Դաւթի ՚ի թագաւորութեանն իւրում. **Ա**
2 **և** Տէր Աստուած իւր ընդ նմա էր. **և** մեծացոյց զնա ՚ի բարձրու-
3 թիւն: ² Եւ ասաց Սողոմոն ցամենայն Իսրայէլ, ցհազարապետս
4 **և** ցհարիւրապետս, **և** ցդպարաւորս, **և** ցամենայն իշխանս փոհմիցն: ³ Եւ
զնաց Սողոմոն **և** ամենայն եկեղեցին ընդ նմա, ՚ի բարձաւանդա՛կն Գա-
բաւոնի. ուր էր անդ խորանն վկայութեան Աստուծոյ, զոր արար Մով-
4 սէս ծառայ Տեառն յանապարհին: ⁴ Բայց զբապանակն Աստուծոյ եհան
Դաւիթ ՚ի քաղաքէն Կարիաթարիմայ. վասն զի պապրաստեաց նմա
5 խորան Դաւիթ յԵրուսաղէմ. ⁵ **և** սեղանն պղնձի զոր արար Բեսելիէլ
որդի Ուրիայ որդոյ Յովբայ, անդ էր առաջի խորանին Տեառն: Եւ
6 խնդրեաց ինքն Սողոմոն **և** եկեղեցին: ⁶ Եւ եհան անդ Սողոմոն ՚ի վե-
րայ պղնձի սեղանոյն առաջի Տեառն ՚ի խորանին, **և** մաքոյց ՚ի վե-
7 րայ նորա ողջակէզս հազար: ⁷ Ի զիշերին յայնմիկ երևեցաւ Աստու-
8 ած Սողոմոնի, **և** ասէ ցնա. Խնդրեա՛ զինչ փաց քեզ: ⁸ Եւ ասէ Սո-
ղոմոն ցԱստուած. Դո՛ն արարեր ընդ Դաւթի հօր ինում ողորմութիւն
9 մեծ. **և** թագաւորեցուցեր զիս փոխանակ նորա. ⁹ **և** արդ Տէր Աստու-
ած՝ հաւաքարիմ լիցի անուն քո ՚ի վերայ Դաւթի հօր ինոյ. վասն զի
դո՛ն թագաւորեցուցեր զիս ՚ի վերայ բազում ժողովրդեանս, որ է իբրև
10 զհող երկրի: ¹⁰ Եւ արդ՝ զիմաստութիւն **և** զհանճար փացես ինձ, զի
ելանիցեմ առաջի ժողովրդեանս քոյ այսորիկ, **և** մտնիցեմ. վասն զի
11 ո՛ր դաւիցի զժողովուրդս քո զմեծ զայս: ¹¹ Եւ ասէ Աստուած ցՍողոմոն.
Փոխանակ զի եղև՝ այդ ՚ի սրտի քում, **և** ոչ խնդրեցեր մեծութիւն ընչից,
և ոչ փառս, **և** ոչ զանձինս հակառակորդաց քոց, **և** աւուրս բազումս
ոչ խնդրեցեր. այլ խնդրեցեր դու քեզ զիմաստութիւն **և** զհանճար, զի
12 դաւիցիս զժողովուրդ իմ յորոյ վերայ թագաւորեցուցի զքեզ: ¹² Զիմաստութիւն
և զհանճար փան քեզ, **և** զմեծութիւն, **և** զինչս **և** զփառս փանց քեզ. որ-
պէս զի ոչ եղև նման քեզ ՚ի թագաւորս յառաջագոյն քան զքեզ, **և**
13 զկնի քո ոչ լինիցի այդպէս: ¹³ Եւ եկն Սողոմոն ՚ի Բամայ Գաբաւոնի
յԵրուսաղէմ, յերեսաց խորանին վկայութեան. **և** թագաւորեաց ՚ի վե-
14 րայ Իսրայէլի: ¹⁴ Եւ ժողովեաց Սողոմոն կառս **և** հեծեալս. **և** եղեն նմա
հազար **և** չորեք հարիւր կառք, **և** երկուրասան հազար հեծելոց. **և** եթող
15 զնոսա ՚ի քաղաքս հեծելոցն, **և** զօրն էր ընդ արքայի յԵրուսաղէմ: ¹⁵ Եւ
եղ արքայ զոսկի **և** զարծաթ իբրև զքարինս յԵրուսաղէմ, **և** զմայրս ՚ի
16 Նրէասպանի, իբրև զնոլաթզենիս ՚ի դաշտի բազմութեամբ: ¹⁶ Եւ ելք
17 ձիոցն Սողոմոնի յԵգիպտոս. **և** զինք վաճառուց արքայի. ¹⁷ երթեալ

*Ի վերևագիր գրոցս յօրինակին եղեալ էր՝ Մնացորդ Երկրորդ. քայց առեալ յայոց եղաւ աստէն համաձայն առաջնոյն Մնացորդաց Երկրորդ. թէպէտ **և** օրինակ մի ունէր՝ Մնացորդ Երկրորդ:*

1. 3 *Յօրինակին. Ի բարձաակն Գաբա՛:* **5** *Ուսակք.* Եւ զսեղանն պղնձի զոր արար Բեսելիէլ որդի: **10** *Բազումք.* Ո՛ր դաւեցի զժողո՛: *Յօրինակին պակասէր. Զժողովուրդս քո զմեծ:* **11** *Այլք.* Զի դաւեցիս զժողովուրդ իմ: *Ուսակք.* Յորոց վերայ թագաւորե՛:

զնէին. և ելանէին ածէին յԵգիպտոս: Կառս մի վեց հարիւր արծաթոյ, և ձի հարիւր և յիսուն. և այնպէս ամենայն թագաւորացն Նեքրացոց, և թագաւորացն Ասորեաց ՚ի ձեռս նոցա բերէին:

Բ ¹ Եւ ասաց Սողոմոն շինել զպուն անուան Տեառն, և զպուն թագա- 2
ւորութեան իւրոյ: ² Եւ ժողովեաց Սողոմոն ելթանասուն հազար արանց 2
բեռնակրաց, և ութսուն հազար քարահարաց ՚ի լեռինս. և վերակացուք
նոցա երեք հազար և վեց հարիւր: ³ Եւ առաքեաց Սողոմոն առ Քիրամ 3
արքայ Տիրոսի՝ և ասէ. Որպէս արարեր ընդ հոր իմոյ Դաւթի, և ելուր
նմա մայր փայտս, շինել իւր փուն բնակելոյ ՚ի նմա: ⁴ Եւ արդ՝ ահա 4
են որդի նորա՝ շինեմ փուն անուան Տեառն Ասպուծոյ իմոյ, սրբել զնա
նմա, ծխել առաջի նորա խունկս, և առաջադրութիւնս յամենայն ժամ.
և մասնացանել ողջակէզս հանապազ առաւօրուց և երեկոյրին, և ՚ի
շաքաթս, և յամսամուրս, և ՚ի փօնս Ասպուծոյ մերոյ, յախիբեան զայն
յԻսրայէլէ: ⁵ Եւ փունս զոր են շինեմ մեծ է. վասն զի մեծ է Ասպուած 5
մեր քան զամենայն ասպուածս. ⁶ և ո՛ր կարասցէ շինել նմա փուն. զի եթէ 6
երկինք՝ և երկնից երկինք ոչ փանին զփառս նորա. և զի՛նչ ես շինեցից
նմա փուն. այլ զի ծխեսցեն խունկս առաջի նորա: ⁷ Եւ արդ՝ առաքեա՛ 7
ինձ այր իմասպուն, որ գիտիցէ գործել զոսկի և զարծաթ, և զպղինձ,
և զերկաթ, և զծիրանի, և զկարմիր, և զկապուրակն, և զբեհեզն. և
որ գիտիցէ քանդակել զքանդակս ընդ իմասպունս իմ, որք են ՚ի Նոբ-
ասպանի և յԵրուսաղէմ. զորս պարասպեաց Դաւիթ հայր իմ: ⁸ Եւ 8
փուն բերել ինձ փայտս մայրս, և սարոյս, և թեղաշս ՚ի Լիբանանէ.
վասն զի ես գիտեմ, իբրև զծառայս քո ոչ որ գիտէ հապանել փայտ
՚ի Լիբանանէ. և արդ ծառայք քո երթիցեն ընդ ծառայս իմ, ⁹ պապ- 9
րասպել ինձ փայտ բազում. վասն զի փունս զոր ես շինեմ, է մեծ և
փառաւոր: ¹⁰ Եւ գործօնէիցն որք հապանեն զփայտն՝ ՚ի կերակուր ելու 10
հաց՝ ռոճիկ ծեռայից քոց՝ քսան հազար քոռ ցորենոյ, և քսան հազար
քոռ գարոյ, և քսան հազար չափ գինոյ, և ձէթ քսան հազար չափ:
¹¹ Եւ ասաց Քիրամ արքայ Տիրոսի գրով, և արձակեաց առ Սողոմոն. 11
Վասն սիրելոյ Տեառն զժողովուրդ իւր, եր գրեզ ՚ի վերայ դոցա թա-
գաւոր: ¹² Եւ ասէ Քիրամ. Օրհնեալ է Տէր Ասպուած Իսրայէլի որ արար 12
զերկինս և զերկիր. որ եր Դաւթի արքայի որդի իմասպուն, գիտել
զհանճար և զիմասպութիւն. որ շինեսցէ զպուն Տեառն, և զպուն թա-
գաւորութեան իւրոյ: ¹³ Եւ արդ՝ ահա առաքեցի քեզ այր իմասպուն, որ 13
գիտէ զհանճար՝ զՔիրամ զծառայ իմ. ¹⁴ մայր դորա՛ է ՚ի դստերացն 14
Դանայ, և հայր դորա՛ այր Տիրացի. գիտէ գործել զոսկի և զարծաթ,
և զպղինձ, և զերկաթ, և զքարինս, և զփայտս, և անկանել զծիրանին,
և զկապուրակն, և զբեհեզն, և զկարմիրն, և քանդակել քանդակս. և
իմանալ զամենայն հնարս զորս փացես ցոյ՝ ընդ իմասպունս քո և
ընդ իմասպունս Դաւթի փեսան իմոյ հոր քոյ: ¹⁵ Եւ արդ՝ զգորեանն 15

17 Այլք. Ամենայն թագաւորացն Քեքրացոց. կամ Քեքրացոց: 2. 3 Ունակք. Ընդ
հորն ինում Դաւթի: 4 Ունակք. Եւ ՚ի փօնս Տեառն Ասպուծոյ մերոյ, յախիբեան:
8 Ունակք. Եւ սարոյս, և թեղաշս: 9 Ոսկան. Է մեծ փառաւոր: 10 Ունակք. Եւ
զինի ԻՌ չափ: 12 Բազումք. Զպունն Տեառն, և զպուն: 13 Ունակք. Իմասպուն և
որ գիտէ:

և զգարին և զձեթն և զգինին, գոր ասաց րէր իմ. քացէ՛ ծառայից
 16 իւրոց. ¹⁶և մեք հապանենք փայր ՚ի Լիբանանէ ըսք ամենայն պիտոյից
 քոց. և անցուք զնոսս ընդ ծով լասարս ՚ի Յոպպէ, և հաւաքեսցեն զայն
 յԵրուսաղէմ:

17 ¹⁷Եւ ժողովեաց Սողոմոն զամենայն արս պանդուխարս յԵրուսաղէմ Գ
 զկնի թուոյն գոր թուեաց զնոսս Դաւիթ հայր նորա. և գրան հարիր
 18 յիսուն հազար, և երեք հազար և վեց հարիր. ¹⁸և արար ՚ի նոցանէ
 եթանասուն հազար բեռնակրաց, և ութսուն հազար քարահարաց, և
 զերեք հազարսն և զվեց հարիրսն՝ գործավարս ՚ի վերայ նոցա:

3 ¹Եւ սկսաւ Սողոմոն շինել զպրունն յԵրուսաղէմ. ՚ի լերինս Ամորիացոցն,
 ուր երևեցաւ Տէր Դաւիթի հօր նորա, ՚ի րեղոջ յորում պարտաստեաց
 2 Դաւիթ, ՚ի կալ Ռոնայ Յերուսացոյ: ²Եւ սկսաւ շինել յամսեանն երկ-
 3 րորդի, յամին չորրորդի թագաւորութեան իւրոյ. ³և սկսաւ Սողոմոն
 շինել զպրունն Ասրուծոյ: Երկայնութիւն չափոյ առաջնոյն ՚ի վաթսուն
 4 կանգնոյ՝ և լայնութիւն ՚ի քսան կանգնոյ: ⁴Եւ եղ՛ամ դէմ յանդիման
 փանն, երկայնութիւնն առաջին՝ և լայնութիւն փանն կանգնոց քսանից.
 և բարձրութիւն քսան կանգնոյ. և պարեաց զնա ոսկով սրբով ՚ի
 5 ներքուսք: ⁵Եւ զպրունն մեծ՝ դրուագեաց մայր փայրիք, և պարեաց
 ոսկով սրբով, և քանդակեաց ՚ի նմա արմաւենիս, և շրթայագործս:
 6 ⁶Եւ զարդարեաց զպրունն ակամբք պարուականօք ՚ի փառս, և ոսկով
 7 սրբով ՚ի Սեփարուիմայ: ⁷Եւ պարեաց զպրունն ոսկով, և զորման, և
 8 զդրունն, և զձեղունն՝ և զդուրս, և քանդակեաց քրորէս յորման: ⁸Եւ
 արար զպրուն սրբութեան սրբութեանցն, զերկայնութիւն նորա առաջոյ
 կողմանէ ՚ի քսան կանգնոյ, և զլայնութիւնն ՚ի քսան կանգնոյ, և պարե-
 9 աց զնա մաքուր ոսկով ՚ի քրորէս՝ վեց հարիր փաղանփով: ⁹Եւ կշիռ
 բեռանցն միոյ միոյ կշռութիւն յիսուն սիկոյ ոսկոյ. և զվերնափունն պա-
 10 րեաց ոսկով: ¹⁰Եւ արար ՚ի փան սրբութեան սրբութեանցն քրորէս
 11 երկուս գործ. և պարեաց զնոսս ոսկով. ¹¹և թեք քրորէիցն՝ երկայնութիւն
 քսան կանգուն. թե մի ՚ի հինգ կանգնոյ, կցեալ յորմս փանն, և թեն մնս
 12 ՚ի հինգ կանգնոյ՝ կցեալ ՚ի թե քրորէին միսոյ. ¹²և թեն քրորէին մի-
 սոյ ՚ի հինգ կանգնոյ կցեալ յորմս փանն. և մնս թեն ՚ի հինգ կանգնոյ
 13 կցեալ ՚ի թե քրորէին միսոյ: ¹³Եւ թեք քրորէիցն փարածեալք ՚ի քսան
 կանգնոյ. և ինքեանք կային ՚ի վերայ ուրից իւրեանց, և դէմք նոցա
 14 ՚ի փունն: ¹⁴Եւ արար զվարագորն ՚ի կապուրակէ և ՚ի ծիրանոյ, ՚ի
 15 կարմրոյ՝ և ՚ի բեհեզոյ, և անկանէր ՚ի նմա քրորովքս: ¹⁵Եւ արար առաջի
 փանն սիւնս երկու. յերեսունուհինգ կանգնոյ բարձրութիւն. և զիսոյակս
 16 նոցա ՚ի հինգ կանգնոյ: ¹⁶Եւ արար վանդակապար ՚ի դաբիբայն, և
 եղ ՚ի վերայ զլիսոյ սեանցն. և արար նոնաձնս հարիր, և եղ ՚ի վե-

18 Ունակք. Եւ զերիս հազարսն: **3. 1 Ունակք.** Զպրունն Տեառն յԵրուսաղէմ, ՚ի
 լերին Ամորիացոյն: *Յօրինակին յեւր քառիս՝* երևեցաւ, *յակելեալ դնի՝* նմա, *որ*
և չակերթիս նշանակի բառնայ. գորով և մեք զանց արարաք համանայն այլոց:
4 Այլք. Եւ բարձրութիւն հարիր և քսան կանգնոյ: *Ունակք.* Եւ պարեաց զնոսս ոսկով
 սր՛: **8 Ունակք.** Առաջի կողմանէ ՚ի քսան կանգնոց: **9 Այլք.** Եւ կշիռ բեռանցն միոյ
 միոյ: **11 Ունակք.** Քսան կանգնոյ, և թե մի ՚ի հինգ: **15 Այլք.** Յերեսուն և ՚ի հինգ
 կանգնոյ:

րայ շղթայագործացն: Եւ կանգնեաց զսիւնսն առաջի փաճարին, զմին յաջմէ, և զմասն յահեկէ. և կոչեաց զանուն այնորիկ որ յաջմէն էր՝ Ուղղութիւն, և զանուն այնորիկ՝ որ ՚ի ձախմէն էր՝ Զօրութիւն:

¹Եւ արար սեղան պղնձի, ՚ի քսան կանգնոյ զերկայնութիւն, և ՚ի **4**
քսան կանգնոյ զլայնութիւն, և զբարձրութիւն ՚ի փասն կանգնոյ: ²Եւ ա– **2**
րար զծովն հալածոյ ՚ի փասն կանգնոյ զչափն, բոլորակ շուրջանակի, և
՚ի հինգ կանգնոյ զբարձրութիւն, և շուրջանակի յերեսուն կանգնոյ: ³Եւ **3**
նմանութիւն եգանց ՚ի ներքոյ նորա, որք շուրջ կային, ՚ի փասն կանգնոյ
շուրջ պարտալք զնովաւ. և ձուլեցին զգուարակսն ըստ ձուլածոյն իւրե–
անց. ⁴որպէս արարին զնոսա երկոտասան զուարակս. երեքն հայէին **4**
՚ի հիւսսի, և երեքն հայէին յարևմուտս, և երեքն հայէին ՚ի հարաւ,
և երեքն հայէին յարևելս. և ծովն ՚ի վերայ նոցա, և յետոյքն իւրե–
անց ՚ի ներքոյ: ⁵Եւ թանձրութիւն ծովուն թզան, և շուրթն նորա իբրև **5**
զշնորթն բաժակի, քանդակեալ բոյս շուշանի, և փաներ երին հազարս
չափ. ⁶և կարարեաց զնա: Եւ արար աւազանս փասն. և եղ զհինգն **6**
յաջմէ, և զհինգն ՚ի ձախմէ. լուանալ ՚ի նոսա զգործ ողջակիզացն, և
ողողել ՚ի նոսա. և ծովն առ ՚ի լուանալ ՚ի նմա քահանայիցն զհնքեանս:
⁷Եւ արար զաշտանակսն ոսկիս փասն ըստ յօրինուածոյն իւրեանց. և **7**
եղ զնոսա ՚ի փաճարին, զհինգն յաջմէ և զհինգն ՚ի ձախմէ: ⁸Եւ ա– **8**
րար սեղանս փասն, և եղ ՚ի փաճարին, հինգ յաջմէ և հինգ ՚ի ձախմէ.
և արար փաշտս ոսկիս հարիւր: ⁹Եւ արար զսրահն քահանայիցն. և **9**
զսրահն զմեծ. և զդրունս սրահին, և զդրունս նոցա պարտեաց պղնձով:
¹⁰Եւ զծովն եղ յանկեան փաճարին յաջմէ կողմանէ իբրև յարևելս ա– **10**
ռաջի: ¹¹Եւ արար Քիրամ զմասհանսն և զկաթսայս, և զկասկարայս **11**
սեղանոյն, և զամենայն զկահն նորա: Եւ կարարեաց Քիրամ առնել զ–
ամենայն գործն զոր հրամայեաց արքայն Սողոմոն ՚ի փանն Աստուծոյ:
¹²Զսիւնսն երկուս, և ՚ի վերայ նոցա զխոյակսն, և ՚ի վերայ խոյակաց **12**
սեանցն զքովթարովթան զերկոսեան, և զվանդակագործսն զերկուս՝ առ
՚ի ծածկել զխոյակս քովթարովթայցն, որք էին ՚ի վերայ զխոց սեանցն:
¹³Եւ զանգակս ոսկեղէնս չորեքհարիւր յերկոսեան վանդակապարսն. և **13**
զերկուս ազգս նոնաձևացն ՚ի միում վանդակագործին՝ ծածկել զերկոսեան
խոյակսն որ էին ՚ի վերայ սեանցն: ¹⁴Եւ զմենքենովթանս արար փասն, **14**
և զաւազանսն ՚ի վերայ մենքենովթացն. ¹⁵և զծովն զմի. և զուարակս **15**
երկոտասան ՚ի ներքոյ նորա. ¹⁶և զկասկարայս. և զբառնալիսն. և **16**
զսանսն. և զմասհանսն. և զամենայն կահ նոցա զոր արար Քիրամ.
և փարաւ արքայի Սողոմոնի ՚ի փունն Տեառն: Ի մաքուր պղնձոյ,
¹⁷յընդարձակութեան երկրին Յորդանանու ձուլեաց զայն արքայ ՚ի թանձրութեան **17**
հողոյն ՚ի փանն Սոքովթայ, ՚ի մէջ Սադաթայ: ¹⁸Եւ արար Սողոմոն զ– **18**
ամենայն սպասն զայն բազում յոյժ. վասն զի ոչ պակասեաց կշիռ
պղնձոյն: ¹⁹Եւ արար Սողոմոն զամենայն սպաս փանն Տեառն. և **19**

16 Ոմանք. Եւ զանուն այնր որ ՚ի ձախմէն: **4.2 Ոմանք.** Զծովն հալածոց: **4 Ոմանք.** Տայէին ընդ հիւսսի... հայէին ընդ հարաւ: **7 Յօրինակին.** Զաշտանակն ոսկիս փասն: **11 Այլք.** Եւ զկարայս: **Յօրինակին.** Եւ զկասարայս սեղան: **15 Ոմանք.** Եւ զուարակս ԲԺ ՚ի վերայ նորա: **17 Ոսկան.** Զուլեաց զայն արքայ ՚ի թանձրութիւն:

զանդանն ոսկի, և զայլ սեղանսն. և ՚ի վերայ նոցա զհացն զառաջաորոթեան.

20 ²⁰ և զաշտանակսն. և զճրագունսն լուսոյ ըստ յօրինուածոյն յանդիման
21 դաբիրայն ՚ի մաքուր ոսկոյ. ²¹ և ճրագարանք իւրեանց, և բազմակալք
22 իւրեանց, ²² և փաշտքն, և խնկամանքն, և բուրուառքն ՚ի մաքուր ոս-
կոյ. և դուրք փանն ներքոյ ՚ի սրբութիւն սրբութեանցն. և զդրունս
փաճարին ոսկեղէնս:

5 ¹ Եւ կապարեցաւ ամենայն գործն զոր արար Սողոմոն ՚ի փանն Տե-
առն. և փարաւ ՚ի ներքս Սողոմոնն զսրբութիւնսն Դաւթի հօր իւրոյ,
զարծաթն և զոսկին. և զսպասն ե՛ր ՚ի գանձս փան Տեառն:

2 ² Յայնժամ եկեղեցացոյց Սողոմոն զձերսն Իսրայէլի, և զամենայն **Դ**
իշխանս ցեղիցն, զառաջնորդս փոհմից որդւոցն Իսրայէլի յերուսաղէմ,
հանել զփապանակ ուխտին Տեառն ՚ի քաղաքէ Դաւթի՝ նա՛ է Սիովն:

3 ³ Եւ ժողովեցաւ առ արքայ ամենայն այր Իսրայէլի ՚ի փօնին. այն է
4 ամիսն եւթներորդ. ⁴ և եկին ամենեքեան ձերքն Իսրայէլի: Եւ առին
5 ամենեքեան Ղևրացիքն զփապանակն և հանին զնա. ⁵ և զխորանն
վկայութեան, և զամենայն սպասն սուրբ որ էր ՚ի խորանին. և հանին
6 զայն քահանայքն և Ղևրացիքն: ⁶ Եւ արքայ Սողոմոնն և ամենայն ժո-
ղովուրդն Իսրայէլի, և երկիւղածքն, և ժողովեալքն նոցա առաջի փա-
պանակին. զենուին զուարակս և ոչխարս, որոց ո՛չ գոյր թիւ և ո՛չ համար
7 ՚ի բազմութենէն: ⁷ Եւ փարան՝ ՚ի ներքս Ղևրացիքն զփապանակ ուխ-
տին Տեառն ՚ի փեղի՛ն իւր՝ ՚ի դաբիր փանն ՚ի սրբութիւն սրբութեանցն,
8 ՚ի ներքոյ թևոց քերոբէիցն: ⁸ Եւ էր քերոբէիցն թռուցեալ զթևս իւ-
րեանց ՚ի վերայ փապանակին, և ծածկէին քրոբէքն զփապանակն, և
9 զբառնալիս նորա ՚ի վերուստ: ⁹ Եւ շնորջ ունէին բառնալիքն, և հայէին
զուխք բառնալեացն ՚ի սրբութեանցն ՚ի դէնս դաբիրայն. և ո՛չ երևէին
10 արտաքս և էին անդ մինչև ցայսօր: ¹⁰ Եւ ո՛չ ինչ էր ՚ի փապանակին՝ բայց
երկո՛ւ փախարակքն զորս ե՛ղ անդ Մովսէս ՚ի Քորէք, զորս ուխտեաց
11 Տէր ընդ որդիսն Իսրայէլի, յեւանելն նոցա յերկրէն Եգիպտոսի: ¹¹ Եւ
եղև իբրև ելին քահանայքն ՚ի սրբութեանցն. վասն զի ամենեքեան
քահանայքն որք գրան անդ՝ սրբեցան. և ո՛չ էին կարգեալ օր ըստ օրէ
12 պաշտօնեայքն, ¹² և Ղևրացիքն սաղմոսանուագք. ամենեքեան յորդոցն
Ասափայ և Եմանայ և Իդիթովմայ, և յորդոցն նոցա, և յեղբարցն նոցա.
որք զգեցեալ էին զպարմուճանս բեհեզեղէնս. և փառօք և քնարօք և
սրընգօք, կային յարևելից կողմանէ սեղանոյն. և ընդ նոսա քահանայք
13 հարիւր և քսան՝ հարկանէին փողս: ¹³ Եւ եղև միանգամայն ձայն ՚ի
հարկանել զփողսն, և յերգել զսաղմոսն, և ամբառնալ զձայնսն միա-
բան ասելով. Խոստովան եղերուք և օրհնեցէք զՏէր: Եւ բարձրացուցին
զձայնսն փողովքն և ծնծղայիւք, և գործուովք երգոյն. և ասացին. Խոստովան
եղերուք Տեառն, զի բարի է զի յախտեան է ողորմ նորա: Եւ փունն
14 լցան ամպով փառացն Տեառն. ¹⁴ և ո՛չ կարէին քահանայքն կալ՝ ՚ի

20 Ոսկան. Յանդիման դաբիրային: **22 Այլք.** Տանն ներքոյն ՚ի սր՛: **5. 1 Ոմանք.**
Եւ զսպասն: Եւ զամենայն սպասան: **5 Ոմանք.** Եւ զսպասն: Եւ զամենայն սպասան:
12 Յօրինակին. Քահանայք ճԻ: **13 Այլք.** Եւ գործեօք երգոյն: **Ոմանք.** Ձի յախտեան
է ողորմութիւն նորա:

պաշտամանն յերեսաց ամպոյն. վասն զի լցին փառքն Տեառն գրունն Աստուծոյ:

¹Յայնժամ խօսեցաւ Սողոմոն. Տէր ասաց բնակել 'ի մառախոյի: ²Եւ **6, 2**
 ես շինեցի փուն անուան քում զարբութիւնս քո, և պարասպեցի բնակել
 'ի սմա յաւիտեանս: ³Եւ դարձոյց արքայ զերեսս իւր, և օրհնեաց զ-
 3 ամենայն եկեղեցին Իսրայէլի. և ամենայն եկեղեցին Իսրայէլի կայր
 շուրջ. և ասէ. ⁴Օրհնեալ է Տէր Աստուած Իսրայէլի. որ խօսեցաւ բերա-
 4 նով իւրով ընդ Դաւթի հօր իմում, և ձեռօք իւրովք ելից: ⁵Եւ ասէ. Յօրէ
 5 յորմէ հանի զժողովուրդ իմ յերկրէն Եգիպտոսի՝ ոչ ընտրեցի քաղաք մի
 յամենայն ցեղիցն Իսրայէլի շինել ինձ փուն, զի լինիցի անուն իմ անդ.
 և ոչ ընտրեցի զայր որ լինել առաջնորդ 'ի վերայ ժողովրդեան իմոյ
 Իսրայէլի: ⁶Եւ արդ՝ ընտրեցի զԵրուսաղէմ լինել անուան իմոյ աստ. **6**
 և ընտրեցի զԴաւիթ՝ զի լինիցի 'ի վերայ ժողովրդեան իմոյ Իսրայէլի:
⁷Եւ եղև 'ի սրբի Դաւթի հօր իմոյ շինել փուն անուան Տեառն Աստու-
 7 ծոյ Իսրայէլի. ⁸և ասաց Տէր ցԴաւիթ հայր իմ. Վասն զի եղև 'ի սրբի
 8 քում շինել փուն անուան իմոյ՝ բարութք արարեր զի եղև այդ 'ի սրբի
 քում. ⁹բայց սակայն դու ոչ շինեսցես ինձ փուն, այլ որդի՛ քո որ ելանէ
 9 յորովայնէ քումմէ, նա՛ շինեսցէ փուն անուան իմոյ: ¹⁰Եւ կանգնեաց Տէր
 10 զբան իւր զոր խօսեցաւ, և եղէ ես փոխանակ Դաւթի հօր իմոյ. նստայ
 յաթոռն Իսրայէլի որպէս խօսեցաւ Տէր, և շինեցի զփունս զայս անու-
 ան Տեառն Աստուծոյ Իսրայէլի. ¹¹և եղի՛ աստ զբապանակ ուխտին
 11 զոր ուխտեաց ընդ որդիսն Իսրայէլի: ¹²Եւ եկաց յանդիման սեղանոյն
 12 Տեառն առաջի ամենայն եկեղեցոյն Իսրայէլի. և ամբարձ զձեռս իւր:
¹³Վասն զի արար Սողոմոն յարիսիս պղնձի, և եղ զնա 'ի մէջ սրահի
 13 փաճարին, 'ի հինգ կանգնոյ զերկայնութիւն նորա, և 'ի հինգ կանգնոյ
 զլայնութիւնն, և յերկից կանգնոց զբարձրութիւն նորա. և եկաց 'ի վե-
 րայ նորա, անկաւ 'ի վերայ ծնագաց իւրոց առաջի ամենայն եկեղեցոյն
 Իսրայէլի, և ամբարձ զձեռս իւր յերկինս, ¹⁴և ասէ. Տէր Աստուած Իս-
 14 րայէլի. ոչ որ է նման քեզ Աստուած յերկինս, և ոչ 'ի վերայ երկրի.
 որ պահես զուխտս և զողորմութիւն ամենեցուն, որ զնան առաջի քո
 ամենայն սրբիւք իրեանց: ¹⁵Ջի պահեցեր ծառայի քում Դաւթի հօր
 15 իմոյ, զոր խօսեցար ընդ նմա և ասացեր. խօսեցար բերանով քով, և
 ձեռօք քո լցեր յաջօր: ¹⁶Եւ արդ՝ Տէր Աստուած Իսրայէլի, պահեա՛ ծա-
 16 ռայի քում Դաւթի հօր իմում, զոր ինչ խօսեցար ընդ նմա և ասացեր. Ոչ
 պակասեսցէ քո այր յերեսաց իմոց որ նստցի յաթոռն Իսրայէլի. բայց
 միայն թէ պահեսցեն որդիք քո զճանապարհս իւրեանց զնա՛ առաջի
 իմ, որպէս զնացեր դու առաջի իմ: ¹⁷Եւ արդ Տէր Աստուած Իսրայէլի,
 17 հաւաքարիմ լիցի բանն քո Դաւթի. ¹⁸եթէ ստուգութեամբ բնակեսցէ
 Աստուած ընդ մարդկան 'ի վերայ երկրի. զի եթէ երկինք՝ և երկնից եր-
 18 կինք ոչ են բաւական քեզ. և՛ զի՛նչ է փունս այս զոր շինեցի: ¹⁹Եւ արդ՝ **19**

6.1 Ունակք. Տէր իմ ասաց բնակել 'ի մա՛: **8 Ունակք.** ՅԴաւիթ ցհայր իմ: **9 Բազումք.**
 Որ ելցէ յորովայնէ: **11 Ունակք.** Զբապանակ ուխտին Տեառն: **16 Ունակք.** Որ նստցիցի
 յաթոռ... միայն եթէ պահեսցէ: **17 Յօրհնակին պակասէր.** Լիցի բանն քո Դաւթի:

հայեցցին յաղօթս ծառայի քոյ, և 'ի խնդրուածս իմ Տէր Աստուած, լսել
 20 զաղաչանս և զաղօթս, զոր ծառայ քո աղաչէ՛ առաջի քո այսօր, ²⁰ լինել
 բաց աչաց քոց և մտաց 'ի փանս յայսմ 'ի փութ և 'ի գիշերի. 'ի փեղուջս
 յորում ասացեր կոչել զանուն քո 'ի սմա, առ 'ի լսել զաղօթս զոր ծա-
 21 նայ քո աղաչէ 'ի փեղուջս յայսմ: ²¹ Եւ լուիցեն զխնդրուածս ծառայի քոյ,
 և ժողովողեան քոյ Իսրայէլի, զոր ինչ աղաչեցեն 'ի փեղուջս յայսմ.
 և դու լուիցես 'ի փեղուջէ բնակութեան քոյ յերկնից, լուիցես՝ և քաիչ
 22 լիցիս: ²² Ջոր ինչ մեղանչիցէ այր ընկերի իւրում, և առնուցու նգովս
 յաղագս այնորիկ նգովել զնա. և եկեացէ կացցէ առաջի սեղանոյս 'ի
 23 փանս յայսմիկ. ²³ և դու լուիցեն յերկնից, և արասցես, և դարեցցիս
 զծառայան քո՝ հապուցանելով անօրինին. փայ ըստ ճանապարհաց նո-
 րա 'ի գլուխ նորա, և արդարացուցանել զարդարն. և փայ իւրաքանչիւր
 24 ումեք ըստ արդարութեան իւրում: ²⁴ Եւ եթէ վանեսցի՛ ժողովուրդ քո Իս-
 րայէլ առաջի թշնամեաց, եթէ մեղիցեն՝ քեզ՝ և դարձցին, և խոստովան
 լիցին անուան քում, և յաղօթս կացցեն և պաղապեցցին առաջի քո 'ի
 25 փանս յայսմ, ²⁵ և դու լուիցեն յերկնից. և քաիչ լիցիս մեղաց ժողո-
 վրդեան քոյ Իսրայէլի. և դարձուցեն զնոսա յերկիրն զոր ետուր նոցա՝
 26 և հարց նոցա: ²⁶ Յարգելու քո զերկինս ոչ լինել անձրև, թէ մեղիցեն
 քեզ. և յաղօթս կացցեն 'ի փեղուջս յայսմ, և օրինեսցեն զանուն քո, և
 27 'ի մեղացն իրեանց դարձցին, վասն զի նկուն արասցես զնոսա. ²⁷ և
 դու լուիցեն յերկնից, և քաիչ լիցիս մեղաց ծառայից քոց, և ժողո-
 վրդեան քոյ Իսրայէլի. վասն զի յայտնեսցեն նոցա զճանապարհն բա-
 28 ետուր ժողովրդեան քում 'ի ժառանգութիւն: ²⁸ Մով եթէ լինիցի 'ի վե-
 րայ երկրի. մահ եթէ լինիցի. խորշակահարութիւն, և դալունկն. և
 մարախ, և ջորեակ եթէ լինիցի. եթէ նեղիցէ զնոսա թշնամի յանդի-
 ման քաղաքացն իրեանց. ըստ ամենայն հարուածոց, և ըստ ամենայն
 29 ցաւոց, ²⁹ ամենայն աղօթիւք և ամենայն պաղապանօք, որ լինիցին ա-
 մենայն մարդոյ, և ամենայն ժողովրդեան քո Իսրայէլի. եթէ ծանիցէ
 մարդ զբորոպութիւն իւր և զախս իւր, և ամբարձցէ զձեռս իւր 'ի փունս
 30 յայս: ³⁰ Եւ դու լուիցեն յերկնից 'ի պապրաստ բնակութենէ քումմէ. և
 բժշկեսցեն, և փացեն առն ըստ սրտի իւրում, որպէս և ծանիցես զսիրտ
 31 նորա. վասն զի դու միայն ճանաչես զսիրտս որդւոց մարդկան. ³¹ որ-
 պէս զի երկիցեն 'ի ճանապարհաց քոց զամենայն աւուրս զոր կեցցեն
 32 նոքա 'ի վերայ երեսաց երկրին զոր ետուր հարցն նոցա: ³² Եւ ամե-
 նայն օտարական որ ոչ իցէ 'ի ժողովրդենէ քումմէ յԻսրայէլէ ինքն. և
 եկեացէ յերկրէ հեռաստանէ՝ վասն անուան քոյ մեծի՛ և հզօր ձեռին
 քոյ, և բարձր բազկի քոյ. և եկեսցեն և յաղօթս կացցեն 'ի փեղուջս
 33 յայսմ. ³³ և լուիցեն յերկնից 'ի պապրաստ բնակութենէ քումմէ. և ա-

20 Ոսկսն. Աչաց քոց 'ի վերայ փանս այսմ 'ի փութ: **24 Ոմանք.** Եւ եթէ մեղիցեն
 քեզ: **26 Ոմանք.** Նկունս արասցես: **27 Ոմանք.** Յոր զնասցեն 'ի նոսա, և փացես:
28 Այլք. Եւ դալունկ և մարախ, և: **29 Այլք.** Ամենայն աղօթք և ամենայն պաղապանք:
Ոսկսն. Ծանիցի մարդ... 'ի փանս յայսմ: **31 Այլք.** Ջորս կեցցեն: **32 Յօրինակին**
կրկնի. Ինքն. և եկեացէ *ինքն* յերկրէ հե՛:

րացեն ըստ ամենայնի գոր ինչ և կարդասցէ առ քեզ օտարականն. զի ծանիցեն ամենայն ժողովուրդք երկրի զանուն քո, և երկիցեն 'ի քէն՝ որպէս և ժողովուրդ քո Իսրայէլ, և գիտասցեն եթէ կոչեցեալ է անուն քո 'ի վերայ փանս այսորիկ գոր շինեցի: ³⁴ Եթէ ելցէ ժողովուրդ քո 'ի պապերազմ 'ի վերայ թշնամեաց իւրոց 'ի ճանապարհ՝ յոր առաքեսցես զնոսա. և յաղօթս կացցեն առ քեզ 'ի ճանապարհի քաղաքիս այսորիկ գոր ընտրեցեր զսա, և փանս գոր շինեցի անուան քում. ³⁵ և լուիցես յերկնից պաղապանաց և աղօթից նոցա, և արասցես իրաւունս նոցա, ³⁶ վասն զի մեղանչեն քեզ. քանզի ոչ գոյ մարդ որ ոչ մեղանչէ, և հարցես զնոսա, և մատնեսցես զնոսա առաջի երեսաց թշնամեաց. և գերելով գերեսցին յերկիր թշնամեացն, յերկիր հեռաւոր կամ մերձաւոր. ³⁷ և դարձցին սրտիւք իրեանց յերկրին յոր փոփոխեցան անդր. դարձցին և աղաչեսցեն զքեզ 'ի գերութեանն իրեանց. և ասասցեն. Մեղաք անօրինեցաք: ³⁸ Եւ դարձցին առ քեզ յամենայն սրտից իրեանց, և 'ի բոլոր անձնէ իրեանց յերկիր գերութեանն. և յաղօթս կացցեն 'ի ճանապարհ երկրիս այսորիկ գոր ետուր հարցն մերոց, և քաղաքիս գոր ընտրեցեր, և փանս գոր շինեցի անուան քում: ³⁹ Եւ լուիցես յերկնից 'ի պապրասսս բնակութենէ քումմէ աղօթից նոցա և պաղապանաց իրեանց. և արասցեն իրաւունս, և քաւիչ լիցիս ժողովրդեանն մեղուցելոյ քեզ: ⁴⁰ Եւ արդ Տէր, եղիցին աջք քո բաց, և ականջք քո առ 'ի լսել զպաղապանս 'ի փեղուջս յայսմ: ⁴¹ Եւ արդ՝ արի՛ Տէր Աստուած 'ի հանգիստ քո, դու և փապանակ սրբութեան քոյ. քահանայք քո Տէր Աստուած՝ զգեցցին զփրկութիւն, և որդիք քո ուրախ եղիցին 'ի բարութիւնս: ⁴² Տէր Աստուած՝ մի՛ դարձուցաներ գերեսս քո յօժելոյ քումմէ. յիշեա՛ ողորմութեամբ քո զԴաւիթ ծառայ քո:

¹ Եւ իբրև կապարեաց Սողոմոն գաղօթսն, հոնր էջ յերկնից և եկեր զողջակէզան, և զգոհսն. և փառքն Տեառն լցին զփունն: ² Եւ ոչ ևս կարէին քահանայքն մփանել 'ի փուն Տեառն 'ի ժամանակին յայնմիկ. վասն զի լցին փառքն Տեառն զփունն: ³ Եւ ամենայն որդիքն Իսրայէլի փեսանէին զիջանել հորյն, և զփառսն Տեառն 'ի վերայ փանն. և անկան 'ի վերայ երեսաց յերկիր 'ի քարայապակ փեղուջն, և երկիր պագին, և օրհնեցին զՏէր. զի բարի՛ է՝ զի յաւիտեան է ողորմութիւն նորա: ⁴ Եւ արքայ և ամենայն ժողովուրդն զենուին զոհս առաջի Տեառն: ⁵ Եւ եզեն Սողոմոն զգոհսն, զուարակս քսան և երկու հազարս, և ոչխարս արօտականս հարիւր քսան հազարս. և արար զնաւակարիս փաճարին Աստուծոյ արքայ և ամենայն ժողովուրդն: ⁶ Եւ քահանայքն ըստ պահպանութեանն իրեանց կացին, և Ղևպացիքն նուագարանօք երգոցն Տեառն, և Դաւթայ արքայի. խոստովան լինել առաջի Տեառն՝ զի յաւիտեան է ողորմութիւն նորա. օրհնութեամբքն Դաւթայ 'ի ձեռն

33 Ունակք. Եթէ կոչեցեալ է Տէր անուն քո: **34 Յօրինակին.** 'Ի ճանապարհ 'ի քաղաքիս այսո՛ւ: **35 Այլք.** Պաղապանաց նոցա և աղօ՛: **36 Այլք.** Յերկիր հեռաւոր կամ մօտաւոր: **37 Ունակք.** Յոր փոխեցան անդր... մեղաք և անօրի՛: **38 Ունակք.** Յերկրի գերութեանն... գոր ետուր հարցն նոցա: **39 Ոսկան.** Ժողովրդեան քո մեղուցելոյ: **7. 3 Ունակք.** 'Ի վերայ երեսաց երկրի քարայա՛: **5 Յօրինակին.** Զուարակս ԻԲԹս:

նոցա. և քահանայքն հարկանէին փողս առաջի նոցա. և ամենայն Իս–
 7 րայել յո՛րն կայր: ⁷ Եւ սրբեաց Սողոմոն զմիջոց սրահին՝ որ էր ՚ի փանն
 Տեառն. վասն զի ա՛նդ արար զողջակէզսն և զճարպսն փրկութեան. քան–
 զի սեղանն պղնձի գոր արար Սողոմոն ո՛չ կարէր ընդունել զողջակէզսն,
 8 և զմաննայն, և զճարպսն: ⁸ Եւ արար Սողոմոն զփօսն ՚ի ժամանակին
 յայնմ աուրս եւթն. և ամենայն Իսրայել ընդ նմա, եկեղեցի մե՛ծ յոյժ,
 9 ՚ի մփիցն Եմաթայ մինչև ՚ի հեղեղափն Եգիպտոսի: ⁹ Եւ արար յաուրն
 ութերորդի ելս. վասն զի զնաւակարիսն արար սեղանոյն զեւթն օր
 10 փօսին: ¹⁰ Եւ ՚ի քսան և երիս ամսոյն եւթներորդի արձակեաց զժողո–
 վորդն ՚ի խորանս իւրեանց ուրախութեամբ և բարի սրփիւ, յամենայն
 բարութիւնսն զոր արար Տէր Դաւթի՝ և Սողոմոնի, և ժողովորդեան իւ–
 11 բուն Իսրայելի: ¹¹ Եւ կապարեաց Սողոմոն զփունն Տեառն, և զփունն
 արքայի, և զամենայն ինչ զոր կամեցաւ անձն Սողոմոնի առնել ՚ի փանն
 Տեառն և ՚ի փան իւրում, յաջողեցան:

12 ¹² Եւ երևեցան Աստուած Սողոմոնի ՚ի գիշերին յայնմիկ, և ասէ ցնա. **Ե**
 13 Լուայ աղօթից քոց. ընտրեցի՛ զտեղիդ զայդ ինձ ՚ի փուն զոհից: ¹³ Եթէ
 արգելից զերկինս, և ո՛չ լինիցի անձրև. և եթէ պապութեցից մարախոյ
 14 ուրել զփայլք. և եթէ առաքեցից մահ ՚ի ժողովորդ իմ. ¹⁴ և եթէ
 ամաչեացէ ժողովորդ իմ յորոյ կոչեցեալ է անուն իմ ՚ի վերայ նոցա. և
 յաղօթս կացցեն և խնդրեսցեն զերեսս իմ, և դարձցին ՚ի ճանապարհաց
 իւրեանց չարաց. և ես լուայց յերկնից, և քալի՛չ եղէց նոցա՝ և բժշկեցից
 15 զերկիր նոցա: ¹⁵ Եւ այժմ աչք իմ եղիցին բաց, և ականջք իմ առ ՚ի լսել
 16 զաղօթս ՚ի փեղոջս յայսմ: ¹⁶ Եւ արդ՝ ահա ընտրեցի՛ զփունս զայս, և
 սրբեցի՛ զսա առ ՚ի լինել անուան իմոյ անսր յաիփեան. և եղիցին աչք
 17 իմ և սիրքս անսր զամենայն աուրս: ¹⁷ Եւ դո՛ւ եթէ զնասցես առաջի իմ
 իբրև զԴաւիթ հայր քո, և արասցես ըսփ ամենայնի գոր ինչ պապութի–
 18 րեցի քեզ. զիրամանս իմ և զիրաւունս իմ պահեսցես. ¹⁸ կանգնեցից
 զաթոռ թագաւորութեան քոյ, որպէս ուխտեցի ընդ Դաւթի հօր քոյ և
 19 ասացի. Ո՛չ բարձից քո այր առաջնորդ յԻսրայելէ: ¹⁹ Ապա թէ դարձիք
 դուք՝ և թողջիք զիրամանս իմ, և զպապութիւնսն իմ զորս երու առաջի
 իմ. և երթայցէք պաշտիցէք զաստուածս օտարս, և երկիր պազանիցէք
 20 նոցա. ²⁰ բարձից զձեզ յերկրէս զոր երու ձեզ, և զփունս զայս զոր
 սրբեցի անուան իմոյ, ՚ի բաց դարձուցից յերեսաց իմոց, և փաց զսա
 21 յառակ և ՚ի պարսնութիւն յամենայն ազգս. ²¹ զփունս զայս զբարձր. և
 ամենայն որ անցանիցէ առ սովա՝ զարմասցի՛ և ասասցէ. Ընդէ՛ի արար
 22 Տէր երկրիս այսմ, և փանս այսմիկ: ²² Եւ ասասցեն. Վասն զի թողին
 զՏէր Աստուած հարցն իւրեանց՝ որ եհան զնոսա յերկրէն Եգիպտոսի.
 և ընկալան զաստուածս օտարս, երկիր պագին նոցա և ծառայեցին նո–
 ցա. յաղագս այնորիկ ամ ՚ի վերայ դոցա զամենայն չարիսդ զայդոսիկ:

8 ¹ Եւ եղև յեւր քսան ամաց՝ յորս շինեաց Սողոմոն զփունն Տեառն և **Զ**

6 *Ոսկսն*. Առաջի Աստուծոյ, զի յաիփե՛: 7 *Ունսնք*. Եւ զմանանայն և զճարպսն:
 8 *Յօրինակին*. Եւ արար Սողոմոն զփունն ՚ի ժամանակին: 12 *Այլք*. Ի՛ գիշերին յայնմ:
Ունսնք. Եւ ընտրեցի զտեղիդ... ինձ փուն զո՛: 14 *Այլք*. Յորոց կոչեցեալ է անուն իմ:
 18 *Ունսնք*. Ընդ Դաւթի հօր քում: 19 *Ունսնք*. Զոր երու առաջի իմ: 22 *Ունսնք*. Եւ
 երկիրպագին:

զբունն իւր. ²և գբաղաքսն զոր եր Քիրամ Սողոմոնի, շինեաց զնոսա 2
 Սողոմոն. և բնակեցոյց անդր զորդիսն Իսրայելի: ³Եւ եկն Սողոմոն 3
 յԵմաթսովբայ, և զօրացոյց զնա. ⁴և շինեաց զԹեղմոս յանապարին. 4
 և զամենայն քաղաքսն ամուրս շինեաց յԵմաթ. ⁵և շինեաց զԲեթորոն 5
 վերին, և զԲեթորոն ներքին, քաղաքս ամուրս պարսպօք, և դրամբք, և
 նգօք: ⁶Եւ զԲաղաթ, և զամենայն քաղաքսն ամուրս որք էին Սողոմոն– 6
 նի, և զամենայն քաղաքս կառացն, և զամենայն քաղաքս ձիոց. և զոր
 ինչ ցանկացաւ Սողոմոն ըստ ցանկութեան իւրում շինել յԵրուսաղէմ,
 և ՚ի Լիբանան, և յամենայն թագաւորութեան իւրում: ⁷Ամենայն ժողո– 7
 վորդ որ մնացեալ էր ՚ի Զերացոցն, և յԱմուրիացոցն, և ՚ի Փերեզացոցն,
 և ՚ի Խևացոցն, և ՚ի Յերուսացոցն, որք ոչ էին յորդոցն Իսրայելի, ⁸այլ 8
 էին յորդոց այնոցիկ, որք մնացեալ էին ընդ նոսա յերկրին զորս ոչ
 սարակեցին որդիքն Իսրայելի. և աժ զնոսա Սողոմոն ՚ի հարկաբուս
 մինչև ցայսօր: ⁹Եւ յորդոցն Իսրայելի ոչ առ Սողոմոն ՚ի ծառայս թա– 9
 գաւորութեան իւրոյ. վասն զի նոքա էին արք պարերագմօղք, և իշ–
 խանք զօրաորք, և իշխանք կառաց և երիվարաց. ¹⁰և սոքա էին իշ– 10
 խանք հրամանաց թագաւորութեանն Սողոմոնի. երկերիւր յիսուն գոր–
 ծավարք ժողովրդեանն: ¹¹Եւ զղուսպրն փարաւոնի տեան Սողոմոն ՚ի 11
 քաղաքէն Դաւթի, ՚ի քունն զոր շինեաց նմա. վասն զի ասաց. Ոչ
 բնակեցեղ կին իմ ՚ի քաղաքին Իսրայելի արքայի Դաւթի, վասն զի
 սոյրք է որ եմուպ անդր քապանակն Տեառն:

Է ¹²Յայնժամ տեան Սողոմոն ողջակէզս Տեառն ՚ի վերայ սեղանոյն 12
 նորա զոր շինեաց յանդիման փաճարին. ¹³և ըստ բանին աւուրց յաւուրս 13
 մաբուցանել ըստ պարտիւրանացն Մովսիսի ՚ի շաբաթսն, և յամսամուրսն,
 և ՚ի քօնսն, երին ժամանակս ՚ի քարոջ ՚ի քօնի բաղարջակերացն, և
 ՚ի քօնի եւթներորդացն, և ՚ի քօնի քաղաւարահարացն: ¹⁴Եւ կացոյց 14
 ըստ իրաւանցն Դաւթի զդասս քահանայիցն ըստ պաշտամանն նոցա.
 և Ղևրացիքն ՚ի վերայ պահպանութեանն իւրեանց, օրինել և պաշտել
 առաջի քահանայիցն ըստ օրինին օր ըստ օրէ: Եւ դռնապանք ըստ
 որոշմանն իւրեանց ՚ի դրունս դրունս. վասն զի այս էր պարտիւրանն
 Դաւթայ առն Ասպուծոյ: ¹⁵Եւ ոչ անցին զպարտիւրանօքն արքայի, 15
 յաղագս քահանայից և Ղևրացոց, յամենայն բանի և ՚ի գանձարանս:
¹⁶Եւ պարրասպեցաւ ամենայն գործն, յօրէ յորմէ սկսաւ մինչև յօրն 16
 յորում կարարեաց Սողոմոն զքունն Տեառն: ¹⁷Յայնժամ զնաց Սո– 17
 ղոմոն ՚ի Գասիոնգաբեր, և յԵղ'ամ, որ առ ծովեզերն Նրէասարանի էր:
¹⁸Եւ առաքեաց Քիրամ ՚ի ձեռն ծառայից իւրոց նաւս, և արք որ գիտէին 18
 նաւել ընդ ծովն, և զնացին ընդ ծառայսն Սողոմոնի ՚ի Սովփերա. և
 առին անփի չորեքհարիւր յիսուն քաղանք ոսկւոյ, և եկին առ արքայ
 Սողոմոն:

Ը ¹ Եւ թագուիին Սաբայ լուաւ զանուն Սողոմոնի, և եկն փորձել 9
 զՍողոմոնն առակօք յԵրուսաղէմ, յոյժ ծանր զօրութեամբ, և ուղբուք`

8. 2 Այլք. Եւ բնակեցոյց անդ զոր: 6 Ոմանք. Եւ յամենայն ՚ի թագաւորութեանն:
 13 Ոմանք. Ի քօնի բաղարջացն և ՚ի քօնի: 14 Ոմանք. Վասն զի այսպէս էր: *Իսկ
 ոմանք.* Այդպէս էր պարտիւրան:

որ բարձեալ բերէին խունկս և ոսկի՝ բազում, և ակա՛նս պապուականս, և եկն առ Սողոմոն, և խօսեցաւ ընդ նմա զամենայն որ ինչ էր ՚ի միպս իւր: ² Եւ պարմեաց նմա Սողոմոն զամենայն բանս նորա. և ոչ վրիպեաց բան մի ՚ի Սողոմոնէ զոր ոչ պարմեաց նմա: ³ Եւ երես թագուիին Սաբայ զիմասպութիւնն Սողոմոնի. և զպունն զոր շինեաց. ⁴ և զկերակուրս սեղանոցն. և զաթոռս ծառայից նորա, և զկարգս պաշտօնէից նորա, և զպարմուճանս նոցա. և զմապռուակս նորա, և զզգեսպն նոցա. և զողջակէզսն զոր մապուցանէր ՚ի քանն Տեառն, ՚ի զարմացմա՛ն եղև. ⁵ և ասէ ցարքայ. Ճշմարի՛ր էր բանն զոր լուայ յերկրին իմում յաղագս բանից քոց, և վասն իմասպութեան քոյ. ⁶ և ոչ հաւաքացի բանիցն մինչև եկի, և քեսին աչք իմ. և ահա ոչ է ՚ի կէս զոր պարմեցինն, ՚ի բազմութենէ իմասպութեանս քոյ զորս յաւելեր ՚ի համբան զոր լուայ: ⁷ Երանելիք են արքո՛ւ և երանելի կանայք քո, և ծառայքդ այդոքիկ որք կան առ քեզ հանապազ՝ և լսեն զիմասպութիւնդ քո: ⁸ Եղիցի Տէր Աստուած քո օրհնեալ՝ որ հաճեցաւ ընդ քեզ, քա՛յ զքեզ յաթոռ թագաւորութեան իւրոյ՝ ժողովրդեան քում. զի յաղագս սիրելոյ Տեառն Աստուծոյ քո զԲարայէլ, և կացուցանելոյ զնա յաւիպեան, ե՛ր զքեզ ՚ի վերայ դոցա թագաւոր, առնել իրաւունս և արդարութիւն: ⁹ Եւ եր արքայի հարիւր քսան քաղանք ոսկւոյ, և խունկս բազում յոյժ, և ականս պապուականս. և ոչ գոյր իբրև զխունկսն զայնոսիկ զորս եր քիկինն Սաբայ արքայի Սողոմոնի: ¹⁰ Եւ ծառայքն Սողոմոնի՝ և ծառայքն Քիրամայ բերին ոսկի Սողոմոնի ՚ի Սովփերայ, և փայտս նոճս, և ականս պապուականս: ¹¹ Եւ արար արքայ զփայտն նոճ՝ ասփիճանս քանն Տեառն՝ և քանն արքայի, և քնարս, և քաւիղս երգեցողացն. և ոչ երբէք երևեցաւ այնպէս յառաջագոյն յերկրին Յուդայ: ¹² Եւ արքայ Սողոմոն եր քիկնոջն Սաբայ զամենայն զոր ինչ կամեցաւ նա՝ և զոր ինչ խնդրեաց, բաց յայնցանէ զոր եր արքայի Սողոմոնի. և դարձաւ յերկիրն իւր: ¹³ Եւ էր կշիռն ոսկւոյն զոր բերին Սողոմոնի ՚ի միում քարոջ, վեց հարիւր վաթսուն և վեց քաղանք ոսկւոյ ¹⁴ առանց արանցն կարգելոց՝ և վաճառականացն որք բերէին. և յամենայն թագաւորութեանցն Արաբացոց, և յիշխանաց երկրին՝ բերէին ոսկի և արծաթ արքայի Սողոմոնի: ¹⁵ Եւ արար արքայ Սողոմոն երեք հարիւր վահան ոսկի կռածոյ, վեց հարիւր դահեկան մաքուր ոսկի ՚ի մի՛ վահան. ¹⁶ և երեք հարիւր նիզակ ոսկի կռածոյ, երեք հարիւր դահեկան ՚ի մի նիզակ յիւրաքանչիւրոք ՚ի նոցանէ. և ե՛ր զայն արքայ ՚ի քուն անպառի՛ն Լիբանանու: ¹⁷ Եւ արար արքայ աթոռ ՚ի ժանեաց փղաց մեծ, և պարեաց զնա մաքուր ոսկւով. ¹⁸ և վեց ասփիճանք էին աթոռոյն կապեալք ոսկւով. և անկիւնք ասփի և անփի յաթոռն նստելոյ, և երկու առնձք կային առ ոքս անկեանցն. ¹⁹ և երկուքսսան առնձք կային

9. 1 *Ոսկան.* Յոյժ ծանու գօրութեամբ: **2** *Ոմսևք.* Ի Սողոմոնէ զոր պարմեաց նմա: **4** *Յօրինակիին.* Եւ զզգեսպն նոցա: **6** *Ոմսևք.* Զորս պարմեցին՝ ՚ի բազմութենէ իմասպութեան քո: **8** *Ոմսևք.* Տեառն Աստուծոյ քում զԲարայէլ: **10** *Ոմսևք.* Բերէին ոսկի Սողոմոնի ՚ի: **11** *Այլք.* Աշխիճանս: **13** *Յօրինակիին.* Ուճ քաղանք: **14** *Այլք.* Առանց արանցն կարգեցելոց: *Ոսկան.* Եւ ամենայն թագաւորացն... և իշխանաց երկրին որք բե՛: **16** *Ոմսևք.* Յիւրաքանչիւր ՚ի նոցանէ:

ասարի և անարի առ վեց ասարիճանան. և ո՛չ երբէք եղև այնպիսի յամենայն թագաւորութեան ուրուք: ²⁰ Եւ ամենայն սպաս արքայի Սողոմոնի ոսկեղէն, և ամենայն սպաս քան անբառին Լիբանանու ոսկեղէն, և ո՛չինչ էր համարեալ արծաթ յաւուրս Սողոմոնի: ²¹ Վասն զի նաւ արքայի Սողոմոնի երթայր 'ի Թարսսիս ընդ ծառայսն Զիրամայ, և միանգամ յերիս ամս գայր նան 'ի Թարշայ արքայի, լի՛ ոսկեղէն և արծաթով, և ժանեօք փղաց, և կապկաց, և սիրամարգօք: ²² Եւ մեծացաւ Սողոմոն քան զամենայն թագաւորս՝ ընչիւք և իմաստութեամբ: ²³ Եւ ամենայն թագաւորք երկրի խնդրէին զերեսս Սողոմոնի քեսանել. և լսել զիմաստութիւն նորա զոր եպ Ասարուած 'ի սիրտ նորա: ²⁴ Եւ նոքա բերէին իւրաքանչիւրք ընծայ նմա, անօթս արծաթեղէնս, և անօթս ոսկեղէնս, և պարմունճանս, և սրաշխն, և խունկս, և ձիս, և ջորիս՝ ամի ամի: ²⁵ Եւ էին Սողոմոնի չորք բերք մարակ ձիք 'ի կառս, և երկուքսսն հազար երիվարք. և եպ գնոսա 'ի քաղաքս կառացն, և էին ընդ Սողոմոնի յերուսաղէմ: ²⁶ Եւ էր իշխան ամենայն թագաւորացն, 'ի գերոյն Եփրատայ մինչև յերկիրն այլազգեաց, և մինչև 'ի սահմանս Եգիպտոսի: ²⁷ Եւ եղ արքայ զոսկի և զարծաթ իբրև զքարինս յերուսաղէմ, և զփայտս մայրս իբրև զմոլաթգենիս 'ի դաշտս բազում: ²⁸ Եւ ելք ձիոցն Սողոմոնի յԵգիպտոս՝ և յամենայն երկրէ: ²⁹ Եւ մնացորդք բանիցն Սողոմոնի առաջինք և վերջինք՝ ահա գրեալ են 'ի բանս Նաթանայ մարգարէի, և 'ի բանս Աքիայ Սիդոնացոյ, և 'ի քեսիլն Յովելայ քեսանողի, վասն Յերոբովամայ որդոյ Նաբապայ: ³⁰ Եւ թագաւորեաց արքայ Սողոմոն 'ի վերայ ամենայն Իսրայէլի ամս քառասուն. ³¹ և ննջեաց Սողոմոն, և թաղեցին գնա 'ի քաղաքին Դաւթի հօր իւրոյ:

Թ Եւ թագաւորեաց Ռոբովամ որդի նորա փոխանակ նորա:

¹ Եւ եկն Ռոբովամ 'ի Սիւքեմ, վասն զի 'ի Սիւքեմ գայր ամենայն Իսրայէլ թագաւորեցուցանել գնա: ² Եւ եղև իբրև լուսա Յերոբովամ որդի Նաբապայ, և ինքն էր յԵգիպտոս փախուցեալ յերեսաց արքայի Սողոմոնի, և բնակէր Յերոբովամ յԵգիպտոս. և դարձաւ Յերոբովամ յԵգիպտոսէ, ³ առաքեցին և կոչեցին գնա: Եւ եկն Յերոբովամ և ամենայն եկեղեցին Իսրայէլի առ արքայ Ռոբովամ՝ և ասեն. ⁴ Նայր քո խստացոյց զլուծ մեր. և արդ՝ թուլացո՛ զլիսիսը ծառայութիւն հօր քոյ, և զլուծ նորա զծանր զոր եղ 'ի վերայ մեր. և ծառայեսցուք քեզ: ⁵ Եւ ասէ գնոսա. Երթայք մինչև յաւուրս երիս, և եկեսջիք առ իս: Եւ գնաց ժողովորդն: ⁶ Եւ ժողովեաց արքայ Ռոբովամ զծերսն որք կային առաջի Սողոմոնի հօր նորա մինչդեռ կենդանի՛ էր նա, և ասէ. Զիսիդ թուի ձեզ, և զի՛նչ խորհիք պարասխանի առնել ժողովրդեանն այնմ, բան ինչ: ⁷ Եւ խօսեցան ընդ նմա և ասեն. Եթէ այսօր լինիս բարի՛ ժողովրդեան քում, և հաճո՛յ լիցիս, և խօսեցիս ընդ նոսա բանս բարիս. և եղիցին

20 *Ոմանք.* Եւ ամենայն սպասք... ոսկեղէնք: **21** *Ոմանք.* Եւ սիրամարգաց: **24** *Ոմանք.* Եւ գրաշխն: **26** *Ոմանք.* 'Ի գերոցն Եփրատ': **27** *Ոմանք.* Իբրև զմոլաթգենիս 'ի դաշտս բազումս: **30** *Ոմանք.* 'Ի վերայ ամենայն Իսրայէլի քառասուն ամ: **10. 1** *Յօրինակիւն.* 'Ի Սիւքեմ գայ ամենայն Իսրայէլ: **3** *Ոսկան.* Եկեղեցին Իսրայէլի, խօսեցան առ արքայ և ասեն:

- 8 քեզ ծառայք զամենայն աուրս: ⁸ Եւ եթող զխորհուրդ ծերոցն զոր
խորհեցան ընդ նմա, և խորհեցաւ ընդ մանկարի սննդակիցսն իւր որք
9 կային առաջի նորա. ⁹ և ասէ ցնոսա. Զի՞նչ թուի ձեզ, և պարասխանի
փաց բան ժողովրդեանն այնմիկ որք խօսեցան ընդ իս՝ և ասացին.
10 Թողացո՛ր ՚ի լծոյն զոր եղ հայր քո ՚ի վերայ մեր: ¹⁰ Եւ խօսեցան ընդ նմա
մանկարին սննդակիցքն նորա. Այսպէս խօսեցցիս ընդ ժողովրդեանն որ
խօսեցաւ ընդ քեզ՝ և ասաց. Նայր քո ծանրացոյց զլուծն մեր, և դու թո՛ղ
մեզ. այսպէս ասացեն. Փոքր մարնս իմ սքուարագոյն է քան զմէջ հօր
11 իմոյ. ¹¹ և արդ՝ հայրն իմ խրապեաց զձեզ ծանր լծով, և ես յաւելից ՚ի
լուծն ձեր. հայր իմ խրապեաց զձեզ գաւազանօք՝ և ես խրապեցից զձեզ
12 կարծօք: ¹² Եւ եկն Յերոբովամ և ամենայն ժողովուրդն առ Ռոբովամ
յաւուրն երրորդի, որպէս խօսեցաւ արքայ և ասաց. Դարձցի՞ք առ իս յա-
13 տուրն երրորդի: ¹³ Եւ պարասխանի արար արքայ խինսր, և եթող արքայ
14 Ռոբովամ զխորհուրդ ծերոցն, ¹⁴ և խօսեցաւ ընդ նոսա ըստ խորհրդոյ
մանկանցն՝ և ասէ. Նայրն իմ ծանրացոյց զլուծ ձեր, և ես յաւելից յայն.
հայրն իմ խրապեաց զձեզ գաւազանօք, և ես խրապեցից զձեզ կարծօք:
15 ¹⁵ Եւ ո՛չ լուաւ արքայ ժողովրդեանն, վասն զի էր կործանումնն յԱս-
քուծոյ. և հասարապեաց Տէր զբան իւր զոր խօսեցաւ ՚ի ձեռն Աքիայ
Սիլովնացոյ յաղագս Յերոբովամու որդոյ Նաբափայ, և ամենայն Իս-
16 րայելի. ¹⁶ և ո՛չ լուաւ արքայ նոցա: Պարասխանի՛ ետ ժողովուրդն ար-
քայի՛ և ասեն. Զի՞նչ բաժին կայ մեր ընդ Դաւթի, և կամ ժառան-
գութիւն ընդ որդոյն Յեսսեայ. երթ զնա՛ր ՚ի բնակութիւնս քո Իսրա-
յել. և արդ փեն դու զքուն քո Դաւիթ: Եւ գնաց ամենայն Իսրայել ՚ի
17 բնակութիւնս իւր: ¹⁷ Եւ արքն Իսրայելի մնացեալքն ՚ի քաղաքս Յուդայ՝
18 թագաւորեցուցին ՚ի վերայ իրեանց զՌոբովամ: ¹⁸ Եւ առաքեաց արքայ
Ռոբովամ զԱդոնիբամ որ էր ՚ի վերայ հարկացն. և քարկոծեցին զնա
որդիքն Իսրայելի քարամբք, և մեռաւ: Եւ արքայ Ռոբովամ փութացաւ
19 ելանել ՚ի կառս իւր՝ և փախչել յԵրուսաղէմ: ¹⁹ Եւ անգոսնեաց Իսրայել
զքունն Դաւթի մինչև յօրս յայս:
- 11** ¹ Եւ եկն Ռոբովամ յԵրուսաղէմ. և ժողովեաց զՅուդաս և զԲենիամին
հարիւր ութսուն հազար երիպասարդաց որք առնէին պարերազմ. և
փայր պարերազմ ընդ Իսրայելի դարձուցանել զթագաւորութիւնս յինքն:
2, 3 ² Եւ եղև բան Տեառն առ Սամէաս այրն Ասքուծոյ՝ և ասէ. ³ Խօսեանց ընդ
Ռոբովամայ որդոյ Սողոմոնի, և ընդ ամենայն Յուդայ և Բենիամինի՝
4 և ասացես. ⁴ Այսպէս ասէ Տէր. Մի՛ ելանէք՝ և մի՛ պարերազմիք ընդ
եղբարս ձեր, դարձցի՛ իւրաքանչիւրք ՚ի քուն իւր. վասն զի յինէ՛ն
եղև բանդ այդ: Եւ լուան բանին Տեառն, դարձան ո՛չ ևս երթալ ՚ի վե-
5 րայ Յերոբովամայ: ⁵ Եւ բնակեաց Ռոբովամ յԵրուսաղէմ. և շինեաց
6 քաղաքս պարսպաւորս ՚ի Նրէասպանի. ⁶ և շինեաց զԲերսեւէմ. և զԵփրանի.

7 Այլք. Լինիս բարի ժողովրդեանդ այդմ. և հա՛: 14 *Ոմանք.* Ըստ խորհրդեան
մանկանցն: *Ոսկան.* Եւ ես յաւելից յայնմ: 16 *Ոմանք.* Եւ արդ փես զքուն քո Դաւիթ:
19 *Ոմանք.* Եւ անկոսնեաց Իսրայել զքունն Դաւթայ: 11. 4 *Ոսկան.* Եւ դարձան:

և զԲերովրայ. ⁷և զԲեթարա. և զՍոկբով. և զՈղոզան. ⁸և զԳէթ. և ^{7, 8} զՄարիսան. և զԶիփ. ⁹և զԱդովրայիմ. և զՂաքիս. և զԱզելկա. ¹⁰և ^{9, 10} զՄարաա. և զԵադոն. և զՔեբրոն որ էր Յուդայ. և ՚ի Բենիամինէ քաղաքս պարսպաւորս: ¹¹Եւ ամրացոյց զնոսա պարսպօք, և եր ՚ի ¹¹ նոսա իշխանս, և համբարս կերակրոց՝ ձէթ և զհնի ¹²ըսպ քաղաքաց. ¹² վահանս, և նիզակս, և զօրացոյց զնոսա յաճախութեամբ յոյժ:

Ժ Եւ էին նորա Յուդաս և Բենիամին. ¹³և քահանայքն և Ղևրացիքն ¹³ որք էին յամենայն Իսրայէլի, ժողովեցան առ նա յամենայն սահմանացն. վասն զի թողին Ղևրացիքն զբնակութիւնս կալուածոց իրեանց, և զնացին առ Յուդայ յԵրուսաղէմ. ¹⁴քանզի եհան զնոսա Յերոբովամ ¹⁴ և որդիք նորա, ոչ ևս պաշտել զՏէր: ¹⁵Եւ կացոյց իւր քուրմս բարձանցն ¹⁵ և կռոցն, և սնտրոցն, և երընջոցն զոր արար Յերոբովամ. ¹⁶և եհան ¹⁶ զնոսա ՚ի ցեղիցն Իսրայէլի, որք ետուն զսիրքս իրեանց խնդրել զՏէր Աստուած Իսրայէլի. և եկին յԵրուսաղէմ զոհել Տեառն Աստուծոյ հարցն իրեանց. ¹⁷և զօրացուցին զթագաւորութիւնն Յուդայ: Եւ հզօրացաւ ¹⁷ Ռոբովամ որդի Սողոմոնի ամս երիս. վասն զի զնաց ՚ի ճանապարհս Դաւթի և Սողոմոնի զերիս ամս: ¹⁸Եւ առ իւր Ռոբովամ կին զՄովղաթ ¹⁸ դուստր Յերիմոյայ որդոյ Դաւթի, և զԱբիադ դուստր Եղիաբայ որդոյ Յեսսեայ. ¹⁹և ծնան նմա որդիս, զՅերում, և զՍամարիա, և զԱդով: ¹⁹ ²⁰Եւ յեպ այսորիկ առ զՄաաքա դուստր Աբեսաղոմայ, և ծնաւ նմա ²⁰ զԱբիաս, և զԵթթի, և զԻզա, և զՍաղէմովթ: ²¹Եւ սիրեաց Ռոբովամ ²¹ զՄաաքա դուստր Աբեսաղոմայ քան զամենայն կանայս իւր, և զհարճս իւր. վասն զի կանայս ունէր ութուփասն, և հարճս վաթսուն. և ծնաւ ուստերս քսանուոթ, և դստերս վաթսուն: ²²Եւ կացոյց իշխանս Ռոբովամ զԱբիա՝ որ էր ՚ի Մաաքայ, իշխան ՚ի վերայ եղբարցն իւրոց. ²² վասն զի թագաւորեցուցանել խորհէր զնա: ²³Եւ աճեաց առաւել քան ²³ զամենայն որդիս նորա. յամենայն սահմանս Յուդայ և Բենիամինի, և ՚ի քաղաքսն ամուրս՝ են ՚ի նոսա կերակուր բազում յոյժ. և խնդրեաց բազմութիւն կանանց:

¹Եւ եղև իբրև պարսպապարեցաւ թագաւորութիւնն Ռոբովամայ. և **12** յորժամ զօրացաւ, եթող զպարուիրանս Տեառն, և ամենայն Իսրայէլ ընդ նմա: ²Եւ եղև ՚ի հինգերորդի՝ ամի թագաւորութեանն Ռոբովամայ, ² ել Սաւակիմ արքայ Եգիպտոսի ՚ի վերայ Երուսաղէմի. վասն զի մեղան առաջի Տեառն. ³հազար և երկերիւր կառօք, և վաթսուն հազար ³ երիվարօք. և ոչ գոյր թիւ բազմութեանն եկելոյ ընդ նմա յԵգիպտոսէ. Լիբեացիք, Տրոգլոդացիք, Եթեովպացիք. ⁴և զօրացան ՚ի վերայ ⁴ ամուր քաղաքացն որ էին Յուդայ. և եկն յԵրուսաղէմ: ⁵Եւ Սամէս ⁵ աս մարգարէ եկն առ Ռոբովամ, և առ իշխանսն Յուդայ ժողովեալսն յԵրուսաղէմ յերեսաց Սաւակիմայ, և ասէ ցնոսա. Այսպէս ասէ Տէր. Դուք թողէք զիս, և ես թողից զձեզ ՚ի ձեռս Սաւակիմայ: ⁶Եւ ամաչեաւ ⁶

6 *Ոսկան.* Եւ շինեաց զԲեթլէմ և զԵ՛: *Այլք.* Եւ զԵսրանի և զԲերովնայ: 7 *Ոմանք.* Եւ զԲեթսուրայ և զՍոկբով: 11 *Ոսկան.* Եւ եղ ՚ի նոսա իշ՛: 15 *Այլք.* Զորս արար Յերո՛: 22 *Ոմանք.* Եւ կացոյց իշխան Ռոբովամ: 12. 2 *Բազումք.* Ի հինգերորդ ամի: 3 *Ոմանք.* Տրոգլոդացիք և Եթովպացիք: 5 *Ոմանք.* Եւ ես թողի զձեզ ՚ի ձեռս Սաւակիմայ:

7 ցին իշխանքն Իսրայելի՝ և արքայն, և ասեն. Արդար է Տէր: ⁷ Եւ իբրև եպես Տէր եթէ պարկառեցին, եղև՝ բան Տեսուն առ Սամէաս՝ և ասէ. Պարկառեցին, ոչ ապականեցից զդոսա. քանց զդոսա իբրև սակա մի՝ ՚ի փրկութիւն. և մի՛ կաթեացէ սրբմտութիւն իմ՝ ՚ի վերայ Երուսաղեմի.

8 ⁸ վասն զի եղիցին ինձ ՚ի ծառայս, և ծանիցեն զճառայութիւնսն իմ, և

9 զճառայութիւն թագաւորութեան երկրիս: ⁹ Եւ ել Սաւսակիմ արքայ Եգիպտոսի, և առ զգանձսն որ էին ՚ի քանն Տեսուն, և զգանձս քանն արքայի և զամենայն առ. առ և զվահանսն ոսկեղէնս զոր արար Սողոմոն.

10 ¹⁰ և արար Ռոբովամ վահանս պղնձիս փոխանակ նոցա: Եւ կացոյց ՚ի վերայ նոցա Սաւսակիմ իշխանս սուրհանդակացն որք պահէին զդոմն արքային: ¹¹ Եւ լինէր ՚ի մտանել արքայի ՚ի քունն Տեսուն, մտանէին և պահապանքն և սուրհանդակքն, և բառնային ընդ առաջ սուրհանդակացն:

12 ¹² Եւ ՚ի պարկառելն նորա, դարձաւ ՚ի նմանէ բարկութիւն Տեսուն, և ոչ

13 ապականեցաւ ՚ի սպառ. վասն զի էին բանք բարիք ՚ի Յուդայ: ¹³ Եւ զօրացաւ Ռոբովամ յԵրուսաղեմ, և թագաւորեաց. քառասուն և միոյ ամի էր ՚ի թագաւորելն իւրում, և զելթնսկասն ամ թագաւորեաց յԵրուսաղեմ, ՚ի քաղաքին զոր ընտրեաց Տէր անուանել զանուն իւր անդ՝

14 յամենայն ցեղիցն Իսրայելի. և անուն մօր նորա Նոոմա Ամոնացի. ¹⁴ և

15 արար չար. վասն զի ոչ ուղղեցաւ սիրտ նորա ինդրել զՏէր: ¹⁵ Եւ բանքն Ռոբովամայ առաջինք և վերջինք, ոչ ահա գրեալ են ՚ի բանս Սամէայ մարգարէի, և Ադդովայ քրտանողի. և զործք նորա. և պարտեալսն էր

16 Ռոբովամայ ընդ Յերոբովամայ զամենայն աւուրս: ¹⁶ Եւ մեռաւ Ռոբովամ, և թաղեցաւ ընդ հարս իւր ՚ի քաղաքին Դաւթի:

Եւ թագաւորեաց Աբիաս որդի նորա փոխանակ նորա:

ԺԱ

13 ¹ Յուօ և քասներորդ ամի թագաւորութեանն Յերոբովամայ թագաւորեաց

2 Աբիաս ՚ի վերայ Յուդայ և Երուսաղեմի ² ամս երիս. և անուն մօր նորա Մաքա դուստր Աբեսողոմայ. և էր պարտեալսն ՚ի մէջ Աբիայ, և

3 ՚ի մէջ Յերոբովամայ: ³ Եւ կարգեցաւ Աբիաս ՚ի պարտեալսն զօրաւոր մարտիօք չորեք հարիւր հազարօք արամբք զօրաւորօք. և Յերոբովամ ճակարեցաւ ընդդէմ նորա ՚ի պարտեալսն ութ հարիւր հազարօք

4 զօրաւորօք պարտեալսն զօրութեամբ: ⁴ Եւ յարեաւ Աբիաս ՚ի լեռնէն Սոմորոնայ, որ էր ՚ի լեռինն Եփրեմի, և ասէ. Լուսրոնք Յերոբովամ և ամենայն Իսրայել: ⁵ Ոչ է ձեր ճանաչել եթէ Տէր Աստուած Իսրայելի էր զթագաւորութիւնսն Իսրայելի յաւիտեան՝ Դաւթի և որդոց նորա ուխտ ատի: ⁶ Եւ յարեաւ Յերոբովամ որդի Նաբափայ ծառայ Սողոմոնի որդոյ Դաւթի, և ապստամբեաց ՚ի քրտնէ իւրմէ. ⁷ և ժողովեցան առ նա արք ժանպք, որդիք անօրէնք. և ընդդէմ եկաց Ռոբովամայ որդոյ Սողոմոնի. և Ռոբովամ էր մանուկ և երկչոր սրբիւ, և ոչ եկաց

8 ընդդէմ նորա: ⁸ Եւ արդ դուք ասէք կալ հակառա՞կ երեսաց թագաւո-

9 *Ոմանք.* Եւ զգանձս որ էին ՚ի քան արքայի զամենայն առ: 12 *Ոմանք.* Բանք բարի Յուդայ: 13 *Ոմանք.* Եւ ելթնսկասն ամ թագաւորեաց յԵրուսաղեմ ՚ի քաղաքն: 15 *Ոմանք.* Եւ պարտեալսն Ռոբովամ ընդ Յերոբովամ: 13. 1 *Ոմանք.* Յուօ քասներորդի ամի... ՚ի վրայ Յուդայ ամս երիս՝ և Երուսաղեմի: 3 *Ոմանք.* Եւ կարգեցաւ Աբիաս ՚ի մարտին: 6 *Ոմանք.* Ի վրտանէ իւրմէ:

րութեան Տեառն, որ է 'ի ձեռս որդւոց Դաւթի. և դուք բազում էք յոյժ, և ընդ ձեզ երինջքդ ոսկեղէնք, զոր արար ձեզ Յերոբովամ յաստուածս: ⁹Միթէ ոչ հանէք դուք զքահանայսն Տեառն զորդիսն Ահարոնի և զՂև- 9
 րացիսն, և արարէք ձեզ քուրմս 'ի ժողովրդենէ երկրիդ, ամենեքեան որ գային լնուլ զձեռս զուարակօք յարջառոց. և եւթն խոյօք. և լի- 10
 ներ քուրմն չաստուածոցն: ¹⁰Եւ մեր զՏէր Աստուած մեր ոչ թողաք, 10
 և քահանայքն նորա պաշարեն զՏէր որդիք Ահարոնի և Ղևրացիք. և հանապազորդեալքն 'ի նոցանէ ծխեն խունկս Տեառն. ¹¹և զողջակէզս 11
 ընդ առաւօտս և ընդ երեկոյս, և զխունկսն խառնուածոյս, և հացքն առաջադրութեան 'ի վերայ սուրբ սեղանոյն, և աշրանակն ոսկեղէն, և ճրագունքն վառեալք յերեկորեայ լուցեալք. վասն զի պահենք մեր զպահպանութիւնս Տեառն Աստուծոյ հարցն մերոց. և դուք թողէք գ- 12
 նա: ¹²Եւ ահաւասիկ ընդ մեզ իշխան Տէր, և քահանայք նորա, և փողք 12
 նշանակաց նշանակել 'ի մեզ. և դուք որդիք Իսրայէլի պատերազմիք ընդ Տեառն Աստուծոյ հարցն մերոց. և ոչ ևս աջողեսցի ձեզ: ¹³Եւ Յե- 13
 րոբովամ դարձոյց զդարանակալսն զալ նմա զկնի կողմանէ, և եղեն առաջի Յուդայ, և դարանակալքն յերուսալ: ¹⁴Եւ դարձաւ Յուդաս, և 14
 ահա պատերազմն նոցա առաջի՝ և զկնի. և գոչեցին առ Տէր. և քահա- նայքն հարին զփողսն. ¹⁵և գոչեցին արք Յուդայ: Եւ եղև 'ի գոչել արանց 15
 Յուդայ, և Տէր եհար զՅերոբովամ, և զԻսրայէլ առաջի Աբիայ և Յու- դայի: ¹⁶Եւ փախեան որդիքն Իսրայէլի յերեսաց Յուդայ. և մարնեաց 16
 զնոսա Տէր 'ի ձեռս նոցա: ¹⁷Եւ եհար 'ի նոցանէ Աբիա և զօրն նորա 17
 հարուածս մեծամեծս. և անկան վիրաւորք յԻսրայէլէ հինգ հազար արք զօրաւորք: ¹⁸Եւ նկուն եղեն որդիքն Իսրայէլի յաւուր յայնմիկ. և զօրա- 18
 ցան որդիքն Յուդայ. վասն զի յուսացան 'ի Տէր Աստուած հարցն ի- րեանց: ¹⁹Եւ հալածեաց Աբիաս զՅերոբովամ, և առ 'ի նմանէ քաղաքս. 19
 զԲեթէլ՝ և զգեօղս նորա. և զԱնա՝ և զգեօղս նորա. և զԵփրոն՝ և զգսպերս նորա. և զԲեայ՝ և զգեօղս նորա: ²⁰Եւ ոչ ևս գոյր զօրու- 20
 թիւն Յերոբովամայ զամենայն աուրս Աբիայ. և եհար զնա Տէր, և վախճանեաց: ²¹Եւ զօրացաւ Աբիաս. և առ իւր կանայս չորեքսասան. 21
 և ծնաւ ուսպերս քսան և երկուս, և դսպերս վեշրասան: ²²Եւ մնացեալ 22
 բանքն Աբիայ, և գործք նորա՝ և խօսք նորա. ահա գրեալ են 'ի գիրս մարգարէի Ադոլայ:

¹Եւ մեռաւ Աբիաս ընդ հարս իւր, և թաղեցին զնա 'ի քաղաքին 14
 Դաւթի:

ԺԲ Եւ թագաւորեաց Ասա որդի նորա փոխանակ նորա. յաուրս Ա- սայի հանդարպեաց երկիրն Յուդայ ամս փասն: ²Եւ արար բարի և 2
 ուղղութիւն առաջի Տեառն Աստուծոյ իւրոյ. ³և 'ի բաց արար զսեղանս 3
 օտարացն, և զբարձունսն. և խորպակեաց զարձանսն, և այրեաց զանրառսն:

8 *Ոսկան.* 'Ի ձեռս որդւոյ Դաւթի: Այլք. Զորս արար ձեզ: 9 *Ոմանք.* Քուրմ ոչ աստուածոց: *Իսկ ոմանք.* Քուրմն աստուածոցն: 10 *Ոմանք.* Ծխէին խունկս: 12 *Ոմանք.* Նշանակել մեզ: 13 *Ոսկան.* Զկնի 'ի կողմանէ: 17 *Յօրինակին թուագրով այսպէս դնի.* Վիրաւորք յԻսրայէլէ Բ արք զօրաւորք: *Իսկ ոմանք.* Եւ արք: *Եւ այլ ոմանք.* հինգ Ռ արք: *Ուր Ոսկան միայն ոմնի՝* հինգ հարիւր հազար արք: 19 *Ոսկան.* Եւ զԱսանայ և զգեօղս:

4 ⁴ Եւ ասաց ցՅուդայ խնդրել զՏէր Աստուած հարցն իրեանց, և առնել զ–
 5 օրէնս և զպատուիրանս. ⁵ և ՚ի բանց արար յամենայն քաղաքացն Յուդայ
 6 զսեղանս և զկուռս. և խաղաղացան քաղաքք պարսպատորք որք յերկ–
 7 վասն Յուդայ. ⁶ վասն զի խաղաղեցաւ երկիրն, և ոչ գոյր ուստեք նմա
 8 շուրջանակի, և յաջողեաց մեզ: ⁸ Եւ եղև Ասայի զօր զինակրաց որք
 9 բառնային վահանս և նիզակս յերկրին Յուդայ, երեք հարիւր հազար.
 10 և յերկրին Բենիամինի պարսաւորք և աղեղնաւորք՝ երկերիւր և վաթ–
 11 սուն հազար. ամենեքեան նոքա պատերազմօղք զօրութեամբ: ⁹ Եւ ել
 12 ՚ի վերայ նոցա Զարեհ Եթովպացի զօրութեամբ հազար հազարօք՝ և
 13 երեք հարիւր կառօք, և եկն մինչև ՚ի Մարիսա. ¹⁰ և գնաց Ասա ընդ–
 14 դէմ նորա. և ճակատեցաւ պատերազմն ՚ի ձորն, ՚ի հիւսւոյ Մարիսայ:
 15 ¹¹ Եւ զոչեաց Ասա առ Տէր Աստուած իւր, և ասէ. Տէր ոչ տկարանայ
 16 քեզ ապրեցուցանել բազմօք և սակաւօք. զօրացո՛ւ զմեզ Տէր Աստու–
 17 ած մեր, վասն զի ՚ի քեզ յուսացաք, և անուամբ քով եկաք ՚ի վերայ
 18 բազմութեանս այսորիկ. Տէր Աստուած մեր՝ մի՛ յաղթահարեսցէ քեզ
 19 մարդ: ¹² Եւ եհար Տէր զԵթովպացիսն առաջի Յուդայ, և փախեան
 20 Եթովպացիքն: ¹³ Եւ հալածեաց Ասա և զօրն իւր՝ մինչև ՚ի Գեղովր.
 21 և անկան Եթովպացիքն մինչև ոչ մնալ ՚ի նոցանէ ապրեալ. քանզի
 22 խորպակեցան առաջի Տեառն, և առաջի զօրութեան նորա: Եւ կողոպ–
 23 տեցին ւար բազում: ¹⁴ Եւ կործանեցին զգետոս նոցա շուրջ զԳեղուրան.
 24 վասն զի եղեն արհաւիրք ՚ի Տեառնէ՝ ՚ի վերայ նոցա. և առին ւար զա–
 25 մենայն քաղաքս նոցա, քանզի ւար բազում եղև նոցա: ¹⁵ Այլ և զվրանս
 26 անասնոցն նոցա առին: Եւ զմիաստնիսն կոտորեցին, և առին խաշինս
 27 բազումս և ուղարս, և դարձան յԵրուսաղէմ:

15. 2 ¹ Եւ Ազարիաս՝ որդի Ադադայ. եղև ՚ի վերայ նորա Նոզի Տեառն. ² և ժԳ
 3 ել ընդ առաջ Ասայի, և ամենայն Յուդայ և Բենիամին՝ և ասէ. Լուարո՛րք
 4 ինձ՝ Ասա՛ և ամենայն Յուդա, և Բենիամին. Տէր ընդ ձեզ. վասն լինելոյ
 5 ձերոյ ընդ նմա. և արդ եթէ խնդրէք զնա՝ գրցի՛ ձեզ. և եթէ թողո՛րք զնա՝
 6 թողցէ՛ զձեզ: ³ Եւ ւարք բազումք յԻսրայէլի եղեն՝ ոչ յԱստուած ճշմա–
 7 րիպ, և ոչ քահանայ որ ցուցանէր, և ոչ օրէնք ⁴ որ դարձոյց զնոսա ՚ի Տէր
 8 Աստուած Իսրայէլի, և գրաւ ՚ի նոսա: ⁵ Ի ժամանակին յայնմիկ ոչ գոյր
 9 խաղաղութիւն այնոցիկ որք մտնէին, և որք ելանէին. վասն զի արհա–
 10 վիրք ՚ի Տեառնէ անկան ՚ի վերայ ամենեցուն բնակչաց գաւառացն. ⁶ և
 11 պատերազմէր ազգ ընդ ազգի, և քաղաք ընդ քաղաքի. վասն զի Աս–
 12 տուած զարիւրեցոյց զնոսա ամենայն նեղութեամբք: ⁷ Եւ արդ՝ դուք

14. 5 *Ունակք.* Եւ խաղաղեցան քաղաքք: *Այլք.* Պարսպատորք յերկրին Յուդա: 8 *Ունակք.* Յերկրին Բենիամինի ասպարատորք: 11 *Ոսկսև.* Տէր Աստուած ոչ տկարանայ: *Այլք.* Մի՛ յաղթահարեսցէ զքեզ մարդ: 13 *Յօրինակիև.* Մինչև ՚ի Դեբովր: *Յօրինակիև պակասէր.* Եւ առաջի զօրութեան նորա: 15. 1 *Ունակք.* Որդի Ադադայ: 2 *Բազումք.* Եւ ամենայն Յուդայ և Բենիամինի: 3 *Ոսկսև.* Իսրայէլի եղեն ոչ Աստուած ճշմարիպ: 6 *Յօրինակիև.* Եւ պատերազմէր ազգ ընդ:

գորացարո՛ւք, և մի՛ լքցին ձեռք ձեր. քանզի գո՛ն վարձք գործոց ձերոց: 8
 8 Ե՛ր ՚ի յսել գբանս զայսոսիկ, և զմարգարտութիւն Ազարիայ մարգա-
 րէի, գորացաւ և եհան արտաքս զամենայն զպղծութիւնսն յամենայն
 երկրէն Յուդայ և Բենիամինի՝ և ՚ի քաղաքացն զորս կալաւ ՚ի լերինն
 Եփրեմի: Եւ արար նաւակապիս սեղանոյն Տեառն որ էր առաջի րա-
 9 ճարին Տեառն. 9 և եկեղեցացոյց զՅուդայ և զԲենիամին, և զԵկան, և
 զպանդուխսն ընդ նմա, յԵփրեմայ, և ՚ի Մանասէ, և ՚ի Շմաւոնէ.
 վասն զի յաւելան առ նա բազումք յԻսրայէլէ ՚ի րեսանելն նոցա, թէ Տէր
 Աստուած նոցա ընդ նմա՛ է: 10 Եւ ժողովեցան յԵրուսաղէմ յամենանն 10
 երրորդի, ՚ի հնգերասաներորդում ամի թագաւորութեանն Ասայի. 11 և 11
 եզեն Տեառն յաւուրն յայնմ, յաւարացն զոր ածին, զուարակս եւթն հա-
 րիւր, և ոչխարս եւթն հազար: 12 Եւ եղ ուխտը՝ ընտրել զՏէր Աստու- 12
 13 ած հարցն իրեանց յամենայն սրտէ, և յամենայն անձնէ. 13 և ամե-
 նայն որ ոչ խնդրիցէ զՏէր Աստուած Իսրայէլի՝ մեռցի, յերիտասարդէ
 մինչև ՚ի ծերն, և յառնէ մինչև ցկին: 14 Եւ երդուան Տեառն մեծաձայն. և 14
 եղջերեաւ փողովն: 15 Եւ ուրախ եղև ամենայն Յուդա վասն երդմանն.
 զի յամենայն սրտից իրեանց երդուան, և ամենայն կամօք խնդրեցին
 զնա. և գրաւ նոցա, և հանգոյց զնոսա Տէր շուրջանակի: 16 Եւ զՄաաքա 16
 զմայրն իւր ՚ի բաց մերժեաց. վասն զի էր Աստուարտեայ պաշտօնեայ. և
 խորպակեաց զկուռսն, և այրեաց ՚ի հեղեղաբին Կեդրոնի: 17 Սակայն 17
 զբարձունսն ոչ բարձին, և տակաւին ևս կայր ՚ի Յուդայ և յԻսրայէլ.
 բայց սիրտն Ասայի եղև լի՛ զամենայն աւուրս կենաց իւրոց: 18 Եւ րա- 18
 րաւ ՚ի ներքս զսրբութիւնսն Դաւթի հօր իւրոյ, և զսրբութիւնս Տեառն
 Աստուծոյ, արծաթ, և ոսկի, և սպասս: 19 Եւ պատերազմ ոչ գոյր նմա, 19
 մինչև յերեսներորդ և հինգերորդ ամի թագաւորութեանն Ասայի:

ԺԴ 1 Եւ յերեսներորդ ութերորդ ամի թագաւորութեան Ասայի, ել Բաաս 16
 արքայ Իսրայէլի ՚ի վերայ Յուդայ, և շինեաց զՂռամա, ոչ րալով ելս
 Ասայի արքայի Յուդայ: 2 Եւ առ Ասա ոսկի և արծաթ ՚ի գանձուց տանն 2
 Տեառն, և ՚ի տանէ թագաւորին, և առաքեաց առ որդիին Ադերայ արքայն
 Ասորոց որ բնակեալ էր ՚ի Դամասկոս, և ասէ. 3 Դիր ուխտը ՚ի մէջ իմ
 և քո, և ՚ի մէջ հօր իմոյ և հօր քոյ. ահաւաղիկ առաքեցի քեզ արծաթ
 և ոսկի, եկ և մերժեա՛ յինէն զԲաաս արքայ Իսրայէլի, և զնասցէ՛ ՚ի
 բաց յինէն: 4 Եւ լուաւ որդին Ադերայ արքայ Ասորոց, և առաքեաց 4
 զիշխանս զորացն իւրոց ՚ի քաղաքսն Իսրայէլի. և եհար զԱւոն, և
 զԴան, և զԱբել՛մային, և զամենայն շուրջ զգաւառան Նեփթաղիմայ:
 5 Եւ եղև իբրև լուաւ Բաաս, ՚ի բաց արձակեաց և ոչ ևս շինել զՂռամա. 5
 և դադարեաց գործն նորա: 6 Եւ Ասա արքայ՝ ած զամենայն Յուդաս. և 6
 առ զքարինս Ղռամայ, և զփայտս նորա զոր շինեաց Բաաս. և շինեաց
 նոքօք զԳարբաս, և զՄասփա:

9 Այլք. Յաւելան ՚ի նա բազումք յԻսրայէլէ: 12 Ունակք. Եւ եղ ուխտը խնդրել զՏէր Աստուած... և ՚ի բոլոր անձնէ: 19 Ունակք. Յերեսներորդի և հինգերորդի ամի թա՛մ: 16. 2 Այլք. Որ բնակեր ՚ի Դամասկոս, և ասէ: 4 Այլք. Զիշխանս զորուցն իւրոց: Ոսկան. Շուրջ զգաւառն Նեփթ՞: 5 Ունակք. Բաասայ... ոչ ևս շի՞: 6 Ոսկան. Եւ բարձին զբարինս Ղռա՛մ: Ունակք. Նոքօք զԳարբայ. կամ՞ զԳարբար:

- 7 ⁷Ի ժամանակին յայնմ եկն Անանիաս մարգարէ առ Ասա արքայ **ԺԵ**
 Յուդայ՝ և ասէ ցնա. Վասն զի յուսացար դու յարքայն Ասորեաց՝ և ո՛չ
 յուսացար ՚ի Տէր Ասորուած քո, յաղագս այնորիկ ապրեցաւ զօր արքա-
 8 յին Իսրայելի ՚ի ձեռաց քոց: ⁸Ոչ ապաքէն Եթովպացիք և Լիբէացիք՝
 էին զօրք բազումք. համարձակութեամբ բազում հեծելովք յոյժ եկին,
 9 և ՚ի յուսան քո ՚ի Տէր՝ մաքնեաց զնոսա Տէր ՚ի ձեռս քո. ⁹Վասն զի
 աչք Տեառն հային յամենայն երկիր զօրացուցանել յամենայն լի սրտից
 զնա: և արդ՝ րգիւրացան յայդմիկ. յայսմ հեպէ եղիցի քեզ պատե-
 10 րագմ: ¹⁰Եւ սրտմբեցան Ասա մարգարէին, և եղ զնա ՚ի բանսի. զի
 բարկացաւ յաղագս այնորիկ. և ժանրացաւ Ասա ՚ի ժողովորդն ՚ի ժա-
 11 մանակին յայնմ: ¹¹Եւ ահա բանք Ասայի առաջինք և վերջինք՝ գրեալ
 12 են ՚ի գիրս թագաւորացն Յուդայ և Իսրայելի: ¹²Եւ ախարացան Ասա-
 յի ուրք, յերեսներորդի և յիններորդի ամի թագաւորութեանն իւրոյ, և
 յոյժ հիւանդացաւ. և ՚ի հիւանդանալն իւրում ո՛չ խնդրեաց զՏէր, այլ
 13 խնդրեաց բժիշկս: ¹³Եւ ննջեաց Ասա ընդ հարս իւր, և վախճանեցաւ
 14 ՚ի քառասներորդի և յառաջնում ամի թագաւորութեանն իւրում: ¹⁴Եւ
 թաղեցին զնա ՚ի շիրմին զոր փորեաց իւր ՚ի քաղաքին Դաւթի. և
 ընկողմանեցուցին զնա ՚ի գահոյսն, և լցին խնկովք, և ազգի ազգի
 իւղովք իւղեփեցաց. և արարին նմա յուղարկութիւն մեծ յոյժ:
- 17** ¹ Եւ թագաւորեաց Յովսափապ որդի նորա փոխանակ նորա: Եւ **ԺԶ**
 2 զօրացաւ Յովսափապ ՚ի վերայ Իսրայելի: ²Եւ երբ զօրս յամենայն
 քաղաքսն Յուդայ յամուրս, և կացոյց իշխանս յամենայն քաղաքսն Եփ-
 3 րեմի, զոր ա՛ռ արքայ Ասա՝ հայրն նորա: ³Եւ եղև Տէր ընդ Յովսափապայ.
 վասն զի զնաց ՚ի ճանապարհս հօր իւրոյ յառաջինս. և ո՛չ խնդրեաց
 4 զկուռսն. ⁴այլ զՏէր Ասորուած հօր իւրոյ խնդրեաց, և ՚ի պատուիրանս
 5 հօրն իւրոյ զնաց. և ո՛չ էին իբրև զԻսրայելի գործք նորա: ⁵Եւ յաջողեցաւ
 թագաւորութիւնն ՚ի ձեռս նորա. և երբ ամենայն Յուդայ ընծայ Յովսափապայ.
 6 և եղև նորա մեծութիւն և փառք բազումք. ⁶և բարձրացաւ սիրտ նորա ՚ի
 ճանապարհս Տեառն. և այլ ևս եբարձ զբարձաւանդակսն, և զանրառսն
 7 յերկրէն Յուդայ: ⁷Եւ յերրորդ ամի թագաւորութեանն իւրոյ առաքեաց
 զիշխանս իւր, և զորդիս զօրութեանցն, զԱբդիաս, և զԶաքարիաս, և
 8 զՆաթանայել, և զՄիքէաս՝ ուսուցանել ՚ի քաղաքսն Յուդայ. ⁸և ընդ
 նոսա Ղևրացիքն, Սամուիաս, և Սաթանասա, և Զաբդիաս, և Ասիել,
 և Սեմիիրամովթ, և Յովնաթան. և Ադոնիաս, և Տրբադոնիաս՝ Ղևրա-
 9 ցիք. և ընդ նոսա Եղիսամա, և Յովրամ քահանայք. ⁹և ուսուցանէին
 զՅուդայ, և ընդ նոսա զհրք օրինացն Տեառն. և անցանէին ընդ քաղաքսն
 10 Յուդայ, և ուսուցանէին զժողովորդն: ¹⁰Եւ եղեն արհաւիրք ՚ի Տեառնէ
 ՚ի վերայ թագաւորաց երկրին որ շուրջ զՅուդայիւ. և ո՛չ պատերազմէին
 11 ընդ Յովսափապայ: ¹¹Եւ յայլազգեացն բերին Յովսափապայ ընծայս,
 ոսկի, և արծաթ, և պարարագս, և Արաբացիքն ածէին նմա խոյս յոջխարաց՝

10 Այլք. Վասն զի բարկացաւ յաղագս: **13 Ոմանք.** Թագաւորութեանն իւրոյ: **14 Ոմանք.** Եւ արարին նմա յուղարկութիւն մեծ: **17. 2 Ոսկան.** Եւ եղ զօրս յամենայն: **5 Ոմանք.** Ընծայս Յովսափապայ... և փառք բազում: **10 Ոմանք.** Որ էին շուրջ զՅուդայիւ:

եւթն հազար և եւթն հարիւր, և նոխագս եւթն հազար և եւթն հարիւր: ¹² Եւ երթալով Յովսափապ մեծանայր ՚ի բարձրութիւն: Եւ շինեաց 12
 փունս ՚ի Տրեասարանի քաղաքս ամուրս. ¹³ և գործք բազում եղեն նորա 13
 ՚ի Տրեասարանի: Եւ արք զօրաւորք պատերազմօղք ուժով յԵրուսաղէմ.
¹⁴ և այս էր թիւ նոցա ըստ փանց փոհմիցն իրեանց: Ի Յուդայի հազարաւորք.
 Եղնաս իշխան, և ընդ նմա որդիք զօրաւորք զօրութեամբ երեք հարիւր
 հազար. ¹⁵ և ընդ նոսա Յովնան իշխան, և ընդ նմա երկերիւր ութսուն 15
 հազար: ¹⁶ Եւ ընդ նմա Մասէաս որդի Զաքարիայ յօժարեալն ՚ի Տէր. 16
 ընդ նմա երկերիւր հազար զօրաւորք ուժով: ¹⁷ Եւ ՚ի Բենիամինէ զօրա- 17
 տր ուժով. Եղիազա, և ընդ նմա աղեղնաւորք և պարսաւորք երկերիւր
 հազար: ¹⁸ Եւ ընդ նոսա Յովզաբաղ. և ընդ նմա հարիւր ութսուն հա- 18
 զար զօրաւորք ՚ի պատերազմի: ¹⁹ Սոքա՛ էին պաշարօնեայք արքայի. 19
 բաց յայնցանէ գորս ետ արքայ ՚ի քաղաքսն ամուրս յամենայն Տրեաս-
 արանի:

¹ Եւ եղև Յովսափապայ մեծութիւն և այլ ևս. և փառք բազում. և **18**
 արար ինամութիւն ընդ փանն Աքաաբու: ² Եւ էջ ՚ի կատարել փարոյն 2
 առ Աքաաբ ՚ի Սամարիա. և եզեն նմա Աքաաբ ոչխարս և զուարակս
 բազումս, և զօրուն որ ընդ նմա. և սիրէր զնա ելանել ընդ նմա յՌամովթ
 Գաղաաղացոյն: ³ Եւ ասէ Աքաաբ արքայ Իսրայէլի ցՅովսափապ ար- 3
 քայ Յուդայ. Գան ընդ իս յՌամովթ Գաղաաղացոյն: Եւ ասէ ցնա.
 Որպէս ես՝ նոյնպէս և դու. և որպէս զօրք քո՝ զօրք իմ ընդ քեզ ՚ի
 պատերազմին: ⁴ Եւ ասէ Յովսափապ ցարքայն Իսրայէլի. Խնդրեսցուք 4
 այսօր զՏէր: ⁵ Եւ ժողովեաց արքայն Իսրայէլի զմարգարէսն Իսրայէլի 5
 արս չորեքհարիւր, և ասէ ցնոսա. Եթէ երթայց յՌամովթ Գաղաաղ ՚ի
 պատերազմ, և կամ թէ դադարեցից: Եւ ասեն. Ե՛լ, և յաջողեսցէ՛ Աս-
 փուած ՚ի ձեռս արքայի: ⁶ Եւ ասէ Յովսափապ. Ո՛չ գոյ աստ և այլ ևս 6
 մարգարէ Տեառն. և խնդրեսցուք ՚ի նմանէ: ⁷ Եւ ասէ արքայն Իսրայէլի 7
 ցՅովսափապ. Է՛ մնա ևս այր՝ առ ՚ի խնդրել զՏէր նովաւ. և ես արեցի՛
 զնա, վասն զի ո՛չ մարգարէանայ ինձ բարիս. և զի ամենայն աւուրք իւր
 ե՛ն ՚ի չարութիւն. նա՛ է Միքիաս որդի Յեմէայ: Եւ ասէ Յովսափապ. Մի՛
 խօսեսցի արքայ այդպէս: ⁸ Եւ կոչեաց արքայն Իսրայէլի ներքինի մի՝ և 8
 ասէ. Վաղվաղակի ա՛ծ զՄիքիաս որդի Յեմէայ: ⁹ Եւ արքայն Իսրայէլի՝ 9
 և Յովսափապ արքայ Յուդայ՝ նստին իւրաքանչիւրք յաթոռ իւրում,
 զզեցեալ պատմուճանս, և նստին յընդարձակ դրանն Սամարեայ. և
 ամենեքեան մարգարէքն առաջի նոցա մարգարէանային: ¹⁰ Եւ արար 10
 իւր Սեղեկիաս որդի Քանանու եղջերս երկաթեղէնս, և ասէ. Այսպէս
 ասէ Տէր. Սոքօք հարցես զԱսորիս մինչև վախճանեսցես: ¹¹ Եւ ամե- 11
 նեքեան մարգարէքն նոյնպէս մարգարէանային և ասէին. Ե՛լ յՌամովթ
 Գաղաաղ, և յաջողեսցիս, և փացէ՛ Տէր ՚ի ձեռս արքայի: ¹² Եւ հրեշ- 12
 փակն որ չոգաւ կոչել զՄիքէաս, խօսեցան ընդ նմա՝ և ասէ. Ահա

11 Ունակք. Եւ նոխագս ԵՌ և ԵԾ: **15 Ունակք.** Եւ ընդ նմա Մ և ՁՌ: **16 Ոսկան.**
 Եւ ընդ նմա Ամասէաս: **17 Ունակք.** Եւ ասպարաւորք երկերիւր: **18 Յօրինակին.** Եւ
 ընդ նմա Յովաղադար: **19 Ոսկան.** Զորս եղ արքայ: **18. 1 Ոսկան.** Մեծութիւն և
 այլ ևս փառք բազում: **7 Այլք.** Ինձ ՚ի բարիս: **Ոսկան.** Են ՚ի չարութեան:

խօսեցան մարգարեքն իբրև ընդ մի բերան յաղագս արքայի՝ բարին.
 13 եղիցին և քո բանք իբրև զմիոյ նոցա, և խօսեցցիս բարին: ¹³ Եւ ասէ
 Միքէաս. Կենդանի՛ է Տէր՝ զի գոր ինչ ասասցէ Աստուած ցիս՝ զայն
 14 խօսեցայց: ¹⁴ Եւ եկն առ արքայ. և ասէ ցնա արքայ. Միքէասն՝ եթէ
 երթա՛յց յԱսանովթ Գաղասադ՝ ՚ի պատերազմ, եթէ դադարեցից: Եւ ասէ.
 15 Ե՛լ և յաջողեսցի, և փացին ՚ի ձեռս ձեր: ¹⁵ Եւ ասէ ցնա արքայ. Քանի՛ցս
 անգամ երդմնեցուցի զքեզ, զի մի՛ այլ ինչ խօսեցցիս ընդ իս, բայց
 16 զճշմարտութիւն յանուն Տեառն: ¹⁶ Եւ ասէ. Տեսի ցրուեալ՝ զԻսրայել ՚ի
 լերինս՝ իբրև զոչխարս որոց ոչ գոյ հովիւ. և ասէ Տէր. Ոչ գոյ դոցա իշ-
 17 խան. դարձցի՛ իւրաքանչիւրոք ՚ի փուն իւր խաղաղութեամբ: ¹⁷ Եւ ասէ
 արքայն Իսրայելի ցՅովսափապ. Ոչ ասացի քեզ՝ թէ ոչ մարգարեանայ
 18 նա վասն իմ բարիս՝ այլ չարութիւն: ¹⁸ Եւ ասէ. Ոչ այդպէս. լուարոնք
 զքան Տեառն. փեսի զՏէր՝ զի նստեր յաթոռն իւրում. և ամենայն զօրք
 19 երկնից մերձ կային յաջմէ նորա և յահեկէ. ¹⁹ և ասէ Տէր. Ո՛ր խաբեսցէ
 զԱքաաբ արքայ Իսրայելի, զի ելցէ և անկցի յԱսանովթ Գաղասադու. և
 20 ասեն, ոմն այսպէս, և ոմն այնպէս: ²⁰ Եւ ել հոգի՝ եկաց առաջի Տեառն՝
 21 և ասէ. Են խաբեցից զնա: Եւ ասէ Տէր. Ի՛ն: ²¹ Եւ ասէ. Ելից և եղէց
 հոգի սուրբ ՚ի բերան ամենայն մարգարեիցն նորա: Եւ ասէ. Խաբեսցես՝
 22 և կարասցես, ել և արա այդպէս: ²² Եւ արդ ահա ետ Տէր հոգի սուրբ
 ՚ի բերան մարգարեիցդ քոց այդոցիկ. և Տէր խօսեցաւ վասն քո չարիս:
 23 ²³ Եւ մատուցեալ Սեղեկիա որդի Քանանո՛ւ՝ եհար զձօսքն Միքայի, և
 ասէ ցնա. Որով՛ ճանապարհաւ անց Ոգի Տեառն զինև, և խօսեցաւ
 24 ընդ քեզ: ²⁴ Եւ ասէ Միքէաս. Ահա փեսցես յաւուրն յայնմիկ. յորում
 25 մտնանցես շրեմարան ՚ի շրեմարանէ թաքցել: ²⁵ Եւ ասէ արքայն Իս-
 րայելի. Առէք զՄիքէաս՝ և դարձուցէք զդա առ Սեմեր իշխան քաղաքիս,
 26 և առ Յովսա իշխան որդի արքայի. ²⁶ և ասացէք, այսպէս ասէ արքայ.
 Տոնք զդա ՚ի փուն բանփին, և կերիցէ հաց նեղութեան, և ջուր նե-
 27 դութեան արբցէ՝ մինչև ՚ի դառնալն իմում խաղաղութեամբ: ²⁷ Եւ ասէ
 Միքէաս. Եթէ դառնալով դարձցիս խաղաղութեամբ՝ ոչ խօսեցաւ ընդ
 28 իս Տէր, լուարոնք ժողովուրդք ամենեքեան: ²⁸ Եւ ել արքայն Իսրայելի,
 29 և Յովսափապ արքայ Յուդայ յԱսանովթ Գաղասադ: ²⁹ Եւ ասէ արքայն
 Իսրայելի ցՅովսափապ. Ծածկեա՛ զիս և մտից ՚ի պատերազմն, և դու
 զգեցիր զպատմութեանն իմ: Եւ ծածկեցաւ արքայն Իսրայելի, և եմուր ՚ի
 30 պատերազմ: ³⁰ Եւ արքայն Ասորոց պատուիրեաց իշխանաց կառացն
 որք էին ընդ նմա՝ և ասէ. Մի՛ պատերազմիցիք ընդ փոքու և մի՛ ընդ մե-
 31 ծի, բայց ընդ արքային Իսրայելի միայն: ³¹ Եւ եղև իբրև փեսին իշխանք
 կառացն զՅովսափապ, և ասեն նոքա. Մա՛ է արքայն Իսրայելի: Եւ շուրջ
 եղեն զնովաւ պատերազմել. և գոչեաց Յովսափապ, և Տէր ապրեցոյց
 32 զնա. և դարձոյց զնոսա Աստուած ՚ի նմանէ: ³² Եւ եղև իբրև փեսին իշ-
 33 խանք կառացն՝ թէ ոչ է նա արքայն Իսրայելի, դարձան ՚ի նմանէ: ³³ Եւ

13 Ոմանք. Ասասցէ ցիս Աստուած: **14 Ոմանք.** Եւ եթէ դադարեցից: **15 Ոմանք.**
 Երդմնեցուցից զքեզ: **17 Ոմանք.** Ոչ ասացի քեզ: **19 Ոմանք.** Զի եկեսցէ և անկցի
 յԱս... ոմն այսպէս և ոմն այսպէս: **23 Ոմանք.** Զձօսքն Միքայի: **24 Ոմանք.**
 Մտնես ՚ի շրեմարան ՚ի շրեմարանէ: **25 Ոմանք.** Առ Սեմերի իշխան: *Բսկ Ոսկան.*
 Առ Սեմէ իշխան:

այր ոմն ելից զաղեղն կորովութեամբ, և եհար զարքայն Իսրայելի ընդ մէջ թոքոցն և լանջաց. և ասէ ցնէրքինին. Դարձո՛ղ զձեռն քո՛ և հա՛ն զիս ՚ի պատերազմէս, վասն զի վրանգեցայ: ³⁴ Եւ պարտեցաւ պատերազմ 34
 յաւոր յայնմիկ, և արքայն Իսրայելի կայր ՚ի վերայ կառացն իրոց մինչև ցերեկոյ ընդդէմ Ասորեացն. և մեռաւ ՚ի մրասնել արեգականն:

¹ Եւ դարձաւ Յովսափապ արքայ Յուդայ ՚ի փուն իւր խաղաղութեամբ յԵրուսաղէմ: ² Եւ ել ընդ առաջ նորա Յեու որդի Անանիայ մարգարէ, և ասէ նա ցարքայ Յովսափապ. Եթէ մեղաւորին դու օգնեն, կամ արելոյն ՚ի Տեառնէ բարեկամ լինիս. վասն այդորիկ եղև ՚ի վերայ քո բարկութիւն ՚ի Տեառնէ: ³ Այլ զի գրա՛ն ՚ի քեզ բանք բարիք, և զի 3
 բարձեր զանփառսն յերկրէս Յուդայ, և ուղղեցեր զսիրտ քո խնդրել զՏէր՝ ապրեցո՛յց զքեզ Տէր: ⁴ Եւ բնակեաց Յովսափապ յԵրուսաղէմ. 4
 և միսանգամ ել ժողովուրդն ՚ի Բերսաբէէ մինչև ՚ի լեռնն Եփրեմի, և դարձոյց զնոսա առ Տէր Աստուած հարցն իրեանց: ⁵ Եւ կացոյց 5
 դարաւորս յամենայն քաղաքսն Յուդայ, և յամուրս յիրաքանչիւր քաղաքի: ⁶ Եւ ասէ ցդարաւորսն. Տեսէք զինչ առնիցէք դուք, վասն զի ոչ 6
 զմարդկան իրս դարիք դուք՝ այլ զՏեառն, և ընդ ձեզ են բանք իրաւանց. ⁷ և արդ եղիցի երկևդ Տեառն ՚ի վերայ ձեր, պահեցէք և արարէք. զի 7
 ոչ գոյ Տեառն Աստուծոյ մերոյ անիրաւութիւն, և ոչ երեսաց աչառել, և ոչ առնուլ կաշառս: ⁸ Այլ և յԵրուսաղէմ կացոյց Յովսափապ ՚ի քահանայից և ՚ի Ղևրացոց, և ՚ի հայրապետաց Իսրայելի՛ յիրաւունս Տեառն դարեկ՝ զբնակիչսն Երուսաղէմի: ⁹ Եւ պարուիրեաց նոցա և ասէ. 9
 Այնպէս արարէք երկիւղի Տեառն, ճշմարտութեամբ և լի՛ սրփիւ ¹⁰ ամենայն այր զիրաւունսն, զեկեալս առ ձեզ յեղբարց ձերոց՝ և բնակչաց քաղաքացն իրեանց, ՚ի մէջ արեան և արեան, և ՚ի մէջ իրաց և պարուիրանի. և զիրաւունս և զդարաստանսն որոշեցէք նոցա. և մի՛ մեղիցեն 11
 առ Աստուած. և ոչ ևս եղիցի ՚ի վերայ ձեր բարկութիւն, և ոչ ՚ի վերայ եղբարց ձերոց. այսպէս արասջիք և ոչ մեղանչիցէք: ¹¹ Եւ ահա Ամարիաս քահանայ՝ առաջնորդ ՚ի վերայ ձեր յամենայն բանի Տեառն. և Զարդիաս որդի Իսմայելի առաջնորդ ՚ի փանն Յուդայ. յամենայն բանի արքայի. և դպիրքն և Ղևրացիք առաջի ձեր. զօրացարոնք և արարէք. և եղիցի՛ Տէր ընդ բարոյն:

ԺԷ ¹ Եւ յեպ այսորիկ եկին որդիքն Ամոնայ, և որդիքն Մովաբայ. և 20
 ընդ նոսա ՚ի Մինեցոց անրի, առ Յովսափապ ՚ի պատերազմ: ² Եկին և 2
 և ցուցին Յովսափապայ՝ և ասեն. Եկն ՚ի վերայ քո ամբոխ բազում յայնմ կողմանէ ծովուն յԱսորեաց, և ահա են յԱսասանթամար՝ որ է ՚ի Գադդի. ³ և երկեաւ: Եւ եպ Յովսափապ զերեսս իւր խնդրել զՏէր, և 3
 քարոզեաց պահս յամենայն Յուդայ: ⁴ Եւ ժողովեցաւ Յուդաս խնդրել 4
 զՏէր. և յամենայն քաղաքացն Յուդայ եկին խնդրել զՏէր: ⁵ Եւ յարեաւ 5
 Յովսափապ ՚ի մէջ եկեղեցոյն Յուդայ յԵրուսաղէմ ՚ի փանն Տեառն՝ յանդիման սրահին նորոյ. ⁶ և ասէ. Տէր Աստուած հարցն մերոց, ոչ ա– 6

19. 2 *Ունակք.* Որդի Անանիայի մարգարէի: *Այլք.* Եւ կամ արելոյն: **5** *Օրինակ մի.* Եւ ամուրս իւրաքանչիւրոք քա՛: **10** *Ունակք.* Յեղբարց ձերոց ՚ի բնակչաց: **20. 3** *Ուկսն.* Եւ եղ Յօսափապ զեր՛:

պաքէն դո՛ւ ես Աստուած յերկինս, և դո՛ւ փրիես ամենայն թագաւորութեանց հեթանոսաց, և ՚ի ձե՛նս քո զօրութիւն ուժոյ. և ո՛չ ոք կարէ կալ ընդդէմ
 7 քո. ⁷ ո՛չ ապաքէն դո՛ւ ես Տէր որ սափակեցեր զբնակիչս երկրիս այսորիկ յերեսաց ժողովրդեան քոյ Իսրայէլի, և ետուր զսա զաւակի Աբրահամու
 8 սիրելոյն քո յաիփեան: ⁸ Բնակեցին ՚ի սմա, և շինեցին աստ սրբու-
 9 թիւն անուան քում, և ասացին. ⁹ Եթէ եկեսցեն ՚ի վերայ մեր չարիք՝
 սո՛ւր, դափաստանք, մահ, սո՛վ, կացցո՛ւք առաջի փանս այսմիկ՝ և ա-
 ռաջի քո. վասն զի անուն քո ՚ի վերայ փանս այսորիկ է՛. և գոչեսցուք
 10 առ քեզ ՚ի նեղութեան, լուիցեն՝ և ասպրեցուցես զմեզ: ¹⁰ Եւ արդ՝ ա-
 հա որդիքն Ամոնայ և Մովաբու, և լեառն Սէիրայ. ընդ որս ո՛չ ետուր
 անցանել ընդ նոսա Իսրայէլի յելանելն նոցա յերկրէն Եգիպտոսի. վասն
 11 զի խտրորեցան ՚ի նոցանէ, և ո՛չ սափակեցին զնոսա. ¹¹ և արդ՝ աւասիկ
 նոքա յանդգնին զա՛լ ՚ի վերայ մեր, և հանել զմեզ յերկրէս ժառանգութե-
 12 ան մերոյ գոր ետուր մեզ: ¹² Տէր Աստուած մեր՝ ո՛չ առնես դափաստանս
 ՚ի նոսա. վասն զի ո՛չ գոյ զօրութիւն մեր ընդդէմ կալ բազում ամբո-
 խին այնորիկ, և ո՛չ գիտենք զինչ արասցուք նոցա. այլ առ քեզ են այք
 13 մեր: ¹³ Եւ ամենայն Յուդաս կայր առաջի Տեառն. և մանկունք նոցա,
 14 և կանայք նոցա: ¹⁴ Եւ Ոգիելի որդոյ Զաքարեայ, և յորդոցն Բանեայ,
 և յորդոցն Եդիելի, որդոյն Մաթանիայ Ղևրացոյ յորդոցն Ասափայ,
 15 եղև՝ ՚ի վերայ նորա Նոգի Տեառն ՚ի մեջ եկեղեցոյն. ¹⁵ և ասէ. Լուարո՛ւք
 ամենայն Յուդայ և բնակիչք Երուսաղեմի՝ և արքայ Յովսափապ. այս-
 16 պէս ասէ Տէր ցձեզ. Մի՛ երկնչիք, և մի՛ զարհուրիք յերեսաց բազում
 ամբոխին այնորիկ. վասն զի ո՛չ ձեր է պատերազմո՞ւ այլ Աստուծոյ:
 17 ¹⁶ Վաղիւ իջէ՛ք ՚ի վերայ նոցա. ահա իջանեն ընդ զառ ՚ի վայրն Ասեր, և
 17 գրջիք զնոսա առ եզեր գետոյն, անապարին Յերիելի. ¹⁷ Ոչ է ձեր պա-
 տերազմել անդ. իմասջիք և փեսջիք զփրկութիւն Տեառն որ է ընդ ձեզ,
 Յուդայ և Երուսաղեմ. մի՛ երկնչիք և մի՛ զարհուրիք վաղիւ իջանել ընդ
 18 առաջ նոցա. զի Տէր է՛ ընդ ձեզ: ¹⁸ Եւ խոնարհեալ Յովսափապ ՚ի վերայ
 երեսաց իրոց, և ամենայն Յուդաս՝ և բնակիչք Երուսաղեմի. անկան
 19 առաջի Տեառն, և երկիր պագին Տեառն: ¹⁹ Եւ յարեան Ղևրացիքն՝
 յորդոցն Կահաթու, և յորդոցն Կորիայ՝ օրհնել զՏէր Աստուած ձայնի
 20 մեծաւ ՚ի բարձունս: ²⁰ Եւ կանխեցին ընդ առաւօրս, ելին յանապարն
 Թեկուայ. և յելանելն իրեանց՝ եկաց Յովսափապ, գոչեաց և ասէ.
 Լուարո՛ւք ինձ Յուդաս և բնակիչք Երուսաղեմի. հաւաքացէ՛ք Տեառն
 Աստուծոյ մերում, և հաւաքացէ՛ ձեզ. հաւաքացէ՛ք մարգարէից նորա՝
 21 և յաջողեսցի՛ ձեզ: ²¹ Եւ խոնարհեցաւ ընդ ժողովրդեանն. և կացոյց
 սաղմոսանուագս՝ և օրհնիչս, խոստովան լինել և օրհնել զսրբութիւնսն,
 յելանելն առաջի զօրուն՝ և ասէին. Խոստովան եղերո՛ւք Տեառն, զի
 22 յաիփեան է ողորմութիւն նորա: ²² Եւ եղև ՚ի սկսանելն զօրհնութիւնս
 Տեառն և զխոստովանութիւնսն նորա, ետ Տէր պատերազմել որդոցն

9 Ոմանք. Առաջի փանս այսորիկ: **14 Ոմանք.** Եւ Ոգիել որդի Զաքարիայ յորդոցն Բանեայ... և եղև ՚ի վերայ նորա: **17 Ոմանք.** Մի՛ երկնչիք և մի՛ զարհուրիք վաղիւ ելանել ընդ առաջ: **21 Ոմանք.** Եւ խորհեցաւ ընդ ժողովրդ՝: **Ոմանք.** Խոստովան լերուք Տեառն:

Ամոնայ 'ի վերայ Մովաբու 'ի լերինն Սէիրայ, որք ելեալ էին 'ի վե-
 րայ Յուդայ. և պարպեցան: ²³ Եւ յարեան որդիքն Ամոնայ և Մո-
 վաբու 'ի վերայ բնակչաց լերինն Սէիրայ սաբակել և խորպակել. և
 իբրև վախճանեցին զբնակիչսն Սէիրայ, յարեան 'ի վերայ միմեանց
 սաբակել: ²⁴ Եւ Յուդաս եկն 'ի դիպանոցն անապարին, հայեցաւ և
 երես զբազմութիւնն, և ահա ամենեքեան մեռեալք և անկեալք 'ի վե-
 րայ երկրի. և ոչ ոք էր ապրեալ: ²⁵ Եւ եկն Յովսափապ և զօրն, կո-
 դոպտել զաւարն նոցա. և գրին անասուն բազում, և զկազմածն, և
 զաւարն, և անօթս ցանկալիս. և աւարեցին զայն: Եւ եղև զերիս աուրս
 ժողովել նոցա զաւարն. վասն զի բազում էր յոյժ: ²⁶ Եւ յաւուրն չորրորդի
 ժողովեցան 'ի Նովիսուն օրհնութեան. վասն զի ա՛նդ օրհնեցին զՏէր.
 յաղագս այնորիկ կոչեցին զանուն րեդոյն այնորիկ՝ Նովի՛ր օրհնութե-
 ան մինչև յօրս յայս: ²⁷ Եւ դարձաւ ամենայն այր Յուդայ յԵրուսաղէմ,
 և Յովսափապ առաջնորդ նոցա ուրախութեամբ մեծաւ. քանզի ու-
 րա՛խ արար զնոսա Տէր 'ի թշնամեացն իւրեանց. ²⁸ և մրին յԵրուսաղէմ
 քնարօք և րաւօք և փողովք 'ի րուն Տեառն: ²⁹ Եւ եղեն արհաւիրք 'ի
 Տեառնէ՛ 'ի վերայ ամենայն թագաւորութեանց երկրի 'ի լսելն նոցա՝ եթէ
 Տէր էր պարերագմ ընդ հակառակորդսն Իսրայէլի: ³⁰ Եւ խաղաղեցաւ
 թագաւորութիւնն Յովսափապու. և հանգոյց զնա Ասպուած նորա շուր-
 ջանակի: ³¹ Եւ թագաւորեաց Յովսափապ 'ի վերայ Յուդայ. և էր ամաց
 երեսնից 'ի թագաւորելն իրում, և քսան և հինգ ամ թագաւորեաց
 յԵրուսաղէմ. և անուն մօրն նորա Ազուբա՛ դուստր Սաղիայ: ³² Եւ զնաց
 'ի ճանապարհս հօր իւրոյ Ասայի, ոչ խտրորեցաւ առնել ուղղութիւն
 առաջի Տեառն: ³³ Այլ բարձունքն րակաւին ևս էին. և ժողովուրդն ոչ
 ուղղեաց զսիրտ իւր առ Տէր Ասպուած հարցն իւրեանց: ³⁴ Եւ մնա-
 ցեալ բանքն Յովսափապու առաջինք և վերջինք՝ ահա գրեալ են 'ի
 բանս Յէուայ որդոյ Ամանայ, որ գրեաց զգիրս թագաւորացն Իսրայէ-
 լի: ³⁵ Եւ յետ այսորիկ հաղորդութիւն արար Յովսափապ արքայ Յուդայ
 ընդ Ռքոգեայ արքայի Իսրայէլի. և անօրինեցաւ նա յառնել ³⁶ և երթալ
 առ նա. և առնել նա՛ն զնալ 'ի Թարսիս, և արար նա՛ն 'ի Գասիոն-
 զաբեր: ³⁷ Եւ մարգարէացաւ Եղիազար որդի Ովդրայ 'ի Մարեսայ՝ առ
 Յովսափապ, և ասէ. Վասն զի եղեր սիրելի Ռքոգիայ, խորպակեաց Տէր
 զգործն քո, և խորպակեցաւ նա՛ն քո՛ և ոչ կարաց երթալ 'ի Թարսիս:

¹ Եւ ննջեաց Յովսափապ ընդ հարս իւր, և թաղեցաւ ընդ հարս իւր **21**
 'ի քաղաքի Դաւթի:

ԺԸ Եւ թագաւորեաց Յովրամ որդի նորա փոխանակ նորա: ² Եւ նորա 2
 էին եղբարք՝ որդիք Յովսափապու վեց՝ Եգրիաս, և Էէլ, և Զաքարի-
 աս, և Միսայել, և Մափափիաս, և Ազարիու. ամենեքեան սոքա որդիք
 Յովսափապու արքայի Յուդայ: ³ Եւ ետ նոցա հայրն իւրեանց պարզևս 3
 բազումս, արծաթ և ոսկի, և զէնս, հանդերձ պարսպաւոր քաղաքօքն

22 Բազումք. 'Ի վերայ Մովաբու և լերինն Սէիրայ: **31 Ոսկան.** Եր ամաց երեսնից և
 հնգից 'ի թագա՛: *Յօրինակիւն.* Եւ ԻԷ ամ թագաւորեաց: **35 Ոսկան.** Եւ անօրինեցաւ
 նա առնել: **37 Ունակք.** Ովդայ 'ի Մարեսսեայ... և ոչ կարացեր երթալ 'ի Թարսիս:

Յուդայ. և զթագաւորութիւնն եր Յովրամայ, վասն զի նա՛ էր անդ-
 4 րանիկ: ⁴ Եւ յարեաւ Յովրամ ՚ի թագաւորութեանն իւրում, և զօրացաւ.
 և սպան զամենեսեան զեղբարսն իւր սրով, և յիշխանացն Իսրայէլի:
 5 ⁵ Է՛ր ինքն երեսուն և երկուց ամաց՝ յորժամ եկաց ՚ի թագաւորութեանն
 6 իւրում, և զուօթ ամ թագաւորեաց յԵրուսաղէմ. ⁶ և զնաց ՚ի ճանապարհս
 թագաւորացն Իսրայէլի, որպէս արար փունն Աքաաբու. վասն զի դուստր
 7 Աքաաբու էր նորա կին. և արար չար առաջի Տեառն: ⁷ Եւ ո՛չ կամե-
 ցաւ Տէր սապակել զփունն Դաւթի, վասն ուխտին զոր եղ ընդ Դա-
 8 թի. և որպէս ասացն ցնա՛ փա՛լ նմա ճրագ, և որդուց նորա զամեն-
 9 այն աուրս: ⁸ Յաւորսն յայնոսիկ ապստամբեաց Եդոմ ՚ի Յուդայ, և
 10 թագաւորեցուցին ՚ի վերայ իւրեանց թագաւոր: ⁹ Եւ զնաց Յովրամ հան-
 դերձ իշխանօքն, և ամենայն երիվարք ընդ նմա. և եղև ՚ի յառնելն նորա
 զիշերի, ետար Եդոմ զայնոսիկ որ պատեցին զնա, և զիշխանս կառացն.
 11 և փախեաւ զօրն ՚ի բնակութիւնս իւրեանց: ¹⁰ Եւ ՚ի բաց եկաց Եդովմ ՚ի
 ձեռանէ Յուդայ՝ մինչև յօրս յայս: Յայնժամ ապստամբեաց Ղորնա ՚ի
 ձեռանէ նորա ՚ի ժամանակին յայնմիկ. վասն զի թողին զՏէր Աստուած
 12 հարցն իւրեանց: ¹¹ Քանզի արար իւր բարձունս ՚ի քաղաքսն Յուդայ, և
 13 պոռնկեցոյց զբնակիչսն Երուսաղէմի. և մոլորեցոյց զՅուդաս: ¹² Եւ եկն
 նմա զի՛ր յԵղիայէ մարգարէէ. և ասէ. Այսպէս ասէ Տէր Աստուած Դաւթի
 14 հօր քոյ. Փոխանակ զի ո՛չ զնացեր դու ՚ի ճանապարհս Յովսափափու
 15 հօր քո, և ո՛չ ՚ի ճանապարհս Ասայի արքայի Յուդայ. ¹³ այլ զնացեր
 ՚ի ճանապարհս թագաւորին Իսրայէլի. և պոռնկեցուցեր զՅուդայ՝ և
 16 զբնակիչսն Երուսաղէմի. որպէս պոռնկեցաւ փունն Աքաաբու. և զեղբարս
 17 քո զորդիս հօր քոյ՝ զլաւագոյնսն քան զքեզ սպանէր. ¹⁴ և ասա Տէր
 18 հարցէ զքեզ հարուածօք մեծամեծօք ՚ի ժողովրդեան քում, և զորդիս
 19 քո և զկանայս քո, և զամենայն սրացուածս քո. ¹⁵ և դու չար հի-
 անդութեամբ և ախարի որովայնի հաշեցիս, մինչև ելցէ որովայն քո
 20 հիւանդութեամբն հանդերձ՝ աուրց յաուրս: ¹⁶ Եւ յարո՛յց Տէր ՚ի վերայ
 Յովրամայ այլագգիս, և զԱրաբացիս, և զներձաւորսն յԵթովպացուց.
 17 ¹⁷ և ելին ՚ի վերայ Յուդայ, և հարստահարէին զնա. և դարձուցին զա-
 մենայն պատրաստութիւնն զոր գրին ՚ի փան արքային, և զուսերս
 նորա, և զգտերս նորա. և ո՛չ մնաց նմա որդի. բայց Ոքոզիաս միայն՝
 18 կրտսերագոյն յորդիս նորա: ¹⁸ Եւ յեւր այսր ամենայնի՝ ետար զնա Տէր
 19 ախարի որովայնի որոյ ո՛չ գոյր բժշկութիւն. ¹⁹ և եղև աուրց յաուրս,
 իբրև եկն ժամանակ աուրցն նորա, յերկուս աուրս ե՛լ որովայն նորա
 հանդերձ ախարին. և մեռաւ ՚ի չար հիւանդութեանն յայնմիկ. և ո՛չ արար
 նմա ժողովուրդն յուղարկութիւն, իբրև գլուղարկաւորութիւն հարցն նո-
 20 րա: ²⁰ Է՛ր ամաց երեսուն և երկուց՝ յորժամ թագաւորեաց. և զուօթ ամ
 թագաւորեաց յԵրուսաղէմ. և մեռաւ ո՛չ գովութեամբ. և թաղեցաւ ՚ի
 քաղաքին Դաւթի, և ո՛չ ՚ի գերեզմանս թագաւորացն:

21. 8 Ոմանք. Ապստամբեաց Եդոմ և Յուդայ, և թա՞: **10 Ոմանք.** Ապստամբեաց Ղորնա... ՚ի ժամանակին յայնմ. վասն զի: **14 Բագունք.** Նարուածովք մեծօք: **19 Ոմանք.** Ժողովուրդն նմա յուղարկաւորութիւն, իբրև գլուղարկութիւն հարցն նորա:

ԺԹ ¹ Եւ թագաւորեցուցին բնակիչքն Երուսաղեմի զՈքոզիաս որդի նո- **22**
 րա զկրպսերագոյնն փոխանակ նորա. վասն զի զամենեսեան զերիցագոյնսն
 կոտորեաց հէնն եկեալ 'ի վերայ նոցա, Արաբացիքն, և Աղ'իմագովնեայքն.
 և թագաւորեաց Ոքոզիաս որդի Յովրամայ արքայի Յուդայ: ² Էր քսան և **2**
 երկուց ամաց յորժամ թագաւորեաց Ոքոզիաս. և փարի մի թագաւորեաց
 յԵրուսաղեմ. և անուն մօր նորա Գողողիա դուստր Զամբեայ: ³ Եւ նա' **3**
 զնաց 'ի ճանապարհս փանն Աքաաբու. վասն զի մայրն իւր էր խորհր-
 դակից նմա մեղանչել: ⁴ Եւ արար չար առաջի Տեառն որպէս արար **4**
 փունն Աքաաբու. քանզի նոքա էին խորհրդակիցք նմա յեւ մեռանելոյ
 հօրն նորա սափակել զնա. ⁵ ըսպ խորհրդոց նոցա զնաց նա: Եւ չոզա **5**
 ընդ Յովրամայ որդոյ Աքաաբու 'ի պատերազմ 'ի վերայ Ագայելի ար-
 քայի Ասորեաց յՌամաթ Գաղաադ. և հարին աղեղնաւորքն զՅովրամ:
⁶ Եւ դարձաւ Յովրամ բժշկել յԵզրայել, 'ի վիրացն գոր խոցեցին գ- **6**
 նա Ասորիքն յՌամաթ 'ի պատերազմել նորա ընդ Ագայելի արքայի
 Ասորեաց: Եւ Ոքոզիաս որդի Յովրամայ արքայի Յուդայ՝ էջ փեսա-
 նել զՅովրամ որդին Աքաաբու յԵզրայել, վասն զի հիւանդ էր: ⁷ Եւ 'ի **7**
 Տեառնէ եղև կործանումն Ոքոզիայ յերթալն առ Յովրամ. և յերթալն նո-
 րա էլ նա առ Յէու՝ որդին Ամեսեսայ օծեալն Տեառն: ⁸ Եւ եղև իբրև ան **8**
 Յէու զվրէժ փանն Աքաաբու՝ եգիպ և զիշխանսն Յուդայ և զեղբարսն
 Ոքոզեայ՝ որք պաշտօնն զՈքոզիաս, և կոտորեաց զնոսա. ⁹ և ասաց **9**
 ինդրել զՈքոզիաս. և կալան զնա 'ի բժշկելն 'ի Սամարիա. և ածին
 զնա առ Յէու, և սպան զնա. և թաղեցին զնա անդէն. վասն զի ասա-
 ցին. Որդի՛ է Յովսափափայ որ ինդրեաց զՏէր 'ի բոլոր սրտէ իւրմէ:
 Եւ ո՛չ գոյր 'ի փանն Ոքոզիայ՝ զօրացուցանել զոք յաղագս զօրութեան
 թագաւորութեանն:

Ի ¹⁰ Եւ Գողողիա մայրն Ոքոզիայ, երես թէ մեռաւ որդին նորա, յարեան **10**
 և կորոյս զամենայն զաւակ թագաւորութեանն 'ի փանն Յուդայ: ¹¹ Եւ **11**
 ան Յովսափեթ դուստր արքայի զՅովսա որդի Ոքոզիայ, և զողացաւ
 զնա 'ի միջոյ որդոցն արքայի կոտորելոցն. և եր զնա 'ի դայեակ
 նորա 'ի սենեակս անկողացն. և թաքոյց զնա Յովսափեթ դուստր ար-
 քային Յովրամայ՝ եղբայրն Ոքոզիայ կին Յովիդայեայ քահանայի, և
 ծածկեաց զնա յերեսաց Գողողիայ, և ո՛չ սպան զնա: ¹² Եւ էր ընդ նմա **12**
 թաքուցեալ 'ի փանն Ասորուծոյ ամս վեց. և Գողողիա թագաւորեաց 'ի
 վերայ երկրին:

¹ Եւ յամին եւթներորդի զօրացաւ Յովիդայեա. ան զհարիւրապետսն՝ **23**
 զԱզարիաս որդի՛ Յովրամայ, և զԻսմայել որդի՛ Յովնանայ, և զԱզարիաս
 որդի՛ Յովբադայ, և զՄասիաս որդի Ադայիայ. և զԵղ'իսափափ որդի՛
 Զաքարիայ 'ի փունն Տեառն. ² շրջեցան ընդ Յուդաս, և ժողովեցին **2**
 զՂևփացիսն յամենայն քաղաքացն Յուդայ, և զիշխանս փոհմիցն Իս-

22. 2 *Ոսկան.* Քառասուն և երկուց ամաց էր՝ յորժամ: *Ոմանք.* Դուստր Զամբեայ:
7 *Ոմանք.* Առ օծեալն Տեառն: **10** *Յօրինակին 'ի վերայ՝* 'ի փանն Յուդայ, *սյս-*
պէս չակերպ եղես, թերևս ակնարկի տունն՝ 'ի փանն, *որպէս ունին ոմանք:*
11 *Այլք.* Եւ եր զնա և զդայակն նորա 'ի սե': *Ոմանք.* Ի սենեակս անկողոցն. *կամ*
 անկողնացն... եղբօրն Ոքոզիայ: **12** *Ոսկան.* Ի փանն Տեառն:

- 3 րայելի, և եկին յԵրուսաղէմ: ³ Եւ եղին ուխտ րնդ ամենայն եկեղեցոյն Յուդայ ՚ի փանն Տեառն, և ընդ արքային: Եւ կացոյց նոցա զորդին արքայի, և ասէ ցնոսա. Ահաասիկ որդի արքային Յուդայ, թագաւորեսցէ՛
- 4 դա, որպէս խօսեցաւ Տէր ՚ի վերայ փանն Դաւթի: ⁴ Եւ արդ՝ բան՝ այս է զոր առնիցէք. երրորդ մասն ՚ի ձէնց մտցէ ՚ի շաբաթապահ քահա-
- 5 նայիցն Աւագուց, և ՚ի մուտս դրանցն. ⁵ և երրորդ մասն ՚ի փան արքային. և երրորդ մասն ՚ի դրանն միջնում: Եւ ամենայն ժողովորդն
- 6 ՚ի սրահի փանն Տեառն լիցի. ⁶ և մի՛ ոք մտցէ ՚ի փունն Տեառն, բայց միայն քահանայքն և Աւագիքն՝ և պաշտօնեայքն ՚ի Աւագուց՝ նոքա մտցեն. վասն զի սուրբք են. և ամենայն ժողովորդն պահեսցէ զպահպանութիւնս Տեառն: ⁷ Եւ պատեսցեն Աւագիքն շուրջանակի զարքայ՝ այր և զէն իւր ՚ի ձեռին իւրում և որ ոք մտանիցէ ՚ի փունն, մեռցի՛. և նոքա եղիցին ընդ արքայի ՚ի մտանել և յելանել
- 8 նորա: ⁸ Եւ արարին Աւագիքն և ամենայն Յուդայ ըստ ամենայնի զոր ինչ պատուիրեաց Յովիդայեայ քահանայ. և առ իւրաքանչիւրոք զընկեր իւր ՚ի սկսանելոյ շաբաթուն. վասն զի ոչ արձակեաց Յովիդայէ զհանապազորդեան պահապանսն: ⁹ Եւ ետ նոցա զսուսերսն և զվահանսն, և զզէնսն որք էին արքայի Դաւթի ՚ի փանն Աստու-
- 10 ծոյ. ¹⁰ և կացոյց զամենայն ժողովորդն զիւրաքանչիւրոք զինուն իւրով յուսոյ փանն յաջմէ, մինչև յուս ահեկի կողմանն սեղանոյն և փաճարին
- 11 զթագաւորան շուրջանակի: ¹¹ Եւ եհան զորդին արքայի, և եղ ՚ի վերայ նորա զթագն և զվկայութիւնն. և թագաւորեցուցին և օծին զնա Յովի-
- 12 դայէ և որդիք իւր. և ասեն. Կեցցէ՛ արքայ: ¹² Եւ լուսա Գողողիա զձայն ժողովրդեանն զընթանալոյն, զգոհանալոյն՝ և զօրհնելոյն զարքայ, և
- 13 եմուտ առ արքայն ՚ի փուն Տեառն. ¹³ ետէն, և ահա թագաւորն կայր ՚ի փեղուջն իւրում, ՚ի մուտս ճանապարհին՝ պէտքն, և փողքն, և իշխանքն շուրջ զարքայի. և ամենայն ժողովորդն զուարճացեալ հարկանելին զփողսն, և երգէին նուագարանօքն երգս, և օրհնէին զօրհնութիւնսն. և պատառեաց Գողողիա զզգեստն իւր, գոչեաց և ասէ. Դաւաճանութեանք
- 14 իսարդախեսցէք: ¹⁴ Եւ ել Յովիդայէ քահանայ՝ պատուիրեաց Յովիդայէ քահանայ հարիւրապետացն և իշխանաց զօրուն, և ասէ ցնոսա. Նանէք զդա արտաքոյ ՚ի փանէդ. և ելէք զկնի դորա, և մեռցի՛ սրով. վասն
- 15 զի ասաց քահանայն. Մի՛ մեռցի նա ՚ի փանն Տեառն: ¹⁵ Եւ թոյլ ետուն նմա, և անց ընդ դուռն հեծելոց փան արքային. և սպանին՝ զնա անդ:
- 16 ¹⁶ Եւ ուխտեաց Յովիդայէ ուխտ ՚ի մէջ իւր՝ և ժողովրդեանն և արքային, լինել ժողովորդ Տեառն: ¹⁷ Եւ եմուտ ամենայն ժողովորդ երկրին ՚ի փունն Բահաղու, և կործանեցին զնա, և զսեղանս նորա, և զկուռսն նորա մանրեցին. և զՄաթան քուրմն Բահաղու սպանին առաջի սեղանոյ
- 18 նորին: ¹⁸ Եւ առ Յովիդայէ քահանայ զգործ փանն ՚ի ձեռն քահանայից և Աւագուց. և կանգնեաց զհանապազորդեան պաշտօնեայս

23.3 Ուսմք. Եկեղեցին Յուդայ ՚ի փանն Տեառն: **Այլք.** Եւ եցոյց նոցա զորդին արքայի: **4 Ուսմք.** Բանս այս է զոր: **Այլք.** Քահանայիցն և Աւագս: **5 Այլք.** Եւ երրորդն ՚ի դրանն միջնում: **9 Ուսմք.** Ի փանն Տեառն: **11 Ուսմք.** Եւ որդիքն իւր, և ասեն: **14 Ուսմք.** Արտաքս ՚ի փանէդ: **17 Ի լուս՝** ՚ի վերայ՝ և զՄաթան, *ևշանակի* զերկերիւր:

գբահանայս և գՂևրացիս զորս զաբոյց Դաւիթ ՚ի փունն Տեառն, և մաբոյց ողջակէզս Տեառն, որպէս և գրեալ է յօրէնսն Մովսիսի, ուրախութեամբ և երգովք ՚ի ձեռն Դաւթի: ¹⁹ Եւ կացին դռնապանքն ՚ի դրունս փան Տեառն, և ոչ մրանէր անմաքուր ոք անդր յամենայն իրս: ²⁰ Եւ ա՛ն զպէքս փոհմիցն, և զգօրաւորսն, և զիշխանս ժողովրդեանն, և զամենայն ժողովուրդ երկրին, և հանին զարքայ ՚ի փանէ Տեառն, և մրին ընդ դուռն ներքին ՚ի փուն թագաւորին, և նստուցին զարքայ յաթոռ թագաւորութեանն. ²¹ և ուրա՛խ եղև ամենայն ժողովուրդ երկրին, և քաղաքն լռեաց. և զԳողոթիա սպանին սրով:

¹ Էր եւթն ամաց Յովաս ՚ի թագաւորելն իւրում. և քառասուն ամ թագաւորեաց յԵրուսաղէմ. և անուն մօր նորա Աբիա ՚ի Բերսաբէէ: ² Եւ արար Յովաս ուղղութիւն առաջի Տեառն զամենայն աուրս Յովիդայեայ քահանայի: ³ Եւ ա՛ն իւր Յովաս երկուս կանայս, և ծնաւ ուստերս և դստերս: ⁴ Եւ յեւր այտրիկ եղև ՚ի սրփին Յովասու կազմել զփունն Տեառն: ⁵ Եւ ժողովեաց զքահանայսն և զՂևրացիսն, և ասէ ցնոսա. Ելէք ՚ի քաղաքս Յուդայ, և ժողովեցէք յամենայն յԻսրայէլէ արծաթ, զօրացուցանել զփունն Տեառն ամի ամի. և փութացարո՛ք խօսել. և ոչ հաւաքացին Ղևրացիքն: ⁶ Եւ կոչեաց Յովաս արքայ զՅովիդայէ զիշխան, և ասէ ցնա. Ընդէր ոչ արարեր այց Ղևրացուցն, բերել ՚ի ներքս ՚ի Յուդայ և յԵրուսաղէմ՝ որ ինչ սահմանեալ էր ՚ի Մովսիսիս յառնէն Աստուծոյ. վասն զի եկեղեցացոյց զԻսրայէլ ՚ի խորանն վկայութեան: ⁷ Զի Գողոթիա էր անօրէն, և որդիք նորա կործանեցին զփունն Աստուծոյ. քանզի և զսրբութիւնս փանն Աստուծոյ արարին Բահաղիմայցն: ⁸ Եւ ասէ արքայ. Լիցի՛ արկղ, և դիցի ՚ի դրան փանն Տեառն արքաքոյ. ⁹ և քարոզեցեն ՚ի Յուդայ և յԵրուսաղէմ, բերել Տեառն, որպէս ասացն Մովսէս ծառայն Աստուծոյ Իսրայէլի յանապարին: ¹⁰ Եւ ետուն ամենեքեան՝ իշխանքն և ամենայն ժողովուրդն, և բերէին ՚ի ներքս, և արկանէին յարկղն մինչև լցաւ: ¹¹ Եւ լինէր իբրև բերէին զարկղն առ վերակացու արքային ՚ի ձեռն Ղևրացուցն, իբրև փեսանէին թէ առաւելոյր արծաթն, գայր դպրապետն առ արքայ, և վերակացու մեծի քահանային, և թափէին զարկղն. և կացուցանէին անդրէն ՚ի փեղուցն իւրում. այնպէս առնէին օր ըստ օրէ, և ժողովէին արծաթ բազում: ¹² Եւ ետ զայն արքայ և Յովիդայէ քահանայ ցայնսոսիկ որք առնէին զգործն ՚ի պարբաստութիւնս փանն Տեառն. և կացուցին ՚ի վարձու քարահարս և հիւսունս կազմել զփունն Տեառն, և առնէին զգործն. ¹³ և ելանէր յաջողութիւն գործոյն ՚ի ձեռս նոցա. և կանգնեցին զփունն Տեառն ՚ի կայանի իւրում, և զօրացուցին զնա: ¹⁴ Եւ իբրև կապարեցին, բերին առ արքայ և ա՛ն Յովիդայէ զմնացեալ արծաթն. և արարին սպան ՚ի փանն Տեառն, կա՛հ պաշտաման ողջա-

18 Ունակք. Ի ձեռս քահանայից... և երգովք Դաւթի: **20 Ունակք.** Եւ հանին զարքայ ՚ի փուն Տեառն: **24. 1 Ոսկան.** Սաբիա ՚ի Բերսաբէէ: **6 Յօրինակին.** Եկեղեցացոյց Իսրայէլ ՚ի խո՛: **7 Ոսկան.** Տանն Տեառն: **9 Ոսկան.** Մօսէս ծառայն Տեառն Աստուծոյ: **11 Այլք.** Առ վերակացուս արքային: **Ունակք.** Եւ ժողովեցին արծաթ բազում: **13 Այլք.** Ի կայանին իւրում:

կիզացն, և խնկարանս ոսկեղէնս և արծաթեղէնս. և մարուցանէին ողջակէզս 'ի քան Տեառն հանապազ գամենայն աւուրս Յովիդայեայ:

15 ¹⁵ Եւ ծերացաւ Յովիդայէ լի՛ աւուրքք, և վախճանեցաւ ամաց հարիւր և

16 երեսնից: ¹⁶ Եւ 'ի վախճանելն նորա թաղեցին զնա 'ի քաղաքի Դաւթի ընդ թագաւորս. վասն զի արար բարութիւնս ընդ Իսրայէլի, և ընդ

17 Ասպրուծոյ՝ և ընդ քան նորա: ¹⁷ Եւ եղև յեք վախճանելոյն Յովիդայեայ, մտին իշխանքն Յուդայ, և երկիր պագին արքայի, և շրջեցին զմիտսն

18 Յովասու. յայնժամ լուաւ նոցա արքայ: ¹⁸ Թողին՝ զՏէր Ասպրուծ հարցն իւրեանց, և ծառայեցին կոռց, և Ասպարպայցն. և եղև բարկութիւն Տեառն 'ի վերայ Յուդայ և Երուսաղեմի յաւուրսն յայնոսիկ: ¹⁹ Եւ առաքեաց առ նոսա մարգարէն՝ դարձուցանել առ Տէր, և ո՛չ լուան. և եղ նոցա վկայութիւն՝ և ո՛չ անսացին: ²⁰ Եւ Հոզին Տեառն զգեցաւ Ազարիաս որդի Յովիդայեայ քահանայի. յարեան 'ի մէջ ամենայն ժողովրդեանն և ասէ. Այսպէս ասէ Տէր. Ընդէր խոտորեցայք 'ի պատուիրանացն Տեառն,

21 և ո՛չ յաջողեցի ձեզ. վասն զի թողէք դուք զՏէր, և նա՛ լքցէ զձեզ: ²¹ Եւ յարեան 'ի վերայ նորա և քարկոծեցին զնա պատուիրանաւ Յովասու արքայի 'ի սրահի քանն Տեառն: ²² Եւ ո՛չ յիշեաց Յովաս զգութն զոր արար ընդ նմա Յովիդայէ հայրն նորա, և սպան զորդի նորա. և եղև 'ի մեռանելն՝ ասաց. Տեսցէ՛ Տէր և դապեցի: ²³ Եւ 'ի կապարել քարոյն այնորիկ ել 'ի վերայ նորա զօրն Ատրեաց, և եկն 'ի վերայ Յուդայ և Երուսաղեմի, և կոտորեցին զամենայն իշխանս ժողովրդեանն և զօրուն.

24 և զամենայն աւար նոցա ետուն քանել արքային Դամասկոսի. ²⁴ վասն զի սակաւ արամքք եկն զօրն Ատրեաց, և Ասպրուծ մտնեաց 'ի ձեռս նոցա զօր բազում յոյժ. վասն թողլոյն նոցա զՏէր Ասպրուծ հարցն

25 իւրեանց. և ընդ Յովասայ արար զդապաստանն: ²⁵ Եւ յեք զնալոյն նոցա 'ի նմանէ, թողին զնա 'ի հիւանդութեան մեծի. և յարեան 'ի վերայ նորա ծառայքն իւր, վասն արեան որդոյն Յովիդայեայ քահանայի, և սպանին զնա 'ի գահոյսն իւրում և մեռաւ. և թաղեցին զնա 'ի քաղաքին Դաւթի, և ո՛չ թաղեցին զնա 'ի գերեզմանի թագաւորացն: ²⁶ Եւ որք յարեան 'ի վերայ նորա՝ էին Զաբդեա որդի՛ Մամթայ Ամոնացի, և Յովսաբեթ որդի՛ Մամարիթայ Մովաբացի, ²⁷ և որդիք նորա ամենեքեան, և եկին առ նա հնգեքեան, և բազում մթերս 'ի վերայ դնէին: Եւ մնացեալ բանքն Յովասու, ահա գրեալ են 'ի գիրս թագաւորացն:

Եւ թագաւորեաց Ամասիա որդի նորա փոխանակ նորա:

ԻԱ

- 25** ¹ Էր ամաց քսան և հնգից 'ի թագաւորելն Ամասիաս, և քսան և ինն ամ թագաւորեաց յԵրուսաղեմ. և անուն մօր նորա Յովադին յԵրուսաղեմէ.
- 2, 3 ² և արար ուղղութիւն առաջի Տեառն, բայց ո՛չ լի սրտիւ: ³ Եւ եղև իբրև հասարակեցաւ թագաւորութիւնն 'ի ձեռին նորա, սպան զճառայսն իւր
- 4 որք սպանին զարքայ զհայրն նորա. ⁴ և զորդիսն նոցա ո՛չ սպան՝ ըստ ուխտի օրինացն Տեառն, որպէս և գրեալ է. և զորօրինակ պատուի-

22 *Ոմակք.* Զոր արար ընդ նա Յովիդայէ: *Ոսկան.* Այլ սպան զորդին նորա: **23** *Ոմակք.* Ել 'ի վերայ նոցա զօրն... ժողովրդեանն 'ի զօրուն: **24** *Յօրինակին.* Եկին զօրն Ատրեաց: **27** *Ոսկան.* Եւ որդիք նորա ամենեքեան եկին առ նա: **25. 1** *Յօրինակին.* Էր ամաց ԻԵ... և ԻԹ ամ թագաւորեաց:

րեաց Տէր և ասաց. Ոչ մեռցին հարք փոխանակ որդւոց, և որդիք ո՛չ մեռցին փոխանակ հարց իւրեանց. այլ իրաքանջիւրոք ՚ի մե՛նդս իւրում մեռցի: ⁵ Եւ ժողովեաց Ամասիաս գրունն Յուդայ, և կացոյց նոցա ըստ 5
 փանց փոհմիցն իւրեանց հազարապետս, և հարիւրապետս, յամենայն Յուդա, և յԵրուսաղէմ, և թուեաց զնոսա ՚ի քսանամենից և ՚ի վեր, և եգիպ զնոսա երեք հարիւր հազար զօրաւորս, որք ելանէին ՚ի պարե- 6
 րազմ, ունելով նիզակ և ասպար: ⁶ Եւ ՚ի վարձոն կալաւ յԻսրայէլէ հա- 6
 րիւր հազար զօրաւորս ուժով, հարիւր փաղանփոյ արծաթոյ: ⁷ Եւ այր 7
 ունն Ասպուծոյ եկն առ նա և ասէ. Արքայ՛ մի՛ երթիցէ ընդ քեզ զօրդ Իսրայէլի, վասն զի ո՛չ է Տէր ընդ Իսրայէլի, և ո՛չ ընդ ամենայն որդիս Եփրեմի. ⁸ Եթէ կարծեսցես զօրանալ դոքօք՝ ՚ի պարպութիւն մարնեսցէ 8
 զքեզ Տէր առաջի թշնամեաց քոց. քանզի ՚ի Տեառնէ՛ լինի զօրանալ՝ և ՚ի պարպութիւն մարմնիլ: ⁹ Եւ ասէ Ամասիա ցայրն Ասպուծոյ. Եւ զի՞նչ 9
 արարից զհարիւր փաղանդսն զոր ետու զօրուդ Իսրայէլի: Եւ ասէ ցնա այրն Ասպուծոյ. Գո՛յ Տեառն փա՛լ քեզ առաւելագոյն քան զայն: ¹⁰ Եւ որոշեաց Ամասիաս զգունդն որ եկեալ էր առ նա յԵփրեմայ՝ երթալ ՚ի փեղի իւրեանց. և բարկացան յոյժ ՚ի վերայ Յուդայ, և դարձան ՚ի փեղիս իւրեանց բարկութեամբ և ցասմամբ: ¹¹ Եւ Ամասիաս զօրա- 11
 ցաւ ա՛ն զզօրն իւր, և զնաց ՚ի հովիփս Ադրիցն. և ետար զորդիսն Մէիրայ փասն հազար. ¹² և այլ ևս փասն հազար զերեցին որդիքն 12
 Յուդայ, և ածին զնոսա ՚ի գլուխ քարանձախն և զահալէժ առնէին զնոսա ՚ի ծայրից բարձուանդակին, և ամենեքեան սափակէին: ¹³ Եւ 13
 որդիք զօրութեանցն զորս դարձոյց Ամասիաս ո՛չ երթալ ընդ իւր ՚ի պարերազմ՝ յարձակեցան ՚ի քաղաքսն Յուդայ, ՚ի Սամարիայ մինչև ՚ի Բեթորոն, և հարին ՚ի նոցանէ՛ երիս հազարս, և առին աւա՛ր բազում: ¹⁴ Եւ եղև յետ զալոյն Ամասիայ ՚ի հարկանելոյն զԵդոմ, եբեր առ նո- 14
 սա զասպուածս որդւոցն Մէիրայ, և կացոյց զնոսա ի՛ր յասպուածս. և երկիր պագանէր առաջի նոցա, և զոհէր ինքն նոցա: ¹⁵ Եւ եղև բարկու- 15
 թիւն Տեառն ՚ի վրայ Ամասիայ. առաքեաց առ նա մարգարէս՝ և ասէ ցնա. Ընդէ՛ր խնդրեցեր դու զասպուածս ժողովրդեանն այնորիկ որք ո՛չ փրկեցին զժողովուրդն իւրեանց ՚ի ձեռաց քոց: ¹⁶ Եւ եղև ՚ի խօսելն 16
 նորա՝ ասէ ցնա. Միթէ խորհրդակից թագաւորի ետուն զքեզ. զգոյշ լեր՝ զուցէ՛ փանջեսցիս: Եւ լռեաց մարգարէն. և ասէ. Գիտեն՛ զի խոր- 17
 հի Տէր ՚ի վերայ քո կործանել զքեզ. վասն զի արարեր զայդ. և ո՛չ անսացեր իրափոս իմում: ¹⁷ Եւ խորհեցաւ Ամասիաս՝ առաքեաց առ 17
 Յովաս որդի Յովաքազայ որդւոյ Յեուայ՝ առ արքայն Իսրայէլի, և ասէ. Եկ և երևեսցո՛ւք երեսօք: ¹⁸ Եւ առաքեաց Յովաս արքայ Իսրայէլի առ 18
 Ամասիաս արքայ Յուդայ և ասէ. Ոքոզն որ ՚ի Լիբանան է՝ յղեաց առ մայրսն Լիբանանու և ասէ. Տո՛ւր զդուստր քո ուստեր իմում կնութեան.

4 *Յօրինակին պակասէր.* Եւ զորդիսն *նոցա* ո՛չ սա՛: *Ոմանք.* ՚Ի մեղս իւր մեռցի:

6 *Այլք.* Եւ ՚ի վարձու կալան յԻսրայէլէ: 8 *Ոմանք.* Եւ եթէ կարծես՛: 11 *Ոմանք.* Եւ ետար անդ զորդիսն Մէիրայ: 12 *Ոմանք.* Եւ ածէին զնոսա... ՚ի ծայրից բարձուանդակին: 13 *Ոմանք.* Մինչև ցԲեթորոն: 16 *Ոսկան.* Խորհրդակից թագաւորի եղին զքեզ: *Այլք.* ՚Ի վերայ քո եղծանել զքեզ: *Ոմանք.* Եւ չանսացեր իրափոս: 17 *Ոմանք.* Եւ առաքեաց առ Յովաս:

և ահա անցին գազանք անապարհին Լիբանանու, և եկեալ կոխեցին
 19 զամենայն զեկքեան: ¹⁹ Ահա հարեր զԵդումեա. և հպարտացուցանէ՞
 զքեզ սիրտ քո ծանրութեամբ. նինսր այսուհետև ՚ի քան քում, և ընդէի
 անկանիս դու ՚ի չարութիւն. և սաբակիցին դու և Յուդաս ընդ քեզ:
 20 ²⁰ Եւ ոչ լուաւ Ամասիաս. վասն զի ՚ի Տեառնէ եղև մարմել զնա ՚ի ձեռս
 21 Յովասու՝ յաղագս ինդրելոյն նորա զաստուածսն Եդոմայեցոց: ²¹ Եւ
 ել Յովաս արքայ Իսրայէլի՝ և երևեցան միմեանց, նա՛ և Ամասիաս
 22 արքայ Յուդայ՝ ՚ի Բեթսամիս, որ է Յուդայ: ²² Եւ պարտեցաւ Յուդայ
 23 առաջի Իսրայէլի, և փախեալ իւրաքանչիւրոք ՚ի բնակութիւնս իւր: ²³ Եւ
 զԱմասիաս արքայ Յուդայ որդի Յովասու՝ կալաւ Յովաս արքայ Իսրա-
 24 յէլի ՚ի Բեթսամիս, և քարաւ զնա յԵրուսաղէմ. և քակեաց ՚ի պարսպէն
 Երուսաղէմի, ՚ի դրանէն Եփրեմի մինչև ՚ի դռնն Անկեանն, երեք հա-
 24 րիւր կանգուն: ²⁴ Եւ զամենայն ոսկի և արծաթ, և զամենայն սպաս՝
 որ գրաւ ՚ի քանն Տեառն, և առ Աբդեղովմայ, և զգանձս քան թա-
 զաւորին, և զորդիս խառնակութեանցն առ և դարձաւ ՚ի Սամարիա:
 25 ²⁵ Եւ եկաց Ամասիաս որդի Յովասու արքայ Յուդայ՝ յետ մեռանելոյն
 26 Յովասու որդոյ Յովաքազու արքայի Իսրայէլի, ամս հնգերասան: ²⁶ Եւ
 մնացեալ բանքն Ամասիայ առաջինք և վերջինք. ոչ ահա գրեալ են ՚ի
 27 գիրս թագաւորացն Իսրայէլի և Յուդայ: ²⁷ Եւ ՚ի ժամանակին յորում
 ՚ի բաց եկաց Ամասիաս ՚ի Տեառնէ, յարեան ՚ի վերայ նորա զօրքն
 յԵրուսաղէմ, և փախեալ ՚ի Լաքիս. և առաքեցին զկնի նորա ՚ի Լաքիս,
 28 և սպանին զնա անդ: ²⁸ Եւ բարձին զնա ՚ի վերայ ձիոց, և թաղեցին
 զնա ընդ հարս իւր ՚ի քաղաքի Դայթի:
26 ¹ Եւ առ ամենայն ժողովուրդ երկրին զՈզիաս՝ և էր նա ամաց ԻԲ
 վեշտասանից, և թագաւորեցուցին զնա փոխանակ հօրն իւրոյ Ամասիայ:
 2 ² Նա՛ շինեաց զԵդ՛աթ, և նա՛ դարձոյց զնա անդրէն ՚ի Յուդայ՝ յետ
 3 մեռանելոյն արքային ընդ հարս իւր: ³ Որդի վեշտասան ամաց թագաւորեաց
 Ոզիաս, և յիսուն և երկուս ամս թագաւորեաց յԵրուսաղէմ. և անուն
 4 մօր նորա Յեբեղիա՛ յԵրուսաղէմէ: ⁴ Եւ արար ուղղութիւն առաջի Տե-
 5 առն, ըստ ամենայնի զոր արար Ամասիա հայր նորա: ⁵ Եւ ինդրեաց
 զՏէր յաւուրս Զաքարիայ իմաստնոյ երկիւղի Տեառն. յաւուրս նորա
 6 ինդրեաց նա զՏէր, և յաջողեաց նմա Տէր: ⁶ Եւ ել և պարտեազմեցաւ
 ընդ այլազգիս, և քակեաց զպարիսպն Գեթայ, և զպարիսպն Յաբիսայ,
 և զպարիսպն Ազովրայ. և շինեաց զքաղաքն Ազովրայ ՚ի մէջ այլազգեացն:
 7 ⁷ Եւ զօրացոյց զնա Տէր ՚ի վերայ այլազգեացն, և ՚ի վերայ Արաբացոցն
 8 որք բնակէին ՚ի վիմին, և ՚ի վերայ Մինեցոցն. ⁸ և քային Մինեցիքն
 ընծայս Ոզիայ. և էր անուն նորա մինչև ՚ի մուրսն Եգիպտոսի, վասն զի
 9 զօրացաւ ՚ի վեր: ⁹ Եւ շինեաց Ոզիաս զաշտարակսն Երուսաղէմի առ
 10 դրան Զորոյն և առ անկիւնսն, և զօրացոյց. ¹⁰ և շինեաց աշտարակս
 յանապարհին. և փորեաց ջրհորս բազումս, վասն զի անասուն բազում

18 *Ոմանք.* Որոզն որ ՚ի Լիբանանէ... ՚ի կնութեան: *Այլք.* Զամենայն զեկքան: 19 *Ոմանք.* Ահա հարեր զԵդումեա: 25 *Այլք.* Եւ եկեաց Ամասիաս: 26. 3 *Ոմանք.* Վեշտասանից ամաց: 6 *Ոմանք.* Եւ զպարիսպն: 7 *Ոմանք.* ՚ի վերայ Մինեցոյն:

Էր նորա ՚ի Սեփեղ՝ա՝ և ՚ի դաշտին. և այգեգործք ՚ի լերինն, և ՚ի Կարմեղ՝ոս. քանզի սիրել գերկրագործութիւն: ¹¹ Եւ եղեն Ոգիայ զօրք 11 որք առնէին պարերազմ, և ելանէին ՚ի մարտ գունդք. և թինն նոցա ՚ի ձեռն Յէլի դպրապետի, և Մասեայ դարաւորի, և ՚ի ձեռն Անանիայի փոխանակի արքայի: ¹² Ամենայն գունդք ցեղապետիցն զօրաց ՚ի պա- 12 րերազմին երկու հազար վեցհարիւր: ¹³ Եւ ընդ նոսա զօր պարերազմօղ, 13 երեք հարիւր հազար, և եւթն հազար, և հինգ հարիւր. նոքա էին որք առնէին պարերազմ զօրութեամբ մեծաւ. օգնական լինելով արքա- 14 յին՝ ՚ի հակառակորդացն: ¹⁴ Եւ պարասարէր նոցա Ոգիաս ամենայն 14 զօրուն, վահանս և նիզակս և սաղաւարտս և զրահս և աղեղունս՝ և պարսս ՚ի քարինս: ¹⁵ Եւ արար յԵրուսաղէմ մենքենայս արուեստից 15 ճարտարութեան՝ լինել ՚ի վերայ պարսպաց, և ՚ի վերայ անկեանց, ձգել նետս և քարինս մեծամեծս: Եւ լսելի՛ եղև պարասարութիւն նորա մինչև ՚ի հեռաստան. վասն զի սքանչելի՛ էր նա յօգնել մինչև զօրա- 16 ցաւ: ¹⁶ Եւ իբրև զօրացաւ՝ բարձրացան սիրտ նորա առ յապականել, և 16 անիրաւեցաւ ՚ի Տէր Աստուած իւր. և եմուր ՚ի քաճարն Տեառն ծխել խունկս ՚ի վերայ սեղանոյ խնկոցն: ¹⁷ Եւ եմուր զհետ նորա Ազարիաս 17 քահանայ, և ընդ նմա քահանայքն Տեառն ութսուն, որոյիք զօրաւորք. ¹⁸ կացին ՚ի վերայ Ոգիայ արքայի, և ասեն ցնա. Ոչ է քո Ոգիաս ծխել 18 խունկս Տեառն, այլ քահանայից որդոց Ահարոնի սրբեցելոցդ է՝ ծխել զայդ. ել արտաքս ՚ի սրբութեանց, վասն զի ապստամբեցեր դու ՚ի Տեառնէ, և ոչ ևս լիցի քեզ այդ ՚ի փառս ՚ի Տեառնէ Աստուծոյ: ¹⁹ Եւ 19 սրտմտեցաւ Ոգիաս, և ՚ի ձեռին իւրում բուրուառն ծխել զխունկս ՚ի քաճարին. և ՚ի բարկանալն նորա քահանայիցն, երևեցաւ բորոտու- թիւն ՚ի ճակարն նորա յանդիման քահանայիցն ՚ի քանն Տեառն ՚ի վե- րայ սեղանոյ խնկոցն: ²⁰ Եւ դարձաւ առ նա քահանայն առաջին, և այլ 20 քահանայքն. և ահա բորոտեալ էր ճակարն նորա, և դադարեցուցին զնա անտի. քանզի և ինքն իսկ փութացան ելանել զի յանդիմանեաց զնա Տէր: ²¹ Եւ էր Ոգիաս արքայ բորոտեալ մինչև ցօր վախճանի իւրոյ, 21 և ՚ի քանն ափուստվթ սարէր բորոտեալ. վասն զի որոշեցաւ ՚ի քանն Տեառն. և Յովաթամ որդի նորա էր ՚ի վերայ թագաւորութեան նորա՝ դարել զժողովուրդ երկրին: ²² Եւ մնացեալ բանքն Ոգիայ առաջինք և 22 վերջինք, գրեալք են յԵսայեայ որդոյ Ամովսայ մարգարէէ: ²³ Եւ ննջեաց 23 Ոգիա ընդ հարս իւր, և թաղեցին զնա ընդ հարս նորա ՚ի դաշտի գե- րեզմանի թագաւորացն. վասն զի ասացին թէ բորոտ է:

ԻԳ Եւ թագաւորեաց Յովաթամ որդի նորա փոխանակ նորա:

¹ Որդի քսան և հինգ ամաց էր Յովաթամ ՚ի թագաւորելն իւրում, և 27 վեշտասան ամ թագաւորեաց յԵրուսաղէմ. և անուն մօր նորա Յերուայ դուստր Սադովկայ: ² Եւ արար ուղղութիւն առաջի Տեառն՝ ըստ ամե- 2

10 *Յօրինակին*. Ի Սեփեղ՝ա, և դաշտին: 12 *Այլք*. Զօրաւորաց ՚ի պարերազմին: 13 *Յօրինակին*. Զօր պարերազմօղ ՅՌ. և Բ և Շ: *Ուր ոմանք*. Երեք հարիւր և եւթն Ռ, և հինգ հարիւր: 15 *Ոմանք*. Մինչև ՚ի հեռաստանէ: 16 *Ոմանք*. Առ ՚ի յապականել: 21 *Ոմանք*. Մինչև յօր վախճա՛մ: 27. 1 *Յօրինակին թուագրով դնի*. Որդի ԻԵ ամաց: *Ուր և պակասէր*. Էր Յովաթամ ՚ի թագաւորելն:

նայնի գոր ինչ արար Ոգիաս հայրն նորա. բայց ոչ ենուր 'ի փաճարն
 3 Տեառն. և փակաի՛ն ևս ժողովուրդն ապականեալ էր: ³Նա՛ շինեաց
 զդուռն փանն Տեառն զբարձր, և 'ի պարսպին Ուփոյալ շինեաց բազումն:
 4 ⁴Եւ քաղաքս շինեաց 'ի լեբինն Յուդայ և յանրառս և բնակութիւնս և
 5 աշտարակս: ⁵Նա՛ կռուեցաւ ընդ արքայի որդոց Ամոնայ, և զօրացաւ
 'ի վերայ նոցա. և փային նմա որդիքն Ամոնայ 'ի միում փարուջ հա-
 րիւր փաղանք արծաթոյ, և փասն հազար քոռ ցորենոյ, և զարի փասն
 հազար քոռ. բերէր զայն նմա արքայն Ամոնայ ամի ամի. և յառաջնում
 6 ամին, և յերկրորդին, և յերրորդին՝ ⁶զօրացաւ Յովաթամ. վասն զի
 7 պատրաստեաց զճանապարհս իւր առաջի Տեառն Աստուծոյ իւրոյ: ⁷Եւ
 մնացեալ բանքն Յովաթամայ, և պատերազմն նորա, և մարտք իւր.
 8 ահա գրեալ են 'ի զիրս թագաւորացն Յուդայ և Իսրայէլի: ⁸Քսան և
 հինգ ամաց էր յորժամ թագաւորեացն. և վեշտասան ամ թագաւորեաց
 9 յԵրուսաղէմ: ⁹Եւ քունեաց Յովամաթ ընդ հարս իւր, և թաղեցաւ 'ի
 քաղաքին Դաւթի:

Եւ թագաւորեաց Աքազ որդի նորա փոխանակ նորա:

ԻԴ

28 ¹Որդի քսան ամաց էր Աքազ 'ի թագաւորելն իւրում, և վեշտասան
 ամ թագաւորեաց յԵրուսաղէմ. և ոչ արար ուղղութիւն առաջի Տեառն
 2 իբրն զԴաւիթ զհայր իւր: ²Եւ զնաց ըսք ճանապարհաց թագաւորացն
 3 Իսրայէլի. քանզի արար դրօշեալս. ³և կռոց նոցա զոհէր յերկրին
 Բենոմայ, և անցուցանէր զորդիս իւր ընդ հուր, ըսք զարշույթեան ազգացն
 4 զորս սափակեաց Տէր յերեսաց որդոցն Իսրայէլի. ⁴և ծիւէր խունկս 'ի
 վերայ բարձանց, և 'ի վերայ փանեաց, և 'ի ներքոյ ամենայն վարսա-
 5 տր ծառոց: ⁵Եւ մափնեաց զնա Տէր Աստուած նորա 'ի ձեռս արքային
 Ատրեաց, և եհար զնա. և զերեաց 'ի նոցանէ գերութիւն բազում, և
 փարաւ 'ի Դամասկոս: Եւ 'ի ձեռս արքային Իսրայէլի մափնեաց զ-
 6 նա, և եհար զնա հարուածս մեծամեծս: ⁶Եւ կոտորեաց Փակէէ որդի
 Նոզվմելայ արքայ Իսրայէլի 'ի Յուդայ 'ի միում ատուր հարիւր և քսան
 հազար արանց զօրաւորաց զօրութեամբ, 'ի թողուլ նոցա զՏէր Աստու-
 7 ած հարցն իւրեանց: ⁷Եւ սպան Ջեքրի զօրաւորն Եփրեմի, զԱմասիաս
 զորդի՛ արքային, և զԵզրիկամ իշխան փան նորա, և զԵղկանա զփոխանորդ
 8 արքային: ⁸Եւ զերեցին որդիքն Իսրայէլի յերբարց իւրեանց երէք հա-
 րիւր հազար կանայս, և զուստերս և զգստերս, և աւար բազում առին
 9 'ի նոցանէ, և փարան զաւարն 'ի Սամարիա: ⁹Եւ էր անդ մարգարէ Տե-
 առն, Ուվթոյ անուն նորա, ել նա ընդ առաջ զօրուն եկելոյ 'ի Սամարիա,
 և ասէ ցնոսա. Ահա բարկութիւն Տեառն Աստուծոյ հարցն ձերոց եղև 'ի
 վերայ Յուդայ, և մափնեաց զնոսա 'ի ձեռս ձեր, և կոտորեցէք զնոսա
 10 բարկութեամբ, և մինչև յերկինս ժամանեաց: ¹⁰Եւ արդ՝ զորդիսդ Յուդայ
 և զԵրուսաղէմի, դուք ասէք սպանալ 'ի ծառայս և յաղախանայս. ոչ ա-

⁵ *Յօրինակին պակասէր.* Ամոնայ 'ի միում փարուջ: *Ոմանք.* Եւ յառաջնում ամի և յերկրորդումն և յերրորդումն: ⁷ *Յօրինակին.* Եւ մնացեալ բանքն Յովաթայ:

⁸ *Յօրինակին թուագրով դնի.* ԻԵ ամաց էր: ⁹ *Ոմանք.* Եւ ննջեաց Յովաթամ ընդ հա՛:

⁶ *Ոսկան.* Ի Յուդայէ 'ի միում ատուր: ⁸ *Յօրինակին պակասէր.* Յերբարց *իւրեանց* ՅՌ կանայս. *ուր ոմանք՝* կանանց:

պաքէն աւասիկ եմ ընդ ձեզ, վկայ լինել Տեառն Աստուծոյ ձերում: ¹¹ Եւ 11
 արդ՛ լուարոնք ինձ, և դարձուցէք անդրէն զգերութիւնդ զորս գերեցէք
 դուք յեղբարց ձերոց. վասն զի բարկութիւն սրտմտութեան Տեառն
 լինի՛ ՚ի վերայ ձեր: ¹² Եւ յարեան իշխանք որդոցն Եփրեմի, Ազարի- 12
 սա որդի Յովնանայ, և Բարաքիաս որդի Մոսքղոնովթայ, և Եզե-
 կիաս որդի Եղեմայ, և Մասսիաս որդի Ադդիայ ՚ի վերայ եկելոցն ՚ի
 պատերազմէն, ¹³ և ասէն ցնոսա. Մի՛ ածէք զգերութիւնդ զայդ այսր 13
 առ մեզ. վասն զի մեղանչել մեզ առ Տէր դուք առնէք, և յաւելու ՚ի
 մեղսն մեր և ՚ի Կրօնութիւնս. քանզի բազում են մեղք ձեր այդոքիկ,
 և բարկութիւն սրտմտութեան Տեառն լինի ՚ի վերայ Իսրայէլի: ¹⁴ Եւ 14
 թողին պատերազմողքն զգերութիւնն՝ և զաւարն առաջի իշխանացն և
 ամենայն եկեղեցոյն: ¹⁵ Եւ յարեան՝ ամենայն արք որ կոչեցան յանու- 15
 անէ, և խնամակալութիւնս արարին գերութեանն. զամենեսեան մերկան
 զգեցուցին յաւարէն, և ագուցին նոցա կօշիկս, և ետուն ուրել, և օծին
 իւղով. և առին գրաստուք զամենայն Կրօնս, և Կրօնս յերեքով
 քաղաք Արմաւենեաց առ եղբարսն իրեանց, և ինքեանք դարձան ՚ի
 Սամարիա: ¹⁶ Ի ժամանակին յայնմիկ առաքեաց Աքազ առ արքայն 16
 Ասորեաց օգնել նմա յայնոսիկ. ¹⁷ վասն զի Եղոմայեցիքն յարձակեցան 17
 ՚ի վերայ, և հարին զՅուդայ, և գերեցին գերութիւն: ¹⁸ Եւ այլազգիքն 18
 դիմեցին ՚ի քաղաքս դաշտին, և Լիբեացիքն եկին ՚ի Յուդայ, և առին
 զԲեթսամիս, և զԱյեղոն, և զԳադերովթ, և զՍոկքով՝ և զգեօղս նորա,
 և զԹամնա՝ և զգեօղս նորա, և զԳամեզեր՝ և զգեօղս նորա, և բնակեցին
 անդ: ¹⁹ Վասն զի նկոնն արար Տէր զՅուդայ յաղագս Աքազու արքայի 19
 Յուդայ, զի ՚ի բաց եկաց ապստամբութեամբ ՚ի Տեառնէ: ²⁰ Եւ եկն ՚ի 20
 վերայ նորա Թագղափաղնասար արքայ Ասորեստանեաց, և ետար զ-
 նա: ²¹ Եւ առ Աքազ զոր ինչ էր ՚ի Կրօնն Տեառն և ՚ի Կրօն թագաւորին և 21
 իշխանացն, և ետ արքային Ասորեստանեաց. և ոչ էր օգնականութիւն
 ինչ նոցա, ²² այլ նեղել գնոսա: Եւ յաւել ևս ՚ի բաց կալ ՚ի Տեառնէ. ²³ և 22, 23
 ասաց արքայն. Խնդրեցի՞ց զաստուածս Դամասկոսի որք հարին զիս. և
 ասէ. Եթէ աստուածք թագաւորին Ասորեստանեաց նոքա՛ են զօրաւորք,
 նոցա այսուհետև զոհեցից, և օգնեսցեն ինձ. և նոքա եղեն նմա խոջ
 և ամենայն Իսրայէլի: ²⁴ Եւ ՚ի բաց արար Աքազ զսպաս Կրօնն Տեառն. 24
 կոտորեաց զայն, և փակեաց զորոնս Կրօնն Տեառն. և արար իր սեղան
 յամենայն անկիւնսն Երուսաղեմի: ²⁵ Եւ յամենայն քաղաքսն Յուդայ ա- 25
 րարին բարձունս, ծիսել խունկս աստուածոց օտարաց, և բարկացուցին
 զՏէր Աստուած հարցն իրեանց: ²⁶ Եւ մնացեալ բանքն նորա առաջինք 26
 և վերջինք. ահա գրեալ են ՚ի զիրս բանից թագաւորացն Յուդայ և
 Իսրայէլի. և բունեաց Աքազ ընդ հարս իւր, և թաղեցաւ ՚ի քաղաքին
 Դաւթի. վասն զի ոչ մուծին գնա ՚ի գերեզմանս թագաւորացն:

ԻԵ Եւ թագաւորեաց Եզեկիաս փոխանակ նորա:

12 *Ունակք.* Որդի Յովանանայ... որդի Մոսքղոնովթայ... որդի Եղամայ:
18 *Յօրինակին.* Եւ զԼիբեացիքն եկին... և զԱյեղոն և զԱդերովթ: *Ունակք.* Եւ
 զԳամեզար, և զգեօղս: **20** *Ունակք.* Թագղափաղասար: **26** *Ունակք.* Եւ ննջեաց
 Աքազ ընդ հարս:

29 ¹ Եւ էր Եզեկիաս ՚ի թագաւորել իրում քսան և հինգ ամաց, և ամս քսան և ինն թագաւորեաց յԵրուսաղէմ. և անուն մօր նորա Աբաուօ 2 դուստր Զաքարիայ: ² Եւ արար ուղղութիւն առաջի Տեառն, ըստ ամենայնի գոր ինչ արար Դաւիթ հայրն նորա: ³ Եւ եղև իբրև եկաց ՚ի թագաւորութեանն իրում, յառաջնում ամսեանն եբաց գորունս փանն 4 Տեառն, և կազմեաց զնոսա. ⁴ և փարաւ ՚ի ներքս զքահանայսն և 5 զՂևրացիս, և կացոյց զնոսա ՚ի կողմն արևելից: ⁵ Եւ ասէ ցնոսա. Լուարո՛ք Ղևրացիք. այսուհետև սրբեցարո՛ք, և սրբեցէ՛ք զփունն Տեառն 6 Աստուծոյ հարցն ձերոց, և ՚ի բաց հանէք զպղծութիւնսն ՚ի սրբութեանցն. ⁶ վասն զի ապստամբեցին հարքն մեր, և արարին չար առաջի Տեառն, և թողին զնա, և դարձուցին զերեսս ՚ի խորանէն Տեառն. ընդվզեցան, 7 ⁷ և փակեցին գորունս փաճարին, և շիջուցին զճրագունսն, և խունկս ո՛չ ծխեցին նմա. և ո՛չ ողջակէզս մասուցին սրբոյն Աստուծոյ Իսրայելի: ⁸ Եւ բարկացաւ սրբմտութեամբ Տէր ՚ի վերայ Յուդայ և Երուսաղէմի, և եր զնոսա ՚ի յիմարութիւն և յապականութիւն, և ՚ի շրջին, որպէս դուք 9 փեսանէք աջօք ձերովք: ⁹ Եւ ասա վիրաւորեցան հարքն մեր սուսերօք. և ուստերք ձեր՝ և դատերք ձեր՝ և կանայք ձեր՝ են ՚ի գերութեան, 10 յերկրի ո՛չ իւրեանց, ուր ենն այժմ: ¹⁰ Եւ այսուհետև լիցի ՚ի սիրտս մեր, դնել ուխտ Տեառն Աստուծոյ Իսրայելի. և դարձուցէ զսրբմտութիւն 11 բարկութեան իւրոյ ՚ի մէջ: ¹¹ Արդ՝ մի՛ ինչ նուազէք առնել յայսմհետէ. վասն զի զձե՛զ ընտրեաց Տէր կա՛յ և պաշտել առաջի իւր, և լինել նմա 12 սպասաւոր, և ծխել խունկս: ¹² Եւ յարեան Ղևրացիքն Մայէթ՝ որդի Ամասիայ, և Յովէլ որդի Զաքարիայ, յորդոցն Կահաթու և յորդոցն Մերարեայ. Կիս որդի Աբդիայ, և Ազարիաս որդի Յեղ՛եղ՛այ և յորդոցն 13 Գեթսունի՝ Յովա որդի Զեմաթայ, և Յովադան որդի Յովաքայ. ¹³ և յորդոցն Եղ՛իսափանայ՝ Սամարի, և Էիէղ՛. և յորդոցն Ասափայ՝ Զաքարիաս, և Մարթանիաս. ¹⁴ և յորդոցն Եմանայ՝ Էիէլ, և Սեմէի, և 14 յորդոցն Իդիթունայ՝ Սամիաս, և Ոզիէլ: ¹⁵ Եւ ժողովեցին զեղբարս իւրեանց, և սրբեցան ինքեանք ըստ պարտութեան թագաւորին, հրամանաւ Տեառն, սրբել զփունն Տեառն: ¹⁶ Եւ մտին քահանայքն ՚ի փունն Տեառն սրբել զնա և հանին արտաքս զամենայն աղտոտութիւնս որք զփան ՚ի փանն Տեառն և ՚ի սրահի փանն Տեառն. և առին Ղևրացիքն հանել 15 զայն ՚ի հեղեղարն Կեդրոնի արտաքս: ¹⁷ Եւ սկսան յաւուրն առաջնում յամսամտի առաջնոյ ամսոյն սրբել զնա. և որ օր ութ էր ամսոյն՝ մտին ՚ի փաճարն Տեառն. և սրբեցին զփունն Տեառն յաւուրս ութ. և յաւուրն վեշրասաներորդի ամսոյն առաջնոյ կարարեցին: ¹⁸ Եւ մտին ՚ի ներքս առ Եզեկիաս արքայ՝ և ասեն. Սրբեցաք զամենայն որ ինչ էր ՚ի փանն Տեառն. զսեղանն ողջակիզաց և զսպասն նորա, զսեղանն 16 առաջադրութեան և զսպասն իւր. ¹⁹ և զամենայն կահն գոր պղծեաց

29. 1 Յօրինակին թուագրով ղևի այսպէս. ԻՅ ամաց. և ամս ԻԹ թագաւորեաց: Ոմանք. Մօր նորա Բաուօ դուստր: **6** Ոմանք. Եւ ընդվզեցան: **9** Ոմանք. Յերկրի ո՛չ յիւրեանց: **10** Ոմանք. Զբարկութիւն սրբմտութեան իւրոյ ՚ի մէջ: **11** Ոմանք. Եւ լինել նմա սպասաւորս: **16** Յօրինակին պակասէր. Եւ ՚ի սրահի փանն Տեառն: **17** Յօրինակին. Եւ սրբեցին զփունն Տեառն յաւուր Ը: **18** Այլք. Եւ զսեղանն զառա՛:

թագաւորն Աքազ՝ յիւրում թագաւորութեանն, և յապստամբութեանն իւրում, պատրաստեցաք և սրբեցաք. և ահա է՛ առաջի սեղանոյն Տեառն: ²⁰ Եւ կանխեաց Եզեկիաս արքայ՝ ժողովեաց զիշխանս քաղաքին, և ել ²¹ ՚ի փուն Տեառն. ²¹ և եհան զուարակս եւթն, և խոյս եւթն, և ողջակէզս եւթն, և նոխագս այծեաց եւթն վասն մեղաց թագաւորութեանն, և վասն սրբութեանցն Իսրայէլի. և ասէ ցորդիսն Ահարոնի ցքահանայս. Մատերուք առ սեղանն Տեառն ²² և զենէք զզուարակսն: Եւ ընկալան ²² քահանայքն զարիւնն. և հեղին զնա առ սեղանովն. և զենին զխոյսն, և հեղին զարիւնն առ սեղանովն. և զենին զորոջսն, և հեղին զարիւնն առ սեղանովն: ²³ Եւ մատուցին զնոխագսն զվասն մեղացն առաջի արքային և ժողովողեանն, և եղին զձեռս իւրեանց ՚ի վերայ նոցա. ²⁴ և զենին ²⁴ զնոսա քահանայքն, և քաւեցին զարիւնն նոցա առ սեղանովն. և արարին քաւութիւնս ամենայն Իսրայէլի, զի յաղագս ամենայն Իսրայէլի ասաց թագաւորն զողջակէզսն և զվասն մեղացն առնել: ²⁵ Եւ կացուցին ²⁵ զՂևրացիսն ՚ի փանն Տեառն, ծնծղայիւք և փաւղօք և քնարօք, ըստ պատուիրանին Դաւթայ արքայի, և Գադայ փեսամողի թագաւորին, և Նաթանայ մարգարէի. վասն զի պատուիրանա՛ Տեառն էր հրամանն ՚ի ձեռն մարգարէիցն: ²⁶ Եւ կացին Ղևրացիքն նուագարանօքն Դաւթայ, և ²⁶ քահանայքն փողովքն: ²⁷ Եւ ասաց Եզեկիա հանել զողջակէզսն ՚ի վերայ սեղանոյն. և իբրև սկսան հանել զողջակէզսն, սկսան երգել Տեառն ²⁷ փողովքն և նուագարանօքն Դաւթայ արքայի Իսրայէլի. ²⁸ և ամենայն ²⁸ եկեղեցին երկիր պագանէր. և սաղմոսանուագքն երգէին, և հարկանէին զփողսն մինչև կատարեցան ողջակէզքն: ²⁹ Եւ իբրև կատարեցին մատուցանել. խոնարհեցաւ թագաւորն և ամենայն քահանայքն և երկիր պագին: ³⁰ Եւ ասաց արքայ Եզեկիաս և իշխանքն ցՂևրացիսն օրհնել ³⁰ զՏէր բանիւքն Դաւթի, և Ասափայ մարգարէի. և օրհնէին ուրախութեամբ՝ և անկան ՚ի վերայ երեսաց և երկիր պագին: ³¹ Պատասխանի ետ Եզեկիաս և ասէ. Այժմ լցէք զձեռս ձեր Տեառն, մերձեցարո՛ք այսուհետև և բերէք: Եւ երէր եկեղեցին պատարագս օրհնութեան ՚ի փուն Տեառն, և ամենայն որ որ յօժարեալ էր սրբի՝ ողջակէզս: ³² Եւ եղև ³² թիւ ողջակիզին զոր մատուցեցան եկեղեցին. զուարակս եւթնասուն, խոյք հարիւր, որոջք երկերիւր, յողջակէզսն Տեառն ամենեքեան այնոքիկ: ³³ Եւ որք նուիրեցանն, զուարակք վեց հարիւր, ոչխարք երեք հազար: ³⁴ Այլ քահանայքն էին սակաւք՝ և ոչ կարէին զենուլ զողջակէզսն. և ³⁴ օգնէին նոցա եղբարքն իւրեանց Ղևրացիքն մինչև կատարեցաւ զործն, և մինչև սրբեցան քահանայքն. վասն զի Ղևրացիքն յօժարութեամբ սրբեցան քան զքահանայսն. ³⁵ և ողջակէզքն էին բազումք ՚ի ճարպս ³⁵ կատարմանն, և ՚ի փրկութիւնսն, և ՚ի նուէրս ողջակիզացն. և յօրինեցաւ զործն ՚ի փանն Տեառն: ³⁶ Եւ ուրախ եղև Եզեկիաս, և ամենայն ժողովորդն վասն պատրաստելոյ զսպան Աստուծոյ ժողովողեանն, քանզի ²¹ *Ի լու՛*. Եւ խոյս եւթն, և որոջս եւթն. *համաձայն ոմանց ՚ի բնաք՛: Ոմանք՛*. Եւ վասն սրբութեանցն և Իսրայէլի: ²² *Ոսկան*. Եւ զենին զզուարակսն: ²⁴ *Ի լու՛*. Եւ քաւեցին զարիւնն նոցա. *համաձայն ոմանց ՚ի բն՛*: ²⁶ *Այլք*. Եւ կային Ղևրացիքն: ³² *Այլք*. Զուարակք եւթնասուն:

յանկարծակի եղև բանն:

- 30** ¹ Եւ առաքեաց Եզեկիա յամենայն Իսրայել և Յուդայ՝ և գրեաց թուղթ յԵփրեմ և Մանասէ՝ զալ ՚ի փունն Տեառն յԵրուսաղէմ, և առնել զպատերն
² Ասրուծոյ Իսրայելի: ² Եւ խորհեցաւ արքայ և իշխանքն, և ամենայն ե-
³ կեղեցին որ յԵրուսաղէմ, առնել զպատերն յամսեանն երկրորդի. ³ վասն
⁴ զի ոչ կարացին առնել զնա ՚ի ժամանակին յայնմիկ, զի քահանայքն
⁵ ոչ սրբեցան բաւականք, և ժողովորդն ոչ ժողովեցաւ յԵրուսաղէմ: ⁴ Եւ
⁵ հաճոյ թուեցաւ բանն առաջի արքայի՝ և առաջի եկեղեցոյն. ⁵ և հաս-
⁶ փարեցին բան, զի անցցեն քարոզքն ընդ ամենայն Իսրայել, ՚ի Բերա-
⁷ քէէ մինչև ՚ի Դան, զալ և առնել զպատերն Տեառն Ասրուծոյ Իսրայելի
⁸ յԵրուսաղէմ. վասն զի բազմութիւնն ոչ արար ըստ գրոյն: ⁶ Եւ զնա-
⁹ ցին սուրհանդակքն հանդերձ թղթովքն ՚ի թագաւորէն և իշխանացն՝
¹⁰ յամենայն Իսրայել և Յուդաս, ըստ հրամանի թագաւորին: Եւ ասէ-
¹¹ ին ցորդիսն Իսրայելի. Դարձարո՞ք առ Տէր Ասրուած Աբրահամու
¹² Սահակայ և Յակոբայ, և դարձցի նա առ ապրեալսդ և մնացեալսդ
¹³ ՚ի ձեռաց արքային Ասորեստանայց: ⁷ Եւ մի՛ լինիք իբրև գեղբերսն
¹⁴ ձեր, և զհարսն ձեր որք ՚ի բաց կացին ՚ի Տեառնէ Ասրուծոյ հարցն
¹⁵ իւրեանց, և սաբնեաց զնոսա ՚ի կործանումն որպէս դուք րեսանէք:
¹⁶ ⁸ Եւ արդ՝ մի՛ խստացուցանէք զպարանոցս ձեր. փոք փառս Ասրուծոյ.
¹⁷ և ստէք ՚ի սրբութիւնս նորա զորս սրբեաց յախրեան. և ծառայեցէք
¹⁸ Տեառն Ասրուծոյ ձերում, և դարձուցէ ՚ի ձէնջ զբարկութիւն սրամար-
¹⁹ թեան իւրոյ: ⁹ Վասն զի ՚ի դառնալն ձերում առ Տէր, եղբարք ձեր և
²⁰ որդիք ձեր եղիցին ՚ի գթութիւնս առաջի ամենայն զերչացն իւրեանց,
²¹ և դարձուցէ զնոսա յերկիրս յայս. քանզի ողորմած և գթած է Տէր
²² Ասրուած մեր, և ոչ դարձուցէ զերեսս իւր ՚ի մէնջ եթէ դառնայցեմք
²³ առ նա: ¹⁰ Եւ սուրհանդակքն երթային քաղաք ՚ի քաղաքէ, ՚ի լերինս
²⁴ Եփրեմի և Մանասէի, մինչև ՚ի Զաբուղոն. և լինէր իբրև ծաղր իմն ա-
²⁵ ռնել զնոսա՝ և արհամարհել: ¹¹ Բայց որք յԱսերայ և ՚ի Մանասէէ, և ՚ի
²⁶ Զաբուղոնէ՝ պարկառեցին, և եկին յԵրուսաղէմ ¹² և ՚ի Յուդաս. և եղև
²⁷ ձեռն Տեառն փալ նոցա սիրտ ՚ի զալ և առնել ըստ հրամանի թագաւ-
²⁸ րին և իշխանացն բանի Տեառն: ¹³ Եւ զումարեցաւ յԵրուսաղէմ ժող-
²⁹ վորդ բազում՝ առնել զպօսն բաղարջոցն յամսեանն երկրորդի, եկեղեցի
³⁰ բազում յոյժ: ¹⁴ Եւ յարեան քակեցին զսեղանսն որ էին յԵրուսաղէմ.
³¹ և զամենայն րեղիսն ուր ծխէին խունկս սպութեանցն, կործանեցին և
³² ընկեցին ՚ի հեղեղարն Կեդրոնի: ¹⁵ Եւ զենի՛ն զպատերն՝ որ օր չորեք-
³³ փասան էր ամսոյն երկրորդի. և քահանայքն և Ղևրացիքն պարկառեցին
³⁴ և սրբեցան. և փարան՝ ՚ի ներքս զողջակէզսն ՚ի փունն Տեառն: ¹⁶ Եւ
³⁵ կացին ՚ի կայանի իւրեանց ըստ օրինին իւրեանց, ըստ պարտիրա-
³⁶ նին Մովսիսի առնն Ասրուծոյ, և քահանայքն ընդունէին զարիւնն ՚ի

30. 1 Ունակք. ՅԵփրեմ և ՚ի Մանասէ... զպատերն Տեառն Ասրուծոյ: **6 Ունակք.** Թագաւորին Ասորեստանայց: **8 Ունակք.** Փառս Տեառն Ասրուծոյ... զոր սրբեաց յա՛: **11 Ունակք.** Բայց արք Ասերայ... պարկառեցին յԵրուսաղէմ... (12) փալ նոցա սիրտս զալ և: **14 Ունակք.** Եւ զամենայն սեղանսն ուր ծխէին: **15 Ունակք.** Էր ամսեանն երկրորդի:

ձեռաց Ղևրացոցն. ¹⁷ վասն զի բազումք յեկեղեցոյն ո՛չ սրբեցան: ¹⁷ Եւ Ղևրացիքն զենուին զպասեքն ամենայնի՛ որ ո՛չ կարաց սուրբ լինել Տեառն. ¹⁸ քանզի յոյնվք ՚ի ժողովրդենէն Եփրեմի և Մանասէի, և ¹⁸ Իսաքարայ և Զաբուղոնի՛ ո՛չ սրբեցան. այլ կերան զպասեքն արքաքոյ գրոյն: Եւ յաղօթս եկաց Եզեկիաս վասն նոցա՝ և ասէ. Տէր բարերար, քահի՛չ լեր ¹⁹ ամենայն սրբից ուղղոց, որք խնդրեն զքեզ Տէր Ասարու՝ ¹⁹ ած հարցն իրեանց. և ո՛չ են ըստ սրբութեան սրբութեանց: ²⁰ Եւ լուսա ²⁰ Տէր Եզեկիայ՝ և բժշկեաց զժողովուրդն: ²¹ Եւ արարին որդիքն Իսրայելի որք գրան յԵրուսաղէմ զփօն բաղարջակերացն ատուրս եւթն ուրախութեամբ մեծաւ, յաջողելով Տեառն օր ըստ օրէ. և քահանայքն և Ղևրացիքն նուագարանօքն Տեառն: ²² Եւ խօսեցաւ Եզեկիաս ՚ի սիրտս ²² ամենայն Ղևրացոցն, և այլո՛ց իմաստնոցն որք իմանային զհանճար բարի Տեառն. և կապարեցին զփօն բաղարջոցն ատուրս եւթն. զենուլ զգոհս փրկութեանն, և խոստովան լինել Տեառն Ասարուձոյ հարցն իրեանց: ²³ Եւ խորհեցաւ եկեղեցին միանգամայն առնել այլ ևս ատուրս ²³ եւթն. և արարին զուրախութիւնն զեւթն ևս օր. ²⁴ վասն զի Եզեկիաս ²⁴ սկսաւ փալ՝ ՚ի Յուդայ՝ եկեղեցոյն, զուարակս հազար, և ոչխարս եւթն հազար. և իշխանքն սկսան փալ ժողովրդեանն զուարակս հազար, և ոչխարս փասն հազար: Եւ սրբեցան ՚ի քահանայիցն բազումք յոյժ. ²⁵ և ²⁵ ուրախ եղև ամենայն եկեղեցին, քահանայքն և Ղևրացիքն, և ամենայն ժողովուրդն Յուդայ, և որք գրան անդ յԻսրայելէ. և եկքն որք եկեալ էին յերկրէն Իսրայելի, և բնակիչքն Յուդայ. ²⁶ և եղև ուրախութիւն մեծ ²⁶ յԵրուսաղէմ. յաւուրցն Սողոմոնի որդոյ Դաւթի արքայի Իսրայելի ո՛չ եղև այնպէս փօն յԵրուսաղէմ: ²⁷ Եւ յարեան քահանայքն և Ղևրացիք՝ ²⁷ օրհնեցին զժողովուրդն, և լսելի՛ եղև ձայն նոցա. և եկին աղօթք նոցա ՚ի բնակութիւն սուրբ Տեառն յերկինս:

¹ Եւ իբրև կապարեցան այն ամենայն, և ամենայն Իսրայել գրեալքն **31** ՚ի քաղաքսն Յուդայ, և փշրեցին զարձանսն, և կոտորեցին զանպառսն, և կործանեցին զբարձաւանդակսն և զբազինսն յամենայն Նրէասարանի և Բենիամինի, և յԵփրեմի, և ՚ի Մանասէի մինչև ՚ի սպառ. և դարձաւ ամենայն Իսրայել իւրաքանչիւրոք ՚ի ժառանգութիւն իւր, և ՚ի քաղաքսն իրեանց: ² Եւ կարգեաց Եզեկիաս հանապազորդեան պաշտօնեայս ² քահանայից և Ղևրացոց, և զհանապազորեայս իւրաքանչիւր ուրուք ըստ պաշտաման իրում, քահանայից և Ղևրացոց. յողջակէզսն և ՚ի զոհսն փրկութեան, և յօրհնելն և խոստովան լինել, և պաշտել ՚ի դրունս սրահից փանն Տեառն: ³ Եւ մասն թագաւորին յընչից իւրոց յողջակէզսն ³ առաւօրու և երեկորին, և յողջակէզսն շաբաթուցն և ամսամսիցն և ՚ի փօսնն՝ զրեալսն յօրէնս Տեառն: ⁴ Եւ ասաց ժողովրդեանն՝ որ բնակէին ⁴ յԵրուսաղէմ, փալ զմասն քահանայիցն և Ղևրացոց. զի զօրացին

16 Ի բազումս պակասի. Ըստ օրհնին իրեանց: **19** Ոմանք. Եւ եղև ըստ սրբութեան սրբութեանցն: **22** Ի լուս՝. Զհանճար բանի Տեառն: Ոմանք. Զենուլ զգոհս... և խոստովան լինելով: **24** Ոմանք. Տալ ՚ի Յուդայ յեկեղեց՝... և ոչխարս հինգ հազար: **31. 1** Զօրհնակին պակասէր. Կապարեցաւ այն ամենայն: Ոմանք. Զբարձրաւանդակսն: **3** Ոմանք. Եւ ՚ի մասն թագաւորին յընչիցն:

5 ՚ի սպասու փանն Տեառն: ⁵ Եւ որպէս հրամայեաց բանն, յաւելի՛ն ևս որդիքն Իսրայելի զպարուղ ցորենոյն և զհնույ և ձիթոյ և մեղու, և զամենայն արմարեաց անդասականաց, և զգրասանորդսն զամենայն բերին
6 բազում յոյժ, ⁶ որդիքն Իսրայելի և որդիքն Յուդայ, որք բնակեալ էին ՚ի քաղաքսն Յուդայ. և նոքա ածին զգրասանորդս զուարակացն և ոչխարաց,
7 և բերեալ կուտեցին շեղջս շեղջս: ⁷ Յամսեանն երրորդի սկսան շեղջքն սկիզբն առնուլ, և յեւթներորդում ամսեանն կապարեցան: ⁸ Եւ
8 եկն Եզեկիաս և իշխանքն և փեսին զշեղջսն, և օրհնեցին զՏէր, և զ-
9 ժողովուրդն նորա զԻսրայել: ⁹ Եւ հարցանէր Եզեկիաս ցքահանայսն
10 և ցՂևրացիսն վասն շեղջոցն: ¹⁰ Եւ ասէ ցնա Ազարիաս քահանայ՝ իշխան
11 ՚ի փանէն Սաղովկայ. Յորմէ հեպէ սկսան զպարուղս բերել ՚ի փուն Տեառն.
12 Կերաք և արբաք՝ և թողաք զմնացորդսդ. վասն զի Տէր Տէր օրհնեաց
13 զժողովուրդդ իւր, և մնաց ևս յոլովութիւնդ այդ: ¹¹ Եւ ասէ Եզեկիաս.
14 Պարասպեցէք և այլ ևս շքեմարանս ՚ի փանն Տեառն: Եւ պարասպեցին.
15 Եւ բերին անդր զպարուղսն, և զգրասանորդսն հաւարովք: Եւ էր նոցա
16 վերակացու՝ Քովքենիաս Ղևրացի, և Մեմէի եղբայր նորա փոխանորդ
17 նորին, ¹³ և Յէիէլ, և Ոգիաս, և Նաթան, և Ասայէլ, և Յերիմովթ, և Յովզաբադ,
18 և Եղիէլ, և Մամաքիա, և Մաաթ, և Բանէաս, և որդիք նորա որք կային
19 անդ, ՚ի ձեռն Քովքենեայ, և Մեմեայ եղբօր նորա, որպէս և հրամայեաց
20 արքայ Եզեկիաս: Եւ Ազարիաս առաջնորդ փանն Տեառն. ¹⁴ և Կորէ որդի Յեմնայ
21 Ղևրացի՝ դռնապան ընդ արևելս կողմն ՚ի վերայ փանեացն փայլ զպարուղսն
22 Տեառն: Եւ զսրբութիւն սրբութեանցն, ¹⁵ ՚ի ձեռն Ոդոմայ, և Բենիամինի, և Յեսուայ,
23 և Մեմեայ, և Մարիսայ, և Մեքինեայ, ՚ի ձեռն քահանայիցն հաւարարմութեամբ.
24 փայլ եղբարց նոցա ըսպ հանապազորդեան պաշտօնէիցն, ըսպ մեծի և փոքու.
25 ¹⁶ Բայց ՚ի ծննդոց արուացն յերեսնեիցն և ՚ի վեր. և ամենայնի որ մտնէր
26 ՚ի փուն Տեառն, ՚ի համարի աւուրցն յաւուրս, ՚ի պաշտօնն հանապազորդեան
27 ըսպ կարգին իւրեանց: ¹⁷ Եւ այս էր համար քահանայիցն ըսպ փանց
28 փոհմիցն, և Ղևրացիքն ՚ի հանապազորդեան պաշտամանն ՚ի քսանամեանից
29 և ՚ի վեր, ՚ի կարգի ըսպ համարուն.
30 ¹⁸ յամենայն ծնունդս ուսպերաց նոցա և դսպերաց, հանդերձ ամենայն յոլովութեամբ.
31 վասն զի հաւարովք սրբեցին զսրբութիւն որդուցն Ահարոնի,
32 որք լինէին քահանայք: Եւ ՚ի քաղաքացն նոցա, յամենայն քաղաքի արք
33 անուանիք որք անուանեցան փայլ զբաժին ամենայն արուի քահանայիցն,
34 և յամենայնի որ մտնէր էր ՚ի թին Ղևրացուցն: ²⁰ Եւ արար այնպէս
35 Եզեկիաս ամենայն Յուդա. և արար բարի՛ և ուղղութիւն առաջի Տեառն
36 Ասպրուժոյ իւրոյ. ²¹ և ամենայն գործովք որովք սկսաւ գործել ՚ի փանն
37 Տեառն, ըսպ օրինացն Տեառն՝ և ըսպ հրամանաց.

6 Այլք. Որդիքն Իսրայելի և Յուդայ որք բնակէին ՚ի քաղաքսն: 10 Ոմանք. Վասն զի Տէր օրհնեաց: 12 Ոմանք. Եւ բերին անդ զպար: 13 Ոմանք. Եւ Յէիէլ, և Ազիաս: Ուր Ոսկան. և Ազարիաս: 14 Այլք. Դռնապանն ընդ արևելս: 15 Ոմանք. Եւ Մարիսայ և Մեքի: 16 Ոմանք. Եւ ՚ի վեր, ամենայն որ... ՚ի համար ա: 17 Ոմանք. Ըսպ համարոյն: 18 Ոմանք. Ուսպերացն իւրեանց և դս: 19 Ոմանք. Եւ ՚ի քաղաքացն յամենայն քաղաքի: Այլք. Եւ ամենայնի որ մտնէր էր:

խնդրեաց զԱստուած իւր յամենայն սրբէ իւրմէ, արարի և յաջողեցաւ:

¹ Եւ յէր քանիցս այսոցիկ՝ և ճշմարտութեանս այսորիկ, եկն Սենե- **32**
քերիմ արքայ Ասորեստանեայց ՚ի վերայ Յուդայ, և բանակեցաւ զպարսպաւոր
քաղաքօքն. և ասէր առնով զնոսա: ² Եւ երես Եզեկիաս թէ եկն Սե- 2
նեքերիմ դէմ յանդիման նորա պատերազմել ընդ Երուսաղէմի. ³ Խոր- 3
հեցաւ ընդ ծերսն և ընդ զօրաւորսն խնով զջուր աղբիւրացն որք էին
արփաքոյ քաղաքին, և խցին զնոսա: ⁴ Եւ գումարեաց ժողովուրդ բա- 4
զում, և խցին զջուրս աղբերացն, և զգետն որ բաժանէր անցանելով ընդ
մէջ քաղաքին, և ասեն. Մի՛ գուցէ եկեալ արքայն Ասորեստանի՝ գրցե՛
ջուր բազում, և զօրացի: ⁵ Եւ հզօրացաւ Եզեկիաս, և շինեաց զամեն- 5
այն պարիսպս կործանեալս, և զաշտարակս. և արփաքոյ զառաջին
պարիսպսն՝ և զմենսն ևս. և զօրացոյց զպարուարսն քաղաքին Դա-
թի. և կազմեաց զէնս բազումս: ⁶ Եւ արար իշխանս պատերազմի ՚ի 6
վերայ զօրուն, և ժողովեցան առ նա ՚ի հրապարակ ձորոյն: Խօսեցան
՚ի սիրբս նոցա՝ և ասէ. ⁷ Զօրացարոնք և քաջ լերուք, մի՛ երկնչիք յերե- 7
սաց թագաւորին Ասորեստանեայց, և մի՛ յերեսաց ամենայն ազգացն
որ ընդ նմա. վասն զի ընդ մեզ բազումք են քան ընդ նմա. ⁸ ընդ նմա 8
բազուկք մարմնեղէնք, և ընդ մեզ Տէր Աստուած մեր ապրեցուցանել
զմեզ, և պատերազմել զպատերազմ մեր: Եւ քաջալերեցաւ ժողովուրդն
բանիւքն Եզեկիայ արքայի Յուդայ: ⁹ Եւ յեր այսորիկ առաքեաց Մինեբեռիթմ
արքայ Ասորեստանեայց զճառայս իւր յԵրուսաղէմ, և ինքն էր ՚ի Ղաթիս,
և ամենայն զօրք ընդ նմա. և առաքեաց առ Եզեկիա արքայ Յուդայ
յԵրուսաղէմ, և ասէ. ¹⁰ Այսպէս ասէ Սենեքերիմ արքայ Ասորեստանեայց. 10
Յո՞ դուք յուսացեալ նստիք յամրոցդ Երուսաղէմի. ¹¹ ոչ ապաքէն Եզե- 11
կիաս խաբէ զձեզ, մարմնել զձեզ ՚ի մահ, ՚ի սով, և ՚ի ծարաւ. և ասէ.
Տէր Աստուած ձեր փրկեսցէ զձեզ ՚ի ձեռաց արքային Ասորեստանեայց.
¹² ոչ այդ Եզեկիաս է, որ քակեաց զսեղանս նորա և զբարձունս նորա. և 12
ասաց ցՅուդայ և ցբնակիչսն Երուսաղէմի. Առաջի սեղանոյս այսորիկ
միայն երկիր պագէք, և ՚ի վերայ սորա՛ զոհեցէք: ¹³ Ոչ գիտացէք զի՞նչ 13
արարի՞ են և հարքն իմ ամենայն ժողովրդոց և զաւառաց. միթէ կարելով
կարացի՞ն աստուածք ազգաց ամենայն երկրի փրկել զժողովուրդ իւրե-
անց ՚ի ձեռաց իմոց: ¹⁴ Զո՞ որ յամենայն աստուածոց ազգացն այնոցիկ 14
ոչ սաքակեցին հարքն իմ. միթէ կարացի՞ն ապրեցուցանել զժողովուրդ
իւրեանց ՚ի ձեռաց իմոց. և զիսոյ կարացցէ Աստուածդ ձեր փրկել զձեզ
՚ի ձեռաց իմոց: ¹⁵ Արդ՝ մի՛ խաբեսցէ զձեզ Եզեկիաս, և մի՛ յուսացուցէ 15
զձեզ յայդ. մի՛ հաւաքայք դմա. վասն զի ոչ կարացին աստուածք ամե-
նայն ազգաց և թագաւորութեանց ապրեցուցանել զժողովուրդս իւրե-
անց ՚ի ձեռաց իմոց և ՚ի ձեռաց հարցն իմոց. և Աստուածդ ձեր ոչ փրկէ
զձեզ ՚ի ձեռաց իմոց: ¹⁶ Եւ այլ ևս խօսեցան ծառայք նորա ՚ի Տէր Ա- 16
ստուած՝ և յԵզեկիաս ծառայ նորա: ¹⁷ Եւ թո՛ղթ գրեաց թշնամանել զՏէր 17
Աստուած Իսրայէլի, և ասաց յաղագս նորա. Զոր օրինակ աստուածք

32. 3 Ոմանք. Զջուր աղբերացն: **5 Ոմանք.** Զառաջին պարիսպն: **10 Ոմանք.**
Յամրոցիդ Երուսաղէմի: **11 Ոմանք.** Տէր Աստուած փրկէ զձեզ: **13 Ոմանք.**
Զժողովուրդս իւրե՛: **15 Ոմանք.** Ամենայն աստուածք ազգ՞... ոչ փրկեսցէ զձեզ ՚ի:

ազգաց երկրի՝ ոչ փրկեցին զժողովուրդ իրեանց ՚ի ձեռաց իմոց. նոյնապէս և Աստուածդ Եզեկիայ զժողովուրդ իւր ոչ ապրեցուցէ ՚ի ձեռաց իմոց: ¹⁸ Եւ գոչեաց մեծաձայն ՚Քրէարէն առ ժողովուրդն Երուսաղէմի որ էր ՚ի վերայ պարսպին, օգնական լինել ինքեանց՝ և կործանել զպարիսպան, ¹⁹ զի վաղվաղակի՛ առցեն զքաղաքն: ¹⁹ Եւ խօսեցաւ յԱստուածն Երուսաղէմի որպէս և յաստուածս ժողովրդոց երկրի՛ ՚ի գործս ձեռաց մարդկան: ²⁰ Եւ յաղօթս կացին Եզեկիաս արքայ, և Եսայիաս որդի Անովսայ մարգարէ յաղագս այնորիկ՝ և գոչեցին յերկինս: ²¹ Եւ առաքեաց Տէր հրեշտակ, և սափակեաց զամենայն զօրաւոր և պապերագմօղ, զիշխան և զզօրագլուխ ՚ի բանակի արքային Ասորեստանեայց, և դարձոյց զերեսս իւր ամօթով յերկիր իւր, և ջոգաւ ՚ի փուն աստուածոյն իւրոյ. և որք ²² ելեալ էին յորովայնէ նորա՝ ընկեցին զնա անդ սրով: ²² Եւ ապրեցոյց Տէր զԵզեկիաս և զբնակիչս Երուսաղէմի ՚ի ձեռաց Սենեքերիմայ՝ արքային Ասորեստանեայց, և ՚ի ձեռաց ամենեցունց. և հանգոյց զնա շուրջանակի: ²³ Եւ բազումք բերէին պապարագս Տեառն յԵրուսաղէմ, և ընծայս Եզեկիայ արքայի Յուդայ. և ամբարձաւ առաջի աջաց ամենայն ազգաց: Եւ յեփ այսորիկ ²⁴ յաուրսն յայնոսիկ հիւանդացաւ Եզեկիաս մէրձ ՚ի մահ. և յաղօթս եկաց առ Տէր. և լուաւ նմա, և եփ նմա նշան: ²⁵ ²⁵ Եւ ոչ ըստ հափուցմանն զոր եփ նմա Աստուած՝ հափոյց անդրէն Եզեկիաս, այլ բարձրացաւ սիրտ նորա. և եղև ՚ի վերայ նորա բարկութիւն, և ՚ի վերայ Յուդայ և Երուսաղէմի: ²⁶ Եւ խոնարհեցաւ Եզեկիաս ՚ի բարձրութենէ սրտին իւրոյ՝ և բնակիչքն Երուսաղէմի. և ոչ եկն ՚ի վերայ նոցա բարկութիւն Տեառն յաուրս Եզեկիայ: ²⁷ Եւ եղև Եզեկիայ մեծութիւն և փառք բազում յոյժ. և արար իւր գանձս ոսկոյ և արծաթոյ, և ականց պապուականաց, և խունկս, և զէնս, և անօթս ցանկալիս: ²⁸ Եւ քաղաքս յարմարիս ցորենոյ, և գինոյ, և ձիթոյ. և զեօղս, և կայանս ամենայն անասնոց, և զոսն հօրից: ²⁹ Եւ քաղաքս զոր շինեաց իւր, և պապրաստութիւն խաշանց և արջառոց բազում. վասն զի եփ նմա Տէր ստացուածս բազումս յոյժ: ³⁰ Ինքն Եզեկիաս եխից զելս ջրոցն Գեհոնի զվերին, և ուղղեաց զնա խոնարհագոյն յարևմուտս կողմն քաղաքին Դաւթի. և յաջողեցաւ Եզեկիայ յամենայն ՚ի գործսն իւր: ³¹ Եւ այնպէս արար հրեշտակաց իշխանաց որք ՚ի Բաբելոնէ առաքեցան առ նա հարցանել վասն նորա, և նշանաց որ եղեն ՚ի վերայ երկրի. և եթող զնա Տէր փորձել զնա՝ և գիտել թէ զի՛նչ է ՚ի սրտի նորա: ³² ³² Եւ մնացեալ բանքն Եզեկիայ՝ և ողորմութիւն նորա, ահա գրեալ է ՚ի մարգարէութիւնն Եսայեայ որդոյ Անովսայ մարգարէի, և ՚ի գիրս թագաւորացն Յուդայ և Իսրայէլի: ³³ Եւ քունեաց Եզեկիաս ընդ հարս իւր և թաղեցին զնա ՚ի բարձուանդակի զերեզմանաց որդոցն Դաւթի. և փառս և պապիւ ետուն նմա ՚ի մահուն նորա ամենայն Յուդայ՝ և

17 Յօրինակին պակասէր. Աստուածք ազգաց երկրի ոչ փր՛: Այլք. Զժողովուրդս իրեանց: **22 Ոմանք.** Եւ հանգոյց զնոսա շուրջանակի: **23 Ոսկան.** Ամենայն ազգաց, և յեփ այսոցիկ: **24 Ոմանք.** Եզեկիաս մինչև ՚ի մահ: **27 Յօրինակին պակասէր.** Եւ արար իւր գանձս: **28 Յօրինակին պակասէր.** Եւ քաղաքս: **30 Ոմանք.** Եխից զջրհորն Գեհոնի: **Յօրինակին պակասէր.** Եւ ուղղեաց զնա խոնա՛: **31 Ոմանք.** Եթէ զի՛նչ է ՚ի սիրտ նորա:

բնակիչք Երուսաղեմի:

Ի՞նչ Եւ թագաւորեաց Մանասէ որդի նորա փոխանակ նորա:

¹ Էի ամաց երկուրասանից Մանասէ ՚ի թագաւորելն իւրում, և յի- **33**
սուն և հինգ ամ թագաւորեաց յԵրուսաղեմ: ² Եւ արար չար առաջի **2**
Տեառն յամենայն գարշութեանց ազգացն զորս սաբակեաց Տէր յե-
րեսաց որդոցն Իսրայելի: ³ Եւ դարձաւ շինեաց զբարձաւանդակս զոր **3**
կործանեաց Եզեկիաս հայրն նորա, և կանգնեաց արձանս Բահաղիմայ,
և արար անբառս. և երկիր եպագ ամենայն զօրութեան երկնից, և
ճառայեաց նոցա: ⁴ Եւ շինեաց սեղան ՚ի փանն Տեառն. յորում ասաց **4**
Տէր յԵրուսաղեմ եղիցի անուն իմ յաիպեան: ⁵ Շինեաց անդ սեղան **5**
ամենայն զօրութեան երկնի յերկոսեան ՚ի սրահս փանն Տեառն: ⁶ Եւ **6**
ինքն անցուցանէր զորդիս իւր ընդ հուր յերկրին Բեննոմայ, և հմայէր,
և հաւահարց լինէր, և դիպէր. և արար վիուկս և թովիչս. բազմացոյց
առնել չար առաջի Տեառն առ ՚ի բարկացուցանելոյ զնա: ⁷ Եւ դրօշեալ և **7**
ճուլածոյ և պարկեր զոր արար ՚ի փանն Տեառն. զորմէ ասաց Ասպու-
ած ցԴաւիթ և ցՄողոմոն որդի նորա. Ի փանս յայսմ և յԵրուսաղեմ,
զոր ընտրեցի յամենայն ցեղիցն Իսրայելի եղից զանուն իմ յաիպե-
ան. ⁸ և ոչ ևս յաւելից սասանեցուցանել զօրն Իսրայելի յերկրէս զոր **8**
Երու հարց նոցա, բայց միայն թէ պահեսցեն առնել զամենայն որ ինչ
պապուիրեցի նոցա, ըստ ամենայն օրինաց և սահմանաց՝ և իրաւանց
՚ի ձեռն Մովսիսի: ⁹ Եւ մոլորեցոյց Մանասէ զՅուդաս, և զբնակիչսն **9**
Երուսաղեմի, առնել չար առաւել քան զամենայն ազգսն զորս եբարձ
Տէր յերեսաց որդոցն Իսրայելի: ¹⁰ Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մանասէի և ընդ **10**
ժողովրդեան նորա, և ոչ լուան: ¹¹ Եւ աճ Տէր ՚ի վերայ նորա զիշխանս **11**
զօրու արքային Ասորեստանեայց. կալան զնա և կապեցին կապանօք,
և փարան ՚ի Բաբելոն: ¹² Եւ իբրև վրանգեցաւ, խնդրեաց զերեսս Տե- **12**
առն Ասպուծոյ իւրոյ. և խոնարհեցաւ յոյժ յերեսաց Ասպուծոյ հարցն
իւրոց: ¹³ Յաղօթս եկաց առ նա. և լուաւ զոչման նորա, և դարձոյց զ- **13**
նա յԵրուսաղեմ ՚ի թագաւորութիւնն իւր. և ճանաչաւ Մանասէ, եթէ Տէր՝
նա՛ է Ասպուծ: ¹⁴ Եւ յեպ այտորիկ շինեաց պարիսպ արպաքոյ քա- **14**
ղաքին Դաւթի յարևմտից ընդ հարաւակողմն ՚ի հեղեղապին, և յելս
դրանցն շուրջանակի յՈւփոյայ, և բարձրացոյց յոյժ. և կացոյց իշխանս
զօրուց յամենայն քաղաքս պարսպաւորս Յուդայ: ¹⁵ Եւ ՚ի բանց եբարձ **15**
զասպուածսն օտարս, և զդրօշեալսն ՚ի փաննն Տեառն. և զամենայն
սեղանսն զորս շինեաց ՚ի լերին փանն Տեառն և յԵրուսաղեմ, և ար-
պաքոյ քաղաքին: ¹⁶ Եւ ուղղեաց զսեղանն Տեառն, և զոհեաց ՚ի վերայ **16**
նորա զոհս փրկութեան և օրհնութեան. և ասաց ցՅուդաս՝ ճառայել
Տեառն Ասպուծոյ Իսրայելի: ¹⁷ Բայց ժողովուրդն փակաւին ևս երթայր **17**
՚ի բարձունսն. սակայն Տէր Ասպուծ էր նոցա: ¹⁸ Եւ մնացեալ բանքն **18**
Մանասէի, և աղօթք նորա որ առ Ասպուծ է, և բանք փեսանողացն

33 Ոմանք. Եւ ննջեաց Եզեկիաս... ՚ի բարձաւանդ՝: **33. 1 Յօրինակին.** Եւ ծԵ ամ
թագաւորեաց: **3 Ոմանք.** Ամենայն զօրութեանց երկնի: **7 Ոմանք.** Չորմէ ասաց
Տէր: **8 Ոմանք.** Ամենայն օրինաց և իրամանաց և իրա՛: **11 Ոմանք.** Եւ կապեցին
զնա կապա՛: **14 Յօրինակին.** Շուրջանակի յՈւփոյայ. ըստ որում ունին և ոմանք
վրիպակաւ գրչաց:

որք խօսեցան ընդ նա յանուն Տեառն Աստուծոյ Իսրայելի, ահա են 'ի
 19 բանս ¹⁹ աղօթից նորա, և յորս լուան նմա. և ամենայն մեղք նորա և
 ապստամբութիւն նորա. և Կեղիքն զորս շինեաց զբարձրաւանդակսն,
 և արար անբառս և դրօշեպս յառաջ քան գդառնալն իւրում, ահա գրե-
 20 ալ են 'ի բանս Կեսանողացն: ²⁰ Եւ քունեաց Մանասէ ընդ հարս իւր. և
 թաղեցին զնա 'ի դրախարի փանն իւրոյ.

21 Եւ թագաւորեաց փոխանակ նորա Ամովս որդի նորա: ²¹ Էր ամաց **ԻԷ**
 քսան և երկուց Ամովս 'ի թագաւորելն իւրում. և երկուրասան ամ
 22 թագաւորեաց յԵրուսաղէմ: ²² Եւ արար չար առաջի Տեառն՝ որպէս ա-
 րար Մանասէ հայր նորա. և ամենեցուն կռօցն զոր արար հայր նորա
 23 Մանասէ՝ զոհեաց Ամովս և ծառայեաց նոցա: ²³ Եւ ոչ խոնարհեցաւ ա-
 ռաջի Տեառն, որպէս խոնարհեցաւ Մանասէ հայր նորա. այլ որդի նորա
 24 Ամովս յաճախեաց 'ի մեղս: ²⁴ Եւ յարեան 'ի վերայ նորա ծառայքն իւր, և
 25 հարին զնա 'ի փան իւրում: ²⁵ Եւ եհար ժողովուրդ երկրին զյարուցեալսն
 'ի վերայ թագաւորին:

Եւ թագաւորեցոյց ժողովուրդ երկրին զՅովսիաս որդի նորա փո- **ԻԸ**
 խանակ նորա:

34 ¹ Էր ութ ամաց Յովսիաս 'ի թագաւորելն իւրում, և երեսուն և մի
 2 ամ թագաւորեաց յԵրուսաղէմ: ² Եւ արար ուղղութիւն առաջի Տեառն.
 զնաց 'ի ճանապարհս Դաւթի հօր իւրոյ, և ոչ խոտորեցաւ յաջ՝ և ոչ
 3 յահեակ: ³ Եւ յութերորդ ամի թագաւորութեանն իւրոյ, և ինքն էր փա-
 կաւին ևս մանուկ, սկսան խնդրել զՏէր Աստուած Դաւթի հօր իւրոյ. և
 յերկուրասաներորդ ամի թագաւորութեանն իւրոյ, սկսաւ սրբել զՅուդայ
 4 և զԵրուսաղէմ 'ի բարձանցն և յանբառացն և 'ի ձուլածոյիցն: ⁴ Եւ
 կործանեաց դէմ յանդիման իւր զսեղանս Բահաղիմայցն, և զբարձաւանդակսն
 յորոց վերայ էին. և կոտորեաց զանբառսն, և զդրօշեպսն, և զձուլածոյսն
 փշրեաց և մանրեաց և ընկէց յանդիման շիրմացն այնոցիկ որք զոհէին
 5 նոցա: ⁵ Եւ զոսկերս քրմացն այրեաց 'ի վերայ սեղանոցն, և մաքրեաց
 6 զՅուդաս և զԵրուսաղէմ. ⁶ և զբաղաքսն Եփրեմի և Մանասէի, և զՇմաւոնի,
 7 և զՆեփթաղիմայ, և զԿրեղիսն նոցա շուքջանակի: ⁷ Եւ 'ի բաց եբարձ
 զանբառսն, և զբագինսն, և զկուռսն փշրեաց մանր. և զամենայն
 բարձունսն 'ի բաց եբարձ յերկրէն Իսրայելի. և դարձաւ յԵրուսաղէմ:
 8 ⁸ Եւ յամին ութուրասաներորդի թագաւորութեանն իւրոյ, յորժամ վախճանեաց
 մաքրել զերկիրն՝ և զփուն թագաւորութեանն. առաքեաց զՄափան որ-
 դի Սեղիայ, և զՄասիաս իշխան քաղաքին, և զՅովսիաս որդի Յովաքազայ
 զդպիր յիշարակացն իւրոց, զօրացուցանել զփունն Տեառն Աստուծոյ
 9 իւրոյ: ⁹ Եւ եկին առ Քեղկիաս քահանայ մեծ. և եր զարձաթն որ
 մտեալ էր 'ի փունն Տեառն, զոր ժողովեցին Ղևրացիքն պահապանք
 դրանն, 'ի ձեռանէ Մանասէի և Եփրեմի, և իշխանացն, և յամենայն

18 Ունակք. Որ խօսեցան ընդ նմա: *Ոսկան.* 'Ի բանս թագաւորաց Իսրայելի: Եւ բանք
 (19) աղօթիցն նորա. և յորս լուան նմա: **19 Այլք.** Զբարձաւանդակսն, և արար
 անդ անբառս: **20 Ունակք.** Եւ ննջեաց Մանասէ ընդ: **21 Ունակք.** Եւ երկուս ամս
 թագաւորեաց: **34. 1 Յօրինակին.** Եւ Ամ ամ թագաւորեաց յԵրուսաղէմ: **3 Ունակք.**
 Եւ յերկուրասաներորդի ամի... զՅուդաս և: **5 Ունակք.** 'Ի վերայ սեղանոյն: **8 Ունակք.**
 Իշխանս քաղաքին:

մնացորդացն Իսրայելի. և յորդոցն Յուդայ և Բենիամինի, և բնակչացն Երուսաղեմի: ¹⁰ Եւ ետուն զայն 'ի ձեռս, որք ունէին զգործն, որք կա- 10
 յին 'ի քանն Տեառն՝ կազմել և զօրացուցանել զքունն. ¹¹ և ետուն 11
 հիւսանցն և շինողացն զնել քարինս չորեքանկիւնիս մեծս, և փայտս 'ի
 զերանս՝ յարկանել զքունսն զորս քակեցին թագաւորքն Յուդայ: ¹² Եւ 12
 արքն այնոքիկ կային հաւաքովք 'ի վերայ գործոյն. և վերակացուքն
 նոցա՝ Յէթ, և Աբդիաս, Ղևրացիք յորդոցն Մերարեայ, և Զաքարիաս,
 և Մեսողամ յորդոցն Կահաթու այց առնել. և ամենայն Ղևրացի որ
 ոք էր իմաստուն նուագարանօք երգոցն: ¹³ Եւ 'ի վերայ բեռնակրացն. 13
 և 'ի վերայ այնոցիկ որք առնէին զգործն, և զպարաստութիւն գոր-
 ծոյն և 'ի Ղևրացոցն էին դպրապետք, և դապաւորք, և դռնապանք:
¹⁴ Եւ 'ի հանելն նոցա զարծաթն մտելալ 'ի քուն Տեառն. եզիպ Բեդ- 14
 կիաս քահանայ գիրս օրինացն Տեառն որ 'ի ձեռն Մովսիսի: ¹⁵ Պա- 15
 փասիանի եպ Բեդկիաս՝ և ասէ ցՍափան դպրապետ. Գիրս օրինաց
 գրի 'ի քանն Տեառն: Եւ եպ Բեդկիաս զգիրսն ցՍափան. ¹⁶ և քարաւ 16
 Սափան զգիրսն առ արքայ. և եպ արքայի զհամար ամենայն քունելոյ
 արծաթոյն 'ի ձեռս ծառայիցն նորա որք առնէին զգործն: ¹⁷ Եւ ձուլեցին 17
 զարծաթն զտելալ 'ի քուն Տեառն, և ետուն զայն 'ի ձեռս վերակացու-
 ացն, և 'ի ձեռս այնոցիկ որք առնէին զգործն: ¹⁸ Եւ պարսեաց Սափան 18
 դպրապետ արքայի՝ և ասէ. Գիրս օրինաց եպ ցիս Բեդկիաս քահանայ:
 Եւ ընթերցաւ զայն Սափան առաջի թագաւորին: ¹⁹ Եւ եղև իբրև լուաւ 19
 արքայ զբանս օրինացն, պարառեաց զպարմունան իւր: ²⁰ Եւ պարու- 20
 իրեաց արքայ Բեդկիայ, և Աքիկանայ որդոյ Սափանայ, և Աբդիայ
 որդոյ Միքեայ, և Սափանայ դպրապետի, և Ասայիայ՝ մանկան ար-
 քայի, և ասէ. ²¹ Երթայք խնդրեցէք 'ի Տեառնէ վասն իմ, և վասն ամեն- 21
 եցուն մնացելոցս յԻսրայելէ և Յուդայ, յաղագս բանից գրոցոյ այդոցիկ
 որք գրան. վասն զի մե՛ծ սրտմտութիւն Տեառն բորբոքեալ է 'ի մեզ. զի
 ոչ լուան հարքն մեր զբանս Տեառն առնել ըստ ամենայնի որ ինչ գրեալ
 է 'ի գիրսոյ յայդոսիկ: ²² Եւ գնաց Բեդկիաս՝ և որոց ասացն արքայ՝ առ 22
 Ողոթան մարգարէ կին Մեղ'ենայ՝ որդոյ Թակուաթայ որդոյ Եսերայ,
 որ պահէր զպարուիրանսն. և ինքն բնակէր յԵրուսաղեմ 'ի Մասենա.
 և խօսեցան ընդ նմա ըստ բանիցն այնոցիկ: ²³ Եւ ասէ ցնոսա. Այս- 23
 պէս ասէ Տէր Աստուած Իսրայելի. Ասացիք ցայրն որ առաքեաց զձեզ
 առ իս. ²⁴ Այսպէս ասէ Տէր. Ահա ես ածեմ չարիս 'ի վերայ քեզոյդ
 այդորիկ, զամենայն բան գրեալս 'ի գիրսոյ գոր ընթերցան առաջի ար-
 քայիդ Յուդայ. ²⁵ փոխանակ զի թողին զիս, և զոհեցին աստուածոց 25
 օտարաց. զի բարկացուցանիցեն զիս գործովք ձեռաց իւրեանց, և
 բորբոքեցաւ սրտմտութիւն իմ 'ի քեզոյդ յայդոսիկ. և ոչ ևս շիջցի: ²⁶ Եւ 26
 ցթագաւորն Յուդայ որ առաքեաց զձեզ խնդրել զՏէր, այսպէս ասացիք
 ցնա. Այսպէս ասէ Տէր Աստուած Իսրայելի. Զբանսդ գոր լուար դու. ²⁷ և 27

10 Ունակք. Որք առնէին զգործն, որք: **12 Ունակք.** Եւ Մեսողամ... և ամենայն Ղևրացի որք որ էր ի՞: **21 Ունակք.** Եւ վասն ամենեցուն մնացորդացն: **24 Այլք.** Զամենայն բանս գրեալս 'ի: **25 Ունակք.** Զի բարկացուցանել զիս գործովք: *Յօրինակին պակասէր.* Սրտմտութիւն իմ 'ի քեզոյդ:

պարկառեաց սիրպ քո, և խոնարհեցաւ առաջի երեսաց ինոց ՚ի լսել զբանսդ իմ ՚ի վերայ փեղոյդ այդորիկ, և ՚ի վերայ բնակչացդ դորա. և դու խոնարհեցար առաջի իմ, պարառեցեր զպարմունճանս քո, և լացեր յանդիման իմ. և ես լուայ, ասէ Տէր: ²⁸ Ահա յաւելից գբեզ առ հարս քո, և դիցեն գբեզ ՚ի շիրմին քում խաղաղութեամբ. և ոչ փեսցեն աչք քո զամենայն չարիսն զոր ես ածից ՚ի վերայ փեղոյդ այդորիկ, և ՚ի վերայ բնակչաց դորա: Եւ ետուն թագաւորին զբանսս զայսոսիկ: ²⁹ ²⁹ Եւ առաքեաց արքայ և ժողովեաց զձերսն Յուդայ և զԵրուսաղեմի: ³⁰ ³⁰ Եւ ել արքայ Յուդայ ՚ի փունն Տեառն, և ամենայն Յուդաս և բնակիչք Երուսաղեմի, և քահանայքն և Ղևրացիք, և ամենայն ժողովուրդն ՚ի մեծէ մինչև ՚ի փոքր. և ընթերցաւ յականջս նոցա զամենայն բանս կրակին գրելոյ ՚ի փանն Տեառն: ³¹ Եւ յարեան թագաւորն՝ եկաց ՚ի վերայ սեանն, և եդ ուխտ առաջի Տեառն երթալ զհէնք Տեառն, պահել զպարուիրանս նորա, և զվկայութիւնս նորա, և զիրամանս նորա, ՚ի բոլոր սրտէ, և ՚ի բոլոր անձնէ, զբանս ուխտին՝ զգրեալսն ՚ի գիրսն յայնոսիկ: ³² Եւ կացոյց զամենեսեան զգրեալսն յԵրուսաղեմ, և ՚ի Բենիամին. և արարին բնակիչքն Երուսաղեմի ուխտ ՚ի փանն Աստուծոյ հարցն իւրեանց: ³³ Եւ ՚ի բաց եբարձ Յովսիաս զամենայն զարշելիս յամենայն երկրէ, որ էր որդուցն Իսրայելի. և արար ամենայն գրելոցն յԵրուսաղեմ և յԻսրայելի ծառայել Տեառն Աստուծոյ իւրեանց. զամենայն աւուրս իւր՝ ոչ խտրորեցաւ ՚ի հեպոց Տեառն Աստուծոյ հարցն իւրոց:

35 ¹ Եւ արար Յովսիաս զպատեքն Տեառն Աստուծոյ իւրոյ. և զենին ² զպատեքն ՚ի չորեքփասաներորդում աւուր ամսոյն առաջնոյ: ² Եւ կացոյց զքահանայսն ՚ի վերայ պահպանութեան իւրեանց. և զօրացոյց զնսա ՚ի գործս փանն Տեառն: ³ Եւ ասէ ցՂևրացիսն և ցզօրաւորսն յամենայն Իսրայելի, սրբել զնսա Տեառն. և եղին զբապանակն սրբութեան ՚ի փանն զոր շինեաց Սողոմոն որդի Դաւթի արքայի Իսրայելի. և ասէ արքայ. Ոչ է ձեզ բառնալ ՚ի վերայ ուսոց՝ և ոչ ինչ. արդ՝ պաշտեցէք զՏէր Աստուած ձեր, և զժողովուրդ նորա զԻսրայել. ⁴ ⁴ և պարբանսք լերուք ըսպ փանց փոհմից ձերոց, և ըսպ օրամտից պաշտաման ձերոյ, ըսպ գրոց Դաւթայ արքայի Իսրայելի, և ՚ի ձեռն թագաւորին Սողոմոնի որդոյ նորա: ⁵ Եւ կացէք ՚ի փաճարիդ՝ ըսպ որոշման փանց փոհմից ձերոց, առաջի եղբարց ձերոց, և որդուց ժողովրդեան ձերոյ. և բաժին փան ցեղիդ Ղևրացոց. ⁶ և զոհեցէք զպատեքդ, և պարբաստեցէք զարբութիւնսդ եղբարց ձերոց, առնել ըսպ բանիդ ⁷ Տեառն որ ՚ի ձեռն Մովսիսի: ⁷ Եւ սկսաւ Յովսիաս փալ որդուց ժողովրդեանն, խոյս, և որոջս, և նոխագս յորդուց այժեացն, զամենայն ՚ի պատեքն. և զամենեսեան որ ինչ գրաւ՝ թուով երեսուն հազար. և զուարակս երեք հազար. այսոքիկ ՚ի սրացուածոց թագաւոր-

30 *Ոմանք.* Կրակին գրելոյ, ՚ի փանն Տեառն: **32** *Ոմանք.* Եւ ՚ի Բենիամինի... ՚ի փանն Տեառն Աստուծոյ: **33** *Ոմանք.* Եւ արար ամենայն գրելոցն յԵրուսաղեմ: **35. 3** *Ոմանք.* Որդի Դաւթի արքայ Իսրայելի: **5** *Ոմանք.* Ըսպ որոշման փոհմից ձերոց... ցեղից Ղևրաց՝:

րին: ⁸ Եւ իշխանքն նորա սկսան Կալ ժողովրդեանն, և քահանայիցն, ⁸
 և Ղևրացոցն. և ետուն՝ Քեղկիսս, և Զարթիսս, և Յէիէլ. և իշխանք
 Կանն Ասրուծոյ, քահանայիցն ետուն ՚ի պատեքն. խոյս, և որոջս, և
 նոխագս երկու հազար և վեց հարիւր, և զուարակս երեք հարիւր: ⁹ Եւ ⁹
 Քոնենիսս, և Բանէաս, և Մամէաս, և Նաթանայէլ եղբայր նորա, և
 Ասաբիսս, և Յէիէլ, և Յովգաբադ իշխանք Ղևրացոցն, սկսան Կալ
 ցՂևրացիսն ՚ի պատեքն. խոյս հինգ հազար, և զուարակս հինգ հա-
 րիւր: ¹⁰ Եւ ուղղեցաւ պաշտօնն. և կացին քահանայքն ՚ի կարգն իւրե-
 անց. և Ղևրացիքն ՚ի զպտուցմանն իւրեանց, ըստ պատուիրանի ար-
 քային: ¹¹ Եւ զենին զպատեքն, և հեղին քահանայքն զարիւնն ՚ի ձեռացն ¹¹
 իւրեանց. և Ղևրացիքն յօշեցին, ¹² և պարասպեցին զողջակէզսն Կալ ¹²
 նոցա իւրաքանչիւր ումեք ըստ զպտուցմանն, վասն Կանց Կոհմից որ-
 դոց ժողովրդեանն մապուցանել Տեառն. որպէս և գրեալ է ՚ի գիրս
 օրինացն Մովսիսի. նոյնպէս և յառաօրինաւ: ¹³ Եւ խորովեցին զպատեքն ¹³
 հրով ըստ օրինին. և զարբութիւնն եփեցին կաթսայիք, և սանիւք. և
 յաջողեցաւ. և ընթացան առ ամենեստան որդիս ժողովրդեանն: ¹⁴ Եւ ¹⁴
 յետ պարասպելոյն նոցա և քահանայիցն. վասն զի քահանայքն էին
 մապուցանել զճարպսն և զողջակէզսն մինչև ՚ի զիշերին. և Ղևրացիքն
 պարասպեցին իւրեանց և եղբարցն իւրեանց որդոցն Ահարոնի: ¹⁵ Եւ ¹⁵
 սաղմոսանուագքն որդիք Ասափայ ՚ի կարգին իւրեանց ըստ պատուի-
 րանին Դաթայ. և Ասափ, և Եման, և Իդիթուն՝ մարգարէք արքային: Եւ
 իշխանք, և դռնապանք դրանն, և դրան. և ոչ էր նոցա հնար շարժել ՚ի
 պաշտամանէ սրբութեանն. վասն զի եղբարք նոցա Ղևրացիքն պար-
 ասպեցին նոցա: ¹⁶ Եւ ուղղեցաւ և պարասպեցաւ ամենայն պաշտօնն ¹⁶
 Տեառն յաւոր յայնմիկ առնել զպատեքն, և մապուցանել զողջակէզսն ՚ի
 վերայ սեղանոյն Տեառն, ըստ պատուիրանին Յովսիայ արքայի: ¹⁷ Եւ ¹⁷
 արարին որդիքն Իսրայէլի որք գրան անդ՝ զպատեքն ՚ի ժամանա-
 կին յայնմ, և զԿոն անխմորիցն՝ զեթն օր: ¹⁸ Եւ ոչ երբէք եղև պա-
 սեք նման նմա յԻսրայէլի, յաւորցն Սամուէլի մարգարէի. և ամենայն
 թագաւորքն Իսրայէլի ոչ արարին պատեք՝ որպէս արար Յովսիաս. և
 քահանայքն, և Ղևրացիք, և ամենայն Յուդաս և Իսրայէլ որ գրաւ
 անդ, և բնակիչքն Երուսաղեմի, ¹⁹ արարին Տեառն յութարասներորդ ամի ¹⁹
 թագաւորութեանն Յովսիայ: Եւ զվիուկս, և զգէրս, և զդիւթս, և զկուռս,
 և զկախարդս, որք էին յերկրին Յուդայ և յԵրուսաղեմ, ՚ի բաց եբարձ.
 և այրեաց հրով արքայ Յովսիա, զի հաստարեցեղ զբանս օրինացն
 զգրեալսն ՚ի գիրս զոր եգիպ Քեղկիա քահանայ ՚ի Կանն Տեառն: Նման
 նմա ոչ եղև յառաջ քան զնա, որ դարձաւ առ Տէր Ասրուած ՚ի բոլոր
 սրբէ իւրմէ, և ՚ի բոլոր անձնէ իւրմէ, և յամենայն զօրութենէ իւրմէ,
 ըստ ամենայն օրինաց Մովսիսի. և յետ նորա ոչ ոք յարեաւ նմա
 նմա: Սակայն ոչ դարձաւ Տէր ՚ի բարկութենէ սրտմտութեան իւրոյ

7 *Յօրինակին*. Թուով ԼԹ և զուարակս Վ: 8 *Յօրինակին*. Եւ նոխագս ՍՈ, և զուս՝: 10 *Ոմանք*. Ի կարգին իւրեանց: 13 *Այլք*. Կարսայիք: 14 *Այլք*. Մինչև ՚ի զիշերն: 15 *Օրինակ մի*. Եւ դռնապանք Կանն և դրան: *Ուր Ոսկան*. Եւ դռնապանք իւրաքանչիւրոյ դրանն: *Յօրինակին պակասէր*. Եւ ոչ էր նոցա հնար:

մեծէ, զոր բարկացաւ արամութեամբ Տէր 'ի վերայ Յուդայ, ամենայն բարկութեամբքն որով բարկացոյց զնա Մանասէ. և ասաց Տէր. Այլ և զՅուդան մերժեցից յերեսաց իմոց, որպէս մերժեցի գԻսրայէլ. և 'ի բաց արարից զքաղաքն զոր ընտրեցի զԵրուսաղէմ, և զտունն զորմէ ասացի՝ Եղիցի անունն իմ անդ: ²⁰ Եւ ել փարաւոն Նեքաւով՝ արքայ Եգիպտոսի 'ի վերայ արքային Ասորեստանայց, առ զեպովն Եփրատայ. և զնաց արքայ Յովսիա ընդդէմ նորա. ²¹ Եւ առաքեաց առ նա հրեշտակս, և ասէ. Զի՛նչ կայ իմ և քո արքայ Յուդայ. ո՛չ եմ եկեալ 'ի վերայ քո այսօր պատերազմ առնել. և Ասորուած ասաց փութալ ինձ. զգոյ՛ջ լեր յԱսորուծոյ՝ որ է ընդ իս. մի՛ գուցէ ապականիցէ զքեզ: ²² Եւ ո՛չ դարձոյց Յովսիա զերեսս իւր 'ի նմանէ, այլ պատերազմել ընդ նմա զօրացաւ. և ո՛չ լուաւ բանիցն Նեքաւովայ՝ որ 'ի բերանոյ Տեառն. և եկն պատերազմել 'ի դաշտին Մակեդոնովայ: ²³ Եւ հարին աղեղնատրքն զարքայ Յովսիաս. և ասէ արքայ ցճառայս իւր. Նանէք զիս աստի, վասն զի վրանգեցայ յոյժ: ²⁴ Եւ հանին զնա ծառայքն նորա 'ի կառացն իւրոց, և եղին զնա 'ի կառնն յերկրորդս որ էր նորա, և փարան զնա յԵրուսաղէմ. և մեռաւ և թաղեցաւ ընդ հարս իւր. և ամենայն Յուդաս և Երուսաղէմ սուրճ առին 'ի վերայ Յովսիայ: ²⁵ Եւ ասաց ո՞րքս Երեմիաս 'ի վերայ Յովսիայ, և ամենայն իշխանքն՝ արք և կանայք՝ ասացին զողբսն 'ի վերայ Յովսիայ մինչև ցայսօր. և ետուն զայն իբրև հրամանաւ 'ի մէջ Իսրայէլի. և ահա գրեալք են 'ի ճառս ողբոցն: ²⁶ Եւ էին բանքն Յովսիայ, և յոյս նորա գրեալ յօրէնան Տեառն: ²⁷ Եւ մնացեալ բանքն նորա առաջինք և վերջինք, ահա գրեալ են 'ի զիրս թագաւորացն Իսրայէլի՝ և Յուդայ:

36 ¹ Եւ առ ժողովուրդ երկրին զՅովաքազ որդի Յովսիայ, և օծին զնա. ԻԹ

2 և կացուցին զնա թագաւոր փոխանակ հօր նորա յԵրուսաղէմ: ² Որդի քսան և երից ամաց էր Յովաքազ 'ի թագաւորելն իւրում, զերին ամիսս թագաւորեաց յԵրուսաղէմ. և անուն մօր նորա Ամիպաղ՝, դուստր Երեմիայի 'ի Ղ'որնայ. և արար չար առաջի Տեառն, ըստ ամենայնի զոր ինչ արարին հարքն նորա: ³ Եւ կապեաց զնա փարաւոն Նեքաւով 'ի Դեբդ'ալթայ՝ յերկիրն Եմաթայ, ո՛չ ևս թագաւորել նմա յԵրուսաղէմ. և փարաւ զնա արքայն յԵգիպտոս. և արկ 'ի վերայ երկրին հարկ հարիւր փաղանք արծաթոյ, և փաղանք մի ոսկոյ:

4 ⁴ Եւ կացոյց փարաւոն Նեքաւով զԵղիակիմ որդի Յովսիայ արքային Յուդայ փոխանակ Յովսիայ հօր նորա. և փոխեաց զանուն նորա Յովակիմ. և զՅովաքազ եղբայրն նորա առ փարաւոն Նեքաւով, և փարաւ յԵգիպտոս. և մեռաւ անդ. և զարծաթն և զոսկին ետուն փարաւոնի: Յայնմ հետէ սկսաւ փայլ հարկս երկիրն. և ետուն զարծաթն ըստ բերանոյ փարաւոնի, և յիւրաքանչիւր ումեքէ ըստ զօրութեան իրոյ

19 Ոմանք. Յուրուսասաներորդի ամի... նման նմա ո՛չ որ եղև: **20 Ոմանք.** Առ զեպովն Եփրատայ: **21 'Ի լուս'.** առանց պատուոյ արձակ նշանակին բարքս՝ այսպէս. Եւ Ասորուած ասաց... զգոյ՛ջ լեր յԱսորուծոյ, որ է: **22 Ոմանք.** Որ է 'ի բերանոյ Տեառն: **24 Ոսկան.** 'Ի կառն յերկրորդ որ էր նորա: **Ոմանք.** Եւ ամենայն Յուդաս և յԵրուսաղէմ սուրճ առին: **36.2 Ոմանք.** Եւ զերիս ամս թագաւորեաց: **3 Ոմանք.** Յերկիրն Եմաթայ:

պահանջէին զարծաթն և զոսկին ՚ի ժողովրդենէ երկրին, քալ զայն փարաւոնի Նեքաուվայ:

Ա ⁵ Էր քսան և հինգ ամաց Յովակիմ ՚ի թագաւորել իւրում, և զմերասանն ամ թագաւորեաց յԵրուսաղէմ. և անուն մօր նորա Զեկքովրայ դուստր Ներիայ ՚ի Հռամայ. և արար չար առաջի Տեառն ըստ ամենայնի զոր ինչ արարին հարքն նորա: Յաւուրս նորա ել Նաբուքոդոնոսոր արքայ Բաբելոնի յերկիրն. և ծառայեաց նմա ամիսս երիս, և ապստամբեաց ՚ի նմանէ: Եւ առաքեաց Տէր զՔաղդեացիսն, և զաւագակսն Ատրեաց, և զաւագակսն Մովաբացոց, և որդոցն Անոնայ, և Մամարիայ: Եւ ՚ի բաց կացին յետ բանիցս այսոցիկ ըստ բանի Տեառն ՚ի ձեռն ծառայից իւրոց մարգարէից. սակայն սրբմտութիւն ՚ի Տեառնէ էր ՚ի վերայ Յուդայ, ՚ի բաց բառնալ զնա յերեսաց իւրոց, վասն մեղացն Մանասէի յամենայնի զոր ինչ արար, և անպարտ արեանցն զոր եհեղ Մանասէ, և ելից զԵրուսաղէմ անպարտ արեամբ. և ոչ կամեցաւ Տէր սաքակել զնոսա:

ԼԲ ⁶ Եւ ել ՚ի վերայ նորա Նաբուքոդոնոսոր արքայ Բաբելոնի, և կապեաց զնա պղնձի կապանօք, և քարաւ զնա ՚ի Բաբելոն: ⁷ Եւ մանն ինչ ՚ի ⁷ սպասուց քսանն Տեառն քարաւ ՚ի Բաբելոն, և եղ զայն ՚ի քաճարին իւրում որ ՚ի Բաբելոն: ⁸ Եւ մնացեալ բանքն Յովակիմայ, և ամենայն ⁸ ինչ զոր արար. ոչ աւանիկ գրեալ են նոքա ՚ի զիրս բանից աւուրց թագաւորացն Յուդայ: Եւ քունեաց Յովակիմ ընդ հարս իւր, և թաղեցաւ ՚ի Գանովգայ՝ ընդ հարս իւր:

ԻԳ Եւ թագաւորեացն Յեքոնիաս որդի նորա փոխանակ նորա: ⁹ Որ– ⁹ դի ութրասան ամաց էր Յեքոնիաս ՚ի թագաւորելն իւրում, և ամիսս երիս և աւուրս քսանն թագաւորեաց յԵրուսաղէմ. և արար չար առաջի Տեառն: ¹⁰ Եւ ՚ի դառնալ քարայն առաքեաց արքայն Նաբու– ¹⁰ քոդոնոսոր և քարաւ զնա ՚ի Բաբելոն, հանդերձ ցանկալի սպասուք քսանն Տեառն: Եւ թագաւորեցոյց զՍեդեկիաս եղբայր հօր նորա ՚ի վերայ Յուդայ յԵրուսաղէմ: ¹¹ Ամաց քսան և միոյ էր Սեդեկիաս ՚ի թա– ¹¹ գաւորել իւրում. և մերասան ամ թագաւորեաց յԵրուսաղէմ: ¹² Եւ ա– ¹² րար չար առաջի Տեառն Աստուծոյ իւրոյ. ոչ պարկառեաց յերեսաց Երեմիայի մարգարէի՝ և ՚ի բանիցն Տեառն: ¹³ Եւ յապստամբելն նո– ¹³ րա ՚ի Նաբուքոդոնոսորայ արքայէ, և անցանելոյ զերդամբքն զոր երդմնեցոյց զնա յԱստուծոյ իւր. իսպացոյց զպարանոցն իւր, և զսիրտ իւր կարծրացոյց՝ ոչ ևս դառնալ առ Տէր Աստուծոյ Իսրայէլի: ¹⁴ Եւ ¹⁴ ամենայն փառաւորքն Յուդայ, և քահանայք, և ժողովուրդք երկրին յաճախեցին անօրինել անօրէնութիւնս ըստ զարշելեաց ազգացն, և

4 Ոմանք. Եւ փոփոխեաց զանուն նորա: *Ոմանք.* Տալ հարկս երկրին: **5 Յօրինակին.** Էր ԻԵ ամաց Յովա՝: *Ոմանք.* Եւ ծառայեաց նմա ամս երիս: *Յօրինակին պակասէր.* Եւ առաքեաց Տէր զՔաղ՝: *Ոմանք.* Ի բաց առնել զնա յերե՝... արեանցն զոր եհեղ Յովակիմ: **7 Ոմանք.** Իւրում որ ՚ի Բաբելոնի: **8 Ոմանք.** Եւ ննջեաց Յովակիմ ընդ հարսն իւր: **9 Յօրինակին թուսգրով եղևայ էր այսպէս.** Որդի ԸԲ ամաց էր. զոր մեք արձակ գրեցաք՝ ութրասան, ըստ որում և ունէին ոմանք: Ուր թէպէր են և այլ ոմանք որք գրեն. Որդի ութ և քսան ամաց էր: **13 Ոմանք.** Եւ անցանել զերդամբքն... և կարծրացոյց ոչ ևս:

- 15 պղծեցին գարունն Տեառն յԵրուսաղէմ: ¹⁵ Եւ առաքեաց Տէր Ասպուած հարցն նոցա 'ի ձեռն մարգարէիցն, կանխեալ առաքեաց զհրեշտակս
- 16 իւր. վասն զի խնայէր 'ի ժողովուրդն իւր, և 'ի սրբութիւնն իւր: ¹⁶ Արհամարհէին զհրեշտակս նորա, և անգոսնէին զբանս նորա. և խաղ առնէին զմարգարէսն. մինչև եղև բարկութիւն Տեառն 'ի վերայ ժողովրդեան իւրոյ. և ոչ ևս
- 17 գոյր այնուհետև նոցա բժշկութիւն: ¹⁷ Եւ ամ 'ի վերայ նոցա զթագաւորն Քաղդէացոց. կոտորեաց զերկրասարդս նոցա սրով 'ի փա՛ն սրբութեան իւրոյ. և ոչ խնայեաց 'ի Սեղեկիաս. կուսանաց նոցա՝ ոչ ողորմեցաւ,
- 18 և զծերս նոցա զամենեսեան մաքնեաց 'ի ձեռս նոցա: ¹⁸ Եւ զամենայն սպաս փանն Ասպուծոյ զմեծամեծս և զփոքունս, և զամենայն զանձն
- 19 արքային և մեծամեծացն, զամենայն փարաւ 'ի Բաբելոն: ¹⁹ Եւ այրեաց գարունն Տեառն. և կործանեաց զպարիսպն Երուսաղէմի, և զապարանսն որ 'ի նմա այրեաց հրով. և զամենայն անօթ գեղեցիկ ապականեաց.
- 20 ²⁰ և զերեաց զմնացորդսն 'ի Բաբելոն: Եւ էին անդ՝ նմա և որդոց նո-
21 րա 'ի ծառայութիւն, մինչև 'ի թագաւորութիւնն Մարաց: ²¹ Առ 'ի լնուլ բանին Տեառն 'ի բերանոյ Երեմիայի մինչև ընկալաւ երկիրն զշաբաթս իւր. և շաբաթանալով զամենայն ատուրս աներածոյն իւրոյ, շաբաթացաւ 'ի կափարումն ամացն իւթանասնից:
- 22 ²² Յառաջնում ամին Կիրոսի արքային Պարսից, յե՛ր լնլոյ բանին **ԼԳ** Տեառն 'ի բերանոյ Երեմիայի. զարթոյց Տէր զհոգի Կիրոսի Պարսից արքայի: Եւ պատուիրեաց քարոզել յամենայն թագաւորութեանն իւրում գրով՝ և ասել: ²³ Այսպէս ասէ Կիրոս արքայ Պարսից. Չամենայն թագաւորութիւնս երկրի եփ ինձ Տէր Ասպուած երկնից. և նա՛ պատուիրեաց ինձ շինել իւր փո՛ն յԵրուսաղէմ, 'ի Նրէասփանի. որ որք 'ի ձէնց յամենայն ժողովրդենէ նորա՛ իցէ, Տէր Ասպուած իւր եղիցի ընդ նմա՛ և ելցէ՛:

Կապարեցաւ Մնացորդաց Երկրորդ:

15 *Ունակք.* Եւ 'ի սրբութիւնս իւր: 20 *Ունակք.* Եւ որդոց նորա 'ի ծառայութեան: 21 *Ունակք.* 'Ի կափարումն ելթանասնից: 'Ի վախճանսի ունակք. Կապարեցաւ Գիրք Երկրորդ Մնացորդաց: Եւ ունակք. Կափարումն Երկրորդ Մնացորդաց:

ՆԱԽԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆ ԵԶՐԻ:

Ե ԶԻ՛ ՚ի քահանայիցն էր, ՚ի փանէն Եղիազարու որդոյ Ահարոնի, ՚ի ժամանակս գերութեանն ծնեալ և սնեալ արինաւքն Ասպուծոյ ՚ի Բաբելօն. և էր աջող գրիչ արինացն Մովսիսի: Սա պարմն ՚ի գիրս իր յայս գրարձ գերոյն յեպոյեպէ՛ ՚ի Բաբելոնն յԵրուսաղէմ. բայց սկսանի յաւորցն Յովսիա և հասուցանէ մինչև ցգերությունն. և թէ առաջնում ամին Կիւրոսի ելթանասուն ամ լցաւ գերոյն, ՚ի վճռէն Ողոյայ մարգարէի, այսինքն՝ ՚ի հինգերորդ ամէ մարգարէութեանն Երեմիայ, որ և սահմանեաց ելթանասուն ամ լինել գերութեանն, զորս իսկ և ինկ արձակեաց Կիւրոս: Որք իբրև բերք չորք և աւելի՛ ելեալք յԵրուսաղէմ ընդ Սամանասարայ իշխանի՝ սկսան շինել զփաճարն. այլ խափանեցաւ գործն ՚ի շրջակայ ազգացն զամս քառասուն և երկու՝ մինչև ցերկրորդ ամն Դարեհի, առ որով լցաւ ելթանասուն ամ ՚ի հրկիզմանէ փաճարին: Այս Դարեհ յերկրորդում ամին իւրոյ արձակեաց զԶորաբաբէլ և զՅեսու Յովսեդէկեանց՝ զմեծ քահանայ, հանդերձ չորիւք բիւրուք և աւելի՛ յՅերուսաղէմ. որք և հրամանաւ Դարեհի սկսեալ ՚ի շէնս փաճարին, և յամս չորս կապարեցին: Իսկ յե՛ր այսորիկ գրէ, թէ զկնի յիսուն և հինգ ամաց արձակեցաւ Եզրս այս ՚ի Բաբելոնն յԵրուսաղէմ՝ հրամանաւ երկայնածեռն Արպաշէսի, մեծաւ պապոտով, ուսուցանել Նրէից զաւրէնս Ասպուծոյ: Որոյ եկեալ՝ արբեաց զժողովորդն և զքահանայսն, ՚ի բաց արձակելով ՚ի նոցանէ զայլազգի կանայսն հանդերձ որդուվք իւրեանց: Եւ ժողովորդն ուրախ լինէր նովաւ յաւրէնս Ասպուծոյ:

ԳԻՐՔ ԵԶՐԻ ԱՌԱՋԻՆ

1 **Ե** րար Յովսիա թագաւոր՝ զգափիկն Տեառն յԵրուսաղէմ. և Ա
2 եգէն զգափիկն Տեառն չորեքրասան ամսոյն առաջնոյ: ² Եւ
կարգեաց կացոյց զքահանայսն ի փաճարին Տեառն, ըսպ ա-
3 մենայն արարթուին, զգեցեալ զպարմունճան քահանայութեան: ³ և ա-
սաց ցղեւրացիսն սպասաւորս. Սրբեցէք զանձինս ձեր, և պարաս-
4 փեցէք ըսպ սրբութեան փապանակին կրակարանացն Տեառն, ի փա-
ճարին զոր շինեաց Սողոմոն թագաւոր որդի Դաւթի: ⁴ Եւ մի՛ գրցի ի
ձեզ աղբեղութիւն և պղծութիւն. և արդ՝ պաշտեցէք զպաշտան փե-
5 առն Աստուծոյ ձերոյ, և ժողովեցէք և պարաստեցէք զամենայն ազգն
Իսրայէլի, և կարգեցէք զնոսա ըսպ կարգի հայրապետացն՝ և ցեղիցն
6 իրեանց. ⁵ որպէս կարգեաց և գրեաց Դաւիթ թագաւոր Իսրայէլի, և
որդի նորա մեծ Սողոմոն. և կացցեն ի փաճարին ղեւրացիքն ըսպ
կարգի իւրաքանչիւր հարց իրեանց, առաջի եղբարց իրեանց որդուցն
7 Իսրայէլի: ⁶ Եւ ըսպ առաջին կարգացն գենէք զգափիկն, և պարաս-
տեցէք զգոհսն, և արարէք զգափիկն ըսպ հրամանի Տեառն որպէս և
8 հրամայեաց ի ձեռն Սովսիսի: ⁷ Եւ շնորհեալ պարգեւեաց Յովսիայ
ժողովրդեանն, գառինս և ուլս՝ երեսուն հազար. որթս՝ երեք հազար:
9 ⁸ զայս ամենայն փութալ ըսպ հրամանի թագաւորին ժողովրդեանն, և
քահանայիցն և ղեւրացոց: Եւ դարձեալ եր Բեղկիայ և Զաքարիայ՝
քահանայապետիցն, և առաջնորդաց ժողովրդեանն, և քահանայիցն
10 ոչխարս երկու հազար և վեց հարիւր: ⁹ Եւ Յեքոնիաս, և Սամէաս, և
Նաթանայէ եղբայր, և Ռաբիաս, և Ոզիէլ, և Յովրամ հազարապետք,
եփուն ղեւրացոցն վասն զափիկն ոչխարս՝ հինգ հազար, և որթս հինգ
11 հարիւր: ¹⁰ Եւ առեալ զայս ամենայն քահանայիցն, մեծապէս և ա-
մենայն վայելչութեամբ զարմանազան պարաստեցին զգափիկն բա-
12 դարջակերաց. ¹¹ ըսպ փոհնս իրեանց, և ըսպ կարգաց դասուց հարցն
իրեանց, յարինեալ կացին քահանայքն առաջի ժողովրդեանն մա-
13 փուցանել Տեառն զգափիկն ըսպ գրեցելոյն յարեւան Սովսիսի: ¹² Եւ
այնպէս ընդ առաւարսն խորովեալ հրով պարաստեցին զգափիկն
14 Տեառն. և զայլ հումն հանդերձ անուշութեամբ եփեցին ի կաթսայս
ի սանս, ¹³ և մափուցին յերեսաց ժողովրդեանն: Եւ զհեղ արտրիկ
քահանայապետքն պարաստեցին զինքեանս. և զեղբարսն իրեանց
15 զորդիսն Ահարոնի. ¹⁴ քանզի քահանայքն մափուցանելին զճարպ հրոյն
կիզման: և ղեւրացիքն պարաստեցին զինքեանս և զեղբարս իրե-
16 անց զքահանայս՝ զորդիս Ահարոնի: ¹⁵ Եւ որդիքն Ասափայ՝ երգիչք
սաղմոսաց՝ պարաստեցին զինքեանս, որպէս և էր կարգեալ Դաւթայ
17 թագաւորի. զԱսափ, և զԶաքարիա, և զԲեղկիոն: ¹⁶ Եւ դռնապանքն իւ-
րաքանչիւր դրանցն էին զգուշացեալք ըսպ իւրաքանչիւր կարգի աւուրն.
18 քանզի էին և նոքա որդիք Ղեւեայ, և պարաստեցին զինքեանս: ¹⁷ Եւ
ամենեքեան միաբան կափարեցին զգոհն Տեառն յաւուր յայնմիկ. ¹⁸ և

մաբուցին զգափիկն Տեառն ի վերայ սեղանոյն ըստ հրամանի թագա-
 տրին Յովսիայ: ¹⁹ Եւ արարին որդիքն Իսրայելի, որք գրան ի ժամա-
 նակի յայնմիկ զգափիկն Տեառն, և գրան բաղարջակերացն աուրս
 եւթն: ²⁰ Եւ ոչ եղև երբէք՝ այնպիսի գափիկ ի մէջ Իսրայելի. քանզի ոչ
 որ արար գափիկ ի ժամանակացն Մամուելի մարգարէի: ²¹ և ոչ ամե-
 նայն թագաւորքն Իսրայելի արարին զգափիկս այսպէս, որպէս արար
 Յովսիա թագաւոր. և քահանայքն, և ղեւրացիքն, և հրէայքն, և ա-
 մենայն Իսրայել որ բնակեալ էին ի ժամանակին յայնմիկ յԵրուսաղէմ.
²² յուրբասաներորդի ամի թագաւորութեանն Յովսիայ արար զգափիկն
 զայն: ²³ Եւ էին ուղիղ գործք Յովսիայ առաջի տեառն Աստուծոյ իւրոյ. և
 ծառայէր Տեառն ամենայն սրտիւ և մտաւք իւրովք: ²⁴ և այլ թագաւորք
 որ եղեն յառաջ քան զնա, վասն որոյ գրեալ իսկ է. որք մեղան և
 անարիներեցան յամենայն ազգս. և փրմեցուցին զՏէր, և կացին ընդդէմ
 քանի նորա ի մէջ Իսրայելի: ²⁵ Եւ յեւր այս ամենայնի առաքինութե-
 անց Յովսիայ՝ եկն փարաւոն թագաւոր եգիպտացոց պատերազմել ի
 Կարքամուս, ի կողմանս Եփրատայ. և ել պատերազմել ընդդէմ նո-
 րա Յովսիա: ²⁶ Եւ յղեաց առ նա թագաւորն եգիպտացոց՝ և ասէ. Ջի՛
 կայ՝ ին և քո թագաւորդ Նրէասպանի. ²⁷ ոչ եթէ առ քեզ ինչ առաքեաց
 զիս փեր Աստուած. քանզի ի կողմանս Եփրատայ երթամ պատերազ-
 մել, և այժմ Տէր ընդ իս է, և մի խափաներ զիս. զի սքիպէ զիս Տէր
 երթալ պատերազմել ի կողմանս Եփրատայ, ի բաց կաց յինէն, և մի՛
 ընդդիմանար Տեառն: ²⁸ Եւ ոչ դարձոյց Յովսիա զկառս իւր, այլ ի պա-
 տերազմել ընդ նմա ձեռնարկեաց: և ոչ լուս բանիցն Երեմիայի մար-
 գարէի, զոր խաւսէր ընդ նմա ի բերանոյ Տեառն. ²⁹ այլ խմբեաց փակ
 պատերազմ ընդ փարաւոնի ի դաշտին Եղդաուուս. և իջին իշխանքն առ
 թագաւորն Յովսիայ: ³⁰ և ասէ Յովսիա թագաւորն ցժառայս իւր. Նանէք
 զիս ի բաց ի պատերազմէս, քանզի փկարացայ յոյժ. և վաղվադակի
 հանին զնա ի բաց ծառայքն նորա ի պատերազմէս: ³¹ Եւ ել յերկրորդ
 ի կառս իւր. և հասեալ յԵրուսաղէմ վախճանեցաւ, և թաղեցաւ ընդ
 հարսն իւր: ³² և ամենայն ժողովուրդն ողբացին, և սուգ առին ի վե-
 րայ Յովսիայ: Եւ եհան Երեմիա մարգարէ ողբս ի վերայ Յովսիայ.
 և նստեալ ընդ կանայս ողբան զողբսն Երեմիայի մինչև ցայսար. և
 ետուն հրաման հանապազ յազգս իւրեանց ողբալ ի մէջ Իսրայելի: ³³ Այս
 ամենայն գրեալ է ի գիրս պարմութեանց թագաւորութեանց Իսրայելի.
 զգործն զոր գործեաց Յովսիա, և զառաքինութիւնսն զոր առաքինացաւ.
 և վասն մեծ արդարութեան նորա և փառաց, և զինաստութիւն զգու-
 շութեան իւրոյ զոր ունէր առ արէնսն Տեառն: և զայս ամենայն մին-
 չև ցայժմ պարմեն Գիրք թագաւորութեանն Իսրայելի և Յուդայ: ³⁴ Եւ
 առեալ թագաւորեցուցին յազգէ նորա զՅեքոնիա որդի Յովսիայ. և
 թագաւորեաց Յեքոնիա փոխանակ հարիւրոյ Յովսիայ. լեակ ամաց
 քսան և երից: ³⁵ և թագաւորեաց Նրէասպանի և Երուսաղէմի ամիսս
 երիս: և արզել թագաւորն եգիպտացոց՝ զի մի՛ որ թագաւորեսցէ յԵրուսաղէմ:
³⁶ և արար ծախ նոցա հարիւր փաղանք արծաթոյ, և փաղանք մի ոս- 36

37 կոյ: ³⁷ Եւ կացոյց նոցա թագաւորն եգիպտացոց՝ թագաւոր զՅովակիմ
 զեղբայր Յեքոնիայ: և թագաւորեաց Յովակիմ Նրէասարանի և Երու-
 38 սաղէմի: ³⁸ և կապեաց Յովակիմ զմեծամեծս և զիշխանս քանն Իս-
 րայէլի. և Ջարա զեղբայր իր եհան և ած առ իր յերկրէն եգիպտա-
 39 ցոց: ³⁹ Եւ էր ամաց քսան և հնգից Յովակիմ, յորժամ թագաւորեաց
 ի վերայ Նրէասարանի և Երուսաղէմի. և արար չար առաջի Տեառն:
 40 ⁴⁰ Յաւուրս նորա ել Նաբուքոդոնոսոր արքայ բաբելացոց, և կապեաց
 41 զնա պղնձի կապանաւք և քարաւ զնա ի Բաբելոն: ⁴¹ և ի սպասուէ
 քանն Տեառն առ Նաբուքոդոնոսոր, և քարաւ և եղ ի պահեսպի ի
 42 քան կոռց իրոց ի Բաբելոն: ⁴² Ջայս ամենայն վասն նորա՝ և վասն
 պղծութեանց նորա և անաւրէնութեանց՝ գրեալ է ի գիրս Ժամանակաց
 43 թագաւորացն: ⁴³ Եւ թագաւորեաց փոխանակ նորա Յովակիմ որդի նո-
 44 րա, որ էր ամաց ութեւասնից: ⁴⁴ և թագաւորեաց ամիսս երիս, և
 45 աւուրս քսան յԵրուսաղէմ. և արար չար առաջի Տեառն: ⁴⁵ Եւ զհետ
 ամի միոյ՝ առաքեաց Նաբուքոդոնոսոր, և քարաւ զնա ի Բաբելոն հան-
 46 դերձ զանձի քանն Տեառն: ⁴⁶ Եւ կացոյց զՍեղեկիա թագաւոր ի վե-
 րայ Նրէասարանի և Երուսաղէմի. և էր Սեղեկիա ամաց քսան և միոյ,
 47 և թագաւորեաց ամս մեքասան: ⁴⁷ և արար չար առաջի Տեառն, և ոչ
 դարձաւ ի չարեաց իրոց՝ և ոչ լուսաւ բանից Երեմիայի մարգարէի զոր
 48 իսասեցաւ ընդ նմա ի բերանոյ Տեառն: ⁴⁸ և զերդումն զոր երդուաւ
 Նաբուքոդոնոսոր արքայի անուամբ Տեառն, ոչ եկաց յերդմանն. այլ
 սրեաց և հեռացաւ ի Նաբուքոդոնոսորայ. և իսպացոյց զպարանոց և
 49 զսիրք իր յարինաց քեռան Ասորոծոյ Իսրայէլի: ⁴⁹ Եւ իշխանք ժողո-
 վրդեանն և քահանայք բազում ամպարշարութիւնս արարին, և անաւրինեցան,
 և բազմացուցին զպղծութիւնս իրեանց քան զամենայն հեթանոսս. և
 50 պղծեցին զքաճարն սրբութեան Տեառն յԵրուսաղէմ: ⁵⁰ Եւ առաքեաց
 Ասորոս զհարցն նոցա զհրեշքակս և զմարգարէս իր առ նոսա զի
 դարձցին. վասն զի ինայեր ի նոսա, և ի քաճարն սրբութեան իրոյ.
 51 ⁵¹ և արհամարհեցին զհրեշքակս նորա. և յաւուր յորում իսասէր ընդ նո-
 52 սա Տէր, կապակէին և ծաղր առնէին զմարգարէս նորա: ⁵² Եւ ցասեաւ
 Տէր ի վերայ ազգի նոցա. և վասն ամպարշարութեան նոցա ած ի վերայ
 53 նոցա զթագաւորսն քաղդեացոց: ⁵³ և նոքա սպանին զերիպասարդս
 նոցա սրով, և հեղին զարիւնս նոցա շուրջ զսրբութեան քաճարան,
 և ոչ ինայեցին ի մանկունս և ի կուսանս, ի ծերս և յերիպասարդս
 54 նոցա: ⁵⁴ Այլ զայս ամենայն եր ի ձեռս նոցա. և զամենայն սպաս
 քանն Տեառն զմեծ և զփոքր, և զկահ և զսպաս քապանակին Տե-
 առն, և զգանձս թագաւորին Իսրայէլի. զամենայն առեալ քարան ի
 55 Բաբելոն: ⁵⁵ Եւ հրկէզ արարին զքաճարն Տեառն, և քակեալ քանդեցին
 56 զպարիսպն Երուսաղէմի. և զաշտարակս նորա հրկիզեցին հրով: ⁵⁶ և
 եղև վախճան ամենայն փառաց նորա. և զմնացեալսն վարեալ առաջի
 57 սրով՝ զերեցին ի Բաբելոն: ⁵⁷ Եւ եղեն ի ծառայութիւն նոցա և որդոց
 նոցա մինչև ի թագաւորս պարսից, ի կապարել բանին Տեառն զոր
 58 իսասեցաւ ի բերան Երեմիայի մարգարէի: ⁵⁸ մինչև հաճեսցի Տէր ընդ

երկիրն դարարկացեալ: շաբաթացոյց զնա, և զամենայն ժամանակս զոր եղև անապար համարեցաւ նմա ի շաբաթումն. մինչև կարարեաց ամս ելթանասուն:

Բ Յառաջնում ամի թագաւորութեանն Կիրոսի՝ ելթանասուն ամ զերութեանն կարարէր Յուդայ և Բենիամինի. և ընդ ամենայն թագաւորեաց Կիրոս ամս երեսուն:

¹ Եւ ի թագաւորութեանն Կիրոսի Պարսից՝ յամին առաջնում կարարեցաւ բանն Տեառն, զոր խաւսեցաւ ի բերան Երեմիայի մարգարէի: ² Եւ յարոյց 2 Տէր զոգի Կիրոսի թագաւորին Պարսից. և հրամայեաց Կիրոս յամենայն թագաւորութեան իրում քարոճ կարդալ՝ և ասել. ³ Այսպէս 3 ասէ թագաւորն Պարսից Կիրոս. ինձ յայտնեաց թագաւորն ամենայն փիեզերաց փէր Ասորուած Իսրայէլի, Տէր բարձրեալ. ⁴ և նշանակեալ 4 յայտնեաց ինձ, շինել նմա փաճար յԵրուսաղէմ Նրէասպանի: ⁵ Արդ՝ ո 5 ոք և իցէ և կայցէ առ նմա յազգացն հրէից. և փէր Ասորուած եղիցի ընդ նմա. և ելեալ յԵրուսաղէմ ընդ հրէայսն շինեսցէ զփաճարն փեառն Ասորուծոյ Իսրայէլի: այս է Տէր, որ բնակէն յԵրուսաղէմ: ⁶ և ամե- 6 նայն ոք որ յիրաքանչիւր փեղիս բնակեալ են, աւզնեսցեն նոցա ոսկով և արծաթով. ⁷ ձիովք և ամենայն խաշամբք, և ամենայն կազմածովք ⁷ իրեանց նուիրեսցեն ի փաճարն փեառն Ասորուծոյ յԵրուսաղէմ: ⁸ Եւ 8 կացցեն իշխանք ըստ ազգացն և հայրապետաց ազգին Յուդայ, և ցեղին Բենիամինի, և քահանայիցն և ղեպացոց. և ամենեսցուն զորոց զարթոյց Տէր զոգիս նոցա, ելանել և շինել զպունն Տեառն յԵրուսաղէմ և շուրջ զնոքաք. ⁹ աւզնեսցեն ամենեսցեան արծաթով և ոսկով, ձիովք ⁹ և խաշամբք, ուխտեսցեն Տեառն որչափ և ի միտս իրեանց անկցի: ¹⁰ Եւ թագաւորն Կիրոս՝ ե՛ր բերել զսուրբ սպասն Տեառն, զոր բերեալ ¹⁰ էր Նաբուքոդոնոսորայ յԵրուսաղէմէ, և եղեալ էր ի պահ ի փան կռոցն իրոց. ¹¹ ե՛ր բերել Կիրոս թագաւոր Պարսից, և հրամայեաց փայլ ¹¹ զսպասն Միթրիդարայ զանձաւորի իրոյ: ¹² և համարեալ Միթրիդարայ ¹² եր ցՍամանասար հանդերձապետ Յուդայ: ¹³ Եւ այս էր թի սպասու ¹³ կահուն Տեառն. սպաս ոսկեղէն հազար, և սպաս արծաթի էր հազար. խմբարդեայք արծաթիք քսանեւիհն, և ափսէք ոսկիք երեսուն, և ար- ¹⁴ ծաթիք երկու հազար չորեք հարիւր քսան. և այլ կահ հազար: ¹⁴ իսկ ¹⁴ ամենայն կահն զոր բերին ոսկի և արծաթի, հինգ հազար չորեք հարիւր վաթսուն և ինն: ¹⁵ Եւ փուեալ զայս ամենայն ի ձեռս Սամանասարայ՝ ¹⁵ առեալ հանդերձ ամենայն զերութեամբ հանէին ի Բաբելոնէ յԵրուսաղէմ:

Գ ¹⁶ Ի ժամանակս թագաւորութեանն Արպաշէսի Պարսից արքայի, ¹⁶ գրեցին առ նա որք բնակեալ էին շուրջ զՆրէասպանիս և զԵրուսաղէմաւ. Բաադսամոս, և Միթրիդար, և Բեղդիոս, և Նաթթիմոս, և Բեղպրէմոս, և Սամեղիոս գրիչ. և այլ եւս բազումք ընդ նոսա, որք բնակեալք էին առ ծովեզերքն՝ քանանացիք և փիւրացիք, ամոնացիք և մովաբացիք, և շամրպացիք, և այլք բազումք երեղակալք: գրեցին թողթ՝ զայս արինակ: ¹⁷ Թագաւոր Արպաշէս փէր մեր, ծառայք քո, Նաթթիմոս՝ որ ¹⁷ երկրպագէ քեզ, և Սամեղիոս գրիչ, և ամենայն խորհրդակիցք մեր,

- 18 և դաբարուրք կողմանց ասորուց և քանանացուց: ¹⁸Այժմ գիպոնն լիցի քեզ փեր մեր և թագաւոր, վասն հրէիցն որ ելին ի ձեռք առ մեզ, երթեալ յԵրուսաղէմ ի քաղաքն ապստամբող և դառնացող. և շինեն գոնա և զհրապարակս նորա, և զպարիսպս նորա կամին ամրացուցանել.
- 19 և զպաճարն նորա կամին բարձրաբերձ շինել: ¹⁹արդ՝ եթէ զքաղաքս զայս շինեսցեն, և զպարիսպ նորա կարարեսցեն. հարկս՝ ումեք ոչ
- 20 հարկանեն, այլ և թագաւորաց ես ընդդէմ կան: ²⁰քանզի պանծացեալ յուսան ի փաճարն իրեանց: Արդ՝ բարո՞ք թուեցաւ մեզ, եթէ փոյթ
- 21 արասցես այսմ իրաց ²¹փէր մեր թագաւոր, և փորձեալ րեսցես զոր
- 22 գրեցին հարք քո և նախնիք. ²²և զպցես զիր յիշապակարանաց. և զփրասցես թէ քաղաքս այս՝ ապստամբողաց է. և թագաւորք սորա՝
- 23 ²³և հրէայք ապստամբաւորք, և սրերդմունք բնակիչք սորա յաւիտեան.
- 24 վասն որոյ և քաղաքս այս՝ աւերեալ անապաւր եղեւ: ²⁴Արդ՝ ցուցանեմք րեառն մերոյ և թագաւորի, եթէ քաղաքս այս շինեսցի, և պարիսպք նորա կանգնեսցին՝ քո իշխանութիւն և ճանապարհ ի կողմանս ասորուց
- 25 և քանանացուց ոչ ես լիցի: ²⁵Յայնժամ գրեաց Արտաշէս թագաւոր, Նռաթենու և Բեղութեմու, և Սամեղի գրչի, և այլոց ամենեցուն որ բնակեալ են ի կողմանս Սամարիայ, և ասորուց և քանանացուց որք գրեցին առ նա: ²⁶Կարդացի ասէ զթուղթն ձեր զոր գրեցէք առ իս, և հրամայեցի րեսանել ի մարտեանս յիշապակարանաց. և գրաւ քաղաքդ
- 27 այդ յիսկզբանցն և ի յաւիտեանց՝ ընդդէմ ամենայն թագաւորաց: ²⁷և երկնային պարտերազմաւորք ընդ ամենայն կողմանս որ բնակեալ էին ի դմա. և թագաւորք զաւրաւորք և խիստք, որք բնակեալ էին յԵրուսաղէմ, րիրացեալք հարկս հանէին ի կողմանցն ասորուց և քանանացուց:
- 28 ²⁸Արդ՝ այժմ հրամայեցի արգելով զարսդ զայդ ի շինելոյ զքաղաքդ. և
- 29 դուք փոյթ յանձին կալայք ²⁹զի մի՛ ես առաւելեսցի չարութիւն դոցա՝ և
- 30 ընդդիմացին, և աշխարեսցեն զթագաւորութիւնս մեր: ³⁰Եւ յայնժամ կարդացեալ զգիր թագաւորին Արտաշիսի, Նռաթինոս, և Սամեղ գրիչ, և այլք բազումք ընդ նոսա, ելին փութով յԵրուսաղէմ երիվարաւք և
- 31 զաւրաւք հանդերձ, ³¹և արգելին զհրէայսն ի շինելոյ: Եւ խափանեցաւ շինուած փաճարին Տեառն յԵրուսաղէմ մինչեւ յերկրորդ ամ թագաւորութեան Դարեհի Պարսից արքայի:
- 3** ¹Եւ թագաւորն Դարեհ արար խրախութիւն մեծ. և ժողովեաց զամենայն իշխանս իւր, և զընտրածինս իւր, և զամենայն մեծամեծս մարաց,
- 2 պարսից, քաղղեացուց: ²և զամենայն նախարարս և զզաւրագլուխս, և զգերեղակալս ընդ նոսա ի կողմանցն հնդկաց, մինչեւ ի կողմանս
- 3 եթովպացուց. և էին նախարարք հարիւր քսանեւեթն: ³և կերան և արբին, և յագեցան, և ուրախ եղեն: Եւ յորժամ վախճան եղեւ՝ Դարեհ թագաւոր եմուր ի սենեակ իւր. և ելեալ ի գահոյս իւր ի քուն եղեւ:
- 4 ⁴Յայնժամ երեք պարանիք որ էին սենեկապանք նորա. և մինչդեռ ի քուն կայր թագաւորն, նոքա ի ներքս ի սենեկի սպան կալեալ և պահ
- 5 ունէին նմա: Խաւսել սկսան ընդ միմեանս և ասեն. ⁵Եկայք՝ իւրաքանչիւր ասացուք բան մի, և որ ասացէ իմաստուն և առաւել զաւրաւոր

քան զընկերս իւր՝ փացէ՛ նմա Դարեհ թագաւոր պարգենս մեծամեծս. և մեծ և անուանի երեսեացի քան զամենեսեանս. ⁶ և ծիրանիս զգեցուցէ 6 նմա, և ոսկի սպասուք արբբէ և կերիցէ, և ի վերայ ոսկեղինաց նստցի, և ննջեսցէ. և վարեսցէ երիվարս ոսկեսանծս. և խոյր բեհեզեայ թա՛գ կապեսցէ նմա, և մանեակ ոսկի ի պարանոցի նորա: ⁷ և երկրորդ 7 յաթոռն Դարեհի նստցի վասն իմաստութեան իւրոյ, և ազգական Դարեհի անուանեսցի: ⁸ Եւ յայնժամ իւրաքանչիւր գրեալ զիւր բան, կնքե՛ցին և եղին ընդ սնարս Դարեհի արքայի: ⁹ և ասեն. Յորժամ յարիցէ՛ 9 փացուք ցնա զգիրդ. և ընտրեսցէ թագաւորն, և երեք մեծամեծք իշխանք պարսից. և որոյ գրցի բան իմաստնագոյն՝ նմա՛ փացէ զյաղթողական պարգենս: ¹⁰ Եւ գրեաց առաջինն, ասէ. Յաղթաւդ և զաւրաւոր է քան 10 զամենայն զինի: ¹¹ Եւ գրեաց երկրորդն, և ասէ. Յաղթաւդ և զաւրաւոր 11 քան զամենայն թագաւոր: ¹² Եւ երրորդն գրեաց, և ասէ. Յաղթաւդ և 12 զաւրաւոր են քան զամենայն կանայք, և քան զամենայն յաղթ ճշմարտութիւն: ¹³ Եւ յորժամ զարթեաւ թագաւորն, առեալ զգիրն զոր ելուն 13 ցնա, կարդաց: ¹⁴ և առաքեալ կոչեաց զամենայն մեծամեծս պարսից և 14 մարաց, և զնախարարս, և զսպարապետս, և զպետականս, և զիշխանս: ¹⁵ Եւ նստեալ ի փեղողջ յայգորիլի՛. և կարդացին զգիրն առաջի ամենեցուն: ¹⁶ Եւ ասէ թագաւորն. Կոչեցէ՛ք այսր զպարսնիսն, և նոքա 16 մեկնեսցեն զբանս իւրեանց: և կոչեալ մփին առաջի. ¹⁷ և ասեն 17 ցնոսա ամենեքեան. Պարսեցէ՛ք մեզ զգրեալսդ: Եւ սկսաւ ասել առաջինն, որ ասաց վասն զաւրութեան զինւոյ: ¹⁸ և ասէ այսպէս. Ո՛ր 18 արք. զիւրդ ոչ է զաւրաւորզինի. զի ամենայն մարդիկ որ ընպէն զնա՛ յիմարեցուցանէ զմիտսն. ¹⁹ և զթագաւորաց և զպառապետոց՝ մի միտս 19 առնէ. նոյնպէս զպետան և զծառայի, զմեծաբանց և զաղքապաց: ²⁰ և 20 զամենեցուն միտս դարձուցանէ, և շրջէ յուրախութիւն. և ոչ երբէք յիշեն զպրփմութիւն և զախարս ինչ: ²¹ Բանզի զամենեցուն սիրտ՝ լնո՛ր 21 զուարթութեամբ և մեծութեամբ: ²² և ոչ յիշէ զթագաւորս կամ զիշխանս. 22 և փայ խաւսել զմեծամեծս: և յորժամ ընպէ, ոչ յիշէ զսիրելիս և զեղբարս, և զթշնամիս. և բազում անգամ հանեալ սուր: ²³ և յորժամ թափի զինին՝ 23 ոչ յիշէ զինչ գործեաց: ²⁴ Ո՛վ արք՝ զիւրդ ոչ է զաւրաւոր զինի, որ զայս 24 ամենայն բռնադատ գործել: Եւ ասացեալ զայս ամենայն լռեաց:

¹ Եւ սկսաւ խաւսել երկրորդն, որ ասաց վասն զաւրութեան թագաւորի: ² Ո՛ր արք՝ ոչ ապաքէն զաւրացեալ են մարդիկ որ ունին զծով և 2 զցամաք, և զամենայն որ ինչ ի նոսա: ³ Իսկ թագաւոր զաւրացեալ 3 փրիւ՛ ամենայն երկրի և մարդկան. և զոր ինչ ասէ և հրամայէ՛ վաղվաղակի առնեն, եթէ հրամայէ պարտեալսն՝ ընկեր ընդ ընկերի իւրում, ոչ իշխեն անցանել զբանի: ⁴ և եթէ առաքէ զնոսա ի պարտեալս 4 ընդ թշնամիս՝ երթեալ վաղվաղակի գործեն մենքեմայս, և լերինս, և պարիսպս, և աշտարակս. ⁵ սպանանեն, և մեռանին. և զհրամանաւ 5 թագաւորին ոչ կարեն անցանել: և եթէ յաղթեսցեն՝ զամենայն բարութիւնս բերեն թագաւորին: ⁶ Եւ ոչ միայն զաւրական պարտեալսն, այլ՝ 6 եւ մշակք որ գործենզերկիր. յորժամ սերմանեն և հնձեն, զարդիւնս

իրեանց բերեն թագաւորին: և հարկահանք դարձեալ բռնադատեալ
 7 զաշխարհ, հանեն հարկս թագաւորի: ⁷ Եւ թագաւոր՝ միայն զաւրացեալ
 իշխան է ի վերայ ամենայնի. և եթէ հրամայէ սպանանել՝ սպանանեն.
 8, 9 և եթէ կեցուցանել՝ կեցուցանեն. ⁸ և եթէ շինել՝ շինեն. ⁹ և եթէ քակել՝
 10 քակեն. և եթէ փնկել՝ փնկեն: ¹⁰ և ամենայն աշխարհ՝ թագաւորի՝ զաւրութեան
 և հրամանի լսեն. և ինքն արքայ՝ զինչ և կամի՝ գործէ: և ինքն ի
 11 հանգստեան կայ. բազմի, ուրէ, ըմպէ, և ի բուն մտանէ. ¹¹ և այլք
 ամենեքեան շնորք պահեն զնա, և հրամանի նորա անսան. և ոչ իշխեն
 ըստ կամս իրեանց երթալ ուրեք, և կամ գործել. և ոչ իշխեն անցանել
 12 զիրամանաւ թագաւորի: ¹² Արդ՝ ո՛ր արք, զհախոյ ոչ զաւրաւոր է թա-
 գաւոր, որոյ բան հրամանի իւրոյ այսչափ զաւրացեալ իշխէ ի վերայ
 13 ամենեցունց: Եւ զայս ասացեալ՝ լռեաց: ¹³ Եւ երրորդն՝ որ ասաց վասն
 զաւրութեան կանանց. և վասն ճշմարտութեան. այս է Զորաբաբէլ.
 14 սկսաւ խաւսել՝ և ասէ. ¹⁴ Ո՛ր արք՝ եթէ մեծ է թագաւոր՝ և կամ այլ
 բազում մարդիկ, և կամ զաւրաւոր է զինի. ո՛ր է որ յաղթեալ ունի
 15 և փիրէ ի վերայ ամենեցուն: ¹⁵ Ոչ ապաքէն կանայք. քանզի կանայք
 են որ ծնանին զթագաւորս. և ամենայն մարդիկ որ փիրեն ծովու և
 16 ցամաքի՝ ¹⁶ ի նոցանէ՛ ծնան. և կանայք ծնան և սնուցին զմշակս որ
 17 փնկեն զայգիս՝ ուստի լինի՛ զինի: ¹⁷ և նոքա՛ են որ առնեն զհանդերձս
 արանց, և նոքաք զարդարին և փառաւորին մարդիկ. և ոչ է հնար ա-
 18 ռանց նոցա լինել մարդկան: ¹⁸ Եւ եթէ ժողովեցեն զոսկի և զարծաթ՝ և
 19 զամենայն բարութիւնս, և տեսեալ կին մի գեղեցիկ՝ ¹⁹ դարձեալ ի նա՛ և
 բերանաբաց եղեալ հային ընդ նա. և ամենայն կամաւք իրեանց սիրեն
 զնա առաւել քան զոսկի և քան զարծաթ՝ և քան զամենայն բարութիւնս:
 20 ²⁰ և թողեալ զհայր՝ և զմայր իւր, որ ծնան և սնուցին զնա, և զաշխարհ
 21 իւր. երթայ զհետ կնոջ իւրոյ: ²¹ և այնպէս միացեալ ոգեխառնի ընդ
 22 նմա, մինչեւ ոչ յիշէ զհայր իւր և ոչ զմայր և ոչ զաշխարհ: ²² Եւ յայսմանէ
 արժան է ձեզ գիտել՝ թէ փիրեն ի վերայ ձեր կանայք ձեր. զի զամեն-
 23 այն ինչ՝ զոր գործէք և աշխատիք, բերէք և փայք ցկանայս ձեր: ²³ Եւ
 առեալ առն գտոր իւր, զնայ ի ճանապարհ հեռի. և եթէ շահի ինչ, կամ
 24 աւագակէ և զողանայ, կամ ընդ ծով և ընդ գետս նաւէ. ²⁴ և զազանաց
 պատահէ, և ընդ խաւարուս զնայ. և յորժամ գողանայ և յափշտակէ, և
 ընդ ամենայն վիշտս անցանէ, գայ բերէ զամենայն վաստակսն առ կին
 25 իւր. ²⁵ քանզի առաւել սիրէ մարդ զկին իւր՝ քան զհայր իւր և զմայր իւր:
 26 ²⁶ Եւ բազումք յիմարեցան ի մտաց իրեանց. և վասն կանանց իրեանց
 27 անկա՛ն ի ծառայութիւն: ²⁷ և բազումք ի կորուստ մատնեցան, և մեռան,
 28 և սպանին. և սխալեալ անկան ի մեծամեծ մեղս վասն կանանց: ²⁸ Եւ
 29 այժմ ոչ հաւարայք ինձ. ոչ մեծ թագաւորոյ անձնիշխան է ինքն. և ամե-
 30 նայն ոք ի մարդկանէ ոչ իշխէ մերձենալ ի դա: ²⁹ Տեսանէ՛ի՛ ես զդուստր
 31 հարճի թագաւորի, զի նստէր ընդ աջմէ թագաւորիդ. ³⁰ և առեալ զթագն
 ի գլխոյ դորս՝ դնէր ի գլուխ իւրում. և ածեալ ապրակ թագաւորիդ: ³¹ և
 առ այս թագաւորոյ ոչ ցասնոյր. այլ բացեալ զբերան իւր հայէր ընդդէմ
 նորա, և եթէ ծիծաղէր՝ ծիծաղէր ընդդէմ նորա. և եթէ փրփմէր՝ թա-

գաւորդ ողորքէր, մինչև տափեցուցէ զնա: ³²Արդ՝ ո՛ր արք. զիարդ ո՛չ 32
 են զաւրաւոր կանայք՝ որ զայս ամենայն առնեն: ³³Եւ յայնժամ թա- 33
 զաւորն և մեծամեծք նորա սկսան հայել այր ընդ ընկեր իւր: Եւ սկսաւ
 խաւսել Զորաբաբէլ վասն ճշմարտութեան՝ և ասէ. ³³Ո՛ր արք՝ ո՛չ ապաքէն 33
 զաւրաւոր են կանայք, մեծ է երկիր, բարձր են երկինք, և երագընթաց է
 արեգակն. վասն զի ունի արշաւանս ընդ կամարածէ խորանն երկնից.
 և դարձեալ վաղվադակի պացեալ հասանէ ի Կեղի իւր ի միում աւուր:
³⁵Ո՛չ ապաքէն մեծ է այն՝ որ զայս ամենայն արար: Արդարեւ՝ ճշմարտու- 35
 թիւն մեծ և զաւրաւոր է քան զամենեսեան: ³⁶ամենայն երկիր ապաւինի 36
 ի ճշմարտութիւն, և երկինք արհնենզճշմարտութիւն. և ամենայն գործք
 շարժին և դողան առաջի նորա. և ո՛չ է ի ճշմարտութեան անիրաւութիւն
 և ո՛չ մի: ³⁷Անիրան է զհնի. անիրան է թագաւոր. անիրան են և կանայք. 37
 անիրան են և ամենայն որդիք մարդկան. անիրան են և ամենայն գործք
 նոցա. և ո՛չ գոյ ի նոսա ճշմարտութիւն, և յանիրաւութեան իրեանց
 կորնչին: ³⁸Իսկ ճշմարտութիւն կայ և մնայ, և զաւրաւոր է յաւիտեան. 38
 և կենդանի է, և ունի իշխանութիւն նորա յաւիտեանս յաւիտենից: ³⁹և 39
 ո՛չ գոյ ի նմա ակնառութիւն, և ո՛չ երբէք փոփոխի, այլ իրաւունս առնէ.
 և մերժեալ է ի նմանէ անիրաւութիւն և չարութիւն. և ամենայն գործք
 ճշմարտութեան հաճոյ են ամենեցուն: ⁴⁰և ո՛չ գոյ ի դաբասաբանի նո- 40
 րա անիրաւութիւն. քանզի ճշմարտութիւն է զաւրութիւն թագաւորաց,
 և իշխանութիւն և մեծութիւն: և է արհնեալ Կեղ և Կարուած ճշմարտու-
 թեան: ⁴¹Եւ ասացեալ զայն՝ լռեաց ի խաւսելոյն: Եւ ամենայն ժողովն 41
 յայնժամ մեծաձայն աղաղակեցին՝ և ասեն. Մեծ է ճշմարտութիւն՝ և
 յաղթաւղ և զորաւոր: ⁴²Յայնժամ թագաւորն ասէ ցնա. Խնդրեա՛ զինչ 42
 և կամիս. և Կանգ են առաւել քան զգրեալսդ. վասն զի գրար իմաս-
 Կուն քան զամենեսեան: և երկրորդ յաթոռ իմ նստցիր. և ազգական
 իմ անուանեսցիր: ⁴³Յայնժամ ասէ Զորաբաբէլ ցթագաւորն. Յիշեա՛ 43
 զուխարն զոր ուխտեցեր վասն շինուածոյն Երուսաղէմի. յաւուր յորում
 առեր դու զթագաւորութիւնդ քո. և ասացեր՝ ⁴⁴զամենայն կահ և սպաս 44
 Երուսաղէմի դարձուցանել անդրէն, զոր որոշեալ մեկնեաց Կիրոս, յոր-
 ժամ եհար զԲաբելոն, և ուխտեաց նա դարձուցանել զսպասն Տեառն:
⁴⁵Նոյնպէս և դու թագաւոր՝ ուխտեցեր շինել զԿառնարն Տեառն, զոր այ- 45
 րեցին եղոմայեցիք յորժամ արարին անապար զՆրէասարան քաղղեացիքն:
⁴⁶Եւ այժմ աղաչեմ զքեզ Կեղ իմ և թագաւոր, և խնդրեմ ի քէն. և 46
 զայս մեծ պարգէւ շնորհեա՛ դու ինձ. և վասն այսորիկ աղաչեմ զքեզ,
 կարարեա՛ զուխարն զոր ուխտեցեր թագաւորին երկնաւորի. արա՛ ըստ
 այնմ՝ որ էլ ի բերանոյ քումմէ: ⁴⁷Յայնժամ յարուցեալ Դարեհ թագա- 47
 ւոր և համբուրեաց զԶորաբաբէլ. և գրեաց նմա թուղթս առամենայն
 զաւառապէս, և Կեղակալս, և զաւրագուխս, և առ նախարարս, զի
 յուղարկեսցեն զնա, և որք ընդ նմայն էին՝ ելանել և շինել զԵրուսաղէմ:
⁴⁸Եւ առ ամենայն Կեղակալս կողմանցն ասորոց և փիւնիկեցոց, և որ 48
 են ի կողմանս Լիբանանու. գրեաց թուղթ՝ զի իջուցեն մայր փայտ ի
 Լիբանանէ յԵրուսաղէմ, և շինեսցեն հանդերձ Զորաբաբելիւ զքաղաքն:

49 ⁴⁹ Եւ գրեցաւ առ ամենայն հրէայս որ ելեալ էին ի թագաւորութեանն
 իւրում, և ազարեաց զնոսա ի հարկաց. և ասէ ցամենայն զաւրաւորս
 և նախարարս, և րեդակալս, և զաւառապետս. Մի՛ որ վասն հարկաց
 50 մերձեսցի ի դրունս նոցա: ⁵⁰ և զամենայն րեդիս գոր և ունին՝ անհարկ
 և ազապ լիցի. և ամենայն եղովնայեցիք րացեն ի բաց զգետալս և
 51 զրեդիս գոր ունին զիրէից: ⁵¹ Եւ ի շինուած րաճարին րացեն յարքունուսպ՝
 52 յամի քսան րադանր, մինչեւ շինեսցի րաճարն: ⁵² Եւ ի սեղան ողջակի-
 զացն րացեն զամենայն աւուրս, որպէս և գրեալ է յարեւնսն, զելթներորդս.
 և զրասներորդս անխափան մափուցանել: և այլեւս րադանրս րասն՝
 53 յամի: ⁵³ և ամենեքեան որ ելանեն յԵրուսաղէմ շինեսցեն զքաղաքն, և
 լիցին ազապք և առանց հարկաց. ինքեանք և ազգք իրեանց, և ա-
 54 մենայն քահանայքն: ⁵⁴ Եւ հրամայեաց գրել և րալ զամենայն դար-
 ման. և զպարմուճան քահանայիցն որով կարարէին զպաշտպանն Տե-
 55 առն: ⁵⁵ և ղեւրացոցն գրեաց րալ ռոճիկս զաւուրս, մինչեւ կարարեսցի
 56 րաճարն Տեառն, և Երուսաղէմ շինեսցի: ⁵⁶ և ամենեցուն ոյք պահէին
 57 զքաղաքն՝ գրեաց րալ նոցա ժառանգութիւն երկրի՝ և ռոճիկս: ⁵⁷ Եւ
 առաքեաց զամենայն կահ և զսպաս րաճարին, գոր որոշեաց Կի-
 րոս ի Բաբելոնէ. և զամենայն գոր ինչ ասաց Կիրոս՝ Դարեհ զնոյն
 58 արար և կարարեաց. և եր րանել զամենայն սպասն Տեառն: ⁵⁸ Եւ
 յորժամ ել արարաքս ի թագաւորէն Զորաբաբել, համբարձ զձեռս իւր
 յերկինս ընդ կողմն Երուսաղէմի. և արինեաց զրէր թագաւոր երկնից,
 59 ⁵⁹ և ասէ. Ի քէն է յաղթութիւն, և ի քէն է իմաստութիւն. և քե՛զ վայել են
 60 փառք. և ես ծառայ քո եմ. ⁶⁰ և արինեմ զքեզ որ ետոր ինձ իմաստու-
 61 թիւն, և գոհանան զքէն Աստուած հարցն մերոց: ⁶¹ Եւ առ զթուղթսն և
 զնաց. և եկն եմուր ի Բաբելոն, և պարմեաց զամենայն եղբարց իւրոց:
 62 ⁶² և արինեցին զԱստուած հարցն իւրեանց. վասն զի շնորհեաց նոցա
 63 ընդարձակութիւն, և արար թողութիւն ⁶³ ելանել և շինել զԵրուսաղէմ, և
 զրաճարն Տեառն՝ յորում անուանեցաւ անուն նորա ի նմա. և արարին
 ուրախութիւն մեծ, հանդերձ ամենայն նուագարանաք զաւուրս եւթն:

5 ¹ Եւ զհետ այսր ամենայնի ընտրեցին զնահապետս և զառաջնորդս
 րանց, և ազգաց, և ցեղից, ելանել յԵրուսաղէմ հանդերձ կանամբք
 իւրեանց, և որդուլք և դստերաւք և ծառայիւք, և ամենայն կահիւ և
 2 կազմածով իւրեանց: ² Եւ Դարեհ առաքեաց ընդ նոսա ձիս հազար,
 մինչեւ երթեալ հասանիցեն յԵրուսաղէմ խաղաղութեամբ, և հանդերձ
 3 նուագարանաւք՝ թմբկաւ և փողով, ³ և պարու. և ամենայն ուրախութե-
 ամբ արձակեաց զնոսա յԵրուսաղէմ:

4 ⁴ Եւ այս են անուանք արանց որ ելին յԵրուսաղէմ, ըսպ անու- Ե
 5 անց հարցն իւրեանց, ըսպ ցեղս րոհմիցն իւրեանց: ⁵ Ի քահանայիցն
 էին. որդիք Փենեէսի որդոյ Ահարոնի, Յեսու Յովսեդեկեանց, և Յո-
 վակիմ՝ որ և Զորաբաբել Սաղաթիելեանց, յազգէն Դաւթայ ի րոհմէն
 6 փարեսեանց, ի ցեղէն Յուդայ. ⁶ որ և խաւսեցաւ առաջի Դարեհի ար-
 քայի զբանս իմաստութեան՝ յերկրորդ ամի թագաւորութեան նորա,
 7 յամսեանն Նիսան՝ յամսեանն առաջնում: ⁷ Էին սոքա ամենեքեան հրէայք՝

որք արձակեալք ի գերութենէն ելին յԵրուսաղէմ, որք էին գերեալք ի Նաբուքոդոնոսորայ արքայէ Բաբելոնի: և ելեալք յԵրուսաղէմ ⁸ բնակեցին ի Նրէասարանի յիւրաքանչիւր քաղաքս: Եւ էին առաջնորդք նոցա՝ Զորաբաբէլ, և Յեսու Յովսեդեկեանց: Եւ էին յազգէ քահանայիցն՝ Նեեմի, Զարեհ, Ղեսեմ, Անանիա, Մուրդքէ. Բեեղսար, Ասիարաս, Բորոել, Ղուիբ, Բաանա: ⁹ Եւ այն են թիւք նահապետաց ազգացն, և իշխանք նոցա. ⁹ Որդիք Փորոսայ՝ երկու հազար հարիւր եւթանասուն և երկու: Որդիք Սաւիաբայ՝ չորեք հարիւր եւթանասուն և երկու: ¹⁰ Որդիք Արեսայ՝ եւթն հարիւր եւթանասուն և վեց: ¹¹ Որդիք Նեփթաղեմի Մովաբացոյ, և որդոց Յեսուայ և Ղուվաբայ՝ երկու հազար ութ հարիւր և երկուրասան: ¹² որդիք Յեղամայ՝ երկու հազար երկերիւր յիսուն և չորս: որդիք Զապոնայ՝ ինն հարիւր քառասուն և եւթն: որդիք Բորքեայ՝ եւթն հարիւր յիսուն: որդիք Բանեայ՝ վեց հարիւր քառասուն և ութ: ¹³ որդիք Բերեայ՝ վեց հարիւր քսան և երեք. որդիք Արգեայ՝ երեք հազար երեք հարիւր քսան և երկու: ¹⁴ որդիք Ադոնիկամայ, վեց հարիւր եւթանասուն և եւթն: որդիք Բոսորեայ՝ երկու հազար վեց հարիւր և վեց: որդիք Ադիմեայ՝ չորեք հարիւր յիսուն և չորս: ¹⁵ որդիք Ագերեզեկիայ՝ իննսուն և երկու: որդիք Իլանայ և Զեբայ՝ վաթսուն և եւթն. որդիք Ագարայ, չորեք հարիւր երեսուն և երկու: ¹⁶ որդիք Գերդաղայ՝ վեց հարիւր երեսուն և երկու: որդիք Անանիայ՝ հարիւր քսան: որդիք Արոմայ՝ երեք հարիւր քսան և երեք: ¹⁷ որդիք Արսիփուրայ՝ հարիւր երկուրասան: որդիք Բեպերայ՝ երեք հազար իննսուն և հինգ: որդիք Բեթղոմայ՝ հարիւր քսան և երեք: ¹⁸ Ի Նապոբայ՝ յիսուն և եւթն: ի Նապթայ՝ հարիւր յիսուն և ութ: ի Բեթասմովթայ՝ քառասուն և երկու: ¹⁹ ի Կարիաթարիմայ՝ քսան և հինգ: ի Զափիրայ և Թերոնայ՝ եւթն հարիւր քառասուն և ութ: ի Զադիասեայ և Ամիդիայ՝ չորեք հարիւր քսան և երկու: ²⁰ ի Կիմարայ և Կաբեսայ՝ վեց հարիւր քսան և մի: ի Մակադովնայ՝ հարիւր քսան և երկու: ²¹ ի Բեպոդիամայ՝ յիսուն և երկու: որդիք Նեփիսայ՝ հարիւր յիսուն և վեց: ²² որդիք Կազամողայ և Ոնիայ՝ եւթն հարիւր քսան և հինգ: ²³ որդիք Յերեքոայ՝ երեք հարիւր քառասուն և հինգ: որդիք Մանասայ՝ երեք հազար երեք հարիւր երեսուն և մի: Եւ որդիք քահանայիցն: ²⁴ որդիք Յեդդուրայ՝ որդոյ Յիսուայ՝ ինն հարիւր երեսուն և երկու: որդիք Եմմերայ՝ հազար յիսուն և երկու: ²⁵ որդիք Փասորայ՝ հազար երկերիւր քառասուն և հինգ: որդիք Քարմեայ՝ հազար եւթն և տասն: ²⁶ Իսկ ղեւրացոցն. որդի Յիսուայ՝ մի. և Կոդոդիայ և Բանեայ և Մուդիայ՝ եւթանասուն և չորս: ²⁷ Եւ որք էին յազգէ քահանայիցն սաղմոսասացք, որդիք Ասափայ՝ հարիւր քառասուն և ութ: ²⁸ Եւ ղմնապանք, որդիք Մաղոմեայ. որդիք Արերայ. որդիք Տողմանեայ. որդիք Գակուրեայ. որդիք Արերայ. որդիք Սաբեայ. ամենեքեան հարիւր երեսուն և ինն: ²⁹ Եւ ծառայք քահանայիցն, որդիք Ասափայ. որդիք Տաբաղայ. որդիք Կերայ. որդիք Սուայ. որդիք Փաղեայ. որդիք Ղաբանեայ. որդիք Աղաբեայ. ³⁰ որդիք Ակուդեայ. որդիք Ուրայ. որդիք Կեդաբայ. որդիք Աղաբայ. որդիք Սուբայիմայ. որդիք Աստանայ.

31 որդիք Կաթուայ. որդիք Գելլուրայ: ³¹ որդիք Յաբուայ. որդիք Գեսանայ.
 որդիք Նորայ. որդիք Ասեբայ. որդիք Գազերայ. որդիք Ոքոզիայ.
 որդիք Փանեայ. որդիք Ասասրայ. որդիք Բասեայ. որդիք Ասանայ.
 որդիք Մասնայ. որդիք Նափիսայ. որդիք Ակունայ. որդիք Աքիփայ.
 32 որդիք Ասուրայ. որդիք Փարակայ. որդիք Փասաղովթայ: ³² որդիք
 Գեղանայ. որդիք Կութայ. որդիք Քարեսայ. որդիք Բարքուսայ. որդիք
 33 Մեսարայ. որդիք Թունայի. որդիք Նասայ. որդիք Աբեփայ: ³³ Որդիք
 ծառայիցն Սողոմոնի. որդիք Սափփիովթայ. որդիք Փարիդայ. որդիք
 34 Յէեդայ. որդիք Ղոզոնայ. որդիք Սաեայ. որդիք Սափիայ: ³⁴ որդիք
 Ազիայ. որդիք Փաքարեայ. որդիք Սաբիայ. որդիք Սարովթայ. որդիք
 Մասսեայ. որդիք Դասայայ. որդիք Ադուսայ. որդիք Սուբասայ. որդիք
 Ափփերայ. որդիք Բարովդեայ. որդիք Սափաբայ. որդիք Ալլունեայ:
 35 ³⁵ Ամենայն ծառայք քահանայիցն, և ծառայք Սողոմոնի՝ երեք հարիւր
 36 ելթանատուն և երկու: ³⁶ Սոքա էին որ ելեալ էին ի Բաբելոնէ. և Թերմաղէթ,
 37 և Թեղեսիաս իշխանք նոցա. և Քարաթաղան, և Աղղասար: ³⁷ Եւ զայլս
 եւս ոչ կարաց թուել. ոչ զհարս. և ոչ զազգան. որ էին յԻսրայէլէ. որդիք
 38 Դաղանայ. որդիք Տուբանայ. որդիք Նեկոդանայ. վեց հարիւր յիսուն և
 երկու: ³⁸ Եւ ի քահանայիցն որք պաշտօնէին զքահանայութիւնն՝ ոչ գրան.
 որդիք Նորդիայ. որդիք Ակբոսեայ. որդիք Յոզուսայ, որք առին իւ-
 39 բեանց կանայս ի դստերացն Բերզեղեայ. ³⁹ և կոչեցան ըստ անուան
 նոցա. և խնդրեալ զոսա ոչ գրին ի գիրս ազգահամարին ի փեղի
 վիճակի նոցա: և իբրեւ ոչ գրին յազգահամարին, ի բաց որոշեցին զ-
 40 նոսա, և ոչ մարեցին ի քահանայութիւն: ⁴⁰ Եւ ասացին ցնոսա Նէմիա,
 և Աբթարիա, մի՛ մերձենալ ի սրբութիւնսն՝ մինչեւ յարիցէ քահանա-
 41 յապետ որոյ զգեցեալ իցէ զյայտնութիւնն և զճշարտութիւնն: ⁴¹ Եւ
 էին ամենայն Իսրայէլ յերկոպասանամենից և ի վեր, թո՛ղ զծառայս և
 զաղախնայս. բերք չորք, և երեք հազար և երեք հարիւր վաթսուն:
 42 ⁴² Ծառայք և աղախնայք նոցա՝ ելթն հազար երեք հարիւր երեսուն և
 հինգ: Սաղմոսասացք և պաշտարանեայք՝ երկերիւր քառասուն և հինգ:
 43 ⁴³ Ուղտք՝ չորեք հարիւր երեսուն և հինգ. ձիք՝ ելթն հազար քառասուն և
 վեց. և ջորիք՝ երկերիւր քառասուն և հինգ. էջք՝ հինգ հազար հինգ հա-
 44 թիւր քսան և հինգ: ⁴⁴ Եւ իշխանք ըստ հայրապետացն իւրեանց եկեալ
 մտին ի փեղի փաճարին Ասպուծոյ որ էր յԵրուսաղէմ. և եղեալ ուխտս
 զի կանգնեսցի փաճարն ի փեղոջ իւրում: Եւ ըստ կարգի իւրեանց
 45 ⁴⁵ արկանէին ի գանձանակ փաճարին ի նպաստաւորութիւն զործոյն՝
 ոսկի՝ հազար մնաս, և արծաթ՝ մնաս հինգ հազար, և պարմունճանս
 46 քահանայականս՝ հարիւր: ⁴⁶ Եւ բնակեցին քահանայքն և ղեւրացիքն՝ և
 ժողովուրդքն յԵրուսաղէմ, և ի փեղիս նորա. և սաղմոսասաց պաշտարանեայքն,
 և դռնապանքն. և ամենայն Իսրայէլ ի գեաղս և յազարակս իւրեանց:
 47 ⁴⁷ Եւ յարուցեալ յելթներորդ ամսեանն ամենայն որդիքն Իսրայէլ- Զ
 լի, յիրաքանցիւր փեղեաց ժողովեցան միաբան յընդարձակ փեղին՝ ի
 48 դուռնն առաջին՝ ի կողմնն արեւելից: ⁴⁸ Եւ կարգեալ Յեսու Յովսեդեկեանց
 և եղբարք նորա, և ամենայն բազմութիւնք քահանայիցն, և Զորաբարէլ

Սաղաթիելեանց և եղբարք նորա՝ պարասպետացիս սեղան փեռան Աստուծոյ Իսրայելի, ⁴⁹ մարուցանել ի վերայ նորա ողջակէզս՝ որպէս և ⁴⁹ գրեալ է ի գիրս Մովսիսի առնն Աստուծոյ: ⁵⁰ Եւ ժողովեցան նոքա՝ և ⁵⁰ որոշեցան յայրոց ի հեթանոսաց երկրին. և ուղղեցին սեղան գոհարանաց ի փեղոջն իւրում: և թէպէտ էին նոցա թշնամիք հեթանոսք՝ սակայն լինէին նոցա աւգնականք ամենայն ազգք երկրի, և բերէին նոքա ընծայս և պարարագս՝ ըստ ժամանակս ժամանակս, և ողջակէզս Տեառն ընդ առաւապս և ընդ երեկոյս: ⁵¹ Եւ արարին զփան փաղաւարահարացն, ⁵¹ որպէս և գրեալ է յարեւնսն Մովսիսի, և մարուցանէին զոս զարհանապազ՝ որպէս և հրամայեալ էր: ⁵² Եւ յետ այսորիկ մարուցանէին ողջակէզս ⁵² ըստ ժամանակս ժամանակս, և զողջակէզս շաբաթոցն և զամսամփոցն. և զամենայն սուրբ փանս կարգէին և կարարէին, ⁵³ և որ ինչ միան՝ ⁵³ զամ ուխտս ուխտէին Աստուծոյ. յամսամփոցն եւթներորդ ամսոյն սկսան մարուցանել զողջակէզս փեռան Աստուծոյ: և փաճարն փեռան Աստուծոյ ոչ եւս էր շինեալ: ⁵⁴ Եւ ետուն գինս զաղապոսաց և հիւսանց, և ⁵⁴ կերակուրս նոցա: ⁵⁵ նոյնպէս և սիդոնացոց և փիւրացոց, զի բերցեն ⁵⁵ նոքա ի Լիբանանէ մայր փայտ: և բերեալ նաւաք ի նաւահանգիստն Յոպպէ, որպէս և հրամայեաց և կարգեաց նոցա յառաջագոյն Կիրոս թագաւոր պարսից:

Է ⁵⁶ Եւ յամի երկրորդի ելիցն իւրեանց յերուսաղէմ, յամսեանն երկրորդոսն, սկսան շինել զփաճարն. Զորաբաբէլ Սաղաթիելեանց, և Յեսու Յովսեփեկեանց՝ և եղբարք նոցա, և քահանայապետքն և ղեւրացիք. և ամենայն որ ելեալ էին ի գերութենէն յերուսաղէմ: ⁵⁷ Եւ արկին հիմն փանս փեռան Աստուծոյ յամսամփոցի երկրորդ ամսեանն, յերկրորդի ամի ելիցն իւրեանց ի Նրէաստան և յերուսաղէմ: ⁵⁸ և կարգեցին զղեւրացիսն ի ⁵⁸ քանանացից և ի վեր ի գործ սպասու Տեառն: Եւ կարգեցան Յեսու և որդիք և եղբարք նորա. և Կադմել եղբայր նորա. և որդիք Յերուհեմա բաբուն, և որդիք Յովիդայ Եղիադեանց, հանդերձ եղբարքք իւրեանց. ամենայն ղեւրացիքն միաբանեալ գործէին զգործ փանս Տեառն: և զաղապոսք շինաւրք շինեցին զփունն Տեառն: ⁵⁹ Եւ կարգեցան ⁵⁹ քահանայապետքն զգեցեալ զպճղնաւորն՝ հանդերձ նուագարանաք և փողովք: և ղեւրացիքն որդիք Ասափայ ունէին զճնծոյսն ⁶⁰ հանդերձ ⁶⁰ երգովք սաղմոսէին և արինէին զԱստուած. որպէս և կարգեաց զերգս նուագարանաց Դաւիթ թագաւոր Իսրայելի: ⁶¹ և մեծաձայն արինէին և ⁶¹ զոհանային զրեառնէ Աստուծոյ. վասն զի բարերարութիւն Աստուծոյ և փառք յարիւրեան են յամենայն Իսրայելի: ⁶² և մեծաձայն ամենայն ⁶² ժողովուրդքն հարկանէին զփողս իւրեանց, և զոչէին ձայնիւ մեծաւ. և արինէին զՏէր, որ կանգնեաց զփաճար իւր սուրբ. ⁶³ Եւ եկին մօրին ⁶³ քահանայապետք ղեւրացիք՝ որք էին զահերիցունք, և առաջնորդք ըստ նահապետութեան հարցն իւրեանց, որոց փեսեալ էր զփաճարն յառաջ քան զայս շինուած: ⁶⁴ Եւ մեծաւ ձայնիւ, և լալով, և բազում փողովք ⁶⁴ և ուրախութեամբ մեծաւ՝ ⁶⁵ մինչեւ ջսէին բազմութիւնն զձայն փողոցն ⁶⁵ ի ձայնէ լալոյ ժողովրդեանն. զի թէպէտ էին բազումք որ հարկանէին

66 զփողսն, որ երթայր ձայնն և ի հեռաւոր րեղիսն: ⁶⁶ Եւ լուան զձայնն թշնամիք ազգին Յուդայ՝ և Բենիամինի, և եկին ի րեսանել և գիրել

67 թէ զի՛նչ իցէ ձայն փողոցն: ⁶⁷ և գիրացին՝ թէ ելեալքն ի Բաբելոնէ ի գերութենէն են որ շինեն զքաճարն րեսառն Ասրուծոյ Իսրայելի:

68 ⁶⁸ և մաքուցեալ առ Զորաբաբել, և Յեսու Յովսեդեկեանց, և առ այլ իշխանս հայրապետացն, և ասեն ցնոսա. Շինեսցո՞րք և մեր ընդ ձեզ

69 զքաճարն Տեառն: ⁶⁹ և որպէս դուք՝ նոյնպէս և մե՛ք լուիցո՞րք րեսառն Ասրուծոյ ձերում. քանզի և մեր էաք ցանկացեալք ելից ձերոց, յարե յայնմանէ յորմէ գերեաց Սաղմանասար թագաւորն Ասորեստանայց,

70 և աճ բնակեցո՞յց զմեզ ասար: ⁷⁰ Եւ ասեն ցնոսա Զորաբաբել, և Յեսու Յովսեդեկեանց, և այլ իշխանք հայրապետացն Իսրայելի. Ո՛չ է

71 մեզ և ձեզ արժան շինել զպրուն րեսառն Ասրուծոյ մերոյ. ⁷¹ մե՛ք միայն շինեսցուք զքաճարն րեսառն Ասրուծոյ, որպէս և հրամայեաց մեզ Կիւ-

72 ռոս թագաւոր Պարսից: ⁷² Քանզի այս ազգք էին որ հաղորդ էին ընդ թշնամիս Յուդայ, որք արգելուին ի շինելոյ ⁷³ ի ժամանակս Կիրոսի թագաւորի. զի հրամայեաց նա շինել զքաճարն ի կենդանութեան իւրում. և յեր մահուան նորա արգելին ամս երկուրասան՝ մինչեւ յերկրորդ ամն Դարեհի:

6 ¹ Եւ յերկրորդ ամի Դարեհի արքայի մարգարեանային Անգէ և Զա- Ը
 2 քարիա, և մարգարեանային ի Նրէաստանի և յԵրուսաղէմ յանուն րե-
 3 տառն Ասրուծոյ Իսրայելի: ² Յայնժամ Զորաբաբել Սաղաթիելեանց, և Յեսու Յովսեդեկեանց. սկսան շինել զքաճարն Տեառն յԵրուսաղէմ,
 4 հանդերձ մարգարեիւքն Տեառն որ աւգնէին նոցա: ³ Ի նմին ժամանակի եկին առ նոսա Միսին, իշխանք կողմանցն ասորոց և փիւնիկեցոց, և
 5 Սաթրաբուզան, և այլ ընկերք նոցա. ⁴ և ասեն ցնոսա. Ո՞րք հրամա-
 6 նաւ շինէք զքաճարդ զայդ՝ և զսրահս դորա. և կամ ո՞ր այնոքիկ իցեն
 7 որք կամիցին զդա շինել՝ և կապարել: ⁵ Եւ եղև շնորհի այցելութեան ի
 8 Տեառնէ ի վերայ քահանայիցն և Նրէաստանայցն. ⁶ և ո՛չ արգելին զնո-
 9 սա ի շինելոյ, մինչեւ գրեսցեն առ Դարեհ թագաւոր, և առցեն հրաման
 10 ի նմանէ:

Թուողթն զոր գրեցին՝ և առաքեցին առ Դարեհ արքայ:

7 ⁷ Միսին՝ իշխան ասորոց և փիւնիկեցոց, և Սաթրաբուզան, և որք ընդ նոսա՝ ասորոց և փիւնիկեցոց գործակալք և գլխաւորք՝ թագաւորի

8 Դարեհի ողջոյն: ⁸ Գիւրուն լիցի քեզ րէր մեր թագաւոր. քանզի եր-
 9 թեալ հասաք մեր յերկիրն Նրէաստանի, և մտաք ի քաղաքն Երուսա-
 10 ղէմ, և զտաք անդ զելեալսն ի գերութենէ, և զքահանայապետս նո-
 11 ցա ի քաղաքին Երուսաղէմ. և րեսաք զի շինէին զքաճարն Տեառն
 12 մեծ, ⁹ և նորասքանչ քարամբք կոփածոյիւք և մեծամեծաւք, և փայտե-
 13 այ պահանգս կապէին ի մէջ որմոյն: ¹⁰ և էր գործն մեծաւ փութով և
 14 յաջողութեամբ ի ձեռս նոցա. և մեծապէս փառաւք կամին վաղվաղակի
 15 կապարել զնա: ¹¹ Եւ յայնժամ մեր հարցեալ զձերսն ասեմք. Ո՞րք հրա-
 16 մանաւ շինէք զպրունդ զայդ, և կամ ո՞րք բանիւ արկէք հիմունս դորա:

¹² և հարցեալ ցնոսա՝ զի փացուք գիպել քեզ, և ցուցցուք քեզ զարսն 12
 զառաջնորդս նոցա, և գրեսցուք զանուանս նոցա՝ որք իցեն իշխանք
 գործոյ նոցա: ¹³ Եւ նոցա պատասխանի փուեալ ասեն ցմեզ. Մեք՝ ենք 13
 ծառայք փեռնն Աստուծոյ որ արար զերկինս և զերկիր: ¹⁴ և էր շինեալ 14
 զքաճարս զայս յառաջ քան զքազում ամս ի ձեռն մեծ և զարաւոր
 թագաւորին Իսրայէլի: ¹⁵ և յորժամ հարքն մեր դառնացուցին՝ և մեղան 15
 առ փեր Աստուած Իսրայէլի որ արար զերկինս և զերկիր, մաքնեաց
 զնոսա ի ձեռս Նաբուքոդոնոսորայ արքայի բաբելացոց, որ էր թա-
 զաւոր քաղդեացոց: ¹⁷ Յառաջնում ամի թագաւորութեանն Կիրոսի ի 17
 Բաբելոն, գրեաց արքայ Կիրոս, և հրամայեաց շինել զքաճարս զայս.
¹⁸ և զամենայն կահ և սպաս փաճարին զոսկեղէն և զարծաթեղէն՝ զոր 18
 առ Նաբուքոդոնոսոր արքայ ի փաճարէն Տեառն յԵրուսաղէմ, և եր
 ի պահեսար ի փան կռոց իւրոց. դարձեալ Կիրոս առ ի փանէ կռոցն
 բաբելացոց, և եր ցՋորաբաբել և ցՍամանասար. ¹⁹ և հրամայեաց նո- 19
 ցա բերել և դնել զկահս և զսպասս ի փաճարին Տեառն յԵրուսաղէմ. և
 զքաճարս զայս Տեառն հրամայեաց շինել ի փեղոց իւրում: ²⁰ յայնժամ 20
 Սամանասար ելեալ յԵրուսաղէմ, արկ հիմունս փաճարիս այտորիկ. և
 յայնմ ժամանակաց հեփէ մինչեւ ցայժմ շինեմք. և դեռես ոչ է կարա-
 րեալ: ²¹ Արդ՝ այժմ փեր մեր և թագաւոր Դարեհ. խնդիր արա և փեն 21
 ի փուն մաքենագրաց, ուր կան գիրք յիշափակարանաց ի պահեսար
 թագաւորի Կիրոսի: ²² և եթէ գտցի հրամանամ թագաւորի Կիրոսի, 22
 և բանիմ նորա շինիցեն զփուն Տեառն յԵրուսաղէմ. և հասեալ ի վե-
 րայ հրամանացն Կիրոսի թագաւորի՝ առ մեզ փեղեկութիւն փացես
 վասն իրացս այսր ամենայնի: ²³ Յայնմ ժամանակի թագաւորն Դարեհ 23
 հրամայեաց խնդիր առնել ի փունս մաքենագրաց թագաւորացն, որ
 կային ի Բաբելոնի. և գրաւ ի Բաբանբարիփենի, ի Մարաց աշխար-
 հին, ի փեղոց ուր կային գիրք յիշափակարանաց: ուր էր գրեալ այս-
 պէս: ²⁴ Յամին առաջնում թագաւորութեանն Կիրոսի՝ արքայ Կիրոս 24
 հրամայեաց շինել զփունն Տեառն յԵրուսաղէմ, ուր մաքուցանեն զոս
 յայտնութեամբ ի ձեռն հրոյ: ²⁵ Եւ հրամայեաց զայս չափ արինակ շի- 25
 նել. զբարձրութիւնն կանգունս վաթսուն, և լայնութիւն կանգունս վաթ-
 սուն. և դնել կարգս երիս քարակոփս, և կարգ մի ի փայտէ նորոյ. և
 զճախան հրամայեալ էր յարքունուսր փայլ: ²⁶ Եւ զկահ սպասու փանն 26
 Տեառն՝ զոսկեղէնս և զարծաթեղէնս զոր բերեալ էր Նաբուքոդոնոսորայ
 ի Բաբելոն ի փաճարէն Տեառն որ էր յԵրուսաղէմ, հրամայեաց փա-
 նել Կիրոս թագաւոր ի փուն Տեառն որ էր յԵրուսաղէմ, զի դիցեն
 անդ՝ որպէս և էր յառաջագոյն: ²⁷ Եւ յաւել ես յայս հրաման՝ Դարեհ 27
 արքայ, և ասէ. Սիսին՝ իշխան ամենայն ասորոց և փիւնիկեցոց, և
 Սաթրաբուզան՝ և այլ ընկերք ձեր որ կարգեալ են ի գործակալութիւն
 ասորոց և փիւնիկեցոց. ի բաց կացէք ի փեղոյդ յայդմանէ. և մի՛
 մերձենայք ի ծառայդ փեռնն Ջորաբաբել, որ է իշխան հրէից. և մի ի
 քահանայապէսս հրէից, որք միանգամ շինեն զփունն Տեառն ի փեղոց
 իւրում: ²⁸ Եւ են հրամայեցի, զի ամենեւին բովանդակ շինեսցի. և 28

եղէց ազնական հրէիցդ որք ելին յԵրուսաղէմ, մինչև կապարեացեն
 29 զբաճարդ րեառն Ասպուծոյ իւրեանց: ²⁹ Եւ ի հարկաց կողմանցդ ասորոց
 և փիւնիկեցոց՝ պապուիրանա հրամայեցի, զի րացէն արանց այդոցիկ
 ի նպասութիւն զոհից Տեառն. և առցէ Ջորաբարէլ իշխան՝ զուարակս
 30 և խոյս և գառինս. ³⁰ ըսպ նմին արինակի և ցորեան, և աղ, և զհինի, և
 ձէթ. և եղիցի այդ ամենայն կարգեալ ամ ըսպ ամէ, որչափ և ժամանակս
 քահանայքն յԵրուսաղէմ հրամայեցեն ի ծախս Տեառն. արքսպարէ
 31 անխափան րացեն: ³¹ զի մապուցեն՝ պապարագս րեառն Ասպուծոյ
 բարձրելոյ՝ վասն թագաւորին և զարաց նորա, և արացեն աղալթս
 32 վասն կենաց թագաւորին: ³² Եւ հրամայեցի, եթէ ոք հեղգացի և կամ
 անցցէ զհրամանա իմով զոր գրեցի՝ պապժեսցի. և րուժեսցի զամեն-
 այն յիւրմէ. և կախեսցի, և խոշտանգեսցի. և զամենայն սրացուածս
 33 նորա յարքունին առցեն: ³³ վասն զի ուր անուանեցաւ անուն Տեառն,
 անդ հրամայեալ է զամենայն դարմանս թագաւորութեանն և ազգաց.
 և նա իշխեսաց ձեռնարկել և արգելուլ՝ և խորհեցաւ չար վասն րաճարին
 34 Տեառն որ յԵրուսաղէմ: ³⁴ Եւ թագաւոր Դարեհ, մեծան զգուշութեամբ
 հրամայեցի լինել՝ և կապարել յայս ամենայնի:

7 ¹ Յայնժամ Միսին մեծ իշխան, որ էր կողմանցն ասորոց և փիւնիկեցոց,
 և Սաթրաբուզան, և այլ ընկերք նոցա, որ արգելուին զգործ րաճարին.
 2 յորժամ առին զհրամանն ի Դարեհէ թագաւորէ, ² սկսան վերակացու
 լինել՝ և հոգ րանել գործոյն. և եղեն գործակիցք ծերոցն հրէից, և
 3 քահանայապետից: ³ և յաջողէր գործ րաճարին. քանզի մարգարէանային
 4 Անգէ՛ և Ջաբարիա: ⁴ Եւ կապարեցաւ րաճարն ըսպ հրամանի րեառն
 Ասպուծոյ Իւրայելի, և ըսպ հրամանի կամաց Կիւրոսի և Դարեհի: Յա-
 5 մին վեցերորդի Դարեհի թագաւորի, ⁵ կապարեցաւ րաճարն սուրբ ի
 քսաներորդ ամսոյն Ադար: ի վեցերորդ ամի թագաւորութեանն Դա-
 6 րեհի: ⁶ Եւ արարին որդիքն Իւրայելի՛ և քահանայք՝ և ղեւրացիք, և
 ամենայն ելեալքն ի գերութենէ, որպէս կարգեալ և հրամայեալ էր ի
 7 գիրս արինացն Մովսիսի: ⁷ Եւ մապուցին գնաւակարիս րանն Տե-
 8 առն. զուարակս հարիւր, խոյս երկերիւր, գառինս չորեք հարիւր, ⁸ և
 ամիկս վասն մեղաց ամենայն Իւրայելի երկուրասան. ըսպ թուոյ ցեղից
 9 իշխանացն Իւրայելի: ⁹ Եւ կարգեցան քահանայքն և ղեւրացիքն ըսպ
 ազգացն, զգեցեալք զպճղնաւորն առաջի րեառն Ասպուծոյ Իւրայելի,
 ըսպ հրամանացն ի գիրսն Մովսիսի: և դռնապանքն ըսպ իւրաքանչիւր
 10 դրանցն: ¹⁰ Եւ արարին որդիքն Իւրայելի որք ելեալ էին ի գերութենէ՝
 զգարիկն Տեառն ի չորեքրասաներորդի ատուր ամսեանն առաջնոյ. քան-
 11 զի սրբեցան քահանայքն և ղեւրացիք միանգամայն. ¹¹ և ամենայն
 12 որ ելեալքն էին ի գերութենէ: և եղեալք սուրբք ղեւրացիքն, ¹² զենին
 զգարիկն Տեառն ամենայն որդւոցն Իւրայելի որք ելեալ էին ի գերութենէ՝
 13 և եղբարց իւրեանց, և ինքեանց՝ և քահանայիցն: ¹³ Եւ կերան որդիքն
 Իւրայելի որք ելեալ էին ի գերութենէն, ամենեքին որք որոշեցան ի
 14 պղծութեանցն հեթանոսաց, և որ խնդրեցին զպէր Ասպուած: ¹⁴ Եւ ա-
 րարին զգարիկն բաղարջակերաց զեւթն ար. և լինէին ուրախ առաջի

Տեառն. ¹⁵ վասն զի դարձոյց Տէր զխորհուրդ թագաւորին ասորոց ի 15
նոսա. և զարացոյց զձեռն նոցա ի գործ քեանն Ասպուծոյ Իսրայէլի:

¹ Եւ յորժամ եղև և կարարեցան այս ամենայն:

8

Ժ

Թագաւորեաց Արքաշէս արքայ ի վերայ պարսից. Առ որ երթեալ
Եզրի, որդոյ Ազարիայ, որդոյ Եզերիայ, որ ի Քելկեայ, որ ի Մաղեմայ,
² որ ի Յադուկայ, որ ի յԱքիպոլբայ, որ ի յԱմարեթայ, որ ի յԱղեկայ, 2
որ ի Մարերովթայ, որ ի Զարեայ, որ ի Սեուիայ, որ ի Բովկեայ, որ
ի յԱբասեայ, որ ի Փենենսէ, որ յԵղիազարայ, որ յԱհարոնէ առաջին
քահանայէ: ³ Այս Եզր որ էլ ի Բաբելոնէ. որ է գրիչ յաջողակ արինացն 3
Մովսիսի քուրդոց յԱսպուծոյ Իսրայէլի: ⁴ Եւ եր նմա թագաւորն մեծ 4
փառս. և գրեալ շնորհս առաջի նորա փառաւորեաց զնա մեծաւ պա-
փուով: ⁵ Եւ ելին ընդ նմա յորդոցն Իսրայէլի, և ի քահանայիցն, և ի 5
ղեւրացոց, և ի պաշտօնաւորացն փաւրաց, և ի դռնապանաց, և ի ծառա-
յից քահանայիցն յԵրուսաղէմ: ⁶ Յամի ելթներորդի թագաւորութեանն 6
Արքաշէսի արքայի, յամսեանն հինգերորդի, որ էր ամ ելթներորդ թա-
գաւորին. ելեալ ի Բաբելոնէ յամսամբին առաջոյ ամսեանն, և յամսամբի
հինգերորդ ամսեանն ⁷ եմուր յԵրուսաղէմ. որպէս և յաջողեաց նմա 7
Տէր զճանապարհն: ⁸ Քանզի լցեալ էր Եզր ամենայն իմաստութեամբ, 8
և ոչ ինչ պակաս էր ի նմանէ յամենայն ի պապուիրանացն Տեառն. և
ըստ արինացն Տեառն ուսուցանէր Իսրայէլի զամենայն դարաստանս
և զիրաւունս: ⁹ Եհան գիր հրամանի Արքաշէսի թագաւորի առ Եզր 9
քահանայ և պարմիչ արինացն Տեառն. և էր գրեալ զայս արինակ:
¹⁰ Թագաւոր Արքաշէս՝ Եզրի քահանայի՝ և պարմիչ արինացն Տե- 10
առն ողջոյն: ¹¹ Ամենայն մարդասէր կամաք կշռելով իմ. հրամայե- 11
ցի ամենայն ազգաց Նրէաստանի, որ կամիցին ելանել յԵրուսաղէմ.
և քահանայապետիցն և զղեւրացոց, համարձակութիւն լիցի ընդ թեզ
երթալ յԵրուսաղէմ: ¹² և որպէս փափաքեն ցանկութեամբ հասանել ի 12
Նրէաստան և յԵրուսաղէմ. հրամայեցաք են՝ և ելթն խորհրդակիցք իմ.
¹³ զի երթեալ՝ ըստ արինացն կարարեցեն զամենայն, ¹⁴ և մարուսցեն 13, 14
զպարարագս քեանն Ասպուծոյ Իսրայէլի. որպէս ուխտեցաք են և
սիրելիք իմ յԵրուսաղէմ. և զամենայն ոսկի և արծաթ՝ որչափ և գրցի
յերկրիս բաբելացոց, քեանն Ասպուծոյ մարուսցեն պարարագս յԵրուսաղէմ:
¹⁵ Եւ առեալ նպաստաւորութիւն յերկրէս բաբելացոց քահանայից քե- 15
անն Ասպուծոյ փարցին յԵրուսաղէմ, ոսկի և արծաթ, և զուարակս,
խոյս և զառիս, և զայլ ամենայն զոհս նուիրացն ¹⁶ մարուսցեն ի 16
սեղան քեանն Ասպուծոյ յԵրուսաղէմ: ¹⁷ Եւ զամենայն ինչ՝ որպէս և 17
կամիցիս հանդերձ եղբարբքք քովք՝ արասցեն, վասն ոսկոյ և արծաթոյ
հարկացն ըստ կամաց՝ քեանն Ասպուծոյ քոյ կարարեցիք: ¹⁸ և զքահանայական 18
զկահ, և զսպասն Տեառն քարեալ յԵրուսաղէմ ¹⁹ արասցիք ըստ պիտոյից 19
քանարին քեանն Ասպուծոյ. և եղեալ զամենայն առաջի քեանն Աս-
պուծոյ քոյ յԵրուսաղէմ. ²⁰ և զայլ եւս աւելորդս և մնացուածս որ ինչ 20
և իցեն ի պէտքս քանարին, դիցեն զայն ի քունս զանձից թագաւորաց:
²¹ Եւ են Արքաշէս թագաւոր հրամայեցի զանձաւորաց որ են յԱտրեստանի

և ի կողմանս քանանացոց, որչափ և կամեսցի՝ առնուլ Եզր քահանայ
 և պարմիչ արինաց րեառն Աստուծոյ բարձրելոյ, անխափան րաջիք
 22 նմա արձաթ՝ րաղանբս հարիւր. ըստ նմին արինակի ²² և ցորեան
 23 քոռս հարիւր, և զինի և ձէթ՝ նոյնչափ. ²³ և զամենայն ըստ արինացն
 առեալ կաբարեսցեն րեառն Աստուծոյ բարձրելոյ. զի մի՛ լիցի ցա-
 24 տումն յԱստուծոյ ի վերայ թագաւորութեան իմոյ՝ և որդոյ իմոյ: ²⁴ Եւ
 հրամայեալ վասն ձեր քահանայիցդ և ղեւրացոց, և սաղմոսասաց
 պաշտօնէիցդ, և դռնապանաց, և ծառայից քահանայից, և սպասատրաց
 25 րան Տեառն. ²⁵ մի՛ զհարկս ինչ՝ և մի՛ զայլ ինչ՝ որ ամենեւին իշխեսցէ ի
 26 դոցանէ պահանջել: ²⁶ Եւ դու՛ Եզր, ըստ իմաստութեան քում որ րուեալ
 է քեզ յԱստուծոյ, կացո՛ վերակացուս և դաբարուս, որք դարեսցին
 զկողմանս ասորոց և փինիկեցոց. ամենեքեան որոց ուսեալ իցէ
 27 զարէնս րեառն Աստուծոյ քո: ²⁷ և որ ոչն զիփիցեն՝ ուսուցչիր. և ամե-
 նեքեան որ անցանիցեն զարինաւքն րեառն Աստուծոյ քո, և զարինաւք
 մեր թագաւորաց. րուեալ քեզ իշխանութիւն պարուհասել և խոշրանգել.
 և եթէ մահապարտ իցեն՝ սպանանել, կամ թէ պարուհասի արժանի՝
 28 պարուհասել՝ և րուզանս պահանջել: ²⁸ Եւ ասէ Եզր գրիչ արինացն
 րեառն. Արինեալ է րէր Աստուած հարցն մերոց, որ ե՛ր զայս ամենայն
 ի սիրբս թագաւորի փառաւորել զբաճարն Տեառն որ յԵրուսաղէմ:
 29 ²⁹ և զիս մեծապէս պարուեսաց առաջի թագաւորին, և առաջի ամե-
 նայն խորհրդականաց նորա, և սիրելեաց՝ և ամենայն մեծամեծաց նո-
 30 րա. ³⁰ և եղէ ես զուարճացեալ յոյժ ազնութեամբք րեառն Աստուծոյ
 իմոյ: Եւ ժողովեաց զամենայն արս Իսրայէլի որք ելեալ էին ընդ նմա
 յԵրուսաղէմ:

31 ³¹ Եւ այս են իշխանք ըստ նահապետութեան հարցն իւրեանց. և ժԱ
 ըստ բաժնից ցեղիցն իւրեանց որք ելին ընդ Եզրի ի Բաբելոնէ, ի թագաւորութեանն
 32 Արաշիսի արքայի: ³² Յորդոցն Փեննէսի՝ Գերսոն. յորդոցն ի Թամարայ՝
 33 Գամայէլ. յորդոցն Դաթայ՝ Փարէս: ³³ յորդոցն Փորոսեայ՝ Զաքա-
 34 րիաս, և որք ընդ նմա էին գերեալ արք հարիւր յիսուն: ³⁴ Յորդոցն
 Փաթա՝ Մովաբ, Եղիա, Ովնիաս, Զարեա, և ընդ նմա արք երկերիւր:
 35 ³⁵ Յորդոցն Զաթսեսայ՝ Յեզոնիաս, Յեթեղեայ, և ընդ նմա արք երեք
 36 հարիւր: ³⁶ Յորդոցն Ադինոբայ՝ Յովնաթանու, և ընդ նմա արք երեք
 հարիւր յիսուն. Յորդոցն Եղամեսեայ՝ Գողոդիա, և ընդ նմա արք եւ-
 37 թանասուն: ³⁷ յորդոցն Սափարիայ՝ Զաքարիաս Միքայելեանց, և ընդ
 38 նմա արք եւթանասուն: ³⁸ Յորդոցն Յովարայ՝ Աբադիսեր Եզելեանց, և
 39 ընդ նմա արք երկերիւր և երկուրասան: ³⁹ յորդոցն Բանեայ՝ Ասադիմովթ
 40 Յովսափեանց, և ընդ նմա արք հարիւր վաթսուն: ⁴⁰ Յորդոցն Բէերայ՝
 41 Զաքարիայ Բերեայ, և ընդ նմա արք քսան և ութ: ⁴¹ յորդոցն Ասարթայ՝
 42 Յովհանէս Կարանայ, և ընդ նմա արք հարիւր րասան: ⁴² Յորդոցն
 Ադոնիկամայ՝ Էսփարայ: և այս անուանք նոցա. Եղիփաղաբ. Գեուէլ,
 Սամեաս, և ընդ նոսա արք եւթանասուն: յորդոցն Բանեայ Ութիասարակ
 43 Ուրեանց, և ընդ նմա արք եւթանասուն: ⁴³ Եւ ժողովեալ զնոսա յեզր
 գեպոյն, որ անուանի Թերա՝ և արարեալ արթեանս անդ աւուրս երիս.

և արարեալ համար ամենեցուն. ⁴⁴ յորդոցն քահանայից, և յորդոցն ⁴⁴
 ղելւրացոց՝ ո՛չ որ գրաւ առ նոսա: ⁴⁵ Եւ առաքեցի առ Ե=ղիազար. ⁴⁵
 և եկին առ իս Սամեաս, և Ռիբոն, և Նաթան, Եննաբան, Զաքա-
 րիա, և Մոսողաբոն: այս իշխանքն և վարդապետք արինացն: ⁴⁶ Եւ ⁴⁶
 ասացի ցնոսա երթալ առ Ղողէոն իշխան զանձաւորացն. ⁴⁷ և պա- ⁴⁷
 փութիբեցի նոցա ասել ցՂողէոն, և ցեղբարս նորա, և որ միանգամ են
 ի փեղոջ զանձաւորացն, առաքել առ մեզ ի քահանայիցն փանն Տե-
 առն: ⁴⁸ Եւ ածին առ մեզ արք որ էին զարաւորք ըստ բանի Տեառն. և ⁴⁸
 զիպոնք յարէնս Տեառն: որդոցն Մոողեայ, որ ի Ղեւեայն, և յԻսրաէլէ,
 ասերեւան, և զորդիս նորա և զեղբարս ութեւրասն: ⁴⁹ և Ասեբիան, և ⁴⁹
 Անունոն, և Ոսեփան եղբայր: յորդոցն Քանունեայ՝ և որդիք նորա արք
 քսան: ⁵⁰ և ի ծառայից քահանայիցն զորս ենր Դաւիթ իշխան ի գործ ⁵⁰
 սպասաւորութեան ղելւրացոց, որոց գրեցան անուանք նշանաւորացն
 քսան: ⁵¹ Եւ քարոզեցաք անդ պահս, և մարուցաք աղանջս առաջի ⁵¹
 փեառն Աստուծոյ մերոյ, ինդրել ղիւրութիւն և յաջողութիւն մեզ և որ-
 դոց մերոց. և ամենայն ինչ որ ընդ մեզ էր. ⁵² վասն զի ծանրութիւն ⁵²
 համարեցաք ինդրել ի թագաւորէն հեպեւակս և հեծեալս յուղարկաւորս
 ընդ մեզ վասն զգուշութեան այնոցիկ որք ընդդիմանային մեզ. ⁵³ քան- ⁵³
 զի ասացաք ցթագաւորն այսպէս. թէ Զարութիւն փեառն Աստուծոյ
 մերոյ է ընդ մեզ, և ընդ ամենեսեան ոյք ինդրեն զնա: ⁵⁴ Եւ վասն ⁵⁴
 այսր ամենայնի քարոզեալ պահս և ինդրուածս, զի Տէր պահեսցէ
 զմեզ, և յաջողեսցէ մեզ ի ճանապարհս իսաղաղութեան: ⁵⁵ Եւ որոշեցաք ⁵⁵
 զգլխաւորս ցեղից քահանայիցն՝ արս երկոպասան, և զԵսեբիան, և
 զԱսամիան, և ընդ նոսա յեղբարց նոցա արս փասն: ⁵⁶ Եւ կշռեցաք և ⁵⁶
 փուաք ցնոսա զարծաթ և զոսկի, և զսպաս քահանայութեան կահու
 փանն Տեառն՝ զոր պարզեւեաց մեզ թագաւորն և խորհրդակիցք նո-
 րա, և իշխանք՝ և ամենայն Իսրայէլ: ⁵⁷ և կշռեալ եփու ցնոսա արծաթ՝ ⁵⁷
 փաղանքս վեց հարիւր յիսուն. և սպաս արծաթոյ հարիւր փաղանք.
 և ոսկոյ փաղանքս հարիւր. ⁵⁸ և այլ կահ ոսկոյ քսան. և կահ պղնձոյ ⁵⁸
 սուրբ և մաքուր ոսկեգոյն՝ երկոպասան: ⁵⁹ Եւ ասացի ցնոսա. Եւ դուք ⁵⁹
 սրբեալք Տեառն էք, և ամենայն սպասող սուրբ՝ Տեառն է, և ոսկեղէնք և
 արծաթեղէնք. աղանջս արարէք առ Տէր. և փեր Աստուած հարցն մերոց
 պահեսցէ և հասուցէ իսաղաղութեամբ ի փեղի սրբութեան իւրոյ: ⁶⁰ Ար- ⁶⁰
 թոն կացէք և պահեցէք, մինչեւ հասուցեալ փարջիք զոսա ցգլխաւորս
 քահանայիցն և ղելւրացոց՝ և ցիշխանս հայրապետաց Իսրայէլի որ են
 յԵրուսաղէմ: ⁶¹ զոր առեալ պահապանաց փաճարին Տեառն, և քահանայապետիցն ⁶¹
 և ղելւրացոց զարծաթ և զոսկի, և զկահ սպասող՝ փարցին ի փաճարն
 Տեառն որ է յԵրուսաղէմ: ⁶² Եւ յարուցեալ չուեցաք ի զեփոյն Թերայ, որ ⁶²
 ար երկոպասան էր ամսոյն առաջնոյ, և եկաք հասաք յԵրուսաղէմ.
 պահպանեալք բարձրացեալ և զարացեալ ձեռամբ Տեառն: և փրկեաց
 զմեզ փեր Աստուած մեր յամենայն թշնամեաց մերոց. և հասաք ողջամբ
 և իսաղաղութեամբ յԵրուսաղէմ: ⁶³ Եւ յորժամ հանգեաք ատուրս երիս ⁶³
 յԵրուսաղէմ, յաւուրն չորրորդի կշռեալ փուաք զարծաթն և զոսկի ի

64 փուն փեառն Աստուծոյ մերոյ ցքահանայն Մարմոթի Ուրեանց, և որ
 ընդ նմա էին, ⁶⁴ Ե=ղիագար Փենեւեանց, և Յովսաբդո Յեսովեան, և
 Մեթոր Սարանեան. և այլ ղեւրացիք՝ ցորս փուաք կշռով և համարով:
 65, 66 ⁶⁵ և գրեցաւ կշիռ համարոյն յաւոր յայնմիկ: ⁶⁶ Եւ որք ելեալն էին ընդ
 իս ի գերութենէն բաբելացոց՝ մաքուցին պապարագս փեառն Աստու-
 67 ծոյ Իսրայէլի. զուարակս երկրորասան վասն ամենայն Իսրայէլի, խոյս
 իննսուն, ⁶⁷ գառինս եւթանասուն և երկու, նոխագս վասն փրկութեան
 երկրորասան: զայս ամենայն զո՛հս մաքուցին առաջի փեառն Աստուծոյ
 68 Իսրայէլի: ⁶⁸ Եւ ետուն զգիր հրամանի թագաւորին ցգործակալս թագա-
 ւորին, և ցիշխանս և ցաւառապետս ասորոց և փինիկեցոց, և մեծաւ
 պապոտով փառաւորեցաւ ազգն մեր՝ և փաճարն Տեառն:
 69 ⁶⁹ Եւ ի կարարել այսր ամենայնի, եկին առաջի իմ նահապետք և իշ- ԺԲ
 խանք որդոցն Իսրայէլի՝ և ասեն. Անխորի եղև ամենայն ազգ որդոցն
 70 Իսրայէլի՝ և իշխանք նոցա, և քահանայքն և ղեւրացիք: ⁷⁰ Խառնակեցան
 ընդ հեթանոսս՝ և ընդ այլազգիս, և ընդ պղծութիւնս ամենայն անհաւարիցն.
 ընդ քանանացիսն, և ընդ քեւրացիսն, և ընդ փերեզացիսն, և ընդ յերուսացիսն,
 և ընդ մովաբացիսն, և ընդ ամովնացիսն, և ընդ գերգեսացիսն, և ընդ
 71 եդոմայեցիսն. ⁷¹ վասն զի ամուսնացան ընդ դստերս նոցա. ինքեանք և
 որդիք իրեանց. և խառնեցաւ սերմն սրբութեան իրեանց ընդ այլազգիս
 հեթանոսաց երկրին. և ընկալան իշխանք և մեծամեծք իւրաքանչիւր
 72 զանարեւելութիւնս զայս յանձինս իրեանց. քանզի նոքա եղեն առաջնորդք
 չար խառնակութեանս այսոցիկ: ⁷² Եւ եղև յորժամ լուայ ես զբանս գ-
 այսոսիկ, պապառեցի՝ զհանդերձս իմ. և ո՞ղբս առեալ փերէի զվարսս
 73 գլխոյ իմոյ, և զմարտաց իմոց, և նստայ ի սո՛ւգ մեծ արքամեալ: ⁷³ Եւ
 ժողովեցան առ իս ամենեքեան իբրեւ լուան զողբսն իմ, որ էր վասն
 փեառն Աստուծոյ Իսրայէլի: և փեսեալ զիս զոր ինչ արարի ի վե-
 րայ անարեւելութեան նոցա. քանզի նստայ այնպէս արքամեալ մինչեւ
 74 յերեկս, ի հասանել ժամու զոհից երեկորին, ⁷⁴ և յարուցեալ ի սգոյն
 այնպէս պապառեալ էին հանդերձք իմ, և հանդերձ ողբովք կորացեալ
 75 էի: և համբարձեալ զձեռս իմ առ փէր Աստուած աղաղակեցի, ⁷⁵ և ասեմ.
 76 Տէր՝ ամաչենք և դողանք առաջի երեսաց քոց, ⁷⁶ քանզի մեղք մեր բազ-
 մացան առաւել քան զգլուխս մեր, և անարեւելութիւնք մեր բարձրացան
 77 առաւել ի վերոյ քան զերկինս, ⁷⁷ յամաց և ի ժամանակաց հարցն մերոց,
 78 և ենք մեք ի մեղս մեծամեծս մինչև ցայսար: ⁷⁸ Եւ վասն մեղաց մերոց՝
 և յանցանաց հարցն մերոց մարնեցաք մեք ի գերութիւն հանդերձ
 եղբարքք մերովք, և թագաւորաւքն մերովք, և քահանայապետաւքն
 մերովք. և ամենայն թագաւորք երկրի արկեալ զմեզ ի սո՛ւր սուսերի՝
 գերեցին զմեզ, և աւերեցին զփերիս մեր, և եղեալք մեք ամալթ՝ մինչև
 79 ցայսար ժամանակի: ⁷⁹ Եւ այժմ որչափ եղև ի վերայ մեր ողորմու-
 թիւն քո Տէր, ի թողով արմար և զաւակ, և անուն ի փերոջս յայսմ ի
 80 սրբութեան քում: ⁸⁰ և յայտնեցեր զլոյս ի փաճարի՝ փեառն Աստուծոյ
 81 մերոյ. և ետոր մեզ կերակուր ի ժամանակս ծառայութեան մերոյ: ⁸¹ և
 ի գերութեանն ո՞չ թողեր զմեզ ի ձեռաց՝ այլ եղեր մեզ Տէր ազնական. և

Երուր մեզ գրանել շնորհս առաջի թագաւորին Պարսից. և պարուեաց
 զմեզ, և դարմանեաց ամենայն կազմածով: ⁸² և փառաւորեաց գրաճարն 82
 Կեսան Ասորւծոյ մերոյ. և կանգնեաց և շինեաց զանապարն Սիոն.
 և հասարպեաց զմեզ ի Նրէասարանի և յԵրուսաղէմ: ⁸³ Եւ այժմ զի՛նչ 83
 Կացուք պարասխանի առաջի քո Տէր վասն այսր ամենայնի. քան-
 զի անցաք զարինաւք և զհրամանաւք քովք Տէր, զոր երուր ի ձեռն
 ծառայիցն քոց մարգարէից, ⁸⁴ ասելով այսպէս. Եթէ երկիրն զոր մտցես 84
 դու ժառանգել զնա, է՛ երկիր պղծեալ ի պղծութեանցն ազգաց երկ-
 րին այնորիկ, և աղպեղութիւնքն իւրեանց լցին զնա: ⁸⁵ և արդ՛ մի՛ 85
 առնուցուս դու ի դարբերաց նոցա որդուց քոց կանայս, և զդարբերսն
 ձեր մի՛ Կայցեք որդուց նոցա: ⁸⁶ և մի՛ խնդրեսցես առնել խաղաղու- 86
 թիւն ընդ նոսա զամենայն ժամանակս. և եղիջիր դու զարաւոր ուրել
 զբարութիւնս երկրին. և ժառանգեսցեն որդիք քո զերկիրն զայն յա-
 փարեանս ժամանակաց: ⁸⁷ Եւ որ ինչ զան մի անցք անցին ընդ մեզ 87
 վասն գործոց մերոց, և վասն չարութեան մեղաց մերոց: ⁸⁸ այլ դու 88
 Տէր բազմագութ թողեր զմեղս մեր, և երուր մեզ այսպիսի զաւակ
 և արմար. մեք դարձեալ խոփորեցաք անցանել զարինաւք քովք, և
 խառնակեցաք ընդ աղպեղութիւնս հեթանոսաց երկրիս: ⁸⁹ և ո՛չ բար- 89
 կացար մեզ ի կորուսանել զմեզ, մինչեւ ցայն վայր եթէ ո՛չ մնացե
 արմար, և զաւակ, և անուն մեր: ⁹⁰ Տէր Ասորուած Իսրայէլի, դո՛ւ ար- 90
 դար և ճշմարիտ ես. ո՛չ սպառեցեր զզաւակ մեր, այլ մնացաք զա-
 ւակ և արմար մինչեւ ցայսար: ⁹¹ Եւ արդ՛ անասիկ եմք այսար առաջի 91
 քո յանարեւութիւնս մեր, և ո՛չ եւս կարեմք կալ՝ առաջի երեսաց քոց.
 զի բազմացան անարեւութիւնք և չարիք մեր՝ առաւել քան զզուխս
 մեր: ⁹² Եւ յորժամ եկաց յաղաթս Եզր՝ հանդերձ խոստովանութեամբքս 92
 այսոքիւք, և ողբովք մեծամեծաւք. անկեալ էր ի վերայ երեսաց երկ-
 րի առաջի Կաճարին Տեառն: Ժողովեցան առ նա ամենայն որ էին
 յԵրուսաղէմ, ժողովորդք բազումք՝ արք և կանայք, երիտասարդք և
 կուսանք. քանզի ո՞րքք մեծամեծք էին ի բազմութեանն: ⁹³ Եւ կարդաց 93
 Յեքոնիա Իեղու յորդուցն Իսրայէլի, և ասէ ցԵզր. Մեք մեղաք առ Կեր
 Ասորուած, և առաք կանայս յայլազգեաց երկրիս այսորիկ. ⁹⁴ և այժմ 94
 են այսար անարեւութիւնք ի միջի մերում. եկայք ամենեքեան՝ դիցուք
 երդմունս առաջի Տեառն, և հանցուք ի բաց զկանայս մեր զոր առաք
 յայլազգեաց, հանդերձ որդուք իւրեանց. ⁹⁵ որպէս և հրամայէ յարեւն 95
 Կեսան Ասորւծոյ մերոյ: Արի՛ վաղվաղակի՛ և կարարեա՛. ⁹⁶ զի առ 96
 քեզ են ամենայն իրք մեր, և մեք ընդ քեզ. զինչ և հրամայեսցես՝
 արասցուք: ⁹⁷ Եւ յարուցեալ Եզր՝ երդմնեցոյց զիշխանս ցեղից քահա- 97
 նայիցն և դէւրացուց. և զամենայն Իսրայէլի առնել ըստ այսմ արինակի.
 և երդուան:

¹ Եւ յարուցեալ Եզր ի սրահէ Կաճարին Տեառն, չոգաւ ի փունն **9**
 Յովհաննայ Եղիսաբեանց. ² և անդ ազաւ. հաց ո՛չ ճաշակեաց, և **2**
 ջուր ո՛չ արք, և ողբացեալ ի վերայ անարեւութեանցն, և մեծամեծ
 մեղաց բազմութեանն: ³ Եւ քարո՛զ կարդաց յամենայն Նրէասարան՝ և **3**

յԵրուսաղէմ, թէ ամենեքեան. որ ելեալ էին ի գերութենէն, եկեացեն
 4 և ժողովեացին յԵրուսաղէմ: ⁴ և զհետ երկուց և երից ատուրց որք ո՛չ
 ժամանեացեն անոր՝ դարեալք յառաջնորդացն և ի ծերոցն, յափշտակեացեն
 5 ժողովրդոց գերութեանն: ⁵ Եւ ժողովեացն ամենեքեան որ էին յազգէն
 Յուդայ և Բենիամինի մինչև ցերիս ատուրս յԵրուսաղէմ, յամսեանն
 6 իններորդի՝ ի քսաներորդ ատուր ամսոյն: ⁶ և նստան ընդ նմա ամենայն
 բազմութիւնն՝ յընդարձակութեան սրահի քանն Տեառն. և սարսռացեալք
 7 դողային վասն ցրտութեան ձմեռանոյն: ⁷ Եւ յարուցեալ Եզր՝ ասէ ցնոսա.
 Դուք էք որ մեղայք՝ և արարէք կանայս ի դարեաց այլազգեաց, և
 8 յաւելէք զանարեւոյթիւն ի վերայ Իսրայէլի: ⁸ և արդ՝ փոք զխոստովանութիւն
 9 և զփառս րեառն Աստուծոյ հարցն մերոց. ⁹ և արարէք զկամս նո-
 րա, և զարեալ որոշեցայք յամենայն հեթանոսաց երկրի, և ի կանանց
 10 այլազգեաց զորս արարէք: ¹⁰ Եւ միաբանեալ ամենայն բազմութիւնն՝ ա-
 ղաղակեցին մեծաձայն՝ և ասեն. Այդպէս արասցուք որպէս ասացերդ:
 11 ¹¹ այլ վասն զի ժամանակս ձմեռն է, և մեք բազմութիւն յոյժ, և ո՛չ կարեմք
 այսպէս ժուժեալ վշտաց նեղութեանս. և զործս ո՛չ թէ զմի ար Է՝ կամ
 12 զերկուս, վասն զի յոյժ սաստիկ մեղաք յիրսս յայս: ¹² Արդ՝ կացցեն
 իշխանք և առաջնորդք ի վերայ բազմութեանս, և ամենայն ուրուք
 13 որոյ իցէ ի քուն իւր կին այլազգի, ¹³ երթեալ պահանջեացեն ի նմանէ
 ժամանակս. և իւրաքանչիւր րեղեացն կացցեն ծերք և դարատրք, և
 14 լուծեալ քաւեցեն ի մէնջ զբարկութիւն Տեառն. զմեծամեծ չարեացս այ-
 15 սոցիկ զոր գործեցաք: ¹⁴ Յովնաթան Ազայելեանց, և Եզեկիա Թովկեանց՝
 ընկալան յանձին առնել զայս. և Մոսողամոս՝ և Ղելի՝ և Սաբարէոս,
 16 որք միաբանեցին ընդ նոսա. ¹⁵ և արարին ըստ ամենայնի որպէս հրա-
 17 մայեցին որք ելեալ էին ի գերութենէն: ¹⁶ Եւ ընտրեաց Եզր արս քահանայս
 իշխանս և հայրապետս ըստ անուանց իւրեանց. և նստան յամսամբին՝
 18 յամսեանն քսաներորդի, զի վճարեցին իրքն: ¹⁷ և ժողովեալ ածին
 զարսն և զկանայս, որք ունէին զայլազգիսն՝ մինչև յամիսն առաջնորդոյ:
 19 ¹⁸ Եւ գրան ի քահանայիցն որ ժողովեալ էին, որք ունէին զկանայս
 այլազգեացն, և էին խառնակեալ ընդ ամպարշտութիւնսն: ¹⁹ Յորդոցն
 Յետովայ Յովսեղեկեանց և եղբարն նորա՝ Մաթեղա, և Եղիազարոս, և
 20 Յորիբոս, և Յովադան. ²⁰ և սկսան հանել զկանայս իւրեանց զայլազգիս.
 և մարտցին իւրաքանչիւր խոյս՝ վասն թողութեան մեղացն անգիտու-
 21 թեան: ²¹ Եւ յորդոցն Էմմովրայ՝ Անանիա, և Բադդէոս, և Մանաս, և
 22 Մամաէաս, և Յերիէլ, և Ազարիաս: ²² Եւ յորդոցն Փասուր՝ Ե֊ղիանաս,
 23 և Մասսիաս, Իսմայէլ, և Նաթանայէլ, և Սկէթեղոս, և Մաղթոս: ²³ Եւ
 յորդոցն ղեւրացոց Յոզապարոս, և Մեմիս, և Կոնոս, այս ինքն է Մաղիքաս,
 24 և Փաթէաս, որ և Յուդաս, և Յովնաս: ²⁴ Ի սաղմոսասաց պաշտանեցին,
 25 Եղիասիբոս, Բարուրոս: ²⁵ ի որնապանացն, Մաղոփմոս, և Տողբանէս:
 26 ²⁶ Եւ յԻսրայէլէ. յորդոցն Փորոսայ՝ Յերամաս, և Յեղդիաս, և Մեղքիաս,
 27 և Միաղէս, և Եղիազարոս, և Ասաբիաս, և Բանեաս: ²⁷ Եւ յորդոցն
 Եղիակիմ՝ Մապթանիաս, Զաքարիաս, Յեզորիէլ, Յովաղիոս, Յերիմովթ,

և Այեդիաս: ²⁸ Եւ յորդոցն Զաթոն, Եդիադաս, Եդիասիմոս, Ոթոնիաս, 28
 Արիմովթ, և Սաբաթոս, և Զարդէաս: ²⁹ Եւ յորդոցն Բեբեա՝ Յովաննէս, 29
 և Անանիաս, և Յովգաբղոս, և Եմաթոս: ³⁰ Եւ յորդոցն Մանի՝ և Ղամոս, 30
 Սամուոնոս, Յեդէոս, Յասուբոս, Յասաելոս, և Յերենովթ: ³¹ Եւ յորդոցն 31
 Ադդի՝ Նաթոս, և Մոոսիաս, Ղակունոս, Նաիդաս, Մապաթիաս, և Եսթէլ,
 և Բաղունոս, և Մանասէ: ³² Եւ յորդոցն Աննաս՝ Եդիովնաս, և Ասսէաս, 32
 և Մեղքիաս, և Սաբէոս, և Սիմոն, և Քոսամէոս: ³³ Եւ յորդոցն Ասոմապ՝ 33
 Աննէոս, և Մապաթիաս, և Բաննէոս, և Եդիփադապ, և Մանասէ, և Մե-
 մէի: ³⁴ Եւ յորդոցն Բաանի՝ Երեմիաս, և Մոմիդոս, Իամաերոս, և Յուել, 34
 Մամբղէ, և Պէդիաս, և Անոս, Րաբասիոն, և Անասիբոս, և Մամնիքաննէոս,
 Եդիասիս, Բանուս, Եդիադի, Սոմէիա, Մեղենիաս, Նաթանիաս: Եւ
 յորդոցն Եզովրայ՝ Այէմ, Եզրիէլ, Ագայէլ, Մամաբոս, Զամբրի, Յովսէփ:
³⁵ Եւ յորդոցն Նաուոմայ՝ Զազիկէաս, Զաբադիաս, Եդեսիուել, Բեննեսիաս: 35
³⁶ Այսք ամենեքեան էին որոց առեալ էր զկանայս այլազգեացն. և ար- 36
 ձակեցին ի բաց զկանայս իրեանց և զորդիս իրեանց: ³⁷ Եւ բնակեցին 37
 քահանայքն և ղեւրացիք, և յԻսրայէլէ՝ յԵրուսաղէմ, և ի գաւառին.
 յամսամբին յամսեանն հինգերորդի: և որդիքն Իսրայէլի բնակեցին
 ի բնակութիւնս իրեանց: ³⁸ Եւ ժողովեցան ամենայն բազմութիւնն մի- 38
 աբան, յընդարձակ րեդի կողմանն արեւելից, առաջի դրան րաճա-
 րին: ³⁹ և ասացին ցԵզր քահանայապետ և պապմիչ արինացն, զի 39
 բերցէ զարէնսն Մովսիսի, զբուռալսն ի րեառնէ Ասպուոճոյ Իսրայէ-
 լի: ⁴⁰ և եբեր ի մէջ Եզր զարէնսն առաջի ամենայն արանց և կա- 40
 նանց, և առաջի ամենայն քահանայիցն: Եւ լուան զարէնսն Տեառն
 յամսամբին ելթներորդ ամսեանն: ⁴¹ Եւ կարդայր յառաջնում դրան րա- 41
 ճարին յընդարձակին, յառաւայրէ մինչեւ ցար հասարակ առաջի ամե-
 նայն արանց և կանանց, և լսէին և ի միտ առնուին ամենայն բազ-
 մութիւնն զարէնսն րեառն Ասպուոճոյ: ⁴² Եւ կայր Եզր քահանայ և 42
 պապմիչ արինացն Տեառն ի վերայ փայտեղէն բեմի, զոր կազմեալ էր:
⁴³ և կային մնալ առ նմա յաջմէ կողմանէ՝ Մապաթի, Սամուս, Անա- 43
 նիաս, Ագարիաս, Ուրիաս, Եզէկիաս, Բասաղասոս: ⁴⁴ և յահելէ կող- 44
 մանէ՝ Փաղթոս, Միսայէլ, Մեղքիաս, Ղովթաս, Ուբոս, Նաբարիաս,
 Զաբարիաս: ⁴⁵ Եւ առեալ ի ձեռն Եզրի զգիրս արինացն. քանզի նսպեր 45
 մեծաւ փառաւք առաջի ամենեցուն. և ամենայն բազմութիւնն նսպէին
 առաջի նորա: ⁴⁶ Եւ յորժամ եբաց զգիրս արինացն՝ յոքն կացին ա- 46
 մենայն բազմութիւնն. և արինեաց Եզր զպէր Ասպուաճ բարձրեալ՝
 զԱսպուաճ զՍաբաուովթ և զամենակալ: ⁴⁷ և միաբան ամենայն բազ- 47
 մութիւնն ասէր. Ամէն: և ամբարձեալ զձեռս իրեանց ի վեր՝ անկանէին
 յերկիր ի վերայ երեսաց իրեանց, և երկիր պազանէին րեառն Ասպու-
 ճոյ: ⁴⁸ Եւ Յեսուս, և Աննուս, և Ասրաբիաս, և Յադիմոս, և Յակուբաս, 48
 Սաբաբէոս, Ազգէաս, Մաննէաս, և Կադիպաս, Ագարիաս, և Յոզաբղոս,
 և Անանիաս Փիղաթոս: ⁴⁹ Այս էին ղեւրացիքն, որ ուսուցանէին ժողո- 49
 վրդեանն զարէնս Տեառն, և րային նոցա ի միտ առնուլ. և լնուին
 արինաւքն րեառն Ասպուոճոյ: ⁵⁰ Եւ ասէ Արպարապէս՝ ցԵզր քահա- 50

նայ և պարմիչ արինացն Տեառն և ցղեպացիսն, որք ուսուցանեին
 51 զբազմութիւնն: ⁵¹ ասէ ցնոսա առաջի ամենեցուն. Արս այս է՝ ար
 սրբութեան Տեառն. և ամենեքեան են լուծեալք ի լսել արինացն Տեառն.
 52 ⁵² զնացէք և երթայք կերայք զպարարութիւն, և արբէք զքաղցրութիւն.
 53 և առաքեցէք զգիր այնոցիկ որք ոչն ունիցին ինչ. ⁵³ վասն զի սորբ է
 արս այս Տեառն, և մի փրփմեցուցանէք զսա. քանզի քեր Աստու-
 54 ած է որ փառաւորեաց զմեզ: ⁵⁴ Եւ ղեւրացիքն ամենայն հրամայեցին
 բազմութեանն՝ և ասեն. Արս այս սորբ է՝ և մի փրփմեցուցանէք զսա:
 55 ⁵⁵ Եւ ասեն ցբազմութիւնն. Որոյ կայցէ՝ կերիցէ և արբցէ՝ և ուրախ լիցի.
 և փացէ՛ այնմիկ որոյ ոչն կայցէ, և եղիցին ամենեքեան ուրախ այսաւր
 յոյժ. վասն զի լցայք և ի մի՛ր առէք զբանս արինաց Տեառն, յորս դուք
 ժողովեցայք, և մեք ուսուցա՛ր ձեզ:

Կարարեցաւ Եզր Առաջին:

ՆԱՆԳԱՄԱՆՔ ԳԼԽՈՑ ԵՐԿՐՈՐԴ ԵԶՐԱՅ:

Գ ԻՐՔՄ Եզրի՝ որ անուանեալ կոչի Եզր Երկրորդ. զնոյն պատմութիւն Երկրորդէ գոր Առաջին Եզրն. միայն ՚ի կարգս գլխոցն զանազանեալ. և այնո՛ն ևս, զի Կ՛ ինչ գոր Առաջինն պատմէ և Երկրորդս ո՛չ: Արդ՝ զի առձեռն ունիցիս զհամաձայնութիւնն. զկարգ գլխոց Երկրորդս Եզրայ յանցն իւր քերտոջ սևադեղով գտցես դրոշմեալ, և եթէ որում գլխոյ Առաջնոյ գրոցն համաձայնին իւրաքանչիւր գլուխքն՝ կարմրադեղով առընթեր նոցին գտցես ստորագրեալ:

Ձիամենապրութիւն գլխոց Երկրորդս Եզրասայ ընդ Առաջնոյ, որ ՚ի նախադրութեանս սևադեղով և կարմրադեղով ասի որոշել, որպէս և ունին ամենայն գրչագիր օրինակք. մեք գլխագրովք և բոլորագրովք նշանակեցաք:

ԵԶՐԱՅ ԵՐԿՐՈՐԴ

1 **Յ** ԱՌԱՋՆՈՒՄ ամին Կիրոսի արքայի Պարսից, ՚ի կարարել բա-
նին Տեառն ՚ի բերանոյ Երեմիայի մարգարէի. զարթոյց Տէր
զոգին Կիրոսի թագաւորին Պարսից, և ե՛ր հրաման պարու-
իրանի յամենայն թագաւորութեան իւրում. և գրեաց առ ամենեսեան
2 օրինակ զայն: ²Այսպէս ասէ Կիրոս թագաւոր Պարսից. Զամենայն
թագաւորութիւնս երկրի ե՛ր ինձ Տէր Աստուած երկնից. և նա՛ հրա-
3 մայեաց ինձ առնել և շինել նմա փաճար յԵրուսաղէմ Տրտասարանի: ³Ո՛ր
ոք և իցէ ՚ի ձեզ յամենայն ժողովրդեան Տեառն, ընդ որում է՛ Աստուած
նորա ընդ նմա՝ ելցէ՛ յԵրուսաղէմ Տրտասարանի, և շինեսցէ՛ զպրուն Տե-
առն Աստուծոյ Իսրայէլի. և ինքն Աստուած որ բնակեալ է յԵրուսաղէմ,
4 եղիցի՛ ընդ նմա: ⁴Եւ զամենայն պարրաստութիւնս իւր առցէ՛ ընդ իւր, և
փարցի ՚ի փեղին յայն ուր ինքն բնակեսցէ. և առցէ այր ընդ իւր զամեն-
այն կազմած իւր՝ որ ինչ և իցէ, արծաթեղէն և ոսկեղէն, և զայ՛լ կահ և
զանասուն՝ հանդերձ ընկերօք իւրեանց առցեն ընդ իւրեանս ՚ի պար-
5 րաստութիւնս փաճարին Տեառն Աստուծոյ յԵրուսաղէմ: ⁵Եւ յարեան իշ-
խանք հայրապետաց որդւոցն Յուդայ և Բենիամինի, և քահանայքն
և Ղևրացիք ամենեքեան՝ զորոց զարթոյց Տէր Աստուած զոգիս նոցա
6 ելանել և շինել զփաճարն Տեառն Աստուծոյ յԵրուսաղէմ: ⁶Եւ ամենեքե-
ան որ շուրջ էին զնոքօք՝ օգնէին և զօրացուցանէին զձեռս նոցա՝ փա-
լով արծաթ և ոսկի, և զկահ և զանասուն, և ընծայիւք և պարարագօք
7 լցուցանէին զնոսա: ⁷Եւ թագաւորն Կիրոս ե՛ր բերել զամենայն սպասս
և զկահ փաճարին Տեառն զոր ա՛ռ Նաբուքոդոնոսոր յԵրուսաղէմէ. և
8 եր ՚ի պահ ՚ի փուն աստուածոց իւրոց. ⁸Եր բերել զայն ամենայն Կի-
րոս թագաւոր Պարսից ՚ի ձեռն Միթրադափայ զանձաւորի, և համարեալ՝
9 եր ցՍամանասար իշխան Յուդայ: ⁹Եւ այն է թիւ համարոցն. զոհարանք
ոսկեղէնք երեսուն, և զոհարանք սպասուն արծաթեղէնք՝ հազար քսան
10 և ինն. ¹⁰սկաւառակք ոսկիք՝ երեսուն, և արծաթեղէնք՝ կրկին հազար.
11 ¹¹ամենայն կահք ոսկեղէնք և արծաթեղէնք՝ հինգ հազար և չորեքհարիւր:

Եւ ընդ ամենայն որ էին ընդ Սամանասարայ և ընդ ելելոյ գերութեանն՝
՚ի Բաբելոնէ յԵրուսաղէմ:

2 ¹Այս են որդիքն Իսրայէլի, ըսպ իւրաքանչիւր փեղեացն, որ ելանէին
՚ի գերութենն զոր գերեաց Նաբուքոդոնոսոր թագաւոր Բաբելացոց ՚ի
Բաբելոն, զորս և դարձոյց Կիրոս ՚ի Բաբելոնէ յԵրուսաղէմ և ՚ի Տրե-
2 ասարան՝ այր յիւրաքանչիւր քաղաք: ²Եւ որք էին ելեալ ընդ Զորաբաբելի,
Յեսուս, Նեեմի, Մարեսա, Ղեթի, Ղեսա, Մարդոքեոս, Բաղասան, Մասփար,
Բագուար, Ղեթում, Բաանա: Այս է թիւ ժողովրդեան որդւոցն Իսրայէլի:
3, 4 ³Որդիք Փորոսայ՝ երկու հազար հարիւր եւթանասուն և երկու. ⁴որդիք
5 Մափաբայ՝ չորեք հարիւր եւթանասուն և երկու. ⁵որդիք Արեսայ՝ եւթն
6 հարիւր եւթանասուն և վեց. ⁶որդիք Նեփթաղիմի Մովաբացոյ, և որ-

Ի վերնագիրն ոմանք ունին՝ Եզր. կամ Եզրաս Երկրորդ:
1. 3 *Ոմանք.* Յամենայն ՚ի ժողովրդեան Տեառն: 4 *Յօրինակին պակասէր.* Եւ
առցէ այր ընդ իւր զամենայն: 9 *Ոմանք.* Այս է թիւ համարոցն: 2. 2 *Այլք.* Յեսու.
Նեեմի. Սարեսա:

դոց Յեսուայ, և Նոովաբայ՝ երկու հազար ութ հարիւր և երկուսուսան: ⁷ Որդիք Յեղամայ՝ երկու հազար երկերիւր յիսուն և չորս. ⁸ որդիք 7, 8
 Զարոնայ՝ ինն հարիւր քառասուն և հինգ. ⁹ որդիք Քորբայ՝ եւթն հարիւր յիսուն. ¹⁰ որդիք 9
 Բանեայ՝ հազար քառասուն և ութ. ¹¹ որդիք 10, 11
 Բիբեայ՝ ութ հարիւր քսան և երեք: ¹² Որդիք Արգեայ՝ երեք հազար երեք 12
 հարիւր քսան և երկու. ¹³ որդիք Ադոնիկամայ՝ ութ հարիւր եւթանասուն 13
 և եւթն. ¹⁴ որդիք Բոսեբայ՝ երկու հազար ութ հարիւր և վեց. ¹⁵ որդիք 14, 15
 Ադդինեայ՝ չորեք հարիւր յիսուն և չորս: ¹⁶ Որդիք Ազերեզելիայ՝ իննսուն 16
 և վեց. ¹⁷ որդիք Բեսսեայ՝ երեք հարիւր քսան և երեք. ¹⁸ որդիք Գաբերի՝ 17, 18
 իննսուն և հինգ. ¹⁹ որդիք Բեթթեհեմ՝ հարիւր քսան և երեք. ²⁰ որդիք 19, 20
 Նեբափայ՝ յիսուն և վեց. ²¹ որդիք Անայթովթ՝ հարիւր քսան և ութ, 21
²² որդիք Ասմովթ՝ քառասուն և երկու: ²³ Որդիք Կարիաթարիմ Քափիրայ 22, 23
 և Բերովթ՝ եւթն հարիւր քառասուն և երեք. ²⁴ որդիք Նասամայ և 24
 Գայեբայ՝ հազար քսան և մի: ²⁵ որդիք Մաքմաս հարիւր քսան և երկու. 25
²⁸ որդիք Բեթեղեայ և Յեզեայ՝ չորեք հարիւր քսան և երեք. ²⁹ որդիք 28, 29
 Նաբովթ՝ յիսուն և երկու. ³⁰ որդիք Մակեբիս՝ հարիւր յիսուն և վեց. 30
³¹ որդիք Եղամարայ՝ հազար երկերիւր յիսուն և չորս. ³² որդիք Երամ՝ 31, 32
 երեք հարիւր քսան. ³³ որդիք Ղիզդոն Ղովզադ ՚ի Ղևոնայ՝ եւթն հարիւր քսան և հինգ. ³⁴ որդիք 33
 Յերիքոյ՝ երեք հարիւր քառասուն և հինգ. ³⁵ որդիք Սեննայ՝ երեք հազար վեց հարիւր երեսուն: ³⁶ Եւ որդիք 35, 36
 քառասուն և երեք. ³⁷ որդիք Եմեր՝ հազար յիսուն և երկու. ³⁸ որդիք 37, 38
 Փասուր՝ հազար երկերիւր քառասուն և հինգ. ³⁹ որդիք Երեմ՝ հազար եւթն հարիւր: ⁴⁰ Եւ Ղևրացիքն. որդիք Յեսու և Կադմիել որդուցն 40
 Սեղուիա՝ եւթանասուն և չորս: ⁴¹ Եւ որ էին սաղմոսասացք և երգեցիկք. 41
 որդիքն Ասափայ՝ հարիւր քսան և ութ: ⁴² Որդիք դռնապանացն. որդիք 42
 Եղում. որդիք Աբարե. որդիք Տեղմոն. որդիք Ակուբբ. որդիք Աբիսայ. 43
 որդիք Սուբայի. ամենեքեան հարիւր երեսուն և ինն: ⁴³ Եւ Նաթանայ՝ 43
 որդիք Առաղայ. որդիք Ասուփայ. որդիք Տաբովթ. ⁴⁴ որդիք Կերասու. 44
 որդիք Սիայ. որդիք Փագովն. ⁴⁵ որդիք Ղաբանայ, որդիք Ագաբայ, 45
 որդիք Ակուբ. ⁴⁶ որդիք Ագաբ. որդիք Սաղամէի. որդիք Անան. ⁴⁷ որդիք 46, 47
 Գեղդել. որդիք Գաար. որդիք Նազգիայ: ⁴⁸ Որդիք Նաստովն. որդիք 48
 Նեկովզան. որդիք Գազամ. ⁴⁹ որդիք Գազայ. որդիք Փասէ. որդիք 49
 Բասի. ⁵⁰ որդիք Ասենայ. որդիք Մովանիմ. որդիք Նեփուսիմ. ⁵¹ որդիք 50, 51
 Բակուբ. որդիք Ակուփայ. որդիք Արուր. ⁵² որդիք Բաւաղովթ. որդիք 52
 Միդայ. որդիք Արսայ. ⁵³ որդիք Բարկոս. որդիք Միսարայ. որդիք 53
 Թամայ. ⁵⁴ որդիք Նեսուայ. որդիք Արուփայ: ⁵⁵ Որդիք ծառայից Սոդոմոնի. որդիք Սոբէ. որդիք Ասոփերաթ. որդիք Փակդուրայ. ⁵⁶ որդիք 54, 55
 Յեղայ. որդիք Կերդովն. որդիք Կերդիել. ⁵⁷ որդիք Սափափայ. որդիք 57
 Աբսիդ. որդիք Փաբերովթայ Ասաբում. որդիք Եմէի: ⁵⁸ Ամենայն որդիք 58
 Նաթանայ, և որդիք ծառայից Սոդոմոնի, երեք հարիւր իննսուն և եր-

12 *Ոսկան.* Որդիք Արգեայ՝ հազար: 17 *Ոսկան.* Քսան և հինգ: 31 *Այլք.* Որդիք Եղամարայ: 33 *Ոմսնք.* Զովզադիդ և Ոնայ: 42 *Ոմսնք.* Որդիք Ակուբբ: 48 *Ոմսնք.* Որդիք Գազամ: 49 *Ոմսնք.* Որդիք Փագէ:

59 կու: ⁵⁹ Եւ այն են ելեալքն ՚ի Թեղ՛մեղ՛էք Թեղ՛արեսա, Քերութ՛ Եդար՛
 Եմեր. և ո՛չ կարացին պարմել գտուն հարցն իրեանց, եթէ իցէ զաւակ
 60 նոցա յԻսրայէլի: ⁶⁰ Որդիք Դաղաւայ. որդիք Տուբիու. որդիք Նեկովդայ,
 61 վեց հարիւր յիսուն և երկու: ⁶¹ Եւ յորդոց քահանայիցն՝ որդիք Աբահայ.
 որդիք Ակուս. որդիք Բերզեղ՛այի. իբրև առին ՚ի դստերացն Բերզեղ՛այի
 62 Գաղաղացոյ իրեանց կանայս, և եղև մոռացումն անուանց նոցա: ⁶² Եւ
 ինդրեցաւ ազգահամար գրոց նոցա՝ և ո՛չ գրաւ, և որոշեցին զնո՛ւ-
 63 սա ՚ի քահանայիցն. ⁶³ և ասէ Անամեսիթա ցնոսա. Չէ՛ արժան ձեզ
 ուրել ՚ի սրբութեան սրբութեանցն՝ մինչև յարիցէ քահանայապետ՛ը և
 յայրնեալ ցուցցէ, և նովաւ լուսաւորեսցի ամենայն մինչև ՚ի սպառ:
 64 ⁶⁴ Եւ էր ամենայն եկեղեցին միանգամայն, չորք բերք և երկու հազար
 65 և երեք հարիւր վաթսուն. ⁶⁵ առանց ծառայից և աղախնաց իրեանց. և
 կրպսերք նոցա եւթն հազար երեք հարիւր երեսուն և հինգ. և երգիչք
 66 սաղմոսասաց նոցա արք և կանայք՝ երկերիւր: ⁶⁶ Չիք նոցա՛ եւթն հա-
 67 րիւր երեսուն և վեց. ջորիք նոցա՛ երկերիւր քառասուն և եւթն. ⁶⁷ ուղտք
 նոցա՛ չորեք հարիւր երեսուն և հինգ. էջք նոցա՛ վեց հազար եւթն հա-
 68 րիւր քսան: ⁶⁸ Եւ իշխանք հայրապետացն որք եկին ՚ի փունն Տեառն
 յԵրուսաղէմ, նպաստաւորեցան ՚ի փունն Աստուծոյ ՚ի պարբասփու-
 69 թին շինութեան նորա. ⁶⁹ որչափ և էր ՚ի զօրութիւն նոցա, ետուն ՚ի
 կազմած գանձու գործաւորութեանն. ոսկի՛ ղիդրաքմայս վեց բեր և
 հազար, և հարիւր պարմունճանս քահանայիցն:
 70 ⁷⁰ Եւ նստան քահանայքն և Ղևրացիքն, և ՚ի ժողովրդոցն, և երգեցիկքն,
 և դռնապանքն, և Նաթանացիքն ՚ի քաղաքս իրեանց, և ամենայն Իս-
 րայէլ յիւրաքանչիւր քաղաքս:

3 ¹ Եւ ժամանեաց եհաս ամիսն եւթներորդ. և էին որդիքն Իսրայէլի
 յիւրաքանչիւր քաղաքս. և ժողովեցան ամենայն ժողովուրդն իբրև զմի
 2 այր յԵրուսաղէմ: ² Եւ յարեաւ Յեսու Յովսեդեկեանց՝ և եղբարք նորա
 քահանայք. և Ջորաբաբէլ որդի Սաղաթիելի, և եղբարք նորա վեց. և
 շինեցին սեղան՝ զոհից Տեառն Աստուծոյ Իսրայէլի մատուցանել ՚ի վե-
 րայ նորա ողջակէզս. ըստ գրելոցն յօրէնսն Մովսիսի առնն Աստուծոյ:
 3 ³ Եւ պարբաստեցին զգոհարանն ըստ կազմութեան իրում. վասն զի
 կասկածէին յազգաց երկրին. և մատուցին ՚ի վերայ նորա ողջակէզս
 վաղվադակի Տեառն Աստուծոյ իրեանց. մի՛ ընդ առաւօտս, և մի՛ ընդ
 4 երեկոյս: ⁴ Եւ արարին զփօն փաղաւարահարացն ըստ գրելոցն, և ող-
 5 ջակէզս օրըսփօրէ ՚ի մի թուեալ որպէս և պարտիրեալ էր նոցա: ⁵ Եւ
 մատուցանէին այլ ևս ողջակէզս յամսագլուխս, և ՚ի շաբաթս, և յամեն-
 6 գոր մեղանչէին Տեառն: ⁶ Եւ յառաջնում ամսեանն եւթներորդի սկսան
 մատուցանել ողջակէզս Տեառն Աստուծոյ. և փանն ո՛չ ևս էր հիմն
 7 արկեալ: ⁷ Եւ ետուն արծաթ քարահարացն և հիւսանցն, և կերակուրս

60 *Ունանք.* Որդիք Գաղաւայ: **61** *Յօրինակին.* Բերզեղ՛այի Գաղաղացոյ իւր՞: *Ուր
 ունանք.* Գաղաղացի, յիրեանց: **65** *Ոսկսն.* Եւ կրպսերք նոցա հազարք երեք հա՛:
Ունանք. Երեսուն և եւթն. և երգիչք սաղմոսաց նոցա արք: **69** *Ունանք.* Էր ՚ի զօրու-
 թեան նոցա: **3. 1** *Ոսկսն.* Եւ ժամանեալ էհաս ա՛: **6** *Ոսկսն.* Եւ յառաջնում ատուր
 ամսեանն:

և ըմպելիս և ձեթ՝ Սիդոնացոց՝ և Տիրացոց, և բերէին փայրս մայրս ՚ի Լիբանանէ ընդ ծով ՚ի Յոպպէ՝ որպէս և հրամայեաց նոցա Կիրոս թագաւոր Պարսից:

Պ/Է ⁸ Եւ յերկրորդ ամի ելանելոյ նոցա յորժամ եկին ՚ի քաճարն Տեառն 8
 յԵրուսաղէմ յամսեանն երկրորդի՝ սկսաւ Զորաբարել Սաղաթիելեանց՝
 և Յեսու Յովսեդեկեանց, և եղբարք նոցա, և քահանայքն և Ղևրացիքն
 և ամենայն եկեալքն ՚ի գերութենէն յԵրուսաղէմ. և կացուցին զՂևրա-
 ցիսն ՚ի քսանամենից և ՚ի վեր՝ վերակացուս ՚ի վերայ գործոց քանն
 Տեառն: ⁹ Եւ Յեսու, և որդիք նորա և եղբարք նորա. Կադմիել և որդիք ⁹
 նորա. և որդիք Յուդայ վերակացուք ՚ի վերայ գործոյ քանն Տեառն.
 որդիք Ենադադ և եղբարք նորա Ղևրացիք: ¹⁰ Եւ արկին հիմն, և սկսան ¹⁰
 շինել զպրունն Տեառն. և կային քահանայքն զգեցեալ զպարմունճանսն, և
 հարկանէին զփողս իրեանց. և Ղևրացիքն որդիք Ասափայ ճնծղայիք
 օրհնէին զՏէր Ասպուած՝ որպէս և կարգեաց Դաւիթ թագաւոր Իսրա-
 յէլի. ¹¹ և ասեն այր ցրնկեր իւր. Խոսպովան եղերուք՝ և գոհացարո՞ք ¹¹
 զՏեառնէ, զի քաղցր է զի յաիպեան է ողորմութիւն նորա ՚ի վերայ
 Իսրայէլի: Եւ ամենայն ժողովորդն մեծաճայն օրհնէին զՏէր Ասպու-
 ած Իսրայէլի. վասն զի անկան հիմունք քանն Տեառն: ¹² Եւ բազումք ¹²
 ՚ի քահանայիցն՝ և յՂևրացոցն, և յիշխանաց՝ և ՚ի հազարապետացն՝
 և ՚ի ծերոցն՝ որոց քսեալ էր զքաճարն Տեառն. և յայնժամ քսեին
 աջօք իրեանց զհիմնն նորա, լային մեծաճայն. և ժողովորդքն ամե-
 նայն նշանակէին զուրախութիւն, և բարձրացուցանէին զճայնս իրե-
 անց. ¹³ և ոչ ոք էր ՚ի ժողովորդեանն որ կարէր զիպել՝ և լսել զճայն ¹³
 ուրախութեանն. վասն զի ժողովորդն աղաղակէր մեծաճայն, և լսելի
 լինէր ճայնն մինչև ՚ի հեռուսք քեղիս:

¹ Եւ լուան որք նեղէին զՅուդայ և զԲենիամին, եթէ որդիքն Իս- 4
 րայէլի եկեալքն ՚ի գերութենէն շինեն՝ զպրունն Ասպուածոյ Իսրայէլի. ² և 2
 մերձեցան առ Զորաբարել և առ իշխանս հայրապետացն, և ասեն ցնոսա.
 Շինեսցո՞ք և մեք ընդ ձեզ, և որպէս և դուք խնդրեսցուք ՚ի Տեառնէ Աս-
 պուածոյ ձերմէ. քանզի և մեք նոյնպէս գոհեմք զոհս, յօրէ յորմէ Ասորդան
 թագաւոր Ասորոց աճ զմեզ այսր: ³ Եւ ասեն ցնոսա Զորաբարել՝ և Յե- 3
 սու Յովսեդեկեանց՝ և մնացորդք իշխանաց հայրապետացն Իսրայէլի.
 Ոչ է արժան մեզ և ձեզ հասարակ շինել զպրուն Տեառն Ասպուածոյ մերոյ,
 մեք մեզէն իսկ շինեսցուք զպրուն Տեառն Ասպուածոյ Իսրայէլի, որպէս
 հրամայեաց մեզ Կիրոս թագաւոր Պարսից:

Ե/զ ⁴ Եւ ժողովորդք երկրին այնորիկ լքուցանէին զճնոս ժողովորդեանն 4
 Նրէասպանի, և խափանէին զնոսա ՚ի շինելոյ. ⁵ և կալեալ վարձաւորս՝ 5
 խորիէին զնոսա խափանել զամենայն աւուրս Կիրոսի թագաւորութեանն
 Պարսից, մինչև յաւուրս Դարեհի Պարսից արքայի: ⁶ Ի թագաւորութեանն
 Ասարսոյերու Պարսից՝ իսկզբան թագաւորութեան նորա գրեցին թուղթ

9 *Ոսկան.* Ի վերայ գործոց քանն Տեառն: 10 *Ոմսակք.* Որպէս և գրեաց Դաւիթ թագաւոր: 11 *Ոսկան.* Վասն զի արկան հիմունք քանն: 12 *Ոմսակք.* Եւ իշխանաց և ՚ի հայրապետացն և ՚ի ծե՛ր: 13 *Ոմսակք.* Մինչև ՚ի վերուսք քեղիս: 4. 1 *Ոմսակք.* Շինէին զպրուն Տեառն Ասպուածոյ Իսրայէլի:

7 որք բնակեալ էին ՚ի Նրէասարանի և յԵրուսաղէմ: ⁷ Եւ գրեցին յաւուրս Արսաստսի՝ Միթրիդատէս, Տաբենդ, հանդերձ և այլ ծառայիւք նորա հարկահանօրն, և գրեցին գիր Ասորերէն. և էր զնա թարգմանեալ

8 Նռէում Բաադրիմ: ⁸ Եւ այս են բանք թղթոյն զոր առաքեցին նոքա առ Արսասաս թագաւոր. Ծառայք քո որ ենք բնակեալ յայսմ կողմն Գեպոյն.

9 ⁹ Նռէում Բաադրեմ, և Սամսայի գրիչ, և այլ ևս ծառայակիցք մեր, Դեննէս, Սիսաթ, Աքայիէ, Տարփաղէէ, Ափերսէէ, Ոքուէէ, Բաբելոնէէ, Մուսանա, Զեւդաւեէ. ¹⁰ և այլ մնացեալ ազգք, զորս բնակեցոյց Ասենափար մեծ և պարուական ՚ի քաղաքս Սոմարոմ, այսինքն Սամարիա յայս կողմն Գեպոյն. ¹³ առ Արսասաս թագաւոր խաղաղութիւն: Այժմ գիտութիւն լիցի քեզ թագաւոր՝ որ եթէ քաղաքն այն շինեսցի, և պարիսպք նորա կանգնեսցին, հարկս քեզ ոչ որ փայ. ¹⁴ այլ և ընդդիմադարձ ևս լիցին թագաւորաց. և զայնպիսի յանդգնութիւն մեր ընդդէմ թագաւորաց՝ ոչ կամիմք փեսանել. և վասն այսր ամենայնի գրեցաք առ ձեզ թագաւոր. ¹⁵ զի փեսցեն և արասցես, և գրցես ՚ի գիրս յիշատակարանաց հարցն քոց, և գիտացեալ եթէ քաղաքս այս ապստամբողաց է. և յամենայն ժամ ընդդէմ կացին թագաւորաց, և ապաստան են ամենայն փախստելից յամենայն ժամանակս յաւիտենից. և վասն այսորիկ քաղաքս այս իսկ աւերեցաւ: ¹⁶ Արդ փուաք մեր քեզ գիտել թագաւոր, եթէ քաղաքս այս շինեսցի՝ և պարիսպք սորա կանգնեսցին՝ չէ՛ քեզ խաղաղութիւն: ¹⁷ Եւ առաքեաց թագաւորն առ Նռէում Բաադրեմս՝ և Կամսայի գրչի, և այլ ծառայակցաց նոցա որք բնակեալ էին ՚ի Սամարիա, և մնացորդացն յայն կողմն Գեպոյն, և ասէ. Խաղաղութիւն ընդ ձեզ. ¹⁸ զհարկահանս զորս առաքեցէք առ իս, մտեալ առաջի իմ և 19 փեղեկացուցեալ ինձ զամենայն. ¹⁹ հասի՛ ՚ի վերայ, և գրի զի քաղաքդ այդ յաւիտեանս ժամանակաց ապստամբ է, և ընդդէմ թագաւորաց լեակ է. ²⁰ և թագաւորք հզօրք և բռնաւորք կացեալ են յԵրուսաղէմ, բռնացեալ կալեալ զայն կողմն արևմտից՝ յայն կողմն Եփրատ գետոյ: Արդ՝ դիք ՚ի վերայ դոցա հարկս և հանս, զի մի՛ և այլ կամակարեալ բռնացին: ²¹ Արդ այժմ փութեալ ձեզ փեղեկութիւն, երթայք արգելէք և 22 խափանեցէք զգործս նոցա, զի մի՛ շինեսցի քաղաքն. ²² և մի՛ ներէք նոցա և թողացուցանէք, այլ փոյթս յանձին կալեալ պահանջել զամենայն հարկս և զհասս. զի մի՛ երբէք բազմացին և զօրացին, և լիցին ընդդէմ թագաւորաց: ²³ Յայնժամ հարկահան Արսասաս թագաւորի՛ այսինքն է Արտաշիսի՛ բերեալ կարդաց զգիրն առաջի Նռեսիմայ՝ և Սամայի գրչի, և ծառայակցաց նորա. և ելեալ փութապէս յԵրուսաղէմ և ՚ի Նրէասարան մեծաւ զօրութեամբ՝ և այրուծիով՝ արգելին և խափանեցին զՆրէայսն

6 *Յօրինակին.* Ասարտյեու Պար: 7 *Ի լու՛.* Յաւուրս Արտաշէսի Միթրի՛. *հաւնաձայն ոմանց ՚ի բնաք՛: Ոսկան.* Հանդերձ և այլովք ծա՛: 8 *Ոմանք.* Են բանք թղթին... յայս կողմն Գեպոյն: *Յօրինակին ՚ի լու՛.* *չակերպիւք նշանակի թուղթս, մինչև ցիւանարն 17:* 9 *Յօրինակին.* Սքուէ: *Ոմանք.* Սփարսաթաքայիէ. Տար՛: 13 *Ոմանք.* Առ Արսաս թագաւոր խաղաղութեան: 14 *Ոմանք.* Ես լինին թագաւորաց: 17 *Ոսկան ՚ի լու՛.* Եւ Սամսայի գրչի, և այլ: 20 *Ոսկան.* Եւ այլ կամակորեալ բռնացին: 22 *Ոմանք.* Եւ թուլացուցանէք... յանձին կալեալ պահանջեսցիք զամենայն հարկս:

ի շինելոյ: ²⁴ Յայնժամ խափանեալ դափարկացան գործ քանարին Տե– 24
առն Ասպուծոյ յԵրուսաղէմ. և էր դափարկացեալ մինչև յերկրորդ ամն
Դարեհի արքայի Պարսից:

Զ/ը ¹ Եւ մարգարեանային Անգեսա և Զաքարիաս Աղոյվայ, մարգարեանային
ի վերայ Նրէասպանի և Երուսաղէմի յանուն Տեառն Ասպուծոյ Իսրայէ–
լի: ² Յայնժամ յարեան Զորաբաբել Սաղաթիելեանց, և Յեսու Յովսեփեկեանց՝
և սկսան շինել զքուն Տեառն Ասպուծոյ Իսրայէլի, և միաբանեալ ընդ
նոսա մարգարէքն Ասպուծոյ օգնէին նոցա: ³ Յայնմ ժամանակի եկն առ 3
նոսա Թաթանա իշխան կողմանց գեպոյն Եփրատու, և Սաթարբուզան,
և ծառայակիցք նոցա, և ասեն ցնոսա. Ո՞ հրամայեաց ձեզ շինել զքունս
զայս, և կամ ո՞ր բանի կանգնեցէք զաշտարակս դորա ⁴ և կամ զի՞նչ 4
անուանք են արանցն այնոցիկ որք են առաջնորդք շինելոյ զքաղաքս
զայս: ⁵ Եւ էին աչք Տեառն Ասպուծոյ ՚ի վերայ Նրէիցն դարձելոցն ՚ի 5
գերութենէն. և ո՞չ խափանեցին զնոսա մինչև քացեն զփարէլ Դարեհի
արքայի. և յայնժամ առաքեցին զհարկահանս վասն իրացս այսոցիկ՝
զի տեղեկացին գրով: ⁶ **Եւ այս է գրեալն.** Թաթանա իշխան կող– 6
մանց գեպոյն, և Սաթարբուզան՝ և ծառայակիցք նորա, Փարսաքէ և
Ռեսիմ. ⁷ Դարեհի թագաւորի խաղաղութիւն բազում. ⁸ զփութիւն լիցի 7, 8
թագաւորիդ, զի երթեալ մեր յերկիրն Նրէասպանի ՚ի քաղաքն Երու–
սաղէմ, քեսաք զքանարն Տեառն Ասպուծոյ մեծի, զի շինէին ընտիր
քարամբք, և փայտս պահանկս դնէին յորմնս. և գործն էր յաջողակ,
և յառաջեր ՚ի ձեռն նոցա: ⁹ Յայնժամ հարցաք ցծերս նոցա և ասեմք. 9
Ո՞ հրամայեաց ձեզ շինել զքունս զայս, և կամ ո՞ր բանի հաստատեք
զդա: ¹⁰ Եւ խնդրեալ զանուանս առաջնորդացն, զի քացուք տեղեկու– 10
թիւն ձեզ. և զի գրեսցուք զանուանս արանց իշխանաց նոցա: ¹¹ Եւ 11
զայս պատասխանի արարեալ Նրէիցն ասեն ցմեզ. Մեք ենք ծառայք
Տեառն Ասպուծոյ երկնի և երկրի, և շինեմք զքունս զայս որպէս և
էր շինեալ յառաջ քան զբազում ամս, զոր շինեաց թագաւորն Իսրա–
յէլի մեծն Սողոմոն. ըստ այնմ օրինակի և մեք հաստատեմք զսա:
¹² Վասն զի հարքն մեր բարկացուցին զԱսպուծ երկնի և երկրի. և 12
ե՛ր զնոսա ՚ի ձեռս Նաբուքոդոնոսորայ արքային Բաբելացոց և Քաղ–
ղէացոց, և զքունս զայս քակեաց, և զժողովուրդն պանդխտեցոյց ՚ի
Բաբելոն: ¹³ Եւ յառաջնում ամի Կիրոսի թագաւորի Բաբելացոց, Կի– 13
րոս թագաւոր հրամայեաց շինել զքունս զայս Տեառն Ասպուծոյ: ¹⁴ Եւ 14
զկահ քանս այսորիկ զարծաթեղէնս և զոսկեղէնս՝ զորս Նաբուքոդո–
նոսոր ան յԵրուսաղէմէ, և եկն երեր ՚ի քունս ասպուծոց իւրոց. առեալ
զայն Կիրոսի թագաւորի ՚ի քանէ թագաւորին, և եր ցՍամանասար

23 Ոսկան. Եւ Սամասի գրչի, և ծառայակցաց նոցա: Ոմանք. Զօրութեամբ, և այր
և ձիով: 5. 1 Յօրինակին՝ թերևս վրիպակա գրչի յանելայ է յեր Զաքարի–
աս (և) Աղոյվայ. գորով զանց արարաք դնելով համաձայն այլոց՝ և Զաքարիաս
Աղոյվայ. այսինքն՝ որդի Աղոյվայ. որպէս դնի ստորև Գ. Զ 14: 3 Ոմանք.
Զաշտարակս սորա: 6 Ոմանք. Սասանա իշխան կող՝... և ծառայակիցք նոցա: 8 Ի
լուսն. Պահանգս դնէին. համաձայն այլոց ՚ի բն: Այլք. Եւ յառաջեր ՚ի ձեռս նոցա:
9 Ոմանք. Վարցաք զծերս նոցա... բանի հաստատեցէք զդա: 13 Ոմանք. Կիրոսի
արքայի Բաբել՝:

15 գանձաւոր. ¹⁵ և ասէ ցնա. Զամենայն սպասոյ և զկահ ան և էրթ
 16 յԵրուսաղէմ ՚ի քուն Տեառն որ է անդ. և քարն դիր զկահոյ ՚ի քեղոջ
 17 ¹⁶ իրում: ¹⁶ Յայնժամ Սամանասար եկն՝ և արկ զհիմն քաճարիս Տեառն
 18 ¹⁷ Ասործոյ յԵրուսաղէմ. և յայնմ հեպէ շինենք, և ոչ ևս է կարարեալ:
 19 ¹⁷ Արդ եթէ քարոյն թուի քեզ թագաւոր, այց արա և քնն ՚ի քունս պահ-
 20 պանութեան գրոց յիշարակարանաց թագաւորաց Բաբելացոց. զի
 21 զհիւստեալ թէ արդարն Կիրոս թագաւորն հրամայեաց շինել զքունս
 22 Տեառն ՚ի Նրէասպանի յԵրուսաղէմ. և քեղեկացեալ քո թագաւոր վասն
 23 իրացս այսոցիկ՝ առաքեսջիր առ մեզ:

6 ¹ Յայնժամ Դարեհ թագաւոր այց արար՝ խնդրեաց և եզիր ՚ի քունս
 2 թագաւորաց գրոց յիշարակարանացն ՚ի Բաբելոնի: ² Եւ զքեալ յԱմաթսպի
 3 քաղաքի Բարանացոց՝ զլուս մի գրոյ քունարի. և զայս ինչ գրեալ էր
 4 ՚ի գիրս յիշարակարանին: ³ Յամին առաջնում Կիրոսի. Կիրոս թա-
 5 գաւոր հրաման եր վասն քանն Տեառն որ յԵրուսաղէմ. ասէ. Շինեսցի՛
 6 քաճարն Տեառն, և քեղին ուր զոհեն զգոհսն Տեառն: Եւ էր զչափ
 7 քարձրութեանն կանգունս վաթսուն, և լայնութեանն կանգունս վաթ-
 8 սուն. ⁴ և կարգք երեք ՚ի զօրաւոր քարանց. և կարգ մի փայտեղէն. և
 9 սնայէս շինեսցի և յարկցի ամենայն քաճարն: ⁵ Եւ զկահ քանն Տե-
 10 առն՝ զարծաթեղէնս և զոսկեղէնս զոր եբեր Նաբուքոդոնոսոր ՚ի քանէ
 11 Տեառն յԵրուսաղէմ՝ և եղ ՚ի Բաբելոն. արդ քացին ՚ի քանց՝ և քարցին
 12 ՚ի քաճարն Տեառն յԵրուսաղէմ. և երթեալ քարցին ՚ի քեղի իւր ՚ի
 13 քունն Ասործոյ ուր լեալ էր: ⁶ Յայնժամ Դարեհ եր զգիր հրամանիս
 14 իշխանաց կողմանց Գեպոյն. Սաթրաբուզանայ և ծառայակցացն նո-
 15 րա ՚ի կողմանս Գեպոյն, և ևն ՚ի հեռագոյն քեղիս: ⁷ Եւ արդ յայսմ
 16 հեպէ թոյլ քուք շինել զքունն Ասործոյ, իշխանացն Նրէից և ծերոցն
 17 Իսրայէլի, և շինեսցեն զքունն Ասործոյ ՚ի քեղոջ իրում: ⁸ Եւ իմ
 18 հրամայեալ՝ մի՛ որ արգելցէ զծերսն Իսրայէլի ՚ի շինել զքուն Տեառն
 19 Ասործոյ իւրեանց. և իշխանութենէ թագաւորութեան իմոյ որ են
 20 հարկահանք կողմանց Գեպոյն ամենայն զգուշութեամբ քացեն զծախս
 21 արանցն այնոցիկ՝ և մի՛ խափանեսցեն: ⁹ Եւ զորդիս ցլոց՝ և խոյս, և
 22 ամիկս յողջակէզս Տեառն Ասործոյ երկնից. ցորեան, և աղ, և զինի,
 23 և ձէթ, որպէս և հրամայեսցեն քահանայապետքն յԵրուսաղէմ. և լիցի
 24 անխափան քունեալ օր ըսպ օրէ որպէս և խնդրեսցեն. ¹⁰ և մարուսցեն
 25 քարարագ ՚ի հոպ անուշից Տեառն Ասործոյ երկնից, և արասցեն
 26 աղօթս վասն կենաց թագաւորի՝ և որդոց նորա: ¹¹ Եւ յինէն էլ հրամանս
 27 այս. և ամենայն մարդ որ կացցէ ընդդէմ հրամանի իմոյ՝ քակեսցի՛ քուն
 28 նորա, և առեալ փայտ ՚ի քանէ նորա ուղղեսցեն՝ և բնեռեսցեն զայրն
 29 ՚ի նմա որ եկաց ընդդէմ հրամանի իմոյ. և եղիցի նմա ՚ի նախաքինս
 30 յաւիտենից: ¹² Եւ Ասորուած՝ որոյ բնակեալ է անուն նորա անդ՝ ելցէ

14 *Յօրինակին*. ՅՍամանասար գանձ: 17 *Այլք*. Պահպանութեանց գրոց: 6. 2 *Ոսկան*. Քաղաքի Եկրաքանացոց: *Ոմանք*. Գրոց քունարի: 3 *Յօրինակին ՚ի լուս*. չակերտիւք նշանակի յիշարակարանս, մինչև ցիւսմարն 6: 5 *Այլք*. Արդ քացն ՚ի քանց: *Ոմանք*. Տարցն ՚ի քեղի իւր... որ լեալ էր: 6 *Այլք*. Զգիր հրամանի: 11 *Ոմանք*. Եւ եղիցի ՚ի նմա նախաքինս:

և աներեսցէ զթագաւորութիւնն և զժողովորդն, որ յանդգնեցաւ ձգել զձեռն իւր և արգելոյլ ապականել զպունն Ասպուծոյ որ յԵրուսաղէմ: Ես Դարեհ թագաւոր՝ եղի զհրամանս զայս, և մի՛ որ իշխեսցէ անցանել: ¹³Յայնմ ժամանակի իշխան կողմանց Գեարոյն՝ և Սաթրաբուզան և ¹³ ծառայակիցք նորա, առ որս առաքեաց Դարեհ թագաւոր, վաղվա- ղակի կաբարէին զհրամանս նորա: ¹⁴Եւ ծերքն Տրէից՝ և Ղևրացիքն ¹⁴ շինէին. ՚ի ժամանակս մարգարէութեանն Անգեայ և Զաքարիայ որդոյ Ադդովայ:

Ե/թ Եւ շինեցին և հասարաբեցին ըստ հրամանին Տեառն Ասպուծոյ Իւրայելի. և որպէս հրամայեցին Կիրոս թագաւոր՝ և Դարեհ. և ՚ի ժամանակս Արփասասայ թագաւորին Պարսից: ¹⁵Եւ որ օր երեք էր ¹⁵ ամսոյն Ադարայ՝ յամին վեցերորդի Դարեհի արքայի կաբարեցան փա- ճարն: ¹⁶Եւ արարին որդիքն Իւրայելի քահանայքն՝ և Ղևրացիքն, և ¹⁶ որք ելեալ էին ՚ի գերութենէ նաւակաբիս փանն Տեառն մեծաւ ուրախու- թեամբ: ¹⁷Եւ մարուցանէին ՚ի նաւակաբիս փանն Տեառն զուարակս ¹⁷ հարիւր, խոյս երկերիւր, գառինս չորեքհարիւր. և ամիկս յայծեաց վասն մեղաց ամենայն Իւրայելի, երկոպասան՝ ըստ թուոյ ցեղիցն Իւրայե- լի: ¹⁸Եւ կացուցին զքահանայսն ըստ փեղեաց իւրեանց, և զՂևրացիսն ¹⁸ ըստ վիճակի բաժանմանն իւրեանց ՚ի սպասաւորութիւն Տեառն Ասպու- ծոյ յԵրուսաղէմ. երկու հազար երկերիւր որպէս և գրեալ է ՚ի զիրս Մով- սիսի: ¹⁹Եւ արարին որդիքն Իւրայելի ելեալք ՚ի գերութենէն զգաբիկն ¹⁹ Տեառն ՚ի չորեքբասաներորդ ամսոյն առաջնոյ. ²⁰և սրբեցան քահա- ²⁰ նայքն և Ղևրացիք. և եղեն ամենեքեան սուրբք. և զենին զգաբիկն Տեառն, ամենայն որք ելեալ էին ՚ի գերութենէն, և եղբարք իւրեանց և քահանայք. ²¹և կերան որդիքն Իւրայելի զգաբիկն ամենեքեան որք ²¹ որոշեալ էին ՚ի պղծութեանց ազգաց երկրին. և որք եկեալ էին առ նոսա խնդրել զՏէր Ասպուած Իւրայելի: ²²Եւ արարին զփօն բաղարջակերացն ²² զեւթօն օր, և ուրախ եղեն յԵրուսաղէմ. վասն զի ուրախ արար զնոսա Տէր Ասպուած Իւրայելի. և Տէր դարձոյց զսիրտ թագաւորին Ասորոց առ նոսա զի օգնեսցէ և զօրացուցէ զձեռս նոցա ՚ի գործ փաճարին Տեառն Ասպուծոյ Իւրայելի:

Ը/ժ ¹ Եւ յեք բանիցս այսոցիկ ՚ի թագաւորութեանն Արփաշեսի արքա- ⁷ յի Պարսից, էլ Եզրա որդի Սարուայ, որդոյ Ագարիայ, որդոյ Քեղկեայ. ²որդոյ Սեղումայ, որդոյ Մաղովկայ, որդոյ Աքիպովբայ. ³որդոյ Սամաշթայ, որդոյ Եզրայ, որդոյ Մարովթայ. ⁴որդոյ Զարեայ, որդոյ Ոգիայ, ⁴ որդոյ Բովկայ. ⁵որդոյ Աբիսուայ, որդոյ Փեննէսի, որդոյ Եղիազարու, ⁵ որդոյ Ահարոնի առաջին քահանայի: ⁶Այս Եզրա՝ որ էլ ՚ի Բաբելոնէ. ⁶ և սա էր գրիչ արագագիր օրինացն Մովսիսի գոր եք Տէր Ասպուած Իւրայելի. և եք նմա թագաւորն զամենայն որ ինչ խնդրեաց ՚ի նմանէ. զի ձեռն Տեառն Ասպուծոյ էր ընդ նմա: ⁷Եւ ելին ընդ նմա յորդոցն Իս- ⁷ րայելի՝ և ՚ի քահանայից՝ և յՂևրացոց, և յերգեցիկ պաշտօնէից, և ՚ի

18 Ունսւք. Ըստ վիճակ բաժանման իւ՞: 21 Ունսւք. Եւ որք ելեալ էին առ նոսա: 7. 1 Ունսւք. Որդի Սարոյայ: 6 Ունսւք. Եւ եք նմա թագաւորն՝ գոր ինչ խնդրեաց:

որնապանաց՝ և ՚ի Նաթանայացոցն յԵրուսաղէմ: Յամին եւթներորդի
 8 Արփաշիսի թագաւորի. ⁸ ելին յԵրուսաղէմ յամսեանն հինգերորդի, որ
 9 էր ամ եւթներորդ թագաւորին. ⁹ և յամսամբին հինգերորդ ամսեանն
 եկն Եզրա յԵրուսաղէմ. վասն զի ձեռն Տեառն Աստուծոյ բարութեամբ
 10 էր ընդ նոսա: ¹⁰ Եւ եղ Եզրա ՚ի սրբի իւրում խնդրել զօրէնսն Տեառն,
 11 և զրել զնա, և ուսուցանել Իսրայէլի զիրամանս և զդասարանս: ¹¹ Եւ
 այս են իրք հրամանի զոր եր Արփաշէս թագաւոր Եզրի քահանայի և
 12 գրչի զոոց բանի օրինացն Տեառն, և հրամանաց նորա ՚ի վերայ Իսրա-
 12 յէլի: ¹² Արփաշէս թագաւորաց թագաւոր, Եզրի գրչի օրինացն Տեառն
 13 Աստուծոյ երկնից. ¹³ ամենայն հաստատութեամբ ելլու ես հրաման ՚ի
 վերայ ամենեցուն որ են ընդ թագաւորութեամբ իմով, ժողովորոցն Իս-
 14 րայէլի, և քահանայից և Ղևւրացոցն, զի ելցեն ամենեքեան յԵրուսաղէմ
 14 ընդ քեզ: ¹⁴ Յերեսաց թագաւորի, և եւթն խորհրդակցացն առաքեցաւ
 զհրս այս, այց առնել Նրէիցն՝ և Երուսաղէմացոցն առաջնորդութեամբ
 15 Եզրի, որոյ են օրէնք Աստուծոյ ՚ի ձեռին իւրում: ¹⁵ Եւ հրամայեաց թա-
 գաւորն փակ ՚ի փուն Տեառն արծաթ և ոսկի, հանդերձ խորհրդակցօք
 իւրովք յԵրուսաղէմ, և ղնել ՚ի փաճարին առաջի Տեառն Աստուծոյ Իս-
 16 րայէլի. ¹⁶ և ամենայն որոյ զպրցի արծաթ և ոսկի՝ Նրէայք որք իցեն
 պանդուխտք ՚ի Բաբելոն՝ ժողովուրդք և քահանայք, առցեն ընդ իրեանս
 17 և փարցին ՚ի փուն Տեառն յԵրուսաղէմ: ¹⁷ Եւ ամենեքեան որք ելցեն՝
 պարբաստեցեն զայս օրինակ, որպէս և գրեցաք. Ջուարակս, խոյս,
 զառիմս, և զգոհս և զնուէրս իրեանց. և մարուսցեն ՚ի վերայ սեղանոյ
 18 Տեառն Աստուծոյ իրեանց յԵրուսաղէմ: ¹⁸ Եւս առաւել վասն քն՝ ասէ,
 և վասն եղբարց քոց արարի բարութիւն, և թողի՛ զարծաթ և զոսկի,
 19 որպէս վայել է՛ Աստուծոյ ձերոյ՝ արարէք: ¹⁹ Եւ զկահ փութալ քեզ ՚ի
 20 սպասաւորութիւն փանն Տեառն, ա՛ն ընդ քեզ՝ և փա՛ր յԵրուսաղէմ. ²⁰ և
 21 զաւելորդսն փաշի՛ր ՚ի պահեստ գանձու փան թագաւորաց: ²¹ Եւս Ար-
 փաշէս թագաւոր ելլու հրաման ամենայն զանձաւորաց որ իցեն յայն
 կողմն Եփրատ գետոյն, զամենայն ինչ զոր և խնդրեսցէ ՚ի ձէնջ Եզրա
 քահանայ և գրիչ օրինացն Տեառն Աստուծոյ երկնից, փաջի՛ք ՚ի փուն
 22 Տեառն Աստուծոյ նորա: ²² Պարբանստ արարէք արծաթ՝ փաղանստ հա-
 23 րիւր. և ցորեան՝ քոռս հարիւր, և զինի՝ նոյնչափ, և ձէթ՝ նոյնչափ. ²³ և
 մի՛ որ կացցէ ընդդէմ հրամանաց թագաւորի: Ջամենայն ինչ զոր հրա-
 մայեցի ՚ի փուն Տեառն Աստուծոյ երկնից և երկրի՝ այս եղիցի. և մի՛
 որք ձեռնարկեսցէ խափանել ՚ի փանէ Տեառն Աստուծոյ Իսրայէլի. զի
 մի՛ եղիցի բարկութիւն ՚ի Տեառնէ Աստուծոյ ՚ի վերայ թագաւորութե-
 24 ան իմոյ՝ և որդոյ իմոյ: ²⁴ Եւ ելլու ձեզ զիպել թէ ամենայն որ իցեն
 ՚ի քահանայից և յՂևւրացոց՝ և ՚ի սաղմոսերգողաց՝ դռնապանացն և
 Նաթանացոցն, և որք իցեն սպասաւորք փանն Աստուծոյ՝ մի՛ փացեն
 25 հարկս, և մի՛ որ իշխեսցէ ծառայեցուցանել զնոսա: ²⁵ Եւ դու Եզրա՛ որոյ

7 *Ոմանք.* Եւ ՚ի Նաթանացոցն՝ յԵրուսաղէմ: 8 *Ոմանք.* Յամսեանն եւթներորդի:
 17 *Ոմանք.* Պարբաստիցեն: 21 *Այլք.* Ջամենայն ինչ որ և խնդրիցէ: 23 *Ոսկսն.* Այն
 եղիցի: *Ոմանք.* Բարկութիւն Տեառն Աստուծոյ: 24 *Բազումք.* Եւ Նաթանայացոցն:

Է իմաստութիւն Աստուծոյ ՚ի ձեռին քում, կացո՛ գրիչս և դաստարս՝
 զի դաստարսն զամենայն ժողովուրդս որ են յայն կողմն Գետոյն, և
 ուսուցեն ամենեցուն որք ո՛չ գիտիցեն զօրէնս Աստուծոյ քոյ: Եւ ամենեքեան որք ո՛չ գիտիցեն. ²⁶ և ամենեքեան որք ո՛չ առնիցեն ըսպ
 օրինացն Տեառն՝ և ըսպ օրինաց թագաւորին, մասնեալք լիցին ՚ի դա-
 ստարսն ըսպ գործոց իւրեանց, եթէ ՚ի մահ, եթէ ՚ի փանջանս, եթէ
 ՚ի փուզանս, և եթէ ՚ի կապանս: ²⁷ Օրինեալ է Տէր Աստուած հարցն
 մերոց՝ որ արկ գայս ՚ի սիրտ թագաւորին, և փառաւորեաց զանուն Տե-
 առն Աստուծոյ մերոյ որ է յԵրուսաղէմ. ²⁸ և արար առ իս զողորմութիւն՝
 և պարուեաց զիս առաջի թագաւորին և խորհրդակցաց նորա, և ա-
 ռաջի ամենայն իշխանաց թագաւորին. և ես զօրացայ. վասն զի ձեռն
 Տեառն ամենայն բարութեամբ էր ընդ իս. ժողովեցի զամենայն իշխանս
 Իսրայելի ելանել ընդ իս:

Թ/ժս ¹ Եւ այս են իշխանք հայրապետացն որ ելանէին ընդ իս ՚ի թագաւորութեանն
 Արտաշէսի թագաւորի Բաբելացոց: ² Յորդոցն Փենելէսի՝ Գեթսուն. յորդոցն
 Իթամարայ՝ Դանիէլ. յորդոցն Դալթայ՝ Յապուս. ³ յորդոցն Նաաքա՝
 Նիա. յորդոցն Փորոսայ՝ Ջաքարիա, և ընդ նմա արք հարիւր յիսուն.
⁴ յորդոցն Փաաթմովար՝ Եղիանա որդի Ջարա, և ընդ նմա երկերիւր
 արանց. ⁵ յորդոցն Ջապուելի՝ Սեբենիա որդի Ազիելի, և ընդ նմա ե-
 րեք հարիւր արանց. ⁶ յորդոցն Ադինայ՝ Աբէն որդի Յովթանայ, և
 ընդ նմա յիսուն արանց. ⁷ յորդոցն Եղամի՝ Իսաիաս որդի Աթաղիայ,
 և ընդ նմա եւթանասուն արանց. ⁸ յորդոցն Սափափայ՝ Ջամբդիա
 որդի Միքայելի, և ընդ նմա եւթանասուն արանց. ⁹ յորդոցն Յովարայ՝
 Բադիա որդի Յնելի, և ընդ նմա երկերիւր և ութսուս արանց. ¹⁰ յորդոցն
 Բաանայ Սեղիմութ որդի Յովսեփու, և ընդ նմա հարիւր վաթսուն արանց.
¹¹ յորդոցն Բաբէի՝ Ջաքարիաս որդի Բաբի, և ընդ նմա քսան և ութ
 արանց. ¹² յորդոցն Ադոնիկամայ և Ազգադայ և Յովան որդի Սակապանայ,
 և ընդ նմա հարիւր և փասն արանց: ¹³ յորդոցն Ադոնիկամ՝ Էսքարի,
 և այս են անուանք նոցա, Եղիփաղ'արթ, Յէիեղ', և Սամա, և ընդ նմա
 վաթսուն արանց. ¹⁴ յորդոցն Բագուի՝ Ութայի, և Ջարութ, և ընդ նմա
 եւթանասուն արանց: ¹⁵ Եւ ժողովեցի զնոսա առ եզր գետոյն որ գայ
 յԵփ, և առեալ անդ օթևանս ատուրս երիս. և ՚ի բազմութիւն ժողովրդե-
 անն յորդոց քահանայիցն, և յորդոցն Ղևեայ ո՛չ գրի գոք: ¹⁶ Եւ առա-
 քեցի առ Եղիազար, և առ Արիէլ, և առ Սեմնայ. և զԱռնասամ, և զԱրիբ,
 և զԵղնաթան, և զՆաթան, և զՋաքարիա, և զՄէտողասամ, և զՅովարիբ,
 և զՅեղամաթամ. ¹⁷ և իմացուցեալ ամին զնոսա առաջի իշխանացն որ
 էին ՚ի փեղոջ զանձաւորացն, և եղի բանս ՚ի բերանս նոցա խօսել ընդ
 եղբարս իւրեանց. Նաթանիսմ, որ էր ՚ի փեղի զանձաւորացն զորս ամին
 առ մեզ. որք երգէին ՚ի փան Աստուծոյ մերոյ. ¹⁸ և եկին առ մեզ. քան-

25 Ոմանք. Եւ ուսուցանեն ամենեցուն: 27 Ոմանք. Եւ փառաւորեաց զպունն Տեառն
 Աստուծոյ: 28 Ոմանք. Եւ ամենայն իշխանաց: 8. 2 Ոմանք. Եւ յորդոցն Դալթայ՝
 Տուս: 3 Ոմանք. Եւ յորդոցն: 4 Ոմանք. Եւ յորդոցն: 5 Ոմանք. Եւ յորդոցն:
 6 Ոմանք. Եւ յորդոցն: Ոմանք. Աբէն որդի Յովթանայ: 7 Ոմանք. Եւ յորդոցն:
 9 Ոմանք. Եւ ութսուս արանց: 16 Ոմանք. Եւ զԱրիբ... և զՆաթան... և զՅեղամաթամ:
 17 Ոմանք. Եւ եղի բան ՚ի բե՛:

զի էր ձեռն Տեառն 'ի բարութիւն ընդ մեզ: Յորդոցն Ղևեայ որդոյ
 Իսրայէլի. և զառաջինն եկին առ մեզ որդիք նորա և եղբարք նորա
 19 ութնփասն: ¹⁹ Եւ Աստիա և Յեսեա որդի Մերարեայ, և եղբարք նորա
 20 և որդիք նորա՝ արք քսան: ²⁰ Եւ 'ի Նաթանայ զոր էր Դաւիթ և իշխանքն
 'ի ծառայութիւն Ղևրացոցն, և 'ի Նաթանայիմ երկերիւր և քսան. ա-
 21 մենեքեան ժողովեցան ըստ անուան իւրեանց: ²¹ Եւ քարոզեցաք անդ
 պահս առ եզր գետոյն Առիս, և մարուցաք անդ աղօթս առաջի Տեառն
 Աստուծոյ մերոյ, խնդրել 'ի նմանէ ճանապարհ ուղղութեան՝ մեզ և որ-
 22 դոց մերոց՝ և ամենայնի որ ընդ մեզ. ²² վասն զի ամաչեցաք խնդրել
 'ի թագաւորէն հեծեալս ապրեցուցանել զմեզ 'ի թշնամեացն մերոց 'ի
 ճանապարհիին. վասն զի ասացաք ցթագաւորն այսպէս, եթէ ձեռն Տե-
 առն մերոյ օգնէ ամենեցուն որ խնդրեն զնա 'ի բարութիւն. և զօրու-
 թիւն նորա և բարկութիւն նորա 'ի վերայ ամենեցուն ոյք թողուն զնա:
 23 ²³ Եւ պահեցաք, և խնդրեցաք յԱստուծոյ մերոյ վասն այսր ամենայնի՝
 24 և լուս Տէր: ²⁴ Եւ առաքեցաք յիշխանացն քահանայից երկուփասան,
 25 զՍարաբիա, և զԱսաբիա, և ընդ նոսա յեղբարք նոցա փասն. ²⁵ և
 կշռեցաք և փուսք ցնոսա զարծաթ և զոսկի, և զսպաս առաջաւորու-
 թեան փանն Աստուծոյ մերոյ. զոր բարձրացոյց զմեզ թագաւորն և
 խորհրդակիցք նորա և իշխանք նորա, և ամենայն Իսրայէլ որ միան-
 26 զամ էին անդ. ²⁶ և կշռեալ էփու ցնոսա արծաթ փաղանփս՝ վեց հարիւր
 27 յիսուն, և կահ արծաթոյ՝ հարիւր, և ոսկոյ՝ փաղանփս հարիւր: ²⁷ և այլ
 կահ ոսկոյ՝ քսան և երեք, և կահ պղնձոյ սուրբ և մաքուր ոսկեգօծ:
 28 ²⁸ Եւ ասացի ցնոսա. Եւ դուք սրբեալք Տեառն Աստուծոյ էք, և ամենայն
 կահ սուրբ է Տեառն, և ոսկեղէնք և արծաթեղէնք ընտրեալք Տեառն
 29 Աստուծոյ հարցն մերոց. ²⁹ արթուն կացէք և պահեցէք՝ մինչև կշռեսցիք
 զդոսա առաջի իշխանաց քահանայիցն և Ղևրացոցն, և իշխանաց
 հայրապետացն Իսրայէլի՝ որ են յԵրուսաղէմ 'ի խորանս փան Տեառն:
 30 ³⁰ Եւ առեալ քահանայիցն և Ղևրացոցն զհամար ոսկոյ և արծաթոյ՝ և
 31 զկահս 'ի փանէլ յԵրուսաղէմ 'ի փուն Աստուծոյ մերոյ: ³¹ Եւ յարուցեալ
 չուեցաք 'ի գետոյն Էոս՝ որ օր երկուփասան էր ամսոյն առաջնոյ, և
 եկեալ հասաք յԵրուսաղէմ. և ձեռն Տեառն Աստուծոյ մերոյ էր ընդ մեզ,
 32 և փրկեաց զմեզ 'ի ձեռաց թշնամեաց մերոց, և 'ի պատերազմողաց
 զճանապարհայն. ³² և եկաք յԵրուսաղէմ, և հանգեաք անդ աւուրս երիս.
 33 ³³ և յաւուրն չորրորդի կշռեալ փուսք զարծաթ և զոսկի և զկահ 'ի փուն
 Տեառն Աստուծոյ մերոյ, 'ի ձեռն Սարեմովթ որդի Ոնիայ քահանայի, և
 որ էր ընդ նմա Եղիազար որդի Փենեէսի, և Յովաբաթ որդի Յեսուայ, և
 34 Նովադիա որդի Բանեայ, և այլ Ղևրացիք: ³⁴ Եւ էր թուով և համարով
 35 ամենայն, և գրեցաւ ամենայն կշիռ համարոյն բովանդակ: ³⁵ Եւ 'ի ժա-
 մանակին յայնմիկ որք եկեալ էին 'ի գերութենէն որդիք պանդխարու-
 թեան, մարուցին ողջակէզս Տեառն Աստուծոյ Իսրայէլի, զուարակս՝
 երկուփասան վասն ամենայն Իսրայէլի. խոյս՝ իննսուն և վեց. զառիւնս՝

18 Ունսնք. Որդոցն Իսրայէլի: **21 Յօրիւնակին պսկասէր.** Առ եզր գետոյն Առիս, և մարուցաք *սնդ* առօ՛: **25 Ոսկան.** Որ բարձրացոյց զմեզ: **29 Ոսկան.** Եւ հայրապետացն Իսրայէլի: **33 Այլք.** 'Ի ձեռս Սարեմովթ... այլ և Ղևրացիք:

եւթանասուն և եւթն. ամիկս վասն մեղաց՝ երկոյրասան: Զայս ամենայն ողջակէզս մարուցին Տեառն Աստուծոյ: ³⁶ Եւ ետուն զգիր կարասայն, ³⁶ զոր հրամայեալ էր թագաւորին ցիշխանս կողմանց գեւորն Եփրատու. և փառաւորեցին զժողովորդն և զբաճարն Աստուծոյ:

Ժ/ժբ ¹ Եւ ՚ի կարարել այսր ամենայնի՝ մերձեցա՛ն առ իս իշխանքն և ա– սեն. Ո՛չ որոշեցան ժողովորդն Իսրայելի և քահանայքն և Ղևրացիքն ՚ի ժողովրդոց՝ և յերկրէ՛ որ են հեռագոյն ՚ի նոցանէ. Քանանացին, և Քեփացին, և Փերեզացին, և Յերուսացին, և Ամոնացին, և Մովա– բացին, և Եգիպտացին, և Ամովրիացին: ² Քանզի արարին կանայս ՚ի ² դսպերաց նոցա, ինքեա՛նք և որդիք իւրեանց. և խառնակեալ պղծեցաւ սերմն սրբութեան նոցա ընդ ժողովորդ երկրին այնորիկ. և եղև սկիզբն անօրէնութեանս այսորիկ յիշխանացն: ³ Եւ եղև յորժամ լուայ ես զբանս ³ զայսոսիկ՝ պարառեցի զհանդերձս իմ, և փեպեցի՛ զհերս և զմօրուսս իմ, և այնպէս նսպելի ՚ի սուգ: ⁴ Եւ ժողովեցան առ իս ամենեքեան ⁴ որք էին երկիւղածք յԱստուծոյ Իսրայելի. որք էին ժողովեալք յելիցն պանդխտութեան. և ես այնպէս նսպելի ՚ի սուգ մինչև ՚ի ժամ զոհի՛ երեկոյին: ⁵ Եւ ՚ի զոհի երեկոյին՝ յարեայ ՚ի փառապանաց ինոց, և ⁵ պարառեալ հանդերձիւք իմովք, խոնարհեալ կորանայի ՚ի վերայ ճնգաց ինոց. և փարածեալ ամբարձեալ զձեռս իմ առ Տէր Աստուած, ⁶ և ասեմ. ⁶ Աստուած իմ և Տէր՝ ամաչենք և զարհուրիմք ՚ի քէն. բարձրացո՛ւ Տէր Աս– տուած իմ զերեսս իմ առ քեզ. վասն զի անօրէնութիւնք մեր բազմացա՛ն ՚ի վերայ զլիսոց մերոց, և մե՛նք մեր մեծացան և բարձրացան մինչև յերկինս. ⁷ յամաց և ՚ի ժամանակաց հարցն մերոց, և եմք մեք ՚ի մեղս ⁷ մեծամեծս մինչև ցայսօր. և վասն մեղաց մերոց մարմեցե՛ր զմեզ և զթագաւորս մեր, և զորդիս մեր՝ ՚ի ձեռն թագաւորացն հեթանոսաց, և ՚ի սուր և ՚ի գերութիւն և ՚ի յափշտակութիւն, և յամօթ երեսաց մերոց եղեա՛ք մինչև յօրս յայս: ⁸ Եւ այժմ գթութիւնք քո եղէ՛ն ՚ի վերայ մեր ⁸ Տէր Աստուած մեր, և շնորհեցեր մեզ փրկութիւն, և հաստատեցեր զմեզ ՚ի Կելի սրբութեան քոյ, և լուսաւորեցեր զաչս մեր այսօր Տէր Աստու– ւած մեր. և ետուր մեզ կենդանութիւն փոքր ՚ի շարէ՛ ՚ի ծառայութեանն մերում: ⁹ Վասն զի ծառայ եղաք. և ՚ի ծառայութեանն մերում ո՛չ թողեր ⁹ զմեզ Տէր Աստուած մեր, և խոնարհեցան առ մեզ ողորմութիւնք քո ա– ռաջի թագաւորին Պարսից քոյ զմեզ ՚ի կենդանութիւն, և բարձրացուցանել զքուն Աստուծոյ մերոյ, կանգնել և շինել զանապարս զայս. և արկանել ցանգ և պարիսպ ամրութեան Յուդայ և Երուսաղեմի: ¹⁰ Եւ արդ զի՛նչ ¹⁰ փացուք պարասխանի առաջի քո Տէր վասն այսր ամենայնի. քանզի անցա՛ք զօրինօք քովք Տէր՝ և զհրամանօք, ¹¹ զոր եպո՛ր ՚ի ձեռն ծա– ¹¹ ռայից քոց մարգարէից, ասելով այսպէս. Եթէ երկիրն յոր մփանելոց ես ժառանգել զնա, Է՛ երկիր պղծեալ ՚ի պղծութեանց ազգաց երկ– րին այնորիկ, և աղտեղութեամբք իւրեանց լցին զնա: ¹² Եւ արդ՝ մի՛ ¹²

9.1 Ոմանք. Մերձեցան առ իշխանքն և ասեն: **3 Ոմանք.** Եւ Փեպեցի: **5 Բազունք.** Եւ ՚ի զոհել երեկորին յար՛... համբարձեալ զձեռս: **6 Ոսկսն.** Եւ ասեմ. Տէր Աստուած իմ: **7 Այլք.** Ի ձեռս թագաւորացն: **9 Ոսկսն.** Տալ մեզ ՚ի կենդանութիւն: **Ոմանք.** Վասն զի ծառայ էաք. **կամ՝** եղաք... զցանգ և զպարիսպ: **11 Ոմանք.** Եթէ յերկիրն յոր մփանելոց ես:

- առնուցուս 'ի դստերաց նոցա կանայս որդուց քոց, և գոստերս քո մի՛ փաս կանայս որդուց նոցա, և մի՛ խնդրեսցես առնել խաղաղութիւն ընդ նոսա զամենայն ժամանակս. և եղիջիր դու զօրաւոր ուրեկ զքարութիւն երկրին, և ժառանգեսցեն որդիք քո զերկիրն զայն
- 13 յաւիտեանս ժամանակաց: ¹³ Եւ որ ինչ միանգամ անցք անցին ընդ մեզ վասն գործոց մերոց, և չարութեան մեղաց մերոց. այլ դո՛ւ Տէր բազում անգամ թողեր զմեղս մեր, և ետուր մեզ այսպիսի՛ զաւակ և
- 14 արմատ: ¹⁴ Եւ մեք դարձեալ խոտորեցաք անցեալ զօրինօք քովք, և խառնակեցաք ընդ աղտեղութիւնս հեթանոսաց երկրին. և ո՛չ բարկացար մեզ 'ի կորուսանել զմեզ մինչև ցայս վայր, եթէ ո՛չ մնասցէ
- 15 արմատ և զաւակ և անուան մեր: ¹⁵ Տէր Աստուած Իսրայելի՛ դու արդար և ճշմարի՛ր ես, որ ո՛չ սպառեցեր զզաւակ մեր. այլ մնաց մեր արմատ և զաւակ մինչև ցայսօր. և արդ ահաւասիկ ենք այսօր առաջի քո յանօրէնութիւնս մեր, և ո՛չ ևս կարենք ամբառնալ զգլուխ մեր՝ և կալ՝ առաջի երեսաց քոց. զի բազմացան անօրէնութիւնք մեր և չարիք՝ առաւել քան զգլուխս մեր:
- 10** ¹ Եւ յորժամ եկաց Եզրաս յաղօթս հանդերձ խոստովանութեամբս այսոքիք, և ողբովք մեծամեծօք անկեալ էր 'ի վերայ երեսաց երկրի առաջի Տեառն. ժողովեցան առ նա ամենայն որ էին յԵրուսաղէմ ժողովուրդ բազում, արք և կանայք՝ երիտասարդք և կուսանք, և ողբայր ժողովուրդն, և համբարձին զձայնս լալոյ իւրեանց: ² Եւ պատասխանի եր Յեթնիա որդի Եղ՛եայ որդւոյն Եղամայ, և ասէ ցԵզրա. Մեք մեղաք առ Տէր Աստուած մեր, և արարաք զկանայս յայլազգեաց երկրիս այսորիկ.
- 3 և այժմ են անօրէնութիւնք այսօր 'ի մէջ Իսրայելի: ³ Եւ արդ՝ ուխտեսցուք ուխտս առաջի Տեառն Աստուծոյ մերոյ հանել զամենայն կանայս այլազգիս, և զզաւակս որ 'ի նոցանէ. և արդ՝ որպէս կամիս արի՛ և կեցո՛՞ զսոսա
- 4 օրինօքն Տեառն Աստուծոյ. և որպէս պատուիրանք հրամայեն, ⁴ արի՛ և լուիցուք 'ի բերանոյ քումմէ, և մեք ընդ քեզ. զօրացի՛ր և արա՛ որպէս և
- 5 հրամայեալ է 'ի Տեառնէ Աստուծոյ: ⁵ Եւ յարուցեալ Եզրայ երդմնեցոյց զիշխանս ցեղից քահանայից և Ղևփացոց. և զամենայն Իսրայել առնէր ըստ այսմ օրինակի երդման: ⁶ Եւ յարուցեալ Եզրայ յերեսաց փրանն Աստուծոյ, երթեալ 'ի փուն զանձին առ Յոհան որդի Եղիսուբայ՝ հաց ո՛չ եկեր, և ջուր ո՛չ արք, և ողբացեալ 'ի վերայ անօրէնութեանն՝ և
- 7 մեծամեծաց մեղաց բազմութեանն: ⁷ Եւ քարո՛՞ կարդային 'ի Տրէասփանի և յԵրուսաղէմ, ⁸ ամենայն ոք՝ որ ո՛չ եկեսցէ յԵրուսաղէմ մինչև յերիս ատուրս, յիշխանաց և 'ի ծերոցն՝ եղիցի նզովեալ, և ամենայն ստացուածք նորա, և ինքն 'ի բաց եղիցի յեկեղեցոյ ժողովրդոցն Իսրայելի: ⁹ Եւ ժողովեցան ամենայն արք Յուդայ և Բենիամին յԵրուսաղէմ յերիս ատուրս, յիններորդ ամսեանն որ օր քսան էր ամսոյն. և նստան ամենայն ժողովուրդն 'ի հրապարակի փան Տեառն. և էին զարիւրեալք
- 10 'ի բանից նորա, և 'ի ցրտութենէ ձմերայնոյն: ¹⁰ Եւ յարուցեալ Եզրայ

¹² *Ոսկան.* Եւ գոստերս քո մի՛ փացես կանայս որդի՛: ¹⁴ *Այլք.* Եւ զաւակ և անուն մեր: **10. 1** *Ոսկան.* Անկեալ 'ի վերայ երեսաց երկրի: ⁹ *Ունակք.* Արք Յուդայ և Բենիամինի:

ատճեցաւ. Դորք էք որ մեղայք, և արարէք կանայս զդսպրես ալլազգեաց. և յաւելիք զմեղս և զանօրէնութիւնս ՚ի վերայ Իսրայէլի: ¹¹ Եւ արդ՛ փորք 11
 զօրհնութիւն Տեառն Աստուծոյ հարցն մերոց, և արարէք զհաճոյսն ա-
 ռաջի նորա. և զապրեալ որոշեցայք յամենայն հեթանոսաց երկրի, և
 ՚ի կանանց ալլազգեաց զորս արարէք: ¹² Եւ պապասխանի եպուն ա-
 մենայն եկեղեցին՝ և ասեն. Մե՞ծ է բանս այս զոր ասես դու ՚ի վերայ
 մեր. ¹³ վասն զի ժողովորդ բազումք ենք, և ժամանակս ձմեռն է. և 13
 ոչ կարենք կալ արպաքոյ, և գործդ ոչ է զմի օր կամ զերկու, վասն
 զի սասարիկ մեղաք յիրս յայս: ¹⁴ Կացցեն իշխանք յամենայն փեղիս 14
 և ՚ի քաղաքս, և որոց իցէ արարեալ կանայս յալլազգեաց՝ եկեացեն
 ՚ի ժամանակն, զոր ծերքն և հայրապետքն կարգեսցեն ՚ի քաղաքս
 քաղաքս՝ և դապրեալ քառեսցեն զմեղս զայս ՚ի մէնջ, և դարձուցեն
 զբարկութիւն Աստուծոյ ՚ի մէնջ որ վասն բանիս այսորիկ: ¹⁶ Եւ արա- 16
 րին այսպէս որ ելեալ էին ՚ի գերութենէն. և ընփրեաց Եզրաս արս
 իշխանս ՚ի հայրապետաց փանն իրոյ՝ զարս անուանիս. և շրջեցան
 յամասմփի փասներորդ ամսոյն՝ և վճարեցին. ¹⁷ և որոշեցին զամեն- 17
 այն արս որք ունէին կանայս յալլազգեացն մինչև ՚ի մոնփ ամսոյն
 առաջնոյ: ¹⁸ Եւ զփան յորդոցն քահանայիցն որք ունէին զկանայս՝ 18
 յալլազգեացն. յորդոցն Յեսովայ Յովսեդեկեանց, և եղբօր նորա Մա-
 նասէի և Եղիազարու, Յարիբ՝ և Գադաղիա. ¹⁹ և սկսան հանել զկանայս 19
 ալլազգեացն՝ յինքեանց, և մարտցին իրաքանչիւր՝ խոյս վասն թո-
 դութեան մեղացն անգիպութեան: ²⁰ Եւ յորդոցն Երամ՝ Մասիս, Եղիա, 20
 Մամարիա, և Եղոզիաս. ²² և յորդոցն Փասուր՝ Եղիանաս, Մասիէլ, Մի- 22
 սայէլ, Նաթանայէլ, Յովզաբաթ, և Եղ՛ասա. ²³ և յորդոցն Ղևրացոց՝ 23
 Յեզաբաթ, Սամուր, Կովղիա՝ այս է՝ Կովղիպոս, և Ափեթիաս, և Յուդաս.
 և Եղեազար: ²⁴ Եւ ՚ի սաղմոսերգացն՝ Եղիսափ, և ՚ի դռնապանացն՝ 24
 Կողէմ, Էփեղէս, և Ուրի: ²⁵ Եւ յԻսրայէլէ, յորդոցն Փորոսայ՝ Ղռամայիա, 25
 Յավիա, Մեղ՛քիա, Էակիմ, Եղեազար, Ասաբիա, Նիբանիա: ²⁶ Եւ յորդոցն 26
 Եղ՛ամ՝ Մարտաթանիա, Չաքարիա, Յաւեղ՛, Աբդիա, Երիմովթ, Եղի-
 ա: ²⁷ Եւ յորդոցն Չաթուայ՝ Եղ՛իոնէ, Եղիսաք, Մարթանա, Յարմովթ, 27
 Չաբադ, Չազիա: ²⁸ Եւ յորդոցն Բաբէի՝ Յոհան, Անանի, և Չաբուրթաղի: 28
²⁹ Եւ յորդոցն Բանի՝ Մոսողամ, Մաղաք, Ադիաս, Իասուր, Մասադ, Ղռեմովթ 29
³⁰ Եւ յորդոցն Փաաթ Մովար՝ Ադնէքաղ՛ել, Բանայիա, Մասեսա, Մարթա, 30
 Բեսեել, Մանասէ: ³¹ Եւ յորդոցն Երամ՝ Եղ՛իեզի, Եսիա, Մեղ՛քիա, Մամերա, 31
 Սիմէոն, ³² Բենիամին, Մաղ՛ուք, Մամարիա: ³³ Եւ յորդոցն Ասէմ՝ Մարթանիա, 32
 Մարտաթիա, Չարաթ, Եղ՛իփաղ՛էթ, Յերեմի, Մանասէ, Մամէի: ³⁴ Եւ 34
 յորդոցն Բանի՝ Մովադիա, Ամրամ, Ուէլ, ³⁵ Բանես, Բադաիա, Բեղիա, 35
³⁶ Ուանիա, Մարիովթ, Եղիասիք, ³⁷ Մարթանիա, Մարթանա: ³⁸ Եւ արա- 36, 37, 38
 րին որդիքն Բանի, և որդիքն Սեսէի, ³⁹ Սեղեմիաս, Նաթան, Ադազիաս, 39

14 Ոմանք. Եկեացն ՚ի ժամանակ. *ուր Ոսկան.* ՚ի ժամանակի: **16 Ի լուս՝.** Եւ ընփրեաց Եզրաս՝ քահանայս իշխանս: *Ուր և ոմանք.* Եւ ընփրեաց Եզրաս քահանայ արս իշ՛: **20 Ոմանք.** Մասիաս, Եղիա, Մամայիա: **25 Ոմանք.** Ղռամիա, Յազիա... Նիբանայիա: **28 Այլք.** Յոհանան, Անանիա և Չաբուրթաղի: **29 Այլք.** Ադայիաս. Իա՛: **30 Ոմանք.** Մարթա: **34 Յօրինակին.** Արմամ. Ուէլ:

- 40, 41 ⁴⁰ Մաքնա, Գայադու, Սեւեարու, ⁴¹ Եզրիէլ, Մադամիաս, Սամարիաս,
 42, 43 ⁴² Սեղ'ում, Արարիաս, Յովսէփ: ⁴³ Յորդուցն Աբուրէ՝ Իէուէլ, Մարաթիաս,
 44 ⁴⁴ Զարաթ, Զեբիննաս, Յադայի, Յադէ, Յովեդ, Բանայիա: ⁴⁴ Այսք էին
 ամենեքեան որ ունէին զկանայս յայլազգեսցն, և ծնան ՚ի նոցանէ
 ոսպերք և դսպերք:

Կարարեցաւ Երկրորդ Եզրաս:

44 *Ունակք.* Այս էին ամենեքեան: *Ոսկսն.* Ծնան ՚ի նոցանէ ոսպերս և դսպերս: *՚Ի վախճանի ունակք.* Կարարեցաւ Եզրայ Երկրորդ. *կամ՝* Կարարումն Երկրորդ Եզրայ: *Երեք նորագոյն օրինակք աստիճան յետ Երկրորդ Եզրայ, կարգեն՝* Եզրայ Երրորդ. *զորով ՚ի սպառ զանց առնեն այլ հնագոյն գրչագիրք՝ համաձայն մերումս. վասն որոյ և պարշաձ թուեցաւ թողոյ զայն ՚ի յանելուած մարենիս:*

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԳՐՈՅՆ ՆԵՆՄԵԱՅ:

ԶՆԵՄԻ թե իցե՛ ՚ի քահանայիցն՝ հասարպութեամբ ո՛չ ունիմ ասել. բայց կարծի ՚ի նոցունց գոլ, վասն ՚ի բաց հանելոյ նորա յիշխելոյ ժողովրդեանն զժամունսն իշխանս Յուդայեանս, որք ՚ի ժամանակի անդ յեպ Զորաբաբելի, և ինքեան Նենմեայ վարելոյ զիշխանութիւնն ՚ի վերայ Նրէից գերկոբասան ամ, զկնի որոյ ո՛չ երևի թէ Յուդայեանք, այլ քահանայքն փիրէին ժողովրդեանն. թէպէտ և զիշխանաց ոմանց Յուդայեանց գոլ նշանակէ Գիրքս այս. ըստ այնմ թէ մի՛ պակասեսցէ իշխան Յուդայ: Նա՛ և Եգրա՛ իսկ՝ զկնի մահուն Զորաբաբելի երևի ՚ի Բաբելոնէ գալ յԵրուսաղէմ. առ որով և Նենմի ևս յեպ երեքբասան ամի հրամանաւ նոյն (երկայնաձեռն) Արպաշխի: Եւ ձեռն փալով իշխանացն Նրէից յերկոբասան ամ շինեաց զպարիսպս Երուսաղէմի, և կանգնեաց զորունս նորա, ո՛չ ինչ զանգիտեալ ՚ի հակառակութենէ հեթանոսացն. այլ և գթութեամբ խնամէր զաղքաբանս. և ՚ի պահպանութիւն փոնիցն և օրինացն զգուշանայր ժողովրդեանն: Կարգէր զՂևփացիսն ըստ պայմանին եղելոյ Դաւթի, և վիճակաւ առնէր ցեղիցն բնակել յիւրաքանչիւր կալուածս. և ՚ի մաքրել զժողովուրդն յայլազգի կանանցն. և յամենայն հրամանս օրինացն քաջահաճոյ լինէր ընդ Եգրայ. ակն ունելով լաւագոյն կենաց յԱսորւծոյ:

Գլուխք գրոցն Նենմեայ:

ւն. Յեպ երեքբասան ամի արձակելոյն Եգրի յերկայնաձեռն Արպաշխէ, և Նենմի ևս արձակեալ՝ գայ յԵրուսաղէմ. և հանդերձ իշխանօքն սկսաւ շինել զպարիսպս Երուսաղէմի, և կանգնել զորունսն:

բ. Զի կամեցան հեթանոսքն խափանել զգործն, և ո՛չ զօրեցին. և Իսրայէլեանքն ապա մեծաւ զգուշութեամբ կազմեցան կէսք զինու վառեալ ընդդէմ թշնամեացն, և այլքն ՚ի գործ շինուածոյն փութացեալք:

գ. Զի թափեաց Նենմի զժողովուրդն ՚ի ծանր հարկաց իշխանացն Յուդայ, և դարձոյց ՚ի փտարսն զյափշտակութիւնս, և գերկոբասան ամ ինքն կալաւ զիշխանութիւնն բարեձևութեամբ:

դ. Դարձեալ խորհէին այլազգիք չարիս խափանել զգործն՝ և ո՛չ կարացին. այլ կարարեաց զպարիսպս յերկոբասան ամս, և կանգնեալ զորունսն՝ զգուշութեամբ փակեր և բանայր:

ե. Ընարութիւն ցեղիցն ելելոց ՚ի Բաբելոնէ, որք բնակեցին ՚ի քաղաքս իւրեանց:

զ. Տօնեցին զփաղաւարացն, և պահեալ և աղօթեալ գրեցին ուխտ, և կնքեցին պահել զօրէնս Ասորւծոյ:

է. Վիճակաւ նստան յԵրուսաղէմ և ՚ի Նրէաստան՝ Յուդայ և Բենիամին, և քահանայք և Ղևփացիք, և արարին զնաւակարիս պարսպին առ Յովիդայեաւ քահանայապետի, որ էր որդի Եղիասիբայ որդոյ Յովակիմայ որդոյ Յեսուայ Յովսեփեկեանց:

ը. Կարգեցին վերակացուս զանձուց փաճարին, և դռնապանս և սաղմոսերգս յՂևփացոցն. և լուեալ յօրինացն ՚ի բաց հանին զայլազգիսն յԻսրայէլէ:

թ. Եղիասիբ քահանայապետ փութեալ էր Տուբիայ այլազգոյ փուն զանձի ՚ի գալիթ փաճարին. զոր մերժեաց Նենմի զՏուբիա. և զի գրկեալք եին

Ղևպացիք՝ դարձոյց ՚ի նոսա զբաժին իւրեանց, և կարգեաց ՚ի պաշտօնն Տեառն:

Ժ. Սրբեաց Նեմի զշաբաթն, և ՚ի բաց եր հանել զայլազգի կանայս քահանայիցն և Ղևպացւոց. և սրբեալ զՂևպացիսն կարգեաց ՚ի պաշտօնն:

ԲԱՆՔ ՆԵՆՄԱՅ ՈՐԴԻՈՅ ԱՔԱՂԻԱՅ

Ա **Ե** րդև յամսեանն Քառը յամի քսաներորդի Արքաշէսի արքա- 1
յի, ես էի 'ի Շառշ 'ի մայր քաղաքացն արիբայ. ²և եկն առ իս 2
յեղբարցն իմոց. նա՛ և արք Յուդայ, և հարցի՛ ցնոսա վասն
փրկելոցն որք ապրեցան և ելին 'ի գերութենէն՝ և վասն Երուսաղեմի:
³Եւ ասեն ցիս. Զերծեալքն 'ի գերութենէն՝ են անդէն յաշխարհին իւ- 3
րեանց 'ի մեծ նեղութիւն և 'ի նախարհնս. և պարիսպքն Երուսաղեմի
կա՛ն նոյնպէս քակեալ և աւերեալ, և դրունք նորա հրկիզեալ հրով: ⁴Եւ 4
երկ յորժամ լուայ ես զբանս զայս՝ նստայ և լայի և սո՛ւզ առի զաւուրս,
և պահեցի պահս, և կացի յաղօթս առաջի Տեառն Աստուծոյ երկնից, ⁵և 5
ասեմ. Տէր Աստուած երկնի և երկրի՝ որ զօրաւորդ ես և մեծ և ահար-
կու, պահես զուխարս և զողորմութիւնս ոյք սիրեն զքեզ, և ոյք առնեն
զօրէնս քո. ⁶և եղիցի ականջք քո 'ի լսել, և աչք քո 'ի տեսանել: Եւ արդ՝ 6
լո՛ւր և տեն զաղօթս ծառայի քոյ զոր ես այսօր մատուցանեմ առաջի քո,
վասն որդւոցն Իսրայէլի ծառայից քոց, որք մատնեցաք 'ի նեղութիւն
վասն մեղաց մերոց զոր մեղաքն՝ են և տուն հօր իմոյ մեղաք. ⁷վասն 7
զի յանցանելով յանցեաք՝ և ո՛չ պահեցաք զօրէնս և զհրամանս, և զդա-
տաստանս քո զոր պատուիրեցեր մեզ 'ի ձեռն ծառային քոյ Մովսիսի:
⁸Յիշեա՛ Տէր զբանն քո զոր պատուիրեցեր ծառային քոյ Մովսիսի և 8
ասացեր. Եթէ դուք ո՛չ պահեսցիք զօրէնս իմ, և ես ցրուեցից զձեզ ընդ
հեթանոսս. ⁹և եթէ դարձջիք՝ և պահիցէք զօրէնս իմ և արասցիք զնո- 9
սս. և եթէ իցէք ցրուեալք մինչև 'ի ծագս երկրի, և անտի ժողովեցից և
ածից զձեզ 'ի տեղին զոր ընտրեցից, և յորում բնակէ անուն իմ՝ 'ի նմա:
¹⁰Եւ արդ՝ սոքա ծառայք քո և ժողովուրդք զորս փրկեցեր զօրութեամբ 10
քո մեծա՛ւ և բարձր բազկաւ. ¹¹մի՛ թողուր 'ի ձեռաց քոց. այլ եղիցին 11
ականջք քո հայել յաղօթս ծառայից քոց, և անսալ խնդրուածոց որոց
երկնչին յանուանէ քումմէ. և յաջողեա՛ զխնդրուածս ծառայի քոյ այ-
սօր. և տո՛ւր ինձ գրանել գթութիւնս առաջի առնս այսորիկ: Եւ ես էի՛
պակառապէս թագաւորին:

¹Եւ երկ յամսեանն Նիսան 'ի քսաներորդ ամի Արքաշէսի արքա- 2
յի. և խնդրեաց յինէն գինի. և առեալ զգինին ետու թագաւորին, և էր
թագաւորն միայն. և յորժամ արք զգինին, ²ասէ ցիս. Ընդէր պրպում և 2
տխուր են երեսք քո. և ո՛չ ինչ են այսմ պատճառք, եթէ ո՛չ չարութիւն
տրտի քոյ: Եւ ես երկեայ յոյժ, ³և ասեմ ցթագաւորն. Արքայ՝ դու յաւի- 3
տեա՛ն կեաց. ընդէր ո՛չ տրտում և տխուր լինիցին երեսք իմ. զի քաղաքն
և տուն հօր իմոյ անապա՛ւր է, և դրունքն ապականեալ 'ի հրոյ: ⁴Եւ ասէ 4

Ամենայն գրչագիր տրինակք՝ համաձայն մերոսն ունին զվերևագիր գրոցս:

1. 2 Այլք. Եւ հարցի զնոսա վասն փրկել: **3 Ոմակք.** Անդ են յաշխարհին իւրեանց
'ի մեծ նեղութեան: **4 Ոսկան.** Նստայ և լացի: **Ոմակք.** Եւ կայի յաղօթս: **6 Այլք.**
Եղիցին ականջք քո: **8 Ոմակք.** Զբանն զոր պատճառ... ծառային քում: **9 Ոմակք.**
Եւ պահեսցիք զօրէնս... բնակեալ է անուն իմ: **2. 1 Ոմակք.** Յամսեանն Նիսանի
քսաներորդ: **3 Ոմակք.** Եւ տխուր լինին երեսք իմ. վասն զի քաղաքն:

5 ցիս թագաւորն. Վասն որոյ իրաց խնդրես դու զայս: Եւ կացեալ իմ
 6 յաղօթս և ամբարձեալ զմիսս իմ առ Տէր Աստուած երկնից, ⁵ասեմ
 ցթագաւորն. Եղիցի 'ի վերայ թագաւորութեանդ քում բարութիւն. և
 եթէ եգիսր ծառայ քո շնորհս առաջի երեսաց քոց, և կամիս՝ յղեա՛ր զիս
 'ի Տրէասարան 'ի քաղաք յիշապակարանաց հարցն իմոց, և ես բանի՛
 6 հրամանի քոյ շինեցից՛ն զնա: ⁶Եւ ասէ ցիս թագաւորն և հարճ նորա որ
 նսպէր առ նմա. Յոհիժամ ժամանեսցես դու, և կամ երբ դարձցիս: Եւ
 արա՛ր առ իս բարութիւն թագաւորն՝ և արձակեաց զիս. և ես կալայ
 7 առ նմա ժամանակ, ⁷և ասացի ցթագաւորն. Եթէ գրի շնորհս առաջի
 քո՝ փո՛ր ինձ թուղթս առ իշխանս կողմանց Գեորոյն, և փարցին զիս
 8 մինչև երթայց 'ի Տրէասարան. ⁸և թուղթ մի առ Ասափ, որ է պահա-
 պան դրախտին արքունի. զի փացէ ինձ փայսս 'ի կազմած դրանցն
 և պարսպաց քաղաքին, և փանն յոր ես մտից անդր: Եւ ե՛ր ինձ թա-
 9 գաւորն. վասն զի ձեռն Աստուծոյ իմոյ էր ընդ իս 'ի բարութիւն: ⁹Եւ
 եկի՛ առ իշխանս Գեորոյն, և ետու առ նոսա զթուղթս թագաւորին. և
 10 առաքեաց ընդ իս թագաւորն առաջնորդս զօրաւորս՝ և ձիս: ¹⁰Եւ լու-
 ան Սանաբաղապ իշխան. և Տուբիա ծառայ Ամոնի, և չա՛ր թուեցաւ
 առաջի նոցա. վասն զի խնդրեցի արս 'ի բարութիւնս և 'ի պէսս Իս-
 11, 12 րայելի: ¹¹Եւ եկի յԵրուսաղէմ, և եղէ անդ աուրս երիս. ¹²և յարեայ
 'ի գիշերի են և սակաւ արք ընդ իս. և ո՛չ պատմեցի արանցն, եթէ
 զի՛նչ Աստուած արկ 'ի սիրտ իմ առնել վասն Իսրայելի. և գրասս
 13 ո՛չ էր ընդ իս, բայց միայն գրասսրն յորոյ վերայ նսպէի՛ ես: ¹³Եւ եկի՛
 ես ընդ դուռն հեղեղափին, և առ բերանով երկրի թզենայն՝ և մինչև
 'ի դուռն Աղբերցն. և ճնշէի՛ 'ի նեղութենէ անցիցն առ պարսպան
 Երուսաղէմի, զոր էին նոցա սրբեալ. և դրունք նորա սպականեալ էին
 14 'ի հրոյ: ¹⁴Եւ անցի ընդ դուռն Աղբերն առ ջրբղիսօք թագաւորին. և ո՛չ
 15 էր անդ փեղի գրասսրու իմոյ՝ անցանել ընդ նա հեծեալ: ¹⁵Եւ ելանէի
 'ի վեր 'ի պարիսպն առ հեղեղափան գիշերի, և 'ի նեղութենէն էի
 16 ճնշեալ 'ի պարսպէն, և էի առ դրան Ձորոյն. և դարձայ ¹⁶և ո՛չ զիսպցին
 պահապանքն եթէ զի՛նչ էի երթեալ՝ և կամ զի՛նչ առնէի. և Տրէիցն և քա-
 հանայիցն և պարուականացն և զօրագլխաց, և այլոցն որք վճարէին
 17 զիրս գործոյն՝ մինչև ցայն վայր ո՛չ պատմեալ էր նոցա: ¹⁷Եւ ասացի
 ցնոսա. Դուք փեսէք զչարիսս յորում եմք այժմ, և զիսրդ Երուսաղէմ
 անապա՛ր է և դրունք սորա հրկէզ. եկայք և շինեսցուք զպարիսպս
 18 Երուսաղէմի, և ո՛չ ևս եղիցուք 'ի նախափինս: ¹⁸Եւ պատմեցի նոցա
 զձեռն Տեստն որ էր ընդ իս բարութեամբ. և զբանս թագաւորին զոր
 ասաց ցիս. և ասեմ ցնոսա. Արդ եկայք՝ յարեսցուք և շինեսցուք: Եւ
 19 զօրացան ձեռք նոցա 'ի բարութիւն: ¹⁹Եւ լուան Սանաբաղապ և Տու-
 բիա ծառայ Ամոնի, և Գեսամ Արաբացի, և ծա՛ղր առնէին զմեզ. և եկին

5 Ոմանք. Եւ ասեմ ցթագաւորն... հարցն իմոց: **6 Յօրինակին պակասէր.** Եւ հարճն
 նորա որ նսպէ: **Այլք.** Յորժամ ժամանես դու: **8 Այլք.** Էր ընդ իս բարութեամբ:
12 Ոմկան. Բայց մի գրասսր, յորոյ: **13 Ոմանք.** 'Ի դուռն Աղբերացն. և ճնշէին 'ի
 նեղութենէ անցին առ պա՛: **14 Ոմանք.** Տեղի գրասսրու միոյ: **16 Ոմանք.** Եթէ
 զի՛ էի երթեալ... և այլքն որք վճա՛... մինչ յայն վայր: **18 'Ի լուս'.** Յարիցուք և շի՛.
համաձայն ոմանց 'ի բնաբ՛:

առ մեզ և ասեն ցմեզ. Ջիհնչ են իրքդ այդ գոր դուքդ առնեք, և կամիք դուք ՚ի թագաւորէն ապստամբել: ²⁰ Եւ ետու պարասխանի նոցա՝ և ա- 20 սեմ. Աստուած երկնից և երկրի յաջողեաց մեզ, և մեք ծառայք նորա եմք սուրբք, և շինեմք զքաղաքս. և ձեզ ոչ գոյ բաժին՝ և յիշարակ՝ և արդարութիւն յԵրուսաղէմ:

¹ Եւ յարեան Եղիասիք քահանայ մեծ և եղբարք նորա քահանայք, **3** և շինեցին զդուռն Աւագանաց ջրնդին. և սրբեցին զնա, և կանգնեցին զդրունս նորա. և կանգնեցին զնա մինչև յաշտարակն Անամայելի. ² ՚ի ձեռն որդոց արանց Երիթովի, և ՚ի ձեռն որդոց Զաբուր, որդոցն **2** Ամարի: ³ Եւ զդուռն Նեքրիւրբան շինեցին որդիքն Ասանայ, և նո- **3** քա յարդարեալ կազմեցին զնա, և զփականս և զնիզս նորա: ⁴ Եւ ՚ի **4** ձեռանէ նոցա ունէին Մոսողամ որդի Բարաքի որդի Մասիգեբելդ՝. և ՚ի ձեռանէ նոցա ունէին Սաղովկ որդի Բասանայ. ⁵ և ՚ի ձեռանէ նո- **5** ցա ունէին Թեկումադորեմ. և ոչ արկին զպարանցս ՚ի ծառայութիւն նոցա: ⁶ Եւ զդուռնն հին ունէին Յուդայ որդիք, Փասեկ, և Մեսողամ, **6** որդի Բասողիայ. և սոքա կազմեցին զնա, և կանգնեցին զդրունս նո- **8** րա, և զդռնափակս և զնիզս: ⁸ Եւ զհետ նոցա ՚ի կարգին կալան Ա- **8** նանիա որդի Նոսուկէիւմ և եթող Երուսաղէմացոցն մինչև ՚ի պարիսպն հրապարակաց: ⁹ Եւ զհետ նոցա կալաւ Նոսիփա իշխան կողմանց փեղեացն Երուսաղէմի. ¹⁰ և ՚ի ձեռանէ նորա կալաւ Յերադիա որդի Յերոմաք, **10** և ՚ի կողմանէ փանն իւրոյ. և ՚ի ձեռանէ նորա կալաւ Արպուս որդի Սաբանիայ: ¹¹ Եւ երկրորդ կալաւ Եղբիաս որդի Երամ. և Ասուբ որ- **11** դի Փասդնովաք, մինչև յաշտարակն Թանուրիւմ. ¹² և ՚ի ձեռանէ նորա **12** կալաւ Սաղում որդի Ադոհեմ իշխան կիսոյ կողմանն Երուսաղէմի. ինքն և դստերք իւր: ¹³ Եւ զդրունս Չորոյն կալաւ Անու, և որք բնակեալ էին **13** Զանու. նոքա շինեցին զնա, և կանգնեցին զդրունս նորա, և զդռնափակս և զնիզս, և հազար կանգուն շինեցին ՚ի պարսպէն մինչ ՚ի դուռն Մոխրոցին: ¹⁴ Եւ զդուռն Մոխրոցին կալաւ Մեղ՛քիա որդի Նեքաք՝ իշխան փեղեացն **14** Բեթաքարմայ, ինքն և փեղիք իւր. և յարկին զնա, և կանգնեցին զդրունս և զփակս և զնիզս նորա: ¹⁵ Եւ զպարիսպ Ջրբնոյխ աղբերն կալաւ **15** Ադիոն՝ իշխան թագաւորին, մինչև յասփիճանսն որ իջանէ ՚ի քաղաքէն Դաւթի: ¹⁶ Եւ զհետ նորա կալաւ Նեեմաս որդի Ազբուք՝ իշխան կողմանն **16** Բեթսուր մինչև ՚ի պարսպէզ փեղեացն Դաւթի, մինչև ՚ի ջրբուղիսն կազմելոյ, և մինչև ցԲեթազարարին: ¹⁷ Եւ զհետ նորա կալան Ղևրացիքն, **17** Նոայում որդի Բանեայ. և ՚ի ձեռանէ նոցա կալաւ Ասաքիա՝ իշխան կողմանցն Կէիդ՛այ. ¹⁸ և զհետ նորա կալան եղբարք նորա, Բենայի **18** որդի Ադադ՝ իշխան կողմանց Կէիդ՛այ: ¹⁹ Եւ զհետ նորա կալաւ Ազուր **19** որդի Յեսու, իշխան Մասփեայ, չափ երկրորդ պարսպին, որ ելանէր

19 *Ունանք յաւելուն.* Սանաբաղապ Արուն, և Տու՛: **3. 1** *Ունանք.* Աւագանաց ջրբիսին: **2** *Ունանք.* Եւ ՚ի ձեռն որդոց արանց: *Յօրինակին.* Որդոց Նամարի: **3** *Օրինակ մի.* Եւ զդուռնն Եքրիւրբան: **4** *Ունանք.* Սաղովկ որդի Բասանայ: **6** *Ունանք.* Եւ Մեսողամ: **10** *Ունանք.* Կալաւ Յերոդիա որդի Յերոմաք: **11** *Ոսկան.* Մեղ՛քիաս որդի Երամ: **12** *Ի յուն՝.* Կիսոյ կողմանն Իսրայելի. *համաձայն ունանց ՚ի բնաք՝:* **13** *Ունանք.* Եւ զդուռն Չորոյն... և որք բնակեալ էին Զանա Անու, նոքա: **16** *Յօրինակին.* Կողմանն Գեթսուր:

- 20 և խառնէր յանկինս աշտարակին: ²⁰ Եւ զհետ նորա կալաւ Բարութ
որդի Զաբու, չափ երկրորդ յանկինէն մինչև ՚ի դուռն Բեթել՝ իասուր,
21 ուր կայր քահանայն մեծ: ²¹ Եւ զհետ նորա կալաւ Մերամովթ որդի
Ուրիայ, որդի Ակովմ. չափ երկրորդ ՚ի դրանցն Բեթել՝ իասուր մինչև ՚ի
22, 23 սպառուած նորա: ²² Եւ զհետ նորա կալան քահանայքն Արքաքերայ. ²³ և
զհետ նորա կալաւ Բենիամին և Ասուր առաջի փանց իւրեանց. և զհետ
նորա կալաւ Ագարիա որդի Մասու, որդի Անանիայ՝ մօտ առ փամբն
24 իւրով: ²⁴ Եւ զհետ նորա կալաւ Բանի որդի Ենգադայ չափ երկրորդ
25 ՚ի Բեթազարայ մինչև յանկինն: ²⁵ Եւ զըջան դարձի փեղոյն կալաւ
Փաղաք որդի Ուզայի՝ ընդդէմ անկեանն. և զաշտարակն որ էր արտա-
քոյ ապարանից թագաւորին վերագոյն քան զգալիթ բանփին. և զհետ
26 նորա Փաթաւա որդի Փորոնեայ: ²⁶ Եւ Նաթանայիմբն որ բնակեալ էին
Ոփաղէոս պարսիզի դրան Զրոյն կողմանն արևելից. և աշտարակն որ
27 արտաքոյ կողմանն: ²⁷ Եւ զհետ նորա կալան Թելուացիքն չափ երկ-
րորդ ընդդէմ աշտարակին մեծի, որ էր արտաքոյ մինչև ՚ի պարիսպն
28 Սոփեղայ: ²⁸ Եւ վերագոյն դրան Զիոցն կալան քահանայքն՝ այր իւ-
29 րաքանչիւր հանդէպ փանց իւրեանց: ²⁹ Եւ զհետ նորա կալաւ Սաղովկ
որդի Եմեր, հանդէպ փանց իւրոյ. և զհետ նորա կալաւ Սամեիա, որդի
Մեքենիայ, որ էր պահապան արևելից. և զհետ նորա կալաւ Անանիա
որդի Սեղ՛եմիայ, և Անոն որդի Սեղ՛եփայ չափ երկրորդ: Եւ զհետ նո-
30 րա կալաւ Մեսեղ՛ամ որդի Բարաքայ՝ ընդդէմ գանձու փանն իւրոյ: ³⁰ Եւ
զհետ նորա կալաւ Մեղքիա որդի Սարեփի, մինչև ՚ի Բեթանաթան. և
այլ մեծափունք քաղաքին հանդէպ դրանն Մափկաթ մինչև յելս շրջանակին:
31 ³¹ Եւ ՚ի մէջ դրանն Զրբղիսին կալան Քեղկիա, և մեծափունք քաղաքին:
4 ¹ Եւ եղև իբրև լուս Սամաբաղափ, եթէ շինենք զպարիսպն, և Բ
կանգնենք զաշտարակս նորա, չափ թուեցաւ առաջի նորա՝ և զայրացեալ
2 ուժգին ծանր առնէր զՆրեասփան: ² Եւ ասէր առաջի եղբարց իւրոց. Այս
է զօրութիւն ձեր՝ ո՛վ Սամաբացիք, և զիա՛րդ Նրեայք շինեն և ամրացուցանեն
3 զքաղաքս իւրեանց: ³ Եւ Տուբիա Աման ՚ի փնն եկեալ առ նոսա ա-
սէր. Մի՛ կարիցեն շինել. և զոհել զոհս, և կամ ուրել զնուէրսն ՚ի
փեղոջ իւրեանց. և ո՛չ ելանեն այժմ աղուեսք, և քակեն զքարինս
4 պարսպաց նորա: Եւ ասենք մեք. ⁴ Լո՛ւր մեզ Տէր Աստուած մեր, զի
եղաք մեք յարհամարհանս և ՚ի թշնամանս, և դարձո՛ զնախափինս
նոցա ՚ի գլուխս իւրեանց. և փո՛ր զնոսա ՚ի թշնամանս առաջի գերջաց
5, 7 նոցա. ⁵ և մի՛ ծածկեսցին անօրէնութիւնք նոցա: ⁷ Եւ եղև իբրև լու-
ան Սամաբաղափ և Տուբիա, Արաբացիք և Ամոնացիք՝ թէ աջողեցաւ
շինուած պարսպին Երուսաղէմի. և սկսաք իւրաքանչիւր փեղեանցն

19 *Յօրինակին.* Եւ զհետ նոցա կալաւ Ագ՛: 22 *Ոմանք.* Քահանայքն Աքերայ:

23 *Յօրինակին.* Եւ զհետ նոցա կալան Բենիա՛: 31 *Ոմանք.* Եւ ՚ի մէջ դրանն

Զրբղիսեաց կալան: 4. 1 *Ոմանք.* Եթէ մեք շինենք զպա՛... և չար թուե՛: 2 *Ո-*

մանք. Եւ ասէ առաջի եղբարց: 3 *Ի լուս՝.* Եւ Տուբիա Ամանացի. *համանայն*

ոմանց ՚ի բնար՝. ուր *ոմանք.* և Տուբիսաման. և *ոմանք.* և Սուրբ Ամանացի:

5 *Ոսկան յաւելու.* Անօրէնութիւնք. և ո՛չ մեղք նոցա յերեսաց քոց ջնջեցիցին. քակզի

այլականցին զշինողս: 6 **Այնուհետև շինեցաք զպարիսպն զայն. և շրջափակեցաք*

զպարիսպն մինչև ՚ի կէս նորա, և եղև սիրտ ժողովրդեանն առ ՚ի կայարել: 7

*Եւ եղև իբրև լուս:

զգործն երևեցուցանել, թուեցաւ չար առաջի նոցա. ⁸ և ժողովեցան ⁸ ամենեքեան 'ի միասին, գալ և պատերազմել ընդ Երուսաղեմի: ⁹ Եւ ⁹ կացաք յաղօթս առ Տէր Աստուած մեր, և կացուցաք պահանորդս 'ի վերայ մեր 'ի փուէ և 'ի գիշերի առ 'ի յերեսաց թշնամեացն: ¹⁰ Եւ ա- ¹⁰ սեն արք Տրեաստանի. Ոչ բաւենք այսպիսի՝ պատերազմել և շինել միանգամայն. այլ ոմանք կա՛զմ կացցեն զինու, և ոմանք շինեսցեն: ¹¹ Եւ ¹¹ ասեն որք զմեզ նեղէին. Ոչ փամք նոցա զիպել՝ և ոչ փեսա- նել. մինչև յիւրաքանչիւր փեղեաց յարուցեալ եկեսցուք 'ի մէջ նոցա և սպանցուք զնոսա, և խափանեսցուք զգործս նոցա: ¹² Եւ եղև իբրև ¹² եկին Տրեայքն որ բնակեալ էին 'ի փեղիս փեղիս, և ասացին ցմեզ, եթէ ելանեն յանկարծակի յամենայն փեղեաց 'ի վերայ մեր. ¹³ և կացուցի ¹³ 'ի խոնարհագոյն փեղիսն յեփոյ պարսպին ընդ յարկօքն արս հանդերձ զինու և գեղարդեամբ և աղեղամբ իւրեանց: ¹⁴ Եւ իմ յարուցեալ ասեն ¹⁴ ցարսն որ կա՛զմ պատրաստեալ կային, և ցգորագլուխս նոցա՝ և ցայնս որ փեղեաց փեղեաց պահապանքն էին. Մի՛ երկնչիք յերեսաց նոցա, յի- շեցէք զԱստուած մեր զմե՛ծ և զահարկու, և պատերազմեսցարուք վասն եղբարց ձերոց, և վասն կանանց և որդւոց և դստերաց և փանց ձե- րոց: ¹⁵ Եւ եղև յորժամ լուան թշնամիքն մեր եթէ իմացա՛ք և կազմեալ ¹⁵ պատրաստեսցաք. ցրուեաց Աստուած զխորհուրդս նոցա, և մեք ամենե- քեան դարձաք 'ի շինել զպարիսպն՝ այր յիւրաքանչիւր գործ իւր: ¹⁶ Եւ ¹⁶ եղև յօրէ յայնմանէ. կէսքն կարգեալ լինէին 'ի գործն, և կէսքն զինեալ ընդդէմ թշնամեացն. և գեղարդն և ասպար և աղեղն 'ի ձեռին իւրեանց, և կայր պատրաստ այր իւրաքանչիւր յեփոյ եղբօր իւրում ¹⁷ որ շինէր զպարիսպն. և էր ժամ զի օգնէր եղբօր իւրում կրելով զզէնն 'ի ձեռին իւրում, և միտով ձեռամբն փայր ցեղբայր իւր զխիճն՝ կամ զփաղախ: ¹⁸ Եւ որք ¹⁸ շինէինն՝ ունէր այր զուսեր իւր ընդ մէջ իւր, և զմիասայրի 'ի վերայ բարձի իւրոյ. և այնպէս շինէին զպարիսպն Երուսաղեմի. և որ հարկանէր զփողն եղջերեայ՝ կայր մօփ առ նոսա: ¹⁹ Եւ ասեն ցայնս ¹⁹ որք կային զինեալ և պատրաստեալ, և ցիշխանս նոցա. Գործս մե՛ծ և ընդարձակ է, և մեք ցրուեալ ենք 'ի շինուած պարսպիս, և հեռի՛ ենք 'ի միմեանց այր յեղբօրէ իւրմէ. ²⁰ արդ կացուցուք 'ի փեղիս փեղիս ²⁰ զարսն որ հարկանեն զփողսն. և յորժամ լսէ ոք զձայն եղջեր փողոյն, ա՛նդր ժողովեցին ամենեքեան, և Աստուած մեր պատերազմեսցի ընդ թշնամիս մեր վասն մեր: ²¹ Եւ կէսքն գործէին, և կէսքս ունէին զզէնսն ²¹ պատրաստ, 'ի ծագելոյ առաւօպուն մինչև յելանել աստեղն: ²² Եւ ա- ²² սեն ես ցարս ժողովողեանն. Եկեսցուք և բնակեսցուք 'ի մէջ քաղաքիս Երուսաղեմի, և զցայգ պահ արկցուք զմնք շուրջ, և զցերեկ գործեսցուք: ²³ Եւ կացի՛ ես՝ և արքն շուրջ զինն որ պահէին զիս. և ոչ ոք 'ի մէջ ²³ մերկանայր և կամ հաներ զզէն իւր յինքենէ:

14 Ոմանք. Եւ ցայնուսիկ որ փեղեաց: **16 Ոմանք.** Կարգեալ էին 'ի գործն: **17 'Ի լու՝.** Զխիճն կամ զաղախ. *համաձայն ոմանց 'ի բնաք՝:* **18 Ոմանք.** Եւ զմիասայր 'ի վերայ: **20 Այլք.** Եւ յորժամ լսիցէ ոք: **21 Բազումք.** Եւ կէսքն ունէին... 'ի ծագել առաւօ՛: **22 Ոմանք.** Եւ զցայգ պահարկեսցուք զմեք: **23 Ոմանք.** Եւ արքն որ շուրջ զինն որ պահէին զիս. և ոչ ոք էր 'ի մէջ որ մերկա՛:

5 ¹ Եւ եղև աղաղակ մեծ 'ի ժողովրդեանն, և կանանց իւրեանց՝ այր **Գ**
² առ եղբայր իւր. ² և ասեն. Վասն որդուց մերոց և դսպերաց մերոց, որոց
³ պակասեցին կերակուրք՝ երթիցուք գնեսցուք՝ և կեցցուք: ³ Եւ ոմանք ասե-
⁴ լին. Զանդասարանս մեր և զայգիս դիցուք 'ի գրաւի, և առցուք ցորեան
⁴ և կերիցուք: ⁴ Եւ էին ոմանք որ ասելին. Տուա՛ք զսպասցուածս մեր, և աս-
⁵ ռաք ոսկի և արծաթ, և փուա՛ք 'ի հարկս թագաւորի: ⁵ Եւ արդ՝ որպէս
մարմինք եղբարց մերոց են մարմինք մեր, և որպէս որդիք նոցա՝ որդիք
մեր. և արդ՝ ընդէ՛ր փուաք մեք գորդիս մեր 'ի ծառայութիւն, և դսպերք
մեր վարեալ են 'ի բռնութիւն, և ոչ գոյ 'ի ձեռս մեր կար՝ որով փրկեսցուք
⁶ գնոսա: ⁶ Եւ փրկմեցայ ես յո՛յժ յորժամ լուայ զաղաղակն՝ և զբանս նո-
⁷ ցա. ⁷ և արարի խորհուրդ ընդ միսս իմ. և կագեցայ ընդ պափուականս
և ընդ իշխանս նոցա, և ասեմ ցնոսա. Դո՛ւք էք որ խնդրէք զհարկս յեղ-
⁸ բարց ձերոց: Եւ հրամայեցի նոցա լինել ժողով մեծ. ⁸ և ասեմ ցնոսա.
Մե՛ք փրկեսցուք զեղբարս մեր զՆրեայս որ վաճառեցան հեթանոսաց,
զոր մեք ոչ գիտացաք. և դուք վաճառեցէ՛ք գնոսա: Եւ լռեցին, և ոչինչ
⁹ կարացին փալ պափասիանի: ⁹ Եւ ասացի ցնոսա. Ոչ բարուք է գործդ
զոր դուքդ առնէք, վասն զի ոչ երկնչիք յԱստուծոյ. և վասն այսորիկ ոչ
և ս զերծաք մեք 'ի նախապանաց հեթանոսաց՝ և 'ի թշնամեաց մերոց:
¹⁰ ¹⁰ Եւ ասեմ ես ցեղբարսն իմ և ցճանօթս. Եւ են և դուք փացուք արծաթ
¹¹ և արդիւնս 'ի փրկանս զոր խնդրեն հարկահանքդ, ¹¹ և դարձուցուք
այսօր զանդասարանս զայգիս և զձիթենիս և զփունկս դոցա. և ընդ
¹² արծաթոյ մերոյ գնեսցեն զցորեան՝ զգինի՝ և զձէթ, և բերցեն դոցա: ¹² Եւ
ասեն իշխանքն և այլ մեծամեծքն. Դարձուցուք անդրեն՝ և 'ի դոցանէ
ոչ ինչ խնդրեսցուք, և այնպէս արասցուք որպէս հրամայեցերդ: Եւ կո-
¹³ չեցի զբահանայսն՝ և երդմնեցուցի գնոսա վասն բանիս այսորիկ. ¹³ և
զարկանելին իմ թօթափեցի ուժգին, և ասեմ. Այսպէս թօթափեսցէ Աս-
տուած զամենայն այր որ ոչ կապարեսցէ զբանս զայս՝ 'ի կենաց իւրոց,
և 'ի փեղեաց իւրոց, եղիցի որպէս ունայնացեալ և թօթափեալ 'ի կենաց
իւրոց: Եւ ասացին ամենայն ժողովուրդ եկեղեցւոյն այնորիկ. Ամէն:
Եւ օրհնեցին զՏէր. և արարին և կապարեցին ամենայն ժողովուրդքն
¹⁴ զբանս զայս: ¹⁴ Եւ յօրէն յայնմանէ յորմէ հեպտ պափուիրեցի՝ զի մի՛-
լիցին նոցա իշխանք Յուդայ. 'ի քսաներորդ ամէն՝ մինչև յամն երեսներորդ
երկրորդ Արաշէսի արքայի զերկուրասան ամ, են և եղբարք իմ եղաք
¹⁵ իշխանք: Բռնի՛ գուրուք մեք ոչ կերաք և արբաք: ¹⁵ Եւ որք էին բռնացեալ
զառաջինն՝ ծանրացուցի նոցա, և առի՛ 'ի նոցանէ զհաց և զգինի, և զայլ
ամենայն. արծաթ դիդրաքմայս քառասուն, և դարձուցի 'ի փեարս իւրե-
անց, և 'ի բաց արարի գնոսա յիշխանութենէ ժողովրդեանն, և ես ոչ եղէ
¹⁶ իբրև գնոսա վասն երկիւղին Աստուծոյ: ¹⁶ Եւ յաջողէր գործ պարսպին.
և ոչ գուրուք բռնացայ ունել զանդասարանս և կամ զայգիս. և ամենե-
¹⁷ քեան էին անխափան 'ի գործ պարսպին: ¹⁷ Եւ արս հարիւր 'ի Նրեիցն,
և այլք որ զային 'ի հեթանոսաց առ մեզ որ շուրջ էին զմնք՝ են ծախելի՝

5. 4 Ոսկան. Որք ասելին՝ փացուք զսպասցուածս: **13 Ոմանք.** Եղիցի այսպէս
ունայնացեալ... ամենայն ժողով եկեղեցւոյն: **14 Ոմանք.** Ի քսաներորդ ամին մինչև
յա՛:

և խառնէի 'ի ճաշն իմ: ¹⁸ Եւ լինէր յաւուր միում զուարակ մի, և ոչխարք 18 վեց ընփիրք, և ամիկ մի. և այն էր յաւուր ծախքն իմ. և ընդ մէջ քսան աւուր անխնայ քայի զգինին ըմպել ամենեցուն. և ոչ յումեթէ առի զհաց բռնի, քանզի գիտէի եթէ ծանր էր գործ ժողովրդեանն: ¹⁹ Յիշեացէ զիս 19 Աստուած 'ի բարութիւն, որպէս արարի ամենայն ժողովրդեանն:

Դ ¹ Եւ եղև յորժամ լուան Սանաբաղաք և Տուբիա՝ և երկիրն Արաբացուցճ և այլք բազումք 'ի թշնամեաց մերոց, եթէ շինեցի զպարիսպն. և ոչ մնաց 'ի նոսա զօրութիւն. և ցայն ժամ ևս զդրունսն ոչ էր կազմեալ: ² Եւ 2 առաքեաց Սանաբաղաք և Գեսամ առ իս, և ասեն. Եկ՛ և ժողովեացուք 'ի միասին 'ի գեղ մի 'ի դաշտին Ովնոյ: Եւ նոքա կամէին խորհել չար 'ի վերայ իմ: ³ Եւ առաքեցի առ նոսա հրեշտակս, և ասեմ. Գործս 3 զոր գործեմ ես՝ գործ մեծ է, և ոչ ժամանեմ իջանել առ ձեզ, զի մի՛ խափանեացի գործս. յորժամ կարարեմ զսա՝ ապա՛ իջից առ ձեզ: ⁴ Եւ 4 առաքեցին առ իս բազում անգամ, և ես զնոյն պատասխանի արարի նոցա: ⁵ Եւ առաքեաց առ իս Սանաբաղաք զպատանի իւր, և ունէր 5 'ի ձեռին իւրում թուղթ արձակ. ⁶ յորում գրեալ էր այսպէս. Յամենայն 6 հեթանոսս լոր եղև, եթէ դո՛ւ և ամենայն Նրէայք կամիք ապստամբել 'ի թագաւորէն. և վասն այնորիկ շինես դու զպարիսպդ՝ և ամրացուցանես զաշտարակս դորա, վասն զի կամիս դու թագաւորել. ⁷ վասն այսորիկ 7 կացուցեր քեզ մարգարէս, զի կամիս նստել յերուսաղէմ, և թագաւորել 'ի վերայ Նրէաստանի, արդ՝ զուցէ պատմեսցեն զբանս զայս թագաւորին. Եկ՛ և վասն այսր խորհեսցուք երկոքեան: ⁸ Եւ առաքեցի առ նա՝ 8 և ասեմ. Ոչ ուստեք են բանքդ այդ զոր դու խօսիս, այլ զքէն 'ի սրտէ քումմէ դու ասես զայդ: ⁹ Չի ամենեքեան զարհուրեցուցանեն զմեզ՝ և 9 ասեն. Լքցի՛ն ձեռք իւրեանց, և մի՛ կարարեսցեն զգործս իւրեանց. և արդ՝ զօրացուցի զձեռս իմ մինչև կարարեսցի գործս 'ի զուխ: ¹⁰ Եւ 10 ես մտի՛ 'ի քուն Սիմայ որդոյ Դաղայիայ, որդոյ Մեդաբեղ՛այ. և նա լռեալ էր 'ի քան իւրում. և ասէ ցիս. Ժողովեացուք 'ի քուն Տեառն, և ամրասցո՛ւք 'ի միջի դորա, և փակեսցո՛ւք զդրունս դորա. զի մի՛ զուցէ եկեալ թշնամիքն զիշերի սպանանիցեն զմեզ: ¹¹ Եւ ասեմ ես. 11 Ով է այն այր յորմէ ես փախեայց. և կամ ո՞ որ իբրև զիս՝ այր որ մտցէ 'ի քուն Տեառն, և կարասցէ ապրել: ¹² Եւ զիմացի՛ եթէ ոչ էր 12 Աստուծոյ առաքեալ. և ոչ էր բան մարգարէի վասն իմ: ¹³ Եւ Տուբիաս 13 և Սանաբաղաք կալան վարձկանս, և ժողովս բազումս վասն իմ, զի երկեայց և մտից 'ի քուն Տեառն՝ և մեղայց, և դիցեն 'ի վերայ իմ անուն չար: ¹⁴ Յիշեացէ՛ Աստուած ըստ նենգութեանն Տուբիայ և Սանաբաղաքայ 14 ոյք խորհեցան 'ի վերայ իմ չար, և սքիպէին սոնր մարգարեանալ, զի զարհուրեցուցեն և երկեցուցեն զիս: ¹⁵ Եւ կարարեցաւ պարիսպն 15

18 *Ունակք*. Անխնայ 'ի զգինին ըմպել: *Այլք*. Եթէ ծանր է գործ ժողովրդ՛: 6. 1 *Ունակք*. Եւ յայնժամ ևս զդրունսն. *ուր Ոսկան*. և յայնժամ զմիս դրունսն ոչ էր: 7 *Այլք*. Եւ վասն այսորիկ: 8 *Այլք*. Այլ քեզէն 'ի սրտէ քո՛: 10 *Ունակք*. Ժողովեցարուք 'ի քուն Տեառն:

- 16 Ի քաներորդ հինգերորդ ամսոյն Իլուլ ՚ի յերկուրասան ամս: ¹⁶ Եւ եղև յորժամ լուան ամենայն թշնամիքն մեր, զարհուրեցան ամենայն հեթանոսքն որ շուրջ զմեք, և անկաւ ՚ի վերայ նոցա ահ և երկիւղ յոյժ.
- 17 և զհրացին թէ յԱստուծոյ էր կապարումն գործոյն մերոյ: ¹⁷ Եւ յաւուրսն յայնոսիկ մեծաւ պապուով առաքէր թուղթ ՚ի Նրէիցն առ Տուբիա, և
- 18 Տուբիա գայր առ նոսա. ¹⁸ քանզի էր ընփանուլթին մեծ առ միմեանս. զի էր փեսայ Մեքենիայ որդոյ Երայ, և Յովնաթան որդի նորա արար
- 19 կին զդուստր Մեսողոմայ որդոյ Բարաքիայ: ¹⁹ Եւ զքանս նորա էին որ բերէին առ իս, և զքանս իմ պապմէին նմա. և թուղթս բազումս փայր առ ՚ի յերկեցուցանել զիս:
- 7 ¹ Եւ եղև յորժամ կապարեցաւ պարիսպն, և կանգնեցի զդրունս նո-
րա. և կացին դռնապանք և երզնեցիկք, սաղմոսասացք և Ղևապցիք.
- 2 ² և պապուիրեցի եղբարցն իմոց՝ և Անանիայ որ էր իշխան ՚ի վերայ Երուսաղեմի. վասն զի նա՛ էր ճշմարիտ այր՝ և երկիւղած յԱստու-
ծոյ քան զբազումս: ³ Եւ ասենն ցնոսա. Մի՛ բանայցէք վաղվաղակի զդրունսն մինչև ՚ի ծագել արևուն, և մինչդեռ ամենեքեան արթունք իցեն՝ կալցեն զդրունսն, և փակ արկեալ պնդեսցեն զնոսա. և կացցեն պահապանք դրանց և բնակչաց Երուսաղեմի, այր ՚ի պահու իւրում, և
- 4 այր իւրաքանչիւր ՚ի փան իւրում. ⁴ վասն զի քաղաքս մեծ և ընդարձակ է՝ և ժողովուրդս սակաւ ՚ի սմա. և ոչ ևս են դեռ ամենայն ապարանք շինեալ:
- 5 ⁵ Եւ արկ Աստուած ՚ի սիրտ իմ, և ժողովեցի զպապուականսն և Ե
զիշխանսն՝ և զժողովուրդն ՚ի ժողով մի. և գրի զգիրսն ազգահամարին որ էին ելեալ յառաջնում ՚ի զերութենէն. և էր գրեալ ՚ի նմա այս-
6 պէս. ⁶ Այս են անուանք որդոցն Իսրայելի որք ելին ՚ի զերութենէն՝ զորս պանդխտեցոյց Նաբուքոդոնոսոր թագաւոր Բաբելացոց, և դար-
7 ձան յԵրուսաղեմ ՚ի Նրէասարան, այր իւրաքանչիւր ՚ի քաղաք իւր. ⁷ որք եկին ընդ Զորաբաբելի և ընդ Յեսուայ և ընդ Նեեմեայ Ազարիանց: Դայեղիմայ, Նայեմանի, Մարտեքու, Բեղման, Մարապիարաթ, Եզրա, Բագուիէ, Նաուս, Բարանա, Մովրա: Արք ժողովրդեանն Իսրայելի.
- 8, 9 ⁸ որդիք Փորոսայ՝ երկու հազար հարիւր եւթանասուն և երկու. ⁹ որդիք Մափաթիայ, երեք հարիւր եւթանասուն և երկու. ¹⁰ որդիք Արեսայ, 11 վեց հարիւր յիսուն և վեց. ¹¹ որդիք Փաաթմովաք յորդոցն Յեսուայ և 12 Յովաբայ, երկու հազար երկերիւր ութսուսան: ¹² Որդիք Եղամ, հազար երկու հարիւր յիսուն և չորս. ¹³ որդիք Զաթուայ, ութ հարիւր քառասուն 13 և հինգ. ¹⁴ որդիք Զաքու, եւթն հարիւր վաթսուն. ¹⁵ որդիք Բանուայ, 14, 15 16 վեց հարիւր քառասուն և ութ: ¹⁶ Որդիք Բիբէի՝ վեց հարիւր քառասուն

15 *Յօրինակին թուագրովք այսպէս ղկի. Ի Ի-երորդ՝ հինգերորդ ամսոյն Իլուլ. ՚ի ԲԺ ամս. ուր երկու օրինակք. ամսոյն Իլուլի ԾԲ ատուրն յԲԺ-ան ամս. և օրինակ մի՝ ամսոյն Իլուլ ՚ի Ծ և Բ ատուրս. և այլ հնագոյն օրինակ մի՝ ամսոյն Իլուլի յիսուն և երկու ատուրս. քայց սա ևս ՚ի լուսանցսն նշանակէ ԺԲ-ան ամս: 17 Ոսկան. Եւ ՚ի Տուբիայէ գայր առ նոսա: 7. 1 Ոմանք. Եւ սաղմոսասացք և Ղև՛: 5 Ոմանք. Եւ գրից գգիրսն: 6 Այլք. Յերուսաղեմ և ՚ի Նրէասարան, այր իւ՛: 8 Այլք. Դայեղմիայ, Նայեմանի:*

և ութ. ¹⁷ որդիք Ագիայ, երկու հազար երեք հարիւր քսան և երկու: 17
¹⁸ Որդիք Ադոնիկամայ, վեց հարիւր յիսուն և եւթն. ¹⁹ որդիք Բազուէի, 18, 19
 երկու հազար վաթսուն և եւթն. ²⁰ որդիք Ադինայ, վեց հարիւր յիսուն 20
 և չորս. ²¹ որդիք Արփերեզիայ, իննսուն և ութ. ²³ որդիք Բէասի, երեք 21, 23
 հարիւր քսան և չորս. ²⁴ որդիք Քարիք, հարիւր քսան և երկու: ²⁶ Որդիք 24, 26
 Բեթղաեմ, հարիւր քսան և երեք. որդիք Նեպոփայ, յիսուն և վեց.
²⁷ որդիք Անաթովթ, հարիւր քսան և ութ. ²⁸ որդիք Բեթազմայ, քառա- 27, 28
 սուն և երկու. ²⁹ որդիք Կարիաթարիմ Քաբիրայ և Բերովթ, ութ հարիւր 29
 քառասուն և երեք. ³⁰ որդիք Արամայ և Գաբայ, վեց հարիւր քսան և 30
 մի. ³¹ որդիք Մաքիմար, հարիւր քսան և երկու. ³² որդիք Բեթղ'նարայ, 31, 32
 հարիւր քսան և երեք. ³³ որդիք Նաբիայ, հարիւր յիսուն և երկու. որդիք 33
 Մակեբոս, հարիւր յիսուն և վեց. ³⁴ որդիք Եղ'ամայ, հազար յիսուն և 34
 չորս. ³⁵ որդիք Երամ, երեք հարիւր քսան. ³⁶ որդիք Երեբով, երեք հա- 35, 36
 րիւր քառասուն և հինգ. ³⁷ որդիք Ղոդադիդ և Անովն, եւթն հարիւր 37
 քսան և երեք. ³⁸ որդիք Անանայ, երեք հազար հարիւր երեսուն: ³⁹ Եւ 38, 39
 քահանայք որդիք Յովիդեայ՝ քսան, Յեսուայ՝ ինն հարիւր եւթանա-
 սուն և երեք. ⁴⁰ որդիք Եմեր, հազար յիսուն և երկու. ⁴¹ որդիք Փասուր, 40, 41
 հազար երկերիւր քառասուն. ⁴² որդիք Երամ, հազար քսան և եւթն: 42
 Եւ Ղևրացիք, ⁴³ որդիք Յեսուայ՝ Կադմիել. յորդուցն ⁴⁴ Յուդայիդ՝ եւ- 43, 44
 թանասուն և երեք: Եւ երգեցիկք սաղմոսասացք, ⁴⁵ որդիք Ասափայ՝ 45
 հարիւր քառասուն և ութ: ⁴⁶ Եւ դռնապանք՝ որդիք Եղ'ունայ. որդիք 46
 Արփեր. որդիք Տեմիովն. որդիք Ակուր. որդիք Արիփայ. որդիք Սա-
 բէի, հարիւր երեսուն և ութ: ⁴⁷ Եւ Նաթանիմացիք, որդիք Սիլայ. որդիք 47
 Ասիփայ. որդիք Տաբովթ. ⁴⁸ որդիք Սարիաս. որդիք Սիայ. որդիք 48
 Փասովն. որդիք Ղ'աբանու. որդիք Ադաբայ. որդիք Ակուդ. որդիք
 Ուրայ. որդիք Կեպար. որդիք Ազար. որդիք Սեղ'եմի. ⁴⁹ որդիք Անան. 49
 որդիք Գադեղ. որդիք Գայար: ⁵⁰ Որդիք Նեայ. որդիք Նեասուն. որդիք 50
 Նեկողայ. ⁵¹ որդիք Գեեղամ. որդիք Ոզի. որդիք Փեսէ. ⁵² որդիք Բեսէի. 51, 52
 որդիք Մէինոս. որդիք Նեփովայիս. ⁵³ որդիք Բաբովկ. որդիք Աքիբայ.
 որդիք Արուր. ⁵⁴ որդիք Ասաղ'ովթ. որդիք Մեիդայ. որդիք Ադասան. 54
⁵⁵ որդիք Բարկուէ. որդիք Սիսարայ. որդիք Թեմայ. ⁵⁶ որդիք Նեսիայ. 55, 56
 որդիք Սարիփայ: ⁵⁷ Որդիք ծառայիցն Սողոմոնի. որդիք Սուպի. որդիք
 Սափարաթ. որդիք Փաբեդայ. ⁵⁸ որդիք Յեաղէ. որդիք Դորկովն. որդիք 58
 Գազէ. ⁵⁹ որդիք Սափափայ. որդիք Եփեմ. որդիք Փաբարաթ. որդիք 59
 Սաբայիմ. որդիք Նեմիս: ⁶⁰ Ամենայն Նաթանայիմք, և որդիք ծառայիցն
 Սողոմոնի՝ երեք հարիւր իննսուն և երկու: ⁶¹ Եւ այսք էին որք ելին ՚ի 61
 Թեմեղ'իբայ. Թեղ'այոր Սաբերուր, Երոն, Եմեր, և ոչ կարացին պար-

16 Յօրինակին պակասէր այս համար. * Որդիք Բիբէի վեց հարիւր քառասուն և ութ: 21 Ոսկան յանդու. Որդիք Արփեր. որդիք Եզիա՝ իննսուն և ութն: 22 * Որդիք Նասուայ՝ երեք հարիւր քսան և ութն: 24 Ոմանք. Որդիք Արիք, հար՛: Որ ոմանք յանդուն համար 25 * Որդիք Գաբասուն՝ իննսուն և հինգ: 29 Ոմանք. Արք Կարիա՛... (30) Արք Արամայ: 31 Ոմանք. Արք Մաբեմար... (32) Արք Բեթէլ և Արա հար՛: 33 Ոմանք. Արք. և ոմանք. Որք: 34 Ոմանք. Արք. և ոմանք. Որք: 39 Ոսկան. Որդիք Յովիդեայ ՚ի քսանէն Յեսուայ: 41 Ոմանք. Քառասուն և եւթն: 44 Ոմանք. Յորդուցն Ուդայիդ՝ եւթանասուն և չորս: 57 Ոմանք. Եւ որդիք ծառայ՛:

մել գրուն հարց իրեանց, և ոչ զազգն իրեանց որ յԻսրայելէ իցեն:
 62 ⁶² Որդիք Դաղայ. որդիք Բուայ. որդիք Տուբիայ. որդիք Նեկովոյ՝
 63 վեց հարիւր քառասուն և երկու: ⁶³ Եւ ՚ի քահանայիցն, որդիք Եբէրայ.
 որդիք Ակովմ. որդիք Եղիսայ. վասն զի առ կին ՚ի դստերաց Բերզելեայ
 64 Գաղաաղացոյ, և կոչեցաւ ըստ անուան նորա: ⁶⁴ Սոքա խնդրեցին
 գրել զազգահամար իրեանց. և ոչ գրաւ, և մերժեցան ՚ի քահանա-
 65 յիցն: ⁶⁵ Եւ ասաց Արթարսապթա ցնոսա. Մի՛ կերիցեն ՚ի սբբութեանցն
 սբբութեանց, մինչև յարիցէ քահանայ՝ և լուսաւորեալ յայսնեսցէ զնո-
 66 սա: ⁶⁶ Եւ եղև ամենայն ժողով եկեղեցոյն չորս բեր և երկերիւր վաթ-
 67 սուն. ⁶⁷ թող զճառայս և զաղախնայս իրեանց՝ որք էին եւթն հազար
 երեք հարիւր երեսուն և եւթն. և որք էին երգեցիկք սաղմոսասացք
 68 արք և կանայք՝ երկերիւր քառասուն և հինգ: ⁶⁸ Չիք՝ եւթն հարիւր ե-
 69 րեսուն և վեց. ջորիք՝ երկերիւր քառասուն և հինգ. ⁶⁹ ուղարք՝ չորեք
 70 հարիւր երեսուն և հինգ. էջք՝ վեց հազար քսան և եւթն: ⁷⁰ Եւ իշխանք
 ըստ հայրապետացն իրեանց ետուն ՚ի գործն. և Աթրասարթա ե՛ր ՚ի
 զամնձն ոսկի սկաւառակս յիսուն, և պարմուճանս քահանայիցն երե-
 71 սուն: ⁷¹ Եւ իշխանք հայրապետացն ետուն ՚ի զամնձ գործոյն՝ ոսկի եր-
 72 կու բերս. և արծաթ բեր մնասս. և երկու հազար երկերիւր: ⁷² Եւ այլ ժո-
 դովորդն ետ դահեկանս երկուս բերս, և կահ արծաթի երկու հազար, և
 73 պարմուճանս քահանայիցն վաթսուն և եւթն: ⁷³ Եւ նստան քահանայքն՝
 և Ղևրացիքն՝ և դռնապանքն՝ և երգեցիկք սաղմոսասացքն՝ և ՚ի ժողովրդենն՝
 և Նաթանիմացիքն, և ամենայն Իսրայել ՚ի քաղաքս իրեանց:

Եւ ժամանեաց եհաս ամիսն եւթներորդ. և էին որդիքն Իսրայելի ՚ի 9
 քաղաքս իրեանց:

- 8** ¹ Եւ ժողովեցան ամենայն ժողովորդքն իբրև զայր մի ՚ի հրապարակն
 առաջի դրան ջուրցն. և ասացին ցԵգրա գրիչ օրինացն Տեառն, զի
 բերցէ զօրէնսն Մովսիսի գոր հրամայեալ է Տեառն Աստուծոյ Իսրայելի:
 2 ² Եւ երբ Եգրա քահանայ զօրէնսն առաջի եկեղեցոյն, ուր ժողովեալ
 էին արք և կանայք, և ամենեքեան որք կամէին լսել յամսամբին եւթներորդ
 3 ամսոյն: ³ Եւ սկսաւ կարդալ զնա յառաւօրէ յորժամ ծագէր արեգակն
 մինչև ցօր հասարակ առաջի արանց և կանանց. և իմանային ամենեքեան՝
 4 ⁴ Եւ կայր Եգրա քահանայ և գրիչ ՚ի վերայ բեմի փայտեղինի. և կային
 առ նմա Մարաթիաս, և Սամեաս, և Անանիաս, և Ուրիաս, և Զեղկիա,
 և Մասիա՝ ընդ աջմէ նորա. և ընդ ահեկէ նորա՝ Փաղիաս, և Միսա-
 յէլ, և Մեղ՛քիաս, և Ասամ, և Սարդանա, և Զաքարիա, և Մոսող՛ամ:
 5 ⁵ Եւ յորժամ եբաց Եգրա զգիրսն առաջի ամենայն ժողովրդեանն, վասն
 զի նա՛ էր վերակացու ամենայն ժողովրդեանն. և եղև ՚ի բանալ նո-
 6 րա զգիրսն, կայր ժողովորդն առաջի նորա: ⁶ Եւ օրինեաց Եգրա զՏէր

61 *Ոմանք.* Թեղայ Որսաբերուք: **63** *Ոմանք.* Որդիք Եբէիա: **65** *Անունս՝* Արթարսապթա, *սատր և ստորն ՚ի համար 70 այլևայլ եղանակաւ գրի ըստ ա-*
մենայն գրչագրաց մերոց: **67** *Յօրինակին պակասէր.* Որք էին եւթն հա՛: *Ո-*
մանք. Երգեցիկք և սաղ՛: **69** *Ոմանք թուագրով դնեն.* Էջք՝ ՅՁԻ: **73** *Ոմանք.* Եւ
 ժամանեալ եհաս ա՛: **8. 2** *Ոմանք.* Որ ժողովեալ էին արք: **5** *Ոմանք.* Վասն զի
 նստէր վերակացու ամենայն... ՚ի բանալ նորա ՚ի գիրսն:

Աստուած մեծ. և ասեն ամենայն ժողովուրդն. Ամեն: Եւ համբարձին զձեռս իրեանց, և խոնարհեալ երկրպագեցին Տեառն Աստուծոյ ՚ի վերայ երեսաց իրեանց յերկիր: ⁷Եւ Յեսուս, և Բանեաս, և Սարաբիան ⁷ էին որ իմացուցանէին զօրէնսն ժողովրդեանն. և ժողովուրդքն կային ըստ կարգի իրեանց: ⁹Եւ ասէ Նենմի՝ որ է Աթերսասաթա՝ և Եզրա քա- ⁹ հանայ և գրիչ, և Ղևրացիքն որ իմացուցանէին ժողովրդեանն. ¹⁰և ¹⁰ ասեն ամենայն ժողովրդեանն. Օրս այս՝ օր սուրբ է Տեառն Աստուծոյ մերոյ, մի՛ սգայք և մի՛ լայք: Քանզի լային ժողովուրդքն յորժամ լուան զբանս օրինացն: Եւ ասեն ցնոսա. Երթայք կերայք և արբէք զպարարփս և զքաղցունս, և առաքեցէք մասն որոց ո՛չ գուցէ, վասն զի օր սուրբ է Տեառն Աստուծոյ մերոյ. արդ զօրացարոնք և մի՛ փրփմեցուցանէք զսա: ¹¹Եւ Ղևրացիքն լռեցուցանէին զժողովուրդն՝ և ասէին. Լո՛ւ ¹¹ լերութ և մի՛ փրփմիք, վասն զի օր սուրբ է սա: ¹²Եւ գնաց ժողովուրդն ¹² յուրել և յըմպել և առաքեցին մասն որոց ո՛չ գոյր. և առնէին ուրախութիւն մեծ, վասն զի իմացան զբանս օրինացն զոր կարդաց նոցա: ¹³Եւ յաւուրն երկրորդի ժողովեցան իշխանքն հայրապետաց ամենայն ¹³ ժողովրդեանն՝ և քահանայք և Ղևրացիք առ Եզրաս գրիչ օրինացն. զի փեղեկացին և ուսցին ՚ի նմանէ զամենայն բանս օրինացն: ¹⁴Եւ գրին ¹⁴ գրեալ յօրէնսն՝ զի էր հրամայեալ Տեառն Աստուծոյ Մովսիսի. որպէս արժան է որդոցն Իսրայելի բնակել ՚ի փաղաւարս ՚ի փօնի եւթներորդ ամսոյն. ¹⁵և որպէս նշանակել փողով յամենայն քաղաքս իրեանց և ¹⁵ յԵրուսաղէմ: Եւ ասէ Եզրա. Ելէք ՚ի լեառն և բերէք փերես ձիթեմեաց, և փերես ՚ի ծառոց սաւսեաց, և փերես մրփոց՝ խնկենեաց, և փերես արմաւենեաց, և փերես ՚ի թաւ ոսփոց ծառոց. և արարէք ձեզ փաղաւարս ըստ գրեցելոցն: ¹⁶Եւ ելին ժողովուրդքն և բերին, և արարին ¹⁶ իրեանց փաղաւարս, այր ՚ի փանիս իւրում, և այր ՚ի սրահի իւրում, և ՚ի սրահի փանն Աստուծոյ, և ՚ի հրապարակս քաղաքին մինչև ՚ի դրունս Եփրեմայ: ¹⁷Եւ արարին փաղաւարս ամենայն ժողովք եկեղեցւոյն որք ¹⁷ դարձեալ էին ՚ի գերութենէն, և նստան ՚ի փաղաւարս. քանզի ո՛չ երբէք արարին որդիքն Իսրայելի յաւուրցն Յեսուայ որդոյ Նաւեայ այնպէս մինչև յօրն յայն. և եղև ուրախութիւն մեծ յոյժ: ¹⁸Եւ կարդայր զգիրս ¹⁸ օրինացն օրըսփօրէ, յօրէն յառաջնմէ մինչև յօրն եւթներորդ. և արարին զփօնն զեւթն օր, և յաւուրն ութերորդի եղև կարարումն ըստ օրինացն:

¹Եւ ՚ի քսան և չորս ամսոյն ժողովեցան որդիքն Իսրայելի և սկսան ⁹ պահել պահս, և զգեցան քորձ, և արկին նոխիր ՚ի վերայ զլիսոց իրեանց: ²Եւ որոշեցան որդիքն Իսրայելի յամենայն որդոցն այլազգեաց. ² և քաւեցին զմեղս իրեանց՝ և զմեղս հարցն իրեանց. ³և կային ՚ի ³ կարգի իրեանց: Եւ կարդայր Եզրա զգիրս օրինացն Տեառն Աստուծոյ. և երկիր պագին ժողովուրդքն Տեառն Աստուծոյ իրեանց: ⁴Եւ կային ՚ի ⁴ բարձրաւանդակ փեղոջ Եզրա և Ղևրացիք և Յեսու Յովսեփեկեանց, և որդիքն Կադմելի. Սաքանիա որդի Սարեբիայ՝ որդիք Անանիայ. և

12 *Ոմանք.* Եւ առաքէին մասն որոց: 17 *Ոմանք.* Ամենայն ժողովս եկեղեցւոյն... այսպէս մինչև յօրն: 9. 3 *Ոմանք.* Եւ երկիր պագանէին ամենայն ժողո՛ր:

5 գոչեցին մեծաձայն առ Տէր Աստուած իւրեանց. ⁵և ասեն Ղևրացիքն Յեսու և Կադմիէլ. Եղբարք՝ օրհնեցէք զՏէր Աստուած մեր յաւիտեանս յաւիտենից. և եղիցի օրհնեալ փառք Տեառն, և բարձրասցի օրհնութիւն նորա և գոհութիւն: Եւ սկսաւ օրհնել Եգրա զՏէր Աստուած՝ և

6 ասէ. ⁶Դո՛ւ ես նոյն ինքն Տէր Աստուած միայն. դո՛ւ արարեր զերկինս՝ և զերկինս երկնից, և զամենայն կարգս նորա, և զերկիր և զամենայն կարգս նորա, և զամենայն ինչ որ է՝ ՚ի նմա, զծով և զամենայն որ է՝ ՚ի նմա. և դո՛ւ կենդանացուցեր զամենեսեան. և քե՛զ երկրպագն զօրք երկնից, և զքե՛զ փառաւորեն երկինք երկնից. ⁷վասն զի դու միայն ես Տէր Աստուած մեր: Դո՛ւ ընտրեցեր զԱբրահամ, և հաներ զնա

8 յերկրէն Քաղդեացոց, և եղիր նմա անուն Աբրահամ. ⁸և գրեր զսիրտ նորա հաւաքացեալ առաջի քո. և եղի՛ր դու նմա ուխտ, տալ նմա զերկիրն Քանանացոց, և Քեփացոց, և Անովրիացոց, և Փերեզացոց, և Յերուսացոց, և Գերգեսացոց, և զաւակի նորա մինչև յաւիտեան. և

9 հաստատեցեր զբանս քո, վասն զի արդար ես: ⁹Եւ տեսեր զնեղութիւնս հարցն մերոց որ յԵգիպտոս, և լուար աղաղակի նոցա ՚ի վերայ Կարմիր ծովուն. ¹⁰և արարեր նոցա նշան յԵգիպտոս՝ և ՚ի փարաւոն և յամենայն ծառայս նորա, և յամենայն ժողովուրդ երկրի նորա. քանզի զհրացեր եթէ հպարտացաւ ՚ի վերայ ժողովրդեան քոյ, և արարեր

11 քեզ անուն մեծ մինչև յայս օր. ¹¹և զծովն Կարմիր հերձեր առաջի նոցա, և անցին ընդ մէջ ծովուն իբրև ընդ ցամաք. և զհալածիչս նոցա ընկղմեցեր իբրև զվէնս ՚ի ջուրս բազումս: ¹²Եւ սեամբ ամպոյ առաջնորդեցեր նոցա ՚ի տուէ, և սեամբ հրոյ ՚ի զիշերի՛. վասն զի լուսաւորէր զճանապարհս նոցա ընդ որ զնային: ¹³Եւ ՚ի լեառնն Սինա՛ իջէր և խօսեցար ընդ նոսա յերկնից. և ետուր նոցա զդաբաստանս ուղիղս, և

14 օրէնս ճշմարիտս, հրամանս և պատուիրանս բարիս. ¹⁴և զշաբաթս քո սուրբս ծանուցեր նոցա, և զպատուիրանս և զհրամանս և զօրէնս ետուր նոցա ՚ի ձեռն Մովսիսի ծառայի քոյ: ¹⁵Եւ զհաց երկնից ետուր նոցա ՚ի կերակուր, և զջուր բղխեցուցեր ՚ի վիմէ և արբուցեր նոցա. և բացեր նոցա սրբանէլ ժառանգել զերկիրն յոր համբարձեր զձեռն քո տալ նոցա: ¹⁶Եւ ինքեանք իսկ հարքն մեր հպարտացան և անօրինեցան, և խստացուցին զպարանոցս իւրեանց, և ոչ լուան պատուիրանաց քոց.

17 ¹⁷և ականորեցին յօրինաց քոց, և ոչ յիշեցին զսքանչելիս քո զոր արարեր դու ընդ նոսա. այլ խստացուցին զպարանոցս իւրեանց, և դարձուցին զթիկունս իւրեանց. և կամեցան դառնալ ՚ի ծառայութիւն անորէն յԵգիպտոս: Այլ դու Տէր Աստուած մեր գթած ես և ողորմած, երկայնամիտ և բազումողորմ, և ոչ ՚ի սպառ մերժեցեր զնոսա: ¹⁸Եւ դարձեալ արարին իւրեանց որթ ձուլածոյ՝ և ասացին. Այս են աստուածք որ հանին զմեզ յերկրէն Եգիպտացոց. և արարին մեծամեծ բարկութիւնս. ¹⁹և դու ըստ բազում գթութեան և ողորմութեան քում ոչ թողեր և ցրուցեր

5 *Ունակք.* Եւ ասեն ցղևրացիքն Յեսու և: 6 *Յօրինակին պակասէր.* Նոյն ինքն Տէր Աստուած միայն: 7 *Ոսկան.* Մեր, որ ընտրեցեր զԱբրահամ: 10 *Յօրինակին.* Եւ արար նոցա նշան յԵ՛: *Ունակք.* Մինչև ցայսօր: 12 *Ունակք.* Վասն զի լուսաւորեցեր զճանապարհն նոցա:

զնոսա յանապարհին. և զսին ամպոյն ո՛չ հեռացուցեր 'ի նոցանէ որ առաջնորդէր նոցա 'ի քուէ, և զսին հրոյն որ լուսաւորէր զնոսա 'ի գիշերի՝ զճանապարհս զոր երթային: ²⁰ Եւ զՆոզի քո Սուրբ զբարերար՝ ²⁰ եպո՛ր նոցա իմանալ զօրէնսն. և զմանանայն ո՛չ հեռացուցեր 'ի բերանոց նոցա. և եպուր նոցա ջուր 'ի ծարաւոյ վիմէ: ²¹ Եւ զքառասուն ամ ²¹ շրջեցուցեր զնոսա յանապարհին. հանդերձք նոցա ո՛չ մաշեցան, և կօշիկք նոցա ո՛չ հնացան: ²² Եւ հարեր առաջի նոցա զթագաւորս և զժողովուրդս. ²² և բաժանեցին և կալան՝ զերկիր նոցա 'ի ժառանգութիւն, զերկիրն Սեհոնի թագաւորին Եսերոնայ, և զերկիրն Ուլգայ թագաւորին Բասսոնու: ²³ Եւ զորդիս նոցա բազմացուցեր իբրև զասպետս երկնից. և ամեր ²³ զնոսա յերկիր զոր խոստացար հարցն նոցա, և ժառանգեցին զնա. ²⁴ վասն՝ զի սաբակեցեր առաջի նոցա զբնակիչս երկրին Քանանացոց, և եպուր զերկիրն նոցա 'ի ձեռս նոցա. և զթագաւորս նոցա և զժողովուրդ երկրին սպառեցեր՝ որպէս և կամեցար ըստ կամաց իւրեանց: ²⁵ Եւ առին զքաղաքս բարձրաբերձս՝ և զպարիսպս, և ժառանգեցին ²⁵ զպոունս լի՝ ամենայն բարութեամբ. ջրհորս փորեալս և կազմեալս. այգիս և ձիթենիս և զամենայն ծառս պտղաբերս 'ի կերակուրս լիութեան նոցա: Կերան և յագեցան՝ զհրացան և փափկացան 'ի բարութիւնս մեծամեծս զոր եպուր նոցա. ²⁶ և հեռացան և մերժեցան 'ի քէն, և ²⁶ յէրս դարձան յօրինաց քոց. և զմարգարէան քո կոպորեցին, որ քարոզեցին նոցա դառնալ առ քեզ. և արարին զբարկութիւն մեծ առաջի քո: ²⁷ Եւ եպուր զնոսա 'ի ձեռս նեղաց նոցա, և նեղեցին ²⁷ զնոսա. և աղաղակեցին առ քեզ 'ի ժամանակս նեղութեան իւրեանց. և դու յերկնից լուար նոցա. և բազում գթութեամբ և ողորմութեամբ փրկեցեր զնոսա. և հաներ զնոսա 'ի ձեռաց նեղաց նոցա: ²⁸ Եւ յորժամ հանգեան՝ դարձան և արարին չարիս առաջի քո. և թողեր ²⁸ զնոսա 'ի ձեռս թշնամեաց նոցա, և չարչարեցին զնոսա. և դարձեալ աղաղակեցին առ քեզ, և դու յերկնից լուար նոցա, և փրկեցեր զնոսա ²⁹ բազում ողորմութեամբ քով. ²⁹ և դարձեալ եղիր վկայութիւն առ նոսա՝ դառնալ յօրէնս քո: Իսկ նոքա անմարացեալք յիմարութեամբ ո՛չ լուան օրինաց քոց. և 'ի հրամանս քո և 'ի պարուիրանս քո մեղան. զոր դու ասացեր՝ և հրամայեցեր, զի ո ոք արասցէ 'ի մարդկանէ զբան պարուիրանաց քոց՝ կեցցէ՛ նոքիմբք. իսկ նոքա դարձուցին զթիկունս իւրեանց, և եղեն խստապարանոցք՝ և ո՛չ լուան բանի քում. ³⁰ և դու ³⁰ երկայնամտեցեր առ նոսա. և առաքեցեր 'ի վկայութիւն զմարգարէան Նոզուլ քո Սրբով, սակայն և այնպէս ո՛չ լուան. և մարնեցեր զնոսա 'ի ձեռս ժողովրդոց օտարաց երկրին, որք փառապետուցին զնոսա յոյժ: ³¹ Եւ դու ըստ բազում գթութեան և ողորմութեան քում ո՛չ թողեր զնոսա ³¹ մինչև 'ի սպառ, և ո՛չ մերժեալ հեռացուցեր զնոսա 'ի քէն. զի դու հզօր ես գթած և ողորմած՝ երկայնամիտ և բազումողորմ: ³² Եւ այժմ ³²

19 Ոմանք. Եւ դու ըստ բազմագթութեան և ողորմ: **20 Յօրինակիս.** Եւ Նոզի քո Սուրբ զբար՝: *Ի լու՛.* Ջուր 'ի ծարաւութիւն վիմէ: **24 Ոսկան.** Որպէս և կամեցան ըստ կամաց: **26 Ոմանք.** Որք բարոզէին նոցա: **27 Ոմանք.** Եւ բազմագթութեամբ և ո՛: **29 Յօրինակիս սակասէր.** Ջոր դու ասացեր և հրամայեցեր:

Տեր Աստուած մեր՝ զօրաւոր և մեծ, ամենակալ և ահարկո՛ւ արդար և ճշմարիտ, պահեա՛ գուխք և զողորմութիւն՝ և հայեաց՝ ՚ի քառապանս մեր և ՚ի նեղութիւնս, և ՚ի թագաւորացն մերոց և իշխանացն մերոց, և քահանայից և մարգարէիցն մերոց, և ամենայն հարցն մերոց. և ժողովրդեան քոյ զոր քառապետցոցին, և բռնացան ՚ի վերայ մեր թագաւորք 33 Ատրեստանայց մինչև ցայսօր: ³³ Եւ դու արդար ես յամենայնի զոր ածեր ՚ի վերայ մեր վասն մեղաց մերոց. վասն զի ճշմարտութեամբ ա-
 34 րարեր. ³⁴ քանզի մեղա՛ք մեր՝ և թագաւորք մեր և իշխանք և քահանայք, և հարքն մեր՝ և ո՛չ արարաք զպարուիրանս քո, և ո՛չ հայեցաք յօրէնս
 35 քո և ՚ի վկայութիւնս զոր եղիր առ մեզ. ³⁵ և զգթութիւնս քո՝ և զբազում բարութիւնս զոր ետուր մեզ, և յերկրիս յայսմիկ՝ ՚ի լայնս և յընդարձակ և ՚ի պարարտ զոր ետուր մեզ, ո՛չ զիպացաք ծառայել քեզ, այլ դարձուցա՛ք զսիրտս մեր յօրինաց քոց. և մաքնեցաք մեր ՚ի գերութիւն վասն մեղաց
 36 մերոց: ³⁶ Եւ ահաւասիկ եմք այսօր ՚ի ծառայութիւն, և երկիրս զոր ետուր հարցն մերոց ուրել զպտուղ և զբարութիւն սորա ազպարութեամբ:
 37 ³⁷ Արդ՝ այսօր թագաւորք օտարք տիրեն ՚ի վերայ մեր և ուրեն զսա՛ վասն մեղաց մերոց, և անկեալք ՚ի ծառայութիւն քամք հարկս. և վարեն զմեզ և զանասունս մեր որպէս և կամին, և եմք ՚ի նեղութե-
 38 ան և ՚ի վիշտս մեծ այսօր վասն մեղաց մերոց: ³⁸ Եւ արդ՝ ՚ի վերայ այսր ամենայնի՝ մեր դնեմք ո՛խտս և հաւաքարմութիւնս. և հաւաքանք յօրէնս քո, և առնեմք զնոսա, և որ ինչ գրեալ է ՚ի նոսա. և զբանս զայս գրով հաստատեմք և կնքեմք, ամենայն իշխանք մեր, և Ղևպացիք մեր, և քահանայք մեր:

- 10** ¹ Եւ այս են որ կնքեն զգիրս զայս հաւաքարմութեան առ քեզ. Նենմիա
 2 որդի Աբաղ՝իայ. և Սեղեկիա որդի ² Սարերա. և Ազարիա. և Երեմիա.
 3, 4, 5 ³ և Փասուր. Ամարիա. Միքիա. ⁴ Արտու. Ասաբանիա. Մաղ՝ուք. ⁵ Ե-
 6, 7 մաթ. Մերամովթ. Աբդիա. ⁶ Դանիել. Կանաթոն. Բարուք. ⁷ Մեսուղ՝ամ.
 8 Աբիա. Միամին. ⁸ Մադիա. Բեղ՝գեէ. Սամէի: Այս ամենեքեան են
 9, 10 քահանայք՝ ⁹ և Ղևպացիք ¹⁰ Յեսուս որդի Ազանիա. Բանիա որդույ
 11 Ենադադայ. Գաղ՝միէլ, ¹¹ և եղբարք նորա. Սեբանիա. Ողուիա. Կադիպան.
 12, 13 Փեղ՝իաման. ¹² Միքա. Նովքա. Սեբի. ¹³ Զարուր. Սարաբիա. Սաբանիա:
 14, 15 ¹⁴ Որդիք Բանունեայ. ¹⁵ Իշխանք ժողովրդեանն. Փորիս. Փարադմովար.
 16, 17 Եղ՝ամ. Զարթուրա: ¹⁶ Որդիք Բանեայ՝ Ազուրաթ. Բերայի. ¹⁷ Ադունիա.
 18, 19, 20 Բադու. Եգինարեր. ¹⁸ Եգեկիա. Ազուիայիդա. ¹⁹ Ասամ. Բեսէի. ²⁰ Արիսի.
 21 Անաթովթ. Նովրա. ²¹ Մողափէ. Մեսուղ՝ամ. Եգր. Մենոզաբէէլ.
 22, 23 Զադուկ. Եդովք. ²² Փաղ՝իպա. Անան. Անիա. ²³ Ասէէ. Անանիաս.
 24, 25, 27 ²⁴ Նոայում. Էսաբանան. Մայադուա. ²⁵ Այիա. Էնան. Անան. ²⁷ Մադուա.
 28 Նոէում: ²⁸ Եւ այլ ևս մնացորդք ժողովրդեանն՝ քահանայք և Ղևպա-

32 Ոսկան. Եւ թագաւորացն մերոց և իշ՛: **34 Ոմանք.** Եւ թագաւորքս մեր: **37 Ոմանք.** Եւ ՚ի վիշտս մեծս այսօր: **10. 8 Ոմանք.** Այսք ամենեքեան: **10 Ոմանք.** Յեսուս որդի Ազարիա: **13 Ոմանք յաւելլուն.** Սաբանիա, Սեբանիա. Ողուիա: (14) Որդիք Բանունեայ: Ուր Ոսկան կրկնութեամբ յաւելլու և ևս՝ Կադիպան և այլն: **15 Ի լուս՝** ՚ի վերայ՝ Փորիս. *նշանակի՝* Կորիս: **17 Ոսկան.** Եգին. Արեր... (18) Ազու. Այիդա: (19) Ասամ: **22 Ոմանք.** Փաղիպա. Անան. Անանիա: **23 Ոսկան յաւելլու.** Անանիաս. *Ասուր:* **24 Ալօտ, Պիրս, Սօիէլ, Նոայում:** **27 Ոսկան.** Նոէում՝ Բասանա:

ցիք, դռնապանք՝ երգեցիկք՝ Նաթանացիք. և ամենեքեան ժողովուրդքս որք լսեմք զօրէնս Տեառն Աստուծոյ մերոյ, դնեմք վկայութիւն այսօր առաջի քո՝ անք և կանայք. որդիք և դստերք իւրեանց: ²⁹ Եւ որ միանգամ անցցէ զօրինօք քովք, երդմամբ հաստատեմք այսօր առաջի քո. եղիցի՛ նա ՚ի նզովս և յանձն, որ ոչ պահեսցէ զօրէնս քո որ քուսա ՚ի ձեռն Մովսիսի ծառայի քոյ. այլ ամենայն կամօք մերովք պահեսցուք, և արասցուք զամենայն պատուիրանս Տեառն Աստուծոյ, և զդատարանս նորա և զհրամանս: ³⁰ Եւ մի՛ քացուք զդստերս մեր ուստերաց ժողովրդոց օտարաց, և զդստերս հեթանոսաց ոչ առցուք որդոց մերոց: ³¹ Եւ ժողովուրդ երկրիս այսորիկ ոչ բերիցեն առ մեզ վաճառս յաւուր շաքաթու, և ոչ գնեսցուք ՚ի նոցանէն շաքաթուն. զի օր սո՛րբ է, և սո՛րբ պահեսցուք զօրն եւթներորդ: ³² Եւ քացուք զողորմութիւնս երրորդ դիդրաքմայի ամ ըստ ամէ ՚ի հանր կրանն Աստուծոյ. ³³ և զհաց զառաջէից, և զգոհս ըստ ժամանակս ժամանակս և զողջակէզս յամենայն քօսն և ՚ի քարեկանս, և ՚ի շաքաթս, և յամսամուքս, և ՚ի նաւակարիս՝ և ՚ի սրբութիւնս, և վասն մեղաց՝ որ են ՚ի քաւութիւնս Իսրայէլի՝ և ՚ի գործս քաճարին Տեառն Աստուծոյ մերոյ: ³⁴ Եւ վիճակս արկցուք վասն ժառանգութեան փայտիցն, որ երթայ քահանայիցն և Ղևրացոցն, և ժողովուրդն բերցէ՛ ՚ի քուն Աստուծոյ մերոյ՝ ՚ի քունս հարցն մերոց ըստ ժամանակս ժամանակս ամ ըստ ամէ՝ զորս արժան է այրել ՚ի վերայ սեղանոյ զոհից Տեառն Աստուծոյ մերոյ, որպէս և զրեալ է յօրէնսն Մովսիսի: ³⁵ Եւ քացուք զպտուղս զառաջատրութեան երկրի մերում, և զպտուղս ծառոց մերոց ամ ըստ ամէ ՚ի քուն Տեառն Աստուծոյ մերոյ: ³⁶ Եւ զդիդրաքմայս անդրանկաց որդոց մերոց, և զանդրանիկս անասնոց մերոց՝ որպէս և զրեալ է յօրէնսն Մովսիսի. և զանդրանիկս արջառոց մերոց և հօտից բերցուք ՚ի քուն Աստուծոյ մերոյ՝ քահանայից մերոց Ղևրացոց՝ որք կան ՚ի սպասու քանն Տեառն. ³⁷ և զառաջատրս ցորենոյ, և զպտուղս ծառոց՝ զինոյ և ձիթոյ բերցուք առ քահանայսն ՚ի քուն զանձանակին Աստուծոյ: Եւ զքասանորդս երկրիս մերոյ Ղևրացիքն շրջեսցին՝ և առցեն զամենայն բովանդակ: ³⁸ Եւ եղիցի քահանայ որդի Ահարոնի, որ քասանորդեսցէ՛ զՂևրացիսն. և Ղևրացիքն ՚ի քասանորդաց մերոց քասանորդեսցեն քահանային մեծի՛ ՚ի քուն Աստուծոյ մերոյ, ՚ի քուն զանձանակին որ կան ՚ի քաճարին Տեառն: ³⁹ Վասն զի կացցէ ՚ի զանձն՝ ՚ի համբարս որդոց Ղևրացոցն, և սպասատրաց՝ ՚ի քեղիսն ուր կահ սրբութեանցն. և եղիցի քահանայիցն և Ղևրացոց և դռնապանաց, և երգեցկաց սաղմոսասաց. և մի՛ պակասեսցէ նոցա ռոճիկ երբէք ՚ի քանն Աստուծոյ մերոյ. և մի՛ նոքա զսպաս Տեառն խափանեսցեն:

Է ¹ Եւ նստան իշխանք ժողովրդոցն յերուսաղէմ. և արկին վիճակս, **11** զի մի ՚ի քասանց՝ որում և ելցէ վիճակն՝ նստցի՛ յերուսաղէմ քա-

31 *Ոմանք.* Եւ ժողովուրդք երկրիս... և ոչ գնեսցուք ՚ի նոցանէ ՚ի շաքաթուն: **35** *Այլք.* Չառաջատրութեանց երկրի մերում: **37** *Ոմանք.* Ղևրացիքս շրջեսցին: **39** *Ոմանք.* Կացցէ ՚ի զանձեի համբարս: *Բազումք.* Եւ երգեցկաց սաղմոսաց, և մի՛ պակասեսցի նոցա ռոճիկք երբէք ՚ի քանն Աստուծոյ: *Ուր Ոսկան.* Եւ մի՛ պակասեսցին նոցա ռո՛:

2 ղաք սրբութեան. և իններորդքն գնասցեն յիրաքանջիր քաղաքս: ²Եւ օրհնեաց ժողովուրդն զարսն զայնս որ որոշեցան, և նստան յԵրուսաղէմ:

3 ³Եւ այս են իշխանք երկրին՝ որ նստան յԵրուսաղէմ, և քահանայք և

4 Ղևրացիք և Նաթանացիք, և որդիք ծառայիցն Սողոմոնի: ⁴Եւ որք նստան յԵրուսաղէմ, էին յազգէն Յուդայ և Բենիամինի: Եւ այս են յորդոցն Յուդայ. Աթեէ որդի Ոգիայ. որդի Ջաքարիայ. որդի Սամարիայ. որդի Սափափայ. որդի Մաղ'եւեղ'այ: Եւ յորդոցն Փարեսայ ⁵և Մաղասիա. որդի Բարուք. որդի Աղազայ. որդի Ոգիայ. որդի Ադիայ. որդի Յովարիք. որդի Ջաքարիայ. որդի Եղ'ովնի: ⁶Ամենեքեան որդիք Փարեսի որ նստան յԵրուսաղէմ. չորեքհարիւր վաթսուն և ութ՝ անք զօրաւորք: ⁷Եւ այս են որդիք Բենիամինի. Մեղոն որդի Մեսեղ'ովն. որդի Յովադ. որդի Փաղայի. որդի Կովղ'իայ. որդի Մասասայ. որդի Աթիէլ. որդի Յեսուայ: ⁸Եւ զհետ նորա Ղեբէի, Մեղ'էի, ինն հարիւր քառասուն և ութ: ⁹Եւ Յովսէս որդի Ջեքրի՝ այցելոն և վերակացու ՚ի վերայ նոցա. և Յուդա որդի Ասանայ որ էր երկրորդ ՚ի քաղաքին: ¹⁰Եւ ՚ի քահանայիցն՝ Ազդիդ որդի Յովարիք, Իաքին, Սարիա. ¹¹որդի Եղ'քիայ. որդի Մեսուդամ. որդի Սադովկ. որդի Մարաւովթ. որդի Եփովք: Եւ էին քսուք իւրեանց մօտ ՚ի քաճարն Տեառն. ¹²և եղբարք նորա որ զործէին զգործ սպասաւորութեան քանն Տեառն ութ հարիւր քսան և երկու. և Ադայի որդի Երովն. որդայ Փաղայիայ. որդայ Ամասեայ. որդի Ջաքարիայ. որդի Փասեուր. որդի Մեղ'քիայ: ¹³Եւ եղբարք նորա իշխանք հայրապետացն, երկերիւր քառասուն և երկու. և Ամասիա որդի Եզրիէլ. ¹⁴և եղբարք նորա զօրաւորք յամենայնի քսան և ութ. և այցելուք՝ և վերակացուք նոցա Ջեքրիէլ որ էր ՚ի մեծաց իշխանաց: ¹⁵Եւ յՂևրացուցն Սամէիա որդի Ասուք. որդի Եզրովն: ¹⁷Եւ Նաթանացիք որդի Միքայ, և Յորէք. որդիք Սամուի երկերիւր եւթանասուն և չորս: ¹⁹Եւ դռնապանք, Ակուք Ջրեղամին. և եղբարք նորա՝ հարիւր եւթանասուն և երկու: ²²Եւ այցելուք և վերակացուք Ղևրացուցն յԵրուսաղէմ, Ոգա որդի Բանի. որդի Ասաքիայ. որդի Մարթանի. որդի Միքայ. յորդոցն Ասափայ որ էին երգեցիկք մօտ առ քուն Տեառն. ²³վասն զի հրաման թագաւորին էր առ նոսա լինել անդ, և անխափան ունել զպաշտօնն: ²⁴Եւ Փաթասա որդի Մեսիզաբիւղայ. Ջարեհ որդի Յուդայ՝ որ ՚ի ձեռանէ թագաւորին ունէր զամենայն կազմած. ²⁵և բնակէր յազարակի իւրում: Եւ յորդոցն Յուդայ որք նստան ՚ի Կարիաթարբա. և Յեսու. և Բերսաբէէ. և բնակութիւն նոցա ³⁰Ղ'աքիս. և ազարակք իւրեանց՝ որք և ունէին զԲերսաբէէ: ³¹Եւ որդիք Բենիամինի ՚ի Գաբա՝ Մաքմաս. ³⁶և

11. 1 Ոսկան. Վիճակս զմի ՚ի քասանց: **3 Ոմանք.** Եւ Նաթանեցիք: **4 Յօրինակին.** Եւ որդոցն Փարեսայ: **5 Ոմանք.** Որդի Իովնի: **6 Այլք.** Ամենայն որդիք Փարեսի: **8 Յօրինակին թուագրով.** Մեղ'էի. Ջեւէ: **9 Ոմանք.** Որ էր յերկրորդի քաղաքին: **10 Յօրինակին.** Յովարիք Իաքինսարիա: **Ուր ոմանք.** Որդի Յովարիքի, Աքինարիա: **Ոսկան.** Որդի Յովարիք ՚ի Աքին. որ է յերկրորդի քաղաքին: Սարիա (11) որդի Ելքիայ: **12 Ոմանք.** Տանն Տեառն, և ԸԸԻ և երկու: **13 Յօրինակին.** Նայրապետացն ՄեօԲ: **14 Ոսկան յակելու.** Նարիւր քսան և ութն: **17 Այլք.** Եւ Մաթանացիք որդի Միքայ: **Ոմանք.** Եւ Յորէք որդի Սամուի: **19 Ոմանք.** Ղեբեղ Ամին. **ուր Ոսկան.** Լեբեմին: **22 Ոմանք.** Ազար, որդի Բանի: **25 Ոմանք.** Եւ բնակէր յազարակի իմում... և բնակութիւն նորա Լաքիս:

Ղևրացոցն բաժին Յուդայ և Բենիամին:

¹ Եւ այն են քահանայք և Ղևրացիք որ ելին ընդ Զորաբարիլի Սաղաթիէնէն, և Յեսուայ Յովսեփէկէանց. Սարայիա, Երեմիա, Եզրա, ² և Ամարիա, ² Մաղ'ուք, Արփուս, Սեփեկիա: ³ Այս են իշխանք քահանայիցն և եղբարք ³ նոցա յաւուրս Յեսուայ: ⁸ Եւ Ղևրացիք՝ Յեսու, Բանուի, Կաղմիէլ', ⁸ Սարաբիա, Յուդա, Մափթանիա, և եղբարք նոցա որ են կարգեալ օր ըսպ օրէ. և Յովակիմա, Եղ'իասիք. և Եղ'իասիբայ, ⁹ Յովադէ. և Յովադայեայ, Յովնաթան. և Յովնաթանայ Յափդու: Եւ յաւուրս Յովակիմայ եղբարք նորա էին իշխանք և քահանայք հայրապետացն. Սարիա, Եմարիա, Երեմիա, Անանիա, Ազարիա, Եզրա, Մեսուդամ, Ամարիա, Յովնան, Մաղ'ուք: ²² Եւ Ղևրացիք յաւուրս Եղիասիք. Յովդա, և Յովա, և Յով- ²² նան, և Իդուա գրեալք իշխանք հայրապետացն: Եւ այս ամենայն քահանայք էին 'ի թագաւորութեանն Դարեհի: ²³ Որդիք Ղևեայ իշխանք հայրապետացն գրեալք 'ի գիրս բանից աւուրց համարոյն, մինչև ցՈվնան՝ որդի Եղիասիք: ²⁴ Եւ իշխանք Ղևրացոց Ասաբիա, և Արաբիա, և Յեսու. և որդիք ²⁴ Կաղմէլ. և եղբարք նորա մօտ առ նմա, օրհնել և սաղմոս ասել, որպէս և հրամայեաց Դաւիթ այրն Ասպուծոյ, ²⁵ օրըսպօրէ զօրհանապազ 'ի ²⁵ ժողովս իւրեանց հանդերձ դռնապանօք: ²⁶ Մոքա՛ էին յաւուրս Յովակիմայք ²⁶ որդոյ Յեսուայ, որդոյ Յովսեփէկայ, և յաւուրս Նենմայ, և Եզրայ քահանայի և գրչի օրինացն Տեառն: ²⁷ Եւ 'ի նաւակարիս պարսպին Երուսաղէմի, խնդրեցին զՂևրացիսն 'ի տեղիս իւրեանց՝ ածել զնոսս յԵրուսաղէմ, և առնել զնաւակարիս ուրախութեամբ հանդերձ՝ և գոհութեամբ և երգովք նուագարանօք՝ ծնծղայիւք և թմբկօք, և սաղմոսարանօք 'ի ձայն եղջեր փողոյ: ²⁸ Եւ ժողովեցան ամենեքեան որք երգէին և սաղմոսէին շուրջանակի յամենայն կողմանց Երուսաղէմի, ²⁹ 'ի քաղաքաց և 'ի գիւղից և 'ի ²⁹ բնակութեանց իւրեանց, զալ 'ի սպաս պաշտամանն յԵրուսաղէմ: ³⁰ Եւ ³⁰ սրբեցան ամենայն քահանայքն և Ղևրացիքն, և սրբեցին զժողովուրդն՝ և զդռնապանս մեծի դրանց պարսպին: ³¹ Եւ հանին 'ի վեր զիշխանս ³¹ Յուդայ 'ի պարիսպն. և երթային զհետ նոցա երգովք նուագարանօք երկու երկու, ³² Յովսիա և Ոգիա՝ և կէս իշխանացն Յուդայ. ³³ Ազարի- ^{32, 33} սա, Եզրա, և Մոսողամ. ³⁴ Յուդա և Բենիամին. և Սամէաս՝ և Երեմիաս: ³⁴ ³⁵ Եւ յորդոց քահանայիցն էին որք հարկանէին զփողսն՝ Զաքարիաս ³⁵ որդի Յովնանայ. որդի Սամայի. որդի Մաթանիա. որդի Միքայ. որդի Զաքուր. որդի Ասափ: ³⁶ Եւ եղբարք նոցա Սամէիա և Եզրիէլ օրհնէին ³⁶ զերզս և զսաղմոսս Դաւթի առն Ասպուծոյ զորս նուագեաց: Եւ Եզրաս գրիչ երթայր առաջի նոցա 'ի վերայ դրանցն. ³⁷ և որք երգէին երթային ³⁷ ընդդէմ նորա: Եւ ելին յասպիճանս քաղաքին Դաւթի յելս պարսպին՝ 'ի վերոյ քան զապարանսն Դաւթի, մինչև 'ի դուռն Զրոյն Եփրեմի, և

12. 1 Ոմանք. Եւ Յեսու Յովսեփէկէանց: **2 Ոմանք.** Արփուս, Սեփեկիա. կամ Սեքեսիա: **8 Այլք.** Որ էին կարգեալ օր ըսպ օրէ: **22 Յօրինակին 'ի բնարանի պակասէր.** Գրեալք իշխանք հայրա՛. այլ 'ի յուս՛. չակերթիս նշանակի 'ի ներքս բերել՝ համասնայն այլոց: **Ոմանք.** Էին թագաւորութեանն Դարեհի: **24 Ոմանք.** Կաղմիէլ և եղբարք նոցա: **29 Ոմանք.** Եւ զալ 'ի սպաս պաշտաման: **31 Ոմանք.** Եւ հանին 'ի վերս զիշ՛: **35 Ոմանք.** Որդի Սամա, որդի Մաթանիս. որդի Միքիա: **36 Ոմանք.** Եւ եղբարք նորա. Սամէաս:

- 39 ընդ կողմն արևելից, ³⁹ և 'ի դուռն Եքթերան. և յաշտարական Անամայելի մինչև 'ի դուռն Ջրբղխացն. և լսելի՛ եղև ձայն երգոցն մինչև յամենայն փեղիս. քանզի հրամայեաց Եզր կալ 'ի վերայ ամենայն դրանցն՝ և
- 43 երգել: ⁴³ Եւ զոհեցին յաւոր յայնմիկ զոհս մեծամեծս, և ուրախ եղեն յոյժ. վասն զի Աստուած արար ուրախ գնոսս յուրախութիւն մեծ. և կանայք նոցա և որդիք նոցա ուրախ եղեն. և լսելի եղև ուրախութիւն նոցա յԵրուսաղեմէ մինչև 'ի հեռաւոր փեղիս:
- 44 ⁴⁴ Եւ կացուցին յաւոր յայնմիկ 'ի վերայ գանձանակի գանձուցն, և զառաջաւորացն, և փասանորդացն, և որ միանգամ ժողովեալ էր անդր յիշխանաց քաղաքին. որպէս հրամայեալ էր յօրէնս Մովսիսի քահանայիցն և Ղևրացոց. քանզի ուրախութիւն մեծ էր 'ի Յուդայ՝ և 'ի քահանայս և յՂևրացիս. և զգուշացան սրբութեանցն Աստուծոյ. և պահեցին զսրբութիւնն՝ որ էին երգեցիկք սաղմոսսացքն. և դռնապանքն որպէս կարգեալ էր Դաւթի և որդոյ նորա Սողոմոնի:
- 45 ⁴⁵ Քանզի յաւորս Դաւթի՝ Ասափ էր իշխան և առաջնորդ երգոց՝ սաղմոսացն,
- 47 որք նուագէին երգէին և փառաւոր առնէին զԱստուած: ⁴⁷ Եւ ամենայն Իսրայէլ յաւորս Ջորաբաբելի և յաւորս Նենմիայ՝ փային մասն և բաժին երգեցկացն և դռնապանացն՝ որպէս և կարգեալ էր օրըսօրէ. և առնէին սորբ զՂևրացիսն, և Ղևրացիքն զորդիսն Ահարոնի:
- 13** ¹ Յաւոր յայնմիկ կարդային զգիրս Մովսիսի 'ի լսելին ժողովրդեանն. և գրաւ 'ի նմա գրեալ այսպէս, թէ մի՛ մտցէ Ամմոնացի և Մովաբացի յեկեղեցի Աստուծոյ յաւիտեանս ժամանակաց. ² վասն զի ոչ ելին ընդ առաջ որդոցն Իսրայելի հացի և ջրով. այլ կալա՛ն 'ի վարձու զԲաղասան գէպ՝ անիծանել գնոսս. և դարձոյց Աստուած մեր գանձսն յօրհնութիւն: ³ Եւ եղև յորժամ լուան յօրինացն՝ որոշեցին 'ի բաց գամենայն խառնեալսն յԻսրայէլէ:
- 4 ⁴ Եւ յառաջ քան զայս Եղիսափբ քահանայ էր 'ի գանձանակի փանն **Թ**
- 5 Աստուծոյ մերոյ, և եպ փեղի Տուբիայ. ⁵ և շինեաց իւր անդ փոն գանձի մեծ. և անդ էր յառաջնում ուր փային գմաննայն և զլիբանոն, և զկահն սրբութեան, և զփասանորդս ցորենոյն և զհնոյ և ձիթոյ և իւղոյ, և զռոճիկսն Ղևրացոցն, և երգեցկաց, և դռնապանաց, և
- 6 զառաջաւորս քահանայիցն: ⁶ Եւ մինչ զայս ամենայն արարեալ էր, ես ոչ էի յԵրուսաղեմ. քանզի յամի երեսներորդի երկրորդի Արփաշիսի թագաւորի Բաբելացոց՝ մտի առ թագաւորն. և յեպ բազում աւուրց
- 7 ինդրեցի 'ի թագաւորէն, ⁷ և ելի յԵրուսաղեմ: Եւ իմացայ գամենայն չարութիւնս զոր արար Եղիսափբ վասն Տուբիայ. զի եպ նմա շինել փոն գանձու 'ի զաւթի փանն Տեառն. ⁸ և չար թուեցաւ առաջի իմ յոյժ: Եւ ընկեցի արքաքս գամենայն կահ Տուբիա 'ի փանէն

39 *Ի լուս*. Եւ 'ի դուռն Եքթերիւրան. ուր ոմանք. Եքթերիւրան. և ոմանք. Եքթերիւրան: *Ոմանք*. Երգոցն յամենայն փեղիս... ամենայն դրացն, և եր՞: **44** *Ոմանք*. Երգեցիկք սաղմոսացն. և դռնա՞... և որդոյ իւրում Սողոմոնի: **13. 1** *Ոմանք*. Եթէ մի՛ մտցէ Ամոնացի: **2** *Յօրինակին պակասէր*. Եւ դարձոյց Աստուած մեր զա՞: **3** *Ոմանք*. Լուան 'ի յօրինացն: **4** *Յօրինակին*. Եղիսափբ քահանայ: **5** *Յօրինակին պակասէր*. Եւ ձիթոյ և իւղոյ, և զռոճ՞: **6** *Ոմանք*. Երեսներորդի և յերկրորդի Արփաշիսի: **7** *Ոմանք*. Ի գաւիթ փանն Տեառն:

գանձու. ⁹ և հրամայեցի սրբել զպրուն գանձուն Տեառն. և դարձուցի ⁹
անդրէն զկահ և զսպաս փանն Տեառն, և զմաննայն և զլիբանոն: ¹⁰ Եւ ¹⁰
գիտացի և հասի ՚ի վերայ՝ եթէ զբաժին Ղևարացուցն ոչ էր փութալ, և
նոքա էին զնացեալ յազարակս իւրեանց. և Ղևարացիքն և երզնցիկքն
գործէին զգործ մշակութեան: ¹¹ Եւ կազեցայ ընդ իշխանսն և ասեմ. ¹¹
Ընդէր պակասեցին ռոճիկք ՚ի փանէ Տեառն: Եւ ժողովեցի զամենայն
սպասատրսն, և կարգեցի զնոսա ՚ի փեղիս իւրեանց: ¹² Եւ ամենայն ¹²
Նրէայք բերէին զքասանորոյս ցորենոյ և գինւոյ և ձիթոյ ՚ի գանձանակ
փան Տեառն: ¹³ Եւ հրամայեցի փալ ՚ի ձեռս Եղիմայ քահանայի և ¹³
Սաղովկայ գրչի, և Փաղայիայ որ էր յՂևարացուցն, և ՚ի ձեռանէ նո-
ցա Անանի որդի Զաքոր, որդի Մաթանայի. վասն զի հաւարարին
էին նոքա որք բաժանէին՝ և փային եղբայրք իւրեանց: ¹⁴ Յիշեսցէ՛ զիս ¹⁴
Աստուած յայնմ ամենայնի. և մի՛ ՚ի բացէ՛ արասցէ զողորմութիւն իւր
յինէն. վասն զի արարի զայս ամենայն ՚ի փանն Տեառն Աստուծոյ Իս-
րայէլի:

Ժ ¹⁵ Յաւորսն յայնոսիկ փեսանէի ՚ի Նրէասրանի՝ զի հարկանէին ¹⁵
հնձանս յաւոր շաբաթու, և բերէին զորայսն ընդ դրունս Երուսաղեմի.
և կախէին բեռն զքասարուց զգինի և զխաղող և զթուզ. բարձեալ բեռնս
բերէին յԵրուսաղէմ յաւոր շաբաթու. և կալեալ վկայս զի վաճառէին
յաւոր շաբաթու. ¹⁶ և նստէին ՚ի փեղի վաճառուցն որք բերէին զձուկն ¹⁶
և զամենայն վաճառսն, և զնէին յաւոր շաբաթու Նրէայքն ՚ի ներքս
յԵրուսաղէմ: ¹⁷ Եւ կազեցայ ես ընդ որդիսն Նրէիցն որք էին յԵրուսաղէմ, ¹⁷
և ընդ իշխանսն Յուդայ, և ասեմ ցնոսա. Զի՞նչ է անօրէնութիւնս այս
զոր դուք գործէք՝ և պղծէք զաւորս սուրբ զշաբաթու: ¹⁸ Ոչ՛ այսպէս ¹⁸
արարին հարքն ձեր՝ և ան՝ ՚ի վերայ նոցա Աստուած զչարիսս զայս
ամենայն, և ՚ի վերայ քաղաքիս այտորիկ. և արդ՛ դուք ընդէր յաւելուք
զբարկութիւն ՚ի վերայ Իսրայէլի, և պղծէք զօրն սուրբ զշաբաթուց: ¹⁹ Եւ ¹⁹
եղև յորժամ կանգնեցի զդրունս Երուսաղեմի՝ յառաջ քան զշաբաթն
հրամայէի փակել զդրունսն, և ոչ փայի բանալ զնոսա մինչև անցանէր
շաբաթն. և դարձեալ կացուցի մանկունս պահապանս, զի մի՛ իշխեսցէ
մփանել որ բեռամբ յաւոր շաբաթու ընդ դրունսն Երուսաղեմի: ²⁰ Եւ ²⁰
ազանէին ամենեքեան որք վաճառէին՝ արքաքոյ Երուսաղեմի միան-
գամ և երկիցս: ²¹ Եւ ասեմ ցնոսա. Ընդէր ազանիք դուք արքաքոյ ²¹
պարսպիդ. եթէ այլ փեսանեմ զանօրէնութիւնդ զայդ՝ փանն հրաման
այսպէս զի ոչ մփանիցէք դուք ՚ի շաբաթս մեր՝ և ՚ի քաղաքս: ²² Եւ ²²
ասեմ ցՂևարացիսն որք էին սրբեալ, և զային պահէին զդրունսն, և
սրբէին յաւոր շաբաթու. և յայնմ հեփէ ոչ պղծեցին զշաբաթսն: Եւ
յայնմ ամենայնի յիշեսցէ զիս Աստուած՝ և ինայեսցէ յիս ըստ բա-
զում ողորմութեան իւրում: ²³ Եւ յաւորսն յայնոսիկ փեսի զՆրէայսն, ²³
զի նստէին կանայք Ազովարացիք՝ և Անովնացիք՝ և Մովաբացիք, ²⁴ և ²⁴

8 *Ոմանք.* Տովբիա ՚ի փանէն գանձու Տեառն: 12 *Ոմանք.* Բերին զքասանորոյս:
13 *Ոմանք.* Անան որդի Սաքոր: 15 *Ոմանք.* Զորայս ընդ դրունսն յԵրուսաղէմ:
16 *Այլք.* Ի փեղիս վաճառացն: 17 *Ոմանք.* Դուք գործէք յաւորս սուրբ զշա՛: 19 *Ո-*
մանք. Զի մի՛ որք իշխեսցէ: 21 *Այլք.* Եթէ և այլ փեսանեմ: 23 *Ոմանք.* ԶՆրէայսն. և
զի նստէին կանայք Ա՛:

որդիք նոցա. և ոմանք ՚ի կանանցն խօսեին Ազովրացի, և ո՛չ գիպեին
 25 խօսել Նրեւրէն: ²⁵ Եւ կագեցայ ընդ նոսա, և նզովեցի զնոսա, և հարի՛
 ՚ի նոցանէ արս բազումս. և երդմնեցուցի՛ զնոսա յամուն Աստուծոյ,
 26 զի մի՛ րացեն զդստերս իւրեանց որդւոց նոցա, և մի՛ զդստերս նոցա
 27 աճցեն որդւոց իւրեանց: Եւ ասեմ ցնոսա. ²⁶ Ո՛չ յայդմ ամենայն մեղաւ
 Մողոմուն թագաւոր Իսրայէլի, և ո՛վ էր իբրև զնա իմաստուն յամենայն
 թագաւորս մեր. և սիրելի՛ էր նա Աստուծոյ, և կացոյց զնա Աստու-
 28 ւած թագաւոր՝ ՚ի վերայ ամենայն Իսրայէլի. և զայսպիսի սիրելի Աս-
 29 տուծոյ և զիմաստուն և զմեծ թագաւոր, խտրորեցուցին և յանցուցին
 30 ՚ի մեղս կանայք այլազգեաց: ²⁷ Եւ արդ՝ մի՛ լուայց եթէ ոք արասցէ
 զայնպիսի մեծ չարութիւնս, և մեղիցէ առ Աստուած, և արասցէ կին
 28 այլազգի: ²⁸ Եւ յորդոցն Յովիդեայ և յԵդիսսիբայ մեծ քահանային,
 29 լուայ՝ թէ էր կին նորա դուստր Սանաբաղաբայ, և մերժեալ հալածեցի
 30 զնա յինէն: ²⁹ Յիշեցէ՛ զնոսա Աստուած ՚ի ժառանգութեան և յուխրի
 31 քահանայութեան: ³⁰ Եւ զՂևրացիսն սրբեցի յամենայն այլազգեաց՝ և
 կարգեալ կազմեցի զնոսա օրըստօրէ զքահանայսն և զՂևրացիսն, այր
 իւրաքանչիւր ՚ի գործ իւր. ³¹ և ետու կա՛զմ բերել զամենայն փայր ողջա-
 կիզացն յիւրաքանչիւր ժամանակս, և զառաջաւորսն պարոյ իւրեանց:
 Յիշեցէ՛ զիս Աստուած մեր յամենայն բարութիւնս արդարութեան. այն
 որ օրինեալն է յաւիտեան: Ամէն:

Կապարեցաւ Նենմի:

24 *Ոմանք*. Խօսել Նրեւրէն: 26 *Այլք*. Ոչ յայդմ ամենայնի մեղաւ: *Ոմանք*. Եւ սիրելի էր նա յԱստուծոյ: 28 *Ոմանք*. Եւ յԵդիսսիբ մեծ քահա՛: 30 *Ոմանք*. ՚Ի գործս իւր: 31 *Ոմանք*. Զիս Տէր Աստուած մեր յամենայն: *՚Ի վախճանի ոմանք*. Կապարեցաւ Նենմիէ բանքս. և *ոմանք*. Կապարումն Նենմեայ բանիցն:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԳՐՈՅՆ ԵՍԹԵՐԱՅ:

Ժ ԱՄԱՆԱԿ իրացն Եսթերայ և Մուրդքէի գոր պարմենն Գիրքս այս, ումանց առ երկայնաձեռն Արքաշխիսի թուեցաւ լինել. այլ ես ոչ առնում յանձն՝ աւէ Եստերի, զի ոչ լռէին աւէ զայսպիսի գործս՝ Գիրք Եգրի, որ առ այսու Արքաշխիսի պարմենն գգործս Եգրայ և Նեմեայ արձակելոց ՚ի Բաբելոնէ յերուսաղէմ. յայր է զի յեպոյ ուրեմն առ Ուշեղն կոչեցեալ Արքաշխիսի հանդիպի ժամանակ իրացս Եսթերայ: Իսկ զՆաման Ամադոլթեանց Ագագեանց, որ էր փառաւոր ՚ի դրան Արքաշխիսի, և կամեր սպանանել զՄուրդքէ և ջնջել զՆրէայսն, աւէ սուրբն Յակոբ Մծբնայ՝ ՚ի գիրսն որ կոչի Զգօն, թէ էր Նաման Ամադեկացի՝ յազգէ՝ Ագագայ գոր ապրեցոյցն Սաւուղ՝ և սպան Սամուէլ. և զի Ամադեկն որ եր պարերագմ ընդ Իսրայէլի՝ հարճորդի էր Եղիփաղու որդոյ Եսաւայ. և զի առ Եսաւ կանայս ՚ի Քանանացոցն, զորս անէծն Նոյ. ՚ի ներքոյ լծոյ ծառայութեան Յակոբայ եղ Իսահակ գԵՍԱՎ: Զայս քէն յիտութեան ՚ի մրի ուներ Ամադեկ, և պարերագմեր ջնջել զԻսրայէլ. և խափանել ՚ի քանէն Եսաւայ զանէծսն Նոյի, և յԻսրայէլէ գորհնութիւնն Իսահակայ: Իբրև հարաւ Ամադեկ յաղթան Մովսիսի, ասաց Աստուած ցՄովսէս զմնացելոցն, թէ ջնջեմ զյիշարական Ամադեկայ՝ ՚ի ձեռն որդոցն Ռաքելի: Զի նախ Յեսու յորդոցն Յովսեփայ կոտորեաց զԱմադեկ. և յեպոյ զՍաւուղ յորդոցն Բենիամինի առաքեաց Աստուած սարակել զԱմադեկ. և էր Նամանս այս՝ մնացեալ ՚ի քանէն Ագագայ Ամադեկեանց: Իսկ Մուրդքէ ՚ի քանէն Սաւուղայ Բենիամինեանց, և վասն այնորիկ ոչ երկիրպագաներ Մուրդքէ Նամանայ. զի զիպեր՝ զի վճռեալ էր Աստուծոյ ջնջել զԱմադեկ: Իբրև երես զի անարգեցաւ յԱստուծոյ Սաւուղ ազգական իւր վասն խնայելոյ յԱգագ, երկեաւ նա երկիրպագանել Նամանայ, զի մի՛ կրեսցէ պարիժ յԱստուծոյ: Իսկ Նաման զհայրենի վրէժն խնդրել կամեցաւ, կախել զՄուրդքէ, և ջնջել զՆրէայսն: Այլ Աստուծոյ վճիռն ել ՚ի գլուխ, կախեցաւ որդովքն Նաման՝ որ մնացեալ էր յԱմադեկայ. և ջնջեցաւ յիշարական Ամադեկայ որպէս և ասացն Աստուած:

Մատենագիր նախադրութեանցս՝ որ առ իւրաքանչիւր նախադրութիւն գրոց սովոր է յարել և զմանրապարտում ցուցակ պարտունակելոցն ՚ի նոսա, յայլ և այլ զլուխս բաժանեալ, զանց առնէ յոմանս. որպէս և յառաջիկայ երիս գիրս, այս է՝ Եսթերայ, Յուդիթայ, և Տորիթայ. որով և պակասին զիսահամարք յայտոսիկ գիրս ՚ի լուսանցս բնաքանին նշանակեալք:

ԵՍԹԵՐ

11 **Յ** ԱՄԻՆ երկրորդի ՚ի թագաւորութեանն Արփաշէսի արքայի մեծի. յառաջնում ատուր ամսոյն Ադարայ, որ է Տայերէն Արեգ. փետիկ ետես Մուրդքես որդի Յայիրայ, որդոյ Սամեայ, որդոյ Կիսեայ. յազգէ Բենիամինի ³այր Տրեայ, և էր բնակեալ ՚ի Միսիս քաղաքի. այր մեծ և հաւարարիմ ամենայն իրաց փան թագաւորին: ⁴ Եւ էր նա ՚ի գերութենէ անփի զոր գերեաց Նաբոքոդոնոսոր արքայ Բաբելացոց յԵրուսաղեմէ, Յեքոնիա հանդերձ արքայիւն Տրեասփանի: ⁵ Եւ այն է երագ փետեան նորա զոր փեսանէր. Չայն խռովութեանց՝ ⁶ և որոպմանց և շարժմանց. և էր խռովութիւն մեծ ՚ի վերայ երկրի: ⁶ Եւ ահաասիկ երկու վիշապք մեծք յոյժ, պարասսփեալ ելանէին ՚ի կռիւ ընդ միմեանս: ⁷ Եւ եղև ՚ի նոցանէն ձայն մեծ. և ՚ի ձայնէ բարբառոյ նոցա պարասսփեցան ամենայն ազգք ՚ի պարեռագմ. զի փացեն պարեռագմ ընդ ազգին արդարոյ: ⁸ Եւ էր օրն խաարին և մթին, փառապանաց և նեղութեանց, և էր խռովութիւն մեծ ՚ի վերայ երկրի. ⁹ և խռովեցաւ ամենայն արդար ազգն վասն իրեանց չարեացն, և պարասսփեցան ՚ի կորուստ. և կարդացին նոքա առ Աստուած: ¹⁰ Եւ ՚ի ձայնէ անփի նոցա եղև իբրև ՚ի փոքրիկ աղբիւրէ գե՛նք մեծ յսփակ: ¹¹ Եւ արեգակն ծագեաց, և խոնարհիքն բարձրացան՝ և կերան զփառաւորսն: ¹² Եւ զարթեաւ Մուրդքէ ՚ի փետեմէ՛ ասփի յայսմանէ. զոր Աստուածն խորհեցաւ առնել. և ունէր զփետիկ երագոյն ՚ի սրփի իւրում. և յամենայն զօրութենէ իրմէ կամէր զիպել, եթէ զի՛նչ իցէ փետիւն, զոր ետես անդէն ՚ի նմին գիշերի:

12 ¹ Եւ դադարեաց Մուրդքէ յապարանսն՝ Դաբիթեաւ հանդերձ և Թառայիւ՝ երկոքումբք ներքինեօք թագաւորին, որ էին պահապանք ապարանից թագաւորին: ² Եւ իբրև զիպա՛կ եղև Մուրդքէ խորհրոցն ներքինեացն, և զկամս սրփից նոցա քննեաց՝ եթէ պարասսփեալ են նոքա ձեռն արկանել ՚ի թագաւորն Արփաշէս, եցոյց արքային զխորհուրդս նոցա: ³ Եւ եհարց թագաւորն զերկոսին ներքինիսն, և նոքա խոստովան՝ եղեն նմա. և հրամայեաց զնոսա կապել: ⁴ Եւ գրեաց թագաւորն զբա՛նս զայսոսիկ ՚ի յիշարակս. և Մուրդքէ գրեաց վասն բանիցս այսոցիկ: ⁵ Եւ ետր հրաման թագաւորն Մուրդքէի, մեծան զգուշութեամբ առաւել ևս

Ի զիրս Եսթերայ սակս բազմապատիկ փարբերութեան կարգի բանից Լարիմակսն օրինակին ՚ի Յունակսնէն՝ յորմէ է մերս թարգմանութիւն, այսբան այլ և այլութիւնք գլխոց և համարոց նշարին՝ ՚ի նշանակել զԼարիմակսն զլիսահամարս ՚ի վերայ Տայկակսնիս:

11. 2 *Բազումք.* Յամին երկրորդի թագաւորութեանն: *Ի զիրս յայս՝ գրեթէ ըստ ամենայն գրչագիր օրինակաց մերոց՝ բազումք ՚ի յարուկ ասացեալ սևոսանց գրին այլևայլ եղանակաւ. որպէս յառաջիկայդ Մուրդքեսն, գրի ևս՝ Մուրդքէ. Մուրդքէ. Մուրդքեոս. և ստորն՝ Ասթինէն՝ Ասթանէ. և Տամանն՝ Աման: Զսոսա եղաք ըստ իւրաքանչիւր րեղեակց համաձայն օրինակի մերում. կարծիս իմն առեալ էթէ ՚ի փարբերութենէ օրինակաց բնագրին իցեն յառաջ եկեալ այս փարբերութիւնք: Բնկ ուր յայրնասպէս ՚ի վրիպմանէ գրչաց ձևացեալ երևէին. որպէս՝ Յայիրայն, գրեալ էր ևս Յարիրայ. և Ամադովթեանցն՝ Ամագովթեանց. զայնս անկիղճ ուղղագրեցաք: Այլք. Որդոյ Սեմեայ: **9** *Ոմանք.* Ազգն արդար վասն չարեաց իրեանց: **10** *Ոմանք.* Աղբերէ գեպ մեծ և յրսփակ:*

դարման փանել փան թագաւորին. և եր նմա պարգևս: Եւ էր Նաման Ամադովթեայ Բովկեցոյ փառաւոր առաջի արքային, և կամեցաւ չարչարել զՄուրթբէ և զԺողովուրդ նոցա վասն երկոց ներքինեացն:

⁶Եւ եղև յեպ բանիցս այսոցիկ յաւորս Արքաշէսի, որ և այս 6

¹Արքաշէս կալաւ ՚ի Ննդկաց աշխարհէն մինչև յԵթովպիա հարիւր 1
քսան և ելթն գաւառ. ²՚ի նմին աւուրս յորս նստաւ ՚ի Միսիս քա- 2
ղաքի: ³Յամին երրորդի թագաւորութեանն իրում. արար թագաւորն 3
կոչունս սիրելեաց իւրոց և մեծամեծաց, և այլոց ևս ազգաց՝ Պար-
սից և Մարաց՝ և ամենայն իշխանաց նախարարացն: ⁴Եւ իբրև եցոյց 4
նոցա զմեծութիւն թագաւորութեանն իւրոյ, և զփառաւորս ուրախու-
թեան վայելչութեանն գաւուրս հարիւր և ութսուն: ⁵Եւ յորժամ յանգ 5
ելանէին աւուրք հարսանեացն. դարձեալ միսսանգամ հրաման եր կո-
չել ՚ի հարսանիսն զռամիկ քաղաքակիցս իւր ՚ի գաւիթ փանն արքունի
գաւուրս վեց: ⁶Եւ էր զարդարեալ բեհեզովք և կերպասովք՝ զորս էր 6
կարգեալ և կազմեալս զլարեօքն ծիրանեօք և բեհեզովք. և զորս էր
կարգեալ ՚ի խոյակսն ոսկիս, և ՚ի ծիրանիս ուր կային ՚ի վերայ սեանցն
պարուականաց. և ՚ի խարսիսացն ոսկեղինաց որ կային գահոյք բազումք
ոսկեղէնք և արծաթեղէնք ընդելուզեալք մարգարփովք և ակամբք պարուականօք՝
լցեալս պաստառօք. և գոյնագոյն նկարօք, և պարուական հանդերձիւք
՚ի վերայ վարդայարակ գաւթին. ⁷ուր կային թակոյկք և ըմպելիք թա- 7
գաւորին ոսկեղէնք և արծաթեղէնք, որք էին յերից բիւրոց քանքարաց.
⁸և զհին յոյժ արքայի ըմպելի: Այլ կոչունքս՝ ոչ որպէս օրէն էր եղև. 8
վասն զի այսպէս կամեցաւ թագաւորն առնել պաշարօնեայ ծառայիցն:
⁹Եւ Աթինէ կին թագաւորին արար կոչունս կանանց յապարանս թա- 9
գաւորին Արքաշէսի: ¹⁰Եւ յաւուրն եւթներորդի յանձն իւր զուարճացեալ 10
լինէր թագաւորն. և ասէ ցԱման, և ցԲագան, և ցԹառա՛, և ցԲուրագէ,
ցԹառաքբա, ցեւթանէորն ներքինեաց ցպաշարօնեայս իւր, ¹¹կոչել զկինն 11
յարքունիս թագաւորեցուցանել զնա. և ցուցանել ամենայն իշխանաց
և ազգաց զգեղեցկութիւն նորա. զի էր գեղեցիկ յոյժ: ¹²Եւ ոչ լուսա 12
նմա Աթանէ գալ առ նա ընդ ներքինիսն: Եւ փրփմեցաւ թագաւորն՝ և
բարկացաւ յոյժ: ¹³Եւ ասէ ցսիրելիսն իւր զիրսն զոր արար Աթինէն. 13
Արդ՝ արարէք, ասէ թագաւորն, այսուհետև օրէնս և իրաւունս: ¹⁴Եւ 14
մարեան առաջի նորա Արքինսէոս և Առնաթև և Մաղիսետար, իշխանք
Պարսից և Մարաց որ էին մերձաւորք և աթոռակիցք արքային. ¹⁵և 15
պարմնցին եթէ ոհպէս օրէն է առնել Աթանէայ կնոջ թագաւորին, զի
ոչ արար զհրամանս արքային, զոր հրամայեաց նմա ՚ի ձեռն ներքինեացն:

12. 5 Ի բազումս պակասի: * Եւ էր Նաման Ամադովթեայ Բովկե՛... վասն երկուց ներքինեացն: **6** Ոմանք. Յաւուրս Արքաշէսի, կալաւ ՚ի Ննդկաց աշխարհէն: **1. 1** Ի բազումս պակասի. Աշխարհէն մինչև յԵթովպիա հարիւր: **4** Ի բազումս պակասի. Վայելչութեանն գաւուրս հարիւր և ութսուն: **5** Ոմանք. Զռամիկ քաղաքացիս: **6** Ոմանք. Որ էր զարդա՛. և ոմանք. Եւ յոր էր զար՛... և կերպասեօք... և զորս էր կապեալ ՚ի խոյա՛... լցեալս պաստառօք. կամ՝ պաստառօք: Ոսկան. Ոյք կային ՚ի վերայ սեան՛: Այլք. Ուր կային գահոյք: **7** Այլք. Թակոյք և ըմ՛: **8** Ոմանք. Այլ կոչունքս որպէս օրէն էր: **10** Ոմանք. Յեւթանէորն ներքինոց. և ոմանք. ցեւթանեքին ներքինիս: **11** Ոսկան. Յարքունիս թագաւորին, և ցուցանել ամենայն: **14** Ոմանք. Արքինսէոս և Առնաթև: **15** Ոմանք. Աթինէայ թագաւորին կնոջ:

16 ¹⁶ Եւ ասէ Ոմիբևս ցարբայ և ցիշխանան. Ոչ եթէ արքայի՛ միայն ընդդէմ
 դարձաւ Ասթինէ փիկնանց փիկին, այլ ամենայն իշխանաց և կուսակալաց
 17 արքայի: ¹⁷ Սոյնպէս և ամենայն կանայք լինին անհնազանդ իշխանաց
 18 Պարսից և Մարաց. ¹⁸ յորժամ լսեն զարհամարհանս կնոջ թագաւորիս,
 19 համարձակին իշխել անարգել զարս իւրեանց: ¹⁹ Արդ՝ եթէ կանք իցեն և
 հաճոյ թուեսցի արքայի, մի՛ մտցէ նա առ արքայ. և զփիկնութիւն նորա
 20 փացէ կնոջ որ լաւ ևս իցէ քան զնա: ²⁰ Եւ լուիցեն զօրէնսս զոր հրամա-
 յնս ՚ի թագաւորութեանդ քում. և պատուեսցեն կանայք զարս իւրեանց
 21 պատուով մեծաւ՝ յաղբարաց մինչև ՚ի մեծամեծս: ²¹ Եւ հաճոյ թուեսցաւ
 22 իսուեցաւ Մուրդբևս: ²² Եւ առաքեաց ընդ ամենայն թագաւորութիւնն
 իւր ՚ի գաւառսն ամենայն, ըստ հրամանին որ եղաւ ՚ի վերայ ամենայն
 կանանց:

2 ¹ Եւ յեք բանիցս այսոցիկ դադարեաց թագաւորն ՚ի բարկութենէ
 անարի. և ոչ յաւել իշել ևս զԱսթինէ. զի ՚ի մտի ունէր զոր իսուեցաւն
 2 նա. և այսպէս մերժեալ ընկեցաւ կինն: ² Եւ ասէ՛ն սպասաւորք թա-
 գաւորին. Խնդրեսցեն արքայի աղջկունս կոյսս՝ զեղեցիկս փեսանելով.
 3 ³ և հրամայեսցէ արքայ զաւառապետս կացուցանել ընդ ամենայն եր-
 կիր թագաւորութեանդ քոյ. և ընտրեսցեն աղջկունս կոյսս, և փացին
 4 աճել ՚ի Մուսէն քաղաք՝ ՚ի կուսանոց մի. և փացեն զնոսս ցներքինիսն
 արքունի. որ պահապանն է կանանց, և հրամայեսցէ՛ արքայ փալ նոցա
 4 ևղ և աւճառ, և զամենայն դարմանս. ⁴ և կին՝ որ հաճոյ լիցի արքայի,
 թագաւորեսցէ՛ նա փոխանակ Ասթինեայ. և հաճոյ թուեսցաւ արքայի
 5 իրքն. արար այնպէս: ⁵ Եւ էր այր մի Հրեայ ՚ի Սիսիս քաղաքի, և ա-
 նուն նորա Մուրթբէտս, որդի Յայիրայ, որդւոյ Սեմեայ, որդւոյ Կիսեայ,
 6 յազգէ Բենիամինի. ⁶ որ էր զերի՛ եկեալ յԵրուսաղեմէ զոր զերեաց Նա-
 7 բուքոդոնոսոր արքայն Բաբելացոց: ⁷ Եւ էր նորա մանուկ սնուցեալ
 զղուստր Ամինադաբայ, եղբօր հօրն իւրոյ. և անուն էր նորա Եսթեր.
 և յառնուլ զնա ՚ի մօրէն և ՚ի հօրէն իւրմէ, կամէր առնուլ իր կնութե-
 8 ան. և էր աղջիկն բարի՛ յոյժ փեսանելով: ⁸ Եւ յորժամ լու եղև հրաման
 թագաւորին, ժողովեցան աղջկունք բազումք ՚ի Սիսան քաղաք, որ էր
 ընդ ձեռամբ Ովգեայ: Տարան զԵսթեր առ Ովգա, որ էր ներքինի ՚ի
 9 վերայ կանանց. ⁹ և հաճոյ եղև նմա աղջիկն. և եգիտ նա շնորհս ա-
 ռաջի նորա, և փութացաւ նմա փալ զաճառն և զմասն դարմանոյ նո-
 րա. և զեւթն աղջիկն զորս փուեալ էր նորա նաժիշտ յարքունուստր. և
 դարմանէր զԵսթեր առաւելագոյն քան զայլ ընկերս նորա, և զնաժիշտս
 10 նորա նոյնպէս: ¹⁰ Եւ ոչ եցոյց Եսթեր զազգն և ոչ զգաւառն. վասն զի

16 Ոմանք. Ասթինէն փիկնաց փիկին: **20 Ոմանք.** Յաղբարոյ մինչև ՚ի: **21 Ամենայն գրչագիր օրինակք մեր այսպէս ունին.** Որպէս իսուեցաւ Մուրդբևս: Որ երկուք ՚ի նոցանէ յերոյ քերանսք յարմարեալ ձևացուցանեն Ոմիբևս, զարս պահանջելոյ բանին: **22 Յօրինակին.** Ի գաւառն ամենայն: **Բազումք.** Ի վերայ կանանց ամենեցունց: **2. 1 Ոմանք.** Եւ այնպէս մերժեալ: **3 Ոսկան.** Եւ փացեն զնոսս ցՕգեայ ցներքինին: **Ոմանք.** Որ պահապանն են կա՛: **Այլք.** Եղ և աճառ: **9 Յօրինակին աստր և ստորն համար 12 բաժանմանք գրի բառս** ա ճառ. *սկկնարկելով իմն, յաւելուլ ՚ի միջոցին* ւ. որպէս ունի ՚ի վերոյ: **Ոսկան.** Եւ զեօթն աղջիկն:

պապուիրեաց նմա Մուրթթէ՝ մի՛ պապմել: ¹¹ Եւ յաճախէր Մուրթթէ գ–
 ամենայն օր շրջել առ քամբ կանանցն, և քեսանել թէ որպիսի՞ անցք
 անցցեն ընդ Եսթեր. ¹² զի մերձ էր ժամանակ աղջկանն մքանել առ
 թագաւորն, յորժամ լնուին ամիսք երկոյրասան. զի այսպէս կապարէին
 ատուրք դարմանոյ նոցա, ամիսք երեք օճանէին իւղովք անուշիւք, և
 ամիսս վեց ՚ի խունկս անուշունս, և յաճառս, և ՚ի լուանալ կանանցն.
¹³ և ապա մքանէր առ արքայն. և որում կամէր քալ զնա ՚ի ձեռս նո–
 րա, մքանէր ընդ նմա ՚ի սենեակն առաջի թագաւորին: ¹⁴ Ընդ երե՛կս
 մքանէր առ թագաւորն. և ցերեակ երթայր անդրէն առ ընկերս իւր,
 և առ Ովգա՛ ներքինի պահապան կանանցն. և կայր անդէն, մինչև
 կոչէին զնա յականէ ՚ի սենեակ թագաւորին: ¹⁵ Եւ իբրև լնոյր ժամա–
 նակն Եսթերայ՝ դստերն Ամինադաբայ եղբօր հօրն Մուրթթէի մքանել
 առ արքայն. և ոչինչ ապախսք արար գոր միանգամ պապուիրեաց
 նմա ներքինին, որ էր պահապան կանանցն. զի էր Եսթերայ գրեալ
 շնորհս յամենեցունց որ միանգամ քեսանէին զնա: ¹⁶ Եւ եմո՛ւք Եսթեր
 առ արքայն յերկոյրասաներորդ ամսեանն Ադար, որ է Տայերէն Արեգ.
 յեւթներորդ ամի թագաւորութեան նորա: ¹⁷ Եւ հաճո՛յ թուեցաւ Եսթեր
 արքայի յոյժ, և եգիս նա շնորհս քան զամենայն կանայսն, և եղ ՚ի վե–
 րայ գլխոյ նորա զթագ կանանցն: ¹⁸ Եւ արար թագաւորն կոչմունս ամե–
 նայն սիրելեաց իւրոց, և զօրացն իւրոց զաւուրս եւթն, և բարձրացոյց
 նա զհարսանիսն Եսթերայ. և հրամա՛ն եր թողութիւն առնել ամե՛ն–
 եցուն որ ընդ թագաւորութեամբ նորա էին. և Մուրթթէ դարմանէր և
 կազմէր գրունն թագաւորին: ²⁰ Այլ Եսթեր՝ ոչ եցոյց զերկիր հայրենի
 զաւառին իւրոյ. զի այսպէս պապուիրեալ էր նմա Մուրթթէի. երկնչել
 յԱսպուծոյ՝ և առնել զհրամանս նորա, որպէս էր նա առ նմա յառաջ. և
 Եսթեր ոչ փոխեաց զիւր կարգն: ²¹ Եւ քրքմեցան երկու ներքինիք ար–
 քային՝ որ պահպանապետքն էին մարդկանն. վասն զի նախանձէին ընդ
 Մուրթթէի՝ առանէլ քան զնոսա պապուելոյ ՚ի թագաւորէն, և կամէին
 սպանանել զԱրքաշէս արքայ: ²² Եւ ա՛գդ եղև Մուրթթէի բանս այս, և
 յայրնեաց Եսթերայ. և Եսթեր եցոյց արքայի զխորհուրդս մահուն:
²³ Եւ արքայն կշարմբեաց զերկոսին ներքինիսն, և կախեաց զնոսա
 զփայտ. և հրամայեաց թագաւորն զիրսն զայն գրել զգուշութեամբ.
 եթէ ո՞րպէս հաւաքարիմ եղև առ նա Մուրթթէոս:

¹ Եւ եղև յեւր այտորիկ, և փառաւորեաց արքայ Արքաշէս զՏաման՝ **3**
 Դաթութաւ հանդերձ ընկերօք նորա, և բարձրացոյց զնա յառաջին ա–
 թոռ քան զամենայն սիրելիս իւր: ² Եւ ամենեթին որ միանգամ էին ՚ի
 քան թագաւորին՝ երկիր պագանէին նմա. զի այսպէս հրամայեաց թա–
 գաւորն առնել: Այլ Մուրթթէ ոչ պագանէր նմա երկիր: ³ Եւ խօսեցան **3**
 մեծամեծք թագաւորին ընդ Մուրթթէի՝ և ասեն. Մուրթթէ՛ ընդէր ոչ

12 *Յօրինակին.* Զի մերձ է ժամանակ: *Ոմանք.* Զի յորժամ լնոյին: **13** *Ոմանք.* Տալ
 զնա ՚ի ձեռս՝ նա մքանէր: **14** *Ոմանք.* Եւ ցերեկ երթայր... և առ Ուղայի ներքինի
 պա՛: **16** *Ոմանք.* Թագաւորութեանն իւրոյ: **18** *Ոմանք.* Կոչմունս ամենայն սիրե՛:
21 *Ոմանք.* Դաւապանապետքն էին մարդկան: **3. 1** *Մ բազում պակասի. Եւ եղև յեւր*
այտորիկ, և փառաւ՛: Այլք. Տանդերձ, և ընկերօք նորա:

- 4 պագանես դու երկիր Նամանայ ըսպ հրամանի՝ թագաւորին: ⁴ Զի յամենայն օր խօսէին ընդ նմա. և նա ոչ լսէր նոցա. և ամբաստան տղեն զՄուրթթէէ առաջի Նամանայ. և Մուրթթէ ոչ հնազանդեցաւ հրամանացն
- 5 արքայի՝ քանզի Տրեայ էր: ⁵ Եւ յորժամ գիտաց Աման՝ եթէ ոչ պագանէ
- 6 նմա երկիր, բարկացաւ յոյժ. ⁶ և խորհորդ արար զի կորուսցէ զՏրեայսն որ ընդ թագաւորութեամբն Արտաշէսի արքայի իցեն. և արարին հանդէս
- 7 համարոյ, ⁷ յամին երկուրասաներորդի թագաւորութեանն Արտաշէսի. և արկանէր վիճակ օր յօրէ՝ և ամիս յամսոյ. զի ոհպէս կորուսցէ ՚ի միում ատուր զանգոն Մուրթթէի, և անկաւ վիճակն ՚ի չորեքրասան ամսոյն Ա-
- 8 դար: ⁸ Եւ խօսեցաւ ընդ արքային՝ և ասէ. Գոյ ազգ ցրեալ ընդ հեթանոսս, և ընդ ամենայն թագաւորութեան քում, որք են ապիրապք և խորամանգք քան զամենայն ազգս, և օրինաց արքունի ոչ հնազանդին. և ոչ օգոնր
- 9 են արքայի եթէ թողուս դու զնոսա: ⁹ Արդ՝ եթէ կանք իցեն արքայի, հրաման փացես կորուսանել զնոսա. և ես կարգեցից ՚ի զանձս արքունի՝ բեր թանքար արծաթոյ: ¹⁰ Եւ եհան արքայ զմարանին իւր և եւր զնա ՚ի ձեռս Ամանայ գրել զՏրեիցն՝ և կնքել առ ՚ի կորուսանել
- 11 զնոսա: ¹¹ Եւ ասէ թագաւորն ցԱման. Զարծաթոյ կալ ընդ քեզ, և զազգոյ
- 12 զայդ՝ արա՛ որպէս և կամիս: ¹² Եւ կոչեցին զղպիրսն արքունի յամսեանն առաջնում, յաւուրն երեքրասաներորդի. և գրեցին որպէս և հրամայեաց նոցա Նաման: Զօրավարաց իշխանաց ընդ ամենայն զաւառս՝ ՚ի Նոդկաց մինչև յԵթովպացիս, հարիւր քսան և եւթն զաւառս. և իշխանացն ազգաց՝ զիր իւրաքանչիւր լեզուաւ Արտաշէսի հրամանաւ:
- 13 ¹³ Եւ առաքեցան հրովարտակքն ՚ի ձեռն հրեշտակաց ընդ ամենայն իշխանութիւնն Արտաշէսի՝ կորուսանել զազգն Տրեից յաւուր միում, յամսեանն երկուրասաներորդի որ է Ադար, և յափշտակել զամենայն ինչս և զսպացուածս նոցա: ¹⁴ Եւ հրաման հրովարտակին՝ էր այսպէս:
- 13** ¹ Արքայ մեծ Արտաշէս՝ ձեզ որ էք ՚ի կողմանս Նոդկաց և Եթովպացոց, 2 իշխանաց և պերաց, ձեզ հնազանդելոցդ, ² և ամենայն երկրիս զայս գրեմ: Կամեցեալ ոչ ցասամք իշխանութեանս հպարտացեալ՝ այլ քաղցրութեամբ և խոնարհութեամբ կարգեալ. զի զայնօսիկ որ ՚ի հնազանդութեանն իցեն՝ անշուշտ յամենայն ժամ հաստատել զկեանս նոցա, զթագաւորութիւնն կացեալ խաղաղութեամբ մինչև ՚ի ծագս երկրիս, փալ նորոգել զխաղաղութիւնն որում ցանկացան ամենայն մարդիկ. ³ հաւաքացեալ իմ որ խորհրդակիցս են իմ, զի որպէս ՚ի գլուխ փարցի զիրսս, որ զինաստութիւն և զինամ առանց փոփոխելոյ հաստատուն հաւատովք յայտնեալ. որով արժանի՝
- 4 լեալ երկրորդ աթոռակցութեան իմոյ Նաման. ⁴ և եցոյց մեզ որ ընդ ամենայն փիեզերս ազգ խառնեալ են դժընդակ ժողովորդ ոմն, խափան օրինաց, որք ընդդէմ կան թագաւորաց, և ՚ի բաց մերժեն յիւրեանց զհրամանս առ ՚ի չլսել նոցա, որ ՚ի մենջ ուղղեալ և հաստատեալ անշունշտ

3 *Փ բագունս պակասի.* Պագանես դու երկիր Նամանայ ըսպ: 12 *Ոսկան.* Նարիւր քսան և հինգ զա՛: 13 *Ոմանք.* Յամսեանն երկուրա՛: 13. 1 *Ոմանք.* Նոդկաց և Եթովպա: 2 *Ոսկան.* Եւ ամենայն երկիր զայս գրել կամե՛: *Ոմանք.* Զի զայնօսիկ որ... զթագաւորութիւնն խաղաղութեան մինչ ՚ի ծագս երկրի, փալ և նորոգել:

մերոյ իշխանութեանս: ⁵Արդ կալեալ զազգս միայն բովանդանկ ազգաւ 5
 իրեանց առաջի ամենայն մարդոյ որք միանգամ իցեն, և զկարգս զօրինաց
 զօրարաց ՚ի բաց փոխել. և որ դժընդակքն են, և ընդդէմ մերոյ իրաց.
 յորոց ձեռաց կապարին ամենայն չարիք, որք են թշնամիք մերոյ թա-
 զաւորութեանս: ⁶Կարգեցաք այժմիկ վասն որոյ ձեզ ազդ արարաք 6
 գրովս մերով այսուիկ, և ՚ի Նամանայ որ հաստատեալ կացեալս է ՚ի
 վերայ իրացս այսոցիկ, և երկրորդի հօր մերոյ. զամենեսեան կանամքք
 և որդովք հանդերձ կորուսանել իլել սրով թշնամեաց՝ առանց գթալոյ
 և խնայել. յամենան երկոպասաներորդում, ՚ի չորրորդ ատուրն՝ որ է Ա-
 դար, ⁷ի փարոջս յայսմիկ մահոն չարաւ ՚ի դժոխս իջցեն յատուր միում. 7
 և յեւր այսր ժամանակի եղիցի խաղաղութիւն մեզ՝ ՚ի կապարել իրացդ
 այդոցիկ: ⁸Եւ պարճէնք հրովարպակացն սփռեալ գրէին ընդ ամենայն 8
 զաւառսն. և իբրև ել հրամանն այն, ամենեքին պարասպք լինէին
 ատուրն այնմիկ. փութանակի հասանէին իբրև այն և ՚ի Շուշան քաղաք.
 և թագաւորն և Նաման՝ զարդարէին զվարսս իրեանց. և խռովէին ա-
 մենայն քաղաքն:

¹Եւ Մուրթէ իբրև գիպաց զիրսն՝ պարառեաց զպարմունճան իւր, 4
 և զգեցաւ քուրճ, և ցանեաց մոխիր զգլխով իւրով. և ընթացաւ ընդ
 հրապարակս քաղաքին, ՚ի ձայն բարձր աղաղակէր և ասէր. Արդ՝ ընդէր
 բառնայք զոնր օտար փարապարտուց զազգս իմ, որ ոչինչ գործեաց
 չարիս: ²Եւ եկն մինչև ՚ի դրունս փանն արքունի և եկաց. զի ոչ իսկ 2
 էր արժան նմա մտնել ՚ի զաւիթն արքունի, զի զգեցեալ էր զքուրճ
 և զմոխիր: ³Եւ ընդ ամենայն զաւառս ուր և կարդային զգիրն՝ աղա- 3
 դակ և կոծումն՝ և սուզ մեծ լինէր Նրէիցն. և արկանէին քուրճ և մոխիր
 զիրեամքք: ⁴Եւ մտին ներքինիքն և նաժիշտքն փիկնանց փիկնոջն, և 4
 պարմեցին Եսթերայ. և խռովեցան յոյժ իբրև լուսա վասն հրամանին
 զոր եւր թագաւորն. և առաքեաց զգեցուցանել զհանդերձն Մուրթէի, և
 հանել ՚ի նմանէ զքուրճն. և նա ոչ հաւանեցաւ նմա: ⁵Եւ Եսթեր կոչեաց 5
 զԱռնաթն զներքինի իւր որ կայր հանապազ առաջի նորա, և առաքեաց
 ճշմարտել ՚ի Մուրթէէ՝ թէ արդարև՝ այնպէս իցէ: ⁷Եւ Մուրթէ եցոյց 7
 նմա զգիրսն որպէս և լեալ էին, և զխոստումն զոր խոստացաւ Նա-
 ման արքայի, փալ զանձս բեր քանքար, զի կորուսցէ զՆրէայսն: ⁸Եւ 8
 զպարճէնն որ ՚ի Մուսիս քաղաքի կարդացեալ էր առ ՚ի կորուսանել
 զնոսա, եւր զայն ցներքինին զի ցուցցէ Եսթերայ:

¹Եւ ասէ ցնա պարտիրելով, զի մտցն և խնդրեցն յարքայէ. և 15
 աղաչեցես վասն ժողովրդեանն. ²զի յիշեցն զաւուրսն փառապանաց 2
 քոց որպէս և սնանն ՚ի ձեռս իմ. վասն զի Նաման՝ երկրորդ արքայի իս-

4 *Ունակք*. Մերժեն յինքեանց զիրա՛: 5 *Ունակք*. Զազգս զայս միայն բո՞ւ... և ընդդէմ
 մեր իրաց. *ուր Ոսկան*. մերոց իրաց: 6 *Յօրինակիկն պակասէր*. Այսուիկ, և ՚ի
 Նամանայ որ հաստատեալ: *Այլք*. Առանց գթալոյ և խնայելոյ: 7 *Այլք*. Եւ յեւր այդր
 ժամանակի... մեզ իրացդ այ՛: 8 *Ոսկան*. Լինէին յատուրն յայնմիկ: 4. 1 *Ունակք*.
 Զազգդ իմ որ ինչ ոչ գործեաց: 5 *Բազումք*. ԶԱռնաթն ներքինին՝ որ կայր: *Ոսկան
 յանկո համար 6*. Այնպէս իցէ: * *Եւ ելեալ Առնաթն առ Մուրթէ յապարակս
 քաղաքին, որ էր հանդէպ դրան թագաւորին*: Եւ Մուրթէ: 7 *Ունակք*. Եցոյց նմա
 զիրսն որպէս և լեալ էին: *Այլք*. Տալ զանձ բեր: 8 *Ունակք*. Զի ցուցցէ զայն Եսթերայ:

- 3 սեցաւ զմէնջ 'ի մահ. ³արդ՝ աղաչեսցես զՏէր Աստուած խնդրուածովք, և խօսեսցին՝ ասէ՛ թագաւորիդ վասն մեր, և փրկեսցես զմեզ 'ի մահուանէս:
- 4, 5 ⁴Եւ եմոնր Առնաթն, և խօսեցաւ ընդ նմա զբանս զայս. ⁵և ասէ Եսթեր թեր ցԱռնաթն. Գնա՛ր դու առ Մուրթբէ՛ և ասա՛. ⁶Եթէ՛ ազգ ամենայն թագաւորութեանս զիպէ. եթէ՛ ամենայն այր կամ կին՝ որ մտանիցէ առ արքայ 'ի ներքին սենեակն առանց կոչելոյ նորա, չի՞ք փրկութիւն. բայց միայն առ որ ձգէ արքայ զոսկի գաւազանն, նա միայն ապրի. և ես ո՛չ եմ կոչեցեալ մտանել առ արքայ, զի եմ այս աւուրք երեսուն:
- 4 ¹²Եւ պատմեաց Առնաթն Մուրթբէի զամենայն զբանսն Եսթերայ:
- 13 ¹³Եւ ասէ Մուրթբէ ցԱռնաթն. Երթ և ասա՛ր դու նմա, թէ Եսթերն՝ մի՛ ասեր դու յանձն քո, եթէ՛ ես միայն ապրիցիմ 'ի թագաւորութեանս յամենայն Տրէից. ¹⁴և ո՛չ լուիցես 'ի ժամանակիս յայսմիկ. այլուսք լինի օգնականութիւն և փրկութիւն Տրէից, այլ դու և փուն հօր քոյ կորնչի՞ք. և
- 15 ո՛ր իսկ զիպէ եթէ՛ 'ի ժամանակի յայսմիկ թագաւորեցեր: ¹⁵Եւ առաքեաց միւսանգամ Եսթեր առ Մուրթբէ և ասէ. ¹⁶Գնա՛ր դու ժողովեա՛ր զՏրէայսն որ եմ 'ի Սիսիս քաղաքի, և պահեցէ՞ք ինձ պահս, և մի՛ կերիջիք և մի՛ ըմպիջիք զաւուրս երիս, մի՛ գրի և մի՛ զգիշեր, և ես և նաժիշպք իմ զգուշանամք պահել: Եւ ապա մտից ես առ արքայ, քանզի առնել զայս՝ արտաքոյ է օրինաց թագաւորին. արարից՝ զայդ, և եթէ՛ իցէ ինձ
- 17 մեռանել, և ո՛չ յապաղեցից: ¹⁷Եւ գնաց Մուրթբէ՛ և արար որպէս պատուիրեաց նմա Եսթեր:
- 13 ⁸Եւ աղաչեաց խնդրուածովք զՏէր. 'ի մի՛ր առեալ և յիշեալ զգործս
- 9 մեծամեծս Տեառն. և ասէ. ⁹Տէր Աստուած՝ թագաւոր ամենակալ, զի քուն՝ հրամանիդ սպասէ ամենայն ոք. ո՛չ ոք է որ ընդդէմ կայ քեզ՝ յորժամ կամիս կեցուցանել դու զժողովուրդ քո զԻսրայէլ. ¹⁰զի որն՝ Տէր
- 11 արարեր զերկինս և զերկիր և զամենայն սքանչելիս. ¹¹և դո՛ւ փրիես 'ի վերայ ամենայնի, և ո՛չ ոք է որ հակառակ կայ քում փրկութեանդ,
- 12 ¹²որ զամենայն զիպես. զի ո՛չ հպարտութեամբ ինչ, և ո՛չ ամբարտաւանութեամբ, և ո՛չ թշնամանօք արարի զայս չպագանելս իմ երկիր ամբարտաւանին Տամանայ: ¹³Այլ հաճէի և կամէի պագանել զգարշապարս
- 14 ուրից նորա առ 'ի փրկութիւն փանս Իսրայէլի: ¹⁴Այլ արարից զայս, զի մի՛ փաց փառս մարդոյ, այլ քեզ միայն ճշմարտիդ Աստուծոյ. և ո՛չ երկիր պագից ումեք՝ բայց քեզ Տեառն իմում. և ո՛չ արարի զայս ամբարտաւանութեամբ: ¹⁵Արդ Տէր Աստուած Աբրահամո՛ւ խնայեա՛ր դու 'ի ժողովուրդ քո, զի յարուցեալ եմ 'ի վերայ մեր ապականիջք՝ զի ցանկացեալ եմ կորուսանել զժառանգութիւն քո որ էր իսկզբանէ. ¹⁶մի՛ անպես առնէր զբաժին քո զոր դու քեզէ՛ն փրկեցեր յերկրէն Եգիպտա-
- 17 ցոց: ¹⁷Լնր Տէր ձայնի աղօթից իմոց. և քաի՛ջ լեր ժառանգութեան քում, և դարձո՛ր գուուս մեր յուրախութիւն. զի կենդանիքս օրինեսցուք զանունդ քո մեծ Տէր. և մի՛ ապականեր զբերան զայն որ օրինէն զքեզ:
- 18 ¹⁸Եւ ամենայն Իսրայէլ կարդացին առ Տէր յամենայն զօրութենէ իւրե-

15. 6 *Ոմանք.* Առանց կոչելոյ, նորա չիք փրկ՛: 4. 13 *Ոմանք.* Երթ և ասա դու նախ. Եսթեր: 16 *Այլք.* Եւ ժողովեա՛ր զՏրէ՛... և մի՛ ըմպեսցիք զա՛ր: 13. 9 *Ոմանք.* Յորժամ կամիս դու կեցուցա՛ր: 14 *Ոսկսն.* Այլ արարի զայս... այլ քեզ միայնոյ ճշ՛:

անց, զի մահն առաջի նոցա էր:

¹ Եւ Եսթեր փիլիինն ապաստանեալ առ Տէր, և հաստատեալ էր ՚ի **14**
 ճիգն մեծ: ² Եւ եհան յիւրմէ՛ զհանդերձ փառաց թագաւորութեան իւրոյ, **2**
 և զգեցաւ նա՛ ընդն նեղութեան և սգոյ. և փոխանակ պէտպէս պա-
 փուական իւրոցն և խնկոցն՝ մոխրով և աղբով ելից՝ զգլուխն իւր. և
 զմարմինս իւր ՚ի բազում աշխարութիւնս խոնարհեցոյց. և զամենայն
 փեղի զարդոյ զցնծութեան իւրոյ՝ ելից՝ ՚ի զիսոյ հերաց իւրոց: ³ Եւ մա- **3**
 փուցեալ բազում աղօթիք խնդրուածոց հայցէր ՚ի Տեառնէ Աստուծոյ
 Իսրայէլի՛ և ասէր. Տէր իմ և թագաւոր մեր, դո՛ւ միայն օգնեա՛ ինձ
 միայնումս. որ ոչ ունիմ ինձ օգնական բաց ՚ի քէն. ⁴ զի վրանգ մե՛ծ է **4**
 առաջի իմ: ⁵ Ես լսէի ՚ի ծննդենէ իմմէ՛ ՚ի հայրենի ազգէն իմմէ՛, եթէ դու **5**
 Տէր առեր զԻսրայէլ յամենայն ազգաց, և զհարսն մեր յազգապոհմէն
 իւրեանց ՚ի ժառանգութիւն քեզ յաւիտեան. և արարեր նոցա զամենայն
 զոր խօսեցար: Եւ դարձեալ և՛ն յաճախեալ յաղօթսն իւր այսպէս ա-
 սէր. Աստուած Աբրահամո, Աստուած Սահակայ, Աստուած Յակոբայ՝
 դո՛ւ ես օրհնեալ յաւիտեանս. ես լսէի ՚ի հայրենի գրոց. զի դու Տէր
 փոխեցեր յերկրէ յերկիւնս զԵնոք, յապաշխարութենէ՛ ՚ի կեանսն յաւի-
 փենից. ես լուայ՝ ՚ի հայրենի գրոց Տէր՝ եթէ դու զՆոյ ՚ի ջուրցն հեղեղէ
 սարեցուցեր. ես լուայ՝ ՚ի հայրենի գրոց Տէր՝ եթէ դու Աբրահամո՛ ա-
 ռաջի արանցն իւրոց ՚ի մէջ թագաւորացն երուր փառս. ես լուայ՝ ՚ի
 հայրենի գրոց Տէր՝ եթէ դու զՅովնանն ՚ի կէր ձկանն սարեցուցեր. ես
 լուայ՝ ՚ի հայրենի ինոց գրոց Տէր՝ եթէ դու զերիս մանկունսն ՚ի հնոցէ
 հրոյն փրկեցեր. և զԴանիէլ՝ ՚ի գբոյ առիծուցն սարեցուցեր. ես լուայ՝
 ՚ի հայրենի ինոց գրոց Տէր՝ եթէ դու զԵզեկիս արքայն Նոբասարանի՛
 մահոնն դարապարտեալ՝ փրկեցեր, և ՚ի կալ նորա յաղօթս առ քեզ
 վասն կենաց իւրոց ողորմեցար, և շնորհեցեր և յաւելեր ՚ի կեանս նո-
 րա ամս հնգերասան. ես լուայ՝ ՚ի հայրենի ինոց գրոց Տէր՝ եթէ դու
 ՚ի խնդրելն ՚ի քէն Տէր՝ Աննայի, աղօթիք և խնդրուածովք՝ զաւակ
 շնորհեցեր նմա զմե՛ծն Սամուէլ: ⁶ Եւ արդ՝ այժմ մեք Տէր մեղաք՝ առաջի **6**
 քո, և մաքնեցեր զմեզ ՚ի ձեռս թշնամեաց մերոց. ⁷ փոխանակ այնր զի **7**
 փառաւորեցաք մեք զաստուածս նոցա. արդար՛ ես դու Տէր: ⁸ Եւ այսու ոչ **8**
 շաքացան ՚ի ծառայելս մերում նոցա. այլ եղին զձեռս իւրեանց ՚ի վերայ
 կրոց իւրեանց, ⁹ բառնալ՝ զայն զոր սահմանեաց բերանդ քո, և եղծանել **9**
 զժառանգութիւնս քո. և ինոնն զբերանս որ օրհնեն զքեզ, և շիջուցանեն
 զփառս փան քոյ և զսեղանոյ սրբոյ քո. ¹⁰ և բանալ զբերանս ազգաց **10**
 ՚ի փառաւորել զոչինչ աստուածս իւրեանց, և փառաւորել զթագաւորս
 մարմնաւորս յաւիտենիս այսորիկ: ¹¹ Եւ արդ Տէր Աստուած՝ մի՛ մաքներ **11**
 զվիճակ ժառանգութեան քոյ ՚ի ձեռս այնոցիկ որ ոչն իսկ են բնաւ, զի
 մի՛ ուրախութեամբ ցնծասցեն ՚ի վերայ կործանմանս մերոյ. այլ դարձո՛

14.1 Ունակք. Եւ հաստատեալ էր ճիգն: **3 Ունակք.** Աստուած իմ և թագաւոր: **5 Ունակք.** Եւ Աստուած Յակոբայ... յաւիտեանս ամէն: Այլք. Յաւիտենից. ես լսէի ՚ի հայ՝: *Ի բազումս սրակասի.* Նրոյն փրկեցեր. և *զԴանիէլ ՚ի գբոյ առիծուցն սարեցուցեր.* ես լուայ: *Ունակք.* Ի քէն Տէր Աննայի Շուշանայ աղօ՛: *Եւ ունակք լոկ.* Շուշանայ. *առ որս և սրակասի.* շնորհեցեր նմա զմե՛ծն Սամուէլ: **8 Ունակք.** Ոչ շաքացան Տէր ՚ի ձա՛:

9 Այլք. Եւ շիջուցանել զփա՛:

զխորհուրդս նոցա անդրէն 'ի նոսին, և զայն որ յարուցեալ է 'ի վերայ մեր՝ խայտառակեալ: ¹² Յիշեա՛ Տէր, և մի՛ անփես առնէր 'ի ժամանակի նեղութեանս մերոս: Եւ զիս համարձակեցո՛ր որ Թագաւորդ ես ամենայն թագաւորաց՝ և Տէր փերանց. ¹³ և փո՛ր ինձ բան դիւրի՛ն 'ի բերան, ուրով գրանիցեն՝ զշնորհս առաջի թագաւորին. և դարձո՛ր զսիրդ նորա յաբելութիւն թշնամոյն մերոյ, առ 'ի կոբորումն նմին և կամակցաց նորա. ¹⁴ այլ զմեզ փրկեա՛ր բարձր բազկաւ քով, և օգնեա՛ր ինձ միայնունս՝ որում ոչ ոք է օգնական բաց 'ի քէն Տէր: ¹⁵ Տէր՝ դու զամենեցուն զսիրքս զիփես և ճանաչես, և ես արեցի՛ր զփառս անօրինացս, և զարշեցեալ եմ յանկողնէ՛ անթլփարիցս. և յամենայն օտար սրացուածոցս: ¹⁶ Դո՛ւ զիփես Տէր զկարիս իմ, զի զարշելի է ինձ թագս որ է 'ի վերայ զլիսյ իմոյ. զարշին՝ 'ի սմանէ որպէս 'ի կապերփէ՛ որ լինի ըսպ օրինաց կանանց, և ոչ՝ զգնում զնա յորժամ 'ի ներքս դադարեմ: ¹⁷ Եւ ոչ՝ կերաւ աղախին քո՝ 'ի սեղանոյ անփի Ամանայ, և ոչ՝ փառաւորեցի զգինարբոս թագաւորին, և ոչ՝ արբի զգինի սպանդից նոցա. ¹⁸ և ոչ՝ ուրախ եղև աղախին քո յօրէն յայնմանէ՛ յորմէ՛ հեղէ՛ մրեալ եմ առ թագաւորն մինչև ցայժմ. բայց 'ի քեզ Տէր՝ Տէր Աստուած Աբրահամո: ¹⁹ Աստուած հօգօր 'ի վերայ ամենեցունց, լո՛ր ձայնից անյուսացս, և փրկեա՛ր զմեզ 'ի ձեռաց որ չարչարենս զմեզ, և փրկեա՛ր զիս յերկիւղէ՛ անփի զոր երկնչիսն. և ապրեցո՛ր զժողովուրդ քո զԻսրայէլ:

15 ⁴ Եւ եղև յաւուրն երրորդի՛ իբրև դադարեաց յաղօթիցն իւրոց, մերկացաւ յիւրմէ՛ զհանդերձ սգոյն, և զգեցաւ զծիրանիսն իւր, և եղև երևելի՛ յոյժ: ⁵ Եւ կարդաց նա առ փեսուչն իւր Աստուած և փրկիչն ամենայնի. և առ նա զերկուս նաժիշտսն իւր զսիրելիս. ⁶ մին ունէր զստորոտ զգեստու նորա 'ի վեր. ⁷ և զմիւսովն արկեալ զձեռն իւր: ⁸ Եւ նա՛ զամօթի հարեալ երկնչէր վասն գեղոյ մանկութեանն իւրոյ. և երեսք նորա զուարթք առ 'ի սիրել, այլ սիրփ նորա նեղեալ էր 'ի յահէ՛ անփի: ⁹ Եւ եմո՛ւր նա ընդ ամենայն դրունս ապարանիցն, և եկաց նա առաջի թագաւորին. և նա նսպէր յաթոռ թագաւորութեանն իւրոյ. և զգեցեալ էր զպարմունճան փառացն իւրոց, որ էր ընդելուզեալ ոսկով և մարգարով և ակամբք պարուականօք. և էր ահաւոր յոյժ: ¹⁰ Եւ 'ի վեր համբարձ գերեսս իւր, զի էին կարմրացեալ փառօք՝ և նայեցաւ. և զլորեցաւ փիկինն, և փոխեաց նա զգոյն իւր, և եղև նա իբրև զթալացեալ, և խոնարհեցաւ 'ի գլուխ նաժշտին որ երթայր առաջի նորա: ¹¹ Եւ դարձոյց Աստուած զոգի թագաւորին 'ի հեզութիւն, և փութացեալ վաղվաղակի էջ մեծաւ երկիւղի յաթոռոյ անփի իւրմէ՛ թագաւորն, և առ՝ զփիկինն 'ի վերայ գրկաց իւրոց և կանգնեաց զնա, և աղաչէր և մխիթարէր զնա բանիւք իսողաղութեան. և ասէր ցնա. ¹² Զի՛ է քեզ Եսթեր փիկին, ես՝ եղբայր քո

11 'Ի բազումս պակասի. Եւ արդ Տէր Աստուած՝ մի՛: **13** Այլք. Առ 'ի կարարումն նմին և: **15** Ոմանք. Տէր դու զամենայն զսիրքս զի՛: **16** Ոմանք. Որպէս և 'ի կապերփէ... և ոչ՝ զգնում զայն: **17** Ոմանք. Զգինիս պանդխտից: **19** 'Ի բազումս պակասի. Եւ ապրեցո՛ր զժողովուրդ քո զԻսրայէլ: **15. 8** Բազումք. Այլ սիրփն նորա: **9** Ոմանք. Եւ եմո՛ւր առ նա ընդ ամենայն: **10** Ոսկան. Իբրև զթալացեալ: 'Ի բազումս պակասի. Նաժշտին որ երթայր առաջի նորա: **11** Ոմանք. Բանիւք իսողաղութամբ:

եմ, համարձակեաց՝ ¹³ ո՛չ մեռանիս. զի ՚ի միասի՛ն է իմ և քո հրամանս: 13
Մարի՛ր դու. ¹⁴ և ան՝ զգաւազանն զոսկի՛՝ և դիր ՚ի վերայ պարանոցի 14
փիկնօղ: Եւ համբուրեաց զնա, ¹⁵ և ասէ. Խօսեաց ընդ իս: ¹⁶ Եւ ասէ 15, 16
ցնա Եսթեր. Տեսի՛՛ զքեզ փեր՝ իբրև զհրեշտակ Աստուծոյ, և խռովեցաւ
սիրտս իմ յահէ փառաց քոց. ¹⁷ զի սքանչելի՛ ես փեր իմ. և երեսք քո լի՛ 17
են շնորհօք: ¹⁸ Եւ մինչդեռ խօսէր ընդ նմա՝ զլորեցաւ միսսանգամ յահէ 18
թագաւորին. ¹⁹ և թագաւորն խռովեալ էր յոյժ, և ամենայն ծառայք նո՛- 19
րա. և սպասաւորք թագաւորին աղաչէին զփիկինն: Եւ ասէ թագաւորն.
Զի՛նչ կամիս Եսթեր, և զի՛նչ են աղաչանքդ քո. արդարև ասենք քեզ,
եթէ խնդրեցես մինչև ՚ի կէս թագաւորութեանս իմոյ, փաց քեզ:

⁴ Եւ ասէ Եսթեր. Օրս իմ այս նշանաւոր է. եթէ կանք իցեն արքայի, **5**
եկեցեն դու և Նաման ՚ի կոչունսն իմ զոր առնելոց եմ այսօր: ⁵ Եւ ասէ 5
թագաւորն. Կոչեցէք վաղվաղակի զՆաման, և կապարտեցունք զբանն
Եսթերայ: Եկին երկուքեան նոքա ՚ի կոչունսն զոր ասաց Եսթեր: ⁶ Եւ 6
մինչդեռ ընպէին զինի, ասէ արքայն ցԵսթեր. Զի՛նչ կամիս փիկին Ես-
թեր, փաց քեզ զոր ինչ և խնդրեցես: ⁷ Եւ ասէ Եսթեր. Աղաչանք իմ և 7
խնդրուածք իմ այս են. ⁸ եթէ զփի ես շնորհս առաջի արքայի, եկեացէ 8
արքայ և Նաման ՚ի կոչունսն զոր առնեն ձեզ վաղիւ միսսանգամ: ⁹ Եւ 9
ել Աման յերեսաց արքայի ուրախութեամբ մեծաւ և զուարթութեամբ:
Եւ իբրև եպես Նաման զՄուրդքէ զայրն Նրեայ ՚ի փան թագաւորին՝
բարկացաւ յոյժ: ¹⁰ Եւ եմուր նա ՚ի փուն իւր, և կոչեաց զսիրելիս իւր, և 10
Զովսարրա զկին իւր. ¹¹ և եցոյց նոցա զմեծութիւն և զփառսն իւր զոր 11
էր նմա թագաւորն. և ո՞րպէս արար զնա առաջին ՚ի թագաւորութեանն
իւրում: ¹² Եւ ասէ Նաման. Ո՛չ կոչեաց փիկինն Եսթեր ՚ի կոչունս իւր ընդ 12
արքայի զոք՝ բաց յինէն. և դարձեալ առ վաղիւ ևս հրաւիրեաց զիս. ¹³ և 13
արդ՝ այս ո՛չ թուի ինձ հաճոյ, յորժամ փեսանեմ զՄուրդքէ՝ զայր Նրեայ
՚ի փան թագաւորին: ¹⁴ Եւ ասէ ցնա Զովսարրա կինն իւր և սիրելիքն 14
իւր. Նրաման փուր հաբանել քեզ փայր մի յիսուն կանգուն, և ընդ
առաւօրն ասացես արքայի, և կախեսցի Մուրդքէ զփայրէն. և դու
մփանիցես ՚ի կոչունսն հանդերձ արքայի, և ուրախ լինիցիս ընդ նմա:
Եւ հաճոյ թուեցաւ Նամանայ՝ բանն, և պարտաստեցին զփայրն:

¹ Եւ Տէր Աստուած մերժեաց զքուն յարքայէ զգիշերն զայն. և ասէ **6**
ցոպրապետն իւր՝ բերել առաջի իւր զգիր հրովարտակին և կարդալ:
² Եւ եզիպ նա զհրովարտակն զոր գրեալ էր վասն Մուրդքէի, եթէ ո՞րպէս 2
պարմեաց վասն երկոցունց ներքինեացն նորա, յորժամ պահէին զապարանս
թագաւորին, և կամէին սպանանել զարքայ Արպաշէս: ³ Եւ ասէ թա- 3
գաւորն. Եւ զի՛նչ շնորհս և կամ փառս փուրք Մուրդքէի: Եւ ասեն
սպասաւորքն արքայի. Չարարելի և ոչինչ նմա՝ յորժամ հասեր ՚ի վերայ
խնամոյ հաւաքարմութեան նորա առ քեզ: Եւ ընդ առաւօրսն եկին
՚ի գաւիթ թագաւորին: ⁴ Եւ ասէ արքայ. Ո՞վ է ՚ի գաւիթս: Եւ Աման 4

14 Ոսկան. Եւ եառ զգաա՛... և եղ ՚ի վերայ պարանոցի փիկնօղն: **15 Ոմանք.** Եւ ասէ ցնա. Խօսեաց ընդ: **16 Ոմանք.** Ի՛ յահէ փառաց քոց: **5. 6 Այլք.** Եւ ասէ արքայն ցԵսթեր: **Ոմանք.** Զոր ինչ և խնդրես: **14 Ոմանք.** Ասացես ցարքայ, և կախեսցի: **6. 3 Ոմանք.** Չըարարեր և ոչինչ. *ուր Ոսկան.* Արարեր և ոչինչ:

եկն եմուր հրամանն առնուլ ՚ի թագաւորէն, զի կախեացէ զՄուրդբէ
 5 զվայրէն զոր պարբասպեաց: ⁵ Եւ ասեն սպասաւորքն արքայի. Ա-
 հաւասիկ Նաման՝ արտաքոյ է: Եւ ասէ արքայ. Կոչեսցի՛ ՚ի ներքս:
 6 ⁶ Եւ ասէ թագաւորն ցԱման. Զի՞նչ արարից են առնն զոր ես կամիմ
 փառաւորել: Եւ խորհեցաւ Աման, և ասէ ՚ի միտս իւր. Զո՞վ կամի ար-
 7 քայ փառաւորել եթէ ոչ զին: ⁷ Եւ ասէ ցարքայ. Զայրն զոր արքայ
 8 կամի փառաւորել. ⁸ բերցեն զպարմուճանն զարքունի, և զերիվարն
 յորում արքայ հեծանէր, և փացեն առն այնորիկ սիրելոյն արքայի
 9 ՚ի փառաւորաց անփի. ⁹ և զզեցուցեն զպարմուճանն առնն այնմիկ
 զոր արքայն սիրէ, և հեծուցեն զնա յերիվարն արքունի. և քարո՞զ
 կարդացի ընդ հրապարակս քաղաքիս, և ասասցէ՛. Այսպէս եղի-
 10 ցի ամենայն առնն զոր արքայ փառաւորել: ¹⁰ Եւ ասէ արքայ ցԱման.
 Բարո՞ք խօսեցար՝ զայդ արասցես Մուրդբէի առն Նրէի՝ խնամակալի՛
 11 փան իմում, և մի՛ վրիպեսցի բան մի ՚ի բանից քոց զոր խօսեցարդ: ¹¹ Եւ
 ան՝ Աման զպարմուճանն՝ և զերիվարն արքունի. և զզեցոյց զՄուրդբէ,
 և հեծոյց զնա յերիվարն, և անց նա ընդ փողոցս քաղաքին. և քարոզն
 աղաղակէր և ասէր. Այսպէս լիցի ամենայն մարդոյ զոր արքայ կամի
 12 փառաւորել: ¹² Եւ դարձաւ Մուրդբէ յապարանս արքունի. և Նաման
 13 զնաց՝ ՚ի փուն իւր գլխարկեալ՝ լի՛ փրփմութեամբ: ¹³ Եւ պարմեաց Նաման՝
 որ զի՞նչ անց ընդ նա՝ Զովսարայի կնոջ իւրում, և սիրելեաց իւրոց: Եւ
 ասեն ցնա սիրելիքն և կինն իւր. Եթէ յազգէ Նրէից էր Մուրդբէ՝ և եղև
 իշխան, հնազանդեա՛ նմա. զի ոչ կարես դու նմա չար հարուցանել.
 14 քանզի Տէր Աստուած ընդ նմա է, և նա՛ մեծացոյց զնա: ¹⁴ Եւ մինչդեռ
 նոքա խօսէին՝ եկին երկու ներքինիքն կոչել զՆաման ՚ի ճաշ փիկնոջն:

7, 2 ¹ Եւ եմուր թագաւորն և Նաման ՚ի գինեբրուս փիկնոջն: ² Եւ ասէ ար-
 քայ ցԵսթեր յաւուրն երրորդի մինչդեռ ըմպէին գինի. Զի՞ է քեզ Եսթեր
 փիկին. և զի՞նչ է խնդրուածդ քո՝ և կամ աղաչանքդ. եղիցի՛ քեզ մինչև
 3 ՚ի կէս թագաւորութեանս իմոյ: ³ Եւ պարասխանի՛ ետ Եսթեր՝ և ասէ.
 Եթէ զքի շնորհս առաջի քո արքայ՝ փացի՛ անձն մի խնդրոյս իմում, և
 4 բան աղաչանացս իմոց ընդունելի՛ քեզ լիցի. ⁴ վասն զի վաճառեցաք ես
 և ժողովուրդ իմ ՚ի կորուսպ՝ և ՚ի ծառայութիւն և ՚ի յափշտակութիւն՝
 մեք և որդիք մեր, և ես ոչ հաւաքացի. արդ՝ ոչ է առն բանսարկուի՛
 5 արժան ՚ի փան թագաւորի լինել: ⁵ Եւ ասէ արքայն. Ո՞ր է որ իշխեաց
 6 առնել զիրսս զայս: ⁶ Եւ ասէ Եսթեր. Այրս թշնամի Նաման, որ չարս
 է՝ սա՛ արար: Եւ Նաման զահի հարեալ խռովեցաւ յոյժ յարքայէ և ՚ի
 7 փիկնոջէն: ⁷ Եւ յարեան թագաւորն ՚ի ճաշոյ անփի, և եմուր ՚ի ծաղկոցն
 արքունի. և Նաման կամէր հրաժարել ՚ի փիկնոջէն, քանզի էր յերկիւղի՛
 8 մեծի: ⁸ Եւ դարձաւ թագաւորն ՚ի ծաղկոցէ անփի, և ետես զՆաման զի
 կայր անկեալ առաջի գահոյից փիկնոջն՝ և աղաչէր զնա վասն փրկու-

4 *Ունակք.* Ով է ՚ի գաթիս: 7 *Ունակք.* Ի միտս իւր. Զայրն զայն զոր կամի արքայ:

8 *Ունակք.* Առն այնմիկ: Եւ *ունակք.* Առն միում սի՛: 10 *Այլք.* Խնամակալի ՚ի փան

իմում: 11 *Ունակք.* Այսպէս եղիցի... զոր կամիցի արքայ: 13 *Ունակք.* Անց ընդ նմա...

սիրելիքն իւր և կինն իւր: Ի *բազումս պակասի.* Ընդ նմա է, և *նա մեծացոյց զնա:*

7, 2 *Ոսկան.* Յաւուրն երկրորդի: 3 *Ունակք.* Շնորհք առաջի արքայի... աղաչանացս

իմում ընդունելի լիցի:

թեան իրոյ: Եւ ասէ թագաւորն. Արդ՝ յայդ չափ հասեր, զի կամիս
 զկի՛ն իմ բռնադատել ՚ի քան իմում: Եւ Նաման իբրև լուս, զահի՛
 զամօթի հարեալ անկան ՚ի վերայ երեսաց իրոց: ⁹ Եւ ասէ Բուզաթան 9
 մի ՚ի ներքինեաց անտի ցարքայ. Ահա Նաման և փայտ մի կազմեաց
 Մուրդքի սիրելոյ արքայի, և կանգնեաց զնա ՚ի քան իրում յիսուն
 կանգնեան: Եւ ասէ թագաւորն. Խաչեցի՛ ՚ի վերայ նորա: ¹⁰ Եւ կախե-
 ցին զՆաման զփայտէն, զոր պարասպեաց Մուրդքէի. և ապա թա-
 գաւորն դադարեաց ՚ի բարկութենէ իրմէ:

¹ Եւ յայնմ ատր պարգևեաց թագաւորն Եսթերայ զգանձն Նամանայ **8**
 քսուի. և զՄուրդքէ կոչեցեալ թագաւորին՝ քանզի պարմեաց նմա Ես-
 թեր եթէ ազգական իմ է: ² Եւ առ թագաւորն զմարանին զոր եհան ՚ի 2
 Նամանայ, և եւր զնա Մուրդքէի, և կացոյց Եսթեր զՄուրդքէ ՚ի վե-
 րայ ամենայն ընչից Ամանայ: ³ Եւ յաւել ևս խօսել ընդ արքայի, և 3
 անկան առաջի ոտից նորա, և աղաչե՛ր՝ զի մի՛ մինչև ՚ի վախճան լի-
 ցի պարուհասն ՚ի վերայ Նրէիցն զոր հասոյց Նաման: ⁴ Եւ ձգեաց 4
 արքայ առ Եսթեր զգաւազանն ոսկի. և յարեալ Եսթեր՝ երթեալ ՚ի
 սենեակն արքայի: ⁵ Եւ ասէ Եսթեր. Եթէ կանք իցեն քեզ, և զքեալ 5
 է իմ շնորհս առաջի քո, առաքեսցե՛ արքայ հրեշտակս և դարձուցե՛
 զհրովարակսն որ գրեցանն ՚ի Նամանայ կորուսանել զՆրէայսն որք
 են ՚ի քում թագաւորութեանդ. ⁶ և զհաբոյ կարիցեն ես քեանել զչարիս 6
 ժողովրդեան իմոյ, և կամ զհաբոյ կարացից ապրել ես ՚ի բնակչաց
 հայրենի գաւառին իմոյ: ⁷ Եւ ասէ թագաւորն ցԵսթեր. Իսկ եթէ գ- 7
 ամենայն ինչս՝ և զսպասուածս Նամանայ ետուն շնորհեցի՛ քեզ, և գ-
 նա կախեցի զփայտէ, զի ձեռն եարկ նա ՚ի Նրէայսն. զինչ այլ ևս
 ինչ խնդրես՝ ⁸ գրեցե՛ք արդ դուք հրամանսն բանի իմոյ որպէս կանք 8
 իցեն ձեզ, և կնքեցի մարանեաւս իմով, զի որչափ և գրե՛ք՝ իմ ար-
 քայի հրամանսն քուեալ զի մի՛ ոք գրցի դիմակաց այնց հրամանաց:
⁹ Եւ կոչեցին զգալիքսն յառաջնում ատուրն յամսեանն Նիսան՝ որ է Ա- 9
 րեզ, ՚ի քսաներորդի յերրորդի ամի. և գրեցա՛ւ որպէս և եր հրաման
 աշխարհամայր դպրացն. որք միանգամ իշխանքն և կուսակալքն էին
 ՚ի գաւառս գաւառս, նախարարացն, և իշխանաց նախարարացն. ՚ի
 Նոդկաց մինչև յԵթովպացիս՝ հարիւր քսան և եւթն կուսակալացն, ըսր
 գաւառաց գաւառաց յիրաքանչիւր լեզուն նոցա, ¹⁰ հրամանաւ թագա- 10
 տրին. և կնքեցաւ մարանեան նորա: Եւ առաքեցին զհրովարակսն
 ՚ի ձեռն հրեշտակաց. որպէս զի կացցեն Նրէայք ողջ և անարարք՝
¹¹ իրեանց օրինօք յամենայն քաղաքի. օգնականք և թիկունք լինել 11
 առ ՚ի հապուցանել նոցա զփոխարէն թշնամեաց իրեանց. որպէս և
 կամիցին յատուրս իմում ընդ ամենայն քեղիս թագաւորութեան իմում,

8 Ի բազումս պակասի. Եւ երես զՆաման զի կայր անկեալ... և աղաչե՛ր զնա
 վասն փրկութեան իրոյ: **9** Ի բազումս պակասի. Կազմեաց Մուրդքի սիրելոյ
 արքայի, և կանգնեաց զնա: **8. 1** Ոմանք. Պարգևեաց արքայն Եսթերայ զգանձան:
7 Զօրինակին պակասէր. Զի ձեռն եարկ նա ՚ի Նրէայ: **8** Ոսկան. Նրամանս քուեալ
 է. զի: **9** Ոմանք. Յամսեանն Նիսանայ... և Նոդկաց մինչև: **10** Ոսկան յաւելու. Եւ
 գրեցաւ հրամանաւ թա՛: **11** Այլք. Որպէս և կամիցին յատուր միում ընդ ամենայն...
 թագաւորութեան իմոյ:

- 12 ¹² յաւորն երեքսասաներորդի ամսոյն Ադարայ: Եւ այն էր պարտն հրովարտակին զոր կնքեալ էր մարաննաւ թագաւորին:
- 16** ¹ Թագաւորն մեծ Արքայշէս. Ձեզ՝ որ էք ՚ի Նդկաց կողմանոյ և յԵթովպացոց հարիւր քսան և ելթն զաւառաց, նախարարացդ և իշխանացդ, որ ՚ի մերում մրի և ՚ի խորհրդեան մերում էք, ողջոյն: ² Բազումս բազում անգամ ՚ի բարերար քաղցրութեանց աստի, սրէպ սրէպ պարուեալք՝
- 3 աւելի՛ իմն և մեծամեծ խորհուրդս խորհեցան: ³ Եւ ոչ միայն զմեր հնազանդեալսն խնդրեն չարչարել. այլ և ոչ իւրեանց յանդգնութեամբն՝ և մեծութեանց կարեն համբերել, և յիւրեանց բարերարսն ձեռնարկել մենքենայեն: ⁴ Եւ զգովութիւնս ոչ միայն ՚ի մարդկանէ աստի բառնան առնուլ, այլ և ՚ի ջնարթնոց գովութիւնս բարձրացեալ յղկացեալ խնդրեն. ոչ գիպեն որոց ամենայնի տեսուչ յաւեժ Աստուած է. և արելութիւն
- 5 իմն չարութեան համարին փախչել ՚ի դարաստանէն: ⁵ Բազում անգամ զբազումս որք յիշխանութեան կարգեալ են՝ որոց հաւարարութեամբ զգործ ՚ի ձեռն առեալ է, հանգիստ և մխիթարութիւն անձանց համարին առ ՚ի հեղուլ զարիւն անբիծ: ⁶ Վասն որոյ կրեաց իսկ զարժան պարուհասն չարակամութեամբ ստութեամբ առանց խորհելոյ, ամբաստանութիւն մարտցանել մեզ. վասն այսորիկ որք ՚ի մէնջն պարուեցան: Այլ
- 7 արդ՝ զգուշանալ արժան է. ⁷ ոչ այնչափ միայն, որչափ և յառաջնում նուագին ուսուցաք ձեզ առնել. որչափ և գրեցան՝ ձեզ առանց սրբութեան, որ եղևոյ այնոցիկ որք արժանատրութեամբքն զօրացեալ էին՝
- 8 ժանտութեամբք իւրեանց: ⁸ Արդ հայեցեալ ձեր ՚ի թագաւորութիւնս. առանց խռովութեան ամենայն մարդկան շնորհեցաք կեալ խաղաղութեամբ: ⁹ Արդ արարէք զդարձ փոխարինին ՚ի նոյն. և որ առաջին հրամանն էր՝ այն ՚ի բաց մերժեսցի. և հեզութեամբ և խաղաղութեամբ ընդ
- 10 առաջ ելանել: ¹⁰ Եւ մի՛ որպէս Նամանն Ամադովթեանց Մակեդովնացի ճշմարտութեանց օտար լեալ ՚ի զաւակէն Պարսից. և յոյժ արեցեալ և
- 11 մերժեալ ՚ի մերմէ քաղցրութենէ աստի. ¹¹ և օտարացեալ զոր ունիմք առ ամենայն ազգս մարդասիրութիւնս. այնչափ ևս՝ զի և կոչեցաւ մեր աթոռակից. որում երկիր պագանեն ամենեքեան որք են ընդ մերով իշխանութեամբս. զոր յերկրորդ աթոռս իմում նստուցեալ պարուեցաք:
- 12 ¹² Եւ ոչ հանդարտեաց նա իւրում ամբարտաւանութեանն՝ մենքենայել ջանացաւ՝ յիշխանութենէ աստի զմեզ ՚ի բաց մերժել. և յոգոց աստի մերոց. ¹³ և զմեր փրկիչն և զերախարարո՞ զՄուրդքէ. և ջքնաղ և զանարար, զհաւասար թագաւորութեանս իմոյ զԵսթեր փիկնանց փիկին, ամենայն ազգան իւրեանց հանդարձ՝ բազում զոր ՚ի նանիր վնաս ՚ի վերայ
- 14 եղեալ առանց պարճառի, խնդրեաց զսոսա ՚ի կորուստ. ¹⁴ զի նա այսով

16. 1 Ունանք. ՚Ի կողմանս Նդկաց և Եթովպաց՝: **4 Բազումք.** Աստի բառնան, այլ ՚ի ջնարթնոցն... յղկացեալ ոչ գիպեն... տեսուչն յաւեժ Աստուած է: **5 Յօրինակին.** ՚Ի հեղուլ զարեն անբիծ: **6 Ունանք.** Զանարժան պարուի՞... առանց խորհրդոյ ամբարտաւանութիւն մարտցանել: **7 Ունանք.** Անարժանութեամբքն զօրացեալ էին ժառանգութեամբք իւրեանց: **10 Ունանք.** Ամադովթեանց Մակեդոն՝ ճշմար՞... ՚ի իւրմէ քաղցրութենէ: **11 Բազումք.** Երկիր պագանէին ամենեքեան որ էին ընդ: **12 Ունանք.** ՚Ի մերում ամբար՞. ուր Ոսկան. յիւրում ամբար՞: **13 ՚Ի բազումս պակասի.** ԶԵսթեր փիկնանց փիկին: **Ունանք.** Առանց պարճառանց խնդրեաց զսոսա:

օրինակաւ խորհեցաւ առնել զիշխանութիւնս Պարսից յանապար աւե-
րակ, և ՚ի Մակեդոնացիս անդրէն դարձուցանել: ¹⁵ Այլ մեք ՚ի բազմահնար15
սապակչէ յայնմանէ որք մապնեցան ՚ի կորուստ Նրէայքս, քեսանեմք
զի ոչ ինչ գործք չարութեան ՚ի սոսա գրանին. և արդար օրինաց
վարիչք: ¹⁶ Եւ են իսկ սոքա որդիք Բարձրելոյն մեծի՝ կենդանւոյն Աս-
տուծոյ. որ ուղղէ զմեր և զազգիս մերոյ զթագաւորութիւնս յիւրմէ բա-
րեսէր առապութեանն: ¹⁷ Եւ արդ բարտնք արարէք զի ոչինչ ձեռնամուխ17
եղէք ըստ հրամանի գրոյ հրովարտականց Նամանայ՝ որ առաքեցաւ
առ ձեզ. ¹⁸ վասն զի և նա՛ ինքն զայն յինքնէ գործեաց, մերձ ՚ի դրունս18
Սիսացոց քաղաքիս ամենայն ընտանեօք իւրովք հանդերձ, ՚ի փայտ
ելեալ է. զարժանն վրիժուց հապուցումն անդրէն յանձն իւր ընկալեալ
յամենակալէն Աստուծոյ, որ հապոյց նմա վաղվաղակի զդաբաստանն:
¹⁹ Եւ զպարճէն հրովարտակիս այտորիկ յառաջ հանեալ՝ եղեալ և քարածեօլ
ամենայն զգուշութեամբ, եթէ Նրէից վարել զհրեանց օրէնսն: ²⁰ Արդ՝
քաջալերեսցին նոքա. զի որպէս ՚ի ժամանակի նեղութեանն սրիպէին
զնոսա չարչարել. հապուցնէն զհապուցումն ՚ի թշնամիս իւրեանց, յերկոպասաներորդ
և յերեքպասաներորդ ամսեանն Ադար՝ ²¹ ՚ի նմին աւուր. զի զայս իսկ21
ամենագօրն Աստուած փոխանակ սապակելոյ ընտրեալ ազգին՝ արար
նոցա ուրախութիւն: ²² Եւ դուք այժմ ՚ի կարգս ձեր և ՚ի փօնս քարեկանաց22
ձերոց, և յաւոր նշանաւորի ուրախութիւնս արասցիք. ²³ զի որպէս23
ցայժմ, և արդ զկնի այտորիկ փրկութիւն եղիցի մեզ՝ և վաստակաւորաց
Պարսկաց: Եւ որք ՚ի մեր վերայ զխորհուրդ մահու խորհէին՝ նոցա
յիշարակ կորստեան: ²⁴ Ամենայն քաղաքք և ամենայն գաւառք որ ոչ24
առնիցեն ըստ բանից մերոց այսոցիկ՝ սրով և հրով և բարկութեամբ
մաշեսցին. ոչ միայն ՚ի մարդկանէ անապար լիցի, այլ և զազանք երկ-
րի և թռչունք երկնից՝ մինչև յաւիտեան ՚ի բաց մերժեալք ընկեսցին:

¹³ Եւ պարճէնք հրովարտականցն ցուցեալ կարդացեալ լիցի առա- **8**
ջի ամենայն աչաց՝ յիմուն թագաւորութեանս. և որ պարտաստեալ
հանդերձեալ էին կորուսանել զՆրէայտ՝ յաւուր յայսմիկ կորուսանել
զթշնամիս դոցա: Ո՞ղջ լերուք: ¹⁴ Եւ հրեշտակքն ելին փութով կապարել14
որ ՚ի թագաւորէն կարգեալ էր. և գրեցան հրամանն և եղաւ ՚ի Սիսիս
քաղաքի: Եւ յաւուրսն յայնոսիկ յորժամ եղև այս. ¹⁵ և Մուրթբէ ել, և15
զգեցեալ էր զպարմունձանն զարքունի, և պսակ ուներ ոսկի, և թակ ՚ի
բեհեզոյ և ՚ի ծիրանոյ. և քեսին որ ՚ի Սիսիս քաղաքին էին, և ուրախ
եղեն յոյժ: ¹⁶ Եւ Նրէիցն լոյս մեծ ծագեաց, և ուրախութիւն յոյժ17 յա-16, 17
մենայն քաղաքի և ՚ի գաւառս, ուր և ընթեռնուին զհրամանս արքունի՝
խնդութիւն և ուրախութիւն լինէր նոցա. և բազումք ՚ի հեթանոսացն
դառնային ՚ի Նրէութիւն անդր, և թլփապէին վասն ահին Նրէից:

14 Այլք. Խորհեցաւ առնել զիշխա՛: **16** Ոսկան. Առապութենէն: **17** Ոմանք. Գրոց
հրովարտա՛: Ոսկան. Որք առաքեցան առ: **18** Այլք. Զարժանի զվրիժուց զհա՛:
22 Ոմանք. Նշանաւորի ուրախութեանս: **23** Բազունք. Այտորիկ ուրախութիւն եղիցի
ձեզ, և վաստակաւորաց մերոց Պարսկաց... զխորհուրդ մահու խորհէին: **24** Այլք.
Ըստ բանից մերոց այսոցիկ: **8. 13** Բազունք. Պարտաստել հանդերձեալ զՆրէայտ
յաւուրս յայսմիկ կորուսանել զթշնամիս դոցա: Եւ հրեշ՛: **14** Ի բազումս պակասի.
Ի Սիսիս քաղաքի: Եւ յաւուրսն յայնոսիկ յորժամ եղև այս. և Մուրթբէ:

9 ¹ Զի յերկոպասաներորդ ամսոյն՝ և յերեքրասաներորդ ատուրն որ է Ադար. ե՛կն եհաս հրովարտական՝ որ գրեալ էր յարքունուսար: ² Ի նմին ատուր կորնչէին որ միանգամ ընդդիմադարձք լինէին Նրէիցն: ³ Եւ ո՛չ որ էր որ ընդդէմ դառնայր նոցա ամենևին. քանզի զահի՛ հարան ՚ի նոցանէն: ⁴ Զի իշխանքն որ ՚ի վերայ նախարարացն նոցա կացեալ էին, և կուսակալք՝ և արքունի դպրապետք՝ պատուէին զՆրէայսն, զի ահն Մուրդքէի կայր ՚ի վերայ նոցա. ⁵ քանզի հրաման փուեալ էր հրովարտակաւ թագաւորին՝ անուանել զնա ընդ ամենայն թագաւորութիւնն իւր: ⁶ Եւ ՚ի Սիսիս քաղաքի կոտորեցին Նրէայքն արս իբրև հինգ հարիւր: ⁷ ԶՓարակն, և զՆեսպէն, և զԴովփոն, և զՓազգա, ⁸ և զՓարդայա, և զԲարեա, և զՍարաբաքա, և զՄարմասիս, ⁹ և զԱրուփեան, ¹⁰ և զԱրսէսն, և զԱրքութեան, ¹¹ զորդիսն Նամանայ որդւոյն Ամադոլթայ, որդւոյ Բերգեայ թշնամոյն Նրէից: ¹² Եւ յափշտակեցին ՚ի նմին ատուր՝ և մատուցին զթին արքայի զկորուսելոցն ՚ի Սիսիս քաղաքի: ¹³ Եւ ասէ արքայ ցեպօթը. Կորուսին Նրէայքն ՚ի Սիսիս քաղաքի արս հինգ հարիւր. և շուրջ զքաղաքան ո՞հչափ ևս առաւել յոյժ կարծես. արդ զի՛նչ ևս կամիս՝ զի արարից քեզ: ¹⁴ Եւ ասէ ցարքայ Եսթըր. Տացէ՛ հրաման արքայ Նրէիցն սոյնպէս առ վաղիւ, զի զորդիսն Նամանայ կախեսցեն: ¹⁵ Եւ եր հրաման առնել այսպէս, և հան արտաքս առ Նրէայսն որ ՚ի քաղաքին էին՝ զմարմինս որդւոցն Նամանայ հանել ՚ի փայր: ¹⁶ Եւ ժողովեցան Նրէայքն ՚ի Սիսիս, յատուրն չորեքրասաներորդի Ադարայ, և կուտեցին արս երեք հարիւր. և ո՛չ ինչ յափշտակեցին: ¹⁷ Եւ որ այլքն էին ՚ի Նրէից անփի որ ընդ թագաւորութեամբ նորա էին ժողովեցան, և անձանց իւրեանց օգնէին: Եւ հանգեան նոքա, և դադարեցին յայնցանէ որք պատերազմէին ընդ նոսա. զի կորուսին ՚ի նոցանէ իբրև հինգ հազար ոգի ¹⁸ յերեքրասաներորդի ամսոյն Ադարայ. և ո՛չ ինչ յափշտակեցին: Եւ հանգեան նոքա յերեքրասաներորդ ատուրն նորին ամսոյ. և կարգեցին զօրն զայն օր հանգապեան՝ խնդութեամբ և ուրախութեամբ: ¹⁹ Եւ Նրէայքն որ էին ՚ի Սիսիս քաղաքի, ժողովեցան ՚ի չորեքրասաներորդ ատուր ամսոյն, և ո՛չ հանգեան. և կարգեցին զհնգերասաներորդ օրն ցնծութեան և ուրախութեան: ²⁰ Վասն այսորիկ Նրէայքն ընդ ամենայն երկիր, և ընդ գաւառս առնէին փօնս ուրախութեան. զօրն չորեքրասաներորդ Ադար ամսոյ, օր բարի՛ ուրախութեան. և առաքեն նուէրս այր ընկերի՛ իւրոյ, և բնակիչքն որ բնակեալ էին ՚ի մայրաքաղաքսն. և զհնգերասաներորդ զօրն զԱդարայ առնէին նոյնպէս բարեաց և ուրախութեան: ²¹ Եւ գրեաց Մուրդքէ զբանս զայս ՚ի գիրս մատենից, և առաքեաց Նրէիցն որ էին ընդ իշխանութեամբ Արտաշէսի արքայի, մերձաւորաց և հեռաւորաց, ²² հաստատել կարգել զատուրս զայսոսիկ առնել փօնս ուրախութեան՝

9. 1 Այլք. Միանգամ դիմադարձք լինէին: **6 Ոմանք.** Նրէայքն արս՝ Շ: **10 Ոմանք.** Որդւոյն Ամադոլթայ, որդւոյն Բարգեայ: **12 Ոմանք.** Կամիցիս՝ զի արա՛: **13 Յօրինակին.** Եւ ասէ արքայ ցեպօթը. Տացէ՛ հրաման: **Լար որուն ունի վրիպակաւ և այլ օրինակ մի:** **Ոմանք.** Այնպէս առ վաղիւ: **15 Ոմանք.** Եւ կուտեցան արս երեքհա՛. ուր ոմանք. և կոտորեցին արս երեքհա՛ր: **16 Ոսկսն.** Եւ որք մնացեալքն էին ՚ի Նրէից ան՛: **19 Ոմանք.** Ադարայ ամսոյն... ընկերի իւրոս:

զջորեքաասաներորդ և զհնգեքաասաներորդ ատուրն Ադարայ: ²²Վասն 22
 զի յայսմ երեսուն ատուրս հանգեան Նրեայքն ՚ի թշնամեաց իրեանց. և
 յամսեանն որ դարձաւ սուգ նոցա յուրախութիւն, այսինքն է Ադար. և ՚ի
 ցաւոցն որ դարձաւ յուրախութիւն, կարարել զատուրսն զայն՝ ատուրս
 հարսանեաց. ²³որպէս և գրեաց նոցա Մուրդքէ, ²⁴եթէ ո՞րպէս Նա- 23, 24
 ման Ամադովթեանց Մակեդոնացի պարերաճմ փայր ընդ նոսա, և
 ո՞րպէս եհան նոցա թիւ համարոյ և վիճակ կորուսանել զնոսա. ²⁵և 25
 կամ ո՞րպէս եմուր առ արքայն՝ և խնդրէր կախել զՄուրդքէ զփայրէն.
 և ո՞րչափ ձեռն ՚ի գործ արկեալ ածէր ՚ի վերայ Նրեիցն զչարիսն: Եւ եկին
 մթերեցան լցան չարիք նորա. և կախեցան նա՝ և որդիք նորա զփայրէ:
²⁶Վասն այնորիկ կարգեցան ատուրքս այս պահոց. վասն զի և ժամա- 26
 նակն իրեանց բարբառովն ասի Պահք, վասն բանից հրովարպակիս
 այսորիկ. և որ ինչ միանգամ անց ընդ նոսա, և որ ինչ եղև՝ նոցա,
²⁷հասարաբեաց կացոյց: Եւ ընդունին զայս Նրեայքն յանձինս իրե- 27
 անց, ուսուցանէին և որդոց իրեանց. և այլ որ ինչ յաւելոյր ՚ի նո-
 սա. և ո՞չ զամիսն այլափոխեն. ²⁸և ատուրքս այս յիշարակ լինին յազգս 28
 ազգս, ՚ի քաղաքս և ՚ի գաւառս, և ատուրքն այն պահոց պարուեսցին.
 և յիշարակ նոցա մի՛ պակասեսցէ ազգէ մինչև յազգս: ²⁹Եւ գրեաց 29
 Եսթեր դուսար Ամինադաբայ, և Մուրդքէ այր Նրեայ. և հասարաբե-
 ցին զպահպանութիւն հրովարպակիս այսորիկ: ³¹Եւ Մուրդքէ և Եսթեր՝ 31
 կացուցին իրեանց առանձինն. և ուխտեցին իրեանց ուխտ, և խոր-
 հուրդ կարարեցին: ³²Եւ Եսթեր երդմամբ հասարաբեաց մինչև յաւի- 32
 րեանս ժամանակաց. և գրեցան ՚ի յիշարակս:

¹Եւ գրեաց թագաւորն յիշխանութեան իրում ընդ ծով և ընդ ցամաք. **10**
²զգորութիւնն իւր, և զքաջալերութիւնն իւր. և զմեծութիւնն՝ և զփառս թա- 2
 գաւորութեան նորա. Ահաւասիկ գրեալ է ՚ի գիրս յիշարակաց Պարսից
 և Մարաց: ³Եւ իբրև առնոյր Մուրդքէ զթագաւորութիւնն յԱրաշխէ, 3
 և էր մեծ ՚ի թագաւորութեանն իրում. և փառաւորեալ՝ և սիրեցեալ
 էր ՚ի Նրեից անփի. և պարմէր զիրսն եղեալսն ամենայն ազգափո-
 մին իրում: ⁴Եւ ասէ Մուրդքէ. ՅԱսարուծոյ եղև այս. ⁵վասն զի յիշեաց 4, 5
 զբեախի երագոյն՝ զոր երես վասն բանիցս այսոցիկ. զի ո՞չ զանց եղև ՚ի
 նոցանէ բան մի: ⁶Փոքրիկ աղբերն որ եղև զե՛ր մեծ. և էր յոյս և արև՝ 6
 և ջուր յոյժ. Եսթեր է զեփն, զոր ամուսնացաւ թագաւորն, և արար զնա
 փիկին: ⁷Եւ երկու վիշապքն՝ են եմ և Նաման. ⁸և ազգք որք ժողովեալ 7, 8
 էին կորուսանել զանուն Նրեիցն՝ ⁹որ է Իսրայէլ: Եւ կարդացին առ Աս-
 րուած և կեցին. և ապրեցոյց Տէր զժողովուրդ իւր, և փրկեանց զմեզ
 Տէր յամենայն չարեաց մերոց. և արար Ասրուած զնշանս և զարու-
 եսարս իւր մեծամեծս, որ ո՞չ եղևն երբէք ՚ի հեթանոսս: ¹⁰Վասն այսորիկ 10
 արար վիճակս երկուս, զմին ժողովրդեան Ասրուծոյ, և զմին ամենայն

21 Այլք. Առնել փօն ուրա՛: 22 Ոսկան կրկնէ. Յուրախութիւն, այս ինքն և Ադար, կարա՛: 25 Ոմանք. Ձեռնգործ արկեալ... լցան չարիք նոցա: 26 Ոմանք. Վասն զի ժամանակն իւ՛... վասն բանիս հրովարպակիս: 27 Այլք. Եւ այլ ինչ որ յաւելոյր ՚ի նոսա, և զամիսն ո՞չ այլափոխեն: 28 Ոմանք. Ի՛ յիշարակ լինին: 10. 3 Ոմանք. Ամենայն ազգին իրում: 6 Ոմանք. Փոքրիկ աղբերն:

- 11 հեթանոսաց: ¹¹ Եւ եկին այս երկու վիճակքս 'ի ժամս և 'ի ժամանակս.
 12 և յաւտրն դասարաստանի առաջի Աստուծոյ յամենայն հեթանոսս: ¹² Եւ
 յիշեանց Աստուած զժողովուրդ իւր, և արդարացոյց զժառանգութիւն
 13 իւր: ¹³ Եւ եղիցին նոցա աւուրքս այս յամսեանն Ադարայ 'ի չորեքրասան
 աւուր, և 'ի հնգերասաներորդի նմին ամսոյ, ժողովուրդքն հանդերձ
 ցնծութեամբ և ուրախութեամբ առաջի Աստուծոյ, ըստ ազգս յափփենից
 'ի ժողովրդեանն Իսրայելի:
- 11** ¹ Յամին չորրորդի թագաւորութեանն Փրոդոմեայ և Կղեոպարայ,
 եմոյժ Դովսիթետս քահանայ և Ղևրացի, և Պրոդոմետոս որդի նորա,
 զազնուական գրեալ հրովարտակն, զՓրորեանն. որ անուանի Լիսիմաքոս
 Պրոդոմեայ, այն որ յԵրուսաղէմ:

Կարարեցաւ Եսթեր:

13 Ոսկան. 'Ի չորեքրասան աւուրս, և զհնգերասաներորդի նմին ամսոյ: **11. 1 Ունսնք.** Լուսիմարքոս: *Ոսկան.* Պրոդոմեայ զորդի այն որ յԵրուսաղէմ:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԳՐՈՅՍ ՅՈՒԴԹԱՅ:

ՉԳՈՐԾ քաջութեանն Յուդիթայ որ սպանն զՆոդեփեռնէս՝ զայն որ պաշարեալ էր զԲեփղուս՝ որ է Սամարիա, առ Նաբուքոդոնոսորաւ եղեալ՝ ասէ պարմութիւնս. և ցուցանէ զպաշարելն Նոդեփեռնէայ զՇամբին յետ դարձի գերոյն ՚ի Բաբելոնէ: Գիպասցեն խնդրողք զի չէ՛ Նաբուքոդոնոսորս այս՝ նա՛ որ գերեաց զԵրուսաղէմ. զի ասէ Եսեբի ՚ի Քրոնիկոնին, իբրև ՚ի փութութենէ զայս ինչ. ԶԿամբիսէս որ յետ Կիրոսի Պարսից՝ առ ՚ի Նեբրայեցոց երկրորդ Նաբուգոդոնոսոր կոչել, առ որով Նրէիցն պարմութիւն լինել ասէ. որ սպուգապէս կարծելի է զոլ այս: Իսկ եթէ զԺամանակն Կամբիսէս Նաբուքոդոնոսորայ յոլով ասէ. և զպաճարն իբր շինեալ, մի՛ զարմասցիս. զի իրքս նախ է քան զգալն Զորաբաբելի. յաւուրս Յովակիմայ մեծ քահանայի, որդոյ Յեսուայ Յովսեդեկեանց, և յառաջ է քան զիրսն Եսթերայ:

ՅՈՒՂԻԹ Է ԳԻՐՔՍ

1 **Յ**ԱՄԻՆ երկուրասաներորդի թագաւորութեանն Նաբուքոդոնոսորայ
որ թագաւորեաց Ասորեստանեայցն՝ ՚ի Նինուէի մեծի քաղա-
քի. յաւուրս Արփաքսատայ որ թագաւորեացն Մարաց՝ յԵկրպարանացոց
2 երկրին. ² շինեաց նա անդ քաղաք, և ամ շուրջ զԵկրպարանացովքն
պարիսպս կոփածոյ քարանց, ՚ի լայնութիւն կանգնոց երկից, և յերկայնութիւն
՚ի վեց կանգնոյ. և արար բարձրութիւն պարսպին ելթանաստուն կան-
3 գուն. ³ և զաշտարակս նորա հաստարեաց հիմամբք յայսկոյս և յայնկոյս
դրանցն, կանգունս հարիւր յերկայնութիւն, և զլայնութիւն նորա ՚ի հիմանէն
4 հաստարեաց վաթսուն կանգուն: ⁴ Եւ արար զդրունս նորա անդրէն. և
բարձրութիւն նորա կանգունք ելթանաստուն, և լայնութիւն նորա ՚ի քա-
ռաստուն կանգնոյ. յէլս զօրութեանց զօրավարաց զօրաց նորա, և ՚ի
5 կարգս հրամանի հեփուսակաց նորա: ⁵ Եւ արար պատերազմ յաւուրսն
յայնոսիկ Նաբուքոդոնոսոր արքայ ընդ արքային Արփաքսատայ ՚ի դաշտին
6 մեծի, որ է ՚ի սահմանս Հռագաւայ: ⁶ Եւ ժողովեցան գումարեցան առ
նա բնակիչք լեռնակողմանն, և ամենայն որ բնակեալ էին զգետովն
Եփրատայ, և զԴկղաթաւ, և զՆիւդասայ գետով, և զդաշտն Արիովքայ
արքային Եդ՚իմացոց. և ժողովեցան ազգք բազումք յոյժ պատերազմ
7 փալ ընդ որդիսն Քիդ՚ովթայ: ⁷ Եւ առաքեաց Նաբուքոդոնոսոր արքայ
Ասորոց առ բնակիչս Պարսից, և առ բնակիչսն արևմտեայց, զբնակիչսն
Կիւիկեցոց և զԴամասկոսի և զԼիբանանու, և զամենայն բնակիչսն որ
8 բնակեալ էին դէմ յանդիման ծովեզերեայցն. ⁸ և որք յազգէն Կարմեղ՝ացոց
9 են, և զԳաղատայ, և զվերին Գալիլեա, և զմեծ դաշտն Յեզրայէլ. ⁹ և զ-
ամենայն Շամրին, և որ ՚ի քաղաքս նորա էին. և յայնկոյս Յորդանան
գետոյ մինչև յԵրուսաղէմ. և ՚ի Բեքանն, և ՚ի Քեղ՚ուս, և ՚ի Կաղէս.
10 և ՚ի գետոյն Եգիպտացոց, և ՚ի Տափնաս, և զԴամեսսէն. ¹⁰ և զա-
մենայն երկիրն Գերսեմ, մինչև ՚ի գալ ՚ի Մեմփա. և ՚ի Տանեա, և
զամենայն բնակիչս Եգիպտացոց, մինչև ՚ի սահմանս Եթովպացոց:
11 ¹¹ Եւ ստահակեալ ապա՛խար արարին զբանսն Նաբուքոդոնոսորայ ար-
քային Ասորեստանեայց, ամենայն բնակիչք երկրին. և ո՛չ հաւանեցան
ընդ նմա՛ երթալ ՚ի պատերազմ. քանզի ո՛չ երկեան ՚ի նմանէ. և էին
12 առաջի նոցա հրեշտակք վարթարեալք և անարգեալք յոյժ: ¹² Եւ բար-
կացաւ Նաբուքոդոնոսոր ՚ի վերայ երկրին յոյժ. և երդուաւ յիր թա-
գաւորութիւնն և յաթոռն իւր եթէ՛ Խնդրեցից՝ ես, ասէ, վրե՛ժ ՚ի լերանց
անրի, Կիւիկեցոց, և Դամասկացոց, և Ասորոց, սպառել՝ զամենեսին
սրով ինով, զբնակիչսն Մովաբու, և զորդիսն Ամոնայ. և զամենայն
զՆրէաստան, և զամենայն Եգիպտացիս, մինչև ՚ի սահմանս երկուց

Ոմանք ունին վերնագիր գրոցս՝ Յողիթ է գիրքս այս. և օրինակ մի լոկ՝ Յողիթ:

1. 1 *Ոմանք.* ՚ի Նինուէի մեծ քաղաքի. և *ոմանք.* ՚ի Նինուէ ՚ի քաղաքի մեծի:
2 *Յօրինակին.* Շուրջ զԵկրպարանացովքն պարիսպս: *Ոմանք յաւելուն.* Ելթանաստուն
կանգուն, և զլայնութիւնն յիսուն կանգուն: 4 *Այլք.* Զդրունս նորա անդէն: 5 *Ոմանք.*
Որ ՚ի սահմանս Հռագաւայ: 6 *Ոմանք.* Եւ զՆիւդիպասայ գե՛... ընդ որդիսն Թեղովթայ:
7 *Ոմանք.* Դէմ յանդիման ծովեզերայսն: 10 *Ոմանք.* ՚ի գալ Մեմփայ: 11 *Այլք.*
Նրեշտակքն վարթ՛:

ծովուցն: ¹³Եւ պապրասպեցաւ և ճակարեցաւ ամենայն զօրութեամբ ¹³
 իրով ՚ի վերայ Արփաքսադայ արքայի, յամի ելթն և փասներերդի.
 և զօրացաւ ՚ի պապերազմին իրում, և դարձոյց առ իւր զամենայն
 զօրութիւնս Արփաքսադայ, և զամենայն երիվարս նոցա, և զամենայն
 զէնս և զկառս նոցա. ¹⁴և փրեաց ՚ի վերայ քաղաքաց նորա: Եւ չոգաւ ¹⁴
 մինչև յԵկբափանս, և կալաւ զաշտարակս նորա. և քանդէր և աւար
 հարկանէր զհրապարակս նորա. և զգարդ նորա դնէր ՚ի նախապինս
 նորուն: ¹⁵Եւ առ նա զԱրփաքսադ ՚ի սահմանս Ղռագուայ. և սպան ¹⁵
 սապակեաց զնա սրով իրով: ¹⁶Եւ դարձոյց անդրէն զօրս իւր որ ¹⁶
 եկեալ էին ընդ նմա յայլազգեաց անպի բազմութիւն յոյժ: Եւ էր անդ
 յանհոգութեան և յուրախութեան, ինքն և ամենայն զօրք իւր զաւուրս
 հարիւր քսան:

¹Յամին ութ և փասներորդի, յաւուրն երկոպասաներորդի՝ ամսոյն **2**
 առաջնոյ՝ հանդէն առնէր զօրաց իւրոց, և խորհէր ընդ նոսա զի խնդրեսցէ
 զվրէժ յամենայն երկրէ, ²և կոչեաց նա զամենայն մեծամեծս իւր, և **2**
 զկուսակալս իւր. ³և ասէ ցնոսա զխորհուրդս կամաց իւրոց. և կապարեաց
 զամենայն չարիս երկրին ՚ի բերանոյ իւրմէ յականջս զօրացն: ⁴Եւ նոցա **4**
 պապրասխանի՝ փուեալ ասեն. Սապակեացի՝ ամենայն մարդ դիմակացք
 թագաւորի, և որ ոչ հնազանդեացի բանի հրամանաց նորա: ⁵Եւ եղև **5**
 իբրև կապարեաց զխորհուրդս զայս, կոչեաց Նաբուքոդոնոսոր արքայ
 Ասորեստանեայց զՂոդեփեռնէս զապարապետ ամենայն զօրաց իւրոց՝
 և ասէ ցնա. Այսպէս ասէ արքայ մեծ՝ տէր ՚ի վերայ ամենայն երկրիս.
 սհաւասիկ դու ելանիցես առաջի երեսաց իմոց, և ընտրեսցես առցես
 դու ընդ քեզ որք յուսացեալ են ՚ի զօրութիւնս իւրեանց, հեքուակս հա-
 զարս հարիւր քսան. և բազմութիւն յոյժ հեծելոց բերս երկոպասան.
 և ելցես դու ընդ կողմն արևմտից. քանզի ապախար արարին զբանիք
 հրամանաց իմոց: Եւ պապուիրեսցես նոցա, զի պապրասպեսցեն զեր-
 կիրն և զջուրսն. զի ելանեն ես բարկութեամբ իմով ՚ի վերայ նոցա,
 և ծածկեն զերեսս ամենայն երկրի, և առնեն կոխան ոպից զօրութե-
 ամբ իմով, և մարմեցից զնոսա ՚ի յափշտակութիւն ամենայն զօրաց
 իմոց. և վիրաւորք նոցա լցցեն զձորս և զձործորս իւրեանց, և զեկրք
 խաղացեն յարենէ նոցա. և ածից ես զգերութիւն ՚ի վերայ նոցա ՚ի
 ծագաց երկրէ: Եւ դու ելանիցես պապիցեն պաշարիցեն ինձ զսահմանս
 նոցա. և ապա մարմեցեն քեզ զանձինս իւրեանց. և պահիցես ինձ գ-
 նոսա յաւուր նեղութեան և կշտամբանաց նոցա: ⁶Եւ ոչ անխայեսցէ **6**
 ակն իմ ՚ի վերայ այնոցիկ որ ապախար արարին զիս՝ փայ զնոսա ՚ի
 մահ և յափշտակութիւն յամենայն երկրի քում. զի կենդանի՝ եմ ես
 զօրութեամբ թագաւորութեամբ իմով. խօսեցայ՝ և առնեն զամենայն

13 Ունակք. Յամի հնգերասներորդի... և զկառս նորա: **15 Ունակք.** Ի սահմանս
 Ղռագուայ: **2. 4 Ունակք.** Դիմադարձք թագաւորի. և որ ոչ հնազանդեցան
 բանի: **5 Ունակք.** ԶՂոդեփեռնէս զապարապետ: *Ի գիրս յայս՝ որպէս և ՚ի
 նախակարգեալն Եսթերայ՝ գրեթէ ըստ ամենայն գրչագրաց մերոց այլ և այլ
 եղանակաւ գրին յարուկ անուանք ինչ. որպէս՝ Ղոդփեռնէսն. և Ղոդփեռնէս.
 և Ղոդափեռնէս, Ղոդփեռն, և Ղոդեփեռնէ: Նոյնպէս և Բեքիդուայն, Բեքիդուա.
 Բեքուդա. և Բեքիդուդա. զորս ըստ իւրաքանչիւր տեղեացն համեմարեցաք օ-
 ղիակալի մերուն:*

զկամն իմ. և դու մի՛ զանց առնիցես, և մի՛ զմիով բանիս զոր ետու քեզ հրաման. այլ կարարելով կարարեսցես զամենայն որպէս և ասացի քեզ. և ոչ յերկարեսցես առնել զայդ: ⁷ Եւ ել Նողոփեռն յերեսաց տեսառն իւրոյ. և կոչեաց առ ինքն զամենայն իշխանս և զգորագրութիս Ասորոց, և ընտրէր ՚ի նոցանէ և թուէր արս ՚ի պարտեալս. որպէս և հրաման ետ նմա տերն իւր՝ բերս երկոպասան. և զհեծելագորս աղեղնաւորս՝ 8 բերս երկոպասան. ⁸ և կարգէր կազմէր զնոսա ճակարտեալս ՚ի պարտեալս: Եւ առ նա ուղտս և գրասարս բազումս յոյժ, բառնալ զկահ և զկարասի, և խաշն՝ և արջառս, և երամակս այծից ՚ի դարմանս իւրեանց, որոց ոչ գոյր թիւ. ⁹ և տայր ամենայնի նոցա թոշակ ՚ի ճանապարհ, ¹⁰ ոսկի և արծաթ ՚ի տանէ՛ թագաւորին բազում յոյժ: ¹¹ Ել ինքն և ամենայն զօրքն ընդ նմա ՚ի պարտեալս, զի պարտաստեցէ թագաւորին՝ ելանել ծածկել զերեսս ամենայն երկրին արևմտեայց՝ զհնու կառօք և երիվառօք, և ընտիր ընտիր հեքուակօք, և որ այլևս խառնեալ էին ՚ի նոսա իբրև զբազմութիւն մարախոյ, և իբրև զաւագ երկրի. զի ոչ գոյր թիւ բազմութեան նոցա: ¹² Եւ գնացին նոքա ՚ի Նինուէ քաղաքէ՝ գնաց երից ատուրց ՚ի դաշտն Բեկեղիթայ, և բանակեցան նոքա մերձ առ լեռինն ՚ի ճախակողմն վերին Կիլիկիայ. և առ զամենայն զօրս իւր՝ զհեծեալս և զհեքուակս, և զէնս և զկառս, և գնաց նա անտի ՚ի լեռնակողմն. ¹³ և եհար նա զՓուղ, և զՂուղ. քանդէր և աւար հարկանէր զամենայն որդիսն Նաանասեայ և զԻսայելի, որ բնակեալ էին ընդ երեսս անապարին, ընդ հարաւակողմն Քեղճովնայ: ¹⁴ Եւ անց ընդ Եփրատ գետ, և շրջեցաւ նա ընդ Միջագետս, և եհար վանեաց զամենայն քաղաքս բարձունս որ ՚ի վերայ ձորոյն Նաբովրայ էին, մինչև ¹⁵ ՚ի սահմանս ծովուն. ¹⁵ և հասանէր ունէր զսահմանս Կիլիկեցոց, և հարկանէր ստրակէր զամենայն դիմադարձս իւր: Եւ եկն մինչև ՚ի սահմանս Յափեթայ ՚ի հարաւակողմն, որ է՛ դէմ յանդիման Արաբիայ. ¹⁶ և արգելեալ փակեաց զամենայն որդիսն Մադիամու, և հրձիգ արար զամենայն յարկս և զխորանս նորա, և աւերէր քանդէր զամենայն գոմս խաշանց նոցա: ¹⁷ Եւ էջ նա ՚ի դաշտն Դամասկոսի յաւուրս հնձոց ցորենոյ, և հրձիգ արար զամենայն զանդս և զագարակս նոցա, և զհօտս և զանդեանս նոցա արար յապականութիւն. և զքաղաքս նոցա աւար հարկանէր, և զմանկունս նոցա ջարդէր. և հարկանէր ստրակէր զերիպասարդս նոցա ՚ի բերան սրոյ: ¹⁸ Եւ անկաւ ահ և երկեղ ՚ի վերայ բնակչաց ծովեզերեայց՝ Տիրոսի և Սիդոնի, և ՚ի վերայ բնակչացն Սիրիայ, և Իւլիսեայ. զամենայն բնակիչսն յԵմանաւ: Եւ որք բնակեալ էին յԱզովրոս, և յԱսկաղ՝ոն՝ երկեան յոյժ ՚ի նմանէ:

3 ¹ Եւ առաքեցին առ նա՝ խօսել ընդ նմա բանիք խաղաղութեան, և 2 ասեն. ² Ահաւասիկ մեք ծառայք Նաբուքոդոնոսորայ ենք, և կացեալ 3 ենք առաջի քո, արա՛ ընդ մեզ՝ որպէս և հաճոյ թոյի քեզ: ³ Զի ա-

7 *Ի լուս*. Աղեղնաւորս երկոպասան հազար: *Ուր ոմանք ունին ՚ի բնասրակի*. բիւրս երկուս հազարս: **11** *Ոմանք*. Ելանել ծածկել զամենայն երկիրն: *Եւ ոմանք*. Զամենայն երեսս երկրին: **14** *Այլք*. Ի վերայ ձորոյն Նաբովնա: **18** *Ոմանք*. Բնակչաց Սիրիայ... յԱզովրոս և յԱսկաղոնի: **3. 2** *Ի լուս*. Որպէս և հաճոյ թոյի առաջի քո:

հա փունք մեր, և ամենայն դաշարք ցորենոյ, և հօփք և անդեայք՝ և ամենայն գոմք խաշանց մերոց՝ առաջի աչաց քոց, արա՛ որպէս և բարի՛ թուի քեզ. զի ահա և քաղաքք մեր՝ և բնակիչք նոցա ծառայք քո ենք, ե՛կ մո՛ւր ՚ի սոսա, որպէս և բարի թուի՛ քեզ: ⁶ Եւ եկին արք ⁶ հրեշտակք առ Հողափեռնէս, և պատմեցին նմա ըստ բանիցս ըստ այսոցիկ. ⁷ և էջ ՚ի ծովեզրն ի՛նքն և զօրք իւր, և պահապանս կացուցանէր ⁷ ՚ի քաղաքս բարձունս: Եւ ա՛ռ նա ՚ի քաղաքաց անտի արս ընտրիրս պատերազմակիցս իւր: ⁹ Եւ եկին ընդ առաջ նորա քաղաքքն այնոքիկ ⁹ ¹⁰ երգովք և պակօք՝ և ծնծոյախիւք և թմբկօք: ¹¹ Եւ փորեաց նա զսահմանս ^{10, 11} նոցա. և ՚ի բաց ընկէց զամենայն զանառ նոցա: ¹² Եւ էր հրաման փու– ¹² եպ նմա սարակել զաստուածս երկրին. ¹³ զի միայն Նաբուքոդոնոսորայ ¹³ պաշարօն փարցին ամենայն ազգք և ազինք. կարդասցեն զնա Աստուած: ¹⁴ Եւ եկն նա դէմ յանդիման Եգրայելոմեայ, որ մերձ էր առ ¹⁴ բնակիչսն, որ է դէմ յանդիման սարոյն մեծի՛ Հրեաստանի: ¹⁵ Եւ բանակեցան ¹⁵ նա ՚ի մէջ Գայեայ և Բիշանու. և եղև անդ՝ ամիս մի ժողովել ռոճիկս և դարմանս զօրաց իւրոց:

¹ Իբրև զայն լուսն որդիքն Իսրայելի և բնակիչքն Հրեաստանի, զոր ⁴ արար Հողոփեռնէս ընդ ազգս և ընդ հեթանոսս, և զօրագլուխք արքային Ասորեստանեայց. և դիպէս քանդեաց զամենայն մեհեանս նոցա, և արար զնոսա յապականութիւն. ² և երկեան նոքա յոյժ յերեսաց ² նորա. և վասն Երուսաղէմի՝ և փանն Աստուծոյ իրեանց խռովեցան. զի ընդ այն ժամանակս էին դարձեալ ՚ի գերութենէ անտի իրեանց. և իբրև նորք էին ժողովեալք ՚ի Հրեաստան. և զսեղանն Տեառն Աստուծոյ իրեանց՝ և զսպասն և զփունն ՚ի պղծութենէ անտի դէռևս էին սրբեալ: ³ Եւ առաքեցին նոքա յամենայն սահմանս Շամրնի, և ³ ՚ի Կոնքեթթորովն, և ՚ի Բեղ՛մային, և յԵրեքով, և ՚ի Քովքա, և ՚ի Սովմայն, և ՚ի հովիփսն Շաղիմայ. ⁴ և հասին կալան զամենայն գլուխս ⁴ լերանց բարձանց, և պարսպեցին զգետոս որ էին ՚ի նոսա. և կազմեցին և եղին անդ զդարմանս ՚ի զործ պատերազմի. զի ընդ այն ժամանակս էին հնձեալ զանդս նոցա: ⁵ Եւ գրեաց Յովակիմ քահա– ⁵ նայ մեծ՝ որ էր յաւուրսն յայնոսիկ յԵրուսաղէմ, բնակչաց Բաբիղոյայ, և Բեպոմեսթեայ, որ է ընդդէմ Եգրոմեայ, ընդդէմ դաշարին՝ որ է մերձ առ Դովթայիմ. ⁶ և ասէ. Ելէք կալէք զանցս լեռնային կողմանն: Զի ⁶ ընդ այն էին մուրք ՚ի Հրեաստան. և էր դիւրին նոցա արգելով զնոսա, քանզի նեղ էին անցք կրճից՝ զոր կարէին պահել արք երկու: ⁷ Եւ արա– ⁷ րին որդիքն Իսրայելի՛ որպէս և հրամայեաց նոցա Յովակիմ քահանայ մեծ, և ձերակոյրք ժողովողեանն Իսրայելի որ նստէին յԵրուսաղէմ: ⁸ Եւ ⁸

3 Ոմանք. Առաջի աչաց քոց են... որպէս և բարոք թուի քեզ: *Ուր Ոսկան յատկու համար 4, 5, 6. *Եղիցին մերայինք ամենայնք ՚ի ներքոյ օրինի քո: Մեք ևս և որդիք մեր ծառայք քո ենք: Եկ առ մեզ խաղաղարար Տէր, և կառավարեա՛լ զծառայութիւնս մեր, որպէս հաճոյացի քեզ: Եւ եկին: 11 Ոմանք.* Չամենայն զանառս նոցա: **14 Ոմանք.** Եգրայելովեայ: **15 Ոմանք.** Ի մէջ Գայեայ և Բաշանու: *Ուր Ոսկան.* Բասանու: **4. 2 Ոմանք.** Եւ փանն Տեառն Աստուծոյ իրեանց... նորք էին ժողովեալ Հրեաստան: *Այլք.* Դեռ ևս էր սրբեալ: *Ուր Ոսկան.* և սեղանն... և սպասքն և փունն ՚ի պղ՛: **3 Ոմանք.** Կոնքեթթովն... և յԵրիքով: **6 Ոմանք.** Զի էին նեղք անցք:

կարդացին առ Տէր ամենայն այր Իսրայէլի՝ յամենայն սրբէ իրեանց. և խոնարհեցուցին զանձինս իրեանց՝ ինքեանք և կանայք իրեանց. 9 ⁹ և ամենայն պանդուխտք և վարձկանք՝ հանդերձ անասնօք իրեանց պաշարեցան, և արծաթագին ծառայք նոցա արկին քորձ զմիջովք իրեանց: ¹⁰ Եւ ամենայն այր Իսրայէլի կանամբք և մանկամբք իրեանց որ բնակեալ էին յԵրուսաղէմ, ՚ի գոճս իջեալ առաջի փաճարին Տեառն աղաչէին, և արկին սոխիր զգլխովք իրեանց, և թօթափէին զքործն առաջի Տեառն, և զսրբութեան սեղանօքն քորձ արկանէին. և կարդացին նոքա առ Աստուած Իսրայէլի ՚ի միասին յամենայն սրբէ, զի մի՛ մարնեսցէ ՚ի յափշտակութիւն զտղայս նոցա յաւար, և զկանայս նոցա յաւար, և զքաղաքս ժառանգութեան նոցա յապականութիւն, և զսրբութիւնն ՚ի պղծութիւն և ՚ի նախապիսն՝ և յայսն հեթանոսաց: Եւ լուա Տէր ձայնի՛ նոցա, և երես զնեղութիւնս նոցա. և էր ժողովորդն ՚ի պահս բազումս ընդ ամենայն Նրեաստան և յԵրուսաղէմ առաջի սրբութեանցն Տեառն ամենակալի: ¹⁶ Եւ Յովակիմ քահանայ մեծ՝ և ամենեքեան որ կային առաջի Տեառն՝ քահանայք և պաշտօնեայքն Տեառն քորձ զգեցեալ էին, և մարուցանէին զողջակէզս հանապազորդս և զաղօթս, և զկամսն յօժարութեանն, և զպարարագս ժողովրդեանն: ¹⁷ Եւ էր սոխիրն ՚ի վերայ վարշամակաց նոցա որ կայր ՚ի վերայ գլխոց նոցա. և գոչէին առ Տէր յամենայն սրբէ իրեանց, յայցելութիւն և ՚ի բարիս առնել փանն Իսրայէլի:

5 ¹ Եւ պարմեցին Նոդոփեռնեայ զօրագլխի զօրացն Ասուր, եթէ որդիքն Իսրայէլի պարտաստեցան ՚ի պարերագն, և զանցս լեռնային կողմանցն փակեցին, և պարսպեցին զամենայն գլուխս լերանց բարձանց, և թաքուցին ² ՚ի դաշտս որոզայթս: ² Եւ բարկացաւ յոյժ Նոդոփեռնէս բարկութեամբ մեծաւ. և կոչեաց նա զամենայն իշխանսն Մովաբայ, և զզօրագլուխսն ³ Ամովնայ, և զամենայն նախարարս ծովեզերեայս. ³ և ասէ ցնոսա. Պարմեցէ՛ք դուք ինձ որդիք Քանանու, ո՛վ են ժողովորդս այս որ նստին ՚ի լեռնակողմանս. և զի՛նչ քաղաքք են յորում բնակեալ են սոքա՝ և կամ բազմութիւն զօրաց նոցա. և ի՞նչ է ոյժ նոցա և կամ զօրութիւն. կամ ո՛վ է ⁴ թագաւոր նոցա և առաջնորդ զօրաց նոցա: ⁴ Եւ ընդէ՛ր թիրեցին զմիպս իրեանց, զի մի՛ եկեսցեն ընդ առաջ իմ. այլ հպարտացան քան զամենայն բնակիչս արևմտեայցս: ⁵ Եւ ասէ ցնա Աքիովր առաջնորդ ամենայն որդոցն Ամոնայ. Լուիցէ վեր բանից ծառայի քոյ, և պարմեցից քեզ զճշմարիտն՝ վասն ժողովրդեանդ որ բնակեալ են ՚ի լեռնակողմանդ յայդմ որ մերձ առ քեզս է. և ո՛չ ինչ ելանէ ստութիւն ՚ի բերանդ ծառայի քոյ: ⁶ Ժողովորդս այս են յազգէ՛ Քաղդեացոց. ⁷ և պանդխտեցան զառաջինն ՚ի Միջագետքս. զի ո՛չ կամեցան պաշտել զդիս հարց իրեանց յերկրին Քաղդեացոց. ⁸ և ելին նոքա ՚ի հայրենի երկրէն իրե-

8 *Ոմանք.* Եւ կարդային առ Տէր: **9** *Ոմանք.* Եւ վարձկանք իրեանց: **10** *Ոմանք.* Ի գոճս իջեալ առաջի Տեառն... և թօթափեցին զքործն: *Ոսկսն.* Զտղայս նոցա և զկանայս նոցա յաւար: **16** *Ոմանք.* Եւ ամենեքեան որ կացին առաջի: **5. 1** *Ոմանք.* Ի դաշտ որո՞: *Ոսկսն.* ՚ի դաշտի: **3** *Ոմանք.* Բնակեալ են նոքա... և կամ ո՛վ է թա՞: **5** *Ոսկսն.* Ի կողմանդ յայդմ:

անց. և երկիր պագին Ասորւոյ երկնաւորի գոր ճշմարտեալ ծանեան: Եւ եկեալ գնացին նոքա ՚ի Միջագերս՝ և պանդխտեցան անդ աւուրս բազումս. և ասէ ցնոսա Ասորւածն նոցա՝ ելանել նոցա ՚ի պանդխտութենէն և գալ յերկիրս Քանանու. և բնակեցին անդ, և մեծացան ոսկով և արծաթով՝ և անասնով բազմով: ⁹ Եւ իջին նոքա յԵգիպտոս, քանզի եղև 9 սով յերկրին Քանանացոց, և պանդխտեցան անդ մինչև սնան, և եղեն անդ բազում յոյժ. և ոչ էր թիւ ազգի նոցա: ¹⁰ Եւ յարեալ ՚ի վերայ նոցա 10 արքայն Եգիպտացոց չարչարել զնոսա ցաւովք, և աղիւտովք, և արկին զնոսա ՚ի ծառայութիւն: ¹¹ Եւ կարդացին նոքա առ Ասորւած իրեանց, և եհար նա զերկիրն Եգիպտացոց հարուածովք անբժշկութեան. և հալածեցին հանին զնոսա Եգիպտացիքն յերեսաց իրեանց. ¹² Եւ 12 ցամաքեցոյց Ասորւած զծովն Կարմիր առաջի նոցա, ¹³ և ամ գնոսա ՚ի ճանապարհն Սինայ, և ՚ի Կաղէսբառնեայ. և հանին զամենայն բնակիչս անապարին. ¹⁴ և բնակեցուցին յերկրին Ամովրիացոց. 14 և զամենայն զԵսեբովնացիս սաբակեցին զօրութեամբ իրեանց: Եւ անցին նոքա ընդ Յորդանան, և ժառանգեցին զամենայն երկիրն. ²⁰ և 20 մերժեցին հանին յերեսաց իրեանց զՔանանացին, և զՓերեզացին, և զՅերուսացին, և զՍիւքեմ, և զամենայն Գերզեսացիս, և բնակեցին յերկրին աւուրս բազումս: ²¹ Եւ մինչ ոչ մեղանչէին առաջի Ասորւոյն 21 իրեանց՝ էր ընդ նոսա ամենայն բարութիւն. զի Ասորւած որ արեայ զանիրաւութիւն՝ էր ընդ նոսա: ²² Եւ յորժամ ՚ի բաց մերժեցին յիրեանց 22 զճանապարհս ուխտին Ասորւոյ, սաբակեցան ՚ի պարերագնունս բազումս յոյժ. և զերեցան յերկիր օտար որ ոչ իրեանց էր. և փաճարն Ասորւոյ իրեանց եղև ՚ի կործանումն. և քաղաքք նոցա մարնեցան ՚ի ձեռս թշնամեաց նոցա: ²³ Եւ այժմ դարձան առ Տէր Ասորւած իրեանց՝ և 23 ժողովեցան ՚ի զերութենէ իրեանց ուր էին ցրուեալք, և կալան զքաղաքն զԵրուսաղէմ ուր էր սրբութիւնն. և բնակեցին ՚ի լեռնակողմանն, զի էր ակերակ: ²⁴ Եւ արդ այժմ փէր, եթէ անգիտութիւն ինչ լինի ՚ի ժողովրդեան 24 նոցա, և մեղանչեցեն Ասորւոյ իրեանց, ակնկալեալ սպասեսցուք այսմիկ, զի այս է նոցա զայթազողութիւն. և սպա զումարեսցուք ՚ի վերայ նոցա, և փացուք ՚ի վերայ նոցա պարերագմ: ²⁵ Ապա թէ չիցէ 25 ինչ նոցա անիրաւութիւն առ Ասորւածն իրեանց՝ զանց արասցուք առ նոքօք փէր. գուցէ պաշտպանիցէ նոցա Տէր Ասորւածն իրեանց, և լինիցիմք մեք յամո՞թ նախարանաց ամենայն երկրի: ²⁶ Եւ եղև իբրև դադարեաց Աքիովր ՚ի խօսելոյ զբանս զայս, փոքնեցեաց ամենայն բանակն որ շուրջ զխորանաւն: ²⁷ Եւ ասեն իշխանքն ցՆողովիւտն, և 27 որ բնակիչքն էին ծովեզերեայց և Մովաբացոց, զի պարուհասեսցէ զԱքիովր. Զի ոչինչ երկնչիմք մեք յորդոցն Իսրայէլի. ժողովուրդ որ ոչ ունի կար ինչ զօրութեան պարերագմի: ²⁸ Արդ՝ ելցո՛ւք մեք, և լիցին 28 նոքա կերակուր ամենայն զօրաց քոց փէր Նողովիւտն:

8 Ոսկան. Եւ անասնով բազմաւ: **13 Բազումք.** Ի ճանապարհ Սինեայ ՚ի Կաղէսբառնեայ: **14 Ոմանք.** Եւ ժառանգեցին նոքա զամենայն երկր: **22 Ոմանք.** Որ ոչ էր իրեանց: **26 Ոմանք.** Որ շուրջ էին զխորան: **27 Ոմանք.** Ոչ ունին ինչ կարի զօրութիւն ՚ի պարերագմի: **28 Ոմանք.** Եւ լինիցին նոքա... զօրաց մերոց:

6 ¹ Եւ յորժամ դադարեցին 'ի խօսելոյ իրեանց, որ շուրջ էին զխորանանս իրեանց. և ասէ Ղողովեռնէս զօրագլուխ զօրացն Ասուր՝ ցԱքիովր, առաջի ամենայն զօրացն այլացգեաց. Ո՛վ են դու Աքիովր, որ դիմակաց ես ժողովրդեանն այլազգեաց ամենեցուն՝ և առ որդիս Մովսբայ, և որ
² վարձկանքս են յԵփրեմայ. ² զի մարգարեացար մեզ որպէս և օրս այս, և ասես եթէ մի՛ րացուք պարտերազն ընդ որդիսն Իսրայելի. զի Ասսուրացն նոցա պաշտպանէ նոցա. և ո՛վ է Ասսուրացն բաց 'ի Նաբուքոդոնոսորայ: Նա՛ առաքէ զգօրութիւն իւր, և սաքակէ զնոսա յերկրէ. և ո՛չ փրկէ զնոսա Ասսուրացն նոցա: ³ Այլ մեք ծառայք նորա վանենք զնոսա իբրև զայր մի. և ո՛չ կարասցեն կալ ընդդէմ հեծելազօր երկվարաց մերոց, և ջնջեսցո՛ւք զնոսա նոքօք. և զլերինս նոցա արբուցանենք յարեւել նոցա. և դաշտք նոցա լցցի՛ն դիակամքք նոցա. և ո՛չ ևս կարասցեն կալ առաջի մեր, այլ կորնչելով կորնչիցին. ⁴ ասէ արքայ Նաբուքոդոնոսոր րէ՛ր ամենայն երկրի. քանզի ասաց՝ և ո՛չ ընդունայնացան բանք բերանոյ նորա: ⁵ Այլ դու Աքիովր վարձկան Ամոնայ՝ և խօսեցար զբանս զայս յանիրաւութեան քում. և ո՛չ ևս յաւելցես րեսանել զերեսս իմ յօրէս յայսմանէ մինչև ինդրեցից վրէժ յազգէն որ յԵգիպտոսէն ելին. ⁶ և ապա՛ անցցէ սուր զօրաց իմոց ընդ կողս քո. ⁶ և կործանեսցիս ընդ վիրաւորս բազումս յորժամ դարձայց: Այլ այժմ դարձուցեն զքեզ ծառայք իմ 'ի լեռնակողմն՝ և պահեսցեն զքեզ յանցս քաղաքի միոյ որ յանցս ճանապարհացն է, և մի՛ կորնչիցիս մինչև սաքակեսցիս նոքօք հանդերձ. և եթէ յուսաս սրտիւ քով եթէ ո՛չ մաքնին՝ յայդ ինչ մի՛ վստահ լինիցիս. զի խօսեցայ՝ և ո՛չ անցանէ բան մի 'ի բանից իմոց: ⁷ Եւ ե՛ր հրաման Ղողովեռնէս ծառայից իւրոց որ կային առաջի նորա, կապել զԱքիովր, և րանել զնա 'ի Բեթիուղա, և մաքնել զնա 'ի ձեռս որդւոցն Իսրայելի: ⁸ Եւ կալան զնա ծառայք նորա, և ածին զնա արարայ բանակին 'ի դաշտ անդր, և զնացին նոքա 'ի դաշտէ անրի, և եկին 'ի լեռնակողմն աղբերցն 'ի ներքոյ Բեթիուղայ, որ է Շամրին: Եւ իբրև րեսին զնոսա արք քաղաքին 'ի վերայ գլխոյ լերինն, առին նոքա զզէնս իրեանց և յարձակեցան 'ի վերայ նոցա 'ի գլուխ լերինն. և ամենայն այր պարսաւոր կալան զելս նոցա և քարածիզ արարին 'ի վերայ նոցա: ⁹ Եւ մտին նոքա ընդ լեռնոտամբն, և կապեցին զԱքիովր, և ընկեցին զնա առ լեռնոտինն. և նոքա զնացին դարձան առ րերն իրեանց: ¹⁰ Եւ իջին որդիքն Իսրայելի 'ի քաղաքէ անրի և հասին 'ի վերայ նորա՝ և լուծին զնա, և րարան 'ի Բեթիուղա. և կացուցին զնա ընդ իշխանս քաղաքին իրեանց ¹¹ որք էին յաւուրսն յայնոսիկ՝ Ոգիա որդի Միքեայ յազգէ Շմաւոնի, և Քարմի որդի Եղ՛քիելի: ¹² Եւ ժողովեցին զամենայն զձերս քաղաքին՝ և զամենայն երկրասարդս, և զամենայն կանայս յեկեղեցին. և կոչեցին զԱքիովր 'ի մէջ ամենայն ժողովրդեանն.

6. 1 Ոմանք. Եւ յորժամ դադարեցին 'ի խոսելու իրեանց. որ էին շուրջ զխորանս:

2 Ոմանք. Եւ սաքակէ զնոսա յերեսաց երկրէ: **3 Ոմանք.** Եւ ո՛չ ևս կարիցեն կալ... այլ կորնչելով կորիցեն: **5 Այլք.** Որ խօսեցար զբանս... սուր զօրացս իմոց: **6 Ոմանք.** Քաղաքի միում... մի՛ վստահասցիս. զի խօսեցայ և ո՛չ անցցէ բան մի: **7 Ոմանք.** Որք կացին առաջի նորա, ունել և կապել զԱ՛: **8 Ոսկան.** Եւ քարածիզ արարին: **11 Ոմանք.** Եւ Քարմի որդի Մեղքիելի:

և հարցանէր զնա Ոգիա, եթէ՝ Վասն էի եղև ընդ քեզ այդ անցք: Եւ նա
 քայր պարտախանի, և պարտէր զբանս խորհրդոյն Նողովեռնեայ. և
 զամենայն բանսն զոր խօսեցաւ ինքն՝ ՚ի մէջ իշխանացն որդւոցն Ասուր.
¹³ զոր ինչ միանգամ մեծաբանեալ խօսեցաւ Նողովեռնէս վասն քանն 13
 Իսրայէլի: ¹⁴ Եւ ՚ի գունս իջեալ ամենայն ժողովուրդն երկրին երկիր 14
 պագանէին Ասորւծոյ, աղաղակէին և ասէին. ¹⁵ Տէր Ասորւած երկնից՝ 15
 քեն զամբարտաւանութիւն նոցա, և ողորմեաց խննարհութեան ազգիս
 մերում, և նայեաց՝ ՚ի սրբութիւն քո Տէր յաւուրս յայսմիկ: ¹⁶ Եւ աղա- 16
 չեցին: Եւ միսիթարեցին զԱքիովր, և գովեցին յոյժ զնա: ¹⁹ Եւ առ զնա 19
 Ոգիա յեկեղեցոյ անփի և քարան ՚ի քունս իւր. ²⁰ և արար նմա կոչունս 20
 ծերոցն և քահանայիցն: Եւ կարդացին զգիրներն զայն ամենայն առ Տէր
 Ասորւած Իսրայէլի:

¹ Եւ ՚ի վաղիս անդր պարտութեաց Նողովեռն զօրաց իւրոց, և ժողովեցան 21
 որ եկեալն էին նմա յօգնականութիւն, չուել զնա՝ ՚ի Բեքիդուա, և ՚ի վե-
 րայ ելից լեռնակողմանն, և հասանել քալ պարտեալսն ընդ որդիսն Իս-
 րայէլի: ² Եւ կազմեցան պարտաբեցան՝ զնացին յաւուրն յայնմիկ, ա- 2
 մենայն այր պարտեալսն, և ամենայն հետնակազօր պարտեալսն զմոզացն
 հարիւր եւթանասուն հազար, և հեծելազօրքն վառեալք երկուրասան
 հազար. թող զայլ ռամիկն ամենայն, և զկահ և զկարասի բազում սաս-
 փիկ յոյժ: ³ Եւ բանակեցան նոքա ՚ի հովիտն որ մերձ էր ՚ի Բեքիդուա 3
 ՚ի վերայ աղբերն. և հանին զառաջս բանակացն ընդ հարաւակողմն ՚ի
 լայնութիւն մինչև ՚ի Դովթայիմ, մինչև ՚ի Բեդ'բեմ. և յերկայնութիւն ՚ի
 Բեքիդուա մինչև ՚ի Կիսամ, որ է ընդդէմ Յեզրայելովմայ, այս ինքն է
 Յեզրայէլ: ⁴ Եւ որդիքն Իսրայէլի իբրև քանսն զայնչափ բազմութիւնն 4
 խռովեցան յոյժ, և ասեն այր ցրնկեր իւր. Այժմ լիզունն նոքա զամենայն
 երեսս երկրի, և ոչ լերինք բարձունք, և ոչ ձորք և բլուրք կարացցեն կալ
 առաջի զօրութեան ողոս: ⁵ Եւ առին որդիքն Իսրայէլի այր իւրաքան- 5
 չիւր զգէն իւր, և լուցանէին ջահս ՚ի վերայ աշտարակացն քաղաքին, և
 կային պահէին զամենայն գիրներն զայն: ⁶ Եւ յաւուրն երկրորդի եհան 6
 Նողովեռնէս զամենայն զհեծելազօրն դէմ յանդիման որդւոցն Իսրայէ-
 լի որ էին ՚ի Բեքիդուա, և հաս նա ՚ի վերայ ելից քաղաքին նոցա, և
 զաղբերս ջրոցն քննեաց, և աճապարէր պաշարել զնոսս. և հարկանէր
 ՚ի վերայ նոցա բանակս բանակս յարանց պարտեալսն զմոզաց. և ինքն
 չուեր զնայր անդդէն ՚ի բանակն իւր: ⁸ Եւ մարտան առ նա ամենայն 8
 որդիքն Ամովմայ, և ամենայն ժողովք և առաջնորդք որդւոցն Մովաբու,
 և զօրագլուխք ծովեզերեայցն՝ և ասեն. ⁹ Լուիցէ՛ բանից ծառայից իւրոց 9
 Տէր մեր, զի մի՛ լիցին հարուածք զօրաց քոց. զի ժողովուրդ որդւոցս
 Իսրայէլի ոչ են յուսացեալ ՚ի նիզակս իրեանց, և ոչ ՚ի գէնս, այլ ՚ի
 վերայ լեռանց բարձանց իրեանց յորում բնակեալ են ՚ի նոսս. ոչ իսկ

12 Ունակք. Եւ հարցանէր ցնա... զբանս խորհրդոցն: **20 Ունակք.** Եւ արար նա
 կոչունս: **7. 3 Ունակք.** Ի հովիտն որ է... որ էր ընդդէմ... այսինքն Յեզրայէլ: **Այլք.** Եւ
 հարին զառաջս բանակացն: **4 Ունակք.** Այժմ լիզունն նոքա: **5 Ունակք.** Եւ կային և
 պահէին զայն: **6 Ունակք.** Եւ զաղբիւր ջրոցն քննեաց: **8 Յօրինակին սրկատէր.**
 Եւ ամենայն ժողովք և առաջնորդք:

հնար է հասանել 'ի նոսա: Եւ արդ Տէր՝ մի՛ փար դու ընդ նոսա մարք
 պարտերազմի՝ որպէս և լինի պարտերազմ. և ո՛չ անկցի մի այր 'ի գորաց
 քոց. այլ հանդարտեա՛ւ և մնա՛ դու 'ի բանակիս քում, և ապրեցուցես
 դու զգօրս քո. այլ կալցին ծառայք քո զաղբերս ջուրցն որ ելանէ 'ի
 լեռնոսանէ անպի. քանզի անպի՛ ըմպեն ամենայն բնակիչք քաղաքիդ.
 և սարակին նոքա 'ի ծարաւոյ, և ապա ինքեանք իսկ մաքնեցեն
 զքաղաքն 'ի ձեռս քո. և ամենայն զօրավարօք մերովք ելանենք 'ի վե-
 րայ լեռանց բարձանց որ մերձաւորքս իցեն, և բանակեցուք 'ի վերայ
 նոցա իբրև զայր մի. քանզի սպառեցին նոքա 'ի սովոյ և ծարաւոյ,
 ինքեանք և կանայք իրեանց և որդիք իրեանց մինչեւ եկեալ իցէ 'ի
 վերայ նոցա սուր. փապանս անկցին 'ի հրապարակս քաղաքին իւ-
 րեանց, և հաբուցես նոցա զհաբուցումն չարութեան նոցա. փոխա-
 10 նակ զի 'ի կռիւ կացին և ո՛չ հնազանդեցան քեզ խաղաղութեամբ: ¹⁰ Եւ
 հաճո՛յ թուեցաւ խորհուրդն՝ Նոդփեռնեայ և ամենայն ծառայից նո-
 րա, և հրաման եր առնել որպէս և խօսեցանն: Եւ գնաց բանակ որ-
 դոցն Ամոնայ, և ընդ նոսա հազարք հինգ յորդոցն Ասուր, և բանա-
 կեցան նոքա 'ի ձոր հովտին, և հասին կալան նոքա զաղբերս ջուրցն
 զորդոցն Իսրայէլի: Եւ ելին որդիքն Եսաւայ, և որդիքն Ամոնայ, և
 բանակեցան ընդ կողմն լեռինն ընդդէմ Դովթայիմայ. և առաքեցին 'ի
 նոցանէն 'ի հարաակողմն կոյս՝ և ընդ հիւսւսի ընդդէմ Եգրեբիդ՝այ՝
 որ է մերձ ընդ Քուշ, որ է 'ի վերայ ձորոյն Քումուրայ: Եւ այլ զօրք
 Ասորեստանեայցն բանակեցան 'ի դաշտին՝ և ծածկեցին զամենայն ե-
 րեսս երկրին: Եւ այլ ռամիկքն՝ կահիւ և կարասով և խորանօք հանդերձ
 բանակեցան անդէն բազում մեծութեամբ: Եւ որդիքն Իսրայէլի զօչե-
 ցին առ Տէր Ասորւած իրեանց, զի զահի հարեալ սպառեալ էին ոգիք
 նոցա. քանզի պարտեալ պաշարեալ էր զնոսա թշնամեաց նոցա. և ո՛չ
 ինչ էր հնար նոցա ելանել 'ի միջոյ նոցա. և կացին պաշարեցին զնոսա
 զօրքն Ասուրայ զինու կառօք և երիվարօք իրեանց զաւուրս երեսուն և
 11 ջորս: ¹¹ Եւ լքան պարտասեցան ամենայն բնակիչք Բեպիղուայ. և ամե-
 նայն ամանք նոցա սպառեալ էին 'ի ջրոյ, և գուրք սպառեալ թափեալ
 էին. և ո՛չ գոյր ըմպելի միում աւուր, և զոր ըմպէին չափով և կշռով
 12 ըմպէին: ¹² Եւ 'ի վարանի և 'ի փարակուսի կային կանայք և մանկունք
 նոցա. և երիպասարդք նոցա լքեալ էին 'ի ծարաւոյ, և գորեալք կա-
 յին ընդ հրապարակս քաղաքին, և ընդ անցս դրանցն. և ո՛չ ուտիք
 էր նոցա միսիթարութիւն: Եւ ժողովեցան ամենայն ժողովուրդն 'ի վե-
 րայ Ոզիայ՝ և 'ի վերայ իշխանաց քաղաքին, երիպասարդք և կանայք
 և մանկւրին, և լացին նոքա ձայնիւ մեծաւ, և ասեն առաջի ամենայն
 13 ձերոց ժողովրդեանն. ¹³ Դա՛ր արասցէ Ասորւած 'ի մէջ մեր և 'ի մէջ
 ձեր, զի արարէք առ մեզ իրս անիրաւութեան, առ 'ի չխօսելոյ ձեր 'ի

9 *Ոմանք.* Ընդ նոսա պարտերազմ մարտի, և ո՛չ անկցի մի այր 'ի գորաց քոց: *Այլք.*
 Եւ ապրեցուցանես դու: *Ոմանք.* Չհաբուցումն չարութեան իրեանց: **10** *Ոսկան.* Եւ
 զնացին յորդոցն Ամմօնայ, և ընդ նոսա հա՛: *Ոմանք.* Մերձ 'ի Քուշ, որ է 'ի վերայ
 ձորոյն Քումուրայ: *Յօրինակին պակասէր.* Կառօք և երիվարօք իրեանց:

խաղաղութիւն ընդ որդիսն Ասոր: ¹⁴ Եւ արդ՝ ոչ ոք է որ օգնէ մեզ, այլ ¹⁴
մաքնեաց զմեզ Ասորուած ՚ի ձեռս նոցա, զի քապանսք անկցուք մեք ¹⁵
առաջի նոցա, և ՚ի կորուսք մեծի ծարաւոյ: ¹⁵ Արդ այժմ աղաչեցէք դուք ¹⁵
զնոսա, և քունք յաւար նոցա զքաղաքս ամենայն: ¹⁶ Զի լաւ է մեզ լի- ¹⁶
նել ՚ի յափշտակութիւն նոցա և ՚ի ծառայութիւն՝ և կեցցեն անձինք ¹⁶
մեր. քանզի ոչ կարեմք քսանել զմահ քոյալոց և զկանանց աջօք ¹⁷
մերովք, զի պակասեալ սպառեալ են ոգիք նոցա: ¹⁷ Արդ վկայենք ձեզ ¹⁷
առաջի երկնից և երկրի, և Ասորուծոյ հարցն մերոց որ խնդրէ զլրեժ ¹⁷
անձանց մերոց, և ըսք մեղաց հարցն մերոց. զի մի՛ արասցէ ըսք ¹⁸
բանիցս այսոցիկ յաւորս յայսոսիկ: ¹⁸ Եւ եղև լալումն և ողբումն մե՛ծ ¹⁸
՚ի վերայ եկեղեցոյն ամենեցուն ՚ի միասին, և գոչեցին նոքա առ Տէր ¹⁸
Ասորուած ձայնիւ մեծաւ: ²³ Եւ ասէ ցնոսա Ոգիա. Քաջալերեցարո՛ք ²³
եղբարք, և համբերեցէք ատուրս ևս հինգ, յորում ատուր առաքէ Տէր ²³
զողորմութիւն իւր ՚ի վերայ մեր. ²⁴ զի ոչ թողու նա զմեզ ՚ի սպառ. ²⁵ և ^{24, 25}
յորժամ անցանիցեն այս ատուրք, և ոչ եկեսցէ ՚ի վերայ մեր օգնութիւն՝ ^{24, 25}
արարից ձեզ ըսք բանիցս այսոցիկ: Եւ արձակեաց զժողովորդս ՚ի ^{24, 25}
քունս իւրեանց. և յաշտարակս և ՚ի պարիսպս քաղաքին զգուշանալ ՚ի ^{24, 25}
թշնամեացն: Եւ էին ՚ի վարանս և ՚ի մեծ քարակուսանս:

¹ Եւ լուա յաւոր յայնմիկ Յուդիթ զուսքր Մերարեայ. որդոյ Որոզեայ. **8**
որդոյ Յովսեփու. որդոյ Ոգիելեայ. որդոյ Եղ՛կիեայ. որդոյ Եղ՛իեսու.
որդոյ Քեղեկեայ. որդոյ Եղիաբու. որդոյ Նաթանայելի. որդոյ Սամամիեղեայ.
որդոյ Սարա Սադդէ. որդոյ Իսրայելի: ² Եւ այր նորա Մանասէ՛ յազգէ ²
նորուն, և ՚ի հայրենեաց նորա: Եւ մեռան այր նորա յաւորս հնձոց ²
զարեաց. ³ զի կայր նա ՚ի վերայ հնձողաց իւրոց ՚ի դաշտին. զի ³
յընթանալ խորշակին և զալ հասանել ՚ի վերայ գլխոյ նորա. յորմէ և ³
մեռաւ իսկ ՚ի Բերիդուա ՚ի քաղաքի իւրում. և թաղեցաւ նա առ հարս ³
իւր յազարակին որ մերձ էր առ Դովթայիմն, և ՚ի Բաղսովն: ⁴ Եւ նստէր ⁴
Յուդիթ այրի՛ ՚ի քան իւրում անս երիս և ամիսս չորս: ⁵ Եւ արար նա ⁵
քաղաւար ՚ի քանիս քանն իւրոյ. և ամ քորձ ՚ի վերայ միջոյ իւրում.
և էր արկեալ զիւրև հանդերձ այրութեան. ⁶ և պահէր նա՝ զամենայն ⁶
ատուրս այրութեանն իւրոյ. բայց միայն զօր շաքաթուն և զամսամբից և ⁶
զքարեկանացն, և զուրախութեան քանն Իսրայելի: ⁷ Եւ էր նա գեղեցիկ ⁷
յոյժ քեանելով. և եթող նմա Մանասէ այր նորա ոսկի և արծաթ, ծա- ⁷
ռայս և աղախնայս, և անդս և ազարակս, և անասուն. և ինքն Յուդիթ ⁷
դարմանէր զայն: ⁸ Եւ ոչ ոք ինչ ասէր վասն նորա բա՛ն չարութեան. զի ⁸
երկիւղած էր նա յոյժ ՚ի Տեառնէ: ⁹ Եւ իբրև լուա նա զբանն ժողովորդե- ⁹
անն զոր խօսեցան ապիրապութեամբ ընդ իշխանին. զի պակասեալ ⁹
էին նոքա ՚ի ծարաւոյ. և լուա Յուդիթ զբանն Ոգիայ զոր խօսեցաւ

13 Ոմանք. Ի մէջ մերում և ՚ի մէջ ձեր: **14 Ոմանք.** Առաջի նորա, և ՚ի կոր՛: *Ոսկան.*
Ի կորուսք մեծ ՚ի ծարաւոյ: **17 Ոմանք.** Յաւորս յայսմիկ: **18 Ոմանք.** Եւ ողբումն
մեծ յեկեղեցոյն: **25 Այլք.** Եւ ոչ եկեսցեն ՚ի վերայ մեր... և արձակեաց զժողովորդն:
Ուր Ոսկան. Ի վերայ մեր օգնութիւնք՝ արա՛: **8. 1 Ոսկան յատկու.** Որդոյ Եղ՛կիայ,
որդոյ Անանիայ, որդոյ Գեղեօնի, որդոյ Ռափայի. որդոյ Եղիեսու: **2 Այլք.** Եւ
այրն նորա: **3 Յօրինակին սրակասէր.** Զի կայր նա ՚ի վերայ: **5 Ոմանք.** Ի վերայ
միջոյ իւրոյ:

ընդ ժողովուրդսն, և որպէս վկայեանց նոցա՝ մարնել զքաղաքն յեք հինգ ատուրն ՚ի ձեռս Ասորեսպանեացն: Եւ առաքեաց գնաժիշտն իւր՝ որ էր ՚ի վերայ ամենայն ընչից իւրոց, և կոչեաց զՈզիայ, և զՔաբբին, և զՔարմին, և զԹերս ամենայն քաղաքին իւրոյ. ¹⁰ և եկին առ նա: Եւ ասէ ցնոսա. Լուարուք ինձ բնակիչք Բեթիղուայ, զի ոչ ուղիղ են բանք ձեր զոր խօսեցարուք առաջի ժողովրդեանդ յաւուրս յայսմիկ. և երդամսք հասարպեցէք զոր խօսեցարուքն առաջի Ասպուծոյ ՚ի միջի ձերում, և ասացէք մարնել զքաղաքս ՚ի ձեռս թշնամեաց մերոց, և եթէ ոչ Տէր առաքէ զօգնականութիւն մեզ: ¹¹ Եւ արդ դուք որ փորձէքդ զԱսպուած յաւուրս յայսմիկ. արդ հասարպեալ կայ այդ ՚ի մէջ որդւոց մարդկան: ¹² Եւ ասիա այժմ զՏէր զամենակալ ոչ հարցէք, և ոչ ինչ գիտացէք. ¹³ ¹³ զի խորութիւն սրտի մարդոյ ոչ գրանի, և բանից սրտից նոցա ոչ հասանէք. զիհնդ զԱսպուած որ արար գայս ամենայն քննել մարթիցէք, և զկամս նորա գիտիցէք, և կամ ՚ի խորհուրդս նորա հայիցիք. քան լիցի ձեզ եղբարք. մի՛ բարկացուցանիցէք զՏէր Ասպուած մեր: ¹⁴ Եթէ ոչ կամիցի յաւուրս հինգ օգնել մեզ. նա ունի զիշխանութիւնն. յորս կամի պաշտպան լինի մեզ յորում և իցէ, և կամ սապակել զմեզ առաջի թշնամեաց մերոց: ¹⁵ Այլ դուք մի՛ գրաւէք ՚ի ձեզ զխորհուրդս Տեառն Ասպուծոյ ձերոյ. զի ոչ որպէս մարդոյ է Ասպուծոյ սպառնալիք, և ոչ որպէս որդւոյ մարդոյ զի փանջէ: ¹⁶ Այլ այժմ կացեալ ակնկալցուք գրանել ՚ի նմանէ զողորմութիւն, աղաչեսցունք և կարդասցուք առ նա յօգնականութիւն մեզ. և լուիցէ՛ ձայնի աղօթից մերոց՝ եթէ իցէ նմա հաճոյ: ¹⁷ Զի ոչ երբէք յարուցեալ է այդպիսի ՚ի վերայ ազգիս մերոյ, և ոչ լեակ է այդպիսի մինչև ցայսօր, ոչ յազգիս մերում, և ոչ ՚ի փոհմի մերում, և ոչ ՚ի ժողովրդեան մերում, և ոչ ՚ի քաղաքս մեր: Ոչ պագանեն երկիր ¹⁸ ձեռագործաց ¹⁸ որպէս եղև յաւուրսն առաջինս. վասն որոյ մարնեցան ՚ի սոր և ՚ի յափշտակութիւն հարքն մեր, և կործանեցան կործանումն մե՛ծ առաջի թշնամեաց իւրեանց: ¹⁹ Այլ մեք զայլ Ասպուած ոչ գիտացարք բանց ՚ի նմանէ յոր յուսամքն զի ոչ անպես առնէ զմեզ. ²⁰ և ոչ զազգս մեր մարնել յայսպէս՝ որպէս և ուխտեցէք դուք. և կամ աւար հարկանել զարբութիւնս մեր. և կամ թէ չխնդրիցէ զվրժ անարգանաց թշնամեաց սրբութեանս, և զմահ զեղբարցս մերոց, և զգերութիւն երկրիս, և զաներումն ժառանգութեանս մերոյ դարձուցանէ ՚ի գլուխս մեր, յամենայն հեթանոսս՝ ուր և ծառայիցեմք նոցա. և եղիցուք յամօթ և ՚ի նախարինս առաջի այնոցիկ որոց սրացեալն իցէ զմեզ: Զի ոչ ուղղեսցի ծառայութիւնս մեր նոցա յուրախութիւն, այլ յանարգութիւն ²¹ և ՚ի կործանումն նոցա արասցէ զմեզ Տէր Ասպուած մեր: ²¹ Եւ արդ եղբարք՝ ցուցցունք մեք եղբարց մեր, զի ՚ի մեզ կան կախեալ ոգիք նո-

9 Այլք. Զբանս ժողովրդեանն: *Ունակք.* Զոր խօսեցաւ նա ընդ ժողովուրդսն յեք հինգ ատուր: *Յօրինակին ընդ այլոց գրչագրաց յայսմ վայրի դնի վրիպակաւ.* Եւ զՔաբբին և զՔարմին: **11** *Ունակք.* Որ փորձեցէքդ զԱսպուած: **12** *Ունակք.* ԶՏէր զամենակալ հարցէք, և ո՛: **13** *Ունակք.* ՚Ի սրտի մարդոյ ոչ գրանի... ոչ հասանիցէք: **14** *Բազումք.* Օգնել ձեզ... պաշտպան լինել մեզ: **16** Այլք. Արդ այժմ կացեալ: **17** Այլք. Եւ ոչ եղեալ է այդպիսի: *Ունակք.* Ոչ պագան երկիր ձեռա՛: **18** *Ոսկրսն.* ՚Ի կործանումն մե՛ծ: **20** *Ունակք.* Մարնել՝ որպէս և ուխտե՛: *Բազումք.* Եւ եղիցուք մեք յամօթ:

ցա, և սրբութիւնքն և սեղանն՝ և փաճարն հասարարեալ կայ ՚ի մեզ: Եւ արդ՝ ՚ի վերայ ամենայնի այսորիկ գոհացարուք զԱստուծոյ մերմէ, որ փորձէն զմեզ, որպէս և զհարսն մեր: ²² Յիշեցէք՝ ո՞րչափ արար ընդ Աբրահամուն, և ո՞րպէս արար ընդ Սահակայ, և կամ ընդ Յակոբայ ՚ի Միջագերս Ասորոց, ՚ի հովուել նորա խաշանցն Ղ'աբանու եղբօր մօր իւրոյ: ²³ Զի ո՛չ եթէ որպէս զնոսայն փորձեաց առ ՚ի ճանաչել զխորհուրդս սրբից նոցա, և զմեր մեղս ո՛չ խնդրեսցէ. այլ ՚ի խրատել և ուսուցանել փանջէ Տէր զմերձաւորս իւր: ²⁸ Եւ ասէ ցնա Ոգիա. Զամենայն գոր ինչ ասացերդ՝ ՚ի լրութենէ սրբի և ՚ի բարութ մտք խօսեցար, և ո՛չ որ է որ ընդդէմ դառնայ բանից քոց. զի ո՛չ միայն այսօր յայտնեցաւ իմաստութիւնդ քո, այլ յաւուրցն առաջնոց զհրաց ամենայն ժողովուրդդ զհանճարդ քո. վասն զի բարութ են սրբեղծուածք սրբի քոյ: Այլ ժողովուրդս ծարաւեաց յոյժ, և հարկ եղև մեզ առնել՝ որպէս և խօսեցաք ընդ դոսա. և ամել ՚ի վերայ մեր գերդումն զորով ո՛չ կարեմք անցանել: ²⁹ Արդ աղաչեա՛ դու խնդրուածովք զԱստուած, զի կին արդար ես դու, և առաքեսցէ՛ Տէր զանձրն՝ և լցցին գութքս, և ո՛չ ևս պակասեսցուք: ³⁰ Եւ ասէ ցնոսա Յուդիիթ. Լուարո՛ք դուք ինձ. և արարից ես իրս մի, որ պարմեսցի ազգաց մինչև յազգս, և որդւոց մինչև յորդիս: ³² Դուք կացջի՛ք առ դրան քաղաքիս՝ զգիշերս զայս, և ելից ես նաժշտաւ ինով. և յաւուրս յայս յոր ուխտեսցէք մաքնել զքաղաքս զայս ՚ի ձեռս թշնամեաց մերոց, այցելո՛ւ լիցի Տէր Աստուած ՚ի ձեռն իմ: ³³ Եւ դուք մի՛ քննէք զգործսն իմ գոր գործելոց եմ. քանզի ո՛չ իսկ ասացից ձեզ, մինչև կարարեսցի այն գոր ենն առնեմ: ³⁴ Եւ ասէ Ոգիա՝ իշխանօքն հանդերձ ցնա. Գնա՛ դու ՚ի խաղաղութիւն. և Տէր Աստուած Իսրայելի եղիցի ընդ քեզ խնդրել զվրէժ ՚ի թշնամեաց մերոց: Եւ նոքա դարձան ՚ի փաղաւարէ անտի Յուդթայ յիւրաքանչիւր փեղիս պահպանութեան պարսպացն:

¹ Եւ անկաւ Յուդիիթ ՚ի վերայ երեսաց իւրոց. և ՚ի բաց առ զքորձն որ զգեցեալ էր ինքեան, և ցանեաց մոխիր ՚ի վերայ զլիտյ իւրոյ: Եւ էին ՚ի նմին ժամու խունկք մաքուցեալք երեկոյինք յԵրուսաղէմ ՚ի փաճարին Տեառն: Եւ կարդաց նա ձայնի մեծաւ առ Տէր Աստուած. և ասէ Յուդիիթ. ² Տէր Աստուած հօրն իմոյ Շնաւոնի, որում ետո՛ր գտուրն ՚ի ձեռն խնդրել զվրէժն յայլազգեաց, ³ որք լուծին զարգանդ կուսին ՚ի պղծութիւն, և մերկացուցին զանդամս ՚ի նախարինս, և խայտառակեցին զկուսութիւնն ՚ի թշնամանս. որ ո՛չ եղեն հաճոյ առաջի քո. վասն որոյ ետուր իսկ զիշխանս նոցա հանդերձ անկողնովքն որով դարապարտեցանն յարին. և սաքակեցեր զժառայսն հանդերձ փերամբք իւրեանց, և զհարսն ՚ի վերայ աթոռոց իւրեանց. և ետուր զկանայս

21 Ունակք. Յուցցուք մեք եղբարց մերոց... գոհացուք զԱստուծոյ մերմէ: **22 Ունակք.** Ընդ Աբրահամու: *Յօրինակին այսպէս գրի.* Ռիպէս արար ըն Սահակ: *Ուր ընդօրինակողն ՚ի յում.* նշանակել ՚ի ներքս բերելի դ. և առնել ընդ: **28 Ունակք.** Զամենայն ինչ գոր ա՛: *Ոսկան.* Եւ ՚ի բարութ մտքս խօ՛: *Այլք.* Եւ խօսեցաք ընդ նոսա: **29 Յօրինակին.** Եւ ո՛չ և պակասեսցուք: **30 Ունակք.** Եւ որդւոց մինչև յորդւոց որդիս: **34 Ունակք.** Եւ ասէ ցնա Ոգիա իշ՛: **9. 1 Ունակք.** Զգեցեալ էր յինքեան: *Բազումք.* Մաքուցեալք երեկոյինք:

նոցա յաւար, և գոսրերս նոցա ՚ի գերութիւն. և զամենայն զաւարն ՚ի բաժինս որդոց սիրելեաց քոց որ նախանձեցան զնախանձ քո. և զարշանս համարեցան զպղծութիւն քեռն իւրեանց, և կարդացին զբեզ յօգնականութիւն: Եւ արդ Տէր Աստուած իմ, լոր ձայնի աղախնոյ քոյ, 4 և նայեաց ՚ի խնդրուածս այրոյս. ⁴ զի դո՛ւ արարեր զայն յառաջ ընդ նոսա, և յեք այնորիկ, և այժմ, և որ զալոցն է զայն դո՛ւ խորհեցար. և որ եղև որպէս և կամեցար, և յանդիման եղեն քեզ որպէս և խորհեցար: 5 ⁵ Եւ ասացին. Ահաւասիկ մեք. զի ամենայն ճանապարհք քո պատրաստ 6 են, և դատարարանք քո կանխագէ՛տք են: ⁶ Զի ահաւասիկ Ասորեստանեայն ելից զօրօք իւրովք զերկիրս. և բարձրացան հեծելովք երկվարացն, և հպարտացեալ մեծամտեաց ՚ի բազուկ հեղակակացն բազմութեան, և յուսացան ՚ի հիգակս և ՚ի սպառազինութիւնս, և ՚ի կորովս աղեղնատրացն և պարսատրացն. և ո՛չ գիտացին թէ դո՛ւ Տէր ես որ խորտակես զպարե- 11 րագմունս, և Տէր է անուն քո: Փրկեա՛ զմեզ ՚ի նեղութենէս: ¹¹ Եւ ցրուեա՛ զգօրութիւնս նոցա Տէր ամենակալ. և խորտակեա՛ ընկեա՛ զգօրութիւնս նոցա բարկութեամբ քով. զի կամեցան պղծել զսրբութիւնս քո և զյարկս անուան բնակութեան փառաց քոց, և կործանել երկաթով զեղջերս սեղանոյ սրբոյ քոյ: ¹² Նայեաց և Կես զամբարաւանութիւնս նոցա, և առաքեա՛ զբարկութիւնս քո ՚ի վերայ զլիսոց նոցա. և Կոնի ձեռն 15 աղախնոյ քոյ, և այրոյս գօրութիւն՝ զոր խորհեցայս առնել. ¹⁵ և հա՛ր կործանեա՛ զճառայն խաբանօք շրթանց իմոց, և զիշխանն ծառայիւքն իւրովք. և խորտակեա՛ զաստրկութիւն նոցա ՚ի ձեռն կնոջս: ¹⁶ Զի ո՛չ եթէ ՚ի բազմութենէ է քո գօրութիւնդ. և ո՛չ կարող քո յայնս է որ հզօրքն են. այլ խոնարհաց ես Տէր Աստուած, և կարօտելո՛ց ես օգնական, փկարաց 17 ես ընդունելութիւն, կարօտելո՛ց ես խնդրակ, անյուսի՛ց ես փրկիչ: ¹⁷ Ա- յո՛ւ Աստուած հօրն իմոյ, և Աստուած ժառանգութեանն Իսրայէլի. Տէր երկնից և երկրի, արարի՛չ ջուրց. թագաւոր ամենայն սրացուածոց քոց 18 դո՛ւ ես: ¹⁸ Լոր աղօթից աղախնոյ քոյ. Կոնի ինձ բանս զի խօսեցայց զնոսա ՚ի կործանումն նոցին՝ որ եկեալ են ՚ի վերայ կրակարանաց քոց, և ՚ի վերայ Կան քոյ՝ և բարձունս Սիոնի, և ՚ի վերայ բնակութեան 19 որդոց քոց, զի խորհեցան զխորհուրդս խիստս. ¹⁹ և ծանո՛ զբարձր բա- զուկ քո ժառանգութեան քոյ, եթէ դո՛ւ ես Աստուած՝ որ փրբես ամենայն գօրութեանց և իշխանութեանց. զի ո՛չ ոք է որ պաշտպան լինի ազգիս Իսրայէլի բաց ՚ի քէն Տէր:

10 ¹ Եւ իբրև դադարեաց Յուդիթ յաղօթից իւրոց, և կապարեաց զբանս 2 զայս. և յո՛րն եկաց յերեսացն խոնարհելոց. ² և կոչեաց զնաժիշկս իւր, և էջ ՚ի Կոնի իւր նա ուր կապարէր զաւուրս շաբաթոց, և զաւուրս 3 փօնիցն: ³ Մերկացան յիւրմէ զքործն զոր զգեցեալն էր, և ՚ի բաց եհան զհանդերձն այրութեան իւրոյ, և լուաց զմարմինս իւր ջրով, և օճան

4 Այլք. Եւ եղև որպէս և կամեցար: **11 Ոմանք.** Զեղջիրս սեղանոյ: **16 Ոսկան.** Եւ ո՛չ կարող քո յայնս է: **Ոմանք.** Որք հզօրագոյնքն են... անյուսաց ես փրկիչ: **17 Յօրինակին՝** Արարիչ ջուրց, *կարմրադէղով նշանակի:* **Ոմանք.** Թագաւոր ամենայն սրեղծուածոց քոց: **18 Բազուկք.** Եւ բարձուն Սիոնի: *Եւ օրինակ մի.* Եւ ՚ի բարձուն Սի՛: **19 Ոմանք.** Զբարձր բազուկ ժառան՛:

իւղով անուշիւ. և եհիս զհեր զլիսոյ իւրոյ, և կապեաց զապարաւն ՚ի ճակար իւր. և զգեցան զհանդերձ ուրախութեան իւրոյ, զոր զգենոյր առ կենդանութեամբ առն իւրոյ Մանասէի. ⁴ և ազանէր կօշիկս ոսկեգօծս. ⁴ և արկանէր ապարանջանս ՚ի ձեռս իւր, և արկանէր քայռս յականց պարուականաց ընդելուզեալս մարգարտով ՚ի պարանոց իւր, և մաքանիս ՚ի մաքունս իւր, և զգորշապահանգս ՚ի գլուխ իւր. և յօրինէր կազմէր ամենայն զարդու իւրով, և պայծառանայր առաւել յոյժ առ ՚ի խաբել և պարբել զամենեսին ՚ի գեղ երեսաց իւրոց՝ որ փեսանիցենն զնա: ⁵ Եւ եր ցաղախինն իւր զմախաղն. և ելից զնա փոխնոյով և պաղապակօք և հացիք սրբովք. և զհաղաղակն զինոյ, և զարուակն իւրոյ. և սրբէր կազմէր զամենայն ըսպ օրինին իւրեանց, և փայր ցաղախինն իւր: ⁶ Եւ ելին նոքա ընդ դռնն քաղաքին Բեփիղուայ. և փեսին անդ զՈզիա զի կայր առ դրանն՝ և զայլ քահանայս քաղաքին ընդ նմա, և զՔարբին, և զՔարմին: ⁷ Եւ իբրև փեսին նոքա զՅուդիթ՝ զի էր փոխեալ նորա զգեղ երեսաց իւրոց՝ և զգեսպ հանդերձին իւրոյ, զարմացան նոքա ընդ գեղ նորա յոյժ: ⁸ Եւ ասեն ցնա. Աստուած Աստուած հարցն մերոց փացէ՛ք քեզ շնորհս, և կապարեսցէ՛ զկամս սրբի քոյ ՚ի ցնծութիւն և յուրախութիւն որդուցն Իսրայէլի, և ՚ի բարութիւն Երուսաղեմի: Եւ երկիր պագին Աստուծոյ: ⁹ Եւ ասէ ցնոսա Յուդիթ. Նրամայեցէ՛ք ինձ բանակ զդրունս քաղաքիս, զի ելից ես՝ կապարել զբանս զոր խօսեցայք ընդ իս: Եւ հրամայեցին դռնապանացն բանակ, որպէս և խօսեցանն՝ և արարին այնպէս: ¹⁰ Եւ ել Յուդիթ ինքն և աղախինն իւր ընդ նմա: Եւ միր դնէին նմա արք քաղաքին յերթալն նորա, մինչև եղև նա ընդ լերամբն, մինչև անց նա ընդ ծործոր հովտին. և ապա ոչ ևս փեսին զնա: ¹¹ Եւ երթային նոքա ընդ ծործոր հովտին ուղիղ ընդ ճանապարհն: Եւ պապահեցին նոցա պահապանքն Ասորեստանեայցն, ¹² և կալան զնոսա. ¹² հարցին և ասեն. Ո՞յր ես դու՝ և ուստի՛ գաս, կամ յո՞ երթաս: Եւ ասէ ցնոսա Յուդիթ. Դուսար եմ ես Եբրայեցոց, և փախուցեալ եմ ես յերեսաց նոցա, զի մաքնելոց եմ նոքա ՚ի կերակուր ձեզ. ¹³ և ես ելի կալ առաջի Ղողովտենեայ իշխանի զօրաց ձերոց՝ պարմել նմա զբանս ճշմարտութեան, և ցուցանել նմա զճանապարհն ընդ որ երթայցէ, և փրբեսցէ ամենայն լեռնային կողմանցն. և ոչ միում ումէք լիցի վնասն ՚ի զօրաց դորա: ¹⁴ Եւ իբրև լուան արքն զբանսս Յուդթայ, և նայեցան նոքա յերեսս նորա, և էր առաջի նոցա գեղեցկութիւն յոյժ. և ասեն ցնա. ¹⁵ Ապրեցուցեր դու զանձն քո այսօր. արդ փութա՛ր դու իջանել փեսանել զերեսս փեսան մերոյ, և մաքիցեն դու առ խորան նորա մկք հանդերձ, և փացուք զքեզ ՚ի ձեռս նորա: ¹⁶ Եւ յորժամ կացցես առաջի նորա, մի՛ երկնչիցիս ՚ի սրբի քում, այլ պարմեսցեն դու նմա ըսպ բանիցդ այդոցիկ. և բարի՛ արասցէ քեզ: Եւ ընտրեցին յիւրեանց արս հարիւր՝ և

10. 4 Ունակք. Եւ արկանէր քառս... և զգարչապարհանգս ՚ի զլ՛... որ փեսանիցեն զնա: **5 Ունակք.** Եւ եր ցաղախինն զմախաղ իւր... և պաղապակօք... և զհանդաղակն զինոյ... ըսպ օրինի իւր՛... և փայր յաղախինն իւր: **7 Ունակք.** Նանդերձին նորա, և զար՛: **12 Ունակք.** Եւ կամ ուստի՛ գաս: **13 Ունակք.** Ընդ որ զնայցէ և փրբես՛: **14 Ունակք.** Եւ նայեցան ընդ երեսս նորա: **15 Ոսկան.** Դու ՚ի խորան նորա մեօք հան՛:

յղեցին ընդ նմա: Եւ ածին զնոսա ՚ի խորանն Նողովեռնեայ. և պարմեցին զգեղեցկութիւն նորա, և զգալն՝ յամենայն բանակին. և գային ՚ի 17 փեսանել զնա մինչդեռ կայր արտաքոյ խորանին Նողովեռնեայ, մինչդեռ պարմէին Նողովեռնեայ. ¹⁷ և զարմանային յոյժ ընդ գեղեցկութիւն 18 նորա, և ընդ ամենայն որդւոցն Իարայելի: ¹⁸ Եւ ասեն այր ցրնկեր իւր. Իսկ արդ ո՞ կարէ չար ինչ խորիել ՚ի վերայ ազգիս այսորիկ որք ունին զայդպիսի գեղեցկութիւն կանայք նոցա: Արդ՝ ոչ պարտին ապրել արք նոցա, զի եղիցին դստերք նոցա մեզ կնութեան. զի թէ ապրեն՝ վնան են նոքա ամենայն երկրի: Եւ ելին սպասաւորքն Նողովեռնեայ և ամե- 19 նայն ծառայք նորա, և փարան զնա ՚ի խորանն: ¹⁹ Եւ Նողովեռն նստէր ՚ի գահոյսն իւր. և էր փակեալ զնա վարագուրօք շուրջանակի. գորս էր ընդէլուզեալ ոսկւով և մարգարտով՝ և ակամբք պարուականօք: Եւ իբրն լուան նա զՅուդթայ, էլ նա արտաքս ՚ի սրահ խորանին ջահիւք 20 և լապտերօք արծաթօք, քանզի գիշեր էր: ²⁰ Եւ իբրն ետես զնա Նողովեռնեա, զարմացան ընդ փեսիլ գեղոյ նորա: Եւ անկեալ ՚ի խոնարի երկիր պագանէր Յուդիթ Նողովեռնեայ. և կանգնեցին զնա ծառայք նորա:

11 ¹ Եւ ասէ ցնա Նողովեռնեա. Նամարձակեաց կին դու, և մի՛ երկն- ջիր. զի ես ոչ չարչարեմ զմարդ որ կամի ծառայել Նաբուքոդոնոսորայ 2 արքայի որ փիրէ ամենայն երկրիս: ² Եւ արդ՝ ժողովուրդ քո այդ՝ որ բնակեալդ է ՚ի լեռնակողմանդ, եթէ ոչ էր ապստամբեալ դոցա յինէն, ոչ էր իմ առեալ զնիզակ իմ ՚ի վերայ դոցա. այլ դոքա ինքեանք ա- 3 րարին անձանց իւրեանց գայս: ³ Արդ՝ ասա՛ դու ինձ, վասն որոյ՞ ես դու փախուցեալ ՚ի նոցանէն, և եկեալ ես առ մեզ. քաջալերեաց զի ՚ի փրկութիւն եկեալ ես, զի կենդանի՛ ես ՚ի գիշերիս յայսմիկ, և գ- 4 ամենայն աուրս քո, և ոչ ոք է որ վնասէ՛ քեզ. այլ բարի՛ լիցի քեզ, որպէս և լինի ծառայից փեսան իմոյ Նաբուքոդոնոսորայ: ⁴ Եւ ասէ ցնա Յուդիթ. Ընկալ՛ զբանս աղախնոյ քոյ, և խօսեսցի աղախին քո առաջի քո. և ոչ ինչ սպոյթիւն պարմեմ փեսան իմում ՚ի գիշերիս յայսմիկ: Եթէ զհետ եկեսցես և լուիցես բանից աղախնոյ քոյ, գործ կարարեալ գործէ ընդ քեզ Աստուած, և ոչ անկցի բան քո ընդունայն. 5 ⁵ զի կենդանի՛ է Նաբուքոդոնոսոր արքայ ամենայն երկրի, և կենդանի՛ է զօրութիւն նորա որ առաքեաց զքեզ յուղղութիւն ամենայն մարդոյ. զի ոչ եթէ մարդիկս միայն ծառայեն նմա ՚ի ձեռն քո, այլ և զազանք վայրի, և անասունք՝ և թռչունք երկնից քն կեցցեն Նաբուքոդոնոսոր 6 և ամենայն փուն նորա: ⁶ Վասն զի լուաք զիմաստութիւն և զհանճար անձին քոյ որ և պարմեալ իսկ է յամենայն երկրի, զի դու միայն ես բարերար յամենայն ՚ի թագաւորութեան նորա, և հզօր ես բանիւք, և 7 սքանչելի՛ ես ՚ի մէջ պարերազմօղ զօրացս: ⁷ Արդ զբանսն զոր խօսեցաւ Աքիովր ՚ի խորհրդեան սենեկի քում, լուաք և մեք. և զի խնայեցին

18 Ոմանք. Որ ունին զայսպիսի գե՛: *Յօրինակին.* Եւ ելին պարսաւորք Նողովեռն՝:

19 Ոմանք. Ընդէլուզեալ մարկտով և մարգարտով և ակ՛: *Ոսկան.* Եւ լապտերօք արծաթեղիւօք: **11. 3 Ոմանք.** Որ վնասէ ՚ի քեզ: **4 Ոմանք.** Պարմէ փեսան իմում...

բանից աղախնոյ քում: **5 Ոմանք.** Այլ և զազանք վայրենի:

'ի նա արք Բեփիուդուայ՝ և նա պարմեաց զամենայն որպէս և խօսեցաւ ընդ քեզ: Եւ արդ՝ այժմ փեր՝ մի՛ անցաներ զբանիւք նորա, այլ հասարապեա՛ս զնոսա 'ի սրբի քում. քանզի ճշմարիտ են: ⁸ Զի ո՛չ որ կարէ ճարջարել զագգս մեր, և ո՛չ սուր թշնամոյ վնասէ մեզ. բայց յորժամ մեղանչիցեն Աստուծոյ իրեանց: ⁹ Եւ արդ մի՛ վնասիցիս փեր իմ, դու և զօրք քո. քանզի հասեալ իսկ է ժամանակ մահու նոցա՝ վասն մեղացն զոր մեղան Աստուծոյն իրեանց. քանզի արարին նոքա մեղս մե՛ծ անօրէնութեան: ¹⁰ Զի պակասեցին նոցա ջուրք և կերակուր, ¹¹ խորհեցան նոքա և արկին զձեռս իրեանց յանասունս զոր ո՛չ էր հրամայեալ ուրել՝ Աստուծոյն իրեանց. ¹² և զպարոզ ցորենոյ՝ և զբասանորոյս գինոյ և իւղոյ որ էր սրբեալ քահանայիցն որ պաշտօնեայքն են յԵրուսաղէմ, առաջի Աստուծոյն մերոյ. սկսան ուրել զայն՝ զոր ո՛չ էր օրէն ուրել նոցա՝ բայց միայն քահանայիցն: Եւ առաքեցին յԵրուսաղէմ, զի որք անդն իցեն՝ արասցեն այնպէս. վասն որոյ լինէր նոցա թողութիւն յԱստուծոյ 'ի ձեռն քահանայիցն: Եւ արդ յորժամ արարին զայս մեղս, և մարմին 'ի սարակումն: ¹³ Արդ՝ են աղախին քո՝ յորժամ գիտացի զայս՝ փախեայ 'ի նոցանէն: Եւ առաքեաց զիս առնել ընդ քեզ գործ մե՛ծ՝ զորմէ զարմասցի ամենայն երկիրս որ միանգամ լուիցեն զայն: ¹⁴ Զի աղախին քո աստուածապաշտ է, և աղաչեմ զցայգ և զցերեկ զՏէր Աստուած երկնից: Եւ արդ մնացից ես առ քեզ փեր իմ. և ելցէ աղախին քո 'ի գիշերիս յայսմիկ 'ի ծործորն հովարին, և կացից յաղօթս առ Տէր Աստուած իմ. և պարմէ՛ ինձ յորժամ մեղանան նմա. ¹⁷ և ես զան և պարմեմ քեզ. և դու ելցես ամենայն զօրօք քովք հանդերձ, և ո՛չ իցէ 'ի նոցանէն որ ապրիցէ 'ի քէն. և փարայց զքեզ ընդ մէջ Նրեասարանի, մինչև փարայց զքեզ յԵրուսաղէմ, և արկցես զաթոռ քո 'ի միջի նորա, և ժողովեցես զնոսա որպէս զհօտ՝ որոց ո՛չ իցէ հովիւ. և ո՛չ հաջեցէ շուն մի լեզուաւ իւրով ընդդէմ քո: Եւ ինձ պարմեցան այս լինել յԱստուծոյ, և եկի՛ ցուցանել քեզ: ¹⁸ Եւ հաճոյ թուեցան բանք նորա առաջի Նողովեռնեայ՝ և առաջի ամենայն ծառայից նորա, և զարմանային ընդ իմաստութիւն նորա, և ասեն. ¹⁹ Ո՛չ գրանի կի՛ն գեղեցիկ համեմար սմա, 'ի ծագաց երկրի մինչև 'ի ծագս՝ իմաստութեամբ բանիւք և գեղեցկութեամբ երեսաց իւրոց: ²⁰ Եւ ասէ ցնա Նողովեռնէս. Բարի՛ առար Աստուած զի առաքեանց զքեզ առաջնորդել ժողովրդեանս. զի լիցի հզօրացեալ փերութիւնս մեր՝ և որք ապստամբեցին 'ի մէնջ կորիցեն: Եւ արդ փեսանեմ զքեզ կայրան փեսայեամբ, և բարի՛ զամենայն բանս քո. ²¹ զի թէ արասցէ որպէս խօսեցար՝ Աստուածն քո եղիցի՛ նա և ին՝ Աստուած. և դու 'ի փան Նաբուքոդոնոսորայ նստցիս, և եղիցիս անուանի քան զամենայն երկիր:

¹ Եւ հրամայեաց փաննել զնա 'ի փուն զանձին: Եւ հրամայեանց նմա ռոճիկս յիւրոց խորրկացն, և 'ի գինոյ անրի զոր ինքն ըմպէր: ² Եւ ասէ

8 Ունսնք. Վնասէ զմեզ: **12 Ունսնք.** Եւ իւղոյ զոր էր սրբեալ քա՛: **Այլք.** Զի որք անդ իցեն՝ արասցեն այսպէս: **13 Ոսկսն.** Եւ առաքեաց զիս Տէր առնել: **14 Ունսնք.** Եւ պարմէ ինձ յորժամ մեղանն նմա: **17 Ունսնք.** Զնոսա իբրև զհօտ որոյ ո՛չ գուցէ հովիւ: **18 Այլք.** Եւ ասէին. Ո՛չ գրանի: **21 Ոսկսն.** Զի թէ արասցես որպէս խօսեցար:

Յուդիթ. Ո՛չ կերայց ես 'ի դոցանէն, զի մի՛ լինիցին ինձ 'ի գայթազողութիւն, այլ փացնս ինձ հրաման՝ ուրե՛լ ինձ անտի գոր բերին ինձ 'ի քաղաքէ անտի: ³ Եւ ասէ ցնա Նոդոփեռնէս. Եթէ պակասեսցէ այն՝ ուտաի՞ փացուք քեզ նման նոցա. զի ո՛չ ոք է ընդ մեզ յազգէդ քումս: ⁴ Եւ ասէ ցնա Յուդիթ. Կենդանի՛ է անձն քո փէր իմ, եթէ ո՛չ ծախէ աղախին քո զկերակուրն որ եկեալն է ընդ իս՝ մինչև արասցէ 'ի ձեռն իմ գոր խօսեցան: Եւ ածի՛ն զնա ծառայքն Նոդոփեռնէայ 'ի խորան անդր. և ննջեաց նա անդ մինչև 'ի մէջ գիշեր: Եւ յարեաւ Յուդիթ յառաօտին պահուն. ⁵ և առաքեաց առ Նոդոփեռնէս և ասէ. Նրամայեսցէ՛ փէր իմ թողու զաղախին իւր ելանել կալ յաղօթս: ⁶ Եւ հրամայեաց Նոդոփեռնէս պահապանացն՝ մի՛ արգելու զնա: Եւ եղև նա 'ի բանակի անդ՝ աուրս երիս: ⁷ Եւ ելանէր նա 'ի գիշերին 'ի ձորն Բերիդուայ. և մկրփէր 'ի բանակի անդ՝ յաղբերս ջուրցն ըստ օրինի Նրէիցն: ⁸ Եւ իբրև մկրփէր՝ կայր յաղօթս առ Տէր Աստուած Իսրայէլի զի յաջողեսցէ զճանապարհս նորա, 'ի փրկութիւն որդոց ժողովրդեան իւրոյ: ⁹ Եւ նա մտանէր սրբեալ. և լինէր 'ի խորանին՝ մինչև առնոյր փանէր զիւր կերակուրսն առ ինքն ընդ երեկս: ¹⁰ Եւ եղև յաւուրն չորրորդի, արար Նոդոփեռնէս կոչունս ծառայիցն իւրոց միայն. և կոչեաց 'ի կոչունսն և ո՛չ զմի ոք յօրարաց անտի: Եւ ասէ ցԲագու ցներքինին իւր, որ էր հազարապետ հաւաքարիս 'ի վերայ ամենայն ընչից նորա. Երթ հաւանեցո՛ղ դու ասէ զկինն Ներբայեցի որ է՛ առ քեզ, ուրե՛լ և ըմպել ընդ մեզ: ¹¹ Եւ զի՞նչ է այդ այսպն կարականաց, թողու մեզ զայդպիսի կին, և ո՛չ բնաւ խօսել ընդ նմա. արդ եթէ ո՛չ առցուք զմարդդ և մերձեցուցուք առ մեզ, գուցէ ծանր ինչ առնիցէ զմեզ: ¹² Եւ ել Բագու յերեսաց Նոդոփեռնէայ. և եմո՛ւր առ նա և ասէ ցնա. Մի՛ դանդաղեսցի աղախինդ զեղեցիկ գալ առ փէր իմ՝ և փառաւորել 'ի նմանէն. և ըմպել ընդ նմա զգինի ուրախութեանն մեք հանդերձ. և եղիցիս դու այսօր իբրև զդոստր մի յորդոց Ասուրայ, որք կան 'ի սպասու Նաբուքոդոնոսորայ արքայի: ¹³ Եւ ասէ ցնա Յուդիթ. Եւ ո՛վ ոք եմ ես որ ընդդէմ դառնամ փեռն իմում: ¹⁴ Զի զամենայն որ ինչ հաճոյ է առաջի աչաց քոց փութալով առնեմ. և եղիցի ինձ 'ի ցնծութիւն մինչև յօր մահուան իմոյ: ¹⁵ Եւ յարեան զարդարեցաւ զարդու իւրով՝ ըստ զարդու կանանց: Եւ մտարեաւ նաժիշտ իւր, և արկ նմա բազմական 'ի գեպնի դէմ յանդիման Նոդոփեռնէայ զակումբն մաշկեայ, գոր ան նա 'ի Բագուայ 'ի հանապազորդ սպաս նմա. և բազմեցաւ Յուդիթ 'ի վերայ նորա: ¹⁶ Եւ յիմարեցաւ Նոդոփեռնէս 'ի գութ երեսաց նորա, և խռովեցաւ անձն նորա. և էր 'ի ցանկութեան մեծի լինել ընդ նմա. և ինդդէր Նոդոփեռնէս խաբել զնա յօրէն յայնմանէ յորմէ ելրես զնա: ¹⁷ Եւ ասէ ցնա

12. 2 Ոսկան. Զոր բերի 'ի քաղաքէ: **4 Յօրինակին պակասէր.** Եւ ննջեաց նա անդ մինչև: *Ոմանք.* Յառաօտուն պահու: **7 Յօրինակին պակասէր.** Եւ ելանէր նա 'ի գիշերին: *Ոմանք.* Եւ մկրփէր նա 'ի բանա՛: **10 Անունս Բագու՝ 'ի գիրս յայս գրեթէ յանենայն օրինակս մեր աղատողեայ 'ի գրչաց ղին պէսպէս եղանակաւ. զի ըստ մեծի մասին գրի՝ Բագու. և երբեմն Նաբու. նաև մերթս առ ոմանս Աբուդ. որ 'ի մէնջ ըստ պատշաճի ամենայն ուրեք միասպէս եղաւ համեմատ բնագրին՝** Բագու: **14 Ոմանք.** Զի զամենայն ինչ որ հաճոյ է... մինչև յօր մահուն իմոյ: **15 Ոմանք.** Զոր ան նա 'ի Քաբաուայ 'ի հանա՛: **16 Ի բագունս պակասի.** Երեսաց նորա, և խռովեցաւ անձն նորա:

Նողովեռնէս. Արբ դու և լեր առ մեզ ուրախ: Եւ ասէ Յուդիթ. Այո՛ րէր, զի մեծացան յիս կեանք իմ այսօր՝ քան զամենայն ատուրս ՚ի ծննդեն իմնէ: ¹⁸ Եւ առ կերաւ և արբ առաջի նորա զոր պարբաստեաց նմա 18 աղախինն իր: ¹⁹ Եւ ուրախ եղև Նողովեռնէս ՚ի վերայ նորա. և արբ 19 նա զինի սասարիկ յոյժ. որչափ ոչ էր արբեալ նորա այնչափ յատուրս իրում, յօրէ ծննդեն իրմէ:

¹ Եւ իբրև երեկոյն եղև փութացոյց զժառայան իր զնալ արարաքս. **13** և Բագու փակեաց զդուրս խորանին: Եւ զնացին նոքա յիրաքանչիւր անկողինս իրեանց արարաքոյն քան զխորանն. ² քանզի էին ամենեքեան ² խոնջք և վասարակք ՚ի բագում զհներբուաց անրի: ³ Եւ մնացին Յուդիթ ³ և Նողովեռնէս միայն ՚ի խորանին: ⁴ Եւ Նողովեռնէս սրբեալ ՚ի գահոյս ⁴ իր ՚ի քուն եղև, և էր թմբբեալ յոյժ ՚ի զինոյ անրի: ⁵ Եւ ասէ Յուդիթ ⁵ ցաղախինն իր, զի կացցէ արարաքոյ խորանին և սպասեսցէ նմա՝ յորժամ ելանիցէ արարաքս որպէս և յայլ ատուրսն. զի ասաց նմա թէ երթամ կալ յաղօթս ըստ սովորութեանն. և ընդ Բագուայ խօսեսցաւ ըստ բանիցս այսոցիկ: ⁶ Եւ զնացին ամենեքեան ՚ի սենեկէ անրի, և ոչ որ մնաց ⁶ ամենևին անդ: Եւ եկաց Յուդիթ առ գահոյս նորա՝ և ասէ. Տէր Աստուած զօրութեանց՝ նայեաց ՚ի ժամուս յայսմիկ ՚ի գործս ձեռաց իմոց՝ և ՚ի բարձրութիւն Երուսաղեմի. ⁷ զի այժմ է ժամանակ այց առնել քեզ ժառանգութեան քում, և առնել զգործս զայս ՚ի ձեռս իմ, ՚ի սպարկումն թշնամեաց մերոց որք յարուցեալ են ՚ի վերայ մեր: ⁸ Եւ մարեան առ ⁸ քանուն գահոյիցն, որ էր ընդ սնարսն Նողովեռնեայ, և եհան զդաշոյն նորա յազդերէ՛ նորա. ⁹ և կալան զհերաց նորա՝ և ասէ. Զօրացո՛ զիս ⁹ Աստուած Իսրայէլի յատուրս յայսմիկ: ¹⁰ Եւ եհար ՚ի պարանոցի նորա երկիցս զօրութեամբ իրով: Եւ հարեալ եբարձ զգլուխ նորա. ¹¹ և ¹¹ թաւալեցոյց ընկէ՛ց զմարմին նորա ՚ի գահոյից անրի: Եւ յեղ ժամու միոջ՝ ել և ետ նաժշտին իրում զգլուխն Նողովեռնեայ. ¹² և ընկէ՛ց ՚ի մախաղ կերակրոյն իրոյ: Եւ ելին երկոքին ՚ի միասին ըստ սովորութեանն իրեանց, և անցին նոքա ըստ բանակն, և շրջեցան եկին ընդ ձորն. և ելին նոքա ՚ի լեռանն Բեպիղուայ. ¹³ և եկին նոքա ՚ի դրունս քաղաքին: ¹³ Եւ ասէ Յուդիթ ՚ի հեռասարանէ ցպահապանս դրանցն. Բացէ՛ք բացէ՛ք արդ զդրունտ, զի ընդ մեզ է Տէր Աստուած մեր, արասցէ՛ ևս զօրութիւն յԻսրայէլի, և ՚ի բեկումն թշնամեաց մերոց. որպէս և արար այսօր: ¹⁴ Եւ եղև իբրև լուան արբ քաղաքին նորա զձայն նորա, փութացան ¹⁴ իջանել ՚ի դրունս քաղաքին իրեանց. և կարդացին նոքա զքահանայսն և զծերս ժողովրդեանն: ¹⁵ Եւ ժողովեցան ՚ի փոքուէ մինչև ցնեծամեծս, ¹⁵ քանզի զարմացեալ էին նոքա յոյժ ընդ զնալն նորա: Եւ բացին զդուռն քաղաքին, և առին զնոսա ՚ի ներքս. ¹⁶ և լուցին զլապտերս իրեանց, ¹⁶ և կացին շուրջ զնոքօք: ¹⁷ Եւ ասէ Յուդիթ բարձրաձայն բարբառով. ¹⁷ Որդիք Իսրայէլի օրհնեցէ՛ք զԱստուած, ¹⁸ որ ոչ մերժեաց զողորմութիւն ¹⁸

17 Ոմանք. Եւ լեր ընդ մեզ ուրախ: **13. 5 Այլք.** Եթէ երթամ կալ յս: **6 Ոմանք յակում.** Եւ եկաց Յուդիթ յաղօթս առ գահոյս նորա: **11 Ոմանք.** Եւ յեղ ժամու միոյ... նաժշտին իրոյ զզ: **13 Այլք.** Զօրութիւնս յԻսրայէլի: **15 Ոմանք.** Մինչև ՚ի մեծամեծս: **Բագուայք.** Նոքա յոյժ ընդ զայն նորա:

իւր 'ի փանէս Իսրայէլի. այլ եհար վանեաց զթշնամիս մեր 'ի ձեռն իմ
 19 'ի գիշերիս յայսմիկ: ¹⁹ Եւ եհան զգլուխն 'ի մախաղէն և եցոյց նոցա.
 և ասէ ցնոսա. Ահաւասիկ գլուխն Նոդփեռնեայ զօրագլխի զօրացն
 Ասորայ. և ահա վարագոյրքն պապուականք ընդ որով անկեալ դնէր
 յարբեցութեան իւրում՝ և սաբակեաց զնա Տէր Ասպուած 'ի ձեռն կնոջս:
 20 ²⁰ Կենդանի՛ է Տէր որ պահեաց զիս 'ի ճանապարհին յայսմիկ յորում
 զնացին. զի խաբեաց զնա փեսիլ երեսաց իմոց 'ի կորուստ նմին,
 22 և ոչ արար նա ընդ իս պղծութիւն 'ի նախարինս անձին իմոյ: ²² Եւ
 գոհացան ամենայն ժողովուրդքն, և խոնարհեալ երկիր պագին Աս-
 փուծոյ. և ասեն միաձայն ամենեքին. Օրհնեալ ես դու Տէր Ասպու-
 23 ած մեր, որ յամօթ արարեր այսօր զթշնամիս ժողովրդեան քոյ: ²³ Եւ
 ասէ Ոգիա ցՅուդիթ. Օրհնեալ ես դու դուստր՝ յԱսպուծոյ բարձրելոյ,
 24 քան զամենայն կանայս որ 'ի վերայ երկրի. ²⁴ և օրհնեալ Տէր Ասպու-
 ած որ արար զերկինս և զերկիր. որ յաջողեացն քեզ 'ի վերայ զլիսոյ
 25 իշխանիդ այդորիկ թշնամոյ մերոյ: ²⁵ Եւ ոչ պակասեսցէ անունդ քո
 'ի մարդկանէ, առ 'ի յիշելոյ զքեզ առաջի Ասպուծոյ մինչև յաւիտե-
 ան. և արասցէ զքեզ Տէր Ասպուած իմ 'ի բարձրութիւն անձին քո. և
 այցելու լիցի քեզ 'ի բարիս. փոխանակ զի ոչ խնայեցեր դու յանձն քո
 վասն փառապանաց ազգի մերոյ. այլ խնդրեցեր զվրէժ կործանման
 հարուածոցս մեր. զնացեալ քո ուղիղ զճանապարհս առաջի Տեառն
 26 մերոյ: ²⁶ Եւ ասէ ամենայն ժողովուրդն. Եղիցի՛ եղիցի:

14 ¹ Եւ ասէ Յուդիթ ցնոսա. Լուարոնք դուք ինձ եղբարք զոր ասեմս
 ձեզ. և առէք զգլուխս զայս, և կախեցէք զսա առաջի մահարձանաց
 2 պարսպաց քաղաքիս: ² Եւ եղիցի յորժամ մերկացի առաւօտն և ծագեսցէ
 արեգակն յերկիր, վառեցարոնք ամենայն արք զօրաւորք պապերազ-
 մի, և կացուցանիցէք 'ի վերայ ձեր զօրավարս, և ելանիցէք արփաքոյ
 քաղաքիս, իբրև թէ իջանիցէք 'ի դաշտ անդր 'ի թև մի պարսկապանաց՝
 3 որդւոցն Ասոր. և անդր մի՛ իջանիցէք. ³ այլ խռով հարկանիցէք նոցա.
 և նոքա առցեն զզէս իրեանց, և զնասցեն 'ի բուն բանակն իրեանց,
 և յարուցանիցեն զօրագլուխսն Ասոր. և ժողովեալք դիմեսցեն 'ի խո-
 4 րանն Նոդփեռնեայ, և զնա ոչ գրանիցեն. ⁴ և անկանիցի 'ի վերայ
 5 նոցա ահ, և 'ի փախուստ դարձցին նոքա յերեսաց ձերոց: ⁵ Եւ դուք
 զկնի՛ մրեալ, և ամենայն բնակիչք սահմանացս Իսրայէլի՝ փապանսր
 արկեալ վանիջիք զնոսա յամենայն ճանապարհս նոցա: Եւ արդ մինչքն
 արարեալ զայս, կոչեցէք առ իս զԱքիովր Ամոնացի, զի փեսցէ՛ զայս
 որ ընդ ո՛րն եհար զփունս Իսրայէլի. որ կապեացն զնա, և եր ածել
 այսր 'ի մահ: Եւ կարդացին զԱքիովր 'ի փանէն Ոգիայ: Եւ իբրև եկն
 երեսն նա զգլուխն Նոդփեռնեայ 'ի ձեռն անն միոջ՝ 'ի ժողովրդեանն,
 անկան 'ի վերայ երեսաց իւրոց՝ և թաւալեցաւ: Եւ իբրև անդրէն գօ-
 րացաւ, անկեալ առ ոսրս Յուդթայ՝ երկիր եպագ նմա՝ և ասէ. Օրհնեալ
 ես դու յամենայն բնակութիւնս Յուդայ. և ընդ ազգս ամենայն ուր և

18 *Ոմանք.* Վանեաց զթշնամիս ձեր: **23** *Ոմանք.* Կանայս 'ի վերայ երկրի: **25** *Այլք.*
 Զի ոչ պակասեսցէ ա՛: *Ոմանք.* Ազգի մերում. այլ խնդրեցեր դու զվրէժ... հարուածոցս
 մերոց, զնացեալքս ուղիղ: **14. 2** *Յօրինակին.* Իբրև թէ իջանիցէ 'ի:

լսիցեն զանուն քո զարմասցին. և արդ՝ պարմեա՛ դու ինձ, ո՞րպէս արարեր յաւոր յայսմիկ: Եւ պարմեաց նմա Յուդիթ առաջի ամենայն ժողովրդեանն իւրոյ, զոր էր նորա արարեալ յօրէ յայնմանէ յորում ել նա մինչև ցայն ժամ: Եւ իբրև դադարեաց Յուդիթ ՚ի խօսից իւրոց, աղաղակեաց ժողովուրդն մեծաձայն փառաւորել զԱստուած ՚ի քաղաքին իրեանց: ⁶Եւ իբրև երես Աքիովր զայն ամենայն զոր արար Աստուածն Իսրայէլի, հաւապաց յԱստուած ամենայն սրբիւ իւրով. և թլփապեր ՚ի մարմին անթլփապութեան իւրոյ, և յաւելաւ նա ՚ի փունն Իսրայէլի մինչև ցայս օր: ⁷Եւ յորժամ ծագեաց առաւօպն, կախեցին զգլուխն Նոդփեռնեայ ՚ի պարսպէ՛ անտի. և վառեցաւ ամենայն այր զգէն իւր. և ելին նոքա առնել զայն ընդ անցս կողմանն ՚ի վերայ լերինն: Եւ որդիքն Ասուր իբրև փեսին զնոսա՝ ա՛գղ արարին նոքա առ առաջնորդս իրեանց, և եկին նոքա առ զօրագլուխս և առ իշխանս և առ հազարապետս նոցա. ⁸և դիմեցին նոքա ՚ի խորանն Նոդփեռնեայ, և ասեն ցտենեկապետ նորա. Արդ մուր յարո՛ գրերդ մեր. զի իշխեցին ծառայքն ՚ի վերայ մեր ՚ի պարտեազմ. զի սարակեսցուք զնոսա ՚ի սպառ: ¹³Եւ եմուր Բագու և բախեաց զդուրս սենեկին. քանզի կարծեր թէ ՚ի քուն իցէ հանդերձ Յուդթաւ: ¹⁴Իբրև ո՛չ ոք եր նմա պարսախանի, քաջալերեալ եմուր ՚ի ներքս ՚ի սենեակն, և երես զի անկեալ կայր ՚ի վերայ գեպնոյն մերկ, և գլուխն իւր բարձեալ էր ՚ի նմանէն: Եւ գոչեաց Բագու ձայնիւ մեծաւ, և լալով և ողբմամբ յոյժ, և պարառեաց նա զպարմուճան իւր. ¹⁵և եմուր նա ՚ի սենեակն Յուդթեայ՝ և ո՛չ եզիպ զնա. և ել ընթացան նա առ զօրսն և ասէ. ¹⁶Ապարամբեցին ծառայքն, զի արար ամօթ նախապանաց կի՛ն մի Նբրայեցի փան արքայի Նաբուքոդոնոսորայ, զի ահաւասիկ Նոդփեռն յերկիր կործանեալ, և գլուխ իւր չէ՛ առ նմա: ¹⁷Եւ իբրև լուան զայս բանս իշխանք զօրացն Ասուրայ, պարառեցին ամենեքեան զպարմուճանս իրեանց և երկեան յոյժ. ¹⁸և գոչեցին նոքա ՚ի մէջ բանակին:

¹Եւ իբրև լուան որք ՚ի վրանսն էին, յիմարեցան վասն իրացն որ եղեն: ²Եւ անկաւ ՚ի վերայ նոցա ա՛հ և դողումն յոյժ. և ապա ո՛չ մնացին ամեննին այր ընկերի իւրում: ³Եւ հեղեալք զբաղեալք առ հասարակ ՚ի փախո՛ւսար դարձան ՚ի դաշտակողմանն և ՚ի լեռնակողմանն ⁴շուրջ զԲեփիղուա. և դարձեալ անտի փախստեայք լինէին: Եւ ապա ամենայն այր պարտեազմօղ որդուցն Իսրայէլի յարձակեցան ՚ի վերայ նոցա: ⁵Եւ առաքեաց Ոզիա ՚ի Բեքմեսթենն, և ՚ի Քոբա, և ՚ի Կովա, և յամենայն սահմանս Իսրայէլի աւերաւորս վասն իրացն որ եղեն. զի ամենեքին առ հասարակ ժողովեցին և մարցեն զհետ նոցա սարակել զնոսա: ⁶Եւ իբրև լուան որդիքն Իսրայէլի, ամենեքեան առ հասարակ յարձակէին անկանէին ՚ի վերայ նոցա, և կոտորէին հարկանէին զնոսա մինչև ՚ի Քոբա. սոյնպէս և Երուսաղէմացիքն առնէին: Եւ ամենեքեան որք ՚ի

5 Ոմսևք. Եւ իբրև եկև և երես նա... ՚ի ձեռին առն: **7 Ոսկան.** Եւ վառեցաւ ամենայն այր ՚ի գէն իւր: **Ոմսևք.** Ազդ արարին նոքա յառաջնորդս ի՛: **14 Այլք.** Եւ լալով և ողբմամբ մեծաւ յոյժ: **15 Ոսկան.** Նա առ զիւրսն և ասէ: **17 Ոմսևք.** Լուան զայն բանս: **15. 5 Ոմսևք.** Եւ ՚ի Քոբա, և ՚ի Կովա, և յամենայն:

- լեռնակողմանցն եկեալ էին՝ պատմեցին նոցա որ եղև ՚ի բանակին. և որք ՚ի Գաղատն էին, և որք ՚ի Գալիլեայ, հասանէին հարկանէին վանէին զնոսա, մինչև անցուցանէին զնոսա ընդ Դամասկոս և ընդ 7 սահմանս նորա: ⁷ Եւ այլ բնակիչքն Բեփրոյայ ելանէին անկանէին ՚ի վերայ բնակչացն բնադրացն Ասորայ, աւար հարկանել՝ ժողովել զառ զապուռ բանակացն, յորս յղփացան լցան մեծացան յոյժ բնակիչքն 8 Բեփրոյայ: ⁸ Եւ որդիքն Իսրայելի դարձան ՚ի կոպորածէ անփի. և սկսանէին ժողովել զկապուր կողոպուր զանկելոցն: Եւ գեռքն և ագարակքն լեռնակողմանցն և դաշտականացն եկեալ առնուին զմնացորդս յոյժ 9 աւարացն: ⁹ Եւ Յովակիմ քահանայ մեծ՝ և ծերակոյր որդոցն Իսրայելի որք բնակեալ էին յԵրուսաղէմ, եկին փեսանել զբարոյթիւնսն զոր արար Տէր Աստուած Իսրայելի, և փեսանել զՅուդիթ՝ և խօսել ընդ նմա 10 զխաղաղութիւն: ¹⁰ Եւ իբրև սփեալ փեսին զնա՝ օրհնեցին զնա ամենեքեան միաբան՝ և ասէն ցնա. Դո՛ւ բարձրութիւն Երուսաղէմի. դո՛ւ ցնծութիւն Իսրայելի. դո՛ւ պարծանք ազգիս մերոյ. ¹¹ զի արարեր զայս ամենայն բարոյթիւնս ձեռօք քովք Իսրայելի. և հաճեցան ընդ նոսա Աստուած. և օրհնեալ եղիջիր դու յամենակալէն Աստուծոյ մինչև 12, 13 յաւիտեան: ¹² Եւ ասէ ամենայն ժողովուրդն. Եղիցի՛: ¹³ Եւ ժողովուրդն կրէին զաւար բանակին զաւուրս երեսուն: Եւ ետուն Յուդայ զխորանն Նողոփեռնեայ, և զամենայն զարծաթ խորանին՝ և զգահոյսն. և զամենայն զսպասան զոսկոյ և զարծաթոյ նորա: Եւ նորա առեալ կուրէի զայն ՚ի սայլս իւր, և ՚ի վերայ գրաստուց իւրոց և բերէր ՚ի ներքս ՚ի քաղաքն: 14 ¹⁴ Եւ եկին առ նա ամենայն կանայք որդոցն Իսրայելի փեսանել զնա. և օրհնեցին զնա. և նուազէին նմա երգս պարուք: Եւ առեալ նորա ո՛սպս արմատենեաց և ձիթենեաց ծաղկօք հանդերձ, և փայր նոցա: ¹⁵ Եւ այլ ևս կանայք մեծամեծք փեղեացն զային գունդագունդք՝ զովել զնա: Եւ ամենայն Իսրայել զկնի՛ երթային նոցա վառեալք և կազմեալք՝ պսակս գունակս գունակս ՚ի գլուխս իւրեանց. և օրհնութիւնք ամենեցուն ՚ի բերանս իւրեանց փառատրել զԱստուած:
- 16** ¹ Եւ սկսաւ Յուդիթ օրհնել զօրհնութիւնս զայս. և ամենայն Իսրայել 2 նուազէին ընդ նմա: ² Եւ ասէ Յուդիթ. Երգեցէք Տեառն թըմբկօք, և օրհնեցէք զնա ծնծայիւք. և ուղղեցէք նմա երգս և օրհնութիւնս: Բարձր 3 արարէք զնա և կարդացէք զանուն նորա: ³ Զի Աստուած խորտակել զպատերազմունս Տէր. ⁴ և զբանակս նորա ՚ի մէջ ժողովրդոց. փրկեաց 5 զիս ՚ի ձեռաց հալածչաց իմոց: ⁵ Եկն Ասուր ՚ի լեռանցն հիւստոյ. եկն ՚ի բիրատրս զօրօք իւրովք, որոց բազմութիւնն ծածկեաց զձորս. և բազմութիւն երիվարաց նորա ծածկեաց զբլուրս: ⁶ Եւ ասաց հրձիգ առնել զսահմանս իմ, և զերիփասարդս իմ ընդաթորի հարկանել. և զփոյսս իմ աւար հարկանել. և զկուսանս իմ վարել ՚ի գերութեան: ⁷ Տէր Աստուած ամենակալ կործանեաց զնոսա ՚ի ձեռն կնոջ: ⁸ Զի ո՛չ անկաւ հզօրն նոցա յերիփասարդաց, և ո՛չ որդիք փիփանացոց սատրակեցին

7 *Ոսկսն*. Զառ և զապուր բանակացն... լցան և մեծացան: 8 *Ոսկսն*. Զկապուրն և զկողոպուր անկելոցն... և դաշտականաց. և եկեալ առ՝: 11 *Ոմսնք*. Օրհնեալ լիջիր դու յամե՛: 13 *Ոմսնք*. Եւ ՚ի վերայ գրաստուց իւր՝ և բերին ՚ի ներքս:

զնա, և ոչ բարձունք հսկայք յարեան ՚ի վերայ նորա. այլ Յուդիթ դուստր Մերարեայ, գեղեցկութիւն երեսաց յոյժ խաբեաց զնա: ⁹ Զի 9 մերկացաւ զհանդերձն այրութեան իւրոյ՝ ՚ի բարձրութիւն այնոցիկ որք կոփեալք էին յԻսրայելի: ¹⁰ Եւ օժ զերեսս իւր յանոյշ իւրոց. և յօրինեաց զգլուխ իւր զարդու իւրով. և առ զշաշարեռն ՚ի խաբէութիւն նորա. ¹¹ և ՚ի գեղ ուրից կօշկաց նորա մուրեցաւ սիրտ նորա. և գեղեցկութիւն նորա զերեանց զանձն նորա. և էանց դաշոյնն ընդ փոզս նորա: ¹² Դողացան Պարսիկք ՚ի քաջասրտութենէ նորա. և Մարք ՚ի քաջութենէ նորա խռովեցան: ¹³ Յայն ժամ աղաղակեցին փառապետալքն իմ, և գոչեցին հիւանդքն իմ, և յաղթեցան. բարձրացուցին զձայնս իւրեանց և լքան: ¹⁴ Որդիք աղջկանց խոցոսեցին զնոսա. և որպէս զորդիս փնանկաց պանդխտաց կոտորեին. և կորեան ՚ի պատերազմէ Տեառն ինոյ: ¹⁵ Օրհնեցից զՏէր Աստուած իմ յօրհնութիւն նոր: ¹⁶ Տէր 15, 16 մե՛ծ ես դու և փառաւորեալ. սքանչելի՛ ես զօրութեամբ անպակաս: ¹⁷ Զե՛զ ծառայեսցեն ամենայն սրացուածքս քո. զի ասացե՛ր և եղեն. 17 առաքեցեր զհոգիդ քո՝ և ստացան և շինեցան, և ոչ որ է որ ընդդէմ կայ ձայնի քոյ: ¹⁸ Զանգի լերինք ՚ի հիմանէ ջրովքն հանդերձ սասանեցան. և վե՛նք առաջի երեսաց քոց իբրև զնոմ հալեցան. և երկիւղածաց քոց քաիչ լինիս դու նոցա: Եւ ամենայն սակաւիկ զոհ ՚ի հո՛ր անուշութեան, և չնչի՛ն ճարպն՝ քեզ յողջակէզս է: ¹⁹ Այլ որ երկիւղածն է՝ նա մե՛ծ է յափտեան: ²⁰ Վայ՛ ազգացն այնոցիկ որք յարուցեալ են ՚ի վերայ ազգիս մերոյ. և Տէր ամենակալն ինդրեսցէ վրէժ ՚ի նոցանէ յաւուրն դատաստանի: ²¹ Եւ փայ հուր և զորդունս ՚ի մարմինս նոցա, և լացցեն նոքա ՚ի սգման մինչև յափտեան: ²² Եւ իբրև չոգան՝ նոքա յԵրուսաղէմ, երկիր պագին Աստուծոյ. և յորժամ սրբեցաւ ժողովուրդն, հանի՛ն զողջակէզսն իւրեանց, և զկամայականսն և զպարարագս իւրեանց: ²³ Եւ եհան նուիրեալք Յուդիթ զամենայն զկահն և զկարասին Նողովեռնեայ, և երբ զայն ՚ի նուէրս Տեառն Աստուծոյ: ²⁴ Եւ ուրախ լինէր ժողովուրդն յԵրուսաղէմ դէմ յանդիման սրբոցն զամիսս երիս: Եւ Յուդիթ մնայր ընդ նոսա: ²⁵ Եւ յետ ատուրցս այսոցիկ՝ չուեցին զնացին իրաքանչիւր ՚ի ժառանգութիւնս իւրեանց: Եւ Յուդիթ զնաց ՚ի Բեփիղուա, և դարմանէր զփուն իւր: ²⁶ Եւ եղև ՚ի ժամանակէ անփի յայնմանէ փառաւորէր անուն նորա ընդ ամենայն երկիր: ²⁷ Եւ բազումք ցանկացան նմա զամենայն ատուրս կենաց նորա, յորմէ հետէ մեռաւ Մանասէ այրն նորա և յաւելաւ ՚ի ժողովուրդ իւր: ²⁸ Եւ լինէր Յուդիթ մեծացեալ և պատուեալ օր քան զօր: Եւ ծերացաւ նա անդէն ՚ի փան առնն իւրոյ ամս հարիւր հինգ. և ազարեաց նա զնաժիշտն իւր: Եւ մեռաւ նա ՚ի Բեփիղուա. և թաղեցին զնա ՚ի շիրմի առն իւրոյ Մանասէի: ²⁹ Եւ սու՛գ առին ՚ի վերայ նորա ամենայն փունն Իսրայելի զաւուրս երթն: Եւ բաժանեաց նա զինչս իւր՝ մինչև՛ մեռեալ էր ինքն՝ ամենեցուն որ ազգականք էին Մանասէի առն նորա,

16. 8 *Ոմանք.* Դուստր Մերարայի: *Ոսկան.* Գեղեցկութեամբ երեսաց: **10** *Ոմանք.* Յանոյշ իւրոյ... զարդու իւրով. և առ նա զշաշարեռն: **13** *Ոսկան.* Յայնժամ աղաղակե՛: **15** *Ոմանք.* Յօրհնութիւն ՚ի նոր: **17** *Յօրհնակին.* Զհոգիդ քո. կարմրադեղով կշանակի: **18** *Բազումք.* Զի ամենայն սակաւիկ զոհ: **21** *Օրիանակ մի.* Եւ լացցեն նոքա ՚ի սքումն:

30 և ամենեցուն որք մերձաորք էին իւր, սոյնպէս բաժանեաց: ³⁰Եւ ոչ որ էր որ զարհուրեցուցանէր զորդիսն Իսրայելի յաւուրս Յուդթայ, և յնոր մեռանելոյ նորա զաւուրս բազումս:

Կարարեցաւ Յուդիթ:

29 *Ոմանք.* Մերձաորքն էին իւրոյ: *Ոմանք.* Այնպէս բաժանեաց: *Ի վախճանի, ոմանք.* Կարարեցաւ Յուդիթ զիրքս:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՏՈՎԲԻԹԱՅ:

ՏՈՎԲԻԹ 'ի գերելոցն է Սաղմանասարայ, և բնակեաց 'ի Նինուէ. իսկ յեպ այնր իբրև Սենեքերիմ դարձաւ ամօթով յԵրուսաղեմէ, զբազումս 'ի Նրէիցն սպանանէր 'ի Նինուէ, զորս և թաղէրն Տովբիթ: Վասն որոյ խնդրեաց զնա սպանանել Սենեքերիմ. յորոյ երեսաց փախուցեալ, յեպ սպանման Սենեքերիմայ յորդոց իւրոց՝ դարձաւ Տովբիթ 'ի Նինուէ: Գուշակեաց զաւերն Երուսաղեմի, և զիրկիզութիւն փաճարին 'ի Նաբուքոդոնոսորայ, ևս և զդարձ գերոյն, և զվերսպին շինումն փաճարին. զբառնիլ կռապաշարութեանն յերկրէ, և զդառնալն յԱստուած՝ հեթանոսաց: Պապուէր եպ որդոյ իւրոյ Տովբիթայ ելանել 'ի Նինուէէ. զի կործանելոց է ըսպ բանին Յովնանու. որ եղև առ Տովբիթա. զի գերեալ կործանեցաւ Նինուէ 'ի Նաբուքոդոնոսորայ՝ որպէս սպառնացաւն Նաուոմ: Եւ կանխագոյն է իրքս Տովբիթայ քան զգերիլն Երուսաղեմի:

ՏՈՎԲԻԹ

1 **Գ** ԻՐՔ բանից Տովբիթայ որդւոյ Տովբեղ՛եայ. որդւոյ Անանիելայ.
2 որդւոյ Անաւեղայ. որդւոյ Գաբայեղ՛այ. ՚ի զաւակէ Մասիէղ՛այ.
3 յազգէ Նեփթաղիմայ: ² Որ գերեցան յաւուրս Ենեմեսարու թա-
4 գաւորին Ասորեսպանեայց ՚ի Թեգբուէ. որ է ընդ աջմէ կողմանցն Նեփթաղիմայ
5 ՚ի Գալիլեայ ՚ի վերայ Աւէի: ³ Են Տուբիթ զճանապարհս ճշմարտու-
6 թեան գնացի, և յարդարութեան զամենայն աւուրս կենաց իմոց. և
7 ողորմութիւնս բազումս արարի ես եղբարց իմոց՝ և ազգին իմում որ
8 ընդ իսն էին յերկրին Ասորեսպանեայց ՚ի Նինուէ: ⁴ Եւ յորժամ էի ես
9 ՚ի զաւառին իմում յերկիրն Իսրայելի, և մինչդեռ մանուկն էի, ամենայն
10 ազգն Նեփթաղիմայ հօրն իմոյ մերժեցան ՚ի բաց եղեն ՚ի քաճարէն
11 Երուսաղեմէ. զոր ընտրեալն էր յամենայն ազգացն Իսրայելի զոհեմ
12 յամենայն քոհնս. և սրբեցաւ քաճարն բնակութեան Բարձրելոյն, և
13 շինեցաւ յամենայն աւուրս յախփենից: ⁵ Եւ ամենայն ազգքն որք ապստամբք
14 էին՝ ՚ի զոհեմն Բահաղու երնջուն, և քունն Նեփթաղիմայ հօրն իմոյ: ⁶ Եւ
15 ես միայն երթայի բազում անգամ յԵրուսաղեմ ՚ի քօնս քարեկանաց,
16 որպէս և գրեալ է ամենայն Իսրայելի հրամանն յախփենից. զպարուզս
17 և զպասանորդս զարդեանց, և զպապարագան զոր ունէին. և քա-
18 յի զայն քահանայիցն որդւոցն Ահարոնի, առաջի սեղանոյն յամենայն
19 արդեանցն: Եւ զպասանորդսն քայի որդւոցն Ղևեայ, որք պաշտօնեայքն
20 էին յԵրուսաղեմի: ⁷ Եւ գերկրորդ քասանորդսն ժողովէի և վաճառէի,
21 և երթայի ծախէի զայն ամենայն յԵրուսաղեմ ըստ ամենայն քարե-
22 կանի: ⁸ Եւ գերրորդն քայի՛ որոց արժան էր. որպէս պապուիրեաց
23 Դերուրա մայր հօրն իմոյ. զի ո՛րք մնացեալ էի ես ՚ի հօրէն իմմէ: ⁹ Եւ
24 յորժամ եղէ՛ այր՝ առի ես ինձ կին ՚ի զաւակէ հայրենի իմոյ, և ծնայ
25 ես ՚ի նմանէ զՏուբի: ¹⁰ Եւ յորժամ գերի՛ վարեցայ ՚ի Նինուէ, ամենայն
26 եղբարք իմ և ա՛զգ իմ ուրէին ՚ի հացէ անփի հեթանոսացն. ¹² և ես
27 պահեցի՛ զանձն իմ, զի մի՛ կերայց քանզի յիշէի ես զԱստուած յա-
28 մենայն անձնէ իմմէ: ¹³ Եւ ե՛ր ինձ Բարձրեալն շնորհս՝ և գեղեցկու-
29 թիւն առաջի Նեմեսարայ, և էի նորա վաճառական. ¹⁵ երթայի ես ՚ի
30 Մարս: Եւ եղի ես ՚ի պահեստի առ Գաբայեղայ եղբօրն Գուրիայ, ՚ի
31 Ղազա յերկիրն Մարաց՝ արձաթոյ քանքարս քասն: ¹⁸ Եւ յորժամ մե-
32 ռաւ Նեմեսար, և թագաւորեաց Սենեքերիմ որդի նորա փոխանակ նո-
33 րա. և զի էր խռով յամս նորա, ո՛չ եղև ինձ երթալ յերկիրն Մարաց: ¹⁹ Եւ
34 յաւուրս Նեմեսարայ ողորմութիւնս բազումս առնէի ես եղբարց իմոց.
35 ²⁰ զհա՛ց իմ քայի քաղցելոց, և զձորձ իմ մերկոց. և զոր քեսանէի ես
36 յազգէն իմմէ թէ մեռեալ էր, և ընկենուիւն զնա արտաքոյ պարսպին,

1. 1 *Ոսկան.* ՚ի զաւակէն Ասիելեայ: 4 *Այլք.* Յերկրին Իսրայելի... ՚ի բաց եղեն ՚ի քաճարէն Երուսաղեմի: *Ուր Ոսկան.* Եւ ՚ի բաց եղեն: 5 *Ոսկան.* Եւ ամենայն ազգք նորա ապստամբք: *Յօրինակին.* Զոհեմն Բահաղու: 7 *Ոմանք.* Եւ գերկրորդ քասանորդ քասանորդսն ժո՛ւ: 8 *Ոմանք.* Դերուրա մայր հօրն: *Ուր Ոսկան.* Դերօրա մայր: 9 *Ոմանք.* Առի ես ինձ կին զԱննա ՚ի զաւա՛: *Ուր Ոսկան.* ՚ի զաւակէ հայրենոյ իմոյ: 12 *Ոմանք.* ԶԱստուած յամենայն սրտէ իմմէ: 15 *Ոմանք.* Առ Գաբայեղ եղբօրն... յերկրէն Մարաց: 18 *Ոսկան.* Եւ զի էր խռովութիւնս յամս նորա:

և են թաղէի: Եւ կամ թէ յորժամ սպանանէր զոք Սենեբերին արքայ՝
²¹ յորժամ եկն փախստական ՚ի Նրէաստանէ. գողանայի՛ր և թաղէի զ- 21
 նոսա. վասն զի զբազունս կոտորեաց սրտմտութեամբ իւրով, և յետոյ
 խնդիի արար մարմնոց դիականցն, և ոչ եզիպ: ²² Եւ եմուր մի ոմն ՚ի 22
 Նինուեացոց անպի, և իմացուցանէր թագաւորին վասն իմ զդիակունսն
 թաղելոյ. և թաքեայ, զի գիտացի՛ր ես եթէ խնդրէն սպանանել զիս. և
 զահի՛ր հարեալ փախստեայ գնացի: Եւ յափշտակեցան ամենայն ինչք
 իմ՝ ²³ և ոչ մնաց բնա՛ն ինչ, բայց միայն կայ կինն իմ. և Տուբի՛ որդին իմ: 23
²⁴ Եւ ոչ անցին աուրք յիսուն. մինչև սպանին զնա երկոքին որդիքն իւր. 24
 և փախեան նոքա ՚ի լերինս Նայոց: Եւ թագաւորեաց Ատորդան որդի
 նորա ընդ նորա. և կարգեաց նա զԱքիաքարոս զԱնայել որդի եղբօր
 իմոյ ՚ի վերայ ամենայն իշխանաց թագաւորութեանն իւրոյ, և ՚ի վերայ
 ամենայն փո՛ւն իւրոյ: Եւ աղաչեաց Աքիաքարոս զթագաւորն վասն իմ,
²⁵ և եկին դարձուցանել զիս. և եկի՛ր ես ՚ի Նինուէ: Եւ էր Աքիաքարոս 25
 փակառապետ, և ամենայն գիր համարոյ ելի՛ր մտի՛ր փան թագաւորին՝
 ՚ի ձեռին նորա. և կացոյց զնոսա Զերոյոյն երկրորդ իւր. և էր նա եղ-
 բօրորդի իմ: Եւ յորժամ եկի ես ՚ի փունն իմ, և ետուն ինձ զԱննա կինն
 իմ, և զՏուբի զորդին իմ:

¹ Եւ ՚ի փօսին մեծի որ է սուրբն յեթներորդ շաբաթուն, արարին **2**
 ինձ ճա՛շ մեծ. և բազմեցայ ուրել և ըմպել: ² Եւ փեսի՛ր ես առաջի **2**
 իմ խորտիկս բազմապարիկս, և ասեմ ես ցորդին իմ. Երթ ա՛ճ դու
 յեղբարցն մերոց յաղբափաց զորս և գրանես, և ես մնամք քեզ: ³ Եւ **3**
 եկն՝ և ասէ. Նայր, մի՛ ոմն յազգես մերմէ՛ որոյ թափեալ են ուրք նորա,
 և անկեալ պճողունք նորա. և կայ ՚ի հրապարակի անդ մեռեալ: ⁴ Եւ **4**
 իմ մինչև էր ճաշակեալ՝ չոգայ առի՛ զնա և բերի ՚ի փունն իմ մինչև
 եմուր արեգակն. ⁵ և ընդ երեկս լուացայ և ուրելի զհացն իմ փրփում- **5**
 թեամբ: ⁶ Եւ յիշեցի՛ր ես զմարգարէութիւնն Անովայ՝ որպէս և ասացն. **6**
 Դարձցի՛ր փարեկանքն ձեր ՚ի սուգ, և ամենայն ուրախութիւնք ձեր ՚ի
 փրփումութիւն: Եւ լացի յոյժ: ⁷ Եւ յորժամ եմուր արեգակն, փորեցի և **7**
 թաղեցի զնա: ⁸ Եւ մերձաւորքն իմ այլն առնէին՝ և ասէին. Արդ ոչ ևս **8**
 երկնչի մեռանել վասն իրացս այսոցիկ. զի վասն որոյ հալածեցան.
 դարձեալ եկեալ թաղէ՛ր զդիակունսն: ⁹ Եւ ՚ի նմին գիշերի դարձայ իբրև **9**
 թաղեցին. ¹⁰ և ննջեցի ես պղծեալ առ որմոյ գալթին և զերեսս իմ ոչ **10**
 ծածկեցի: ¹⁸ Եւ ոչ գիտէի թէ ճնճողուկք նստէին յառաստաղս անդ. և **18**
 աչօք բացօք ՚ի վեր հայէի, և ծրարէին ձագքն ջերմաջերմ յաչս իմ: Եւ
 երթեալ իմ առ բժիշկս ոչ ինչ օգնէին ինձ: Եւ Աքիաքարոս դարմանէր
 զիս ռոճկօք իւրովք, մինչև չոգայ ես յԵղմայիղայ: ¹⁹ Եւ կինն իմ մանէր **19**
 և գործէր ձեռօք իւրովք՝ և փայր փերանցն: ²⁰ Եւ նոքա փային զվարձս **20**
 նորա. և յաւելին և ետուն նմա ո՛կ մնա ևս: ²¹ Եւ յորժամ եկն նա առ **21**

20 *Ոմանք.* Եւ զհանդերձ իմ մերկաց. և գոր... եթէ մեռանէր, և: **21** *Ոմանք.* Մարմնոյ դիականցն, և ոչ գրաւ: **22** *Ոմանք.* Թէ խնդրէ նա սպանանել զիս: **23** *Ոսկան.* Բայց միայն Աննա կայ կինն իմ: **25** *Ոմանք.* Ելի և մտի փան թագա՞ւ: **2. 1** *Այլք.* Եւ արարին ինձ ճաշ: **3** *Ոմանք.* Որ են թափեալ ուրք նորա: **8** *Ոմանք.* Երկնչի ՚ի մեռանել... եկեալ թաղել զդիակունս: **18** *Այլք.* Եթէ ճնճողուկք նստին յառաս՞: *Ոմանք.* Ջերմաջերմ յաչս իմ:

իս, սկսաւ կազել ընդ իս. և ասեմ ես ցնա. Ոստի՞ բերեր դու զուղ
 զայդ, մի՞թէ գողունի՞ է, փո՛ր անդր ցրեարս իւր. զի ո՛չ են ինձ օրէն
 22 ուրել զգողունի: ²² Եւ ասէ կինն իմ. Պատի՛ն ետուն ինձ վասն վարձուց
 իմոց: Եւ ես անհաւարացի նմա, այլ սրիպէի փա՛յ ցրեարս իւր. և
 ես իբրև զամօթի հարկանէի ՚ի նմանէ: Եւ նա ասէ ցիս. Ո՛ր են արդ
 ողորմութիւնքն քո և արդարութիւնքն. զի ահաւասիկ յայսրնի՞ եղեն քեզ:

3 ¹ Եւ ես փրփմեցայ և լացի. և յարեայ կացի յաղօթս զայրագին
 2 սրբիս. ² և ասեմ. Արդա՛ր ես դու Տէր՝ և ամենայն գործք քո, և ամենայն
 3 ճանապարհք քո ողորմութիւն և զդարաստանս՝ և զճշմարիտն
 և զարդարն դարես մինչև յաիպեան: ³ Նայեա՛ առ իս և յիշեա՛ զիս,
 և մի՛ հափուցաներ ինձ ըստ մեղս իմ, և ըստ չարիս իմ, և հարց իմոց
 4 որք մեղան առաջի քո: ⁴ Զի անցի՛ն նոքա զպարտիրանօք քովք, ետուր
 զմեզ ՚ի յափշտակութիւն և ՚ի գերութիւն և ՚ի մահ, և յառակս նախարանաց
 ընդ ամենայն հեթանոսս ուր և ցրուեալքս եմք: Եւ արդ այժմ Տէր՝
 5 բազում են իրաւունք ճշմարտութեան քոյ ⁵ զոր արարեր ընդ իս և ընդ
 հարս մեր. զի ո՛չ արարաք զպարտիրանս քո, և ո՛չ ևս գնացաք ճշմար-
 6 տութեամբ առաջի քո: ⁶ Արդ՝ արա՛ ընդ իս ըստ հաճութեան կամաց
 քոց. և փո՛ր հրաման առնուլ զոգի՛ իմ, զի եղէց արձակեալ ՚ի հոգւոյս՝
 և եղէց հող. վասն զի լա՛ն է ինձ մեռանել քան զայս կեանս իմ. զի
 նախապիսն սո՛ւքս լուայ, և փրփմութիւն բազում է յիս. արձակեա՛ զիս
 ՚ի վշտաց իմոց ՚ի փեղին յաիպենից, և մի՛ դարձուցաներ զերեսս քո
 7 յինէն: ⁷ Քանզի և ՚ի նմին իսկ ատուր էր լուեալ նորա զիրսն, որ էր
 անցեալ ընդ Մարրա ընդ դուստրն Նոազուելայ. որ էր յԵկբարանս ՚ի
 8 Մարաց գաւառին: ⁸ Զի նախապէին զաղջիկն աղախնայք հօրն իւրոյ
 զոր էր փուեալ արանց ելթն. և Ազմող՝ նն դևն չար սպանանէր զնո-
 սա, մինչև՛ մերձեցեալ էին ՚ի նա ըստ օրինի արանց և կանանց: Եւ
 նախապէին զնա աղախնայքն և ասէին. Ոչ իմանաս՝ զի հեղձուցանես
 զարսդ քո, զի ահա ելթն այր առեր, և ո՛չ ՚ի միտն ո՛չ վայելեցեր.

9 ⁹ արդ զմեզ զի՞ փանջես, ընդէի և ո՛չ դո՛ ընդ նոսա կորեար. զի
 10 ո՛չ փեսանէաք մեք զգաւակ քո մինչև յաիպեան: ¹⁰ Զայս իբրև լուա
 աղջիկն՝ փրփմեցայ յոյժ, և կամէր խեղդել զինքն: Եւ ասէր. Մի՛ եմ ես
 միամօր հօրն ինում. արդ եթէ առնել զայս՝ նախապիսն առնեմ նմա, և
 11 իջուցանեմ ես զձերութիւն նորա ցաւօք ՚ի դժոխս: ¹¹ Եւ կայր նա յաղօթս
 12 ընդ պարուհանն որ էր ընդդէմ Երուսաղէմի: Եւ ասէր. ¹² Օրհնեալ ես
 դու Տէր Աստուած իմ. և օրհնեալ է անունդ քո սուրբ և պարուակա՛ն
 13 մինչև յաիպեան: ¹³ Եւ արդ Տէր՝ բոլորով սրբիս իմով աղաչեցի զքեզ.
 14 ¹⁴ Եւ ասացի հրաժարել հոգւոյս ՚ի մարմնոյս իմմէ. զի մի՛ ևս յաւելից
 15 լսել զնախապիսնս. ¹⁵ զի դու Տէր գիպես զի սո՛րբ եմ ես յամենայն
 16 մեղաց կուտութեամբս իմով: ¹⁶ Եւ ո՛չ է իմ աղափեղեալ զանուն իմ և զա-
 նուն հօր իմոյ, և միամօր եմ ես հօր իմոյ. և ո՛չ զոյ որդի որ ժառանգէ

21 *Ոմանք.* Միթէ գողոս իցէ: *Յօրինակին պակասէր.* Օրէն ուրել զգողունի:

3. 4 *Այլք.* Եւ ետուր զմեզ ՚ի յա՛: **5** *Ոմանք.* Ընդ իս և ընդ հարսն իմ: **8** *Ոմանք.* Որ էր փուեալ ար՞... և Ազմողևս դևն չար: **10** *Ոմանք.* Միամօր հօրն իմոյ: *Ոսկսև.* Արդ եթէ առնեմ զայս: **15** *Ոմանք.* Զի մի՛ ևս լսիցեմ զնախ՞:

զաա, և ո՛չ իւր եղբայր մերձաւոր, և ո՛չ եղբօրորդի՝ զի պահեցից ես զանձն իմ նմա կնութեան. զի ահաւասիկ կորեան իմ ելթն այր, արդ զի՛նչ օգուտ է ինձ բնաւ կեալ: Արդ եթէ ո՛չ կամիս զմեռանելս Տէր՝ նայեա՛ առ իս՝ և ողորմեա՛ ինձ. զի մի՛ ևս լուայց ես զնախաարինսն:

²⁴ Եւ լսելի՛ եղեն աղօթք երկոցունն առաջի մեծին Տօփայեայ: ²⁵ Եւ 24, 25 առաքեցաւ նա բժշկել զերկոսեան. Տուբիթայ՝ կեղևել զլուսնն յաչաց նորա. և զՍառայի զդստերն Տօփայեայի հանել զԱզնոդ դևն, և քալ զնա կին Տուբիայ որդոյ Տուբիթայ. վասն զի Տուբիայ ա՛նկ իսկ էր ժառանգել զնա: Եւ ՚ի նմին ժամանակի դարձան Տուբիթ և եմուտ ՚ի քունն իւր. և Սառա դուստրն Տօփայեայ էջ ՚ի վերնաքանտ իւրմէ:

¹ Եւ յաւուր յայնմիկ յիշեաց զարծայթն, զոր եղ առ Գաբայեայ ՚ի **4** Տօփայեայ քաղաքի յերկրին Մարաց: Եւ ասէ նա ՚ի միտս իւր. Ես խնդրեցի մահ անձինս իմոյ, ընդէր ո՛չ կոչեմ զՏուբիա զորդին իմ, և ցուցանեմ նմա զամենայն մինչև՛ մեռեալ իցեմ: ² Եւ կոչեաց զնա և ասէ ցնա. ² Որդեա՛կ իմ. ³ եթէ մեռանիցիմ ես՝ թաղեսջի՛ր զիս՝ և մի՛ անարգիցես, ³ և կամ անպես առնիցես զմայրս քո. այլ պապութեցն զաա զամենայն աւուրս կենաց քոց, և արասցես սմա զամենայն ինչ որ հաճոյ է սմա, և մի՛ քրքրմեցուցանեն զաա. ⁴ և յիշեսցես դու զի բազում ճգունս ⁴ կրեաց վասն քո՝ յորժամ էի՛ր դու յորովայնին: ⁵ Եւ յորժամ մեռանիցի՝ ⁵ թաղեսցես ընդ իս ՚ի նմին շիրմի: ⁶ Եւ յիշեա՛ դու զՏէր Աստուած քո զամենայն աւուրս կենաց քոց. և մի՛ մեղանչիցես դու, և կամ անցանիցես զպապութիւնսք նորա. այլ առնիցես զարդարութիւն յամենայն ՚ի կեանս քո. և մի՛ զնասցես դու ՚ի ճանապարհս անիրաւութեան. զի յորժամ առնիցես դու զճշմարտութիւն՝ յաջողեսցի՛ն ամենայն գործք քո. և ամենեցուն որոց գործեն զարդարութիւն: ⁷ Յընչից քոց առնիցես զողորմութիւնս. և մի՛ ազահիցէ ակն քո յորժամ առնիցես զողորմութիւնն. և մի՛ դարձուցանիցես զերեսս քո յամենայն աղբաբոյ. և ՚ի քէն ո՛չ դարձուցէ Տէր Աստուած զերեսս իւր: ⁸ Որչափ և իցէ՛ քո՝ ըստ նմին բազմութեան արասցես ⁸ զողորմութիւնսն. ⁹ եթէ սակա՛ն իցէ քո՝ ըստ սակաւին, և մի՛ յապաղիցես ⁹ առնել զողորմութիւնսն. ¹⁰ զի զանձս բարիս զանձեսցես քեզ յաւուրն ¹⁰ կենաց քոց. ¹¹ զի ողորմութիւնք փրկեն ՚ի մահուանէ. և ո՛չ քան մտանել ¹¹ ՚ի խաւարն: ¹² Պարզեք բարիք են ողորմութիւնք ամենեցուն որ առնեն զնա առաջի Աստուծոյ: ¹³ Եւ զգո՛յ լինիջիր դու անձին քում ՚ի ¹³ պոռնկութենէ. և առնուցու դու կին՝ ՚ի զաւակէ՛ հարց քոց. և մի՛ առնուցու դու կին՝ յազգէ օտարէ. զի որդիք մարգարէից եմք՝ Նոյի, Աբրահամու, Մահակայ, և Յակոբու հարցն մերոց առաջնոց: Յիշեա՛ դու որդեակ՝ զի սոքա ամենեքեան առին կանայս յեղբարց իրեանց, և

17 Այլք. Եւ ո՛չ է իւր եղբայր: *Ունակք.* Նայեաց յիս և ողորմեա՛: 24 *Ունակք.* Աղօթք երկոցունցն: 25 *Ունակք.* Զլոյսնն յաչաց նորա: 4. 1 *Յօրինակին մեքուն որպէս և գրեթէ յայլ ամենայն գրչագիրս մեք, անունս՝* Գաբայել, *աստի սկսեալ յադաւաղութենէ գրչաց գրի՝* Գաբայել. *զոր մեք ամենայն ուրեք միասպէս եղաք ըստ բնագրին* Գաբայել: 3 *Ունակք.* Եւ մի՛ անարգեսցես... սմա զամենայն որ ինչ... և մի՛ քրքրմեցուցանիցես: 5 *Ունակք.* ՚Ի նմին շիրմի իւրում: 6 *Ոսկան.* Եւ կամ յանցանիցես զպապ... յամենայն կեանս քո: 7 *Ունակք.* Եւ մի ազահեսցէ ակն քո, յորժամ առնիցես դու զողորմութիւնսն, և մի՛ դարձուցանիցես դու զն՝:

օրհնեցան յորդիս իրեանց. և զաւակ նոցա ժառանգեսցէ զերկիր: Եւ դու որդեակ՝ սիրեսցեն զեղբարս քո, և մի՛ դարձուցես զերեսս քո, և մի՛ դարձուցանիցես զսիրտ քո յեղբարց քոց, յորդոց և ՚ի դստերաց ժողովրդեան քոյ, առնուլ քեզ ՚ի նոցանէ կին: ¹⁴ Վասն զի յամբարտաւանութենէ՝ կորուսար և խռովութիւն յոյժ. և ՚ի պղծութենէ՝ պակասութիւն և կարօտութիւն մեծ. զի պղծութիւն է մայր սովոյ: ¹⁵ Եւ վարձք վարձկանի քոյ առ քեզ մի՛ ազցին, այլ հապուցեն դու առժամայն. եթէ ծառայեսցես դու Աստուծոյ՝ հապուցէ քեզ ՚ի բարիս: Զգո՛յ՛ լինիջիր դու որդեակ յամենայն գործս քո, և լեր՛ դու իրարեալ յամենայն կեանս քո: ¹⁶ Եւ զոր դու արես՝ ումեք մի՛ առնիցես: Գինի արբեցութեան մի՛ ըմպիցես. և մի՛ երթայցես դու արբեալ ՚ի ճանապարհ: ¹⁷ Ի հացէ՛ քումմէ՛ փացն քաղցելոց, ՚ի հանդերձէ՛ քումմէ՛ մերկոց. և ամենայն որ յաւելուցուն քեզ՝ առնիցես ուղորմութիւն: ¹⁸ Սփռեսցեն դու զհացն քո ՚ի վերայ զերեզմանաց արդարոց, և մի՛ փացես զայն մեղաւորաց: ¹⁹ Խորհուրդ՝ յամենայն մարդոյ խնդրեսցես. և մի՛ արհամարհեսցես զամենայն խորհուրդս պիտանեաց: ²⁰ Եւ յամենայն ժամ օրհնեսցես դու զՏէր Աստուած քո, և ՚ի նմանէն խնդրեսցես դու՝ որպէ՛ն ուղղեսցին ճանապարհք քո, և ամենայն խորհուրդք քո և զնացք քո յաջողեսցին. զի ամենայն խորհուրդ մարդոյ ոչինչ են. այլ Տէր ինքնին փայ զխորհուրդս բարեացն, և զորս կամի խոնարհեցուցէ որպէս և հաճոյ է նմա: Եւ արդ որդեակ իմ, յիշեսցեն դու զամենայն զպատուիրանս իմ զոր պատուիրեմ ես քեզ. մի՛ ջնջեսցին նոքա ՚ի սրտէ քումմէ: ²¹ Եւ արդ՝ ես ցուցանեմ քեզ զփասն քանքար արծաթոյն զոր եղի՛ ես ՚ի պահ առ Գաբայելայ որդւոյ Գաբրիայ, ՚ի Ղազարայ յերկրին մարաց: ²³ Եւ մի՛ երկնչիցիս որդեակ զի աղքատացաք յոյժ. զան քո բազում ինչք և սրացուածք՝ եթէ երկնչիցիս դու յԱստուծոյ, և ՚ի բաց լինիցիս յամենայն մեղաց. և արացես դու զհաճոյս առաջի նորա:

5 ¹ Եւ պարասխանի ետ Տուբիա՝ և սաէ ցնա. Նայր՝ արարից զամենայն ինչ զոր պատուիրեցեր ինձ: ² Այլ ես զհանդ կարացից զփանել գարծաթն, զի ոչ գիտեմ զայրն: ³ Եւ ետն նմա զգիր առնն որում կայր զանձն յաւանդի: ⁴ Եւ սաէ ցնա. Խնդրեա՛ դու քեզ այր որ եկեսցէ ընդ քեզ. և ես փաց զվարձս նորա՝ մինչև կենդանիս եմ, և երթիցես առցես զարծաթն: ⁵ Եւ զնաց Տուբի խնդրել ընդ իւր վարձաւոր: Եւ եգիտր նա զՂազարայել հրեշտակ. ⁶ և նա ոչ գիտեր ոմ իցէ նա: ⁷ Եւ սաէ ցնա Տուբիա. Կարեն՛ զալ դու ընդ իս ՚ի Ղազարայ յերկիրն Մարաց. և կամ են՛ դու փրկեակ իսխամոտ փրկեացն: ⁸ Ասէ՛ ցնա հրեշտակն. Եկից՛ ես ընդ քեզ, և ճանապարհին փրկեակ եմ, և ճանաչեմ զԳաբայել զեղբայրն մեր: ⁹ Եւ սաէ ցնա Տուբիա. Մնա՛ դու վայրիկ

13 Ի բազումս պակասի. Իրեանց. և օրհնեցան յորդիս իրեանց. և զաւակ: Ումանք. Եւ մի՛ դարձու՞. դու զսիրտ: **14** Ոսկան. Յամբարտաւանութենէ է կո՞: Ումանք. Եւ կարօտութիւն յոյժ, զի պո՞: **15** Ումանք. Առ քեզ մի՛ անկցին... և եթէ ծա՞: **16** Ումանք. Եւ զոր արեսս դու, և ումեք... և մի՛ երթիցես դու: **20** Ումանք. Այլ Տէր ինքն փայ զխոր՞... խոնարհեցուցանէ, և որպէս հաճոյ է: **21** Ումանք. Որդւոյ Գաբրիայ: **23** Ումանք. Գան քեզ բազում ինչ: Ուր Ոսկան. Գոն քո բազում ինչք: **5. 3** Ումանք. Զգիր առն առ որում կայր: **4** Ումանք. Զայր որ որ եկեսցէ: **5** Բազումք. Իւր վարձուոր: **8** Ումանք. Եւ ճանաչեմ ես զԳա՞:

մի աստե՛ն՝ մինչև մտից հարցից ես զհայրն իմ: Եւ ասէ ցնա. Երթօ, 10
 և մի՛ յամիցես: ¹⁰ Եւ եմո՛ւր պատմեաց հօրն. Ահաւասիկ գրի՛ ընկեր
 որ գայ ընդ իս: Եւ ասէ ցնա հայր իւր. Կոչեա՛ դու զնա առ իս զի
 զհրացից թէ յորմէ՛ ազգէ է նա, և կամ թէ հաւաքարիմ է գալ ընդ քեզ:
¹¹ Եւ նա կոչեաց զնա ՚ի ներքս. և ողջոյն ետրուն միմեանց: ¹⁶ Եւ ասէ 11, 16
 ցնա Տովբիթ. Եղբայր՝ յորմէ՛ ցեղիցն մերոց ես դու՛ պատմեա՛ ինձ:
¹⁷ Եւ ասէ ցնա. Զազգաբո՛ւսն իմ խնդրես՝ թէ վարձաւոր որ երթայ ընդ 17
 որդւոյդ քում: Եւ ասէ ցնա Տովբիթ. Կամիմ եղբայր՝ զհրելի զազգն
 քո և զանուն: ¹⁸ Եւ ասէ. Անուն է իմ Ագարիա Անանիա որդի մե- 18
 ծի եղբարցն քոց: ¹⁹ Եւ ասէ ցնա Տովբիթ. Ողջ եկիր եղբայր՝ և մի՛ 19
 ցասնուր ինձ զի խնդրեցի զազգաբոհիմն քո զհրել, զի դու եղբայր իմ
 իսկ ես, ՚ի բարի և յազնուական յազգէ. զի ճանաչէի և ես զԱնանիա
 և զՅաթան՝ և զորդիսն, և զՍեմա, և զմեծի. յորժամ երթայաք մեք
 ՚ի միասին երկիի՛ր պագանել յԵրուսաղէմ, և մատուցանել զանդրանիկս
 և զբասանորդս արդեանց. և ոչ՛ մոլորեցան նոքա ըստ մոլորութեան
 եղբարցն մերոց: Յարմատոյ և յազգէ մեծամեծաց ես եղբայր: ²⁰ Այլ 20
 արդ՛ ասա՛ դու ինձ, զի՞նչ փայցեմ քեզ վարձս. դրան մի յաւուր, և
 զբռնիկն որպէս որդւոյն իմում: ²¹ Եւ յաւել ևս ՚ի վարձն քո՛ եթէ ողջու- 21
 թեամբ դառնայցէք այսրէն: Եւ հաճոյ թուեցաւ նոցա առնել այսպէս:
²² Եւ ասէ ցնա Տովբիթ. Պատրաստեա՛ դու որդեակ ՚ի ճանապարհն, և 22
 յաջողեսցի ձեզ: Եւ պատրաստեաց մանուկն զբոշակ ճանապարհիին: Եւ
 ասէ ցնա հայրն իւր. Գնա՛ դու որդեակ ընդ առնդ ընդ այդմիկ, այլ որ
 բնակեալն է յերկինս Աստուած՝ յաջողեսցէ՛ զճանապարհն ձեր, և հրեշ- 23
 փակն նորա ուղղելից լիցի ձեզ: ²³ Եւ ելին զնացին երկոքեան ՚ի միա- 23
 սին, և շուն պատրանելին ընդ նոսա: Եւ ասէ մայրն նորա լալով. Տովբիթ՝
 զի՛ արձակեցեր զորդեակն ՚ի մէնջ. ոչ՛ դա՛ է ցուպ ծերութեան մերոյ,
 մքանել և ելանել առաջի մեր: ²⁴ Արձաթ արձաթոյ մի՛ ժամանեսցէ: 24
 այլ եղիցի փոխանակ որդեկին մերոյ: ²⁵ Քանզի որ պատրաստալս 25
 է մեզ յԱստուծոյ՝ բաւական է մեզ: ²⁶ Եւ ասէ ցնա Տովբիթ. Մի՛ լիցի քեզ 26
 փրկմութիւն քոյր. զի ողջութեամբ եկեսցէ, և աչք քո փեսցեն զնա: ²⁷ Զի 27
 հրեշփակ նորա բարի առաջնորդէ՛ նորա, և աջողեսցէ զճանապարհս
 նորա. և դարձցի՛ այսրէն ողջութեամբ: ²⁸ Եւ ապա դադարեաց մայրն ՚ի 28
 լալոյ անփի:

¹ Եւ նոքա զնացին ՚ի ճանապարհն: Եւ եկին ՚ի գերն Դկո՛ւթ, և **6**
 հանգեան անդ առ ափամբն: ² Եւ պատրանեակն էջ լուանայ յեզր զեփոյն. 2
 և վազեաց ձուկն մի ՚ի գեփոյ անփի, և կամեր կլանել զպատրանեակն:
⁴ Եւ հրեշփակն ասէ ցպատրանեակն. Բո՛ւռն հար՝ կալ զձուկնդ: Եւ կալա 4
 պատրանեակն զձուկն, և հան զնա ՚ի ցամաք: ⁵ Եւ ասէ ցնա հրեշփակն. 5
 Բաց՛ դու զփոր ձկանդ, և հա՛ն զսիրտդ և զլեարդդ՝ և զլեղիդ, և դի՛ր

9 Ունակք. Վայր մի աստե՛ն՝ մինչև հար՛: **17 Ունակք.** Եթէ վարձուոր որ երթայց ընդ:
18 Այլք. Անուն իմ Ագարիա: **19 Ոսկան.** ԶԱնանիա և զՅօնաթան: **Ունակք.** Եւ յազգէ
 ՚ի մեծաց ես: **21 Ունակք.** Յաւելից ևս ՚ի վարձսն քո: **22 Ունակք.** Եւ յաջողեսցի քեզ:
27 Ունակք. Առաջնորդեսցէ նորա, և յաջողեսցէ զճանապարհն նորա: **6. 1 Ունակք.**
 Անդ առ ափն:

6 գգուշութեամբ: ⁶ Եւ արար պապանեակն որպէս և ասաց ցնա հրեշ-
 7 փակն. և զծուկն խորովեցին և կերան. և ապա գնացին երկոքեան ՚ի
 8 միասին, մինչև մօտ եղեն յԵկբարանս: ⁷ Եւ ասէ պապանեակն ցհրեշփակն.
 Ազարիա՛ եղբայր՝ վասն ո՞ր բարձաք զսիրսս՝ և զլեարդս՝ և զլեղիս
 9 ձկանս: ⁸ Եւ ասէ ցնա. Մի՞րպո՞ղ և լեարդդ, եթէ զոք ունի դև՝ կամ
 10, 11 և թշկի: ¹⁰ Եւ իբրև մերձեցան նոքա ՚ի Ղազուե, ¹¹ ասէ հրեշփակն
 ցպապանեակն. Եղբայր՝ այսօր ունիմք մեք հանգչել առ Ղազուեկայ,
 և նա ինքն ազգական է քո. և է՛ նորա դուստր, և անուն է նորա Մա-
 12 ռա. արդ խօսեցայց ես վասն նորա, զի փացէ գնա քեզ կին. ¹² զի
 քեզ անկ է ժառանգութիւն աղջկանն. և դու միայն ես յազգէ նորա, և
 13 ¹³ և խօսեցայց ընդ հօր աղջկանն, և յորժամ դարձցուք մեք այսրէն ՚ի
 Ղազուացոց անրի՛ արասցուք քեզ զհարսանիսն. քանզի գիտեն ես
 14 զՂազուե, զի ոչ փացէ գնա առն օրարի ըստ օրինացն Մովսիսի, որ ոչ
 15 է մերձաւոր արեան. վասն զի և զժառանգութիւնն քեզ արժան է առնուլ
 քան ամենայն մարդոյ: ¹⁴ Յայնժամ ասէ՛ պապանեակն ցհրեշփակն. Եղ-
 16 բայր Ազարիա՛ իմ այսպէս լուեալ է վասն աղջկանն, թէ փուեալ է գնա
 17 եւթն առն, և ամենեքեան նոքա մեռեալ են յառազաստի անդ. ¹⁵ և ես
 մի՛ եմ միամօր հօրն իմում. երկնչիմ գուցէ՛ մրանիցեմ, և մեռանիցիմ
 որպէս և առաջինքն. զի ունի զաղջիկն դև՛, և սիրէ գնա. որում ոչ մեր-
 18 ձենայ մեղանչել ումեք, բայց միայն որոց մերձենան առնուլ գնա կնու-
 թեան. արդ եթէ առնեն զայս՝ երկնչիմ գուցէ իջուցանիցեմ ես զհայրն
 իմ և զմայրն իմ ցաւօք ՚ի վերայ իմ ՚ի գերեզմանն իրեանց. և որդի
 16 այլ ոչ գոյ որ թաղէ գնոսս: ¹⁶ Եւ ասէ ցնա հրեշփակն. Ո՞չ յիշես դու
 17 զքանս պատուիրանաց հօրն քոյ, առնուլ քեզ կին յազգէ քումմէ. և արդ
 18 լո՛ր դու ինձ, զի քեզ եղիցի նա ՚ի կնութիւն: ¹⁷ Եւ վասն դիւին մի՛ ինչ
 19 հոգար, զի ՚ի գիշերիս յայսմիկ առցես դու գնա քեզ կնութեան: ¹⁸ Եւ
 յորժամ մրանիցես յառազանս անդր՝ առցես դու անխնախառն կրակ
 յորում խունկք ծխեալ են, և դիցես դու ՚ի վերայ նորա ՚ի սրտէ ան-
 19 փի և ՚ի լերդէ ձկանն՝ և ծխեսցես: ¹⁹ Եւ հոտոտիցէ դևն, և փախիցէ.
 20 և ոչ ևս դարձցի անդրէն մինչև յաւիտենից: ²⁰ Եւ յորժամ մրանիցէք
 դու և աղջիկն ՚ի սենեակ անդր, յարիջիք դուք երկոքեան՝ և զոչեցիք
 առ ողորմածն Աստուած լալով մեծաւ. և կեցուցէ՛ զձեզ, և ողորմեսցի՛
 21 ձեզ. ²¹ զի քեզ էր պատրաստեալ իսկզբանէ իւրմէ, և դո՛ւ ապրեցուցես
 22 քո ՚ի նմանէն: ²² Եւ իբրև լուաւ զայս Տուբիա, անկաւ նմա գութ ընդ
 աղջկանն, և ոգի նորա կցեցաւ ՚ի սէր նորա:

5 Ուսկսև. Եւ դի՛ր գգուշութեան: **7 Ունակք.** Վասն որո՞յ բարձաք զսիրսս: **8 Ունակք.**
 Եթէ որ ունի դև, կամ: **9 Ունակք.** Եթէ որ ունիցի զլուսնն ՚ի յաջս իւր... և բժշկեսցի:
11 Բազուրք. Զի փացեն գնա քեզ: **12 Ունակք.** Եւ արդ լո՛ր դու ինձ: **13 Ունակք.**
 Ընդ հայր աղջկանն... քան զամենայն մարդոյ: **15 Ունակք.** Միամօր հօրն իմոյ... գուցէ
 իջուցանեմ ես: **16 Ունակք.** Եղիցի նա ՚ի կնութեան: **19 Ունակք.** Եւ հոտոտեսցէ
 դևն: **20 Ունակք.** Եւ զոչեցիք դուք առ:

¹ Եւ եկին նոքա յԵկբարանս, և մտին նոքա 'ի փուն Ղռագուելայ. և **7**
 ել ընդ առաջ նոցա Սառա, և ողջոյն եր նոցա՝ և նոքա նմա, և փարա
 զնոսա 'ի փուն: ² Եւ Ղռագուել ասէ ցՆեդնա ցկին իւր. Տեսանէն զի նման **2**
 է պափանեակս Տուրիթայ եղբորորդոյն իմոյ: ³ Եհարց ցնոսա Ղռագուել **3**
 և ասէ. Ուստի՞ էք եղբարք: Եւ ասեն ցնա. Յորդուցն Նեփթադիմայ՝ ենք
 որք գերեալն են 'ի Նինուէ: ⁴ Եւ ասէ ցնոսա. Ճանաչէ՞ք դուք զՏուրիթ **4**
 գեղբայրն մեր: Եւ ասեն. Ճանաչեմք: Եւ ասէ ցնոսա. Ողջ է: ⁵ Եւ նոքա **5**
 ասեն. Ողջ է, և կենդանի՞ է: Եւ ասէ Տուրիա. Նայր իմ է: ⁶ Եւ յարուցեալ **6**
 վաղվաղակի Ղռագուել համբուրեաց զնա, և ելաց յոյժ. ⁷ և օրհնեաց **7**
 զնա՝ և ասէ ցնա. Բարոյ և բարերարի առն որդի: Եւ իբրև լուա թէ
 Տուրիթայ կացին աջքն, ելաց. ⁸ և փրփմեցաւ ինքն՝ և Նեդնա կինն **8**
 իւր, և Սառա դուստր նոցա: Եւ ընկալան՝ և հանգուցին զնոսա մեծաւ
 ուրախութեամբ: ⁹ Եւ զենին նոցա խոյ մի 'ի խաշանց, և յօրինեցին եղին **9**
 առաջի նոցա խորտիկս բագումս: Եւ ասէ Տուրիա ցՂռափայել. Եղբայր
 Ազարիա՝ արդ խօսեաց դու վասն որոյ խօսէիրն դու 'ի ճանապարհի
 անդ, զի եղիցի այնպէս: Եւ դարձոյց զբանսն անդրէն առ Ղռագուել:
 Եւ ասէ Ղռագուել ցՏուրիա. Կերն արբ և ուրախ լեր զի քեզ անկ է
 առնուլ զմանուկն իմ. բայց ասենք քեզ զճշմարիտն. ետոն ես զմանուկդ
 իմ ելթն առն, և յորժամ կամէին մտանել առ դա՝ մեռանէին 'ի նմին
 զիշերի: Այլ դու այժմ որդեակ իմ ուրախ լեր: ¹⁰ Եւ ասէ Տուրիա. Ոչինչ **10**
 ճաշակեմ ես աստ՝ մինչև հասարապէք առ իս զիրտ: ¹³ Եւ ասէ Ղռագուել. **13**
 Եւ առ զնա քեզ ըստ օրինաց. զի դու եղբայր ես աղջկանն, և քեզ
 լիցի. ¹⁴ այլ ողորմածն Աստուած աջողեսցէ՛ ձեզ 'ի բարիս: ¹⁵ Եւ կոչեաց **14, 15**
 նա զՍառա զդուստրն իւր, և կալաւ նա զձեռանէ նորա, և եր զնա
 Տուրիայ կնութեան: Եւ ասէ. Ահաւասիկ ըստ օրինացն Մովսիսի առ դու
 զնա. և փար դու զնա առ հայր քո: Եւ օրհնեաց զնոսա: ¹⁶ Եւ կոչեաց **16**
 նա զՆեդնա զկինն իւր, և առեալ նա փայր աղջկանն զամենայն ինչս
 զբանն. և հասարապէր մուրհակօք և կնքեր: ¹⁷ Եւ ապա սկսան ուրել **17**
 և ընկել՝ և ուրախ լինել: ¹⁸ Եւ կոչեաց Ղռագուել զՆեդնա զկին իւր՝ **18**
 և ասէ ցնա. Քոյր պարբաստեա՛ դու զմնս սենեակն՝ և փար անդր
 զաղջիկն: ¹⁹ Եւ արար որպէս և հրամայեաց նմա, և փարան զնա անդր, **19**
 և ելաց. և ջնջէր մաքրեր մայրն զարտասուս աղջկանն. ²⁰ և ասէր ցնա. **20**
 Քաջալերեաց դուստր՝ Տեր երկնից և երկրի փացէ՛ քեզ ուրախութիւն և
 ցնծութիւն, փոխանակ փրփմութեանս այտորիկ. քաջալերեաց դուստր՝
 քաջալերեաց:

¹ Եւ իբրև կարարեցին նոքա ուրել զընթրիսն, փարան զՏուրիա առ **8**
 աղջիկն: ² Եւ իբրև եմուր, յիշեաց նա զբանսն Ղռափայելի, և առ նա **2**
 զաճիւնախառն զկրակն խնգոցն. և եղ 'ի վերայ նորա զսիրտ ձկանն և
 զլեարդն՝ և ծխեաց: Եւ իբրև հոտոտեցաւ դէն զհոտն զայն՝ փախեան

7.2 Յայլս պակասի. Եւ Ղռագուել ասէ: **3** Ոմանք. Եւ եհարց ցնոսա... Ուստի՞ էք դուք եղբարք: **8** Ոմանք. Եւ Նեդնա կին նոքա, և... զնոսա մեծաւ խնդութեամբ: **9** Ոմանք. Եւ զենին նոքա խոյ մի... վասն որոյ խօսէիրն 'ի ճանապարհի... զմանուկն իմ... արդ դու այժմ: **18** Յօրինակին պակասէր. Եւ ասէ ցնա քոյր, պարբ՛:

3 ՚ի վերին կողմն սահմանացն Եգիպտոսի. ³ և կապեաց զնա հրեշտակն:
 4 Եւ իբրև մտին յանկողին երկոքին. ⁴ յարեան Տուբիա ՚ի գահոյից անտի՛
 և ասէ. Արի՛ և դու քոյր՝ և կացցուք յաղօթս՝ և ողորմեսցի մեզ Աս-
 7 րուած: Եւ սկսաւ Տուբիա կալ յաղօթս: ⁷ Եւ ասէ. Օրհնեալ ես դու Տէր
 Ասրուած հարցն մերոց, և օրհնեալ է անուն քո սուրբ՝ և փառաւորեալ
 մինչև յաիպտեանս. օրհնեսցեն՝ զքեզ երկինք և ամենայն սրացուածք
 8 քո: ⁸ Դու արարեր զԱդամ և ետուր նմա օգնական զԵւա, հասարարու-
 թին նմա զկինն նորա. և ՚ի նոցանէն եղև ամենայն զաւակ մարդկան.
 դու ասացեր եթէ՛ Ոչ է բարութ լինել մարդոյն միայն. արասցուք նմա
 9 օգնական նման նմա: ⁹ Եւ արդ Տէր՝ ոչ եթէ վասն պոռնկութեան ինչ
 10 առնում ես ինձ զքոյրս զայս՝ այլ ճշմարտութեամբ. նայեսց Տէր ¹⁰ և
 ողորմեսց ինձ, զի ՚ի միասին ծերասցուք: Եւ ասէ աղջիկն ընդ նմա: Եւ
 11 ննջեցին երկոքին ՚ի միասին ՚ի գիշերին յայնմիկ: ¹¹ Եւ չօգաւ Նռագուէլ.
 12 և փորեաց նմա գերեզման. ¹² քանզի երկնէջր, եթէ գուցէ և նա մե-
 13, 14 ռանիցի: ¹³ Եւ եկն Նռագուէլ ՚ի քուն իւր. ¹⁴ և ասէ ցՆեդնա ցկին իւր.
 Յղեա՛ դու զմի որ յաղախնաց այդի, և քեսցէ թէ կենդանի՛ է. ապա
 15 թէ ոչ՝ թաղեսցուք զնա՝ և մի՛ որ գիտասցէ: ¹⁵ Եւ եմուր աղախինն,
 16 և եպես զերկոսեան զի ննջէին: ¹⁶ Եւ ել նա և պարմեաց նոցա՝ եթէ
 17 կենդանի՛ են: ¹⁷ Եւ օրհնեաց Նռագուէլ զԱսրուած՝ և ասէ. Օրհնեալ ես
 դու Տէր Ասրուած յամենայն օրհնութիւնս և ՚ի փառս քո. և օրհնեսցեն
 18 քո օրհնեսցեն զքեզ մինչև յաիպտեանս: ¹⁸ Օրհնեալ ես դու Տէր Աս-
 րուած զի ուրախ արարեր զիս, և ոչ անց ընդ իս որպէս և կարծէին.
 19 այլ ըսար բազում ողորմութեանդ քոյ արարեր՝ դու ընդ մեզ: ¹⁹ Օրհնե-
 ալ ես դու Տէր զի ողորմեսցար երկոցունց միամօրուցս. արա՛ դու Տէր
 ընդ սոսա զողորմութիւնս քո. կապարեա՛ դու զկեանս սոցա ողջու-
 20 թեամբ և ուրախութեամբ: ²⁰ Եւ հրամայեաց նա ծառայից իւրոց ինուլ
 22, 23 զգերեզմանն: ²² Եւ արար նոցա հարսանիս աուրս չորեքբասան: ²³ Եւ
 ասէ ցնա Նռագուէլ. Երդմնեցուցանեն՝ զքեզ՝ մի՛ զնասցես դու աստի
 24 մինչև կապարեսցին աուրք չորեքբասան հարսանեացս. ²⁴ և ապա
 առցես դու զկէս ընչից իմոց, և երթիցես դու և աղջիկդ խաղաղութեամբ
 առ հայրն քո. և զայն ամենայն առնուցուք՝ յորժամ մեռանիցիմք ես և
 կինս իմ:

9, 3 ¹ Եւ կոչեաց Տուբի զՆռափայլէ՛ և ասէ ցնա. Եղբայր Ազարիա, ³ ան
 դու ընդ քեզ պարանի մի, և երկուս ուղար. և զնա՛ դու ՚ի Նռագիւս
 Մարաց առ Գաբայէլ, և բեր՝ դու ինձ զարծաթն անտի, և զնա առեալ
 4 ընդ քեզ անցես ՚ի հարսանիսս. ⁴ վասն զի երդուաւ Նռագուէլ եթէ ոչ
 5 արձակեմ զքեզ. ⁵ արդ հայրն իմ համարէ զաուրսս. և եթէ յամենք՝
 6 մեծան վշտօք ՚ի քորսութեան լինի: ⁶ Եւ զնաց Նռափայլէ՛ և հանգեաւ
 առ Գաբայէլայ, և եպ նմա զգիր մուրհակին. և եբեր նմա զպարկսն

8. 2 *Յօրինակին սրկրատէր.* Յիշեաց նա զբանսն Նռա՛: *Ոմանք.* ՚Ի վերին կողմն
 ՚ի սահմանացն Եգիպ՛: 8 *Ոմանք.* Դու Տէր արարեր զԱդամ: 11 *Յօրինակին.* Եւ
 փորեաց նա գերեզման: 17 *Ոմանք.* Եւ օրհնեալ Նռագուէլ զԱսրուած: 23 *Ոմանք.*
 Զքեզ՝ զի մի՛ զնասցես... աուրք չորեքբասանք: 9. 3 *Ոմանք.* Ան դու քեզ պարանի:

կնքօրն հանդերձ, և եր ցնա: ¹²Եւ կանխեալ ընդ առաւօտսն՝ զնացին 12
նոքա ՚ի հարսանիս անդր: Եւ հաճեցաւ Տուբիա ընդ կինն իւր:

¹Եւ Տուբիթ հայրն նորա զամենայն աւուրս խորհէր ՚ի սրբի իւ- **10**
րում: Յորժամ կարարեցան աւուրք ժամանակելոյն՝ և ոչ եկին. ²և ասէ. 2
Արդևք մեռաւ Գաբայէլ, և ոչ ոք եր նմա զարծաթն. և նա ոչ կամի
զալ յամօթոյ: Եւ փրփում էր նա յոյժ: ³Եւ ասէ ցնա կինն իւր. Կորեան 3
մանուկն, զի յամեաց այսչափ: ⁴Եւ սկսաւ նա լալ և սգալ զնա. ⁵և ասէ. 4, 5
Ոչ է ինձ պէտքս որդեակ իմ և ոչ ինչ. այլ ընդէր բնաւ թողի զքեզ յոյս
աչաց իմոց: ⁶Եւ ասէ ցնա Տուբիթ. Լոն լեր, և մի՛ հոգար. ողջ է: ⁷Եւ նա 6, 7
ասէ ցնա. Դո՛ւ լուր լեր, և մի՛ խաբեր զիս, զի մանկիկն իմ կորեան: Եւ
եղանէր զօրհանապազ և զայր ՚ի ճանապարհն ընդ որ զնացինն ՚ի փուէ
հաց ոչ ուրեր, և ՚ի զիշերի ոչ դադարեր ՚ի սգալոյ զՏուբիա զորդին իւր,
մինչև կարարեցան աւուրք չորեքսասան հարսանեացն, զոր երդուաւ
Նռազուէլ լինել նոցա անդ: ⁸Եւ ասէ Տուբիա ցՆռազուէլ. Արձակեա՛ զիս, 8
զի հայր իմ և մայր իմ ոչ ևս ակն ունին փեսանել զիս ՚ի հոգոց: ⁹Եւ ասէ 9
ցնա աներն իւր. Կանց մնա դու ասք առ իս, և են յղեցից մանկունս առ
հայրն քո, և նոքա պարմեսցեն նմա վասն քո: ¹⁰Եւ ասէ Տուբիա. Ոչ է 10
այդպէս, այլ արձակեսցես զիս առ հայր իմ: Եւ յարեաւ Նռազուէլ՝ և եր
նմա զՍառա զկին նորա, և զկէս ընչից իւրոց, և զճառայ և զաղախին
և զանասուն և զարծաթ. ¹¹և օրհնեաց զնոսա. և արձակեաց և ասէ. 11
Յաջողեսցէ՛ ձեզ որդեակ իմ Տէր Աստուած երկնից մինչև՛ մեռեալ իցեմ
ես: ¹²Եւ ասէ ցդուսարն իւր. Պարուեա՛ դու որդեակ իմ և զսկեսուրն 12
քո, և զսկեսարայրն, քանզի արդ նոքա՛ են քո հայր և մայր, և ՚ի բաց լեր
դու ՚ի բանից արելութեանց: Եւ համբուրեաց զնա: ¹³Եւ Նեղնաս ասէ 13
ցՏուբիա. Եղբայր սիրելի՛ ողջութեամբ փարցի զքեզ Տէր ՚ի փուն քո. և
փացէ՛ փեսանել ինձ զաւակ ՚ի Սառայէ դստերէս իմմէ. զի բերկրեցայց
ես առաջի Տեառն. և արդ՝ յա՛նձն առնեմ զսա քեզ, և յա՛նձն լիցի. մի՛
փրփմեցուցանիցես զսա յեք այտորիկ:

¹Եւ Տուբիա երթայր, և օրհնէր զԱստուած, զի յաջողեաց նմա զճանապարհն **11**
նորա. օրհնէր Նռազուէլ զկինն իւր, և նա երթայր ընդ նոսա մինչև
մերձեցան նոքա ՚ի Նինուէ: ²Եւ ասէ Նռափայէլ ցՏուբիա. Արդ ոչ զի- 2
փես դու եղբայր՝ որպէս թողեր դու զհայրն քո. ³ե՛կ յառաջ անցցուք 3
մեք քան զկինդ քո, և պարարաստեսցուք մեք զփունն. ⁴և ա՛ն դու ՚ի ձեռն 4
քո զլեղի ձկանն: Եւ զնացին նոքա. և եկն շունն զկնի նոցա: ⁵Եւ Աննա՛ 5
նստէր և սպասէր ըստ սովորութեանն ճանապարհին որդւոյն իւրոյ: ⁶Եւ 6
եպես նա զնա զի գայր, և ասէ. Ահաւասիկ որդին քո գայ. և այրն որ
ընկերն չոգաւ ընդ նմա: ⁷Եւ ասէ Նռափայէլ. Գիտեմ ես զի բանան աջք 7
հօրն քոյ: ⁸Արդ օ՛ժ շուրջ զաչօքն զլեղիդ, և նա կսկծեցուսցէ և հանցէ 8

6 Այլք. Եւ եբեր նա զպարկսն: *Ոմանք.* Եւ եր նոցա: **10. 1** *Յօրինակին բաժսնմամբ*
գրի բառս, այսպէս՝ ժամանակ ելոյն. *զոր այլք ունին որպէս և եղաք:* **2** *Ոմանք.*
Եւ փրփում է նա յոյժ: *Ուր Ոսկան.* եղև նա յոյժ: **7** *Ոմանք.* Զի մանուկն իմ կորեաւ:
8 *Ոմանք.* Տեսանել զիս ՚ի հոգոց: *Ուր Ոսկան.* ՚ի հոգոց: **12** *Ոմանք.* Քան-
զի անդ նոքա են քո հայր: *Յօրինակին սրակատր.* Նոքա են քո: **13** *Ոմանք.*
Տրփմեցուցանիցես զսոսա: **11. 1** *Ոմանք.* Զճանապարհս նորա:

9 զլուսնն յաչաց նորա, և փեսանիցէ: ⁹ Եւ ընթացաւ ընդ առաջ Աննա, և անկաւ ՚ի վերայ պարանոցի որդւոյն իւրոյ՝ և ասէ ցնա. Տեսի՛ ես զքեզ
 10 որդեակ իմ, արդ՝ այսուհետև անհո՛գ մեռանիմ: Եւ լացին երկոքին: ¹⁰ Եւ Տուբիթ ելանէր արտաքոյ առ դրունսն, խարխաբէր գորէր. որդին ըն-
 13 թացաւ առ նա, և յարուցանէր կանգնէր զհայրն իւր: ¹³ Եւ ցանէր նա
 14 զլեղին յաչս հօրն իւրոյ, և ասէր. Ժուժեա՛ հայրիկ և համբերեա՛: ¹⁴ Եւ իբրև եկաց վայր մի, վաղվաղակի կեղևեցան և անկան լուսունքն յաչաց
 15 նորա. ¹⁵ և եփես նա զորդին իւր, և անկան նա զպարանոցաւ նորա:
 16 ¹⁶ Եւ լայր, և ասէր. Օրհնեա՛լ ես Տէր Աստուած, և օրհնեալ է անուն
 17 քո յաւիտեանս: Եւ օրհնեալ են ամենայն սուրբք քո հրեշտակք: ¹⁷ Զի խրապեցեր՝ և ողորմեցար ինձ, զի փեսաննն ես զՏուբիա գորդի իմ: Եւ եմո՛ւփ որդի նորա ՚ի ներքս խնդութեամբ, և պարմեաց նա հօրն
 18 իւրում զմեծամեծսն որ եղեն նմա ՚ի Մարս: ¹⁸ Եւ էլ Տուբիթ ընդ առաջ նըլոյն իւրոյ խնդութեամբ, և օրհնէր զԱստուած առ դրունսն Նինուէի, և զարմանային ոյք փեսանէին զնա, զի յընթանալն իւրում փեսանէր:
 19 ¹⁹ Եւ Տուբիթ զոհանայր առաջի նոցա, թէ ո՞րպէս ողորմեցաւ նոցա Աստուած: Եւ իբրև մօտ եղև Տուբիթ առ հարսնն իւր, օրհնեաց զնա և ասէ. Եկիր ողջութեամբ դուստր, օրհնեալ է Աստուած՝ որ ա՛ծդ զքեզ առ մեզ, և հայրն քո և մայրն քո: Եւ եղև ուրախութիւն ամենեցուն եղբարցն
 21 նորա որք էին ՚ի Նինուէի: ²¹ Եւ արարին նմա անդ հարսանիսն աուրս եւթն:

12 ¹ Եւ կոչեաց Տուբիթ զՏուբիա գորդին իւր՝ և ասէ ցնա. Տեսն արդ որ-
 2 դեակ զվարձս աննդ որ եկն ընդ քեզ. և յաւելոյլ յայն արժան է: ² Եւ ասէ ցնա. Հայր, ո՛չ ինչ պակասէ՛ ինձ եթէ փան դմա զկէն ընչից իմոց
 3 զոր բերին. ³ զի զիս աժ առ քեզ ո՞ղջ, և զկիսն իմ ողջացոյց, և զար-
 4 ծաթն իմ եբէր, և զքեզ նոյնպէս ողջացոյց: ⁴ Եւ ասէ ծերն. Յիրաւի՛
 5 է փալ նմա: ⁵ Եւ կոչեաց նա զհրեշտակն՝ և ասէ ցնա. Ան դու զկէսս
 6 այնր ամենայնի զոր բերերն: ⁶ Եւ կոչեաց յայնժամ զնոսս զերկուսին՝ և ասէ ցնոսս. Օրհնեցէ՛ք դուք զԱստուած, և խոստովան եղերուք դուք նմա. և փո՛ւք նմա զփառս. և խոստովան եղերուք առաջի ամենայն կենդանեաց վասն այդր զոր արարդ ընդ ձեզ. զի բարի՛ է օրհնել զԱստուած, և բարձրացուցանել զանուն նորա. և զպարգասս գործո՛ց Աստուծոյ՝ պարտով մեծացուցանել, և մի՛ յապաղէք խոստովան լինել
 7 նմա: ⁷ Զխորհուրդ թագաւորի բարո՛ւք է ծածկել, այլ զգործս Աստուծոյ յայտնել փառօք: Զբարիս գործեսցիք, և չար ձեզ ո՛չ պարահեսցէ:
 8 ⁸ Բարի՛ են աղօթք՝ պահօք և ողորմութեամբք և արդարութեամբք. բարի՛ է սակաւիկ մի արդարութեամբ, քան զբազում ինչս անիրաւութեամբ.
 9 բարի՛ է առնել զողորմութիւնս՝ քան զննել զգանձս ոսկւոյ. ⁹ զի ողորմութիւն ՚ի մահուանէ փրկէ, և նա ինքն սրբէ յամենայն մեղաց.

10 Ոսկան. Եւ յարուցանէր և կանգնէր: **18 Բազումք.** Ան դուրսն Նինուէի: **19 Ոմանք.** Առաջի նորա, եթէ որպէս ողորմեցաւ նմա Աստուած: *Ոսկան յաւելոյ աստէն համար 20.* *Եւ եկին Աքիաբարոս և Նասրաս եղբորորդիք նորա: Եւ արարին:

12. 4 Ոմանք. Յիրաւի է փալ դմա: **5 Զօրհնակին պակասէր.** Եւ կոչեաց նա զհրեշ՝

8 Ոմանք. Զգանձս ոսկւոց:

որք առնեն զողորմութիւնս և զարդարութիւնս՝ լցցին կենօք. ¹⁰ և ոյք ¹⁰
մեղանչենն՝ պատերազմօղբ են իրեանց կենացն: ¹¹ Արդ՝ ոչ ծածկեցից ¹¹
ես ՚ի ձէնջ բան մի. զի ասացի՛ իսկ եթէ զխորհուրդս արքայի ծածկել
բարիոք է, այլ զգործս Աստուծոյ յայտնել փառօք: ¹² Յորժամ կացեր ¹²
դու յաղօթս՝ և նուն քո Սառա, են մատուցի զյիշարակս աղօթից ձերոց
առաջի սրբոյն: Եւ յորժամ թաղէիր դու զմեռեալսն՝ են ընդ քեզ էի: ¹³ Եւ ¹³
յորժամ ոչն դանդաղեցար ՚ի յառնելն և թողուլ զճաշն քո, զի երթիցես
և ամփոփիցես զմեռեալն՝ ոչ մոռացայ զքեզ յորժամ զբարիսն գործէիր.
այլ ընդ քեզ էի: ¹⁴ Եւ առաքեաց զիս Աստուած բժշկել զքեզ՝ և զնուն ¹⁴
քո Սառա: ¹⁵ Են եմ ճափայել յերթանց անպի ՚ի սրբոցն հրեշտակաց՝ ¹⁵
որք հանեն մատուցանեն զաղօթս սրբոցն, և մտանեն առաջի փառաց
սրբոյն: ¹⁶ Եւ խռովեցան երկոքին՝ և անկան ՚ի վերայ երեսաց իրեանց, ¹⁶
զի զահի՛ հարան յոյժ: ¹⁷ Եւ ասէ ցնոսա. Մի՛ երկնչիք, խաղաղութիւն ¹⁷
լիցի ձեզ՝ և զԱստուած օրհնեցէք. ¹⁸ զի ոչ եթէ իմով ինչ շնորհօք եկի ¹⁸
ես, այլ կամօք Աստուծոյ ձերոյ եկի. օրհնեցէք զնա յաւիտեան: ¹⁹ Վասն ¹⁹
զի զամենայն զաւուրսն զոր յայտնէի՛ ես ձեզ, ոչ կերայ և ոչ արբի, այլ
իբրև րեսիլ րեսանէիք: ²⁰ Եւ արդ՝ այժմ խոստովան եղերուք Աստու- ²⁰
ծոյ ձերում, զի ելանեմ ես առ այն որ առաքեացն զիս: Եւ գրեցէք դուք
զայս ամենայն որ եղևս՝ և կատարեցաւ: ²¹ Եւ գրեցաւ ՚ի գիրսս: Եւ այլ ²¹
ոչ ևս րեսին զնա: ²² Գոհանային զգործոյն և զմեծամեծացն Աստուծոյ, ²²
և ո՛րպէս երևեցաւ նոցա հրեշտակն Տեառն:

¹ Եւ Տուբիթ գրեաց զաղօթս ՚ի ցնծութիւն՝ և ասէ. Օրհնեալ է Աս- ¹³
տուած որ կենդանին է յաւիտեանս՝ և արքայութիւն նորա. ² զի նա ²
հարկանէ՛ և ողորմի, իջուցանէ ՚ի դժոխս և հանէ. և ոչ ոք է որ փախ-
չի ՚ի ձեռաց նորա: ³ Խոստովան եղերուք նմա որդիք Իսրայէլի ա- ³
ռաջի ազգաց. ⁴ զի նա՛ ցրուեաց զմեզ անդր ՚ի նոսա: Յայտնեցէք ⁴
զմեծութիւնս նորա, բարձրացուցէք զնա առաջի ամենայն կենդանեաց,
զի նա՛ իսկ է Տէր Աստուած մեր. Աստուած հայր մեր մինչև յամենայն
յաւիտեանս: ⁵ Եւ րանջեացէ՛ զմեզ յամենայն յանիրաւութիւնս մեր. և ⁵
դարձեալ ողորմեցի՛ մեզ, և ժողովեցէ զմեզ յամենայն ազգաց յորս և
ցրուեցաք ՚ի նոսա: ⁸ Եթէ դարձջիք դուք ՚ի նա բոլորով սրբիւ ձերով՝ ⁸
և յամենայն անձնէ, և արասջիք դուք առաջի նորա զճշմարտութիւն,
յայնժամ դարձցի՛ նա առ ձեզ. և մի՛ ծածկեցէ նա զերեսս իւր ՚ի ձէնջ:
⁶ Եւ րեսանիցէք դուք՝ զոր առնիցեն ընդ ձեզ. և խոստովան եղիջիք դուք ⁶
նմա ամենայն բերանովք ձերովք. և օրհնեցէք զՏէր որ արդարն է, և
բարձր արասջիք զթագաւորն յաւիտենից: ⁷ Եւ ես յերկրի գերութեանս ⁷
իմում զոհացայ զնմանէ, և ցուցից զգօրութիւն և զմեծութիւն նորա
ազգաց մեղաւորաց: Եւ արդ՝ դարձարո՛ւք մեղաւորք՝ և արարէք զար-
դարութիւն առաջի նորա. զի ո՛վ զիպէ, հաճեսցի՛ և ողորմեցի՛ ձեզ:
⁹ Այլ ես զԱստուած իմ օրհնեցից՝ և անձն իմ զթագաւորն երկնից, և ⁹

11 Այլք. Ծածկել բարոք է: **13** Ոմանք. Եւ ամփոփեցես դու զմեռեալն: **14** Ոսկան.
Եւ զնու քո զՍառա: **15** Ոմանք. Որք հանենն մատու:՝ Ուր Ոսկան. Որք հանեն և
մատուցանեն: **13. 1** Ոսկան յասելու. Եւ արքայութիւն նորա յամենայն յաւիտեանս:
4 Ոմանք. Զի նա ցրեաց զմեզ: **8** Ոմանք. Եթէ դարձջիք դուք ՚ի նոսա բո՛:

10 ցնծացայց ես 'ի մեծութեան նորա: ¹⁰ Ասասցեն՝ զայս ամենայն ազգք,
 11 և խոստովան՝ եղեն նմա յԵրուսաղէմ 'ի քաղաքն սուրբ. ¹¹ և խրատեսցէ՛
 նա զորդիս ժողովրդեան քոյ, և դարձցի՛ և ողորմեսցի՛ որդուցն արդարոց:
 12 ¹² Գոհասցես դու զՏեառնէ՛ բարերարէ, և օրհնեսցեն՝ դու զթագաւորն
 յաւիտենից. զի դարձեալ զխորանն իւր շինեսցէ՛ 'ի քեզ ուրախութեան
 13 ամբ: ¹³ Եւ բերկրեսցին՝ 'ի քեզ որ գերեալքն են. և սիրեսցեն զքեզ
 14 որք չուառացեալքն են յամենայն ազգսն յաւիտենից: ¹⁴ Ազգք բազումք
 'ի հեռաստանէ եկեսցեն. յանուն Տեառն Աստուծոյ բարձեալ բերիցեն
 15 զպարարագս իրեանց 'ի ձեռս իրեանց, մարուցանել զայն Թագաւորին
 16 երկնաւորին. և փացեն՝ քեզ զուրախութիւն ազգէ մինչև յազգ: ¹⁶ Եւ
 անիծեալ լիցին ամենայն արեւիք քո, և եկեսցեն օրհնութիւնք 'ի վերայ
 17 սիրելեաց քոց: ¹⁷ Յնձա՛ և ուրախ լեր դու 'ի վերայ որդուցն արդարոց.
 և ժողովեսցին՝ նոքա 'ի միասին, և օրհնեսցեն զՏէր արդարութեանց
 18 'ի միասին: ¹⁸ Երանեալք իցեն որք սիրեսցեն զքեզ, և ցնծասցեն նոքա
 'ի խաղաղութեան քում. և երանի՛ իցէ այնոցիկ որք արարմեցանն
 'ի վերայ բեկման քո, զի անդրէն՝ 'ի քեզ բերկրեսցին, 'ի փեսանել
 19 նոցա զփառսն քո. և ուրախ լիցին մինչև յաւիտեանս: ¹⁹ Անձն իմ
 20 օրհնեսցէ զԱստուած զթագաւորն մեծ: ²¹ Զի շինեսցի Երուսաղէմ 'ի քա-
 րանց պարուականաց, 'ի շափիղայ և 'ի սուրբակէ, և այլ ևս պարուա-
 կան քարամբք. պարիսպք քո և աշտարակք, մարտկոցքն քո յոսկոյ
 22 սրբոյ: ²² Եւ ամենայն հրապարակքն Երուսաղէմի՛ բիւրեղ և դահանակ
 23 և սարդիոն ակամբք կազմեսցին: ²³ Եւ ասասցեն յամենայն փողոցս
 Երուսաղէմի. Ալէլուիա: Եւ օրհնեսցեն՝ և ասիցեն. Օրհնեալ է Աստու-
 ած որ բարձրացոյց զամենայն աշխարհս յաւիտեանս:

14. 2 ¹ Եւ իբրև դադարեաց Տուբիթ յօրհնութենէս յայսմանէ. ² և էր ինքն
 ամաց յիսուն և ութ՝ յորժամ կացին աչք նորա, և յեւր ամաց ութից՝
 3 բացան միսանգամ աչք նորա: ³ Եւ առնէր նա ողորմութիւնս. և յաւել
 4 ևս երկնչել 'ի Տեառնէ Աստուծոյ, և խոստովան լինել նմա: ⁴ Եւ ծերացան
 5 նա յոյժ: ⁵ Կոչեաց նա զորդին իւր, և զորդի՛ որդույն իւրոյ՝ և ասէ
 6 ցնա. Որդեակ՝ ան դու զորդիս քո, զի ահաւասիկ ես ծերացեալ եմ
 6 և մերձ եմ 'ի մեռանել: Արդ էրթ դու յերկիրն Մարաց որդեակ իմ. ⁶ զի
 հաւաքան ես, որպէս և խօսեցաւ Յունան մարգարէ վասն Նինուէի ե-
 թէ՛ Կործանեսցի՛, և յերկիրն Մարաց եղիցի խաղաղութիւն մինչև 'ի
 ժամանակ մի: Զի եղբարք մեր ցրուեսցին 'ի բարի երկրէս, և Երու-
 սաղէմ եղիցի աւերակ և անապար, և փունն Աստուծոյ 'ի նմին հրձիգ
 7 լիցի, և յաւեր լիցի մինչև 'ի ժամանակս: ⁷ Եւ դարձեալ ողորմեսցի՛ նո-
 ցա Աստուած. և դարձուսցէ զնոսա անդրէն յերկիրն, և շինեսցեն նոքա
 զպրումն. ոչ եթէ ըստ օրինակի առաջնոյն՝ մինչև լցցին ժամանակք յա-

10 Ոսկան. Եւ խոստովան եղիցին նմա: **12 Ոմանք.** Գոհասցես դու զԱստուծոյ բարերար: **14 Ոսկան յաւերս համար 15.** *Բանգի զանուն մեծ կոչեսցեն 'ի քեզ: Եւ անիծ՝: **19 Ոսկան յաւերս աստէն համար 20.** *Երանելի եղէց թէ եղիցին մնացորդք զաւակի իմոյ առ 'ի փեսանել զԵրուսաղէմ պայծառացեալ: Զի շինես: **21 Ոմանք.** Եւ զի շինեսցի Երուսաղէմ 'ի քարանց... և մարտկոցքն քո: **23 Ոմանք.** Եւ ասասցեն. Օրհնեալ է Աստուած որ: **14. 2 Յօրինակիւն.** Ինքն ամաց ԾԸ: **5 Ոմանք.** Եւ զորդիս որդույն իւրոյ: **6 Ոմանք.** 'Ի բարի երկրէն:

փարենից: Եւ յետ այսորիկ դարձցին ՚ի գերութենէ ասարի, և շինեսցեն
 զԵրուսաղէմ փառօք՝ և մեծաւ պատուով և փաճարն Ասպուծոյ ՚ի նմին
 շինեսցի՛ յամենայն ազգս յաիփրենից, շինուածս փառաւորս որպէս և
 խօսեցան զմանէ մարգարէքն: ⁸ Եւ ամենայն հեթանոսք դարձցին ճշմարթ
 փութեամբ երկնչն ՚ի Տեառնէ Ասպուծոյ. և կործանեսցեն և ՚ի բաց
 մերժեսցեն զկուռս իւրեանց. ⁹ և օրհնեսցեն ամենայն հեթանոսք զՏէր, ⁹
 և ժողովուրդն խոստովան լիցի առ Ասպուած իւր: Եւ բարձրացուցէ՛
 Տէր զժողովուրդն իւր. և ցնծասցեն ամենեքեան ոյք սիրեն զՏէր Աս-
 փուած ճշմարտութեամբ և արդարութեամբ. և արասջիք դուք ողորմու-
 թիւն հարց ձերոց: ¹⁰ Եւ արդ՝ որդեակ իմ, զնա՛ դու ասարի. զի լինելով ¹⁰
 լինի զոր ասաց մարգարէն Յունան: ¹¹ Այլ դու պահեսցեն զօրէնս և ¹¹
 զհրամանս. և լեր դու ողորմած և արդար, զի բարի՛ լինիցի քեզ: ¹² Եւ ¹²
 թաղեսցես զիս՝ և զմայր քո ընդ իս, և մի՛ ևս հանգիցես դու ՚ի Նինուէ:
 Որդեակ իմ, փեն դու որպէս արար Ադամ Աբիաբարայ որ սնոյց զնա,
 որպէս ՚ի լուսոյ փարաւ զնա ՚ի խաւար, որչափ չար անցոյց ընդ նա: Այլ
 Աբիաբարոս ասրեցան, և նմա՛ հաբուցումն անդրէն հաբուցաւ, և էջ
 նա փոխանակ նորա ՚ի խաւարն: Եւ Մանասէ արար՝ զողորմութիւնս, և
 ասրեցաւ յաւուր մահու՛ զոր թաքոյցն նմա. և Ադամ անկաւ յորոզայթ՝
 և կորեաւ: ¹³ Եւ արդ դու որդեակ իմ, փեն որպիսի՛ առնէ ողորմութիւն, ¹³
 կամ որպէս փրկէ արդարութիւն: Եւ իբրև զայս ասաց, կապարեաց
 զհոգին ՚ի վերայ մահճացն. զի էր նա ամաց հարիւր և յիսուն: Եւ
 թաղեաց զնա որդին իւր լի փառօք՝ և բարի՛ վախճանաւ: ¹⁴ Եւ յորժամ ¹⁴
 մեռաւ Աննա՝ թաղեաց և զնա առ հօրն իւրում: Եւ զնաց Տուբիա կնաւ
 իւրով՝ և որդուվք իւրովք հանդերձ յԵկբարանս Մարաց՝ առ Նռագուէլ
 աներ իւր: ¹⁵ Եւ ձերացաւ նա պատուով մեծաւ. և թաղեաց նա զաներն ¹⁵
 իւր՝ և զգոքանչն, փառօք և պատուով. և ժառանգեաց զբունն նոցա, և
 զբունն Տուբիայ հօրն իւրոյ: ¹⁶ Եւ մեռաւ նա ամաց հարիւր և քսան ¹⁶
 և եւթն, յԵկբարանս Մարաց: ¹⁷ Եւ մինչև՛ մեռեալ էր նա, լուաւ ինքն ¹⁷
 զկործանմանէն Նինուէի՝ զոր գերեաց Նարուքողոնոսոր Ասուերոսն: Եւ
 ուրախ եղև Տուբիա՝ մինչև՛ մեռեալ էր նա, ՚ի վերայ Նինուէի. փառս եր
 գոհանալով զԱսպուծոյ. որում փառք յաիփրեանս յաիփրենից. ամէն:

Կապարեցաւ Տովբիթ:

7 *Յօրինակին պակասէր. Փառօք՝ և մեծաւ պատուով: Ուր ոմանք. Փառօք մեծաւ*
և պատուովք: 13 Ոմանք. Չհոգին իւր ՚ի վերայ մահճ՝: Յօրինակին. Ամաց ճԾ:
 14 *Յօրինակին պակասէր. Թաղեաց և զնա: 16 Յօրինակին. Ամաց ճԻԷ: 17 Այլք.*
Եւ մինչև մեռեալ էր նորա... նորա՝ ՚ի վերայ Նինուէի: Ի վախճանի ոմանք.
 Կապարեցաւ գիրք Տովբիթայ:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՋԻՆ ՄԱԿԱԲԱՅԵՅԻՈՑ:

Յ ԱՐԱՄԱՅ մինչև ցերկին շինուած պարսպին Երուսաղեմի, և ցերկոպասան ամ իշխանութեանն Նրէից Նեեմիայ, կարգաւ ամեն զժամանակն Գիրք Երբայեցոց. իսկ անրի և յառաջ՝ ոչ ևս: Քանզի երկերիւր (յիսուն) և հինգ ամաց միջոցաւ յեր Նեեմեայ կրցեր է ժամանակն Անրիոքայ Եպիփանեայ՝ առ որով պարմութիւնս Մակաբայեցոց. և ՚ի միջոցս յայս ՚ի Յովսեփայ և յԱփրիկանեայ առեալ Եւսեբի զանունս քահանայապետիցն որ փրէին ժողովրդեանն՝ նշանակէ ՚ի կանոնս ժամանակաց: Բայց զի առ Անրիոքաւ Մեծն կոչեցելով՝ զԱռաջին Մակաբայեցոցն իրս վճարիլ ասէ ինքն Եւսեբի, որ քառասուն և աւելի ամօք յառաջ է քան զԱնրիոքոս Եպիփանէս. այս Երրորդ Մակաբայեցոցն ճահաւորի. զի առ Մեծն Անրիոքաւ հանդիպի Պրդոմէոս Փիղոպարովր, առ որովք իրք Երրորդ Մակաբայեցոցն: Եւ թէ զի՛նչ այսմ պարճառ, ոչ ունիմ ասել. ևն զի և առ մահուամբն Շմաւոնի ասէ զԵրկրորդ Մակաբայեցոցն իրս կարարել. և յայր է ՚ի գրոց ասարի, զի Առաջինս՝ և ոչ Երկրորդ Մակաբայեցին հասուցանէ զպարմութիւնս մինչև ցՇմաւոն, կալցի՛ զայս ոք որպէս և ախորժէ կամ գրչին սխալել, կամ կարգի գրոցս փոփոխել: Բայց թէ ո՞ որ գրեաց զպարմութիւնս զայս, և կամ զի՛նչ պարճառաւ, թէպէր և զվերասացեալ միջոցս ժամանակին ոչ նշանակեն ինչ զիրք Նրէից՝ յեր Նեեմեայ, բաց յԵսթերայ իրացն. այլ զայս վասն մեծ վշտացն զոր կրեցին Նրէայք վասն ասպրուածպաշտութեան յԱնրիոքեանց. և վասն մեծ քաջութեանն Մակաբեանց, և մեծագոյն առ նոսա Աստուծոյ խնամոցն՝ գրեցին մեծաւ զգուշութեամբ. մանաւանդ ՚ի հաւաքարմութիւն մարգարէութեանն Դանիելի, որ նշանակեաց զանցս ժամանակին այնորիկ: Այլ որպէս յԵրկրորդ Մակաբայեցոցն ասէ, թէ՛ Յասոն Կիրենացի ՚ի հի՛նգ զիրս բաժանեաց զպարմութիւնս Մակաբայեցոցն լայն և ճոխ բանիւ. զորս յերոյ առեալ համառօտեցին վասն հեշտի՛ ընթերցողաց: Արդ՝ երևի յերկոցունց գրոցս զի ՚ի միոջէ նախագրեալ օրինակէ, ՚ի հնգից գրոցն ասեմ Յասոնեայ երկուք ոմանք համառօտեցին. յայր է՝ զի յայլ և յայլ րեղիս կամ ժամանակս. ուսրի է՛ ինչ զոր համաձայնին, և է՛ ինչ զոր յաւելուն մի քան զմի: Բայց զանուանս իրեանց ոչ եղին ըստ առաջնոցն պարճառի, զոր ՚ի Դարաւորացն և ՚ի Թագաւորութեանցն յառաջարանսն ասացաք:

Գլուխք Առաջին գրոցն Մակաբայեցոց:

Ա. Թէ յեր հարիւր և յիսուն ամի մահուանն Աղէքսաղորի թագաւորեաց Ասորոց և Բաբելոնի Անրիոքոս Եպիփանէս. նա բռնադատելու գիտարել ՚ի կռապաշտութիւն, եր պարտեալս ընդ Փիղոմեպոր Պրդոմեայ Եգիպտացոյ, և դարձաւ յոյով աւարաւ. եկն յԵրուսաղէմ, կողոպտեաց զբաճարն Աստուծոյ, և սպան զբազումս ՚ի Նրէից:

Բ. Առաքեաց սպա զօրավար, որ ՚ի բուն առեալ զգանձս և զամրոցս՝ եմոյծ ՚ի միջնաբերդն Երուսաղեմի հեթանոսս յորոգայթ Նրէից, պղծեաց զբաճարն սուրբ, և կռապաշտեցոյց զյոյովս ՚ի Նրէից. և այլք շփոթեալք զնացին փախստեայք: Գ. Զերեղեցաւ Մարթի քահանայ որդւովքն ՚ի Մովդիիմ. եկին սպասաւորքն Անրիոքոն՝ սրիպէին զքաղաքն ՚ի պաշտօն կոցն. որոց ընդդէմ կացեալ Մարթի, սպան զՆրէայն որ զոհեաց կոցն, և ինքն բազում ընկերօք նստաւ յամուրս լերանցն:

դ. Սպանին գործն Անպիոքու 'ի լեռնամուր Նրէիցն 'ի շարաթու հազար ուզի. իսկ Մաքաթի հօգի ընկերօք եւար սաքակեաց 'ի նոցունց բազումս 'ի շարաթու. կործանէր զբազինս, վանէր զանօրէնսն, և պայծառ յաղթութեամբ կեցեալ՝ վախճանէր:

ե. Յուդա Մակարէ գորապետ Նրէից՝ սպան զԱպողոնիոս, և փախոյց զՆրեն սպարապետ Անպիոքու. և ինքն կայր մեծաւ ճոխութեամբ:

զ. Դիմեաց Անպիոքոս յԱնպիոք քաղաքէ աւարել ապռել զաշխարհն Պարսից. յանձն արար զորդին և զգօրսն իշխանին Լիսեայ, պարուեր քուեալ նմա ջնջել սաքակել զՆրէայսն յերկրէ:

է. Առաքէր Լիսիաս երիս գորավարս 'ի վերայ Նրէից. զորս Յուդայեանք սասրկապէս հարեալ առին յաւարի. իսկ ապա Լիսիաս եկեալ ճակարեալ, պարպեալ վարթարեալ դառնայր ամօթով:

ը. Սրբեաց Յուդա գրաճարն որ պղծեալ էր յերից ամաց. շինեաց զամրոցն Սիոն յաշարակս ամուրս յերեսաց հեթանոսաց:

թ. Պէսպէս քաջութիւնք Յուդայ և եղբարց իւրոց 'ի մարտս բազումս, վանեալ զՏիմոթէոս, զՆրէայսն փրկեալ 'ի կողմանս կողմանս՝ զամուրս հեթանոսաց քանդելով. և զի պարպեցան Յովսեպոս Չաքարեանց և իւրքն յերեսաց Գէորգեայ 'ի հարուածս սաստիկս:

ժ. Անպիոքոս 'ի Պարսից փախստեայ անկեալ 'ի Բաբելոն, լուան զբօթ պարպութեան գօրացն 'ի Նրէասպան. սրբաբեկեալ եղև, զի գրին գնա չարիքն զոր անցոյց ընդ Երուսաղէմ. յանձնեալ Փիլիպեայ զգօրսն, և զի թագաւորեցուցէ զորդին իւր, և ինքն անդէն չարաւ մեռանէր:

ժն. Թագաւորեցոյց Լիսիաս զհօրամոյն Անպիոքոս, որ և 'ի բանսարկու չարախօսաց զայրացեալ Նրէից եկն զօրօք և փղօք պաշարեաց զԲէթսովր. որում Մակաբեանք 'ի դիմի՛ հարան քաջութեամբ. ուր և Եղիազարոս Աւարան եղբայր Յուդայի կործանեալ զփիղ մի նշանաւոր՝ ճմլեցաւ ընդ նովաւ. իսկ նա ան զԲէթսովր, և պաշարեաց զԵրուսաղէմ. և հաշարութիւն խօսեցեալ եմուր յԵրուսաղէմ, և կործանեաց զպարիսպս նորա:

ժո. Դեմեպրիոս Սելևկեանց Նոովմայեցի թագաւորեաց ծովեզերեայց. և ըմբռնեալ սպան զԱնպիոքոս. առ նա՛ Յակիմոս անօրէն չարախօսէր զՅուդայէ՝ անկն եղեալ քահանայութեանն, և նա եր ընդ նմա զԲաքիդդ. որ ոչ կարաց ըմբռնել զՅուդա. եկն ապա Նիկանովր, և սպառնացաւ քանարին հրով, և ճակարեալ ընդ Յուդայի՝ սպանան ինքն և զօրքն. և կախեցաւ զլուխն ձեռամբն զպարսպէն Երուսաղէմի:

ժզ. Ի համբաւ յաղթութեանն Նոնմայեցուց՝ ձենն առ նոսա քուեալ Յուդայի, զոր ընկալեալ դաշամբք՝ գրեցին Դեմեպրեայ մի՛ մեղանջել Նրէից. որոց ոչ անսացեալ զումարեաց զօրս ընդ Յակիմայ և Բաքիդդեայ. որոց քաջապէս պարահեալ Յուդայի, անկան 'ի պարերազմին:

ժդ. Յեր նորա եկաց Յովնաթան, և որդիքն Ամբրեայ հրամանաւ Բաքիդդեայ կալան զՅովհաննէս եղբայր Յովնաթանեայ, զորոյ փութապէս առին վրէժ յորդուցն Ամբրեայ 'ի հարսանեկաց անպի: Բռնացան Բաքիդեանք, կալան զքաղաքս: Յակիմոս քակել սկսաւ զսրահ սրբութեանցն և հարաւ յԱպրուծոյ. և Բաքիդէս իբրև ոչ կարաց կալով զՅովնաթան՝ չոգաւ և այլ ոչ դարձաւ:

ժե. Թագաւորեաց Աղէքսանդրոս Անպիոքեանց 'ի Պարոմիդեա, և պարսասպեր

ի մարիս ընդ Դեմեարի. առաքել Դեմեար առ Յովնաթան բանս հաշարութեան: Լուսա Աղէքսանդրոս՝ և առաքեաց Յովնաթանու թագ և ծիրանիս, և եղև նմա ուխարադիր. գոր քակելոյ սակս յղեաց Դեմեար առ Յովնաթան բազում խոսարմամբք ձգել զնա առ իւր, որում ոչ կալաւ յանձին, այլ մնաց ընդ Աղէքսանդրի:

Ժգ. Սպանաւ Դեմեար առաջի Աղէքսանդրի, և Աղէքսանդր փեսայացեալ Էրզիսեայ Պարդոմէի՝ մեծապէս շքով պարուեաց զՅովնաթան:

Ժէ. Դեմեար որդի Դեմեարեայ ՚ի Կրէրեայ ուշ եղեալ հայրենեացն գայ յԱնարիոք. սպառնալիս, և զօրս ՚ի ձեռն Ապողոնեայ առաքէ ՚ի մարիս ընդ Յովնաթանու. գորս սաստիկ հարեալ Յովնաթան՝ փրիւ Ազովփայ և Ասկաղոնի. կրկին պարուի յԱղէքսանդրէ ոսկի թագիս. առնու և զԱկկարոն հանդերձ սահմանօքն:

Ժը. Պարդոմէու աներ Աղէքսանդրոս նենգութեամբ յինքն շորթեաց զաշխարհ փեսային մինչև ցՄելեկիս, և հանեալ ՚ի նմանէ զդուստրն եր Դեմեարի. իսկ Զարբէլ Արուայիկ հարեալ զգլուխն Աղէքսանդրի մարոյց Պարդոմէայ, և յաւուրն երրորդի մեռաւ Պարդոմէոս:

Ժթ. Թագաւորէ Դեմեար. իսկ Յովնաթան պնդեալ մենքենայիս զմարտն ՚ի վերայ միջնաբերդին Երուսաղէմի, ընդ որ բարկանայր Դեմեար. առ որ եկեալ Յովնաթան՝ բազում պարիս և օժիպս հարկաց գրեալ ՚ի նմանէ դառնայր:

ի. Ապարամբեալ զօրքն ՚ի Դեմեարեայ թագաւորեցուցանել զԱնարիոքոս Աղէքսանդրեան. խնդրեաց Յովնաթան ՚ի Դեմեարեայ՝ փալ նմա ՚ի ձեռս զմիջնաբերդն Երուսաղէմի, գոր խոսարացաւ և այլ ևս՝ միայն զի փացէ նմա զօրս ՚ի Տրէից գլխապահս զի մի՛ սպանցի. որովք իբրև փրկեցան՝ ոչ ևս եկաց ՚ի խոսարմունսն:

իւ. Թագաւորեցոյց Տրիփոն զԱնարիոքոս. յորմէ ՚ի պարահելն մարտի՝ յաղթահարեալ Դեմեարի գնաց փախստեայ:

իբ. Մեծապէս պարուեաց Անարիոքոս զՅովնաթան ոսկի սպասուք և թագի (շգեղք). և զՇմաւոն եղբայր նորա սպարապետ ՚ի Ծուրայ մինչև ցԵգիպտոս. և ոչ կարացին իշխանք Դեմեարի խախտել զՅովնաթան. այլ կային մեծաւ փառօք պսակեալք յաղթութեամբ:

իգ. Առաքեաց նորոգեաց Յովնաթան զսէրն առ Հռոմայեցիս. գոր ընկալեալ գրեցին եղբարս գոլ Տրէից զՍպարտիացիս, և յԱբրահամէ սերեալս:

իդ. Գումարեցան դարձեալ ՚ի վերայ Յովնաթանու իշխանք Դեմեարի, որոց ընդ առաջ եղեալ պարասպրէ գիշերամարտի. յորմէ զարհուրեալ թշնամեացն խիպ առ խիպ խարոյկս վառեալ թողին և փախեան:

իե. Քաջութիւնք Յովնաթանու ՚ի վերայ Արաբացոց, Դամասկացոց, Յոպպեացոց. և զի ամուր շինուածովք փակեալ պաշարեաց նեղել գորս ՚ի միջնաբերդին Երուսաղէմի, ոչ փալով մուր կամ ել. նաև զպարիսպն ամրացոյց զԵրուսաղէմի:

իզ. Խնդրէր Տրիփոն թագաւորել, այլ կասկածէր ՚ի Յովնաթանայ. իբրև յայտնի պարերագմաւ ոչ կարէր ունել, նենգութեամբ թօթափեաց զգօրսն ՚ի նմանէ. կալաւ նա ՚ի Պարդոմիդեայ. և սպան գորս ընդ նմա: Սգացին զնա, և կացուցին զՇմաւոն ՚ի փելի նորա. առ որ յղեաց Տրիփոն թէ վասն պարպուց արծաթոյ ունիմ զՅովնաթան. արդ փոյր զարծաթն և զորդիսն պարանդս. իբրև առ՝ սպան զՅովնաթան. գոր բարձեալ թաղեաց Շմաւոն առ հօրն և եղբարցն:

իէ. Սպան Տրիփոն զԱնարիոքոս մանուկ և թագաւորեաց: Շմաւոն ամրացոյց զերկիրն, և խնդրեաց հաշարութիւն ՚ի Դեմեարեայ. յանձն առ և արար խաղա-

դուրսին և ազատություն չրեից. պաշարեաց Շմաուն և ան՝ գԳազա. նեղեցան և որք ՚ի միջնաբերդին, և ետուն զնա ՚ի ձեռն Շմաունի. գոր սրբեալ բնակէր ՚ի ներքս սեպհական գնդան, և կացոյց զՅովնաթան որդի իւր սպարապետ գորուն:

ի՞նչ. Անց Դեմեարր ՚ի Մարս և ՚ի Պարթևս, առնուլ թիկունս և մարտնչել ընդ Տրիփոնեայ, ըմբռնեցաւ ՚ի Պարթևացն և եդաւ ՚ի բանրի: Եւ յաուրս Շմաունի մեծաւ խաղաղութեամբ և բարեփառութեամբ կայր ազգն չրեից:

ի՞նչ. Ի փախարակս պղնձիս թղթեն Ղոռնայեցիք առ Շմաուն. որոց արձակեաց զհրեշտակս և վահան ոսկի. զի այս երիցս անգամ հասարպեցաւ ուխտ հաշտութեան ՚ի միջի սոցուն. և զի ընդարձակս գովեն Ղոռնայեցիք զՇմաուն՝ հասարպելով զպէրութիւն նորա:

ի. Անպիոքոս Դեմեարրեանց որ է Սիդեացին՝ պարուէ մեծապէս զՇմաուն փառօք և ազատութեամբ հարկաց, և ինքն զհետ մտեալ Տրիփոնեայ՝ արկ զնա փախսպեալ ՚ի Դովրա քաղաք ծովեզերեայց, և անդ պաշարեաց:

լմ. Եկին հասին հրովարպակք Ղոռնայեցոց առ Պարոմնոս Էրզէրէս, և առ այլ թագաւորս՝ Ասիացոց, Պարսից, յաշխարհս և յազգս, զի պարուեալ լիցին չրեայք, և մի՛ ոք նոցա մեղիցէ:

լն. Դարձաւ շրջեցաւ Անպիոքոս թշնամութեամբ ընդ Շմաունի, իբրև փախեալ Տրիփոն ՚ի նմանէ, ետ գորս ՚ի ձեռն Կենդեբեայ յաւարի առնուլ զՉրեայս. որոց ընդդէմ գումարեաց Շմաուն զգորսն և զորդիսն, որք զբազումս սրով հարեալ, զփախսպեայսն ՚ի բուրգսն Ազովրայ հրով այրեցին, և դարձան յաղթութեամբ:

լզ. Աղեքսանդրոս փեսայ Շմաունի ա՛կն եղեալ իշխանութեանն, նենգութեամբ ա՛ծ զՇմաուն որդուլքն ՚ի մեծարանս կոչնոց. իբրև ընդ զինիս մտին, սպան զՇմաուն և զորդիսն որք ընդ նմա էին ՚ի Դովրա քաղաքի: Յովհաննէս որդի նորա իբրև լուսա զսպանումն հորն և զեղբարցն, զգուշացաւ անձին. և եղև քահանայապետ, և կալաւ զիշխանութիւնն յետ հորն. և ՚ի նմանէ որդի ՚ի հորէ մինչև ցՆերովդէս, յորոյ աուրս ծնաւ Քրիստոս:

Արդ՝ են ժամանակք պարմութեան գրոցս այսոցիկ, ՚ի թագաւորելոյն Անպիոքայ երևելոյ մինչև ՚ի մահն Շմաունի, ամբ քառասուն և հինգ, և անփի մինչև ցՆերովդէս ամբ իննսուն և վեց: Բայց Գիրքս Մակաբայեցոց, ո՛չ ՚ի մահուանէն Աղեքսանդրի՝ այլ յետ փասն ամի, յերրորդ ամէն Կասանդրեայ, որ զկնի Փիլիպոսի Արիդեայ ելթն ամին թագաւորեաց Մակեդոնացոց՝ սկսանի թուել զժամանակս Յունացն:

ԳԻՐՔ ԱՌԱՋԻՆ ՄԱԿԱԲԱՅԵՑԻՈՑ

1 **Ե** յեր հարուածոցն Աղ'էքսանդրի կայսեր Մակեդոնացոց որդոյ Փիլիպպեայ. որ խաղաց գնաց նա յերկրէն Քերիմացոց, ՚ի ժամանակի զի հարկանէր գ'Խարեհ արքայ գ'Պարսից և գ'Պարթևաց. և որ թագաւորեաց իսկ յեր նորա, ՚ի վերայ Յունաց աշխարհին և 2 Նռոնոց: ² Եւ զօրաժողով լինէր մեծան պարերազմաւ, զամուրս հարկանէր, 3 զբազում թագաւորս ՚ի սո՛ր սուտերի իւրոյ սաբակէր. ³ առնոյր զօր բազում ազգաց ազգաց հեթանոսաց. և սարսէր երկիրս ամենայն առաջի 4 նորա: ⁴ Զօրաժողով լինէր զօրօք բազմօք, և հասանէր ՚ի վերայ երկրի, յամենայն պետութեանցն զօրութեանց, ⁵ և զաշխարհս ամենայն ՚ի 6 հարկի՛ կացուցանէր: ⁶ Եւ յեր այսր անկանէր ՚ի մահիճս իւր և զա՛խարս մահու ջերանէր. և իբրև երես թէ մեռանիմ, ⁷ կոչեաց նա զժառայսն դայեկորդիսն իւր, զչորեսին փառաւորեալս ՚ի նմանէ, որ ընդ նմա՛ իսկ սնեալ էին ՚ի մանկութենէ. և բաժանեաց և եր նոցա զարքայութիւնն 8 իւր, մինչդեռ ինքն կենդանի՛ էր: ⁸ Եւ թագաւորեաց Աղ'էքսանդրոս ամս 9 երկուրասան՝ և մեռաւ: ⁹ Յեր նորա զարեալ հասարպեցան կացի՛ն յիւրաքանչիւր տէրութեան դայեկորդիքն իւր, ¹⁰ թագ կապեցին իւրաքանչիւր յեր մահուան նորա. և որդիք նոցա յեր նոցա՛ ամս բազումս. բազմացուցին զանօրէնութիւնս, և լցին զերկիր չարեօք իւրեանց:

11 ¹¹ Ի նոցանէ բղխէր արմար չարի, շառաւիղ դառնութեան անօրէնն **Ա** Անպիոք, որդի Անպիոքայ արքայի, որ էր մնացեալ ՚ի պարանոսս ՚ի Նռոն քաղաքի: Եւ թագաւորեաց նա յամին հարիւրորդի երեսներորդի 12 եւթներորդի թագաւորութեանն Յունաց: ¹² Յաւուրս ժամանակացն այնոցիկ, ելին զպարան յորդոցն Իսրայելի արք անօրէնք, ՚ի բանս պարիսս՝ ՚ի բանս հրապուրանաց արկին զբազումս՝ և սսեն. Եկայք՝ երթիցո՛ւք ուխտ դիցուք և դաշինս կոռեսուք՝ ընդ ամենայն ազգս հեթանոսաց՝ որ շուրջ զմեզդ բնակեալ են. զի յաւուրցն ժամանակաց հեպտէ՛ յորմէ անջարաք մեկնեցաք մեք ՚ի նոցանէ, չարիք բազումք կարևորք եկին 13, 14 հասին ՚ի վերայ մեր: ¹³ Նաճոյ թուեցաւ բանն ՚ի միտս բազմաց, ¹⁴ յօժարեցին ոմանք ՚ի ժողովրդենէ անտի երթալ յանդիման՝ լինել թագաւորին: Եւ եր նոցա իշխանութիւն թագաւորն՝ գործել զամենայն իրաւունս ըստ 15 օրինացն հեթանոսաց: ¹⁵ Եւ շինեցին հրապարակս մեհենիցն յԵրուսաղէմ ըստ օրինացն հեթանոսաց. ¹⁶ և հասարպեցին իւրեանց օրէնս անթլփարութեան, և ապարանք եղեն յուխտէ կրակարանացն սրբութեան. զուզեցան 17 ընդ հեթանոսս, յօժարեցին կանխեցին առնել զչարիս: ¹⁷ Եւ իբրև աջողեցաւ թագաւորութիւնն առաջի Անպիոքայ, եղ ՚ի մտի իւրում նա՛ թագաւորել

1. 1 *Ոմանք.* Գնաց նա յերկրէն Քերացոց... որ և թագաւորեաց իսկ... և Նռոնոց:
3 *Ոմանք.* Առնոյր զաւար բազում: 6 *Ոմանք.* Եւ զախար մահու... թէ մեռանի: 7 *Ոմանք.* Դայեկորդիսն իւր: 9 *Ի բազումս պակասի.* Յեր նորա զարեալ հասարա՛:
11 *Ոմանք.* Արմար չար, շառաւեղ... որ սերմանեալ ՚ի պարանոսս: 12 *Ոմանք.* Յորմէ անջարեցաք:

և 'ի վերայ երկրին Եգիպտացոց՝ միաբանել զերկոսին թագաւորութիւնսն: ¹⁸ Դիմեաց խաղաց գնաց նա 'ի վերայ երկրին Եգիպտացոց զօրօք 18
բազմօք՝ կառօք և փղօք, և նաւուք բազմօք, ¹⁹ Կալ պարտրազմ ընդ 19
Պրդոմեայ թագաւորին Եգիպտացոց: 'Ի պարտութիւն մարնեցաւ Պրդոմեոս
յերեսաց նորա, և փախստական լինէր առաջի նորա: Յայնմ մարտի
բազում վիրատրք անկանէին: ²⁰ Ասպարակ սփռէր ընդ աշ- 20
խարին ամենայն Անփիոքոս. վաղ հասանէին, արագ արագ զաւարն
ժողովէին, և առնուին զամուրս ամենայն երկրին Եգիպտացոց: ²¹ Եւ 21
յետ հարուածոց Եգիպտացոցն դարձաւ Անփիոքոս: Յամին հարիւրորդի
քառասներորդի երրորդի ²² Եկն եհաս 'ի վերայ քաղաքին Երուսաղէմացոց
մեծաւ պարտրազմաւ: ²³ Եւ եկն եմուր 'ի սրբութիւն անդր մեծաւ հպար- 23
տութեամբ. և առ նա զսեղանն ոսկի, և զաշտանակն լուսոյ, և զամեն-
այն կահ գանձին. զսեղանն պարարագաց, զսկիսն, և զպաշտան, և
զինկաղացն, և զվարագոյրսն ամենայն. զպսակսն, և զգարդն ոս-
կի: ²⁴ Եւ զառաջինն դիմեաց յանդիման փաճարին. կեղևեաց ճուլեաց 24
զամենայն. և առ նա զարծաթն և զոսկին, զգէնն և զգարդն, և զամեն-
այն զկահն պարտրազմին. և առ նա զգանձս ծածկեալս զոր եգիպ, և
զամենայն անօթ ցանկալի. և զնաց նա յերկիր իւր: ²⁵ Եհեղ արին բա- 25
զում, և զործեաց մահունս անհամարս. խօսեցաւ զամբարտաւանութիւն
մեծաւ հպարտութեամբ: ²⁶ Եւ եղև սո՛ւգ մեծ 'ի վերայ Իսրայէլի. ընդ 26
ամենայն տեղիս իւրեանց ²⁷ հեծեցին իշխանք և ծերք. կուսանք և
երիտասարդք վկարացան. եղծան զեղ կանանց. ²⁸ և ամենայն փեսայից 28
լի՛ եղեն բերանք ողբոց լալութեան. և ամենայն հարսանց եղեն արգելանք
սգոյ սրկապանք իւրեանց. ²⁹ և շարժեցաւ երկիր 'ի վերայ բնակչաց 29
իւրոց. և ամենայն տունն Յակոբայ զգեցաւ զամօթ զանարգանաց:

Բ ³⁰ Զհետ երկուց ամաց ժամանակացն այնոցիկ, արձակեաց ար- 30
բայ Անփիոքոս իշխան հարկահան 'ի քաղաքսն Նրէաստանի, և եկն
յԵրուսաղէմ զօրօք բազմօք, ³¹ խօսելի սկսաւ բանիւք խաղաղութեան 31
նենգութեամբ. և նոքա հաւաքացին նմա: ³² Եւ անկան նա 'ի վե- 32
րայ քաղաքին յանկարծակի, և հար զնոսա հարուածս մեծամեծս. և
ստարակեաց ժողովս բազումս յԻսրայէլէ: ³³ Եւ առ նա զաւար քաղաքին, 33
և հրձիգ արար զամենայն փայտակերտ զապարանից նորա. քակեաց
և աւերեաց շուրջ զպարիսպս քաղաքին, և զամենայն զորմս շինուածոց
զապարանից նորա: ³⁴ 'Ի գերութիւն վարեցին զկանայս և զմանկունս, 34
և զամենայն անասունս նոցա 'ի ժառանգութիւն իւրեանց: ³⁵ Եւ շինե- 35
ցին զամրակողմնն զգլուխ քաղաքին 'ի պարիսպս ամուր, յաշտարակս
հզօրաց. և եղև նոցա այն իբրև բերդ 'ի բերդի ամրացեալ քաղա-
քին. ³⁶ և անդր մուծին ազգ մեղաւոր զարս անօրէնս, ամրացուցին լցին 36

17 Յօրինակին պակասէր. Թագաւորել և 'ի վերայ: Ունանք յակնուն. Եւ 'ի վերայ
թագաւորութեան երկրին Ե՛: 19 Ունանք. Եւ յայնմանէ բազում վիրատրք անկա՛:

20 Ունանք. Արագ արագ զօրն ժողովէին: 21 Յայս պակասի. Քառասներորդի
երրորդի: 22 Ունանք յակնուն. Եկն եհաս նա 'ի վերայ: 23 'Ի լու՛. 'ի վերայ՝
Մեծաւ, նշանակի՛ բազում: Որպէս և ունանք. Անդր հպարտութեամբ բազմաւ: 25 Ո-
ւնանք. Եւ հեղ արին բազում: 28 Այլք. Լի՛ էին բերանք ող՛: 32 Այլք. Եւ ստարակեաց
ժողովուրդս բազումս:

37, 38 ³⁷ ՚ի ներքս կուրեցին. և եղեն յորոգայթ մեծ, ³⁸ և ՚ի խափան սրբու-
 39 թեանն և ՚ի սաքանայ չար քանն Իսրայելի հանապագորդ. ³⁹ և հե-
 ղին զարին զարդար շուրջ զսրբութեամբն, և պղծեցին զսրբութիւնսն:
 40 ⁴⁰ Փախստեայ գնացին այնուհետքս բնակիչքն Երուսաղեմի վասն նոցա.
 և եղև նա բնակութիւն օտարաց, և ինքն օտարացաւ ՚ի զաւակէ յիւրոց
 41 ծննդոց. զի որդիք նորա թողին գնաւ. ⁴¹ և սրբութիւն նորա աւերեցաւ և
 եղև յանապար: Դարձան փօնք քարեկանաց նորա ՚ի սուգ, և շաքաթք
 42 նորա յամօթ նախաքանաց. պարի՛ն նորա անարգեցաւ, ⁴² և փառք նո-
 րա լցան անարգանօք. և բարձրութիւն նորա ՚ի սուգ կործանեցաւ:
 43 ⁴³ Ընդ ամենայն աշխարհս հրովարտակք արձակեցան, զի թողցեն ա-
 մենայն բնակիչք երկրի զօրէնս իւրաքանչիւր, և ՚ի մի օրէնս նորա
 44 կացցեն: ⁴⁴ Յանձն առին ազգք ամենայն, ըստ հրամանին արքունի.
 45 ⁴⁵ և բազումք ևս յԻսրայէլացոց անտի դարձան ՚ի պաշտօնն անօ-
 րէնութեան, և զոհեցին կռոց նոցա, և պղծեցին զշաքաթս իւրեանց:
 46 ⁴⁶ Նրեշտակս արձակեաց թագաւորն հրովարտակօք հանդերձ Երուսաղեմ,
 47 ՚ի քաղաքսն Նրէաստանի՝ դարձուցանել զնոսա յօրէնս օտարտրիս. ⁴⁷ և
 խափան առնել ողջակիզացն պատարագաց, և զոհիցն սրբութեան.
 48, 49 ⁴⁸ պղծել զշաքաթս՝ և զփօնս քարեկանաց. ⁴⁹ և ապականել զսրբութիւնն.
 50 և նուիրեալ ⁵⁰ սեղանս կանգնել. երևեցուցանել անդս մեհենից, յազել
 51 զխոզս, և խառնակ զանասունս. ⁵¹ և թողոյ զորդիս նոցա անթլիպարս.
 պղծել զանձինս նոցա յամենայն պղծութիւն անօրէնութեան. զի մռռացին
 52 ամենկին զօրէնս, և փոխեսցեն զիրաւունս. ⁵² և որ ոչ կացցէ ՚ի հրա-
 53 մանի թագաւորին, մահոն մեռցի: ⁵³ Ըստ ամենայն բանի զոր գրեաց
 54 թագաւորն՝ արար ոստիկանս ըստ ամենայն տեղիս. ⁵⁴ և պատուէր ետ
 55 քաղաքացն Նրէաստանի մատուցանել զոհս քաղաքի քաղաքի: ⁵⁵ Եւ
 ժողովեցան առ նոսա այր ամենայն որ ապստամբ լեալ էր յօրինաց
 56 անտի, և լցին չարեօք զերկիրն. ⁵⁶ և արարին ամրախիտ զԻսրայէլ յա-
 57 մենայն տեղիս ամրութեան ապաստանաց նոցա: ⁵⁷ Յամին հարիւրորդի
 քառասներորդի հինգերորդի, ամսեանն որ օր քսան և հինգ էր ամսոյն.
 58 շինեաց նա պարկեր պղծութեան անապարի ՚ի վերայ սեղանոյն. ⁵⁸ ընդ
 ամենայն Նրէաստան շուրջ զքաղաքօք շինեցին մեհեանս, և ՚ի վերայ
 ամենայն դրանց ապարանիցն, և ընդ ամենայն գնացս քաղաքացն՝
 59 խոնկս արկանէին: ⁵⁹ Եւ զգիրս ամենայն կրակարանացն զոր գրանէին,
 60 պատարառէին և հուրք կիզուին: ⁶⁰ Եւ ուր առ ումեք գրանէին գիրք կրա-
 կարանաց, կամ թէ ոք ուրեք ընդ օրէնս հաւասարէր, հրաման թա-
 61 գաւորին գնա մահոն սպանանէր: ⁶¹ Եւ այդպէս սաստկացեալ էր հրա-
 մանն ՚ի վերայ Իսրայէլացոց, առնել նոցա զոր գրանէին ամսոյ ամսոյ
 62 ՚ի մէջ քաղաքացն: ⁶² Եւ ըստ քսան և հինգ և քսան և հինգ ամսոյ

36 Ունակք. Լցուցին զհնու... և զամենայն զաւարն Երուսաղեմի: **38 Ոսկան.** Եւ ՚ի սաքան չար քանն: **40 Ունակք.** Բնակիչքն Երուսաղեմէ վասն նոցա: **41 Այլք.** Պարիւ նորա անգոսնեցաւ: **51 Ունակք.** Պղծութեան անօրէ՛: **53 Ունակք.** Ըստ ամենայն բանիցն զոր... ընդ ամենայն տե՛: **55 Ոսկան.** Արք ամենայնք որք ապստամբք լեալք էին յօ՛: **57 Ունակք յակնուն.** Ամսեանն *Քասդէ*, որ օր քսան և եւթն էր:

զոհս ՚ի բազինս բազինս մաքրուցանէին, որ է ՚ի վերայ սեղանոյն: ⁶³ Եւ 63
 զկանայսն որոց զմանկունսն իւրեանց թլփապեալ էր՝ սպանանէին ըսք 64
 հրամանին. ⁶⁴ և զմանկունսն զպարանոցէ մարցն կախէին ըսք հրա- 64
 մանին արքունի, և զթլփապիցսն և զորդիս նոցա ըսք նմին օրինակի:
⁶⁵ Եւ բազումք յԵրուսաղեմացոցն հասարապեցան պնդեցին զանձինս 65
 իւրեանց՝ զի մի՛ կերիցեն ՚ի պղծութենէ անպի. յա՛նձն առին յօժարու-
 թեամբ մեռանել, և ոչ պղծել զանձինս իւրեանց ՚ի խառնա՛կ կերակրոյ
 անպի. ⁶⁶ զի մի՛ սուրբ կրակարանքն պղծիցին: Եւ մեռան բազումք ՚ի 66
 նոցանէ. ⁶⁷ և եղև րօ՛ն ուրախութեան ՚ի վերայ Իսրայելի մե՛ծ յոյժ: 67

Գ ¹ Յաւուրս ժամանակացն այնոցիկ համբարձա՛ն Մաքարթի Շմաւոնեան **2**
 որդի Յովհաննու, քահանայ յորդոցն Յովարիմ յԵրուսաղեմէ, եկն և
 նսպաւ նա յամուրս այրիցն ՚ի Մովդիիմ: ² Եւ նորա էին որդիք հինգ. **2**
 Յովհաննէս՝ որ անուանեալ կոչի Կադդիշ, ³ Շմաւոն՝ որ անուանեալ **3**
 Թարսսի, ⁴ Յուդաս՝ որ անուանեալ է Մակաբէ, ⁵ Եղիազար՝ որ անուանեալ **5**
 է Աւարան, Յովնաթան՝ որ կոչեցաւ Մափութ: ⁶ Եւ իբրև երես նա զհայիոյն թիւնսն
 որ լինէին ՚ի Նրէասպանի և ՚ի մէջ Երուսաղեմի. ⁷ սկսաւ ողբալ յանձն **7**
 իւր՝ և ասէ. Վայ ինձ. իսկ ընդէ՛ր պապրասպեցաւ բնաւ րեսանել ինձ
 զբեկումն ժողովրդեան իմոյ, և կամ րեսանել զբեկումն սրբոյ քաղաքին
 Երուսաղեմի. զի կայն մնաց նա մաքնեալ ՚ի ձեռս թշնամեաց իւրոց. ⁸ և **8**
 սրբութիւնն մաքնեցաւ ՚ի ձեռս օտարաց. և եղև րաճարն իբրև այր
 մի զի անկեալ ՚ի փառաց. ⁹ և սպաս փառաց նորա իբրև մարդ՝ որ **9**
 մաքնեցաւ ՚ի գերութիւն: Կոպորեցան րդայք նորա ՚ի փողոցս իւրում,
 և երիպասարդք նորա ՚ի սուր թշնամեաց: ¹⁰ Իսկ ո՞ր ազգ իցէ որ ոչ ժա- **10**
 ռանգեաց զրերութիւն նորա. և կամ ո՞վ իցէ՝ որ ոչ հար աւար զկապուր
 նորա, և ոչ յաղթեցին աւարի նորա: ¹¹ Ամենայն զարդք նորա զերծաւ **11**
 ՚ի նմանէ. փոխանակ ազաբութեանն՝ մաքնեցաւ ՚ի սպրկութիւն. **12** և **12**
 ամենայն գեղ զարդուն մերոյ, և սրբութիւնն մեր, և փառքն մեր յաւար
 կործանեցան. և զայս ամենայն պղծեցին հեթանոսք. ¹³ և զի՛ պիտոյ են **13**
 բնաւ մեզ այս կեանք: ¹⁴ Յայնմ ժամանակի Մաքարթի և որդիքն ձեռն **14**
 զօճեօք արկանէին և զպարմուճանս պապառէին, քրձազգած լինէին,
 և ՚ի սու՛գ մքանէին: ¹⁵ Եկին՝ հասին ՚ի թագաւորէ անպի՝ որ սրիպաւ **15**
 րագնապէին զապրսպամբութիւնն. և եկին ՚ի քաղաքն ՚ի Մովդիիմ, զի
 անդ զոհս մաքրուցեն. ¹⁶ և բազումք յԻսրայելացոց անպի ընդ նոսա. **16**
 եկին ժողովեցան առ նոսա՝ և Մաքարթի և որդիքն: ¹⁷ Նա՛նկա, խօսել **17**
 սկսան որ եկեալ էին ՚ի թագաւորէ անպի, և ասեն ցՄաքարթի. Իշ-
 խան փառաւոր ես դու՝ և մե՛ծ ես դու ՚ի քաղաքիս յայսմիկ. որդուլք և
 եղբարքք հասարապեալ դու ՚ի մէջ սոցա: ¹⁸ Արդ մաքի՛ր նախ՝ դո՛ւ արա՛ **18**

62 Այսպէս կրկնեն ամենայն գրչագիրք՝ բաց յՈսկանայ որ ունի. Եւ ըսք քսան և հինգերորդի ատուր ամսոյ: **65** Բազումք. Եւ բազումք յԻսրայելացոցն հասարա՛: **2. 1** *Ունակք.* Որդի Յովնանու քահանայ յորդ՛: **3** *Ոսկան.* Որ անուանեալ է Թարսսի: **5** *Յօրինակին.* Անուանեալ է Աւարրան: *Ուր ունակք.* Աւրեան: **7** *Ունակք.* Վայ է ինձ, իսկ ընդէ՛ր բնաւ պապրասպեցաւ ինձ րե՛: **8** *Ոսկան.* Իբրև այր մի անկեալ ՚ի փա՛: **9** *Ոսկան.* Ի՛ փողոցի իւրում: *Ունակք.* Ի՛ սուր թշնամոյ: **10** *Ունակք.* Իսկ ո՞ր ազգ է որ: **14** *Ոսկան.* Մաքարթի և որդիք նորա: *Ունակք.* Քրձազգեաց լի՛: **16** *Ոսկան.* Եւ Մաքարթի և որդիք նորա: **17** *Այլք.* Նասարապեալ ես դու ՚ի մէջ:

19 զիրաման կամաց թագաւորին, որպէս և արարին ազգքն ամենայն արք
 Նրեաստանեայք, և ամենայն որ բնակեալ են յԵրուսաղէմ. և եղիջիք
 դուք բարեկամք արքայի, և դու՛ և որդիքդ պատուեսցիք ոսկուով և ար-
 20 ծաթով, և հրովարակօք արքունի: ¹⁹Պատասխանի՛ ետ Մաքաթի ՚ի
 ձայն մեծ և ասէ. Եթէ ամենայն ազինք ՚ի քան թագաւորին ունկնդիր
 են հրամանաց թագաւորին, ապստամբեալ և ելեալ են յիւրաքանցիւր
 21 հարցն օրինաց, և ընտրեցին նոքա զպատուէրն թագաւորին: ²⁰Սա-
 կայն են և որդիք և եղբարք իմ ըստ պատուիրանաց հարցն մերոց
 22 զնասցոյք: ²¹Քան լիցի մեզ թողոյ զօրէնս և զիրաւունս Աստուծոյ, ²²և
 ՚ի հրամանս դառնալ թագաւորի. ոչ թողունք զպաշտօն հարցն. ոչ
 23 թիրիմք յաջ կամ յահեակ. և ոչ անսամք հրամանի թագաւորին: ²³Այն
 ինչ նորա բանքն ՚ի բերան էին, այր մի ՚ի Նրէից անտի՛ յանդիման
 ամենեցուն յառաջ կաց զո՛հս մատուցանել առաջի մեհինին ՚ի բազնի
 24 անդ ՚ի Մովդիին, ըստ հրամանի թագաւորին: ²⁴Իբրև ետես Մաքաթի՛
 ՚ի նախանձ բարկութեան բողեցաւ, երիկամունք իւր զդողանի՛ հարան,
 և լի՛ եղև սրտմտութեամբ բարկութեամբ ըստ օրինաց դատաստանին.
 զո՛րս արձակեաց՝ հար զՆրեայն և անդէն ստակեաց առաջի բազնին:
 25 ²⁵Եւ զայրն որ արքունի հրամանան քազնապէր զգոհսն մատուցանել,
 26 անդէն սպանանէր, զբազինն կործանէր զմեհեանն աւերեր, ²⁶խնդրէր
 զնախանձն օրինաց. որպէս արար Փենէտս ընդ Չամբրի ընդ որդին
 27 Եդոմայ: ²⁷Ի ձայն բարձր աղաղակել սկսաւ՝ և ասել. Նանկա՛ ամե-
 նայն մարդ որ դիցէ ՚ի մտի իրում ինդրել զնախանձ վրիժուց օրինացն.
 28 որ ընդ հաստատութիւն կամիցի օրինացն՝ զհետ իմ ելցէ: ²⁸Խաղացին
 փախստեայ զնացին, նա՛ և եղբարք իւր ընդ լերինս, և թողին զամենայն
 29 զինչս իւրեանց անդէն ՚ի քաղաքի: ²⁹Յայնմ ժամանակի իջին բազումք
 30 որք ինդրէին զիրաւունս և զարդարութիւն յանապա՛ր անդր, ³⁰նստել
 անդ կանամբք և որդուլք և անասնուլք հանդերձ. զի իստացան չարիքն
 ՚ի վերայ նոցա:
 31 ³¹Ազդ եղև իշխանաց թագաւորին և զօրաց որ էին ՚ի քաղաքին
 Դապթի, եթէ իջին արք ոմանք յամուրս անապատի որ իշխեսցին ցրել
 32 զիրաման թագաւորին, և բազումք միաբանեալ իջին ընդ նոսա: ³²Ժամ
 ետուն, կազմեցան, պատրաստեցան, հեծան, հասին, պատեցին զամուրս
 33 անապատին. եկին ՚ի մարտ պատերազմի, և փակեցին զնոսա յաւուրս
 շաբաթոց: ³³Նախ բանազնաց եղեն, սկսան խօսել ընդ նոսա՛ և ա-
 սեն. Գոնէ՛ արդ յայսմհետք կացէք ՚ի հրամանի թագաւորին, և կեցօք:
 34 ³⁴Անդուստ խօսել սկսան և ասեն. Ոչ ըստ ամուրս ելանեմք. ոչ ըստ այդմ
 բանի հրամանի թագաւորին պղծեմք զշաբաթս մեր. և ոչ անօրինիմք
 35 յօրէնս մեր: ³⁵Իբրև զայն բան լուան, սաստկացուցին զպատերազմ ա-
 ռաւել՛ ՚ի վերայ նոցա, և պնդեցին զամուրսն յառնուլ զնոսա: ³⁶Նորա

18 *Յօրինակին պակասէր.* Արքայի, և դու և որդիքդ: **21** *Ի բազումս պակասի.*
 Եւ զիրաւունս *Աստուծոյ:* **23** *Այլք.* Առաջի մեհեհինին: **24** *Ի բազումս պակասի.*
 Սրտմտութեամբ *բարկութեամբ* ըստ: **29** *Ոմանք.* Եւ զարդարութիւն յանապատի
 անդր: **33** *Ոմանք.* Խօսել ընդ նոսա և ասել... կացէք ՚ի հրաման թա՛: **34** *Յօրինակին*
պակասէր. Ոչ ըստ այդմ բա՛: **35** *Ոմանք.* Իբրև զայն բանս լու՛:

ո՛չ զկիրճս առին, ո՛չ գիլս արձակեցին, ո՛չ զամուրսն փակեցին, և ո՛չ
 բնաւ բանիցն ետուն պարասխանի, վասն աւուրն շաբաթուն. ³⁷բայց ³⁷
 միայն լո՛կ զմիմեանս քաջալերէին. ասէ. Աստէ՛ն մեռցուք ՚ի սրբմարտի-
 թեան մերում. զի անաղիկ վկայ են մեզ երկինք և երկիր, զի ՚ի զո՛ր
 փարապարպուց կորուսանէք զմեզ. այլ մեզ լա՛ն լիցի մեռանել, քան
 թէ ըսք օրէնս անցանիցեմք, և զշաբաթս պղծիցեմք: ³⁸Իբրև զայն ³⁸
 լուան, սաստկացուցին զպարերազմ յաւուրն շաբաթու, և սպանին ՚ի
 նոցանէ հազար ոգի, թո՛ղ զմարդ և զանասուն զոր ՚ի գերութեան վա-
 րեցին: ³⁹Իբրև զայն լուան Մաքաթի և եղբարքն իւր, սուզ մե՛ծ առին ³⁹
 և փրկմեցան յոյժ: ⁴⁰Սկսան խօսել այր ընդ ընկերի՛ և ասեն. Ե- ⁴⁰
 թէ ամենեքին զայն օրինակ ունիմք զոր արարին եղբարքն մեր, և
 ո՛չ ելին փալ պարերազմ ընդ հեթանոսս ՚ի վերայ անձանց՝ և ՚ի վե-
 րայ իրաւանց մերոց, քան սակաւ ինչ ժամանակ անցեալ իցէ, զմեզ
 արագագոյն ևս ստրակեցեն քան զառաջինսն: ⁴¹Նապա, ժողովեցան, ⁴¹
 ուխտ եղին, խորհուրդ խորհեցան ընդ միմեանս՝ և ասեն. Ամենայն
 մարդ որ եկեացէ ՚ի վերայ մեր ՚ի մարտ պարերազմի յաւուրս շաբաթու,
 համարձակ մարտիցուք և մի՛ առհասարակ ամենեքեան ստրակեցուք,
 որպէս և եղբարքն մեր որ սպրեալ էին յանապարհի անդ: ⁴²Յայնմ ⁴²
 ժամանակի ժողով լինէր առ նոսա բազում զօրաց Ասիացուց, ազգ
 հզօր և պարերազմօղ յորդուցն Իսրայէլի. այր ամենայն ինքնակամ
 նահապակեալ ՚ի վերայ օրինացն: ⁴³Եւ ամենայն փախստեայք յիրաքանձար ⁴³
 չարեաց՝ զային յաւելուին ՚ի նոսա. և լինէր նոցա հաստրապութիւն զօ-
 րութեան: ⁴⁴Զօր կազմեցին և զո՛նդ բովանդակեցին, պարաստեցան, ⁴⁴
 հարին զմեղաւորս ՚ի զօրութիւն բարկութեան իւրեանց, և զզօրս անօրէնս
 ՚ի սրբմարտիւն բարկութեան իւրեանց. և որ զմնացեալսն փախստեայս
 ՚ի հեթանոսս արկանէին. ⁴⁵զհէ՛ր խաղայր Մաքաթի եղբարքն և ⁴⁵
 բարեկամօքն հանդերձ, հասանէր հարկանէր աւերէր զմեհեանսն, կործանէր
 զբազմինսն, ⁴⁶թլփատէր զմանկունս անթլփատս. և զօրանայր ՚ի վերայ ⁴⁶
 սահմանացն Իսրայէլացուց, ⁴⁷հալածականս առնէր զորդիսն հպար- ⁴⁷
 փութեան: Եւ աջողեցաւ զործն ՚ի ձեռս նոցա, ⁴⁸այցելու լինել օրինացն, ⁴⁸
 վրէժխնդի՛ր լինել ՚ի ձեռացն հեթանոսաց, եղծանել զանօրէն հրաման
 թագաւորին. և ո՛չ ետուն բարձրանալ եղջերն ամբարփաւանութեան:
⁴⁹Իբրև մերձեցան աւուրքն Մաքաթեայ մեռանելոյ, կոչեաց զորդիսն ⁴⁹
 առաջի իւր, և ասէ ցնոսա. Այժմիկ հաստրապեցան հպարտութիւն և ամ-
 բարփաւանութիւն. և ահա հասեալ է ժամանակ կշտամբութեան կոր-
 ծանման և հպարտութեան: ⁵⁰Բայց արդ որդեակք իմ, եկայք նախանձեցստո՛ր
 զնախանձ օրինացն, փոխանակեցէ՛ք դիք զանձինս ձեր փոխանակ հարցն
 կրակարանաց: ⁵¹Յիշեցէ՛ք զգործս հարցն ձերոց, որ ինչ քաջութիւնս ⁵¹
 արարին ՚ի դարս իւրաքանչիւր. սրացարո՛ւք փառս աւագութեան, և

37 Ուկան. Ասեն. Աստէն մեռցուք: **38 Ոմանք յակրուն.** Զմարդ և զանասուն, զկանայս և զմանկրի, զոր ՚ի գերութիւն վա՛: **40 Ոմանք.** Տալ մարտ պարերազմի ընդ հե՛: **41 Ի լուս.** Որ ամրացեալ էին յանա՛: **Ուր ոմանք.** Որպէս սպրեալ էին յա՛: **42 Ոմանք.** Զօրաց Ասիացուց: **49 Ոմանք յակրուն.** Կործանման հպարտութեան և ամբարփաւանութեան: **50 Ոմանք.** Փոխանակեցէ՛ք դիք զանձինս:

52 ժառանգեցէք զանուն յաիպենից: ⁵² Աբրահամ ապաբէն ՚ի փորձութեան ՚ի հանդիսի գրաւ հաւաքարհիմ, և համարեցան նմա յարդարութիւն:

53 ⁵³ Յովսէփ ՚ի ժամանակի նեղութեան իւրոյ պահեաց զպարուիրանն, և

54 եղև րէր ՚ի վերայ երկրին Եգիպտացոց: ⁵⁴ Փենէէս հայր մեր նախանձայոյ՝ զնախանձեցաւ զնախանձն արդարութեան, և առ կրակ յաիպենից զքահանայութեան:

55 ⁵⁵ Յետո ռրդի Նաւեայ՝ առ հասարպել կարարել զպարգամս Տեառն,

56 եղև դարաւոր ռրդոցն Իսրայէլի: ⁵⁶ Զաղէր՝ վասն վկայելոյն ՚ի մէջ

57 ժողովրդեանն, րէր եղև ժառանգութեանն: ⁵⁷ Դաիթ՝ վասն հեզութեան արդարութեան ռդորնութեան՝ ժառանգեաց զաթոռ թագաւորութեան յաիպենից:

58 Եղիա՝ վասն նախանձայոյ զնախանձու խնդրելոյ զվրէժն օրինաց՝ վերացաւ յերկինս: ⁵⁹ Անանիա՝ Ազարիա՝ և Միսայէլ՝

60 հաւաքովքն իւրեանց ապրեցան ՚ի հրոյն ՚ի հնոցէ: ⁶⁰ Դանիէլ՝ ՚ի խորհուրդս

61 միամարտեան իւրոյ՝ փրկեցաւ յառիւծոցն բերանոյ: ⁶¹ Արդ՝ այդպէս ածէք զմտաւ, եթէ ամենեքին որ յուսացեալ են ՚ի նա ըստ ազգս ազգս իւրեանց՝ ոչ րկարացին: ⁶² Եւ ՚ի բանից առն ամբարշտի մի՛ զանգիպիցէք,

63 զի փառք նորա աղբեղէնք են. ⁶³ այսօր և վաղիւ, և այլ ոչ գրանի. զի դառնայ նա ՚ի հող իւր, և կորնչին ամենայն խորհուրդք նորա:

64 ⁶⁴ Զօրացարոյք ռրդիք, քաջ լերոյք ՚ի վերայ օրինացն, զի ՚ի նմին փառաւորեսցիք:

65 ⁶⁵ Եւ աաղիկ Շմաւոն եղբայր ձեր, գիտեմ զի այր խորհրդական է,

66 դմա՛ լուիջիք. դա ձեզ լիցի ՚ի րեղոջ հօր: ⁶⁶ Եւ Յուդա Մակաբէ. դա լիցի ձեզ սպարապետ զօրավար զօրացոյ, և րացէ պարերագմ ընդ զօրս: ⁶⁷ Բայց և դուք յարեսցիք ՚ի ձեզ զամենայն զօրինակիրս օրինաց.

68 նախանձայոյ լիջիք, խնդրել զվրէժ ժողովրդեանն ձերոյ: ⁶⁸ Նապուցէք զհապուցումն ՚ի հեթանոսս, և հայեցարոյք ՚ի հրամանս օրինացն: ⁶⁹ Օրինեաց՝

70 զնոսս, և ինքն կարարեցաւ փոխեցան առ հարս իւր: ⁷⁰ Եւ մեռան նա յամին հարիւրորդի քառասներորդի ութերորդի. և եղին զնա ՚ի շիրիմս հարցն իւրոց ՚ի Մովդիիմ. և կոծեցան զնա ամենայն Իսրայէլ զկոծ մեծ:

3 ¹ Նամբարձան Յուդա որ անուանեալ կոչէր Մակաբէ, ռրդի նորա Ե

2 ընդ նորա: ² Եւ ձեռնարու օգնական եղեն նմա ամենայն եղբարք նորա, և ամենեքեան որ երթեալ էին զհետ հօր նորա: Տային պարերագմ

3 ՚ի վերայ Իսրայէլացոց խնդութեամբ և ուրախութեամբ. ³ և մեծ լինէին փառքն ՚ի վերայ ժողովրդեանն: Զգեցան զէն իբրև զհսկայ, և հանդերձեցաւ ՚ի գարդ պարերագմի. մղէր զմեծամեծս ՚ի պարերագմի, և հովանի՛ լինէր ամենայն զնդին իւրով նիզական: ⁴ Նմանեցաւ առիւծու գործովք իւրովք. և իբրև զկորին առիւծուց՝ որ յորս մոնչէր:

5 ⁵ Նալաձեանց զանօրէնսն ՚ի քննելն իւրում, և հրձիգ արար զխռովիչս ժողովրդեան իւրոյ: ⁶ Մարսեցին անօրէնք յառէ նորա. և ամենայն սարարք

7 անօրէնութեան խռովեցան. և աջողեցաւ փրկութիւն ՚ի ձեռս նորա: ⁷ Եւ դառնացոյց զթագաւորս բազումս. և ուրախ արար զՅակոբ ՚ի գործս

52 *Ոսկան.* Աբրահամ ոչ ապաբ: **58** *Ոմանք.* Վասն նախանձայոյ զնախանձ խնդրելոյ զվր: *Ուր Ոսկան.* Նախանձայոյ լինելոյ՝ խնդ: **60** *Ոմանք.* Ի խորհուրդս իմաստութեան իւրոյ: **63** *Ոսկան.* Այսօր է՝ և ՚ի վաղիւ այլ ոչ գրանի: **70** *Ոմանք.* Յուրթերորդի... ամենայն Իսրայէլ կոծ մեծ: **3. 1** *Ոմանք.* Կոչէր Մակաբէս: **4** Ի բազումս պակասի. Որ յորս մոնչէր: **5** *Բազումք.* Զանօրէնս ՚ի քննել իւրում:

իւր, և մինչև յաւիտեանս յիշարակ նորա օրհնութեամբ: ⁸ Եւ հասանէր 8
 նա 'ի վերայ քաղաքաց Նրեասփանի, և ջնջէր զամպարիշտս 'ի նոցանէ՝
 դարձուցանել զբարկութիւն յԻսրայէլէ: ⁹ Ժողովէր զգրուեալս, և զգրանէր 9
 զկորուսեալս: ¹⁰ Նապա. զօրաժողով լինէր Ապողոնիոս հեթանոսօք 10
 հանդերձ, և բազում ևս զօրս 'ի Շամրպացոց ժողովէր՝ զալ քալ ընդ
 Իսրայէլի պատերազմ: ¹¹ Իբրև եպեն Յուդա՝ ել ընդ առաջ նորա. հար 11
 սպան գնա, և արկանէր բազում վիրաւորս 'ի զօրաց նորա, և զմնացեալսն
 'ի փախուսար դարձուցանէր. ¹² առնոյր զկապուր զաւար նորա. և զուսերն 12
 Ապողոնեայ առնոյր Յուդա, և այնոն իսկ հարկանէր զզօրս նոցա զա-
 մենայն աւուրս կենաց իւրոց: ¹³ Իբրև զայն լսէր Նրէն իշխան զօրացն 13
 Ասորեսփանեայց, եթէ զօրաժողով է Յուդա, և բազում հաւաքացեալք
 ընդ նմա որ զային 'ի պատերազմ. ¹⁴ խորհեցաւ յանձն իւր և ասէ. 14
 Արարից և են անուն և փառաւորեցայց յարքայութեան իմում, քանց
 պատերազմ ընդ Յուդայի և պարսեցից զայնոսիկ որ անարգեն զհրաման
 թագաւորի: ¹⁵ Դարձեալ կրկնէր՝ լինէր զօրաժողով, և բազում զօրք ընդ 15
 նմա անօրինացն 'ի թիկունս հասանէին, զալ հասանել ինդրել վրէժ
 յորդուցն Իսրայէլի. ¹⁶ և եկն եհաս մինչև 'ի կողմանս Բեթօվրայ: Ել 16
 Յուդա ընդ առաջ նորա սակաւօք: ¹⁷ Իբրև քեսին զգունդն զի զայր 17
 ճակատեալ ընդդէմ նոցա. սկսան խօսել որ ընդ Յուդային էին՝ և ա-
 սեն. Զիախո կարասցուք մեք սակաւաձեռն մարտնչել ընդ այնչափ
 պնդակազմ գնդի, մանաւանդ զի լքեալք և լուծեալք. զի այսօր քանի՛ է
 զի նօթի՛ եմք: ¹⁸ Քաջալերել սկսաւ զնոսա Յուդա՛ և ասէ. Գործ մի դիւ- 18
 րին է Ասպուծոյ մարտել զբազումս 'ի ձեռս սակաւօք. և ոչինչ է իսփիր
 առաջի երկնաւորին ընդ բազումս կամ ընդ սակաւս. ¹⁹ զի ոչ եթէ բա- 19
 զում զօրօք յաղթութիւնն կանգնի, այլ յերկնից է զօրութիւն յաղթութե-
 ան: ²⁰ Նոքա զան 'ի վերայ մեր 'ի հպարտութիւն ամբարտաւանութեան 20
 անօրէնութեամբ զմեզ ջնջել, զկանայս և զորդիս մեր վարել 'ի գերու-
 թեան. ²¹ մեք մարտնչիմք վասն անձանց մերոց, և վասն օրինաց մերոց. 21
²² և Տէր սաքալեցեղ՝ զնոսա առաջի ուրից մերոց, և դուք զօրացարոնք, 22
 քայլ լերուք՝ մի՛ զանգիտք: ²³ Այն ինչ բանքն 'ի բերան էին, յարձակէր 23
 'ի վերայ գնդին. զայն թև բեկանէր յորում վառեալ կայր Նրէն արքայ,
 և շարժէր զգունդն 'ի քեղուջէ, և զզօրսն ամենայն առաջի նորա նովան
 հանդերձ 'ի փախուսար դարձուցանէր. ²⁴ և ինքեանք զհետ լինէին նոցա 24
 մինչև 'ի կողմանս Բեթօվրայ դաշտին. և բազում վիրաւորս 'ի նոցանէ
 դիարթաւ յերկիր կացուցանէին. և անկանէին 'ի նոցանէ իբրև արք ութ
 հարիւր. և որ մնացեալքն էին՝ փախստեայք անկանէին 'ի Փիղիսփին:
²⁵ Եւ սկսաւ ահն և հոյն երթալ առաջի Յուդայ և եղբարցն. յօժարէին 25
 այնուհետև ասպարակ քալ 'ի հեթանոսս որ շուրջ էին զնոքօք: ²⁶ Եւ 26

8 ԅօրինակին սրակատէր. 'Ի նոցանէ՝ դարձուցանել զբարկութիւն յԻսրայէլէ: **11 Ո-**
մանք. Եւ իբրև եպեն... ընդ առաջ նոցա... 'ի զօրաց նոցա: **13 Ոմանք.** Նիբէն
 իշխան: *Իսկ Ոսկան.* Սրէն իշխան: *Ոմանք.* Եւ բազում հասարակեալք ընդ նմա որ:
14 Ոսկան. Իմում. և քաց քա՛մ: **15 Ոսկան.** Նասանել և ինդրել: **16 Ոմանք.** Ընդ
 առաջ նմա սա՛մ: **20 Ոմանք.** Վարել 'ի գերութիւն: **22 Ոմանք.** Մի՛ զանգիտքեք:
Ուր Ոսկան. Եւ մի՛ զանգիտք: **24 ԅօրինակին սրակատէր.** 'Ի նոցանէ իբրև արք
 Պ. և որ մնացեալքն: *Այլք.* Անկանէին 'ի Փիղիսփին:

եկն եհան մինչև ՚ի թագաւորն անուն նորա. և վասն պատերազմացն պատմէին հեթանոսքն:

- 27 ²⁷ Իբրև լուա Անպիոքոս կայսր զբանս զայս, բարկացաւ ՚ի սրտմտութիւն
բարկութեան իւրոյ. զօրաժողով լինէր յամենայն աշխարհաց իւրոց,
28 զօրս կուտէր բազում յոյժ. ²⁸ գա՛նձ բանայր՝ պարզևս բաշխէր զօրացն
փարոյ միոջ. և պատուէր փայր կալ՝ նոցա պատրաստ յիրս ամենայն:
29 ²⁹ Իբրև երես թէ գանձք սպառեցան, և հարկ աշխարհին նուազեաց,
վասն երկպառակութեանն և հարուածոցն, որ աժ նա ՚ի վերայ երկրի,
յեղձանել օրինաց նախնեացն, որ էին իսկզբանէ աւուրց ժամանակաց.
30 ³⁰ զարհուրեցան թէ գուցէ ո՛չ բաւեցուցէ զպարզևսն և զռոճիկս, որ-
31 պէս յառաջ առաքածեռն բաշխէր. ³¹ վարանէր յանձն իւր. խորհե-
ցաւ սրբանել յաշխարհն Պարսից. առնուլ հանրկ յաշխարհաց անպի
32 կուտել արծաթ յոյժ: ³² Եւ եթո՛ղ նա անդ զԼիւսի՛ այր փառաւոր յազգէ
թագաւորութեանն, ՚ի վերայ իրացն արքունի՛ ՚ի կողմանցն Եփրատու, և
33 ՚ի սահմանս Եգիպտացոց, ³³ սնուցանել զորդի իւր զԱնպիոքոս, մինչև
34 դարձցի նա անդրէն. ³⁴ և եթո՛ղ առ նմա զկէս զօրացն և զփիղսն. և
պատուէր ետ նմա վասն ամենայնի որ ինչ կամէր, և որ զինչ խորհե-
35 ցաւ. և վասն բնակչացն Տրէասպանի և Երուսաղէմի: ³⁵ Եւ զումարփա՛կ
արար ՚ի վերայ նոցա սափակել զնոսա, և ջնջել զգօրութիւնն Իսրայէլի,
և զմնացորդսն Երուսաղէմի. և ջնջել ՚ի փեղոջէ անպի զյիշափա՛կ նո-
36 ցա. ³⁶ և բնակեցուցանել անդ զորդիս օտարաց ընդ ամենայն սահմանս
37 նոցա. լարաբաժի՛ն առնել զամենայն երկիր նոցա. ³⁷ և ինքն ա՛ռ զկէս ՚ի
զօրաց անպի: Խաղա՛ց գնաց յԱնպիոք քաղաքէ ՚ի փանէ թագաւորու-
թեան իւրոյ. յամի հարիւրորդի քառասներորդի. և անց նա ըստ զեփն
մեծ ըստ Եփրատ, և երթայր ընդ կողմն վերնագաւառացն:
- 38 ³⁸ Եւ ընտրեաց Լիւսիսա զՊարդոմէոս պարզևական, և զՆիկանովր, և
39 և զԳորգիաս, ա՛րս հզօրս բարեկանս խորհրդականս արքայի: ³⁹ Եւ
ընդ նոսա առնէր զումարփակ քառասուն հազար հեծեալ, և ելթն հա-
զար ձի սապասփանիկ, զալ հասանել ՚ի վերայ երկրին Տրէասպա-
նի, հարկանել սափակել զաշխարհն, յապականութիւն դարձուցանել
40 զերկիրն ըստ հրամանի թագաւորին: ⁴⁰ Խաղացին գնացին ամենայն
զօրօքն հանդերձ, և եկին հասին բանակեցան մերձ ՚ի Յամուով, ՚ի
41 փափակողմն ՚ի դաշտագետփին վայրին: ⁴¹ Լո՛ւ եղև վաճառականաց աշ-
խարհին, եթէ եկեալ հասեալ են զօրք՝ աւա՛ր առնուլ զերկիրն Տրէաս-
փանի, ՚ի զերութիւն վարել զորդիս և զդստերս նոցա. առին զարծաթ
և զոսկի իւրեանց, և մարդիկ բազում որչափ ձեռնհասն էին օգնականք
իւրեանց. զա՛լ զնել զորդիսն Իսրայէլացոց յանաշխարհիկս իւրեանց.
42 և յաւելան ՚ի նոսա զօրք Ասորոց, և երկիրն այլազգեաց: ⁴² Իբրև ե-
փես Յուդա և եղբարք իւր՝ եթէ եկին հասին ամենայն չարիքն ՚ի վե-

29 *Ոմանք.* Որ էր իսկզբանէ ա՛ր: 31 *Ոմանք յատկուն.* Յանձն իւր յոյժ: 32 *Ոմանք.* Եւ ՚ի սահմանի Եգիպ՛: 33 *Յօրինակին.* Զորդիս իւր զԱնպիո՛: 34 *Ոմանք.* Եւ զոր ինչ խորհեցաւ: 37 *Յօրինակին.* Եւ ինք առ զկէս: *Ոմանք.* Գնաց յԱնպիոք քաղաքել ՚ի փան թագաւորութեան իւրոյ: *Ոսկսն յատկուն.* Քառասներորդի *կօթնէրորդի...* ընդ զեփն մեծ ընդ Եփրատ: 38 *Ոմանք.* ԶՊարդոմէոս Պարթևական: 40 *Ոսկսն.* Մերձ Յամուոյ:

րայ նոցա. և այն զօրք ամենայն եկեալ հասեալ պաշարեալ պահէին զասիմանս նոցա. և զհրացին զհրամանս թագաւորին, զոր պարուիրեաց սապրակել զժողովուրդն ՚ի կորուստ և յապականութիւն. ⁴³ սկսան ⁴³ խօսել այր ընդ ընկերի և ասեն. Եկայք պնդեսցուք զանձինս մեր, կանգնեսցուք զգլորումն ժողովրդեան մերոյ, քացուք պատերազմ ՚ի վերայ սրբութեանցն և ՚ի վերայ ազգաց մերոց: ⁴⁴ Եւ ժողովեցան ժողովք ⁴⁴ ՚ի պարաստութիւն պատերազմի. կային յաղօթս և խնդրէին զողորմութիւն ՚ի Տեառնէ: ⁴⁵ Եւ էր Երուսաղէմ աներակ թափոնր, և ոչ ոք էր որ մտնէր ⁴⁵ և ելանէր յազգաց նորա, և սրբութիւնն կայր կոխան յորդոցն այլազգեաց. և ամրակողմն գլուխ քաղաքին բնակութիւն եղև հեթանոսաց. և բարձրն ուրախութիւնք Յակոբայ, պակասեցին փողք և փախողք, և լռեցին ամենայն ցանկալի ուրախութիւնք արուեստականաց: ⁴⁶ Եկին ժողովեցան ⁴⁶ ամենեքին ՚ի Մասեփա՝ դէմ յանդիման Երուսաղէմի. զի անդ էր փերի աղօթից յառաջ Իսրայէլացոցն ՚ի Մասեփա: ⁴⁷ Ծոն կարդացին, ⁴⁷ քրճազգամ լինէին, խորգ և մոխիր առնուին, հող ՚ի գլուխ լինէին, զօձիս պատառէին: ⁴⁸ Զմարտեանս օրինացն փարածանէին, վասն որոյ պնդէին զնոսա հեթանոսք. ⁴⁹ և բերէին զհանդերձս քահանայութեանն, և զճնունդս անդրանկացն, և զպասանորդսն ՚ի մէջ առնուին. յարուցանէին և անէին զուխարտրսն որոց լցեալ էր զաւուրս իւրեանց: ⁵⁰ Ի ձայն բարձր միաբարբան աղաղակէին յերկինս և ասէին. Արդ զի՞ ⁵⁰ արասցուք զայսոսիկ, կամ յո՞ փարցուք. ⁵¹ զի՞ սրբութիւնք քո կոխան ⁵¹ եղեն, և քահանայք քո ՚ի սոնգ և ՚ի փառապանս նստին: ⁵² Եւ ամենայն ⁵² հեթանոսք ժողովեալ են աւասիկ ջնջել զմեզ. դու զիտես որ ինչ խորհին նոքա ՚ի վերայ մեր: ⁵³ Արդ՝ զիտիդ կարասցուք մեք զդէմ ունել՝ ⁵³ եթէ ոչ դու օգնեսցես մեզ: ⁵⁴ Փոյ հարկանէին, զաղաղակ դնէին, ՚ի ⁵⁴ ձայն բարձր յերկինս կարդային: ⁵⁵ Յէտր այսորիկ կարգել սկսաւ Յուդայ ⁵⁵ զժողովուրդսն, և կացոյց ՚ի վերայ նոցա իշխանս՝ հազարապետս, և հարիւրապետս, և յինապետս, և փասնապետս: ⁵⁶ Եւ ասեն ցայնոսիկ ⁵⁶ որ շինէին շինուածս, և խօսէին կանայս, և փնկէին այգիս, և պարուէր փային վատաստացն զի դարձցին ՚ի փունս իւրեանց ըստ օրինացն: ⁵⁷ Եւ ամենայն զօրքն հասանէին և բանակէին ՚ի թիկանց Ամաւոյ: ⁵⁸ Անդու ⁵⁸ քաջալերել սկսաւ Յուդայ զգօրսն՝ և ասէ. Վառեցարոնք պատրաստեցարոնք զօրացարոնք, վաղորդայն փակ պատերազմ ընդ հեթանոսս ընդ այսոսիկ որ ժողովեալ են ՚ի վերայ մեր ջնջել զմեզ և զսրբութիւնս մեր. ⁵⁹ զի լաւ ⁵⁹ լիցի մեզ մեռանել ՚ի պատերազմի, քան փեսանել զգարչարանս ազգի մերոյ և սրբութեանցն մերոց: ⁶⁰ Որպէս և իցեն կամք Տեառն յերկինս, ⁶⁰ այնպէս և կարարեսցին:

¹⁰ Եւ յիշեսցէ՛ զուխար կրակարանացն որ ընդ հարսն մեր է, և բեկցէ՛ **4** զգօրս զայս առաջի ուրից մերոց: ¹¹ Գիտացեն հեթանոսք եթէ զոյ Աստուած որ փրկէ զԻսրայէլ: ¹² Եւ ամբարձին զաչս իւրեանց յայլազգիքն, ¹²

42 *Ունակք.* Պաշարեալ պահեն: *Որ Ոսկան.* Զօր ամենայն եկեալ... պարհեն: **44** *Ունակք.* Եւ ժողովեցան ժողովուրդք ՚ի պատրաստ: **45** *Ունակք.* Զաղաքին ՚ի բնակութիւն եղև: **46** *Այլք.* Եւ եկին ժողովէ: **57** *Ունակք.* Նասանէին բնակէին: **58** *Ունակք.* Ընդ այնոսիկ որ ժողո՞:

13 և փեսին զի յարձակեալ գային ընդդէմ նոցա, ¹³ և ելին յառաջ քան
 14 զգունդն 'ի պատերազմ: Փո՛ղ հարին 'ի կողմանցն Յուդայի. ¹⁴ 'ի մի՛
 վայր ժողովեցան, 'ի վերայ յարձակելին. ձեռն 'ի գործ առնէին, 'ի փա-
 15 խուսար դարձուցանէին. ¹⁵ զբազունս առ երե՛ղ սափակէին. զբազունս
 փախսարակա՛նս առնէին ընդ երեսս դաշպին, 'ի սուր սուսերի իրեանց
 անկանէին՝ մինչ 'ի սահմանս Գազիքոնայ, 'ի կողմանս Եդոմայեցոց,
 և յԱզովրայ, և Յամենա. և անկանէին յաւուր յայնմիկ վիրաւորք իբրև
 16 երեք հազարք այր: ¹⁶ Եւ դառնայր Յուդա զօրօքն հանդերձ. իբրև գայր
 17 հասանէր 'ի փեղի պատերազմին, ¹⁷ խօսել սկսաւ ընդ զօրսն՝ և ասէ.
 Մի՛ ինչ աչս արձակէք դուք յաւա՛ր 'ի կապուր դիականցն անկելոց.
 18 ¹⁸ զի դեռ աւանիկ Գորգիոս վառեալ պապրաստեալ՝ ընդդէմ կայ մեր
 զօրօք իւրովք. այլ կացէ՛ք կալարո՛ւք գրեղի, զդէմ կալարուք թշնամե-
 19 թեամբ: ¹⁹ Մինչդեռ նա զայն ընդ նոսա խօսէր՝ փեսին զի գունդ մի
 20 երևեցան՝ 'ի լեռնէ անրի: ²⁰ Եւ գիտացին եթէ՛ 'ի պարտութիւն մաքնեալ
 հո՛ր արկանել սկսան 'ի բանակի անդ. և ծովսն որ դիզանէր՝ նշան
 21 լինէր գործոյն եղելոց: ²¹ Նոքա իբրև զայն փեսանէին՝ կասէին. մա-
 նաւանդ իբրև հայէին 'ի գունդն Յուդայեան, որպէս ճակատեալ կայր
 22 պապրաստութեամբ 'ի մարտ պատերազմի: ²² Զո՛րս արձակէին, փախստեալ
 23 գնային յերկիրն Փղշպացոց: ²³ Եւ Յուդա դառնայր 'ի փեղին պատե-
 րազմի, 'ի կապուր կողոպուր յաւա՛ր դիականցն անկելոց. և առնոյր
 'ի բանակէ անրի նոցա զոսկի և զարծաթ՝ զհանդերձս պարուականս,
 24 զկարմիր, զկապուրակ, զծովու ծիրանիս, մեծութիւն բազում: ²⁴ Եւ իբրև
 դարձան անրի, սկսան գոհանալով օրհնել զՏէր յերկինս, և ասել. Զի
 25 բարի՛ է՝ զի յաւիտեան է ողորմ նորա: ²⁵ Եւ եղև 'ի փրկութիւն մեծ 'ի վե-
 26 րայ Իսրայէլի յաւուր յայսմիկ: ²⁶ Եւ որք միանգամ յայլազգեաց անրի
 ապրեցան, եկեալ պարմէին Լիւսայ զամենայն գործն որ գործեցաւ:
 27 ²⁷ Իբրև զայն լսէր Լիւսիայ՝ արքայէր, խոնարհէր անկանէր 'ի վերայ
 երեսաց իւրոց. զի ո՛չ այնպէս կամք կապարեցան որպէս նա՛ խորհէր
 'ի վերայ Իսրայէլացոցն, և որպէս նմա՛ տար պապուէր թագաւորն, այն՝
 28 ո՛չ կապարեցաւ: ²⁸ Ի գալուստ ամին միւսոյ, զօր հապանէր, այրնձի՛
 առնէր՝ իբրև վեց հազար հեպրևակ, հինգ հազար հեծեալ սպառազէն.
 29 զա՛յ հասանէլ՝ աւա՛ր առնուլ զերկիրն Նրէաստանի: ²⁹ Եկին հասին՝
 ճակատեցան 'ի կողմանս Բեթսուվրայ: Ել նոցա ընդ յառաջ Յուդա
 30 մեքասան հազար արամբ: ³⁰ Եւ իբրև փեսին զգունդն ստուար և հզօր.
 սկսան կալ յաղօթս, օրհնել զԱստուած՝ և ասեն. Տէր Աստուած՝ դու այն
 ես որ խորպակեցեր զգորութիւն յարձակելոյ հզօրին 'ի ձեռն ծառայի

4. 12 Այլք. Եւ ամբարձին զաչս իրեանց այլ ազգիքն և փեսին զնոսա զի յար՝: **14 Ու-
 մանք.** 'Ի վերայ յարձակեցան: **15 Ումանք.** 'Ի սուր սուսերի իրեանց արկանէին:
Ոսկան. Եւ Ազովրայ... երեք հազարք արք: **19 Ումանք.** Զայս ընդ նոսա խօսէր:
20 Ոսկան. 'Ի պարտութիւն մաքնեալ է: **Յօրինակին.** Եւ զծովսն որ դիզա՛ւ: **Ումանք.**
 Որ դիզանայր... գործոցն եղելոց: **24 Այլք.** Սկսան գոհանալ օրհնել: **Ուր Ոսկան.**
 ԶԱստուած յերկինս: **Ումանք.** Ողորմութիւն նորա: **25 Այլք.** Եւ եղև փրկութիւն մեծ:
27 Ումանք. Զի ո՛չ այն կամբ: **28 Ումանք.** Այրուձի առնէր: **Յօրինակին թուագրով**
դնի այսպէս. Իբրև Յ հեպրևակ. Ը հեծեալ սպա՛: *Իսկ այլք.* զԸ հեպրևակ. ԵԸ հեծեալ:

քոյ Դարթի, և մարմեցեր զբանակս այլազգեաց ՚ի ձեռս Յովնաթանու որդոյ Շաուղի: ³¹ Արդ՛ խորպակեա՛ դու զգորութիւն զօրացս այսոցիկ 31 ՚ի ձեռս Իսրայէլի. շիջցի՛ զօրութիւն նոցա երկվարօք և զօրօքն հանդերձ: ³² Արկ զնոքօք զվարութիւն, և հալածեա՛ զգորութիւն հպարտութեան նոցա. շարժեսցի՛ն նոքա ՚ի բեկումն իրեանց: ³³ Կործանեսցեն 32 արկցեն զնոսա ՚ի սուր սիրելեաց քոց. և օրհնեսցեն՛ զբեզ յօրհնութիւնս որ ճանաչեն զանուն քո: ³⁴ Եւ հարա՛ն միմեանց ՚ի դիմի. և անկան ՚ի 34 ժամանակին յայնմիկ ՚ի գնդէ՛ անրի Լիսիայ՝ հինգ հազար հեծեալ առաջի նոցա: ³⁵ Եւ իբրև եպես Լիսիա զպարտութիւն զնդին իւրոյ, և 35 զյաղթութիւն քաջութեան զնդին Յուդայ, և որպէս զի պարասար էին ՚ի կեալ և ՚ի մեռանել ՚ի վերայ անուան քաջի՛ յաղթութեան. չուեաց խաղաց գնաց ՚ի կողմանս Անրիոքացոց: Դարձեալ զօրաժողով լինէր, կազմել պարրասարել անդէն. անդրէն արշաւել՛ ՚ի կողմանս Տրէասարանի:

Ը ³⁶ Խօսել՛ սկսաւ Յուդա եղբարքքն հանդերձ ընդ ժողովուրդսն՝ և 36 ասէ. Ահաւասիկ խորպակեցան թշնամիք մեր ՚ի ներքոյ ուրից մերոց. եկայք երթիցուք մաքրեսցուք զսրբութիւնսն, մաքրեսցուք զքաճարն առնել նաւակապիս ՚ի նմա: ³⁷ Ժողովեցան ժողովքն ամենայն, եկին 37 հասի՛ն ՚ի լեռն Սիոն. ³⁸ տեսին զսրբութիւնսն ւաւերեալ, և զսեղանն 38 աղպեղեալ, զդրոմսն այրեցեալ, թուի առ թուի բուսեալ ՚ի սրահսն իբրև յանրառի, կամ իբրև միոյ միոյ լերանց. զկոնքս ւաւերեալս, և զվարագոյրաձիգսն խաթարեալս: ³⁹ Չեռս զօձեօք արկանէին, զպարմուճանս պարառէին, հող ՚ի զրո՛խ լինէին, ⁴⁰ ընդ երկիր թաւալէին. 40 փողանշանս հարկանէին, յերկինս աղաղակէին: ⁴¹ Յայնմ ժամանակի 41 հրաման րայր Յուդա՝ զօրահաւոյց առնէր ՚ի վերայ միջնաբերդին պաշարել զնա, զի մաքրեսցէ զսրբութիւնսն: ⁴² Եւ ընդրեանց նա քահանայք 42 անարարս, կամարարս օրինացն. ⁴³ և սրբեաց զսրբութիւնն. և ՚ի 43 բաց առին զվէնսն՝ որ պղծեալ էին, եղին մեկուսի ՚ի տեղի մի. ⁴⁴ և 44 խորհորդ կալան ՚ի վերայ սեղանոյ ողջակիզացն, որ պղծեալ էր ՚ի թշնամեաց անրի, եթէ զի՛նչ արասցեն զնա: ⁴⁵ Նաստարեցան բանս 45 այս ՚ի խորհրդի անդ, քակել զսեղանն զի պղծեալ էր ՚ի թշնամեաց. զի մի՛ լիցի նոցա այն ՚ի խիղճ մրաց, և ՚ի նախարինս յաւիրենից: Եւ քակեցին զսեղանն. ⁴⁶ և փարա՛ն եղին զքարինսն ՚ի դիպա՛ն 46 փեղոջ, մինչև եկեսցէ մարգարէ և խօսեսցի վասն նոցա: ⁴⁷ Եւ առին 47 վէնս անկոփս ըստ օրինացն, և շինեցին զսրբութիւնսն: ⁴⁸ Եւ ոչինչ էր ՚ի 48 ներքս ՚ի փաճարի անդ. և զսրահսն սրբեցին. ⁴⁹ և սպաս սրբութեան նոր 49 գործեցին. և փարա՛ն ՚ի ներքս զաշտանակն լուսոյ, և զսեղանն խնկոց, և զսեղանն փաճարին: ⁵⁰ Եւ արկանէին խունկս ՚ի վերայ սեղանոյն. 50 ճրագս լուցանէին, և լոյս փայլին փաճարին: ⁵¹ Դնէին ՚ի վերայ սեղանոյն 51 զհացն հանապազորդ. և ձգէին զվարագոյրսն, և կարարէին զգործսն

30 Ունակք. Օրհնել զԱստուած և ասել: *Ոսկան.* Որդոյ Շարուիի: **35 Այլք.** Եւ զյաղթութիւն քաջալերութեան: *Ունակք.* Քաջի և յաղթութեան: **38 Ոսկան.** Եւ զսեղանսն աղ՛: *Ունակք.* Կամ իբրև զմիոյ միոյ: **43 Ունակք.** Չվէնս որ պղծեալն էին: **45 Ունակք.** Այն խիղճ մրաց:

52 զամենայն սպասուն գոր առնէին: ⁵² Կանխէին ընդ առաւօտն յաւուրն քաներորդի հինգերորդի՝ յամենան իններորդի. յամին հարիւրորդի
 53 քառասներորդի. ⁵³ մարտօցանէին պարարագ ըստ օրինացն ՚ի վերայ սեղանոյ ողջակիզացն, որոյ նոր արարին ըստ ժամանակին: ⁵⁴ Յաւուրսն յայնոսիկ յորս պղծեցին հեթանոսքն, ՚ի նմին ժամանակի և նորոգեցաւ
 55 յերգս օրհնութեան, ՚ի փող և ՚ի քնար և ՚ի սրինգ: ⁵⁵ Եւ անկանէին ամենայն ժողովուրդքն ՚ի վերայ երեսաց իրեանց, անկանէին ՚ի խոնարհ, երկիի պագանէին. օրհնէին զԱստուած յերկինս որ յաջողեաց
 56 նոցա: ⁵⁶ Եւ արարին զնաւակարիս սեղանոյն աւուրս ութ. և մարտօցին զողջակէզսն ուրախութեամբ, և մարտօցին պարարագս փրկութեան և օրհնութեան: ⁵⁷ Զարդարեցին զկոնքսն՝ և զվարագոյրածիզսն՝ յանդիման փաճարին, ոսկի՛ պսակօք՝ և ոսկովք փապակօք. և նորոգեցին
 58 զդրունսն, և կանգնեցին զդրունսն: ⁵⁸ Եւ եղև ուրախութիւն մեծ ՚ի վերայ ժողովրդեանն յոյժ. և ջնջեցան նախապանք հեթանոսաց ՚ի նոցանէ:
 59 ⁵⁹ Եւ հասարտեաց Յուդա եղբարքքն հանդերձ, և ամենայն ժողովքն Իսրայէլացոց, հանապազ կացցեն աւուրքս այս նաւակարեաց սեղանոյն ՚ի ժամանակի իրեանց փարոջէ ՚ի փարի, ՚ի զլուխ փարեկանի աւուրս ութ ՚ի հինգերորդ քաներորդ՝ իններորդի ամսոյն՝ ուրախութեամբ և
 60 ցնծութեամբ: ⁶⁰ Եւ շինեցին նոքա ՚ի ժամանակին յայնմիկ զլեռն Սիոն շուրջանակի, ՚ի պարիսպս բարձրացեալս, և յաշտարակս ամրացեալս, գուցէ զայցեն հեթանոսք, և կոխան առնիցեն զդոսս. որպէս արարին
 61 զառաջինն: ⁶¹ Եւ գոր թողոյր ՚ի վերայ՝ պահապան նմա. և ամրացոյց զնա. պաշարել զԲեթսուրա. զի լիցի ամրութիւն զօրացն ՚ի կողմանցն Եդոմայեցոց:

5 ¹ Եւ եղև իբրև լուան հեթանոսքն շուրջանակի. եթէ շինեցաւ սեղանն, և նորոգեցաւ սրբութիւնն միսանգամ, որպէս էր զառաջինն, 2 բարկացան յոյժ: ² Խորհեցան զալ հասանել ջնջել զագգն Յակոբեան 3 որք էին ՚ի մէջ նոցա. և սկսան կոտորել և սպառել զնոսա: ³ Եւ փայր պարերազմ հանապազ Յուդա ընդ որդիսն Եսաւայ որ են ՚ի կողմանս Եդոմայեցոց Ակրաբարեանց. զի շուրջանակի եկեալ պարեալ պաշարեալ նստէին շուրջ զԻսրայէլի. հարկանէր զնոսա ՚ի հարուածս բազումս, և 4 նուա՛գ առնէր զնոսա, և առնոյր նա զկապուտ զաւար նոցա: ⁴ Եւ յիշեր զչարութիւն որդւոցն Բեանայ, որ էին լեալ ժողովրդեանն յորոգայթ 5 զայթագրութեան, վարանել զնոսա ՚ի ճանապարհս իրեանց: ⁵ Փախարեայ լինէին ՚ի նմանէ, և ամրանային ՚ի բերդս իրեանց. զայն՝ շուրջ, պահ դնէր զնոքօք, և հրձիգ առնէր զամուրս նոցա ամենայն բնակչօքն հանդերձ: ⁶ Եւ անցանէր խաղայր նա ՚ի վերայ որդւոցն Ամոնայ. և անդ

52 *Ոսկան յակելու.* Յամին... քառասներորդի ութերորդի: **53** *Յօրինակին պակասէր.* Ի վերայ սեղանոյ ողջակիզացն: **54** *Ոմանք.* Յաւուրս յայնոսիկ յորում պղճ: **57** *Ոսկան.* Եւ զվարագոյրածիզսն: **58** *Ոմանք.* Եւ ջնջեցան նախարհիք հե՛: **59** *Ոմանք.* Եւ ամենայն ժողովուրդքն Իսրայէլաց՝: *Յօրինակին ՚ի մէջ բարոյս* Իսրայէլացոց հանապազ՝ *չակերպիս՝ նշանակի:* *Ուր Ոսկան միայն ՚ի յուս՝.* *ակնարկէ յակելոյ՛ զի:* *Ոմանք.* Աւուրս ութ ՚ի քաներորդի հինգերորդի ամսոյն: **60** *Ոսկան.* Սի գուցէ զայցեն: **5. 1** *Բազումք.* Եւ իբրև լուան: **3** *Այլք.* Որ էին ՚ի կողմանս Եդով՛: **4** *Ոմանք.* Զորդւոցն Բանեայ:

գրաներ ձեռն հօր, զօրս բազումս. և զՏիմոթէոս զօրագլուխ նոցա: ⁷Նարկաներ նոցա 'ի դիմի, և բազում անգամ պատերազմաւ սասարկանայր 'ի վերայ նոցա. ⁸հարկաներ վաներ, և առնոյր նա զԱզեր քաղաք՝ և ⁸ զղսպերս իւր, և դառնայր 'ի կողմանս Նրէասպանի: ⁹Եւ ժողովեցան ⁹ ամենայն հեթանոսք 'ի Գաղաադ վասն Իսրայելի, որ էին 'ի կողմանս նոցա, զի ջնջեցեն զնոսս. և նոքա փախսպեայք անկանէին յամուրսն 'ի Դովթայիմ: ¹⁰Եւ արձակեցին նոքա հրեշտակս առ Յուդա և առ ¹⁰ եղբարսն՝ և ասեն. Ժողովեալ են ահաւասիկ 'ի վերայ մեր ամենայն հեթանոսք, պատեալ պաշարեալ պնդեն զմեզ ջնջել 'ի տեղուջէ աստի. ¹¹պապրանսր են յառնուլ զամուրս յոր անկեալ ենք. և Տիմոթէոս զօրագլուխ նոցա: ¹²Արդ՝ եթէ իցէ՛ ինչ 'ի ձեռս՝ արագեցեն փրկել զմեզ 'ի ձեռաց ¹² նոցա. զի անկան բազումք 'ի մէնջ. ¹³և ամենայն եղբարք որ էին 'ի ¹³ Տովբա կոտորեցան. և 'ի գերութեան վարեցան կանայք նոցա և որդիք նոցա, ամենայն կահիւ կարասեալ իւրեանց առհասարակ կորեան նոքա, որչափ 'ի կողմն մի աւագի հազարապետութեան միոջ: ¹⁴Այն ինչ ¹⁴ դեռ թուղթքն 'ի ձեռին էին, այլ գուժկանք հասանէին 'ի կողմանցն Գալիլեացոց անտի, զօձիս պապառեալ, զճակատ հարեալ, և զգոյժս զայս փային. ¹⁵և ասեն. Ժողովեցան 'ի վերայ մեր 'ի Պարողոմեայ, և 'ի ¹⁵ Ծուրայ, և 'ի Ծայդանայ, և ամենայն կողմանք Գալիլեացոց յայլագգեաց կուսէ, ջնջել զմեզ անտի: ¹⁶Եւ իբրև լուսն զբանսն զայն՝ Յուդա՛ և ժո- ¹⁶ դովորդն, 'ի խորհորդ ժողովեցան վաղվաղակի. զի խորհեցին զինչ գործ գործեցեն վասն եղբարցն որ էին 'ի նեղութեան, և ճգնին 'ի ձեռաց պատերազմողաց: ¹⁷Խօսել սկսաւ Յուդա ընդ Շմաւոնեայ ընդ ¹⁷ եղբօր իւրում և ասէ. Ընտրեա՛ դու քեզ արս հօրս, և երթ փրկել զեղբարսն որ են 'ի նեղութեան 'ի կողմանս Գալիլեացոց. և են և Յովնաթան եղբայր իմ երթիցուք 'ի կողմանս Գաղաադու: ¹⁸Եւ եթորդ ¹⁸ անդ զՅովսեպոս Զաքարեանց, և զԶաքարի զօրագլուխ ընտիր ընտիր զօրօք հանդերձ՝ յերկրին Նրէասպանի պահապանս. ¹⁹պատուէր եր ¹⁹ նոցա՝ և ասէ. Առաջնորդեցիք ժողովրդեանս այսմիկ, և մի՛ փայցէք դուք մարտ պատերազմի ընդ հեթանոսս մինչև 'ի դարձ գալստեան մերոյ անտի: ²⁰Զօրահարոյց արարին, ընդ երկուն զօրսն բաժանեցին. ²⁰ զնացին երեքհազարք ընդ Շմաւոնեայ 'ի կողմանս Գալիլեացոց, և ութ հազար յերկիրն Գաղաադու: ²¹Եւ զնաց Շմաւոն յերկիրն Գալիլեացոց, ²¹ փայր պատերազմ ընդ հեթանոսս. և խորտակեցան հեթանոսք առաջի երեսաց նորա. և հալածական փաներ զնոսս մինչև 'ի դրունս Պարողոմեայ: ²²Յայնմ աուր անկանէին 'ի հեթանոսաց անտի երեք ²² հազար վառեալք սպառազէն. ²³և առնոյր զաւար նոցա 'ի կողմանցն ²³ Կալիլեացոց և յԱրաբաթոց, կանանքք և որդուվք հանդերձ, և ամենայն կարասեալ հանդերձ, և զանձի կահիւ. և եկին ամին զայն ամե-

11 *Բազումք*. Զամուրսս յոր: *Ոսկան*. Զօրագլուխ է նոցա: **12** *Ոմսնք*. 'Ի ձեռաց սոցա. զի: **16** *Ոմսնք*. Եւ ճգնին 'ի ձեռաց: **17** *Ոմսնք*. Ընդ Շմաւոնեայ եղբօր: *Այլք*. Եւ երթ դու փրկել զեղ՛... 'ի կողմն Գաղաադու: **19** *Ոսկան*. Մինչև 'ի գալ մեր անտի: **21** *Ոսկան*. Նեթանոսք յերեսաց նորա:

24 նայն ցնծութեամբ և ուրախութեամբ յերկիրն Նրեաստանի: ²⁴ Եւ Յուդա Մակաբէ, և Յովնաթան եղբայր նորա անցին յայն կողմն Յորդանան գետոյն, և գնացին երից աւուրց գնաց ճանապարհի, յերկիր յանապար:

25 ²⁵ Եւ ընդառաջ եղեն նոցա Նաբարացիք խաղաղութեամբ. և պարմէին նոցա զամենայն անցսն որ անցին ընդ եղբարսն յերկիրն Գաղաադու:

26 ²⁶ Եւ բազումք ՚ի նոցանէ յաւար երթեալ էին ՚ի քաղաքս Բոսորայ, և Բոսադումայ, և Մերփվրմակեղեայ, և Զառնասպասեայ, այս քաղաքք ամուրք և մեծամեծք են. ²⁷ և այլոց քաղաքացն ՚ի կողմանցն Գաղաադու. և ՚ի մի վայր միաժողով են առ վաղիւ, ժամադիր են փակել պարել զամուրսն, առնուլ ջնջել սարակել զամենեսին յաւուր միում:

28 ²⁸ Իբրև զայն լուա Յուդա՝ զոնդ կազմեաց վաղվաղակի. ճանապարհ կալաւ ընդ անապար, յանկարծակի անկանէր ՚ի վերայ Բոսորայ. յանկարծակի յաղեկարծում ժամու զամենայն քաղաքն ՚ի բուռն առնոյր. անդ ՚ի մի սուր սուսերի իւրոյ սպանանէր զամենայն արու մանուկ, և առնոյր զամենայն զաւար քաղաքին Բոսորացոց. և զքաղաքն ամենայն հրձիգ առնէր. ²⁹ և ինքն զիշերայն զնդան հանդերձ դիմէր ՚ի վերայ ամրոցն պաշարելոց: ³⁰ Այն ինչ կամէր առաւօպն ՚ի զիշերոյն մերկանալ, զանչս ՚ի վեր ամբարձին, րեսին զօրս բազումս զի ոչ գոյր նոցա թիւ. զի բարձեալ բերէին սանդուղիս և մանգլիոնս, և պէսպէս մենքենայս ՚ի վերայ ամրոցն, մարփ եղեալ և ՚ի պարերազմ մարուցեալ:

31 Եւ իբրև ընդ այն հայեցաւ Յուդա, և երես զի սկիզբն էր մարտին, անրի՝ աղաղակ քաղաքին, և ասրի՝ զօրացն որ պաշարեալ պահէին, ձայն մարտի, ձայն պարերազմի, ձայն փողոյ առ հասարակ յերկինս ելանէր: ³² Սկսաւ խօսել ընդ զօրսն իւր՝ և ասէ. Վանպա, ժիրք լերուք, պի՛նդ կացէք. գործ՝ այսօր է մարտնջել ձեզ ՚ի վերայ եղբարց ձերոց: ³³ Եւ զօրսն ամենայն յերին գունդս բաժանէր, և շնորջ զնքօք ճակարեալ ՚ի մարտ մարուցանէր. փո՛ղ հարին, խրախոյս բարձին. զոչեցին աղօթիւք առ Աստուած, ՚ի վերայ յարձակեցան: ³⁴ Ազդ եղև Տիմոթեայ և զօրացն, եթէ Մակաբէ զօրօքն ՚ի վերայ հասեալ է. իբրև հայեցան րեսին, շրտեան լքան կասեցին, ընկեցին զիւրաքանչիւր մենքենայս, և ՚ի փախո՛ւսր դարձան: Եւ հարկանէր յաւուր յայնմիկ զնոսա ՚ի հարուածս սաստիկս. րանէին փախստեայս առաջի իւրեանց. մի առ միոջ դիաթաւալ կացուցանէին. արկանէին ՚ի սուր սուսերի իւրեանց իբրև արս ութ հարիւր հազար սպառազէն: ³⁵ Եւ ինքն դառնայր ՚ի կողմն Մայափայ. մարփ պարերազմի դնէր զնովա՛ւ և առնոյր զնա, և ՚ի նմա սպանանէր զամենայն արու մանուկ նոցա. և առնոյր զամենայն ինչս և

23 Այլք. Ի կողմանցն Գալիլեացոց: *Ոմանք.* Եւ ամենայն րան կարասեալ հանդերձ:

25 Ոմանք. Եւ պարմեցին նոցա զամենայն... յերկրին Գաղաադու: **26 Ոմանք.**

Յաւարի երթեալք եղեն ՚ի քաղաքսն... և Սեփովր Մակեղեայ: **28 Ոսկան.** Յանկարծակի յեղակարծումն ժամու... անրի ՚ի սուր սուսերի իւ՛ր: *Ի լուս՝.* Ի բուռն անկանէր: *Ուր ոմանք.* Ի բուռն արկանէր: **29 Ոմանք.** Ի վերայ ամրոցացն պաշարե՛ւ: **30 Ոսկան.**

Տեսանէին զօրս բազումս: *Ոմանք.* Սանդուղիս և մանգլիոնս... ՚ի վերայ ամրոցացն:

32 Այլք. Ժիր լերուք: **34 Ոմանք.** Դիթաւալ կացուցանէին: *Մենայն գրչագիր օրինակք մեր սատրանօր համաձայն մերոմն ունին գրիւս, գրելով՝* ՊՌ. կամ՝ ութ ճ հազար. և միայն *Ոսկան դնէ.* ութն հազար:

զսարացուածս նոցա յաւարի, և զքաղաքն այրեր հրով: ³⁶ Անրի խաղայր 36
 զայր պարեր զՔասփովն Մակեթ, և զԲոսոր, և զմնացեալ քաղաքս
 Գաղաադու: ³⁷ Յեպ այսց ժամանակաց՝ դարձեալ զօրաժողով լինէր Տի- 37
 մոթէոս, և զայր բանակէր դէմ յանդիման Ռափովնայ, յայնկոյս զեպոյն:
³⁸ Դէր արձակեաց Յուդա զի րեսցէ զբանակս նոցա: Եկին պարմեցին՝ 38
 և ասեն. Միաժողով եղեն ամենայն ազգք և ազինք յոյժ, որ շուրջ
 զմնք բանակեալ են, և զօրք բազումք կուրեալ են յոյժ: ³⁹ Եւ արուայիկս 39
 բազումս ածեալ է՝ ՚ի վարձու յօգնականութիւն իւրեանց. և բանակեալ են
 յայնկոյս զեպոյն, պարրասրեալ են զալ անկանել ՚ի վերայ քո: Իբրև
 զայն լսէր Յուդա, նոյնժամայն խաղայր զնայր ՚ի վերայ նոցա: ⁴⁰ Իբրև 40
 երես Տիմոթէոս՝ խօսել կալաւ ընդ իշխանսն՝ և ասէ. Մի՛ր դիջիք դուք
 Յուդայ և զնդին նորա առ հասանել յափն զեպոյն, եթէ զհասանելն և
 զանցանելն մի արասցէ՝ ապա մեք ոչ կարենք լինել դիմակալ նորա,
 զի յաղթելով յաղթեսցէ նա մեզ: ⁴¹ Ապա թէ հասցէ յափն զեպոյն և 41
 ճակարեսցի՝ յայր արար՝ թէ զանգիտեանց, մեք անցցուք մարտիցուք
 և յաղթեսցուք նմա: ⁴² Այն ինչ նորա բանք ՚ի բերան էին, և Յուդա 42
 զօրօքն հասանէր յափն զեպոյն. անդ՝ առ ափն զեպոյն կացուցանէր
 զաշխարհամար դպիրսն, և րայր նոցա պարուէր, զի մի՛ զոք ամենևին
 թողցեն առ ափն զեպոյն բանակել. այլ զամենայն զայր պարերազմօղ
 զկնի նորա փողեսցեն: ⁴³ Եւ ինքն զհասանելն՝ զանցանելն՝ զյարձակելն 43
 ՚ի վերայ՝ մի առնէր, և նախ զգունդն նահապակաց ՚ի ներքս բեկանէր,
 զզօրսն ամենայն ՚ի փախոնսր դարձուցանէր. և ամենայն ազգք և
 ազինք զէնընկեցք փախսրեանց զնային յամրակողմն, ՚ի նուիրեալ րե-
 դին մեհենին ՚ի Կառնային: ⁴⁴ Սոքա եկին հասին պարեցին զքաղաքն, 44
 հրծիզ արարին զամուրն՝ մեհենին հանդերձ. և Կառնային նեղէր, և ոչ
 կարէր հանդարտել ընդդէմ Յուդայ: ⁴⁵ Նրաման եր Յուդա խաղացուցանեք 45
 զամենայն ազգս Նրէից որ էին ՚ի կողմանս Գաղաադու, կանամքք և
 մանկուով ամենայն կահիւ հանդերձ, ածել հասուցանել յերկիրն Նրե-
 աստրանի. և էին նոքա բանակք մեծամեծք: ⁴⁶ Եւ եկին հասին ՚ի դուռն 46
 Եփրոն քաղաքի. և այս քաղաք՝ է՝ մեծ ՚ի վերայ ճանապարհի յամուր
 վայրի. և ոչ գոյր նոցա այլ ճանապարհ խոպորել յաջ կամ յահեակ,
 բայց երթալ ընդ մէջ քաղաքին: ⁴⁷ Իբրև րեսին զօրք քաղաքին զամբոյս 47
 զօրացն, և զբազմութիւն բանակացն՝ զդրունսն փակեցին, զորանդան
 սեղմեցին վիմօք. և ոչ րային անցանել նոցա: Իբրև զայն երես Յու-
 դա. առաքեանց առ նոսա բանս խաղաղութեամբ ⁴⁸ և ասէ. Թո՛յլ րուք՝ 48
 անցից ընդ երկիր քո, երթալ անցանել ինձ յաշխարհ իմ, և ոչ որ ինչ
 մեղիցէ քեզ. բայց այնչափ որչափ ուրիշք մերովք կոխեսցուք զերկիր
 քո: Եւ ոչ առին յանձն նոքա նմա բանալ զդրունսն: ⁴⁹ Ապա հրաման 49
 եր Յուդա փո՛ղ հարկանել, քարո՛գ կարդալ և ասել. Նա՛պա՛ իւրաքան-

38 Ոմանք. Միաժողով են... զմեօք բնակեալ են: **39 Ոսկան.** Եւ արուացիկս բազումս
 ածեալ է՝ ՚ի վարձու են յօգ՝: **Ոմանք.** Պարրասր են գալ: **40 Ոսկան.** Խօսել սկսաւ
 ընդ իշխանսն: **Ոմանք.** Լինել դիմակալ նմա: **42 Բազումք.** Անդ առ ափին զեպոյն:
Ոսկան. Զկնի նորա փողեցին: **43 Ոսկան.** Մեհենին ՚ի Կառնային: **46 Ոմանք.** Եւ
 եկին հասին նոքա ՚ի դուռն: **47 Ոմանք.** Եւ զբազմութիւն զբանակացն: **48 Ոսկան.**
 Եւ ոչ ինչ մեղիցէ քեզ:

50 չիր գունդ յորում վայրի և կացցէ 'ի ներքս խաղասցէ: ⁵⁰ Եւ մարեան
 զօրքն յիւրաքանչիւր փեղուջ յորում կային 'ի մարտ պատերազմի, զա-
 մենայն փին և զամենայն գիշերն 'ի մարտ, մինչև մարնեցաւ քաղաքն
 51 'ի ձեռս նոցա: ⁵¹ Անդ սարակեցին զամենայն արու մանուկ նոցա 'ի
 սուր սուսերի իրեանց. իլեցին զնոսա յարմարոց, խաղացուցին զաւար
 քաղաքին, և ինքեանք անցին ընդ մէջ քաղաքին, զնային երթային 'ի
 52 վերայ դիականցն անկելոց. ⁵² և անցին նոքա ընդ Յորդանան գետ
 'ի փափակողմն 'ի դաշտ մի մեծ. և անդ բանակեցան դէմ յանդի-
 53 ման Բեթսովնայ: ⁵³ Եւ անդ յանձանձէր զկաց մնաց ժողովրդեանն,
 միխիթարէր զամենեսին Յուդա ընդ ամենայն ջոս ճանապարհին այս-
 54 պէս առնէր մինչև ամէր հասուցանէր յերկիրն Նրէասփանի: ⁵⁴ Եւ եկին
 հասին ելին 'ի լեռն Սիովն ցնծութեամբ և ուրախութեամբ. անդ
 մարուցանէին զողջակէզս և զպարարագս. զի ոչ ծախեցաւ 'ի նոցանէ,
 55 մինչև եկին հասին անդրէն 'ի փեղի իրեանց խաղաղութեամբ: ⁵⁵ Եւ
 յաւուրսն յայնոսիկ էր Յուդա և Յովնաթան յերկիրն Գաղաադու. և
 Շմաւոն եղբայր նոցա էր յերկիրն Գալիլեացոց, յանդիման Պարոմնայ:
 56 Իբրև զայն քաջութիւնս պատերազմին լսէին ⁵⁶ Յովսէպոս Զաքարեանց,
 57 և Զաքարի իշխան զօրացն մնացելոց, ⁵⁷ ասէն. Եկայք և մեք երթիցուք
 փացուք մարտ պատերազմի ընդ հեթանոսս որ շնորջ գմեք են, և արացուք
 58 և մեք մեզ անուն: ⁵⁸ Ժամ եպուն զօրացն, խաղացին զնացին 'ի կողմանս
 59 Յամնեայ: ⁵⁹ Եւ ել Գորգի 'ի քաղաքէ անփի զօրօք հանդերձ որ ընդ իւր
 60 էին 'ի մարտ պատերազմի, և հարան 'ի դիմի նոցա: ⁶⁰ Ի պարտութիւն
 մարնեցան Յովսէպոս և Զաքարիա, և հալածականս երթային մինչև
 'ի սահմանս երկրին Նրէասփանի: Յայնմ աւուր անկանէին 'ի նոցանէ
 արք իբրև երկու հազարք. և եղեն կործանումնն այն սասարիկ 'ի վե-
 61 րայ ժողովրդեանն: ⁶¹ Զի ոչ անսացին նոքա Յուդայի և եղբարց նորա.
 62 խորհեցան թէ մեք իբրև զնա առցուք անուն քաջութեան. ⁶² բայց նոքա
 չէին 'ի զաւակէ անփի արանցն այնոցիկ, որոց փուտալ էր զփրկութիւն
 63 Իսրայէլի 'ի ձեռս նոցա: ⁶³ Եւ ինքն Յուդա և եղբարք իւր փառաւոր
 լինէին յաջս ժողովրդեանն՝ առաջի ամենայն ազգաց հեթանոսաց. ուր
 64, 65 և լսէին զանուն նոցա, ⁶⁴ ժողովէին՝ և օրհնէին զնոսա: ⁶⁵ Եւ ել Յուդա
 եղբարքքն հանդերձ, փալ պատերազմ ընդ որդիսն Եսաւայ 'ի հարաւակողմ
 կուսէ անդ: Անդ հարկանէր գժերրոն քաղաք՝ և զդստերս իւր. քակէր
 կործանէր զամենայն ամուրս նոցա, և հրձիգ առնէր զաշտարակս նո-
 66 րա շուրջանակի ուր և զքանէր: ⁶⁶ Եւ ել դիմեաց զնալ նա յերկիրն
 67 այլազգեաց, զայր հասանէր 'ի կողմ Մարիսայ: ⁶⁷ Յաւուր յայնմիկ անկան
 քահանայք 'ի պատերազմի անդ, մինչ նա դեռ կամէր քաջութիւն ինչ
 68 առնել. զի ել նա փալ պատերազմ առանց խորհրդոց: ⁶⁸ Եւ դարձան Յու-
 դա 'ի կողմն Ազովրայ յերկիրն այլազգեաց, աներէր զմեհեանս նոցա,

50 *Ոսկան.* Յիւրաքանչիւր փեղուջէ: **52** *Յօրինակին պակասէր.* Եւ անցին նոքա
 ընդ: **53** *Ոմանք.* Միխիթարել զամենեսին: **54** *Ոմանք.* Անդէն 'ի փեղիս, *կսմ՝* 'ի
 փեղուջ իրեանց: **55** *Ոսկան.* Էին Յուդա և Յօնաթան: **60** *Յօրինակին.* Ի նոցանէ
 արք արք Ս: *Ոմանք.* Եւ եղև կործանումն: **61** *Ոմանք.* Թէ և մեք իբրև: **63** *Ոմանք.*
 Եւ եղբարք նորա: *Այլք.* Զանուն նորա: **65** *Ոմանք.* Շուրջ ուր զքանէր:

և կործանէր զկուռս նոցա, և հրձի՛գ առնէր զքաղաքս նոցա, ՚ի գերութեան վարէր զինչս և զսպացուածս նոցա, և դառնայր զնայր յերկիրն Նրէասպանի:

Ժ ¹ Եւ Անպիոքոս կայսր՝ զնայր նա ընդ վերնագաւառսն. ապա լո՛ւ **6**
 եղև նմա եթէ է՛ քաղաք մի ՚ի կողմանս Ղիմնեայ ՚ի Պարսից աշխարհին, քաղաք փառաւոր, լի՛ ոսկւով և արծաթով. ² և մեհեանն որ ՚ի նմա, **2**
 է՛ մեծագանձ յոյժ, և կուռք ոսկեղէնք ձուլածոյք մեծամեծք ՚ի նմա: Ան նա՛ զէն բազում, զրահք և պարեանք որ թողեալ էր Աղէքսանդրի կայսեր Մակեդոնացոց, որ թագաւորեաց նախ ՚ի վերայ Յունաց աշխարհին. ³ եկն եհաս նա ՚ի քաղաքն յայն, և խնդրէր առնուլ աւարաբար: **3**
 Ազդ եղև քաղաքացոցն. ⁴ ՚ի մարտ պարերազմի պարտասպեցան, և **4**
 ոչ եպուն մարանել: Զահի՛ հարա՛ խաղաց գնաց ՚ի կողմանցն արևելից յերկիրն Բաբելացոց: ⁵ Անդր գուժկան հասանէր առ կայսր Անպիոքոս ՚ի կողմանցն հարաւոյ, թէ ՚ի պարտութիւն մարմեցան զօրքն՝ որ ելեալ էին յերկիրն Նրէասպանի: ⁶ Զի չոգաւ զառաջին նուագն Լիւսի **6**
 զօրօք բազմօք, և ՚ի պարտութիւն մարմեցաւ յերեսաց նոցա: Զօրացան զինուք, զօրօք և լցան աւարաւ բազմաւ, կոտորեցին զբանակս նոցա. զինչս և զսպացուածս նոցա ՚ի գերութիւն վարեցին. ⁷ զմեհեանս աւերեցին. զկուռս կործանեցին որ շինեալ էր ՚ի վերայ սեղանոյն յԵրուսաղէմ, և զսրբութիւնն փակեցին պարսպօք բարձրութեան որպէս զառաջինն, և ընդ նմին զքաղաքն Բեթսուր: ⁸ Եւ եղև իբրև լուսա զբանս զայս թագաւորն, հիացան զարմացան թմբրեցան՝ և խռովեցան յոյժ. անկան ՚ի մահիճս իւր և հիւանդացաւ, զի ոչ կարարեցաւ խորհուրդ հրամանի նորա: ⁹ Եւ անդ դնէր նա բազում աուրս, զի նորոգեցան ՚ի վերայ նորա **9**
 փրփմութիւնք բազումք: Աժ զմտա՛ թէ մեռանին. ¹⁰ կոչեաց զամենայն **10**
 բարեկամս իւր՝ և ասէ ցնոսա. Քուն հաբան յերեսաց իմոց. պախեալ եմ ՚ի սիրտ իմ հոգոց իմոց: ¹¹ Խօսեցայ ընդ սրտի իմում և ասեմ. Յոր վայր նեղութեանց հասանես, և խռովութեան բազմի, յորում այժմիկ պաշարեալ կամ. զի քաղցր և բարերար և սիրելի՛ էի զօրաց իմոց: ¹² Արդ՝ յո՛ւ եղեն ինձ չարիքն այն՝ զոր գործեցի ես յԵրուսաղէմ, և առի **12**
 ես զամենայն սպասն զայն զոսկւոյ և զարծաթոյ, և զօրս ևս զումարեցի փարապարտուց ՚ի վերայ նոցա ջնջել զնոսա: ¹³ Արդ զիտն եթէ վասն **13**
 այսորիկ գտին զիս չարիքս այս ամենայն, և կորնչիմ աւասիկ փրփմութեամբ յօտար երկրի: ¹⁴ Եւ կոչեաց նա զՓիլիպպոս՝ մի ՚ի բարեկամաց անտի իւրոց, կացոյց զնա ՚ի վերայ ամենայն թագաւորութեան իւրոյ. ¹⁵ և ետ ցնա թագ և պարմունճան՝ և զմտաբանին զիւր, ածել զորդի **15**
 իւր զԱնպիոքոս, սնուցանել և յիւր փեղի թագաւորեցուցանել զնա: ¹⁶ Եւ մեռան անդ՝ Անպիոքոս արքայ, յամին հարիւրորդի քառասներորդի **16**
 իններորդի:

68 Ունակք. ՚Ի գերութիւն վարէր: **6. 1 Ոսկան.** Գնայր ընդ վերնա՛: *Յօրինակին.* Եթէ է ՚ի քաղաք մի: **2 Ոսկան.** Զորս թողեալ էր: *Ունակք.* Որ թագաւորեաց նա նախ ՚ի: **5 Ունակք.** Որ երևեալ էին յերկիրն: **7 Ունակք.** Որպէս էր առաջինն: **8 Ունակք.** Լուսա զայն բանս թագաւորն: **10 Ունակք.** Պահեալ եմ ՚ի սիրտ իմ: **11 Ոսկան.** Եւ խռովութեանց բազմաց: **14 Ոսկան.** ԶՓիլիպպոս զմի ՚ի բա՛: **15 Ունակք.** Եւ ետ նոցա թագ: **16 Այլք.** Քառասներորդի ինն՛:

17 ¹⁷Ազդ եղև Լիսիայ եթէ մեռան արքայ՝ և կացոյց թագաւոր գորդի ԺԱ
 18 իւր Անպիտոքոս, և եղ անուն նմա Նորանոյն Անպիտոքոս: ¹⁸Եւ որ ՚ի
 միջնաբերդին էին արգելեալք՝ որ նեղէին զԻսրայէլ, և շուրջ զարբութեամբն
 խնդրէին զչարին հանապազ, և զօրութիւն էին նոքա հեթանոսացն.
 19 ¹⁹Խորհեցան քաղաքացիքն ջնջել զնոսա: Եւ իբրև ժողովեաց զամեն-
 20 այն ժողովս զօրացն, ²⁰և եկին նստան շուրջ զնոքօք. և ժողովեցան ՚ի
 մի վայր, և պաշարեցին զնա: Յամին հարիւրորդի յիսներորդի, շինե-
 21 ցին պարուարս և ներակալս և մենքենայս բազումս: ²¹Եւ եկին ելին
 նոքա յարգելանէ անպի, և կցեցան յարս անօրէնս յԻսրայէլացոց ան-
 22 փի. ²²և գնացին նոքա առ արքայն և ասեն. Մինչև յե՛րբ ո՛չ արաս-
 23 ցես դու զղաբաստանն, և զվրէժ խնդրեցես եղբարցն մերոց. ²³մեք
 հաւանեալ ենք ծառայել հօր քում, և երթալ զհետ հրամանաց նո-
 24 րա: ²⁴Եւ նստէին զնովաւ որդիք ժողովրդեան մերոյ, վասն այսորիկ
 օտարանային բազումք ՚ի մէնջ. բայց զոր գրանէին ՚ի մէնջ՝ մահոն
 մեռուցանէին, և ժառանգութիւնք մեր ՚ի յափշտակութիւն մարմնէին:
 25 ²⁵Եւ ո՛չ ՚ի մեզ միայն ձեռնս մխեցին, այլ և յամենայն սահմանս իւ-
 26 րեանց: ²⁶Եւ այժմ եկեալ պաշարեալ շուրջ զմեք, և աւաղիկ եկեալ
 փակեալ պաշարեալ պահեն զմիջնաբերդն Երուսաղեմի առնուլ զնա, և
 27 զարբութիւնն. և զԲեթսուվրա ամրացուցին: ²⁷Եւ եթէ ո՛չ վաղ աճապարեսցիք՝
 ևն մեծամեծ ինչ քան զայս գործիցեն, և դուք զառաջս ո՛չ կարիցեք
 28 ունել: ²⁸Իբրև զայն լուս թագաւորն՝ բարկացան յոյժ, հրամայեաց կո-
 29 ջել զբարեկամս իւր, և զիշխանս որ ՚ի վերայ զօրացն էին: ²⁹Եւ յայլմէ
 թագաւորութենէ, և յայլոց կղզեաց եկին առ նա զօրք բազումք ՚ի վար-
 30 ձու: ³⁰Եւ էր թիւ զօրաց նորս հարիւր հազար ասպար՝ ՚ի ձեռին փիզաւոր
 հեփնակ, և քսան հազար հեծեալ սպառազէն, երեսուն և երկու փիղք
 31 վառեալք երիվարիկք: ³¹Եւ եկին անցին ընդ Ադոմ. ճակատեցան պա-
 րտեցին զԲեթսուվր քաղաք, և մարտ պարտեալմի եղին շուրջ զնովաւ
 աւուրս բազումս: Կազմեցին շուրջ զմանգո՛րոնս և մենքենայս: Եւ ելին
 ՚ի քաղաքէ անպի, այրեցին զմենքենայսն, և մարտ եղին ընդ նոսա
 32 քաջութեամբ: ³²Չուեանց խաղաց զնաց Յուդա ՚ի միջնաբերդ ամրոցէ
 անպի, և եկն քանակեցաւ ՚ի Բեթսակարիա, դէմ յանդիման քանա-
 33 կի արքային: ³³Կանխեանց ընդ առաւօտն թագաւորն, առ զբանակն՝
 փարան քանակեցոյց ՚ի միջոյ անպի ըստ ճանապարհին Բեթսակարիա.
 և զգօրսն սիռեանց ճակատեցոյց ՚ի մարտ պարտեալմի. փող հարին,
 34 ³⁴կազմեցին պարտաստեցին զփիղոսն՝ ճաշակեցուցին յարիւն խաղողոյ,
 35 ՚ի զըմոնս և ՚ի զինիս: ³⁵Եւ կարգեցան բաշխեցին ՚ի գունդս գունդս. և
 կարգեցին առ փիղ փիղ հազար հազար այր սպառազէն. և պահապան
 գուլիս զնդիցն հինգ հազար հեծեալ վառեալ մո՛տոյ ՚ի ձեռն պաշտպան
 36 զնդիցն. ³⁶զի ուր և կայցեն զազանքն՝ կայցեն և նոքա. և ուր և զնայցեն՝

17 *Օրինակ մի.* Նորանոյն Անպիտոքոս: 24 *Այլք.* Բայց զոր գրա՛ւ... մահու մեռանէին: *Ուր Ոսկան.* Բայց որք: 25 *Ոմանք.* Եւ ո՛չ ՚ի մեզ մի՛ մեզ միայն ձեռամխեցին: 26 *Ոմանք.* Պաշարեալ շուրջ զմեզ: 30 *Ոմանք.* Սպար ՚ի ձեռն փեզաւոր: 31 *Ոմանք.* Անցին ընդ Եդոմ: 32 *Այլք.* Յամրոցէ անպի: 34 *Այլք.* Ի՛ գունդս և ՚ի զինի:

գնայցեն և նոքա: ³⁷ Եւ վանդակակապ մարտկոցս մենքենայիպ ³⁷ ՚ի վե- 37
րայ փղացն կազմեցին, և զփղապանն ՚ի վերայ գլխոյն նստուցին. ³⁸ և 38
զայլ այրուծին յաջ և յահեակ թնն գնդին կազմեցին: ³⁹ Իբրև անտի 39
արեգակն ծայրս արծակէր, առ հասարակ ՚ի գրահատր պարենազէն
պղնձապար վահանացն նշոյլքն զլերամբքն փայլարակէին, և ճառագայթք
հարանէին իբրև ՚ի փայլարականց հրոյ: ⁴⁰ Եւ երկայնէր ճակարկն, 40
զեղոյր որ զբարձամբք լերանցն, որ զձորովք և զխորովք և զղաշտիք.
⁴¹ և խաղային յառաջ՝ առ հասարակ կարգեալք և կազմեալք. միաբան 41
շարժէին առ հասարակ ամենեքին որ լսէին զձայն բարբառոյ բազմութեանն,
զշաչիւն զինու, զշառաչիւն զերիվարացն թնդին, զտրնաձայն վահա-
նատր վառելոցն: ⁴² Ե՛կն եհան Յուդա իւրով զնդան, կարգեցան կազմեցա՜ւ 42
ճակարեցան պարաստեցան, յարձակեցաւ, ՚ի դիմի՛ հարաւ գնդի թա-
գաւորին. յայնմ տեղոջ յանդիման թագաւորին՝ վեց հարիւր հեծե-
ալ սպառազէն դիթաւալ կացուցանէր յանդիման թագաւորին. ⁴³ յայնմ 43
վայրի դէպ արկն ՚ի վերն ամբառնայր: Եղիագար Աւարան տեսանէր մի
՚ի զազանաց անտի վառեալ զարդարեալ, ՚ի զէն արքունի վառեալ՝ և
նշանս արձակեալ, համարեցաւ թէ արքայն իսկ ՚ի նմին իցէ: ⁴⁴ Յարձակեցաւ 44
՚ի վերայ գնդին՝ յաջ յահեակ կոպորեաց, չոգան մինչև եհաս ՚ի փիղ
անդր նշանատր, զէն վերացոյց, ⁴⁵ և եմուպ ՚ի ներքոյ, եհար՝ և անդէն 45
կործանեաց. ⁴⁶ և էջ նստաւ փիղն ՚ի վերայ՝ և զնա անդէն ճմլեաց: 46
⁴⁷ Նոքա իբրև տեսին զգորութիւն զօրաց թագաւորին՝ խոյս ետուն ՚ի 47
նոցանէ: ⁴⁸ Սակայն յոր կողմ և զային, ընդ առաջ լինէին նոցա գունդքն 48
արքունի, մինչև եկին ՚ի կողմանս Երուսաղէմի: Եւ եկն արքայն և բա-
նակեցան ՚ի Նրէասարանի, և ՚ի լեռոնն Սիոն: ⁴⁹ Եւ խօսեցաւ նա ՚ի 49
հաշտութիւն խաղաղութեան Բեթսուվր քաղաքին. և ելին սփռեցան նո-
քա ՚ի քաղաքէ անտի, զի ոչ գոյին նոցա անդ համբարք. զի բազում
ժամանակաց արգելեալ պաշարեալ էին. և ամն իսկ ընդ աշխարհն
շաբաթ դիպեցաւ: ⁵⁰ Եւ առ թագաւորն զԲեթսուվր քաղաք, և հրամայե- 50
աց զգօրն ՚ի ներքս փանել պահապան քաղաքին: ⁵¹ Եւ ինքն պաշարեալ 51
պահէր զտուրք քաղաքն աուրս բազումս: Եւ շուրջ զնովաւ կանգնէին
մանգղիոնս և մենքենայս, հրացանս և քարընկէցս՝ ռմբաքարս, և բախիպր,
նեպաձիգ աշտարակս, և աշտարակս պարսաւորաց: ⁵² Դարձեալ և նո- 52
քա ՚ի քաղաքէ անտի սկսան կազմել մենքենայս առ մենքենայս նո-
ցա մարտ եղեալ կռուէին աուրս բազումս. ⁵³ բայց համբար ինչ ոչ 53
զբանէին. զի այն ամ եւթներորդ էր ընդ երկիրն, զի զաղթկանք աշ-
խարհին սպառեցին զհամբարսն մթերեալս: ⁵⁴ Մնացեալ էին սակաւք 54
՚ի սուրբս անդ. զի սփռեալ էին ընդ իւրաքանչիւր տեղիս, զի սովն
սաստկացեալ էր ՚ի վերայ նոցա. և ցրուեցան յիւրաքանչիւր տեղիս:

36 Ունակք. Կայցեն նոքա. որ և գնայցեն գնացեն նոքա: **39 Ունակք.** Ծայր արձակէր... ՚ի վահանացն... իբրև փայլարականց: **40 Ունակք.** Եւ զեղոյր զբարձամբք: **41 Ունակք.** Թնդին և զտրնաձայն: **42 Ունակք.** Դիթաւալ կացուցանէր: (43) Յայնմ վայրի դէպակն ՚ի վեր բառնայր Եղիագար Աւա՛: **44 Ունակք.** Յաջ յահեակ կոպորեաց մինչև եհաս ՚ի փիղ անդ նշա՛: **51 Ունակք.** Եւ նեպաձիգ աշտարակս աշտարակս պարսպաւորաց: **52 Ունակք.** Առ մեքենայս նոքա: **53 Այլք.** Զի զաղթկանք աշ՛:

55 ⁵⁵ Իբրև լուսա Լիսի՛ն եթէ Փիլիպպոս որում հրամայեաց ինքնին Անփո-
 56 քոս սնուցանել գորդի իւր զԱնփոքոս, զի կացուցէ զնա արքայ. ⁵⁶ իբ-
 րև դարձաւ նա ՚ի Պարսից և ՚ի Պարթևաց, եթէ զօրքն ամենայն ՚ի նա
 57 հարան. և ինքն կամի հասանել ՚ի վերայ իրաց աշխարհին: ⁵⁷ Եկն՝ և
 ասէ նա ցարքայն և ցամենայն մեծամեծս զօրացն. Նեղի՛ն զօրքս հա-
 նապագ, համբարք նուագեալ են, և կերակուր կարճեալ են. և Կեղիդ
 յորոյ վերայ պարտերազմդ է՝ ամոնր է և անհնարին է, և զործ թագա-
 58 տրութեան ՚ի մեզ հասեալ է: ⁵⁸ Արդ եկայք ՚ի հաշտութիւն խօսեցարուք,
 դաշինս կոեսցուք, խաղաղութիւն արասցուք ընդ արս ընդ ազգիդ այդմիկ.
 59 ⁵⁹ Բանս հասարարեսցուք մեք ընդ նոսա. կալ՛ նոցա յիրաքանչիւր օրէնս
 իբրև զառաջինն. զի վասն օրինացն իսկ իւրեանց յորում խռովեցաք
 զնոսա՝ բարկացան նոքա ՚ի մէնջ, ՚ի վէճ եկին՝ և արարին զայս ամե-
 60 նայն: ⁶⁰ Նաճոյ թուեցաւ բանն առաջի թագաւորին և իշխանաց նորա.
 և արձակեաց նա հրեշտակս խօսել ՚ի խաղաղութիւն: Եւ ընկալան:
 61 ⁶¹ Երդումն երդուաւ նոցա թագաւորն և իշխանքն. և ասպա նոքա ելին
 62 յամբոցաց անփի: ⁶² Եւ եմուր թագաւորն ՚ի լեռն Սիոն, և երես զամբութիւն
 Կեղոյն. և սրեաց զերդումն զոր երդուաւ. հրաման եր քակել շորջա-
 63 նակի զպարիսպս նորա: ⁶³ Չո՛ւ արար վաղվաղակի ՚ի կողմանս Անփոքայ,
 և եգիպ նա զՓիլիպպոս փիրեալ քաղաքին. մարտեաւ ընդ նմա, և առ
 զքաղաքն բռնութեամբ:

7 ¹ Յամին հարիւրորդի յիսներորդի յառաջնում, համբարձաւ Դեմեպ- ժԲ
 րիոս Սելևկեան ՚ի Նոն քաղաքէ. և եկն նա սակաւ զօրօք ՚ի քաղաքն
 2 ծովեզերեայ, և թագաւորեաց նա ՚ի նմա: ² Եւ եղև իբրև սրանել կամեր
 Անփոքոս ՚ի Կուն թագաւորութեան հարց իւրոց. շորջ եղեն պարե-
 3 կալեալ կապեալ ածին առ Դեմեպր: ³ Իբրև ցուցին Դեմեպրի զբանան,
 հրաման եր՝ և ասէ. Բնան զերեսս նոցա ինձ յակն մի՛ արկանէք:
 4 ⁴ Եւ առին արտաքուստ արտաքս զօրօքն, և Կարան սպանին զնոսա:
 5 Եւ նստաւ յաթոռ թագաւորութեանն Դեմեպր: ⁵ Եւ եկին առաջի նո-
 րա արք անօրէնք ամբարիշտք յազգացն Իսրայէլի. և Յակիմոս զլոյխ
 6 էր նոցա, զի ինքն իսկ անասյր քահանայութեանն: ⁶ Ամբաստան եղեն
 զժողովրդեանն, և ասեն. Կորոյս սպառեաց Յուդա զմեզ զեղբարս իւր,
 7 և զքո զբարեկամս, և զմեզ ցրուեաց յերկրէ անփի: ⁷ Արդ առաքեա՛
 դու արս հաւարարիմս որ եկեսցեն Կեսցեն զչարչարանս ազգին, և
 զսարակումնն զոր հասոյց ՚ի վերայ մեր. զի սարակեաց նա զեր-
 8 կիրն արքունի, և վշտացոյց զօգնականս նոցա: ⁸ Եւ ընփրեաց կայսր՝
 զԲաքիդդ սիրելի զարքայի՛ զիշխան յայն կողմն զԿարոյն, իշխան մեծ
 9 հաւարարիմ յարքայութեան իւրում. և արձակեցին զնա, ⁹ և զանօրէնն
 Յակիմոս ընդ նմա. և յա՛նձն արարին նմա զքահանայութիւնն. և եր
 10 հրաման ինդրել զվրէժ որդոցն Իսրայէլի: ¹⁰ Չո՛ւ արար՝ խաղաց զնաց

55 *Ոսկան*. Իբրև լուսա Լիսիա: 56 *Ի լուս*. Չօրքն ամենայն ՚ի նա հարան. *հս-
 մանայն ոմանց ՚ի բնար*: 58 *Այլք*. Ի հաշտութիւն խօսեսցուք: *Ոսկան*. Ընդ արս
 ազգիդ այդմիկ: 62 *Ոմանք*. Եւ սրեաց նա զերդումնն զոր: 7. 2 *Ոմանք*. Կապեալ
 ածելն առ Դե՛: 3 *Ոմանք*. Չերեսս նորա ինձ: 4 *Այլք*. Արտաքս զօրքն, և Կա՛:

Բաքիդ. և հրեշտակա արձակեաց ՚ի փեղոջէ առ Յուդա և առ եղբարս նորա՝ խօսել ընդ նոսա ՚ի խաղաղութիւն բանիք նենգութեամբ: ¹¹ Եւ նոքա ոչինչ անասցին բանից նորա, զի քեսին գնա հասեալ գօրօք բազմօք: ¹² Սկսան ժողովել առ Բաքիդ և առ Յակիմոս ժողովք դպրաց որ խնդրէին զիրաւունս: ¹³ Նախ Ասիդացիքն էին յորդոցն Իսրայէլի որ խնդրէին զխաղաղութիւն: ¹⁴ Զի այսպէս համարեցան եթէ այր քահանայ ՚ի գաւակէ Ահարոնի եկեալ է ընդ գօրսն, ոչ ինչ փացէ մեղանչել մեզ: ¹⁵ Եւ խօսեցաւ ընդ նոսա բանս խաղաղութեամբ, և երդմնի՛ եղև նոցա. եթէ ոչինչ փաց մեղանչել ձեզ. և ոչ բարեկամաց ձերոց: ¹⁶ Եւ հաւաքացին ՚ի նա. և նա առ ՚ի նոցանէն արս վաթսուն, և սպան յաւուր միում ըստ բանին որպէս և գրեալ է. ¹⁷ Ընկեցին զմարմինս սրբոց քոց թոչնոց երկնից, և հեղին զարիւնս նոցա շուրջ գերուսաղեմաւ, և ոչոք էր որ թաղէր գնոսա: ¹⁸ Եւ անկաւ ա՛հ և երկկո ՚ի վերայ ժողովրդեանն, 18 զի ասացին թէ չի՞ք ՚ի նոսա իրաւունք և ոչ ճշմարտութիւն. զի անցին ըստ հաստատութիւն, և ըստ երդումն գոր երդուան: ¹⁹ Չունաց Բաքիդ յերուսաղեմէ, և եկն բանակեցաւ ՚ի Բերաէթ. և առաքեաց կալաւ նա զբազումս ՚ի նոցանէ՛ յարանցն ինքնեկաց, և զբազումս ՚ի ժողովրդեանէ անպի. և հրամայեաց փողոսել ՚ի ջրհոր անդր ՚ի ներքս: ²⁰ Եւ եղ զաշխարհն ՚ի ձեռն Յակիմայ. և եթող առ Յակիմայ գօրս բազումս օգնական նմա. և զնաց Բաքիդ առ արքայ: ²¹ Եւ ջանայր Յակիմոս վասն քահանայապետութեան. ²² և ժողովեցան առ նա ամենայն խռովիչք ժողովրդեանն, և յաղթահարեցին զերկիրն Յուդայ. և արարին հարուածս մեծամեծս ՚ի վերայ Իսրայէլի: ²³ Իբրև երես Յուդա զչարիսն գոր արար Յակիմոս, և որ ընդ նմա էին որդիքն Իսրայէլի. ²⁴ յարձակեցան նա ՚ի վերայ Նրէաստանի շուրջանակի զսահմանօք նորա, և արար վրէժխնդրութիւն ՚ի վերայ արանցն որ ինքնակամ գնացեալ էին ՚ի հեթանոսս. և կարճեցան նոքա այնուհետև դառնալ անդրէն յերկիրն Նրէաստանի: ²⁵ Իբրև երես Յակիմոս՝ եթէ միսանգամ ևս զօրացաւ Յուդա, և զիւրաց թէ ոչ կարեն ժոյժ ունել նմա, դարձան անդրէն առ թագաւորն չարախօս լինել զնմանէ: ²⁶ Եւ առաքեաց թագաւորն զՆիկանովրոսը մի ՚ի փառաւոր յիշխանաց անպի որ մանաւանդ արեայր և թշնամութեամբ կայր ընդ կողմն Իսրայէլի. պարուէր ետ նմա զի ջնջեսցէ զժողովուրդն ՚ի փեղոջէն: ²⁷ Եւ եկն եհաս Նիկանովր գօրօք բազմօք. ²⁷ առաքեաց նա առ Յուդայ և առ եղբարս նորա բանս խաղաղութեան նենգութեամբ: ²⁸ Սի՛ եղիցի կոյի ընդ ին և ընդ ձեզ. եկից ես սակաւ արամբք փեսանել զերեսս ձեր խաղաղութեամբ: ²⁹ Եւ եկն առ Յուդա, և ողջոյն ետրուն միմեանց խաղաղութեամբ. և զօրքն ճակարեալ պարաստեալ էին յարձակել և ձերբակալ առնել զՅուդա: ³⁰ Իբրև ա՛զդ 30

10 Ոսկան յակելու. Ի փեղոջէ *սևորի* առ Յուդա, և առ: **11** Ի լուս՝. Բանից նոցա. *համաձայն ոմանց ՚ի քնար՝*: **13** Ոմանք. Էին յորդիսն Իսրայէլի որ: **17** Ոմանք. Զարին նոցա շուրջ: **19** Ոմանք. Եւ եկն բնակեցաւ ՚ի Բերաէթ: **20** *Յօրինակին յայտն վարի միայն՝* Բաքիդ-ն *վրիպակա գրի՝* Քաքիդ: **24** *Յօրինակին.* Դառնալ յերկրէն Նրէաստանի: **25** Ոսկան. Թէ ոչ կարէ ժոյժ ունիլ: **26** Ոմանք. Եւ թշնամութեամբ կեայր... զժողովուրդսն ՚ի փեղոջէ: **27** Ոմանք. Առ եղբարս իւր: **28** Ոմանք. Ընդ իս և ընդ քեզ:

եղև բանն այն առ Յուդա, եթէ նենգութեամբ եկեալ է գնմանէ, խռովեցան խորշեցաւ մերժեցաւ հեռացաւ՝ և այլ ո՛չ կամէր փեսանել զերեսս նո՛րա: ³¹ Իբրև երես Նիկանովր եթէ յայտնեցաւ խորհուրդս նմա, խաղաց պապահել նմա պատերազմաւ ՚ի կողմանս Փարսաղայ: ³² Եւ անկաւ ՚ի կողմանցն Նիկանովրայ իբրև արք հինգ հարիւր, և փախսպեայ եղեն ³³ ՚ի քաղաքն Դաւթի: ³³ Եւ յեփ այսց բանից՝ եկն ել Նիկանովր ՚ի լեառն Սիոն: Եւ եկին ելին ՚ի քահանայից անփի սրբոց ընդ նմա. ողջոյն փալ նմա խաղաղութեամբ, և ցուցանել նմա զողջակէզս պատարագաց զոր մարուցանէին հանապազորդ վասն կենաց թագաւորին: ³⁴ Նա անարգեաց՝ գնոսա, և ծիծաղէր զնոքօք. և պղծեաց զնոսա բանիւք հպարտութեամբ և ամբարտաւանութեամբ. ³⁵ և եհար զնոսա. և ասէ ցասմամբ. Եթէ ո՛չ ՚ի ձեռս իմ փաջիք զՅուդա գնդաւն իւրով, այժմ ահա է՛ որպէս իցէ. բայց թէ ընդ տոյն դարձայց խաղաղութեամբ, զայն փաճար հրով դարեցայց, և ՚ի ձէ՛նջ վրէժ խնդրեցից: Եւ անց գնաց սրփմտութեամբ և մեծաւ բարկութեամբ: ³⁶ Եւ քահանայքն՝ եկին մփին կացին յանդիման սեղանոյն և փաճարին, սկսան լալ և ասեն. ³⁷ Դո՛ւ ընփրեցեր զփաճարս քո զայս՝ կոչել զանուն սուրբ քո ՚ի վերայ սորա. զի լիցի դա փուն ուխտից ինդրուածոց ժողովողեան քոյ: ³⁸ Դու խնդրեա՛ զվրէժ յառնէ այքի յայդմանէ, և ՚ի բանակէ դորա, և անկցին ինքեանք ՚ի սուր իրեանց. ³⁹ յիշեա՛ դու զհայիոյթիւնս նոցա, և մի՛ փար նոցա դադար: ³⁹ Եւ ել Նիկանովր յերուսաղեմէ, բանակեցաւ ՚ի Բեթսորովն. ընդ առաջ եղեն ⁴⁰ նմա զօրք Ասորեստանայք: ⁴⁰ Եւ Յուդա ինքն բանակեալ էր յԱդասա երիւք հազար արամբք. սկսաւ կալ յադօթս՝ և ասել. ⁴¹ Յայնժամ որ ՚ի թագաւորէ անփի եկեալ հայիոյէին, ել հրեշտակ քո և եհար զնոսա ՚ի հարիւր ութսուն և հինգ հազար, և անդէն սափակեաց, ըստ այնմ օրինակի սափակեա՛ դու զբանակս զայս այսօր, և գիտասցեն մնացեալքն թէ ՚ի նանի՛ր իստեցաւ ՚ի վերայ սրբութեան քոյ. և դարեա՛ դու զնա ըստ իւրում չարութեան: ⁴² Նասի՛ն ճակատքն երկոքեան ՚ի միմեանս, և ընդ միմեանս բախեցան յաւուրն երեքփասաներորդի յամսեանն Ադարայ. ՚ի պարտութիւն մարնեցաւ, խորտակեցաւ գունդն Նիկանովրայ, և անկաւ ⁴³ նախ ինքն ՚ի սուր սուտերի ՚ի մէջ երկուց ճակատուցն: ⁴³ Իբրև ետես գունդն եթէ անկաւ Նիկանովր՝ զէնընկէց լինէին, ՚ի փախուստ դառնային: ⁴⁵ Սորա զհետ երթային նոցա օր մի յԱդասայ մինչև եկին ⁴⁶ հասին յԱզերա. և հարկանէին զփողս նշանաց զհետ նոցա. ⁴⁶ և ելանէին յամենայն քաղաքաց անփի Նրէաստանի շուրջանակի, և կրճարէին գնոսա: Դարձեալ անդրէն առ միմեանս միմեանց ընդդէմ ՚ի մի վայր ժողովէին. և անկան յայնմ աւուր ամենեքին ՚ի սուր սուտերի, և ո՛չ մնաց ⁴⁷ ՚ի նոցանէ և ո՛չ մի: ⁴⁷ Եւ եկին խառնեցան ընդ աւար ընդ կապուր՝ ընդ զէն՝ ընդ գանձ ընդ կահ բանակին: Եւ զգլուխն Նիկանովրայ աջով

31 *Ոսկան.* Խորհուրդն նմա: **32** *Ոսկան.* Եւ անկան ՚ի կողմանցն: **33** *Ոմակք.* Նանապագ վասն կենաց թա՛մ: **35** *Ոմակք.* Ահա է որպէս և իցէ, բայց եթէ ընդ այն դարձայց... և անց գնաց սրփմտութեամբ և մե՛: **36** *Ոմակք.* Սկսան լալ և ասել: **37** *Ոմակք.* Զայս սուրբ, կոչել զանուն քո սուրբ: **40** *Այլք.* Երիւք հազարօք ար՛: **41** *Ոսկան յատկու.* ՚Ի թագաւորէ անփի *Սենեքերիւնայ* եկեալ: **45** *Ոմակք.* Մինչ եկին հասին յա՛... փողս նշանակաց զհետ նոցա:

ձեռամբն հանդերձ զոր իշխեսաց ձգել նա հպարտութեամբ՝ ՚ի փաճար անդր, և բերին պրկեցին զնա յանդիման Երուսաղեմի: ⁴⁸ Եւ ուրախ եղև 48
ժողովուրդն յոյժ: Եւ արարին զօրն զայն փարեկան մեծ. ⁴⁹ և կարգեցին 49
ամ յամէ՛ զօրն զայն փօ՛ն փարեկանաց, զերեքբասաներորդ ամսոյն
Ադարայ: ⁵⁰ Եւ լռեսց երկիրն Յուդայ ատուրս քանի՛ մի: 50

ԺԳ ¹ Իբրև լուսւ Յուդա զանուն Ղռովմայեցուց, եթէ են նոքա հզօրք **8**
զօրութեամբ իրեանց. և նոցա բարոք թուի թէ ոք թիկունս առնէ
զնոսա, և դաշնատր լինի նոցա. և զի զօրացեալ են զօրութեամբ
՚ի վերայ երկրի: ² Եւ վասն մարտից պատերազմի, զի հարկանէին 2
քաջութեամբ իրեանց զկողմանս Գաղափացուց, զի զօրացան ՚ի վե-
րայ նոցա, և կացուցին զնոսա ՚ի հարկի: ³ Եւ որ ինչ միանգամ ա- 3
րարին նոքա ընդ կողմանս Սպանիացուց. և թափեցին ՚ի նոցանէ
զբովսն ուստի ոսկին և արծաթն հափանի. և ըմբռնեցին նոքա զբեղիսն
զայն ամենայն խորհրդովք իրեանց, և երկայնմտութեամբ իրեանց.
զի էր փեղին կարի բացարձակ ՚ի նոցանէ. ⁴ և ՚ի թագաւորաց ան- 4
փի որ եկեալ էին ՚ի վերայ նոցա ՚ի ծագաց երկրի մինչև հարի՛ն գ-
նոսա: Եւ հարին զնոսա ՚ի հարուածս մեծամեծս, և ջնջեցին զնո-
սա, և զմնացորդսն ՚ի հարկի կացուցին փայլ նոցա հարկ ամ յամէ:
⁵ Եւ զՓիլիպպոս, և զարքայն Կինեացուց որ յարուցեալ էին ՚ի վե- 5
րայ նոցա, սափակեցին զնոսա ՚ի պատերազմի և յաղթեցին նոցա:
⁶ Եւ զԱնտիոքոս մեծ արքայն Ասիացուց, որ եկեալ էր ՚ի վերայ նո- 6
ցա մեծաւ պատերազմաւ, ընդ իւր ունէր հարիւր քսան փիղ, և կառս և
երիվարս բազում յոյժ, և պարտեցան ՚ի նոցանէ. ⁷ զի ձերբակալ արա- 7
րին զնա կենդանւոյն, և կացուցին զնա ՚ի փեղի մի հարկ հարկանել:
⁸ Եւ զթագաւորս որ ըստ նմանէ՛ էին փայլ պատանդս և գրաւականս. 8
և զաշխարհն Ղնդկաց, և Պարթևաց, և Լիդացուց, զընփիւր ընփիւր
գաւառաց նոցա. և առին զայնս և ՚ի ձեռնս ետուն Եմենեայ արքա-
յի: ⁹ Իբրև զայն ևս լուսն եթէ Յոյնք խորհեցան զայլ սափակել զնոսա. 9
և իբրև աճղ եղև բանն նոցա. ¹⁰ արձակեցին մի ՚ի զօրավարաց ան- 10
փի, և եկն եհար սափակեաց զնոսա մեծաւ պատերազմաւ, և արկին
՚ի նոցանէ՛ ՚ի սուր իրեանց վիրաւորս բազումս. ՚ի գերութեան վա-
րեցին զկանայս և զորդիս նոցա. յաւարի առին զինչս և զսփացու-
ածս նոցա: Կալան՝ զերկիրն ՚ի ծառայութեան. զամուրսն քակեցին,
զաշխարհն ՚ի հարկի ծառայութեան կացուցին մինչև յօրս յայս: ¹¹ Եւ 11
զայլ թագաւորութիւնսն և զկղզիսն՝ որ իլլըրփէին՝ սափակեցին և ՚ի ծա-
ռայութեան կացուցին: ¹² Բայց ընդ բարեկամս իրեանց՝ և որ թիկունս 12
առնէ զնոսա, հաստատութեամբ սէր առնէր ընդ նոսա: Եւ հզօրացան
նոքա ՚ի վերայ ամենայն թագաւորութեանց՝ որ մերձ էին և որ հեռի՛ էին.
և որ միանգամ լսէին զանուն նոցա՝ երկնչէին ՚ի նոցանէ: ¹³ Ում կամէին 13
փայլին զթագաւորութիւն, զո կամէին՝ հանէին ՚ի փերութենէ. և բար-

47 Ոմանք. Եւ զգլուխ Նիկանովրայ աջու ձե՛: **8. 5 Այլք.** Եւ զարքայն Կինեացուց:

6 Ոմանք. Եւ պարտեցաւ նա ՚ի նոցանէ: **8 Ոմանք.** Տալ պանփանդս և գրա՛... և առին զայն՝ և ՚ի: **10 Ոմանք.** Մինչև ցօրս յայս: **12 Ոմանք.** Եւ որ թիկունս առնէր զնոսա: *Ոսկան.* Սէր առնէին ընդ նոսա:

- 14 ձրացան յոյժ: ¹⁴ Եւ ՚ի վերայ այսր ամենայնի ոչ որ ՚ի նոցանէ յաճնն առ
 15 թագ առնուլ՝ և ծիրանիս արկանել՝ զի հաստապետցի փերութիւնն: ¹⁵ Այլ
 16 ՚ի խորհորդոց շինեցին, և հանապա՛զ օր երեք հարիւր և քսան այր
 17 ՚ի խորհորդ մրանէին վասն զօրաց՝ զի զաշխարհն շէ՛ն կայցին: ¹⁶ Եւ
 մի մի այր ՚ի նոցանէն որ հաւաքարիմ էր իշխան, զրո՛ւխ կացուցանէին
 փարոյն, զի փրկեսցէ ՚ի վերայ ամենայն երկրի նոցա, և ամենեքեան
 հնազանդութեամբ լսէին միում. և ոչ ինչ գոյր հեռ և նախանձ ՚ի մէջ
 17 նոցա: ¹⁷ Ապա կարգեաց արս ընտիրս Յուդա յիւրաքանչիւր գնդէ ան-
 փի. զԱպողեմնոս զԱլկոստեան զորդի Յովնաթանու, և զՅասոն զորդի
 Եղիազարու. և առաքեաց զնոսա ՚ի Ղոմ քաղաք, խնդրել ՚ի նոցանէ
 18 զհաշտութիւն և թիկունս: ¹⁸ Եւ զի բարձցեն զլուծն ՚ի պարանոցէ նոցա.
 քանզի ծանրացուցեալ էր յունաց զլուծ ծառայութեան ՚ի վերայ պա-
 19 րանոցին Իսրայէլացոց: ¹⁹ Եւ գնացին ՚ի կողմանս Ղոմայեցոց: Եւ էր
 ճանապարհն մեծ. եկին հասին հրեշտակքն, և յանդիմանն եղեն նոցա
 ՚ի փաճարին խորհրդոց. կացին ՚ի մէջ, և սկսան փալ՝ զպարգամն:
 20 ²⁰ Յուդա Մակաբէ և եղբարք իւր, և ամենայն սպայ Ղրեասարանայց.
 խօսել ընդ ձեզ ՚ի հաշտութիւն. առնել զձեզ թիկունս, և խնդրել ՚ի ձէնց
 խաղաղութիւն. զի և ձե՛զ ևս կամ լիցի, գրել ձեզ զմեզ նիզակակիցս
 21, 22 և բարեկամս: ²¹ Եւ հաճոյ թուեցաւ բանն առաջի նոցա: ²² Եւ այս այն
 պարճէն է հրովարտակի նոցա զոր գրեցին նոքա առ նոսա ՚ի փախ-
 փակս պղնձիս և առաքեցին յերուսաղէմ. և առ իրեանս թողին յիշա-
 23 փակ թիկանց և խաղաղութեան: ²³ Խաղաղութիւն և բարիք լիցին ընդ
 Ղրեասարան, և ընդ Ղոմայեցոց՝ ընդ ամենայն ընդ ծով և ընդ ցամաք.
 24 սուր և թշնամի հեռի՛ լիցի ՚ի նոցանէ: ²⁴ Ապա եթէ հասցէ պարերազմ
 նախ ՚ի վերայ Ղոմայեցոց, կամ ուրեք բարեկամաց նոցա՝ ընդ ա-
 25 մենայն փրկիս փերութեան նոցա, ²⁵ ՚ի թիկունս վաղվաղակի հասցէ
 գունդն Ղրեասարանայց, որպէս ժամանակն ցուցանէ նոցա՝ մրադևր
 26 սրբի մրօք: ²⁶ Եւ ՚ի թշնամի ինչ մի՛ փացեն, և մի՛ ձեռնփու լիցին ար-
 ծաթով կամ ոսկւով՝ կամ զինու՝ կամ նաւօք: Այսպէս հաճոյ թուեցաւ
 Ղոմայեցոց. զի պահեսցեն զպարտիրանդ զայդ առանց կաշառոյ:
 27 ²⁷ Սոյնպէս եթէ ՚ի վերայ ազգին Ղրէից հասանիցէ պարերազմ, ՚ի թիկունս
 վաղվաղակի հասցեն Ղոմայեցիք՝ միամտութեամբ սրբի մրօք. որ-
 28 պէս ժամանակն նոցա ցուցանիցէ: ²⁸ Եւ ՚ի թշնամի ինչ ոչ փացեն, ոսկի
 կամ արծաթ կամ զէն կամ նաւս. որպէս հաճոյ թուեցաւ Ղոմայեցոց:
 29 Պահեսցեն զպարտիրանս զայս առանց նենգութեան: ²⁹ Եւ ըստ բա-
 նիցս այսոցիկ այսպէս հաստապետցին Ղոմայեցիք ընդ գնդին Ղրէից:
 30 ³⁰ Ապա եթէ յեւր այդք բանից խորհուրդ ինչ ՚ի մէջ մրցէ սոցա կամ
 նոցա՝ հանել կամ յաւելուլ, որ ինչ դէպն փացէ՝ կարգեսցեն հասարակ
 31 հաւանութեամբ, և հաստապտուն կացցեն: ³¹ Եւ վասն չարեաց արքային

16 *Ոսկան.* Իշխան և զլուխ կա՛: 17 *Ոմակք.* Զեպողեմնոս զԱլկոստեան: 19 *Ոմակք.* Լացին ՚ի մէնջ, և սկսան: 20 *Ոմակք.* Եւ ամենայն սպահ Ղրեաս՛: 22 *Ոսկան.* Եւ այս է պարճէն հրո՛: 23 *Յօրինակին պսկասէր.* Ընդ ամենայն ընդ ծով և ընդ: 24 *Ոմակք.* Կամ ումեք բարեկամաց նոցա: 25 *Ոմակք.* Վաղվաղակի հասանիցէ... ցուցանիցէ նոցա: 27 *Ոմակք.* Նոյնպէս... հասցէ պարերազմ, ՚ի թիկունս հասանիցեն վաղվաղակի:

Դեմեքրեայ որ հասուցանէ նոցա, գրեսցուք առ նա. գոգցուք. Ընդէր ծանրացուցանէք զլուծ ՚ի վերայ պարանոցի նիզակակից բարեկամաց մերոց: ³² Զայս գիտասցիք՝ եթէ զքէն ամբաստան լիցին դոքա. դարաստան յիրաւի կալցուք, մարտ պարերազմի փացուք ընդ քեզ, եթէ ընդ ծով իցէ՝ եթէ ընդ ցամաք:

¹ Եւ ոչ ինչ լուաւ Դեմեքր. զի անկեալ կործանեալ էր Նիկանովր **9** գնդան իրով ՚ի նոցանէ պարերազմաւ: Եւ նա դարձեալ անդրէն կրկնեալ յղեաց զԲաքիդ և զՅակիմոս, և զյառաջակողմն թնոյն իրոյ ընդ նոսա յերկրին Նրեաստանի: ² Եւ գնացին ՚ի ճանապարհն Գաղգաղայ. ² և եկին ճակարեցան ՚ի Մեսաղովթ յերկիրն Արբեղացոց, և առին գնա, և սաքակեցին անձինս բազումս մարդկան ՚ի նմա: ³ Յամսեանն ³ առաջնում յամին հարիւրորդի յիսներորդի երրորդի, բանակեցան մերձ առ յԵրուսաղէմ: ⁴ Եւ չուեցին գնացին հասին ՚ի Բերեթ քսան հազար ⁴ մկնդատր արամբք. և երկուք հազարօք հեծեալ սպառազինաւ: ⁵ Եւ ⁵ Յուդա էր բանակեալ յԵղիշա. և երեք հազար սպառազէն ընտիրք. ⁶ իբրև փեսին զամբոխ բազմութեան գնդին, և երկեան յոյժ, և բազումք ⁶ թօթափեցան ՚ի նմանէ. և ոչոք մնաց առ Յուդայի, բայց ութ հարիւր հեծեալ սպառազէն: ⁷ Իբրև եփես Յուդա թէ թօթափեցան զօրքն ՚ի նմանէ, ⁷ և պարերազմ նեղէր գնա, նեղեցաւ ՚ի սիրտ իւր. զի ոչ էր ժամանօղ միսանգամ ժողովէր գնոսա. լուծաւ լքաւ անկաւ: ⁸ Սկսան խօսել ընդ ⁸ մնացեալսն և ասէ. Եկայք հարցուք ՚ի դիմի, թերևս կարասցուք կժանել ինչ ՚ի նոցանէ: ⁹ Եւ ինքն յարձակ յարձակ խաղայր. և զօրքն մարտօցեալ պաշարէին դարձուցանել անդրէն. սկսան խօսել ընդ նմա՝ և ասեն. Այր դու՝ նոցա ինչ մեք ոչ կարենք սքնանել. բայց այժմ զանձն սպրեցուցանել ո՛չ դիցուք. հապա դարձցուք ժողովեսցուք զեղբարս մեր. ապա մարտիցուք. թէպէտ և իցենք սակաւք: ¹⁰ Պարասխանի եր ¹⁰ նոցա Յուդա՝ և ասէ. Քան լիցի ինձ առնել զիրսդ զայդ, ՚ի փախոնսր դառնալ ինձ ՚ի նոցանէ. եթէ հասեալ իցէ ժամանակ մեր՝ մեռցուք քաջութեամբ ՚ի վերայ եղբարց մերոց, և ոչ խառնեսցուք զանուն վարդութեան մերոյ ընդ արութիւնս քաջութեան: ¹¹ Եւ ելին զօրքն յիրաքանջիւր բանակէ և ճակարեցան դէմ յանդիման միմեանց. երկու՞ գունդք լինէին՝ գունդքն Բաքիդեան սպառազինաւ: Պարսաւորքն և աղեղնաւորքն առաջի գնդին խաղային, և նահապակքն յառաջագոյն խաղացեալ էին: ¹² Բայց Բաքիդ ¹² յաջուն՝ թևի անդ ճեպէր զգօրսն ՚ի ձայն փողոյ փագնապաւ յառաջ մարտուցանէր: ¹³ Եւ գունդն Յուդայեան փող հարեալ ՚ի վերայ յարձակեալ ¹³ զային, մինչև երկիրն շարժէր յամբոխ յաղաղակէ անտի յերկոցունց կողմանց: Եւ եղև պարերազմն խառնեալ անդադար, յառաւօտէ մինչև յերեկոյ: ¹⁴ Իբրև եփես Յուդա՝ եթէ Բաքիդ ընտիր ընտիր զօրօք յաջուն ¹⁴

31 Ոմանք. Ընդէր ծանրացուցէք: **32 Ոմանք.** Լինիցին դոքա... եթէ ընդ ծով իցէ, և եթէ: **9. 1** *Յօրինակին պակասէր.* Անդրէն կրկնեալ յղեաց: **Այլք.** Եւ զյառաջակողմն թնոյն իրոյ ընդ նոսա յերկիրն: **4 Ոմանք.** Նասին առ Բերեթ: *Յօրինակին.* Եւ Բ-ք Ո-ք հեծեալ: **7 Ոմանք.** Եւ պարերազմն նեղէր գնոսա: **8 Ոմանք.** Կարասցուք ինչ կժանել: **9 Ոմանք.** Յանձն սպրեցու՞... ապա դարձցուք: **10 Այլք.** Ընդ արութիւնս քաջութեան: **11 Ոմանք.** Առաջի գնդին խաղացին: **12 Ոմանք.** Յառաջնում թևի անդ:

15 թևի անդ է, զընտրի ընտրի սպառազինաց յիւրմէ գնդէ անտի յառաջ
 կոչէր, քաջալերէր և անդէն ՚ի վերայ յարձակէր: ¹⁵ Ի նմին ժամանակի
 զաջակողմն թևին բեկանէր, և զձախուն արկանէր. և անդստին առաջի
 16 արկեալ փախստեայս փանէր մինչև ՚ի կողմանս վերինս Նագովարայ:
 17 ¹⁶ Եւ որ ՚ի ձախակողմն թևի անդ էին, իբրև փեսին թէ աջակողմն
 թևին բեկաւ առաջի Յուդայեանց, զային խառնէին, և զՅուդայ գնդան
 18 հանդերձ ՚ի մէջ արկանէին: ¹⁷ Յայնմ վայրի վիրաւորք յերկուց կողմ
 մանց անկեալ ընդ երկիր թաւալէին: ¹⁸ Անդ անկանէր Յուդա՝ առաջին
 19 նահապակօքն. և որ մնացեալ էին ՚ի փախուստ դառնային: ¹⁹ Դարձան
 Յովնաթան և Շմաւոն եղբարքն երկոքին, բարձին զՅուդա, փարան
 20 թաղեցին ՚ի շիրիմս հարց իւրեանց ՚ի Մովդիիմ: ²⁰ Լացին կոծեցան
 որդիքն Իսրայէլի կոճ մեծ. սո՛ւգ առին աւուրս բազումս, և սկսան խօ-
 21 սել. ²¹ և ասեն. Զիւրդ անկաւ կործանեցաւ հզօրն փրկիչն Իսրայէլի:
 22 ²² Այլ ուրեք ուրեք մարտ՝ կամ ճակատ՝ կամ մղել պատերազմի, կամ
 քաջութիւնս ինչ որ արարեալ է Յուդայի՝ գրեցաւ իսկ ո՛չ յայսմ մատենի.
 23 զի բազում էր կարի յոյժ:
 23 Եւ եղև յեւ մահուանն Յուդայի՝ բրեցին անօրէնքն շուրջ զսահմանօքն
 Իսրայէլացոց, բուսան՝ բղխեցին, և բազմացան որ գործէին զանօրէնութիւն:
 24 ²⁴ Յաւուրսն յայնոսիկ եղև սո՛վ մեծ, և ինքնական գնացին մարդիկն
 25 ՚ի նոսա. և աշխարհն ձեռնաբու էր ՚ի նոսա: ²⁵ Եւ ընտրեաց Բաքիդդ
 26 արս անօրէնս, և կացոյց իբրև փեսարս ՚ի վերայ նոցա, ²⁶ որ քննէին
 և խնդրէին և ածէին զբարեկամսն Յուդայի առ Բաքիդդ, և խնդրէին
 27 վրէժ ՚ի նոցանէ, փառապեցուցանէին և այլն առնէին. ²⁷ և նեղէին և
 ծաղր առնէին զԻսրայէլ. զի ո՛չ երբէք լեալ էր այս յորմէ հետք երևեցաւ
 28 մարգարէ: ²⁸ Եւ ժողովեցան ամենայն բարեկամքն Յուդայի, և չոզան
 29 առ Յովնաթան Ափուս՝ և ասեն. ²⁹ Եղբայր քո Յուդա մեռան, և այր չիք
 որ նման է նմա ելանել ընդդէմ թշնամոյ, փա՛լ պատասխանի այրոցիկ
 30 որ եկեալ թշնամութեամբ նեղեն զագգս մեր: ³⁰ Այլ զքեզ ընտրեցաք
 մեք ՚ի փեղի նորա, զի եղիցես դու իշխան ՚ի վերայ մեր. լինել մեզ
 31 առաջնորդ՝ և փա՛լ պատերազմ ընդ թշնամիս մեր: ³¹ Եւ յա՛նձն առ
 Յովնաթան ՚ի ժամանակին յայնմիկ զառաջնորդութիւն. և համբարձաւ
 32 նա փոխանակ Յուդայի եղբօր իւրոյ: ³² Իբրև զիսրայ Բաքիդդ՝ խնդրէր
 33 սպանանել զՅովնաթան և զՇմաւոն զեղբայր նորա. ³³ և փախեան նոքա
 յանապարս Թակովեայ. և եկին բանակեցան ՚ի ջուր անդր Ակուսասափառ:
 34 ³⁴ Եւ զիսրեաց Բաքիդ գօրն շարաթուց, և եկն ինքն բանակեցաւ գօրօքն
 35 իւրովք յայնկոյս Յորդանան գետոյ: ³⁵ Եւ առաքեաց առ նոսա զեղբայր
 մի զիւր՝ զօրագլուխ զօրաց բազմաց, և աղաչեցին զՆաբաբացիս զբարեկամս
 իւրեանց, յա՛նձն առնէին նոցա զկահ և զգրաստ՝ և զամենայն ինչս որ
 36 մնացեալ էր ՚ի բնի իւրեանց: ³⁶ Եւ ելին որդիքն Յամբրեայ որ ՚ի մէջ

14 *Ունակք.* Եւ անդրէն ՚ի վերայ յար: 15 *Ունակք.* Ի կողմանս լերինն
 Ազովարայ: 17 *Ունակք.* Յերկոցունց կողմանց անկեալ յերկիր թա: 18 *Յօրինակիկն*
կարմրադեղնով նշանակիլ բանս. Անդ անկանէր Յուդա: 22 *Այլք.* Որ արարեալ էր
 Յուդայի: 23 *Ունակք.* Յեւ մահուն Յուդայի: 30 *Այլք.* Արդ զքեզ ընտրեցաք:
 33 *Ունակք.* Անդր Ակուսասափառ. կամ՝ Ասկու Ասփառ: 35 *Ունակք.* Եւ աղաչէին զՆաբաբար:

Դամասայն էին, ըմբռնեցին զՅոհաննէս, և առին զնացին կահիւ հանդերձ ընդ իրեանցն: ³⁷ Յեպ ժամանակացս այսոցիկ աճդ եղև Յովնաթանսը և Շմաւոնի եղբարց նորա, եթէ որդիքն Ամբրեայ հարսանիս արարին. և առեալ ածէին զհարսն յԱբղաղաթայ՝ դուստր միոյ ուրումն՝ ՚ի մեծամեծաց աւագաց Քանանացոց անտի, մեծաւ չուով անչափ հանդերձի: ³⁸ Եւ յիշեցին նոքա զՅոհաննէս զեղբայրն իրեանց. ելին մտին նոքա ՚ի 38 դարան ՚ի ծործոր լերինն: ³⁹ Եւ ամբարձին զաչս իրեանց, տեսին զի 39 գայր չո՛ւ մեծ՝ և ամբոխ բազում. և ե՛լ փեսայն փեսափրօքն և եղբարքքն հանդերձ, և փողովք և թմբկաւ, և պէսպէ՛ն արուեստականօք, և բազում վառելովք: ⁴⁰ Եւ ելին սոքա ՚ի դարանէ աստի, սպանին զբազումս, և 40 բազում վիրաւորս արձակեցին, և զվառեալսն փախստեայ՝ արարին. և առին յաւարի զկահ և զհանդերձ. և զչուն աւար հարկանէին: ⁴¹ Եւ 41 դարձան հարսանիքն ՚ի կոծ, և ձայն արուեստականացն՝ ՚ի սուգ և յողբս դարձաւ: ⁴² Եւ ինդրեցին սպառ սպառ զվրէժ արեան եղբօրն իրեանց. և դարձան ՚ի մարգն Յորդանան գետոյ: ⁴³ Իբրև գիտաց 43 Բաքիդդ՝ ա՛ն զօրս և խաղաց ՚ի վերայ նոցա, և եկն եհաս յանձաւան Յորդանան գետոյ: ⁴⁴ Ասէ Յովնաթան ցօրսն իւր. Եկայք յարհցոք մարտի դիցոք վասն ոգւոց մերոց. զի ո՛չ է այսօր իբրև գերեկն և իբրև զեռանտն: ⁴⁵ Եւ ահաւասիկ զօրք ճակարեալ յանդիման մեր. ո՛չ 45 ամուր թաքստի՝ ո՛չ դաշտ փախստի. և գետս Յորդանան շուրջ զմեք պատեալ է: ⁴⁶ Արդ եկայք ձայն բարձցոք յերկինս, յարձակեսցո՛ք ՚ի 46 վերայ, թերևս ապրեսցիք ՚ի ձեռաց թշնամեաց մերոց: Զբանսն ասաց, և անդէն խառնեցաւ յարձակեցաւ ՚ի վերայ Բաքիդեայ: ⁴⁷ Ա՛յն ինչ լի- 47 նէր զոգիսն ՚ի զիրկս իւր թափել, և նա յե՛րս կոյս կործանեցաւ. ⁴⁸ և 48 հոսեցան Յովնաթան և որ ընդ նմա էին ՚ի դարե՛ւ անտի: ⁴⁹ Ա՛նդ հարին 49 կոտորեցին Բաքիդեանք՝ ՚ի Յուդայի գնդէ անտի արս հազար մի. և դարձան յԵրուսաղէմ: ⁵⁰ Սկսան շինել քաղաքս ամուրս յերկրին Նրեաստանի, և զամուրսն Երիքովի, և զԱմաւեայ, և զԲեթորեայ, և զԲեթելայ, և զՄիւնաթարովայ, և զՍտեփայ. ՚ի պարիսպս ամրացեալս, և ՚ի դրունս հօրս, և ՚ի նիգս հաստարունս: ⁵¹ Եւ պահապանս կացուցին 51 թշնամութեամբ ՚ի վերայ Իսրայէլացոց. ⁵² և ամրացուցին զքաղաքն 52 Բեթսովրայ, և զԳազերամ, և զակառն. և կացոյց ՚ի նմա զօրս բազումս՝ և համբարս յոյժ: ⁵³ Եւ ա՛ն նա զորդիս իշխանաց երկրին ՚ի պատանդս, 53 և եղ զնոսա յակառն Երուսաղէմի ՚ի պահեստ: ⁵⁴ Յամին հարիւրորդի 54 փասներորդի. յամսեանն երկրորդում, հրամայեաց Յակիմոս քակել զպարիսպսն սրահիցն սրբութեան ներքնոյ. և սկսան քակել զգործն

37 Ոմանք. Յովհաննու և Շմաւոնի, և եղբարցն իրեանց: **Ոսկան.** Մեծաւ չափով անչափ: **40 Ոմանք.** Ի դարանէ անտի: **41 Ոմանք.** Եւ դարձան ձայն արու՛: **43 Բազումք.** Իբրև լուս Բաքիդդ՝ ա՛ն զօրս: **44 Ոմանք.** Իբրև գերեկն և զեռանդն: **45 Այլք.** ճակարեալ են յանդիման... և ո՛չ դաշտ փախստի: **46 Ոմանք.** Ապրեսցոք ՚ի ձեռաց թշնամեաց մերոց: **48 Ոսկան.** Եւ որք ընդ նմա էին ՚ի դարանէ անտի: **49 Ի լուս.** Ի Յովնաթանու գնդէ անտի. *համաձայն ոմանց ՚ի բնաք՝: Ուր ոմանք.* և Յուդայի գնդէ անտի: *Իսկ Ոսկան.* ԶԲաքիդեանս, և Յուդայ ՚ի գնդէ ան՛: **52 Այլք.** Եւ զԳազերայ, և զակառն: *Ուր յօրինակին.* Զօր բազումս: **53 Ոմանք.** Եւ եղ զնոսա յամրոցն Երուսաղէմի:

55 մարգարեից: ⁵⁵ Ի ժամանակին յայնմիկ հարաւ Յակիմոս, և խափանեցան
գործք նորա. քակեցան երախք նորա. պապանձեցաւ և ո՛չ կարէր խօ-
56 սել բան մի և հրաման տալ վասն Կան իւրոյ: ⁵⁶ Եւ մեռաւ Յակիմոս ՚ի
57 ժամանակին յայնմիկ մեծաւ Կանջանօք: ⁵⁷ Իբրև եպես Բաքիդդ, եթէ
մեռաւ Յակիմոս, դարձաւ անդրէն առ արքայն. և դադարեաց երկիրն
58 Նրեաստանի ամս երկուս: ⁵⁸ Խորհեցան անօրէնքն և ասեն. Ահաւաղիկ
Յովնաթան և որ ընդ նմա են՝ խաղաղութեամբ նստին բնակութեամբ
յանհոգս. արդ՝ եկայք ածցուք զԲաքիդդ, և ըմբռնեսցէ զոռոս ամենեսին
59, 60 ՚ի գիշերի միում: ⁵⁹ Գնացին խորհեցան ընդ նմա: ⁶⁰ Նա՛ խաղաց գալ
վաղվաղակի գօրօք բազմօք: Եւ առաքեաց նա հրովարտակս գաղղ՝ առ
խորհրդակիցս իւր որ էին ՚ի Նրեաստանի, զի ըմբռնեսցեն զՅովնաթան
և որ ընդ նմա էին. և ո՛չ կարէին, զի ազդ եղև նմա բանք խորհրդին:
61 ⁶¹ Եւ կալան նոքա արս յերկրին առաջնորդաց չարեացն յիսուն մի, և
62 անդէն խոխողեցին: ⁶² Եւ խոյս ետուն Յովնաթան և Շմաւոն և որք ընդ
նոսա էին ՚ի Բեթթես ՚ի յանապարն. և խրամակարկատ արարին գնա,
63 և ամրացուցին գնա: ⁶³ Եւ իբրև եպես Բաքիդդ, զօրահատոյց լինէր,
64 և գայր պաշարէր. ⁶⁴ մարտ եղեալ զԲեթթեսեաւ, և մարտնչէր աուրս
65 բազումս. և առնէին կանգնէին շուրջ զնովաւ մենքենայս: ⁶⁵ Եւ եթող
Յովնաթան զՇմաւոն զեղբայր իւր ՚ի քաղաքի անդ, և եկն ել նա ՚ի
66 գաւառ անդր. և եկն արթամ. ⁶⁶ եհար զՈղոմերա և զեղբարս իւր, և
զորդիսն Փասիրոնայ ՚ի խորանի իւրեանց. և սկսաւ ելանել հարկա-
67 նել զգօրսն: ⁶⁷ Եւ Շմաւոն և որ ընդ նմա էին. ելին հրձիգ արարին
68 զմենքենայս. ⁶⁸ և մարտ պատերազմի եղին ընդ Բաքիդայ. ՚ի պար-
տութիւն մապնեցան ՚ի նոցանէ. զի էր խորհուրդն այն և արշաւան
69 նորին ընդունայն: ⁶⁹ Եւ բարկացաւ սրտմտութեամբ ՚ի վերայ արանցն
անօրինաց, որ իւրա՛րն ետուն նմա արշաւել յերկիր նորա. սպա՛ն նա
զբազումս ՚ի նոցանէ, և խորհեցաւ նա դառնա՛լ յերկիր իւր ուստի եկեալ
70 էր: ⁷⁰ Իբրև գիւրաց Յովնաթան՝ առաքեաց զկնի նորա հրեշտակս, և
խօսէր ընդ նմա խաղաղութեամբ, դնել ուխտ, և դարձուցանել նմա
71 զգերին ամենայն: ⁷¹ Յանձն առ և արար որպէս խօսեցան նա ընդ նմա.
և երդուաւ նմա, թէ այլ ո՛չ ևս խնդրեցից ՚ի վերայ ձեր չարիս. մինչև
72 կենդանի՛ իցեն: ⁷² Եւ դարձոյց անդրէն զգերին որ առեալ է յառաջու
յերկրէն Նրեաստանի. և ինքն գնաց յաշխարհ իւր, և այլ ո՛չ ևս դիմեաց
73 դառնալ ՚ի սահմանս նոցա. ⁷³ և դադարեաց սուր յԻսրայէլէ: Եւ բնակե-
աց Յովնաթան ՚ի Մաքմաս. և սկսաւ դարել Յովնաթան զժողովուրդ
իւր, և ստարակել զանօրէնսն յԻսրայէլէ:

10 ¹ Յամին հարիւրորդի վաթսներորդի ել Աղ՛եքսանդրոս Անպիոքեան **ԺԵ**

54 *Ունակք.* Հարիւրորդի յիսներորդի... սրբութեան ՚ի ներքոյ: *Ուր Ոսկան յաւելու Յիսներորդի երրորդի: Յօրհնակին.* Կակիմոս. այլ ՚ի լուս՝ ուղղագրի՝ Յակիմոս. *համաձայն այլոց:* **60** *Ոսկան.* Ազդ եղև նմա վասն խորհրդոյն: **61** *Ունակք.* Եւ նոքա կալան... չարաց... և խոխողեցին: **65** *Ի լուս՝.* Եւ եկն Յովնաթան (66) եհար զՈղոմերա և զեղ՞. *համաձայն ունակց ՚ի քնար՞:* *Ուր Ոսկան.* Եկն Արթամէ: (66) Էհար զՈղստերայ: **67** *Ի լուս՝.* *նշանակի երկիցս.* Ելին ելին: **69** *Ի բազումս պակասի.* Ի վերայ արանցն *անօրինաց,* որ: **70** *Բազումք.* Եւ խօսէր ընդ նմա խաղաղութիւն: **71** *Ունակք.* Չարիս. ցորչափ կենդանի իցեն: **72** *Ունակք.* Չոր առեալ էր յառաջ յերկրէն:

Եպիփան, և ա՛ռ նա զքաղաքն Պրոդոմայեցոց, ընկալան զնա. և թագաւորեաց նա ա՛նդ ՚ի նմա: ²Լուաւ Դեմետր արքայ, եթէ ժողովեաց զօրս բազումս, ² և ե՛լ րալ ընդ նմա մարդ պատերազմի: ³Եւ յղեաց առ նա Դեմետր ³ բանս խաղաղութեամբ, զի մեծարեացեն նոքա զնա. ⁴Աճապարեսցուք ⁴ ասէ զնել ընդ նմա ուխտ խաղաղութեամբ, մինչև՛ եղեալ իցէ ընդ նոսա ուխտ Աղ՛եքսանդրեայ վասն մեր: ⁵Եւ գիտեմ յուշ լիցին նմա չարիքն ⁵ զոր անցուցաք մեք ընդ նմա և ընդ եղբարս նորա և յազգս նորա: ⁶Եւ ⁶ եր նմա իշխանութիւն ժողովել զօրս, և պատրասպել զէն, զի լիցի նա նիզակակից նորա. և զպատանդսն որ էին յակառն հրամայեաց րալ ՚ի ձեռս նորա: ⁷Եւ եկն Յովնաթան յերուսաղէմ. ընթերցաւ նա զթուղթն ⁷ առաջի ամենայն ժողովրդեանն, առաջի այնոցիկ որ յամրի՛ ա՛նդ էին: ⁸Եւ երկեա՛ն նոքա երկիւղ յոյժ. զի լուան եթէ եր նմա իշխանութիւն ⁸ արքայն ժողովել զօրս: ⁹Սակայն ածին կալան զպատանդսն առաջի ⁹ նորա, և եր զնոսա ցընրա՛նիս իւրեանց: ¹⁰Եւ բնակեցաւ Յովնաթան ¹⁰ յերուսաղէմ, սկսաւ շինել և նորոգել զքաղաքն. ¹¹ և ասէ ցայնոսիկ, որ ¹¹ զործէին զգործն շինուածոց պարսպացն. Շինեցէք ասէ զպարիսպդ, և զլեառն Սիոն շուրջ, ՚ի չորս կոյս յորձաքար վիմաց: Եւ արարին այ՛նպէս: ¹²Փախստեայ զնացին այլազգիքն՝ որ էին յամուրս ա՛նդ. որոց ¹² շինեաց յայնժամ Բաբելո՛ղ՝ ¹³ և եթող զնոսա յիրաքանճիւր րեղոջ. և ¹³ զնաց նա յերկիրն ուսփի եր: ¹⁴Եւ ՚ի Բեթսուլր մնացեալ էին ոմանք՝ ¹⁴ որոց թողեալ էր զօրէնսն և զհրամանս. զի նա՛ էր ամուր: ¹⁵Իբրև լուա ¹⁵ Աղ՛եքսանդրոս արքայ զաւերիսն զոր եր բերել Դեմետրիոս առ Յովնաթան, և պատմեցին նմա զպատերազմ քաջութեամբ, որ արարեալ էր եղբարքք իւրովք, և զվիշրսն որ անցուցեալ էր ընդ նոսա. ¹⁶ և ասէ. ¹⁶ Միթէ կարեմք ուրեք զրանել այր մի այնպիսի. առէք առնեմք զնա մեզ բարեկան և թիկունս: ¹⁷Եւ հրամայեաց առնել առ նոսա հրովարարակ ¹⁷ ըստ բանիցս այսոցիկ: ¹⁸Արքայ Աղ՛եքսանդրոս՝ առ եղբայր Յովնաթան ողջոյն: ¹⁹Ազդ եղև մեզ վասն քո, եթէ այր քաջ զօրութեամբ ես, ¹⁹ և արժանի՛ ես դու լինել մեզ բարեկան: ²⁰Արդ կացուցաք մեք զքեզ այսօր գլուխ քահանայապետութեան ազգի քոյ. և բարեկան արքայի կոչել զքեզ: Եւ եր րանել նմա պսակ ոսկի և ծիրանիս: Արդ կալ լիցի քեզ յուխտի մերում, և պահել զհաւաք բարեկամութեան առ մեզ. ո՛ղջ լեր: ²¹Եւ ա՛ռ՝ զզեցաւ Յովնաթան զայն ընփիր պատմուճան: Յամին հարիւրորդի վաթսներորդի ելթներորդի, ՚ի րօնին րարեկանաց րաղաւարահարաց ժողովեցին զօրս, կազմեցին զէնս, և ուրախ եղեն: ²²Եւ լուան Դեմետր զբանս զայս, րրպմեցաւ յոյժ. ²³ և ասէ. ²³ Զի՛նչ ^{22, 23} զործ զործեցաք, զի ո՛չ մեք մեզ արարաք զնոսա թիկունս: Եւ արդ աճապարեաց Աղ՛եքսանդրոս, և խօսեցաւ ընդ նոսա ՚ի հաշրտութիւն,

10. 1 Այլք. Զքաղաքն Պրոդոմեացոց: **3 Ի լուա՛.** Եւ յղեաց առ Յովնաթան՝ Դեմետր. *համաձայն ոմանց ՚ի բնաք՛:* **4 Ոմանք.** Աճապարեսցուք զնել ընդ նոսա ուխտ խաղաղութեան: **5 Այլք.** Ընդ նա և ընդ եղբարս: **6 Ոմանք.** Նիզակակից նմա: **7 Ոմանք.** Զթուղթսն առաջի: **11 Ոմանք.** Զպարիսպդ... ՚ի չորեքկոյս յոր՛: **12 Այլք.** Փախստեայ զնային: **14 Յօրինակին.** Թողեալ էր զամօրէնսն և զհրա՛: **15 Ոմանք.** Եւ զվիշրսն որ անցեալ էր ընդ նոսա: **16 Ոսկան.** Այր մի այնպիսի, զի առնիցեմք զնա մեզ: **21 Ոմանք.** Տինգերորդի, ՚ի րօնին... և կազմեցին... և ուրախ լինէին:

24 և արար իր ձեռն հասարակության զՆրեասարան: ²⁴ Արդ առէք և մեր գրեսցուք առ նոսա բանս մխիթարության մեծարանաց և պարգևաց, 25 զի եղիցին նոքա մեզ յօգնականություն: ²⁵ Եւ եւր փանել նոցա հրովարտակս ըստ բանիցս այսոցիկ. Արքայ Դեմեպրիոս՝ առ ազգն Նրեից ողջոյն. 26 ²⁶ քանզի պահեցէք դուք զուխարս և զղաշինս զոր ընդ մեզ եղիք. կացէք մնացէք դուք ՚ի մերուն բարեկամութեան, և ոչ ձեռնարու եղէք ՚ի թշնամի. 27 լուաք մեր և ուրախ եղեաք: ²⁷ Եւ արդ՝ կացէք մնացէք պահեցէք դուք առ մեզ զնոյն հաւար. ²⁸ և մեր հապուսցուք ձեզ թողութիւնս բազումս, 28 և փացուք ձեզ պարգևս բազումս: ²⁹ Եւ արձակեսցուք զձեզ՝ և թողցուք զամենայն Նրեայ ՚ի հարկաց, և զբաժ զաղտիցն և զպսակաց. և փոխանակ երրորդաց սերմանն: ³⁰ Եւ զհասարակաց այգոյն և զծառոյն որ գայր ինչ, թողում ձեզ յայսմ օրէ և առ յապա. և յերիցն օրինաց որ յաւելան ՚ի ձեզ, և ՚ի Շամրպացիս, և ՚ի Գալիլեացիս. յայսմ հետէ և 31 ՚ի յախտեանս ժամանակաց: ³¹ Եւ յԵրուսաղէմ նուիրեալ՝ սուրբ թողեալ կացցէ շուրջ զասհմանօք իւրովք հանդերձ, և ՚ի փասանորդէ զմաքս ձեզ թողեալ լիցի: ³² Եւ զիշխանութիւն զամրիդ ՚ի ներքս փուտալ լիցի ցքահանայապետդ, և կացուցէ դա ՚ի նմա արս զոր ինքն ընտրեսցէ պահել զդա: ³³ Եւ ամենայն անձն Նրեի որ ՚ի գերութեան գարցի՝ յերկրէն Նրեասարանի յամենայն թագաւորութեան իմում, արձակեալ ձրի առանց 34 փրկանաց. զամենայն հարկս՝ հասի և մաքսի և զրասարու: ³⁴ Եւ յամենայն փօնս փարեկանաց, շաբաթք և գլուխք ամսոց, և աւուրք յառաջ քան զփօնն, և երեք երեք աւուրք զկնի փօնին, եղիցին ապահարկ 35 թողեալ ամենայն Նրեից որ իցեն ՚ի թագաւորութեան իմում. ³⁵ մի՛ իշխեսցէ 36 պահանջել նեղել զոք վասն ամենայն իրաց իմոց: ³⁶ Եւ առաջինք գարցին նոքա ՚ի զօրս արքունի ՚ի վեց հարիւր հազար զօրական. և պարզեք էլցեն նոցա որպէս օրէն է ընդ առաջին զօրս արքունի՝ ընդ մեծամեծս: 37 ³⁷ Եւ ՚ի նոցանէ դարձեալ հասարակացի ՚ի ձեռնանէ արքունի որ են հաւարարին: Եւ իշխանք և վերակացուք եղիցին նոցունց: Եւ զնասցեն նոքա ըստ օրէնս իրեանց որպէս հրաման եւր արքայ երկրին Նրեասարանի: ³⁸ Եւ զերիս օրէնս որ յառաջագոյն եղեալ էր Նրեասարանայց, յերկրէն Շամրպացոց անդրէն դարձուցանել ՚ի Նրեասարան, և համարել ընդ երկուսին մի օրէնս. զի մի՛ այլ իշխան ձեռնահան լիցի ՚ի վերայ 39 նոցա, այլ քահանայապետն: ³⁹ Եւ զքաղաքն Պրոզոմայեցոց փուտալ լիցին նոցա պարզ և ՚ի նուէրս սրբութեանցն որ յԵրուսաղէմն են, ՚ի պէտս ծախիցն որ ՚ի սուրբս անդր ծախիցին: ⁴⁰ Եւ ես փաց ամ յամէ հնգգերասան հազար կշիռ արծաթոյ՝ յարքունի համբարուէ, ՚ի կող-

29 Ոսկան. Եւ զբաժ աղիցն և պսակաց: **30 Ի լուս.** Որ գայր ինձ. *համաձայն ոմանց ՚ի քնարք*: Այլք. Եւ զհասարակոց այգոյն... յայսմ օրէ և յապա: **31 Ոմանք.** Զմաքս ձեր թո՛ւ: **33 Ոմանք.** Յամենայն ՚ի թագաւորութեան... արձակեալ լիցի ձրի: **36 Ի լուս.** Եւ առաջինք գրեցին. *համաձայն ոմանց ՚ի լուս*: *Յօրինակին թուագրով այսպէս ղնի.* Ի ՈՌ- զօրական. *ըստ որում ունի և այլ օրինակ մի. և միւս այլ՝ ՚ի Զ հարիւր Ռ: Բակ երկու օրինակք համեմատ միմեանց ղնեն*. արքունի ԶՌ- զօրական. և Ոսկան. քսան և վեց հազար: **38 Ոմանք.** Եւ համարել երկուսին ընդ մի օրէնս: **39 Ոսկան.** Եւ քաղաքն Պրոզոմեաց՝: *Ոմանք.* Տուեալ լիցի նոցա ՚ի պարզս ՚ի նուէրս սրբոցն:

մանց ուստի արժան իցէ: ⁴¹ Զամենայն մթեր զոր նոքա ոչն կարէին 41
 լնուլ՝ յարքունոնսպ լիցի, որպէս ընդ առաջին ազգսն, ⁴² յայսմ հետք 42
 փացեն յարքունի՝ փարազէ: Եւ ՚ի վերայ այտորիկ զհինգ հազար կշիռ
 արծաթոյն՝ զոր առնուն ՚ի մրիցն սրբութեանն ըստ համարոյ փարոյն.
 և այդ թողեալ լիցի, զի ա՛նկ է այդ քահանայից և պաշտօնէից: ⁴³ Որ մի– 43
 անգամ դիմեսցէն ոք փախստեայ անկանել ՚ի փաճար անդր յԵրուսաղէմ,
 կամ որ միանգամ ՚ի սահմանաց դորա իցէ որ պարտիցի ոք ինչ յարքունիս,
 թողեալ լիցի նմա. և ինքեանք արձակեալ լիցին: ⁴⁴ Եւ ամենայն ինչ որ 44
 արարեալ կործանեալ իցէ շինուածոց սրբոցդ, շինեսցին նորոգեսցին,
 և ծախ համարոյն յարքունոնսպ վճարեսցի: ⁴⁵ Եւ շինեսցեն զպարիսպն 45
 Երուսաղէմի, ամրացուցեն շուրջանակի. և ծախ համարոյն յարքունոնսպ
 վճարեսցի: Եւ ամենայն պարիսպք ամրաց Նրէասպանի շինեսցին: ⁴⁶ Եւ 46
 իբրև լուսւ Յովնաթան և ժողովուրդն զբանս զայս, ոչ ինչ հասարարեսցին՝
 և ոչ յանձն առին, զի յիշեցին զգարիսն մեծամեծս որ արարեալ էր
 յԵրուսաղէմ, և նեղութիւնս յոյժ զոր նեղեցին նոքա գնոսա: ⁴⁷ Այլ հաճեցա՜մ

ԺԶ ⁴⁸ Զօրաժողով լինէր արքայ, և կուրեր զօրս բազումս զալ փալ պա– 48
 փերազմ ընդ Դեմեպրեայ: ⁴⁹ Եւ եկին բախեսցան թագաւորքն երկոքին 49
 ընդ միմեանս. ՚ի փախոնսպ դառնայր գունդն Դեմեպրեայ, յաղթական
 լինէր նոցա Աղ՛էքսանդրոս. ⁵⁰ և սասարկացուցանէր զճակար մարտին 50
 ՚ի վերայ նոցա մինչև արևուն մրանելոյ: Ա՛նդ յայնմ աւուր անկանէր
 Դեմեպր առաջի Աղ՛էքսանդրի. հարկանէին վանէին և առ օրին զգործն
 վճարէին: ⁵¹ Նրեշար՛կս արձակէր Աղ՛էքսանդրոս յերկիրն Եգիպտա– 51
 ցոց՝ զի դարձաւ փերութիւն իմ յիս, առ Պարդոմէոս արքայ. պարզան
 փայր ՚ի բանից ըստ օրինակիս ըստ այսմիկ. Այս ինչ յայրնի լիցի
 քեզ արքայդ Եգիպտացոց, ⁵² զի դարձան փերութիւն իմ յիս, և նստայ 52
 ես յաթոռ հարց իմոց, ՚ի ձեռն առի զիշխանութիւն իմ, հարի վանեցի
 զԴեմեպրիոս զօրօք իւրովք, և նուաճեցի՝ անդրէն զաշխարհն իմ. ⁵³ ՚ի 53
 մարտ պարտեալմի հարի վանեցի զնա և զօրս իւր, և նստայ յաթոռ
 թագաւորութեան նորա: ⁵⁴ Արդ ե՛կ հասարարեսցուք ՚ի միջի մերում 54
 զհասարարութիւն խաղաղութեան. փո՛ր ինձ դու զդուստր քո կնութե–
 ան, զի արժանի՝ լիցի ինձ, և ես քեզ եղէց արժանի փեսայութեան:
⁵⁵ Եր պարասխանի արքայն Եգիպտացոց և ասէ. Օրն յաւուրս բա– 55
 րութեան յորում դարձար դու յերկիր նախնեաց քոց, և նստար դու
 յաթոռ արքայութեան հարց քոց: ⁵⁶ Եւ ես պարտաստեալ եմ ՚ի կամս 56

40 *Ոմանք.* Յարքունի համարով: **42** *Ոմանք.* Զոր առնուին ՚ի մրիցն սրբութեան:
43 *Ոմանք.* Դիմեսցէ ոք... որ պարտիցէ ոք: **45** *Ոսկան.* Ամրոցաց Նրէասպանի:
46 *Այլք.* Ոչինչ հասարացին, և ոչ յանձն ա՛: *Ոմանք.* Արարեալ էր ընդ Երուսաղէմ:
47 *Ոսկան.* Ընդ հասարարութիւն Աղէքսանդրեայ զի: *Այլք.* Բանիցն ՚ի խաղաղութիւն:
48 *Ոսկան յաւելլու.* Արքայ Աղէքսանդրոս. և կուրեր: **50** *Այլք.* Եւ սասարկացուցանէր
 զճակարամարտն ՚ի վերայ նոցա: **51** *Յոմանս պակասի.* Եգիպտացոց, զի դարձաւ
 փերութիւն իմ յիս, առ Պարդո՛: *Ոմանք.* Պարզամ փայր բանից: **52** *Ոմանք.* ՚ի ձեռին
 առի զիշխ՛: **54** *Յօրինակին պակասէր.* Եւ ես քեզ եղէց արժա՛: **55** *Ոմանք.* Յաւուրս
 բարութեամբ:

քաղցրութեան առնել զայս ամենայն որպէս գրեցէր դու առ իս. բայց ե՛կ յանդիման լիցուք միմեանց ՚ի քաղաքն Պարղմացոց, զի Կրօնացոց զմիմեանս. և փեսայացուցից զքեզ ինձ՝ որպէս և ասացեր: ⁵⁷ Եւ ե՛կ Պարղմէնս արքայ յերկրէն Եգիպտացոց, ինքն Կղէնպարրա դստերքն հանդերձ ՚ի քաղաքն Պարղմէացոց. յամին հարիւրորդի վաթսներորդի երկրորդի: ⁵⁸ Եւ յանդիման եղեն թագաւորքն երկրքեան միմեանց, և ետ զԿղէնպարրա զդուստր իւր. և արարին հարսանիս մեծաւ պարաստութեամբ՝ մեծաւ փառօք ըստ օրէնս թագաւորաց ՚ի քաղաքին Պարղմէացոց:

⁵⁹ ⁵⁹ Ե՛ր հրովարտակա Աղ՛էքսանդրոս առ Յովնաթան, զի եկեցէ նա առ ⁶⁰ նա: ⁶⁰ Խաղաց գնաց Յովնաթան մեծաւ փառօք ՚ի քաղաքն Պարղմէացոց, և եկն յանդիման եղև թագաւորացն երկրցուն մեծապէս պարարագօք.

⁶¹ և եգիպ շնորիս ՚ի նոցանէ: ⁶¹ Եւ կուրեցան ՚ի վերայ նորա արք անօրէնք յԵրուսաղէմէ, ամբաստան լինել զնմանէ. և ո՛չինչ անսայր թագաւորն ⁶² նոցա: ⁶² Նրաման ետ արքայ մերկացուցանել զՅովնաթան ՚ի հանդերձից իւրոց. և զգեցուցին նմա ծիրանիս, և ընդ ի՛ր նստոյց զնա: ⁶³ Եւ ասէ ցիշխանսն. Արդ երթիջի՞ք դուք ընդ նմա, և ընդ ամենայն քաղաքս քարո՛գ փաջիք կարդալ. զի մի ոք իշխեսցէ ամբաստան լինել վասն դորա. և մի ոք նեղեսցէ զդա մինչև բանի՛ն միով: ⁶⁴ Եւ եղև իբրև Կրօնացոց զփառս նորա, և լսէին զձայն բարբառոյ քարոզին, և Կրօնացոց զի զգեցեալ էր ծիրանիս՝ փախչէին, թաքչէին, կորնչէին ամենայն չարախօսքն: ⁶⁵ Եւ փառաւորեաց զնա թագաւորն ընդ առաջին քարեկամսն, և արար զնա սպարապէ՛ր կուսակալ: ⁶⁶ Եւ գնաց Յովնաթան յԵրուսաղէմ լի՛ ուրախութեամբ և խաղաղութեամբ:

⁶⁷ ⁶⁷ Դարձեալ յամին հարիւրորդի վաթսներորդի՝ հինգերորդի. եկն ԺԷ Դեմետրիոս որդի Դեմետրեայ ՚ի կողմանց Կրեպացոց՝ յերկիրն հարց իւրոց: ⁶⁸ Տրտմեցան յոյժ Աղ՛էքսանդրոս՝ դարձան անդրէն ՚ի քաղաքն Անտիոքացոց: ⁶⁹ Եւ կացոյց անդ Դեմետրիոս՝ զԱպողոնիոս, որ էր յառաջ ՚ի վերայ ստորին Ատրեստանայց, և ժողովեաց նա զօրս բազումս. և եկն բանակեցաւ նա զՅամնեաւ: Առաքեաց նա առ Յովնաթան քահանայապետ, և ասէ. ⁷⁰ Դու միայն վերացեալ հպարտացեալ կան ՚ի վերայ մեր, և ես եղէ ծաղր նախապանաց վասն քո. ընդէ՛ր դու նազիս ՚ի վերայ մեր լերամբբոյ: ⁷¹ Արդ աղէ՛ դու՝ եթէ յուսացեալ ես ՚ի զօրսդ քո. ե՛կ էջ դու ՚ի դաշտ այսր առ մեզ զի յանդիման լիցուք միմեանց. զի գո՛ն և աստ ընդ իս զօրք քաղաքաց: ⁷² Արդ՝ հանց փորձեա՛ր դու՝ Կրօնացոց ո՛ր իցեմ ես, կամ ո՛ր այն իցեն որ օգնականն իցեն ձեզ: Եւ ասեն. Ո՛չ գոյ ձեզ ուրից կռիւ առաջի մեր. զի երկիրս անգամ ՚ի պարտութիւն մարտեցան հարքն ձեր յերկրին իւրեանց: ⁷³ Եւ արդ ո՛չ կարէք դուք զղէմ ունել զայդչափ այրուծիոյ, ՚ի դաշտի ուր ո՛չ գուցէ թուփ թաքստի, և ո՛չ

56 Ունակք. Լիցուք մեր միմեանց ՚ի քաղաքն Պարղմէացոց: **58 Ունակք.** Եւ ետ նմա զԿղէն: *Ոսկան.* Ըստ օրինաց թագաւորաց: **65 Յօրինակին պակասէր.** Եւ արար զնա սպարա՛: **69 Ունակք.** Որ էր ՚ի վերայ ստորին Ատրեսաց... նա զյամնեաւ: **70 Ոսկան.** Ընդէր դու զինիս ՚ի վերայ մեր: **71 Ունակք.** ՚Ի դաշտ այսօր առ մեզ: **72 Ոսկան.** Կամ ոչ այնք իցեն, որք օգնականք: *Յ լուս՝.* Ջի երկիցս անգամ. *համնայն միոյ և եթ օրինակի ՚ի բնաբանի:* Ուր այլ գրչագիրք միաբան համնայն մերումս ունին՝ երկիրս:

Կրեղի փախստեան. և ո՛չ վեմ ապաւինի. և ո՛չ խիճ ՚ի ձեռն՝ ՚ի քար ձգելոյ: ⁷⁴ Իբրև լուաւ Յովնաթան զպարգամն զայն զԱպողոնեայ՝ բարկացաւ ⁷⁴
 ՚ի միտս իւր, յո՛րն եկաց վաղվաղակի. ընտրէր զընտիր ընտիր զօրացն ⁷⁴
 իբրև արս փասն հազար. և զայն ՚ի դուրս յԵրուսաղեմէ. ընդ առաջ եղև ⁷⁵
 նմա Շմաւոն եղբայր նորա, ձեռնտուն լինէր նմա յօգնականութիւն: ⁷⁵ Եւ ⁷⁵
 եկին հասին ՚ի քաղաքն Յուպպեացոց. քաղաքացիքն զդուրս ընդդէմ ⁷⁵
 դնէին, զի պահապանք ոստիկանութեամբ կային Ապողոնեայ ՚ի վերայ ⁷⁶
 նոցա, հարին՝ մարտ պատերազմի եղին ՚ի վերայ քաղաքին: ⁷⁶ Նոքա ⁷⁶
 առ երկիւղի բացին զդրունսն. սոքա մտին և փրեցին ՚ի վերայ քաղա- ⁷⁷
 քին: ⁷⁷ Եւ իբրև զայն լուաւ Ապողոնիոս, կազմեցաւ պատրաստեցաւ՝ առ ⁷⁷
 ընդ իւր երիս հազարս սպառազէնս, և այլ զօրս բազումս. ⁷⁸ և գնաց ՚ի ⁷⁸
 կողմանս Ազովկայ, մօտ քերէր առ դաշտին, զի յուսացեալ էր ՚ի զօրս ⁷⁹
 իւր: Զկնի՛ լինէր նորա Յովնաթան փայլ մարտ պատերազմի: ⁷⁹ Նա ⁷⁹
 եթող հազար հեծեալ ՚ի դարանի զհէտ նորա: ⁸⁰ Իբրև ետես Յովնա- ⁸⁰
 թան եթէ դարան գործեցին զհէտ նորա, եկի՛ն փակեցին պաշարեցին ⁸⁰
 զամրո՛ց դարանակալացն, և շուրջ գնոքօք արկին պարնէջ, և կային ⁸¹
 պահէին յառաւօրէ մինչև յերեկոյ. որպէս հրաման ետ նոցա Յովնա- ⁸¹
 թան: ⁸¹ Վաստակեցին՝ փաժանեցան հեծեալքն, և լուծան: ⁸² Զգողուղի ^{81, 82}
 կալաւ Շմաւոն զնդին իրով, և զայր ձորակին ՚ի վերայ, և անկանէր ⁸²
 զնոքօք՝ մինչդեռ նոքա կային լուծեալք և ձանձրացեալք, անկանէր ՚ի ⁸³
 վերայ. զբազումս անդրէն ՚ի դարանի՛ անդ սատակէր. ⁸³ զբազումս ⁸³
 հեծելազօրս ընդ երեսս դաշտին փախստեայ առաջի երեսաց իրոց ⁸⁴
 փանէր, հարուցանէր մինչև ՚ի կողմանս Նագովկայ. այնչափ շքապ ⁸⁴
 փազնապի ՚ի վերայ հասուցանէր, զի փախստեայքն գնային ՚ի մեհե- ⁸⁴
 անն Դագովնայ ամրանալ անկանէին: ⁸⁴ Նասանէր Յովնաթան զօրօքն ⁸⁴
 հանդերձ. պատեր զմեհեանն Դագովնայ և զքաղաքն Ազովկացոց, և ⁸⁵
 որ շուրջ զնովաւ քաղաքքն էին առնոյր յաւարի. զմեհեանն Դագովնայ ⁸⁵
 ամրացելովքն հանդերձ այրէր հրով: ⁸⁵ Եւ եղեն անկեալքն ՚ի սրոյ՝ ⁸⁵
 այրեցելովքն հանդերձ՝ իբրև արք ութ հարիւր հազար: ⁸⁶ Չուեաց խա- ⁸⁶
 դաց գնաց Յովնաթան անտի, և եկն բանակեցաւ ՚ի կողմանս Ասկաղոնեայ, ⁸⁶
 եկին ելին ՚ի քաղաքէ անտի ընդ առաջ նմա փառօք: ⁸⁷ Եւ դարձաւ ⁸⁷
 Յովնաթան յԵրուսաղեմ զնդան իրով, և բազում աւարաւ. զի բերէր ⁸⁷
 զկապուտ զկողոպուտ բազում զթշնամեաց: ⁸⁸ Եւ իբրև լուան զայս Աղ՛էքսանդրոս, ⁸⁸
 յաւել փառաւորել առաւել ևս զՅովնաթան. ⁸⁹ և ետ փանել նմա շի՛նգղ ⁸⁹
 ոսկի զորօրինակ օրէ՛ն էր ունել եղբարն թագաւորին. և ետ նմա զԱլկլարոն ⁸⁹
 ամենայն սահմանօքն հանդերձ ՚ի ժառանգութիւն:

ԺԸ ¹ Եւ թագաւորն Եգիպտացոց զօրաժողով լինէր՝ կուտէր զօրս բազումս **11**
 իբրև զաւազ առ ափն ծովուն, և նանս բազումս. և խնդրէր նա ունել

73 Ունակք. Ուրոք գուցէ թուփ թագ՝... և ո՛չ խիճ ձեռն ՚ի քար ձգ՝: **74 Ունակք.** Ձեռնտուն լինել նմա: **79 Ունակք.** Ի դարանի զկնի նորա: **82 Ունակք.** Եւ զայր ձորձորակին ՚ի վերայ: **Բագունք.** Անդէն ՚ի դարանի: **83 Այլք.** Նասուցանէր մինչև ՚ի կողմ: **85 Յօրինակին թուագրով այսպէս դնի՛** Աբր ՊՌ. *համաձայն այլոց երկուց օրինակաց: Եւ օրինակ մի՛* Ը հարիւր Ռ: *Բակ երկու օրինակք համեմատք միմեանց ունին՝* ԸՌ: *Եւ Ոսկան.* արք ութ հարիւր: **86 Ունակք.** Ընդ առաջ նմա մեծաւ փառօք. *կամ՝* փառօք մեծօք: **87 Ունակք.** Զկապուտ կողոպուտ բազում թշնամ՝:

2 զարքայութիւնն Աղ'էքսանդրեայ նենգութեամբ, և յաւելլով յիր արքա-
 3 յութիւնն: ² Եւ ել ընդ կողմանս Ասորեսպանեայց բանի խաղաղու-
 4 թեամբ. և նոքա դուռն բանային նմա, և ընդ առաջ երթային նորա.
 5 Բանգի պարուէր էր յԱղ'էքսանդրեայ արքայէ՝ քանգի անէր էր նորա:
 6 ³ Եւ իբրև մարանէր Պարղոմէոս 'ի քաղաքսն, յիւրոց զօրացն պահապան
 7 թողոյր իւրաքանչիւր քաղաքաց: ⁴ Իբրև եկին մերձեցան նոքա 'ի քա-
 8 ղաքն Ազովպացոց, ցուցին նմա զմեհեանն Դագովնայ այրեցեալ, զքաղաքն
 9 և որ շուրջ զիւրև էին այրեցեալ 'ի ժամանակի պարերագմի, և զդիակունսն
 10 որ այրեցեալ էր՝ բերեալ կուրեալ էր կոյրս կոյրս 'ի վերայ ճանապար-
 11 հին: ⁵ Եւ պարմէին առաջի արքային որ զինչ միանգամ զործեաց Յով-
 12 նաթան, և յաչաց հանէին զնա. և թագաւորն լիկ կայր: ⁶ Եւ եկն յան-
 13 դիման եղև Յովնաթան թագաւորին 'ի քաղաքն Յոպպէացոց փառօր
 14 մեծօր. ողջոյն ետուն միմեանց, և եղեն այն օր առ միմեանս: ⁷ Եւ զնաց
 15 Յովնաթան ընդ արքային մինչև 'ի կողմանս գեպոյն որ անուանեալ
 16 կոչի Ազար: Եւ դարձաւ Յովնաթան անդրէն յԵրուսաղէմ: ⁸ Իսկ ար-
 17 քայ Պարղոմէոս փիրեաց 'ի վերայ քաղաքացն ծովեզերեայց՝ մինչև 'ի
 18 քաղաքն Սելևկացոց. և խորհէր 'ի վերայ Աղ'էքսանդրեայ խորհորդ
 19 չարութեան: ⁹ Եւ արձակեաց նա հրովարակս առ Դեմէպր արքայ և
 20 ասէ. Եկ ուխտ դիցուք առ միմեանս՝ և դաշինս կոտցուք, և քաց քեզ
 21 զդուսար իմ զոր ունի Աղ'էքսանդրոս արքայ, և փիրեցես դու 'ի վե-
 22 րայ արքայութեան հօր քոյ. ¹⁰ զի զղջացեալ եմ թէ ընդէր ետու ես
 23 զդուսար իմ նմա կնութեան. զի խորհեցաւ նա 'ի վերայ իմ մահ: ¹¹ Եւ
 24 այսպէս յաչաց հանէր զնա, զի իր ակն եղեալ էր փերութեան նորա:
 25 ¹² Եւ եհան զդուսարն, և ետ Դեմէպրի. և խտրորեցաւ յԱղ'էքսանդրէ, և
 26 յայտնեաց զթշնամութիւն իւր: Եւ եմուր Պարղոմէոս և փիրեաց նա 'ի
 27 վերայ քաղաքացն, և Սելևկեայ ծովեզերեայց: Եւ խորհէր չարութիւն
 28 'ի վերայ Աղ'էքսանդրոս: ¹³ Եկն եմուր 'ի քաղաքն Անփիոքացոց. և
 29 եղաւ զթագ զԱսիացոցն. և պսակեցաւ կրկին թագան Ասիացոց՝ և
 30 թագան Եգիպտացոց: ¹⁴ Բայց Աղ'էքսանդրոս արքայ էր 'ի կողմանս
 31 Կիլիկեացոց 'ի ժամանակին յայնմիկ. զի ապարամբէին մարդիկն 'ի
 32 նմանէ: ¹⁵ Եւ լուաւ Աղ'էքսանդրոս՝ դիմեաց զալ 'ի վերայ նորա մարտի
 33 պարերագմաւ: Եւ ել Պարղոմէոս ընդ առաջ նորա զօրօք բազմօք, և
 34 դարձոյց զնա 'ի պարտութիւն: ¹⁶ Եւ փախստեայ լինէր Աղ'էքսանդրոս 'ի
 35 կողմանս Արաբացոց. զի անդ թաքիցէ և ապրիցէ 'ի նմանէ: Եւ արքայ
 36 Պարղոմէոս բարձրացաւ: ¹⁷ Եւ եկն Զաբեէլ Արուայիկ, եհանր զգլուխն
 37 Աղ'էքսանդրեայ, և ետ քանէլ Պարղոմոսի արքայի: ¹⁸ Եւ Պարղոմէոս մե-
 38 ռաւ յաւուրն երրորդի, և որ էին զամբօքն սափակեցան յամրակնացն:
 39 ¹⁹ Եւ թագաւորեաց Դեմէպր, յամին հարիւրորդի վաթսներորդի ելթն- ժԹ

11. 2 Ունակք. Ընդ առաջ երթային նմա: 3 Ունակք. Պահապանս թողոյր յիւրա՛:

4 Ունակք. Բերեալ կուրեր կոյրս կոյրս: 5 Ունակք. Զոր ինչ միանգամ... և թագաւորն

լիկ կայր: 6 Ունակք. Փառօր մեծաւ: 8 Ունակք. Ծովեզերեաց՝ մինչ 'ի քաղաքն:

9 Այլք. Եւ արձակեաց նա հրեշտակս առ... ուխտ դիցուք ընդ միմեանս: 10 Ունակք.

Զի զղջացեալ եմ ես: 12 Ունակք. Եւ եկն եմուր Պարղոմ՛: 14 Ունակք. Ի կողմանս

Կիլիկեացոց: 17 Ունակք. Տանէլ Պարղոմէոսի. կամ՝ Պարղոմի ար՛:

երորդի: ²⁰ Ընդ աուրսն ընդ այնոսիկ ժողովեաց Յովնաթան զօրս 'ի 20
 Նրեասարսն, զալ մարիս դնել զբերդան որ յԵրուսաղէմ էր. կազմե-
 ցին զնովա շուրջ մենքենայս բազումս: ²¹ Ապա զնացին ոմանք որ 21
 թշնամի՝ էին ազգին Նրէից, արք անօրէնք պարմել թագաւորին, ե-
 թէ Յովնաթան մենքենայս կազմեալ շուրջ զբերդան պարեալ՝ յառնուլ
 պարասարեալ: ²² Իբրև լուա՝ բարկացան յոյժ. չուեաց և եկն 'ի Պարդո- 22
 մէս, եր հրովարպակս առ Յովնաթան, զի մի՛ ևս զբերդն շուրջ պաշարեալ
 պահիցէ. այլ ինքն յարուցեալ վաղվաղակի առ նա հասանիցէ՝ 'ի քա-
 դաքն Պարդոմէացոց զի անդ յանդիման լիցին միմեանց: ²³ Իբրև լուա 23
 Յովնաթան՝ ևն քան զևս պնդել հրամայեաց զպահ բերդին. և ինքն առ
 արս ընփիրս իմասպունս 'ի ծերակոյր ժողովրդենէ անփի, և 'ի քա-
 հանայից անփի. ²⁴ հանդերձեցաւ պարարագօք, ոսկւով և արծաթով, 24
 և եղ զանձն 'ի մահ, զնաց յանդիման լինել թագաւորին 'ի քաղաքն
 Պարդոմէացոց: Եւ եզիւր նա շնորհս 'ի նմանէ. ²⁵ թէպէր և բազումք էին 25
 յանօրինաց անփի ամբասարան զնմանէ: ²⁶ Եւ մեծարեանց զնա թագա- 26
 տրն որպէս առաջինքն իւր. և բարձրացոյց զնա յոյժ առաջի ամենայն
 բարեկամաց իւրոց. ²⁷ և կարգեաց նմա զիշխանութիւն քահանայապետութեանն. 27
 և որ ինչ այլ ինչ պարիւ ունէր յառաջագոյն քան զնա: Կացոյց կարգեաց
 զնա ընդ առաջին բարեկամս: ²⁸ Եւ աղաչեաց Յովնաթան զարքայն, 28
 զի ապահարկ արասցէ զՆրեասարսն, և զերեսին կուսակալութիւնսն, և
 զՇամրին: Եւ յանձն առ նմա փալ նմա երեք հարիւր քանքար: ²⁹ Եւ 29
 հաճոյ թուեցաւ թագաւորին. և վասն այսր ամենայնի հրաման եր
 հրովարպակս փալ առ Յովնաթան օրինակաւս այսուիկ: ³⁰ Արքայ Դեմետրոս
 առ Յովնաթան եղբայր՝ ողջոյն: ³¹ Զպարճէն հրովարպակիս այսորիկ 31
 գրեցաք մեք առ Ղասթենէս եղբայր մեր, նովին օրինակաւ և առ ձեզ
 գրեցաք զի գիտաջիք: ³² Արքայ Դեմետրոս՝ առ Ղասթենէս հայր՝ ող- 32
 ջոյն: ³³ Ազգին Նրէից օգնական նիզակակից՝ ուխտակալ բարեկամաց 33
 մերոց, իրաւունս համարեցաք դիւրել բարի՛ առնել փոխանակ արդա-
 րութեան միամարտութեամբ զոր պահեցին նոքա առ մեզ: ³⁴ Կարգեցաք 34
 մեք զսահմանս Նրեասարսնի, և զերիս օրէնսն՝ Ափարիմ, և Ղուդա, և
 Ռաթամին, յաւելցին 'ի Նրեասարսնի 'ի կողմանս Շամրնի. և ամենայն
 որ ինչ հասի օրէն գայցէ 'ի նոցանէ՝ լիցի՛ այն պաշարօնէից յԵրուսաղէմ.
 փոխանակ արքունական մարիցն որ գայր 'ի նոցանէ ան յամէ յարմարեաց
 երկրին, և 'ի բերոյ ծառոցն պորդոյն: ³⁵ Եւ այլ որ ինչ փարագք արքունի, 35
 կամ փասանորդք, կամ մաքս, կամ ինչ որինչ մուրք յարքունիս իցեն.
 կամ բաժ աղփից, կամ փարագ պսակաց, ³⁶ գայս ամենայն թողցուք 'ի 36
 նոսա. և մի մի ինչ մի՛ յայսցանէ անարգեալ գրցի մինչև յաւիտեանս
 ժամանակաց: ³⁷ Արդ ձեզ փոյթ լիցի առնել պարճէն մի հրովարպակիդ, 37

21 Ոսկան. Յառնուլ պարասարեալ է: **22 Ոմանք.** Չուեաց և եկն Պարդոմէոս: Եւ ոմանք. Եկն 'ի Պարդոմէցիս... 'ի Պարդոմէացոց քաղաքն: **24 Ոմանք.** Եւ եր զանձն 'ի մահ: **27 Ոմանք.** Ունէր յառաջ քան զնա: **28 Ոսկան.** Եւ յանձն էառ նա փալ: **31 Յօրինակին.** Առ Զպարճէնս եղ՛: **33 Ոմանք.** Արդարութեան միամարտութեան: **34 Ոսկան.** 'Ի կողմանցն Շամրնի... հասի օրէն գայր: *Ոմանք.* Եւ 'ի բերոյ ծառոցն պորդոց: **35 Ոմանք.** Կամ որ ինչ մուրք յարքունիս: **36 Ոմանք.** 'Ի նոսա. և մի մի ինչ յայսցանէ:

և քալ առ Յովնաթան՝ զի դիցի 'ի գանձն սրբութեան՝ 'ի դիպան վայր 'ի
 38 նշանաւոր քեղոց: ³⁸ Իբրև երես Դեմեքր արքայ, եթէ հնազանդեցաւ
 ամենայն երկիր առաջի նորա. և ոչինչ էր յաշխարհի որ ինչ ընդդէմ
 դառնայր հրամանաց նորա, հրաման էր արձակել զգօրսն յիրաքանչիւր
 քեղիս. բայց 'ի գօրաց յազգաց հեռաւորաց, և 'ի մարզիկ գնդէ կղզեաց
 կղզեաց ոք:

39 Եւ 'ի թշնամութիւն դարձան ամենայն գօրք ազգաց ընդ նմա: ³⁹ Տրի- Ի
 փոն անուն էր Աղ'էքսանդրեան քոհմին, իբրև երես եթէ գօրքն ամե-
 նայն քրքոննջ են զԴեմեքրեայ՝ գնաց նա առ Իմադկուս Արուայիկ,
 40 որ սնուցանէր զԱնպիոք զպարանեակն Աղ'էքսանդրի: ⁴⁰ Եւ առ նմա՝
 կանխէր՝ զի քացէ նա ցնա՝ զմանուկն, և անցէ թագաւորեցուցէ 'ի
 քեղի հօր իւրոյ. և պարմեաց նմա որ ինչ միանգամ գործս գործե-
 աց Դեմեքր, և զամենայն թշնամութիւնս որ միանգամ գործային գօրքն.
 41 և անդ լինէր առ նմա աւուրս բազումս: ⁴¹ Առաքեաց Յովնաթան առ
 Դեմեքր արքայ, զի հրաման քացէ իջուցանել զգօրսն որ 'ի միջնա-
 քերդի անդ էին, և որ յամուրս անդ էին. զի էին նոքա թշնամութե-
 42 ամբ ընդ Իսրայէլի: ⁴² Եւ առաքեաց Դեմեքրիոս առ Յովնաթան՝ և ասէ.
 Ոչ գայդ միայն արարից քեզ և ազգի քում, այլ փառօք փառաւորեցից
 43 զազգ քո՝ եթէ ժամանակ միայն գրից: ⁴³ Արդ դու բարոք արասցեն,
 առաքեսցես առ իս գունդ մի 'ի թիկունս, զի գօրքս աւասիկ յինէն յերս
 44 կացին: ⁴⁴ Իբրև լուս գայն Յովնաթան, վաղվաղակի գունդ մի յերից
 հազարաց արս ընդիրս սպառազէնս արձակեաց 'ի թիկունս թագաւո-
 րին 'ի քաղաքն Անպիոքացոց. և ուրախ եղև թագաւորն 'ի հասանել
 45 նոցա 'ի ձեռս նորա: ⁴⁵ Իբրև գայն լուսն քաղաքացիքն. ժողովեցան
 յիրաքանչիւր քեղոցէ 'ի մէջ քաղաքին՝ իբրև բարք երկոպասան: Այն
 ինչ յարձակեալ էին 'ի վերայ թագաւորին, կամէին անդէն սպանանել.
 46 ⁴⁶ նա խոյս ետ 'ի նոցանէ. և նոքա առին վաղվաղակի զկիրճան ա-
 47 մենայն գնացից քաղաքին. մարտ եղին և սկսան մաքառել: ⁴⁷ Ազդ
 եղև Իսրայէլեան գնդին. կուրեցան 'ի վերայ սպարանից թագաւո-
 48 րին, ձայն ետուն միմեանց, և սփռեցան ընդ ամենայն քաղաքն. ⁴⁸ իբրև
 հարին՝ սպանին կոտորեցին արս իբրև քասն հազար. հրձիգ արարին
 զամենայն փայտակերպն զսպարանից նորա. և զինչս և զսպացուածս
 նոցա առին յաւարի. արկին յիրեանս զթագաւորն, և ապրեցուցին զնա
 49 'ի ձեռաց նոցա: ⁴⁹ Իբրև երես մնացեալ գունդ քաղաքին, եթէ գօրա-
 ցաւ գունդն Իսրայէլեան 'ի վերայ նոցա, և կամակար յաղթեցին նոցա.
 50 լքան նուաղեցան, և վկարացան 'ի խորհուրդս իրեանց. 'ի ձայն բար-
 50 բառոյ ողորջանաց սկսան աղաղակել առ թագաւորն՝ և ասեն. ⁵⁰ Ձեռն
 փոր մեզ, և դադարեցէ գունդս մոլեկան 'ի կոտորածէ քաղաքիս:
 51 ⁵¹ Ձայն բան ասէին, և զիրաքանչիւր զէնս առ ոքս պարտեալմողացն

³⁷ *Ոմանք.* Տալ ցՅովնաթան... 'ի դիպան վայրի: *Ուր Ոսկան.* 'Ի Յօնաթան, զի դիցէ 'ի գանձն: ³⁸ *Ոմանք.* Որ ընդդէմ դառ... բայց 'ի գօրաց ազգաց: ³⁹ *Ոմանք.* Տրիփոն ոմն անուն Աղէքսան: *Այլք.* Սնուցանէր զԱնպիոքոս: ⁴⁰ *Յօրինակին.* Չի քացէ նմա ցնա: *Ոմանք.* Չի անցէ թագաւորեցուցէ: ⁴² *Ոսկան.* Ժամանակ միայն գրից: ⁴⁸ *Ոմանք.* Արկին իրեանց զթագաւորն:

ընկենուին: Եւ բարձրանայր փառօք գունդն Իսրայէլեան առաջի թա-
 գաւորին, և առաջի ամենայն զօրաց նորա. և դառնային անդրէն յԵրուսաղէմ
 անուամբ մեծաւ և բազում աւարաւ: ⁵² Եւ նստան Դեմեպր արքայ յարթոռ ⁵²
 փերութեան իւրոյ, և սարսեաց երկիրն ամենայն առաջի նորա: ⁵³ Եւ ⁵³
 սրեաց Իսրայէլացոցն յամենայնի որ ինչ խոստացաւ նա նոցա, և
 ամեննին օտարացաւ յաչս Յովնաթանու. և ոչ հաբոյց նմա ըստ միամտութեան
 վաստակոց նորա:

ԻԱ ⁵⁴ Յեր այտորիկ դարձան Տրիփոն, և պատանեակն Անրիոքոս ընդ ⁵⁴
 նմա, թագաւորեալ և նստեալ յարթոռ փերութեան: ⁵⁵ Եւ առ նա՛ ժողովէին ⁵⁵
 զօրքն ամենայն որ ցրուեալ էր ՚ի Դեմեպրեայ: Եւ ետուն մարտ պա-
 փերագմի ընդ Դեմեպրեայ, և փախուցին գնա վախթարեալ: ⁵⁶ Եւ եկն ⁵⁶
 առ զգագանսն Տրիփոն. և կալաւ զքաղաքն Անրիոքացոց:

ԻԲ ⁵⁷ Տրաման եր հրովարտակ առնել մանուկն Անրիոքոս՝ առ Յովնաթան՝ ⁵⁷
 և ասէ. Կացուցեալ իմ զքեզ ՚ի գործ քահանայապետութեան, և հաս-
 տապետեալ իմ զքեզ ՚ի վերայ չորիցն օրինաց, և կարգեցաք զքեզ ընդ ⁵⁸
 բուն և ընդ առաջին բարեկամս մեր: ⁵⁸ Եւ եր փանել նմա նուագս ⁵⁸
 ոսկիս, և սպաս փաճարին: Եւ եր նմա իշխանութիւն ընպել ոսկի
 նուագօք, արկանել ծիրանիս, և իշխել կրել նշան շգեղ, ըստ նշանի
 թագաւորաց: ⁵⁹ Եւ զՇմաւոն զեղբայր նորա հրաման եր իշխան գօ- ⁵⁹
 րավար կացուցանել ՚ի կողմանցն Ծուրայ մինչև ՚ի սահմանս Եգիպ-
 տացոց: ⁶⁰ Եւ էլ Յովնաթան շրջել յայնկոյս Յորդանան գետոյ՝ և ընդ ⁶⁰
 քաղաքսն, և ժողովեցան առ նա ամենայն զօրք Ասորոց ՚ի թիկունս:
 Եւ եկն նա ՚ի կողմանս Ասկաղոնեայ. և ելին նմա քաղաքացիքն ընդ
 առաջ մեծան գովութեամբ: ⁶¹ Անրի գնաց եկն ՚ի Գագայ, և Գագացիքն ⁶¹
 փակեցին նմա զդրունսն. նստան շուրջ զնոքօք, և հրձիգ արար զաւանս
 նոցա. և զինչս և զստացուածս նոցա վարեցին ՚ի գերութեան: ⁶² Ա- ⁶²
 պա եկին Գագացիքն առաջի կացին՝ ձեռն ետուն նմա, և մարուցին
 զորդիս իշխանացն իւրեանց ՚ի պատանդութիւն, և նա առ եր փանել
 զնոսա յԵրուսաղէմ. և ինքն անց ընդ երկիրն ՚ի կողմանս Դամասկեայ:
⁶³ Եւ լուաւ Յովնաթան եթէ հասին իշխանք Դեմեպրեայ ՚ի Կաղէս ՚ի ⁶³
 կողմանս Գալիլեացոց զօրօք բազմօք. իբրև կամէին իմն թէ փոխեսցուք
 զնա ՚ի գործոյ անրի. ⁶⁴ նա եթող զեղբայր իւր զՇմաւոն յերկրին վերայ. ⁶⁴
 և ինքն գնաց ընդ առաջ նոցա: ⁶⁵ Եւ Շմաւոն հասանէր պատերազմաւ ⁶⁵
 ՚ի վերայ Բեթսուվրայ, և պաշարէր զնա աուրս բազումս, և յարգել
 արկանէր զնոսա: ⁶⁶ Աղաչել սկսան նոքա գնա, զի դաշի՛նս արասցէ ⁶⁶
 ընդ նոսա. նա եր ձեռն նոցա, և եհան զնոսա անրի. և կացոյց
 անդ նա պահապանս քաղաքին: ⁶⁷ Եւ Յովնաթան զօրօքն իւրովք եկն ⁶⁷
 բանակեցաւ ՚ի վերայ ջուրցն Գեննեսարեթայ, կանխեաց նա ընդ ա-
 ռաւօսն ՚ի դաշտն Նաստվրայ. ⁶⁸ և գունդ մի այլագգեաց ընդ առաջ ⁶⁸

51 *Յօրինակին*. Եւ դարեցցին անդրէն յԵրուսաղէմ անուամբ մե՛: 52 *Յօրինակին կրկնի*. Երկիրն ամենայն ամենայն: 55 *Բազումք*. Որ ցրուեալ էր Դեմեպրեայ: *Ուր Ոսկան*. զոր ցրուեալ էր: 57 *Ոմանք*. Կացուցեալ եմ զքեզ... և հաստատեալ եմ: 61 *Ոսկան*. Նմա զդրունսն Գագայ: *Ոմանք*. Եւ զինչս ևս և զստաց:՝ 67 *Ոմանք*. Ջուրցն Գեննեսարեթ... ՚ի դաշտն Նաստվրայ. *կամ* Աստվրայ:

եղև ՚ի դաշտի անդ: Եւ դարան գործեցին ՚ի վերայ նորա. կէսքն ՚ի
 69 դարա՛ն մտին, կէսքն ՚ի դիմի՛ հարան նմա. ⁶⁹ Եւ յարեան դարանակալքն
 յիւրաքանչիւր տեղեաց՝ զհետ եղեն նոցա, և զՅովնաթան ՚ի մէջ արկին
 70 զօրօքն հանդերձ: ⁷⁰ Եւ արարին զգօրսն Յովնաթանու փախստեայս.
 և ոչ մնաց առ նմա, բայց միայն Մաբաթի Բեսաղոմեան, և Յուդա
 71 Սկափեան՝ զօրավարք զօրացն: ⁷¹ Ձեռն զօձեօք արկանէր Յովնաթան,
 72 զպարմուճանն պարառէր, հող ՚ի գլուխ լինէր: ⁷² Ի վերայ յարձակէր
 73 բարկութեամբ մեծաւ, և ՚ի պարտութիւն մատնէր զնոսա: ⁷³ Յայնմ ժա-
 մանակի փախստեայքն ամենեքեան անդրէն ՚ի նոյն դառնային, հալածակա՛ն
 զթշնամիսն առնէին առաջի իրեանց, մինչև ՚ի բանակն իրեանց ՚ի
 74 Կադէս. և եկին անկան զբանական այլազգեաց. ⁷⁴ հարին կոտորեցին
 յաւուր յայնմիկ իբրև երեք հազար հեծեալ սպառազէնս: Եւ դարձաւ
 Յովնաթան յԵրուսաղէմ:

12 ¹ Իբրև ետես Յովնաթան թէ ժամանակն աջողեալ է նմա, կոչեաց ԻԳ
 արս ընտիրս, առաքեաց զնոսա ՚ի քաղաք Նոմայեցոց, երթալ նո-
 2 թոզել զուխտ հաշտութեան ընդ նոսա: ² Եւ ընդ Սպարտացիս, և ընդ
 3 այլ տեղիս տեղիս արար հրովարտակս ըստ նմին օրինակի: ³ Գնացի՛ն
 հրեշտակքն, և եկին հասին ՚ի քաղաքն Նոմայեցոց. և յանդիմա՛ն եղեն
 նոցա ՚ի փաճարին խորհրոց, և ասեն. Յովնաթա՛ն քահանայապետ՝ և
 ազգն Նրէից առաքեցին զմեզ առ ձեզ նորոզել զհաշտութիւնն առաջին.
 4 լինել նիզակակից և թիկունք ըստ օրինակին առաջնում: ⁴ Յանձն առին՝
 հաճեցան. և ետուն հրովարտակս ՚ի տեղիս տեղիս. զի յուղարկեցին
 5 նոքա խաղաղութեամբ յերկիրն Նրէաստանի: ⁵ Եւ այն պարճէն հրովարտակացն
 զոր գրեաց Յովնաթան առ աշխարհակալս, իշխանս, առ կուսակալս
 6 նոցա: ⁶ Յովնաթան քահանայապետ, ծերակոյտ ժողովրդեամբ հան-
 դերձ, և քահանայք, զո՛նդ և սպահ ազգին Նրէաստանեայց. առ Սպարտացիս
 7 եղբարս մեր՝ ողջոյն: ⁷ Քանզի յառաջ իսկ առաքեցան հրովարտակք
 առ Ոնիա քահանայապետ՝ ՚ի Դարեհէ արքայէ ՚ի թագաւորէ ձերմէ, ե-
 թէ նիզակակիցք եղբարք և բարեկամք մեր էք, որպէս մեզ պարճէնքս
 8 ցուցանեն: ⁸ Ընկալաւ Ոնիա զայրն որ առաքեցաւ մեծաւ փառօք, և առ
 ՚ի ձեռն հրովարտակ մի՝ ուր նշանակէր զմեզ նիզակակիցս և թիկունս
 9 իւր, և սիրելի բարեկամս: ⁹ Արդ մեք՝ քանզի լի՛ և ոչ կարօտեալք մխիթարեցաք
 10 ձերովք հրովարտակօքս, ¹⁰ առաքել նորոզել միսանգամ զնոյն հաւա-
 նութիւն հարազարտութեան, զի մի՛ օտարասցուք մեք ՚ի ձէնջ. զի բազում
 են այն ժամանակք որ անցին ՚ի վերայ հին հաւանութեանցն զոր դուքն
 11 առ մեզ արարէք: ¹¹ Արդ մեք անպակաս յամենայն ժամանակի ՚ի փօնս
 փարեկանաց՝ և յայլ աւուրս արժանաւորս՝ յիշեմք մեք զձեզ, ՚ի վերայ

69 Յօրինակին ՚ի բնարանի դևի. Ձեկտ են նոցա. այլ ՚ի լուս՝. ուղղագրի՝ եղեն. համաձայն այլոց: 70 Ոմանք. Եւ Յուդաս Կափեան: 72 Ոմանք. Բարկութեամբ բազմաւ, և ՚ի պար՛: 73 Բազումք. Մինչ ՚ի բանակն իրեանց: 74 Ոմանք. Իբրև երիս հազարս հեծեալս սպա՛: 12. 1 Ոմանք. Ժամանակն յաջողեալ էր նմա... ՚ի քաղաքն Նոմ՛: 2 Ոմանք. Եւ ընդ Սպարտացիս: 5 Ոմանք. Նրովարտակացն է, զոր... և առ կուսակալս: 6 Այլք. Գունդ և սպայ. կամ՝ սպա: 7 Ի բազումս պակասի. Առաքեցան հրովարտակք առ Ոնիա... եղբարք և բարեկամք մեր: 8 Ոմանք. Եւ առ ՚ի ձեռն հրովարտակսն, ուր: 9 Ոմանք. Այլ մեք՝ քանզի լի՛ և ոչ: 10 Ոմանք. Առաքեցաք նորոզել մի՛:՝

պարարագացն որ մարուցանենք. յիշենք յաղօթս մեր որպէս արժան
 և օրէն է յիշել զեղբարս մեր: ¹² Եւ ցնծամք մեք ընդ փառս ձեր: ¹³ Արդ 12, 13
 զմնք պարեցան աւասիկ բազում նեղութիւնք պարտերագմաց. մարդ
 եղին աւասիկ թագաւորք որ շուրջ զմնք են. ¹⁴ և մեք ոչինչ կամե- 14
 ցաք ցարդ նեղել զձեզ. և ոչ զձեզ, և ոչ որ շուրջ զձնք բարեկամք
 նիզակակիցք մեր են յայս մարդս պարտերագմի: ¹⁵ Չի գոյր մեզ օգ- 15
 նութիւն յերկնից, և ապրեցաք մեք ՚ի ձեռաց թշնամեաց մերոց. և ՚ի
 պարտութիւն մարնեցան թշնամիք մեր առաջի մեր: ¹⁶ Արդ ընտրեցաք 16
 մեք զՆումենիոս զԱնփոքեան, և զԱնփիպարոս Յասովնեանց, և
 առաքեցաք առ Նոնայեցիս զի նորոգեսցեն զառաջին հաշտութիւն
 հաւանութեանն, թիկունս բարեկամութիւն եղբայրութեան: ¹⁷ Տուա՛ք նո- 17
 ցա պարուէր անցանել առ ձեզ, քալ նոցա ձեզ ողջոյն. և մարու-
 ցանել թուղթս վասն նորոգման սիրոյ եղբայրութեան մերոյ: ¹⁸ Արդ 18
 բարուք արասցէք հրաման քալ պարասխանի առնել մեզ: ¹⁹ Եւ այս 19
 պարճէն հրովարտակացն է որ արարին անդրէն առ Ոնիա քահանայ:
²⁰ Արքայ Սպարտացոց Ոնիա մեծ քահանայապետի ողջոյն: ²¹ Գրան 20, 21
 հին մարտանք վասն Սպարտացոց և Նրեասպանեայց, զի են եղ-
 բարք հաւասարք՝ և են յԱբրահամէ: ²² Արդ յորմէ հեպտ զայս այս- 22
 պէս գիտացաք. բարուք արասցէք հանապազորդ գրել առ մեզ, վասն
 խաղաղութեան և ողջունի ձեր առ մեզ. ²³ և մեր առ ձեզ: Ինչք և 23
 սրացուածք և ամենայն անասուն մեր՝ ձեր է, որպէս և ձերն մեր: Արդ
 քանք զայս պարուէր, զի հանապազ պահեսցիք զայս առ մեզ:

Ի՞՞ ²⁴ Եւ լուաւ Յովնաթան եթէ դարձան իշխանք Դեմետրեայ զօրօք 24
 բազմօք քան զառաջինն, զալ ՚ի վերայ նորա ՚ի մարդ պարտերագ-
 մի: ²⁵ Չո՛ւ արար յԵրուսաղեմէ, խաղաց ՚ի վերայ նոցա, եհաս ՚ի դի- 25
 մի, հարան ՚ի կողմանցն Ամաթիպայ վայրաց. քանզի չէր թոյլ նմա
 հասանել յուզել զերկիր իւր: ²⁶ Արձակեաց նա դէպ ՚ի բանակ նոցա, 26
 և պարմէին նմա այսպէս՝ եթէ պարաստեալ են զիշերայն անկանել
 ՚ի վերայ մեր: ²⁷ Եւ իբրև արևն ՚ի մուտս եղև, հրաման եր Յով- 27
 նաթան զօրացն զի վառեալք՝ արթունք՝ պարաստեալք՝ միագունդ
 կայցեն մինչև յառաւօտ, ՚ի մարդ պարտերագմի, պարեկապանս հանին,
 շուրջ զիւրեամբք փակեցին. և ինքեանք կային պարաստեալք ՚ի
 մարդ պարտերագմի: ²⁸ Իբրև լուան թշնամիքն՝ եթէ զիշերայն պարաստեալսն
 ՚ի պարտերագմ, երկեան՝ զարհուրեցան՝ բեկան ՚ի սիրտս իւրեանց. խիտ
 առ խիտ խարոյկս վառեցին ընդ ամենայն փեղիս, և ինքեանք զիշերայն
 փախստեայք մեկնեցան: ²⁹ Եւ ոչ գիտաց Յովնաթան զօրօքն հանդերձ 29

11 Ոսկան. Պարարագացն գորս մարո՛ւ: 13 Ունակք. Որ շուրջ զմեօք էին: 14 Այլք. Ջձեզ. ոչ զձեզ և ոչ որ: 16 Ունակք. Ի թիկունս բարեկամութեան եղ՛: 17 Ունակք. Վասն նորոգութեան սիրոյ: 18 Երկու օրինակք համեմարք միմեանց. Բարուք արարէք. իսկ Ոսկան. բարուք առնէք: առնիցէք: 19 Ունակք. Եւ այս պարճէնք հրովարտակացն և որ արա՛ւ: Ուր Ոսկան. գոր արարին: 20 Ունակք. Արքայ Սպարտացոց առ Ոնիա մեծ քահանայապետ: 22 Երկու օրինակք համեմարք միմեանց. Բարուք արարէք. իսկ Ոսկան. բարուք առնէք: առնիցէք: 23 Ունակք. Պահեսցիք զայս առ ձեզ: 25 Ունակք. Ի վերայ նորա... ՚ի կողմանս Նամաթիպայ. կամ՝ Նամաթիպայ: 27 Ունակք. Մի գունդ կայցեն մինչ ՚ի յառաւօտ:

զվախուսարն նոցա. զի հայեր ընդ խարոյկան բորբոքեալս, համարէր թէ
 30 առ եպրնի իցեն: ³⁰Ապա թեպէտր և զհէնր եղև նոցա՝ չկարաց հասանել,
 զի անցեալ էր նոցա ընդ գետն Ազաբ:

31 ³¹Ապա դարձա՛ն ՚ի նոցանէ Յովնաթան ՚ի վերայ Արաբացոցն, որ **ԻԵ**
 անուանեալ կոչին Զարդեցիք, հարկանէր՝ սափակէր՝ վանէր զբանակս
 32 նոցա, և առնոյր զինչս և զսփայցուածս նոցա յաւարի: ³²Եւ դառնայր ՚ի
 33 կողմանս Դամասկեայ: ³³Եւ հասանէր յԱսկաղոն, և առնոյր զամուրսն
 ամենայն որ շուրջ գնովաւ էին, և դառնայր ՚ի կողմանսն Յոպպայեցոց.
 34 արագէր զգօրն ՚ի ներքս մուծանէր. ³⁴զի լուաւ թէ ամրականքն ձեռն
 փային ՚ի Դեմետր, պահապանս ոստիկանս ՚ի վերայ կացուցանէր:
 35 ³⁵Եւ դարձաւ Յովնաթան՝ զօրընփիր լինէր, զծերակոյրսն ՚ի խորհուրդն
 36 կոչէր. կամէր զամուրսն շինել Նրէասպանի, ³⁶և բարձրացուցանել ՚ի
 բարձրութիւն ՚ի մէջ միջնաբերդին. և քաղաքն ՚ի բարձրութիւն մեծ,
 անջրպետել կամէր ընդ նոսա և ընդ քաղաքն, զի առանձինն լիցին.
 37 զի մի՛ փայցեն՝ և մի՛ առնուցուն, մի՛ գնիցեն և մի՛ վաճառիցեն: ³⁷Եւ
 ժողովեցան շինել զքաղաքն. և ինչ որ անկեալ էր ՚ի պարսպացն յողիսաջոր
 հեղեղափայց ՚ի ծմակին կողմանց անփի, որ անուանեալ կոչի Փակնթա:
 38 ³⁸Եւ Շմաւոն սկսաւ շինել զԱղեղա յԱփիղա. ամրացոյց զնա, և դրունս
 եղ նմա, և նրգօք հաստարեաց զնա:

39 ³⁹Եւ խնդրէր Տրիփոն թագաւորել կողմանցն Ասիացոց, և դնել **ԻԶ**
 40 թագ, և ձգել զձեռն ՚ի վերայ արքային Ասիոքացոց: ⁴⁰Բայց երկեալ
 զանգիտեաց, թէ գուցէ յանձն ոչ առնուցու Յովնաթան, և խաղայցէ ՚ի
 վերայ նորա մարփի պատերազմաւ. և խնդրէր նա հնարս ըմբռնել
 41 զնա՝ և կորուսանել. ⁴¹խաղաց գնաց՝ և եկն ՚ի կողմանս Բեթսանայ: Եւ
 42 էլ ընդ առաջ նորա Յովնաթան քառասուն հազարաւ ընփիր վառելով
 պատրաստեալ պատերազմի, և եկն եհաս նա ՚ի Բեթսա: ⁴²Եւ երես
 Տրիփոն եթէ հասեալ է Յովնաթան զօրօք բազմօք, և զանգիտեաց
 43 ձգել զձեռս իւր ՚ի նա. ⁴³ապա առ ընկալաւ զնա փառաւորութեամբ, և
 յանդիմանեաց զնա ամենայն բարեկամացն իւրոց. և ետ նմա պարգևս,
 44 և հրաման ետ զօրացն իւրոց զի հնազանդ լիցին նմա: ⁴⁴Խօսել սկսաւ
 ընդ Յովնաթանո՛ւ և ասէ. Ընդէ՛ր զայդչափ զօրս կոպորեցեր, զի ոչինչ
 45 գոյր ՚ի միջի գործ պատերազմի: ⁴⁵Արդ արձակեա՛ դու զգօրսդ յիւրաքանջիւր
 փեղիս, և ընփրեա՛ դու ընդ քեզ արս սակասս որ ընդ քեզ հանապազ
 շրջիցին, և ե՛կ դու ընդ իս ՚ի քաղաքն Պրոդոմէացոց, և փաց քեզ գ–
 նա ՚ի ձեռս, և զայլ ամուրս զօրօքն հանդերձ, որպէս ՚ի ձեռն լիցի,
 46 և ես դարձայց անդրէն. զի վասն այսորիկ իսկ եկեալ էի: ⁴⁶Եւ հա–
 ւարաց նա ՚ի նա, և արա՛ր որպէս հրամայեաց նմա, և արձակեաց
 47 զգօրսն յիւրաքանջիւր փեղիս յերկիրն Նրէասպանի: ⁴⁷Եւ եթող առ իւր

30 *Բազումք.* Քանզի անցեալ էր նոցա: **33** *Ոսկան.* ՚Ի կողմանսն Յոպպայեցոց: *Ոմանք.* Զօր ՚ի ներքս մուծա՛: **35** *Ոսկան.* Եւ դարձեալ Յովնաթան... ՚ի խորհուրդ կո՛: **36** *Ոմանք.* Եւ զքաղաք ՚ի բարձ՛. *կամ՛* և քաղաքին ՚ի բարձ՛: **38** *Ոսկան.* ԶԱղեղայ յԱփիղայ: **41** *Ոմանք.* Ընփիր ընփիր վառելով: **42** *Բազումք.* Զանգիտեաց ձգել զձեռն իւր: **44** *Ոմանք.* ՚Ի միջի մարտ պատերազմի: **45** *Ոմանք.* Դու քեզ արս սա՛... զի վասն այսր իսկ եկ՛: *Յօրինակին պակասէր.* Եւ փաց քեզ զնա ՚ի:

ի նոցան է իբրև արս երիս հազարս: Դարձեալ եթող ՚ի նոցան է զերկուս հազարսն յերկրին Գալիլեացոց. և ինքն գնաց ընդ նմա հազարս միով: ⁴⁸ Եւ իբրև տնուր Յովնաթան ՚ի քաղաքն Պարոմեացոց, առին 48 զդրունսն քաղաքացիքն և զնա ՚ի ներքս արգելին, և հանին ընդ սուր զամենեսին որ ընդ նմա մտեալ էին: ⁴⁹ Եւ արար Տրիփոն զօրս ՚ի վերայ զօրաց նորս որ էին յերկրին Գալիլեացոց՝ և ՚ի դաշտին մեծի, զի երթիցեն սապակեացն զամենայն զօրսն Յովնաթանու: ⁵⁰ Նոքա իբրև գիւրացին թէ նա ՚ի ներքս արգելաւ, և ամենեքեան կորեան որ ընդ նմա էին, մխիթարեցին զանձինս, և զնացին միագունդ միաբանութեամբ ՚ի մարտ պատերազմի: ⁵¹ Իբրև Կեսիոն զօրականքն որ ՚ի վերայ երթեալ էին, թէ սրտի մտք ՚ի վերայ իւրաքանչիւր ուղոց մարտնչին. զանգիւրեցին, թողին և դարձան: ⁵² Եւ սոքա եկին հասին յերկիրն Նրեասարանի խաղաղութեամբ: Կո՛ծ առին՝ լացին զՅովնաթան և զօրսն որ ընդ նմա էին, և էին յերկիրի մեծի: Եւ նստեր ՚ի սուգ ամենայն Իւրայել, և լային զՅովնաթան: ⁵³ Սկասն խնդրել ամենայն հեթանոսք որ շուրջ զնոքօք էին սապակել զնոսա, զի ասէին այսպէս, ⁵⁴ թէ չիք ոք գլուխ իշխան ՚ի վերայ նոցա, որ փայ ընդ մեզ մարտ պատերազմի. արդ եկայք՝ հասցո՛ւք ՚ի վերայ, ջնջեսցուք զյիշարակ նոցա յերկրէ:

¹ Եւ լուաւ Շմաւոն՝ եթէ ժողովեաց Տրիփոն զօրս բազումս զալ հասանելի **13** ՚ի վերայ երկրին Նրեասարանի սապակել զնոսա. ² և ստուգեաց թէ 2 յառի յերկիրի մեծի է: Եւ ինքն եկն ել յԵրուսաղէմ, ժողովեաց և նա զժողովուրդսն. ³ մխիթարեաց զնոսա՝ և ասէ. Դուք ինքնին գիւրէք որչափ զործ գործեցաք՝ են և եղբարք իմ, և փուն հօր իմոյ. քանի՛ մարտ պատերազմի մղեցաք, կամ ո՞րչափ նեղութեան համբերաք ՚ի վերայ սրբութեանցն օրինաց և քաղաքին. ⁴ զի վասն Իւրայելի՛ և ձեր ամենեցուն կորեան եղբարքն ամենայն, և ես մնացեալ եմ միայն: ⁵ Եւ 5 արդ քան լիցի անխայել ապաշաւել յանձն իմ, յամենայն ժամանակս նեղութեան. արութեամբ ինչ չեն լաւ քան զեղբարսն, ⁶ բայց սակայն 6 զօրացայց խնդրել զվրէժ զազգի ՚ի վերայ սրբութեանցն օրինաց, ՚ի վերայ կանանց և որդոց. զի աստիկ ժողովեալ են հեթանոսքն ամենայն, հասանել սապակել զյիշարակս մեր յերկրէ: ⁷ Իբրև զայն խօսել՝ 7 զուարթացուցանէր՝ մխիթարէր զամենայն միփս ժողովրդեանն: ⁸ Եփոնն 8 պատրաստանի, սկասն խօսել ՚ի ձայն մեծ՝ և ասեն. Դո՛ւ ես մեր առաջնորդ փոխանակ Յուդայի և Յովնաթանու եղբօր քոյ. ⁹ մարտի՛ր 9 զպատերազմ մեր, և զամենայն որ ինչ ասիցես՝ հնազանդ լիցուք քեզ: ¹⁰ Եւ ժողովեաց նա զամենայն արս պատերազմի, վաղվաղեաց՝ փութացան 10 շինեաց զպարիսպն Երուսաղէմի: ¹¹ Եւ արձակեաց նա զՅովնաթան 11

48 *Օրինակ մի.* Եւ հանին ընդ նոսա զամենեսեան: **49** *Ունակք.* Եւ ՚ի դաշտին մեծ. զի եր: **51** *Ունակք.* Որ ՚ի վերայն երթեալ էին: **54** *Ոսկան.* Գլուխ և իշխան ՚ի վերայ: **13. 2** *Ոսկան յաւելու.* Թէ ժողովուրդն յառի և յեր... և ինքն եկեալ յԵրուսաղէմ ժողովեաց զժողովուրդն: **3** *Ունակք.* Որչափ ինչ գործ գործէ: *Բազունք.* Նեղութեան համբերեցաք... օրինաց և քաղաքիս: **4** *Ոսկան.* Եղբարքն իմ ամենեքեան: **5** *Ունակք.* Ապաշաւել զանձն իմ: *Ոսկան.* Քան զեղբարսն իմ: **6** *Ունակք.* Կանանց և որդոց ձերոց: **8** *Ունակք.* Եւ Յովնաթանու՝ եղբարք քոց: **10** *Ունակք.* Զպարիսպսն Երուսաղէմի:

12 գԱրիստոլոմեան զօրօք բազմօք ՚ի քաղաքն Յոպալեացոց. և եհան նա
 անարի զպահապանսն, և ինքն եմոնր ամբացաւ, և պահէր զնա: ¹² Յեր
 այսորիկ խաղաց գնաց Տրիփոն ՚ի քաղաքէն Պորոմեացոց զօրօք բազմօք՝
 13 զալ յերկիրն Տրեասարանի. և ածէր ընդ իւր զՅովնաթան ՚ի զգուշութիւն
 14 ¹⁴ Եւ գիւրաց Տրիփոն թէ համբարձաւ Շմաւոն փոխանակ Յովնաթանու
 եղբօր իւրոյ, և պարասարեալ է նա ՚ի մարտ պարերագմի. արար
 15 հրեշտակս՝ և արձակեաց առ նա և ասէ. ¹⁵ Վասն արծաթոյն որ պարտէի
 16 Յովնաթան յարքունիս՝ արգելեալ կայ ասր. ¹⁶ արդ քոր բերել զար-
 ծաթն հարիւր քանքար, և երկուս որդիս յորդոց սորա քոր ածել առ
 17 իս. զի մի՛ յորժամ արձակեսցուք՝ ապարանք լիցի սա ՚ի մէնջ: ¹⁷ Եւ
 գիւրաց Շմաւոն, եթէ նենգութեամբ խօսի ընդ նմա, ե՛ր քանել զար-
 ծաթն և զպարանեակսն. գուցէ ինչ թշնամութիւն լինիցի ընդ ժողո-
 18 վրդեանն և ընդ նմա. ¹⁸ և ասիցեն, թէ ագահեաց յարծաթն՝ և չէ՛ր քա-
 19 նել զպարանեակսն, և այրն կորեաւ: ¹⁹ Ապա եր քանել զպարանեակսն՝
 և զհարիւր քանքարն. և սակայն սրեաց, և ոչ արձակեաց զՅովնաթան:
 20 ²⁰ Եւ յեր այսորիկ եկն Տրիփոն ՚ի կողմանս երկրին, շրջել և սարակել
 զնոսա, և պարեցին զճանապարհն Ադոկայ: Եւ Շմաւոն բանակաւ
 21 հանդերձ գառաջս ուներ նորա՝ յոր կողմ և երթայր առ նա: ²¹ Եւ որք ՚ի
 միջնաբերդին էին յերուսաղէմ. յրեցին առ Տրիփոն հրեշտակս՝ սփի-
 22 ւարաց: ²² Եւ պարասարեցաւ Տրիփոն զնդան հանդերձ՝ զալ մարանել
 ՚ի զիշերին յայնմիկ. և ձիւնաբեր եղև յոյժ, վասն այնորիկ ոչ կարաց
 23 մարանել. չու արար եկն ՚ի կողմանս Գաղաադու: ²³ Իբրև մերձեցաւ նա
 24 ՚ի Բասկանա՝ ա՛նդ սպան զՅովնաթան, և անդէն թաղեցաւ: ²⁴ Դար-
 25 ձաւ անարի Տրիփոն և եկն յաշխարհ իւր: ²⁵ Եւ առաքեաց Շմաւոն՝ բարձ
 անարի զոսկերսն Յովնաթանու եղբօր իւրոյ. և բերին թաղեցին զնա ՚ի
 26 Մովդիիմ ՚ի քաղաքն հարց իւրոց: ²⁶ Կո՛ծ եղին, լացի՛ն զնա ամենայն
 27 Իսրայէլ, և սու՛գ առին ատուրս բազումս: ²⁷ Եւ ա՛նդ շինեաց շինուած
 ՚ի վերայ գերեզմանի հօր իւրոյ և եղբարց իւրոց. և բարձրացոյց զնա
 28 գորձ քարկռի քարկոփ շուրջանակի. ²⁸ և կանգնեաց ՚ի վերայ նորա
 բրգունս դէմ ընդդէմ. և կացոյց անդ երիս վառեալս՝ հօրն և եղբարցն
 29 դէմ ընդդէմ: ²⁹ Մեամբք բարձրութեան վանդակապար. և արար իւր
 անուն յաւիտենից: Եւ եղ զկողիւք վանդակին գորձ քանդակի նաւաց
 30 նմանութեան. զի երևելի կացցեն որ անցանեն ընդ ծով նաւօք, ³⁰ առ
 շիրմօքն զոր արարին ՚ի Մովդիիմ մինչև յօրս յայս:
 31 ³¹ Եւ Տրիփոն զնայր նենգութեամբ ընդ արքայի Անպիոքայ մանկան. Իէ
 32 սպան զնա, ³² և թագաւորեաց ընդ նորա. և թագ ա՛ն նա զԱսիացոց, և

13 Բանակեալ էր ՚ի կողմանս Դիդայ յանդիման դաշտին: 15 *Ոսկան*. Զոր պարտ էր
 Յօնաթան: 17 *Ոմանք*. Խօսի նա ընդ նմա... լիցի ընդ ժողովուրդն և ընդ նա: 20 *Այլք*.
 Յոր կողմ և երթայր նա: 22 *Այլք*. Չու արար և եկն: 23 *Ոմանք*. Մերձեցաւ նա ՚ի
 Բասկանայ: 25 *Ոմանք*. Եւ արձակեաց Շմաւոն՝ բարձ անարի: 27 *Ոմանք*. Գորձ
 քարկռի քարկոփ: 28 *Ոսկան*. Բրգունս դէմ յանդիման: 29 *Ոմանք*. Նմանութեամբ.
 զի երևելի կայցեն... ընդ ծով նաւօք: 30 *Ոմանք*. Մինչև յատուրս յայս:

արար համարս մեծամեծս յերկրի: ³³ Եւ շինեաց Շմաւոն զամուրսն Նրե- 33
 ապանի, բարձրացոյց պարսպօք, և կանգնեաց զաշտարակս, դրամբք
 և նգօք հասարպեաց. և պնդեաց զամուրսն համբարօք: ³⁴ Եւ կոչեաց 34
 Շմաւոն արս ընրիրս, և առաքեաց առ Դեմեպր, զի արասցէ թողու-
 թիւն երկրին. զի ամենայն գործքն Տրիփոնեայ յափշտակութիւնք էին:
³⁵ Եւ առաքեաց Դեմեպր թագաւոր՝ ըստ բանիցս ըստ այսոցիկ պարաս- 35
 խանի ետ նմա, և գրեաց հրովարտակս ըստ օրինակիս ըստ այսմիկ:
³⁶ Դեմեպր արքայ՝ առ Շմաւոն քահանայապետ՝ առ բարեկամ թագաւորացք 36
 և առ ամենայն ծերակոյտ ազգիդ Նրէից ողջոյն: ³⁷ Պսակո ոսկի՝ և 37
 զօրհնութիւնդ որ ետուք բերել մեզ՝ ընկալա՛ք, և պարտանսք եմք ա-
 ռնել խաղաղութիւն մեծ. և գրել առ իշխանս հարկահանաց, զի թողցին
 ձեզ պարտիքն: ³⁸ Եւ գոր միանգամ հասարպեացք առ ձեզ՝ հասարա- 38
 փոն կացցէ. և սմուրքդ գոր շինե՛ք՝ այդ ձեզ իսկ լիցի: ³⁹ Եւ թողեալ 39
 լիցի ՚ի մենջ ձեզ մեղք կամայ և ակամայ մինչև յայսօր ժամանակի:
 Եւ զպսակն որ պարտիք՝ և ինչ այլինչ որ մաքս ելանէ յԵրուսաղեմ՝
 այլ մի՛ ելցէ: ⁴⁰ Եւ թէ որ պիտանիք իցեն ձեր, և արժանի՛ իցեն ՚ի 40
 մեր գիր մտանել՝ մտցեն համարձակ: Եւ եղիցի մեզ ընդ ձեզ խա-
 ղաղութիւն: ⁴¹ Յամին հարիւրորդի եթանասներորդի, բարձան լուծն 41
 հեթանոսաց յԻսրայելեան փոհմէ անտի: ⁴² Եւ սկսաւ ժողովուրդն գրել 42
 ՚ի մարեանս իւրեանց, և ՚ի կրակս վաճառաց իւրեանց: Յամին ա-
 ռաջնորդի յամն Շմաւոնի մեծի քահանայապետի՝ և առաջնորդ զօ-
 րավար ազգին Նրէից: ⁴³ Յաւուրսն յայնոսիկ պարեաց նա զքաղաքն 43
 Գազացոց, և պաշարեաց զնա զօրօք, և արար անդ մենքենայս և
 մարտոյց ՚ի պարիսպ անդր, և կործանեաց աշտարակ մի: ⁴⁴ Եւ ելին ՚ի 44
 մենքենայէ անտի՝ և յարձակեցան ՚ի ներքս ՚ի քաղաքն, և եղև խռովու-
 թիւն յոյժ ՚ի քաղաքի անդ: ⁴⁵ Եւ դիմեցին առ հասարակ քաղաքացիքն 45
 կանամբք և մանկտուլք հանդերձ, ճի՛շ առեալ և զօձիս պարառեալ՝ և
 զաղաղակ բարձեալ կարդային առ Շմաւոն. ⁴⁶ և աղաչէին ձեռն փալ 46
 նոցա. զի մի՛ դարեսցեն զնոսա ըստ չարութեան նոցա. այլ ըստ ո-
 դորմութեան իւրում գթասցի ՚ի վերայ նոցա: ⁴⁷ Եւ կակղացաւ Շմաւոն, 47
 և ցածոյց զպարեազմն. և հրամայեաց հանել զնոսա արտաքս քան
 զքաղաքն: Եւ սրբեցին զպարանսն յամենայն աղպերութենէ պղծու-
 թեան կռո՛ց նոցա. և ապա եկն եմուտ ՚ի ներքս ցնծութեամբ և օրհնու-
 թեամբ: ⁴⁸ Եւ սրբեաց ՚ի նմանէ զամենայն պղծութիւնս, և բնակեցոյց 48
 ՚ի նմա արս որ զօրէնսն պահիցեն. ամրացոյց ևս զնա. և շինեաց ՚ի
 նմա բիրազգի՛ գործած ապարանից: ⁴⁹ Իսկ որ ՚ի միջնաբերդին էին 49
 յԵրուսաղեմ, արգելեալ նեղեալ պաշարեալ կային. զի ո՛չ էր նոցա՝ ո՛չ էլ
 և ո՛չ մուտ, և ո՛չ գին և ո՛չ վաճառ, և նեղեալ սովամահէին. և բազումք
 ՚ի նոցանէ սապակեցան: ⁵⁰ Աղաղակեցին առ Շմաւոն, աղաչէին կալ ա- 50

33 Ունակք. Եւ շինեաց աշտարակս: **37 Յօրինակիկն պակասաւր.** Եւ զօրհնութիւնդ որ ետուք: **Ուր ունակք.** Եւ զօրհնութիւնն գոր ետուք: **38 Այլք.** Ձեզ իսկ լիցին: **39 Ի բազումս պակասի.** Մեղք կամայ և ակամայ: **Ունակք.** Մաքս ելանէ յԵրուսաղեմ: **40 Ոսկան.** Եթէ որք պիտա՞... և արժանք իցեն: **42 Ոսկան.** Առաջնորդի և զօրավարի ազգին: **46 Ոսկան.** Չի մի՛ դարեսցէ զնոսա: **48 Ունակք.** Բիւր ազգի ազգի գոր՞: **49 Ունակք.** Ի միջնաբերդն էին... ո՛չ գին, և ոչ:

ռաջի նորա: Նա էր նոցա՝ ձեռն, և եհան գնոսա անտի. և սրբեաց
 51 նա զմիջնաբերդն յամենայն պղծութեանց նոցա. ⁵¹ և եկն եմուր նա
 անդր՝ ՚ի քսաներորդ ամսոյն յերկրորդում ամսեանն. յամին հարիւրորդի
 եւթանասներորդի սրանէր անդր՝ օրհնութեամբ գոհութեամբ, ոսպովք
 արմաւենեօք. ՚ի ցնծութիւն փողոյ և սրընգի. զի խորպակեցաւ մեծ
 52 թշնամի ՚ի փանէն Իսրայէլի: ⁵² Եւ հրաման էր նա առնել զպօսն զայն
 ամի ամի ըստ աւուրն ըստ այնմիկ՝ ուրախութեամբ և ցնծութեամբ:
 53 ⁵³ Ամրացոյց նա զլեառն փաճարին առ միջնաբերդաւն. և բնակեալ
 54 էր ինքն ՚ի ներքս սեպիական գնդաւն հանդերձ: ⁵⁴ Եւ երես Շմաւոն
 զՅովնաթան գորդի իւր, եթէ այր կարարեալ և ՚ի չափ հասեալ է, առ՝
 կացոյց գնա իշխան զօրավար առաջնորդ ՚ի վերայ ամենայն զօրացն.
 և կացոյց զնա ՚ի կողմանս Գազարայ:

14 ¹ Յամին հարիւրորդի եւթանասներորդի երկրորդի, զօրաժողով լի- ԻԸ
 նէր Դեմեար արքայ, և անցանէր ՚ի կողմանս Մարացն և Պարթևացն ՚ի
 խնդրել իւր անտի թիկունս. զի եկեսցէ փացէ՛ մարտ պարերազմի ընդ
 2 Տրիփոնեայ: ² Իբրև զայն լսէր Արշակ արքայ Պարսից և Պարթևաց՝
 թէ եկն եմուր Դեմեար ՚ի սահմանս աշխարհի նորա, արձակեաց նա
 3 մի յիշխանաց իւրոց՝ երթալ ձերբակալ առնել զնա: ³ Գնաց նա՝ եհար
 սաքակեաց զգօրսն Դեմեարայ, և արար զնա ձերբակալ. եկն անձ՝
 կալան գԴեմեար առաջի Արշակայ. և հրամայեաց կապել զնա ՚ի կապանս
 4 ոսպիկանս և դնել զնա ՚ի բանտի: ⁴ Եւ դադարեաց ՚ի խաղաղութե-
 ան երկիրն զամենայն աուրս Շմաւոնի, և յաւելոյր բարիս ՚ի բարեաց
 7 վերայ ազգին իւրեանց. փիրէր նա ՚ի վերայ գաւառացն. ⁷ և ժողովէր
 զգերիս բազումս. փիրէր ՚ի վերայ կողմանցն Գազիրոնայ՝ և Բեթսովրայ,
 8 և ակառանց: ⁸ Եւ գործէին զերկիր իւրեանց խաղաղութեամբ. և երկիրն
 փայր զպարուղ իւր, և ամենայն փայր ծառափունկ փայր զբեր իւր ա-
 9 ռափութեամբ: ⁹ Ծերք ՚ի հրապարակս նսրէին, ճառս արկեալ զբանից
 բարութենէ ընդ միմեանս խորիէին: Երիտասարդք զփառս զգեցեալ՝
 10 զարդարեալ ՚ի զարդ պարերազմի: ¹⁰ Զքաղաքս պնդէին համբարօք,
 և զանձինս պարրասսրէին ՚ի պարրասսրութիւն զարդու ամրութեան
 զինու. մինչև երթայր անուն փառաւորութեան նորա մինչև ՚ի ծագս
 11 երկրի: ¹¹ Եւ առնէր խաղաղութիւն: Եւ ցնծայր Իսրայէլ յուրախութիւն
 12 մեծ. ¹² Եւ նսրէին իւրաքանչիւր ընդ այգով իւրեանց և ընդ թզենեա
 13 իւրեանց, և ոչ ոք զարհուրեցուցանէր զնոսա: ¹³ Եւ պակասեցին ամե-
 նեքեան որ մարտնչէին ընդ նոսա՝ յերկրէ. և թագաւորքն խորպակեցան

50 *Յօրինակին պակասէր. Եւ սրբեաց նա զմիջնա՝: Ոմանք. Յամենայն պղծութեանց նորա: 51 Ոմանք յաւելուն. ՚Ի քսաներորդ երրորդ ամսոյն: Ոսկան յաւելու. Եօթանասներորդի առաջներորդի սրանէր: 14. 1 Ոմանք. Եւ Պարթևաց խնդրել իւր ան՝: 3 Ամենայն գրչագիր օրինակք համաձայն մերոնս ունին՝ ՚Ի կապանս ոսպիկանս: Իսկ Ոսկան ՚ի կարգին զանց արարեալ՝ ոսպիկանս, ՚ի յուսանցսն այսպէս կարգէ գրանն. Եկն և կալաւ գԴեմեար, և էա՞ծ առաջի ոսպիկանս: Օրինակ մի. Ոսպիկանս, և դնել ՚ի բերդի: 4 Ոմանք. ՚Ի խաղաղութիւն երկիրն... և յաւելոյր ՚ի բարիս ՚ի բարեաց ՚ի վերայ ազգին իւրոյ: 7 Ոմանք. Եւ ակառեանց. կամ՝ ակառանց: 9 Այլք. Ճառ արկեալ զբանից: 10 Ոսկան. Պարրասսրութեամբ զարդու ամրութեամբ զինու: 12 Ոմանք. Ընդ այգեաւ իւրեանց: Իսկ Ոսկան. ընդ որթով իւրէ՛:*

յաւորս իրեանց: ¹⁴ Եւ նա հասարպեաց զօրացոյց զխոնարհս ժողո- 14
վրդեանն, խնդրէր զվրէժն օրինացն. և զամենայն չարս և զանօրէնս
ջնջեաց յերկրէ: ¹⁵ Փառաւորեցոյց զսրբութիւնս, և բազմացոյց զսպաս 15
սրբութեանն:

ԻԹ ¹⁶ Լո՛ւ եղև 'ի Նոռվմայեցուց քաղաք, և մինչև 'ի կողմանս Սպարպացուց 16
եթէ մեռան Յովնաթան. և քրպմեցան յոյժ: ¹⁷ Այլ իբրև լուան եթէ 17
Շմաւոն եղբայր նորա կայ 'ի գլուխ քահանայութեան ընդ նորա, և
քիրեալ հասարպեալ ունի զգաւառս և զքաղաքս որ 'ի նոսայն էին:
¹⁸ Նրեշտալկս արարին, և հրովարպակս գրեցին 'ի քախարակս պղնձիս, 18
նորոզել զհին բարեկամութիւնն զոր ուխտեցին հասարպեցին առ Յուդա՝
և առ Յովնաթան եղբայր նորա: ¹⁹ Եւ իբրև բերին ընթերցան առա- 19
ջի ժողովրդոցն Երուսաղեմի: Եւ այս պարճէն հրովարպակացն զոր
առաքեցին Սպարպիացիք. ²⁰ Սպարպիացուց իշխանք և առաջնորդք՝ 20
մեծաւ քաղաքան հանդերձ, առ Շմաւոն մեծ քահանայ՝ և առ ծերակոյսդ
Իարայէլացուց՝ և առ քահանայս, և առ ամենայն գունդդ Նրեից եղբարս
մեր՝ ողջոյն: ²¹ Նրեշտալկք որ արձակեցան 'ի ձէնջ առ մեզ, պարմեցին 21
մեզ վասն փառաց և պարուի ձերոյ. և ուրախ եղեաք 'ի զպսպե-
ան դոցա: ²² Եւ գրեցաք մեք զպարգամս ձեր 'ի մարեանս խորհրդոց 22
զնդի մերոյ՝ օրինակ զայս. Նումենիոս զԱնպիոքեան, և Անպիպարոս
Յասունեան հրեշտալկք Նրեից, որ եկին առ մեզ նորոզել զբարեկամութիւնն
ընդ ազգի մերում: ²³ Եւ հաճո՛յ թուեցաւ ամենայն Սպարպացուց ընդունել 23
զարսն մեծաւ փառօք, և զպարճէն բանից նոցա դնել 'ի քեղի յերևելի
'ի մարեանս խորհրդոց զնդի Սպարպիացուց: Եւ պարասխանի՛ ա-
րարին հրովարպակացն առ Շմաւոն մեծ քահանայ: ²⁴ Դարձեալ յեր 24
այսց ժամանակաց, Շմաւոն հրեշտալկս առնէր անդրէն 'ի Նոռմ մեծաւ
պարարագաւ, և ոսկով վահանաւ 'ի հազար քանքարէ. զի երթիցէ
հասարպեսցէ զառաջին բարեկամութիւնն և թիկունս: ²⁵ Իբրև լուան 25
զայն գունդն Նոռմայեցուց, սկսան խորհել և ասել. Իսկ արդ զի՞նչ
երախտեաց երախտիս դարձուցուք Շմաւոնի՝ և որդուց նորա. ²⁶ զի 26
հասարպեաց նա և եղբարք իւր և քուն հօր իւրոյ զայն որ առ մեզ
բարեկամութիւն. հարկանելով տեա՛ր զթջնամիս իւր. և հասարպելով
հասարպեաց՝ զմեզ ընդ իւր 'ի բարեկամս և 'ի թիկունս: Եւ հասար-
պեցին նմա ազարութիւն, և գրեցին զայս 'ի քախարակս պղնձիս: Եւ
կանգնեցին նմա արձա՛ն 'ի լերինս Սիոն: ²⁷ Եւ այս պարճէն գրոյն զոր 27

14 *Ունանք.* Ժողովրդեան իւրոյ, խնդրել. *կամ՝* խնդրեաց զվրէժ օրի՛: 16 *Ունանք.* Ի
Նոռմ քաղաք, մինչև 'ի կողմանս Սպարպիացուց: 17 *Ունանք.* Կայր 'ի գլուխ քահանա՛ւ:
21 *Ունանք.* Եւ պարուոյ ձերոյ: 22 *Թերևս յառաջին զաղտիարս սխալմամք*
գրչին աղտաղեալ՝ և միամտութեամք հեղզիեալտ 'ի միմեանց ընթօրինակեալ,
երևի այսօր յամենայն գրչագիրս որ առ մեօք՝ միաբան այսպէս գրեալ բանս.
Ի մարեանս խորհրդոց զնդի մերոյ օրինակ զԱնումենիոս զԱնպիոքեան, և այլն: *Ուր*
մեր զհեղ երթեալ երկուց գրչագրաց. որք 'ի վերայ կարգի գրելոցն անդրէն ող-
դագրեալ նույին գրչա՛ւ ձևացուցանէին. Օրինակ զայս. Նումենիոս զԱնպիո՞. *եղաք*
գունդիդ ըսար պարշաճի. որպէս և ունի Ոսկան. թեպէր և թողեալ զևախդիրն զ 'ի
վերայ Անպիոքեան. որպէս ունին ամենեքեան. զոր և ունանք յաւելուն և 'ի վերայ
Անդիպարոսի: 26 *Ունանք.* Ջայն առ մեզ բարեկա՛... 'ի լերինս Սիոնի: *Ոսկան.* Եւ
հասարեցին նմա ազար՛:

գրեցին. Յամին հարիւրորդի ելթանասներորդի, որ օր ութուրասն էր ամսոյն, ՚ի վերայ ամին երրորդի առ քահանայապետութեամբն Շմաւոնի, ՚ի Սամարէք՝²⁸ առաջի մեծաց ժողովրդոց՝ քահանայից՝ ժողովրդեան՝ իշխանաց՝ ազգաց՝ և ծերակոյտ գաւառաց բազմաց: Ազդ եղև մեզ՝²⁹ քանզի բազում մարտք պատերազմի մղեցան յերկրի անդ: ²⁹ Այլ Շմաւոն որդի Մաւրաթայ քահանայապետի որդոցն Յովարիմ, եղբարքքն հանդերձ եղ գլուխ իւր ՚ի կշիռս, և եր գանձն իւր ՚ի ճնութիւն մարտի պատերազմի. դիմակալ եղև թշնամեաց ազգի նոցա, զի սրբութիւնքն իրեանց և օրէնքն մի՛ պղծեսցին. և փառօք մեծօք փառաւորեաց զազգս նոցա: ³⁰ Եւ ժողովեաց Յովնաթան զազգսն նոցա, և եղև նոցա քահանայապետ, հանգեաւ նա՝ և ժողովեցաւ առ հարս իւր: ³¹ Եւ կամեցան թշնամիք նոցա հասանել ՚ի վերայ երկրի նոցա, և ձգել զձեռս իրեանց ՚ի սրբութիւնս նոցա: ³² Յայնմ ժամանակի յարեան Շմաւոն, և եր մարտ պատերազմի ՚ի վերայ ազգին իրեանց, և ծախեաց նա գանձս բազումս յիւրմէ և արար նա հանդերձս զինու զարդու արանցն պատերազմողաց ազգին իրում, և կուրեաց նա համբարս և թռչակս զօրականին: ³³ Եւ ամրացոյց զքաղաքսն Նրէասարանի: ԶԲեթսովրա՝ որ ՚ի սահմանս Նրէասարանի էր, ուր հանդերձեալ դներ զգէնն ամենայն՝ զէն և զարդ առաջին զօրաց թշնամեաց նոցա. և կացոյց նա անդ արս Նրէասարանեայս պահապանս: ³⁴ Եւ զքաղաքսն Յոպալեացոց ամրացոյց՝ որ ՚ի վերայ ծովուն էր. և զԳազարայ՝ որ ՚ի վերայ սահմանաց Ազովրայ էր, զոր յառաջ թշնամիքն ունէին. և բնակեցոյց անդ արս Նրէասարանեայս, և որինչ միանգամ պէտք էին իրեանց՝ հասարարութեամբ յօրինեաց զնոսա: ³⁵ Իբրև զայս ամենայն զգործս րեսին Շմաւոնի ժողովուրդքն, և զփառսն զոր խորհէր ՚ի վերայ ազգին, և կացուցին զնա իշխան քահանայապետ՝ զի զայս ամենայն արարեալ էր նորա նոցա. և զարդարութիւնն և զհաւարն զոր պահէր նա ՚ի վերայ ազգին իւրոյ, և խնդրէր նա յամենայն հանգամանս բարձրացուցանել զժողովուրդ իւր: ³⁶ Եւ յաւուրս նորա աջողեցաւ ՚ի ձեռս նորա ջնջել հեթանոսացն յերկրէ նորա, այնոցիկ որ ՚ի միջնաբերդին էին յԵրուսաղէմ. ելանէին մրանէին և պղծէին յոյժ շուրջ զսրբութեամբն, և հարուածք մեծամեծք լինէին ՚ի սրբութեան անդ, արգել զնոսա և ջնջեաց զնոսա: ³⁷ Նստոյց և ամրացոյց անդ պահապանս վասն զգուշութեան երկրին և քաղաքին, և բարձրացոյց զնա: ³⁸ Սակայն և Դեմէր արքայ բարձրացոյց զքահանայապետութիւնն նորա. ³⁹ վասն այսր ամենայնի ընդ բոն բարեկամս փառաւորեաց զնա ՚ի փառս մեծութեան: ⁴⁰ Զի լու եղև նմա եթէ անուանեալ կոչին Նրէայքն բարեկամք Նռոմայեցոց, եղբարք և թիկունք և նիզակակիցք. ⁴¹ և զի ընկալան զհրեշտակսն Շմաւոնի փառաւորութեամբ: ⁴¹ Զի Նրէայքն ինքեանք և քահանայքն հաճեցան, յանձն առին՝ իշխան քահանայապետ կացուցանել զնա յաւիտեանս ժամանակի. մինչև կանգնեսցի

27 Ոսկան յանելու. Եթանասներորդի երկրորդի: 28 Ոմակք. Առաջի մեծաց ժողովոց: 29 Ոմակք. Յորդոցն Յովարիմ... և եղ գանձն իւր: 34 Ոմակք. Եւ զքաղաքն Յոպալայեցոց... ՚ի վերայ ծովուն է... Ազովրայ է, զոր: 35 Ոմակք. Տեսին զՇմաւոնի... զոր խորհէր նա ՚ի վերայ ազ՝... իշխանքն քահանայապետ: 36 Ոմակք. Եւ այնոցիկ որ ՚ի միջնաբերդն էին:

մարգարե հաւաքարիւմ. ⁴² զի լիցի նոցա զօրավար յառաջնորդութեան. ⁴²
 և զի փոյճ լիցի նմա վասն սրբոցն. և կացուցանել 'ի նորա ձեռանէ
 'ի վերայ գործոց նոցա, 'ի վերայ զաւառաց նոցա, 'ի վերայ զինու
 զարդու նոցա, և 'ի վերայ ամրոցաց նոցա: ⁴³ Վասն զի փոյճ լիցի նմա ⁴³
 վասն սրբոցն. և հնազանդեսցին նոցա ամենայն ազգք, և յանուն նո-
 րա կնքիցին ամենայն մուրհակք աշխարհի: Զի իշխան լիցի արկանել
 ծիրանիս, և զարդարել ոսկով: ⁴⁴ Եւ մի՛ ոք իշխեսցէ 'ի ժողովրդոց ⁴⁴
 անփի կամ 'ի քահանայից ընդդէմ դառնալ հրամանաց նորա, և կամ
 ժողովել ժողովս յերկրի նորա առանց նորա. և կամ զգենուլ ծիրանիս,
 կամ արկանել շիզո ոսկի: ⁴⁵ Զի եթէ ոք մի ինչ յայսցանէ անցցէ և կամ ⁴⁵
 անարգեսցէ՝ մահապարտ լիցի: ⁴⁶ Եւ հաճոյ թուեցաւ 'ի ժողովրդեանն ⁴⁶
 առնել Շմաւոնի ըստ բանիցս այսոցիկ: ⁴⁷ Ան յանձն Շմաւոն, և հաճեցաւ ⁴⁷
 կալ 'ի գլուխ քահանայապետութեան. լինել սպարապետ զօրավար՝
 զնդին Նրեասարանի, և կալ գլուխ քահանայից, և առաջնորդել ամեն-
 եցուն: ⁴⁸ Եւ զգիրս զայս գրել 'ի փախարակս պղնձիս, և հրամայեցին ⁴⁸
 դնել յամրի 'ի նշանաւոր և յերևելի՛ րեղոջ 'ի մէջ սրբութեանցն. ⁴⁹ և ⁴⁹
 զպարճէնս նոցա դնել 'ի գանձ. զի Շմաւոն և որդիք նորա զայն առ
 իւր ունիցին հանապազ:

- I.** ¹ Եւ առաքեաց Անարիոքոս որդի Դեմեքրեայ արքայի՝ հրովարտակս **15**
 'ի կղզեաց անփի առ Շմաւոն քահանայապետ՝ և կուսակալ ազգին
 Նրեից՝ և առ ամենայն ազգս նորա. ² և էին հրովարտակքն օրինակ ²
 զայս. Արքայ Անարիոքոս՝ առ Շմաւոն մեծ քահանայապետ՝ և առ կուսա-
 կալ ազգին Նրեից՝ ողջոյն: ³ Քանզի ոմանք անօրէնք եկին՝ բոնոն եղեն ³
 արքայութեան հարցն իմոց. և արդ՝ ես աւասիկ 'ի խնդիր եմ անդրէն
 շինել կանգնել հաստարել զնոյն արքայութիւն որպէս էր զառաջինն:
 Արդ ես՝ զօրաժողով եմ զօրօք բազմօք՝ պարտաստեալ նաւս պարտե-
 րազմի, ⁴ ելանել խնդրել զվրէժ հարցն իմոց յազգաց վնասակարաց ⁴
 երկրին մերոյ, և որ ատերեցին զքաղաքսն մեր զմեծամեծս: ⁵ Արդ հաս- ⁵
 տարեալ իմ զքեզ, զամենայն ուխտ հարկին գոր թողին ձեզ թագա-
 տորքն առաջինք, և որ ինչ այլինչ հան օրէն հարկի իցէ՝ թողեալ լիցի
 քեզ: ⁶ Եւ հրաման ևս փուաք, զի իշխան լիցիս հատարել առանձինն ⁶
 դահեկան յաշխարհի քում. ⁷ և Երուսաղէմ: Եւ սրբութիւնդ ազաւր լիցին ⁷
 յամենայնէ. և զէնդ և զարդդ գոր գործեցեր, և զամուրսդ որ ամրացուցեր՝
 քեզ լիցին այդ: ⁸ Եւ ամենայն պարտք արքունի, հասք և օրէնք որ այրի ⁸
 զային՝ քեզ լիցին յայսմ հետէ մինչև յաւիտեանս ժամանակաց: ⁹ Այլ ⁹
 իբրև հասցուք 'ի րեղութիւն մեր, փառաւորեսցուք զքեզ և զազգդ քո, և
 զպաճարդ 'ի փառս մեծութեան. զի յայրնի լիցին փառքն ձեր ընդ ա-
 մենայն երկիր: ¹⁰ Յամին հարիւրորդի եւթանասներորդի չորրորդի՝ եկն ¹⁰

42 *Ոմանք.* Զի փոյճ լիցի նոցա... և 'ի վերայ ամրոց նոցա: **44** *Ոմանք.* Կամ զգենուլ... շինել ոսկի: **46** *Ոմանք.* Նաճոյ թուեցաւ ժողովրդ՝: **49** *Ոմանք.* Դնել 'ի գանձի: *Ոսկան.* Զայն առ իւրեանս ունիցին: **15. 1** *Ոմանք.* Եւ առ ամենայն ազգս նոցա: **2** *Ոսկան.* Եւ ունէին հրովար: *Ոմանք.* Զօրինակ զայս... առ կուսակալ: **3** *Ոմանք.* Աւասիկ խնդրեմ շինել: **5** *Օրինակ մի.* Արդ պարտաստեալ իմ զքեզ: *Ուր Ոսկան.* Նաստարեալ եմ քեզ զամենայն: **6** *Ոմանք.* Յաշխարհի քում (7) յԵրուսաղէմ... ազար լիցի յամենայն... գոր ամրացուցեր՝ քեզ լի՛:

եհա Անպիոքոս յերկիրն հարց իւրոց: Ժողովեցան առ նա ամենայն
 11 զօրք, և սակաւք ինչ մնացին առ Տրիփոնայ: ¹¹ Եւ հալածեաց զնա
 12 Անպիոքոս, և ած արկ զնա ՚ի Դովրա ծովեզերեայց. ¹² և թողին զնա
 13 ամենայն զօրքն. և իբրև րեսին զգարիսն որ անցին ընդ նա: ¹³ Ան-
 14 պիոքոս եկն բանակեցաւ շուրջ զԴովրա երկուրասան հազարաւ՝ մար-
 15 քիկ պապերազմօղ արամբ, և ութ հազար հեծեալ սպառազինաւ. ¹⁴ և
 զծովակողմն փակեաց նաւօք. և ՚ի նեղ արկ զբաղաքն ՚ի ծովէ և ՚ի
 15 ցամաք կուտ. և ոչ զոք թողուին ելանել:
 16 ¹⁵ Եւ եկն Նումէնիոս և որ ընդ նմա էին, բերին հրովարարակս ՚ի Ա
 16 Նոովմ քաղաքէ առ թագաւորս երկրին, յորս գրեալ էր այսպէս. ¹⁶ Ղևկիոս
 17 հիւպարոս Նոմայեցոց՝ առ արքայ Պորդոմէոս ողջոյն: ¹⁷ Ծերքդ ՚ի
 Նրեասարանէ եկին առ մեզ նորոգել զառաջին սէր բարեկամութեան,
 18 նիզակակիցս և թիկունս մեզ. զորս արձակեալ առ մեզ Շմաւոնի քահանայապետի՝
 19 և զնդին Նրէից. ¹⁸ բերին մեզ վահան ոսկի ՚ի հինգ հազար քանքարէ:
 19 ¹⁹ Վասն այսորիկ հաճոյ թուեցաւ մեզ գրել առ թագաւորս երկրիդ՝ և
 ամենայն ազգացդ, զի մի՛ ոք ինչ յոռի խորհիցի ՚ի վերայ նոցա. և մի՛
 20 րայցեն մարտ պապերազմի ընդ քաղաքս դոցա՝ և ընդ երկրի. զի մի՛
 21 դոքս ընկեր լիցին մարտի թշնամեաց: ²⁰ Հաճոյ թուեցաւ մեզ առնուլ
 21 զվահանն ՚ի դոցանէ: ²¹ Արդ եթէ իցեն ոք արք անօրէնք փախուցեալք
 յերկրէ նոցա՝ ՚ի ձեռս րաջիք Շմաւոնի քահանայապետի. զի խնդրել
 22 մարթասցէ զվրէժ ըստ օրինացն իւրեանց: ²² Եւ այսպէս գրէր առ Դեմետր
 23 արքայ, և առ Աթաղա, և առ Արիարէթ, և առ Արշակ: ²³ Յամենայն
 զաւառս՝ որ ինչ բարուք թուիցի Սպարտիացոց, և ՚ի Դեդոս, և ՚ի
 Միդովնա, և ՚ի Միկովնա, և ՚ի Կարադա, և ՚ի Մամոն, և ՚ի Պամփիլա,
 և ՚ի Ղիդիա, և ՚ի յԱդիկառնակոս, և ՚ի Ռոդոն, և ՚ի Փասեղ՛իդա, և ՚ի
 Միդէն, և ՚ի Սարադոն, և ՚ի Պորպոնիա, և ՚ի Կնիդոս, և ՚ի Կիպրոս,
 24 և ՚ի Կիւրէն: ²⁴ Եւ ՚ի պապճէն հրովարարակացն գրեցին առ Շմաւոն
 քահանայապետ:
 25 ²⁵ Եւ Անպիոքոս արքայ եկն պաշարեաց զԴովրա. և ՚ի վաղիւ անդր **ԼԲ**
 մարուցանէր առ նա մենքենայս, և ձեռն արկանէ ՚ի նա. և ՚ի ներքս
 արգելեալ պաշարեալ պահէր զՏրիփոն, և ոչ էլ ումեք գոյր ՚ի ներ-
 26 քուստ արտաքս՝ և ոչ մուտ արտաքուստ ՚ի ներքս: ²⁶ Եւ յղեաց Շմա-
 տոն ՚ի թիկունս նմա արս ընտրիս մարտիկ պապերազմօղս՝ երկու հա-
 զար սպառազէնս, և պարարագս հանդերձեալս յոյժ՝ ոսկի և արծաթ:
 27 ²⁷ Այլ անարգեաց զամենայն բանսն որ ուխտեաց նմա, և օտարանայր
 28 ՚ի նմանէ: ²⁸ Եւ առաքեաց նա զԱթենոբիոս՝ մի ՚ի բարեկամաց իւրոց,

11 Ոմանք. Եւ արկած զնա ՚ի Դով՛: **13 Ոսկան.** Մարտի պապերազմօղ ա՛:

14 Յօրինակին. Փակեաց նոքօք և ՚ի նեղ արկ զցամաքն ՚ի ծովէ և ՚ի ցա՛... թո-
 դին ելանել: **Ոմանք.** Թողուին ելանել կամ մտանել: **15 Ոմանք.** Առ թագաւորն

երկրին: **16 Ոսկան.** Ղուկիոս հիւպարոս: **18 Ոմանք.** Վահան ոսկի ՚ի Ռ քանքարէ:

19 Ոմանք. Խորհիցի ՚ի վերոյ դոցա: **Ոսկան.** Ընդ քաղաքս դոցա՝ և ընդ երկիր:

21 Ոսկան. Եթէ իցեն արք անօրէնք: **Այլք.** Յերկրէ դոցա: **23 Ոմանք.** Եւ որ ինչ

բարուք... և ՚ի Միդովնայ և ՚ի Միկովնայ... և ՚ի Պորպոնայ... և ՚ի Կիպրոս: **24 Այլք.** Եւ

պապճէն հրովար՛: **25 Ոմանք.** Եւ ձեռնարկէր ՚ի նա: **26 Ոմանք.** Երկուս հազարս...

և ՚ի պարարագս հան՛: **27 Ոսկան.** Զոր ուխտեաց նմա:

խօսա ՚ի մէջ առնել ընդ նմա՝ և ասել. Դուք իշխեալ զօրացեալ ունի՞ր զքաղաքս թագաւորութեան իմոյ. զքաղաքն Յոպպէացոց, և Գազարացոց, և զմիջնաբերդն Երուսաղէմի: ²⁹ Զսահմանս նոցա ակերեցէք դուք, և ²⁹ հարուածս մեծամեծս հասուցէք ՚ի վերայ երկրին նոցա, փրեցէք դուք կողմանցն բազմաց, և գաւառս բազումս հապէք զիմոյ փերութեան: ³⁰ Արդ փո՞րք ՚ի դուրս զքաղաքս և զգաւառս և զկողմանս, և զհարկս ³⁰ նոցուն. և որ ինչ միանգամ բռնութեամբ կալեալ է ձեր ՚ի մէջ արքա-
քոյ սահմանացն Նրէասարանի: ³¹ Ապա թէ ոչ՝ փո՞րք փոխանակ այնորիկ ³¹ հինգ հարիւր քանքար արծաթոյ, և զխափանած հարկաց քաղաքացն, որ ցայսօր խափանեցէք՝ այլ հինգ հազար քանքար: Ապա թէ ոչ՝ եկեցնո՞ր հարցոյք վանեսցո՞ր զերկիրն սափակեսցոյք: ³² Եւ իբրև եկն Աթենաբիոս ³² բարեկան արքայի յԵրուսաղէմ, երես զփառսն Շմաւոնի, և զսպաս զոսկոյ և զարծաթոյ, և զհանդերձս պարրաստութեան զօրաց բազմաց, յո՞րն կայր առաջի նորա, և շքով փայր զպարգամ թագաւորին: ³³ Պա- ³³ րասխանի եր նմա Շմաւոն՝ և ասէ. Ոչ յերկիր օտար ուրոյք մտեալ եմք, և ոչ ՚ի բաժին յուրոյք փարապարտուց ձեռն բռնութեամբ մխեալ է. զվիճակս ժառանգութեան հարցն մերոց վարարանդի լեալ յանպարտ թշնամեաց փարապարտուց, ³⁴ քաջութեամբ ժամանակ գրեալ խնդրեցաք: ³⁵ Այլ վասն Յոպպէացոց քաղաքին, և Գազարայ զոր դուքն խնդրէք, ³⁵ վնաս բազում գործեցին ՚ի մէջ աշխարհին մերոյ, վրէժ խնդրեցաք. վասն այնորիկ փութեսցոյք հարիւր քանքար: Եւ ոչ եր նմա բանիցն պարասխանի. ³⁶ և դարձաւ բարկութեամբ առ թագաւորն, և պար- ³⁶ մեաց նմա զփառսն Շմաւոնի, և զամենայն պարրաստութիւն զոր ե-
րես սպասուց նորա: Եւ բարկացոյց յոյժ զթագաւորն: ³⁷ Եւ Տրիփոն ³⁷ փախեալ յՈրթոսիա: ³⁸ Եւ թագաւորն գումարեաց զԿենդէրոս ծովեզերեանց ³⁸ սպարապետն, և զօրս բազումս հեծեալս և հեփեսակս ընդ նմա. ³⁹ պարուէ՞ք ³⁹ եր նմա զի բնակեցէր դէմ յանդիման Նրէասարանի. և շինեսցեն զամուրսն ՚ի պարրաստութիւն մարտի պարերազմի ընդ զօրսն Իսրայէլացոց: Եւ ինքն թագաւորն զհե՛տ էր Տրիփոնեայ: ⁴⁰ Խաղաց զնաց Կենդէրոս, եկն ⁴⁰ եհաս ՚ի կողմանսն Յամնեայ, և սկսաւ գրգռել զզօրսն, և մխել ՚ի Նրէ-
ասարան, զերել և սպանանել: Եւ շինեաց նա զԿեդրոն, ⁴¹ և զումարեաց ⁴¹ անդ հեծելագօրս բազումս, զի մխեսցին ՚ի Նրէասարան, և պաշարեսցեն զճանապարհս նոցա որպէս հրաման եր թագաւորն:

¹ Եւ ել Յովհանն ՚ի Գազարայ, և եկն պարմեաց Շմաւոնի հօր իւ- **16**
րում. որպէս և զնայր Կենդէրոս: ² Եւ կոչեաց Շմաւոն զերկոսին որդիսն **2**
զՅուդայ և զՅովհանն, և ասէ ցնոսա. Ե՛ս և եղբարք իմ և փուն հօր իմոյ՝
մարտի պարերազմի փուռք ընդ թշնամիսն Իսրայէլացոց, ՚ի մանկութենէ
մերմէ մինչև ցայսօր ժամանակի, և աջողեցան գործքն ամենայն ՚ի ձեռս

28 *Յօրինակին.* ԶԱթենաբիոսն մի ՚ի բա՛: *Ունակք.* Խօսս ՚ի մէջ առնել նմա... զքաղաքսն Յոպպայեցոց... Երուսաղէմի: **29** *Ունակք.* Նասուցէք դուք ՚ի վերայ: **31** *Ունակք.* Փո-
խանակ այնորիկ հինգ... զորս ցայսօր խափանեցիք՝ այլ ևս հինգ հա՛: **32** *Յօրինակին.*
Եկն Աթենաբիոս: **33** *Ունակք.* Ի բաժին ուրոյք... բռնութեամբ մխեալ եմք: **35** *Ու-
նակք.* Վնասս բազում գործեցին ՚ի մէջ աշխարհին մերոյ: **39** *Ունակք.* Զի
բանակեցէր դէմ յանդի՛: **40** *Ունակք.* Ի կողմանսն Յամնեայ:

- 3 մեր, փրկել զբազումս զազգադ Իսրայելացոց: ³ Բայց արդ ծերացայ, և դուք հերիք էք յամս իմ, փոխանակ իմ և եղբօր իմոյ. արդ ելէք մարտերոմք ՚ի վերայ ազգիդ մերոյ. և զօրութիւն օգնութեանց յերկնից
- 4 եղիցի ընդ ձեզ: ⁴ Եւ ընտրեաց նա յաշխարհէ անփի իբրև քսան հազար
- 5 հեծեալ սպառազէն, և խաղաց ՚ի վերայ Կենդեբեայ: ⁵ Եւ եկին ազան այն օր ՚ի Մովդիիմ. ընդ առաւօտն կանխեալ լինէին դաշտամուխ: Անդ փեսանէին զօրս բազումս հեծեալս և հեքակալս, որ գային ընդդէմ նորա.
- 6 և հեղեղաւր մի էր ՚ի մէջ երկոցուն: ⁶ Եւ ճակարեցաւ յանդիման նոցա ինքն և զօրքն: Իբրև հայեցաւ եպես զզօրսն թէ դանդաղեցան անցանել ընդ հեղեղաւրն, յառաջ ինքն նահապարակեցաւ, հանպա՝ զօրքն միագունդ
- 7 զկնի՛ փողեցան: ⁷ Եւ բաժանեաց յերկուս գունդս զհեծելազօրն ՚ի մէջ
- 8 հեքակալացն. և էր հեծելազօրն կարի յոյժ: ⁸ Փող հարին՝ խրախոյս բարձին, ՚ի վերայ յարձակեցան. ՚ի պարտութիւն մատնեցաւ Կենդեբոս. և անկաւ ՚ի նոցանէ յաւուր յայնմիկ վիրաւորք բազումք: Եւ որ մնացեալ էին փախստեայ անկանէին յամուրսն: ⁹ Յաւուր յայնմիկ խոց մնայր Յուդա. բայց Յովհան զհե՛ր լինէր փախստեայցն, մինչ անէր արկանէր զնոսա ՚ի կողմանս Կեդրոնայ գոր շինեաց: ¹⁰ Եւ մեկնեցին նոքա ընդ բրգունսն ՚ի կողմանս Ազովփայ: Եւ հրձիգ արար զնոսա. յայնմ ամրի այրեցան արք ՚ի հրոյ իբրև երկու հազար: Եւ ինքն դարձաւ ՚ի կողմանս Նրէասպանի խաղաղութեամբ:
- 11 ¹¹ Եւ Պրդոմէոս Աբբուբեանց՝ էր կացուցեալ ՚ի կողմանցն դաշտին 19
- 12 յԵրեքով. և ունէր նա արծաթ և ոսկի յոյժ. ¹² զի էր նա փեսայ քահանա-
13 յապետին: ¹³ Եւ հպարտացաւ ՚ի սիրտ իւր, մեծամտեաց ՚ի խորհուրդս իւր, և կամէր փրկել ՚ի վերայ կողմանցն զաւառին. և խորհուրդ խորհէր նենգութեամբ ՚ի վերայ Շմաւոնի և որդւոց նորա, ջնջել զնոսա ՚ի միջոյ:
- 14 ¹⁴ Եւ Շմաւոն շրջէր ՚ի կողմանս զաւառացն. ինամէր և փեսանէր զպէրս նոցա. և եկն էջ յԵրեքով, ինքն և Մարաթի և Յուդա՝ և որդիք նորա. յամին հարիւրորդի եւթանասներորդի եւթներորդի, յամսեանն մետասաներորդի՛
- 15 այս ամիս շաբաթ է: ¹⁵ Եւ ընկալաւ զնոսա Պրդոմէոս ՚ի մեծարանս նենգութեամբ ՚ի քաղաքի անդ Դովրայ գոր շինեաց, և արար ուրախութիւն կոչնոցն: Անդ՝ ՚ի դարանի՛ առնէր արս: ¹⁶ Եւ իբրև կերան և արբին Շմաւոն և որդիք իւր, արբեցան. յարեան Պրդոմէոս թաքուցելովքն հանդերձ, առին զէնս իրեանց, և մտին ՚ի վերայ Շմաւոնի. և սպանին անդէն ՚ի փաճարի անդ զնա՝ և զորդիս իւր՝ և զճառայսն որ ընդ նմա էին: ¹⁷ Եւ արարին անօրէնութիւն մեծ. և հապուցին չար փոխանակ

16.2 Ոմանք. Զորդիսն զՅուդա և զՅովհանան... մինչև յայսօր ժամանակի, և յաջողէ՛... զբազում զազգս Իսրայելացոց: **3 Ոմանք.** Ներիք էք յամս ձեր... արդ ելէք և մարտերոք... օգնականութեան յերկնից: **4 Ոսկան.** Ի վերայ Կենդեբոսեայ: **5 Ի յուս՝.** Գային ընդդէմ նոցա. *համաձայն ոմանց ՚ի բնաք՝:* **6 Ոսկան.** Նայեցաւ և եպես զզօրսն եթէ... զկնի փոխեցան: *Ուր ոմանք.* Զկնի նորա փողեցան: **8 Ոսկան.** Եւ անկան ՚ի նոցանէ: **9 Բազումք.** Յամուրսն: յայնմիկ խոց մնայր և Յուդա: **10 Ոսկան.** Եւ մեկնեցան նոքա ընդ: *Ոմանք.* Յայնմ այրեցան արք ՚ի հրոյ իբրև արք էր՝: **11 Ոմանք.** Աբբուբեանց՝ էր կացուցեալ կողմանց: *Ուր Ոսկան.* Դաշտին Երիքովի: **13 Ոմանք.** Եւ հպարտացաւ սիրտ իւր: **14 Ոսկան.** Այս է ամիս շաբաթո: **15 Ոմանք.** Ի քաղաքի անդ Դովբեայ՝ գոր... անդ ՚ի վարանի առնէր արս: **16 Ոմանք.** Կերան արբին Շմաւոն որդիք իւր՝ և արբե՛... առին զզէնս իրե՛ն:

ընդ բարոյ: ¹⁸ Եւ գրեաց Պարոմէոս առ արքայն զի զօր 'ի թիկուննա 18
 արձակեսցէ նմա, զի 'ի ձեռս փացէ նոցա զքաղաքսն իւրեանց՝ և զհարկն:
¹⁹ Զկէսն արձակեաց 'ի կողմն Գազարայ՝ բառնալ անփի զՅովհաննէս: 19
 Եւ գրեաց նա առ զօրագլուխսն զի եկեսցեն՝ և առցեն 'ի նմանէ ոսկի
 և արծաթ և պարգևս բազումս: ²⁰ Եւ այլս արձակեաց յԵրուսաղէմ, զի 20
 աճապարեսցեն՝ հասցեն առցեն զլեառն փաճարին: ²¹ Այր մի պնդեցաւ 21
 յառաջագոյն 'ի Գազարա, գոյժ եր Յովհաննու՝ թէ կորեան հայր նորա և
 եղբարք իւր, և զքէն ևս յղեալ է նենգութեամբ զի սպանցէ՝ զքեզ: ²² Իբ- 22
 րև լուա՝ զարմացաւ յոյժ և յիմարեցաւ, և ըմբռնեաց զարսն զայնս և
 անդէն սպան զնոսա, իբրև գիտաց թէ նենգութեամբ եկեալ են կորուսանել
 զնա: ²³ Եւ այլ ինչ բանք որ իցեն զՅովհաննէ՝ վասն մարտի պարերազմաճ³
 կամ այլոց քաջութեանց, կամ շինուածոց պարսպաց, կամ գործոցն բա-
 րութեան. ²⁴ այն ամենայն գրեալ է 'ի մարտեանս քահանայից, յորմէ 24
 հետք եկաց նա քահանայապետ զկնի հօր իւրոյ:

Կարարեցաւ Առաջին Մակաբայեցիքն:

17 Ոսկան. Փոխանակ բարոյ: **18 Ոմանք.** Նմա. և 'ի ձեռս փացէ նոցա... և զհարկս: (19) Զկէս արձակեաց: **21 Այլք.** Զի սպանցեն զքեզ: *Ի վախճանի ոմանք.* Կարարեցաւ Գիրք Առաջին Մակաբայեցոց. և *ոմանք.* Կարարեցաւ Առաջին գլուխ Մակաբեացոց:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱԿԱԲԱՅԵՑԻՈՅՆ:

Բ ԱԶՈՒՄՔ 'ի Նրէից իջին յԵգիպոս ո՛չ միայն 'ի մնացելոցն յորժամ գերեաց Նարութորոնսոր, այլ և յետ դարձին զկնի յոյով ժամանակի. նախ քան զցրուիլն նոցա յերեսաց երևելոյ Անպիոքայ՝ Պարդոմէո Ղազոսեանց զբազումս 'ի Նրէից խարդախութեամբ իջոյց յԵգիպոս, առ որս զայս գրեն 'ի Նրէաստանէ: Իսկ ժամանակս զոր յետ սկզբան գրոցս նշանակէ, թոի թէ նոյն է Յունացն զոր և Առաջին գիրքն 'ի կիր առնու. կամ թէ ասպ զԵգիպոսացոցն ասէ, որ փասն ամա յառաջ սկսանի յետ մահուն Աղէքսանդրի: Այլ Դեմէպրիոս՝ Ատրուց թագաւորեաց. յետ Անպիոքայ Եպիփանէայ և որդոյ նորա: Իսկ Յասոն՝ եղբայր Ոնեայ առ Անպիոքայ. Եպիփանէա շորթեաց զբահանայութիւն յՈնեայ, զոր յետոյ յիւրում րեղոջ պարմէ: Քանզի զժամանակս զոր իսկզբան ասպ դնէ ո՛չ զիրացն լինելոյ, այլ զգրոցս գրելոյ պարտ է իմանալ. վասն որոյ զկանուխ եղելոց իրացն՝ յետ ժամանակի գրելովս 'ի կարճոյ նշանակէ: Իսկ Արիստարքուոս Նրէայ և փիլիսոփոս վարդապէ՛ւր էր Փիլոմէտոր Պարդոմէայ Եգիպոսացոց արքայի, որ առ Անպիոքօք և Դեմէպրեա Ատրուց թագաւորօք, և ևս աւելի եկեաց. և որք ընդ Արիստարքուէայ, առ որս զայս գրեն 'ի Նրէաստանէ: Նախ՝ 'ի կարճոյ յիշեցուցանեն զվիշտսն զոր հասոյց Անպիոքոս Եպիփանէս՝ կողոպտելով և պղծելով զբաճարն, զոր և Առաջին գիրքն պարմեաց, և այս գիրք յիւրում րեղոջն պարմելոց է: Բայց զոր ասէս թէ սարակեցին զմարեայն 'ի փաճարն զառաջնորդն զնդան, ո՛չ զԱնպիոքոս, այլ 'ի նորայոցն զայլ ոք: Իսկ իբրև պղծեաց զբաճարն Անպիոքոս յետ երից ամաց ամայութեանն՝ 'ի չուելն Անպիոքայ 'ի Պարսս՝ ուստի ո՛չ դարձաւ. իբրև յաղթեաց Յուդա զօրաց նորա՝ սրբեաց զբաճարն, զոր մօտ 'ի սկիզբն գրոցս յիշէ՛ ասպ 'ի կարճոյ. և դարձեալ յիւրում րեղոջն պարմելոց է ըստ առաջնոյ գրոցն: Եւ զի յիշէ ասպ 'ի սկզբանս զհանգամանս հրոյ սեղանոյն վառման, զայն ասէ, զոր յետ դարձի գերութեանն նախ քան զշինել զբաճարն՝ միայն սեղան կանգնեալ, ջրովն վառեցաւ հուրն, որպէս առ Մովսիսի և Մողոմնիի: Իսկ Նեէմի, զոր ասպ ասէ, այլ Նեէմի է. կամ զՅեսուայ Յովսեփեկեանց ասէ, թերևս երկանուն էր, կամ մանաւանդ զԵգրէ է կարծել, զորմէ ասէ թէ զամենայն մարեանս մարգարէիցն և զպարմութիւնս 'ի մի վայր գումարեաց. ըսպ որում և յետոյ Յուդա Մակաբէ յետ սրբելոյ զբաճարն՝ ժողովեաց զգրեանն, զորս օրինակ փալ ասէ պարմագիրս որոց յԵգիպոս Նրէից. զի ակն ունէին ժողովելոյ ցրուեալ Նրէիցն: Յայն վայր հասուցեալ զպարմութիւնս, խոստանայ այժմ պարմագիրս վասն Յուդայի Մակաբեայ և եղբարց նորա. զորոց ո՛չ այս Յասոն 'ի հինգ գիրս բովանդակեալ զպարմութիւնս, 'ի մի գիրս ասպ համառօտել վասն դիրահասութեան: Սկիզբն առնէ 'ի ժամանակէն Ոնեայ քահանայապետի և Մելիկեայ Ատրուց արքայի, որ մեքասան ամ թագաւորեաց նախ քան զԱնպիոքոս Եպիփանէս: Զի զայս մեքասան ամս կանխագոյն սկսանի այս պարմագիրս քան զԱռաջին գրոցն Մակաբայեցոց, այսինքն՝ զժամանակս Մելիկեայ. ուստի իջուցեալ զգրոյցն յԱնպիոքոս Եպիփանէս, է՛ ինչ զոր համաձայն Առաջնոյ գրոցն պարմէ, և է՛ ինչ, զոր աւելի, որպէս զԵղիազարայ քահանայի, և զԵյթն որդոցն Շամունեայ, և զայլ քաջութիւնս Յուդայ մինչև ցապանումն Նիկանովրայ 'ի պարերագմին, զոր մղեաց Յուդայ,

ուր և աւարտել զգիրս զայս. զի ոչ հասուցանէ զպարմութիւնս մինչև ցՅովնաթան և ցԾմաւոն՝ որք յետ Յուդայի փրիւեցին:

Գլուխք Երկրորդ Մակարայեցոց:

ւն. Աղօթք Տրեսաբանեայց 'ի վիրայ Տրեից որք յԵգիպտոս:

բ. Զի յաւուրս Դեմետրի գրեցին վասն չարեացն Յասոնեայ որ առ Անպիոքաւ, և պղծելոյ զբաճարն. զոր սրբեալ փօնեցին, զի և նոքա փօնեցեն զքսան և հինգն Քաաղև ամսոյ:

գ. Վասն հրոյն զոր թաքուցին 'ի ժամանակի գերութեանն և փապանակին. և թէ ոհպէս գրաւ և վառեցաւ 'ի սեղանն յետ դարձին, և զի ցանգեաց Կիրոս զբեղին:

դ. Զի 'ի մի՛ գիրս ասար ժողովէ զհինգ գիրսն Յասոնի վասն Մակաբեանց: Ե. Զի զառաջինն պարուէր զբաճարն Սելևկիոս արքայ, իսկ 'ի բանասրկելոյ անօրէն Սիմոնի՝ խորհրդով Ապողոնի, առաքեն զՏեղիոդորոս կողոպտել զբաճարն. և եթէ զինչ անցք յԱստուծոյ անցին ընդ Տեղիոդորոս: Եւ զի դեռ ևս Սիմոն ընդ հակառակս էր Ոնիայ արդարոյ, մինչև արգելով զնա յամուրն Դափնէ:

զ. Թագաւորեաց անօրէն Անպիոքոս, 'ի նմանէ Յասոն եղբայր Ոնիայ ան իշխանութիւն ջքահանայութեան. և զՏրեայսն ինքն 'ի հեթանոսական օրէնս մարզէր. զոր և Առաջին գիրքն պարմէ:

է. Անպիոքոս յետ յաղթելոյ Փիղոմեպոր Պարդունի իբրև դարձաւ՝ եհան զքահանայութիւնն 'ի Յասոնայ և ետ Մենեղաւեայ եղբօր Սիմոնի, և Յասոն փախստեայ յԱմոնացիսն անկանէր:

ը. Անօրէն Մենեղաւոս կաշառեաց զԱնդրոնիկոս և սպան զՈնիա. իսկ 'ի բռնորքել բազմաց վասն այնր առ Անպիոքոս՝ հապին զգլուխն Անդրոնիկեայ:

թ. Զի 'ի ձեռն Լուսիմաքեայ մեծամեծ չարիս գործէր Մենեղաւոս. ընդ որում 'ի սուր համբաւ զԱնպիոքայ վարահացեալ Յասոն, 'ի մարտ եկեալ ընդ Մենեղեայ, մեծամեծ չարեաց պարճառք Տրեից լինէին. յորում և Յասոն փախստեայ յԵգիպտոս սարակիր:

ժ. Մեծամեծ չարիքն զոր հասոյց Անպիոքոս Տրեից և փաճարին սպանմամբ և վաճառելով, և յաւուր շաբաթու կոտորմամբ:

ժւն. Յուդա Մակաբէ փախստեայ լինի յանապար. և Անպիոքոս բռնադատել զազգն 'ի կռապաշարութիւն:

ժբ. Վկայաբանութիւն Եղիազարու. և ելթն որդոցն Ծամունի:

ժգ. Զօրս ժողովեալ Յուդա հարկանէր զթշնամիսն ընդ Տիմոթեայ և Գէորգեայ, և Նիկանովրայ ճակար փութալ յաղթէր. յորմէ Նիկանովր փախստեայ եղեալ՝ պարմէր զօգնութիւնն Աստուծոյ առ զօրսն Տրեից:

ժդ. Անպիոքոս վարթարեալ դառնայր 'ի Պարսից սպառնալով Տրեից. և 'ի բարկութենէ Աստուծոյ որդնեաց ախարի հարեալ, գրէ աղաչանս առ Եբրայեցիս. և ինքն դաճն մահուամբ սարակի:

ժե. Սրբեաց Յուդա զբաճարն յետ երից ամաց պղծութեանն. զոյթ օր փօնելով ըստ աւուրց փաղաւարահարացն:

ժզ. Թագաւորեաց Անպիոքոս Անպիոքեան. և Մակաբէ եհար զԵղովմայեցիս և քակեաց զամուրս նոցա: Եւ ընդդէմ Տիմոթեանց ճակարեալ՝ երկնաւոր նիզակակցօք յաղթէր, և զՏիմոթէոս կալեալ սպանանէր:

ժէ. Գայր Լիսիաս ութ բիրուք 'ի վերայ Երուսաղեմի. և անդէն հրեշտակ հասեալ՝ զօրացան Մակարեանք. Լիսիաս մագապուր փախստեայ եղեալ՝ միջնորդ հաշտութեան առ թագաւորն և խաղաղութեան թղթաց առիթ՝ Նրէիցն լինէր, զոր և Նռոնայեցիք որ անցին առ Անպիոքոս զնոյն հոգացան:

ժը. Իշխանքն Անպիոքոս ո՛չ փային Նրէիցն հանգչել. և Յուպեացիք դաւաճանեալ զՆրէայն որ ընդ ինքեանս 'ի ծով ընկլուզին. իբրև գիւրաց Յուդա, այրեաց զնաւահանգիսսն Յուպեացոց և զՅամնէացիս:

ժթ. Դիմեալ Յուդա 'ի վերայ Տիմոթեայ՝ արար ընդ հանդիպեալ Տաճիկն խաղաղութիւն, և զքաղաք մի Դեկասս անուն չարաւ սափակեաց, և զգօրսն Տիմոթեայ հարեալ՝ զՏիմոթէոս ձերբակալեաց. իսկ նա խոստացեալ՝ բարի առնել Նրէից գերծաւ. և սրեալ ուխտին չար ընդ բարոյ հապոյց:

ի. Նարկանէ Յուդա զԵփրոն քաղաք, յորում էր Լիսիաս. և ապրեցուցանէ զՍկիւթուայօլիս գերախարաւորս Նրէից:

իւ. Պապերագմեալ Յուդայ ընդ Գեորգեայ՝ բազում կոտորածք եղեն, և 'ի թաղելն զդիակունս Նրէիցն՝ գրին 'ի սպանեալսն յուռութս ուլունս և այլ բժըժմանս հեթանոսաց. և 'ի յոյս յարութեան վասն մեղացն այնոցիկ փայր պատարագս յԵրուսաղէմ:

իբ. Նրէաստան հասեալ Անպիոքոս՝ զՍիմոն Նրէայ մոխրաւ հեղձուցանէ, և ինքն կամէր ջնջել զՆրէայս. զորոյ գղէմ ունի հօգօրապէս Յուդա, մինչև լուեալ Անպիոքայ զապստամբելն Փիլիպպոսի՝ հաշտեալ ընդ Նրէայս պատուեաց զբաճարն և զՅուդա, և դարձաւ անդրէն:

իգ. Դեմեար արքայ դիմեալ 'ի վերայ Անպիոքոս, Աղկիմոս մերժեալն 'ի քահանայութենէ, չարախօսէր առ նա զՅուդայէ. և նա առաքէ զՆիկոնովր ըմբռնել զՅուդա, և ունել զաշխարհին: Պարտեալ Նիկանովր 'ի Յուդայէ փեսայացոյց զնա՝ նենգաւ ըմբռնել. և յոչ կարելն զգուէր զքահանայսն, և սպառնայր փաճարին. ուր և վասն նախանձու փաճարին Նռաքսն զհրովի չոգաւ. այլ պատերազմ փուեալ Յուդայի և յաղթեալ սպանաւ Նիկանովր, և կախեցաւ ձեռն նորա զաշտարակէ փաճարին:

ԳԻՐՔ ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱԿԱԲԱՅԵՑԻՈՅ

Ա **Ա**ռ եղբարս Նրէասպանեայս, որ 'ի կողմանս Եգիպտացոցդ են. 1
յեղբարց Նրէից՝ յԵրուսաղեմացոց, և յեղբարց Նրէասպանեայց
առ ձեզ ողջոյն. խաղաղութեամբ բազմաւ ² առապասցի 'ի 2
ձեզ Աստուած. և յիշեսցէ՛ նա զուխարն զոր եղ ընդ Աբրահամու, ընդ
Սահակայ, ընդ Յակոբայ, ընդ հաւապարին՝ ծառայս իւր: ³ Եւ փացէ՛ 3
ձեզ սիրտ յամենայնի պաշտել զնա, և առնել զկամս նորա յանձինս
մտադներս, և 'ի սիրտս կամակարս. ⁴ բանալ զաչս և զականջս սրտից 4
ձերոց յօրէնս իւր և 'ի հրամանս, առնել խաղաղութիւն՝ ⁵ և լսել խնդրուածեաց
ձերոց. հաճեսցի՛ ընդ ձեզ, և մի՛ 'ի ձեռաց թողցէ՛ զձեզ 'ի ժամանակս
նեղութեան: ⁶ Եւ արդ՝ այժմիկ կանխենք մեք յաղօթս մեր վասն ձեր: 6
Բ Յամս թագաւորութեանն Դեմեպրի՛ ⁷ յամին հարիւրորդի վաթսներորդի
իններորդի. մեք Նրէայք գրեցաք զայս առ ձեզ, 'ի նեղութեանն որ
հասեալ էր 'ի վերայ մեր: 'Ի ժամանակի անդ յորում եկաց յեպս Յատոն
և որ ընդ նմա էին 'ի սուրբ գեպնոյ և յարքայութենէ անփի. ⁸ և հրձիգ 8
արարին զդուռնն, և հեղին զարիւն անբիծ, աղօթս մատուցաք մեք Տե-
առն, և լուսն մեզ. և մատուցաք մեք ուխտս և խունկս՝ և պատարագս
նաշիօք, և եղաք մեք զհացն յաճախաց առաջի: ⁹ Եւ արդ՝ արասջիք 9
դուք զաւուրսն փաղաւարահարաց յամենան Բատլն: ¹⁰ Յամին ութսներորդի
ութերորդի՝ որ յԵրուսաղեմացոց, և 'ի ծերակոյտ Նրէասպանեայց, և
'ի Յուդայէ՛ առ Երիսաբաբուդ՝ ոս վարդապէտ Պարդոմեայ արքայի, որ է
ինքն յազգէ քահանայիցն օծելոց սակի, որ են 'ի կողմանս Եգիպտա-
ցոց Նրէայք. ողջոյն ընդ ձեզ և խաղաղութիւն: ¹¹ 'Ի մեծամեծ վշտացս 11
ապրեալքս յԱստուծոյ, մեծապէս գոհանամք զնմանէ. որպէս զի՛ զհարդ
'ի մարտ պատերազմի պատրաստեալ էաք ընդ առն թագաւորի. զի նա
ինքնին եռացոյց, և եհեղ զայնոսիկ ¹² որ եկեալ պատեալ պաշարեալ 12
պահէին զսուրբ քաղաքն: Քանզի 'ի ժամանակի իբրև դիմեաց ինքնին
իշխանն 'ի կողմանս Պարսից, ¹³ անթիւ անհամար զօրօքն հանդերձ. 13
և անդէն անկան կործանեցան շուրջ զԱնանեայ փաճարան. 'ի խոր-
հուրդ յիմարութեան խորհեցան նոքա զՆէեմեայ փաճարան: ¹⁴ Զի իբր 14
բնակութեամբ իմն հասեալ կայր 'ի փեղի անդր ինքնին Անփիոքոս՝ և որ
ընդ նմա բարեկամքն էին առնուլ զգանձսն ամենայն իբրև 'ի պատճառս
վարձկանաց համարի: ¹⁵ Առաջի արարին քահանայք փաճարին զա- 15
մենայն: Եւ նա յօժարեաց զալ մտանել սակաւութ 'ի ներքս. իբրև եղև

*Զվերնագիր գրոցս ամենայն օրինակք ունին համեմատ մերումս, բաց 'ի միոջէ
որ դնէ՝ Գուլի Երկրորդ Մակաբեացոց:*

1. *Յոմանս պակասի.* Նրէից՝ յԵրուսաղեմացոց, և յեղբարց Նրէասպանեայց
առ ձեզ ողջոյն: *Ոմանք.* Խաղաղութիւն. բազմաւ (2) առապասցի առ ձեզ... և ընդ
Յակոբայ: **3** *Ոմանք.* Եւ փացէ՛ ձեզ սիրտ յամենայնէ պաշ՞... մտադիրս: **4** *Ոմանք.*
Սրտից մերոց... և 'ի հրամանս իւր: **10** *Ոմանք յակումն.* Յամին հարիւրերորդի
ութսներորդի: *Որ և այլով գրչաւ նշանակի 'ի լուսաց մերումս: Ոմանք.* Առ
Արիսաբաբուդոս... և որ են 'ի կողմ: **11** *Ոմանք.* 'Ի մեծամեծաց վշտացս ապրեալքս
Աստուծոյ... զի նա ինքն եռա՞: **13** *Ոմանք.* Շուրջ զՆէեմեայ փաճարան: **14** *Ոմանք.*
'Ի պատճառս վարձանաց համարի:

- միջամուտ սրահիցն՝ համարձակ գորուսան առին զարտաքինս պարսպացն
 16 ընդ որ եմուտ Անրիորոս. ¹⁶ և բացին զպարուսանսն զաղտնիս որ ընդ
 առաստաղակալօքն էին, և ընդ այնոսիկ սկսան հոսել վիրգս մեծամեծս,
 և անդէն զառաջնորդն գնդանն հանդերձ սաքակեցին: Իբրև զնոսա
 ՚ի ներքս յօշեցին, հանին զկառափունսն և ընկեցին ՚ի պարսպէն ՚ի
 17 մէջ զօրացն: ¹⁷ Վասն այսր ամենայնի օրհնեալ է Աստուած որ ետ ՚ի
 18 ձեռս զամպարիշտս: ¹⁸ Արդ մեք իբրև կամեցաք ՚ի քսաներորդի հինգ-
 րորդի ՚ի Քասղև ամենանն սրբել զքաճարն. լսն համարեցաք զ-
 այս և ձեզ ցուցանել, զի և դուք արասջիք զայս իբրև զօրէնս փօնիցն
 փաղաւարահարացն. և հրոյն որպէս շինեաց Նէեմի զքաճարն և զսեղանն,
 յորում մաքուցանէր զպարարագսն ողջակիզացն:
- 19 ¹⁹ Քանզի ՚ի ժամանակի յորում վարեցան հարքն մեր ՚ի կողմանս Գ
 Պարսից որ այնց ժամանակաց պաշտօնասէր քահանայք էին, առին
 ՚ի սեղանոյ անտի զհուրն ՚ի ծածուկ, և փարան թաքուցին ՚ի խորշս
 կողմանցն անջուր ջրհորոցն. անդ զգուշութեամբ զտեղին հեփախաղանդ
 20 ծածկէին, զի ամենայն տեղին աներևոյթ լիցի: ²⁰ Իբրև անցին անք
 բազումք, իբրև կանք եղեն Աստուծոյ, առաքեաց Նէեմի զհրոյն՝ հրա-
 մանաւ Պարսից արքային, զթոռունս քահանայապետիցն այնոցիկ. որոց
 ծածկեալ էր թաքուցեալ զհուրն զի բերցեն: Նոքա իբրև եկին, պափ-
 մեցին և ասեն. Բայ՝ հոն ինչ մեք անդր ո՛չ գրաք, բայց գրաք մեք անդ
 21 ջուր դանդաղամած թանձրացեալ: ²¹ Ապա ետ նոցա հրաման երթալ
 միտցան առնուլ և բերել: Եւ իբրև եղև ժամ պարարագացն ողջակիզաց,
 հրաման ետ քահանայապետն Նէեմի ցանել զայն ՚ի վերայ փայտիցն
 22 և պարարագացն: ²² Եւ իբրև զայս արարին՝ փոքր մի ժամանակ անց
 ՚ի վերայ. և արեզակն շո՛ղ ամպագոյն ՚ի վերայ ծագեաց, բորբոքեցաւ
 բոց հրոյն ՚ի վերայ փայտից սեղանոյն՝ և մաշեաց զողջակէզսն, զի
 23 սքանչացեալ էին ամենեքեան: ²³ Չայն առին՝ սկսան օրհնել քահա-
 նայքն մինչդեռ ողջակէզքն կարարէին. բայց առաջնորդէր Յովնաթան
 24 իբրև ՚ի բերանոյ Նէեմեայ, և այլքն զկնի կցէին: ²⁴ Եւ էր աղօթիցն
 օրինակ՝ այս: Տէր Տէր Աստուած ամենայն արարածոց, ահեղ, հզօր,
 25 ճշմարիտ, արդար և ողորմած. դո՛ւ միայն թագաւոր քաղցր. ²⁵ դու միայն
 ես որ մարակարարես ամենայնի զամենայն. դու միայն ես արդար և
 ճշմարիտ, ամենակալ յաիփտենից. որ ապրեցուցանես զԻսրայէլ յա-
 մենայն չարեաց, որ արարեր զհարսն այնպէս ընտրեալս, և սրբեցեր
 26 զնոսա: ²⁶ Ընկալ զպարարագս զայս փոխանակ ամենայն ժողովրդե-
 ան քոյ, և պահեա՛ դու զժառանգութիւն քո: ²⁷ Սրբեա՛ և ժողովեա՛
 զցրումն զերութեան մերոյ. ազպրեա՛ զայնոսիկ որ կան ՚ի ծառայու-

16 Ոմանք. Եւ ընդ այն սկսան հոսել զվիրգս: *՚Ի լուս՝* Հարին զկառափունսն: **18 Ոմանք.** *՚Ի* հինգերորդի Քասղև ամս՝... արասջիք իբրև զօրէնս փօնիցն և փաղա՛: *Յօրինակին.* Շինեաց Նէեմի: **19 Ոմանք.** Թաքուցին ՚ի խորս կողմանց... զի ամենակն տեղին անէ՛: **20 Այլք.** Որոց ծածկեալ թաքուցեալ էր: *Ոմանք.* Զի բերիցեն... մեք անդ ո՛չ գրաք. բայց գրաք մեք անջուր դան՛: **21 Ոմանք.** Երթալ միտց ասնել և բե՛: **22 Ոմանք.** Եւ արեզակն շողամպագոյն ՚ի վերայ ծագ՛: **23 Ոմանք.** Զայն առին՝ սկսան օրհն՛: **25 Ոմանք.** Որ Մարակարարես ամենայն զամենայն... զհարսն զայնս ընտրեալս:

թին անարգելոց և պղծոց. հայեաց՝ ՚ի ծառայս քո. ծանիցեն հեթանոսք՝
 թէ որն ես Աստուած մեր: ²⁸Նար հարուածովք քովք զայնոսիկ որ բռնադատեցին
 զնեզ՝ հեթանոսք պիղծք և անարգեալք, որ այժմ հպարտացեալ և ամբարտաւանեալ
 են ՚ի վերայ մեր: ²⁹Եւ Եւստիմիոս զու զժողովորդ քո ՚ի Կեղի սրբութե–
 ան քոյ, որպէս ասացն Մովսէս: ³⁰Եւ քահանայքն օրհնէին զօրհնու–
 թիւնս իւրեանց: ³¹Եւ ողջակէզքն փակաւ վառեալ բորբոքեալ մաշէին:
 Եւ իբրև վախճան եղև պապարագացն, զշուրն մնացեալ հրամայեաց
 Նեմի զվիմօքն արկանել: ³²Եւ իբրև այն եղև, առաւել բոցն ՚ի վե–
 րայ բորբոքեցաւ. և իբրև բոցոյն նշոյլք եղևն, դարձեալ միւսանգամ
 վառեցաւ բորբոքեցաւ սեղանն, և որ ինչ էր մնացեալ՝ և այն մաշեցաւ:
³³Եւ իբրև իրքն այն համարձակ յայտնեցան, և բանքն ՚ի թագաւոր
 անդր հասին, և եկին Կեստիոն զԿեղի յորում զհուրն թաքուցեալ էր քա–
 հանայիցն գերելոց, ջոնր բղխեաց. ուստի և քահանայքն որ զՆեմեմեան
 էին՝ զողջակէզն իւրեանց կատարեալ սրբեցին: ³⁴Ապա իբրև եհաս
 թագաւորն յիրացն հաստատութեան վերայ՝ հրամայեաց շուրջ փակել
 զԿեղի, և փառաւ շինեցին: ³⁵Եւ ում կամէր շնորհս առնել թագաւորն՝
 անտի՛ փայր պարգև. և ում փայր՝ բազում ինչս մատուցանէին նմա:
³⁶Եւ անուն եղին նմա որ զՆեմեմեան էին՝ Նեփթէ՛, որ թարգմանեալ
 կոչի սրբիչ: Այլ կարդային զանուն նորա բազումք, Եփրայթա:

¹Եւ գրանի այս գրեալ ՚ի մատեանս առաջինս. եթէ Երեմիա մար–
 զարէ հրաման ետ առնուլ ՚ի հրոյ անտի յայնմանէ յետոյ՝ նոցա՝ որ–
 պէս ցուցանի. և ետ պատուէր մարգարէն զաւակի նոցա որ յետ նո–
 ցա էին: ²Եւ օրէնս եղ նոցա զի մի՛ մոռացին զհրամանս Տեառն,
 և մի՛ մոլորեցին ՚ի խորհուրդս իւրեանց, յորժամ Կեստիոն կուռս
 քանդակեալս, պարկերս կերպարանեալս ոսկեղէնս և արծաթեղէնս, և
 որ զնոքօք զանոյ ինչ իցէ. ³աղաչէր պատուիրանօքն, մի՛ մոռանալ զ–
 օրէնս ՚ի սրտից իւրեանց: ⁴Եւ էր՝ գրեալ ՚ի մատեանս անդ՝ այսպէս.
 Իբրև զի զվրան ժամուն՝ և զբապանակ կրակարանացն հրամայեաց
 մարգարէն ըստ երկնաւոր հրամանին ընդ իւրեանս շրջեցուցանել. իբ–
 րև ելանէր Մովսէս ՚ի լեառն անդր Կեստիոն զժառանգութիւնն Աստու–
 ծոյ: ⁵Արդ եկն եհաս Երեմիա մարգարէ՛ ՚ի Կեղի՛ անդր. և անդ եգիտ
 այրս ամուրս անփառախիփս. զվրան ժամուն, և զբապանակն կրա–
 կարանաց, և զսեղանն ինկոց անդ փարեալ դներ ՚ի ներքս, և զդրունսն
 ինքնին առարկանէր: ⁶Եւ անդէն մատեան որ ընդ նմայն իսկ էին նշա–
 նակել զԿեղի, և ամեննին ճանապարհ ՚ի Կեղի անդր ոչ կարացին
 զգրանել: ⁷Իբրև զգաց Երեմիա՝ պատուհասել սկսաւ զնոսա՝ և ասէ.
 Իբր ոչ զիտք՝ եթէ անձանօթ հրաման է զԿեղի կացուցանել, մինչև

27 Ոմանք. Ի ծառայութեան անարգե՛... և ծանիցեն: *29 Ի բազումս պակասի.* Քոյ, որպէս ասացն Մովսէս: *32 Ոսկան.* Բոցն ՚ի վեր բորբոքեցաւ: *33 Ոմանք.* Եւ բանքն ՚ի թագաւորէ անդր հա՛: *34 Ոմանք.* Նաստատութեամբ ՚ի վերայ: *36 Ի յու՛.* Նեփթա. *համաձայն ոմանց ՚ի բնար՛:* *Ոմանք.* Այլ կարդացին զա՛: *2. 1 Ոմանք.* Յետնոց նոցա, որպէս ցուցանէ... որ յետ նոցայն էին: *2 Ոմանք.* Եւ օրէնս ետ նոցա: *3 Ոմանք.* Աղաչէր պատուիրանան: *4 Ոմանք.* Իբրև զվրան ժա՛... ընդ իւրեանց շրջեցուցանել: *5 Ոմանք.* Անդր փարեալ դներ... ինքնին առարկանէր: *6 Ոսկան.* ճանապարհի Կեղի անդր:

հաճեցի Տէր Կերանց ընդ արարածս իւր, և ժողովել հրամայեցէ Աստուած զժողովս ժողովրդեան իւրոյ: ⁸ Եւ ապա Տէր յայտնեցէ զայս. և երևեցին փառքն Տեառն ՚ի սին ամպոյ, որպէս ՚ի ժամանակսն Մովսիսի: Որպէս և Սողոմոն աղաչեաց զի Կերանց սրբեցի մեծապէս Տեառն: ⁹ Յայնչ իմն այսպէս առնէր, թէ իմաստութեան խորհրդով մատուցին ¹⁰ զպարարագս նաւակարեաց և զկարարելեաց փաճարին: ¹⁰ Որպէս և Մովսէսն եկաց յաղօթս առ Տէր, և էջ հուր յերկնից և մաշեաց զփայտն, և զողջակէզս պարարագացն. սոյնպէս և Սողոմոն եկաց յաղօթս, և ¹¹ էջ հուր՝ և մաշեաց զողջակէզսն ՚ի վերայ սեղանոյն: ¹¹ Զի Մովսիսի չէր հրամայեալ ուրելի առնել զվասն մեղացն, իջանէր հուրն և մաշէր զպարարագսն. ¹² սոյնպէս և Սողոմոն առնէր զայն զուրբ օրն ՚ի գլուխ: ¹³ ¹³ Եւ խնդրէին ՚ի հին մարտանսն ՚ի զիրս հարցափորձից, որ առ ամօքն Նեւեմայ եղեալ. և իբրև զհիւր եղեալ զայս ամենայն ժողովեր, և զայլ մարտանս թագաւորաց և մարգարեից, և զԴաւիթ՝ ինքն ՚ի գլխովին, և զայլ հրովարակս թագաւորաց՝ որ վասն ինչ ինչ ՚ի պարիս թագարին ¹⁴ փութալ էր, զամենայն ՚ի մի վայր կուրէր: ¹⁴ Սոյնպէս և Յուդա զամենայն կործանեալն ՚ի պարերագմաց անպի և զգրուեալն ՚ի մի վայր ժողովեաց. և այժմ առ մեզ բովանդակեալ պահի: ¹⁵ Եւ արդ որպէս ¹⁶ զհարդ և պիտոյ իցէ ձեզ՝ յեջիք, և մեք փացուք բերել ձեզ: ¹⁶ Եւ զայն ինչ բարի գործեջիք, եթէ զաւուրս փոսիցն հանապազորդ առնիջիք: ¹⁷ ¹⁷ Այլ ինքն Աստուած որ փրկեաց զամենայն ժողովուրդ իւր, և դարձոյց զամենայն ՚ի ժառանգութիւն, զարքայութիւն և զբահանայութիւն՝ և զարքութիւն. ¹⁸ որպէս և խոստացան ՚ի ձեռն կրակարանացն. յուսամք ¹⁹ ՚ի Տէր եթէ հուր ընդ հուր ժողովեցէ ՚ի սուրբ Կերանց: ¹⁹ Զի փրկեաց իսկ զմեզ ՚ի մեծամեծ չարեաց, և զԿերանց ՚ի սրբութիւն դարձոյց: ²⁰ ²⁰ Այլ վասն Յուդայ Մակաբեանց, և եղբարցն սորին, և փաճարին մեծի՝ սրբութեան, և սեղանոյն նաւակարեաց. ²¹ և կամ վասն ընդ երևեալ Անպիտոբայ, կամ ընդ քաջահայր որդի նորա ճակարամարտս. ²² կամ որ ինչ յերկնից յայտնութիւնք եղեն. այն որ ինչ վասն քաջութեան պնդութեան օրինացն, և կամ որ զքաջութիւն ՚ի մարի դնել. և սակաւուք զբազումս որ զաշխարհս յաչս դնէին, զխուժաղուժ ազգս հալածել: ²³ Կամ զհոյակապ ընդ ամենայն փիեզերս զքրեղ փաճարն վերսպին շինել, կամ զմեծ քաղաքն ամենայնի յամենայնէ յազարութիւն հասանել. կամ զի ամենայն քաղցրութեամբ հեզութեամբ, խաղաղութեամբ Տեառն Աստուծոյ ընդ մեզ հան լինել: ²⁴ Զայն ամենայն որ ինչ միանգամ ՚ի ձեռն Յասոնեայ Կիրենացոյ ՚ի հինգ գլուխս դարբանեացն զուրբս է. զայս ամենայն ջանասցուք ՚ի մի գլուխ հրովարակիս կարճ

7 Ունակք. Իբրև ոչ գիտիք եթէ: *Ուկսն.* Եթէ յամանօք հրամանէ: **8 Ունակք.**

Ի սին ամպոյն որպէս և ՚ի ժամանակս... սրբեցի Տեառն: **13 Այլք.** Եւ զԴաւիթ ինքնին գլխովին: *Ունակք.* Հրովարակս ՚ի թագաւորաց... ՚ի պարիս թագաւորաց ՚ի փաճարին եղեալ էր: *Ի լուս.* Տաճարին փութեր. *համենայր ունակց ՚ի բնաք.* որ ունին՝ փութեալ էր: **14 Ունակք.** Եւ զգրուեալսն... և այժմ բովանդակեալ պարիս:

16 Ունակք. Բարի գործիջիք: **18 Ունակք.** Որպէս խոստացան նա ՚ի ձեռն: **21 Ունակք.** Եւ վասն ընդ երևել Անպիտոբայ: **22 Ունակք.** Որ զաշխարհս յաչս դնէին, զխուժ ուժ ազգս: **23 Ունակք.** Յազարութիւն հանել:

'ի կարճոյ ցուցանել: ²⁵ Զի հայեցաք մեք 'ի խուռն մեծաթիւ համարոյ 25
 բանիցդ, և որ 'ի ներքս ծանրութիւն թուիցի՝ որ կամիցին միտել 'ի բանս
 մաքենիցդ. ²⁶ այդրէն 'ի որչն թաւալել վասն թանձրութեան հիւթոյ 26
 խորութեան բանիցդ. հոգացաք մեք առնել ընթերցանելեացն զբօսանս
 իմաստնոցն՝ յիշապակ առանց աշխատութեան, և ամենեցուն անեղծ
 անարարութեան: ²⁷ Եւ մեզ՝ որ գաշխատութիւնս զայս յաճն առաք 27
 վասն համառօտ բանիս, մի՛ դիւրին ինչ ջան համարիջիք, կամ սա-
 կաւ քրտանց և փքնութեանց արժանի: ²⁸ Որպէս որ զի պատրաստիցի 28
 առնել ուրախութիւն կոչնոց ընկերաց. մեծահաց գործիցէ զընկերացն
 ուրախութիւն, և ոչ զհիւր դիւրութիւն խորհիցի. սակայն վասն բազմացն
 հաճութեան ջան յաճն առաք: ²⁹ Զճշդէն և զճշմարտելն՝ զայն առաջնոյն 29
 թողաք. զեղչելն և զբազկելն, և զկարճառօտ բանն 'ի համառօտ կացուցանել,
 զայն մեք ոչ դանդաղեցաք: ³⁰ Որպէս վասն հասարակաց շինութեան 30
 ապարանից՝ բազմաց զգործ բաժանեալ, բայց սկիզբն և կատարածն
 շինուածոցն 'ի բուն ճարտարապետ անդր հայի. այլ ծեփելն և գունելն
 և արծնելն և նկարելն, այն 'ի զարդարիչ անդր հայի: ³¹ Սոյնպէս և 31
 մերս. հարցանելն և փորձելն և քննելն, և զհե՛տ վարել ճշմարտու-
 թեան բանիցն, և զխորին խորհուրդս խորագիտութեամբ 'ի վեր բե-
 րել. որ առաջնորդ եղև այնց դպրութեանց՝ 'ի նմանէ՛ խնդրելի է. ³² այլ 32
 զհամառօտ կարճառօտ բանից՝ որպէս այժմիկ պատմելոյ յաճն առեալս
 իցէ, յինէ՛ն պահանջելի է: ³³ Արդ՝ աստի՛ սկիզբն արասցուք բանիցդ 33
 պատմել խոստացելոց, այսչափ ինչ զօղեսցուք յառաջին անդր: Բայց
 սակայն և այս անագորոյն մտաց է, զճառս մաքենին յառաջագոյն
 երկայնել, և զմատեանն 'ի զլիսովին համառօտ կարճառօտ պատմել:

Ե ¹ Սրբոյ քաղաքին ամենայն խաղաղութեամբ բնակելոյ, և օրինացն 3
 ճշմարտութեան, իբրև զի զեղեցիկ իմն պահեցելոյ՝ վասն Ոնեայ քա-
 հանայապետի բարեպաշտ չարարեաց սրբութեանն: ² Զի իբրև հարկ 2
 իմն լինէր և թագաւորացն ինքնին մեծարել զերևելի փաճարն, հրովարտակօթ
 պատարագօք և փրօք բազմօք: ³ Մինչև Սելևկոս արքայ կողմանցն 3
 Ասիացոց 'ի սպաս պաշտաման կայր, և յիւրոց մտից զամենայն սպաս
 պաշտաման 'ի պատարագս ողջակիզացն ծախէր: ⁴ Սիմովն ոմն անուն 4
 'ի Բաղգեղ գնդէ անտի առաջնորդէր փոհմին իւրոյ, ընդ հակառակս
 ել քահանայապետին՝ վասն իւր 'ի քաղաք անդր անօրինելոյ: ⁵ Իբ- 5
 րև յաղթել ինչ և առնել Ոնեայ ոչ կարաց, եկն եկաց առաջի Ապողոնի
 Դրասեանց՝ որ ըստ այնմ ժամանակի Սփորին Ատրոց և Տաճկաստա-
 նի սպարապետ էր. ⁶ և պատմեաց նմա եթէ բազում են այն գանձք՝ որով 6
 լցեալ պահեն զպրուն գանձուցն յԵրուսաղէմ, և ազգի ազգի գանձիցն
 զթիւ իսկ և զհամար՝ ոչ մարթէ՛ որ ունել. և պարտ՝ այնպէս էր՝ ասէ,

25 Ոմանք. Թուեսցի, որ կամի միտել: **26 Ոմանք.** Այդրին ընդ որոյն թաթաւեալ վասն
 թանձ: **30 Ոմանք.** Զգործ բաժանել... և կատարածն շինածոյն: **31 Ոմանք.** Որ
 առաջնորդ եղեն այցն: **32 Այլք.** Բանից, որ այժմիկ: **33 Ոսկան.** Նամառօտ և
 կարճա: **3. 1 Ոմանք.** Բնակելոց, կամ՝ բնակեցելոյ... պարհեցելոց... 'ի բարեպաշտ
 չարապ: Ուր Ոսկան. չարեաց սրբութեան: **2 Ոսկան.** Եւ գրովք բազմօք: **4 Ոմանք.**
 'ի յուսանցս 'ի վերայ՝ Բաղգեղ, նշանակեն՝ Բենիամինի: **5 Ոմանք.** Ապողոնիայն
 Դրասէ: Ուր Ոսկան. Դրասեանցն ըստ այնմ ժա՛... որ և Տաճկաս:

7 ընդ ձեռամբ արքայի ՚ի սպաս գոհիցն պաշարել զայն: ⁷ Յանձն առին Ապողոնիոսս և թագաւորն, որպէս և նմա՛ պարմեցաւ վասն զանձուցն ցուցանել: Նա յառաջ կոչեաց զՆեղէտդորոս զհանդերձապէս իւր, հրա-
 8 ման եր նմա՛ զայսչափ զանձս հանել բերել ՚ի քաղաքէ անտրի: ⁸ Վաղ-
 վաղակի ջո՛ւ առնէր խաղայր գնայր Նեղէտդորոս, պարճառանօք իբրև
 Սրորին Ասորոցն և Տաճկաստանի քաղաքացն զաշակերութեամբ
 9 ⁹ Իբրև եկն եհաս յԵրուսաղէմ, ա՛նդ սիրով քահանայապետն և քաղաքն
 ամենայն առաքութեամբ ընկալան զնա: Սկսաւ նա պարմել նոցա որ-
 պէս ցուցին արքայի՛ և ասէ. Ո՛, կամ ընդէ՛ր, և կամ ո՛րպէս ամբաստան
 եղեն զձէնջ առ արքայի, և կամ արդարև այնչափ զա՛նձք իցեն զոր
 10 ասացի՛նն: ¹⁰ Եկա՛ց յառաջ քահանայապետն՝ և ասէ. Ե՛ն ե՛ն արդարև
 11 ւաւանդք այրեաց և որբոց ՚ի պա՛հ եղեալ: ¹¹ Իցէ՛ն ևս՝ և Որկանեայ
 Տուբեանց առն աւագի. այլ ո՛չ եթէ այնչափ որչափ ամբաստանօղ նամակագիրն
 անօրէն Միմոն խօսեցաւ: Ընդ ամենայն թէ քա՛ջ իցեն քանքարք արծաթոյն
 12 չորեքհարիւր, և քանքարք ոսկոյ երկերիւր: ¹² Այլ գրկել զհաւաբացեալս՝
 վասն մեծապարիւ շքեղ ընդ ամենայն աշխարհ ամո՛ր անխաբ՝ րա-
 13 ճարին չիք ինչ հնար: ¹³ Նա իբրև լուա զբանս քահանայապետին՝
 զարքունի զհրամանն ՚ի մէջ առնոյր՝ և ասէր. Ի սպան և ՚ի պէ՛րս
 14 արքունի երթալ հրաման է զանձիդ այդմիկ: ¹⁴ Օր և ժամ յայր առնէր,
 մրանել համարել առնո՛լ պարաստէր ըստ հրամանին արքունի: Եւ
 15 անդ լինէր ո՛չ սակաւ ջան և վրանգ խռովութեան քաղաքին: ¹⁵ Քահա-
 նայքն ինքնին թաւալեալ անկանէին առաջի սեղանոյն նովին սրբո-
 թեան պարմուճանան. աղաչէին զայն՝ որ վասն ւաւանդապահ զգո-
 շութեան զօրէնս հաստարեաց. որ զայս ո՛ղջ անարար յիրաքանջիւր
 16 ւաւանդապոս հասուցանել մարթացեն: ¹⁶ Ա՛նդ էր րեսանել զրեսիլ
 քահանայապետին, և զհալել ՚ի միւրս իւր. զի րեսիլն և գո՛յն երեսացն
 17 ցուցանէր զարտին թախձութիւն: ¹⁷ Ջի իջեալ մածեալ պարեալ պաշարէր
 զնա ահ և երկիւղ և սոսկումն մարմնոյ. յայնմ ամենայնէ յայրնի էր
 18 րեսանելեաց զարտին րաղպուկ: ¹⁸ Դարձեալ յիրաքանջիւր ապարանիցն
 դասադաս մրանէին ՚ի համաշխարհի խնդրուածս. զի մի՛ յարհամարհանս՝
 19 պարիւ մեծի րաճարին գնացէ: ¹⁹ Եւ կանայք քրճագգածք ընդ հրապարակս
 աշխարէին. արգելականք կուսանաց ՚ի կուսաստանաց անտրի ՚ի դրունս
 և ՚ի պարիսպս ընթանային. և կէսք ընդ պարուհանս արտաքս կարկառէին:
 20 ²⁰ Եւ ամենեքեան առ հասարակ աղօթի՛ց բարբառով զձեռս համբարձեալ
 21 յերկինս մատուռս րապանէին: ²¹ Եւ ա՛նդ էր ողորմ րեսիլ րեսանել. զի
 առ հասարակ անկեալ մարդկանն՝ զաղօթս թաւալելով յերկինս մա-

6 *Ոմանք.* Բագում են զանձք... ընդ բռամբ արքայի: 7 *Ոմանք.* Յանձն առ Ապողո՞... որպէս նմա պարմեցաւ վասն զանձիցն... զայսչափ զանձ: 9 *Ոմանք.* Եւ քաղաքն ամենայն ընկալան զնա ամենայն առաքութեամբ: 11 *Ոմանք.* Եւ քանքարս ոսկոյ: 12 *Ոմանք.* Աշխարհամոր անխաբ րաճարիդ չիք: 13 *Ոմանք.* Նա իբրև լսէր զբա՛: 15 *Ոմանք.* Ինքնին անկեալք թաւալէին... ւաւանդապորոս: *Ուր օրինակ մի.* ւաւանդու: 16 *Ոմանք.* Եւ զհալելի միւրս իւր: *Իսկ օրինակ մի.* Եւ զհալել ՚ի միւրս իւր: 17 *Ոմանք.* Ջարտին րաղպուկութիւն: 18 *Ոմանք.* Դաս դաս մրանէին ՚ի համար աշխարհի խն՛: 19 *Ոմանք.* Արգելականք կուսանաց անտրի ՚ի: *Յօրինակիւն.* Ի դրուն՝ և ՚ի պարիսպս ըն՛:

փուցանել. զմեծապէս սքանչելի շքանայ փառանայի ըստ քահանայապետ–
 փին կարծեաց: ²² Եւ նորա այնպէս թաւալելով անկեալ առ Ամենակալն ²²
 կարդային, զաւանդս հաւաքացելոցն՝ ՚ի հաւաքացեալսն ողջ անա–
 րար հասուցանել: ²³ Եւ Նեղիողորոս գայտրութեան վճիռն գրանէր: ²³
 Եւ մինչդեռ նա սպասաւորան հանդերձ ընդ զանձի փուն շրջէր. ²⁴ որ ՚ի ²⁴
 վերայ ոգոց և ամենայն իշխանութեանց զօրութիւն ՚ի ձեռս իւր ունի,
 երևոյթ մի նշանի մեծ արար, զի ամենեքեան որ իշխեցին մտանել ընդ
 նմա, լուծան լքան ընդարմացան՝ ՚ի պարտութիւնս վարթարութեան
 մաքնեցան յԱստուծոյ զօրութենէ անփի: ²⁵ Զի երևեցաւ նոցա յանկար–
 ծակի երիվար մի մեծաշնոք հեծելով հանդերձ, երևելի զարդոյ ՚ի զէն
 ոսկի վառելով. ²⁶ և այլ երկու արք երիպասարդք հզօրեղք ՚ի զարդ գե–
 րեցիկ զարդարեալք առաջի հեծելոյն. որք մաքեա՛ն վաղվաղակի յաջմէ
 և յահեկէ, ՚ի մեծամեծ հարուածս հարկանէին զՆեղիողորոս, ²⁷ մինչև ²⁷
 անկեալ յանզգայ թմբբեալ մերձ ՚ի մահ, բառնային զնա ²⁸ որ այնչափ ²⁸
 շքով և պարտով և սաստիւ և սպասաւորօք մտեալ ճեմէր ՚ի փա՛ն
 զանձին. արդ բարձեալ բերէին յանզգայ՝ զչափ առեալ. ²⁹ զի յայտնա–
 պէս զօրութիւնքն Աստուծոյ ՚ի վերայ հասեալ՝ անմտունչ անբարբառ
 պակասեալ յամենայն յուսոյ փրկութեան, ընկեցեալ յերկիր կիսամահ
 դնէր: ³⁰ Իսկ որ շուրջ զՈնեան էին, զՏէր օրհնէին. որ յամենայնի ³⁰
 փառաւորէր զիւր փեղիսն սրբութեան: Եւ զայն որ փոքր մի յառաջ
 խոռվութեամբ լցեալ էր զպաճարն. յերևել փառաց ամենակալ Տեառն,
 ինդութեամբ և ուրախութեամբ լնուլ, և անպակաս զուարթութեամբ:
³¹ Յայնժամ փութապէս ոմանք յեկելոց անփի բարեկիրք՝ աւագք ընկերք ³¹
 զօրավարին, յո՛րս հասանէին Ոնեայ՝ խնդրել ՚ի Բարձրելոյն՝ զոնէ զշունչն
 շնորհել նմա. այնպէս անկեալ չարաչար ՚ի վերայ յեփին ժամանա–
 կի այրն ցամաքեալ դնէր: ³² Խորհո՛րդ կալաւ քահանայապետն՝ գու– ³²
 ցէ կարծին ինչ փացէ թագաւորին, իբրև դաւով ինչ ՚ի նմանէ, կամ
 ՚ի Նրէից անփի զայրն վնասեալ. ՚ի խնդրուածս լինէր, պարարագս
 մաքուցանէր վասն առնն փրկութեան: ³³ Այն ինչ քառութիւնքն ՚ի ձեռս ³³
 քահանայապետին մաքչէին՝ վաղվաղակի նոյն երիպասարդք գային
 իջանէին առաջի Նեղիողորոսայ՝ նովին հանդերձի զարդարեալ, և ա–
 սէին. Բագուն շնորհս դու Ոնեայ քահանայապետի կաջիր. վասն
 նորա քեզ Տէր ՚ի ձեռն նորա զոգիսդ շնորհեաց: ³⁴ Այլ դու վասն նո– ³⁴
 րա այդչափ փանջանօք պարուհասեալ, պարմեսջիր զայդչափ մեծու–
 թիւն զօրութեանցն Աստուծոյ առ ամենեսեան: Եւ զայս իբրև սասցին՝
 անդէն վերացան: ³⁵ Նեղիողորոս իբրև անձին զգաց՝ յո՛րս կացեալ ³⁵
 վաղվաղակի, ողջակէ՛զս պարարագաց մաքուցանէր Տեառն. ո՛խսս
 և աղօթս մեծամեծս կարարէր Տեառն՝ որ շնորհեաց նմա զոգիսն. և
 անդէն ՚ի նոյն չափ յառաջինն զօրացոյց: Եւ զքահանայապետն զՈնիա

24 Ոմանք. Նշանի մեծի արար, զի ամենեքին: **25 Ոսկան.** Յանկարձ երիվար մի:

26 Ոմանք. Երիպասարդք զօրեղք: **28 Ոմանք.** Շքով և սաստիւ և սպասաւորաւ:

30 Ոմանք. Իսկ որ զՆեմեսան էին... զիւր փեղիսն սրբութեան... և անպակաս զօրութեամբ: **31 Ոմանք.** Յեփին ժամանակի այնր ցամա՛:

33 Ոմանք. Նեղիողորոսայ. նովին հանդերձով: **34 Ոմանք.** Անդրէն վերացան:

մեծապարի մեծապարզ մեծարէր. և ինքն չո՛ւ արար խաղաց գնաց
 36 անդրէն առ թագաւորն. ³⁶և ընդ ամենայն փեղիս լնոյր զքթանչելիսն
 Ասրուծոյ վկայութեամբ, գոր ինքն իսկ իւրովք աջօք փետեալ լինէր:
 37 ³⁷Թագաւորն իբրև սկսաւ հարցանել զՆեղիողորոս. թէ ո՞րպէս՝ զհաճո՞
 յոր գործ երթեալ էիր զի՛նչ վճարեցեր: Սկսաւ փալ գրոյցս քանքարելով՝
 38 և ասէ. Ոհ. յԵրուսաղէմ երթեալ երթիցէ ³⁸որ որ ձեր թշնամի և իրաց
 մեծաց ձերոց վնասակարի իցէ, զնա հրամայեսցիք յղել. և գրջիք գ–
 39 նա անրի այսր գանալից չարագան, թէ ապրել միայն կարասցէ: ³⁹Զի
 այնպէս ճշմարիտ մեծ զօրութիւն նստի անդ: Զի ինքն իսկ որոյ զօրու–
 թիւնն յերկնից երկինս է, այցելո՛ւ և օգնական է նմա. և որ միանգամ
 թշնամութեամբ, կամ թէ արհամարհանօք յայն փեղի հասէ, մեծամեծ
 40 հարուածովք հարեալ՝ թէ՛ արձակեսցէ և եթ: ⁴⁰Վասն Նեղիողորայ և
 գանձին փանն պաշարելոյ այսչափ բանք եղեն:

4 ¹Այլ վասն Միմոնի՛ որ գանձին և գաւառին նամակագիր էր, առա–
 ւել ևս յաճախէր՝ ամբաստան լինէր վասն Նոնեայ, եթէ նա՛ ինքնին
 գլխովին որ զՆեղիողորոսն շարժեաց և լլկեաց. և ամենայն չարեաց
 2 ինքն է առաջնորդ և գործելի: ²Եւ զբարերար քաղաքին և զայցելու,
 և զերախփաւոր զագգին, զնախանձայոյզ զվրժխնդիր զօրինացն, իբ–
 3 ³Եւ այնչափ վարէր զհեռ զնախանձ թշնամութեան, մինչև ոմանց՝ գոր ՚ի
 4 գործ կացուցեալ էր Միմոն մահո՛ւ պարտ առնէր նոցա զսուրբն: ⁴Իբ–
 րև զայնչափ անհնարին փեսանէր հակառակութեամբ Նոնիա, դար–
 ձեալ ՚ի մոլորութիւն անդր հայէր Ապողոնիա՝ որ Սպորին Ասորոց
 և Տաճկաստանի սպարապետն էր, զի և նա՛ չարեաց ընկեր գործոց
 5 կցորդէր Միմոնի. յայնչափ զմիտս թագաւորին բորբոքէին: ⁵Անհնա–
 րին համարեցաւ այնուհետև զհասարակաց օգուտ ՚ի մէջ մաքուցանել
 6 առանց օգնականութեան թագաւորի առն հրամանի. ⁶մանաւանդ զի
 փեսանէր զՄիմոն անդադար ՚ի վերայ խարդախութեանց խորամանկութեամբ
 անհանգինսր ջանացեալ:

7 ⁷Իբրև Սելևկոս փոխեցաւ յաշխարհէ, և ան զթագաւորութիւնն Ան– Զ
 փիոքոս, որ անուանեալն կոչէր Երևեալ. Յասոն անուն ոմն՝ եղբայր
 Նոնեայ, ջանացաւ շնութեամբ մտանել հանել զքահանայապետութիւնն
 8 յՈնեայ. ⁸խոստացաւ փալ յարքունիս վաթսուն քանքար ՚ի վերայ երեք
 9 հարիւր քանքարոյ. և յայլոց միւից ութսուն քանքար. ⁹և այլ ևս հարիւր

35 Ոմանք. Անդրէն ՚ի նոյնչափ յառաջին... մեծարեաց, և ինքն չու արարեալ խաղաց:

36 Այլք. Զոր ինքնին իսկ իւրովք: **37 Ոմանք.** Քանքարելով և ասէ. Ոհ՛ յԵրուսաղէմ երթալ. (38) որ որ ձեր թշ՛: *Ուր օրինակ մի՛ ընդ Ոսկանայ.* Քանքարելով և ասէ... (38) ձեր թշնամի իցէ և: **39 Ոմանք.** Նստի ՚ի փեղուց անդ... որոյ զօրութիւն յերկինս երկնից է... օգնական է նորա... հարեալ է, եթէ արձակէ և եթ: *Այլք.* Յայն փեղի հասանէ... թէ արձակէ: **4. 1 Ոմանք.** Վասն Միմոնի և գանձին... լինէր վասն Նոնեայ... նա ինքն գլխովին: *Ոսկան.* Շարժեաց և լլկեաց... առաջնորդ և գործոյ: **2 Ի լու՛.** ՚Ի ներքս առնել կշրամ՝. *համաձայն ոմանց ՚ի բնար՛:* **3 Ոմանք.** Եւ յայն չափ վարէր զհեռ նախանձ թշնամութեամբ... կացուցեալ էր Շմաուվն՝ ՚ի մահու պարտ առնէր նոցա: սուրբն իբրև: **4 Ոմանք.** Ընկեր գործակից լինէր Միմոնի: **5 Ոմանք.** Անհնար համարեցաւ: **6 Ոմանք.** Տեսանէր Միմոնն անդա՛: **7 Ի լու՛.** ՚ի վերայ՝ Երևեալ, *նշանակի՛* Եպիփան: *Ուր ոմանք.* Կոչէր յերևելի: *Ոմանք.* Հանել զքահանայութիւնն:

ևս մարուցից ասէ՛ եթէ գործն աջողեսցի. զքաղաքն 'ի ձեզ նուաճեցից, թեապրոնս և կրկէս շինեցից ասէր, և Երուսաղէմացոցն 'ի ձեր ա- նուն Անպիոքացիս գրեցից: ¹⁰ Իբրև յանձն առ թագաւորն, եգիւր նա 10 զիշխանութիւնն գոր խնդրէ՛ հեպ ընդ հեպ վաղվաղակի 'ի Յունաց 'ի հեթանոսութիւն անդր զընկալանի օրէնսն դարձուցանէր: ¹¹ Զպարգևսն 11 զառաջինսն զարքունի որ 'ի ձեռն Յովհաննու, և Փարողմեայ հօր 'ի ժա- մանակի հրեշտակութեանն՝ որ վասն հասարակաց սիրով օգնականութեան կարարեցան և զկրօնսն օրինաւորս 'ի բաց քակեցին, և անօրէնութե- ան նոր օրէնս 'ի ներքս արկանէր: ¹² Զի 'ի ներքս ընդ բերդան իսկ 12 թեապրոնս և երկրասարդանոցս շինէր. ժիրաժիր մանկունս ընկրանալ՝ զայն յուսումն արուեստականացն փայլին: ¹³ Եւ այնպէս իմն եռանդն 13 անդին, սկիզբն արարեալ այլազգութեանն և հեթանոսութեանն վասն ամպարիշտ և ջրահանայապետ Յատոնեայ անհնարին մոլորութեանն: ¹⁴ Զի այնուհետև թողեալ էր զպաշտօն պարարագաց սեղանոյն, և զսպասք 14 փաճարին, և արհամարհեալ էր զողջակէզս պարարագացն. յօժարագոյնս փայլին զանձինս իրեանց ազգք քահանայիցն 'ի մարձիս և 'ի բռնամարտիկս, և յանօրէնս բաշխոյս կաքաւաց, և արդնընկէց փեզընկէց ձայնարու ժամանակաւն: ¹⁵ Եւ զհայրենի՛ պարիս առ ոչինչ համարէին, բայց 15 զանօրէն հեթանոսութեան փառս քան զօրհնութեան փառս լա՛ն համարէին: ¹⁶ Վասն այսորիկ իսկ և վա՛ղ հասանէին 'ի վերայ նոցա նեղութիւնքն 16 որ շորջանակի հասեալ պարեալ պաշարեալ պահէին: Զի որոց ընդ բարս և ընդ գնացս նախանձէին, և կամէին ամենայնիւ նմանել նոցա, զնոսին իսկ դահիճս և թշնամիս և փանջիս անձամբ անձին ինքեանք իսկ պարրասպրեցին: ¹⁷ Զի անօրինել ոք յաստուածեղէն օրէնսն դի- 17 րին մի՛ համարիցի. այլ զայս ամենայն ժամանակդ որ առաջի կայ յայրնապէս պարմեսցէ: ¹⁸ Արդ էր ժամանակ եկեալ հասեալ՝ էր դից 18 պաշտօնն հինգամեակ պաշտաման 'ի Ծուր քաղաքի առաջի թագա- տրին: ¹⁹ Յայն պաշտօն՝ անօրէն Յատոն խաղալիկս և հանդիսականս 19 'ի սուրբ յԵրուսաղէմ քաղաքէ անուանեալս Անպիոքացիս յղէր. 'ի ձեռն փայր նոցա երեք հարիւր սապեր 'ի գինս զոհից Վահագնի պաշտաման: Իբրև եկին բերին որ բերէինն՝ աղաչեցին զի մի՛ խառնեսցեն զայն ար- ծաթ 'ի զոհս կռոց պաշտաման. զի ո՛չ էր պարս և պարշաճ՝ 'ի սուրբ փեղոջէ անպի գանձ՝ երթալ զոհից կռոց դից պաշտաման: ²⁰ Նոքա 20 որ առինն՝ առնուլ առին վասն այնորիկ որ ետն բերել յանուն զոհիցն պաշտաման. բայց վասն բերելեացն աղաչելոյ՝ անդր ինչ ո՛չ խառնեցին,

9 Այլք. Եւ այլ հարիւր նս մարո՛: *Ոմանք.* Թարրոնս... շինեցից ասէ: *Յօրինակին պակասէր.* 'Ի ձեր *անուն* Անպիոքա՛: **10 Յօրինակին.** Վաղվաղակի 'ի Յունեայ 'ի հեթանո՛. որ 'ի յուս՛. *ուղղագրի համաձայն այլոց եղևալ՝* Յունաց: **11 Օրինակ մի.** Զառաջինսն դարձուցի որ 'ի ձեռն Յովհ՛: *Ոմանք.* Սիրոյ օգնական... նոր կրօնս 'ի ներքս ար՛: **13 Ոմանք.** Եւ ջրահանայապետութեան 'ի Յատոնայ: **14 Այլք.** Զի յայնմ հեպէ թողեալ էր: 'Ի յուս՛. 'Ի մարզիս և 'ի բռնա՛. *համաձայն ոմանց 'ի բնաբ՛:* *Ուր ոմանք.* Եւ 'ի բռնամարտիկ մարտիկս, և յանօրէն բաշ՛... ձայնարուր ժամանակաւն: **16 Ոմանք.** Վասն այնորիկ իսկ... անձին իսկ ինքեանց պարրաս՛: **17 Ոմանք.** Արդ զայս ամենայն ժամանակդ: **18 Ոսկան.** Արդ է ժամանակ եկեալ: **19 Ոմանք.** 'Ի ձեռս փայր նոցա... սապեր գինս զո՛: *Ոսկան.* Կռոց դիւացն պաշտա՛:

այլ եպուն ՚ի գործ արքունի վարձ նաւաց գործելոյ:

- 21 ²¹Այլ յետ հրեշտակութեանն Ապողոնեայ Մենեսթեանց յերկիրն Ե– Է
գիպարացոց անց Փրոդոմէոս թագաւորն Եգիպարացոց, և առ զթագ
փոխանակ նորա Անրիոքոս. և իբրև օտարացեալ իմն համարէր զանձն
կողմանցս այսոցիկ: Դարձ արար խաղաց գնաց՝ եկն ՚ի քաղաքն Յոպպէացոց.
22 անրի եկն յԵրուսաղէմ. ²²և անդ մեծապէս մեծարեցաւ ՚ի Յասոնէ՝
և ՚ի քաղաքէ անրի, մեծամեծ սքանչելեօք՝ ջահիւք և բոցաճաճանչ
սպասուք. ապա անրի խաղաց գնաց ՚ի կողմանս Տաճկաստանի ամե–
23 նայն գօրօքն հանդերձ: ²³Ապա յետ երից ամաց ժամանակի, արձակեաց
Յասոն զՄենեղաոս զեղբայր մոլեկան Սիմոնի, ՚ի ձեռն եր նմա փանել
առ արքայ զգանձն զարքունի: ²⁴Նա՛ իբրև յանդիման եղև արքային, և
մեծարեցաւ ՚ի նմանէ, յանձն իւր սկսաւ կորզել զքահանայութիւնն. և
24 զյանցանել զՅասոնեաւ՝ յաւել ևս ՚ի սակ գանձին այլ ևս երեք հա–
25 րիւր քանքար. ²⁵և առեալ զայր զիրաման իշխանութեանն զարքունի:
Եկն ետաս. քահանայապետութեան ինչ արժանի գործ ո՛չ գործեաց,
այլ սրբմտութիւն դառնութեան՝ չարաչար գազանապէս վարեալ բերէր:
26 ²⁶Եւ Յասոն որ դաւով զհարոյ եղբօր զքահանայութիւնն ինքն շնացաւ,
դարձեալ զնորա քահանայութիւնն նոյնպէս այլ փարաւ. և նա փախստեալ
յերկիրն Ամոնացոց հալածական անկանէր:
27 ²⁷Իսկ Մենեղաոս առնուլ առ ՚ի ձեռս զիշխանութիւն քահանայու– Ը
թեան. բայց զայն ինչ որ թագաւորին խոստացեալ էր ողջ՝ ո՛չ կարէր
առնել: Իբրև սրիպել փազնապէլ պահանջել սկսաւ հազարապետն
28 դղեակ բերդին. ²⁸զի նմա՛ էր յանձն հանել հարկ զաշխարհին. վասն
29 այնորիկ իսկ և երկրքին ՚ի միասին ՚ի դուռն կոչեցան: ²⁹Եւ իբրև ե–
փես Մենեղաոս թէ չէ՛ զհարկն ՚ի դուրս հափուցանելոց, եմոյր ընդ
փոխանակաւ, և կացոյց փոխանակ զԼիւսիմաքոս զեղբայր իւր. և Սուսրապոս
30 կայր ՚ի վերայ գործոցն Կիպրացոց: ³⁰Իբրև այս իրք այսպէս հաս–
փարտեալ կային, դէպ եղև Տարսացոց և Մաղովպացոց ժամանակն ՚ի
գրգիռ վայրի դիպել. վասն զի փուեալ էր զնոսա յուրեսար Անրիոքիդեայ
31 հարճի թագաւորին: ³¹Փոյճ կալան չո՛ւ առնել հասանել ցածուցանել գ–
նոսա. և թո՛ղ ՚ի փեղոջ իւրում փոխանակ իւր զԱնդրոնիկոս ՚ի նմին
32 պարուի: ³²Իբրև ժամանակ իւր պարապոյ գրեալ Մենեղաոս, մեղմով
սպաս ոսկի գողացաւ ՚ի փաճարէ անրի. և եր նա Անդրոնիկեայ. նա և
այլ ևս վաճառեալ էր նորա ՚ի Ծուր և յայլ քաղաքսն որ շուրջ գնովաւ
33 էին: ³³Որպէս յանդիմանութեամբ յայր առնէր Ոնիա յամբէ անրի, յոր
անկեալ էր ՚ի Դափնա Անրիոքացոց. ³⁴վասն այնորիկ Մենեղաոս իբ–
34 րև իւր արարեալ զԱնդրոնիկոս՝ աղաչէր զնա, և նովաւ ջանայր զբռանբ

20 Ոսկան. Վասն բարեացն աղաչէ՛: **21 Ոմանք.** Համարեալ զանձն իւր ՚ի կողմանցս այսո՛: *Ի յուս՛.* Ի կողմն Յոպպէացոց. *համաձայն ոմանց ՚ի բնար՛:* **23 Ոմանք.** Սիմոնի մոլեկանի: **24 Ոմանք.** Եւ զանցանել զՅասոնաւ: **25 Ոմանք.** Գործ ո՛չ գործէր... զազանապէս վարարեալ բերէր: **26 Ոմանք.** Եւ Յասոն այն որ դաւով... փախստական անկանէր: **27 Ոմանք.** Ան ՚ի ձեռն զքահանայութիւնն: **28 Ոմանք.** Վասն այնորիկ և երկրքին: **29 Ոմանք.** Ի դուրս հափուցանելոյ... և կացոյց փոխանակաւ: *Յօրինակին.* Եւ Սուսրապոս: **30 Ոմանք.** Եւ Մաղովպացոց ժամանակին: **33 Յօրինակին սրկատէր.** Անկեալ էր ՚ի դափ՛:

արկանել զՈնիա: Նա զնաց եկն առ Ոնիա, և հաւարացուցանէր զնա նենգութեամբ՝ և դաշինս հաւարարիմս կռէր ընդ նմա ծանր ծանր երդմամբք. սակայն հաւանեցոյց զնա ելանել յամրէ անրի, թէպէր և էր ինքն ՚ի միտս կասկածուր: Եւ անդէն իբրև եհան՝ խողխողեաց, ամենևին ո՛չ զանգիպեաց յիրաւանցն արդարութենէ: ³⁵ Վասն այսորիկ 35
 ո՛չ միայն Նրէայք՝ այլև հեթանոսք բարկացեալ էին. և կարի՛ առաւել՝ վասն առնն փարապարտուց մահուանն: ³⁶ Այլ թագաւորն իբրև դարձաւ ՚ի կողմանցն Կիլիկեայ, առաջի՛ անկանէին քաղաքաց քաղաքաց Նրէայքն, և հեթանոսք սրտացաւութեամբ, վասն առնն զո՛ր մեռելոյ, փարապարտուց կորուսելոյ: ³⁷ Յայնր վերայ սրտի միօք Անպիոքոս 37
 դժգմեցաւ, ՚ի գոյթ դարձաւ և արտասուեաց յոյժ ՚ի վերայ սրբութեան և բազում իմաստութեան առնն: ³⁸ Եւ ջեռաւ բորբոքեցաւ ՚ի սրտմտութիւն 38
 բարկութեան իւրոյ. և անդէն հրամայեաց զգլխով ածել զծիրանիսն Անդրոնիկեայ. և զԱնդրոնիկոս մերկացեալ ՚ի հանդերձէ իւրմէ, շո՛րջ ածեալ զքաղաքան, և ՚ի նմին փեղուջ ուր զՈնիայն անօրինեցին՝ հրամայեաց զկառափն հարկանել զանօրէն մահապարտին. ՚ի Տեառնէ զարժան փանջանս ՚ի վերայ չարագործին հասուցելոյ:

Թ ³⁹ Իբրև բազում զաղտագողօնք լինէին զանձին ՚ի ձեռն Լիւսիմաքեայ 39
 Մենեղեայ խորհրդով, և համբան ՚ի դուրս յաճախէր, ժողովեցան զօրքն ՚ի վերայ Լիւսիմաքեայ. քանզի բազում նուագս ոսկիս կորուսեալ ՚ի միջոյ համարուէն: ⁴⁰ Իբրև սկսան զօրքն փագնապել, և լի բարկութեամբ 40
 ՚ի վերայ յարձակել. վառեցոյց Լիւսիմաքոս արս իբրև երիս հազարս: Սկսաւ ձեռն ՚ի գործ արկանել, և սկիզբն առնել գործոցն չարութեան. արամբ միով որ խուժադո՛ւժ ևս էր փեսանելով քան զմիօքն թանձրութեան: ⁴¹ Իբրև փեսին զԼիւսիմաքեայ զդանն և զենեգութիւն 41
 որ եղև՝ խոնեցան վաղվաղակի, ձեռն ՚ի գործ առնէին, ոմն վէմս, ոմն վի՛րգս, կէսքն զաւազն զխիճն հողախառն առ հասարակ յարձակելոցն ՚ի վերայ արկանէին: ⁴² Չոմանս վիրաւորս, զոմանս կառափնապս արձակեցին, 42
 զբազումս սպանանէին, և զամենեսին առ հասարակ ՚ի փախուստ դարձուցանէին. զնոյն ինքն զսեղանագերծ զփաճարակապով՝ զգանձի փամբն արկանէին փախստեայ: ⁴³ Վասն այսր ամենայնի լինէին դափաստանք ընդ Մենեղայոյ: 43

⁴⁴ Իբրև եկն էջ թագաւորն ՚ի Ծոր, յանդիման նորա իսկ էին դափաստանք 44
 զի եկին արք երեք ՚ի ձերակոյր ժողովրդենէ անրի ցուցանել զիրաւունս:

⁴⁵ Իբրև ՚ի պարտութիւն մարմնեցաւ Մենեղաւոս, խոստացաւ զանձ բա՝ 45
 զում փալ Փրոդմեայ, զի հաճեսցէ զմիտս նորա: ⁴⁶ Վասն այսորիկ 46
 առեալ զթագաւորն մեկուսի՝ իբրև զբօսանաց պարճառաւ՝ շրջեաց զմիտս

34 Ունակք. Իբր իր արարեալ... նմա նենգութեամբ... առնէր ընդ նմա... և անդրէն իբրև եհա... և ամենևին ոչ: **35 Ունակք.** Բարկացեալ և կարիս առնէին վասն առն: **36 Ունակք.** Սրտացաւութեամբ: **37 Ունակք.** Գժդմեցաւ. *Իսկ Ոսկրսն դևէ. Գժդմեցաւ:* **38 Ունակք.** Եւ անդրէն հրամայեաց... զծիրանիսն՝ զԱնդրոնիկոս մերկացեալ... եր շուրջ ածել զքա՛... ՚ի Տեառնէ զարժանի փանջ՛... հասուցանելով: **39 Ունակք.** Կորուսեալս ՚ի միջոյ համարին էին: **40 Ունակք.** Արս իբրև վեց հազարս... ձեռն ՚ի գործ առնել... զմիօքն թանձրութեամբ: **41 Ունակք.** Չեռն ՚ի գործ արկանէին, ոմն վէմ: **42 Ունակք.** Եւ զամենեսին հասարակ: **44 Ունակք.** Ի՛ ձերակոյր ժողովրդենէն: **45 Ի յոս՛.** Զմիտս թագաւորին:

- 47 նորա. ⁴⁷ զամենայն չարեացապարպ Մենեղաուս արձակել 'ի պարտեաց անրի: Եւ զայն փառապետալս, որ թեպէր առաջի Խաղտեաց դասք վարէին, իրաւ գրանէին, արձակեալք՝ գրեալք անարարք երթային, զնոսա մահապարսս
- 48 արարին: ⁴⁸ Եւ վաղվաղակի զանիրաւութեան պարիժս զնոքօք արկանէին, որ վասն քաղաքին և զնոյն և սպասուն սրբութեան գուժել եկեալ
- 49 էին: ⁴⁹ Եւ վասն այսր ամենայնի Ծուրացիքն չարապետեցք առապարպէս
- 50 սրբացաւութեամբ հանդերձեցին զնոսա, ⁵⁰ և յղարկեցին զՄենեղաուս վասն իշխանացն ռըժոյութեան և ագահութեան: Նաստարեալ կայր չարախօսութիւն մեծ, եղեռն վնասու քաղաքացոցն իւրոց կացուցաներ:
- 5** ¹ Եւ ժամանակօք երկրորդ զալստեանն Անպիոքոս յերկիրն Եգիպտացոց առաքէր 'ի կողմանցն Անպիոքացոց: ² Իբրև դէպ լինէր ընդ ամենայն քաղաքն յաւուրց քառասուն երևել ընդ երկինս և ընդ երկիր, արս հեծեալս փիգաւորս, 'ի զարդ ոսկի ³ վառեալս՝ զարդարեալս, արշաւեալս յարձակեալս խառնեալս ընդ միմեանս. անդ էր լսել թընդին վահանաց, շկահին զաղեղանց, շողին սուսերաց, շաչին նշանաց,
- 4 շառաչին ներից, զփայլին զոսկեղէն վառելոց: ⁴ Եւ ամենեքեան անկեալ
- 5 աղաչէին զայն նշանս 'ի բարի ինչ կարարել: ⁵ Իբրև շոհնոյն իմն յանկարծուսպ համբալի հարկանէր, իբրև թէ Անպիոքոս փոխեալ իցէ յաշխարհէ. առնոյր Յասուն ոչինչ պակաս քան զքսան հազար վառեալ, և յարձակէր 'ի վերայ քաղաքին. և նոքա վասն յանկարծ դաւոյն 'ի պարսպէ անպի մերժէին: Եւ Մենեղաուս արշաւեալ 'ի քաղաք անդր հասանէր.
- 6 ⁶ ուր Յասունն մոլեգին յանխնայ անկեալ գործէր մեծամեծ կոտորած քաղաքացեացն իւրոց, իբրև 'ի մէջ թշնամեաց գործէր. և ոչ ածէր զմտաւ զտոհմային քաղաքակից ընկերութեանն բարեկանդանութիւն, զի 'ի թշուառութիւն դարձուցանէր. այլ համարէր իբրև 'ի մէջ թշնամեաց անկեալ սպէպ սրէպ փագնապել, և 'ի վերայ միապոհմի՝ զնոյն իբրև
- 7 'ի վերայ թշնամոյ նշան յաղթութեան կանգնել: ⁷ Ապա իշխանութեան ինչ ոչ կարաց հասանել, բայց 'ի կարարած զամօթ դաւոյն ժառանգէր.
- 8 և ինքն փախստեայ անկանէր 'ի կողմանս Ամոնացոց. ⁸ յորմէ չարաչար կարարած վախճանի ընդունէր, արգելեալ 'ի բանփի Արեպայ Արաբացոց արքայի: Դարձեալ 'ի քաղաքէ՝ 'ի քաղաք փախստեայ լինէր, արելի հալածական յամենեցունց՝ իբրև ապստամբ յօրինացն, պղծեալ զարշեցեալ՝ իբրև զաւառի և քաղաքի և զնոյն՝ մապնիչ և դա-
- 9 հիճ, յերկիրն Եգիպտացոց եռացեալ թքաւ: ⁹ Բագունս և անթիւս յիւրմէ աշխարհէ օտարացոյց, և ինքն օտարացեալ 'ի մէջ օտարաց կորեալ.

46 Ոմանք. Զքօսանաց պարճառանաւ: **47 Օրինակ մի.** Զամենայն չարեաց անպարպ զՄենեղաուս: **Ոմանք.** Իրաւունս գրանէին ար՝: **48 Ոմանք.** Զանօրէնութեան զպարիժսն զնոքօք: **49 Ոմանք.** Սրբացաւութեամբ: **50 Ոմանք.** Եւ յղարկեցին զՄենեղաուս վասն իշխանացն զժոյութեան... մեծեղեռն վնասու: **5. 1 Ոմանք.** Եւ ժամանակօք երկրորդ զալստեանս: Անպիոքոս յերկիրն է՝: **2 Ոմանք.** Իբրև դէպ լինէր: **Ոսկան.** Յաւուրս քառասուն: **5 Ոմանք.** Իբրև շոհնոյն իմն... իբրև Անպիոքոս փոխեալ յաշխարհէ... քան զհազար վառեալ: **6 Ոմանք.** Քաղաքացոցն իւրոց... ընկերութեան բարեկամութիւն... 'ի մէջ թշնամեաց անկանել... միապոհմն զնոյն: **8 Ոմանք.** Յումմէ չարաչար կարարած... պղծեալ զարշեցեալ... եռացեալ թքաւ: **Ուր Ոսկան.** Նեռացեալ թքեալ: **9 Ի յուս՝.** Ի մէջ օտարաց մեռաւ. *համաձայն ոմանց 'ի քնար՝:*

¹⁰ անսուգ, անխնամ, անհանդերձ, և գերեզմանացն հայրենեաց չեղև՝ 10
արժան:

Ժ ¹¹ Իբրև անդ եղև արքային վասն իրացն եղելոց, ապստանք համարեցաւ
թագաւորն զՆրէասարան յիրմէ. վասն այտորիկ փութացան զնաց յերկ-
րէն Եգիպտացոց զազանացեալ սրբիւ, եկն՝ ան զքաղաքն ՚ի սուր
սայր սուսերի՝ և ՚ի քէզ նիզակի. ¹² և հրաման եր զորացն՝ որ ՚ի 12
բուռն անկանիցին՝ յանխնայ կոտորեցին, և որ յապարանս ամրացին՝
անդէն ՚ի ներքս սարակեցին: ¹³ Եւ անդ լինէր քաղաքոց և ծերոց առ 13
հասարակ կոտորած, կանանց և մանկանց առ հասարակ սարակումն,
կուսից և կուսանաց առ հասարակ կոտորած: ¹⁴ Եւ ութ բեր յայն երիս 14
սուրս միանգամայն կոտորեցին. և չորս բերս ՚ի վաճառի ոչինչ պա-
կաս լաւութեամբ քան զսպանեալսն վաճառեցին: ¹⁵ Եւ իբրև այսու չարեօք 15
ոչ յագեցաւ, իշխեաց ձեռնամուխ լինել ՚ի սուրբն ամենայն աշխարհաց,
իշխեաց մտնել ՚ի քաճար անդր. առաջնորդ ՚ի ձեռն ունէր զՄենեղաւոս,
որ օրինացն և աշխարհին և զնդին մարմիչ և դահիճ եղեալ էր: ¹⁶ Եւ 16
պիղծ և անօրէն ձեռօք զսուրբ սպաս սեղանոյն, և որ յայլոց թագաւորաց
և յայլոց քաղաքաց եղեալ էր ՚ի սրբութիւն՝ յաճումն և ՚ի փառս քեղոյն,
զայն առեալ պղծոց բաշխէին: ¹⁷ Թերևս հպարտացեալ յամառեալ էր 17
՚ի միտս իւր Անրիոքոս՝ և ասէր. Եթէ վասն մեղաց անօրէնութեան
բնակչաց քաղաքիս բարկացեալ է սոցա Տէր, վասն այտորիկ եղեն ար-
համարիանք ՚ի վերայ քեղոյն սրբութեան: ¹⁸ Զի եթէ ոչ մեղօք մեծօք 18
պաշարեալ էին, լինէր որպէս Նեղիոտոսն որ առաքեցաւ ՚ի Սելևկեայ
արքայէ. զի նա առաքեցաւ համար առնել զանձուն. և սա արդևք վաղ-
վաղակի մտեալ՝ կործանէր ՚ի հպարտութենէ իւրմէ: ¹⁹ Այլ ոչ վասն 19
քեղոյն զազգն, այլ վասն ազգին զքեղին ընտրեաց Տէր: ²⁰ Քան- 20
զի և քեղին ինքն ժառանգեաց զազգին խոտորութիւն, որպէս և յե-
տոյ բարեացն կցորդ լինիցի, ՚ի միսանգամ հաճել մեծի Աստուծոյ
փառօք ուղղութեան: ²¹ Այլ Անրիոքոսն ութհարիւր քանքար ՚ի վերայ 21
իննհարիւրոյն բարձեալ բերէր ՚ի քաճարէ անպի. արագ հասանէր ՚ի
քաղաքն Անրիոքացոց, հպարտացեալ մտք համարէր զծով՝ ՚ի ցամաք,
և զցամաք՝ ՚ի ծով փոփոխել: ²² Եւ անդ թողոյր վարդապետս իսիսպս, 22
չարչարել զմնացորդսն Երուսաղեմացոց, և զՓիլիպոս յագգէ Փրանգ,
բայց ՚ի բարուց խժոճագոյն ևս էր քան զայն որ եթոճ զնա անդ: ²³ Եւ 23
՚ի Գարգարիզին՝ զԱնդրոնիկոս. և ՚ի վերայ սոցա զՄենեղաւոս, որ
չարաչար ևս քան զնոսա ՚ի վերայ հասեալ դարէր զքաղաքն: ²⁴ Բայց զի 24
ունէր սական մի գուծ ընդ Նրէայսն, առաքեաց նա մաշուէ զԱպողոնիոս
երկուք բիւրուք զօրօք, թոճ զհազարն զառաջին. զի զամենայն մարդ

10 Ոմանք. Չեղև հայրենեացն արժանի: **11 Ոմանք.** Եւ ՚ի քէզ նիզակաց: **12 Ոմանք.** ՚Ի բուռն անկցի՝ յանխնայս կոտոր... անդէն սարակեցին: **15 Ոմանք.** ՚Ի սուրբս ամենայն աշ... որ օրինաց աշխարհին... մարմիչն և դա՛: **17 Ոմանք.** Նպարտացեալ յիմարեալ էր ՚ի... և անօրէնութեան քաղաքիս բնակ՛: **18 Ոմանք.** Նամար առնել զանձին, զի սա արդևք: **20 Ոմանք.** Եւ քեղին ինքնին... կցորդ լինիցին... մեծի փառօք ուղղութեամբ: **21 Ոմանք.** Արագ արագ հասանէր ՚ի քա՛: **22 Ոմանք.** Յագգէ Փրանք. կամ՝ Փրանքս. և նոր օրինակ մի՛ Ֆռանկ: **23 Օրինակ մի.** Եւ ՚ի Գարգարիզին զԱնդր՛: *Ուր Ոսկան.* և ՚ի Գարիզին:

- հասարակաչափ կոտորեսցէ, և զկանայս և զմանկունս վաճառեսցէ:
- 25 ²⁵ Սա իբրև եկն յԵրուսաղէմ, նախ զառաջինն խաղաղութեամբ դառով եմուր, և եղև անդ մինչև յօրն սուրբ՝ յօրն շաբաթուց. իբրև յաւուրն շաբաթուց եգիտ զՆրէայսն դափարկացեալս, հրաման էր զօրացն իւրոց վառել: ²⁶ Որ միանգամ 'ի զնին րեսպեանն եկին, սուր 'ի վերայ եղեալ կոտորեսց. և ընդ քաղաքն ընդ ամենայն զինու հանդերձ այսր անդր վառեալք ընթանային, առ հասարակ րարածեալ դիթաւալ կացուցանէին:
- 27 ²⁷ Եւ Յուդա Մակաբէ՝ որ րասներորդն եղեալ էր, փախստեայ լինէր՝ ժպ յանապար ելանէր, զազանակեաց կեանս 'ի լերինս անցուցանէր. և այնպէս զնդան որ ընդ նմա էին խոտարուր կերակուր կերակրեալ անցուցանէին զժամանակն, զի մի՝ 'ի պղծութիւնս մերձեսցին:
- 6 ¹ Յեր բազում ժամանակաց առաքեաց թագաւորն զԱթենքիոս ծերունի, սրիպել րագնապել զՆրէայսն, անցանել զհարցն օրինօք, և յօրէնսն Աստուծոյ այլ մի՛ և յամենայ. ² և պղծել զրաճարն Երուսաղէմի, և անուանել զնա յայնմիտել յանուն որմզդական դիցն Ողոմպիացոց որ 'ի Գարգարիզին էին. որպէս որ զրեղին բնակեալ նստէին. հիրասէր որմզդական դիցն վանաբրի: ³ Եւ չարաչար դժուարին նեղութիւն չարեաց ⁴ 'ի վերայ հասուցանէին: ⁴ Զրաճարն սուրբ պղծութեամբք արուեստականօք հեթանոսաց լնոյր, և սրբութեան սրահն արամբք և կանամբք միմեանց խառնակութեամբք յաղտեղութիւն դարձուցանէին. և որ ինչ ⁵ ոչ ևս արժան ինչ էր՝ զայն 'ի ներքս համարձակ րանէին. ⁵ և զսեղանն ⁶ ինքնին 'ի զլխովին անարգելովք յօրինացն և խոտելովք լնուին: ⁶ Եւ անդ էր ոչ զօրէնս շաբաթուց րեսանել, և ոչ զրօնս րարեկանաց զհայրենիս ⁷ պահել, և ոչ բնաւ ամենևին Նրեայ անուն անուանել իշխել: ⁷ Վարէին ածէին սրեպ սրեպ րագնապաւ յամսաւոր յօր րօնի ծննդեան թագաւորին՝ զի զոհեսցեն: Իբրև րօն հասանէր սպանդարամտրական պաշտամանն, րագնապէին զնոսա՝ պակեալս թան ոսրօք սպանդարամտրին ⁸ կաքաւել: ⁸ Նրաման առաքեցին յամենայն մօրաքաղաքս պաշտօնաւորս լինել. և իբրև բանս 'ի բերան եղին Փրոդոմայեցիքն, յոր հասուն իցեն զոհիւք պաշտօնն պաշտիցեն: ⁹ Եւ այն՝ որ ոչ յանձն առնուցուն զոհել՝ անդէն սուր 'ի վերայ դնել: Եւ անդ էր րեսանել շրայ պագնապի ¹⁰ րառապանս չարչարելոցն: ¹⁰ Նամակագիր եղեն զերկուց կանանց՝ վասն զորդիս իրեանց թլփատելոյ. ածին վաղվաղակի՝ զմանկունսն զսրեանցն կախեցին զմարցն, և զնոսա ընդ հրապարակսն առառակէ՝ շրջեցուցանէին. ¹¹ ապա 'ի պարսպաց անրի 'ի վայր հոսեցին: ¹¹ Կէսքն երթեալ զաղտուկ յայրսն մօրաւորս՝ զշաբաթուց ատուրսն անցուցանէին. իբրև 'ի վերայ հասանէին, կենդանուոյն խանձարեալս հրով սպանանէին. վասն

24 Ոմանք. Երկու բիրութ. թող զհագար զօրն զառաջինն. զի զամենայն մարդ հասակաչափ կո՛: **25 Ոմանք.** Եւ իբրև յօրն շաբաթուց եգիտ: **6. 1 'Ի լուս՝.** Յեր ոչ բազում ժամանակաց. *համաձայն ոմանց 'ի բնար՝:* **Ոմանք.** ԶԱթենքիոս: **2 Ոմանք.** Ողոմպացոց, և որ 'ի Գարգա՛: **Ուր Ոսկան.** Ոլիմպիացոց որ 'ի Գարիզին: **Ոմանք.** Դից վանաբրի: **4 Ոմանք.** Արժանի էր ինչ զայն 'ի: **5 'Ի լուս՝.** Եւ խոտորելովք լնուին. *համաձայն այլոց 'ի բնար՝:* **7 Ոմանք.** Իբրև րօն հասեալ էր սպան՛: **Ուր Ոսկան.** Սպանդարամտրական... սպանդարամտրին: **8 Ոմանք.** Լինել. իբրև բանս... Պրոդոմեացիքն: **9 Ոսկան.** Եւ այնք որք ոչ յանձն: **10 Ոմանք.** Ընդ հրապարակսն առակէ շրջե՛:

երկիւղածութեան աւուրն փափկութեան և օրինացն սրբութեան: ¹² Այլ 12
 ես՝ աղաչեմ զամենեսեան, որ զգիրսդ յակն արկանիցեք՝ մի՛ ինչ վասն
 ազգին խղճիցեք, և զվիշտս զայս ամենայն առ սաքակման րոհմին
 համարիցիք, այլ ՚ի խրատ արգին մերոյ: ¹³ Եւ ոչ առ բազում ժամանակս 13
 ինչ թողուլ զանօրէնս. այլ վաղվաղակի զնշանս իւր և զարուեստս իւր
 յայտնէ: ¹⁴ Զի ոչ եթէ որպէս առ այլ հեթանոսս երկայնամիտ լինի Աս- 14
 րուած՝ մինչև լցցեն զչափ մեղաց իրեանց, և եկեսցեն հասցեն ՚ի դա-
 րաստանս անհնարինս. ¹⁵ այնպէս և առ մեք կարարեալ զամենայն, զի 15
 հասցուք մեք ՚ի րեղի դարաստանի. ¹⁶ այլ մօտ առ մօտ խրատէ, և 16
 արագ արագ ածէ ՚ի վերայ զողորմութիւն: ¹⁷ Զայս բանս ընդ ձեզ վասն 17
 յիշատակի բանիցդ խօսեցաք. արդ անդրէն ՚ի գրոյս պատմելոյն մա-
 րիցուք:

ԺԲ ¹⁸ Եղիագարոն այր մեծ ընդ առաջինսն ՚ի գնդի անդ. լցեալ աւուրքք՝ 18
 ծերացեալ հասակաւ, գեղեցիկ երեսօք. ածեալ գայլ ՚ի բերան սրիպէին
 ուրել խոզենի: ¹⁹ Նորա ՚ի մրի՛ եղեալ՝ յամառեալ պնդեալ սրտիւ՝ յանձն 19
 առ ընդունել զմահ քաջ անուամբ՝ քան զկեանս խղճիւ, և ընկերաց
 ըստգրանելով: Ընտրեաց ինքնական հասանել ՚ի րանջանս. ձեռներէց
 լինէր, թքանել անարգել զպաշտօնս նոցա. ²⁰ որպէս օրէն է համբերողաց 20
 բացէ ՚ի բաց անարգել ինչ՝ զոր ոչ է օրէն յանձինս մարուցանել: ²¹ Իսկ 21
 այն՝ որ պարաստեալ եկեալ էին, ինքեանք առ րկարութեան մրացն,
 վասն անձնասէր բարոյից զոհից ՚ի պաշտօն, ծանօթ ևս էին առնն
 աւագութեան. առեալ մեկուսի՛ իրեանց րկարութեան մրօքն զհաստարեալ
 միտան ՚ի հրատոյրս ցոփութեան դարձուցանել ջանային: Յանձն առ
 ասեն զհրաման թագաւորիդ՝ ²² և քեզ այլ միս մարուսցուք զի լուծցես 22
 զկարծիսն, և ՚ի մահուանէդ ապրեսցին: ²³ Նա գեղեցիկ խորհուրդս 23
 հաստարուն յանձին եղեալ, զարժանի հասակին՝ ըստ ծերութեան մեծութեանն,
 ըստ երևելի՛ վայելչութեանն, ըստ զուարթածաղիկ պլեանցն զուարճացելոց,
 ըստ գեղեցիկ ՚ի մանկութենէ մինչև յաւագոյթ սննդեանն. մանաւանդ
 առաւել ըստ աստուածագործ սրբութեան օրինաղի՛ր կրօնից, ամենայն
 կարգօք լի, արագ արագ առնէր զպարասխանին: ²⁴ Ոչ արժան՝ ոչ 24
 պարշաճ, ասէ՛ մերոյ չափոյ հասակի՛ կեղծաւորութիւն մրանել ընդ
 սրբութեան խոստովանութիւն: Իցեն բազումք ՚ի մանկրոյ այտի՛ որ
 ընդ ակամբ հայիցին. կարծին ՚ի մրի դնիցեն և ասիցեն. Եթէ Եղիագարոն՝
 իննըսամեան անցեալ ծերութեամբ հասեալ ՚ի դուռն վախճանի, յայլագգութիւն
 դարձաւ: ²⁵ Եւ նոքա վասն իմ կեղծաւորեալ զայթագղեսցին. և զայս՝ 25
 խիղճ մրաց և կենդ սնուն ծերութեանս յաշխարհի թողից: ²⁶ Իսկ արդ՝ 26
 եթէ ամենևին նոյնչափ ժամանակս կենաց շնորհիցեն ինձ, և ՚ի ձեռս
 մարդկան բնաւ այլ ոչ մարմնիցիմ. սակայն յաւիտենից ՚ի մշտնջենաւոր
 ձեռաց անտի՛ ոչ կենդանեօք և ոչ յեպ կենդանութեան ուրեք փախ-

11 Ոմանք. Զշաբաթու աւուրս... խանձապեալ սրով սպա՛: **12 Ոմանք.** Յակն
 արկիցեք... և վիշտս: **13 Ոմանք.** Թողուլ զօրէնս. և ոմանք. թողու զանօրէնս:
19 Ոմանք. Եւ նորա ՚ի մրի... յանձն առեալ զմահ քաջ: **20 Ոմանք.** Ինչ՝ զոր ինչ
 ոչ է օրէն. կրտ՝ ինչ որ զինչ ոչ է օ՛: **23 Ոմանք.** Նաև զգեղեցիկ խորհուրդն. կրտ՝
 խորհուրդս հաստարունս յանձն: **24 Ոմանք.** Եւ ոչ պարշաճ է ասէ... կեղծաւորութեամբ
 մրա՛... իննսամեայն... և հասեալ ՚ի դու՛:

27 չել կարիցեմ: ²⁷ Վասն այսորիկ քաջութեամբ փոխեցայց յաշխարհ
 28 ասարի, զի արժանի՛ իմոյ ծերութեանս երևեցայց: ²⁸ Եւ օրինակ բարեանց
 և առաքինութեան մանկւոյ թողից, զի յօժարութեամբ և քաջութե-
 ամբ ՚ի վերայ սրբութեան օրինացն մահո՛ւ չափ ջանալ մարթասցեն:
 29 Զայս ամենայն իբրև ասէր՝ ինքնական դիմագրաւ կամակար ՚ի վիշտս
 մահուն և փանջանացն դիմէր: ²⁹ Նորքա որ յառաջագոյն շնորջ մաքուցե-
 ւալ մխիթարէին, զբանս մխիթարութեանն ՚ի թշնամութիւն դարձուցանէին,
 և զիմաստութեան խորհուրդսն իբրև մոլորութիւն համարէին. առա-
 30 ւել՝ մաքուցեալ ՚ի փանջանս փազնապէին: ³⁰ Նա իբրև մերձ եղև ՚ի
 փանջանաց անփի ՚ի վախճան, եբաց զբերան իւր հեծեծելով, սկսաւ
 խօսել ՚ի Տէր որ ունի զգիտութիւն սրբութեան խորհրդոց՝ և ասէ. Այս
 մի ինչ յայր եղև, եթէ ՚ի ձեռս իմ էր արձակել ՚ի մահուս վշտաց. զայս
 խստութեան փանջանս մարմնոյ ընկալեալ համբերեմ. այլ հոգւով քաջ
 31 քաղցրութեամբ վասն ահի սաստիցն Տեառն ընդունիմ: ³¹ Եւ աս՝ զայս
 օրինակ պարերազմեալ՝ յաշխարհէ փոխեցաւ:

7 ¹ Դէպ եղև եղբարս եւթն մարբն հանդերձ կալեալս, ածել յարե-
 ան թագաւորին, ՚ի խոշտանգանս գանի փազնապէին ուրել խոզենի:
 2 ² Մի ՚ի նոցանէ նահապակեցաւ յառաջագոյն, սկսաւ խօսել և ասէ. ^{Ակար} Զի՛
 կայք անցեալ, կամ զմեզ զի՛նչ հարցանելոց էք. մեք պապրանսր եմք ՚ի
 3 մեռանել՝ քան անցանել ըստ օրէնս հայրենիս: ³ Բարկութեամբ սրտմտու-
 թեամբ լի՛ եղև թագաւորն. հրամայեաց ջեռուցանել փապակս, և կատրասայս,
 և անիս, և պէսպէն գործիս փանջանաց պարրաստել: Զայն իբրև
 4 վաղվաղակի ջեռուցին պարրաստեցին, ⁴ հրամայեաց զնահապակն յառաջ
 կացուցանել. և նախ զլեզուն կտրեցին, և զգլխոյն մորթն զերեսօքն
 դարձուցին. ասպա զօրս և զձեռս առաջի մօրն և եղբարցն ծայրաքանդս
 5 առնէին: ⁵ Եւ ասպ իբրև ՚ի բանից և ՚ի ձեռաց անպիտան առնէր՝
 հրամայէր կենդանոյն ՚ի փապակսն ջեռուցեալս իջուցանել: Ապա իբ-
 րև ճենճերն ընդերկար՝ այնպէս ՚ի փապակէ անփի ելեալ դիզացեալ
 ծառանայր, սկսան եղբարքն ընդ միմեանս մարբն հանդերձ մխիթարել
 6 և ասել. Քաջութեամբ մեռցուք, զանուն և զոգին ժառանգեսցուք. ⁶ հայի՛
 Տէր Աստուած ՚ի ճգնութիւն պարերազմիս մերոյ, և ՚ի ծառայս իւր
 մխիթարի՛ որպէս յայր յանդիմանութեամբ ասաց Մովսէս յօրհնութեան
 7 իրում. և ՚ի ծառայս իւր մխիթարի: ⁷ Իբրև առաջինն զօրինակ զայս
 յաշխարհէ փոխեցաւ. Զերկորոզն ՚ի փեղի փանջանացն մաքուցանէին,
 և զգլխոյն մորթն վարսիքն հանդերձ զերեսօքն արկանէին. և անդէն
 հարցանէին. Կերիցեն խոզենի միս, մինչև զամենայն մարմինդ ան-

26 *Ունակք.* Ծնորիցիցն ինձ... սակայն ՚ի յափտենից: 28 *Ունակք.* Բարեաց և քա-
 ջութեան մանկւոյ թողից, և յօժարութեամբ... ՚ի վերայ սրբութեանց: 30 *Ունակք.*
 Զբերան իւր հեծելով. սկսաւ խօսել զբերունի զգիտութիւն սրբութեան... եթէ ՚ի ձեռս
 էր իմ: 7. 1 *Ունակք.* Ի խոշտանգանս փազնապի գանէին ուրել: 2 *Աստուած* ՚ի
 յառաջագոյն գրչագիր օրինակսց մերոց նշանակիւն անուանք նահապակ
 եղբարցս մարբն հանդերձ. գոր և մեք պապրանս համարեցաք դնել ըստ այնմ
 կարգի: *Ունակք.* Մեք եմք պարրաստեալք ՚ի: 3 *Ունակք.* Նրաման եր ջեռուցանել...
 փանջանաց պարրաստեալ: 5 *Ունակք.* Անպիտանս առնէր: 6 *Այլք.* Եւ ՚ի ծառայս
 իւր մխիթարեցի:

դամ անդամ լուծեալ է: ⁸Նա էր պապասխանի իրեանց բարբառովն՝ և 8
 ասէ. Ոչ: Վասն այտորիկ և սա ՚ի նոյն փանջանսն փանջեալ վախճանէր:
⁹Իբրև յոգուցն պարզել ապաստանն եղև. սկսաւ խօսել՝ և ասէ ցթագաւորն⁹
 Այ սեզ հպարտ և ամբարտաւան, դու զմեզ յայց կենաց աշխարհիս
 կարճել համարիս. իսկ այն որ աշխարհաց թագաւորն է՝ թէպէր և
 մեռանիսնք մեք վասն օրինացն, ՚ի կեանսն յաւիտենից ՚ի միսանգամ
 ծննդեանն ժամանակի՝ կենաց ՚ի կեանս դարձուցանէ: ¹⁰Յեք նորա 10
 գերրորդն ածին, և զլեզուն խնդրէին. նա վաղվաղակի մատուցանէր,
 և զձեռնսն քաջասիրտս փարածանէր: ¹²Զի և թագաւորն ինքնին իսկ 12
 զարմացեալ լինէր վասն պատանոյն ուշի՝ մրացն, և սրտին քաջութեան.
 զի առ ոչի՛նչ զգասն համարեցաւ: ¹³Եւ սա իբրև փոխէր՝ Չորրորդն 13
 ՚ի փեղի՛ մատուցեալ, ՚ի նոյն փանջանս չարչարէին: ¹⁴Իբրև շունչն 14
 վախճանի՛ հասանէր, խօսել սկսաւ այսպէս. Մեզ լաւ է զի փոխիսնք
 աստի ՚ի մարդկանէ. և յուսոյն ա՛կն ունիսնք միսանգամ ծննդեանն յա-
 րութեան մեռելոց, քան քեզ ՚ի կենդանիս. զի արգելեալ փակեալ է ՚ի քէն
 յարութիւն մեռելոց: ¹⁵Յեք սորա զհինգերորդն մատուցին ՚ի փանջանս 15
 չարչարանացն. իբրև զաչս ՚ի վեր եբարձ՝ հայեցաւ ընդ թագաւորն,
 սկսաւ խօսել ընդ նմա՝ և ասէ. ¹⁶Իշխանութիւն առեալ մարդկան, և 16
 դու մարդ մահկանացու՝ գործեն զինչ և կամիս. բայց մի՛ ՚ի վարու-
 թիւն ինչ և զմեր ազգս հաբանիցես, կամ լքեալ թողեալ ինչ ՚ի ձեռաց
 Աստուծոյ համարիցիս: ¹⁷Կաց մնա՛ դու՛ և փեսցես զգօրութիւնս մե- 17
 ծամեծ սքանչելեացն. որպէս զի զքեզ և զազգաբոհմն քո չարաչար
 հարուածովք չարչարիցէ: ¹⁸Յեք այտորիկ ածեալ եղև վեցերորդն . և 18
 իբրև մերձ եղև ՚ի մեռանէ՛ ասէ. Զի՛ մոլորեալ ես փարապարպուց. ընդ
 մեզ այս անցք որ անցանեն վասն մեր մեղաց. զի մեղանչեմք առ Աս-
 տուած արժանի՛ զարմանալոյ. ¹⁹բայց դու մի՛ ակնունիցիս ողջանդան 19
 բարեմիփ ապրել յաստուածամարտ մատուցեալ: ²⁰Եւս առաւել բարեանց 20
 յիշարակաց արժանի՛ մայրն սքանչելի. որ զայնպիսի գեւթն որդի յիրմէ
 կորուսեալ ՚ի միում աւուր ՚ի միում ժամանակի՛ վասն յուսոյն Աստուծոյ
²¹քաջալերեալ սրբապնդեալ զմի՛ մի՛ ՚ի նոցանէ քաջալերէր միխթա- 21
 րէր իրեանց բարբառովն, և զսիրտն և զմիտն զի գութեան առնապէն
 վառեալ. ²²քաջութեամբ յառաջ մատուցեալ՝ ասէր. Չգիտեմ որպէս 22
 բնաւ դուք յարգանդիս երևեցարուք. և ո՛չ ես ինչ զոգիսդ՝ կամ զկեանսդ
 ձեր շնորհեցի, և ո՛չ զկերպարանսդ ձեր զիրաքանչիւր ես նկարեցի,
 և ո՛չ զհասակսդ ձեր ծնեալ և սնուցեալ: Այսուհետև ես իմ ինչ՝ ո՛չ
 համարեցայց. ²³այլ որ աշխարհի արարիչն է, որ սրբեղծ զծնունդս 23
 մարդկան, զկեանսդ և զոգիսդ ՚ի զայսպեան իրում իրով ողորմութեամբք

խորտն

խորտն

Ամինադար

Գաղիլէ

Շամունի

7 *Ոմանք.* Տանջանացն մատուցին... կերիցես խոզի միս: *Ոսկան.* Մինչև ամենայն մարմինդ: 9 *Ոմանք.* Յայց կենաց յաշխարհես... յաւիտենից միսանգամ ծննդեան ժամանակ կենաց ՚ի կեանս դարձուցանէ: 10 *Ոմանք.* Յեք սորա գերրորդն ածէին... և նա: 12 *Բազումք.* Ուշիմ մրացն: 14 *Ոմանք.* Եւ իբրև շունչն: 15 *Այլք.* Եւ իբրև զաչս: 17 *Ոմանք.* Եւ փեսցես... որպէս զքեզ և զազգաբոհմն քո չարչարիցէ: 18 *Ոմանք.* Ածեալ զվեցերորդն... զի՛ մոլորեալ ես ընդ մեզ ՚ի փարապարպուց: 20 *Բազումք.* Ի միում աւուր ժամանակի: 22 *Ոմանք.* Չգիտեմ բնաւ որպէս դուք յարգանդի իմ երևեց՛... զկեանսդ ձեզ շնորհեցի... և զհասակդ ձեր... ես ինչ ո՛չ համարեցայց:

- 24 'ի ձեզ դարձուցանե՛: ²⁴ Անպիտոքս թեպէպ և արհամարհեալ՝ զինքն համարեցաւ վասն բարբառոյ նահապակացն, սակայն մինչդեռ ոգիքն կրպտերոյ մանկանն առ իր կային, սկսաւ ո՛չ միայն բանիւք մխիթարութիւն մաբուցանել, այլև արդէամբք հաստատել՝ 'ի մեծութիւնս յաւագութիւնս հասուցանել, երանելի՛ առնել յաշխարհի. միայն թէ՛ 'ի նախնեացն օրինաց փոփոխեսցի. գործ 'ի ձեռին քալ՝ և բարեկամ անուանել թագաւորաց:
- 25 ²⁵ Իբրև եպես թէ ամենևին պատանին 'ի բանս թագաւորին ո՛չ խոսորեցաւ, կոչեաց թագաւորն զմայրն, և աղաչէր լինել պատանւոյն կենաց նորին
- 26 խորհրդական՝ զի փրկեսցի: ²⁶ Իբրև կարի՛ շար ստիպեաց, յանձն առ
- 27 խօսել ընդ որդւոյն. խոնարհեցաւ 'ի նա, ²⁷ սկսաւ ծանօր առնել զհպարտ գամբարտաւան թագաւորն, և ասէ: Ողորմեաց ինձ որդեակ իմ. յուշ լիցի քեզ զի կրեցի զքեզ ինն ամիս յարգանդի, և սնուցի զքեզ զերիս ամս 'ի գիրկս ստեամբք, և հասուցի զքեզ յայդջափ մեծութիւն հասա-
- 28 կի: ²⁸ Արդ աղաչեմ զքեզ որդեակ, հայեսցեն դու յերկինս և յերկիր, և որ 'ի նոսա արարածք իցեն. յուշ լիցի քեզ զի յոչնչէ արար զնոսա
- 29 Աստուած. տոյնալէս և ազգք մարդկան ստեղծան 'ի նմանէ: ²⁹ Մի՛ զարհուրիր դու 'ի չարաշուք դահճէ այրի, այլ եղբարցն արժանի՛ եղեալ՝ ընկրեա՛ զմահ քան զկեանս աշխարհի. զի ընդ այն եղբարս ընկալայց
- 30 զքեզ 'ի ձեռս ողորմութեան մեծին Աստուծոյ: ³⁰ Եւ մինչդեռ մայրն զայն մխիթարութիւնս մաբուցանէր 'ի միտս հաստատունս, սկսաւ խօսել պատանեակն՝ և ասէ. Ուն կայք, զի՞ յապաղէք. չեն ինչ լսելոց հրամանի թագաւորիդ. այլ հրամանաց հնազանդեալ եմ օրինաց հարցն
- 31 մերոց որ քուան 'ի ձեռն Մովսիսի: ³¹ Այլ դու՛ որ զամենայն ինչ չարիսդ խորմանգեցեր 'ի վերայ որդւոցդ Եբրայեցոց, դու ո՛չ ապրեսցիս 'ի
- 32, 33 ձեռաց Աստուծոյ: ³² Զի եթէ առ խրապոն պատուհասի՝ ³³ կենդանի Տէր մեր առ փոքր մի ինչ բարկացեալ իցէ, դարձեալ հաճեսցի ողորմութեամբ ընդ ծառայս իւր: ³⁴ Այլ դու անօրէ՛ն, ապստամբ, պիղծ, վախարանց. զի՞ զուր հպարտանաս յուսով քոյով սնուրեաւ 'ի վերայ ծառայից նորա:
- 35 ³⁵ Սակայն չեն ինչ ապրելոց յամենագէտ յամենակալ դատաստանացն
- 36 Աստուծոյ: ³⁶ Զի այժմիկ մեր եղբարք սական ինչ ցաւոց համբերեալ վասն կենացն յաիպրենից, և 'ի վերայ ուխտի կրակարանացն Աստուծոյ, անկեալ կան մահոն քարածեալ: ³⁷ Այլ ես հաւասար եղբարցն իմոց զշունչ և զմարմին մաքնել պատրաստեալ ունիմ 'ի վերայ հարցն օրինաց. յուսացեալ կարդամ առ Աստուած, քաւութիւն ազգին ամենայնի գրանել. և զքեզ մեծամեծ քանջանօք հեծեծութեամբ խոստովանել՝
- 38 զի նա՛ միայն է Աստուած, և այլ ոք՝ չիք. ³⁸ ինն և եղբարքքն ինով զա-

23 Բազումք. Ողորմութեամբ 'ի ձեզ դարձուցե՛: **24 'Ի յու՛.** Վասն բարբառոյ նախարանացն. *համաձայն ոմանց 'ի բնար՛.* Ուր և ոմանք. 'Ի բարբառոյ: **Բազումք.** Այլ և երդմամբ հաստատել: *Ոմանք.* Գործ 'ի ձեռն քալ. և բարեկամ առնել թագաւորաց: **27 Յօրինակին պակասէր.** Ծաղր առնել *զհպարտ* գամբարտաւան: *Ոմանք.* Զինն ամիս յարգան՝... յայդ չափ մեծութեան: **29 Ոմանք.** Ընկրեալ զմահ: **31 Ոմանք.** Զչարիս խորմանկեցեր: **32 Ոսկան յակելու.** Պատուհասի՛ *զայս վասն մեղաց մերոց կրեւք:* Կեն՛: **34 Ոմանք.** Պիղծ, վախ արանց... յուսովդ քով սնուրով: **36 Ոմանք.** 'Ի վերայ ուխտին կրակալ՛: **37 Ոմանք.** Եւ զմարմին մաքնեալ պա՛: *Ոսկան.* Նեծութեամբ խոստով՛:

մենայն նիւթեալ սրբմտութիւն բարկութեան ջնջել և ՚ի բաց անցանել: ³⁹Յայնչափ քաջութեան սրտի մանկանցն իյթանեցունց՝ սրտաբե՛կ լի- 39 ներ թագաւորն, առաւել ՚ի վերայ կրփսերոյն դառնապէս փանջանս մատուցանէին: ⁴⁰Մակայն և սա՛ անարարութեամբ և սրբութեամբ յուսացեալ ՚ի Տէր մեկնեցաւ յաշխարհ: ⁴¹Զհետ որդւոցն և մայրն երանելի ՚ի նոյն 41 օրէնս կարարեցաւ: ⁴²Այն որ ինչ վասն հարցմանց զոհիցն, և վասն 42 անհնարին փանջանացն՝ ցայս վայր ցուցեալ լիցի:

ԺԳ ¹ Այլ Յուդա Մակաբե՛ւ և որ ընդ նմա էին. ոյք աստ անդ գաղտնագողացեալ մտանէին ՚ի գեղս՝ ՚ի քաղաքս՝ և յագարակս. յինքն արկանէին զագգափոհմն, և նուաճեր զՏրէայսն որ կացեալ էին հաստարարութեամբ յուխարին իւրեանց. գունդ լինէին յաւելոյին բազմանային, լինէին իբրև վեց հազար այր. ²կարդային առ Տէր այց առնել հայել ՚ի ժողովորդ անդր որ ² կոխեալ եղև ՚ի հեթանոսաց, գթա՛լ ՚ի վերայ փաճարին որ յամպարշտաց ձեռացն պղծեցաւ: ³Ողորմել ՚ի վերայ քաղաքին որ յապականութիւն ³ և ՚ի սարակումն յարակացն հասուցանելոց էր, և հայել ՚ի գոչումն արեանցն. ⁴յիշել զանմեղ մանկանցն կորուստ փարապարտուց. աճել ⁴ զմտաւ զհայհոյանս անուանն սրբոյ: ⁵Իբրև կազմէր՝ լինէր զօրաժողով ⁵ Մակաբե, դիմակալ ինչ ոչ լինէին նմա հեթանոսքն. զի սրբմտութիւն բարկութեան մեծութեանցն աստուածութեան յողորմութիւն դարձաւ: ⁶Նասանէր ՚ի վերայ զիղից և քաղաքաց, հրձիգ առնէր զամուր ամուր ⁶ փեղիս թշնամեացն. անդրէն նուաճէր դարձուցանէր զըմբռնեալսն ՚ի թշնամեացն. մեծամեծ աստիկ հարուածս ՚ի վերայ թշնամեացն հասուցանէր: ⁷Մանաւանդ զգիշերն ևս իւր օգնական գործակից գրասէր. և համբաւ ⁷ քաջութեանն ընդ ամենայն կողմանս ընթանայր: ⁸Իբրև զայն փեսանէր ⁸ Փիլիպպոս, զի զամ քան զգամ ի՛րք առնն յառաջադէմ աջողէին, արքունի հրովարտակօք առ Պարոմեոս սպարապետ Ստորին Ատրուց և Տաճկաստանի՝ հրեշտակս առնէր, օգնական ՚ի թիկունս զօրս ՚ի ձեռն հասուցանել: ⁹Նա վաղվաղակի իբրև առնոյր զհրովարտական՝ զՆիկանոփր Պարոկղեանց զառաջին սիրելի աւագաց իւրոց ՚ի ձեռն գումարէր ոչ ինչ պակաս քան զքառասուն հազարաւ առ հասարակ բառնալ ՚ի միջոյ՝ ջնջել զագգն Տրէից: Յանդիմանեաց նմա զԳորգի սպարապետ՝ զայր քաջ իրաց պատերազմի, փեղեակ ամենայնի հմուտ: ¹⁰Յանձն առ ¹⁰ Նիկանովր՝ զհարկն առաջին զոր փային Նռոմայեցուց հարիւր քանքար՝ ՚ի Տրէից գերութենէ անտի լնուլ: ¹¹Անդ հրաման փայր շուրջ զծովեզերօքն, ¹¹ կոչէր զվաճառականսն մարդագին ՚ի Տրէաստան. խոստանայր իննսուն իննսուն մարդ փալ նոցա ՚ի քանքար մի. յայն ինչ ոչ հայեր որ յերկնից դարաստանն յԱմենակալէն կանխեալ պատրաստեալ կայր ՚ի վերայ

38 Բագուճը. Եւ ՚ի բաց անցանել: **39 Ոմանք յաւելոյն.** ՚ի վերայ կրփսերոյ որդւոյն դառնա՛: **42 Ոմանք.** Այն ինչ որ վասն հարցմանց: **8. 1 Ոմանք.** Եւ որ ընդ նմայն որ էին, աստ... ՚ի գեղս և ՚ի քա՛... զագգափոհմն: *Յօրինակին պակասէր.* Գունդ լինէին *յաւելոյն*՝ բազմանային: **2 Ոմանք.** Կարդային առ Աստուած... որ և կոխան եղև ՚ի հե՛... որ յամպարշտաց ձեռն պղծեցաւ: **6 Ոմանք.** Տեղիս թշնամոյն... ՚ի վերայ թշնամոյն հասուցանէր: **8 Ոմանք.** Զօրս ՚ի ձեռս հասուցանել: **9 Յօրինակին.** Պարոկղեանց: *Ոմանք.* Զհրովարտական. զՆիկանովրայ զՊարոկ՛... յաւագաց իւրոց... քան զքառասուն հազար: *Ոմանք.* Տեղեակ ամենայնի: Ընդ մուտ (10) յանձն առ:

- 12 նորա: ¹²Յուդայի՛ էին ոմանք որ գուշա՛կ լինէին վասն Նիկանովրայ
 13 արշաւանին: ¹³Նոքա առ վարասարել իւրեանց՝ ա՛յսր անդր խուսափէին.
 14 ¹⁴և որ ինչ իւրեանց մնացեալ էր վաճառէին. և առ հասարակ գՏէր ա–
 մենակա՛լ աղաչէին, ապրել յանօրէն յանարժան ձեռանէ՛ Նիկանովրայ.
 որ մինչև՛ րեսեալ էր նորա, ընդ վաճառականս՝ անձանց նոցա զինս
 15 հաբանէր: ¹⁵Իսկ արդ եթէ ո՛չ իսկ վասն նոցա, բայց սակայն վասն ընդ
 հարսն ուխտիցն և կրակարանացն, և վասն մեծի և սրբոյ անուանն
 16 իւրոյ փրկէր զնոսա՝ ՚ի նմանէ: ¹⁶Զօրաժողով լինէր Մակաբէ որ զիւրեան
 էին արամբք իբրև վեց հազարաւ. միսիթարէր զնոսա՝ զի մի՛ պակասիցեն
 յայնչափ զօրաց բազմութենէ, և մի՛ վիարեսցին զո՛ր փարապարտուց
 ՚ի վերայ եկելոց կուրելոց բազմութեան հեթանոսաց գնդին. այլ կա՛լ և
 17 մարտնչել քաջութեամբ: ¹⁷Նախանձ՝ ՚ի մտի դնել զսրբութեան փեղոյն
 զկարարեալ անարգանսն, և զհարեալ քաղաքին գերութեան զգարչարանսն.
 18 զնախնեաց սրբութեան զվարարել օրինացն: ¹⁸Եւ նոքա ասէ՛ ՚ի զէնս
 յուսացեալ են և ՚ի զօրութիւնս իւրեանց. մեք յամենակալն Աստու–
 19 նայն, ՚ի մի շունչ ոգոյ զօրութեան սաբակել: ¹⁹Եւ սկսաւ յո՛շ ա–
 ռնել զմիոյ միոյ զառաջնոցն զքաջութիւնս, և զօգնականութիւնս որ
 եղեալ էին ՚ի Տեառնէ: Յիշեցէք զՄենեքերիմ, և զուրօրասն բիւրուն
 20 սաբակումն միանգամայն: ²⁰Յո՛ւշ լիցի ձեզ պարերագմն Ղռոմայեցոց
 ընդ Գաղարացիս. զի ամենեքին առ հասարակ ՚ի գործ անդր հասեալ
 էին երկուրասան բիւրու. սոքա ելին վեց հազարաւ, առ հասարակ
 ՚ի միում ժամանակի զերկուրասան բերն առ հասարակ կոտորեցին,
 21 օգնականութեամբ լցեալ Բարձրելոյն: ²¹Եւ այսու միսիթար քաջալէր
 բանիւք վառէր պարասարէր զնոսա ՚ի վերայ օրինացն և աշխարհին
 22 իւրեանց՝ մարդեր մարտնչել՝ համարձակ մեռանել: ²²Յերիս գունդս
 զգօրսն բաժանէր, երկոցունց գնդացն՝ զերկուսին զեղբարսն զՇմառն և
 23 զՅովսէփ զօրավար կացուցանէր: ²³Դարձեալ առ քաջալերութեան առ
 միսիթարութեան զօրացն՝ բերեալ զուրբ զԵգրեայ մարեանսն առաջի՝
 ընթեռնոյր: Իւրաքանչիւր զօրացն յանուն Տեառն նշանս բաշխէր. և
 առաջնոյ գնդին ինքնին՝ զօրագլուխ պարասարեալ, յարձակէր ՚ի դիմի՛
 24 հարկանէր Նիկանովրայ: ²⁴Իբրև օգնականութիւն յԱմենակալէն՝ նոցա
 ՚ի վերայ իջանէր, հասանէին հարկանէին ՚ի զօրաց անտի թշնամեացն
 աւելի քան զինն հազար սպառազէն, յառաջնում յարձակել անդ պակասն
 առնէին: Եւ զայն խոց և խեղս և վիրաւորս առնէին. և շուրջ զբանակաւն՝
 25 պա՛հ արկանէին: ²⁵Եւ զինչս և զգանձս մարդագին վաճառականացն՝

11 Ոմանք. Անդր հրաման փայր... խոստանայր իննսուն մարդ փայր նոցա... որ երկնից դա՛... կայ ՚ի վերայ նորա: **14 Ոմանք.** Ապրել ՚ի յանօրէն... ձեռացն Նիկա՛... զին հաբանէր: **15 Ոմանք.** Իսկ եթէ ո՛չ վասն նոցա, բայց սակայն վասն ուխտիցն հարցն և կրա՛: **16 Ոմանք.** Որ զիւրևն էին... զի մի՛ պակասեսցեն. *և ոմանք.* զի մի պակիցեն յայնչափ զօ՛: **17 Ոմանք.** Եւ զվարարել: **19 Ոմանք.** Որ եղեալ են ՚ի Տեառնէ... և զերկուսեան բիւրուն. *գոր ոմանք գրեն* և զԲԺ-ան բիւրուն: **21 Ոմանք.** Եւ այսու միսիթարէր, և քաջալեր բանիւք վարէր: **22 Բազումք.** Եւ զՅովսէփ զօրավար: *Ի յուս՛.* Եւ զՅովսէփան զօրա՛: **23 Ոմանք.** Առ քաջալերութիւն զօրացն: **24 Ոմանք.** Ի՛ զօրաց անտի ՚ի թշնամեաց: *Ոսկսն.* Եւ զայսն խոցս և խեղս:

իրեանց առնուին. և զմնացեալ զօրսն Նիկանովրայ առաջի իրեանց
 փախստականս առնէին, մինչ օրն փարաժամէր: ²⁶ Իբրև ժամ աուրն 'ի
 փարաժամել անկանէր, այսրէն վաղվաղակի փագնապաւ դառնային,
 և ոչ ընդերկար հալածէին զնոսա զի 'ի վաղիւ անդր շաբաթ էր: ²⁷ Այլ
 հասեալ այսրէն՝ ունէին զճակատուն փեղի. զգէնս քաղէին զանկելոցն,
 դիագերծ առնէին զվիրաւորսն. և ինքեանք շաբաթուն պապրաստէին:
 Օրհնէին խոստովան լինէին՝ փառաւոր առնէին զՏէր, զի փրկեաց զ-
 նոսա 'ի նոցանէ յաւուր յայնմիկ: Ջայն օր ողորմութեան առնէին՝ և
 նշան յաղթութեան: ²⁸ Յեր շաբաթուն՝ նեղելոց և այրեանց՝ և որբոց ²⁸
 մասն առնէին յաւարէ անրի. և ապա ինքեանք ընդ բաժինս աւա-
 րին խառնէին: ²⁹ Իբրև զայս գործեցին՝ առ հասարակ աղօթս անկեալ ²⁹
 մատուցանէին առ ողորմածն Աստուած. աղաչէին մինչ 'ի վախճան
 հաշիւ լինել ընդ ծառայս իւր: ³⁰ Տիմոթէոս և Բաղիգէս յոր գործ հասեալ ³⁰
 էին. հասանէին բախէին հարկանէին սպանանէին 'ի նոցանէ աւելի՛
 քան զերկուս բերս. ամուրս բազումս և զբարձունս քաջութեամբ ու-
 նէին, բազում զանձս ընչից և սրացուածոց նոցա յաւարի՛ փանէին.
 բաժանակիցս իրեանց զմնանկս և զորբս և զժերս աւարին իրեանց
 առնէին: ³¹ Ջգէնս սպանանելոցն քաղէին, 'ի պիպոյս փեղիս թողուին. և ³¹
 ինքեանք աւարան յԵրուսաղէմ առ նահապետս ազգացն զային: ³² Անդ ³²
 սպանեալ լինէր նոցա զՏիմոթէոս, որ բազում չարչարանս 'ի վերայ
 ազգի՛ն Նրէից հասուցանէր: ³³ Ժողովեցին զմարդիկ զաւառացն. օր ու- ³³
 րախութեան առնէին, նշան յաղթութեան կանգնէին. ածէին զԿալիսթենէս
 փախստեայ և որ զնովան էին, որոց զդրունսն լուցեալ էր՝ կենդանւոյն
 այրէին: ³⁴ Իսկ յամենայն կողմանց թշուառացեալ Նիկանովր. որ զհազար ³⁴
 վաճառականսն 'ի մարդագի՛ն ածէր որդւոց Նրէիցն. ³⁵ մեծաւ փառապանօք ³⁵
 թշուառութեամբ անկեալ 'ի փառացն հանդերձէ հրամանաւ Տեառն, զձձեալ
 ընդ մուրօղս անկեալ, մեծ սուգ առեալ վասն զօրացն կորստեան, փախստեայ
 կորացեալ 'ի քաղաքն Անտիոքացոց անկանէր: ³⁶ Եւ որ զՆոմայեցոցն ³⁶
 խոստանայր զհարկն յԵրուսաղէմացոց զերութենէ անրի լնուլ, ինքնին
 նովի՛ն բերանով պարմէր՝ թէ յայրնի Աստուած է նոցա օգնական.
 վասն այսորիկ ողջանդամք և առանց խոցոտելոյ 'ի պատերազմէ ելանեն.
 զի հաստատութեամբ ուրեմն պահեն զօրէնս որ 'ի նմանէ կալեալ է:

ԺԴ ¹ Ընդ այն ժամանակս դէպ եղև դառնալ Անտիոքայ մեծաւ անարգանօք
 'ի կողմանցն Պարսից. քանզի էր երթեալ նա 'ի քաղաքն 'ի բուն նոցա,
 խորհեցաւ ձեռն արկանել զգանձին. և թէ հնարեսցի զքաղաքն իսկ
 աւերել ջանայր: Իբրև զայն զգացին զօրք քաղաքին, առ հասարակ 'ի
 զէնս իրեանց ընթացան. և զայն որ մեծաւ սաստկութեամբ 'ի վերայ

25 Ոմանք. Յիրեանս առնուին... փախստականս փանէին: **26 Բազումք.** Եւ այսրէն
 վաղվաղակի: **27 Ոմանք.** Ջայն օր ողորմութեան հաստէին: **30 Ոմանք.** Տիմոթէոս
 իւր և Բա՛: **31 Բազումք.** Ջգէնս սպանելոցն քա՛: *Յօրինակին.* 'Ի պիպոյս փեղիս
 թողէին: **33 Յօրինակին.** Զդրունսն լցեալ էր՝ կեն՛: **35 Ոմանք.** Ջգեալ ընդ մուրօղս
 անկեալ: **36 Ոմանք.** Ինքն նովին բերանով... 'ի պատերազմէ ելանէին:

2 երթեալ էր. անարժան՝ կորակորճ յանձանց՝ ՚ի բաց մերժէին: ² Իբրև ճու առնէր խաղայր գնայր ամօթալից Անսիոքոս ՚ի կողմանցն Պարսից, գայր հասանէր ՚ի կողմանս Եկբարանայ. աճդ լինէր նմա որ ինչ անցք 3 անցեալ էին ընդ նա: ³ Զմտաւ ամէր զսրահակութիւն քաղաքացոցն 4 որ գնա ՚ի փախուստ դարձուցին: ⁴ Լցեալ սրբութեամբ՝ զերկոցունց կողմանցն զմտաւ ամէր յԵրուսաղեմացիս անդ յագեցուցանել զսրբութեան թիւն բարկութեան իւրոյ. վասն այսորիկ հրաման փայր կառավարին, սրկէ պագնապաւ անդադար փայր վարել. միտ եղեալ ճանապարհին: Զայն ինչ ոչ ամէր զմտաւ, թէ յերկնից իրաւունք ինչ ոչ երթային. բայց ինքն մեծամեծս փքայր ՚ի հպարտութիւն ամբարտաւանութեան 5 իւրոյ, և ասէր անմարդի՝ զԵրուսաղեմ Տրէից հասուցանել: ⁵ Իսկ ամենակալ Բարձրեալն Տէր Աստուած Իսրայէլի եհար գնա աներևոյթ հարուածովք. այն ինչ բանքն ՚ի բերան նորա էին, ցանք սաստիկք և անհնարին ոսկերաց ՚ի վերայ հասանէին, և դառնութեան խիթք ՚ի 6 փորձ անկանէին: ⁶ Կարի՛ յիրաւունս. զի որ բազում նորանոր չարաչար ցաւս յայոց մարմինս փանջանօք հասուցանէր, նոյն սաստկութեան 7 ցաւք զնովաւ անկեալ պաշարեալ պահէին: ⁷ Սակայն և այնպէս ոչ կասէր ՚ի հպարտութենէ անսրի, այլ առաւել բորբոքէր ամբարտաւանութեամբ բարկութեամբ ՚ի վերայ Տերբայեցոց. սփիւլէր ճեպել ՚ի ճանապարհ, մինչ դէպ եղև նմա անկանել ՚ի կառաց անսրի՝ մինչդեռ գայր նա փագնապաւ: Անդ անկանէր ՚ի չարաչար փանջանս. զի ամե- 8 նայն ոսկերքն առ հասարակ խորակէին: ⁸ Եւ այն՝ որ այնինչ կամէր ՚ի վերայ ալեաց ծովու սաստկել վասն անօրէն հպարտութեանն, և զվերին լերանցն ներքին՝ առնել, և զներքին վերին՝. գնա ինքն յերկիր հողեալ, շալակաւ շրջեցուցանէին. յայտնապէս Աստուծոյ զօրութեանցն երևեցելոց: 9 ⁹ Մինչև յաջաց անսրի անօրինին եռանդն որդանց բղխեալ սորսորել. և կենդանութեամբ իւրով ախարին ցաւոց զանդամսն ՚ի միմեանց յօշել: Եւ 10 ՚ի նեխոյն հոտոյ զօրացն ամենայնի նեղել փագնապաւ: ¹⁰ Եւ որ յառաջն հպարտացեալ մտօք զաստեղս երկնից ամփոփել համարէր, այսր անդր 11 շրջշրջել ոչոք կարէր վասն նեխոյն հոտոյ փագնապալի: ¹¹ Յայնմ վայրի սկսաւ բեկանել ՚ի հպարտ յամբարտաւան խստութենէ անսրի, և ՚ի միտս իւր իջանէր առ փանջանացն Աստուծոյ. միով միով ցաւօք ՚ի վե- 12 րայ հարեալ մարմնոյն զայրացելոյ. ¹² զի և ինքն իսկ ոչ կարէր ժոյժ ունել ՚ի նեխոյ հոտոյ անսրի: Սկսաւ այնպէս խօսել. Պարսք և պարշաճ է հնազանդ լինել Տեառն Աստուծոյ, և մի՛ ՚ի մարմինս մահկանացուս

9. 1 Այլք. Անսիոքայ մեծաւ. *կամ՝* մեծի կորանօք ՚ի կողմանցն: *Ոմանք.* Էր երթեալ նորա ՚ի քա՛... և թէ հնարեսցէ զքաղաքն... իբրև գայն զգային... սաստկութեամբ ՚ի վերայ ընթացեալ էր, անար՛: **3 Բազումք.** Զմտաւ ևս ամէր զսրահա՛: **4 Ոմանք.** Զմտաւ ևս ամէր յԵրուսաղեմա՛: *՚Ի յոս՛.* Եւ միտ եղեալ ճանապարհին: Զայն ինչ ամէր զմտաւ, թէ յերկնից իրաւունք ինչ երթային, *համաձայն ոմանց ՚ի քնար՛:* *Ուր և ոմանք.* Իրաւունք ինչ ոչ օգնէին: **5 Ոմանք.** Այն ինչ նորա բանք ՚ի բերան լինէին: **7 Ոմանք.** Բորբոքէր յամբարտաւանութեան... ճեպել զճանապարհին... ՚ի չարաչար փանջանաց: **8 Ոմանք.** Եւ զներքին վերին առնել... Աստուծոյ զօրութեանց երևելոց: **10 Ոմանք.** Վասն նեխութեան հոտոյ. *և օրինակ մի.* Վասն հոտոյն նեխի: **11 Ոմանք.** Յայնմ վայրի... իջանել առ փանջանաց... հարեալ մարմնոցն զայրացելոց:

աստուածակերպ օրինակ բարձրանալ: ¹³ Աղաչէր, ուխտս դնէր առ այն 13
 որ չէր նմա ողորմելոց: ¹⁴ Վասն զսուրբ քաղաքն հարթ յաբա՛կ և անմարդի¹⁴
 կացուցանել, զայն մարդաշար և ազար ցուցանել: ¹⁵ ԶՆերբայեցիսն 15
 որոց սպառնայր՝ ո՛չ պատանաց և ո՛չ թաղելոյ արժանի առնել, այլ
 կանամբք և մանկաբու՛յ՝ ՚ի հաւակերի՛ դնել գազանաբէ՛կս արարեալ, գ-
 նոսա քաղաքակիցս իւր՝ հաւասարս Աթենացոց գրով մուրհակօք կացուցանել:
¹⁶ Եւ զպաճարն սուրբ՝ զոր յառաջ սպառնայր կապուր պողոպուր թողուլ, 16
 գեղեցիկ՛ պատարագօք զարդարեցից. և զգարդ և զսպաս փաճարին որ
 յառաջ անփի փարեալ իցէ, բազմապատիկ՛ անդրէն դարձուցանել. և
 զկարգս մրից պիտոյ պատարագաց յարքունուսար լնուլ: ¹⁷ Եւ ՚ի վերայ 17
 այսր ամենայնի Ներբայեցի՛ ևս լինել. և յամենայն մարդաշէն փեղիս
 հասանել պատմել զգորութիւն մեծութեանցն Աստուծոյ: ¹⁸ Իբրև ոչինչ 18
 էր հնար ցաւոցն դադարել, զի հասեալ էր ՚ի վերայ նորա պատուհասն
 ՚ի Տեառնէ արդար դատաստանաւ. իբրև ակն ինչ ոչ կալաւ այնու-
 հետև ասրելոյ իւրոյ. հրովարտա՛կս առնէր առ Եբրայեցիսն մեծան
 խոնարհութեամբ՝ օրինակաւս այսուիկ: ¹⁹ Առ քահրցր Ներբայեցիս. առ 19
 ընկերս եղբարս քաղաքակիցս, ողջոյն յոյժ: ²⁰ Շնորհ յոյժ ունիմ վասն
 ձեր յԱստուծոյ: ²¹ Եւ ես ՚ի փկարութեան իմում յանհնարին հիւանդու- 21
 թեան մեծան գթով յիշեցի զձեզ: Դարձեալ եմ ես ՚ի կողմանց Պարսից,
 և անկայ ՚ի հիւանդութիւն դժուարին. և այսպէս լա՛ն համարեցայ ՚ի
 մրի իմում վասն օգրի հասարակաց և շինութեան: ²² Եւ իմ՝ ոչ էթէ 22
 յոյս ինչ հատեալ է վասն կենաց, այլ ակն ունիմ ասրել ՚ի դժուարին
 հիվանդութենէ ասարի: ²³ Բայց և յայն վայր հայեցայ, եթէ հայրն ՚ի ժա- 23
 մանակի յորում վերակողմն կողման չուեալ գնացեալ երթայր՝ ցոյց նա
 զփոխանակն իւր. ²⁴ զի էթէ որ ինչ անցք անցցեն ընդ նա, կամ համբաւ 24
 ինչ դժուարին եկեսցէ՝ զփոխցեն ում պահեալ կայ՝ և յա՛նձն է փեղին, և
 մի՛ խռովեսցին: ²⁵ Եւ թող զայս՝ հայեցայ ես շուրջ զմնք՝ ՚ի մերձաւորս 25
 արքայութեան մերոյ, և որ շուրջ զմնք՝ ընդ ակամբ հայէին ՚ի մեզ.
 յայր արարի ես զորդի իմ զԱնփոքոս ՚ի փեղի իմ թագաւորութեան.
 զոր բազում անգամ արդևք իբրև չու արարեալ իմ գնայի, ՚ի վերին
 կողմանս երթանայի. բազմաց ումեք ՚ի ձէնջ յանձն արարեալ և ՚ի ձեռն
 եղեալ երթայի: Այլ ես՝ և առ նոսա գրեցի պատճենիդ այդուիկ, զոր առ
 ձեզդ ՚ի ներքոյ գրեցի: ²⁶ Արդ աղաչեմ զձեզ՝ յիշել ձեզ զերախտիսն 26
 զառ հասարակ բարեացն. և սէր օգուր առ իւրաքանչիւր՝ պահել ընդ
 իս զհաւանութիւն միաբանութեան՝ և առ որդիդ իմ. ²⁷ զի զայս ինչ 27
 հաստատեալ հաւատացեալ զիտեմ, թէ քաղցրագոյն մարդասիրագոյն
 ևս յանկիցէ՛ ՚ի ձեզ՝ զիմոց բարուց զկնի՛ հայեցեալ: ²⁸ Եւ մարդախոշորն՝ 28

12 Ոմանք. Աստուածակերպ օրինակաւ բարձրա՛: **13 Ոմանք.** Աղաչէր՝ և ուխտս:

14 Ոմանք. Վասն զի զսուրբ քա՛... յարթյաբակ... և ազարացուցանել: **15 Ոսկան.**
 Զի գնոսա քաղաքակիցս: **Ոմանք.** Քաղաքակիցս հաւասար Ա՛... մուրհակացն կա՛:

16 Ոմանք. Զոր յառաջ անփի: **18 Ոմանք.** Պատուհաս... դատաստանօք: **19 Ոսկան.**
 Եղբարս քաղաքացիս: **21 Այլք.** Գթով յիշելի զձեզ: **23 Ոմանք.** Եթէ հայրենի ժա-
 մանակի յորում վերակողմն կողման չու առեալ գնացեալ եր՛: **25 Ոմանք.** Նայէին ՚ի
 մեզ... գնացի, ՚ի վերին կողմանս երթայի, բազմաց: **26 Ոմանք.** Զառ հասարակացն
 բարեաց: **27 Ոմանք.** Յանկ իցէ... զիմոց բարուց:

անօրէն հայիոյիչն, զայն օրինակ անկեալ կործանեալ սաքալկամահ լի-
նէր, յօբար լերինս չարաչար քանջանօք գոր ընդ այլս անցոյց՝ կարճեր
29 'ի կենաց անտի: ²⁹ Իսկ Փիլիպպոս դայեկորդի իւր որ առեալ քանէր
զմարմին նորա՝ երկեան յորդոյ անտի. առ Պարոմէոն յերկիրն Եգիպ-
տացոց հաքուածով փախստեայ լինէր:

- 10** ¹ Մակաբէոս և որ ընդ նմա էին յօգնականութենէ Տեառն զօրացեալ, **ԺԵ**
2 գերեղարձ առնէին քաղաքին և քաճարին: ² Եւ զբագինսն որ 'ի մէջ
քաղաքին էին, որ յայլագեացն արարեալ էր, և զպեղիս պաշտամանց
3 քակէին. ³ և զքաճարն սրբէին, և այլ սեղան շինէին սրբեալ զվէմսն
հրով. և դարձեալ 'ի նոցունց հուր առնուին, և մաքուցանէին զողջակէզսն
պաքարագաց՝ յեր երկեամ ժամանակի. ճրագունս և խունկս, և զղնել
4 գնուէրս հանապագորդս յաճախաց հացին: ⁴ Եւ զայս իբրև արարին,
անկեալ քարածեալ 'ի վերայ երեսաց իւրեանց զՏէր աղաչէին՝ զի այլ
մի՛ կրկնեսցին 'ի վերայ նոցա նոյն չարիք. այլ թեպէտ և երբէք յանցանիցեն
ինչ՝ 'ի ձեռն իւր հեզութեամբ խրապել, և մի՛ 'ի ձեռն հայիոյիչ խուժադուժ
5 հեթանոսաց մարմնէ՛ զմեզ: ⁵ Արդ յորում աւուր քաճարն 'ի ձեռս հեթանոսաց
պղծեցաւ՝ դէպ եղև 'ի նմին աւուր 'ի նոյն ժամանակի զսրբութիւնն
անդրէն նորոգել, 'ի քսաներորդի հինգերորդի ամսոյն որ անուանեալ
6 կոչի Քասղև՝ ⁶ ցնծութեամբ և ուրախութեամբ առնել զփօսն աւուրցն
զութ օր, ըստ բանի աւուրցն քաղաւարահարաց: Զի յո՛ւշ լիցի նոցա՝ որ-
պէս յառաջ զփօսն քաղաւարահարացն 'ի լերինս պաշտէին՝ յայրս և 'ի
7 քարածերպս, զօրէն երեոց խոքաճարակ շրջել: ⁷ Վասն այսորիկ ոսքս
առեալ զեղեցիկս 'ի թան ծառոց, և ոսքս արմաւու՝ այնմիկ որ աջողեաց
8 նոցա սրբել զիւր փեղին: ⁸ Նրաման քուաք ածել զաւուրս զայս 'ի փօսն
քարեկանաց բարեկենդանութեան ցնծութեամբ և ուրախութեամբ՝ 'ի
հասարակաց համարուէ ազգին Եբրայեցոց՝ ածել զայս փօսն քարեկանաց
9 'ի կարգի աւուրց իւրոց: ⁹ Այլ վասն Անպիոքայ Երևեալն անուանելոյ
10 մահուանն՝ այսչափ բանք: ¹⁰ Բայց վասն Նորամոյն Անպիոքայ անօրէն
զաւակի, ցուցցուք համառօտ որ ինչ անցք ընդ քաղաքսն անցանէին:
11 ¹¹ Իբրև առ թագ Անպիոքոս, կացոյց 'ի վերայ իրացն արքունի **ԺԶ**
12 կողմանցն Սքորին Ատրոց և Տաճկաստանի զԼիսիաս, ¹² և զՊարոմէոն՝
որում բարձրանձնն ասէին. զիրաւունս հաստաքունս պահէր առ Եբրայեցիս,
վասն ուխտիցն եղելոց՝ և իրաւանցն զրկելոց՝ ջանայր խաղաղութե-
ամբ անցանել: ¹³ Վասն այսորիկ ամբաստան լինէին զնմանէ ընկերքն
13 իւր առ Անպիոքոս. և մարմնիչ կոչէին զնա յայն սակս, զի կողմանքն
Կիպրացոց 'ի ձեռն էին նորա 'ի Փիղ'ովմիքովրայ հրամանէ. թող զնա
և եկն առ Անպիոքոս. նա իբրև ոչ համբերէր նախապանացն, դէնս առ

29 Ոմանք. Դայեակորդի իւր... առ Պարոմէայ... հաքուած փախստեայ լինէր: **10. 1 Օ-**
րինակ մի. Մակաբայեայ, և որ ընդ նմա: **2 Ոմանք.** Որ այլագեացն արարեալ էր:
Ուր Ոսկան. Զորս այլագգ՛: **3 Ոմանք.** Յաճախեաց հացին: **4 Ոմանք.** Եւ մի՛ 'ի
ձեռս հայիոյիչ: **5 Յօրինակին պակասէր.** Դէպ եղև 'ի նմին աւուր 'ի նոյն ժամանա-
կի: *Ոմանք.* Նինգերորդի ամսեանն: **6 Ոմանք.** Ըստ փօսի աւուրցն քաճար: **7 Ոմանք.**
Որ յաջողեաց նոցա զիւր սուրբ փեղին սրբել: **8 Ոմանք.** Ածել զփօսն զայս 'ի փօսն:
9 Ոմանք. Երևեալն անուանելոյ: **12 Ոմանք.** Նաստաքունս պահէր ընդ Եբրայեցիսն:
Այլք. Եղելոց՝ և իրացն զրկելոց:

անձամբ իրով և մեռաւ: ¹⁴Գորգիաս զօրավար վայրացն զօրաժողով 14
 լինէր Եդովմայեցուլքն հանդերձ, հասանել հարկանել խուզել զամուր
 ամուր կողմանսն: ¹⁵Ընդելանէին ընդելուզանէին փախուցանել զնո- 15
 սա յԵրուսաղեմէ, գունդ գործէին, մարտի՛ պարբաստէին: ¹⁶Իսկ որ 16
 զՄակաբէացուլքն էին՝ խնդրուածս առ Աստուած առնէին, օգնական ՚ի
 ձեռն կոչէին. զի ինքեանք կանխեսցեն հարկանել զամուրսն Եդովմայեցոց:
¹⁷Իբրև եկին հասին պարեցին, խոնմբ արարին, առ հասարակ ՚ի վե- 17
 րայ յարձակեցան, զամուրսն փուցին, հարին կոտորեցին, զոր ՚ի ձեռն
 առին առ հասարակ սարակեցին: ¹⁸Էին ոմանք որ փախստեայ գնա- 18
 ցին, և եկին ամրացան ՚ի բերդս երկուս ամուրս: Եւ նոքա ընդ իրեանս
 ունէին զամենայն կահ մենքենայից, շուրջ պահ եղին, և զմենքենայսն
 առ պարիսպսն կանգնեցին: ¹⁹Եւ Մակաբէոս եթող ՚ի վերայ բերդին 19
 զՇիմոն, և զՅովսէպ, և զԶաբէ, և որ ընդ նոսա զօրք էին՝ վասն բերդիցն
 պաշարման. և ինքն գնաց: ²⁰Իսկ Շիմոնեանք որ զբերդան նստէին՝ ՚ի 20
 պարզամն անկանէին, կաշառագնաց լինէին. առնուին յամրականաց
 անտի եւթն բւր սարեր կրկին արծաթոյ, և թոյլ տային նոցա ելանել
 սփռել յամրոցաց անտի: ²¹Իբրև աճդ եղև Մակաբէայ վասն իրացն որ 21
 եղև, ժողովէր զիշխանսն ամենայն, ամբաստան լինէր, յայտ առնէր՝ զի
 արծաթոյ վաճառեցին զեղբարսն, և արձակեցին զթշնամիսն: ²²Զայնուիկ 22
 որ այնպէս մարն եղևն օրինացն, ածին սարակեցին զնոսա. և ինքեանք
 ՚ի բերդն արշաւեցին. ²³հասին պարեցին պաշարեցին, զի յաջողումն 23
 ՚ի ձեռն նորա լինէր. և յայնմ ատուր կոտորեցին ատի թան զքսան հա-
 զար: ²⁴Եւ Տիմոթէոս որ յառաջ ՚ի պարտութիւն մարնեցաւ ՚ի ձեռաց 24
 Ներբայեցուցն. դարձեալ զուարթանայր, դարձեալ զօրաժողով լինէր
 յօրարակողմն կուսաց. բազում զայրուծի զԱսիացուցն կուրեալ, ՚ի
 մտի՛ եղեալ՝ զայր ՚ի տեգս նիզակաց վարել ՚ի գերութիւն գերկիրն
 Նրեաստանի: ²⁵Իսկ որ զՄակաբայեցուլքն էին՝ ընդ մերձեանս նոցա 25
 ՚ի խնդրուածս պնդէին առ Աստուած. հող ՚ի գրովս քրձագգամ լինե-
 ին. ²⁶առաջի սեղանոյն անկեալ զաշտիճանօքն թաւալէին. խնդրէին 26
 յայսմ հետէ հաշտ լինել ընդ նոսա, վանել զթշնամիս նոցա. հակառակ
 կալ ընդ հակառակորդս նոցա. և զամենայն աղօթս որպէս օրէնքն
 հրամայէին՝ աղաչէին: ²⁷Իբրև զաղօթսն կարարեցին՝ առ հասարակ 27
 ՚ի զէն դարձան, վառեցան կազմեցան պարբաստեցան, հարոնսպ մի
 ըսպ քաղաքն արտաքս ելին. իբրև մերձ եղևն ՚ի գունդն թշնամեաց,
 կարգեցան կազմեցան օրինօք ճակարեցան: ²⁸Այն ինչ վարդագոյն 28
 ծայրակարմիր արեգակն ընդ երկիր ծաւալել կամէր, և նոքա կողմանքն
 երկոքին ընդ միմեանս խառնէին. կիսոցն՝ օր բարենշան՝ զուարթութեամբ
 պարբաստեալ, զյաղթութիւն զուարճացեալ մարուցանէր. զի փառքն
 զօրութեանց յերկնից օգնականութեան Տեառն իւրեանց լուսով իջեալ

13 Ոմանք. Ի ձեռն նորա էին ՚ի Փիղեփիմիտովրայ հրամանն: **15 Ոմանք.**
 Ընդելուզանէին ընդելուզանէին փախուցանէին զնոսա: **17 Ոմանք.** Զամուրսն
 փուզին: **19 Ոմանք.** Ի վերայ բերդին զՇմաոն և զՅովսէպի և զԶաբէ: **22 Ո-**
մանք. Որ այնպէս մարնեալ եղևն օրինաց... ՚ի բերդսն արշա՛: **23 Այլք.** Ի ձեռս
 նորա լինէր, և յայն ամուրս կոտորեցին: **24 Ոմանք.** Վարել ՚ի գերութեան: **25 Ո-**
մանք. Քրձագգեաց լինէին: **26 Ոմանք.** Խնդրէին յայնմ հետ:

- շուրջանակի պատեալ հասարապեալ պահէին: Կիսոցն սրտմտութիւն
 29 քարկութեան ըստ հպարտութեան զօրավարացն ածեալ պնդեալ շտանայ
 քաղաքի ՚ի տեղին հասուցանէին: ²⁹ Այն ինչ լինէր նորա զանազան
 զանողորմ ձեռն պատերազմի ՚ի գործ արկանել. և երևեցան յերկնից
 արք հինգ հեծեալ սպառազէն վառեալ ՚ի զէն ոսկի՝ և ՚ի զարդ ոս-
 30 կի, որ եկին իջին առ գնդան թշնամեացն. զային խառնէին ՚ի գունդ
 Եբրայեցոց: ³⁰ Որք ՚ի մէջ առեալ զՅուդա Մակաբէ, յառաջ խաղային
 իրեանց զինուրն ծածուկ վառեալ, առաւել յառաջ փանէին քան իւրով
 զինուն. զի յամենայն կողմանց ներք և տեգք որ զային ՚ի վերայ՝
 առ հասարակ ՚ի բաց թօթափէին. և ինքեանք իրեանց ներքիք լի
 քարկութեամբ զաչս թշնամեացն՝ բուռն դէպ կալեալ առ հասարակ ՚ի
 կուրտութիւն դարձուցանէին. և խռովեալ զօրքն թշնամեացն ընդ մի-
 31 մեանս խառնէին: ³¹ Յայնժամ յայնմ աւուր անկեալ գրաներ ՚ի գնդէ
 անտի թշնամեացն առաջի նոցա քսան հազար և հինգ հարիւր սպառա-
 32 զէն: ³² Եւ ինքն Տիմոթէոս պրծեալ ընդ ամբոխն ՚ի փախուստ դառնայր.
 եկն անկաւ ՚ի Գազարա քաղաք մի ամուր, ուր ինքնին Քերէաս զօրա-
 33 գլուխ էր: ³³ Եւ Մակաբէ զօրօքն եկն փակեաց պաշարեաց զամուրն
 34 ՚ի չորս աւուրս: ³⁴ Իսկ այն որ ՚ի ներքս անդ էին, յամրութիւն քա-
 ղաքին յուսացեալ էին, այլան կափակ լինէին Եբրայեցոցն. և բանս
 35 կսկծելիս թշնամանաց առ իրեանց չարի ՚ի նոսա՝ արձակէին: ³⁵ Իբ-
 րև օրն հինգօրեայ շաբաթօց լուսանալ կամեր, արք ընտիրք քսան ՚ի
 գնդէ անտի Եբրայեցոցն՝ Մակաբէի հանդերձ՝ լի՝ նախանձու բար-
 կութեամբ զէնս առեալ ընդ դուռն քաղաքին ՚ի ներքս յարձակեցան
 քաջութեամբ զազանաբար: Ջորս առ դրանն գրին առ ո՛րս իրեանց
 36 կտորեցին: ³⁶ Եւ զօրքն առ հասարակ շուրջ զպարսպօքն յարձակեցան.
 և զայն աղմուկ և զաղաղակ ՚ի վերայ քաղաքին հասուցանէին, զի որ
 զօրք պարսպապահ ՚ի վերն անդ կային, որ ՚ի ներքս՝ որ արաքս՝ քան
 զտեղ քան զգարափ թանձր և արագ վերուստ ՚ի վայր թօթափէին. և
 ինքեանք առ հասարակ ՚ի ներքս անկանէին. զաշտարակս բերդին և
 զամենայն փայտակերտ քաղաքին հրձիգ առնէին. զդրունսն այրէին և
 զմենքենայսն. և զամենայն երևելի և երևելի՛ գործի՝ ՚ի բաց ապականէին:
 37 Ապա խարոյկս ՚ի մէջ քաղաքին արկանէին, և զհայոյիչ թշնամանօղսն
 ՚ի նմա այրէին: ³⁷ Եւ զամենայն զինչս և զսրացուածս և զօրէնս և
 զկարգս քաղաքին, զայն ՚ի ձեռն առնուին. մինչև զՏիմոթէոս եկին
 զգրին փախուցեալ թաքուցեալ ՚ի գրի միոջ. զնա և զՔերէոս եղբայր
 38 նորա, և զԱպողոփանէս ՚ի նոյն գուր փողոտեցին: ³⁸ Ջայս ամենայն

28 Ոմանք. Բարենշան զօրութեամբ պատեալ, զյաղթութիւնն զուարճացուցեալ մարտ: Այլք. Շտանայ քաղաքապա ՚ի տեղի հասու: **29 Այլք.** Այն ինչ լինէր նոցա... երևեցան յերկն... զային և խառնէին առ գունդն Եբրայ: **30 Ոմանք.** Յառաջ փանէին զնոսա իրեանց զինուրն... և տեգք որոգայթին առ հասարակ... բուռն դէպ կալեալ առ հասարակ: **32 Ոմանք.** Ի Գազար անուն քաղաք մի... զօրագլուխ է: **34 Ոմանք.** Այլանկապակ լինէին Եբրայեցոց ՚ի բանս կսկծ՝... առ իրեանց չարին ՚ի նոսա յարձակէին: **36 Ոմանք.** Եւ զօրքն ամենայն առ հասարակ... զի որ զօր պարսպա՝... ՚ի վերուստ ՚ի վայր թօթա՝... և զամենայն երևելի երևելի գործ ՚ի բաց ապա՝: Ուր օրինակ մի. Եւ զմենայնսն յերևելի գործ: **37 Ոմանք յսակուն.** Եւ զամենայն զինչս և զզսննս և զսրաց՝:

իբրև գործեցին կազմեցին՝ օրհնութեամբ ցնծութեամբ գոհութեամբ ուրախութեամբ օրհնէին զՏէր, որ մեծաւ քաջութեամբ քաջ անուամբ զյաղթութիւն պարրասպեաց ՚ի ձեռն Իսրայէլի:

ԺԷ ¹ Յեպ սակաւ ժամանակաց հազարապետն արքայի Լիւսիաս իբրև լուա, մեծաւ բարկութեամբ՝ լի՛ նախանձու ծանրացեալ քրքումէր ՚ի վերայ գործոցն եղելոց: ² Զօրաժողով լինէր, կուտէր ութսուն հազար. և զամենայն զօրսն հեծելագօր՝ ո՛րթ բիւրուն հանդերձ ընդ իւր առնոյր. ընդ իւր առեալ խաղայր ՚ի վերայ Եբրայեցոցն, ՚ի մօրի՛ եղեալ զքաղաքն գլխաւոր բնակութիւն առնել հեթանոսաց: ³ Եւ զքաճարն սրբութեան դրամաժողով ՚ի վարձո՛ւ կացուցանել իբրև զայլ մեհեանս. և զքահանայապետութիւնն ինքնին վարձկան զանձուն կացուցանել ամ յամէ: ⁴ Զմկաւ ինչ ո՛չ ածէր զզօրութիւնն Ասպուծոյ՝ հպարտացեալ մկօք ՚ի բերս բիւրոց զհեպրեակն և զհեծելագօրն, և զփիղոսն աղխաղխեալ քանէր: ⁵ Այլ իբրև ՚ի Նրէասարան միտեցաւ, և մերձ եղև յամուրսն Բեթսուվրայ որ մերձ է յԵրուսաղէմ իբրև ասպարիսօք հինգ, պարէր բիւրոքն, և ՚ի նեղ մեծ զամուրն հասուցանէր: ⁶ Իբրև աճղ եղև Մակաբէացոցն պաշարումն ամբոյն իւրեանց, ողբո՛ւք և արտասուօք անկեալ ժողովրդովքն հանդերձ աղաչէին զԱսպուած, հրեշտակ բարութեան առաքել ՚ի փրկութիւն Իսրայէլացոց: ⁷ Եւ ինքն Մակաբէ նախ յառաջագոյն ՚ի զէն ընթանայր. և զօրացն հրամա՛ն քայր վառել կազմել պարրասպել՝ աշխատութիւն յանձն առնուլ, լինել օգնական եղբարցն որ ՚ի նեղութեանն էին. ⁸ յայնմ ժամանակի՛ միաբան միահաւան վառեալ պարրասպեալ յառաջ մարտէին: Այն ինչ լինէր նոցա մերձ ՚ի կողմն քաղաքին Երուսաղէմացոց հասանել. եկն էջ առաջի նոցա այր մի սպիտակաճի յոսկիազէն վառեալ, ճօճէր զնիզակն և պարրասպէր յարձակել: ⁹ Եւ առ հասարակ ամենեքին խրախոյս բարձեալ օրհնէին զողորմածն Ասպուած. և այնպէս քաջալերեալք և զօրացեալք էին, ՚ի մօրի եղեալ յարձակեալ երթային. իբրև ո՛չ եթէ մարդկան ՚ի դիմի՛ հարկանելոց երթային, այլ թէ և զազանք ինչ՝ անհնարին պարահեսցեն, և կամ պարիսպք երկաթիք, հարկանել սպարակէ կործանել թափ անցանել, ¹⁰ համարձակ յարձակէին. նիզակակից զերկնատորն ողորմութեամբ իւրով յանձինս ընկալեալ: ¹¹ Եւ այնպէս վարազախառն առիւծաբար յարձակեցան ՚ի վերայ զնդին թշնամեաց. և անդէն ՚ի նմին քեղտօջ հարին քապասպ արկին մեքասան հազար զընդիւր զօր, և հազար հեծեալ ՚ի վերայ հազարացն: ¹² Եւ զամենայն զօրսն ՚ի փախուստ դարձուցանէին. և բազումք ՚ի նոցանէ խոց վիրաւորք՝ և ապիկար մերկանդանք փախսպեայք ապրեցան: Եւ ինքն Լիւսիաս կորակոր փախուցեալ մագապո՛ր լինէր: ¹³ Իբր ո՛չ եթէ անմիտ ինչ լի-

11. 1 Ունակք. Յեպ սակաւ ժամանակի: **2 Ունակք.** Եւ զամենայն զօրսն հեծելագօրս: **3 Ունակք.** Ինքն վարձկան զան՝: **4 Ունակք.** Եւ զմկաւ ինչ ո՛չ... այլ հպարտացեալ: **5 Ունակք.** Եւ ՚ի նեղ մեծ զամուրսն: **6 Ունակք.** Պաշարումն ամբացն իւր՝: *Ոսկան.* Նրեշտակ բարկութեան առաքել ՚ի բարկութիւն Իսրայէլաց՝: **8 Ունակք.** Յառաջ մարտուին... եկն եկաց էջ առաջի նոցա: **9 Ունակք.** Եւ զօրացեալ լինէին... կործանել թափանցանց ելանել: **10 Ունակք.** Նիզակակից զողորմածն զերկնատորն յանձինս ընկալեալ: **11 Այլք.** Առիւծաբար յարձակէին... և վեց հարիւր հեծեալ ՚ի վերայ հազարացն: **12 Ոսկան.** Մագապորձ լինէր:

ներ յանձն իւր վասն իւրոյ վապօթարութեանն. 'ի մտի՛ տէրալ խօսեր անհնարինս առ յաղթութիւն ասեր զԵբրայեցիսն, հզօրին Աստուծոյ օգնական լինել նոցա. և առաքեաց զնոսա: Եւ յղեաց զկնի նոցա հաշարութիւն առնել 'ի վերայ ամենայն իրաւանցն: ¹⁴ Եւ թագաւորն ևս յանձն առ. և զթագաւորին միսս հաճեաց, բարեկամ լինել ընդ նմա: ¹⁵ Յանձն առ Յուդա զոր միանգամ Լիւսին աղաչեաց զնա, վասն օգրի ուխտի խորհրդոցն հասարակաց. և որչափ միանգամ Մակաբէ նամակեաց Լիւսիաս վասն Նրէիցն, թողացոյց նոցա արքայն: ¹⁶ Եւ էին առ Նրէայս թողթ գրեալ օրինակաս այսուիկ. Լիւսիան առ գունդն Նրէից ողջոյն: ¹⁷ ¹⁷ Յոհաննէս և Աբեսաղոմ որ առ մեզ 'ի ձէնց առաքեցան, մարուցին մեզ իբրև 'ի ձէնց գիրն էր, և աղաչէին որ ինչ 'ի նմա գրեալ էր: Եւ որչափ ինչ թողուլ արժան էր՝ թողի՛. ¹⁸ և որչափ ինչ ցուցանել էր թագաւորին՝ ցուցի. զի թոյլ լիցի ձեզ վասն ձերոց իրաց. ¹⁹ ինչ որ գրեալ էր մեզ ընդ ձեզ խնամ անկցի: Եւ յայսմ հեպտ առաւել ևս ջանացայց լինել ձեզ պարճառք բարեաց. ²⁰ և որ յապա ինչ իցէ, պարուէր քուսք խօսել ընդ ձեզ. ²¹ և դուք ողջ լիջիք: Յամին հարիւրորդի քառասներորդի ութերորդի, յորմզդական փօնին, որ օր քսանչորք էին: ²² Իսկ հրովարպակք արքունի գրեալ էր այսպէս. Արքայ Անպիոքոս՝ առ եղբայր Լիւսիաս՝ ողջոյն: ²³ Նայրն մեր իբրև 'ի դիցն պաշտօն փոխեցաւ, կամեցաք զի որ ընդ մերով թագաւորութեամբ իցեն՝ առանց խռովութեան լիցին: ²⁴ Չո՛ այլ զոք առաւել քան զՆրէայսդ. զի նախ նոքա՛ ոչ հաճեցան զհօրն 'ի հեթանոսութիւն դառնալոյ. վասն այսորիկ աղաչեցին թողութիւն առնել զօրէնսն իւրեանց: ²⁵ Յանձն առաք և զայս ազգ առանց խռովութեան լինել. հրաման քուսք՝ զպաճարն անդրէն նոցին դարձուցանել, և զնոսա գրգել ըստ օրէնս նախնեաց իւրեանց: ²⁶ Արդ լաւ և բարոնք արասցես. առաքեսցեն դու առ նոսա, ուխտ արասցես, և դաշինս կռեսցես. զի գիտասցեն նոքա զմեր առ իւրեանս զխնամ կամաց, և խրախամիս լիցին. մտադիւրագոյն շրջիցին, օգնականութիւն գրեալ զիւրեանցն օրինաց: ²⁷ Նրովարպակն արքունի օրինակաս այսուիկ գրեալ էր. Արքայ Անպիոքոս՝ առ ձերակոյսն Նրէից, և առ զօրս և առ գունդս Նրէից ընկանի՛ ողջոյն: ²⁸ Ողջ լիջիք. և եղիցի ամենայն որպէս և մեք կամիմք. և մեք իսկ ողջ եմք: ²⁹ Եցոյց այսպէս մեզ Լիւսիաս, եթէ կամիցիք դուք իջանել առ Նրէայսդ որ են յԵրուսաղէմ. ³⁰ այն որ այժմիկ զնան ունիցին՝ մինչև յերեսունն Ահեկանի ամսեան ձեռն քուսեալ լիցի. դաշինս հասարպեալ ³¹ թողութեան դիւրութեան քաղցրութեան՝ ընդ Նրէայսն, կալ՛ դոցա յիւրեանց օրէնս և 'ի կրօնս որպէս յառաջն, և

14 Ունակք. Եւ զթագաւորին ևս զմիսս հաճել: **15 Ունակք.** Վասն օգրի խորհրդոցն հասարակաց: **Այլք.** Մակաբէ նամակ եպ ցԼիւսիաս: **17 Ունակք.** 'Ի ձէնցն առաքեցան... իբր 'ի ձէնց: **Ի բազումս պակասի.** Գրեալ էր. և որչափ ինչ թողուլ արժան էր՝ թողի: **21 Յօրինակին թուագրով գրի այսպէս.** Որ օր Ի՛ էին: **22 Ունակք.** Իսկ հրովարպակն արքունի: **24 Ունակք.** Ոչ հաճեցան հօրն 'ի հեթա՛... այլ վասն այսորիկ աղա՛: **26 Ունակք.** Զի գրցեն նոքա զմեր... խրախամիս լինիցին: **27 Ունակք.** Զհրովարպակն արքունի օրի՛: **29 Ունակք.** Եթէ կամիջիք դուք իջանել առ Նրէայսն: **30 Ունակք.** Մինչև յերեսունն Ահեկանի ամսեանն... դաշինս հասարպել (31) թո՛:

մի՛ ումեք նեղել զնոսա մի՛ով իւիք օրինակաւ: ³²Այլ մեք արձակեցաք ³²
 զԼիւսիաս, և զՄենեղաւոս՝ մխիթարելի զձեզ. և դուք ո՛ղջ լիջիք: ³³Յա– ³³
 մին հարիւրորդի քառասներորդի ութերորդի, յամսեանն Ահեկանի, որ
 օր հնգեպասասն էր: ³⁴Առաքեցին և Հռոմայեցիքն օրինակաւս այսուիկ. ³⁴
 Կոյիւնդոս Մեմիոս, Տիպոս Մանիոս՝ գլխաւորք Հռոմայեցւոց, առ ժողովուրդդ
 Ներբայեցւոց ողջոյն: ³⁵Վասն որոյ իրաց Լիւսիաս եղբայր թագաւո– ³⁵
 րին թողութիւն արար ձեզ, հաճեալ եմք և մեք: ³⁶Այլ ինչ որ զինչ ³⁶
 արժան է ՚ի մէջ մաքուցանել արքայի ինչ՝ փոք արագագոյն բերել
 խորհեցեալ իմաստութեամբ, զի դիցուք օրէնս մի որպէս արժան իցէ
 օգտելի վասն ձեր. զի մեք աւաղիկ յառաջագոյն երթամք ՚ի քաղաքն
 Անտիոքացւոց. ³⁷վասն այսորիկ փութացարո՛ւք, և յղեցէք դուք գոք, ³⁷
 զի և մեք զիպասցո՛ւք յորպիսի խորհուրդս կայք դուք: ³⁸Ո՛ղջ լիջիք: ³⁸
 Յամին հարիւրորդի քառասներորդի ութերորդի, յորմզդական փօսին
 եղան դաշինքս այս:

¹Լիւսիաս անց գնաց անդրէն առ թագաւորն. Նրեայք՝ անդրէն զգործովք **2**
 զարարով, զարդեամբք պարաղեցան:

ԺԸ ²Որ զօրացն զօրավարքն էին՝ Տիմոթէոս և Ապողոնիոս Քաջեան, և ²
 Յերոնիմոս, և Դիմոփոն, և ՚ի վերայ սոցա Նիկանովր՝ ամենսին ո՛չ քա–
 յին դլալ և դադարել նոցա: ³Այլ Յոպպեացիքն այնչափ ինչ համարձակեցան
 անօրէնութիւն գործել. եկին բարեխօսք՝ սրիպէին որ շուրջ զնքօք
 Նրեայք էին՝ կանամբք և մանկուով ածել զնոսա նաւուք՝ ⁴առ հասարակ ⁴
 քաղաքին միաբանութեամբ: Եւ նոքա յանձն առին իբրև թէ ՚ի խաղա–
 դութիւն միաբանութեան ածել զնոսա. սոքա յանձն առին՝ իբր ո՛չ ինչ
 կասկած կամ կարծիս ՚ի մտի ունել. ածին զնոսա՝ ընկլուզին ՚ի ծով ոչինչ
 սակաւ քան զերկերիւր մարդ: ⁵Իբրև զգանսր եղև Յուդա վասն անօրէն ⁵
 խակութեան վնասին որ եղև, ե՛ր պարուէր զօրացն որ զիւրեան էին,
 կարդալ առ արդար դարաւորն: ⁶Յայն վայր վաղվաղակի հասանէր ⁶
 ՚ի վերայ մահապարտացն, և գիշերայն զնաւահանգիստն հրձիգ ա–
 րարին, և զնաւսն այրեցին, և որ ՚ի նոսա ապաստան եղեն՝ անդէն
 խոցորեցին: ⁷Եւ զամուրսն ՚ի պահ զգուշութեան փակեալ. դարձեալ ⁷
 ժամակալ լինէր ՚ի դարձին միսանգամ առ հասարակ սարակել զագգն
 Յոպպայեցւոց: ⁸Եհասն նա և ՚ի վերայ Յամնէացւոցն, իբրև զնոյն գործ ⁸
 կամէին գործել և ՚ի վերայ իւրեանց քաղաքակից Ներբայեցւոցն: ⁹Գիշերաթխառն
 հասանէր ՚ի վերայ Յամնէացւոցն և զնաւահանգիստն նաւուքն հան–
 դերձ հրձիգ առնէր. մինչև ճառագայթք հրոյն յերուսաղէմ երևէին. զի

31 Ոմանք. Թողութիւն դիւրութեան... նեղել զդոսա: **34 Ոմանք յաւելուածով.** Եւ
 Հռոմայեցիքն առ նոսին օրինակաւս... Կայիւնդոս: **35 Ոմանք.** Վասն որոց Լիւսիաս
 եղ՛: **36 Ոմանք.** Այլ որ ինչ զինչ արժան իցէ ՚ի մէջ մաքուցանել: **37 Ոմանք.** Վասն
 այսորիկ փութարուք և: **38 Ոմանք.** Տօսին եղեն դաշինքս այս: **12. 1 Ոմանք.** Եւ
 Նրեայքն անդէն զգործով զարարով զարդեամբ: **2 Ոմանք.** Քաջեանն... և Դեմոփոն,
 և ՚ի սոցա վերայ Նիկանովր... դղալ և դադարել: *Ուր օրինակ մի.* դղալ և դա՛:
3 Ոմանք. Այսչափ ինչ հա՛... կանամբք և մանկամբք ա՛: **5 Ոմանք.** Որ զիւրև էին,
 կարդալ առ դարաւորն: **6 Ոմանք.** Ի գիշերայն զնաւահանգիստն հրձ՛: *Այլք.* Անդէն
 խոցեցին: **7 Ոմանք.** Փակեաց. դարձաւ ժամակալ լինէր ՚ի դարձէ միսանգամ սարակել
 առ հասարակ: **8 Այլք.** Եհաս նա ՚ի վերայ:

էր անտի անդր վրաւանք իբրև չորեքհարիւր ութսուն:

- 10 ¹⁰ Եւ անտի կարթեցին իբրև քսան վրաւանա՝ ՚ի վերայ Տիմոթէի, ԺԹ
 և անկանել կամեցան. ընդ առաջ եղեն նմա Տաճիկք իբրև հինգ հա-
 11 զար և հինգ հարիւր հեծեալ: ¹¹ Եւ իբրև մարտն սասարկացաւ, գունդքն
 ՚ի միմեանս հասին, գունդն Յուդայեան յուսացեալ յօգնականութիւն
 Տեառն զբարեկէշան նշան յաղթութեան առաջի աջաց փեսանէին: Իբ-
 րև ՚ի պարտութիւն մարմեցան Արօպականքն, առաջի՛ կացին գնդին
 Յուդայեան, և հնազանդեալ առաջի անկեալ դաշինս հասարարել խնդրէին.
 և խոստացան ևս խաշինս փալ նոցա. և ՚ի բազում պէտս պէտս օգրակարի
 12 լինել նոցա: ¹² Խորհեցաւ Յուդա եթէ շարի ինչ իրք են յորում օգուր են
 նոքա նոցա. յա՛նձն առ, ներեաց և արար ընդ նոսա խաղաղութիւն:
 Նոքա իբրև դաշինս հասարարեցին, յիրաբանչիւր բանակս սփռեցան:
 13 ¹³ Մոքա սասպարակ եղին ՚ի կողմն մի, զբաղաք մի ամրացեալ պարսպօք,
 լցեալ պէսպէս խառնիճաղանճ ազգան բնակեցեալ զօրօք՝ Դէկասպ ա-
 14 նուն. և զայն պարեալ պաշարեալ պահէին: ¹⁴ Իսկ որ ՚ի ներքս անդ
 էին՝ ՚ի պարսպացն ամրութիւն յուսացեալ էին, և ՚ի համբարոցն բազ-
 մութիւն հայէին. հպարտագոյնս արհամարհանօք ընդ Յուդա և ընդ
 զօրսն հայէին. և բանիք ևս նախաբանաց կսկծելեօք հայիոյէին գնո-
 15 սա, և խօսէին զայն ինչ գոր ոչ էր արժան: ¹⁵ Իսկ նոքա զամենազօրն
 զմեծն՝ զհզօրն երկնից և երկրի օգնական կոչէին. որ առանց հոյոց
 մանգոռնից մենքենայից զԵրեքովն կործանեաց ՚ի ժամանակս Յեսուայ
 որդւոյ Նաւեայ: Խոնք արարին, առ հասարակ ՚ի վերայ պարսպացն
 16 զազանաբար յարձակեցան, ¹⁶ հասին առին զամրացեալ քաղաքն կամօքն
 Ասարուծոյ. և անդ ՚ի նմա բազում կոտորածս զօրացն գործեցին. մինչև
 ծովակն որ գնովաւ շուրջ էր, զի էր ինքն որչափ քան զերկուս վրաւանս՝
 17 խառնեալ արեամբ երևէր: ¹⁷ Եւ անտի պարզեցան մեկնեցան ՚ի կողմն
 Քարայի, իբրև վրաւանօք հինգ հարիւր և յիսուն, առ անուանեալ Տուրեական
 18 Նրեայսն մերձանային: ¹⁸ Եւ անդ գրանէին զՏիմոթէոս՝ ոչ ինչ գործ ՚ի
 ձեռս յաջողեալ, լուծեալ լքեալ ՚ի զօրութենէ իրմէ. սակայն թողեալ էր
 19 պահապանս զօրս ՚ի փեղոջ միոջ ուժգին ամրացեալ: ¹⁹ Ապա՝ Դովսիթէոս
 և Մոսիպարոս արք հզօրք զօրավարք ՚ի Մակաբայեցոց գնդէ ան-
 փի, իբրև արտաքս ըստ զօրսն ելեալ շրջէին գնդան իրեանց, եկին
 դիպեցան ամրոյն այնմիկ, հարի՛ն սպանին կոտորեցին ՚ի նմա իբ-
 20 րև անելի՛ քան զքսանս հազար այր: ²⁰ Իսկ Մակաբէոս զզօրն ամենայն
 ՚ի գունդս գունդս բաժանէր. և ինքն իրով գնդան ՚ի վերայ Տիմո-
 թէոսի հասանէր: Եւ գնովաւ էին զօրք վահան ՚ի ձեռին երկոտասան
 21 բեր, և հեծեալք իբրև երկու հազար և հինգ հարիւր: ²¹ Տիմոթէոս իբրև

9 Յօրինակին. Վրաւանք իբրև ՆԶ: **11 Ունանք.** Եւ իբրև ՚ի պար՝... արաբականքն... գնդին Յուդայեանց... ՚ի բազում պէտս իրեանց օգրա՛ւ: **13 Ոսկան.** Խառնիճաղանջ ազգօք բն՝... Դեկկասպին անուն: **14 Ունանք.** Ի պարսպացն յամրութիւն... և ՚ի համբարացն բազ՛... և բանիք ևս նախաբանօք և կսկծելովք... զայն ինչ գոր ինչ ոչ էր: **15 Ի յուս՛.** Որ առանց խոյոց մանգ՛: **16 Ունանք.** Որ գնովաւ շրջէր... արեամբ երևեալ: **19 Ունանք.** Արտաքս ընդ զօրսն եղեալ: **20 Ունանք.** Եւ ինքն իրով զօրան հասանէր ՚ի վերայ Տիմոթէոսի. և որ գնովաւ էին զօրք բազումք վահանաւոր երկոտասան բեր: **Ի յուս՛.** Վահանաւոր ՚ի ձեռին. *համաձայն ունանց ՚ի բնաք՛:*

զգայր զարշաւանն Մակաբեացոց 'ի վերայ նորա, արձակեաց վաղ-
վաղակի զկահ և զգանձ, և զկին և զմանուկ զօրացն որ ընդ իւրն էին,
յամուր անդր Կառնացոց յուղարկէր. և ինքն ամուրն անհնարին էր առ
պաշարել վասն դժուարամարոյց նեղութեան ամրութեան վայրացն:
²² Այլ իբրև երևեցաւ զունդն Յուդայեան, յառաջ գեռեալ սկսան զօրքն 22
թշնամույն. զի ահ Ամենակալին 'ի վերայ անկեալ, սրտաթափս անդէն
և անդ սրկեալ ընդ միմեանս պողէր պղտորէր. և առ հասարակ ընդ
ամենայն կողմանս 'ի փախուստ դարձուցանէր: Եւ այնք բազում է-
ին՝ որ առ ահին յիմարութեան ընդ իւրեանց զէնս ելանէին: ²³ Իսկ 23
զունդն Յուդայեան սաստկագոյն հալածանօք բուռն 'ի վերայ եղեալ
զփախստեայսն փանէր, խառն խոցել խառն հարկանել. 'ի նմին րեղուջ
փապաստ արկանէին իբրև երիս բերս այր պատերազմի 'ի մարտիկ
զօրէ անտի: ²⁴ Եւ ինքն Տիմոթէոս դիպէր առաջի գնդին Դովսիթեան 24
և Սոսիպարեայ: Արդ 'ի ձեռն անկեալ նոցա՝ աղաչէր զնոսա մեծաւ
դիւրութեամբ թողո՞ւ զնա կենդանի. զի ասէր. Բայ՝ բազմաց 'ի ձէնջ
են ընտանիք առ մեզ և եղբարք. զամենեսին զնոսա ողջս բովանդակս
փոխանակ միոյ գլխոյս իմոյ 'ի ձե՛զ արձակեցից: ²⁵ Եւ այնու բանիւք 25
հաստատեալ, փոխանակ իւր զբազումս արձակելոյն. թոյլ ետուն նմա
վասն եղբարցն փրկութեան: ²⁶Նա իբրև ել անկաւ յամուր անդր, կշիռ 26
'ի բնի 'ի շռընչանան վերայ, ած կտորեաց յայնցանէ զոր խոստացաւ
արձակել աւելի՛ քան զերկուս բերս մարդկան:

²⁷Նոքա նոյն հետայն արշաւեցին 'ի քաղաք մի ամուր Եփրոն ա- 27
նուն. յորում էր բնակեալ ինքնին Լիսիաս: Եւ Նոովսաղեցիք բազումք
արտաքոյ պարսպացն ապաստան յամուրն և 'ի հանդերձս մենքենայից
նետրիցն և 'ի զինուն պատրաստութիւն հաստատեալ կային, մտադիւրագոյնս
ներքուստ արտաքս մարտնչէին: ²⁸ Իսկ սոքա զամենակալ հզօրն յօգնակալութիւն 28
կոչէին, որ կարօղ է խորտակել զպատերազմողաց զօրութիւն. վաղ-
վաղակի զքաղաքն ամրութեամբն հանդերձ 'ի ձեռն առնուին. անդ
'ի ներքս հարկանէին կտորէին փապաստ արկանէին՝ իբրև երկուս
բերս և հինգ հազար այր: ²⁹Անտի՝ ասպատակ դնէին 'ի քաղաք մի 29
Սկիւթացոց՝ որ 'ի բացեայ էր յԵրուսաղէմէ իբրև վեց հարիւր վրասանաւ.
որք զանձինս իւրեանց երախտաւորս համարէին առ ազգն Տրէից: ³⁰ Եւ 30
ինքեանք ևս Տրէայքն որ 'ի ներքս բնակալ էին՝ վկայութիւն փային
երախտեացն որ նոցա 'ի քաղաքացեացն գրեալ էր 'ի ժամանակի նե-
ղութեան իւրեանց: ³¹Նոքա իբրև խաղաղութեան պատահար 'ի Մակաբայեացոց 31
զնդէ անտի աջողեցաւ, ձայն բարձեալ 'ի զունդ անդր. յայսմ հետէ
յառաջ առաւել ևս յազգս նոցա հնազանդութիւն պահելոյ: Սոքա զանցին

21 Ոմանք. Զօրացն որ ընդ իւր էր... անհնարին էր պաշարեալ վասն... նեղութեան
վայրացն: **22 Ոսկան.** Յառաջ գեռալ սկսան: *Ոմանք ունին լոկ.* Ընդ միմեանս
պողէր. և *ոմանք լոկ.* Ընդ միմեանս պղտորէր: **23 Ոմանք.** Խառն հարկանել...
փապաստ արկանել իբրև: *Ի լոս.* 'Ի մարտիկ զօրաց անտի. *համաձայն ոմանց 'ի
բնար:* **24 Ոմանք.** Արդ 'ի ձեռն եկեալ նոցա, աղաչէր զնոսա մեծաւ թողութեամբ.
կամ դիւրողութեամբ թողուլ: **26 Ոմանք.** 'Ի շռնչանան 'ի վերայ ած և կտոր':
27 Ոմանք. Եւ 'ի հանդերձ մեքե՛ն... և զինուն պատ': **28 Յօրինակին.** Անդ 'ի ներք
հարկանէին: **29 Ոմանք.** Որ 'ի բացէ էր: *Ոսկան.* Առ ազն Տրէից: **30 Ոմանք.** Որ
նոցա 'ի քաղաքացն գրեալ էր:

գնորօք փութացեալ 'ի քաղաքն Երուսաղեմացոց. զի փօնք եւթներորդ շաբաթակրօնիցն մերձ 'ի վերայ հասեալ կային:

- 32 ³²Այլ իբրև կապարեցաւ փօն պենրակտաբէիցն. դիմեցին նոքա ԻԱ
'ի վերայ Գորգեայ, որ կողմնապահ կայր կողմանցն Եղովմայեցոց:
- 33 ³³Նա՛ ել ընդ առաջ նոցա երիւք բիրուք վահանատր զօրու, և չորիւք
34 հազարօք հեծելագօր գնդաւ: ³⁴Իբրև յայսկոյս յայնկոյս միմեանց ընդդէմ
ճակարեցան. դէպ եղև սակաւուց յԵբրայեցոց գնդէ անրի անկանել
35 'ի մէջ երկուց ճակարուցն: ³⁵Դովսիթէոս ոմն անուն 'ի Տովբեկենացոց
գնդէ անրի, այր հզօր սպառազէն պարերագմօղ, յարձակեալ գայր
'ի վերայ Գորգեայ. և այն ինչ կամէր զանօրէնն ձերբակալ կալեալ
կապեալ առաջի Մակաբէացոց գնդին պարարսզ մարուցանել. և
անրի վառեալ մի 'ի Թրակայ գնդէ անրի զուս հարկանէր, 'ի վայր
քարշէր. և զԳորգին 'ի ձեռաց նորա թափէր, մագապուր ճողոպրեալ
36 յամուրն Միմարէն փախստեայ անկանէր: ³⁶Այլ եզրեայ նոցա իբրև
երկայնագոյն լինէր նոցա մարտ պարերագմի, և բազում կոտորածք 'ի
միջի լինէին: Յայնմ ժամանակի գունդն Մակաբայեցոց զամենագօրն
զամենակալն Ասարուած յօգնականութիւն կոչէին, երևել առաջնորդել
37 պարերագմին: ³⁷Եւ այնպէս խրախոյս բարձեալ իրեանց բարբառովն,
ձեռն 'ի գործ առնէին. և 'ի նմին ժամանակի զԳորգի հանդերձ գօրօքն
38 'ի փախուստ դարձուցանէին: ³⁸Եւ Յուդա զգօրսն առնոյր, 'ի քաղաք մի
Սողոմ անուն հասուցանէր. և իբրև շաբաթն մերձենայր՝ ըստ իրեանց
39 օրինացն սրբեալք և լուացեալք զշաբաթն անցուցանէին: ³⁹Ի վաղիւն
գային ընդ կողմն Նրէաստրանի ամփոփել զմարմինս անկելոցն 'ի պա-
րերագմի. և րոհմային եղբարքք հանդերձ յիրաքանչիւր շիրիմս առ
40 հարսն իրեանց ծածկիցեն: ⁴⁰Եւ իբրև հասանէին 'ի ճակարուն րե-
ղի, գրանէին զիրեանց եղբարց դիակունսն, և 'ի ներքոյ հանդերձից
նոցա յուռնութիւնս, և բժրժանս յամենայն կռոց, ուսընդանութիւն ու-
նէին. ուսրի մանաւանդ գարշէին օրէնքն, և զՆերբայեցիսն յայնպիսի
գործոց ամենակին 'ի բաց մերժէին: Ապա իբրև զայն գրին, սրուգեցին
'ի միտս իրեանց եթէ կոտորած նոցա յայնց պարճառաց լեալ իցէ:
41 ⁴¹Ապա ամենեքին առ հասարակ օրինէին զարդար զղապատրն զՏէր,
42 որ զգաղարնի ծածկեալսն 'ի յայրնութիւն դարձուցանէ: ⁴²Եւ անկեալ
խնդրուածս առնէին, զեղեալ անցեալ զմեղսն զայն սրտի մրօք թողնլ
նոցա: Քաջիկ ևս Յուդա միսիթարէր զգօրսն, և աղաչէր զգոյշ լինել
վասն նորին մեղաց. Զի ձերովք աչօք րեսէք ասէ՛ զպարուհասող ե-
ղեալ վասն մեղացն եղելոց: ⁴³Քաջութեամբ խորհրդովք չորս սարերս
43 կրկին ժողովէր, և րայր րանել յԵրուսաղեմ, մարուցանել պարարագս

31 Ոմնակ. Իբրև խաղաղութեամբ էին պարահար... յայնմ հեպէ յառաջ... հնազանդ պահելոյ... շաբաթու կրօնիցն մերձ 'ի վերայ կային: *Ուր ոմնակ.* Շաբաթկրօնիցն:

34 Ոմնակ. Երկուց ճակարացն: **35 Ոսկան.** Այր ոմն Դովսիթէոս հզօր սպառա՛... մագապուրձ ճողոպրեալ յամուր մի Մարէս: *Ի յուս՛.* Ի Թրակայց գնդէ անրի, զուս հարանէր: *Օրինակ մի.* Յամուր Միմարեան: **36 Ոմնակ.** Երևել առաջնորդ պարերագմի: **39 Ոմնակ.** Ի վաղիւ անդր գային... շիրմի առ հարսն իրեանց ծածկէին: **40 Օրինակ մի.** Յուռութիւնս... և զՆերբայեցիսն յայնպէս գործոց:

42 Ոմնակ. Վասն նորին իսկ մեղաց:

վասն մեղացն. կարի՛ բարուք իմաստութեամբ. զի վասն յարութեան մեռելոց խորհէր առնել զոր առնէր: ⁴⁴ Զի եթէ յարութեան ակն ո՛չ 44 ունէր, անկելոցն ՚ի պատերազմէն զո՛ր փարապարպուց լինէր վասն մեռելոցն աղօթս մատուցանել: ⁴⁵ Այլ հայէր նա ուղիղ, ննջեցելոցն գե– 45 ղեցիկ պահեալ զշնորհս պարզկաց. ⁴⁶ արութեամբ քաջութեամբ վասն 46 մեռելոցն զմտան ածէր այց լինել մեղացն թողութեան:

ԻՔ ¹ Յամին հարիւրորդի քառասներորդի իններորդի. ղէպ եղև առ **13** ժամանակօքն Յուդայ, եկն Անպիոքոս բազում զօրօք ² Լիւսիաւ հան– 2 դերձ ՚ի Նրէասարան՝ մեփասան բիւրու վահանաւոր զօրօք. հինգ հա– զար և երեք հարիւր հեծելազօր գնդաւ, և քսան և երկու փղօք. երեք հարիւր գերանդազէն կառօք: ³ Անկեալ էր և Շիմոն ՚ի նոսա ՚ի խնչս 3 կերպարանեալս՝ իբրև թէ բարեխօս էր ՚ի խաղաղութիւն աշխարհին, բայց սրբի՛ խորհրդով ցանկացեալ էր քահանայապետութեան աշխար– հին: ⁴ Իսկ արքայ՝ արքայից արքայ, յոյժ յուզեաց զսրբմտութիւն բար– 4 կութեան Անպիոքայ ՚ի վերայ անօրէն Շիմոնի. մանաւանդ Լիւսի՛ ևս ցուցանէր, թէ սա՛ է պատճառք ամենայն չարեաց որ լինին յաշխարհի անդ. հրաման փայր ըստ օրինի ՚ի նմին փեղուջ կալեալ կորուսանել: ⁵ Եւ էր ՚ի փեղուջ անդ աշտարակ մի յիսուն կանգուն շինեալ լի՛ մոխրով, 5 զորձած բոլորշի՛ յամենայն կողմանց. ⁶ դուռն առ ՚ի շէղ ՚ի ներքսակողմ 6 ՚ի մոխիի անդ առ լեզ շինեալ, յայն արկանէր զվնասակար փաճա– րին. և կամ զպարս այլոց մեծամեծ չարեաց ընկենուլ, հասարակ հաւանութեամբ շուրջ լինել մէն ձեռն մատուցեալ: ⁷ Այսպիսի օրհասաւ 7 հրամայեցին զանօրէն Շիմոն ՚ի միջոյ՛ ջնջել. ⁸ զի մի՛ հողոյ և մի՛ 8 պարանաց յիւրում բնակութեան աշխարհին արժանի լիցի: Քանզի բազում չարիս էր ցուցեալ նորա ՚ի սեղան անդր, ուր հուրն սրբութե– ան կայր՝ և աճիւնն. վասն այնորիկ մոխրահեղձոյց մահու զկապարած իր վախճանէր: ⁹ Անպիոքոս արքայ՝ առաւել վայրենացեալ խորհրդովք 9 զայր՝ պատրաստեալ չարաչար փանջանս քան որ առ հարբն եղեն՝ հատուցանել ՚ի վերայ Ներբայեցուց: ¹⁰ Իբրև զայն զգայր Յուդա, պատուէր **10** փայր ժողովրդոցն ցայգ և զգերեկ կարողալ առ Տէր. զի որպէս այլ երբէք, և արդ օգնական լիցի այնոցիկ, ¹¹ որ ՚ի հարցն օրինաց և ՚ի սրբոյ 11 փաճարէն մերժել կամին. և մի՛ յա՛նձն առցէ հեթանոսաց անօրինաց ՚ի ձեռնս փալ: ¹² Իբրև ամենեքին առ հասարակ միաբանութեամբ յայսմ 12

43 Ոմսկսք. Խորհրդովք ժԲ-ան հազար սպարեր... մեռելոց խորհեալ առնէր:

44 Ոսկսն. Անկելոցն ՚ի պատերազմի: **46 Ոմսկսք.** Զմտաւ ածեալ այց լի՛: **13. 2 Ոմսկսք.** Բիւրաւ վահանաւոր զօրու, և հինգ հազար... և Յ գերանդա՛:

3 Ոմսկսք. Իբրև բարեխօսէր... բայց ՚ի սրբի խորհրդով ինքն անցեալ էր քահա՛:

4 Ոսկսն. Իսկ արքայից արքայ՝ յոյժ: **Ոմսկսք.** Եթէ սա էր պատճառք... որ լինի յաշխարհի անդր...

կալեալ կորուսանէր: **Յօրինակին.** Ի նմին փարուջ կալեալ կո՛:

6 Ոմսկսք. Դուր քաշել ՚ի ներքսակողմն ՚ի մոխիւր անդր առլեփ շինեալ... և կամ զպարս փայր... լեալ մէն:

Ուր Ոսկսն. Դուրս քարշել ՚ի ներքսակողմէն ՚ի մոխիւր անդր... և զպարսականն այլոց մեծամեծ չա՛... շուրջ լեալ մենելաուս ձեռն մատուցեալ: **Ի յու՛.** Առ լեփ շինեալ.

հանձնայն բազնաց ՚ի բնար՛: **Ուր օրինակ մի՛** առ լեբ: **7 Ոմսկսք.** Եւ այսպէս օրհասաւ:

8 Ոմսկսք. Մի՛ լիցի արժանի... ցուցեալ նա ՚ի սեղան... վասն այսորիկ մոխ՛:

9 Ոմսկսք. Քան առ հարբն որ եղեն հատուցանել Ներբ՛: **10 Ոմսկսք.** Զցայգ և...

զի որպէս և յայլ ժամանակս՝ և արդ: **11 Ոմսկսք.** Եւ ՚ի սրբոյ փաճարէ անփի մեր՛:

ուխարի կային արքայապետը և պահովք, առաջի անկեալ թաւալէին ան–
 13 պակաս զերիս աուրս, մխիթարեաց՝ զնոսա Յուդա անձին՝ զգալ: ¹³ Եւ
 ինքն առնոյր զժերակոյր ժողովրդեանն առանձինն՝ ՚ի խորհուրդ մտանէր.
 Պնդեսցուք ասէ զքաղաքսդ, մինչև՛ զօրաց թագաւորին ՚ի ներքս ՚ի
 14 Տրեասարան մտեալ է: ¹⁴ Եւ մեք ելցուք քաջութեամբ կամօքն Ասպու–
 ծոյ, մահոն չափ մարտնչել ՚ի վերայ օրինացն, քաղաքին և քաճարին՝
 աշխարհի՛ և քերութեան: Իբրև զայն ասէր՝ պնդէին վաղվադակի ՚ի
 15 կողմն Մովդիիմ քաղաքի զօրօքն հանդերձ: Բանա՛կ հարկանէր. ¹⁵ զնշան
 բաշխէր. յա՛նձն առնէր Ասպուծոյ զանձն և զգօրսն, և զյաղթութիւն
 զգնդին: Եւ առնոյր զԱրիստիդէս ընտիր ընտիր երիտասարդ վառելովք.
 անկանէր զիշերի ընդ բանակս թագաւորին ՚ի ներքս զսրահակօքն,
 կոտորէր զգիշերապահ դռնապահսն իբրև չորս հազար այր. և զգլխատր
 փղացն փղապետան հանդերձ անդէն սպանանէր. և այնպէս զդռնապահսն
 16 քապասար արկեալ այսրէն դիմէր: ¹⁶ Յայնմ ժամանակի զամենայն բա–
 17 նակն խռովութեամբ և դողութեամբ լնոյր: ¹⁷ Եւ ամենեքին լքեալք և
 լուծեալք և սպառեալք և քարակոսեալք՝ յայն առաւօտն հասանէին:
 18 ¹⁸ Իսկ թագաւորն՝ վասն յերկնից՝ օգնականութեանն, այսպիսի ճաշակս
 քաջասրբութեան քաջութեան զԵբրայեցոց զնդին առնոյր՝ խելօք, միւսանգամ
 19 փորձ փորձէր. ՚ի կորէն ելանէր ¹⁹ և ՚ի Բեթսոն՝ ասպափակեալ, պահ
 պարնէշ պաշարումն մարտուցանէր: Սակայն և անդ յարձակեալ մարտուցեալ
 20 ՚ի պարտութիւն մարտէր: ²⁰ Զի որ ՚ի ներքս անդ էին, ինքնին Յուդա՝
 նեք և զէն և համբարս ընդ աներևոյթ կողմանս ՚ի ներքս մարտուցանէր:
 21 ²¹ Այց խորհրդոց առ թշնամի անդր՝ Ռոդոկ անուն ՚ի Տրեից զնդէ ան–
 քի մարն և զուշակ լինէր. քննեցաւ, խնդրեցաւ, զքաւ, պարծեցաւ, ՚ի
 22 սուր սպառեցաւ: ²² Իբրև անգ զգոյութեան եղև ամրականացն բռնու–
 թիւն թագաւորին. սկսան՝ թողեալ զգօրութիւնն, նենգան ջանալ ընդ
 23 ամրականսն. դաշինս կռէր, և յառնոյ առնէր զամուրսն: ²³ Անդէն անդոնար
 յարձակէր ՚ի կողմն Յուդայեանց. և յերկոցունց կողմանց ՚ի պարտու–
 թիւն մարտեալ վարթարեալ գրանէր: Ապա անգ եղև նմա մոլեգին
 զնացքն Փիլիպպեայ, զի բռնութեամբ քրիստոսար ՚ի վերայ իրացն ար–
 քունի հասեալ շրջէր յաշխարհին. լուծաւ լքաւ քրտմեցաւ, աղաչեաց
 զԵբրայեցիս՝ և հաւանեցաւ նոցա. ո՛խար եդ, երդմնի՛ արար՝ զամենայն
 իրաւունս նոցա անդրէն դարձուցանել, զխաղաղութիւն հաշտութեան
 ՚ի մէջ հասարակեաց. մարոյց պարարագ, և մեծարեաց զքաճարն.
 ՚ի գոյթ սէր քաղցրութեան մարդասէր լինէր ընդ ամենայն քրտիս նո–
 24 ցա: ²⁴ Փառաւորեաց զՄակաբէ, և ճոխագոյն ևս կացոյց զնա ՚ի վերայ
 նոցա քան զառաջինն: Եւ եթող անդ սպարապետ ՚ի վերայ աշխար–
 25 հին զՆեգեմոնիդէս ՚ի Դովրայ մինչև ՚ի Գերար. ²⁵ ինքն եկն եմուր ՚ի

12 Ոմանք. Թաւալէին զերիս աուրս: **14 Ոմանք.** Եւ քաճարին և աշխարհի: **15 Ոմանք.** Եւ առնոյր զԱրիստիդէս... դռնապահսն իբրև զչորս հազարս այր... և այսպէս զոր՝: *Ուր Ոսկսն.* զարս Տիդէս... դռնապահսն իբրև: **17 Ոմանք.** Յայն յառաւօտն հասանէին: **18 Ոմանք.** Եւ միւսանգամ... և ՚ի Կորէս: **21 Օրինակ ո՛ի.** Եւ պարծեցաւ, ՚ի սուր պարծեցաւ... (22) և յառնոյ առնոյր զամուրսն: **23 Ոմանք.** Կողմանց անքի ՚ի պար... մոլեգին զնացն Փիլ՛... և աղաչեաց զԵբրայեցիսն և հնազանդեցաւ նոցա... և զխաղաղ՛: **24 Յօրինակին.** ԶՆեգեմոնիդէս ՚ի Դովրայ:

Պարոմայիս: Բարկացեալ յոյժ էին քաղաքացիքն վասն ուխտիցն հաշ-
 րութեան. ո՛չ հանդարտէին, այլ ՚ի նմին խռովութեան կային, զի անդրէն
 լուծցէ զհաշրութիւն հաւանութեանն: ²⁶ Մարեաւ ինքնին Լիւսիաս, ա- 26
 ռաջի եկաց իմաստաբար, հաճեաց զմիտսն, մեղմացոյց: Դարձ արար
 անդրէն ՚ի կողմանս Անտիոքացոց: Այն արշաւան ասպատակի թա-
 զաւորին՝ այսպիսի դարձիւ վճարեցաւ:

ԻԳ ¹ Յետ երից ամաց ժամանակի դէպ եղև դիմել Դեմեպրեայ Սելևկեանց¹⁴
 ՚ի վերայ Նեբրայեցոց ընդ երեք քաղաքեան նաւահանգիսը՝ մեծաւ
 զնդաւ, բազում զօրօք ՚ի ներքս ² յաշխարհամիջի անդր արշաւել, մեր- 2
 ժել զԱնտիոքոս և զնորոն եղբայր Լիւսիաս: ³ Աղկիմոս ոմն անուն 3
 էր քահանայապետ լեալ յառաջ, կամօք իւրովք պղծեաց զառաջինն
 խառնակութեամբ ժամանակաց: Խորհեցաւ ՚ի միտս իւր և ասէ թէ՝ Որ-
 պէս և է, սակայն անհնար է նմա գրանել փրկութիւն, և ո՛չ այլ գոյր
 նմա մերձենալ առ սեղանն սրբութեան: ⁴ Եկն եկաց առաջի արքայի 4
 Դեմեպրեայ ՚ի հարիւրորդի յիսներորդի յառաջնում ամի, մարուցանէր
 նմա պսակս ոսկիս և արմաւենիս, և ոսրս թաւս ՚ի պարիս մեհենիս: Եւ
 զայն օր լո՛ւռ լինէր. ⁵ բայց ժամանակի՛ սպասէր իւրում անմարութեանն 5
 օգնական գրանելոյ: Իբրև դէպ եղև օր մի ՚ի խորհուրդ կոչել զնա
 Դեմեպրեայ. սկսաւ հարցանել զնա արքայն. Յի՞նչ օրէնս, յի՞նչ կամս,
 յի՞նչ խորհուրդս կան ընդ մեզ Նեբրայեցիքդ՝ որ ՚ի Նրեաստանի են:
⁶ Այսպէս եր պարասխանի. Ասիդացիքդ որ անուանեալ են ՚ի մէջ 6
 Նրէիցդ՝ որոց սպարապետ և զօրավար Յուդա Մակաբէ համբարձեալ է,
 զօրաժողով են՝ ՚ի մարտ պատերազմի պատրաստեալ են, յուզեն հա-
 նապազ զժողովս նոցա. և ո՛չ քան խաղաղութեամբ հնազանդել ձերում
 փերութեանդ: ⁷ Վասն այսորիկ իմ աւասիկ թողեալ ՚ի բաց զփանսն 7
 հայրենի՝ զքահանայութիւն, եկեալ հասեալ եմ առ քեզ. ⁸ նախ՝ վասն 8
 իրացս արքունի սրբացատութեամբ ցուցանել, և ապա վասն մեր. զի
 մեծաւ ծփանօք մրտախոհ հասի առ քեզ վասն արանցն անմարութեան.
 որպէս ամենայն ազգն մեր յանպարտ՝ անպարտ կան ՚ի խռովութե-
 ան: ⁹ Այլ որպէս ընդ կողմանս կողմանս և ընդ աշխարհս ամենայն 9
 խորհուրդս խաղաղութեան՝ և կանս մարդասէրս ունիք, զայն ամենայն
 փեղեկացեալ գիտեն: ¹⁰ Այլ մինչ Յուդա կենդանի է՝ անհնար է խա- 10
 ղաղութիւն առնուլ իրաց արքունի ՚ի Նրեաստանի: ¹¹ Իբրև նա այս- 11
 պէս սկսաւ խօսել վասն նորա, այլ աւագանին որ թշնամութեամբ ոխս
 պահէին Յուդայ, առաւել ևս շուրջ զայրացուցին զթազաւորն: ¹² Մինչ 12
 անդրէն վաղվաղակի հրամայեաց կոչել զփղապէտն Նիկանովր, եր

25 Ոմանք. Եւ ո՛չ հանդարտէին: **26 Այլք.** Առաջի եկաց իմաստաբար: *Ոսկան.*
 Յայն արշաւան... այսպիսեաւ դարձիւ: **14. 1 Յօրինակին պսկասէր.** Յետ երից
ամաց ժամանակի: **2 Ոմանք.** Յաշխարհամէջս անդր արշաւել, և մեր՛: **3 Ոմանք.**
 Պղծեալ զառաջին խառնակութեան ժամանակաց խորհեցաւ ՚ի միտս իւր, և երես եթէ
 որպէս և է: **5 Ոմանք.** Անմարութեան օգնական լինելոյ: **6 Այլք.** Յուդա Մակաբէ
 համարձակեալ է: *Ոմանք.* Եւ պատրաստեալ են յուզել... ձերոյ փերութեան: **8 Ո-**
մանք. Վասն իրացդ արքունի սրբացատութեամբ... յանպարտ պարտական ՚ի խոռ՛: *Ուր*
Ոսկան. Անպարտական ՚ի խռովո՛ւ: **10 Ոմանք.** Անհնար է խաղաղութիւն առնել
 իրացդ ար՛: **11 Ոմանք.** Իբր նա այնպէս սկսաւ:

- 13 զօրս ՚ի ձեռն, և կացոյց սպարապետ կողմանցն Նրեաստանի. արձակեաց մեծաւ հանդերձաւ, ¹³բազում պարուիրանաւ զի զՅուդայ ինքնին ՚ի գլխովին զբռանք արկանել, և զգունդն ամենայն յայնկոյս յայնկոյս ցրել. անդ կացուցանել զԱդ'կինոս քահանայապետ մեծի փաճարին:
- 14 Այն որ ՚ի Նրեաստանէ ¹⁴անփի ազգքն փախստական գնացեալ էին վասն Յուդայ, գային պառակտեալք՝ և անդէն խառնէին ՚ի գունդն Նիկանովրայ.
- 15 զՆրէիցն թշուառութիւն իրեանց փառաւորութիւն համարէին: ¹⁵Սոքա իբրև լսէին զՆիկանովրայ զարշաւանն. և զայնչափ յոյզան հեթանոսաց. հող ՚ի գլուխ լինէին, առաջի թաւալէին, որ իսկզբանէ յաւիտենից հաստատեաց զհիր ժողովուրդ, և յամենայն ժամանակի յայրնապէս ձեռնկալոյ լինէր իւրոյ վիճակին: ¹⁶Իբրև հրաման փայր զօրավարն՝ փութանակի ընդ առաջ եղև նմա ՚ի գետոյ մի Դեսաոմ անուն՝ ¹⁷Շմաւոն եղբայր Յուդայ, ՚ի դիմի՝ հարաւ Նիկանովրայ. և առ փոքր մի նիզակակցացն
- 18 յանզգաստութենէ ՚ի պարտութիւն մարտեալ: ¹⁸Սակայն լուեալ էր Նիկանովրայ զարանցն քաջութեան, և զմարտ պատերազմի ՚ի վերայ աշխարհին ճգնութեան քաջութեամբ, երկնէր զիրս դարաստանին արեամբ վճարել: ¹⁹Վասն այսորիկ յղեաց կոչեաց նա զՊոսիդոնիոս, և զԹէոդոսոս,
- 20 և զՄարտաթէոս, փայլ և առնուլ՝ և կռել դաշինս: ²⁰Իբրև բազում փարուբեր և խորհուրդք ՚ի մէջ լինէին, և ՚ի բազումս ևս զօրագլուխն զխորհուրդն սփռէր. և զօրքն ևս միաբանութեամբ միով հաւանութեամբ զհաշտութիւն
- 21 յանձն առնուին: ²¹Եղին զուխարն առաջի՝ և դաշինս կռեցին: Ժամադիի լինէին միմեանց, յորում աւուր ՚ի մի՝ վայր հասեալ զուխարն հաստատեցան: Եկին առ միմեանս, աթոռս արկին, խորհուրդ խորհեցան, դաշինս կռեցին:
- 22 ²²Յուդա հրաման ետ իրեանց գնդին՝ վառել պարաստել՝ դարանամուր լինել, զի մի դաւ ինչ չարագործութեան նոցա ՚ի թշնամեացն լինիցի: Եւ այնպէս զգուշութեամբ զյօրինի դաշինս ընդ միմեանս հաստատէին:
- 23 ²³Եւ մտեալ շրջեր յԵրուսաղէմ ոչինչ անկարգ և անօրէն գնացիւք: Զայն որ խառնիճաղանճ զօրս յինքն կուտեալ էր՝ յիրաքանցիւր րեդիս արձակէր:
- 24 ²⁴Եւ ունէր Նիկանովրայ զՅուդայ զրգանօք փափկութեամբ՝ և մտադար սիրով: ²⁵Աղաչեաց կին առնուլ ՚ի նմանէ, զի գոյթ անկցի, և զաւակ խառնեցի: Յանձն առ Յուդա, հաւանեցաւ, հաստատեաց, ընտանեցաւ:
- 26 ²⁶Իբրև եպես Աղկիմոս զնոցա ընդ միմեանս հաւասարութիւն, և դաշինք որ ՚ի մէջ կռեցան, վարեաց եկն վաղվաղակի առ Դեմետրիոս. ամբաստան լինէր զՆիկանովրայ. և ցուցանէր՝ օտարաձայն այլամիտ խորհուրդս ունել նմա ընդ օրէնս արքունի. զի զվնասակարն իրաց արքունի՝ յորդէգիրս առեալ ժառանգ՝ իր անձին փոխանակ կացուցանէ:

12 Ունակք. Մինչ անդէն վաղվա՞... կոչեաց զփղապետ Նի՞... և արձակեաց: **13 Ունակք.** ԶՅուդայն ինքնին գլխովին զբռանք... և անդ կացու: **Ունակք.** Այն որ ՚ի Նրեաստանի (14) ազգքն փախստական գնացեալ էր վասն Յուդայի, գային... փառաւորութիւն համարեալ առնէին: **15 Ունակք.** Լինէր յիւրում վիճակին: **17 Ունակք.** Եւ Շմաւոն եղ՞... ՚ի դիմի հարեալ Նիկա՞: **18 Ունակք.** Նիկանովրայ՝ զօրացն զքաջութիւն... ճգնութեան քաջութեան: **19 Ունակք.** ԶՊոսիդոնիոս, և զԹէոդոսոս և զՄարտաթէոս: **20 Ունակք.** Միաբան միով հաւանութեամբ: **22 Ունակք.** Վառեալ պարաստեալ... զօրինի ՚ի դաշինս ընդ: **23 Ունակք.** Խառնիճաղանճ զօրն իւր կո՞: **24 Ունակք.** Եւ ունէր Նիկանովր զՅու՞... և փափկութեամբ և մտադիր: **25 Ունակք.** Եւ աղաչեաց: **26 Ունակք.** Օտարաձայնս և այլա՞... յորդէգիրս առ ՚ի ժառանգ իւր:

²⁷ Իբրև լսէի զբանս անօրէն բանսարկուին՝ ՚ի սրբմտութիւն բրդեցաւ ²⁷
 թագաւորն. հրաման եւ թագաւորն հրովարտա՛նկս փալ, յայտ առնել թէ
 չէ՛ հաճեալ ընդ դաշինս հաւանութեանն: ՚Ի նմին հրովարտակի հրա-
 ման փայր՝ կապեալ ուրիւք և կապեալ ձեռօք փալ ածել զՄակաբէ ՚ի
 քաղաքն Անփոքացոց: ²⁸ Իբրև այս ամենայն աճղ եղև Նիկանովրայ, ²⁸
 խոնարհեալ կործանեալ՝ կայր քրքմեալ ՚ի միտս իւր թէ սրութիւն ինչ
 մտցէ ՚ի դաշինս անդր. և ուխտքն եղիցին փարապարտուց, յոչինչ
 վնասու ՚ի վերայ առնն արդարոյ: ²⁹ Բայց քանզի զհրաման ինչ ոչ ²⁹
 անցանել ըստ թագաւորին, սպան արար մարթանօք զհրամանն կա-
 փարել: ³⁰ Իսկ Մակաբէնս՝ իբրև երես յայրափազոյնս իմն մարուցեալ ³⁰
 զնա Նիկանովրայ. և զօրէն նուաճութեանն խստագոյնս և շինականագոյնս
 մերձենալ նորա ՚ի նա. ոչ լա՛ն համարեցաւ զյանդգնութիւնն Նիկանովրայ.
 անդէն յանդիման նորա շա՛ր գոք ընդ իրեարս շփոթեաց. և ինքն ել
 զնաց յերեսաց Նիկանովրայ: ³¹ Իբրև երես Նիկանովր, թէ այնպէս ³¹
 զձեռօք ոչ կարաց ածել զայրն որպէս կամէր. եկն եհաս ՚ի վերայ
 քահանայիցն ՚ի փաճարին սրբութեան՝ մինչդեռ նոքա զպարարագն
 մարուցանէին, սաստէր նոցա՝ զայրն ՚ի ձեռս փալ վաղվաղակի: ³² Նո- ³²
 քա երդմամբ հաստարեցին՝ թէ ամենևին զայն այր և փեսեալ չի՛ք
 մեր. ձգեաց զձեռն իւր ՚ի փաճար անդր, ³³ և այնպէս երդուաւ. Եթէ ոչ ³³
 կապեալ ուրիւք և ձեռօք զՅուդա ՚ի ձեռս իմ փայցէք, զայդ փաճար Աս-
 փուծոյ հարթ յարակ արարից, և զսեղանդ կործանեցից, և զփաճարդ
 զայդ նուիրեալ որմզղակա՛ն դից հաստարեցից: ³⁴ Եւ զայս իբրև ա- ³⁴
 սաց՝ ել զնաց: Քահանայքն ձեռս բարձին յերկինս, կարդային առ որ
 յամենայն ժամանակի օգնական և պաշտպա՛ն լինէր ազգին իւրեանց՝
 և ասէին. ³⁵ Դու Տէր ամենայնի, աննիազ յամենայնէ, լի՛ ամենայնի. ³⁵
 քեզ կամք այնպէս եղեն, հաստարել զփաճար բնակութեան քոյ ՚ի մի-
 ջի մերում: ³⁶ Եւ արդ՝ յամենայնի սրբութեամբ Տէր, պահեա՛ր դու յա- ³⁶
 փրեան զայս նորոգապէս սրբութեամբ զփաճար քո: ³⁷ Նոաքս ոմն ³⁷
 անուն՝ ՚ի ձերակոյր ժողովրդենէ անպի ՚ի զօրացն Երուսաղեմի այր
 ընդընկերասէր, մարդասէր յոյժ, բարենշան բարեհամբաւ, ըստ ինամոյր
 մտաց՝ հայր կարդացեալ Եբրայեցոց: ³⁸ Զի յառաջ ժամանակի անդ՝ ³⁸
 զանխառն զանապակ օրէնսն օրինադիի լինէր Նրեութեան ոգով և մարմ-
 նով. յառաջ փուռեալ էր զանձն ամենայն ազատութեան: ³⁹ Իբրև կամե- ³⁹
 ցաւ Նիկանովր յայտ յանդիմանութեամբ զթշնամութիւն յայտնել զոր
 ունէր ընդ Նրեայսն, հափոյց զօր աւելի քան զհինգ հարիւր, երթալ ՚ի

27 Ոմանք. ՚Ի սրբմտութիւն բարկութեան բրդեցաւ թա՛մ: **29 Ոմանք.** Բայց քան
 զհրամանաւ ինչ ոչ անցանել զթագաւորին: **30 Յօրինակին պակասէր.** Մարուցեալ
 զնա Նիկանովր... խստագոյնս և շինականագոյնս մերձէ՛մ: **Ոմանք.** Մարուցանել զնա
 Նիկանովր, և զօրէն սորին նուաճութիւն... մերձենալ նորա առ նա. ոչ ՚ի լաւ համա՛... ընդ
 միմեանս շփոթեաց: **31 Ոմանք.** ՚Ի փաճարն սրբութեան: **Յօրինակին պակասէր.**
 Զայրն ՚ի ձեռս փալ վաղվաղակի: **32 Ոմանք.** Նաստարեին եթէ ամենն՝: **33 Ոմանք.**
 Եւ այնպէս երդուաւ... ՚ի ձեռս իմ փայցէք, զայս փաճար: **34 Ոմանք.** Եւ կարդային առ
 այն որ յամենայն: **36 Ոսկան.** Յամենայնի սրբութեան Տէր... զսրբութեան փաճար քո:
Յօրինակին. Յափտեան զանորոգապէս սրբ՛: **37 Օրինակ մի.** Առաքս ոմն անուն:
 Այլք. Այր ընկերասէր մար՛: **38 Ոմանք.** Զի յառաջին ժամանակի... զանապական
 օրէնսն:

40 բունն առնուլ զնոսա: ⁴⁰ Զի այնպես ասաց, թե այդք ևս ամաչեցեալք
 41 դարձցին, գործ մեծ գործեցից 'ի վերայ քաղաքիդ: ⁴¹ Իբրև հասին
 զօրքն, զաշտարակն պատեցին, և 'ի վերայ դրանն գոն գործեցին.
 ձայն փային միմեանց հոր մարուցանել՝ զի գրուն հրձիգ արասցեն:
 42 ⁴² Իբրև այնչափ 'ի վարան փազնապի մրաներ այրն, ո՛ր առնէր, ան-
 ձին հրամայէր, դնէր սուսեր ընդ պորպով, կամէր ազափօրէն մեռանել
 43 քան անկանել 'ի ձեռս անօրինաց, և պղծել զանձին ազնուութիւն: ⁴³ Եւ
 սրովն ուղղորդ 'ի ներքս երթայր վասն ճեպոյն վրանգի: Եւ զօրացն
 ընդ դրունսն խուժելոյ. կամէր ելանել 'ի վեր և զանձն 'ի բարձուէ ընդ
 44 պարիսպն հոսել: ⁴⁴ Նոքա իբրև յիրեանս այսր անդր խուճապեցան, և
 45 'ի նմանէ ամբոխն փարափեցաւ. եղ զսուսերն և չօգաւ զհարկին. ⁴⁵ և
 կանգնեցաւ անդէն, մինչև զօրն և ոգիքն անդէն կային. եկն յայս անդր
 զայրագին լի՝ բարկութեամբ, մինչև արիւնն գունդագունդ արփաքս հոսէր,
 և վերքն չարաչար պարառեալ էին, և ամբոխն առաջի անդ յայնկոյս
 46 յայնկոյս փարափէր: ⁴⁶ Ե՛լ եկաց 'ի վերայ վիմի միոջ, յանդիման կողմանցն
 երկոցուն. խոնարհեցաւ ան 'ի գիրկս իւր զաղիսն արեամբն հան-
 դերձ, և ցոյց 'ի վեր յերկինս, կարդաց զՏէր կենդանութեան զօգոց
 և զմարմնոց՝ և ասէ. Զսոյն հապուցումն հապուսցիր դու նմա: Եւ նա
 զայս օրինակ փոխեցաւ յաշխարհէ:

15 ¹ Իսկ Նիկանովր՝ իբրև անդ եղև նմա վասն Յուդայեանց 'ի կողմանցն
 Շամրպացոց, խորհեցաւ պարտասպեցաւ յաւուր պահոց շաբաթու անկանել
 2 'ի վերայ: ² Եւ Նրեայքն՝ որ ընդ նմա էին, բռնադատեալ փաներ Նիկանովր,
 սկսան աղաչել և ասել. Քան քեզ Տէր, մի՛ այդպէս խիստ և խըժաբար
 կարարեր զկամս քո. այլ փո՛ր փառս, և դի՛ր պարիւ աւուրս որ պարուեցաւ
 3 'ի պարիւ հանգստեան յամենակալ սրբոյդ: ³ Սկսան անդէն հարցանել
 անօրէնն՝ և ասէ. Եւ գոյ Աստուած ամենակալ յերկինս որ հրամայե-
 4 աց ձեզ փափուկ ունել զօրն շաբաթոց: ⁴ Նոքա պարասխանի ետուն՝
 և ասեն. Այո՛, գոյ Տէր ամենագօր կենդանի՛, որ հրամայեաց փափուկ
 5 ունել զեւթներորդ շաբաթոց: ⁵ Եւ ժանտաժուրն ասէ արհամարհանօք,
 ասէ. Նզօրն երկրիս է. որ փայ գործել զինու և զարդու, և գործել զգործ
 արքունի: Եւ սակայն ո՛չ մեղմացաւ անօրէնն 'ի հպարտութենէ անրի:
 6 ⁶ Եւ Նիկանովր ամենայն հպարտութեամբ խստապարանոց գնացեալ,
 համարէր հասանել 'ի վերայ Յուդայեանց. հասանել սաբակել՝ և նշան
 7 յաղթութեան կանգնել: ⁷ Իսկ Մակաբէոս յամենայն ժամ յուսացեալ էր
 'ի Տէր, որ հանապազօր զօգնութիւն իւր ո՛չ առնէր պակաս 'ի նմանէ:
 8 ⁸ Մխիթարէր զայնոսիկ որ ընդ իւրն էին, մի՛ ձանձրանալ՝ մի՛ զանգիւրել

39 *Ոսկան.* Հասոյց զօրս անելի: **41** *Ոմանք.* Զի գորունսն հրձիգս ա՛: **43** *Ոմանք.* Ուղղորդ 'ի ներքս երթալ վասն ճեպիցն վրան՝... ընդ պարիսպսն հոսել: **45** *Ոմանք.* Անդրէն, մինչեղե՞ջ զօրն և ոգ՛... եկն 'ի յայս անդր... մինչ արիւնն գունդա՛... առաջի անդր յայնկոյս: **46** *Ոմանք.* Ել եկաց 'ի վիմի միոջ... և եցոյց 'ի վեր... և կարդաց զՏէր: **15. 1** *Ոմանք.* Վասն Յուդայեան կողմանցն Շա՛... անկանել 'ի վերայ նորա: **2** *Ոմանք.* Աղաչել և ասեն. Քաւ քեզ: *Օրինակ մի.* Խիստ և դժուարաբար կարարեր... որպէս պարուեցաւ 'ի պա՛... յամենակալ սրբոյն: **3** *Ոմանք.* Սկսաւ անդրէն հարցա՛... փափուկ ունել զեւթներորդ օր շաբա՛: **4** *Ոմանք.* Զեւթներորդ օր շաբաթոց: **5** *Ոսկան.* Ասէ արհամարհանօք. Նզօրն երկ՛: **7** *Ոմանք.* Զօգնականութիւն իւր ո՛չ առնէ պակաս:

յանօրէն հեթանոսաց. յարձակել, և դնել ՚ի մրի գգործսն քաջութեան զառաջինս: Եւ որ օգնականութիւնքն ձեզ յերկնից գրան. և արդ՝ ակն ունել զնոյն ՚ի Տեառնէ զյաղթութիւն և զմիփթարութիւն: ⁹ Եւ միփթարէր զնոսա յօրինացն և ՚ի մարգարէից. առ յիշեցուցանել նոցա զմարտ պատերազմաց որ ՚ի ձեռս նոցա կատարեցաւ. ¹⁰ պնդասարպեալ յօժարագոյնս ևս առնէր զնոսա, զհեթանոսացն ևս ստութիւնս ՚ի մէջ բերելով, և զուխարիցն անցանել, և զերդմանցն անարգել: ¹¹ Եւ զմի՛ մի ՚ի նոցանէ առաւել վառէր միփթարութեան բանիւք, քան զինուքն՝ փիզօք և ասպարօք: Եւ երա՛զ ևս սկսաւ պատմել նոցա արժանի ժամանակին, զի առաւել զուարթացոյց զամենեսեան: ¹² Եւ էր փեսիլ երագոյն օրինակ այս. Ոնիա ոմն որ յայնժամ լեալ էր քահանայապետ. գեղեցիկ հայելով, շքեղ փեսանելով, հեզ բարոյիւք, և հանդարտ սրբիւ. եկեալ խօսս արկանէր գեղեցիկ, որպէս սովոր էր ՚ի մանկութենէ, զամենայն զանձին քաջութենէ. համբարձեալ զձեռս իր աղաչէր ՚ի վերայ ազգացն Ներայեցուց հաստատութեան: ¹³ Ապա դարձեալ փեսանէր զձերութիւն փառաւորութեան սքանչելի՛ և կարի՛ վայելուչ իմն, որ շուրջ զնովաւ բա՛կ առեալ ունէր՝ և ասէ. ¹⁴ Անդուսր խօսել սկսաւ Ոնիա՛ և ասէր. Եղբայր ձերս այս. սա՛ է որ բազում աղօթս անպակաս յաճախ մատուցանէ Աստուծոյ Երեմիա՛ մարգարէ Աստուծոյ: ¹⁵ Եւ ձգէր զաջ ձեռն իր Երեմիա, և փայր ձեռն ՚ի ձեռն ցՅուդայ սուսէր մի ոսկեհանդերձ. և ընդ փալն՝ ասէր այսպէս. ¹⁶ Առ զսուսերդ զայդ սուրբ պարզն՝ ՚ի Տեառնէ, զի դովաւ սատրակեցես զթշնամիս ամենայն: ¹⁷ Միփթարեցան ՚ի բանից անփի Յուդայ՝ ՚ի զօրեղ և ՚ի գեղեցիկ, և բարձրացան յոյժ քաջալերութեամբ. և անձինք երկրասարդաց վերստին նորոգեցան: Եղին ՚ի մրի այնուհետեւն ո՛չ այսր անդր սայթաքել, այլ հաստատուն զոքս ՚ի բոյս հարկանել, յենուլ ՚ի համբերութիւն, պնտել ՚ի պատերազմի. ժառանգել զանուն քաջութեան, հաստարել ՚ի վերայ իրաց ուխտին հաւասարութեան, առնուլ յանձն զճճութիւն ՚ի վերայ քաղաքին. ¹⁸ ՚ի վերայ կանանց և մանկանց, և եղբարց հարազատաց, ՚ի վերայ դայեկաց բնակաց փոհմային քաղաքացուց: Եւ առաւել քան զայս ամենայն ճճութիւն պատերազմի էր նոցա ՚ի վերայ մեծի՛ փաճարին սրբելոյ: ¹⁹ Էր սակայն և ՚ի ներքս քաղաքացուցն ո՛չ թեթև վիշտ պատերազմի, կարծիք վշտագին դատաստանին: ²⁰ Այլ իբրև կողմանք զօրացն երկոցունց ՚ի միմեանս հասանէին, փո՛ղ հարկանէր, պատրաստութիւն լինէր, ճակատ յարդարէր, զփիղոսն վառեալս զնդաց

8 Ոմանք. Եւ միփթարէր... և մի՛ զանգիտել յանօրէն հեթանոսացոյ... ձեզ յերկնից գրանել: **9 Ոմանք.** Առ ՚ի յիշեցուցանել նոցա զմարտ պատերազմողաց... կատարեցան: **10 Ոսկան.** Պատրաստեալ յօժարագոյն ևս առնէր: **Ոմանք.** Ես ստութիւն ՚ի մէջ բերեալ՝ և: **11 Ոմանք յասելուն.** Եւ փիզօք և ասպարօք միփթարեալ զնոսա: Եւ երագ: **12 Ի բազումս պակասի.** Ոնիա ոմն որ յայնժամ: **Ոսկան.** Նեզ բարոյք: **13 Ոմանք.** Բակառեալ ունէր՝ և ասէր: **14 Ոմանք.** Խօսել սկսանէր Ոնիա... յաճախ մատուցանէր Երեմիա: **Աստուծոյ՝ ՚ի բազում գրչագիրս՝ համեմատ մերունս օրինակի, թեպէր և պատշաճաբար, բայց թոյի թէ վրիպակա իմն ձևացեալ գրի բանս՝** Եղբայր ձերս այս, սա է և այլն: **Ուր երկու օրինակք և եթ համեմատ բնագրին Յունացն ունին.** Եղբայրաւերս այս, սա է, և այլն: **17 Ոմանք.** Ի զօրեղ և գեղեցիկ... այսր անդր սայթաքել: **Յօրինակիս պակասէր.** Եւ բարձրացան յոյժ քաջալէ՛: **18 Ոմանք.** Եւ ՚ի վերայ դայեկաց: **19 Ոմանք.** Ոչինչ թեթև վիշտս:

գնդաց ՚ի գլուխ յօրինեալ կացուցանէին, զհեծելագորն յաջ յառեալ
 21 թևս գործէին: ²¹ Զայն ահեղ փեսիլ՝ Յուդա հայեցեալ փեսանէր՝ զգնդացն
 դրօշու դրօշու պատրաստութիւն, զգինուցն զպէսպէս սրբութիւն, զնշանացն
 փողփողել, զմեծամեծ զազանացն զանհնարին զազանութիւն, զձեռս
 յերկինս համբարձեալ՝ ՚ի նշանագործ Տէրն կարդայր. որ ոչ թէ ըստ
 կամս մարդկան, այլ ըստ կամս իրաւանց իւրոց փայ զյաղթութիւն
 22 արժանեաց իւրոց: ²² Եւ սկսաւ ասել յաղաչելն իւր այսպէս. Դու Տէր
 փերանց՝ առաքեցեր զհրեշտակ թո ՚ի ժամանակս Եզեկիայ արքա-
 յի, և սատակեցեր դու ՚ի զօրաց անտի Մենեքերիմայ հարիւր ութ-
 23 սուն և հինգ հազար հեծեալ սպառազէն: ²³ Եւ արդ Տէր ամենագոր որ
 բնակեալ ես յերկինս, առաքեա՛ զհրեշտակ թո առաջի մեր, յահ յերկևոյ
 24 ՚ի դողումն, ՚ի զօրութիւն բազկի քոյ, զի զահի հարցին՝ և պակիցեն, ²⁴ որ
 հայհոյութեամբ հասեալ են ՚ի վերայ ժողովրդեան քոյ: Եւ սա զբանս
 25 իւր վախճանեաց: ²⁵ Իսկ Նիկանովր՝ մեծաշուք ՚ի գոչին փողոյ, բա-
 26 զում արուեստականաց ձայնիւ զճակարս յառաջ մատուցանէր: ²⁶ Սոքա
 27 աստի բազում աղօթիւք ինդրուածոց ՚ի վերայ յարձակէին. ²⁷ զձեռս ՚ի
 գործ արարեալ, և զսիրտս առ Աստուած աղօթիւք յերկինս: Նասանէին
 հարկանէին գունդն Մակաբեան Յուդայ ՚ի զօրացն հեթանոսաց, ոչինչ
 պակաս յերից բիրուց և ՚ի հինգ հազարէ. մեծապէս զուարճացեալք
 28 յերևել օգնականութեան մեծութեանցն Աստուծոյ: ²⁸ Եւ այսպէս զգործն
 ուրախութեան վճարեալ ինդութեամբ դառնային: Անդ գրանէին անկեալ
 զՆիկանովր առաջի զնդին կոտորելոց՝ զինուն զարդուն նշանօք հան-
 29 դերձ ՚ի մէջ երկուց ճակարոցն: ²⁹ Ի ձայն բարձր զոչման մեծ աղաղակաւ
 30 զամենագորն Աստուած յիւրեանց հայրենի բարբառն օրհնէին: ³⁰ Նրա-
 ման փայր որ զօրութեամբն հաստատութեամբ՝ առ հասարակ քաջու-
 թեամբ նահապակութեամբ՝ մտադեր հաւանութեամբ ՚ի վերայ ազգին
 նահապակեալ՝ հրամայեաց զգլուխն հաբանել զՆիկանովրայ, և զաջ
 31 ձեռն թիկամբն հանդերձ, և փանել յերուսաղէմ: ³¹ Իբրև եկն ինքն՝
 եհաս, կոչեաց զազգաբոհմն, զքահանայսն առաջի սեղանոյն. և ետ
 32 ածել զամրապահ միջնաբերդին զակառանց. ³² և ցոյց նոցա զանօրէն
 զհայհոյիչ զՆիկանովրայ զգլուխն, և զձեռն գոր իշխեաց ձգել ՚ի փա-
 33 ճար անդր յամենակալի Աստուծոյ պարծանօք հպարտութեամբ: ³³ Եւ
 զլեզուն հրամայեաց զանօրէն Նիկանովրայ հաբանել. և ասէ. Մանր
 մանր կոտորեալ զայս թռչնոց գէշագէշ ջամբեցից: Եւ զանմտութեան

20 Ոսկան. Այլ իբրև կողմանց զօրացն երկոցունց պատրաստութիւն լինիւր, ճակար
 յարդարէր՝ ՚ի միմեանս հասանէին. փող հարկանէր. զփիղսն վարեալս... յաջ և յառեալ:
21 Ունակք. Զինու զպէսպէս սրբութիւն... զձեռս յերկինս բարձեալ ՚ի նշանագործ Տէրն
 կարդային... զյաղթութիւն արժանատրաց իւրոց: **22 Ունակք.** Մենեքերիմի՛ հարիւր:
Յօրհնակին թուագրով դնի. Մենեքերիմայ ճՁԵՈ: **23 Ոսկան.** Եւ ՚ի դողումն: *Ու-
 նակք.* Բազկի թո զահի հարցին և պա՛: **25 Ունակք.** Եւ բազում արուեստականաց ձայ-
 նից զճակա՛: **26 Ունակք.** Սոքա ուստի բազում: **27 Ունակք.** Եւ զսիրտս աղօթիւք առ
 Աստուած յեր՛... Մակաբեան Յուդայի զօրացն: **28 Ունակք.** Զգործն ուրախութեամբ
 վճարեալ... երկուց ճակարացն. *կամ՝* ճակարոցն: **29 Ունակք.** Մեծաւ աղաղակաւ
 զամենակալն Աստուած յիւր՛: **30 Ոսկան.** Նահապակեալ, զգլուխն հաբանել Նի՛:
31 Ոսկան. Իբրև եկն և եհաս... միջնաբերդին զակառանց: **32 Ունակք.** Եւ եցոյց
 նոցա... ամենակալի Աստուծոյ պարծանօք հպարտութեան:

բազուկն յանդիման փաճարին հրամայեաց կախել: ³⁴ Այլ ամենեքին ³⁴ յերկինս օրհնէին զերևելին Աստուած՝ և ասէին. Օրհնեալ որ պահեաց անարափ զսուրբ փեղի իւր: ³⁵ Եւ կախեաց զՆիկանովրայ զգլուխն զբարձրամուր աշտարակէն յայր յանդիման ամենեցուն. և յայտնապէս օգնականութեան Տեսառն նշան յաղթութեան կանգնեցաւ: ³⁶ Ուիսր եղին առ հասարակ, ³⁶ հրաման ետուն ընդ ամենայն ազգն՝ ՚ի հասարակ կամաց հաւանութենէ առնել զօրն զայն օր փօնից փարեկանաց. զի մի՛ թողցեն աննշան զօրն զայն: ³⁷ Եւ էր նշան աւուրն թիւ երեքսասաներորդ օր, երկուսասաներորդ ³⁷ ամսեանն Ադարայ, որ անուանեալ կոչի յԱսորոց բարբառոյ անփի այսպէս. որ միով աւուրք յառաջ էր քան զամիսն Մարդբէական: ³⁸ Այն ³⁸ որ ինչ վասն Նիկանովրայ իրացն՝ խօսք են, այսչափ: Եւ յայնց ժամանակաց յորում հասնո՛ւ եղեն Ներբայեցիք քաղաքին՝ ՚ի նմին վայրի և ես զբանս վախճանեցից: ³⁹ Եւ թէ իցեն ՚ի կարգի՝ զովեցայց ՚ի կարգել անդ. զայս ³⁹ և են կամիմ. ապա թէ հեքուակս ինչ՝ և փկարս ինչ խօսեալ իցէ, ես այնչափ ինչ կարող էի: ⁴⁰ Զի որպէս զգինի որք առանձինն ընպիցէ՝ և ⁴⁰ դարձեալ զջուր առանձինն՝ անարգ է. այլ զորօրինակ զջուր ընդ գիւնի որք խառնէ, քաղցր և անոյշ առնէ զշորիս նորա. սոյնպէս և բանից կազմութիւն զուարթացուցանէ զլսելիս որ ընդունին զսա: Յայսմ վայրի լիցի վախճան բանիցս:

Կարարեցաւ գիրք Երկրորդ Մակաբայեցոց:

33 Ոմանք. Զլեզուն... զանօրինի Նիկանովրայ... մանր կտրել զայն: **35 Ոմանք.** Զբարձր աշտարակէն... նշան յաղթութեան կանգնեցին: **36 Ոմանք.** Եւ հրաման ետուն... կամաց հաւասարութեան: *Եւ ոմանք.* կամաց հնազանդութենէ առնել: **37 Ոմանք.** Եւ էր նշանաւորն թիւ... յերկուսասաներորդ ամս: *Ոսկան.* Զամիսն Մարդբէական: **38 Ոմանք.** Այն ինչ որ վասն Նիկա՛: **39 Ոմանք.** ՚Ի կարգել անդր զայս... ապա եթէ... ես այնչափ իսկ կարող էի: **40 Ոմանք.** Անուշ առնէ... որ ընդունի զնա: *Ի վախճանի ոմանք.* Կարարեցաւ Երկրորդ գլուխ Մակաբեանց. և ոմանք. Կարարումն Երկրորդ Մակաբեացոց:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐՐՈՐԴ ՄԱԿԱԲԱՅԵՑԻՈՅ:

ԵՐԵԻ Երրորդ Մակարայեցիս երեսուն և աւելի ամօք յառաջ գոլ քան զԵրկրորդն և զԱռաջինն. քանզի Փիղոպարովր Պարդոմէնս՝ առ որով իրքս այս՝ այլ ոք ոչ գոյ 'ի Պարդոմէանսն որք փիլեցին Եգիպտոսի: Այս Փիղոպարովր թագաւոր Եգիպտոսի էր առ Մեծն Անպիոքսաւ Ասիացոց և Ատրուոց թագաւորաւ. և ոչ առ կրցեր որդով նորա Անպիոքոս Եպիփանէաւ. յայր է՝ զանցս աղէրիցս այսոցիկ գոր պարմեն Գիրքս այս, կանխագոյն կրեցին Նրէայք 'ի Մեծն անուանեալ Անպիոքայ. և ապա երեսուն ամօք կամ քառասնիք սոնդ ինչ աւելի՝ յետոյ կրեցին յորդոյ նորա Անպիոքայ Երևելոյ, գոր ինչ Առաջին և Երկրորդ գիրքն պարմաբանն:

Գլուխք Երրորդ Մակարայեցոց:

Ա. Զի Փիղոպարովր թագաւորն Եգիպտոսի եկն 'ի մարտ պարերազմի ընդդէմ Մեծն անուանեալ Անպիոքայ Ասիացոց և Ատրուոց արքայի. և դաւաճանեալ սպանաւ յոմանց. և առանց պարերազմի յաղթեալ Անպիոքոս, վասն որոց դիցն պարգևս բաշխէր:

Բ. Եկն Անպիոքոս յԵրուսաղէմ, և 'ի պարճառս պարտոյ կամէր 'ի փաճարն մտնել, որոյ ընդդէմ կալով Նրէիցն մեծանայր աղէրն. և յաղթօս գոչէին չքալ գտորք փռելին 'ի կոխ անօրինին. որ թէպէր ժպրհեաց մտնել՝ պարժեալ յԱստուծոյ հազի շնչով զերծանէր, ընդ որոյ մեծ ևս թշնամութեամբ դառնայր նա ընդ Նրէայսն:

Գ. Եկն եհաս նա յԵգիպտոս. և գիր սասարիկ առնէր զՆրէից՝ զի թողցեն զօրէնսն: Ուր բազումք գայթագղէին, և յովմք քաջանային. ծանրացոյց զհարկսն. և ոչ վարկաւ գայն բաւական, այլ գրեաց յամենայն աշխարհ՝ կապանօք ածել զամենայն Նրէայս, և կորուսանել 'ի կոխումն փալով փղաց: Զորոյ ցասումնն 'ի գութ շրջեաց խնամքն Աստուծոյ, և Նրէայք մեծապէս փառօք և պարգևօք արձակեցան:

Դ. Եւ զի 'ի գիր հրամանին մեծարանօք ընդունել զՆրէայսն, և զինչս առեալս անդդէն փալ ցնոսա, և զյանցաւորս 'ի ձեռս. արքայ Փիղոպարովր Պարդոմէնս գրէ ինքն իսկ է Անպիոքոս, և գրէ իւր զանունն Պարդոմէայ. զի եմոնք ճոխութեամբ յաշխարհ նորա:

ԳԻՐՔ ԵՐՐՈՐԴ ՄԱԿԱԲԱՅԵՑԻՈՅ

Ա **Ա**ՋԴ եղև Փիղովպարովրայ 'ի դարձելոց անսրի վասն կողմանցն 1
յորոց մերժէր զնա՝ և զգօրս իւր Անսրիորոս. ժամ քայր՝ հրա-
ման հաներ ամենայն զօրաց իւրոց հեպևակաց և հեծելոց, և
առնոյր ընդ իւր գքոյր իւր զԱրսինոյէ. չո՛ւ առնէր, խաղայր զնայր գայր
հասանէր 'ի կողմանս Նափայեցոց, ուր էին հասեալ բանակեալ Ան-
սրիորոս ամենայն զօրօք իւրովք: ²Թէտղոպոս ոմն անուն՝ գործ 'ի միւր 2
արկանէր, առնոյր գունդ մի որ ընդ իւրով ձեռամբ էր, ծածոնկ վառէր.
հասանէր գիշերի 'ի վերայ խորանին Փորողոմեայ, 'ի ներքս անկանել՝
և զնա անդէն սպանանել. և միայն անձամբ վճարել զգործ պարերագ-
մին: Նմա պարահեալ առաջնորդէր Դովսիթոս անուն յագգէ Նրեայ,
օտարացեալ 'ի նախնեացն օրինաց. անդէն 'ի խորանի անդ արագ
արագ շիջուցանէին. և այսպէս մարտն բորբոքէր, և իրքն Անսրիօքայ
առաւել յաջողէին: ³Յառնէր վաղվաղակի Արսինոյէ, 'ի ձայն ողորմ 3
լալոյ, զգէսս արձակեալ առաջի զօրացն աղաչէր, այսուհետև 'ի վերայ
անձանց և որդւոց մարմնէլ: Եւ եթէ ինչ յաղթութեան հնարս գրանել
մարթասցեն, խոստանայր քալ նոցա յայր՝ երկուս երկուս մանեակս
ոսկիս: Եւ այնպէս դէպ լինէր թշնամին 'ի ձեռս Անսրիօքայ և զօրացն
սպականել բազումս կոտորելով, և բազումս 'ի գերութեան վարելով:
⁴Իբրև այս խորհուրդք յաղթեցան, և գործն այն 'ի ձեռս իւր պարասպետացաւ.
եղ 'ի մտի իւրում հասանել ինքն 'ի վերայ քաղաքաց որ շուրջ զիւրև
էին, և քալ նոցա մխիթար: Ջայս առնէր կարարէր, ընդ ամենայն քե-
ղիս պաշտամանց պարգևս բաշխէր. քաջալերեալս և մխիթարեալս ընդ
իւրն՝ կացուցանէր: ⁵Արձակեցին և Ներայեցիքն 'ի ծերակոյր ժողո- 5
վրդենէ անսրի հարցանել զողջոյն. մարուցանել պարարագս. յայր
առնել զխնդալ վասն յաղթութեանն ուրախութեան. և նա եղ ինքն 'ի
մտի իւրում յօժարել հասանել սիրով ուրախութեամբ 'ի մէջ նոցա:

Բ ⁶Իբրև եկն եհաս յԵրուսաղէմ մեծաւ շքով բազում պաշտամամբք, 6
ողջակէզս պարարագաց մարուցանէր մեծին Ասպուծոյ, գոհանայր և
շնորհս մարուցանէր. և ինչ մի կամէր աւելի պաշտօն 'ի քեղի անդր
ցուցանել: Իբրև եկն եհաս 'ի քեղին սուրբ, էր զարմացեալ ընդ գե-
ղեցկութիւն վայելչութեանց քաճարին, և ընդ օրէնս սպասուցն. խոր-
հեցաւ ցանկացաւ մտանել ինքն 'ի քաճար անդր: ⁷Նոքա կացին ա- 7
ռաջի և ցուցանէին, եթէ ոչ օրէն և պարշաճ է գայդ առնել. քանզի և
Նրէից իսկ ոչ է մարթ մտանել, և ոչ քահանայից ամենեցուն. բայց
միայն միում քահանայապետին, սակայն և նմա քարոջ՝ 'ի քարի,

1. 1 *Ի լու՛*. Ներեաց և հեծելոց. *համաձայն այլոց 'ի բնար՛*: 2 *Ոմնակք*. Անդէն
'ի ներքս 'ի խորանի անդ: 3 *Ոմնակք*. Գէսս արձակեալ վաղվաղակի առաջի զօ՛...
մարմնէլ. թերևս յաղթութեան հնարս ինչ մարթասցեն. և խոս՛: 4 *Ոմնակք*. Եղ 'ի
մտի իւր հասանել 'ի վերայ քա՛: 5 *Ոմնակք*. Անսրի՛ առ նա հարցանել... և նա ինքն 'ի
մտի իւրում յօժարեալ: 6 *Ոմնակք*. Բազում պաշտամամբք... վայելչութեան քաճարին...
ցանկացաւ ինքնին մտանել 'ի քաճար:

- 8 միանգամ ՚ի փարուջ: ⁸Նածուկայի ո՛չ ինչ թուլանայր. թեպէր և բերէին զօրէնսն, առաջի ընթեռնուին. և այնպէս ո՛չ թուլանայր. յամառեալ պնդեալ էր զանձն ՚ի ներքս մաքուցանել. եթէ նոքա չիցեն ասէ արժանի ՚ի ներքս մըրանել՝ սակայն ինձ արժան է զայդ պարիւ առնել:
- 9 ⁹Բայց աղէ՛ դու քեզ ասեմ. զիայիդ է զի յամենայն փրկիս պաշարամանց անխորիք համարձակ մըրանեմ. և ո՛չոք է որ արգել առնէ: Եւ այլ որ անդուստր յանդգնագոյնս բարբառեցա՛ւ ասէ. **Զի՛** պնդեալ յամառեալ ես. իցեն ինչ արդևք՝ վասն որոյ չիցէ՛ արժան մըրանել: Նա ասէ. Այի՛, չիք ինչ հնար. թէ կամիք, և թէ ո՛չ կամիք. բայց թէ մըրանեմ: ¹⁰Անդ քահանայքն ամենայն պապուական հանդերձիւքն իրեանց, անկանէին սողէին, աղաչէին զԱստուած օգնել նոցա, և փոխել զխորհուրդն զայն ՚ի նմանէ. աղաղակաւ արքասուօք զբաճարն լնուին. և որ ինչ անդ դիպեալ էին քաղաքացիքն խռովեալ յանկարծակի յայն վայր հասանէին վաղվաղակի, զի՛նչ իրք իցեն շնջէին: Կոյսք ՚ի կուսաստանաց մարքքն հանդերձ ՚ի հրապարական հասանէին. հո՛ղ արկեալ զվարսիւք,
- 11 ճչին աղաղակաւ զքաղաքամէջսն լնուին. ¹¹և որ արդ ևս նորամուտ հարսունք առագաստեալք յօրինեալք նստէին, զօրինաւոր զամօթն մոռացեալ, ընթացս յանդգնութեան ընդ քաղաքամէջսն ընթանային: Մոյնպէս մաքաղամարքն մանկամբքն հանդերձ, զդարման մանկանցն թողեալ, և այնպէս անզգայութեամբ ընդ անդաստանս առանց դարձադարձի յաւագամեծար փաճար անդր պնդեալ ժողովէին: Բիւրապարիկ իմն էին յայս և ՚ի սոյն աղօթք ժողովելոցն. վասն այսորիկ որ անօրէնութեամբն խորհէր ձեռն յանձին հարեալ զինքն ՚ի ներքս մաքուցանել: Յայսր վերայ քաղաքացիքն բարկացեալ չառնուին
- 12 յանձն զայնչափ փարապարպուց զառնն բռնութիւն: ¹²Իբրև փեսին թէ պնդեալ հաստատեալ կայ զիւր կամսն կարարել. ձայն ետուն միմեանց, և յիւրաքանչիւր զէնս գնացին, վառել կազմել պարբաստել մարտնչել՝ մեռանել ՚ի վերայ կարգացն նախնեաց՝ և հայրենի օրինացն. և անդէն վաղվաղակի մեծ խռով ՚ի փրկուցն կացուցանէին. մինչև հազիւհազ ծերակոյր ժողովրդեանն ցածուցանէին զամբոխն. և զպարբաստեալսն ՚ի մարտէ անփի անդրէն ՚ի նոյն ժողովսն խնդրուածոց դարձուցանէին:
- 13 Եւ զօրք քաղաքին անդրէն ՚ի նոյն խնդուածս դառնային: ¹³Իսկ որ զթագաւորան ծերք և մեծամեծք ժողովրդեանն էին՝ ջանային զմի՛րսն հպարտացեալս ցածուցանել. և զհետտեալ յամառութիւնն զիջուցանել. և նորա չէր ինչ հնար, այլ պնդեալ յամառեալ էր զդոյն կամս կարարել՝

7 *Ոմանք.* Սակայն և նա փարուջ ՚ի փարի: 8 *Ի յու՛.* Նա ծուկայր ո՛չինչ թո՛ւ. *համաձայն երկուց նոր օրինակաց ՚ի քնար՝:* Ուր երեք հնագոյնք՝ *համեմատ մերոմնս քնարակի ունին այսպէս միահետք գրեալ.* Նածուկայի. *որպէս ունի և օրինակն Ոսկանայ, թեպէր և անստոյգ նշանակութեամբ: Ոմանք.* Եւ յամառեալ էր պնդել զանձն: 9 *Ոմանք.* Չիցէ ինչ արժան... թէ կամիցիք թէ չկամիցիք: *Ոսկան.* Նա ասէ. Այո՛, չիք ինչ: 10 *Ոմանք.* Զխորհուրդն զայն ՚ի նոցանէ... և որ ո՛չ անդ դիպեալ էին քաղաքակիցքն խո՛ւ: *Յօրինակին.* Զքամէջսն լնուին. *որ ՚ի յու՛.* *նողազրի* զքաղաքամէջսն. *համաձայն այլոց: 11 Ոմանք յակնուածով.* Առագաստք յօրինեալք... և այնպէս անզգայութեամբ *զիւրաքանչիւր գործ թողեալ անզգայութեամբ* ընդ անդաս՛... յայս և ՚ի սոյն էին աղօթք: *Ի յու՛.* Յայսր վերայ քաղաքակիցքն. *համաձայն ոմանց ՚ի քնար՝:* 12 *Ոմանք.* Ի փրկուցն կացուցին:

գոր յառաջն խորհեցաւ: ¹⁴Նոյնպէս դարձեալ և որ զնովան էին՝ իբրև 14
 յառնն պնդութիւն հայեցան, այսրէն ՚ի խնդրուածն դարձան, զամենագորն
 աղաչել զԱստուած. այցելոն օգնական լինել. զի մի՛ արհամարհեացէ, և
 մի՛ ՚ի ձեռաց թողցէ, և մի՛ ընդ ուրս փացէ հպարտութեան խորհրդոց՝
 զօրէնսն օրինաւորս: Եւ այնպիսի սրէպ սրէպ սրփի մբօք աղաղակ
 էր զօրացն ժողովելոց. անհնարին գոչին ՚ի նմին լինէր. զի կարծեալ
 այնպէս էր. եթէ ոչ միայն մարդիկն աղաղակիցեն, այլ և պարիսպքն և
 յարակքն հնչիցեն. զի ամենայն մարդկանն ՚ի մփի եղեալ՝ զմահ ընդ
 կենաց փոխանակել, քան փեսանել զփեղին սրբութեան ՚ի պղծութիւն
 դարձուցեալ:

¹Սկսան աղաչել և ասել. Տէր Տէր թագաւոր երկնից, և Տէր Աստու– 2
 ած ամենայն արարածոց, սուրբ սրբոց, ամենագոր ամենակալ, հայեաց
 ՚ի ցաւագնութիւնս մեր որ ՚ի ձեռն անօրինին և պղծոյն՝ որ յանդգնու–
 թեամբ հպարտացեալ է: ²Դոն սրեղծեր զամենայն. դու որ զամենայն 2
 ընդունիս հեզութեամբ և արդարութեամբ. արդար՛ ես դու Տէր, և որ
 հպարտութեամբ և ամբարտաւանութեամբ ինչ գործեն՝ դարին զնոսս.
 դո՛ւ որ յառաջ զանօրէնութիւնսն գործէին հսկայս՝ որ յանձանց զօ–
 րութիւն և ՚ի քաջութիւն յուսացեալ էին՝ ջնջեցեր, ամէր ՚ի վերայ նոցա
 զանչափ ջուրցն սաստկութիւն: ³Դո՛ւ որ գործէին զամբարտաւանութիւն 3
 զՍողոմոնացիան՝ յայր յանդիմանութեամբ չարեօքն իրեանց հանդերձ՝
 խայրառակեցեր, ՚ի հոր և ՚ի ծնունբ դարեցեր, և առակ խայրառա–
 կութեան յեփոնց թողեալ: ⁴Դո՛ւ զյանդուզն զբուռն արքայն սաստիկ 4
 զփարաւոն՝ որ արկ ՚ի ծառայութիւն զժողովուրդ քո սուրբ զԻսրայէլ՝
 պէսպէս հարուածովք կշարմբեցեր. ցուցեր զքո զօրութիւն, և ցուցեր
 դու նմա զմեծութիւն զօրութեան քոյ, զի պարտաստեալ զհետ հեծանէր
 ժողովրդեան քոյ բազում զօրօք՝ կառօք և երիվարօք, ընկուզեր զնա
 ՚ի ծով Կարմիր: ⁵Բայց զայնոսիկ որ հաւաքացիին ՚ի քեզ, ՚ի վե– 5
 րայ ամենայն արարածոց զօրացեալս պահեցեր. որք իբրև փեսին
 զգործս ձեռաց քոց, օրհնեցին զքեզ Տէր ամենակալ: Դո՛ւ թագաւոր,
 որ սրեղծեր զանչափ զանքննին զերկինս ամենայն, և ընտրեցեր քեզ
 զբաղաքս զայս, և սրբեցեր զփեղիս զայս յանուն քո քեզ որ աննիւզդ
 ես յամենայնի: ⁶Դո՛ւ ժողովեցեր զսա ՚ի փառս մեծութեան, և ՚ի պա– 6
 փի անուան քոյ. դո՛ւ սիրեցեր զբաճարս զայս, և խոստացար դու
 փանս Իսրայէլի, բան, ինչ դէպք որ հասանիցեն, կամ նեղութիւնք որ
 զայցեն ՚ի վերայ, զալ հասանել յայս փեղի սրբութեան խնդրուածովք,
 լսելի՛ առնել զաղօթս մեր: Արդ հաւաքարիմ է բան քո՛ւ և ճշմարիտ.
⁷Քանզի բազում անգամ յորժամ նեղեցան հարքն մեր՝ օգնեցեր դու նո– 7
 ցա ՚ի խոնարհութեան իրեանց, և փրկեցեր դու զնոսս ՚ի մեծամեծ
 չարեաց: Արդ աւասիկ և մե՛ք սուրբ թագաւոր, վասն մեծամեծ և բա–

13 Ոմանք. Եւ զհետքել յամառութեանն... զնոյն կանս կարարել, գոր յառաջնումն խորհե՛: **14 Ոմանք.** Եւ այնպէս սրէպ սրէպ: *Այլք.* Անհնարին գոչին իմն լինէր:

2. 1 Ոմանք. Նայեաց ՚ի ցանկութիւնս մեր որ ՚ի ձեռս անօրինին... հպարտացեալ էր: **3 Ոմանք.** Եւ ՚ի ծնունբ դարեցար... յեփոնց թողեր: **5 Ոմանք.** Թագաւոր, սրեղծեր զանքննին զեր՛... աննիւզդ ես յամենայնէ: **6 Ոմանք.** Իսրայէլի. բանք ինչ անդէպք որ հասա՛:

զում մեղաց մերոց չարչարեալք, հնազանդեալ ենք ՚ի թշնամեաց մերոց պարտասեալք և փարակուսեալք ՚ի փկարութեան մերում, և յաուրս նեղութեան յայսմիկ. պիղծս հպարտս և ամբարտաւանս սպրդէ հնարել ՚ի ներքս անկանել, թշնամանել զփեղի սրբութեան զանուանի ընդ ա-

8 մենայն երկիր երևեալ փաճար փառաց անուան քոյ: ⁸ Թեպէտ և բնակութիւն քո երկնից երկիւնք են, աներևոյթ անձեռնհաս ձեռին մարդոյ. սակայն վասն զի հաճեցար փառօք քովք ընդ վայելչութիւն Իսրայէլի. սրբեցեր զփեղիս զայս. թեպէտ և յանցաւոր ենք քեզ, մի՛ խնդրեր զվրէժն զայն հեթանոսաց պղծութեամբ. և մի՛ պարծեսցին անօրէնք յիրեանց հպարտութիւնն, և մի՛ ցնծասցեն յամբարտաւանութիւն խօսից իրեանց. խօսիցեն՝ թէ մեք կոխեցաք զփաճարն սրբութեան, զորօ-

9 րինակ կոխիցին խառնակոյս յափակք մեհենից: ⁹ Չնչեա՛ զմեղս մեր, և ցրուեա՛ զամենայն յանցանս մեր, երևեցո՛ գողորմութիւնս քո ըստ ժամանակիս ըստ այսմիկ: Վաղվաղակի ժամանեսցեն մեզ ողորմութիւնք քո. և փո՛ր օրհնութիւն ՚ի բերան կործանելոցս և չարչարելոց. և ա-

10 րա՛ ընդ մեզ խաղաղութիւն: ¹⁰ Իսկ սուրբն որ ՚ի սուրբս բնակեալ է, ամենազօրն ամենակա՛ն Աստուած լուսւ զօրինաւոր զաղօթս խնդրուածոց ժողովրդեանն: Զայն՝ որ արդ ևս հպարտութեամբ ամբարտաւանութեամբ մեծաւ ՚ի վերայ նոցա համարձակ սաստկացեալ էր. հարկանէր զնա սսփի անփի սաստիկ. փանէր և շարժէր զնա իբրև զեղէզն ՚ի հողմոյ, և անդէն զգեպնէր: Եւ նա այնպէս անկեալ դներ անզգայ ընդարմացեալ անմոռն՝ անդամալոյժ լուծեալ յամենայն յօդից. զի սաստիկ և ա-

11 րագ արագ հասանէր ՚ի վերայ նորա դարաստանքն հպարտութեան: ¹¹ Բարեկամքն և որ զնովաւ սպասաւորքն էին, իբրև փեսին թէ այնպէս արագ հասանէր ՚ի վերայ նորա դարաստանն, զահի հարկանէին, թէ զուցէ և ոգիքն սպառիցին. և վաղվաղակի զնա ՚ի ներքուստ արտաքս

12 քարշէին. զարհուրեալք ՚ի սաստիկ հարուածոց անփի: ¹² Իբրև ժամք հարուստ ՚ի վերայ անցին, և առնն միտք յինքն եկին: Սակայն ո՛չ եթէ զղջացաւ ՚ի միտս իւր յե՛ր մեծի պատուհասին, այլ սաստկագոյնս ևս սկսաւ սպառնալ:

13 Նրամայէր չու դարձս առնել: ¹³ Իբրև եկն եհաս յերկիրն Եգիպտա-

9 ցոց. և զգարութիւնն և՛ն քան զևս յանձն իւր աճեցուցանէր, փաճարակից ընկերովքն իրովք՝ մեկնելովք յամենայն իրաւանց. և ո՛չ միայն անթիւ աղտեղութեամբքն չյագեցաւ, և յանչափ յանդգնութիւն հասանէր, զի հայիոյութեամբ զփեղին լնոյր: Զի բազումք ՚ի բարեկամաց անփի իբրև ընդ թագաւորն նայէին՝ և ինքեանք զհետ երթայիւն կամաց նորա:

14 ¹⁴ Գիր առնէր՝ և ՚ի հրապարակս փայր փարածանել, բամբասանս՝ և հայիոյութիւնս: Եւ զարահին շուրջ ՚ի վերայ աշտարակացն արձանս

7 *Ոմանք.* Չարեաց իրեանց, աւասիկ... պարտաստեալք և փկարացեալք... և յաուրս ՚ի նեղութեանս: 8 *Ոմանք.* Նեթանոսաց ըստ պղծութեան. զի մի՛ պարծեսցին... յամբարտաւանութեան խօսից իրեանց, և ասիցեն թէ: 9 *Յօրինակիւն պակասէր.* Ըստ ժամանակիս ըստ այսմիկ: *Ոմանք.* Ժամանեսցեն առ մեզ ո՛: 10 *Ոմանք.* Ի՛ վերայ նոցա. համարձեալ սաստ... սաստիկ հարուածովք փանէր և շարժ... իբրև զեղէզն ՚ի հողմոց: 11 *Ոմանք.* Տեսեալ բարեկամքն... այնպէս երագ հասա՛... և ոգիքն անդէն սպառիցին: 12 *Ոմանք.* Ո՛չ եթէ զղջացաւ ինչ ՚ի միտս իւր... չու դարձի առնել:

հրամայէր կանգնել, և գիր հաստատել, հրաման՝ փայ սաստկութեամբ: Ապա թէ իցէ որ այնր՝ գրցի որ ոչ գոհիցէ. մի՛ իշխել ամեննին մտանել ՚ի փաճար անոր: Եւ զամենայն ազգն Նրէից յաշխարհագիր խառնել, ՚ի կարգս հարկի ծառայութեան օրինի: Եւ որ սակաւ մի խեռեալ ընդդէմ դառնայցեն, պատուհաս մահու ՚ի վերայ նոցա. և զոր ոչն սպանանիցեն, դրոշմեալս հրով նշանատրս որմզդական դիցն փօնի ոնսս ՚ի ձեռն պսակատրս կաքաւեցուցանել: ¹⁵ Այլ զի մի՛ ամենեցուն իբրև զթշնամի 15 երևեսցի, զայս ևս հրամայեաց գրել ՚ի հրովարտակի անդ. ապա թէ իցեն ոմանք ՚ի նոցանէ որ յօժարիցեն զօրէնս արքունի յանձինս իւրեանց ունել, զոսս քաղաքակիցս Աղեքսանդրացոց համարել: ¹⁶ Բազումք¹⁶ ՚ի նոցանէ ծանծաղամիտք, որ յառաջն իսկ գայթի գայթի կային յօրէնսն առաջինս, դիւրաւ փային զանձինս իւրեանց ՚ի ներքս. իբրև մեծ իմն աւնուն փառաց ժառանգել խորհէին, եթէ մտաց թագաւորին հնազանդեսցին: ¹⁷ Բազումք ՚ի նոցանէ պնդեցան հաստատեցան ՚ի սիրտս իւրեանց. և 17 ոչ դրողեցան յօրինացն իւրեանց սրբութեան. արկին առաջի զգանձս իւրեանց՝ փայ փոխանակ անձանց իւրեանց. զի յաներկէնդս զանձինս իւրեանց փրկեսցեն ՚ի գրոյ անփի. և յուսով հաստատեսցին օգնականութիւն զգրանել: Եւ որ մեկնէին ՚ի նոցանէ, խորշէին՝ զարշէին, և գնոսս պիղծս համարէին. որոշէին զպրանէին յօրինացն հայրենի. և յագնուութենէ անփի սրբութեան գնոսս ՚ի բաց մերժեցին:

¹ Իբրև ՚ի վերայ հասանէր անօրէն՝ խորհրդոց նոցա, յայնչափ սրտմտութիւն բարկութեան բրդէր, մինչև հրաման փայր՝ ոչ միայն յԵրուսաղեմացոցն ածել, այլ ընդ ամենայն երկիր ուր բնակեալ իցեն որդիք Ներրայեցոց, հրաման փայր ածել ժողովել կուրել գնոսս, և չարաչար մահու սպանանել զկեանս նոցա յերկր: ² Իբրև այս հրաման դառնութեան սաստիկ ելանէր 2 անօրէն, չար թուէր նոցա նեղութիւն փոփոխելոյ օրինացն քան զմահուն դառնութիւն: ³ Իսկ որդիքն Ներրայեցոց՝ զօրէնս միամտութեամբ ընդ 3 արքային՝ արդար պահէին, և ՚ի Տէր Աստուած իւրեանց հաստատուն կային, և զօրէնսն փոռեալս հաստատուն պահէին. մեկնութիւն առնէին յապստամբացն անօրէնութենէ. վասն այտորիկ շարից յաչաց ելանէին: ⁴ Բայց վասն հաստատութեան գործոյ սպասուն օրինաց՝ առաջի աւնենայն մարդկան փառաւորեալ կային. վասն այտորիկ զարգասիսն բարեաց ազգին՝ այլազգիքն ՚ի համար ոչ բերէին: Բայց զպաշտօնն և զօրէնս կերակրոցն ՚ի հակառակութիւն ապստամբութեան փանէին՝ աւսէին. Առ հասարակ արքայի և զօրացն արքունի թշնամի՛ է ազգս այս: Եւ այսպիսի բանիւք հայհոյութեան վնաս արքունի և պատուհաս մեծ ՚ի վերայ հասուցեալ դնէին: ⁵ Իսկ որ ՚ի քաղաքի անդ հեթանոսք էին, իբրև 5 փեսին զյանկարծակի խռովութիւն մարդկանն, և զայնչափ հալածանսն

14 Ոմանք. Եւ ՚ի գիր հաստատել... իցէ որ այն գրցի որ... ոստս ՚ի ձեռս պա՛:

15 Ոմանք. Յանձինս իւրեանց ցուցանել: **16 Ոմանք.** Որ յառաջ իսկ գայթն ՚ի գայթին

կային... իբրև մեծի իմն անուն: **17 Ոմանք.** Զի աներկիւղ զանձինս... յօրինացն

հայրենեաց. յագնութեանէ... ՚ի բաց մերժէին: **3. 1 Ոմանք.** Մինչ հրաման փայր ոչ

միայն ՚ի վերայ Երուսաղեմացոցն ածել զբարկութիւն. այլ ընդ ամենայն... և չարաչար

մահուամբ սպառել զկեանս: **2 Ոսկան.** Ելանէր յանօրինէն: **3 Ոմանք.** Առնէին

յապստամբ անօրէնութենէ: **4 Ոմանք.** Եւ զօրէնսն կերակրոյն:

6 յանկարծակի հասեալ 'ի վերայ, օգնել ինչ ոչ կարէին, և ոչ ընդդէմ դառնալ հրամանացն արքունի: ⁶ Բայց սակայն արգահարէին մխիթարէին քաջալերէին՝ և խնդրէին անցուցանել վաղվաղակի գժամն բարկութեան, և ասէին. Ոչ թողու Տէր Աստուած իրեանց զայդպիսի գունդ փարապարպուց կորուսանել: Եւ որ այլ ոք բարեկամք և մերձաւորք՝ և վաճառակիցք էին, լռելեայն ուխտ դնէին օգնական լինել՝ որչափ

7 ձեռնհաս լինէին: ⁷ Բայց անօրէնն այնչափ համբաժեալ էր 'ի հպարտութիւնն առ ժամանակ անդր, և ամենին ոչ հայէր 'ի զօրութիւն մեծին Աստուծոյ. բայց այսպէս ամէր զմտալ՝ թէ մշտնջեան իցէ իւրոց խորհրդոցն իշխանութիւն: Արդ՝ հրովարտակս առնէր ընդ ամենայն

8 աշխարհ՝ օրինակ զայս: ⁸ Արքայ Անտիոքոս՝ կողմանցդ Եգիպտացոց 'ի փրէյիս փրէյիս, առ սպարապետս, և առ զօրավարս, և առ զօրս՝ ողջոյն. ողջ լիջիք. և ես ինձէն իսկ ողջ եմ ամենայն իրօք, զօրօք,

9 փրտութեան օրինօք: ⁹ Ձեր ինքնին լուեալ իցէ վասն առնուծիոյ ճանապարհին, որպիսի՞ գնդաւ մտի ես դիցն օգնականութեամբ 'ի ճանապարհին. ոչ զօրութեան բռնութեամբ, ոչ 'ի փեղ նիզակաց, ոչ 'ի հասարակինդ բռնութիւն աղեղանց. այլ հեզութեամբ և խոնարհութեամբ, մարդասէր խորհրդովք, իբրև դայեկաբար սնուցանել զամենայն կողմանս Ստորին Աստուծոց և Տաճկաստանի. ընդ ամենայնի ամենայն բարեալ եղէ. ¹⁰ մեծապարի մեծապարզև արարաք զամենայն կողմանս քաղաքացն: Եկաք իջաք և 'ի քաղաքն Երուսաղէմացոց, եկաք կամեցաք մտանել 'ի փաճարն 'ի չարագործաց վայր անդր, որ ոչ

11 կամէին կասել երբէք 'ի խորամանկութենէ չարեաց իրեանց: ¹¹ Նոքա վեր 'ի վերոյ բանիւք խնդացի՞ն զմեր 'ի նոսա հասանել, բայց արդեամբք խորամանկեցին չմերձենալ 'ի մեզ. և ոչ զմեզ 'ի փաճար անդր մերձեցուցին, և ոչ զերևելի դահամունս պարարագաց մերոց 'ի փաճար անդր իրեանց ընկալան, 'ի հպարտութիւն ամբարտաւանութեան յեցեալ, յայն որ 'ի հնոց ժամանակաց հետէ ունէին, արգելին զմեզ 'ի ներքս մտանելոյ: Կարօտացան պակասեցան 'ի մերմէ բարեաց մարդասէր զօրութենէ՝ զոր ունիմք առ ամենայն մարդիկ: ¹² Եւ զիրեանց զանհնարին մտացն թշնամութիւն զոր ունէին ընդ մեզ, յայտնապէս կամեցան ցուցանել. իբրև միայն 'ի մէջ ամենայն ազգաց կամեցան կնճանալ ելանել փրիել թագաւորել հպարտանալ՝ ամբարտաւանել յողն

13 կալ, բարձրապարանոց երևել 'ի վերայ երախտաւորաց իրեանց: ¹³ Մեր իբրև կամեցաք ըստ նոցա անմտութեանն զմեր միտս զնստուցանել, մեծաւ յաղթութեամբ դարձաք անտի 'ի կողմանս երկրի՞ն Եգիպտացոց: Զամենայն ազգս և զազինս մարդասէր հեզութեամբ խնամով՝ որ-

5 Ունակք. Եւ զայսչափ հալածանս յան՝: **6 Ունակք.** Եւ այլ ոք որ բարեկամք: **7 Ունակք.** Այնչափ բարձրացեալ էր 'ի հպարտութեան... այսպէս ամէր նա զմտալ... ընդ ամենայն աշխարհս զօրինակ զայս: **Ոսկան.** Եթէ մշտնջեանական իցէ իւրոց: **8 Ունակք.** Արքայ Անտիոքոսէ: **9 Ունակք.** Դիցն օգնականութեամբ զայն ճանապարհ խորհեցայ, ոչ զօրութեամբ բռնութեամբ, և ոչ: **10 Յօրինակին պակասէր.** Իջաք և 'ի քաղաքն: **Ունակք.** Մտանել 'ի փաճար անդր, 'ի չա՛... որ ոչ երբէք կամին կասել: **11 Ունակք.** 'Ի մարդասէր զօրութենէ: **12 Ունակք.** Կնճանալ. զեզանել փրիել... յողնկալ. բարձ՛:

պէս պահիր պապշահն էր օրինի մերում նուաճեցաք: ¹⁴ Եւ զազգաբոհմն 14
նոցա առանց ո՛րսա ՚ի մրի ունելոյ, վասն բազմապարիկ յանդգնութեանն
և ժպրհութեանն նոցա. սակայն հրամայեցաք Աղէքսանդրացոց քաղաքակից
արժանիս առնել ՚ի համարի: ¹⁵ Նոքա ևս վապթար յեքսամիս խորհրդովք՝¹⁵
և րնկակից խորամանգութեամբք զայն բարիս յանձանց մերժեցին: Եւ
քանզի հանապազ զմիսս իրեանց ՚ի չարին հաւանութեան ունէին, ոչ
միայն ՚ի բաց մերժեցին զերևելի պապի մեծարանաց ընկերութեանն.
այլ զարշին և անարգեն, և պիղծ համարին բանիք և լռութեամբ: Եւ
զայն ևս սակաւս որ ՚ի մեզ գթով նուաճեցան, խոտեն և անարգեն, և
անկեաց կեանս շտապ րագնապաւ ՚ի վերայ հասուցանեն. կարճ ՚ի
կարճոյ վաղվաղակի՝ կործանումն իրաց նոցա խոստանան ցուցանել:
¹⁶ Յայսմ ամենայնէ հասարպեցաք նոցա ընդ մեզ թշնամութիւն. և ¹⁶
խորհուրդս ՚ի մրի եղաք, եթէ գուցէ առ այնպիսի խորամանգ բարոյիք
նոցա յանկարծակի խռովութիւն ինչ ՚ի մեր վերայ հասանիցէ. և նոքա
ըստ իրեանց անօրէնութեան զթիկունս հանտ առնիցեն, մարնտու ՚ի
ներքուստ արտաքս առ թշնամիս անդր գրանիցեն: Նրաման րուաք՝
վաղվաղակի իբրև ՚ի ձեռն առնուցուք զայդ մեր առ ձե՛զ հրովարակս.
զմոլեկան չարագործոյ կնաւ և մանկամբք հանդերձ մեծաւ թշնամանօք
և աշխարհութեամբ, ուրիք ձեռօք պարանցօք կապելովք, շուքանա-
կի պապեալ պաշարեալ պահապանօք, ահագին պապուհասիւք առ մե՛զ
արձակել: ¹⁷ Զի իբրև նոքա՝ խորամանգ ըստ անօրէն չարագործութեանն ¹⁷
պապի՛ժ և պապուհաս ըստ իրեանց արժանի գործոցն կրեսցեն. խաղաղագոյն
և դիրին մերոց իրաց կազմած հասարպութեամբ պապրասպեսցի: Ա-
պա թէ գրցի՝ որ թաքուցէ որ ՚ի նոցանէ այդ մի՝ կամ կին մի, կամ րոյս
մանուկ մի՝ յանցեալ ծերութենէ մինչև ՚ի դիեցիկն ՚ի գրկի, չարաչար
րանջանօք պապուհասո՛ւ մահու զնա րոհմաւ հարցեն: ¹⁸ Ապա թէ որ ¹⁸
գրցի, որ զօղեալն թաքուցեալն գուշակեսցէ, ինչքն և սրացուածքն
գուշակելեացն լիցին, և յարքունի զանձէ նմա պարզև լիցի, և ազա-
րութեան պսակաւ պապուեալ ՚ի հրապարակս եկեսցէ կոչեցեալ: ¹⁹ Եւ ¹⁹
ամենայն րեղի՝ ուր երևեսցի ՚ի նմա՝ ՚ի նոցանէ որ դօղեալ և թա-
քուցեալ, աւեր հրձիգ և անապատ լիցի. և ամենայն ազգի մարդկան
յամենայն պէքս՝ անպէք կացցէ մինչև յախրեանս ժամանակաց:

¹ Եւ հրովարտակն՝ արքունի օրինակ զայս գրեցաւ: Բայց ընդ ա- ⁴
մենայն րեղիս ուր և հասաներ հրաման հրովարտակին, զաւառակոյր
քաղաքաժողով ուրախութիւն լինէր հեթանոսացն, մեծաւ ցնծութեամբ
և ուրախութեամբ, զառագաստեալ խորամանգ նենգութեամբ զոխութիւն
խորհրդոցն զաղրնեաց՝ յայրնութեամբ համարձակութեամբ զթշնամութիւն
ցուցանէին: ² Եւ քաջացն սո՛ւզ անհնարին՝ և զերարբօսրալից գոչմամբ ²

¹³ *Ոմանք.* Ըստ նոցա անզգամութեան զմեր միսս... պապշահն էր ՚ի մերում նուա՛:

¹⁵ *Ոմանք.* Յեքսամիս խորհրդով և րն՛... ՚ի կործանումն իրաց նոցա խոստանան անցուցանել:

¹⁶ *Ոմանք.* Եւ խորհուրդ ևս ՚ի մրի եղաք. թէ գուցէ առ այսպիսիս... և ձեռօք և պարանցօք... պաշարեալ պահպանօք:

¹⁷ *Ոմանք.* Տանջանօք պապուհասաւ. *կա՛ւ* պապուհասի. *և ոմանք.* պապուհաս մահու զնա: ¹⁸ *Ոմանք.* Թագուցեալն գուշակել:

¹⁹ *Բազումք.* Եւ ամենայն րեղի որ երևեսցի:

^{4.} *1 Յօրինակին պակասէր.* Եւ հրովարտակն *արքունի* օրինակ զայս:

- եռանդն ՚ի վեր հասեալ զսիրտս ճմլէր: Յանկարծակի հրամանն դառնութեան որ ՚ի սարակումն զամենեսեան առ հասարակ հրաւիրէր:
- 3 ³Քանզի զի՛նչ օրէնք կամ քաղաք, կամ բնան ամենևին տեղի բնակեալ մարդկամբ, կամ ո՞ր անցք փողոցաց ընդ ամենայն քաղաքս, որ ոչ
- 4 գուժի աղաղակաւ կոծով ՚ի վերայ նոցա չէին լցեալ ճշելով: ⁴Ձի այսպէս մեծաւ սաստիւ դառնութեամբ, և անողորմ հրամանաւ զագգն ընդրեալ ՚ի քաղաքաց քաղաքաց ժողովեալ յուղարկէին ՚ի ձեռն զօրավարաց զաւառացն, զի արտաքոյ բնակութեան ՚ի փար պայման հրամանին փարապարտուց մեռանել: Եւ այնչափ աղէր փարակուսի էր ՚ի վերայ անհնարին վշտացն, մինչև սիրտն յիսակալ և ակն նախանձալից՝ վասն հաւասար գթոյն յայն ողորմ տեսիլ չարչարանաց մարդկանն, արտասուք քամէին: Ջի յանկարծակի զթշուառութեան ճանապարհօքն՝ ⁵զի երթային փանէին զբազմութիւն ձերակոյր պլեացն հնացելոց, հիւանդաբայլ ոտիւք փարակուսեալ րկարութեամբ ՚ի հնութեան ժամանակի: Իսկ որ անդ ևս նորոգ ամուսնութիւնք ՚ի միմեանս հասեալ թերալից ուրախութեամբ նորասէր առագաստիցն, չարաչար գուժի մերկացեալք, ⁶ուղղոյ լինէին: ⁶Եւ ամբաժածուկ քօղածիգ ծնկասէր հարսունք, վարսս մերկացեալ՝ զոյժ առեալ՝ զիւղաթուրմ ցցունսն յանդգնեալ հոլանեալ՝ հող ՚ի գլուխ փանէին: Փոխանակ երգոցն ուրախութեան ձայնակից ընկերօք, անընդէլ աշխատութեան փառապանօք, հերարձակ ցրեալք՝ և կապեալք ընդ հրապարակսն, մինչ ՚ի նաւացն նաւահանգիստսն բռնութեամբ քարշեալք երթային: ⁷Եւ նոցին ամուսինքն՝ փոռն ընդ անձն փոխանակ երկիտասարդութեան ցնծութեանն՝ ձեռակապօք խառնանձիգ ՚ի մըընչին լալոյ վասն հասեալ ժամանակին, անդէն առ ոտս իւրեանց ⁸զօրհաս մահուն՝ դէմ յանդիման առ ՚ի դժոխս նկարէին: ⁸Եւ այսպէս զամենեսին իբրև զգազանս ինչ ՚ի վայրէ երկաթականցս ածեալ, ընդ խելս նաւաց զպարանոցս կապէին՝ և նովին շղթայիւք բևեռէին: Կիտոցն զտրիցն և զձեռաց կապելոց՝ առեալ՝ ընդ վերնակողմն փախարակամած նախն բևեռէին: Յամենայն կողմանց թմբբեալք և յիմարեալք, զի անձին ինչ հրամայել յերթալ նաւացն նենգութեամբ ինչ մի՛ կարասցեն:
- 9 ⁹Իբրև այնպէս զամենեսին զնոսա ՚ի նաւ անդր՝ ամացեալ փանէին. և ընդ հողմոյն աջողել ըստ հրամանի թագաւորին ՚ի տեղի հասուցանէին: Նրաման ետուն արտաքոյ քաղաքին յասպարիսի անդ՝ յընդարձակ տեղոց յաշխարհակոյր վայրի վասն խայտառակութեան ազգին. զի ամենեցուն համարձակ իցէ տեսանել որ յայսկոյս յայնկոյս շահարակէին. ¹⁰զառաջին քինու վրէժն զամենեցունց ընդ այն հանէին: ¹⁰Իբրև այս ա-

2 *Ոմանք.* Եռանդն ՚ի վերայ հասեալ: 3 *Ոմանք.* Կամ բնակութիւն բնաւ տեղի մարդկան, կամ ո՞ր անցք: 4 *Ոմանք յաւերտածով.* Ջի այնպէս մեծաւ սաստիկ դառ՝... ՚ի ձեռն զօրավարաց քաղաքացն և զաւառաց... գթոյն յանողորմ տեսիլ չարչարանաց մարդկան արտասուօք քամէին, զյանկարծա՛: *Ի լուս՛.* Ի՛ փալ պայման հրա՛. *համանձայն բազմաց ՚ի բնաք՛:* 5 *Բազումք.* Ուղոյ լինէին: 6 *Ոմանք.* Վարսս մերկացուցեալ... մինչև ՚ի նաւացն նաւա՛: *Ոսկան.* Ջիւղաթորմ ցցունսն: 7 *Ոմանք.* Եւ նոցուն ամուսինքն... ձեռակապօք խառնանձիգ... առ ՚ի գլուխս նկարէին: *Ի լուս՛.* Առ ՚ի դժոխս նկարէին. *համանձայն ոմանց ՚ի բնաք՛:* 8 *Ոմանք.* Թմբբեալք անձին ինչ հրամայել երթալ նաւացն նենգութեամբ ինչ մի՛ արասցեն: 9 *Ոմանք.* Ի՛ նաւ անդր ամրացեալ փա՛... որ յայնկոյս յայնկոյս շահարակեն, զի զառաջին քինու:

մենայն լինէր. դարձեալ լո՛ւ լինէր, թէ ազգակիցքն գաղտուկ ելանեն արքայատուաց կցո՛րդ լինել, վասն յանկարծակի թշուառութեանն ՚ի վերայ ազգին հասելոյ: Իբրև այն ա՛զգ լինէր՝ ՚ի սրտմտութիւն բարկութեան բողբէ թագաւորն. հրաման փայր և այնոցիկ որ ՚ի ներքս ՚ի քաղաքի անդ էին՝ ածել խառնել ընդ նոսա, և առ հասարակ ՚ի նմին պարտի պարտուհասի արժանի մահո՛ւ առնել զամենեսեան. և ընդ միով աշխարհամար գրովն զազգաբոհմն ամենայն յանուանէ գրել:

¹¹ Զի առ յառաջ սակաւ մի յայտնելոյ գործոցն վասն սրբացաւորութեան 11 պաշտամանն պարտուիրեալ էր, սաստի՛կ պարտուհասիք մեծամեծ փանջանօք ՚ի միում ժամանակի արագ արա՛գ կորուսանել: ¹² Եւ նոցա գիր համարոյն 12 սյսպէս դառնութեան սաստիկ հրամանին սրբացաւորութեան պնդապէս յարևելից մինչև ՚ի մուրս արևու անվախճան կապարած յաւորս քառասուն ձգարէր: ¹³ Առաւել մեծապէս քան զօրէն հանապազորդ՝ թա՛ 13 գաւորն լի՛ ցնծութեամբ հրամա՛ն փայր՝ մեծի փաճարին կոչնականս նուիրել յամենայն մեծամեծաց. մոլորեալ մութք ՚ի ճշմարտութենէ, աւնօրէն պիղծ բերանովն զանշրջունչ զանձայն զանմոռնչ կուռսն՝ յարգէր գովէր. և յօրինաւոր սրբութիւնսն խօսէր որ ինչ ո՛չ էր արժան: ¹⁴ Եւ յետ 14 ժամանակեալ ժամադիր ժամուն, եկին մարտոցին աշխարհահամար դպիրքն զգիրն առաջի թագաւորին. սկսան պաղապրել, և անհնար համարեցան առնել գիր զաշխարհամար Նրէիցն. ասէ. Ո՛չ յաղթեմք վասն անչա՛րի բազմութեանն. զի բազում այն են ասէ, որ ցան անսր անդ ընդ աշխարհ անհամար մնացեալ են արքայքոյ այդո գրոյ անհամար կան. և որ ՚ի փեղիս փեղիս՝ յապարանս ապարանս ՚ի կողմանս երկրին Եգիպտացոց անհամար կան: ¹⁵ Իբրև զայն լսէր թագաւորն, պարտուհասակո՛ծ 15 առնէր զդպիրսն իբրև զկաշառաբեկս, իբրև զայն ինչ խելս մենքենայից խառնեալ՝ զի արբեցուցանել մարթասցեն նոքա զնոսա: ¹⁶ Նոքա՛ հասարապէ՛ին և ասէին, յայտ յանդիման ցուցանէին զբարսէսն պակասեալ, և զգրիչան մաշեալս: Եւ այս ամենայն լինէր վասն օգնականութեան Բարձրելոյն, որ ցուցանէր զգթութիւն ինսանոց ՚ի վերայ Եբրայեցոցն:

¹ Յայնմ ժամանակի կոչէր նա զՆերմոն փղապետ, մեծան սաստկու՛ 5 թեամբ վառել զփիղոսն ՚ի վաղիւ անդր. զի առանց յապաղելոյ պարաստեցէ զինեզէնս խնկալիցս՝ զայրացեալս կնդրկա՛ զազանացեալս անապակա, ՚ի հրապարակ ածել՝ թուով իբրև ելթն հարիւր. ածել պարաստել ահագին պարտուհաս ազգին Եբրայեցոց: ² Եւ թագաւորն զայս հրա՛ 2 ման փայր փղապետին, և ինքն յորախութիւն դառնայր՝ բազում զօրօք մեծամեծ աւագանով, որ առաւել ևս թշնամութեամբ էին ընդ ազգին

10 *Ունակք.* Ելանէին արքայատակցորդ լինել... արժանի առնել: *Ք լու՛.* Աշխարհահամար գր՛: **11** *Ունակք.* Զի առ սակաւ մի յառաջ յայտնելոյ գործոյն վասն սրբացաւորութեան: **12** *Ունակք.* Յարևելից մինչև յարևմուտս: **13** *Ոսկան.* Զանշրջունչ զանձայն: **14** *Ունակք.* Եւ յետ սակաւ ժամադիր ժամու... աշխարհամար... զի բազում են ասէ որ ցրուեցան ասք անդ: *Ք լու՛.* Սկսան պարսել, և անհնար հա՛. *մանսնայն ունակց ՚ի բնասք՛:* **15** *Ունակք.* Պարտուհասակո՛ծ արձակէր զղպ՛... խելս մեքենայիցն խառնել: **16** *Ունակք.* Եւ յայտ յանդիման ցու՛: **5.1** *Ունակք.* Զայրացուցեալս կնդրկա, զազանացուցեալս անապա՛... ածեալ թուով... յահագին պարսո՛:

- 3 Եբրայեցոց քան զթագաւորն: ³Իսկ փղապետն իբրև լուան զհրամանն սասարկութեամբ՝ կարարէր, ՚ի ժամ անդ զփիղան պարրասարէր. և այլ սպասաւորքն ելանէին կապէին գրառապելոցն զոտս և զձեռս, և զայլ պահ զիշերապահ շուրջ զնոքօք զգուշութեամբ բիրազգի ածէին. ընդ միտս իրեանց համարեալ, ընդ այցն ընդ առաւօտն վախճան սաբակման
- 4 ածեալ ՚ի վերայ ազգին տեսանէին: ⁴Իսկ Նրէայքն յամենայն կողմանց զանձինս իրեանց անգօր և առանց օգնականութեան գէշ անկեալ հեթանոսացն համարէին. զամենակալն Աստուած, և զամենայն զօրութեանց զօրացուցիչ զողորմածն Աստուած՝ անդադար բարբառով արտասուօք կարդային: Անկեալ առ հասարակ աղաչէին՝ դարձուցանել շրջել զխորհուրդն անօրէնութեան. մեծապէս յայրմութեամբ անցուցանել զօրհասն, որ
- 5 անդէն մօտաշուտ զտրիւք զձեռօք պարեալ է: ⁵Փղապետն զանողորմ զազանսն՝ զհնգեզնս ինկալիցս զայրացուցեալ ընդ առաւօտն ՚ի դուռն թագաւորին հասուցանէր: ⁶Իսկ այն որ յախտենից ժամանակաց գեղեցիկ արարածք, բարոնք բաժին տունջեան և զիշերոյ վիճակ ելեալ յերկնաւոր ՚ի պարգևատու յառաքաձեռնն Աստուծոյ, ելանէր պարգև մասն մի քնոյ՝ զոր առաքէր ՚ի վերայ թագաւորին. և անդէն թանձր և խորին, և քաղցր և անոյշ քնով ՚ի զօրութիւն Տեառն կապէր զթագաւորն, և զնա յանշարժ խորհրդոցն անտի խաբեալ վրիպեալ կացուցանէր:
- 7 ⁷Անդ որդիք Եբրայեցոցն՝ զժամանակեալ զմահաբեր զօրհասի՝ ժամանակն զանցուցեալ, զտուրքն զերկնաւորն Աստուած օրհնէին: Եւ դարձեալ անկեալ ՚ի վերայ երեսաց իրեանց՝ աղաչէին կարարել զպարգևն ՚ի մեծագօր բազկէ անտի, ՚ի մէջ հպարտացեալ հեթանոսացն երևեցուցանել:
- 8 ⁸Իբրև ընդ մէջ լինէր ժամ փաններորդ. և սպաս փաճարին ամենայն պարրասարեալ էր, և կոչնականքն յիրաքանչիւր ՚ի չափս յօրինեալ կային. յանկարծակի խթեաց աճդ արար, մերձ յանցանել լինել ժամ ուրախութեան փաճարին: Զայն ժամ զուրախութեան զմտաւ ածէր թագաւորն, և անդէն բազմեալ վաղվաղակի հրամայէր զկոչնականսն ՚ի ներքս կոչել, սպան առնել փաճարին բարձիցն պարրաստութեան, զայր այր
- 9 յիրաքանչիւր գահ հրամայէր մատուցանել. ⁹ի ձեռն առեալ զուրախութիւն իւրախունս առնէր փաճարին, զանագան ժամուն ընդ ուրախութիւն զուարթութեան անցուցանել: Իբրև յերկարագոյն նուագօք զբանիւք անկանէին. կոչեաց զփղապետն ահեղ սասարկութեամբ դառնապէս պարուհասէր. ընդէի կամ զմէ՞ զժամադիր սասարիկ հրամանի զօրահասաւ՝ անցեալ Նրէայքն,
- 10 և զայս օր կեցեալ գրանէին: ¹⁰Նա՛ կայր ցուցանէր նմա զհրամանն արքունի՝ զիշերախառն կարարեալ. և նոքին կոչնականքն վկայէին բանիցն փղապետին: Ապա թագաւորն զդառնութիւն զազանութեանն ցածուցանէր՝ և ասէ. Երթ դու քեզ՝ զայս օր քնոյ շնորհ կալցին նոքա:

2 Ոմանք յակնուն. Բագում զօրօք բարեկամօք մեծամեծ: **3 Ոմանք.** Իսկ փղապետն իբրև առնոյր զհրա՛... և ՚ի ժամ անդր զփիղան... ՚ի միտս իրեանց հա՛... ածել ՚ի վերայ: **4 Ի լուս՝.** Որ անդէն մօտաշուտ զտրիւք. *համաձայն ոմանց ՚ի քնար՝:* **6 Ոմանք.** Եւ զիշերոյ վիճակեալ յերկնաւոր... ելանէր պարգև մի մասն քն՝: *Ոսկան.* Թանձր և խորխորին և: **7 Ոմանք.** Զժամակալ զմահաբեր զօր՞: **8 Ոմանք.** Եւ անդրէն բազմեալ: **9 Ոմանք.** Յերկարագոյն նուագքն... կոչեցեալ զփղապետն... և զայս օր կեցեալ գրանին: *Ուր Ոսկան.* և այսօր կէ՛:

Բայց անվրէպ զվաղի օրն պարբաստեսցիր ՚ի նմին գազանութեան զփիղոսն ՚ի վերայ անօրէն ազգին Տրէից սաբակման հասուցանելոյ: ¹¹ Իբրև զայն ասէր թագաւորն. և ամենեքին լի՛ ուրախութեամբ ընդ մի 11 բերան զհրամանն զովէին, յիրաքանցիր վանս ՚ի միմեանց բաժանեալք, վասն անագան ժամուն մեկնէին. և սակայն այնչափ ո՛չ քային քնոյ զանձինս, որչափ զգիշերն ամենայն զմտաւ ածէին մենքենայել զինչ նոր նոր չարչարանս ՚ի վերայ քառապելոցն հասուցանել մարթասցեն: ¹² Այն ինչ հաւ խօսեցաւ, կանուխ ընդ առաւօտն գազանացուցեալ՝ վառեալ ² զգազանսն ՚ի գինի և ՚ի խունկ, ածեալ պարբաստէր. և ինքն իջեալ ՚ի մեծի սրահի անդ ճնմ առեալ շրջէր: Իսկ որ ՚ի քաղաքի անդ էին, առհասարակ ելեալ հեղեալ՝ եկեալ ժողովեալ էին. դէք ակն ունէին թշուառութեան քտելանն, որ ընդ այգն ընդ առաւօտն ՚ի վերայ Տրէից սպառնացեալ պահէր: ¹³ Եւ Տրեայքն ժամ ՚ի ժամ անցեալ զօրհասան, 13 բազում արքօտը՝ պահոց պնդութեան ՚ի ձայն ողորմ ողբոց, զձեռս յերկինս բարձեալ՝ զմե՛ծ զամենագօրն Աստուած աղաչէին, միսանգամ այցելո՛ւ լինել փրկել զնոսա յանհնարին յօրհասէն: ¹⁴ Չև՛ լինէր արեզական ⁴ ճառագայթիցն յաշխարհ սփռեալ, և թագաւորն յարուցեալ դէք ակն ունէր մեծամեծացն. հասեալ ՚ի դուռն փղապետին, աչօք ցուցանել զպարբաստութիւն փղացն, որպէս վառեալ պարբաստեալ ՚ի դուռն հասեալ էր. ¹⁵ թագաւորն շնորհակալ լինէր. զարմացեալ էր ընդ պարբաստութիւնն: Դարձեալ միսանգամ անդրէն զառածանէր, զի՞նչ իբք իցեն վասն անօրէն ճեպոյն. դարձեալ զմիտս դարձուցանէր, պարտուհան ՚ի վերայ փղապետին կապէր, թէ որ ինչ հրաման քուեալ էր, զայն ո՛չ վաղվադակի ՚ի գլուխ հանեալ ցուցանէր: ¹⁶ Եւ այս ամենայն լինէր ՚ի հրամանէ 16 Տեառն ամենակալի, զանհնարին զօրհասին պնդութեան խորհուրդսն յապուշ դարձուցանէր: Արդ մարուցեալ փղապետն զմեծամեծս յաւազանոյն ՚ի վկայութիւն քանէր. որպէս կանխաւ փիղքն վառեալ և զօրքն պարբաստեալ, զհրամանն արքունի հաստատուն ՚ի գլուխ կարարեալ ցուցանէր: ¹⁷ Դար–17 ձեալ յայնմ ժամանակի թագաւորն լնոյր մեծաւ բարկութեամբ վասն մեծութեանց գթոյն Աստուծոյ, զի կամէր ցրուել զխորհուրդս նորա: Որ անդէն իսկ մեծաւ բարկութեամբ՝ սաստիկ պարտուհասիւք հայեցաւ ընդ փղապետն: Սկսաւ խօսել՝ և ասէ. ¹⁸ Որ միանգամ հարք և մարք և որդիք 18 ՚ի քտանել իսկ եկեալ իցեն, գրեսցի կոր արկանել զազանացն. և զքեզ ընդ նոսա փոխանակ անմեղացոյ այրոցիկ, որ իսկզբանէ՛ նախնեաց մինչև ՚ի նախնիս անարար զարդարութիւն և զհաւարս՝ մեզ պահեալ է Եբրայեցոցոյ այրոցիկ: Եւ եթէ ո՛չ վասն դայեկապոհմ միասնունդ սիրոյն էր, զքաղցր արևոյ յաջանցոյ հապանէի, և զքեզ նենգաւոր չարագործ ՚ի միջոյ պակաս առնէի: ¹⁹ Փղապետն այսպէս յանկարծ ժա– 19

10 Ոմանք. Եւ ասէր. Երթ դու... զվաղուի օրն պարբաստէ: **11 Ոմանք.** Իբրև զայս ասէր... ուրախութեամբ իբրև ընդ մի բե՛... իրաքանցիր ՚ի միմեանց բա՛: **12 Ոմանք.** Այն ինչ հաւ խօսէր... ածեալ պարբաստէր... ՚ի մեծ սրահի... իսկ որ ՚ի քաղաքին զօրքն էին, առ հասարակ եկեալ հեղեալ: **14 Ոմանք.** Յաշխարհ սփռել... փղապետն, աչօք ցուցանէր զպարբ: **16 Ոմանք.** Ի մեծամեծ յաւազանին ՚ի վկայութիւն ածէր: **17 Ոմանք.** Զի կամէր ցրել զխոր: **18 Ոմանք.** Կամ որդիք... գրեսցի կորուսանել զազա՛... փոխանակ մեղացոյ այրոցիկ... և զհաւար պահեալ է առ մեզ Տերբ՛:

- մանակի յեղեռնաւոր պապուհասէն մագապուր ելանէր. և յառաջին զուարթութենէ անփի զիջեալ փրփմագոյն երեսօք այր զարամբ զինքն 'ի միջոյ՛ անփի 'ի բաց մերժէր. և բարեկամքն իւրաքանչիւր զուխ 'ի վայր արկեալ, զամբոխն ժողովեալ յիւրաքանչիւր պէսս հրաման փուեալ ցրուէին: ²⁰ Որդիքն Եբրայեցոց իբրև լուան զթագաւորին. զերևելին զՏէր Ասպուած, զթագաւորն թագաւորաց օրինել սկսան. առաւել իբրև զայն օգնութիւն ևս 'ի վերայ անձանց իւրեանց գրին: Եւ անդէն վաղվաղակի թագաւորն հրաման փայր կոչնականացն յուրախութիւն դառնալ: ²¹ Կոչեաց զփղապետն դարձեալ մեծան պապուհասի, սկսաւ խօսել ընդ նմա և ասէ. Քանիցս անգամ քեզ վասն նոցա, այ՛ թշուառ՝ պապուէր փուեալ է, վառել կազմել պապրասսել զփիղոսն. գոնէ արդ՝ առ վաղի պապրասսելսցես յեղեռնաւոր թշուառական ազգին Նրէիցն:
- ²² Իբրև զայն լսէին բազմականքն ամենայն առաւել զարմանային ընդ յեղյեղուկ միսս թագաւորին: Եւ ասեն. Յեհիբ է այդ արքայ, ցեհիբ 'ի միսս քո փորձես զմեզ. այդ՝ երիցս անգամ հրամայեալ է սափակել զագգո ժպիրի. և դարձեալ միսանգամ զքոյին հրաման անդրէն եղծանես: Զիսիդ վասն այսորիկ և քաղաքս ամենայն 'ի ժողովս իւրեանց առաւել վշտացեալ են քան զայն չարագործս: ²³ Զայսմանէ ամենայնի վրիպակ արքայն լի՛ եղեալ յիմարութեամբ 'ի վարանս մտնանէր. և յայն ինչ ոչ հայեր՝ որ յերկնից այցելութիւն եր 'ի վերայ Նեբրայեցոց: Դարձեալ սաստկութեամբ երդնոյր զերդումն անկապար, ասէ. Առանց իրիք յերկուանայոյ՛ զնոսա 'ի դժոխս յուղարկեցից առաթնոր կոխեալս անհնարին զագանացն. զօրաժողով լինել առ հասարակ 'ի վերայ Նրեասփանի, զփայտակերտն հրով դարել, և զկաւակերտն ջուրք լուանալ. 'ի գերութեան վարել առ հասարակ, զինչս և զսփացուածս, և զոր ինչ կայ 'ի նմա: Եւ զայն պահեստ 'ի մենջ գրաճարն նոցա հրձիգ առնել, և գնա փուն զոհից զամենայն աուրս ժամանակաց կացուցանել: ²⁴ Յայնմ ժամանակի հաստատութեամբ բանս լուեալ կոչնականքն, և բարեկամք փոհմային սիրելիք, հաստատութեամբ զբանն լուեալ՝ զուարճացեալ գնային. հրաման փային զօրացն՝ յամուր վայրի արգելեալս, շուրջ գիշերապահս և իւրամապահս կացուցանել: ²⁵ Իսկ փղապետն յանհնարին մոլութիւն զգագանսն վառեալ պապրասսալէր. խնգեալ զինով կնդրկախառն յահեղ պապրաստութիւնն վառէր զդիւագին զագանսն առ վաղի անդր, անթիւ գէշ անկեալ հասեալ յասպարիսի անդ: Արդ՝ եկն եմուր 'ի սրահ անդր, սրիպէր փագնապաւ զթագաւորն 'ի կոտորումն կապեալ ժողովրդեան: ²⁶ Յայնմ ժամանակի ամենայն զօրքն՝ անհնարին զագանօքն

19 Ուկան. Մագապուրծ ելանէր: *Ունսնք.* 'Ի զուարթութենէ անփի զիջեալ փրփմագին երեսօք այր ընդ արամբ: *Ուր օրինակ մի.* այլ զարամբ զինքն: **21 Ունսնք.** Սկսաւ խօսել ընդ նա... այ՛ թշուառական, պապուհիւրեալ է վառել կազ՝... ազգէն Նրէից: **22 Ունսնք.** Արդ երիցս անգամ... զագգն դժպիրի... զքոյին հրաման անդրէն: **23 Ունսնք.** Յայսմանէ ամենայնի... լի եղև յիմարութեամբ... զօրաժողով լինել հասանել վաղվաղակի 'ի վերայ Նրեասփանի առ հասարակ զփայտակերտն հուրք դա՛... և 'ի գերութեան վա՛... և որ ինչ կայ 'ի նմա: *Յօրինակի.* Զամենայն աուր ժամանակաց: **25 Ունսնք.** Յանհնարին մոլորութիւն զգա՛... զահեղ պապրաստութիւն... անթիւ զօրաց գէշ անկեալ... 'ի կապարումն կապեալ ժողովրդեանն:

դիմեալ գայր 'ի դուրս թագաւորն, 'ի մփի եղեալ անգույթ աջօք, անողորմ սրփիւ, ինքնին րեսանել զվշտագին սաքակումն թշուառական գնդին: ²⁷ Իբրև եկին հասին փղօքն պարաստելովք, և զօրօք վառելովք 'ի ²⁷ դուռն քաղաքին. աճղ լինէր Նրէիցն թնդին զօրացն, փայլին զինուն. փոշին որ ելանէր դիզանէր՝ յանպս հասանէր. ամբոխն աղաղակէին զնոքօք պարեալ, զմիփսն յապուշ դարձուցանէր. և գայս յեփին կափարած համարեցան 'ի վերայ թշուառութեան կարծեացն: Յողորմ գութ խանդաղապեալ հարք և մարք, ուսերք և դսպերք, քորք և եղբարք, րոհմային բարեկամք սիրելիք, զմիմեանց պարանոցօք անկեալ փարեալ պարեալ համբուրէին: ²⁸ Եւ կէսք զմաքաղածին մանկունս 'ի գիրկս ²⁸ առեալ յեփին զայն ծուծ սրին 'ի բերան եղեալ րդայոցն՝ համարէին: Եւ մինչդեռ յայնմ յաղէփս րարակուսի և 'ի շրապ րագնապի երիթամածեալ կային, յիշեցին զառաջին օգնականութիւնն որ եղև յերկնից. առհասարակ միաբան 'ի միմեանց մեկնէին, և 'ի րդայ մանկանցն բերանոյ զսփինսն 'ի բաց կորզէին. և առ հասարակ անկեալ առաջի մեծութեանցն աստուածութեանն թաւալէին: Չայն բարձեալ մեծաւ բարբառով 'ի գոջին լալոյ, զամենագօրն զամենակալն աղաչէին, 'ի գոնք դառնալ մեծաւ ողորմութեամբ. փրկել զհարեալս 'ի յուսոյ, զհասեալ մերձեցեալսն 'ի դրունս դժոխոց:

¹ Եղիագարոս ոմն անուն՝ այր երևելի 'ի գնդէ՝ քահանայիցն, յեցեալ ⁶ 'ի ձերութիւն, զարդարեալ լուսաւորեալ ամենայն քաջութեամբ և արդարութեամբ 'ի մանկութենէ, հազին ինչ՝ ձերս քանի մի որ զիրևն էին՝ հանդարտեցուցանէր, և առ ինքն յարեալ 'ի սուրբն Աստուած աղօթս մաքուցանէր, և ասէր այսպէս. ² Թագաւորն մեծագօր, բարձրեալ ամենակալ Աստուած. որ զամենայն վարես և ուղղես 'ի գթութիւն ողորմութեանց քոց. հայեաց 'ի վերայ Աբրահամեան զաւակիս, 'ի սրբոյ Մահակայ՝ յորդիս Յակոբայ, 'ի բաժին ժառանգութեան քոյ՝ 'ի ժողովուրդ օրար՝ յօրար երկրի 'ի կորուստ մաքնեալ: ³ Դու այն Աստուած ես, որ զփարաւոն բազմացեալ կառօք և երիվարօք և զօրօքն Եգիպտացոց, զհպարտացեալ բարձրացեալ մեծաբանեալ ամբարտաւան զօրօքն հանդերձ՝ ծովամացս 'ի կորուստ յուղարկեալս ընկղմեցեր: ⁴ Դու՝ որ զանթիւ զօրսն պերճացեալ պարծեցեալս՝ Սանապրուկ արքայի Ատրեստանեայց սաքակեցեր, որ 'ի մի սայր սուսերի, և 'ի մի րեզնիզակաց առեալ հաւաքեր ամփոփել զերկիրն ամենայն Նրէաստանի. հպարտացաւ ևս հասանել ծանր բարբառով՝ յանդուգն սաստկութեամբ մեծան նախարանօք 'ի վերայ քաղաքին սրբոյ: Դու Տէր հարեր բեկեր կործանեցեր, յայր յանդիմանութեամբ ցուցեր զգօրութիւն բազ-

26 Ոմանք. Ամենայն զօրօքն անհնա՛... գայր 'ի ներքս թագաւորն... թշուառական ազգին: **27 Ոմանք.** Ամբոխ աղաղակին զնոքօք պա՛... և զայն յեփին կաքա՛: **28 Ոմանք.** Առեալ զյեփին զանծուծ սրին... և շրապ րագնապի էր՝ 'ի թաւ մածեալ կային... մանկանց բերանոցն... զհասեալս մերձեալսն 'ի դրունս: **6. 1 Ոմանք.** 'Ի մանկութենէ իւրմէ. հազիւ ինչ զձերսն և զամենեսին որ զիրևն... մաքուցանէր. և յառաջ մաքուցեալ ասէր այսպէս: *Ուր օրինակ մի.* Զձերսն քան զամենեսին 'ի մի որ զիրևն: **2 Ոմանք.** 'Ի յորդիս Յակոբայ, 'ի բաժին սրբութեան քո... յօրար երկրի 'ի կորուստ մաքնել: **3 Ոմանք.** Ամբարտաւանեալ զօրօքն հանդերձ ծովաթացս 'ի կո՛:

- 5 կի քոյ ամենայն հեթանոսաց: ⁵Դու՛ և որ յերկրին Բարեկացոց երեք մանկունքն ինքնական զանձինս 'ի հուրն մաքնեցին՝ զի մի՛ երկիր պագցեն սնուրի պաշտամանց, փրկեցեր, զի և հերոյ վարսից նոցա ոչ մեղանչէր հուրն. ճարակ երուր հոռոյն զօրութեանց զթշնամիսն:
- 6 ⁶Դու՛ և որ 'ի նախանձ նենգութեան 'ի գուր արկեալ զԴանիէլ 'ի բե-
7 րան անհնարին զազանացն, 'ի լոյս ածեր անարապ պահեալ: ⁷Դու՛ և որ զհերն անդնդոց. որ փեսեր զի մաշէր 'ի պորպ ձկանն, անարապ
8 ածեալ, յանդիման ընտանեաց իւրոց կացուցանէիր: ⁸Դու՛ հայր և արդ ամբարտաւանարեաց, բարեւէր, ողորմած, ապաւէն ամենայնի, արագ երևեաց 'ի վերայ ազգիս Իսրայէլացոց, որ 'ի ձեռս պղծոց անօրինաց
9 հեթանոսաց անկեալ չարաչար կան 'ի պարուհասի: ⁹Ապա եթէ ըստ ամպարշարութեան կեանքս մեր 'ի վախճան մահու այսո՛ սաստիկք հասեալ իցեն. 'ի ձեռաց թշնամեացս միայն փրկեա՛ զմեզ. և որով կամիցիս սաստիկ պարիժ պարուհասիք դարեւջի՛ր զմեզ. զի մի՛ ընդունայնամիպ զրախորհուրդ հեթանոսք պարծեսցին առաջի սնուրեաց իւրեանց 'ի վերայ մերոյ կորստեան, և ասիցեն թէ՛ Եւ ոչ Աստուածն իւրեանց
10 փրկեաց զնոսա 'ի ձեռաց մերոց: ¹⁰Այլ դու որ զամենայն զօրութիւնս՝ և զիշխանութիւնս և զպետութիւնս յաւիտենից 'ի ձեռս քո ունիս, անուշակ անմահ ողորմած Աստուած՝ ողորմեաց գթա՛ 'ի մեզ, որ այսչափ անօրէն թշնամանօք զանկարգ զանխմաստ պարուհաս մահու յանձինս
11 կրեալ 'ի կենաց 'ի մահ՝ զօրէն չարագործաց յուղարկիմք: ¹¹Նաշեացէ մաշեացէ զհեթանոսս զօրութիւն յաղթութեան քոյ. զի գոյ զօրութիւն փրկութեան պարուի քում 'ի վերայ փրկութեան Յակովբեան փոհմիս:
- 12 ¹²Անկեալ աղաղակէին աւասիկ ամենայն աղածրի երան երան բազմութիւն փոյայոց. և նոցունց հարք և մարք արքատւօք, զի ողորմութիւն քո յայտնի՛ լիցի ամենայն հեթանոսաց, եթէ դու Տէր մեր ընդ մեզ ես, և ոչ դարձուցեր զերեսս քո 'ի մէնջ. այլ որպէս յառաջ իսկ խոստացար՝ թէ և յերկրի թշնամեաց նոցա զնոսա 'ի ձեռաց ոչ թողից. արդ զնոյն բան
13 հրամանի քոյ կարարեսցի՛ր Տէր: ¹³Այն ինչ լինէր Եղիազարու զաղօթսն առ Աստուած մարուցանել. և թագաւորն զազանօքն և զօրօքն հանդերձ 'ի փեղի հանդիսին յասպարէն անդր մեծան բարկութեամբ հասանէր: Զաչս 'ի վեր բարձին որդիք Եբրայեցոցն, իբրև զայն փեսին՝ 'ի ձայն մեծ գոչման յերկինս զաղաղակ բարձին: Յայն ձայն գոչման առ հասարակ լերինք և հովիտք անդրէն կրկնեալ բարբառով ընդդէմ հնչեցին. անհնարին խռովութիւն յերկոցունց աղաղակ գոչմանն 'ի վերայ զօրացն
14 հասանէր: ¹⁴Յայնմ ժամանակի Բարձրեալն փառօք՝ մեծապարի ա-

4 *Ունակք*. Մանափրկով արքային Ատրես՝... աւագեալ ամփոփեալ զերկիրն... 'ի վերայ քաղաքին սրբութեանց: *Ի յու՛*. 'ի վերայ՝ Մանափրկով, *կշանակի*՝ Սենեքերիմ: *Որ օրինակ մի*. Մանափրկով Սենեքերիմ արքայի: *Ունակք յատկուն*. Դու Տէր *ամենակալ* հարեր: 5 *Ունակք*. Սնուրոյ պաշտամանց... ոչ մեղանչեաց հուրն: 6 *Ունակք*. ԶԴանիէլ 'ի բերանոյ անհնարին գա՛: 7 *Բազումք*. Դու և հերն անդնդոց: 8 *Յօրինակին*. Արագ երևեցեաց 'ի վերայ ազգիս: 9 *Ունակք*. Այս սաստիկ... 'ի ձեռաց միայն 'ի թշնամեաց... և ասացեն եթէ ոչ Աստուածն իւր՛: 10 *Ունակք*. Յանձինս կալեալ 'ի կէ՛: 11 *Ունակք*. Ի պարուի քում 'ի վերայ... փոհմիս: 12 *Այլք*. Անկեալ աղաղակն աւասիկ: 13 *Յօրինակին պակասէր*. Եւ հովիտք *անդրէն* կրկնեալ:

մենակալ ճշմարիտն Աստուած երևեցոյց զերեսս իւր. բայց նա զդրունս երկնից. ուստի եկին իջին երկու ահեղ փառաւորեալք աներևոյթ հրեշտակք. զի ոչ ումեք ոչ երևէին՝ բայց միայն Նրէիցն: ¹⁵ Եւ հարան ՚ի դիմի ¹⁵ թշնամեացն, և լցին զգօրսն խռովութեամբ, և լի՛ արարին ահիւ և դողութեամբ. և առ հասարակ զամենեսեան անշարժ կապեալ պարեալ պաշարեալ պահէին: Եւ թագաւորին իսկ զլիտովին՝ սոսկացեալ դողացեալ քսպմնեալ լինէին ոսկերք և մարմինքն. սաստն խռովութեան զազանութեանն՝ և սրտմտութիւն բարկութեանն անդէն յապոնշ միտս եղծանէին: Եւ զազանքն անդէն յետս ՚ի վերայ վառեալ զօրացն յարձակէին, և զբազումս ՚ի նոցանէ առաթուր հարեալ անդէն առ ուրս իւրեանց սափակէին: ¹⁶ Ի ¹⁶ նմին փեղուջ վաղվաղակի թագաւորին բարկութիւնն ՚ի գութ յարպասուս վասն առաջին պնդութեան յամառութեան խստութեանն հարկանէր. զի իբրև լուսւ զգոչին բարբառոյն, և զմտաւ ած զկորուստն բազմաց, զայրացաւ՝ հարսն յարպասուս: Խօսել սկսաւ ընդ բարեկամսն լի՛ բարկութեամբ՝ և ասէ. ¹⁷ Անցէք զանցէք ապաքէն, բռնացարուք, թագաւորել կամիք. ¹⁷ և զիս իսկ ՚ի վերայ ամենայն երախտեաց, ՚ի մտաց խորհրդոց՝ ՚ի փրկութենէ առ հասարակ մերժել կամիք. գողացարուք աւաղիկ զմիտս իմ խորհրդակա՛նքդ առաքինիք. և զինչ ոչ է օգուտ փրկութեան մերում, զայն առնել փալ մենքենայիք: ¹⁸ Ո՛ր է որ զհօր զաշտարակդ հա– ¹⁸ ւարարիմ սասանէ, զաւանդապահսդ ուխտից մերոց: Ո՛ր է որ զսոսս յիւրաքանչիւր փեղեաց բնակութենէ իբրև զազանս չարագործս յայս փեղի կապեալս կուրեալս պաշարեալս պահէ: Ո՛ր է որ զսոսս որ իսկզբանէ ընդ մեզ միաբանութեամբ և արդարութեամբ քան զամենայն ազգս և ազինս ՚ի մեջ բազում պարերագմաց և խռովութեան ժամանակի, հա– ¹⁹ ւանութիւն արդարութեան պահեալ, այսպիսի անօրէն չարաչար փանջանօք ածեալ կապեալ պարեալ պաշարեալ պահէ: ¹⁹ Լուծէք արձակեցէք զանօրեօ կապանսդ, յիւրաքանչիւր փեղիս խաղաղութեամբ յուղարկեցէք, զառաջին զեղեալ լկութիւնսն ՚ի գրգութիւսն ողորքանաց. միսիթարեցէք գորդիսդ ամենակալի՛ Աստուծոյ երկնաւորի կենդանոյ, որ ՚ի սկզբանն նախնեաց մինչև ցայսօր անարզել փրկութիւն և հաստատուն իրաւունք՝ փութեալ են մեզ: Եւ թագաւորն յայսմ օրինակի զբանս իւր մերկանայր: ²⁰ Իսկ ²⁰ Ներբայեցիքն վաղվաղակի յակա՛ն թօթափել, լուծեալք ՚ի կապանաց անտի, զամենակալ փրկիչ զսուրբն Աստուած իւրեանց օրհնէին. այն ինչ մագապուր ՚ի դրաց մահուանէ չհաւարալի զերծեալք: ²¹ Իբրև զայն ²¹ դիպութիւն դիպեր Ներբայեցուց՝ թագաւորն ինքն ՚ի ներքս ՚ի քաղաքն դառնայր, կոչել հրամայեր զմտից դպիրն՝ և ասէ. Նսնպա, վաղվաղա– կի զինի՛ և նաշիհ, և որ զինչ պիտի յուրախութեան հանդերձ Նրէիցն մատուցանել զեւթն օր: Զի հրամայեցաւ նոցա ՚ի նմին փեղուջ ուր հա–

14 Ունակք. Զի ոչ ումեք երևէին: **15 Ունակք.** Սաստն խստութեան զազանութեանն... և զազանքն անդէն յետս: **16 Յօրինակին պակասէր.** Վաղվաղակի թագաւորին՝ բարկութիւնն: **17 Ունակք.** ՚Ի մտաց ՚ի խորհրդոց: **18 Ունակք.** Ո՞վ է որ... իբրև զազանս ինչ չարա՛... ո՞վ է որ զսոսս իսկզբանէ... ՚ի ժամանակի հաւանութեան գ– արդարութիւն պարհեալ... պարեալ պարշարեալ պահէ: **19 Ունակք.** Որ ՚ի սկզբանէ նախնեաց մինչև... յայն օրինակ զբանս: **20 Ունակք.** Մագապուրք ՚ի դրանց մահուանէ չաւարալի զերծեալ լինէին:

մարեցան զեղեռնաւոր սաբակումն անձանց իրեանց կարարել, անդէն
 22 զայն եւթն օր փրկութեան ուրախութեամբ անցուցանէին: ²² Յայնմ ժամանակի՝
 որ յառաջ մարնցոյց նախաբանօք եկեալ հասեալ 'ի մահ, մանաւանդ
 թէ մրեալ իսկ էին ընդ դրունս դժոխոց. փոխանակ դառն այնր օրահասին՝
 խնճոյս ուրախութեան կացուցեալ 'ի փրկութեան րեդուցն, ուր սաբակմանն
 և վիին ակն ունէին: Բազմականս բազմականս բաշխեալ լի՝ ուրախու-
 23 թեամբ յիւրաքանչիւր կողմանս բաժանէին: ²³ Եւ փոխանակ արքաաուալից
 ողբոցն, երգս առեալ 'ի ձայն օրհնութեան հայրենի բարբառովն զնշանագործ
 փրկիչն զԱստուած օրհնէին: Զլալին և զհեծեծութիւն 'ի բաց մեր-
 ժեցին. պար առեալ ուրախութեան խաղաղութեան ցնծութեան նշան
 24 կանգնէին: ²⁴ Մոյն օրինակ և թագաւորն վասն նոցա 'ի մեծի՝ րաճարին
 ժամ րուեալ ուրախութեամբ բազմաւ զկոչնականսն հրամայէր 'ի ներքս
 կոչել, անպակաս բերանով յերկինս հայեցեալ, բազմապարիկ 'ի վերայ
 յանկարծակի սքանչելի փրկութեան ժողովրդեանն զԱստուած 'ի վեր
 օրհնէին: Եւ որ յառաջն 'ի սաբակումն գազանագէշ հաւակերի գժողո-
 վորդն նուիրէին խնդութեամբ, յոգւոց ելանէին ամօթ և վնաս յանձին
 կալեալ. և զհրաշունչ բարկութիւնն իրեանց շիջուցեալ, ցնծութեամբ
 25 զուրախութիւն զուարթացուցանէին: ²⁵ Իսկ Նրեայքն որպէս ասացաք
 յառաջագոյն՝ պարս ուրախութեան կազմեալ զեւթօսթեայ ժամանակն
 զուարթութեամբ ցնծութեամբ օրհնէին զԱստուած: 'Ի հաւասար միաբանութենէ
 26 ²⁶ օրէնս դնէին յամենայն րեդիս բնակութեան իրեանց՝ ամէլ զաւուրսն
 զայն ուրախութեան. ոչ վասն հպարտութեան, և ոչ վասն որկորստութեան,
 այլ վասն գոհութեան և փրկութեան զոր արար ընդ նոսա Աստուած:
 27 ²⁷ Կարգեցին խառնել զաւուրսն զայնս 'ի րօնս րարեկանաց իրեանց, և
 ապա խնդրեցին 'ի թագաւորէ՝ անրի արձակել զինքեանս յիւրաքանչիւր
 րեդիս: Յաշխարհահամար խառնէին 'ի հինգերորդ քսաներորդ Պաքոնայ,
 28 մինչև 'ի չորրորդն Եպիփայ՝ աւուրս քառասուն: ²⁸ Դարձեալ հրաման
 ևս արարին 'ի րեդուցն առնել զէլս և զծախս 'ի հինգերորդէ անրի
 Եպիփայ մինչև յօր երրորդ ամսոյ աւուրցն, յորում մեծապէս փառաւորեցոյց
 Աստուած զողորմութիւն իւր, և փրկեաց զնոսա անարարս առ հասա-
 29 րակ. և այնպէս ուրախ լինէին 'ի հրամանէ թագաւորին: ²⁹ Զի հրամայեալ
 էր րալ զամենայն հանդերձանս զուրախութեան, մինչև յօրն չորեքրասաներորդ,
 յորում գրին զվճիռ արձակելոյն իրեանց: Յանձն առ թագաւորն. հրա-
 ման եր րալ հրովարտակս 'ի քաղաքս քաղաքս՝ առ զօրավար զօրա-
 վար օրինակ զայս:

7 ¹ Արքայ Փիղոպպարովր Պարողմէնս՝ առ զօրավարս և առ ամե- Դ
 նայն իշխանս՝ և պէրս, որ 'ի վերայ իրաց արքունի են՝ ողջոյն. դուք

21 Ոմանք. Եւ որ զինչ պիտոյ իցէ. կամ՝ պիտիցի յուրախութիւն Նրեիցն... եւթն
 օր փրկութեամբ անցուցանել: **22 Ոմանք.** Նախաբանօք մերձեցեալ. մանաւանդ...
 փոխանակ դառնաձաղոր օրհասին: **23 Ոմանք.** Եւ փոխանակ արքաաուալից... և
 զհեծութիւն 'ի բաց մեր՝... նշանակ կանգնեցին: **24 Ոմանք.** Վասն նոցա մեծի
 րաճարին... 'ի վերայ սքանչելի փրկութեան... և որ յառաջին սաբակումն գազանա՝:
25 Ոսկան. 'Ի հաւասար միաբանութեան: **26 Ոմանք.** Օրէնս դնէին ընդ ամենայն
 րեդիս: **27 Ոմանք.** Յաշխարհամար խառնէին զնոսա. և հինգերորդ քսա՝... մինչ
 'ի չորրորդն Իպիփայ: **28 Ոմանք.** Զի փրկեաց զնոսա անա՝: **29 Ոմանք.** Զի
 հրամայեալ րալ զամենայն զհանդերձն ուրա՝:

խրա՛խ լիջի՛ք, զի ո՛ղջ ենք մեք որդուվք և եղբարքք, և ամենայն զօրօք հանդերձ, որպէս և աջողեաց Աստուած զիրս մեր, որպէս մեր իսկ միտք խնդրէին: ² Արդ ոմանք ՚ի ներքին բարեկամաց աստի մերոց՝ ըստ իւրե- ² անց չարաբարութեան կանխեալ մերձենային չարախօս լինել. գրգռէին զմիտս մեր, մինչև ածին ՚ի հաւանութիւն՝ փալ հրաման ժողովել զա- մենայն Նրեայ ազգ՝ որ ընդ մերով իշխանութեամբ, խռնել ՚ի մի՛ վայր՝ կոտորել ՚ի նորանշան փեսիկ փանջանաց: ³ Եւ ամենևին թոյլ ո՛չ ետրուն՝ ³ պատճառս եղեալ զոխութիւն որ ունէին ընդ ամենայն հեթանոսս, մինչև ածին ժողովեցին. զորս և կապեալս ևս ածին, բազում լլկութեամբ և չարչարանօք իբրև զանաշխարհիկս, մա՛նաւանդ թէ իբրև զչարագործս. առանց ամենայն հարցափորձի քննութեան. յօժարեցին կոտորել զնո- սա միանգամայն: Քան զխուժ և զդուժս վայրենագոյն ևս զգածեալ էր զիւրեամբք զգազանութիւնն: ⁴ Այլ մեք որպէս սովոր ենք՝ զսոսա ⁴ խստագոյնս պատուհասեցաք. այլ որպէս և մարդասիրութիւն ունիմք ընդ մարդիկ, հազիւ՝ մինչ նոցա զոգիսն շնորհեցաք, և մեք զԱստուած երկնաւոր ծանեաք, զի ճշմարտութեամբ այցելուր եղև Նրէիցն, որպէս հայր որդուց լինիցի: ⁵ Եւ դարձեալ զսոցա սէր և զմիամտութիւն, որ- ⁵ պէս զի հաստատուն ունէին ընդ մեզ ՚ի նախնեացն մինչև ՚ի նախնիս. խորհեցաք հրաման փուաք արձակել զդոսս. և թողաք դոցա զա- մենայն վնաս զոր եղին ՚ի վերայ: Եւ զայն ևս հրաման փուաք, զի զամենեցուն զոցոցա՝ զոյր ինչ ուրուք և առեալ իցէ՝ յիւրաքանջիւր փէր դարձուցանել, զի ոք ՚ի նոցանէ ամենևին մի՛ զրկեցի. և մի՛ ոք իշխեսցէ նախապէլ զնոսա վասն իրացոյ եղելոց: ⁶ Չի զայս զհիտաջիք. եթէ ինչ ⁶ զդոսս խորամանգել կամ փրկմեցուցանել յօժարեսցուք, ո՛չ առ մարդ մեղանջեմք, այլ առ այն՝ որ ամենայն զօրութեանց և բարձրութեանց փրիւր Աստուած. և ո՛չ եթէ ՚ի մարդոյ միայն հատուցումն զփանէ այն- պիսին, այլ անվրէժ պանայն իրօք ՚ի Բարձրելոյն զփանէ: Եւ դուք ո՛ղջ լիջիք: ⁷ Իբրև առին զհրովարտակն զայն՝ ո՛չ եթէ փութացուցանել ⁷ վաղվաղակի, այլ մտեալ առ թագաւորն անդր՝ աղօթս մատուցանել՝ և ասել. Յազգէ աստի Նրէից՝ որ զսուրբն Աստուած ինքնակամն ուրացան. և անցին ըստ օրէնսն Աստուծոյ, հրամայել փալ՝ ՚ի ձեռս նոցա, ըստ ար- ժանի օրինացն ածել զպատուհաս ՚ի վերայ նոցա: Դնէին ևս ՚ի վերայ և ասէին. Եթէ մարդք՝ որ վասն պորտոցն աղետի և որկորոյն չարու- թեան յօժարեցին անցին ըստ օրէնս նախնեացն, երբէք նոքա յիրս ար-

7. 1 *Ոմանք յատկուն.* Պարզմե՛տս՝ ՚ի կողմանս. կամ ՚ի կողմանց Եգիպտացոց առ զօրավարս... որ ՚ի վերայ *ամենայն* իրաց արքունի... զի և մեք ողջ ենք որ՛... որպէս զի ուղղեաց Աստուած զիրս մերս: 2 *Ոսկան.* Իրեանց չարաբարոյութեան: *Ոմանք.* Ընդ մերով իշխանութեամբ իցեն, խառնել ՚ի մի վայր, կապարել ՚ի նորափեսիկ փանջանաց: 3 *Ոմանք.* Որ ունին ընդ ամենայն հե՛... քան զխուժս և զդուժս: 4 *Ոմանք.* Չնոսա խստագոյնս պա՛... ունիմք ընդ ամենայն մարդիկ... զորոյսն շնորհեաք: 5 *Ոմանք.* Եւ դարձեալ նորա գտեր և զմիամտութիւն, որպէս զի հաստատուն ունեւով մեզ ՚ի նախնեաց մերոց մինչև թողաք դոցա զամենայն... և զայս ևս հրաման փուաք, զի ամենեցուն դոցա զոր ինչ և ուրուք առեալ իցէ:

- 8 քունի արդարանալ միամտութեամբ ոչ կարեն: ⁸ Իրաւունս համարեցաւ թագաւորն, և եր նոցա իշխանութիւն՝ զի սաքակեցեն զյանցաւորս օրինացն Աստուծոյ, ընդ ամենայն րեղիս րէրութեան թագաւորին ուր և գրցեն՝ ամենայն համարձակութեամբ. և ոք ընդդէմ մի՛ դարձցի՝ մի՛
- 9 իւր սասարիւք արքունի: ⁹ Յայնմ ժամանակի գոհացան օրհնեցին՝ որպէս օրէնք էին քահանայիցն, և ամենայն ժողովուրդքն. և գլուխ բանից բարբառոյն և վախճան՝ եղին զալելուիա: Ինքեանք ցնծութեամբ և ու-
- 10 րախութեամբ պագին երկիր, և ՚ի թագաւորէ անրի գնացին: ¹⁰ Իբրև անկա՛ն յուղի. որ միանգամ անցեալ էին ըստ օրէնսն, և անօրինեալ պղծեալ էին յազգաբոհմէ՛ անրի, քանջանօք առակելով սաքակէին: Եւ յայնմ ՚ի միում աւուր անդ սպանին աւելի՛ քան զարս երեք հարիւր. և զայն օր ուրախութեամբ կարարէին. զի զպիղծս զանօրէնս զյանցաւորս օրինաց իրեանց՝ ձերբակալս ըմբռնեալ սաքակէին. քան-
- 11 գրեալ լինէին: ¹¹ Չունեցին խաղացին գնացին ՚ի քաղաքէ անրի ազգի ազգի՛ անուշութեամբ, և ՚ի գոյնագոյն ծաղիկս պսակեալք ուրախութեամբ և ցնծութեամբ և օրհնութեամբ ՚ի ձայն քաղցրութեան գոհանային
- 12 զԱստուծոյ հարցն նոցա, որ յաւիտենիցն է փրկիչ Իսրայէլի: ¹² Եւ իբրև եկին հասին ՚ի քաղաքն Փարոդմէացոց՝ որ անուանեալ կոչի վասն րեղոյն յայտնութեան՝ Վարդաբերք. քանզի իսկ անցեալ կացեալ մնային նոցա նաւքն, որովք եկեալ անդ՝ ՚ի հասարակաց հաւանութենէ, երեկացին աւուրս եւթն: Ուրախ լինէին, զի հրաման րուեալ էր նոցա թագաւորին առաքապէ՛ն հանդերձս առնել ՚ի պէտս ճանապարհին, մինչև երթիցեն յիւրաքանչիւր րեղիս: ¹³ Եւ իբրև հասանին ՚ի րեղի, ըստ արժանի իւր պարգևացն գոհանային: Դարձեալ եղին օրէնս, և զայն աւուրս ևս խառնել ՚ի րօն րարեկանաց իրեանց, կարարել յուրախութիւն. նուէրս մատուցին, արձանս կանգնեցին ըստ րեղեաց
- 14 ուրախութեան. խառնեցին զօրն զայն ՚ի րօնս րարեկանաց: ¹⁴ Ի մի՛ վայր ժողովեցան, աղօթս մատուցին և գոհացան. մեկնեցան ՚ի միմեանց ողջք և անարարք, ազաբեալք, իւրախամիւրք, զուարթացեալք, ապրեալք ընդ ծով և ընդ ցամաք և ընդ գետս՝ ՚ի հրամանաց Տեառն, ՚ի
- 15 հրամանէ թագաւորին յիւրաքանչիւր րեղիս սփռեցան: ¹⁵ Որ յառաջ ընդ ձեռամբ թշնամոյն էին՝ ապա իշխանութեան փառօք և շքով գնային, զի ամենևին գնոսս այնուհետև ոչ ոք կարէ խռովել: Եւ զիւրաքանչիւր ինչս և զսրացուածս՝ յաշխարհագրին զամենայն ժողովեցին. զի ահիւ և դողութեամբ ամենեքին որ զինչ առ ումեք կայր՝ բերէին րային ՚ի դուրս վասն փրկութեան մեծին Աստուծոյ: Օրհնեալ է Աստուած որ յամենայնէ փրկէ զԻսրայէլ յամենայն նեղութեանց՝ և վշտաց: Նմա

7 Ոմանք. Ոչ եթէ փութացան ելանել վաղվաղակի, այլ մարեան առ թագաւորն... ըստ արժանի գործոյն ածել զպարտո՛ւ... որ վասն պորպոյն և որկորոյն չարութեան յօժարեցին անցանել ըստ օրէնս նախնեացն. երբէք նորա յիրս ար՛: **9 Ոմանք.** Որպէս օրէն էր քահանայիցն... և գլուխ բանից բարբառոյն եղին զալելուիա: **10 Ոմանք.** Եւ յայն ՚ի միում աւուր... զփրկութիւն գրեալ էին: **11 Ոմանք.** Ի՛ ձայն քաղցրութեամբ: **12 Ոմանք.** Երակացին աւուրս եւթն: **Եւ ոմանք.** Երագեցին ա՛ր: **13 Ոմանք.** Խառնեցին զաւուրսն զայն ՚ի: **14 Ոմանք.** Եւ ընդ գետս՝ ՚ի կամաց Տեառն, ՚ի հրամանէ:

փառք և պարիս և զօրութիւն, այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից.
ամէն:

Կարարեցաւ զիրք Երրորդ Մակաբայեցոց:

15 Ոմանք. Ոչ ոք կարէր խռովել... որ յամենայնի փրկէ զԻսրայել յամենայն նեղութեանց և ՚ի վշտաց: Նմա փառք և պարիս և երկրպագութիւն. յաւիտեանս. ամէն:
Ի վահանանի՝ յօրինակին պակասէր. Կարարեցաւ զիրք Երրորդ, և այլն. զոր յայլոց օրինակաց առեալ լցուցաք:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՂՄՈՍԱՅ:

ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ԵՊԻՓԱՆՈՒ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԿԻՊՐԱՅԻՈՑ՝ ՅԱՂԱԳՄ ԵՐԳՈՅ ՍԱՂՄՈՍԱՐԱՆԻ:

ՉԱՄԵՆԱՅՆ ինչ գոր սասց հայրն մեր Աթանաս, գոր լուեալ էր նորա 'ի հոգեկիր ծերոյն՝ բաւական համարեցաք պարմել, փոքր 'ի շապել, և ղնել 'ի քրեղի առաջաբանի. քանզի հոգեխառն մարօք իմացալ՝ որ ինչ շնորհեցաւ նմա յԱստուծոյ: Եւ ցոյց ամենեցուն որք կամիցին օգրել. զի և մեր առեալ նպաստաւորութիւն 'ի հոգեխառնութենէ նորա, որպէս ոմանք 'ի հոգոյն Մովսիսի, և Եղիսէլ յԵղիայէ, աղօթիւք ձերովք և յին հանգիցէ հոգի շնորհացն Աթանասի մարանել 'ի պարմութիւն սաղմոսացս և ցուցանել զբազմադէմ և զդժուարագիւր միպս սաղմոսարանիս: Արդ՝ որ ասէն թէ՛ Սաղմոս որդուց Կորիսայ, և կամ Իմաստութիւն. զբանսն գոր մարգարէանայր Դաւիթ՝ որդիքն Կորիսայ դասագլուխ եղեալ զյեղանակս ձայնիցն նուագէին զեղեցկապէս, զայն կոչէ Իմաստութիւն որդուցն Կորիսայ: Իսկ որ ասէն թէ՛ Սաղմոս յԱսափ, և Իդիթովմ և յայլս ուրուք, և նոքա առաջնորդք դասուց պարուն, որք իւրաքանչիւր նուագարանօք և ձայնիւք առաջնորդէին, գոր Դաւիթ էր սասցեալ: Է՛ զի և Դաւիթ ընդ նոսա երգէր. Է՛ զի զուսեալսն 'ի Դաւթայ առանց նորա երգեալ նուագէին. և Է՛ զի հոգի շնորհացն յերգելն նոցա հոգեխառնել, մարգարէախառն որպէս ընդ Դաւթին ասէին և նուագէին. գոր երանելոյն Դաւթի 'ի վերայ հասեալ 'ի վարդապետութենէ Նոգոյն Սրբոյ, և զանուն ևս գրէր զնոցա. այլ Դաւիթ ինքնին իսկ էր պարճառք ամենայն սաղմոսարանիս, որպէս եղէզն գրողի՝ որ թացեալ և ներկեալ էր շնորհօք Նոգոյն Սրբոյ, ըստ իւրաքանչիւր դիմաց և առակաց երգէր և մարգարէանայր: Իսկ որ ասէն թէ՛ Նանգիստ, քանզի քնարան և ձայնիւ՝ և երբեմն կաքաւելով երգէր և սաղմոսէր: Իսկ յորժամ ձայնի լոկ նուագէր և սաղմոսէր, և կամ առանց կաքաւելոյ քնարահարութեամբ միայն, և կամ միով իւրք յեղանակաւ, զայն կոչէ Նանգիստ: Իսկ որ ասէն, թէ՛ Սաղմոս յարձանագիր. այս Է՛ զի արձան ոչ եթէ 'ի վերայ զերեզմանաց միայն արձանագիր, այլ և որք 'ի պարտերագմունս յաղթութիւնս առնեն՝ կանգնեն արձանս, և գրեն զամենայն պարտերագմացն յաղթութիւնս, որպէս և երանելին Դաւիթ առնէր, զի որք անպրեդեակք իցեն, և որք ոչ զիպիցեն զգիրս՝ յարձանագրէն իմացեալ ծանիցեն, զայն նշանակէ այժմ Արձանագիրս ասելով երանելին Դաւիթ. զի որպէս յարձանի՛ գրեալ մարգարէացաւ զյաղթութիւնս Տեսառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, 'ի վերայ կարծեցեալ անպարտելի թշնամոյն, որպէս պարմեցաւ մեզ ամենեցուն: Եւ որ ասէ թէ՛ Սաղմոս 'ի կարարած վասն հնձանաց, Եթանասուն և երկու թարգմանիչքն՝ կարարած ասացին, և Ակիւղաս և Թէոդիփոն՝ յաղթահարութիւն ասացին. իսկ Սիմաքոս՝ յաղթութիւն ասաց. այն Է՛ գոր 'ի վախճան ժամանակաց կարարեցաւ յաղթութիւնս Քրիստոսի առ թշնամին Աստուծոյ, և ամենևին ազարեալ մինչ 'ի սպառ զազգս մարդկան 'ի բռնութենէ Սարանայի, այն է ասելն 'ի կարարած: Իսկ՝ վասն հնձանացն, հնձան՝ զեկեղեցի՛ կոչեաց. քանզի և Տէրն ինքնին իսկ այգի՛ անուանեցաւ ասելով. Ես եմ այգի ճշմարիտ. իսկ որք հաւարով յայգոյ յայսմանէ կրթն զմեծ խորհուրդ կազմեալ՝ մեծաւ ուրախութեամբ ճաշակեն

զյօրինեալ գինին 'ի կողահոս աղբերէն: Իսկ որ՝ վասն ժառանգաւորին ասէ. որք զվերնագիրս մեկնեցին և թարգմանեցին՝ ժառանգաւոր կոչի Բանն Աստուծոյ, այս ինքն միածին Որդի նորա, և միաբանեալք ընդ նմա եկեղեցի իր՝ կոչին ժառանգաւորք. քանզի է գլուխ Քրիստոս, և անդամք նորա եկեղեցի՝ մարդիկ որ ըստ աստուածպաշտութեան վարեն զկեանս իրեանց սրբութեամբ հոգւոյն. զի ասացեալ է Տեառն 'ի սուրբ Աւետարանին. Եկայք օրինեալք Նոր իմոյ ժառանգեցէք զարքայութիւն զպարտաստեալն ձեզ իսկզբանէ աշխարհի:

Իսկ՝ Ալէլուիա ՃԴ սաղմոսին, ուսուցանէ օրինել զամենեցունն Աստուած. քանզի ալէլուիա՝ Եթանասունքն՝ գովեցէք զՏէր թարգմանեցին. իսկ Եբրայեցին թէ՛ Բարի է սաղմոս, իսկ Սիմաքոս անթարգման իսկ եթող. իսկ Թէոդիպոն թէ՛ Գովեցէք. զոր և երանելին Դաւիթ զաստուածահաճոյ ընթացեալ ճանապարհ. և թէ խոտորեցաւ զայթագղեալ, դարձեալ միսանգամ արտասուօք հեքնեալ աստուածայնոցն օրինաց, որպէս պարմէ 'ի ՃԺԸ սաղմոսին. զի արժան է մեզ 'ի նմանէ առնուլ փարացոյց իրային ուրուք յարդարել ակափց դեղս. վասն զի ալէլուիա որպէս նախագոյն թարգմանեցին գովեցէք զՏէր է՝ ըստ Ելլադացոյն ձայնին. և արդ՝ նշանակէ ալէլու՝ գովեցէք. իսկ իս՝ զՏէր կամ զէն:

Իսկ որ ասեն՝ երգ աստիճանաց, Թէոդիպոն՝ երգ ասաց ելից, իսկ Սիմաքոս և Ալիուիաս՝ երգ յելս. և յայտնի են այսուհետք ելք և աստիճանք զգերեալ ժողովրդեանն և զօթևանացն բանակեպոզս, զոր և մերձակայ բնակիչքն փխրեալ ընդ Նրէիցն ազարտութիւն, միաբանեալ 'ի պարտեազմն բարբարոս հեթանոսօք ժողովեալ ընդ ինքեանս 'ի վերայ նոցա գումարեցան, կամեցեալ անյիշարակել զնոսա: Իսկ բոլորեցունցն Աստուած իրայոցն օգնականեաց բաւականապէս, զոր և երանելին Դաւիթ գլուխացեալսն 'ի Տէր որպէս զլեառն Սիոն ոչ ասանեալ յաւիտեան, և Տէր շնորք է զժողովրդեամբ իրով: Իսկ բազումք 'ի Նրէիցն ունելով ապառնմ բարս, ընդդիմանալով աստուածային հրամանացն որ առ Կիւրոս՝ ոչ կամէին դառնալ. իսկ ազարեալքն և արձակեալքն զազգակիցսն մաղթէին հեքնել յղձալի քաղաքն Երուսաղէմ: Եւ որպէս առ Բոբովամաւ ճեղքեցան ցեղքն, և մասունք փասն Յորոբովամաւ հեքնեցին, և երկու Դաւթեան թագաւորութեանն հնազանդեցան. այժմ 'ի դարձիս 'ի Բաբելոնէ յառաջարեսող Նոզւոյն 'ի ՃԼԲ սաղմոսին զմիաբանութիւն և զմիաձայնութիւն սիրել, և ընդ միմեանս վսեմութեամբ՝ երգել երանելին Դաւիթ. Ահա զի՝ բարի կամ զի՝ վայելուչ, զի բնակին եղբարք 'ի միասին:

Իսկ որ՝ անվերնագիր ասի ըստ Եբրայեցոց, յանդգունք ոմանք և իրահամարձակք, վերնագրեցին զԴաւթին՝ Երեմիայի և Անգէի և Զաքարիայի՝ անուանեցին. և այն իսկ եղծումն վերնագրին՝ քարոզէ զվերագրելոցն զանմտութիւն. զի Երեմիաս ոչ երբէք վարեցաւ ընդ գերեալսն 'ի Բաբելոն. այլ դոյզն ինչ ընդ յԵրուսաղէմ անցուցեալ աւուրս ինչ, և յանօրէն Նրէիցն բռնադատեալ յԵգիպտոս ճանապարհորդեալ ընդ նոսա. և չյարմարի ասել Երեմիայի, թէ՛ Առ գեպովն Բաբելացոց նստեալք և լայաք. այլ նոցի՛ն իսկ գերելոցն ուսեալք զԴաւթայն երգեն, և պարմեն զամ 'ի Բաբելոնի պարահումն. քանզի ոչ իսկ սուր լինի երգ երից մանկանցն. ասէ. Ոչ գոյ 'ի ժամանակի յայսմիկ 'ի միջի մերում ոչ իշխան, ոչ մարգարէ, ոչ առաջնորդ բաց 'ի Դանիել: Եւ 'ի լնուլ եթանասուն ամաց 'ի Բաբելոնի առ Դարեհին արքայի մարգարէանային Անգեաս և Զա-

քարիա:

Իսկ ՆԱ սաղմոսն որ ասի թե՛ ՚ի Սաղմոսն, վասն Սողոմոնի և ո՛չ մի ինչ դէնս գրանենք ՚ի սաղմոսարանիս ասացեալ. Զի ո՛չ ՚ի ծագաց մինչև ՚ի ծագս երկրի թագաւորեաց. և. Ո՛չ յառաջ քան զարուսեակ անուն նորա. և. Ո՛չ ամենայն թագաւորք երկրի երկրպագեցին նմն. և. Ո՛չ փրկեաց զամենայն հեթանոսս: Այլ ճշմարիտի ասացեալ է զսաղմոսս վասն միայնոյ Ռոդոյն Աստուծոյ, որ էն թագաւոր թագաւորաց և Աստուած ճշմարիտ, և. Յառաջ քան զարուսեակ անուն նորա. և վասն մերոյ փրկութեան մարդ եղեալ կեցոյց զաշխարհ: Զայս երգէր երանելին Դաւիթ. Աստուած զիրաւունս քո արքայի փոյր, և զարդարութիւնս քո որդոյ թագաւորի:

Իսկ զՃԻԳ սաղմոսն Դաւթի գրի՛ յօրինակս ուրեմն, թե՛ ՚ի Գողիադ. զոր ո՛չ յԵբրայեցոցն, և ո՛չ յայլ թարգմանիչսն, և ո՛չ յԵւթանասնիցն և ո՛չ ՚ի Վեցիջեանսն. այլ զդարձէն ՚ի Բաբելոնէ յարուցելոց պատերազմողացն ՚ի վերայ Նրէիցն մարգարեանայ. զոր և բազումք ՚ի մարգարէիցն նոյնպէս յիշեցին. զոր և երանելին Դաւիթ երգէ, և առ բոլոր հաւաքացեալս ասէ. Օրհնեալ է Տէր Աստուած իմ, որ ուսոյց զձեռս իմ ՚ի պատերազմ, զործել ձեռօք զարդարութիւն ընդդէմ սարանայական որոգայթիցն, ընդ որում ո՛չն է մարտ ընդ մարմնոյ և ընդ արեան. և զմարտնսն իմ ՚ի ճակարամարտ. մարամք դրոշմեալ զնշան խաչին ՚ի ճակարս մեր ՚ի վանումն հակառակամարտին, անմարմին Գողիադո: Այսպէս առաք զաւանդութիւնս զայս ՚ի հարցն բանիւք և մտաւորութեամբ. և. Որպէս զմեր իսկ զբանս խօսել ՚ի փոռ և ՚ի զիշերի. որպէս և շնորհեցաւ մեզ ՚ի փրկչէն մերմէ Քրիստոս, ճանաչել զնա և զգործս նորա. և. Որպէս զպարկեր օրինակի առաջի աչաց ունել, և. Գնալ ըստ պատուիրանի նորա, որ վասն մեր եղև մարդ, և. Մարնեաց զանձն իւր ՚ի մահ վասն փրկութեան մերոյ, զի զամենեսեան փրկեսցէ ՚ի մահուանէ: Արդ՝ մի՛ լիցուք դիւրախաբք ՚ի թշնամոյն. վասն զի առաք մեք զաւանդութիւն առհաւաքչեայ ՚ի զգուշութիւն հոգևոր երգարանին:

Իսկ ՚ի ՃԻԵ սաղմոսին գրի ուրեմն յօրինակս առընթերագրեալ ՚ի վերնագրին՝ Անգեայ և Զաքարիայ, զոր ո՛չ յԵբրայեցոցն և ո՛չ յայլ թարգմանիչսն, և ո՛չ յԵւթանասնիցն և ո՛չ ՚ի Վեցիջեանսն գրի: Օրհնել այսուհետև յորդորէ երանելիս Դաւիթ զամենեցունն Աստուած. զոր վերնագիրս յայր առնէ թե՛ ալէլուիա. և ասէ թե՛ Օրհնեա՛ անձն իմ զՏէր, և օրհնեցից զՏէր ՚ի կեանս իմ, զոր և Անգեա և Զաքարիա յետ դարձին ՚ի գերութենէն ՚ի շինելն զբաճարն ՚ի Զորաբաբիլէ, երգ առեալ նուագէին թե՛ Շինէ՛ զԵրուսաղէմ Տէր, և զգրուեալսն Իսրայէլի ժողովէ:

Արդ՝ որպէս յառաջագոյն ցուցաք թե՛ ինքն Դաւիթ էր պատճառք ամենայն սաղմոսացս, որպէս եղէզն գրչի որ թացեալ և ներկեալ լինի, այսպէս և երանելին Դաւիթ ներկեալ շնորհօք Նոգոյն Սրբոյ առ ՚ի յերգել զերգս հոգևոր նուագարանացս, որ ցուցանէ զփիրականն իշխանութիւն Նոր ամենեցուն, և սկիզբն և պատճառ գոլ էիցս, արմար կենդանութեան, ուստի յառաջ եկն աղբերն կենաց՝ իմաստութիւնն զօրութիւնն պարկերն անայլայլելի անպեսանելոյն Աստուծոյ. որով ընկալաք զգօրութիւն Սուրբ Նոգոյն ՚ի ձեռն մարմնաւորութեան Ռոդոյ. որում փառք յախրեանս. ամէն:

Եւ առանց գրոյ սաղմոսս՝ ԺԹ, և գրով՝ ՃԼԱ, և են այսոքիկ. Դաւթի ՆԲ,

Սողոմոնի՝ Բ, Կորիսայ՝ ԺԱ, Ասափայ՝ ԺԲ, Մովսիսի՝ Ա, Եթեմայ (Եմանայ)՝ Ա, ալէլուիա՝ ԺԵ, անանուն՝ ԺԷ, առանց գրոյ՝ ԺԹ. և են անուանք որ վերնագիր ունին, և ո՛չ յայտնի թէ ո՛րն են, միանգամայն՝ ճԾ:

Ի հինգ մասն բաժանեն մանկունք Եբրայեցոց զամենայն սաղմոսացն զիրս. իսկ հինգերորդն՝ ՚ի հարիւրորդէն վեցերորդէն մինչև ՚ի կարարած գրոցս: Սաղմոսք Դարթի ճԾ. ըստ կարի սաղմոսեցին ճԾ: Գրոցս սաղմոսաց այսպէս է որոշողութիւն որ ՚ի ճշմարիտ օրինակաց, որպէս ոմանք կարծեցին՝ թէ ամենայն սաղմոսքն՝ Դարթի սասցեալք, են այլ և այլոց մարգարէիցն՝ ՚ի սաղմոսել մարգարեացեալ: Յաղագս որոյ ամենայն զիրքն Եբրայեցոց ո՛չ միայն Դարթի գրեն, այլ և անյայտ Գիրք սաղմոսաց անուանին: Ի հինգ մասն բաժանին. են սաղմոսք որք ասին իւրաքանչիւր, Դարթայ գրին սաղմոսք ՆԲ, ՚ի Դաւիթ Թ. Ասափայ ԺԲ, որդւոցն Կորիսայ Ժ, Իդիթոմայ Ա, Եմանայ Ա, Սողոմոնի Բ, Անգէի և Զաքարիայի Զ, առանց անուան ժԶ, Մովսիսի Ա, ալէլուիա Է, աշփհանաց ԺԳ:

Յանկ Դարթայ Մարգարէութեանն:

ւն. Վասն հաւարոց և գործոց, և յանդիմանութեան ամպարշտաց:

բ. Վասն չարչարանացն Քրիստոսի, և առ ՚ի Նօրէ ճննդեանն, և վասն հեթանոսաց հաւարալոյն:

գ. Թէ փախեաւ նա յԱբեսաղոմայ որդւոյ իւրոյ:

դ. Գոհանայ զԱստուծոյ, զի ազարեաց զնա ՚ի ձեռաց Աբեսաղոմայ:

ե. Աղօթք ՚ի խորոց սրբէ խօսք ընդ Աստուծոյ:

զ. Վասն զի հիւանդութիւն ծիրական ախարի՝ ՚ի հրամանէն Աստուծոյ ՚ի վերայ նորա հասեալ, մերձեցաւ մինչև ՚ի դրունս մահու:

է. Վասն բանիցն Քուսեայ, և խեղդմանն Աքիպոսիւելայ:

ը. Վասն երախտեացն Աստուծոյ առ մարդկային բնութիւնս, և վասն կործանմանն Սաբանայի:

թ. Մարգարեանայ վասն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որ մահուամբն իւրով յաղթահարեաց զՍաբանայ որպէս զայր քաջ. խորպակեաց զբռնութիւն մեղաց, և ելոյժ զիշխանութիւն մահու:

ժ. Ասէ և վասն փախստեան իւրոյ ՚ի Սաուղայ:

ժւն. Յուցանէ զխորամանգութիւն, որք կրկնակի ունին զմիսսն, և զընդամութեան և սիրոյ բանս խօսին, և թշնամոյ և պարերագմողի գործ գործեն. գոր Սաուղ առնէր՝ առ ՚ի որսալ զԴաւիթ:

ժբ. Միւսանգամ փախուսարն ՚ի Սաուղայ, յառաջ քան զմեղանչելն իւր:

Յօրինակին մերում զկնի առաջիկայ նախադրութեանս մակագրելոյ՝ Եսիփանու նախկրտոսի Կիպրացոյ, (գոր և եթ ունին բազում գրչագիրք), յատկեալ լինի և այլ հարուած ինչ ճատի ՚ի վերայ սաղմոսաց, դարձեալ նմին Եսիփանու Կիպրացոց մակագրեալ, որ սկսանի. Արդ առեալ ասէ Սամուէլ զեղջեր և այլն. գոր քաց ՚ի մերմէս ունէր և այլ օրինակ մի՝ քայց յսնուն Դարթի փիլիսոսիայի: Արդ մեք զերկրորդիս զայսու զանց արարեալ՝ փոխանակ նորա դիպողագոյն ևս համարեցաք՝ համեմար այլոց գրոց յատկեալ կարգել սսփանօր զգանկ գլխակարգութեանց իւրաքանչիւր սաղմոսաց, առեալ յայլոց օրինակաց, որ պակասէր ՚ի մերմես: Մանասանդ զի և արարադրութիւն բանիցն նորա՝ ուշիմ քննողաց հաւանակրան իմն կարծիս րայ՝ նորին լինել գործ, որ զնախադրութիւնս և զգանկս անցն իւր գրոց Ննոց Կրտակարանաց վայելչաբան նկրութեամբ յօրինեաց:

ժգ. Վասն Սենեքերիմայ և Ռափսակայ, և վասն հրեշտակին որ կոտորեաց: ժդ. Աստ զփառս և զգոհութիւնս Աստուծոյ գրէ. և երանէ զայնուսիկ որ բնակեալ են զլերամբն՝ և զփաճարան աստուածայնով:

ժե. Մարգարեանայ զմարդկեղէն չարչարանսն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, և զյարութիւնն մեռելոց, և զփրկութիւն այնոցիկ՝ որ հաւապաւոց էին ՚ի նա:

ժզ. Աղօթէ մարգարէն առ Աստուած, և աղաչէ փրկիլ ՚ի ձեռաց Սաուղայ: ժէ. Օրհնութիւն Աստուծոյ, որ փրկեցաւ ՚ի ձեռաց Սաուղայ, և ՚ի ձեռաց ամենայն թշնամեաց իւրոց. և կոչումն հեթանոսաց և օտարանալն Նրէից:

ժը. Վասն արարածոցս լինելութեան. և վասն երից օրինացն, բնականին, և օրինականին, և կապարելոյն, որ է Քրիստոսին. և ՚ի խորհուրդ առաքելոցն Քրիստոսի:

ժթ. Առաքեաց Սենեքերիմ թուղթ հայիոյութեան առ Եզեկիա ՚ի ձեռն Նռափսակայ զօրագլխին իւրոյ: Իսկ Եզեկիա փարեալ զթուղթ նորա ՚ի փաճարն փարածանէր, որպէս զի փոխանակ հայիոյութեանն Սենեքերիմայ, ընկալցի յԱստուծոյ զհապուցումն որ եղև իսկ:

ի. Վասն կոտորածին Ասորոց, և հիւանդանալոյն Եզեկիայ և յառնելոյն և հնգեպասսան ամ ՚ի կենացն խոստանալոյն:

իւ. Վասն չարչարանացն Քրիստոսի և յարութեանն, և վասն կոչման հեթանոսաց, և փրկութեան ամենայն աշխարհի, և վասն առաքելոցն Քրիստոսի, և վասն Նրէիցն յանդգնութեան:

իբ. Մարգարեանայ վասն ճշմարիտ հովուին Քրիստոսի, որ եղ զանձն իւր ՚ի վերայ հօտին:

իգ. Վասն յարութեան Քրիստոսի, և յերկինս վերանալոյն և ամպաչու ճանապարհին:

իդ. Աղօթէ մարգարէն վասն իւր, զի պարերագմունք յոյժ խաղային ՚ի վերայ նորա. վասն այնորիկ զնոր և զհին մեղսն յիշէ, և աղաչէ զԱստուած, թողութիւն զքանել:

իե. Պաղապանք առ Աստուած չկորնչել ընդ ամպարիշտս և ընդ մեղաւորս. այլ և ՚ի խորհուրդ Եկեղեցւոյ:

իզ. Փախուստն ՚ի Սաուղայ յառաջ քան զերկրորդ օծումն նորա ՚ի Քեբրոն՝ թագաւոր:

իէ. Դարձեալ վասն հալածմանն իւրոյ ՚ի Սաուղայ:

իը. Վասն խորանին և պարարագացն, և քահանայիցն. յարի այս և յԵզեկիա, և ՚ի Քրիստոս, վասն զի նա կոտորեաց զԱսորիս, և Քրիստոս գղես ՚ի մկրտութեան իւրում:

իթ. Նպարտանալն Ադամայ, նոյնպէս և Եզեկիայ, և իւրաբելն նոցա յԱստուծոյ և փրկելն:

ի. Վասն հալածման յԱբեսողոմայ զհեպ մեղացն գործելոյ. քանզի ցուցանէ ՚ի բանս իւրում Դաւիթ՝ յասելն այսպէս. ՚Ի քեզ Տէր յուսացայ:

լւ. Վասն զի մեղաւ և ապաշխարեաց և եհաս թողութեան. և երանի փայ այնոցիկ, որք ապաշխարութեամբ զպցեն զթողութիւն մեղաց:

լբ. Եզեկիայ փրկիլն յԱսորոց, առ որ յորդորեաց զժողովուրդն մապուցանել զոհս Տեառն, և ցնծալ և ուրախ լինել ՚ի Տէր, այլ և վասն արարածոցս

լինելույթեան:

լգ. Փախեա մարգարէն 'ի Սաուղայ, և գնաց առ Աքիմէլք. և անփի առ Անքուս. յիշէ և գ՛ոպկէ Ասորի. քանզի նա եղև մարմնիչ քահանայապետիցն՝ զոր կոտորեաց Սաուղ: Յիշէ ասար և զԶիփացիսն, և զայնոսիկ որ լինէին Դաթի առ Սաուղ մարմնիչ:

լդ. Մարգարէութիւն վասն չարչարանացն Տեառն. և վասն միսանգամ փախստեան իւրոյ 'ի Սաուղայ:

լե. Առնուլ զկուծն 'ի Սաուղայ և զնիզակն, և երդնուլն Սաուղայ, և սրելն:

լզ. Խրապէ նախանձաւոր լինել բարեաց. և մխիթարէ զայնոսիկ որ 'ի վիշտս իցեն. և ո՛չ երանէ զամպարիշտս 'ի դիրութիւն:

լէ. Պարմէ զպեսպէս վիշտս Սաուղայ, և զԱբետողոմայ զբռնաւորութիւնն, և զչար խորհրդաւորութիւնն Աքիպոփելայ:

լը. Փախուցեալ երթայր մարգարէն յԱբետողոմայ, և պարահեալ նմա Սէմէի, դէմ յանդիման թշնամանէր զնա: Իսկ նա եղեալ պահապան բերանոյ իւրոյ՝ կայր 'ի լծութեան, և ընդ միսս իւր աստուածախօսէր:

լթ. Զերծեալ մարգարէն 'ի հիւանդութենէ իւրմէ՝ զոհանայ զԱստուծոյ. այլև մարգարէութիւն վասն Դանիէլի և Երեմիայ. և վասն մարդկային բնութեանս ազատութեան 'ի մեղաց և 'ի մահուանէ:

լս. Վասն չարչարանացն Քրիստոսի, և կամաւոր աղքատութեանն, և վասն Յուդայի մարմնիչ:

լտ. Փափագելով մարգարէն 'ի խորանն Տեառն, յորժամ փախստեայ էր 'ի Սաուղայ. նաև զերելոցն 'ի Բաբելովն ողբերգական պաղապանք:

լսբ. Զի դարձաւ մարգարէն 'ի հալածանաց իւրոց յառաջին, և եկն 'ի խորանն Տեառն. յայրմէ սա և զխակութիւն, և զչարութիւն Բաբելացոցն, և զգազանամտութիւն փգիտութեան նոցա:

լսգ. Յիշտարակ ելիցն յԵգիպտոսէ. և վասն Մակաբայեցոցն մարտիրոսանալոյն յԱմրիոքայ թագաւորէ:

լսդ. Մարգաւեանայ զըխումն Բանին 'ի Նօրէ, որ եղև փրկութիւն ամենայն աշխարհի. վասն զի Նայր՝ զՈրդի իւր սիրելի անուանեաց, որպէս և ասաց. Դա՛ է Որդի իմ սիրելի: Եւս և 'ի խորհուրդ սուրբ Աստուածամէին:

լսե. Վասն պէսպէս փորձութեանցն եկեղեցոյ և խաղաղութեան:

լսզ. Վասն հեթանոսաց փրկութեան, և եկեղեցոյ խաղաղութեան, և համբառնալոյն Քրիստոսի առ Նայր:

լսէ. Եւ այս զնոյն օրինակ զԵկեղեցոյ պարմէ, և զմեծ և զաստուածազօր պարերազմին յաղթութիւնն նշանակէ:

լսը. Վասն վախճանի աշխարհիս, և հաբուցման իւրաքանչիւր զործոց:

լսթ. Մարգարեանայ վասն միսանգամ զալստեանն Քրիստոսի, և փիեզերածողով դարաստանին, և վասն նորոյ կրակիս, և փոխելոյ հնոյն:

ձ. Յանդիմանեալ 'ի Նաթանայ մարգարէ՛ խոստովանի զմեղոսն. վասն մարմնելոյն առ Բերսաբէէ, այլև մարգարեանայ վասն դարձին 'ի Բաբելոնէ:

ձա. Թաքեալ Դաւիթ 'ի փան Աքիմելեքեայ քահանայի. առ որ եկեալ Դոփկէ Եղովմայեցի, պարմեաց Սաուղայ. և նորա բարկացեալ յոյժ կոտորեաց զքահանայսն:

ձբ. Վասն հրեշտակին՝ որ կոտորեաց զՍենեքերիմ 'ի ձորն. և 'ի փեղին

Մաղաղեթայ:

ծգ. Մարգարեանայ գոր առ յապա անք ընդ Սաուղ անցանելոց էին յայլազգեացն.

և դարձեալ որպէս անպարայ եղև 'ի ժամուն Սաուղ, և դարձաւ 'ի հալածելոյ զԴաւիթ. և Դաւիթ գրեալ զօգնութիւն յԱսպուծոյ, գոհանայ և օրինէ զԱսպուած:

ծդ. Ատ դարձեալ վասն հալածանացն իւրոց 'ի Սաուղայ, և ընդ նմին մարգարեանայ վասն չարչարանաց Փրկչին մերոյ. և վասն Նրէիցն՝ որ ինչ արարին ընդ նմա. և վասն Յուդայի՝ որ խորամանկութեամբ մաքնեաց զնա:

ծե. Պարմէ Դաւիթ վասն իւր, և վասն գերութեան ժողովրդեանն, զի կոխան եղև անօրինաց սրբութիւնք նոցա, և հեռացան նոքա 'ի փաճարէն իւրեանց և 'ի քաղաքէն:

ծզ. Զի փախեաւ Դաւիթ յերեսաց Սաուղայ յայրի անդ. այլ և 'ի կոչումն հեթանոսաց:

ծէ. Վասն հալածման Սաուղայ, և վասն երդմնազանցութեան նորա. որ այլոց դաբաւոր անուանէր, և ինքն համակ զանօրէնութիւն գործէր. յարի այս և առ Նրէիցն ժողով:

ծը. Զերծեալ մարգարէն յանիրաւ պարերազմէն և 'ի սպանմանէն, մաքուցանէ Ասպուծոյ զաղօթս, և խնդրէ զփրկութիւն. և մարգարեանայ վասն կոչման հեթանոսաց, և ցրման Նրէից. և զԱսպուծոյ արդար դաբաւորութենէն:

ծթ. Ասր զգերութիւնս և զաւերս Նրէիցն՝ որ հասանելոց էին մարգարեանայ. ստէ, արդ և զԱսպուծոյ արդար դաբաւորութիւնն և զմարդասիրութիւնն:

կ. Դարձեալ 'ի նոյն դէմս ստէ. այլև զգերութիւնն Բաբելացոց՝ և զելն նշանակէ:

կն. Վասն Մակաբայեցոցն, և Անտիոքայ երևելոյն 'ի վերայ յառնելոյն. և թէ ո՞րպիսի միտս պարս է ունել 'ի պարերազմի և նեղութեան:

կթ. Փախչիլն 'ի Սաուղայ առ Աքիմելէք, և անտի առ Անքուս, և զնալն յանապար.

և գոր ունէր փափաք առ Ասպուած նուազէ. և զսարակումն Սաուղայ յառաջագոյն պարմէ:

կգ. Դարձեալ 'ի նոյն դէմս ստէ. այլ և պարմէ զամենայն դաւաճանութիւնսն Սաուղայ. և թէ ո՞րպէս զերծաւ 'ի նենգութեանց նորա:

կդ. Վասն գերելոցն 'ի Բաբելոն, որք փային բերել ընծայս և պարարագս յԵրուսաղէմ. և ցանկութիւն քաղաքին. ընդ նմին մարգարեանայ և զհեթանոսաց փրկութիւն:

կե. Վասն կոչման հեթանոսաց, և մարգարեութիւն վասն գերութեանն Իսրայելի 'ի Բաբելոն, և ո՞չ վասն ելիցն:

կզ. Վասն մարմնանալոյ Բանին Ասպուծոյ, և յայտնելոյ աշխարհի զփրկութիւն:

կէ. Վասն միւսանգամ զալստեանն Քրիստոսի. և հապուցման ըստ գործոց. և կործանմանն Սաբանայի, և աւերմանն դժոխոց և զերծեալք 'ի բռնաւորէն փառաւորէն զԱսպուած:

կը. Վասն Քրիստոսի չարչարանացն. և մերժումն Նրէիցն. և վասն դարձին 'ի Բաբելոնէ:

կթ. Վասն փրկելոյն Դաւիթ յԱբեսողոմայ և 'ի Սաուղայ և յայլոց բազմաց:

ն. Բժշկեալ մարգարէն 'ի հարուածոցն, գոհանայ զԱսպուծոյ. այլ և վասն գերելոցն 'ի Բաբելոն, և վասն ելիցն նոցա մարգարեութիւն:

հն. Մարգարեանայ վասն մարմնանալոյ միաճնի Որդոյն Ասպուծոյ. զի նմա երկիրպագին ամենայն թագաւորք երկրի, և նա թագաւորեաց 'ի ծագաց մինչև

ի ծագս աշխարհի:

հբ. Զգերելոցն ՚ի Բաբելոն, և զամենայն մարդոյ զպէսպէս յուզմունս խորհրդոց ողջացուցանէ:

հգ. Ասէ և զբնաջինջ լինելն Նրէից ՚ի Տոնայեցոց անարի. որ եղև ՚ի ձեռն Տիպոսի կայսեր յեպ խաչին:

հդ. Զի եբարձ մարգարէն զամբարշտութիւն ազգին Յուդայ իբրու թագաւորեալ էր նոցա. և քանզի թևակոխէր թագաւորել ՚ի վերայ Իսրայէլի, և ասէր. Յորժամ առից ժամանակ, զԻսրայէլ ևն ուղիղ դապեցայց, և զեղջերս մեղաւորաց փշրեցից:

հե. Վասն հաբուցման Ասորեսպանեայց, և վասն հարուածոցն Սենեքերիմայ: հզ. Վասն գերելոցն որք ՚ի Բաբելոն էին. զի յերկմիսս եղեալ զարհուրէին ՚ի վշտաց. ուսուցանէ նոցա թէ որպէս արժան է առ Ասորուած աղօթս մարուցանել, և զերծանել ՚ի վշտաց և հասանել դիւրութեանց:

հէ. Ամբաստանէ զՆրեայս, և ցուցանէ որ ինչ առ հարս նոցա սքանչելիք եղեն. և նոքա ամենայնի սպերախար գրան:

հզ. Վասն Անպիոքայ Եպիփանու, որ քանդեաց զԵրուսաղէմ, և կոտորեաց զպաշտօնեայս Ասորուծոյ:

հթ. Պաղասանք գերելոցն՝ որք ՚ի Բաբելոն էին. և թէ որպէս պարտ է խնդրել յԱսորուծոյ զբաւութիւն և զթողութիւն:

ձ. Յիշէ զելն յԵգիպտոսէ. և մարգարէանայ դարձեալ զաւերն ՚ի Բաբելացոց, և վասն կոչման հեթանոսաց:

ձն. Զգուշացուցանէ յանիրաւ դարասպանաց. և պարտիիք խնամել զաղբարս. և կոչէ զիշխանս Նրէից՝ ասորուածս և հրեշտակս:

ձբ. Մարգարէանայ վասն ելիցն Իսրայէլի ՚ի Բաբելոնէ, որ առ Դարեհիւ արքայի. զի ամենայն ազգք՝ որք գոռային զհետ նոցա, ամաչէին որպէս զԱմաղէկ:

ձգ. Յանկայր մարգարէն Կանն Տեառն, յորժամ էրն յերկիրն այլազգեաց. և երանի Կայր բնակողաց ՚ի նմա. և մարգարէանայ դարձեալ վասն ելիցն ՚ի Բաբելոնէ, և փիեգերաց ազգաբանալոյ: Իսկ հնձան զԵկեղեցի կոչէ, և այգի զմարմին Քրիստոսի, որ ուրախ առնէ զամենայն արարածս:

ձդ. Զփրկութիւն երկուց ժողովրդոց մարգարէանայ. զի զՆրէայսն փրկեաց ՚ի ծառայութենէ Բաբելացոցն, և զհեթանոսս՝ ՚ի բռնութենէ Մասրանայի:

ձե. Աղօթէ մարգարէն առ Ասորուած վասն փրկութեան իւրոյ, և այլոց բազմաց. և մարգարէանայ զՍենեքերիմայ և զԵգեկիայ իրս. և յառաջագոյն ասէ զհեթանոսաց կոչումն ե զփրկութիւն:

ձզ. Վասն Եկեղեցոյ մարգարէութիւն:

ձէ. Թէ կալան զնա այլազգիքն ՚ի Գէթ. կապեցին երկաթով և եղին ՚ի ներքնումն և ՚ի ստուերական բանարի. և որք ընդ նմայն էին՝ ցրուեցան ՚ի նմանէ. հանէ այս յԱդամ և ՚ի Քրիստոս, և յելն ՚ի Բաբելոնէ. և յամենայն բնութիւնս մարդկան՝ փրկել ՚ի դժոխոց:

ձը. Վասն բազում երախտեացն Ասորուծոյ առ Դաւիթ, և պէսպէս բարերարութեանցն զոհանալով զԱսորուծոյ, երգս առեալ՝ զայս ամենայն խնդութեամբ նուագէ:

ձթ. Նրէից և ամենայն մարդկան՝ առհասարակ ներգործութիւն և յոյս փրկութեան ցուցանէ:

ձ. Ասէ թէ ոյք յուսան առ Ասորուած, յամենայն երկիւղից փրկին որպէս զԵգեկիա:

դն. Վասն միսանգամ գալստեանն Քրիստոսի, և վերջին շաբաթին. որ և ցուցանէ սրբոցն պարիս, և մեղաւորացն քանջանս:

դբ. Վասն մարմնոյն Քրիստոսի վայելչութեանն և փոփոխմանն երգէ, զի Աստուծոյ բնութիւնն անշրջելի է:

դգ. Վասն թագաւորաց և իշխանացն Նրէից, որ անիրաւիին և գրկէին:

դդ. Վասն Յովսիայ թագաւորի, որ կործանեաց, և այրեաց գկուռս:

դե. Մարգարեանայ վասն շինութեան քանարին. և վասն կոչման հեթանոսաց. և վասն միսանգամ գալստեանն Քրիստոսի, և արդար դատաստանին:

դզ. Վասն առաջին և երկրորդ գալստեանն Քրիստոսի. և վասն հասարակութեան երկրին, և յանդիմանութիւն կռապաշարիցն:

դէ. Մարգարեանայ դարձեալ վասն միսանգամ գալստեանն Քրիստոսի, և արդար դատաստանի նորին. և վասն դարձին Նրէից:

դը. Ասէ զելս Նրէիցն ՚ի Բաբելոնէ. և մարգարեանայ վասն յայտնութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. և վասն Նրէիցն ապստամբութեան:

դթ. Յորդորէ զամենայն մարդ, թէ ո՞րպէս արժան է գոհանալ և օրհնել զԱստուծո:

ճ. Մարգարեանայ դարձեալ՝ վասն Յովսիայ թագաւորի. և սպառնայ մեղաւորաց՝ ՚ի մեծ և ՚ի վերջին առաւօտին սաքակել զամենեսեան:

ճն. Զգերելոցն ՚ի Բաբելոն՝ զվիշտսն յիշէ: Այլ և գկոչումն հեթանոսաց. յարի այս և յամենայն ոք՝ որ ՚ի վիշտս իցեն. և Աստուծոյ օգնականութեանցն պարահեալ աղերսէ:

ճբ. Յարէ զայս՝ յառաջին նոյն միտս, վասն զի ՚ի նմա աղաչէին՝ դարձին պարահել. իսկ ՚ի սմա ազգաբալք, օրհնեն զԱստուծո բարերարն: Եւ կարծեմ յաճախ լինել յամենայն մարգարէից զայսպիսի օրհնութիւն՝ ազարել ՚ի դառն ծառայութեանց, և մեծի փրկութեան արժանանալ:

ճգ. Վասն արարածոցս լինելութեան մի ըստ միոջէ պարմէ. և արարիչ և յօրինող ամենայնի զԱստուծո երևցուցանէ:

ճդ. Յիշեցուցանէ զառ ՚ի հայրապետացն զԱստուծոյ եղեալ խոստմունսն. որպէս թէ ոչ անիրաւ գապաշնորի ժողովուրդն՝ յիրում խնամոցն մերկացոյց: Եւ վարդապետէ սովիմբ գնոր ժողովուրդս զի մի՛ ընդ նոյն հետս գնասցեն. այլ ընդ ուղղորդն ճանապարհորդեսցեն:

ճե. Զբարեգործութեանցն առնէ յիշումն. և զօգրեցելոցն զանշնորհակալութիւնն փրկնջէ. և զհասեալ նոցա նեղութիւնն վարդապետէ, և թողութեան պարահել աղաչէ:

ճզ. Յառաջաձայնէ զառ ՚ի գերութեանն զերծումնն՝ յանբա բարութեանցն Աստուծոյ եղեալ. զի յայնմ սրտերագրեալ քեսանենք և զմեր փրկութիւն. և յայսմ օրէնսդրութիւնս, մեզ առաւել քան նոցա, ՚ի ճանապարհս մարգարեութեան հաւարարմացուցանել:

ճէ. ԶՆրէից զդարձն ՚ի գերութենէն. և զհեթանոսաց փրկութիւնն յառաջագոյն վճռէ. ընդ ԾԶ սաղմոսին, և ընդ ԾԹ-ին, որ ասէ. Աստուծո մերժեցեր և:

ճը. Առ մաքնիչն անձին իւրոյ ասաց, առ Աքիպոսիէլ, որ կին ունէր և որդիս. բայց կարարեցաւ դարձեալ առ Յուդայ՝ որ եղև մաքնիչ Որդոյ նորա Յիսուսի, թէպէտ ոչ ունէր կին և որդիս. որում մարթ էր լինել որբ և այրի:

ճթ. Պարմէ զվերացումն Փրկչին, և զնստելն ընդ աջմէ Նոր. նաև զճնունդն որ յԱստուծոյ Նօրէ:

ճժ. ԶԱմոնացոց և զՄովաբացոց և զԵդոնայեցոց գումարելն 'ի միասին 'ի պարերազմ՝ պարմե՛ յերեսաց Յովսափաթո։

ճժն. Երանե՛ գերկիւղածս Տեառն, զվարդապետութիւն բարեպաշտութեան կամեցողացն յառաջ բերելով։

ճժբ. Զարթոցանե՛ զամենեսեան օրհնել զԱստուած, յիշելով զբարերարութիւն իր առ աղբարս։

ճժգ. Վասն ելիցն յԵգիպտոսէ, և անցանելոյն ընդ Յորդանան, 'ի ձեռն Յեսուայ, և վասն կռոցն րկարութեան, և Աստուծոյ զօրութեանն։

ճժդ. Վասն Անրիփոքայ Եպիփանու նեղութեանցն. և վասն հասարակաց վշրաց, և Տեառն օգնականութեանն. այլ և վասն զերծանելոյ մարգարէին 'ի հիւանդութենէ իւրմէ։

ճժե. Զերծեալ մարգարէն 'ի րեսչութենէն Աստուծոյ 'ի բանբէն Աբիմելեքեայ, այլակերպեցաւ առաջի նորա. և գնաց անփի գոհանալով զԱստուծոյ։

ճժզ. Վասն զի՝ յամենայն մարգարէ յարի օրհնութիւնս. քանզի շնորհք Նոգոյն է, փրկութեան պարահողացն՝ օրհնել զբարերարն Աստուած։

ճժէ. Զի 'ի դարձին 'ի Բաբելոնէ խմբեալ բարբարոսացն 'ի վերայ Նրէիցն, և աստուածահալած հարուածովք ծախեալք եղեն։ Յարի՛ այս և առ հեթանոսս, որ բազում իշխեցելոյն 'ի Բանսարկուէն զերծեալք, որոց սոցա և նոցա՝ շնորհք Նոգոյն առաջնորդեաց վարդապետութեամբ։

ճժը. Զբոլոր առաքինութեան րեսակս եղեալ է՝ ասար, և զբժշկութիւնս պէսպէս ախարից, որպէս ինքն Դաւիթ՝ որ թէպէր և խոփորեցաւ զայթազղեալ՝ սակայն դարձեալ միւսանգամ արքայաւորք հեպտեցաւ աստուածայնոց օրինաց։ Երանե՛ և զթագաւորական ճանապարհին զանխոփոր հեպտեալսն, և ո՛չ յաջ կամ յահեակ 'ի հրամանէ պարուիրանին խոփորեալ։

ճժթ. Թէ շրջէր մարգարէն փախստական րեղոտջէ՛ 'ի րեղիս. որպէս ազնաւ 'ի լերինս, զամս երկրասան՝ վասն որոյ րաղրկացեալ ասաց. Վայ՛ զի պանդխտութիւն իմ յերկարեցաւ։

ճժի. Մարգարէանայ վասն եղելոցն 'ի Բաբելոն 'ի վիշրս։

ճժիւ. Ասէ դարձեալ վասն ելիցն, և վասն շինութեանն Երուսաղէմի։

ճժիբ. Եւ այս ցուցանե՛ զարդարոցն զբարեպաշտութիւն։

ճժիգ. Թէ յեր ելիցն 'ի Բաբելոնէ, մերձակայ բնակիչքն րիսրեալք ընդ Նրէիցն ազատութիւն, միաբանեալք 'ի պարերազմ գումարեցան 'ի վերայ նոցա. կամեցեալք անյիշարակել գնոսա. իսկ Աստուած իւրայոցն՝ օգնեաց, և զպարերազմօղսն յեպս դարձոյց։

ճժիդ. Զի յեր դարձին՝ յաղթութեան հանդիպօղքն, զյաղթութեանն երգեն զօրհնութիւն. և զաստուածային յուսոյն քարոզեն զզօրութիւն։

ճժիե. Ազարանալ բովանդակ ազգին Նրէից՝ 'ի Կիրոսէ Պարսից արքայէ։

ճժիզ. Վասն շինութեան րաճարին 'ի Զորաբարիլէ։

ճժիէ. Երանե՛ զայնոսիկ՝ որք յուսալովն յԱստուած 'ի նմանէ երկնչին. որով առաքինութեան սրացուածք՝ առաւել աւարփին։

ճժիը. Յուցանե՛ զկնի դարձին՝ զյարուցելոցն 'ի վերայ Նրէիցն զօրար ազգացն, և որպէս թէ որք 'ի Նրէից են, վարդապետեն ասել զայս։

ճժիթ. Արդարք՝ զայս աղօթս մարուցանեն առ Աստուած. վկայէ և յառաջաբան Սաղմոսիս։

ճ՛լ. Զխոնարհութիւն ուուուանէ մարգարէական բանս, և գնորս կերպարանացն ցուցանէ զդէնս. որպէս թէ աղօթելով զԱստուած հաշտեցուցանել:

ճլւ. Մարգարէանայ 'ի դէնս Զորաբարիլի, որով վերստին քաճարն նորոգեցաւ. և վասն մարմնաւոր ծննդեանն Քրիստոսի. նաև 'ի խորհուրդ Եկեղեցոյ:

ճլբ. Թէ յեք ելիցն 'ի Բաբելոնէ 'ի ձեռն Զորաբարիլի, 'ի մի տէրութիւն հնազանդեցան Յուդայ և Իսրայէլ, որք 'ի յՌոբովամայ բաժանեցան:

ճլգ. Յարի՛ և այս 'ի Բաբելոնէ դարձեալսն. և ամենայն բարեպաշտից 'ի իսրաբս, որպէս թէ ո՛չ միայն 'ի քունջեան, այլ և 'ի գիշերի օրինել զԱստուած:

ճլդ. Ասէ զառաջին ելն յԵգիպտոսէ. և մարգարէանայ վասն դարձին 'ի Բաբելոնէ. և վասն կռոցն տկարութեան, և Աստուծոյ զօրութեանն:

ճլե. Վասն մեծամեծ սքանչելեացն Աստուծոյ:

ճլզ. Զառ 'ի Բաբելոնի պարսախումն պարսնէ:

ճլէ. Յեք դարձին գոհութիւն՝ վանել զթշնամիսն:

ճլը. ԶՈվսիս թագաւորէ ունի նախասացութիւն:

ճլթ. Նալաճեալ 'ի Սաուդայ երանելին Դաւիթ, յօգնականութիւն կոչէ զբոլորեցունցն Աստուած:

ճխ. Դարձեալ վասն նորին իրաց աղաչէ:

ճխւ. Զի յայրին թաքուցեալ Դաւիթ՝ աղօթս մարուցանէր առ Աստուած:

ճխբ. Զի հալաճէր զնա Աբիսողոմ որդի նորա:

ճխգ. Մարգարէանայ վասն դարձին 'ի Բաբելոնէ, և վասն յարուցելոցն պարերազմողաց 'ի վերայ Նրէից, զոր և բազումք 'ի մարգարէից յիշեցին:

ճխդ. Օրինել հրամայէ ամենեցուն զՏէր. յարմարի այս և առ հեթանոսաց կոչումն:

ճխե. Դարձեալ յորդորէ երանելիս Դաւիթ, օրինել զամենեցունցն Աստուած. զոր և վերնագիր սաղմոսիս յայտ առնէ. քանզի ասէ. Ալելուիս:

ճխզ. Թէ յեք դարձին 'ի Բաբելոնէ և շինելոյն զքաճարն 'ի Զորաբարիլէ, Անգէաս և Զաքարիաս՝ երգս առեալ նուագէին ասելով. Շինէ զԵրուսաղէմ Տէր, և զցրուեալսն Իսրայէլի ժողովէ:

ճխէ. Դարձեալ 'ի նոյն դէնս ասէ, ևս և վասն առաքելոցն քարոզութեան:

ճխը. Զամենայն արարածս յօրինաբանութիւն կոչէ երանելիս Դաւիթ՝ զիմանալիս և զգգալիս:

ճխթ. Օրինութիւն վասն դարձին 'ի Բաբելոնէ. նաև 'ի խորհուրդ Մակաբայեցոցն:

ճծ. Վասն հասարակաց օրինութեան:

ԳԻՐՔ ՍԱՂՄՈՍԱՅ ԴԱԲԹԻ

Սաղմոս 'ի Դափթ. Ա:

Երանեալ է այր որ ոչ գնաց 'ի խորհուրդս ամպարշպաց, 'ի ճա- 1
նապարհի մեղաւորաց նա ոչ եկաց, և յաթոռս ժանպից նա 2
ոչ նստաւ: ²Այլ յօրէնս Տեառն են կամբ նորա, և յօրէնս նո- 2
րա խորհեացի նա 'ի քուռէ և 'ի գիշերի. ³Եւ եղիցի նա որպէս ծան 3
որ քնկեալ է 'ի գնացս ջուրց: Որ զպտուղ իւր 'ի ժամու քացէ, և 4
քերն նորա մի՛ թափեացի. և զամենայն գոր ինչ արասցէ յաջողեացի՛ 4
նմա: ⁴Ո՛չ այսպէս են ամպարիշտք, և ոչ այսպէս. այլ որպէս հողմ 4
զփռշի, գոր հոսէ՛ 'ի վերայ երեսաց երկրի: ⁵Վասն այսորիկ ոչ յարիցեն 5
ամպարիշտք 'ի դաբասարան, և ոչ մեղաւորք 'ի խորհուրդս արդարոց: 6
⁶Քանզի ճանաչէ՛ Տէր զճանապարհս արդարոց, ճանապարհք ամպարշպաց 6
կորիցեն: *Տունք. Գ:*

Ի Ներքայեցոց գրոց երկրորեան սոքա ընդ մի համար են:

Սաղմոս. Բ:

¹Ընդէի խռովեցան հեթանոսք. և ժողովուրդք խորհեցան 'ի սնոքիս: **2**
²Յանդիման՝ եղեն թագաւորք երկրի, և իշխանք ժողովեցան 'ի միա- 2
սին վասն Տեառն և վասն Օծելոյ նորա: ³Խզեցուք զկապանս նո- 3
ցա, և ընկեցո՛ւք 'ի մէնջ զլուծ նոցա: ⁴Բնակեալն յերկինս ծիծաղեացի 4
զնոքօք, և Տէր արհամարհեացէ զնոսա: ⁵Յայնժամ խօսեացի՛ ընդ նո- 5
սա բարկութեամբ իւրով, և սրտմտութեամբ իւրով խռովեցուցէ զնո- 5
սա: ⁶Ես կացի թագաւոր 'ի նմանէ, 'ի վերայ Սիոնի լեռին սրբոյ նորա՝ 6
պապմել ինձ զհրամանս Տեառն: ⁷Տէր սասց ցիս Որդի իմ ես դու, ես 7
այսօր ծնայ՝ գբեգ: ⁸Խնդրեա՛ յինէն և քանց քեզ զհեթանոսս 'ի ժառան- 8
գութիւն, և իշխանութիւն քեզ զամենայն ծագս երկրի: ⁹Նովուեցեն 9
զնոսա զաւազանաւ երկաթեաւ. որպէս զանօթ բրտի փշրեցեն զնոսա: 9
¹⁰Արդ թագաւորք՝ զայս 'ի մի՛ր առէք, խրապեցարո՛ւք ամենեքեան ոյք 10
դաբիք զերկիր: ¹¹Ծառայեցէ՛ք Տեառն երկիւղին, և ցնծացէ՛ք առաջի նո- 11
րա դողութեամբ: ¹²Ընկալարո՛ւք զիւրապ նորա՝ զի մի՛ բարկացի Տէր, 12

Յօրինակին 'ի ճակար գրոցս դարարկ թողեալ՝ 'ի լուսանցսն կարմրադեղով նշանակի վերնագիրս Գիրքս սաղմոսաց Դափթի. յորմէ՛ առեալ եղաք 'ի կարգի համենար այոց ևս գրչագիր օրինակաց մերոց:

1. 3 Ոմանք. Որպէս ծառն որ քնկէ՛: *Ոմանք.* Եւ զամենայն գոր ինչ և առնիցէ:
4 Ոմանք. Զի հոսէ յերեսաց երկրէ: **6 Ի վախճանի իւրաքանչիւր սաղմոսաց՝**
*ուր օրինակս մեր առնէ գումարտութիւն քանց և գորդայից, ոմանք իսպառ զանց առնեն, և ոմանք զքրտուն և եթ նշանակեն. թէպէր և ամենեքեան զբաժանումն Սաղմոսագրոցս 'ի յուր կանոնս և 'ի յիտուն և վեց գորդայս ստանձինն ծաղկազարդ դրօշմամբ 'ի գիսագրութիւնս նոցին յայր առնեն: Վերնագիրք իւրաքանչիւր սաղմոսաց, որ աստէն նօտր ասացեալ գրով եղան, ամենայն գրչագիր օրինակք մեր կարմրադեղով գրեալ՝ զանագանեն յաղօթական բանիցն: Ի վերայ սաղմոսիս ոմանք դնեն. Անվերնագիր 'ի Ներքայեցոց. երկրորին սոքա ընդ մի համարի են: **2. 1 Ոմանք.** Խորհեցան սնոքիս: **2 Ոմանք.** Եւ իշխանք ժողովրդոց ժողո՛ւ: **3 Ոմանք 'ի վերջ քսուս նշանակեն՝** Նանգիսպ: **6 Ոմանք.** Ի վերայ լեռին Սիոնի սրբոյ նորա 'ի պապմել ինձ: **7 Ոմանք առանձինն վերնագիր կարգեն սաւրանօր.** Սաղմոս 'ի Դափթ: Տէր սասց ցիս... և ես այսօր:*

13 և կորնչիցիք ՚ի ճանապարհացն արդարութեան: ¹³Ի ժամանակի որպես բորբոքեացի բարկութիւն նորա: Երանի՛ ամենեցուն՝ ոյք յուսացեալ են ՚ի Տէր: *Տունք. ժի:*

3 ¹Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. ՚ի ժամանակի զի փախուցեալ էր նա յերեսաց Արխտոդոնայ որդոյ իւրոյ: *Գ:*

2 ²Տէր՝ զի բազում եղեն նեղիչք իմ, բազումք յարեան ՚ի վերայ իմ:
3 ³Բազումք ասէին զանձնէ իմմէ, թէ չի՞ք փրկութիւն սորա առ Աստուած
4 իւր: ⁴Այլ դու Տէր՝ օգնական իմ ես, փանօք իմ և բարձրացուցիչ գլխոյ
5 իմոյ: ⁵Չայնիս իմով ես առ Տէր կարողացի, լուա ինձ ՚ի լեռնէ սրբոյ
6, 7 իւրմէ: ⁶Ես ննջեցի և ՚ի քուն եղէ, զարթեալ և Տէր ընդունելի՛ իմ է: ⁷Ոչ երկեայց ես ՚ի բիրուց զօրաց նոցա. որ շուրջանակի պատեալ պահեալ
8 պաշարէին զիս: Արի՛ Տէր՝ և փրկեա՛ զիս Աստուած իմ. ⁸զի դու հարե՛ր զամենեսեան ոյք էին ընդ իս թշնամութեամբ ՚ի փարապարպուց. և
9 զափամունս մեղաւորաց փշրեսցես: ⁹Տեառն է փրկութիւն. ՚ի վերայ ժողովրդեան քոյ օրհնութիւն քո: *Տունք. զի: Գորդայս. իի:*

4 ¹Ի կարարած օրհնութեան. Սաղմոս երգոց ՚ի Դաւիթ. *Դ:*

2 ²Ի կարդալ իմում լուար ինձ Աստուած ըստ արդարութեան. ՚ի նեղութեան ինձ անդորր արարեր. ողորմեա՛ ինձ և լուր աղօթից իմոց:
3 ³Որդի՞ք մարդկան՝ մինչև յերբ էք իսպասիրպք. ընդէ՛ր սիրէք զանրութիւն,
4 և ինդրէք զսպութիւն: ⁴Ծաներո՛ւք զի սքանչելիս արար Տէր սրբոյ իւրում. և Տէր լուիցե՛ ինձ ՚ի կարդալ իմում առ նա: ⁵Բարկանայք՝ և մի՛ մեղանչէք. զոր ինչ ասէք ՚ի սիրտս ձեր յանկողինս ձեր զոջացարո՛ւք:
6 ⁶Մարուցէ՛ք պափարագ արդարութեան, և յուսացարո՛ւք ՚ի Տէր: Բազումք
7 ասէին թէ ո՛ր ցուցցէ մեզ զբարութիւն. ⁷նշանեցաւ առ մեզ լոյս երեսաց
8 քոց, և ետուր ուրախութիւն սրտից մերոց: ⁸Ի պրոյոյ ցորենոյ զինոյ
9 ձիթոյ իւրեանց լցուցեր զնոսա: ⁹Խաղաղութեամբ յայս և ՚ի սոյն ննջեսցո՛ւք
10 և զարթիցուք. ¹⁰զի դու Տէր միայն առանձին յուսով քով բնակեցուցեր զմեզ: *Տունք. զի:*

5 ¹Ի կարարած վասն վիճակելոցն: Սաղմոս. *Ե:*

2, 3 ²Բանից իմոց ոնկն դիր Տէր, և ՚ի մի՛տ առ զաղաղակ իմ: ³Նայեաց
4 ՚ի ձայն աղօթից իմոց, Թագաւոր իմ և Աստուած իմ: ⁴Ես զքեզ աղաչեմ
5 Տէր, ընդ առաւօտս լուիցես ձայնի իմում. ⁵ընդ առաւօտս պատրաստ

13 Ոմանք. Ի ժամանակի յորժամ բորբոքեացի հոր բարկութեան նորա... յուսացեալ են ՚ի նա: **3. 1 Ոմանք** աստի սկսեալ ՚ի վերնագիրս բազում անգամ փոխանակ. Սաղմոս ՚ի Դաւիթ, *դնեն* Սաղմոս Դաւթի: **2 Ոմանք.** Եւ բազումք յար՛: **3 Ոմանք.** Փրկութիւն նորա առ Աստուած իւր: **5 Ոմանք.** Եւ լուա ինձ: **6 Ոսկան.** Եւ Տէր ընդունօղ իմ էր: **7 Ոմանք.** Ի բիրուց զօրացն, ոյք... պատեալ պաշարեալ պահէին զիս: **8 Ոմանք.** Ի փարապարպուց, զափա՛: **9 Ոմանք.** Տեառնդ է փր՛: **4. 1 Ոմանք.** Ի կարարած ընդ օրհնութիւնս սաղմոս ՚ի Դաւիթ: **2 Ոմանք.** Լուա ինձ Աստուած... ՚ի նեղութենէ ինձ: **6 Ոմանք.** Պափարագս արդա՛: **Ոմանք.** Թէ ո՛վ ցուցանէ մեզ զբարութիւն Տեառն: **8 Ոմանք.** Ձիթոյ, նոքօք լցուցեր զմեզ: **9 Ոմանք.** Խաղաղութեամբ քով յայս և ՚ի սոյն ննջեցից և զարթեայց... (10) յուսով քո: **5. 1 Ոմանք.** Վասն վիճակաց, և *ոմանք.* Վասն ժառանգաւորաց. սաղմոս ՚ի Դաւիթ: **2 Զօրհնակին պակասէր.** Եւ ի մի՛տ առ: **3 Ոմանք.** Նայեա՛ ՚ի ձայն:

եղեց յանդիման լինել քեզ: Ոչ թե դու Աստուած կամփա զանօրէնութիւն,
 6 և ոչ բնակէն առ քեզ չարք, մի՛ անօրէնք բնակեացեն առաջի աչաց քոց: 6
 7 Արեցնի՛ր զայնոսիկ որ գործեն զանօրէնութիւն. կորուսանեն զամենեսեան
 ոյք խօսին սուր: Զայր արինահեղ և զեննգաւոր պիղծ առնես դու,
 Տէր, 8 այլ ես՝ ըսպ բազում ողորմութեան քում մարից ՚ի քուն քո. եր– 8
 կիր պագից ՚ի քաճար սուրբ քո երկիրդի քո: 9 Տէր՝ առաջնորդեա՛ 9
 ինձ յարդարութեան քում. վասն թշնամեաց ինոց ուղիղ արա առա–
 ջի իմ զճանապարհս քո: 10 Զի ոչ գոյ ՚ի բերանս նոցա ճշմարտութիւն, 10
 և սիրտք նոցա նանրեալք են: 11 Որպէս գերեզման բաց է կոկորդ նո– 11
 ցա. լեզուօք իրեանց նենգաւորք եղեն: Դարեա՛ զնոսա Աստուած զի
 անկցի՛ն ՚ի խորհրդոց իրեանց. ըսպ բազում ամպարշտութեան նոցա
 մերժեա՛ զնոսա՝ զի դառնացուցին զքեզ: 12 Ուրա՛խ լիցին ամենքեան 12
 ոյք յուսացեալ են ՚ի քեզ, յախտեան ցնձացեն, և բնակեացես դու ՚ի
 նոսա: Պարծեսցի՛ն ՚ի քեզ սիրելիք անուան քոյ, 13 զի օրհնեացեն դու 13
 զարդարն. Տէր որպէս զինու հաճութեամբ քով պսակեցեր զմեզ: *Տունք.
 Ժբ՛:*

*1 Ի կարտարած ընդ օրհնութիւնս վասն Ութերորդաց: Սաղմոս ՚ի 6
 Դաւիթ. Զ:*

2 Տէր՝ մի՛ սրբմտութեամբ քով յանդիմաներ զիս, և մի՛ բարկութե– 2
 ամբ քով իրարեր զիս: 3 Ողորմեա՛ ինձ Տէր զի հիւանդ եմ ես. բժշկեա՛ 3
 զանձն իմ, զի խռովեցան ոսկերք իմ: 4 Անձն իմ յոյժ խռովեցաւ, և դու 4
 Տէր՝ մինչև յե՛րբ: 5 Դարձ Տէր և փրկեա՛ զանձն իմ. կեցո՛ր զիս Տէր ըսպ 5
 ողորմութեան քում: 6 Զի ոչ ոք է որ ՚ի մահու յիշէ զքեզ, կամ ՚ի դժոխս 6
 խոստովան առնի առ քեզ: 7 Վաստակեցի ես ՚ի հեծութեան իմում, լու– 7
 ացի զամենայն գիշեր զմահիճս իմ. և արքասուօք իմովք զանկողինս
 իմ թացի: 8 Խռովեցաւ ՚ի սրբմտութենէ ակն իմ. մաշեցայ ես ՚ի վերայ 8
 ամենայն թշնամեաց ինոց: 9 Ի բաց կացէք յինէն ամենքեան, ոյք գոր– 9
 ծէք զանօրէնութիւն: 10 Լուա Տէր ձայնի լալոյ իմոյ, լուա Տէր աղօթից 10
 իմոց. և Տէր զխնդրուածս իմ ընկալաւ: 11 Ամաչեացեն և խռովեսցի՛ն յոյժ 11
 ամենայն թշնամիք իմ. դարձցին յերս և ամաչեացեն յոյժ վաղվաղակի
 և խռովեսցին: *Տունք. Ժ: Գորդայս. Լ՛:*

*1 Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. գոր սասց Տեառն վասն բանին Քուսեայ 7
 որդոյ Յիսննայ. Է:*

2 Տէր Աստուած իմ ՚ի քեզ յուսացայ և փրկեա՛ զիս, յամենայն հալածչաց
 ինոց ապրեցո՛ր զիս: 3 Գուցէ երբէք յափշտակիցէ որպէս առնձ զանձն 3

*5 Ոմանք. Յանդիման լինել առ քեզ: Եւ ոմանք. լինել քեզ Աստուած: Ուր և ոմանք.
 Ոչ թե դու այն Աստուած ես որ կամփա: 6 Ոմանք. Եւ մի՛ անօրէնք բնա՞: 7 Ոմանք.
 Արեցեր դու զայնո՞... ոյք խօսելին սուր... և զեննգաւոր պիղծ առնէ Տէր: 11 Ոմանք.
 Որպէս գերեզմանք բաց են կոկորդք նոցա. և լեզ՞... ՚ի խորհրդոց սրբից իրեանց:
 12 Ոմանք. Ուրախ լիցին ՚ի քեզ ամե՞: 13 Ոմանք. Քո պսակեացես զնոսա: 6. 1 Ո–
 մանք. Ընդ օրհնութեան, վասն Ու՞: 2 Ոմանք. Մի՛ սրբմտութեամբ յան՞: 6 Ոսկան.
 Կամ ՚ի դժոխս ոք խոս՞: 10 Ոմանք. Լուա Տէր զձայն լալոյ իմոյ: 7. 1 Ոմանք.
 Զոր սասց Տէր վասն Քուսի Քօշեայ որդոցն Յամիմայ: Ուր ոմանք. Վասն բանիցն...
 Յեմիմայ: 2 Ոմանք. Յուսացայ, փրկ՞... և յամենայն հա՞:*

4 իմ, ո՛չ որ իցե որ փրկիցե, և ո՛չ այն որ ապրեցուցանե: ⁴Տէր Աստու-
 5 ած իմ թէ արարից գայս, թէ իցեն անօրէնութիւնք 'ի ձեռս իմ: ⁵Թէ
 հաբուցի՛ երբէք այնոցիկ ոյք հաբուցին ինձ չար. անկայց և ես 'ի
 6 թշնամեաց իմոց ընդունայն: ⁶Նալածեսցէ՛ ապա թշնամին զանձն իմ.
 հասցէ՛ կոխեսցէ՛ յերկիր զկեանս իմ, և զփառս իմ 'ի հող բնակեցուցե:
 7 ⁷Արի՛ Տէր բարկութեամբ քով, և բարձր լեր 'ի սպառել թշնամեաց իմոց:
 8 Զարթիր Տէր Աստուած իմ 'ի հրամանս քո զոր պատուիրեցեր, ⁸և
 ժողովք ժողովրդոց շնորջ եղիցին զքե: Վասն այսորիկ 'ի բարձունս
 9 դարձ Տէր. ⁹և Տէր դարի գժողովորդս իր: Դար արա ինձ Տէր ըստ
 10 արդարութեան իմում. ըստ անբծութեան իմում որ յիս: ¹⁰Կարարեսցի՛ն
 չարիք 'ի վերայ մեղատրաց, և յաջողեսցեն դու արդարոյն: Որ քննէ
 11 զսիրտս և զերկկամունս Աստուած արդար. յիրաւի՛ է ¹¹օգնութիւն ինձ
 12 յԱստուծոյ՝ որ ապրեցուցանէ զայնոսիկ, որ ուղիղ են սրտիւք: ¹²Աստու-
 ած դարատր արդար՝ հզօր և երկայնամիտ. որ ո՛չ ածէ զբարկութիւն
 13 իր զօրհանապագ: ¹³Ապա թէ ո՛չ դառնայ առ նա՝ զուր իր սրեալ
 14 է՝ և զաղեղն իր լարեալ. ¹⁴'ի նմա է պարբաստեալ զանօթս մահու, և
 15 զնեպս իր այրեցելովք է գործեալ: ¹⁵Ահաւասիկ երկնեաց զանօրէնութիւն,
 16 յղացաւ զցանս և ծնաւ զանօրէնութիւն: ¹⁶Գուրն՝ զոր փորեաց և պեղեաց,
 17 'ի նոյն անկցի 'ի խորխորապ զոր և գործեաց: ¹⁷Դարձցին ցաւք 'ի
 զուլս նորա. 'ի վերայ զագաթան՝ նորա անօրէնութիւնք իր իջցեն:
 18 ¹⁸Խոստովան եղէց Տեառն ըստ արդարութեան նորա, և սաղմոս ասա-
 ցից անուան Տեառն բարձրելոյ: *Տունք. ժէ:*

8 ¹Ի կարարած 'ի վերայ հնձանացն. Սաղմոս 'ի Դաւիթ. Ը:

2 ²Տէր Տէր մեր՝ զի սքանչելի՛ է անուն քո յամենայն երկրի: Նամբարձաւ
 3 մեծվայելչութիւն քո 'ի վերոյ քան զերկինս. ³'ի բերանոյ մանկանց
 փոյլոց սարնդիեցաց կարարեսցի օրհնութիւն: Վասն թշնամեաց քոց
 4 Տէր. զի եղծցին թշնամին և հակառակորդն: ⁴Տեսից զերկինս զգործս
 5 մարանց քոց, զլուսին և զաստեղս զորս դո՛ւ հասարեցեր: ⁵Ո՛վ է մարդ
 զի յիշես դու զնա, կամ որդի մարդոյ թէ այց ինչ արասցես դու նմա:
 6 ⁶Փոքր ինչ խոնարհ արարեր զնա քան զհրեշտակս քո, փառօք և պա-
 7 փուով պսակեցեր զնա, ⁷և կացուցեր զնա 'ի վերայ ձեռակերպաց քոց:
 8 ⁸Զամենայն ինչ հնազանդ արարեր 'ի ներքոյ ոտից նորա, զխաշն և
 9 զարջառ՝ և զամենայն ինչ: ⁹Եւ և զերկ՝ վայրի, զթռչունս երկնից,
 10 զձկունս ծովուց որ շրջին ընդ շախոս ծովուց: ¹⁰Տէր Տէր մեր՝ զի սքանչելի՛
 է անուն քո յամենայն երկրի: *Տունք. թ: Գորդայս. ի՞՞:*

3 Ոմանք. Որ ապրեցուցանիցե: **4 Ոմանք.** Թէ արարի գայս. և թէ: **5 Ոմանք.** Թէ
 հաբուցից երբէք... անկեայց և ես: **6 Ոմանք.** Նալածիցէ ապա... հասցէ և կոխեսցէ:
7 Ոմանք. Տէր Աստուած իմ հրամանան զոր պատ՛: **9 Ոմանք.** Ըստ արդարութեան
 քում... իմում որ է յիս: **10 Ոմանք.** Յիրաւ (11) օգնութիւն իմ յԱստուծոյ: **14 Ոմանք.**
 'Ի նմա պարբաստեալ է. *կամ՝* 'ի նմա պարբաստեալ: **15 Ոմանք.** Յղեցաւ զցաւս, և
 ծնաւ զանիրաւութիւն: **16 Ոմանք.** 'Ի նոյն անկցի խորխորապ զոր գործեաց: **8. 2 Ոմանք.**
 Անուն քո 'ի վերայ ամենայն երկ՛: **3 Ոմանք.** 'Ի բերանոց... հասարարեցեր
 զօրհնութիւն... եղծցի թշնա՛: **5 Ոմանք.** Թէ այց առնես դու նմա: **7 Ոմանք.** 'Ի
 վերայ ամենայն ձեռակեր՛: **9 Ոմանք.** Եւ զձկունս ծովու, ոյք շրջին... ծովու:

1 Ի կարարած վասն զաղոթնեաց որոյոյ: Սաղմոս. Թ: 9

2 Գոհացայց զբէն Տէր բոլորով սրտիս իմով, պարմեցից զամեն-
այն սքանչելիս քո: *3* Ուրախ եղէց և ցնձացայց ՚ի քեզ. սաղմոս ա-
սացից անուան քում Բարձրեալ: *4* Ի դառնալ յերս թշնամեաց իմոց,
պկարասցին և կորիցեն յերեսաց քոց: *5* Արարեր զդարաստանս իմ
և զիրաւունս, նստար յաթոռ դարատոր արդարութեան: *6* Մասպեցեր
՚ի հեթանոսս, և կորեան ամպարիշտն. զանուանս նոցա ջնջեցեր յա-
ւիտեանս յաւիտենից. *7* և թշնամոյն զէն պակասեանց մինչ ՚ի սպառ:
Զքաղաքս աներեցեր, և կորեան յիշտակ նոցա աղաղակաւ: Աստուած
կայ և մնայ յաւիտեան, *8* պարաստ արար զաթոռ իւր ՚ի դարաս-
տանի: *9* Ինքն դարի զաշխարհս արդարութեամբ, և զժողովորդս իւր
ուղղութեամբ: *10* Եղև Տէր ապաւէն փնանկի, օգնական ՚ի նեղութեան՝
՚ի դէպ ժամանակի: *11* Յուսացին ՚ի քեզ ամենեքեան ոյք զիպեն զ-
անուն քո. զի ոչ թողցես զայնոսիկ որ ինդրեն զքեզ Տէր: *12* Սաղմոս
ասացէք Տեառն որ բնակեալն է ՚ի Սիոն. պարմեցէք ՚ի հեթանոսս
զգործս նորա: *13* Ի ինդրել զարիւն նոցա՝ յիշեաց և ոչ մոռացաւ Տէր
զաղօթս փնանկաց: *14* Ողորմեաց ինձ Տէր՝ և փնս զխոնարհութիւն իմ
՚ի թշնամեաց իմոց. *15* ո՛ր բարձր արարեր զիս ՚ի դրանց ՚ի մահուանէ:
Որպէս պարմեցից զամենայն օրհնութիւնս քո ՚ի դրունս դստեր Սիոնի,
16 ցնձացայց ՚ի փրկութեան քում: Ընկլան հեթանոսք յապականութեան
իւրեանց զոր արարին. որոզայթ՝ զոր թաքուցին առջէ՛ զոյս նոցա:
17 Ճանաչէ Տէր առնել զդարաստանս իւր, և ՚ի գործս ձեռաց իւրեանց
կապեցցին մեղաւորք: *18* Դարձցին մեղաւորք անդրէն ՚ի դժոխս, և ա-
մենայն հեթանոսք որ մոռացան զԱստուած: *19* Ոչ ՚ի սպառ մոռանայ
Տէր զաղքարն. համբերութիւն փնանկաց մի՛ կորիցէ ՚ի սպառ: *20* Արի՛
Տէր՝ և մի՛ զօրացի մարդ. դարեացին հեթանոսք առաջի քո: *21* Կացո՛
Տէր օրէնսդիր ՚ի վերայ նոցա. և ծանիցեն հեթանոսք՝ թէ մարդիկ են:

1 Ընդէի Տէր կացեր ՚ի հեռաստանէ. անպես արարեր ՚ի դէպ նե-
ղութեան ժամանակի: *2* Յամբարտաւանել ամպարշտի՛ այրի աղքատ.
արգելցին ՚ի խորհուրդս իւրեանց զոր և խորհեցան: *3* Չի՛ զովի մե-
ղաւոր ՚ի ցանկութիւն անձին իւրոյ. որ զրկէ, և նա զովի: *4* Իսկ ընդէի
բարկացոյց մեղաւորն զԱստուած, ըստ բազում բարկութեան իւրում ե-
թէ ոչ ինդրի: *5* Ոչ է Աստուած առաջի աչաց նորա, պիղծ են ճանապարհք
նորա յամենայն ժամ: Բարձեալ են իրաւունք յերեսաց նորա, ՚ի վերայ
ամենայն թշնամեաց իւրոց փիրեսցէ: *6* Ասաց ՚ի սրտի իւրում թէ ոչ
սասանեցայց ազգէ յազգ առանց չարի: *7* Անէծք և դառնութիւն և նեն- *7*

9. 1 Ոմանք. Վասն զալստեան որոյոցն: *Որ օրինակ մի.* վասն զալստեան Որոյոյն Աստուծոյ. սաղմոս ՚ի Դաւիթ: **3 Ոմանք.** Անուան Տեառնդ բարձրելոյ: **5 Ոմանք.** Եւ զիրաւունս իմ: **7 Ոմանք.** Մինչև իսպառ... և կորեան յիշտակեք նոցա ա՛: **13 Ոմանք.** Տէր զաղաղակ փնանկաց: **15 Ոմանք.** Ո՛ր բարձր արասցէ զիս ՚ի դրաց մահուանէ: **16 Ոմանք.** Եւ ցնձացայց ես ՚ի փր՛... և որոզայթ զոր: **17 Ոմանք.** Ճանաչի Տէր յառնել: **19 Ոմանք.** Եւ համբերութիւն փն՛: **21 Ոմանք.** Կարգեա՛ Տէր օրէնսդ՛: **3 Ոմանք.** Գովի մեղաւորն... որ զրկէն: **4 Ի բազումս պակասի.** Իսկ ընդէր բարկացոյց մե՛: *Որ ոմանք.* իւրում թէ ոչ քննի: **6 Ոմանք.** Զի սասց ՚ի սրտի ի՛:

գութին լի՛ է բերան նորա, ՚ի ներքոյ լեզուի նորա ցաւք և վասպակք:
 8 ⁸Նաբի դարանեալ ընդ մեծամեծս, ՚ի գաղտնիս սպանանել զանբիծն:
 9 ⁹Աչք նորա ՚ի փնանկս հային. վարանի ՚ի գաղտնիս՝ որպէս զառնւծ ՚ի
 մորուջ իրում: Դարանի յափշտակել զաղքաքն, յափշտակել զաղքաքն
 10 և ձգել զնա: ¹⁰Յորոգայթ իր խոնարհեցուցէ՛ զնա, խոնարհեցի և
 11 անկցի ՚ի փրբել իրում ՚ի վերայ փնանկաց: ¹¹Զի ասաց ՚ի սրբի իրում
 թէ՛ մոռացաւ Աստուած, դարձոյց զերեսս իր զի մի՛ քեզ ՚ի սպառ:
 12 ¹²Արի՛ Տէր Աստուած իմ և բարձր եղիցի ձեռն քո, և մի՛ մոռանար
 13 զփնանկս: ¹³Իսկ ընդէր բարկացոյց ամպարիշտն զԱստուած, զի ա-
 14 սաց ՚ի սրբի իրում թէ՛ ոչ քննի: ¹⁴Տեսանեն՝ դու զնա ՚ի ցաւս, և ՚ի
 փրկմութիւնս՝ և հայիս. ՚ի քեզ թողեալ է աղքաքն և որբոյն դո՛ւ ես
 15 օգնական: ¹⁵Խորակեցցի՛ բազուկ մեղաւորի և չարի. խնդրեցցին
 16 մեղք նորա և նա մի՛ գրցի: ¹⁶Տէր թագաւոր յափտեանս յափտենից.
 17 կորիցեն՝ հեթանոսք յերկրէ նորա: ¹⁷Զցանկութիւն փնանկաց լուար
 18 Տէր, ՚ի պարբաստութիւն սրբից նոցա հայեցաւ ունկն քո: ¹⁸Դա՛ք ա-
 ռնել որբոյն և փնանկի, զի մի՛ ևս յաւելուցու մարդ ՚ի մեծաբանել իրում
 ՚ի վերայ երեսաց երկրի: *Տունք. 178:*

10

՚Ի կատարած. Սաղմոս ՚ի Դաիթ. Ժ:

2 ²Ի Տէր յուսացայ. ո՞րպէս ասիցէք ցանձն իմ. Փոփոխեաց՝ ՚ի լերինս
 3 որպէս ճնճողուկ: ³Զի ահա մեղաւորք լարեցին զաղեղունս իրեանց.
 պարբանս արարին զնեքս ՚ի կապարճս, ձգել ընդ խաւար այնոցիկ
 4 ոյք ուղիղ են սրբիւք: ⁴Զի զոր դուն շինեցեր՝ աւերեցին. իսկ արդարն
 5 զի՛ արար: ⁵Տէր ՚ի փաճար սուրբ իրում. Տէր յերկինս յաթոռ ի-
 րում: Աչք նորա ՚ի փնանկս հային, արքանաւունք նորա քննեն զորդիս
 6 մարդկան: ⁶Տէր քննէ զարդարն և զամպարիշտ, որ սիրէ զմեղս աքեայ
 7 զանձն իր: ⁷Տեղացել ՚ի վերայ մեղաւորաց որոգայթ հո՛ւր և ծծումք,
 8 այս մրրիկ բաժին բաժակի նոցա: ⁸Արդար է Տէր՝ զարդարութիւն սիրէ,
 զուղղութիւն փեսանեն երեսք նորա: *Տունք. 17:*

11

՚Ի կատարած ՚ի վերայ Ութերորդին. Սաղմոս ՚ի Դաիթ. ԺԱ:

2 ²Ապրեցո՛ զիս Տէր՝ զի նուազեաց սուրբ. նուաղեցին ճշմարտութիւնք
 3 յորդոց ՚ի մարդկանէ: ³Ի նանի՛ր խօսեցաւ այր ընդ ընկերի իրում.
 4 շրթամբք նենգաւորօք սրբէ՛ ՚ի սիրտ խօսեցաւ: ⁴Սափակէ Տէր զամեն-
 5 այն շրթունս նենգաւորս, և զլեզուս մեծաբանս: ⁵Ոյք ասացին. Զլեզուս
 մեր մեծս արասցուք, շրթունք մեր առ մե՛զ են, և արդ մեր ո՛վ է քեր:

7 Ոսկան. Անիծիւք և դառնութեամբ և նենգութեամբ լի է: **8 Ոմանք.** Նաբի վարանեալ
 ընդ մեծա՛: **9 Ոմանք.** Դարանի ՚ի գաղտնիս որպէս առիւծ: *Ուր ևս ոմանք.* վարանի
 յափշտակել զաղ՛... և ՚ի ձգել զնա: **11 Ոմանք.** Ասաց ՚ի սրբի: **13 Ոմանք.** Ի
 սրբի իրում թէ՛ ոչ խնդրի: **14 Ոմանք յաւելուածով այսպէս ունին զայս փուն.**
 Տեսանես դու զցաւս, և զսրկմութիւնս հայիս, *մարնել զնա ՚ի ձեռս քո,* քեզ թողեալ
 է աղքաքն: **15 Ոմանք.** Մեղք նորա. և մի՛ գրցին: **17 Ոմանք.** Տեսնկաց լուար Տէր:
18 Ոմանք. Զի մի՛ ևս յաւելցի: **10. 2 Ոմանք.** Որպէս ասացէք. *կամ՝* ասիցէ ցանձն
 իմ. Փոփոխեցցի. *կամ՝* փոփոխեցայ ՚ի լերինս: **4 Ոմանք.** Դու շինեցեր՝ նոքա աւերե՛:
5 Ոմանք. Ի փաճար սուրբ իր, Տէր... և արքանաւունք նորա: **11. 1 Ոմանք.** Վասն
 Ութերորդացն: **2 Ոմանք.** Յորդոց մարդկանէ: **5 Ոմանք.** Ոյք ասեին. Զլեզուս:

⁶ Վասն փառապանաց աղբարին՝ և հեծութեան փնանկի՝ այժմ յարեայց 6
 ասէ Տէր. եղից զփրկութիւն իմ, և համարձակեցայց ՚ի նոսա: ⁷ Բանք 7
 Տեառն բանք սուրբ են, որպէս և արծաթ ընփրեալ և փորձեալ յերկրէ,
 սրբեալ և պարգեալ եւթնպարիկ ՚ի հողոյ: ⁸ Դու Տէր պահեցեր զմեզ, և 8
 սպրեցուցես յազգէ յայսմանէ մինչև յաիպեան: ⁹ Շուրջանակի՛ ամպարի՞ջփր
 շրջին. ըսփ բարձրութեան քում մե՛ծ արասցես դու զորդիս մարդկան:
Տունք. ը:

¹ Ի կարարած. Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. ԺԲ: **12**

Մինչև յե՛րբ Տէր մոռանաս զիս ՚ի սպառ, մինչև յե՛րբ դարձուցանես
 զերեսս քո յինէն: ² Մինչև յե՛րբ դնեմ զխորհուրդս յանձն իմ, և ցար 2
 սրփի իմոյ զաւուրս: ³ Մինչև յե՛րբ բարձրանայ թշնամին ՚ի վերայ իմ. 3
⁴ նայեա՛ և լո՛ւր ինձ Տէր Աստուած իմ: Լո՛յս փուր Տէր աչաց իմոց, զի մի՛ 4
 երբէք ննջեցից ՚ի մահ: ⁵ Մի՛ ասացէ թշնամին իմ թէ յաղթեցի նմա, 5
 կամ նեղիչք իմ ցնծացեն թէ ես սասանեցայց: ⁶ Ես յողորմութիւնս քո 6
 Տէր յուսացայ, ցնծացան սիրտ իմ ՚ի փրկութեան քում. օրհնեցից զՏէր
 զԲարերարդ իմ: *Տունք. զ:*

¹ Ի կարարած. Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. ԺԳ: **13**

Ասաց անզգամն ՚ի սրփի իւրում, թէ ո՛չ գոյ Աստուած: Ապականեցան
 և պղծեցան յանօրէնութեան իւրեանց. ո՛չ ոք է որ առնէ զքաղցրութիւն:
² Տէր յերկնից նայեցաւ յամենայն որդիս մարդկան, փեսանել թէ իցե՛՞ ոք 2
 իմաստուն որ ինդրիցէ զԱստուած: ³ Ամենեքեան խոփորեցան՝ ՚ի միա– 3
 սին անպիքանացան: Ոչ ո՛ր է որ առնէ զքաղցրութիւն, և ո՛չ ոք է մինչև ՚ի
 մի: ⁴ Որպէս ո՛չ ծանիցեն ամենեքեան, որ գործեն զանօրէնութիւն: Ոյք 4
 ուրէին զժողովուրդ իմ որպէս կերակուր հացի, ⁵ և առ Տէր ո՛չ կարդա– 5
 ցին: Ա՛նդ երկիցեն զերկնը՝ ուր ո՛չ իցէ երկնը. ⁶ զի Տէր է յազգ արդարոց: 6
 Զխորհուրդ աղբարի յամօթ արարին, զի Տէր է յոյս նորա: ⁷ Ո՛ւ փացէ 7
 ՚ի Սիռնէ զփրկութիւն Իսրայէլի. ՚ի դարձուցանել Տեառն զգերութիւն
 ժողովրդեան իւրոյ. ցնծացէ՛ Յակոբ՝ և ուրախ եղիցի Իսրայէլ: *Տունք.
 Ժ: Գորդայս. լք:*

¹ Ի կարարած. Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. ԺԴ: **14**

Տէր ո՛վ կացցէ ՚ի խորանի քում, կամ ո՛վ բնակեացէ ՚ի լեառն սուրբ քո:
² Որ գնայ անբի՛ծ գործէ զարդարութիւն, խօսի զճշմարտութիւն ՚ի սրփի 2
 իւրում: ³ Որ ո՛չ նենգաւորեաց լեզուաւ իւրով, և չար ընկերի իւրում նա 3
 ո՛չ արար: Նախափինս ՚ի մերձաւորաց նա ո՛չ առնու. ⁴ արհամարհեալ է 4

7 Ոմանք. Բանք Տեառն են բանք սուրբ որպէս զարծաթ... ՚ի յերկրէ: 8 Ոմանք. Պահեսցես զմեզ և սպրեցուցեր զմեզ յազգէ: 12. 3 Այլք. Մինչև ցերբ բարձրա՛:
5 Ոմանք. Մի ասացէ թշնամին թէ յաղթեցի: 6 Ոմանք. Օրհնեցից զքեզ Տէր բարե–
րար իմ: 13. 1 Ոսկան. Եւ ո՛չ ոք է որ առնէ զբարի: 3 Ոմանք. Եւ անպիքանացան... որ առնէ զբարի, և չէ ոք մինչև ցմի: Ոսկան յայս փուն՝ առեալ ՚ի Լաւրիւնականէն յատկու. Գերեզման բաց է կոկորդ նոցա, և այլն. որ են կրկնութիւնք այլ և այլ փունց սաղմոսաց: 4 Ոսկան. Ոյք ուրեն զժողովուրդ իմ: 6 Ոմանք. Զի Աստուած է յարկս արդարոց. զխորհուրդ աղբարին յա՛: 14. 1 Ոմանք. Տէր ո՛ կացցէ... կամ ո՛ բնակես՛: 3 Ոմանք. Իւրում ո՛չ արար... ՚ի մերձաւորաց ո՛չ առնու:

առաջի նորա չարագործն: Զերկիդաժս Տեառն փառաւոր առնէ. երդնու
 5 ընկերի իւրում և ո՛չ սրէ: ⁵Զարձաթ իւր 'ի վարձու ո՛չ տայ, կաշառ
 'ի վերայ իրաւանց ո՛չ առնու. որ զայս արասցէ՝ նա մի՛ սասանեսցի
 յաիւրեան: *Տունք. զ:*

15 ¹*Սաղմոս Յարձանագիր 'ի Դաւիթ. ԺԵ:*

2 Պահեա՛ր զիս Աստուած զի ես 'ի քեզ յուսացայ. ²ասացի Տեառն.
 3 Տէր ես դու, և բարիք իմ ինձ 'ի քէն եմ: ³Սրբոց քոց որ են յերկրի
 4 քում. սքանչելի՛ արարեր զամենայն կամս իմ 'ի նոսա: ⁴Յաճախեցին
 հիւանդութիւնք նոցա. յեւր այսորիկ ապա՛ վաղվաղեցին: Ո՛չ ժողովեցայց
 'ի ժողովս նոցա յարեանց, և ո՛չ յիշեցից զանուանս նոցա 'ի շրթունս
 5 իմ: ⁵Տէր է բաժին ժառանգութեան իմոյ և բաժակի իմոյ. որո՛ ես որ
 6 այսրէն դարձուցանես զժառանգութիւն իմ յիս: ⁶Վիճակք ելին ինձ ընդ
 7 ընկիրս, և ժառանգութիւն իմ հաճոյ եղև ինձ: ⁷Օրհնեցից զՏէր որ ի-
 մասստուն արար զիս, մինչ 'ի գիշերի ևս խրապելին զիս երկկամունք
 8 իմ: ⁸Յառաջագոյն տեսանէի զՏէր առաջի իմ յամենայն ժամ, զի է ընդ
 9 աջմէ իմմէ զի մի՛ սասանեսցայց: ⁹Վասն այսորիկ ուրախ եղև սիրտ
 10 իմ, և ցնծացաւ լեզու իմ, ևս՝ և մարմին իմ բնակեսցէ յուսով: ¹⁰Զի
 ո՛չ թողցես զանձն իմ 'ի դժոխս, և ո՛չ տացես սրբոյ քում տեսանել
 զապականութիւն: Յուցեր ինձ զճանապարհս քո կենաց, լցուցեր զիս
 ուրախութեամբ երեսաց քոց 'ի քաղցրութենէ վայելչութեան աջոյ քո
 մինչև 'ի սպառ: *Տունք. ժն:*

16 ¹*Աղօթք 'ի Դաւիթ. ԺԶ:*

Լնոր Տէր արդարութեան. և նայեա՛ր 'ի խնդրուածս իմ. ո՛նկն դիր
 2 աղօթից իմոց՝ զի ո՛չ շրթամբք նենգաորոք: ²Յերեսաց քոց իրաւունք
 3 ինձ ելցեն, և աչք իմ տեսցեն զողողութիւն: ³Փորձեցեր զսիրտ իմ և
 4 քննեցեր 'ի գիշերի, փորձեցեր զիս՝ և ո՛չ գրաւ յիս անիրաւութիւն: ⁴Մի՛
 խօսեսցի բերան իմ զգործս որդոց մարդկան. վասն բանից շրթանց
 5 քոց ես պահեցի՛ց զճանապարհս խիստս: ⁵Նաստապտեա՛ր զշաւիղս իմ 'ի
 6 ճանապարհի քում, զի մի՛ զայթագղեսցին զնացք իմ: ⁶Ես առ քեզ Տէր
 կարդացի՛ զի լուար ինձ Աստուած, խոնարհեցո՛ւ առ իս զունկն քո և
 7 լոր բանից իմոց: ⁷Սքանչելի՛ արարեր զողորմութիւնս քո. ո՛ փրկես
 8 զայնոսիկ որ յուսացեալ են 'ի քեզ. ⁸յայնցանէ որ հակառակ կան աջոյ
 9 զիս՝ յերեսաց ամպարշտաց ոյք տառապեցուցին զիս: Թշնամիք զանձն

4 *Ոմանք.* Փառաւոր առնէ, որ երդնու: 5 *Ոմանք.* Ի վարձու նա ո՛չ տայ, և կաշառ 'ի վերայ: 15. 1 *Ոմանք.* Ի կարարած յարձանագիր. սաղմոս 'ի Դաւիթ: Պահեա՛ր զիս Աստուած իմ, զի: 2 *Ի լու՛.* Տէր իմ ես դու. *համաձայն ոմանց 'ի բնար՝:* *Ոմանք.* Եւ բարիք իմ չեն քեզ ինչ պիտոյ: 4 *Ոմանք.* Յաճախեցեն հիւ՛... ապա վաղվաղեցեն... 'ի ժողովն նոցա յարեան. *կամ՝* յարենէ: 5 *Ոմանք.* Տէր բաժին ժառան՛: *Ոսկան.* Որ անդրէն դար՛: 7 *Ոմանք.* Մինչ զի գիշերի ևս խրապեցին զիս: 8 *Ոմանք.* Զի էր ընդ աջմէ իմմէ: 10 *Ոմանք.* Զի ո՛չ թողցես դու զան՛: *Ոսկան.* Յուցցես ինձ... լցուցես զիս: 16. 3 *Ոմանք.* Զսիրտս իմ... և ո՛չ գրար յիս ա՛: 4 *Ոմանք.* Ես պահեցի զճանապարհս: 7 *Ոմանք.* Եւ փրկես զայնոսիկ, ոյք: 8 *Ոմանք.* Ընդ հովանեաւ թևոց քոց ծած՛:

իմ պաշարեցին, ¹⁰ի ճարպս իրեանց արգելան, և բերանք նոցա խօսեցան 11
 զամբարտաւանութիւն: ¹¹Մերժեցին զիս և այժմ դարձեալ պարեցան 11
 զինն. ո՛նշ եղին խոնարհեցուցանել զիս յերկիր: ¹²Նամարեցան ինձ 12
 որպէս առնձ զի պապրանսր է յորս, որպէս կորին առիծու զի նսրի
 դարանեալ: ¹³Արի՛ Տէր ժամանեա՛ նոցա և խափանեա՛ զնոսա. փրկեա՛ 13
 զանձն իմ յամպարշտաց ՚ի սրոյ՝ ¹⁴և ՚ի ձեռանէ թշնամոյն: Տէր կորո՛ 14
 զնոսա յերկրէ, բաժանեա՛ և խափանեա՛ զնոսա ՚ի կեանս իրեանց:
 Գաղտնեօք քովք լցան որովայնք նոցա, յագեցան կերակրովք և թո-
 դին զմնացուածս փոյտոց իրեանց: ¹⁵Ես արդարութեամբ երևեցայց 15
 երեսաց քոց. յագեցայց յերևել փառաց քոց: *Տունք. Ժն. Գորդայս. լբ.:*

17
՚Ի կայարած ՚ի վերայ պարերսագնող նստարակի ծառայի
Տեսուն Դարթի: Զոր խօսեցաւ ընդ Տեսուն զբանս օրհնութեան.
յաւոր յորում փրկեաց զնա Տէր ՚ի ձեռաց ամենայն թշնամեաց, և
՚ի ձեռաց Սաւուդայ. և սաւ. ԺԷ:

²Սիրեցից զքեզ Տէր զօրութիւն իմ, Տէր հասարարիչ իմ ապաւէն իմ 2
 և փրկիչ իմ: ³Աստուած օգնական իմ և ես յուսամ ՚ի նա. ապաւէն իմ 3
 եղջեր փրկութեան իմոյ ընդունելի իմ է: ⁴Օրհնելով կարողացի առ Տէր, 4
 և ՚ի թշնամեաց իմոց ապրեցոյց: ⁵Շուրջ եղեն զինն երկունք մահու. և 5
 ուղիք անօրէնութեան խռովեցուցին զիս: ⁶Վիշտք դժոխոց պաշարե- 6
 ցին զիս. և ժամանեցին ինձ որոգայթք մահու: ⁷Ի նեղութեան իմում 7
 ես առ Տէր կարդացի, և առ Աստուած իմ աղաղակեցի: Լուա ինձ ՚ի
 փաճարէ սրբոյ իւրմէ ձայնի աղօթից իմոց, և աղաղակ իմ առաջի նորա
 մքցէ յականջս նորա: ⁸Խռովեցաւ և դողաց երկիր՝ և հիմունք լերանց 8
 սասանեցան և խռովեցան՝ զի բարկացաւ ՚ի վերայ նոցա Աստուած:
⁹Ել ծուխ ՚ի բարկութենէ նորա, և հոր յերեսաց նորա բորբոքեցաւ, և 9
 փայլափակունք հափան ՚ի նմանէ: ¹⁰Խոնարհեցոյց զերկինս և էջ, և 10
 մէ՛զ ՚ի ներքոյ ուրից նորա: ¹¹Ել ՚ի քրովբէս և թռեաւ, և սլացաւ նա ՚ի 11
 թևս հողմոց: ¹²Եղ զխաւարն ՚ի ծածկոյթ իւր, և շորջ զնովա են յարկք 12
 իւր. և խաւարային ջուրք մինչև յամպս օդոց: ¹³Ի փայլափակել նո- 13
 րա առաջի նորա, ամպք անցուցին զկարկուր և զկայծակունս հուր:
¹⁴Որոտաց Տէր յերկնից, և Բարձրեալն է՛ր զձայն իւր ՚ի կարկուր 14
 և ՚ի կայծակունս հուր: ¹⁵Առաքեաց զնեքս իւր և ցրուեաց զնոսա, 15
 յաճախեաց զփայլափակունս իւր և խռովեցոյց զնոսա: ¹⁶Երևեցան 16
 աղբերք ջուրց, և յայտնեցան հիմունք աշխարհի: ՚Ի սասարէ քումմէ
 Տէր, և ՚ի շնչել հոգոյ բարկութեան քո: ¹⁷Առաքեաց ՚ի բարձանց և 17
 ընկալաւ զիս, ընկալաւ զիս ՚ի ջուրց բազմաց: ¹⁸Փրկեցէ զիս Տէր ՚ի 18
 թշնամեանց իմոց հզօրաց, և յարելեաց իմոց զի հզօր եղեն քան զիս:

10 *Ոսկան.* Ե ՚ի ճարպս իրեանց արգելին: **11** *Ոմանք.* Ոս եղին խոնարհեցուցանել
 զիս: **12** *Ոմանք.* Զի պապրասսրի յորս: **14** *Ոմանք.* Ե ՚ի ձեռաց թշնա՛: **15** *Ոմանք.*
 Յերևել երեսաց փառաց քոց: **17. 1** *Ոմանք.* Որ խօսեցաւ զօրհնութիւնս զայս յաւոր
 յո՛... ՚ի թշնամեաց իւրոց, և ՚ի ձեռաց Սաւուդի: **3** *Ոմանք.* Փրկութեան ընդունելի իմ
 է: **4** *Ոմանք.* Կարդացից առ Տէր. և ՚ի թշնամեաց իմոց ապրեցայց: *Ուր ոմանք.*
 ապրեցոյց զիս: **5** *Ոմանք.* Ե ուխք ա՛: **12** *Ոմանք.* Եղ զխաւարն ծածկոյթ իւր:
14 *Յօրինակին.* Որոտաց Տէր:

19, 20 ¹⁹Ժամանեցին ինձ յաւոր չարչարանաց իմոց. եղև Տէր հզօրիչ իմ, ²⁰ և
 21 եհան զիս յանդորր, և փրկեսցէ զիս Տէր՝ զի կամեցաւ զիս: ²¹Նապուսցէ
 ինձ Տէր ըստ արդարութեան իմում. ըստ անբժութեան իմում հապուսցէ
 22 ինձ: ²²Ես պահեցից զճանապարհս Տեառն, և ոչ ամպարշտեցայց յԱս-
 23 փուծոյ իմմէ: ²³Ամենայն իրաւունք նորա առաջի իմ են. զարդարութիւն
 24 իւր ոչ ՚ի բացէ արար յինէն: ²⁴Եղէց և ես անբիծ ընդ նմա. և զգուշացայց
 25 յանօրէնութենէ իմմէ: ²⁵Նապուսցէ ինձ Տէր ըստ արդարութեան իմում,
 26 ըստ սրբութեան ձեռաց իմոց առաջի աչաց իւրոց: ²⁶Ընդ սրբոյն՝ սուրբ
 27 եղիցես, ընդ առն անբժի՝ անբիծ եղիցես, ²⁷ընդ ընտրեալսն ընտրե-
 28 ալ եղիցես, և զթերսն կործանեսցես: ²⁸Դու՝ զժողովուրդս խոնարհս
 29 կեցուցանես. և զաչս ամբարտաւանից որն խոնարհեցուցանես: ²⁹Դու՝
 յուսատր՝ առնես զճրագ իմ Տէր. Աստուած իմ լոյս արա ինձ ՚ի խա-
 30 ւարի: ³⁰Քև փրկեցայց ՚ի փորձութենէ, Աստուծով իմով անցից ընդ
 31 պարիսպս: ³¹Աստուած իմ անբիծ են ճանապարհք քո, և բանք Տե-
 32 առն ընտրեալ են. և ապաւեն ամենեցուն որ յուսան ՚ի նա: ³²Վասն զի
 ոմ է Աստուած բաց ՚ի Տեառնէ, կամ ոմ է Աստուած բաց յԱստուծոյ
 33 մերմէ: ³³Աստուած որ զգեցուցեր ինձ զօրութիւն՝ և եղիր յանբժութեան
 34 զճանապարհս իմ: ³⁴Նաստապրեցեր զօրս իմ որպէս զեղջերուի, և ՚ի
 35 վերայ բարձանց կացուցեր զիս: ³⁵Ուսուցեր զձեռս իմ ՚ի պատերազմ, և
 36 արարեր զբազուկ իմ որպէս զաղեղն հաստ. ³⁶և ետուր ինձ զպաշտպանութիւն
 փրկութեան քոյ: Աջ քո ընկալաւ զիս՝ և իւրաք քո կանգնեաց զիս ՚ի
 37 սպառ, և իւրաք քո ուսուցէ զիս: ³⁷Ընդարձակեցեր զզնացս իմ ՚ի
 38 ստորն՝ իմով. և ոչ փկարացան շալիղք իմ: ³⁸Նալածեցից զթշնամիս
 իմ և հասից նոցա, և ոչ դարձայց ՚ի նոցանէ՝ մինչև սպառեցից զնոսա:
 39 ³⁹Նեղեցից զնոսա և այլ մի՛ կարացեն կալ. և անկցին ՚ի ներքոյ ոտից
 40 իմոց: ⁴⁰Որ զգեցուցեր ինձ զօրութիւն ՚ի պատերազմի. զյարուցեալսն
 41 ՚ի վերայ իմ ներքոյ իմ արարեր: ⁴¹Զթշնամիս իմ հալածականս ա-
 42 րարեր, և զպտելիս իմ սատակեցեր: ⁴²Աղաղակեցին, և ոչ ոք էր որ
 43 փրկէր զնոսա. կարդացին առ Տէր և ոչ լուաւ նոցա: ⁴³Մանրեցից զ-
 նոսա որպէս փռջի՛ առաջի հողմոյ. որպէս կա գռեհաց կոխեցից զնո-
 44 սա: ⁴⁴Փրկեսցէ զիս Տէր ՚ի հակառակութենէ ժողովորոց, և կացուցէ
 45 զիս զլուիս հեթանոսաց: ⁴⁵Ժողովուրդ զոր ոչ զիպէի ծառայեաց ինձ.
 46 և ՚ի լուր ակընջաց լուա ինձ: ⁴⁶Որդիք օտարաց սրեցին ինձ. որդիք
 47 օտարաց մաշեցան և կաղացան ՚ի շաղաց իւրեանց: ⁴⁷Կենդանի է
 Տէր և օրհնեալ է Աստուած, և բարձր եղիցի Աստուած փրկութեան
 48 իմոյ: ⁴⁸Աստուած որ խնդրէ զվրէժ իմ, և հնազանդ առնէ զժողովուրդս
 49 ընդ ինն: Փրկիչ իմ ՚ի թշնամեաց իմոց բարկացողաց, ⁴⁹յայնցանէ որ

19 Ոմանք. Յաւորս չարչարանաց: **20 Ոսկան.** Եւ փրկեաց զիս Տէր: **21 Ոմանք.** Ըստ սրբութեան իմում հապուսցէ ինձ: **23 Ոմանք.** Եւ զարդարութիւն իւր: **24 Ոմանք.** Եւ զգուշացայց: **25 Ոմանք.** Առաջի աչաց նորա: **27 Ոմանք.** Եւ ընդ թիրսն թիրեսցիս: **29 Ոմանք.** Լոյս առնես ինձ ՚ի խաւարի: **31 Ոմանք.** Անբիծ են ճանապարհք նորա... ոյք յուսան: **37 Ոմանք.** Ի ստորէ իմմէ. և օրինակ մի. Ի ստորուէ: **39 Ոմանք.** Եւ մի՛ կարացին կեալ: **40 Ոմանք.** Զգեցուցեր ինձ. և ոմանք. Ո զգեցուցեր: **41 Ոմանք.** Զթշնամիս իմ... և զպտելիս իմ: **43 Ոմանք.** Եւ որպէս կա գռեխաց: **45 Այլք.** Եւ ՚ի լուր ականջաց: **48 Ոսկան.** Աստուած է որ խնդրէ:

յարուցեալ էին ՚ի վերայ իմ բարձր արարեր զիս, և յառնէ անիրաւէ փրկեցեր զիս: ⁵⁰ Վասն այսորիկ խոսարովան եղեց քեզ ՚ի հեթանոսս, և ⁵⁰ անուան քում սաղմոս ասացից: ⁵¹ Մեծ արարեր զփրկութիւն թագաւորի ⁵¹ նորա, առնել ողորմութիւն ընդ օծելոյ նորա, ընդ Դաւթի և ընդ զաւակի նորա ազգէ մինչև յազգ: *Տունք. ծ: Կանոնս Գորդայս. է: Սաղմոս. ժէ: Տունս. սլլ:*

¹ Ի կարարած. Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. ԺԸ:

18

² Երկինք պարմեն զփառս Աստուծոյ, և զարարածս ձեռաց նորա ² պարմէ՛ հասարարութիւն: ³ Օր՝ աւոր բղխէ զքան. և զիշեր՝ զիշերի՛ ³ ցուցանէ զգիտութիւն: ⁴ Ոչ են բանք և ոչ են խօսք, որոց ոչ յսին ձայնք ⁴ նոցա: ⁵ Ընդ ամենայն երկիր ել բարբառ նոցա, մինչև ՚ի ծագս աշխարհի ⁵ հի են խօսք նոցա: ⁶ Յարևու տեար զխորան իւր, և ինքն որպէս փե– ⁶ սայ զի ելանէ՛ յառագաստէ իւրմէ, և ցնծայ նա որպէս սկայ յընթանալ զճանապարհս իւր: ⁷ Ի ծագաց երկնից են ելք նորա, հանգիստ նո– ⁷ րա մինչև ՚ի ծագս նորուն. և ոչ ոք իցէ որ թաքիցէ ՚ի փապոյ նորա: ⁸ Օրէնք Տեառն անբիծ են և դարձուցանեն զհոգիս. վկայութիւն Տե– ⁸ առն հաւարարիմ, և իմաստուն առնէ զբողայս: ⁹ Արդարութիւն Տեառն ⁹ ուղիղ է և ուրախ առնէ զսիրտս, պարտիրանք Տեառն լոյս են և լոյս փան աչաց. երկնղ Տեառն սուրբ, և մնայ յաւիտեան: ¹⁰ Դարաստանք ¹⁰ Տեառն ճշմարիտ են, և արդար է նոյն: ¹¹ Յանկալի է նա քան զուկի՛ և ¹¹ քան զակա՛նս պարուականս բազումս, քաղցր է նա քան զմեղու խո– ռիսիս: ¹² Քանզի ծառայ քո պահեսցէ զայս, ՚ի պահել նմա հարուցումն ¹² բազում: ¹³ Զյանցուածս իւր ոմկ կարէ առնուլ ՚ի միտ. ՚ի զաղտնեաց ¹³ ինոց սուրբ արա զիս Տէր, ¹⁴ և յօրարէ պահեա՛ զճառայս քո: Ապա ¹⁴ թէ ոչ փրեացեն ինձ, յայնժամ անբիծ եղեց, և սուրբ եղեց ՚ի մեղաց մեծաց: ¹⁵ Եղիցին քեզ հաճոյ բանք բերանոյ իմոյ, և խորհուրդք սրտի ¹⁵ իմոյ առաջի քո յամենայն ժամ. Տէր օգնական իմ և փրկիչ իմ: *Տունք. ժի:*

¹ Ի կարարած. Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. ԺԹ:

19

² Լուիցէ քեզ Տէր յաւոր անձկութեան, օգնական եղիցի քեզ անուն ² Աստուծոյ Յակովբայ: ³ Առաքեսցէ քեզ Տէր օգնութիւն ՚ի սրբութենէ ³ իւրմէ ՚ի Սիովնէ, և ընկալցի՛ զքեզ: ⁴ Յիշեսցէ Տէր զամենայն պարարագս ⁴ քո, և զուխտս քո ընդունելի՛ արասցէ: ⁵ Տացէ քեզ Տէր ըստ սրտի ⁵ քում, և զամենայն խորհուրդս քո նա՛ կարարեսցէ: ⁶ Յնծացուք մեք ՚ի ⁶ փրկութեան քում, յանուն Աստուծոյ մերոյ մեք մեծք եղիցուք. ⁷ Լցուցէ ⁷

49 Ոմանք. Ոյք յարուցեալ են ՚ի վերայ իմ: **51 Ոմանք.** Մեծ արասցէ զփրկութիւն թա՛... ընդ օծելոյ իւրոյ ընդ Դա՛: **51 Յօրինակի մերում և եթ՛ յարարտ իւրաքանչիւր կանոնաց եղեալ էին և օրհնութիւնքն սաղմոսարանին. գորովք զանց արարեալ ասարանօր, թողունք կարգել յայլուն վայրի: 18. 3 Ոմանք.** Եւ զիշեր զիշերոյ ցու՛: **6 Ոմանք.** Ընթանալ ՚ի ճանապարհս իւր: **8 Ոսկան.** Հաւարարիմ է. և ի՛: **9 Ոմանք.** Արդարութիւնք Տեառն ուղիղ են, և ուրախ առնեն... սուրբ է, և մնայ: **10 Ոմանք.** Դարաստան Տեառն ճշմարիտ է, և արդար է ՚ի նոյն: **12 Ոմանք.** Ի պահել նորա հա՛: **14 Ոմանք.** Եւ յօրարէն պահեա՛: **19. 3 Յօրինակին պակաստք.** Ի սրբութենէ իւրմէ ՚ի Սիովնէ:

Տէր զամենայն խնդրուածս քո. այժմ ծանեայք՝ զի կեցոյց Տէր զօծեալ իւր: Լուա սնա յերկնից ՚ի սրբութենէ իւրմէ, ՚ի զօրութիւն փրկութեան 8 աջոյ իւրոյ: ⁸Սոքա կառօք և սոքա երիվարօք, այլ մեք զանուն Տեառն 9 Աստուծոյ մերոյ կարդասցուք: ⁹Սոքա խափանեցան և անկան, մեք 10 յարեալք և ուղիղք եղաք: ¹⁰Տէր կեցո՛ր զթագաւորն և լո՛ւր մեզ, յաւուր յորում կարդասցուք առ քեզ: *Տունք. Ժ:*

20 *¹Ի կարարած. Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. Բ:*

²Տէր ՚ի զօրութեան քում ուրա՛խ եղիցի թագաւորն. ՚ի փրկութեան քում ցնծասցէ՛ յոյժ: ³Զցանկութիւն սրբի նորա ետո՛ւր նմա. և 4 զկանս շրթանց նորա ո՛չ արգելեր ՚ի նմանէ: ⁴Ժամա՛ն արարեր զնա յօրհնութիւն քաղցրութեան քոյ, և եղիր ՚ի գլուխ նորա պսակ ՚ի քարէ՛ 5 պարուականէ: ⁵Կեանս խնդրեաց ՚ի քէն՝ և ետուր նմա ընդ երկայն 6 աւուրս, յաիւրեանս յաիւրենից: ⁶Մեծ են փառք նորա ՚ի փրկութեան 7 քում. զփառս և զմեծվայելչութիւն դիցես ՚ի վերայ նորա: ⁷Տացես զնա յօրհնութիւն յաիւրեանս յաիւրենից. ուրա՛խ արասցես զնա յուրախութիւն 8 երեսաց քոց: ⁸Թագաւոր յուսացաւ ՚ի Տէր, յողորմութենէ Բարձրելոյն 9 նա մի՛ սասանեսցի: ⁹Գպցի՛ ձեռն քո ՚ի վերայ թշնամեաց քոց. և աջ 10 քո գպցէ՛ զամենայն արելիս քո: ¹⁰Դիցես զնոսա որպէս հնոց ՚ի հուր՝ ՚ի ժամանակի երեսաց քոց: Տէր բարկութեամբ իւրով խռովեցուցէ զ– 11 նոսա, և հո՛ւր կերիցէ զնոսա: ¹¹Պարուղ նոցա յերկրէ կորիցէ, և զա– 12 ւակ նոցա յորդոց ՚ի մարդկանէ: ¹²Խտրորեցան ՚ի քէն չարութեամբ. 13 խորհեցան խորհուրդ զոր ո՛չ կարացին հասարարել: ¹³Արասցես զ– նոսա հալածեալս, ՚ի մնացուածս քո պարբասարեցես զերեսս նոցա: 14 ¹⁴Բարձր լեր Տէր ՚ի զօրութեան քում. օրհնեսցուք, և սաղմո՛ն սասացուր զօրութեան քում: *Տունք. Ժ: Գորդայս. լը:*

21 *¹Ի կարարած. վասն առաւօտին օգնակակնութեանց. Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. ԲԱ:*

²Աստուած Աստուած իմ նայեաց առ իս, ընդէ՛ր թողեր զիս. հեռի՛ 3 եղեր ՚ի փրկութենէ իմմէ՛ վասն բանից յանցանաց իմոց: ³Աստուած իմ ՚ի փուէ կարդացի առ քեզ, և ինձ ո՛չ լուար. ՚ի զիշերի՛ և ինձ ո՛չ անսացեր: 4, 5 ⁴Դու ՚ի սուրբս բնակեալ ես, և զովեալ յԻսրայէլի: ⁵Ի քեզ յուսացան 6 հարքն մեր, յուսացան ՚ի քեզ և փրկեցեր զնոսա: ⁶Առ քեզ աղաղա– 7 կեցին և կեցին, ՚ի քեզ յուսացան և ո՛չ ամաչեցին: ⁷Այլ ես ո՛րդն եմ և 8 ո՛չ եմ մարդ, նախափի՛նք մարդկան և արհամարհա՛նք ժողովրդոց: ⁸Ա– մենեքեան որ փեսանէին զիս արհամարհէին զինս, խօսէին շրթամբք՝ 9 և շարժէին զգլուխս իւրեանց: ⁹Յուսացաւ ՚ի Տէր և փրկեցէ՛ զնա, 10 կեցուցէ զնա զի կամի՛ զնա: ¹⁰Դու ես որ հանար զիս յարգանդի. յոյս

8 Ունակք. Զանուն Տեառն Աստուծոյ կարդասցուք: **9 Ունակք.** Նոքա խափանեցան: **20. 2 Ունակք.** Եւ ՚ի փրկութեան քում ցն՛: **5 Ունակք.** Յաիւրեան և յաիւրեանս յաիւրենից: **8 Ունակք.** Եւ ողորմութիւն Բարձրելոյն. նա մի՛ սասանեսցի յաիւրեան: **10 Ունակք.** Որպէս հնոց որոյ ՚ի ժամա՛: **12 Ունակք.** Զոր ո՛չ կարասցեն հասարարել: **14 Ունակք.** Եւ սաղմոս սասացուր զօրութեանց քոց: **21. 1 Ունակք.** Առաւօտին օգնակակնութեան: **2 Ունակք.** Նեռի եղէ ՚ի փրկութենէ: **4 Ունակք.** Եւ զովեալդ Իսրայէլի:

իմ ՚ի սրբանց մօր իմոյ: ¹¹ Ի քեզ անկայ ես յարգանդէ յորովայնէ մօր ¹¹
 իմոյ դո՛ւ ես Աստուած իմ: ¹² Մի՛ ՚ի բացեայ առնիր յինէն, զի նեղութիւնք ¹²
 մերձեալ են, և ո՛չ որ է որ օգնէ ինձ: ¹³ Շուրջ եղեն զինս զուարակք ¹³
 բազումք, և ցուք գերք պաշարեցին զիս: ¹⁴ Բացին ՚ի վերայ իմ գրերանս ¹⁴
 իրեանց, որպէս առե՛ծ զի մոնչէ և յափշտակէ: ¹⁵ Ես որպէս գջուր հեղայ՝ ¹⁵
 և ցրուեցան ամենայն ոսկերք իմ. և եղև սիրտ իմ որպէս մո՛մ հալեալ ՚ի ¹⁶
 մէջ որովայնի իմոյ: ¹⁶ Չորացաւ որպէս խեցոյ զօրութիւն իմ, լեզու իմ ¹⁶
 ՚ի քինս իմ կցեցաւ, և ՚ի հող մահո՛ւ իջուցին զիս: ¹⁷ Շուրջ եղեն զինս ¹⁷
 շունք բազումք, և ժողովք չարաց պաշարեցին զիս: ¹⁸ Ծակեցին զձեռնս ¹⁸
 իմ և զոտս իմ, և թուեցին զամենայն ոսկերս իմ. և նոքա հայեցան և ¹⁹
 փեսին զիս: ¹⁹ Բաժանեցան զհանդերձս իմ ՚ի մէջ իրեանց, և ՚ի վե- ¹⁹
 րայ պատմուճանի իմոյ վիճակս արկանէին: ²⁰ Դու Տէր մի՛ հեռի առնէր ²⁰
 զօգնականութիւն քո յինէն. և Տէր յօգնել ինձ նայեաց: ²¹ Փրկեա՛ ՚ի ²¹
 սրոյ զանձն իմ, և ՚ի ձեռաց շանց զմիամօրութիւն իմ: ²² Փրկեա՛ զիս ՚ի ²²
 բերանոյ առիձու, և յեղջերէ միեղջերոյ զխոնարհութիւն իմ: ²³ Պատ- ²³
 մեցից զանուն քո եղբարց իմոց, ՚ի մէջ եկեղեցոյ օրհնեցից՝ զքեզ: ²⁴
²⁴ Երկիւղածք Տեառն օրհնեցէք զՏէր, ամենայն զաւակն Յակովբեան ²⁴
 փառաւոր արասցեն զնա: ²⁵ Երկիցէ ՚ի Տեառնէ ամենայն զաւակն Իս- ²⁵
 րայէլի, զի ո՛չ արհամարհեաց և ո՛չ անարգեաց Տէր զաղօթս աղքատիս, ²⁶
 և ո՛չ դարձոյց զերեսս իւր յինէն. այլ ՚ի կարդալ ինում առ նա լուսւ ինձ: ²⁶
²⁶ Ի քէ՛ն է գովութիւն իմ, յեկեղեցիս մեծս օրհնեցից զքեզ: Ջուխտս իմ ²⁶
 կատարեցից առաջի ամենայն երկիւղածաց նորա: ²⁷ Կերիցեն փնանկք ²⁷
 և յագեսցին. օրհնեսցեն զՏէր որ ինդրեն զնա: Կեցցեն սիրտք նո- ²⁸
 ցա յախբեանս յախբենից. ²⁸ յիջեսցեն, և դարձցին առ Տէր ամենայն ²⁸
 ծագք երկրի: Երկիր պագցեն նմա ամենայն փոհմք ազանց. ²⁹ զի Տե- ²⁹
 առն է արքայութիւն, և նա՛՛ փրիբէ ՚ի վերայ ամենայն հեթանոսաց: ³⁰ Կե- ³⁰
 րան և երկիր պագին նմա ամենայն պարարտք երկրի. առաջի նորա ³¹
 անկցին ամենեքեան որ իջանեն ՚ի հող: ³¹ Անձն իմ նովան կեայ. և ³¹
 զաւակ իմ ծառայեսցէ նմա: ³² Պատմեցից զՏեառնէ ազգի՛ որ զալոցն է, ³²
 պատմեսցեն զարդարութիւն ժողովրդեան որ ծնանելոցն իցէ զոր արար ³²
 Տէր: *Տունք լի՛:*

¹ Ի կատարած. Մտղմոս ՚ի Դաւիթ. ԻԲ:

22

Տէր հովուեսցէ զիս, և ինձ ինչ ո՛չ պակասեսցէ: ² Ի վայրի՛ դալարոջ ²
 բնակեցոյց զիս, և առ ջուրս հանգստեան սնոյց զիս: ³ Դարձոյց զանձն ³
 իմ առ իս, առաջնորդեաց ինձ ՚ի ճանապարհս արդարութեան վասն ⁴
 ամուան իւրոյ: ⁴ Թէպէտ և զնացից ես ՚ի մէջ սրուերաց մահու, ո՛չ ⁴

10 Ոմանք. Որ հաներ զիս յարգանդէ: **12 Ոմանք.** Մի՛ ՚ի բացէ առնէր յինէն: **16 Ո-**
մանք. Որպէս զխեցի զօրութիւն իմ: **19 Ոսկան.** Բաժանեցին զհաւմ: **20 Ոմանք.**
 Մի՛ հեռի առնէր զօգնութիւն. *կամ՝* զգթութիւն քո յի՛: **22 Ոմանք.** Յեղջերէ միեղջերոյ:
23 Ոմանք. Ի մէջ եկեղեցեաց օրհնէ: **24 Ոմանք.** Երկիւղածք Տեառն օրհնեսցեն
 զնա ամենայն: **25 Ոմանք.** Ամենայն զաւակն Իսրայէլեան... զաղօթս աղքատին:
26 Յօրհնակիւն. Ի քէն է գոհութիւն իմ: **27 Ոմանք.** Ոչ ինդրեն զնա: **30 Ոմանք.**
 Եւ երկիր պագցեն նմա ամենայն պարարտք: **32 Ոմանք.** Պատմեսցի Տեառն ազգ որ
 զալոց իցէ... զարդարութիւն նորա... ծնանելոցն է զոր: **22. 2 Ոմանք.** Դալարոջ անդ
 բնակեցոյց զիս, և ՚ի ջուրս հանմ: **3 Ոմանք.** Ջանձն իմ, և առաջնորդ:

երկեայց ՚ի չարէ զի դու Տէր ընդ իս ես: Յուպ քո և գաւազան, նո-
 5 քա միխիթարեսցեն զիս: ⁵Պատրաստ արարեր առաջի իմ սեղան, ակն
 յանդիմանն նեղաց ինոց: Օծեր իւղով զգլուխ իմ, բաժակ քո որպէս
 6 անապակ արբեցոյց զիս: ⁶Ողորմութիւն քո Տէր զհետ իմ եկեսցէ զա-
 մենայն աւուրս կենաց իմոց, բնակել ինձ ՚ի փան Տեառն ընդ երկայն
 աւուրս: *Տունք. ը:*

23

¹Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. միաշարքաթունս. ԻԳ:

Տեառն է երկիր լրի իւրով. աշխարհ և ամենայն բնակիչք նո-
 2 րա: ²Նա ինքն ՚ի վերայ ծովո՛ւ հիմունս արկ նմա, ՚ի վերայ գետոց
 3 պատրաստեաց զնա: ³Ո՛վ ելցէ ՚ի լեառն Տեառն, կամ ո՛վ կացցէ ՚ի
 4 փեղոջ սրբութեան նորա: ⁴Որ սուրբ է ձեռօք և անբիծ սրբիւ, որ ոչ
 առ զնանրութիւնս յանձն իւր, և ոչ երդուաւ ընդ ընկերի իւրում նեն-
 5 գութեամբ: ⁵Սա առցէ զօրհնութիւն ՚ի Տեառնէ, զողորմութիւն յԱս-
 6 րուծոյ փրկչէ իւրմէ: ⁶Այս ազգ է որ խնդրէ զՏէր, խնդրէ փեսանել
 7 զերեսս Ասրուծոյ Յակովբայ: ⁷Նամբարձէք իշխանք զդրունս ձեր ՚ի
 վեր. համբարձցի՛ն դրունք յախրենից և մրցէ թագաւոր փառաց: *Նան-*
 8 *գիստք:* ⁸Ո՛վ է սա թագաւոր փառաց, Տէր հօգօր զօրութեամբ իւրով,
 9 Տէր հօգօր ՚ի պատերազմի: ⁹Նամբարձէք իշխանք զդրունս ձեր ՚ի վեր,
 10 համբարձցի՛ն դրունք յախրենից և մրցէ թագաւոր փառաց: ¹⁰Ո՛վ է սա
 թագաւոր փառաց, Տէր զօրութեանց. սա ինքն է թագաւոր փառաց:
Տունք. ժ: Գորդայս. ծ:

24

¹Ի կատարած. Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. ԻԴ:

Առ քեզ Տէր համբարձի զանձն իմ. ²Ասրուած իմ ՚ի քեզ յուսացայ՝
 3 մի՛ ամաչեցից, ³և մի՛ ծիծաղեսցի՛ն զինս թշնամիք իմ: Ամենեքեան որ
 4 համբերեն քեզ մի՛ ամաչեսցեն, ⁴այլ ամաչեսցեն անօրէնք յունայնութեան
 իւրեանց: Զճանապահս քո Տէր ցոյց ինձ, և զաւիղս քո ուսո՛ ինձ:
 5 ⁵Առաջնորդեա՛ ինձ ՚ի ճշմարտութեան քում և ուսո՛ զիս, զի դու ես Աս-
 6 րուած փրկիչ իմ. և ես քեզ համբերի զօրհանապագ: ⁶Յիշեա՛ Տէր՝
 7 զգգթութիւնս քո և զողորմութիւնս որ ենն յախրենից: ⁷Զմեղս ման-
 կութեան իմոյ և զանգիտութեան իմոյ մի՛ յիշեր. այլ յիշեա՛ զիս Տէր
 8 ըստ ողորմութեան քում՝ վասն քաղցրութեան քոյ, ⁸զի քաղցր և ուղիղ
 ես Տէր: Վասն այսորիկ օրէնսզէ՛ր առնես զմեղաւորս ՚ի ճանապարհի,
 9 ⁹առաջնորդեն հեզոց ՚ի դատաստանի. ուսուցանեն հեզոց զճանապահս
 10 քո: ¹⁰Ամենայն ճանապարհք Տեառն ողորմութեամբ և ճշմարտութեամբ
 11 են այնոցիկ, որ խնդրեն զուխր և զվկայութիւն նորա: ¹¹Վասն անուան
 12 քոյ Տէր քաւեա՛ զմեղս իմ զի բազում եղին. ¹²ո՛վ է մարդ որ երկնչի ՚ի
 13 Տեառնէ, օրէնսզէ՛ր առնէ զնա ՚ի ճանապարհ յոր և հաճեցաւ: ¹³Անձն

⁴ *Ունակք.* Թէպէր և զնացի ես: **23. 1** *Ունակք.* Սաղմոս միաշարքաթոց Դաւթի:

⁴ *Ունակք.* Եւ ոչ երդուաւ նենգութեամբ ընկերի իւրում: **5** *Ունակք.* Սա առցէ զօրհնու-
 թիւն ՚ի Տեառնէ: **10** *Յօրինակին բառս.* Գորդայ, *աստ և սրորն ուրեք ուրեք գրի՝*

Գորդայ: **24. 3** *Ունակք.* Ամենեքեան ոյք համբերեն քեզ: **5** *Ունակք.* Քեզ համբերեն
 զօրհանապագ: **6** *Ունակք.* Եւ զողորմութիւնս քո որ ենն: **7** *Ունակք.* Զմեղս մանկու-
 թեան և զանգիտութեան իմոյ... վասն քաղցրութեան քո Տէր: **9** *Ունակք.* Եւ ուսուցանես
 հեզոց: **12** *Ունակք.* Ի ճանապարհի յոր և հաճեցաւ:

նորա ՚ի բարության հանգիցե, և գաւակ նորա ժառանգեսցէ զերկիր: 14
 14 Զօրութիւն է Տէր երկիրաձագ իւրոց, և զկրակարանս իւր ուսուցանէ 14
 նոցա: 15 Աչք իմ յամենայն ժամ առ Տէր. և նա՛ հանէ յորոգայթ զոտս 15
 իմ: 16 Նայեա՛ առ իս և ողորմեա՛ ինձ, զի միամօր և աղքատ եմ ես: 16
 17 Նեղութիւնք սրբի իմոյ բազում եղեն յոյժ, և ՚ի վշտաց իմոց հա՛ն 17
 զիս: 18 Տեսն զխոնարհութիւն իմ և զվաստակ իմ, և թո՛ղ ինձ զամեն- 18
 այն մեղս իմ: 19 Տեսն զթշնամիս իմ զի բազում եղեն, արելութիւն զոր ՚ի 19
 նանիւր արեցին զիս: 20 Պահեա՛ զանձն իմ և փրկեա՛ զիս, և մի՛ յամօթ 20
 եղէց զի յուսացայ ՚ի քեզ: 21 Անբիծք և ուղիղք կցորդ եղեն ինձ, և ես 21
 քեզ համբերի. 22 փրկեա՛ Աստուած զԻսրայէլ յամենայն նեղութեանց 22
 նորա: *Տունք. ժի՛:*

1 Ի կատարած. Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. ԻԵ: 25

Դա՛ւր արա ինձ Տէր՝ զի ես յանբժութեան իմում գնացի, ՚ի Տէր
 յուսացայ զի մի՛ եղէց հիւանդ: 2 Փորձեա՛ զիս Տէր և քննեա՛ զիս, փորձեա՛ 2
 զերիկանոնս իմ և զսիրտ իմ: 3 Ողորմութիւն քո Տէր առաջի աչաց 3
 իմոց, և հաճո՛ց եղէց ճշմարտութեան քում: 4 Ո՛չ նստայց ես յաթոռս 4
 նանրաց, և ընդ անօրէնս ես ո՛չ մտից: 5 Արեցի՛ ես զժողովս չարաց, 5
 և ընդ ամպարիշտս ես ո՛չ նստայց: 6 Լուացայց սրբութեամբ զձեռս իմ, 6
 և շուրջ եղէց զսեղանով քով Տէր: 7 Լսել ինձ զձայն օրհնութեան քոյ, 7
 և պարմել զամենայն սքանչելիս քո: 8 Տէր սիրեցի զվայելչութիւն փան 8
 քոյ, և զպեղի յարկի փառաց քոց: 9 Մի՛ կորուսանել ընդ ամպարիշտս 9
 զանձն իմ, և մի՛ ընդ արս արիւնահեղ զկեանս իմ: 10 Որոց ձեռք իւրե- 10
 անց յանօրէնութեան են, և աջ նոցա լի՛ է կաշառօք: 11 Ես յանբժութեան 11
 իմում գնացի, փրկեա՛ զիս Տէր և ողորմեա՛ ինձ: 12 Ոտն իմ կացցէ 12
 յուղղութեան, յեկեղեցիս մեծս օրհնեցից՝ զքեզ: *Տունք. ժի՛:*

1 Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. մինչև օծեալ էր. ԻԶ: 26

Տէր լոյս իմ և կեանք իմ ես յումե՛ր երկեայց. Տէր ապաւե՛ն կե-
 նաց իմոց ես յումե՛ր դողացայց: 2 Ի մերձենալ առ իս չարաց ուրել 2
 զմարմին իմ, նեղիչք իմ և թշնամիք իմ նոքա փկարացան և անկան: 2
 3 Թէ պարրասպեցի ՚ի վերայ իմ պարտեազմ, ո՛չ երկիցէ սիրտ իմ. 3
 թէ յարիցէ ՚ի վերայ իմ ճակարամարտ՝ սակայն և այսուիկ ՚ի քեզ 3
 Տէր յուսացայ: 4 Զմի խնդրեցի ՚ի Տեառնէ և զոյն աղաչեմ, բնակել 4
 ինձ ՚ի փան Տեառն զամենայն աւուրս կենաց իմոց: Տեսանել ինձ 4
 զվայելչութիւն Տեառն, և հրաման փալ ՚ի փաճարի նորա: 5 Ծածկեաց 5
 զիս ՚ի խորանի իւրում յաւուր չարի, ընդ յարկան արար զիս ՚ի ծած- 5
 կոյթ խորանի իւրում: 6 Ի վիմէ բարձր արարեր զիս, և այժմ բարձր 6
 արա զգլուխ իմ ՚ի վերայ թշնամեաց իմոց: Ծուրջ եղէց և մարուցից ՚ի

15 *Ոմանք.* Յամենայն ժամ առ Տէր են: 19 *Ոմանք.* Արելութիւն որ ՚ի նանիւր արե՛: 21 *Ոմանք.* Եւ ես քեզ համբերէի զօրհանապագ: 25. 2 *Ոմանք.* Եւ զսիրտս իմ: 6 *Ոսկան.* Լուացից սրբութեամբ: 9 *Այլք.* Մի՛ կորուսաներ ընդ ամպա՛: *Ոմանք.* Ընդ արս արիւնահեղս: 26. 2 *Ոմանք.* Ի մերձանալ առ իս... զմարմինս իմ: 3 *Ոմանք.* Սակայն և յայսմիկ ՚ի քեզ Տէր: 4 *Ոմանք.* Զմին խնդրեցի: 5 *Ոմանք.* Ի ծածկոյթ խորանի իւրոյ:

խորանի նորա պարարագ՝ օրհնութեան, օրհնեցից և սաղմոս սասցից
 7 Տեառն: ⁷Լոր՝ Տէր ձայնի իմում, զի կարդացի առ քեզ. ողորմեա՛ ինձ և
 8 լոր՝ ինձ, ⁸ զի քեզ սասց սիրտ իմ, և խնդրեցին երեսք իմ, զերեսս քո
 9 Տէր խնդրեցին: ⁹ Մի՛ դարձուցաներ զերեսս քո յինէն, և մի՛ խոտորիի
 բարկութեամբ՝ ՚ի ծառայէ քումմէ: Օգնական իմ լեր՝ Տէր, և մի՛ անարգեր
 10 զիս, և մի՛ թողոր զիս Աստուած փրկիչ իմ: ¹⁰ Նայր իմ և մայր իմ թողին
 11 զիս, և Տէր ընկալաւ զիս: ¹¹ Օրէնագէ՛տ արա զիս Տէր՝ ՚ի ճանապարհ-
 12 հի քում, առաջնորդեա՛ ինձ ՚ի շաւիղս քո ուղիղս: ¹² Վասն թշնամեաց
 իմոց, մի՛ մարներ զիս ՚ի ձեռս նեղաց իմոց: Յարեան ՚ի վերայ իմ
 13 վկայք մեղաց, և սրեցի՛ն ինձ յանօրէնութեան իրեանց: ¹³ Նաւարա-
 14 ցի տեսանել զբարութիւն Տեառն յերկիր կենդանեաց, ¹⁴ համբեր՝ Տեառն
 և քաջալերեաց. զօրացի՛ սիրտ քո և համբեր՝ Տեառն: *Տունք. ժգ՝
 Գորդայս. իսգ՝*

27

¹ Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. ԻԷ:

Առ քեզ կարդացի Աստուած իմ, մի՛ լռեր յինէն. մի՛ երբէք լռիցես
 2 յինէն. զի մի՛ նմանիցեմ այնոցիկ որ իջանեն ՚ի գուր: ² Լոր՝ Տէր ձայնի
 խնդրուածաց իմոց յաղաչել ինձ առ քեզ, ՚ի համբառնալ՝ ձեռաց իմոց
 3 ՚ի փաճար սուրբ քո: ³ Մի՛ համարիի ընդ ամպարիշտս զանձն իմ. մի՛
 ընդ այնոսիկ որ գործեն զանօրէնութիւն կորուսաներ զիս: Ոյք խօսէին
 4 զիսաղաղութիւն ընդ ընկերս իրեանց, և չարութիւն է ՚ի սիրտս նոցա:
 4 ⁴ Տոր՝ նոցա Տէր ըստ գործս նոցա, ըստ անօրէնութեան գնացից նոցա
 հարո՛ նոցա: Ըստ գործոց ձեռաց նոցա հարո՛ նոցա՝ զհապուցումն
 5 նոցա նոցին: ⁵ Ոչ իմացան նոքա զգործս Տեառն, և ոչ՝ ՚ի գործս ձեռաց
 6 նորա հայեցան. կործանեցես զնոսա և այլ մի՛ շինեսցին: ⁶ Օրհնեալ
 7 է Տէր զի լուա ձայնի՛ աղօթից իմոց. ⁷ Տէր օգնական իմ և պաշտպան
 իմ: ⁷ Ի նա յուսացաւ սիրտ իմ, օգտեցաւ և զուարճացաւ մարմին իմ. և
 8 ես կանօք ինովք խոստովան եղեց նմա: ⁸ Տէր զօրութիւն ժողովորդան
 9 իւրոյ, ապաւնէ փրկութեան օձելոյ իւրոյ: ⁹ Փրկեա՛ զժողովորդս քո. և
 օրհնեա՛ զժառանգութիւնս քո, հովուեա՛ և բարձրացո՛ զնոսա մինչև
 յաւիտեան: *Տունք. ժն՝:*

28 *¹ Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. օրհնութեանց նաւակարեաց փաճարին. ԻԸ:*

Մաքուցէ՛ք Տեառն որդիք Աստուծոյ, մաքուցէ՛ք Տեառն զորդին խոյոց:
 2 ² Մաքուցէ՛ք Տեառն զփառս և զպարիւ, մաքուցէ՛ք Տեառն զփառս անու-
 3 ան նորա. և երկիր պագէ՛ք Տեառն ՚ի սրահ սրբութեան նորա: ³ Չայն
 Տեառն ՚ի վերայ ջուրց, և Աստուած փառօք որոպաց, և Տէր ինքն ՚ի
 4 վերայ ջուրց բազմաց: ⁴ Չայն Տեառն զօրութեանց, և ձայն Տեառն մե՛ծ

6 Ոսկան. Ի վիմի բարձր արարեր: 8 Ունանք. Զի քեզ անսաց սիրտ իմ: Ոսկան. Զերեսս քո Տէր խնդրեցից: 10 Ունանք. Եւ Տէր իմ ընկալաւ զիս: 11 Ունանք. Եւ առաջնորդեա՛: 13 Ունանք. Տեառն յերկրին կեն՛: 27. 1 Ի յու՛. Առ քեզ Տէր կարդացի. համաձայն ունանց ՚ի քնար՛: Ունանք. Մի՛ երբէք լռեր յինէն. նմանիցեմ այնոցիկ ոյք: 3 Ունանք. Եւ մի՛ ընդ այնոսիկ... Ոյք խօսին: 4 Ոսկան. Ըստ գործոց նոցա: 28. 1 Ունանք փոխանակ մերումս ունին զայս վերնագիր. Ի կարարած սաղմոս Դաւթի. Յելանել և ՚ի մրանել, և ՚ի հարկանել զխորանն: 3 Ունանք. Եւ Աստուած փառաց որոպաց:

վայելչութեանց: ⁵ Չայն Տեառն փշրե՛ գմայրս. և մանրէ Տէր գմայրսն ⁵ Լիբանանու: ⁶ Մանրեացե՛ գնոսա որպէս մաքաղաբունկն Լիբանանու, ⁶ որ սիրելին է որպէս զորդիս միեղջերոյ: ⁷ Չայն Տեառն հապանե՛ զբոց ⁷ հրոյ. ⁸ ձայն Տեառն շարժէ զանապարն, և խռովեցուցանէ Տէր զանապարն Կաղէս: ⁹ Չայն Տեառն հասարապէ՛ զեղջերուս, և յայրնի առնէ զանբառս: ⁹ Ի փաճարի նորա ամենեայն որ ասեն զփառս նորա: ¹⁰ Տէր զջրհեղեղս ¹⁰ զնսպուցանե՛ և ցածուցանէ, թագաւորեացէ Տէր յաիփրեան: ¹¹ Տէր զօրութիւն ժողովրդեան իւրոյ փացէ, և օրհնեացէ զժողովուրդ իւր ՚ի խաղաղութիւն: *Տունք. Ժն:*

¹ Մաղմոս օրհնութեանց նաւակարեաց փաճարի ՚ի Դաւիթ. ԻԹ: **29**

² Բարձր առնեմ զքեզ Տէր զի ընկալար զիս. և ոչ ուրախ արարեր ² զզնամին իմ յիս: ³ Տէր Աստուած իմ կարողացի առ քեզ և բժշկեցեր զիս ³ Տէր հաներ ՚ի դժոխսց զանձն իմ, փրկեցեր զիս յայնցանէ որ իջանեն ⁴ ՚ի գուր: ⁵ Մաղմոն ասացէք Տեառն սուրբք նորա. խոստովան եղերուք ⁵ յիշարակի սրբութեան նորա: ⁶ Սրբմտութիւն է ՚ի բարկութեան նորա, ⁶ և կեանք են ՚ի կամաց նորա: Ընդ երեկոյս հանգիցեն լալիք, առաւօրու եղիցի ուրախութիւն: ⁷ Ես ասացի ՚ի բարեկենդանութեան իմում, թէ ոչ ⁷ սասանեցայց յաիփրեան: ⁸ Տէր ՚ի կանս քո ետուր զեղոյ իմոյ զօրութիւն, ⁸ դարձուցեր զերեսս քո յինէն՝ և ես եղէ խռովեալ: ⁹ Առ քեզ Տէր կարողացի, առ Աստուած իմ աղաչեցի. ¹⁰ զի՛նչ օգուր է քեզ յարենէ իմմէ, թէ ¹⁰ իջանեն ես յապականութիւն: Միթէ հող խոստովան առնիցի առ քեզ, կամ պարմեացէ՞ զճշմարտութիւնս քո: ¹¹ Լուսա ինձ Տէր և ողորմեցաւ, և ¹¹ Տէր եղև ինձ օգնական: ¹² Դարձոյց զուրբ իմ յուրախութիւն, զերժ յինէն զքորձ, և ինձ զզեցոյց զուրախութիւն: ¹³ Որպէս սաղմոս ասացեն քեզ ¹³ փառք իմ. և այլ մի՛ զղջացայց, Տէր Աստուած իմ յաիփրեան խոստովան եղեց քեզ: *Տունք. Ժք: Գորդայս. 17:*

¹ Ի կարարած. նահապարակութիւն զովութեան. Մաղմոս ՚ի Դաւիթ. **30**

L:

² Ի քեզ Տէր յուսացայ մի՛ ամաչեցից յաիփրեան, յարդարութեան ² քում փրկեա՛ զիս և ապրեցո՛ զիս: ³ Խոնարհեցո՛ առ իս զունկն քո, ³ վաղվաղեա՛ կեցուցանել զիս: Լէր իմ Աստուած պաշտպան և փոնն սպաւինի ապրեցուցանել զիս ⁴ զի հզօրիչ իմ և ապաւեն իմ դու ես: ⁴ Վասն անուան քոյ առաջնորդեցեր ինձ, և սնուցեր զիս ⁵ և հանցես զիս ⁵ յորոգայթէ յայսմանէ որ թաքուցաւ ինձ: Դու ես պաշտպան իմ Տէր, ⁶ և ՚ի ⁶

4 Ոմանք. Զօրութեամբ... մեծվայելչութեամբ: **6 Ոմանք.** Որպէս որդիս միեղջերու. կամ՝ միեղջերուի: **7 Ոմանք.** Զբոց ՚ի հրոյ: **8 Ոմանք.** Զանապարն ՚ի Կաղէս: **9 Ոմանք.** Ի փաճարի նորա ամենայն որ ասէ. կամ՝ ամենայն ոչք ասէին փառս նմա: **10 Ոմանք.** Զջրհեղեղս նսպուցանէ: **11 Ոմանք.** Տէր օրհնեացէ զժողովուրդս իւր ՚ի խաղաղութեան: **29. 1 Ոմանք.** Նաւակարեաց փաճարին ՚ի կարարած Դաւթի: **6 Օրհնակ մի.** Սրբմտութիւն է ՚ի բարոյեան նորա... առաւօրուց եղիցի: **9 Ոմանք.** Ես առ քեզ... առ Աստուածդ իմ աղաղակեցի, զինչ օ՛: **11 Ոմանք.** Ես Տէր եղև իմ օգնական: **13 Ոմանք.** Ես այլ մի՛ ևս զղջացայց. և ոմանք. Ես մի՛ զղջաց՛: **30. 1 Ոմանք.** Ի կարարած սաղմոս Դաւթի, վասն զարմացման: *Իսկ Ոսկան.* Մաղմոս Դաւթի օրհնութիւն նահապարակութեան: **2 Ոմանք.** Փրկեա՛ և ապրեցո՛ զիս: **3 Ոմանք.** Ի կեցուցանել զիս: **4 Ոմանք.** Վասն անուան քո Տէր առաջնորդեցես ինձ, և սնուցես: **5 Ոմանք.** Զոր թաքուցին ինձ:

7 7 փրկեցեր զիս Տէր Աստուած ճշմարտութեամբ քով. 7 արեցեր զայնոսիկ որ պահեն զերկևղ ՚ի սնորիս: 8 8 Ես ՚ի Տէր յուսացայ, ցնծացայց և ուրախ եղեց ՚ի փրկութեան քում: 9 Նայեցար ՚ի խոնարհութիւն իմ, և փրկեցեր ՚ի վշտաց զանձն իմ. 9 և ոչ մաքնեցեր զիս ՚ի ձեռս նեղաց ինոց, և կացուցեր յանդորրոն զոքս 10 իմ: 10 Ողորմեա՛ ինձ Տէր զի նեղեալ եմ ես. խռովեցաւ ՚ի սրտմտութենէ 11 ա՛կն իմ՝ անձն իմ և փոր իմ: 11 Պակասեցան ՚ի ցառոց կեանք իմ, և ամբ իմ յոգոց ելանելոյ: Աղքատացան ՚ի փրկութենէ զօրութիւն իմ, և 12 ոսկերք իմ խռովեցան: 12 Քան զամենայն թշնամիս իմ եղէ ես նախար դրացեաց ինոց՝ յոյժ ա՛հ և երկևղ ծանօթից ինոց: Ամենեքեան ոյք 13 փեսանէին զիս, արտաքս փախչէին յինէն: 13 Մոռացեալ եղէ ես որպէս 14 մեռեալ ՚ի սրտէ. և եղէ ես որպէս զանօթ կորուսեալ: 14 Զի լուայ ես զբամբասանս բազմաց՝ ոյք շնորջ էին զինս, ՚ի ժողովել նոցա ՚ի միա- 15 սին առնուլ զանձն իմ խորհեցան. 15 այլ ես ՚ի քեզ Տէր յուսացայ: Ասացի 16 դոն ես Աստուած իմ, 16 և ՚ի ձեռս քո է ժառանգութիւն իմ: Փրկեա՛ զիս 17 ՚ի ձեռանց թշնամեաց ինոց, և ՚ի հալածչաց ինոց: 17 Երևեցո՛ զերեսս 18 քո ՚ի ծառայս քո. ապրեցո՛ զիս Տէր ըստ ողորմութեան քում. 18 Տէր մի՛ յամօթ եղեց զի կարդացի առ քեզ: Ամաչեսցեն ամապրիշտք և 19 իջցեն ՚ի դժոխս. 19 և հանր եղիցին շրթունք նենգաւորք ոյք խօսէին զարդարոյ զանիրաւութիւն, յամբարտաւանութեան և յանկոսնէլ իրե- 20 անց: 20 Որպէս զի բազում է ողորմութիւն քաղցրութեան քո, Տէր, զոր պահեցեր երկիւղածաց քոց: Արարեր դու այնոցիկ ոյք յուսացեալ են 21 ՚ի քեզ, առաջի որդոց մարդկան: 21 Ամրացուցեր զնոսա ՚ի ծածկոյթ երեսաց քոց, ՚ի խռովութենէ մարդկան: Ծածկեցեր զնոսա ՚ի խորա- 22 նի քում, ՚ի հակառակութենէ լեզուաց: 22 Օրհնեալ է Տէր, զի սքանչելիս 23 արար զողորմութիւն իւր ՚ի քաղաք ամուր: 23 Ես ասացի ՚ի զարմանալ իմում, թէ ընկեցայ՝ ուրեմն յերեսաց աչաց քոց: Վասն այտորիկ լուա՛ր 24 ձայնի աղօթից ինոց, յաղաղակել իմում առ քեզ: 24 Սիրեցէ՛ք զՏէր ամենայն սուրբք նորա, զի ստուգութիւն խնդրէ Տէր, և հապուցանէ այ- 25 նոցիկ որ առաել առնեն զամբարտաւանութիւն: 25 Քաջալերեցարոնք և զօրացին սիրտք ձեր, ամենեքեան որ յուսացեալ էք ՚ի Տէր: *Տունք. իր:*

31

¹ Իմաստութիւն ՚ի Դաւիթ. *ԼԱ:*

2 Երանի՛ ում թողութիւն եղև մեղաց, և ծածկեցան ամենայն յան- 2 ցանք նորա: 2 Երանի առն որում ոչ համարեսցի Տէր զմեղս նորա, 3 և ոչ գոյ նենգութիւն ՚ի բերան նորա: 3 Լռեցի ես և մաշեցան ամե- 4 նայն ոսկերք իմ, առ աղաղակել ինձ առ Տէր զօրհանապազ 4 ՚ի փոռէ

7 *Ոմանք.* Որ պահեն զերկիւղ սնորի: 8 *Ոմանք.* Զի հայեցար ՚ի խոնար: 10 *Ոմանք.* ՚Ի սրտմտութենէ քումնէ՛ ա՛կն իմ: 11 *Ոմանք.* Պակասեցան ՚ի ցառոց: 12 *Յօրհնակին.* Նախար դրացաց ի՞: 14 *Ոմանք.* Լուայ ես զբամբա՛... զինս, ժողովել նոցա: 19 *Ոմանք.* Ոյք խօսին զարդարոյն... յամբարտաւանել և յանգոսնել: 20 *Ոմանք.* Բազում արարեր զողորմութիւն քաղց՛: *Յօրհնակին պակասէր.* Ոյք յուսացեալ են ՚ի քեզ: 21 *Ոմանք.* Ամրացուցես զնոսա ի... ծածկեցես զնոսա ՚ի խորա՛: 23 *Ոմանք.* Յաղաղակել ինձ առ քեզ: 25 *Ոմանք.* Ոյք յուսացեալ էք ՚ի: 31. 1 *Ոմանք.* Սաղմոս իմաստութիւն Դաւթի: Երանի՛ որում թողութիւն ե՛: 2 *Ոմանք.* Ոչ համարի Տէր:

և 'ի զիշերի: Ծանրեաց՝ ձեռն քո 'ի վերայ իմ, դարձայ 'ի թշուառութիւն զի հարան յիս փուշք: *Նսնգիսպ:* ⁵ Զմեղս իմ ցուցից քեզ, և 5
 զանօրէնութիւնս իմ ոչ ծածկեցից 'ի քէն: Ասացի թէ պարմեցից ինձէն զմեղս իմ, և դու թողցես զամենայն ամպարշարութիւնս մեղաց ինոց: *Նսնգիսպ:* ⁶ Վասն այտորիկ յաղօթս կացցեն առ քեզ ամենայն սուրբք, 6
 'ի ժամ ընդունելի: Բայց միայն 'ի ջուրցն հեղեղաց բազմաց, որ առ նոսա ինչ ոչ մերձեսցի: ⁷ Դու ես ապաւէն իմ 'ի նեղութենէ յայսմանէ, 7
 որ շուրջ եղեն զինն: Յնծութիւն իմ փրկեա զիս յայնցանէ՝ որ պաշարեցիմ զիս: ⁸ Իմաստուն արարից գքեզ և խելամո՛ր 'ի ճանապարհ յոր և զնասցես, և հասարպեցից 'ի վերայ քո զաչս իմ: ⁹ Սի՛ լինիք 9
 որպէս զձիս և զջորիս զի ոչ գոյ 'ի նոսա իմաստութիւն. 'ի սանձս և 'ի դանդանաւանդս ճմլեսցես զկզակս նոցա որ առ քեզ ինչ ոչ մերձենան: ¹⁰ Բազում փանջանք են մեղաւորաց, բայց ոյք յուսան 'ի Տէր՝ 10
 ողորմութիւն Տեառն շնորջ եղիցի զնոքօք: ¹¹ Ուրա՛խ եղերուք և ցնձացէ՛ք արդարք 'ի Տէր, պարծեցարո՛ւք ամենեքեան ոյք ուղիղ էք սրտիւք: *Տունք. Ժ՛ն: Գորդայս. իւ՛ք:*

Սաղմոս 'ի Դաւիթ. ԼԲ:

¹ Յնձացէ՛ք արդարք 'ի Տէր՝ ողորոց վայելէ օրհնութիւն, ² խոստովան **32, 2**
 եղերուք Տեառն օրհնութեամբ. փասնաղեան սաղմոսարանաւ սաղմոն սասցէք նմա: ³ Օրհնեցէ՛ք զՏէր յօրհնութիւն նոր զի բարի՛ է, սաղմոն սասցէք նմա օրհնութեամբ: ⁴ Ուղիղ են պարգամք Տեառն, և 4
 մենայն ճանապարհք նորա հաւաքովք են, ⁵ և սիրէ զողորմութիւն և 5
 զիրաւունս Տէր: Ողորմութեամբ Տեառն լի՛ եղև երկիր, ⁶ և բանիս Տեառն 6
 երկինք հասարպեցան, և հոգով բերանոյ նորա ամենայն զօրութիւնք նոցա: ⁷ Ժողովեաց որպէս 'ի փիկ զջուրս ծովու, և ղնէ՛ 'ի խոր զգանձս 7
 իւր: ⁸ Երկիցէ՛ 'ի Տեառնէ՛ ամենայն երկիր, և 'ի նմանէ՛ դողացցեն՝ 8
 մենայն բնակիչք աշխարհի: ⁹ Նա՛ սասց և եղեն, ի՛նքն հրամայեաց՝ 9
 և հասարպեցան: ¹⁰ Տէր ցրու՛՛ զխորհուրդս հեթանոսաց, անարգէ՛ Տէր զխորհուրդս ժողովրդոց, և արհամարիէ Տէր զխորհուրդս իշխանաց: ¹¹ Խորհուրդ Տեառն յախտեան՝ մնայ, խորհուրդ սրտի նորա ազգէ մինչև 11
 յազգ: ¹² Երանի ազգի որոյ Տէր Աստուած օգնական է նմա. ժողովուրդ զոր ընտրեաց 'ի ժառանգութիւն իւր: ¹³ Յերկնից նայեցաւ Տէր յամենայն 13
 որդիս մարդկան. ¹⁴ 'ի պարբասք բնակութենէ իւրմէ՛ հայեցաւ յամենայն բնակիչս աշխարհի: ¹⁵ Ո սքեղծ առանձին զսիրտս նոցա և 'ի միտ 15
 առնու զամենայն գործս նոցա: ¹⁶ Ո՛չ թէ՛ 'ի բազում զօրս իւր ապրեսցի 16

4 Ոմանք. 'Ի թշուառութիւն իմ. և ոմանք. 'ի թշուառութենէ իմմէ, զի հա՛: **5 Ոմանք.** Ասացի թէ պարմեցից յինէն: **6 Յօրհնակին պակասէր.** Յաղօթս կացցեն առ քեզ ամենայն: *Ոմանք.* Առ նոսա ինչ ոչ մերձանան: **7 Ոսկան.** Որ շուրջ եղև զինն: **8 Ոմանք.** 'Ի ճանապարհի յոր և զնա՛: *Յօրհնակին.* 'Ի վերայ քո զաչս իմ: **9 Ոմանք.** Առ քեզ ինչ ոչ մերձեսցին: **32. 1 Ոմանք ղնեն 'ի վերայ սաղմոսիս.** Անվերնագիր 'ի Ներքայեցոց: **3 Ոմանք.** Յօրհնութիւն նոր բարի, սաղմոս: **4 Ոմանք.** Եւ ամենայն գործք նորա հաւաքովք: **7 Ոմանք.** Որպէս 'ի փիկս... և ղնէ՛ 'ի խորս: **8 Ոմանք.** Եւ 'ի նմանէ՛ դողացին: **9 Ոմանք.** Զի նա սասց՛ և: **11 Ոմանք.** Խորհուրդք Տեառն յախտեան մնան: **12 Ոմանք.** Օգնական է նորա: **15 Ոմանք.** Որ սքեղծ ա՛ր... նոցա. որ 'ի միտ առ՛:

17 թագաւոր, և ո՛չ սկայ ՚ի բազում զօրութեան իւրում: ¹⁷Սոնր է ձի ՚ի փրկութեան իւրում. ՚ի բազում զօրութեան իւրում ո՛չ ապրեցուցանէ
18 զհեծեալն: ¹⁸Աչք Տեառն ՚ի վերայ երկիւղածաց իւրոց, և ոյք յուսան
19 յողորմութիւն նորա: ¹⁹Փրկել ՚ի մահուանէ զանձինս նոցա. կերակրել
20 զնոսա ՚ի սովի: ²⁰Անձինք մեր համբերեսցեն Տեառն, զի օգնական և
21 պաշտպան մեր է: ²¹Ի նա՛ որախ եղիցին սիրպք մեր, և յանուն սուրբ
22 նորա յուսացուք: ²²Եղիցի՛ ողորմութիւն քո Տէր ՚ի վերայ մեր, որպէս
յուսացա՛ք ՚ի քեզ: *Տունք. ԺԹ:*

33 ¹*Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. ՚ի ժամանակի զի այլագունեաց զերեսս իւր
ստաջի Արիմեիթայ. և այլս արձակեաց զնս, և զնաց. ԼԳ:*

2 ²Օրհնեցից զՏէր յամենայն ժամ, յամենայն ժամ օրհնութիւն նորա
3 ՚ի բերան իմ: ³Ի Տէր պարծեսցի անձն իմ, լուիցեն հեզք, և ուրախ
4 եղիցին: ⁴Մեծ արարէք զՏէր ինն, և բարձր արասցուք զանուն նորա
5 ՚ի միասին: ⁵Խնդրեցի ՚ի Տեառնէ և լուան ինձ, յամենայն նեղութենէ
6 իմնէ փրկեաց զիս: ⁶Մարիք առ Տէր և առէք զոյս, և երեսք ձեր մի՛
7 ամաչեսցեն: ⁷Այս աղքատ կարդաց առ Տէր, և Տէր լուան սմա. յա–
8 մենայն նեղութենէ սորա փրկեաց զաա: ⁸Բանակ հրեշտակաց Տեառն
9 շուք է զերկիւղածովք իւրովք, և պահէ զնոսա: ⁹Ճաշակեցէք և փե–
10 սէք զի քաղցր է Տէր. երանեալ է այր որ յուսայ ՚ի նա: ¹⁰Երկերո՛ք ՚ի
Տեառնէ ամենայն սուրբք նորա. զի ո՛չ ինչ է պակասութիւն երկիւղածաց
11 նորա: ¹¹Մեծամեծք՝ աղբարացան և քաղցեան. բայց ոյք խնդրեն զՏէր՝
12 մի՛ պակասեսցէ ՚ի նոցանէ ամենայն բարութիւն: ¹²Եկայք որդիք իմ և
13 լուարո՛ք ինձ, և զերկև Տեառն ուսուցից ձեզ: ¹³Ո՛վ է մարդ որ կամի
14 զկեանս, սիրէ զաւուրս իւր փեսանել ՚ի բարութեան: ¹⁴Լռեցո՛ զլեզու քո
15 ՚ի չարութենէ. շրթունք քո մի՛ խօսեսցի զնենգութիւն: ¹⁵Խտրորեա՛ ՚ի
16 չարէ և արա՛ զբարի, խնդրեա՛ զխաղաղութիւն և երթ զհետ նորա: ¹⁶Աչք
Տեառն ՚ի վերայ արդարոց, ականջք նորա ՚ի վերայ աղօթից նոցա:
17 ¹⁷Երեսք Տեառն ՚ի վերայ չարագործաց, սապակել յերկրէ զյիշատակս
18 նոցա: ¹⁸Կարդացին արդարք առ Տէր՝ և Տէր լուա նոցա, յամենայն
19 նեղութենէ նոցա փրկեաց զնոսա: ¹⁹Մերձ է Տէր առ այնոսիկ որ մաշեալ
20 են սրտիւք, և զխոնարիս հոգով կեցուցանէ: ²⁰Բազում նեղութիւնք են
21 արդարոց, յամենայնէ փրկէ զնոսա Տէր, ²¹և պահէ զամենայն ոսկերս,
22 նոցա և մի ՚ի նոցանէ ո՛չ փշրեսցի: ²²Մահ մեղաւորի չար է. բայց որ
23 արեայ զարդար զղջացի: ²³Փրկէ Տէր զանձինս ծառայից իւրոց, մի՛
զղջացիւն ամենեքեան ոյք յուսացեալ են ՚ի նա: *Տունք. ԻԱ: Գորդայս.
Խ:*

Ի կարարած. Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. ԼԳ:

17 *Ոմանք.* Սուր է ձի փրկութեան իւրում: 19 *Ոսկան.* Կերակրել զնոսա ՚ի սովու:
22 *Ոմանք.* Որպէս յուսացաք մեր ՚ի քեզ: 33. 5 *Ոմանք.* Եւ յամենայն նեղութենէ
իմ՛: 6 *Ոմանք.* Եւ առէք յոյս: 12 *Ոմանք.* Եկայք որդեակք իմ... և ես զերկիւղ Տեառն
ու՛: 13 *Ոմանք.* Տեսանել ՚ի բարութիւն: 14 *Ոմանք.* Եւ շրթունք քո մի՛ խօսեսցին:
16 *Ոմանք.* Եւ ականջք նորա: 19 *Ոմանք.* Զի մերձ է Տէր առ: 21 *Ոմանք.* Եւ
մի ՚ի նոցանէ փշրեսցի. և *ոմանք.* Եւ մի ՚ի նոցանէ ո՛չ կորիցէ: 22 *Ոմանք.* Մահ
մեղաւորին... որ արէ: *Ուր ոմանք.* Ոյք արեան զարդարն զղջացին: 23 *Ոմանք.*
Ոյք յուսացեալ են ՚ի Տէր:

¹ Դարեա՛ Տէր զայնոսիկ ոյք դարին զիս. մարտիր ընդ այնոսիկ **34**
 որ մարտնչին ընդ իս: ² Ան՝ զզէն և զասպար քո, և արի՛ յօգնել ինձ. ³ հա՛ն զսուր քո ընդդէմ հալածչաց ինոց, արզել՛ զնոսա. և ասա՛ դու ³
 ցանձն իմ թէ՛ փրկութիւն քո ես եմ: ⁴ Ամաչեսցեն և յամօթ լիցին ոյք ⁴
 խնդրէին զանձն իմ. դարձցին յեսս և ամաչեսցեն, ոյք խորհէին ինձ
 չար: ⁵ Եղիցին նոքա որպէս փռչի՛ առաջի հողմոյ. և հրեշտակ Տե՛-
 առն նեղեսցէ զնոսա: ⁶ Եղիցին ճանապարհք նոցա ՚ի խաւար և ՚ի ⁶
 զայթազողութիւն. և հրեշտակ Աստուծոյ հալածեսցէ զնոսա: ⁷ Ի նանիր ⁷
 թաքուցին ինձ որոգայթ յապականութեան իրեանց, և ՚ի նանիր նա-
 խարեցին զանձն իմ: ⁸ Նացէ՛ ՚ի վերայ նոցա որոգայթ զոր ոչ՝ զի- ⁸
 րացին. և որս զոր թաքուցին՝ առցէ՛ զոքս նոցա, և յորոգայթ ՚ի նոյն
 անկցին: ⁹ Այլ անձն իմ ցնձացէ՛ ՚ի Տէր, ուրախ եղիցի ՚ի փրկութեան ⁹
 նորա. ¹⁰ և ամենայն ոսկերք իմ ասասցեն. Տէր՝ ո՛վ նման է քեզ: ¹⁰ Զի ¹⁰
 փրկեաց զաղբարն ՚ի ձեռաց հօրի, զաղբարն և զբնանկ յայնցանէ
 որ յափշտակէն զնա: ¹¹ Յարեան ՚ի վերայ իմ վկայք չարեաց. զոր ինչ ոչ ¹¹
 զիպէի հարցանէին զիս: ¹² Նապուցին ինձ չար փոխանակ ընդ բարոյ. ¹²
 անժառանգել զանձն իմ խորհեցան յորդոց ՚ի մարդկանէ: ¹³ Ես ՚ի նե- ¹³
 ղել նոցա քնրձ զգեճուի, խոնարհ առնէի պահօք զանձն իմ, և աղօթք
 իմ ՚ի ձոց իմ դարձցին: ¹⁴ Որպէս զեղբայր և զընկեր այնպէս հաճոյ ¹⁴
 լինէի, որպէս սգաւոր և քրտում այնպէս խոնարհ առնէի: ¹⁵ Ի վե- ¹⁵
 րայ իմ ուրախ եղէն և ժողովեցան, ժողովեցան յիս քանջանք և ես
 ոչ ծանեայ. ¹⁶ ցրուցան և ոչ զղջացան: Փորձեցին զիս և արհամար- ¹⁶
 հեցին, արհամարհանօք կրճպեցին ՚ի վերայ իմ զաբամունս իրեանց,
¹⁷ Տէր երբ րեսցես: Ի բաց արա զանձն իմ ՚ի խորամանկութենէ նոցա, ¹⁷
 և յառիծուց զմիամօրութիւն իմ: ¹⁸ Խոստովան եղէք քեզ Տէր յեկեղեցին ¹⁸
 մեծս, և ՚ի ժողովս բազմաց օրհնեցից՝ զքեզ: ¹⁹ Մի՛ ուրախ եղիցին յիս ¹⁹
 թշնամիք իմ ոյք արէին զիս քարապարպուց. ակնարկի՛ առնէին յիս
 աջօք իրեանց: ²⁰ Ընդ իս զխաղաղութիւն խօսէին, և ինքեանք բարկու- ²⁰
 թեամբ զնենգութիւն խորհէին: ²¹ Բացին ՚ի վերայ իմ զքերանս իրե- ²¹
 անց, և ասացին. Այո՛ այո՛ րեսին աչք մեր: ²² Տեսեր Տէր և մի՛ լռեր, ²²
 Տէր՝ մի՛ ՚ի բացեայ առնիր յինէն: ²³ Զարթիր և հայեաց Տէր յիրաւունս ²³
 իմ, Աստուած իմ և Տէր իմ ՚ի դարաստանս իմ. ²⁴ և իրա՛ն արա ինձ ըսք ²⁴
 արդարութեան քում Տէր Աստուած իմ: Մի՛ ուրախ եղիցին յիս թշնամիք ²⁴
 իմ, ²⁵ և մի՛ ասասցեն ՚ի սիրտս իրեանց թէ՛ վաշվաշ՝ անձանց մերոց զի ²⁵
 ընկլուզաք զնա: ²⁶ Ամաչեսցեն և յամօթ լիցին ոյք խնդային ընդ չար ²⁶
 իմ. զգեցցին զամօթ և զանարգանս ոյք մեծաբանէին ՚ի վերայ իմ:
²⁷ Յնձացեն և ուրախ լիցին ՚ի քեզ ամենեքեան, ոյք կամին ընդ ար- ²⁷
 դարութիւն իմ: Ասասցեն յամենայն ժամ մե՛ծ է Աստուած. և ոյք կամին

34. 1 Ունակք. Որ դարին զիս... ոյք մարտնչին: **3 Ունակք.** Եւ արզել զնոսա: **4 Ունակք.** Ոյք խնդրեն զանձն... որ խնդրէին ինձ չար: **8 Ունակք.** Որոգայթ զոր ոչ զիրացցեն. և որսն զոր թաքու՛: **10 Ունակք.** Տէր ո՛վ նման է քեզ. փրկել զաղբարն ՚ի ձեռաց հօրին: **11 Բազումք.** Նարցանէին ցիս: **12 Ոսկան.** Փոխանակ բարոյ... յորդոց մարդկանէ: **14 Ունակք.** Այսպէս հաճոյ լինէի: **19 Ունակք.** Արէին զիս ՚ի քարապարպուց, ակնարկի առնէին զիս: **21 Ունակք.** Այոյ այոյ րեսին աչք մեր: **22 Ունակք.** Մի՛ ՚ի բացէ առնիր: **26 Ոսկան.** Ոյք խնդան ընդ չար... ոյք մեծաբանեն ՚ի վերայ իմ:

28 զխաղաղութիւն ծառայի քոյ: ²⁸ Լեզու իմ խօսեացի զարդարութիւնս քո, զօրհանապազ զգովութիւնս քո: *Տունք. իէ:*

35 ¹ Ի կարարած. ծառայի Տեառն. Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. ԼԵ:

2 ² Ասէ անօրէնն ՚ի մեղանչել ընդ միտս իւր, թէ չի՞ք երկել Աստուծոյ
3 առաջի աչաց նորա: ³ Նենգեաց առաջի նորա գրանել զանօրէնութիւն
4 իւր, և արել զնա: ⁴ Բանք բերանոյ նորա՝ անօրէնութիւն և նենգու-
5 թիւն են: Ոչ կամեցաւ նա իմանալ զբարի, ⁵ զանօրէնութիւն խորհեցաւ
յանկողնի իւրում: Եկաց նա յամենայն ճանապարհ որ ոչ է բարի, և ՚ի
6 չարէ նա ոչ ձանձրացաւ: ⁶ Տէր յերկինս է ողորմութիւն քո, ճշմարտու-
7 թիւն քո մինչև յամպս: ⁷ Արդարութիւն քո որպէս լերինք Աստուած. ի-
րաւունք քո որպէս զխորս բազումս. զմարդիկ և զանասուն կեցուցանես
8 դու Տէր: ⁸ Որպէս զի բազում արարեր զողորմութիւն քո Աստուած. այլ
9 որդիք մարդկան ՚ի հովանի թևոց քոց յուսացին: ⁹ Արբեցցին նո-
քա ՚ի պարարութենէ քան քոյ, և զուխս փափկութեան քո քացես
10 ըմպել նոցա: ¹⁰ Ի քէն է Տէր աղբեր կենաց, և լուսով երեսաց քոց
11 քեսանենք զոյս: ¹¹ Ծագեա՛ զողորմութիւնս քո ոյք ճանաչեն զքեզ,
12 զարդարութիւնս քո որ ուղիղ են սրտիւք: ¹² Սի՛ եկեսցէ ՚ի վերայ մեր
13 ոտն ամբարփաւանից, և ձեռք մեղաւորաց մի՛ դողացուցեն զմեզ: ¹³ Անդ
անկցին ամենեքեան ոյք գործեն զանօրէնութիւն, մերժեցան և այլ մի՛
կարասցին հաստարիլ: *Տունք. ժգ: Գորդայս. իւ: Կանոնս Գորդայս.
է: Սաղմոս. ժի: Տունս. մգ:*

36 ¹ Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. ԼԶ:

Սի՛ նախանձիր ընդ չարս. մի՛ ընդ այնոսիկ որ գործեն զանօրէնութիւն:
2 ² Զի որպէս խոտ վաղվաղակի ցամաքեսցին. որպէս դալարի՛ խոտոյ
3 վաղվաղակի անցցեն: ³ Յուսա՛ ՚ի Տէր՝ և արա՛ զքաղցրութիւն. բնակեա՛
4 յերկրի՝ և հովուեսցիս ՚ի մեծութեան նորա: ⁴ Ժպեա՛ ՚ի Տեառնէ՝ և նա՛
5 քացէ քեզ զխնդրուածս սրտի քոյ. ⁵ յայտնեա՛ առաջի Տեառն զճանապարհս
6 քո և յուսա՛ ՚ի նա: Նա արասցէ ⁶ և հանցէ որպէս զոյս զարդարութիւնս
7 քո, զիրաւունս քո որպէս զօր հասարակ: ⁷ Ննազանդ լեր Տեառն՝ և
ծառայեա՛ ննա, և մի՛ նախանձիր ընդ այնոսիկ որոց առակեալ իցեն
8 ճանապարհք իւրեանց ընդ մարդոյ որ գործէ զանօրէնութիւն: ⁸ Լռեա՛
՚ի բարկութենէ և հանգի՛ր ՚ի սրտմտութենէ, մի՛ նախանձիր ընդ չարս:
9 ⁹ Զի չարք վաղվաղակի ստրակեսցին. բայց ոյք համբերեն Տեառն նո-
10 քա ժառանգեսցեն զերկիր: ¹⁰ Փոքր մի և այլ ոչ ևս իցէ ամպարիշարն.

27 Ոմանք. Եւ ոյք կամէին խաղաղութիւն ընդ ծառայի քո: *28 Ոմանք.* Զօրհանապազ զգոհութիւնս քո: *35. 1 Ոմանք.* Ի կարարած ծառային Տեառն Դաւիթ: *2 Ոմանք.* Ասէ անօրէնն մեղանչել ընդ միտս. չիք երկել: *3 Ոմանք.* Յայտնեաց առաջի նորա գրա՛: *5 Ոմանք.* Եկաց նա յայն ճանապարհ որ: *7 Ոմանք.* Որպէս խորք բազումք: *9 Ոմանք.* Արբեցն նոքա ՚ի պա՛: *13 Ոմանք.* Մերժեսցին, և այլ մի՛ կարասցեն հա՛: *36. 1 Երկուք ՚ի գրչագիր օրինակսց յայս սաղմոս ԼԶ որպէս և ՚ի ԸԺԸ և ՚ի ԸԽԴ դրոշմնն Եբրայական այփաբեպսս՝ Ալիփ, բեթ, և այլն. գորովք ընդ այլոց զանց առնէ՛ մերս: Ոմանք.* Եւ մի՛ ընդ այնոսիկ: *3 Ոմանք.* Եւ հովուեսցես ՚ի մե՛: *4 Յօրինակին պակասէր.* Եւ նա քացէ քեզ զին՛: *5 Ոմանք.* Զի նա արասցէ... (6) և զիրա՛: *7 Ոմանք.* Որ գործեն զանօ՛:

խնդրեսցես զբեղի նորա և ոչ գարցես: ¹¹Այլ որ հեզբն են՝ նոքա՛ ժառանգեսցեն
 զերկիր, և փափկասցին ՚ի բազում խաղաղութան իրեանց: ¹²Սպասե՛ 12
 մեղաւոր արդարոյ, և կրճարե՛ ՚ի վերայ նորա զարամունս իւր. ¹³այլ 13
 Տէր ծիծաղեսցի՛ գնովա: Քանզի յառաջագոյն տեսանէ, զի հասեալ
 է օր նորա: ¹⁴Սուր հանին մեղաւորք և լարեցին՝ զաղեղունս իրեանց՝ 14
 հարկանել զաղքաւ և զպնանկ, սպանանել զայն որ խոնարհն է սրբի:
¹⁵Սուրք նոցա մարցեն ՚ի սիրբս նոցա, և աղեղունք նոցա փշրեսցին: 15
¹⁶Լաւ է սակաւի՛կ ինչ արդարոյ քան զբազում մեծութիւն մեղաւորաց, 16
¹⁷և բազուկք ամպարշտաց խորակեսցին: Նաստարե՛ Տէր զարդարս 17
¹⁸և ճանաչե՛ զաւուրս անբժից, ժառանգութիւն նոցա յաւիտեան եղի- 18
 ցի: ¹⁹Մի՛ ամաչեսցեն նոքա ՚ի ժամանակս չարութեան. այլ յաւուրս 19
 սովոյ յագեսցին: ²⁰Ահա մեղաւորք կորիցեն. այլ թշնամիք Տեառն 20
 ՚ի փառաւորել և ՚ի բարձրանալ իրեանց պակասեսցին որպէս ծուխ
 զի պակասէ: ²¹Փոխ առնու մեղաւորն և ոչ հապուցանէ. այլ որ ար- 21
 դարն է ողորմի և փայ: ²²Ոյք օրինեն զՏէր՝ ժառանգեսցեն զերկիր, և 22
 ոյք անիծանեն սարակեսցին ՚ի նմանէ: ²³Ի Տեառնէ ուղղին զնացք 23
 առն, զճանապարհս նորա նա՛ կամի յոյժ: ²⁴Թէպէտ և զայթազղեսցի, 24
 նա մի՛ կործանեսցի, զի Տէր ձեռնկալո՛ւ է նորա: ²⁵Մանուկ էի ես և 25
 ծերացայ, և ոչ տեսի զարդար արհամարհեալ, և ոչ զգաւակ նորա
 թէ մուրանայ հաց: ²⁶Զօրհանապազ ողորմի և փայ փոխ, զաւակ նո- 26
 րա օրինեալ եղիցի յաւիտեան: ²⁷Խոտորեա՛ ՚ի չարէ և արա՛ զբարի. 27
 բնակեսցես յաւիտեանս յաւիտենից ՚ի նմա: ²⁸Տէր սիրէ զիրաւունս, 28
 և ոչ ընդ վայր հարկանէ զսուրբս իւր, այլ յաւիտեան պահէ զնոսա:
 Անօրէնք հալածեսցին ՚ի միասին, և զաւակ ամպարշտաց սարակեսցի:
²⁹Այլ արդարք ժառանգեսցեն զերկիր, և բնակեսցեն յաւիտեանս յա- 29
 վիտենից ՚ի նմա: ³⁰Բերան արդարոյ պարմէ զիմաստութիւն, և լե- 30
 զու նորա խօսեսցի զիրաւունս: ³¹Օրէնք Աստուծոյ իւրոյ են ՚ի սրբի 31
 իւրում, և մի՛ զայթազղեսցին զնացք նորա: ³²Նայի մեղաւորն ընդ ար- 32
 դար և խնդրէ սպանանել զնա, ³³այլ Տէր ոչ թողու զնա ՚ի ձեռս նո- 33
 րա, և ոչ դապանալարտէ զնա յորժամ դարի զնա: ³⁴Նամբեր Տեառն և 34
 պահեա՛ զճանապարհս նորա, և բարձր արասցէ զքեզ ՚ի ժառանգել
 զերկիր, և զսարակունմն մեղաւորաց տեսցես: ³⁵Տեսի զամպարիշտն 35
 վերացեալ բարձրացեալ որպէս զմայրս Լիբանանու: ³⁶Անցի և ահա՛ 36
 ոչ էր, խնդրեցի՛ և ոչ գրաւ տեղի նորա: ³⁷Պահեա՛ զանբժութիւն, և 37
 տեն զուղղութիւն. զի գո՛ն մնացուածք յառն խաղաղարարի: ³⁸Անօրէնք 38
 հալածեսցին ՚ի միասին, և զաւակ ամպարշտաց կորիցէ: ³⁹Փրկութիւն 39
 արդարոց ՚ի Տեառնէ է, վերակացու է նոցա ՚ի ժամանակս նեղութեան:
⁴⁰Օգնեսցէ նոցա Տէր և փրկեսցէ՛ զնոսա. ապրեսցուցէ ՚ի մեղաւորաց՝ 40

10 Ոմանք. Փոքր մի ևս և այլ ոչ իցէ: **15 Ոմանք.** Զի սուրք նոցա մարցեն: **16 Ոմանք.** Սակաւիկ ինչք ար՛: **17 Ոմանք.** Եւ բազուկք ամբարտաւանից: **19 Ոմանք.** Նոքա ՚ի ժամանակս նեղութեան: **22 Ոմանք.** Ոյք օրինեն զնա, ժա՛: **28 Ոմանք.** Եւ զաւակք ամ... սարակեսցին: **30 Ոմանք.** Բերան արդարոյ խորի զիմաս՛: **33 Ոմանք.** Դապանալարտէ յորժամ և դարի: **35 Ոմանք.** Իբրև զմայրսն Լիբա՛: **37 Բազունք.** Մնացուածք առն խաղա՛:

և կեցուցէ՛ զնոսա զի յուսացան ՚ի նա: *Տունք. լլն:*

37

¹ Մաղմոս ՚ի Դաւիթ. առ ՚ի յիշարակ շաբաթու. ԼԷ:

2 ² Տէր մի՛ սրբամութեամբ քով յանդիմաներ զիս. և մի՛ բարկութեամբ
3 քո խրաբեր զիս: ³ Զի ներք քո հարան յիս, և յին հասարակեցան ձեռն
4 քո: ⁴ Ոչ գոյ բժշկութիւն մարմնոյ իմոյ, յերեսաց բարկութեան քոյ: Ոչ է
5 խաղաղութիւն ոսկերաց իմոց, յերեսաց մեղաց իմոց: ⁵ Անօրէնութիւնք
իմ բարձրացան քան զգլուխ իմ, որպէս բեռն ծանր ծանրացան ՚ի վե-
6 րայ իմ: ⁶ Նեխեցան և փստեցան վերք իմ, յերեսաց անզգամութեան
7 իմոյ: ⁷ Տառապեցայ և խոնարհ եղէ յոյժ, զօրհանապազ սրբոնմ զնայի,
8 ⁸ զի անձն իմ լի եղև չարչարանօք, և ոչ գոյ բժշկութիւն մարմնոյ իմոյ:
9 ⁹ Չարչարեցայ և խոնարհ եղէ մինչև յոյժ, մռնչէի՛ առ հեծութեան սրբի
10 իմոյ: ¹⁰ Տէր առաջի քո՛ է ամենայն ցանկութիւն իմ, և հեծութիւն իմ
11 ՚ի քէն ոչ ծածկեցաւ: ¹¹ Սիրբ իմ խռովեցաւ յիս և երոհ զիս զօրու-
12 թիւն իմ. լոյս աչաց իմոց և այս ոչ եղև ընդ իս: ¹² Բարեկամք իմ և
մերձաւորք իմ առաջի իմ մերձեցան և կացին, և մերձաւորք իմ հեռի՛
13 եղեն յինէն: ¹³ Բռնադարեի՛ն զիս և խնդրեի՛ն զանձն իմ ոյք խնդրեի՛ն չար
՚ի վերայ իմ, խօսեցան զանօրէնութիւն և զնենգութիւն զօրհանապազ
14 խորհեցան: ¹⁴ Այլ ես որպէս խոլ զի ոչ լսէ, որպէս համր՝ որ ոչ բանայ
15 զբերան իւր: ¹⁵ Եղէ ես որպէս մարդ որ ոչ լսէ, և ոչ զոն խօսք ՚ի բերան
16 նորա: ¹⁶ Ես ՚ի քեզ Տէր յուսացայ, և դու լուիցես ինձ Տէր Աստուած իմ:
17 ¹⁷ Ասացի թէ մի՛ ուրախ եղիցին յիս թշնամիք իմ. ՚ի սասանել ուրից
18 իմոց ՚ի վերայ իմ մեծամեծս խօսեցան: ¹⁸ Ես ՚ի փանջանս պարարասար
19 եմ, և ցաւք իմ առաջի իմ են յամենայն ժամ: ¹⁹ Զանօրէնութիւնս իմ
20 պարմեցից, և հոգացայց վասն մեղաց իմոց: ²⁰ Իսկ արդ թշնամիք իմ
կենդանի՛ են, և զօրացեալ եղեն քան զիս. բազում էին ոյք արեի՛ն զիս
21 ՚ի փարապարպոց: ²¹ Ոյք հափուցին ինձ չար փոխանակ ընդ բարոյ.
22 չար խօսեի՛ն զինէն, զի ես երթայի զհետ արդարութեան: ²² Մի՛ թողուր
23 զիս Տէր Աստուած իմ. և մի՛ ՚ի բացեայ առնիր յինէն, ²³ հայեաց՛ յօգնել
ինձ Տէր փրկութեան իմոյ: *Տունք. իսն:*

38

¹ Ի կարարած. յԲդիթոն օրհնութիւն. ՚ի Դաւիթ Մաղմոս. ԼԸ:

2 ² Ասացի թէ պահեցից զճանապարհս իմ. զի մի՛ մեղայց լեզուս
իմով: Եղի պահապան բերանոյ իմոյ՝ ՚ի հակառակել մեղաւորին ա-
3 ռաջի իմ: ³ Խուլ եղէ և խոնարհեցայ. լռեցի ՚ի բարութենէ՛ և ցաւք իմ
4 նորոգեցան յիս: ⁴ Զեռս սիրբ իմ ՚ի փորի իմում, և ՚ի խորհուրդս
5 իմ վառեցաւ հուր: ⁵ Խօսեցայ լեզուս իմով և ասացի. Յոյց ինձ Տէր

40 Ոմանք. Ապրեցուցէ զնոսա ՚ի մեղաց, և կե՛: **37. 1 Ոմանք.** Առ ՚ի յիշարակէ շաբ՛: **3 Ոմանք.** Նասարակեցան ձեռք քո: **5 Ոմանք.** Ծանրացաւ ՚ի վերայ իմ: **7 Ոմանք.** Եւ խոնարհ եղէ մինչև յոյժ: **10 Ոմանք.** Քո են ամենայն ցանկութիւնք իմ: **12 Ոմանք.** Առաջի իմ մերժեցան և կացին: **13 Ոմանք.** Խորհեցան զանօրէնութիւն: **15 Ոմանք.** Եւ ոչ գոյ խօսք ՚ի: **17 Ոմանք.** Մեծամեծս խորհեցան: **20 Ոմանք.** Եւ զօրացեալ են քան զիս, և բազում: *Ուր Ոսկան.* Եւ բազում են ոյք արեւն զիս փարս՛: **21 Ոմանք.** Ոյք հափուցանէին... զհետ արդարութեան իմոյ: *Ուր Ոսկան.* Չարախօսեի՛ն զինէն: **22 Ոմանք.** Եւ մի՛ ՚ի բացէ առնիր: **38. 1 Ոմանք.** Ի կարարած Եղիթովմայ. Մաղմոս: **3 Ոսկան.** Լուռ եղէ և խոնար՛: *Ի յու՛.* Լռեցի ՚ի բարկութենէ:

զկապարած իմ և զթիւ ատուրց իմոց քանիօ՞ն է, զի զհրացից թէ ո՞րչափ
ինչ պակասեալ է յինէն: ⁶Ահա չափով եղիր զատուրս իմ, և կար զօրու- 6
թեան իմոյ որպէս ոչինչ է առաջի իմ. սակայն ընդունայն է ամենայն
մարդ մտեղի: ⁷Ապաքէն որպէս ՚ի պապկերի՛ շրջի մարդ, սակայն զուր 7
խռովի, զանձէ և ո՞չ զհպտէ ում ժողովէ: ⁸Իսկ արդ՛ ո՞վ է համբերութիւն 8
իմ թէ ո՞չ դու՛ Տէր կամ կար զօրութեան իմոյ՝ թէ ո՞չ ՚ի քէն: ⁹Յամենայն 9
անօրէնութենէ իմմէ փրկեցեր զիս, նախապիսնս անզգամաց արարեր
զիս: ¹⁰Խուլ եղէ և ո՞չ բացի զբերան իմ, զի դու արարեր: ¹¹Ի բաց ա- 10, 11
րա յինէն զբանջանս իմ, զի ՚ի զօրութենէ ձեռին քոյ ես պակասեցայ:
¹²Կշտամբութեամբ վասն մեղաց խրապեցեր զմարդ, մաշեցեր որպէս 12
սարդիոսփայն զանձն նորա. սակայն ընդունայն է ամենայն մարդ:
Նսնզիսփ: ¹³Լուր Տէր աղօթից իմոց, ո՞նկնդիիր խնդրուածաց իմոց, 13
արքայատուաց իմոց մի՛ լեր: Պանդուխտ եմ ես առաջի քո, նօղեի և ան-
ցաւոր որպէս ամենայն հարք իմ: ¹⁴Թո՛ղ արա ինձ զի հանգեայց մինչև՛ 14
երթեալ իցեմ, ուսրի այլ ո՞չ ևս զբանիցիմ: *Տունք. ԺԵ:*

¹ Ի կարարած. Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. ԼԹ: **39**

²Համբերելով համբերի՛ Տեառն, և նայեցաւ առ իս, ³և լուաւ աղօթից 2, 3
իմոց: Եհան զիս ՚ի գբոյ փռապանաց, ՚ի կաւոյ և ՚ի փոմոյ: Հասարա-
փեաց ՚ի վերայ վիմի զոքս իմ, և ուղղեաց զգնացս իմ: ⁴Արկ ՚ի բե- 4
րան իմ օրհնութիւն նոր, օրհնութիւն Տեառն Աստուծոյ մերոյ: Տեսցեն
բազումք և երկիցեն և յուսացին ՚ի Տէր. ⁵երանեալ է այր որոյ ա- 5
նուն Տեառն յոյս է նորա: Ո՞չ հայեցաւ նա ՚ի նանրութիւն, և ո՞չ ՚ի
մոլութիւն սուր: ⁶Բազում արարեր դու Տէր Աստուած իմ զքբանչելիս 6
քո. խորհրդոց քոց ո՞չ ոք է որ նմանէ քեզ: Պարմեցի և խօսեցայ՝ և
բազում եղեն քան զթիւ. ⁷ընդ զոհս և ընդ պապարագս ո՞չ հաճեցար, 7
լսելիս հասարափեցեր ինձ. զողջակէզս և զվասն մեղացն ո՞չ խնդրեցեր:
⁸Յայնժամ ասացի թէ ահաւասիկ զամ ես, ՚ի գլուխս գրոց գրեալ է 8
վասն իմ: ⁹Առնել զկասն քո Աստուած իմ կամեցայ, և զօրէնս քո ՚ի 9
մէջ որովայնի իմոյ: ¹⁰Աւեպարանեցից զարդարութիւնս քո յեկեղեցիս 10
մեծս. ահա՛ շրթունս իմ ո՞չ արգելից ՚ի քէն: Տէր դու զհրացեր ¹¹զի 11
զարդարութիւնս քո ո՞չ ծածկեցի ՚ի սրբի իմում, զճշմարտութիւն քո և
զփրկութիւն քո: Ասացի և ո՞չ թաքուցի զողորմութիւն քո, և ճշմարտու-
թիւն քո ՚ի ժողովրդենէ մեծէ: ¹²Այլ դու Տէր մի՛ հեռի առներ զգթութիւնս 12
քո յինէն. զի ողորմութիւն քո և ճշմարտութիւն քո յամենայն ժամ
ընկալցի զիս: ¹³Շորջ եղեն զինն չարք որոց ո՞չ էր նոցա թիւ, հասին ինձ 13
անօրէնութիւնք իմ, և ես ո՞չ կարացի փեսանել: Բազում եղեն քան զհեր
զլիտ իմոյ, և սիրտ իմ եթող զիս: ¹⁴Կամեաց Տէր փրկել զիս, և Տէր 14
յօգնել ինձ նայեաց: ¹⁵Ամաչեսցեն և յամօթ լիցին ոյք խնդրէին զանձն 15

6 *Ոմանք.* Սակայն ամենին ընդունայն է ամենայն: 7 *Ոմանք.* Սակայն ՚ի զուր խռո՛: 8 *Ոմանք.* Թէ ո՞չ ՚ի քէն է: 10 *Ոմանք.* Լուս եղէ, և ո՞չ բացի: 13 *Ոմանք.* Որպէս զամենայն հարքն իմ: 14 *Ոմանք.* Մինչև երթեալ իցեմ, և այլ ո՞չ ևս զբա՛: 39. 6 *Ոմանք.* Եւ ո՞չ ոք է որ նման է: 10 *Ոմանք.* Աւեպարանեցի զար՛: 11 *Ոմանք.* Զողորմութիւնս քո. և զճշմարտութիւնս քո: 12 *Ոմանք.* Դու Տէր մի: 13 *Ոմանք.* Որոց ո՞չ գոյր նոցա թիւ:

իմ բառնալ՝ զսա. դարձցին յեքս և ամաչեացեն՝ որ խնդրեին ինձ չար:
 16 ¹⁶Կրեացեն զամօժ առ ժամայն վաղվաղակի, որ ասեին ինձ Վա՛շ վա՛շ:
 17 ¹⁷Յնծասցեն և ուրախ լիցին ՚ի քեզ, ամենեքեան որ խնդրեն զքեզ Տէր:
 Ասասցեն յամենայն ժամ մե՛ծ է Աստուած, և ոյք սիրեն զփրկութիւնս
 18 քո: ¹⁸Ես աղքատ և քնանկ եմ Աստուած խորհեա՛ զիս. օգնական և
 պաշտպան իմ, և դու Աստուած իմ մի՛ յամենար: *Տունք. իբ՛: Գորդայս.*
ծն՛:

40 ¹Ի կարարած. Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. Խ:

2 ²Երանի որ խորհի զաղքարն և զքնանկ, յաւոր չարի փրկե՛ զնա
 3 Տէր: ³Տէր փրկե՛ զնա և կեցուցանե՛, երանելի՛ առնե՛ զնա ՚ի վերայ երկրի,
 4 և ո՛չ մարտնե՛ զնա ՚ի ձեռս թշնամեաց իւրոց: ⁴Տէր օգնական է նմա
 ՚ի մահիճս ցաւոց իւրոց, զամենայն անկողինս նորա դարձուցանե՛ ՚ի
 5 հիւանդութենէ՛ նորա: ⁵Ես ասացի Տէր ողորմեա՛ ինձ, բժշկեա՛ զանձն
 6 իմ, ես մեղայ քեզ: ⁶Թշնամիք իմ ասացին ինձ չար. Եիբ իցե՛ զի մեռցի
 7 և կորիցե՛ անուն նորա: ⁷Մտանէր քեզսանել զանրութիւն, խօսեր ՚ի
 սիրտ իւր, ժողովեր զանօրէնութիւնս յանձն իւր: Արարաքս ելաներ և
 8 զնոյն խօսեր. ⁸զինէն շնչեին ամենայն թշնամիք իմ: Խորհեցան չար ՚ի
 9 վերայ իմ, ⁹բան անօրէնութեան եղին ՚ի վերայ իմ: Միթէ որ ննջիցեն
 10 այլ ո՛չ ևս յաւելուցու յառնել. ¹⁰քանզի և այրն խաղաղութեան իմոյ յոր և
 եսն յուսացայ: Որ ուրեր զհաց իմ յաճախեաց առնել ինձ խաբէութիւն:
 11, 12 ¹¹Այլ դու Տէր ողորմեա՛ ինձ կանգնեա՛ զիս, և հապուցից նոցա: ¹²Յայսմ
 ծանեայց թէ հաճեցար ընդ իս, զի մի՛ ուրախ եղիցին յիս թշնամիք իմ:
 13 ¹³Այլ զիս յանբժութեան ինում ընկալար. հասարարեցեր զիս առաջի քո
 14 յախարեան: ¹⁴Օրհնեալ Տէր Աստուած Իսրայէլի յախարեանս յախարենից.
 եղիցի եղիցի: *Տունք. ժն՛:*

41 ¹Ի կարարած. իմաստութեան որդւոցն Կորիսայ. Սաղմոս ՚ի
 Դաւիթ. ԽԱ:

2 ²Որպէս փափագէ եղջերու յաղբերս ջուրց, այնպէս փափագէ անձն
 3 իմ առ քեզ Աստուած: ³Ծարախ է անձն իմ առ քեզ Աստուած հզօր և
 4 կենդանի. եիբ եկից երևեցայց երեսացո Աստուծոյ: ⁴Եղեն ինձ արքա-
 սուք իմ կերակուր ՚ի քուռ և ՚ի զիշերի, և այն զի ասեին ցիս զօրհանապագ՝
 5 թէ ո՛ր է Աստուած քո: ⁵Չայս որպէս յիշէի քառապէր յիս անձն իմ.
 քաջալերէի զի մտից ընդ յարկաւ սքանչելեաց քան Աստուծոյ: ⁶Ի ձայն
 6 ցնծութեան խոստովանութեան, և ՚ի ձայն բարեկենդանութեան: ⁶Արդ՝
 ընդէր քրքրում ես անձն իմ, կամ ընդէր խռովես զիս. յուսա՛ առ Աս-
 7 տուած խոստովանեա՛ նմա՝ փրկիչ երեսաց իմոց Աստուած է: ⁷Անձն
 իմ յոյժ խռովեցաւ, վասն այնորիկ յիշեցի՛ զքեզ յերկրէն Յորդանանու,
 8 ՚ի Ներսնոնէ՛ ՚ի լեռնէ Փոքուէ: ⁸Խորք ՚ի խորոց կարողացին առ քեզ, ՚ի

15 *Ոմանք.* Ոյք խորհեին ինձ չար: **18** *Ոմանք.* Իմ ես. և դու Տէր իմ մի՛ յապաղեր:

40. 2 *Ոմանք.* Յաւոր չարէ փրկե՛ զնա: **5** *Ոմանք.* Չանն իմ. մեղայ քեզ: **7** *Ոմանք.*
 Տեսաներ զանրութիւն. խօսեր ՚ի սրտի իւրում. և ժողովեաց զանօրէնութիւն: **9** *Ոմանք.*
 Զի թէ որ ննջիցեն, և այլ ո՛չ ևս յաւելուցուն: **11** *Ոմանք.* Ես ես հապուցից:
12 *Ոմանք.* Յայսմ ծանեայ: *Ուր Ոսկան.* զի հաճեցար ընդ: **41. 1** *Ոմանք.* Վասն
 իմաստութեան որդ՛: **7** *Ոմանք.* Վասն այսորիկ յիշեցի... ՚ի Ներսնոնէ լեռնէ:

ձայն սահանաց քոց: Ամենայն զբօսանք քո, և ալիք քո անցին 'ի վերայ
 իմ: ⁹Ի փուռ պապուիրեաց Տէր զողորմութիւն իւր, գիշերի զօրհնութիւն 9
 նոր. և աղօթք իմ առ Աստուած վասն կենաց ինոց: ¹⁰Ասացի Աստու- 10
 ծոյ. Ընդունելի իմ ես. ընդէր մերժեցեր զիս, ընդէր փրկում գնամ ես
 'ի նեղել թշնամոյ իմոյ: ¹¹Ի փշրել ոսկերաց ինոց նախապեցին զիս 11
 թշնամիք իմ, յասել ցիս զօրհանապագ թէ ո՞ր է Աստուած քո: ¹²Արդ՝ 12
 ընդէր փրկում ես անձն իմ, կամ ընդէր խռովես զիս. յուսա՛ առ Աս-
 տուած խոստովանեա՛ նմա՝ փրկիչ երեսաց ինոց Աստուած է: *Տունք.*
ժգ:

¹ Սաղմոս 'ի Դաւիթ. ԽԲ: 42

Դա՛ւր արա ինձ Աստուած, և իրա՛ն արա ինձ 'ի դապաստանի իմում:
 Յազգէ որ ո՛չ է սուրբ, 'ի մարդոյ մեղաւոր՝ նենգաւորէ փրկեա՛ զիս: ²Դու 2
 Աստուած հզօրիչ իմ ես ընդէր մոռացար զիս, ընդէր փրկում գնամ ես
 'ի նեղել թշնամոյ իմոյ: ³Առաքեա՛ Տէր զլոյս քո և զճշմարտութիւն 3
 քո, զի առաջնորդեսցեն ինձ հանցեն զիս 'ի լեռն սուրբ և 'ի յարկս
 քո: ⁴Մտից առաջի սեղանոյ Աստուծոյ, առ Աստուած որ ուրախ առնէ 4
 զմանկութիւն իմ: Խոստովան եղէց քեզ օրհնութեամբ Աստուած Աս-
 տուած իմ: ⁵Արդ՝ ընդէր փրկում ես անձն իմ, կամ ընդէր խռովես զիս. 5
 յուսա՛ առ Աստուած խոստովանեա՛ նմա՝ փրկիչ երեսաց ինոց Աստուած
 է: *Տունք. է: Գորդայս. լի:*

¹ Ի կապարած. իմաստութիւն որդւոցն Կորիսայ. Սաղմոս 'ի Դաւիթ. ԽԳ: 43

²Աստուած՝ ակրնջօք մերովք լուսք, զոր հարքն մեր պապմեցին մեզ: 2
 Գործն զոր գործեցեր յաւորս նոցա, յաւորսն առաջինս: ³Ձեռն քո 3
 իլեաց զհեթանոսս՝ և զնոսա փնկեցեր. չարչարեցեր զժողովորդս և
 հաներ զնոսա: ⁴Ո՛չ թէ սրով իւրեանց ժառանգեցին զերկիր, և ո՛չ բա- 4
 զուկ նոցա թէ փրկեաց զնոսա: Այլ աջ քո՝ և բազուկ քո՝ և լոյս երեսաց
 քոց, զի հաճեցար դու ընդ նոսա: ⁵Դու ինքն ես Թագաւոր իմ և Աս- 5
 տուած իմ, որ հրամայեցեր զփրկութեանցն Յակոբայ: ⁶Քն զթշնամիս 6
 մեր հարցուք, և անուամբ քով արհամարիեսցուք զյարուցեալսն 'ի վե-
 րայ մեր: ⁷Ո՛չ թէ յաղեղն իմ յուսացեալ եմ, և ո՛չ սուր իմ կեցուցանէ 7
 զիս: ⁸Այլ դու փրկեցեր զմեզ 'ի ձեռաց թշնամեաց մերոց, և զպրելիս 8
 մեր յամօթ արարեր: ⁹Աստուծով պարծեսցուք զօրհանապագ, և անու- 9
 ան նորա խոստովան եղիցուք յաւիտեան: ¹⁰Բայց արդ՝ մերժեցեր ի 10
 անարգեցեր զմեզ. և ո՛չ ելեր Աստուած ընդ զօրս մեր: ¹¹Դարձուցեր 11
 զմեզ յեպս քան զթշնամիս մեր, և արելիք մեր յափշտակեցին զմեզ:
¹²Երուր զմեզ որպէս զոչխար 'ի գենումն, և ընդ հեթանոսս ցրուցեր 12
 զմեզ: ¹³Վաճառեցեր զժողովորդս քո առանց գնոյ, և ո՛չ գոյ թիւ ա- 13

8 Ոմանք. Խորք խորոց կար՛: **9 Ոմանք.** 'Ի գիշերի զօրհնութիւն: **42. 3 Ոմանք.**
 Զի նոքա առաջնորդեսցեն ինձ, անցն զիս 'ի լեռն: **43. 1 Ոմանք.** 'Ի կապարած
 որդւոցն Կորիսայ սաղմոս իմաստութեան: **2 Ոմանք.** Զգործսն զոր գործէ՛: **4 Ո-**
մանք. Ժառանգեցեն զեր՛: **5 Ոմանք.** Թագաւոր մեր և Աստուած մեր. հրամայեցեր
 փրկութեանցն: **8 Ոմանք.** Փրկեցեր զմեզ 'ի թշնամեաց մերոց: **12 Ոմանք.** Որպէս
 զոչխար 'ի սպանումն:

14 դադակի մերոյ: ¹⁴Արարեր զմեզ նախապինս դրացեաց մերոց. ծանր
 15 և այսն կաբականաց այնոցիկ որ շնրջ էին զմեք: ¹⁵Արարեր զմեզ
 16 յառա՛կս հեթանոսաց, ՚ի շարժել զգլուխս ժողովորոց: ¹⁶Զօր ամենայն
 նախապինք իմ առաջի իմ են, և ամօթ երեսաց իմոց ծածկեաց զիս:
 17 ¹⁷Ի ձայնէ նախապորոյին և չարախօսի, յերեսաց թշնամույն և հալածչի:
 18 ¹⁸Այս ամենայն եկն ՚ի վերայ մեր, և մեք զքեզ ո՛չ մոռացաք և ո՛չ սպեցաք
 19 ուխտի քում, ¹⁹և ո՛չ դարձաք յեքս սրտիւք մերովք: Դու դարձուցեր
 20 զշաւիղս մեր ՚ի ճանապարհաց քոց, ²⁰խոնարի արարեր զմեզ ՚ի փողի
 21 չարչարանաց, և ծածկեցին զմեզ սրուերք մահու: ²¹Թէ մոռացեա՛լ իցէ
 մեր զանուն Աստուծոյ մերոյ, կամ ձգեալ իցէ զձեռս մեր յաստուածս
 22 օտարս: ²²Սակայն Աստուած ինդրէ գայս. զի Նա՛ քննէ զգաղութիս
 սրտից մերոց: Վասն քո մեռանիմք զօրհանապագ, համարեցաք որ–
 23 պէս զոչխար ՚ի սպանումն: ²³Զարթի՛ր ընդէ՛ր ննջես Տէր. արի՛ և մի՛
 24 մերժեր զմեզ ՚ի սպառ: ²⁴Զմե՛ դարձուցանես զերեսս քո ՚ի մենջ, մո–
 25 ռանաս զաղքապութիւն և զնեղութիւնս մեր: ²⁵Խոնարի եղեն մինչև ՚ի
 26 հող անձինք մեր. և յերկիր կցեցան մէջք մեր: ²⁶Արի՛ Տէր օգնեա՛ մեզ
 և փրկեա՛ զմեզ, վասն անուան քո: *Տունք իէ՛:*

44 ¹ *Ի կարարած. զառանցելոց ժամանակաց, որդուցն Կորիսայ
 իմաստութեան. Սաղմոս օրհնութեան վասն սիրելոյն: ԽԴ:*

2 ²Բղիսեաց՛ սիրտ իմ զպարգամս քո բարիս, և ասացից զգործս
 3 իմ թագաւորի: Լեզու իմ որպէս գրիչ արագագի՛ր դպրի, ³գեղեցիկ
 փեսանելով քան զամենայն որդիս մարդկան: Սփռեցան շնորիք ՚ի
 4 շրթանց քոց. վասն այնորիկ օրհնեաց զքեզ Աստուած յաւիտեան: ⁴Ա՞ծ
 5 գտուր ընդ մէջ քո Նճօր, ⁵զվայելչութիւն գեղոյ քոյ: Լարեա՛ ուղղեա՛
 և թագաւորեա՛ վասն ճշմարտութեան հեզութեան և արդարութեան, և
 6 առաջնորդեացէ քեզ սքանչելապէս աջ քո: ⁶Ներք քո սրեալ են Նճօր, և
 ժողովուրդք ՚ի ներքոյ քոյ անկցին, ՚ի սիրտս թշնամեաց թագաւորի:
 7 ⁷Աթոռ քո Աստուած յաւիտեանս յաւիտենից, զաւագան ուղղութեան
 8 զաւագան արքայութեան քոյ: ⁸Սիրեցեր զարդարութիւն, և արեցեր
 զանօրէնութիւն: Վասն այսորիկ օձ զքեզ Աստուած Աստուած քո ի–
 9 դով ուրախութեամբ, առաւել քան զընկերս քո: ⁹Զմուռս և սրաշխն և
 կասիս ՚ի զգեստէ քումմէ, ՚ի փաճարաց փղոսկրէից, ուստի ուրախ ա–
 10 րարին զքեզ ¹⁰դստերք թագաւորաց ՚ի պարիս քո: Կացցէ դշխոյ ընդ
 11 աջմէ քումմէ, ՚ի հանդերձս ոսկեհուռն զարդարեալ և պաճուճեալ: ¹¹Լո՛ր
 դուստր և փն՛ խոնարհեցո՛ զունկն քո. մոռա՛ զժողովուրդ քո և զքուն
 12 հօր քոյ. ¹²զի ցանկացաւ թագաւոր գեղոյ քոյ: Սա ինքն է Տէր քո՛ երկիր
 պագցես սմա, և դուստր Ծուրայ երկիր պագցէ սմա. և պարարագօք

13 *Ոմանք.* Առանց գնոց: **15** *Ոմանք.* Զմեզ առակս հեթ՛: **19** *Ոմանք.* Սրտիւք
 մերովք. դարձուցեր: **21** *Ոմանք.* Եթէ մոռացեալ... առ աստուածս: **22** *Ոմանք.*
 Որպէս զոչխար ՚ի զենումն: **24** *Ոմանք.* Մոռանալ զաղքապութիւն: **44. 1** *Ոմանք.*
 Կորիսայ իմաստութեան. երգ վասն սիրելոյն: **2** *Ոմանք.* Բղիսեաց սիրտ իմ զբանս
 բարիս, և ասացի. *կամ՛* ասեմ... երագագիր դպրի: **3** *Ոմանք.* Զամենայն որդոց
 մարդկան... վասն այսորիկ օրհ՛: **5** *Ոմանք.* Վայելչութեան և գեղոյ քո: **8** *Ոմանք.*
 Իւղով ուրախութեան: **10** *Ոմանք.* Ի հանդերձս յոսկեհուռս:

¹³ գերեսս սորա պաշտեսցեն մեծամեծք ժողովրդոց: ¹⁴ Ամենայն փառք 13, 14
 դստեր թագաւորի՝ ՚ի ներքոյ, ՚ի վերջաւորս ոսկեհուռն ¹⁵ զարդարեալ և 15
 պաճունճեալ: Տարցին թագաւորի կուսանք զհետ նորա, և զընկերս նո-
 րա փարցին նմա: ¹⁶ Աճցեն ցնծութեամբ և ուրախութեամբ և փարցին 16
 ՚ի փաճար թագաւորի, ¹⁷ և փոխանակ հարց քոց եղիցին որդիք քո: 17
 Կացուցես զնոսա իշխանս ընդ ամենայն երկիր, ¹⁸ յիշեսցի անուն քո 18
 ընդ ամենայն ազգս ազգաց: Վասն այսորիկ ժողովուրդք խոստովան
 եղիցին առ քեզ, յաւիտեան՝ և յաւիտեանս յաւիտենից: *Տունք. ժն:*

¹ Ի կարարած. որդուցն Կորիսայ ՚ի վերայ զաղբրեսաց. ԽԵ: 45

² Աստուած մեր ապաւէն և զօրութիւն. օգնական ՚ի վերայ նեղութեանց
 որ գրին զմեզ յոյժ: ³ Վասն այսորիկ ոչ երկիցուք մեր ՚ի խռովել երկրի, 3
 ՚ի փոփոխել լեռանց ՚ի սիրտ ծովու: ⁴ Գոչեցին և խռովեցան ջուրք նո- 4
 ցա, խռովեցան լեռինք ՚ի զօրութենէ նորա: ⁵ Գնացք զեպրոց ուրախ առ- 5
 նեն զբաղաքն Աստուծոյ, և սուրբ արար զյարկս իւր Բարձրեալն: ⁶ Աս- 6
 տուած ՚ի մեջ նոցա և նոքա մի՛ սասանեսցին. օգնեսցէ նոցա Աստուած
 ՚ի վաղորդայնէ մինչ ՚ի վաղորդայն: ⁷ Խռովեցան հեթանոսք, և խոնարհ 7
 եղեն թագաւորութիւնք. եր զձայն իւր Բարձրեալն՝ և խռովեցաւ եր-
 կիր: ⁸ Տէր զօրութեանց ընդ մեզ, ընդունելի՛ է մեր Աստուած Յակովբայ: 8
⁹ Եկայք և փեսէք զգործս Աստուծոյ, որ արար զնշանս և զարուեստս 9
 ՚ի վերայ երկրի: ¹⁰ Եհար՛ զպատերազմ ՚ի ծագաց մինչ ՚ի ծագս երկ- 10
 րի. զաղեղունս փշրեսց, զզէնս խորտակեսց և զասպարս այրեսց
 հրով: ¹¹ Կանխեցէք և ծաներո՛ք զի ես եմ Աստուած. բարձր եղեց ՚ի 11
 հեթանոսս, և բարձրացայց ՚ի վերայ երկրի: ¹² Տէր զօրութեանց ընդ 12
 մեզ, ընդունելի՛ է մեր Աստուած Յակովբայ: *Տունք. ժն: Գորդայս. ծգ:*

¹ Ի կարարած. վասն որդուցն Կորիսայ. Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. ԽԶ: 46

² Ծափս հարէք ամենայն հեթանոսք, աղաղակեցէք առ Աստուած 2
 ՚ի ձայն ցնծութեան: ³ Տէր բարձրեալ և ահարկու, Թագաւոր մեծ ՚ի 3
 վերայ ամենայն երկրի: ⁴ Նազանդ արար զժողովուրդս ընդ մեզ, և 4
 զհեթանոսս ՚ի ներքոյ ուրից մերոց: ⁵ Ընտրեսց զմեզ իւր ՚ի ժառան- 5
 գութիւն, զեղեցկութեանցն Յակովբայ գոր և սիրեսց: ⁶ Նամբարձաւ 6
 Աստուած օրհնութեամբ, և Տէր մեր ձայնիւ փողոյ: ⁷ Սաղմոն սաս- 7
 ցէք Աստուծոյ մերում, սաղմոն սասցէք Թագաւորին մերում սաղմոն
 սասցէք: ⁸ Թագաւոր մեծ ՚ի վերայ ամենայն երկրի Աստուած է, սաղ- 8
 մոն սասցէք նմա օրհնութեամբ: ⁹ Թագաւորեսց Աստուած ՚ի վերայ 9
 հեթանոսաց. Աստուած նստաւ յաթոն սրբութեան իւրոյ: ¹⁰ Իշխանք 10
 ժողովրդոց ժողովեցան առ Աստուած Աբրահամու, զի Աստուծոյ զօրութիւնք
 յերկրէ յոյժ համբարձան: *Տունք. յթ:*

13 Ոմանք. Մեծամեծք ՚ի ժողովրդոց: **14 Ոմանք.** Ի վերջաւորս յոսկեհուռս: **18 Ո-**
մանք. Եւ յիշեսցի: **45. 1 Ոմանք յաւելուն.** Սաղմոս ՚ի Դաւիթ: **3 Ոմանք.** Ի
 սիրտս ծովու: **4 Ոմանք.** Կոչեցին և խռովեցան: **6 Ոմանք.** Ի վաղորդենէ մինչև ՚ի
 վաղորդեան: **7 Ոմանք.** Եւ խոնարհեցան թագաւորութիւնք: **8 Ոմանք.** Ընկալուչ է
 մեր Աստուած Յակովբայ: **46. 3 Ոմանք.** Զի Տէր բարձրեալ: **4 Ոմանք.** Զժողովուրդս
 ՚ի մեզ: **5 Ոմանք.** Գեղեցկութիւն Յակովբայ: **6 Ոմանք.** Եւ Տէր մեր ՚ի ձայն փողոյ:
8 Բազումք. Սաղմոս սասցէք նմա իմաստութեամբ: **10 Ոմանք.** Առ Աստուածն
 Աբրահամու:

47 ¹ Սաղմոս օրհնության որդուցն Կորիսայ. երկրորդ շաբաթո. *ԽԸ:*
² Մեծ է Տէր, և օրհնեալ է յոյժ, ՚ի քաղաք Ասպուծոյ մերոյ, ՚ի լեռն
³ սուրբ նորա: ³ Նաստարմա՛ր ցնծացէ ցնծութեամբ ամենայն երկիր.
⁴ լերինք Սիոնի կողմանք հիւստոյ՝ քաղաք Թագաւորի մեծի: ⁴ Ասպուած
 ՚ի փաճարի իւրում յայտնի, ՚ի ժամանակի որպէս օգնական լինէր նոցա:
⁵ ⁵ Ահաւասիկ թագաւորութիւնք երկրի ժողովեցան, և անցին ՚ի միասին:
^{6, 7} ⁶ Ինքեանք րեսին այսպէս և զարմացան, խռովեցան սասանեցան, ⁷ և
⁸ դողումն կալաւ զնոսա: ⁸ Անդ երկունք որպէս ՚ի ծննդեան, ՚ի հողմ սաս-
⁹ փիկ փշռեսցէ զնաս ՚ի Թարսիս: ⁹ Որպէս լուաք՝ տոյնպէս և րեսաք,
 ՚ի քաղաք Տեառն զօրութեանց ՚ի քաղաք Ասպուծոյ մերոյ: Ասպու-
¹⁰ աժ հիմունս արկ նմա յաւիտեան. ¹⁰ ընկալա՛ք Ասպուած զողորմութիւն
¹¹ քո ՚ի մէջ ժողովրդեան քոյ: *Նսնգիստ:* ¹¹ Ըստ անուան քում տոյնպէս
 և օրհնութիւն քո ընդ ամենայն փեղերս, արդարութեամբ լի է աջ
¹² քո: ¹² Ուրա՛խ եղիցի լեռն Սիոն, և ցնծացեն դստերք Յուդայ, վասն
¹³ իրաւանց քոց Տէր: ¹³ Շրջեցարո՛ք զՍիովնիս պաշարեցէք զնա, և պա-
¹⁴ րեցէք զաշտարակս նորա: ¹⁴ Դի՛ք զսիրտս ձեր ՚ի վերայ զօրութեանց
 նորա, բաժանեցէք զամուրս նորա, զի պատմել կարասջիք յազգ յայլ:
¹⁵ ¹⁵ Սա է Ասպուած Ասպուած մեր յաւիտեանս յաւիտենից, և սա հովուեսցէ
 զմեզ մինչև յաւիտեան: *Տունք. ժգ՛:*

48 ¹ Ի կարտարած որդուցն Կորիսայ. Սաղմոս օրհնության ՚ի
 Դաւիթ. *ԽԸ:*

² Լուարո՛ք զայս ամենայն ազգք, ունկնդի՛ր լերուք ամենեքեան ոյք
³ բնակեալ էք յաշխարհի: ³ Ծնունդք երկրի և որդիք մարդկան ՚ի մի-
⁴ ասին, մեծամեծք և րնանկք: ⁴ Բերան իմ խօսեսցի զիմասպութիւն, և
⁵ խորհուրդ սրտի իմոյ զհանճար: ⁵ Խոնարհեցուցից յառակումն զունկն
⁶ իմ. բացից զառակս օրհնութեան իսկզբանէ: ⁶ Ընդէ՛ր բնաւ երկնչիմ
 ես յաւոր չարի, զի անօրէնութիւնք զնացից իմոց շուրջ եղեն զինս:
⁷ ⁷ Յուսացեալք ՚ի զօրութիւն իւրեանց, ՚ի բազմութիւն մեծութեան իւրե-
⁸ անց պարծեսցին: ⁸ Եղբայր ո՛չ փրկէ՝ և ո՛չ փրկէ մարդ և ո՛չ րայ Ասպու-
⁹ ծոյ փրկանս, ⁹ և ո՛չ զգի՛նս փրկանաց անձին իւրոյ: Վաստակեա՛ յաւի-
¹⁰ րեան, ¹⁰ և կեցցես մինչ ՚ի սպառ, և ո՛չ րեսցես զապականութիւն: Յոր-
^{11, 12} ժամ րեսցես թէ իմաստունք մեռանին, ՚ի միասին անզգանք և անմիտք
¹² կորիցեն, ¹¹ և թողցեն օտարաց զմեծութիւնս իւրեանց: ¹² Գերեզմանք
 րունք նոցա եղիցին յաւիտեան, և յարկք նոցա ազգէ մինչև յազգ, և
¹³ կարդասցին անուանք նոցա ՚ի հողս իւրեանց: ¹³ Մարդ ՚ի պատուի՛
¹⁴ էր և ո՛չ իմացաւ, հաւասարեաց անասնոց անբանից և նմանեաց նո-
 ցա: ¹⁴ Այս ճանապարհ է զայթագրութեան նոցա նոցին. յետ այսորիկ

47. 4 Ոմանք. Յայտնի է, ՚ի ժամանակի իբրև օգնական: **9 Ոմանք.** Նոյնպէս և րեսաք: **11 Ոմանք.** Ըստ անուան քում Ասպուած, տոյնպէս... և արդարութեամբ: **13 Ոմանք.** ԶՍիոնի, և պահպանեցէք զնա. *կամ* պաշտպանեցէք նմա. և պարմեցէք յաշտարակս նորա: **48. 7 Ոմանք.** Ի բազմութիւն մեծութեանց պարծես՛: **8 Ոմանք.** Եւ ո՛չ րայ Ասպուծոյ զփրկանս իւր: **12 Ոմանք.** Գերեզմանք նոցա րունք նոցա եղի՛ր... և կարդասցին ան՛: **13 Ոմանք.** Նաստարեաց անասնոց անմտից և:

բերանօք իրեանց հաճեցին: ¹⁵ Որպէս խաշն՝ ՚ի դժիսս մարնեցին, ¹⁵ և մահ՝ հովուեցէ զնոսս, և փրեցեն նոցա ուղիղք ընդ առաօփս: Օգնութիւնք նոցա մաշեցին՝ ՚ի դժիսս, և ՚ի փառաց իրեանց անկցին: ¹⁶ Բայց սակայն Աստուած փրկեցէ զանձն իմ՝ ՚ի ձեռաց դժիխոց, յորժամ ընդունին զիս: ¹⁷ Մի՛ երկնչիր յորժամ մեծանայ մարդ, և յորժամ բազում լինին փառք փան նորա: ¹⁸ Զի ո՛չ թէ՛ ՚ի մեռանել իրում առջէ՛ ընդ իր զամենայն, և ո՛չ թէ՛ իջցեն փառք փան նորա ընդ նմա: ¹⁹ Այլ անձն նորա ՚ի կեանս իրում օրհնեցի, խոստովան եղիցի քեզ յորժամ բարի արասցես դու նմա: ²⁰ Մտքէ նա մինչև յազգ հարց իրոց. մինչև յափրեան լոյս մի՛ տեսցէ: ²¹ Մարդ՝ ՚ի պատուի՛ էր և ո՛չ իմացաւ, հաւասարեաց անասնոց անբանից և նմանեաց նոցա: *Տունք ի՛: Գորդայս իսք՛:*

¹ Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. ԽԹ:

49

Աստուած աստուծոց Տէր խօսեցաւ, կոչեաց զերկիր յարևելից մինչ ՚ի մուրս արևու: ² Ի Սիովնէ մեծվայելչութիւն, փրկութեան գեղոյ նորա: ³ Աստուած մեր յայրնապէս եկեցէ, և Աստուած մեր մի՛ դադարեցէ: ⁴ Նոր առաջի նորա բորբոքեցի, և շուրջ գնովաւ մորիկ յոյժ: ⁵ Կոչեցէ զերկինս ՚ի վերուսպ՝ և զերկիր ՚ի դարել զժողովուրդ իւր, ⁶ ժողովել առ ինքն զսուրբս իւր, և ոյք դնեն զպարարագս ուխտից ՚ի վերայ սեղանոյ: ⁷ Պարմեցեն երկինք զարդարութիւն նորա, զի Աստուած դարատր է: *Նսնգիսր:* ⁸ Լոր՝ ժողովուրդ իմ և խօսեցայց ընդ քեզ, և Իսրայէլ քեզ վկայեցից. զի Աստուած Աստուած քո ես եմ: ⁹ Ո՛չ թէ վասն պարարագաց քոց կշարմբեմ զքեզ. զի ողջակէզք քո առաջի իմ են յամենայն ժամ: ¹⁰ Ո՛չ ընդունիմ ՚ի փանէ քումմէ՛ զուարակս, և ո՛չ ՚ի հօփից քոց նոխագս: ¹¹ Իմ է ամենայն զազան անբառի, երէ լերանց և ամենայն անասուն: ¹² Գիտեն ես զամենայն թռչունս երկնից, զեղեցկութիւն վայրի ընդ իս է: ¹³ Թէ՛ քաղցեայց, քեզ ինչ ո՛չ ասացից. զի իմ է աշխարհ լրիս իւրով: ¹⁴ Ո՛չ ուրեմ ես զմիս զուարակաց քոց, և ո՛չ զարիւն նոխագաց քոց ըմպեմ: ¹⁵ Մարո՛ Աստուծոյ պարարագ օրհնութեան, կարարեա՛ Բարձրելոյն զուխարս քո: ¹⁶ Կարդացես առ իս յաւուր նեղութեան քո, ես փրկեցից զքեզ՝ և դու փառաւոր արասցես զիս: *Նսնգիսր:* ¹⁷ Սակայն մեղաւորին ասէ Աստուած. Իսկ դու ընչէի բնաւ պարմես զարդարութիւն իմ, կամ առնուս զուխարս իմ ՚ի բերան քո: ¹⁸ Զի դու արեցեր՝ զիսարս իմ, մերժեցեր և յէրս ընկեցեր զամենայն բանս բերանոյ իմոյ: ¹⁹ Թէ՛ տեսանէիր զգողս ընթանայի՛ր ընդ նոսս, և ընդ շունս դնէիր զբաժին քո: ²⁰ Բերան քո յաճախէր զչարութիւն, և լեզու քո նիւթըր զնենգութիւն: ²¹ Նստեալ զեղբօրէ՛ քումմէ՛ չարախօսէիր, և ՚ի վերայ որդոյ մօր քոյ դնէիր զգայթագղութիւն: ²² Զայս ամենայն ²¹

14 Ոմանք. Ճանապարհ է նոցա զայթագղութեան նոցին. յեպ այ՛: **16 Ոմանք.** Յորժամ ընդունի զիս: **21 Ոմանք.** Նաասարեաց անասնոց անմարից և: **49. 1 Ոմանք.** Սաղմոս յԱսափ... մինչև ՚ի մուրս: **5 Ոմանք.** Ի վերայ սեղանոյ նորա: **10 Ոմանք.** Զի իմ է ամենայն զազան: **12 Յօրինակին.** Թէ քաղցայց: *Ոմանք.* Ընդ քեզ ինչ ո՛չ ասա՛: **14 Ոմանք.** Պարարագ օրհնութիւն, և կարարեա՛ Բարձրելոյն ուխար զքեզ: **15 Ոմանք.** Կարդացես դու առ իս: **16 Ոմանք.** Զուխարս իմ ՚ի բե՛:

արարեր և ես լռեցի քեզ. կարծեցեր անօրէնդ 'ի մտի քում, թէ և ես քեզ նմանիցեմ: Արդ յանդիմանեցից և կացուցից զայս ամենայն առաջի քո, ²² իմացարո՛րք ամենեքեան որոց մոռացեալ իցէ զԱստուած: Գուցէ երբէք յափշտակիցիք, և ո՛չ ո՛ք իցէ որ փրկիցէ: ²³ Պատարագ օրհնութեան փառաւոր արասցէ զիս. և անդ է ճանապարհ ուր ցուցից նմա զփրկութիւն Աստուծոյ: *Տունք. իմ:*

50. ¹ 'Ի կատարած Սաղմոս 'ի Դաւիթ. ² 'ի ժամանակի զի եկն առ նա Նաթան մարգարէ, իբրև զի մտեալ էր նա առ Բերսաբէէ: Ծ:

³ Ողորմեա՛ ինձ Աստուած ըսպ մեծի ողորմութեան քում. ըսպ բազում գթութեան քում քաւեա՛ զանօրէնութիւնս իմ: ⁴ Առաւել լուա՛ զիս յանօրէնութենէ իմնէ. և 'ի մեղաց իմոց սուրբ արա զիս: ⁵ Զանօրէնութիւնս իմ ես ինձէ՛ն գիտեմ, և մեղք իմ առաջի իմ են յամենայն ժամ: ⁶ Քեզ միայն մեղայ Տէր, և չար առաջի քո արարի: Որպէս արդար եղիցես 'ի բանս քո, և յաղթօղ 'ի դարել քեզ: ⁷ Անօրէնութեամբ յղացաւ, և 'ի մեղս ծնաւ զիս մայր իմ: ⁸ Դու Տէր զճշմարտութիւն սիրեցեր, զանյայտս և զծածկեալս իմաստութեամբ քով յայտնեցեր ինձ: ⁹ Յօղեա՛ յիս մշտկաւ և սուրբ եղէց, լուա՛ և քան զձիւն սպիտակ եղէց: ¹⁰ Լսելի՛ արա ինձ ցնծութիւն և ուրախութիւն, և ցնծացեն ոսկերք իմ փառապալաք: ¹¹ Դարձո՛ գերեսս քո 'ի մեղաց իմոց. զամենայն անօրէնութիւնս իմ քաւեա՛ յինէն: ¹² Սիրտ սուրբ հաստեա՛ յիս Աստուած, և հոգի ուղիղ նորոգեա 'ի փորի իմում: ¹³ Մի՛ ընկենոր զիս Տէր յերեսաց քոց, և զՆօզի Սուրբ քո մի՛ հաներ յինէն: ¹⁴ Տուր ինձ ցնծութիւն փրկութեան, և հոգով պեպոյթեամբ քով հաստապեա՛ զիս: ¹⁵ Ուսուցից անօրինաց զճանապահս քո, և անպարիշտք առ քեզ դարձցին: ¹⁶ Փրկեա՛ զիս յարենէ Աստուած Աստուած փրկութեան իմոյ. ցնծացէ՛ լեզու իմ յարդարութեան քում: ¹⁷ Տէր եթէ զըթթունս իմ բանաս, բերան իմ երգեսցէ զօրհնութիւնս քո: ¹⁸ Թէ կամեցեալ էիր պատարագս մաքուցանեաք. բայց դու ընդ ողջակէզս իսկ ո՛չ հաճեցար: ¹⁹ Պատարագ Աստուծոյ հոգի խոնարհ, զսիրտ սուրբ և զհոգի խոնարհ Աստուած ո՛չ արհամարիէ: ²⁰ Բարի՛ արա Տէր կամօք քովք Սինի, և շինեսցին պարիսպք Երուսաղեմի: ²¹ Յայնժամ հաճեսցիս ընդ պատարագս արդարութեան. ուխտից պատարագս հանցեն 'ի սեղան քո զուարակս: *Տունք. ի:*

51. ¹ 'Ի կատարած իմաստութեան. Սաղմոս 'ի Դաւիթ. ² 'ի ժամանակի զի եկն Դովեկ պարմեաց Սաւուդայ, թէ սահաւասիկ Դաւիթ 'ի տան Աբիմելիքայ է: ԾԱ:

21 Ունակք. Եւ լռեցի քեզ: **50. 2 Ունակք.** 'Ի ժամանակի յորժամ եկն առ նա... առ Բերսաբէէ կին Ուրիայ: **6 Ունակք.** Եւ զգարիս իմ առաջի քո արա՛... և յաղթեսցես 'ի դարել քում: **8 Ունակք.** Զանյայտս և զգաղտնիս իմաստութեամբ քով ցուցեր ինձ: **9 Ունակք.** Լուացայց և քան զձիւն: **10 Ունակք.** Լսելի արա՛ ինձ Տէր զցնծո՛: **11 Ունակք.** Անօրէնութիւնս իմ ջնջեա՛ յինէն: **12 Ունակք.** Վաստապեա յիս Աստուած: **13 Ունակք.** Բո Սուրբ մի՛: **14 Ունակք.** Այլ փոր ինձ... փրկութեան քո, և հոգով պեպոյթեան քո: **17 Ունակք.** Բերան իմ պարմեսցէ զօրհ՛: **18 Յօրհնակիս պակասէր.** Բայց դու ընդ ողջակէզս: **21 Ունակք.** Ուխտիք պատարագս: **51. 1 Ունակք.** 'Ի կատարած սաղմոս. իմաստութիւն Դաւթի: **2 Ունակք.** Դովեկ Եղոմայեցի, պարմեաց Սաւուդի, և ասէ թէ եկն Դաւիթ առ Աբիմելէք:

³Զի՛ պարծի՛ ՚ի չարութեան հօր զանօրէնութիւն. ⁴զօրհանապազ 3, 4
 զանիրաւութիւն խորհեցաւ ՚ի լեզուի իւրում: Որպէս զածելի սուր սրեանց
 զնենգութիւն, ⁵սիրեաց զչարութիւն քան զբարութիւն, զանօրէնութիւն 5
 քան զխօսս արդարութեան: ⁶Սիրեաց նա զամենայն խօսս կործան–
 ման, և զլեզուս նենգաւորս: ⁷Վասն այսորիկ Աստուած կործանեաց 7
 զնա ՚ի սպառ, խլեաց և հանցէ՛ զնա յարկաց իւրոց, և զարմաբս նորա
 յերկրէն կենդանեաց: ⁸Տեսցեն արդարք և երկիցեն, զնովա ծիծաղեսցին 8
 և ասացեն. ⁹Այս այր է որ ոչ արար զԱստուած իւր օգնական. այլ 9
 յուսացաւ սա ՚ի բազում մեծութիւն իւր, և զօրացաւ ՚ի նանրութեան իւ–
 րում: ¹⁰Այլ ես որպէս ձիթենի պողպից՝ ՚ի փան Աստուծոյ. յուսացայ 10
 յողորմութիւն Աստուծոյ յաիփեան և յաիփեանս յաիփենից: ¹¹Խոստովան
 եղէց քեզ յաիփեան զի արարեր. և համբերից անուան քում, զի քաղցր
 ես առաջի սրբոց քոց: *Տունք. չ: Գորդայս. ծք:*

1՝ Ի կատարած. վասն Մաղաղեթայ. իմաստութիւն Դաւթի. ԾԲ: 52

Ասաց անզգամն ՚ի սրբի իւրում թէ ոչ գոյ Աստուած. ²ապականեցան 2
 և պղծեցան յանօրէնութեան իրեանց, և ոչ ոք է որ առնէ զբաղցրութիւն:
³Աստուած յերկնից նայեցաւ յամենայն որդիս մարդկան, րեսանել թէ 3
 իցէ ոք իմաստուն որ ինորիցէ զԱստուած: ⁴Ամենեքեան խոփորեցան 4
 ՚ի միասին, և անպիքանացան: Ոչ ոք է որ առնէ զբարի, և չէ՛ ոք մինչև ՚ի
 մի: ⁵Որպէս ոչ ծանիցեն ամենեքեան, որ գործեն զանօրէնութիւն: Ոյք 5
 ուրէին զժողովուրդ որպէս կերակուր հացի, ⁶և առ Աստուած ոչ կար–
 դացին: Անդ երկիցեն զերկևոյ ուր ոչ իցէ երկևոյ. զի Աստուած ցրուեաց 6
 զոսկերս մարդահաճոյից: Ամաչեսցեն և յամօթ լիցին, զի Աստուած
 անարգեաց զնոսա: ⁷Ո՛ր փացէ ՚ի Սիովնէ զփրկութիւն Իսրայէլի. ՚ի 7
 դարձուցանել Տեառն զգերութիւն ժողովրդեան իւրոյ, ցնծացէ Յակովբ
 և ուրախ եղիցի Իսրայէլ: *Տունք. չծ:*

*1՝ Ի կատարած. ընդ օրհնութիւնս իմաստութիւն ՚ի Դաւիթ: 2՝ Ի 53, 2
 ժամանակի զի եկին Զիփացիքն, և ասեն ցՍաուդ. Ահաասիկ
 Դաւիթ թաքուցեալ նարի առ մեզ: ԾԳ:*

³Աստուած յանուան քում կեցո՛ր զիս, և ՚ի զօրութեան քում իրան 3
 արա ինձ: ⁴Աստուած լո՛ւր աղօթից իմոց, ո՛նկն դիր բանից բերանոյ 4
 իմոյ: ⁵Օտարք յարեան ՚ի վերայ իմ, և հօրք ինորեցին զանձն իմ, 5
 և ոչ համարեցան զքեզ Աստուած առաջի իրեանց: ⁶Ահա Աստուած 6
 օգնական իմ, և Տէր ընդունելի հոգւոյ իմոյ: ⁷Ի՛ դարձուցանել զգարն 7
 ՚ի թշնամիս իմ, ճշմարտութեամբ քով սափակեա՛ զնոսա: ⁸Ես կամօք 8
 ինովք պապարագս մարուցից քեզ. խոստովան եղէց անուան քում Տէր

3 *Ոմանք.* Զի՛ պարծիցի ՚ի չարութիւն հօրն: *Ուր Ոսկան.* Նգօրն յանօրէնութեան:
 5 *Ոմանք.* Եւ զանօրէնութիւն քան: 9 *Ոմանք.* Ի բազում զօրութիւն իւր: 52. 1 *Ո–*
մանք. Վասն Մաղաղեթայ իմաստութեան. Սաղմոս Դաւթի... Ի սրբի իւրում թէ չիք
 Աստուած. *կամ՝* թէ չգոյ Աստուած: 4 *Ոմանք.* Ոք մինչև ցմի: 5 *Ոմանք.* Զժողովուրդ
 իմ, որպէս կերակուր հացի: 6 *Ոմանք.* Եւ առ Տէր ոչ կարդացին: 53. 7 *Ոմանք.*
 Դարձո՛ր զգարն ՚ի թշնամիս իմ և ճշմարտ՛: *Եւ ոմանք.* Դարձուցանել զգարարանս ՚ի
 թշնամ՛:

9 զի բարի է: ⁹Յամենայն նեղութենէ իմմէ փրկեցեր զիս, և 'ի թշնամիս իմ երես ակն իմ: *Տունք. Է:*

54 ¹ Ի կարարած. ընդ օրհնութիւնս իմաստութեան. Սաղմոս 'ի Դաւիթ. ԾԴ:

2 ² Ոնկն դիր Աստուած աղօթից իմոց, և մի՛ անպես առներ զինդրուածս
3 իմ: ³ Նայեաց առ իս և լոր ինձ. զի փրփմեցայ ես 'ի ձանձրանալ իմում
4 և խռովեցայ: ⁴ Ի ձայնէ թշնամոյն և 'ի նեղել մեղաւորի խորորեցան
5 յիս անիրաւութեամբ. բարկութեամբ ոյսս պահէին ինձ: ⁵ Սիրք իմ
6 խռովեցաւ յիս, և երկնդ մահու անկաւ 'ի վերայ իմ: ⁶ Ահ և դողումն եկն
7 'ի վերայ իմ, և ծածկեաց զիս խաւար: ⁷ Ասէի փայր ոք ինձ թես որպէս
8 զաղանոյ. զի թռչի վերանայի, ⁸ հեռացեալ դաղարէի յանապարի:
9 ⁹ Ակն ունէի Աստուծոյ որ փրկէր զիս 'ի կարճմտութենէ զայրանալոյ,
10 'ի մրկեալ նեղսրփութենէ: ¹⁰ Ընկլո՛ Տէր և բաժանեա՛ զլեզուս նոցա,
11 զի քեսի գանօրէնութիւն և զհակառակութիւն 'ի քաղաքի: ¹¹ Ի քուէ և
'ի գիշերի շուրջ եղեն զպարսպօք նորա անօրէնութիւն. չարիք և մեղք
12 են 'ի մէջ նոցա. ¹² և ոչ պակասեաց 'ի հրապարակաց նոցա վաշխ և
13 նենգութիւն: ¹³ Զի թէ թշնամոյն նախաքեալ էր՝ համբերէի՛ արդևք, կամ
14 արելոյն մեծաբանեալ էր 'ի վերայ իմ՝ թաքչի արդևք 'ի նմանէ: ¹⁴ Իսկ
15 դո՛ւ մարդ հաւասար իմ, առաջնորդ իմ և ծանօթ իմ: ¹⁵ Ապաքէն 'ի նոյն
քաղցրացուցեր ինձ և քեզ կերակուր, զի գնայաք միաբանութեամբ 'ի
16 քան Աստուծոյ: ¹⁶ Եկեացէ մահ 'ի վերայ նոցա, և կենդանոյն իջցեն 'ի
17 դժոխս. զի չարութիւն է 'ի բնակութեան նոցա և 'ի մէջ նոցա: ¹⁷ Ես առ
18 Աստուած կարդացի, և Տէր լուս ինձ ¹⁸ յերեկոյս՝ 'ի վաղորդայն 'ի հա-
19 սարակ աւուր: Պարմեցի և սասցի և լուիցէ՛ ձայնի իմում. ¹⁹ փրկեցէ՛
խաղաղութեամբ զանձն իմ 'ի մերձատրաց իմոց, զի կարեօք հասին 'ի
20 վերայ իմ: ²⁰ Լուիցէ՛ Աստուած և խոնարի արասցէ գնոսա, որ յառաջն
է քան զյաւիպեանս: Զի ոչ գոյր նոցա փոխանակ, և ոչ երկեան յԱս-
21 տուծոյ: ²¹ Չգեաց զձեռն իւր 'ի հապուցանել նոցա, և նոքա պղծեցի՛ն
22 զօրէնս նորա: ²² Բաժանեցան 'ի սրփմտութենէ երեսաց նոցա. և եհաս
'ի սիրքս նոցա: Կակուղ էին բանք նոցա քան զձէթ, և ինքեանք էին
23 որպէս սլաք: ²³ Ընկեա՛ 'ի Տէր զհոգս քո և նա կերակրէ զքեզ, և ոչ
24 փայ յաւիպեան սասանութիւն արդարոյ: ²⁴ Դու Աստուած իջուցես գ-
նոսա 'ի գուր ապականութեան, արք արիւնահեղք և նենգատրք մի՛
հասարակեցցեն զաուրս իւրեանց. այլ ես 'ի քեզ Տէր յուսացայ: *Տունք.
իբ: Գորդայս. լլի: Կանոնս Գորդայս. Է: Սաղմոս. Ժթ: Տունս. յի:*

55 ¹ Ի կարարած. վասն ժողովրդեանն, որ 'ի սրբոյն հեռացեալ էին. 'ի ժամանակի զի կայսն զնա այլազգիքն 'ի Գէթ.

8 *Ոմանք.* Անուան քում զի բարի է: **54. 7** *Ոմանք.* Ասացի. Տայր ոք: **9** *Ոմանք.* Ի կարճմտութենէ և 'ի զայրանալոյ, մրկեալ 'ի նեղսրփութենէ: **14** *Ոմանք.* Արդ դու մարդ: *Եւ ոմանք.* Իսկ արդ դու մարդ: **17** *Ոմանք.* Ես 'ի հասարակ աւուր: **18** *Ոմանք.* Ես լուիցես ձայնի իմ: **21** *Յօրինակին պակասէր.* Չգեաց զձեռն իւր 'ի հա: **22** *Ոմանք.* Ի սրփմտութենէ երեսաց նորա: *Եւ ոմանք.* Երեսաց իւրեանց... Ես ինքեանք որպէս սլաք: **23** *Ոմանք.* Սասանութիւն արդարոյն:

Յարձանագիր. Սաղմոս 'ի Դաւիթ. ԾԵ:

² Ողորմեաց ինձ Աստուած զի կոխեանց զիս մարդ. զօրհանապազ 2
 պատերազմունք նեղեցին զիս: ³ Կոխեցին զիս թշնամիք իմ զօրհանապազ,
 բազում եղեն ոյք մարմնէկին ընդ իս 'ի բարձանց: ⁴ Ի փուէ ես ոչ 4
 երկեայց զի 'ի Տէր յուսացայ. Աստուծով գովեցից զբանս իմ. ⁵ յԱստուած 5
 յուսացայ՝ և ոչ երկեայց զի՞ արասցէ ինձ մարդ: ⁶ Զօրհանապազ զբանս 6
 իմ անարգեցին, զինէն էին խորհուրդք նոցա 'ի չարութիւն: ⁷ Պանդուխաք 7
 եղիցին և թաքթաքունք շրջեսցին. նոքա զարշապարի իմում սպասէին՝
 որպէս սպասէին անձին իմոյ: ⁸ Որպէս առջընչէ՛ մերժեսցես զնոսա, 8
 բարկութեամբ գժողովուրդս հնազանդեցուցես: ⁹ Աստուած՝ զկեանս 9
 իմ պատմեցից՝ քեզ. եղից զարքասուս իմ առաջի քո որպէս խոստացար
 դու ինձ: ¹⁰ Դարձցին թշնամիք յեքս իւրեանց, յաւուր յորում կարդացից 10
 առ քեզ: Ահա ծանեայ զի Աստուած իմ ես դու. ¹¹ զԱստուած օրհնեցից 11
 'ի բանս իմ, և զՏէր գովեցից 'ի խօսս իմ. յԱստուած յուսացայ և ոչ
 երկեայց զի արասցէ ինձ մարդ: ¹² Յինէն են ուխաք իմ, զոր փաց քեզ 12
 Աստուած օրհնութեամբ: ¹³ Փրկեցեր՝ զանձն իմ 'ի մահուանէ, զաչս իմ 13
 յարքասուսաց, զոքս իմ 'ի գայթազողութենէ. հաճոյ եղէց առաջի Տեառն
 յերկիր կենդանեաց: *Տունք. Ժմ:*

1 'Ի կապարած մի՛ սպականեր. 'ի Դաւիթ արձանագիր. 'ի 56
Ժամանակի զի փախուցեալ թաքուցեալ էր նա յերեսաց
Սաւուդայ՝ յայրի՛ անդ. ԾԶ:

² Ողորմեա՛ ինձ Աստուած ողորմեա՛ ինձ, զի 'ի քե՛զ յուսացաւ անձն 2
 իմ: 'Ի հովանի թևոց քոց յուսացայց, մինչև անցցէ անօրէնութիւն:
³ Ազաղակեցի առ Աստուած բարձրեալ, առ Աստուած բարերար իմ: 3
⁴ Առաքեաց յերկնից և կեցոյց զիս. եղ 'ի նախապիմս որ կոխէին զիս: 4
 Առաքեաց Աստուած զողորմութիւն և զճշմարտութիւն իւր, ⁵ և փրկեանց 5
 զանձն իմ 'ի միջոյ գազանաց, զի ննջէի ես խռովեալ: Որդւոց մարդ-
 կան արամունք իւրեանց զէն և նե՛րք են, և լեզուք նոցա որպէս սուր
 սուներ: ⁶ Բարձրեալ ես դու յերկինս Աստուած, յամենայն երկրի են 6
 փառք քո: ⁷ Որոգայթք պատրաստեցին ոպից իմոց, և խոնարհ արա- 7
 րին զանձն իմ. փորեցին առաջի իմ խորխորապ՝ և անկան ինքեանք
 'ի նոյն: ⁸ Պատրաստ է սիրտ իմ Աստուած, պատրաստ է սիրտ իմ, օր- 8
 հնել և սաղմոս ասել քեզ փառօք ինովք: ⁹ Զարթի՛ք փառք իմ զարթի՛ք 9
 սաղմոսիւք և օրհնութեամբ, և ես զարթեայց առաւօրուց: ¹⁰ Խոստովան 10
 եղէց քեզ 'ի ժողովուրդս Տէր, և սաղմոս ասացից քեզ յազինս: ¹¹ Մեծ 11

55. 1 Ոմանք. 'Ի կապարած սաղմոս Դաւթի վասն ժողովրդեանն որ 'ի սրբութեանցն հեռացեալ էին: Յարձանագիր 'ի Ժամանակի, և այլն: **2 Ոմանք.** Պատերազմողք նեղեցին զիս: **3 Ոմանք.** Եւ բազումք էին ոյք մար՛: **5 Ոմանք.** Զի արասցէ ինձ: **7 Ոմանք.** Եւ թաքթաքուրք շրջես՛... իմում սպասեցին. *կաս՛* սպասեսցեն, որպէս և սպասէին անձին իմում: **10 Ոմանք.** Թշնամիք իմ յեքս... յորում և կարդացուրք առ քեզ: **12 Ոմանք.** Քեզ օրհնութեամբ Աստուած Աստուած իմ: **13 Ոմանք.** Եւ զոքս իմ... յերկրին կենդանեաց: **56. 1 Ոմանք.** 'Ի Դաւիթ յարձանագիր: **2 Ոմանք.** Թևոց քոց յուսացայ: **4 Ոմանք.** Ոյք կոխէին զիս: **5 Ոմանք.** Որպէս սուր սուների: **6 Ոմանք.** Եւ յամենայն երկրի: **7 Բազումք.** Որոգայթք պատրաստ: **8 Ոմանք.** Օրհնեցից և սաղմոս ասացից քեզ փա՛: **10 Ոմանք.** Ասացից քեզ 'ի հեթանոսս:

եղև մինչև յերկինս ողորմութիւն քո. մինչև յամպս է ճշմարտութիւն քո:
12 ¹² Բարձրեալ ես դու յերկինս, յամենայն երկրի են փառք քո: *Տունք. ժգ:*

57 ¹ Ի կարարած մի՛ սպակասներ. յարձանագիր. Սաղմոս ՚ի
Դաւիթ. ԾԷ:

2 ² Թէ արդարն՝ զարդարութիւն խօսէիք, և ուղիղս դարձիք որդիք
3 մարդկան: ³ Քանզի և արդ իսկ ՚ի սրբի ձերում զանօրէնութիւն գործէիք
4 յերկրի. անիրաւութիւն ձեռք ձեր նիւթեն: ⁴ Օտար եղեն մեղաւորք ՚ի
5 մօրէ, խաբեցան յարգանդէ և խօսեցան սուր: ⁵ Սրբմտութիւն նոցա
ըսք նմանութեան օձին, որպէս իժի՛ և քարբի զի խցեալ է զականջս իւր:
6 ⁶ Զի մի՛ լուիցէ նա զձայն թովջի ճարտարի, և մի՛ առցէ դեղ ՚ի դեղարուէ՛
7 իմաստնոյ: ⁷ Աստուած փշրեցէ՛ զաստուծոս նոցա ՚ի բերանս իրեանց,
8 և զժանիս առիծուց խորպակեաց Տէր: ⁸ Անարգ եղիցին նոքա որպէս
9 ջուր զի հեղու, ՚ի լարել աղեղան նորա ակարասցին ⁹ որպէս մոմ զի
10 հալի, և սպառեցին: Անկաւ հուր և ոչ րեսին զարև, ¹⁰ մինչև ՚ի միս
առեալ էր զփուշս իրեանց. որպէս դժնիկ բարկութեան կենդանոյն
11 կիզցէ զնոսա: ¹¹ Ուրախ եղիցի արդար յորժամ րեսցէ զհապուցումն, և
12 զձեռս իւր լուսացէ՛ յարեան մեղաւորի: ¹² Եւ ասացէ մարդ, թէ արդարն՝
զուցէ՛ պարտղ արդարոյ, և է Աստուած որ դարբի զնոսա յերկրի: *Տունք.
Ժ: Գորդայս. լի:*

58 ¹ Ի կարարած մի՛ սպակասներ. յարձանագիր. ՚ի ժամանակի զի
առաքեաց Սաուդ պաշարեաց զտուն նորա, զի սպանցէ՛ զնա:
Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. ԾԸ:

2 ² Փրկեա՛ զիս ՚ի թշնամեաց իմոց Աստուած, յայնցանէ որ յարուցեալ
3 են ՚ի վերայ իմ ապրեցո՛ զիս: ³ Փրկեա՛ զիս յայնցանէ ոյք գործեն
4 զանօրէնութիւն, յարանց արիւնահեղաց ապրեցո՛ զիս: ⁴ Որսալ զանձն
5 իմ կամեցան, և հասին ՚ի վերայ իմ հօրք: ⁵ Ոչ մեղք իմ և ոչ յանցանք,
6 առանց մեղաց ընթացայ և ուղիղ եղէ: ⁶ Զարթի՛ր ընդ առաջ իմ և րես,
դու Տէր զօրութեանց Աստուած Իսրայէլի: Նայեաց և այց արա ամե՛-
նայն հեթանոսաց, մի՛ ողորմիր ամենեցուն ոյք գործեն զանօրէնութիւն:
7 ⁷ Դարձցին ընդ երեկոյս, սովեցին որպէս շունք և շրջեցին զբաղաբաւ:
8 ⁸ Նոքա դողանջեցեն բերանովք իրեանց, և սուր ՚ի շրթունս նոցա: Իսկ
9 արդ ո՛վ լուաւ զայս, ⁹ զի դու Տէր ծիծաղեցին զնոքօք, և արհամարհեցես
10 զամենայն հեթանոսա: ¹⁰ Զօրութիւն իմ առ քե՛զ պահեցից, զի Աստու-
11 ած օգնական իմ է: ¹¹ Աստուած իմ ողորմութիւն նորա կանխեսցէ առ
12 իս, ¹² և Աստուած իմ ցուցցէ ինձ ՚ի թշնամիս իմ: Մի՛ սպանաներ զնոսա,
զի մի՛ մոռացցին զժողովուրդս քո: Յրուեա՛ զնոսա զօրութեամբ քով և

*12 Ի լուս՝. Դու յերկինս Աստուած. համաձայն ունանց ՚ի բնար՝: 57. 2 Ոմանք.
Եթէ արդարև զարդարութիւն սիրէիք, և ուղիղ դարձիք: 3 Ոմանք. Գործէք յերկրի,
զանօրէնութիւն ձեռք ձեր նիւթ: 5 Ոմանք. Օձի, որպէս իժի և քարբի: 6 Ոմանք. Եւ
մի՛ առցէ նա դեղ: 8 Ոմանք. Անարգք եղի՛: 10 Ոմանք. Որպէս դժնիկ բարկութեամբ:
11 Ոմանք. Արդարն ՚ի Տէր յորժամ րեսցէ զհապուցումն իւր: 58. 5 Ոմանք. Ոչ մեղք
և ոչ յանցանք: 7 Ոմանք. Ընդ երկոյս սովեցին. որպէս շունք շրջեցին զբա՛:
8 Ոմանք. Նոքա դողանջեցեն բերանօք իրեանց, և սուր է ՚ի շր՛:*

ընկճեա՛ զնոսա. զի դո՛ւ ես պաշտպան իմ Տէր: ¹³Մեղք բերանոյ նոցա **13**
 և բանք շրթանց նոցա, ընկլցի՛ն նոքա յամբարտաւանութեան իրեանց:
 Յանձնս և ՚ի սրտոթիւն մապնեացին, ¹⁴՚ի կապարածի բարկութեան **14**
 սպառեացին, և մի՛ գրցին: Գիբասցեն զի Աստուած փիրէ՛ Յակովբայ,
 և ամենայն ծագաց երկրի: ¹⁵Դարձցին ընդ երեկոյս, սովեսցին որ– **15**
 պէս շունք և շրջեսցին զքաղաքաւ: ¹⁶Նոքա սփռեսցին յուրել, ապա **16**
 թէ ո՛չ յազեսցին փրարնջեսցեն: ¹⁷Ես օրհնեցից զօրհնութիւնս Տեառն. **17**
 ցնծացայց առաւօտոց յողորմութեան քում: ¹⁸Եղեր իմ պաշտպան և **18**
 փուն ապաւինի, յաւոր նեղութեան իմոյ ¹⁹օգնական: Քեզ սաղմոս ա– **19**
 սացից Աստուած ապաւէն իմ, Աստուած ողորմութեան իմոյ: *Տունք.*
իս:

¹ *Զառանցելոց ժամանակաց առ ուսմէ. 2 ՚ի ժամանակի զի հրձիգ 59, 2*
արար նա զՄիջագեպս և զԱսորեստանն Սորբոդայ, և ՚ի դարձին
հարկանէր Յովաք զձորն Ադրից յերկրասասն հազարս:

Յարձանագիր. Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. ԾԹ:

³Աստուած մերժեցեր և անբեցեր զմեզ, բարկացար և զթասցիս **3**
 ՚ի մեզ: ⁴Շարժեցեր զերկիր և խռովեցուցեր զաւ. բժշկեա՛ զհարուածս **4**
 սորա զի սասանեցաւ: ⁵Յուցեր ժողովրդեան քում խստութիւն, և ետուր **5**
 ըմպել մեզ զինի՛ յիմարութեան: ⁶Ետուր երկիւղածաց քոց նշան, զի **6**
 սարեսցին յերեսաց աղեղան: ⁷Որպէս փրկեցան սիրելիք քո, կեցո՛ւ ա– **7**
 ջով քո և լո՛ւր մեզ: ⁸Աստուած խօսեցաւ ՚ի սրբութենէ իւրմէ, բարձր **8**
 եղէց բաժանեցայց զՄիւքէմ, և զհովիտսն Յարկաց չափեցից: ⁹Իմ է **9**
 Գաղատա և իմ է Մանասէ, Եփրեմ հզօրիչ զլիսոյ իմոյ: Յուդայ թագա–
 տո՛ր իմ, ¹⁰Մովաք աւագան՝ յուսոյ իմոյ: Յեդոմէ՛ ուղղեցից զգնացս իմ, **10**
 և ինձ այլազգիք հնազանդ եղեն: ¹¹Ո՛ւ փարցէ զիս ՚ի քաղաք ամուր, **11**
 կամ ո՛ւ առաջնորդեսցէ ինձ մինչև յեդոմէ: ¹²Թէ ո՛չ դու Աստուած որ **12**
 մերժեցեր զմեզ, և ո՛չ ելեր Աստուած ընդ զօրս մեր: ¹³Տո՛ւր մեզ օգնու– **13**
 թիւն ՚ի նեղութեան, զի ընդունան՝ն է փրկութիւն մարդոյ: ¹⁴Աստուծով **14**
 արասցուք զօրութիւն, և նա արհամարհեսցէ՛ զայնոսիկ որ նեղեն զմեզ:
Տունք. ժգ:

¹ *Ի կատարած ընդ օրհնութիւն. Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. Կ: 60*

² Լո՛ւր Աստուած աղօթից իմոց, և նայեա՛ Տէր յաղօթս իմ: ³Ի ծագաց **2, 3**
 երկրէ կարդացի առ քեզ, մինչ ՚ի վաստակել սրբի իմոյ: Ի վիմէ բարձր

12 *Ոսկան.* Եւ Աստուած իմ ցոյց ինձ: *Ոմանք.* Այլ ցրուեա՛ զնոսա զօրութեամբ:
14 *Ոմանք.* Ի կապարածի բարկութեամբ... Գիբացին թէ Աստուած փիրէ: **15** *Ո–*
մանք. Ընդ երիկոյս սովեսցին. որպէս շունք շրջեսցին զքա՛: **17** *Ոմանք.* Առաւօտոց
 յողորմութիւնս քո: **18** *Ոմանք.* Զի եղեր իմ: **19** *Ոմանք.* Օգնական իմ քեզ սաղ՞:
59. 1 *Ոմանք.* Սաղմոս Դաւթի. արձանագիր ՚ի կապարած զառանցելոց ժամանակաց
 առ ուսմանէ: **2** *Ոմանք.* ԶՄիջագեպս Ասորոց և զԱսորեստան և զՄովա... աղ–
 փից Դճ և ԲԺ հազարաւ: *Յօրհնակին.* Նարկանէր Մովաք զձորն: **5** *Ոմանք.* Քում
 զխստութիւնս քո: **7** *Ոմանք.* Աջով քո և լո՛ւր: **8** *Ոմանք յաւելուն.* Ի սրբութենէ
 իմմէ. *ցնծացայց,* բարձր եղէց բա՛: *Ուր Ոսկան.* Բաժանեցից զՄիւքէմ: **11** *Ոմանք.*
 Ո՛ւ փարցի զիս... կամ ո՛վ առաջ՞: *Ուր Ոսկան.* Մինչև յեդովմ: **12** *Ոմանք.* Եթէ ո՛չ դու
 Աստուած, որ մերժեցեր. և ո՛չ ելեր ընդ զօրս մեր: **14** *Ոմանք.* Արասցուք զօրութիւն:

4 արարեր զիս, առաջնորդեցեր ինձ, ⁴ին եղեր յոյս և աշարակ հզոր
5 եղեր ինձ յերեսաց թշնամոյն: ⁵Բնակեցայց ես ՚ի յարկս քո յափարե-
6 ան, և ծածկեցայց ընդ հովանեաւ թևոց քոց: ⁶Դու Աստուած լուսնի
աղօթից իմոց. երոյր ժառանգութիւն ոյք երկնչին յանուանէ քումմէ:
7 ⁷Աուրս յաուրս յաւելեր թագաւորի ամաց նորա, աուրս ազգաց մինչև
8 յազգս նորա: ⁸Կայ և մնայ յափարեան առաջի Աստուծոյ ողորմութիւն,
9 և ճշմարտութիւն ոյք խնդրեցեն ՚ի նմանէ: ⁹Այսպէս սաղմոս ասացից
քեզ յափարեանս յափարենից, և քաց քեզ զաղօթս իմ օրըսօրէ: *Տունք.
ը: Գորդայս. իր:*

61 ¹ *Ի կարարած. ՚ի վերայ Իդիթովնայ. Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. ԿԱ:*

2 ²Բայց միայն Աստուծոյ հնազանդ լեր անձն իմ, զի ՚ի նմանէ՛ է
3 ինձ փրկութիւն: ³Նա է Աստուած իմ և փրկիչ իմ. ապաւէն իմ զի մի՛
4 սասանեցայց առաւել: ⁴Մինչև յե՛րբ յառնէք ՚ի վերայ մարդոյ՝ սպանանել
5 ամենեքեան. որպէս զորոնո՛յ թիրելոյ՝ և ՚ի ցանգոյ մերժելոյ: ⁵Բայց
միայն զպարիս իմ խորհեցան մերժել յինէն, և ընթացան ՚ի ծարաս
իւրեանց: Բերանօք իւրեանց օրհնէին, և սրտիւք իւրեանց անիծանէին:
6 ⁶Բայց սակայն Աստուծո՛յ հնազանդ լեր անձն իմ, զի ՚ի նմանէ՛ է ինձ
7 համբերութիւն: ⁷Նա է Աստուած իմ և փրկիչ իմ, ապաւէն իմ զի մի՛
8 սասանեցայց: ⁸ՅԱստուծոյ է զօրութիւն իմ և փառք իմ. Աստուած օգ-
9 նութեան իմոյ, յոյս իմ է՛ առ Աստուած: ⁹Յուսացարո՛ւք ՚ի նա ամենայն
ժողովք ժողովրդոց, սփռեցէ՛ք առաջի նորա զսիրտս ձեր, զի Աստու-
10 ւած օգնական է մեր յափարեանս ժամանակաց: *Տունգիսոյ:* ¹⁰Սակայն
ընդունայն են որդիք մարդկան, սոնր են որդիք մարդկան, ՚ի կշիռս
11 իւրեանց մեղանչեն, և ինքեանք յունայնութեան են ՚ի միասին: ¹¹Մի՛
յուսայք յանիրաւութիւն, յափշտակութեան մի՛ ցանկայք. մեծութիւն թէ
12 առի զայցէ, մի՛ յօժարեցիս սիրտք ձեր: ¹²Միանգամ խօսեցաւ Աստու-
13 ւած, և երկու զայս լուաք: ՅԱստուծոյ է զօրութիւն. ¹³և քո՛ Տէր ողոր-
մութիւն. և դու հարուցանես իւրաքանչի՛ր ըստ գործս նոցա: *Տունք.
ժգ:*

62 ¹ *Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. մինչ նարէր յանապարհ Նրէասարանի. ԿԲ:*

2 ²Աստուած Աստուած իմ ես առ քեզ առաւօր առնեմ. ծարաւեանց առ
3 քեզ հոգի իմ, քանիպարիկ ևս և մարմին իմ: ³Որպէս երկիր անապար
և անջուր, ուր ո՛չ գոյ ՚ի նմա ճանապարհ: Այսպիսի՛ սուրբս երևեցայց
4 քեզ, քեզսանել ինձ զօրութիւն քո և զփառս քո: ⁴Վասն զի լաւ է ինձ ո-

60. 3 *Ոմանք.* Ի ծագաց երկրի: Ի լուս՛. Ի վիմի բարձր ա՛: **4** *Ոմանք.* Եւ իմ եղեր... եղեր ընդ երեսաց թշնամ՛: **5** *Ոմանք.* Բնակեցայ ես ՚ի յարկս: **7** *Ոսկան.* Աուրք յազգաց: *Յօրինակին պակասէր.* Մինչև յազգս նորա: **8** *Ոմանք.* Աստուծոյ զողորմութիւն և զճշմարտ՛: **9** *Ոմանք.* Սաղմոս ասացից անուան քում յափարեանս յափարենից: **61. 4** *Ոմանք.* Որպէս յորոնոյ թիրելոյ, և ՚ի ցանկոյ մերժե՛: **5** *Ոմանք.* Եւ սրտիւք անիծանէին: **6** *Ոմանք.* Բայց միայն Աստուծոյ հնազանդ լիցի անձն իմ: **7** *Ոմանք.* Զի նա է Աստուած իմ: **8** *Ոմանք.* Յոյս իմ առ Աստուած է: **10** *Ոմանք.* Եւ ՚ի կշիռս իւր՛: **11** *Ոմանք.* Եւ մեծութիւն թէ առուի. *կամ՛* առուով զայցէ: **12** *Ոմանք.* Եւ երկու զայս լուաք: **13** *Ոմանք.* Աստուծոյ է զօրութիւն: **62. 1** *Ոմանք.* Աղօթք Դաւիթ մինչ էր նա յանապարհ Նրէաս՛: **2** *Ոմանք.* Ծարաւի է առ քեզ հո՛: **3** *Բազումք.* Երկիր յանապար անջուր, ուր... այսպէս ՚ի սուրբս երևեցայց քեզ. ՚ի քեզսանել ինձ զօրութիւնս և զփա՛:

ղորմութիւն քո քան զկեանս իմ, և շրթունք իմ գովեսցեն զքեզ: ⁵ Այսպէս 5
 օրհնեցից՝ զքեզ ՚ի կեանս իմ, և յանուն քո համբարձից զձեռս իմ: ⁶ Որ– 6
 պէս ՚ի ճարպոյ պարարութենէ լցցի անձն իմ, շրթունք իմ ցնծութե–
 ամբ օրհնեսցէ զքեզ բերան իմ: ⁷ Ջի թէ յիշէի զքեզ յանկողնի իմում, ընդ 7
 առաօտս կանխեալ խօսէի ընդ քեզ: ⁸ Ջի եղեր իմ օգնական, ՚ի հովանի 8
 թևոց քոց ցնծացայց: ⁹ Եկն զկնի քո անձն իմ, և զիս ընկալաւ աջ քո. ¹⁰ 9, 10
 նոքա ՚ի նանիր խնորեցին զանձն իմ: Մտցեն ՚ի ներքոյ անդնդոց երկրի,
¹¹ մարմնացին ՚ի ձեռս սրոյ, և բաժինք աղուեսուց եղիցին: ¹² Թագաւոր 11, 12
 յուսացաւ ՚ի Տէր, գովեսցին ամենեքեան որ երդնուն նովաւ, խցցին
 բերանք այնոցիկ ոյք խօսէին զանիրաւութիւն: *Տունք. ծմ:*

¹ Ի կարարած. Մաղմոս ՚ի Դաիթ. ԿԳ: **63**

² Լոր Աստուած աղօթից իմոց յաղաչել ինձ առ քեզ, յերկիւղէ թշնամուոյն
 փրկեա՛ զանձն իմ: ³ Ծածկեսցես զիս ՚ի ժողովոց չարաց, ՚ի բազմութենէ 3
 ոյք գործեն զանօրէնութիւն: ⁴ Ոյք սրեցին որպէս սուսէր զլեզուս իւրե– 4
 անց, լարեցին զաղեղունս իւրեանց յիրս դառնութեան: ⁵ Չգէլ ՚ի զաղսնիս
 այնոցիկ ոյք ուղիղ են սրտիւք, ⁶ յանկարծակի ձգեսցեն ՚ի նոսա և 6
 մի՛ երկիցեն: Ոյք զօրացուցին յանձինս իւրեանց զբանս չարութեան,
 խորհեցան թաքուցանել ինձ որոգայթ և ասացին ո՛չ տեսանէ զայս
 Տէր: ⁷ Քննեցին զանօրէնութիւն, պարարաստեցան ՚ի քննել զքննութիւն: 7
⁸ Մարիցէ այր՝ ՚ի խորութիւն սրտի իւրոյ, և բարձր եղիցի Աստուած: 8
⁹ Ներք փոյսոց եղեն վերք նոցա, փկարացան ՚ի նոսա լեզուք իւրեանց. 9
 և խռովեսցին ամենեքեան ոյք հային ընդ նոսա: ¹⁰ Երկեսաւ ամենայն 10
 մարդ և պարմեցին զգործս Աստուծոյ, զարարածս նորա ՚ի միտ առին:
¹¹ Ուրա՛խ եղիցի արդար ՚ի Տէր, և յուսացին ՚ի նա. նովաւ գովեսցին 11
 ամենեքեան ոյք ուղիղ են սրտիւք: *Տունք. Ժ. Գորդայս. լի:*

¹ Ի կարարած. Մաղմոս ՚ի Դաիթ. օրհնութիւն Երեսնիայի **64**
 Եզեկիելի՛ և ժողովրդեանն յորժամ ՚ի պանդխտութենէն կամէին
 ելանել. ԿԴ:

² Քեզ վայելէ օրհնութիւն Աստուած ՚ի Սիովն, և քեզ փացին աղօթք 2
 յԵրուսաղէմ: ³ Լոր աղօթից իմոց, զի առ քեզ ամենայն մարմին եկեսցէ: 3
⁴ Բանք անօրինաց զօրացան ՚ի վերայ մեր, զամպարշարութիւնս մեր դո՛ 4
 քաւեսցես: ⁵ Երանի գոր ընտրեցեր և ընկալար, և բնակեսցեն ՚ի զաւիթս 5
 քո: Լցցո՛ւք մեր ՚ի բարութենէ փան քոյ, սուրբ է փաճար քո ⁶ սքանչելի 6
 արդարութեամբ: Լոր մեզ Աստուած փրկիչ մեր, յոյս ամենայն ծագաց
 երկրի և որ ՚ի ծով հեռի: ⁷ Ո պարարաստէ զլերինս զօրութեամբ իւրով, 7

6 Ոմանք. Եւ շրթամբք ցնծութեամբ: **10 Ոմանք.** Այլ նոքա ՚ի նանիր խնորեցին:
11 Ոմանք. Ի ձեռն սրոյ: **12 Ոմանք.** Ոյք երդնուին նովաւ... որ խօսին
 զանօրէնութիւն: **63. 3 Ոմանք.** Ծածկեցեր զիս ՚ի ժողո՛: **8 Ոմանք.** Խորութեամբ
 սրտի իւրոյ: **9 Ոմանք.** Լեզուք նոցա, և խռովեցան ամենեքեան ոյք հայէին ընդ նոսա:
10 Ոմանք. Մարդ ՚ի պարմել զգործս Աստուծոյ, և զարարածս ձեռաց նորա ՚ի միտ:
11 Ոմանք. Արդարն ՚ի Տէր, և յուսացի ՚ի նա: **64. 1 Ոմանք.** Երգ Երեսնիայ Եզե՛... ՚ի
 պանդխտութենէ անտի կամէին ե՛: **2 Ոմանք.** Եւ քեզ փացին աղօթք յԵրուսաղէմ:
4 Ոմանք. Եւ զամպարշ: **5 Ոմանք.** Ջորս ընտրեցեր ընկալար:

8 և զգեցեալ է զօրութիւն: ⁸ Ո խռովեցուցանէ զմեծութիւն ծովու, և զձայն
9 ալեաց նորա ցածուցանէ: ⁹ Խռովեացին հեթանոսք, և երկիցեն բնակիչք
երկրի ՚ի նշանաց քոց: Յեյս առաւօտու և ընդ երեկոյս զուարճացին.
10 ¹⁰ հայեցար յերկիր արբեցուցեր զնա, և բազում արարեր զմեծութիւն
նորա: Գեպն Ասպուծոյ լի եղև ջուրք. պարասպ արարեր զկերակուր
11 նորա, զի այսպէս է պարասպութիւն: ¹¹ Զակօս նորա արբեցուցեր,
և բազում արարեր զարմպիս նորա: ¹² Ի ցօղել նորա զուարթ եղիցի
12 բոյս նորա. ¹² օրհնեացի պսակ փարոյ թաղցրութեան քոյ: Դաշպք քո
13 լցցին պարարութեամբ. ¹³ պարարտացին գեղեցկութիւնք անապա-
14 փի: ¹⁴ Բլուրք ցնծութիւն զգեցցին, և զգեցցին խոյք մաքեաց: Նովիքք
բազում արասցեն ցորեան, աղաղակեացեն և օրհնեացեն: *Տունք. ժ՛:*

65 ¹ Ի կարարած. Սաղմոս ՚ի Դաիթ. յարութեան. ԿԵ:

2 ² Աղաղակեցէք առ Ասպուած ամենայն երկիր. սաղմոն ասացէք ա-
3 նուան նորա, և փո՛ւք զփառս օրհնութեան նորա: ³ Ասացէք Ասպուծոյ
որպէս զի ահեղ են գործք քո. ՚ի բազում զօրութեան քում սրեցին քեզ
4 թշնամիք քո: ⁴ Ամենայն երկիր երկիրպագցեն քեզ, սաղմոս ասացցեն
5 քեզ, և սաղմոս ասացցեն անուան քում: ⁵ Եկայք և փեսէք զգործս Աս-
6 փուծոյ, որպէս զի ահեղ են խորհրդովք՝ քան զամենայն որդոց մարդ-
7 կան: ⁶ Ո՛ դարձոյց զծովն ՚ի ցամաք, և ընդ գեպս անցցեն յոբանաւոր:
8 Անդ ուրախ եղիցուք մեք ՚ի նա, ⁷ որ փորէն զօրութեամբ իւրով յա-
9 փտենից: Աչք նորա ՚ի հեթանոսս հային, ոյք դառնացուցին զնա մի՛
10 բարձրացին յանձինս իրեանց: ⁸ Օրհնեցէք հեթանոսք զԱսպուած մեր,
9 լսելի՛ արարէք զձայն օրհնութեան նորա: ⁹ Այն որ եպ զանձն իմ ՚ի
10 կեանս, և ո՛չ եպ դողութիւն ուրից իմոց: ¹⁰ Փորձեցեր զմեզ Ասպու-
11 ած և քննեցեր, որպէս և քննի՛ արծաթ: ¹¹ Իջուցեր զմեզ յորոգայթ՝
12 եղիր նեղութիւն ՚ի թիկունս մեր, ¹² և անցուցեր զմարդիկ ՚ի վերայ
զլիցոց մերոց: Անցաք մեք ընդ հուր և ընդ ջուր, և հաներ զմեզ ՚ի
13 հանգիստ: ¹³ Մրից ՚ի փուն քո պարարագօք. փաց քեզ զուխարս իմ
14 ¹⁴ զոր խոստացան քեզ շրթունք իմ, զոր բերան իմ խօսեցաւ ՚ի նե-
15 դութեան: ¹⁵ Զողջակէզս ուղղալիցս մաքուցից քեզ խոյովք և խնկովք.
16 և քեզ մաքուցից զուարակս և նոխագ: ¹⁶ Եկայք լուարո՛ւք ինձ, և
պարմեցից՝ ձեզ ամենեքեան ոյք երկնչիք յԱսպուծոյ, որ ինչ արար ան-
17 ձին իմոյ: ¹⁷ Առ նա բերանով իմով կարդացի, և բարձր արարից զնա
18 լեզուաւ իմով: ¹⁸ Զմեղս թէ փեսանէի ՚ի սրփի իմում, մի լուիցէ ինձ Տէր:
19 ¹⁹ Վասն այտորիկ լուաւ Ասպուած, և նայեցաւ ՚ի ձայն ինդրուածաց
20 իմոց: ²⁰ Օրհնեալ է Ասպուած որ ո՛չ ՚ի բացէ արար զաղօթս իմ, և ո՛չ
զողորմութիւն իւր յինէն: *Տունք. ժ՛:*

9 Ոմանք. Խռովեցան հեթա՛մ... և բնակիչք... յեյս առաւօտոց: **11 Ոմանք.** Եղիցին բոյսք նորա: **13 Յօրհնակիւն.** Պարարացին գեղ՛: **65. 1 Ոմանք.** Վասն յարութեան: **5 Ոմանք.** Ահեղ է... քան զամենայն որդիս մարդկան: **6 Ոմանք.** Ով դարձոյց... անցին յոբանաւորք: **7 Ոմանք ՚ի վերջ փսալս նշանակելն՝** Նանգիստ: **9 Ոմանք.** Այն որ եղ զան՛... ուրից մերոց: **11 Ոմանք.** Եւ եղիր զնեղութիւն: **13 Ոմանք.** Մրից ես ՚ի փուն: **16 Ոմանք.** Զոր ինչ արար: **17 Ոմանք.** Կարդացից և բարձր ա՛: **18 Ոմանք.** Մեղս թէ փեսանէի ՚ի սրփի իմում, միթէ լսեր ինձ Տէր: **20 Ոմանք.** Ի բացեայ արար:

¹ Ի կարարած ընդ օրհնութիւն. Սաղմոս երգոց. ԿԶ: **66**

² Աստուած ողորմեա մեզ և օրհնեա՛ զմեզ, երևեցո՛ գերեսս քո ՚ի ² մեզ և ողորմեա մեզ: ³ Ճանաչել յերկրի զճանապարհս քո, յազիսս ա– ³ մենայն զփրկութիւնս քո: ⁴ Խոստովան եղիցին առ քեզ ժողովորոք ⁴ Աստուած, խոստովան եղիցին առ քեզ ժողովորոք ամենայն: ⁵ Ու– ⁵ րա՛խ եղիցին ազգք և ցնծասցեն ազինք. զի դու դարբիս զժողովորոս յուղղութիւն, և ազգաց երկրի դու առաջնորդես: ⁶ Խոստովան եղիցին ⁶ առ քեզ ժողովորոք Աստուած, գոհացին՝ զքէն ժողովորոք ամենայն: ⁷ Երկիր ետ զպտուղ իւր, և օրհնեաց զմեզ Աստուած Աստուած մեր: ⁷ ⁸ Աստուած մեր օրհնեսցէ զմեզ, ՚ի նմանէ երկիցե՛ն ամենայն ծագք երկ– ⁸ րի: *Տունք. Է: Գորդայս. իս՛:*

¹ Ի կարարած. Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. ԿԷ: **67**

² Յարիցէ Աստուած և ցրուեսցին՝ ամենայն թշնամիք նորա, փախիցեն ² արելիք նորա յերեսաց նորա: ³ Որպէս պակասէ ծովս պակասեսցին, ³ որպէս հալի մո՛ն առաջի հրոյ՝ այնպէս կորիցեն մեղաւորք յերեսաց Աս– ⁴ տուծոյ: ⁴ Արդարք ուրախ եղիցին՝ ցնծասցեն առաջի նորա, և զուարճացին յուրախութեան իւրեանց: ⁵ Օրհնեցէք զԱստուած և սաղմո՛ն ասացէք ⁵ անուան նորա. ճանապարհ արարէք այնմիկ որ նստի ընդ արևմուտս՝ և Տէր է անուն նորա: Յնծասցեն առաջի նորա, և խռովեսցին յերե– ⁶ սաց նորա: ⁶ Որ հայրն է որբոց և դարբաւորի այրեաց, Աստուած ՚ի ⁶ փեղուջ սրբութեան իւրում: ⁷ Աստուած բնակեցուցանէ՛ զմիակրօնս ՚ի ⁷ փան, և հանէ զկապեալսն քաջութեամբ իւրով, տոյնպէս և զդառնացօս որ բնակեալ են ՚ի գերեզմանս: ⁸ Աստուած ընդ ելանել քեզ առաջի ժո– ⁸ ղովրդեան քոյ. ընդ անցանել քեզ ընդ անապատ ⁹ երկիր շարժեցան: ⁹ Քանզի և երկինք ցօղեցին յերեսաց Աստուծոյ ՚ի Սինէ, առաջի Աս– ¹⁰ տուծոյ Իսրայէլի: ¹⁰ Անձրն կամաց պարբասարեցեր Աստուած ժառան– ¹⁰ գութեան քում. թէպէտ հիւանդացաւ՝ սակայն դու հաստարեցեր զնա, ¹¹ և զազանք քո բնակեսցեն ՚ի նմա: Պարբասար արարեր քաղցրութե– ¹¹ ամբ քով աղքատի Աստուած. ¹² Տէր փացէ զբան ոյք աւեպարանեն գօ– ¹² րութեամբ բազմա: ¹³ Թագաւոր զօրութեանց սիրելոյ, զգեղեցկութիւն ¹³ փան քո բաժանեալ յաւարի, ¹⁴ թէպէտ և ննջեսջիք ՚ի մէջ վիճակաց: ¹⁴ Թեք աղանւոյ արծաթապար, և թիկնամէջք նորա ՚ի գոյն ոսկոյ: ¹⁵ Ի ¹⁵ գումարել երկնաւորին զթագաւորս ՚ի վերայ նորա, ձիւնասցին ՚ի Սաղմոն: ¹⁶ Լեառն Աստուծոյ լեառն պարարտ լեառն մածեալ և լեառն պարարտ, ¹⁶ ¹⁷ և զի՛նչ կարծէք լերինք հպարտացեալք: Լեառն ընդ որ հաճեցաւ Աս– ¹⁷ տուած բնակիլ ՚ի նմա. քանզի և Տէր իսկ բնակեսցէ ՚ի նմա ՚ի սպառ:

66. 1 *Ոմանք յատկուն.* Սաղմոս ՚ի Դաւիթ երգոց: **2** *Ոմանք.* Աստուած մեր ողորմեա՛ մեզ: **5** *Ոմանք.* Ուրախ եղիցին և ցնծ՛: **6** *Ոմանք.* Աստուած. խոստովան եղիցին ժողովորոք ամենայն: **8** *Ոմանք.* Եւ ՚ի նմանէ երկիցեն: *Որ Ոսկան.* Զի ՚ի նմանէ եր՛: **67. 1** *Ոմանք.* Ի կարարած Դաւթի սաղմոս երգոց: **4** *Ոմանք.* Եւ ցնծաւ՛: **5** *Ոմանք.* Օրհնեցէք զԱստուած մեր և սաղ՛: **6** *Ոմանք.* Սրբութեան իւրոյ: **7** *Ոմանք.* Որ բնակեն ՚ի գերեզմանս: **8** *Ոմանք.* Յանցանել քեզ յանապար: **9** *Ոմանք.* Քանզի երկինք ևս ցօղեսցին... ՚ի Սինայէ: **10** *Ոմանք.* Թէպէտ և հիւանդացաւ: **13** *Ոմանք.* Բաժանել յաւարի: **17** *Ոմանք.* Աստուած բնակել ՚ի նմա:

18 ¹⁸ Կառք Աստուծոյ բիրապարհիկք հազարք ուղղիչք, և Տէր 'ի նոսա 'ի
 19 Սինէ սրբութենէ իւրմէ: ¹⁹ Ե՛լ 'ի բարձունս գերեաց զգերութիւն. ա՛ն ա-
 20 ւար բաշխեաց պարգևս և եր որդոց մարդկան. քանզի թերահաւապից
 21 ևս բնակեալ եղիցի 'ի մնա: ²⁰ Տէր Աստուած օրհնեալ. օրհնեալ Տէր
 22 զօրհանապագ, առաջնորդեսցէ՛ մեզ Աստուած փրկիչ մեր: ²¹ Աստու-
 22 ա՛ծ մեր Աստուած կենարար, և 'ի Տեառնէ են ելք մահու: ²² Բայց սա-
 23 կայն Աստուած փշրեսցէ՛ զգլուխ թշնամեաց մերոց, և զհերն կարճովին,
 23 որ գնան յանօրէնութեան իրեանց: ²³ Ասաց Տէր. 'Ի խորոց անդնդոց
 24 դարձուցից, և 'ի միջոյ ժանեաց զայն 'ի դո՛րս կորզեցից: ²⁴ Որպէս
 24 թացցի ուրն քո յարեան, և լեզուք շանց քոց յարենէ՛ թշնամեաց քոց:
 25 ²⁵ Երևեցան գնացք քո Աստուած, գնացք Աստուծոյ թագաւորին մերոյ
 26 սրբոյ: ²⁶ Կանխեցին իշխանք հանել զօրհնութիւն, 'ի մէջ զուսանաց և
 27 գովչաց: ²⁷ Յեկեղեցիս օրհնեցէք զԱստուած, և զՏէր յաղբերացն Իսրա-
 28 յէլի: ²⁸ Անդ Բենիամին՝ 'ի տղայութեան զարմանալի, իշխանք Յուդայ
 29 առաջնորդք նորա՝ իշխանք Զաբուղոնի և իշխանք Նեփթաղիմայ: ²⁹ Նրամայեա՛
 Աստուած զօրութեամբ քով. զօրացո՛ր զայս զոր հասարպեցեր 'ի մեզ:
 30 ³⁰ 'Ի փաճարի քում յԵրուսաղէմ, քեզ մաքուսցեն թագաւորք զպարարագ:
 31 ³¹ Սասպեա՛ 'ի զազան եղեգան, 'ի ժողովս զուարակաց՝ և 'ի դասս
 երնջոց: Խոսքեսցին այնքիկ որ ընտրեալ են արծաթով, ցրուեա՛ զհեթանոսս
 32 և ոյք կամին ընդ պարերագն: ³² Եկեսցեն հրեշտակք յԵգիպտոս. Նոդիկք
 33 յառաջագոյն ձեռնարո՛ լիցին առ Աստուած: ³³ Թագաւորութիւնք երկրի
 օրհնեցէք զԱստուած, և սաղմոն սասցէք Տեառն: Ծանապարհ արարէք
 34 այնմիկ, ³⁴ որ նստի յերկի՛նս երկնից ընդ յարևելս: Ահա փացէ զձայն
 35 իւր զձայն զօրութեան, և փոնք զփառս Աստուծոյ: ³⁵ 'Ի վերայ Իսրա-
 36 յէլի մեծվայելչութիւն նորա, և զօրութիւն նորա մինչև յամպս երկնից:
 36 ³⁶ Սքանչելի է Աստուած 'ի վերայ սրբոց իւրոց, Աստուած Իսրայէլի: Նա
 փացէ զօրութիւն հասարպութիւն ժողովրդեան իւրոյ. օրհնեալ է Աս-
 փում: *Տունք. լի՛:*

68 ¹ 'Ի կարարած. վասն զառանցելոց. Սաղմոն 'ի Դաւիթ. ԿԸ:

2 ² Կեցո՛ր զիս Աստուած զի հասին ջուրք յանձն իմ, ընկլայ ես 'ի խորս
 3 անդնդոց, ուր ո՛չ գոյ հանգիստ: ³ Եկի ես 'ի խորս, և շրջանք ընկղմեցին
 4 զիս: ⁴ Վաստակեցի ես առ աղաղակել, կերկերեցան կոկորդ իմ: Նու-
 5 աղեցին աչք իմ, առ յուսալ ինձ առ Տէր Աստուած իմ: ⁵ Բազում եղեն
 քան զհեր զլիտյ իմոյ, ոյք արելին զիս 'ի փարապարտոց: Զօրացան
 իիս թշնամիք իմ և արելիք իմ 'ի նանիր. ինչ որ ո՛չ յափշտակեալն եր՝

18 Ոմանք. 'Ի Սինէ սրբութեան իւրոյ: **19 Ոմանք.** Եւ գերեաց զգե՛... քանզի և թերեհաա՛: **20 Ոմանք.** Օրհնեալ օրհնեալ է Տէր զօրհանապագ, և առաջնոր՛: **22 'Ի յուս՛.** Եւ զհերն կարճնովին. *համաձայն ոմանց 'ի քնար՛:* **23 Ոմանք.** Եւ 'ի միջոյ ժանեաց զիմն 'ի դուրս կորզե՛: **26 Այլք.** 'Ի մէջ կուսանաց և գովչաց: **28 Ոմանք.** Եւ առաջնորդք նորա: **30 Ոմանք.** 'Ի փաճարէ քումմէ յԵրուսաղէմէ քեզ: **34 Ոմանք.** Իւր 'ի ձայն զօրութեան, և փոնք զփառս Տեառն: **36 Ոմանք.** Նասարպութեան ժողովրդեանն իւրոյ: **68. 1 Ոմանք.** Զառանցելոց ժամանակաց Դաւթի վասն փոփոխմանց: **2 Յօրինակիին 'ի կարգի քնարանիին դարարկ փեղի թողեալ վասն անդնդոց, ակնարկի 'ի ներքս առնուլ. ըստ որում և եղար համաձայն այլոց օրինակաց: Ոմանք.** Ուր ո՛չ գոյր ինձ հանգիստ: **3 Ոմանք.** 'Ի խորս ծովու, և շրջանք ընկղուզին զիս:

6 փրժէի նոցա: ⁶ Աստուած դու ծանեար զանգզամութիւն իմ, և յանցանք 6
 իմ 'ի քէն ո՛չ ծածկեցան: ⁷ Մի՛ ամաչեցեն վասն իմ որ համբերեն քեզ 7
 Տէր Տէր զօրութեանց. մի՛ պարկառեցեն վասն իմ, որ խնդրեն զքեզ
 Աստուած Իսրայէլի: ⁸ Վասն քո համբերի նախապանաց, և ծածկեաց 8
 ամօթ զերեսս իմ: ⁹ Օքար եղէ ես եղբարց իմոց, և հիւր որդոց մօր իմոյ: 9
¹⁰ Նախանձ փան քոյ եկեր զիս. նախափինք նախափշաց քոց անկան 10
 'ի վերայ իմ: ¹¹ Խոնարհեցուցի պահօք զանձն իմ, և եղեն ինձ այս նա- 11
 խափինք. ¹² արարի զհանդերձս իմ քուրձ, և եղէ յառակ նոցա: ¹³ Զինէն 12, 13
 խորհէին ոյք նստէին առ դրունս. զիս այսպն առնէին որ ընպէին գի-
 նի: ¹⁴ Ես յաղօթս կայի առ քեզ Տէր, 'ի ժամանակ ընդունելի: Աստուած 14
 'ի բազում ողորմութեան քում լոր ինձ, 'ի ճշմարտութիւն փրկութեան
 քո: ¹⁵ Ապրեցո՛ր զիս 'ի կառոյ զի մի՛ ընկլայց. ապրեցայց ես յափեւեաց 15
 իմոց, և 'ի խորոց ջուրց բազմաց: ¹⁶ Մի՛ ընկլցեն զիս պտոյսք ջուրց, 16
 և մի՛ ընկլմեցեն զիս անդունդք խորոց. ջրհոր մի՛ կափուցէ զբերան
 իւր 'ի վերայ իմ: ¹⁷ Լոր ինձ Տէր զի քահոյր է ողորմութիւն քո, ըսպ 17
 բազում գթութեան քոյ հայեա՛ր յիս, ¹⁸ և մի՛ դարձուցաներ զերեսս քո 18
 'ի ծառայէ քումմէ. զի նեղեալ եմ ես վաղվաղակի լոր ինձ: ¹⁹ Նայեա՛ 19
 յանձն իմ և փրկեա՛ր զիս, և վասն թշնամեաց իմոց ապրեցո՛ր զիս: ²⁰ Զի 20
 դու գիպես զնախափինս իմ, զամօթ իմ և զպարկառանս իմ: ²¹ Առա- 21
 ջի քո՛ եմ ամենայն նեղիքս անձին իմոյ. նախապանաց համբեր սիրպ
 իմ և թշուառութեան: Ակն ունէի թէ ո՛ր փրպմեսցի ընդ իս, և ո՛չ ոք էր.
 և մխիթարիչ ոք ո՛չ գրաւ: ²² Եպուն 'ի կերակուր ինձ լեղի, և 'ի ծա- 22
 րաւ իմ արբուցին ինձ քացախ: ²³ Եղիցին սեղանք նոցա առաջի նոցա 23
 յորոզայթ, 'ի հապուցումն և 'ի զայթագողութիւն: ²⁴ Խաւարեցին աքք 24
 նոցա զի մի՛ տեսցեն, և զթիկունս նոցա հանապազ կորացո՛ր: ²⁵ Արկցես 25
 'ի վերայ նոցա զբարկութիւն քո, և սրփմարութիւն բարկութեան քոյ
 հասցէ 'ի վերայ նոցա: ²⁶ Եղիցին բնակութիւնք նոցա աւերակ, և 'ի 26
 յարկս նոցա մի՛ ոք իցէ որ բնակիցէ: ²⁷ Զի զոր դուն հարեր հալածեցին, 27
 և 'ի վերս ցառոց իմոց յաւելին: ²⁸ Դի՛ր զմեղս 'ի վերայ մեղաց նոցա, զի 28
 մի՛ մտցեն յարդարութիւն քո: ²⁹ Զնջեցին նոքա 'ի դպրութենէ քումմէ 29
 կենաց, և ընդ արդարս քո մի՛ գրեցին: ³⁰ Աղբար և ցաւմ եմ ես, 30
 փրկութիւն քո Աստուած ընկալցի զիս: ³¹ Օրհնեցից զանուն Աստուծոյ 31
 իմոյ օրհնութեամբ, և բարձր արարից զնա գովութեամբ: ³² Նաճոյ եղի- 32
 ցի Աստուծոյ քան զորթ մափաղ, որ բերէ եղջերս և կճղակս: ³³ Տեսցեն 33
 աղբարք և ուրախ եղիցին, խնդրեցէք զԱստուած և կեցցեն անձինք
 ձեր: ³⁴ Զի լուա Տէր փնանկաց, և զկապեալս իւր ո՛չ արհամարհեաց: 34
³⁵ Օրհնեցեն զնա երկինք և երկիր, ծովք և ամենայն որ զեռայ 'ի 35
 նոսա: ³⁶ Աստուած փրկէ զՍիոն, և շինեցին քաղաքք Նրէասպանի. 36

5 Ոմանք. Զոր ո՛չ յափշտակեալ էր: *Ուր Ոսկան.* յափշտակեալ էի՝ փո՛ւ: **8 Ոմանք.**
 Վասն քո համբերի նախապանաց: **9 Ոմանք.** Ես յեղբարց իմոց: **12 Ոմանք.**
 Յառակս նոցա: **14 Ոմանք.** 'Ի ճշմարտութեան փրկութեան: **16 Յօրինակին.** Պրոյք
 ջուրց: *Ոմանք.* Ես մի՛ ընկլցեն զիս անդ՛: **17 Ոմանք.** Գթութեան քում հայեաց:
21 Ոմանք. Ակն ունէին թէ ով. *կամ՝* ոք փրպմեսցի... և մխիթարիչ ինձ ո՛չ գրաւ:
26 Ոսկան. Եղիցի բնակութիւն նոցա: **31 Ոմանք.** Ես բարձր ա՛... գոհութեամբ:
32 Ոմանք. Զեղջիրս և զկճղակս: **35 Ոմանք.** Ծով և ամենայն որ զեռ՛:

37 շինեացեն բնակեացեն և ժառանգեացեն ՚ի նմա: ³⁷ Զաւակ ծառայից քոց հասարաբեացի անդ, և ոյք սիրեն զանուն քո բնակեացեն ՚ի նմա: *Տունք. 1Թ:*

69 ¹ Ի կարարած. ՚ի Դաւիթ՝ առ յիշարակի փրկելոյ զնա Տեառն. Սաղմոս. ԿԹ:

2, 3 ² Աստուած յօգնել ինձ նայեա, և Տէր յընկերել ինձ փութա: ³ Ամաչեացեն և յամօթ լիցին որ խնդրէին զանձն իմ. դարձցին յեկտա և ամաչեացեն
4 ոյք խորհէին ինձ չար: ⁴ Դարձցին առ ժամայն ամաչեցեալ որ ասե-
5 ին ինձ վա՛շ վա՛շ: ⁵ Յնձաացեն և ուրախ լիցին ՚ի քեզ, ամենեքեան որ խնդրեն զքեզ: Ասացեն յամենայն ժամ մե՛ծ է Աստուած, և ոյք սիրեն
6 զփրկութիւնս քո: ⁶ Ես աղբար և քնանկ եմ Աստուած օգնեա՛ ինձ. օգ- նական և փրկիչ իմ ես և Տէր իմ մի՛ յամենար: *Տունք. զ: Գորդայս. խի:*

70 ¹ Ի կարարած. որդոցն Յովնադարայ՝ յեւր առաջնոյ գերութեան. Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. Ը:

2 Իբ քեզ Տէր յուսացայ մի՛ ամաչեցից յափտեան, ² յարդարութեան քում փրկեա՛ զիս և ապրեցո՛ զիս: Խոնարհեցո՛ առ իս զունկն քո, և
3 կեցո՛ զիս: ³ Լեր իմ Աստուած ապաւէն և քեղի ամուր կեցուցանել զիս. զի հասարարութիւն իմ և ապաւէն իմ դու ես: ⁴ Աստուած իմ փրկեա՛ զիս
5 ՚ի ձեռաց մեղաւորի, ՚ի ձեռաց անօրինի և անիրաւի: ⁵ Դու ես համբերու- թիւն իմ Տէր Տէր, յոյս իմ ՚ի մանկութենէ իմմէ: ⁶ Ի քեզ հասարաբեացայ ես յարգանդէ, յորովայնէ մօր իմոյ դու ես ապաւէն իմ, և առ ՚ի քէն
7 է օգնութիւն իմ յամենայն ժամ: ⁷ Որպէս զի նշաւակ եղէ ես բազմաց, և դու օգնական իմ և հզօրիչ իմ: ⁸ Լցցի բերան իմ զովութեամբ, որ- պէս օրհնեցից զփառս քո, զօրհանապազ զմեծվայելչութիւնս քո: ⁹ Մի՛ ընկենուր զիս Տէր ՚ի ժամանակի ձերութեան, ՚ի պակասել զօրութեան
10 իմոյ մի՛ թողուր զիս: ¹⁰ Ասացին թշնամիք իմ ինձ, և ոյք պաշարեցին զանձն իմ, խորհեցան ՚ի միասին և ասացին. ¹¹ Աստուած եթող զնա
12 հալածեացո՛ւք և հասցո՛ւք նմա, զի ո՛չ ոք է որ փրկէ զնա: ¹² Աստուած իմ մի՛ հեռի առնիր յինէն, և Աստուած յօգնել ինձ նայեաց: ¹³ Ամաչեացեն և պարկառեացին որ չարախօս կային զանձնէ իմմէ, զգեցցին զամօթ և
14 զպարկառանս ոյք խնդրէին ինձ չար: ¹⁴ Ես յամենայն ժամ յուսացայց, և յաւելից յօրհնութիւնս քո: ¹⁵ Բերան իմ պարմեսցէ զարդարութիւնս քո, զօրհանապազ զգովութիւնս քո: Որպէս ո՛չ թէ խարդախութիւն ինչ
16 զփրկէի ես դպրութեան. ¹⁶ այլ մտի ՚ի զօրութիւնս Տեառն, և Տէր յիշեցի

37 Ոմանք. Բնակեացեն ՚ի նոսա: 69. 1 Ոմանք. Ի կարարած, Սաղմոս Դաւթի առ ՚ի յիշարակ փրկե՛: 3 Ոմանք. Ես յամօթ լիցին ամենեքեան ոյք խնդրեն զան՛: 5 Ոմանք. Ոյք խնդրեն զքեզ Տէր: 6 Ոմանք. Ես փրկիչ իմ ես, և դու Աստուած իմ մի՛ յամենար: 70. 1 Ոմանք. Ի կարարած սաղմոս ՚ի Դաւիթ, որդոցն Յովնադարայ, և առաջին գերութեանն. Անվերնագիր ՚ի Նեբրայեցոց: 2 Ոմանք. Արդարութեամբ քով փրկեա՛: 7 Ոմանք. Որպէս զնշաւակ եղէ ես բազմաց. այլ դու: 9 Ոմանք. Ի ժամանակա ձերութեան: 12 Յօրհնակին պակասել. Աստուած իմ մի՛ հեռի առնիր յի՛: 13 Ոմանք. Ամաչեացեն և պակասեացին ոյք չա՛: 14 Ոմանք. Յուսացայ, և յաւե՛: 15 Ոմանք. Խարդախութեամբ ինչ զփրկէի զպրութիւն. (16) այլ մտից ՚ի զօ՛:

զարդարութիւնս քո միայն: ¹⁷ Աստուած իմ ուսուցեր զիս 'ի մանկութենէ 17
 ինմէ, և ցարդ ևս պատմեցից զարդարութիւնս քո: ¹⁸ Մինչև յալևորել 18
 և 'ի ծերանալ, Աստուած իմ մի՛ թողոր զիս: Մինչև պատմեսցի բա-
 զուկ քո ազգի ամենայնի որ գալոցն է: Զգօրութիւնս քո ¹⁹ և զար- 19
 դարութիւն մինչև 'ի բարձունս, զոր արարեր մեծամեծս. Աստուած ո՛
 նմանէ քեզ: ²⁰ Որչափ ցուցեր ինձ նեղութիւն բազում և չարչարանս, 20
 դարձար մխիթարեցեր զիս, և 'ի խորոց անդնոց երկրէ հաներ զիս:
²¹ Յաճախեցեր 'ի գօրութիւնս քո, դարձար և մխիթարեցեր զիս, և 'ի 21
 խորոց երկրէ միւսանգամ հաներ զիս: ²² Արդ և ես խոստովան եղեց 22
 քեզ 'ի պատրաստութիւն սաղմոսաց ճշմարիտդ Աստուած. սաղմոս ա-
 սացից քեզ օրհնութեամբ սուրբդ Իսրայէլի: ²³ Յնձասցեն շրթունք իմ 23
 յորժամ սաղմոս ասիցեն քեզ, և անձն իմ զոր և փրկեցեր: ²⁴ Ես և 24
 լեզու իմ՝ զօրհանապազ խօսեսցի՛ զարդարութիւնս քո: 'Ի ժամանակի
 որպէս յամօթ լիցին, և ամաչեսցեն ոյք խորհէին ինձ չար: *Տունք ի՞՞:*

'Ի Սողոմոնն Սաղմոս. ՂԱ: **71**

² Աստուած զիրաւունս քո արքայի՛ փոր, զարդարութիւնս քո որդոյ 2
 թագաւորի: Դաբել զժողովորդս քո արդարութեամբ, և զաղքաբս քո
 իրաւամբք: ³ Առցեն լերինք զհաղաղութիւն ժողովրդեան, և բլուրք գ- 3
 արդարութիւն: ⁴ Իրաւ արասցէ աղքաբաց ժողովրդեան, և կեցուցէ՛ 4
 զորդիս փնանկաց, և խոնարհեցուցէ՛ զամբարտաւանս: ⁵ Կացցէ և 5
 մնասցէ՛ ընդ արևու, յառաջ քան զլուսին ազգէ մինչև յազգ: ⁶ Իջցէ որ- 6
 պէս զանձրև 'ի վերայ գեղման, որպէս ցօղ զի ցօղէ յերկիր: ⁷ Ծագեսցի 7
 յաւուրս նորա արդարութիւն՝ բազում խաղաղութիւն, մինչև կապարեսցի
 լուսին: ⁸ Տիրեսցէ նա 'ի ծովէ մինչև 'ի ծով, 'ի գետոց մինչ 'ի ծագս աշ- 8
 խարհի: ⁹ Առաջի նորա նախ Նոդի՛կբ անկցին, և թշնամիք նորա հող կե- 9
 րիցեն: ¹⁰ Թագաւորք Թարսսի և կղզեաց պապարագս մապուսցեն նմա. 10
 թագաւորք Արաբայ՛ և Սաբայ պապարագս բերցեն նմա: ¹¹ Երկիրպագցեն 11
 նմա ամենայն թագաւորք երկրի, և ամենայն ազգք ծառայեսցեն նմա:
¹² Զի փրկեաց զաղքաբս 'ի հզօրէ. զաղքաբ և զփնանկ որոյ ոչ է 12
 իր օգնական: ¹³ Անխայեսցէ նա յաղքաբս և 'ի փնանկ, և զանձինս 13
 փնանկաց կեցուցէ. ¹⁴ 'ի վաշխից չարաց փրկեսցէ զանձինս նոցա: 14
 Պապուական է անուն նորա առաջի նոցա. ¹⁵ կեցցէ և փացի նմա 15
 յոսկոյն Արաբացոց: Յաղօթս կացցեն առ նա յամենայն ժամ, և զօրհանապազ
 օրհնեսցեն զնա: ¹⁶ Եղիցի հաստատութիւն ընդ ամենայն երկիր, և 'ի 16
 վերայ զլիսոց լերանց: Բարձրացի՛ քան զԼիբանան պտուղ նորա. ծաղկեսցի
 'ի քաղաքի Տեառն որպէս խոյր երկրի: ¹⁷ Եղիցի անուն Տեառն օրհնեալ 17

17 *Ոմանք.* Յարդ և ես պապ: **19** *Ոմանք.* Եւ զարդարութիւնս քո մինչ 'ի բարձունս:
20 *Ոմանք.* Դարձար և մխիթարեցեր զիս: **21** *Ոսկան.* Յաճախեցեր զգօրութիւնս:
22 *Ոմանք.* Խոստովան եղեց քեզ Տեր 'ի պապ: **23** *Ոմանք.* Սաղմոս ասիցեն. *կամ*
 ասացից քեզ: **24** *Ոմանք.* 'Ի ժամանակի իբրև յամօթ լի՞... ոյք խնորհին ինձ չար:
71. 1 *Ոմանք ունին զայս վերնագիր.* 'Ի կապարած սաղմոս 'ի Դափթ: **2** *Ոմանք.* Եւ
 զարդարութիւնս: **4** *Յօրինակին.* Եւ կացուցէ զորդիս փնանկ: **7** *Ոմանք.* Ծագեսցէ
 յաւուրս նորա: **8** *Ոմանք.* Մինչև 'ի ծագս աշ: **12** *Ոմանք.* Զաղքաբս 'ի ձեռաց
 հզօրին, զաղքաբս և զփնանկն յայնցանէ որ ոչ էր իր օգնական: **14** *Ոմանք.* 'Ի
 վաշխից չարեաց. *կամ* 'ի վաշխից և 'ի չարաց: **16** *Ոմանք.* Ծաղկեսցեն 'ի քաղաքի:

յաւիտեան. զի յառաջ քան զարև է անուն նորա: Ի նա օրհնեացին ամենայն ազգք երկրի, ամենայն ազինք երանիցեն նմա: ¹⁸ Օրհնեալ Տէր
 19 Աստուած Իսրայէլի որ առնէ զսքանչելիս միայն. ¹⁹ և օրհնեալ է անուն սուրբ փառաց նորա յաւիտեան. եղիցի եղիցի: *Տունք. ի: Գորդայս. յաճ: Կանոնս Գորդայս. է: Սաղմոս. ժէ: Տունս. մձ:*

72

¹ Սաղմոս յԱսափ. ՏԲ:

2 Իբրև զի բարի է Աստուած Իսրայէլի, և ոյք ուղիղ են սրտիւք: ² Բայց զի ին փոքր մի ևս ասասնեալ էին ուրք, սակաւիկ մի և գայթազդեալ էին
 3 գնացք: ³ Նախանձեցայ ես ընդ անօրէնս՝ զհաղադութիւն մեղաւորաց
 4 որպէս քսասնէի, ⁴ ոչ գոյր վրէպ մահու նոցա: Նաստարտուն են քան-
 5 ջանք նոցա, ⁵ ի վաստակս մարդկան չեն նոքա, և ըստ մարդկան ոչ
 6 քանջեցին: ⁶ Վասն այտորիկ կալան զնոսա ամբարտաւանութիւն. արկան
 7 զիւրեամբք զամպարշտութիւն և զանիրաւութիւն իւրեանց: ⁷ Ելցէ որ-
 8 պէս ՚ի ճարպոյ անիրաւութիւն նոցա. զի գնացին նոքա ըստ խորհրդոց
 9 ՚ի բարձունս խորհեցան: ⁹ Եղին յերկի՛նս զբերանս իւրեանց, և զեզուս
 10 իւրեանց անէին զերկրաւ: ¹⁰ Վասն այտորիկ ժողովուրդ իմ դարձցին
 11 այսրէն, և աուրք իմ լի՛ կարարեալ գրցին ՚ի նոսա: ¹¹ Ասացին թէ զհախի զհրացն Աստուած. կամ գուցէ՛ արդևք զիւրութիւն առ ՚ի Բարձրելոյ:
 12 ¹² Ահա մեղաւորք են և յաջողեալ է նոցա, կան և ունին զմեծութիւն աշ-
 13 խարհի: ¹³ Ասացի. Ի՛ գոր որեմն արդարացուցի զսիրտ իմ. լուացայց
 14 սրբութեամբ զձեռս իմ, ¹⁴ և եղէ ես իտշտանկեալ զօրհանապագ. և
 15 կշտամբանք իմ ընդ առաօտս: ¹⁵ Թէպէր և ասէի, թէ այսպէս պարմե-
 16 ցից ահաւասիկ յազգս որդւոց քոց որոց և ուխտեցի: ¹⁶ Ի մտի եղի թէ
 17 սակայն և այն ջան է առաջի իմ, ¹⁷ մինչև մտից ՚ի սրբութիւն Աստուծոյ
 18 և ՚ի միտ առից զկարարած նոցա: ¹⁸ Սակայն վասն նենգութեան նոցա
 19 փարագիր արասցես զնոսա. և կործանեցես զնոսա յամբարտաւանութեան
 20 իւրեանց: ¹⁹ Իսկ զհախիդ եղեն յաւեր յանկարծակի, սատակեցան պակասեցան
 21 կորեան վասն անօրէնութեան իւրեանց, ²⁰ և եղեն որպէս երազք զարթուցելոց:
 22 Տէր ՚ի քաղաքի քում զպարկերս նոցա անարգեցես. ²¹ զի հուր բորբոքեցան
 23 ՚ի սրտի իմում, և երիկամունք իմ այլագունեցան: ²² Ես արհամարհեալ
 24 եղէ և ոչ զհրացի. ²³ որպէս զանասուն համարեցայ առաջի քո, և ես յա-
 մենայն ժամ ընդ քեզ եմ: ²⁴ Կալար զաջոյ ձեռանէ իմմէ, ՚ի խորհուրդս

17 *Ոմանք.* Եւ ամենայն ազինք: 19 *Ոմանք յաւելուն.* Յաւիտեան. 199ի փառոք նորա ամենայն երկիր. եղիցի եղիցի: Յեր այտորիկ Ոսկան յաւելու համար 20. *Պակասեցան օրհնութիւնք ՚ի Դաւթ որդոյ Յեսսեայ: որ ոչ երևի ուրեք ՚ի գրչագիրս մեր: 72. 1 *Ոմանք յաւելուն.* Ի կարարած սաղմոս յԱ՛... բարի է Իսրայէլի Աստուած: 2 *Ոմանք.* Բայց իմ փոքր մի ևս սա՛... գնացք իմ: 4 *Ոմանք.* Ձի ոչ գոյր վր՛... հաստարտուն եմ: 5 *Ոմանք.* Եւ վաստակք մարդկան... նոքա ոչ քանջեցին: 7 *Ոմանք.* Անիրաւութիւնք նոցա: 8 *Ոմանք.* Եւ խօսեցան չարութիւն... ՚ի բարձունս խօսեցան: 10 *Ոմանք.* Դարձցի այսրէն... գրցի ՚ի նոսա: 11 *Ոմանք.* Ասացին զհարդ զի՛: 12 *Ոմանք.* Եւ աջողեալ է սոցա: 13 *Ոմանք.* Ասացի թէ գոր ուրե՛: Ոսկան. Լուացից սրբութեամբ: 15 *Ոմանք.* Թէպէր և ասի... ահաւաղիկ յազգ որդ՛: 18 *Ոմանք.* Եւ կործանեցես զնոսա: 19 *Ոմանք.* Եղեն աւեր... կորեան վասն ան- զգամութեան. կամ՛ ամբարտաւանութեան իւրեանց: 20 *Ոմանք.* Նոցա անարգեցի ես: 21 *Ոմանք.* Այլագունեցին:

քո առաջնորդեցեր ինձ, և փառօք ընկալար զիս: ²⁵ Զի՛նչ կայ իմ բնաւ 25
 յերկինս, կամ ՚ի քէն զի՛նչ ևս խնդրեցից յերկր: ²⁶ Նուաղեաց սիրտ 26
 իմ և մարմին իմ. Աստուած սրտի իմոյ. բաժին իմ Աստուած յափտե-
 ան: ²⁷ Ահաւասիկ ոյք հեռի արարին զանձինս իրեանց ՚ի քէն կորիցեն. 27
 սաքակեցեն զամենեսեան որ ապստամբ եղեն ՚ի քէն: ²⁸ Ինձ մերձե- 28
 նալ առ Աստուած բարի է, և դնել առ Տէր զյոյս իմ: Պատմել զամենայն
 օրհնութիւնս քո, ՚ի դրունս դստեր Սիոնի: *Տունք իմ:*

¹Իմաստութիւն յԱսափ. ՏԳ:

73

Ընդէր մերժեցեր Աստուած ՚ի սպառ. բարկացաւ սրտմտութիւն քո
 ՚ի վերայ խաշին արօտի քոյ: ² Յիշեա՛ գժողովորդ քո զոր սպացար 2
 իսկզբանէ. փրկեցեր զվիճակ ժառանգութեան քոյ: Լեառն Սիոն այս
 որ բնակեցեր դու ՚ի սնա. ³ համբարձ գձեռն քո ՚ի վերայ ամբարտա- 3
 ւանութեան նոցա ՚ի սպառ: Որ ինչ անիրաւեցաւ թշնամին ՚ի սքրո-
 թեան քում, ⁴ պարծեցան արելիք քո ՚ի մէջ բարեկենդանութեան քոյ: 4
⁵ Եղին զնշանս իրեանց ՚ի նշանս. և ինքեանք ո՛չ ծանեան զելս ՚ի վե- 5
 րուստ: ⁶ Որպէս յանբառի փայտաբօք կտորեցին՝ զդրունս նորա, ՚ի 6
 միասին փայտաբօք և մրճովք կործանեցին զնա: ⁷ Այրեցին ՚ի հուր 7
 զսքրութիւն քո. յերկրի պղծեցին զխորան անուան քոյ: ⁸ Ասացին ՚ի 8
 սիրտս իրեանց ազգ նոցա ՚ի միասին. Եկայք լռեցուցո՛ւք զամեն-
 այն րօնս Աստուծոյ յերկր: ⁹ Նշանս մեք ինչ ո՛չ րեսաք, և ո՛չ ևս 9
 զուցէ մարգարէ. և զմեզ ինչ ոք ո՛չ ճանաչիցէ: ¹⁰ Մինչև յե՛րբ Աստու- 10
 ած նախարէ թշնամին, բարկացուցանէ հակառակորդն զանուն սուրբ
 քո: ¹¹ Ընդէր դարձուցանես զձեռն քո, և զաջ քո ՚ի միջոյ ծոցոյ քումմէ 11
 ՚ի սպառ: ¹² Աստուած թագաւոր մեր յառաջ քան զյափտեանս, որ ա- 12
 րարեր զփրկութիւն ՚ի մէջ երկրի: ¹³ Դու հաստատեցեր զօրութեամբ 13
 քով զծով. դու խորպակեցեր զգլուխս վիշապաց ՚ի վերայ ջուրց: ¹⁴ Դու 14
 փշրեցեր զգլուխ Վիշապին, և ետուր զնա կերակուր զօրացն Տնդկաց:
¹⁵ Դու բղիւցուցեր զաղբերս և զվրակս, դու ցամաքեցուցեր զգէտս 15
 սաստիկս: ¹⁶ Քո՛ւ է տիւ և քո է գիշեր, զյոյս և զարև դո՛ւ հաստատեցեր. 16
¹⁷ և դու հաստատեցեր զամենայն սահմանս երկրի. զգարուն և զամառն 17
 դո՛ւ ստեղծեր: ¹⁸ Այս յո՛ւշ լիցի քեզ զի թշնամին նախարեաց զՏէրդ. ժո- 18
 դովորդ անզգամ բարկացո՛յց զանուն սուրբ քո: ¹⁹ Մի՛ մարմնէր գազանաց 19
 զանձն որ խոստովան առնի առ քեզ, և զանձինս րնանկաց քոց մի՛
 մոռանար ՚ի սպառ: ²⁰ Տայեա՛ յուխար քո՝ զի լցան րունք ափշելոց յերկրի 20
 անիրաւութեամբ: ²¹ Մի՛ դարձցի րնանկն ամաչեցեալ. այլ աղքատն և 21
 րնանկ օրհնեցեն զանուն սուրբ քո: ²² Արի՛ Աստուած և դատեա՛ գ- 22
 դարաստարանս քո. յիշեա՛ զնախափինս որ յանզգամէն զօրհանապազ:

24 Ունակք. Եւ փառօք քո ընկալար: **25 Ունակք.** Խնդրեցից յերկրի: **26 Ունակք.** Բաժին Աստուած իմ եւ յափտեան: **27 Ունակք.** Սաքակեցեր զամենեսին. *կամ* սաքակեցին ամենեքեան ոյք: **73. 1 Ունակք.** ՚Ի կարարած աղմոս յԱսափ: **2 Ունակք.** Այս է, ուր բնակեցար դու ՚ի նմա: **3 Ունակք.** Որ ինչ անօրինեցաւ թշ: **4 Ունակք.** Բարեկենդանութեան իրեանց: **6 Ունակք.** Զդրունս նոցա... կործանեցին զնոսա: **7 Ունակք.** Յերկրի պղծեցին: **13 Ունակք.** Խորպակեցեր զգլուխ վիշապին ՚ի վերայ ջուրցն: **15 Ունակք.** Ցամաքեցուցեր զջուրս սաստի: **16 Ունակք.** Զարև դու արարեր: **21 Ունակք.** Այլ աղքատք և րնանկք օրհ:՝

23 ²³ Մի՛ մոռանար զձայն պաշտօնէից քոց. ամբարտաւանութիւն արելեաց քոց վերասցի հանապագ: *Տունք. իբ՛: Գորդայս. խո՛:*

74 ¹ Ի կարարած մի՛ սպակսներ. սաղմոս յԱսաի. երգ առ Ասորեսրանեսայս. ՏԴ:

2 ² Խոստովան եղիցուք առ քեզ Ասրուած, խոստովան եղիցուք և
3 կարդացուք զանուն քո: Պարմեցից զամենայն սքանչելիս քո. ³ յոր-
4 ժամ ժամ առից՝ ես ուղիղ դարեցայց: ⁴ Մաշեցաւ երկիր և ամենայն
5 բնակիչք նորա, ես հասարպեցի զսինս նորա: ⁵ Ասացի անօրինաց թէ
մի՛ անօրինիք. և մեղաւորաց թէ մի՛ բարձրացուցանէք զեղջերս ձեր:
6 ⁶ Մի՛ համբառնայք ՚ի բարձունս զեղջերս ձեր, և մի՛ խօսիք զԱսրուծոյ
7 անիրաւութիւն: ⁷ Չի ո՛չ յարևելից և ո՛չ յարևմտից և ո՛չ յանապարտ
8 լերանց. այլ Ասրուած դարատր է: ⁸ Չայս խոնարհ առնէ, և զոյն
9 բարձրացուցանէ. ⁹ բաժակ ՚ի ձեռին Տեառն զինի լի՛ անապակ արկեալ.
10 և խոնարհեցոյց յայսմանէ յայս: Մակայն մրուր նորա ո՛չ սպառեցի,
11 և արբցեն զնա ամենայն մեղաւորք երկրի: ¹⁰ Ես ցնծացայց յաիփեան.
11 սաղմոս ասացից Ասրուծոյ Յակոբայ: ¹¹ Չամենայն եղջերս մեղաւորաց
փշրեսցես, և բարձր եղիցի եղջեր արդարոյ: *Տունք. Ճ:*

75 ¹ Ի կարարած ընդ օրհնութիւնս. մի՛ սպակսներ. Սաղմոս յԱսաի. երգ առ Ասորեսրանեսայս. ՏԵ:

2 ² Յայտնի՛ է ՚ի Նրէասարանի Ասրուած, և յԲարայէլ մէծ է անուն նորա:
3, 4 ³ Եղև խաղաղութիւն րեղի նորա, և բնակութիւն նորա Միովն: ⁴ Անդ
խորպակեաց Տէր զգօրութիւն աղեղան, զզէ՛ն զսո՛ր և զճակարամարտ:
5, 6 ⁵ Լուսարու ես դու սքանչելապէս լերանցն յաիփենից. ⁶ խռովեսցին ա-
մենեքեան որ անմիտ են սրփիք, ննջեցին զքունս իրեանց և ո՛չ ինչ
7 գրին: Ամենայն արք ՚ի մեծութեան ձեռաց իրեանց. ⁷ ՚ի սասպէ քումմէ
8 Ասրուած Յակոբայ ննջեցին, և ոյք հեծեալ էին ՚ի ձիս: ⁸ Դու ահաւոր ես
9 և ո՛վ կարէ կալ առաջի քո. ⁹ որպէս երևեցար դու յերկնից, յայրնի եղև
10 բարկութիւն քո: Երկիր երկեաւ և սարսեաց՝ ¹⁰ ընդ յառնելն Ասրուծոյ ՚ի
11 դարասարան. ընդ ապրեցուցանել զամենայն հեզս երկրի: ¹¹ Խորհուրդք
մարդկան խոստովան առնին առ քեզ, և ծածկեալք իմաստութեամբ
12 օրհնեսցեն զքեզ: ¹² Ուխտս դիք և կարարեցէք Տեառն Ասրուծոյ մերոյ,
ամենեքեան ոյք շուրջ էք զնովա: Մարուցէք պարարագս Ահաւորին.
13 ¹³ ո՛ր քաղէ զհոգիս իշխանաց, ահաւոր է նա քան զամենայն թագաւորս
երկրի: *Տունք. Ճ:*

76 ¹ Ի կարարած. վասն Բդիթովմայ. Սաղմոս յԱսաի. ՏԶ:

2 ² Չայնի իմով ես առ Տէր կարդացի, ձայնի իմով առ Ասրուած, և
3 նայեցաւ առ իս: ³ Յաւոր նեղութեան իմոյ զԱսրուած ինդրեցի ձեռօք

74. 1 Ոմանք. Սաղմոս օրհնութեան Ասաիայ: **2 Ոմանք.** Չանուն սուրբ քո: **3 Ոմանք.** Ես ուղիղս դարեցայց: **5 Ոմանք.** Թէ մի՛ բարձրք զեղջերս ձեր: **9 Ոմանք.** Ես խոնարհեցուցանէ յայսմանէ: *Յօրինակին պակասէր.* Ես արբցեն զնա ամենայն մեղա՛: **10 Ոմանք.** Ես ցնծացայց յաիփեանս յաիփենից սաղ՛: **75. 6 Ոմանք.** Ոյք անմիտ էին սրփ՛... և ինչ ո՛չ գրին... ՚ի մեծութիւն ձե՛: **7 Ոմանք.** Ննջեցին ոյք հեծեալ էին: **8 Ոմանք.** Ես ո՛ կարէ կալ: **13 Ոմանք.** Որ քաղէ զհոգիս:

ինովք, ՚ի զիշերի առաջի նորա և ո՛չ խաբեցայ: Ո՛չ կամեր միսիթարել
 անձն իմ, ⁴ յիշեցի զԱստուած և ուրախ եղէ. հոգայի և նուաղէր յիս 4
 հոգի իմ: *Նսնգիսար:* ⁵ Ժամանեցին պահուց աչք իմ, խռովեցայ և ո՛չ 5
 խօսեցայ. ⁶ խորհեցայ զաւուրսն զառաջինս և զամս յալիպեննից յիշե- 6
 ցի: ⁷ Խօսեցայ ՚ի զիշերի ընդ սրբի ինում, հոգայի՝ և քառապէր յիս 7
 հոգի իմ: ⁸ Միթէ յալիպեննից մերժեցե՞ղ զիս Տէր, և ո՛չ ևս յաւելուցու 8
 ՚ի հաճել և ևս: ⁹ Կամ ՚ի սպառն արգելցէ զողորմութիւն իւր յինէն, կամ 9
 կապարեանց՝ զբան իւր ազգէ մինչև յազգ: ¹⁰ Կամ մոռասցի՞ղ գթալ Աս- 10
 տուած իմ և ևս, կամ արգելցե՞ղ զգթութիւն իւր բարկութեամբ իւրով:
¹¹ Ասացի թէ այժմ սկսայ. այս է նորոգումն աջոյ Բարձրելոյն: ¹² Յի- 11, 12
 շեցի զգործս Տեառն իսկզբանէ, յիշեցի զսքանչելիս նորա: ¹³ Խօսեցայ 13
 յամենայն գործս քո, և ՚ի ձեռագործս քո խորհեցայ: ¹⁴ Աստուած ՚ի 14
 սրբութեան են ճանապարհք քո. ո՛վ է Աստուած մեծ որպէս զԱստուած
 մեր. ¹⁵ դու ես Աստուած որ առնես զսքանչելիս: Յուցեր ժողովրդե- 15
 ան քում զգօրութիւն քո. ¹⁶ փրկեցեր բազկաւ քով զժողովուրդս քո 16
 զորդիսն Յակովբայ և Յովսէփու: *Նսնգիսար:* ¹⁷ Տեսին զքեզ ջուրք Աս- 17
 տուած, քեսին զքեզ ջուրք և երկեան, և խորք խռովեցան ¹⁸ ՚ի ձայնէ 18
 ջուրք բազմաց: Չայն եպուն ամպք, քանզի և նեպք քո զնան ¹⁹ ՚ի 19
 ձայնէ որոպալոյ քոյ անուի: Երևեցան փայլափակունք քո քիեզերաց,
 խռովեցաւ և դողաց երկիր: ²⁰ Ի ծովոն են ճանապարհք քո, և շաւիղք 20
 քո ՚ի ջուրս բազումս, և հեպք քո ո՛չ ևս երկին: ²¹ Առաջնորդեցեր որպէս 21
 իաշին ժողովրդեան քոյ, ՚ի ձեռն Մովսիսի և Ահարոնի: *Տունք. Ժլ:*
Գորդայս. լլն:

¹ Իմաստութիւն յԱսաի. Նէ:

77

Նայեցարո՛ք ժողովուրդք յօրէնս իմ, խոնարհեցուցէք զունկն ձեր
 ՚ի բանս բերանոյ իմոյ: ² Բացից առակօք զբերան իմ, և խօսեցայց 2
 զառակս իսկզբանէ: ³ Որպէս լուաք և ծանեաք զայս, և հարքն մեր 3
 պապմեցին մեզ: ⁴ Աչի՛նչ ծածկեցաւ յորդոց նոցա յազգ յայլ. պապ- 4
 մնէ զօրհնութիւնս Տեառն զգօրութիւն և զսքանչելիս իւր զոր արար:
⁵ Նաստարեաց զվկայութիւն իւր առ Յակովբ, և օրէնս եղ ՚ի վերայ Իս- 5
 րայելի. Որ ինչ միանգամ պապութիւնս հարցն մերոց, ցուցանել զայս
 որդոց իւրեանց, ⁶ զի ծանիցեն յազգ յայլ: Որդիք որ ծնանին յարիցեն 6
 և պապմեացեն զայս որդոց իւրեանց. ⁷ զի դիցեն առ Աստուած զյոյս 7
 իւրեանց, և մի՛ մոռասցին զգործս Աստուծոյ: Չպատուիրանս նորա
 խնդրելով խնդրեցեն, ⁸ և մի՛ եղիցին որպէս և հարք իւրեանց: Ազգ 8
 չար և դառնացօղ, ազգ որ ո՛չ ուղղեաց զսիրտ իւր և ո՛չ հաստարեաց
 առ Աստուած զոգի իւր: ⁹ Որդիք Եփրեմի լիաձիգք և պնդաձիգք, յաւուր 9

76. 4 *Ունակք.* Եւ նուաղեաց յիս հոգի իմ: **10** *Ի վերջ քանս ունակք նշանակին.*
 (Մէջն է սաղմոսսիս:) **11** *Ունակք.* Ասացի այժմ սկսայ: **13** *Ունակք.* Խորհեցայ
 յամենայն ՚ի գործս քո: **15** *Ունակք.* Զգօրութիւնս քո: **16** *Ունակք.* Զժողովուրդ
 քո: **19** *Ունակք.* Չայն որոպալոյ քո յանուի: **20** *Ունակք.* Եւ հեպք քո ո՛չ երկին:
21 *Յօրինակին.* Մովսիսի և Եհարոնի: **77. 1** *Ունակք ունին վերնագիր.* Ի կա-
 փարած սաղմոս յԱսաի... Նայեցարո՛ք ժողովուրդք իմ: **2** *Ունակք.* Բացից առակաւ:
6 *Ունակք.* Զի ծանիցէ յազգ յայլ: **8** *Ունակք.* Առ Աստուած զհոգի իւր:

10 պատերազմի կապարճս դարձուցին: ¹⁰ Ո՛չ կացին նոքա յուխարի Տեառն,
 11 և ըստ իրաւանց նորա ո՛չ կամեցան զնալ: ¹¹ Մոռացան զերախարիս նո-
 12 րա, և զսքանչելիսն զոր եցոյց նոցա: ¹² Առաջի հարց նոցա զոր արար
 13 զսքանչելիս իւր, յերկրին Եգիպտացոց և ՚ի դաշտին Տայանու: ¹³ Ներձ
 14 զձովն և անցոյց զնոսա, կացոյց զջուրս որպէս ՚ի փիկս: ¹⁴ Առաջնոր-
 15 դեաց նոցա ամպով ՚ի փուէ, և զամենայն գիշեր ՚ի լոյս հրոյ: ¹⁵ Ներձ
 16 զվեմն յանապարի, և ետ ըմպել նոցա որպէս ՚ի խորոյ մեծէ: ¹⁶ Նան
 17 զջուրն ՚ի վիմէ, և հոսեաց որպէս զգետս զջուրս: ¹⁷ Սակայն յաւելի՛ն
 18 ՚ի մեղանչել, և նն բարկացուցին զԲարձրեալն յանջորդի: ¹⁸ Փորձեցին
 19 զԱստուած ՚ի սիրտս իրեանց, ՚ի խնդրել զկերակուր անձանց իրե-
 20 անց: ¹⁹ Տրտնեցեցին զԱստուծոյ և ասացին. Միթէ կարօղ իցէ Աստու-
 21 ած պարրաստել սեղան յանապարի: ²⁰ Քանզի հարկանէր զվեմն՝ և
 22 հոսէին ջուրք, և վարակք խաղային ՚ի նմանէ: Աղէ՛ հա՛ց ևս կարացէ
 23 փալ նա մեզ, կամ պարրաստել սեղան ժողովրդեան իւրոյ: ²¹ Վասն
 24 այտորիկ լուսւ զայս Տէր և յապաղեաց. հուր բորբոքեցաւ ՚ի Յակովբ,
 25 բարկութիւն ել ՚ի վերայ Իսրայէլի: ²² Ո՛չ հաւաքացին յԱստուած, և
 26 ո՛չ յուսացան ՚ի փրկութիւն նորա: ²³ Նրաման ետ ամպոց ՚ի վերուստ
 27 և զդրունս երկնից եբաց, ²⁴ և փեղեաց՝ ՚ի նոսա մանանայ կերակուր:
 28 Զհաց երկնից ետ նոցա, ²⁵ զհաց հրեշտակաց կերան մարդիկ. իջոյց
 29 ՚ի նոսա կերակուր ՚ի լիութիւն: ²⁶ Նան զհողմ հարաւոյ, և աճ զօրութե-
 30 ամբ իւրով զհիւսաի: ²⁷ Տեղեաց ՚ի նոսա միս որպէս հող, որպէս զաւաճ
 31 ծովու զթռչունս թևաւորս: ²⁸ Արկ ՚ի մեջ բանակի նոցա, և շուրջ զվրանօք
 32 նոցա: ²⁹ Կերան և յագեցան յոյժ, զցանկութիւն նոցա ետ նոցա, ³⁰ և
 33 ոչինչ կարօտ եղեն ՚ի ցանկութենէ իրեանց: Մինչդեռ կերակուրք ՚ի
 34 բերանս իրեանց էին, ³¹ բարկութիւն յԱստուծոյ ել ՚ի վերայ նոցա:
 35 Սպան զբազումս ՚ի նոցանէ, և զընտիր ընտիրս յԻսրայէլէ սափակեաց:
 36 ³² Յայսմ ամենայնի մեղան և նն, և ո՛չ հաւաքացին սքանչելեաց նորա:
 37 ³³ Պակասեցան յունայնութեան ատուրք նոցա, և ամբ նոցա փութապէն
 38 անցին: ³⁴ Յորժամ սպանանէր զնոսա խնդրէին զնա, դառնային և ա-
 39 ռաւօտ առնէին առ Աստուած: ³⁵ Յիշեցին զի Աստուած օգնական էր
 40 նոցա, Աստուած բարձրեալ փրկիչ էր նոցա: ³⁶ Միրեցին զնա բերանօք
 41 իրեանց, և լեզուօք իրեանց ստեցին նմա. ³⁷ և սիրտք իրեանց ո՛չ
 42 էին ուղիղ ընդ նմա, և ո՛չ հաւաքացին ուխարի նորա: ³⁸ Այլ նա՛ ինքն
 43 գթած էր, քաւէր զմեղս նոցա՝ և ո՛չ ապականէր: Յաճախէր դարձուցանել
 44 զբարկութիւն, և ո՛չ բորբոքէր զամենայն սրտմտութիւն իւր: ³⁹ Յիշեաց
 45 թէ մարմին են նոքա. հոգի որ ելանէ՝ և ո՛չ ևս դառնայ: ⁴⁰ Քանիցս
 46 անգամ դառնացուցին զնա յանապարի, բարկացուցին զԲարձրեալն

9 *Ոմանք.* Եփրեմի լիադիրք և պնդա՛: 11 *Ոմանք.* Եւ զսքանչելիս նորա զոր ե՛:

16 *Ոմանք.* Նան զջուրսն ՚ի վիմէն: 17 *Ոմանք.* Սակայն յաւելան ՚ի մե՛:

20 *Ոմանք.* Կամ պարրաստեցէ. և *ոմանք.* պարրաստել: 21 *Ոմանք.* Եւ բարկութիւն ել:

22 *Ոմանք.* Զի ո՛չ հաւաքացին: 23 *Ոմանք.* Որ հրաման ետ: 24 *Ոմանք.* Եւ փեղաց...

ի կերակուր: 25 *Ոմանք.* Եւ իջոյց ՚ի նոսա: 31 *Ոմանք.* Բարկութիւն

Աստուծոյ էջ ՚ի վերայ նոցա... և զընտիր ընտիր Իսրայէլի սա՛:

37 *Ոմանք.* Եւ սիրտք նոցա ո՛չ էին: 38 *Ոմանք.* Զբարկութիւն իւր, և ո՛չ բորբոքեաց զամենայն:

39 *Ոմանք.* Նորա. և ոգի որ ելանէ և այլ ո՛չ դառնայ:

յանջրդի: ⁴¹ Դարձան և փորձեցին զԱստուած, և զՍուրբն Իսրայելի 41
 զայրացուցին: ⁴² Ոչ յիշեցին զձեռն նորա յաւուր յորում փրկեաց զն- 42
 սա ՚ի ձեռաց նեղաց նոցա: ⁴³ Որպէս արար զնշանս և զարուեստս 43
 իւր յերկրին Եգիպտացոց, և ՚ի դաշտին Տայանու: ⁴⁴ Դարձոյց յարին 44
 զգէսս նոցա, և զանձրևս նոցա զի մի՛ արբցեն: ⁴⁵ Առաքեաց ՚ի նո- 45
 սա շանաճանձ և եկէր զնոսա, և գորփի ապականեաց զնոսա: ⁴⁶ Եր 46
 ժանգոյ զպրուղ նոցա, և զվաստակս նոցա մարախոյ: ⁴⁷ Նար կարկփի 47
 զայգիս նոցա, և զթզնիս նոցա եղեմամբ: ⁴⁸ Մարնեաց ՚ի կարկուր 48
 զանասունս նոցա, զպագուածս նոցա հրով դարեցաւ: ⁴⁹ Առաքեաց 49
 ՚ի նոսա զարքմութիւն բարկութեան իւրոյ, զարքմութիւն բարկու-
 թիւն և զնեղութիւն: Առաքեաց ՚ի նոսա փանջանս ՚ի ձեռն հրեշտա-
 կի չարի, ⁵⁰ դիմեցոյց ՚ի նոսա զարքմութիւն բարկութեան իւրոյ: Ոչ 50
 անխայեաց ՚ի մահուանէ զանձինս նոցա, և զանասունս նոցա ՚ի մահ
 մարնեաց: ⁵¹ Եհար զամենայն անդրանիկս Եգիպտացոց, զսկիզբն ա- 51
 մենայն վաստակոյ նոցա ՚ի յարկս Քամայ: *Նսնգիսր:* ⁵² Նորդան եր 52
 որպէս խաշին ժողովորդեան իւրոյ. և եհան զնոսա որպէս հօր յանապար:
⁵³ Առաջնորդեաց նոցա յուսով, և ոչ երկեան, և զթշնամիս նոցա ծով 53
 ծածկեաց: ⁵⁴ Եհան զնոսա ՚ի լեառն սրբութեան իւրոյ, լեառն՝ այն գոր 54
 սրացեալ էր աջոյ նորա: Մերժեաց յերեսաց նոցա զհեթանոսս, վիճակեցոյց
 ՚ի նոսա զվիճակ ժառանգութեան իւրոյ, ⁵⁵ և բնակեցոյց ՚ի յարկս նո- 55
 ցա զաճգն Իսրայելի: ⁵⁶ Փորձեցին դառնացուցին զԱստուած բարձրե- 56
 ալ, և զվկայութիւն նորա ոչ պահեցին: ⁵⁷ Դարձան խոտորեցան որ- 57
 պէս և հարք իրեանց, դարձան և եղեն որպէս զաղեղն թեր: ⁵⁸ Դար- 58
 ձան բարկացուցին զնա ՚ի բագինս իրեանց, և դրօշելովք իրեանց
 նախանձ արկին նմա: ⁵⁹ Լուաւ Աստուած և արհամարհեաց զնոսա, 59
 և անարգեաց յոյժ զԻսրայել: ⁶⁰ Մերժեաց յիւրմէ զխորանն ՚ի Սելով, 60
 խորան գոր բնակեցոյց ՚ի մէջ մարդկան: ⁶¹ Մարնեաց ՚ի գերութիւն 61
 զգորութիւնս նոցա, և զգեղս նոցա ՚ի ձեռս թշնամեաց նոցա: ⁶² Արգել ՚ի 62
 սուր զժողովուրդ իւր, և զժառանգութիւն իւր անտես արար: ⁶³ Զերկրաստոր 63
 նոցա եկեր հուր, և վասն կուսանաց նոցա ոչ ոք սգացաւ: ⁶⁴ Քահանայք 64
 նոցա անկան ՚ի սուր. և զայրիս նոցա ոչ ոք էր որ լայր: ⁶⁵ Զարթեալ 65
 որպէս ՚ի քնոյ Տէր, որպէս հզօր զի թափէ զգինի: ⁶⁶ Եհար յէտս գ- 66
 թշնամիս իւր, նախափինս յափտենից արար զնոսա: ⁶⁷ Մերժեաց նա 67
 զխորանն Յովսեփու, և զազգն Եփրեմի նա ոչ ընտրեաց: ⁶⁸ Այլ ըն- 68
 տրեաց նա զազգն Յուդայ. լեառն Սիովն գոր և սիրեաց: ⁶⁹ Շինեաց 69
 որպէս միեղձերոյ զսրբութիւն նորա յերկրի հաստատեաց զնա յափտե-
 ան: ⁷⁰ Ընտրեաց զԴաւիթ ծառայ իւր և ընկալաւ զնա ՚ի հօրէ իաշանց, 70
 ՚ի վերջին ծնելոցն ընկալաւ զնա: ⁷¹ Նովուել զՅակովբ ծառայ իւր, և 71

46 Ոմանք. Եր ժանկոյ զպրուղս: **47 Ոմանք.** Եհար կարկփի: **48 Ոմանք.** Ե
 զպագուածս: **49 Յօրինակին պակասէր.** Բարկութեան իւրոյ, զարքմութիւն
 բարկութիւն և զնեղութիւն: **51 Ոմանք.** Նար զամենայն անդրամ... ամենայն վաս-
 տակոց նոցա յարկս Քամայ: **54 Ոմանք.** Նան զնոսա... գոր սրացաւ աջ նորա:
57 Ոմանք. Դարձեալ խոտոր: **58 Ոմանք.** Դարձեալ բար: **61 Ոմանք.** Զգորութիւն
 նոցա, և զգեղ նոցա: **66 Ոմանք.** Նար յետս զթշ: **68 Ոմանք.** Զլեառն Սիովն:
70 Ոմանք. Ե ՚ի վերջին ծնելոց:

72 գԻսրայէ ժառանգութիւն իւր: ⁷²Արածէր զնոսա իմաստութեամբ սրբի իւրոյ, յանմեղութիւն ձեռաց իւրոց առաջնորդէր նոցա: *Տունք. հի:*

78

¹ *Սաղմոս յԱսափ. ՆԸ:*

Աստուած մտին հեթանոսք ՚ի ժառանգութիւն քո. պղծեցին զպաճար
2 սուրբ քո: Արարին զԵրուսաղէմ որպէս հիդս մրգապահաց. ²արկին
զդիակունս ծառայից քոց զէջ թռչնոց երկնից, և զմարմինս սրբոց քոց
3 զազանաց երկրի: ³Նեղին զարիւնս նոցա որպէս ջուր շուրջ զԵրուսաղէմաւ,
4 և ո՛չ ոք էր որ թաղէր զնոսա: ⁴Եղաք մեք նախապիւնք դրացեաց մերոց.
5 ծաղր և այպն կարականաց այնոցիկ որ շուրջ էին զմք: ⁵Մինչև յե՛րբ
Տէր բարկանաս դու ՚ի սպառ. բորբոքեսցի որպէս հուր նախանձ քո:
6 ⁶Նե՛ղ զբարկութիւն քո ՚ի վերայ ազգաց որ զբեզ ո՛չ ճանաչեցեն, ՚ի վե-
7 րայ թագաւորաց որ զանուն քո ո՛չ կարդացին. ⁷զի կերան զՅակովբ
8 և զԳեղի նորա աւերեցին: ⁸Մի՛ յիշեր զմեղս մեր զառաջինս, վաղվա՛ն
9 եկեսցէ առ մեզ ողորմութիւն քո զի աղքատացաք յոյժ: ⁹Օգնեա՛ մեզ
Աստուած փրկիչ մեր, վասն փառաց անուան քոյ: Տէր փրկեա՛ զմեզ
10 և քաւեա՛ զմեղս մեր վասն անուան քոյ: ¹⁰Մի՛ երբէք ասասցեն ՚ի
հեթանոսս, թէ ո՛ր է Աստուած նոցա: Այլ յայտնի՛ ինչ լիցի ՚ի վերայ
հեթանոսաց առաջի աչաց մերոց, առ ՚ի խնդրել զվրէժ արեանց ծա-
11 ռայից քոց որ հեղաւ: ¹¹Մրցէ առաջի քո հեծութիւն կապելոց. ըսք մե-
12 ծութեան բազկի քո շահեա՛ դու զորդիս սպանելոց: ¹²Նաբո՛ դրացեաց
մերոց եւթնպարիկ ՚ի ծոցն նոցա, նախապիւնս զոր նախապեցին զբեզ
13 Տէր: ¹³Մեք ժողովուրդք և խաշն արօփի քոյ խոստովան՛ եղիցուք առ
քեզ յափտեան, ազգէ յա՛զգ պարմեսցուք զօրհնութիւնս քո: *Տունք. ժգ:*

79

¹ *Ի կարարած. ՚ի վերայ զառանցելոցն վկայութիւնս. ասացեալ
Սաղմոս ՚ի վերայ Եթովպացոցն. ՂԹ:*

²Որ հովուեսդ Իսրայէլի նայեանց, որ առաջնորդես որպէս խաշին
3 Յովսեփո: Որ նսարիտ ՚ի քրովբէս յայտնեա՛ ³առաջի Եփրեմի Բենիա-
մինի և Մանասէի: Զարթո՛ զգօրութիւն քո, և ե՛կ կեցուցանել զմեզ:
4 ⁴Աստուած զօրութեանց դարձո՛ զմեզ, երևեցո՛ զերեսս քո ՚ի մեզ և
5 կեցցուք: ⁵Տէր Աստուած զօրութեանց մինչև յե՛րբ բարկանաս յաղօթս
6 ծառայից քոց: ⁶Զամբեցեր մեզ հաց արպասուաց, և արբուցեր մեզ
7 արպասուս չափով: ⁷Արարեր զմեզ նախապիւնս դրացեաց մերոց, այպն
8 կարականաց թշնամեաց մերոց: ⁸Աստուած զօրութեանց դարձո՛ զմեզ,
9 երևեցո՛ զերեսս քո ՚ի մեզ և կեցցուք: ⁹Այգի յեգիպոստ փոխեցեր.
10 հաներ զհեթանոսս և զնոսա փնկեցեր, ¹⁰և առաջնորդեցեր նմա: Նաստապեցեր
11 զարմապս նորա և ելից զերկիր. ¹¹ձածկեաց զլերինս հովանի նորա, և

78. 1 *Ունսնք.* Ի կարարած սաղմոս յԱսափ... որպէս զհիւզս մը՝: **4** *Ունսնք.* Եղեսք մեք նախապիւնս: **6** *Ոսկան.* Որք զբեզ ո՛չ ճանաչեցին: **8** *Ունսնք.* Ողորմութիւն քո Տէր, զի: **9** *Ունսնք.* Վասն մեծի փառաց ան՝: **10** *Այլք.* Զվրէժ արեան ծառ՝: *Ունսնք.* Ուր և հեղաւ: **12** *Ունսնք.* Ի ծոցս նոցա. նախապիւնս իւրեանց զոր նախա՛: **13** *Ունսնք.* Մեք ժողովուրդ և խաշն: **79. 1** *Ունսնք.* Զառանցելոց. սաղմոս յԱսափ. ՚ի վերայ Եթովպացոց: **2** *Ոսկան.* Որ հովուեսդ Իսրայէլի: *Ունսնք.* Որ նսարիս ՚ի քրով՝... յայտնեաց... (3) և եկ ՚ի կեցուցանել: **9** *Ոսկան.* Եւ զմա փնկեցեր:

բարունակք նորա զմայր Աստուծոյ: ¹² Զգեաց զորթ իւր մինչև 'ի ծով, 12
մինչև 'ի Գեարս են շառաւեղք նորա: ¹³ Ընդէն քակեցեր զցանգ նորա, 13
կթեն զնա անցաւորք ճանապարհի: ¹⁴ Ապականեաց զնա խոզ անպառի, 14
և երէ վայրի արածեցաւ 'ի նմա: ¹⁵ Աստուած զօրութեանց դարձ հայեանց 15
յերկնից և րեն, այց արա այգոյս այսմիկ ¹⁶ և դարման փար սմա զոր 16
փնկեաց աջ քո: 'Ի վերայ որդոյ մարդոյ զոր զօրացուցեր զնա 'ի քեզ, 17
¹⁷ այրեցեալ 'ի հուր, ւաւրեալ, և 'ի սասարէ քումմէ կորիցէ: ¹⁸ Եղիցի ձեռն 17, 18
քո 'ի վերայ առն, աջ քո 'ի վերայ որդոյ մարդոյ զոր զօրացուցեր զնա
'ի քեզ: ¹⁹ Ոչ ևս 'ի բացէ եղիցուք մեք 'ի քէն. կեցուցես դու զմեզ, և 19
զանուն քո Տէր կարդասցուք: ²⁰ Աստուած զօրութեանց դարձո՛ զմեզ, 20
երևեցո՛ զերեսս քո 'ի մեզ և կեցցուք: *Տունք. ժն՛:*

*'Ի կարարած. վասն հնձանաց. Սաղմոս յԱսափ. հինգերորդ 80
շաբաթուց. 2:*

² Յնձացէք առ Աստուած օգնական է մեր աղաղակեցէք առ Աստու- 2
ած Յակովբայ: ³ Առէք սաղմոս և փոք օրհնութիւն, սաղմոս ասացէք 3
նմա 'ի ձայն քաղցրութեան: ⁴ Փող հարէք 'ի գլուխս ամսոց, յաւուր 4
նշանաւորի փարեկանաց մերոց: ⁵ Նրաման է այս Իսրայէլի, և իրա- 5
ւունք են Աստուծոյ Յակովբայ: ⁶ Վկայութիւնն Յովսեփու զոր եղ ընդ 6
նմա. որպէս ելանէր նա յերկրէն Եգիպտացոց, լեզու զոր ոչ գիպեր
լուաւ: ⁷ 'Ի բաց արա 'ի բեռանց զթիկունս նորա, և զձեռս նորա յարդի 7
և 'ի թիոյ ծառայութենէ: ⁸ 'Ի նեղութեան կարդացեր առ իս և փրկեցի 8
զքեզ, լուայ քեզ 'ի գաղտնութենէ մրրկին, և փորձեցի զքեզ 'ի վերայ
ջուրցն Նակառակութեան: ⁹ Լուր ժողովորդ իմ և վկայեմ քեզ, և Իս- 9
րայէլ թէ լուիցես ինձ: ¹⁰ Մի՛ ևս եղիցին քեզ աստուածք առժամայնք. 10
և մի՛ երկիրպագանիցես դու աստուծոյ օտարի: ¹¹ Ես եմ Տէր Աստուած 11
քո որ հանի զքեզ յերկրէն Եգիպտացոց, բաց զբերան քո և լցից զդա:
¹² Ժողովորդ իմ ոչ լուաւ ձայնի իմում, և Իսրայէլ յիս ինչ ոչ նայեցաւ: 12
¹³ Բարձի թողի զնոսա երթալ զհետ կամաց սրտից իւրեանց, զի զնա- 13
ցին նոքա ըստ կանս անձանց իւրեանց: ¹⁴ Զի թէ ժողովրդեան իմոյ 14
լուեալ էր ինձ, կամ Իսրայէլի զճանապարհս իմ զնացեալ էր: ¹⁵ Որպէս 15
զոչինչ խոնարի արարեալ էր իմ զթշնամիս նորա, 'ի վերայ նեղաց
նորա արկեալ էր զձեռն իմ: ¹⁶ Թշնամիք Տեառն սրեցին նմա, եղիցին 16
ժամանակք նոցա յաշխարհի: ¹⁷ Կերակրեաց զնոսա 'ի պարարտութենէ 17
ցորենոյ, 'ի վիմէ մեղր յագեցոյց 'ի նոսա: *Տունք. ժն՛:*

'Սաղմոս յԱսափ. 2Ա: 81

11 Ոմանք. Եւ բարունակ նորա զմայրս Աստուծոյ: **17 Ոմանք.** 'Ի հուր, և ւաւրեալ. 'ի
սասարէ քումմէ: **19 Ոմանք.** Ոչ ևս 'ի բաց. *կամ՝* 'ի բացեալ եղիցուք: **80. 1 Ոմանք.**
'Ի վերայ հնձանաց... Է-երորդ շաբաթու: **2 Ոմանք.** Զի օգնական մեր է, աղա՛:
3 Ոմանք. Առէք սաղմոսք, և: **5 Ոմանք.** Նրաման է այս յԻսրայէլի: **7 Ոմանք.** 'Ի
բաց արարի 'ի բեռանց... և զձեռն յորթ. *կամ՝* յորդ և 'ի թի ծառայելոյ: *Ուր Ոսկան.* 'Ի
բաց արար: **8 Ոմանք.** 'Ի նեղութեան կարդասցես առ իս, և փրկեցից զքեզ. լուայց
քեզ... և փորձեցից զքեզ: **14 Ոմանք.** Եթէ ժողովրդեան իմոյ լու՛: **15 Ոմանք.**
Զթշնամիս նոցա, և 'ի վերայ նեղաց նոցա... զձեռս իմ: **16 Ոմանք.** Եւ եղիցին
ժամանակք: **17 Ոմանք.** Եւ 'ի վիմէ մեղր յագեցոյց զնոսա. *կամ՝* նոցա:

Աստուած եկաց ՚ի ժողովս աստուածոց, և ՚ի միջի նոցա դասեր գնո-
 2 սա: ² Մինչև յե՛ր դասիք անիրաւութեամբ, և ակն առնուք մեղաւորաց:
 3 ³ Դա՛ր արարէք որբոյն և այրոյ. իրաւունս արարէք փնանկին և խոնարհի:
 4 ⁴ Ապրեցուցէք զաղքարն և զփնանկ, ՚ի ձեռաց մեղաւորի փրկեցէ՛ք գնո-
 5 սա: ⁵ Ոչ իմացան և ոչ ՚ի միտ առին, ՚ի խաւարի գնացին, և շարժեցան
 6 ամենայն հիմունք երկրի: ⁶ Ես ասացի թէ աստուածք իցէք, կամ որդիք
 7 Բարձրելոյ ամենեքեան: ⁷ Դուք աւաղիկ որպէս մարդիկ մեռանիք, և
 8 որպէս զմի յիշխանաց անկանիք: ⁸ Արի՛ Աստուած և դասեր՝ զերկիր,
 զի դո՛ւ ժառանգեսցես զամենայն հեթանոսս: *Տոկոթ. ը: Գորդայս. ծգ:*

82

¹ Օրհնութիւն. Սաղմոս յԱսաի. 2Բ:

2, 3 ² Աստուած ո՞ք քեզ նմանիցէ. մի՛ լեր և մի՛ դադարեր Աստուած: ³ Զի
 ահա թշնամիք քո զոչեցին, և արելիք քո համբարձին զգլուխս իրեանց:
 4 ⁴ Ի վերայ ժողովրդեան քո խորամանկեցին զգիպութիւն, խորհեցան ՚ի
 5 վերայ սրբոց քոց և ասացին. ⁵ Եկայք սաքակեցո՞ւք զնոսա յազգաց, և
 6 մի՛ յիշեցի անուն Իսրայէլի և ևս: ⁶ Խորհեցան միաբանութեամբ ՚ի մի-
 7 սահն, վասն քո ո՛րիս արարին: ⁷ Բանակք Եղովմայեցոց և Իսմայելացիք,
 8 Մովսթ և Նազարացիք: ⁸ Գերաղ՝ Ամովն՝ Ամադեկ, և այլազգիքն ամե-
 9 նայն բնակչօքն հանդերձ ծորաւ: ⁹ Նա՛ և Ասոր եկեալ էր ընդ նոսա.
 10 ամենեքեան սոքա զօրավիճն էին որդոցն Դովբայ: ¹⁰ Արա՛ զնոսա որ-
 11 պէս Մադիամ, որպէս զՍիսարա, որպէս զՅաբին ՚ի ծործորսն Կիսովնի:
 12 ¹¹ Սաքակեցան նոքա յակա՛նս Դովբայ, և եղեն որպէս զաղբ երկրի:
 13 ¹² Արա՛ զիշխանս նոցա որպէս զՌեբէն, զԷբն, զԶերէէ, և զՍաղմանա և
 14 զամենայն իշխանս նոցա: ¹³ Ոյք ասացին. ժառանգեսցո՞ւք ՚ի մեզ գ-
 15 սրբութիւն Աստուծոյ: ¹⁴ Աստուած իմ արա՛ զնոսա որպէս զանի՛, որպէս
 16 զեղէզն առաջի հողմոյ: ¹⁵ Որպէս հուր զի այրէ՛ զանբառ, որպէս բոց զի
 17 կիզո՛ւ զլերինս: ¹⁶ Այսպէս հալածեսցես զնոսա մրրկաւ քով, և բարկու-
 18 թեամբ քով խռովեսցուցես զնոսա: ¹⁷ Լի՛ց զերեսս նոցա անարգանօք,
 19 և ինդրեսցեն զանուն քո Տէր: ¹⁸ Ամաչեսցեն և խռովեսցին յաիտեանս
 19 յաիտենից, և ամօթալից կորիցեն: ¹⁹ Ծանիցեն զի անուն քո Տէր է, և
 դու միայն բարձրեալ ես ՚ի վերայ ամենայն երկրի: *Տոկոթ. ժը:*

83

¹ Ի կատարած. վասն հնձանաց որդոցն Կորիսայ Սաղմոս. 2Գ:

2, 3 ² Որպէս սիրելի՛ են յարկք քո Տէր զօրութեանց, ³ ցանկայ և փափագէ
 անձն իմ ՚ի գաւիթս քո: Սիրք իմ և մարմին իմ՝ ցնծացեն առ Աստու-
 4 ած կենդանի: ⁴ Քանզի ճնճողիկ եգիպ իւր փուն. և փապրակ զբոյն
 ուր դիցէ զձագս իւր: Սեղան քո Տէր զօրութեանց, Թագաւոր իմ և Աս-
 5 տուած իմ: ⁵ Երանի՛ ամենեցուն որ բնակեալ են ՚ի փան Տեառն, յաի-
 6 րեանս յաիտենից օրհնեսցեն զքեզ: ⁶ Երանեալ է այր որոյ օգնութիւն

81. 1 *Ոմանք.* Ի ժողովս աստուծոց: **7** *Ոմանք.* Դուք ահաւաղիկ որպէս զմարդիկ մեռանիք: **82. 1** *Ոմանք.* Օրհնութիւն սաղմոսաց յԱսաի և ՚ի Դաւիթ: **8** *Ոմանք.* Նանդերձ ծորայ: **10** *Ոմանք.* Որպէս զԱբիհա ՚ի ծործորս Կի՛: **11** *Ոմանք.* Նոքա յականս Դերովբայ: **12** *Ոմանք.* Եւ զԶերեն և զԶերէէ զՍաղմանա: **13** *Ոմանք.* Ոյք ասեին եթէ եկայք ժառանգեսցուք: **15** *Ոմանք.* Որպէս գիւր զի այրէ զանբառս: **83. 1** *Ոմանք յակոյն.* Սաղմոս Դարթի: **2** *Ոմանք.* Իբրև զի սիրելի են յար՛: **3** *Ոմանք.* Յնծացէ առ Աստուած կեն՛: **5** *Ոմանք.* Օրհնեսցեն զքեզ Տէր:

իւր 'ի քէն է. եկն եղ 'ի մփի իւրում ⁷ի հովպէս փրփմութեան 'ի փեղոշ ⁷
 յորում ուխտեաց: ⁸Զօրհնութիւն սրասցի որ զօրէնս դնէ, գնասցէ նա 'ի ⁸
 զօրութենէ 'ի զօրութիւն, և երևեսցի Աստուած հրեշտակաց 'ի Սիոն: ⁹
⁹Տէր Աստուած զօրութեանց լոր աղօթից իմոց, ոնկն դիր Աստուած ⁹
 Յակովբայ: ¹⁰Ընդունելի՛ ես դու մեր, քնն Աստուած և նայեա՛ յերեսս ¹⁰
 օծելոյ քոյ: ¹¹Վասն զի լա՛ն է ինձ մի օր 'ի գաւիթս քո, քան զհազարս: ¹¹
 Ընփրեցի ընդ աղբ գալ 'ի փան Աստուծոյ, առաւել քան զքնականալ 'ի
 յարկս մեղաւորաց: ¹²Զողորմութիւն և զճշմարտութիւն սիրէ Տէր Աս- ¹²
 տուած, զշնորհս և զփառս փացէ: ¹³Տէր ոչ պակաս առնէ զողորմութիւն ¹³
 իւր յայնցանէ, որ գնան յանքծութեան: Տէր Աստուած զօրութեանց
 երանեալ է այր որ յուսայ 'ի քեզ: *Տունք. ժող.*

¹ *Ի կարարած. որդուցն Կորնայ Սաղմոս. ՁԵ:* **84**

²Նաճեցար Տէր ընդ երկիր քո, և դարձուցեր զգերութիւնն Յակովբայ: ²
³Թողեր զանիրաւութիւն ժողովրդեան քոյ, ծածկեցեր զամենայն մեղս ³
 նոցա: ⁴Լռեցուցեր զամենայն սրփմութիւնս քո, դարձար 'ի բարկութենէ ⁴
 սրփմութեան քո: ⁵Դարձ առ մեզ Աստուած փրկիչ մեր, և դարձո՛ ⁵
 զսրփմութիւնս քո 'ի մէնջ: ⁶Սի՛ յաւիտեան բարկանար մեզ Տէր, և ⁶
 մի՛ ձգեր զբարկութիւն քո ազգէ մինչև յազգ: ⁷Աստուած՝ դու դարձեալ ⁷
 կեցուցես զմեզ, ժողովուրդ քո ուրախ եղիցի 'ի քեզ: ⁸Յոյց մեզ Տէր ⁸
 զողորմութիւնս քո, և զփրկութիւնս քո փո՛ր մեզ: ⁹Լուաք զի՛նչ խօսի ⁹
 Տէր Աստուած մեր, խօսեսցի զխաղաղութիւն ժողովրդեան իւրոյ առ ⁹
 սուրբս իւր՝ և առ այնոսիկ որ դարձեալ են առ նա սրփիւք: ¹⁰Սակայն ¹⁰
 մերձ է առ երկիւղածս իւր փրկութիւն նորա, բնակել փառաց նորա
 յերկրի մերում: ¹¹Ողորմութիւն և ճշմարտութիւն պարահեսցին. ար- ¹¹
 դարութիւն և խաղաղութիւն համբուրեսցին: ¹²Ճշմարտութիւն յերկրէ՛ ¹²
 բուսաւ, արդարութիւն յերկնից երևեսցաւ: ¹³Տէր փացէ զբաղցրութիւն և ¹³
 երկիր մեր փացէ զպտուղ իւր. ¹⁴արդարութիւն առաջի՛ նորա գնասցէ ¹⁴
 դիցէ 'ի ճանապարհի զգնացս իւր: *Տունք. ժող. Գորնայս. խող.*

¹ *Սաղմոս 'ի Դաւիթ. աղօթք. ՁԵ:* **85**

Խոնարհեցո՛ Տէր զունկն քո և լոր ինձ. զի աղբաւ և փնանկ եմ ես: ¹
²Պահեա՛ զանձն իմ զի սուրբ եմ ես. փրկեա՛ զճառայս քո Աստուած ²
 իմ որ 'ի քեզ յուսացայ: ³Ողորմեա՛ ինձ Տէր զի առ քեզ աղաղակե- ³
 ցի զօրհանապազ, ⁴ուրախ արա զանձն ճառայի քոյ, զի առ քեզ Տէր ⁴
 համբարձի զանձն իմ: ⁵Չի դու Տէր քաղցր և ուղիղ ես. բազումողորմ ⁵
 առ ամենեսեան որ կարդան առ քեզ: ⁶Ոնկն դիր Տէր աղօթից իմոց, ⁶

7 Ոմանք. 'Ի հովիւրս փրփմութեան: **8 Ոմանք.** Զօրհնութիւնս փացէ որ օրէնս դիցէ, գնասցէ նա զօրութենէ 'ի զօ՛. և երևեսցի Աստուած աստուծոց 'ի Սիոն: **11 Ոմանք.** Ընփրեցի ես ընդ աղբ: *Ուր Ոսկան.* Ընդ աղբ կալ 'ի փ՛: **12 Ոմանք.** Սիրէ Տէր Աստուած մեր: **13 Ոմանք.** Ոյք գնան յանքծութիւն: **84. 1 Ոմանք յակելուն. Սաղմոս 'ի Դաւիթ: **9 Ոմանք.** Լուայց զինչ խօսի Տէր... ժողովրդեան իւրում... առ նա սրփիւ: **11 Ոմանք.** Պարահեսցի... և խաղաղութիւն համբուրեսցին: **13 Ոմանք.** Տէր փայ զբաղցրութիւն իր, և երկիր: **85. 1 Ոմանք.** Աղօթք Դաւթի որդոյ Յեսեսայ: *Ուր Ոսկան.* Աղօթք Դաւթի 'ի կարարած որդուցն Կորնայ: **2 Ոմանք.** Պահեա՛ զանձն իմ սուրբ Տէր, փրկեա՛: **4 Ոմանք.** Նամբարձի զաչս իմ:**

7 և նայեա՛ր ՚ի ձայն խնդրուածոց իմոց: ⁷ Յաւոր նեղութեան իմոյ կար–
 8 դացի առ քեզ, և լուար ինձ: ⁸ Ոչ որ է նման քեզ յաստուածս Տէր, և
 9 ոչ որ է որպէս զգործս քո: ⁹ Չամենայն ազգս զոր արարեր՝ եկեացեն
 և երկիր պագցեն առաջի քո, փառաւոր արասցեն զանուն քո յաւիտե–
 10 ան: ¹⁰ Մե՛ծ ես դու Տէր և առնես սքանչելիս, և դու միայն ես Աստու–
 11 ած: ¹¹ Առաջնորդեա՛ր ինձ ՚ի ճանապարհի քում, և գնացից ՚ի ճշմար–
 փութեան քում, և ուրախ եղիցի սիրտ իմ՝ երկնչել յանուանէ քումմէ:
 12 ¹² Խոստովան եղէց առ քեզ Տէր Աստուած իմ բոլորով սրբիս իմով.
 13 փառաւոր արարից զանուն քո յաւիտեան: ¹³ Մե՛ծ եղև ՚ի վերայ իմ
 ողորմութիւն քո, փրկեցեր զանձն իմ ՚ի դժոխոց ներքնոց Աստուած:
 14 ¹⁴ Անօրէնք յարեան ՚ի վերայ իմ, և ժողովք հզօրաց խնդրեցին զանձն
 15 իմ, և ոչ համարեցան զքեզ Աստուած առաջի իւրեանց: ¹⁵ Այլ դու Տէր
 Աստուած իմ գթած ես և ողորմած, երկայնամիտ բազումողորմ և ճշմա–
 16 րիտ, ¹⁶ նայեա՛ր առ իս և ողորմեա՛ր ինձ: Տո՛ր զօրութիւն ծառայի քոյ,
 17 կեցո՛ր զորդի աղախնոյ քոյ, ¹⁷ և արա՛ առ իս նշան բարութեան: Տեսցեն
 արելիք իմ և ամաչեսցեն, զի դու Տէր օգնեցեր ինձ և մխիթարեցեր
 զիս: *Տունք. ժգ՛:*

86 ¹ *Մաղմոս օրհնութեան. որդոցն Կորիսայ. 2Զ:*

2 Հիմունք նորա ՚ի լեռն ՚ի սուրբ նորա. ² սիրէ Տէր զդրոնս Սիովնի
 3 քան զամենայն յարկսն Յակոբայ: ³ Փառաւորեալն խօսեցաւ վասն քո,
 4 ահաւաղիկ քաղաքդ Աստուծոյ: ⁴ Յիշեցի զԲահաբ և զԲաբելովն ոյք
 ճանաչեն զիս. ահա Այլազգիք և Ծուր և ժողովորոք Ննդկաց՝ սո–
 5 քա եղեն անդ: ⁵ Սիովնի ասի մայր, և մարդ ծնաւ ՚ի նմա, և ինքն
 6 հիմունս արկ նմա Բարձրեալն: ⁶ Տէր պարմեսցէ գրովք ժողովրդեան,
 7 իշխանացս այսոցիկ որ եղեն անդ: ⁷ Որպէս զի ուրախ լիցին ՚ի քեզ
 ամենեքեան. որոց բնակութիւն իւրեանց ՚ի քէն է: *Տունք. զ՛:*

87 ¹ *Ի կարարած. վասն Մաղաղեթայ իմաստութիւն. զի եր
 պարասիսանի Եման իմաստութեամբ Էսրայէլի. 2Է:*

2 Տէր Աստուած փրկութեան իմոյ, ՚ի քուէ կարողացի և զիշերի ա–
 3 ռաջի քո: ³ Մտցեն աղօթք իմ առաջի քո Տէր, խոնարհեսցի ունկն քո
 4 ՚ի խնդրուածս իմ: ⁴ Զի լցան չարչարանօք անձն իմ, և կեանք իմ ՚ի
 5 դժոխս մերձեցաւ, ⁵ և համարեցայ ես ընդ այնոսիկ որ իջանեն ՚ի գուբ:
 6 Եղէ ես որպէս մարդ առանց օգնականի, ⁶ և ՚ի մեռեալս ազաւր: Որպէս

⁹ *Ոմանք.* Չամենայն ազգ զոր արա՛... առաջի քո Տէր, և փառա՛: **11** *Ոմանք.* Եւ
 գնացից ՚ի ճշմարտութիւն. և ուրախ ե՛... յերկնչել: **13** *Ոմանք.* Ներքնոց: Աստուած
 (14) անօրէնքն յարեան... զքեզ Աստուածդ առաջի: **16** *Ոմանք.* Զօրութիւն ծառա–
 յի քում: **86. 1** *Ոմանք.* Ի կարարած սաղմոս որդոցն Կորիսայ: *Այլք.* Ի լեռն
 սուրբ նորա: **2** *Ոմանք յակելուն.* Զդրոնս Սիովնի *ստաւել* քան զամենայն: **3** *Ո–
 մանք.* Աւաղիկ քաղաքդ: **4** *Ոմանք.* ԶԲահաբ և զԲաբելուն... ահա Այլազգիք, Ծուր,
 ժողովորոք Ննդ՛: **5** *Ոմանք.* Մայր զՍիովն ասէ մարդ... և ինքն իսկ հիմունս արկ
 ՚ի նմա Բարձր՛: **6** *Ոմանք.* Գրովք ժողովրդեան իւրոյ: **7** *Յօրինակին պակասէր.*
 Ուրախ լիցին ՚ի քեզ ամենեքեան: **87. 1** *Ոմանք.* Մաղմոս օրհնութեան որդոցն
 Կորիսայ, վասն Մաղաղեթայ իմաստութեան. զի եր պարասիսանի Եմ՛: *Եւ ոմանք.*
 օրհնութիւն սաղմոսաց... եր պարասիսանի Եման Եգրայելացի: **4** *Ոմանք.* Զի լցաւ
 չար՛... ՚ի դժոխս մերձեցան:

զվիրաւորս, որ ննջեն 'ի գերեզմանի: Զորս դուն ո՛չ յիշեցեր, և նոքա 'ի ձեռանէ քումմէ մերժեցան: ⁷Եղին զիս 'ի գբի ներքնում, 'ի խաւարի և ⁷ 'ի սպուերս մահու: ⁸Յիս հասարպեցաւ սրտմտութիւն քո, զամենայն ⁸ զքօսանս քո ածեր 'ի վերայ իմ: ⁹Նեղի՛ արարեր յինէն զճանօթս իմ, և ⁹ եղին զիս նշաւակ իրեանց: Մապնեցայ և ո՛չ ելանէի, ¹⁰աչք իմ ակարացաւ յաղքաբարութենէ: Աղաղակեցի առ Տէր զօրհանապագ, և համբարձի առ քեզ զձեռս իմ: ¹¹Միթէ մեռելոց առնիցեն սքանչելիս, կամ բժիշկք ¹¹ յարուցանիցեն՝ խոստովան առնիցին առ քեզ: ¹²Միթէ պապմեսցէ՞ որ ¹² երբէք 'ի գերեզմանի զողորմութիւնս քո, կամ զճշմարտութիւնս քո 'ի կորսպեան: ¹³Միթէ ճանաչիցեն 'ի խաւարի սքանչելիք քո, կամ արդարութիւն քո յերկիր մոռացեալ: ¹⁴Ես առ քեզ Տէր աղաղակեցի, առաւօրու ¹⁴ աղօթք իմ ժամանեցեն առ քեզ: ¹⁵Ընդէի՛ Տէր մերժես զանձն իմ, ¹⁵ կամ դարձուցանես զերեսս քո յինէն: ¹⁶Տնանկ և վասպակաւոր եմ ¹⁶ ես 'ի մանկութենէ իմմէ. 'ի բարձրութենէ խոնարհեցայ և ապշեցայ: ¹⁷Յիս հասարպեցաւ բարկութիւն քո, արհաւիրք քո խռովեցուցին զիս: ¹⁷ ¹⁸Շրջեցան զինն որպէս ջուր, զօր ամենայն պաշարեցին զիս 'ի միասին: ¹⁹Նեղի արարեր յինէն զբարեկամս իմ և զճանօթս իմ, վասն ¹⁹ թշուառութեան իմոյ: *Տունք. ի՛: Գորդայս. իսք՛:*

¹Իմաստութիւն Եմանայ Յեզրայելացոյ. 2Ը: **88**

²Զողորմութիւնս քո Տէր յախտեան օրհնեցից, ազգէ յազգ պապմեցից զճշմարտութիւնս քո բերանով իմով: ³Ասացեր թէ աշխարհս ³ ողորմութեամբ շինեսցի, յերկինս պապրասպ եղիցի ճշմարտութիւն քո: ⁴Եղի ուխտ ընտրելոյ իմոյ, երդուայ Դաւթի ծառայի իմոյ: ⁵Յախտեան ^{4, 5} հասարպեցից զգաւակ քո, շինեցից ազգէ յազգ զաթոռ քո: ⁶Խոստովան ⁶ եղիցին երկինք սքանչելեաց քոց Տէր, և ճշմարտութիւն քո յեկեղեցիս սրբոց: ⁷Ո՛վ է յամպս որ հաւասարէ քեզ. կամ ո՛վ նմանիցէ Տեառն ⁷ յորդիս Աստուծոյ: ⁸Աստուած փառաւորեալ է 'ի խորհուրդս սրբոց իւրոց, ⁸ մեծ և ահաւոր 'ի վերայ այնոցիկ որ շուրջ են զնովս: ⁹Տէր Աստուած ⁹ զօրութեանց ո՛ր նմանէ քեզ. հզօր ես դու Տէր՝ և ճշմարտութիւն քո շուրջ են զքև: ¹⁰Դու փրիես զօրութեանց ծովու, և զխռովութիւն պեաց ¹⁰ նորա դո՛ր ցածուցանես: ¹¹Դու խոնարհեցուցանես որպէս վիրաւորս ¹¹ զամբարաւանս, 'ի զօրութիւն բազկի քո ցրուեցեր զթշնամիս քո: ¹²Քո ¹² են երկինք և քո՛ է երկիր, զաշխարհս լրիս իւրով դու հասարպեցեր, ¹³ զհիւսս և զհարաւ դու արարեր, Թաբոր և Ներսնոն յանուն քո ցնծացեն: ¹³ ¹⁴Քո՛ է բազուկ և քո՛ է զօրութիւն, զօրացի՛ աջ քո և բարձր եղիցի ձեռն ¹⁴ քո: ¹⁵Յարդարութիւն և յիրաւունս հասարպեալ է աթոռ քո, ողորմութիւն ¹⁵ և ճշմարտութիւն զնասցէ առաջի երեսաց քոց: ¹⁶Երանի՛ ժողո՛ւ ¹⁶

6 *Ոմանք.* Որպէս վիրաւորս... 'ի գերեզմանս. զի գոր դու ո՛չ յիշեցեր, նոքա 'ի ձե՛: **10** *Ոմանք.* Տկարացան յաղքա՛: **11** *Յօրինակին.* Կամ բժիշկ յարուցանիցեն: *Ոմանք.* Բժիշկ յարուցանէ և խոստովան առնիցէ առ քեզ: **13** *Այլք.* Միթէ ճանաչիցին 'ի: **14** *Ոմանք.* Առաւօրոց աղօթք իմ: **16** *Ոմանք.* Ես ախշեցայ: **88. 4** *Ոմանք.* Ուխտ ընտրելոց իմոց: **5** *Ոմանք.* Յախտեան հասարպեցեր զաւակ քո. և շինէ՛: **7** *Ոմանք.* Եւ կամ ո՛ր նմանիցէ Տեառն յորդիսն Աստուծոյ: **8** *Ոմանք.* Մեծ և ահարկու 'ի վերայ այնոցիկ ոյք: **9** *Ոմանք.* Շուրջ է զքև: **15** *Ոմանք.* Գնացեն առաջի երե՛:

վրդեան որ զիպեն զօրհնութիւնս քո Տէր. ՚ի լոյս երեսաց քոց գնասցեն,
 17 ¹⁷ և յանուն քո ցնծասցեն զօրհանապագ, և յարդարութեան քում բարձր
 18 եղիցին: ¹⁸ Պարծանք զօրութեանց մերոց դու ես, և ՚ի կամս քո բարձր
 19 եղիցի եղջեր մեր: ¹⁹ Ի Տեառնէ է օգնութիւն սրբոյն Իսրայելի՝ թագաւո-
 20 րին մերոյ: ²⁰ Յայնժամ խօսեցար փեպեամբ ընդ որդիս քո, և ասացեր
 եղից զօգնութիւն ՚ի վերայ հզօրին, և բարձր արարից զընտրեալն ՚ի
 21 ժողովրդէնէ իմնէ: ²¹ Գրի գԴաւիթ ծառայ իմ, իւրով սրբով ինով օծի
 22, 23 գնա: ²² Ձեռն իմ ընկալցի գնա, և բազուկ իմ զօրացուցէ գնա: ²³ Մի՛
 մեղիցէ նմա թշնամի, և որդի անօրէնութեան մի՛ չարչարեսցէ գնա:
 24 ²⁴ Նարից առաջի նորա զթշնամիս նորա, և զպրեկիս նորա ՚ի պար-
 25 րութիւն մաքնեցից: ²⁵ Ճշմարտութիւն իմ և ողորմութիւն իմ ընդ նմա,
 26 և յանուն իմ բարձր եղիցի եղջեր նորա: ²⁶ Եղից ՚ի ծովու զձեռն նորա,
 27 և ՚ի վերայ գետոց զաջ նորա: ²⁷ Նա կարդացսցէ առ իս՝ Նայր իմ ես դու,
 28 Ասարուած ընդունելի փրկութեան իմոյ: ²⁸ Ես անդրանիկ արարից գնա, և
 29 բարձր քան զամենայն թագաւորս երկրի: ²⁹ Յախարեան պահեցից նմա
 30 զողորմութիւն իմ, և ուխտ իմ հաւաքարի՛ն ընդ նմա: ³⁰ Նասարաբեցից
 յախարեանս յախարեանից զգաւակ նորա, և զաթոռ նորա որպէս զաւուրս
 31 երկնից: ³¹ Թէ թողցեն որդիք նորա զօրէնս իմ, և յիրաւունս իմ ո՛չ
 32 կամեսցին գնալ: ³² Թէ զարդարութիւնս իմ անարգեսցեն, և զպարուիրանս
 33 իմ ո՛չ պահեսցեն: ³³ Նարից գաւազանաւ զանօրէնութիւնս նոցա, փանջանօք
 34 զանիրաւութիւնս նոցա: ³⁴ Բայց զողորմութիւն իմ ո՛չ արգելից ՚ի նոցանէ,
 35 և ո՛չ նենգեցից ճշմարտութեան իմում, ³⁵ և ո՛չ անարգեցից զուխտ իմ,
 36 և ինչ որ ելանէ ընդ շրթունս իմ զայն ո՛չ արհամարհեցից: ³⁶ Միանգամ
 37 երդուայ ՚ի սրբութիւն իմ, թէ Դաւթի ես ո՛չ սպեցից: ³⁷ Զուակ նորա
 38 յախարեան կացցէ, և աթոռ նորա որպէս արեգակն առաջի իմ. ³⁸ որ-
 պէս լուսին զի հասարաբեալ է յախարեան վկայ հաւաքարի՛ն յերկինս:
 39 ³⁹ Իսկ արդ դու մերժեցեր և անարգեցեր, և ընդ վայր հարեր զօծեալ
 40 քո: ⁴⁰ Դարձուցեր զուխտ ՚ի ծառայէ քումնէ, պղծեցեր յերկրի զսրբու-
 41 թիւն նորա: ⁴¹ Զակեցեր զամենայն պարիսպս նորա, և եղիր զամուրս
 42 նորա ՚ի դողումն: ⁴² Յափշտակեցին գնա անցաւորք ճանապարհի, եղև
 43 նա նախապր դրացեաց իւրոց: ⁴³ Բարձր արարեր զաջ նեղաց նորա.
 44 ուրախ արարեր զամենայն թշնամիս նորա: ⁴⁴ Դարձուցեր զօգնութիւն
 45 ՚ի սրոյ նորա, և ո՛չ ընկալար գնա ՚ի պարերագմի: ⁴⁵ Անարգեցեր զ-
 46 սրբութիւն նորա, զաթոռ նորա յերկիր կործանեցեր: ⁴⁶ Նուազ արարեր
 47 զաւուրս ժամանակաց նորա, և հեղեր զնովաւ զամօթ: ⁴⁷ Մինչև յեղի
 դարձուցանես զերեսս քո ՚ի սպառ, բորբոքեսցի որպէս հուր բարկու-
 48 թիւն քո: ⁴⁸ Իսկ արդ յիշեա՛ քնն ով է իմ հանգիստ. միթէ ՚ի զուր ինչ
 49 սպեղծեր զամենայն որդիս մարդկան: ⁴⁹ Ով է մարդ որ կեցցէ և ո՛չ
 50 քեսցէ զմահ, կամ փրկեսցէ զանձն իւր ՚ի ձեռաց դժոխոց: ⁵⁰ Ուր են

18 *Ոմանք.* Զօրութեանց նոցա դու ես Տէր, և ՚ի: 20 *Ոմանք.* Զօգնութիւն իմ ՚ի վերայ հզօ՛: 21 *Ոմանք.* Ես իւրով սրբով: 26 *Ոմանք.* Զձեռս նորա. և ՚ի վերայ: 33 *Ոմանք.* Ես փանջանօք: 34 *Ոմանք.* Ճշմարտութեան իմոյ: 35 *Ոմանք.* Ես ինչ որ ելանէր: 36 *Ոմանք.* Ի սրբութիւնս իմ: 38 *Ոմանք.* Ես որպէս լուսին: 42 *Ոմանք.* Անցաւորք ճանապարհաց: 47 *Ոմանք.* Որպէս զհուր բորբո՛: 48 *Ոմանք.* Յիշեա՛ և քնն ով է... միթէ զուր ինչ:

ողորմութիւնք քո Տէր առաջինք, զոր երդուար Դաւթի ճշմարտութեամբ քով: ⁵¹ Յիշեա՛ գնախապիինս ծառայի քոյ, զոր ընկալայ ՚ի ծոց իմ յազգաց բազմաց: ⁵² Զոր նախաբեցին թշնամիք քո Տէր, նախաբեցին փոխանակ օծելոյ քոյ: ⁵³ Օրհնեալ Տէր Աստուած յաիպեանս յաիպեանից. եղիցի եղիցի: *Տունք. իսր: Կանոնս Գորդայս. Է: Սաղմոս. ժգ: Տունս. յիսր:*

¹ Աղօթք ՚ի Մովսէս յայրն Աստուծոյ. 2Թ: **89**

Տէր ապաւե՛ն եղեր մեր ազգէ մինչև յազգ. ² մինչև՛ լերինք հաստ փապեալ էին, մինչև՛ սրբեղծեալ գերկիր և զամենայն սրբեզերս: Յաիպեանից մինչև յաիպեանս դո՛ւ ես. ³ և մի՛ դարձուցաներ զմարդ ՚ի փառապանս. և ասացեր դարձարո՛ւք առ իս որդիք մարդկան: ⁴ Նազար ամ յաջս Տեառն որպէս օր երեկի զի անց. որպէս պահ մի գիշերոյ. ⁵ և ամք նոցա անարգութեամբ եղիցին: Ընդ առաւօտս որպէս դալարի բուսցին, ⁶ ընդ առաւօտս որպէս դալարի զուարճացին և ծաղկեացին, ընդ երեկոյս թարշամեացին չորացին և անկցին: ⁷ Նուազեցա՛ք մեք ՚ի բարկութենէ՛ քումմէ, և ՚ի սրտմտութենէ՛ քումմէ խռովեցաք: ⁸ Եղիր զմեղս մեր առաջի քո, և զկեանս մեր ՚ի լոյս երեսաց քոց: ⁹ Ամենայն աւուրք մեր նուաղեցան, և ՚ի բարկութենէ՛ քումմէ խռովեցաք: Ժամանակ ամաց մերոց անդադար՛ որպէս սարդի, ¹⁰ և թիւ աւուրց ամաց մերոց ՚ի նոսա եւթանասուն ամ: Ապա թէ առաւել ևս՝ ութսուն ամ. որ ինչ աւելի քան զայն ցաւօ՛ք և հեծութեամբ: Եկն ՚ի վերայ մեր հեզութիւն, և խրաբեցաք. ¹¹ իսկ արդ ո՞ր գիպացէ զգօրութիւն բարկութեան քո, կամ յահէ՛ քումմէ՛ զսրտմտութիւն քո համարիցի: ¹² Այսպէս ցոյց ինձ զաջ քո. և որ խոնարհ են սրտիւք, զիմաստութիւնս քո: ¹³ Դարձ Տէր մինչև յեղիք, միխթարեա՛ ՚ի ծառայս քո: ¹⁴ Լցաք առաւօտու ողորմութեամբ քո. ցնծացաք և ուրախ եղաք զամենայն աւուրս կենաց մերոց: ¹⁵ Ուրախ եղաք փոխանակ աւուրցն որ խոնարհ արարեր զմեզ, և ամացն յորս փեսաք զչարհարանս: ¹⁶ Նայեա՛ Տէր ՚ի ծառայս քո և ՚ի գործս ձեռաց քոց, և առաջնորդեա՛ որդոց նոցա. ¹⁷ եղիցի լոյս Տեառն Աստուծոյ ՚ի վերայ մեր: Զգործս ձեռաց մերոց ուղիղ արա ՚ի մեզ Տէր. զգործս ձեռաց մերոց աջողեա՛ մեզ: *Տունք. ժգ:*

¹ Օրհնութիւն գովութիւն ՚ի Դաւիթ. Դ: **90**

Որ բնակեալն է յօգնութիւն Բարձրելոյ, ընդ հովանեաւ Աստուծոյ յերկինս հանգիցէ: ² Ասացէ Տեառն ընդունելի իմ ես, ապաւե՛ն իմ Աստուծ, և ես յուսամ ՚ի նա: ³ Նա փրկեացէ զիս յորոգայթէ որսողին, և ՚ի բանից խռովութենէ: ⁴ Ի թիկնամէջս իւր ընկալցի զքեզ, ՚ի հո-

50 Ոմանք. Ողորմութիւնք քո առաջինքն Տէր: **51 Ոմանք.** Ընկալայ ՚ի ծոցս իմ: **89. 1 Ոմանք.** Եղեր մեր ազգէ յազգ: **2 Ոմանք.** Նաստաբեցալ էին սրբեղծեր գերկիր և զամենայն: *Ուր Ոսկան.* Եւ մինչև սրբեղծեր գերկիր: **4 Ոմանք.** Որպէս զպահ մի գիշերոյ: **9 Ոմանք.** Եւ մեք ՚ի բարկութենէ՛ քումմէ: **10 Ոմանք.** Եւ որ ինչ աւելի քան: **11 Ոմանք.** Զսրտմտութիւնս քո համարեցի: **14 Ոմանք.** Լցաք առաւօտուց ողորմութեամբ քով: **15 Ոսկան.** Յորս խոնարհ արարեր զմեզ և ա՛: **17 Ոմանք.** Եւ եղիցի... աջողեա՛ մեզ: **90. 1 Ոմանք.** Օրհնութիւն գովութեան ՚ի Դաւիթ: Անվերնագիր ՚ի Նեբր՛: Ո՛ր բնակեալ յօգնութիւն Բարձ՛: **2 Ոմանք.** Ասա՛ Տեառն ընդունեղ իմ ես: **3 Ոմանք.** Եւ ՚ի բանից ՚ի խռովութենէ:

5 վանի թևոց նորա յուսացիս: ⁵ Որպէս զէն՝ շորջ եղիցին զքև ճշմար-
 6 քութիւն նորա: ⁶ Ոչ երկիցես դու յերկիւղէ գիշերի, և ոչ ՚ի ներքէ որ
 7 թռչի ՚ի քու: Յիրէ որ շրջի ՚ի խաւարի, ՚ի գայթազողութենէ դիւի ՚ի
 8 հասարակ ատուր: ⁷ Անկցին ՚ի կողմանէ քումմէ հազարք և բերք ընդ
 9 աջմէ քումմէ, որ առ քեզ ինչ ոչ մերձեսցին: ⁸ Բայց միայն աջօք քով
 9 հայեսցիս դու, զհապուցումն մեղաւորաց քեսցես. ⁹ զի դու Տէր յոյս իմ
 10 ես: ԶԲարձրեալն արարեր քեզ ապաւէն. ¹⁰ ոչ հասցեն առ քեզ չարք,
 11 քանջանք մի՛ մերձեսցին ՚ի յարկս քո: ¹¹ Նրեշքակաց իւր պապուիրեալ
 12 է վասն քո, պահել զքեզ յամենայն ճանապարհս քո: ¹² Ի բազուկս իւ-
 13 րեանց ընկալցին զքեզ, զի մի՛ երբէք հարցես զքարի զոյրն քո: ¹³ Ի
 14 վերայ իժից և քարքից գնասցես դու. առ ուրն կոխեսցես զառնծն և
 14 զվիշապ: ¹⁴ Քանզի յին յուսացաւ և փրկեցից զնա, հովանի՛ եղէց նմա,
 15 զի ծանեաւ զանուն իմ: ¹⁵ Կարդացէ առ իս՝ և ես յուայց նմա, և առ
 16 նմա եղէց ՚ի նեղութեան: Փրկեցից փառաւոր արարից զնա, ¹⁶ երկայն
 ատուրքք լցուցից զնա և ցուցից նմա զփրկութիւն իմ: *Տունք. ժճ:*

91 ¹ *Սաղմոս օրհնութեան ատուր շաքարոց ՚ի Դաւիթ. ՂԱ:*

2 ² Բարի է խոստովան լինել Տեառն, սաղմոս ասել անուան քում Բարձ-
 3 րեալ: ³ Պապմել առաւօրու զողորմութիւնս քո, և զճշմարտութիւնս ՚ի
 4 գիշերի: ⁴ Տասնադեան սաղմոսարանաւ, ՚ի ձայն օրհնութեան զովել:
 5 ⁵ Ուրախ արարեր զիս Տէր յարարածս քո, և ՚ի գործս ձեռաց քոց ցնծացայց:
 6, 7 ⁶ Որպէս զի մեծ են գործք քո Տէր, և յոյժ խոր են խորհուրդք քո: ⁷ Այր
 8 անզգամ զայս ոչ ծանիցէ, և անմիտն զայս ոչ առնու ՚ի միտ: ⁸ Ի
 9 բուսանել մեղաւորաց որպէս խոտ, ՚ի ծաղկել այնոցիկ որ գործեն զանօրէնութիւն:
 9 Սաքակեսցին յաւիտեանս յաւիտենից, ⁹ և դու բարձրեալ ես յաւիտե-
 10 անս Տէր: ¹⁰ Զի ահա թշնամիք քո Տէր, զի ահա թշնամիք քո կորիցեն.
 11 ցրուեսցին ամենեքեան ոյք գործեն զանօրէնութիւն: ¹¹ Բարձր եղիցի
 որպէս միեղջերոյ եղջեր իմ, և ծերութիւն իմ ՚ի ձեթ պարարտութե-
 12 ան: ¹² Երես ակն իմ ՚ի թշնամիս իմ որ յարուցեալ են ՚ի վերայ իմ
 13 չարութեանք, ՚ի նոսա լուիցէ ունկն իմ: ¹³ Արդարքն որպէս զարմաւենիս
 14 ծաղկեսցին. որպէս մայրքն Լիբանանու բազումք եղիցին: ¹⁴ Տնկեալք
 15 եղիցին ՚ի քան Տեառն, ՚ի գաւիթս Աստուծոյ մերոյ ծաղկեսցին: ¹⁵ Եւ՝
 և բազումք եղիցին ՚ի ծերութիւն պարարտութեան, զիրգք և փափոնկք
 16 եղիցին ¹⁶ ՚ի պապմել, ուղիղ է Տէր Աստուած մեր և ոչ գոյ ՚ի նմա անի-
 րաւութիւն: *Տունք. ժճ: Գորդայս. իսճ:*

4 *Ոմանք.* Թևոց նորա յուսացես: **5** *Բազումք.* Որպէս զզէն շորջ եղիցի զքև:

6 *Ոմանք.* Յերկիւղէ գիշերոյ: **7** *Ոմանք.* Քումմէ. և առ քեզ ինչ: **8** *Ոմանք.*

Նայեսցիս դու, և զհապուցումն մե՛:

9 *Ոմանք.* Արարեր ապաւէն քեզ: **10** *Ոմանք.*

Եւ քանջանք ոչ մերձես՛:

11 *Բազումք.* Նրեշքակաց իւրոց պա՛:

12 *Ոմանք.* Ի բազուկս իւրեանց բարձրեն զքեզ... հարցի զքարի ուրն քո:

13 *Օրհնակ մի.* Ի վերայ իժի թագաւորականի գնացես դու, և:

15 *Ոմանք.* Կարդաց առ իս, և ես... փրկեցից և փառա՛:

16 *Ոմանք.* Լցուցից զնա. և ցուցից նմա: **91. 1** *Ոսկան յակելու.* Շաքարոց.

Անվերնագիր ՚ի Ներքայեցոց: **3** *Ոմանք.* Եւ զճշմարտութիւնս քո ՚ի: **8** *Ոմանք.*

Որպէս զխոտ... ոյք գործեն: **11** *Ոմանք.* Որպէս զմիեղջերոյ: **12** *Ոմանք.* Եւ ՚ի նոսա

լուիցէ: **13** *Ոմանք.* Արդարք որպէս զար՛... որպէս զմայրս Լիբա՛: **14** *Ոմանք.* Եւ ՚ի

գաւիթս Աստուծոյ:

*Յօրն առաջին շաբաթու յոր հասարարեցաւ երկիր. օրհնութիւն
գովութեան ՚ի Դաւիթ. ՂԲ:*

¹Տէր թագաւորեաց վայելչութիւն զգեցաւ, զգեցաւ Տէր զօրութիւն՝ **92**
ընդ մէջ իւր ամա: Նասարարեաց զաշխարհ զի մի՛ սասանեսցի. ²պար– 2
րասար է աթոռ քո իսկզբանէ յաիպեանս դու ես: ³Ամբարձան գեպք ՚ի 3
Տէր, և համբարձին գեպք զձայնս իւրեանց. յարիցեն գեպք ՚ի զնացս
իւրեանց: ⁴Ի ձայնէ ջուրց բազմաց, սքանչելի եղեն զբօսանք ծովու: 4
Սքանչելի ես դու Տէր ՚ի բարձունս, ⁵վկայութեանց քոց մեք յոյժ հաւաքացսք:
Տան քում վայելէ սրբութիւն Տէր, ընդ երկայն ատուրս: *Տունք. զ:*

Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. չորեքշաբաթու. ՂԳ:

¹Աստուած վրէժխնդիր, Տէր Աստուած վրէժխնդիր յայտնեցար: ²Բարձր, 2
լեր որ դարիս գերկիր, հարո՛ զհապուցումն ամբարպտաւանից: ³Մինչև 3
յեհր մեղաւորք Տէր, մինչև յեհր մեղաւորք պարծեսցին: ⁴Բարբառեալ 4
խօսեսցին զանիրաւութիւն, խօսեսցին ամենեքեան որ գործեն զանօրէնութիւն:
⁵Զժողովուրդ քո Տէր խոնարի արարին, և զժառանգութիւն քո չարչա– 5
րեսցին: ⁶Զայրին և զպանդուխտս սպանին զորքսն կոպորեցին, ⁷և ա– 6, 7
սացին ոչ րեսանէ զայս Տէր, և ոչ ՚ի միպ առնու Աստուած Յակոբայ:
⁸Իմացարո՛ք անզգամք ժողովրդեան, և անմիպք մինչև յեհր ոչ առնուք 8
՚ի միպ: ⁹Որպէս զի թէ որ րնկեաց զունկն՝ ինքն ոչ լուիցէ, կամ որ 9
սպեղծ զակն՝ ինքն ոչ րեսանիցէ: ¹⁰Որ իւրապէն զազինս որպէս թէ 10
ոչ յանդիմանեսցէ. ո՛ ուսուցանէ մարդոյ զիպութիւն. ¹¹Տէր ճանաչէ 11
զխորհուրդս մարդկան զի են ընդունայն: ¹²Երանի՛ մարդոյ գոր իւրապէս 12
դու Տէր, և յօրինաց քոց ուսուցանես դու նմա: ¹³Յածուցանես դու 13
նմա զատուրս չարութեան, մինչև փորեսցի՛ խորխորապ մեղաւորի: ¹⁴Ոչ 14
մերժէ Տէր զժողովուրդ իւր, և զժառանգութիւն իւր ոչ առնէ անրես:
¹⁵Մինչև դարձցին իրաւունք յարդարութիւն. ընկալցին զնա ամենեքե– 15
ան ոյք ուղիղ են սրբիւք: ¹⁶Ո՛ յարիցէ ընդ իս ՚ի վերայ չարաց, կամ ո՛ 16
հաւասարեսցէ ինձ ՚ի վերայ այնոցիկ որ գործեն զանօրէնութիւն: ¹⁷Թէ 17
ոչ Տեառն օգնեալ էր ինձ, փոքր միւս ևս և բնակեալ էր անձն իմ ՚ի
դժոխս: ¹⁸Եթէ ասէի թէ ահա սասանեցան ուրք իմ, ողորմութիւն քո 18
Տէր օգնէր ինձ: ¹⁹Ըստ բազում ցաւոց սրբի իմոյ, միսիթարութիւն քո 19
ուրախ առնէր զանձն իմ: ²⁰Մի՛ հաւասարեսցէ քեզ աթոռ անօրէնու– 20
թեան, ո՛ պարճառէ զվասարակս ընդդէմ հրամանի: ²¹Որսացան զանձն 21
արդարոյ, և զարին անբիծ պարպաւոր առնէին: ²²Եղև Տէր ապաւեն 22

*Ոմանք այսպէս ունին զվերնագիր սաղմոսիս. Օրհնութիւն երգ Դաւթի յատուր
միաշաբաթու, յորժամ երկիր հասարարեցաւ. Անվերնագիր ՚ի Նեբրայ՝: 92. 1 Ոսկան.
Ընդ մէջ իւր էած: Ոմանք. Նասարարեաց զաշխարհս: 3 Այլք. Ամբարձան գեպք Տէր,
և: 5 Ոմանք. Ի րան քում վայե՛: Ոմանք. Սաղմոս Դաւթի չորրորդ շաբաթու:
Յոր Ոսկան յաւելու. Անվերնագիր ՚ի Նեբրայ՝: 93. 1 Ոմանք. Վրէժխնդիր
յայտնեցաւ: 4 Ոմանք. Բարբառեալ խօսէին. կամ՝ խօսին զա՛... ոյք գործեն: 5 Ո–
մանք. Զժողովուրդս քո: 8 Ոմանք. Անզգամք ժողովրդոց... ոչ առնուք զայս ՚ի միպ:
9 Ոմանք. Ինքն ոչ լուիցէ: 10 Ոմանք. Ո իւրապէ զազինս... որ ուսուցանէ մարդոյ
զգիւք՝: 12 Ոմանք. Ուսուցանես դու ՚ի նմա: 16 Ոմանք. Ով յարիցէ ընդ իս ՚ի վերայ
չարեաց: 17 Ոմանք. Եթէ ոչ Տեառն... փոքր մի ևս բնա՛: 18 Ոմանք. Թէ ասէի թէ
ահա: 20 Ոմանք. Մի՛ հաւասարեսցի:*

23 իմ, Աստուած օգնական յուսոյ իմոյ: ²³Նապուսցէ նոցա Տէր ըստ անօրէնութեան նոցա, ըստ չարութեան նոցա կործանեացէ զնոսա Տէր Աստուած մեր: *Տունք. ինն:*

Օրհնութիւն գովութեան ՚ի Դաւիթ. ԴԴ:

94 ¹Եկայք ցնծասցուք ՚ի Տէր, աղաղակեսցո՛ւք առ Աստուած փրկիչ մեր:
²²Կանխեսցո՛ւք առաջի նորա խոստովանութեամբ, սաղմոսիւք աղաղակեսցո՛ւք
³առ նա: ³Աստուած մե՛ծ է, Տէր թագաւոր մեծ ՚ի վերայ ամենայն երկրի:
⁴⁴Ի ձեռս նորա են ամենայն փիեզերք երկրի, բարձրութիւնք լեռանց
⁵նորա են: ⁵Նորա՛ է ծով՝ և նա՛ արար զնա, և զցամաք ձեռք նորա
⁶ստեղծին: ⁶Եկայք երկիրպագցուք նմա, անկցո՛ւք և լացցուք առաջի Տե-
⁷առն արարչին մերոյ: ⁷Նա ինքն է Տէր Աստուած մեր. մեք ժողովուրդք
⁸ձեռին նորա, և խաշն արօպի նորա: ⁸Այսօր եթէ ձայնի նորա լսիցէք,
⁹մի՛ խստացուցանէք զսիրտս ձեր ⁹որպէս ՚ի Դառնութեան: Յաւուրն
փորձութեան յանապարհին ուր փորձեցին զիս հարքն ձեր, քննեցին
¹⁰զիս և տեսին զգործս իմ ¹⁰զբառասուն ամ: Ջանացայ ընդ ազգին ընդ
¹¹այնմիկ և ասացի. Միշտ մոլորեալ են սրտիւք. ¹¹և նոքա ո՛չ ծանեան
զճանապարհս իմ: Որպէս երդուայ ՚ի բարկութեան իմում, թէ՛ մտցեն ՚ի
հանգիստ իմ: *Տունք. ժնն: Գորդայս. լնն:*

Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. ՚ի ժամանակի զի տաճարն շինեցաւ. ԴԵ:

95 ¹Օրհնեցէ՛ք զՏէր յօրհնութիւն նոր, օրհնեցէ՛ք զՏէր ամենայն երկիր:
²²Օրհնեցէ՛ք զՏէր և օրհնեցէ՛ք զանոն նորա, աւերարանեցէ՛ք օրըստօրե՛
³զփրկութիւն նորա: ³Պապմեցէ՛ք ՚ի հեթանոսս զփառս նորա, յամենայն
⁴ժողովուրդս զսքանչելիս նորա: ⁴Մեծ է Տէր և օրհնեալ է յոյժ, ահարկոն
⁵է նա ՚ի վերայ ամենայն կռոց: ⁵Ամենայն կուռք հեթանոսաց ղևք են,
⁶և Տէր զերկինս արար: ⁶Խոստովանութիւն և վայելչութիւն է առաջի
⁷նորա, սրբութիւն և մեծ վայելչութիւն ՚ի սրբութեան նորա: ⁷Մապուցէ՛ք
⁸Տեառն քո՛հնք ազանց, մապուցէ՛ք Տեառն զփառս և զպարիս, ⁸մապուցէ՛ք
Տեառն զփառս անուան նորա: Առէ՛ք պարարագս և մտէ՛ք ՚ի սրահ նո-
⁹րա, ⁹երկիր պագէք Տեառն ՚ի գաւիթս սրբութեան նորա. և խռովեսցի՛
¹⁰յերեսաց նորա ամենայն երկիր: ¹⁰Ասացէ՛ք ՚ի հեթանոսս թէ Տէր թագաւորեաց,
հասարարեաց զաշխարհ զի մի՛ սասանեսցի, և դարի գժողովուրդս իւր
¹¹ուղղութեամբ: ¹¹Ուրախ եղիցին երկինք՝ և ցնծացէ՛ երկիր. զուարճացի՛
¹²ծով լրիւ իւրով. ¹²ցնծացեն դաշտք և ամենայն որ է ՚ի նոսա: Յայնժամ
¹³ցնծացեն ամենայն ծառք անտառի ¹³յերեսաց Տեառն զի գայ, և գայ
նա ՚ի դարել զերկիր: Դարի զփիեզերս իրաւամբք, և գժողովուրդս

*Ոսկան յակու. Անվերնագիր ՚ի Նեբրայ՝ 94. 3 Ոմանք. Եւ Տէրն թագաւոր մեծ:
7 Ոմանք. Ժողովուրդք ՚ի ձեռին նորա: 8 Ոմանք. Չայնի նորա լուիցէք: 9 Ոմանք.
Ի Դառնութեանն. յաւուրսն փորձութեան յանապարի: 10 Ոմանք. Տաղկկացայ
ազգան այնուիկ. և ասացի միշտ մոլորեալ: Ոմանք. Ի ժամանակի յորում տաճարն
շին: Ուր Ոսկան յակու. Շինեցաւ յեր գերութեանն. Անվերնագիր ՚ի Նեբրայ՝
95. 5 Ոմանք. Այլ Տէր զերկինս արար: 6 Ոմանք. Մեծվայելչութիւն է ՚ի սրբութիւն
նորա: 7 Ոմանք. Զփառս և զպարիս: 8 Ոմանք. Ի սրահս նորա: 10 Ոմանք.
Նասարարեաց զաշխարհս: 11 Ոմանք. Ուրախ լիցին երկինք: 12 Ոմանք. Եւ ամե-
նայն որ ՚ի նոսա:*

ամենայն ճշմարտութեամբ իրով: *Տունք. Ժբ:*

¹ *Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. ՚ի ժամանակի զի երկիրն հասարարեցաւ. 96 ՂԶ:*

Տէր թագաւորեաց՝ ցնձացէ՛ր երկիր, ուրախ եղիցին կղզիք բազումք: ² Անպ և մեզ շուրջ է գնովաւ, յիրատունս և յարդարութիւնս ուղղեալ է ա– ² թռռ նորա: ³ Նուր առաջի նորա գնացէ, այրեսցէ շուրջ զթշնամիս նո– ³ րա: ⁴ Երևեցան փայլաբակունք նորա փիեզերաց, երես և սասանեցաւ ⁴ երկիր: ⁵ Լերինք որպէս մոմ հալեցին յերեսաց Տեառն, յերեսաց Տեառն ⁵ ամենայն երկիր: ⁶ Պարմեսցեն երկինք զարդարութիւնս նորա. փեսին ⁶ ամենայն ժողովուրդք զփառս նորա: ⁷ Ամաչեսցեն ամենեքեան որ երկիրաբազաննն կռոց, և ոյք պարծին ՚ի դրօշեալս իրեանց: Երկիրպագցեն նմա ամե– ⁷ նայն հրեշտակք նորա, ⁸ զի լուս և ուրախ եղև Սիոն, և ցնձացեն ⁸ դսպերք Յուդայ վասն իրաւանց քոց Տէր: ⁹ Զի դու բարձրեալ ես ՚ի ⁹ վերայ ամենայն երկրի, յոյժ բարձրացար ՚ի վերայ ամենայն կռոց: ¹⁰ Ոյք սիրէք զՏէր ավետեցէ՛ք զգարութիւնս. պահէ՛ Տէր զանձինս սրբոց ¹⁰ իրոց, ՚ի ձեռաց մեղաւորի փրկեցէ՛ գնոսա: ¹¹ Լոյս ծագեաց արդարոց, ¹¹ ուղղոց սրտից եղև ուրախութիւն: ¹² Ուրախ եղերուք արդարք ՚ի Տէր, ¹² խոսարովան եղերուք յիշաբակի սրբութեան նորա: *Տունք. Ժբ:*

¹ *Սաղմոս ՚ի Դաւիթ օրհնութեան. ՂԷ: 97*

Օրհնեցէ՛ք զՏէր յօրհնութիւնս նոր, զի սքանչելիս արար: Փրկեաց զ– ¹ նա աջ իւր, և բազուկ սուրբ իւր: ² Եցոյց Տէր զփրկութիւնս իւր, առաջի ² ազգաց յայտնեաց զարդարութիւնս իւր: ³ Յիշեաց ողորմութեամբ իրով ³ զՅակովբ, ճշմարտութեամբ իրով զպունն Իսրայէլի. և փեսին ամե– ⁴ նայն ծագք երկրի զփրկութիւնս Ասարուծոյ մերոյ: ⁴ Աղաղակեցէ՛ք առ ⁴ Տէր ամենայն երկիր, օրհնեցէ՛ք ցնձացէ՛ք և սաղմոս սասցէք: ⁵ Սաղ– ⁵ մոն սասցէք Ասարուծոյ մերում օրհնութեամբ, օրհնութեամբ և ՚ի ձայն սաղմոսաց: ⁶ Ի ձայն օրհնութեան կռածոյ փողոյ. օրհնութեամբ ցնձու– ⁶ թեամբ և ՚ի ձայն եղջեր փողոյ. և աղաղակեցէ՛ք առաջի թագաւորին Տեառն: ⁷ Խռովեսցի ծով լրիս իրով, փիեզերք և ամենայն բնակիչք նո– ⁷ րա. ⁸ և գետք ծափս հարցեն ՚ի միասին ձեռամբ: ⁹ Լերինք ցնձացեն ^{8, 9} առաջի Տեառն, զի գայ և հասեալ է Տէր ՚ի դսպրել զերկիր: Դաբի զաշ– ⁹ խարիս արդարութեամբ, և զժողովուրդս իւր ուղղութեամբ: *Տունք. Ժ: Գորդայս. ԼԳ:*

¹ Տէր թագաւորեաց բարկացան ժողովուրդք, որ նսպիս ՚ի բրովբէս, **98** սասանեցաւ երկիր: ² Տէր ՚ի Սիովն մեծ է, և բարձր է ՚ի վերայ ամե– ² նայն ժողովրդոց: ³ Խոսարովան եղիցուք անուան քում մեծի, զի ահաւոր ³

13 Ոմանք. Դաբի զաշխարիս արդարութեամբ. և զփիէ՛: **96. 1 Ոմանք.** Զի երկիրն հասարարեր: *Ուր Ոսկան յակելու. Ամվերեագիր ՚ի Ներքայ՝:* **2 Ոմանք.** Շուրջ են գնովաւ: **5 Ոմանք.** Որպէս մոմ հալին: **7 Ոմանք.** Ոյք երկիրպա՛... և ոյք պարծինն ՚ի: **10 Ոմանք.** Մեղաւորի փրկէ՛ գնոսա: **11 Ոմանք.** Ուղղոց սրտիւք եղև: **97. 1 Ոմանք.** Փրկեաց նմա աջ իւր, և: **3 Ոմանք.** Յիշեաց զողորմութիւնս իւր Յակոբայ, զճշմարտութիւնս իւր ՚ի վերայ փանն Իսրայէլի, և փեսին: **9 Ոմանք.** Զի գայ զի հասեալ է Տէր... դաբի զաշխարի ար՛... և զժողովուրդ իւր: **98. 1 Ոմանք.** Որ նսպի ՚ի բրովբէս:

4 և սուրբ է, ⁴ և պարի թագաւորի զիրաւունս սիրէ: Դու պարբասպեցեր
 5 զուղղութիւն, զիրաւունս և զարդարութիւն Յակովբայ դո՛ւ արարեր: ⁵ Բարձր
 արարէք զՏէր Աստուած մեր. երկիր պագէք պատուանդանի ուրից նո-
 6 րա զի սուրբ է: ⁶ Մովսէս և Ահարովն երիցունք նորա. Մամուէլ ընդ
 այնոսիկ որ կարդան զանուն նորա: Կարդային առ Տէր և նա լսէր նո-
 7 ցա, ⁷ և ՚ի սին ամպոյ խօսէր ընդ նոսա: Պահէին զվկայութիւն նորա,
 8 և զհրամանս զոր եր նոցա: ⁸ Տէր Աստուած մեր դու լսէիր նոցա, Աս-
 արուած դու քափչ լինէիր, վրէժխնդիր ՚ի վերայ ամենայն գործոց նոցա:
 9 ⁹ Բարձր արարէք զՏէր Աստուած մեր, երկիր պագէք ՚ի լեռն սուրբ
 նորա զի սուրբ է Տէր Աստուած մեր: *Տունք. Ժ:*

99 ¹ *Սաղմոս խոստովանութեան ՚ի Դաւիթ. ԴԹ:*

2 ² Աղաղակեցէք առ Տէր ամենայն երկիր, ծառայեցէք Տեառն ուրա-
 3 խութեամբ: ³ Մտէք առաջի նորա ցնծութեամբ, ծաներո՛ւք զի նա է Տէր
 Աստուած մեր: Նա՛ արար զմեզ և ո՛չ մեք էաք, մեք ժողովորդք և խա՛շն
 4 արօրի նորա: ⁴ Մտէք ընդ դրունս նորա խոստովանութեամբ, և օր-
 հնութեամբ ընդ յարկս նորա: Խոստովան՛ եղերուք Տեառն, և օրհնեցէք
 5 զանուն նորա: ⁵ Քաղցր է Տէր, յափսեան է ողորմութիւն նորա. ազգէ
 մինչև յա՛զգ է ճշմարտութիւն նորա: *Տունք. Գ:*

100 ¹ *Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. Ը:*

Յողորմութիւն և յիրաւունս օրհնեցից զքեզ Տէր. սաղմոս սասցից
 2 ² և ՚ի միտ առից: Ծանապարհ անբիծ մինչև եկեսցէ առ իս. զի գնայի
 3 ես յանբծութեան սրբի իմոյ ՚ի մէջ քան իմոյ: ³ Ո՛չ եղի առաջի աչաց
 իմոց իրս անիրաւութեան. ոյք առնէին զուրացութիւն. արեցի: Ո՛չ մեր-
 4 ձեցաւ առ իս ⁴ որ թերն էր սրբիս. խտորեալ յինէն անզգամին, և ես ո՛չ
 5 ինչ փոյթ առնէի: ⁵ Որ խօսէր զաղպ զընկերէ իւրմէ, գնա բացէ ՚ի բաց
 հալածէի: Որ ամբարտաւան էր աչօք՝ և ագահ սրբիս, ընդ նմա և հաց
 6 ո՛չ ուրէի: ⁶ Աչք իմ ՚ի հաւարացեալս երկրի, զի նսարցին նոքա ընդ իս:
 7 Որ գնայր ՚ի ճանապարհ անբիծ, նա՛ պաշտէր զիս: ⁷ Ո՛չ բնակէր ՚ի մէջ
 քան իմոյ որ առնէր զամբարտաւանութիւն. որ խօսէր զանօրէնութիւն
 8 չէր յաջողեալ նմա առաջի աչաց իմոց: ⁸ Ընդ առաւօտս սպանանէի զա-
 մենայն մեղաւորս երկրի. սաքակեցից ՚ի քաղաքի Տեառն զամենեսեան
 որ գործեն զանօրէնութիւն: *Տունք. Ժ. Գորդայս. իգ:*

101 ¹ *Աղօթք ուրկի. իբրև ձանձրասցի՝ առաջի Տեառն սիրեացէ
 զինդրուածս իւր. ԸԱ:*

3 *Ոմանք.* Խոստովան եղիցին անուան: 7 *Ոմանք.* Պահէին զվկայութիւնս նորա:
 8 *Ոմանք.* Քափչ լինէիր նոցա, վրէժխն՝: 99. 3 *Ոմանք.* Զմեզ, և ո՛չ մեք. մեք ժողո՛ւ:
 4 *Ոմանք.* Եւ օրհնութեամբ ՚ի յարկս նորա: 100. 2 *Ոմանք.* Գնայի ես անբծութեամբ.
կամ՝ յանբծութիւն սրբի իմոյ և ՚ի մէջ: 3 *Ոմանք.* Զիրս անիրաւութեամբ. ոյք առնէին
 զանօրէնութիւնս արեցի: 4 *Ոմանք.* Որ թիրն էր սրբիս, խտորել յի՛... և ես ինչ ո՛չ
 փոյթ առնէի: 5 *Ոմանք.* Զնա բացեայ ՚ի բաց հա՛... Որ ամբարտաւան էր... և ո՛չ հաց
 ուրէի: 6 *Ոմանք.* Ի՛ ճանապարհս անբիծ: 7 *Ոմանք.* Որ խօսէր զանիրաւութիւն
 չէր աջողեալ: 8 *Ոմանք.* Սաքակէի ՚ի քաղաքի Տեառն. *կամ՝* ՚ի քաղաքէ Տեառն
 զամենեսիս ոյք գործէին զանօ՛: 101. 1 *Ոմանք.* Եւ առաջի Տեառն սի՛: Որ *Ոսկան.*
 Աղօթք աղբարի. իբրև:

²Տէր լոր աղօթից ինոց աղաղակ իմ առ քեզ եկեաց, ³մի՛ դարձուցանեա՜րք ³ գերեսս քո յինէն: Յաւոր նեղութեան իմոյ խոնարհեցո՛ւ առ իս գունկն քո. յորում աւոր կարդամ առ քեզ վաղվաղակի լոր ինձ: ⁴Սպառեցան ⁴ որպէս ծուխ աւորք իմ, և ոսկերք իմ որպէս խռի չորացան: ⁵Նա– ⁵ րաւ որպէս խոք և ցամաքեաց սիրոյ իմ, մոռացայ ուրել զհաց իմ ⁶ի ⁶ ձայնէ հեծութեան իմոյ: Ացեցաւ ոսկր իմ ՚ի մարմին իմ. ⁷նմանեցի ⁷ ես հաւալսան յանապարի: Եղէ ես որպէս բու յաւերակի, ⁸ւրքնեցայ և ⁸ եղէ ես որպէս ճնճողու միայն ՚ի փանիս: ⁹Նախապեցին զիս թշնամիք ⁹ զօրհանապագ, և գովիչք իմ ինն՝ երդնուին: ¹⁰Զմոխիր որպէս հաց ¹⁰ կերայ, և զըմպելի իմ արփասուօք խառնեցի: ¹¹Յերեսաց բարկութե– ¹¹ ան սրփմբութեան քո, զի դու բարձրացուցեր և խոնարհեցուցեր զիս: ¹²Աւորք իմ որպէս հովանի՛ անցին, և ես որպէս խոք ցամաքեցայ: ¹² ¹³Դու Տէր յախտեան՝ կաս, և յիշարակ քո ազգէ մինչև յազգ: ¹⁴Դու ^{13, 14} յարուցեալ գթասցիս ՚ի վերայ Սիոնի, ժամանակ գթալոյ նորա հասեալ է ժամ: ¹⁵Նաճեցան ծառայք քո ընդ քարինս նորա, և ՚ի հողս նո– ¹⁵ րա գթասցին: ¹⁶Երկիցեն հեթանոսք յանուանէ քումմէ. և ամենայն ¹⁶ թագաւորք երկրի ՚ի փառաց քոց: ¹⁷Շինէ՛ Տէր զՍիոն, և երևեսցի՛ ¹⁷ փառօք իւրովք ՚ի նմա: ¹⁸Նայեցաւ նա յաղօթս խոնարհաց, և ոչ արհամարհեաց ¹⁸ զխնդրուածս նոցա: ¹⁹Գրեսցի այս յազգ յայլ, ժողովորդ զոր սրացեալ ¹⁹ է օրինեսցէ զՏէր: ²⁰Նայեցաւ նա ՚ի բարձանց ՚ի սրբութենէ իւրմէ. ²⁰ ²¹Տէր յերկնից յերկիր հայեցաւ: ²¹Լսել զհեծութիւն կապելոց, և ար– ²¹ ձակել զորդիս մահապարփաց: ²²Պապմել ՚ի Սիոն զանուն Տեառն, և ²² զօրհնութիւնս նորա յերուսաղէմ: ²³Ժողովել ժողովորդոց ՚ի միասին, և ²³ թագաւորաց ծառայել Տեառն: ²⁴Պապասխանի եր նմա ՚ի ճանապար– ²⁴ հի զօրութեան իւրոյ. զնուագութիւն աւորց ինոց ասա՛ ինձ ²⁵և մի՛ ²⁵ հաներ զիս ՚ի կէս աւորց ինոց. զի ազգ յազգ են ամբ քո: ²⁶Իսկզբանէ ²⁶ Տէր զհիմունս երկրի հասարպեցեր, և գործք ձեռաց քոց երկինք են: ²⁷Նորա անցանեն, և դու կաս և մնաս յախտեան: Ամենեքեան որպէս ²⁷ զձորձս մաշեսցին. որպէս վերարկուն փոխեսցես զնոսա և փոխեսցին: ^{28, 29} ²⁸Բայց դու նոյն իսկ ես և ամբ քո ոչ անցանեն. ²⁹որդիք ծառայից քոց ^{28, 29} բնակեսցեն ՚ի նմա, և զաւակի նոցա յախտեան աջողեսցի: *Տունք. ի՞՞:*

Սաղմոս ՚ի Դաիթ. ԸԲ:

¹Օրհնեա՛ անձն իմ զՏէր, և ամենայն ոսկերք իմ զանուն սուրբ նո– **102** րա: ²Օրհնեա՛ անձն իմ զՏէր, և մի՛ մոռանար զամենայն փորս նո– ² րա: ³Ո քաւէ զմեղս քո, բժշկէ զամենայն հիւանդութիւնս քո: ⁴Ո փրկէ ^{3, 4} յապականութենէ զկեանս քո, պսակէ զքեզ ողորմութեամբ և գթու– ⁵ թեամբ: ⁵Ո լնու ՚ի բարութենէ զցանկութիւն քո, նորոգեսցի որպէս ⁵

3 Ոմանք. Յօր նեղութեան իմոյ: **4 Ոմանք.** Որպէս խռի չորացաւ: **5 Ոմանք.** Նարայ որպէս զխոք, և ցամաքեցաւ սիրոյ: **7 Ոմանք.** Նմանեցայ ես հա՛: *Ուր Ոսկան.* Նաւալսան անապարի: **9 Ոմանք.** Թշնամիք իմ զօրհա՛: **10 Ոմանք.** Որպէս զհաց կերայ: **15 Ոմանք.** Եւ ՚ի հող նորա գթասցեն: **19 Ոմանք.** Ժողովորդ որ սրացեալ է: **24 Օրինակ մի.** Աւորց ինոց, անաս ինձ: **25 Ոմանք.** Զի ազգ յազգ են: **27 Ոմանք.** Որպէս ձորձս մաշեսցին, և որպէս: **28 Ոմանք.** Բայց դու նոյն ես: **29 Ոմանք.** Եւ զաւակի նորա յախտեան յաջողեսցի: *Ոմանք.* ՚Ի կարարած սաղմոս ՚ի Դա՛:

6 արծուոյ մանկութիւն բռ: ⁶Առնէ ողորմութիւնս Տէր, և իրաւունս ա–
 7 մենայն գրկելոց: ⁷Եցոյց Տէր զճանապարհս իւր Մովսիսի, և որդոցն
 8 Իսրայէլի զկամս իւր: ⁸Գթած ողորմած է Տէր, երկայնամիտ և բազում–
 9, 10 ողորմ: ⁹Ոչ ՚ի սպառ բարկանայ Տէր, և ոչ յափտեան պահէ ռիս: ¹⁰Ոչ
 11 ըստ մեղս մեր արար մեզ, և ոչ ըստ անօրէնութեան մերում հատոյց
 12 զողորմութիւն իւր ՚ի վերայ երկիւղածաց իւրոց: ¹²Որչափ հեռի են
 13 արևելք յարևմտից, այնպէս հեռի՛ արար ՚ի մէջ զանօրէնութիւնս մեր:
 14, 15 ¹³Որպէս գթայ հայր ՚ի վերայ որդոց իւրոց, այնպէս գթասցի Տէր յերկիւղածս
 իւր: ¹⁴Զի նա գիտաց զսպեղծուածս մեր, և յիշեաց թէ հող եմք: ¹⁵Մարդոյ
 որպէս խորոյ են ատուք իւր, որպէս ծաղիկ վայրի այնպէս ծաղկէ:
 16, 17 ¹⁶Շնչէ ՚ի նմա հողմ և ոչ է, և ոչ ևս երևի փեղի նորա: ¹⁷Բայց ողոր–
 մութիւն Տեառն յափտեանս յափտենից ՚ի վերայ երկիւղածաց իւրոց, և
 18 արդարութիւն նորա յորդոց մինչև յորդիս: ¹⁸Որ պահեն զուխարս նորա,
 19 յիշեն զպատուիրանս նորա և առնեն զնա: ¹⁹Տէր յերկինս պարբաստեաց
 20 աթոռ իւր, արքայութիւն նորա ամենեցուն փրկէ: ²⁰Օրհնեցէք զՏէր ա–
 մենայն հրեշտակք նորա, հօրք զօրութեամբ որ առնէք զբան նորա,
 21 լսէք ձայնի պարզամաց նորա: ²¹Օրհնեցէք զՏէր ամենայն զօրութիւնք
 22 նորա, պաշտօնեայք և արարօք կամաց նորա: ²²Օրհնեցէք զՏէր ա–
 մենայն գործք նորա, ընդ ամենայն փեղիս է փերութիւն նորա. օրհնեա՛
 անձն իմ զՏէր: *Տունք. իբ: Գորդայս. իբ:*

103 *Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. ՚ի վերայ աշխարհագործ արարածոց. ԸԳ:*

Օրհնեա՛ անձն իմ զՏէր. Տէր Աստուած իմ մե՛ծ եղեր յոյժ: Խոստովանութիւն
 2 և մեծվայելչութիւն զգեցար, ²արկար զոյս որպէս զօթոց, ձգեցեր զերկինս
 3 որպէս խորան, ³և յարկար ՚ի վերայ ջուրց զվերնայարկս նորա: Ո
 4 դնէ՛ յամպս զգնացս իւր, և շրջի նա ՚ի վերայ թևոց հողմոց: ⁴Ո արար
 5 զհրեշտակս իւր հոգիս, և զպաշտօնեայս իւր ՚ի հոնր կիզելոյ: ⁵Ո հաստատեաց
 զերկիր ՚ի վերայ հաստատութեան իւրոյ, զի մի՛ սասանեսցի յափտեան:
 6 ⁶Խորք որպէս զգեստ վերարկու է նորա, ՚ի վերայ լերանց կացցեն ջուրք:
 7 ⁷Ի սաստի բումմէ փախիցեն, և ՚ի ձայնէ որոտալոյ բումմէ սարսիցեն:
 8 ⁸Ելանեն լեռնանան՛ և իջանեն դաշտանան՛, ՚ի փեղի յոր հաստատեցեր
 9 զնոսա: ⁹Սահման եղիր և ոչ անցանեն, և ոչ ևս դառնան ՚ի ծածկել
 10 զերկիր: ¹⁰Առաքեցեր զաղբերս ընդ ծործորս, ՚ի մէջ լերանց գնացցեն
 11 ջուրք: ¹¹Արբուցանել զամենայն գագանս վայրի, յագեսցին ցիռք ՚ի
 12 ծարասս իրեանց: ¹²Անդ թռչունք երկնից բոյնս դիցեն, և ՚ի միջոյ

102. 5 *Ոմանք.* Որպէս արծուի ման՛: **7** *Ոմանք.* Ծանոյց Տէր զճանապարհս իւր:
9 *Ոմանք.* Բարկանայ մեզ Տէր: **10** *Ոմանք.* Ոչ ըստ մեղաց մերոց արար մեզ Տէր:
12 *Ոսկան.* Այնչափ հեռի արար: **15** *Ոմանք.* Որպէս զխորոյ են ատուք իւր, որ–
 պէս զծաղիկ ՚ի վայրի այնպէս: **17** *Ոմանք.* Ողորմութիւն Տեառն մնայ յափտեանս:
18 *Ոմանք.* Ոյք պահեն: **19** *Ոմանք.* Տէր յերկինս... զաթոռ իւր, և արքայութիւն:
20 *Ոմանք.* Նօրք զօրութեանց... ՚ի լսել. *կամ* լսողք ձայնի պատ՛: **21** *Ոմանք.*
 Պաշտօնեայք նորա. *կամ* պաշտօնեայք Տեառն, և արարողք կա՛: **103. 2** *Ոսկան.*
 Արկեր զոյս որպէս զօ՛: **3** *Ոմանք.* Եւ յարկեր ՚ի վերայ ջուրց: **5** *Ոմանք.* Նաստա–
 տեաց զերկիր: **6** *Օրհնակ մի.* Է նորա. նման լերանց կացցեն ջուրք: **10** *Ոմանք.*
 Ի միջոյ. *կամ* ընդ մէջ լերանց գնացցեն: **11** *Ոսկան.* Արբուցանէ զամենայն գա՛:

վիմաց փացեն զձայնս իրեանց: ¹³ Արբուցանէ զլերինս 'ի շքեմարանաց 13
 իւրոց, 'ի պարոյ գործոց իւրոց լցցի՛ երկիր: ¹⁴ Բուսուցեր զխոտ 'ի 14
 լերինս, զդալարի 'ի ծառայութիւն մարդկան: Նաներ զհաց յերկրէ, ¹⁵ գի– 15
 նի ուրախ առնէ՛ և ղ գուարթ, և հաց հասարալտ զսիրտ մարդոյ: ¹⁶ Յագեսցի՞ն
 ծառքն Տեառն, և մայրքն Լիբանանու զորս դու փնկեցեր: ¹⁷ Անդ թռչունք 17
 երկնից ձագս հանցեն, և բոյն արագլի ապաւէն է նոցա: ¹⁸ Լերինք 18
 բարձունք են եղջերուաց, և վեմք ապաւէն նապաստակաց: ¹⁹ Արարեր 19
 զլուսին վասն ժամանակի, արեգակն ծանեաւ զժամ մրանելոյ իւրոյ:
²⁰ Արարեր զխաւար և եղև գիշեր. 'ի նմա գնան ամենայն գազանք ան– 20
 փառի: ²¹ Կորինք առիծուց մոնչէն և յափշտակեն, և խնդրեն յԱ– 21
 փուծոյ զկերակուրս իրեանց: ²² 'Ի ծագել արևու ժողովին, և 'ի մորիս 22
 իրեանց դադարեն: ²³ Ելանէ մարդ 'ի գործս իւր, և 'ի վաստակս ձեռնաց 23
 իւրոց մինչև յերեկոյ: ²⁴ Որպէս զի մե՛ծ են գործք քո Տէր, զամենայն ինչ 24
 իմաստութեամբ արարեր, և լցաւ երկիր սպեղծուածովք քովք: ²⁵ Այս 25
 ծով մե՛ծ և անդորր. 'ի սմա սողուն որ ո՛չ գոյ թիւ, զազանք մեծամեծք
 և մանունք. ²⁶ 'ի սմա և նաւք գնան. վիշապն զոր սպեղծեր խաղալ 26
 նովաւ: ²⁷ Ամենեքեան քեզ սպասեն, և դու փան կերակուր նոցա 'ի 27
 ժամու: ²⁸ Տաս դու նոցա և կերակրին, բանաս զձեռն քո կերակրեն 28
 զամենեստան կամօք քովք: ²⁹ Դարձուցանես զերեսս քո 'ի նոցանէ և 29
 խռովին, հանես զոգի 'ի նոցանէն, պակասին և 'ի հող դառնան: ³⁰ Առաքես 30
 զոգի քո և սքանաս զնոսա, և նորոգես զերեսս երկրի: ³¹ Եղիցին փառք 31
 Տեառն յաւիտեան, Տէր ուրախ եղիցի յարարածս իւր: ³² Ո հայի՛ յերկիր 32
 և փայ դողալ սմա, մերձի 'ի լերինս և ծխեսցին: ³³ Օրհնեցից զՏէր 'ի 33
 կեանս իմ, սաղմոս ասացից Աստուծոյ իմոյ մինչև եմ ես: ³⁴ Քաղցր ե– 34
 դիցի նմա օրհնութիւն իմ, և ես ուրախ եղէց 'ի Տէր: ³⁵ Պակասեսցին 35
 մեղաւորք յերկրէ, ամպարիշտք մի՛ ևս գրցին 'ի նմա. օրհնեա՛ անձն
 իմ զՏէր: *Տունք. լի՛:*

Ալէլուիա. ԸԴ:

¹ Խոստովա՛ն եղերուք Տեառն՝ և կարդացէ՛ք զանուն նորա. պապմե– 104
 ցէք 'ի հեթանոսս զգործս նորա: ² Օրհնեցէ՛ք և սաղմո՛ն ասացէք նմա. 2
 պապմեցէ՛ք զամենայն սքանչելիս նորա, ³ և զովեցարո՛ք յանուն սուրբ 3
 նորա: Ուրախ եղիցին սիրտք այնոցիկ ոյք խնդրեն զՏէր, ⁴ խնդրեցէ՛ք 4
 զՏէր և հզօրք եղերուք, խնդրեցէ՛ք զերեսս նորա յամենայն ժամ: ⁵ Յի– 5
 շեցէ՛ք զսքանչելիս նորա զոր արար, զարուեստս և զիրաւունս բերանոյ
 նորա: ⁶ Զաւակն Աբրահամեան ծառայք նորա, որդիք Յակովբայ ընտրեալք
 նորա: ⁷ Նա ինքն է Տէր Աստուած մեր, յամենայն երկրի են իրա– 7

13 Ոմանք. 'Ի պողոց գործոց լցցի: **14 Ոմանք.** Բուսուցեր զխոտ անասնոց. դալարի:
16 Ոսկան. Յագեսցին ծառք անփառի, և: **22 Ոմանք.** 'Ի ծագել արևուն... դադարին:
23 Ոմանք. Մինչև ցերեկոյ: **24 Ոմանք.** Եւ լցաւ երկիր սրացուածովք քովք: **25 Ո–**
մանք. Այս ծով մեծ և անդորր. 'ի սմա են սողունք. կամ՝ զեռունք որոց ո՛չ գոյ թիւ.
 կենդանիք մեծամեծք և մա՛: **28 Օրհնակ մի.** Զձեռն քո և լցուցանես զամենեստան
 քաղցրութեան կամօք քովք: **29 Օրհնակ մի.** 'Ի նոցանէ, և սպառին... 'ի նոցանէ,
 պակասեն և 'ի հողս իրեանց դառնան: **30 Ոմանք.** Առաքես զոգի քո, սքանաս:
32 Ոմանք. 'Ի լերինս՝ և ծխին: **35 Ոմանք.** Եւ ամբարիշտք մի՛ ևս գրցին 'ի սմա:

8 տունք նորա: ⁸ Յիշեաց յաիփրենից զուխար իւր, և զբանն զոր պարու-
 9 իրեանց մինչև ՚ի հազար ամ: ⁹ Զուխարն զոր եղ ընդ Աբրահամու, և
 10 զերդումն իւր ընդ Սահակայ: ¹⁰ Նասրաբեաց առ Յակովբ զհրաման
 11 իւր, և առ Իսրայէլ զուխար իւր յաիփրենից: ¹¹ Ասէ. Ձե՛զ քաց զեր-
 12 կիրն Քանանու, զվիճակ ժառանգութեան ձերոյ: ¹² Զի էին նոքա թուով
 13 սակաւ, նուաճք և պանդուխտք ՚ի նմա: ¹³ Անցին նոքա ազգէ յազգ,
 14 ՚ի թագաւորութենէ ՚ի ժողովորդ յայլ: ¹⁴ Ո՛չ եթող մարդկան մեղան-
 15 չել նոցա, կշրամբեաց զթագաւորս վասն նոցա: ¹⁵ Մի՛ մերձենայք ասէ
 16 յօժեալս իմ, և ՚ի մարգարէս իմ մի՛ մեղանչէք: ¹⁶ Կոչեաց սո՛վ յերկիր նո-
 17 ցա, զամենայն զօրութիւն հացի երեկ: ¹⁷ Առաքեաց առաջի նոցա այր,
 18 ՚ի ծառայութիւն վաճառեցաւ Յովսէփ: ¹⁸ Խոնարհ արարին ՚ի կապանս
 19 զոքս նորա, և անց ընդ երկաթս անձն նորա: ¹⁹ Մինչև եկեսցէ բան
 20 նորա, և բան Տեառն փորձեաց զնա: ²⁰ Առաքեաց թագաւորն և ելոյժ
 21 զնա, իշխան ժողովրդեան եթող զնա: ²¹ Կացոյց զնա փէր փան իւրոյ,
 22 իշխան ՚ի վերայ ամենայն սրացուածոց իւրոց: ²² Խրարել զիշխանս
 23 նոցա որպէս զինքն, և զծերս նոցա իմաստունս արասցէ: ²³ Եմուր Իս-
 24 րայէլ յԵգիպտոս, Յակովբ պանդխտեցան յերկիր Քամայ: ²⁴ Աճեցոյց
 25 զժողովուրդ իւր յոյժ, և զօրացոյց զնոսա քան զթշնամիս իւր: ²⁵ Դարձոյց
 26 զսիրտս նոցա արել զժողովուրդ իւր, և ՚ի նենգել զճառայս իւր: ²⁶ Առաքեաց
 27 զՄովսէն ծառայ իւր, և զԱհարոն ընտրեալ իւր: ²⁷ Եր նոցա զբան
 28 նշանաց իւրոց, և զարուեստս իւր յերկիր Քամայ: ²⁸ Առաքեաց խաւար և
 29 խաւարեցոյց զնոսա, զի դառնացուցին զբան նորա: ²⁹ Դարձոյց յարին
 30 զգետս նոցա, և սպան զամենայն ձկունս նոցա: ³⁰ Եռաց յերկիր նոցա
 31 գորտ, ՚ի շրեմարանս թագաւորաց նոցա: ³¹ Ասաց և եկն շանաճանճ,
 32 և մժիխ ընդ ամենայն սահմանս նոցա: ³² Դարձոյց զանձրևս նոցա ՚ի
 33 կարկուտ, և հուր յերկիր նոցա բորբոքեցաւ: ³³ Եհար զայգիս և զթգենիս
 34 նոցա, և փշրեաց զամենայն ծառս սահմանաց նոցա: ³⁴ Ասաց և եկն
 35 մարախ, և խառնիճ՝ զի ոչ գոյր թիւ: ³⁵ Եկեր զամենայն խոտ երկ-
 36 րի նոցա, սպառեաց զամենայն պտուղ անողոյ նոցա: ³⁶ Եհար զամեն-
 37 այն անդրանիկս Եգիպտացոց, զսկիզբն ամենայն վաստակոյ նոցա:
 38 ³⁷ Եհան զնոսա ոսկով և արծաթով, և ոչ գոյր յազգի նոցա հիւանդ:
 39 ³⁸ Ուրախ եղև Եգիպտոս ընդ ելանել նոցա, զի անկաւ սահ Տեառն ՚ի վե-
 40 րայ նոցա: ³⁹ Սփռեաց ամպ հովանի՝ առնել նոցա ՚ի փուռ, և հրով լոյս
 41 փայր նոցա ՚ի գիշերի: ⁴⁰ Խնդրեցին և եկն լորամարգի, և հացին երկնից
 42 լցոյց զնոսա: ⁴¹ Եհար զվէմն և բոխեցին ջուրք, և զնացին գետք ընդ
 43 անջրդիս: ⁴² Յիշեաց զբան իւր սուրբ, որ ընդ Աբրահամու ծառայի իւ-
 44 րում: ⁴³ Եհան զժողովուրդ իւր ցնծութեամբ, և զընտրեալս իւր ուրախու-

104. 8 *Ունանք.* Պարտիրեաց մինչ ՚ի հազար ազգ: **10** *Օրինակ մի.* Զայն հասրա-
 փեաց առ Յակոբ զհրամանս իւր: **14** *Օրինակ մի.* Զթագաւորս նոցա: **18** *Ունանք.*
 Եւ անց ընդ երկաթ ան՛: **21** *Ունանք.* Զնա Տեր ՚ի վերայ փան իւ՛: **23** *Ունանք.*
 Յակոբ բնակեցաւ յերկրին Քամայ: **28** *Ունանք.* Առաքեաց զխաւարն և: **30** *Ունանք.*
 Եւ ՚ի շրեմարանս: **31** *Ունանք.* Եւ մժիխ ընդ ամենայն: **33** *Ունանք.* Նար զայգիս և:
36 *Ունանք.* Նար զամենայն անդր՝... վաստակոց նոցա: **37** *Ունանք.* Նան զնոսա ոսկ՛:
41 *Ունանք.* Նար զվէմն: **42** *Ունանք.* Ծառայի իւրոյ:

թեամբ: ⁴⁴ Եր նոցա զգաւառս հեթանոսաց, ՚ի վասպակս ժողովրդոց ⁴⁴
 ժառանգեցոյց զնոսա: ⁴⁵ Զի պահեսցեն զվկայութիւնս նորա, և զօրէնս ⁴⁵
 նորա խնդրեսցեն: *Տոմար. խոյ: Գորդայս. հոյ:*

Ալէլուիա. ՃԵ:

¹ Խոսարովան եղերո՛րք Տեառն զի քաղցր է, զի յաիպեան է ողոր– **105**
 մութիւն նորա: ² Ո՛ խօսեսցի զգօրութիւնս Տեառն, լսելի արասցէ զ– ²
 ամենայն օրհնութիւնս նորա: ³ Երանի ոյք պահեն զիրաւունս, և առ– ³
 նեն զարդարութիւն յամենայն ժամ: ⁴ Յիշեա՛ զմեզ Տէր ընդ հաճոյս ⁴
 ժողովրդեան քոյ, և այց արա մեզ ՚ի փրկութեան քում: ⁵ Տեսցո՛րք մեք ⁵
 զքաղցրութիւն ընտրելոց քոց. ուրախ եղիցուք յուրախութիւն ազգի քոյ,
 և զովեսցուք մեք ՚ի ժառանգութեան քում: ⁶ Մեղաք մեք ընդ հարսն ⁶
 մեր, անօրինեցաք և յանցեաք: ⁷ Նարքն մեր յեզիպարոս ոչ իմացան ⁷
 զքանսելիս քո, և ոչ յիշեցին զբազում ողորմութիւնս քո: Բարկացուցին
 զբեզ յանցանելն իրեանց ընդ ծով Կարմիր. ⁸ փրկեաց զնոսա վասն ա– ⁸
 նուան իւրոյ զի ծանիցեն զգօրութիւնս նորա: ⁹ Սասպեաց ՚ի ծով Կար– ⁹
 միր և ցամաքեցաւ, առաջնորդեաց նոցա ընդ անդունդս որպէս ընդ
 անապար: ¹⁰ Կեցոյց զնոսա ՚ի ձեռաց արելեաց նոցա, և փրկեաց զ– ¹⁰
 նոսա ՚ի ձեռաց թշնամեաց նոցա: ¹¹ Ծածկեաց ծով զնեղիցս նոցա, և ¹¹
 մի ՚ի նոցանէ ոչ ապրեցաւ: ¹² Նաւարացին ՚ի բան նորա, և օրհնեցին ¹²
 զօրհնութիւն նորա: ¹³ Վաղվաղեցին և մոռացան զգործս նորա, և ոչ ¹³
 անսացին խորհրդոյ նորա: ¹⁴ Յանկացան զցանկութիւն յանապարի, և ¹⁴
 փորձեցին զԱսարուած յանջրդի: ¹⁵ Եր նոցա զխնդրուածս նոցա, առաքեաց ¹⁵
 լիութիւն յանձինս նոցա: ¹⁶ Բարկացուցին զՄովսէս ՚ի բանակի, և զԱհարոն ¹⁶
 սուրբ Տեառն: ¹⁷ Բացաւ երկիր և եկույ զԴադան, և ծածկեաց զբանակն ¹⁷
 զԱբիրովնի: ¹⁸ Նոր վառեցաւ ՚ի ժողովս նոցա, և բոց մաշեաց զմեղաւորս: ¹⁸
¹⁹ Արարին որթ ՚ի Քորեբ և երկիր պագին պարկերի, ²⁰ և փոխեցին ^{19, 20}
 Զփառս իրեանց ՚ի նմանութիւն որթու խոտակերի: ²¹ Մոռացան զԱսարուած ²¹
 կենարար իրեանց, որ արար զնեծամեծս յեզիպարոս, ²² զքանսելիս իւր ²²
 յերկիր Քամայ, և զահ իւր ՚ի վերայ Կարմիր ծովուն: ²³ Ասաց սարակել ²³
 զնոսա, եթէ ոչ Մովսէս ընտրեալ կայր առաջի նորա: Դարձաւ առ Տէր
 և անցոյց զբարկութիւն նորա, զի մի՛ սարակեացին նոքա: ²⁴ Անարգե– ²⁴
 ցին զերկիրն ցանկալի, և ոչ հաւարացին բանի նորա: ²⁵ Տրպնջեցին ՚ի ²⁵
 բանակս իրեանց, և ոչ լուան ձայնի Տեառն: ²⁶ Նամբարձ զձեռն իւր ՚ի ²⁶
 վերայ նոցա, հարկանել զնոսա յանապարի: ²⁷ Յրուեսցի՛ զաւակ նո– ²⁷
 ցա ընդ հեթանոսս. ցրուեսցի զաւակ նոցա ընդ գաւառս: ²⁸ Պղծեցան ²⁸
 նոքա ՚ի Բէլբեզովր, կերան զգոհեալ և զմեռելոյրի: ²⁹ Բարկացուցին ²⁹
 զնա ՚ի գործս իրեանց, յանախեաց ՚ի վերայ նոցա բեկումն: ³⁰ Ա– ³⁰

43 Ոմանք. Նան զժողովուրդ իւր: **105. 6 Ոմանք.** Մեղաք մեք և հարքն մեր. անօ՛:

10 Ոմանք. Կացոյց զնոսա ՚ի ձեռաց: **12 Ոմանք.** Նաւարացին բանի նորա... զօր–
 հնութիւնս նորա: **13 Ոմանք.** Խորհրդոց նորա: **14 Ոմանք.** Յանկացան ցանկութիւն:
15 Ոմանք. Առաքեաց զլիութիւն: **17 Ոմանք.** Զբանակն զԱբի՛: **19 Ոմանք.** Զորթն
 ՚ի Քորեբ. երկիր պագին պարկերին: **20 Ոմանք.** Նմանութեան որթուն խո՛: **21 Ո–**
մանք. Զմեծամեծս իւր յեզիպարոս: **23 Ոմանք.** Թէ ոչ Մովսէս ընտրեալն... առաջի
 նոցա: **28 Ոմանք.** Ի Բելբեզովր. զի կերան զոհեալս և զմեռելոյրիս:

31 պա եկաց 'ի մէջ Փենէւ, քաւեաց և արգելաւ մահ. ³¹ համարեցաւ
 32 նմա յարդարութիւն ազգէ յազգ մինչև յաիպեան: ³² Բարկացուցին գ-
 նա 'ի ջուրսն Նակառակութեան. չարչարեցաւ Մովսէս վասն նոցա.,
 33, 34 ³³ զի դառնացուցի՛ն զգզի նորա: Նրամայեաց շրթամբք իրովք, ³⁴ և
 35 ոչ սապակեցին զազգսն զոր ասաց նոցա Տէր: ³⁵ Խառնակեցան ընդ
 36 հեթանոսս և ուսան զգործս նոցա. ³⁶ ծառայեցին կռոց նոցա, և եղև
 37 նոցա 'ի գայթազողութիւն: ³⁷ Զոհեցին զուսերս և զդսերս իրեանց
 38 դիւաց, ³⁸ և հեղին արիւն անբիծ: Արիւն ուսերաց և դսերաց ի-
 39 րեանց, զոր զոհեցին կռոցն Քանանու: ³⁹ Շաղախեցաւ երկիր յարենէ
 նոցա և պղծեցաւ 'ի գործոց նոցա, զի պոռնկեցան 'ի գնացս իրե-
 40 անց: ⁴⁰ Բարկացաւ սրբմտութեամբ Տէր 'ի վերայ ժողովրդեան իւրոյ,
 41 և զարշեցոյց զժառանգութիւն իւր յոյժ: ⁴¹ Մաբնեաց գնոսա 'ի ձեռս
 42 հեթանոսաց, փրկեցին նոցա արելիք իրեանց ⁴² և թշնամիք իրեանց
 43 նեղեցին գնոսա, և խոնարհ եղեն 'ի ներքոյ ձեռաց նոցա: ⁴³ Բազում
 անգամ փրկեաց գնոսա, և նոքա դառնացուցին գնա 'ի խորհուրդս
 44 իրեանց, և կորացան յանօրէնութեան իրեանց: ⁴⁴ Նայեցաւ Տէր 'ի
 45 նեղութիւնս նոցա, 'ի լսել ձայնի աղօթից նոցա: ⁴⁵ Յիշեաց զուխի իւր և
 46 զղջացաւ ըսպ բազում ողորմութեան իւրում. ⁴⁶ եպ գնոսա 'ի գթութիւնս
 47 առաջի ամենայն զերջաց նոցա: ⁴⁷ Փրկեաց զմեզ Տէր Աստուած մեր,
 և ժողովեաց զմեզ 'ի հեթանոսաց: Խոստովան եղիցուք անուան քում
 48 սրբոյ, և պարծեսցուք յօրհնութիւնս քո: ⁴⁸ Օրհնեալ Տէր Աստուած Իս-
 րայելի, յաիպեանս յաիպենից: Եւ ասասցէ ամենայն ժողովուրդն. Ե-
 դիցի եղիցի: *Տունք. իսն: Կանոնս Գորդայս. է: Սաղմոս. Ճէ: Տունս.
 յժն:*

Ալէլուիա. ԸԶ:

106 ¹ Խոստովան եղերուք Տեառն զի քաղցր է, զի յաիպեան է ողոր-
 2 մութիւն նորա: ² Ասասցեն փրկեալք Տեառն, զորս փրկեաց 'ի ձեռաց
 3 թշնամոյն: Յամենայն գաւառաց ժողովեաց գնոսա, ³ յարևելից և յարևմտից
 4 'ի հիւստոյ և 'ի ծով: ⁴ Մոլորեցան նոքա յանապարի յանջրդի ճանա-
 5 պարհի, քաղաք բնակութեան ոչ գրին: ⁵ Քաղցեան և ծարաւեցան, և
 6 անձինք նոցա 'ի նոսին նուաղեցան: ⁶ Աղաղակեցին առ Տէր 'ի նե-
 7 դութեան իրեանց, 'ի վշտաց նոցա փրկեաց գնոսա: ⁷ Առաջնորդեաց
 նոցա 'ի ճանապարհ ուղիղ, զի երթիցեն 'ի քաղաք բնակութեան իրե-
 8 անց: ⁸ Խոստովան եղիցին Տեառն ողորմութեանց նորա, սքանչելեաց
 9 նորա որդիք մարդկան: ⁹ Զի յազեցոյց զանձինս քաղցեալս, և զանձինս
 10 կարօտեալս լի՛ արար բարութեամբ: ¹⁰ Ոյք նստէին 'ի խաւարի և 'ի
 11 ստուերս մահու, կապեալ էին յաղքապութեան որպէս յերկաթ: ¹¹ Զի
 դառնացուցին զբանն Աստուծոյ, և զխորհուրդս Բարձրելոյն բարկացուցին:

33 Ոմանք. Դառնացուցին զոգզի նորա: *Որ օրհնակ մի.* Քրթմնջեաց շրթամբք, և
 ոչ սապակեաց զազգսն զոր ասաց նմա Տէր: **38 Ոմանք.** Եւ դսերաց նոցա, զոր:
43 Ոմանք. Նա բազում անգամ փր՛: **44 Ոմանք.** Ի լսել զձայն աղօթից: **47 Ոմանք.**
 Փրկեա՛ զմեզ Տէր... և ժողովեա՛ զմեզ 'ի հե՛: **106. 2 Ոմանք.** Ի ձեռաց թշնամեաց:
4 Ոմանք. Ծանապարհ և քաղաք բնակութիւն: **5 Ոմանք.** Եւ ծարաւեցին... 'ի նոսին
 նուաղեցին: **8 Ոմանք.** Տեառն ողորմութիւնք նորա: **9 Ոմանք.** Յագեցոյց զանձինս:
11 Ոմանք. Դառնացուցին զբանն:

¹² Խոնարհ եղեն 'ի ցաւոց սիրպք նոցա, փկարացան և ոչ ոք էր որ օգնէր 12
նոցա: ¹³ Աղաղակեցին առ Տէր 'ի նեղութեան իւրեանց, 'ի վշպաց նոցա 13
եհան զնոսա: ¹⁴ Փրկեաց զնոսա 'ի խաւարէ և 'ի սարուերաց մահու, և 14
խզեանց զկապանս նոցա: ¹⁵ Խոստովան եղիցին Տեառն ողորմութեանց 15
նորա, սքանչելեաց նորա որդիք մարդկան: ¹⁶ Զի փշրեանց զղրունս պղնձիս՝ 16
և զնիգս երկաթիս խորպակեաց: ¹⁷ Օգնեանց նոցա 'ի ճանապարհի ան- 17
օրէնութեանց, զի վասն մեղաց իւրեանց խոնարհ եղեն յոյժ: ¹⁸ Յա- 18
մենայն կերակրոց գարշէին սիրպք նոցա, մերձեցան մինչև 'ի դրունս
մահու: ¹⁹ Աղաղակեցին առ Տէր 'ի նեղութեան իւրեանց, 'ի վշպաց նո- 19
ցա ապրեցոյց զնոսա: ²⁰ Առաքեաց զբան իւր և բժշկեանց զնոսա, և 20
փրկեաց զնոսա յապականութենէ իւրեանց: ²¹ Խոստովան եղիցին Տե- 21
առն ողորմութեանց նորա, սքանչելեաց նորա որդիք մարդկան: ²² Մաքրուցեն
նմա պարարագ օրինութեան, և պարմեսցեն զգործս նորա ցնծութե-
ամբ: ²³ Ոյք իջանէին 'ի ծով նաւովք, և առնէին գործս 'ի ջուրս բազումս: 23
²⁴ Նոքա փեսին զգործս Տեառն, և զսքանչելիս նորա 'ի խորս անդնորց: 24
²⁵ Ասաց և յարեաւ հողմ և մրրիկ, և բարձրացան ալիք նորա: ²⁶ Ելանէին 25, 26
յերկիմս և իջանէին յանդունդս, և անձինք նոցա յանձինս իւրեանց
մաշեցան: ²⁷ Խռովեցան սասանեցան որպէս արբեալք, և ամենայն ի-
մաստովս նոցա ընկլաւ: ²⁸ Աղաղակեցին առ Տէր 'ի նեղութեան իւ- 28
րեանց, 'ի վշպաց նոցա կեցոյց զնոսա: ²⁹ Դարձոյց զմրրիկն յօղ և դա- 29
դարեցին ալիք նորա: ³⁰ Ուրախ եղեն զի դադարեցին, և առաջնորդեաց 30
նոցա 'ի նաւահանգիստ կամաց իւրեանց: ³¹ Խոստովան եղիցին Տեառն 31
ողորմութեանց նորա, սքանչելեաց նորա որդիք մարդկան: ³² Բարձր ա- 32
րացեն զնա 'ի ժողովս ժողովորոց, և յաթոռս ծերոց օրինեսցեն զնա:
³³ Զի դարձոյց զգեպս 'ի ցամաք, և զզնացս ջուրց յերկիր ծարաւուր: 33
³⁴ Արար զերկիրն պողաբեր յաղաղակունկս, վասն չարութեան բնակչաց 34
նորա: ³⁵ Արար զանապարս 'ի ճահիճս ջուրց, և զերկիրն ծարաւուր 'ի 35
զնացս ջուրց: ³⁶ Բնակեցոյց 'ի նմա քաղցեալս, և շինեցին քաղաք բնա- 36
կութեան իւրեանց: ³⁷ Վարեցին արքս և փնկեցին այգիս, և արարին 37
պտուղ արմրեաց իւրեանց: ³⁸ Օրհնեաց զնոսա և բազմացան յոյժ, և 38
անասունք նոցա ոչ նուազեցան: ³⁹ Նուաղեցան նոքա և չարչարեցան, 'ի 39
նեղութենէ չարեաց և 'ի վշպաց: ⁴⁰ Եկն անարգութիւն 'ի վերայ իշխանաց 40
նոցա, մոլորեցոյց զնոսա յանապարհի և ոչ 'ի ճանապարհի: ⁴¹ Օգնեաց 41
փնանկին յաղքարութեան իւրեանց, առաջնորդեաց որպէս խաշին ազ-
գի նոցա: ⁴² Տեսցեն ուղիղք և ուրախ եղիցին, և ամենայն անօրէն խցցէ՛ 42
զբերան իւր: ⁴³ Ով է իմաստուն որ պահեսցէ զայս, և 'ի միտ առցէ 43
զողորմութիւնս Տեառն: *Տունք. իմ:*

12 Ոմանք. Եւ ոչ ոք էր որ առաջնորդէր նոցա: **15 Ոմանք.** Տեառն ողորմութիւնք
նորա: **17 Ոմանք.** Անօրէնութեան իւրեանց: **21 Ոմանք.** Տեառն ողորմութիւնք
նորա: **23 Ոմանք.** Ի ծով նաւօք, և առնէին զգործս: **27 Ոմանք.** Որպէս զարբեալս:
28 Ոմանք. Ի վշպաց նոցա փրկեաց զնոսա: **29 Ոմանք.** Դարձ զմրրիկ նորա յօղս:
31 Ոմանք. Տեառն ողորմութիւնք նորա: **34 Բազումք.** Բնակչաց նոցա: **36 Ոմանք.**
Եւ շինեցին 'ի քաղաք բնա՛: **38 Ոմանք.** Եւ անասուն նոցա ոչ նուաղեցաւ: **41 Ոմանք.**
Յաղքարութեան առաջնորդեաց... ազգաց նոցա:

107

¹ *Օրհնութիւն Սաղմոսաց ՚ի Դաւիթ. ՃԷ:*

2 ²Պարբանսք է սիրպ իմ Աստուած, պարբասք է սիրպ իմ օրհնել և
 3 սաղմոս ասել քեզ փառօք իմովք: ³Զարթի՛ք փառք իմ զարթի՛ք սաղմոսի՛ք
 4 և օրհնութեամբ, և ես զարթեայց առաւօտու: ⁴Խոսարովան եղէց քեզ ՚ի
 5 ժողովուրդս Տէր, և սաղմոս ասացից քեզ յազինս: ⁵Մեծ եղև մինչև
 6 յերկինս ողորմութիւն քո, մինչև յամպս է ճշմարտութիւն քո: ⁶Բարձ
 7 լեր մինչև յերկինս Աստուած, յամենայն երկրի են փառք քո: ⁷Որ–
 8 պես փրկեցան սիրելիք քո, կեցո՛ւ աջով քով և լո՛ւր մեզ: ⁸Աստուած
 9 զհովիպսն Յարկաց չափեցից: ⁹Ի՛ն է Գաղաադ և իմ է Մանասէ, Եփրեմ
 10 հզօրիչ գլխոյ իմոյ: Յուդա թագաւոր իմ, ¹⁰և Մովսք աւագան յուսոյ
 իմոյ: Յեղովմէ ուղղեցից զգնացս իմ, և ինձ այլազգիք հնազանդ եղեն:
 11 ¹¹Ո՛ւ փարցէ զիս ՚ի քաղաք ամուր, կամ ո՛ւ առաջնորդեսցէ ինձ մինչև
 12 յեղովմէ: ¹²Թէ ո՛չ դու Աստուած որ մերժեցեր զմեզ, և ո՛չ էլեր Աստուած
 13 ընդ զօրս մեր: ¹³Տո՛ւր մեզ օգնութիւն ՚ի նեղութեան, զի սուր է փրկու–
 14 թիւն մարդոյ: ¹⁴Աստուծով արասցո՛ւք զօրութիւն, և նա յամօթ արասցէ
 զթշնամիս մեր: *Տունք. ժող.*

108

¹ *Ի կարգարած. Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. ՃԸ:*

2 ²Աստուած օրհնութեան իմոյ մի՛ լռեր, զի բերան մեղաւորի բերան
 նենգաւորի բացաւ ՚ի վերայ իմ: Խօսեցան զինէն լեզուօք նենգաւորօք,
 3 ³և բանիւք արելութեան պաշարեցին զիս: Մարտեան ընդ իս ՚ի փարապարպուց,
 4, 5 ⁴փոխանակ սիրոյ իմոյ մարմնէին զիս, այլ ես յաղօթս կայի: ⁵Նայուցին
 ինձ չար փոխանակ ընդ բարոյ, արելութիւն փոխանակ սիրոյ իմոյ:
 6 ⁶Կացո՛ւ ՚ի վերայ նորա մեղաւոր, Սաբանայ կացցէ ընդ աջմէ նորա:
 7 ⁷Ի դարաստանէ իւրմէ ելցէ դարասպարտեալ, և աղօթք նորա ՚ի մեղս
 8 դարձցին: ⁸Եղիցին աուրք նորա նուագ, և զայցելութիւն նորա զայն
 9, 10 այլ փարցի: ⁹Եղիցին որդիք նորա որբ և կին նորա այրի՛. ¹⁰սահեսցին
 փոփոխեցին, որդիք նորա մուրօղք եղիցին, և էլցեն ՚ի բնակութենէ
 11 իւրեանց: ¹¹Քննեսցէ փոխարու զամենայն ինչս նորա, յափշտակեցեն
 12 օտարք զվաստակս նորա: ¹²Մի՛ գրցի ոք օգնական նմա, և մի՛ ոք
 13 ողորմեսցի ՚ի վերայ որբոց նորա: ¹³Եղիցին որդիք նորա ՚ի սատակումն,
 14 և յազգէ ջնջեսցի անուն նորա: ¹⁴Յիշեսցին մեղք հօր նորա առաջի
 15 Տեառն. և մեղք մօր նորա մի՛ ջնջեսցին, ¹⁵և եղիցին առաջի Տեառն
 16 յայմենայն ժամ: ¹⁶Սափակեսցի՛ յերկրէ յիշտակ նորա. փոխանակ զի
 17 ո՛չ յիշեսց առնել զողորմութիւն: ¹⁷Նալածեսց զայր աղքատ և զփնանկ,
 18 սպանանել՛ զայն որ խոնարհ է սրտի: ¹⁸Սիրեսց զանձս և էլցէ՛ նմա. ո՛չ

107. 1 *Ունակք.* Օրհնութիւն սաղմոս ՚ի Դաւ: **3** *Ունակք.* Զարթեայց առաւօտուց:
6 *Ունակք.* Բարձրեալ ես դու յերկինս Աստուած, և յամենայն: **8** *Ունակք.* Իւրմէ,
 ցնձացայց բարձր եղէց բաժանեցայց զՄիկիմ: *Ուր Ոսկան.* բաժանեցից: **11** *Ունակք.*
 Ո փարցի զիս... մինչև յիդումէ: *Ուր Ոսկան.* յեղօմ: **12** *Ունակք.* Եթէ ո՛չ դու Աստուած:
108. 2 *Ունակք.* Լեզուաւ նենգաւորաւ: **3** *Ունակք.* Եւ բանիւ արելութեամբ: **6** *Ունակք.*
 Կացո՛ւ ՚ի վերայ նոցա մեղաւ: **11** *Ունակք.* Փոխարուն զամենայն: **12** *Ունակք.* Մի՛
 գրցի օգնա՛ւ: **13** *Օրհնակ մի.* Եւ յազգ մի ջնջեսցի անուն նորա: **14** *Յօրհնակին*
պսկասէր. Մեղք հօր նորա *ստոյշ Տեառն.* և:

կամեցաւ զօրհնութիւն, հեռի՛ տղիցի ՚ի նմանէ: Զգեցաւ զանէժս որպէս
 հանդերձ, մտքէ որպէս ջո՛ր ՚ի փոր նորա, որպէս ձէթ ընդ ոսկերս նորա:
¹⁹ Եղիցի նմա որպէս հանդերձ զի ազանի, որպէս զօրի որ ածի՛ հանա- 19
 պագ ընդ մէջ: ²⁰ Այս գործի այնոցիկ որ չարախօս կային զինէն առ Տէր, 20
 և ոյք խօսեին չար զանձնէ իմմէ: ²¹ Այլ դու Տէր Տէր՝ արա՛ ընդ իս ըստ
 անուան՝ քում, զի քաղցր է ողորմութիւն քո, փրկեա՛ զիս ²² զի աղքատ 22
 և փնանկ եմ ես: Սիրտ իմ խռովեցաւ ՚ի փորի իմում, ²³ և ես որպէս 23
 սպունք ՚ի խուսափել իմում պակասեցայ, և թօթափեցայ որպէս մա-
 րախ: ²⁴ Ծունկք իմ տկարացան ՚ի պահոց, և մարմին իմ այլազունեանց 24
 յիւղոյ: ²⁵ Եղէ ես նախապ նոցա, տեսին զիս և շարժեցին զգլուխս իւրե- 25
 անց: ²⁶ Օգնեա՛ ինձ Տէր Աստուած իմ, և փրկեա՛ զիս ըստ ողորմութեան 26
 քում: ²⁷ Ծանիցեն զի ձեռն քո այս է, և դու Տէր արարեր զայս: ²⁸ Նո- 27, 28
 քա անիծանեն և դու օրհնեսցես. ոյք յարուցեալ են ՚ի վերայ իմ ամօթ
 կրեսցեն. այլ ծառայ քո ուրախ տղիցի ՚ի քեզ: ²⁹ Զգեցցին զամօթ որ 29
 չարախօս կային զանձնէ իմմէ, և արկցեն որպէս կրկնոց զամօթ իւրե-
 անց զիւրեամբք: ³⁰ Այլ ես խոստովան եղէց առ Տէր յոյժ բերանով իմով, 30
 ՚ի մէջ բազմաց օրհնեցից զքեզ: ³¹ Զի եկաց նա ընդ աջմէ փնանկիս, 31
 փրկել զիս յայնցանէ ոյք հալածեն զանձն իմ: *Տունք. ինչ:*

¹ Ի կարարած. Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. ՃԹ:

109

Ասաց Տէր ցՏէր իմ նինսր ընդ աջմէ իմմէ, մինչև եղից զթշնամիս
 քո պատուանդան ուրից քոց: ² Գաւազան զօրութեան առաքեսցէ քեզ 2
 Տէր ՚ի Սիովնէ, և փրկեսցես դու ՚ի մէջ թշնամեաց քոց: ³ Ընդ քեզ է 3
 ինձ սկիզբն աւուրց զօրութեան. ՚ի վայելչութիւն սրբոց քոց յարգանդէ
 յառաջ քան զարուսեակ ծնայ զքեզ: ⁴ Երդուա Տէր և ոչ ևս զղջացի, 4
 թէ դու ես քահանայ յախպեան ըստ կարգին Մելքիսեդեկի, ⁵ և Տէր ընդ 5
 աջմէ քումմէ: Խորպակեսցէ՛ յաւուր բարկութեան զթագաւորս. ⁶ դա- 6
 փի զհեթանոսս և բազում առնէ զհարուածս, և խորպակեսցէ զգլուխս
 բազմաց յերկրի: ⁷ Զուխս ՚ի ճանապարհի արբուսցէ. վասն այնորիկ և 7
 բարձր արասցէ զգլուխս: *Տունք. զ: Գորդայս. ինչ:*

Ալէլուիա. ՃԺ:

¹ Խոստովան եղէց քեզ Տէր բոլորով սրբիս իմով, ՚ի խորհուրդս ուղղոց **110**
 ՚ի ժողովուրդս ² մեծ են գործք Տեառն, և քննեալ են յամենայնի կամք 2
 նորա: ³ Խոստովանութիւն և վայելչութիւն են գործք նորա. արդարու- 3
 թիւն նորա մնայ յախպեանս յախպենից: ⁴ Յիշարա՛կ արար սքանչելեաց 4
 իւրոց ուղղոց. ողորմած գթած է Տէր ⁵ կերակուր փայ երկիւղածաց 5
 իւրոց: Յիշեաց յախպենից զուխտ իւր, ⁶ զգօրութիւն գործոց իւրոց պա- 6

19 Ոմանք. Որ ածէ հանապագ ընդ մէջ իւր: **20 Այլք.** Այս գործ է այնոցիկ որ չարա՛:

21 Ոմանք. Եւ փրկեա՛ զիս: **28 Ոմանք.** Նոքա անիծանեսցեն. *կամ* անիծանիցեն:

29 Ոմանք. Ոյք չարախօս կային զինէն. արկցեն որպէս: **31 Ոմանք.** Ընդ աջմէ

փնանկին... ոյք հալածէին: **109. 3 Ոմանք.** Ընդ քեզ է սկիզբն աւուրն զօրութեան:

6 Ոսկան. Դապեսցէ զհեթանոսս և բազում արասցէ զհարուածս: *Ոմանք.* Զգլուխ

բազմաց յերկրէ: **7 Ոմանք.** Զուխից ՚ի ճանապարհի արբուսցէ. վասն այսորիկ: *Ուր*

Ոսկան. արբցէ: **110. 1 Ոմանք.** Ուղղոց ՚ի ժողովս: **3 Ոմանք.** Խոստովանութիւն

և մեծվայելչութիւն են:

7 փուրեաց ժողովրդեան իրոյ: ⁷Տալ նոցա գժառանգութիւն հեթանոսաց,
 8 և գործք ձեռաց նորա արդարութիւն և իրաւունք են: ⁸Նաւարարիմ
 են յամենայնի պապութիւնք նորա, հասարակալ են յաւիտեանս յա-
 9 ւիտենից, արարեալ են ճշմարտութեամբ և ուղղութեամբ: ⁹Փրկութիւն
 առաքեաց Տէր ժողովրդեան իրում. պապութիւնք յաւիտենից զուխպ
 10 իւր սուրբ և ահեղ է անուն նորա: ¹⁰Սկիզբն զգօնութեան երկևղ Տե-
 առն, իմաստութիւն բարի ամենեցուն որ առնեն զնա, և օրհնութիւն
 նորա մնայ յաւիտեանս յաւիտենից: *Տունք. ք:*

*Ալեյուիս. Դ վերայ ապաշխարութեան, Անգեայ և Զաքարիայ.
 ՃԺԱ:*

111 ¹Երանեալ է այր որ երկնցի Դ Տեառնէ, զի զպապութիւնս նորա
 2 նա՛ կամի յոյժ: ²Նգօր եղիցի յերկրի զաւակ նորա, և ազգ ուղղոց
 3 օրհնեացի: ³Փառք և մեծութիւն են Դ փան նորա, արդարութիւն նո-
 4 րա մնայ յաւիտեանս յաւիտենից: ⁴Ծագեաց Դ խաւարի լոյս ուղղոց,
 5 ողորմած գթած և արդար է Տէր: ⁵Քաղցր այր ողորմի՛ և փայ փոխ,
 6 յօրինէ՛ զբան իւր Դ դարաստանի, ⁶զի յաւիտեան նա մի՛ սասանեացի:
 7 ⁷Յիշատակ յաւիտենից եղիցի արդար, Դ համբաւէ չարէ նա մի՛ երկիցէ:
 8 Պապրասար է սիրպ նորա յուսալ առ Աստուած: ⁸Նաւարարեալ է սիրպ
 9 նորա և նա մի՛ երկիցէ, մինչև փեսցէ Դ թշնամիս իւր: ⁹Սփռեաց և
 10 եղջևր նորա բարձր եղիցի փառօք: ¹⁰Մեղաւորն փեսցէ՛ և բարկասցի,
 զարամունս իւր կրճարեցէ՛ և հալեացի, և ցանկութիւն մեղաւորաց կորիցէ:
Տունք. ծ:

Ալեյուիս. ՃԺԲ:

112. ² ¹Օրհնեցէ՛ք մանկունք զՏէր, և օրհնեցէ՛ք զանուն Տեառն: ²Եղիցի
 3 անուն Տեառն օրհնեալ, յայսմ հեպէ մինչև յաւիտեան: ³Յարևելից մինչ
 4 Դ մուրս արևու, օրհնեալ է անուն Տեառն: ⁴Բարձր է Դ վերայ ամե-
 5 նայն ազգաց Տէր, և յերկինս են փառք նորա: ⁵Ո՛վ է որպէս Տէր Աս-
 6 տուած մեր Դ բարձունս բնակեալ, ⁶և զխոնարիս փեսանէ յերկնից Դ
 7 յերկիր: ⁷Յարուցանէ զաղքաբար յերկրէ, և բարձր առնէ զփառապեալս
 8 յաղբեաց: ⁸Նարուցանէ զնոսա իշխանս, ընդ իշխանս ժողովրդեան
 9 իրոյ: ⁹Բնակեցուցանէ զամուլն Դ փան ուրախամիպ, որպէս մայր որ-
 րոց բերկրեալ: *Տունք. ք:*

Ալեյուիս. ՃԺԳ:

113 ¹Ելանելն Իսրայելի յԵգիպտոսէ. փանն Յակոբայ Դ ժողովրդեանէ
 2 այլազգեաց: ²Եղև Նրէաստան սրբութիւն նորա, և Իսրայել իշխանու-
 3 թիւն նորա: ³Ծով ելբես և փախեսա, և Յորդանան անդրէ՛ն դարձաւ:

*6 Ոմնակք. Պարմեաց ժողովրդեան իրում: 7 Ոմնակք. Տալ նոցա ժառան՛: Ոսկան.
 Ալեյուիայ. վերադարձութիւն Անգեայ և Զա՛: 111. 1 Ոմնակք. Ի Տեառնէ. զպապութի՛:
 7 Ոմնակք. Եղիցի արդարն. Դ համբաւոյ չա՛: 112. 3 Ոմնակք. Մինչև Դ մուրս ա՛...
 անունն Տեառն: 6 Ոմնակք. Տեսանէ յերկինս և յերկրի: 8 Ոմնակք. Զնոսա իշխան
 ընդ իշ՛: 9 Ոմնակք. Մայր որդուվք բերկր՛: 113. 1 Բազումք. Յելանելն Իսրայելի
 յԵգ՛:*

⁴Լերինք ցնձացին որպէս խոյք, և բլուրք որպէս գառնիք մաքեաց: ⁵Զի՞ 4, 5
 է քեզ ծով, զո՞ քեզ քար և փախեար, կամ դու Յորդանան զի՞ դար-
 ձար անդրէն: ⁶Լերինք՝ ցնձացէք որպէս խոյք, և բլուրք որպէս գառնիք 6
 մաքեաց: ⁷Յերեսաց Տեառն սասանեցաւ երկիր, յերեսաց Ասպուծոյ
 Յակովբայ: ⁸Ո դարձոյց զվեմն՝ ՚ի վրակս ջուրց, և գապառածն ՚ի 8
 յաղբերակունս:

¹Մի՛ մեզ Տէր մի՛ մեզ. այլ անուան՝ քում Կորն զփառս, վասն անուան 1
 և ճշմարտութեան քում: ²Մի՛ երբէք սասացեն ՚ի հեթանոսս, թէ ո՞ր է 2
 Ասպուծ նոցա: ³Ասպուծ մեր յերկինս և յերկրի, զամենայն զոր ինչ 3
 կամեցաւ և արար: ⁴Կուրք հեթանոսաց ոսկի և արծաթ են, ձեռագործք 4
 են որդւոց մարդկան: ⁵Բերան ունին՝ և ոչ խօսին, աչս ունին՝ և ոչ 5
 քետանեն: ⁶Ականջս ունին՝ և ոչ լսեն, ունչս ունին՝ և ոչ հոգոտին: 6
⁷Ձեռս ունին՝ և ոչ շօշափեն, ոտս ունին՝ և ոչ գնան. և ոչ գոյ բարբառ 7
 ՚ի կոկորդս նոցա: ⁸Նման նոցա՛ եղիցին ոյք արարին գնոսաւ. ամե- 8
 նեքեան ոյք յուսացեալ են ՚ի նոսա: ⁹Տուն Իսրայելի յուսացաւ ՚ի Տէր, 9
 օգնական ընդունելի՛ է նոցա: ¹⁰Տուն Ահարոնի յուսացաւ ՚ի Տէր, օգնա- 10
 կան ընկերելի՛ է նոցա: ¹¹Երկիրաձք Տեառն յուսացան ՚ի Տէր, օգնա- 11
 կան և փրկիչ է նոցա: ¹²Յիշեաց՝ զմեզ Տէր և օրհնեաց զմեզ. օրհնեաց 12
 Տէր զպունն Իսրայելի. օրհնեաց Տէր զպունն Ահարոնի: ¹³Օրհնեաց Տէր 13
 զերկիրաձս իւր, զփոքրկունս և զմեծամեծս: ¹⁴Յաւելցէ՛ ՚ի ձեզ Տէր, ՚ի 14
 ձեզ և յորդին ձեր: ¹⁵Օրհնեալ էք դուք ՚ի Տեառնէ, որ արար զերկինս 15
 և զերկիր: ¹⁶Երկինք երկնից Տեառն են, և զերկիրս եր որդւոց մարդ- 16
 կան: ¹⁷Ոչ թէ մեռեալք օրհնեսցեն զքեզ, և ոչ ամենեքեան որ իջանեն 17
 ՚ի դժոխս: ¹⁸Այլ կենդանիքս օրհնեսցո՞ւք զՏէր, յայսմ հեարէ մինչև յա- 18
 ւիտեան: *Տունք. ի՞՞: Գորդայս. ծր՛:*

Ալեյուիս. ՃԺԴ:

¹Միքեցի զի լուիցէ Տէր զձայն աղօթից ինոց. ²խոնարհեցոյց զունկն **114, 2**
 իւր առ իս, և ես յաուրս իմ կարդացի առ նա: ³Շրջեցան զինս երկունք 3
 մահու, և վիշտք դժոխոց գրին զիս: Զնեղութիւն և զանձկութիւն գրի,
⁴և զանուն Տեառն կարդացի: Ո՛ր Տէր փրկեա՛ր զանձն իմ. ⁵ողորմած և 4, 5
 արդար է Տէր Ասպուծ մեր, ողորմի՛ ⁶և պահէ զպրոջս Տէր: Ես խոնարհ
 եղէ և Տէր կեցոյց զիս, ⁷դարձ անձն իմ ՚ի հանգիստ քո զի Տէր օգնեաց 7
 քեզ: ⁸Փրկեաց զանձն իմ ՚ի մահուանէ, զաչս իմ յարատուաց, զոտս իմ 8
 ՚ի գայթաղութենէ, ⁹հաճոյ եղէց առաջի Տեառն յերկիր կենդանեաց: 9
Տունք. զ՛:

Ալեյուիս. ՃԺԵ:

4 Ոմանք. Որպէս զխոյս... որպէս գառնիս մաք՛: **6 Ոմանք.** Յնձացեն որպէս զխոյս...
 որպէս գառնիս: **8 Ոմանք.** Յաղբերակունս: **1 Բագունք.** Վասն ողորմութեան և
 ճշմարտութեան քոյ: **6 Ոմանք.** Եւ ոչ հոգոտին: **8 Ոմանք.** Եւ ամենեքեան որ յո՛ւ՛:
9 Ոմանք. Տունն: *Ուր Ոսկան.* Եւ ընկերօղ է նոցա: **10 Ոմանք.** Տունն: *Ուր Ոսկան.*
 Եւ ընկերօղ է նոցա: **15 Ոմանք.** Ի Տեառնէ. այն որ արար զերկինս: **17 Ոմանք.**
 Օրհնեսցեն զքեզ Տէր. և ոչ: **114. 2 Ոմանք.** Եւ ես յաուրս իմ կարդացից առ նա:
6 Ոմանք. Ողորմած Տէր և արդար, ողորմի, և պա՛ր՛: **7 Ոմանք.** Զի Տէր օգնեաց ինձ:
9 Ոմանք. Յերկրին կենդանեաց:

115, 11 ¹⁰Նաւարացի գոր և խօսեցայ, և ես խոնարհ եղէ յոյժ: ¹¹Ես ա–
 12 սացի 'ի զարմանալ իմում, թէ ամենայն մարդ սուր է: ¹²Զի՞նչ քաց
 13 քրիպորն Տեառն, ընդ ամենայնի գոր և ե՛րբ ինձ: ¹³Բաժակ փրկութեան
 14 ընկալայց, և զանուն Տեառն կարդացից: ¹⁴Զաղօթս իմ Տեառն քաց՝
 15 առաջի ամենայն ժողովրդեան նորա: ¹⁵Պարուական է առաջի Տեառն
 16 մահ սրբոց իւրոց: ¹⁶Ո՛ր Տէր ես ծառայ քո եմ, ծառայ և որդի աղախնոյ
 17 քոյ: ¹⁷Նաբեր՝ զկապանս իմ, քեզ մաքուցից պարարագ օրհնութեան, և
 18 զանուն Տեառն կարդացից: ¹⁸Զաղօթս իմ Տեառն քաց առաջի ամենայն
 19 ժողովրդեան նորա, ¹⁹'ի զաւիթս քան Տեառն, և 'ի մէջ քո Երուսաղէմ:
Տունք. ք՛:

Ալէլուիա. ՃԺԶ:

116 ¹Օրհնեցէք զՏէր ամենայն ազինք. զովեցէք զնա ամենայն ժողովուրդք:
 2 ²Զօրասցի՛ որդրմութիւն նորա 'ի վերայ մեր. ճշմարտութիւն Տեառն
 մնասցէ յաւիտեան: *Տունք. ք՛:*

117 ¹Ալէլուիա. ՃԺԷ:

Խոսարովան եղերուք Տեառն զի բարի է, զի յաւիտեան է որդրմո–
 2 թիւն նորա: ²Ասացէ քուն Իսրայէլի զի բարի է, զի յաւիտեան է որդր–
 3 մութիւն նորա: ³Ասացէ քուն Ահարոնի, զի յաւիտեան է որդրմութիւն
 4 նորա: ⁴Ասացեն երկիւղածք Տեառն զի բարի՛ է, զի յաւիտեան է որդր–
 5 մութիւն նորա: ⁵Ի նեղութեան կարդացի առ Տէր, և լուսն ինձ յանդորր:
 6, 7 ⁶Տէր է իմ օգնական և ես ո՛չ երկեայց, զի՛ արասցէ ինձ մարդ: ⁷Տէր է իմ
 8 օգնական, և ես քեանից 'ի թշնամիս իմ: ⁸Բարի՛ է յուսալ 'ի Տէր քան յու–
 9, 10 սալ 'ի մարդիկ, ⁹բարի՛ է յուսալ 'ի Տէր քան յուսալ յիշխանս: ¹⁰Ամենայն
 11 ազինք շրջեցան զինն, և անուամբ Տեառն յաղթեցի նոցա: ¹¹Շրջելով
 շրջեցան զինն, պաշարեցին զիս 'ի միասին, և անուամբ Տեառն վա–
 12 նեցի զնոսա: ¹²Շրջեցան զինն որպէս մեղուք, վառեցան բորբոքեցան
 13 որպէս փուշք 'ի հուր, և անուամբ Տեառն մերժեցի զնոսա: ¹³Ի մերժելն
 14 դրոուեցայ և եղէ մերձ 'ի գորել. և Տէր իմ ընկալաւ զիս: ¹⁴Զօրութիւն
 15 իմ և օգնութիւն իմ Տէր, և եղև ինձ 'ի փրկութիւն: ¹⁵Չայն ցնծութեան
 16 փրկութեան՝ 'ի յարկս արդարոց: ¹⁶Աջ Տեառն արար գորութիւն, աջ Տե–
 17 առն բարձր արար զիս, աջ Տեառն արար գորութիւն: ¹⁷Ո՛չ մեռայց, այլ
 18 կեցից և պարմեցից՝ զգործս Տեառն: ¹⁸Խրաբելով խրաբեաց զիս Տէր,
 19 և 'ի մահ ո՛չ մաքնեաց: ¹⁹Բացէք ինձ դրունս արդարութեան զի մտից
 20 ընդ այն, և խոսարովան եղէց Տեառն: ²⁰Այս դուռն Տեառն է, և արդարք
 21 մարանեն ընդ սա: ²¹Խոսարովան եղէց քեզ Տէր զի լուսար ինձ, և եղեր
 22 ինձ 'ի փրկութիւն: ²²Վեմն գոր անարգեցին շինօղբն, նա՛ եղև զլուխ
 23 անկեան: ²³Ի Տեառնէ եղև այս, և է սքանչելի՛ առաջի աչաց մերոց:

115. 11 Ունակք. Ի զարմանալն իմում: **13 Ունակք.** Զբաժակ փրկութեան: **117. 1 Ունակք.** Զի յաւիտեան է որդրմ նորա: **2 Ունակք.** Զի յաւիտեան է որդրմ նորա: **3 Ունակք.** Զի յաւիտեան է որդրմ նորա: **4 Ունակք.** Զի յաւիտեան է որդրմ նորա: **5 Ունակք.** Ի նեղութեան իմում ես առ Տէր կարդացի, և լու՛: **11 Ունակք.** Եւ անուամբ Տեառն մերժեցի զնոսա: **12 Ունակք.** Շուրջ եղևն զինն որպէս մեղուք: **13 Ունակք.** Եւ Տէր ընկալաւ: **16 Ունակք.** Եւ աջ Տեառն ա՛: **19 Ունակք.** Ինձ գորունս ար՛: **23 Ունակք.** Սքանչելի յաչս մեր:

²⁴ Այսօր է գոր արար Տէր, եկայք ցնծացուք և ուրախ եղիցուք ՚ի սմա: 24
²⁵ Ո՛ր Տէր փրկեա՛ւ ո՛ր Տէր առաջնորդեա՛ւ. ²⁶ օրհնեալ որ գալոցդ ես յա– 25, 26
նուն Տեառն, և օրհնեցաք զքեզ յանուանէ՛ Տեառն: ²⁷ Տէր Աստուած մեր 27
երևեցաւ մեզ, արարէ՛ք փօսն ուրախութեան կանխաւ, մինչև յանկիւնս
սեղանոյ: ²⁸ Աստուած իմ ես դու խոստովան եղէց քեզ, Աստուած իմ ես 28
դու՝ և բարձր արարից զքեզ: Խոստովան եղէց քեզ Տէր զի լուար ինձ,
և եղեր ինձ ՚ի փրկութիւն: ²⁹ Խոստովան եղերուք Տեառն, զի բարի է զի 29
յախփեան է ողորմութիւն նորա: *Տունք. ինչ: Գորդայս. ինչ:*

Ալէլուիա. ՃԺԸ:

¹ Երանեալ են անբիծք ՚ի ճանապարհի, և ոյք գնան յօրէնս Տե– 118
առն: ² Երանի՛ ոյք քննեն զվկայութիւն նորա, բոլորով սրբի՛ն իրեանց 2
խնդրեսցեն գնա: ³ Ոչ թէ որ գործեն զանօրէնութիւն, ՚ի ճանապարհս 3
նորա գնասցեն: ⁴ Դու պատուիրեցեր զպատուիրանս քո, ՚ի պահել ինձ 4
յոյժ: ⁵ Այլ թէ յաջողեալ էին ճանապարհք իմ, պահել ինձ զարդարութիւնս 5
քո: ⁶ Յայնժամ ես ոչ ամաչէի ՚ի զգուշանալ ինձ ՚ի պատուիրանս քո: 6
⁷ Խոստովան եղէց քեզ Տէր յուղղութիւն սրբի իմոյ. որպէս ուսայց 7
զիրաւունս արդարութեան քո: ⁸ Զիրաւունս քո պահեցի, մի՛ թողոր զիս 8
մինչև ՚ի սպառ: ⁹ Ի՛նչ ուղղեսցէ երիտասարդ զճանապարհս իւր, այլ ՚ի 9
պահել զբա՛նս քո: ¹⁰ Բոլորով սրբիս իմով խնդրեցի զքեզ, մի՛ մերժեր 10
զիս ՚ի պատուիրանաց քոց: ¹¹ Ի՛ սրբի իմում թաքուցի զբանս քո, որպէս 11
զի մի՛ մեղայց քեզ: ¹² Օրհնեալ ես դու Տէր, ուսո՛ր ինձ զարդարութիւնս 12
քո: ¹³ Շրթամբք իմովք պատմեցից զամենայն իրաւունս բերանոյ քոյ: 13
¹⁴ Ի՛ ճանապարհս վկայութեանց քոց զուարճացայ, որպէս յամենայն ՚ի 14
մեծութեան: ¹⁵ Ի՛ պատուիրանս քո հոգացայ, և զգուշացայ ՚ի ճանապարհս 15
քո: ¹⁶ Զիրաւունս քո խօսեցայ, և ոչ մոռացայ զբանս քո: ¹⁷ Նապո՛ ծա– 16, 17
ռայի քում, զի կեցից և պահեցից զբանս քո: ¹⁸ Զարթո՛ զաչս իմ, և 18
նայեցայց ՚ի սքանչելիս օրինաց քոց: ¹⁹ Պանդո՛խսք եմ ես յերկրի, մի՛ 19
թաքուցաներ յինէն զպատուիրանս քո: ²⁰ Փախաքեաց անձն իմ, ՚ի ցան– 20
կալ ինձ յիրաւունս քո յամենայն ժամ: ²¹ Սաստեցե՛նի ամբարտաւանից. 21
անիծեալ ոյք խոտորեցան ՚ի պատուիրանաց քոց: ²² Ի՛ բաց արա յինէն 22
զնախապիւնս և զարհամարհանս, զի զվկայութիւնս քո խնդրեցի: ²³ Քան– 23
զի նստան իշխանք և չարախօսէին զինէն. այլ ծառայ քո խորհէր
յիրաւունս քո: ²⁴ Զի վկայութիւնք քո խօսք իմ էին, և խորհուրդք իմ 24
արդարութիւն քո: ²⁵ Մերձեցաւ անձն իմ ՚ի հող, Տէր կեցո՛ր զիս ըստ
բանի քում: ²⁶ Զճանապարհս իմ պատմեցից քեզ՝ և լուար ինձ. ուսո՛ր 26
ինձ զարդարութիւնս քո: ²⁷ Ի՛ ճանապարհս արդարութեանց քոց իմաս– 27

26 Ոմանք. Որ գալոց է անուամբ Տեառն... զքեզ ՚ի փանէ Տեառն: **28 Ոմանք.** Ես դու, և խոստովան եղէց: **29 Ոմանք.** Զի յախփեան է ողորմ նորա: *Ոմանք և յայս սաղմոս դրոշմեն Եբրայական ալփաբետս, որպէս և ՚ի սաղմոս ԼԶ. գորով զանց առնէ օրինակս մեր ընդ այլոց ոմանց:* **118. 2 Ոմանք.** Զվկայութիւնս նորա: **3 Ոմանք.** Զի ոչ թէ ոյք գործեն: **4 Ոմանք.** Պահել ինձ յոյժ: **5 Ի լուս՝.** ՚ի վերայ Այլ թէ, *նշանակի՛* երանի թէ. *համաձայն ոմանց առանձին սաղմոսարանաց:* *Ոմանք.* Յաջողեալ էին ինձ... ՚ի պահել ինձ: **8 Ոմանք.** Ես մի՛ թողոր զիս մինչ իս՛: **10 Ոմանք.** Խնդրեցից զքեզ, մի՛: **16 Ոմանք.** Զիրաւունս քո խօսեցայց: **24 Ոմանք.** Վկայութիւնք քո խօ՞... յարդարութիւն քո: **26 Ոմանք.** Պատմեցի քեզ:

28 փո՛ն արա զիս, և քննեցից զսքանչելիս քո: ²⁸ Տքնեցաւ անձն իմ առ ՚ի
 29 ձանձրանալ, հասարապեա՛ր զիս ՚ի բանս քո: ²⁹ Զճանապարհս մեղաց ՚ի
 30 բաց արա յինէն, և յօրէնս քո ողորմեաց ինձ: ³⁰ Զճանապարհս ճշմար-
 31 փութեան քո ընտրեցի, և զիրաւունս քո ես ո՛չ մոռացայ: ³¹ Մերձեցայ
 32 ես ՚ի վկայութիւնս քո, Տէր մի՛ յամօթ առներ զիս: ³² Ի՛ ճանապարհս
 33 պատուիրանաց քոց ընթացայ, զի անդորր արարեր սրբի իմոյ: ³³ Օրէնսզէկը
 արա զիս Տէր ՚ի ճանապարհս իրաւանց քոց, և խնդրեցից զնա յամեն-
 34 այն ժամ: ³⁴ Իմաստուն արա զիս, և քննեցից զօրէնս քո, և պահեցից գ-
 35 նա բոլորով սրբիս իմով: ³⁵ Առաջնորդեա՛ ինձ ՚ի շաւիղս պատուիրանաց
 36 քոց, զի ընդ նոսա հաճեցայ: ³⁶ Խոնարհեցո՛ր զսիրտ իմ ՚ի վկայութիւնս
 37 քո, և մի՛ յագահութիւն: ³⁷ Դարձո՛ր զաչս իմ զի մի՛ փեսից զնանրութիւն,
 38 ՚ի ճանապարհս քո կեցո՛ր զիս: ³⁸ Նաստարեա՛ ծառայի քում՝ զբան քո
 39 յերկևղ քո: ³⁹ Նա՛ն յինէն զնախափինս զոր և կարծեցի. զի դաբաստանք
 40 քո քահոյցր են: ⁴⁰ Ահա՛ ցանկացայ՝ պատուիրանաց քոց, յարդարութեան
 41 քում կեցո՛ր զիս: ⁴¹ Եկեացէ՛ ՚ի վերայ իմ ողորմութիւն քո Տէր, և փրկութիւն
 42 քո ըստ բանի քում: ⁴² Տաց պատասխանի ոյք նախապեն զիս բանիւք.
 43 զի ես ՚ի բանս քո յուսացայ: ⁴³ Մի՛ ՚ի բացէ առներ ՚ի բերանոյ իմմէ՛
 44 զբան ճշմարտութեան մինչև յոյժ, զի յիրաւունս քո յուսացայ: ⁴⁴ Պա-
 45 հեցի զօրէնս քո յամենայն ժամ, յաւիպեան և յաւիպեանս յաւիպե-
 46 նից: ⁴⁵ Գնայի ես յանդորրու, զի զպատուիրանս քո խնդրեցի: ⁴⁶ Խօ-
 47 սէի զվկայութիւնս քո առաջի թագաւորաց, և ո՛չ ամաչէի: ⁴⁷ Խորհէի ՚ի
 48 պատուիրանս քո գոր սիրեցի: ⁴⁸ Ամբարձի զձեռս իմ ՚ի պատուիրանս քո
 49 գոր սիրեցի, և խորհէի՛ յարդարութեան քում: ⁴⁹ Յիշեա՛ զբան ծառայի
 50 քոյ, յոր և յուսացուցեր զիս: ⁵⁰ Սա՛ մխիթարեացէ՛ զիս ՚ի խոնարհութե-
 51 ան իմում. զի բանք քո կեցոյց զիս: ⁵¹ Ամբարբաւանք անիրաւեցան յիս
 52 յոյժ, այլ յօրինաց քոց ես ո՛չ խոփորեցայ: ⁵² Յիշեցի՛ զիրաւունս քո յաւի-
 53 փենից Տէր, և մխիթարեցայ: ⁵³ Տրփմութիւն կալաւ զիս ՚ի մեղաւորաց,
 54 և ոյք թողին զօրէնս քո: ⁵⁴ Գովելի՛ են ինձ իրաւունք քո, ՚ի փեղոջ
 55 պանդխարութեան իմոյ: ⁵⁵ Յիշեցի ՚ի զիշերի զանուն քո Տէր, և պահեցի
 56 զօրէնս քո: ⁵⁶ Սա եղև ինձ ճանապարհ ՚ի կեանս, զի զարդարութիւնս
 քո խնդրեցի: *Տունք. ծճ:*

57, 58 ⁵⁷ Բաժին իմ ես դու Տէր, ասացի պահել զօրէնս քո: ⁵⁸ Աղաչեցի
 59 զերեսս քո բոլորով սրբիս իմով, ողորմեա՛ ինձ ըստ բանի քում: ⁵⁹ Խորհեցայ
 60 ՚ի ճանապարհս իմ, և դարձուցի զօրս իմ ՚ի վկայութիւնս քո: ⁶⁰ Պատրաստեցայ
 61 և ո՛չ խռովեցայ, զի պահեցի՛ զպատուիրանս քո: ⁶¹ Տոռունք մեղաց
 62 պատրեցան զինև, այլ զօրէնս քո ես ո՛չ մոռացայ: ⁶² Ի՛ մէջ զիշերի
 յառնէի խոստովան լինել առ քեզ Տէր, վասն իրաւանց և արդարու-
 63 թեան քո: ⁶³ Նադորդ էի ես ամենայն երկիւղածաց քոց, որոց պահեալ է

38 Ոմանք. Ծառայի քո զբան քո: **43 Ոմանք.** Ի բերանոյ իմոյ զբան: **44 Ոմանք.** Պահեցից զօրէնս քո: **47 Ոմանք.** Զոր և սիրեցի: **48 Ոմանք.** Նամբարձի զձեռս... զոր և սիրեցի: **49 Օրինակ մի.** Յիշեա՛ զբան քո ծա՛: **50 Բազումք.** Զի բան քո կեցոյց: **57 Ոմանք.** Պահել ինձ զօրէնս: **59 Ոմանք.** Խորհեցայ ՚ի ճանապարհս քո: **60 Ոմանք.** Այլ պահեցի զպատուի՛: **61 Ոմանք.** Պատրեցին զինև, և զօրէնս քո: **62 Ոմանք.** Խոստովան առնել առ քեզ, վասն ի՛:

զպարուիրանս քո: ⁶⁴ Ողորմութեամբ քով Տէր լի՛ եղև երկիր, զարդարութիւնս
քո ուսո՛ ինձ: ⁶⁵ Քաղցրութիւն արարեր ընդ ծառայի քում Տէր, ըսպ ⁶⁵
բանի՛ քում: ⁶⁶ Քաղցրութիւն զխրաբ և զգիրութիւն ուսո՛ ինձ, զի ՚ի ⁶⁶
պարուիրանս քո ես հաւարացի: ⁶⁷ Մինչև խոնարհեալ էի ես մեղայ, ⁶⁷
վասն այսորիկ զբանս քո պահեցի յոյժ: ⁶⁸ Քաղցր ես դու Տէր, և քաղց– ⁶⁸
րութեամբ քով ուսո՛ ինձ զարդարութիւնս քո: ⁶⁹ Բազմացան յիս անիրաւութիւնք
ամբարտաւանից. այլ ես՝ բոլորով սրբիս ինով քննեցի զպարուիրանս
քո: ⁷⁰ Մածաւ որպէս կաթն սիրտք նոցա, այլ ես զօրէնս քո խօսեցայ: ⁷⁰
⁷¹ Բարի է ինձ զի խոնարհ արարեր զիս, որպէս ուսայց զարդարութիւնս ⁷¹
քո: ⁷² Բարի են ինձ օրէնք բերանոյ քոյ, քան զհազարս ոսկոյ և արծաթոյ: ⁷²
⁷³ Ձեռք քո արարին և սրբեծին զիս, իմաստուն արա զիս՝ և ուսայց ⁷³
զպարուիրանս քո: ⁷⁴ Երկիւղածք քո տեսցեն զիս և ուրախ եղիցին, ⁷⁴
զի ես ՚ի բանս քո յուսացայ: ⁷⁵ Ծանեայ Տէր զի արդարութեամբ են ⁷⁵
դարաստանք քո. յիրաւի՛ խոնարհեցուցեր զիս: ⁷⁶ Եղիցի ողորմու– ⁷⁶
թիւն ՚ի մխիթարել զիս, ըսպ բանի քում զծառայս քո: ⁷⁷ Եկեսցեն յիս ⁷⁷
զթութիւնք քո և կեցից, զի օրէնք քո խօսք իմ էին: ⁷⁸ Ամաչեսցեն ամբարտաւանք
որ ՚ի փարապարտոց անիրաւեցան յիս, այլ ես հոգացայց ՚ի պարուիրանս
քո: ⁷⁹ Խրապեցեն զիս երկիւղածք քո, և ոյք ճանաչեն զվկայութիւնս ⁷⁹
քո: ⁸⁰ Եղիցի սիրտ իմ անբիծ յարդարութեան քում, զի մի՛ ամաչեցից: ⁸⁰
⁸¹ Կարօտացաւ անձն իմ ՚ի փրկութիւնս քո, զի ես ՚ի բանս քո յուսացայ: ⁸¹
⁸² Սպասեցին աչք իմ բանի քում, ասացի երբ մխիթարեսցէ զիս: ⁸³ Եղէ ^{82, 83}
ես որպէս տի՛կ ՚ի պարզի, զի զարդարութիւնս քո ես ոչ մոռացայ:
⁸⁴ Զանի՛ ինչ են աւուրք ծառայի քո, երբ արասցես ինձ իրաւունս ՚ի ⁸⁴
հալածչաց իմոց: ⁸⁵ Պարմեցին ինձ անօրէնք զխորհուրդս, այլ ոչ որպէս ⁸⁵
զօրէնս քո: ⁸⁶ Ամենայն պարուիրանք քո ճշմարիտ են, ՚ի նանիրի հա– ⁸⁶
լածեցին զիս օգնեա՛ ինձ: ⁸⁷ Փոքր միս ևս և կորուսանէին զիս յերկրէ, ⁸⁷
այլ ես ոչ թողի զպարուիրանս քո: ⁸⁸ Ըստ ողորմութեան քում կեցո՛ ⁸⁸
զիս, և պահեցից զվկայութիւնս բերանոյ քո: ⁸⁹ Յախտեան Տէր բան քո ⁸⁹
կայ յերկինս, ⁹⁰ ազգէ մինչև յազգ է ճշմարտութիւն քո: Նաստարեցեր ⁹⁰
զերկիր, կայ և մնայ: ⁹¹ Նրամանի քում մնայ տի, զի ամենայն ծառայ քո ⁹¹
է: ⁹² Եթէ ոչ օրէնք քո խօսք իմ էին, կանխան ևս արդևք կորուսեալ էի ՚ի ⁹²
խոնարհութեան իմում: ⁹³ Յախտեան ոչ մոռացայ զարդարութիւնս քո, ⁹³
զի նոքօք կեցուցեր զիս: ⁹⁴ Ըն եմ ես և կեցո՛ զիս, զի զարդարութիւնս ⁹⁴
քո խնդրեցի: ⁹⁵ Ինձ սպասեցին մեղաւորք ՚ի կորուսանել, զի զվկայու– ⁹⁵
թիւնս քո ես ՚ի մի՛տ առի: ⁹⁶ Յամենայն կարարածի տեսի զվախճան, ⁹⁶

63 *Օրինակ մի.* Նաորոդ արա զիս ամենայն երկիւղածաց քոց, ոյք պահէին զպար՛:
64 *Ոմանք.* Ողորմութեամբ Տեառն լի եղև: 66 *Ոմանք.* Եւ զխրաբ և զգիր՛:
68 *Յօրինակին պակասէր.* Եւ քաղցրութեանք քով ուսո՛ ինձ: 70 *Ոմանք.* Մածեաւ.
կամ՝ մածան որպէս կաթն... յօրէնս քո խօսե՛: 76 *Ոմանք.* Ողորմութիւն քո ՚ի մխիթա՛:
78 *Ոմանք.* Յիս յոյժ. այլ ես հոգացայ ՚ի պար՛: 81 *Ոմանք.* Կարօտեցաւ: 82 *Ո–*
մանք. Երբ մխիթարեսցես զիս: 84 *Ոմանք.* Ծառայի քում: 87 *Ոմանք.* Փոքր մի ևս
և... զիս յերկրի: 90 *Ոմանք.* Զերկիր, և կայ: (91) Նրամանի: *Ուր օրինակ մի.* Զերկիր,
և կայ ՚ի (91) հրամանի քում: Մնայ և տի, զի ամենայն ծառայք քո են: 92 *Ոմանք.*
Կանխաւ ես արդևք: 93 *Ոմանք.* Ոչ մոռացայց զար՛: *Ուր Ոսկան.* Ես ոչ մոռացայց:
95 *Ոմանք.* Ի կորուսանել զիս. զի:

97 յոյժ անդորր են ինձ պատուիրանք քո: ⁹⁷ Որպես սիրեցի զօրէնս քո,
 98 զօրհանապագ խօսք իմ էին: ⁹⁸ Քան զթշնամիս իմ իմաստուն արարեր
 99 զիս 'ի պատուիրանս քո, զի յափտեան իմ էին: ⁹⁹ Քան զամենայն ու-
 100 սուցիչ իմ իմաստուն եղէ, զի վկայութիւնք քո խօսք իմ էին: ¹⁰⁰ Քան
 101 զծերս իմ իմաստուն եղէ, զի զպատուիրանս քո քննեցի: ¹⁰¹ Յամենայն
 102 քո: ¹⁰² Յիրաւանց քոց ես ոչ խոփորեցայ, զի դու օրէնսզէր արարեր զիս:
 103 ¹⁰³ Որպէս զի բաղդր են 'ի քիմս իմ բանք քո՝ քան զմեղր բերանոյ իմոյ:
 104 ¹⁰⁴ 'Ի պատուիրանաց քոց իմացեալ՝ արեցի՛ զամենայն ճանապարհս
 105 չարաց, զի դու օրէնսզէր արարեր զիս: ¹⁰⁵ Ճրագ է բան քո ուրից իմոց,
 106 և լոյս փայ շաղաց իմոց: ¹⁰⁶ Երդուայ և հասարաբեցի, զի պահեցից
 107 զամենայն իրաւունս արդարութեան քո: ¹⁰⁷ Խոնարհ եղէ մինչև յոյժ,
 108 Տէր կեցո՛ զիս ըստ բանի քում: ¹⁰⁸ Ընդ կամս բերանոյ իմոյ հաճեա՛
 109 Տէր, և զիրաւունս քո ուսո՛ ինձ: ¹⁰⁹ Անձն իմ 'ի ձեռս քո յամենայն
 110 ժամ, և զօրէնս քո ես ոչ մոռացայ: ¹¹⁰ Եղին ինձ մեղաւորք որոզայթ,
 111 'ի պատուիրանաց քոց ես ոչ մոլորեցայ: ¹¹¹ Ժառանգեցի զվկայութիւնս
 112 քո յափտեան, զի ցնծութիւն է սրբի իմոյ: ¹¹² Խոնարհեցուցի զսիրտ իմ
 113 առնել զարդարութիւնս քո յափտեան, վասն հապուցման: ¹¹³ Զանօրէնս
 114 արեցի, և զօրէնս քո սիրեցի: ¹¹⁴ Օգնական և փրկիչ իմ ես դու, և
 115 ես 'ի բանս քո յուսացայ: ¹¹⁵ 'Ի բաց եղերուք յինէն չարք, և քննեցից
 116 զպատուիրանս Աստուծոյ իմոյ: ¹¹⁶ Օգնեա՛ ինձ ըստ բանի քում և կեցո՛
 117 զիս, և մի՛ յամօթ առներ զիս 'ի յուսոյ իմմէ: ¹¹⁷ Օգնեա՛ ինձ և ապրեցո՛
 118 զիս, և խորհեցայց յիրաւունս քո յամենայն ժամ: ¹¹⁸ Անարգեցեր զամենեսեան
 որ ապստամբ եղեն յարդարութեանց քոց, զի անիրաւութեամբ են խորհուրդք
 119 նոցա: ¹¹⁹ Յանցաւորս համարեցայ զամենայն մեղաւորս երկրի, վասն
 120 այտորիկ սիրեցի զպատուիրանս քո: ¹²⁰ Բւեռեա՛ ընդ երկևղ քո զմարմին
 իմ, զի 'ի դաբասարանաց քոց երկեայց յոյժ: *Տունք. կոչ:*

121 ¹²¹ Արարի իրաւունս և արդարութիւն, մի՛ մարմնէր զիս 'ի ձեռս նեղչաց
 122 իմոց: ¹²² Ընկալ՛ զժառայս քո 'ի բարի, զի մի՛ ամբարտաւանք զգուեսցեն
 123 զիս: ¹²³ Սպասեցին աչք իմ փրկութեան քում Տէր, և բանից արդարութե-
 124 ան քո: ¹²⁴ Արա՛ ընդ ծառայի քում ըստ ողորմութեան քում, զարդարութիւնս
 125 քո ուսո՛ ինձ: ¹²⁵ Ծառայ քո եմ ես, իմաստուն արա զիս, և ծանեայց գ-
 126 վկայութիւնս քո: ¹²⁶ Ժամ է պաշտել զՏէր, խափանեցի՛ն զօրէնս քո:
 127 ¹²⁷ Վասն այտորիկ սիրեցի զպատուիրանս քո, քան զամենայն ոսկի և
 128 փպղազիոն: ¹²⁸ Ամենայն պատուիրանք քո աջողեցան ինձ, զի արեցի՛

96 Ոմնսնք. Անդորր էին ինձ: **99 Բազումք.** Քան զամենայն ուսուցիչս իմ: **100 'Ի բազումս պակասի.** Քան զծերս իմ իմաս՛: **101 Ոմնսնք.** Որպէս պահեցի զբանս: **103 Յօրինակին պակասէր.** 'Ի քիմս իմ բանք քո: **104 Օրինակ մի.** Չարաց, զի դու խրաբեցեր զիս յօրէնս քո: **105 Ոմնսնք.** Ճրագ են բանք քո... և լոյս փայն: **109 Ոմնսնք.** Ես ոչ մոռացայց: **110 Ոմնսնք.** Որոզայթ. այլ 'ի պատուիրանաց քոց: **111 Ոմնսնք.** Զի ցնծութիւն եղև սրբի իմոյմ: **112 Ոմնսնք.** Վասն հապուցմանն: **113 Ոմնսնք.** Զանօրէնն արեցի: **118 Օրինակ մի.** Անարգեցին զամենեսին ոյք: *Ոմնսնք.* Անիրաւութեամբ էին խորհուրդք նոցա: **119 Օրինակ մի.** Անցաւոր համարեցայ: *Ոմնսնք.* Վասն այտորիկ սիրեցի զվկայութիւնս քո: **123 Ոմնսնք.** Արդարութեան քում: **126 Օրինակ մի.** Ժամ է յառնել Տեառն, խափանե՛: **127 Ոմնսնք.** Եւ զփպղազիոն:

զճանապարհս չարաց: ¹²⁹ Մքանչելի են վկայութիւնք քո, վասն այնորիկ 129
 քննեաց գնտս անձն իմ: ¹³⁰ Յայրնութիւն բանից քոց լուսաւոր և իմաս- 130
 տուն առնէ զբողայս: ¹³¹ Զբերան իմ բացի և առի զհոգի, ՚ի պարտիրանս 131
 քո փափաքեաց անձն իմ: ¹³² Նայեա՛ առ իս և ողորմեա՛ ինձ, ըսք 132
 իրաւունս սիրողաց անուան քում: ¹³³ Զճանապարհս իմ ուղիղ արա ինձ 133
 ըսք բանի քում, և մի՛ փրեցցեն ինձ ամենայն մեղք: ¹³⁴ Փրկեա՛ զիս ՚ի 134
 զրպարտութենէ մարդկան, և պահեցից զպարտիրանս քո: ¹³⁵ Երևեցո՛ 135
 զերեսս քո ՚ի ծառայս քո, և ուսո՛ ինձ զարդարութիւնս քո: ¹³⁶ Վրակ 136
 ջուրց իջին յաչաց իմոց, զի ո՛չ պահեցին զօրէնս քո: ¹³⁷ Արդար ես 137
 դու Տէր, և ուղիղ են դարաստանք քո: ¹³⁸ Պարտիրեցեր զարդարու- 138
 թիւն վկայութեանց քոց, և ճշմարիտ են յոյժ: ¹³⁹ Մաշեաց զիս նախանձ 139
 քո, զի մոռացան զբանս քո թշնամիք իմ: ¹⁴⁰ Ընդրեալ են բանք քո 140
 յոյժ, և ծառայ քո սիրեաց զաա: ¹⁴¹ Մանուկ եմ ես արհամարհեալ, և 141
 զարդարութիւնս քո ես ո՛չ մոռացայ: ¹⁴² Արդարութիւն քո արդարութիւն 142
 յաւիտենից, և օրէնք քո ճշմարիտ են: ¹⁴³ Նեղութիւն և վիշտք գրին զիս, 143
 և պարտիրանք քո խօսք իմ էին: ¹⁴⁴ Արդարութեամբ են վկայութիւնք 144
 քո յաւիտեան. իմաստուն արա և կեցո՛ զիս: ¹⁴⁵ Կարդացի առ քեզ 145
 բոլորով սրբիւ իմով, լոր ինձ Տէր զի զարդարութիւնս քո խնդրեցի: 146
¹⁴⁶ Աղաղակեցի առ քեզ և փրկեա՛ զիս, և պահեցից զվկայութիւնս քո: 146
¹⁴⁷ Կանխեցի փարաժամո՛ւ աղաղակեցի, և ես ՚ի բանս քո յուսացայ: 147
¹⁴⁸ Կանխեցին աչք իմ առաօտու, ՚ի խօսել ինձ զբանս քո: ¹⁴⁹ Չայ- 148, 149
 նի իմում լոր Տէր ըսք ողորմութեան քում, Տէր յիրաւունս քո կեցո՛ 149
 զիս: ¹⁵⁰ Մերձեցուցին յիս հալածիչք իմ զանօրէնութիւն, զի յիրաւանց 150
 քոց հեռի՛ եղեն: ¹⁵¹ Մերձ ես դու Տէր, և ամենայն պարտիրանք քո 151
 ճշմարիտ են: ¹⁵² Իսկզբանէ ծանեայ ՚ի վկայութեանց քոց, զի յաւիտե- 152
 ան հասարարեցեր զնոսա: ¹⁵³ Տեն զխոնարհութիւն իմ և փրկեա՛ զիս, 153
 զի զօրէնս քո ես ո՛չ մոռացայ: ¹⁵⁴ Դարեա՛ զդարաստան իմ և փրկեա՛ 154
 զիս, և ըսք բանի քում կեցո՛ զիս: ¹⁵⁵ Նեռի է մեղաւորաց փրկութիւն, 155
 զի զիրաւունս քո ո՛չ պահեցին: ¹⁵⁶ Գթութիւնք քո բազում են Տէր, և 156
 ըսք իրաւանց քոց կեցո՛ զիս: ¹⁵⁷ Բազում են որ հալածեն և նեղեն 157
 զիս, ՚ի վկայութեանց քոց ես ո՛չ խտորեցայ: ¹⁵⁸ Նայէի յանագորոյնս 158
 և մաշէի, զի զպարտիրանս քո ո՛չ պահեցին: ¹⁵⁹ Տեն զի զպարտիրանս 159
 քո սիրեցի, Տէր ողորմութեամբ քո կեցո՛ զիս: ¹⁶⁰ Սկիզբն բանից քոց 160
 ճշմարտութիւն է, յաւիտեան են ամենայն իրաւունք արդարութեան քո: 160
¹⁶¹ Իշխանք հալածեցին զիս ՚ի նանիր, և ՚ի բանից քոց երկեան սիրտ 161
 իմ: ¹⁶² Յնձացայ ես ՚ի բանս քո, որպէս այն որ զբանէ աւար բազում: 162

128 Բազումք. Զի արեցի ես զճանապարհս չա՛: **129 Ունակք.** Եղեն վկայութիւնք քո, վասն այտորիկ սիրեաց զոսս անձն իմ: **130 Ունակք.** Քոց լուսաւորէ և ի՞: **132 Ունակք.** Սիրելեաց անուան քո: **134 Ունակք.** Մարդկան, և պահեցից: **138 Ունակք.** Զի պարտիրեցեր զարդա՞: **140 Ունակք.** Ընդրեալ է բան քո... սիրեաց զնոսա: **141 Ունակք.** Այլ զարդարութիւնս քո: **147 Ունակք.** Ի փարաժամո: **148 Ունակք.** Աչք իմ առաօտուց: **150 Ունակք.** Զի յօրինաց քոց հեռի եղեն: **151 Ունակք.** Եւ ամենայն ճանապարհք քո ճշմարտութեամբ են: **154 Ունակք.** Զդարաստանս իմ: **155 Այլք.** Նեռի է ՚ի մեղաւորաց: **Ունակք.** Զիրաւունս քո ո՛չ խնդրեցին: **161 Ունակք.** Այլ ՚ի բանից քոց երկեա:

163, 164 ¹⁶³ Զմեղս արեցի և անարգեցի, և զօրէնս քո սիրեցի: ¹⁶⁴ Եւթն անգամ
 165 յաւոր օրհնեցից գրեզ, վասն իրաւանց և արդարութեան քոյ: ¹⁶⁵ Խա-
 դաղութիւն բազում է այնոցիկ որ սիրեն զօրէնս քո, և ոչ գոյ ՚ի նոսա
 166 գայթապդութիւն: ¹⁶⁶ Սպասեցի փրկութեան քում Տէր, և զպարուիրանս
 167 քո սիրեցի: ¹⁶⁷ Պահեաց անձն իմ զվկայութիւնս քո, և սիրեաց գնո-
 168 սա յոյժ: ¹⁶⁸ Պահեցի զպարուիրանս և զվկայութիւնս քո, զի ամենայն
 169 ճանապարհք իմ առաջի քո են: ¹⁶⁹ Մերձեցին խնդրուածք իմ առաջի
 170 քո Տէր, ըստ բանի քում իմաստոն արա զիս: ¹⁷⁰ Մտցեն աղօթք իմ ա-
 171 ռաջի քո Տէր, և բանի քով փրկեա՛ զիս: ¹⁷¹ Բոխեսցեն շրթոնք իմ զօր-
 172 հնութիւնս քո, յորժամ ուսուցես ինձ զարդարութիւնս քո: ¹⁷² Խօսեսցի
 լեզու իմ զբանս քո, զի ամենայն պարուիրանք քո արդարութեամբ են:
 173 ¹⁷³ Եղիցի ձեռն քո կեցուցանել զիս, զի զպարուիրանս քո ընկրեցի:
 174, 175 ¹⁷⁴ Ցանկացայ փրկութեան քում Տէր, և օրէնք քո խօսք իմ էին: ¹⁷⁵ Կեցցէ
 176 անձն իմ և օրհնեցից գրեզ, և իրաւունք քո օգնեսցեն ինձ: ¹⁷⁶ Մոլորեցայ
 ես որպէս զոչխար կորուսեալ, խնդրեա՛ զճառայս քո զի զպարուիրանս
 քո ես ոչ մոռացայ: *Տունք. ծճ: Կանոնս Գորդայս. Է: Սաղմոս. ծճ:
 Տունս. յկթ*

119 ¹ *Օրհնութիւնք Աշտինանաց. ՃԺԹ:*

2 Ի նեղութեան իմում ես առ Տէր կարդացի, և լուս ինձ, ² Տէր փրկեաց
 3 զանձն իմ ՚ի շրթանց նենգաւորաց և ՚ի լեզուէ՛ չարէ: ³ Զի՛ րացի քեզ
 4 կամ զի՛ յաւելցի՛ լեզուն նենգաւոր: ⁴ Որպէս նետք հօրի, զի մխտալ
 5 կայծակամբք կաղնոյ: ⁵ Վայ է ինձ՝ զի ընդ երկա՛ր եղև պանդխտութիւն
 իմ, բնակեցի ես ՚ի վրանս Կեդարո: Բազում անգամ բնակեաց անձն
 6 իմ՝ ⁶ ընդ այնոսիկ, ոյք արէին զողջոյն: Ես էի խաղաղարար, յորժամ
 խօսէի մարտնչէին ընդ իս: *Տունք. զ:*

120 ¹ *Օրհնութիւնք Աշտինանաց. ՃԻԱ:*

2 Նամբարձի զաչս իմ ՚ի լերինս, ոստի եկեսցէ՛ ինձ օգնութիւն: ² Օգ-
 3 նութիւն ինձ ՚ի Տեառնէ՛ եկեսցէ, որ արար զերկինս և զերկիր: ³ Մի՛
 4 րար սասանութեան զօրն քո, և մի՛ ննջեսցէ Պահապան քո: ⁴ Որպէս
 5 ոչ ննջէ և ոչ ՚ի քուն երթայ Պահապան Իսրայելի: ⁵ Տէր պահեսցէ գրեզ,
 6 և Տէր ընկալցի աջով ձեռամբ իւրով: ⁶ Արեզակն ՚ի րուէ քեզ մի՛ մեղիցէ,
 7 և մի՛ լուսին ՚ի գիշերի: ⁷ Տէր պահեսցէ գրեզ յամենայն չարէ, պահե-
 8 ցէ Տէր զանձն քո: ⁸ Տէր պահեսցէ զմուտ և զել քո՝ յայսմ հետէ մինչև
 յաիսպեան: *Տունք. ը:*

121 ¹ *Օրհնութիւնք Աշտինանաց. ՃԻԱ:*

Որախ եղէ ես ոյք ատինցիս. ՚Ի րուն Տեառն երթիցոք մեր:
 2, 3 ² Նասեալ կային ուրք մեր առ դրունս քո Երուսաղէմ: ³ ԶԵրուսաղէմ

163 *Ոմանք.* Այլ զօրէնս քո սիրէ: **167** *Ոմանք.* Եւ սիրեաց զսոսա յոյժ: **168** *Ոմանք.* Պահեցից զպարուիրանս: **173** *Բազունք.* Ի կեցուցանել զիս: **175** *Ոմանք.* Անձն իմ օրհնեսցէ գրեզ: **119. 1** *Ոմանք* ՚ի վերնագիր սաղմոսացս փոխանակ Օրհնութիւնք, ոմին՝ Երգ աստիճանաց: **3** *Ոմանք.* Կամ զինչ յաւելուցո: **4** *Բազունք.* Զի մխտալ են կայծակամբ: **5** *Ոմանք.* Վայ ինձ զի... զի բնակեցայ ես ՚ի: **120. 3** *Ոմանք.* Մի՛ րար ՚ի սասանութիւն: **4** *Ոմանք.* Պահապանն Իսրայելի: **5** *Ոմանք.* Աջոյ ձեռամբն ի՛:

շինեալ քաղաք, և բնակութիւն իր շուրջ զնովա: ⁴Անդ ելին անգ 4
անգ Տեառն, վկայութիւնք Իսրայէլի խոստովան լինել անուան Տեառն:
⁵Անդ արկեալ են աթոռք դարաստանի, աթոռս արկեալ ՚ի փան Դաւթի: 5
⁶Նարգէք գողջունէ՛ գերուսաղեմի, զշինութենէ՛ նյք սիրէք զնա: ⁷Եղի- 6, 7
ցի խաղաղութիւն ՚ի գորութեան քում, շինութիւն յաշարակս յամուրս
քո: ⁸Վասն եղբարց և ընկերաց ինոց խօսեցայ զխաղաղութիւն, վասն 8
քո ⁹և վասն փան Տեառն Աստուծոյ մերոյ խնդրեցաք զբարութիւն քեզ: 9
Տունք. զի:

¹Օրհնութիւնք Աշտիճանաց. ՃԻԳ: **122**

Առ քեզ Տէր համբարձի զաչս իմ, որ բնակեալդ ես ՚ի յերկինս: ²Որ- 2
պէս աչք ծառայից ՚ի ձեռս փերանց իրեանց, որպէս աչք աղախնոյ
՚ի ձեռս փիկնոջ իրոյ: Այնպէս են աչք մեր առ քեզ Տէր Աստուած
մեր, մինչև ողորմեսցիս ՚ի վերայ մեր: ³Ողորմեաց մեզ Տէր ողորմեաց 3
մեզ, զի բազում լցաք արհամարհանօք: ⁴Եւս առաւել լցան անձինք մեր 4
նախաքանօք, ոյք նախաքան զմեզ արհամարհանօք ամբարփաւանից:
Տունք. զի:

¹Օրհնութիւնք Աշտիճանաց. ՃԻԳ: **123**

Եթէ ոչ Տէր էր առ մեզ, ասաց Իսրայէլ. ²Եթէ ոչ Տէր էր առ մեզ: Ընդ 2
յառնել մարդկան ՚ի վերայ մեր, ³կենդանւոյն կամեցան կլանել զմեզ: 3
Բարկանալ սրբամութեամբ նոցա ՚ի վերայ մեր. ⁴ապա և ջուրք ուրեմն 4
ընկլուզանէին զմեզ: ⁵Ընդ ուղիս անցին անձինք մեր, անցին անձինք 5
մեր ընդ ջուրս անդադարս: ⁶Օրհնեալ է Տէր, որ ոչ եր զմեզ ՚ի յորս 6
արամանց նոցա: ⁷Անձինք մեր ապրեցան որպէս ճնճղուկ, յորոզայթէ 7
որսողաց: Որոզայթէ նոցա փշրեցան, և մեք ապրեցաք: ⁸Օգնութիւն է 8
մեզ յանուանէ Տեառն, որ արար զերկինս և զերկիր: *Տունք. զի:*

¹Օրհնութիւնք Աշտիճանաց. ՃԻԳ: **124**

Որ յուսայ ՚ի Տէր որպէս լեանն Սիլովն, մի՛ սասանեսցի յաւիտեան՝
բնակեալն ²յերուսաղեմ: Լերի՛նք շուրջ են զնովա, Տէր շուրջ է զժողովրդեանք
իւրով, յայսմ հեպէ մինչև յաւիտեան: ³Ոչ թողու Տէր զգաւազան մեղաւորաց
՚ի վիճակս արդարոց, և արդարք մի՛ ձգեսցեն զձեռս իրեանց յանօրէնութիւն:
⁴Բարի՛ առնէ Տէր բարեաց, և այնոցիկ ոյք ուղիղ են սրբիւք: ⁵Իսկ 4, 5
զթիրեալսն յափշտակութեամբ, փանի զնոսա Տէր ընդ այնոսիկ ոյք
գործեն զանօրէնութիւն. խաղաղութիւն ՚ի վերայ Իսրայէլի: *Տունք. եւ:
Գորդայս. իս:*

121. 3 Ոմանք. Շինեալ որպէս քաղաք: **4 Ոմանք.** Անդ ելանէին ազգք ազգք Տեառն.
վկայութիւն: **5 Ոմանք.** Անդ արկեալ է. *կամ* էր աթոռս դարաստանի. աթոռք
ար՛: **6 Ոմանք.** Եւ զշինութենէ ոյք սիրէք զՏէր: **9 Ոմանք.** Զբարութիւն ՚ի քէն:
122. 2 Ոմանք. Ծառայի ՚ի ձեռն Տեառն իրոյ: **4 Ոմանք.** Որ նախաքան զմեզ, է
արիա՛: **123. 1 Ոմանք.** Ասացէ Իսրայէլ: **3 Ոմանք.** Կենդանւոյն կամէին կլանել
զմեզ: Ի բարկանալ սրբամբ՛: **4 Ոմանք.** Ուրեմն ընկղմեցին. *կամ* ընկղմէին զմեզ:
5 Ոմանք. Ընդ ուիս անդադարս: **8 Ոմանք.** Տեառն. այն որ արար զերկինս և զեր՛:
124. 1 Ոմանք. Ո յուսայ ՚ի Տէր... յաւիտեան՝ որ բնակեալն է յերուսաղեմ: **3 Ոմանք.**
Բայց արդարք մի՛ ձգես՛: *Ուր Ոսկան.* Զի արդարք մի: **5 Ոմանք.** Զթիրեալսն ՚ի
յափշտակութիւն:

125

¹Օրհնությունք Աշտինանաց ՃԻԵ:

՚Ի դարձուցանել Տեառն զգերություն Սիովնի, և եղաք մեք մխիթարեալք:
 2 ²Յայնժամ լցան բերանք մեր խնդութեամբ, և լեզուք մեր ցնծութե-
 ամբ: Յայնժամ ասասցեն ՚ի հեթանոսս. Մեծ արար Տէր առնել ընդ
 3 նոսա, ³մեծ արար Տէր զյառնել իւր ընդ մեզ. և մեք եղաք բերկրեալք:
 4, 5 ⁴Դարձո՛ Տէր զգերությունս մեր որպէս զուխս ՚ի հարաւոյ, ⁵ոյք վարէին
 6 արքայաւոր ցնծութեամբ հնձեցեն: ⁶Երթալով երթային և լային, ոյք
 բարձեալ քանէին զտերմանիս իրեանց: Գալով եկեցսն և ցնձացսն,
 ոյք առեալ բերիցսն զորայս իրեանց: *Տունք. զ:*

126

¹Օրհնությունք Աշտինանաց ՃԻԶ:

Եթէ ոչ Տէր շինէ զբուն, ՚ի նանիի վաստակին շինօք նորա: Եթէ ոչ
 2 Տէր պահէ զբաղաք, ընդունայն քքնին պահապանք նորա: ²՚Ի նանիի
 է ձեզ յառնել կանխաւ. արդ արիք՝ մինչև՛ էք ննջեցեալ, և ոյք ուրեք
 3 զհաց ցաւոց: ³՚Ի ժամանակի որպէս քացի քուն սիրելեաց իւրոց. ժա-
 ռանգություն առն որդիք են, որոյ վարձք իւր են, այն է պարուղ որովայնի
 4 իւրոյ: ⁴Որպէս նեպք ՚ի ձեռս հզօրի. այնպէս են որդիքն թօթափելոց:
 5 ⁵Երանի՛ որ ելից զցանկություն իւր ՚ի նոցանէն. և ոչ ամաչեցսն յորժամ
 խօսեցցին թշնամիք նոցա ընդ նոսա առ դրան: *Տունք. զ:*

127

¹Օրհնությունք Աշտինանաց ՃԻԷ:

Երանի ամենեցուն ոյք երկնցին ՚ի Տեառնէ, և գնան ՚ի ճանապարհս
 2 նորա: ²Զվաստակս ձեռաց քոց կերիցես, երանի՛ է քեզ, և բարի ե-
 3 դիցի: ³Կին քո որպէս զայգի՛ վայելուչ յանկիւնս քան քոյ. որդիք քո
 4 որպէս նորաբունկ ձիթենոյ շուրջ զսեղանով քով: ⁴Այսպէս օրհնեսցի
 5 ամենայն մարդ որ երկնցի ՚ի Տեառնէ. ⁵օրհնեսցէ՛ զքեզ Տէր ՚ի Սիովնէ:
 6 Եւ քեցես դու զբարություն յԵրուսաղէմ զամենայն աւուրս կենաց քոց:
 6 ⁶Տեսցես դու զորդիս որդոց քոց, խաղաղություն ՚ի վերայ Իսրայէլի:
Տունք. զ:

128

¹Օրհնությունք Աշտինանաց ՃԻԸ:

Բազում անգամ մարտեան ընդ իս ՚ի մանկութենէ իմմէ, ասաց Իս-
 2 րայէլ: ²Բազում անգամ մարտեան ընդ իս ՚ի մանկութենէ իմմէ, և ինձ
 3 ոչ յաղթեցին: ³Զթիկունս իմ հարին մեղաւորք, ընդ երկար արարին
 4 զանօրէնությունս իրեանց: ⁴Տէր արդար է, խորտակէ զուլն մեղաւորաց:
 5, 6 ⁵Ամաչեցսն և յե՛րս դարձցին ամենեքեան՝ ոյք արեան զՍիովն: ⁶Եղիցին
 նոքա որպէս զխոփ քանեաց, որ մինչև՛ ՚ի բուռն եկեալ էր չորացաւ:
 7 ⁷Ուստի ոչ ելից զբուռն ի՛ր հնձօղն, և ոչ զգիրկս իւր որ զորայն ժողովէր:

125. 1 Ոմանք. Եւ եղեաք մեք մխի՛: **2 Ոմանք.** Մեծ արար Տէր զառնել իւր ընդ նոսա: **3 Ոմանք.** Տէր զառնել իւր ընդ մեզ: **6 Ոմանք.** Տանէին զտերմանս իրեանց: **126. 1 Ոմանք.** Շինէ զբուն... ՚ի նանիի քքնին պահա՛: **2 Ոմանք.** ՚Ի նանիի էր ձեզ: **3 Օրհնակ մի.** Ժառանգություն Տեառն որդիք են... պարուղ որովայնի նորա: **5 Ոմանք.** Իւր ՚ի նոցանէ. մի՛ ամաչեցսն... առ դրանն: **127. 3 Յօրհնակին.** Որդի քո որպէս նորա՛: **128. 1 Ոմանք.** Իմմէ. ասացէ Իսրայէլ: **4 Ոմանք.** Տէր արդար, և խորտա՛: **6 Ոմանք.** Որպէս խոփ քանեաց... եկեալ չորացաւ:

⁸ Ոչ ասացին ամենեքեան ոյք անցանէին առ նոքօք, թէ օրհնութիւն Տե– 8
առն ընդ ձե՛զ է, և օրհնեցա՛ք զձեզ ՚ի քանէ Տեառն: *Տունք. ը:*

¹ *Օրհնութիւնք Աշտիճանաց. ՃԻԹ:* **129**

Ի խորոց կարդացի առ քեզ Տէր, ² Տէր լորն ձայնի իմում: Եղիցին ²
ակա՛նջք քո, լսել զձայն աղօթից իմոց: ³ Թէ զանօրէնութիւնս իմ պահես ³
Տէր Տէր, ո՛ր կարէ կալ առաջի քո. ⁴ զի ՚ի քէն է քաւութիւն: Վասն անու– ⁴
ան քոյ համբերի Տէր, ⁵ համբեր անձն իմ բանի քում, յուսացաւ անձն ⁵
իմ ՚ի Տէր: ⁶ Ի պահէ առաւօտու մինչև ցերեկոյ, ՚ի պահու առաւօտու ⁶
⁷ յուսացաւ Իսրայել ՚ի Տէր: Ի Տեառնէ՛ է ողորմութիւն և բազում ՚ի նմա– ⁷
նէ է փրկութիւն. ⁸ և նա փրկէ զԻսրայել յամենայն նեղութեանց նորա: ⁸
Տունք. զ:

¹ *Օրհնութիւնք Աշտիճանաց. ՃԼ:* **130**

Տէր ո՛չ բարձրացաւ սիրտ իմ, և ո՛չ զքօսան աչք իմ: Ոչ գնացի ես ընդ ²
մեծամեծս, և ո՛չ ընդ այնոսիկ ոյք սքանչելի՛ էին քան զիս: ² Բայց թէ ²
խոնարհեցայ ես որպէս մանուկ հապուցեալ ՚ի սբենէ մօր իւրոյ, և դարձ ²
նորա անդրէն ՚ի նոյն: Այլ հպարտացուցի արդևք զանձն իմ, այսպէս ²
եղիցի հապուցումն անձին իմոյ, ³ յուսացաւ Իսրայել ՚ի Տէր յայսմեղբ ³
մինչև յաւիտեան: *Տունք. ը: Գորդայս. խ:*

¹ *Օրհնութիւնք Աշտիճանաց. ՃԼԱ:* **131**

Յիշեա՛ր Տէր զԴաւիթ, և զամենայն հեգութիւն նորա: ² Որպէս երդու– ²
աւ Տեառն, և ուխտեաց Աստուծոյ Յակոբայ: ³ Եթէ ո՛չ մփից ՚ի յարկս ³
քան իմոյ, եթէ ելից յանկողինս մահճաց իմոց: ⁴ Թէ՛ քաց քուն աչաց ⁴
իմոց, կամ նի՛նջ արքաւանաց իմոց, ⁵ կամ հանգիստ իրանաց իմոց. ⁵
մինչև գրից գրեղի՛ յարկի Տեառն Աստուծոյ Յակովբայ: ⁶ Ահա՛ լուաք ⁶
զնմանէ յԵփրաթայ, և գրաք զնա ՚ի դաշտս մայրեաց: ⁷ Մտցո՛ւք ՚ի ⁷
յարկս նորա, երկիր պագցուք ՚ի տեղոց ուր կացեալ են ուրք նորա: ⁸ Ա– ⁸
րի՛ Տէր ՚ի հանգիստ քո, դու և կրակարանք սրբութեան քոյ: ⁹ Երիցունք ⁹
քո զզեցցին զարդարութիւն, և սուրբք քո ցնծալով ցնծասցեն: ¹⁰ Վասն ¹⁰
Դաւթի սիրելոյ քոյ, մի՛ դարձուցաներ զերեսս քո յօձելոյ քումմէ: ¹¹ Եր– ¹¹
դուա Տէր Դաւթի ճշմարտութեամբ և ո՛չ սպեաց նմա. Ի պրոյոյ որովայնէ ¹¹
քումմէ նստուցից յաթոռ քո: ¹² Թէ պահեսցեն որդիք քո զօրէնս իմ, ¹²
և զվկայութիւնս իմ զոր ուսուցից նոցա: Որդիք նոցա նստցին յաւի– ¹²
տեանս յաւիտենից յաթոռ քո: ¹³ Նաճեցաւ Տէր ընդ Սիովն, և ընտրե– ¹³
աց բնակիլ ՚ի նմա. ¹⁴ ասէ. Այս է հանգիստ իմ յաւիտեանս յաւիտե– ¹⁴

8 Ոմանք. Զձեզ յանուանէ Տեառն: **129. 2 Ոմանք.** Ի լսել զձայն աղօ՛: Ուր Ոսկան. **3 Ոմանք.** Թէ զանօրէնութիւնս իմ քննես Տէր Տէր, իսկ ո՛ր կարէ կալ: **5 Ոմանք.** Յուսացաւ Իսրայել ՚ի Տէր: **6 Ոմանք.** Մինչև յերեկոյ ՚ի պահէ առա՛: **7 Ոմանք.** Ողորմութիւն բազում ՚ի նմանէ: **8 Ոմանք.** Եւ նա փրկեաց զԻսրայել: **130. 1 Ոմանք.** Օրհնութիւն չուոց... Որ սքանչելի եղեն քան զիս: **2 Ոմանք.** Որպէս զմանուկ սարկուցեալ ՚ի սբե՛... Այլ թէ հպարտա՛: **131. 1 Ոմանք.** Երգ չուոց: **2 Ոմանք.** Եւ ուխտս եղ Աստուծոյ յա՛: **3 Ոմանք.** Թէ ո՛չ մփից յարկս... թէ ելից: **4 Ոմանք.** Եթէ քաց: **5 Օրհնակ մի.** Կամ հանգիստ երանաց իմոց: **8 Ոմանք.** Դու և կրակարանք կրակի սրբութեան: **11 Ոմանք.** Ի պրոյոյ որովայնի նորա նստուցանէ յաթոռ նորա: **13 Բազունք.** Բնակել ՚ի նմա:

15 նից, ՚ի սմա բնակեցայ զի հաճեցայ ընդ սա: ¹⁵ Զորս սորա՝ օրհնե-
 16 լով օրհնեցից, և զաղբարս սորա լցուցից հացի: ¹⁶ Քահանայից սորա
 17 զգեցուցից զփրկութիւն, և սուրբք սորա ցնծալով ցնծացեն: ¹⁷ Անդ
 ծագեցից զեղջըր ՚ի Դաւիթ, պարբասար արարից զճրագ օծելոյ իմոյ:
 18 ¹⁸ Թշնամեաց նորա զգեցուցից զամօթ, այլ ՚ի վերայ նորա ծաղկեցեց
 սրբութիւն իմ: *Տունք. Ժէ:*

132*¹ Օրհնութիւնք Աշրիճանաց. ՃԼԲ:*

2 Զի՞ բարի կամ զի՞ վայելուչ, զի բնակին եղբարք ՚ի միասին: ² Որ-
 պէս ևդ զի իջանէ ՚ի գլուխ և ՚ի սորուն Ահարովնի, ՚ի սորուացն իջանէ
 3 ՚ի գրապանս զգեսարոն նորա: ³ Որպէս ցօղ զի ցօղէ ՚ի Ներսննէ, ՚ի վե-
 րայ լերին Սիովնի: Անդ պարբասարեաց Տէր զօրհնութիւն, և զկեանսն
 յաիպենից: *Տունք. Պէ:*

133*¹ Օրհնութիւնք Աշրիճանաց. ՃԼԳ:*

Ասար օրհնեցէք ամենայն ծառայք Տեառն զՏէր, ո՛ր կայք ՚ի փուն Տե-
 2 առն ՚ի գաւիթս Ասարոծոյ մերոյ: ² Ի գիշերի համբարձէք զձեռս ձեր ՚ի
 3 սրբութիւն, և օրհնեցէք զՏէր: ³ Օրհնեցեց զձեզ Տէր ՚ի Սիովնէ. այն որ
 արար զերկինս և զերկիր: *Տունք. Պէ:*

134*¹ Ալէլուիա. ՃԼԴ:*

2 Օրհնեցէք զանուն Տեառն, օրհնեցէք ծառայք Տեառն զՏէր. ² ո՞ր կայք
 3 ՚ի փուն Տեառն, ՚ի գաւիթս փան Ասարոծոյ մերոյ: ³ Օրհնեցէք զՏէր զի
 4 բարի է, սաղմոն ասացէք անուան նորա զի քաղցր է: ⁴ ԶՅակովք ըն-
 5 փրեաց իւր Տէր, և զԻսրայէլ ժառանգութիւն իւր: ⁵ Ես ծանեայ զի մեծ է
 6 Տէր, և Տէր մեծ է քան զամենայն կուռս: ⁶ Զամենայն զոր ինչ կամեցաւ և
 7 արար Տէր, յերկինս և յերկրի, ՚ի ծովս և յամենայն խորս: ⁷ Նանէ զամպս
 ՚ի ծագաց երկրէ, զփայլաբակունս իւր յանձրևս արար, և հանէ զհողմս
 8 ՚ի շրեմարանաց իւրոց: ⁸ Ո եհար զամենայն անդրանիկս Եգիպտա-
 9 ցոց, ՚ի սարդոյ մինչև յանասուն: ⁹ Առաքեաց զնշանս և զարուեսարս
 10 իւր ՚ի մէջ քո Եգիպտոս, ՚ի փարաւովն և յամենայն զօրս իւր: ¹⁰ Ո եհար
 11 անգս բազումս, և սպան զթագաւորս հօգոս: ¹¹ ԶՍեհովն թագաւոր Ա-
 մուրիացոց, զՈվզ թագաւոր Բիշանու, և զամենայն թագաւորութիւնս
 12 Քանանացոց: ¹² Եր զերկիրս նոցա ՚ի ժառանգութիւն, ժառանգութիւն
 13 Իսրայէլի ժողովրդեան իւրոյ: ¹³ Տէր անուն քո յաիպեան, Տէր յիշարակ
 14 քո ազգէ՛ մինչև յազգ: ¹⁴ Դարի Տէր զժողովուրդս իւր, և ՚ի ծառայս իւր
 15 միսիթարի: ¹⁵ Կուռք հեթանոսաց արծաթ և ոսկի են, ձեռագործք են

14 Ոմանք. Ի սմա բնակեցայց, զի: **16 Ոմանք.** Երիցանց սորա զգէ: **18 Ոմանք.** Ծաղկեցի սրբութիւն իմ: **132. 1 Ոմանք.** Երգ չուց... Զինչ բարի կամ... զի բնակեն եղ՞: **2 Ոմանք.** Ի գրապան զգեսարոց: **3 Ոմանք.** Զի ցօղէ յԱհերսննէ... Տէր անդ պարբասարեաց զօրհնութիւն իւր, և: **133. 1 Ոմանք.** Երգ չուց... և ՚ի գա՞: **3 Ոմանք.** Օրհնեցեց զձեզ Տէր ՚ի Սիովնէ, որ արար: **134. 1 Ոմանք ունին վերնագիր.** Օրհնութիւնք ելից: **2 Ոմանք.** Ի գաւիթս Ասարոծոյ մերոյ: **6 Ոմանք.** Ի ծով և յամենայն խորս: **7 Ոմանք.** Ո հանէ զամպս ՚ի ծագաց երկրի: **8 Ոմանք.** Եհար զամենայն: **10 Ոմանք.** Եհար զազգս: **11 Ոմանք.** ԶՈվզ թագաւոր Բասանու, և զամենայն թագաւորս Քանա՞: **12 Ոմանք.** Եր զերկիր նոցա:

որդոց մարդկան: ¹⁶ Բերան գոյ՝ և ո՛չ խօսին, աչք են՝ և ո՛չ փեսանեն: 16
¹⁷ Ականջք են՝ և ո՛չ լսեն, և ո՛չ գոյ շունչ՝ ՚ի բերանս նոցա: ¹⁸ Նման նոցա 17, 18
 եղիցին ոյք արարին զնոսա, և ամենեքեան ոյք յուսացեալ են ՚ի նոսա:
¹⁹ Տոնն Իսրայէլի օրհնեցէք զՏէր. փոնն Ահարոնի օրհնեցէք զՏէր: ²⁰ Տոնն 19, 20
 Ղևեայ օրհնեցե՛ք զՏէր. երկիւղածք Տեառն օրհնեցէք զՏէր: ²¹ Օրհնեալ 21
 է Տէր ՚ի Սիոնէ, այն որ բնակեալն է յԵրուսաղէմ: *Տունք. ի՛: Գորդայս.*
իսփ:

¹ Ալէլուիա. ՃԼԵ:

135

Խոստովան՝ եղերուք Տեառն, զի բարի է զի յաիփեան՝ և ողորմ նո-
 րա: ² Խոստովան՝ եղերուք Աստուծոյ աստուծոց, զի յաիփեան՝ և ողորմ 2
 նորա: ³ Խոստովան՝ եղերուք Տեառն փերանց, զի յաիփեան՝ և ողորմ 3
 նորա: ⁴ Արար զսքանչելիս մեծամեծս միայն, զի յաիփեան՝ և ողորմ 4
 նորա: ⁵ Զերկինս արար իմաստութեամբ իւրով, զի յաիփեան՝ և ողորմ 5
 նորա: ⁶ Հաստարեաց զերկիր ՚ի վերայ ջուրց, զի յաիփեան՝: ⁷ Արար 6, 7
 զլուսաւորս մեծամեծս միայն, զի յաիփեան՝: ⁸ Զարեգակն արար իշխանական 8
 փորընջեան, զի՛: ⁹ Զլուսին և զաստղոս արար իշխանական զիշերոյ, զի 9
 յաիփեան՝: ¹⁰ Եհար զերկիրն Եգիպտացոց անդրանկօք իւրովք հանդերձ, զի 10
 յաիփեան՝: ¹¹ Եւ եհան զԻսրայէլ ՚ի միջոյ նորա, զի յաիփեան՝: ¹² Ի ձեռն բարձր և 11, 12
 ՚ի բազուկ իւր հօզօր, զի յաիփեան՝: ¹³ Եհերձ զծովն մեծ և բաժանեաց յերկուս 13
 մասունս, զի յաիփեան՝: ¹⁴ Եւ անցոյց զԻսրայէլ ընդ մէջ նորա, զի յաիփեան՝: 14
¹⁵ Ընկղմեաց զփարաւովն և զգօրս իւր ՚ի ծով Կարմիր, զի յաիփեան՝: ¹⁶ Եհան 15, 16
 զժողովուրդ իւր յանապար, զի յաիփեան՝: ¹⁷ Ո եհար զթագաւորս մեծամեծս, 17
 զի՛: ¹⁸ Եւ սպան զթագաւորս հօզօրս, զի յաիփեան՝: ¹⁹ ԶՍեհովն թագաւոր Ամո- 18, 19
 վրիացոց, զի յաիփեան՝: ²⁰ ԶՈվզ թագաւոր Բեշանու, զի յաիփեան է: ²¹ Եք 20, 21
 զերկիր նոցա ՚ի ժառանգութիւն, զի յաիփեան՝: ²² Ժառանգութիւն Իսրայէլի 22
 ծառայի իւրոյ, զի յաիփեան՝: ²³ Յիշեաց զմեզ Տէր ՚ի խոնարհութեան մերում, 23
 զի յաիփեան՝: ²⁴ Եւ փրկեաց զմեզ ՚ի ձեռաց թշնամեաց մերոց, զի: ²⁵ Ո փայ 24, 25
 կերակուր ամենայն կենդանեաց, զի՛: ²⁶ Խոստովան՝ եղերուք Աստուծոյ 26
 երկնաւորի, զի յաիփեան՝: *Տունք. ի՛:*

Ի Դաւիթ. ՚ի ձեռն Երեմիայի. աննշան յԵբրայեցոցն. ՃԼԶ:

136

¹ Ի գեպս Բաբելացոց, անդ նստեաք և լայաք. որպէս յիշեցաք **136**
 մեք անդ զՍիովն: ² Ի մէջ ուռեաց նոցա կախեցաք զկրակարանս 2
 մեր: ³ Անդ հարցանէին զերիչք մեր զբանս օրհնութեան, զերեվարք 3
 մեր սքիպէին զմեզ և ասէին. Օրհնեցէք մեզ յօրհնութենէն Սիոնի:
⁴ Իսկ՝ զիսկոյ օրհնեսցուք զօրհնութիւնս Տեառն յերկիր օտար: ⁵ Եթէ՛ 4, 5

19 Ոմանք. Տունն Իսրայէլի օրհնեցէք զՏէր փոնն Ահարոնի օրհնեցէք զՏէր: **21 Ո-**
մանք. Օրհնեալ Տէր ՚ի Սիոնէ որ բն՝: **135. 1 Ոմանք.** Ողորմութիւն նորա: **2 Ոմանք.**
 Ողորմութիւն նորա: **Ոմանք.** Աստուծոյն աստուծոց: **3 Ոմանք.** Ողորմութիւն նորա:
10 Ոմանք. Հար զերկիրն ե՛: **13 Ոմանք.** Ներձ զծովն մեծ: **16 Ոմանք.** Եւ եհան
 զժողովուրդ: **17 Ոմանք.** Հար զազգս մեծամեծս միայն: **20 Բազունք.** ԶՈվզ թա-
 գաւոր Բասանու: **25 Ոմանք.** Կերակուր ամենայն կենդանոյ: *Ոմանք այսպիսի*
ունին վերնագիր. Սաղմոս Դաւթի աննշան յԵբրայեցիկն, յԵրեմիա. անվերնագիր
 յԵբրայեցոց: **136. 1 Ոմանք.** Առ գեպս Բաբելացոց: **3 Օրհնակ մի.** Երգեցէք մեզ
 յերգոյն Սիոնի. (4) իսկ զիսկոյ երգեսցուք զօրհն՝:

6 մոռացայց զքեզ Երուսաղէմ, մոռացի՛ զիս աջ իմ: ⁶ Կցեսցի լեզու իմ ՚ի քիմն իմ թէ ո՛չ յիշեցից զքեզ, թէ ո՛չ նախ նուագեցից զքեզ Երուսաղէմ,
 7 սկիզբն ուրախութեան իմոյ: ⁷ Յիշեա՛ Տէր զորդիսն Եդովմայ՝ յաուրս Երուսաղէմի: Ոյք ասեին. Քակեցէ՛ք քակեցէ՛ք, մինչև ՚ի հիմն հասուցէ՛ք:
 8 ⁸ Դուսար Բաբելացոց թշուառական, երանի՛ որ հապոյց զհապուցումն
 9 քո զոր դու մեզ հապուցեր: ⁹ Երանի՛ որ կալաւ զմանկունս քո, և հար զքարի: *Տունք. Ժ:*

137 ¹ Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. ՃԼԷ:

Խոստովան եղէց քեզ Տէր բուրով սրբիս ինով, առաջի հրեշտակաց
 2 սաղմոն ասացից քեզ: Չի լուար զբանս բերանոյ իմոյ, ² երկիր պագից ՚ի փաճար սուրբ քո, և խոստովան եղէց անուան քում վասն ողորմո՛ւթեան և ճշմարտութեան քոյ: Մեծ արարեր յամենայնի զանուն սուրբ
 3 քո. ³ յորում աուր կարդամ առ քեզ վաղվադակի լո՛ւր ինձ, և բազում
 4 արասցես զօրութիւնս յանձն իմ: ⁴ Խոստովան եղիցին առ քեզ Տէր ամե՛նայն թագաւորք երկրի, զի լուան զբանս բերանոյ քոյ, ⁵ և օրհնեսցեն
 6 զճանապարհս քո: Մեծ են փառք Տեառն, ⁶ բարձր է Տէր՝ զխոնարհս փեսանէ, զբարձունս ՚ի հեռասարանէ ճանաչէ: ⁷ Թէ գնացից ես ՚ի մէջ նեղութեանց, կեցուցես զիս ՚ի բարկութենէ թշնամոյն: Չգեցեր զձեռն
 8 քո և փրկեաց աջ քո, ⁸ և Տէր հապուցէ ընդ իմ: Տէր ողորմութիւն քո յաւիտեան, զգործս ձեռաց քոց մի՛ անպես առներ: *Տունք. ր. Գորդայս. խի:*

138 ¹ Ի կարասրած. ՚ի Դաւիթ սաղմոս. ՃԼԸ:

2 Տէր փորձեցեր զիս և ծանեար զիս, ² դու ծանեար զնսպել իմ և զյառնել իմ: ³ Ի միտ առեր զխորհուրդս իմ ՚ի հեռասարանէ, զշախոս իմ և զվիճակս իմ դու քննեցեր. ⁴ և զամենայն ճանապարհս իմ յառաջագոյն փեսեր, զի ո՛չ գոյ նենգութիւն ՚ի լեզուի իմում: ⁵ Ահա դու Տէր ծանեար զյեպիմ իմ և զառաջին իմ, դու սրեղծեր զիս և եղիր զձեռն քո ՚ի վերայ
 6 իմ: ⁶ Մքանչելի՛ եղև զհիպութիւն քո յինէն, զօրացաւ և ո՛չ հանդարպեմ նմա: ⁷ Յո՞ երթայց ես յՈգոյ քումմէ, և կամ յերեսաց քոց ես յո՞ փախեայց: ⁸ Թէ ելանեմ յերկինս՝ դու ա՛նդ ես, և թէ իջանեմ ՚ի դժոխս՝ և անդր մօ՛ր ես: ⁹ Թէ առից զթևն իմ ընդ առաւօպս, և բնակեցայց յեզերս ծովու: ¹⁰ Սակայն և անդ ձեռն քո առաջնորդեսցէ ինձ, և աջ քո ընկալցի
 11 զիս: ¹¹ Ասացի թէ խաւար ուրեմն արդևք ծածկեաց զիս, կամ զիշեր փոխանակ լուսոյ փափկութեան իմոյ: ¹² Խաւարն՝ ՚ի քէն ո՛չ խաւարանայ, և զիշերն որպէս փիւ լուսաւոր եղիցի, և խաւար նորա որպէս և լոյս նորա:
 13 ¹³ Դու սրացար զերիկամունս իմ, և ընկալար զիս յորովայնէ մօր իմոյ:
 14 ¹⁴ Խոստովան եղէց քեզ Տէր զի ահեղ և սքանչելի՛ ես. սքանչելի են գործք

7 Ոմանք. Յաւորն Երուսաղէմի: **137. 3 Ոմանք.** Զօրութիւնս յանձն իմ: **6 Ոմանք.** Եւ բարձր է Տէր: **7 Ոմանք.** Թեպէր և գնացից ես ՚ի մէջ: *Ուր օրհնակ մի.* Կեցուցես զիս ՚ի բարձրութենէ թշնամոյն: *Բազումք.* Եւ փրկեաց զիս աջ քո: **138. 6 Ոմանք.** Եւ ո՛չ հանդարպեմ սմա: **8 Ոմանք.** Եւ անդ մօր ես: **9 Ոմանք.** Եւ թէ առից զթևս: **12 Ոմանք.** Խաւարն քեզ ո՛չ խաւարեսցի... և խաւար նորա որպէս լոյս նմա:

քո, և անձն իմ գիպաց յոյժ: ¹⁵ Ոչ թաքեալ ոսկր իմ 'ի քէն գոր արարեր 'ի 15
 ծածուկ, և կար զօրութեան իմոյ ընդ սպորիսս երկրի: ¹⁶ Զանգործս իմ 16
 Կրեւիսն աչք քո, և 'ի գիրս քո ամենեքեան գրեցան: 'Ի Կուէ մոլորեցան,
 և ոչ ոք էր որ առաջնորդէր նոցա: ¹⁷ Ինձ յոյժ մեծարոյ եղեն բարեկամք 17
 քո Աստուած, և յոյժ զօրացան իշխանք նոցա: ¹⁸ Թուեցի գնոսա և քան 18
 զաւաճ բազմացան, զարթեայ և արդ ընդ քեզ եմ: ¹⁹ Եթէ սպանանես 19
 զմեղաւորս Աստուած, արք արեանց 'ի բաց եղերուք յինէն: ²⁰ 'Ի հակա- 20
 ռակոյթիսն և 'ի նախանձ, առցեն 'ի նանիր զքաղաքս քո: ²¹ Ոչ զարելիս 21
 քո Տէր արեցի, այլ 'ի վերայ թշնամեաց քոց մաշեցայ: ²² Արելոյթիսն 22
 կարարեալ արեցի գնոսա, և եղեն ինձ 'ի թշնամիս: ²³ Փորձեա՛ զիս 23
 Աստուած և ծանիր գսիրս իմ, քննեա՛ զիս և ծանիր զշախիղս իմ. ²⁴ և 24
 Կեն թէ իցեն անօրէնութիւնք 'ի ճանապարհս իմ, և առաջնորդեա՛ ինձ
 'ի ճանապարհս քո յաիպենից: *Տունք. իբ՛:*

'Ի կարարած. Սաղմոս 'ի Դաւիթ. ՃԼԹ: **139**

² Ապրեցո՛ր զիս Տէր 'ի մարդոյ չարէ, յառնէ անիրաւէ փրկեա՛ զիս: 2
³ Խորհեցան զանօրէնութիւն 'ի սիրսս իւրեանց, զօր ամենայն պարասպեցան 3
 'ի պարերազմ: ⁴ Սրեցին զէգուս իւրեանց որպէս զօձին, և թոյնք իժից 4
 'ի ներքոյ շրթանց նոցա: ⁵ Պահեա՛ զիս Տէր 'ի ձեռաց մեղաւորի, և 'ի 5
 մարդոյ չարէ փրկեա՛ զիս: Խորհեցան խափանել զգնացս իմ, ⁶ թաքուցին 6
 ամբարտաւանք որոգայթ ինձ: Լարս ձգեցին որոգայթ ուրից իմոց, շնորջ
 զշաղօք իմովք եղին ինձ զայթազողութիւն: ⁷ Ասացի Տէր Աստուած իմ ես 7
 դու. ոնկն դիր Տէր ձայնի աղօթից իմոց: ⁸ Տէր Տէր զօրութիւն փրկու- 8
 թեան իմոյ, հովանի գլխոյ իմոյ յաւոր պարերազմի: ⁹ Մի՛ մարմեր 9
 զիս Տէր 'ի ցանկութիւն մեղաւորաց, խորհելով վասն իմ մի՛ ընդ վայր
 հարկաներ զիս: Զի մի՛ երբէք բարձրացին, և խորհուրդք նոցա մի՛
 կարարեցին. ¹⁰ վախճան կարարածի նոցա վաստակ շրթանց իւրե- 10
 անց ծածկեցէ գնոսա: ¹¹ Արկցես 'ի վերայ նոցա կայծակունս հրոյ, 11
 կործանեցես գնոսա. 'ի քառապանաց մի՛ կարասցեն կեալ: ¹² Մարդոյ 12
 լեզուանոյ մի՛ յաջողեցի 'ի վերայ երկրի. զայր մեղաւոր չարիք իւր
 որսասցեն 'ի կորուստ: ¹³ Ծանեայ զի առնէ Տէր դաքաստան աղքատի, 13
 և իրաւունս քննակի: ¹⁴ Արդարք գոհացին զանուանէ քումմէ, բնակեցեն 14
 ուղիղք առաջի երեսաց քոց: *Տունք. ժի՛:*

'Սաղմոս 'ի Դաւիթ. ՃԼԵ: **140**

Տէր կարողացի առ քեզ և լոր ինձ, նայեաց 'ի ձայն աղօթից իմոց
 'ի կարողալ իմում առ քեզ: ² Ուղիղ եղիցին աղօթք իմ որպէս խունկ ա-

14 Ի լու՛. Եւ անձն քո սիրեաց յոյժ. *համաձայն բազմաց 'ի բնաք՛:* **17** Ոսկրսն. Մեծարու եղեն բա՛: **19** Ոմանք. Թէ սպանանես... արք արեան 'ի բաց ե՛: **20** Օրհնակ մի. Եւ 'ի նախանձ, 'ի նանիր արեցին զքաղաքս քո: **21** Ոմանք. Զարելիս քո Տէր ոչ միայն արեցի, այլ և 'ի վերայ թշ՛: **22** Ոմանք. Յարելոյթիս կարարեալ... և եղեն ինձ թշնամիք: **139. 2** Ոմանք. Յառնէ յանիրաւէ փրկ՛: **4** Ոմանք. Որպէս զօձի. *կամ՛* զօձից, թոյնք իժից: **9** Ոմանք. Ոյք խորհեցան վասն իմ ընդ վայր հարկանել զիս: **11** Ոմանք. Եւ կործանեցես: **13** Ոմանք. Ծանեայ Տէր զի առնես դաքաստան աղքատին: **14** Ոմանք. Արդարք գոհացեն... և բնակեցեն: **140. 1** Ոմանք. 'Ի կարարած սաղմոս 'ի Դա՛:

3 ռաջի քո Տէր. համբարձումն ձեռաց ինոց պապարագ երեկոյի: ³Դիր
4 Տէր պահապան բերանոյ իմոյ. և գրուռն ամուր շրթանց իմոց, ⁴և
մի՛ խոտորեացի սիրտ իմ բանիւք չարութեան: Պարճառել զպարճառս
մեղաց ընդ մարդս որ գործեն զանօրէնութիւն. ոչ եղէց կցորդ ընկրելոց
5 նոցա: ⁵Խրաբեացէ զիս արդարն ողորմութեամբ՝ ակն յանդիման արասցէ
6 զիս, ևղ մեղաւորի մի՛ օծցէ զգլուխ իմ, ⁶և աղօթք իմ ըսպ կամաց նո-
7 րա: Ընկլան մերձ առ վիմին դաբաւորք նոցա. ⁷Լուիցեն զբանս իմ զի
քաղցունք են: Որպէս թանձրութիւն հողոյ զի սիռեալ է՝ ՚ի վերայ երկրի.
8 ⁸Գրուեսցին ոսկերք նոցա մերձ ՚ի դժոխս: Առ քեզ Տէր Տէր են աչք իմ,
9 ՚ի քեզ յուսացայ մի՛ հաներ զհոգի յինէն: ⁹Պահեա՛ զիս յորոզայթ որ
10 թաքուցաւ ինձ, ՚ի գայթազողութենէ ոյք գործեն զանօրէնութիւն: ¹⁰Անկցին
՚ի ցա՛նցս նորա մեղաւորք, միայն են ես մինչև ուր անցից: *Տունք. Ժ:*

141 *՚Ինասպրութիւն ՚ի Դաւիթ. Աղօթք, ՚ի ժամանակի զի էր նա յայրի
անդ. ԸԽԱ:*

2 ²Ձայնիւ իմով ես առ Տէր կարդացի, ձայնիւ իմով զՏէր աղաչեցի:
3 ³Սփռեմ առաջի Տեսն զաղօթս իմ, և զնեղութիւնս իմ առաջի նորա
4 պապմեցից: ⁴Ի նուաղէլ յինէն հոգոյ իմոյ, դու Տէր ծանեար զշաւիղս
5 իմ, ՚ի ճանապարհ յոր և զնայի թաքուցաւ ինձ որոզայթ: ⁵Նայէի յաջմէ
և փեսանէի, և ոչ ոք էր որ ճանաչէր զիս. կորեաւ յինէն փախուսար իմ,
6 և ոչ ոք էր որ խնդրէր զանձն իմ: ⁶Աղաղակեցի առ քեզ Տէր և ասացի.
7 Դո՛ւ ես յոյս և բաժին իմ յերկիր կենդանեաց: ⁷Նայեա՛ Տէր յաղօթս իմ
զի ես խոնարհ եղէ յոյժ. ապրեցո՛ զիս ՚ի հալածչաց ինոց զի հզօր եղեն
8 քան զիս: ⁸Տէր հա՛ն ՚ի բանքէ զանձն իմ, գոհանամ զանուանէ քումմէ:
Ինձ սպասեն արդարք քո մինչև հապուսցես ինձ: *Տունք. ր: Գորդայս.
ծդ:*

142 *՚Սաղմոս ՚ի Դաւիթ, ՚ի ժամանակի զի հալածեաց զնա Աքիսոդոն
որդի նորա. ԸԽԲ:*

Տէր լո՛ր աղօթից ինոց, ո՛նկն դիր խնդրուածաց ինոց ճշմարտու-
2 թեամբ քով: Լո՛ր արդարութեամբ քով, ²և մի՛ մտաներ ոսոխ ընդ ծա-
3 ռայի քոյ, զի ոչ արդարանայ առաջի քո ամենայն մտեղի: ³Նալածեաց
4 թշնամին զանձն իմ, խոնարհ արար յերկիր զկեանս իմ. ⁴նստոյց զիս
՚ի խաւարի որպէս մեռեալ յաւիտենից: Չանձրացաւ յիս հոգի իմ, և
5 սիրտ իմ խռովեցաւ յիս: ⁵Յիշեցի զաւուրսն զառաջինս, խօսեցայ յա-

2 Ոմանք. Համբառնալ ձեռ՛... երեկոյիս. *կամ՛* երեկոյին: **4 Ոմանք.** Ջի մի՛ խոտորեացի... բանիւ չա՛... Ի պարճառել... և ոչ եղէց... ընկրելեաց նորա: **5 Ոմանք.** Եւ յանդիման արասցէ. իղ մե՛: **6 Ոմանք.** Եւ և աղօթք իմ ՚ի կամս նորա. *կամ՛* նմա: Արգելան մերձ առ վիմին: **7 Ոմանք.** Լուիցեն բանից ինոց և քաղցրացին: Հողոյ սփռեալ ՚ի վերայ երկրի: **8 Ոմանք.** Յրուեսցին ոս՛: Տէր մի՛ հաներ զիս: **9 Ոմանք.** Այլ պահեա զիս... ՚ի գայթազողութենէ գործողին զանօ՛: **10 Ոմանք.** Եւ ես մինչև անցից: **141. 1 Ոմանք.** Սաղմոս Դաւթի. ՚ի ժամանակի զի էր: **3 Ոմանք.** Սփռեցից առաջի: **5 Ոմանք.** Նայէի յաջ իմ, փեսա՛... և ոչ ոք ճանաչէր... և ոչ գրաւ խնդրող անձին իմոյ: **6 Ոմանք.** Յերկրին կենդանեաց: **8 Ոմանք.** Չանձն իմ, խոստովան եղէց անուան քում: Ինձ սպասեցեն արդարք մինչ հապուսցի: **142. 1 Ոմանք.** Ջի հալածէր զնա... Լուր ինձ արդա՛: **2 Ոմանք.** Եւ մի՛ մտաներ ՚ի դաբասպան ընդ ծառայի քում... ամենայն կենդանի: **4 Ոմանք.** Եւ նստոյց զիս:

մենայն 'ի գործս քո. յարարածս ձեռաց քոց խորհեցայ, ⁶ և համբարձի 6
 առ քեզ զձեռս իմ: Անձն իմ որպէս գերկիր ծարաւի՜ է առ քեզ. ⁷ վաղ– 7
 վաղակի լոր ինձ Տէր զի նուաղեաց՝ յինէն հոգի իմ: Մի՛ դարձուցանէր
 գերեսս քո յինէն, նմանիցեմ այնոցիկ ոյք իջանեն 'ի գուր: ⁸ Լսելի՛ արա 8
 ինձ առաւօրուց զողորմութիւնս քո, զի ես 'ի քեզ Տէր յուսացայ: Յո՛ց
 ինձ ճանապարհ յոր գնացից, զի առ քեզ Տէր համբարձի զանձն իմ:
⁹ Փրկեա՛ զիս 'ի թշնամեաց իմոց Տէր, զի զքեզ ապաւէն ինձ արարի: 9
 Ուսո՛ ինձ առնել զկամս քո, զի դու ես Աստուած իմ: ¹⁰ Նոգի քո բարի 10
 առաջնորդեսցէ ինձ յերկիր ուղիղ: Վասն անուան քո Տէր կեցուցես
 զիս արդարութեամբ քով, ¹¹ հանցես 'ի նեղութենէ՛ զանձն իմ: Ողոր– 11
 մութեամբ քով սարակեցես զթշնամիս իմ. ¹² կորուցես զամենայն 12
 նեղիչս անձին իմոյ, զի ես ծառայ քո եմ: *Տունք. է. ժգ:*

1 Ի Դաւիթ. առ Գողիադ. ՃԽԳ: 143

Օրհնեալ Տէր Աստուած իմ, որ ուսոյց զձեռս իմ 'ի պարերազմ, և
 զմարմնս իմ 'ի ճակարամարտ: ² Ողորմութիւն իմ և ապաւէն իմ, օգ– 2
 նական իմ և փրկիչ իմ. ապաւէն իմ, և ես յուսամ 'ի նա: Ո հնազանդ
 առնէ զժողովորդս ընդ ինն. ³ Տէր՝ ո՛ր է մարդ զի յայսմեցար նմա, կամ 3
 որդի մարդոյ թէ համարիս ինչ զնա: ⁴ Մարդ նանրութեան նմանեաց, և 4
 աւուրք նորա որպէս հովանի՛ անցին: ⁵ Տէր խոնարհեցո՛ գերկինս և էջ, 5
 մերձեաց՝ 'ի լերինս՝ և ծխեսցին: ⁶ Փայլարակեա՛ զփայլարակունս քո 6
 և խռովեա՛ զնոսա, առաքեա՛ զնեքս քո և ցրուեա՛ զնոսա: ⁷ Առաքեա՛ 7
 զձեռն քո 'ի բարձանց և փրկեա՛ զիս 'ի ջուրց բազմաց, և 'ի ձեռաց
 որդւոց օտարաց: ⁸ Որոց բերանք իւրեանց խօսեցան զնանրութիւն, և 8
 աջ նոցա աջ է մեղաց: ⁹ Աստուած՝ յօրհնութիւն նոր օրհնեցից զքեզ, 9
 քասնաղեան սաղմոսարանաւ սաղմոս սասցից քեզ: ¹⁰ Ո՛ր քացէ զփրկութիւն 10
 թագաւորաց մերոց, որ փրկելոցն իցէ զԴաւիթ ծառայ իւր: Ի՛ սրոյ՛ չարէ
 փրկեա՛ զիս՝ և ապրեցո՛ զիս, ¹¹ և 'ի ձեռաց որդւոց օտարաց: Որոց 11
 բերանք իւրեանց խօսեցան զնանրութիւն, և աջ նոցա աջ է մեղաց:
¹² Որոց ուստերք իւրեանց որպէս նորաքունկ, հասարարուն են 'ի մանկութենէ՛ 12
 իւրեանց. դստերք նոցա զարդարեալ և պաճուճեալ 'ի նմանութիւն քա–
 ճարի: ¹³ Շքեմարանք նոցա լի՛ են և բղխեն 'ի միմեանս, խաշինք նո– 13
 ցա բազմածինք են և բազմանան 'ի գնացս իւրեանց, ¹⁴ և անդք նոցա 14
 պարարտք են: Ո՛չ գոյ իրամարտութիւն ցանկոյ նոցա, և ո՛չ աղաղակ 'ի
 հրապարակս նոցա: ¹⁵ Արդ երանեցից ժողովրդեան որոց այս այսպէս 15
 է. նա՛ երանի՛ ժողովրդեան որոյ Տէր Աստուած է նոցա: *Տունք. ժգ:*

5 Ոմանք. Խորհեցայ յամենայն գործս քո: *7 Ոմանք.* Նմանիցիմ այնոցիկ՝ որ ի՛:
8 Ոմանք. Ինձ զառաւօրու ողորմութիւն... յոր և զնացից... զաչս իմ: *9 Ոմանք.* Ձի
 զքեզ յոյս և ապաւէն ինձ: *11 Ոմանք.* Եւ ողորմութեամբ քով: **143. 1 Ոմանք.** Ի՛
 կարարած սաղմոս 'ի Դաւիթ առ Գող՝: *2 Ոմանք.* Ո հնազանդէ զժողովորդս: *3 Ո–*
մանք. Ով է... Յայսմեցար դու նմա: *4 Ոմանք.* Մարդ նանրոյ նմանեաց: *5 Ոմանք.*
 Տէր խոնարհեցոյց գեր՝: *6 Ոմանք.* Փայլեա՛ զփայլարակումս քո: *10 Ոմանք.* Ծառայ
 իւր 'ի սրոյ չարէ: Փրկեա՛ զիս և ապրեցո՛ զիս (11) 'ի ձե՛: *12 Ոմանք.* Նասարարեալ
 են 'ի մանկութեան: *14 Ոմանք.* Եւ անդեայք նոցա: *15 Յօրհնակին պակասէր.*
 Այսպէս է. նա: *Ոմանք.* Այսպէս իցէ... Տէր Աստուած է նորա:

144

1 Օրհնութեանց Սաղմոս ՚ի Դաիթ. ՃԽԵ:

Բարձր առնեմ զբեզ Աստուած իմ և Թագաւոր իմ, և օրհնեմ զանուն
 2 քո յաւիտեան՝ և յաւիտեանս յաւիտենից: ² Զօրհանապազ օրհնեցից
 զբեզ, և զովեցից զանուն քո յաւիտեան և յաւիտեանս յաւիտենից:
 3, 4 ³ Մեծ է Տէր և օրհնեալ է յոյժ, և մեծութեան նորա ոչ գոյ չափ: ⁴
 Ազգք և ազգք զովեցեն զգործս քո, և զգօրութիւնս քո պարմեսցեն:
 5 ⁵ Զմեծվայելչութիւն փառաց սրբութեան քոյ խօսեսցին, և զսքանչելիս
 6 քո պարմեսցեն: ⁶ Զգօրութիւն ահի քոյ ասասցեն, և զմեծութիւնս քո
 7 պարմեսցեն: ⁷ Զյիշարակ բազում քաղցրութեան քո բղխեսցեն, և ար-
 8 դարութեամբ քով ցնծասցեն: ⁸ Գթած ողորմած է Տէր, երկայնամիտ և
 9 բազումողորմ: ⁹ Քաղցր է Տէր առ ամենեսեան, և գթութիւն նորա ՚ի
 10 վերայ ամենայն արարածոց իւրոց: ¹⁰ Խոստովան եղիցին առ քեզ Տէր
 11 ամենայն գործք քո, և սուրբք քո օրհնեսցեն զբեզ: ¹¹ Զփառս արքա-
 12 յութեան քոյ ասասցեն, և զգօրութիւնս քո պարմեսցեն: ¹² Ըանաչել
 որդւոց մարդկան զգօրութիւն քո, զփառս մեծվայելչութիւն արքայու-
 13 թեան քոյ: ¹³ Արքայութիւն քոյ արքայութիւն ամենայն յաւիտենից. և
 14 փերութիւն քոյ ազգէ մինչև յազգ: *նուն* Նաւարարիմ է Տէր յամենայն
 15 զամենայն գայթազդեալս, և կանգնէ զամենայն գորեալս: ¹⁵ Աչք ա-
 մենեցուն ՚ի քեզ յուսան, և դու փաս կերակուր նոցա ՚ի ժամու: Տաս
 16 դու նոցա և կերակրին, ¹⁶ բանաս զձեռն քո, լցուցանես զամենեսեան
 17 քաղցրութեամբ կամօք քովք: ¹⁷ Արդար է Տէր յամենայն ճանապարհս
 18 իւր, և սուրբ է յամենայն ՚ի գործս իւր: ¹⁸ Մերձ է Տէր առ ամենեսեան
 19 ոյք կարդան առ նա, առ ամենեսեան ոյք կարդան առ նա ճշմարտու-
 20 թեամբ: ¹⁹ Զկանս երկիւղածաց իւրոց առնէ Տէր. աղօթից նոցա լսէ և
 21 կեցուցանէ զնոսա: ²⁰ Պահէ Տէր զամենեսեան ոյք սիրեն զնա, և զ-
 ամենայն մեղաւորս սաքակէ Տէր: ²¹ Զօրհնութիւնս Տեառն խօսեսցի
 քերան իմ. օրհնեսցէ ամենայն կենդանի զանուն սուրբ նորա յաւիտե-
 ան, և յաւիտեանս յաւիտենից: *Տունք. իք: Գորդայս. ծք:*

145

1 Ալելուիա. Անգեայ և Զարարիայ. ՃԽԵ:

² Օրհնեա՛ անձն իմ զՏէր. օրհնեցից զՏէր ՚ի կեանս իմ, սաղմոս
 3 ասացից Աստուծոյ իմոյ մինչև եմ ես: ³ Մի՛ յուսայք յիշխանս յորդիս
 4 մարդկան, զի ոչ գոյ փրկութիւն ՚ի նոսա: ⁴ Ելցէ հոգի ՚ի նոցան՝ և
 դարձցին անդրէն ՚ի հող, և յայնմ աւուր կորիցեն ամենայն խորհուրդք
 5 նոցա: ⁵ Երանի՛ ում Տէր Աստուած Յակոբայ օգնական է նմա, և յոյս
 6 նորա ՚ի Տէր Աստուած է: ⁶ Որ արար զերկինս և զերկիր, զծով և զամեն-
 7 այն որ է՛ ՚ի նոսա: ⁷ Պահէ զճշմարտութիւն յաւիտեան, և առնէ իրաւունս

144. 1 *Ունսնք.* Ի կարարած սաղմոս Դաիթի օրհնութեանց: *Ունսնք զանց առ-
 նեն դրոշմել յայս սաղմոս գեբրայական ալիաբերս. զոր սայր միայն ունի
 մերս համեմար այլոց ունսնց: 7 Ունսնք.* Յիշարակ բազում քաղց՛: **12** *Ունսնք.*
 Զգօրութիւնս քո և զփառս մեծվայելչութեան ար՛: **15** *Ունսնք.* Աչք ամենեցուն ՚ի քեզ
 հային. և դու փաս նոցա կէ՛: **16** *Ունսնք.* Զձեռս քո, կերակրես զամենեսեան քաղց՛:
21 *Ունսնք.* Ամենայն մարմին զանուն: *Ուր Ոսկան.* ամենայն մտելի: **145. 3** *Ունսնք.*
 Եւ մի՛ յորդիս մարդ՛: **5** *Ունսնք.* Երանի ազգի որոյ Աստուածն Յակոբայ օգնական է
 նորա: **6** *Ունսնք.* Ո արար զեր՛:

գրկելոց: Տայ հանց քաղցելոց, ⁸և արձակէ՛ զկապեալս Տեր: Տեր բա– 8
 նայ զաչս կուրաց, և կանգնէ զգլորեալս: Տեր սիրէ զարդարս, ⁹Տեր 9
 պահէ զպանդուխարս. զորքս և զայրիս ընդունի՛ Տեր, և զճանապարհս
 ամպարշարաց կորուսանէ: ¹⁰Թագաւորեսցէ Տեր յաիփեան, Աստուած 10
 քո Սիովն ազգէ մինչև յազգ: *Տունք. Ճ:*

¹ Ալէլուիա. Անգեայ և Զաքարիայ. Ճեֆ:

146

Օրհնեցէ՛ք զՏեր՝ զի բարի է. սաղմոսք Աստուծոյ մերում քաղցրասցի
 օրհնութիւն: ²Շինէ՛ զԵրուսաղէմ Տեր, և զցրուեալսն Իսրայէլի ժողովէ: 2
³Բժշկէ՛ զբեկեալ սիրտս, և պարէ՛ զամենայն վերս նոցա: ⁴Թուէ՛ զբազմութիւնս
 աստեղաց, և զամենեսեան գնոսս յանուանէ՛ կոչէ: ⁵Մեծ է Տեր մեր և 5
 մեծ է զօրութիւն նորա, իմաստութեան նորա ո՛չ գոյ բաւ: ⁶Ընդունի՛ 6
 զհեզս Տեր, և խոնարհ առնէ՛ զամբարփաւանս մինչև յերկիր: ⁷Օրհ– 7
 նեցէ՛ք զՏեր խոստովանութեամբ, սաղմոն ասացէք նմա օրհնութեամբ:
⁸Զգեցոյ՛ց զերկինս ամպովք, պարտանս արար զանձրն իւր յերկիր: 8
 Բուսոյց զիտոյ ՚ի լերինս, զդալարի ծառայութիւն մարդկան: ⁹Այն որ 9
 փայ անասնոց զկերակուր իւրեանց, ձագաց ագռաւուց որ կարդան առ
 նա: ¹⁰Ո՛չ թէ ընդ զօրութիւնս ձիոյ կամեցաւ Տեր, և ո՛չ ընդ երանս առն 10
 սկայի հաճեցաւ: ¹¹Այլ հաճեցաւ Տեր յերկիւղածս իւր, և ընդ այնոսիկ 11
 ոյք յուսան յողորմութիւն նորա: *Տունք. Ճ:*

Ալէլուիա. Անգեայ և Զաքարիայ. Ճեֆ:

¹²Գովեա՛ Երուսաղէմ զՏեր: Եւ օրհնեա՛ զԱստուած քո Սիովն: ¹³Զի 147, 13
 զօրացոյց զնիզս դրանց քոց, և օրհնեաց զորդիս քո ՚ի քեզ: ¹⁴Որ ե՛ղ 14
 զսահմանս քո ՚ի խաղաղութիւն պարարտութեամբ ցորենոյ լցոյց զքեզ:
¹⁵Որ առաքէ՛ զբան իւր յերկիր, վաղվաղ ընթանան պարգամք նորա: 15
¹⁶Դնէ՛ զձիւն որպէս զասր, և զմեզ որպէս փռշի՛ ցանեաց: ¹⁷Արկանէ՛ 16, 17
 զառն որպէս պարառս, առաջի ցրտոյ նորա ո՛ կարէ կալ: ¹⁸Առաքէ՛ 18
 զբան իւր և հալէ՛ զնոսս, հնչեսցեն հողմք և զնասցեն ջուրք: ¹⁹Ո պարմէ՛ 19
 զբան իւր Յակովբայ, զարդարութիւն և զիրաւունս Իսրայէլի: ²⁰Ո՛չ այս– 20
 պէս արար ամենայն ազգաց Տեր, և զդափաստանս իւր ո՛չ յայրնեաց
 նոցա: *Տունք. Ճ: Գորդայս. լբ:*

¹ Ալէլուիա. Անգեայ և Զաքարիայ. Ճեֆ:

148

Օրհնեցէ՛ք զՏեր յերկնից, օրհնեցէ՛ք զնա ՚ի բարձանց: ²Օրհնեցէ՛ք 2
 զնա ամենայն հրեշտակք նորա, օրհնեցէ՛ք զնա ամենայն զօրութիւնք
 7 *Ոմանք.* Ո պահէ՛ զճշմարտութիւն Յակովբայ յաիփեան, և: 8 *Ոմանք.* Զգորեալս
 Տեր: 9 *Ոմանք.* Տեր սիրէ զպանդուխարս: 146. 1 *Ոմանք.* Բարի են սաղմոսք.
 Աստուծոյ մերոյ քաղցր եղիցի: 4 *Ոմանք.* Ո թուէ՛ զբազ՛: 5 *Ոմանք.* Տեր. և մեծ է զօ՛...
 և իմաս՛: 6 *Ոմանք.* Առնէր զմեղատուրս մինչև յեր՛: 7 *Ոմանք.* Օրհնեցէ՛ք զԱստուած
 խոս՛: 8 *Ոմանք.* Ո զգեցոյց զեր՛... զդալար ՚ի ծառայութիւն: 9 *Ոմանք.* Ո փայ
 անասնոց կերակուր, ձագուց ագռա՛: *Յօրինակին.* Ծագաց ագռա՛: 10 *Ոմանք.* Եւ ո՛չ
 ընդ իրանս առն: 11 *Ոմանք.* Տեր ընդ երկիւղածս: 147. 14 *Ոմանք.* Ո եղ զսահմանս
 քո: 15 *Ոմանք.* Առաքէ՛ զբան իւր: 17 *Ոմանք.* Ով կարէ կեալ: 18 *Բազումք.*
 Շնչեսցեն հողմք և: *Բազումք.* Զուրք. (19) պարմէ՛ զբան իւր: 148. 1 *Ոմանք.* ԶՏեր
 յերկինս... զնա ՚ի բարձունս:

3 նորա: ³ Օրհնեցէ՛ք զնա արեգակն և լուսին, օրհնեցէ՛ք զնա ամենայն
 4 աստեղք և լոյս: ⁴ Օրհնեցէ՛ք զնա երկինք երկնից, և ջուրք որ ՚ի վերոյ
 5 քան զերկինս օրհնեցէ՛ք զանուն Տեառն: ⁵ Զի նա ասաց և եղեն, հրա-
 6 մայեաց և հաստարեցաւ: ⁶ Վարգեաց զնոսա յաիտեանս յաիտենից,
 7 հրաման ետ և ո՛չ անցան: ⁷ Օրհնեցէ՛ք զՏէր յերկրէ վիշապք, և ա-
 8 մենայն խորք: ⁸ Նուր և կարկուտ ձին և սառն, հողմ և մրրիկ որ
 9 առնեն զբան նորա: ⁹ Լերինք և ամենայն բլուրք, ծառք պտղաբերք
 10 և ամենայն մայրք: ¹⁰ Գազանք և ամենայն անասունք, սողունք և ա-
 11 մենայն թռչունք թևաորք: ¹¹ Թագաւորք երկրի և զօրք իրեանց, իշ-
 12 խանք և ամենայն դաբաւորք երկրի: ¹² Երկրասարդք և կուսանք, ծերք
 և փղայք օրհնեցէ՛ք զանուն Տեառն: Բարձրացաւ անուն նորա միայն,
 13 ¹³ խոստովանութիւն նմա յերկինս և յերկրի: Բարձր առնէ Տէր զեղջևր
 14 ժողովրդեան իւրոյ, ¹⁴ օրհնութիւն յամենայն սրբոց նորա, որդոցն Իս-
 րայէլի, ժողովուրդ որ մերձ է առ Տէր: *Տունք. ժող.*

149

¹ Ալէլուիա. Անգեայ և Զաքարիայ. Ընծ:

Օրհնեցէ՛ք զՏէր յօրհնութիւն նոր, օրհնութիւն նմա յեկեղեցիս սրբոց:
 2 ² Ուրախ եղև Իսրայէլ յԱրարիչ իւր, որդիք Սիովնի ցնձացեն ՚ի Թա-
 3 գաւորն իրեանց: ³ Օրհնեցեն զանուն նորա օրհնութեամբ, սաղմոսիւք
 4 և օրհնութեամբ սաղմոն ասացեն նմա: ⁴ Նա՛հի Տէր ընդ ժողովուրդս
 5 իւր սուրբ, և բարձր առնէ զհեզս ՚ի փրկութեան: ⁵ Պարծեսցին սուրբքն
 6 փառօք, և ցնձացեն ՚ի հանգիստ իրեանց, ⁶ և բարձր արացեն զԱստուած
 7 բերանովք իրեանց: Սուրբ երկսայրիք են ՚ի ձեռս նոցա, ⁷ առնուլ հա-
 8 փուցումն ՚ի հեթանոսաց, յանդիմանութիւն ամենայն ժողովրդոց: ⁸ Կա-
 9 պել զթագաւորս նոցա կապանօք, զգօրաւորս նոցա ձեռակապաւ երկաթեաւ:
 9 ⁹ Առնել ՚ի նոսա զդաբաստանն գրեալ. փառք այս են յամենայն սրբոց
 նորա: *Տունք. ը.*

150

¹ Ալէլուիա. ԸԾ:

Օրհնեցէ՛ք զԱստուած ՚ի սրբութեան նորա, օրհնեցէ՛ք զնա հաստա-
 2 րութեան ՚ի զօրութեան նորա: ² Օրհնեցէ՛ք զնա ՚ի զօրութեան նո-
 3 րա, զովեցէ՛ք զնա ՚ի բազում մեծութեան նորա: ³ Օրհնեցէ՛ք զնա ՚ի
 4 ձայն օրհնութեան, օրհնեցէ՛ք զնա սաղմոսիւք և օրհնութեամբ: ⁴ Օրհ-
 5 նեցէ՛ք զնա ցնծութեամբ, զովեցէ՛ք զնա ուրախութեամբ: ⁵ Օրհնեցէ՛ք

2 Օրհնակ մի. Օրհնեն զնա հրեշտակն նորա. օրհնեցեն զնա ամենայն զօ՛: **3 Ու-
 մանք.** Աստեղք և լոյսք: **4 Ումանք.** Օրհնեցեն զնա եր՛: **5 Ումանք.** Ասաց և եղեն...
 և հաստարեցան: **6 Ումանք.** Յաիտենից. սահման եղ որ ո՛չ անցցէ: **7 Ումանք.**
 Վիշապք որ յամենայն խորս: **8 Ումանք.** Որ առնէք զբան նորա: **9 Ումանք.** Եւ
 ամենայն բարձունք. ծառ պտղաբեր և ամենայն մայր: **10 Ումանք.** Գազան և ամե-
 նայն անա՛: **14 Ումանք.** Յամենայն սրբոց նմա, յորդոցն Իսրայէլի ժողովոյն որ մերձ
 է: **149. 1 Ումանք.** Յօրհնութիւն ՚ի նոր: **2 Ումանք.** Ուրախացի Իսրայէլ յարա՛:
3 Ումանք. Օրհնելով զանուն նորա օրհ՛... սաղմոս երգեցէք նմա: **4 Ումանք.** Ընդ
 ժողովուրդ իւր, և... արասցէ զհեզս ՚ի փրկութիւն: **7 Ումանք.** Սուր երկսայրի ետ ՚ի
 ձեռս... յանդիման ամենայն ժողովրդեան: **8 Ումանք.** Ի կապել զթա՛... զգօրավարս
 նոցա ձեռակապօք երկաթեօք: **9 Ումանք.** Առնել նոցա դաբաստանս ՚ի գրոց. *կամ՝*
 գրեալս... են ամենայն սրբոց նմա: **150. 1 Ումանք.** Ալէլուիա. Անգեայ և Զաքարիա...
 ՚ի հաստարութեան ՚ի զօրութեան նորա: **2 Ումանք.** Օրհնեցէ՛ք զՏէր ՚ի զօրութեան
 նորա, օրհնեցէ՛ք զՏէր ՚ի բազում մե՛: **4 Ումանք.** Օրհնեցէ՛ք զնա ուրախութեամբ:

զնա 'ի բանս քաղցունս, օրհնեցէք զնա 'ի բարբառ լսելի: Օրհնեցէք զնա 'ի ձայն գոհութեան. ⁶ամենայն հոգիք օրհնեցէք զՏէր: *Տունք. զ:* ⁶ *Գորդայս. ին:* *Կանոնս Կունք. յիսն:* *Չորք Կանոնս Տունք յիսն:* *Միահամուռ սաղմոսս՝ Գորդայս. ծճ:* *Սաղմոսս ճծ:* *Տունք 'ի սնա սնկք:*

Այս Սաղմոսս ինքնագիրն Դարթի արարաքոյ թուոց: 'Ի ժամանակի զի էլ նա նահապակ ընդդէմ Գողիադու, առաջի Շաուղի:

¹Փոքր էի ես յեղբարս իմ. և կրպսէր 'ի փան հօր իմոյ, արածէի **151** զխաշինս հօր իմոյ: ²Ձեռք իմ արարին զսաղմոսարանս, և մաբունք ² իմ կազմեցին զգործի՝ օրհնութեան: ³Իսկ արդ՝ ո՛ր պարմեսցէ զայս ³ Տեառն իմում, ինքն Տէր ամենայնի լուիցէ զամենայն: ⁴Որ առաքեաց ⁴ զհրեշտակ իւր և ամբարձ զիս 'ի հօրէ խաշանց հօր իմոյ, և օճ զիս յօծումն իւղոյ իւրոյ: ⁵Եղբարք իմ գեղեցիկք և մեծամեծք, և ոչ հաճեցաւ ⁵ ընդ նոսա Տէր: ⁶Ելի՛ ես ընդ առաջ այլազգոյն, և նզովեցի զկուռս ⁶ նորա: ⁷Ես հանի զսուսեր 'ի նմանէ և հապի՛ զզլուխ նորին, և բարձի ⁷ զնախապինս յորդոցն Իսրայելի: *Տունք. Է:*

Կարարեցաւ զիրք Սաղմոսացն Դարթի:

5 Ոմանք. 'Ի բանս քաղցր, գովեցէք զնա 'ի: *Ամենայն գրչագիր օրհնակք մեր համանմայն Յունական բնագրի յարարք ՃԾ սաղմոսաց յարեն զսաղմոսս՝ Փոքր էի. զորով զսնց առնէ Ոսկան, թերևս համանմայնելով օրհնակին Լադիկնացոց, առ որս պակասի: Ոմանք.* Ձի էլ նահապակել... առաջի Սաուղի: **151. 2 Ոմանք.** Արարին սաղմոսարան... գործի օրհնութեան: **3 Ոմանք.** Ջայս Տեառն իմոյ, ինքնին Տէր ամենայնի: **4 Ոմանք.** Եւ առաքեաց Տէր զիր՝... և համբարձ զիս: **7 Ոմանք.** Նանի զսուսերն... զզլուխ նորա: *'Ի վիսիմանի յօրհնակին մերում պակասէր. Կարարեցաւ, և այլն. զոր յայլոց օրհնակաց առեալ լցուցաք:*

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱԿԱՅՆ:

ԽՈՐՀՈՒՐԴ փրկելոյն Քրիստոսի նախ քան զաշխարհս առաջադրեցաւ, որում յոյով օրինակք կանխաւ դրոշմեցան զի 'ի գալ կապարման խորհրդոյն վկայեցեն օրինակքն ճշմարտութեանն: Առ այս նախ արժանանայ Աբրահամ պարկեր լինել Աստուծոյ Տօր, և Իսահակ՝ փիլ պարարագելոյն Քրիստոսի 'ի խաչն: Պարոյի ապա և Դաւիթ 'ի դէմն Տօր. և որդի նորա Սողոմոն յօրինակ ամենակալ խաղաղարար թագաւորութեանն Քրիստոսի, և անչափ իմաստութեանն, և աշխարհակեցոյց խրապու աւերարանին: Յայս խորհուրդ սասցաւ յԱստուծոյ, օրինակաւ զՍողոմոնն՝ և ճշմարտութեամբ զՔրիստոս, թէ՛ Ես եղեց նմա 'ի Տայր, և նա եղիցի ինձ յՈրդի. և թէ՛ Երկիր պագցեն նմա ամենայն թագաւորք՝ և ազգք պաշտեցեն զնա: Եւ զի Քրիստոսի էր պահեալ խոստումնս այս, թէպէտ և կարծեաց Սողոմոն յի՛նքն լնուլ խոստմանս, ածելով կանայս, և ծննդովք նոցա փրիւլ աշխարհի, յանդիմանեցաւ իբրև զմարդ, որպէս Եգեկիա ցաւովքն: Այլ զի անգեղջ են շնորհքն Աստուծոյ, պահեցաւ նմա օրինակն գոլ Քրիստոսի, և մանաւանդ առապութեամբ իմաստիցն, որով և խրապել զամենայն մարդիկ լուսաւոր բանի ըստ Քրիստոսի առակախօս վարդապետութեանն: Եւ նախ՝ առաջին գրովք առակացս՝ զպղայական հասակ մարդկութեանս յերիս մասունս հոգւոյ՝ որովք վարի մարդս՝ վարժէ գեղեցիկ բանի յաստուածայինսն, հաւանել Աստուծոյ, կրթիլ իմաստիք, հրաժարել 'ի ցամանէ, զգուշանալ ցանկութեանց. և բազում ինչ 'ի սոյն դրոշմէ զխորհուրդն Քրիստոսի, յորոց զառաջին հապորս վասն դիւրահաստութեան 'ի գլուխս բաժանեցաք: Իսկ երկրորդ և երրորդ հապորքն առաջին գրոցս՝ առակացս ասեմ, վասն խիտ և բազմակերպ դիմաց բանին և համառօտ և այլափոխ ոճոյն՝ անվաներ թուեցաւ բաժանել 'ի գլուխս:

Գլուխք առաջնոյ բանի առակացն:

ա. Զբանական մասն հոգւոյ ուղղելով 'ի մեզ, յորդորէ զմանկունս 'ի փոյթ աստուածային ուսման՝ ցանկալի խոստմամբք. որոյ սկիզբն աջողման երկնչելն յԱստուծոյ. և աղօթիք և բարի գործովք պաշտելն զնա զգուշութեամբ:

բ. Զցասմանականն 'ի մեզ ուղղելով՝ պարուիրէ լսել խրապու ծնողաց, և մի՛ կցորդել ազահութեան և պիղծ սպանողաց կամ փիրասպան Տրէից:

գ. Գովելով զիմաստութիւն՝ և զՔրիստոս ցանկալի առնէ, և զհետևելն արդարութեան բացերես. և բամբասէ զանմտութիւն անհնազանդից. որոց սպառնայ Աստուած չսել նոցա յօր նեղութեան սաքակման մահուն:

դ. Թէ անկեղծ և ծածուկ առաքինութեամբք, և մեծաւ ջանի ընդունի որ զՍուրբ Տոգին գիտութեան իմաստութեան, որով ապրի 'ի չար շաղագ. ընդ որ կամակոր ուխտադրուժք իջանեն յարակա դժոխսց, վրիպեալք 'ի բարեաց կենդանի երկրին՝ զոր քաղցունքն ժառանգեն:

ե. Կրկին կենաց խոստմամբք յորդորէ 'ի մարդասիրութիւն ողորմութեամբ, և յաստուածսիրութիւն հաւաքովք, և յուսով համբերել 'ի վիշտս, և մի՛ հպարտանալ. և երկխոյի Աստուծոյ ապրել յաջ և յահեակ զայթազողութեանց:

զ. Խրապ փայ պարուել զԱստուած 'ի ձեռս քահանայից խոստմամբ առաք լիութեամբ. և 'ի փորձանս նեղութեանց կամ 'ի փուայութիւնս մի՛ լինել յուսահապ, զի այսու փորձ գրան ընտրեալքն ամենայն:

է. Երանէ զիմաստունն որ եգիպ գՔրիստոս, որ է Աստուծոյ իմաստութիւն, և կեանք կախեալ զփայտէ, և նոյն փայտ կենաց մարմնովն. և վարահ առնէ զիմաստունն՝ նման զոլ Աստուծոյ, որ իմաստութեամբն և հանճարովն Որդովն և Տոգովն արար զարարածս:

ը. Ընդոստուցանէ պահել զիմաստութիւն 'ի կեանս և 'ի խաղաղութիւն, 'ի գնացս 'ի նստել և 'ի ննջել:

թ. Չյապաղել զբարիս և չնիթել զչարիս. և չլինել դաբապարտ անիծից որ յօրէնսն, կամ ընդդէմ Աստուծոյ ամբարտաւանել:

ժ. Օրինադրէ մանկանց անսալ խրատուն Աստուծոյ Տօր, օրինակ փալով զինքն. ստանալ ասէ զիմաստութիւն, և ընդգրկիլ 'ի նմանէ և պսակիլ:

ժն. Երկնաւոր կենացն խոստմամբ 'ի բազում ճանապարհս առաքինութեանց ուղևորէ զմանկունս. և խոտորել խրատէ յանօրէն գրկողաց խաւարային գնացից:

ժբ. Աղբեր ասէ զսիրտն իմաստից և զպահելն գնա, և նովաւ զամենայն զգայութիւնսն՝ կեանս և բժշկութիւն. վասն որոյ և աղօթէ Աստուծով յաջողիլ:

ժգ. Զցանկականն 'ի մեզ ուղղելով՝ զգուշացուցանէ և 'ի հայելոյ և 'ի գործելոյ ընդ բոզս և ընդ հերձուածողս. և մի՛ փոխ առնելով փակիլ ընդ վաշխիւք. այլ իրով կնան զովանալ, և ուսմամբ և գոյիւք շարանալ. ապա թէ ոչ՝ Աստուծոյ մարնելով կրկին մահու սպառնայ:

ժդ. Խրատէ չլինել վաղվաղկոպ յերաշխատրութիւն, և թէ լինի՝ փութալ և փութացուցանել 'ի հապուցումն պարտուցն. և 'ի սոյն նշանակէ զգուշանալ հովուաց և առաջնորդաց ժողովրդոց:

ժե. Նկարագրան 'ի գործապիտութիւն զարթուցանէ զյոյլսն: Իսկ առ 'ի միտքս զմրջինն առ գործնականն՝ և զմեղուն առ փեսականն փայ օրինակ. զի 'ի կրկին աղքատութեանց զերձանիցի:

ժզ. Բամբաստէ զակնարկօղսն նենգութեամբ, այս է զայպանօղս. և նիւթօղ չարի գրիչքն են նոր և աշխարհաւեր հարկաց. անիրաւ վկայ, նախ սուտ վկայն, և ապա հերձուածօղքն որ խռովեցուցին զեկեղեցի:

ժէ. Յերկար պարտիրանաւ զգուշացուցանէ 'ի շնութենէ:

ժը. Աղաչելով խրատէ զմարդիկ իմաստունանալ. և թէ զի՛նչպիսի բանս խօսի իմաստութիւն ինքն վասն ինքեան. և զի բնակէ նա 'ի խորհուրդս սրբոց:

ժթ. Զի սրացական մարմնովն արար սկիզբն փրկութեան մերոյ իմաստութիւնն. յառաջ քան զամենայն 'ի Տօրէ ծնեալն, որով ամենայնք եղեն:

ի. Դարձեալ վասն մարդեղութեան Բանին որ շինեաց իր փաճար զմարմինն, յորում էջ և եկաց ելթնալոյս Տոգին, և վասն զենմանն Յիսուսի 'ի խաչին, և կոչման պակասամիտ Տրէից և անզգամ հեթանոսաց:

իւ. Թէ վիշտք և անարգանք հեպնի քարոզողաց բանին Աստուծոյ, և զի զգուշանալ պիտոյ է 'ի հերետիկոսաց. և վասն շան կնոջ, որ այլաբանի 'ի ժողովս կռապաշտից, որ սրիպեն ուրանալ 'ի Քրիստոսէ, որսալով զթոյլսն 'ի կորուստ դժոխոց, ուստի զգուշացուցանէ զարիսն:

ԱՌԱԿՔ ՍՈՂՈՄՈՆԻ

1 *Որդույ Դաւթի թագաւորի Բարայէլի յԵրուսաղէմ:*

2, 3 **Ը** ԱՆԱԶԵԼ զիմաստութիւն և զխրապ, ³ իմանալ զբանս հանճարոյ. և
4 ընդունել զդարձուածս բանից: ⁴ Ի մի՛ր առնուլ զարդարութիւն
5 ճշմարիտ, և ուղղել զիրաւունս: ⁴ Զի քացէ անմեղաց զխորագիտութիւն.
6 մանկանց քոյոց զմիտս և զհանճար: ⁵ Որոց իբրև լուիցէ իմաստունն՝
7 իմաստնագոյն լիցի, իսկ որ հանճարեղն իցէ՝ զառաջնորդութիւն սքասցի:
8 ⁶ Ի մի՛ր առցէ զառակս և զբանս խորինս, զճառս իմաստնոց և զառակս
9 նոցա: ⁷ Սկիզբն իմաստութեան երկևոյ Տեառն. հանճար՝ բարի ամենե-
10 ցուն որ առնեն զնա. պաշտօն՝ բարի առ Աստուած՝ սկիզբն զգոնութեան.
11 զիմաստութիւն և զխրապ՝ ամպարիշտք անգոսնեն: ⁸ Լո՛ր որդեակ խրապոյ
12 հօր քոյ, և մի՛ մերժեր զօրէնս մօր քոյ. ⁹ զի պսակ շնորհաց ընկալցի
13 գլուխ քո. և մանեակ ոսկի ՚ի պարանոցի քում:
14 ¹⁰ Որդեակ՝ մի՛ խաբեսցեն զքեզ արք ամպարիշտք. և մի՛ ակորժեսցեն
15 ¹¹ եթէ կոչեսցեն զքեզ՝ և ասիցեն. Ե՛կ ընդ մեզ՝ կցորդ լեր արեան.
16 ծածկեսցուք յերկրի զայր արդար ՚ի քարապարտոց: ¹² Կլցո՛ւք զնա
17 կենդանոյն իբրև դժոխք. և բարձցուք զյիշատակս նորա յերկրէ. ¹³ և գ-
18 սպացուածս նորա զպէսպէս ըմբռնեսցո՛ւք. լցցուք զբունս մեր աւարաւ:
19 ¹⁴ Զվիճակ քո արկ ընդ մեզ. քսակ հասարակաց սքասցուք ամենեքե-
20 ան. զանճարան ՚ի միասին եղիցի մեր: ¹⁵ Որդեակ՝ մի՛ երթար ճա-
21 նապարհ ընդ նոսա. խոտորեա՛ զտրն քո ՚ի շաւղաց նոցա: ¹⁶ Զի ոպք
22 նոցա ՚ի չարիս ընթանան, և արագունք են հեղուլ զարիւն: ¹⁷ Զի ո՛չ եթէ
23 քարապարտոց ձգեն զործիս թոչնոց. ¹⁸ զի նոքին իսկ որ սպանութեանն
24 հաղորդք են՝ զանձեն անձանց իրեանց զչարիս. կործանումն արանց
25 անօրինաց չար է: ¹⁹ Ա՛յս ճանապարհք են ամենեցուն որ զործեն զանօրէնս.
26 զի ամպարշտութեամբն զանձինս իրեանց սապակեն:
27 ²⁰ Իմաստութիւն յելս ճանապարհաց գովի՛, և ՚ի հրապարակս հա- Գ
28 մարձակութիւն բերէ. ²¹ և ՚ի գլուխս պարսպաց քարոզի, և առ դրունս
29 հզօրաց յաճախէ. և ՚ի դրունս քաղաքաց համարձակեալ խօսի: ²² Յորքան
30 ժամանակս անմեղք իցեն զհետ արդարութեան, մի՛ ամաչեսցեն: Իսկ
31 անմիտք ցանկացօղք թշնամանաց՝ ամպարշտելալք արեցին զիմաստութիւն.
32 ²³ և դարապարտք եղեն յանդիմանութեանց: Ահաւասիկ առաջի առնեմ
33 ձեզ զհոգոյ իմոյ զպարգամս. ուսուցից զբանս իմ ձեզ: ²⁴ Քանզի կոչէի
34 և ո՛չ լսէիք՝ յերկարէի զբանս իմ՝ և ո՛չ անսայիք: ²⁵ Այլ ապա՛խար առնէիք

Թէպէր յերիս բանս կամ ՚ի հարուածս բաժանեալ է գիրս Առակաց, որպէս յայր է ՚ի նախադրութեանն. սակայն ամենայն օրինակք մեր զսկսեց առնեն ՚ի սկզբան սար դրոշմել. Բան առաջին, և ՚ի գլ. ԻԵ. Բան երրորդ. որպէս և դէպն սրահանջէր այլ միայն զերկրորդն ունին. ըստ որում և եղաք:

1. 1 *Ոմանք.* Որդույ Դաւթի մարգարէի թագաւորի Բարայէլի: *Ուր Ոսկան.* Արքայի Բարայէլի: 5 *Ոմանք.* Որ հանճարեղն է: 9 *Ոմանք.* Ընկալցիս ՚ի գլուխ քո, և: 11 *Ոմանք.* Զքեզ՝ և ասասցեն. Եկ: 16 *Ի լուս՝.* Եւ երագունք են. *համասնայն այլոց ՚ի քնար՝:* *Ուր և ոմանք.* Ի հեղուլ զարիւն: 17 *Ոսկան.* Զգին զործիք թոչ՝: 18 *Ոմանք.* Քանզի նոքին... որ սպանութեան հաղորդին, զան՝: 22 *Ոմանք.* Յորչափ ժամանակս: 23 *Ոմանք.* Յանդիմանութեան... ուսուցից ձեզ զբանս:

զխորհուրդս իմ. և յանդիմանութեանց իմոց ո՛չ անսայիք: ²⁶ Այսուհետև՝ ²⁶ եւ ծիծաղեցայց զկորստեամբ ձերով. և ուրնհար եղէ՛ց՝ յորժամ գայցէ նեղութիւն և պաշարումն: ²⁷ Եւ յորժամ հասանիցէ ձեզ յանկարծակի խռովութիւն, և կործանումն ՚ի նմանութիւն մրրկի գայցէ. կամ յորժամ հասանիցէ ձեզ սաքակումն, ²⁸ իցէ զի կարդայցէք առ իս՝ և ես ո՛չ լսիցեմ ձեզ: Խնդրեսցեն զիս չարք՝ և ո՛չ գրանիցեն. ²⁹ զի արեցին զիմասպութիւն. և զերկկղ Տեառն ո՛չ խնդրեցին: ³⁰ Եւ ո՛չ կամէին անսալ խորհրդոց իմոց, և արհամարհեցին զյանդիմանութիւնս իմ: ³¹ Այսուհետև կերիցեն՝ զպարուղս ճանապարհաց իւրեանց. և իւրեանց ամպարշտութեամբն յագեսցին: ³² Փոխանակ զի գրկէին, զպողայս կոտորեցին. և կշրամբութիւն զամպարիշտս սաքակեսցէ: ³³ Իսկ որ ինձ լսէ՝ բնակեսցէ յուսով. և զաղարեսցէ աներկկղ յամենայն չարութենէ:

Դ ¹ Որդեակ՝ եթէ ընկալեալ զպարգանս պարուիրանի իմոյ ծածկեսցես **2** յանձին քում. ² լուիցէ իմասպութեան ունկն քո. և առակեսցես զսիրտ քո ՚ի հանճար. և աւանդեսցես զնա որդոյ քում ՚ի խրատ: ³ Զի եթէ զիմասպութիւն կոչեսցես ՚ի քեզ, և հանճարո՛յ քոցես զանձն քո. ⁴ և եթէ խնդրեսցես զնա իբրև զարծաթ ընփիր. և իբրև զգանձս քննեսցես զնա: ⁵ Յայնժամ ՚ի մի՛ր առցես զերկկղ Տեառն, և զբարութիւն Աստուծոյ գրցես: ⁶ Զի Տէր քոյ զիմասպութիւն. և յերեսաց նորա զպարութիւն և հանճար: ⁷ Գանձէ՛ ուղղոց զփրկութիւն. վերակացո՛ւ լինի գնացից նոցա: ⁸ Պահել զճանապարհս իրաւանց. և զճանապարհս երկիւղածաց իւրոց ամբացուցէ: ⁹ Յայնժամ ՚ի մի՛ր առցես զարդարութիւն և զիրաւունս. և ուղղեսցես զամենայն շաւիղս բարութեան: ¹⁰ Զի եթէ եկեսցէ իմասպութիւն ՚ի մի՛րս քո. և զհանճար անձին քում բարի՛ համարեսցիս լինել: ¹¹ Խորհուրդք բարեաց զգուշացին զքն՝ և մի՛քք սուրբք պահեսցեն զքեզ: ¹² Զի ապրեցուցես զքեզ ՚ի ճանապարհէ չարէ, և յառնէ որ խօսիցի և ո՛չ ինչ հաւարարիս: ¹³ Ո՛հ որոց թողեալ իցէ զճանապարհս ուղիղս՝ գնալ ՚ի ճանապարհս խաւարինս: ¹⁴ Որ ուրախ լինիցին ընդ չարիս, և խնդայցեն ընդ խտորումն չարութեան: ¹⁵ Որոց թեր իցեն ճանապարհք իւրեանց, և կամակոր շաւիղք նոցա: ¹⁶ Նեղի՛ առնել զքեզ յուղիղ ճանապարհէ, և օտարացուցանել յարդար խորհրդոց: Որդեակ իմ, մի՛ հասցեն քեզ խորհուրդք չարք, ¹⁷ որոց թողեալ իցէ զուսումն մանկութեան. ¹⁸ և մոռացեալ զուխարն աստուածեղէն: Զի եղ մերձ ՚ի մահ զքում իւր, և մօտ ՚ի դժոխս՝ ընդ երկրածինս զշաւիղս իւր: ¹⁹ Ամենեքեան որ գնան ընդ նոսա՝ ո՛չ դարձցին. այլ և ՚ի զոջումն ևս եկեսցեն: Եւ ո՛չ ժամանեսցեն ՚ի ճանապարհս ուղիղս. և ո՛չ հասցեն ՚ի քարեկանս կենդանութեան: ²⁰ Զի եթէ գնացեալ էր ՚ի ճանապարհս

26 *Բազումք*. Գայցէ ձեզ նեղութիւն: **27** *Ունակք*. Նասցէ ՚ի վերայ ձեր սաքա՛: **29** *Օրինակ մի*. Եւ զերկկղ Տեառն ո՛չ ընփրեցին: **30** *Ունակք*. Եւ ո՛չ կամեցան անսալ: **32** *Ունակք*. Զրկէին զանմեղս, զպողայս կոտոր՛: **2. 2** *Ունակք*. Աւանդեսցես զնոսա: **3** *Ունակք*. Տացես զճայն քո: **5** *Ի յուս՛*. Եւ զգիպութիւն Աստուծոյ գրցես. *համաձայն բազմաց ՚ի բն՛*: **7** *Ունակք*. Եւ զանձէ՛ ուղ՛: **8** *Ունակք*. Պահել զճանապարհս արդարութեան: **12** *Ունակք*. Զի ապրեցուցեն զքեզ: **13** *Ունակք*. Որոց թողեալ են: **14** *Ունակք*. Ուրախ լինին ընդ չա՛: **15** *Ունակք*. Թիւր են ճանա՛: **16** *Ունակք*. Որդեակ մի՛ հասցէ քեզ: **19** *Ունակք*. Գնան ընդ նա ո՛չ դարձցին անդրէն, այլս:

- բարիս, գրանելին արդևք զշալիդս արդարութեան զդիրինս: Քաղցրացեալք
 21 եղիցին բնակիչք երկրի. անմեղք մնասցեն 'ի նմա: ²¹ Զի ուղիղք բնակեացեն
 22 յերկրի. և անարաք մնասցեն 'ի նմա: ²² Ճանապարհք ամպարշտաց
 կորիցեն յերկրէ. և անօրէնք մերժեացին 'ի նմանէ:
- 3** ¹ Որդեակ՝ զօրէնս իմ մի՛ սոռանար. և զբանս իմ պահեսցես 'ի սրբի **Ե**
 2 քում: ² Զի ընդերկարութիւն կենաց, և ամբ կենդանութեան և խաղաղու-
 3 թեան յաւելցին քեզ: ³ Ողորմութիւն և հաւաքք 'ի քէն մի՛ պակասեսցեն:
 Արկ զնոսս ընդ պարանոց քո, և գրեա՛ զնոսս յընդարձակութիւն սրբի
 4 քո. ⁴ և գրցես շնորհս: Եւ խորհեաց՝ զբարիս առաջի Տեառն և մարդ-
 5 կան: ⁵ Լէր՝ յուսացեալ 'ի Տէր յամենայն սրբէ քումմէ. և յիմաստութիւն
 6 քո մի՛ հպարտանար: ⁶ Յամենայն ճանապարհս քո ծանիր՝ զնա զի ուղիղ
 7 արասցէ զճանապարհս քո. և ուրն քո մի՛ գայթազդեսցի: ⁷ Մի՛ լինիր
 իմաստուն յաչս անձին քոյ՝ այլ երկիր 'ի Տեառնէ, և խոտորեա՛ յամեն-
 8 այն չարութենէ: ⁸ Ապա բժշկութիւն եղիցի մարմնոյ քում. և դարման
 ոսկերաց քոց:
- ⁹ Պատուեա՛ զՏէր 'ի քո՛ց արդար վաստակոց. և հան նմա պտուղ 'ի **Զ**
 10 քո՛ց արդարութեան արմտեաց: ¹⁰ Զի լցցին շտեմարանք քո լիութեամբ
 11 ցորենոյ. և զինեաւ հնձանք քո առաւել ևս բոխեսցեն: ¹¹ Որդեակ՝ մի՛
 լքանիր 'ի խրաբոյ Տեառն, և մի՛ լուծանիցիս յանդիմանեալ 'ի նմանէ:
 12 ¹² Զի գոր սիրէ Տէր՝ խրաբո՛ւ քան՝ զամենայն որդի գոր ընդունի:
- ¹³ Երանեա՛լ է այր որ եգիտ զիմաստութիւն, և մահկանացո՛ւ որ **Է**
 14 տես զհանճար: ¹⁴ Զի լա՛ն է զվաճառն զայն գրանել՝ քան զգանձս ոսկոյ
 15 և արծաթոյ: ¹⁵ Պատուականագոյն է նա քան զականս պատուականս.
 և ո՛չ ինչ է չար որ հակառակ կայցէ նմա: Յայրնի՛ է ամենեցուն որ
 16 մերձին 'ի նա. և ամենայն ինչ որ պատուական է՝ շարժէ զնա: ¹⁶ Զի
 երկայնատուրք և ամբ կենաց յաջմէ իւրմէ, և յաեկէ իւրմէ փառք և մե-
 17 ծութիւն: 'Ի բերանոյ բոխտ արդարութիւն. զօրէնս և զողորմութիւն 'ի
 18 լեզուի իւրում կրէ: ¹⁷ Ճանապարհք նորա ճանապարհք բարեաց, և ա-
 մենայն շալիղք նորա խաղաղութեամբ: ¹⁸ Փայր կենաց է ամենեցուն որ
 պապասպարին 'ի նա, և որ յենուն 'ի նա իբրև 'ի Տէր հաստատութեամբ:
 19 ¹⁹ Աստուած իմաստութեամբ հիմունս արկ երկրի. պատրաստեաց զերկինս
 20 խորհրդով. ²⁰ հանճարով իւրով զանդունդս պատառեաց. և ամպք հո-
 սեցին զանձրև:
- 21, 22 ²¹ Որդեակ՝ պահեա՛ զխորհուրդս իմ, և զիմաստութիւն, ²² զի կեցցէ **Ը**
 անձն քո, և շնորհք իցեն 'ի վերայ պարանոցի քոյ. եղիցի՛ բժշկութիւն
 23 մարմնոյ քում, և դարման ոսկերաց քոց: ²³ Զի գնասցես յուսով խաղա-
 24 դութեան յամենայն ճանապարհս քո. և ուրն քո մի՛ գայթազդեսցի: ²⁴ Զի

20 Ոմանք. Գնացեալ էր նոցա 'ի ճա՛: **21 Ոմանք.** Զի անմեղք բնակեացեն յերկ՛:

3. 1 Ոմանք. Եւ զպարգասն իմ պահեսցէ սիրտ քո: **2 Ոմանք.** Եւ խաղաղութիւն
 յաւելցին: **6 Ոմանք.** Զի ուղիղ արասցէ զշալիդս քո: **9 Ոմանք.** 'Ի քոյոց արդար
 վաս՛: **10 Ոմանք.** Եւ հնձանք զինոյ քոյ ա՛: **11 Ոմանք.** Եւ մի՛ լուծանիր 'ի նմանէ
 յան՛: **14 Յօրինակին սրակասէր.** Զի լա՛ է զվաճառն: **15 Ոմանք.** Որ մերձին առ
 նա: **16 Ոմանք.** 'Ի յաջմէ իւրմէ... 'ի բերանոյ նորա բոխտ արդա՛: **20 Ոմանք.** Եւ
 հանճարով իւ՛: **21 Ոմանք.** Որդեակ մի լքանիր. *կաս՛* լուծանիցիս, պահեա՛ զխո՛:
22 Ոմանք. 'Ի վերայ պարանոցի քում: **23 Ոմանք.** Եւ ուրն քո ո՛չ գայթազդէ՛:

եթէ նսփիցես՝ աներկկղ իցես. և եթէ ննջեսցես՝ քահրք քունեսցես: ²⁵ Ոչ 25 երկիցես ՚ի զարհուրանաց ՚ի վերայ հասելոց և յարշաւանաց ամպարշտաց ՚ի վերայ եկելոց: ²⁶ Զի Տէր եղիցի ՚ի վերայ ամենայն ճանապարհաց 26 քոց. և հասարարեսցէ զոտն քո զի մի՛ գայթապղեսցի:

Թ ²⁷ Մի՛ յապաղեր բարի առնել կարօտելոյ, յորժամ ձեռնհան իցես 27 օգնել նմա: ²⁸ Մի՛ ասիցես թէ երթ և եկեսցիր, և վաղիւ քաց. զի 28 կարող ևս իցես բարի առնել. զի ոչ գիտես զինչ վաղիւն ծնանիցի քեզ: ²⁹ Մի՛ նիւթեր բարեկամի քում չարիս՝ որ յեցեալ և յուսացեալ 29 իցէ ՚ի քեզ: ³⁰ Մի՛ թշնամանասէր լինիր մարդոյ ՚ի քարապարտուց. զի 30 մի՛ չար ինչ գործեսցէ քեզ: Մի՛ սրանար նախաքինս յարանց չարաց. ³¹ և մի՛ նախանձիր ընդ ճանապարհս նոցա: ³² Զի պիղծ է առաջի Տե– 31, 32 առն ամենայն անօրէն, և ընդ արդարս ոչ հաղորդի: ³³ Անէծք Տեառն ՚ի 33 քունս ամպարշտաց. յարկք արդարոց օրհնին: ³⁴ Տէր ամբարտաւանից 34 հակառակ կայ. և քայ շնորիս խոնարհաց: ³⁵ Զփառս իմաստունք ժառանգեսցեն. իսկ անմիտք բարձրացուցին զանարգանս:

Ժ ¹ Լուարոնք մանկունք զխրատ հօր. և անսացէք սրանալ զիմաստութիւնս. 1 ² զի պարզևս բարեաց պարզեցից ձեզ: Զօրէնս իմ մի՛ թողուք. ³ զի 2, 3 որդի՛ եղեալ եմ և ես հպարակ հօր իմոյ, և սիրեցեալ յաչս մօր իմոյ: ⁴ Որք ուսուցանէին զիս՝ և ասէին. Նասարպետցի՛ բան մեր ՚ի սրտի 4 քում: Պահեա՛ զպարտուիրանս իմ և կեանք. ⁵ սրացի՛ր զիմաստութիւնս. 5 սրացի՛ր զհանճար՝ և մի՛ մոռանար: Մի՛ արհամարհեր զպարգանս բերանոյ իմոյ, և մի՛ խոտորիր ՚ի բանից շրթանց իմոց: ⁶ Մի՛ թողուր գ– 6 նա, և պարսպարեսցէ զքեզ. սիրեա՛ զնա՝ և պահեսցէ՛ զքեզ: ⁷ Սկիզբն 7 զգօնութեան սրացի՛ր զիմաստութիւնս. և յամենայն ճանապարհս քո սրացի՛ր զհանճար: ⁸ Շուրջ փակեա՛ զնովա, և բարձրացուցէ զքեզ. 8 մեծարեա՛ զնա՝ և զիրկս արկցէ զքև: ⁹ Զի քացէ՛ զխոյ քում պսակ 9 շնորհաց. և պսական վայելչութեան վերակացո՛ւ լիցի քեզ:

ԺԱ ¹⁰ Լուր որդեակ՝ և ընկալ՛ զբանս իմ. և բազմացին ամբ կենաց 10 քոց. և յաճախեսցին ճանապարհք կենաց քոց: ¹¹ Զճանապարհս ի– 11 մաստութեան ուսուցանեմ քեզ. իտեամոտ առնեմ զքեզ ուղիղ շաղաց: ¹² Զի եթէ՛ զնայցես՝ ոչ խափանեսցին զնացք քո. և եթէ՛ ընթանայցես՝ 12 ոչ վասարկեսցիս: ¹³ Բռնն հար զխրատու՛ իմն՝ և մի՛ թողուցուս. այլ 13 պահեա՛ զնա անձին քում ՚ի կեանս: ¹⁴ Ի՛ ճանապարհս ամպարշտաց 14 մի՛ երթայցես, և մի՛ նախանձիցիս ընդ ճանապարհս անօրինաց. ¹⁵ և ՚ի 15 քեղոջ ուր բնակիցեն՝ ընդ այն մի՛ անցանիցես: Խոտորեա՛ ՚ի նոցանէ,

24 Այլք. Եւ եթէ ննջիցես, քաղցր քում. կամ՝ քաղցր ՚ի քում լիցիս: 25 Ոմանք. Եւ ոչ երկիցես... և յամբարշտաց արշաւանաց ՚ի վերայ ե՛: 26 Ոմանք. Զոտն քո զի մի՛ սասանեսցի. կամ՝ սասանեսցիս: 28 Ոմանք. Քանզի ոչ գիտես: 31 Ոմանք. Եւ մի՛ նախանձիցիս ընդ: 32 Ոմանք. Քանզի պիղծ է... ոչ հաղորդին: 35 Ոմանք. Իսկ ամպարիշտք բարձրա՛: 4. 1 Ի յուս՝. Եւ անսացէք ճանաչել զիմաս՝. համաձայն ոմանց ՚ի բնար՝: Ուր ևս ոմանք. Իմանալ զիմաս՝: 4 Ոմանք. Ոյք ուսուցանէին... պահեա՛ զբան մեր և կեաց: 7 Ոմանք. Եւ յամենայն սրացուածս քո սրացի՛ր զհան՛: 8 Բազումք. Զի զիրկս արկցէ: 9 Ոմանք. Եւ պսական փափկութեան վերակա– ցու լինիցի քեզ: 10 Ոմանք. Զի բազմացին... և յաճախեսցեն ճա՛: 11 Ոմանք. Խեղամոտ առնել զքեզ: 13 Ի յուս՝. Զնա յանձին քում. համաձայն ոմանց ՚ի բնար՝:

16 և խորշեա՛ անրի: ¹⁶ Զի ո՛չ ննջեն, եթե՛ ո՛չ չար գործիցեն: Բարձեալ
 17 է քուն նոցա՛ և ո՛չ ննջեն. ¹⁷ որք ուրեն զկերակուրս ամպարշարութե՛-
 18 ան. և զինով անօրէնութեան արբենան: ¹⁸ Ճանապարհք արդարոց որ-
 պէս լո՛յս ծագեն առաջնորդեն և լուսաւորեն, մինչև փին լուսաւորեսցէ:
 19 ¹⁹ Ճանապարհք ամպարշարաց խաւարինք. և ո՛չ զիպեն զիարդ գայթազդին:
 20 ²⁰ Որդեակ՛ իմոյ իմաստութեան անսա՛. և իմոց՛ բանից մաբո՛՛ զունկն **ԺԲ**
 21 քո. ²¹ զի մի՛ պակասեսցին աղբերք քո: Պահեա՛ զնոսա՛ ՚ի սրբի քում.
 22 ²² զի կեանք են որոց գրանենն զնա. և ամենայն մտելոյ՛ բժշկութիւն:
 23 ²³ Ամենայն պահպանութեամբ պահեա՛ զսիրտ քո. զի ՚ի սոցանէ՛ են
 24 ելք կենաց: ²⁴ Ի՛ բաց արա՛ ՚ի քէն զբերան կամակոր. և զշրթունս
 25 անիրաւս մերժեա՛ ՚ի քէն: ²⁵ Աչք քո ուղիղ հայեսցին. և արականունք
 26 քո արդար՛ ակնարկեսցեն: ²⁶ Զշափոս ուղիղս արասցես ուրից քոց, և
 27 զճանապարհս քո ուղղեսցն: ²⁷ Մի՛ յաջ խոտորիցիս՝ և մի՛ յահեակ.
 դարձո՛՛ զոտն քո ՚ի ճանապարհէ չարէ: Զի զճանապարհս որ յաջմէ են՝
 զիպէ Աստուած. թիր են ճանապարհք՝ որ ՚ի ձախմէ են: Այլ ինքն ուղիղ
 արասցէ զշափոս քո, և զճանապարհս քո խաղաղութեամբ յառաջեցուցէ:
5 ¹ Որդեակ՛ իմոյ իմաստութեան անսա՛, և իմոց՛ բանից մաբո՛՛ զունկն **ԺԳ**
 2 քո. ² զի պահեսցես զխորհուրդս բարեաց. զիմաստութիւն շրթանց
 3 իմոց պարտիրեմ քեզ: Մի՛ հայիր ընդ կին չար. ³ զի մեղր կաթե՛
 ՚ի շրթանց կնոջ պռռնկի, որ առ ժամանակ մի պարարէ՛ զքիմս քո.
 4 ⁴ Բայց յեպոյ դառնագոյն ևս գրանի քան զլեղի. և սրեալ առաւել՛ քան
 5 զսուր երկասայրի: ⁵ Զի ուրք անզգամի իջուցանեն զներձաւորս նորա
 6 մահոն հանդերձ ՚ի դժոխս. ⁶ և հեպք նորա չեն հասպարտուն: Զի ՚ի
 ճանապարհս կենաց ո՛չ գնան. զենիս են ճանապարհք նորա՛ և ո՛չ
 7 յայտնիք: ⁷ Արդ որդեակ՛ լոյր ինձ. և մի՛ ապախար առնէր զբանս իմ:
 8 ⁸ Նեղի՛ արա՛ ՚ի նմանէ զճանապարհս քո. և մի՛ մերձենար ՚ի դրունս
 9 փանց նորա: ⁹ Զի մի՛ մաբոնեսցես օտարաց զկեանս քո, և զսպարտո-
 10 ածս քո անողորմից: ¹⁰ Զի մի՛ լցցին օտարք ՚ի գորութենէ քումմէ. և
 11 մի՛ վաստակք քո ՚ի փունս այլոց մարանիցեն: ¹¹ Եւ զղջացին յեպոյ
 12 յորժամ մաշիցին անդամք մարմնոյ քոյ. ¹² և ասիցես՝ թէ զիախո՛ ա-
 13 րեցի զխրապ. և ՚ի յանդիմանութեանց խոտորեցաւ սիրտ իմ: ¹³ Ոչ
 14 լսէի ձայնի խրապարտի իմոյ, և ուսուցչի իմոյ ո՛չ մաբուցանէի զունկն
 15 իմ: ¹⁴ Սակաւիկ մնա ևս և եղեալ էի ՚ի մէջ ամենայն չարեաց, ՚ի մէջ
 16 եկեղեցոյ՛ և ժողովրդեան: ¹⁵ Արք ջուր ՚ի քոց ամանոց, և ՚ի քոց ջրհորոց

15 Ունակք. Ուր բնակիցինն, ընդ այն մի՛ գնայցես: **16 Ունակք.** Եթե՛ ո՛չ չար գործեն:

17 Ունակք. Եւ զինեաւ անօրէ՛: **18 Ունակք.** Այլ ճանապարհք արդարոց իբրև լոյս...

մինչև փին ծագեսցէ: **20 Օրինակ մի.** Եւ իմոյ պարզամաց մաբո՛՛ զունկն քո: **22 Ու-**

նակք. Քանզի կեանք են... զնոսա, և ամենայն մարմնոյ բժշկութիւն: **24 Օրինակ մի.**

Ի՛ բաց մերժեա՛ ՚ի քէն զբերան: **27 Ունակք.** Մի՛ խոտորեցիս յաջ... զիպէ Տեր... այլ

ինքն Տեր ուղիղ ա՛ր... և զգնացս քո խաղաղութեամբ յա՛: **5. 1 Ունակք.** Եւ իմոյ բանից

մաբո՛՛: **4 Ունակք.** Դառնագոյն ևս գրցես: **5 Ունակք.** Վասն զի ուրք անզգամութեան

իջուցանեն: **6 Ունակք.** Ոչ են հասպարտուն: **7 Ունակք.** Եւ մի՛ ապախար առնիցես:

9 Ունակք. Զի մի՛ փայցես օտարաց զկեանս: **10 Ունակք.** Եւ մի՛ մրցեն վաստակք

քո ՚ի փունս այլոց. կա՛ս՛ ՚ի փունս օտարաց մարանիցեն: **11 Ունակք.** Եւ զղջանայցես

յեպոյ: **13 Ունակք.** Ոչ դնէի զունկն իմ: **14 Ունակք.** Սակաւիկ մնա ևս և անկանէի

՚ի մէջ... ՚ի մէջ եկեղեցեաց և ժողովրդոց:

աղբիւրաց: ¹⁶ Բոլիւսեցեն քեզ ջուրք քո 'ի բումմէ աղբիւրէ, և 'ի քո՛ 16
 հրապարակս գնասցեն ջուրք քո: ¹⁷ Եղիցին քեզ միայնոյ լինել, և մի՛ 17
 ոք օտար հաղորդեսցէ քեզ: ¹⁸ Աղբեր ջրոյ քոյ եղիցի քեզ առանձին. և 18
 ուրախ լինիջիր ընդ կնոջ մանկութեան քոյ: ¹⁹ Եղն սիրոյ՝ և յաւանակ
 քոց շնորհաց խօսեսցի ընդ քեզ. և 'ի քո իմաստութիւն համարեսցի
 և ընդ քեզ եղիցի յամենայն ժամ. զի եթէ զնորա սիրովն գնայցես՝
 բազմապարիկ եղիցես: ²⁰ Մի՛ յաճախեր առ օտարս. և մի՛ փարիր 'ի
 զիրկս՝ որ ոչ քո իցեն: ²¹ Զի առաջի աչացն Աստուծոյ են ճանապարհք
 առն. և յամենայն շաւիղս նորա դիպէ: ²² Անօրէնութիւնք որսան զայր,
 և 'ի փոռունս մեղաց իւրոց շաղի իւրաքանչիւր ոք: ²³ Մեռանի նա ընդ
 անխրա՛րս՝ վասն անխրապութեան. և 'ի բազմութենէ կենաց իւրոց
 զրկեցաւ. և կորեաւ վասն անզգամութեան:

ԺԴ ¹ Որդեակ՝ եթէ լինիցիս երաշխաւոր բարեկամի բում, մափնեցեր **6**
 զանձն քո թշնամոյ: ² Զի որոգայթ բո՛ւնն են առն շրթունք իւր, և ըմբոնի՛ 2
 բանիւ բերանոյ իւրոյ: ³ Արդ՝ արա՛ւ որդեակ զոր ինչ ես պատուիրեմ 3
 քեզ՝ և կեցցեն. զի անկար 'ի ձեռս չարաց վասն բարեկամի քոյ: Արդ
 պնդեա՛ւ և մի՛ լքանիր. յորդորեա՛ւ և զբարեկամն զոր առեր յերաշխի:
⁴ Մի՛ փար քուն աչաց, և մի՛ նինջ արքւնանաց քոց: ⁵ Զի ապրեսցիս 4, 5
 որպէս զայծեամն 'ի հաղբից, և իբրև զհաւ 'ի ծուղակաց:

ԺԵ ⁶ Երթ առ մրջին ո՛վ վապ, և նախանձեա՛ւ ընդ ճանապարհս նորա. 6
 և լեի իմաստնագոյն ևս քան զնա: ⁷ Զի նորա ոչ գոյ հողագործութիւն, 7
 և ոչ հարկադիր, և ոչ ընդ փերամբք է: ⁸ Եւ պարտասպէ՛ ամարանի 8
 զկերակուր, և բազում համբարս դնէ 'ի հունձս: Կամ երթ առ մեղուն և
 ուսիր՝ զիսիր՝ գործօ՛ն է. և գործ նորա որպէս պարկեշտութեամբ գործի.
 զորոյ զվաստակն թագաւորք և փնանկք 'ի բշկութիւն մափուցանեն:
 Յանկալի՛ է ամենեցուն և մեծարոյ. զի թէպէր փկա՛ր է զօրութեամբ,
 պատուեաց զիմաստութիւն՝ և յարգեցաւ: ⁹ Մինչև յե՛րբ յորսայտեալ կաս 9
 ո՛վ վապ, կամ երթ 'ի քնոյ զարթիցես: ¹⁰ Փոքր մի ննջիցեն. փոքր մի 10
 նսպիցին. փոքր մի նիրհիցեն. փոքր մի հանգուցանիցեն զձեռն քո
 'ի վերայ լանջաց: ¹¹ Ապա հասանիցէ 'ի վերայ քո իբրև զգա՛ր ուղևոր 11
 փնանկութիւն, և կարօտութիւն իբրև զժի՛ր սուրհանդակ: Ապա թէ անդանդաղ
 լինիցիս, հասանիցէ իբրև զաղբեր ամառն քո, և կարօտութիւն իբրև

16 Ոմանք. Զուրք 'ի բումմէ աղբերէ: **17 Ոմանք.** Եւ եղիցի քեզ միայն: **18 Ոմանք.**

Եւ ուրախ լեր ընդ կնոջ: **19 Ոմանք.** Եւ յովանակ... ընդ քեզ. և քեզ առանձինն

եղիցի յամենայն ժամ: **Այլք.** Զնորա սիրովն զայցես: **20 Ոմանք.** Առ օտար, և մի՛

պարիր 'ի զիրկս որ...: (21) Վասն զի առաջի աչաց: **22 Ոմանք.** Մեղաց շաղի իւրա՛:

23 Ոմանք. Կենաց իւրոց արարաքս ընկեցաւ, և կորեաւ վասն անզգամութեան իւրոյ:

6. 1 Ոմանք. Մափնեցեր զքեզ 'ի ձեռս թշնամոյն: **2 Օրինակ մի.** Եւ ըմբոնի շրթամբք

բերանոյ: **4 Ոմանք.** Քուն աչաց քոց, և մի նիրհ արքւնանաց քոց: **5 Ոմանք.** Իբրև

զայծեամն 'ի գործոց, և իբրև զհաւ յորոգայթից: **6 Ոմանք.** Եւ լիջիր իմաստնա՛:

7 Ոմանք յակնութեամբ ունիւն. Ոչ գոյ երկրագործութիւն և ոչ հարկադիր, և ոչ այն

որ փազնապիցէ, և ոչ ընդ փերամբք: **8 Ոմանք.** Եւ պարտասպէ՛ ամարայնոյ... առ

մեղու... զիսիր՝ գործօնեայ է... պարկեշտութեամբ է, որ զվաստակն թա՛... ցանկալի է

ամենեցուն և փառաւորեալ. զի թէպէր և: **9 Ոմանք.** Մինչև յե՛րբ անկեալ կաս ո՛վ:

10 Ոմանք. 'Ի վերայ լանջաց քոց:

այր մի չար ինքնահալած:

12, 13 ¹²Այր անօրէն և անզգամ գնայ զճանապարհս թերս: ¹³Քանզի նոյն ժջ
ինքն ակնարկէ՛ ակամբ, և նշանակէ՛ ուրամբ, և ուսուցանէ՛ նշանացի՛
14 մարամբբ: ¹⁴Սիրտ խոտորեալ նիւթ զչարիս. յամենայն ժամանակի
15 այնպիսին խռովութիւնս առնէ քաղաքի: ¹⁵Վասն այնորիկ յանկարծակի՛
հասցէ նմա կորուստ իւր. հաշումն՝ և մաշումն առանց բժշկութեան:
16 ¹⁶Ջի խնդայ ընդ ամենայն գոր արեալ Տէր. և խորպակի վասն պղծու-
17 թեան անձին իւրոյ: ¹⁷Աչք թշնամանողի՛ լեզուն անիրաւ, ձեռք՝ որ հեղուն
18 զարիւն արդար. ¹⁸սիրտ՝ որ նիւթ զխորհուրդս չարութեան. ուրք՝ որ
19 փութան գործել զչարիս, սարակեցցի՛ն: ¹⁹Բորբոքէ՛ զսրութիւն վկայ
անիրաւ, և արկանէ գրգռութիւն ՚ի մէջ եղբարց:

20 ²⁰Որդեակ՝ պահեա՛ գորէնս հօր քոյ, և մի՛ մերժեր զխրապ մօր քոյ: ժԷ
21 ²¹Ընկալ՛ զնոսա յանձին և ՚ի գրուի քո հանապագ. և արկ իբրև մա-
22 նեակ ՚ի պարանոց քո: ²²Յորժամ շրջիցիս՝ ընդ քեզ փարջիր, և ընդ
23 քեզ եղիցի. յորժամ ննջիցես՝ պահեսցէ՛ գրեզ. և յորժամ յառնիցես՝
24 խօսակից իցէ քեզ: ²³Ջի ճրագ է պարուիրան օրինացն՝ և լոյս, և ճա-
25 նապարհ կենաց՝ յանդիմանութիւն և խրապ: ²⁴Պահել՛ զքեզ յառնակին
25 կնոջէ. և ՚ի չարախօսութենէ օտար լեզուէ: ²⁵Որդեակ՝ մի՛ յաղթեսցէ քեզ
ցանկութիւն գեղոյ. և մի՛ ըմբռնիցիս աջօք քովք. և մի՛ յափշտակիցիս
26 արքանամբբ նորա: ²⁶Ջի զինք կնոջ պռնկի՛ որչափ նկանակի՛ միոջ
27 հացի. քանզի կին չար՝ զարանց պարուականաց զհոգիս որսայ: ²⁷Ծրարիցէ՛
28 ոք հուր ՚ի գոգ՝ և զհանդերձսն ոչ այրիցէ. ²⁸կամ գնայցէ՛ ոք ՚ի վերայ
29 կայծականց հրոյ, և գոյս իւր ոչ խարշիցէ: ²⁹Նոյնպէս և որ մտանէ առ
առնակին՝ առանց պարժի ոչ լիցի, և ոչ արդարացի ամենայն որ մեր-
30 ձենայ առ նա: ³⁰Ոչ ինչ են զարմանք եթէ ըմբռնեսցի ոք ՚ի գողութեան.
31 գողանայ՝ զի լցուցէ զանձն իւր քաղցեալ. ³¹ապա թէ ըմբռնեսցի,
եւթնպարիկ փուժեսցի. և զամենայն ինչս իւր փուեալ ապրեցուցանէ
32 զանձն: ³²Իսկ որ շնայն՝ առ պակասութեան մտաց, կորուստ անձին
33 իւրում ստանայ: ³³Յան և անարգանս կրէ. և նախարիինք նորա մի՛
34 կորիցեն յախտեան: ³⁴Լի՛ է նախանձու սրտմտութիւն առն նորա. և ոչ
35 ինայեսցէ յաւուր դարաստանի: ³⁵Ոչ փոխանակեսցէ և ոչ ընդ միոյ
իրիք փրկանաց զթշնամութիւն. և ոչ վճարիցի բազում կաշառօք:

7 ¹Որդեակ՝ պահեա՛ զբանս իմ, և զպարտութիւնս իմ ծածկեա՛ յանձին
քում: Որդեակ՝ պարուեա՛ զՏէր՝ և զօրացիր, և բաց ՚ի նմանէ յայլ

11 Ունակք. Ապա այնուիտերև հասանիցէ քեզ իբրև զչար ճանապարհորդ աղքատութիւն... եկեսցէ իբրև զաղբիւր... ինքնահալած լինիցի: **13 Ունակք.** Եւ նոյն ինքն ակ՛: **14 Ունակք.** Նիւթ զչարութիւն: **15 Ունակք.** Եւ վասն այնորիկ... հաշումն և բեկումն անբժշկելի: **17 Ունակք.** Նեղուն զարիւն անպարտ: **18 Ունակք.** Եւ սիրտ... զխորհուրդս չարս. և ուրք որ: **19 Ունակք.** Եւ արկանէ դարաստանս ՚ի մէջ: **21 Ունակք.** Ընկալ զնոսա ՚ի գրուի քո: **22 Ունակք.** Յորժամ գնասցես ընդ... զի. *կամ* և յորժամ ննջի՞... զի յորժամ յար՛: **23 Ունակք.** Ջի պարուիրան ճրագ է. և օրէք լոյս... յանդիմանութիւն խրապու: **24 Ունակք.** Պահեա՛ զքեզ ՚ի կնոջէ առն... օտար լեզուի: **26 Ունակք.** Նկանակի միոջ հացի է... զոգիս որսայ: **27 Բազումք.** Եւ զհանդերձն ոչ այ՛: **29 Ունակք.** Ոչ լինի առանց պարժոյ... որ մերձենայ ՚ի նա: **31 Ունակք.** Տուեալ փրկեսցէ զանձն իւր: **33 Ունակք.** Եւ նախարիինք նորա ոչ ջնջեսցին յախտեան: **35 Ունակք.** Եւ ոչ փոխանա՞... և ոչ վճարեսցի:

ումեքէ մի՛ երկնցիք: ² Որդեան՝ պահեա՛ գպպարուիրանս իմ և կեցցես. ² և գբանս իմ իբրև գբի՛ք աչաց: ³ Յեն՝ գնոսա ընդ մատունս քո. և գրեա՛ ³ յընդարձակութիւն սրտի քոյ: ⁴ Ասա՛ զիմասարութիւն քո՛յր քեզ լինել, և ⁴ զհանճար արա քեզ ծանօթ. ⁵ զի պահեսցէ գբեզ ՚ի կնոջէ օտարէ և ⁵ ՚ի չարէ: Յորժամ բանիք գբեզ ՚ի պպրանս արկանիցէ. ⁶ ՚ի պա- ⁶ րուհանից րան իւրոյ ՚ի հրապարակս կարկառեալ: ⁷ Չոր րեսանիցէ ⁷ յամիւր մանկանց, գպակասամիպս յերիպասարդաց. ⁸ որ անցանիցեն ⁸ ընդ հրապարակս առ ակամբ գնացից րան նորա. ⁹ և խօսիցի ընդ խա- ⁹ ւար երեկոյին. յորժամ դադարեալ ՚ի մթոց զիշերոյն իցեն: ¹⁰ Եւ կինն ¹⁰ ընդ առաջ լինի նմա պոռնկութեան կերպարանօք, որ յիմարեցուցանէ զմիպս երիպասարդաց՝ որ արբեալ և պակշտրեալ: ¹¹ Եւ ՚ի րան ոչ ¹¹ դադարեն ուրք նորա. ¹² Ժամանակ ինչ արպաքոյ յաճի և ժամանակ ¹² ինչ ընդ հրապարակս առ ամենայն անկեան դարանակալ լինի: ¹³ Ապա ¹³ բուռն հարեալ համբուրեանց գնա, և լրբենի երեսօք ասէ ցնա. ¹⁴ Ուիպք ¹⁴ խաղաղութեան են ինձ. այսօր հաբուցանեն՝ զաղօթս իմ: ¹⁵ Սմին իրի ¹⁵ իսկ ելի ընդ առաջ քո. ցանկացեալ երեսաց քոց գրի գբեզ: ¹⁶ Երիգապար ¹⁶ պնդեցի զգահոյս իմ: Պասպառալի՛ր Եգիպացուլք զարդարեցի: ¹⁷ Զրքմացան՝ ¹⁷ պպրասպրեցի զանկողինս իմ. և զրուն իմ կինամոնով խնկեցի: ¹⁸ Եկ ¹⁸ և վայելեսցուք սիրով մինչև ցառաօտն. եկ և խաղացուք ցանկու- ¹⁸ թեամբ: ¹⁹ Չի ոչ է այր իմ ՚ի րան. այլ գնացեալ է ճանապարհի հեռի: ¹⁹ ²⁰ Զքսակն արձաթոյ ՚ի ձեռին իւրում առեալ, յեւր բազում ժամանակաց՝ ²⁰ թէ՛ ուրեք գայցէ ՚ի րուն: ²¹ Եւ մոլորեցոյց գնա բազում բանիք, և ²¹ խեղդիք շրթանց իւրոց վարանեանց գնա: ²² Եւ նա գնաց գկնի նորա ²² յիմարեալ՝ իբրև արջառ ՚ի սպանումն, և իբրև զշուն րոռամբ. ²³ կամ ²³ իբրև զեղջիրու հարեալ նեպիւ ընդ լերդակողմն. և փութայ իբրև զհալ ²³ ՚ի ծաղակս, և ոչ գիպէ թէ զոգին հալածական րանի: ²⁴ Արդ որդեակ՝ ²⁴ լո՛ր ինձ. և անսա՛ բանից բերանոյ իմոյ: ²⁵ Մի՛ խոբորեսցի սիրպ քո ՚ի ²⁵ ճանապարհս նորա, և մի՛ մոլորիցիս ՚ի շալիղս նորա: ²⁶ Զի գբագոնմս ²⁶ րասպասար արկեալ է նորա խոցորելով, և անթիւ են սպանեալք ՚ի նմա- ²⁶ նէ: ²⁷ Ծանապարհք դժոխոց են րուն նորա. որ իջուցանեն ՚ի շրեմարանս ²⁷ մահու:

7. 1 Ոմանք. Եւ գորասջիր. կամ՝ գորասցիս... մի՛ երկնցիցիս: **4 Ոսկան.** Ասա՛ իմաս- ⁴ րութեան... կոչեա՛ քեզ ծա՛: **Ոմանք.** Եւ զհանճար անձին քում ծանօթ: **7 Ոսկան.** Եւ ⁷ րեսանիցէ: **8 Ոմանք.** Որ անցանիցէ... առ անկեամբ գնացից րանց նորա: **9 Ո- ⁹ մանք.** Յորժամ դադարումն և մութ զիշերոյն իցէ: **10 Ոմանք.** Ընդ առաջ լինիցի նմա ¹⁰ պոռնկութեան դիւօք: *Յօրինակին ՚ի րանս՝* Որ արբեալ և. *n-ն թոիք քերտամք և վերսրին գրութեամբ անդրեն յարմարեալ, որով կարծիս րայ թէ յառաջագոյն գրեալ իցէ Սրարբեալ. որպէս օրինակ մի ունի գրանս այսպէս.* Զմիպս րոյայոց սրարբեալ և պակշտրեալ. *և այլ օրինակ մի գնոյն թերևս վրիպակալ գրէ.* սրբեալ և պագշտրեալ: **12 Ոմանք.** Զի ժամանակ ինչ... ՚ի հրապարակս: **15 Ոսկան.** Նմին իրի ¹⁵ իսկ ե՛: **16 Ոմանք.** Զգահոյս իմ. Եգիպացի պասպառալակալօք լցեալ զարդարեցի: **17 Բազումք.** Կինամոնով խնկեցի: **18 Ոմանք.** Մինչև յառաօտ: **19 Ոսկան.** ՚Ի ¹⁹ ճանապարհի հեռի: **20 Ոմանք.** Առեալ է. յեւր բազում աուրոց... գայցէ ՚ի րուն իւր: **21 Ոմանք.** Զնա բազում խօսիւք: **22 Օրինակ մի.** Շուն ՚ի րոռն: **23 Ոմանք.** Նեպիւ ²³ ՚ի լերդակողմն. *կամ՝* զլերդակողմն: **Ոմանք.** Ոչ գիպէ թէ վասն անձին կորսրեան ընթանայ: **24 Յօրինակին պակասեր.** *Արդ որդեակ:* **25 Բազումք.** Մոլորեսցիս ՚ի ²⁵ շա՛: **27 Ոսկան.** Որք իջուցեն ՚ի շրե՛:

8 ¹Վասն այտրիկ դու զիմաստութիւն քարոզեսցես, զի հանճար ձայնատուր
²լիցի քեզ: ²Քանզի ՚ի վերայ լերանց գլխաւորաց է, և ՚ի մէջ շաւղաց
³հասեալ կայ. ³և ՚ի դրունս հօրաց սպասէ՛. և ՚ի մուրս օրհնի:
⁴⁴Զձեզ աղաչեմ ո՛վ մարդիկ, և բաշխեմ զբարբառ իմ որդւոց մարդ– ժԸ
⁵կան: ⁵Իմացարո՛ք անմեղք զխորագիտութիւն. և անխրապք դի՛ք ՚ի
⁶սիրտս ձեր: ⁶Ունկն դիք ինձ, զի զպարկեշտս բարբառիմ. և բոխեմ
⁷՚ի շրթանց ինոց զուղղութիւնս: ⁷Զի զճշմարտութիւն խոկասցէ կոկորդ
⁸իմ. և պի՛ղծ են առաջի իմ շրթոնք սուրբ: ⁸Արդարութեամբ են ամե–
⁹նայն պարգամբ բերանոյ իմոյ, և ո՛չ ինչ գոյ ՚ի նոսա ծռութիւն և ո՛չ
⁹թիւրութիւն: ⁹Ամենայն ինչ ուղիղ է իմաստնոց. և յարմարեալ է այնո–
¹⁰ցիկ ոյք գրանեն զգիտութիւն: ¹⁰Ընկալարո՛ք զխրապ՝ և մի՛ գարծաթ.
¹¹և զգիտութիւն քան զոսկի ընփիր: ¹¹Լաւ է իմաստութիւն քան զականս
¹²պարուականս. և ամենայն ինչ պարուական չարժէ՛ զնա: ¹²Ես իմաս–
¹³տութիւն բնակեցայ ՚ի խորագիտութեան. զխորհուրդս և զգիտութիւն
¹³կոչեցի յիս: ¹³Երկևղ Տեառն արեայ զանիրաւութիւն. զթշնամանս՝ և
¹⁴զհպարտութիւն, և զճանապարհս չարեաց: ¹⁴Իմ է խորհուրդ և զգուշութիւն,
¹⁵և իմ է հանճար և զօրութիւն: ¹⁵Ինն՛ թագաւորք թագաւորեն, և հօրք
¹⁶գրեն զարդարութիւն: ¹⁶Ինն՛ մեծամեծք մեծաման, և բռունք ինն՛ ու–
¹⁷նին զերկիր: ¹⁷Ես՝ որ զիսն սիրեն՝ սիրեմ. և որ զիսն խնդրեն՝ գրցեն
¹⁸շնորհս: ¹⁸Մեծութիւն և փառք՝ իմ իսկ են. և սպացուածք բազմաց և ար–
¹⁹դարութիւն: ¹⁹Լաւ է զիս սրանալ՝ քան զոսկի և զականս պարուականս.
²⁰և զարդիւնս իմ քան զոսկի և զարծաթ ընփիր: ²⁰Ի ճանապարհս ար–
²¹դարութեան գնամ. և ՚ի մէջ շաւղաց արդարութեան շրջիմ: ²¹Զի բաշխեցից
²²սիրելեաց ինոց զմեծութիւն. և զգանձս նոցա լցուցի՛ց բարութեամբ:
²³Եթէ պարմեցից ձեզ զհանապազորդ լինելոցն, և յիշեցուցից որ յաւիտենիցն
²⁴համարեալ են: ²²Տէր հաստապետաց զիս ՚ի սկիզբն ճանապարհաց իւրոց
²⁵՚ի գործս իւր. յառաջ քան զյաւիտեանս հաստապետաց զիս: ²³Իսկզբանէ
²⁴յառաջ քան զերկիր առնել. ²⁴և նա՛խ քան զանդունդս գործել. և նա՛խ
²⁵քան զբոխել աղբիւրաց ջրոց. ²⁵յառաջ քան զլերինս հաստապետել. յառաջ
²⁶քան զամենայն բլուրս ծնաւ զիս: ²⁶Տէր արար զշէնս և զանշէնս. և
²⁷զեզերս բնակեալս ՚ի ներքոյ երկնից: ²⁷Մինչդեռ պարրաստելը զերկինս՝
²⁸ընդ նմա՛ էի. և մինչ զպարուցանելը զաթռո իւր ՚ի վերայ հողմոց: ²⁸Ես

8. 2 Ոսկան. Եւ ՚ի մէջ շաւղաց հաստապետայ կայ: **3 Ոմանք.** Եւ առ դրունս հօգ֛: **6 Ի լուս՝.** Լուարոք ինձ զի գպար՛. *համաձայն ոմանց ՚ի բն՛:* **7 Ոսկան.** Զճշմարտութիւն խոկայ: **8 Ոմանք.** Ամենայն բանք բերանոյ իմոյ... և ոչինչ գոյ ՚ի նոսա ծռաւորութիւն և թիւր՛: **10 Ոմանք յակելուն.** Եւ զգիտութիւն *ստակել*, քան զոսկի ընփիր. *ընփրկի է հանճար քան զոսկի մարտ:* (11) Եւ լաւագոյն է իմաստութիւն քան: **12 Ոմանք.** Ես իմաստութիւն բնակեցի ՚ի խորհրդեան. զգիտութիւն և զհանճար կոչեցի յիս: **13 Ոմանք.** Զթշնամանս և զամբարտաւանութիւն և զճանապարհս չարաց: *Յոր Ոսկան յակելու.* Չարեաց. *և զբերան երկիւզու ապականէ:* Իմ է: **14 Ոմանք.** Եւ իմ է զօրութիւն: **18 Ոմանք.** Մեծութիւն և փառք իմ են: **19 Ոմանք.** Եւ արդիւնք իմ լաւագոյն են քան զարծաթ: **20 Ոմանք.** Շաւղաց ճշմարտութեան շրջիմ: **21 Ոմանք.** Լցից բարութեամբ... զհանապազորդ լինելոցն, և յիշեցուցից զայն որ յա՛: **22 Ի լուս՝.** Տէր սրացաւ զիս ՚ի սկիզ՛. *համաձայն ոմանց ՚ի բնար՛:* **23 Ոմանք.** Իսկզբանն յառաջ քան: **24 Ոմանք.** Եւ յառաջ քան զբխել աղբերաց ջրոց: **25 Ոմանք.** Եւ նախ քան... և յառաջ քան զամենայն բլուրս ծնեալ եմ ես: **27 Ոմանք.** Յորժամ պարրաստելը:

յորժամ զօրացուցանէր զամպս վերինս. և յորժամ հաստատունն դնէր զաղբնս ՚ի ներքոյ երկնից: ²⁹Ի դնել ծովու զհաստատութիւն իւր. զի ջուրք մի՛ անցցեն ըստ ափն նորա. ՚ի ժամանակի յորում հաստատունն դնէր զհիմունս երկրի. ³⁰էն էի առ նովաւ պարշաճեալ: Ես էի որով ուրախ լինէր Տէր հանապազ, և ցնծայի առաջի նորա յամենայն ժամ: ³¹Յորժամ ուրախ լինէր ընդ աշխարհին բովանդակել. և ցնծայր յորդիս մարդկան: ³²Արդ որդեակ՝ լոր ինձ. և երանելի են՝ որ զճանապարհս իմ պահիցեն: ³³Լուարո՛ք զիմաստութիւն՝ և իմաստունք լերուք, և մի՛ պաշարիցիք: ³⁴Երանեալ է այր որ լուիցէ ինձ, և մարդ որ զճանապարհս իմ պահիցէ. քքնիցի առ դրունս իմ հանապազ. և պահիցէ զսեանս միջի իմոց: ³⁵Զի ելք իմ են ելք կենաց. և պարաստին կամք իմ ՚ի Տեառն: ³⁶Իսկ որ յիսն մեղանչեն՝ ամպարշտեն յանձինս իւրեանց. և յոր արեանն զիս՝ սիրեն զմահ:

Ի ¹ Իմաստութիւն շինեաց իւր փուն, և կանգնեաց սինս եւթն: ²Ջեն զգենլիս իւր, և խառնեաց ՚ի խառնելիս զգինի իւր, և պարաստեաց զսեղան իւր: ³Եւ առաքեաց զճառայս իւր, կոչել բարձր քարոզութեամբ ՚ի խառնելիս իւր՝ ⁴և ասէ. Որ ոք իցէ անզգամ, եկեսցէ՛ առ իս: Եւ ցպակասամիփսն ասէ. ⁵Եկայք կերայք ՚ի հացէ իմմէ, և արբէք զգինի իմ զոր խառնեցի ձեզ: ⁶Թողէք զանզգամութիւն և կեցցիք. խնդրեցէք զիմաստութիւն զի սպրեւջիք. և ուղղեցէք զիպութեամբ զհանճար. և ուղիղ ճանապարհաւ իմացարո՛ք զխրապ:

ԻԱ ⁷Որ խրապէ՛ զչարս՝ առցէ անձին իւրում անարգա՛նս. և որ յանդիմանէ՛ զամպարիշտս՝ արեայ զանձն: ⁸Մի՛ յանդիմաներ զչարս, զի մի՛ արեսցեն զքեզ. յանդիմանեա՛ զիմաստունն, և սիրեսցէ զքեզ. զանմիփսն, և յաւելցէ արել զքեզ: ⁹Տո՛ր իմաստունյն պարճառս՝ և իմաստնագոյն ևս լիցի. ⁹ փեղեկացո՛ զարդարն, և յաւելցէ ընդունել: ¹⁰Սկիզբն իմաստութեան՝ ¹⁰ երկկո Տեառն, և խորհուրդ սրբոց հանճար. իմանալ զօրէնս՝ մրաց առաքաց է: ¹¹Այսո՛ր օրինակաւ բազում ժամանակս կեցցես. և յաւելցին ¹¹ քեզ ամք կենաց: ¹²Որդեակ իմ՝ թէ՛ իմաստուն լինիցիս, անձին քում իմաստունն իցես՝ և ընկերաց. և եթէ՛ անզգամ իցես՝ միայն պեղեսցես զչարիս: Որ հաստատի ՚ի ստութիւն՝ նա զհողմս արածէ և նոյն հալածէ զթօշունս թևաւորս: ¹² Զի եթող զճանապարհս այգոյ իւրոյ, և ՚ի շաղաց անդոյ իւրոյ մոլորեալ է: ¹² Գնայ ընդ անջրդին և ընդ անապարն. և ընդ երկիր կարգեալ ՚ի ծարաւուփ. և ժողովէ ձեռօք իւրովք զանպողութիւն:

28 Ոմանք. Եւ յորժամ զօրաոր առնէր զամպս... և յորժամ անսխալ դնէր զաղբն՝:

29 Ոմանք. Ի դնել ծովու զգոշութիւն նորա, զի... ՚ի ժամանակի յորժամ հաստատուն:

Այլք. Ընդ ափն նորա: **30 Ոմանք.** Առ նմա պարշաճեալ: **31 Ոմանք.** Յորժամ

զուարճացեալ էր փեղեկերս բովանդակել. և ուրախ լինէր յորդիս: **32 Ոմանք.** Ե-

րանելի են... պահեն: **33 Ոմանք.** Եւ իմաստունք եղերուք: **34 Ոմանք.** Երանելի

է այր... որ զիմ ճանապարհս պահիցէ. որ քքնի՞: **35 Ոմանք.** Զի ճանապարհք

իմ են ճանապարհք կենաց. և պար՛: *Ուր Ոսկան յաւելու.* Զի որ զիս գրասիցէ՛

գրասիցէ՛ զկենանս, և ընդունիցի զփրկութիւն ՚ի Տեառնէ՛, ճանապարհք իմ: **36 Ո-**

մանք. Արեանն զիս՝ գրցեն զմահ: **9. 2 Ոմանք.** Եզեն զգենլիս... ՚ի խառնարանս

զգինի իւր: **7 Ոմանք.** Յանդիմանէ զամբարիշտս: **8 Ոմանք.** Եւ զանմիփսն, և

յաւել՛: **9 Ոմանք.** Ծանո՛ր արդարոյն, և յաւել՛: **12 Ոմանք.** Անձին քում իցես... այն-

պիսին զհողմս արա՛... քանզի եթող զճա՛... գնայ ընդ անջուր և ընդ անապար... ՚ի

ծարաւուփս:

13 ¹³ Կին անզգամ և յանդուզն կարօ՛ր լիցի հացի. և որ ո՛չ գիպէ՛ զամօթ:
 14 ¹⁴ Նսարա առ դրունս փան իւրոյ աթոռով յայրնապէս ՚ի հրապարակս.
 15, 16 ¹⁵ և կոչէ՛ զանցաւորս որ զնայցեն ուղիղ զճանապարհս իւրեանց: ¹⁶ Որ
 որք իցէ՛ ՚ի ձէնջ առաւել անմտաբոյն՝ առ իս դարձցի. և պակասամտացդ
 17 հրաման փամ, և ասեմ. ¹⁷ Նաց՝ զաղբնի մտադեր կերիջիք, և ջուր
 18 գողունի՛՝ ախորժելով արբջիք: ¹⁸ Եւ ո՛ր ո՛չ գիպէ՛ թէ երկրաձինք առ նմա
 կորնչին. և ՚ի թափս դժոխոց հասանեն: Այլ դու ՚ի բաց ոսպիր, և մի՛
 յամեր ՚ի փեղուջ նորա. և մի՛ հաստապեր զակն քո ՚ի նա: Զի այնպէս
 անցցես ընդ ջուրն օտար, և անցանիցես ընդ գետն օտարական. և
 ՚ի ջրոյ օտարէ՛ ՚ի բաց լինիցիս. և յօտար աղբիւրէ՛ մի՛ ընպիցես: Զի
 բազում ժամանակս կեցցես. և յաւելցին քեզ ամբ կենաց:

ԱՌԱԿՔ ՍՈՂՈՄՈՆԻ

Բան Երկրորդ

10 ¹ Որդի իմաստուն՝ ուրախ առնէ՛ զհայր. որդի անմիտ՝ փրփմութիւն
 2 է մօր: ² Ոչ օգնեցեն զանձք՝ անօրինաց. այլ արդարութիւն փրկէ
 3 ՚ի մահուանէ: ³ Ոչ սովամահ առնէ՛ Տէր զանձն արդարոյ. և զկեանս
 4 ամպարշտաց կործանեցէ: ⁴ Տնանկութիւն զայր խոնարհեցուցանէ. ձեռք
 5 ժրաց՝ մեծացուցանեն: ⁵ Որդի խրատեալ՝ իմաստուն լիցի. և զանմիտն
 ՚ի ծառայութեան վարեցէ: Ապրեցան ՚ի խորշակէ որդի իմաստուն.
 6 խորշակահար լինի ամարանի որդի՛ անօրէն: ⁶ Օրհնութիւն Տեառն ՚ի
 գլուխս արդարոց. զբերանս ամպարշտաց ծածկեցէ՛ սուգ փարաժամ:
 7, 8 ⁷ Յիշատակ արդարոյ գովութեամբ. անուն ամպարշտաց շիջցի: ⁸ Միրտ
 իմաստուն ընկալցի զպատուիրանս. և ցոփն շրթամբք զայթազդելով
 9 կործանեցի: ⁹ Որ զնայ իմաստութեամբ՝ զնայ յուսով. իսկ որ թիւրէ
 10 զճանապարհս իւր՝ յայրնի՛ լիցի: ¹⁰ Որ ակնարկէ՛ ակամբ նենգութեամբ՝
 ժողովէ՛ արանց զփրփմութիւն. որ յանդիմանէ՛ համարձակութեամբ՝ առնէ
 11 զխաղաղութիւն: ¹¹ Աղբեր կենաց յԱստուծոյ ՚ի ձեռին արդարոյ. զբերան
 12 ամպարշտաց ծածկեցէ՛ կորուստ: ¹² Զարելութիւն գրգռէ՛ հակառակու-
 13 թիւն, և զամենեսին որ ո՛չ հակառակին ծածկէ՛ սէր: ¹³ Որ ՚ի շրթանց
 14 բղիւս զիմաստութիւն. իբրև զաւագանաւ հարկանէ՛ զայր անմիտ: ¹⁴ Ի-
 մաստունք ծածկեցեն զիմաստութիւն. բերան յանդգնելոյ մերձ է ՚ի
 15 բեկումն: ¹⁵ Սպացուածք մեծապանց՝ քաղաք ամուր. բեկումն ամպարշտաց՝

13 Ունակք. Կարօր լիցի ՚ի հացէ: **14 Ունակք.** Առ դուրս փան: **15 Ունակք.** Որ զնան
 ուղիղ: **16 Ունակք.** Խտրորեցի առ իս: **17 Ունակք.** Եւ ջուր գողովնի. կամ՝ զաղբնի:
18 Ունակք. Եւ ո՛չ գիպէ՛ եթէ... և յարակս դժոխոց հասա՛... Այլ ՚ի բաց վագեա՛, և մի՛
 յամեր... քանզի այսպէս անց՝: **10. 2 Ունակք.** Ոչինչ օգնեցեն: **3 Ունակք.** Զանձինս
 արդարոց. բայց զկեանս ամբա՛: **4 Ունակք.** Աղբարութիւն զայր խոնար՛: *Ոսկան
 յակելու.* Մեծացուցանեն: *Որ ջանայ ստութեամբ նա արածէ զհողմս. նոյն իսկ
 ինքն հեղուկի հատոց թոռցելոց: Որ ժողովէ նէր հնձում, որդի իմաստուն է. այլ որ
 ննջէ յանարայնի որդի պատկաստանաց:* (5) Որդի խրատ՛... և անմիտն ՚ի ծառայութիւն
 վարեցի: **5 Ունակք.** Իմաստուն եղիցի: **7 Ունակք.** Յիշատակ արդարոց հանդերձ
 գովութեամբ, և անուն ամպարշտի: **8 Ունակք.** Իմաստունն սրբիւ ընկալ՛: **9 Ունակք.**
 Որ զնայ միամտութեամբ... յայրնի եղիցի: **10 Ունակք.** Որ ակն արկէ... նենգութեան...
 իսկ որ յանդի՛: **11 Ոսկան.** ՅԱստուծոյ բերան արդարոյ: *Ուր ունակք.* Զբերան
 ամբարշտի: **12 Ունակք.** Արելութիւն գրգռէ՛ զհակա՛: **13 Ունակք.** Ի շրթանց իւրոց
 բղիւ՛: **14 Ի յու՛.** Ծածկեցեն զզգայութիւն: *Ունակք.* Ծածկեն զիմաս՛... բերան
 յանդուզն:

արքարային: ¹⁶Գործք արդարոց կեանս առնեն. և պրուղք ամպարշտպաց մեղս: ¹⁷Զճանապարհս կենաց պահէ Տէր: Խրատ ատանց յանդիմանութեան՝ մոլար է: ¹⁸Ծածկեն զթշնամութիւն շրթունք արդարք. իսկ որ ՚ի վեր հա– 18 նեն զբամբասանս՝ անզգամք են: ¹⁹՚Ի Շարիսութենէ ոչ ասրեսցիս ՚ի 19 մեղաց. թէ խնայես ՚ի շրթունս՝ իմաստուն լինիս: ²⁰Արծաթ ընպիր է 20 լեզու արդարոյ. սիրտ ամպարշտի նուաղեսցի: ²¹Շրթունք արդարոց 21 ճանաչեն զբարձունս. և անզգամք ՚ի կարօտութեան սաբակեսցին: ²²Օրինութիւն Տեառն ՚ի գլուխս արդարոց. և նոյն մեծացուցանէ, և ոչ 22 ևս յաւելու փրփմութիւն ՚ի սիրտ նորա: ²³Ծիծաղելով գործէ անզգամ 23 զգար. իսկ իմաստութիւն առն նիւթ զհանճար: ²⁴Ըստ կորստեան շրջի 24 ամպարիշտ. ցանկութիւն արդարոց՝ ընդունելի է: ²⁵Յանցանել մորկի՝ 25 եղծանի ամպարիշտն. իսկ արդարոյն խոյս փութալ՝ կեցցէ յախտեան: ²⁶Որպէս ազոխ՝ արամանց վնասակար է՝ և ծոխս աչաց, նոյնպէս և 26 անօրէնութիւնք որոց վարին նովա: ²⁷Երկև Տեառն յաւելու յաուրս. 27 ամք ամպարշտաց նուազեսցին: ²⁸Յերկարի արդարոց ուրախութիւն. 28 յոյս ամպարշտաց կորիցէ: ²⁹Ամրութիւն սրբոց երկև Տեառն. և բեկումն 29 այնոցիկ ոյք գործեն զգարիս: ³⁰Արդար՝ յախտեան ոչ դողացէ. ամպարիշտք մի՛ բնակեսցեն յերկրի: ³¹Բերան արդարոյ բղիւժ զիմաստութիւն, լեզու 31 անիրաւի սաբակեսցի: ³²Շրթունք արանց արդարոց բղիւսեսցեն զշնորհս. 32 բերան ամբարշտաց կործանեսցի:

¹Կշիռք նենգութեան պիղծ են առաջի Տեառն. կշիռ արդար ընդունելի՛ **11** է նմա: ²Յոր վայր մտանեն թշնամանք, ա՛նդ են և անարգանք: Բերան 2 խոնարհաց խոկայ զիմաստութիւն. ³կատարումն ուղղոց առաջնորդեսցէ՛ 3 նոցա և զայթազողութիւն արհամարհողաց աւերեսցէ՛ զնոսա: ⁴Ոչ օգնեսցեն ինչք յաուր բարկութեան. այլ արդարութիւն փրկէ ՚ի մահուանէ: Մե– 4 ռաւ արդար՝ և եթող զղջումն յոյժ. յանդուզն և ոքնհարութիւն լինի կորուստ ամպարշտաց: ⁵Արդարութիւն անբժի ուղղէ՛ զճանապարհս, 5 և յամպարշտութիւնս արկանէ անիրաւութիւն: ⁶Արդարութիւն արանց ուղղոց փրկէ զնոսա, անմտութեամբ կորնչին անօրէնք: ⁷՚Ի վախճանել 7 առն արդարոյ ոչ կորնչի յոյս. բայց պարծանք ամպարշտաց կորիցեն: ⁸Արդար՝ յորսողաց փրծանի, և փոխանակ նորա մատնի՛ ամպարիշտն: 8 ⁹՚Ի բերանս անօրինաց որոգայթ ընկերաց. իմաստութիւն արդարոց 9 յաջողեալ է: ¹⁰՚Ի բարութեան արդարոց յօրինեսցաւ քաղաք. և ՚ի կորս– 10

16 Ունակք. Ամբարշտաց մեղք: **19 Ունակք.** Շարիսոս լինելով, ոչ գերծցիս ՚ի մեղաց, եթէ խնայես ՚ի շրթունս քո, ի՛: **20 Ունակք.** Լեզու իմաստւոյ: **21 Ունակք.** Իսկ անզգամք ՚ի կա՛: **22 Ոսկան.** Եւ ոչ ևս յաւելանայ: **23 Ոսկան.** Անզգամն զգարիս: **24 Ունակք.** ՚Ի կորստեան շրջի: **25 Ունակք.** ՚Ի յանցանել մոր՛... և արդարոյն: **27 Ոսկան.** Յաւելու գաուրս... նուազեսցին: **29 Ոսկան.** Ամրութիւն արդարոց եր՛: **Ունակք.** Եւ խորպակումն այնոցիկ որ: **30 Ունակք.** Ոչ սասանեսցի, և ամպա՛: **31 Ունակք.** Բղիւսեսցէ զիմաստութիւն: **32 Ունակք.** Կաթեն շնորհս... կործանի: **11. 1 Ոսկան.** Կշիռ նենգութեան պիղծ է: **2 Ունակք.** Ուր մտանեն... խօսի զիմաստութիւն: *Ուր ՚ի լուս՛.* Անդ են և անարգութիւնք. *համաձայն ունակց ՚ի բն՛:* *Ոսկան յաւելու.* Եւ անարգութիւնք. *իսկ ուր է խոնարհութիւն՝ անդ և իմաստութիւն.* բերան: **3 Ունակք.** Կատարելութիւն ուղղոց: **4 Ունակք.** Ոչինչ օգնեսցեն... և ոքն հարութեամբ լինի կո՛: *Յօրինակին.* Ոչ օգնեսցեն ինչ յա՛: **5 Ունակք.** Արդարութիւն անարարի... և յամբարշտութիւն անկանի անիրան: **7 Ունակք.** Ամբարշտաց կորնչին: **9 Ունակք.** ՚Ի բերանս ամբարշտաց որոգայթ քաղաքակցաց:

11 փեան ամպարշփաց եղև ուրախութիւն: ¹¹Յօրհնութեան ուղղոց բարձրացցի
 12 քաղաք. և բերանօք ամպարշփաց կործանեսցի: ¹²Արիամարիէ գրնկերս
 13 այր պակասամիպ. այր իմաստուն գլուխին սիրէ: ¹³Այր երկխօս՝
 14 յայրնէ գխորհուրդս յարենի, իսկ հաւարարիմն ոգով՝ ծածկէ՛ գիրս:
 15 ¹⁴Որոց ոչ գոյ առաջնորդութիւն՝ թօթափին իբրև գրերև. փրկութիւն գոյ
 16 ՚ի խորհուրդս բազումս: ¹⁵Անզգամ՝ չարիս գործէ՛ յորժամ խառնակիցի
 17 ընդ արդարոյ. և արեայ զբարբառ զգուշութեան: ¹⁶Կին շնորհակալ
 18 բարձր առնէ՛ զփառս առն իւրոյ. և աթոռ անարգութեան՝ կին որ արեայ
 19 զիրաւունս: ¹⁷Ի մեծութենէ վապք՝ կարօպեալ լինին. իսկ որ ժիրքն են՝
 20 հասարարին մեծութեամբ: ¹⁷Անձին իւրում բարի գործէ՛ այր ողորմած,
 21 կորուսանէ՛ զմարմին իւր՝ այր անողորմ: ¹⁸Ամպարիշփ՝ գործէ՛ զգործս
 22 անիրաւութեան. զաւակ արդարոց՝ վարձկան ճշմարտութեան: ¹⁹Որդի
 23 արդար՝ ծնանի ՚ի կեանս. հալածանք ամպարշփաց ՚ի մահ: ²⁰Պիհծ
 24 են Տեառն ճանապարհք թևքք. ընդունելի են նմա ամենայն անբիծք
 25 ճանապարհաւ: ²¹Որ ձեռներէց լինի փարապարտուց, առանց պապ-
 26 ժի ոչ լիցի: Իսկ որ սերմանէ՛ զարդարութիւն, կալցի վարձս հաւա-
 27 փարին: ²²Իբրև գինդ ոսկի ՚ի քիթ խոզի՝ այնպէս կնոջ չարաբարոյի
 28 գեղեցկութիւն: ²³Յանկութիւն արդարոց ամենայն բարութեամբ. յոյս
 29 ամպարշփաց կորիցէ: ²⁴Են որ զիւրեանց սերմանեն և բազմապա-
 30 փիկ առնեն, և են՝ որ յանիրաւութենէ ժողովեն՝ և կարօքանան: ²⁵Ա-
 31 մենայն անձն օրհնեալ՝ պարզամի՛ր է. և այր բարկացօղ՝ փզեղ է
 32 կերպարանօք: ²⁶Որ խնայէ՛ զգորեան՝ լքցէ՛ զնա օտարաց. և որ ճշդէ՛
 33 զգորեան՝ հրապարականէ՛ լիցի. այլ օրհնութիւն ՚ի գլուխս սփռողաց:
 34 ²⁷Որ նիւթ զբարիս՝ խնդրէ՛ զշնորհս բարութեան. իսկ որ խնդրէ՛ զչար՝
 35 հասցէ նմա: ²⁸Որ յուսայ ՚ի մեծութիւն՝ կործանեսցի, իսկ որ վերա-
 36 կացու լիցի արդարոց՝ նա ծագեսցէ: ²⁹Որ ոչ գայցէ՛ զփամբ իւրով, նա
 37 զհողմն ժառանգեսցէ. և ծառայեսցէ անմիւրն իմաստունոյն: ³⁰Ի պարոյ
 38 արդարութեան բուսանի ծան կենաց. բարձցին փարաժամ անձինք
 39 անօրինաց: ³¹Եթէ արդարն հագի կեցցէ, իսկ մեղաւորն և ամպարիշփն
 40 ուր գրանիցին:

12 ¹Որ սիրէ՛ զխրապ՝ սիրէ՛ զիմաստութիւն. իսկ որ արեայ՝ գյանդիմանութիւն՝
 2 անմի՛ր է: ²Լաւ է որ գրանէ՛ շնորհս ՚ի Տեառնէ. իսկ այր անօրէն

10 Ոմանք. Բարութիւնք արդարոց յօրինեն զքաղաքս: *Ոսկան* և ՚ի կորուստ ամբ՝:

11 Ոմանք. Օրհնութեամբ ուղղոց բարձրանայ քաղաք... կործանի: **12 Ոմանք.**

Արիամարիէ զքաղաքակիցս այր պա՛: **13 Ոսկան.** Ծածկէ՛ զնոսս: **14 Ոմանք.**

Որպէս գրերև. փրկութիւն գրանի ՚ի խոր՝: **15 Ոմանք.** Չարն առնէ՛ զչարիս յոր-

ժամ խառնակի ընդ: **16 Ոմանք.** Կին շնորհակալու... կին որ արէ՛ զարդարութիւն...

վապք կարօպ լինին: **17 Ոմանք.** Գործէ՛ բարիս ողորմածն: **18 Ոմանք.** Վարձ

ճշմարտութեան: **20 Ոմանք.** Նմա ամենայն անարապք ՚ի ճանապարհս իւրեանց:

21 Ոմանք. Ձեռներէց լիցի ՚ի փա՛... ընկալցի վարձս հաւարարիմն: **22 Ոմանք.**

Որպէս գինդ ոս՛... նոյնպէս կնոջ չարի գե՛: **23 Ոմանք.** Յոյս ամբարշփաց կորնցի:

26 Ոմանք. Որ անխայէ՛ ՚ի ցորեան... օրհնութիւն Տեառն ՚ի գլ՛: *Ի յու՛.* Ի գլուխս

սփռողին. *համաձայն ոմանց ՚ի քնար՝:* **28 Ոմանք.** Այնպիսին կործանեսցի. իսկ որ

օգնական լինի արդարոց, ծագեսցէ: **29 Ոմանք.** Եւ որ ոչ գայ գրամբ... զհողմն արածէ:

30 Ոմանք. Տարաժամ ոգիք ան՛: *Ուր Ոսկան.* Որդիք անօրինաց: **31 Ոմանք.** Եւ

ամբարիշփն ուր երևեսցի: **12. 1 Ոմանք.** Եւ որ արեայ:

կարկեսցի: ³ Ոչ յաջողեսցի մարդոյ յանօրէնութենէ. արմապք արդարոց ³
 ոչ հարցին: ⁴ Կին ժրագլուխ՝ պասկ է առն իւրոյ. որպէս որդն՝ փայտի ⁴
 վնասակար է, նոյնպէս կորուսանէ զայր կին՝ չարագործ: ⁵ Խորհուրդք ⁵
 արդարոց իրաւունք. առաջնորդք են ամպարիշտք նենգութեանց: ⁶ Բե- ⁶
 րան ամպարշտաց նենգաւորք. բերան ուղղոց փրկեսցէ զնոսա: ⁷ Յոր ⁷
 կողմ և դարձցի ամպարիշտն՝ եղծանի՛. փունք արդարոց յերկարեսցին:
⁸ Բերան իմաստնոյ գովի՛ ՚ի մարդկանէ. իսկ խօթասիրտն արհամարհեսցի: ⁸
⁹ Լաւ է մարդոյ խոնարհութեամբ ծառայել անձին, քան անձին շոք ⁹
 եղեալ՝ և հաց մուրանայցէ: ¹⁰ Արդար ողորմի՛ անասնոյ իւրում. աղիք ¹⁰
 ամպարշտաց անողորմ են: ¹¹ Որ գործէ զերկիր իւր՝ յագեսցի հացի, ¹¹
 իսկ որ զհետ երթան զնանրութեան՝ պակասամիտք են: Որ ախորժէ ¹¹
 զգինեաց դեզերանս, թողցէ՛ ՚ի բնակութիւնս իւր զանարգանս: ¹² Յանկուրթնք ¹²
 ամպարշտաց՝ չար են. արմապք բարեպաշտաց՝ հաստափունք են: ¹³ Վասն ¹³
 վնասու շրթանց անկանի յորոգայթ մեղաւորն՝ և արդարն զերծանի՛ ¹³
 ՚ի նմանէ: Քաղցրահայեացն գթութիւն գրցէ. որ պատահէ ՚ի դրունս՝ ¹⁴
 նեղէ զոգիս: ¹⁴ Ի պրդոյ բերանոյ առն՝ լցցի՛ անձն իւր բարութեամբ. ¹⁴
 հապուցումն շրթանց իւրոց հապուցցի՛ նմա: ¹⁵ Ճանապարհք անմտաց՝ ¹⁵
 ուղիղ թուին առաջի նոցա: Ունկնդի՛ր լինի խրապու իմաստունն. ¹⁶ իսկ ¹⁶
 անմիտն առ օրին յայտնէ զբարկութիւն իւր: Թաքուցանէ զանարգանս ¹⁶
 իւր այր խորագէտ: ¹⁷ Եւ զյայտ հաւաքս պատմէ արդար. իսկ վկայ ¹⁷
 անօրինաց նենգաւոր է: ¹⁸ Են՝ որ բանիւք իրեանց խոցեն՝ որպէս սրով. ¹⁸
 բայց լեզուք իմաստնոց բժշկեն: ¹⁹ Շրթունք ճշմարիտք հաստափուն ¹⁹
 զվկայութիւն. վկայ վաղվաղուկ՝ ունի լեզու անիրաւ: ²⁰ Նենգութիւն կայ ²⁰
 ՚ի սրտի չարանիւթի. իսկ որ կամին զխաղաղութիւն՝ ուրախ լիցին:
²¹ Ոչ է հաճոյ արդարոյ՝ և ոչ մի ինչ անիրաւ. իսկ ամպարիշտք լցցին ²¹
 չարութեամբ: ²² Պիղծ են առաջի Տեառն շրթունք սուտք. իսկ որ առնէ ²²
 զհաւաքս ընդունելի՛ է նմա: ²³ Այր իմաստուն՝ արթն հանճարոյ. սիրտ ²³
 անզգամաց պատահեսցէ նզովից: ²⁴ Ձեռն ընտրելոց դիւրան յաղթեսցէ. ²⁴
 նենգաւորք մարմնեսցին ՚ի յափշտակութիւն: ²⁵ Բան ահեղ խռովեցուցանէ ²⁵
 զսիրտ առն արդարոյ. աւերիք բարեաց՝ ուրախ առնեն զնա: Ար- ²⁵
 դարն իրաւախոհ սիրէ զանձն. խորհուրդք ամպարշտաց մեղմելիք ²⁵
 են: Չմեղաւորս հալածեն չարիք. ²⁶ արդարոց հասցեն բարութիւնք: ²⁶
 Ճանապարհք ամպարշտաց մոլորեցուցէ՛ զնոսա. ²⁷ ոչ պատահեսցէ ²⁷
 որս նենգաւորի: Ստացուածք պատուական է այր սուրք և առապ: ²⁸ Ի ²⁸

2 Ոսկան. Լաւ է գրանել զշնորհ: **3 Ոմանք.** Մարդոյ յանիրաւութենէ: **4 Ոմանք.** Որպէս որդն ՚ի փայտի, նոյնպէս: **5 Ոմանք.** Առաջնորդն ամբարիշտք: **6 Ոմանք.** Նենգաւորք են... փրկէ զնոսա: **7 Ոսկան.** Յերկարացին: **10 Ոմանք.** Անասնոյ իւրոյ: **11 Ոմանք.** Լցցի հացի. և որ զհետ երթայ դարպակութեան. լցցի աղքատութեամբ... ՚ի բնակութիւնս իւր անարգութիւն: **13 Ոմանք.** Գթութիւն գրանէ... նեղէ զանձինս: **16 Ոմանք.** Ծածկէ զանարգանս իւր խորագէտն: **17 Ոմանք.** Եւ զյայտնի զհաւաքս պատմէ: **18 Ոսկան.** Խոցուցեն որպէս սրով: **19 Ոսկան.** Շրթունք իմաստունք... վկայ վաղվաղակ՝ ու՛: *Ուր ոմանք.* վաղվաղակի: **20 Ոմանք.** Նենգութիւն է ՚ի սրտի չարանիւթին: *Ուր Ոսկան.* Որ առնէ զիսա՞... լիցի: **21 Ոմանք.** Եւ ոչինչ անիրաւ... լցցին չարեօք: **22 Ոսկան.** Որ առնէ զհաւաքարիմս: **23 Ոմանք.** Պատահէ նզովից: **25 Ոմանք.** Բան ահար խռովէ՞... զանձն իւր. բարք ամբար՛: **27 Ոմանք.** Այր բարի:

ճանապարհս արդարութեան կեանք. ճանապարհք յիսակալաց մահ:

- 13** ¹ Որդի խորագէտը հնազանդ հօր. որդի անհնազանդ՝ ՚ի կորուստ ե–
² ղիցի: ² Ի պտղոյ արդարութեան կերիցէ առաք. անձինք անօրինաց
³ սաքակեսցին փարածամ: ³ Որ խնայէ ՚ի բերան իւր՝ պահէ զանձն. իսկ
⁴ որ յանդուզն է շրթամբք՝ խռովէ զանձն իւր: ⁴ Ի կարօտութեան է ամե–
⁵ նայն վաք. ձեռք ժրաց ՚ի դարմանս: ⁵ Զբան անիրաւ՝ արեայ արդար.
⁶ իսկ ամպարիշտն ամաչէ, և ոչ գրցէ համարձակութիւն: ⁶ Արդարու–
⁷ թիւն պահէ զանմեղս ճանապարհաւ զամպարիշտս անզգամեցուցանեն
⁸ մեղք: ⁷ Են՝ որ մեծացուցանեն զանձինս՝ և ոչ ինչ ունին, և են որ
⁹ խոնարհեցուցանեն զանձինս՝ և լի՛ են մեծութեամբ բազմաւ: ⁸ Փրկանք
¹⁰ անձին մարդոյ՝ մեծութիւն իւր. իսկ փնանկն ոչ հանդարտէ պապուհա–
¹¹ սի: ⁹ Լոյս արդարոց՝ յամենայն ժամ. լոյս ամպարշտաց՝ շիջցի: Անձինք
¹² նենգաւորք՝ մոլորեսցին ՚ի մեղս. այլ արդարք՝ գթասցին և ողորմեսցին:
¹³ ¹⁰ Անզգամ թշնամանօք գործէ զչարիս. իսկ որ իրաւախոհքն են յանձինս՝
¹⁴ իմաստունք են: ¹¹ Մեծութիւն խռկեալ անիրաւութեամբ՝ պակասեսցէ.
¹⁵ իսկ որ աստուածպաշտութեամբ ժողովէ՝ բազմասցի: Լաւ է իսկզբան
¹⁶ օգնել սրբիս. քան որ վաղվաղիցէ խոստանալ՝ ¹² և կախեալ կայցէ
¹⁷ գլուտոյ: Արդար ողորմի՝ և փայ փոխ. ծառ կենաց ցանկութիւն բա–
¹⁸ րեաց: ¹³ Որ արհամարիէ գիրօք՝ արհամարիեսցի՝ ՚ի նոցանէ. որ երկնչի
¹⁹ ՚ի պապուիրանէն՝ առնոջ լիցի: Որդոյ նենգաւորի՝ բարի ինչ մի՛ եղիցի.
²⁰ ծառայի իմաստունոյ՝ յաջողեսցին գործք իւր, և ուղղեսցին ճանապարհք
²¹ նորա: ¹⁴ Օրէնք իմաստունոյ աղբեր կենաց. իսկ անմիտն ընդ որոգայթիս
²² մեռցի: ¹⁵ Իմաստութիւն բարի՝ փայ շնորհս. և ճանաչել զօրէնս՝ մտաց
²³ բարեաց է. ճանապարհ արհամարիողաց ՚ի կորուստ: ¹⁶ Ամենայն խորագէտ՝
²⁴ գործէ իմաստութեամբ. իսկ անմիտն փարածէ յանձն իւր զչարիս: ¹⁷ Թա–
²⁵ գաւոր յանդուզն՝ անկցի՝ ՚ի չարիս. և հրեշտակ հաւաքարիմ՝ փրկէ զնա:
¹⁸ ¹⁸ Զաղքապութիւն և զանարգանս՝ ՚ի բաց բառնայ խրապ. և որ պահէ
¹⁹ զյանդիմանութիւնս փառաւորեսցի: ¹⁹ Յանկութիւն բարեպաշտաց բաղքացուցան
²⁰ զոգիս. գործք ամպարշտաց՝ հեռի՛ են ՚ի գիտութենէ: ²⁰ Որ զնայ ընդ
²¹ իմաստունս՝ իմաստուն եղիցի. և որ թարթափի ընդ անզգամս՝ յայտնի՝
²² եղիցի: ²¹ Զմեղաւորս՝ հալածեն չարիք. և արդարոց՝ հասցեն բարութիւնք:
²³ ²² Այր առաք՝ ժառանգեսցուցանէ զորդիս որդոց. զանձի արդարոց՝ մե–
²⁴ ծութիւն ամպարշտաց: ²³ Արդարք՝ վայելեսցեն ՚ի մեծութեան անս բազումս.
²⁵ և անիրաւք կորնչին վաղվաղակի: ²⁴ Որ խնայէ ՚ի զաւագան՝ արեայ
²⁵ զորդի իւր. իսկ որ սիրէն՝ խնամով խրապտէ: ²⁵ Արդարն յուրել իրում

28 Ոմանք. Ոխակալաց ՚ի մահ: **13. 1 Ոմանք.** Վնազանդ է հօր: *Ուր Ոսկան.* հնազանդի հօր: **3 Ոմանք.** Որ անխայէ ՚ի բերան իւր՝ զանձն իւր սիրէ. իսկ որ: **5 Ոսկան.** Զբերան անիրաւ՝ ար: *Ոմանք.* Եւ ոչ ունի համարձա՛: **6 Ոմանք.** Զանմեղս ՚ի ճանապարհէ. զամպարիշտս պիղծ առնեն մեղք: **7 Ոմանք.** Եւ ոչինչ ոչ ունին: **8 Ոմանք.** Իսկ աղքատն ոչ հանդար՛: **11 Ոմանք յակերուն.** Խռկեալ անօրէնութեամբ... բազմասցի *անձին իւրում:* **12 Ոմանք.** Ծառ կենաց է: **13 Ոմանք.** Ի պապուիրանէն Աստուծոյ... բարի ոչ եղիցի: **15 Ոմանք.** Ծանապարհք... ՚ի կորուստ է: **16 Ոսկան.** Տարածեաց յանձն իւր: **17 Ոմանք.** Անկցի յորոգայթ: **20 Ոսկան.** Յայտնի լիցի: **22 Ոսկան.** Այր անարար ծառ՛: *Ուր ոմանք.* Ժառանգեսցուցէ: **24 Ոսկան.** Իսկ որ սիրէ:

յազեցուցանե՞լ զանձն իւր. և անձինք ամպարշտաց՝ կարօտեալք:

¹Իմաստուն կանայք՝ շինեցին փունս. իսկ անզգամքն ձեռօք իւրե- **14**
անց կործանեցին: ²Որ զնայ ուղիղ՝ երկնչի ՚ի Տեառնէ. և որ կամակորի **2**
՚ի ճանապարհս իւր՝ անարգեսցի: ³Ի բերանոյ անզգամաց՝ գաւազան **3**
թշնամանաց. շրթունք իմաստնոց զգոյշ լինիցին նոցա: ⁴Ուր ոչ զոն **4**
եզինք՝ մտուրք սուրբ են. և ուր բազում արդիւնք են, յայտնի՛ է եզին
զօրութիւն: ⁵Վկայ հաւաքարիմ՝ ոչ սպէ. բորբոքէ՛ զսփութիւն՝ վկայ **5**
անիրաւ: ⁶Խնդրեսցես զիմաստութիւն առ ՚ի չարաց՝ և ոչ գտցես. և **6**
զհանճար առ յիմաստնոց՝ դիրաւ: ⁷Ամենայն ինչ հակառակ է անզգա- **7**
մի. զէն հանճարոյ շրթունք իմաստունք: ⁸Իմաստութիւն խորագիպաց՝ **8**
ծանիցէ՛ զճանապարհս նոցա. անմտութիւն անզգամաց՝ մոլորութեամբ:
⁹Տունք անօրինաց պարտաւորեսցին ՚ի սրբութենէ. փունք արդարոց՝ **9**
ընդունելի՛ են նմա: ¹⁰Սիրք առն ընդմտաբարի՛ փրկմութիւն է ան- **10**
ձին իւրոյ. և յորժամ ուրախ լինի՝ չխառնի ընդ թշնամանս: ¹¹Տունք **11**
ամպարշտաց՝ կործանեսցին. յարկք արդարոց՝ հասարակեսցին: ¹²Են **12**
ճանապարհք որ թուին մարդկան թէ ուղիղ իցեն. բայց կատարած նո-
ցա երթայ յափա՛կս դժոխոց: ¹³Ընդ ուրախութիւնս՝ ոչ խառնի փրկմու- **13**
թիւն. բայց յեպոյ ուրախութիւնս՝ ՚ի սուղ գայ: ¹⁴Յիւրոց ճանապարհաց **14**
յազեսցի խստասիրքս. և ՚ի խորհրդոց իւրոց ուղղեսցի այր բարե-
րար: ¹⁵Ամմեղն հաւաքայ ամենայն բանի. իսկ խորագէտն զայ՛ ՚ի **15**
զոջումն: ¹⁶Իմաստունն զարհուրեալ՝ խտրորեցաւ ՚ի չարէ. իսկ ան- **16**
զգամն յանձնապաստան խառնակի՛ ընդ անօրինին: ¹⁷Բարկասիրք՝ **17**
զործէ՛ առանց խորհրդոյ. և այր իմաստուն՝ յոյժ համբերէ: ¹⁸Բաժանի՛ն **18**
ամպարիշտք ՚ի չարիս. իսկ խորագէտք զօրանան իմաստութեամբ:
¹⁹Չայթագղեսցին չարք առաջի բարեաց. և ամպարիշտք կողկողեսցին **19**
առ դրունս արդարոց: ²⁰Բարեկամք արեսցեն զբարեկամս աղքատս. **20**
բարեկամք մեծափանց բազումք: ²¹Որ անարգէ զփրկանսն՝ մեղանչէ. և **21**
որ ողորմի աղքատի՛ երանելի է: ²²Մոլորեալք նիւթեն զչարիս. զողորմութիւնս **22**
և զճշմարտութիւնս՝ նիւթեն բարիք: Ոչ գիտեն զողորմութիւն և զհաւաք՝
նիւթօղք չարեաց, ողորմութիւն և հաւաքք առ նիւթօղս բարեաց: ²³Ա- **23**
մենայնի որ հոգայ՝ մի ինչ աւելի է, իմաստութիւն. իսկ անձնդիրն և
անհոգն ՚ի կարօտութեան եղիցի: ²⁴Պսակ իմաստնոց՝ խորագիպու- **24**
թիւն. և զնացք անմտաց՝ չարութիւն: ²⁵Փրկէ՛ զանձն՝ վկայ հաւա- **25**

25 Ոմանք. Եւ անձինք... կարօտք են: *Ուր Ոսկան.* Կարօտք եղիցին: **14. 3 Ոմանք.** Գաւազան բարկութեան. շրթունք իմաստնոց պահեսցեն զնոսա: **6 Ոմանք.** Առ ՚ի իմաստնոց: **8 Ոմանք.** Զճանապարհս նորա: **10 Ոմանք.** Չխառնի ՚ի թշնամանս: **11 Ոմանք.** Յարկք արդարոց օրինեսցին: **12 Ոսկան.** Է ճանապարհ որ թուի յացս մարդկան թէ ուղիղ իցէ... նորա երթայ ՚ի յափակս դժ: **14 Ոմանք.** Ի յիւրոց ճանապարհաց: **15 Ոսկան յակելու.** Գայ ՚ի զոջումն. *որդոյ նենգաւորի ոչ ինչ եղիցի բարի. իսկ ծառայի իմաստնոյ պարկասաւորք եղիցին գործք. և ուղղեսցին ճանապարհք նորա:* **18 Ոսկան.** Բաժանեն ամբա: **19 Ոսկան յակելու.** Առ դրունս արդարոց: *Բայց բարեկամի իւրոյ աղքատն արելի եղիցի:* **20 Ոմանք.** Բարեկամք աղքատք արեսցեն: **21 Ի լուս.** Որ անարգէ զաղքատն. *համաձայն ոմանց ՚ի քնարք: Ոսկան յակելու.* Աղքատք, երանելի է, *որ հաւաքայ ՚ի Տէր՝ զողորմութիւն սիրէ:* **22 Ոմանք.** Չողորմութիւն և զհաւաքք: **23 Ոմանք.** Մի ինչ է. *կամ՝ իցէ աւելի:* **24 Ի լուս.** Պսակ իմաստնոց մեծութիւն:

26 փարիմ. և բորբոքէ սրույթեամբ նենգաւորն: ²⁶ Յերկկղ Տեառն՝ յոյս
 զօրույթեան. և որդոց իրոց թողու զհասարակութիւն խաղաղութեան:
 27 ²⁷ Նրաման Տեառն աղբւր կենաց. և առնէ խոտորել յորոգայթից
 28 մահու: ²⁸ Ի բազում զօրս՝ փառք թագաւորի. ՚ի նուագել ժողովրդոց՝
 29 բեկումն հզօրաց: ²⁹ Այր երկայնամիտ՝ բազմապարիկ է խորհրդով.
 30 իսկ կարճամիտն՝ յոյժ անմիտ է: ³⁰ Այր հեզ՝ բժիշկ է սրբի. ցեց ոսկերաց
 31 սիրտ հոգած: ³¹ Որ զրպարտէ զպնանկն՝ բարկացուցանէ զԱրարիչ նո-
 32 րա, և որ պատուէ զՆա՝ ողորմի աղքատի: ³² Չարեօք իրովք մերժի՛
 33 ամպարիշտն, և որ յուայ յանձին սրբութիւն՝ արդար է: ³³ Ի սիրտ
 34 առաք հանգչի իմաստութիւն. և ՚ի սիրտ անմտաց ոչ ծանիցի: ³⁴ Արդա-
 35 րութիւն զազգ բարձրացուցանէ. նուագեցուցանեն զազգս մեղք: ³⁵ Ընդունելի՛
 է թագաւորի սպասաւոր իմաստուն. և իրով շուրթափութեամբ թօթափէ
 զանարգանս: Բարկութիւն կորուսանէ զիմաստունս:

15 ¹ Պատասխանի ողորձ՝ դարձուցանէ զսրտմտութիւն: Բան խիստ՝ յա-
 2 րուցանէ զբարկութիւն. ² լեզուն իմաստնոյ գիտէ զբարիս: Բերան անզգամաց
 3 պատմեն զչարիս: ³ Յամենայն տեղիս աքք Տեառն դիտեն զբարիս և
 4 զչարս: ⁴ Բժշկութիւն լեզուի՝ ծանր կենաց. և որ պահէն զնա՝ լցցի՛
 5 հոգւով: ⁵ Անզգամն՝ անգոսնէ զխրատի հօր. որ պահէ զյանդիմանութիւն՝
 խորագէտ է: Ի յաճախել արդարութեան՝ զօրութիւն բազում. և ամպարիշտք
 6 արմատաքի՛ յերկրէ կորիցեն: ⁶ Տունք արդարոց զօրութեամբ բազմա.
 7 պրոտք ամպարշտաց կորիցեն: ⁷ Շրթունք իմաստնոց՝ հասարատեալ
 8 են իմաստութեամբ. սիրտք անմտաց ոչ են անսխալք: ⁸ Պատարագք
 ամպարշտաց՝ պիղծ են առաջի Աստուծոյ. ուխտք ուղղոց՝ ընդունելի՛
 9 են նմա: ⁹ Պիղծ են առաջի Տեառն ճանապարհք ամպարշտաց. իսկ
 10 որ երթայ զհետ արդարութեան՝ սիրէ զնա: ¹⁰ Խրատ անմեղին՝ ճանաչի՛
 մերձատրաց, իսկ որ արեանն զյանդիմանութիւն՝ վախճանեցցին անարգանօք:
 11 ¹¹ Դժոխք և կորուստ յայտնի՛ են առաջի Տեառն. զհարհ ոչ և սիրտք
 12 մարդկան: ¹² Ոչ սիրէ անխրատն զյանդիմանիչս իր, և ընդ իմաստունս
 13 ոչ խօսեցցի: ¹³ Սրտի բերկրեցելոյ երեսք ծաղկին. և ոգի որ ՚ի սրտմտու-
 14 թեան թախծեալ շրջի: ¹⁴ Սիրտ ուղիղ՝ խնդրէ զիմաստութիւն. և բե-
 15 րան անխրատից՝ տեղեկանայ չարեաց: ¹⁵ Յամենայն ժամանակս աքք
 չարաց՝ սպասեն չարեաց, իսկ բարիքն՝ հանդարտեն յամենայն ժամ:
 16 ¹⁶ Լան է փոքր բաժին երկիւղի Տեառն, քան զգանձս մեծամեծս աներկիւղութեամբ:
 17 ¹⁷ Լան է կոչունք բանջարեղէնք սիրով և շնորհիւ, քան զուարակ ՚ի մտոյ
 18 թշնամութեամբ: ¹⁸ Այր բարկացօղ՝ նիւթ՝ զկռիս. իսկ երկայնամիտն
 և զհանդերձեալն ցածուցանէ: Այր երկայնամիտ շիջուցանէ զդատա-
 19 փանս. իսկ ամպարիշտն՝ առաւել ևս զրգռէ: ¹⁹ Ճանապարհք վարաց՝

25 *Ոմանք.* Փրկէ ՚ի չարէ զանձն: **27** *Ոսկան.* Երկիւղ Տեառն աղբիւր կէ՛: **30** *Ոմանք.* Այր հեզ երկայնամիտ բժ՛: **33** *Ոմանք.* Ի սիրտ բարի հանգչի... ոչ ճանաչի: **35** *Ոմանք.* Շուրթափութեամբ ՚ի բաց բառայ զանարգութիւն: *Ուր Ոսկան.* շուրթափութեամբ: **15. 2** *Ոմանք.* Լեզուք իմաստնոց գիտեն: **4** *Ոմանք.* Եւ որ պահեն զնոսս: **5** *Ոմանք.* Իսկ որ պահէ զյանդի՛: **8** *Ոսկան.* Առաջի Տեառն: **10** *Ոմանք.* Իսկ որք արեն զիմաստութիւն վախճանեցցին անարգութեամբ: **11** *Ոսկան.* Զիարդ և ոչ սիրտ: **13** *Բազունք.* Սրտի բերկրելոյ... որ ՚ի սրտմտութեան իցէ՛ թախ՛: *Ոսկան.* Երեսք ծիծաղեցցին: **16** *Ոմանք.* Մեծամեծս աներկիւղածութեամբ: **17** *Ոսկան.* Լաւք են կոչմունք:

կցեալ են փշովք, իսկ ժրացն վարունք են: ²⁰ Որդի իմասպուն՝ ուրախ 20
 առնէ զհայր. որդի անմիտ՝ արհամարհէ զմայր իւր: ²¹ Սիրտ անմտի 21
 կարօ՛ր է հանճարոյ. այր իմասպուն ուղղո՛րդ զնայ: ²² Յապաղէն զխորհուրդս՝
 որ ո՛չ պատուեն զխորհրդակիցս: ²³ Ի սիրտս խորհրդականաց հաստարի՛
 խորհուրդ. ²³ և ո՛չ հնազանդի նմա անզգամ. և ո՛չ ասիցէ դիպօղ ինչ և ²³
 բարի հասարակաց: ²⁴ Ճանապարհք կենաց ՚ի խորհուրդս իմասպնոց, ²⁴
 զի խորշեալ ՚ի դժոխոց՝ փրկեցի: ²⁵ Զբունս թշնամանողաց կործանե՛
 Տէր. և հաստարտ զսահմանս որբոց և այրեաց: ²⁶ Պիղծ է առաջի ²⁶
 Տեառն խորհուրդ անիրաւ. բանք սրբոց պարկե՛շտ են: ²⁷ Ստարակէ ²⁷
 զանձն իւր կաշառառուն. իսկ որ արեայ զկաշառս՝ կեցցէ: Ողորմութե՛-
 ամբ և հաւապով սրբին մեղք. երկիւղիւ Տեառն խորշի ամենայն որ ՚ի
 չարէ: ²⁸ Սիրտք արդարոց խոկան զհաւապս. բերան ամպարշտի պա- ²⁸
 փասխանի փայ զչարիս: Ընդունելի՛ են առաջի Տեառն ճանապարհք
 մարդոց արդարոց. վասն նոցա և թշնամիք բարեկամք լինին: ²⁹ Նեղի՛ ²⁹
 է Աստուած յամպարշտաց. և աղօթից արդարոց՝ լսէ: Լաւ է սակաւիկ
 ինչ առնուլ արդարութեամբ, քան զբազում արդիւնս աներկիւղութեամբ:
 Սիրտ առն խորհեցի զիրաւունս. զի յԱստուծոյ ուղղեցին զնացք նո-
 րա: ³⁰ Ակն որ քեսանէ զբարիս՝ ուրախ առնէ զսիրտ. համբաւ բարե- ³⁰
 աց պարարէ զոսկերս: ³² Որ մերժէ զխրատ՝ արեայ զանձն. որ պահէ ³²
 զյանդիմանութիւն՝ սքանայ զհանճար: ³³ Երկու Տեառն խրատ և ի- ³³
 մասպութիւն. և սկիզբն փառաց պատասխանի արասցէ նմա:

¹ Մարդոյ իրս ինչ դնել ՚ի սրտի. ՚ի Տեառնէ է պատասխանի լեզուի: **16**
² Ամենայն գործք խոնարհին՝ յայտնի են առաջի Աստուծոյ. և հաստարտ ²
 զոգիս Տէր: ³ Դարձո՛ առ Տէր զգործս քո. և հաստարտեցին խորհուրդք ³
 քո: Որչափ ՚ի մեծութիւն հասանիցես՝ ՚ի խոնարհութեան կալ զանձն ³
 քո. և առաջի Տեառն գրցես շնորհս: ⁴ Զամենայն ինչ գործէ Տէր վասն ⁴
 իւր. իսկ ամպարիշտք յաւուր չարի կորիցեն: ⁵ Պիղծ է առաջի Տեառն ա- ⁵
 մենայն մեծամիտ. որ ձեռնամուխ լինի փարապարտուց՝ ո՛չ արդարացի:
 Սկիզբն ճանապարհի բարոյ՝ գործելն զարդարութիւն. և ընդունելի՛ ⁶
 են Աստուծոյ աղօթք քան մատուցանել պատարագս: ⁶ Որ խնդրէ զՏէր՝ ⁶
 գրցէ զգիտութիւն արդարութեամբ հանդերձ. և որ ուղղութեամբ խնդրեն ⁶
 զնա՝ գրցեն զխաղաղութիւն: ⁷ Զի ամենայն գործք Աստուծոյ արդա- ⁷
 րութեամբ են. ամպարիշտ պահի աւուր չարի: ⁸ Լաւ է սակաւիկ ինչ ⁸
 առնուլ երկիւղիւ Տեառն. քան զգանձս մեծամեծս ամպարշտութեամբ:

19 Ոմանք. Բայց ժրացն: **23 Ոսկան.** Եւ ո՛չ ասացէ դիպ՛: **24 Ոմանք.** Եւ խորհուրդք իմասպ՛: **27 Ոմանք.** Իսկ որ արէ զկա՛: **28 Ոմանք.** Խորհին զհաւապս: *Ոսկան.* Բերանք ամբարշտաց պատասխանի փան... մարդկանց արդա՛: **29 Ոմանք.** Լաւ է սակաւիկ ինչ... արդիւնս աներկիւղածութեամբ... խորհի զիմասպութիւն. զի յԱստուծոյ: **30 Ոմանք.** Նամբաւ բարի պա՛: *Ուր Ոսկան յակերտ համար 31.* *Ունկն որ լսէ զկշտամբանս կենաց՝ ՚ի մէջ իմասպնոց յարամնասցէ: **32 Ոմանք.** Իսկ որ պահէ զյան՛: **33 Ոսկան.** Խրատ է և իմաս՛: *Ոմանք յակերտն.* Արասցէ նմա. *ստացի երթան խոնարհաց փառք:* **16. 1 Ի լուս՛.** Դնել ՚ի սրտի. *համաձայն ոմանց ՚ի քնար՛:* *Ոմանք.* Եւ ՚ի Տեառնէ լինի պատասխանի: **3 Ոմանք.** Մերձեցո՛ ՚ի Տէր զգործս քո: **4 Ոմանք.** Զամենայն ինչ գործեաց Տէր: **5 Ոմանք.** Առաջի Աստուծոյ ամենայն... լինի ՚ի փարապարտուց... առնել զարդարութիւն: **7 Ոսկան.** Պահի յաւուր չարի: **8 Ոսկան.** Լաւ է սակաւ ինչ:

9 ⁹ Սիրպ առն խորհեսցի զիրաւունս, զի յԱստուծոյ ուղղեսցին զնացք նո-
 10 րա: ¹⁰ Մարգարէութիւն է 'ի շրթունս թագաւորի, և 'ի դաբասաբանի մի՛
 11 մուրտեսցի բերան նորա: ¹¹ Մէտ կշռոյ է արդարութիւն 'ի Տեառնէ. և
 12 գործք նորա կշիռք արդարք: ¹² Գարշելի՛ է թագաւորի որ առնէ զգարիս.
 13 զի արդարութեամբ հաստարի աթոռ իշխանութեան նորա: ¹³ Ընդունե-
 14 լի են թագաւորի շրթունք արդարք. զբանս ուղիղս սիրէ Տէր: ¹⁴ Սրբամտութիւն
 15 թագաւորի հրեշտա՛կ մահու. և այր իմաստուն՝ ցածուցանէ՛ զնա: ¹⁵ 'Ի
 լոյս կենաց՝ որդի թագաւորի. և ընդունելիք նորա իբրև զամպ անագան:
 16 ¹⁶ Դադարք իմաստութեան ցանկալի են քան զոսկի. դադարք հանճարոյ՝
 17 ցանկալի՛ են քան զարծաթ: ¹⁷ Շաւիղք կենաց խտորեն 'ի չարեաց.
 երկայնութիւն կենաց ճանապարհք արդարութեան: Որ ընդունի զխրապ՝
 'ի բարիս եղիցի, և որ պահէ զյանդիմանութիւն՝ իմաստնասցի: Որ
 զգուշանայ ճանապարհաց Տեառն՝ պահէ զանձն իւր. որ սիրէ զկեանս,
 18 ինայեսցէ 'ի բերան իւր: ¹⁸ Յառաջ քան զբեկումն՝ համարին թշնամանք.
 19 և նախ քան զգլորումն՝ չարաբարութիւնք: ¹⁹ Լաւ է հանդարտասիրտն
 20 խոնարհութեամբ, քան զայն որ բաժանէ ասար ընդ թշնամանօղս: ²⁰ Որ
 իմաստուն է յիրս՝ զբանէ զբարիս. և որ յուսայ 'ի Տէր՝ երանելի՛ է:
 21 ²¹ Զիմաստունս և զհանճարեղս անմիտս կոչեն. և որ քաղցր են բանիք՝
 22 աւելի՛ ևս լուիցեն: ²² Աղբեր կենաց են միտք՝ որոց ունիցին զնա. իրա՛ւր
 23 անմտաց չար է: ²³ Սիրպ իմաստնոյ իմանայ՝ որ ինչ յիւրմէ բերանոյ. և
 24 'ի շրթունս իւր խորհեսցի զիրաւագիտութիւն: ²⁴ Խորհիսի մեղո՛ւ բանք
 25 բարիք. և քաղցրութիւն նորա բժշկութիւն հոգոց: ²⁵ Ե՛ն ճանապարհք
 որ թուին մարդոյ թէ ուղիղ իցեն, և կատարած նորա հայի յարակս
 26 դժոխոց: ²⁶ Այր՝ 'ի վաստակս ջանայ անձին իւրում. և բռնագբօս է իւր
 27 զկորուստ. իսկ թերն 'ի բերան իւր կրէ զկորուստ: ²⁷ Այր անզգամ փորէ՛
 28 անձին իւրում չարիս. և 'ի վերայ շրթանց իւրոց զանձէ հուր: ²⁸ Այր
 խորամանկ նիւայ զչարիս. և լապտեր նենգութեան բորբոքի չարեօք,
 29 և քակէ զբարեկամս: ²⁹ Այր անօրէն փորձ փորձ առնէ զբարեկամաց, և
 30 փանի զնոսա 'ի ճանապարհս անբարիս: ³⁰ Որ հաստարէ զաչս իւր, և
 խորհի զկամակորս. և վիճէ շրթամբք իւրովք զամենայն չարիս. այնպի-
 31 սին է հնոց չարեաց: ³¹ Պսակ պարծանաց ծերութիւն. և 'ի ճանապարհս
 32 արդարութեան զգրանի: ³² Լաւ է այր երկայնամիտ քան զհզօր. և այր որ
 ունի զիմաստութիւն՝ քան զանդս մեծամեծս, և որ յաղթէ բարկութեան.
 33 քան որ առնուցու զբաղաք հզօր: ³³ Անդրէն 'ի ծոց իւրեանց դառնայ
 ամենայն ինչ անիրաւաց, այլ 'ի Տեառնէ ամենեցուն իրաւունք են:

10 Ունակք. Մարգարէութիւն է 'ի շր՞: **11 Ունակք.** Մէտ կշռոց է: **16 Ունակք.** Ի-
 մաստութեան ընտիր քան զոսկի: **17 Ունակք.** Խտորին 'ի չարեաց, և եր՞... են
 ճանապարհք ար՞... ինայէ 'ի բերան: **Ոսկան.** Ճանապարհաց իւրոց՝ պահէ: **18 Ու-**
նակք. Նախ քան զբեկումն յառաջեն թշնամանք. և յառաջ քան զգլո՞ր: **Ոսկան.**
 Զգլորումն՝ չարաբարոյութիւն: **20 Ունակք.** Իմաստունն յիրս զիտակ բարեաց է, և
 որ յո՞ւ: **22 Ունակք.** Որոց ունին զնա: **23 Ունակք.** Սիրպ իմաստնոց... յիւրմէ
 բերանոյ է... կրէ զիրաւա՞: **24 Ունակք.** Մեղո՛ւ են բանք բա՞... նոցա բժշկութիւն է
 հոգոց: **25 Ունակք.** Որ թուին մարդկան... և կատարած նոցա: **26 Ունակք.** Կրէ
 զաստակունն: **28 Ունակք.** Խորամանկ նիւթ զչարիս... բորբոքէ զչարութիւն: **29 Ու-**
նակք. Փորձ փորձ առնէ զբարեկամս. *կամ՝* առնի բարեկամաց: **30 'Ի լուս՞.** Որ
 հաստարէ զանձն իւր: **Ունակք.** Եւ սահմանէ շրթամբք իւ՞ր: **32 Ունակք.** Լաւ է քան
 զայն որ առնու գբաղաքս հզօրս:

¹ Լաւ է պարառ մի համով խաղաղութեամբ, քան գպունս լի՝ զենլեօք **17**
 և բարեօք թշնամութեամբ: ² Ծառայ իմաստուն փիրեցէ քերանց անմրաջ,
 և ընդ եղբարս բաժանեսցի մասն: ³ Որպէս փորձի՝ ՚ի բովս արծաթ ³
 և ոսկի, նոյնպէս ընարէ գսիրս Աստուած: ⁴ Չարի հնազանդի լեզուն ⁴
 անօրինաց, և արդար ոչ հայի՝ ՚ի շրթունս սուրս: Նաւարացելոյն ամե-
 նայն աշխարհի ընչիք լի՝ է. անհաւարին և ոչ դանգ մի: ⁵ Որ կարակէ ⁵
 զաղքաբով՝ բարկացուցանէ զԱրարիչ նորա. և որ ո՛րն հարկանէ կորուսելոյն՝
 ոչ արդարացի. իսկ որ գթայն՝ ողորմութիւն գարցէ: ⁶ Պսակ ծերոց՝ ⁶
 որդիք որդոց. պարծանք որդոց՝ հարք իւրեանց: ⁷ Ոչ վայելէն անզգամաց
 շրթունք հաւարարիմք. և ոչ արդարոյ՝ շրթունք սուրբ: ⁸ Վարձ շնորհաց ⁸
 խրապ՝ որոց կրեն զնա. զի ուր և դառնայցէ՝ աջողեսցի: ⁹ Որ ծածկէ ⁹
 զյանցանս՝ խնդրէ զբարեկամութիւն. իսկ որ արեայ զճածկելն, քակէ
 զբարեկամս և զընդամնս: ¹⁰ Փշրէ գսիրս իմաստնոց սպառնալիք. իսկ ¹⁰
 անմիտն թէպէտ և բազում գան ըմպէ՝ չառնու ՚ի միտ: ¹¹ Զհակառակութիւնս
 յարուցանէ ամենայն չարակամ. իսկ Տէր հրեշտակ անողորմ արձակէ ՚ի
 վերայ նորա: ¹² Անկցի հոգ՝ ՚ի սիրտ առն իմաստնոյ. և անմիտք խորհին ¹²
 զչարիս: ¹³ Որ հաբուցանէ չար փոխանակ բարոյ, չար ՚ի փանէ նորա ¹³
 մի՛ պակասեսցէ: ¹⁴ Իշխանութիւն բանի՛ փայ սկիզբն արդարութեան. և ¹⁴
 առաջնորդ լինի կարօքութեան՝ հակառակութիւն և կռիւ: ¹⁵ Որ արդար ¹⁵
 համարի զանիրաւն, և անիրաւ զարդարն. պիղծ և զարշելի են առաջի
 Տեառն երկոքին: ¹⁶ Ընդէ՛ր գրանին սրացուածք՝ անմտի. զի իմանալ ¹⁶
 զիմաստութիւն անմիտն ոչ կարէ: Որ բարձր առնէ գպուն իւր՝ խնդրէ
 զբեկումն. և որ կամակոր՛ է յուսմանէ, անկցի՛ ՚ի չարիս: ¹⁷ Յամենայն ¹⁷
 ժամանակի բարեկամք եղիցին քո. բայց եղբարք՝ ՚ի վիշտս եղիցին
 քե՛զ պիտոյ. զի վասն այնորիկ իսկ ծնանին: ¹⁸ Այր անմիտ կայթէ և ¹⁸
 խնդայ՝ յորժամ երաշխատոր լինի բարեկամի իւրոյ. ¹⁹ և վնասատէրն ¹⁹
 խնդայ ընդ կռիւ. բարձրացուցանէ գպուն իւր՝ և խնդրէ զբեկումն. ²⁰ և ²⁰
 իստրասիրտն բարեաց ոչ պարահէ: Այր յեղյեղուկ լեզուաւ անկցի՛ ՚ի
 չարիս. ²¹ սիրտ անզգամի ցաւ է կրելեաց իւրոց: Ոչ ուրախ լինի հայր ²¹
 ՚ի վերայ որդոյ անխրապի. որդի իմաստուն՝ ուրախ առնէ զմայր իւր:
²² Սիրտ ուրախ բարեմոյն առնէ, առն հոգածի՛ ցամաքէն ոսկերք: ²³ Որ ^{22, 23}
 առնու կաշառ ՚ի գոգ իւր փարապարտոյց՝ ոչ աջողին ճանապարհք նո-
 րա. ամպարիշտ խոտորի ՚ի ճանապարհաց արդարութեան: ²⁴ Երեսք ²⁴
 առն հանճարեղի իմաստունք. աչք անմտի զվայրօք յածին: ²⁵ Բարկու- ²⁵

17. 1 *Ոմանք.* Պարառ մի հեշտութեամբ և խաղա՞... լի բազում բարեօք հանդերձ թշնա՞: **2** *Ոմանք.* Ծառայք իմաստունք փիրեցեն: *Ոսկան.* Բաժանեսցեն զմասն: **4** *Ոմանք.* Չարն հնազանդի լեզուի անիրաւաց. բայց արդարն ոչ հայի: **5** *Ոմանք.* Որ ծաղր առնէ զաղքաբուն՝ բար: **7** *Ոմանք.* Ոչ յարմարին անզգամաց շր՞... և ոչ արդարոց: **8** *Ոմանք.* Վարձք շնորհաց խրապ՝ որոց վարին նովա: **10** *Ոմանք.* Փշրեն գսիրս ի՞... իսկ անմիտն պարծեալ՝ ոչ զգայ: **11** *Ոմանք.* Բայց Տէր հրեշտակ անողորմ առաքէ ՚ի վերայ նորա: **14** *Ոմանք.* Իշխանութիւն բանից: **15** *Ոմանք.* Պիղծ են և զարշելի երկո՞: **16** *Ոմանք.* Ընդէր բնաւ գրա՞... զի իմանալ զիմաստութեան միտս ոչ կարէ... և որ կամակոր է յուսմա՞: **17** *Ոմանք.* Վասն այնորիկ իսկ ծնան: **18** *Ոմանք.* Լինի բարեկամաց իւրոց: **19** *Բազունք.* Որ բարձրացուցանէ գպուն իւր, խնդրէ զբե՞: **20** *Ոմանք.* Այր որ յեղյեղուկ է լեզուով: **21** *Ոմանք.* Անզգամի ՚ի ցաւ կրելեաց: **22** *Ոմանք.* Սիրտ բերկրեալ բարեմոյնս: **23** *Ոմանք.* Ի՞ փարապարտոց... ՚ի ճանապարհէ արդարութեան:

26 թինն հօր որդի անմիտ. և ցաք են ծնանելեաց նորա: ²⁶Տուժել զայր արդար՝ չէ՛ բարուք. և ո՛չ նենգել զարդարն իշխանաց յիրաւանց վե-
 27 րայ: ²⁷Որ խնայէ բան խիստ հանել՝ իմաստունն է. այր երկայնամիտ՝
 28 հանճարեղ է: ²⁸Զանմիտն հարցին՝ թէ իմաստութիւն իցե՞ ինչ, և ի-
 մաստութիւն համարիցի՞. պապանձեցաւ և համարեցաւ թէ իմաստուն
 իցէ:

18 ¹Պարճառս խնդրէ այր որ կամիցի քակել ՚ի բարեկամաց իւրոց.
 2 յամենայն ժամանակի նախա՛ր լիցի: ²Ոչ ինչ պիտոյ է իմաստութիւն
 3 պակասամտի. զի առաւել ևս վարի անզգամութեամբ: ³Յորժամ հասանէ
 4 ամպարիշտի ՚ի խորս չարեաց՝ արհամարիէ. բայց գա՛ն ՚ի վերայ նորա
 5 անարգանք և նախարհինք: ⁴Զուր խոր է խորհուրդ ՚ի սրտի առն. գե՛ր
 6 բոխեալ և աղբւր կենաց: ⁵Ա՛կն առնուլ ամպարշտի չէ՛ բարուք. և ո՛չ
 7 զիրաւունս խոփորել արդարոյ ՚ի դարաստանի: ⁶Շրթունք անզգամի
 8 հասուցանեն գնա ՚ի չարիս. և բերան նորա յանդուգն մահ կոչէ ՚ի վե-
 9 րայ: ⁷Բերան անզգամի բեկումն է նմա. և շրթունք նորա որոգայթ ան-
 10 ձին իւրում: ⁸Զվար կործանէ երկւղ. անձինք կանացեաց քաղցիցեն:
 9 ⁹Որ զանձն իւր ո՛չ բժշկէ ՚ի գործս իւր, եղբայր է նա այնորիկ՝ որ անձին
 10 առնիցէ: ¹⁰Ի մեծութենէ զօրութեան յայրնի՛ւ է առնուն Տեառն. և առ
 11 նա ընթացեալ արդարոց բարձրանան: ¹¹Մրացուածք առն մեծաբան
 12 քաղաք ամուր և փառք նորա մեծապէս հովանի ունին: ¹²Յառաջ քան
 13 զբեկումն հպարտանայ սիրտ առն. և յառաջ քան զկարծիս իւր կորանայ:
 14 ¹³Որ տայ պարասխանի բան մինչև՛ լուեալ իցէ ինչ՝ անզգամութիւն է
 15 նմա և նախարհինք: ¹⁴Զցասումն առն հանդարտեցուցանէ ծառայ ի-
 16 մաստուն. այլ առն նեղասրտի ո՛վ ունիցի ժոյժ: ¹⁵Սիրտ իմաստունոյ
 17 ստանայ զհանճար. ականջք իմաստունոց խնդրեն զխորհուրդս: ¹⁶Տուրք
 18 մարդոյ ընդարձակեցուցանեն գնա, և ընդ իշխանս նստուցանեն գ-
 19 նա: ¹⁷Արդար՝ անձին իւրում չարախօսէ իսկզբան բանից իւրոց, զի
 20 յորժամ սկսանի՛ ոտինս յանդիմանի: ¹⁸Զհակառակութիւնս ցածուցանէ
 21 լուռ լուռն. և ՚ի մէջ բռնատրաց ընտրէ զիրս: ¹⁹Եղբայր յեղբօրէ օգնեալ՝
 22 իբրև զքաղաք ամուր. և զօրացեալ բարձրացեալ իբրև զթագաւորութիւն
 հասարարեալ: ²⁰Ի պտղոյ բերանոյ այր յագեցուցանէ՛ զորովայն իւր. և
 ՚ի պտղոյ շրթանց իւրոց յագեսցի: ²¹Մա՛հ և կեանք ՚ի ձեռս լեզուի. և
 որ յաղթէ նմա՝ կերիցէ՛ զպտուղ նորա: ²²Որ եզիպ կին բարի՛ եզիպ

25 Ոմանք. Որդի անզգամ, և ցաք են ծնողի իւրոյ: **26 Ոմանք.** Եւ ո՛չ զարդարն նենգել հօրաց ՚ի վերայ իրաւանց: **28 Ոմանք.** Թէ իմաստութիւն և հանճար հանճարեալ ինչ իցեն պա՛: *Ուր Ոսկան.* համարեալ ինչ իցեն: **18. 1 Ոմանք.** Պարճառս ղնէ այր յորժամ կամի քակիլ ՚ի... յամենայն ժամ նախար եղիցի: **3 Ոմանք.** Ամիտն հասեալ ՚ի խորս չարեաց ար՞... ՚ի վերայ նորա անարգութիւն և թշնամանք: **4 Ոմանք.** Խորհուրդ սրտի առն: **5 Ոմանք.** Եւ ո՛չ թիրել զիրաւունս արդար՞: **7 Ոմանք.** Բերան անզգամին բեկումն նմին: **8 Ոմանք.** Եւ անձինք կանանցեաց: **9 Ոմանք.** Եղբայր է այնորիկ որ ժանրացուցանէ զանձն իւր: **10 Ոմանք.** Ընթացեալ արդարք բարձ՞: **12 Ոմանք.** Զբեկումն իւր բարձրանայ սիրտ առն. և նախ քան: **13 Ոմանք.** Որ տայ պարասխանի յառաջ քան զլսել ինչ՝ անզ՞: **14 Ոմանք.** Զսրտմտութիւն առն ցածուցանէ ծա՛... բայց առն նեղասրտի ո՛վ համբերեսցէ: **17 Ոմանք.** Յորժամ սկսանիցի: **18 Ոմանք.** Զհակառակութիւնս դարդարեցուցանէ լուռ լուռն: **19 Ոմանք.** Իբրև զքաղաք ամուր և բարձր. և հօր է իբրև զհասարարեալ թագաւորութիւն: **20 Ոմանք.** Շրթանց իւրոց լցցի: **21 Ոսկան.** Եւ կեանք ՚ի ձեռն լեզուի:

շնորհս. և ընկալաւ յԱստուծոյ ուրախութիւն: Որ հարկանէ զկին բարի՝
 հանէ՛ զբարիս. և որ ունի կին շուն՝ անմի՛ր է և անպարիշտ: ²³ Յողո՞ք
 բանի և եթէ կայ քնանկն. և մեծատունն յանդուզն քայ պարասխանի:
²⁴ Այր ՚ի բոզանոց՝ լկտութեամբ գնայ: Լաւ է բարեկամ մերձատր՝ քան
 զեղբայր հեռատր:

¹ Լաւ է Գրիգորի որ գնայ միամտութեամբ իւրով. քան անզգամին որ **19**
 շաղաաշուրթն իցէ: ² Սակայն Գրիգորիս անձին իւրում ո՛չ է բարութ, **2**
 և ՚ի սրիպէլ ուրից իւրոց մեղանչէ: ³ Անզգամութիւն առն՝ ապականէ՛ **3**
 զճանապարհս նորա. և Աստուծոյ մեղ դնէ ՚ի սրտի իւրում: ⁴ Մեծու- **4**
 թիւն յաւելու բարեկամս բազումս, և աղքատն՝ և ՚ի բուն բարեկամէ
 անտի քակի: ⁵ Վկայ սուպ՝ առանց պարտի ո՛չ լիցի. և որ մեղ դնէ **5**
 քարապարտուց՝ ո՛չ ապրեսցի: ⁶ Բազումք ողորքեն զերեսս թագաւորաց. **6**
 և ամենայն չարակամ նախարար լիցի մարդկան: ⁷ Ամենայն որ արեայ **7**
 զեղբայր աղքատ, հեռի լինի և ՚ի սիրոյ նորա: Խորհուրդ բարի՝ առ որս
 ճանաչենն գնա, մերձենայ. և այր իմաստուն գրցէ գնա: Որ կարի չար
 առնէ՛ կարարէ զգարիս. և որ գրգռէ զբանս՝ ո՛չ ապրեսցի, մանաւանդ
 որ վարէ զբանս որ ո՛չ իւր իցէ: ⁸ Որ սքանայ զհանճար՝ սիրէ զանձն. և **8**
 որ պահէ զիմաստութիւն՝ պահէ զբարիս: ⁹ Վկայ սուպ՝ առանց պարտի **9**
 ո՛չ լիցի. և որ բորբոքէ զչարութիւն՝ ընկերաց, և որ յուզէ զչարութիւն՝
 կորիցէ: ¹⁰ Ոչ վայելէ անզգամի փափկութիւն. և եթէ ծառայ սկսանիցի **10**
 հպարտութեամբ տիրել: ¹¹ Այր ողորմած՝ երկայնամիտ լինի. և պար- **11**
 ծանք նորա զերիվերոյ լինին անզգամաց: ¹² Սպառնալիք թագաւորի **12**
 նման են մոռցելոյ առիծու. զուարթութիւն նորա իբրև զցօղ ՚ի վերայ
 դալարոյ: ¹³ Ամօթ հօր՝ որդի անմիտ. ո՛չ են սուրբ ուխտք ՚ի վարձուց **13**
 վարձկանաց: ¹⁴ Զտունս և զսքանաւածս բաժանեն հարք որդուց. և ՚ի **14**
 Տեառնէ պարշաճի կին առն: ¹⁵ Վարտութիւն ունի զկանացին. անձն **15**
 զործարեաց՝ քաղցիցէ: ¹⁶ Որ պահէ զպարտիրանս՝ պահէ զանձն իւր, **16**
 և որ արհամարիէ զճանապարհ իւր՝ կորիցէ: ¹⁷ Փոխ քայ Աստուծոյ **17**
 որ ողորմի քնանկնին, ըստ արոց նորա հպարուցէ՛ նմա: ¹⁸ Խրապեա՛ **18**
 զորդի քո՛ զի այնպէս եղիցի քեզ յոյս բարի. և ՚ի թշնամանս մի՛
 հպարտանար անձամբ քով: Զի եթէ հարկանես զնա զաւագանաւ՝ ո՛չ
 մեռանի. բայց զանձն նորա փրկես ՚ի մահուանէ: ¹⁹ Այր չարաբար՝ **19**
 բազումս քուժեսցի. և եթէ ևս ժանտանայցէ՛ և զանձն ևս դիցէ ՚ի
 վերայ: ²⁰ Լո՛ր որդեակ իւրապու հօր քոյ. զի իմաստուն եղիցիս ՚ի **20**

22 Այլք. Որ հանէ զկին բարի՝ հանէ զբարիս: **19. 2 Ունսնք.** Սակայն անգիտութիւն...
 չէ բարութ: *Իսկ Ոսկան.* ո՛չ է բարի: **3 Ունսնք.** Եւ զԱստուած պարծառս դնէ սրտի
 իւրոյ: **4 Ունսնք.** Իսկ աղքատն... բարեկամէն քակի: **5 Ոսկան.** Պարտոյ ո՛չ եղիցի:
Ունսնք. Եւ որ բամբասէ անիրատութեամբ ո՛չ զերծցի: **6 Ունսնք.** Նախապ լինի:
7 Ունսնք. Եւ ՚ի սիրոյն: Հանճար բարի մերձենայ յայնուսիկ որք զիպենն գնա. և այր...
 Որ բազում չարիս առնէ՛ կարարէ զչարութիւն... որ ո՛չ իւր իցեն: **8 Ունսնք.** Սիրէ
 զանձն իւր: **9 Ունսնք.** Զչարութիւն՝ կորիցէ ՚ի նմանէ: **10 Ունսնք.** Հպարտութեամբ
 բռնանալ: **11 Ունսնք.** Նորա զեր ՚ի վերոյ անօրինաց: **13 Ունսնք.** Եւ ո՛չ են... ՚ի
 վարձուց վարձակաց: **15 Ունսնք.** Եւ անձն զործարեաց: **16 Ունսնք.** Պահէ զանձն.
 և որ արհամարիէ զճանապարհս: **17 Օրինակ մի.** Որ ողորմի աղքատաց... հապարտացի
 նմա: **18 Ոսկան.** Եւ ՚ի թշնամանս նորա մի՛: **19 Ոսկան.** Այր չարաբարոյ:

- 21 վախճանի քում: ²¹ Բագուն խորհուրդք են 'ի սրբի առն. բայց խոր–
 22 հուրդ Աստուծոյ յախտեան մնայ: ²² Պարուղ առն՝ ողորմածութիւն իւր.
 23 լան է աղքատ արդար քան զմեծարուն սուր: ²³ Երկնդ Տեառն 'ի կեն–
 24 դանութիւն առն. իսկ աներկնդն մոլորեալ 'ի դրունս՝ բնակեաց է 'ի փե–
 25 դիս ուր ոչ լիցի այցելութիւն յախտենից: ²⁴ Որ թաքուցանէ զձեռս իւր
 25 'ի ծոց իւր գուր, և ոչ 'ի բերան իւր փարցի զնոսա: ²⁵ 'Ի չարչարել
 անզգամի՝ խորագիփագոյն ևս լինի անմեղն. ապա թէ յանդիմանես
 26 զայր իմաստուն՝ 'ի մի'ր առցէ զհանճար: ²⁶ Որդի որ անարգէ զհայր և
 27 մերժէ զմայր, ամօթ կրէ և նախա'ր լիցի: ²⁷ Որդի որ թողուցու պահել
 28 զխրատի հօր, խորհի զճառս չարեաց: ²⁸ Որ յերաշխի առնու զմանուկ
 անմիտ՝ թշնամանս առնէ օրինաց. և բերան ամպարշտաց կլանէ զդա–
 29 փաստանս: ²⁹ Պատրաստին անխրատից փանջանք. նոյնպէս և պատիժք
 անզգամաց:
- 20** ¹ Անառա'կ է զինի՝ և թշնամանօղ արբեցութիւն. և ամենայն որ
 2 իառնակի ընդ նոսա՝ չէ իմաստուն: ² Ոչ ինչ է պակաս պատուիսա թա–
 3 գաւորի 'ի ցասմանէ առիծու. և որ բարկացուցանէ զնա՝ վնասն առնէ
 4 անձին իւրում: ³ Փանք են առն խտրորել 'ի հայիոյութեանց. իսկ ա–
 5 մենայն անզգամ ընդ այնպիսիսն շաղի: ⁴ Թէպէտ և նախարի վարձ՝ ոչ
 6 ամաչէ. նոյնպէս և որ առնու ցորեան՝ փոխ ամարանի: ⁵ Զուր խոր է
 6 խորհուրդ սրբի առն. և այր իմաստուն քամէ զնա: ⁶ Մեծ է մարդ և
 պատուական՝ այր ողորմած. բայց զայր հաւատարիմ գործ է գրանել:
 7 ⁷ Որ շրջի անարատ յարդարութեան, երանելի՛ որդիս թողու զկնի իւր:
 8 ⁸ Յորժամ թագաւոր արդար նստիցի յաթոռ. ոչ դառնայցէ ընդդէմ աչաց
 9 նորա ամենայն չարագործ: ⁹ Ով պարծեսցի սիրտ սուրբ ունել. կամ
 10 ով համարձակիցի՝ եթէ սուրբ իցէ 'ի մեղաց: ¹⁰ Կշիռ մեծ և փոքր, և
 չափ կրկին պիղծ են առաջի Աստուծոյ երկոքեան. և խափանեսցին
 նոքա, և որ առնենն զնոսա. նա և 'ի զնացս իսկ իւր խափանեսցի
 11 այր: ¹¹ Երիտասարդ որ 'ի սրբութեան է՝ ուղիղ են ճանապարհք նորա:
 12, 13 ¹² Ունկն լսէ և ա'կն փեսանէ. Տեառն գործուած են երկոքեան: ¹³ Մի՛
 սիրեր զչար խօսել՝ զի մի՛ սարակեսցիս. բաց զաչս քո, և յազեաց
 14 հացի: ¹⁴ Զչարն չար ասէ՝ որոյ զնոյն սրացեալ ունիցի, և մարուցեալ
 15 յառաջ ապա նովիմք պարծի: ¹⁵ Է՛ ոսկի և բազմութիւն անողոց. և անօթ
 16 պատուական՝ շրթունք զիտութեան: ¹⁶ Զերծ զհանդերձ նորա զի երաշ–
 17 խատր եղև օտարի. և 'ի հիւրութեան գրաւեաց զնա: ¹⁷ Քաղցրացան
 18 առն հաց ստութեան, և լցցի բերան նորա կոպճով: ¹⁸ Խորհուրդք մտօք

20 Ոսկան յաւելու. Նօր քո. և ընկալ զմակացութիւն. զի իմաս՝: **22 Ունակք.** Պարուղ առն ողորմութիւն: **23 Ոսկան.** 'Ի փեղիս ուր լինիցի այցելութիւն: **24 Ունակք.** 'Ի ծոց իւր փարապարտուց: **26 Ունակք.** Զհայր և 'ի բաց մերժէ զմայր իւր, ամօթ կրեսցէ: **28 Ունակք.** Թշնամանս առնէ իրաւանց: **20. 1 Ունակք.** Եւ ամենայն որ հաղորդի նոցա չէ իմաստուն: **2 Ունակք.** Թագաւորի 'ի սրտմտութենէ առնծու: **3 Ոսկան.** Ընդ այնպիսին շաղախի: **4 Ոսկան.** Յորեան փոխ յամարայնի: **5 Ունակք.** Խորհուրդ 'ի սրբի... քամեսցէ զնա: **7 Ունակք.** Երանելիս թողցէ զորդիս իւր: **8 Ունակք.** Ոչ կայ ընդդէմ առաջի աչաց նորա ամենայն: **9 Ունակք.** Ով որ պարծ՝: **11 Ունակք.** Ծանապարհք իւր: **12 Ունակք.** Տեառն գործած են երկոքին: **13 Ունակք.** Մի՛ սիրեր զչարախօսել, զի մի՛ մեղցիս: **14 Ունակք.** Զչարն արեցեալ չար ասէ... սրացեալ իցէ... նովիմք պարծեսցի: **15 Ունակք.** Եւ բազմութիւն անղաստանաց: **16 Ունակք.** Գրաւէ զնա:

պարասպեւցին, և պարերազմ իմաստութեամբ մղեացի: ¹⁹ Որ յայրն 19
 զխորհուրդս՝ գնայ նենգութեամբ. և ընդ պարտողին շրթամբք իրովք՝
 մի՛ խառնակեացիս: ²⁰ Որ հայհոյէ զհայր կամ զմայր՝ շիջցի լոյս նորա. և 20
 բիբք աչաց նորա զխաւար փեցեն: ²¹ Մասն փութացեալ յառաջնումն,
 ՚ի վախճանի ո՛չ օրհնեացի: ²² Մի՛ ասիցես թէ առից վրէժ ՚ի թշնամոյն. 22
 այլ համբեր՛ Տեառն, զի քեզ օգնական լիցի: ²³ Պիղծ է առաջի Տե- 23
 առն՝ չափ կրկին. և կշիռ նենգութեան ո՛չ է բարուք առաջի նորա: ²⁴ Ի 24
 Տեառնէ ուղղին գնացք առն. և մահկանացուն՝ զհա՛րդ խելամուտ լի-
 ցի ճանապարհաց իրոց: ²⁵ Որոգայթ է առն վաղվաղել և յիւրո՛ց ընչից 25
 խոսարնալ. թերևս յեւր ուխտելոյն զղջումն լինիցի: ²⁶ Յրումն ամպարշտաց՝
 թագաւոր իմաստուն. և արկանէ զնքօք անիւ: ²⁷ Լոյս Տեառն շունչ 27
 մարդկան, և որ քննէ զշտեմարանս սրտի: ²⁸ Ողորմութիւն և ճշմար- 28
 փութիւն պահապան թագաւորի. և պարեւցեն արդարութեամբ զաթոռ
 նորա: ²⁹ Զարդ երիտասարդաց իմաստութիւն. և փանք ծերոց ալիք: 29
³⁰ Վէհք և հարուածք պարտահեն չարաց, և փանջանք ՚ի շտեմարանս 30
 որովայնի:

¹ Որպէս ասհանք ջրոց. նոյնպէս սիրք թագաւորի ՚ի ձեռս Աստու- **21**
 ծոյ. ընդ որ կոյս կամի հայեցուցանել՝ դարձուցէ գնա: ² Ամենայն 2
 այր երևի անձին իրում արդար. բայց ուղղէ զսիրքս Տէր: ³ Գործել 3
 զարդարութիւն և խօսել զճշմարտութիւն, հաճոյ՛ է առաջի Տեառն քան
 զարին զոհից: ⁴ Մեծամիր է ՚ի թշնամանս այր խստասիրք. լամպար 4
 ամպարշտաց՝ մեղք: ⁵ Խորհուրդ համառօպ՝ սակայն յառաւելութիւն. և 5
 ամենայն վաղվաղուկ՝ սակայն ՚ի նուագութիւն: ⁶ Որ կուտէ զգանձս 6
 ստութեամբ լեզուի՝ զիեւր երթայ սնուրեաց. և հասանէ յորոգայթս մա-
 հու: ⁷ Մարակումն ամպարշտաց հասցէ, զի ո՛չ կամին առնել զիրաւունս: 7
⁸ Առ խտորեալս՝ խտորեալ ճանապարհ առաքէ Աստուած. զի սուրբ 8
 և ուղիղ են գործք նորա: ⁹ Լաւ է բնակել առ անկեան ՚ի ներքոյ՛ օդոյ, 9
 քան ՚ի բռեալս անիրաւութեամբ, և ՚ի փան խառնակութեան: ¹⁰ Անձն 10
 ամպարշտի ցանկայ չարեաց. և ո՛չ գրցէ յումեքէ ողորմութիւն: ¹¹ Ի 11
 փութել անխրատի՝ խորագիտագոյն ևս լինի անմեղն. առ իմաստութե-
 ան հանճարեղն ընդունի զգիտութիւն: ¹² Ի մի՛ր առնու արդար զսիրք 12
 ամպարշտաց. և ապականեն զամպարիշտս չարիք: ¹³ Որ խնու զլսելիս 13
 իր զի մի՛ լուիցէ փկարաց. և նա կարդասցէ առ Տէր, և ո՛չ լուիցէ
 ննա: ¹⁴ Տուրք զաղտնիք՝ դարձուցանեն զբարկութիւն. իսկ որ ինայէ 14
 ՚ի փութս՝ սաստիկ բարկութիւն յարուցանէ: ¹⁵ Ուրախութիւն արդարոց 15
 առնել զիրաւունս. և սուրբն՝ պիղծ թուի չարագործաց: ¹⁶ Այր մոլորե- 16

20 Ոմանք. Եւ բիբք աչաց նորա խաւարեացին: **21 Ոմանք.** Փութացեալ յառաջինսն:
23 Ոմանք. Եւ կշիռք նենգութեան ո՛չ են: **25 Ոմանք.** Եւ յիւրոց ընչից նուիրել.
 քանզի յեւր ուխտելոյն զղջումն լինի: **26 Ոմանք.** Եւ արկանէ ՚ի վերայ նոցա անիւ:
21. 1 Ոմանք. Դարձուցանէ գնա: **3 Ոմանք.** Առաջի Տեառն առաւել քան: **5 Ո-**
մանք. Սակայն յարդարութիւն, և ամենայն: **6 Ոմանք.** Որ ժողովէ զգանձս սր՝...
 և անկանի յորոգայթս մա՛: **7 Ոմանք.** Վասն զի ո՛չ կամին առնել զարդարութիւն:
Յօրինակին. Առնուլ զիրաւունս: **8 Ոմանք.** Քանզի սուրբ և ու՛: **10 Այլք.** Յանկա-
 նայ չարեաց: **11 Ոմանք.** Եւ իմաստութեամբ հանճա՛: **12 Ոմանք.** Եւ ապականին
 ամբարիշտք չարեօք: **13 Ոմանք.** Զի մի՛ լսիցէ փկարին: **14 Ոմանք.** Իսկ որ անխայէ
 ՚ի: **15 Ոսկան.** Ուրախութիւն արդարոյ է:

17 ալ 'ի ճանապարհէ արդարութեան՝ 'ի ժողովս հսկայից հանգիցէ: ¹⁷Այր կարօպեալ սիրէ՝ զուրախութիւն. որ սիրէ զգինի և զձէթ 'ի մեծութիւն:

18 ¹⁸Ջնջան լինի արդարոյն անօրէնն. և ուղղոց որ անցանեն զուխարի:

19 ¹⁹Լան իցէ բնակել յանապարհ՝ քան ընդ կնոջ անզգամի լեզուանոյ և

20 բարկացողի: ²⁰Փանձ ցանկալի հանգիցէ 'ի բերան իմասարնոյ. արք

21 Կրկար կլցեն զնա: ²¹Ճանապարհք արդարութեան և ողորմածութեան գրցէ զկեանս, և զարդարութիւն և զվառս: ²²'Ի վերայ ամուր քաղաքաց եհաս իմասարութիւն. և քակեաց զամուրս յորս յուսացեալ

23 էին ամպարիշտք: ²³Որ պահէ զբերան իւր և զլեզու՝ պահէ՝ 'ի նեղութենէ

24 զանձն իւր: ²⁴Խիստն՝ և յանդուզն՝ և հպարտն՝ ժանր կոչին. և որ

25 պահէ ռիս անօրէն է: ²⁵Յանկութիւնք սպանանեն զվար, զի ոչ յօժարեն

26 ձեռք նորա գործել ինչ: ²⁶Ամպարիշտ ցանկանայ զամենայն ատուրս զցանկութիւն չարեաց. իսկ արդարն ողորմի և փայ առանց խնայելոյ:

27 ²⁷Պարարագ ամպարշտաց պիղծ են առաջի Տեառն. քանզի անօրէն-

28 նութեամբ իսկ մարուցանեն զնոսա: ²⁸Վկայ սուր՝ կորիցէ. այր հլու՝

29 զգուշութեամբ խօսեսցի: ²⁹Այր ամպարիշտ յանդգութեամբ հարկանի

30 'ի դիմի. իսկ ուղիղն ինքնին իմանայ զճանապարհս իւր: ³⁰Ոչ է մարդոյ

31 իմասարութիւն՝ ոչ արութիւն, և ոչ խորհուրդ առ Աստուած: ³¹Երիվար պարարասի յաւուր պարերագմի. բայց 'ի Տեառնէ է օգնականութիւն:

22 ¹Լան է անուն բարի քան զմեծութիւն բազում. և քան զարծաթ և

2 զոսկի շնորհի բարիք: ²Մեծարուն և աղքատ միմեանց պարահիցին.

3 երկոցունց այցելութիւն առնէ Տէր: ³Խորագիտի փեսեալ զչարագործն

4 պարծեալ՝ հասարարութեամբ խրարէ զանձն. և անմրաց անցեալ առ

5 նոքօք վնասեցան: ⁴Սկիզբն իմասարութեան երկեղ Տեառն. և մեծութիւն

6 և փանք և կեանք: ⁵Տարասկ և որոգայթ՝ 'ի ճանապարհս թիրաց, իսկ

7 որ զգոյշ կայ անձին իւրում՝ մերժեսցի 'ի նոցանէ: ⁶Նորոգումն երիտա-

8 սարդի ըստ ճանապարհաց իւրոց. նա՛ և յորժամ ձերսացի՝ ոչ մերժեսցի

9 'ի նոցանէ: ⁷Աղքատք փրկեսցեն մեծարանց, և ծառայք փերանց իրե-

10 անց փոխ փայցեն: ⁸Որ սերմանէ զանզգամութիւն՝ հնձեսցէ՛ զչարիս, և

11 զհարուածս գործոց իւրոց բովանդակեսցէ: ⁹Ջայր զուարթ և զառար՝ սիրէ Աստուած. որ ողորմի փնանկի՝ ինքն կերակրեսցի, զի յիւրմէ հացէ անփի ետ փնանկի: Ջյաղթութիւն և զպարի ստանայ որ փայ կաշառ,

10 բայց զոգի առողացն սպանանէ: ¹⁰Նան զժանտն յարենէ՛ և ելցէ ընդ նմա և հակառակութիւն. զի յորժամ նստիցի յարենի զամենեսեան անարգէ: ¹¹Սիրէ Տէր զսիրտ սուրբ, և ընդունելի են նմա ամենայն

16 Ոմանք. Նսկայից դարարեսցէ: **17 Ոսկան.** Եւ զձէթ 'ի մեծութեան: **18 Ոմանք.** Արդարոց անօրէն: **19 Ոմանք.** Լան է բնակել: **20 Ոմանք.** Նանգիցէ 'ի սիրտ իմասարնոց և արք: **21 Ոմանք.** Զկեանս, և զողորմութիւն և զվա՛: **22 Ոմանք.** Եհաս իմասարունն, և քակեաց զամրութիւնն յոր յու՛: **24 Ոմանք.** Եւ որ ռիակալ է, անօրէն է: **26 Ոմանք.** Յանկայ զամենայն օր 'ի ցանկութիւնս չար՛... ողորմի և գթայ: **27 Ոմանք.** Պարարագ ամպարշ՛: **28 Ոմանք.** Եւ այր հլու: **29 Ոմանք.** Ուղիղն ինքն իմանայ: **22. 2 Ոմանք.** Պարահեցին. կամ՝ պարահեցին. և երկու: **5 Ոմանք.** Տարասկ և որոգայթ 'ի ճանապարհս թերս. և որ պահէ զանձն իւր հեռի լիցի 'ի նոցանէ: **6 Ոմանք.** Նորոգութիւն երիտա՛: **7 Ոմանք.** Աղքատք փրկիցեն: **9 Ոմանք.** Քանզի յիւրմէ հացէ ետ աղքատին... որ փայ զկաշառ. բայց սակայն զոգիս: **10 Ոմանք.** Ընդ նմա հակա՛... նստիցի ընդ աթոռակիցսն զամենեսին:

անարարք: Շրթամբք հովուէ թագաւոր. ¹² և աչք Տեառն պահեն զհանճար12
 և անգոսնէ զբանս անօրէն: ¹³ Պարճանս դնէ վար և ասէ. Առնձ ունի ¹³
 զճանապարհս, և զանցս հրապարակաց սպանողք: ¹⁴ Գուր խոր է բե– ¹⁴
 րան անօրինի, և արեցեալն 'ի Տեառնէ անկցի 'ի նա: Են ճանապարհք
 չարք՝ առաջի առն, և ոչ սիրէ դառնալ 'ի նոցանէ. բայց դառնալ պարպ
 է 'ի թեր և 'ի չար ճանապարհէ: ¹⁵ Անմարտիւն բորբոքեալ 'ի սիրպ ¹⁵
 երիպասարդի. գաւազան և խրար հեռի՛ է 'ի նմանէ: ¹⁶ Որ զրպարպէ ¹⁶
 զաղքար՝ բազում առնէ իր չարիս. և որ փայ մեծարան կարօտութեամբ:
¹⁷ Բանից իմաստնոց մարտ՝ զունկն քո, և լոր բանից իմոց. և հասարտեա՛17
 զսիրպ քո՝ ¹⁸ զի գիտասցես զնոսա՝ թէ բարի՛ են. և եթէ արկցես զնոսա ¹⁸
 'ի սրպի քում. և զուարճացի միանգամայն 'ի շրթունս քո: ¹⁹ Զի եղիցի ¹⁹
 յոյս քո 'ի Տէր. և ցուցցէ քեզ զճանապարհս իր: ²⁰ Եւ դու գրեա զնոսա ²⁰
 յանձին քում երեքկին. 'ի խորհուրդս, և 'ի գիտութիւն, և 'ի հանճար:
²¹ Ահաասիկ ուսուցանեմ քեզ զբանս ճշմարիտս և զգիտութեան. հնա– ²¹
 զանդ լինել պարասխանի փալոյ զբանս ճշմարտութեան որոց մարջիցին
 առ քեզ: ²² Մի՛ բուռն լինիցիս փնանկի, քանզի աղքատ է. և մի՛ անարգիցե՞22
 զքնանկն 'ի դրունս. ²³ զի Տէր դարի գրպաստանս նորա, և փրկեսցէ ²³
 անկապուր զանձն քո: ²⁴ Մի՛ լինիր ընկեր առն բարկացողի, և ընդ բա– ²⁴
 րեկամի գայրացողի մի՛ բնակեր. ²⁵ գուցէ ուսանիցին զճանապարհս նո– ²⁵
 րա. և առնուցուս խեղդ ընդ անձն քո: ²⁶ Մի՛ փար զանձն քո յերաշխաւորութիւն՝ ²⁶
 ակն առեալ երեսաց. ²⁷ զի թէ ոչ ունիցիս ուսրի հարուցանիցես՝ և ²⁷
 առնուցուն զանկողինս որ ընդ կողիւք քովք կայցեն: ²⁸ Մի՛ փոխեր ²⁸
 զսահմանս յախրենականս զոր եղին հարք քո: ²⁹ Զայր շոյր և զգոյշ 'ի ²⁹
 գործ իր՝ թագաւորաց առաջի պարպ է կացուցանել. և ոչ կացուցանել
 առաջի արանց խօթասրպաց:

¹ Յորժամ նարիցիս յընթրիս ուրել՝ 'ի սեղան հզօրաց. իմանալով **23**
 իմասջիր որ ինչ առաջի դնիցի, և ապա՛ մխեսջիր զձեռն քո: ² Գիտասջիր ²
 թէ այնպիսի ինչ և քեզ պարպ է պարտասրել: Ապա թէ ազահագոյն
 իցես, ³ մի՛ ցանկանայցես խորտկաց նորա. զի այն իսկ կցեալ երթայ ³
 զկենացն սրտութենէ: ⁴ Մի՛ ձգպիր՝ եթէ փնանկ իցես՝ ընդ մեծարան, այլ ⁴
 քո իմաստութեամբդ մերժեա՛ 'ի նմանէ: ⁵ Եթէ հասարպեսցես զերեսս ⁵
 քո՝ 'ի վերայ նորա, ոչ ուրեք երևի զի հանդերձեալ է նորա իւր թեսս որ–

12 Ունակք. Եւ անարգէ զբանս անօ՛: **13 Ունակք.** Հրապարակաց սպանանողք:
14 Ոսկան. Անկցի 'ի նոյն: **15 Ունակք.** 'Ի սրպի երիպասարդի. գա՛: **16 Ունակք.**
 Բազում առնէ անձին իրում չարիս. և փայ մեծա՛: **17 Ունակք.** Եւ լոր զբանս իմ.
 և հաս՛: **18 Ունակք.** Զի ճանիցես զնոսա թէ... զնոսա 'ի սիրպ քո, զուարճացին
 միանգամայն 'ի շրթունս: **19 Ունակք.** Եւ ծանուցէ քեզ զճանապարհս: **20 Ունակք.**
 Եւ դու գրեսցես զնոսա երեքկին... 'ի խորհուրդ... և 'ի հանճար, և յընդարձակութիւն
 սրպի քո: **21 Ունակք.** Ահա ուսուցանեմ քեզ զբանս ճշմարիտ. և զգիտութիւն բարի
 լել. պարասխանի փալ քեզ զբանս ճշմարտութեան այնոցիկ որ վիճինն ընդ քեզ:
22 Ունակք. Մի՛ հարստասարքեր զքնանկն. վասն զի աղքատ է. և մի՛ անարգեր զքկարն
 'ի դրունս: **23 Ոսկան.** Զանձն նորա: **25 Ունակք.** Զի գուցէ ուսա՛... խեղդ ընդ անձին
 քում: **29 Ունակք.** Եւ ոչ առաջի արանց խօթա՛: **23. 1 Ունակք.** Յորժամ նարցիս
 ընթրիս ու՛: **3 Ունակք.** Վասն զի այնոքիկ կցեալ են 'ի կեանս սրտութեան: **4 Ունակք.**
 Մի՛ ձկպիր թէ աղքատ ես ընդ մեծարան. այլ քո իմաստութեամբդ հրաժարեա՛ 'ի
 նմանէ:

6 պէս զարծուոյ. և դառնայ ՚ի փուն նահապետի իրոյ: ⁶Մի՛ ուրբեր հաց
7 ընդ առն չարական. և մի՛ ցանկանար կերակրոյ նորա. ⁷գոր օրինակ
8 թէ մազ ոք կլանէ՛ այնպէս ուրբէ և ըմպէ: ⁸Մի՛ մուծանիցես զնա առ
9 քեզ, և մի՛ ուրբիցես զհաց քո ընդ նմա, զի նողկարացուցանէ զնա. և
10 ապականէ զքանս քո բարիս: ⁹Յակա՛նջս անզգամի ամեննին մի՛ խօ-
11 սիր. զի մի՛ անգոսնեցէ զիմասպուն բանս քո: ¹⁰Մի՛ փոխեր զասիմանս
12 յախիբեմականս. և ՚ի սրացուածս որբոց մի՛ մտնիցես. ¹¹զի որ փրկէն
13 զնոսա Տէր հզօր է. և դարի գրափաստանս նոցա ընդ քեզ: ¹²Տո՛ր ՚ի
14 իւրապ զսիրտ քո. և զլսելիս քո պատրաստեա՛ բանից իմաստութեան:
15 ¹³Մի՛ խնայեար իւրաբել զտղայ զի թէ հարկանես զնա գաւազանա՛ ոչ
16 մեռանի. ¹⁴դու հարկանես զնա գաւազանաւ, բայց զանձն նորա փրկես
17 ՚ի մահուանէ: ¹⁵Որդեակ՛ եթէ իմասպուն լինիցի սիրտ քո, ուրախ ա-
18 րացես և զիմ սիրտս: ¹⁶Եւ եթէ ընդելուզցես զշրթունս քո ընդ շրթունս
19 իմ, միայն թէ ուղիղ իցես: ¹⁷Մի՛ նախանձիցի սիրտ քո ընդ մեղաւորս.
20 այլ յերկևղ Տեառն կանխեսցի՛ր զօրհանապազ. ¹⁸զի եթէ պահեսցես
21 զնա, եղիցի զաւակ քեզ. և յոյս քո մի՛ մերժեսցի: ¹⁹Լո՛ր որդեակ՛ և
22 լեր իմասպուն. և ուղղես զխորհուրդս սրտի քոյ: ²⁰Մի՛ լինիր արբեցող.
23 և մի՛ նախանձիւր ընդ հանգանակօղս մտոյ վաճառաց: ²¹Ջի ամենայն
24 արբշիռն և բոզանոցն աղքատացի՛. և զզեցցի պատառապունս ամե-
25 նայն քնեաճ: ²²Լո՛ր որդեակ հօրն որ ծնաւ զքեզ. և մի՛ արհամարհեր
26 զծերութիւն մօր քոյ: ²³Զճշմարտութիւն սրացի՛ր. և մի՛ թողուր զիմաստութիւն՝
27 և զիւրապ՝ և զհանճար: ²⁴Բարո՛ք սնուցանէ հայր արդար. և ՚ի վերայ
28 որդոյ իմաստնոյ ուրախ լինի սիրտ նորա: ²⁵Ուրախ լիցին հայր և մայր
29 քո ՚ի քեզ. և խնդացէ որ ծնան զքեզ: ²⁶Տո՛ր ցիս որդեակ զսիրտ քո. և
30 աչք քո ճանապարհաց իմոց սպասեսցեն: ²⁷Կարաս՛ ծակ է փուն օտար.
31 և ջրհոր նեղ օտարութին: ²⁸Ջի այնպիսին վաղվաղակի՛ սատակեսցի.
32 և ամենայն անօրէն սպառեսցի: ²⁹Ո՛ւմ է վայ. ո՛ւմ խռովութիւնք, ո՛ւմ են
33 դարաստանք. ո՛ւմ դժընդակութիւնք և վարանք. ո՛ւմ են ջաղջախանք
34 փարապարտուց. ո՛ր են կապուրակ ականողիք: ³⁰Ոչ ապաքէն այնոցիկ՝
35 որ յամենն ՚ի գինոջ, և դիպեն ուր գիներբուր լինիցին: ³¹Մի՛ արբենայք
36 գինեաւ. այլ խօսեսցարո՛ք ընդ մարդս արդարս, և խօսեսցարո՛ք ընդ մի-
37 մեանս ՚ի հրապարակս: Ապա թէ ՚ի փաշտս և ՚ի բաժակս արձակիցես
38 զաչս քո, յետոյ շրջիցիս մերկագոյն ևս քան զսանդափոռն: ³²Եւ ՚ի

5 Ունակք. Ջի եթէ հաստատեսցես զակն քո ՚ի... թես իբրև արծուոյ... ՚ի փուն վերակացուին իրոյ: **6 Ոսկան.** Ընդ առն չարականի, և մի՛ ցանկար կերակրոց նորա: **7 Ունակք.** Ջի գորօրինակ եթէ ոք մազ կլանիցէ: **8 Ունակք.** Մի՛ մերձեցուցես զնա, և կերիցես զհացն քո ընդ նմա. քանզի զարշեցուցանէ զնա: **9 Ունակք.** Ջի մի՛ երբէք անգոսնես: **13 Ունակք.** Մի՛ խնայեար իւրաբել: **14 Ունակք.** Քանզի դու հարկանես: **16 Ոսկան.** Ընդելուզեսցես զշր՛. ուղիղ իցեն: **17 Ունակք.** Մի՛ նախանձեսցի... ընդ մեղաւորաց: **18 Ոսկան.** Եւ յոյս քո մի՛ մերժ: **19 Ունակք.** Եւ ուղղեսցես զխոր՛: **20 Ունակք.** Եւ մի՛ ձկփր ընդ հանկանակօղս մտոյ և վաճա՛: **21 Ունակք.** Քանզի ամենայն արբեցող և բոզանոց աղ՛... պատառապուն ամենայն: **22 Ոսկան.** Տօր քո որ ծնաւ: **24 Ունակք.** Ուրախ լինի անձն նորա: **25 Ունակք.** Ուրախ լինին հայր և: **29 Ունակք.** Ո՛ւմ դարաստանք. ո՛ւմ վերք փարապարտուց: **30 Ոսկան.** Որք յամենանն ՚ի գին՛. և ոյք գիպենն: **31 Ունակք.** Գինով... և ՚ի բաժակս արկանիցես զաչս... մերկագոյն քան զսանդիփոռն:

վախճանի իբրև զօճահար փարածիցիս, և իբրև իժի թոյնք սփռեսցին:
³³Աչք քո իբրև փեսանիցե՛ գլին օտար, բերան քո յայնժամ խօսիցի 33
 զթևս: ³⁴և անկեալ դնիցիս ՚ի սիրտ ծովու՝ և իբրև գնաւավար ՚ի մէջ 34
 բազում մրրկի: ³⁵Եւ ասիցես՝ թէ հարկանէին զիս՝ և ինձ ո՛չ ցաւէր. այսպէս 35
 առնէին զիս՝ և ո՛չ զիտէի. ե՛իբ լիցի առաօտը՝ զի ելեալ խնդրեցից՝ ընդ
 որում շրջիցիմ:

¹Որդեակ իս՝ մի՛ նախանձիր ընդ չարս. և մի՛ ցանկանայցես կալ ընդ **24**
 նոսա. ²զի ստութիւն խորհի սիրտ նոցա, և ցանս խօսին շրթունք նո- 2
 ցա: ³Իմաստութեամբ շինի փուն, և հանճարով կանգնի. ⁴և խորհրդով 3, 4
 լնուն շտեմարանք ամենայն մեծութեամբ պատուականաւ և բարեօք:
⁵Լաւ է իմաստուն քան զհօբ, և հանճարեղ՝ քան զայն որ ունիցի 5
 դաստակերպս մեծամեծս: ⁶Առաջնորդութեամբ մղի պատերազմ, և օգնականութեամբ
 խորհրդական սրտի: ⁷Իմաստութիւն և խորհուրդ բարեաց ՚ի դրունս 7
 իմաստնոց: ⁸Իմաստունք ո՛չ խտրոյին ՚ի բերանոյ Տեառն. այլ խորհին 8
 ՚ի ժողովս իրեանց: ⁹Անխրատից պատահէ մահ. և մեռանի անզգամ 9
 ՚ի մեղս: Պղծութիւն զայր ժանտագործ աղտեղի առնէ յաւուր չարի. ¹⁰և 10
 յաւուր նեղութեան՝ մինչև սատակեսցի: ¹¹Փրկեա՛ գորս ՚ի մահ փանին, 11
 և զնեա՛ զմահապարտս՝ և մի՛ խնայեար: ¹²Ապա թէ ասիցես, թէ ո՛չ 12
 ճանաչես զնա՝ և ո՛չ նա զիս ճանաչէ, զի փասցիի զի Տէր զսիրտս ամեն-
 եցուն ճանաչէ. և որ ստեղծ զշունչ ամենեցուն նա՛ զիտէ զամենայն, և
 հապուցանէ իւրաքանչիւր ըստ գործս իւր: ¹³Կե՛ր մեղր որդեակ զի բա- 13
 րի է. և խորիսիս՝ զի քաղցրասցի կոկորդ քո. ¹⁴նոյնալես եղիցի հանճար 14
 իմաստութեան յանձին քում: Չի եթէ զայն գրանիցես՝ եղիցի բարեան
 վախճան քո. և լոյս քո մի՛ պակասեսցէ: ¹⁵Մի՛ մատուցաներ զամպա- 15
 րիշտն յարօտս արդարոց. և մի՛ խաբիր լրութեամբ որովայնի: ¹⁶Չի 16
 եթէ ետքն անզամ անկանիցի արդարն՝ կանգնեսցի. իսկ ամպարիշտք
 փկարասցին ՚ի չարիս: ¹⁷Եթէ կործանեսցի թշնամին քո՝ մի՛ ոտն հարկանէր. 17
 և ՚ի զայթազդելն նորա մի՛ հպարտանար: ¹⁸Չի մի՛ հայեսցի Տէր, և ո՛չ 18
 հաճեսցի ընդ այն. և դարձուցէ զբարկութիւն իւր ՚ի նմանէ: ¹⁹Մի՛ 19
 խնդար ընդ չարագործս, և մի՛ նախանձիր ընդ մեղաւորս. ²⁰զի ո՛չ 20
 լինիցի զաւակ չարաց. ճրագ ամպարշտաց շիջցի: ²¹Երկիր յԱստուծոյ 21
 որդեակ՝ և ՚ի թագաւորէ. և ՚ի միջոյ՛ ՚ի նոցանէ մի՛ ապստամբիցես: ²²Չի՞ 22
 յանկարծակի պահանջիցեն զամպարիշտս. և զպատուիս երկոցունց
 ո՛վ ծանիցէ:

32 *Բազումք.* Տարածանիցիս: **33** *Ոմանք.* Իբրև փեսանիցեն գլին օտր... խօսեսցի զթևս: **34** *Ոմանք.* Դնիցիս իբրև ՚ի սիրտ ծովու... և իբրև գնաւուղի ՚ի բազում ալեկոծութիւնս: *Ուր ոմանք.* Եւ անկեալ լինիցիս իբրև զսիրտ ծո՛ւ: **35** *Ոմանք.* Եւ ասասցես. Վարկա՛... և ես ո՛չ զիտէի. երբ լինիցի առաօտը... ընդ որում շրջեսցայց: **24. 1** *Ոմանք.* Եւ մի՛ ցանկասցիս լինել ընդ նոսա: **6** *Ոմանք.* Խոհական սրտի: **8** *Ոմանք.* Ոչ խտրոյին յօրինաց Տեառն: **11** *Ոմանք.* Եւ գնել զմահապարտս մի խն՛: *Ոսկան.* Եւ մի խնայեր: **12** *Ոմանք.* Ասիցես. Ոչ զիտես զնա... իւրաքանչիւր ումեք ըստ գործոց իւրոց: **14** *Ոմանք.* Չի եթէ գրցես զնա եղիցի... և յոյս քո մի՛ պակաս՛: **15** *Ոմանք.* Լրութեամբ որովայնի: **16** *Ոմանք.* Անկցի արդարն: **18** *Ոմանք.* Չի գուցէ փեսանիցէ Տէր, և ո՛չ լինիցի նմա. և դարձուցէ զբարմտութիւն իւր ՚ի նմանէ: **20** *Ոմանք.* Չի ո՛չ լինի զաւակ չարեաց. և ճրագ: **21** *Ոմանք.* Մի՛ ապստամբեր: **22** *Ոմանք.* Քանզի յանկարծակի:

1 ¹ Որդի որ գգուշանայ բանից՝ եղիցի արքաքոյ կորսպեան. զի ընդունելով
2 ընկալաւ զնա: ²Մի՛ ինչ ստույթին ասասցի ՚ի լեզուէ թագաւորի. և ո՛չ
3 ելցէ խաբէութիւն ՚ի լեզուէ նորա: ³Սուսեր սո՛ր է լեզու թագաւորի,
4 և ո՛չ մարմնեղէն. և որ նմա մաքնեսցի՝ խորպակի: ⁴Զի եթէ սրեսցի
բարկութիւն նորա՝ յօղիք հանդերձ սաքակեսցէ զմարդիկ, և զոսկերս
արանց կերիցէ, և այրեսցէ իբրև զբոց. և իբրև զգէշ եղիցի ՚ի բոյնս
5 արծուեաց: ⁵Յիմոց բանից երկիր որդեակ. և յորժամ ընկալցիս զնոսա՝
ապաշաւեսցիր:

30 ¹Զայս ասէ այր ցհաւարացեալս Աստուծոյ. Եթէ լո՛ւռ եղէց՝ զի անմարագոյն
2, 3 եմ քան զամենայն մարդիկ. ²և իմաստութիւն մարդոյ ո՛չ գոյ յիս: ³Աստուծո՞ւ
ուսոյց ինձ իմաստութիւն. և գիտութեան սրբոց խելամո՛նր եղէ,
4 և ճանաչեն զսրբութիւնս: ⁴Ո՛վ ել յերկինս՝ և էջ. ո՛վ ժողովեաց զհողմս ՚ի
գոգ իւր. ո՛վ ամփոփեաց զջուրս ՚ի ձորձս իւր. ո՛վ կալաւ զծագս երկրի:
5 Զի՛նչ անուն է նորա. կամ զի՛նչ անուն որդւոյ նորա. զի գիտասցես ⁵թէ
ամենայն բանք Աստուծոյ ընտրեալք են, և վերակացո՛ւ է նա երկիւղածաց
6 իւրոց: ⁶Մի՛ յաւելուցուս ՚ի բանս նորա՝ զի մի՛ յանդիմանեսցէ զքեզ, և
7 սո՛նր լինիցիս: ⁷Երկունս ինչս խնդրեմ ՚ի քէն, մի՛ հաներ յինէն զշնորհս
8 մինչև՛ մեռեալ իցեմ: ⁸Զբան զուր և սուր՝ հեռի՛ արա յինէն: Մեծութիւն
և փնանկութիւն մի՛ փար ինձ. այլ կշռեա՛ ինձ զարժանն բաւականութեամբ:
9 ⁹Զի մի՛ մեծացայց՝ և սպեցից. և ասիցեմ, թէ ո՛վ փեսանիցէ զիս. կամ
10 աղքատացայց և գողացայց, և երդուայց յանուն Աստուծոյ իմոյ: ¹⁰Մի՛
մարներ զծառայ ՚ի ձեռս փեսա՛ն իւրոյ. զի մի՛ երբէք անիծանիցէ զքեզ՝
11 և ապականիցիս: ¹¹Ծնունդ չար՝ զհայր իւր անիծանէ, և զմայր իւր ո՛չ
12 օրհնէ: ¹²Ծնունդ չար՝ առ արդարս ունի զանձն իւր. և զելս անձին իւրոյ
13 ո՛չ լուացաւ: ¹³Ծնունդ չար՝ ամբարփաւան աչս ունի. և յարկանաւունս
14 իւր հպարտանայ: ¹⁴Ծնունդ չար՝ իբրև զսուսեր ունի զապամունս իւր.
և զժանիս իւր իբրև զկտրոցս. մաշել և ուրել զխոնարիս երկրի, և
զփնանկս ՚ի մարդկանէ:

24 ²³Զայս ասեմ ձեզ իմաստնոցո՞ղ խելամո՛նր լինել իրաւանց մի՛ ամաչէք.
24 ա՛կն առնուլ ՚ի դատաստանի չէ՛ բարութ: ²⁴Որ ասէ զամպարիշտն թէ
25 արդար է՝ անիծեալ ՚ի ժողովրդոց լիցի, և աքելի՛ յազգաց: ²⁵Իսկ որ
յանդիմանէն, նոքա լա՛նք երևեսցին, և ՚ի վերայ նոցա եկեսցէ օրհնու-
26 թիւն բարեաց: ²⁶Շրթունք սիրեսցեն զպապասխանիս բանից բարեաց.

1 Ունակք. Որդի որ պահէ զբան արքաքոյ կորսպեան եղիցի: **2 Ունակք.** Մի՛ ինչ սուր
ասասցի... և մի՛ խաբէութիւն ՚ի լեզուէ նորա ելցէ: **3 Ունակք.** Եւ ո՛չ մարմնաւոր, և որ որ
մաքնեսցի նմա խորպակեսցի: **4 Ունակք.** Սրեսցի սրամտութիւն նորա... և զոսկերս
մարդկան կերիցէ: **5 Ունակք.** Եւ ընկալեալ զնոսա ապաշաւես. և ունակք. յորժամ
ընդունիցիս զնոսա: **30. 1 Ունակք.** Աստուծոյ. Լուռ եղէց... քան զամենայն մարդ:
3 Ունակք. Եւ գիտութեան սրբոյ խելա՛... և ճանաչեն զսրբութիւն: **4 Ունակք.** Կալաւ
զամենայն ծագս երկ՛: *Օրհնակ մի.* Կամ զինչ անուն որդւոց նորա: Զի գիտասցեն:
(5) Ամենայն բանք Աստուծոյ ընտրիք. և պաշտպան լինի ինքն երկիւղածաց: **6 Ու-**
նակք. Մի՛ յաւելուր ՚ի բանս: **7 Ոսկան յաւելու.** Խնդրեմ ՚ի քէն *Տէր:* **8 Ունակք.**
Զմեծութիւն և զաղքատութիւն: **9 Ունակք.** Թէ ո՞՞ փեսանէ զիս... յանուն Տեսա՛ն Աստուծոյ
իմոյ: **11 Ունակք.** Զհայր իւր անիծանիցէ: **12 Ունակք.** Ծնունդ չար արդար
համարի զանձն. և զելս անձին իւրոյ ո՛չ լուանայ: **13 Ունակք.** Եւ արկանամբք
իւրովք հպար՛: **14 Ունակք.** Եւ զաղքատս ՚ի մարդկանէ: **24. 23 Ունակք.** Զայս ասեմ
իմաստնոց: **24 Ունակք.** Թէ արդար իցէ, անիծեալ եղիցի:

և որ պարասխանի փայ բա՛նս դիմադարձութեան, պարասպտ անձի՛ն
 իրում բանս հեռանալոյ: ²⁷ Պարասպտեա՛ յելս զգործս քո. և պարաս- ²⁷
 փեա՛ ՚ի դասպակերպս քո, և գնա՛ դու զկնի իմ. և շինեսցես վերսփին ²⁸
 զպուն քո: ²⁸ Մի՛ լինիր վկայ սուր՝ ընկերի քում. և մի՛ լայնիր շրթամբք ²⁸
 քովք: ²⁹ Մի՛ ասեր՝ թէ որպէս նա ընդ իս գնաց, և ես ընդ նա՛ գնացից. ²⁹
 հապուցից նմա՛ որպէս և զրկեաց զիս: ³⁰ Իբրև անդ մի այր անզգամ, ³⁰
 և իբրև այգի այր պակասամիպ. ³¹ և եթէ թողուս զնա՛ խոպանանայ ³¹
 և մոլախոտը՛ ամենևին և լքանի. և քարինք որմոց նորա յափակին:
³² Յետոյ ասիցե՛ թէ զոջացայ ես, հայեցայ և ընտրեցի զխրապ: Մինչև ³²
 յերբ անկեալ դնիս ո՛վ վար. երբ ՚ի քնոյ զարթիցես: ³³ Սակաւիկ ինչ ³³
 ննջիցեն. սակաւիկ ինչ նիրհիցեն, սակաւիկ ինչ դադարիցեն. սակաւիկ ³⁴
 ինչ ընդգրկիցեն զձեռն քո ՚ի վերայ լանջաց քոց: Եթէ զայդ առնիցես. ³⁴
³⁴ եկեսցե՛ իբրև զկարապետ աղքատութիւն քո. և կարօտութիւն քո իբրև ³⁴
 զարագո՛րն սուրհանդակ:

¹⁵ Տգրկի՛ երեք դարերք էին սիրով սիրեցեալք, և երեքին սոքա՛ ո՛չ **30**
 յագեցուցին զնա. և չորրորդն ո՛չ լցաւ ասել շար: ¹⁶ Դժոխք՝ և կորուսր՝ ¹⁶
 և սէր կանանց՝ և փարպարոսն. և երկիր՝ ո՛չ յագի ջրով, և ջուր և հուր՝ ո՛չ ¹⁷
 երբէք ասեն շար: ¹⁷ Ա՛կն որ արհամարհէ զհայր, և անարգէ զձերութիւն ¹⁷
 մօր. խլեսցեն զնա ազաւք ձորոց. և զէշ զէ՛շ արասցեն զնա ձագք ¹⁸
 արծուեաց: ¹⁸ Երեք են՝ զորս անհնար է ինձ իմանալ, և զչորրորդն ո՛չ ¹⁸
 ճանաչեմ: ¹⁹ Զհետս արծուոյ թռուցելոյ. և զճանապարհս օձի ՚ի վե- ¹⁹
 րայ վիմի. և զշաւիղս նաւի ընդ ծով գնացելոյ. և զճանապահս առն ²⁰
 երիպասարդի: ²⁰ Նոյնպիսի՛ և ճանապարհ կնոջ շնացողի. զի յորժամ ²⁰
 գործէ՛ ինչ՝ լուանայ և ասէ. Իմ չիք ինչ գործեալ: ²¹ Երիւք շարժի եր- ²¹
 կիր, և չորրորդին ո՛չ կարէ հանդարտել: ²² Եթէ ծառայ թագաւորեսցէ. և ²²
 անմիպն՝ եթէ յագեսցի հացիս. ²³ և աղախին՝ եթէ հանէ զփիկին իւր. և ²³
 կին արելի՛ եթէ դիպեսցի առն բարոյ: ²⁴ Չորք են որ փոքր են յերկրի. և ²⁴
 նոքա իմաստնագոյնք են քան զիմաստունս: ²⁵ Միջին՝ որոյ ո՛չ գոյ զօ- ²⁵
 րութիւն, և պարասպտ ամարայնոյ զկերակուր իւր: ²⁶ Եւ ճագար՝ ազգ ²⁶
 անհզօր, որ արարին ՚ի վէնս զդադարս իւրեանց: ²⁷ Առանց թագաւորի՛ ²⁷
 է մարախ, և զօրաժողով լինի իբրև ՚ի միոջէ հրամանէ օրինօք: ²⁸ Եւ ²⁸
 սարդ՝ կռուեալ ձեռօք յորմ, որ դիւրի՛ն է առ որսալ, բնակէ ՚ի յարկս ²⁹
 թագաւորաց: ²⁹ Երեք են որ պարծ շրջին, և չորրորդն զեղեցիկ՛ ճեմի: ²⁹
³⁰ Կորին առիւծու հզօր է քան զանասունս, որ ո՛չ զանգիպէ և ո՛չ թիկունս ³⁰

26 Ոմանք. Եւ որ պարասխանէ բանս: **27 Ոմանք.** Եւ պարասպտեա՛ ՚ի դարասպանս զդասպակերպս քո, և երթ զհետ նորա. և շինեսցես. *կաւ՛* և շինեա՛ վերս՛: **29 Ոմանք.** Մի՛ ասիցես, թէ գոր օրինակ արար նա ինձ՝ արարից նմա, և հապուցից: **30 Ոմանք.** Իբրև անդասպան մի է այր անզգամ: **31 Ոմանք.** Եւ քարինք ցանկոյ նորա բրին: **32 Ոմանք.** Եւ յետոյ ասիցէ թէ ես զոջացայ, և հայեցայ ընտրել զխրապ: **33 Ոմանք.** Սակաւ ինչ դադարեսցես. և փոքր ինչ ընդգրկիցես զձե՛... եթէ զայդ արասցես: **30. 15 Ոմանք.** Եւ երեքեան նոքա ո՛չ յա՛: **17 Ոմանք.** Ա՛կն որ ծաղր առնէ զհայր. և ա՛... և կերիցեն զնա ձագք արծ՛: **18 Ոմանք.** Անհնարին է ինձ իմա՛: **19 Ոմանք.** Առն յերիպասարդութեան իւրում: **20 Այլք.** Նոյնպիսի է և ճանապարհ: *Ոմանք.* Լուանայ և ասէ. Ոչ գործեցի չար: *Ուր օրինակ մի.* Իմ չիք ինչ գործեալ անօրէս: **23 Ոմանք.** Եթէ հանիցէ զփի՛: **24 Յօրինակին պակասէր.** Որ փոքր են յերկրի: *Ուր ոմանք.* ՚ի վերայ երկրի: *Իսկ Ոսկան.* փոքրագոյնք են ՚ի վերայ: **28 Ոմանք.** Ձեռօք ՚ի յորմս: **29 Ոսկան.** Գեղեցիկ ճեմէ:

- 31 դարձուցանէ յանասնոց. ³¹ և արադադ` որ շրջի` ՚ի մէջ մարեաց սիգալով. և նոխազ` առաջնորդ հօփի. և թագաւոր` որ հպարտախօս լինի ՚ի մէջ
- 32 ազգաց: ³² Եթէ զանձն դիրութեան փացես, և ձեռն ՚ի բերան կոտով
- 33 ձգիցես` անարգեսցիս: ³³ Կթեա՛ կաթն` և եղիցի ևդ. ապա թէ կարի՛ ճմլեսցես զպրկունսն, ելանէ արին: Եւ եթէ ձգեսցես զբանս, ելցեն դարաստարնք և կռիւք:
- 31** ¹ Իմ բանք յԱստուծոյ խօսեցեալ են, հրաման թագաւորի գոր խրատեաց
- 2 զնա մայր իւր: ² Զի որդեակ` Աստուծոյ բանք են. անդրանիկդ քեզ ա–
- 3 սեմ որդի. զի որդեակ` պտուղ որովայնի իմոյ. զի որդեակ` ուխտից
- 4 իմոց: ³ Մի՛ փար կանանց զմեծութիւն քո և զմիփս քո և զկեանս` ՚ի
- 5 խորհուրդս յեփինս. խորհրդով գործեա՛ զամենայն, խորհրդով արբ
- 6 զինի: ⁴ Մեծամեծքն բարկասիրաք են, զինի մի՛ արբցեն. ⁵ զի մի՛ իր–
- 7 րև արբցեն` մոռանայցեն զիմաստութիւն, և ուղիղ ո՛չ կարիցեն դարել
- 8 զրկարն: ⁶ Տո՛ւք արբեցութիւն փրամեցելոց, և զինի ըմպել` ցաւագնորաց.
- 9 ⁷ զի արբցեն` և մոռացին զրնանկութիւնս իւրեանց, և զցաւս իւրե–
- 10 անց ո՛չ ևս յիշեսցեն: ⁸ Բաց՛ զբերան քո բանիւ Աստուծոյ, և դարեա՛
- 11 զամենեսեան ողջմտութեամբ, ⁹ և ընտրեա՛ և որոշեա՛ զրնանկն և զրկարն:

25 ¹ *Առակք Սողոմոնի անբնինք. գոր գրեցին բարեկամքն Եզեկիայ արքայի Նրեաստարնի:*

- 2 ² Փառք Աստուծոյ ծածկեն՛ զբան. փառք թագաւորի՛ պատուեն զհրամանս:
- 3 ³ Երկինք բարձունք, և երկիր` խորին. սիրտ թագաւորի առանց բննելոյ:
- 4, 5 ⁴ Փորձ փեն զանփորձ արծաթոյ. և սրբելով սրբի ամենայն: ⁵ Սաբակեա՛ զամպարիշտս յերեսաց թագաւորի. և ուղղեսցի արդարութեամբ ա–
- 6 թոռ նորա: ⁶ Մի՛ հպարտանար առաջի թագաւորի, և մի՛ ՚ի փեղիս
- 7 մեծամեծաց մարտիր. ⁷ զի լա՛ն իցէ քեզ թէ ասիցէ ոք. ՚Ի վեր առ ին
- 8 մարիր, քան թէ կորանայցես առաջի հզօրի: ⁸ Զոր փեսին աջք քո՛
- 9 խօսեաց. մի՛ յանդուզն անկանիցիս ՚ի մարտ, զի մի՛ յեփոյ զղջանայցես:
- 10 ¹⁰ Գուցէ՛ նախարիցէ զքեզ բարեկամն. և թշնամութիւն և մարտ քո ո՛չ
- 11 մեկնիցի. այլ լինիցի քեզ հանգոյն մահու: Ծնորիք և բարեկամութիւն ազապք են. հաստարեա՛ զնոսա ՚ի քեզ՛ զի մի՛ նախար լինիցիս. և պահեա՛ զժամանակս քո հաշտութեամբ: ¹¹ Ոսկի խնձոր ընդ սարդիոն

30 *Ոսկան.* Եւ ո՛չ զթիկունս դարձուցանէ ՚ի թշնամոյ: **31** *Ոմանք.* Յորժամ հրապարակախօս լինի ընդ ազգի: *Աստուծոյ ամենայն օրինակք բաց ՚ի մերմէս ունին՝* հրապարակախօս լինի: **32** *Ոմանք.* Եւ ձգեսցես զձեռն քո կոտով, անար՛:

33 *Ոմանք.* Ըմլեսցես զպրկունս: **31. 1** *Ոսկան.* Ամենայն բանք Աստուծոյ խօսե՛: **2** *Ոսկան.* Քեզ ասեմ որդեակ: **5** *Ոմանք.* Զի մի՛ յորժամ ըմպիցեն մո՛... ո՛չ կարասցեն դարել զրնանկն: **6** *Օրինակ մի.* Ըմպել ցաւագնելոց: **7** *Ոմանք.* Մոռացին զաղքապութիւնս իւր՛: **8** *Ոմանք յաւերուն.* Ողջմտութեամբ: *Բաց զբերան քո և դարեա՛ իրաւամբք.* (9) և ընտրեա՛ և որոշեա՛ զաղքաբն և զրկարն: **25. 1** *Երրորդ բան կամ հաստարած գրոցս Առակաց աստի սկսանի, թէպէր և ո՛չ մի յօրինակաց մերոց նշանակէ ինչ յառաջիկայդ, որպէս և ո՛չ առաջնոյն: Ոմանք.* Առակք Սողոմոնի արքայի Իսրայելի անբնն՛: *Ուր Ոսկան.* Եզեկիայի արքայի Իսրայելի Նրեաս՛: **2** *Ոմանք.* Ծածկեն զբանս: **3** *Ոմանք.* Երկին բարձր և երկիր խոր. սիրտ թագաւորի անբննին: **4** *Ոմանք.* Սրբեսցի ամենայն: **7** *Ոմանք.* Զի լա՛ է քեզ: **8** *Ոմանք.* Զոր ինչ փեսին: **10** *Ոմանք.* Զի գուցէ՛ նախա՛... ո՛չ մեկնեսցի... և բարեկամութիւնք ազապ են:

յեռեալ. այնպէս է խօսել զբանս իմաստունս: ¹² Գինդ ոսկի՝ և սարդի– 12
 ոն ամենապայծառ յեռեալ. բա՛ն իմաստուն յունկնդի՛ր լսելիս: ¹³ Որպէս 13
 ձիւնաբեր ամարայնի՝ փոթացելոյ օգնական է, նոյնպէս և հրեշտակ
 հաւաքարիմ որոց առաքելցին զնա՝ զանձինս յուսացելոց իւրոց շահի:
¹⁴ Որպէս հողմք և ամպք և անձրևք սաստիկք. նոյնպէս են և որ պարծին 14
 ՚ի փուրս սպութեան: ¹⁵ Յերկայնմութենէ՛ յաջողութիւն թագաւորի, լե– 15
 զու արձակ փշրէ՛ զոսկերս: ¹⁶ Մե՛ղր յորժամ զբանիցես որդեակ՝ չափով
 կերիջիր. գուցէ՛ յագիցիս՝ և փսխիցես: ¹⁷ Մի՛ կարի յաճախեր ուրիւք 17
 քովք առ բարեկամ. գուցէ՛ յագիցի քև, և արիցէ՛ զքեզ: ¹⁸ Իբրև սու– 18
 սեր և սլաք սրեալ, նոյնպէս և որ վկայէ զբարեկամէ՛ իրմէ՛ վկայութիւն
 սպութեան: ¹⁹ Ճանապարհք չարի և ուրք անօրինի՝ կորիցեն՝ յաւուր չա– 19
 րի: ²⁰ Որ հանէ զբաճկոն յաւուր ցրտոյ. որպէս քացախ՝ վիրի անօգուր 20
 է, նոյնպէս հասեալ ցաւք մարմնոյ փրփմեցուցանեն զսիրտ: Իբրև ցեց
 հանդերձի՝ և որդն փայտի, նոյնպէս սրփմութիւն վնասակար է սրտի
 առն: ²¹ Եթէ՛ քաղցեալ է թշնամին քո՝ կերակրեա՛ զնա. և եթէ՛ ծարաւի՝ 21
 փոր ընմա ընպէլ: ²² Զայս իբրև առնեա՛ կայծակոնս հրոյ կուրես ՚ի
 վերայ գլխոյ նորա. և Տէր հապուսցէ՛ քեզ բարութիւն: ²³ Նո՛ղմ հիւստոյ 23
 զամպս յարուցանէ. և երեսք լիրբք զլեզու զրգռեն: ²⁴ Լա՛ւ է բնակել 24
 առ անկեան ՚ի փամալոջ, քան ընդ կնոջ բամբաստողի ՚ի փան միում:
²⁵ Որպէս ջուր ցուրտ անձին ծարաւոյ ախորժելի՛ է, նոյնպէս անտրիք 25
 բարեաց յերկրէ՛ հեռաստանէ: ²⁶ Որպէս թէ՛ ոք զակն աղբեր խնուցու. և 26
 զզնացս ջուրց ապականիցէ, նոյնպէս փզեղծ է արդարոյ անկանել ա–
 ռաջի ամպարշտի: ²⁷ Մեղր շա՛ւր ուրել չէ՛ բարոք. բայց յարգել՛ պարտ 27
 է զբանս պարուականս: ²⁸ Որպէս քաղաք կործանեալ ՚ի պարսպաց, 28
 նոյնպէս և այր որ ո՛չ խորհրդով ինչ գործիցէ:

¹ Որպէս ցօղ ամարայնի և անձրև ՚ի հունձս, նոյնպէս ո՛չ յարգոյ ան– **26**
 զգամի պարիս: ² Որպէս թռչունք և ճնճողուկք թռանին, նոյնպէս անէծք 2
 զուր ումէք ո՛չ ելանեն: ³ Որպէս մտրակ ձիոյ և խթան իշոյ, նոյնպէս և 3
 զաւազան ազգի անմտի: ⁴ Մի՛ փար պարասխանի անզգամի ըստ նորա 4
 անզգամութեանն. զի մի՛ լինիցիս նմանօղ նմա: ⁵ Այլ փոր ընմա պա– 5
 րասխանի ըստ անզգամութեան նորա. զի մի՛ իմաստնագոյն երևեսցի
 յանձն իւր: ⁶ Ճանապարհաց իւրոց նախապիմս առնէ, որ առաքէ զբան 6
 ՚ի ձեռն անմիտ հրեշտակի: ⁷ Կարճեա՛ զզնացս ուրից, և զառակս ՚ի 7
 բերանոյ անզգամի: ⁸ Որ դնէ քար ՚ի պարսպափկս՝ նման է առն որ դնէ 8

11 Ունակք. Նոյնպէս խօսել բանս: **12 Ունակք.** Ի՛ գինդ ոսկի սարդիովն պարուական
 յեռեալ: **13 Ունակք.** Որոց առաքեն զնա: **15 Ունակք.** Յաջողութիւն թագաւորաց:
17 Ունակք. Մի՛ յաճախեր: **18 Ունակք.** Նոյնպէս և այր որ վկայէ: **20 Ունակք.** Եւ
 որպէս ցեց հան՝... նոյնպէս փրփմութիւն վնասակար է: **21 Ունակք.** Եթէ՛ ծարաւի է՛
 փոր ընպել նմա: **22 Ունակք.** Իբրև առնիցես... կուրես ՚ի վերայ... քեզ զբարիս:
24 Ոսկան. Առ անկեան ՚ի փամալոջ: **26 Ունակք.** Եւ զելս ջուրց ապականիցէ, նոյ–
 նպէս անվայելոյզ է արդա՛: **27 Ունակք.** Այլ յարգել՛ պարտ է: **28 Ունակք յաւեթուն.** Ի՛
 պարսպաց, և անպարիսպ իցէ՛ նոյնպէս: **26.1 Ունակք.** Որպէս ձիւն ամարայնի... նոյ–
 նպէս ո՛չ է պիտոյ պարիս անզգամի: **2 Ունակք.** Զուր ումէք ո՛չ մտնեն: **3 Յօրինակիմ
 պակասէր.** Եւ զաւազան ազգի անմտի: **4 Ոսկան.** Նմանօղ նորա: **6 Ունակք.** Ի՛
 ճանապարհաց իւրոց նախար լինի, որ առա՛:

9 պարիւն անմրի: ⁹Փշալից լինին ձեռք արբեցողի. և ծառայութիւն ՚ի
 10 ձեռն անզգամի: ¹⁰Բազում ծուփս ծփին ամենայն մարմինք անզգամաց.
 11 զի խորպակին յիմարութիւնք նոցա: ¹¹Որպէս շուն յորժամ դառնայ ՚ի
 փսխած իւր և արելի՛ լինի, նոյնպէս անզգամն իւրովք չարեօք յորժամ
 12 դառնայցէ անդրէն ՚ի մեղս իւր: Է՛ սմօթ որ ամէ գմեղս, և է ամօթ
 13 որ ամէ զփառս և զշնորհս: ¹²Տեսի այր յանձն իւր պանծացեալ թէ
 13 իմաստուն իցէ. բայց յոյս գոյր յանզգամին քան ՚ի նմա: ¹³Զվար յոր-
 ժամ յողի առաքես, ասէ. Անւծ ունի զճանապարհս, և զհրապարակս
 14 սպանօք: ¹⁴Որպէս դուրք շրջին ՚ի ծղխնուց, նոյնպէս վար ՚ի մահիճս
 15 իւր: ¹⁵Թաքուցանէ վար զձեռս իւր ՚ի ծոց իւրում, և ՚ի բերան իւր
 16 դանդաղի՛ փանել: ¹⁶Իմաստնագոյն թուի անձին իւրում վար, քան զայն
 17 որ զմեծութեան անեղիս բերիցէ: ¹⁷Որպէս որ բուռն հարկանիցէ զշան
 18 ձեպոյ, նոյնպէս և մարդ որ անկանի յայլոյ դարաստան: ¹⁸Որպէս
 փորձիչք որ ընդհարկանեն բանս ՚ի մարդկանէ, և որ վաղվաղէ ընդ-
 19 դէմ բանից՝ նախ նա ընկճի. ¹⁹նոյնպէս ամենեքեան որ դարանակալ
 լինին բարեկամաց իրեանց. և յորժամ յանդիմանին, ասեն. Մեք ընդ
 20 խահ արարաք: ²⁰Ի բազում փայտից զուարթանայ հուր. և ուր ոչ գոյ
 21 երկմիպ՝ դադարէ կռիւ: ²¹Կրակարանք կայծականց, և փայր հրոյ. և
 22 այր բանասրկու առ ՚ի յուզել զկռիւ: ²²Բանք սուրակասպասաց կակոնդ
 23 են, բայց արկանեն ՚ի շրեմարանս մարտի: ²³Որ փայ արծաթ նեն-
 գութեամբ, իբրև ընդ խեցի՛ համարեալ է. շրթունք ողորկք ծածկեն
 24 զսիրտս փրփմագինս: ²⁴Շրթամբք իւրովք յայտնի առնէ ամենայն որ
 25 լայ զթշնամի. և ՚ի սրտի իւրում նիւթ զնենգութիւն: ²⁵Եթէ աղաչիցէ
 զքեզ թշնամի, և ՚ի ձայն բարձր աղերսիցէ՝ մի՛ հաւապար նմա. զի
 26 եւթն չարիք կան ՚ի սրտի նորա: ²⁶Որ խղիսայթէ զթշնամութիւն, յայր
 27 առնէ զնենգութիւն. սուզանէ՛ զվնաս իւր բանգէպն յարենի: ²⁷Որ փորէ՛
 խորխորապ ընկերի իւրում՝ ինքն լցցէ զնա. և որ գլէ վէմ՝ յանձն իւր
 28 գլեսցէ: ²⁸Լեզուն սուր՝ արեայ զճմարտութիւն. բերան անդադար՝ գործէ
 խռովութիւնս:

27 ¹Մի՛ պարծիր առ վաղին, զի ոչ գիտես զինչ ծնանիցի քեզ վաղին:
 2 ²Գովեսցէ զքեզ ընկերն՝ և մի՛ քո բերան, օտարն՝ և մի՛ քո շրթունք:
 3 ³Քար՝ ծանր է, և աւազ դժուարին առ ՚ի բառնալ. բայց բարկութիւն

8 Ոմանք. Նման է այն որ դէմ պարիւն անզգամի: **9 Ոմանք.** Փշալից են ձեռք արբեցողաց: **10 Ոմանք.** Բազում մրկօք ծփին ամենայն... քանզի խորպակին: **11 Ոմանք.** Դառնայ անդրէն ՚ի փս՛: Նոյնպէս և անզգամն չարութեամբ անձին իւրոյ, յորժամ դառնայ... որ ամէ ՚ի վերայ գմեղս: **12 Օրինակ մի.** Տեսի այր մի յանձն: **13 Ոմանք.** Յուրի առաքեսցես: *Ուր օրինակ մի.* Զվար յորժամ ուրեք յղեսցես, ասէ: **14 Ոմանք.** Դուրք որ շրջին: **16 Ոմանք.** Որ զլրութեան անեղիս բէ՛: **17 Ոմանք.** Բուռն հարկանէ... որ անկանիցի յայլոյ դարաստանս: **18 Ոմանք.** Որպէս թունաւորքն առաջի արկանեն զբանս մարդկան, և որ վաղվա՛: **19 Ոմանք.** Ընդ խաղ առնէաք: **20 Ոսկան յաւելու.** Ոչ գոյ այր երկմիպ: **23 Ոմանք.** Իբրև զխեցի համարեալ է. *կամ՝* համարէ. շրթունք ողորդք ծած՛: **24 Ոմանք.** Որ լայ զթշնամիս. *կամ՝* զթշնամին իւր: **25 Ոմանք.** Զքեզ թշնամին քո, և ի... մի՛ հաւանիր նմա. զի: **26 Ոմանք.** Որ ծածկէ զթշնամութիւն հաստարէ զնենգութիւն... բանագէպն յարենի: **27 Ոմանք.** Ընկերի, անկցի ինքն ՚ի նոյն: *Ոսկան.* Անձին իւրում գլեսցէ: **28 Ոմանք.** Եւ բերան անդադար՝ առնէ խռո՛: **27. 1 Ոմանք.** Քանզի ոչ գիտես:

անզգամի ծանրագոյն է քան զերկոսեան: ⁴Անողորմ է սրբամտութիւն, 4
 և սաստիկ է բարկութիւն. այլ ռիսակալն և ոչ իմիք ժուժկալէ: ⁵Լաւ է 5
 յայրնութիւն յանդիմանութեան՝ քան զբարեկամութիւն ՚ի ծածուկ: ⁶Լաւ է 6
 են հարուածք բարեկամի, քան զկամակոր համբոյրս թշնամոյ: ⁷Անձն 7
 յագեալ՝ զխորիսիս և զմեղր արհամարիէ. բայց անձին կարօքելոյր և
 դառն իբրև զբաղցր թուի: ⁸Որպէս թռչուն որ թռանի ՚ի բունոյ իւրմէ, 8
 նոյնպէս և մարդ ստրկանայ՝ յորժամ օտարանայ յիւրմէ փեղոյ: ⁹Իւղով 9
 և խնկով և գինով զուարճանայ սիրտ. և բեկանի ՚ի սրբամտութեն անձն:
¹⁰Զբարեկամ քո, և զբարեկամ հայրենի մի՛ թողուր. և ՚ի փուն եղբօր 10
 քոյ մի՛ մտաներ թշուառացեալ: Լաւ է բարեկամ մերձաւոր, քան եղ-
 բայր ՚ի հեռաստանէ բնակեալ: ¹¹Իմաստուն լեր որդեակ՝ զի ուրախ 11
 լիցի սիրտ քո. և դարձո՛ ՚ի քէն զբանս նախափանաց: ¹²Խորագէտն ՚ի 12
 զալ չարեաց դօղեաց. և անզգամք ընդ առաջ երթեալ ՚ի փոյժս անկցին:
¹³Զերձ ՚ի նմանէ զհանդերձս նորա, զի անց թշնամանագիրն. քանզի 13
 նա զայլոյն ապականէր: ¹⁴Որ գովէ զբարեկամ ընդ առաւօտս բարձր 14
 ձայնի՛՝ քան զանիժանօղն ոչ ինչ առաւել համարեսցի: ¹⁵Կաթիլ հանէ 15
 զմարդ ՚ի փանէ իւրմէ յաւուր ձմերայնոյ. նոյնպէս և կին անզգամ ՚ի
 փանէ իւրմէ զայր: ¹⁶Խիստ հողմ է հիւսիսի. բայց անուամբ աջոյ կոչի: 16
¹⁷Երկաթ զերկաթ խարստ. և այր գրգռէ զերեսս ընկերի: ¹⁸Որ փնկէ՛ 17, 18
 թզենի՛ կերիցէ՛ զպտուղ նորա, և որ պահէ զփեր իւր՝ պապուեսցի: ¹⁹Որ- 19
 պէս ոչ են նման երեսք երեսաց, նոյնպէս և ոչ սիրտք մարդկան սրտից
 նման են: ²⁰Դժոխք և կորուստ՝ անյա՛գ են. նոյնպէս և աչք՝ ազահք 20
 մարդոյ. պիղծ է առաջի Տեառն որ արձակէ զաչս, և անխրատ՝ և ցոփ
 լեզուա: ²¹Փորձ արձաթոյ և ոսկոյ ՚ի բովս. և այր՝ փորձի ՚ի բերանոյ 21
 զովչաց իւրոց: Սիրտ անօրինի խնդրէ զչարիս. և սիրտ ուղիղ՝ խնդրէ
 զգիտութիւն: ²²Եթէ հարկանես զանզգամ ՚ի մէջ արենի և անարգես 22
 զնա. սակայն ոչ մերժես զանզգամութիւն ՚ի նմանէ: ²³Խելամտութե- 23
 ամբ խելամտութիւն լիցես անձանց իաշանց քոց. և հաստարեսցես զսիրտ
 քո ՚ի վերայ երամակաց քոց. ²⁴զի ոչ յաւիտեան է առն ոյժ, և զօրու- 24
 թիւն, և իշխանութիւն. և ոչ փութալ են նմա ազգաց յազգս: ²⁵Խնամ 25
 կալ բանջարոյ ՚ի դաշտի, և հնձեսցես խոտ, և ժողովեա՛ զխոտ դալար.
²⁶զի եղիցին քեզ ոչխարք ձորձաբերք. դարմանեա՛ զդաշտս՝ զի եղիցին 26
 քեզ գառիւք: ²⁷Որդեակ՝ յինէ՛ն ուսիր զպատգամս զօրաւորս ՚ի կեանս 27

3 Ոմանք. Ծանր է քար և դժուարաբառնալի աւագ: **4 ՚Ի լուս՝.** Այլ նախանձ և ոչ.
համանայն ոմանց ՚ի բնաք՝: Ուր ոմանք. Եւ ոչ իմիք ժուժէ կեալ: **5 Ոմանք.** Լաւ
 է յանդիմանութիւն յայրնեալ քան զբարեկամութիւն ծածկեալ: **6 Ոմանք.** Լաւ են
 վերք բարեկամի քան զկամակար համ: **7 Բազումք.** Բայց անձին կարօքելոյ՝ և:
8 Ոմանք. Որ թռչի ՚ի բունոյ... օտարանայցէ յիւրոց փեղեաց: **9 Ոմանք.** Իւղով և
 զինեա և խն՝: **10 Ոմանք.** Զերբայր ՚ի հեռաստանի բնա՛ք: **11 Ոմանք.** Ուրախ
 եղիցի սիրտ քո. և ՚ի բաց դարձո՛ ՚ի քէն զբանս թշնամանաց: **13 Ոմանք.** Զայլոցն
 ապականէ: **15 Ոմանք.** Եւ կին անզգամ հանէ ՚ի փա՛մ... զայր իւր: **17 Ոմանք.**
 Երկաթ զերկաթ սրէ... ընկերի իւրոյ: **18 ՚Ի լուս՝.** Եւ որ պապուէ զփեր իւր պահեսցէ
 զնա. *համանայն ոմանց ՚ի բնաք՝: 19 Ոմանք.* Նոյնպէս և ոչ են նմա սիրտք սրտից:
20 Ոմանք. Ազահ մարդկան: **21 Ոմանք.** Եւ սիրտ ուղիղ քննէ զգի՛: **22 Ոմանք.**
 Եթէ փանջես զանզգամն ՚ի մէջ ա՛ք: **23 Ոմանք.** Խելամտութեամբ ձանիր զանձինս
 իաշանց քոց, և հաստարեա՛ զփի՛: **24 Ոմանք.** Վասն զի ոչ յա՛մ... փութալ է նմա:
Ուր Ոսկան. ոչ յաւիտեանական է:

փան քոյ և ՚ի կեանս բարեկամաց քոց:

- 28** ¹Փախուցեալ է ամպարիշտն առանց ուրուք հալածելոյ. իսկ արդարն՝
² իբրև գառնձ յանձն ապաստան է: ²Վասն մեղաց ամպարշտաց դափաարանք
³ յուզին. և այր խորագէտ շիջուցանէ զնա: ³Նզօրն առ ամպարշտու-
⁴ թեան իրում զրպարտէ զքնանկս: Որպէս անձրև սասփիկ և անշահ.
⁵ ⁴Նոյնպէս և որ թողուն զօրէնս, և զովն զանօրէնութիւն. իսկ որ սիրեն
⁶ զօրէնս՝ պարեն զինքեամբ պարիսպ: ⁵Արք չարք ոչ առնուն ՚ի միպ
⁷ զիրաւունս. իսկ որ խնդրեն զՏէր՝ խելամուտ լիցին ամենայնի: ⁶Լան
⁸ է աղքատ՝ որ զնայ ճշմարտութեամբ, քան զմեծաբուն սուր: ⁷Պահէ՛
⁹ զօրէնս որդի իմաստուն. իսկ որ արածէ զորկորստութիւն՝ անարգէ
¹⁰ զհայր իւր: ⁸Որ լնու զբուն իւր ՚ի փոկոսեաց և ՚ի վաշխից, ժողով՛
⁹ այնմիկ որ ողորմի աղքատաց: ⁹Որ խտրորեցուցանէ զունկն իւր՝ չլսէ
¹⁰ օրինաց. և ինքն զիր ուխտս պղծէ: ¹⁰Որ մոլորեցուցանէ զուղիս չար
¹¹ ճանապարհաւ, ինքն անկցի յապականութիւն: Անբիծք բաժանեցեն
¹² զբարութիւնս. և անօրէնք անցցեն առ բարութեամբք, և մի՛ մտցեն
¹¹ ՚ի նոսա: ¹¹Իմաստուն թուի անձին իրում այր մեծաբուն. և աղքատ
¹² հանճարեղ սրգարանէ զնա: ¹²Վասն օգնականութեան արդարոց՝ բա-
¹³ զում լինին փառք, և ՚ի փեղիս ամպարշտաց՝ սարակի՛ն մարդիկ: ¹³Որ
¹⁴ ծածկէ զամպարշտութիւնն իւր՝ ոչ յաջողեսցի. իսկ որ ՚ի վեր հանէ և
¹⁴ յանդիմանէ՝ սիրելի՛ լիցի: ¹⁴Երանի՛ իցէ առն որ արհամարհիցէ զա-
¹⁵ մենայն վասն երկիւղածութեան. իսկ խիստն սրբիւ, անկցի ՚ի չարիս:
¹⁵ ¹⁵Առնձ քաղցեալ և գայլ ծարաւի. որ աղքատ է՝ և բռուն լինիցի ազգի
¹⁶ փնանկի: ¹⁶Թագաւոր կարօտ մտօք՝ մեծ զրպարտօղ. իսկ որ արեայ
¹⁷ զանիրաւութիւն՝ երկայնակեաց լիցի: ¹⁷Այր որ զմահապարտ յերաշխի
¹⁸ առնու, փախստական լինի և ոչ ՚ի հաստատութեան: Խրապեա՛ զորդի
¹⁹ քո, և հանգուցէ զքեզ. և փացէ զարդ անձին քում. և ոչ հնազանդի
¹⁸ ազգի անօրինի: ¹⁸Որ զնայ արդարութեամբ՝ գրցէ օգնականութիւն.
¹⁹ իսկ որ ելանէ ՚ի թեր ճանապարհ՝ նովին վարակեսցի: ¹⁹Որ գործէ
²⁰ զերկիր իւր՝ լցցի հացիւ, և որ զհետ երթայ դափարկութեան՝ լցցի
²⁰ փնանկութեամբ: ²⁰Այր հաւապարիմ օրհնեսցի՛ յոյժ. և չարագործն ՚ի
²¹ պարուռասէ մի՛ ապրեսցի: Որ ոչ պարկառէ յերեսաց արդարոց՝ չէ՛
²¹ զովելի: ²¹Որ ակն ածէ զերեսս անօրինաց յանդիմանել՝ չէ՛ բարոք.
²² այնպիսին պարառոյ՛ հացի վաճառէ զմարդ: ²²Փութայ մեծանալ այր

27 Ոմանք. Եւ ՚ի կեանս բարեկամի քո: **28. 1 Ոմանք.** Փախուցեալ երթայ ամբա՛... բայց արդարն իբրև: **2 Ոմանք.** Դափաարանք յառնեն... շիջուցանէ զնոսա: **3 Ոմանք.** Սասփիկ և անօգուտ: **4 Ոմանք.** Եւ զովն զամբարշտութիւն: **5 Ոմանք.** Ոչ իմանան զիրաւունս. իսկ որք խնդրեն զՏէր՝ իմաստունք լինին յամենայնի: **8 Յօրինակլին.** Ի փոկոսաց և ՚ի վաշ՛: **Ոմանք.** Ժողով՛ զնա այն որ ողորմ: **9 Ոսկան.** Որ խտրացուցանէ զունկն իւր: **Ոմանք.** Զունկն իւր զի մի՛ լուիցէ օրինաց: **Ուր ոմանք.** Զլսել օրինաց: **10 Ոսկան.** Զբարութիւնս նորա: **Ոմանք.** Անցցեն առ բարեօքն: **13 Ոմանք.** Զամպարշտութիւնս իւր... իսկ որ պարտէ և յանդիմանէ սիրելի լինի. *կամ* եղիցի: **14 Ոմանք.** Երանելի է այր որ ար՛... որ խիստ է սրբիւ: **15 Ոմանք.** Եւ բռուն լինի ազ՛: **16 Ոսկան.** Երկայնակեաց լինի: **17 Ոմանք.** Ի հաստատութեան կայցէ... և ոչ հնազանդեսցի ազգի ան՞: **18 Ոմանք.** Իսկ որ զնայ ՚ի ճանապարհ թիրս, նոքմբք վարա՛: **19 Ոմանք.** Զերկիր, լցցի հա՛... լցցի աղքատութեամբ: **20 Ոմանք.** Արդարոց, ոչ է բարոք: **21 Ոմանք.** Յանդիմանել, չէ զովելի:

չարակն, և ոչ զհրէ՛ թէ ողորմածն յաղթէ նմա: ²³ Որ յանդիմանէ զայր ²³
 ՚ի ճանապարհս իւր, շնորհակալութիւն գրանէ քան զուրակասպասան
 լեզուաւ: ²⁴ Որ սներժէ զհայր կամ զմայր՝ և համարիցի չմեղանչել, կցորդ ²⁴
 է նա արանց ամպարշտաց: ²⁵ Այր ազահ գրգռէ՛ զհակառակութիւն. ²⁵
 իսկ որ յուսացեալ է ՚ի Տէր՝ ընդ խնամով կեցցէ: ²⁶ Որ յուսացեալ է ²⁶
 ՚ի յանդգնութիւն սրբի՛ նա անզգամ է. իսկ որ զնայ իմաստութեամբ՝
 ապրեսցի: ²⁷ Որ փայ աղքատաց՝ ոչ կարօտասցի. իսկ որ դարձուցանէ ²⁷
 զակն իւր ՚ի նոցանէ՛ ՚ի բազում կարօտութեան եղիցի: ²⁸ Ի փեղիս ²⁸
 ամպարշտաց հեծեն՝ արդարք. բայց ՚ի նոցա կորստեան բազմանան
 արդարք:

¹ Լսն է այր յանդիմանիչ՝ քան զայր իստապարանոց. զի յանկարծա– **29**
 կի հուր հարեալ զնովա՛ ջիւղիցի բժշկութիւն: ² Ի գովութեան արդարոց՝ ²
 ուրախ եղիցին ժողովուրդք. ընդ իշխանութիւնս ամպարշտաց՝ հեծեն
 արդարք: ³ Առն իմաստասիրի՛ ուրախ առնի հայր իւր. իսկ որ զբոզ ³
 արածէ, կորուսանէ զմեծութիւն: ⁴ Թագաւոր արդար՝ կանգնէ զաշխարհ. ⁴
 և այր անօրէն կործանէ: ⁵ Որ կազմէ կռիւս յերեսս բարեկամի իւրոյ, ⁵
 պարտաւեցէ հաղթս զփոխք իւրովք: ⁶ Առն մեղաւորի որոգայթ սաստիկ ⁶
 դիցի. իսկ արդարն՝ յուրախութեան և ՚ի խնդութեան եղիցի: ⁷ Գիպէ՛ ⁷
 արդար դարել զփնանկս. իսկ ամպարիշտն գիտութեան ոչ խելամարտ.
 և աղքատի՛ ոչ գրանին միտք իրաւախոհք: ⁸ Արք անօրէնք հուր հարին ⁸
 զբաղաքէ. և իմաստունք դարձուցին զբարկութիւն: ⁹ Այր իմաստուն ⁹
 դարի զազգս. և այր անզգամ ՚ի բարկանալ իւրում ծաղր լինի՝ և ոչ
 ակնածէ: ¹⁰ Արք արեանց՝ արեան զարդար. իսկ ուղիղք փափաքեսցեն ¹⁰
 յանձն նորա: ¹¹ Զամենայն բարկութիւն իւր միանգամայն թափէ անզ– ¹¹
 գամ. իսկ իմաստունն մեղմով համբերէ: ¹² Թագաւոր՝ որ ունկնդիր է ¹²
 բանից անիրաւութեան, ամենեքեան որ ընդ նովա են՝ անօրէնք են:
¹³ Փոխապառի և փոխառուի ՚ի մի վայր հասելոց, երկոցունց հանդէս ¹³
 առնէ Տէր: ¹⁴ Թագաւոր յորժամ ճշմարտութեամբ դարիցի զփնանկս, ¹⁴
 աթոռ նորա ՚ի վկայութիւն հաստատեսցի: ¹⁵ Գանք և կշտամբանք փան ¹⁵
 զիմաստութիւն. մանուկ մոլորեալ՝ յամօթ առնէ զծնօղս իւր: ¹⁶ Ի բազ– ¹⁶
 մանալ ամպարշտաց՝ յաճախեն մեղք. իսկ արդարք ՚ի նոցա կործանելն՝
 զահի՛ հարկանին: ¹⁷ Խրատեա՛ զորդի քո՛ և հանգուսցէ զքեզ, և փացէ ¹⁷
 զանդ ունիւն քում: ¹⁸ Ոչ զփոխ առաջնորդ ազգի անօրինի. իսկ որ ¹⁸

22 Ոմանք. Թէ այր ողորմած զօրանայ քան զնա: **23 Ոմանք.** Զմարդ ՚ի ճանապարհս
 իւր... շնորհակալութիւն ընկալցի առաւել քան զսու: **24 Ոմանք.** Զհայր իւր կամ
 զմայր, և համարի չմեղ: **25 Ոմանք.** Ի Տէր, ՚ի խնամակալութեան եղիցի: **26 Ոմանք.**
 Որ յուսայ յանդգ՛... այնպիսին անզգամ է: **27 Ոմանք.** Եւ որ փայ աղ: **28 Ոմանք.** Եւ
 ՚ի նոցա կո: **29. 1 Ոմանք.** Քան զիստապարանոց. քանզի յանկար. հուր հարեալ
 զմանանէ՛ ոչ լինի բժշ: **3 Ոմանք.** Այր որ սիրէ զիմաստութիւն բերկրեսցի հայր
 նորա, և որ արա: **5 Ոմանք.** Որ պարտասպէ յերեսս բարեկամի իւրոյ որոգայթ,
 շուք արկանէ զայն զփոխք իւրովք: **6 Ոմանք.** Մեղաւորի մեծ է որոգայթ. բայց
 արդարն ՚ի խնդութեան և յուրա: **7 Ոմանք.** Դարել զաղքատս. իսկ ամբարիշտն
 ոչ իմանայ դարել: **9 Ոմանք.** Ծաղր լինի և ոչ ամաչէ: **11 Ոմանք.** Բովանդակ
 զարմարութիւն իւր արտաքս բերէ անզգամն: **12 Ոմանք.** Թագաւոր որ հաւանի բանից
 ա: **13 Ոմանք.** Ի մի վայր եկելոց, այցելութիւն առնէ երկոցունց Տէր: **14 Ոմանք.**
 Թագաւոր որ ճշմարտութեամբ դարի զաղքատս, աթոռ: **16 Ոմանք.** Յաճախեն մեղք,
 և ՚ի նոցա կործանմանն արդարք յերկիւղի լինին:

19 պահէ զօրէնս՝ երանելի՛ է: ¹⁹ Բանիք ոչ խրապի ծառայ խիսար. թե՛-
 20 պէտր և իմանայցէ չդնէ յունկան: ²⁰ Յորժամ պեսանիցես զայր յան-
 21 դուզն բանիք, գիպասջի՛ր զի յոյս գոյ յանզգամին քան ՚ի նմա: ²¹ Որ
 փափկատուն լինի ՚ի մանկութենէ, ՚ի ծառայութիւն մաքնեսցի. և յե-
 22 տոյ մորմոքեսցի յանձն իւր: ²² Այր անզգամ փորէ զհակառակութիւն.
 23 այր հեզ՝ դարձոյց զմեղս. և այր բարկացող փորեաց զմեղս: ²³ Ամ-
 բարբաւանութիւն զայր նկուն առնէ. իսկ զխոնարիս փառաւոր առնէ
 24 Տէր: ²⁴ Որ բաժանակից լինի գողոց՝ արեայ զանձն, որք յորժամ եր-
 25 դումն առաջի դիցի՛ լուեալ և ոչ պարմիցեն, ²⁵ և առ երկիւղի և ամօթոյ
 մարդկան յայտնիցեն և կործանեսցին. իսկ որ յուսացեալ է ՚ի Տէր ու-
 26 րախ լիցի: Ամպարշտութիւն առն ամէ զայթագրութիւն, և որ յուսայ ՚ի
 27 Տէր՝ ապրեսցի: ²⁶ Բագունք ողորեն զերեսս իշխանաց. բայց ՚ի Տեսունէ
 27 ելանեն իրաւունք առն: ²⁷ Պիհձ է արդարոյ այր անօրէն, և պիհձ է
 անօրինի՝ ուղիղ ճանապարհ:

31 ¹⁰ Կին ժրագուխ եթէ գրանիցի, պարուականագոյն է այնպիսին
 11 քան զականս պարուականս: ¹¹ Վստահ է ՚ի նա սիրտ առն իւրոյ. այն-
 12 պիսին աւարաց երբէք ոչ կարօպասցի: ¹² Գործակից է առն իւրում ա-
 13 մենայն բարեաց և կենաց՝ և ոչ չարեաց: ¹³ Գրեալ անր և կրաւ՝ արար
 14 անօթս պիբանիս ձեռօք իւրովք: ¹⁴ Եւ եղև իբրև զնա շահաբեր. ՚ի
 15 հեռաստանէ ժողովէ իւր զանձն: ¹⁵ Յառնէ ընդ արշալուրշս, և քայ կե-
 16 րակոր ընտանեաց, և գործ նաժշպաց: ¹⁶ Տեսանէ զանդ գեղեցիկ՝ և
 17 զնէ զնա, և ՚ի պտղոյ ձեռաց իւրոց գործէ՝ զերկիր: ¹⁷ Գօփի ամեալ
 18 հասարարութեամբ ընդ մէջ իւր՝ միտեաց զբագուկս իւր ՚ի գործ, ¹⁸ և
 ճաշակեաց՝ զի քանիցր է գործել, և ոչ շիջանի ճրագ ՚ի նմանէ զա-
 19 մենայն գիշեր: ¹⁹ Զձեռս իւր ձգէ յօգուր, և զմարունս իւր անձանձրոյթ
 20 քայ ՚ի լոյս: ²⁰ Զձեռս իւր ընդարձակեաց աղքատաց, և կարկառ պարուղ
 21 քանակին: ²¹ Ոչ ինչ հոգայ ՚ի քանէ կողմանէ այր նորա յորժամ ուրեք
 յամիցէ. զի ամենեքին որ զնովան են, զգեցեալ են կրկին պարմուճանս:
 22 ²² Արար առն իւրում բեհեզս և ծիրանիս, և անձին իւրում արկանելին:

18 Ոմանք. Եւ ոչ գրցի առաջ՝: **19 Ոմանք.** Ոչ խրապեսցի ծառայ խիսար. զի թեպէտր և իմանայ, ոչ հնազանդի: **20 Ոմանք.** Գիպացիր, զի յոյս գոյ: **21 Ոմանք.** Որ փափկանայ ՚ի մանկութեան ծառայ լիցի, և յետոյ վրանկեսցի յանձն իւր: **22 Ոմանք.** Այր բարկացող՝ յարուցանէ զհակառակութիւն. և այր հեզ դարձեցոյց զմեղս. և այր սրբամտող փոր՝: **23 Ոմանք.** Իսկ զխոնարիս կանգնէ փառօք Տէր: **24 Ոմանք.** Արեայ զանձն իւր, և եթէ երդումն առաջի դիցի, զարհուրեալ ոչ ևս պարմեսցեն: **25 Ոմանք.** Որք երկնիցն և ամաչեն ՚ի մարդկանէ ընկճեսցին. իսկ որ յուսացեալն են ՚ի Տէր ուրախ լիցին: **26 Ոմանք.** Ողորեսցեն զե՛: **27 Ոմանք.** Արդարոյ այր անիրաւ: **31. 10 Ոմանք.** Եթէ որ գրանիցէ: **11 Ոմանք.** Սիրտ առն նորա, այնպիսին բազում աւարաց ոչ կարօ՞: **12 Ոմանք.** Քանզի գործակից է: **Ոսկան.** Եւ կենակից՝ և ոչ չարաց: **13 Ոմանք.** Արար հանդերձս պի՛: **14 Ոմանք.** Ժողովէ զմեծութիւն: **15 Ոմանք.** Պնդեալ է հօրօրապէս զմէջ իւր: **18 Ոմանք.** Եւ ոչ շիջանի զամենայն գիշերս ճրագ նորա: **19 Յայսմ վայրի երեք օրինակք հաւնամայն մեքունս ունին՝** անձանձրոյթ քայ ՚ի լոյս. և երկու օրինակք. քա ՚ի լուսոյն. կամ՝ լուսոյ: **Իսկ օրինակ մի գրեալ զառաջինն՝** անձանձրոյթ ՚ի քայոյ. **յետոյ ՚ի բաց քերտայ ՚ի սկզբնէ անտի ի-ն, և այլով ձեռամբ գրեալ ՚ի վերայ՝ նշանակէր մուճանէլ ՚ի մէջ քա և լոյ, և այնպէս առնել քա իւր. որպէս ունի կիսակարար նորագիր օրինակ մի յանցեալ դարու գրեալ: 20 Ոմանք.** Զձեռս իւր բանայ աղքատաց, և պարուղ կարկառէ քանակաց: **21 Ոսկան.** Ի քան կողմանէ:

²³ Եւ երևելի՛ է ՚ի դրունս այր նորա, յորժամ նսփիցի ՚ի ժողովրդեան ²³
 ՚ի մէջ ծերոց և բնակչաց երկրի: ²⁴ Կրանս արար և վաճառեաց, և ²⁴
 արկանելին Քանանացոց: ²⁵ Զբերան իւր երաց չափով և իմաստու- ²⁵
 թեամբ. և կարգ եղ լեզուի իրում: ²⁶ Զգորութիւն և զմեծվայելչութիւն ²⁶
 զգեցաւ. և ուրախ եղև յաուրս յեփինս: ²⁷ Պարկեշտ են ճանապարհք ²⁷
 փան նորա. հաց դափարկութեան ոչ եկեր: ²⁸ Եւ ողորմածութիւնք նորա ²⁸
 կանգնեցին գորդիս նորա և մեծացուցին: Եւ այր նորա գովէ զնա՝ և ²⁹
 ասէ. ²⁹ Բազում դսպերք սրացան զմեծութիւն. բազունք արարին զօ- ²⁹
 րութիւն. բայց դու առանէլ եղեր՝ և անցուցեր զամենեքումբք: ³⁰ Սուր ³⁰
 հաճութիւնք, և ընդունայն զեղ կնոջ ոչ գոյ ՚ի քեզ. զի կին իմաստուն և ³¹
 բարեպաշտօն օրհնեցի: Զերկիւղաձս Տեառն պատուեցէ նա. ³¹ Կրնք ³¹
 նմա ՚ի պարոյ շրթանց նորա. և գովեսցի ՚ի դրունս այր նորա: Զի ³¹
 ճանապարհք առնն առաջի երեսաց իւրոց երթիցեն, և աջողեսցին յա- ³¹
 փսեանս յափսեանից:

Առակք Սողոմոնի. *Տունք ոչծ*:

23 Ունակք. Երևելի է... յորժամ նսփի... ՚ի մէջ ծերոց բնակ՝: **24 Ունակք.** Եւ արկանելիս արար: **27 Ունակք յաւելուածով ունին.** Վաստատուն են ճանապարհք փան նորա, և հաց... ոչ եկեր. *զբերան իւր բանայ հանճարով և օրինադրութեամբ:* **28 Ոսկան.** Եւ ողորմութիւն նորա կանգնէ: **29 Ունակք.** Եւ զանցուցեր զամենեքումբք: **30 Ունակք.** Քանզի կին բարեպաշտօն... զերկիւղաձս Տեառն գովէ նա. *և օրինակ մի. պատմեցէ նա: Ի վախճանի՝ ունակք ունին՝* Կապարումն Առակացն. *և ունակք՝* Կապարեցաւ Առակք Սողոմոնի: *Իսկ որք ըստ մերոնս նշանակեն աստուծոր գթուահամարս փանց, յընթացս կարգի բնարանին նմանապէս զանց առնեն և նորա դրոշմել գթուագիրս առ իւրաքանչիւր փուն:*

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԺՈՂՈՎՈՂԻՆ:

Ե Ժողովօրս յեր Առակացն երկրորդ գիրք է Սողոմոնի. զոր բերանովն Սողոմոնի խօսի զայս ընդ մեզ ճշմարիտ ժողովօղն Քրիստոս, որ ժողովեաց զգրուեալսն բազմասպրուածութեամբ ՚ի մի ճշմարիտ աստուածաշարութիւնն: Ասի ժողովօղդ և Եկլեսիասարէս, որ է եկեղեցական. զի քան զամենայն ասպրուածային գիրս սա շահաւէր խրատ է եկեղեցոյ: Զի Առակացն գիրք՝ զբողայական հասակն նախակրթէ յառաքինութիւն, ազգի ազգի առակօք, և խիտառիտի՛ր դարձուածովք բանից. իսկ այս Գիրք՝ զահաւանեալսն ՚ի չափ՝ խրատ է կարարելագոյն իմաստիւք ըստ կարարեալ հասակին: Եւ դիտարութիւն բովանդակ գրոցս զանազան դիմակօք յայս հայի, թէ պարտ է քան զհեշտալիս զգայութեանց գերիվերոյ ամբառնալ զմիտս, և զերևելիս զամենայն ՚ի խոնարհ թողոյ, և յայն ինչ ձգրել՝ որ ՚ի վեր է քան զգայութիւն: Բայց տեն, զի հաւարարմանայ ասացեալսն յոմանց՝ ապաշխարեալ Սողոմովնի զյանցումն յորդ արքասուօք, որով և պահեցաւ նմա շնորհք իմաստութեան հոգոյն որպէս Դաւթի, և ոչ վրիպեցաւ յօրինակ լինելոյ Քրիստոսի. զի թէ սպրուգապէս հայեցուք ՚ի բանս գրոցս այսորիկ, ճշմարտապէս յայտնիչք և զղջման, և ապաշաւանաց:

Գլուխք Ժողովողին:

Ան. Թէ ընդունայն է ջանք ընդ արեգակամբ, այսինքն երկրատր, զի չէ՛ ասք մարդկան ազգ մնացական. այլ հաստատուն է առաքինութիւն օրինակաւ երկրի որ կայ. իսկ մարդկայինքս անկայունք, որպէս արև ծագէ և մտանէ, և մարդ ծնանի և մեռանի. և որպէս անլիթ է ծով, և հոսանուտ է մարմին և դառնայ ՚ի հող իւր, որպէս հողմ ՚ի շրջանս իւր:

Բ. Նաւարարմացուցանէ զասացեալ ունայնութիւնքս փորձին իրացն զորս թուէ. թէ արարի զայս ինչ և զայն, և ահա սնոտի են. ոչ զի Աստուած է պարճառ, այլ անձնիշխան կամաց չար և անմիտ յօժարութիւնն:

Գ. Յուցանէ ապա զճշմարիտ բարին որ է իմաստութիւն. այսինքն՝ առաքինութիւն, որ առ անզգամութեան զանազանեալ է որպէս լոյս առ խաւար. և թէ նա՛ է իմաստուն որ զբեսօղ միտքն գլուխ պահէ հոգոյն. իսկ որ զզգայութիւն յարգէ որ է ուրք, ՚ի խաւարի՛ ունի զմիտսն:

Դ. Դնէ վիճմամբ ՚ի դիմաց մարմնասիրաց, թէ ոչ գոյ շահ յառաքինութեանց. զի իմաստունն իբրև զանզգամն մեռանի. և առնէ ինքն պարասխանի թէ աւելորդ է զայս ասել, զի իմաստունն յիշատակ յաւիտեան, և անզգամին մոռացմամբ վաւրնի:

Ե. Յաւելու խրատել թէ արելի է փափկութիւն և ազահութիւն. մի՛ զի չար է և ամօթ բերէ, և միւս՝ զի թողում այլոց, որք թէ զհաղոյ իմովքն վարին ոչ զհիտն, իմաստութեամբ թէ չարութեամբ:

Զ. Սորին նման արելի ասէ և զայն որ համարի իմաստունն որ յառաքինութիւնս ճգնի, և անմտին որ յազահութիւնս ցնորի, միապէս առնու վճար. և չարութիւն ասէ զանիրաւ վճիռս զայս:

Է. Ընդդիմադրեն որկրամովքն թէ բարի՛ է ուրելն և յԱստուծոյ շնորհք. որոց պարասխանէ թէ Աստուած մարդոյն բարի ետ զառաքինութիւնն, և ուրելն է արօքականաց:

ը. Ասէ թէ չափ և ժամանակ պիտի, որով ուղղի առաքինութիւն և պակասի չարութիւն. առանց որոց անարուեստ է առաքինութիւն, և արքայքոյ չափու. և ժամանակն է չափ որ զամենայն կարարէ՝ որպէս զհասակս մարդոյ:

թ. Թէ այսու սխալեն մարդիկ, զի ոչ գրին զբարի արարածս Աստուծոյ, որ է ՚ի յաիտեան ՚ի բարիս վարել. և զուրճանալ առաքինութեամբ, որպէս կերակրովք. որովք կարարեալ բարին երկիւղածացն կայ և պահի. յոր մուծանէ Աստուած զհալածեալքս երբեմն:

ժ. Նաստարէ ՚ի մերձակայիցս զհանդերձեալ դարաստանն արդարոց և ամպարշտաց, յորմէ ուրանան անասնաբարոյքն. ոչ խնամոց Աստուծոյ՝ այլ պարսիման փան զիրս մարդկան, միայն բանի առաւել զմարդ քան զանասուն, և վասն այսր վայելել յաստիս և բռնանալ, քան զորս լան ասէ Ժողովօղս զմեռեալս և զչեղեալս քան զչարութեամբ կեցեալսն:

ժն. Ընդդէմ այսոցիկ գովէ զգափաւորութիւն քան զագահութիւն. մանաւանդ թէ միանձն ոք իցէ և ագահիցէ. քան զորոյ միանձնութիւնն լան ասէ զմիաբանութիւն ընկերաց առ ՚ի յօգնել միմեանց յաւեր ևս ՚ի հոգևորսն:

ժբ. Գովէ զիմաստունն թէ և մանուկ և աղքատ իցէ, որոյ և կարգեալքն ախորժելիք քան զանմիտ ծերոյ, թէ և թագաւոր իցէ, յորոյ կարգեալսն ոչ ուրախ լինին յեփինք:

ժգ. Ուղղել ասէ զընթացս վարուց, որով մտցուք առ Աստուած՝ լսել Աստուծոյ. և վասն անմտաց աղօթել զի զգաստացին, և մի՛ շար խօսել որպէս յերազի. մի՛ լինել ուխտագանց կամ մեղանչել մարմնով, այլ երկնչել յԱստուծոյ:

ժդ. Չգարմանալ ընդ ներելն Աստուծոյ զրկողաց զբնանկս, այլ հեռանալ յամբարտաւան շփացութենէն և յափշտակելոյ, զի մեծութիւն հողեղէն յանտի սպառնալեացն ոչ փրկէ:

ժե. Զի անշահ է արծաթսիրութիւն և միշտ քաղցեալ. այլ արդարագործքն և արիքն յագին ՚ի տեսանել զերևումն երեսաց փառացն Աստուծոյ:

ժզ. Յիմարութիւն ասէ զագահութիւն, զի բազումք պարճառաւ ընչիցն մեռանին, և ոչ ժառանգեցուցանեն որդւոց, այլ հողմոց ջանան՝ ոչ բարեգործելով յընչիցն. քան զորս լաւ ասէ զվիժածն՝ թէ և հազար ամ կեցցէ. այլ իմաստունն բարուք ուղղէ զինչս թէ և սակաւ իցէ. և զարմանայ ընդ անյագութիւն աչաց սնտրի ցանկացողաց:

ժէ. Ասէ թէ յայտնի եղելումն ոչ ոք կարէ ընդդէմ ասել կամ ուրանալ, այլ զյետ մահու կեանս ոմանք ընդ կարծեօք դնեն, և խաբեն թէ իբրև զստուեր անցանեն իրք մարդկան յետ աստեացս. այլ ես ասեմ թէ բարի է յետ մահու անուն բարի գրեալ ՚ի կեանս քան զիւղ հեշտարար մարմնոյ:

ժը. Նաստարեղով զայս՝ բարի՛ ասէ զխոկումն մահու՝ որ է վախճան մարդկան. զի խոկմամբ մահու կենդանին զգուշանայ ՚ի զրպարտելոյ զոք, և խնայէ զինքն ՚ի բարկութենէ:

ժթ. Ծոյլքն զբաջութիւն առաջնոցն՝ ժամանակին գրեն, և ոչ իմաստութեամբ ստանան զառաքինութիւն. որ այնչափ պայծառ է քան զինչս, որչափ արծաթ քան զստուերն իւր, և կենդանի առնէ զունտղն իւր. զորոյ ներհակն զանզգամութիւն՝ եղծանէ Աստուած. արդ՝ այժմ փութա՛ ՚ի բարիս, և փախի՛ր ՚ի չարէ. զի մի՛ յետոյ պապանձեսցիս:

ի. Թէ անձնիշխան բարուք ոմն անշարժ մնայ յարդարութիւն՝ թէ և մեռանել

հասցէ, և ոմն յամպարշտութիւն նոյնպէս. արդ մի՛ խոսորդիք յաջ և մի՛ յահեակ. այլ յերկևոյ և յիմաստութիւն յեցեալ ուղղեալ՝ զգործս քո՝ ՚ի բարին. և մի՛ ՚ի դժնեայ բանից գրգռիցիս անիծանել ումեք:

իւ. Փորձեցի զի մեծ է ՚ի քաջութիւնս ոչ ըմբռնիլ յորոգայթ կանանց, զի ոչ բնաւ գրանի ՚ի կանայս ողջախոհութիւն:

իբ. Զի յԱստուծոյ միամիտ եղեալ մարդիկ, պարճառանօք իմաստից յանօգուր խնդիրս փայլին. այլ վրիպին ՚ի խնդրոյն. զի իմաստունն ՚ի համեստ դիմացն երևի, որպէս յանդուգն ՚ի լրբութենէն:

իգ. Ասէ՛ թագաւորի և Աստուծոյ հաւաքարիմ լինել. զի մի՛ յիշխանութենէն պարժեցցի ՚ի ժամ իրաւանց. և անմի՛ր է ոչ ճանաչել զբազում Աստուծոյ ինաման. զի այնպիսին յեք անվրէպ մահու ընդ ամպարիշտս կորիցէ:

իդ. Թէ բռնաւոր իշխանք չարչարեն զմարդիկ, այլ ընդ կանխաւ ամպարշտեալսն արմարաքի խլին. գորս և սգան սուրբք. և զի ոչ վաղվաղակի պարժէ Աստուծո՛ւմ՝ վասն այնորիկ գործեն զչար. այլ երկնչել պարտ է յԱստուծոյ. զի յեք ոչ բազում աւուրց ըմբռնի աներկևոյն ՚ի սաքակումն:

իե. Զի մեծ չար է զարդարն ամպարիշտ կարծել, և զանիրաւն արդար, և զուրելն բարի. այլ այնու անօգուր ջանի ոչ գրանի բարին. և կարծելն մի և նոյն վճարումն զոլ արդարոյ և մեղաւորի՝ չարութիւն է մեծ:

իզ. Չար է կարծելն թէ որ մեռանին՝ կորնչի ՚ի սպառ. և վասն այսր լան զոլ զկենդանիս թէ և իբրև զշուն շրջիցի, զի յեք մահու չիք ինչ յոյս բարոյ. ապա կէր և արբ ո՛վ դու ընդ կանայս և բռնասցի՛ր, զի ՚ի գերեզմանի խափանին այնքիկ:

իւ. Ընդդէմ բերէ այնպիսեացն՝ թէ ոչ մարմնով թէթևքն զհոգևոր ընթացսն, և ոչ մարմնով զօրեղքն զհոգևոր կռիւն մղեն. և ոչ ընչիւք սքանան հանճար. զի փգիպաց է այս կարծիք, որք իբրև ձկունք անկցին յորոգայթ. իսկ իմաստունն՝ և զբաղաք պաշարեալ՝ ապրեցուցէ. որոյ բանն թէպէր և առժամայն անարգ՝ այլ յեքոյ նախապարիւ քան զաղաղակ մեծաց:

իը. Ընդդիմաքննութիւն իմաստութեան և անզգամութեան, և թէ չար իշխանն արկցէ զքո՝ ՚ի մեղս, ողորքեցէ զԱստուծո՛ւմ, և նա թողցէ զմեղսն:

իթ. Թէ և ոչ կամի՛ Մարանայ բարձրացուցանէ զանմիտն ՚ի կորուստ նմին, և զծառայս մեղաց ՚ի ձիս:

ի. Որ նենգէ ուրուք Մարանայ, թէ մարդ ինքեան դաւաճանէ. և թէ անկցի կացինն ՚ի մեղեխէն՝ անօթ ոք չարին, թէ զղջանայ՝ փրկմի նա, ևս և որ յարգէ զվաղանցուկ զօրութիւն:

լւ. Զչար խորհրդով մեղկեալսն որք թովեն զՄարանայ՝ հարկանէ մեղօք. իսկ իմաստունք շնորհս բղիսեն, և անմիտք գնորին ներհակն:

լբ. Զի անյայտ են եղեալքն և լինելոցք, և ՚ի չարիս մաշին անկարգ քաղաքավարեալքն. ուր ժուժկալքն երևին պայծառք:

լգ. Թէ արտաքոյ յարկաց առաքինութեան ձմեռնանան վապք՝ և հացկարակք և գինեսէրք, արծաթասէրք և հայհոյիչք:

լդ. Խրաբէ ողորմութեամբ սպաս առնել յանկարծահաս աւուրն անվրէպ հողմոյ մահուն որ ընկենու զծառս զմեզ. քան զոր կանուխ պիտի ջանալ, զի անյայտ է երբն, որպէս մանուկ յարգանդի՝ թէ էգ է, թէ արու:

լե. Ընդդէմ այսոցիկ յուսահապքն ՚ի յարութենէ՝ ՚ի վայելս կենցաղոյս յորդորեն,

սնտրի կարծելով զբան յարոյթեանն. ուրախանալ մանկանց ախորժակօք մարմնոյ յորդորեն:

16. Սաստ աշնայիսեացն ահիւ դարաստանին՝ զգաստանալ նախքան զօր մահու և հասարակաց ձմերանին, և խռովելոյ աշխարհապահ հրեշտակաց ՚ի խափանել զօրաւորաց, և որք յերկանսն աղան փնանկաց, ՚ի փակել զգայարանաց և մեկնել հոգոյ ՚ի կոչ վերնոյն. անսուրբ կանայք արեացեն զերգս, և շաղախեալքն արեամբ որպէս նշի փագնապին ահիւ փանջանացն իբրև զթանձր մարախ ՚ի վերայ թռելոց. ծանունքն մեղօք ընդ երկիր փարածին, արդարք ՚ի հանգիստ գնան, և վարքն ՚ի կոծ լալոյ. զի արծաթ և ոսկի ոչ փրկէ յանկանել մարմնոյս և խափանել կենաց և ժամանակի. և որք զԱստուած ճանաչեն հոգիք առ նա վերանան:

17. Կրկնէ զառաջին խրատն զի մի՛ անօգուտ իցէ լսողաց. զի մեծաւ աշխատութեամբ գրեալ զկամս Աստուծոյ գրեաց, որ ընդոստուցանէ զոգի. քան զե՛զն իրթան՝ փութալս ՚ի Ժողովողէն. և չե՛ն պէտք անօգուտ ուսմանց. այլ երկնչել յԱստուծոյ. զի դարաստանաւ է հապուցումն բարոյ և չարի:

ԲԱՆՔ ԺՈՂՈՎՈՂԻՆ

1 *Որդոյ Դաւթի թագաւորի Իսրայէլի յԵրուսաղէմ. Եկկլէսիասարէս:*

2 **Ո**ՒՆԱՅՆՈՒԹԻՒՄ ունայնութեանց ասաց ժողովօղն: Ունայնու- Ա
3 թին ունայնութեանց՝ ամենայն ինչ ընդունայն է: ³Զի՞նչ ա-
ւելի է մարդոյ յամենայն վաստակս իւր գոր քաժանի ընդ
4, 5 արեգակամբ: ⁴Ազգ երթայ և ազգ գայ՝ և երկիրս յաւիտեան կայ: ⁵Ծագէ՛
6 արեգակն՝ և մտանէ արեգակն և ՚ի քեղի իւր ձգի: ⁶Ի ծագել իւրում
ելանէ ընդ հարաւ, և պարի ընդ հիւսսիս, պարելով պարի. գնայ հողմ,
7 և ՚ի շրջանս իւր դառնայ հողմ: ⁷Ամենայն ուխք ՚ի ծով գնան, և ծով ոչ
8 լնու. ՚ի քեղի յոր ուխք գնան՝ ա՛նդ նոքին դառնան ՚ի գնալ: ⁸Ամենայն
բան ջանի, և ոչ կարասցէ այր խօսել. ոչ յագեսցի ակն քեսանելով,
9 և ոչ լցցի ունկն լսելով: ⁹Զի՞նչ է որ եղևն, նոյն ինքն որ լինելոցն է.
10 և զի՞նչ է որ արարան՝ նոյն ինքն որ առնելոցն է: ¹⁰Եւ ոչ է ամենայն
առժամայն ընդ արեգակամբ. զի գոր խօսիցի ոք՝ և ասիցէ. Ահաւասիկ
այս նոր է. վահ իսկ եղեալ է ՚ի յաւիտենից եղելոցն նախ քան զնեգ:
11 ¹¹Ոչ գոյ յիշարակ առաջնոցն. նա և ոչ վերջնոցն որ լինելոց են. ոչ գոյ
յիշարակ նոցա ընդ լինելոցսն ՚ի վախճանի:

12 ¹²Եւ Եկկլէսիասարէս եղէ թագաւոր ՚ի վերայ Իսրայէլի յԵրուսաղէմ Բ
13 ¹³և ետու զսիրտ իմ խնդրել և խորհել իմաստութեամբ վասն ամե-
նայնի որ եղեալ են ընդ արեգակամբ: Զի զբաղումն չար ետ Աստու-
14 ած որդւոց մարդկան զբաղել ընդ արեգակամբ: ¹⁴Տեսի ես զամենայն
արարեալս որ արարեալ են ՚ի ներքոյ արեգական. և ահա ամենայն
15 ինչ ընդունայնութիւն է և յօժարութիւն ոգոյ: ¹⁵Թիրեալն՝ ոչ կարասցէ
16 զարդարել, և պակասեալն՝ ոչ կարասցէ ՚ի թիւ անկանել: ¹⁶Խօսեցայ ՚ի
սրտի իմում թէ առաւել ես մեծացայ քան զամենեսեան որ էին յառաջ
քան զիս յԵրուսաղէմ: Եւ ետու զսիրտ իմ զհարել զիմաստութիւն և
զգիտութիւն. և յաւելի յիմաստութիւն քան զամենեսեան, որ յառաջ
17 եղեն քան զիս յԵրուսաղէմ: ¹⁷Եւ սիրտ իմ ետես բազում իմաստութիւն՝
և գիտութիւն. զառակս և զիմաստութիւն գիտացի ես. զի սակայն և այս
18 յօժարութիւն ոգոյ է: ¹⁸Զի բազմութիւն իմաստութեան բազմութիւն գի-
տութեան. և որ յովմեաց ՚ի գիտութիւն յաւելցէ ՚ի ցաս:

1. 1 *Ունակք յաւելում.* Դաւթի թագաւորի, *Սողոմոնի արքայի* Իսրայէլի յԵրուսաղէմ. Եկկլէսիասարէս: 2 *Ունակք.* Ամենայն ինչ սնորհի է: 3 *Ունակք.* Յամենայն ՚ի վաստակս... ՚ի ներքոյ արեգական: 4 *Ունակք.* Եւ երկիր յաւիտեան: 6 *Բազումք.* Եւ պարէ զհիւսսով: 8 *Ունակք.* Եւ ոչ ինչ կարասցէ այր: 9 *Ունակք.* Որ եղևն, նոյն որ լինելոց է... նոյն ինքն է որ առ՞: 10 *Ունակք.* Եւ ոչ ինչ գոյ ամենայնի առ ժամայն ՚ի ներքոյ արեգական... ահա այս նոր է, յառաջագոյն իսկ եղեալ է յաւի՞: 11 *Ունակք.* Բայց և ոչ ՚ի վախճանի եղելոցն, ոչ գոյ նոցա յիշարակ հանդերձ եղելովքն ՚ի վերջինսն: 12 *Ունակք.* Ես ժողովող եղէ թագաւոր: 13 *Ունակք.* Խնդրել և քննել իմաստութեամբ վասն ամենայն եղելոց ՚ի ներքոյ արե՞... զբաղիլ ՚ի նոսա: 14 *Ունակք.* Տեսի միանգամայն զամենայն արարածս զարարեալս ՚ի ներքոյ երկնից: 15 *Ունակք.* Ոչ կարասցէ զարդ առնով: 16 *Ունակք.* Ի սրտի իմում ասել թէ ահա մեծա՞... և յաւելայ յիմաս՞: 17 *Ունակք.* Զառակս և զհանճարս ծանեայ. զի սակայն և այս յօժարութիւն է ոգոյ: 18 *Ունակք.* Վասն զի ՚ի բազում իմաստութենէ յովովութիւն գիտութեան. և որ յաւելու ՚ի գիտութիւն՝ յաւելու ՚ի ցաս:

¹ Ասացի ես ՚ի սրբի իմում. Ե՛կ և փորձեցից զքեզ յուրախութեան. **2** և Կեսից ՚ի բարութեան. և ահա և այս ինքն ունայնութիւն է: ² Ծաղուն **2** ասացի զքօսանս. և ուրախութեանն՝ զի՞ գործես զայդ: ³ Եւ խորհեցայ **3** թէ սիրտ իմ ձգեսցէ իբրև զգինի զմարմին իմ. և սիրտ իմ առաջնորդեաց իմաստութեամբ. և զօրանալ յուրախութեան. մինչև Կեսից ո՞ր իցէ բարին որդւոց մարդկան զոր արասցեն ՚ի ներքոյ արեգական, ՚ի թիւ աւուրց կենաց իւրեանց: ⁴ Յաճախեցի ինձ արարս, շինեցի ինձ **4** ապարանս, Կեսիցի ինձ այգիս: ⁵ Արարի ինձ պարտէզս և դրախտս, **5** և Կեսիցի ՚ի նոսա փայտս ամենաբերս: ⁶ Արարի՛ ինձ աւազանս ջրոց **6** արբուցանել ՚ի նոցանէ զանբառախիտս մայրեաց: ⁷ Սպացայ ծառայս **7** և աղախնայս՝ և ընդոծիմք եղեն ինձ. և սպացուածք անդոց և հօփից բազում եղեն ինձ քան զամենեցուն որ յառաջ եղեալ էին քան զիս յԵրուսաղէմ: ⁸ Ժողովեցի ինձ արծաթ և ոսկի. և սպացուածս բազումս **8** զթագաւորաց և զգաւառաց: Արարի ինձ գուսանս և երգեցիկս՝ արս և կանայս, և զփափկութիւնս որդւոց մարդկան: Արարի ինձ փակառապելսս՝ արս և կանայս: ⁹ Եւ մեծացայ առաւել քան զամենեսին որ յառաջ էին **9** քան զիս յԵրուսաղէմ, նաև իմաստութիւն յաւելաւ ինձ: ¹⁰ Եւ զամենայն **10** զոր ինչ խնդրեցին աչք իմ, ո՛չ զրկեցի ՚ի նոցանէն. և ո՛չ արգելի զսիրտ իմ յամենայն ուրախութենէ: Զի սիրտ իմ ուրախ եղև յամենայն վաստակս իմ. և այս եղև բաժին իմ յամենայն վաստակոց իմոց: ¹¹ Եւ հայեցայ ես յամենայն արարս իմ զոր արարին ձեռք իմ, և ՚ի **11** վաստակս զոր վաստակեցայ առնել, և ահա ամենայն ընդունայնութիւն է և յօժարութիւն ոգոյ. և ո՛չ ինչ է առաւելութիւն ՚ի ներքոյ արեգական:

Գ ¹² Եւ հայեցայ ես Կեսիցի զիմաստութիւն, և զքօսանս, և զանզանութիւն, **12** եթէ ո՞վ է մարդ որ երթիցէ զհետ խորհրդոյն զոր ինչ արար: ¹³ Եւ Կեսից **13** ես եթէ է՛ առաւելութիւն իմաստութեան քան անմտութեան. որպէս է առաւելութիւն լուսոյ քան զխաւարի: ¹⁴ Իմաստնոյն աչք իւր ՚ի գլուխ **14** իւրում, և որ անմիտն է՝ ընդ խաւար գնայ:

Դ Եւ զիտացի ես թէ պարահար մի պարահելոց է ամենեցուն նոցա: ¹⁵ Եւ ասացի ես ՚ի սրբի իմում, թէ որպէս պարահարն անզգամին՝ և ինձ **15** պարահեսցէ նոյն, և ընդէր իմաստնացայ: Եւ զաւելորդս խօսեցայ ՚ի սրբի իմում. զի և այս իսկ ունայնութիւն է. զի անզգամն ՚ի յաւելորդաց անտի խօսի. ¹⁶ վասն զի ո՛չ գոյ յիշատակ իմաստնոյն ընդ անզգամի **16** յաւիտեան. զի արդարև իսկ յաւուրցն որ զալոց են ամենայն ինչ

2. 1 Ոմանք. Ասացի ընդ սրբի իմում... և այս ընդունայնութիւն է: **2 Ոմանք.** Զծաղրն ասացի... զինչ առնես զայդ: *Ուր Ոսկան.* Եւ զուրախութիւն: **3 Ոմանք.** Եւ այց արարի թէ սիրտ իմ... և առաջնորդեցէ իմաս... և զօրանայ: **5 Ոմանք.** Փայտս ամենապտուղս: **6 Ոմանք.** Արարի ՚ի նոցանէ ինձ աւազանս ջրոյ, առնել ՚ի նոցանէ անբառ զուրճացեալ ծառոց: **7 Ոմանք.** Քան զամենեցուն եղելոցն յառաջագոյն քան զիս: **8 Ոմանք.** Բազումս քան զթագաւորաց: **9 Ոմանք.** Քան զամենեսին եղեալսն յԵրուսաղէմ: **10 Ոմանք.** Եւ զամենայն ինչ զոր խնդ... ո՛չ զրկեցայ ՚ի նոցանէ... և այն եղև: **11 Ոմանք.** Զոր ջանացայ առնել, և ահա ամենայն սնոփի է և: **12 Ոմանք.** Քանզի ով է մարդ որ երթայցէ զհետ խորհրդոց իւրոց: **14 Ոսկան.** Աչք ՚ի գլխոյ իւրում: *Ոմանք.* Եւ ծանեայ զի մի դիպումս է յամենեսին ՚ի նոսա: *Ուր ՚ի լուս՝ ՚ի վերայ* զիտացի, *նշանակի՞* ասացի. ծանեայ: **15 Ոմանք.** Թէ որպէս դիպումս է անմտին, և ինձ դիպեսցի... զի և այն իսկ... վասն զի անմիտն յաւելորդացն խօ՛:

մոռացօնք են. և զհախոյ մեռանիցի իմաստունն ընդ անմրին:

- 17 ¹⁷ Եւ արեցի՛ ես զկեանս իմ. զի չար էր ինձ արարածն, որ արարեալն է
 էր ՚ի ներքոյ արեգական. զի ամենայն ինչ ունայնութիւն է և յօժարութիւն
 18 ոգոյ: ¹⁸ Եւ արեցի ես զամենայն վաստակս իմ գոր ջանացայ ընդ
 19 արեգակամբ, զի թողում ես զնա մարդոյ՝ որ լինելոց է յեպ իմ: ¹⁹ Եւ
 ո՛վ զիպէ՛ իմաստունն լինիցի թէ անմիպ. և կամ իշխելոց իցէ ամենայն
 վաստակոցն իմոց գոր եսն վաստակեցի, և յորս իմաստանացայ ընդ
 արեգակամբ. սակայն և այն ունայնութիւն է:
- 20 ²⁰ Եւ դարձայ ես հրաժարեալ սրտիս իմով, յամենայն վաստակոց **Զ**
 21 իմոց գոր վաստակեցի ընդ արեգակամբ: ²¹ Զի է՛ մարդ՝ զի վաստակ
 նորա իմաստութեամբ և զհիպութեամբ և արութեամբ. և մարդ՝ որ ո՛չ
 ինչ վաստակեաց ՚ի նոյն՝ փացի՛ նմա մասն նորա. սակայն և այն
 22 ընդունայնութիւն է՝ և չարութիւն մեծ: ²² Զի՛ լինի մարդոյն յամենայն
 վաստակս իւր, և ՚ի յօժարութեան սրտի իւրոյ՝ յորում ինքն ջանայ ՚ի
 23 ներքոյ արեգական: ²³ Զի ամենայն աւուրք նորա ցաւոց, և փրկմութեան՝
 զքօսանք իւր, և զհիշերի ո՛չ ննջէ սիրտ նորա. սակայն և այն ընդունայնութիւն
 է:
- 24 ²⁴ Եւ ո՛չ գոյ բարի ինչ մարդոյ, բայց գոր ուրէն՝ և ըմպէն. և եցոյց **Է**
 անձին իւրում բարիս ՚ի վաստակս իւր: Սակայն և զայն փեսի՛ զի
 25 ՚ի ձեռանէ Աստուծոյ է. ²⁵ քանզի ո՛վ իցէ որ ուրիցէ և ըմպիցէ ա–
 26 ռանց նորա: ²⁶ Զի մարդոյ բարոյ՝ երբ զիմաստութիւն և զզհիպութիւն՝ և
 զուրախութիւն. և մեղանչականին երբ զբաղումն, յաճախել և ժողովել, և
 փալ բարոյն առաջի երեսաց Աստուծոյ: Սակայն և այն ունայնութիւն
 է՝ և յօժարութիւն ոգոյ:

- 3** ¹ Ամենեցուն ժամանակ է՝ և ժամ ամենայն իրաց ՚ի ներքոյ երկնից: **Ը**
 2 ² Ժամանակ ծնանելոյ, և ժամանակ մեռանելոյ: Ժամանակ փնկելոյ, և
 3 ժամանակ խլելոյ՝ զփնկեալն: ³ Ժամանակ սպանանելոյ, և ժամանակ
 4 բժշկելոյ: Ժամանակ քակելոյ, և ժամանակ շինելոյ: ⁴ Ժամանակ լալոյ,
 և ժամանակ ծիծաղելոյ: Ժամանակ կոծելոյ, և ժամանակ կաքաւելոյ:
 5 ⁵ Ժամանակ ցրելոյ քարինս, և ժամանակ ժողովելոյ քարինս: Ժամա–
 նակ զիրկս արկանելոյ, և ժամանակ հեռանալոյ ՚ի զիրկս արկանելոյ:
 6 ⁶ Ժամանակ խնդրելոյ, և ժամանակ կորուսանելոյ: Ժամանակ պահելոյ,
 7 և ժամանակ արտաքս հանելոյ: ⁷ Ժամանակ պատառելոյ, և ժամանակ
 8 կարկապելոյ: Ժամանակ լռելոյ, և ժամանակ խօսելոյ: ⁸ Ժամանակ
 սիրելոյ, և ժամանակ արելոյ: Ժամանակ պատերազմի, և ժամանակ

16 Ոմանք. Քանզի ո՛չ գոյ... ընդ անմրին... վասն զի անդէն. կամ՝ արդէն իսկ յաւուրսն որ գա՞... ինչ մոռացեալ եղև: **17 Ոմանք.** Եւ արեցի միանգամայն զկե՞... վասն զի չար էր ՚ի վերայ իմ արարածն որ արարան ՚ի ներ՞... ամենայն ինչ ընդունայնութիւն է և: **18 Ոմանք.** Ի ներքոյ արեգականս. վասն զի թողում գայն մարդոյ... զկնի իմ: **19 Ոմանք.** Եւ իշխիցէ ամենայն վաս՞... գոր ջանացայ, և յորս: **21 Ոմանք.** Իմաստութեամբ և արդարութեամբ է. և մարդ որ ո՛չ ջանացաւ ՚ի նմա, փացէ նմա զմասն իւր: **22 Ոմանք.** Քանզի զի՞նչ օգուտ լինի մարդոյ: **23 Ոմանք.** Քանզի ՚ի զհիշերի ո՛չ նն՞... և այն ունայնութիւն է: **24 Ոմանք.** Եւ գոր ցուցանէ բարի... ՚ի վաստակսն իւրում: **26 Բարոյնք.** Մարդոյ բարոյն առաջի երեսաց իւրոց երբ զի՞...: **Ուր ոմանք.** և այն սնտրի է, և յօժար: **3. 1 Ոմանք.** Ամենայնի ժամանակ է, և ժամանակ ամենայն ի՞: **2 Ոմանք.** Զփնկեալն: **5 Ոմանք.** Ժամանակ ձգելոյ զքարինս:

խաղաղութան: ⁹Արդ՝ զի՞նչ առաւելութիւն է այնմ որ առնէ որով ինքն 9
ջանայ:

Թ ¹⁰Տեսի ես զամենայն զբաղումն զոր ետ Աստուած որդւոց մարդկան 10
զբաղնուլ ՚ի նմա: ¹¹Ամենայն ինչ զոր գործեաց՝ բարի՛ է ՚ի ժամանակի 11
իւրում. նա՛ և զամենայն յաիփեանս ետ ՚ի սիրտս նոցա. զի մի՛ գրցէ
մարդ զարարածն զոր արար Աստուած իսկզբանէ մինչ ցկաւարած:
¹²Գիտացի՛ թէ ո՛չ գոյ բարի ՚ի նոսա՛ եթէ ո՛չ ուրա՛խ լինել՝ և գործել 12
բարիս ՚ի կեանս իւրում. ¹³քանզի ամենայն մարդ՝ որ ուրիցէ և ըմպիցէ, 13
և տեսանիցէ բարի յամենայն վաստակս իւր, այն պարզև Աստուծոյ է:
¹⁴Գիտացի՛ թէ զամենայն զոր արար Աստուած՝ այն կայ յաիփեան. ՚ի 14
նոսա ո՛չ ինչ յաւելուլ, և ՚ի նոցանէ ո՛չ ինչ գոյ պակասեցուցանել. և արար
Աստուած, զի երկիցեն յերեսաց նորա: ¹⁵Որ ինչ եղևն այն ահա կայ, և 15
որ ինչ լինելոցն էր՝ ահա եղև՛. և Աստուած խնդրեսցէ զհալածեալն:

Ժ ¹⁶Դարձեալ տեսի ՚ի ներքոյ արեգական տեղի դապաստանի՛ և 16
անդ ամպարի՛շտ. և տեղի արդարոյ՝ և անդ բարեպաշտ: ¹⁷Եւ ասա- 17
ցի ես ՚ի սրտի իմում, թէ զարդարն և զամպարի՛շտն դարի՛ Աստու-
ած. զի ժամանակ է ամենայն իրաց, և ՚ի վերայ ամենայն արարածոց
ժամ և ժամանակ: ¹⁸Անդ ասացի ես ՚ի սրտի իմում վասն խօսից որ- 18
դւոց մարդկան՝ եթէ դարի գնոսա Աստուած. և զի ցուցցէ եթէ նոքա
անասունք են: ¹⁹Սակայն և ՚ի մէջ նոցա պարահար է որդւոց մարդկան. 19
և պարահար է անասնոց, և պարահար յամենեսին ՚ի նոսա: Որպէս
մահ սորա՛ նոյնպէս և մահ նորա. և շունչ է յամենեսին. և զի՞նչ ա-
ռաւելութիւն եղև մարդոյ քան զանասնոյ, և ո՛չ ինչ. զի ամենայն ինչ
ընդունայն է: ²⁰Ամենայն ՚ի մի տեղի երթայ. ամենայն եղև ՚ի հողոյ, 20
և ամենայն դառնայ ՚ի հորդ: ²¹Եւ ո՛վ զիտէ զոգի որդւոց մարդկան՝ թէ 21
ելանէ ՚ի վեր, և զշունչ անասնոց՝ թէ իջանէ ՚ի խոնարհ յերկիր: ²²Եւ 22
տեսի զի ո՛չ գոյ բարի, բայց թէ ուրա՛խ լիցի մարդ յարարածս իւր. զի
այն է բաժին նորա. զի ո՛վ ամիցէ զնա տեսանել զայն ինչ որ յետ նորա
լինիցի:

¹Դարձայ և տեսի ես զամենայն զրպարտութիւնս որ լինին ընդ 4
արեգակամբ, և ահա արպաստութիւն զրպարտելոցն. և ո՛չ ոք էր որ մխի-

9 *Ունակք.* Եւ զինչ առաւելութիւն է արարողին. յորս ինքն ջա՛: 10 *Ունակք.* Տեսի միանգամայն զբաղումն: 11 *Ունակք.* Չամենայն ինչ արար Աստուած բարի ՚ի ժամանակի իւրեանց. և սակայն զամենայն յա՛... որպէս զի մի՛ գրցէ... մինչև ՚ի կաւարած: 12 *Ունակք.* Ծանեայ զի ո՛չ ինչ է բարի ՚ի նոսա. բայց ուրախ լինել և գործել զբա՛: 13 *Ունակք.* Եւ սակայն ամենայն մարդ որ ուրէ... զբարիս յամենայն ՚ի վաստակսն իւրում, այն րորք Աստուծոյ են: 14 *Ունակք.* Ջի զամենայն... այնոքիկ կան յաիփեանս. ՚ի նոսա ո՛չ ինչ գոյ յաւել. կամ՝ ՚ի յայնս ո՛չ ինչ է յաւել... ո՛չ ինչ գոյ ՚ի բաց բառնայ: 15 *Ունակք.* Որ լինելոցն էր արդէն իսկ եղև. և որում լինելն պարտ էր ահա եղև, և Աստուած խնդ՛: 17 *Ունակք.* Եւ ասացի անդ սրտի իմում... վասն զի ժամանակ... ժամ է և ժամանակ: 18 *Ունակք.* Եթէ որոշէ գնոսա Աստուած և ցուցանէ թէ անասունք են նոքա: 19 *Ունակք.* Եւ նոցա սակայն դիպում է որդւոց մարդկան. և դիպում անասնոց դիպում է նոցա... և հոգի է յամենեսին, և զինչ առաւելաւ մարդ քան զանասուն և ո՛չ ինչ. վասն զի: 20 *Ունակք.* Ամենայն ինչ ՚ի մի... դառնայ անդրէն ՚ի հող: 21 *Ունակք.* Եւ ո՛վ զիտէ զհոգիս... եթէ ելանեն ՚ի վեր: 22 *Ունակք.* Ջի ո՛չ ինչ գոյ բարի, բայց ուրախ լինել մարդոյ յարարածն իւր. քանզի... ամցէ զնա տեսանել որ ինչ լինին յետ նորա:

2 թարեր զնոսա. և ՚ի ձեռս զրպարսչաց նոցա բռնութիւնք: ² Եւ գովեցի՛
 ես զամենայն մեռեալսն որ յառաջագոյն մեռան. քան զկենդանիսն՝ որ
 3 ցայժմ կենդանի իցեն: ³ Եւ քան զնոսա զերկոսին լաւ այն է որ չև՛ ևս
 իցէ լեալ. որ ոչ երես զամենայն արարածն չար որ արարաւ ՚ի ներքոյ
 4 արեգական: ⁴ Եւ տեսի ես զամենայն վաստակս, և զամենայն չարու-
 թիւն արարածոցն. զի նախանձ առն ՚ի մերձաւորէ իւրմէ. սակայն և այն
 5 ունայնութիւն է և յօժարութիւն ոգոյ: ⁵ Անզգամն բուռն եհար զբազկաց
 իւրոց, և եկեր զմարմին իւր:

6 ⁶ Լաւ է բուռն մի հանգստեամբ, քան զլիութիւն երկուց բռանց՝ ԺԱ
 7 ջանալով և յօժարութեամբ ոգոյ: ⁷ Դարձայ ես և տեսի ընդունայնութիւն
 8 ՚ի ներքոյ արեգական: ⁸ Զի մի է, և ոչ կրկին. և որդի և եղբայր ոչ գոյ
 նորա. և ոչ է վախճան ամենայն վաստակոյ նորա. և սակայն ակն
 նորա ոչ յագի մեծութեամբ: Եւ արդ՝ ո՞ն մ ջանամ ես, և զլանամ զանձն
 9 իմ ՚ի բարութենէ. զի և այն ընդունայնութիւն է՝ և զբաղումն չար: ⁹ Լաւ
 10 են երկու քան զմի, որոց գոն վարձք բարի ՚ի վաստակս նոցա: ¹⁰ Զի
 եթէ զլորիցի մին՝ կանգնեսցէ զնա ընկեր իւր. և վայ միումն յորժամ
 11 գլորիցի, և ոչ գուցէ մնս՝ որ յարուցանիցէ զնա: ¹¹ Զի եթէ ննջիցեն երկու՝
 12 ջեռուցանեն զմիմեանս. և մին՝ զիսիդ ջեռուցու: ¹² Եւ եթէ բռնասցի
 մին՝ երկուքն կայցեն ընդդէմ նորա. և առասան երեքկին՝ ոչ վաղվա-
 դակի խզեսցի:

13 ¹³ Լաւ է մանուկ աղքատ և իմաստուն՝ քան զթագաւոր ծեր և անմիւր. ԺԲ
 14 որ ոչ իմացաւ հայել ևս ¹⁴ եթէ ՚ի փանէ կապանաց ելանիցէ թագաւորել.
 15 նա և ՚ի թագաւորութեան իւրում եղև աղքատ: ¹⁵ Տեսի ես զամենայն
 կենդանիս որ զնան ՚ի ներքոյ արեգական, հանդերձ երիտասարդան
 16 երկրորդաւ որ յարիցէ փոխանակ նորա: ¹⁶ Ոչ գոյ կարարումն ամենայն
 ժողովրդեանն, ամենեցուն որք եղեն յառաջ քան զնոսա: Նա և յեփինքն
 ոչ լինին ուրախ ՚ի վերայ նորա. զի և այն ինքն ունայնութիւն է և
 յօժարութիւն ոգոյ:

17 ¹⁷ Զգուշացիր ուրին քում որով երթայցես ՚ի փուն Աստուծոյ. և մերձ ԺԳ
 18 լեր ՚ի լսել. ¹⁸ քանզի պատուական է քան զպուրս անզգամաց՝ գոհ քո.
 զի ոչ եթէ զիտակ ինչ են առնելոյ բարիս:

5 ¹ Մի՛ փութար բերանով քով, և մի՛ վաղվաղեսցէ սիրտ քո հանել
 բա՛նս առաջի Աստուծոյ. զի Աստուած յերկինս է՝ և դու յերկրի. վասն

4. 1 Ոմանք. Եւ դարձեալ տեսի միանգամայն զամենայն... որ լինէին ընդ արե՛: **2 Ոմանք.** Եւ գովեցի առ հասարակ զմեռեալսն... որ կենդանի են ինքեանք մինչև ցայժմ: **3 Ոմանք.** Եւ լաւագոյն քան զնոսա զերկոսեան, որ չև ևս է լեալ: **4 Ոմանք.** Եւ զամենայն արութիւն արարածոյն, զի նոյն ինքն նախանձ: **6 Ոմանք.** Բարի է լիութիւն բռան միոյ հանգստեամբ... ջանիւ և յօժար՛: **8 Ոմանք.** Եւ զրկեմ զանձն իմ ՚ի բարութենէ: **10 Ոսկան.** Եւ վայ միոյն եթէ գլորի՛: **11 Ոմանք.** Իսկ մին զիսիդ: **12 Ոմանք.** Երկուքն կայցեն զդէմ նորա. և առասան երեքկուղ, ոչ վաղ՛: *Ուր Ոսկան.* Երեքկուղի ոչ վաղ՛: **13 Ոմանք.** Որ ոչ ևս իմացաւ հայել: **14 Ոսկան.** ՚Ի փանէ կապանաց ելցէ այլ ոմն առ ՚ի թագաւորել: *Ուր ոմանք.* զի և ՚ի թագաւորութեանն: **15 Ոմանք.** Տեսի միանգամայն զամենայն կենդանիս որ շրջին ՚ի ներ՛... որ յառնելոցն է փոխանակ նորա: **16 Ոմանք.** Ոչ գոյ վախճան ամենայն ժո՛... զի և այն սնտրի է և յօժար՛: **17 Ոմանք.** Զգոյշ լեր ուրին քում որով երթաս ՚ի... և մերձ լիցին ՚ի: **18 Ոսկան.** Զի լաւագոյն է հնազանդութիւն քան զպուրս անզ՛: *Ոմանք.* Վասն զի ոչ են զիտակ բարի առնելոյ:

այնորիկ եղիցին բանք քո սակաւք: ²Զի հասանէ երա՛գ ՚ի բազմութիւն ²
 փորձութեան. և ձայն անզգամին ՚ի բազմութեան բանից: ³Եւ որպէս ³
 ինչ և ուխտիցես դու Աստուծոյ, մի՛ յամիցես հապուցանել զնա. զի ո՛չ
 են կամք ՚ի ձեռս անզգամաց: Դու որչափ ուխտիցես՝ հապո՛ւ. ⁴զի լա՛ն ⁴
 է քեզ չուխտել, քան ուխտել և ո՛չ հապուցանել: ⁵Մի՛ փար զբերան ⁵
 քո առ ՚ի յանցուցանելոյ զմարմին քո. և մի՛ ասեր առաջի Աստու-
 ծոյ թէ անգիտութիւն է. զի մի՛ բարկացի Աստուած ՚ի բարբառ քո,
 և ապականեսցէ զգործս ձեռաց քոց: ⁶Զի ՚ի բազմութեան երագոց՝ և ⁶
 ընդունայնութեանց և բանից բազմաց. սակայն դու երկի՛ր յԱստուծոյ:

ԺԴ ⁷Եթէ զգրպարութիւն փնանկի և զյափշտակութիւն իրաւանց և ⁷
 արդարութեան փեսանիցես յերկրի, մի՛ զարմանայցես ՚ի վերայ իրացն.
 զի բարձր ՚ի վերայ բարձու պահէ, և բարձունք ՚ի վերայ նոցա, և
 յաճախութիւն հողոյ: ⁸Ի վերայ ամենայնի է թագաւոր ՚ի վերայ անդոյն ⁸
 գործելոյ: Եւ լիջի՛ր դու հաւաքարիմ յամենայնէ ՚ի ծանր յափշտակելոյ
 անփի:

ԺԵ ⁹Որ սիրէ զարծաթ՝ ո՛չ յագեսցի արծաթով. և որ սիրեաց ՚ի բազ- ⁹
 մութեան իրում զարդիւնս. քանզի և այն ունայնութիւն է: ¹⁰Ի բազ- ¹⁰
 մութեան արդարութեան յագեցան որք ուրէ՛ին զնա. և զի՛նչ արուութիւն
 է նմա առ ՚ի նմանէ, զի սկիզբն փեսանելոյ՝ ա՛ջք իւր են: ¹¹Քաղցր քոն ¹¹
 է ծառայի՝ եթէ սակաւ և եթէ շա՛ր կերիցէ. և որում յագին մեծանալով՝
 չէ՛ նմա համարձակ ՚ի քոն մտնանել:

ԺԶ ¹²Է իւրապ մի՛ գոր փեսի ՚ի ներքոյ արեգական. մեծութիւն պահեալ ¹²
 ումեք առ ՚ի նմանէ չարոյ իւրում. ¹³և կորիցէ մեծութիւն նորա՝ և նա ¹³
 ՚ի զբաղման չարի է. ծնաւ որդի՝ և ո՛չ գոյ ՚ի ձեռին նորա և ո՛չ ինչ:
¹⁴Որպէս ել յորովայնէ մօր իւրոյ մերկ, դառնայ երթալ՝ որպէս և եկեալն ¹⁴
 էր՝ և ո՛չ ինչ առցէ ՚ի վաստակոյ իւրմէ, եթէ երթիցէ ՚ի ձեռին իւրում:
¹⁵Նա և այն իսկ ախար չար է, զի որպէս եկն՝ նոյնպէս և երթիցէ. և ¹⁵
 զի՛նչ օգուտ իցէ նմա ՚ի վաստակոց անփի գոր ջանայ՝ նա հողմոյ: ¹⁶Զի ¹⁶
 ամենայն աւուրք նորա խաւար և սուգ. և ՚ի բազում սրտմտութեան
 և ՚ի հիւանդութեան և ՚ի բարկութեան: ¹⁷Արդ աւասիկ գոր փեսի ես՝ ¹⁷
 բարի է ուրելն և ըմպել, և փեսանել զբարութիւն յամենայն վաստակս

5. 1 Ունակք. Նանել բան... վասն այդորիկի: **2 Ունակք.** Քանզի. *կամ* Եւ հասանէ երագ
 ՚ի բազմութեան փորձ: **3 Ունակք.** Որպէս ուխտես զուխտ քո Աստուծոյ, մի՛ յամեր
 հապուցանել զայն. վասն զի ո՛չ են կամք յանզգաման. արդ դու գոր ուխտեսն հապո՛ւ:
4 Ունակք. Զի բարի է քեզ ո՛չ ուխտել: **5 Ունակք.** Առ ՚ի մեղանէլ մարմնոյ թում, և մի՛
 ասիցես թէ առաջի երեսաց Աստուծոյ փգիտութիւն է... Աստուած ՚ի վերայ բարբառոյ
 քո: **6 Ունակք.** Վասն զի ըստ յաճախութեան երագոց է և ընդունայնութիւն բանից
 բազմաց: **7 Ունակք.** Եթէ զրպարութիւն աղքապաց... և զարդարութիւն փեսցես
 յերկրի միռջ... քանզի զբարձունս ՚ի վերայ բարձանց պահէ, և զբարձրութիւն ՚ի վերայ
 նոցա, և զառաւելութիւն երկրի: **8 Ունակք.** Է թագաւոր անդաստանի գործելոյ...
 հաւաքարիմ ամենայնի ՚ի ծանր յափշտակելոյն: **9 Ոսկան.** Եւ որ սիրեաց զարծաթ
 ՚ի բազ՛: **Ունակք.** Սակայն և այն ընդունայնութիւն է: **10 Ունակք.** Եւ զինչ է արութիւն...
 վասն զի սկիզ՛: **11 Ունակք.** Եւ որ յագի մեծանա՛: **12 Ունակք.** Է հիւանդութիւն գոր
 փեսի ՚ի ներ՛: **13 Ունակք.** Եւ ո՛չ ինչ գոյ ՚ի ձե՛: **14 Ունակք.** Եւ որպէս ել... դարձցի
 երթալ որպէս և եկն... եթէ երթայցէ ՚ի ձե՛: **15 Ունակք.** Սակայն և այն ախար չար է.
 զի գործինակ եկն... օգուտ է նմա ՚ի վաստակոյն գոր: **16 Ունակք.** Ի խաւարի և ՚ի
 սուգ, և սրտմտութեամբ բազմաւ, և հիւանդութեամբ և ցամամբ:

հր գոր ջանայցէ ընդ արեգակամբ ՚ի թիւ ատուրց կենաց իւրոց գոր էր
 18 նմա Աստուած. զի այն է բաժին նորա: ¹⁸ Քանզի ամենայն մարդ՝ որում
 եր նմա Աստուած մեծութիւն և ինչս, և իշխան արար զնա ուրել ՚ի
 նոցանէ. և առնուլ զբաժին իւր, և ուրախ լինել ՚ի վաստակս իւր. այն
 19 պարզև Աստուծոյ է: ¹⁹ Զի ոչ բազում ատուրս յիշեսցէ զկենաց իւրոց. զի
 Աստուած զքօսացուցանէ զնա յուրախութեան սրբի իւրոյ:

6 ¹ Է՛ չարութիւն գոր րեսի ՚ի ներքոյ արեգական, և բազում է յոյժ ՚ի
 2 վերայ մարդոյ: ² Այր մի որում րացէ Աստուած մեծութիւնս և ինչս և
 փառս, և ոչ ինչ պակաս իցէ անձին իւրում յամենայնէ որում ցանկանայցէ.
 և ոչ առնիցէ զնա Աստուած իշխան ուրել ՚ի նմանէ. զի այր օրար
 3 կերիցէ զնա. և այն ընդունայնութիւն է՝ և ախար չար: ³ Եթէ ծնցի այր
 հարիւր, և ամս բազումս կեցցէ. և նն բազում եղիցին ատուրք ամաց
 4 գարցի նմա. են ասացի թէ լաւ է քան զնա վիժածն. ⁴ զի ունայնութեամբ
 5 եկն՝ և խաւարաւ զնաց, և ՚ի խաւարի՛ անուն նորա ծածկեսցի: ⁵ Քանզի
 6 զարև ոչ երեսն՝ և ոչ գիւրաց, զի՛նչ է հանգիստ սորա քան զնորա: ⁶ Եւ
 եթէ եկաց նա զհազար ամաց ելս, և զբարութիւն ինչ ոչ երեսն՝ միթէ ոչ
 7 երթայցէ ամենայն ՚ի մի րեղի: ⁷ Ամենայն ջան մարդոյ ՚ի բերան իւր,
 8 և սակայն անձն նորա ոչ յագեսցի: ⁸ Զի՛նչ առաւելութիւն է իմաստունոյն
 9 քան զանմարին, զի րնանկն զիւրէ՛ երթալ առաջի կենաց իւրոց: ⁹ Լաւ է
 րեսիլ աչաց քան զզնացեալն ոգով. սակայն և այն ունայնութիւն է՝ և
 յօժարութիւն ոգոյ:

10 ¹⁰ Որ ինչ եղևն՝ ահա անուն կոչեսցեալ է նմա. և յայրնի՛ եղև որպիսի՛ **ԺԷ**
 11 ինչ է մարդ. և ոչ կարէ դարել ընդ Նգորին քան զնա: ¹¹ Զի են բազում
 բանք՝ որ յաճախեն զընդունայնութիւնս:

7 ¹ Զինչ առաւելութիւն է մարդոյ: Զի ո՛ր գիւրէ զինչ բարի է մարդոյ
 ՚ի կեանս իւրում ՚ի թին ատուրց կենաց ընդունայնութեան նորա. և ա–
 րար զայն ՚ի սրուեր: Զի ո՛վ է որ պարմեսցէ մարդոյն՝ զինչ լինելոց է
 2 զկնի նորա ընդ արեգակամբ: ² Բարի է անուն բարի՛ քան զողորմութիւն
 բարի, և օր մահուան իւրոյ՝ քան գօր ծննդեան իւրոյ:

3 ³ Բարի՛ է երթալ ՚ի րուն սոյն՝ քան երթալ ՚ի րուն արբեցութեան, զի **ԺԸ**

17 Ունակք. Ահա գոր րեսի ես զբարին՝ որ է լաւն, ուրելն և ըմ՛... յամենայն ՚ի
 վաստակսն իւրում գոր ջանայ ՚ի ներքոյ արեգական... վասն զի այն է: **18 Ոսկան.**
 Որոյ եր Աստուած զմեծութիւն: **Ունակք.** Ուրել ՚ի նմանէ... ՚ի վաստակսն իւրում:
19 Ունակք. Զի ոչ յիշեաց զբազում ատուրց կենաց իւրոց. զի Աստուած զբաղեցուցանէ
 զնա: **6. 1 Ունակք.** Եւ բազում է ՚ի վերայ մարդկան: **2 Ունակք.** Եւ ոչ րացէ նմա
 Աստուած իշխանութիւն ուրել ՚ի նմանէ. քանզի այր օր: **3 Ոսկան յաւելոյ ՚ի լուս՛.**
 Այր հարիւր **զարակ: Ունակք.** Ատուրք կենաց նորա... ՚ի բարութենէն. և զերեզման ոչ
 ևս գարցի նմա: **4 Ունակք.** Անուն նորա ծածկեսցաւ: **5 Ունակք.** Քանզի զարեգակն ոչ
 երեսն և ոչ ծանեաւ: **6 Ունակք.** Զհազար ամաց շրջանակս և զր՛: **8 Ունակք.** Վասն
 զի զինչ առաւե՛... քանզի աղբարն զիւրէ երթալ: **9 Ունակք.** Բարի է րեսիլ ա՛... և
 այն սնորի է և յօ՛: **10 Ունակք.** Ահա անդէն կոչեսցաւ անուն նորա, և յայրնի եղև
 որ ինչ է մարդ. և ոչ կարասցէ դարել ընդ Աստուծոյ հօրին: **Ի լուս՛.** Նգորին քան
 զինքն. **համաձայն ունակց ՚ի բնար՛:** **11 Ունակք.** Վասն զի են բանք բազումք՝ որ
 բազմացուցանեն զընդունայնութիւն: **7. 1 Ունակք.** Զինչ է առաւե՛... քանզի ո՛վ զիւրէ...
 զթիւ ատուրց կէ՛... գոր արար զնոսա ՚ի սրուերի: Վասն զի ո՛վ պարմեսցէ մարդոյն եթէ
 զինչ լինիցի զկնի նորա ՚ի ներքոյ արե՛: **2 Ի լուս՛.** ՚ի վերայ՝ Քան զողորմութիւն,
կշանակի՛ քան զւղ մարմնոյ: **Ուր բազումք.** քան զւղ բարի:

այն ի՛նքն է կապարած ամենայն մարդոյ. և որ կենդանի է՝ փացէ բա-
րութիւն ՚ի սիրոյ իւր: ⁴ Լաւ է սրբմտութիւն քան զճաղր. զի չարութեամբ ⁴
երեսաց զուարթասցի սիրոյ: ⁵ Սիրոյ իմաստնոյ ՚ի փան սգոյ, և սիրոյ ⁵
անմտի ՚ի փան ուրախութեան: ⁶ Լաւ է լսել զպատուհաս իմաստնոյ, ⁶
քան լսել մարդոյ զերզս անմտաց: ⁷ Զի որպէս ձայն փշոց ՚ի ներքոյ ⁷
կապասայի՝ այնպէս ճաղր անմտաց. սակայն և այն ընդունայնութիւն
է: ⁸ Զրպարութիւն ծփեցուցանէ զիմաստունս. և կորուսանէ զսիրոյ ⁸
ազնութեան նորա: ⁹ Բարի՛ է կապարած բանից՝ քան զսկիզբն իւրե- ⁹
անց. բարի է երկայնամիտ՝ քան զհպարտացեալն ոգով: ¹⁰ Մի՛ փութար ¹⁰
յոզի քո բարկանալ, զի բարկութիւն ՚ի ծոց անզգամաց հանգիցէ:

ԺԹ ¹¹ Մի՛ ասիցես զինչ գործեցաւ. զի աւուրքն առաջինք լաւ են քան ¹¹
զաւուրսս զայս. զի ո՛չ իմաստութեամբ հարցեր վասն այդորիկ: ¹² Բա- ¹²
րի՛ է իմաստութիւն ընդ ժառանգութեան, և յաւելուած որոց փեսանեն
զարեգակն. ¹³ զի ընդ հովանեաւ նորա իմաստութիւն է իբրև զհովանի ¹³
արծաթոյ: Եւ առաւելութիւն զփութեան իմաստութեանն կենդանացուցէ՛
զայն որ առ ՚ի նմանէ: ¹⁴ Տեն զգործս Աստուծոյ զի ո՛վ է այն որ կարօզ ¹⁴
լինիցի զարդարել՝ զոր Աստուածն խանգարիցէ: ¹⁵ Յաւուր բարութեան ¹⁵
կեցցի՛ր ՚ի բարիս. և փեն յաւուր չարութեան: Տեն սակայն նմին միա-
բան: Զայն արար Աստուած վասն խօսից՝ զի մի՛ գրցէ մարդ զկնի իւր՝
և մի՛ ինչ:

Ի ¹⁶ Զամենայն ինչ փեսի յաւուրս ունայնութեան իմոյ: Է՛ արդար կո- ¹⁶
րուեալ յարդարութեան իւրում, և է՛ ամպարիշտ որ կայ չարութեամբ
իւրով: ¹⁷ Մի՛ կարի արդար լինիր, և մի՛ ճարտարեր առաւել՝ զի մի՛ ¹⁷
թիրեցցիս: ¹⁸ Մի՛ ամպարշտեր կարի, և մի՛ լինիր խիստ՝ զի մի՛ փա- ¹⁸
րաժամ մեռցիս: ¹⁹ Բարի՛ է թէ ՚ի կողմն այստսիկ լինիցիս. սակայն և ¹⁹
յայսմիկ մի՛ պղծեր զձեռն քո. զի որ երկնչի յԱստուծոյ՝ անցցէ ընդ ա-
մենայն: ²⁰ Իմաստութիւն օգնեսցէ իմաստնոյն քան զփանսն իշխան որ ²⁰
իցեն ՚ի քաղաքի: ²¹ Զի մարդ ո՛չ գոյ ՚ի վերայ երկրի՝ որ գործէ զբարիս, ²¹
և ո՛չ մեղանչիցէ: ²² Սակայն յամենայն բանս զոր խօսիցին ամպարիշտք՝ ²²
մի՛ դներ ՚ի սրբի քում: Զի մի՛ լուիցես դու անէծս ՚ի ծառայէ քումմէ՝ որ

3 Ոմնակք. Լաւ է երթալ ՚ի փուն... վասն զի այն է կապարած... փացէ բարի ՚ի սիրոյ:

4 Ոմնակք. Բարի է սրբմտութիւն... քանզի ՚ի չարութեան երեսաց: **5 Ոմնակք.** Սիրոյ

իմաստնոց... և սիրոյ անզգամաց ՚ի փան: **6 Ոմնակք.** Լսել զսպառնալիս իմաստ:

7 Ոմնակք. Այնպէս է ճաղր... և այն սնտփի է: **8 Ոմնակք.** Վասն զի զրպարութիւն

սահեցուցանէ զիմաստ... զսիրոյ պնդութեան նորա: **9 Ոմնակք.** Բարի է վախճան

բանից: **10 Ոմնակք.** Վասն զի բարկութիւն... անզգամաց դարարէ: **11 Ոմնակք.** Մի՛

ասեր թէ զինչ եղև... բարի եղեն քան զայստսիկ. վասն զի ո՛չ: **12 Ոմնակք.** Նանդերձ

ժառանգութեամբ, և առաւելութիւն, որոց փե՛:

13 Ոմնակք. Քանզի ընդ հովանեաւ

նորա է ի՞... զայն առ ՚ի նմանէ: **14 Ոմնակք.** Տեն զարարածս Աստուծոյ. վասն զի

ո՛վ կարէ զարդարել զոր Աստուած եղծցէ զնա: **15 Ոմնակք.** Չարութեան: Ահա և

այս միաբանի ընդ այսմ, արար Աստուած զայն վասն խօսից. զի ո՛չ գրանիցէ... իւր՝

և ո՛չ ինչ: **16 Ոմնակք.** Միանգամայն փեսի զամենայն յաւուրս ու՞... որ կայ մնայ ՚ի

չարութեան իւրում: **17 Ոմնակք.** Զի մի՛ երբէք խոտորիցիս: **18 Ոմնակք.** Ամպարշտեր

յոշ... զի մի՛ մեռանիցիս փա՛:

19 Ոմնակք. Բարի է քեզ եթէ պաշտպանիցիս յայստսիկ. սակայն և

այսիս մի՛ պղծիցես զձե՛... վասն զի երկիրդածն յԱստուծոյ անցցէ: *Ուր ՚ի յու՞.* մեղումս նշանակի՛ սակայն և այսու: **21 Ոմնակք.** Ոչ գոյ արդար ՚ի վերայ

երկրի՝ որ արասցէ բարի:

- 23 զքեզ անիծանիցե: ²³ Զի բազում անգամ չարահաւեսցի ընդ քեզ, և ՚ի նուազս բազումս չարչարեսցե զսիրտ քո. սակայն և դու մի՛ անիծաներ այլոց:
- 24 ²⁴ Զայս ամենայն փորձեցի ես իմաստութեամբ, և ասացի. Բա՛ ԻԱ
25 իմաստնացայ: Եւ նա հեռացաւ յինէն, ²⁵ հեռագոյն քան որպէս էրն. և
26 զխորութիւն խորոց ո՛վ կարասցե գիտել: ²⁶ Շուրջ եկի ես և սիրտ իմ, ճանաչել՝ նա և խորիել՝ և խնդրել զիմաստութիւն և զհանճար. գիտել
27 զամպարշտի գորախութիւն և զլկանս և զժփանս: ²⁷ Եւ գրի՛ ես գնա. և ասեմ թէ դառն է քան զմահ կնան հանդերձ. որ է որս և թակարդ սրտի նորա, և կապանք ՚ի ձեռս նորա: Բարին առաջի երեսաց Աստուծոյ զերծցի՛ ՚ի նմանէ, և որ մեղաւորն է ըմբռնեսցի՛ ՚ի նմա: ²⁸ Ահա զայս ամենայն գրի ասէ՛ Էկլեսիաստը. մի միոջ գրանել խորհուրդս,
29 ²⁹ զոր խնդրեաց անձն իմ, և ո՛չ գրի. այր մի ՚ի հազարաց գրի, բայց կին՝ ամենևին ո՛չ:
- 30 ³⁰ Ահա արդ զայս գրի՛. զոր արար Աստուած զմարդն ուղիղ, և նոքա ԻԲ խնդրեցին զխորհուրդս չարութեան: Ով գիտէ զիմաստունս՝ և ո՛վ գիտէ զմեկնութիւն բանից:
- 8** ¹ Իմաստութիւն առն լուսաւոր առնէ զերեսս իւր. և որ ժպիրին է երեսօք իրովք արելի լիցի:
- 2 ² Բերանոյ թագաւորի զգոյշ լեր, և ՚ի բան երդման Աստուծոյ մի՛ ԻԳ
3 վաղվաղիցես: ³ Յերեսաց նորա զնասցես, և մի՛ կացցես ՚ի բանի չարի.
4 զի զամենայն զոր ինչ կամիցի՝ արասցե: ⁴ Իբրև զթագաւոր իշխանութեամբ խօսի. և ո՛վ կարէ ասել ցնա՝ թէ զի՛նչ գործեցեր: ⁵ Որ պահէ զպարտիրան՝ ո՛չ զիտասցէ զբան չարութեան. և ժամանակ իրաւանց
6 ճանաչէ սիրտ իմաստնոց: ⁶ Զի ամենայն իրաց ժամանակ է և իրաւունք, զի զիտութիւն մարդոյն բազում է ՚ի վերայ նորա: ⁷ Քանզի ո՛չ գիտէ զինչ լինելոց է. զի որպէս ի՛նչ լինելոց իցէ ո՛վ պարմեսցէ նմա:
8 ⁸ Ո՛չ է մարդ իշխան ոգոյ՝ արգելով զոգի, և ո՛չ գոյ իշխանութիւն նորա յաւուր մահուան. և ո՛չ գոյ հրեշտակութիւն յաւուր պարերազմի. և ո՛չ ապրեցուցանէ ամպարշտութիւն զմերձաւորս իւր:
- 9 ⁹ Զամենայն զայս Կեսի, և ետու զսիրտ իմ յամենայն արարածս որ ԻԴ
արարեալ են ՚ի ներքոյ արեգական. որում միանգամ իշխան եղև մարդն

22 Ոմանք. Սակայն զամենայն... որ զքեզ անիծցե: **23** *Ի լուս՝.* Բազում անգամ չարախօսեսցէ զքեզ. *համառայն բազմաց ՚ի բնար՝:* Որ ոմանք ևս. Չարախօսեցի ընդ քեզ, և ըստ բազում ճանապարհաց չարչար: **24 Ոմանք.** Եւ ասացի թէ իմաստնացայ: **25 Ոմանք.** Նեռագոյն քան որչափ էրն. և խորք խորոց ո՛չ գրցեն զնա: **26 Ոմանք.** Եւ գիտել զամբարշտի զանգամութիւն: **27 Ոմանք.** Եւ գրի զնա դառնագոյն քան զմահ... որս և ուռկան սրտի... և յանցաւորն ըմբռնեսցի ՚ի նմա: **28 Ոմանք.** Զի մի միում գրանել զխորհուրդն: **29 Ոմանք.** Եւ այր՝ մի ՚ի հազար: **30 Ոմանք.** Սակայն զայս ահա գրի. զի արար Աստուած: *Ոսկան.* Ով գիտէ զիմաստութիւնս: **8. 1 Ոմանք.** Իմաստութիւն մարդոյ լու՛... և լիրբն երեսօք իւրովք լինի արելի: **2 Ոմանք.** Երդման մի՛ փութացցիս: **3 Ոմանք.** Մի՛ կացես ՚ի չար բանի: **4 Ոմանք.** Եւ իբրև զթագ... և ո՛վ ասացէ ցնա թէ զինչ գործես. *կամ՝* առնես: **6 Ոմանք.** Վասն զի ամենայն իրաց է ժա՛... վասն զի արգիտութիւն մարդոյ բազում: **7 Ոմանք.** Զի՛ ո՛չ ոք է որ գիտէ թէ՛ զի՛նչ է որ լինելոց է. վասն զի որպէս լինիցին ո՛վ պա՛: **8 Ոմանք.** Եւ ո՛չ գոյ պարզամտութիւն յաւուր պարերազմի:

'ի վերայ մարդոյ չարչարել զնա: ¹⁰ Եւ ապա փեսի եւ ամպարիշտս 10
 մուծեալս 'ի գերեզմանս. և 'ի սրբոց անրի գնացին, և սո՛ւգ առին 'ի
 քաղաքին. զի այսպէս արարին. սակայն և այն ընդունայնութիւն է:
¹¹ Զի ո՛չ գոյ ընդդէմ դառնալ յայնցանէ որ վաղվադակի՛ գործեն զչար. 11
 վասն այնորիկ համարձակեցան սիրոյք որդուց մարդկան յանձինս իւ-
 րեանց գործել զչար: ¹² Որ մեղան արար զչարիս, յայսմհետք՝ և 'ի
 վաղնջուց. քանզի գիտեմ և ես զինչ է բարին երկիւղածաց Աստուծոյ, զի
 երկնչիցին նոքա յերեսաց նորա: ¹³ Եւ բարի ինչ ո՛չ եղիցի ամպարշտի. 13
 ոչ յերկարեսցէ աուրս ընդ հովանեաւ որ ո՛չ իցէ երկիւղած յԱստուծոյ:
 Ի՛Ե ¹⁴ Գոյ ընդունայնութիւն որ եղեալ է 'ի վերայ երկրի. զի են արդարք՝ 14
 որոց ժամանեն առ նոսա գործք ամպարշտաց. և են ամպարիշտք՝ զի
 հասանեն նոցա իբրև զգործս արդարոց. և ասացի ես թէ սակայն և
 այն ընդունայնութիւն է: ¹⁵ Եւ գովեցի ես զուրախութիւն. զի ո՛չ է բարի 15
 մարդկան 'ի ներքոյ արեգական, բաց յուրելոյ և յըմպելոյ և յուրախ
 լինելոյ. և այն երթայ ընդ նմա 'ի ջանալ նմա զաուրս կենաց իւրոց,
 որչափ եր նմա Աստուած 'ի ներքոյ արեգական: ¹⁶ Յոր միանգամ ետրու 16
 զսիրտ իմ գիտել զիմաստութիւն, և փեսանել զգբաղումն որ արարեալ
 է 'ի վերայ երկրի, զի 'ի փուէ և 'ի գիշերի քուն յաչս նորա ո՛չ է փեսանել:
¹⁷ Եւ փեսի եւ զամենայն արարածս Աստուծոյ. զի ո՛չ կարացէ մարդ 17
 զքանել զարարածն արարեալ 'ի ներքոյ արեգական. որքան ջանասցի
 մարդ խնդրել՝ և ո՛չ գրցէ. քանզի որչափ ասասցէ իմաստունն զիտել՝
 ոչ կարացէ զքանել:

¹ Զի զամենայն զայս ետրու 'ի սիրտ իմ. և սիրտ իմ ետես զայս ամե- 9
 նայն: Որպէս արդարքն և իմաստունքն, և գործք նոցա 'ի ձեռս Աստու-
 ծոյ. քանզի զսէր և զպրելութիւն ո՛չ զիտէ մարդն: ² Ամենայն ինչ առաջի 2
 երեսաց նորա է. և ունայնութիւն է յամենայնի: Պաքահար է յարդարն
 և յամպարիշտն, 'ի բարին՝ և 'ի չարն, 'ի սրբումն և 'ի պղծումն, որ
 մատուցանէ պարարագ՝ և որ ոչն մատուցանէ: Որպէս որ բարին՝ և որ-
 պէս որ մեղանչէն. որպէս որ երդնուն՝ և որպէս որ յերդմանէն երկուցեալ
 է: ³ Այս է որ չարն է յամենայնի՝ որ արարեալն է ընդ արեգակամբ. զի 3

9 Ունակք. Եւ զայս ամենայն փեսի միանգամայն և ետրու... որոյ իշխան եղև: **10 Ո-**
ւնակք. Եւ յայնժամ փեսի զամբարիշտսն 'ի գերեզմանս ածեալս... վասն զի այնպէս
 արարին: **11 Ունակք.** Քանզի ո՛չ գոյ ընդդէմ... իւրեանց առնել զչարիս: **12 Ունակք.**
 Արար զչար յայսմ հետք և 'ի վաղուց ժամանակաց... զի երկիցեն յերեսաց նորա: **13 Ո-**
ւնակք. Եւ ո՛չ ինչ գոյ բարի ամբարշտի, և ոչ... աուրս իբրև ընդ հովանեաւ նորա ո՛չ
 է երկիւղած յերեսացն Աստուծոյ: **14 Ունակք.** Է ընդունայ՛... վասն զի են արդարք...
 առ նոսա իբրև գործս ամբարշտաց... որոց հասանեն առ նոսա իբրև զգործս ար՛: **Ուր**
Ոսկան. Որոց ժամանեն չարիք իբրև զգործս ամ՛... հասանին այնպէս իբրև զգոր՛:
15 Ունակք. Եւ գովեցի միանգամայն զուրախութիւն. վասն զի ո՛չ ինչ է բարի մարդոյ...
 բայց ուրելն և ըմպելն և ուրախ լինելն... ընդ նմա 'ի վաստակոց իւրոց յաուրս կէ՛...
 գորս եր նմա Աստուած: **16 Ունակք.** Զսիրտ իմ ճանաչել զի՛... որ եղեալ են 'ի վերայ
 երկ՛: **17 Ունակք.** Վասն զի ո՛չ կարաս՛... զքանել ինչ միանգամայն զարարածս նորա
 որք արարեալ են 'ի ներքոյ... գոր միանգամ ջանացէ մարդ... քանզի որչափ արասցէ
 իմաստունն: **9. 1 Ունակք.** Եւ ակն իմ ետես զայս ամենայն. վասն զի արդարք... և
 գործք իւրեանց 'ի ձեռին Աստուծոյ. քանզի զսէր իսկ և զպրելութիւն: **2 Ունակք.**
 Եւ ընդունայնութիւն է յամենեփն: Դիպուած է արդարոյն և ամբարշտին, բարոյն և
 չարին, սրբոյն և պղծոյն, այնմ որ զոհիցէ և որ ոչն զոհիցէ: Որպէս բարին և որպէս
 յանցաորն. որպէս որ երդնուցուն՝ և որպէս որ երկնչին յերդմանէն:

պարահար է յամենայնի:

Քանզի սիրտ որդւոց մարդկան լի՝ եղև չարութեամբ. և զբաղումն ՚ի սիրտս նոցա ՚ի կենդանութեան իրեանց. և զկնի նոցա առ մեռեալսն: ⁴ Քանզի ո՛վ են՝ որ հաւասարեն առ ամենայն կենդանիս. գոյ յոյս թէ շուն որ կենդանի՛ է՝ լան է քան զառևճ մեռեալ: ⁵ Քանզի որ կենդանիքն են՝ գիտեն նոքա թէ մեռանելոց են. և մեռեալքն ո՛չ են գիտակ և ո՛չ իմիք: Եւ ո՛չ ևս գոն նոցա վարձք՝ զի մոռացաւ յիշարակ նոցա. ⁶ և սէր իսկ նոցա՝ և արելութիւն նոցա՝ և նախանձ նոցա՝ ահա կորեաւ. և բաժին իսկ ո՛չ գոյ նոցա յախտեանս յամենայնի յայսմիկ՝ որ արարեալ են ընդ արեգակամբ: ⁷ Ե՛կ կեր ուրախութեամբ զհաց քո, և արբ սրտիւ զուարճացելով զգինի քո. զի արդէ՛ն իսկ հաճեցաւ Աստուած ընդ գործս քո: ⁸ Յամենայն ժամ եղիցին ձորձք քո սպիտակ, և ևո՛ ՚ի գլխոյ քումմէ մի՛ պակասեսցէ: ⁹ Եւ րեն կեանս ընդ կնոջ քո՝ զոր սիրեցեր զամենայն աւուրս կենաց ընդունայնութեան քոյ, որ րուեալ է քեզ ընդ արեգակամբ ամենայն աւուրք վախճանի քոյ: Զի այն է բաժին քո ՚ի կեանս քո, և ՚ի վասարակս զոր վասարակես ՚ի ներքոյ արեգական: ¹⁰ Զամենայն ինչ որ ինչ գարցէ ձեռն քո գործել, որչափ ՚ի կարի քում իցէ գործեսցիք. զի ո՛չ է խորհուրդ և գիտութիւն և իմաստութիւն ՚ի դժոխս յոր դու երթալոցն ես:

¹¹ Դարձայ և րեսի ՚ի ներքոյ արեգական, զի ո՛չ թեթևաց են ընթացք, և ո՛չ զօրաւորաց պարերազմն, և ո՛չ իմաստնոց հաց, և ո՛չ հանճարեղաց մեծութիւն, և ո՛չ գիտնոց շնորհք: Զի ժամանակ է, և պարահար պարահէ ամենեցուն նոցա: ¹² Քանզի ո՛չ իսկ գիտաց մարդն զժամանակ իւր: Որպէս ձկունք որսացեալք ցանցիք չարեօք, և որպէս թռչունք որսացեալք ՚ի ծուղակս. նոյնպէս հարկանին յորոգայթս որդիք մարդկան ՚ի ժամանակի չարի՝ յորժամ հասանիցէ ՚ի վերայ նոցա յանկարծակի: ¹³ Սակայն և զայս իմաստութիւն մի րեսի ՚ի ներքոյ արեգական, և մեծ թուի ինձ: ¹⁴ Քաղաք փոքր՝ և իցեն ՚ի նմա արք սակաւք՝ և զայցէ ՚ի վերայ նորա թագաւոր մեծ՝ և պարիցէ զնա, և շինիցէ ՚ի վերայ նորա պարնէշս մեծամեծս: ¹⁵ Եւ գարցի ՚ի նմա այր մի րմանկ իմաստուն՝ և ապրեցուցանիցէ զքաղաքն իմաստութեամբ իւրով. և մարդ ո՛չ յիշեաց

3 Ոմանք. Այս է չար յամենայնի որ արարեալ է ՚ի ներքոյ արեգական, զի դիպուածք են յամենեսեան... լցան չարութեամբք... ՚ի կեանս իրեանց: **4 Ոմանք.** Վասն զի ո՛վ են՝ որ: **5 Ոմանք.** Քանզի կենդանիքն գիտեն թէ մե՛: **6 Ոմանք.** Եւ սէր նոցա և արելութիւն նոցա. այլ և նախանձ նոցա յայնմ հետէ կորեաւ... են ՚ի ներքոյ արեգական: **7 Ոմանք.** Զի անդէն իսկ... ՚ի գործս քո: **8 Ոմանք.** Յամենայն ժամանակի եղիցին հանդերձք քո: **9 Ոմանք.** Ընդ արեգակամբ մինչև յաւուրս վախճանի... ՚ի կեանս քում, և ՚ի վասարակոց քոց զոր ջանաս ՚ի ներքոյ արե՛: **10 Ոմանք.** Զամենայն որ ինչ գրանիցի ՚ի ձեռն քո արնել, որքան է զօրութիւն քո արա՛. վասն զի ո՛չ է գործ և խորհուրդ: **Ուր Ոսկան.** և իմաստութիւն եղիցին ՚ի դժոխս, յոր: **11 Ոմանք.** Վասն զի ժամանակք և դիպուածք պարահեն ամենեցուն: **12 Յօրինակին սրակատր.** Քանզի ո՛չ իսկ գիտաց մարդն զժամանակ իւր: Որպէս ձկունք որ՛: **Ոմանք.** Յանցիք չարեաց, և որպէս թռչունք ըմբռնեալք ՚ի ծաղակս, նոյնպէս անկանին յորո՛... ՚ի չար ժամանակի: **Ուր ոմանք.** Յանցիք ձարեօք: **13 Ոմանք.** Իմաստութիւն րեսի ՚ի ներքոյ արեգական, և է մեծ: **14 Ոմանք.** Փոքր, և արք ՚ի նմա սակաւք... և պաշարիցէ զնա, և կանգնեսցէ շուրջ պարնէշս մե՛:

զայրն զայն փնանկ: ¹⁶Եւ ասացի ես. Բարի՛ է իմաստութիւն քան 16
 զգօրութիւն. և իմաստութիւն փնանկին արհամարհեալ է, և բանք նո-
 րա ո՛չ լինին լսելի: ¹⁷Բանք իմաստնոց մեղմով լսին՝ քան զաղաղակ 17
 իշխանաց անզգամութեամբ: ¹⁸Բարի՛ է իմաստութիւն քան զանօթս 18
 պատերազմի. և յանցաւոր մի կորուսանէ զօրութիւնս բազումս:

ԻԸ Լաւ է իմաստուն քան զզէն պատերազմի, և ՚ի մեղանչելոյ միոյն
 կորուսանէ զբարութիւնս բազումս:

¹ Ճանճք մեռեալք զազրացուցանեն զեղս անուշունս: Պատուակա՛ն է 10
 սակաւիկ ինչ յիմաստութենէ, քան զմե՛ծ փառս անմտութեամբ: ² Սիրոյ 2
 իմաստնոյ յաջակողմ իւր, և սիրոյ անմտի ՚ի ճախակողմ իւր: ³ Քանզի 3
 և ՚ի ճանապարհի յորժամ զնայցէ անմիտն, սիրոյ նորա կասեցի՛. և
 զոր ինչ խորհի՛ ամենայն անմտութիւն է: ⁴ Եթէ՛ հոգի իշխանին ելցէ 4
 ՚ի վերայ քո՝ մի՛ թողոր զբեղի քո. զի ողորմոմն դարձուցանէ՛ զմեղս
 մեծամեծս:

ԻԹ ⁵ Է՛ չարութիւն զոր փեսի ՚ի ներքոյ արեգական որ իբրև յակամայ՝ 5
 կամս ել յերեսաց իշխանին: ⁶ Տուաւ անմիտն ՚ի բարձրութիւնս մեծամեծս.6
 և մեծապունք ՚ի խոնարհութեան նստցին: ⁷ Տեսի ես զժառայս հեծեալս 7
 ՚ի ձիս, և իշխանս զի զնային իբրև զժառայս յերկրի:

Լ ⁸ Որ փորէ խորխորապ` ՚ի նոյն անկցի, և որ քակէ զցանգ՝ հարցէ՛ 8
 զնա օձ: ⁹ Եւ որ բառնայ քարինս՝ նոքիմք չարչարեցի, և որ պատառէ՛ 9
 փայտ` նովի՛ն ճգնեսցի: ¹⁰ Եթէ՛ անկցի ևս երկաթն՝ և նա փրսմեցոյց 10
 զերեսս իւր. և զօրութիւնք զօրացուցանեն, և է՛ առաւելութիւն քաց
 իմաստութեանն:

ԼԱ ¹¹ Եթէ՛ հարցէ օձ ՚ի թովել, ո՛չ ինչ է առաւելութիւն թովչին: ¹² Բանք 11, 12
 բերանոյ իմաստնոյ շնորհք. և շրթունք անմտի ընկղմե՛ն զնա: ¹³ Սկիզբն 13
 բանից բերանոյ նորա անմտութիւն. և վախճան նորա ծուփ չարութեան:
¹⁴ Եւ որ անմիտն է յաճախէ զբանս: 14

ԼԲ Ոչ գիտէ մարդ զինչ եղեալ է՝ և զինչ լինելոց է, զի զկնի նորա ո՛վ
 պատմեսցէ նմա: ¹⁵ Ջան անմտին չարչարեսցէ զնա. որ ոչ գիտաց երթալ 15
 ՚ի քաղաք: ¹⁶ Վայ՛ քեզ քաղաք որոյ թագաւոր քո մանուկ է, և իշխանք 16
 քո ընդ առաօտս ուրեն: ¹⁷ Երանի՛ քեզ երկիր, որոյ թագաւոր քո որդի 17
 ազապի է, և իշխանք քո ՚ի ժամու ուրեն զօրութեամբ՝ և ոչ ամաչեսցեն:

ԼԳ ¹⁸ Ի վարութեան խոնարհեսցին հեծանաձգութիւնք. և ՚ի դպարկութեանս
 ձեռաց կաթեսցէ՛ փուն: ¹⁹ Ի՛ ծաղր առնեն զհաց, և զինի և ևո՛ւ ուրախ 19

15 Ոմանք. Եւ գրանիցի ՚ի նմա այր աղքատ և իմաստ... նա զբաղաք իմաստ: **16 Ոմանք.** Եւ իմաստութիւն աղքատին: **18 Յայսմ վայրի օրինակն մեր համաձայն այլ միտմ օրինակի զնոյն բան կրկին դնէ ըստ այլևայլ օրինակաց կամ թարգմանութեանց. չակերտի նշանակեալ զերկաքանչիւրսն: Ուր ոմանք զմին և եթ ոմին այս է՝ Բարի է իմաստութիւն քան, և այլև. և ոմանք լոկ զերկրորդն՝ Լաւ է իմաստուն քան, և այլև: 10. 1 Ոմանք.** Սակաւ ինչ իմաստութեամբ: **3 Ոմանք.** Սիրոյ նորա պակասեցի: **5 Ոմանք.** Արեգական. իբրև ակամայ իմն ել յերեսաց: **9 Ի լուս՝.** Եւ որ բրէ քարինս. *համաձայն ոմանց ՚ի բնաբ՝: Ոմանք.* Քարինս, վրանգեցի նոքիմք, և որ հերձանէ փայտ վշտացի ՚ի նստին: **12 Ոմանք.** Եւ շրթունք անզգամի: **13 Ոմանք.** Բերանոյ նորա անզգամութիւն է. և վերջինք բերանոյ նորա յաժմուն չար: **14 Ոմանք.** Եւ անմիտն բազմացուցանէ զբանս: **15 Ոսկան.** Բան անմտին չարչարէ: **17 Ոմանք.** Երանի է քեզ եր՝... որդի ազապի իցէ: **18 Ոսկան.** Եւ ՚ի դպարկութենէ ձե՛:

20 առնեն զկենդանիս. և արծաթոյ լուիցէ ամենայն ինչ: ²⁰Սակայն և 'ի մփի քում մի՛ անիծաներ թագաւորի, և 'ի շքեմարանս սենեկաց քոց մի՛ անիծաներ մեծի. զի թռչունք երկնից հասուցանեն զբարբառ քո, և որոց թեք են պարմեն զբան քո:

11 ¹ Առաքեա՛ դու զհաց քո 'ի վերայ ջրոց, զի 'ի բազմութեան ատուրց 1Գ
2 քոց գրցես զնա: ²Տո՛ւր բաժինս եւթանց՝ այլ և ութից. զի ո՛չ գիպես զինչ
3 չարութիւն է 'ի վերայ երկրի: ³Թէ լցցին ամալք անձրևով՝ 'ի վերայ երկ-
4 րի հեղուն: Եթէ անկցի փայտն 'ի հարաւ՝ և կամ 'ի կողմն հիւսւտոյ՝ ուր
5 անկցի փայտն անդ կացցէ: ⁴Որ խարէ զհողմն՝ ո՛չ սերմանէ, և որ հայի
6 ընդ ամպս՝ ո՛չ հնձեսցէ. ⁵որովք ո՛չ է հնար գիպել զի՛նչ է ճանապարհ
հողմոյ: Իբրև զոսկերս յարգանդի յղոյ, նոյնպէս ո՛չ գիպասցես դու
7 զարարածս Աստուծոյ զոր ինչ առնիցէ նա զամենայն: ⁶Ընդ առաւօտս
սերմանեսցես դու զսերմն քո, և ընդ երեկոյս մի՛ լքցին ձեռք քո. զի
8 ո՛չ գիպես՝ ո՞ր պարկանի. այս թէ այն, կամ թէ երկոքեան 'ի միասին՝
բարի՛ իսկ է:

7, 8 ⁷Քահոյցր է լոյս, և բարի աչաց տեսանել ընդ արեգակամբ. ⁸զի 1Ե
թէ ամս բազումս կեցցէ մարդ, և յամենայն 'ի նոսա ուրախ լինիցի. և
յիշեսցէ նա զաւուրս խաւարի, զի բազում իցեն. ամենայն ինչ որ գալոցն
9 իցէ ընդունայնութիւն է: ⁹Ուրախ լեր երիպասարդ 'ի մանկութեան քում.
և զուարճացուցէ՛ զքեզ սիրտ քո յաւուրս մանկութեան քոյ:

Եւ զնա՛ դու 'ի ճանապարհս սրտի քո անբիծ, և 'ի տեսիլ աչաց 1Զ
քոց. և գիպասցես թէ վասն այսր ամենայնի ածցէ զքեզ Աստուած
10 'ի դապաստան: ¹⁰Եւ 'ի բաց արա զսրտմտութիւն 'ի սրտէ քումմէ, և
անցո՛ զչարութիւն 'ի մարմնոյ քումմէ. զի մանկութիւն և անմտութիւն
ընդունայնութիւն է:

12 ¹Եւ յիշեա՛ դու զայն որ հաստարեացն զքեզ յաւուրս մանկութեան
քոյ. մինչև՛ հասեալ իցեն ատուրք չարութեան, և հասցեն ամբ յորս
2 ասասցեն ո՛չ են կամք իմ 'ի դոսա: ²Մինչև՛ խաւարեալ իցեն արեգակն՝
3 և լոյս՝ և լուսին՝ և աստեղք, և դարձցին ամալք զկնի անձրևաց: ³Յաւուր
յորում շարժեսցին պահապանք փանն, և թիրեցին արք զօրութեան. և
դապարկացան աղօրիք զի նուազեցան. և խաւարեսցին՝ որք տեսանեն
4 ընդ ծակս: ⁴Եւ փակեսցեն զդրունս 'ի հրապարակս 'ի տկարութենէ

19 'Ի յուս՛. 'Ի ծաղր առնել զհաց. *համաձայն ոմանց 'ի քնար՛:* Ուր և ոմանք. Ծաղր առնեն զհաց... լուիցէ ամենայն որ: **20 Ոմանք.** Եւ յըշքեմարանս... մի՛ նգովեսցես զմեծն. վասն զի թե՛... և որ ունի թես պարմէ զբանս քո: **11. 1 Ոմանք.** 'Ի վերայ երեսաց ջրոց, զի 'ի բազմութիւն աւ՛: **2 Ոմանք.** Վասն զի ո՛չ գիպես զինչ լինիցի չար 'ի վերայ երկրի: **3 Բազումք.** Եւ եթէ անկցի փայտն: **4 Ոմանք.** Եւ որ հայի յամպս: **5 Ոմանք.** Յորս ո՛չ գոյ գիպութիւն եթէ զինչ է ճանա՛... իբրև ոսկերք յորովայնի յղոյ: **6 Ոմանք.** Սերմանեա՛ զսերմն քո... եթէ որ պարկանիցի. այս... և թէ երկոքին 'ի միասին բարի է: **7 Ոմանք.** Եւ բարի է աչաց տեսանել զարեգակն: **8 Ոմանք.** Եւ յամենայնի 'ի սոսա ուրախ լինիցի: *Ոսկրս.* Որ գալոցն է սնտփի է: **9 Ոմանք.** Եւ զուարճացուցէ զսիրտ քո յաւուր մանկութեան... 'ի ճանապարհս սրտի քո անարար. *կամ՛* անարարութեամբ և 'ի տե՛... և ծանիր եթէ վասն այսր: **10 Ոմանք.** Եւ հեռացո՛ զչարութիւն 'ի մարմնոյ... վասն զի մանկութիւն: **12. 1 Ոմանք.** Եւ յիշեա՛ զԱրարիչն քո յաւուրս մանկութեան քո. մինչև՛ հաստարեալ իցեն... և ժամանեսցեն ամբ յորս ասիցես ո՛չ են: **2 Ոմանք.** Խաւարեալ իցէ... զկնի անձրևոյ: **3 Բազումք.** Արք զօրութեանց, և դապարկացին աղօր՛:

ձայնի աղօրտյն, և յարիցեն ՚ի ձայն հաւուն, և նկոն լիցին դստերք երգոց: ⁵ Եւ ՚ի բարձունս հայեսցին, և ապշութիւն ՚ի ճանապարհին. և ⁵ ծաղկեսցի՛ նշին, և թանձրասցի՛ մարախն, և փարածեսցի՛ կապարն. զի գնաց մարդ ՚ի փուն իւր յաւիտենից, և շնորջ եղեն կոծողք ՚ի հրապարակս: ⁶ Մինչև՛ կործանեալ իցէ լար արծաթոյն, և խորպակեալ մանեա՛կ ոսկւոյն⁶ և մանրեալ սափորն յաղբերն, և ընկրկեալ անին ՚ի գութն: ⁷ Եւ դարձցի ⁷ հողն յերկիր որպէս և էրն, և հոգին դարձցի՛ առ Աստուած որ եր գնա:

ԼԷ ⁸ Ունայնութիւն ունայնութեանց ասաց ժողովօղն, ամենայն ինչ ⁸ ընդունայն է: Եւ աւելի՛ իմն է՝ ⁹ զի եղև ժողովօղն իմաստուն. զի ⁹ ուսուցանէր ժողովրդեանն զգիտութիւն. և ունկն քննէ զգարդ առակաց: ¹⁰ Յոյժ խնդրեաց ժողովօղն զքանել զքանս կամաց, և գրել զգիրս ¹⁰ ուղղութեան բանից ճշմարտութեան: ¹¹ Բանք իմաստնոց իբրև զիթա՛ն ¹¹ եզանց. և իբրև բետք հարեալք ՚ի մուրհակաց փուան ՚ի հովուէ միոջէ. ¹² և աւելորդ ՚ի նոցանէ: Որդեակ իմ զգոյ՛շ լեր ՚ի սքանալոյ գիրս ¹² բազումս, զի ո՛չ գոյ վախճան. և վարժ բազում աշխատութիւն է մարմնոյ: ¹³ Եւ վախճան բանիս՝ զամենայն ինչ լուր. յԱստուծոյ երկիր՝ և ¹³ զպատուիրանս նորա պահեա՛. զի այս է մարդն ամենևին: ¹⁴ Զի զա՛մենայն արարածս անցէ Աստուած ՚ի դատաստան, յամենայնի անպէս ¹⁴ արարելոցն՝ եթէ բարի՛ և եթէ չար:

Եկկէսիաստբէ. Տունք չէ:

4 Ունակք. Եւ նկուն եղիցին ամենայն դստերք եր՞: **5 Ունակք.** Եւ ՚ի բարձանց փեսցեն, և ապշ՞... կապարն. վասն զի գնաց... և շրջեցան կոծողք: **7 Ունակք.** Եւ ոգին դարձցի: **8 Ունակք.** Ամենայն ինչ սնորի և աւելորդ է: **9 Ունակք.** Իմաստուն զի ուսուցանէր գիտութիւն ժողովրդեանն. կամ՝ և զի ուսոյց զգիտութիւն ամենայն մարդոյ. և ունկն: **10 Ունակք.** Եւ գրեալ զուղղութիւնս բանից ճշ՞: **11 Ունակք.** Եւ իբրև զբետք հրացեալք, որ փուան ՚ի նշանակացն ՚ի հովուէ միո՞: *Ուր ՚ի լուս՞. ևս մերումս նշանակի՛* ՚ի նշանակացն: **12 Ունակք.** Քանզի ո՛չ գոյ վախ՛: *՚Ի լուս՞.* Ոչ գոյ վախճան, և խորհուրդ բազում և ջան մարդոյ. *համաձայն ունակց ՚ի բնար՞:* **13 Ունակք.** ՅԱստուծոյ երկնջիր՝ և զպատուիրանս նորա պահեսջիր. վասն զի այս է ամենայն մարդ: **14 Ունակք.** Քանզի զամենայն արա՞... յամենայնի անփոյթ արարելոյ, եթէ զբարի, և եթէ զչար: *Ուր Ոսկան.* Յամենայն անպէս արարելոցն: *՚Ի վախճանի ունակք դնեն.* Կարարեցաւ Եկկէսիաստբէ:

ՆԱԽԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԳՈՅ ԵՐԳՈՅՆ:

ԱՆՈՒՆ Երգոյ երգոցս յայտ առնէ զի եղանակաւոր ծայնի ընդ այլ երգս և օրհնութիւնս Աստուծոյ երգէին զսա ՚ի հնումն: Եւ է Երգերգոցս երրորդ գիրք Սողոմոնի, և յոյժ բարձրագոյն իմաստիւք քան զառաջինսն. զորոյ գերազանցութիւնն կրկնաբանութիւն կոչմանն յայտնէ. զի Երգերգոց ասելն՝ զառաւելութիւնն քան զպարզաբար երգոց և օրհնութեանց յայտնէ. որպէս սրբութիւնն քան զսոսկ տեղի. և սրբութիւն սրբութեանցն քան զպարզ սրբութիւն առաւելեալ. այսպէս և Երգերգոցս քան զամենայն աստուածեղէն երգս և օրհնութիւնս: Եւ է՛ սորա առաւելութեան պարճառն և օրինակն այսպիսի. զի ամենայն առաքինութեանց քաջութիւնք յորս ամենայն աստուածեղէն գիրք քաջալերեն՝ վարձ և մրցանակ ունին զառ ՚ի յԱստուած միանալն՝ և ընդ նմա լինելն յաւեր, զոր այս Գիրք աստուածաբանէ. զի այլքն գլեղանակ արժանանալոյն Աստուծոյ ուսուցանեն. և Երգերգոցս զանպարմելի սիրովն միանալն Աստուծոյ յարժանացեալսն անբարանէ՛ փեսայի առ հարսն օրինակաւ: Զի ամենայն որ ինչ բարի՝ է և կոչի Աստուած, բարձրն և առաւել բարձրն, որ անդրն է քան զամենայն անձանօք բնութիւնն. այլ գիտելեօքս իբր պարկերօք զիջանի, զի զմեզ ինքեան հաղորդեցուցէ: Զի թէ Պաւղոս գիտէր՝ ընդ ամենայնի լինել ամենայն, փնօթեութեամբ՝ յիջափ ևս Աստուածն զայս ուղղեսցէ աստուածայնաբար զերազանցութեամբ. ըստ որում և կոչի բազում վայելուչ անուամբք, ոչ միայն բարձրագունիւք, որպէս՝ Աստուած, Տէր, և Թագաւոր. այլ ևս յաւեր ընտանի կոչմամբք. այսինքն՝ հայր, վարդապետ, փեսայ, և այլ բազում, յորոց զերեք ընտանի անունքս Աստուծոյ յերկց գրոց աստի է տեսանել: Զի զորս իբրև զդեռևս տղայս յաստուածայինսն՝ առակօքն խրատեաց որպէս հայր. և ապա զանցեալսն քան զտղայական խակութիւնն, և յերկրասարդական քաջութիւն հասեալսն՝ վարժեաց Ժողովօղն ՚ի մեծագոյն հանդէս որպէս վարդապետ, զորդին և զաշակերտ՝ աստիճան քան զաստիճան առ ինքն ձգելով: Այլ ոչ կայ մնայ յառաջինսն և եթ դէմ բարեգործի, ՚ի հօր ասեմ կամ վարդապետի, այլ զանհաս և զաստուածեղէն սիրով միանալն իր յըստ չափոյ աստուածացեալսն և ՚ի սրբեալսն ներգործելով. զերբեմն որդի և զաշակերտ կոչեցեալն անձն, այժմ հարսն և մերձաւոր կոչէ, և զինքն փեսայ և սիրեցեալ, և այլովք ևս այսպիսեօք անուամբք մարմնականօք, նախ զանճառ միանալն իր փեսայն Բանն Աստուած յիւրն հարսնացեալ մարմնում՝ զոր էառն, որով ապա և յաստուածարեալ հարսնացեալսն ՚ի սուրբս յայտնաբանէ:

ԵՐԳ ԵՐԳՈՅ
ՈՐ Է
ՕՐՆՆՈՒԹԻՒՆ ՕՐՆՆՈՒԹԵԱՆՅ
ԱՍԱՅԵԱԼ ՍՈՂՈՄՈՆԻ ԱՐՔԱՅԻ
ԻՍՐԱՅԷԼԻ

Նարսև աստ.

ՆԱՄԲՈՒՐԵՍՅԷ զիս ՚ի համբուրից բերանոյ իւրոյ. զի բարի՛ են **1**
սպինք քո քան զգինի, ² և հոպ իւղոց քոց քան զամենայն խունկս: **2**
Եւ անոյշ հեղեալ է անուն քո. վասն այտորիկ օրիորդք սիրե-
ցին զքեզ, ³ և ձգեցին զքեզ: Ջհե՛սր հոպոյ իւղոց քոց ընթասցուք մեք: **3**
Օրիորդացն պարսմէ հարսնն վասն փեսային՝ զոր ինչ շնորհեաց
ննա. Տարսն զիս արքայ ՚ի սենեակ իւր: *Նարսևնն պարսմեալ օրիորդացն:*
Եւ նորսա ասեն. Յնծասցուք և ուրախ լիցուք մեք ՚ի քեզ. և սիրեսցուք
զսպինս քո քան զգինի: *Օրիորդքն հարսինն բարբառին զանուն*
փեսային. Ուղղութիւն սիրեաց զքեզ: *Նարսևն աստ.* ⁴ Մեան եմ ես և **4**
զեղեցիկ դսպերք Երուսաղեմի, իբրև զվրանս Կեդարու, և իբրև զխո-
րանն Սողոմոնի: ⁵ Մի՛ հայիք ընդ իս, զի ես սևացեալ թխացայ: Քանզի **5**
խեթիս հայեցաւ ընդ իս արեզակն: Որդիք մօր իմոյ մարտեան ընդ իս, և
եղին զիս պահապան այգեստանի. զի զայգին իմ ոչ պահեցի: *Նարսևն*
ցփեսայն աստ. ⁶ Պարսմեա՛ ինձ զոր սիրեաց անձն իմ. ո՛ր հովու- **6**
ես, ո՛ր հանգուցանես ՚ի միջօրէի. գուցէ լինիցիմ իբրև զընկեցեալն
յերամակս ընկերաց քոց: *Փեսայն ցհարսնն աստ.* ⁷ Եթէ ոչ ծանիցես **7**
զանձն քո զեղեցիկդ ՚ի կանայս. ելեր դու զհետ զարշապարացն հօտից,
և արածես զուս քո ՚ի վրանս հովուաց: ⁸ Երիվարացն իմոց ՚ի կառան **8**
փարաւոնի նմանեցուցի զքեզ մերձատրոդ իմ: *Օրիորդքն ցհարսնն ա-*
սեն. ⁹ Քանզի զեղեցկացան ծնօպք քո իբրև զբարակի. պարանոց **9**
քո իբրև զմանեակս: ¹⁰ Նմանութիւն ոսկոյ արասցուք քեզ՝ հանդերձ **10**
կիպուածովք արծաթոյ, ¹¹ մինչև արքայ ՚ի գիրկս իւր ընկալցի զքեզ: **11**

Ամենայն գրչագիր օրինակք զվերևագիր գրոցս ունին համաձայն մերումս, բաց յերկուց որք դնեն. Երգ երգոց Նարսև աստ Սողոմոնի. Նամբուրեաց:

Յայտարարութիւն դիմաց ՚ի գիրս Երգոց՝ որ առանձին ՚ի մերումս թարգմա-
նութեան փեսանի, յամենայն գրչագիր օրինակս առ ՚ի զանազանութիւն բուն
բանիցն՝ կարմրաղեղով էր գրեալ. որ ՚ի տպագրութեանս ըստ պարշաձի նօտր
ասացեալ գրով եղաւ:

1. 1 Ոմանք. Վասն զի բարի են: **2 Ոմանք.** Եւ թափեալ է անուն քո. վասն այնորիկ:
3 Ոմանք. Եւ ձգեցին զքեզ յինքեանս: Ջհեպ քո ՚ի հոպ իւղոց քոց... և ուրախ լիցուք
՚ի քեզ. սիրես... Օրիորդքն փեսային բարբառին զանուն հարսինն: **4 Ոմանք.** Իբրև
զվրանն: **5 Ոմանք.** Մի՛ հայիք յիս, զի ես եմ սևացեալ, վասն զի խեթիս հայեցաւ
յիս արեզակն... պահապան այգեստանին. *կամ՝* յայգեստանի: **6 Ոմանք.** Մի՛ գուցէ
լինիցիմ իբրև զընկեցեալն ՚ի հօսոս ընկե՛: **7 Ոմանք.** Ել դու զհետ... և արածեա՛
զուս: *Ուր Ոսկան յաւերտ.* *Դարձեալ փեսայն աստ.* Չիոյն: **8 Ոմանք.** Չիոյն իմոյ
՚ի կառան... նմանեցուցից: **10 Ոմանք.** Նմանութեամբ ոսկոյ... քեզ հանդերձս, կիպ՛:
Եւ ոմանք. Արասցուք զքեզ՝ հան՛:

Նարսնն ցիր անձնն, և ցիեսայն սաւ. Նարդոս իմ էր զհոյ իր.
 12 ¹² Ծրար սքաշխին է եղբորորդին իմ ինձ. ՚ի մէջ սրեանց ինոց հանգիցէ:
 13 ¹³ Ողկոյզ նոճոյ է եղբորորդին իմ ինձ. ՚ի մէջ այգեստանեացն Ենգադրայ:
 14 *Փեսայն ցիարսնն սաւ.* ¹⁴ Ահաւաղիկ կաս գեղեցիկ մերձաւոր իմ.
 ահաւաղիկ կաս գեղեցիկ. *աչք թո աղանիք: Նարսնն ցիեսայն սաւ.*
 15 ¹⁵ Ահաւաղիկ կաս բարենշան եղբորորդեակ իմ. այլ և գեղեցիկ առ
 16 գահոյս մեր հովանաւոր: ¹⁶ Գերանք քանց մերոց մայրք. դարանաւանդք
 մեր նոճք:

Փեսայն ցիր անձնն և ցիարսնն սաւ.

2. 2 ¹ Ես ծաղիկ դաշտաց՝ շուշան հովտաց: ² Իբրև շուշան ՚ի մէջ փշոց.
 այնպէս մերձաւորդ իմ ՚ի մէջ դստերաց: *Նարսնն ցիեսայն սաւ.*
 3 ³ Իբրև խնձորի ՚ի փայտս անփառի, այնպէս եղբորորդիդ իմ ՚ի մէջ
 ուստերաց: Ընդ հովանեան նորա ցանկացայ նստել՝ և նստայ. և պտուղ
 4 նորա քաղցր է ՚ի կոկորդի իմում: *Յօրհորդսն հարսնն սաւ.* ⁴ Մուծէք
 5 զիս ՚ի քուն գինոյ, կարգեցէք ՚ի վերայ իմ գտր. ⁵ հաստարեցէք զիս
 6 իւղով. կուրեցէք յիս խնձոր. զի խանդակաթ եմ ես սիրով: ⁶ Ձայն նորա
 ընդ զլիսով իմով. և աջ նորա պատեսցէ զինն: *Նարսնն ցօրհորդսն*
 7 *սաւ.* ⁷ Երդմնեցուցանեն զձեզ դստերք Երուսաղեմի ՚ի գօրութիւնս և
 յուժգնութիւնս անդաստանի, եթէ յառնիցէք՝ զարթուցիք գտրն մինչև
 8 կամեսցի: *Լուսա զձայն փեսային և սաւ.* ⁸ Ձայն եղբորորդոյ իմոյ.
 ահաւասիկ սա եկն վագս առնու ՚ի վերայ լերանց՝ խաղաղացեալ ՚ի
 9 վերայ բլրոց: ⁹ Նման է եղբորորդին իմ այժեման կամ որթուց եղանց ՚ի
 վերայ լերանց Բեթելայ: *Նարսնն նշան քայ ցօրհորդացն ցիեսայէն,*
և սաւ. Ահաւասիկ սա եկաց յայնկոյս որմոյն մերոյ, կարկառեալ ընդ
 10 պատուհանս, հայեցեալ ընդ վանդակապարն: ¹⁰ Պատասխանի՛ քայ
 եղբորորդին իմ ինձ՝ և սաւ. Արի՛ եկ մերձաւոր իմ, գեղեցիկ իմ, աղա-
 11 նի իմ: ¹¹ Զի ահա ձմեռն անց. անձրևք անցին և գնացեալ մեկնեցան.
 12 ¹² Ծաղիկք երևեցան յերկրի մերում. ժամանակ եհաս յապանելոյ՝ ձայն
 13 քայտակի լսելի՛ եղև յերկրի մերում: ¹³ Թգենի արձակեաց զբողբոջ
 իւր. որթք մեր ծաղկեալք ետուն զհոյ իրեանց: Արի՛ եկ մերձաւոր

11 Ոմանք. Մինչև թագաւորն ՚ի զիրկա ընկալցի: Նարդոս իմ բուրեաց զհոյ: **12 Ոմանք.** Ծրարս սքաշխին եղբոր՝: **13 Ոմանք.** Ողկոյզ ծաղկեալ եղբոր՝... այգեստանին Ենգադրեայ: **14 Ոմանք.** Ահաւաղիկ ես գեղե՛... ահաւաղիկ ես գեղե՛: *Որ Ոսկան.* Ահաւասիկ... աչք թո աղանոյ: **15 Ոմանք.** Ահաւաղիկ ես գեղեցիկ եղբորորդի իմ և վայելուչ. առ գահոյսն մեր հովանաւորք: **16 Ոմանք.** Դարանաւորք մեր նոճք: *Որ Ոսկան.* նոճիք: *Ոմանք.* Փեսայն ցիարսնն յաղագս անձին իւրոյ սաւ: **2. 2 Ոմանք.** Որպէս շուշան... այնպէս է քոյր իմ ՚ի մէջ դս՛: **3 Ոմանք.** Որպէս խնձոր ՚ի փայտս անփառաց: *Եւ ոմանք.* Իբրև զխնձոր ՚ի մէջ ծառոց անփառի... ընդ հովանեաւ նորա փափագեցի և նստայ: **5 Ոմանք.** Հաւաքեցէք յիս խնձորս, վասն զի խանդակաթ եմ ես սիրոյ. *կամ՝* սիրով եմ ես: **6 Ոմանք.** Ահեակ նորա ՚ի վերայ գլխոյ իմոյ, և աջ նորա պատեսցի. *և ոմանք.* զգլխով իմով, և աջ նորա ընդգրկեսցէ զիս: **7 Ոմանք.** Երդմնեցուցից զձեզ դս՛... եթէ յառնիցիք... գտրն իմ մինչև կամեսցի: **8 Ոմանք.** Լուեալ զձայն... Եղբորորդոյ իմոյ առ դրանն. Ահա սա եկն վագելով ՚ի վերայ լերանց խայտալով ՚ի վերայ բլրոց: **9 Ոմանք.** Մա եկաց՝ յեքուստ. *կամ՝* զկնի որմոյն մերոյ, յառեալ ընդ պատու՛: **11 Ոմանք.** Վասն զի ահա ձմեռն էանց, անձրևք հեռացան և զնաց ինքեանք:

իմ, գեղեցիկ իմ, ¹⁴ աղանի իմ՝ և եկ դու աղանեակ իմ ընդ հովանեալ 14
 վիմիդ առ պապուարաւ պարսպիդ: Երևեցո՛ր ինձ գերեսս քո, և լսելի՛
 արա ինձ զբարբառ քո. զի բարբառ քո քաղցր է՝ և տեսիլ քո գեղեցիկ:
Յօրհորդանս փեռայն սաւ զայս ինչ. ¹⁵ Կալարո՛ւք մեզ աղուեսունս 15
 մանրկունս զապականիչս այգեաց. և որթք մեր ծաղկեցեն: *Նարսն*
սաւ զայս ինչ. ¹⁶ Եղբօրորդին իմ ինձ՝ և ես նմա՛ որ հովուէն ՚ի մէջ 16
 շուշանաց՝ ¹⁷ մինչև փիւն լուսաւորեցէ՛ և սպուերքն շարժեցին: Դար– 17
 ձիւր նմանեաց՝ դու եղբօրորդի իմ այժեման կամ որթուց եղանց՝ ՚ի վերայ
 լերանց խնկաբերաց:

¹ Յանկողնի ինուս՝ ՚ի գիշերի խնդրեցի զոր սիրեաց անձն իմ, խնդրե– 3
 ցի զնա՝ և ոչ գրի. կոչեցի՛ և ոչ եպ ինձ ձայն: ² Յարեայց և շրջեցայց ընդ 2
 քաղաքն ընդ փողոցս և ընդ հրապարակս՝ և խնդրեցից՝ զոր սիրեաց
 անձն իմ: Խնդրեցի զնա՝ և ոչ գրի. կոչեցի զնա՝ և ոչ եպ ինձ ձայն:
³ Գրին զիս պահապանքն որ շրջէին ընդ քաղաքն: *Նարսնն ցարսապանն*
սաւ. Միթէ զոր սիրեաց անձն իմ տեսէք: ⁴ Իբրև սակաւ մի անցի ըսք 4
 նոսա, գրի՛ զոր սիրեաց անձն իմ: *Գրեալ զփեռայն սաւ.* Կալայ
 զնա, և ոչ թողի զնա, մինչև փարայց զնա ՚ի փուն մօր իմոյ, և ՚ի սե–
 նեակ յղացելոյն զիս: *Յօրհորդանս երդմնեցուցանէ երկրորդ անգամ*
հարսնն. ⁵ Երդմնեցուցից զձեզ դստերք Երուսաղեմի ՚ի գօրութիւնս և 5
 ՚ի հասարակութիւնս ագարակի, եթէ յառնիցէք զարթուցիք զսէրն մինչև
 կամեսցի: *Փեռայն վասն հարսինն սաւ.* ⁶ Ո՛վ է սա որ ելեալ զայ 6
 յանապարէ՛ իբրև զծուխ ծառացեալ բարձրացեալ, զմուռս և կնդրուկ
 յամենայն փոշոյ իղագործաց: *Օրհորդքն ասացին զայս ինչ.* ⁷ Ա– 7
 հա գահոյք Սողոմոնի. վաթսուն սպառազէնք շուրջ զնովաւ ՚ի քաջացն
 Իսրայէլի. ⁸ ամենեքեան սուսերաւորք հնուրք պապերազմի, այր ի– 8
 րաքանչիւր սուր յազդեր յարհաւրաց գիշերոյ: ⁹ Արար իւր գահաւ– 9
 րակ արքայ Սողոմոն ՚ի փայտից Լիբանանու. ¹⁰ զսիւնս նորա գոր– 10
 ձեաց արծաթիս, զկոնք նորա ոսկի, և զձեղուն նորա ծիրանի, զմէջ նո–
 րա ականակապ. փարածեալ զսէրն ՚ի դստերացն Երուսաղեմի: ¹¹ Ելէք 11
 հայեցարո՛ւք դստերք Միոնի յարքայ Սողոմոն ՚ի պսակն որով պսակեաց
 զնա մայր իւր յաւուր փեսայութեան իւրոյ, և յաւուր ուրախութեան սրտի

13 Ոմանք. Թզենի ընծիղեաց զբողոքոջ իւր. այգիք մեր ծաղկեցին և եպուն զհոպս
 իւր՝: **14 Ոմանք.** Ե՛կ ՚ի հովանի վիմին մերձ առ նախապարիսպսն. ցոյց ինձ զդէմս
 քո. և լուս՛ ինձ զձայն քո. վասն զի ձայն քո քաղցր է և դէմք քո գեղէ՛: **15 Ի լուս՝.**
 Աղուէս մանրկունս: *Ոմանք.* Աղուէսունս փոքունս. *կամ՝* փոքրկունս... և զի այգիք մեր
 ծաղկեալ են: **16 Ոմանք.** Որ հովուէն ՚ի շուշանս: **17 Ոմանք.** Տիւն շնչեցէ. *կամ՝*
 նուաղեցէ. և շարժեցին սք՝: *Ի լուս՝.* ՚Ի վերայ լերանց հովարաց: **3. 1 Ոմանք.**
 Կոչեցի զնա և ոչ լուս ինձ: **2 Ոմանք.** Յարեայ և շրջեցայ ընդ քաղաքն ՚ի փողոցս և
 ՚ի հրա՛: **3 Ոմանք.** Պահապանք պարսպացն որ: Նարսն սաւ ցարսապանս քաղաքին:
4 Ոմանք. Իբրև փոքր ինչ անցի ընդ նոսա... Ասէ հարսն... մինչև մուծի զնա ՚ի փուն:
5 Ոմանք. Երդմնեցուցանեն զձեզ... ՚ի գօրութիւնս և յուժգնութիւնս անդապարանի, եթէ
 յառնիցիք: **6 Ոմանք.** Որ ելանէ յանապարէ իբրև զսպեղծ ծխոյ խնկեալ զմուռս...
 յամենայն փոշեաց եղեփեցաց: **7 Ոմանք.** Վաթսուն գօրաւորք շուրջ զնովաւ ՚ի
 գօրաւորացն Իսրայէլի: **8 Ոմանք.** Ամենեքեան ունին սուր ուսեալք զպապերազմ...
 զսուր իւր ՚ի վերայ ազդեր իւրոյ ՚ի գարիւրանաց գիշերոյ: **10 Ոմանք.** Զսիւնսն
 արար արծաթեղէն. և զնարսն. *կամ՝* զկողմանս՝ ոսկեղէնս, և զխարիսխսն ծիրանի.
 և զմէջն ականակապ ՚ի սէր դստերացն Երուսաղեմի:

իւրոյ:

Փետայն սաւ.

- 4 ¹ Ահաւաղիկ կաս գեղեցիկ մերձաւոր իմ՝ ահաւաղիկ կաս գեղեցիկ. աչք քո աղանիք բաց՝ ՚ի լռութենէդ քումմէ: Վարսք քո իբրև գերամակս
2 այծից որք երևեցան ՚ի Գաղաաղէ: ² Աբամունք քո իբրև գերամակս կարելոց որք ելանեն ՚ի լուալեաց. ամենեքեան երկուորիք են, և ան–
3 որդի ոչ գոյ ՚ի նոսա: ³ Իբրև զթել որդան են շրթունք քո. և խօսք քո գեղեցիկք. իբրև զկեղև նռան են այսք քո՝ բաց ՚ի լռութենէդ քումմէ:
4 ⁴ Իբրև զաշտարակն Դաթի պարանոց քո՝ որ շինեալն է ՚ի Թալպիովթ. հազար վահանք կախեալ են զնմանէ, և ամենայն նեպք սպառազինաց:
5 ⁵ Երկո՞ սպինք քո իբրև գերկուս ուլս երկուորիս այծեման, որ արածիցին
6 ՚ի մէջ շուշանաց, ⁶ մինչև փին նուաղեսցէ, և սքուերքն շարժեսցին:
7 Գնացից ես ինձէն ՚ի լեառն զմըռնենեաց, և ՚ի բլուրն կնդրկի: ⁷ Ամենկի՞ն
8 գեղեցիկ ես, մերձաւոր իմ, և արաբ ինչ ոչ գոյ ՚ի քեզ: ⁸ Եկ՝ ՚ի Լիբանանէ հարսն, եկ՝ այսր ՚ի Լիբանանէ. եկեսցես և անցցես ՚ի գլխոյ հաւաքոց՝
9 ՚ի կարարէ Սանիրայ և Ներմոնի, ՚ի մայրեաց առիծուց, և ՚ի լեբանց ընծուց: ⁹ Սրբակաթ արարեր զմեզ քոյր մեր հարսն. սրբակաթ արարեր զմեզ միով ակամբ քով, և միով քառամանեկաւ պարանոցի քոյ:
10 ¹⁰ Քանզի գեղեցկացան սպինք քո քոյր իմ հարսն. քանզի գեղեցկացան սպինք քո ՚ի գինոյ, և հոպ հանդերձից քոց քան զամենայն խունկս:
11 ¹¹ Մե՞ր կաթեցուցանեն շրթունք քո քոյր իմ հարսն. մե՞ր և կաթն ՚ի ներքոյ լեզուի քոյ, և հոպ հանդերձից քոց իբրև զհո՞ր կնդրկի:
12 ¹² Պարտէ՞զ փակեալ քոյր իմ հարսն, պարտէ՞զ փակեալ և աղբւր կնքեալ:
13 ¹³ Պարգամաւորութիւն քո դրախտ նռնենեաց հանդերձ պողովք մրգաբերաց:
14 Կիպրոս հանդերձ նարդոսի: ¹⁴ Նարդոս և քրքում, խունկեղէզն և կինամոնն, հանդերձ ամենայն ծառօք Լիբանանու: Զըմուռս և հալուէ, հանդերձ ամենայն գլխաւոր ինկօք: ¹⁵ Աղբեր բուրաստանաց և ակն ջրոյ կենդանոյ՝ բղխեալ ՚ի Լիբանանէ: ¹⁶ Արի՛ հիւսախ և եկ հարաւ, շնչեա՛ ՚ի պարտէզ իմ, և բուրեսցին խունկք իմ:

Նարսնն աղաչէ զի իջցէ փետայն իւր.

- 5 ¹ Իջցէ եղբորորդի իմ ՚ի պարտէզ իւր. և կերիցէ զպարուս ծառոց

11 *Ունակք.* Ելէք և փետք դարբերք Երուսաղեմի... զպսակն որով պա՛... ուրախութեան սրբի նորա: 4. 1 *Ունակք.* Ահա ես գեղեցիկ մեր՝... ահա ես գեղեցիկ... իբրև զհաւրանս այծից: 3 *Ունակք.* Իբրև լար կարմիր են շր՛... իբրև կեղև նռան այսք քո առանց լռութեան քո: 4 *Ունակք.* Կախեալ են ՚ի նմս, և ամենայն աշտարայք զօրաւորաց: 5 *Ունակք.* Ուլս այծեման որք արածին ՚ի շուշանս: 6 *Ի լուս.* Մինչև փին պայծառացի: *Ուր ունակք.* Մինչև փին ծագեսցէ... գնացից ես առանձին ՚ի լեառն զմըռոյ և ՚ի: 8 *Ունակք.* Եկ ՚ի Լիբանանէ. եկէ՛... իսկզբան հաւաքոյ, ՚ի գլխոյ. *կամ՝* ՚ի գլուխ Սանիրայ... ՚ի մորեաց առնծուց, և ՚ի լեբանց ընծուց: 9 *Ունակք.* Օրիորդք ասեն. Սրբացուցեր զմեզ քոյր իմ հարսն. սրբացուցեր զմեզ միով... և միով քառամանեակ պարանոցաւ քով: 10 *Ունակք.* Փետայն սաւ՝ ցհարսն. Քանզի գեղեցկացան սպ՛: 13 *Ունակք.* Առաքումն քո դրախտ... պողովք ծառոց. ծաղիկ հանդերձ: *Ուր և ՚ի լուսանց մերումս նշանակի՞* ծաղիկ: 14 *Ունակք.* Եւ քրքում, եղէզն և կինամոնն հանդերձ ամենայն փայտիք Լիբա՛... հանդերձ ամենայն առաջին. *կամ՝* ընտիր եղովքն: 15 *Ունակք.* Աղբեր պարտիզաց. ջրհոր ջրոյ կենդանոյ և հոսեցելոյ ՚ի Լիբա՛: 16 *Ունակք.* Նարսն սաւ. Արի՛ հիւս՛:

իւրոց: *Փեսայն ցհարսն ասէ*. Մրի՛ ՚ի պարսեզ իմ քոյր իմ հարսն, կթեցի՛ զմուռս իմ հանդերձ ինկօք իմովք. կերայ զհաց իմ մեղու իմով. արբի զգինի իմ կաթամբ իմով: Կերայք մերձատրք իմ և արբէք, և արբեցարո՛ւք եղբորորդիք իմ: ² Ես ննջեմ, և սիրպ իմ արթո՛ն կայ: ² *Նարսնն զգայ զփեսային բախել զդուռնն*. Չայն եղբորորդոյ իմոյ բախէ ՚ի դրանն: *Փեսայն ասէ*. Բաց ինձ քոյր իմ, մերձատր իմ, աղանի՛ իմ, կաբարեալ իմ. զի գլուխ իմ լցաւ ցօղով, և վարսք իմ ՚ի շաղից՝ գիշերոյ: *Նարսնն ասէ զայս ինչ*. ³ Մերկացայ՝ զպարմուճան ³ իմ, զհախո՞ ազանիցիմ զնա. լուացի զոտս իմ, զհախո՞ աղպեղացուցից զնոսա: ⁴ Եղբորորդին իմ ձգեաց զձեռն իւր ընդ պարուհանն, և որո- ⁴ վայն իմ խռովեցան ՚ի նա: ⁵ Յարեայ ես ՚ի բանալ եղբորորդոյ իմոյ: ⁵ Ձեռք իմ կաթեցուցին զմուռս. և մարունք իմ զմուռս լցեալս ⁶ ՚ի վե- ⁶ րայ ձեռաց փակաղակին: Բացի՛ ես եղբորորդոյ իմոյ. եղբորորդի իմ անց, և ոգի իմ ե՛լ ընդ բանի նորա: Խնդրեցի զնա՝ և ո՛չ գրի. կո- ⁷ չեցի զնա՝ և ո՛չ եր ինձ ձայն: ⁷ Գրին զիս պահապանքն որ շրջէին ⁷ ՚ի քաղաքին. հարին և վիրատրեցին զիս. հանին յինէն զիւլայն իմ պահապանք պարսպացն: ⁸ Երդմնեցուցից զձեզ դստերք Երուսաղեմի՝ ⁸ ՚ի զօրութիւնս և ՚ի հասարարութիւնս ազարակի, եթէ գրանիցէք զ- ⁹ եղբորորդին իմ պարմեսջիք նմա, եթէ կաթոգին եմ ես ՚ի սէր քո: *Դարերքն Երուսաղեմի և պահապանք պարսպացն հարցանեն զհարսն*. ⁹ Չի՛նչ է եղբորորդին քո յեղբորորդեաց՝ զեղեցիկոյ ՚ի կանայս. զի՛նչ է ⁹ եղբորորդին քո յեղբորորդեաց, զի այդպէս երդմնեցուցեր զմեզ: *Նարսնն նշան փայ զեղբորորդոյն զինչ որ էրն*. ¹⁰ Եղբորորդին իմ սպիարա՛կ ¹⁰ է և կարմիր՝ ընարեալ ՚ի բիւրօց: ¹¹ Գլուխ նորա յոսկոյ կեփագեայ. ¹¹ վարսք նորա կռածոյք սեան իբրև զագռաւ: ¹² Աջք նորա իբրև զաղանիս ¹² ՚ի վերայ լիութեան ջրոց, լուացեալ կաթամբ, նստեալ ՚ի վերայ ջրոց լրութեան: ¹³ Մնօսք նորա իբրև զպաշարս ինկոց բուրեն զանուշահոտութիւն իւղագործաց. շրթունք նորա շուշանք՝ բուրեն զմուռս լիութեան: ¹⁴ Ձեռք ¹⁴ նորա ոսկիք ճախարակեայք՝ լցեալ ակամբք Թարսսայ. որովայն նո- ¹⁵ րա փախարակ փղոսկրեայ ականակապ յականց շափիղայ: ¹⁵ Մրունք ¹⁵ նորա սիւնք մարմարեայք հասարարեալք ՚ի վերայ ոսկեաց խարսխաց:

5. 1 Ունակք. Զպտող մրգաբերաց իւրոց... Իջի ՚ի պարսեզ իմ... զհաց իմ մեղուով իմով... եղբորորդեակք իմ: **2 Ունակք.** Արթոնն է... բաղխել զդուռնն, ասէ. Չայն եղբորորդոյ իմոյ առ դրանն. *կամ՝* բաղխէ զդուռնն... վասն զի գլուխ իմ լի եղև ցօղով. և վարսք իմ փարսպով գիշերոյ: **3 Ունակք.** Զհախո՞ զգեցայց զնա... զհախո՞ աղպեղացուցանեմ զնա: **4 Ունակք.** Եղբորորդի իմ յառեաց զձեռն իւր ընդ ծակոյն: *Ուր Ոսկան.* ընդ ծակոյկն: **5 Ունակք.** Եւ մարունք իմ լցան զմրոտովք: **6 ՚Ի լուս՝** ՚Ի վերայ դրանց փակաղակին. *հասնանայն ունակց ՚ի բնասք՝: Ուր ևս ունակք.* կոչեցի զնա յանուանէ, և ո՛չ լուաւ ինձ: **7 Ունակք.** Պահապանք պարսպացն որ շր՛... առին զիւլայն իմ յինէն: **8 Ունակք.** Երդմնեցուցանեմ զձեզ դա՛... ՚ի զօրութիւնս և յուժգնութիւնս անդասարանի, եթէ գրա՛... եթէ խանդակաթ եմ ՚ի սէր. *կամ՝* կաթոգի եմ ես: **9 Ունակք.** Յեղբորորդիս, զեղեցիկոյ ՚ի... զի այդպէս երդմնեցուցանես զմեզ: *Ունակք.* Զինչ որ էրն, և ասէ: **12 Ունակք.** Զաղանիս լուացեալ... ՚ի վերայ լիութեան ջրոց: **13 Ունակք.** Ինկոց իւղեփեցաց բուրեալք զանուշահոտութիւնս շր՛... բղխեն զմուռս: **14 Ունակք.** Նորա ճախարակեայք ոսկեղէնք նման գլխոյն լցեալք ՚ի Թարսսայ... ականակապ ՚ի քարանց շա՛:

- 16 Տեսիլ նորա որպէս զընփրի եղևնափայտից Լիբանանու: ¹⁶ Կոկորդ նորա լի՛ քաղցրութեամբ. և ամեննին ցանկալի: Այն է եղբորորդին իմ, և այն է մերձատր իմ՝ դստերք Երուսաղեմի: *Տարցանեն դստերքն Երուսաղեմի՝ ո՛ր անց եղբորորդի նորա. այսինքն է՝ հարսինն.*
- 17 ¹⁷ Յի գնաց եղբորորդին քո գեղեցիկդ ՚ի կանայս. յո՛ր կողմն դիպեաց եղբորորդին քո՝ և խնդրեսցուք և մեք գնա ընդ քեզ:

Պարասխանի տայ հարսն և ասէ.

- 6** ¹ Եղբորորդին իմ էջ ՚ի պարտէզ իւր ՚ի փաշարս խնգոց. հովուել ՚ի բուրասարան՝ և ժողովել շուշանս: ² Ես եղբորորդոյ իմոյ՝ և եղբորորդին իմ ի՛նձ որ հովուէն ՚ի մէջ շուշանաց: *Փեսայն ցհարսնն ասէ.* ³ Բարենշանն ես մերձատր իմ իբրև գհաճութիւն, գեղեցիկ իբրև գԵրուսաղեմ, գարմանալի յօրինեալ: ⁴ Կարճո՛ գաջս քո յինէն, վասն զի դոքա սրարբեցուցին զիս. վարսք քո իբրև գերամակս այծից որք երևեցան ՚ի Գաղաաղէ: ⁵ Արամունք քո իբրև գերամակս կարբելոց որք ելանեն ՚ի լուպեաց. ամենեքին երկուորիք են, և անձնունդ ո՛չ գոյ ՚ի նոսա: ⁶ Իբրև զթել կարմիր շրթունք քո, և խօսք քո գեղեցիկք. իբրև կեղև նռան այսք քո՝ բաց ՚ի լուրթենէդ քումմէ: ⁷ Վաթսուն են թագուհիք, և ութսուն հարճք. և օրիորդք որոց ո՛չ գոյ թիւ: ⁸ Մի՛ է աղանի իմ կարարեալ իմ. մի է մօր իւրոյ ընտրեալ ձնողի իւրոյ. քեսին գնա դստերք՝ և երանեցին նմա. թագուհիքն և հարճք գովեցին գնա: *Դստերքն և թագուհիք քրեսին գհարսնն, և երսնեցին նմա.* ⁹ Ով է սա որ երևեալս է իբրև գառաւօտ, գեղեցիկ իբրև զլուսին, ընտրի՛ր իբրև զարեգակն. զարմանալի յօրինեալ: *Փեսայն ցհարսնն ասէ.* ¹⁰ Ի պարտէզս ընգուզեացն իջի հայել յարդիւնս վրակացն. քեսաննէլ թէ ծաղկեալ իցէ որթ, թէ ծաղկեալ իցէ նոճ, թէ ծաղկեալ իցեն նոնենիք: *Տարսնն ցիեսայն ասէ.* ¹¹ Անդ քաց զսրինս իմ քեզ, ո՛չ ծանեաւ անձն իմ. եղ զիս իբրև գկառսն Ամինադաբայ: *Դստերքն և թագուհիքն ցհարսնն ասեն.*
- 12 ¹² Կարձի՛ր Ողորոմացիդ դարձի՛ր, դարձի՛ր և քեսցուք մեք ՚ի քեզ:

Յոստերսն և ցթագուհիսն քեսայն զայս ինչ ասէ.

- 7** ¹ Զի՛նչ քեսանէք յՈղորոմացիդ որ դիմեալ գայ իբրև զգունդս բանակաց. քանզի գեղեցկացան գնացք քո կօշկօք, դուստր Ամինադաբայ: **Ձև**

15 Ոմանք. Սինք կճեայք հաս՝... ՚ի վերայ ոսկի. *կաս՝* ոսկեղէն խարսխաց. քեսակ նորա իբրև Լիբանան ընտրեալ իբրև զմայրս: **16 Ոմանք.** Այն է եղբորորդեակն իմ: **17 Ոմանք.** Ուր գնաց եղբորորդին... ուր դիպեաց: **6. 1 Ոմանք.** Պարասխանի քուտեալ ասէ... և ժողովել ՚ի շուշանս: *Օրինակ մի յաւելու.* Եւ ժողովել շուշանս *յամենայն ծաղկանց մայրից: Որպէս գարդ ՚ի մէջ փշոց. սոյնպէս է եղբորորդին իմ ՚ի մէջ դստերաց:* Ես եղ՛: **3 Ոմանք.** Փեսայն ընդ հարսնն ասէ. *Գեղեցիկ ես մերձատր իմ իբրև զանուշահոտութիւն. գեղեցիկ ես իբրև գԵրուսաղեմ որպէս հիացումն կարգեալ:* **4 Ոմանք.** Ջաջս քո առաջի իմ... այժեաց որք երևեցանն: *Ի լուս՝.* Վասն զի դոքա ընդոսպրուցին զիս. *համաձայն այլոց ՚ի բնաբ՛:* **5 Ոմանք.** Եւ անորդի ո՛չ գոյ ՚ի նոսա: **6 Ոմանք.** Իբրև լար կարմիր են շր՛: **7 Ոմանք.** Եւ օրիորդացն ո՛չ գոյ թիւ: **9 Ոմանք.** Եւ թագուհիքն երանի քան... որպէս զլուսին... զարեգակն իբրև գհիացումն կարգեալ: **10 Ոմանք.** Փեսայն ընդ հարսնն ասէ... իջի հայել ՚ի յարմարիս ուխից: *Ուր յոմանս պակասի. Որթ և Նոճ:* **11 Ոմանք.** Ոչ գիպաց անձն իմ: **12 Ոմանք.** Կարձի՛ր դարձի՛ր Սոմնացիդ, դար՛:

բարձից քոց նման է ուլանց յեռելոց գործոյ ճարտարի: ²Պորտ քո 2
 թակոյկ ճախարակեայ անպակաս ՚ի գինոյ խառնելոյ. որովայն քո՝ իբր-
 րև զշեղջ ցորենոյ փակեալ շուշանա: ³Երկոն սպինք քո՝ իբրև երկուս 3
 ուլս երկուորիս այծեման. ⁴պարանոց քո՝ իբրև աշտարակ փղոսկրե-
 այ: Աքք քո՝ իբրև զծովակն Եսեբոնի ՚ի դրունս դսպերաց բազմաց:
 Ընճգունք քո՝ իբրև զաշտարակն Լիբանանու, որ դիպէ հանդէպ Դա-
 մասկոսի: ⁵Գլուխ քո ՚ի վերայ քո իբրև զԿարմելուս. և հեսք գլխոյ 5
 քոյ իբրև զծիրանի իբրև զթագաւոր, թակ՝ ՚ի գլուխ յասպարէս: ⁶Քա-
 նի՞ գեղեցկացար՝ և քանի՞ քաղցրացար, սէր ՚ի փափկութեան քում:
⁷Նմանեցաւ մեծութիւն քո արմատենոյ, և սպինք քո ողկուզաց: ⁸Ասացե՛ր՝ 7, 8
 թէ ելի՞ց յարմատենին, բոնն հարից զբարձրութեանց նորա: Եւ եղիցին
 սպինք քո իբրև զողկոյզս որթոյ. և հոպ ընճաց քոց իբրև զխնձոր.
⁹և կոկորդ քո իբրև զգինի ազնիւ: Երթեալ զհեպ եղբորորդոյ իմոյ 9
 յուղղութիւնս, բաւականեալ շրթամբք իմովք՝ և արամամբք: ¹⁰Եւ եղբորորդոյ
 իմոյ՝ և առ ին դարձ նորա: ¹¹Ել եղբորորդի իմ ելցուք յագարակս, 11
 ազցուք ՚ի շէնս և ՚ի պարտէզս. ¹²կանխեսցուք յայգիս: Տեսցուք թէ 12
 ծաղկեալ իցէ որթ, թէ ծաղկեալ իցէ նոճ, թէ ծաղկեալ իցէ նռնենի.
 անդ փաց զսպինս իմ քեզ: ¹³Մանրագորք եպուն զհոպ իւրեանց. և առ 13
 դուրս մեր ամենայն սրգաբերք: Զնոր առ հնով, գոր եպ ինձ մայր իմ,
 պահեցի՛ քեզ եղբորորդի իմ:

¹Ո՛վ փայր քեզ եղբորորդի իմ դիպել զսպինս մօր իմոյ: Գտեալ 8
 զքեզ արտաքոյ՝ համբուրեցի՞ց զքեզ, և ոչ անգոսնեսցես զիս: ²Առեալ 2
 ածից զքեզ ՚ի փուն մօր իմոյ՝ և ՚ի սենեակ յղացելոյն զիս. արբուցից
 քեզ ՚ի գինոյ իւղագործաց, յօշարակէ՛ նռնենեաց իմոց: ³Չախ նորա 3
 ընդ գլխով իմով, և աջ նորա պարտեցի զինն: ⁴Երդմնեցուցից զձեզ 4
 դսպերք Երուսաղեմի ՚ի զօրութիւնս և ՚ի հասարապութիւնս ագարա-
 կի, եթէ յառնիցէք զարթուսջիք զսէրն մինչև կամեսցի: *Դսպերքն և*
թագուհիքն ասեն. ⁵Ո՛վ է սա որ ելեալ զայ սպիտակացեալ. յենոն 5
 զայ յեղբորորդի իւր: *Փեսայն ցհարսն ասէ.* Ի ներքոյ ինձորոյն
 զարթուցի զքեզ. անդ երկնեաց զքեզ մայր քո. անդ երկնեաց որ
 ծնան զքեզ: ⁶Դի՛ր զիս իբրև զկնիք ՚ի սրտի քում, և իբրև զմարանի 6
 յաջոյ ձեռին քո. զի բոնն է իբրև զմահ սէր, և խիստ իբրև զդժոխս

7. 1 Ունակք. Զինչ փեսանիցէք ՚ի Սոմնացին որ եկեալ է իբրև զպարս բանակաց.
 զի գեղեց՛... դուստր Նաղաբայ: Յարմարումն բարձից քոց նմանութիւն ուլան յեռելոց
 գործոյ ձեռաց արուեստարորի: **2 Ունակք.** Ոչ նուաղեալ ՚ի գինոյ խառնելեաց... որ-
 պէս զշեղջ: **3 Ունակք յաւելուն.** Այծեման որ արածին ՚ի շուշանս: **4 Ունակք.**
 Իբրև զծովն Եսեբոնի... որ դիպէ ՚ի դէմս. *կամ* ընդդէմ Դամասկոսի: **5 Ունակք.**
 Որպէս զծիրանի թագաւորի թագ ՚ի գլուխ յընթացս ասպարիզաց: **6 Ունակք.** Քան-
 զի գեղեցկացար, և զի հեշտալի եղեր, սէր ՚ի փափ՛: **8 Բագուսք.** Ասացի ելից ՚ի
 վերայ արմատենոյն. *կամ* ՚ի վեր յարմատենին, կալայց զբարձրութենէ նորա: **9 Ո-**
ւնակք յաւելուն. Իբրև զգինի ազնիւ. *հոպ ինձորոյ յրթնագունս քո, և համ գինոյ*
՚ի կոկորդի քում. Եւ երթեալ ընդ եղբորորդոյ իմոյ յուղղութիւն բաւական լեալ շր՛:
11 Ունակք. Ելցուք յանդասարան. հանգիցուք ՚ի գեղոս: **12 Ունակք.** Ծաղկեալ
 իցեն նռնենիք: **13 Ունակք.** Նոր առ հնովն, գոր: **8. 1 Բագուսք.** Ո՛վ փացէ
 քեզ... դիպել զսպինս: **3 Ունակք.** Ահեակ նորա ընդ գլխս՛... պարտեցէ զինն: **4 Ո-**
ւնակք. Երդմնեցուցի զձեզ... ՚ի զօրութիւնս և յուժգնութիւնս անդասարանի: *Ուր Ուկիսն.*
 Երդմնեցուցանեմ: **5 Ունակք.** Որ ելանէ սպիտակացեալ, յեցեալ յերթօ՛: ... ՚ի ներքոյ
 ինձորոյ զարթուցից զքեզ:

7 նախանձ. թռչիք նորա իբրև զթռչիս բոցոյ՝ հրոյ: ⁷Ջուրք բազումք ոչ կարասցեն զւեր շիջուցանել. և գերք ոչ արգելցեն զնա: Եթէ քացէ այր զամենայն զկեանս իւր ընդ սիրոյ, անգոսնելով անգոսնեացեն զ-
 8 նա: ⁸Քոյր մեր փոքրիկ և սրինք ոչ գոյ նորա. զի՞նչ արասցուք քեռ
 9 մերում յաւուր յորում պարմեսցի նմա: ⁹Եթէ պարհնայ իցէ՝ շինեսցուք
 ՚ի վերայ նորա մահարձանս արծաթիս. եթէ դուռն իցէ՝ յօրինեսցուք
 ՚ի նմա փախարակս եղևնափայտեայս: *Նարսնն համարձակի և սաւ:*
 10 ¹⁰Ես եմ պարհսայ՝ և սրինք իմ իբրև զաշտարակս, ես էի յաչս նորա որ-
 11 պէս որ գրանիցէ զխաղաղութիւն: ¹¹Այգի եղև Սողոմոնի ՚ի Բեելմաւուն.
 12 Ե՛ր զայգին իւր ցպահապանս. բերցէ այր իւրաքանչիւր ընդ պողոյ նո-
 13 րա հազարս արծաթոյ: ¹²Այգի իմ ինձ առաջի իմ. հազարքն Սողոմոնի,
 և երկերիւր պահապանաց որ պահեն զպարուղ նորա: *Նարսնն սաւ:*
 14 ¹³Որ նստիսոյ ՚ի պարտէզս այլք անսան քեզ. լսելի՛ արա ինձ զբարբառ
 14 քո: ¹⁴Փախի՛ր եղբօրորդի իմ, և նմանեաց՝ այծեման. կամ որթուց եղանց
 ՚ի վերայ լեռանց խնկաբերաց:

Այլուսր իմն գրեալ ՚ի սմին երգոյ:

Օրհորդքն և թագուհիքն սսեն.

1 ¹Գիւրացի զի մարմին զբօսացուցանէ զմանկութիւն բարձրացուցէ
 ՚ի շտեմարանս իւր. թագաւոր մեր ՚ի գահոյս մեր. իբրև արմաւ ոս-
 2 կեղէն զընծալից 199ին փաշարք մեր: ²Դարձցի թագաւորն անդրէն ՚ի
 3 մանկութիւն: ³Սիրելին ՚ի սենեակս մեր. երգեսցո՛ք զւերն: *Փեսայն*
 4 *սաւ:* ⁴Ես իսկ եմ ՚ի սաղմոսարանին. երգեցից՝ ընդ ընկերս իմ. երգեսցո՛ք
 5 և ուրախ լիցուք: *Նարսնն և դարերքն և օրհորդքն սսեն.* ⁵Թա-
 գաւոր սիրելի, թէպէտ և ծածկեցաք ՚ի փեսայնէ, աչք մեր յնաւորք:
 6 ⁶Տէր արար զքեզ, հասարարեաց զքեզ, պարրասարեաց զքեզ յարգանդէ.
 գեղեցիկդ ՚ի կանայս. մայր քո ծնցի մարմին անարխիդծ: Առ նոյն՝
 յայլմէ փեսչութենէ, զի այսպէս ունէր:

6 Ոմանք. Ի վերայ սրբի քո. իբրև զմարմնի ՚ի վերայ բազկի քո. վասն զի հօր է իբրև զմահ... թեք նորա իբրև զթևս բոցոյ հրոյ: *7 Ոմանք.* Ոչ կարեն շիջուցանել զւեր... եթէ քացէ մարդ զամենայն զկեանս իւր ՚ի սէր, արհամարհանօք անգոսնեացեն:

8 Ոմանք. Օրհորդքն սսեն. Քոյր մեր փոքր, և սրինս ոչ ունի. զինչ ա՞: *9 Ոմանք.*

Ի վերայ նորա մարտկոցս արծաթեղէնս... ՚ի նմա փախարակս մայրս: *10 Ոմանք.* Ես

՚ի յաչս նորա իբրև գրեալ խաղաղութիւն: *11 Ոմանք.* Այր իւրաքանչիւր ՚ի պողոյն իւրմէ հազարս:

12 Ոմանք. Ես երկերիւրք որոց պահեն զպփ: *13 Ոմանք.* Չձայն քո լսելի արա ինձ: *14 Ոմանք զսնց արարեալ զվերնագիրս զայս.* Այլուսր իմն, և այլն.

անբողոքիցայս յեր 14 համարոյն ևսիրնթաց գլխոյ՝ այսպէս սկիզբն առնեն մերումս թարգմանութեան յաւելուածոյ երգոցս. Ես Եկլեսիասարս զիւրացի զի մարմին զօրացուցանէ: *Իսկ այլ ոմանք այսպէս ունին զվերնագիրս.* Այլուսր գրեալ բանս այս իմաստբոյն: *1 Ոմանք զսնց առնեն.* Գիւրացի, և այլն. և սկսանին զբանն այսպէս. Բարձրացի թագաւոր մեր յըշտեմա՞: *Ի լուս՝.* Չի մարմին զօրացուցանէ զման՞. *համաձայն ոմանց: 3 Ոմանք.* Ի սենեակ իւր. Երգեցէք զւերն: *4 Ոմանք.* Եմ երգ սաղմոսարանին: *Ոմանք ՚ի մի յարեն այսպէս.* Ես ուրախ լիցուք (5)

՚ի թագաւոր սիրելի, և երգեսցուք օրհնութեամբ նմա. թէպէտ և ծած՞: *5 Ոմանք.* Աչք մեր յիսնաւորք: *6 Ոմանք.* Տէր արար և հասարարեաց զքեզ: *Ոմանք.* Ծնցի մարմին անխիդծ: Առ նոյն յայնմանէ փեսչ՞: *Իսկ ոմանք.* Ծնցի մարմին առ նոյն անխիդծ անաղար յայլմէ փեսչութենէ, զի այսպէս ունէր և կայր այս Օրհնութիւն օրհնութեանց:

ՆԱԽԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆ ԻՄԱՍՏՈՒԹԵԱՆՆ ՍՈՂՈՄՈՆԻ:

Բ ԱԶՈՒՄ գիրս երևեցուցանեն գոլ Սողոմոնի՝ ասացեալքն զմանև. երիս հազար առակս, և հինգ հազար օրհնութիւնս. գոր կէսք յԱռակսն և յԵրգերգոցն իմանան, և այլք թէ չէ՛ բովանդակն 'ի միջի. արդ՝ զկարծիս զայս կալցի՛ որ արպէս ախորժէ: Այլ առ այս գիրք ոմանք կարծեօք վարեցան, իբր թէ չէ՛ նորա. բայց բազում քննութեամբ ստուգեցաւ նորա գոլ, և ընդ առաջին գիրսն հարազատ. որպէս փիլսոփայ և զօրութիւն իմաստիցն յայտնէ, հաւասարագօր գոյով առաջնոց գրեանց, թէ և սուղ ինչ զանազանի. որպէս Ժողովօյն յԱռակացն, և Երգերգոցն յերկոցունցն. որով մեծ հարստութիւնն նորա յիմաստս և 'ի բանս ցուցանի: Նոյնպէս և այս գիրք առաւարագոյն բանիս խրատէ զսօզան. սիրել զարդարութիւն որով կարասցեն ընդունել զՍուրբ Տօգին, և փախչել 'ի կորուսիչ խորհրդոց ամպարշտաց, որք թէպէտ ժամանակօք և ծննդովք բազմանան. փոնրք են և զաղփաղփունք: Եւ զի վայելեացեն արդարք զանճառ բարութիւնս, որ թէպէտ և անզաւակք կամ կարճակեացք. այլ անմահութեան յուսով հաստատեալք. և թէ 'ի պարտիաստիլ անզգամացն նոքա մեծապէս փառաւորեցին: Խրատէ զթագաւորս, և որք վերնոյ թագին փափաքեն՝ պարտել զիմաստութիւն՝ որով յաւիտեան թագաւորեացեն: Եւ հաստատէ զբանն բազում վկայիք, ինքեամբ և այլովք որք պարտեցին զիմաստութիւն՝ և փառաւորեցան. և այլովք որ վարեցան անզգամութեամբ՝ և պարտիասեցան:

Գլուխք Իմաստութեանն Սողոմոնի:

ա. Խրատ արդարութեան առ Աստուած հաւատոց, և փախչել 'ի նենգ խորհրդոց, և զգուշանալ երիկամանց, այսինքն է՝ ցանկութեան և ցասման, սրբի և բանի՝ որ է խոհականն. զի Աստուած ամենակալ է Տօգին՝ դարիչ և հարուցիչ սրբի և լեզուի:

բ. Տրամեշտ 'ի մահաբեր գործոց. և զի ոչ յԱստուծոյ է մահ. ամբաստանութիւն մարմնասէր ամպարշտաց չար բռնութեան. և վասն խաչահանուածն լրբութեան և անմիտ հայիտոյութեան:

գ. Ընդդիմադրութիւն աստուածապարզն յուսոյ անմահութեան արդարոց, և թշուառական կորստեան ամպարշտաց:

դ. Երանութիւն ամլոց և ողջախոհ ներքինեաց, և եղկութիւն զիջասիրաց, և նախաստիք որդոց շնութեան:

ե. Զի շահաւէր է սակաւակեաց կեանք արդարոց, և 'ի հանգիստ վախճան նոցա. և եղկելի յերկարակեաց ծերութիւն ամպարշտաց, և փրկանապաւ կորուստ նոցա:

զ. Թէ ընդ ամենապայծառ փառս արդարոցն 'ի յարութեանն զղջացեալ երբեմն խրոխտացեալքն՝ յանօգուտս ապաշաւեն, այլ և այլ օրինակօք ողբալով զունայնութիւն աստի կենացս:

է. Զի արդարք անթառամ պսակեցին, և մեղաւորք անհանդուրժելի փանջանօք լլկեցին:

ը. Զի սաստիկ և ստուգագոյն քննութիւն կայ 'ի վերայ մեծամեծաց:

1109 ՆԱԽԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԻՄԱՍՏՈՒԹԵԱՆՆ ՍՈՂՈՄՈՆԻ

թ̄. Գովեսար հանճարեղ առաքինութեան, և յորդորումն 'ի նոյն և շահ առ 'ի նմանէ:

ժ̄. Իմաստութիւն զխոհականութիւնն ասէ, որում և այլ առաքինութիւքն հեպնիւն. և բնախօսելով ապա յայտ առնէ թէ յԱստուծոյ պարտ է խնդրել զայն. զի նա ինքն է ուղղիչ գիտութեան, յորմէ և զինքն իմաստնացեալ ասէ Սողոմոն:

ժւ̄. ՅԱստուծոյ ուսեալ և իմաստնացեալ՝ աստուածաբանէ վասն Սրբոյ Հոգւոյն 'ի Հօրէ անմեկն անորոշմամբ աստուածեղէն ներգործութեանն:

ժբ̄. Զի սիրելի է Աստուծոյ և պատուելի է առ մարդկան որ ստանայ զիմաստութիւն, հանդերձ արութեամբ արդարութեամբ և ժուժկալութեամբ:

ժգ̄. Աստուածահաճոյ խնդիրք Սողոմոնի, գոր և յԵրրորդում թագաւորութեանցն գրցես. և թէ Հոգւովն Սրբով որ 'ի բարձանց իմաստնացան մարդիկ յԱստուծոյսն:

ժդ̄. Պատմութիւն աստուածավայելուչ ներգործութեան Հոգւոյն Սրբոյ՝ յԱդամայ մինչև 'ի Մովսէս, և 'ի սքանչելիսն որ յԵգիպտոս:

ժե̄. Զգոյշ լեր յասելն վասն անպեսակ նիւթոյ. ոչ յինքնագոյակ նիւթոյ ասէ, այլ զկարգ առնելոյն և զարդո՞ որ յեպ գնիւթն առնելոյ, և թէ ոչ կարողութեան չափով, այլ փրկչաբար ներմամբ փանջէր Աստուած զԵգիպտոս, իբրև յիւրս խնայելով կոչէր յապաշխարութիւն:

ժզ̄. Թէ և ընդ Քանանացիսն նոյնօրինակ խնամօք վարեցաւ Աստուած. և խնայելովն յայտ արար թէ չիք այլ Աստուած բաց 'ի նմանէ:

ժէ̄. Բամբասէ զանմտութիւն փարրապաշտիցն. յիշէ և վասն աշխարհակեցոյց խաչին Քրիստոսի. և անիծանէ զկուռս և զարարօղս նոցին:

ի̄. Քարոզէ զԱստուծոյ գորութիւնն՝ բաղդապելով զփանջելն զԵգիպտոս գորպամբ և մժրխով և մարախով, և հրախառն կարկտիւ, ընդ բարեգործելն զԻսրայել բժշկելովն 'ի թունից օձիցն, և ջամբելով մանանային:

իւ̄. Թէ Եգիպտացիք յօրինակ հանդերձեալ խաւարին անբերելի արհաւորք չարչարեալ զարհուրէին. և Իսրայել պայծառափայլ սեամբ լուսոյ 'ի գիշերի առաջնորդիւր:

իբ̄. Զի փոյսահեղձ նենգութեանն փոյժս հապոյց Աստուած Եգիպտացոցն, ստարակմամբ անդրանկացն, և հեղձմամբ 'ի ջուրսն:

իգ̄. Թէ յիրաւի փանջեցաւ Եգիպտոս. զի և քան զՍողոմնացիսն անագորոյն և երախտամոռաց գրաւ:

ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ՍՈՂՈՄՈՆԻ

1 **Մ**ԻՐԵՑԷՔ զարդարութիւն՝ ոյք դափիք զերկիր: Խորհեցարոյք և
2 զՏեառնէ բարութեամբ. և միամտութեամբ սրտի խնդրեցէք
3 զնա: ² Զի գրանի՛ այնցիկ որ ոչ փորձեն զնա. և երևի՛ որոց ոչ
4 թերահաւաստեն ՚ի նմանէ: ³ Զի խորհոնորք թերք անջապեն յԱստուծոյ.
5 և զօրութիւն փորձ՝ յանդիմանէ՛ զանգգամս: ⁴ Զի յանձն չարարուեսր՝
6 իմաստութիւն ոչ մտցէ, և ոչ բնակէ ՚ի մարմնի վարեցելոյ մեղօք: ⁵ Զի
7 Սուրբ Նոզին իմաստութեան փախիցէ՛ ՚ի նենգութենէ. և մերժեցի ՚ի
8 խորհրդոց անմտաց, և յանդիմանեցէ՛ ՚ի հասանել ՚ի վերայ անիրատւութեանց:
9 ⁶ Զի մարդասէր Նոզին իմաստութեան՝ ոչ արդարացուցանէ զհայիոյիչն
10 ՚ի շրթանց իրոց. զի երիկամանց նորա է վկայ Աստուած, և սրտի
11 նորա ոստիկան ճշմարիտ. և լեզուի նորա ունկնդիր: ⁷ Զի Նոզի Տե-
12 առն ելից զքիեզերս, և որ ունի զամենայն՝ ունի՛ զգիտութիւն բար-
13 բառոյ: ⁸ Վասն այնորիկ՝ և որ շըշնջեն զանիրաւս ոչ ծածկեցի. և ոչ
14 իրաւունք առ նովաւ առանց կշտամբութեան անցցեն: ⁹ Զի խորհրդոց
15 ամպարշտաց՝ հարց և փորձ եղիցի. և բանից նոցա լուր՝ առ Տէր հասցէ
16 ՚ի կշտամբութիւն անօրէնութեանց նոցա: ¹⁰ Զի ունկն նախանձաւորութեան
17 լսէ՛ զամենայն. և շըշնջին քրթմնջանաց՝ ոչ ծածկեցի: ¹¹ Այսուհետև
18 զգոյշ լերուք յանօգուտ քրթմնջանէ. և ՚ի բամբասանաց խնայեցէք
19 զլեզու. զի շըշնջ գաղտնի՝ դափարկ ոչ անցցէ, և բերան սրախօս՝
20 սպանանէ զանձն:

12 ¹² Մի՛ ցանկայք մահու մոլորութեամբ կենաց ձերոց. և մի՛ ձգէք և
13 յանձինս զաստուծոյն գործովք ձեռաց ձերոց: ¹³ Զի Աստուած զմահ ոչ
14 արար, և ոչ խնդայ ընդ կորուստ կենդանեաց: ¹⁴ Քանզի հաստատեաց
15 ՚ի լինել զամենայն. և ՚ի փրկութիւն են գործք աշխարհի: Զիք ՚ի նոսա
16 դեղ ստատեան. և ոչ թագաւորութիւն դժոխոց ՚ի վերայ երկրի. ¹⁵ զի
17 արդարութիւն՝ անմահ է: ¹⁶ Իսկ ամպարիշտք ձեռօք և բանիք կոչեցին
18 զնա առ իրեանս. բարեկան համարեցան զնա, և հալեցան, և դաշինս
19 կոչեցին ընդ նմա. զի արժանի՛ իսկ են բաժանակից նմա լինելոյ:

2 ¹ Խորհեցա՛ն յանձինս իրեանց զանուղայս և ասեն. Սակա՛ն և
2 ցաւագին են կեանք մեր, և ոչ գոյ բժշկութիւն ՚ի վախճանի մարդոյ.
3 և չերևեցա՛ն որ դարձաւ ՚ի դժոխոց: ² Զի յանկարծակի՛ իմն եղաք.
4 և յետ այտորիկ լինիցիմք իբրև զգեղեալք: Զի իբրև զձոնիս է շունչ

Ամենայն գրչագիր օրինակք համաձայն մերոյն ունին զվերևագիրս, բաց ՚ի միոյն որ յակուր. Իմաստութիւն Սողովմոնի արքայի Նրէաստանի: Ուր Ոսկան լոկ ղէ. Գիրք իմաստութեան:

1. **1 Ունակք.** Եւ միամտութեամբ սրտի: 4 **Ունակք.** Իմաստութիւն ոչ մտանէ:
Օրինակ մի. ՚Ի մարմնի վարելոյ մեղօք: 5 **Ունակք.** Եւ հեռացի ՚ի խորհրդոց անմտք:
6 **Ունակք.** Զհայիոյիչս շրթանց իրեանց... նորա վկայէ Աստուած, և սր՛: 8 **Ունակք.** Առ
նովաւ առանց բժշկութեան անկցին: 9 **Ունակք.** Ամբարշտաց հարցափորձ լիցի... առ
Աստուած հասցէ. զի կշտամբութիւն անօրէնութեանց նոցա է: 10 **Ունակք.** Ոչ ծածկի:
11 **Ունակք.** Յանօգուտ քրթմնջեն... զի շըշնջին գաղտնի... զանձն իր: 12 **Օրինակ
մի.** Յանձինս ձեր գա՛մ: 14 **Ունակք.** Դժոխոց ՚ի ներքոյ երկնի: 15 **Ոսկան յակուր.**
Զի արդարութիւն մշտնջենատր և անմահ է: 16 **Ունակք.** Բաժանակից լինելոյ նմա:
2. **1 Ունակք.** Եւ ոչ գոյր բժշ... և ոչ երևեցաւ:

յըռնգունս մեր, և իբրև զկայծա՛կն բան ՚ի շարժման սրբի մերում: ³Յորոյ շիջանելն՝ մոխի՛ր լինի մարմինն. և ոգին սփռի իբրև զօդ թոյլ: ⁴Եւ ամունս մեր մոռասցի՛ ժամանակաւ. և ոչ ոք յիշատակեսցէ զգործս մեր: Անցցեն կեանք մեր իբրև զհետս ամպոյ, և իբրև զշամանդահ գրուեսցին հալածեալք ՚ի ճառագայթից արեգական, և ՚ի փապոյ նորա ծանրացեալք: ⁵Զի անցք սրուերի՛ են կեանք մեր, և չիք խափան վախճանի մարդկան, զի կնքեցաւ և ոչ ոք դարձուցանէ: ⁶Արդ եկայք՝ և վայելեսցուք ՚ի բարութիւնս որ կանս. և վարեսցուք արարածովքս զբաղեալք իբրև ՚ի մանկութեան: ⁷Պէտպէն զինեօք և անոյշ իւղովք լցցուք. մի՛ անցցէ առ մեք ծաղիկ զարնայնոյ: ⁸Բոլորիք վարդից պսակեսցուք՝ մինչև՛ թառամեալ իցեն: ⁹Մի՛ ոք ամենևին լիցի անմասն ՚ի մեծամեծար ուրախութենէս մերմէ. յամենայն փեղիս թողցուք զնշանակ ուրախութեան. զի այն է բաժին մեր, և սոյն վիճակ: ¹⁰Բռնադատեսցուք զպնանկն անիրաւութեամբ. մի՛ խնայեսցուք յայրին. մի՛ խորշեսցուք ՚ի բազմանակեայ պէտաց ծերոյն: ¹¹Եւ օրէնս արդարութեան բռնութիւն մեր եղիցի. զի փկարութիւն անպիտան յանդիմանի: ¹²Դարանակալ լիցուք արդարոյն զի դժպիհ եղև մեզ. և հակառակ կայ գործոց մերոց. և նախապիւնս դնէ մեզ զյանցանս օրինացն. և բամբասէ զմեղօք մանկութեան մերոյ: ¹³Խոստանայ ունել զգիտութիւն Աստուծոյ, և որդի Տեառն զանձն իւր անուանէ. ¹⁴և եղև ՚ի յանդիմանութիւն մրաց մերոց: ¹⁵Ծա՛նր է մեզ և փեսանելն զնա. զի անմասն են այլոց կեանք նորա՝ և այլազգի շաւիղք նորա: ¹⁶Ի գարշութիւն համարեցաք նմա. և խորշի՛ ՚ի ճանապարհաց մերոց՝ իբրև ՚ի պղծութեանց. երանէ՛ զվախճան արդարոց. և հպարտացեալ՝ կոչէ Նայր զԱստուած: ¹⁷Տեսցուք թէ ճշմարի՛տ իցեն բանք նորա. և փորձեսցուք զվախճան նորա: ¹⁸Եթէ իցէ արդարն՝ որդի Աստուծոյ՝ պաշտպանեսցէ՛ նմա. և փրկեսցէ զնա Աստուած ՚ի ձեռաց հակառակորդաց: ¹⁹Թշնամանօք և զանիւք խոշտանգեսցուք զնա: Եթէ լինիցի՞ այցելութիւն նմա. զի զգափ առցուք զհեզութեան նորա, և խելամուտ լիցուք անոխակալութեան նորա: ²⁰Մահո՛ն խայտառակութեան դարեսցուք զնա. եթէ լինիցի՞ այցելութիւն նմա ՚ի բանից իւրոց:

Գ ²¹Զայս խորհեցան և խաբեցան. զի կուրացոյց զնոսա չարութիւն իւրեանց. ²²և ոչ ծանեան զխորհուրդս Աստուծոյ, և ոչ վարձուց

2 Ունակք. Իմն եղեաք, և յեր այնորիկ... իբրև զգեղեալս... ՚ի յռնկունս... բանն ՚ի շարժումն սրբից մերոց: **3 Ունակք.** Յորոյ ՚ի շիջանելն... մարմինն. և որպէս հուրն մոխիւր լինի. և ոգին: *Ուր օրինակ մի.* Յորոյ իջանելն: **4 Օրինակ մի.** Նալեալ ՚ի ճառագ՛: **5 Ունակք.** Վախճանի մարդոյ... և ոչ ոք է որ դարձուցէ: **6 Ունակք.** Ի բարութիւնս որ կան... զբաղեալ իբրև ՚ի մանկութիւն: **8 Ունակք.** Բոլորիք վարդիք պս՛: **9 Ունակք.** Անմասն լիցի ՚ի մեծ ու՛. *կամ՝* ՚ի մեծամեծ ուրա՛... և սոյն վիճակ մեր: **10 Ունակք.** Եւ բռնադատեսցուք զանառագն. *կամ՝* զաղքաքն անիրա՛... և մի՛ խնայեսցուք ՚ի բազմաժամանակեայ պէտաց ծերոցն: **11 Ունակք.** Եւ օրինադրութիւն բռնութիւնս մեր: **12 Ունակք.** Եւ հակառակ եկաց գոր՛... և բամբասէ զմեզ մեղօք ման՛: **13 Ունակք.** Եւ որդի Աստուծոյ զանձն: **14 Ունակք.** Եւ եղև յանդիման՛: **15 Ունակք.** Զի անմանի են այլոց: **16 Ունակք.** Որպէս ՚ի պղծութեանց... երանէ՛ զվախճան մարդոյ... Նայր կոչէ զԱստուած: **18 Ունակք.** Եթէ իցէ արդարն որդի Աստուծոյ: **19 Ի բազունս պակասի.** Զնա, *եթէ լինիցի այցելութիւն նմա.* զի զգափ: *Ունակք.* Եւ խելամուտ լիցուք անոխակութեան նորա: **20 Ունակք.** Այցելութիւն նորա ՚ի բանից իւրոց:

անկնկալան սրբութեան. և ո՛չ ընտրեցին զպարի ոգոց անարարից:
 23 ²³ Զի Աստուած հասարակաց զմարդն յանեղծութեան, և ՚ի պարկեր
 24 իրոյ բարերարութեանն արար զնա: ²⁴ Նախանձու բանասրկուին եմուր
 25 մահ յաշխարհ. ²⁵ և փորձեն զնա որ նորա՝ վիճակին սակի՛ են:

3 ¹ Բայց ոգիք արդարոց ՚ի ձեռի՛ն Աստուծոյ են, և ո՛չ մերձեցի ՚ի
 2 նոսա մահ: ² Թուեցան յաչս անզգամաց թէ մեռան, և համարեցան
 3 չարչարանք ելք նոցա՝ ³ և զնալն ՚ի մեռչ բեկումն. բայց նոքա են ՚ի
 4 խաղաղութեան: ⁴ Զի թեպէր և յաչս մարդկան փանջեցան, այլ յոյս նո-
 5 ցա լի՛ է անմահութեամբ: ⁵ Եւ սակաւիկ ինչ խրատալք և փրփմեալք,
 6 գրցեն զմեծ բարութիւն. զի Աստուած փորձեաց զնոսա, և եզիտ զ-
 7, 8 ⁷ պայծառացին, և իբրև կայծակն ընդ եղէզն ընթացցին: ⁸ Դարեացին
 9 զագգս՝ և ընկալցին զժողովուրդս. և թագաւորեցէ՛ նոցա Տէր յախտե-
 10 ան: ⁹ Յուսացեալք ՚ի նա՛ իմացցին զճշմարտութիւն. և հաւարարիմք՝
 11 սիրով ակնկալցին նմա. զի շնորհք և ողորմութիւն ՚ի վերայ սրբոց
 12 նորա, և այցելութիւն ՚ի վերայ ընտրելոց նորա: ¹⁰ Իսկ անպարիշտք
 13 անփորձ, և չարաբար մանկունք նոցա. ¹¹ Զի որ զիմաստութիւն
 14 և զխրատ անարգէ՝ թշուառական է, և ընդունայն է յոյս նոցա. և
 15 վաստակք նոցա անօգուտք, և անպիտան գործք նոցա. ¹² Կանայք նոցա
 16 անմիտք, և չարաբար մանկունք նոցա. ¹³ և անիծեալ ծնունդք նոցա:

Զի երանեալ է ամուլն անարար՝ որ ո՛չ զիտաց զանկողինս յանցա- Դ
 14 նաց. ընկալցի՛ պտուղ յայցելութեան ոգոց: ¹⁴ Եւ ներքինի՝ որ ո՛չ գործե-
 15 աց ձեռօք զանօրէնութիւն, և ո՛չ խորհեցաւ զՏեառնէ՛ չարութիւն. փացի
 16 նմա շնորհ ընտիր ըստ հաւարոցն, և վիճակ ցանկալի ՚ի փաճարի Տե-
 17 առն: ¹⁵ Զի ընդ վաստակոց բարեաց պտուղ փառաւոր է. և արմար
 18 անսխալ յիմաստութենէ: ¹⁶ Որդիք շնացելոց թերակատարք եղիցին. և
 19 զաւակ անօրէն անկողնոց ստրակեացի՛: ¹⁷ Եթէ երկայնակեացք եղիցին՝
 20 յոչինչ համարեցցին, և անարգի՛ ՚ի վախճանի ծերութիւն նոցա: ¹⁸ Եւ ե-
 21 թէ արագ ստրակեացցին՝ ո՛չ կալցին յոյս, և ո՛չ յաւուրն յանդիմանութեան
 22 մխիթարութիւն: ¹⁹ Զի ազգի անիրաւի չարաչար կատարած:

4 ¹ Լաւ է անզաւակութիւն հանդերձ քաջութեամբ. քանզի անմահու-
 2 թիւն է յիշտարակ նորա. զի և յԱստուծոյ ճանաչի՛ և ՚ի մարդկանէ: ² Ի
 3 հպել նորա՝ նմանօղ լինի նմա, և ՚ի մեկնել նորա՝ անձկանայ առ նա. և

23 Ոմանք. Զմարդն յանեղծութիւն. կամ՝ յանմեղութիւն, և ՚ի: *24 Ոմանք.* Յաշ-
 խարիս. (25) զի փորձեն զնա որ նորին: *3. 2 Ոմանք.* Յաչս մարդկան թէ մե՛: *4 Ի*
յուս՝. Յաչս մարդկան փանջեցցին. *համաձայն ոմանց ՚ի բն՝:* *5 Ոմանք.* Խրատալ,
 գրցեն մեծ բարերարութիւն: *6 Ոմանք.* Եւ որպէս զողջակեզս զո՞... և ՚ի ժամանակի
 աջ՛: *7 Ոմանք.* Ընդ եղէզն ընթանայցեն: *8 Այլք.* Եւ կալցին զժողովուրդս: *13 Ո-*
մանք. Զի երանելի է ամուլն... պտուղ այցելութեան: *15 Ոմանք.* Զի ըստ վաստակոց:
16 Ոմանք. Անօրէն ընկողնաց. կամ՝ անկողնաց: *Ուր Ոսկան.* անկողնից: *17 Ո-*
մանք. Եւ եթէ երկայնակեացք լինիցին... և անարգեացի... ծերութիւն նորա: *19 Ի*
յուս՝. Ազգի անօրինի չա՞. *համաձայն ոմանց ՚ի բնաբ՝:* *4. 1 Յօրինակին.* Լաւ է
 անզգամութիւն հանդերձ: *Ոմանք.* Զի անմահութիւն է... զի յԱստուծոյ ճա՛:

՚ի յաւիտեան պսակաւորս ճեմեցուցանէ. անթառամ նահապարկութեանցն պատերազմի յաղթեալ: ³ Բազմաճնունդ բազմութիւն ամպարշտաց անպիթան լիցի. և ՚ի փուր շառաւեղաց մի՛ փայցէ արմաբս ՚ի խոր. և մի արմաբ և հիմն խախտութիւն հասարարեսցի: ⁴ Զի թէպէր և ոստովք առ ժամանակ մի 4 պրկեսցէ, սակայն զաղփաղփուն կանդաղեալն ՚ի հողմոյ շարժեսցի. և ՚ի բռնութենէ հողմոյ արմաբաբի՛ խլեսցի: ⁵ Բեկարեսցին շուրջ զնովա 5 շառաւիղք թերակարարք, և պտուղ նոցա անպիտան փարածամ ՚ի կերակուր, և յոչինչ պիտանացու: ⁶ Զի յանօրէ՛ն անկողնոց որդիք ծնեալք՝ 6 վկայք են չարեաց ծնողաց իրեանց ՚ի հարցափորձի իրեանց:

Ե ⁷ Իսկ արդարն՝ եթէ հասցէ ՚ի վախճանել ՚ի հանգստեան եղիցի: ⁸ Զի ծերութիւն պարուական՝ ո՛չ բազմաժամանակեայն է, և ո՛չ որ թուով 8 ամացն չափիցի. այլ ալիք՝ իմաստութիւն մարդոյ են. ⁹ և հասակ ծե- 9 րութեան կեանք անարարք: ¹⁰ Զի հաճոյ եղեալ Աստուծոյ սիրեցաւ, և ¹⁰ կենդանւոյն ՚ի միջոյ մեղաւորաց փոխեցաւ: ¹¹ Յափշտակեցաւ՝ զի մի՛ ¹¹ չարութիւն ինչ շրջեսցէ զիմաստութիւն նորա, կամ նենգութիւն պարբիցէ զանձն նորա: ¹² Զի չարակնութիւն անզգամութեան շլացուցանէ զբարիս. ¹² և յաճումն ցանկութեան խուճապէ միտս անմեղս: ¹³ Կարարեալ ՚ի ¹³ սակաւուն ելից ժամանակս երկայնս. ¹⁴ զի ցանկալի՛ էր Տեառն անձն ¹⁴ նորա. վասն այնորիկ փազնապեցաւ ՚ի միջոյ չարեաց: Իսկ ժողովուրդք փեսին՝ և ո՛չ իմացան. և ո՛չ եղին ՚ի մտի այսպիսի ինչ. ¹⁵ եթէ ի- ¹⁵ րաւունք Աստուծոյ ՚ի վերայ սրբոց իւրոց, և այցելութիւն ՚ի վերայ ընտրելոց նորա: ¹⁶ Դարապարտ՛ արդար հանգուցեալ զամպարիշտս ¹⁶ կենդանիս, և մանկութիւն վաղվաղակի վախճանեալ՝ զբազմամեայ ծե- րութիւն անիրաւի: ¹⁷ Զի փեսցեն զվախճան իմաստոյն, և ո՛չ իմացին՝ ¹⁷ զինչ խորհեցաւ վասն նորա. և առ իմէ՛ զգուշացաւ նմա Տէր: ¹⁸ Տեսցեն ¹⁸ և անզոսնեսցեն զնա. այլ զնոքօք Տէր ծիծաղեսցի: ¹⁹ Եւ եղիցին յեւ ¹⁹ այնորիկ ՚ի կործանումն անարգութեան և ՚ի թշնամանս՝ ընդ մեռեալան յաւիտենից: Զի պայթուցէ զնոսա անշշունչս ուռուցեալս. և շարժեսցէ զնոսա ՚ի հիմանց. և մինչև ՚ի սպառ խոպանացին, և եղիցին ՚ի ²⁰ ցաւս. և յիշարակ նոցա կորիցէ: ²⁰ Նացեն՛ ՚ի մթերս մեղաց իրե- անց փազնապեալ. և կշտամբեսցեն զնոսա յանդիման անօրէնութիւնք իրեանց:

Զ ¹ Յայնժամ կացցէ արդարն բազում համարձակութեամբ հանդէպ **5**

2 *Օրինակ մի.* Ի հալել նորա անմանող լինին նմա և ՚ի մեկնել նորա անձկան առ նա... և յաւիտեան... յաղթել: *Ի լուս.* Անձկանայ: **3** *Ոմանք.* Անպիտան լիցին... մի՛ փացի արմաբս ՚ի խոր. և հիմն խախտութիւն մի՛ հասարարեսցի: **4** *Օրինակ մի.* Առ ժամանակ մի պրկեսցեն, սակայն զաղփաղփուն կան: Դանդաղեալն ՚ի հողմոց շարժ: *Ուր այլ օրինակ մի.* Սակայն զաղփաղփուն կանդաղ՞. և այլ. զաղփախփուն դանդաղեալն: **5** *Ոմանք.* Շուրջ շառաւեղքն թերա՞: **6** *Ոմանք.* Զի անօրէն ընկողնաց ծնեալ որդիք: **7** *Ոմանք.* Ի հանգստեան լիցի: **8** *Ոմանք.* Իմաստութիւն մարդոյն են: **11** *Ոմանք.* Շրջիցէ զիմաստութիւն իւր: **12** *Ոմանք.* Զի չարութիւն անզգամութեան... և յաճութիւն ցանկութեան: **14** *Ոմանք.* Զի ցանկալի է Տեառն... ՚ի մտի այնպիսի ինչ: **17** *Ոմանք.* Զվախճան իմաստոց: *Օրինակ մի.* Եւ առ ՚ի մեզ զգուշացաւ Տէր: **19** *Ոմանք.* Եւ եղիցին յեւ այտորիկ: *Ոսկան.* Եւ մեռեալս յաւիտենից: *Յօրինակիին ՚ի քնարանի.* Անշ ոմնչս, գրեալ, ՚ի լուս՞. *նշանակի ՚ի մեջ բերել շ. և առնել անշշունչս. կամ՝ անշշունչս. համաձայն այլոց:* **20** *Ոմանք.* Մեղաց իրեանց փուզանեալք:

2 նեղաց իրոց: Եւ որոց անգոսնէին զվասարակս նորա, ² քեսեալ զնա՝
 խռովեսցին անհնարին երկիրիւ. և զարհուրեսցին ՚ի վերայ սքանչելի
 3 փրկութեան նորա: ³ Եւ զղջացին ՚ի միտս իրեանց. և առ նեղութեան
 անձանց յոգոց հանցեն և ասացեն. Այս այն այր է գոր երբեմն մեք
 4 ծաղր առնէաք, և յառա՛կս նախարանաց: ⁴ Մեք անմիտք զվարս դորա
 5 մոլորութիւն համարէաք՝ և զվախճան դորա անարգութիւն: ⁵ Զիմիդ
 6 համարեցաւ ընդ որդիս Ասարուծոյ, և ընդ սուրբս վիճակ դորա: ⁶ Ու-
 րեմն մոլորեցաք ՚ի ճանապարհէ ճշմարտութեանն, և լոյսն արդարու-
 թեան ոչ լուսաւորեաց զմեզ, և արեգակն արդարութեան ոչ ծագեաց
 7 ՚ի սիրտս մեր: ⁷ Անօրէնութեան և կորստեան շաղօք լցաք. և զնացաք
 8 ընդ անկո՛խ անապար, և զճանապարհս Տեառն ոչ ծանեաք: ⁸ Զի՛նչ շահ
 եղև մեզ հպարտութիւնն, և զի՛նչ մեծութիւն ամբարտաւանութեանն իցէ
 9 մեզ նպաստաւոր: ⁹ Ա՛նց այն ամենայն իբրև զսրուեր. և իբրև զհամբաւ
 10 առն ընթացեալ. ¹⁰ և իբրև զնա սահեալ ՚ի ջուրց կուրակելոց. զորոյ
 իբրև անցանիցէ՝ ոչ գոյ զհետսն գրանել. և ոչ զշալիդս գնացից նորա
 11 ՚ի մէջ ալեաց: ¹¹ Կամ իբրև զհաւու թռուցելոյ յօղս, որոյ ոչ գրանին
 նշմարանք զնացից. բաղխելով մագլացն պատառեալ զհողմն թեթև և
 հերձեալ բռնութեամբ ընդ ոլորսս մտանէ. յաճել թևոցն յառաջադէմ
 սլանայ. և յեպ այնորիկ ոչ գրանի նշանակ ամբառնալոյն ՚ի նմա:
 12 ¹² Կամ իբրև ՚ի նեպէ ձգելոյ ՚ի նպարակ՝ կտրեալ օղն վաղվաղակի
 13 յի՛նքն կարկարեցաւ առ ՚ի չգիտելոյ զանցս նորա: ¹³ Նոյնալեւ և մեք
 եղեալք՝ պակասեցաք. և առաքինութեան նշանակ ոչ կարացաք ցուցանել.
 15 Բայց ՚ի չարիս մեր մաշեցաք: ¹⁵ Զի յոյս ամպարշտի իբրև զփոշի յարուցեալ
 ՚ի հողմոյ. և իբրև զսարդիոստարայն և զեղեամն ՚ի մրրկէ հալեալ մանրի.
 և իբրև զծովս մաշեալ ՚ի հողմոյ. կամ իբրև զյիշարակ իջաւորի միոյ
 ատուր զնացելոյ:

16 ¹⁶ Բայց արդարք յախարեան կեցցեն. և ՚ի Տեառնէ վարձք նոցա, և Է
 17 խնամք նոցա ՚ի Բարձրելոյն: ¹⁷ Վասն այնորիկ ընկալցին զարքայութեանն
 զվայելչութիւն, և զթագն զեղեցկութեան ՚ի ձեռանէ Տեառն. զի ա-
 18 ջով իւրով հովանի՛ լիցի նոցա, և բազկաւ իւրով վերակացու լիցի նո-
 19 ցա: ¹⁸ Առցէ՛ սպառազինութիւն զնախանձ իւր, և վառեսցէ զարարածս
 20 առ ՚ի խնդրելոյ զվրէժս ՚ի թշնամեաց: ¹⁹ Զգեցցի զբա՛հս զարդարու-
 20 թիւն, և դիցէ սաղաւարտ զդարաստանն անաչառ: ²⁰ Առցէ վահան գ-
 21 սրբութիւն անվկանդ. ²¹ և սրեսցէ զհատու բարկութիւնն ՚ի սուսեր. և

5. 1 Ոսկան. Բազմաւ համարձակութեամբ: **3 Ոմանք.** Նանիցեն յոգոց և ասացեն:
6 Ոմանք. Եւ լոյսն ողորմութեան ոչ լու՛... և արդարութեան արեգակն ոչ ծագեաց ՚ի
 մեզ: **7 Ոմանք.** Եւ կորստեան շաղօք շրջեցաք: **10 Ոմանք.** Սահեալ ՚ի վերայ ջուրց
 կու՛... իբրև անցանէ: *Յօրինակին.* ՚Ի ջուրց կուակելոց: **11 Ոմանք.** Պատառեաց
 զհողմն թե՛... ընդ ոլորսս մտեալ... ոչ գրանի նշանակ բառնալոյ նորա: **12 Ոմանք.**
 Յինքն կարկարեալ: *Ուր Ոսկան.* կտրեալ զօղն: **13 Ոսկան յաւելու աստեան համար**
14. *Չայսպիսիս ասացեն ՚ի դժոխս այնոթիկ, ոյք մեղան: **15 Ոմանք.** ՚Ի մրրկէ
 հալածեալ մանր. և *ոմանք.* իբրև զեղեամն հալածեալ ՚ի մրրկէ... մածեալ. *կամ՝*
 մաղեալ ՚ի հողմոյ... իջաւորի միոյ գնացելոյ: **16 Ոմանք.** Յախարեան կացցեն: *Ուր*
Ոսկան. Եւ ՚ի Տեառնէ է վարձք: **17 Ոմանք.** Վասն այտորիկ ընկ՛... վերակացու
 եղիցի: **18 Ոմանք.** Զարարածս իւր առ ՚ի խնդ՛: **20 Ի լու՛.** Զսրբութիւն անվկանգ.
համաձայն ոմանց ՚ի բն՛:

պատերազմեսցի խանն ընդ նմա և աշխարհս առ անգգամս: ²² Գնացեն 22
 նետք կորովիք փայլարականց, և իբրև 'ի լայնալիճ աղեղանէ յամպոցն
 ոսփիցեն 'ի նպարակս. ²³ և 'ի քարընկէց բարկութենէ թափեսցի՛ լիով 23
 կարկուտ: Զայրագնեսցի 'ի վերայ նոցա ջուր ծովու, և գետք ողողեսցեն
 անխնայ: ²⁴ 'Ի դիմի՛ հարցի նոցա հողմն բռնութեան, և իբրև գմբրիկ 24
 հոսեսցէ գնոսա: Աւերեսցէ զամենայն երկիր անօրէնութիւն. և խար-
 դախութիւն կործանեսցէ զաթոռս բռնաւորաց:

Ը ² Լուարո՛ւք թագաւորք, և 'ի մի՛ր առէք. ուսարո՛ւք դափաւորք ծագաց 6
 երկրի: ³ Ո՛նկն դիք որ ունիք զբազմութիւն, և պերճացեալ էք 'ի վե- 3
 րայ ամբոխից ազգաց: ⁴ Զի 'ի Տեառնէ՛ փուս ձեզ հարստութիւնդ, և 4
 իշխանութիւնդ 'ի Բարձրելոյն. որ պահանջեսցէ զգործս ձեր, և քննեսցէ
 զխորհուրդս: ⁵ Զի սպասաւորք էք նորա թագաւորութեանն, և ո՛չ դափիք 5
 ուղղութեամբ. և ո՛չ պահեցէք զօրէնս նորա, և ո՛չ գնացէք ըստ կամացն
 Աստուծոյ. ⁶ ահի՛ն և փազնապաա հասցէ 'ի վերայ ձեր: Զի դափաստան 6
 անաչառ իշխանաց լինի. ⁷ այլ ռամիկն ներելի ողորմութեան է: Նզօ՛րք 7
 հզօրագոյնս պահանջեսցին. ⁸ զի ո՛չ առնու ակն ամենեցունց Տէրն, և 8
 ո՛չ խորշի 'ի մեծութենէ. զի զփոքր և զմեծ ի՛նքն արար. և զմի՛ օ-
 րինակ խնամ ունի ամենեցուն. ⁹ բայց 'ի վերայ զօրաւորաց՝ զօրաւոր 9
 քննութիւն հասանէ:

Թ ¹⁰ Արդ առ ձե՛զ ո՛վ բռունք են բանք իմ. զի ուսանիցիք զիմաստութիւն, 10
 և մի՛ սխալիցիք: ¹¹ Զի որք պահեցին սրբութեամբ զսրբութիւն՝ սրբեսցին. 11
 և որք ուսան գնոսա՝ գրցեն պափասխանաբարութիւն: ¹² Արդ ցանկացարո՛ւք 12
 բանից իմոց. փափաքեցարո՛ւք՝ և խրատեցի՛ք: ¹³ Լուսաւոր և անթառան 13
 է իմաստութիւն, և դիւրան երևի սիրողաց իւրոց, և գրանի խնդրողաց
 իւրոց: ¹⁴ Նասանէ առ ցանկացօրս իւր, առ յառաջագոյն ճանաչելոյ: 14
¹⁵ Որ կանխեսցա առ նա՝ ո՛չ վասարակեսցի. զի դեգերեալ գրցէ զնա առ 15
 դրունս իւր: ¹⁶ Քանզի և զմբան ածել զմմանէ՛ կարարեալ իմաստութիւն 16
 է. և որ քքնի վասն նորա՝ վաղվաղակի անհո՛գ լիցի: ¹⁷ Զի ինքնի՛ն շրջի 17
 խնդրել զարժանաւորս իւր. և 'ի շալիդս երևի նոցա քաղցրութեամբ,
 և յամենայն հնարագիտութիւնս պափահէ նոցա: ¹⁸ Զի սկիզբն նորա 18
 ճշմարիտ ցանկութիւն խրատու է. ¹⁹ և խնամ խրատու՝ սէր. և պահ- 19
 պանութիւն օրինաց նորա՝ գութ. մտադիւրութիւն օրինաց՝ հաստատու-

22 Ունակք. 'Ի փայլարականց որպէս 'ի լայնալիճ աղեղանէ ոսփի՛: **23 Բազունք.**

Ողողեսցեն յանխնայ: **24 Ունակք.** Կործանէ զաթոռս բռնաւորացս: **6. 2 Երկու**
օրինակք և եթ համաձայնք իրերսցս յանկուն համար 1. Լաւ է իմաստութիւն քան
 զգօրութիւն, և այր հանճարեղ քան զհօր: *Զոր Ոսկան առեալ 'ի Լափինականէն*
այսպէս զօրէ թարգմանել. Բարեգոյն է իմաստութիւն քան զարս. և այր հանճարեղ
 քան զօրաւոր: **4 Ունակք.** Որ պահանջիցի... և քննիցէ: **5 Ունակք.** Զի սպասաւորք
 նորա թագաւորութեանն, և ոչ վարիք ուղղութեամբ. և զի ոչ պահեցէք: **6 Ունակք.** Ահ
 և փազնապա հասցէ: **7 Ունակք.** Այլ խառնիճաղանջն ներելի ողորմութեամբ. զի հօրք
 հօ՛ճ: **8 Ունակք.** Զի ոչ ակն առնու ամե՛... և զմիօրինակ խնամ փանի ամենեցուն:
9 Ունակք. Զօրագոյն քննութիւն հա՛: **10 Ունակք.** Ով բռնաւորք են բանք իմ. զի
 ուսանիցիք: **11 Ունակք.** Զպափասխանաբարութիւն. *կամ* զպափասխանաբարութիւնս:
12 Ունակք. Փափագեցէք և խրատեա՛: **14 Ունակք.** Եւ հասանէ... առ 'ի յառաջագոյն:
15 Ունակք. Ոչ վասարակեսցէ... առ դուրս իւր: **17 Ունակք.** Զի ինքն շրջի խնդ՛... երևի
 նմա քաղց՛: **18 Ունակք.** Զի սկիզբն նոցա ճշմարիտ ցանկութիւն է խրատու աշխարհի:

20 թին անեղծութան: ²⁰ Իսկ անեղծութիւն՝ մերձաւոր լինել առնէ Աստուծոյ: ²¹ և ցանկութիւն իմաստութեան՝ քանի յարքայութիւն: ²² Արդ եթէ ցանկայք արոռոց և գաւազանաց իշխանութեան՝ բռննք ժողովրդոց՝ պատուեցէք զիմաստութիւն, զի յաւիտեան թագաւորիցէք:

24 ²⁴ Իսկ եթէ զի՛նչ է իմաստութիւն, և ո՞րպէս եղև՝ պարմեցից, և ո՞չ թաքուցից՝ ՚ի ձեռք զխորհուրդս. այլ իսկզբանէ՛ արարածոց քննեցից, և ածից յայր զգիտութիւն նորա: Եւ ոչ ստերիւրեցայց ՚ի ճշմարտութենէն.

25 ²⁵ և ոչ նախանձոն մաշեալ գնացից ընդ նմա. զի այն ոչ հաղորդի ընդ իմաստութեան: ²⁶ Բազմութիւն իմաստնոց՝ փրկութիւն աշխարհաց. և թագաւոր հանճարեղ՝ հաստատութիւն ժողովրդոց: ²⁷ Այսուհետև խրատեցարոնք բանիւք իմովք՝ և օգտեցարոնք:

7 ¹ Եւ եւ և ես մարդ մահկանացու հանգոյն ամենեցուն. և ծնունդ 2 հողածնի նախաստեղծին: Եւ յորովայնի մօր նկարեցայ մարմին, ² և փասնամտեայ ժամանակաւ՝ մածեալ արեամբ ՚ի սերմանէ առն և ՚ի 3 ցանկութենէ քնոյ ՚ի վերայ հասելոյ: ³ Եւ ես եղեալ՝ զհասարակաց օդն ձգեցի յիս. և ՚ի նոյն ՚ի նմանավիշտ յերկիր անկայ: Զառաջին բարբառն 4 զնմանն ամենեցուն նոյնգունակ լացեալ, ⁴ ՚ի խանձարուրս սնայ և ՚ի 5 հոգս: ⁵ Ոչ ոք ՚ի թագաւորաց այլազգ ինչ սկիզբն կալաւ լինելոյ: ⁶ Մի՛ մուտ է ամենեցուն յաշխարհ՝ և մի՛ ել հասարակաց: ⁷ Վասն այնորիկ խնդրեցի աղօթիւք, և փուաւ ինձ հանճար. կոչեցի՛ և եկն ինձ հոգի 8 իմաստութեան: ⁸ Եւ նախամեծար ընտրեցի զնա քան զիշխանութիւնս և զաթոռս: Եւ զնեծութիւն ոչի՛նչ համարեցայ առ նորս՝ համեմատութեամբ: ⁹ Ոչ նմանեցուցի նմա զականս պատուականս. զի ամենայն ոսկի առ նովա՝ իբրև սակաւ մի՛ աւագ, և իբրև զկան համարեցի արծաթ առաջի նորա: ¹⁰ Քան զառողջութիւն և զզեղեցկութիւն՝ սիրեցի՛ զնա, և ընտրեցի զնա նախ փոխանակ լուսոյ ունել. զի անքուն է լոյսն 11 որ ՚ի նմանէ է: ¹¹ Եւ եկին ինձ բարութիւնք միանգամայն ընդ նմա, 12 և անթին մեծութիւնք ՚ի ձեռին նորա: ¹² Ուրախ եղէ ընդ ամենեսին որոց առաջնորդէր իմաստութիւն. բայց զիպէի ոչ զնա՝ թէ ծնունդ իցէ սոցա: ¹³ Առանց նենգութեան ուսայ, և առանց նախանձոն բաշխեցից. 14 զնեծութիւն նորա ոչ թաքուցից, ¹⁴ զի անպակաս գանձ է նա մարդկան: Որով որք վարեցան՝ առ Աստուած առաքեցին զբարեկամութիւն, վասն 15 առ ՚ի խրատութեամբ պարզակացն ընծայեալք: ¹⁵ Բայց ինձ փայլէ՛ Աստուած ասել ըստ միտս, և խորիել արժանաւոր ըստ բանից ասացելոց. զի 16 նա՛ իսկ և իմաստութեան առաջնորդ է, և իմաստնոց ուղղիչ: ¹⁶ Զի ՚ի

19 Ունակք. Օրինաց նորա՛ հաս՛: **20 Ունակք.** Մերձաւոր առնէ Աստուծոյ: **21 Ունակք.** Տանի յարքայութիւնն: **22 Ունակք.** Բռունք ժողովրդեան: *Աստուծոյ Ոսկան ՚ի ներքս մուծանէ համար 23. *Միրեցէք զայս իմաստութեան ամենեքեան. ոյք առաջնորդէք ժողովրդոց:* **24 Ունակք.** Արարածոց պարմեցից և ածից ՚ի յայր զզի՛... ՚ի ճշմարտութենէ նորա: **25 Ունակք.** Ոչ հաղորդ լինի ընդ ի՛: **26 Ունակք.** Փրկութիւն աշխարհի: **7. 1 Ունակք.** Նողածին նախաստեղծին: **3 Ունակք.** Յիս ձգեցի և ՚ի նոյն նմանավիշտ յերկիրս ան՛... զնոյն գունակ: **4 Ունակք.** Ի խանձարուրս ծնայ: **5 Ունակք.** Եւ ոչ ոք ՚ի թագաւորաց այլազգ սկիզբն: **7 Ունակք.** Խնդրեցի աղօթիւք ՚ի Տեառնէ: **8 Ունակք.** Ոչինչ համարեցայ առ նորա նմանութեամբ: **9 Ունակք.** Որպէս սակաւ մի աւագ, և որպէս: **10 Ոսկան.** Լոյսն որ ՚ի նմայն է: **11 Ոսկան.** Մեծութիւն ՚ի ձեռն նորա: **15 Ունակք.** Իմաստութեանն առաջնորդէ:

ձեռի՛ն նորա եմք, և մեք՝ և բանք մեր, և ամենայն հանճար՝ և գործոց խելամարտութիւն: ¹⁷ Զի նա՛ եպ ինձ զամլրեպ գիտութիւն գեղելոցս, գիպել 17
 զհասարարութիւն աշխարհի, և զագդեցութիւն բնութեանց. ¹⁸ զսկիզբն 18
 և զկատարած և զմէջ ժամանակաց. զշրջանաց փոփոխումն, և զշրջել ժամանակաց: ¹⁹ Զտարեաց բոլորմունս, և զաստեղաց դիրս. ²⁰ զբարս 19, 20
 անասնոց, և զգագանութիւն զագանաց. զհողմոց բռնութիւնս, և զխօսս մարդկան. զայլակերպութիւնս Կնկոց, և զգորութիւնս արմարոց. ²¹ որ 21
 ինչ ծածուկ՝ և որ ինչ յայտնի՝ գիտացի:

ԺԱ Զի ամենեցունց ճարտարապետն ուսոյց ինձ իմաստութիւն: ²² Զի 22
 զոյ՛ ՚ի նմա հոգի մարտոր, սուրբ, միածին, բազմաբաշխ, նուրբ, դիրաշարժ, պարզ, անարար, յայտնի, անվրեպ, բարեսէր, երագ, անարգել, բարե-
 րար, ²³ մարդասէր, հասարարուն, զգուշատր, անհոգ, ամենագօր, ամենահայեաց, և ամենայն իրաց բաւական. մարտորաց, սրբոց, նրբից: ²⁴ Քան զամեն- 24
 այն շարժունս շարժնագոյն է իմաստութիւն. դարմանէ և ընդմարանէ ընդ ամենայն վասն յարակութեան: ²⁵ Քանզի ճաճանչ է Աստուծոյ գորութեանն՝ և ծագումն ճշմարիտ փառաց Ամենակալին. վասն այնորիկ և ոչ մի ինչ պղծեպ խառնի՛ ՚ի նա: ²⁶ Քանզի նշոյլ է մշտնջենատր լուսոյն, և հայելի 26
 անարար Աստուծոյ ազդեցութեանն. և պարկեր առարութեան նորա: ²⁷ Մի՛ է՝ և ամենայնի կարող. կայ յինքեան՝ և զամենայն նորոգէ. և 27
 ըստ ազգաց յոգին սուրբս փոփոխի. բարեկամս Աստուծոյ և մարգարէս յարդարէ:

ԺԲ ²⁸ Ոչ զոր սիրէ Աստուած՝ բայց զայն որ ընդ իմաստութեան բնակիցէ: 28
²⁹ Զի գեղեցկագոյն է նա քան զարեգակն, և քան զամենայն դիրս աստեղաց. ընդ լուսոյ համեմարեպ՝ առաւել գրանի. ³⁰ զի զնա զիշեր փոխանակէ, 30
 բայց իմաստութեանն ոչ յաղթէ չարութիւն:

¹ Զգրի՛ ՚ի ծագաց մինչ՝ ՚ի ծագս օգրակար առողջութեամբ, և դարմանէ՛ Ց զամենայն քաղցրութեամբ: ² Զնա՛ սիրեցի և քննեցի՛ ՚ի մանկութենէ 2
 ինմէ, և ինդրեցի ածել ինձ հարսնութեան. և եղէ ցանկացօղ գեղոյ նո-
 րա: ³ Զագնուականութիւն փառատրէ. զի կենաց հաղորդութիւն ունի 3
 ընդ Աստուծոյ, և ամենեցունց Տէրն սիրեաց զնա: ⁴ Զի խորհրդակից 4
 է Աստուծոյ իմաստութեանն, և ցանկացօղ գեղոյ նորա: ⁵ Եթէ մե- 5
 ծութիւն ցանկալի է ՚ի կենաց սրացուածս, իսկ զի՛նչ իցէ մեծագոյն քան զիմաստութիւն՝ որ զամենայն առնէ: ⁶ Եթէ հանճար գործիցէ՛ ինչ՝ 6
 ո՞ քան զնա յեղելոցս իցէ առաւել ճարտարապետ: ⁷ Եթէ զարդարու- 7
 թիւն որ սիրէ, վաստակք նորա առաքինութիւնք են. զի զգիտութիւն

18 *Բագուսք*. Չշրջանաց փոփոխումնս: 19 *Ոմսնք*. Զտարեաց բոլորմունս: 20 *՚Ի լուս՛*. Եւ զխորհուրդս մարդկան. *համաճայն ոմսնց ՚ի բնար՛*: 21 *Ոմսնք*. Որ ինչ ՚ի ծածուկ: *Որ Ոսկան*. Զոր ինչ ծածուկ, և զոր ինչ: 22 *Ոմսնք*. Արագ. անարգել: 24 *Ոմսնք*. Քան զամենայն շարժումն շարժագոյն է իմ՛: 26 *Ոմսնք*. Եւ պարկեր բարերարութեան նորա: 27 *Ոմսնք*. Եւ յամենայնի կարող... և զամենեսեան նորոգէ... Նոգիս Սուրբ փոփոխի... և մարգարէս առնէ: 28 *Ոմսնք*. Որ ընդ իմաստութեամբն կեցցէ: 30 *Ոմսնք*. Քանզի զայն զիշեր փոխանակէ: 8. 1 *Ոմսնք*. Զգի՛ ՚ի ծագաց մինչև ՚ի ծագս: 3 *Ոմսնք*. Ըստ ազնուականութեան փառատր է: *Որ Ոսկան*. Զագնուականութիւն նորա փառատրէ: 4 *Ոմսնք*. Աստուծոյ իմաստութիւն, և ցանկացող գործոց նորա. *ըստ այսմ նշանակի և ՚ի լուս՛*: 5 *Ոմսնք*. Իսկ զի՛նչ է մե՛:

և զհանճար ուսուցանե՛, և զարդարութիւն, և զարուսթիւն. քան զորս
 8 պիտանազոյն ինչ՝ չի՞ք ՚ի կեանս մարդկան: ⁸ Իսկ եթէ բազմահմոնոր
 ոք լինել ցանկանայցե՛ գիտե՛՛ զառաջինն և զհանդերձեալսն նկատել.
 ճանաչէ զդարձուածս բանից՝ և զմեկնութիւնս առակաց. զնշանս և զա-
 9 բուեսարս յառաջագոյն գիտե՛, և զելս ժամուց և ժամանակաց: ⁹ Արդ եղի
 ՚ի մտի՛ զնա՛ ածել ինձ կենաց կցորդ, ծանուցեալ՝ թէ է՛ ինձ խորհր-
 10 դակից բարեաց, և միտիթարիչ հոգւոց և փրկմութեան: ¹⁰ Կալայց վասն
 11 նորա փառս ՚ի մէջ ժողովրդոց, և պատիւն առաջի ծերոց: ¹¹ Մանուկ
 12 սուր գրայց ՚ի դատաստանի, և յաչս հզօրաց փառաւորեցայց: ¹² Ի
 լռելի իմում անսասցեն ինձ, և ՚ի բարբառել՝ ո՛չ եղեալ հայեցին յիս.
 13 և ՚ի խօսել իմում՝ առաւել ափիբերան լինիցին: ¹³ Կալայց վասն նո-
 րա անմահութիւն, և յիշարակ յափտենական այնոցիկ զոր յեպ իմ
 14 թողուցում: ¹⁴ Դարմանեցից՝ զժողովուրդս՝ և ազգք հնազանդեցին ինձ:
 15 ¹⁵ Սարսեցեան յինէն՝ իբրև լուիցեն բռունք սուկալիք. ՚ի մէջ բազմու-
 16 թեան երևեցայց առա՛ր, և ՚ի մէջ պատերազմի առաքինի՛: ¹⁶ Մտեալ ՚ի
 փուն իմ հանգեայց նովաւ. զի ոչ ունի դառնութիւն փնակցութիւն նորա,
 և ոչ ցաւս հաղորդութիւն կենաց նորա. այլ ուրախութիւն՝ և խնդութիւն:
 17 ¹⁷ Ջայս խորիեցայ յանձին հոգացեալ ՚ի սրտի իմում, թէ անմահութիւն
 18 է ազգականութիւն իմաստութեան. ¹⁸ և բարեկամութեան նորա վայել-
 ջութիւն բարեաց. և ՚ի վաստակս գործոց ձեռաց նորա մեծութիւն ան-
 պակաս. և ՚ի կրթութեան խօսից նորա՝ հանճար. և փառաւորութիւն ՚ի
 հաղորդութեան բանից նորա. և շրջի խնդրելի՝ որպէս զի առից՝ զնա առ
 19, 20 իս: ¹⁹ Մանուկ էի մտաւարժ և ոգոյ բարոյ դիպեցայ: ²⁰ Մանաւանդ զի
 21 ազնուագոյն էի, և եկի ՚ի մարմին անարար: ²¹ Գիտացի թէ ոչ այլազգ
 լինիցիմ ժուժկալ՝ բայց եթէ Աստուած փայցէ: Նա և այն իմաստութիւն
 է, ճանաչել թէ յումմէ՛ է շնորհն: Անկայ՝ առաջի Տեառն, և աղաչեցի զնա
 յամենայն սրտէ իմմէ:

9 ¹ Աստուած հարց՝ և Տէր ողորմութեան քոյ. դու ես որ արարեր գ- ժԳ
 2 ամենայն բանի քով. ² և իմաստութեամբ քով կազմեցեր զմարդն: Ջի
 3 փրիեցե՛ արարածոց ՚ի քէն եղելոց. ³ և վարեցե՛ զաշխարհ սրբութե-
 ամբ և արդարութեամբ, և ուղղութեամբ ոգւոյ՝ դատեցի զդատաստան:
 4 ⁴ Տուր ինձ զքոյոց աթոռոցդ զդարանակալ իմաստութիւն. և մի՛ խտրան
 5 առնէր զիս ՚ի քոց ծառայից: ⁵ Ջի ես ծառայ՝ քո եմ, և որդի աղախնոյ քոյ.
 մարդ փկար և սակա՛ն ժամանակեան, և կրտսեր իմաստութեան դա-
 6 փաստանի և օրինաց: ⁶ Ջի թէպէտ և իցե՛՛ ոք կատարեալ յորդիս մարդ-
 կան, և առ ՚ի քէն իմաստութիւնդ հեռի է՝ ՚ի նմանէ՛ յոչինչ համարեցի:

7 Ունակք. Զարդարութիւն ոք սիրեցե՛... և զարութիւն, քան զորս: **9 Ունակք.** Եւ միտիթար հոգւոց և փրկմութեանց: **10 Ունակք.** Եւ պատիւս ՚ի ծերոց: **13 Ունակք.** Զորս յեպ իմ թողում: **14 Ունակք.** Եւ ազգք հնազանդ եղիցին ինձ: **15 Ունակք.** Իսկ ՚ի մէջ բազմութեան: **16 Ունակք.** Դառնութիւն բնակութիւն. *կամ՝* բնակցութիւն նորա: *Ոսկան.* Այլ գուրախութիւն և զցնծութիւն: **18 Բազունք.** Եւ ՚ի բարեկամութեան նորա վայել՛: **20 Ունակք.** Ազնուականազոյն էի: **21 Ունակք.** Լինիմ ժուժկալ... Աստուած փայցէ. նա և այն իսկ իմաստութիւն է... յամենայն սրտէ իմմէ և ասացի: **9. 1 Ոսկան.** Եւ Տէր ողորմութեան. դու ես: **5 Ունակք.** Եւ սակաւ ժամանակեայ, և կրտսեր իմաստութեամբ: *Ուր ունակք.* և կարօտ իմաստութեան: **6 Ունակք.** Նեղի իցե՛ ՚ի նմանէ:

7 Դո՛ւ ընտրեցեր զիս թագաւոր ժողովրդեան քում, և դաբաւոր ուստերաց 7
 քոց և դստերաց: 8 Ասացեր շինել քամար ՚ի լերին սրբութեան քոյ, և ՚ի 8
 քաղաքի բնակութեան քոյ սեղան, ՚ի նմանութիւն սրբոյ խորանին, զոր
 յառաջագոյն պատրաստեցեր իսկզբանէ: 9 Ընդ քե՛զ և իմաստութիւն՝ որ 9
 զիպէ՛ գգործս քո, և մո՛ր էր յորժամ առնէիր զաշխարհս. և ճանաչէր զինչ
 հաճոյ իցէ յաչս քո, և զինչ ուղղութիւն ՚ի պատուիրանս քո: 10 Առաքեա՛ 10
 զդա ՚ի սրբութեանց երկնից, և յաթոռոյ փառաց քոց արձակեա՛ զդա.
 զի եկեալ դադարեսցէ առ իս, և զիպացից զի՛նչ հաճոյ իցէ առաջի քո.
 11 քանզի զիպե՛ դա զամենայն, և իւելամո՛ր է. և առաջնորդեսցէ ինձ 11
 ՚ի գործս իմ զգաստութեամբ: Եւ պահեսցէ զիս փառօք իւրովք, 12 և 12
 եղիցին ընդունելի՛ գործք իմ. և դստերացոյ զժողովուրդս քո արդարու-
 թեամբ. և եղէց արժանի՛ աթոռոյ հօր իմոյ: 13 Զի ո՛վ է մարդ՝ որ զիպիցէ 13
 զխորհուրդս Աստուծոյ, կամ ո՛վ ածիցէ զմտաւ թէ զինչ կամիցի Տէր:
 14 Զի խորհուրդ մահկանացուաց՝ զանզիպօղք են, և զաղփաղփոնք հնարապիւրութիւն
 մեր: 15 Զի մարմին եղձանելի՛ ծանրացուցանէ զոգի, և հակէ հողեղէն 15
 յարկս զմի՛րս բազմահոգս: 16 Եւ հազի՛ն նկատեմք զերկրաւորս, և որ 16
 ինչ առ ոյրս կայցէ՛ աշխատութեամբ գրանեմք: Իսկ որ ինչ յերկինս
 է՝ ո՛վ քննեսցէ. 17 և զխորհուրդս քո ո՛վ զիպաց՝ եթէ ոչ դո՛ւ ետուր ի- 17
 մաստութիւն, և առաքեցեր զՍուրբ Նոզիդ քո ՚ի բարձանց: 18 Եւ ապա 18
 ուղղեցան շափոք երկրաւորացս, և զճանապարհս քո ուսա՛ն մարդիկ.
 և իմաստութեամբ քո փրկեցան:

ԺԴ 1 Նա զնախաստեղծն զհայրն աշխարհի զմիայն հաստատեալ պահեսցա՛ 10
 2 և փրկեաց զնա ՚ի յանցանաց իրոց. և ետ նմա զօրութիւն ունելոյ զ- 2
 ամենայն: 3 Մերժեցան ՚ի նմանէ անիրան իւրով բարկութեամբ, ընդ 3
 եղբայրասպան սրգմտութիւնս կորեաւ: 4 Վասն որոյ և զհեղեղեալ եր- 4
 կիր միսանգամ փրկեաց իմաստութիւնն՝ չնչին փայտին արդարոյն
 նաւապետեալ: 5 Նոյն և ՚ի միաբանութիւն չարութեան ազգացն շփոթելոց, 5
 ծանեաւ զարդարն՝ և պահեաց զնա անարար Աստուծոյ. և ՚ի վերայ
 որդոյն գթութեամբք պահեաց զիցօրն: 6 Նա զարդարն ՚ի կորստական 6
 ամպարշտաց փախուցեալ փրկեաց յիջանել հրոյն զիննք քաղաքան:
 7 Որ ՚ի վկայութիւն չարութեանն ծխեալ կայ խոպանացեալ, և անկարար 7
 ժամանակօք փունկք մրգաբերք. անհաւարի՛ ոգոյն յիշտակ հաստա-
 րեալ զարձանն աղի: 8 Զի որոց զիմաստութեամբ զանց արարեալ՝ ոչ 8
 միայն վնասեցան առ ՚ի չճանաչելոյ զբարիս, այլ և զանմտութեան յի-
 շտակ թողին յաշխարհի. զի որովք յանցեանն մի՛ կարասցեն ծածկել:

8 *Ոմանք.* Բնակութեան քում սեղան. նմանութիւն: 9 *Ոմանք.* Եւ ընդ քեզ և իմաստութիւն՝ որ զիպեր: *Ուր Ոսկան.* և իմաստութիւն քո: 10 *Ոմանք.* Առաքեա՛ զնա ՚ի սր՛... և յաթոռոց փառաց քոց արձակեա զնա, զի եկեսցէ դադար՛: 12 *Ոմանք.* Եւ լիցին ընդունելի: 13 *Ոմանք.* Որ զիպացսցէ: 14 *Բազումք.* Եւ զաղփաղփոն հնա՛: 17 *Ոմանք.* ԶՆոզիդ քո Սուրբ ՚ի բար՛: 18 *Բազումք.* Եւ զհաճոյս քո ուսան մարդիկ: 10. 1 *Ոմանք.* Նա զնախաստեղծ հայրն: 2 *Ոմանք.* Զօրութիւն ունելոյ ամենայնի. և *ոմանք.* Ունել զամենայն: 4 *Ոմանք.* Արդարոյն նաւապետեաց: 5 *Ոմանք.* Եւ ՚ի վերայ որդոցն: 6 *Ոմանք.* Ի կորստական ամբարշտութեանցն: 7 *Ոմանք.* Որք ՚ի վկայութիւն չարութեան. ծախեալն, խոպանացեալք: *Ուր օրինակ մի.* որ է ՚ի վկայութիւն չա՛: 8 *Ոմանք.* Զի որոց զիմաստութեան զանց արարեալ, ոչ միայն չվնասեցան... զբարին... թողին յիշտակ յերկրի:

- 9, 10 ⁹ Իմաստություն գողոքիցս իր փրկեաց 'ի ցառոց: ¹⁰ Նա՛ փախուցելոյ 'ի բարկութենէ՛ եղբօրն՝ առաջնորդեաց արդարոյն 'ի շախոս ուղիղս. եցոյց նմա զարքայութիւն Աստուծոյ, և եր գգիտութիւն սրբոց: Յաջողեաց
- 11 նմա շահս 'ի վաստակոց իրոց, և բազմացոյց զպտուղ նորա: ¹¹ Յագահութեան
- 12 բռնատրաց նորա պաշտպանեաց՝ նմա, և մեծացոյց զնա. ¹² և պահեաց 'ի թշնամեաց: Եւ 'ի դարանակալաց նորա զգուշացաւ, և 'ի զօրատր պատերազմի արար զնա յաղթօղ: Ջի գիտացէ թէ քան զամենայն ինչ
- 13 զօրատր է աստուածպաշտութիւն: ¹³ Նա՛ զարդարն վաճառեալ ո՛չ եթող
- 14 'ի ձեռանէ. այլ 'ի մեղաց փրկեաց զնա. ընդ նմա էջ 'ի գուր, ¹⁴ և 'ի կապանս ո՛չ եթող զնա 'ի ձեռանէ: Մինչև եբեր նմա գաւազան թագաւորութեան, և իշխանութիւն 'ի վերայ բռնատրաց նորա: Սո՛ւր եցոյց զբամբասօղս նորա, և եր նմա զփառսն յախիբենական: ¹⁵ Նա զժողո՜
- 16 վուրդն սուրբ, և զգազգն անարար փրկեաց յազգէ՛ նեղաց: ¹⁶ Եմո՛ւր յոգի ծառայի Տեառն, և ընդդէմ դարձաւ թագաւորաց անաւորաց՝ ա-
- 17 բուեստիւք և նշանօք: ¹⁷ Նաբո՛յց սրբոցն զվարձս վաստակոց նոցա. առաջնորդեաց նոցա ընդ ճանապարհ սբանչելի. եղև նոցա հովանի 'ի
- 18 փուէ՛ և բոց աստեղաց 'ի գիշերի: ¹⁸ Անցոյց զնոսա ընդ ծովն Կարմիր, և
- 19 փարաւ զնոսա ընդ ջուրս բազումս: ¹⁹ Ջթշնամիս նոցա ընկղմեաց, և 'ի
- 20 խորոց անդնորոց ա՛ծ զնոսա 'ի վեր: ²⁰ Վասն այնորիկ արդարք կողոպտեցին զամպարիշտս, և օրհնեցին Տէր զանուն քո սուրբ. և զձեռն քո որ մարտնչեր 'ի վերայ նոցա՝ օրհնեցին միանգամայն: ²¹ Ջի իմաստութիւն եբաց զբերան համերց, և զլեզուս փոյսոց եղ պարզախօսս:
- 11, 2 ¹ Յաջողեաց զգործս նոցա 'ի ձեռն մարգարէին սրբոյ: ² Շրջեցան
- 3 ընդ անապար անշէն, և յանկոխս հարին զխորանս: ³ Ընդդէմ դարձան
- 4 պատերազմողաց. և վանեցին զթշնամիս: ⁴ Ծարաւեցան և կարդացին առ քեզ, և փուաւ նոցա ջո՛ւր յապառաժ վիմէ, և փափաք՝ ծարաւոյ 'ի
- 5, 6 խինար վիմէ: ⁵ Ջի որովք փանջեցան թշնամիք նոցա, ⁶ նոքի՛նք սոքա կարօտեալք գրին բարերարութիւն: ⁷ Որոց փոխանակ մշտնջե-
- 8 նատր գեպոյն արեամբ կարմրացելոյ խռովեցելոց՝ ⁸ 'ի կշտամբութիւն
- 9 փղայակոտոր՝ հրամանին: Երուր ջուր առապութեան անյոյսս ⁹ ցուցեալ
- 10 վասն յայն ժամու ծարաւոյ. որպէս փանջեցեր զհակառակորդսն, ¹⁰ յորժամ զչափ առին. թէպէտ և ողորմութեամբ խրապեցան. ծանեան թէ
- 11 զիա՛րդ բարկութեամբ դատեալ ամպարիշտք փանջիցին: ¹¹ Ջսոսա իբրև հայր խրապեալ փորձեցեր. և զնոսա իբրև զաստիկ թագաւոր դատապարտեալ կշտամբեցեր: ¹² Նեռացեալք և մօտեալք՝ զոնյն օրինակ վրանկէին. ¹³ զի կրկի՛ն կալաւ զնոսա փրկմութիւն և հեծութիւն անցելոց յիշատակաց: ¹⁴ Ջի յորժամ լսէին իւրեանց փանջանօքն երախտաւորեալք՝

10 *Ունակք.* Աստուծոյ, և գիտութիւն սրբոց. առաջնորդեաց նմա շախոս 'ի վաստակ:՝

12 *Ունակք.* Եւ պահեաց զնա: **15** *'Ի լուս՝.* Եւ զգաւակն անարար. *համանայն բազմաց 'ի բնար՝:* **16** *Ունակք.* Եւ եմուր յոգի: **19** *Ունակք.* Եւ 'ի խորս անդնորոց ա՛ծ: **21** *Ունակք.* Եբաց զբերանս... փոյսոց եր պարզ խօսել: **11. 6** *Ունակք.* Նովիմք սոքա... զբարերար՝: **7** *Ունակք.* Որոյ փոխանակ... կարմրացելով խռովելով. *կամ՝*

խոտորելոց (8) կշտամբութիւն փղակոտոր հրա՛: **9** *Ունակք.* Վասն յայն ժամ ծարաւոյ: **10** *Ունակք.* Ջիա՛րդ բարկութեամբ փանջեցան ամբարիշտք: **11** *Ունակք.* Ջսոսա որպէս զհայր... և զնոսա որպէս աստիկ:

առնուին զքո չափ Տէր: ¹⁵Զի զոր երէկ և ՚ի վաղոնց հեպէ ընկեցեալ ու- 15
 րացան և ծաղր առնէին, ՚ի վախճանի նոցին ելիցն զարմանային, զի ոչ
 նման արդարոցն ծարաւեալք: ¹⁶Փոխանակ անմիտ խորհրդոց անիրա- 16
 տութեան իւրեանց, որովք մոլորեալն պաշտէին զանմունչ սողունս՝ և
 զճրճիս վարթարս, արձակեցեր ՚ի վերայ նոցա բազմութիւն անխօսուն
 անասնոց ՚ի վրէժխնդրութիւն: ¹⁷Զի զիպասցեն թէ որովք մեղանչէ որ՝ 17
 նորմբք և փանջի:

ԺԵ ¹⁸Զի ոչ չքատրեր ամենագոր ձեռն քո, որ հասարարեաց զաշխարհս 18
 յանկերպարան նիւթոյ՝ արձակել ՚ի վերայ նոցա բազմութիւնս արջոց,
 կամ առեւծս սասարիկս. ¹⁹կամ նորագործս լի՝ բարկութեամբ զազանս 19
 անծանօթս. կամ հրաշունչս փորափօղս գոռոզութեան. կամ զհոսիչս
 ծխոյն շարառոյ. կամ որ սասարիկ կայծակունս յաչաց փայլարակեցուցանիցեն:
²⁰Որոց ոչ միայն վնասն կարօղ էր խորփակել զնոսա, այլ և փեսիին 20
 ահիւ սարակել: ²¹Եւ առանց այնորիկ մինով իսկ հողմով կարէիք կոր- 21
 ծանել. հալածեալք և հոսեալք ՚ի դաբասարանաց ոգոյ զօրութեան
 քոյ: Այլ զամենայն չափով և թուով և կշռով կարգեցեր. ²²զի մեծա- 22
 պէս կարօղ լինել յամենայն ժամ առ քեզ է. և զօրութեան բազկի քոյ
 ով է որ ընդդէմ դառնայցէ: ²³Զի իբրև զմեր մի ՚ի նժարից կշռոց է 23
 ամենայն աշխարհս առաջի քո. և իբրև զկաթ մի առաւօրի՝ ցօղոյ՝ որ
 իջանէ յերկիր: ²⁴Այլ ողորմիս ամենեցուն՝ զի յամենայնի կարօղ ես. և 24
 անփես առնես զմեղս մարդկան ապաշխարութեամբ: ²⁵Զի սիրես զա- 25
 մենայն որ ինչ է. և ոչ զարշիս յումեքէ յորոց արարեր. զի ոչ եթէ առ
 արել հասարարեցեր ինչ: ²⁶Քանզի զհախոյ կայր ինչ՝ եթէ դու ոչ կամէիր. 26
 և կամ որ ՚ի քէն չէր կոչեցեալ՝ զհախոյ պահէր: ²⁷Խնայեա՛ յամենեսեան, 27
 զի քո՛ են Տէր ոգեսէր:

¹Զի անեղծ Նոզիդ քո է յամենեսին: ²Վասն որոյ զյանցաւորս առ **12, 2**
 սակաւ սակաւ յանդիմանես, և որովք մեղանչենն յո՛շ արարեալ խրարես.
 զի զերծեալք ՚ի չարեաց հաւարասցեն ՚ի քեզ Տէր:

ԺԶ ³Նա և զհին բնակիչս սրբոյ երկրի քոյ արեցեր, ⁴վասն զգարշելի 3, 4
 գործսն գործելոյ. զկախարդութեանց՝ և զանսուրբ նուիրացն. ⁵գորդեկոպտրսն
 զանողորմս. և զաղեկերսն մարդկեղէն մարմնոցն զոր սնուցանէին. և
 արեան ՚ի միջոյ խորհրդականաց քոց աստուածեղինաց: ⁶Եւ զճոխս և 6
 զճնօղս անձանց անօգնականաց, կամեցար կորուսանել ՚ի ձեռն հարցն

15 Ոմանք. Եւ վաղուց հեպէ: **16 Ի լուս՝.** Անխօսուն զեռնոց ՚ի վր՛: *Ուր ոմանք.*
 անխօս անաս՛: **17 Այլք.** Նորիմբք. *կամ՝* նովիմբք և փանջի: **19 Ոմանք.** Փորոքորդս.
կամ՝ փարաքորդս գոռոջութեան. *կամ՝* գոռոզութեամբ... փայլարակեցուցանեն: **21 Ո-**
մանք. Եւ առանց այսոցիկ. *կամ՝* այնոցիկ իսկ միով հողմով կարէր կործանել,
 հալածեալք և հասեալք... ոգոց զօրութեան քո: **23 Ոմանք.** Զի որպէս մեր մի...
 և որպէս զկաթ մի առա՛: **24 Ոմանք.** Զմեղս մարդկան յապաշխարութեան: **25 Ո-**
մանք. Զամենայն ինչ որ է: *Ոսկան.* Յումեքէ՛ զորս արարեր... հասարարեցեր ինչ կամ
 արարեր: **26 Ոմանք.** Եթէ դու ոչ կամէիր... զհախոյ պահիւր: **27 Ոսկան.** Խնայես
 յամենեսեան: **12. 1 Ոմանք.** Զի անեղծ Նոզի է յամենեսեան: *Աստեան Ոսկան առեալ*
*՚ի Լարիինականէն զնոյն բան՝ կրկնէ բացազանչութեամբ այսպէս. *Ոմ, որբան*
բարի և համեղ է Տէր Նոզի քո յամենեսեան: 5 Ոմանք. Ի միջոց խորհրդականաց
 քոյոց:

7 մերոց. ⁷ զի արժանի գերութիւն ընկալցի ծառայից Աստուծոյ. որ առ
 8 ՚ի քէն քան զամենայն առաւել պատուական էր երկիրն: ⁸ Այլն ՚ի նո-
 սա իբրև ՚ի մարդիկ խնայեցեր: Արձակեցեր կարապետս զօրո քոյ
 9 զպիծակն՝ զի զնոսա առ սակաւ սակաւ ստրակեացեն. ⁹ ոչ տկարացեալ
 ՚ի պատերազմի, քան զամպարիշտս ընդ ձեռամբ արդարոց. կամ ան-
 հնարին զագանօք, կամ բանի միանգամայն համառօքս խորպակել:
 10 ¹⁰ Այլ առ սակաւ սակաւ դարելովն քայիբ քեղի ապաշխարութեան: Ոչ
 անգիպացեալ թէ չար է արար նոցա. և ընդաբոյս չարութիւն նոցա.
 11 և ոչ փոխին խորհուրդք նոցա յաւիտեան. ¹¹ զի զաւակ անիծեալ էր
 իսկզբանէ: Ոչ եթէ երկուցեալ ինչ յունքէ՛ յորոյ վերայ մեղանչէինն,
 12 շնորհէիր զներելն: ¹² Քանզի ո՛վ ասիցէ ցքե՛զ թէ զի՛նչ գործեցեր. և
 կամ ո՛վ է որ ընդդէմ դառնայցէ դատաստանի քում. և ո՛ր կշտամբեցէ
 13 ՚ի հակառակութիւն ՚ի վրէժխնդրութիւն մարդոց անիրաւաց: ¹³ Քանզի
 և ոչ Աստուած այլ գոյ բաց ՚ի քէն որում փոյթ իցէ վասն ամենեցուն.
 14 զի յայտ արացեն՝ թէ ոչ քարապարտոց դարեցեր: ¹⁴ Եւ ոչ թագաւոր
 կամ բռնաւոր՝ բռնաւ զակն ՚ի վեր կարիցէ ընդդէմ քո՝ վասն որոց
 15 քանջեցեր: ¹⁵ Քանզի արդար ես՝ և արդարութեամբ վարես զամեն-
 այն. զայն որ պարտն իցէ քանջելոյ՝ քանջեցեր, օտար համարեալ
 16 ՚ի քումն՝ զօրութենէ: ¹⁶ Զի քո զօրութիւնդ իշխան է արդարութեան, և
 17 քիրելդ ամենեցուն՝ խնայել քայ քեզ յամենայն: ¹⁷ Յուցանես զօրութիւն
 ՚ի վերայ թերահաւարին՝ կարարեալ զօրութեամբ, և զայնոսիկ որ ոչ
 18 ճանաչեն զօրութիւն քո՝ յանդիմանեն: ¹⁸ Դու որ քիրեսդ զօրութեամբ՝
 հեզութեամբ դարիս, և բազում խնամութեամբ դարմանես զմեզ. քանզի
 19 մօտ է առ քեզ յորժամ կամիցիս կարօղ լինել: ¹⁹ Ուսուցեր զժողովուրդ
 քո այսպիսի գործովք՝ թէ պարտ է արդարոյն լինել մարդասէր. և
 բարեյոյս արարեր զորդիս քո, զի քան ՚ի վերայ մեղաց ապաշխա-
 20 րութիւն: ²⁰ Զի եթէ զթշնամիս ծառայից քոց՝ և զմահապարտս այնչափ
 ներելով պարժեցեր՝ և փրկեցեր. քուեալ ժամանակս և քեղիս՝ որովք
 21 զերծանիցին ՚ի չարեաց: ²¹ Ամենայն ճշմարտիւ դարեցար զորդիս քո,
 որոց ընդ հարսն երդնունս և դաշինս արարեր բարեացն աւերեաց:
 22 ²² Արդ զմեզ իբարեալ՝ զթշնամիսն բիւրապարիկ վանջես. զի զքո
 բարերարութեանդ զչափ առեալ հոգացուք, և դարեալք՝ ակն կալցուք

6 Երկու օրինակք համաձայնք իրերաց փոխանակ երկուց համարոց՝ Եւ զճիսս, և այլն: Զի արժանի, և այլն. ունին զայս. Որք ճոխութեամբ անկարօք էին ճնողք մանկանցն, զորդիս անողորմելի մահուամբ դիւացն զենուի: Եւ ոչ որ էր որ օգնէր քարապարտ սպանեալ մանկանցն: 7 Ոմանք. Որ առ ՚ի քէն քան զամենայն պատուական էր եր՛: Ուր Ոսկան. որ առ ՚ի քեզ: 8 Ոմանք. Այլ ՚ի նոսա որպէս ՚ի մարդիկ... առաքեցեր կարապետս: 9 Ոմանք. Կամ բանի միայն հա՛: 10 Ոմանք. Թէ չար է արարեալ նոցա, և ընդաբոյս չարութիւն նոցին: 11 Ոմանք. Յորոց վերայ մեղանչէին: 12 Ոմանք. Մարդոց անօրինաց: 13 Ոմանք. Քանզի ոչ այլ Աստուած գոյ... թէ ոչ ՚ի քարապարտ՛: 14 Ոմանք. Կարացէ ընդդէմ քո, վասն որոյ քանջեցերն: 15 Ոմանք. Օտար համարելով ՚ի: 16 Ոմանք. Եւ քիրելդ քո ամենեցուն: 17 Ոմանք. Յուցանես զօրութիւն ՚ի վերայ անհաւարին: 18 Ոմանք. Որ քիրես զօրութեան... և բազում խնայութեամբ դարմանես... մօտ է քեզ յորժամ կամիս կա՛: 19 Ոմանք. Զժողովուրդն այսպիսի գոր՛... արդարոցն լինել: 21 Ոմանք. Իսկ որչափ ճշմարտութեամբ դարիս զորդիս քո:

ողորմութեան:

ԺԷ ²³ Ուստի և զայնոսիկ որ յանմտութեան կեանս կէին փարապարտուց՝ ²³ իրեանց զարշուքեամբքն փանջեցեր: ²⁴ Քանզի և մոլորութեան ճանապարհով երկայնագոյնս մոլորեցան. Աստուածս համարեալ, զորս և յանասուն թշնամեացն անարգք էին, զօրէն փոխոյց անմտաց խաբեալք: ²⁵ Վասն այնորիկ իբրև անխօսուն մանկանց դաբաստան ընդ խահ արծակեցեր: ²⁶ Եւ զի նոքա խաղովք սաստիցն ոչ խրաբեցան, զարժանաւոր Աստուծոյ դաբաստանն կրեցցն: ²⁷ Զի որովք ինքեանք ՚ի չարչարելն զայրանային, նոքիմբք զորս աստուածսն համարէին՝ փանջեցցին: Տեսեալ զայն որ յառաջն ուրանային՝ ծանեան զի Աստուած ճշմարիտ է. վասն որոյ և նշանակ դաբաստարարութեան եկն ՚ի վերայ նոցա:

¹ Զի ընդունայն էին ամենայն մարդիկ բնութեամբ յորս էր աստուածանման գիտութիւն և յերևելի բարութեանցն ոչ կարացին զհիտել զայն որ էրն, և ոչ ՚ի գործս հայեցեալ ծանեան զճարտարապետն: ² Այլ կամ զհուր, կամ զհողմ, ² կամ զօդ երագ, կամ զաստեղաց շրջանս, կամ զջրոց բռնութիւնս, կամ զլուսաւորս երկնաւորս՝ զարբանեակս աշխարհի՝ աստուածս համարեցան: ³ Ընդ որոց թէ ընդ գեղն զուարճացեալք՝ զնոսա աստուածս կարծիցցն, զհրասցեն թէ որչափ ևս նոցա Տէրն առաւել լաւ է. զի որ գեղեցկութեան արարչապետն է՝ նա՛ հաստատեաց զնոսա: ⁴ Ապա թէ ընդ զօրութիւնս և ընդ ազդեցութիւնս զարմանայցցն, իմասցին ՚ի նոցանէն՝ որչափ ևս որ կազմեացն զնոսա առաւել զօրաւոր է: ⁵ Զի ՚ի մեծութենէ և ՚ի գեղեցկութենէ արարածոյն ըստ նմին համեմատութեան և արարչագործն նոցա երկի: ⁶ Բայց սակայն փակաւին և նոցա զոյ սա՝ կաւ ինչ մեղադրութիւն. զի և նոքա թերևս մոլորեալք ինդդեն զԱստուած՝ և կամին գրանել: ⁷ Ընդ գործս նորա յաճեալ՝ քննեն, և հաւանին փեսելամբք թէ բարութեան երևելիքս: ⁸ Դարձեալ՝ և նոքա ոչ են ներելիք: ⁹ Զի թէ այնչափ կարացին զհիտել՝ զի բաւական լինիցին նկատել զաշխարհս. զոցա Տէրն զիարդ ոչ գրին վաղվադակի: ¹⁰ Թշուառականք են՝ և ՚ի մեռեալս յոյս նոցա. որք համարեցան աստուածս զձեռագործս մարդկան. զոսկի և զարժաթ զճարտարութեան արուեստ, և զնմանութիւն անասնոց. կամ զքար անպիտան, զձեռագործս նախնեաց: ¹¹ Ապա թէ որ արաղձագործ հեանս՝ զփայտ ինչ գեղեցիկ սղոցեալ՝ քերեաց

22 Ոմանք. Բիրապարիկս փան՝... ակնկալցուք հանդերձեալ ողորմութեանն: **23 Ոմանք.** Կեանսն կային. կամ՝ էին: **24 Օրինակ մի.** Քանզի և ողորմութեան ճանապարհաւ երկայն: **Ոմանք.** Մոլորեցան. համբեալ աստուածս համարեալ, զորս և յանասունս թշնամեանցն անարգէին: **Ոմանք.** Անմտաց խաբեալք: **25 Ոմանք.** Որպէս անխօսուն անասնոց դաբաս: **26 Ոմանք.** Զարժանաւորապէս դաբաս: **27 Ոսկան.** Զայն զոր յառաջն ու՛: **13. 1 Ոմանք.** Ամենայն մարդիկ բնակութեամբ... և ոչ ՚ի գործն նայեցեալք: **Ի լուս՝.** ՚ի վերայ՝ աստուածանման գիտութիւն. **և շանակի՝** Ալ. Աստուծոյ անգիտութիւն. **համեմայն ոմանց ՚ի բնաք՝:** Ուր երկու օրինակք **համեմայնք իրերաց ունիւ.** Յորս ոչ էր աստուածային գիտութիւն: **Եւ օրինակ մի.** յորս էր աստուածգիտութիւն: **2 Ոմանք.** Կամ զօդ արագ... կամ զջրոյ բնութիւն: **Ուր Ոսկան.** կամ զհող. կամ զօդ արագ: **3 Ոմանք.** Որոց եթէ ընդ գեղն... զնոսա աստուածս կարծեցին: **4 Ոմանք.** Որչափ ևս առեալ որ: **5 Ոմանք.** Եւ ՚ի գեղեցկութենէ արարածոց ըստ նմին: **6 Ոմանք.** Գոյ և նոցա սակաւ: **9 Ոսկան.** Զնոցա Տէրն զիարդ: **10 Ոմանք.** Եւ զճարտարութեան արուեստս: **Ոսկան յաւելու.** Զձեռագործս նախնեաց **զաստուածս յորջորջեցին:**

12 ճարտարութեամբ զամենայն կեղև նորա, և հնարեալ վայելուչ անօթ
 12 պիտանի կազմեաց ՚ի սպասաւորութիւն կենաց: ¹² Եւ զբաշիղ գործոյն
 ՚ի պարարաստութիւն կերակրոյ ծախեալ յագեցաւ. և որ ինչ ՚ի նոցանէ
 13 անպիտան և խոտան էր: ¹³ Զփայտն խեղաթեր և ոստովք վարակեալ.
 առեալ դրօշեաց մարդորութեամբ գործոյն իւրոյ, և խելամարութեամբ ի–
 14 մասարութեան քալաւորեաց զնա: Եւ նմանեցոյց զնա պարկերի մարդոյ՝
 14 ¹⁴ կամ անասնոյ վարթարի ճշգրտեցոյց զնա: Ծեփեաց բռով, և կարմրացոյց
 սնգուրաւ զգոյն նորա. և զամենայն խնդբունդս նորա ծեփեաց հո–
 15 դով: ¹⁵ Եւ արար նմա փուն ըստ նմին արժանի. եղ զնա առ որմ հաս–
 16 փապեալ երկաթով, ¹⁶ և զգուշացաւ նմա զի մի՛ կործանեսցի: Գիտէ՛
 թէ և իւրում անձինն օգնել ոչ կարէ. քանզի է՛ պարկեր՝ և կարօք է
 17 օգնականութեան: ¹⁷ Եւ վասն ամուսնութեան, և որդւոց և ստացուածոց
 18 իւրոց՝ մարուցեալ շրջնօք առ անշնչին. ¹⁸ աղաչէ՛ և ոչ ամաչէ: Եւ վասն
 առողջութեան՝ զապիկարն կարդայ. և վասն կենաց՝ զմեռեալն աղաչէ.
 19 և վասն ՚ի թիկունս հասանելոյ՝ փարակուսելոյն մաղթէ: ¹⁹ Եւ վասն
 ճանապարհորդութեան՝ զայն որ և ուրն յորանէ չկարէ՛ փոխել. և ընչաւէրութեան՝
 և գործոց և ձեռաց կորովութեան, յանարգասաւորէն ձեռօք՝ զարգասաւորութիւն
 խնդրէ:

14 ¹ Դարձեալ եթէ ՚ի նաւ ելեալ ոք՝ ընդ ամեհի ալիս կամիցի ճանապարհորդել,
 2 առ փայտն որ քան զնաւափայտն փկարագոյն է՝ աղաղակէ: ² Չի զայն
 թէպէտ և ցանկութիւն շահից հնարեցաւ՝ և ճարտարապետ իմաստու–
 3 թեամբ կազմեաց, ³ սակայն քո՛ Նայր՝ վարէ փեսչութիւնդ. զի ետուր և ՚ի
 4 ծովու ճանապարհ, և ՚ի մէջ ալեաց շաւիղ զգուշաւոր: ⁴ Յայտ արարեալ՝
 թէ յամենայնի կարօղ ես փրկել՝ թէպէտ և առանց ճարտարութեան ոք
 5 ելանիցէ ՚ի վերայ: ⁵ Բայց կամիս զի մի՛ դարարկացի գործ իմաստութեանն.
 վասն այնորիկ չնչին փայտի հաւաքան մարդիկ զանձինս իրեանց. և
 6 շրջեալ ընդ ալիսն դոյզն լաստիւն ապրեցան: ⁶ Քանզի և իսկզբանէ
 ՚ի կորնչել սկայիցն ամբարտաւանից, յոյս աշխարհի ՚ի լաստափայտն
 ապաւինեալ, եթող աշխարհի զաւակ լինելոյ քո՛ ձեռամբդ նաւապետայ:
 7, 8 ⁷ Զի օրհնեալ է փայտն որով լինի արդարութիւն: ⁸ Եւ ձեռագործն անի–
 ծեալ. ի՛նքն և որ արար զնա. զի նա՛ արար՝ և սա եղծանելի աստուած
 9 անուանեցաւ: ⁹ Առ հասարակ արելի եւ Աստուծոյ, ամպարշտեալն և
 10 ամպարշտութիւն իւր: ¹⁰ Զի գործն և գործելին առ հասարակ փանջեսցին:
 11 ¹¹ Վասն այնորիկ և ՚ի կոնոս հեթանոսաց այցելութիւն եղիցի. զի ՚ի մէջ
 Աստուծոյ արարածոց՝ ՚ի զարշտութիւն եղեն, և ՚ի զայթագողութիւնս որ–
 12 դւոց մարդկան, և յորոգայթս ուրից անզգամաց: ¹² Զի սկիզբն պոռնկու–
 թեան հնարագիտութիւն կոնոց է. և զիւրք նոցա՝ սպականութիւն կե–

11 Ոմանք. Կազմեաց պիտանի ՚ի սպասաւորութիւն կենաց: **12 Ոմանք.** Եւ զբաշեղ
 գոր: **13 Այլք.** Մտադիրութեամբ գործոյն: **Ոմանք.** Եւ պարկերի մարդոյ... (14)
 վարթարի ճշգրտիւ նմանեցոյց զնա... և զամենայն խնդբունս նորա: **15 Ոմանք.**
 Ըստ նորին արժանի, և զնա առ որմն: **17 Ոմանք.** Շրջնօք առանձին: **19 Ոմանք.**
 Եւ վասն ընչաւէրութեան և գործոց ձեռաց կարողութեան: **14. 3 Ոմանք.** Շաւիղս
 զգուշաւոր: **5 Ոմանք.** Զի մի՛ դարարկիցէ գործ: **Ոսկան.** Վասն այնորիկ և չնչին:
6 Ոմանք. Եթող յաշխարհի... քո ձեռամբ նաւապետայ: **8 Ոմանք.** Զի նա արար, և
 սրբեղծանելի աստուած ան: **9 Ոմանք.** Եւ ամբարշտեալն, և ամբարշտութիւն նորա:
10 Ոսկան. Զի գործն և գործօղն:

նաց: ¹³ Զի ո՛չ էր իսկզբանէ, և ո՛չ կացցէ յաւիտեան: ¹⁴ Նորակրօնութեամբ 13, 14 մարդկան եմուք յաշխարհս. և վասն այնորիկ ՚ի կարճոյ՛ հնարեցաւ վախճան նոցա:

ԺԸ ¹⁵ Զի փարաժամ սգով թախծեալ հայր, վաղամեռիկ լինելոյ որդւոյ 15 իւրոյ արար պարկեր: Արդ զայն ժամու զմեռեալ մարդն՝ այժմ իբրև զաստուած պարուեաց. և աւանդեաց իւրոց հնազանդելոցն խորհուրդս և նուէրս: ¹⁶ Ապա ժամանակաւ ձգեալ ամպարիշտ սովորութիւնն՝ իբրև 16 րև զօրէնս պահեցաւ. և բռնատրաց հրամանաւ կարգէին ՚ի պաշտօն դրօշեալքն: ¹⁷ Զորս յանդիման պարուել ո՛չ կարէին մարդիկ վասն 17 հեռի բնակելոյ. զբացական փեսիլն, զնոյն օրինակ քանդակեցին և դրօշեցին. և յայտնի՛ պարկեր պարուելոյ թագաւորին արարին. զի իբրև զմօտաւոր զհեռաւորն ողորջեսցեն փութով: ¹⁸ Ի յաճախութիւն 18 պաշտաման զանգեփսն, յեք այնորիկ ճարտարին համարձակեաց առաքութիւն արուեստագիտութեան: ¹⁹ Զի նա թերևս վասն զիշխանին 19 կամեցեալ զմիփսն հաճելոյ, բռնադատեաց արուեստին, աճել զմանութիւնն ՚ի գեղեցկութիւն: ²⁰ Իսկ բազմութիւնն պարերալ վասն պարշաճողութեան 20 զործոյն, զայն որ յառաջ քան զսակաւիկ մի պարուեալ էր մարդն, այժմ պաշտօն համարեցաւ. ²¹ և այն եղև կենաց ՚ի դարանակալութիւն և ՚ի 21 զայթազողութիւն: Զի որում յայն ժամ առ վշտի բռնութեան ծառայէին մարդիկ, արդ՝ զանհաղորդական անունն՝ քարանց և փայտից եղին: ²² Եւ այն ո՛չ եղև բաւական նոցա առ ՚ի մոլորելոյ յԱստուծոյ գիտութենէն. 22 այլ մինչ ՚ի մեծի պարերազմի անգիտութեանն կէին՝ զայնպիսի չարիս խաղաղութիւն անուանէին: ²³ Կամ զորդեկոտոր նուէրսն. կամ զգաղտնի 23 խորհուրդսն. կամ զմոլեգին յայլոց կրօնից անառակութիւնս բերեալ: ²⁴ Ոչ զկեանս, և ո՛չ զամուսնութիւն փակաւին սուրբ պահեն: Այր զընկեր՝ 24 կամ վարանեալ սպանանէ, կամ զաղտապէս ցականեցուցանէ: ²⁵ Եւ առ 25 մենայն ինչ խառն ՚ի խուռն. արիւն, և սպանութիւն, զողութիւն և նենգութիւն, ասպականութիւն, անհաւարութիւն, խռովութիւն, երդմնաստութիւն, աղմկութիւն, ²⁶ բարեաց երախտեաց անյիշատակութիւն, ոգոց պղծութիւն, ծննդեան փոփոխումն, ամուսնութեանց անառակութիւն, շնութիւն, զիջութիւն: ²⁷ Զի անուն կռոցն և պաշտօն՝ ամենայն չարի սկիզբն, 27 և պարճառք, և կատարած է: ²⁸ Կամ թէ ուրախ եղեալ՝ մոլին. կամ թէ 28 մարգարեանան՝ ստութիւն. կամ թէ կեան անիրաւութեամբ. կամ թէ ՚ի

13 Ունակք. Նորակրօնաւորութեամբ. կամ՝ նոր կրօնաւորութեամբ մարդ՝: 15 Ունակք. Վաղամեռիկ լինել որդւոյ արար պարկեր. արդ զայնր ժամ. կամ՝ յայն ժամ: 16 Ունակք. Որպէս զօրէնս... կարգեցան ՚ի պաշտ: 17 Ունակք. Ոչ կարէին, կամ վասն հեռի... քանդակեալ դրօշեցին... զի որպէս զմօ: 18 Ունակք. Յառաքութիւն արուեստագիտութեան: 19 Ունակք. Աճեալ զմանկութիւնն ՚ի գեղեցկութիւն: 20 Այլք. Յառաջ քան զսակաւ մի: 21 Օրինակ մի. Նոյն և կենաց ՚ի զայթազ: Ուր Ոսկան. Կենաց մարդկան ՚ի զայ՛... առ վշտի ՚ի բռնութեանն: 22 Ունակք. Այլ մինչև ՚ի մեծի... անգիտութեանն կային, զայսպիսի չարիք: 23 Ունակք. Զմոլեգին այլոց կրօն: 24 Ի լուս. ՚ի վերայ՝ Յականեցուցանէ, նշանակի՝ թախանձեցուցանէ: Ունակք. Սուրբ փակաւին պահէին. այլ զընկեր կամ զվարանեալ սպանանէ, կամ զաղտապէս թախանձէ: Եւ ունակք. կամ զաղտամետք թախանձ: Իսկ այլ ունակք. զաղտնապէս յականէ ցուցանէ: Եւ օրինակ մի՝ թերևս աղաւաղութեամբ. զաղտամետք յականեցուցանէ: 25 Ունակք. Խռովութիւն, երդմնաստութիւն. կամ՝ երդմնութիւն: 26 Ունակք. Ծնութիւն և զիջութիւն: 27 Ունակք. Կռոցն պաշտօն ամենայն չարի սկիզբն և պարճառ:

29 սուր երդումն վաղվաղն: ²⁹ Զի յանշունչ կուռն յուսացեալք՝ երդնուն
 30 սուր, և պարժի ոչ ունին ակն: ³⁰ Արդ երկոքեան յիրաւի՝ եկեացն ՚ի վե-
 րայ նոցա. զի չարաչար խորհեցան զԱստուծոյ, ունկնդիր լեալ կոցն,
 31 և սուր երդումն ՚ի կուռն՝ արհամարհեալ զսրբութիւնն: ³¹ Զի ոչ թէ
 երդնեացն զօրութիւն, այլ մեղուցելոցն դարասարան հանէ ընդ գլուխ
 զանիրաւացն յանցանս:

15 ¹ Այլ դու Աստուած մեր՝ քաղցր և ճշմարիտ, երկայնամիտ, և ողոր- **ԺԹ**
 2 մութեամբ դարմանես զամենայն: ² Զի թէ մեղանչեմք՝ քո՛ եմք. քանզի
 զիպեմք զգօրութիւն քո. բայց ոչ մեղիցուք՝ քանզի զիպեմք եթէ ՚ի քում
 3 հրամանի եմք: ³ Զի և ճանաչելն իսկ զքեզ՝ բովանդակ արդարութիւն է,
 4 և զիպելն զգօրութիւն քո՝ արմատն անմահութեան: ⁴ Զի ոչ մոլորեցոյց
 զմեզ մարդկան չարարունսր հնարագիպութիւն, և ոչ ստուերագրացն
 անպարտ աշխատութիւն. պարկեր մենքենագործ՝ պէսպէս գունիւք:
 5 ⁵ Որոց տեսիլն՝ անմրաց ՚ի ցանկութիւն գայ. փափաքէ պարկերի մեռելոյ
 6 անշունչ տեսլեան: ⁶ Չարեաց արուեստագէտք՝ արժանի՛ այնպիսի յուսոյ.
 7 և որք գործենն, և որք փափաքեն, և որք պաշտենն: ⁷ Զանզի և բրբի
 լմեալ զկակուղ կաւն դնէ ՚ի վերայ դրգան, և սրեղծանէ անօթ՝ առ
 իւրաքանչիւր ումեք սպասու մերոյ. սակայն անդսրին ՚ի կաւոյ սրեղծ,
 կամ թէ սրբութեանց ինչ սպասատրութեան անօթս, կամ թէ գործոյց,
 կամ թէ ամենևին նոցին հակառակ ըստ նմին օրինակի. և ՚ի նոցանէ
 ըստ իւրաքանչիւր ումեք են պէտքն. դարաւոր կաւագործ է և վշտահան:
 8 ⁸ Զի գուր ՚ի նմին կաւոյ աստուած սրեղծանէ: Որ յառաջ քան զփոքր
 մի յերկրէ սրեղծեալ՝ յետ սակաւ միոյ ՚ի նոյն երթայ ուստի առանն, և
 9 զպարսոս ոգոյ պահանջեալ: ⁹ Այլ կայ ՚ի նմա հոգ՝ ոչ զի աշխատելոցն
 է, և ոչ զի սակաւավախճան կեանս ունի. այլ զի ընդ ոսկերիչս և ընդ
 արծաթաձոյս հակառակի, և պղնձագործաց նմանէ. և փառս համարի,
 10 զի զգարչելիսն սրեղծանէ: ¹⁰ Մոխի՛ր է սիրտ նորա, և հող արհամարհեալ
 11 յոյս նորա. և քան զկաւն անարգագոյն կեանք նորա: ¹¹ Զի ոչ ծանեալ
 զսրեղծիչն իւր, և ոչ զայն որ շնչեաց ՚ի նա զշունչն ազդեցութեան. և որ
 12 փչեացն ՚ի նա հոգի կենդանական: ¹² Այլ խաղ համարեցան զկենդանութիւն
 մեր. և զկեանս՝ փօնավաճառ շահից. զի պարտ է ասեն՝ ուստի և իցէ,
 13 թէպէտ և ՚ի չարեաց իցէ, շահել ինչ: ¹³ Եւ նա քան զամենեսին առաւել
 զիպէ թէ մեղանչէ. ՚ի հողեղէն նիւթոյ դիւրաբեկ անօթս և դրօշեալս
 14 գործէ: ¹⁴ Եւ ամենեքին անմրագոյնք և խաւք են քան զանճն փոյտոյ:

28 Ոսկան. Մարգարեանան սրութեամբ: **29 Ոմանք.** Զի եթէ յանշունչ կուռն...
 ակն ոչ ունին: **30 Ոմանք.** Արհամարհելով զսրբութիւնսն: **31 Ոմանք.** Զի ոչ
 եթէ երդմնելեացն. *կամ՝* երդմնելեացն զօրութիւն... հաներ ընդ գլուխ զանիրաւացն
 զյանցանս: **15. 1 Ոմանք.** Բայց դու Աստուած մեր... և երկայնամիտ ողոր՛: **2 Ոմանք.** Եթէ ՚ի քում
 համարի եմք: **3 Ոմանք.** Բաւանդակ արդա՛: **4 Ոմանք.** Չարա-
 չար արուեստ... պարկերք մեքենայագործք: **5 Ոմանք.** Պարկերի մեռելոց: **7 Երկու
 օրինակք համաձայն իրերաց.** Եւ բրբի մալեալ զկա՛: **Ոմանք.** Անօթս ինչ ՚ի սպա-
 սատրութիւն... կաւագործն է և: **Ոսկան.** Եւ ՚ի նոցանէ իւրաքանչիւր: **8 Ոմանք.** Զի ՚ի
 գուր... յերկրէ եղեալ... ՚ի նոյն երթայ ուստի առին: **9 Ոմանք.** Եւ ընդ արծաթագործս
 հակառակի, և պղնձասրեղծաց նմանի: **11 Ոմանք.** Չշունչն ազդեցուցիչ, և որ փչեաց
 ՚ի նա ոգի կենդանական: **12 Ոմանք.** Թէպէտ և ՚ի չարեաց է: **13 Ոմանք.** Զի ՚ի
 հողեղէն նիւթոյ... անօթս դրօշեալ կազմէ:

Թշնամիք ժողովրդեան քոյ բռնադատեցին զնա. ¹⁵ զի զամենայն կուռս 15
 հեթանոսաց ասպուածն համարեցան. որոց ոչ աչաց պիպանութիւն էր
 ՚ի րեսանել, և ոչ ականջք առ ՚ի լսել, և ոչ ունջք առ ՚ի ձգելոյ զօր, և
 ոչ մարունք ձեռաց առ ՚ի շօշափելոյ, և ուրք նոցա դասարկացեալք ՚ի
 զնալոյ: ¹⁶ Քանզի մարդ արար զնոսա, և ոգի մուրացիկ ստեղծ զնոսա: 16
 Ոչ ո՞րք ՚ի մարդկանէ կարօղ է ստեղծանել նմանութիւն Ասպուծոյ. ¹⁷ քան– 17
 զի մահկանացու է, և զմեռեալ գործ գործէ անօրէն ձեռօք. զի ինքն լսւ
 է քան զպաշտամունս իւր. յորոց ինքն կենդանի է՝ և նոքա ոչ երբէք:
¹⁸ Նա և զգարշելի անասունսն պաշտեն, և այն է անհնարին անմարու– 18
 թիւն: ¹⁹ Զի թէ ընդ այլսն կշռեսցին՝ վարթարագոյն գրանիւն. ոչ որպէս 19
 ցանկանան, այնպիսի գեղեցկութիւնք ՚ի կերպարանս անասնոցն իցեն:

Ի Բայց զի վրիպեցան յԱսպուծոյ գիպութենէն, և ՚ի նորին օրհնութենէն:

¹ Վասն այնորիկ ըսք սոցին նմանութեան արժանապէս քանջեցան. **16**
 և վասն բազմութեան ճճեացն զանալից եղեն: ² Փոխանակ այնր քանջանքաց
 դիւրեցեր ժողովրդեան քում. ՚ի ցանկութիւն քենջանաց՝ նորաճաշակ
 կերակուր պարտաստեցնր զորամարգին: ³ Զի նոքա ցանկացեալք կերակրոյ
 ցուցելովքն որ առաքեցաւ նոցա, և ՚ի կարևոր կերակրոյ ցանկութենէն
 արգելցին. և սոքա առ սակաւ մի կարօրացեալք ՚ի նոր ճաշակն
 վայելեցեն: ⁴ Զի պարք էր ՚ի վերայ նոցա անհրաժեշտ կարօրութեանն 4
 զալ. քանզի բռնանային. և սոցա ցուցանել միայն, թէ որպէս սոցա
 թշնամիքն քանջիցին: ⁵ Քանզի սոցա յորժամ անհնարին բարկութիւն 5
 զազանացն եհան ՚ի վերայ՝ հարուածովք կամակոր օձիցն սաքակէին:
⁶ Ոչ մինչ ՚ի սպառ յամեաց բարկութիւնն, այլ ՚ի խրատ առ սակաւ մի 6
 խռովեցան. զի նշանակ փրկութեան ունիցին, առ ՚ի յիշելոյ զպարտութեանս
 օրինաց քոց: ⁷ Զի որ դառնայրն՝ ոչ վասն այնր զոր քեսանէրն ապրէր, 7
 այլ վասն քո որ ամենեցուն փրկիչդ ես: ⁸ Եւ այնու հաւանեցուցեր զթշնամիքսն
 մեր, եթէ դո՞ւ ես որ փրկես յամենայն չարէ: ⁹ Զի զոմանս մարախոյ և 9
 մկանց կոտորեցին՝ հարուածք. և ոչ գրաւ բժշկութիւն անձանց նո–
 ցա. զի արժանի՝ էին յայնպիսեացն քանջելոյ: ¹⁰ Բայց որդոց քոց՝ և ոչ 10
 թունաւոր վիշապացն յաղթեցին ժանիք. և ողորմութիւն քո անջրպէտեաց՝
 և փրկեաց զնոսա: ¹¹ Զի ՚ի յիշապակ բանից քոց անդրէն պարտաստէին 11
 և վաղվաղակի փրկէին. զի մի՛ ՚ի խոր մոռացումն անկանիցին, և
 անպարտարանք լինիցին ՚ի քումմէ բարերարութենէդ: ¹² Քանզի ոչ 12
 դեղք՝ և ոչ սպեղանիք բժշկեցին զնոսա. այլ քո Տէր բանդ որ գ–

14 Ոմանք. Անմտագոյնք են և խուլք... քոյայոց: **15 Ոմանք.** Զի և զամենայն
 կուռս ազգաց... որոց և ոչ աչաց: **16 Ոմանք.** Եւ ոչ ոք մարդ կարող է: **19 Ո–**
մանք. Ընդ այլսն կշռիցեն. կամ՝ կշռիցին, վարթարագոյնք գրանիցին... այնպէս
 գեղեցկութիւնք ՚ի կերպարանս նոցա իցեն: Բայց զի վրիպեաց յԱսպուծոյ գովութենէն
 և ՚ի նո՞ր: **16. 1 Ոմանք.** Ըսք նմին նմանութեան արժանաւորապէս քանջեցան: **3 Ո–**
մանք. Կերակրոց ցուցանելովքն որ առաքեցան նոցա... առ սակաւ կարօրացեալք:
4 Ոմանք. Կարօրութեանցն զալ... և սոցա ցուցեալ միայն թէ որպէս թշնամիքն
 քանջեցան: **5 Ոմանք.** Քանզի յորժամ նոցա անհնա՞... և հարուա՞: **6 Ոմանք.**
 Ոչ մինչև իսպառ յամեաց բարկութիւն քո: **8 Ոմանք.** Հաւանեցուցանէր զթշնամիս:
9 Ոմանք. Արժանի էին այնպիսեացն քանջանք: **10 Ոմանք.** Եւ ոչ թունաւորաց
 վիշապաց յաղթե՞... անջրպէտեաց և բժշկեաց զնոսա: **11 Ոմանք.** Զի ՚ի յիշապակս
 բանից քոց անդէն... մոռացումն անկանէին... ՚ի քումմէ օգնականութենէդ:

- 13 ամենայն բժշկէ: ¹³Քանզի կենաց և մահու դո՛ւ ունիս իշխանութիւն,
 14 իջուցանես 'ի դժոխս՝ և հանես: ¹⁴Այլ մարդ սպանանէ՛ չարութեամբ
 իւրով. և ելեալ ոգին՝ անդրէն ո՛չ դառնայ. և ո՛չ պարանի շունչն գրաւեալ.
 15, 16 ¹⁵Քանզի 'ի քումսն՝ ձեռանն փախչել անհնարին է: ¹⁶Ուրանան գիտել
 զքեզ ամպարիշտք, բայց զօրութեամբ բազկի քոյ փանջեցան: Նո՛ր
 անձրևօք կարկրի, և անհրաժեշտ շառաչմամբք հալածեալք, և հրովք
 17 ծախեալք. ¹⁷և որ ինչ նորանշան սքանչելին էր: Զի յամենաշիջոյց
 ջուրն առաւել գործէր հուրն. զի վերամարտիկ արդարոց է աշխարհ:
 18 ¹⁸Երբեմն ընփաննայր բոցն, զի մի՛ այրիցէ զարծակեալ զազանսն
 'ի վերայ ամպարշտաց. այլ նոքա հայեցեալ փեսանէին, թէ Աստու-
 19 ծոյ դափաստանան խուճապին: ¹⁹Եւ երբեմն 'ի մէջ ջրոյն առաւել
 քան զօրութիւն հրոյ բորբոքէր, զի զմեղանչական երկրին զարդիւնսն
 20 ապականեսցէ: ²⁰Ընդ որոյ՝ կերակուր հրեշտակաց ջամբեցեր ժողո-
 վրդեան քում, և զպարաստական հացն յերկնից ետուր նոցա ա-
 ռանց ջանալոյ: Առ ամենայն ցանկութիւն բաւական, և առ ամենայն
 21 հանդերձանս ճաշակաց: ²¹Զի քո զոյաւորութիւնդ առ քո որդիսն եցոյց
 զքաղցրութիւն ըստ մատուցանելոյ ցանկութեանն արբանեկեալ. առ
 22 որ զինչ ոք և կամէր՝ խառնէր: ²²Զին և սառն կային ընդդէմ հրոյ՝ և
 ո՛չ հալէին. զի ծանիցուք թէ զպտուղ թշնամեացն ապականէր. հուրն
 23 բորբոքեալ ընդ կարկրի, և փայլափայլեալ 'ի մէջ ջրոյ: ²³Եւ այն դար-
 24 ձեալ՝ զի արդարք կերակրեսցին, և զիւր զօրութիւնն մոռանայցէ: ²⁴Զի
 քո արարածք քեզ Արարչիդ արբանեկէ. և սաստկանայ 'ի փանջանս
 անիրաւաց. և օրհնի 'ի բարերարութիւն փոխանակ 'ի քեզն յուսացելոց:
 25 ²⁵Վասն այնորիկ և յայնժամ յամենայն ինչ փոխեալ ամենակերակրիչ
 26 պարզկիդ քում լինէր սպասաւոր, առ 'ի կամս քոյոցն կարօտելոց: ²⁶Զի
 ուսանիցին որդիքն քո գոր դու սիրեցեր Տէր. զի ո՛չ էթէ արարք արմտեաց
 27 կերակրեն զմարդ, այլ քո բանդ զհաւաքացեալսն 'ի քեզ պահէ: ²⁷Զի որ
 'ի հրոյն ո՛չ ապականէր վայրապար, 'ի դոյզն ճառագայթից արեզականն
 28 ջեռեալ հալէր: ²⁸Որպէս զի յայտ լիցի՝ թէ պարտ է կանխել նախ քան
 զարեզակն 'ի գովութիւն քո, և յառաջ քան զծագել լուսոյ յանդիման՝
 29 լինել քեզ: ²⁹Զի յոյս անշնորհակալին իբրև զսառն ձմերայնոյ հալեսցի,
 և ծորեսցէ իբրև զջուր անախտան:
- 17** ¹ Զի մեծամեծ են դափաստանք քո և դժուարապատումք. վասն ԻԱ
 2 այնորիկ անձինք անխրատք մոլորեցան: ²Կարծեցին բռնադատել զագգն

12 Ունսնք. Եւ ոչ սպեղանեաց գիրք բժշկէ՛:

14 Ունսնք. Եւ ոչ կերպարանի շունչն գրաւեալ: **16 Ունսնք.** Ուրանան զքեզ ամ՛:

17 Ոսկան. Ամենաշիջոյց ջուրն առաւել գործէր գիւրոյ զօրութիւն. զի մարտիկ արդարոց է:

19 Ունսնք. Զմեղանչական երկիրն ապական՛:

20 Ոսկան. Ընդ որոց զկերա՛:

21 Ունսնք. Առ որ ինչ և կամէր երկ: (22)

Խառն ձին և սառն կային... 'ի մէջ ջրոց: **24 Ունսնք.** Արբանեկեն. և սաստկանան 'ի փան՛...

և օրհնի բարերարութիւնդ փոխանակ 'ի քեզ յուսալոյ: **25 Ունսնք.** Յամենայն ինչ փոփոխեալ... պարզկիդ քո լինէր... քոյոցն կարարելոյ: **26 Յօրհնակին.** Զի ոչ էթէ արդարք արմտեաց: **Ունսնք.** Եթէ ոչ արարք... այլ քո բանն: **27 Ունսնք.** Վայրապար 'ի դոյզն ճառագայթէ արեզական ջեռացեալ հալիւր: **28 Ունսնք.** Յայտնի լիցի... կանխել 'ի գովութիւն քեզ. և յառաջ քան զծագել լուսոյ յանդիմանել քեզ: **29 Ունսնք.** Զի յոյս անշնորհակալին որպէս սառն... և ծորեսցի որպէս զջուր: **17. 1 Ունսնք.** Անձինք անխրատից:

սուրբ՝ անօրէնք. կապեալք խաւարի, և կաշկանդեալք երկայն գիշերոյ. արգելեալք ընդ յարկօք փախստականք ՚ի յաիտենական փեսչութենէն անկեալ դնէին: ³Զի ղօղեալ համարէին ընդ գաղփնեօք մեղաց. ընդ ³ անճանճանչ յիմարութեան առագաստաւ ցրուեցան, անհնարինս յիմարեալք և խուճապեալք և խռովեալք: ⁴Քանզի և ո՛չ որ ունէր գնտա մութն, ⁴ աներկեղս պահեաց. զի բոմբինք շուրջ գնոքօք պահեալ սրարբեցուցանէին, և ցնորք անժպիպք խոժոռադիմանցն երևէին: ⁵Եւ հրոյ և ո՛չ մի ինչ ⁵ բռնութիւն կարաց լուսաւորել. և ո՛չ խարովածին բորբոքեալ բոցք հանդարտէին լրջացուցանել զփխուր գիշերն: ⁶Բայց միայն երևէր նո՛- ⁶ ցա ինքնակաց խարոյկ լի՛ երկիւղիւ. զարհուրեալք յաներևոյթ փեպնէն այնորիկ, համարէին չար՝ և՛ն քան զոր փեսանէինն: ⁷Ի դիւթական ա՛- ⁷ րուեստի խաբէութիւնս անկանէին, և ՚ի խորհուրդս ամբարհաւանութեան. կշտամբութիւն թշնամանալից: ⁸Զի որք խոստանային զարհաւիրս և ⁸ զխռովութիւնս հալածել յանձնէ ախտացելոց, նոքա զծաղրալից երկեղն ախտանային: ⁹Զի թէպէտ և ո՛չ ինչ նորանշան զարհուրեցուցանէր, ⁹ ճճեաց անցիւ, և սողնոց շշմամբ խուճապեալք և գողացեալք սափակէին, և յանուրեք յանփախուստ օդն հայելոյ ուրանային: ¹⁰Զի երկչտրին՝ ¹⁰ առանձին իմն չարութիւն՝ ինքեանբ վկայէ դատապարտեալ. միշտ կանխէ զանհնարինս՝ նեղեալ ՚ի խղճէ մտաց: ¹¹Քանզի ո՛չ ինչ է երկեղ՝ եթէ ո՛չ ¹¹ մատնութիւն մտացն օգնականութեան: ¹²Մինչդեռ ՚ի ներքս է, սակա՛ն ¹² ինչ է ակնկալութիւն, և բազում համարի զանգիտութեանցն. որ ածէ՛ ՚ի վերայ զպարճառս փանջանացն: ¹³Եւ նոքա զսաստիկ զանհնարին ¹³ զգիշերն, և յանմատուցից մթից դժոխոցն հասելոց ՚ի վերայ՝ գնոյն քուն ննջեցին: ¹⁴Էր զի նշանօք ցնորիցն պակչէին. և էր զի ոգոցն ¹⁴ մատնութեամբք լքանէին. զի յանկարծօրէն և յանկարծուստ մածանէր անն ՚ի վերայ: ¹⁵Ապա այն զի և արդ և էր՝ անդ յանգէր, և պահէր ¹⁵ յաներկաթ բանսն արգելեալ: ¹⁶Եթէ հողագործ էր, և եթէ հովիւ, և ¹⁶ եթէ անապատական աշխատութեանցն գործաւոր՝ ըմբռնեալ յանլոյծ փագնապ հասանէր: ¹⁷Քանզի միով խաւարային շղթայի ամենեքեան ¹⁷ կապեցան. եթէ հողմ շնչէր, և եթէ թանձրախիտ ոստոց քաղցրածայն հաւուց բարբառ հնչէր. եթէ յորդութիւն ջրոց հոսելոց բռնութեամբ. ¹⁸ և եթէ բոմբինք սպառնալեաց վիմաց հոլովելոց. և եթէ ընթացք ¹⁸ աներևոյթք անասնոց կայտռելոց. և եթէ բարբառ ահագին զագանաց գոչելոց, կամ անդրէն յանձն բեկելոյ՝ ՚ի քարանձաւաց լերանց ձայնից

2 Ոմանք. Կապեալք ՚ի խաւարի: **3 Ոմանք.** Յիմարութեամբ առագաստին... և խուճապիք խռովեալք: **4 Ոմանք.** Որ ունէր գնտա մթութիւն... զի բոմբինք գիշերականք շուրջ գնոքօք պատեալս արբեցուցանէին. *կամ՝* պահեալ որ արբեցուցանէին. և ցնորք անժպիրք. *կամ՝* և ցնորք անփիպք խոժոռադի՛: **7 Ոմանք.** Արուեստին ՚ի խաբէ՛... և ՚ի խորհուրդս ամբարշտութեան կշտամբէին թշնա՛: **8 Ոմանք.** Յանձնէ ախտացելոյ: **9 Ոմանք.** Ճճեաց ախտիք, և սողնոց շշմամբք... օդն անդրէն հայելոյ: *Ոսկան.* Եւ յանուրեք փախուստ: **11 Ոմանք.** Օգնականութեանց: **13 Ոմանք.** Եւ նոքա զանհնարին գիշերն յանմատուցից մթից դժոխոց գործոցն վերահառելոց զոյն: **14 Օրինակ մի.** Մուծանէր անն ՚ի վերայ: **15 Ոմանք.** Ապա զհարդ և էր անդ անկանէր, աներկաթ բանդարգելեալ: **16 Ոմանք.** Եւ կամ եթէ անապա՛: **17 Ոմանք.** Եթէ հողմ հնչէր. և եթէ ՚ի թանձրա՛... հոսելով բռնութեամբ:

19 արձագանգաց, լքոյց գնոսա զարհուրեցուցեալ: ¹⁹ Զի ամենայն աշխարհի պայծառացեալ լուսով լուսաւորէր, և անխափան գործով կայր
 20 պնդակազմ: ²⁰ Բայց միայն ՚ի վերայ նոցա՝ փարածանէր ծանր գիշեր, օրինակ խաւարին որ յաջորդելոց է գնոսա. ինքեանք ինքեանց իսկ ծանրագոյնք էին քան զխաւար:

18 ¹ Բայց սրբոց քոց լոյս մեծ էր գորոց զբարբառն լսէին, և զվերպարանսն ոչ փեսանէին. զի և նոքա որ զայսպիսի չարչարանս կրեցին՝ երանէին:
 2 ² Եւ զի ոչ վնասէին յառաջագոյն գրկեալքն՝ գոհանային. և վասն անցանելոյ
 3 աղաչէին: ³ Ընդ որոյ սին բոցոյ առաջնորդէր անծանօթ ճանապարհին.
 4 զարեզակն անվնաս ետուր առա՛ր սասնջականութեանն: ⁴ Քանզի արժանի՛ իսկ էին նոքա վրիպելոյ ՚ի լուսոյ, և արգելոյ ՚ի խաւարի.
 որք արգելականս պահէին գորդիս քո. որովք հանդերձեալ էր անեղծ օրինացն լոյս կենաց աշխարհի պարգևել:
 5 ⁵ Զի խորհեալ էին նոքա զտղայս սրբոցն կոտորել. և ընդ մի՝ Իբոյ մանկան ընկեցիկ եղելոյ և ապրելոյ, ՚ի յանդիմանութիւն զնոցա զբազմութիւն որդւոցն կոտորեցեր և սաքակեցեր, և առ հասարակ կորուսեր ՚ի ջուրս սաստիկս: ⁶ Այն գիշեր յառաջածանօթ եղև հարցն մերոց. զի հաստատութեամբ փեսեալ, յերդմունս յոր հաւաքացին՝
 7 խրախամի՛ր լինիցին: ⁷ Ակնկալութիւն եղև ժողովրդեան քում արդարո՛ցն փրկութիւն, և թշնամեացն կորուսաւ: ⁸ Զի որով պապժեցեր զհակառակորդան,
 9 նովի՛ն զմեզ առ քեզ կոչեցեալ փառաւորեցեր: ⁹ Զի գահր զոհէին որդիք ազնուացն, և զսրբութեանն օրէնս միաբանութեամբ ուխտէին. ըստ նմին օրինակի բարութեանց՝ և վշտաց սրբոցն հաղորդակից լինել.
 10 անդ Նայր՝ քաղցրացուցանէին զօրհնութիւն: ¹⁰ Նա անանիկ հակառակ ձայնափո՛ն էր անմիաբան բարբառ թշնամեացն. և ձայն ողորմ ելանէր
 11 մանկանցն սզացելոց: ¹¹ Զնոյն օրինակ ծառայք հանդերձ փերամբք փանջեալ, և ռամիկն թագաւորան զնոյն չարչարեալ: ¹² Առ հասարակ ամենեքին միով անուամբ մահու ունէին մեռեալս անհամարս. զի և թաղելոյ անգամ չէին բաւական կենդանիքն. քանզի ՚ի միում վայրկենի պատուական ազգն նոցա սաքակէր: ¹³ Զի ամենայնի չհաւարային վասն կախարդութեանցն, բայց ՚ի սաքակելոյ անդրանկացն՝ խոստովանեցին ժողովուրդ քո լինել: ¹⁴ Մինչդեռ խաղաղութեանն պապեալ էր զամենայն, և այն ինչ գիշերն իւրով երագութեամբն ընդմիջէր: ¹⁵ Ամենազօր քան քո յերկնից յաթոռոց արքունեաց սաստիկ պապերազմօղ ՚ի մէջ

18 Ունակք. Եւ եթէ ընթացք անե՛... զազանաց գոչելոց, և եթէ բոմբին սպառազինաց վիմաց հո՛: **19 Ոսկան.** Պայծառացուցեալ լու՛: **20 Ունակք.** Յօրինակ խաւարին որ յաջորդելոց էր գնոսա: **18. 1 Ունակք.** Զբարբառն միայն լսէին... որ զայնպիսի չարչա՛: **2 Ունակք.** Զի և ոչ վնասէին... և վասն անցելոյն աղաչէին: **3 Ունակք.** Ընդ որով սին բոցոյ առաջնորդ լինէր անծանօթ: **4 Ունակք.** Վասն զի արժանի իսկ... պահեցին գորդիսն քո... անդ օրինացն լոյս կենաց աշխարհի պարգևի. կամ՝ պահի: **5 Ունակք.** Զբազմութիւն որդւոցն սաքակեցեր, և առ հասարակ: **8 Ունակք.** Նովմբք զմեզ առ քեզ կոչեալ: **9 Ունակք.** Եւ զսրբութեան օրինակն միա՛... հաղորդակից լինէին: *Երկու օրինակք.* Արդ՝ հայր քաղցրացուցանեմք զօրհնութիւն: *Ուր Ոսկան.* Անդ հարք քաղց՛: **11 Ունակք.** Եւ ռամիկ ընդ թագաւորին: *Եւ ունակք.* և խառնիճաղանջ թագաւորին զնոյնս չար՛: **12 Ունակք.** Զի և թաղել անգամ: **13 Ունակք.** Զի ամենայն ինչ հաւարային: **14 Ունակք.** Մինչդեռ խաղաղ լոյսութեանն. կամ՝ խաղաղութիւն ինչ պապ՛... իւրով արագութեամբ:

սափակման երկրին հասաներ: ¹⁶Սուսեր պողովարիկ զանաչառ հրամանաք թո բերեալ, և 'ի մէջ անցեալ զամենեսին լնոյր մահուամբ. անդ՝ առ երկնիք բերեր, և այսր յերկիր հասաներ: ¹⁷Յայնժամ վաղվաղակի 17 ցնորք անհնարին երազոց խռովեցուցանէին զնոսա, և արհաւիրք անկարծք 'ի վերայ հասանէին: ¹⁸Եւ այլ ոք այլ ուր անկեալ կիսամահ, վասն որոյ 18 պարճառանաց մեռանէր՝ յայր առնէր: ¹⁹Ջի երազոցն խռովեցուցեալ 19 զնոսա, զնոյն յառաջագոյն գուշակէին. զի մի՛ յանգէրս վասն որոյ չարաչարն փանջէին կորնչիցին: ²⁰Մաքեան և յարդարսն երբեմն փորձ 20 մահու, և սափակումն բազմութեանն եղև յանապարին. այլ ոչ ընդ երկար կալա բարկութիւն թո: ²¹Ջի փութացեալ այրն անարար՝ մաքեալ 21 յառաջ 'ի կռիւ՝ իրով պաշտաման զինուն, աղօթիւք և խնկօք ուղերձեալ զքաութիւնն. եկաց ընդդէմ բարկութեանն, և արար վախճան հարուածոցն. ²²յայր արարեալ թէ թո ծառայ է: Յաղթեաց բազում ամբոխի, ոչ զօ– 22 րութեամբ մարմնոյ՝ և ոչ զինուց ազդեցութեամբ. այլ բանի զփանջիչն հնազանդեաց: Ջերդմունս և գրաշինս հարցն յիշարակեալ ²³զշեղաշեղոջ²³ դիականցն անկելոց առ միմեանս՝ կացեալ 'ի մէջ դադարեցոյց զբարկութիւն. եհերձ ճանապարհ ընդ մէջ կենդանեաց և մեռելոց: ²⁴Քանզի պճղնաւոր 24 հանդերձին էր ամենայն զարդն, և փառք հարցն 'ի չորեքկարգեան ականսն բանդակեալս, և մեծութիւն թո թագ 'ի վերայ զլիսոց նոցա: ²⁵Յայնց խորշեցաւ սափակիչն, և 'ի նոցունց զարհուրեցաւ. զի բաւական 25 էր միայն փորձ բարկութեանն:

¹Բայց ամպարշտացն մինչև 'ի սպան եհաս 'ի վերայ անողորմ սրտմտութիւնն. քանզի զիպէր զնոցա և զհանդերձեալսն. ²զի և նոքա դարձցին 'ի 2 զնալ, և փազնապաւ յուղարկեալ զնոսա՝ հալածեսցեն զղջացեալք: ³Ջի 3 մինչդեռ փակաւին 'ի ձեռս իրեանց ունէին զուզս իրեանց, և ճշէին առ զերեզմանօք մեռելոցն. մենս ևս անմտութեան խորհուրդ յինքեանս կորզէին. և զորս աղաչէինն և հանէին, նոցին որպէս փախստէից հեփամնոր լինէին: ⁴Ջի ձգէր զնոսա արժանս յայնր վախճանի փագ– 4 նապ. և զանցելոց անցիցն ընդ նոսա անյիշարակութիւն 'ի մի՛րս արկանէին, զի զմնացելոց փանջանաց լցցեն զպարիժս. ⁵և թո ժո– 5 դովորդ զնորասքանչ ճանապարհ զնասցէ, և նոքա նորանշան մահ գրանիցեն: ⁶Ջի ամենայն արարածք յիւրաքանջիւր կարգի վերսրին 6 նորոզեր՝ արբանեկէլ թոց հրամանաց: Ջի որոց որդիքն անվնաս պահէին, ⁷ամպն ծածկեացէ զբանակն: Ջի 'ի ջրոյն ցամաքութենէ որ 'ի ներքոյ 7

15 Ունակք. Յաթոռոյ... 'ի մէջ սափակմամբ երկ': **16 Ունակք.** Քո հրամանոյ: **17 Ունակք.** Անկարծք անկանէին 'ի վերայ: **18 Ունակք.** Վասն որոց պարճառաց մեռանէին, յայր առ': **19 Ունակք.** Խռովեցուցանէին զնոսա... փանջէին կորնչէին: **20 Ունակք.** Բազում եղև յանապարի... կալա բարկութիւնն: **21 Ունակք.** Մաքեալ յառաջակրիւ. **և ունակք.** մաքուցեալ 'ի կռիւ... և խնկօք աղերձեալ: **22 Ունակք.** Եթէ ծառայ թո յաղթեաց բազում ամբոխից: **23 Ունակք.** Դիականցն արկելոց... և եհերձ ճանապարհ 'ի մէջ կեն': **24 Յօրինակիին.** Քանզի պճղնաւոր: **Ուր ունակք.** 'Ի պճղնաւոր հանդերձսն էր... 'ի վերայ թագի զլիսոյ նորա. **կամ** գլուխ նորա: **25 Ունակք.** Յայնցանէ խորշեցաւ... և 'ի սոցունց զար': **19. 2 Ունակք.** Ջի նոքա դարձցին... յղարկեալ: **3 Ունակք.** Յինքեանս կորզեցին: **4 Ունակք.** 'Ի մի՛րս արկանէր զի զանցելոց փանջանաց լց': **5 Ունակք.** Ճանապարհ գնացեն: **6 Ունակք.** Ամենայն արարած յիւրաքանջիւր կարգէ... արբանեկեալ թոյոց հրաման: **Ունակք.** Ջի թո որդիք պահեսցին անվնաս:

կայր՝ յաբակք երկրին երևեին. և 'ի Կարմիր ծովուն ճանապարհ անխափան՝
 8 և դաշտ ծաղկաբեր 'ի պտուպից բռնութեանն: ⁸Վասն որոյ միագունդ
 անցանէին որ քով ձեռամբդ ծածկեալ էին, տեսեալ զգործս սքանչելիս:
 9 ⁹Զի իբրև զծիս ճախրեցան, և իբրև զգառինս խայրացին, օրհնել զքեզ
 10 Տէր որ փրկեցեր զնոսա: ¹⁰Քանզի յիշէին փակաին զիրսն որ 'ի պանդխարու-
 թեան իրեանց, թէ զիա՛րդ փոխանակ ծննդեան անասնոց՝ բոխեաց եր-
 կիր նոցա մուն: Եւ փոխանակ ջրականացն բոխեաց գեպն բազմութիւն
 11 գորպոց: ¹¹Ապա յեպոյ տեսին և նոր՝ ծնունդ թռչնոյ, յորժամ ցանկու-
 12 թեամբ փենչացեալք խնդրեցին խորպի՛կս կերակրոյ: ¹²Զի 'ի մխիթա-
 րութիւն ել նոցա լորամարզ 'ի ծովէ, և պարիժք 'ի վերայ մեղաւորաց
 հասին. ոչ առանց յառաջագոյն եղելոց նշանացն բռնութեամբ հրացան
 բարկութեանցն:

Քանզի յիրաւի՛ չարչարեցան ըստ իրեանց չարութեանն, զի չարա- ԻԳ
 13 չար օտարապետութիւն հնարեցան: ¹³Զի ոմանք զանձանօթս եկեալս
 14 չընդունէին. և նոքա զերախտաւոր հերս ծառայեցուցանէին: ¹⁴Եւ ոչ
 այնչափ միայն, այլ և այցելութիւն եղիցի նոցա. քանզի արելութեամբ
 15 ընդունէին զօտարս: ¹⁵Բայց նոքա խնդութեամբ փօնիցն ընկալեալք,
 ընդ վաղուց ընդ նոցին արդարոցն վայելէին. անհնարին ցաւօք չար-
 16 չարեցին զնոսա: ¹⁶Նարին շացութեամբ իբրև զայնոսիկ որ առ դուրս
 արդարոյն. յորժամ աննշոյլ անբա՛ց խաւարան պարեցան, իրաքանչի՛րոք
 17 զիրոյ՛ դրաց ելս խնդրէր: ¹⁷Զի վասն նոցա բնութիւնք պարշաճեալք,
 իբրև սաղմոսարանաւ իրաքանչիւր յարդարեալ ձայնիւք. զիրաքան-
 չիւր անուն նուագէին, յամենայն ժամ 'ի նմին ձայնի հաստարեալք. զոր
 18 է՛ ճշմարտիւ կարծել յեղելոցն տեսնէ: ¹⁸Զի ցամաքայինքն 'ի ջուրս
 19 փոխէին, և լուղակքն յերկիր դառնային: ¹⁹Նոր՝ ջրոյ յաղթէր իւրով
 20 զօրութեամբ, և ջուր՝ զհիւր շիջուցիչ բնութիւնն մոռնայր: ²⁰Եւ բոցք՝
 դարձեալ զդիրաճախ անասնոցն զմարմինսն ոչ թառամեցուցանէին 'ի
 շրջելն իրեանց. և ոչ հալէին զառնակերպ զդիրահալ զագգ անուշակ
 կերակրոյն: Զի յամենայնի բարձրացուցեր զժողովուրդ քո և փառաւորեցնր.
 և ոչ անտես արարեր յամենայն ժամանակի, և յամենայն տեղիս քոյով
 պաշտպանութեամբ Տէր:

Կարարեցաւ Իմաստութիւն Սողոմոնի:

7 *Ոմանք*. Զի 'ի ջրոցն ցամա՛... և 'ի Կարմիր ծովէն: 8 *Ոմանք*. Որ քոյով ձեռամբ:
Ոսկան. Տեսեալ զգործս քո սքանչելիս: 9 *Ոմանք*. Զի որպէս ձիս ճարակեցան:
 10 *Ոմանք*. Բազմութիւն գորպանց: 11 *Ոմանք*. Տեսին նոր ծնունդ թռչնոց... խնդրէին
 խորպիկս կերակրոց: 12 *Ոմանք*. Լորամարզին 'ի ծովէն... բռնութեան հրայրեաց
 բարկութեանց: 13 *Ոմանք*. Զանձանօթ եկեալսն ոչ ընդունէին: 14 *Ոմանք*. Եւ
 ոչ այսչափ միայն: 15 *Ոմանք*. Խնդութեամբ փօնակից ընկալեալ... զի անհնարին
 ցա՛: 16 *Բազումք*. Նարան շացութեամբ: *Ուր օրինակ մի*. շլութեամբ... անբաց
 խաւարան ծածկեցան. կուրացեալք խաւարան գեյս դրանցն խնդրէին: 17 *Ոմանք*.
 Բնակութիւնք պարշաճեալք որպէս սաղմոսարանաւ իրաքանչիւր ձայնիւ յարմարեալք
 զիրաքա՛... ճշմարտիւ կարծել: 18 *Ոմանք*. 'Ի ջուրսն փոփոխէին, և դաղակք, կա՛մ
 դուղակք յերկիր: 20 *Ոմանք*. Անուշակ կերակրոց... քով պաշտպա՛:

Յաւարդ գրոցս Իմաստութեան յօրինակին մերում առանց վախճանական բանին՝ Կարարեցաւ, և այլն. սևահջաբար յարին երկու ողբանատոբ Ճնորհալոյն՝ Աստուածեղէն Նոգովն ՚ի սմա, և այլն. և՝ Քաղցրագունիս այս բաղձանօք. գորս ունի և այլ օրինակ մի: Այլ յայսմ վայրի զանց արարեալ մեր զտքօք, կնքեցաք զգիրս սովորական բանին՝ Կարարեցաւ, և այլն. առեալ ՚ի համաձայնութենէ բազում գրչագրաց. թեպէր և ՚ի նոսա օրինակ մի դնէր՝ Կարարեցաւ Առակք Սողոմոնի:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՅՈՒՐԱՅ:

ԶԱՅՐՍ գայս ոմանք ըսպ պարմութեան ազգահամարին՝ հինգերորդ ասեն յԱբրահամէ. քանզի գԵսաւայ ազգահամարն ածէ մինչև ՚ի Յոբաբ: Առ որ ոմանք մտախոհ եղեալ ասացին՝ թէ սքանչելի այս իր եղև առանց գրոյ. զի գրանի Յոբ յառաջ քան զօրէնսն, և գրեցաւ յեպ օրինացն. բայց յոր ժամանակ և եհաս կանխասացութիւնս այս՝ պարուեցաւ ՚ի ճշմարտութեան կողմնն իբրև զաւերարանսն և զմարգարէսն. մանաւանդ զի զջանս արուութեան որ առ Քրիստոսի լուսարեցաւ՝ նախ քան զՔրիստոս կանխագոյն ուղեաց: Արդ՝ զի մի՛ ՚ի մեծ իրս յայս կասկածանօք մնացեն վասն օտարութեան ժամանակի գրողին, ասացին թէ բարեկամքն Յոբայ գրեցին աստուածային շնորհիւն. որպէս և ինքն ըղձայր յասելն. Ո՛ր պայ ինձ գրել զբանս իմ, և դնել զսա ՚ի գիրս յախտենականս: Գիտելի լիցի և այս, թէ ՚ի դէպ է կարծել Սովսիսի զսա գրեալ՝ որ մերձաւոր էր ժամանակին, ՚ի իրարս Իսրայելի իբր նկարագիր զսա արկեալ: Իսկ այլոց եղև կարծիք Սոդոմոնի լինել գրող. զի սպիտիւրոն է՝ որպէս նորա բանքն: Սակայն բազում մխիթարութիւն փայ համբերողաց Գիրքս՝ զայրս վշտագնեալ ՚ի մէջ բերեալ, որ զջանն ընկալաւ ըսպ Քրիստոսի խորհրդոցն. և նախ ունէր զվկայութիւնն Աստուծոյ թէ ժամանեալ է ՚ի ծայրս բարեպաշտութեան, և յեպոյ առ սիրելիսն զսպառնալիսն և զանխայելն, թէ վասն նորա ոչ կորուսի զձեզ: Պարս է ամենայն զգուշութեամբ դիպել զխոշորութիւն բանիցս թէ առ ո՛վ ունի զդիպումնն, և մի՛ ընկղմել յանասութիւնն. զի գրողն կամելով ցուցանել զբազմահնար փորձանս Յոբայ ՚ի Սարանայէ, առ Աստուած բանիքն փայտորէր զպրփումն զարտախազութեանն. այլ զի ՚ի փունս չսփով զգիրս՝ ըսպ Եբրայեցոցն աբար, այսու ծաղկեալ ցանկալի արար զսա ամենայն քննողաց: Դարձեալ զգրանի սա ամենեցուն իրարս, թագաւորաց, քահանայից, իշխանաց, ռամկաց, աղքատաց, մեծամեծաց, վիրաւորաց. որոց փայ բեր օրինակս, և հաստատել ըսպ ընչից՝ ըսպ որդւոց՝ զորս ՚ի զայթագողութիւնս անկանին. նա՛ և որք ՚ի դիւաց վշտագնին՝ զհանգիստ և զբժշկութիւն զգրանեն յայսմ գրոյ. և որք սմա զգուշանան՝ մեծախոհութեամբ փանին զրկանաց: Սակայն զԱւսիդ աշխարհն՝ ոմանք ասեն թէ Սիոն է, և այլք թէ յԱրաբիայ է՝ կամ յԵդովմ. զի և յԱրաբիա փակալին ևս երևի զերեզման արդարոյն, յորում և էր կենանք երանելոյն Յոբայ: Ըսպ որում ասէ աստուածային գիրն՝ եթէ եկաց յեպ փորձանացն ամս հարևր և եւթանասուն. և ամենայն զոր եկեաց, երկերիւր քառասուն և ութ. և է այս սպոյգ. զի յաւելումք եւթն զկալն նորա ՚ի փորձանսն, և եւթանասուն և ութն, յորում հանդիպեցաւ սկիզբն փորձանացն, որ ՚ի միասին լինի ութսուն և հինգ: Զոր Աստուած կրկին ըսպ այլ բարեացն զոր եպ նմա, և զկեանսն նոյնպէս շնորհեաց, զի ՚ի միասին համաձայնի ամենայն ՚ի թիւն: Թողումք և յութսուն և հնգէն զեւթն (փորձանացն, որ մնաց միայն եւթանասուն և ութ,) որ մերձաւորի լինել հարևր և եւթանասնիցն: Ասեմ զի արար զամս կենաց իւրոց յեպ փորձանացն երկերիւր քառասուն և ութ. քանզի երկրորդնք զեւթնն զոր ՚ի փորձանսն. զոր թուել ՚ի ժամանակս կենաց իւրոց ոչ արժանացոյց, այլ

առաւել կեանս իւր զայս Աստուծոյ մարդասիրութիւնն համարեցաւ:

Յեր առաջիկայ նախադրութեանս ՚ի նմին մարենագրէ յօրինելոյ ըստ ոճոյ այլոց նախադրութեանց, գրչագիր օրինակք յարեն և այլ իմն, մակագրեալ Յովիանեայ եպիսկոպոսի Աղիկառնացոյ, զոր ՚ի վախճան մարենիս թողում կարգել ընդ այլ մնացորդս: Այլ յաղագս զանց առնելոյ մարենագրիս և ՚ի գիրս յայս զսովորական ցուցակաւ գլխակարգութեանց, չունիմ ասել, մանասնոյ յեր բաժանելոյ զգիրս յերկորասան գլուխս բանից, որպէս է տեսանել ՚ի լուսանցս ընարանին:

ԳԻՐՔ ՅՈՒԿՅ

1 **ԱՅՐ** ոմն էր յԱսիդ աշխարհի որում անուն էր Յո՛ր. և էր այրն
այն ճշմարի՛ր, անարար, արդար, աստուածապաշտ, մեկնեալ
2 յամենայն իրաց չարութենէ՛ մեղաց: ² Եղեն նորա ուստերք
3 եւթն՝ և դստերք երեք: ³ Եւ էին խաշինք նորա՝ եւթն հազար. ուղտք
երեք հազարք. լուծք եզանց հինգ հարևր. և էջք մափակք արօտականք
4 հինգ հարևր. և սպասք բազում յոյժ. և գործք մեծամեծք էին նորա ՚ի
վերայ երկրի: Եւ էր այրն այն ազնուական՝ քան զամենայն արևելեայնս:
5 ⁴ Միաբանեալ զային որդիք նորա առ միմեանս, առնէին խրախոյթին
զօրհանապագ. առեալ ընդ իրեանս և գերեսին քորսն իրեանց ուրել
6 և ըմպել ընդ նոսա: ⁵ Եւ իբրև յանգ ելանէին աուրք խրախոյթեանն,
առաքէր Յոր՝ և սրբէր զնոսա. յարուցեալ ընդ առաւօտս մաքուցանէր
վասն նոցա զոս ըստ թուոյ նոցա, և զուարակ մի վասն մեղաց որդոց
նոցա. քանզի ասէր Յոր՝ թէ՛ գուցէ որդիքն իմ ՚ի միփս իրեանց իմացան
չարութիւն զԱստուծոյ. այնպէս առնէր Յոր զամենայն աուրս նոցա:
7 ⁶ Եւ եղև իբրև օրս այս՝ և ահա եկին հրեշտակք Աստուծոյ կալ՝ ա-
ռաջի Տեառն. եկն և Սափանայ ընդ նոսա յաժեալ ընդ երկիր և շրջեալ
8 ՚ի նմա: ⁷ Եւ ասէ Տէր ցՍափանայ. Դու ուստի՞ զաս: Պարասխանի
եպ Սափանայ Տեառն, և ասէ. Շրջեալ ընդ երկիր և յաժեալ ՚ի ներքոյ
9 երկնից՝ եկեալ կամ: ⁸ Եւ ասէ ցնա Տէր. Նայեցա՛մ մտօք քովք ընդ ծա-
ռայ իմ ընդ Յոր. զի ո՛չ գոյ իբրև զնա ՚ի վերայ երկրի, այր անարար՝
10 ճշմարիտ՝ աստուածապաշտ՝ մեկնեալ յամենայն իրաց չարաց: ⁹ Եր
պարասխանի Սափանայ, և ասէ ընդդէմ Տեառն. Միթէ՛ ձրի՞ պաշտիցէ
11 Յոր զՏէր. ¹⁰ ո՛չ դու ամրացուցեր զարտաքին նորա՝ և զներքին փան նո-
րա, և որ ինչ միանգամ արտաքոյ շուրջ գնովան է. զգործս ձեռաց նորա
12 օրհնեցեր, և զանատուն նորա բազմացուցեր ՚ի վերայ երկրի: ¹¹ Բայց ո՛չ
աղէ՛ առաքեա՛ դու զձեռն քո, և արկ յամենայն ինչս նորա. եթէ ո՛չ յերեսս
13 իսկ օրհնեսցէ զքեզ: ¹² Յայնժամ ասէ Տէր ցՍափանայ. Ահա զամենայն
ինչս նորա փան ՚ի ձեռս քո, բայց ՚ի նա մի՛ մերձենայցես: Եւ ել Սա-
14 փանայ յերեսաց Տեառն: ¹³ Եւ էր իբրև զօրս զայս. ուստերքն Յորայ և
դստերք նորա՝ ուրեխն և ըմպէին գինի ՚ի փան երիցու եղբօրն իրեանց:
15 ¹⁴ Եւ ահա հրեշտակ եկն առ Յոր՝ և ասէ ցնա. Հարկիք եզանցն վարէին,
16 և էջքն մափակք արածէին առ նոքօք: ¹⁵ Եւ եկին գերեվարք և գերեցին
զնոսա, և զմանկտիւն կոտորեցին սրով. են միայն ապրեալ՝ եկի պար-
մել քեզ: ¹⁶ Եւ մինչդեռ նա խօսէր, այլ հրեշտակ եկն առ Յոր՝ և ասէ

Զվերնագիր գրոցս ամենայն օրինակք ունին համաձայն մեղումս, բաց ՚ի միոջէ որ դնէ. Յորայ Գիրք:

1. **1 Ոմանք.** Էր յԱստեր աշխարհի: **2 Ոմանք.** Եւ եղեն նորա ուստերք... (3) և խաշինք նորա է՛ն ոչխար, ուղտք: **4 Ոմանք.** Միաբանեալ կային որդիք նորա: **5 Ոմանք.** Յանկ ելանէին աուրք խրախոյթեան նոցա, առա՛: Այլք. Վասն մեղաց ընդ ոգոց նոցա: **6 Ոմանք.** Եւ իբրև եղև զօրս զայս, եկին հր՛... յաժեալ յերկրի և շր՛: **7 Ոմանք.** Եւ ասէ Տէր ընդ Սափանայ. Ուստի՛: *Ուր Ոսկան.* Եւ ասէ Աստուած: **8 Յօրինակիւն.** Ընդ ծառային ընդ Յոր: *Օրինակ մի.* Ընդդէմ ծառայի իմոյ Յորայ, զի: **9 Ի լու՛.** Եւ ասէ առաջի Տեառն. *համաձայն ոմանց ՚ի քնար՛:* **11 Ի բազումս պակասի.** *Բայց ոչ աղէ՛ առա՛:*

ցՅոր. Նոր անկալ յերկնից՝ և այրեաց զհօսան, և զհովիւսն ըսպ նմին օրինակի եկեր. են միայն մնացեալ՝ եկի պարմել քեզ: ¹⁷ Եւ մինչդեռ նա 17
խօսէր, այլ հրեշտակ եկն՝ և ասէ ցՅոր. Ասպարակաւորք ասպարա-
կեցին ՚ի մեզ երեք առաջք և պարեցան զուղտութն՝ և գերեցին զնոսս,
և զմանկսին կոտորեցին սրով. են միայն ասրեալ՝ եկի պարմել քեզ:
¹⁸ Եւ մինչդեռ նա խօսէր՝ այլ հրեշտակ գայր և ասէր ցՅոր. Մինչդեռ 18
ուստերքն քո, և դստերք ուրէին և ըմպէին առ երիցու եղբօրն իւրեանց՝
¹⁹ յանկարծակի հողմն մեծ եկն յանապարէ՝ և եհար զչորեսին անկիւնս 19
փանն, և անկալ փունն ՚ի վերայ որդւոցն քոց՝ և վախճանեցան. են մի-
այն ասրեալ՝ եկի պարմել քեզ: ²⁰ Ապա յարուցեալ Յոր՝ պարառեաց 20
զհանդերծս իւր, և կարեաց զվարսս գլխոյ իւրոյ. և անկեալ ՚ի գետին
երկիր եպագ Տեառն, ²¹ և ասէ. Մերկ իսկ եկի ես յորովայնէ մօր իմոյ, 21
և մերկանդամ դարձայց անդրէն: ²² Տէր եպ՝ և Տէր առ. որպէս Տեառն 22
հաճոյ թուեցաւ՝ նոյնպէս և եղև. եղիցի՛ անուն Տեառն օրհնեալ: ²³ Եւ 23
յայսմ ամենայնի անցս որ անցին ընդ նա՝ ոչ մեղաւ Յոր առաջի Տեառն,
և ոչ եպ անզգամութիւն Աստուծոյ:

¹ Եւ եղև իբրև զօրս զայս. և եկին հրեշտակք Աստուծոյ կալ առաջի 2
Աստուծոյ. եկն և Սաբանայ ՚ի մէջ նոցա * ընդ նոսս կալ * առա-
ջի Տեառն: ² Եւ ասէ Տէր ցՍաբանայ. Դու ուստի՛ գաս: Յայնժամ ասէ 2
Սաբանայ առաջի Տեառն. Սահեալ ՚ի ներքոյ երկնից՝ և շրջեալ ընդ ա-
մենայն, եկեալ կամ: ³ Եւ ասէ Տէր ցՍաբանայ. Ապաքէն հայեցար ընդ 3
ծառայ իմ ընդ Յոր. զի ոչ գոյ իբրև զնա ՚ի վերայ երկրի, այր ճշմարիտ
անարար, աստուածապաշտ, մեկնեալ յամենայն չարութենէ. և փա-
կալին կալ յանմեղութեան. և դու փարապարտ խօսեցար կորուսանել
զինչս նորա: ⁴ Կրկնեաց անդրէն Սաբանայ՝ և ասէ ցՏէր. Մորթ ընդ 4
մորթոյ, և որ ինչ իցէ մարդոյ ընդ անձին՝ իւրոյ փութեցի. ⁵ ապա թէ 5
ոչ՝ աղէ առաքեալ՝ զձեռն քո, և արկ զոսկերօք և զմարմնովք նորա.
Եթէ ոչ յերեսս իսկ օրհնեսցէ զքեզ: ⁶ Եւ ասէ Տէր ցՍաբանայ. Ահա 6
մարմնն զնա քեզ, բայց միայն զոգի նորա պահեսցեն: ⁷ Եւ ել Սա- 7
բանայ յերեսաց Տեառն. և եհար զՅոր չարաչար կեղով յոտից մինչև
ցգլուխ: ⁸ Եւ առեալ խեցի քերէր զթարախն. և նստէր յաղբես արտա- 8
քոյ քաղաքին: Եւ իբրև բազում ժամանակք անցանէր ՚ի վերայ. ⁹ ասէ 9
ցնա կինն իւր. Մինչև յերթ ժուժկալեալ ասիցես՝ թէ ահա համբերեցից
փակալին՝ սակաւ ինչ ժամանակ ակն կալեալ յուսոյ փրկութեան իմոյ:

*, * Ահաւաղիկ ապականեալ է յիշարակ քո ՚ի վերայ երկրի. ուստերք
* քո և դստերք՝ իմոյ որովայնի երկք և երկունք. յորս փարապարտուց
* վաստակեցի փառապանօք: Դու ինքնին ՚ի զագրութիւն որդանց նստիս
* օթագացեալ բացական. և ես մոլորեալ և հարկահար, փունն ՚ի փանն, և

17 *Ոմանք.* Եկն առ Յոր և ասէ ցՈր: 21 *Ոմանք.* Եւ մերկ անդամ դարձայց անդր:
22 *Ոմանք.* Եւ յայսմ ամենայն անցս: 2. 1 *Ի լուս.* ՚ի վերայ՝ կալ առաջի, *և շանակի՛*
Ավ. արձանացեալ: *Ոմանք.* Կալ առաջի Տեառն. եկն և Սա՛... ՚ի մէջ նոցա կալ
առա՛: 3 *Ոմանք.* Ընդ ծառայ իմ Յոր... այր արդար ճշմարիտ աստուածապաշտ...
փարապարտուց խօսեցար: 7 *Ոմանք.* Ել Սաբանայ: 8 *Ոմանք.* Եւ նստէր յաղբիւս...
բազում ժամանակ ան՛: 9 *Տպագրում այստեղից սկսած բոլոր աստղանիշէրը*
դրուած են լուսանցքում:

- փռելի ՚ի փռելոջէ. սպասեն թէ ե՛րբ մտանիցէ արեգակն՝ զի հանգեայց ✳
 ՚ի փառապանաց իմոց՝ որ այժմ պատեալ են զինս: Աղէ՛ ասա՛ բան ինչ
 10 ՚ի Տէր, և վախճանեաց: ¹⁰ Եւ նորա հայեցեալ ընդ նա՛ ասէ. Իբրև զմի
 ՚ի կանանց անզգամաց խօսեցար. եթէ զբարիսն ընկալա՛ք ՚ի ձեռանէ
 Տեառն՝ չարեացս ո՛չ համբերիցեմք: Եւ յայսմ ամենայնի որ ինչ անցք
 անցին ընդ նա, ո՛չ մեղաւ Յոր շրթամբք իրովք առաջի Տեառն. և ո՛չ եր
 11 անզգամութիւն Աստուծոյ: ¹¹ Եւ լուեալ երից բարեկամացն զչարիսն ա–
 մենայն որ հասին ՚ի վերայ նորա, եկին յիրաքանչիւր աշխարհէ առ նա.
 Եղիփազ արքայ Թեմնացոց. Բաղդասր բռնաւոր Սաւրեցոց. Սովփար
 արքայ Մինեցոց. և եկին առ նա միաբան միսիթարել և սփոփել զնա:
 12 ¹² Եւ փեսեալ զնա ՚ի բացուսք՝ ո՛չ ծանեան. և բարբառեալ մեծածայն
 լացին. և պատառեցին իրաքանչիւր զպատմուճան իւր, և ցանեցին հոն
 13 ՚ի վերայ գլխոց իրեանց ընդ երկիհնս հայելով: ¹³ Եւ նստան շուրջ զնո–
 վաւ յերկրի գետնն օր և զեյթն գիշեր. և ո՛չ որ ՚ի նոցանէ խօսեցաւ ընդ
 նմա բան. քանզի փեսանէին զանհնարին հարուածսն և զմեծամեծս
 յոյժ:
- 3. 2** ¹ Եւ ապա ո՛ր ուրեմն Յոր եբաց զբերան իւր, և անէծ զօրն իւր, ² և
 ասէ.
- 3 ³ Կորիցէ՛ օրն յորում ես ծնայ, և զիշերն յորում ասացին թէ ահա
 4 արո՛ւ: ⁴ Խաւարեցի՛ զիշերն այն, և մի՛ խնդրեսցէ զնա Տէր ՚ի վերուսք:
 5 Մի՛ եկեսցէ ՚ի վերայ նորա լոյս. ⁵ ընկալցի՛ զնա խաւար՝ և ստուերք
 6 մահու. եկեսցէ՛ ՚ի վերայ նորա մէգ: ⁶ Անիծեալ լիցի օրն այն և գի–
 7 շերն, և փարցի՛ զնա խաւար. մի՛ եղիցի յաւուրս փարոյ, և մի՛ թուեսցի
 8 յաւուրս ամսոց: ⁷ Այլ զիշերն այն եղիցի՛ ՚ի ցանս, և մի՛ եկեսցէ ՚ի վերայ
 9 նորա ուրախութիւն և մի ցնծութիւն: ⁸ Այլ նզովեսցէ՛ զնա որ նզովելոցն
 9 է զօրն զայն. որ զբռանք ածելոցն իսկ է զմեծ վիշապն: ⁹ Խաւարեցի՛ն
 աստեղք զիշերոյն այնորիկ, սպասեսցէ, և ՚ի լոյս մի՛ փեսցէ, և մի՛
 10 փեսցէ զարուեստն ծագեալ: ¹⁰ Զի ո՛չ փակեաց զորունս արգանդի մօր
 11 իմոյ, զի թերևս մերժէ՛ր զցաւս յաջաց իմոց: ¹¹ Իսկ ընդէ՛ր յորովայնի ո՛չ
 վախճանեցայ. այլ ելի յարգանդէ և ո՛չ անդէն վաղվաղակի կորեայ:
 12 ¹² Ընդէ՛ր դիպեցան ինձ ծնունդք, կամ ընդէ՛ր դիեցի ես զսփինս մօր
 13, 14 իմոյ: ¹³ Զի այժմ հանդարտեալ դադարէի, և ննջեցեալ հանգչէի՛ ¹⁴ ընդ
 թագաւորս և ընդ խորհրդականս երկրի՛ ոյք հպարտացեալ էին ՚ի սուրս
 15 իրեանց: ¹⁵ Կամ ընդ իշխանս որոց բազում էր ոսկի, որք լցին զորունս
 16 իրեանց արծաթով: ¹⁶ Կամ իբրև զանցուցեալն, որ ելանէ յարգանդէ
 17 մօր իւրոյ, կամ իբրև զտղայս որ ո՛չ փեսին զլոյս: ¹⁷ Ա՛նդ ամպարիշտք որ
- 9 Ոմանք.** Նամբերից փակափն սակափկ ինչ ժա՛... վաստակէի փառապանօք...
 օթեգացեալ բացական: *Ուր Ոսկան.* օթագայեալ: *Բազումք յաւելուն.* ՚Ի
 փառապանաց իմոց, և ՚ի ցաւոց իմոց, որ... բան ինչ առ Տէր: **10 Ոմանք.** Որ ինչ
 անցին ընդ նա: **11 ՚Ի բազունս պակասի.** Եւ սփոփել զնա: **12 Ոսկան.** Զ–
 պատմուճանս իրեանց: *՚Ի բազունս պակասի.* Ընդ երկինս *հայելով:* **13 Յոմանս**
պակասի. Շուրջ զնովաւ *յերկրի* գետնն փիւ և զեյթն գի՛: **3. 1 Բազումք.** Եւ ապա
 ուրեմն Յոր ե՛: **4 Ոմանք.** Եւ մի՛ եկեսցէ ՚ի վերայ նորա: **5 Ոսկան.** Եւ ստուեր
 մահու, և եկեսցէ: **7 Ոմանք.** Ուրախութիւն և ցնծութիւն: **9 Ոմանք.** Սպասեսցէ և
 ՚ի լոյս մի՛ եկեսցէ: **12 Ոմանք.** Դիպեցաւ ինձ ծնունդք. և ընդէ՛ր դիեցի ես զսփինս:
14 Ոմանք. Էին ՚ի սուներս իրեանց:

բորբոքեցին զսրբամտութիւն բարկութեան: Անդ հանգեան աշխատեալքն մարմնով, ¹⁸ ՚ի միասին յախտենականք՝ որք ոչ լուան զձայն հարկահանի: 18
¹⁹ Փոքր և մեծ անդ են, և ծառայ աներկևղ ՚ի տեսննէ իւրմէ: ²⁰ Իսկ 19, 20
 ընդէր փուտալ իցէ անձանց դառնացելոց լոյս, և կեանս ցաւազնելոց ոգւովք. ²¹ որ ցանկան մահու, և ոչ հասանեն. փորեն իբրև զգանձս, ²² և 21, 22
 խնդալից լինին եթէ գրանիցեն: Մահ՝ ²³ մարդոյ հանգիստ է յորմէ ճա- 23
 նապարհն թաքեալ ՚ի նմանէ. զի փակեաց գնովաւ Աստուած: ²⁴ Յառաջ 24
 քան զկերակուրս իմ հեծութիւն եհաս, արքասուօք և ահիւ նեղեալ եմ:
²⁵ Զի երկևղն յորմէ խիթային եկն ՚ի վերայ իմ, և յորմէ կասկածէին 25
 պարտեաց ինձ: ²⁶ Ոչ խաղաղեցայ ոչ հանդարտեցի՝ ոչ հանգեայ. 26
 քանզի եկն ՚ի վերայ իմ բարկութիւն:

¹ Կրկնեալ անդրէն Եղիփազու Թեմնացոյ ասէ. 4

² Միթէ բազում անգամ լցեալ իցեն քո բանք աշխատութեամբ, և 2
 զօրութեամբ բանից քոց ո՞ հանդարտեցտ: ³ Զի եթէ խրատեցեր դու 3
 զբազումս, և զձեռս փկարի միխթարեցեր: ⁴ Եւ զհիւանդացեալս կանգնեցեր
 բանիք, և ծնկաց կթուցելոց քաջալերութիւն զգեցուցեր: ⁵ Եւ արդ եկին 5
 հասին ՚ի վերայ քո ցաւք. սակայն դու վաղվաղեցեր: ⁶ Ոչ ապաքէն 6
 երկևղոք քո անզգամութիւն է. և կասկածոք քո, և անչարութիւն ճանա-
 պարհի քո: ⁷ Արդ յիշեա՛ ո՞ որք որ սուրբ էր՝ կորեալ, կամ ճշմարիտք ⁷
 արմարաքի՛ երբէք խլեցան: ⁸ Զոր օրինակ փեսի զայնոսիկ որ զանպարտեանս
 արօրաղիի արնեն. որ սերմանեն զնոսա՛ ցանս հնձեցեն ՚ի նոցանէ: ⁹ Ի 9
 հրամանէ Տեառն կորիցեն. ՚ի հոգոյ բարկութեան նորա սաքակեցին:
¹⁰ Զօրութիւն առիծու, զոչին մաքակ առիծու, պերճութիւն վիշապաց՝ 10
 շիջալ: ¹¹ Միջինառնն սաքակեցաւ առ ՚ի զգոյ՛ կերակրոյ. կորինք 11
 առիծու լքին զմիմեանս: ¹² Եթէ էր փակալին բան ճշմարիտ եղե- 12
 ալ ՚ի խօսս քո, ոչ ինչ յայդպիսեաց չար պարտեալք քեզ: Ուրեմն ոչ
 ընդունիցին ունկն իմ հրաշակերպս ՚ի նմանէ, ¹³ արհաւիրք և բոմբինք 13
 զիշերականք: Նասեալ ա՛հ ՚ի վերայ մարդկան, ¹⁴ դողումն և սոսկումն 14
 պարտեցին ինձ. և մեծապէս զոսկերս իմ շարժեցին: ¹⁵ Եւ եկն հողմն 15
 ՚ի վերայ երեսաց իմոց. քստմնեցին հերք իմ և մարմինք: ¹⁶ Կանգնեցայ՝ 16
 և ոչ զիպացի. փեսի և ոչ էին կերպարանք առաջի աչաց իմոց, բայց
 միայն օդ և սաստափիւն լսէի: ¹⁷ Իսկ արդ՝ միթէ սուրբ լինիցի մարդ 17
 առաջի Տեառն, կամ ՚ի գործոց իւրոց անարա՛ր պայր: ¹⁸ Եթէ ծառա- 18
 յից իւրոց ոչ հաւարայցէ, և զիրեշտակաց խտորնագոյնս ինչ իմացաւ:
¹⁹ Իսկ արդ զբնակեալս ՚ի փունս կաւեղէնս, յորոց և ինքեանք ՚ի նմին 19

17 Ոմանք. Ամբարիշտք բորբոքեցին: **20 Ոմանք.** Իցէ դառնացելոց լոյս: **22 Ոմանք.** Լինին իբրև գրանիցեն: *Ուր Ոսկան.* Եթէ գրանիցեն զմահ: **23 Ի բազումս պակասի.** Նանգիստ է, յորմէ ճանապարհն թաքեալ ՚ի նմանէ: *Ի լուս՝ ՚ի վերայ՝* ճանապարհն, *նշանակի՝* ժամանակն. և *՚ի վերայ՝* զի փակեաց գնովաւ, *նշանակի՝* Ակ. ոչ իմացոյց նմա: **26 Այլք.** Ոչ խաղաղեցայ ոչ հաղարեցի: *Ուր Ոսկան.* խաղաղացայ: *Ի լուս՝* Եւ եկն ՚ի վերայ իմ: **4. 2 Այլք.** Բազում անգամ լեալ իցեն. *կամ՝* լեալ իցէ: *Ոմանք.* Եւ զօրութեան բանից: **4 Ոմանք.** Եւ ծնգաց: **6 Ի լուս՝ ՚ի վերայ՝ կասկածոք. *նշանակի՝* յոյսոյ: *Ոմանք.* Եւ չարութիւն ճա՛: **7 Ոմանք.** Ը որք էր սուրբ, և կորեալ: **11 Ոմանք.** Եւ ՚ի զգոյ՛ կերակրոյ՝ կորինք առի՛: *Ոսկան.* Կորինք առիծուց:**

20 կառոյ եմք: Եհար զնոսա ըստ օրինակի ցեցոյ. ²⁰ և յառաօտը մինչև
 յերեկոյ ո՛չ ևս իցեն: Քանզի անձամբ անձին օգնել ո՛չ կարէին, կորեան:
 21 ²¹ Փչեաց ՚ի նոսա և ցամաքեցան. սաբակեցան քանզի ո՛չ էր ՚ի նոսա
 իմաստութիւն:

5 ¹ Արդ աղէ կարդա՛, թէ ոք քայցէ՛ քեզ ձայն, կամ թէ գոք ՚ի հրեշտակաց
 2 սրբոց քեցեցն: ² Քանզի և զանզգամ սպանանէ բարկութիւն, և զնոյրեալն
 3 մեռուցանէ նախանձ: ³ Նա՛ ես քեսի անզգամաց արմա՛րս ձգեալ, այլ
 4 վաղվաղակի հարան յարկը նոցա: ⁴ Նեռի՛ լիցին որդիք նոցա ՚ի փրկութենէ.
 5 կողկողեսցին առ դրունս վարթարաց, և ո՛չ ոք իցէ որ փրկիցէ: ⁵ Չի գոր
 նոքայն ժողովեցին՝ արդարք կերիցեն, և նոքա մի՛ եղիցին ապրեալք
 6 ՚ի չարեաց. ձեցեցի՛ գորութիւն նոցա: ⁶ Չի ո՛չ եթէ յերկրէ ելանիցէ աշ-
 7 խաբութիւն, և ո՛չ ՚ի լերանց բուսանիցին ցաւք: ⁷ Այլ մարդ աշխաբու-
 8 թեամբ ճնանի. ձագք արծուեաց ՚ի բարձունս թռչին: ⁸ Բայց սակայն
 ես խնդրեցից ՚ի Տեառնէ, և զՏէր զամենեցուն իշխանն կարդացից:
 9 ⁹ Որ առնէ զմեծամեծս և զանքնինս, և զփառաւորս և զհրաշակերբս
 10 որոց ո՛չ գոյ թիւ: ¹⁰ Որ քայն անձրև յերկիր, առաքէ՛ զջուրս ՚ի ներքոյ
 11 երկնից: ¹¹ Որ առնէ զխոնարհս ՚ի բարձունս, և կանգնէ զկորուսեալս:
 12 ¹² Եւ փոփոխէ զխորհուրդս խորամանկաց, և ո՛չ գործեսցեն ձեռք նոցա
 13 զճշմարտութիւն: ¹³ Որ հասանէ՛ իմաստնոց հանճարով, և զխորհուրդս
 14 բազմանիւթաց յիմարեցոյց: ¹⁴ Ի՛ր քու՛ պարտաւիցէ նոցա խաւար. և ՚ի
 միջօրէի իբրև ՚ի գիշերի՛ խարխափեսցեն: Սաբակեսցին պարտեազմաւ.
 15, 16 ¹⁵ և աղքատն ապրեսցի ՚ի ձեռանէ հզօրին: ¹⁶ Եղիցի՛ յոյս փկարի. բերան
 17 անիրաւի խցցի: ¹⁷ Երանեալ է մարդ գոր յանդիմանեաց Տէր ՚ի վե-
 18 րայ երկրի. և ՚ի խրաբու՛ Ամենակալին մի՛ հրաժարեսցես: ¹⁸ Չի նա՛
 ցաւեցուցանէ, և միսանգամ անդրէն հաստարտ. եհար՝ և ձեռք նո-
 19 րա բշկեցին: ¹⁹ Վեցիցս ՚ի վշտաց փրկեսցէ զքեզ, և յեթներորդումն
 20 ո՛չ մերձեսցի առ քեզ չար: ²⁰ Ի՛ սովի՛ փրկեսցէ՛ զքեզ ՚ի մահուանէ. ՚ի
 21 պարտեազմի՛ ՚ի ձեռաց երկաթոյ արձակեսցէ զքեզ: ²¹ Ի՛ քանջանաց
 լեզուի՛ ծածկեսցէ զքեզ. և մի՛ երկիցես ՚ի չարեաց եկելոց ՚ի վերայ քո.
 22 ²² զանիրաւս և զանօրէնս արհամարհեսցես: Ի՛ զազանաց վայրենեաց
 23 ո՛չ երկիցես. ²³ զի ընդ քարինս վայրի դաշինք քո. և զազանք վայրենիք
 24 խաղաղացին ընդ քեզ: ²⁴ Ապա գիտացես թէ խաղաղութիւն է քան
 25 քո, և բնակութիւն յարկի՛ քոյ մի՛ վրիպեսցի: ²⁵ Եւ ծանիցես զի բա-
 26 զում է զաւանկ քո. և որդիք քո եղիցին իբրև զբանջար վայրի: ²⁶ Եւ
 երթիցես ՚ի գերեզման իբրև զգորեան հասեալ ՚ի ժամանակի հնձեալ,
 27 կամ իբրև զշիղջ կալոյ ՚ի ժամանակի ամփոփեալ: ²⁷ Ահաւասիկ զայս
 այսպէս քննեցաք. այս է գոր լուսքն. բայց դու գիտացի՛ր յանձն քո

5. 1 *Ունակք.* Եթէ ոք քայցէ քեզ: **6** *Բազունք.* Բուսանին ցաւք: **8** *Ունակք.* Եւ
 զՏէր ամենեցուն իշխան կար՛... (9) և զանքննինս: **10** *Ունակք.* Առաքէ՛ ջուր ՚ի ներ՛:
12 *Ունակք.* Ձեռք նորա զճշմարտութիւն: **14** *Ունակք.* Եւ ՚ի մէջօրէի... խարխափեսցին:
17 *Ի՛ բազունս պակասի.* Տէր ՚ի վերայ երկրի: **20** *Ոսկան.* Ի՛ սովու փրկեսցէ: **23** *Ի՛*
բազունս պակասի. Չի ընդ քարինս վայրի դաշինք քո. և զազանք: *Յօրինակին.*
 Խաղացին ընդ քեզ: **24** *Ունակք.* Եթէ խաղաղութիւն է քան քու: **26** *Ունակք.* Ի՛
 ժամանակի հնձոց, և կամ իբրև զշիղջ կալոյ:

զինչ գործեցեր:

¹ *Կրկնեալ անդրէն Յոբայ ասէ.*

6

Բ ² Եթէ կշռելով որ կշռէր զբարկութիւնս իմ. և զգասս իմ միանգամայն ²
 բառնայր 'ի լուծ կշռոց, ³ քան զաւագ ծովու ծանրագոյն լինէր. նա՛ ու– ³
 րեմն բանք իմ անզգանք են: ⁴ Զի նեպք Տեառն 'ի մարմնի իմում, և ⁴
 սրբմտութիւն նորա ծծէ զարիւն իմ. յորժամ սկսանիմ խօսել կտրեն ⁵
 զիս: ⁵ Իսկ արդ՛ զիարդ, միթէ փարապարտո՞ց խանչիցէ ցիռ, բայց եթէ ⁵
 կերակուր խնդրիցէ: Կամ թէ գոչիցէ՞ եզն առ մտուր՝ յորժամ ունիցի ⁶
 զկերակուր: ⁶ Կամ ուրիցի՞ հաց առանց աղի. կամ գուցէ՞ համ 'ի բանս ⁶
 ունայնս: ⁷ Սա՛ ոչ կարէ հանդարտել անձն իմ. զի շարաւով փեսանեմ ⁷
 զկերակուր իմ՝ իբրև զհո՛ր առիւծու: ⁸ Զի եթէ փացէ՛ և եկեացեն յիս ⁸
 խնդրուածք իմ, և գոյսս իմ փացէ՛ Տէր: ⁹ Սկսաս Տէր խոցոտել զիս. ⁹
 բայց 'ի սպառ մի՛ սպանցէ զիս: ¹⁰ Եղիցի ինձ քաղաքն իմ գերեզման՝ ¹⁰
 յորոյ վերայ պարսպացն ճեմէի, և 'ի նա ոչ խնայեցից. զի ոչ սուր ¹¹
 արարից զբանս սրբոյն Աստուծոյ իմոյ: ¹¹ Զի զի՛նչ է զօրութիւն իմ եթէ ¹¹
 համբերեցից, կամ զի՛նչ ժամանակ՝ զի հանդարտեացէ անձն իմ: ¹² Միթէ ¹²
 զօրութիւն վիմանց իցէ զօրութիւն իմ, կամ մարմինք իմ պղնձիք. կամ թէ ¹³
 ոչ 'ի նա սպաւիւնէի: Արդ օգնութիւն իմ մերժեցան յինէն, ¹³ և ողորմու– ¹³
 թիւն հրաժարեաց յինէն. այցելութիւն Տեառն անպէս արար զիս: ¹⁴ Ոչ ¹⁴
 հայեցան յիս մերձաւորք իմ. ¹⁵ իբր զվրակ պակասեալ և իբրև զալիս ¹⁵
 անցին զինս: ¹⁶ Որք սարսէին յինէն, արդ ահաւասիկ հասին 'ի վերայ ¹⁶
 իմ: ¹⁷ Իբրև զծին կամ իբրև զսառն պաղեալ որ հալիցի 'ի հասանելոյ ¹⁷
 ջերմութեան, և ոչ ճանաչիցի թէ ո՞րպէս էր. ¹⁸ նոյնպէս և ես լքայ յամենե– ¹⁸
 ցունց, կորեայ և փնանկացայ: ¹⁹ Տեսէք զճանապարհս Թեմնացոց որք ¹⁹
 'ի շաւիղս Սաբայ հայիք. ²⁰ և ամօթ կրեացեն յուսացեալքն 'ի քաղաքս ²⁰
 և յինչս: ²¹ Դա՛ և դուք աւաղիկ անողորմ հասէք 'ի վերայ իմ. հայեցեալ ²¹
 'ի վերս իմ՝ երկերոնք: ²² Արդ ես զձեզ ինչ խնդրեցի՞. ²³ կամ ձերով ^{22, 23}
 զօրութեամբդ կարօտեալ իցեմ ապրեցուցանել զիս 'ի թշնամեաց. կամ ²⁴
 'ի ձեռաց հզօրաց փրկել զիս: ²⁴ Ուսուցէք զիս՝ և ես լռեցից. և եթէ ²⁴
 մոլորեալ ինչ իցեմ, արարէք զիս խելամուտ: ²⁵ Այլ ուրեմն խոտանն են ²⁵
 բանք ճշմարտի. քանզի ոչ եթէ 'ի ձեռք խնդրեմ զօրութիւն: ²⁶ Եւ ոչ ²⁶
 կշտամբանք բանից ձերոց լռեցուցանեն զիս. և ոչ բարբառոյ բանից ²⁷
 ձերոց անսացից: ²⁷ Բայց զի իբրև 'ի վերայ որբոյ յարուցեալ էք 'ի ²⁷
 վերայ իմ. և խաղացեալ էք 'ի վերայ բարեկամի ձերոյ: ²⁸ Բայց արդ ²⁸
 հայեցեալ յերեսս ձեր ոչ սրեցից. նստարոնք, և մի՛ ինչ լիցի անիրա– ^{29, 30}
 տութիւն 'ի դաբասստանի. ²⁹ և դարձեալ իրաւանց ո՛չ ունիցիք: ³⁰ Զի ^{29, 30}
 ոչ գոյ 'ի լեզուի իմում անիրաւութիւն. կամ կոկորդ իմ ոչ խոկացէ

27 Ոմանք. Յանձն քո զինչ գործեցես: **6. 4 Բազումք յատկում.** 'Ի մարմնի իմում են: **7 Ոսկան.** Նա ոչ կարէ հանդար՛: **Ոմանք.** Զի շարաս փեսանեմ: **8 'Ի լուս՛.** Եւ եկեացեն ինձ խնդր՛. *համաձայն ոմանց 'ի բնաբ՛:* **11 Ոմանք.** Իմ թէ համբերից: **15 Այլք.** Իբրև զվրակ պակաս՛: **16 Բազումք.** Արդ ահաւանիկ հասին 'ի: **19 Ոմանք.** Թեմնացոց... Սաբայ հայիք: **27 'Ի լուս՛.** 'ի վերայ՛ խաղացեալ էք, *նշանակի՛* ուրմ հարկանէք: **28 Ոմանք.** Նստարուք դուք. և մի՛ ինչ լիցի անիրաւութիւն. և դարձեալ:

յիմաստութիւն:

- 7 ¹ Ոչ ապաքէն իբրև զփորձութիւն են վարք մարդոյ ՚ի վերայ երկ-
 2 րի, և իբրև զառօրեայ վարձք վարձկանի կեանք նորա: ² Կամ իբրև
 զծառայ երկուցեալ ՚ի տեսնել իւրմէ՝ և զօղեալ ընդ հովանեաւ, և իբ-
 3 րև զվարձկան որ սպասիցէ վարձուց իւրոց. ³ նոյնպէս և են սպասեցի
 4 ամսոց սնուրեաց: Գիշերք ցաւազի՛ն փութեալ են ինձ. ⁴ եթէ ննջեցից՝
 ասեմ ե՛րբ իցէ փիւ. և եթէ յառնիցեմ՝ դարձեալ թէ ե՛րբ իցէ երեկ.
 5 լի՛ ցաւօք լինիմ յերեկորեայ մինչև ցառաւօր: ⁵ Թաթալին մարմինք
 իմ զագրութեամբ որդանց. մաշեցի՛ զկոշտս երկրի առ ՚ի զթարախս
 6 քերելոյ: ⁶ Եւ կեանք իմ թեթևագոյնք են քան զխօսս, և կորեան՝ յունայնութեան
 7 յուսոյ: ⁷ Յիշեա՛ զի փութ են կեանք իմ, և ո՛չ դարձցի ակն իմ ՚ի տե-
 8 սանել զբարի: ⁸ Եւ ո՛չ հայեցի յիս ակն փետողի: Աչք քո յիս՝ և ես
 9 ո՛չ ևս իցեմ, ⁹ իբրև զամպ ջնջեալ յերկնից: Զի եթէ իջանիցէ մարդ ՚ի
 10 դժոխս. ո՛չ ևս էլցէ. ¹⁰ և ո՛չ դարձցի ՚ի փուն իւր. և ո՛չ ևս ծանիցէ գ-
 11 նա փեղի իւր: ¹¹ Այսուհետև ո՛չ ևս խնայեցից ՚ի բերան իմ. խօսեցայց
 մինչև իցեմ ՚ի վիշտս. բացից՝ զդառնութիւն անձին իմոյ փազնապաւ:
 12, 13 ¹² Միթէ՛ ծով իցեմ կամ վիշապ՝ զի կարգեցեր զինև պահ: ¹³ Ասացի
 թէ միսիթարեացեն զիս մահիճք իմ. վճարեցից՝ յինէն զբանս յանկողնի
 14 իմում: ¹⁴ Զարիւրեցուցանես զիս երագովք, և փեսայեամբք հարկանես
 15 զիս: ¹⁵ Թափես զոգի յանձնէ իմմէ, և ՚ի մարմնոյ զշունչ իմ. և ՚ի
 16 մահուանէ զկեանս իմ. ¹⁶ զի ո՛չ եթէ յաիտեան կեամ, եթէ երկայնամիտ
 17 եղէց: ՚Ի բաց կաց յինէն՝ զի ընդունայն են կեանք իմ: ¹⁷ Զի զի՛նչ է
 18 մարդ զի մեծացուցեր զնա, կամ զի հայիցիս ՚ի նա մութ: ¹⁸ Կամ այ-
 ցելութիւն առնիցես նմա մինչև ցառաւօր. և ՚ի հանգիստ դարիցիս
 19 զնա: ¹⁹ Մինչև յե՛րբ ո՛չ թողուցու զիս, և ո՛չ ընդարձակիցես ինձ. մինչև
 20 ցաւովք կլանիցեմ զտողուկս իմ: ²⁰ Զի թէ մեղայ՝ զի՛նչ կարիցեմ առնել
 քեզ, որ զիտեսդ զմիտս մարդկան: Ընդէ՛ր եղիւր զքեզ ոսոխ, և իցեմ
 21 քեզ բեռն. ²¹ և ընդէ՛ր ո՛չ արարեր մոռացումն անօրէնութեան իմոյ՝ և
 սրբութիւն մեղաց իմոց: Արդ ահա յերկի՛ր դառնայցեմ կանխեալ, և այլ
 ո՛չ ևս իցեմ:

8 ¹ Կրկնեալ անդրէն Բաղդասարայ Մաքբեցոյ ասէ.

- 2 ² Մինչև ցերի՛ք խօսիցիս զայդ. և ոգի մեծաբանութեան ՚ի բերան քո:
 3 ³ Միթէ՛ անիրան դարիցի Տէր. կամ որ զամենայն արար պղպորիցէ՛
 4 զիրաւունս: ⁴ Եթէ որդիքն քո մեղան առաջի Աստուծոյ, առաքեաց ՚ի

30 *Ոմանք.* Ոչ խոկայցէ յիմաս՛: *Ուր Ոսկան.* յիմաստութեան: 7. 1 *Ոմանք.* Վարձս վարձկանի կեանք: 3 *Ոմանք.* Սպասեցից ամսոց... ցաւազիք փութեալ են: 4 *Ոմանք.* Ասիցեմ թէ ե՛րբ իցէ երեկոյ... մինչև յառաւօր: 5 *Ոմանք.* Իմ ՚ի զագրութիւն որդանց: 7 *Օրինակ մի.* ՚Ի փեսանելոյ զբարի: 8 *Ոմանք.* Եւ ո՛չ ևս իցեմ: 11 *Ի յուս՝.* Բացից զբերան իմ դառնութեամբ: *Ոմանք.* Իմոյ փազնապեալ: 12 *Ոսկան.* Զինև պահս: 13 *Այլք.* Վճարեցից զինէն զբանս յան՝: *Ոմանք.* Զբանս իմ յանկողնի: 15 *Ոմանք.* Զոգի իմ ՚ի յանձնէ իմմէ, և ՚ի մահուա՛: *Ուր օրինակ մի.* Թափեալ կենդանութիւն յանձնէ իմմէ: 16 *Ոմանք.* Զի ո՛չ յաիտեան: 19 *Ոմանք.* Կանխեմ զտողուս. կամ՝ զպողոմս իմ: 20 *Ոմանք.* Զամենայն միտս... ընդէ՛ր եղիւր զիս քեզ ոսոխ: *Ուր յօրինակիս գրի՛* աստի: 21 *Ի յուս՝.* ՚ի վերայ՝ կանխեալ, *նշանակի՛* քանզի առաւօր է: 8. 2 *Ոմանք.* ՚Ի բերան քում:

ձեռին զանօրէնութիւնս նոցա: ⁵ Բայց դու կանխես՝ առ Տէր ամենա- 5
կալ աղօթիւք. ⁶ եթէ սուրբ և ճշմարիտ իցես՝ աղօթից քոց լուիցէ՛: ⁶
Դարձուցէ՛ քեզ գյարկն արդարութեան. ⁷ և լինիցին առաջինքն քո
սակաւք, և վերջինքն քո անբաւք: ⁸ Բայց աղէ՛ հարց զագգն առա- 8
ջին, և քննեա՛ ըստ փոհմից հարցն: ⁹ Ջի երկկեանք եմք, և ոչ գիտեմք. ⁹
քանզի սպուեր են կեանք մեր ՚ի վերայ երկրի: ¹⁰ Կամ թէ ոչ նոքին
իսկ ուուսցեն զքեզ. պարմեսցեն և ՚ի սրտէ՛ հանցեն զբանս: ¹¹ Միթէ ¹¹
կանաչանայ պրփու առանց ջրոյ. կամ բարձրանայցէ՛ կնիւն առանց
ընկելոյ: ¹² Մինչդեռ անդէն ՚ի վերայ արմատոց իրոց է՝ ոչ հնձեսցի. ¹²
յառաջ քան զարբենալ ամենայն բանջար եթէ ոչ ոռոգանի՝ ոչ ցամաքիցի:
¹³ Արդ այնպէս եղիցի վախճան ամենեցուն որ մոռանայցեն զՏէր. զի ¹³
յոյս ամպարշտի կորիցէ: ¹⁴ Անշէ՛ն լիցի փուն նորա. անցցէ՛ իբրև սարդիոսաւայն
յարկ նորա: ¹⁵ Թէպէտ և հաստարեսցէ զփուն իր՝ մի՛ կացցէ յարկանել ¹⁵
ձեռին նորա, մի՛ հանդարտեսցէ: ¹⁶ Ջի խոնաւութիւն յարեգականէ՛ է. և ¹⁶
՚ի նեխութենէ նորա ելցէ շառափղ իր: ¹⁷ Ի վերայ կարկառի քարանց ¹⁷
ննջեսցէ, և ՚ի մէջ մանրախիճ քարանց կեցցէ. ¹⁸ եթէ ընկլցէ զնա փե- ¹⁸
ղին սրեսցէ՛: Ոչ փեսեր այսպիսի ինչ. ¹⁹ զի կործանումն ամպարշտի ¹⁹
այսպիսի՛ է. և յերկրէ այլ բուսցի: ²⁰ Ջի Տէր ոչ մերժէ զանմեղն. գ- ²⁰
ամենայն պարարագ ամպարշտի ոչ ընկալցի: ²¹ Բերանք ճշմարտից ²¹
լցցի՛ն ծաղու, և շրթունք նոցա գոհութեամբ: ²² Թշնամիք նոցա զգեցցի՛ն ²²
զամօթ. յարկք ամպարշտի ոչ ևս իցեն:

¹ Կրկնեալ անդրէն Յորայ ասէ. 9

Գ ² Ծշմարտին գիտեմ թէ այդ՝ այնպէս իցէ. քանզի զհա՛նդ լինիցի ²
մարդ արդար առաջի Աստուծոյ: ³ Ջի եթէ կամիցի դարել ընդ նմա՝ ³
ոչ լուիցէ նմա. զի և մի բան հազար բանի պարասխանի ոչ փացէ:
⁴ Ջի իմաստուն է մօրք՝ զօրաւոր և մեծ. ո՛ր խստացաւ ընդդէմ նո- ⁴
րա, և հանդարտեսց: ⁵ Որ հնացուցանէ զլերինս և ոչ գիտեն. որ ⁵
փապալէ զնոսա բարկութեամբ: ⁶ Որ շարժէ՛ զառ ՚ի ներքոյս երկնից ⁶
՚ի հիմանց, և սիւնք նորա դողան: ⁷ Որ ասէ արեգական և ոչ ծագէ, և ⁷
ընդդէմ աստեղաց կնքէ՛: ⁸ Որ ձգեսց զերկինս միայն, և շրջի ՚ի վերայ ⁸
ծովու իբրև յարակի: ⁹ Որ արար զԲազմաստեղոսն, և զԳիշերավարն, և ⁹
զՄայլն, և զՎրեմարանս հարաւոյ: ¹⁰ Որ առնէ զմեծամեծս և զանքնինս, ¹⁰
և զփառաւորս և զիրաշակերտս որոց ոչ գոյ թիւ: ¹¹ Եթէ վերացի քան ¹¹
զիս՝ ոչ փեսից. և եթէ անցցէ առ ինն՝ և ոչ այնպէս գիտացից: ¹² Եւ ¹²
եթէ ստրակեսցէ՛ ո՛ր դարձուցէ, կամ ո՛վ ասիցէ ցնա թէ զի՛նչ արարեր:
¹³ Ջի նա՛ դարձաւ ՚ի բարկութենէ, և ՚ի նմանէ սարսեցին կէտք որ ՚ի ¹³
ներքոյ երկնից: ¹⁴ Իցէ՛ թէ լուիցէ ինձ, և իրաւացուցանիցէ զբանս իմ: ¹⁴

4 *Ոմանք.* Մեղան առաջի նորա: 6 *Ոմանք.* Եւ դարձուցէ զքեզ յարկն արդա՛: 7 *Յօրինակին սակաւէր.* Առաջինքն քո սակաւք, և վերջինքն քո, անբաւք: 9 *Ոսկան.* Ջի երեկեանք եմք: 10 *Ոմանք.* Եւ պարմեսցեն: 11 *Ոմանք.* Եւ կամ բարձ՛: 12 *Ոմանք.* Յառաջ քան զամենայն բանջար ոչ ցամաքիցի: 14 *Յօրինակին.* Իբրև սարդիոսաւայն: 16 *Ոսկան.* Յարեգակնէ է: *Յօրինակին.* Ելցէ շափղ իր: 18 *Ոմանք.* Այնպիսի ինչ: 20 *Ոմանք.* Ջի Աստուած ոչ մերժեսցէ... ոչ ընկալցի Տէր: 9. 2 *Ոմանք.* Այդպէս է... առաջի Տեառն: 6 *Ոմանք.* Ջառ ՚ի ներքոյ երկնից: 14 *Բազումք.* Իցէ եթէ լսիցէ ինձ, կամ իրաւացու՛:

15 ¹⁵ Եթէ իցեմ արդար՝ ո՛չ լուիցէ ինձ. և զդարաստան նորա աղաչեցից:
 16, 17 ¹⁶ Եւ եթէ կարդացից և անասցէ՝ չհաւատամ թէ լուաւ իսկ ինձ. ¹⁷ և
 ո՛չ միգով ստրակեացէ զիս: Բագուն եմ հարուածք զոր արար ինձ
 18 փարապարտուց. ¹⁸ և ո՛չ փայ ինձ հանգչել. և լցոյց զիս դառնութե-
 19 ամբ. ¹⁹ քանզի հզօր է՝ բռնանայ. իսկ արդ ո՛ր իցէ, որ դարաստանի
 20 նորա կայցէ հակառակ: ²⁰ Իսկ եթէ իցեմ ևս արդար՝ սակայն բերան
 21 իմ ամպարշտեացէ. և եթէ իցեմ անարապ՝ կամակոր գրանիցիմ: ²¹ Զի
 եթէ ամպարշտեցի յանձն իմ՝ ո՛չ գիտեմ. բայց զի բառնան յինէն կե-
 22 անք իմ: ²² Վասն որոյ ասացի, թէ զմեծն և զհզօրն կորուսանէ բար-
 23 կուրթին: ²³ Զի չարք յանհնարին մահու կորիցեն. այլ արդարք ծանր
 24 լինին. ²⁴ զի մարմինն ՚ի ձեռս ամպարշտի: Զերեսս դարաւորաց նորա
 25 ծածկեացէ. և եթէ ո՛չ նա՛ է՝ ո՛վ իցէ: ²⁵ Այլ իմ կեանք թերթևագոյն եմ քան
 26 գտրիհանդակ. փախեան և ո՛չ երևեցան: ²⁶ Եւ կամ թէ իցեմ նաւաց հեքք
 27 ճանապարհի, և կամ արծուոյ թռուցելոյ որ խնդրիցէ զկերակուր: ²⁷ Եթէ
 ասիցեմ եթէ խօսեցայց՝ մոռանամ. զերեսս ՚ի վայր արկեալ հեծեծեցից:
 28 ²⁸ Շարժեալ եմ ամենայն անդամօք իմովք. զի գիտեմ զի անարապ
 29, 30 զիս ո՛չ թողուցուս: ²⁹ Որովհետև ամպարշտի՛ ընդէն ո՛չ մեռայ: ³⁰ Ե-
 31 թէ լուացայց ձեռամբ, և սրբեցայց ձեռօք սրբեցելովք. ³¹ սաստկացեալ
 32 աղտով էներկ զիս. զազրացոյց զիս պարսմուճան իմ: ³² Զի ո՛չ ես իբ-
 33 րև զիս մարդ՝ ընդ որում դարեցայց, եթէ հասարակ եկեացուք ՚ի դա-
 34 րաստան: ³³ Իսկ յանկարծ գոյր միջնորդ, և յանդիմանէր և լսէր ՚ի մէջ
 34 երկոցունց: ³⁴ Ի բաց արասցէ յինէն զգաւագանն, և ահ նորա զիս մի՛
 35 զարհուրեցուցէ. ³⁵ և մի՛ երկեայց՝ այլ խօսեցայց. նա և ո՛չ այնպէս ես
 գիտեմ, աշխատեալ անձամբ իմով:

10 ¹ Նեծեծելով հասուցից ՚ի նա զբանս իմ. խօսեցայց դառնութեամբ
 2 անձին թախտեալ: ² Եւ ասացից. Տէր մի՛ ուսուցանէր զիս ամպարշտել. և
 3 ընդէն այսպէս դարեցար զիս: ³ Կամ թէ բարտո՞ք թուիցի քեզ թէ անիրաւ
 4 իցեմ. զի մերժեցեր զգործս ձեռաց քոց, և ՚ի խորհուրդս ամպարշտաց
 4 հայեցար: ⁴ Միթէ որպէս հայի՞ այր՝ հայիցիս. կամ որպէս փեսանիցէ՞
 5, 6 մարդ՝ փեսանիցես: ⁵ Կամ թէ ամբ քո իբրև զանն. ⁶ զի վերստին խնդրեցեր
 7 զանօրէնութիւնս իմ, և զմեղս իմ քննեցեր: ⁷ Գիտեն զի ո՛չ ամպարշտեցայ.
 8 այլ ո՛վ է որ ՚ի ձեռաց քոց հանիցէ: ⁸ Ձեռք քո արարին զիս և ստեղծին.
 9 և ապա շրջեցար հարէր զիս: ⁹ Յիշեա՛ զի կամ ստեղծեր զիս, և յերկիր
 10 միւսանգամ դարձուցանես զիս: ¹⁰ Կամ թէ ո՛չ իբրև զկաթն կթեցեր
 11 զիս. և մածուցեր զիս իբրև զպանիր: ¹¹ Մորթ՝ և միս զգեցուցեր ինձ.
 12 ոսկերօք և ջլօք հանար զիս: ¹² Զկեանս և զողորմութիւն եղիր ՚ի վե-
 13 րայ իմ. այցելութիւն քո պահեաց զոգի իմ: ¹³ Զայս ամենայն ունին

17 Ունակք. Ստրակիցէ. զի բագուն եմ: **18 Ունակք.** Զի լցոյց զիս դառնու՞: **19 Ունակք.** Ո՛ր է, որ դարաստանի: **21 Ոսկան.** Զի եթէ ամբարշտիցի անձն իմ: **Ունակք.** Բառնան յերկրէ կե՞: **30 Ոսկան.** Եթէ լուացայց ձեռամբ, և սրբեցայց ձեռամբ սր՞: **32 Ունակք.** Զի ո՛չ էր իբրև զիս մարդ: **35 Ունակք յաւերտն.** Այլ խօսեցայց: **Չանձրանայ անձն իմ ՚ի կենաց իմոց.** նա և ո՛չ այնպէս գիտեմ: **10. 2 Յօրինակին.** Մի՛ ուսուցանել զիս ամ՞: **3 Ունակք.** Թէ անիրաւիցիմ: **4 Ունակք.** Որպէս հայիցի այր: **6 Ունակք.** Խնդրիցես զանօրէ՞: **Ոսկան.** Եւ զմեղս իմ քննեցես: **11 Ի լուս՞.** Եւ ջլօք հաներ զիս:

ի քեզ. զհրեան զի յամենայնի կարօղ ես, և ոչ ինչ փկարանայ քեզ: ¹⁴Թէ և մեղանչեմ՝ պահեն զիս. և յանօրէնութենէ անարապ ոչ արարեր 14
 զիս: ¹⁵Եթէ ամպարշտեցայց՝ վայ է ինձ. և եթէ արդարացայց՝ ոչ կարեմ 15
 հայել ՚ի վեր, զի լի՛ եմ անարգանօք: ¹⁶Որսացեալ եմ իբրև զառնձ ՚ի 16
 սպանումն: Դարձեալ կրկնեալ չարաչար սափակես զիս. ¹⁷նորոգէն ՚ի 17
 վերայ իմ զհարուածս իմ: Բարկութեամբ մեծաւ ձեռնարկեր յիս. և ածեր
 ՚ի վերայ իմ հէն: ¹⁸Ընդէր հաներ զիս յորովայնէ, և ոչ անդէն մեռայ. 18
 և ական չէր փեսեալ զիս, ¹⁹և իբրև զչեղեալ լինէի: Ընդէր յարգանդէ 19
 ՚ի գերեզման ոչ վճարեցայ: ²⁰Կամ թէ ոչ սակաւ իցէ ժամանակ կենաց 20
 իմոց. թոյլ արա ինձ սակափկ մի հանգչել, ²¹մինչև՛ երթեալ իցեմ՝ ուս- 21
 փի ոչ դառնայցեմ: Յերկիր խաւարին և մթին. ²²յերկիր աղօամղջին 22
 յաւիտենական, ուր ոչ գոյ լոյս, և ոչ փեսանել զկեանս մարդկան:

¹ Կրկնեալ անդրէն Սովիարայ Մինեցոյ ասէ. 11

²Որ շաք խօսի՝ ապաքէն ընդ նմին և լսիցէ. կամ որ խօսողն իցէ՝ 2
 կարիցէ՞ բանիք արդարանալ: ³Օրինեալ է ճնունդ կանանց սակաւակեաց:
 Մի՛ զբազում բանիք անկանիր. զի ոչ գոյ որ փայցէ քեզ պաքասխանի:
⁴Մի՛ ասեր թէ սուրբ եմ գործովք, և անարապ առաջի Տեառն: ⁵Այլ թէ 4, 5
 զիանդ Տէր խօսեսցի ընդ քեզ, և բացցէ զշրթունս իւր ընդ քեզ: ⁶Ապա 6
 պաքմեսցէ քեզ զօրութիւն իմասպութեան, զի կրկի՛ն եղիցի քան զքոյն.
 և ապա զհրացես՝ թէ արժանի ըստ որոց մեղարն անց ընդ քեզ ՚ի
 Տեառնէ: ⁷Եթէ զհետս Տեառն գրանիցեն, կամ ՚ի վերջինսն հասանիցեն 7
 զոր արարի Ամենակալն: ⁸Բարձր են երկինք՝ և զի՞ գործիցես. խոր են 8
 դժոխք՝ և դու զի՞ խելամբեսցես. ⁹երկայն է չափ երկրի. լայն է ծով: 9
¹⁰Եւ եթէ փապալեսցէ զամենայն, ո՞վ ասասցէ ցնա թէ զի՛նչ գործեցեր: 10
¹¹Ինքն զիպէ զգործս անօրինաց. փեսեալ զանարժանս ոչ արասցէ ան- 11
 փես: ¹²Բայց մարդ ՚ի խօսել ընդ վայր, դօղի բանիք. այր կանանցածին՝ 12
 հանգոյն է ցոյ սնապափականի: ¹³Իսկ եթէ դու սուրբ եղիր զսիրտ 13
 քո, փարածեա՛ առ նա զձեռս քո: ¹⁴Ապա թէ իցէ ՚ի ձեռին քում անօ- 14
 րէնութիւն, հեռի՛ արա զայն ՚ի քէն. և անօրէնութիւն ՚ի յարկի քում մի՛
 ազգի: ¹⁵Ապա՛ ծագեսցեն երեսք քո իբրև զօր յսփակ. մերկասցես 15
 զաղտեղութիւն՝ և ոչ երկիցես. ¹⁶և մոռացիս զաշխատութիւն իբրև 16
 զալիս անցեալս, և ոչ զարհուրեսցիս: ¹⁷Աղօթք քո իբրև զարուեսակն. 17
 ՚ի միջօրէի ծագեսցեն քեզ կեանք. վստահացեալ լիցիս՝ զի կայ քո
 յոյս. ՚ի հոգոց և ՚ի փաքամսութենէ երեսցի քեզ խաղաղութիւն:
¹⁸Նանդարեսցես՝ և ոչ ոք իցէ որ պաքերազմիցի ընդ քեզ: ¹⁹Դարձցին 18, 19
 բազումք՝ և աղաչեսցեն զքեզ. փրկութիւն պակասեսցէ ՚ի նոցանէ, ²⁰զի 20
 յոյս նոցա կորուստ է անձանց իւրեանց. աչք ամպարշտաց հալեսցի:

13 Ունևք. Զի ամենայնի կարող ես: **14 Ի լու՛.** Պահեա՛ զիս: **17 Ունևք.** Ձեռն
 արկեր յիս: **18 Ունևք.** Եւ ոչ անդրէն մեռայ: **19 Ոսկան.** Եւ իբրև զչեղեալ լինէի:
20 Ունևք. Սակաւ մի հանգչել: **11. 2 Ունևք.** Ապաքէն ըստ նմին և լսի՛: **3 Ունևք.**
 Որ փացէ պաքասխանի: **12 Ունևք.** Ի՛ խօսել դօղի բանիք: **14 Ոսկան.** Ապա
 եթէ ՚ի ձեռին քում է անօ՛: **Ունևք.** Եւ անիրատութիւն ՚ի յարկի: **16 Ունևք.** Իբրև
 զալիս անցեալ: **17 Ունևք.** Լինիցիս, զի կայ քեզ յոյս ՚ի հոգոյ. *կամ՝* ՚ի հոգոց:
20 Ունևք. Կորուստ է. աչք ամբարշտաց հալեսցին:

12

¹ Կրկնեալ անդրէն Յորայ ասէ.

2 ²Արդ և դո՛ւք մարդիկ իցէք. կամ ընդ ձե՛զ վախճանիցի իմաւ— Գ
 3,4 րութիւն: ³Եւ իմ սիրար իբրև զձե՛րդ է: ⁴Զի այր արդար և անա—
 5 րար եղև 'ի կապակա՛նս: ⁵'Ի ժամանակ սահմանեալ պարաստեցաւ.
 6 կործանեալ յօրարէ, գրունս իւր երես ատերեալս յանօրինաց: ⁶Սա—
 7 կայն մի՛ որ որ չար իցէ՝ յուսացի անպարպ լինել. ամենայն որ մի—
 8 անգամ բարկացուցանեն զՏէր, միթէ ո՞չ լինիցի նոցա ինդիրք: ⁷Բայց
 9 աղէ հարց զչորքորանիս՝ եթէ ասիցեն քեզ. զթոշունս երկնից՝ եթէ
 10 պարմեսցեն քեզ: ⁸Ճառեա՛ երկրի, եթէ խելամուտ արասցէ զքեզ, և կամ
 11 պարմեսցեն քեզ ձկոնք ծովու: ⁹Ով է որ ո՞չ զհրաց այսու ամենայնի
 12 թէ ձեռն Տեառն արար զայս: ¹⁰Եւ եթէ ո՞չ 'ի ձեռին նորա իցէ շունչ ամե—
 13 նայն կենդանեաց, և ոգի ամենայն մարդոյ: ¹¹Զի միտք զբանս քննեն,
 14 և քիմք զկերակուրս ճաշակեն: ¹²Բազում ժամանակաւ իմաստութիւն,
 15 և 'ի բազում կեանս հանճար: ¹³'Ի նմանէ՛ է իմաստութիւն և զօրու—
 16 թիւն. նորա՛ է խորհուրդ և հանճար: ¹⁴Եթէ կործանեսցէ՛ ո՞ շինեսցէ.
 17 և եթէ փակեսցէ ընդդէմ մարդկան՝ ո՛ր բանայցէ: ¹⁵Եթէ արգելցէ զօրս,
 18 ցամաքեցուցանէ՛ զերկիր. և եթէ թոյլ փացէ՛ կորոյս զնա կործանեալ:
 19 ¹⁶'Ի նմանէ՛ է զօրութիւն և ուժգնութիւն. նորա է հանճար և իմաս—
 20 տութիւն: ¹⁷Վարէ՛ զխորհրդականս 'ի գերութիւն. և զդաբաւորս երկ—
 21 րի յիմարեցոյց: ¹⁸Նստուցանէ զթագաւորս յաթոռս, և ամէ գօպի՛ ընդ
 22 մէջ նոցա: ¹⁹Առաքէ զբահանայս 'ի գերութիւն. և զգօրաւորս երկրի
 23 կործանեաց: ²⁰Փոփոխէ զշրթունս հաւարարմաց, և զհանճար ծերոց
 24 ծանեաւ: ²¹Նեղու անարգութիւն 'ի վերայ իշխանաց. և զխոնարհս
 25 բժշկեաց: ²²Յայտնէ՛ զխորս խաւարի, և եհան 'ի լոյս զսպուրս մա—
 26 հու: ²³Մոլորեցուցանէ զազգս՝ և կորուսանէ զնոսա. սփռէ զազգս՝ և
 27 առաջնորդէ՛ նոցա: ²⁴Փոփոխէ զսիրտս իշխանաց երկրի. մոլորեցոյց
 28 զնոսա 'ի ճանապարհի գոր ո՞չ գիտէին: ²⁵Շօշափեսցեն զխաւար և ո՞չ
 29 զլոյս. մոլորեսցին իբրև զարբեալ:

13. 2

¹ Ահա զայս ամենայն երեսն ակն իմ, և լուս ունկն իմ: ²Եւ զհրեն
 3 ես որչափ և դուք խելամուտ էք. և չեն անմտազոյն քան զձեզ: ³Բայց
 4 սակայն ես ընդ Տեառն խօսեցայց. յանդիմանեցայց առաջի նորա, եթէ
 5 կամեսցի: ⁴Բայց դուք ինձ բժիշկք մեղանչականք էք. և ողջացուցիչք
 6 չարեաց ամենեքեան: ⁵Եղիցի ձեզ համրանալ՝ և համարեալ լիցի ձեզ
 7 յիմաստութիւն: ⁶Լուարո՛ք զյանդիմանութիւն բերանոյ իմոյ, և դա—
 8 րաստանի շրթանց իմոց անասցէք: ⁷Ոչ ապաքէն առաջի Տեառն խօսիցիք,
 9 և յանդիման նորա նենգութիւն բարբառիք: ⁸Կամ թէ թանգուզիցէք.
 10 զի դուք ամենեքեան դաբաւորք եղերուք: ⁹Զի բարուք է եթէ քննեսցէ
 11 զձեզ: Զի եթէ զամենայն արարեալ յատուցո՛րք 'ի նա, ¹⁰ոչ ինչ սա—

12. 4 *Ոսկան.* Եղէ 'ի կապական: 5 *Ոմակք.* 'Ի ժամանակի սահմա՛: *Յօրինակին.* Զգրուն իւր երես ատերեալս: 6 *Ոմակք.* Բարկացուցանիցեն զՏէր, եթէ ոչ լինիցի: 7 *Ոմակք.* Նարց ցորքորանիս... ցթոշունս երկնից: *Ուր Ոսկան.* Եւ թոջնոց երկնից, և ցուցեն քեզ: 'Ի յոս'. Եւ թէ ասիցեն... և թէ պարմեսցեն... (8) և թէ խելամուտ: 9 *Ոմակք.* Այսու ամենայնի եթէ ձեռն: 15 *Ոմակք.* Արգելցէ զօրս: 21 *Ոմակք.* Եւ հեղու անարգութիւն: 24 *Ոմակք.* Ծանապարհի գոր ոչ գիտիցեն: 13. 2 *Ոմակք.* Որչափ և դուք գիտէք: 7 *Ոմակք.* Առաջի Աստուծոյ խօսիցիք:

կաւ կշտամբեացէ զձեզ: Եւ եթէ 'ի ծածուկ աշառիցեք. ¹¹ ոչ ապաքէն 11
 արհաւիրք նորա զարհուրեցուցանիցեն զձեզ. և ա'հ նորա անկցի 'ի
 վերայ ձեր: ¹² Եւ դիպեսցին պերճութիւնքդ ձեր համագոյն մոխրոյ, և 12
 մարմին կաւեղէն: ¹³ Կարկեցարոնք զի խօսեցայց ես, և հանգեայց 'ի 13
 սրբամտութենէ: ¹⁴ Առեալ զմարմինս իմ յաբամունս իմ, և զոգի իմ եղից 14
 'ի ձեռնի իմում: ¹⁵ Եթէ արկցէ զձեռն իւր զինս Նօրն, քանզի և սկսեալ 15
 իսկ է. եթէ ոչ խօսեցայց և յանդիմանեցայց առաջի նորա: ¹⁶ Եւ այն 16
 դիպեսցի ինձ 'ի փրկութիւն. քանզի ոչ մտցէ առաջի նորա նենգութիւն:
¹⁷ Լուարոնք լուարոնք բանից ինոց, զի պատմեցից ձեզ լուիլու: ¹⁸ Զի ա- 17, 18
 հաւաստիկ մերձեալ եմ 'ի դաբաստանս իմ, և զհրեմ զի արդար երևելոց
 եմ: ¹⁹ Զի ո՛վ է ոսոխն իմ որ պատասխանեսցէ ինձ. զհախոյ կարկեցայց` 19
 * և պակասեցայց: ²⁰ Երկու ինչք պիտոյ են ինձ. և յայնժամ յերեսաց 20
 * քոց ես ոչ թաքայց: ²¹ Զձեռն քո 'ի բաց արա յինէն, և ա'հ քո զիս 21
 * մի՛ զարհուրեցուցէ: ²² Եւ ապա կոչեսցես զիս` և ես լուայց քեզ. և 22
 եթէ խօսեսցիս` և ես փայց քեզ պատասխանի: ²³ Քանի՛ ինչ են մեղք և 23
 անօրէնութիւնք իմ. ուսո՛ր ինձ` քանի՛օն իցէ. ²⁴ ընդէի թաքուցանես յինէն: 24
 Նամարիցիս զիս քեզ ոսոխ. ²⁵ կամ թէ 'ի հողմաշարժ փերևոյ՞ երկնցի- 25
 ցիս, կամ իբրև հողմավար խոտոյ՞ կայցես ինձ հակառակ: ²⁶ Զի գրեցեր 26
 զինէն չարիս, և արկեր զինս զմեղս մանկութեան: ²⁷ Եղիր զմիտս իմ 'ի 27
 պաշարման. պահեցեր զամենայն զգործս իմ. և յարմարս ոտից ինոց
 հասեր. ²⁸ որ իբրև զփիկ հնացեալ են, կամ իբրև զձործս ցեցակեր: 28
¹ Զի այր կանանցածին սակաւակեաց է՝ և լի՛ բարկութեամբ: ² Որ 14, 2
 իբրև զծաղիկ ծաղկեալ թօթափեցաւ. խոյս ետ իբրև սրուեր և մի՛
 կացցէ: ³ Ոչ ապաքէն և այնմ համար առնիցես, և նմա արարեր մտաննէ՛ 3
 'ի դաբաստան առաջի քո: ⁴ Իսկ արդ ո՛վ իցէ սուրբ յաղպոյ, այլ և ոչ ոք. 4
 թէպէտ և միոյ աուր իցեն կեանք նորա 'ի վերայ երկրի: ⁵ Նամարեալ են 5
 ամիսք նորա առ 'ի նմանէ. ժամանակ եղիր` և ոչ անցցէ: ⁶ Ի բաց լեր 'ի 6
 նմանէ՛ զի դադարեսցէ և ամոքեսցէ զկեանս իբրև զվարձկան: ⁷ Զի գոյ 7
 յոյս ծառոյ անդրէն. զի թէպէտ և կտրեսցի՞ մի՛սանգամ ծաղկեսցէ, և
 շառաւիղ նորա մի՛ պակասեսցէ: ⁸ Եթէ ձերասցի յերկրի արմատ նորա՝ 8
 և 'ի քարի վախճանեսցի բուն նորա, ⁹ 'ի հոտոյ ջրոյ ծաղկեսցի, և 9
 արասցէ հունձս իբրև զնորապունկ: ¹⁰ Բայց այր վախճանեալ զնաց. 10
 անկեալ մարդ և ոչ ևս իցէ: ¹¹ Զի ժամանակաւ անօտրի ծով, և զեպք 11
 աւերեալ ցամաքեսցա՛ն. ¹² և մարդ ննջեսց` և ոչ յարիցէ: Մինչև երկինք 12
 իցեն ոչ կարկապտեցին, և ոչ զարթիցեն 'ի քնոյ իրեանց: ¹³ Երանի՛ թէ 13
 'ի դժոխս պահէիր զիս, և թաքուցանէիր զիս մինչև անցանէր բարկու-

10 *Օրինակ մի.* Կշտամբեացէ զնա: **11** *Ոմանք.* Զարհուրեցուցանիցեն զձեզ: **13** *Ոմանք.* Կարկեցարոնք և խոսեց՛: **15** *Յօրինակին պակասէր.* Քանզի և սկսեալ իսկ է: **19** *Ոսկան.* Ոսոխն իմ, եկեսցէ. զիարդ: *Յօրինակին.* Զհախոյ կարգեցայց և: **20** *Ոսկան.* Երկու ինչ պիտոյ են: **23** *Բազումք.* Եւ անօրէնութիւնք իմ, ուսո՛ր ինձ քանիօն իցեն: **24** *Ոսկան յաւելու.* Ընդէի զերեսս քո թաքուցանես յի՛: **27** *Ոմանք.* Եղիր գոտս, *կամ*՝ գոտն իմ 'ի պաշարման. պաշարեցեր զամենայն զգոր՛: **28** *Ոմանք.* Կամ թէ իբրև զձործս: **14. 5** *Ոմանք.* Ի ժամանակ եղիր` և ոչ: **7** *Ի բազումս պակասի.* Յոյս ծառոյ *անդրէն:* **10** *Ի լու՛.* *Աշակերտի հարցական դրոշակաւ.* Վախճանեալ զնաց. *համաձայն ոմանց 'ի բնաբ՛:* **11** *Ոմանք.* Եւ զեպք... ցամաքեսցաւ: *Ի լու՛.* Աւերեալ ցամաքեսցա՛ն:

թին քո. և ժամանակէր ինձ ժամանակ յորում առնէր ինձ յիշարակ:
 14 ¹⁴ Եթէ մեռանիցի մարդ կեցցէ՛, վախճանեալ զաւուրս կենաց իւրոց:
 15 Սպասեցից մինչ միւսանգամ լինիցիմ. ¹⁵ ապա կոչեսցես զիս, և ես րաց
 16 քեզ պարասխանի: Զգործս ձեռաց քոց մի՛ մերժեր. ¹⁶ թուեցեր զգնացս
 17 իմ, և մի՛ անցցէ ինչ զքեւ ՚ի մեղաց իմոց: ¹⁷ Կնքեցեր զանօրէնութիւնս
 18 իմ ՚ի քսակի. և նշանակեցեր թէ ակամայ ինչ յանցեայ: ¹⁸ Սակայն *
 19 և լեռնն որ փլանելոց է, փլցի՛. և վէմ հնացի ՚ի քեղոջէ իւրմէ: ¹⁹ *
 Զքարինս ողորկեցին ջուրք, և ողորկեցին ջուրք զդաշտս թանձրութեան
 20 երկրի: Եւ զակնկալութիւն մարդոյ կորուսե՛ր. ²⁰ մերժեցեր զնա ՚ի սպառ,
 21 և զնա՛ց. հասարպեցեր ՚ի վերայ նորա զերեսս՝ և արձակեցե՛ր: ²¹ Թէ-
 պէր և բազում որդիք լինիցին նորա՝ ո՛չ գիւրէ. և եթէ սակաւք առնիցին՝
 22 ո՛չ ճանաչէ: ²² Այլ մարմինք նորա ախարացան ՚ի վերայ իւր, և ոգի նորա
 սգացաւ զինքն:

15 ¹ Կրկնեալ անդրէն Եղիփազու Թեմնացոյ ասէ.

2 ² Ապաքէն հանճարեղն ոգով՝ իմաստութեամբ րացէ՛ պարասխանի.
 3 և լնուցո՛ւ աշխարութեամբ որովայնի. ³ յանդիմանել բանիւք որ ո՛չ իցէ
 4 արժան, խօսիւք որ ո՛չ իցէ յօգուր: ⁴ Զորոյ և դու զերկնոյ մերժեցեր, և
 5 գումարեցեր առաջի Տեառն զայդպիսի բանս: ⁵ Պարտաւորեցար բանիւք
 6 բերանոյ քոյ, և ո՛չ քննեցեր զբանս հօգորաց: ⁶ Կշտամբեսցէ զքեզ քո՛
 7 բերան՝ և ո՛չ ես, շրթունք քո հակառակ՝ քեզ վկայեսցեն: ⁷ Իսկ արդ՝
 8 զբլուրս հասարպեցար: ⁸ Կամ զիրաման Տեառն լուարձ. թէ ՚ի քե՛զ եհաս
 9 իմաստութիւն: ⁹ Զի՛նչ է, զոր դու գիպիցես, և մեք ո՛չ գիպիցենք. կամ
 10 զի՛նչ դու իմանայցես՝ և ո՛չ մեք: ¹⁰ Նաև ՚ի մե՛զ ծեր և հի՛ն աւուրց գոյ *
 11 և երիցագոյն քան զհայր քո աւուրքք: ¹¹ Սակաւս քան զորս մեղարն *
 12 րանջեցար, և առաւել մեծաբանս խօսեցար: ¹² Ընդէ՛ր յանդգնեցաւ *
 13 սիրտ քո, կամ ընդէ՛ր լկնեցան աչք քո. ¹³ զի թափեցեր զսրտմտութիւն
 14 առաջի Տեառն, և հաներ ՚ի բերանոյ քումմէ՛ զբանս այդպիսիս: ¹⁴ Ո՛
 15 որք իցէ մարդ որ եղև անարար. կամ ո՞ որք կանանցածին լինելոց է
 16 ռաջի նորա. ¹⁶ թող թէ այր զարշ և անսուրք, որ ըմպէ զանօրէնութիւնս
 17 հանգոյն ըմպելոյ: ¹⁷ Պարմեցի՛ց քեզ Յոբ լո՛ր ինձ. զոր ինչ րեսի
 18 պարմեցի՛ց քեզ. ¹⁸ զոր իմաստունք ասեն, և ո՛չ թաքուցին հարց ի-
 19 րեանց: ¹⁹ Նոցա՛ միայն րուաւ երկիր, և ո՛չ եկև օտարածին ՚ի վերայ
 20 նոցա: ²⁰ Ամենայն կեանք ամպարշտի հոգովք. ամբ թուով րուեալ են
 21 հօգորի, ²¹ և ա՛հ նորա յականջս նորա: Յորժամ համարիցի թէ ՚ի խաղա-

14 *Ոմանք.* Միւսանգամ լինիմ: 15 *Ոմանք.* Ապա կոչեսցիս, և ես: 18 *Ոմանք.* Որ փլանելոցն իցէ: 19 *Ի լուս՝.* նշանակի հարցականաւ. Մարդոյ կորուսե՛ր. ՚ի սպառ. և զնա՛ց: 22 *Ոմանք.* Ախարացան, և ոգի նորա սգացաւ: 15. 3 *Ոմանք.* Յանդիմանեալ բանիւք՝ որ ո՛չ ի՛: 9 *Ոմանք.* Զոր գիպես, և մեք ո՛չ գիպի՛: 11 *Ոմանք.* Քան զոր մեղարն: 13 *Ոմանք.* Զսրտմտութիւն քո առաջի... զբանս այսպիսիս: 14 *Ոմանք.* Լինելոց իցէ արդար: 15 *Ոսկան.* Զի եթէ սրբոյ ո՛չ հա՛: 16 *Ոմանք.* Այր զարշելի և ան՛: 17 *Ի բազունս պակասի.* Քեզ Յոբ լո՛ր: 18 *Ոմանք.* Եւ ո՛չ թագուցին հարց իրեանց: 20 *Ոմանք.* Ամբարշտի հոգովք:

դուրբեան իցէ, եկեսցէ՛ կործանումն նորա: ²²Մի՛ հաւաքասցէ դառնալ ²²
 ՚ի խաւարէ, զի հրամայեալ է արդէն ՚ի ձեռս երկաթոյ: ²³Կարգեալ է ՚ի ²³
 կերակուր անգեղաց. զիպէ՛ ՚ի միտս իւր թէ մնալոց է ՚ի կործանումն:
 Օրն մթին զարհուրեցուցէ զնա. ²⁴անձկութիւն և նեղութիւն հասցէ ²⁴
 նմա. իբրև զօրավար յառաջակաց կործանեալ: ²⁵Զի ամբարձ ձեռս ²⁵
 * ընդդէմ Տեառն, և առաջի Տեառն ամենակալի ընդվզեցաւ: ²⁶Ընթացաւ ²⁶
 * առաջի նորա հպարտութեամբ, թանձրութեամբ վահանի իւրոյ: ²⁷Զի ²⁷
 ծածկեաց զերեսս իւր ճարպով իւրով, և արար երկասայրի յագղեր իւ-
 րում: ²⁸Բնակեսցէ ՚ի քաղաքս ւաւերակս, և մտցէ ՚ի փունս անշէնս. զոր ²⁸
 նոքա պարասստեցին՝ այլք փարցին: ²⁹Մի՛ մեծացի, և մի՛ մնասցեն ²⁹
 ինչք նորա, և մի՛ արկցէ յերկիր զսպուեր, ³⁰և մի՛ ապրեսցէ ՚ի խաւարէ: ³⁰
 Զբողբոջ նորա թառամեցուցէ հողմ. թօթափեսցի՛ ծաղիկ նորա: ³¹Մի՛ ³¹
 հաւաքասցէ՛ թէ հանդարտիցէ. սնոտիք պապահեսցեն նմա: ³²Կարօն ³²
 նորա փարածան հարցի, և շառափղ նորա մի՛ բղիսեսցէ: ³³Իբրև զխակակալ ³³
 փարածան կթեսցի. թօթափեսցի իբրև զծաղիկ ձիթենույ: ³⁴Զի վկա- ³⁴
 յութիւն անպարշտաց մահ է. հորն այրեսցէ զփունս կաշառառուաց:
³⁵Յղասցի՛ զցաւս, դիպեսցի՛ն նմա սնոտիք. որովայն նորա կրեսցէ ³⁵
 զնենգութիւն:

¹ Կրկնեալ անդրէն Յորայ ասէ

16

Ե ²Լուայ այդպիսի ինչս բազումս. միսիթարիչք չարեաց ամենեքեան: ²
³Իսկ արդ՝ միթէ կարճ ինչ իցէ բանից հողմոյ. կամ թէ թախանձիցէ՛ ³
 ոք զքեզ, զի փացեն պարասխանի: ⁴Եւ են ընդ ձեզ խօսեցայց՝ եթէ ⁴
 հնազանդէր անձն ձեր ըստ իմոն անձին: ⁵Արդ՝ զկծեցուցից և ես զձեզ ⁵
 բանիւք. շարժեցից և ես իբրև զձեզ զգուլս իմ: ⁶Թերևս լիցի՛ զօրութիւն ⁶
 ՚ի բերան իմ. զշարժել շրթանց իմոց ոչ խնայեցից: ⁷Զի եթէ խօսեցայց՝ ⁷
 ոչ փարապեսցեն ցաւք վիրաց իմոց, և եթէ լռիցեմ, նուազագոյն ինչ
 * վիրատրիցիմ: ⁸Այժմ կոպորեալ արար զիս, փտեալ՝ ընդարմացեալ. ⁹և ^{8, 9}
 * բռնն հարեալ զինէն ՚ի վկայութիւն եղև ինձ: Եւ յարոյց ինձ զսպութիւն
 * իմ. քանզի արար ինձ ընդդէմ պարասխանի: ¹⁰Բարկութեամբ վարեալ ¹⁰
 կործանեաց զիս. կրճրեաց ՚ի վերայ իմ զպարսմունս: Նեպք հինից նո-
 րա խաղացին ՚ի վերայ իմ. փիզաւ աչաց խաղաց ՚ի վերայ իմ: ¹¹Արագ ¹¹
 արագ եհար զիս ՚ի ծոնկս. միանգամայն ասպաքակեցին ՚ի վերայ իմ:
¹²Քանզի մաքնեաց զիս Տէր ՚ի ձեռս անիրաւին, և ՚ի մէջ ամպարշտաց ¹²
 ընկեց զիս: ¹³Մինչդեռ ՚ի խաղաղութեան էի, քայքայեաց զիս. առեալ ¹³
 զվարսից իմոց փեւրտեաց զիս: Կացոյց զիս իբրև զղէտ. ¹⁴պարտե- ¹⁴
 ցին զիս փեղք: Յանխնայ խոցորեցին զերկկամունս իմ. ետեղ յերկիր

21 Ոմանք. Կործանումն ՚ի վերայ նորա: **22 Ոմանք.** Մի՛ համարեսցի դառնալ ՚ի խա՛: **25 Ոմանք.** Ամբարձ զձեռն ընդդէմ: *Ոսկսն.* Եւ առաջի Ամենակալին ընդվզէ՛: **27 Ոսկսն.** Ճարպով իւրոյ: **29 Ոմանք.** Եւ մի՛ յարկցէ յերկիր: **31 Ոմանք.** Եթէ հանդարտեսցէ: **34 Ոմանք.** Անպարշտի մահ է: **35 Ոսկսն.** Յորովայն նորա: **16. 2 Բազումք.** Այդպիսի ինչ բազում: **3 Ոմանք.** Բանից հողմոց: **6 Ոմանք.** Ի բերան իմում: **9 Ոմանք.** Նինից նորա փեղացին ՚ի վերայ իմ, փիզօք աչաց: **11 Ի լուս.** ՚ի վերայ՝ Ի ծոնկս, *և շանակի՛* ձնօքս. *ըստ որում և օրինակ մի այսպէս ունի.* Արագարագ եհար զձնօքս իմ: **12 Ոմանք.** Տէր ՚ի ձեռս անօրինին:

15 գմադձ իմ: ¹⁵ Կործանեցին զիս հարուածովք 'ի վերայ՝ հարուածոց:
 16 Յարծակեցան 'ի վերայ իմ գորաւորք. ¹⁶ կարեցին քործ ընդ մորթ իմ:
 17 Զօրութիւն իմ յերկիր շիջաւ. ¹⁷ խարշեցան փոր իմ 'ի լալոյ, և 'ի վերայ
 18 արքւանանց իմոց սպուերք մահու: ¹⁸ Անիրաւութիւն ինչ ոչ էր 'ի ձեռին
 19 իմում. աղօթք իմ սուրբ էին: ¹⁹ Երկիր՝ մի՛ ծածկեր զարիւն մարմնոյ
 20 իմոյ, և մի՛ լիցի քեղի աղաղակի իմոյ: ²⁰ Եւ արդ ահա յերկիւն է վկայն
 21 իմ, և իրաւագէտն իմ 'ի բարձունս: ²¹ Տասցեն խնդրուածք իմ առ Տէր, և
 22 յանդիման նորա կաթեցուցէ ա՛կն իմ: ²² Եղիցի յանդիմանութիւն առն
 23 առաջի Տեառն, և որդւոյ մարդոյ առ ընկերի իւրում: ²³ Անք թուով հասին
 ինձ. ընդ ճանապարհ անդարձ գնացին:

17. 2 ¹ Տողմավար կորնչիմ. կարօքիմ գերեզմանի՛ և ոչ հասանեմ: ² Տառապիմ
 3 աշխատեալ և զի՛նչ գործեցից: Գողացան օտարք զսրացուածս իմ. ³ *
 4 ով է նա ընդ ձեռին իմում կապեցի: ⁴ Զի զսիրտս իւրեանց թաքուցին *
 5 յիմաստութենէ. վասն այտրիկ մի՛ բարձրացուցէ զնոսա: ⁵ Մասին իւ-
 6 թում պարմեցէ զչարութիւնս. աչք իմ 'ի վերայ որդւոց հալեցան. ⁶ եղիր
 7 զիս բամբասանս ազգաց, եղէ նոցա ծաղր: ⁷ Շլացան 'ի բարկութենէ
 8 աչք իմ. զի պաշարեալ եմ մեծապէս յամենեցունց: ⁸ Զարմանք կալան
 9 զճշմարիտս 'ի վերայ այսոցիկ. արդար 'ի վերայ անօրինի՛ յարիցէ:
 9 ⁹ Կալցի՛ հաւաքարիմն զիր ճանապարհ. սուրբն ձեռօք առէ քաջալերութիւն:
 10 ¹⁰ Բայց արդ՝ աղէ դուք եկայք յարեցարուք ամենեքեան. քանզի ոչ
 11 գրանեմ 'ի ձեզ ճշմարտութիւն: ¹¹ Աւուրք իմ անցին շարաւով. պայթեցին
 12 երակք սրտի իմոյ: ¹² Զգիշեր՝ քին եղին. լոյս մերժեալ յերեսաց խաւա- *
 13 րի: ¹³ Զի եթէ համբերեցից՝ դժոխք են քուն իմ. 'ի միզի՛ քարածեալ են
 14, 15 անկողինք իմ: ¹⁴ Զմահ կոչեցի ինձ հայր, մայր և քոյր ինձ՝ գերր: ¹⁵ Արդ
 16 ո՛ր է յոյսն իմ. կամ թէ զբարութիւնս իմ քեսանիցեն: ¹⁶ Կամ թէ ընդ ին
 իսկ 'ի դժոխս իջանիցեն. կամ թէ միանգամայն 'ի հոռի իջանիցենք:

18 ¹ Կրկնեալ անդրէն Բաղդասարայ Սաւրեցոյ սաւէ

2. 3 ² Մինչև յերբ՝ ոչ դադարիցես. հանդարտեա՛, զի մեք խօսեսցուք: ³ *
 4 Ընդէի իբրև զգորքորանիս լռեալ եմք առաջի քո, ⁴ և դու մխտալ ես *
 բարկութեամբ: Իսկ արդ եթէ դու մեռանիցիս՝ անշէ՛ն մնայցէ առ 'ի
 5 ներքոյ երկնից. կամ թէ և լերինք 'ի հիմանէ քապալեցի՞ն: ⁵ Եւ լոյս
 6 ամպարշտաց շիջանիցի՛, և ոչ պարահեցէ նոցա բոց: ⁶ Եւ լոյս նորա
 7 խաւար 'ի յարկի իւրում, և ճրագ 'ի վերայ նորա շիջցի: ⁷ Որսասցեն
 8 յեպինք զինչս նորա. սխալեալ են խորհուրդք նորա: ⁸ Անկցի՛ ոտն նո-
 9 րա յորոգայթ, և շաղեցի՛ 'ի թակարդի: ⁹ Եկեսցեն 'ի վերայ նորա *
 10 որոգայթք. զօրացուցէ՛ 'ի վերայ նորա զծարախս: ¹⁰ Զի թաքուցեալ են *

16 Ոմանք. Կապեցին քործ ընդ մորթ: **17 Ոմանք.** Ի վերայ արքւանաց իմոց:
23 Ոմանք. Անդարձ գնացի. կամ՝ գնացից: **17. 1 Ոմանք.** Կարօք եմ գերեզմա՛:
4 Ոմանք. Մի՛ բարձրացուցես: **5 Ոմանք.** Ի մասին իւրում. և ոմանք. 'ի միասին
 պարմեցէ: **6 Ոմանք.** Ի բամբասանս ազգաց: **9 Ոմանք.** Կալցէ հաւաքարիմն:
10 Ոմանք. Գրանիցեմ 'ի ձեզ ճշմարտութիւն: **12 Ոմանք.** Տիւ եղին ինձ. լոյս:
13 Այլք. Զի եթէ համբերից՝ դժ՞: **15 Այլք.** Ո՛ր է յոյս իմ: **18. 2 Ոմանք.** Զի և մեք
 խօսեսցուք. կամ՝ խօսիցինք: **4 Ոմանք.** Յանշէն մնացէ... 'ի հիմանէ քապալիցին:
5 Ոմանք. Շիջցի, և ոչ պարահիցէ: **6 Ոմանք.** Խաւարի յարկի իւրում. և ճրագ 'ի
 վերայ շիջցի: **8 Ոմանք.** Եւ շաղախեցի 'ի թակար՞:

յերկրի փռռունք նորա, և կալանք նորա շուրջանակի ՚ի վերայ շաղաց
 * նորա: ¹¹ Սափակեացեն զնա ցարք շուրջանակի. բազումք զոսիւք նո- 11
 րա պատեցին ¹² ՚ի նեղութեան սովոյ: Պարտասպեալ է նմա կործա- 12
 նումն ահագին. կերիցին կնիք ոսից նորա: ¹³ Կերիցէ մահաբարժամ 13
 զզեղեցկութիւն նորա. ¹⁴ վարեցի բժշկութիւն ՚ի յարկաց նորա. հասցէ 14
 նմա փազնապաւ պատուհաս արքունի: ¹⁵ Եւ բնակեացէ իբրև ՚ի գիշե- 15
 * րի ՚ի յարկի իւրում. ցրուեցին վայելչութիւնք նորա ծծընքով: ¹⁶ Ի 16
 * ներքոնսք արմատք նորա ցամաքեցի, և ՚ի վերուսք անկցին հունձք
 * նորա: ¹⁷ Յիշատակ նորա կորիցէ յերկրէ, և ոչ գրցի անուն նորա առ 17
 * երեսօք արտաքնովք: ¹⁸ Մերժեացեն զնա ՚ի լուսոյ ՚ի խաւար. և մի՛ ե- 18
 դիցի նմա ծանօթ ՚ի ժողովրդեան իւրում: ¹⁹ Մի՛ լիցի ապրեալ ՚ի ներքոյ 19
 երկնից փուն նորա. այլ ՚ի նորայն կեցցեն օտարք: ²⁰ Նեծեծեացեն ՚ի 20
 վերայ նորա յերկնք. զառաջինս կալան՝ զարմանք: ²¹ Թէ այն են փունք 21
 անիրաւաց, և այն փեղի այնոցիկ որք զՏէր ոչ ճանաչիցեն:

¹ Կրկնեալ անդրէն Յորայ սաւ.

19

Զ ² Մինչև յերբ աշխար առնէք զանձն իմ, և խախտէք զիս բանիւք. 2
³ բայց զհրասցիք զի Տէր արար ընդ իս այսպէս: Բամբասէք զիս՝ և ոչ 3
 ամաչէք յարձակեալ ՚ի վերայ իմ: ⁴ Այո՛, արդարև՝ են մոլորեցայ և յին 4
 * հանգուցեալ է մոլորութիւն. խօսել ըստ զոր ոչ է արժան. և բանք իմ
 մոլորեալ են՝ և ոչ են ՚ի դէպ ժամանակի: ⁵ Թողո՛ւք զայդ որ յիմ վե- 5
 րայ մեծաբանեալ էք, և յարձակեալ էք ՚ի վերայ իմ նախաբանօք: ⁶ Արդ 6
 զհրասցիք՝ զի Տէր է որ խռովեացն, և ամուրս ՚ի վերայ իմ բարձրացոյց:
⁷ Եւ ահա ծանր լինիմ նախաբանօք, և ոչ խօսեցայց. աղաղակեցից՝ և ոչ 7
 ուսրեք իցէ դաբաստան: ⁸ Շուրջ պատեալ են, և ոչ կարացից անցանել. 8
 եղ ՚ի վերայ երեսաց ինոց խաւար: ⁹ Մերկացոյց յինէն զփառս իմ. 9
 վերացոյց զպսակն ՚ի զլիսոյ իմմէ: ¹⁰ Պարտութեաց շուրջ զինն՝ և զնացի. 10
 եհար իբրև զճառ զյոյս իմ. ¹¹ և չարաչար բարկութեամբ վարեցաւ ընդ 11
 իս. համարեցաւ զիս իբրև զթշնամի: ¹² Միանգամայն հասին ՚ի վե- 12
 րայ իմ հէնք նորա. զճանապարհս իմ պատեցին դարանակալք: ¹³ Նեղի՛ 13
 եղեն յինէն եղբարք իմ. ծանեան՝ զօտարս քան զիս: ¹⁴ Բարեկամք իմ 14
 անողորմք եղեն. անգոսնեցի՛ն մերձաւորք իմ, և ծանօթք իմ մոռացան
 * զանուն իմ: ¹⁵ Դրացիք փան իմոյ և աղախնայք իմ օտար՝ համարեցան 15
 զիս. այլազգի՛ թուէի առաջի նոցա: ¹⁶ Զճառայ իմ կոչեցի՝ և ոչ լուաւ. 16
 բերան իմ աղաչէր՝ ¹⁷ և աղերսէի զկին իմ: Կոչէի ողորանօք զորդիս 17
 հարճից ինոց. ¹⁸ և նոքա յախտեան ուրացան զիս. յորժամ յառնեն, 18
 բամբասեն զիս: ¹⁹ Գարշեցան յինէն ծանօթք իմ. և զորս ես սիրէի 19

10 Ոմանք. Եւ կալանք նորա ՚ի վերայ շաղաց: **12 Ի լուս՝** ՚ի վերայ՝ Կերիցին, և այլն. *նշանակի՛* կորիցեն կեանք նորա: **Ոմանք.** Կերիցեն նորա կինք ոսից նորա: **13 Ոմանք.** Կերիցէ մահ զզեղեցկութիւնս: **15 Բազումք.** Բնակեացէ ՚ի յարկի նորա ՚ի գիշերի իւրում. ցրեցին վայել՝: **16 Ոմանք.** Յամաքեցին: **19 Ոմանք.** Այլ ՚ի նորայն կեցցեն: **20 Ոմանք.** Նեծեցեն ՚ի վերայ նորա... և կալան: **19. 2 Ոսկան.** Մինչև ցերբ աշ՛: **3 Ոմանք.** Յարձակել ՚ի վերայ իմ: **4 Ոմանք.** Բան՝ զոր չէ արժան: **5 Ոսկան յաւելոյ.** Եւ յարձակեալ էք ՚ի վերայ իմ՝ և յարձակեալ էք նախա՛: **7 Ոմանք.** Աղաղակեցի, և ոչ ուս՛: **14 Բազումք.** Անգոսնեցին զիս մերձա՛: **17 Ոմանք.** Եւ աղերսէր զկին իմ:

20 յարեան՝ ՚ի վերայ իմ: ²⁰ Փորեցան մարմինք իմ ընդ մորթով ինով, և
 21 գոսկերս իմ ունին յաբամունս: ²¹ Ողորմեցարո՛ք ինձ, ողորմեցարո՛ք
 22 ինձ ո՛ր բարեկամք. զի ձեռն Տեառն մխեցաւ յիս: ²² Ընդէ՛ի հալածէք դուք
 23 զիս իբրև զՏէր, և մարմնովք ինովք չիցէ՛ք յագեալ: ²³ Ո՛ր փայր ինձ գրել
 24 զբանս իմ, և հանել զնոսա ՚ի մարեան յաիպեան. ²⁴ գրչաւ երկաթեալ ՚ի
 25 կապարի, կամ ՚ի վէմս քանդակեալ առ ՚ի վկայութիւն: ²⁵ Քանզի զիպեմ
 26 զի մշտնջենաւոր է որ լուծանելոցն է զիս յերկրի՝ յարուցանել ²⁶ զմորթ
 27 իմ որ կրեաց զայս ամենայն: ՚Ի Տեառնէ վճարեցաւ ինձ այս. ²⁷ գոր ես
 28 ինչ վախճանեցան ՚ի ծոց իմ: ²⁸ Ապա թէ ասիցէք. Զի՛նչ խօսեսցուք *
 29 առաջի նորա, և արմար բանից գրցուք ՚ի նմա. ²⁹ երկերո՛ք և դուք *
 ՚ի ծածկելոց: Զի բարկութիւն ՚ի վերայ անօրինաց եկեսցէ, և ապա
 զհրատեսն թէ ո՛ր է նիւթ նոցա:

20 ¹ Կրկնեալ անդրէն Սովփարայ Միներոյ սաւ.

2 ² Ո՛չ այդպէս կարծէի խօսել քեզ ընդդէմ մեր զայդ. ո՛չ ապաքէն
 3 իմաստնագոյնք իցէք քան զիս: ³ Խրապո՛ւն ակնածութեան իմոյ լուայց, *
 4 և ոզի յիմաստութենէ արասցէ ինձ պարասխանի: ⁴ Միթէ զայդ յայսմ *
 5 հեպե՛՛ գիպացեր. այլ յորմէ հեպե եղան մարդ ՚ի վերայ երկրի: ⁵ Զի ու–
 6 րախութիւն ամպարշտաց բեկումն անհնարին, և խնդութիւն անօրինաց
 7 կորուսաք: ⁶ Եթէ ելանիցեն յերկի՛նս պարարագք նորա, և զոհք նո–
 8 րա յամպս մերձեսցին: ⁷ Յորժամ համարեսցի թէ հասարաբեալ իցե՛
 9 յայնժամ ՚ի սպան կորիցէ. և որ գիպէին զնա՝ ասացեն թէ ո՛ր է: ⁸ Իբրև
 9 զերանգ թռուցեալ ո՛չ գրցի, թռեալ իբրև զբեսիլ զիշերական: ⁹ Ակն որ *
 10 հայեցաւ ՚ի նա՝ ո՛չ յաւելցէ, և ո՛չ ծանիցէ զնա փեղի իւր: ¹⁰ Զորդիս *
 նորա սարակեսցեն վարթարք. ձեռք նորա բորբոքեսցի՛ն ցաւովք:
 11 ¹¹ Ոսկերք նորա յագեսցին մանկութեամբ նորա, և ընդ նմին ՚ի հող *
 12 ննջեսցեն: ¹² Եթէ քաղցրասցի ՚ի բերան նորա չարութիւն՝ թաքուցե՛ *
 13 զայն ՚ի ներքոյ լեզուի իւրոյ: ¹³ Խնայեսցէ ՚ի նա, և մի՛ թողցէ զնա. *
 14 և ժողովեսցէ զնա ՚ի մէջ կոկորդի իւրոյ. ¹⁴ և մի՛ կարասցէ օգնել ան–
 15 ձին իւրում. լեղի իժի՛ ՚ի փորի իւրում: ¹⁵ Մեծութիւն անիրատութեամբ
 16 ժողովեալ՝ փսխեսցի. ՚ի փանէ նորա կորգեսցէ զնա հրեշտակ: ¹⁶ Զ–
 17 սրամտութիւն վիշապաց ծծեսցէ. սպանցէ զնա լեզու օձի: ¹⁷ Մի՛ փեսցէ
 18 զկիթ արօտականաց, և մի՛ զարօտս մեղու և զկոզոյ: ¹⁸ Ի՛ գուր և
 ՚ի փարապարտուց վաստակեցաւ ՚ի մեծութիւն՝ ուստի ո՛չ ճաշակեսցէ,
 19 իբրև զխի՛նս ինչ զանձամ և զանկտոր: ¹⁹ Զի զբազում փկարաց *
 20 փունս խորակեաց, և զյարկս յափշտակեաց և ո՛չ հասարաբեաց: ²⁰ Զի՛ք
 21 փրկութիւն սրացուածոց նորա, ՚ի ցանկութեան իւրում ո՛չ ապրեսցի. ²¹ *

19 Ոմանք. Եւ գոր ես սի՛: 23 Ոմանք. Եւ հանել զնոսա ՚ի մարեան ՚ի յաիպեան:
 24 Ի բազումս պակասի. Քանդակել առ ՚ի վկայութիւն: (25) Քանզի զի՛: 25 Ոմանք. Գիպեմ եթէ մշտն՛: Ուր Ոսկան. Յերկրէ յարուցանել զմորթ իմ որ կրեաց զամենայն: 29 Ոմանք. Եւ դուք ՚ի ծածկելոյ: 20. 1 Յօրինակին. Սովփերայ Միներոյ: 3 Ոմանք. Եւ հոգի յիմաս՛: 8 Ոմանք. Իբրև զերանգ թռուցեալ ոչ: 9 Ոմանք. Զնա ՚ի փեղի իւր: 11 Ի լու՛. Յագեցան մանկութեամբ. համանայն ոմանց ՚ի բնար՛: 13 Ոմանք. Մի՛ խնայեսցէ ՚ի նա, և մի՛:

և մի՛ լիցին մթերք կերակրոց նորա: Վասն այնորիկ մի՛ ծաղկեսցեն
 * բարունակք նորա. ²² յորժամ համարեսցի թէ ահա լցեալ իցե՛ նեղեսցի: ²²
 * Ամենայն փազնապ հասցե՛ ՚ի վերայ նորա, ²³ թէ զհախո լնուցու որովայն ²³
 նորա: Առաքեսցե՛ ՚ի վերայ նորա զարարութիւն բարկութեան. արկցե՛
 զնովաւ ցաւս. ²⁴ և մի՛ ապրեսցի ՚ի ձեռանէ երկաթոյ: Խոցուրեսցե՛ զնա ²⁴
 աղեղն պղնձի. ²⁵ անցցե՛ ընդ մարմինս նորա նեփ: Աստեղք շրջեսցին ²⁵
 ՚ի յարկս նորա՝ արհաւիրք ՚ի վերայ նորա: ²⁶ Ամենայն խաւար նմա ²⁶
 մնասցե՛. կերիցե՛ զնա հուր անշէջ: Չարչարեսցե՛ եկամուր զբուն նորա.
²⁷ յայտնեսցեն երկինք զանօրէնութիւն նորա. յարիցե՛ ՚ի վերայ նորա ²⁷
 երկիր: ²⁸ Քակրեսցե՛ կորուստ զբուն նորա ՚ի սպառ. հասցե՛ ՚ի վե- ²⁸
 րայ նորա օր բարկութեան: ²⁹ Այս բաժին է մարդոյ ամպարշարի առ ՚ի ²⁹
 Տեառնէ. և այս սրացուածք ընչից նորայ յԱյցելուէն:

¹ Կրկնեալ անդրէն Յորայ ասէ.

21

Ե ² Լուարոնք յուարոնք բանից ինոց: Երանի՛ թէ մի՛ լինէր ՚ի ձէնջ այդ ²
 մխիթարութիւն: ³ Ներեցե՛ք ինձ և ես խօսեցայց, եթէ ո՛չ այպանիցեք ³
 զբանիք իմովք: ⁴ Իսկ արդ չն՛ իմ կշարամբանքս ՚ի մարդկանէ իցեն. և ⁴
 * կամ ընդէր ո՛չ բարկանայցեմ: ⁵ Նայեսցեալ ընդ իս զարմանայք, եղեալ ⁵
 ձեռն ՚ի ծնօփի: ⁶ Եթէ յո՛շ լինիցի ինձ, փազնապեցայց. զի ունի՛ն ցաւք ⁶
 զմարմինս իմ: ⁷ Ընդէր բնաւ ամպարիշարք կենդանի իցեն, հնացեալք ⁷
 և ՚ի մեծութեան եմ: ⁸ Մերմանք նոցա ըստ մի՛րս. և որդիք նոցա ա- ⁸
 ռաջի աչաց: ⁹ Տունք նոցա աջողեալք. և երկևղ և ո՛չ ուսրեք. և փան- ⁹
 ջանք ՚ի Տեառնէ չն՛ն ՚ի վերայ նոցա: ¹⁰ Արջառ նոցա ո՛չ սխալեսց ՚ի ¹⁰
 ծննդենէ. ապրեսցա՛ յդի նոցա՝ և ո՛չ վրիպեսցաւ. ¹¹ և կան իբրև զխաշինս ¹¹
 յաւիտենականս: Մանկունք նոցա խաղան առաջի, ¹² առեալ սաղմոսա- ¹²
 րան և քնար. և ուրախ լինին ձայնիւ երգոց: ¹³ Կարարեսցին ՚ի բարու- ¹³
 թեան զկեանս իրեանց, հանգստեանք ննջեսցին ՚ի դժոխս: ¹⁴ Եւ ասէ ¹⁴
 * ցՏէր. Ի՛ բաց կաց յինէն, զճանապարհս քո ճանաչել ո՛չ կամիմ: ¹⁵ Զի՛նչ ¹⁵
 շահ է՝ զի ծառայեսցուք նմա, կամ զի՛նչ օգուր՝ զի հանդիպեսցուք նմա:
 * ¹⁶ Ի՛ ձեռս նոցա էին բարութիւնք. և ՚ի գործս ամպարշարաց ո՛չ հայի: ¹⁶
¹⁷ Սակայն և ճրագ ամպարշարաց շիջցի. եկեսցե՛ ՚ի վերայ նորա կործա- ¹⁷
 նումն. երկունք կալցին զնոսա ՚ի բարկութենէ: ¹⁸ Եղիցին իբրև զյարդ ¹⁸
 * առաջի հողմոյ, կամ իբրև զփոշի զոր փարաւ մրրիկ: ¹⁹ Սպառեսցեն ¹⁹
 զորդիս ինչք նորա. հապուսցե՛ նմա, և ծանուցե՛: ²⁰ Տեսցեն աչք նորա ²⁰
 * զսպանումն իւր, և ՚ի Տեառնէ մի՛ ապրեսցի: ²¹ Զի կանք նորա ՚ի փան ²¹
 իրում ընդ իւր, և զթիւ ամսոց նորա բաժանեսցեն: ²² Ոչ ապաքէն՝ Տէր ²²
 է որ ուսուցանէ զհանճար և զգիտութիւն, զի ինքն քննէ զիմաստունս:
²³ Այնպիսին մեռցի՛ ՚ի սասարկութիւն անզգամութեան իրում. ամենկին ²³
 բարեկեցիկն և յաջողեալն: ²⁴ Փորն նորա լի՛ է ճարպով. ուղիղ նո- ²⁴
 րա շճեսցե՛: ²⁵ Նա վախճանեսցի ՚ի դառնութենէ անձին, ո՛չ ինչ կերեալ ²⁵

21 Ոմանք. Մի՛ ծաղկեսցին: **26 Յօրինակին պակասէր.** Ամենայն խաւար նմա:

29 Ոմանք. Ընչից նորա յայցելութիւն: **21. 4 Ոմանք.** Ի՛ մարդկանէ ինչ իցե՛: **15 Ոմանք.** Եւ զի՛նչ օգուր: **17 Ոմանք.** Ի՛ վերայ նոցա կործանումն: **19 Ոմանք.** Նապուսցե՛ նմա և ծանիցե՛: **21 Ոմանք.** Եւ զթիւ ամսոց նորա բաժանեսցին: **23 Ոմանք.** Բարեկեցիքն և յաջողեալն: **24 Ոմանք.** Ուղեղ. կամ՝ ուղիղ նորա:

26 'ի բարութենէ: ²⁶ Առ հասարակ ննջեսցեն յերկրի. երբ ծածկեաց գ–
 27 նոսա: ²⁷ Եւ արդ գիպեմ՝ զի յանդգնութեամբ հասեալ էք 'ի վերայ իմ:
 28 ²⁸ Արդ ասացէք՝ թէ ո՛ր է քուն ի իշխանին. և ո՛ր է յարկ բնակութեան *
 29 ամպարշտաց: ²⁹ Նարցէք զանցաւորս ճանապարհի, և զնշանս նոցա *
 30 մի՛ օտարացուցանէք: ³⁰ Զի յօր կորստեան սքիպի չար. յօր բարկու– *
 31 թեան իւրոյ վարեսցի: ³¹ Ո՛ր պատմեսցէ յանդիմանս նորա զճանապարհս *
 32 նորա. և զոր ինչ ինքն գործեաց՝ ո՛ր հապուսցէ նմա: ³² Եւ ինքն 'ի գե– *
 33 րեզմանի գնաց, և 'ի փապանի փքնեցաւ: ³³ Եւ քաղցրացան նմա խիճք *
 34 անթիւք: ³⁴ Եւ զհարդի միսիթարեցէք զիս սնուրեօք. և ինձ ձկն դադարելն
 ոչինչ է:

22 ¹ Կրկնեալ անդրէն Եղիսիազու Թեմնացոյ ասէ.

2, 3 ² Ոչ ապաքէն Տէր է՝ որ ուսուցանէ զիմաստութիւն և զհանճար: ³ Իսկ
 արդ զի՛ փոյթ է Տեառն, եթէ դու էիր անարար գործովք քովք. կամ
 4 զի՛նչ օգուտ է թէ պարզեսցես զճանապարհս քո: ⁴ Կամ համարեալ ինչ
 5 զքեզ յանդիմանեսցէ՞ զքեզ, և մտնիցէ՞ ընդ քեզ 'ի դատաստանս: ⁵ Ոչ
 6 ապաքէն չարութիւն քո բազում է, և անթիւ են մեղք քո: ⁶ Գրաւեցնի
 7 դու զեղբարս քո փարապարտուց, և զզգեստ մերկոց գերծնի: ⁷ Զուր
 8 ծարաւեաց ոչ արբուցեր, և զհաց քաղցելոց հապեր: ⁸ Ակն առեր երեսաց
 9 ոմանց, և բնակեցուցեր զնոսա յերկրի: ⁹ Արձակեցեր զայրիս ունայնս,
 10 և զորքս չարչարեցնի: ¹⁰ Եւ արդ պատեցան զքև որոզայթթ, և փազնապեանց
 11 զքեզ պարերազմ անհնարին: ¹¹ Լոյսն քո քեզ խաւարի դիպեցաւ. և 'ի
 12 քուն ծածկեաց զքեզ ջուր: ¹² Միթէ որ 'ի բարձունս նայի ոչ փեսանիցէ. *
 13 նա աւանիկ զզգածեալսն ամբարտաւանութեամբ խոնարհեցոյց: ¹³ Եւ *
 14 ասացեր թէ զի՛ ծանեաւ Նզօրն. կամ թէ 'ի միզի՛ դապիցի: ¹⁴ Անպ
 15 ծածկութիւն նորա, և ոչ երևեսցի. և ընդ ծիփ երկնից շրջեսցի: ¹⁵ Մի՛
 16 զշափղս յաիպենականս պահեսցէ, զորս կոխեսցեն արք արդարք՝ ¹⁶ որք
 17 յափշտակեցան փարաժամ: Գեւր բղիսեալ հիմունք նոցա. ¹⁷ ոյք ասէին.
 18 Զի՛ արասցէ մեզ Տէր, կամ զի՛նչ անցէ 'ի վերայ մեր Ամենակալն: ¹⁸ Եւ
 19 նա ելից գրունս նոցա բարութեամբ. բայց խորհուրդ ամպարշտաց
 20 հեռի՛ է 'ի նմանէ: ¹⁹ Տեսեալ արդարոց ծիծաղեցան. անարարին՝ և
 20 արհամարհեաց: ²⁰ Եթէ չէի ապականեալ հաստատութիւն նոցա. և զմնացորդս
 21 նոցա կերիցէ՛ հուր: ²¹ Բայց աղէ՛ լեր խիստ եթէ ժուժկալեսցես: Եւ եթէ
 22 պտուղ քո եղիցի 'ի բարութիւնս. ²² ընկալ 'ի բերանոյ նորա դաւանութիւն,
 23 և ան զբանս նորա 'ի սրտի քո: ²³ Եւ եթէ դարձցիս՝ և խոնարհեցուցես
 զանձն քո առաջի Տեառն, հեռի՛ արարեր 'ի յարկի քուն զանիրաւութիւն:

26 *Ոսկան.* Երբ ծածկեսցէ զնոսա: 27 *Ոմանք.* Արդ գիպեմ: 28 *Այլք.* Արդ ասիցէք՝
 թէ ո՛ր է: 30 *Ոմանք.* Սքիպի չարն: 31 *Ոմանք.* Ո՛ր պատմիցէ... զճանապարհ
 նորա: 32 *Այլք.* Եւ ինքն 'ի գերեզմանս գնաց: 33 *Ոմանք.* Քաղցրացան նմա:
 34 *Ոմանք յակոյն՝* Միսիթարեցէք զիս *բակիւք* սնուրեօք: 22. 3 *Ոմանք.* Իսկ զի՛
 փոյթ է Տեառն... զի՛նչ օգուտ է թէ պարզես՝: 7 *Բազումք.* Այլ և զհաց քաղցելոց:
 12 *Ոմանք.* 'Ի բարձունս նայիցի չփեսանիցէ: 15 *Ոսկան.* Միթէ զշափղս յաի՛:
Ոմանք. Յաիպենականս պահեսցես զորս կոխեսցին: 16 *Ոսկան.* Գեւր բղիսեալ
 զհիմունս նոցա: 21 *Ոմանք.* Պտուղ քո եղիցի 'ի բնակութիւնս: *Ուր Ոսկան.* Եղիցի
 իրաւութիւնս: 22 *Բազումք.* Զբանս նորա 'ի սիրտ քո: 23 *Բազումք.* 'Ի յարկէ քունմէ
 զանիրաւութիւն:

※, ※ ²⁴ Նսպրցիս յամրութիւն վիմի, և իբրև 'ի վէմ ձորոյն Սովփերայ: ²⁵ Եւ 24, 25
 եղիցի Ամենակալն օգնական քեզ 'ի թշնամեաց. և յսպա՛կ հապուսցէ
 քեզ իբրև զարծաթ զրեալ: ²⁶ Ապա համարձակեցցիս առաջի Տեառն. 26
 հայեցեալ յերկին զուարթութեամբ: ²⁷ Յաղաչելի քում առ նա լուիցէ քեզ. 27
 փացէ՛ քեզ հապուցանել զաղօթս քո: ²⁸ Դարձուցէ քեզ զյարկն ար- 28
 դարութեան. և 'ի ճանապարհս քո եղիցի լոյս: ²⁹ Զի խոնարհեցուցեր 29
 զանձն, և ասացեր թէ ամբարփաւանեցի: Եւ զխոնարհս աջօք՝ կեցուցէ՛. 29
³⁰ և փրկեացէ զանարափն, և ապրեցցիս սրբութեամբ ձեռաց քոց: 30

¹ Կրկնեալ անդրէն Յորայ ասէ. **23**

Ը ² Նա՛ և են գիտեմ զի 'ի ձեռանէ իմմէ՛ է յանդիմանութիւն իմ. և 2
 ձեռն նորա ծանրացաւ 'ի վերայ հեծութեան իմոյ: ³ Իսկ ո՛վ ծանուցէ 3
 եթէ զքից զՆա, և հասից նմա 'ի սպառ: ⁴ Եւ ասացից առաջի նորա 4
 զիրաւունս. լցից՝ զբերան իմ յանդիմանութեամբ: ⁵ Ծանեայց զողոքսնս 5
 զոր ընդ իս խօսիցի. խելամո՛նս եղէց այնմ զոր ինձն պափմիցէ: ⁶ Եւ 6
 բազում զօրութեամբ եկեցէ 'ի վերայ իմ. եթէ զպարուհաս իւր 'ի
 ※ զործ ո՛չ արկանիցէ: ⁷ Զի ճշմարտութիւն և յանդիմանութիւն 'ի նմա- 7
 ※ նէ է, հանցէ 'ի սպառ զիրաւունս իմ: ⁸ Եթէ յառաջագոյն երթայցէ՛ ո՛չ 8
 ※ ևս իցեմ, և զվերջինսն զի՛ր՝ զփրիցեմ: ⁹ Զծախս այնորիկ որ արարն 9
 ※ զնա՛ ո՛չ կալայ, և եթէ արկցէ զաջ իւր զինն՝ սակայն և այնպէս ո՛չ
 փեսից: ¹⁰ Զի ինքն զփրէ զճանապարհս իմ, և քննեաց զիս իբրև զոսկի: 10
¹¹ Նասից՝ 'ի պարուիրանս նորա. զճանապարհս նորա պահեցից և ո՛չ 11
 ևս թիրեցայց: ¹² Զպարուիրանօք նորա ո՛չ անցից՝ զի մի՛ մեռանիցիմ. 12
 'ի ծոց իմ թաքուցից զբանս նորա: ¹³ Ապա թէ նա այնպէս դարեցաւ, 13
 ո՛ր իցէ որ ընդդէմ դառնայցէ նմա. զի զոր ինքն կամեցաւ և արար: 14
¹⁴ Վասն այնորիկ առ նա՛ փութացայց. խրապեալ զնորի՛ն հոգացայց: 14
 ※ ¹⁵ Ի վերայ այսոցիկ յերեսաց նորա փազնապեցայց, և 'ի միւր առից և 15
 ※ զարհուրեցայց 'ի նմանէ: ¹⁶ Զի Տէր հիւանդացոյց զփրս իմ, և Ամենա- 16
 կալն պազնապեաց զիս: ¹⁷ Զի ո՛չ զփրէի թէ զայցէ 'ի վերայ իմ խաւար. 17
 առաջի երեսաց իմոց ծածկեաց մէգ:

¹ Ընդէի զՏէր մոռացան ամպարհաւաճք. ² և ամպարիշտք անցին **24, 2**
 ըստ սահման: Զհօր հանդերձ հովուօք յափշտակեցին. ³ զէշ որբոյն 3
 վարեցին, և զեզն այրոյն գրաւեցին: ⁴ Խորտորեցուցին զպկարս 'ի ճանապարհէ
 արդարութեան. առ հասարակ ղօղեցուցին զհեզս երկրի. ⁵ դիպեցան 5
 ※ իբրև զցիռս 'ի վայրի: Վասն իմ ծախեցին զգործ իրեանց. քաղցրացաւ
 նոցա հաց ընդ լկրիս: ⁶ Զանդ փիաս որ ո՛չ իւրեանց էր՝ հնձեցին. 6
 փկարք զայգիս ամպարշտաց անհաց և անվարձ գործեցին: ⁷ Զմերկս 7
 բազումս ննջեցուցի՛ն առանց հանդերձից. զզգեստ անձանց նոցա զերծին:
⁸ Ի ցօղոյ լերանց փամկանան. քանզի ո՛չ գոյր նոցա յարկ. արկին 8

24 Ոսկան. Յամրութեան վիմի: **26 Բազումք.** Նայեցեալ յերկինս: **28 Ոմանք.**
 Դարձուցէ զքեզ յարկն. *կամ՝* յակն արդա՛: **30 Ոմանք.** Եւ ապրեցցիս ձեռամբ քով:
23. 3 Ոմանք. Իսկ արդ ո՛ր ծանուցէ: **8 Ոմանք.** Յառաջագոյն երթայց՝ ո՛չ ևս:
10 Ոմանք. Որպէս զոսկի: **12 Ոմանք.** Ի ծոց իմ թաքուցի զբանս: **13 Ոմանք.**
 Ապա եթէ. *կամ՝* ապ եթէ նա: **14 Ոմանք.** Վասն այսորիկ առ նա... զնորին հոգացից:
24. 1 Այլք. Մոռացան ամբարհաւաճք: **5 Ոմանք.** Զգործս իրեանց:

9 զինքեանց ընդ վիմա: ⁹ Յափշրակեցին զորքն ՚ի սպենէ, և զանկաձն
 10 փառապեցուցին: ¹⁰ Զմերկն ննջեցուցին առանց հանդերձի փարապարպուց.
 11 հարին զհաց քաղցելոց: ¹¹ Յանձուկս դարանակալ եղեն ՚ի փարապարպուց.
 12 զճանապարհս արդարութեան ո՛չ զփրացին: ¹² Որք ՚ի քաղաքաց և ՚ի
 փանց իրեանց զրկեցան, անձինք փոյայոց մեծամեծս հեծեծեցին. և նա
 13 այնմ այցելութիւն ընդէր ո՛չ առնիցէ: ¹³ Յերկրի էին նոքա՝ և ո՛չ ծանեան.
 զճանապարհս արդարութեան ո՛չ զփրացին, և ընդ շափղս նորա ո՛չ
 14 զնացին: ¹⁴ Ծանուցեալ զգործս նոցա մարմնեաց զնոսա ՚ի խաւար. և
 15 զցայձ եղիցին իբրև զգողս: ¹⁵ Եւ աչք շնացելոյն պահեսցեն զխաւար.
 և ասիցէ թէ ո՛չ զականիցէ զիս ակն. և քօղ արկ զերեսօք իրովք: *
 16 ¹⁶ Փորեաց ընդ մութ գլուխ իւր. ՚ի փուէ կնքեցին զանձինս, և ո՛չ ծանեան *
 17 զլոյս: ¹⁷ Եւ եթէ միանգամայն առաւօր նոցա ՚ի սրուերս մահու է, և * * *
 18 եթէ ՚ի միւր առնուցու զխռովութիւն սրուերաց մահու. ¹⁸ Թեթևագոյն
 է ՚ի վերայ ջուրցն երեսաց: Կործանեսցի մասն նոցա ՚ի վերայ երկ– *
 19 ըի. երևեսցի փունկ նոցա ՚ի վերայ ցամաք երկրի: ¹⁹ Զի զանթանոցիկ
 որբոյն յափշրակեցին. ընդդէմ յիշարակեցան նմա մեղք: Իբրև զմառախուղ
 20 ցօղոյ եղև անյայր. ²⁰ հասարուցի նմա որ ինչ արարն: Խորփակեսցի ա–
 21 մենայն անիրաւ հանգոյն փայրի անբժշկականի: ²¹ Զի ամլոյն բարի
 22 ո՛չ արար, և ամուրտոյն ո՛չ ողորմեցաւ. ²² սրամտութեամբ կործանեաց
 23 զպկարս: Եւ թէպէտ և յարիցէ, մի՛ հաւարասցէ կենաց իւրոց: ²³ Նիւանդացեալ՝
 և մի՛ ակնկալցի ողջանալոյ, այլ անկցի ախարիւ. զի զբազումս չարչարեաց
 24 բարձրութիւն նորա: ²⁴ Թարշամեսցի՛ իբրև զբանջար ՚ի փօթի. կամ իբ–
 25 րև զհասկ ինքնին անկեալ ՚ի ցօղոյ: ²⁵ Ապա թէ իցէ ոք որ ասիցէ զինէն
 սուր խօսել, դիցէ՛ զբանս իմ յոչինչ:

25 ¹ Կրկնեալ անդրէն Բաղդարայ Մաւրեցոյ ասէ.

2 ² Իսկ արդ առա՛կ ինչ իցէ ահն առ ՚ի Նմանէ, որ առնէ զամենայն
 3 ինչ ՚ի բարձունս: ³ Մի՛ ոք կարծեսցէ թէ գուցէ յապաղումն հինից նո–
 4 րա. յոյր վերայ ո՛չ եկեսցէ դարանակալութիւն առ ՚ի նմանէ: ⁴ Զհախոյ
 լինիցի մարդ արդար առաջի Տեառն. կամ ո՛վ սրբեսցէ զանձն իւր ՚ի
 5 կանանցածնաց: ⁵ Զի եթէ լուսնի՛ հրամայեսցէ, և ո՛չ ծագէ. և աստեղք
 6 ո՛չ են սուրբ առաջի նորա. ⁶ թող թէ մարդ երբ, և որդի մարդոյ որդն:

26 ¹ Կրկնեալ անդրէն Յորայ ասէ.

2 ² Յո՛ մօփիցիս, կամ ո՛մ օգնական լինելոց իցես: Ո՛չ ապաքէն այնմ Թ
 3 որոյ բազում է զօրութիւն, և որոյ հզօր է բազուկ իւր: ³ Ընդ ո՛մ խորիւր–
 4 դակից լինիցիս. ո՛չ ընդ այնմ որոյ ամենայն իմաստութիւն է: ⁴ Զոյր

8 *Ոմանք.* Արկին զինքեան ընդ վի՛: 9 *Ոմանք.* Եւ զակաձն փառապա՛: 10 *Ոմանք.*
 Ննջեցուցին փարապար՛: 12 *Ոմանք.* Մեծամեծս հեծեծին: 14 *Ոմանք.* Եղիցի
 իբրև գող: 15 *Ոմանք.* Եւ աչք շնացելոցն պարհեստն զխաւար, եթէ ո՛չ զականեսցէ
 զիս: 17 *Ոմանք.* Եւ միանգամայն առաւօր նորա սրուեր մահու է, եթէ ՚ի միւր առնու
 զխռո՛: 19 *Ոմանք վրիպակա գրեն.* Զի զանդայնոցիկ զորբոյն: *Ոսկան.* Ընդդէմ
 յափշրակեցան նմա մեղք: 20 *Ոսկան.* Նմա գոր ինչ արարն: 24 *Ոմանք.* Անկեալ
 ՚ի ցօղոյ: 25. 2 *Բազումք.* Իսկ առա՛կ ինչ իցէ: 3 *Ոմանք.* Եթէ գուցէ... հինից:
 4 *Ոմանք.* Արդար մարդ... կամ ո՛ սրբեսցէ զանձն: 26. 3 *Ոմանք.* Որոյ ամենայնի
 իմաստութիւն է:

զետք երթիցես, եթէ ոչ որոյ մեծ է զօրութիւն. ոմն պարսմեցեր բան. 5
 և ոյր շունչ էլ ՚ի քէն: ⁵Միթէ սկայնք ծնանիցին ՚ի ներքուստ ջրոյ, 6
 և ՚ի դրացեաց նորա: ⁶Մերկ են դժոխք առաջի նորա՝ և չիք զգեստ 6
 կորսպեան: ⁷Զգեաց զհիւստի գոչունչի. ⁷Կախեաց գերկիր ՚ի վերայ 7
 * ոչնչի: ⁸Ծրարէ զգուրս յամպս իւր, և ոչ պարտեցաւ մէզ ՚ի ներ- 8
 *, * քոյ նորա: ⁹Որ ունի գերեսս աթոռոյ, թռուցանէ՛ նովաւ զմէզ իւր: ¹⁰ 9, 10
 * Նրաման պարեաց գերեսօք ջրոյ՝ մինչ ՚ի վախճան լուսոյ ընդ խաւա-
 * րի: ¹¹Միւնք երկնից թռեան և զարհուրեցան ՚ի սաստէ նորա: ¹²Զօ- 11, 12
 րութեամբ հանդարտեցոյց զծով. իմաստութեամբ նորա փարածեալ է
 համարարածն: ¹³Աղիս երկնից սարսեցին ՚ի նմանէ. հրամանաւ իւրով 13
 սպան զվիշապն ապստամբ: ¹⁴Ահա այս է մասն ճանապարհի նորա: Եւ 14
 փակաւին զշիթս բանից նորա լուիցոնք նովաւ. զզօրութիւն որոսման
 նորա ո՛ր գիտէ՛ յորժամ առնիցէ:

¹Դարձեալ յաւելեալ Յորայ յառակի իւրում աւէ. **27**

Ժ ²Կենդանի՛ է Տէր որ այսպէս դարեցաւ զիս. և Ամենակալն որ 2
 դառնացոյց զանձն իմ: ³Եթէ փակաւին իցէ յիս շունչ իմ. և հոգի 3
 ստարածեղէն շուրջ զինն յոնգունս. ⁴ոչ խօսեցցին շրթոնք իմ ա- 4
 նօրէնութիւն, և ոչ անձն իմ խորհեցցի անիրաւութիւն: ⁵Մի՛ լիցի ինձ 5
 ասել զձեզ արդարս մինչև մեռանիցիմ. զի ոչ փոխեցից զանմեղութիւն
 իմ: ⁶Արդարութեան անսացեալ և ոչ մեկնեցայց. զի ոչ գիտեմ զանձին 6
 գործեալ զանպարտես: ⁷Սակայն թէև էին թշնամիք իմ իբրև զկործանումն
 ամպարշտաց, և յարուցեալքն ՚ի վերայ իմ իբրև զկորուստ անօրինաց:
⁸Եւ զի՛նչ է յոյս ամպարշտի զի յեցեալ կայցէ. վարահացեալ ՚ի Տէր թէ 8
 ապրիցէ՞. ⁹կամ թէ ինդրուածոց նորա լուիցէ Տէր: Եթէ ՚ի հասանել 9
 ՚ի վերայ նորա փազնապի, ¹⁰ոչ ունիցի համարձակութիւն առաջի նո- 10
 րա. կամ ՚ի կարդալ նորա առ նա, լուիցէ՞ նմա: ¹¹Այլ պարսմեցից ձեզ 11
 զինչ է ՚ի ձեռին Տեառն, և որ իցէ՛ յԱմենակալին, ոչ սրեցից: ¹²Ահա- 12
 ասիկ ամենեքին իսկ գիտէք. զի սնտրիս զսնտրուովք պարէք: ¹³Այս 13
 մասն է մարդոյ ամպարշտի ՚ի Տեառնէ. սրացուած հզօրաց եկեցէ ՚ի
 վերայ նորա յԱմենակալէն: ¹⁴Զի եթէ բազում ծնանիցին նմա որդիք, 14
 ՚ի սպանումն եղիցին, և եթէ յերիտասարդութիւն հասցեն՝ մուրացիկ
 շրջեցցին: ¹⁵Եւ որ զնովան իցեն մահումն վախճանեցցին. այրեաց 15
 նոցա մի՛ ոք ողորմեցցի: ¹⁶Եւ եթէ ժողովեցէ իբրև զհող զարծաթ, 16
 և հանգոյն կաւոյ պարաստեցէ զոսկի, ¹⁷զայն ամենայն արդա՛նք 17
 սրացցին, և զինչս նորա ճշմարիտք կալցին: ¹⁸Եղև փուն նորա իբրև 18
 * զցեց, և իբրև զսարդիտստայն: ¹⁹Մեծափուն ննջեաց, և ոչ ևս յաւելցէ 19
 * յառնել. զաչս իւր եքաց՝ և ոչ ևս իցէ: ²⁰Պարահեցցին նմա իբրև զգուր 20

8 Ոմանք. Զջուր յամպս իւր: **9 Ոմանք.** Թռուցանէ զնովաւ: **13 Բազումք.** Աղիսք երկնից սար: **27. 5 Ոմանք.** Մի՛ լիցիցի ինձ: **6 Ոսկան.** Զանձին իմ գործեալ: **8 Ոմանք.** Ի՛նչ Տէր, թերևս ապրիցէ: **9 Ոմանք.** Լսիցէ Տէր: **10 Յօրինակին պակասէր.** Ի՛նչ կարդալ նորա առ նա, լուիցէ՞: **11 Ոսկան.** Եւ որ իցէ Ամենակալին: **12 Ոմանք.** Ահաւաղիկ ամենեքին... զի սնտրի սնտրուովք պա՞: **13 Ոմանք.** Եկեցէ ՚ի վերայ նոցա: **14 Ոմանք.** Յերիտասարդութիւն հասանիցեն: **18 Ոմանք.** Եւ եղև փուն նորա իբրև ցեց:

21 ցաք. գիշերի ծածկեաց զնա մութ: ²¹ Առցէ՛ զնա խորշակ և զնայցե. **✠**
 22, 23 ²² և հոսեսցէ զնա 'ի փեղուջէ իւրմէ. ²³ և ընկեսցէ զնա՝ և մի՛ խնայեսցէ.
 'ի ձեռանէ նորա փախստիս փախիցէ: Ծափ զծափի՛ հարցէ 'ի վերայ **✠**
 նորա, և քարշեսցէ՛ զնա 'ի փեղուջէ իւրմէ: **✠**

28 ¹ Զի է՛ փեղի արծաթոյ՝ ուստի լինի, և փեղի ոսկոյ ուստի կղկղի:
 2, 3 ² Երկաթ 'ի հողոյ լինի, և պղինձ հանգոյն քարի փաշի: ³ Կարգ եղ **✠**
 խաւարի. և զամենայն վախճան ի՛նքն ճշմարտէ, զքար և զխաւար՝
 4 և զսպուերս մահու. ⁴ զխրամ հեղեղաբի 'ի փոշոյ: Եւ որ մոռանան **✠**
 5 զճանապարհս արդարութեան՝ տկարացին՝ 'ի մարդկանէ: ⁵ Երկիր՝ **✠**
 6 'ի նմանէ՛ ելցէ հաց, և 'ի ներքոյ նորա իբրև զհուր շրջեցաւ: ⁶ Տեղի **✠**
 7 շափիղ՝այի քարինք նորա՝ և հող նորա ոսկի՛: ⁷ Շափիղ է գոր ոչ ծանեա
 8 թռչուն, և ոչ դիպեաց զնա ա՛կն անգեղ: ⁸ Եւ ոչ կոխեսցին զնա որդիք
 9 ամբարտաւանից. ոչ անց 'ի նա առնւծ: ⁹ Յապառաժն ձգեաց զձեռն իւր.
 10 փապալեանց՝ զլերինս 'ի հիմանէ: ¹⁰ Զպոյր գետոց պարառեաց. զա-
 11 մենայն պարտականս երես ակն իմ: ¹¹ Զխորս գետոց յայտնեանց. և
 12 ետոյց զգորութիւն իւր 'ի լոյս: ¹² Իսկ իմաստութիւն ուստի՛՞ գրաւ, կամ
 13 զի՛նչ փեղի իցէ հանճարոյ: ¹³ Ոչ գիտէ մարդ զճանապարհս նորա, և
 14 ոչ գրաւ 'ի մէջ մարդկան: ¹⁴ Անդունդք ասացին թէ չէ՛ առ իս, և ծով **✠**
 15 ասաց թէ չէ՛ ընդ ինն: ¹⁵ Ոչ փացի գրաւական ընդ նորա, և ոչ կշռեսցի **✠**
 16 արծաթ ընդ գնոց նորա: ¹⁶ Եւ ոչ բարձցի ընդ ոսկոյն Սովփերայ. ընդ **✠**
 17 եղնգանն պարտականի՝ և ընդ շափիղ՝այի: ¹⁷ Ոչ զուգեսցի ընդ նմա **✠**
 18 ոսկի և ապակի. և 'ի գինս նորա անօթք ոսկեղէնք: ¹⁸ Բարձրութիւնք և
 խորութիւնք ոչ յիշեսցին. և ձգեաց զիմաստութիւն քան զներքսագոյնս: **✠**
 19 ¹⁹ Ոչ հաւասարեսցէ նմա փապազիոնն Եթովպացոց. ընդ ոսկոյ սրբոյ
 20 ոչ բարձցի: ²⁰ Իսկ իմաստութիւն ուստի՛՞ գրաւ, և զի՛նչ իցէ փեղի **✠**
 21 հանճարոյ: ²¹ Ղօղեալ է 'ի մարդկանէ, և 'ի թռչնոց երկնից ծածկեցաւ:
 22, 23 ²² Կորուստ և մահ ասացին. Լուսնք՝ զփառաւորութենէ նորա: ²³ Եւ Տէր
 24 դիրաւ ընծայեցոյց զճանապարհս նորա: ²⁴ Քանզի ինքն գիտէ զփեղի
 նորա, և ինքն փեսանէ զամենայն առ 'ի ներքոյ երկնից: Քանզի ինքն
 25 գիտէ զամենայն՝ ²⁵ գոր արար յերկրի, զկշիռ հողմոյ, և զգափ ջրոց գոր
 26 արար: ²⁶ Ինքն երես և համարեցաւ. և զճանապարհ նորա արձակմամբ
 27 բարբառոյ: ²⁷ Յայնժամ երես զնա՝ և պարմեանց զնմանէ: Պարբառեալ
 28 քննեաց, ²⁸ և ասէ՛ ցմարդ. Ահա աստուածապաշտութիւն է իմաստութիւն,
 և մեկննէ՛ 'ի չարեաց է հանճար:

29 ¹ *Դարձեալ յաւելեալ Յորայ յատակի իւրում ասէ.*

2 ² Ո՛ր առնէր զիս ըստ ամսոց աուրցն առաջնոց, յորս Աստուած պահէր **ԺԱ**
 3 զիս: ³ Յորժամ լուսաւոր էր ճրագ նորա՝ 'ի վերայ գլխոյ իմոյ: Յոր-
 4 ժամ լուսով նորա զնայի՝ 'ի խաւարի: ⁴ Յորժամ կայի զուարճացեալ 'ի

20 *Բազումք.* Պարբառեցին նմա: **28. 5** *Ոմանք.* Երկիր, և 'ի նմանէ ելցէ: **6** *Ոմանք.*
 Տեղի է. շափուղ քարինք նորա: **10** *Ոմանք.* Զպոյրս գետոց պա՛... զամենայն
 զպարտական: *'Ի լուս՝ 'ի վերայ՝* ակն իմ. *նշանակի՞* Ավ. *այսինքն՝ Ակիւրաս.* ակն
 նորա: **11** *Ոսկան.* Զգորութիւն իւր լոյս: **15** *Ոմանք.* Ընդ գնոյ նորա: **18** *Բազումք.*
 Քան զներքսագոյնս: **19** *Ոսկան.* Ընդ ոսկոյ սօփերայ ոչ բարձցի: **23** *Ոմանք.*
 Զճանապարհ նորա: **24** *Ոմանք.* Զամենայն զառ 'ի ներքոյ: **26** *Ոմանք.* Բարբառոց:
29. 1 *Ոմանք.* Յառակա իւր, ասէ:

ճանապարհի: Յորժամ Տէր այցելութիւն առնէր քան ի իմում: ⁵ Յորժամ 5
 զգածեալն էի մեծութեամբ, և շուրջ զինն ծառայք: ⁶ Յորժամ թանային 6
 ճանապարհք իմ կողով, և ոռոգանէին լերինք իմ կաթամբ: ⁷ Յորժամ 7
 ելանէի ընդ առաւօրս ՚ի քաղաքն, և արկանէր ՚ի հրապարակս աթոռ
 իմ: ⁸ Տեսանէին զիս երկրասարդք՝ և թաքչէին. և ծերք՝ և յօրն կային: 8
⁹ Ճոխք դադարէին ՚ի խօսելոյ, և դնէին մապունս ՚ի վերայ բերանոյ 9
 իրեանց: ¹⁰ Ոյք լսէին զինն՝ երանէին ինձ. և լեզուք նոցա ՚ի քիմն 10
 իրեանց կցեցան: ¹¹ Զի ունկն որ լսէր՝ երանի՛ քայր ինձ. և ակն որ 11
 տեսանէր՝ խորշեր յինն: ¹² Զի փրկեցի զաղքաքսն ՚ի ձեռանէ հզօրին. և 12
 որբոյ որոյ ոչ էր օգնական՝ օգնեցի: ¹³ Օրհնութիւն կորուսելոյն ՚ի վերայ 13
 իմ եկեցեց. և բերան այրոյն զիս օրհնեաց: ¹⁴ Զարդարութիւն զգեցեալ 14
 էի, և արկեալ զիրաւունս հանգոյն կրկնոցի: ¹⁵ Աչք էի կուրաց, և ո՛րք 15
 կաղաց. ¹⁶ հայր էի ես փկարաց: Դաբաստան գոր ոչ զիքիքն քննէի: 16
¹⁷ Խորքակէի զկզակս անիրաւաց, և ՚ի միջոյ ժանեաց նոցա կորզէի 17
 զյափշտակութիւն: ¹⁸ Ասէի. Թերես հասակ իմ ծերացի, և իբրև զճառ 18
 արմաւոյ բազում ժամանակս կեցից: ¹⁹ Արմատ ընդարձակեալ ՚ի վերայ 19
 ջրոց, և ցօղ հանգիցէ ՚ի վերայ հնձոց իմոց: ²⁰ Կարծիքն իմ ընդունայն 20
 * եղևն ինձ. գործիք իմ և աղեղն իմ ՚ի ձեռին նորա գնաց: ²¹ Յիննէն լուեալ 21
 անսային, և կարկէին ՚ի խորհրդեան իմում. ²² ՚ի բանս իմ ոչ յաւելուին: 22
 * * Խնդալից լինէին յորժամ խօսէի ընդ նոսա: ²³ Իբրև գերկիր ծարալի որ 23
 սպասիցէ անձրևի՝ և նոքա իմոց խօսից: ²⁴ Եթէ ծիծաղէի ընդ նոսա, ոչ 24
 * հաւարային. և լոյս երեսաց իմոց ոչ նուաղէր: ²⁵ Ընտրէի՛ զճանապարհս 25
 նոցա, և նստէի իջխան. և բնակէի իբրև զթագաւոր ՚ի մէջ զօրականաց:
 * Զոր օրինակ գրգանօքն մխիթարէի:

¹ Արդ ծիծաղին զինն յեքինք: Արդ խրատեն զիս ՚ի միասին, գո- **30**
 րոց պախարակէի զհարս նոցա. գոր ոչ համարէի լինել հաւասար շանց
 * արօրականաց իմոց: ² Նաև զօրութիւն ձեռաց նոցա ընդէր էր ինձ: ՚Ի 2
 * վերայ նոցա կորեաւ վախճան. ³ ՚ի կարօտութեան և ՚ի սովի անձնունդ: 3
 * * Որ փախչէին երէկ յանջրդոյ, յանձկութենէ և ՚ի թշուառութենէ: ⁴ Որք 4
 պարէին խարշափուն բանջարով. որոց բանջարն իսկ էր կերակուր:
 * Անարգք և արհամարհեալք կարօտեալք յամենայն բարութենէ, ⁵ որք և 5
 զարմատս փայտից ծամէին ՚ի սաստիկ սովոյ: Յարեան ՚ի վերայ իմ
 գողք. ⁶ որոց քունք իրեանց էին ծակք վիմաց, ՚ի մէջ արձագանգաց 6
 գոչեցեցն. ⁷ որք ընդ խռուովք վայրենեօք բնակեալ էին: ⁸ Որդիք անզգամաց

4 *Ունակք.* Յորժամ կայր գուարճացեալ ՚ի ճանապարհս: 5 *Ունակք.* Զգործեալն էի ՚ի մեծութիւնս: 8 *Ոսկան.* Ծերք յօրն կային: 9 *Ունակք.* Ճոխք՝ և դադարէին... ՚ի վերայ բերանոց իմ: 14 *Ունակք.* Զի զարդարութիւն զգեցեալ էի: 18 *Ունակք.* Իբրև զճառ արմաւու. *կամ*՝ արմաւենի: 19 *Ունակք.* ՚Ի վերայ ջրոյ... ՚ի վերայ հնձոց իմոց: 20 *Ունակք.* Ընդունայն են ինձ, և աղեղն իմ ՚ի ձեռին նորա գնաց: 23 *Օրհնակ մի.* Այնպէս և նոքա իմոց խօսից: 25 *Ունակք.* Զթագաւոր ՚ի մէջ նոցա: 30. 1 *Ունակք.* Զորս ոչ համա՛... հաւասար խաշանց արօրս:՝ 2 *Այլք.* Նոցա ընդէր էր ինձ: 3 *Ունակք.* ՚Ի կարօտութիւն և ՚ի սովի: *Ուր Ոսկան.* Եւ ՚ի սով անձնունդ: 4 *Ունակք.* Որոց բանջար իսկ էր: *Յօրհնակին պակասէր.* Եւ արհամարհեալք *կարօտեալք* յամենայն բա՛: *Ոսկան.* Ամենայն բարութեան: 6 *Ունակք.* ՚Ի մէջ արձագանգաց:

9 և անուանարկաց, և շիջելափառք յերկրէ: ⁹Արդ քնար եմ ես նոցա, և
 10 զին ունին բամբասանս: ¹⁰Գարշեցան յինէն մեկնեալք ՚ի հեռասարանէ.
 11 և յերեսաց ինոց թուք ո՛չ խնայէին: ¹¹Զի բացեալ զկապարճս իր ✱
 12 խոցոյրեաց զիս, և սանձս երեսաց իմ առաքեաց: ¹²Յարեան ՚ի վերայ
 13 աջոյ շառաւելի. զոքս իր ձգեաց՝ և ճանապարհի արար ՚ի վերայ իմ: ¹³ ✱
 Ընդ շափղս կորսպեան նոցա շփեցան շափղք իմ: Մերկացոյց զպապ-
 14 մուճան իմ. ներիք իրովք խոցոյրեաց զիս. ¹⁴մաբուցեալ որպէս և
 15 կամի: Յաւօք վարակեալ եմ. ¹⁵դարձեալ են յիս ցաւք: Գնաց յինէն յոյս
 16 իբրև զհողմ, և իբրև զմէզ փրկութիւն իմ: ¹⁶Եւ արդ զինև՝ զեղծցի անձն
 17 իմ: Ունին զիս աուրք ցաւոց. ¹⁷զիշերի ոսկերք իմ խարշեցան, և ջիւք ✱
 18 իմ լուծեալ են: ¹⁸Բազում զօրութեամբ ձեռն արկ զպապմուճանաւ իմով,
 19 և իբրև զժապաւէն պապմուճանի իմոյ շնորջ կալաւ զիս: ¹⁹Նամարի զիս
 20 հանգոյն կաւոյ. ՚ի հող և ՚ի սոխիւր է բաժին իմ: ²⁰Աղաղակեցի առ քեզ՝ ✱
 21 և ո՛չ լուիցես ինձ. կացին և հայեցան յիս: ²¹Պապահեցար ինձ անո- ✱
 22 դորմ, հզօր ձեռամբ հարեր զիս: ²²Կարգեցեր զիս ՚ի ցանս, և ընկեցեր ✱
 23 զիս ՚ի փրկութենէ: ²³Գիրեմ զի մահ սաբակեացէ զիս. զի բնակու-
 24 թիւն ամենայն մահկանացոյի երկիր է: ²⁴Երանի՛ թէ կարէի զանձն իմ
 25 վարժել, կամ աղաչել զայ՛լ և առնէր ինձ զայն: ²⁵Եւ ես ՚ի վերայ ա-
 26 մենայն փկարի լայի, և հեծեծէի յորժամ փեսանէի զայր ՚ի վիշտս, ²⁶և
 ունէի ՚ի բարութեան. և ահաւասիկ պապահեցին ինձ առաւել աուրք
 27 չարեաց: ²⁷Որովայն իմ եռայ, և ո՛չ դադարեացէ. ժամանեցին ինձ աուրք
 28 աղբապութեան: ²⁸Նեղեալ շրջեցայց առանց բերանակապի. կացի՛ ՚ի
 29 մէջ եկեղեցոյ աղաղակ բարձեալ: ²⁹Եղբայր եղէ համբարուաց, և ընկեր
 30 ջայլեմանց: ³⁰Մորթ իմ սևացան սասարկագոյն, և ոսկերք իմ ՚ի փոթոյ:
 31 ³¹Գարձան ՚ի սուգ քնար իմ, և սիրտ իմ և երգ իմ ՚ի լալիւն:

31. 2 ¹ Ուխտ եղի ընդ աչս իմ և ո՛չ հայեցաւ ՚ի կոյս. ²և բաժանեաց ✱
 3 Աստուած ՚ի վերուստ, և ժառանգութիւն Բաւականին ՚ի բարձանց: ³ ✱
 Ոչ ապաքէն կորոնստ անիրաւին, և փարագրութիւն այնոցիկ ոյք գոր- ✱
 4 ծեն զանօրէնութիւն: ⁴ Ոչ ապաքէն Ինքն փեսցէ զճանապարհս իմ. և ✱
 5 ամենայն զնացք իմ թունեցին: ⁵Եթէ զնացեալ իցեմ ընդ այպանօղս.
 6 եթէ վաղվաղեաց ոքն իմ ՚ի նենգութիւն: ⁶Զի կշռեալ եմ ՚ի կշիռս ար-
 7 դարութեան, և զիպէ Տէր զանմեղութիւն իմ: ⁷Եթէ թիրեցան ոքն իմ
 ՚ի ճանապարհէ. եթէ չոգաւ սիրտ իմ զկնի ական իմոյ. եթէ հպեցայ
 8 ձեռօք իմովք ՚ի կաշառս: ⁸Ապա ես սերմանեցից՝ և այլք կերիցեն. և
 9 անարմար եղէց յերկրի: ⁹Եթէ զնաց սիրտ իմ զհետ կնոջ առն այլոյ.
 10 եթէ դարանակալ եղէ առ դրունս փան նորա: ¹⁰Ապա լիցի հաճոյ և իմ
 11 կինն այլում, և մանկունք իմ փառապեցին: ¹¹Զի սրտմտութիւն անժոյժ
 12 բարկութեան է պղծել զկին առն: ¹²Նոր վառեալ է յամենայն անդամս

8 Ոմանք. Եւ անուն անարգաց, և շիջե՛: *Ուր երկու օրինակք համաձայնք իրերաց.* Եւ անուն արկարկաց և շիջեալ փառք յերկրէ: **9 Ոսկան.** Ունին ՚ի բամբա՛: **10 Ոմանք.** Մեկնեալք ՚ի հեռասարան: **11 Այլք.** Երեսաց իմոց: **13 Ոմանք.** Շփոթեցան շափղք իմ: **14 Ոմանք.** Մաբուցեալ յիս որպէս և կա՛: **20 Բազումք.** Եւ ո՛չ լսիցես ինձ: *Ոսկան.* Կացի, և ո՛չ հայեցար յիս: **26 Ոմանք.** Եւ ունէի ՚ի բարութիւն: **27 Ոմանք.** Որովայն իմ եռաց: *Ուր Ոսկան.* մեռաւ. և ոչ: **31 Ոմանք.** Ի սուգ քնար իմ. սիրտ իմ: **31. 1 Ոմանք.** Եւ ո՛չ հայեցայց ՚ի կոյս:

նորա. զի յոր կոյս հասցէ յարմարոյ իլեացէ: ¹³ Եթէ խորեցի՛ երբէք 13
 զիրաւունս ծառայի կամ աղախնոյ մարիցելոյ առ իս յարեան. ¹⁴ և 14
 զի՛նչ գործեցից եթէ հարցուփորձ արասցէ ինձ Տէր. և եթէ այցելութիւն,
 զի՛նչ պարասխանի արարից: ¹⁵ Ոչ ապաքէն որպէս եղէ յարգանդի՛ և 15
 նոքա եղեն, ՚ի նմին որովայնի եղաք: ¹⁶ Իսկ րկարք որոց պէտք ինչ 16
 * էին, ոչ արդևք երբէք վճարեցի: Զակն այրոյ ոչ կողկողեցուցի: ¹⁷ Եթէ 17
 * կերայ արդևք զպարառն իմ միայն՝ և որբոյն ոչ կարկառեցի: ¹⁸ Զի ՚ի 18
 * մանկութենէ իմնէ սնուցի իբրև զհայր, և յարգանդէ մօր իմոյ առաջ-
 * նորդեցի: ¹⁹ Եթէ արարի՞ անրես զմերկն կորուսեալ՝ և ոչ զգեցուցի: ²⁰ 19, 20
 Եթէ ոչ օրհնեցին զիս րկարք. և ՚ի կտրոց խաշանց իմոց ջեռան թի-
 կունք նոցա: ²¹ Եթէ վերացուցի ձեռն ՚ի վերայ որբոյն՝ յուսացեալ թէ
 բազում է իմ օգնականութիւն. ²² ապա թափեցի յանրակէ ուս իմ, և 22
 * բազուկ իմ յարմկանէ իմնէ խորքակեցի: ²³ Զի ա՛հ Տեառն կալաւ զիս, 23
 * և առաջի նորա ոչ հանդարտեցի: ²⁴ Եթէ կարգեցի զուսկի ՚ի հող իմ. 24
 եթէ յականս պարուականս յուսացայ: ²⁵ Եթէ ուրախ եղէ ՚ի բազում մե- 25
 ծութեան եկելոց ինձ. եթէ ՚ի վերայ անթոնոց եղի՞ զձեռն իմ: ²⁶ Կամ թէ 26
 ոչ րեսանիցենք զարեգակն յուսաւորիչ նուաղեալ, և զլուսին մաշեալ.
²⁷ և ոչ ՚ի նոցանէ: Եթէ խաբեցաւ զանդր սիրտ իմ. եթէ ձեռն եղեալ ՚ի 27
 վերայ բերանոյ իմոյ համբուրեցի: ²⁸ Ապա այն ՚ի մեծ անօրէնութիւն 28
 համարեցի ինձ, զի սրեցի առաջի Տեառն բարձրելոյ. ՚ի նմանէ՛ է զօ-
 րութիւն և կար, իմաստութիւն և հանճար: ²⁹ Եթէ ուրնհար եղէ ՚ի վերայ 29
 զկորման թշնամոյ իմոյ, և ասացի ՚ի սրտի իմում թէ՛ վա՛շ. ³⁰ ապա 30
 լուիցէ՛ ունկն իմ զանէծս իմ. զգուեցայց ապա և ես ՚ի ժողովրդենէ իմնէ
 դարովեալ: ³¹ Եթէ ասացին զինէն բազում անգամ աղախնայք իմ. Ո՛ր 31
 րայր մեզ յագել ՚ի մարմնոց նորա. զի յոյժ քաղցր էի նոցա: ³² Արարաքոյ 32
 ոչ ազանէր օտար, զի դուռն իմ բաց էր ամենայն եկելոց: ³³ Եթէ թաքուցի 33
 զմեղս իմ ականայ մեղուցեալ. ³⁴ զի ոչ ամաչէի ՚ի բազմակոյր ամբոխէ, 34
 առ ՚ի չպարմելոյ առաջի նոցա: Եթէ արձակեցի՛ երբէք զրկարն՝ ու-
 նայն գոգով ելանել ՚ի դրաց իմոց: ³⁵ Ո՛ր րացէ ինձ լսել եթէ ձեռն Տեառն 35
 չէր զարհուրեցուցեալ: Կամ թէ մտրիակ՝ զոր ունէի զումեքէ, ³⁶ իբրև 36
 զպսակ ՚ի վերայ ուսոց եղեալ ընթեռնուի. ³⁷ և ոչ պարառնէի զայն և 37
 անդրէն դարձուցանէի, ոչ ինչ առեալ ՚ի պարպականէն: ³⁸ Եթէ հեծեաց 38
 երբէք երկիր վասն իմ. եթէ ակօսք նորա լացի՛ն առ հասարակ. ³⁹ և եթէ 39
 զգօրութիւն նորա կերայ միայն առանց գնոց: Եթէ զանձն րեսառն երկ-
 րին զայրացուցեալ րրարմեցուցի՞. ⁴⁰ ապա փոխանակ ցորենոյ բուցի 40
 եղի՛ն, և փոխանակ զարոյ՝ մորենի՛:

12 Այլք. Յարմարոց իլեացէ: **13 Ունակք.** Եւ եթէ խորեցի... մարուցելոյ առ իս յարեան: **14 Ունակք.** Եւ եթէ զինչ պարասխանի արարից: **15 Ուկան.** Որպէս ես եղէ յարգան՛: **21 Ունակք.** Բազում է իմ օգնութիւն: **23 Ունակք.** Ոչ հանդարտեցից: **25 Ունակք.** Ի բազում մեծութիւն եկելոց: **Յօրիկակիւն.** Եթէ ՚ի վերայ անաթոց եղի զձեռն: **26 Ունակք.** Ոչ րեսանիցենք զարեգակն: **27 Ունակք.** Եւ եթէ խօսեցաւ զանդր: **28 Ունակք.** Ապա և այն ՚ի մեծ ա՛... ասէ ցիս առաջի Տեառն բարձ՛: **Ի բազումս պակասի.** Բարձրելոյ. **ի նմանէ է զօրութիւն և կար, իմաստութիւն և հանճար:** **31 Ունակք.** Ի մարմնոյ նորա: **32 Ունակք.** Ամենայն եկելոյ: **34 Ունակք.** Առ ՚ի չպարմել առաջի: **35 Ունակք.** Եթէ ձեռնն Տեառն չէր: **38 Ունակք.** Եւ եթէ ակօսք նորա: **39 Ունակք.** Երկրին զայրացուցի՛. ապա:

32 ¹ Եւ դադարեաց Յոր 'ի խօսից: Լռեցին և երեքին բարեկամք
 նորա այնուհետև 'ի խօսելոյ ընդդէմ Յորայ. քանզի էր Յոր՝
 արդար առաջի նոցա:

2 ² Եւ բարկացաւ Եղ'իոս Բարաքիէլի Բուզացի, յազգականութենէ
 Արամայ՝ աշխարհին Աստրացոց, բարկացան Յորայ յոյժ. զի երևեցոյց
 3 զանձն արդար առաջի Տեառն: ³ Եւ 'ի վերայ երեցուն բարեկամացն
 բարկացաւ յոյժ, զի ո՛չ կարացին փալ պապասխանի ընդդէմ Յորայ.
 4 և եղեալ զնա լինել ամպարիշփ: ⁴ Եւ Եղ'իոս հանդարպեաց 'ի փալոյ
 5 պապասխանի Յորայ. զի ծերագոյն քան զնա էին աւուրքք: ⁵ Եւ ե– *
 6 փես Եղ'իոս եթէ ո՛չ գոյ պապասխանի 'ի բերան երեցունց արանցն, և *
 7 սրբմբնացաւ բարկութիւն նորա: ⁶ *Կրկնեալ անդրէն Եղիոսայ Բարաքիէլի*
Բուզացոյ՝ սաւ՛: Մանով եմ ես ժամանակաւ, և դուք էք ծերագոյնք.
 վասն որոյ լուռ եղէ, երկուցեալ պարմել զանձին իմոյ զիմաստութիւն:
 7 ⁷ Ասացի թէ բազմաժամանակեայք իցեն որ խօսիցին, և բազում ամօք
 8 զիպիցեն զիմաստութիւն: ⁸ Եւ ո՛չ այնպէս. այլ ոգի՛ է մարդկան, և
 9 շունչ Ամենակալի՛ է որ ուսուցանէ: ⁹ Ո՛չ բազմաժամանակեայք են իմաս–
 10 փունք, և ո՛չ ծերք զիպեն զիրաւունս: ¹⁰ Վասն որոյ ասացի. Լուարոնք
 11 ինձ, և պարմեցից ձեզ գոր զիպեն. ¹¹ ունկնդիք բանից իմոց. Ասացից *
 12 ձեզ լու՛ 'ի լու, մինչև քննիցէք զբանս. ¹² թէ ձևք չափ իմանայցեն: Եւ ահա *
 13, 14 ¹³ Զի մի՛ ասիցէք. Գրա՛ք զիմաստութիւն 'ի Տէր յաւելեալք. ¹⁴ և ա՛ն *
 15 միում համարձակեցէք խօսել բանս այսպիսիս: ¹⁵ Զարհուրեցան՝ և ո՛չ ևս
 16 ետրուն պապասխանի. հնացուցին յինքեանց զբանս. ¹⁶ հանդարպեցին և
 17 ո՛չ խօսեցան. զի կացին և ո՛չ ետրուն պապասխանի: ¹⁷ *Կրկնեալ անդրէն*
 18 *Եղիոսայ սաւ՛:* Դարձեալ խօսեցայց ¹⁸ զի լի՛ եմ բանիք. քանզի
 19 սաքակէ՛ զիս ոգի որովայնի. ¹⁹ և որովայն իմ իբրև զփիկ քաղցունոյ
 20 կապեալ՝ նռայ, կամ իբրև զփութս դարբնաց ուռուցեալ: ²⁰ Խօսեցայց
 21 զի հանգեայց. բացեալ զշրթունս իմ. ²¹ և 'ի մարդոյ ո՛չ ամաչեցից, և
 22 'ի մարդկանէ ո՛չ պարկառեցից: ²² Զանզի ո՛չ զիպեն աչառել երեսաց.
 ապա թէ ո՛չ՝ և զին ցեց կերիցէ:

33. 2 ¹ Բայց աղէ դու Յոր՝ լուր զբանս իմ, և ո՛նկն դիր խօսից իմոց: ² Ա–
 3 հաւասիկ բացի զբերան իմ, և խօսեցան լեզու իմ: ³ Սուրբ է սիրտ իմ
 4 բանիք. իմաստութիւն շրթանց իմոց յարա՛կ իմասցի: ⁴ Նոգի աստուածեղէ՛ն
 5 է որ արար զիս՝ և շունչ Ամենակալի է որ ուսուցանէ զիս: ⁵ Եթէ կարօղ
 6 ես փո՛ր ինձ առ այս պապասխանի. ապա թէ ո՛չ հանդարտ լեր. ⁶ կաց

32. 2 Ոմանք. Եւ բարկացեալ Եղիոս Բարաքիէլ: *Յօրիենակին.* Բարաքիէլի Բուզացի. այլ 'ի լուս՛. *նշանակի համաձայն այլոց* Բուզացի, *ըստ որում և մեք եղաք:* **3 Ոմանք.** Եւ 'ի վերայ երեցունց բա՛... և եղին լինել զնա ամպա՛: **6 Ոմանք.** Պարմել ձեզ զանձին: **7 Ոմանք.** Թէ բազում ժամանակեայք են որ խօսի՛: **10 Ոմանք.** Ասացի ձեզ լու՛... գոր զիպենս: **11 Ոմանք.** Ունկնդիր լերուք բանից ի՛: **12 Ոմանք.** Եւ ձևք չափ իմանայցեն... և ահա ո՛չ էր որ յանդի՛: **13 Ոմանք.** 'Ի Տեառնէլ յաւելեալք: **14 Ոմանք.** Նամարձակիցէք խօսել բանս այնպիսիս: **15 Ոմանք.** Ննացուցին զինքեանս: **17 Ոմանք.** Եղիոսայ Բուզացոյ սաւ: **19 Ոմանք.** Իբրև զփիկ քաղցուի... զփութս դարբնի ու՛: **22 Ոմանք.** Աչառեալ երեսաց: **33. 1 Ոմանք.** Եւ ունկնդիր լեր խօսից: **3 Ոմանք.** Յարակս իմասցի: **5 Ոմանք.** Կարող ես, ապա փոր ինձ:

ընդ իս՝ և ես ընդ քեզ: Ի կառյ կազմեալ ես և դու իբրև զիս, անդրսրին կազմեալ եմք: ⁷Արդ՝ մի՛ ահ իմ զարհուրեցուցէ զքեզ, և մի՛ ձեռն իմ ⁷ ծանրասցի ՚ի վերայ քո: ⁸Սակայն խօսեցար յականջս իմ, և զբարբառ ⁸ բանից քոց լուայ, ⁹զի սասցեր թէ սո՛րբ եմ, և ո՛չ մեղայ. անարար ⁹ եմ զի ո՛չ անօրինեցի: ¹⁰Մեղադրութիւն եզիպ զինէն, համարեցաւ զիս ¹⁰ իբրև զհակառակորդ. ¹¹եղ՝ ՚ի կոճեղ զօրն իմ. պահեաց զամենայն ¹¹ ճանապարհս իմ: ¹²Զիարդ սսես թէ արդար եմ, և ո՛չ լուալ ինձ. զի ¹² յախտենական է որ ՚ի վերայ մարդկան է: ¹³Եւ ասես՝ թէ ընդէր քա- ¹³ կաւին դարասարանի իմում ո՛չ լուալ. ամենայն բանի ¹⁴ ՚ի միում նուագի ¹⁴ խօսեցի Տէր. և յերկորդումն Երագով, ¹⁵կամ զբաղմամբ զիշերականաւ. ¹⁵ յորժամ անկանիցին արհաւիրք անհնարինք ՚ի վերայ մարդկան՝ նիրհմամբ յանկողնի. ¹⁶յայնժամ յայտնին միպք մարդկան: Այնպիսի փեսայեմբ ¹⁶ ահի զարհուրեցոյց գնոսաւ. ¹⁷դարձուցանել զմարդ յանիրաւութենէ, և ¹⁷ զմարմին նորա փրկեաց ՚ի կործանմանէ: ¹⁸Խնայեաց զանձն նորա ՚ի ¹⁸ մահուանէ, չանկանել նմա ՚ի պարերազմի: ¹⁹Դարձեալ կշտամբեանց՝ զ- ¹⁹ նա Նիւանդութեամբ անկողնի. և զբազմակոյտ սուկերաց նորա ընդարմացոյց: ²⁰Ամենայն ուրելի կերակրոց ո՛չ կարասցէ ակն ունել. և անձն նորա ²⁰ ցանկասցի կերակրոց, ²¹մինչև նեխեցին մարմինք նորա, և ցուցցէ ²¹ զսուկերս նորա սո՛սկ: ²²Մերձեցաւ ՚ի մահ անձն նորա, և կեանք նորա ²² ՚ի դժոխս: ²³Եթէ իցեն հազար հրեշտակք մահաբերք, մի ՚ի նոցանէ զնա ²³ մի՛ խոցեցէ. ²⁴եթէ իմասցի սրբի իւրով դառնալ առ Տէր: Պարմեսցէ ²⁴ մարդ զվնաս իւր, և ցուցցէ զանմտութիւն իւր. պաշտպանեսցէ առ ՚ի չանկանելոյ նմա ՚ի մահ: ²⁵Նորոգեսցէ՛ զմարմին նորա իբրև զձեփ ²⁵ որմոյ, և սուկերք նորա լցցին ուղղով: Փափկացուցէ զմարմին նորա ²⁵ իբրև զփայտոյ. հասարարեսցէ զնա երիտասարդացեալ ՚ի մէջ մարդ- ²⁵ կան: ²⁶Յաղաչել իւրում առ Տէր ընդունելի՛ եղիցի նմա. մըցէ լուրջ ²⁶ երեսօք դաւանութեան, հարուցէ մարդկան զարդարութիւն: ²⁷Ապա ²⁷ մեղադիր լիցի մարդ՝ ինքն ցինքն ասիցէ. թէ զորպիսիս վճարէի, և ո՛չ ²⁷ արժանի ըստ որոց մեղայն պարժեաց զիս: ²⁸Փրկեանց զանձն իմ զի մի՛ ²⁸ մըցէ յապականութիւն, և կեանք իմ փեսցեն զլոյս: ²⁹Ահա զայս ամե- ²⁹ նայն գործէ Նօրն. երիս ճանապարհս ընդ առն: ³⁰Այլ փրկեանց զանձն ³⁰ իմ ՚ի մահուանէ. զի կեանք իմ ՚ի լոյս օրհնեսցեն զնա: ³¹Ո՛րնկնդիր Յոր ³¹ և լո՛ր ինձ, կարկեանց և են խօսեցայց: ³²Եթէ զուցէ՛ բան՝ փո՛ր ինձ ³² պարասխանի. քանզի կամին թէ արդարասցիս: ³³Ապա թէ ո՛չ լո՛ր ³³ ինձ դու, կարկեանց՝ և ուսուցից քեզ զիմաստութիւն:

¹ Կրկնեալ անդրէն Եդիուսայ ասէ՛.

34

6 Բագուրք. Կաց ըսպ իս՝ և ես ըսպ քեզ: **9 Ոսկան.** Ոչ անօրինեցայ: **13 Ոմանք.** Եթէ ընդդր դարասարանի: *Ոմանք պրայխս ունին զկեդադրութիւն բանիս.* Ոչ լուալ ամենայն բանի: (14) Ի միում նուագի խօսիցի: **15 Ոմանք.** Յորժամ արկանիցին արհա՛... նիրհմամբք յանկողինս: **16 Ոմանք.** Տեսլեամբք ահի զար՛: **20 Օրհնակ մի.** Ուրելի կերակուր... կերակրոյ: **24 Ոմանք.** Պարմեսցէ մարդոյ զվն՛: **26 Ոմանք.** Դաւանութեամբ: **27 Ոմանք.** Ինքն յինքն ասասցէ. թէ զորպիսիս վճարեցի: *Օրհնակ մի.* Եւ ո՛չ ըսպ արժանի ընդ որոց պարժեաց զիս: **32 Ոմանք յակոյն.** Տո՛ր ինձ պարասխանի, *խօսեանց.* քանզի կամին:

2, 3 ² Լուարոնք ինձ իմաստունք, ունկնդիր լերուք հանճարեղք: ³ Զի *
 4 ունկն զբանս քննէ, և կոկորդ զկերակորս ճաշակէ: ⁴ Ընտրեցոնք *
 5 մեզ դաբասստան. և գիտասցուք ՚ի միջի մերում թէ բարի՛ է: ⁵ Զի ա-
 6 սաց Յոբ թէ արդար եմ ես, և Տէր զընկէց զիրաւունս իմ, ⁶ և սրեաց
 դաբաստանի իմում. բռնութեամբ է ներս իմ առանց անիրաւութե- *
 7, 8 ան: ⁷ Ով է իբրև գՅոբ՝ որ ըմպէ զարհամարհանս իբրև զջուր: ⁸ Ոչ
 մեղուցեալ՝ և ոչ ամպարշտեալ, կամ հաղորդեալ ճանապարհի որոց
 9 գործեն զանօրէնութիւն, զնալ ընդ ամպարիշտս: ⁹ Մի՛ ստիցես չի՞ք այ-
 10 ցելութիւն ՚ի վերայ առն, և այցելութիւն նմա ՚ի Տեառնէ: ¹⁰ Վասն որոյ
 հանճարեղք սրտիւք լուարոնք ինձ: Մի՛ լիցի ինձ ամպարշտել առա-
 11 ջի Տեառն, և առաջի Ամենակալին աղմկել զիրաւունս: ¹¹ Այլ հապուցէ
 մարդոյ ըստ իւրաքանչիւր գործոց նոցա, և ՚ի ճանապարհի առն զարցէ
 12 զնա: ¹² Նամարիցիս զՏեառնէ անկահազ ինչ առնել. կամ թէ Ամենա-
 13 կալն պղտորիցէ՞ զիրաւունս: ¹³ Ո՛ր արար զերկիր. ո՛ր է որ արար զառ ՚ի
 14 ներքոյս երկնից, և զամենայն որ ՚ի միջոցի: ¹⁴ Եթէ կամեսցի պնդել և
 15 զշունչ առ ինքեան արգելոյ. ¹⁵ վախճանեսցի ամենայն մարմին առ հա-
 16 սարակ, և ամենայն մարմին ՚ի հող դարձցի ուստի և սրեղծաւ: ¹⁶ Ապա
 17 թէ ոչ իւրապեսցիս, լոր զայս՝ ունկնդիր բարբառոյ բանից իմոց: ¹⁷ Ե-
 18 թէ դու ոչ համարիցիս զայն որ արեայ զանիրաւութիւն, և կորուսանէ
 19 թէ անիրան ես. ամպարշտագոյն քան զիշխանս, ¹⁹ որ ոչ պարկառեաց ՚ի
 պարուական երեսաց, և ոչ զիւրաց պարիս դնել և մեծարել զերեսս նո-
 20 ցա: ²⁰ Ընդունայն լիցի նոցա աղաղակելն և աղաչել զայս. զի վարեցան
 21 անօրէնութեամբ խտորեցուցանել զբկարս: ²¹ Զի ի՛նքն է րեսօղ գործոց
 22 մարդկան. և ղօղեաց ինչ ոչ ՚ի նմանէ՝ գոր գործեցին: ²² Եւ չի՞ք րեղի *
 23 թաքչելոյ այնոցիկ՝ որ գործեն զանօրէնութիւն. ²³ զի ոչ ևս դիցէ ՚ի վե- *
 24 րայ առն. քանզի Տէր զամենեսեան րեսանէ: ²⁴ Որ հասանէ անքնականաց,
 25 փառաւորաց և հրաշակերպաց՝ որոց ոչ գոյ թիւ: ²⁵ Որ ճանաչէ զգործս *
 26 նոցա, և դարձուցանէ ՚ի գիշեր. և խոնարհեսցին: ²⁶ Շիջոյց զամպարիշտս.
 27 մարնցոյցք եղեն առաջի թշնամեաց իւրեանց: ²⁷ Զի խտորեցան յիրաւանց
 28 Աստուծոյ, և զիրաւունս նորա ոչ ծանեան: ²⁸ Ածել զնովաւ զաղաղակ *
 29 րնանկի. և զբողոք աղբարաց լուիցէ: ²⁹ Եւ ի՛նքն րացէ լռութիւն, և ո՛ր
 պարժեսցէ զնա. և ծածկեսցէ զերեսս՝ և ո՛ր րեսանիցէ զնա. և ազգաց
 30 և մարդկան միանգամայն: ³⁰ Թագաւորեցուցանէ զայր կեղծաւոր՝ վասն

34. 2 Ոմանք. Եւ ունկնդիր լերուք: **5 Ոմանք.** Եւ Տէր ընկէց զիրաւունս: **7 Ոմանք.** Ով իցէ իբրև գՅոբ: **9 Ի բազումս պակասի.** Զիք այցելութիւն ՚ի վերայ առն, և այցելութիւն նմա: **12 Ոմանք.** Նամարեցի զՏեառնէ: **13 Ոմանք.** Որ արար զերկիր, ով է... զառ ՚ի ներքոյ երկ՛: **15 Ոմանք.** Եւ ամենայն մարդ ՚ի հող դարձցի ուստի սրեղծ՛: **16 Ոմանք.** Խրապիցիս... բանից. եթէ: **17 Ոմանք.** Որ արեաց զանի՛... և կորուսանէ զջարս. արդար յաւիտենական է: **18 Ոմանք.** Թէ անօրէն ես: **19 Յօրինակին պակասէր.** Ոչ պարկառեաց ՚ի պարուական երեսաց, և ոչ: **Ոմանք յաւերոն.** Պարիս դնել արանց, և մե՛: **20 Ոմանք.** Եւ աղաչել զայր... ՚ի խտորեցուցանել զիրաւունս: **21 Ոմանք.** Ի նոցանէ գոր գործեցին: **24 Օրինակ մի.** Փառաւորաց և հրա՛: **25 Ոմանք.** Եւ դարձուցէ ՚ի գիշերի: **27 Ոմանք.** Զի խտորեցան յօրինաց Աստուծոյ: **28 Ոմանք.** Ածէ զնովաւ:

* խստութեան ժողովրդեան: ³¹ Զի որ ասէ ընդդէմ Նգորին՝ թէ առի՛ և 31
 գրանցի առանց քո. ³² Եթէ քեզ տեսեր՝ ցոյց ինձ. և եթէ անիրաւութիւն 32
 * արարի, այլ ո՛չ յաւելից: ³³ Միթէ՛ ՚ի քէ՛ն որ պահանջիցէ գայն, զի՛ 33
 մերժես. որո՛ ընտրեցեր՝ և ո՛չ ես. և եթէ զհիփցես ինչ՝ խօսեանց: ³⁴ Վասն 34
 որոյ հանճարեղք սրփիք խօսեսցին գայս. և այր իմաստուն լուա գայս:
³⁵ Բայց Յոք՝ ո՛չ իմաստութեամբ խօսեսցաւ, և բանք նորա ո՛չ են հանճա- 35
 րով: ³⁶ Բայց սակայն ուսիր Յոք. և մի՛ քացես քակալին պարասխանի 36
 * իբրև զանգամ. ³⁷ զի մի՛ յաւելուցուք ՚ի մեղս ձեր. և անօրէնութիւն 37
 համարեալ լիցի ձեզ ՚ի բազում բանս խօսելոյ առաջի Տեառն:

¹ Կրկնեալ անդրէն Եղիուսայ ասէ՛. **35**

² Զի՛նչ իրաւունս համարեցար գայդ. ո՛վ ես դու զի ասես թէ արդար՛ 2
 եմ առաջի Տեառն. ³ և կամ ասես թէ մեղայ, զի՛նչ արարից: ⁴ Ես քաց 3, 4
 քեզ պարասխանի, և երեցուն բարեկամացդ քոց: ⁵ Նայեանց յերկինս 5
 և քեն. նշմարեա՛ զամպս՝ ո՛րչափ բարձր են ՚ի քէն: ⁶ Եթէ մեղար՝ 6
 զի՛նչ գործեսցես, և եթէ բազում անօրինեցար՝ զի՛նչ կարող ես ա-
 * * * * * ճնել: ⁷ Արդ եթէ արդար իցես՝ զի՛նչ քացես նմա, կամ զի՛նչ առցէ ՚ի 7
 * * * * * ձեռաց քոց: ⁸ Առն նմանոյ քեզ ամպարշտութիւնն քո, և որդոյ մարդոյ 8
 * * * * * արդարութիւնն քո: ⁹ Ի բազմութենէ զպարտեալք աղաղակեսցեն ՚ի 9
 բազկէ բազմաց: ¹⁰ Եւ ո՛չ ասաց՝ թէ ուր է Աստուած որ արար գայս: Որ 10
 պահէ զպահս զիշերականս. ¹¹ որ մեկնէ զիս ՚ի չորքորանեաց երկրի՛ 11
 և ՚ի թռչնոց երկնից: ¹² Անդ աղաղակեսցեն՝ և մի՛ լուիցես. զի այն 12
 պարահումն ՚ի հպարտութենէ չարեանց է. ¹³ զի զանկարգութիւնս քե- 13
 * * * * * սանել Տէր ո՛չ կամի: Զի ինքն Ամենակալն՝ քեասնօղ է այնոցիկ՝ որ 14
 * * * * * կարարեն զանօրէնութիւն, և փրկեսցէ՛ զիս: ¹⁴ Դարեանց առաջի նորա, 14
 եթէ կարասցես գովել զնա որպէս են: ¹⁵ Եւ արդ քանզի չէ՛ որ կրեսց 15
 * * * * * զբարկութիւն նորա, և ո՛չ որ զիքաց զյանցանս իւր յոյժ: ¹⁶ Ապա ու- 16
 րեմն Յոք՝ զոր բանայ զբերան իւր, և ծանրացուցանէ անգիտութեամբ
 զբանս:

¹ Կրկնեալ անդրէն Եղիուսայ ասէ՛. **36**

² Մնա՛ ինձ քակալին սակալիկ մի, զի ուսուցից քեզ զոր դու ո՛չ գի- 2
 րես. զի քակալին գոյ յիս բանք. ³ առեալ ՚ի հեռաստանէ զհանճար իմ: 3

30 Ոմանք. Վասն խստասրտութեան. և ոմանք. վասն իւրապրութեան ժողովրդեան:
31 ԅօրինակին ՚ի բնաբանի կրկին չակերպիս այսպէս գրի բանս. Զի որ ասէ ընդ-
 դէմ հզ՛. և ՚ի լուս՛. նշանակի ՚ի ներքս բերել՝ է. զոր կրկին եղանակաւ ակնարկէ
 առնել. կամ՝ զի է որ ասէ. և կամ՝ զի ո՛ր է որ ասէ. շար որում ոմանք ունին զմին, և
 ոմանք զմիսն. թելէր են ևս որք դնեն պարզաբար համաձայն մերոուն: **32 Ո-**
մանք. Այլ ո՛չ ևս յաւելից: **33 Ոմանք.** Ի քէն որ պահանջիցէ: *Ի լուս՛.* Զի մերժեալ.
համաձայն ոմանց ՚ի բնաբ՛: **34 Օրինակ մի.** Հանճարեղք սրփից խօ՛: **36 Ոմանք.**
 Եւ մի՛ քացես պարասխանի բանս իբրև զանգամս: **37 Ոմանք.** Զի մի՛ յաւելուցումք
 ՚ի մեղս... համարեալ լինիցի ՚ի ձեզ: *Ոսկան.* Խօսելոյ առաջի Աստուծոյ: **35. 3 Ո-**
մանք. Եւ կամ ասիցես... զինչ ևս արարից: **4 Ոմանք.** Եւ երեցունց բարե՛: **8 Ո-**
մանք. Անմանոյ քեզ ամբար՛: *ԅօրինակին պակասէր.* Եւ որդոյ մարդոյ արդա՛:
9 Բազումք կրկնեն. Զպարտեալք աղաղակեսցեն. աղաղակեսցեն ՚ի բազկէ: **10 Ո-**
մանք. Թէ ուր է Աստուած նորա որ արար զիս: **11 Ոմանք.** Որ մեկնեաց զիս:
12 Ոմանք. Եւ մի՛ լուիցեն, և ՚ի հպարտութենէ: **14 Ոմանք.** Որպէս և են: **36. 2 Ի**
բազումս պակասի. Քեզ. կամ՝ զքեզ, զոր դու ո՛չ գիրես. զի քակալին գոն յիս:

4 Արդեամբք զիրաւունս իմ խօսեցայց ⁴ճշմարտութեամբ, և ոչ անիրաւ
 5 բանս փարապարտուց իմացեալ: ⁵ Գիտեա՛ զի Տէր ոչ մերժէ զանմեղն: *
 6 Նզօր՛ է զօրութեամբ: ⁶ Ի սիրտ ամպարշտի ոչ կենդանացուցէ. և
 7 իրաւունս փացէ աղբարի: ⁷ Ոչ արկցէ զաչս իւր յարդարոյ. և որ *
 8 գրանի առաջի նորա՝ ընդ թագաւորս է յաթռ. և նստուցէ զնոսա ՚ի
 9 սպառ՝ և բարձրացին: ⁸ Եւ չարք կապեալք ձեռակապօք՝ վարակեցին *
 10 փոռամբք փնանկութեան: ⁹ Եւ պապմեացէ նոցա զգործս նոցա, և *
 11 զյանցանս նոցա՝ թէ զօրացան: ¹⁰ Եւ արդարոյն լուիցէ, և ասացէ՝ *
 12 զի դարձցին յանիրաւութենէ: ¹¹ Եթէ լուիցեն՝ և ծառայեցեն նմա, *
 13 կարարեացեն՝ զաւորս իրեանց ՚ի բարութեան, և զանս իրեանց ՚ի
 14 վայելչութիւնս: ¹² Բայց զամպարիշտս ոչ կեցուցէ, զի ոչ կամեցան նո- *
 15 քա ճանաչել զՏէր. և զի խրապեալք և անհնազանդք էին: ¹³ Կեղծաւորք
 16 սրտիւք գրգռեցեն զսրտմտութիւն. ոչ գուժեցեն զի կապեաց զնոսա: *
 17 ¹⁴ Մեռցի յերիտասարդութիւն անձն նոցա. և կեանք նոցա խոցոյրեալք
 18 ՚ի հրեշտակաց: ¹⁵ Փոխանակ զի նեղեցին զրկարն և զանզօրն: Եւ
 19 իրաւունս հեզոց հանցէ. ¹⁶ և զերծոյց զքեզ ՚ի բերանոյ թշնամոյ: Անդունդք
 20 որոյ փարածունս ՚ի ներքոյ իւր. և էջ սեղան՝ քո լի պարարտութեամբ: *
 21 ¹⁷ Մի՛ պակասեցեն իրաւունք արդարոյ. սրտմտութիւն ՚ի վերայ ամպարշտաց
 22 հասցէ, ¹⁸ վասն ամպարշտութեան կաշառաց՝ զոր ընդունէին անիրաւու-
 23 թեամբ: ¹⁹ Մի՛ թիւրեացեն զքեզ միտք կամակորոյթեան խնդրուածոց՝ *
 24 յորժամ ՚ի վիշտս իցեն փկարք: Եւ զամենայն զօրաւորս զօրութե- *
 25 ամբ. ²⁰ մի՛ ձգեցես ՚ի գիշերի ելանել ժողովորոց փոխանակ նոցա. *
 26 ²¹ այլ զգոյշ լեր, զուցէ գործեացես զանպարեհս: Քանզի գնա փրկեցեր *
 27 յաղքարութենէ: ²² Ահա Նզօրն զօրացուցէ զօրութեամբ իւրով: Քան- *
 28 զի ո՛վ է իբրև գնա զօրաւոր. ²³ կամ ո՛վ է որ քննէ զգործս նորա. կամ
 29 ո՛վ է որ ասիցէ. Անիրանս գործեաց զոր գործեաց: ²⁴ Յիշեա՛ զի մե- *
 30 ծամեժ են գործք նորա, զոր սկսան արք արդարք: ²⁵ Ամենայն մարդ *
 31 երես ինքեամբ, որչափ խոցոյրեալ են մարդիկ: ²⁶ Ահա Նզօրն սաստի՛կ
 32 է, և ոչ իմացուք. թին ամաց նորա անսպառ: ²⁷ Թուեալ են նմա *
 33 շիթք անձրևի, և զեղցին անձրևով յամպս: ²⁸ Բոյսեցեն հնացեալք.
 34 հովանեցոյց զամպս ՚ի վերայ անբան մարդկան, միգացին ՚ի վերայ բա-
 35 զում մարդկան: Ժամանակ եղ անասնոց. և զիպեն զկարգ ծննդեան: *
 36 Ի վերայ այսր ամենայնի ոչ իցեն զարմացեալ միտք քո, ոչ սարսիցէ *
 37 սիրտ քո ՚ի մարմնի քում. զի արար զմեծամեծս զոր ոչ գիտեաք: *
 38 Նրաման փայ ձեան թէ լեր ՚ի վերայ երկրի. և ձմերայնոյ անձրևաց *
 39 զզօրութիւնս իրեանց: Ի ձեռն ամենայն մարդոյ կնքէ, զի ծանիցէ *

4 *Ունակք.* Եւ ոչ անիրաւութեամբ փարապարտուց իմա՛: 6 *Բազումք.* Զսիրտ. կամ՝
 զի զսիրտ ամպարշտի ոչ: 7 *Ի բազունս պակասի.* Եւ որ գրանի առաջի նորա
 ընդ թա՛: 8 *Ունակք.* Եւ կապեալք ձեռակապօք վարեցին փոռամբք փնանկութեամբ:
Ուր Ոսկան. ձեռակապօք վարեցին: 10 *Ունակք.* Այլ արդարոյն լուիցէ. և ասաց զի:
 11 *Ունակք.* Իրեանց ՚ի բարութիւնս: 12 *Ունակք.* Զի և խրապեալք: 13 *Ունակք.*
 Եւ կեղծաւորք: 14 *Ունակք.* Յերիտասարդութեան անձն: 16 *Ունակք.* Եւ անդունդք:
 17 *Ունակք.* Մի՛ պակասեցէ իրաւունք արդարոց: 18 *Ունակք.* Կաշառոց: 19 *Ի յուս՝*
 Միթէ օրհնեցեն զքեզ միտք կա՛: *Ուր ունակք.* միտքարեցեն գնա միտք
 կամակարութեան: 20 *Ունակք.* Մի՛ ձգեցես զիշերի ելա՛: 27 *Ունակք.* Անձրևաւ.
 կամ՝ անձրև յամպս:

- * ամենայն մարդ զիր ականություն: ²⁹ Եթե իմանայցեն զարարածանել 29
 ամպոց, զհաւասարություն խորանի նորա: ³⁰ Ահ ձգե՛ ՚ի վերայ նորա 30
 ճանապարհաւ, և զարմապս ծովու ծածկեաց. ³¹ զի նոքօք դապեացի 31
 զժողովորդս. քացե՛ կերակուր զօրացելոյն: ³² Ի ձեռս ծածկեաց զլոյս. 32
 * և եր պապուէր վասն նորա պապահելոյ: ³³ Պապմեսցե՛ զնա բարեկամաց 33
 իրոց, և զպացուածոց և զանիրաւութենէ:
- ¹ Եւ ՚ի վերայ այնորիկ խռովեցաւ սիրտ իմ, և ծորեաց ՚ի տեղոջ **37**
 * իրմէ: ² Լոր զլուր զբարկութեան սրտմտութեան Տեառն. և խորհուրդ 2
 * ՚ի բերանոյ նորա ելցե: ³ Ի ներքոյ ամենայն երկնից իշխանութիւն 3
 * նորա. և լոյս նորա ՚ի վերայ ծագաց երկրի: ⁴ Զկնի նորա զոչեսցե՛ 4
 * բարբառ. որոպայցե՛ ձայնի բարձրութեան իւրոյ. և ո՛չ փոխանակեսցե՛
 զնոսա. զի լսելի արասցե՛ զձայն իւր. ⁵ և որոպասցե՛ Նզօրն սքանչելի՛ 5
 *, * բարբառով իւրով. քանզի արար՛ մեծս՝ զոր ո՛չ զիտաբ: ⁶ Նրաման քայ 6
 ձեան թէ լեր յերկրի. և ձմերայնոյ անձրևաց ըստ զօրութեան իւրե-
 անց: ⁷ Ի ձեռին ամենայն մարդոյ կնքե՛, զի ծանիցե՛ ամենայն մարդ 7
 * զիր ականություն: ⁸ Սքին զազանք ՚ի դադարս, դօղեցին ՚ի խշրիս: 8
 * ⁹ Ի շտեմարանաց ելանեն ցօրք, և ՚ի բարձուանդակաց ցուրտ. ¹⁰ և 9, 10
 * ՚ի շնչելոյ Նզօրին քացե՛ սառամանիս: Յեղեղու զջուրս որպէս և կամի.
 * ¹¹ և զընտիր ամպ ցանեսցե՛: Յրուե՛ մեզ զլոյս նորա. ¹² և ինքն դարձուցե՛ 11, 12
 զշրջանակս: Ուր կամեցաւ՝ եղ զգործ նոցա. և զամենայն ինչ զոր
 հրամայեսցե՛ նոցա. սոքա կարգեալ են առ ՚ի նմանէ ՚ի վերայ երկրի:
¹³ Եթե՛ ՚ի իւրար, և եթե՛ յերկնոյ, եթե՛ յողորմութիւն՝ զպցեն զնա: ¹⁴ Ոնկն 13, 14
 դիր այսմիկ Յոր՝ կաց և իւրապեաց զօրութիւն Տեառն: ¹⁵ Գիտենք զի
 Աստուած եղ զգործս իւր. լոյս արար խաւարի: ¹⁶ Գիտե՛ զքննութիւն 16
 * ամպոց. արհաւիրք են յանցանք չարագործաց: ¹⁷ Եւ քո՛ ջերմ պապմու- 17
 * ճան հանդարտեալ կայ ՚ի վերայ երկրի: Ի հարաւոյ ¹⁸ հաստապեցես 18
 ընդ նմա ՚ի հնութիւնս, զօրացուցանել իբրև զտեսիլ եղեման: ¹⁹ Բայց 19
 * ընդէն իսկ՝ աղէ՛ ուսո՛ զիս. զի՞նչ ասացուք նմա, և դադարեսցուք ՚ի
 * բազումս խօսելոյ: ²⁰ Միթե՛ մարեա՞ն կամ դպիի մերձ կայցե՛ առ իս, 20
 * զի զմարդկան գրեալ լռեցուցից: ²¹ Ոչ ամենեցուն է լոյս տեսանելի. 21

28 Ոմանք. Նովանացոյց զամպս... միգացին ՚ի վերայ բազում: *Ոմանք.* Գիտեն զկարգ
 հանգստեան... ոչ են զար... և ձմերայնոյ անձրևաց... և ձեռին ամենայն: **29 Ոմանք.**
 Զբարածել ամպոյ. և զհա՛: **30 Ոմանք.** Եւ ահ ձգե՛... և զարմապս ծովու: **31 Օրինակ**
մի. Զի դապեացի նոքօք ժողովորդն: **32 Ոմանք.** Վասն նորա պահելոյ: **33 Ոմանք.**
 Պապմեսցե՛ զնմանէն բարեկամաց և զպաց՛: **37. 2 Ոմանք.** Լուր զլուր ՚ի բարկու-
 թեան սրտ... և խորհուրդ ՚ի բարկութենէ նորա: **3 Ոմանք.** Նորա ՚ի ծագաց երկրի:
4 Ոմանք. Զայն իւր բարձրութեան ի՛: **5 Այլք.** Արար մեծամեծս՝ զոր ոչ: **6 Ո-**
մանք. Թէ ել ՚ի վերայ երկրի, և ձմերայնոյ անձրևաց զօրութիւնս իւրեանց: *Ի լոս.*
 Ըստ զօրութեան նոցա. *համաձայն ոմանց ՚ի բնաբ՛:* **9 Ոմանք.** Յշտեմարանաց
 ելանեն ցարք, և ՚ի բարձրաւանդակաց. *կամ՝ բարձրուան՛:* **10 Ոմանք.** Եւ ՚ի շնչել
 հզօրին: *Ուր Ոսկան.* Սառնամանիս: **11 Ոմանք.** Եւ զընտիր ամպս ցա՛... ցրուե՛
 զմեզ լոյս նորա: **12 Ոմանք.** Եւ ինքն դարձուցանէ շրջա՛... և զամենայն զոր ինչ
 հրա՛: **13 Ոմանք.** Եւ եթե՛ յերկնոյ. *կամ՝ յերկիր իւր.* եթե՛ յողորմութիւն զպցե՛ զնա:
14 Բազումք. Եւ իւրապեա՛ զօրութիւն: **15 Բազումք.** Լոյս արար ՚ի խաւարի: **17 Ո-**
մանք. Զերմ պաճուճան հան՛: **18 Ոմանք.** Նաստապեցես ընդ նմա: **19 Ոմանք.**
 Ի բազում խօսելոյ: **20 Ոմանք.** Զի զմարդկան զնալ. *կամ՝* զնեալ լռեցից առ ՚ի
 հաստապութեան:

22 փայլածոն է 'ի հնուօրինս, որպէս որ 'ի նմանէն 'ի վերայ ամպոց: ²² 'Ի
 հիւսիսոյ անպ ոսկեճաճանջ. 'ի վերայ այսոցիկ մեճ են փառք և պարիւ
 23 Ամենակալին. ²³ և ոչ գրանեմք զայլ ոք նմանօղ զօրութեան նորա. որ
 24 զարդարն դարի՝ ոչ համարիցիս լսել նմա: ²⁴ Վասն որոյ երկիցեն 'ի
 նմանէ մարդիկ, երկիցեն 'ի նմանէ և իմաստունք սրբիւք:

38 ¹ *Յեր դադարելոյ Եղիոուսայ 'ի խօսելոյ, ասէ Տէր ցՅոր 'ի մորկէ և
 յամպոյ:*

2 ² Ո՛ր է դա՛ որ թաքուցանէ յինէն զխորհուրդս, ժողովեալ զբանս 'ի **ԺԲ**
 3 սրբի. և համարի յինէն թաքուցանել: ³ Պնդեա՛ իբրև այր զմէջ քո,
 4 հարցից զքեզ՝ և րոնր ինձ պարասխանի: ⁴ Ո՛ր էիր մինչ ես հիմունս
 5 արկանէի երկրի. պարմեա՛ ինձ եթէ խելամոնր ես հանճարոյ: ⁵ Ո՛վ եղ
 6 զչափ դորա թէ գիբիցես. կամ ո՛վ արկ 'ի վերայ դորա լար: ⁶ Յէ՛ր վե-
 րայ հասարարեցան աղիւք դորա. ո՛վ է որ արկ զվեմն անկեան 'ի դմա:
 7 ⁷ Յորժամ եղեն ասարեղք ծերք, ամենայն հրեշտակք ասարեղաց օրինե-
 8 ցին զիս մեծաճայն. և ամենայն հրեշտակք իմ գովեցին: ⁸ Փակեցի՛ ***, ***
 9 զծով դրամբք, յորժամ ծնաւ յորովայնէ մօր իւրոյ ելանել: ⁹ Եղի՛ նմա
 10 զմէզ 'ի հանդերձ, և զմառախուղ նմա 'ի խանձարուրս: ¹⁰ Եղի՛ նմա
 11 սահմանս՝ եղեալ փականս և դրունս: ¹¹ Ասացի. Յայդ վայր եկեցես՝ և
 12 այլ մի՛ անցանիցես, այլ այդրէն 'ի քեզ խորպակեցին ալիք քո: ¹² Ե-
 13 թէ առ քև՛ կարգեցի զլոյսն առաւօտին: Արուսեակն ետեն զկարգ իւր
 14 ¹³ հասանել 'ի վերայ թևոց երկրի. թօթափել զամպարիշտս 'ի նմա-
 15 նէ: ¹⁴ Կամ թէ քո՛ առեալ զհողն կա՛ սրեղծեր կենդանի՝ և խօսուն
 16 եղիր զնա յերկրի: ¹⁵ Եւ մերժեցե՛ր զլոյսն յամպարշտաց, զբազուկս
 17 ամբարպտանից խորպակեցե՛ր: ¹⁶ Նասեալ՛ իցես յակն ծովու, և ընդ
 18 հեքս անդնոց շրջեցա՛ր: ¹⁷ Բանայցե՛ն քեզ ահիւ դրունք մահու. բարապանաց
 19 դժոխոց 'ի րեսանել զքեզ սարսիցե՛ն: ¹⁸ Խելամոնր իցես լայնութեան
 20 առ 'ի ներքոյ երկնիցս. աղէ՛ պարմեա՛ ինձ ո՛րչափ իցէ: ¹⁹ Զի՛նչ եր-
 20 կիր իցէ յորում լոյսն ազանիցի, կամ զի՛նչ րեղի խաւարի: ²⁰ Տանիցին
 21 զիս 'ի սահմանս նոցա. եթէ խելամոնր իցես շաւղաց նոցա: ²¹ Թերևս
 22 գիբիցեն՝ և ընդ այն ժամանակս իսկ ծնեալ իցես. և թիւ աուրց քոց
 23 բազում իցէ: ²² Երթեալ՛ իցես 'ի շրեմարանս ձեան. և զգանձս կարկրի
 24 րեսեալ՛ իցես: ²³ Նամբարեալ՛ կայցէ քեզ 'ի ժամանակս թշնամեաց, յօր
 25 մարտի և պարերազմի: ²⁴ Ուստի՛ ելանիցէ եղեամն. կամ սփռեցի
 25 հարան 'ի ներքոյ երկնից: ²⁵ Ո՛ր պարբասարեաց զհոսանս սասարիկս

21 Ոմանք. Ոչ ամենեցուն է զլոյս րեսանել փայլուն է 'ի հնուօրինս: *'Ի լուս՝ 'ի վերայ՝*
 'Ի հնուօրինս, *նշանակի՛* Ակ. հասարարութիւն: **23 Ոմանք.** Եւ ոչ ոք գրանեմք զայլ
 ոք նման գոր՛: **24 Ոմանք.** Երկիցեն և 'ի նմանէ իմաս՛: **38. 1 Ոմանք.** Եղիոուսայ
 'ի խօսիցն: **2 Ոմանք.** Ո՛վ է դա... զխորհուրդ ժողովել: **4 Ոմանք.** Խելամոնր
 իցես հան՛: **7 'Ի լուս՝ 'ի վերայ՝** ծերք, *նշանակի՛* ցիրք *ըստ որում առնեն և այլ*
բազումք յօրինակաց: **11 Յօրինակին պակասէր.** Եկեցես, և այլ մի՛ անցանիցես.
 այլ: *Ոմանք.* Այլ անդրէն 'ի: **12 Ոմանք.** Զլոյսն առաւօտուն: **15 'Ի լուս՝** ոլորակ
 բարիցս՝ մերժեցե՛ր. խորպակեցե՛ր. *նշանակի շեշտի,* մերժեցե՛ր. խորպակեցե՛ր. *հս-*
մանայն այլոց: **17 Ոմանք.** Եւ բարապա՛... րեսեալ զքեզ սարսեցեն: **21 Ոսկան.**
 Բազումք իցեն: **24 Բազումք.** Կամ սփռիցի:

անձրևաց, և զճանապարհս ամպրոպաց փեղեալ յերկիր ²⁶ ուր ո՛չ գոյ 26
մարդ յանապա՛ր յանմարդի, ²⁷ յագեցուցանել զանկոխն և զանշէն, և 27
բղիսեցուցանել զբոյս դալարոյ: ²⁸ Ո՛ր է հայր անձրևի, և ո՛վ է որ ծնաւ 28
զշաղս ցօրոյ: ²⁹ Յո՛ր արգանդէ ելանէ սառն, և զեղեամն ո՛ր ծնաւ յերկինս, 29
³⁰ որ իջանէ իբրև զջուր ծորեալ. և զերեսս երկնից ո՛ր հալեաց: ³¹ Խելամո՛նկք³⁰, 31
իցես կարգի Բազմասրեղաց. և քո բացեալ իցէ զպարրուակ Նայկին:
³² Կամ բանայցես զՄազարովթն ՚ի ժամանակի իւրում. և զԳիշերավարն 32
՚ի վերայ վարսից իւրոց ածիցեն ընդ նոսա: ³³ Գիփիցեն զշրջանակս 33
երկնից, կամ առ հասարակ զլեալսն ՚ի ներքոյ երկնից: ³⁴ Կոչիցեն զմեզ 34
բարբառով. և դողութեամբ լի՛ սասարիկ ջրով լուիցէ քեզ: ³⁵ Արձակիցեն 35
շանթս՝ և գնայցեն. և ասիցեն ցքեզ թէ զի՛նչ է: ³⁶ Ո՛վ եր կանանց իմաս– 36
տութիւն ոստայնանկութեան՝ կամ հանճար նկարակերպութեան: ³⁷ Ո՛ր 37
թուէ զամպս իմաստութեամբ, և զերկինս յերկիր խոնարհեցոյց. ³⁸ և 38
հեղեալ կայ իբրև զհող փոշի. մածուցի զնա իբրև զվիմա խորանարդ:
³⁹ Որսայցեն առիւծուց կերակուր. և զանձինս վիշապաց յագեցուցանիցեն³⁹
⁴⁰ Սարսեցին ՚ի խշպիս իրեանց. և նսփցին դարանակալք ՚ի մայրիս: 40
⁴¹ Ո՛ր պարրասրեաց ագաւուց կերակուր՝ զի ձագք նորա առ Տէր ա– 41
ղաղակեցին. մոլորեալք խնդրեն կերակուր:

¹ Եթէ գիփիցեն զժամանակ ծննդեան յամուրաց քարանձաւաց. զգուշանայցես³⁹

- ※ երկանց եղանց: ² Թուիցեն լիով զամիսս ծննդեան նոցա. լուծանիցեն 2
- ※ զերկունս նոցա: ³ Մնուցանիցեն զմանկունս նոցա առանց երկիւղի. 3
- ※ մերժիցես ՚ի նոցանէ զերկունս: ⁴ Փրծանիցի՛ն որդիք նոցա. բազմանայցեն⁴
- ※ ՚ի ծննդեան իրեանց. ելանիցեն՝ և անորէն ո՛չ կրկնիցին: ⁵ Ո՛ր եթող 5
- ※ զցիռ՝ ազարացեալ. ո՛վ ելոյժ զկապանս նորա: ⁶ Եղ ՚ի նմա կապանս 6
- ※ զառապարս, և բնակութիւն նմա զաղտաղտուկս: ⁷ Ծա՛ղր առնէ զբազմամբոխի 7
- ※ քաղաքաց, և զբամբասանս հարկահանաց ո՛չ լսէ. ⁸ դիպէ զլերինս արօ– 8
- ※ րի իւրոյ. և զհետս ամենայն դալարոյ շրջի խնդրել: ⁹ Եթէ կամիցի 9
- ※ քեզ միեղջուրուն ծառայել, կամ հանգչել առ մտոր քո. ¹⁰ կապիցեն 10
- ※ սամեպիք լուծ նմա, կամ ձգիցէ՛ ակօս ՚ի դաշտի քում: ¹¹ Յուսայցեն ՚ի 11
- ※ քո: ¹² Նաւարացեն եթէ հապուցանիցէ քեզ զսերմանիս. և ամփոփիցէ 12

25 Ոմանք. Սասարիկս անձրևոյ: *՚Ի լուս՛. ՚ի վերայ՝* ամպրոպաց, *նշանակի՛*՝ հողմոց:
Ուր ոմանք. ամպրոպաց փեղեաց յեր՛: **27 Ոմանք.** Եւ զանշէն... զբոյսս դա՛:
28 Ոմանք. Որ ծնաւ զշաղս ցօրոյ: **29 Օրինակ մի.** Եւ զեղեամն ո՛ր ծնաւ յարգանդ:
30 Ոմանք. Զի իջանէ իբրև: **32 ՚Ի լուս՛. ՚ի վերայ՝ զՄազարովթն, *նշանակի՛*
Ավ. ելանիցէ սայլն: *Ոմանք.* Ածիցես ընդ նմա: **33 Ոմանք.** Զշրջանս երկնից:
35 Ոմանք. Արձակեցես զշանթս և զնացեն: **38 Ոմանք.** Իբրև զփոշի... իբրև
վիմա խո՛: **40 Ոմանք.** Սարսիցեն ՚ի հշպիս իրեանց, և նսփցին: **41 Բազումք.** Զի
ձագք նոցա աղաղակեցին առ Տէր: **39. 1 Ոմանք.** Զժամանակս ծննդեան: *՚Ի լուս՛. ՚ի*
վերայ՝ Յամուրաց, *նշանակի՛*՝ Ավ. այժքաղաց: **3 Բազումք.** Մերժեցես ՚ի նոցանէ:
4 Ոմանք. Բազմանայցեն ՚ի ծնունդս ի՛... ո՛չ կրկնեցիցին: *Ուր Ոսկան.* Բազմասցին ՚ի
ծն՛: **5 Ոմանք.** Ո՛վ է որ եթող զցիռ ազա՛... ո՛ր ելոյժ: **6 Ոմանք.** Եղ նմա. *կամ՛* ՚ի նմա
կայանս գառա՛... և զբնակութիւնս: **8 Ոմանք.** Եւ զհետս ամենայն դալարոյ: **9 Ոմանք.**
Միեղջերուի. *կամ՛* միեղջուրին ծառայել: **10 Ոմանք.** Կապեցես սամեպելիք զլուծ
՚ի նմա. կամ ձգիցի ակօս: **11 Ոմանք.** Յուսացես ՚ի նա:**

13 զկալ քո: ¹³ Թևթ թռուցելոց նեղասաց. եթէ յղասցի՞ ասիդն և նեեսայն: ✽
 14, 15 ¹⁴ Զի արկցէ յերկիր զծուս իւր, և ջեռուսցէ զհողով. ¹⁵ և մոռացաւ թէ ուր ✽
 16 ցրուիցէ. և զազանք անապարի կոխեսցեն: ¹⁶ Ուծացաւ յորդոց իւրոց՝ ✽
 17 իբրև ոչ յիւրմէ. ՚ի զոր վասրակեցաւ առանց երկիւղի. ¹⁷ զի լռեցոյց ✽
 Աստուած ՚ի նմանէ զիմաստրոյթինս, և ոչ եպ նմա բաժին ՚ի հանճարոյ:
 18 ¹⁸ Ի ժամանակի բարձրացցի՞ ՚ի բարձունս. ծաղր առնէ զերիվարաւ և ✽
 19 զհեծելով նորա: ¹⁹ Եթէ դո՞ն ազուցեր ձիոյ զօրութիւն, և զգեցուցեր զրահ
 20 ընդ պարանոցաւ նորա. ²⁰ արկեր զնովաւ սպառազինութիւն, և փառս
 21 լանջաց նորա զյանդգնութիւն: ²¹ Որոքայ ՚ի դաշտի՞ և դանիր հարանէ.
 22 ելանէ ՚ի դաշտ զօրութեամբ. ²² ՚ի պարահել նեփից՝ արհամարհէ, և
 23 ոչ դարձցի յերկաթոյ: ²³ Ի վերայ նորա շողան աղեղն և սուսեր, և
 24 շարժին վահանի և նիզակի. ²⁴ և բարկութեամբ ապականէ զերկիր: Եւ
 25 ոչ հաւաքայ՝ մինչև փող արկանիցի. ²⁵ և իբրև փող հարկանի՝ նա վաշ
 վաշ կարդայ. ՚ի հեռասարանէ առնու զհոյ պարերազմի՝ վագս առնե-
 26 լով և փռնչելով: ²⁶ Եթէ ՚ի քումմէ իմաստրոյթնէ եկաց բազէ փարածեալ
 27 զթևս, անշարժ դիպել ընդ հարաւ: ²⁷ Կամ թէ քո՞ հրամանաւ վերա-
 28 նայ արծուի. և անկղ ՚ի վերայ բունոյ իւրոյ նստեալ դադարիցէ ²⁸ ՚ի
 29 քարանձաւս վիմաց և ՚ի ծածուկս՝ ²⁹ ա՛նդ կայ և խնդրէ զկերակուր: Ի
 30 հեռասարանէ դիպեն աչք իւր. ³⁰ և ձագք նորա արեամբ թաթաւին. ուր
 31 ուրեք իցէ՛ գէշ՝ ա՛նդր վաղվաղակի գրանին: ³¹ Եւ պարասխանի եպ
 32 Տէր Աստուած Յոբայ՝ և ասէ. ³² Միթէ՞ զդաբաստան ոք Բաւականին
 թիրիցէ՞. և յանդիմանիցէ՞ զԱստուած. և փայցէ՞ նմա պարասխանի:

33 ³³ *Կրկնեալ անդրէն Յոբայ՝ ասէ ցՏէր.*

34 ³⁴ Զի՞ ևս փակաւին դարիցիմ, կշտամբեալ և յանդիմանեալ. ՚ի
 Տեառնէ լսեմ զայդպիսի բանս. զի ես ոչ ինչ մի եմ, զի՞նչ փաց առ այդ
 35 պարասխանի, բայց եթէ ափիբերան լինիցիմ: ³⁵ Մի անգամ խօսեցայ՝
 և յերկրորդումն ոչ յաւելից:

40 ¹ *Դարձեալ կրկնեալ Տեառն յամբոյնն՝ ասէ ցՅոբ.*

2 ² Ոչ այդպէս՝ այլ պնդեա՛ իբրև այր զմէջ քո. ես հարցից՝ և դու փորդ
 3 ինձ պարասխանի: ³ Մի՛ զընկենոր զդաբաստան իմ, և մի՛ համարիր
 այլ ինչ ա՛զդ արարեալ առ քեզ յայրնութիւն. բայց եթէ զի երևեսցին

12 Ոմանք. Կաւարայցես եթէ... քեզ գտերմանս: **13 Ոմանք.** Թևթ թռուցելոյ: *Օ-
 րինակ մի.* Թռուցելոցն է եղասաց, եթէ յղացի ասիդն և նէ՞: **14 Ոմանք.** Եւ
 ջեռուսցէ ընդ հողով: **15 Ոմանք յակրուածով ունին այսպէս.** Եւ մոռացաւ ե-
 թէ ցրուեսցէ... կոխեսցեն *զճանապարհս նորա:* **16 Ոմանք.** Որպէս ոչ յիւրմէ:
17 Ոմանք. Ի նմանէ զիմաստրոյթին: **18 Ոմանք.** Ծաղր արասցէ զերիվարաւ:
19 Ոմանք. Զրահս զպարանոցաւ նորա: **20 Ոմանք.** Արկեր զսպառազինութիւնս,
 և զփառս: **21 Յօրինակին ՚ի բնաքանի գրեալ.** Եւ փափր հարանէ, ՚ի լու՞.
նշանակի ուղղագրել՝ դափր. *համաձայն այլոց:* **22 Ոմանք.** Պարահեալ նեփից՝
 արհամարհեաց, և ոչ դարձցի յերկաթի: **24 Այլք.** Մինչև փող հարկանիցի: **25 Ոմանք.**
 Եւ իբրև փող հարկանիցի... առնու զհոյ պարերազմի, վագս առնով և: **26 Ոմանք.**
 ՚ի քումմէ զօրութենէ եկաց բազէ... անշարժ դիպել ընդ: **27 Ոմանք.** Կամ թէ քով հրա-
 մանա... և անզղ ՚ի վերայ: **28 Ոսկան.** Վիմաց, և ՚ի ծակուկս: **29 Ոմանք.** Եւ խնդրէ
 զկերակուրս: **30 Ոմանք.** Անդ վաղվաղակի գրա՞: **32 Ոմանք.** Եւ յանդիմանեսցէ:
34 Ոմանք. Ի Տեառնէ լսիցեմ զայդպիսի: *Ոսկան.* Զի ես ոչինչ եմ. զի՞նչ: **35 Ոմանք.**
 Միանգամ խօսիցիմ. և: **40. 2 Ոմանք.** Իբրև զայր զմէջ:

արդար: ⁴Եթէ բազունկ առ բազունկ իցէ քո Տեառն. եթէ բարբառն հանգոյն 4
նմա որոպայցես: ⁵Արդ աղէ առ բարձրութիւն. և զօրութիւն և փառս 5
* և պարիւ զգեցիր: ⁶Առաքեալ՝ զհրեշտակս բարկութեամբ, և զամեն- 6
այն հպարտս խոնարհեցո՞ւ և շիջո՞ւ զամբարտաւանս: ⁷Փրեալ՝ վաղ- 7
վաղակի զամպարիշտս. ⁸և ծածկեալ՝ յերկրի բացէ՛ ՚ի բաց առ հասա- 8
րակ. և լից գերեսս նոցա անարգանօք: ⁹Իսկ յանձի՞ն կալայց արդևք 9
եթէ կարօղ փրկել աջ քո: ¹⁰Իսկ այդ քո առաջի՛ է, զի զազանք իբ- 10
րև զարջառ խո՞ր ճարակին: ¹¹Ահաւանիկ ոյժ իւր զմիջով իւրով, և 11
զօրութիւն զպորպիւ որովայնի իւրոյ: ¹²Կանգնեաց զպտուն իւր իբ- 12
րև զնոճի. ջիւք իւր զմիմեամբք պարտալ. ¹³կողք իւր պղնձիք, և ողն 13
իւր ձոյլ երկաթոյ: ¹⁴Նա՛ է սկիզբն արարածոց Տեառն, արարեալ խա- 14
ղալիք հրեշտակաց նորա: ¹⁵Նասեալ ՚ի վերայ առապար լերին, արար 15
խնդութիւն չորքօրանեաց ՚ի փարփարոսն: ¹⁶Ընդ ազգի ազգի՛ ծառովք 16
ննջէ, առ պտուռով և եղեգամբ և կնիւնով: ¹⁷Նովանցանան ընդ նովա 17
* ծանօք մեծամեծք հանդերձ անփառօք՝ և ձոնք հագնոյ: ¹⁸ Եթէ լինիցի 18
հեղեղ՝ ոչ զգնասցէ. յանձնապաստան է, զի թէ Յորդանան դիմեսցէ ՚ի
* վերայ նորա, ¹⁹ յակնակապիճս իւր ընկալցի զնա. ՚ի խուսափել նո- 19
* րա ծակիցեն զնզուռնս նորա: ²⁰ Վերացուցանիցեն զվիշապն կարթի. 20
դնիցեն պախուրցս շուրջ զցոկով նորա: ²¹ Եթէ կապիցեն անուր ՚ի քիթս 21
* նորա. անցուցանիցեն դանդանաւանդ ընդ կզակս նորա: ²² Խօսիցի՛ 22
ընդ քեզ հեզութեամբ. և կակուղ բարբառով դնիցէ ընդ քեզ ուխտ:
* ²³ Նուաճիցեն զնա ծառայ յաւիտենական: ²⁴ Խաղայցեն դու նովա 23, 24
իբրև հաւու. և կապիցեն զնա իբրև զձագ կապով: ²⁵ Կերակրեսցին 25
* նովա ազինք, և բաժանեսցեն զնա ազգք Փիւնիկեցոց: ²⁶ Ամենայն 26
* նաւալուղակն ՚ի մի վայր ժողովեալ, ոչ բարձցեն թեփ մի ՚ի փարնոյ
* նորա, և ՚ի նաւա ձկնորսաց խալան նորա: ²⁷ Դնիցես դու զձեռն քո ՚ի 27
վերայ նորա. յիշարակեալ զպարերազն որ լինելոց է ՚ի մարմնի նորա,
զի այլ ոչ ևս լինիցի: ²⁸ Ոչ փեսեր զնա, և ոչ ՚ի վերայ բանիցս ասացելոց 28
զարմանայցես:

¹ Ոչ երկնչիցիս՝ զի և ինձ պարբաստեալ է. բայց ո՞վ իցէ որ ինձ հա- 41
կառակ կայցէ. կամ ո՞վ իցէ որ ինձ ընդդէմ դառնայցէ՝ և հանդարտիցէ:
² Եթէ ամենայն առ ՚ի ներքոյ երկնից ին է: ³ Ոչ լռեցից վասն նո- 2, 3
րա. և բան Նգորին ողորմեսցի զուզականին նորա: ⁴ Ո՛ մերկասցէ 4

3 *Ոմսկք.* Զդարաստանս իմ... այլ ազդ արարեալ: 8 *Ոմսկք.* Բացեայ ՚ի բաց
առ հասարակ: 9 *Բազունք.* Թէ կարող է փրկել: 10 *Ոմսկք.* Առաջի իցէ...
խորաճարակին: 11 *Ոմսկք.* Ահաւասիկ ոյժ... զպորպոյ որովայնի: 12 *Ոսկան.*
Կանգնեաց զպտուր իւր: *Ոմսկք.* Եւ ջիւք իւր զմիջովք պարտալ: 14 *Ոմսկք.* Ա-
րարեալ ՚ի խաղալիկ հրեշ՝: 17 *Ոմսկք.* Նովանցան ընդ նովա... և ձոնք հագնոյ:
18 *Բազունք.* Նեղեղ՝ ոչ զգասցէ: *Ոմսկք.* Դիմեսցէ ՚ի բերան նորա: 19 *Ոմսկք.* Եւ
՚ի խուսափել նորա ծակեցես զըրնգ՝: 20 *Ոմսկք.* Պախուց շուրջ զցոկաւ նորա: *Ուր*
Ոսկան. պախուրց: 22 *Այլք.* Խօսիցի ընդ քեզ հնազանդութեամբ. և կա՞: 23 *Ո-*
մսկք. Եւ նուաճեցուցես զնա: 24 *Ոմսկք.* Խաղայցես ընդ նովա իբրև հաւու. և
կապեցես զնա: *Ուր Ոսկան.* իբրև ընդ հաւու: 25 *Ոմսկք.* Կերակրեսցին զնովա:
Ի լուս. Եւ բաժանեսցին զնա: 26 *Ոմսկք.* Ամենայն նաւաղաւղակն: 27 *Ոմսկք.*
Յիշարակել զպարերազն որ լինելոց է ՚ի վերայ նորա: 41. 1 *Ոմսկք.* Նակառակ
կացցէ: 2 *Ոսկան.* Իմ են: 3 *Ոմսկք.* Ես ոչ լռեցից վասն... զուզականի նոցա:

զպարրուակ երեսաց նորա. և ընդ աղիս պարենից նորա ո՛ մրանիցե.
 5 ⁵ զորունս երեսաց նորա ո՛ բանայցէ: Շուրջ զպարամամբք նորա ա՛հ:
 6, 7 ⁶ Փոր նորա վահանք պղծիք, յօթք նորա իբրև զվէմ զայլախազ՝ ⁷ մի *
 զմիոյ կնի կցեալ, և օդ ո՛չ անցցէ ընդ նա: Այր զեղբօր զետր երթօիցէ. *
 8, 9 ⁸ զմիմեանց կալցին, և մի՛ մեկնեսցին: ⁹ Ի փռնչելոյ նորա փայլաբակունք
 10 հաբանին. աչք նորա իբրև զբետիլ արուսեկի: ¹⁰ Ի բերանոյ նորա
 11 լամպարք բորբոքեալք, և հաբանին անկանին շանթք հրոյ: ¹¹ Ընդ ըրնգունս
 12 նորա ծուխ ելանէ հնոցի հրոյ կայծականց: ¹² Անձն նորա կայծակունք,
 13 և բոց ՚ի բերանոյ նորա ելանէ: ¹³ Ի պարանոցի նորա բնակէ զօրութիւն.
 14 առաջի նորա կորուստ ընթանայ: ¹⁴ Անդամք մարմնոյ նորա մածեալք.
 15 եթէ զեղցէ ՚ի վերայ նորա՝ ո՛չ խլրպասցէ. ¹⁵ զի սիրտ նորա սալացեալ
 16 է իբրև զվէմ. և հասարաբեալ կայ՝ իբրև զսալ դարբնաց անշարժ: ¹⁶ Ի
 17 խլրպել նորա ա՛հ զազանաց և չորքորանեաց, և զեռնոց երկրի: ¹⁷ Եթէ
 18 պարահեսցեն նմա արդունք, ո՛չ սրնանեն զէնք և նիզակք: ¹⁸ Քանզի
 19 համարի զերկաթ յարդ. և զպղինձ իբրև զփայտ փուր: ¹⁹ Ո՛չ խոցոպէ
 20 զնա աղեղն պղնձի. համարի զռըմբաքար խոտ: ²⁰ Եւ իբրև զեղէզն հա– *
 21 մարեցան նմա ուռունք. ծահր առնէ զշարժումն հրալից: ²¹ Անկողիք
 նորա փէզք սրեալք. ամենայն ոսկի ծովու ընդ նովա իբրև զկան ան–
 22 բաւ: ²² Եռացուցանէ զանդունդս իբրև զկաբասայ. համարի զծով իբ–
 23 րև զոչչինչ. ²³ և զպարպարոսն անդնոց իբրև զգերի մի. համարեցաւ
 24 զանդունդս իւր ճեմելի: ²⁴ Եւ չի՞ք ինչ յերկրի՝ որ նման է նմա. արարեալ
 25 իսողալիկ հրեշտակաց իմոց: ²⁵ Չամենայն բարձունս տեսանէ. և ի՛նքն
 է թագաւոր ամենայնի՝ որ ՚ի ջուրսն են:

42

¹ Կրկնեալ անդրէն Յորայ՝ ասէ ցՏէր.

2, 3 ² Գիպեն՝ զի կարօղ ես յամենայնի, և րկարանայ ինչ ո՛չ քեզ: ³ Ո՛վ է
 որ ծածկէ ՚ի քէն զխորհուրդ՝ խնայեալ ՚ի բանս կարծիցէ թագուցանել.
 ո՛ պարմեսցէ ինձ գոր ո՛չ գիպելի. զմեծամեծս և զգարմանալիս՝ որոց ո՛չ
 4 էի խելամուտ: ⁴ Արդ լուր ինձ Տէր՝ զի և ես խօսեցայց. հարցից՝ զքեզ՝ և
 5 դու ուսո՞ զիս: ⁵ Ի լուր ակնջաց լսէի զքէն յառաջագոյն. բայց արդ՝ և
 6 ա՛կն իմ իսկ ետես զքեզ: ⁶ Վասն որոյ խոսեցի՛ զանձն՝ և հալեցայ. և
 համարիմ զանձն իմ հոդ և մոխիր:

7 ⁷ Եւ եղև յետ խօսելոյ Տեառն զբանս զայտոսիկ ընդ Յորայ. Ասէ
 ցԵղեփիազ Թեմնասի

Մեղա՛ր դու, և երկոքին բարեկամք քո. զի ո՛չ խօսեցարուք առաջի իմ
 8 ճշմարիտ, և ո՛չ ինչ իբրև զճառայ իմ զՅոր: ⁸ Բայց արդ առէ՛ք զուարակս
 ելթն և խոյս ելթն, և երթայք առ ճառայ իմ Յոր. և արասցէ ողջակէ՛զս

4 Ունակք. Ո՛վ մերկասցէ: 7 Ունակք. Մի զմիոյ կցեալ: 10 Ունակք. Ղամբարք բորբո՛:
 12 Ունակք. Եւ անձն նորա կայծա՛: 14 Ի լուս՛. Եթէ զեղցի: Ուր ունակք. Եթէ
 զեղցին. կաս՛ զեղծցի... ո՛չ խլրպեսցէ: 15 Ունակք. Իբրև զսալ դարբնի: 17 Ունակք.
 Պարահեսցեն նմա զեղարդունք, ո՛չ մրանեն զէնք և նի՛: 21 Ունակք. Ընկողիք
 նորա փէզք: 24 Ունակք. Յերկրէ որ նման է նորա: 25 Ունակք. Եւ ինքն թագաւոր
 ամենայնի. կաս՛ յամենայնի: 42. 2 Ունակք. Կարող ես ամենայնի: 3 Ունակք. Ի քէն
 զխորհուրդս... ո՛վ պարմիցէ ինձ... որ ո՛չ էի խել՛: 5 Այլք. Ի լուր ակնջաց: Ունակք.
 Լսէի ՚ի քէն յառաջա՛: 7 Ունակք. Ասէ Տէր յեղիփիազ Թեմ՛:

վասն ձեր. և Յոբ ծառայ իմ արասցէ աղօթս վասն ձեր: Զի թէ ոչ նմա
 ակն առեալ էր, և եթէ ոչ վասն նորա էր, կորուսեալ էր իմ արդևք զձեզ.
 զի ոչ խօսեցարուք ճշմարտութիւն զծառայէ իմնէ զՅոբայ: ⁹ Եւ գնաց ⁹
 Եղիփազ Թեմնացի, և Բաղդասր Սաւքեցի, և Սովփար Միմեցի. և ա-
 րարին որպէս հրամայեաց նոցա Տէր. և ելոյժ զմեղս նոցա վասն Յոբայ:
¹⁰ Եւ Տէր աճեցոյց զՅոբ. և յառնել նորա աղօթս ՚ի վերայ բարեկամացն՝ ¹⁰
 երո՞ղ զմեղս նոցա: Եւ եր Տէր կրկին քան որչափ ինչ էրն յառաջագոյն
 Յոբայ ՚ի յաճախութիւն: ¹¹ Եւ լուան ամենայն եղբարք նորա և քորք նո- ¹¹
 րա զամենայն անցսն՝ որ անցին ընդ նա, և եկին առ նա, և ամենեքին
 ոյք յառաջագոյն գիտէին զնա. կերան և արբին առ նմա. և միսիթա-
 րեցին զնա, և զարմացան ՚ի վերայ ամենայնի գոր ած ՚ի վերայ նորա
 Տէր. և ետուն նմա իւրաքանչիւր մէն մի որոջ, և չորեքդրամեան մի
 ոսկի անգիր: ¹² Եւ Տէր օրհնեաց զվերջինն Յոբայ քան զառաջինն. և ¹²
 էին խաշինք նորա՝ ոչխարք բեր, և չորեքհարկը. ուղտք վեցհազարք.
 լուծք եզանց հազար. էշք մարակք արօտականք հազար: ¹³ Եւ ծնան ¹³
 նմա ուտերք եւթն, և դստերք երեք: ¹⁴ Եւ կոչեաց զառաջինն Տի. և ¹⁴
 զերկրորդն Կասիա. և զերրորդն Ամաթեղջըր: ¹⁵ Եւ ոչ գրան համե- ¹⁵
 մապ դստերացն Յոբայ ազնուագոյնք ՚ի ներքոյ երկնից. և եր նոցա
 ժառանգութիւն ընդ եղբարս իրեանց: ¹⁶ Եւ եկաց յեր հարուածոցն ան ¹⁶
 * հարկը և ելթանատուն. և ամենայն ամբ գոր եկաց՝ երկերիւր քառասուն
 * և ութ. և երես Յոբ գորդիս իւր՝ և գորդիս որդւոց իւրոց ազգ չորրորդ:
 Եւ վախճանեցան Յոբ ձերացեալ և լցեալ ատորբք: Եւ գրեալ է նմա
 յառնել ընդ որս Տէր յարուցանէ:

¹⁷ Սա թարգմանի յԱսորի գրոց. բնակէր յերկրին Ասպայ. ՚ի սահմանս ¹⁷
 Եղովմայեցոց և Արաբացոց. յառաջ՝ էր անուն նորա Յոբաբ. և առեալ
 կին Արաբացի, ծնաւ որդի որում անուն էր Էննով: Եւ էր հայր նորա
 Զարեհ, որդի որդւոյն Եսաւայ. և մայր նորա Բոսորացի՛. որպէս զի լինել
 նմա հինգերորդ յԱբրահամէ: Եւ այս են թագաւորք որ թագաւորեցին
 յԵդոմ. առաջին Բաղակ Բեովրայ. և անուն քաղաքի նորա Դենարայ:
 Յետ Բաղակայ Յոբաբ՝ որ կոչեցաւ Յոբ: Յետ նորա Ասովմ, որ էր զօ-
 րավար յերկրին Թեմնացոց: Յետ նորա Ադադ որդի Բարադայ, որ
 կոտորեաց զՄադիամ ՚ի դաշտին Սովաբայ. և անուն քաղաքի նորա
 Գէթեմ: Եւ որ եկին առ նա բարեկամքն. Եղիփազ՝ յորդոցն Եսաւայ՝
 արքայ Թեմնացոց. Բաղդասր բռնաւոր Սաւքեցոց. Սովփար արքայ
 Միմեցոց:

11 Օրինակ մի. Եւ լուան ամենայն բարեկամք նորա զամենայն անցսն՝ որ: *Ոմանք.*
 Զամենայն անցսն գոր անցին ընդ: **12 Ոմանք.** Բեր և չորեք հազար: **14 Ոմանք.**
 Եւ զերրորդն Սաթեղջիւր: **15 Ոմանք.** Ազնուականագոյնք ՚ի ներ՝... ժառանգութիւնս
 ընդ եղ՛: **16 Բազումք յակրուն.** Եւ եկաց Յոբ յեր հարուածոցն: *Ոմանք.* Ամբ գոր
 եկեաց: *Կիսակարար օրինակ մի՝ ասորանօր վախճան րայ գրոցն Յոբայ այսու
 բանիք.* Եւ գրեալ է նմա յառնել ընդ որս Տէր յարուցանէ: *Այլ բաց ՚ի նմանէ ամե-
 նայն օրինակք՝ համաձայն մերունս ունին և զյաջորդ բնս.* Սա թարգմանի, և
 այլն. *համենաոր Յունական բնագրին Եօթանասնից:* **17 Ոմանք.** Բնակէր յերկրին
 Ասպայցոց: *Ոմանք յակրուն.* Բոսորացի. որում և նա եղև իշխան աշխարհին. որ-
 պէս զի լինել: *Ոմանք.* Սաովմ, որ էր զօրավար յերկրէն Թեմնացոց... որ կոտորեաց
 զՄադամ ՚ի դաշտին... Բաղակ բռնաւոր Սաւքեցոց:

Ի վահանսի ունսնք. Կարարումն գրոցս Յովբայ. և ունսնք. Կարարեցաւ Յովբ: Երկու նորագոյն օրինակք համեմատք իրերսց՝ զԳիրս Յորայ կարգեն յեւր գրոցն Մակարայեցոց՝ յառաջ քան զՍաղմոսն. և սորս յեւր Սաղմոսին, և գրոցն Սողոմոնի և Իմաստութեան՝ յանկուն զԳիրս Միրաբայ, անհամեմատ շարագրութեանք այլոց գրոց մարենիս, և կարճառօր քանիւք, որպէս ունի զնոյն և այլ նորագոյն կիսակարար օրինակ մի ՚ի նմին վայրի: Այլ ՚ի սպառ զանց առնեն զնովսա այլ հնագոյն օրինակք համեմայն մերունս. որպէս և զԵրրորդ Եգրասանն. վասն որոյ և մեզ պատշաճ թուեցաւ կարգել զնոսս ՚ի մնացորդս մարենիս:

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ ԵՍԱՅԵԱՅ ՄԱՐԳԱՐԷԻ:

ՆՈՉԱԿԱԲՈՐՆ ՚ի մարգարէս Եսայիաս՝ ՚ի յայտնի ժամանակի երևեալ մարգարէ յԵրուսաղէմ, յաւուրցն Ոգիա սկսեալ մինչև յաւուրս բարեպաշտն Եզեկիայ. վասն որոյ յաղօթսն Եսայեայ մեծ նշանն եղև յարեգակն՝ որ և գԲաբելացիսն զարմացոյց: Մա ինքն Եսայիաս մեծագոյն շնորհի արժանացեալ յԱսորւծոյ, ոչ վասն փոքու իրիք կամ ՚ի նուագս սակաւս, այլ յերկար ժամանակօք, և յաճախ յայտնութեամբք աստուածեղէն խորհրդոց մարգարտութեամբ փառաւորեցաւ: Ուստի և ընդարձակ ճառիք զգիրս մարգարտութեան իւրոյ գրեաց յօգուս լսողաց. որ և զօրացեալ Նոգուովն Ասորւծոյ որով բարբառէր՝ համարձակագոյն բանիս զմեղուցեալսն յանդիմանէր, և յայտնի քարոզէր զհանդերձեալ խորհուրդն Քրիստոսի: Որ և վասն պիտոյից ժամանակին ՚ի սկիզբն գրոց իւրոց նախ կշտամբէ զԻսրայէլ վասն պետայէս չարեաց, և սպառնայ զաւեր երկրին. ոչ յայնժամ հրէիցն և եթ, այլև այժմ մեզ՝ թէ ծուլասցուք: Դառնայ իսրայել յապաշխարստութիւնսն, և խոստանայ զհաշտութիւնսն, և զեկեղեցոյ խաղաղութիւնսն: Վայ քայ խաչահանուացն, և ՚ի դէմս այգւոյն դարապարտել զանշնոհակալսն: Քարոզէ ՚ի Կուսէն զձնունդն Քրիստոսի. և ընդ այնր զիրկէզ կամելն լինել քանն Նրէից: Սպառնայ մեծամբին Սաբանայի զխորպակումն. և երկրորդէ վասն ձննդեանն Տեառն ՚ի քաննն Յեսսեայ: Եւ ՚ի դէմս այլագգեացն սպառնայ սկզբնաչարին: Նախարտէ զյուսացեալսն յԵգիպտոս, և երանէ զունօղսն զաւակ յԵրուսաղէմ: Պարմէ զԵզեկիայէ. և մարգարտանայ զՅովհաննէ. և ապա այլով ճառիք աստուածաբանէ զերախտեացն առ Նրէայս, որոց խորհուրդն ՚ի նորս կարարի: Եւ ապա ՚ի գիրս իւր մարգարէս նկարէ զչարսարանս Տեառն իւրոյ, նախարտեալ յիրայոցն, թքեալ, ապրակեալ, խարազանեալ, և ոչ քիսարեալ. և բանիս վասն իսաչին և մահուն Քրիստոսի, թէ՛ Նա վասն անօրէնութեանց մերոց ՚ի մահ վարեցաւ. և զյարութենէն թէ՛ Տէր կամի սրբել զնա ՚ի վիրաց անփի. և զհամբառնալն թէ՛ Դիմեալ զայ յԵդոմայ. և զհանդերձեալ զալոյն. և զնորոյ աշխարհէն. և զսրբոցն առաջի (Ասորւծոյ) կալոյ ՚ի նորն Երուսաղէմ, և զանվճար քանջանս մեղաւորացն, ուր և աւարտէ զգիրս: Եւ է ժամանակ մարգարտութեանն Եսայեայ իբրև ամբ ՂԵ կամ աւելի:

Գլուխք գրոց Եսայեայ Մարգարէի:

մ. Ամբաստանութիւն զԻսրայէլէ, և զուշակութիւն վշտացն որ նոցա հասանելոց էին. հրաժեշտ ՚ի պարարագաց, և իսրայ վարուց առաքինութեան:

բ. Մարգարտութիւն զեկեղեցոյ և խաղաղութեանն որ լինելոց էր:

գ. Ամբաստանութիւն զԻսրայէլէ, և մարգարտութիւն պաշարման քաղաքին:

դ. Ամբաստանութիւն փափկութեան կանանց նոցա, և ամբարտաւանութեան:

ե. Տարագրութիւն Իսրայէլի՝ այգւոյն օրինակաւ:

զ. Բամբասէ զիշխանս Իսրայէլի ագահութեամբ և արբեցութեամբ. և յառաջագոյն զգաստ առնէ զաւերածոյն. և սպառնայ այնոցիկ որ զուր մարգարէս՝ առաւել քան զմարգարէս ընդունէին:

է. Ջելանել թշնամեացն զուշակէ:

ը. Տեսանէ Եսայի զքեսիլն, որով սրբեցան նորա շրթունքն:

թ. Զօրածողով լինին արքայն Ասորոց և Իսրայէլացոց ՚ի վերայ Երուսաղէմի.

և մարգարեանայ Եսայի վասն 'ի Կուսէն ծննդեանն Քրիստոսի, գոր քայ նշան մերձաւոր փրկութեանն Երուսաղեմի. թէ մնալոց է մինչև ծնցի Քրիստոս. իսկ որդւովն Եսայեայ գփութով գերիլն Սամարոյ, և զգերութիւնն Յուդայ. և սասարէ գերողացն:

ժ. Մարգարեութիւն վասն այնոցիկ որ 'ի Քրիստոս էին հաւարացելոց, և ամբաստանութիւն Քրիստոսարեաց իսկութեանն Նրէից և սպառնալիք:

ժմ. Վասն բռնութեան և ամբարտաւանութեան, և կորստեան Ատրեստանայն: ժբ. Վասն այնոցիկ որ 'ի Քրիստոս էին հաւարացելոց, և վասն կորստեանն Մենեքերիմայ:

ժգ. Վասն 'ի քանէն Յեսսեայ ծննդեանն Քրիստոսի, և վասն նորին հաւարացելոցն հեզութեան:

ժդ. Սաբակումն Բաբելացոցն:

ժե. Նակառակ այլազգեացն մարգարեանայ:

ժզ. Կորուստ Մովաբացոցն:

ժէ. ԶՔրիստոս մարգարեութիւն, և 'ի դէմն Մովաբու կործանումն Սաբանայի:

ժը. Կորուստ Դամասկոսի, և Իսրայելի վիշտք և փրկութիւն:

ժթ. Կորուստ Եգիպտացոց, և սաբակումն ամպարշտութեան նոցա, և առակաւ 'ի հեթանոսս որ հաւարալոց էին 'ի Քրիստոս:

ի. Նրաման առնու Եսայի մերկ և բոկ գնալ 'ի նշանակ գերութեան Եգիպտացոց և Եթովպացոց:

իւ. 'Ի գումարել Մարացն 'ի վերայ Բաբելացոցն գուշակել:

իբ. Կորուստ Եդովմայեցոցն և Արաբացոց, և վերջին պաշարումն Երուսաղեմի գոր պաշարեցաւ 'ի Նաբուքոդոնոսորայ. և կանխասացութիւն առ Սոմնաս հանդերձապէս վասն նորին կորստեան: Նանդերձապէսքն որ էին պահապանք քանարին՝ 'ի քահանայիցն էին:

իգ. Կորուստ Տիրոսի, և յեփոյ փրկութիւն, և առակաւ գեկեղեցոյ:

իդ. 'Ի վիշտս Նրէիցն նկարել վերջին քագնապն աշխարհի, և զճառս գեհենին. և վասն կորստեան Բաբելացոց՝ գոհութիւն Աստուծոյ 'ի մարգարէէն, և վասն 'ի Քրիստոս հաւարացելոց մարգարեութիւն. և վասն յարութեան մեռելոց:

իե. 'Ի դէմն Բաբելացոց ասէ զկորուստն Սաբանայի. և առ Իսրայել սպառնալիք գերութեան, և փողով աւերիք դարձին, յորժամ աւերի Բաբել, և արգելցի անցանել ընդ Եփրատ. ապա և զԻսրայելէ ամբաստանութիւն, յորում 'ի սպառնալիս խօսելոյ ընդ նոսա օտար լեզուօք Քաղդէացոցն, վասն հրեղէն լեզուացն մարգարեութիւն:

իզ. Յուսացելոցն յԱտրեստանեայս, զՔրիստոս ցուցանէ յոյս և հիմն հաստատուն, և իրարէ. նա զի թէ և քանջիցիմք՝ մի՛ յուսալ 'ի սնոտիս, յայտնէ թէ գերելոց է Երուսաղեմ. և 'ի սաբակումն Բաբելացոցն նկարել զհանդերձեալ զալուստն. մեղադրէ յիմարելոցն, և գուշակել զմուտն հեթանոսաց:

իէ. 'Ի փրկութիւնն Երուսաղեմի որ 'ի Մենեքերիմայ՝ նկարել զմեծ փրկութիւն 'ի Քրիստոս հաւարացելոցն:

իը. Պարուհասի Իսրայել. զի եքարձ յԱստուծոյ գոյոյսն և յԵգիպտացին ապաստան եղև. կանխաւ գուշակին նմա չարիք և յեփոյ շինութիւն. մարգարեանայ 'ի նմին և վասն եկեղեցոյ և հանդերձեալ աուրն:

իթ. 'Ի դէմն եկեղեցոյ վասն դարձին հեթանոսաց 'ի Քրիստոս, և վասն աւերածոյն և շինելոյն Երուսաղեմի:

լ. Աղօթք վասն սաքականն Ասորեսարանեացն, և փրկութեանն որ Քրիստոսի լինելոց էր:

լմ. Վասն դարձին Տրեից և հասարակութեան եկեղեցոյ. և եթէ խզիլն Տրեից գերութեամբ վասն մեղացն էր. և հեթանոսաց օրինօք մեղաց՝ որոց խտաբանայ զթողութիւն:

լն. Պարմութեամբ զհարուածս Ասորեսաց և գեղոմայ, և զբանջանս հանդերձեալ աւորն. և ըստ հանելոյ գաւերն Տրեից, և զշինութիւն եկեղեցոյ:

լո. Մենեքերիմայ և Եզեկիայ պարմութիւն:

լկ. Ընդ աւերիս դարձին մարգարտութիւն վասն Յովհաննու Կարապետին, և վասն այնոցիկ որ 'ի Քրիստոս էին հաւարացելոց:

լլ. 'Ի հաւար դարձին Տրեից և գալստեանցն Տեառն, զԱստուծոյ զօրութիւնն ցուցանէ. և ամբաստան լինի զկռապաշտութենէն Իսրայելի. և յիշարակէ զերախարիսն որ առ ժողովորդն:

լմ. 'Ի յաղթութիւնն Տրեից մարգարեանայ վասն եկեղեցական հասարակութեան, և կռոցն փկարութեան:

լն. Վասն Քրիստոսի մարգարտութիւն, և վասն հաւարացելոց 'ի նա. և աստ կայ այն՝ թէ 'ի խաւարէ լոյս ծագեաց:

լո. Նախարէ զԻսրայել վասն մեղաց. և թէ վասն ստունգանելոյ եկին հասին նոցա չարիք:

լբ. Առաջնով փրկութեամբքն որ յԵգիպտոս և 'ի ծովն վստահ առնէ, և գառ 'ի Քաղդէացոցն և վասն Քրիստոսի փրկութեանս. և զի առանց զոհից փրկեաց զնոսա. և չպահանջէ զոհիք պաշտօն, և վասն 'ի Քրիստոս հաւարացելոց:

լգ. Յանդիմանութիւն կռոցն փկարութեան, և ընծայութիւն Աստուծոյ զօրութեանն, որ ցրէ զըղծութիւնս և հասարակէ զմարգարտութիւնս, և կոչէ զԿիւրոս. և զի Աստուած է Քրիստոս՝ յոր նորոգին կղզիք. և զի նմա կրկնի ամենայն ծունր, որ և կոչէ յապաշխարութիւն:

լդ. Կորուստ Բաբելացոցն, և յանդիմանութիւն Տրեիցն խսարութեան. և դիւրութեանց մարգարտութիւն. յորում վասն Քրիստոսի, զի յարգանդէ կոչեցաւ՝ Յիսուս, որ և լոյս հեթանոսաց: Եւ եր զթիկունս 'ի հարուածս:

լե. Մարգարտութիւն վասն Քրիստոսի, և մխիթարութիւնն Երուսաղեմի, որ լիապէս կարարի յեկեղեցի:

լզ. Վասն առաքելոցն, և վասն Քրիստոսի մարգարտութիւն:

լւ. Վասն Քրիստոսի զարմանագործութեանցն, և չարչարանացն, և յարութեանն, և յանախութեան հաւարացելոցն 'ի նա:

լս. Վասն եկեղեցոյ, և վասն Քրիստոսի իշխելոյն հեթանոսաց. ամբաստանութիւն կռապաշտութեանն Տրեից. հրաժեշտ 'ի պահոց նոցա, և այլոց ընդունելի պահոց օրինակ. ամբաստանութիւն նենգաւոր գործոց և խորհրդոց նոցա. և պարուհաս որ ձգի և 'ի հանդերձեալն, և աւերիք լուսաւորելոցն 'ի Քրիստոս:

լտ. Վասն իջանելոյ Սուրբ Տոբայն 'ի Քրիստոս, և բժշկութեանցն որ հոգոց և մարմնոց լինելոց էին 'ի նմանէ. և վասն առաքելոցն և հաւարացելոց պսակելոց 'ի Քրիստոս. և վասն առաջին և երկրորդ գալստեանն:

լւ. Նկարագրան զհարուածսն Եղոմայ յեր դարձին. և ըստ հանելոյ զչարչարանսն, և յերկինսն զհամբառնալն Քրիստոսի մարգարեանայ:

խն. Գոհութիւն Տեառն որ հնձան եհար. և 'ի մարգարէն իբրև 'ի ժողովրդենն խոսարովանութիւն և աղերս. և 'ի Տեառնէ յանդիմանութիւն անհաւանութեան նոցա. և 'ի նոյն ընդունելութիւն հաւարացելոց, թէ՛ Գրայ այնոցիկ. և ամբասարանութիւն զՆրէիցն կռապաշտութենէ, և սպառնալիք:

խթ. Վասն առ 'ի Նրէից հաւարացելոց 'ի Քրիստոս ճիռն օրհնութեան, զի վասն նորա ոչ կորեան ամենայն Նրէայք, և ամբասարանութիւն զանհաւարիցն:

ծ. Խրատ հեգութեան 'ի փառս Աստուծոյ, և բօթ Բաբելոնի, և աւերիք Երուսաղեմի, և զալստեանցն Տեառն, և վասն հանդերձեալ կենացն:

ՄԱՐԳԱՐԷՌԻԹԻՒՆ ԵՍԱՅԱՅ

Տեսիլ Եսայայ որդւոյ Ամովսայ, զոր երևա ՚ի վերայ 1
Նրէասարանի, և ՚ի վերայ Երուսաղէմի: Ի թագաւորութեանն
Ոզիայ՝ և Յովաթամայ՝ և Աբազո՝ և Եզեկիայ, որք թագաւորեցին
Նրէասարանի:

Ա ՌԻՐ երկին և ո՛նկն դիր երկիր՝ զի Տէր խօսեցաւ. Որդիս ծնայ 2
և բարձրացուցի, և նոքա զիս անարգեցի՛ն: ³Ծանեաւ եզն գարացից՝
իւր, և էջ զմտօր փեռնն իւրոյ. և Իսրայէլ զիս ո՛չ ծանեաւ, և ժո-
ղովորդ իմ զիս ՚ի միս ո՛չ առ: ⁴Վայ ազգին մեղաւորի. ժողովորդ որ 4
լի՛ է մեղօք, սերմն ժանր, որդիք անօրէ՛նք. թողէք զՏէր և բարկացուցէք
զՍուրբն Իսրայէլի. օտարացան և յերս կացին. ⁵զի՛ ևս յաւելուք 5
վերս յանօրէնութիւնս: Ամենայն զլուիս ՚ի ցաւս, և ամենայն սիրտ ՚ի
փրփմութիւն: ⁶Յոփից մինչև ցգլուի՝ չիք ՚ի նմա առողջութիւն. ո՛չ վերք՝ 6
ո՛չ այրումն, ո՛չ հարուածք խխայթեալք. չիք սպեղանի ՚ի վերայ դնել,
ո՛չ ձեթ՝ և ո՛չ պափանս: ⁷Երկիր ձեր՝ ատերակ. քաղաքք ձեր՝ հրձիգք. 7
զաշխարհն ձեր առաջի ձեր օտարք կերիցեն, ատերեալ և կործանեալ
յազգաց օտարաց: ⁸Լքեա՛լ թողցի դուստր Սիովնի իբրև գրադաւար 8
յայգուջ, և իբրև զհովանի մրգապահաց ՚ի մէջ սեխենեաց. և իբրև
զքաղաք պաշարեալ: ⁹Եւ եթէ ոչ Տեառն զօրութեանց թողեալ էր մեզ 9
զաւակ՝ իբրև զՍողոմ լինեաք, և Գոմորայ՝ նմանեաք: ¹⁰Լուարո՛ք զբան 10
Տեառն իշխանք Սողոմացուց. ո՛նկն դիք օրինաց Ասարոծոյ ժողովորդք
Գոմորացուց: ¹¹Զի՛ կայ իմ և յաճախելոյ զոհիցդ ձերոց՝ ասէ Տէր. 11
յազեա՛լ եմ ողջակիզօք խոյոց ձերոց. և զճարպս գառանց, և զարիւն
ցլուց և նոխազաց ո՛չ կամիմ. ¹²և ո՛չ թէ գայցէք յանդիման լինել ինձ: Ո՛վ 12
իսկ խնդրեաց զայդ ՚ի ձեռաց ձերոց. կոխել զգալիթս իմ մի՛ յաճախէք:
¹³Եթէ մարուցանիցէք ինձ նաշիի՝ զո՛ր է. և խունկք ձեր պիղծ են ինձ. 13
զզլուիսս ամսոց ձերոց՝ և զշաբաթս՝ և զօրն մե՛ծ՝ ո՛չ առնում յանձն.
¹⁴Գպահս և զդափարկութիւնս, և զամսագլուիսս ձեր, և զփօսս ձեր արեանց 14
անձն ինձ: Յազեալ եմ ձերք, ո՛չ ևս ներեցից մեղաց ձերոց: ¹⁵Յոր- 15
ժամ համբառնայցէք զձեռս ձեր՝ դարձուցից զերեսս իմ ՚ի ձեռք. և
եթէ յաճախիցէք յաղօթս՝ ո՛չ լուայց ձեզ. զի ձեռք ձեր լի՛ են արե-
ամբ: ¹⁶Լուացարո՛ք, սրբեցարո՛ք. ընկեցէք զչարիս ձեր յանձանց ձե- 16
րոց առաջի աչաց իմոց. դադարեցէք ՚ի չարեաց ձերոց. ¹⁷ուսարո՛ք 17
զբարիս գործել. խնդրեցէք զիրաւունս. փրկեցէք զզրկեալն. դա՛ր
արարէք որբոյն, և փո՛ք իրաւունս այրոյն: ¹⁸Եւ եկայք խօսեցարուք 18

Ոմանք ունին վերնագիր. Եսայի Մարգարէ. և ոմանք. Մարգարէութիւն Եսայեայ:

1 *Բազումք. Որ թագաւորեցին: 3* *Ոմանք. Ծանեաւ եզն գրածից իւր: 4* *Ոսկրան.*
Վայ ազգի մեղա՛... թողին զՏէր, և բարկացուցին զՍուրբն Իսրայէլի: 5 *Ոմանք.*
Վերս յանօրէնութիւնն: 6 *Ամենայն օրինակք համաձայն մերոնս ունին՝ Ոչ վերք,*
ոչ այրումն, ոչ հարու՛. ուր Ոսկրան բառնայ զոչսն ՚ի բնաբանէն և ՚ի լուսանցսն
նշանակէ: Ոմանք. Խոխայթեալք: 8 *Ոմանք. Ի մէջ սեխենեաց. և որպէս քաղաք*
պաշարեալ: 11 *Ոմանք. Եւ զճարպս գառանց: 12* *Օրինակ մի. Եւ թէ ոչ գայցէ յանդի՛:*
Ոմանք. Ո՛ իսկ խնդ՛... մի՛ յաճախիցէք:

ընդ միմեանս՝ ասէ Տէր. և եթէ իցեն մեղք ձեր իբրև զճանճախարհի՝ իբրև զձիւն սպիտակ արարից. և եթէ իցեն իբրև զորդան կարմիր՝ իբրև զանր սուրբ արարից: ¹⁹ Եւ եթէ ակորժեսցիք և լուիջիք ինձ՝ զբարութիւնս երկրի կերիջիք. ²⁰ ասպա թէ ոչ կամիցիք լսել ինձ, սուր կերիցէ զձեզ. բանզի բերան Տեառն խօսեցաւ զայս: ²¹ Զիսիդ եղև պոռնիկ քաղաքն հաւաքարիմ Սիոն, լի՛ հաւաքովքն՝ յորում արդարութիւն հանգուցեալ էր, և արդ՝ սպանօղք են: ²² Արծաթ ձեր անփորձ. վաճառականք ձեր խառնէ՛ն ջուր ընդ գինի. ²³ իշխանք ձեր ապստամբք, գողակիցք են գողոց, սիրէ՛ն զկաշառս, վրիժագործք. որբոց իրաւունս ոչ առնեն, և դաբաստանի այրեաց՝ ունկն ոչ դնեն: ²⁴ Վասն այրորիկ այսպէս ասէ Տէր Տէր զօրութեանց Նգօրն Իսրայէլի. Վայ՛ ձեզ հօգօրքդ Իսրայէլի, զի ոչ ևս դադարեսցէ բարկութիւն իմ՝ ՚ի հակառակորդաց իմոց. և դաբաստանօք դաբեցայց զթշնամիս իմ: ²⁵ Եւ արկից զձեռն իմ՝ ՚ի վերայ քո. և ածից քեզ եռանդն ՚ի սրբութիւն ապստամբացդ, և զապստամբսդ կորուսից. և բարձից ՚ի քէն զամենայն անօրէնս. և զամենայն ամբարքաւանս խոնարհեցուցից: ²⁶ Եւ կացուցից ՚ի վերայ քո դաբաւորս իբրև զառաջինն, և զխորհրդականս քո որպէս իսկզբանէ՛ն. և սպա կոչեսցիր դու քաղաք արդարութեան՝ մայր քաղաքաց հաւաքարիմ Սիովն: ²⁷ Զի իրաւամբք և արդարութեամբ փրկեսցի գերութիւն նորա, և ողորմութեամբ: ²⁸ Եւ խորպակեսցի՛ն անօրէնք և մեղաւորք ՚ի միասին. և ոյք թողին զՏէր՝ վախճանեսցին ՚ի միասին: ²⁹ Քանզի արդ՝ ամաչեսցեն ՚ի կոռս իրեանց ընդ որս ինքեանք հաճեալ էին. և զզեցցին զամօթ ՚ի դրօշեալս իրեանց զորս ինքեանքն արարին. և ամաչեսցեն ՚ի պարտէզս իրեանց որոց ցանկացան: ³⁰ Զի եղիցին իբրև զբեկնի՛ փերևաթափ, և իբրև զդրախտ որոյ ոչ գուցէ ջուր: ³¹ Եւ եղիցի զօրութիւն նոցա իբրև զձեծած վշոյ. և գործք նոցա իբրև զկայծակունս հրոյ. և այրեսցին անօրէնք և մեղաւորք ՚ի միասին. և ոչ ոք իցէ որ շիջուցանիցէ:

2 *Քանն որ եղև առ Եսայի որդի Անուխայ՝ ՚ի վերայ Նրէաստանի և ՚ի վերայ Երուսաղէմի:*

² Զի եղիցի յաւորս յերինս յայտնի՛ լեառն Տեառն. և փուն Աստուծոյ ^Բ ՚ի վերայ գլխոց լերանց. և բարձրացի ՚ի վերայ բլրոց. և եկեսցեն ՚ի նա ամենայն հեթանօսք: ³ Եւ երթիցեն ժողովուրդք բազումք, և ասասցեն. Եկայք ելցուք ՚ի լեառն Տեառն եւ ՚ի փուն Աստուծոյ Յակովբայ. և պարմեսցէ մեզ զճանապարհս իւր, և գնասցուք ընդ նա: Զի ՚ի Սիոնէ ելցեն օրէնք, և բան Տեառն յերուսաղէմէ. ⁴ և դարեսցի ՚ի մէջ հեթանոսաց, և յանդիմանեսցէ զժողովուրդս բազումս: Եւ ձուլեսցեն զսուերս իւրե-

18 Ոմանք. Եւ եկայք խօսեսցուք ընդ մի՛... որպէս զար: *Օրինակ մի.* Իբրև զճանճախարհի: **23 Ոմանք.** Եւ ՚ի դաբաստանի այրեացն: **24 Ոմանք.** Վասն այրորիկ այսպէս: **25 Յոմանս պակասի.** Եւ ածից քեզ եռանդն ՚ի սր՛... և զապստամբսդ կորուսից... և զամենայն ամբարքաւանս խոնարհեցուցից: *Ի յուս՛.* Եւ զանհաւանս կորուսից: **27 Ոմանք.** Զի իրաւամբ և ողորմութեամբ փրկեսցին գերիք քո: Եւ խորպակես՛: **30 Ոմանք.** Զի եղիցի իբրև զբեկն ՚ի փերևաթաք: **2. 2 Օրինակ մի.** Եւ եղիցի յաւորս: **3 Ոմանք.** Եկայք երթիցուք ՚ի լեառն Տեառն:

անց 'ի խոփս, և զսուրս իրեանց 'ի մանգաղս. և ոչ առնուցու ազգ յազգի վերայ սուր. և ոչ ևս ուսանիցին փալ պատերազմ:

Գ 5 Եւ արդ դու փուն Յակոբու՝ եկայք երթիցուք 'ի լոյս Տեառն: 6 Քան- 5, 6
զի եթող նա զժողովորդ իր զփունն Յակովբայ. զի լցան իբրև զառա-
ջինն աշխարհ նոցա հմայիք իբրև զայլազգեաց, և որդիք բազումք՝
այլազգիք ծնան նոցա: 7 Լցան աշխարհ նոցա ոսկով և արծաթով՝ և 7
ոչ էր թիւ գանձուց նոցա. լցան երկիր նոցա երկվարօք՝ և ոչ էր թիւ
կառաց նոցա: 8 Լցան երկիր նոցա զարշելեօք գործոց ձեռաց իրե- 8
անց, և երկիր պագին որոց արարին մատուց նոցա: 9 Խոնարհեցաւ 9
մարդ, և յերկիր կործանեցաւ այր. և ոչ ներեցից նոցա: 10 Եւ արդ 10
երթայք մտէք ընդ վիմօք, և թաքերոյք յերկրի յերեսաց ահի Տեառն,
և 'ի փառաց զօրութեան նորա. յորժամ յարիցէ վանել զերկիր: 11 Ջի 11
աչք Տեառն բարձունք են, և մարդ փառապետ. և խոնարհեսցի՛ բարձ-
րութիւն մարդկան, և բարձրացի Տէր միայն յաւուր յայնմիկ: 12 Ջի օր 12
Տեառն զօրութեանց 'ի վերայ ամենայն հպարտից և ամբարտաւանից,
և 'ի վերայ ամենայն բարձրացելոց և վերացելոց, և խոնարհեսցին: 13 Եւ 13
'ի վերայ ամենայն մայրից Լիբանանու բարձրացելոց և վերացելոյ. և
'ի վերայ ամենայն ծառոց կաղնեաց Բասանու. 14 և 'ի վերայ ամե- 14
նայն լեռանց բարձանց. և 'ի վերայ ամենայն բլրոց բարձրացելոց: 15 Եւ 15
'ի վերայ ամենայն աշտարակաց բարձրացելոց. և 'ի վերայ ամենայն
պարսպաց բարձրացելոց. 16 և 'ի վերայ ամենայն նաւաց ծովու. և 'ի 16
վերայ ամենայն հանդիսի գեղեցկութեան նաւաց: 17 Եւ խոնարհեսցի՛ 17
ամենայն մարդ, և անկցի՛ հպարտութիւն մարդկան. և բարձրացի Տէր
միայն յաւուր յայնմիկ: 18 Եւ զձեռագործս իրեանց զամենայն փարցին 18
19 թաքուցեն յայրս և 'ի ծերպս վիմաց՝ և 'ի սորս երկրի, յերեսաց ահի 19
Տեառն և 'ի փառաց զօրութեան նորա, յորժամ յարիցէ վանել զերկիր:
20 Ջի յաւուր յայնմիկ հանցէ մարդ զգարշելիս իր զարծաթեղէնս և զոսկեղէնս
զոր արարին, երկիր պագանել սնտրեաց և չոջիկանաց. 21 մտանել 'ի 21
ծակս վիմի հաստարնոյ՝ և 'ի ծերպս վիմաց. յերեսաց ահի Տեառն՝
և 'ի փառաց զօրութեան նորա, յորժամ յարիցէ վանել զերկիր: 22 Լոնլ 22
ձեզ 'ի մարդոյն յորում գոյ շունչ յընգունս նորա. զի ընդ ո՛ն ունեք
համարեսցի նա:

¹ Ահաասիկ Տէր Տէր զօրութեանց բարձցէ՛ 'ի Նրեաստանէ և Երուսաղէմէ
զայր հզօր՝ և զկին զօրաւոր, զզօրութիւն հացի, և զզօրութիւն ջրոյ.
² զհսկայն և զգօրաւորն, և զայր պատերազմօղ, և զդատաւոր, և զմարգարէ,
և զքննիչ, և զծեր. ³ և զյիսնապետ, և զսքանչելի խորհրդական, և ³
զինաստրոն ճարտարապետ, և զհանճարեղն զունկնդիր: ⁴ Եւ կացուցից ⁴
'ի վերայ նոցա մանկունս իշխանս. և իսաբեբայք փրիբեսցեն նոցա: ⁵ Եւ ⁵
անկցի՛ ժողովորդն՝ այր ընդ այր, և այր ընդ ընկերի իրում. ընդհարցի

⁴ *Յօրինակին*. Եւ ոչ առնու ազգ յազգի: *Ուր ունակք*. Եւ ոչ ևս առնուցու: ¹⁰ *Օրինակ մի*. Եւ թագեցարուք յերկրի: ¹³ *Ի լուս*. Բարձրացելոյ և վերացելոց. *հաւանաւայն բազմաց 'ի քնար*: ¹⁶ *Ոսկան*. Ամենայն նաւուց... գեղեցկութեան նաւուց: ²² *Օրինակ մի*. Լսել ձեզ 'ի մարդոյն: ³ ² *Ունակք*. Եւ զհսկայն և զօրաւորն, և զայր: ³ *Բազումք*. Եւ զսքանչելի խորհրդական:

6 մանուկն ընդ ծերոյն, և անարգն ընդ պարուականին: ⁶ Զի բունն հարկանիցէ այր զեղբօրէ իւրմէ, կամ զընտանոյ իոր իւրոյ, և ասիցէ. Նանդերձք գո՛ն
7 քո, լե՛ր մեր իշխան. և կերակուր մեր ընդ քե՛զ լիցի: ⁷ Տացէ՛ պարաս–
խանի յաւոր յայնմիկ՝ և ասասցէ. Ոչ եղէց իշխան, զի ոչ գոյ՝ ՚ի րա՛ն
8 իմում հաց՝ և ոչ հանդերձ. և ոչ եղէց իշխան ժողովրդեանս այսմիկ: ⁸ Զի
լքա՛ն Երուսաղէմ, և Նրէաստան կործանեցա՛ն. և լեզուք նոցա անօրէնու–
9 թեամբ ՚ի Տեառնէ՛ ապստամբեցին: ⁹ Վասն որոյ խոնարհեցա՛ն փառք
նոցա, և ամօթ երեսաց նոցա ծածկեաց՝ զնոսա. զի զամպ փառաց
նորա թշնամանեցին. և զմեղս իրեանց իբրև զՍողոմացոցն պար–
մեցին և յայր արարին: Վայ՛ անձանց նոցա զի խորհեցան խորհուրդ
10 չար առանձինն՝ ¹⁰ և ասեն. Կապեցո՞ւք զարդարն՝ զի դժպիհ՛ եղև մեզ:
11 Այսուհետև զարդինս գործոց իրեանց կերիցեն: ¹¹ Վայ՛ անօրինին.
12 չարիք ըստ գործոց ձեռաց իւրոց անցցեն ընդ նա: ¹² Ժողովուրդ իմ՝
հարկահանք ձեր ճաքա՛րդ առնեն զձեզ, և պահանջօղբ փրկե՛ն ձեզ.
Ժողովուրդ իմ որ երանենդ ձեզ՝ խաբե՛ն զձեզ, և զշափղս ուրից ձերոց
13 խռովեցուցանե՛ն: ¹³ Այլ արդ հասցէ՛ Տէր ՚ի դարաստան, և կացուցէ
14 յայտնի գժողովուրդ իւր. ¹⁴ ինքնի՛ն Տէր ՚ի դար եկեաց ընդ ծերս ժո–
ղովրդեան իւրոյ՝ և ընդ իշխանս նոցա. դուք զի՛ հրկէ՛զ արարէք զայզի
15 իմ, և յափշտակութիւն քանակի՛ն է ՚ի քունս ձեր: ¹⁵ Դուք զի՛՞ զրկէք
գժողովուրդ իմ, և զերեսս քանակաց լի՛ առնէք ամօթով, ասէ Տէր Տէր
զօրութեանց:

16 ¹⁶ Այսպէս ասէ Տէր. Փոխանակ զի հպարտացան դստերք Սիովնի, և Դ
գնացին ՚ի բարձր պարանոց. յօնիւքն ակնարկէին, և ՚ի գնացս իրեանց
17 քարշէին զստորոտս իրեանց, և ուրիւքն կաքաւէին: ¹⁷ Եւ խոնարհեցուցէ
18 Աստուած զիշխանս դստեր Սիովնի, և մերկացցէ՛ Տէր զզարդ նոցա ¹⁸ յաւոր
յայնմիկ. և հանցէ Տէր զփառս հանդերձից նոցա, և զպարմուճանս նո–
19, 20 ցա. ¹⁹ և զհեւսս, զձամակալս, և զպսակակալս, ²⁰ և զմահիկս, և զզարդ
երեսաց նոցա, և զպարճուճանս զարդու փառաց նոցա, և զքօղէս, և
21 զապարանջանս, և զմեհեանդս, և զզինդս, ²¹ և զմարանիս, և զկշտապանակս
22 նոցա, զդիպակս, և զճեղանակս: ²² Զեզրածիրանին, և զմիջնածիրանին,
23 զառքնին արկանելի, և զերևելի լակոնացին. ²³ զբեհեզն, և զերկնագոյն,
և զկարմիր շղաշաբտն, և զճամկատրն, և զոսկեճամուկն, և զոսկէտրտուն:
24 ²⁴ Եւ եղիցի փոխանակ հոպոցն անուշից՝ փոշի՛. և փոխանակ կամարացն՝
չուան՝ զօտի. և փոխանակ ոսկեզարդո՞ւ գլխոյն կնդութիւն՝ վասն գործոց
25 քոց. և փոխանակ ոսկեհոռո ղիպակին՝ քորձ զգեցցիս: ²⁵ Եւ որդիդ քո

7 Ոմանք. Եւ ասիցէ. Ոչ եղէց քեզ. *կամ՝* ձեզ իշխան: **9 Ի բազումս պակասի.** Ծածկեաց զնոսա. *զի զամպ փառաց նորս թշնամանեցին.* և զմեղս: **11 Ոմանք.** Իւրոց անցանեն ընդ նա: **13 Այլք.** Եւ կացուցէ յարենի գժողովուրդ իւր: **14 Յօրինակին.** Դու զի՛ հրկէ՛զ ա՛: **16 Բազումք.** Եւ յօնօք ակնարկէին: **18 Ոմանք.** Եւ զպաճուճանս նոցա, (19) եւ զհիւսս, եւ զձամակալս: **20 Ի լու՛.** ՚ի վերայ՝ և զպարճուճանս զար՛. *նշանակեալ ասի՛ թէ՛ մենն քերեալ էր. իբր զի՛ ՚ի զաղասիարին յորմէ ընդ օրինակէր՝ զառաջինն զպարմուճանս գրեալ. յետոյ մենն ՚ի բաց քերեալ ՚ի նմանէ՛ ձևացուցեալ էր զպարճուճանս. ըստ որում ունի և այլ օրինակ մի. թէպէր և ՚ի մնացեալ գրչագրաց մերոց՝ աստեև ոմանք ղնեն՝* զպարմուճանս, և ոմանք՝ զպաճուճանս: **21 Ոմանք.** Եւ զճեղեանակս: **22 Ոմանք.** Եւ զմիջածիրանին. զառքնին արկանելին. *կամ՝* արկանելիս: **24 Բազումք.** Եւ փոխանակ ոսկի զարդու գլխոցն:

սիրելի գոր սիրես՝ սրով մեռցի. և իշխանք ձեր սրով անկցին. ²⁶և ²⁶ թշուառասցին, և սու՛գ զգեցցին սապապք զարդուց ձերոց. և մնասջիր միայն, և յերկիր կործանեսջիր:

¹Եւ բունն հարկանիցեն եւթն կին զառնէ՛ միոջէ՛ և ասիցեն. Նաց՝ **4** զմեր կերիցուք՝ և հանդերձ՝ զմեր զգեցցուք. բայց միայն անուն քո կոչեսցի ՚ի վերայ մեր. բարձ՝ ՚ի մէնջ զնախապինս մեր: ²Յաւուր յայնմիկ ² ծագեսցէ Աստուած խորհրդովք փառօք իւրովք յերկիր, բարձրացուցանել և փառաւոր առնել զմնացորդս Իսրայէլի: ³Եւ մնացորդքն Սիովնի, ³ և մնացորդքն Երուսաղեմի սուրբ կոչեսցին՝ ամենեքեան որ գրեցան յԵրուսաղեմ ՚ի կեանս: ⁴Չի լուսացէ Տէր զաղփն ուսպերաց և դստերաց **4** Սիոնի և զԵրուսաղեմի. և զարիւնն ՚ի բաց սրբեսցէ ՚ի միջոյ նոցա հոգուով դապաստանաց, և հոգուով այրման: ⁵Եւ եկեսցէ և հասցէ Տէր, ⁵ և եղիցի ամենայն փեղի յերինն Սիոնի, և ամենայն որ շուրջ զնովա իցէ՝ հովանի՛ ամպոյ ՚ի փուէ. իբրև զծուխ և զլոյս հրոյ բորբոքելոյ ՚ի գիշերի. ամենայն փառօք ծածկեսցի: ⁶Եւ եղիցի հովանի՛ ՚ի փոթոյ, և ⁶ յարկ ծածկութեան ՚ի խստութենէ անձրևոյ:

¹ Երզնէցից սիրելոյ այգոյ իմոյ զերգս սիրելոյ նորա: **5**

Ե Այգի՛ եղև սիրելոյն յանկեան. ՚ի փեղուջ պարարութեան: ²Յանգով ² փակեցի՝ ամրութեամբ պարսպեցի ձողաբարձ զարդարեցի. և փնկեցի որթ սորէկ. աշտարակ շինեցի ՚ի միջի նորա. և գուր հնձան փորեցի ՚ի նմա. և մնացի զի բերցէ խաղող, և եբեր փու՛շ: ³Եւ այժմ արբ Յուդայ և ³ բնակիչք Երուսաղեմի. դա՛ր արարէք ընդ իս և ընդ այգի իմ: ⁴Ձի՞նչ ինչ ⁴ առնել էր այգոյ իմում, և ես ոչ արարի նմա. մնացի զի բերցէ խաղող՝ և եբեր փու՛շ: ⁵Եւ արդ՝ ես ինձէ՛ն պարմեցից զինչ արարից ընդ այգի ⁵ իմ. քակեցից՝ զցանգ նորա, և եղիցի յափշտակութիւն. կործանեցից զպարիսպս նորա, և եղիցի ՚ի կոխումն: ⁶Եւ թողից՝ զայգի իմ. և մի՛ ⁶ յաբցի, և մի՛ բրեսցի. և բուսցի ՚ի նմա փու՛շ իբրև ՚ի խոպանի. և պարուէր փաց ամպոց իմոց զի մի՛ փեղասցեն յայգի իմ: ⁷Ձի այգի ⁷ Տեառն զօրութեանց՝ փունն Իսրայէլի է. և մարդն Յուդայ նորափունկ սիրելի. մնացի զի արասցէ իրաւունս՝ և արար նահրաւութիւն, և ոչ արդարութիւն՝ այլ աղաղակ:

Զ ⁸Վայ այնոցիկ որ յարեն փունն ՚ի փուն, և ազարակ առ ազարակ ⁸ մերձեցուցեն, զի զընկերին հանիցեն. միթէ միայն բնակելոց իցէք յերկրի: ⁹Նա աւանիկ ա՛զդ եղև յականջս Տեառն զօրութեանց այդ ամե՛- ⁹ նայն: Ձի եթէ եղիցին փունք բազումք, սակայն յաւեր դարձցին. և եթէ մեծամեծք և զեղեցիկք իցեն, ոչ ոք իցէ որ բնակիցէ ՚ի նոսա: ¹⁰Ձի ուր ¹⁰

25 Այլք. Եւ որդիդ քո զեղեցիկ գոր սիրես: **4. 1 Ունանք.** Եւ ասասցեն. Չհաց մեր... և զհանդերձ: **2 Ոսկան.** Խորհրդովք և փառօք ի՛: **3 Ունանք.** Որ գրեցան յԵրուսաղեմէ ՚ի կեանս: **5 Ի բազումս պակասի.** Եւ եկեսցէ, և հասցէ Տէր. և է՛: **Ոսկան.** Որ զշուրջ զնո՛: **Ունանք.** Եւ իբրև զծուխ: **6 Ոսկան.** Եւ հովանի ՚ի փոթոյ: **Այլք.** Ի խստութենէ և յանձրևոյ: **5. 1 Ունանք.** Երզնէցից սիրելոյ... զերգս սիրելոյ նորա: **Ուր ունանք.** զերգս սիրելոյն... սիրելոյն յանկեան փեղուջ: **2 Ի բազումս պակասի.** Փակեցի, ամրութեամբ պարսպեցի ձողա՛: **Ոսկան.** Ձի բերցէ ինձ խաղող: **4 Ունանք.** Այգոյ իմոյ: **6 Ունանք.** Ձի մի՛ փեղասցին: **8 Ունանք.** Առ ազարակ մերձեցուցանեն: **9 Ունանք.** Ոչ ոք իցեն, որ բնակիցեն. *կամ՝* բնակեսցէ ՚ի նոսա:

- գործիցեն փանն լուծք եզանց, եղիցի անդ սափոր մի. և որ սերմանիցե
 11 արդուն վեց, ժողովեսցէ գրինս երիս: ¹¹Վայ այնոցիկ որ յառնեն ընդ
 առաւօրս՝ և զհէր լինին ցբոյն. որ երեկանան ՚ի նմին. զի գինին
 12 իսկ անդէն գնոսին այրէ: ¹²Փողովք և թմբկաւ և քնարաւ, և երգովք
 զգինին ընպեն. և ՚ի գործս Տեառն ոչ հային, և զգործս ձեռաց նորա ոչ
 13 առնուն ՚ի միս: ¹³Այսուհետք և ՚ի գերութիւն մաքնեցաւ ժողովորդ իմ,
 վասն չճանաչելոյ նոցա զՏէր. և բազում եղեն դիակունք նոցա վասն
 14 սովոյ հացի և ծարաւոյ ջրոյ: ¹⁴Եւ լայնեցին դժոխք զանձինս իրեանց՝
 և բացին զբերանս իրեանց՝ զի մի՛ դադարեսցեն. և իջցն՝ փառաւորք՝
 և մեծամեծք, և մեծաբունք և ժանրագործք նոցա, և զուարճացեալն ՚ի
 15 նմա: ¹⁵Եւ խոնարհեսցի՛ մարդ, և անարգեսցի՛ այր. և աչք ամբարփաւանք
 16 խոնարհեսցին. ¹⁶և բարձրացի Տէր զօրութեանց իրաւամբք, և Սուրբն
 17 փառաւորեսցի արդարութեամբ: ¹⁷Եւ արածեսցին յափշտակեալքն իբ–
 18 րև ցուրք. և զաւերակս մնացելոցն գառի՛նք կերիցեն: ¹⁸Վայ այնոցիկ
 ոյք ձգեն զմեղս իրեանց իբրև երկայն պարանաւ. և իբրև փոկով լծոյ
 19 երնջոց զանօրէնութիւնս: ¹⁹Ոյք ասեն թէ վաղվաղակի մերձեսցի գոր
 առնելոցն իցէ՝ զի րեսցո՛ք. և եկեսցէ խորհուրդ Սրբոյն Իսրայելի՛ զի
 20 զիտասցո՛ք: ²⁰Վայ այնոցիկ ոյք ասիցեն զչարն բարի, և զբարին չար.
 ոյք դնիցեն զլոյսն խաւար, և զխաւար լոյս. ոյք դնիցեն զդառն քաղցր, և
 21 զքաղցրն դառն: ²¹Վայ այնոցիկ որ զանձինս առ իմաստունս ունիցին, և
 22 յաչս անձանց իրեանց խորհրդականս: ²²Վայ հզօրաց ձերոց որ ընպեն
 23 զգինին, և իշխանացո որ խառնեն զցքին. ²³որ արդարացուցանեն՝
 զամպարիշտոն վասն կաշառոց, և զիրաւունս գողանան՝ զարդարոյն:
 24 ²⁴Վասն այնորիկ որպէս վառի եղէզն ՚ի կայծականց հրոյ, այնպէս այրեսցին
 ՚ի բորբոքեալ բոցոյ. և արմանր նոցա իբրև զմղեղ եղիցի. և ծաղիկ նո–
 ցա իբրև զփոշի՛ ելանիցէ. զի ոչ կամեցան զօրէնս Տեառն զօրութեանց,
 25 այլ գրգռեցին ևս զբանս Սրբոյն Իսրայելի: ²⁵Եւ բարկացան սրտմարտ–
 թեամբ Տեառն զօրութեանց ՚ի վերայ ժողովրդեան իւրոյ, և արկ զձեռն
 իւր ՚ի վերայ նոցա՝ և սաքակեաց գնոսա. բարկացան ՚ի վերայ լերանց,
 և եղեն դիակունք նոցա իբրև աղբ զճանապարհաւ: ՚Ի վերայ այսր
 ամենայնի ոչ դարձաւ սրտմարտութիւն նորա, այլ փակաւին ձեռն իւր
 բարձրացեալ է:
- 26 ²⁶Այսուհետք ամբարձցէ՛ նշան յազգս հեռաւորս, և անցէ զնոսա Է
 ՚ի ծագաց երկրի. և ահա վաղվաղակի արագս ընթացին, և թելթեն
 27 հասանիցեն: ²⁷Ոչ քաղցիցեն, և ոչ վաստակեսցեն, և ոչ նիրհեսցեն, և ոչ
 ննջեսցեն, և ոչ լուծցեն զօտիս ՚ի միջոյ իրեանց, և ոչ հաւոցին խրացք

10 Ոմանք. Զի ուր գործեսցեն: **11 Ոմանք.** Ոյք յառնեն... որ երեկանան... անդէն իսկ գնոսին: **13 Ոմանք.** Վասն ոչ ճանաչելոյ նոցա: *Օրինակ մի.* Վասն սովահացի և ծա՛: **14 Ի լոս՝.** Եւ ժանրագործք նորա. *համաձայն ոմանց ՚ի քնար՝: Ոսկան.* Նոցա, զուարճացեալքն ՚ի նմա: **16 Բազումք.** Եւ Սուրբն Աստուած փառաւորեսցի: **18 Ոմանք.** Եւ իբրև լծոյ երնջոյ: **21 Ոմանք.** Անձանց իրեանց խորհրդականք: **23 Ոմանք.** Զամպարիշտոն վասն կա՛: **24 Ոսկան.** ՚Ի բորբոքելոյ բոցոյ: *Բազումք.* Այլ և գրգռեցին ևս զբանս: **25 Այլք.** Եւ բարկացաւ սրտմարտութիւն Տեառն զօրութեանց: *Ուր ոմանք.* Եւ բարկացեալ սրտ՝... և ՚ի վերայ այսր ամենայնի: **26 Ոմանք.** Ի ծագաց երկրէ. և ահա վաղվաղակի ՚ի թելթես հասանիցեն:

կօշկաց նոցա: ²⁸ Որոց նե՛րք իւրեանց սրեալ են, և աղեղունք լարեալ. ²⁸ սմբա՛կք երիվարաց նոցա իբրև զվե՛մ հասարարուն համարեցան. անի՛ք կառաց նոցա իբրև զմրրիկ: ²⁹ Դիմեցեն՛ իբրև զառիծունս, և հասցեն ²⁹ իբրև զկորիւնս առիծուց. գոչեցեն՝ և յարձակեցին, և հաւոցեն զա–
զանաբար. և ո՛չ ոք իցէ որ փրկիցէ զնոսա: ³⁰ Աղաղակ արասցեն վասն ³⁰ նոցա յաւոր յայնմիկ, իբրև զձայն ծովու ամբոխելոյ այեօք: Նայեցին յերկինս ՚ի վեր՝ և յերկիր ՚ի խոնարհ, և ահա խաւար խսարութեան ՚ի փարակուսանս նոցա:

Ը ¹ Եւ եղև յամին յորում մեռաւ Ոգիա արքայ, րեսի՛ զՏէր նսարեալ **6** յարթոռ բարձրութեան և վերացելոյ. և լի՛ էր րունն փառօք նորա: ² Եւ ² սրոբէք կային շո՛րջ զնովա. վե՛ց թևք միոյ՝ և վե՛ց թևք միոյ. երկուքն ծածկէին զերեսս իւրեանց, և երկուքն ծածկէին զոքս իւրեանց, և երկուքն թռուցեալ: ³ Աղաղակէին մի առ մի՝ և ասէին. Սո՛րբ, սո՛րբ, սո՛րբ. Տէր ³ զօրութեանց՝ լի՛ է ամենայն երկիր փառօք նորա: ⁴ Եւ վերացաւ դրանոյն ⁴ ՚ի ձայնէն զոր աղաղակէին, և րունն լի՛ էղև ծխով: ⁵ Եւ ասեմ. Վայ՛ է ⁵ ինձ՝ ես այ՛ր րառապեալ զհա՛րոյ կամս, հիացեալ. զի մարդ եմ՝ և պի՛հծ շրթունս ունիմ, և ՚ի մեջ պղծաշուրթն ժողովրդեան բնակեալ եմ ես. և զՏէր զօրութեանց րեսի աջօք իմովք: ⁶ Եւ առաքեցաւ առ իս մի ՚ի ⁶ սրովբէից անրի, և ՚ի ձեռին իրում ունէր կայծակն. զոր առեալ ունելեօք ՚ի սեղանոյ անրի, եբեր՝ ⁷ մերձեցոյց ՚ի բերան իմ, և ասէ. Ահաւասիկ ⁷ մերձեցաւ այ՛ր ՚ի շրթունս քո, և հանցէ զանօրէնութիւնս քո, և զմեղս քո սրբեսցէ՛ ՚ի քէն: ⁸ Եւ լուայ զբարբառ Տեառն որ ասէր. Զո՛ առաքեցից * ⁸ և կամ ո՛վ երթիցէ առ այն ժողովորդ: Եւ ասեմ. Ահաւասիկ ես՝ առաքեա՛ զիս: ⁹ Եւ ասէ. Երթ և ասա՛ ցժողովորդն ցայն. Լսելով լուիցիք՝ և մի՛ ⁹ իմասօիք, և րեսանելով րեսօիք՝ և մի՛ զիրասօիք: ¹⁰ Զի թանձրացան ¹⁰ սիրտ ժողովրդեանդ այդորիկ, և ակընջօք իւրեանց ծանունս լուան. և զաչս իւրեանց կափուցի՛ն զի մի՛ երբէք րեսանիցեն աջօք, և լուիցեն ակընջօք, և իմանայցեն սրտիւք, և դարձցին՝ և բժշկեցից զնոսա: ¹¹ Եւ ¹¹ ասեմ. Մինչև յե՛րբ Տէր: Եւ ասէ. Մինչև աւերեսցին քաղաքք ՚ի բնակչաց, և րունք առ ՚ի չգոյէ՛ մարդկան. և մնացէ երկիրդ աւերակ: ¹² Եւ յեպ ¹² այսորիկ յերկարեսցէ Ասրուած մարդկան, և բազմացին մնացեալքն յերկրի: ¹³ Սակայն և ՚ի նմանէ՛ րասանորդեացեն. և դարձեալ եղիցին ¹³ ՚ի զերութինս և յափշտակութիւնս, իբրև զբնեկնի րերևաթափ, և իբրև զկաղին թօթափեալ յիրաքանչիւր պարտենից * զաւակն սուրբ արձանութիւն նորա:

Թ ¹ Եւ եղև յաւորս Աքազու Յովաթամայ որդոյ Ոգիայ՝ թագաւորին **7** Նրէասարանի. ել՛ Նռասիմ արքայ Արամայ, և Փակէէ որդի Նռովմելայ արքայի Իսրայէլի ՚ի վերայ Երուսաղեմի, րալ՛ ընդ նմա պարերագմ. և ո՛չ կարացին պաշարել զնա: ² Ազդ եղև ՚ի րուն Դաւթի՝ և ասէ. ²

29 Ունակք. Եւ հասցեն որպէս կորիւնս առի՛... և հասցեն զազանաբար: **6.1 Յոմսևս պակասի.** Փառօք նորա: **6 Ունակք.** ՚Ի սեղանոյն եբեր: **7 Այլք.** Ահաւաղիկ մերձե՛:

8 Ունակք. Եւ կամ ո՛ երթիցէ: **10 Ունակք.** Եւ դառնայցեն, և բժշ՛: **12 Ունակք.** Եւ յեպ այնորիկ յերկա՛... և բազմացի մնացեալք երկրի: **13 ՚Ի բազումս պակասի.** Իբրև զբնեկնի րերևաթափ. և: *Օրինակ մի.* Եւ իբրև զկաղինն... զաւակ սուրբ արձակութիւն նորա:

Միաբանեաց Արամ ընդ Եփրեմայ. և զարհուրեցան անձն նորա, և անձն ժողովրդեան նորա, զոր օրինակ շարժեսցի յանբառի ծանձ մի՝ ՚ի հողմոյ:

3 ³ Եւ ասէ Տէր ցԵսայի. Ել ընդ առաջ Աքազու՝ դու և մնացեալ որդին քո Յասուր, հանդէպ աազանին վերին ճանապարհի ազարակին թափցի.

4 ⁴ և ասասցեն ցնա. Զգոյ՛ լեր՝ հանդարպեա՛, և մի՛ երկնցիւր. և մի՛ զարհուրեսցի անձն քո յերկուց փայտից խանձողացն ծխելոց. զի յորժամ հասանիցէ բարկութիւն սրտմտութեան իմոյ, դարձեալ բժշկեսցից.

5 և որդին Արամայ՝ և որդին Ռովմելայ. ⁵ զի խորհեցան խորհուրդ չար

6 * Եփրեմ և որդին Ռովմելայ զքէն՝ և ասեն. ⁶ Ելցո՛ւք ՚ի Նրէաստան՝ խօսեսցո՛ւք ընդ նոսա, դարձուցո՛ւք զնոսա առ մեզ. և կացուցո՛ւք նոսա թագաւոր գորդին Տաբելայ: ⁷ Այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց. Մի՛ կացցէ խորհուրդն այն, և մի՛ եղիցի.

8 այլ գլուխ Արամայ Դամասկոս, և գլուխ Դամասկոսի Նռասիմ. և այլ ևս վաթսուն և հինգ ամ,

9 և պակասեսցէ թագաւորութիւնն Եփրեմի՝ ՚ի ժողովրդենէ անբի: ⁹ Եւ գլուխ Եփրեմայ Սոմորովն, և գլուխ Սոմորովնի որդին Ռովմելայ. և եթէ ոչ հաւարայցէք, և ոչ ՚ի միտ առնուցո՛ւք: ¹⁰ Եւ յաւել Տէր խօսել ընդ Աքազու՝ և ասէ. ¹¹ Խնդրեա՛ դու քեզ նշան՝ ՚ի Տեառնէ Աստուծոյ քումմէ՝ ՚ի խորութեան կամ ՚ի բարձրութեան: ¹² Եւ ասէ Աքազ. Ոչ խնդրեցից՝ և ոչ փորձեցից զՏէր: ¹³ Եւ ասէ. Արդ յուարո՛ւք, քուն Դաթի. Թեթեմ ինչ թուիցի ձեզ աշխատութիւն հասուցանել մարդկան, և զհանդ հասուցանէք աշխատութիւն Տեառն: ¹⁴ Վասն այդորիկ քացէ՛ ձեզ Տէր ինքնին նշան. Ահա կոյսն յղացի՛ և ծնցի որդի, և կոչեսցեն զանուն նորա Եմմանուէլ: ¹⁵ Եղ և մեղր կերիցէ. մինչև՛ ինչ իցէ ծանուցեալ նորա. կամ ախորժեալ յառաջագոյն զչարութիւն, ընտրեսցէ՛ զբարին: ¹⁶ Վասն այնորիկ մինչև՛ ծանուցեալ իցէ մանկանն զբարի կամ զչար, անարգեսցէ՛ զչարն՝ և ընտրեսցէ զբարին. և մնացէ երկիրդ՝ յորմէ որդւոյ կասկածես յերեսաց երկուց թագաւորացն: ¹⁷ Այլ անցէ՛ Աստուած ՚ի վերայ քո, և ՚ի վերայ ժողովրդեան քոյ, և ՚ի վերայ քան հօր քոյ աւուրս՝ որ չև՛ ևս են եկեալ, յորմէ օրէ եհան Եփրեմ ՚ի Նրէաստանէ զարքայն Ատրեստանեայց: ¹⁸ Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ շարժեսցէ՛ Տէր զճանճիւնն որ փրկեսցէ յայնկոյս զեպոյն Եգիպտացոց, և զճիաստացն որ է յերկրին Ատրեստանեայց: ¹⁹ Եւ եկեսցեն ամենեքեան, և հանգիցեն ՚ի ձորս երկրիդ, և ՚ի ձերպս վիմաց, և յայրս, և յամենայն փապարս, և յամենայն փայրս: ²⁰ Յաւուր յայնմիկ զերծցէ՛ Տէր սրովն մեծաւ և արբեցելով, յայնկոյս զեպոյն թագաւորին Ատրեստանեայց, զգլուխ և զմանգ ուրից, և զմօրուսն սրբեսցէ: ²¹ Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ բուծցէ՛ մարդ երինջ մի յարջառոց, և մաքիս երկուս. ²² և եղիցի * ՚ի բազմութենէ կաթինն՝ կերիցէ եղ. զի եղ և մեղր կերիցէ ամենայն որ մնացեալ իցէ յերկրին: ²³ Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ ամենայն քեղի՛ ուր իցէ հազար

7. 2 *Ոսկան.* Շարժիցի յանբառի ծառ ՚ի հողմոյ: 8 *Ոսկան.* Վաթսուն և եօթն ամ: *Ոմսնք.* Եւ ապա պակասեսցէ թագաւորութիւնն Եփրեմայ: 9 *Ոսկան.* Եփրեմայ Սամարիա: 14 *Ոմսնք.* Ահա կոյս յղացի: 16 *Ոմսնք.* Վասն այսորիկ մինչև: 18 *Ոմսնք.* Զճանճիւնն որ փրկեսցէ՛: *Յօրհնակիւն.* Զճիաստացն որ է: 20 *Ոմսնք.* Եւ արբեցելով, որ է յայնկոյս: *Ուր Ոսկան.* Եւ սրբեցելով, որ է:

որթ՝ հազար կշռոյ սկեդ. խոպանասցի՝ և ՚ի փուշ դարձցի. ²⁴ նեպողք և ²⁴ աղեղնաւորք մ'արանիցեն անոր: Զի խոպանացեալ և փշաբեր եղիցի աննայն երկիր, ²⁵ և ամենայն լեռանն արօրադիր ակօսաբեկ լիցի. և մի՝ ²⁵ հասցէ անոր երկեւդ. զի եղիցի ՚ի խոպանէն և ՚ի փշոյ՝ յարօպ գառին և ՚ի կոխան եզին:

¹ Եւ ասէ ցիս Տէր. Ան դու քեզ փոմս մի նոր մեծ. և գրեսցես ՚ի նմա՝ **8** գրչաւ առն ճարփարի. Արագարագ՝ զաւար հարկանել՝ և վաղվաղակի՝ զապուռ ժողովել. քանզի հասեալ է: ² Եւ վկայս կացուցես ինձ արս ² հաւաբարինս, գՆուրիա քահանայ՝ և զԶաքարիա որդի Բարաքեայ: ³ Եւ ³ մերձեցայ առ կինն իմ մարգարէ, և յղացաւ և ծնաւ որդի. և ասէ ցիս Տէր. Կոչեա՛ր զանուն նորա Արագարագ կապրեսցիր՝ և վաղվաղակի աւար՝ հարկանիցիր. ⁴ քանզի մինչև ծանուցեալ իցէ մանկանն կոչել զհայր ⁴ կամ զմայր, առցէ զգօրութիւն Դամասկոսի, և զաւար Սամարեայ, յաննիման թագաւորին Ասորեստանեայց: ⁵ Եւ յաւել ևս խօսել ընդ իս Տէր՝ ⁵ և ասէ. ⁶ Փոխանակ զի ոչ ակորժեաց ժողովուրդդ այդ զջուրն Սելովայ՝ ⁶ որ գնայ խաղաղ. * այլ կամեցան առնել իւրեանց թագաւորս գՆասիմ զորդին Ռոմելայ: ⁷ Վասն այդորիկ ահաւաղիկ անցէ Տէր ՚ի վերայ ձեր ⁷ զջուր Գեպոյն զհօրոն և զյորդ՝ զարքայն Ասորեստանի և զփառս նորա: Եւ եկեսցէ՛ և հասցէ՛ յամենայն ձորս ձեր, և ճեմեսցի՛ ՚ի վերայ պարսպաց ձերոց: ⁸ Եւ հանցէ՛ յերկրէդ Նրէաստանէ՛ զայր որ կարօղ ⁸ իցէ ամբառնալ զգլուխ իւր, և զգօրաւորն որ կարիցէ՛ գործել ինչ. և եղիցի բանակ նորա լնուլ զլայնութիւն երկրիդ քո: ⁹ Ընդ մե՛զ Ասփորա՛մ՝ զիպացէք հեթանոսք՝ և պարպեցարոնք. լսելի՛ արարէք մինչև ⁹ ՚ի ծագս երկրի. հօգօրացեալքդ պարպեցարուք: Զի թեպէր և դարձեալ զօրանայցէք՝ դարձեալ ՚ի պարպութիւն մաքնեսցիք: ¹⁰ Եւ զոր ¹⁰ խորհուրդ և խորհիցիք՝ ցրուեսցէ՛ Տէր. և զոր բան և խօսիցիք՝ մի՛ հաստարեսցի առ ձեզ. քանզի ընդ մե՛զ Տէր Աստուած: ¹¹ Այսպէս ասէ ¹¹ Տէր առ այնոսիկ որ զօրութեամբ ձեռին նորա ընդդէմ դառնան ըսպ զնացից ճանապարհի ժողովորդեանս այսորիկ, և ասեն ¹² թէ ոչ երբէք ¹² խօսիցին խստութիւն. զի ամենայն զոր ինչ խօսի ժողովուրդդ այդ՝ խստութիւնն է. և յերկիրդ նոցա մի՛ երկնցիցիք, և մի՛ խռովիցիք: ¹³ ԶՏէր ¹³ զօրութեանց զնոյն սուրբ արարէք, և նա՛ եղիցի ձեզ յերկեւդ. և եթէ ¹⁴ ՚ի նա յուսացեալ իցես, ¹⁴ եղիցի քեզ ՚ի սրբութիւն. և ոսրն քո զքարի ոչ հարկանիցի, և զայթազողութիւն քեզ ոչ պարահիցէ: Բայց փուն Յակովբու յորոզայթ և ՚ի ծործորս դարանակալաց Երուսաղէմի. ¹⁵ վասն ¹⁵ 15

23 Այլք. Եւ եղիցի յաւոր յայնմիկ՝ եղիցի ամենայն փե՛: **25 Ոմանք.** Անդ երկիրդ: **8. 1 Ի յու՛.** ՚ի վերայ՝ փոմս, *նշանակի՛* քարտէս: *Ոմանք.* Զի հասեալ է: **4 Յոմանս պակասի.** Մանկանն *կոչել* զհայր կամ զմայր: **5 Ոմանք.** Եւ յաւել ևս Տէր խօսել: **6 Բազումք.** Թագաւոր զՆասիմ: **7 Ոմանք.** Վասն այնորիկ ահաւա՛... և զյորդն՝ զարքայն Ասորեստանեայց: **8 Ոմանք.** Յերկրէդ Նրէաստանի... զլայնութիւն երկրիդ: **9 Ոմանք.** ՚ի պարպութիւն մաքնիցիք: **10 Ոմանք.** Եւ խորհիցիք՝ ցրեսցէ Տէր... մի՛ հաստարեսցի ձեզ... Տէր Աստուած է: **11 Ի յու՛.** Որ զօրութեամբն ձեռին: *Ուր ոմանք.* Որ զօրութեան ձեռինն ընդդէմ դառնան ըսպ զնացից ճանապարհաց ժողովորդեանս այսմիկ: **12 Ոմանք.** Զի զամենայն զոր ինչ խօ՛: **13 Ոմանք.** Սուրբ արասցիք, և նա եղիցի ձեզ երկիրդ: *Ոսկան.* Յուսացեալ իցէք. (14) եղիցի ձեզ ՚ի սր՛:

այնորիկ փկարասցին ՚ի նմա բազումք. անկցին և խորպակեցին. և մերձեսցին ՚ի պաշարումն * մարդիկ որ ՚ի շինութեան իցեն: ¹⁶ Յայնմ ժամանակի յայտնեսցին որ կնքիցեն զօրէնս, զի մի՛ ռք ուսանիցի, ¹⁷ և ասիցէ. Կացից մնացից Աստուծոյ որ դարձոյց զերեսս իւր ՚ի փանէն Յակովբու, և եղէց յուսացեալ ՚ի նա: ¹⁸ Ահաւասիկ են և մանկունք իմ զոր եր ինձ Աստուած. և եղիցին նշանք և արուեստք ՚ի վերայ փանն Իսրայելի, ՚ի Սաբաւովք Տեառն՝ որ բնակեալ է ՚ի լերին Սիոնի: ¹⁹ Եւ եթէ ասիցեն ցճեզ. Խնդրեցէք զվիուկս և զգեպնակոջս և զրախօսս, և զորովայնակոջս. ոչ իբրև զազգ ռք որ յԱստուծոյ իւրմէ խնդրիցէ: ²⁰ Զի՛նչ խնդրիցեն վասն կենդանեաց ՚ի մեռելոց անտի. ²⁰ զի զօրէնս յօգնականութիւն եր. զի ասիցեն թէ ոչ իբրև զբանս զայս, վասն որոյ ²¹ չիք կաշառս փալ վասն նորա: ²¹ Եւ եկեսցէ ՚ի վերայ ձեր սով խստութեամբ. և եղիցի իբրև քաղցիցէք՝ փրփմեսջիք, և հայիոյեսջիք զիշխանս և զաշխարհ: Եւ ամբարձցեն զաջս իւրեանց յերկինս ՚ի վեր՝ ²² և հայեսցին յերկիր ՚ի խոնարհ, և ահա կարօտութիւն՝ և փառապանք՝ և խաւար, նեղութիւն և անձկութիւն և մութ. զի ոչ ռք կարիցէ փեսանել. և որ իցէ ՚ի նեղութեանն՝ մի՛ նուագեսցի մինչև ՚ի ժամանակն:

9 ¹ Նախա նախ զայդ արբ, վաղվաղակի հերպ արա. երկիր Զաբուղովնի՝ Ժ և երկիր Նեփթաղեմի՝ ճանապարհ ծովու. և այլք որ բնակեալ էք զծովեզերքդ, և յայն կոյս Յորդանանու. Գալիլեա հեթանոսաց, կողմանք ² Նրէասպանի: ² Ժողովուրդ որ գնայր ընդ խաւար՝ երես լոյս մեծ. և որ բնակեալ էք յաշխարհի և ՚ի ստուերս մահու, լոյս ծագեսցէ ձեզ: ³ Զմե՛ծ մասն ժողովրդեանդ զոր իջուցեր յուրախութիւն քո. և ուրախ եղիցին առաջի քո որպէս ուրախ լինիցին ՚ի հունձս, և որպէս որ բաժանիցենն ⁴ զաւար. ⁴ զի վերացան ՚ի նոցանէ լո՛ւծն՝ որ կայր ՚ի վերայ, և զաւազանն որ ՚ի վերայ պարանոցի՛ նոցա: Զի զգաւազանն պահանջողաց մերժեաց՝ որպէս և յաւորն Մադիամու. ⁵ զի զամենայն պարմունձան և զհանդերձ ժողովեալ նենգութեամբ, փուզանօք փուժեսցին: Այլ նոքա ⁶ կամէին թէ հրձիգ լեալ էին: ⁶ Զի մանուկ ծնան մեր, որդի՛ փուաւ մեզ. որոյ իշխանութիւն իւր եղև ՚ի վերայ ուսոց իւրոց. և անուն կոչեցաւ նմա Նրէշփալ մեծի՛ խորհրդոյ. Մքանչելի խորհրդակից, Աստուած հզօր. ⁷ Իշխան. Նայր հանդերձելոյ աշխարհին: ⁷ Եւ ես ածից զխաղաղութիւն ՚ի վերայ իշխանաց նորա, և առողջութիւն նմա. մե՛ծ է իշխանութիւն նորա, և խաղաղութեան նորա չիք սահման: Յաթոռն Դաւթի նստցի, և զարքայութիւն նորա յաջողեսցէ. և զօրացուցէ զնա իրաւամբք և արդարութեամբ, յայսմհետէ և յաւիտեանս ժամանակաց. նախանձ Տեառն ⁸ զօրութեանց արասցէ զայս: ⁸ Մա՛հ արձակեաց Տէր ՚ի վերայ Յակովբայ, ⁹ եկն եհաս ՚ի վերայ Իսրայելի: ⁹ Եւ ծանիցեն ամենայն ժողովուրդն

15 Ոմանք. Տկարասցին ՚ի նա բազումք... մարդիկ որ ՚ի թշուառութեան իցեն: **20 Ոմանք.** Յօգնութիւն եր... չիք կաշառեալ վասն նորա: **21 Ոմանք.** Սով խստութեան: *Ի լուս՝.* Զիշխանն և զաջ՝. *համաձայն քազմաց ՚ի բնաք՝:* **22 Բազումք.** Մի՛ նուագեսցէ. *կամ՝* նուագիցէ: **9.1 Ոմանք.** Եւ այլք որ բնակեալդ էք զծո՛ւ: **2 Ոմանք.** Լոյս ծագեսցէ ՚ի ձեզ: **3 Ոմանք.** Եւ որպէս բաժանիցինն զաւ՛: **4 Ոմանք.** Ի վերայ պարանոցաց. զի... որպէս յաւորն Մադիամու. (5) զամենայն պարմ՛: **6 Օրինակ մի՛ ունի համաձայն Ոսկանայ.** Զի մանուկ ծնաւ մեզ, որ՛:

Եփրեմեան՝ և որ նստինն ՚ի Սամարիա, որ հպարտութեամբ և ամբար-
 փառանութեամբ սրտից խօսեցան՝ և ասեն. ¹⁰Աղիւսք անկան, այլ եկայք ¹⁰
 վնն փաշեացուք. զմայրս և զեղևնափայտս հարցուք, և շինեսցուք
 մեզ աշտարակ: ¹¹Եւ կործանեսցէ Աստուած զայրուցեալսն ՚ի վերայ ¹¹
 լերին Սիովնի, և զթշնամիս Յուդայ ցրուեսցէ. ¹²զԱտրեստարան յեղիցն ¹²
 արևու, և զՅոյնս ՚ի մտիցն արևու. ոյք ուրէին զԻսրայէլ բերանալիր
 ամենայն բերանով: Ի վերայ այսր ամենայնի ոչ դարձաւ բարկու-
 թիւն նորա, այլ փակաւին ձեռն իւր բարձրացեալ է: ¹³Եւ ժողովուրդն ¹³
 ոչ դարձաւ՝ մինչև վիրաւորեցաւ. և զՏէր * զօրութեանց ոչ խնդրե-
 ցին: ¹⁴Եւ բարձ Տէր յԻսրայէլէ զգլուխն և զվերջն, զմեծն և զփոքր ՚ի ¹⁴
 միում աւուր: ¹⁵Զծերն և զակնառուն՝ այն առաջն է. և զմարգարէն որ ¹⁵
 զանօրէնութիւնն ուսուցանէր՝ այն վերջն է: ¹⁶Եւ եղիցի որ երանիցեն ¹⁶
 ժողովրդեանս այսմիկ՝ մոլորեալք և մոլորեցուցանիցեն. որպէս զի կլանիցեն
 զդոսս և ապա յայտնեսցին: ¹⁷Վասն այսորիկ ՚ի վերայ երիտասարդաց ¹⁷
 նոցա ոչ եղիցի ուրախ Աստուած, և որբոց նոցա և այրեաց մի՛ ողորմեսցի.
 զի ամենեքին անօրէնք են և չարք, և ամենայն բերան խօսի զանի-
 րաւութիւն: Ի վերայ այսր ամենայնի ոչ դարձաւ բարկութիւնն, այլ
 փակաւին ձեռն իւր բարձրացեալ է: ¹⁸Եւ վառեսցի՛ իբրև զհուր ա- ¹⁸
 նօրէնութիւն, և իբրև զսեւ չորացեալ այրեսցի՛ ՚ի հրոյ, և վառեսցի
 յանրառս մայրեաց. և շուրջ զամենայն բլրովք նոցա հո՛ր ճարակեսցի:
¹⁹Վասն սրտմտութեան բարկութեան Տեառն հրձիգ լիցի երկիրն ամե- ¹⁹
 նայն. և եղիցի ժողովուրդն այրեցեալ իբրև ՚ի հրոյ: Այր՝ եղբօր իրում
 մի՛ ողորմեսցի. ²⁰այլ խոտորեսցի յաջակողմն իւր առ քաղցի, և կերիցէ ²⁰
 զձախակողմն իւր, և մի՛ յագեսցի մարդ՝ ուրելով զմարմինս բազկաց
 իւրոց. զի կերիցէ Մանասէ զԵփրեմ, և Եփրեմ զՄանասէ. ²¹և ՚ի միասին ²¹
 պաշարեսցեն զՅուդայ: Ի վերայ այսր ամենայնի ոչ դարձաւ բարկու-
 թիւնն, այլ փակաւին ձեռն իւր բարձրացեալ է:

¹Վայ այնոցիկ որ գրեն զգարիս, գրելով գրեն զգարիս իւրեանց. **10**

²խոտորեն՝ զղափաստանս աղքատաց, և զիրաւունս փնանկաց ժողո- ²
 վրդեան իմոյ յափշտակեն. զի լինիցի նոցա՝ այրին ՚ի յափշտակութիւն,
 և որբն յաւար. ³և զի՛նչ գործեսցեն յաւուրն այցելութեան: Զի նեղու- ³
 թիւն ձեր ՚ի հեռաստանէ՛ եկեսցէ. և առ ո՛ փախստեալ անկանիցիք ՚ի
 յօգնականութիւն. և ո՛ր թողուցուք զփառսն ձեր. ⁴եթէ ոչ մասնեսցի ՚ի ⁴
 զերութիւն. և ՚ի ներքոյ սպանելոցն մտանիցեն: Ի վերայ այսր ամե-
 նայնի ոչ դարձաւ բարկութիւնն, այլ փակաւին ձեռն իւր բարձրացեալ
 է:

ԺԿ ⁵Վայ Ատրեստարանեայցն, զաւագան՝ բարկութեան և սրտմտութեան ⁵

9 Ոմանք. Եւ որ նստինն ՚ի Սամա՛: **10 Ոմանք.** Մեզ աշտարակս: **11 Ոմանք.** Եւ
 զթշնամիսն իւր ցրուեսցէ: **12 Ոմանք.** Ոչ դարձաւ բարկութիւնն, այլ: **14 Ոսկան.** Եւ
 եբարձ Տէր յԵգրայէլէ: **15 Ոմանք.** Եւ զակնառունս, այս առաջն է. և զմարգարէն որ
 զօրէնսն ուսուցանէր: **16 Ոմանք.** Եւ եղիցին որ երա՛: *Ի բազումս սրակասի.* Զդոսս.
 և ապա յայտնեսցին: **17 Ոմանք.** Խօսի զանօրէնութիւն: *Ոսկան.* Բարկութիւն
 նորա: **18 Ոմանք.** Այրեսցի ՚ի հուր: **21 Ոսկան.** Ոչ դարձցի բարկութիւն նորա:
10. 4 ԅօրինակիւն. Ի գերութիւն. և ՚ի քոյ սպանելոցն մտա՛: *Ոմանք.* Եւ ՚ի ներքոյ
 սպանանելոց:

6 իմոյ՝ ՚ի ձեռս նոցա. ⁶ զի զբարկութիւն իմ յաճգ անօրէն արձակեցից. և իմում ժողովրդեան կարգեցից առնել զաւար և զյափշտակութիւնս. 7 կոխա՛ն առնել զքաղաքս, և դնել զնոսա ՚ի փոշի՛: ⁷ Իսկ նա ոչ այսպէս ած զմտաւ, և ոչ այսպէս համարեցաւ յանձին. այլ դարձոյց զմիտս իւր 8 սաբակել զագգս ոչ սակաւս: ⁸ Եւ եթէ ասիցեն ցնա. Դու միայն իցես 9 իշխան. ասիցէ. ⁹ Ոչ առի զաշխարհն որ ՚ի վեր է քան զԲաբելովն, և զՔաղանէ ուր աշտարակն շինեցաւ: Առի՛ և զԱրաբիա, և զԴամասկոս, 10 և զՍամարիա: ¹⁰ Որպէս զնոսայն առի ձեռամբ իմով, նոյնպէս առից և զամենայն իշխանութիւնս: Ողբացէ՛ք դրօշեալք որ յԵրուսաղէմ և ՚ի Սամարիա. ¹¹ զի զոր օրինակ արարի՛ ընդ Սամարիա՝ և ընդ ձեռագործս 12 իւր, նոյնպէս արարից ընդ Երուսաղէմ՝ և ընդ կո՛ռս իւր: ¹² Եւ եղիցի յորժամ կապարեցէ՛ Տէր առնել զամենայն ինչ ՚ի լերին Սիոնի և յԵրուսաղէմ, ածցէ՛ ՚ի վերայ մեծամտին բարկութիւն. ՚ի վերայ իշխանին 13 Ասորեստանայց, և ՚ի վերայ հպարտացեալ փառաւորաց աչաց նորա: ¹³ Քանզի ասաց թէ՛ զօրութեամբ իմով արարից, և իմաստութեամբ խորհրդոց իմոց բարձից՝ զասհմանս ազգաց. և առից աւար զգօրութիւն 14 նոցա. շարժեցից զքաղաքս բնակեալս. ¹⁴ հասից՝ ՚ի վերայ ամենայն փիեզերաց ձեռամբ իմով իբրև ՚ի վերայ բունոյ, և բարձից իբրև զձուս մնացեալս. և ոչ ոք իցէ որ ապրիցէ յինէն, և ոչ որ ընդդէմ դառնայցէ 15 ինձ ✽, և բանայցէ զբերան իւր՝ և ճի՛կ հանիցէ: ¹⁵ Այսպէս ասէ Տէր. Միթէ՛ վերանայցէ՛ փայտաբար առանց փայտահարի, կամ բարձրանայցէ՛ սողոց առանց ուրուք ձգելոյ. նոյնպէս թէ՛ զգաւազան ոք կամ զփայտ ինչ 16 առնուցու. նա և ոչ այնպէս: ¹⁶ Այլ առաքեցէ՛ Տէր զօրութեանց ՚ի պարիւ քո անարգանս, և ՚ի փառս քո հո՛ր վառեալ բորբոքեցի: ¹⁷ Եւ եղիցի 17 Լոյսն Իսրայէլի ՚ի հուր. և սրբեցէ զնոսա հրով բորբոքելով, և կերիցէ՛ 18 իբրև զխոտ զանբառն: Յաւուր յայնմիկ ¹⁸ շիջցին լերինք և բլուրք և անբառք. և կերիցէ ՚ի շնչոյ մինչև ՚ի մարմին. և եղիցի ապրեալն իբրև 19 զայն որ ապրեալն իցէ ՚ի բորբոքեալ բոցոյ: ¹⁹ Եւ մնացեալքն ՚ի նոցանէ թուով՝ եղիցին, և մանուկ փոյլայ գրեցէ զնոսա:

20 Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ ոչ ևս յաւելցին մնացորդքն Իսրայէլի և 20 ապրեալքն Յակովբայ, և ոչ ևս ապաստան լինիցին ՚ի գրկիչսն իւրեանց. այլ եղիցին ապաստան յԱստուած Սուրբն Իսրայէլի ճշմարտութեամբ: 21 Եւ եղիցին մնացեալքն Յակովբայ յԱստուած զօրացեալ: ²² Եւ եթէ երիցի ժողովուրդն իբրև զաւազ ծովու, սական ինչ մնացորդք մնացեն 23 ՚ի նոցանէ. զի բան մի հակիրճ և համառօտ արդարութեամբ, ²³ զբանն համառօտ արասցէ Տէր զօրութեանց ընդ ամենայն փիեզերս: ²⁴ Վասն

5 *Ոմանք.* Վայ Ասորեստանայն... ՚ի ձեռս նոցա. (6) զբարկութիւն: 8 *Ոմանք.* Միայն ես իշխան. ասացէ... (9) ՚ի վեր քան զԲաբելովնն է: 12 *Ոմանք.* Ածցէ և ՚ի վեր մեծա՛... փառաց աչաց նորա: 13 *Յօրինակին ՚ի բնաբանի եղեալ՝* խորհրդոյ իմոյ. *՚ի լուս՝.* նշանակի՛ խորհրդոց իմոց. *ըստ որում և մեր եղաք համաձայն այլոց: Ոմանք.* Աւար զգօրութիւնս. ուր *Ոսկան.* յաւար զգօ՛: 14 *Ոմանք.* Որ ապրեցէ յի՛: 15 *Ոմանք.* Նոյնպէս և թէ՛ զգա՛: 17 *Յօրինակին սրկասէր. Եւ եղիցի Լոյսն Իսրայէլի ՚ի հուր. և սրբէ՛: Ոմանք.* Լոյսն Իսրայէլի հուր. և սրբեցես զնա հրով բոր՛: 18 *Ոմանք.* Ի՛ շնչոց մինչև ՚ի: 20 *Ոմանք.* Ապաստան լիցին: 22 *Բազումք.* Եթէ եղիցի ժողովուրդն Իսրայէլի իբրև: *Ուր Ոսկան.* Ժողովուրդ իմ իբրև:

այսորիկ այնպես ասէ՛ Տէր՝ Տէր գորութեանց. Մի՛ երկնցիւր ժողովուրդ իմ
 որ բնակեալդ ես ՚ի Սիոնն՝ յԱտրեսարանեայց. զի եթէ հարկանիցէ զքեզ
 զաւազանաւ, քանզի են ամեն ՚ի վերայ քո զհարուածան, ճանաչել քեզ
 զճանապարհն Եգիպտացոց. ²⁵ զի փոքր մի ևս դադարեսցէ բարկու- 25
 թիւնն. բայց սրբմտութիւն իմ ՚ի վերայ խորհրդոց նոցա: ²⁶ Եւ յարուցէ 26
 Տէր Աստուած ՚ի վերայ նոցա զհարուածս ըստ հարուածոցն Մադիամու
 ՚ի փեղի՛ն չարչարանաց. և սրբմտութիւն նորա ըստ ճանապարհի ծո-
 վուն որ յելիցն Եգիպտացոց: ²⁷ Եւ եղիցի յաւուր յայնմ բարձցի երկեւղ 27
 նորա ՚ի քէն, և լուծ նորա ՚ի պարանոցէ քումմէ. և խորպակեսցի՛ լուծն
 յուսոց ձերոց: ²⁸ Քանզի հասցէ ՚ի քաղաքն Անգէ, և անցցէ ՚ի Մակեդով. 28
 և ՚ի Մաքմաս դիցէ զկազմած իւր: ²⁹ Եւ անցցէ ընդ ձորս, և հասցէ ՚ի վե- 29
 րայ Գաբաւոնացոց. ա՛հ առցէ զՆոամա զքաղաքն Սաուդի. փախիցէ
 դուստր Գաղ՛իմայ: ³⁰ Խիսնջեա՛ ձայնի քով. լոր լիցի ՚ի Լաիս, լոր լիցի 30
 յԱնաթովթ. ³¹ զարհուրեսցի՛ Մադեբանա, և որ բնակեալ են ՚ի Գեբիմ. 31
 մխիթարեսցի ³² այսօր ազանել ՚ի ճանապարհին. մխիթարեսցէ ձեռամբ 32
 լեռոն դուստր Սիովնի, և բլուրքն որ յԵրուսաղէմ: ³³ Զի ահաւասիկ 33
 Տէր, Տէր գորութեանց խռովեցուցէ զփառաւորեալսն գորութեամբ. և
 բարձրացեալքն ամբարտաւանութեամբ՝ խորպակեսցին: ³⁴ Եւ անկցին 34
 բարձունքն սրով. և Լիբանան բարձամբք իրովք կործանեսցի՛:

ԺԳ ¹ Եւ բղխեսցէ՛ զաւազան յարմապոյն Յեսսեայ. և ելցէ ծաղիկ յարմապոյն 1
 անտի: ² Եւ հանգիցէ ՚ի վերայ նորա Նոզի՛ Աստուծոյ. Նոզի իմաստու- 2
 թեան և հանճարոյ. Նոզի խորհրդոյ և գորութեան. Նոզի զիպութեան
 և աստուածպաշտութեան. ³ և լցցէ՛ զնա Նոզի երկիւղի Աստուծոյ: Ոչ 3
 ՚ի կարծ դարեսցի, և ոչ ըստ խօսից յանդիմանեսցէ: ⁴ Այլ արասցէ 4
 իրաւունս փնանկին, և յանդիմանեսցէ՛ զխոնարհս երկրի. և հարցէ
 զերկիր բանի բերանոյ իւրոյ. և հոգով շրթանց իւրոց սաքակեսցէ
 զամպարիշտս: ⁵ Եւ եղիցի արդարութիւն ամեալ ընդ մեջ իւր, և ճշմար- 5
 տութեամբ պատեալ զկողս իւր: ⁶ Եւ ճարակեսցէ՛ զայլ ընդ գառին. 6
 և ինձ՝ առ ուլո՛ մակաղեսցի. և որթ, և ցուլ, և առեւձ՝ ՚ի միասին
 ճարակեսցին, և մանուկ մաքաղ՝ ամցէ՛ զնոսա: ⁷ Եզն և արջ ՚ի միասին 7
 ճարակեսցին. և որդեակք նոցա խանն շրջեսցին. և առեւծ իբրև զեզն
 յարդ կերիցէ: ⁸ Եւ մանուկ մաքաղ ՚ի ծակ իժից և ՚ի բոյն կորեանց իժից 8
 արկցէ՛ զձեռն իւր. ⁹ և ոչ մեղիցեն, և ոչ կարասցեն հարկանել զոք ՚ի 9
 լերին սրբութեան ինոյ. զի լցան երկիր ամենայն՝ զիպութեամբ Տեառն՝
 իբրև զջուրս բազումս որ ծածկեն զծովս: ¹⁰ Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ 10
 արմապն Յեսսեայ, և որ կանգնելոցն է՝ իշխան հեթանոսաց. և ՚ի նա

24 Ոմանք. Զի եթէ հարկանէ զքեզ: **25 Ոմանք.** Փոքր միս ևս: **27 Ոմանք.** Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ... ՚ի պարանոցէ քումմէ վերասցի. և խոր՛: *Ուր Ոսկան.* Եւ լուծ ՚ի պարանոցէ քումմէ մի՛ վերասցի: **29 Ոմանք.** Զքաղաքն Շաուդի... Գաղղիմայ: **30 Ոմանք.** Լու լիցի ՚ի Ղայիս. լու լիցի յա՛: **31 Ոմանք.** Մադեբեայ. և որ բնակեալն են: *Ուր Ոսկան.* ՚ի Գեբեմ: **32 Ոմանք.** Մխիթարեսցի ձեռամբ լեռոնն դարեր Սիոնի. և *ոմանք.* Լեռոն գոուստր Սիովնի. և բլուրք նորա Երուսաղէմ: **33 Բազումք յաւելոն.** Խորպակեսցին. և *խոնարհեսցին.* (34) և անկցին: **11. 1 Ոմանք.** Եւ բղխեսցէ զաւազանն յար՛: **3 Օրինակ մի.** Ոչ ՚ի կարծիս դարեսցի: **6 Ոմանք.** Եւ ճարակեսցի զայլ... և ինձ առ ուլու... ճարակեսցեն: **9 Ոմանք.** Եւ մի՛ կարասցեն:

- 11 հեթանոսք յուսացին. և եղիցի հանգինսր նորա պարտով: ¹¹ Եւ եղիցի յաւոր յայնմիկ, յաւելցէ Տէր ցուցանել զձեռն իւր. նախանձելին առնել զմնացորդս ժողովրդեան իւրոյ որ մնացեալ իցեն յԱտրեստանայց՝ և յԵգիպտացոց՝ և ՚ի Բաբելացոց՝ և յԵթովպացոց՝ և յԵլամացոց՝ և յԵփրայիցն արևու՝ և յԱրաբացոց *, և ՚ի կղզեաց ծովու: ¹² Եւ բարձրացուցէ նշան ՚ի հեթանոսս, և ժողովեսցէ՛ զկորուսեալսն Իսրայելի. և զգրուեալսն ¹³ Յուդայ ժողովեսցէ ՚ի չորից անկեանց երկրի: ¹³ Եւ բարձցի՛ նախանձն Եփրեմի. և թշնամիքն Յուդայ կորիցեն. Եփրեմ ոչ նախանձեսցի ընդ ¹⁴ Յուդայ, և Յուդայ՝ ոչ նախանձեսցի ընդ Եփրեմայ: ¹⁴ Եւ թռիցեն նաւք այլազգեաց. և առցեն աւար միանգամայն զծովակողմն և զարևելեայսն, և զԵդովմայեցիսն. արկցեն զձեռս իւրեանց նախ ՚ի Մովաբ. և որդիքն ¹⁵ Ամովնայ յառաջագոյն հնազանդեսցին: ¹⁵ Եւ փլուցէ՛ Տէր զծովն Եգիպտացոց. և արկցէ զձեռն իւր ՚ի վերայ գետոյն հոգով սաստկութեամբ, և հարցէ՛ զԵփրեմաձորն. զի համարձակ լիցի զնալ ընդ նա և ագելոյն: ¹⁶ ¹⁶ Եւ եղիցի անց մնացելոց ժողովրդեան իմոյ որ յԵգիպտոս. և եղիցի Իսրայել որպէս յաւորսն յորում ել յերկրն Եգիպտացոց:
- 12** ¹ Եւ ասացես յաւոր յայնմիկ. Օրհնեցից՛ զքեզ Տէր. զի բարկացար ² ինձ, և դարձուցեր զսրբութիւն քո յինէն, և ողորմեցար ինձ: ² Ահա ասիկ Աստուած իմ՝ փրկիչ իմ Տէր, և յուսացեալ եղէց ՚ի նա՝ և ոչ երկեայց. զի փառք իմ և օրհնութիւն իմ Տէր, և եղև ինձ ՚ի փրկութիւն: ^{3, 4} ³ Եւ առէք ջուր ուրախութեան յաղբիւրացն փրկութեան: ⁴ Եւ ասացես յաւոր յայնմիկ. Օրհնեցէք զՏէր. հնչեցէք զանուն նորա. պարմեցէք ՚ի ⁵ հեթանոսս զփառս նորա. յիշեցէք զի բարձրացան անուն նորա: ⁵ Օրհնեցէք զանուն Տեառն զի մեծամեծս արար. պարմեցէք զայս ամենայն ⁶ երկիր: ⁶ Յնծացէք և ուրախ լերուք բնակիչք Միովնի, զի բարձրացաւ Սուրբն Իսրայելի ՚ի մէջ նորա:

13 ¹ *Տեսիլ Բաբելացոց. Չոր երես Եսայի որդի Ամովսայ:*

- ² Ի վերայ լերինն դաշտականի առէք նշան. բարձրացուցէք զբարբառԺԴ ³ ձեր ՚ի վերայ նոցա. մի՛ երկնչիք կոչեցէք ձեռամբ. բացէք, իշխանք, ³ և են փաց հրաման: Նուիրեալք են՝ և ես ածից զնոսա. դիմեալ զան սկայք յագեցուցանել զսրբութիւն իմ. խնդան՝ զա՛ն միանգամայն, ⁴ և թշնամանեն: ⁴ Չայն ազգաց բազմաց ՚ի վերայ լերանց՝ ՚ի նմանութիւն ազգաց բազմաց. ձայն թագաւորաց և ազանց միահամուռ ⁵ ժողովելոց: Տէր զօրութեանց հրաման եր ազգաց սպառազինաց, ⁵ զալ յերկրէ հեռաստանէ ՚ի ծագաց հիմանց երկնից: Հասեալ է Տէր իւրովք ⁶ սպառազինօք սափակելի՛ զամենայն փիեգերս: ⁶ Ողբացէք զի մերձ է

10 Այլք. Նեթանուսաց, ՚ի նա հե՛: **11** *Ոմանք.* Եւ յԵթովպացոց և յԵփրայացոց:

12 *Ոմանք.* Նշան ՚ի հեթանոսաց: **14** *Յօրինակին պակասէր.* Աւար միանգամայն զծովակողմն:

15 *Ոմանք.* Եւ փլուզցէ Տէր... հոգով սաստկութեան... ընդ նա գնալ:

16 *Բազումք.* Որպէս յաւորսն յորում: **12. 1** *Ոմանք.* Եւ ասացեն յաւոր յայնմիկ:

2 *Ոմանք յաւելոյն.* Եւ ես յուսացեալ եղէց ՚ի նա, և փրկեցայց նովաւ. և ոչ եր՞:

5 *Ոմանք.* Զանուն նորա, զի մե՛: *Ոսկան.* Յամենայն երկրի: **6** *Ոմանք.* Իսրայելի ՚ի

մէջ նոցա: **13. 2** *Ոմանք.* Ի վերայ լերինդ դաշ՞: *Որ երկու օրինակք համեմարք*

միմեանց. Ի վերայ լերինն մառախողոպ առէք նշ՞: **4** *Ոմանք.* Թագաւորաց ազանց

միահամուռն ժո՞:

օր Տեառն, և բեկումն յԱստուծոյ հասեալ է: ⁷Վասն այսորիկ ամե– 7
նայն ձեռք լքցի՛ն, և ամենայն անձն մարդոյ դողասցէ՛: ⁸Խռովեսցի՛ն 8
հրեշտակք, և երկունք կալցին գնոսա իբրև զկանայս ծննդականս. փռնկայցեն՛ն
այր ընդ ընկերի՛ն և զայրասցին. և զդէմս իւրեանց ՚ի բոցագոյն դարձուցեն:
⁹Զի ահաւասիկ Տէր զօրութեանց հասեալ է անհնարին լի բարկութեամբ՝ ⁹
ոխակալութեամբ սրբամբութեամբ. առնել զպիեզերս անապար, և զմեղաւորս
սաբակելի ՚ի նմանէ: ¹⁰Զի ասպեղք երկնից Հայկինն հանդերձ, և ամե– 10
նայն զարդուն երկնից լոյս մի՛ փացեն. և խաւարեսցի արեգակն ՚ի
ձագել իւրում, և լուսին մի՛ փացէ զլոյս իւր: ¹¹Եւ հրաման փաց ընդ ա– 11
մենայն փիեզերս զգարիս, և ամպարշտաց զմեղս իւրեանց. և կորուսից
զհպարտութիւն զանօրինաց, և զբարձրութիւն ամբարտաւանից խոնարհեցուցից՝
¹²Եւ եղիցին մնացեալքն պարուականք առաւել քան զոսկի անհուր. և 12
մարդն պարուական եղիցի քան զականս Սովփերայ: ¹³Զի երկինք 13
զայրասցի՛ն, և երկիր սասանեսցի՛ ՚ի հիմանց իւրոց, վասն սրբամբու–
թեան բարկութեան Տեառն զօրութեանց. յաւոր յորում հասեալ իցէ
սրբամբութիւն նորա: ¹⁴Եւ եղիցին մնացեալքն իբրև զայծեանն փախուցեսցա՛ն,
և իբրև զոչխարս մոլորեալ. և ոչ ոք իցէ որ ժողովիցէ. զի մարդն անդրէն
՚ի ժողովուրդ իւր դարձցի, և այր իւրաքանչիւր յերկիր իւր հալածեսցի:
¹⁵Զի որ ըմբռնեսցի՛ ՚ի պարտութիւն մարնեսցի, և ժողովեալքն ՚ի սուր 15
անկցին: ¹⁶Եւ զորդիս նոցա՝ առաջի նոցա սաբակեսցեն, և զպունս նո– 16
ցա աւարի հարկանիցեն, և զկանայս նոցա խայտառակեսցեն: ¹⁷Ահա– 17
ւասիկ յարուցանեն ՚ի վերայ ձեր զՄարս՝ որ ոչ ինչ համարին զարծաթ
և զոսկի: ¹⁸Զաղեղունս երիտասարդաց խորպակեսցեն, և որդոցն ձե– 18
րոց մի՛ ողորմեսցին, և ՚ի մանկունս ձեր ոչ խնայեսցէ ակն նոցա: ¹⁹Եւ 19
եղիցի Բաբելոն որ փառաւորն կոչի ՚ի թագաւորէն Քաղդէացոց. որ–
պէս կործանեաց Աստուած զՍոդոմ և զԳոմոր: ²⁰Եւ ոչ բնակեսցէ յա– 20
փրեանս ժամանակաց. և մի՛ մտցեն ՚ի նմա յազգս բազումս, և մի՛ ևս
անցցեն ընդ նա Արաբացիք. և հովիւք մի՛ հանգիցեն ՚ի նմա: ²¹Այլ անդ 21
հանգիցեն զազանք վայրենիք. և լցցի՛ն փունք նոցա աղաղակաւ. և
անդ հանգիցեն համբարուք, և անդ դէնք կաքաւեսցեն. ²²և յուշկապարիկք²²
բնակեսցեն ՚ի նմա, և ոգնիք ձագս հանցեն յապարանս նորա:

¹Վաղվաղակի հասեալ և զայ, և ոչ անագանեսցի. * և աւուրք **14**
նորա մի՛ յերկարեսցին: Եւ ողորմեսցի Տէր Յակովբայ, և ընտրեսցէ
միւսանգամ զԲսրայել. և հանգիցեն յերկրի իւրեանց. և յաւելցի՛ պանդուխտն
՚ի փունս Յակովբայ: ²Ընկալցի՛ն գնոսա հեթանոսք, և անցեն ՚ի փրկիս 2
իւրեանց՝ և ժառանգեսցեն. և բազմասցի՛ն յերկրին Աստուծոյ ՚ի ծա–
ռայս և յաղախնայս. և եղիցին զերիք զերեվարք նոցա, և անկցի՛ն ՚ի
ծառայութիւն որ փրկէին նոցա: ³Եւ եղիցի յաւոր յայնմիկ, հանգուցէ՛ 3
զբեզ Տէր ՚ի ցառց և ՚ի սրբամբութենէ քումմէ. և ՚ի ծառայութենէ

8 Ունակք. Ի բոցագոյնս դարձ՝: **9 Ունակք.** Զի ահաւասիկ օր Տեառն հասեալ է. և *ո–*
ւնակք. Տէր հասեալ է: *Ի լուս՝. ՚ի վերայ՝* անհնարին, *և շանակի՛* անբժշկական: **10 Ո–**
ւնակք. Մի փայցեն... մի՛ փայցէ: **12 Բազումք յաւելուն.** Քան զականս *պարտուսկանս*
Սովփերայ: **14 Ունակք.** Եւ իբրև զոչխար մոլորեալ: **20 Ունակք.** Եւ ոչ ևս բնակեաց
յափրեանս ժամանակաց և մի՛ մտցեն ՚ի նա ազգք բազումք: **14. 1 Ոսկան.** Հասեալ
զայ, ոչ անագ՛:

4 խաբութեան զոր ծառայեցեր նոցա: ⁴Եւ առցես զողբս զայս 'ի վերայ թագաւորին Բաբելացոց, և ասասցես յաւոր յայնմիկ. Զհախդ
5 դադարեալ կայ պահանջօղն, հանգեան փազնապողն: ⁵Զի խորրակեաց
6 Տէր զլուծ մեղաւորացն՝ զլուծ իշխանացն. ⁶սափակեաց զազգսն սրբմտոս
7 թեամբ. անհնարին հարուածովք բարկութեամբ յանխնայ: ⁷Նանգեան
8 յուսով երկիր ամենայն, և գոչէ՛ ուրախութեամբ: ⁸Եւ փայլքն Լիբանանու
ոբնահար եղեն քեզ. և մայրքն Լիբանանու ասեն. թէ յորմէ հեպտ
9 դու դադարեցեր՝ ո՛չ ելին 'ի մեզ փայտահարք: ⁹Դժոխք 'ի ներքուսր
դառնացան 'ի պարահելն քեզ. կանգնեցան միանգամայն հսկայքն ամենայն
որ լեալ էին իշխանք երկրի. որ յարուցին յաթոռոց իրեանց զամենայն
10 թագաւորս ազգաց: ¹⁰Ամենեքեան պարասխանի՛ փացեն քեզ՝
և ասասցեն. Եւ դո՛ւ իբրև զմեզ ըմբռնեցար, և ընդ մեզ համարեցար:
11 ¹¹Իջին 'ի դժոխս փառք քո, և բազում ուրախութիւնն քո. 'ի ներ-
12 քոյ քոյ մէջս փարածեսցեն, և 'ի վերայ քո ո՛րդն յարկցի: ¹²Զհախդ
անկաւ յերկնից Արուսեակն՝ որ ընդ առաւօսն ծագէր. անկան յերկիր,
13 խորրակեցան՝ որ առաքէր առ ամենայն ազգս: ¹³Դու ասէիր 'ի սրբի
քում. Ելի՛ց յերկինս, 'ի վերոյ քան զաստեղս երկնից արկից՝ զաթոռ իմ.
14 նստայց 'ի լերինն բարձու, 'ի վերայ լերանց բարձանց հիւսուոյ. ¹⁴Ելից
15 'ի վեր քան զամպս, եղէ՛ց նմանօղ Բարձրելոյն: ¹⁵Արդ՝ ահաւաղիկ 'ի
16 դժոխս իջցես և 'ի հիմունս երկրի: ¹⁶Որք փեսանիցեն զքեզ՝ զարմացին
'ի վերայ քո և ասասցեն. Այս այն այր է որ զայրացուցանէր զերկիր,
17 շարժէր զթագաւորս. ¹⁷որ առնէր զամենայն փիեզերս ւտերակ, և քակէր
18 զքաղաքս նոցա. զերեաց զերեդարձ ո՛չ արար: ¹⁸Ամենայն թագաւորք
19 ազգաց ննջեցին պապտով. այր իւրաքանչիւր 'ի փան իւրում. ¹⁹և
դու անկցին 'ի վերայ լերանց իբրև զմեռեալ. զարշելի՛ 'ի մէջ բա-
20 ղեամբ թաթաւեալ որ ո՛չ իցէ սուրբ. ²⁰նոյնպէս և դու ո՛չ սրբեսցիս. զի
ապականեցեր զերկիր իմ, և զժողովուրդ իմ կոտորեցեր. մի՛ մնասցես
21 յաւիտեանս ժամանակաց: Զաւանկ չար ²¹պապրասարեա՛ զորդիս քո 'ի
սպանումն վասն մեղաց հարց իւրեանց. զի մի՛ յարիցեն և ժառանգեսցեն
22 զերկիր, և լցցեն զերկիր պարտեազմօք: ²²Յարեայց 'ի վերայ նոցա ասէ
Տէր Սաբաւովթ. և կորուսից զանուանս նոցա՝ և զգարմ և զգաւակ: Այս-
23 պէս ասէ Տէր զօրութեանց. Արարից զԲաբելովն ւտերակ, ²³զի բնակեցցեն
'ի նմա ոզնիք. և եղիցի յոչինչ. և արարից զնա խորխորապ փղմոյ 'ի
24 կորուստ: Այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց. ²⁴Զոր օրինակ ասացի՝ այնպէս
25 եղիցի. և որպէս խորհեալ եմ՝ ²⁵այն կացցէ. սափակել զԱսորեստանայս
յերկրի իմում և 'ի վերայ լերանց իմոց. և եղիցին 'ի կոխումն. և բարձցի՛
'ի ձէնջ լուծ նոցա, և գոռզութիւն նոցա 'ի պարանոցէ՝ ձերմէ վերասցի՛:

3 Օրինակ մի. 'Ի ցաւոց և 'ի փրկմութենէ խրաբութեանն զոր ծա՛: **6 Ոմանք.** Նարուածովք յանխնայ: **8 Ոմանք.** Եւ փառքն Լիբանանու ոբնահար ե՛: **9 Ոմանք.** Իշխանք յերկրի: **11 Օրինակ մի.** Որդն յարկցեն: **13 Ոմանք.** Դու ասէիր 'ի սրբի քում: **15 Ոմանք.** Արդ՝ աւաղիկ: **19 Ոմանք.** 'Ի մէջ դիականց: **21 Ոմանք.** Վասն մեղաց հօրդ իւրեանց: **22 Ոմանք.** Եւ կորուսից զանուն նոցա... և արարից: **Ուր Ոսկան.** Եւ զգաւակ՝ ասէ Տէր զօրութեանց: **23 Ոմանք.** Զնա 'ի խորխորապ փղմոյ: **24 Ոմանք.** Այսպէս եղիցի: **25 Ոմանք.** ԶԱսորեստանայս յերկրի իւրում:

²⁶ Այս խորհուրդ է գոր խորհեցաւ Տէր 'ի վերայ ամենայն փիեզերաց. 26
 և այն ձեռն բարձրացեալ 'ի վերայ ամենայն ազգաց: ²⁷ Ձի գոր սուրբն 27
 Ասարուած խորհեցաւ, ո՛վ իցէ որ զայն ցրիցէ. և զբարձրացեալ ձեռն
 նորա՝ ո՛վ իցէ որ դարձուցանիցէ: ²⁸ *Յամին յորում մեռաւ Աքազ ար-* 28
քայ, եղև պարգաւնս այս 'ի վերայ այլազգեացն:

ԺԵ ²⁹ Մի՛ ուրախ լինիք ամենայն այլազգիք, եթէ խորպակեցաւ լուծ 29
 հարկանողացն ձերոց. զի 'ի զաւակէ օձին ելցեն ծնունդք իժից, և
 'ի նոցա ծննդոց ելցեն օձք թևաւորք: ³⁰ Եւ բուծցի՛ն աղբապք նովաւ, 30
 և փկար մարդիկ 'ի խաղաղութեան բնակեացեն. և սաքակեացեն 'ի
 սովոյ զգաւակ քո, և զմնացորդս քո սաքակեացէ: ³¹ Ողբացէ՛ք դրունք 31
 քաղաքաց. ձայնս արկցեն քաղաքք խռովեալք ամենայն այլազգիք.
 ծոխս ել 'ի հիւսւոյ, և ո՛չ ևս գրանիցի: ³² Եւ զի՛նչ փայցեն պարաս- 32
 խանի թագաւորք ազգաց. զի Տէր հասարարեաց զհիմունս Միովնի, և
 նովաւ փրկեցցին խոնարիք ժողովրդեանն:

¹ Պարգաւ 'ի վերայ Մովաբացոց: **15**

ԺԶ Գիշերի՛ սաքակեցցի Մովաբացին. գիշերի՛ կործանեցցի պարիսպ 3
 Մովաբացոյն: ² Սու՛գ առէք յանձինս, զի կորեաւ Գեղեբոն՝ փռոյ մեհենինձ
 ձերոյ. անդր ելանիցէք լալ 'ի Նաբաւ Մովաբացոց: Ողբացէ՛ք զի ա-
 մենայն գլուխ 'ի կնդութիւն, և ամենայն բազուկք խորպակեալք: ³ Ի 3
 հրապարակս նորա քո՛րձ զգեցարուք, և 'ի վերայ փանեաց նորա կոծեցարո՛ք,
 և 'ի փողոցս նորա ողբացէ՛ք լալով: ⁴ Ձի գուժեաց Եսեբոն, և Ելէիլա. 4
 մինչև Յասա լսելի՛ եղեն ձայնք նոցա. վասն այտորիկ երկար Մովաբացոյն
 գոչէ, և անձն իւր ծանիցէ. ⁵ սիրտ Մովաբացոյն գոչէ յանձն իւր մինչև 'ի 5
 Սեգովր. քանզի երինջ երեմեան է: Եւ ընդ ելսն Ղ՛ովիթայ լալով ելցեն
 առ քեզ. 'ի ճանապարհին Արոնիիմ, գոչէ բեկումն և շարժումն. ⁶ ջուրն 6
 Նեմերիմայ պակասեացէ և ցամաքեցցի. և խոր նորա նուազեացէ. և
 դեղ դալար՝ անդ մի՛ գրցի: ⁷ Միթէ և այնպէս ապրելո՞ց իցէ: Քանզի 7
 աժից 'ի վերայ ձորոց զԱրաբացիս, և առցեն զնա. ⁸ զի կցեցաւ բողոք 8
 սահմանաց Մովաբացոյն ընդ բողոքս Գաղ՛իմացոյն. և ողբումն նորա
 մինչև 'ի ջրհորն Ելիմ՝ ողբումն նորա: ⁹ Եւ ջուրն Ռեմովնայ լցցի՛ արե- 9
 ամբ. զի աժից 'ի վերայ Ռեմովնայ զԱրաբացիս, և բարձից զգաւակն
 Մովաբո, և զԱրիէլ, և զմնացորդսն Ադեմայ, առաքեցցից իբրև սողունս
 ընդ երկիր:

¹ Միթէ ապառա՛ժ աւերա՛կ իցէ լեռան դպրեր Սիոնի: ² Եւ եղիցի իբ- **16, 2**
 րև հաւու թռուցելոյ ձագ մնացեալ դուստր Մովաբացոց: ³ Բայց ա- 3
 պա և դո՛ւ Առնովն աւելի՛ ինչ խորհեաց առնել յարկս սգոյն նոցա.

28 *Ոմանք.* Ախազ արքայ: **29** *Ոսկան.* Եւ 'ի նոցանէ ելցեն օձք: **30** *Ոմանք.*
 Եւ սաքակեացէ սովով զգաւակ քո: *Որ Ոսկան.* Եւ սաքակեացցի սովու զաւակ քո:
31 *Ոմանք.* Չայն արկցեն... զի ծուխ ել 'ի հիւսիւոյ: **32** *Ոսկան.* Փրկեցցի խոնարի
 ժո՛: **15. 1** *Ոմանք.* Ի՛ գիշերի սաքակեա՛... պարիսպ Մովաբացոցն: **2** *Ոսկան.* Լալ
 'ի Մաբաւ Մովաբաց՛: **3** *Ոմանք յաւելում.* Եւ 'ի փողոցս նորա *ամենեքեան* ողբա՛:
4 *Ոմանք.* Մինչև Յասաս... վասն այտորիկ երկար: *Ոսկան.* Եւ անձն իւր ծանիցի:
8 *Ոմանք.* Մովաբացոց ընդ բողոքս Գաղղիմացոյն: **9** *Ոմանք.* Եւ զմնացորդն
 Ադամայ. և *ոմանք.* Եղովմայ առաքեցցից որպէս սողունս: **16. 2** *Այլք.* Եւ եղիցի իբրև
 հաւու:

- 4 հանապա՛զ ՚ի միջօրեի իբրև ընդ խաա՛ր փախիցեն: ⁴ Զարհուրեցան, և ո՛չ վարեցիս. զի պանդիսպրեցին առ քեզ փախստականքն Մովաբու. եղիցին ձեզ ապաւե՛ն յերեսաց հալածչի. զի բարձաւ ընկեր մարտին քոյ, և իշխանն կորեաւ որ կոխէր զերկիր:
- 5 ⁵ Եւ ուղղեցի ողորմութեամբ աթոռ, և նսարցի ՚ի վերայ նորա ճշմար– ժե փութեամբ ՚ի յարկան Դաթի. դարեցի՝ և խնդրեսցէ զիրաւունս, և 6 փութասցի՛ առնել զարդարութիւն: ⁶ Լուա՛ք զամբարտաւանութիւնն Մովաբու՝ զի հպարտացեալ էր յոյժ. հպարտութիւն նորա և յիսակալութիւն՝ և զամբարտաւանութիւնն քո բարձի՛ ՚ի քէն: Ոչ այնպէս որպէս դիւթութիւնն 7 քո. ⁷ և ո՛չ այնպէս որպէս ըղձա՛նն ՚ի Մովաբ: Զի ՚ի Մովաբ ողբասցեն ամենեքեան զայնոսիկ՝ որ բնակեալ են ՚ի Դեսեթ. մրմնջեսցեն՝ և ո՛չ 8 պարկառեսցեն: ⁸ Դաշարքն Եսեբոնայ սո՛ւզ առցեն, և այգիքն Սեբիմայ որ կլանէին զազգս. կոխեցէք զայգիս նորա մինչև Յագեր՝ և մի՛ հասջիք. մոլորեցայք յանապարհի. առաքեալք նորա լքան, քանզի անցին ընդ 9 ծով: ⁹ Վասն այտորիկ լացուցից՝ իբրև զլալիւնն Յագերայ զայգիս Սեբիմայ. և զծառապտունկն քո կոտորեաց Եսեբոն և Ելիլայ. զի զհունձս քո և 10 զկութս քո կոխեցից՝, և ամենեքեան կործանեսցին: ¹⁰ Եւ բարձցի ու– րախութիւն և ցնծութիւն յայգեաց, և յայգեստանի քում ուրախութիւն մի՛ լիցի. և մի՛ կոխեսցեն զինի ՚ի հնձանս քո, քանզի պակասեաց: 11 ¹¹ Վասն այտորիկ որովայն իմ ՚ի վերայ Մովաբու իբրև զքնա՛ր հնչեսցէ. 12 և զփոր իմ իբրև զպարիսպ նորոգեցեր: ¹² Եւ եղիցի քեզ այն յամո՛թ. զի աշխատեցաւ Մովաբ ՚ի մեհեանս իւր, և մտցէ ուխտաւոր ՚ի ձեռագործս 13 իւր. և մի՛ կարասցեն փրկել զնոսա: ¹³ Այս բան է գոր խօսեցաւ Տէր 14 *երբեմն ՚ի վերայ Մովաբու*: ¹⁴ Եւ այժմ դարձեալ խօսեցաւ և ասէ. Յերին ամս ըստ ամաց վարձանի անարգեսցին փառքն Մովաբու յա– մենայն ՚ի բազում մեծութեան իւրում, և մնացէ սակաւաւոր և ո՛չ պա– րուական:

17

¹ *Պարգաս ՚ի վերայ Դամասկոսի:*

- Ահաւասիկ Դամասկոս բարձցի՛ ՚ի քաղաքաց, և եղիցի ՚ի կործանումնս՝
- 2 ² լքեալ յաւիտեան. ՚ի մակադարեղս հօփից, և ՚ի հանգրուանս անդոց. 3 և ո՛չ ոք իցէ որ հալածիցէ: ³ Եւ ո՛չ ևս եղիցի ամուր ապաստանի Եփ– րեմի. և ո՛չ ևս կացցէ թագաւորութիւն ՚ի Դամասկոս, և ո՛չ մնացեն մնացորդք Ատրուոց. զի ո՛չ դու լա՛ւ ես քան զորդիսն Իսրայելի և զփառս 4 նոցա: Այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց. ⁴ եղիցի յաւուր յայնմիկ պակա– սութիւն փառացն Յակովբայ, և յաճախութիւն փառաց նորա շարժեսցի: 5 ⁵ Եւ եղիցի որպէս ոք զի ժողովէ որայ կանգուն ՚ի գիրկս իւր, և շրջիցի

4 *Ոմանք.* Ոչ վարեցին... և եղիցին: 6 *Ի լուս՝. ՚ի վերայ՝* Լուաք, *փոխանակ շեշտի՝ հարցական դորակս ՝ նշանակի: Ոսկան.* Եւ ամբարտաւանութիւնն քո բարձցի ՚ի քէն: 7 *Ոմանք.* Եւ ոչ այնպէս որպէս ողբանն ՚ի Մովաբ... բնակեալ են ՚ի Գեսեթ. մրմնջեսցեն՝ և ո՛չ պարկառեսցեն: 8 *Ոմանք.* Եւ այգիքն Եսեբեմայ... մինչև Յագեր. և մի՛ խառնիցիք. *կամ՝* խռնիցիք. մոլորե՛... անցին ընդ ծով: 9 *Ոմանք.* Լացից իբրև զլալիւն Յագերայ զայգիս Սաբեմայ. *կամ՝* Եսեբեմայ. զծառապտունկն քո... և Ելիլայ: 11 *Ոմանք.* Վասն այտորիկ որովայն: 12 *Բազումք.* Եւ մի՛ կարասցեն փրկել զնա: 14 *Ոմանք.* Զերիս ամս ըստ: *Ի լուս՝.* Ըստ ամաց վարձկանի անար՝. *համաձայն բազմաց ՚ի քնար՝:* 17. 2 *Ոմանք.* Լքեալ յաւիտեանս... անդէոց:

հասկաքաղ զկնի նորա. և եղիցի որպէս քաղիցէ ոք հանկ 'ի ձորն հասարարութեան. ⁶ և մնացէ 'ի նմա խոզան. և կամ իբրև զպտուղս 6 ձիթենոյ երկունս կամ երին 'ի բարձրութեան ծայրիցն, կամ չոք կամ հինգ յոսարս մնայցեն: Այսպէս ասէ Տէր Աստուած Իսրայէլի. ⁷ Յաւոր 7 յայնմիկ յուսացեալ եղիցի մարդն յԱրարիչ իւր. և աչք նորա 'ի Սուրբն Իսրայէլի հայեցցին: ⁸ Եւ մի՛ ևս յուսացեալ եղիցին 'ի մեհեանս, և մի՛ ⁸ 'ի գործս ձեռաց իրեանց զոր արարին մատուցն անցա. այլ եղիցին յուսացեալ 'ի Սուրբն Իսրայէլի. և ոչ ևս հայեցցին յանբառս իրեանց, և ոչ 'ի գարշելիսն իրեանց: ⁹ Յաւոր յայնմիկ եղիցին քաղաքք քո լքեալք. ⁹ զոր օրինակ լքան Անուրհացիքն և Խնացիքն յերեսաց որդուցն Իսրայէլի, և եղիցին աւերակք. ¹⁰ փոխանակ զի թողեր զԱստուած զփրկիչ քո, ¹⁰ և զՏէր զօգնական քո ոչ յիշեցեր. վասն այսորիկ քնկեցես քունկ անհաւար, և սերմն անհաւար. ¹¹ յաւոր յորում քնկեցես, վրիպեցիս: ¹¹ Ընդ առաօքս եթէ սերմանեցես, ծաղկեցէ յամառն. յաւոր յորում ժառանգեցուցես՝ որպէս հայր զի թողուցու զժառանգութիւն որդուց իրոց: ¹² Վայ բազմութեան ազգաց բազմաց. իբրև զծով ալտօք կուտակեալք այնպէս խռովեցիք. և մկանունք ազգաց բազմաց իբրև զջուր զոչեցեն: ¹³ Իբրև զջուրս բազումս ազգք բազումք. իբրև ջուրց բազմաց բռնութիւն հոսանաց. և վրպեցէ՛ զնոսա, և բացուար 'ի բաց հալածեցէ: Իբրև զունգ յարդի հոսեալ յերեսաց հողմոյ, և իբրև զփռոյ՛ անուոյ 'ի փոթորկէ՛ մրրկեալ: ¹⁴ Ընդ երեկոյս սո՛ւգ առցեն. յառաջ քան զառաօքսն՝ ¹⁴ և այլ ոչ ևս իցեն. այն է բաժին աւարառուացն ձերոց, և ժառանգութիւն որ զձեզն ժառանգէին:

¹ Վայ երկրին 'ի թես նաւացն յայնկոյս գեպոյն Եթովպացոց: ² Որ **18, 2** առաքէր պարարագս ընդ ծով, և թողոթս մագաղաթեայս 'ի վերայ ջուրցն մկանանց. զի երթիցեն հրեշտակք երազունք յազգ հպարտացեալ՝ յազգ օտար և 'ի չար. զի ոչ ևս ոք իցէ քան զնա անդր, յազգ անյոյս և 'ի կոխեալ: ³ Եւ այժմ գեպք ամենայն երկրին իբրև զաշխարհ բնակեալ. ³ բնակեցէ աշխարհ նոցա՝ իբրև զնշան 'ի լեռնէ բարձցի, և իբրև զձայն փողոյ լսելի՛ եղիցի: ⁴ Զի այսպէս ասաց ցիս Տէր. Զգուշութիւն եղի- ⁴ ցի յիմուն՝ քաղաքի՛ իբրև զլոյս փօթագին 'ի միջօրէի, և իբրև զանպ ցողագին յաւորս ամարայնոյ: ⁵ Յառաջ քան զհունձս յորժամ բովանդակեցի ծաղիկն. և ազոխն ծաղկեցէ ծաղիկն ազոխացեալ. և հապանիցէ զմանր մանր ողկուզոցն մանգաղաւ, և զուռն կտրիցէ և 'ի բաց հապանիցէ: ⁶ Եւ թողուցու միանգամայն թռչնոց երկնից և զագանաց երկրի. և ⁶ ժողովեցին 'ի վերայ նոցա թռչունք երկնից, և ամենայն զագանք երկրի հասանիցեն 'ի վերայ նոցա: ⁷ Ի ժամանակի յայնմիկ մարչիցին ⁷ պարարագք Տեառն զօրութեանց 'ի նեղեալ և 'ի խոնարհ ժողովողնէ.

5 Ունակք. Զի ժողովեցէ որայ: **6 Ունակք.** Կամ իբրև... կամ չորս կամ հինգ: **7 Ունակք.** Յուսացեալ լիցի մարդ յԱրարիչ: **8 Ունակք.** 'Ի մեհեանս իրեանց, և մի՛ 'ի գոր': **10 Ունակք.** Եւ զՏէր Աստուած զօգնական քո... վասն այնորիկ: **11 Ունակք.** Յորում ժառանգեցես, որպէս հայր որ թողուցու: **13 Ունակք.** Եւ իբրև զջուրս բա՛... և վրպեցէ զնա... և իբրև զունգ յարդի: **Ոսկան.** Եւ 'ի բաց հալածեցէ: **18. 2 Ունակք.** Յազգ անօրէն հպարտա՛: **4 Ունակք.** Տօթագին 'ի մէջօրէի: **5 Ունակք.** Բաւրնդակեցի ծաղիկն... կտրիցէ և 'ի բաց հանիցէ: **6 Ունակք.** Եւ ժողովեցին 'ի վերայ նորա:

և 'ի մեծէ ժողովրդենէ յայնմհետք և յախտեանս ժամանակաց. աճգ յուսացեալ և կոխեալ՝ որ է 'ի կողմն գետոյ աշխարհի նոցա, 'ի փրկոջ ուր անուն Տեառն զօրութեանց կոչեցաւ 'ի վերայ լերինն Սիովնի:

19

¹ Տեսիլ Եգիպտացոց:

Ահաւասիկ Տէր նստեալ 'ի վերայ թերթն՝ ամպոյ, եկեացէ՛ յԵգիպտոս. ԺԹ
և շարժեցի՛ն ձեռագործք Եգիպտացոց յերեսաց նորա. և սիրտք նոցա
2 լքցին 'ի նոսա: ² Եւ յարիցեն Եգիպտացիքն 'ի վերայ Եգիպտացոցն,
և փայցեն պատերազմ այր ընդ եղբօր, և այր ընդ ընկերի. քաղաք
3 ընդ քաղաքի, և օրէնք ընդ օրէնս: ³ Եւ խռովեցին ոգիք Եգիպտա-
ցոցն յանձինս իրեանց. և զխորհուրդ նոցա ցրեցից. և հարցանիցեն
4 զդիսն իրեանց և զպատկերս իրեանց, և զգեպնակոչս՝ և զվիռկս: ⁴ Եւ
մարնեցից զԵգիպտացիս 'ի ձեռս արանց փերանց խստաստրաց, և
թագաւորք խստասիրտք փրիւսեցեն նոցա: Այսպէս ասէ Տէր Մաբաւովթ:
5 ⁵ Եւ արբցեն Եգիպտացիքն զքրշեղջսն ծովափնեայս. քանզի գեպն նուազեցէ,
6 և ցամաքեցի: ⁶ Եւ պակասեցեն գետքն և ջրադարձք գետոյն, և ցամաքեցին
ամենայն ժողովք ջուրցն. և յամենայն մարգագետինս, և յամենայն
7 ամուրս եղեգան և պրտոյ և 'ի լաւաւարգս: ⁷ Ամենայն կանաչ որ
շուրջ զգետովն իցէ, և ամենայն արտավարք որ ընդ գետոյն ջրով վարեալ
8 իցեն խորշակահար՝ ցամաքեցին: ⁸ Եւ փրպմեցին ձկնորսքն, և յոզոց
հանիցեն ամենայն կարթընկէցք գետոյն. և ցանցորդքն և ուռկանաւորքն
9 սո՛ւզ առցեն: ⁹ Ամաչեցեն և կրաւագործքն բարակամանք, և որ գոր-
10 ծեն զբեհեզն: ¹⁰ Եւ եղիցին ճարտարքն ամենայն լի՛ փրպմութեամբ. և
ամենայն փարագագործք նոցա փրպմեցին, և ցաւեցին սիրտք իրե-
11 անց: ¹¹ Եւ յիմարեցին իշխանքն Տայանու իմաստունք խորհրդականք
թագաւորին. և յիմարեցի՛ն խորհուրդք նոցա. զհարի ապիցէք ցարքայն՝
թէ որդիք իմաստունոց ենք մեք, և որդիք թագաւորաց որ իսկզբանէն էին:
12 ¹² Արդ՝ ո՛ր են իմաստունքն քո. պապմեցեն քեզ և ասացեն զի՛նչ խոր-
13 հուրդ խորհեցաւ Տէր զօրութեանց 'ի վերայ Եգիպտոսի: ¹³ Յիմարեցան
իշխանք Տայանու, և բարձրացան իշխանքն Մենփացոց. և մոլորեցուցեն
14 զԵգիպտացիս ըստ ազգաց ազգաց իրեանց: ¹⁴ Քանզի Տէր խառնեաց
նոցա ոգի մոլորութեան, և մոլորեցուցին զԵգիպտոս յամենայն 'ի գործս
15 իրեանց. որպէս մոլորիցի արբեալ՝ և որ փսխիցեն: ¹⁵ Եւ մի՛ ևս եղի-
ցի Եգիպտացոցն գործ՝ մի՛ յեպս և մի՛ յառաջ, մի՛ իսկզբանն և մի՛
16 'ի կատարածի: ¹⁶ Յաւուր յայնմիկ եղիցին Եգիպտացիք իբրև զկանայս
դողացեալք և զարհուրեալք յերեսաց ձեռին Տեառն զօրութեանց՝ զոր
17 արկցէ ինքնին 'ի վերայ նոցա: ¹⁷ Եւ եղիցի երկիրն Նրէասարանի 'ի

7 Յօրինակին. 'Ի ձեղեալ և 'ի խոնարհ ժողո՛: *Ունսնք.* 'Ի ժամանակին յայնմիկ... յայսմ հետք և յախտեանս ժամանակաց, ազգ անյոյս և կոխեալ... յաշխարհի նորա: **19. 3 Օրինակ մի.** Եւ խռովեցին դիքն Եգիպտաց՝... և զվիռկս: *Ունսնք.* Եւ զխորհուրդս նոցա: **4 Ունսնք.** Եւ մարնեցից զԵգիպտոս 'ի ձեռս... և թագաւորք խիստք փրիւս՝... ասէ Տէր զօրութեանց: **6 Ունսնք.** Եւ պակասեցէ գետն... և ցամաքեցի ամենայն ժողովք... և յամուրս եղէ՛: **7 Ոսկսն.** Ջրով վարիցի, խորշակահար ցամաքեցի: **11 Ունսնք.** Եւ յիմարացին իշխանք: **13 Ունսնք.** Պակասեցան իշխանք Տայանու, և հպարացան իշխ՛: *Ոսկսն.* Եւ մոլորեցուցին զԵգիպ՛: **14 Բազումք.** Յամենայն գործս իւր:

խրպուի՛լ Եգիպտացոնցն. և ամենայն որ անուանեցե՛ղ զանուն երկրին և առ նոսա, զարհուրեսցին վասն խորհրդին զոր խորհեցաւ Տէր զօրութեանց ʼի վերայ նորա: ¹⁸ Յաւուր յայնմիկ եղիցին հինգ քաղաք 18 յերկրին Եգիպտացոնց՝ որ խօսիցին զՔանանացոց լեզուն, և երդնուցուն յանուն Տեառն զօրութեանց. քաղաք Ասեղե՛կ կոչեսցի մի քաղաք: ¹⁹ Յաւուր յայնմիկ եղիցի սեղան Տեառն յերկրին Եգիպտացոնց, և արձան կանգնեալ Տեառն ʼի սահմանս նորա. ²⁰ և եղիցի ʼի նշան յախրեմնից Տեառն 20 յերկրին Եգիպտացոնց: Զի աղաղակեսցեն առ Տէր վասն նեղութեան իրեանց. և առաքեսցէ նոցա Տէր այ՛ր մի որ փրկեսցէ զնոսա, և դարասպանան՝ փրկեսցէ զնոսա: ²¹ Եւ ծանիցի՛ Տէր Եգիպտացոնցն. և 21 ծանիցեն Եգիպտացիքն զՏէր յաւուր յայնմիկ. և մարուսցեն զոհս և պարարագս, և դիցեն ուխտս Տեառն՝ և կարարեսցեն: ²² Եւ հարցէ Տէր 22 զԵգիպտացիսն մեծամեծ հարուածովք, և բժշկելով բժշկեսցէ զնոսա. և դարձցին առ Տէր՝ և լուիցէ՛ նոցա՝ և բժշկեսցէ՛ զնոսա: ²³ Յաւուր 23 յայնմիկ եղիցին ճանապարհ Եգիպտացոնցն առ Ասորեստանեայս. և մրցեն Ասորեստանեայքն յԵգիպտոս, և Եգիպտացիքն երթիցեն առ Ասորեստանեայս. և ծառայեսցեն Եգիպտացիքն Ասորեստանեայցն: ²⁴ Յաւուր յայնմիկ եղիցի երրորդ Իսրայել ՛ի մէջ Եգիպտացոնցն և ՛ի մէջ 24 Ասորեստանեայցն. օրինեալ յերկրին ²⁵ զոր օրինեաց Տէր զօրութեանց, 25 և ասէ. Օրինեալ եղիցի ժողովուրդ իմ որ յԵգիպտոս, և որ յԱսորեստանեայսն, և ժառանգութիւն իմ Իսրայել:

*1 Յաւուր յորում եկն Տանաթան յԱզովբում՝ ʼի ժամանակին իբրև 20
արձակեցաւ յԱռանայ արքայէ Ասորեստանեայց. և եր
պարեռագւմ ընդ Ազովբայ, և առ զնա: 2 Յայնժամ խօսեցան Տէր 2
ընդ Եսայայ որդոյ Անովսայ՝ և ասէ.*

Ի Երթ և ՛ի բաց հան զբուրձդ ՛ի միջոյ քումմէ. և լոյճ զհողաթափս յորից քոց. և արար այնպէս. և զնայր մերկ և բոկ: ³ Եւ ասէ Տէր. Զոր 3 օրինակ զնայ ծառայ իմ Եսայի մերկ և բոկ, այդպէս զերիս ամս եղիցին նշանք և արուեստք Եգիպտացոնցն, և Եթեովպացոնց: ⁴ Եւ ՛ի մի՛ր 4 առցեն՝ թէ այդպէս փարցի արքայն Ասորեստանեայց ՛ի գերութեան զԵգիպտացիսն՝ և զԵթեովպացիսն, զերիբասարդս և զձերս՝ մերկս և բոկս խայրառակեալ զամօթ Եգիպտացոնցն: ⁵ Եւ ամաչեսցեն ՛ի պար- 5 փութիւն մարմնեալ Եգիպտացիքն ՛ի վերայ Եթեովպացոնցն, յորս յուսացեալ էին Եգիպտացիքն, որք էին նոցա փանք: ⁶ Եւ ասասցեն բնակիչք կղզուղ 6 այդորիկ յաւուր յայնմիկ. Ահաւասիկ մեք յուսացեալ էաք ապաստան լինել ՛ի սոսա յօգնականութիւն. և սոքա ո՛չ կարացին ապրեցուցանել՝ և ո՛չ զանձինս իրեանց յարքայէն Ասորեստանեայց. և մեք զիարդ

17 Ուկան. Վասն խորհրդոյն զոր: *Ոմանք.* Տէր զօրութեանց ՛ի վերայ նոցա: **18 Ոմանք.** Քաղաքասեղեկ կոչեսցի մի քաղաքն: **23 Այլք.** Եղիցի ճանապարհ Եգիպ՛: **24 Ոմանք.** Եղիցի երկրորդ Իսրայելի ՛ի մէջ: **25 Ոմանք.** Եւ որ յԱսորեստանեայսն: **20. 1 Ոմանք.** Մանաթան յԱզովբայ. ՛ի ժամանակին զի արձա՛: **4 Ոմանք.** Ի գերութիւն զԵգիպտա՛: *Յօրինակին.* Եւ բոկս կայրառակեալ զա՛: **5 Ոմանք.** Յոր յուսացեալ էին:

ապրեսցուք:

21

¹ Տեսիլ անապարհին 'ի ծովու:

Իբրև մրրիկ ընդ անապար անցել, յանապարտ եկեալ յերկր: ԻԱ
 2 Ահագի՛ն է րեսիլն, ² և խստութիւն պապմեցաւ ինձ. որ արհամարհելոցն է՝
 արհամարհէ, և որ անօրինելոցն է՝ անօրինէ: 'Ի վերայ իմ հասին
 Ելամացիք, և հրեշտակք Պարսից գա՛ն 'ի վերայ իմ. արդ հեծեծից՝ և
 3 միխթարեցից գանձն իմ: ³ Վասն այսորիկ լցա՛ն մէջ իմ դողութեամբ,
 և երկունք կալա՛ն զիս իբրև զճննդական. պնդեցայ՝ զի մի՛ լուայց,
 4 փութացայ՝ զի մի՛ րեսից: ⁴ Սիրտ իմ դարձաւ 'ի մոլորութիւն, և անօր-
 րէնութիւն դեռ ընկղմէր զիս. անձն իմ եկաց 'ի դողութեան. դիտեա՛
 5 զդիպաւորութիւն քո. ⁵ պապրասպեա՛ սեղան, կէր արք. արիք իշխանք
 6 պապրասպեցէք վահան: ⁶ Ձի այսպէս ասաց ցիս Տէր. Գնա՛ դու ան-
 7 ձամբ անձին դէ՛ր լինիջիր, և զոր ինչ րեսանիցես պապմեցոյիր: ⁷ Եւ
 րեսի հեծեալս երկուս. հեծեալ մի իշոյ, և հեծեալ մի ուղտու. լսել լուր
 բազում * ունկնդրութեան: Եւ կոչեա՛ զՈւրիա 'ի դիպանցոյ, ասէ Տէր:
 8, 9 ⁸ Եւ կացի զրին ողջոյն՝ և զգիշերն ամենայն 'ի վերայ բանակին. ⁹ և
 րեսի զի գայր նոյն հեծեալ երկձի. պապասխանի՛ ետ և ասէ. Անկա՛ն
 կործանեցաւ Բաբելովն, և ամենայն պապկերք նորա և ձեռագործք իւր
 10 կործանեցան յերկրի: ¹⁰ Լուարոնք մնացորդք և ցաւագնեալք. լուարոնք
 զոր լուայ 'ի Տեառնէ գորութեանց, զոր Աստուած Իսրայէլի պապմեաց
 մեզ:

11 *¹¹ Տեսիլ Եդովմայեցոցն:* Առ ին կոչեա՛ 'ի Սէիր լեռնէ. Պահեցէք ԻԲ
 12 զմահարձանս. ¹² պահեցից՝ ըստ առաւօպն և զցայգ. եթէ խնդրիցես,
 խնդրեսջիր և առ ին բնակեսջիր:
 13 *¹³ Առած 'ի վերայ Արարացոց:* Ընդ երեկոյս ննջեսցես յանրառի
 14 ճանապարհին Դովդանիմ: ¹⁴ Բերէք ջուր ընդ առաջ ծարաւեաց բնակիչք
 15 Թեմանու: Նացի՛ն ընդ առաջ ելէք փախսպէից: ¹⁵ Վասն բազմութեան
 սպանելոցն, և վասն բազմութեան մոլորելոցն, և վասն բազմութեան
 սրոյն, և վասն բազմութեան աղեղանցն լարելոց, և վասն բազմութե-
 16 ան անկելոցն 'ի պապերագմի: ¹⁶ Ձի այսպէս ասաց ցիս Տէր. Ան՛ մի
 ևս իբրև զպարի վարձանի, և պակասեսցեն փառք որդւոցն Կեղարու:
 17 ¹⁷ Եւ մնացորդք աղեղնաւորաց զօրաւորաց որդւոցն Կեղարու եղիցին
 սակաւաւորք. զի Տէր Աստուած Իսրայէլի խօսեցաւ:

22

¹ Պարզամ ձորոյն Սիովնի:

⁶ *Ոմանք.* Կղզւոյդ այրմիկ... լինել 'ի սոսա ապաստան, լինել յօգնականութիւն...
 ապրեցոցանել զանձինս: *Ուր Ոսկան.* Լինել 'ի սոցա օգնա՛: **21. 1** *Ոսկան.* Տեսիլ
 անապարհին ծովու: **2** *Ոմանք.* Եւ որ անիրաւելոցն է անիրաւէ... արդ հեծեծեցից:
 'Ի լուս՛. Ելեմացիք: *Ուր ոմանք.* Իդիմացիք: **3** *Ոմանք.* Վասն այնորիկ լցա:
4 *Ոսկան.* Գիտեա՛ զդիպաւոր՛: **5** *Ոմանք.* Պապրասպեցէք զվահանս: **6** *Յօրինակին*
պակասէր. Ձի այսպէս ասաց ցիս: **9** *Ոմանք.* Կործանեցան յերկիր: **11** *Ոսկան.* Առ
 իս գոչեա՛ 'ի: **12** *Ոմանք.* Եթէ խնդրեսցես: **13** *Ոմանք.* 'Ի յանրառի 'ի ճանհարին
 Դովդանիմ: *Ուր Ոսկան.* Դէղանիմ: **15** *Ոմանք.* Վասն բազմութեան սպանանելոցն:
16 *Ոմանք.* Իբրև զպարի վարձկանի: **17** *Ոմանք.* Եղիցին սակաւորք. զի Տէր:

Ջի՛ դու. զի՛ ընդ քեզ. զի՛ ելէք դուք այժմ ամենեքեան ՚ի փանին անորութեան: ² Լցան քաղաքդ գուժկանօք, * քաղաքդ պերճացեալ. ² վիրաւորք քո ո՛չ վիրաւորք սուսերի, և ո՛չ դիակունք քո՝ դիակունք պարերազմաց: ³ Ամենայն իշխանք քո փախստեայք, և կալանաւորք քո կապեալք սասար- ³ կութեամբ. և հօօրք քո առ հասարակ կապեցան, բացե՛ ՚ի բաց փախստականք: ⁴ Վասն այսորիկ սասացի. Թո՛յլ փութ ինձ լացից՝ դառնապէս. մի՛ բռնադատեք մխիթարել զիս ՚ի վերայ բեկման դատեր ազգի իմոյ: ⁵ Ջի օր խռովութե- ⁵ ան և կորստեան և կոխման և մոլորութեան ՚ի Տեառնէ գորութեանց ՚ի ձորն Սիովնի. մե՛ծ և փոքր առ հասարակ մոլորեալք դանդաջն ՚ի վե- ⁶ րայ լերանց: ⁶ Իսկ Ելամացոց առեալ զկապարճս, հեծեալք յերիվարս. ⁶ և գունդք ճակատելոց. ⁷ և ընփիր ընփիր ձորք քո լցցին կառօք, և ⁷ հեծեալք երիվարօք խցցեն զդրունս քո: ⁸ Եւ կործանեսցեն զդրունս ⁸ Յուդայ. և փեսցեն յաւոր յայնմիկ զընփիր ընփիր ապարանս քա- ⁹ ղաքին. ⁹ և յայտնեսցեն զծածուկս ապարանից բարձանցն Դաւթի: Եւ ⁹ փեսին զի բազումք էին. և զի դարձուցին զհին ջրմուղն ՚ի քաղաքն. ¹⁰ և ¹⁰ զի քակեցին զապարանսն Երուսաղեմի յամրութիւն պարսպաց քաղա- ¹¹ քին: ¹¹ Եւ հանէք ձեզ ջուր ՚ի մէջ երկուց պարսպաց, ներքսագոյն քան ¹¹ զհին ջրմուղն. և ո՛չ հայեցարուք յայն որ արարն զնա իսկզբանէ, և զհասարիչ նորա ՚ի հեռուսպ ո՛չ ծաներուք: ¹² Եւ կոչեսցաք Տէր Սաբաուվթ ¹² յաւոր յայնմիկ լալումն և կոծումն և աշխարումն և գերծումն, և զգածումն քրձի: ¹³ Եւ նոքա արարին ուրախութիւն և ցնծութիւն. սպանանէին ¹³ զուարակս և զենուին ոչխարս, զի կերիցեն միս՝ և արբցեն զհինի. և ¹⁴ սասացեն. Կերիցո՛ւք և արբցո՛ւք՝ քանզի վաղիւ մեռանիմք: ¹⁴ Եւ այն ¹⁴ յայտնեալ կայ յակնջս Տեառն գորութեանց. Ջի ո՛չ թողցուն ձեզ մեղքդ այդոքիկ՝ մինչև մեռանիցիք * սաւ Տէր գորութեանց: ¹⁵ Այսպէս սաւ Տէր ¹⁵ Տէր Սաբաուվթ. Գնա՛ դու և մո՛ւպ ՚ի դիւան՝ անդր առ Սոմնաս հան- ¹⁶ դերձապետ, և սասացես ցնա. ¹⁶ Ջի՛ եկեալ ես այսր. և զի՛նչ խնդիր է ¹⁶ քո սապ. զի փորեցեր դու քեզ սապ գերեզման, և արարեր քեզ յարկ ¹⁷ ՚ի վիմիդ: ¹⁷ Ահաւասիկ Տէր գորութեանց հանցե՛ և սապակեցե՛ զքեզ ¹⁷ այր դու, և հանցե՛ զպարմուճան քո. ¹⁸ և զպսակդ փառաց քոց. և ¹⁸ ընկեսցե՛ զքեզ յերկիրն մեծ և յանչափ, և անդ մեռանիցիս. և արասցե՛ ¹⁹ զկառն քո զգեղեցիկս յանարգութիւն, և զփուն իշխանութեան քոյ ՚ի ¹⁹ կոխումն: ¹⁹ Եւ մերժեսցի՛ր ՚ի պետութենէ քումմէ, և ՚ի հասարարութենէ ²⁰ քումմէ: ²⁰ Եւ եղիցի յաւոր յայնմիկ՝ կոչեցից զծառայ իմ զԵղիակիմ ²⁰ Քեղկեայ, ²¹ և զգեցուցից նմա զպարմուճանդ քո, և փաց նմա զպսակդ ²¹ քո ճոխութեամբ, և փաց ՚ի ձեռս նորա զհազարապետութիւնդ քո. և ²² եղիցի իբրև հայր բնակչացդ Երուսաղեմի և բնակչացդ Յուդայ: ²² Եւ ²² փաց զփականս Դաւթի նմա. իշխեսցե՛, և ո՛չ ոք իցե՛ որ նմա ընդ-

22. 1 Ունակք. Ջի ելէք դուք այժմ: **5 Ունակք.** Առ հասարակ դանդաջն: **6 Ունակք.** Իսկ Եղամացոցն. կամ՝ Եղիմացոցն առեալ: **11 Ունակք.** Ի ներքսագոյն քան զհին: **12 Յօրինակին պակասէր.** Եւ կոծումն, և աշխարումն և գերծումն, և զգածումն: **14 Ունակք.** Ջի ոչ թողցուն ձեզ: **15 Ունակք.** Այսպէս սաւ Տէր գորութեանց. Գնա՛: **16 Ունակք.** Եկեալ ես այսր դու... և արարեր դու քեզ յարկ: **17 Ունակք.** Ահաւասիկ Տէր զօ՛: **Ունակք.** Եւ հանցե՛ զպսակդ քո. (18) և զպարմուճան փառաց քոց: **19 Ունակք.** Եւ մերժեսցիս ՚ի պե՛: **21 Ոսկան.** Զպսակդ քո ճոխութեան:

23 ղէմ դառնայցէ: ²³ Եւ կացուցից զնա իշխան ՚ի հաւաքարիմ րեդուք, և
 24 նապցի յաթոն փառաց րան հօր իւրոյ: ²⁴ Եւ եղիցին ՚ի նա՛ յուսացեալք
 ամենայն փառաւորք րան հօր իւրոյ, ՚ի փորքկանց մինչև ՚ի մեծամեծս.
 և զամենայն անօթս ՚ի փոքրու՛ մինչև յանօթս ազանովայ. բացցէ՛ և ոչ
 ոք իցէ որ փակիցէ, և փակիցէ՛ և ոչ ոք իցէ որ բանայցէ. և եղիցին
 25 կախեալ զնմանէ, ²⁵ յաւոր յայնմիկ: Այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց.
 Շարժեսցի մարդ հասարարուն ՚ի հաւաքարիմ րեդուքէ. անկցի և կործանեսցի.
 * և բարձցի՛ն փառք նորա ՚ի նմանէն. զի Տէր խօսեսցաւ:

23

¹ Պարգամ Տիրոսի:

Ողբացէ՛ք նաւք Կարբեդովնացոց, զի կորեան՛ և ոչ ևս գայցեն ԻԳ
 2 յերկրէն Կիւրացոց. վարեցան ՚ի գերութեան: ² Ոնմ նմանեցան բնակիչք
 կղզոյդ այդորիկ. վաճառականք Փիւնիկեցոց որ անցանեն ընդ ծով,
 3 ընդ ջուրս բազումս. ³ զաւակ գնողիցն իբրև զարդիւնս ամարայնոյ
 4 ամփոփելոյ վաճառականք ազգացն: ⁴ Յամօթ լեր Սիդոն՝ ասէ ծով.
 և զօրութիւն ծովու ասացէ. Ոչ երկնեցի, և ոչ ծնայ, և ոչ սնուցի
 5 երկրասարդս, և ոչ բարձրացուցի կուսանս: ⁵ Իսկ յորժամ լո՛ր լիցի,
 6 յերկիրն Եգիպտացոց, ցա՛նք կալցին զնա վասն Տիրոսի: ⁶ Երթայք
 7 ՚ի Կարբեդոն. ողբացէ՛ք բնակիչք կղզոյդ այդորիկ: ⁷ Ոչ այդ իսկ էր
 ամբարտաւանութիւն ձեր իսկզբանէ, մինչև՛ մաքնեալ էր նորա. և *
 8 վարեսցի՛ նա յօրից իւրոց ՚ի պանդխտութիւն հեռաւոր: ⁸ Իսկ ո՛ խոր– *
 հեցաւ զայս ՚ի վերայ Տիրոսի. միթէ՛ ՚ի վայր ինչ ոք էր՝ կամ րկա՛ր
 ոք. նա՛ վաճառականք նորա փառաւորք * Քանանացոց, և առգնօղք
 9 նորա իշխանք երկրի: ⁹ Տէր զօրութեանց խորհեցաւ քակել զամենայն
 ամբարտաւանութիւն փառաւորաց. և անարզել զամենայն պարուա–
 10 կան ՚ի վերայ երեսաց երկրի: ¹⁰ Գործեա՛ զերկիր քո, զի այսուհետև ոչ
 11 ևս զան նաւք ՚ի Կարբեդոնայ. ¹¹ և ձեռն քո ոչ ևս զօրացի ՚ի վերայ
 ծովու. որ զայրացուցանէիր զթագաւորս: Տէր զօրութեանց հրամա–
 12 յեաց վասն Քանանո՛ւ կորուսանել զօրութիւն նորա: ¹² Եւ ասացեն՝
 եթէ այսուհետև մի՛ ևս յաւելուցուք թշնամանել և զրկել զկոյս դուստր
 Սիովնի. այլ յո՛րն կաց՝ և անց ընդ ծով. և թեպէր և դիմեսցես ՚ի
 13 Կիպրիս, և ոչ անդ լիցի քեզ հանգիստ: ¹³ Եւ եթէ յերկիրն Քաղդէացոց.
 սակայն և այն աւերեալ է յԱսորեստանեայց. և անդ դո՛ւ և դադար քեզ
 ոչ գրանիցի: Արկ զհիմն նորա Սիիիմ. կանգնեաց զմահարձանս նո– *
 րա, և յարոյց զաշտարակս նորա. արդ անկան կործանեսցաւ պարիսպ *
 14 նորա: ¹⁴ Ողբացէ՛ք նաւք Կարբեդոնացոց, զի կորեան՛ ամրութիւն ձեր:
 15 ¹⁵ Եւ եղիցի յաւոր յայնմիկ, լքեա՛լ լիցի Տիրոս ամս եւթանասուն իբրև
 զժամանակ թագաւորի միոյ, և իբրև զժամանակ կենաց մարդոյ մի–
 ոյ. և յեր ամացն եւթանասանից եղիցի Տիրոս իբրև երգ պոռնկի միոց:

23 Ոմանք. Եւ եղիցի յաթոն փա՛: **24 Ոմանք.** Մինչև ցմեծամեծս... և փակեցցէ՛
 և ոչ ոք... կախեալք զնմանէ: **25 Ոսկան.** Փառք նոցա ՚ի նմանէ: **23. 1 Ոմանք.**
 Կարգեդոնացոց... վարեցան ՚ի գերութիւն: *Ի յու՛.* ՚ի վերայ՝ Կիւրացոց, *նշանակի՛*
 ՚ի րանէ Տարուբերին: **3 Յօրիւնակին.** Զաւակ գնաղիցն: **5 Ոմանք.** Լու լիցի յերկիրն
 Եգիպտոսի, ցաք կալցին զնսա: **11 Ոմանք.** Որ զայրացուցանէր: **12 Ոմանք.** Եւ
 դիմեսցես ՚ի Կիպրիս: **15 Ոմանք.** Իբրև զժամանակս թագաւորի... և յեր եւթանասանիցն
 եղիցի Շուր իբրև:

¹⁶ Ան բնար, յաժեանց, կոծեանց լքեալ քաղաք պոռնկութեան, քաջ հար. 16
 յաճախեա՛ երգել՝ զի քո՛ յիշարակ մնասցէ: ¹⁷ Եւ եղիցի յեք ամացն եւ- 17
 թանասնից, այց արասցէ Տէր Տիրոսի. և միսանգամ անդրէն ՚ի նոյն
 յառաջի՛ն կարգն հասարարեսցի. և եղիցի ՚ի նմա վաճառ ամենայն
 թագաւորաց քիեզերաց * ընդ ամենայն երեսս երկրի: ¹⁸ Եւ եղիցի 18
 վարձ վաճառի նորա Տեառն նուիրեալ. ո՛չ անձանց ինչ ժողովեսցեն,
 այլ բնակելոցն առաջի Տեառն եղիցին ամենայն վաճառք նորա, ուրել
 ըմպել՝ և ուրախ լինել ՚ի նշան յիշարակաց առաջի Տեառն:

Ի՛ 1 Ահաւաղիկ Տէր ապականեսցէ՛ զքիեզերս. և ւաւերեսցէ՛ զնա, և 24
 քապալեսցէ՛ զաբակս նորա. և ցրուեսցէ՛ զբնակեալսն ՚ի նմա: ² Եւ 2
 եղիցի ժողովորդն իբրև զքահանայն, և ծառայն իբրև զպէրն, և ա-
 դախինն իբրև զքիկինն. և եղիցի գնօղն իբրև զվաճառականն, և
 փոխարուն իբրև զփոխառուն, և պարտապանն իբրև զպարտաւերն:
³ Ապականելով ապականեսցի՛ երկիր *, և յափշտակութեամբ յափշտակեցի՛
 երկիր. զի բերան՝ Տեառն խօսեցաւ զայս: ⁴ Սո՛ւզ առ՝ կործանեցաւ եր- 4
 կիր *, կործանեցան և ապականեցան քիեզերք. սո՛ւզ առին բար-
 ձունք երկրի: ⁵ Քանզի երկիր անօրինեցաւ բնակչօք իւրովք. վասն 5
 զի անցին զօրինօքն Տեառն, և կոխեցին զհրամանս նորա *, և ցրե-
 ցին զուխարն յափստեմից: ⁶ Վասն այսորիկ նզովք կերիցեն զերկիր. զի 6
 մեղան բնակիչք նորա. վասն այսորիկ քնանկք եղիցին բնակիչք նո-
 րա, և մնասցեն մարդք սակաւաւորք: ⁷ Սո՛ւզ առցէ զինի, սո՛ւզ առցէ 7
 այգի. յոգո՛ց հանցեն ամենայն իրախճանք յանձինս իւրեանց: ⁸ Լռեցին 8
 ուրախութիւնք թմբկաց, լռեցին հպարտութիւնք և մեծութիւնք ամպարշտաց.
 լռեցին ձայնք բնարաց. ⁹ յամօթ եղեն և ո՛չ ըմպէին զինի. դառնացաւ 9
 ցքի ըմպելեաց: ¹⁰ Աւերեցան ամենայն քաղաքք. դրունք ապարանից 10
 կարկեցան, զի ո՛չ ոք էր որ մտնէր: ¹¹ Ողբացէ՛ք ՚ի վերայ զինոյ ընդ 11
 ամենայն քեղիս. լռեանց ամենայն ուրախութիւն. պարտեցան ուրա-
 խութիւն երկրի: ¹² Լքցին քաղաքք ւաւերակք, և ապարանք մնացեալք 12
 կորիցեն: ¹³ Այս ամենայն եղիցի յերկրի ՚ի մէջ հեթանոսաց: Զոր օ- 13
 րինակ եթէ ճռաքահո՛ր որ առնիցէ զձիթենի, այնպէս ճռաքահո՛ր առնիցեն
 զնոսա. և եթէ դադարեսցեն կույթք, ¹⁴ նոքա մեծաձայն աղաղակեսցեն: 14
 Բայց մնացեալքն յերկրի՛ ուրախ լինիցին միանգամայն փառօքն Տե-
 առն, և խռովեսցին ջուրք ծովու: ¹⁵ Վասն այսորիկ փառք Տեառն ՚ի 15
 կզգիս ծովու, և անուն Տեառն փառաւոր եղիցի: Տէր Աստուած Իս-
 րայէլի. ¹⁶ ՚ի ծագաց երկրի արուեստս լուսք. յոյս բարեպաշտին, և 16
 սպիցեն * խորհուրդ իմ ինձ. խորհուրդ իմ ինձ և իմոցն. վայ ար-
 համարհողաց որ արհամարհեն, և արհամարհանօք արհամարհիցեն

16 Ոմանք. Յաճախեա՛ յերգել: **17 Ոմանք.** Այց արասցէ Աստուած Ծուրայ: **18 Ոմանք.** Ուրել և ըմպել և ո՛ւ: **24. 1 Ոմանք.** Եւ քապալեսցէ՛ զյարկս նորա: **4 Ոսկան.** Սուզ էառ և կոծեցաւ երկիր: **5 Այլք.** Եւ փոխեցին զհրամանս նորա: **6 Ոմանք.** Վասն այնորիկ քնանկք... մարդիկ սակաւաւորք: **10 Ոմանք.** Քաղաքք ամենայն: **11 Ոմանք յաւերսն.** Պարտեցաւ ամենայն ուրախութիւն: **13 Ոմանք.** Կույթք (14) նորա. մեծաձայն աղա՛ւ: **14 Ոսկան.** Ուրախ լիցին միանգամայն ՚ի փառսն Տեառն: **15 Ոմանք.** Եւ անուն Տեառն փառաւորեսցի:

- 17, 18 գորէնս: ¹⁷ Ահ, գուբ, և որոգայթ 'ի վերայ ձեր բնակիչք երկրի: ¹⁸ Եւ երկիցի որ փախիցէ յահէ անտի՜ անկցի՜ 'ի գուբն. և որ ելանիցէ 'ի գբոյն, ըմբռնեսցի՜ յորոգայթսն: Զի պարուհանք բացան յերկնից, և շարժեսցին
- 19 հիմունք երկրի: ¹⁹ Խռովութեամբ խռովեսցի՜ երկիր, և փարակուսելով
20 փարակուսեսցի երկիր. խոնարհեցաւ: ²⁰ Շարժելով շարժեսցի՜ երկիր, իբրև գրաղաւար մրգապահաց. իբրև զարբեալն և զսխալակ, գլորեսցի և մի՛ կարացէ կանգնել. զի սաստկացաւ 'ի վերայ նորա անօրէնու–
- 21 թինս: ²¹ Եւ երկիցի յաւուր յայնմիկ, ամցէ՛ Աստուած 'ի վերայ զարդուն երկնից զձեռն իւր. և 'ի վերայ թագաւորաց երկրի՜ որ 'ի վերայ երկրի:
- 22 ²² Եւ ժողովեսցեն զժողովս նորա 'ի կապանս, և պաշարեսցեն յամուրս.
23 և յեւր բազում ազգաց այցելութիւն երկիցի նոցա: ²³ Եւ հալեսցի՜ աղիւսն, և կործանեսցի՜ պարիսպն. զի թագաւորեսցէ Տէր 'ի լերին Սիովնի և յԵրուսաղէմ, և առաջի ծերոց փառաւորեսցի՜:
- 25** ¹ Տէր Աստուած իմ փառաւոր արարից գբեզ. օրհնեցից՞ զանուն քո,
2 զի արարեր սքանչելի՜ իրս, զխորհուրդն առաջին զճշմարիտ: ² Այո՛ Տէր. զի եղիր զքաղաքս 'ի հողաբլուրս, և զքաղաքս ամուրս 'ի կործանումն
3 հիմանց նոցա. քաղաքք ամպարշտաց յալիպենից մի՛ շինեսցի: ³ Վասն այսորիկ օրհնեսցէ՛ զքեզ ժողովուրդ աղքատ, և քաղաքք մարդկան
4 զրկելոց օրհնեսցեն զքեզ. ⁴ զի եղեր ամենայն քաղաքի խոնարհի օգնական, և փրօմելոց վասն կարօտութեան՝ յարկ սպալինի. 'ի մարդոց
5 չարաց փրկեցեր զնոսա: ⁵ Ապաւէն ծարաւեսց և ոգի մարդկան զրկելոց.
* իբրև մարդոց թակացելոց՝ ծարաւեսց 'ի Սիովն. 'ի մարդոց ամպարշտաց
6 որոց մարմնեցեր զմեզ: ⁶ Եւ արասցէ Տէր Սաբաւովթ ամենայն հեթանոսաց 'ի լերինս յայսմիկ. արբցեն՝ ուրախութիւն, արբցեն՝ զինի. օձցի՛ն իւրով 'ի մրրոյ պարզելոյ, ⁷ և ընկլցին 'ի լերինս յայսմիկ: Պարմեա՛ գայս ամենայն հեթանոսաց. զի այս խորհուրդ է՝ 'ի վերայ ամենայն
8 ազգաց: ⁸ Զօրացան մահ և եկոյլ. և դարձեալ եհար Աստուած զամենայն արքայս յամենայն երեսաց, և զնախապինս ժողովրդեանն եբարձ յամենայն երկրէ. զի բերան Տեառն խօսեցաւ. զտապն հովանեա՛ն *
9 ամպոյ, և զբազուկս հզօրաց խոնարհեցուցէ: ⁹ Եւ ասացեն յաւուր յայնմիկ. Ահաւասիկ Տէր Աստուած մեր յոր յուսացեալ էաք, և ապրեցուցէ՛ զմեզ. զի սա՛ է Տէր, և սպասեալք սմա. և ցնծացուք՝ և ուրախ եղիցուք
10 'ի փրկութեան մերում: ¹⁰ Եւ փացէ մեզ հանգիստ Աստուած 'ի լերինս յայսմիկ. և լիցի կոխան Մովաբացին, զոր օրինակ կոխիցէ ոք զկալ
11 կամնասայիւք. ¹¹ և հանգուցանիցէ զձեռս իւր. նոյնպէս և նա՛ չուառեցոյց զնոսա 'ի կորուսանել. և խոնարհեցուցէ՛ զբարձրութիւն նորա, յոր արկաներ զձեռս իւր: ¹² Եւ զբարձրութիւն ապաստանի պարսպաց քոց

16 *Ոմանք միանգամ դնեն.* Խորհուրդ իմ ինձ: **18** *Ոմանք.* Բացան երկնից, և շարժ: **19** *Ոմանք.* Խռովելով խռովեսցի: **20** *Ոսկան ընդ միում օրհնակի.* Իբրև զարբեալն և սխալակ: **22** *Ոմանք.* Եւ յեւր բազում ժամանակաց այցելութիւն երկիցի: **25. 2** *Քաղաքք.* Քաղաք ամպարշտաց: **3** *Ոսկան.* Վասն այնորիկ օրհն: **6** *Օրհնակ մի.* 'Ի մրրոյ մարզելոյ: **7** *Օրհնակ մի.* Եւ ընկալցին 'ի լէ՛: *Ոմանք.* 'Ի վերայ ամենայն հեթանոսաց: **8** *Յօրհնակիւն.* Զի բերան Տեառն կուսեցաւ: **11** *'Ի յուս՛.* Չուառացոյց. *համնձայն ոմանց 'ի բնասք՛:* *Ոմանք.* Եւ նա թշուառացոյց զնոսա... արկանել զձեռն իւր:

խոնարհեցուցէ՛. և իջցէ՛ն մինչև ՚ի յարակա:

¹Յաւոր յայնմիկ երգեսցեն զերգս զայս յերկրին Նրեասպանի. թէ **26**
 ահանասիկ քաղաք զօրացեալ և փրկութիւն մեր. կանգնեսցէ պարիսպ
 և պարուարս: ²Քացէ՛ք զդրունս ձեր, և մտցէ ժողովորդ որ պահէ **2**
 զարդարութիւն. ³և պահէ զճշմարտութիւն. վերակացո՛ւ ճշմարտու– **3**
 թեան. և պահէ զխաղաղութիւն. խաղաղութիւն: ⁴Զի ՚ի քեզ յուսով **4**
 յուսացաք Տէր մինչև յախտեան: ⁵Որ խոնարհեցուցեր իջուցէ՛ր զբնա– **5**
 կիչս բարձանց. զքաղաքս հօօրս կործանեսցես, և իջուցեն զնոսս
 մինչև ՚ի յարակա: ⁶Նոխսեսցեն զնոսս ոտք հեզոց և խոնարհաց, զնացք **6**
 * փնանկաց: ⁷Ճանապարհք բարեպաշտաց ուղիղ են. դիրեալ և պարտապէտալ
 են ճանապարհք աստուածապաշտաց: ⁸Զի ճանապարհք Տեսա՞ն իրա– **8**
 տունք են. յուսացա՛ք յանուն քո՝ և ՚ի յիշարակս ցանկութեամբ ոգւոց
 որում ցանկացա՛ն անձն մեր: ⁹Գիշերաց կանխէ՛ հոգի իմ առ քեզ Աստու– **9**
 ած, զի լոյս են հրամանք քո ՚ի վերայ երկրի. զարդարութիւն ուսարուք
 բնակիչք երկրի. ¹⁰զի կարկեցան ամպարիշտն. և ամենայն որ ոչ ուսանի **10**
 զարդարութիւն յերկրի, ոչ արասցէ ճշմարտութիւն. բարձցի՛ ամպարիշտն,
 զի մի՛ տեսցէ զփառս Տեսա՞ն: ¹¹Տէր բազուկ քո բարձր, և ոչ ծանեան. **11**
 ծանիցեն՝ և ամաչեսցեն, և նախանձ առցէ զժողովորդն անխրաք. և
 այժմ հո՛ր զհակառակորդս կերիցէ: ¹²Տէր Աստուած մեր փո՛ր մեզ **12**
 զխաղաղութիւն. զամենայն ինչ հապուցեր մեզ: ¹³Տէր Աստուած մեր **13**
 սրացի՛ր զմեզ. Տէր՝ բաց ՚ի քեզ զայլ ոք ոչ զփտեմք, և զանուն քո
 անուանեմք: ¹⁴Իսկ մեռեալք՝ զկեանս ոչ տեսանիցեն, և բժիշկք ոչ յարուցեմք:
 Վասն այտորիկ ածեր ստրկեցեր և կորուսեր զամենայն արո՛ւ նոցա:
¹⁵Յաւել նոցա Տէր չարիս, յաւել չարիս ՚ի վերայ փառաւորաց երկրի. **15**
 յերկարեցեր ամենայն ծագաց երկրի: ¹⁶Տէր ՚ի նեղութեան յիշեցաք **16**
 զքեզ, զի փո՛քր նեղութիւն է խրաք քո մեզ. ¹⁷և որպէս որ երկնիցեն **17**
 մերձ ՚ի ծնանել, և առ ցաս իր ճչիցէ. այնպէս եղեսք սիրելոյն քում:
 Վասն երկիւղի քոյ Տէր, ¹⁸յղացաք՝ երկնեցաք՝ և ծնաք զհոգի փրկու– **18**
 թեան քոյ. արարաք՝ ՚ի վերայ երկրի: Ոչ ևս կործանեսցուք մեք, այլ
 կործանեսցին բնակիչք երկրի: ¹⁹Յարիցեն մեռեալք՝ և կանգնեսցին որ **19**
 իցեն ՚ի զերեզմանս, և ուրախ եղիցին յերկրի, զի ցօղո՛ր որ ՚ի քեզ է՝
 բժշկութիւն է նոցա. բայց երկիր ամպարշտաց կործանեսցի: ²⁰Գնա՛ **20**
 ժողովորդ իմ՝ մո՛ւր ՚ի շտեմարանս քո, փակեա՛ զդուրս քո. թաքի՛ր
 առ ժամանակ մի, մինչև անցցէ՛ բարկութիւն Տեսա՞ն: ²¹Զի ահաւասիկ **21**
 Տէր ՚ի սրբութենէ իւրմէ՛ ածցէ բարկութիւն ՚ի վերայ բնակչաց երկրի. և
 յայտնեսցէ՛ երկիր զարիւն իւր, և ոչ ծածկեսցէ զսպանեալսն:

ԻԵ ¹ Յաւոր յայնմիկ ածցէ՛ Տէր զսուրն սուրբ և զմեծ և զհօր ՚ի վե– **27**
 րայ վիշապ օձին փախուցելոյ, և ՚ի վերայ վիշապ օձին կամակորի.

12 Ոմանք. Մինչև յարակա: **26. 1 Ոմանք.** Քաղաքս զօրացեալ է ՚ի փրկութիւն
 մեր... պարիսպս և: **3 Ոմանք.** Եւ վերակացու է ճշ՛: **4 Ոմանք.** Յուսացաք մինչև
 ցյախտեան: **5 Ոմանք.** Մինչև յարակա: **7 Ոմանք.** Աստուածապաշտից: **9 Ոմանք.**
 Ի՛ գիշերաց կան՛: **10 Ոմանք.** Մի՛ տեսցէ զփառսն Աստուծոյ: **14 Ոմանք.**
 Զկեանս ոչ տեսցեն և: **16 Ոմանք.** Զի փոքր մի նեղութիւն: **19 Ոսկան.** Մեռեալք
 քո, և կանգնեսցին: **Ոմանք.** Ուրախ լիցին յերկրի, զի ցօղն... երկիր ամբարշտաց
 ստրկեցիցի: **20 Ոմանք.** Փակեա՛ զդրունս քո: *Յօրինակին.* Առ ժամանակն մինչ:

2 և սպանցե՛ր զվիշապան * ՚ի մէջ ծովուն ² յաւուր յայնմիկ: Այգի՛ վայե–
 3 լուչ ցանկալի փիթիլ ՚ի վերայ նորա: ³ Են քաղաք ամոնր. քաղաք զոնր
 պաշարեալ. արբուցից՝ զնա զի առցի՛ ՚ի գիշերի, և ՚ի փուռ կործանեսցի
 4 պարիսպ նորա: ⁴ Զի չէր որ ոչ ձեռնամուխ լինէր ՚ի նա. ո՛ր դիցէ զիս պա–
 հել զո՛ն արփոյ յագարակի. վասն այսր պատերազմողի անարգեցի՛ զնա
 այսուհետև: Վասն այսորիկ արար Տէր զամենայն ինչ զոր կարգեաց.
 5 Այրեցա՛ք ասէ. ⁵ բողոքեցցեն բնակիչք նորա. արասցուք ընդ նմա խաղաղութիւն:
 6 ⁶ Ժողովեալք որդիք Յակոբայ նորապունկ բղխեսցեն: Ծաղկեսցէ Իս–
 7 րայէլ, և լցցին փիեզերք պտղով նորա: ⁷ Միթէ որպէս նայն եհար, սա
 այնպէս վիրաւորեսցի՛. կամ որպէս նայն սպան, այնպէս սապակեսցի՛:
 8 ⁸ Պատերազմաւ և նախաքանօք արձակեսցէ զնոսա. ոչ դու էիր որ
 խորհէիր խսրացեալ մտօք սպանանել զնոսա ոգով՝ բարկութեամբ:
 9 ⁹ Վասն այսորիկ բարձցի՛ անօրէնութիւն Յակոբայ. և այն է օրհնութիւն
 նորա, յորժամ բարձից՝ ՚ի նմանէ զմեղս նորա. ՚ի ժամանակի յորում
 մանրեսցես իբրև զփոշի մանր զամենայն քարինս մեհենաց քոց. և
 10 մի՛ ևս մնասցեն գործք պաշտամանցն նոցա: ¹⁰ Այլ կոտորեսցեն իբ–
 րև զմայր ՚ի փայտահարաց: Եւ որ շէնն մնասցէ՝ եղիցի իբրև զհօփ
 մակաղեալ, և իբրև զխա՛շն լքեալ. և եղիցի բազում ժամանակս յարօքս
 11 երէոց. և անդ հանգիցեն. ¹¹ և յետ բազում ժամանակաց ոչ գարցի
 ՚ի նմա դե՛ղ դալար, զի ցամաքեցաւ: Վասնայ՞ որ դիմեալ գայք ՚ի
 հանդիսէ յառաջ մարիք. զի ոչ եթէ ժողովուրդ է՝ յորում զոյ իմաս–
 փութիւն. վասն այնորիկ մի՛ գթասցի ՚ի նոսա Աստուած որ արարն
 12 զնոսա. մի՛ որ սրեղծն զնոսա ողորմեսցի նոցա: ¹² Եւ եղիցի յաւուր
 յայնմիկ, արգէ՛լ արկցէ Տէր ՚ի փոսոյ Գեպոյն մինչև ՚ի կողմանս Ռինոյ
 13 Կորուրայ. բայց դուք մի մի ժողովեցէ՛ք զորդիսն Իսրայէլի: ¹³ Եւ եղիցի
 յաւուր յայնմիկ՝ հարցեն փո՛ղ աւագափող. և եկեսցեն ցրուեալքն յերկ–
 րէն Ասորեստանեայց, և կորուսեալք յերկիրն Եգիպտացոց. և երկիր
 պագցեն Տեառն ՚ի վերայ լերին սրբոյ յԵրուսաղէմ:

28 ¹ Վայ ՚ի պասկո հպարտութեան վարձկանացոյ Եփրեմի. ծաղիկ
 թօթափեալ ՚ի փառաց ՚ի վերայ գլխոյ լերինոյ թանձրացելոյ, որ արբեալոյ
 2 էք և ոչ ՚ի գինոյ: ² Ահաւասիկ սասարիկ և խիստ բարկութիւն Տե–
 առն, իբրև զկարկոնի իջեալ՝ և ոչ զուցէ յարկ. և իբրև զբռնութիւն
 հեղեղաց ջուրց բազմաց որ ողողէ զերկիր. և արասցէ հանգիստ երկրի
 3 ձեռօք: ³ Եւ կոխան լիցի պասկն հպարտութեան վարձկանացոյ Եփ–

27. 1 Ունակք. Ածցէ Աստուած զուրն: **3 Ունակք.** Կործանեսցի պարիսպն: **4 Օրի–**
նակ մի. Զի ոչ էր որ և ոտիք ձեռնամուխ լինէր ՚ի նա: **7 Ունակք.** Նայն սպան, սա
 այնպէս սապակիցի: **8 Ունակք.** Հոգով բարկութեան: **9 Ունակք.** Վասն այնորիկ
 բարձցի... յորում մանրեսցեն զամենայն քարինս մեհենիցն քոց: **10 Յօրինակիւն.** Այլ
 խոտորեսցեն իբրև: **Ունակք.** Կոտորեսցին իբրև զմայրի փայտահարաց... և որպէս
 խաշն լքեալ. և եղիցին... յարօքս երէոյ: **Ոսկան.** Եւ եղիցին ՚ի բազում ժամանակս:
11 Ոսկան. Ով կանայք՝ որք դիմեալ: **Ունակք.** Յորս գոյ իմաստութիւն վասն այսորիկ
 մի՛... և մի՛ որ սրեղծն: **12 Ունակք.** Ռինոկորայ. և **ունակք.** Ռինոկորուրայ. **խկ**
Ոսկան. Ռինոկորայ: **13 Ունակք.** Յերկիրն Ասորեստանեայց... և կորուսեալքն
 յերկրին. **կամ՝** յերկրէն Եգիպտաց՝: **28. 1 Ունակք.** Վայ ՚ի պասկո փափկութեան
 վարձկանացոյ: **2 Ունակք.** Որ ողողէր. **կամ՝** ողողեսցէ զերկիր... երկրի ձեռօք և
 ոտիք:

րեմի: ⁴Եւ եղիցի ծաղիկն յուսոյ թօթափեալ 'ի փառաց անորի՝ 'ի վե- 4
 րայ գլխոյ լերիին բարձու, իբրև զվաղահասունկն թօոյ. զոր փեսեալ 4
 ուրուք՝ մինչև՝ 'ի ձեռն առեալ՝ կամիցի կլանել: ⁵Յաւոր յայնմիկ ե- 5
 ղիցի Տէր զօրութեանց՝ պսակ յուսոյ գործեալ 'ի փառս մնացելոց ժո-
 դովրդեանն, ⁶զի մնասցեն ոգով դաբասսրանի. և դաբասսրանն և 6
 զօրութեամբ արգելուցու 'ի ծուլութենէ: ⁷Զի նոքա գինտվ մոլորեալ են, 7
 մոլորեցան վասն ցբոյն. քահանայն և մարգարէ յիմարեցան՝ վասն
 ցբոյ, ընկղմեցան՝ վասն գինոյ. դանդաչեցին՝ յարբեցութենէ ցբոյն.
 մոլորեցան՝ զի այն ինքն է յիմարութիւն: ⁸Նզովք կերիցեն զխորհուրդն 8
 զայն. զի այն խորհուրդ 'ի յագահութենէ՛ է: ⁹Ոնմ պարմեսցուք զգարիսն, 9
 ոնմ գոյժ փացուք. անջարելոցն 'ի կաթանէ, հապուցելոցն 'ի սպենէ:
¹⁰Նեղութիւնք 'ի վերայ նեղութեանց. ընկալ, ընկալ կասկածանս 'ի վե- 10
 րայ կասկածանաց: Փոքր մեւս ևս. փոքր մեւս ևս վասն անզգամութեան
 շրթանց, ¹¹յօբար լեզուս խօսիցին ընդ ժողովրդեանդ ընդ այդմիկ. ¹²և 11, 12
 ասիցեն ցոռսա. թէ այն է հանգիստ քաղցելոյն, և սոյն բեկումն. և
 ոչ կամեցան լսել: ¹³Եւ եղիցի նոցա բանն Տեառն՝ նեղութիւնք 'ի վերայ 13
 նեղութեանց. ընկալ, ընկալ կասկածանս 'ի վերայ կասկածանաց: Փոքր
 մեւս ևս. փոքր մեւս ևս՝ մինչ գնասցեն, և յեփս ընդդէմ կործանեսցին.
 և խորպակեսցին և չարչարեսցին և սաբակեսցին:

Ի՞նչ ¹⁴Վասն այտորիկ լուարոնք զբան Տեառն արբ նեղեալք, իշխանք 14
 ժողովրդեանդ այդորիկ յԵրուսաղէմ: ¹⁵Զի ասացէք. Եղաք ոնխար ընդ 15
 դժոխս, և ընդ մահու դաշինս կռեցաք. մորիկ փոթորկեալ եթէ յարիցէ՝
 ոչ եկեսցէ 'ի վերայ մեր. զի եղաք սուր գոյոսն մեր, և սպութեամբ
 ծածկեսցուք: ¹⁶Վասն այնորիկ այսպէս ասէ Տէր Տէր. Ահաւասիկ ես 16
 դնեմ 'ի հիմունս Սիովնի վէմ բազմապարիկ, զընտիր զգլուխ անկեան,
 զպարուականն 'ի հիմունս նորա. և որ հաւաքասցէ 'ի նա՝ մի՛ ամաչեսցէ:
¹⁷Եւ եղից զիրաւունս 'ի յոյս, և զողորմութիւն իմ 'ի կշիռս. և ոյք 17
 յուսացեալ իցեն զոր 'ի սպութիւն, թէ ոչ հասցէ առ մեզ մորիկն. ¹⁸և ոչ 18
 բարձցէ զուխարն մեր՝ որ ընդ մահուն է: Յոյսն ձեր որ 'ի դժոխս է մի՛
 հասարպեսցի. զի մորիկ փոթորկեալ եթէ գայցէ 'ի վերայ, եղիցիք նմա
 'ի կոխումն: ¹⁹Զի յորժամ անցանիցէ՝ առցէ՛ զձեզ. յառաւօտք յառաւօր 19
 անցցէ, 'ի փուէ և 'ի գիշերի եղիցի կասկած չարեաց: Ուսարոնք լսել
 նեղեալքդ. ²⁰մարտնչել ևս ոչ կարենք. քանզի փկարացաք 'ի ժողովելն 20
 մերում ²¹իբրև զլեռան ամպարշտաց: Յարիցէ Տէր իբրև 'ի ձորն Գաբաւունացոց 21
 լի՛ բարկութեամբ. զործիցէ զգործ իւր գործ դառնութեան. զի սրտմտութիւն

3 Ոմանք. Վարձկանքդ Եփրեմի: 4 Ոմանք. Եւ իբրև զվաղահասունկն: 7 Ոմանք. Քահանայք և մարգարէք յիմա՞: 8 Ոմանք. Կերիցեն զխորհուրդն. զի այն խորհուրդ յագա՞: 9 Ոմանք. Պարմեսցուք զգարիսս. կամ՝ զգարիսն զայն... զանջարելոցն 'ի կաթանէ, զհապուցելոցն 'ի: 11 Ոմանք. Խօսեսցին ընդ ժողովրդեանդ ընդ այդորիկ: 12 Ոմանք. Եթէ այս է հանգիստ... և այն բեկումն: 13 Ոմանք. Բան Տեառն նեղութիւն 'ի վերայ... մինչև գնասցեն: 14 Բազումք. Եւ իշխանք ժողո՞: 15 Ոմանք. Զի ասացէք եթէ եղաք: Ոսկան. Եւ սպութեամբ ծածկեսցաք: 16 Ոմանք. Վասն այտորիկ. կամ՝ վասն այտորիկ... զընտիր գլուխ անկեան պարուական: 17 Օրինակ մի. Զիրաւունս 'ի յոյս, և զարդարութիւն իմ 'ի կշիռս: 18 Ոմանք. Եւ յոյսն ձեր որ 'ի: Ուր Ոսկան. և գոյսն:

նորա օտարաբար դարեացի, և դառնութիւն նորա օտարաբար հասցէ:

- 22 ²² Եւ դուք մի՛ ցնձայք, և մի՛ զօրացիւն կապանք ձեր. զի ի՛րս հասարակեալս
 և համառօպս լուայ 'ի Տեառնէ. Տէր զօրութեանց զոր առնելոց է 'ի վե-
 23 րայ ամենայն երկրի: ²³ Ո՛նկն դիք և լուարո՛ւք բարբառոյ ինոյ. անսացէք
 24 և լուարո՛ւք բանից իմոց. ²⁴ միթէ՞ զօրն ամենայն հերկիցէ՞ որ հերկէն,
 կամ թէ սերմն յառաջագոյն ցանիցէ՞, մինչև զերկիրն գործեալ իցէ:
 25 ²⁵ Ո՛չ ապաքէն նախ կակղէ զերեսս նորա՝ և ապա սերմանէ փոքր մի
 արջնդեղ և չաման. և ապա սերմանեացէ ցորեան և գարի՝ կորեակ
 26 և հաճար 'ի սահմանս իւր: ²⁶ Եւ իրարեացիս դու իրաւամբք Աստու-
 27 ծոյ քոյ, և ուրախ եղիցես: ²⁷ Զի ո՛չ եթէ իստիհի ինչ սրբի արջնդեղն, և
 ո՛չ զանի կամնասայիւն ածեն 'ի վերայ չամանոյն. այլ զաւագանաւ
 28 թափի արջնդեղն, ²⁸ և չամանն հացի ուրի: Զի ո՛չ եթէ յախրեան
 29 բարկանայցեմ ձեզ, և ո՛չ ձայն դառնութեան իմոյ կոխիցէ զձեզ: ²⁹ Եւ
 այն նշանք ելին 'ի Սաբաւովք Տեառնէ. արդ խորհեցարո՛ք՝ բարձէք 'ի
 ձէնջ զընդունայն միսիթարութիւնն ձեր:

- 29** ¹ Վայ քեզ Արիէլ քաղաք. * Արիէլ զոր Դաւիթն պաշարեաց, զի
 փօնքն ամբոխեացին. ժողովեցէք արմարիս և կերայք ամ յամէ. և կերի-
 2 ջիք Սովաբաւ հանդերձ: ² Զի նեղեցից զԱրիէլ, և եղիցի զօրութիւն և
 3 մեծութիւն նորա ի՛նձ. ³ և պաշարեցից զքեզ՝ որպէս և Դաւիթն, և ածից
 4 զքն պարնէշ. և կանգնեցից շուրջ զքն աշտարակս: ⁴ Եւ խոնարհեցին
 յերկիր բանք քո, և պարզամբ քո ընդ գեպի՛ն մտցեն. և եղիցի իբրև
 գեպնաձայնաց բարբառ քո, և 'ի յարակս բարբառն քո տկարացի՛:
 5 ⁵ Եւ եղիցի իբրև զփոշի՛ անուոյ մեծութիւն ամպարշտաց. * և իբրև
 6 զունգ մաղեալ բազմութիւն զրկողացն քոց: ⁶ Եւ եղիցի որչափ յական
 թօթափել 'ի Սաբաւովք Տեառնէ՝ այցելութիւն շարժամբ և որոտմամբ
 7 և մեծաձայն բարբառով, մրրիկ փոթորկեալ և բոց հրոյ որ ուրիցէ: ⁷ Եւ
 եղիցի՝ որպէս որ զի տեսանիցէ երա՛զ 'ի տեսեան գիշերոյ, մեծութիւն
 8 ժողովելոցն 'ի վերայ նորա, և որ նեղեցինն զնա: ⁸ Եւ եղիցին որպէս որք
 յերազի քաղցեալ իցեն՝ և ուրիցեն. և իբրև յառնիցեն՝ զոր է տեսիլն. և
 զոր օրինակ ծարաւի՛ որ իցէ յերազի և ըմպիցէ. և յառնիցէ՝ և դարձեալ
 ծարաւիցի, 'ի զոր յուսացաւ անձն նորա. այնպէս եղիցի մեծութիւն ա-
 մենայն հեթանոսաց, որ զօրաժողով եղեն 'ի վերայ Երուսաղեմի՝ և 'ի
 9 վերայ լերին Սիովի: ⁹ Զարմացարո՛ւք. յիմարեցարո՛ւք. թմբրեցարո՛ւք,
 10 և առաւել թմբրեցարուք. արբեցարո՛ւք ո՛չ 'ի զինոյ և ո՛չ 'ի ցքոյ: ¹⁰ Զի
 արբոյց ձեզ Տէր ոգի՛ յիմարութեան. և խցցէ զաչս ձեր՝ և զմարգարէից

21 Ոմանք. Յարիցէ Տէր 'ի ձորն Գաբաւ... գործեաց զգործ: **22 Ոմանք.** Նասարաբեալս և համառօպեալս լուայ 'ի Տեառնէ զօրութեանց, զոր: **25 Ոմանք.** Ապա սերմանեացէ փոքր մի: **27 Ոմանք.** Գաւագանաւ թօթափի ար: **29. 1 Յօրինակին 'ի կարգի բնասրանի դարարկ թողեալ՝ 'ի լուս՝.** նշանակի 'ի մէջ բերել զբանս. Զի փօնքն ամբոխեացին. զոր և բաց 'ի միոջէ՝ ունիւն ամենայն զրչագիրք: **4 Ոմանք.** Եւ եղիցին իբրև գեպնա՛: Ուկան. Եւ յարակարակս բարբառն քո: **5 Օրինակ մի.** Եւ եղիցի իբրև զփոշի որոնյ մեծութիւնն... և իբրև զզունկ մաղեալ: **7 Ոմանք.** Որպէս զի տեսանիցէ որ երազ... և որ նեղիցեն զնա: 'Ի լուս՝. 'ի վերայ՝ Երուսաղեմի, նշանակի՛ սիւն. Արիէլի: **9 Ոմանք.** Եւ առաւել թմբրեցարուք, որ արբեալդ էք, և ոչ 'ի զինոյ, և ոչ 'ի ցքոյ:

ձերոց, և զիշխանաց ձերոց, և զճաճկապետացն ձերոց: ¹¹ Եւ եղիցին 11
 ձեզ պարգամբս այս ամենայն իբրև զբան թղթոյ կնքելոյ. զոր իբրև
 փայցեն ցայր մի գրագէտ՝ և ասիցեն ցնա. Ընթերցի՛ր զայդ: Եւ ասիցէ՛
 Ո՛չ կարեմ ընթեռնուլ զի կնքեալ է: ¹² Եւ փացի նոյն գիր ՚ի ձեռս առն՝ 12
 որ ո՛չ գիպիցէ գիրս, և ասասցեն ցնա. Ընթերցի՛ր զայդ: Եւ ասիցէ.
 Ո՛չ գիպեմ դպրութիւն: ¹³ Եւ ասէ Տէր. Մերձ է առ իս ժողովուրդս այս 13
 բերանով իւրով, և շրթամբք իրեանց պարունեն զիս. և սրփիւք իւ-
 րեանց հեռացեալ մեկուսի՛ են յինէն. զոր պաշտեն զիս, ուսուցանեն
 զպարուէրս մարդկան՝ և զվարդապետութիւնս: ¹⁴ Վասն այնորիկ ահաադիկ
 ես յաւելից փոփոխել՝ զժողովուրդդ զայդ. և փոփոխեցից՝ զդոսա. և
 կորուսից՝ զիմաստութիւն իմաստնոց, և զխորհուրդս խորհրդականաց
 արհամարհեցից: ¹⁵ Վայ այնոցիկ՝ որ խորհին խորհուրդս խորինս՝ և ո՛չ 15
 Տերամբ. վայ այնոցիկ որ խորհին խորհուրդս ճածուկս. և եղիցին ընդ
 խաւար գործք նոցա, և ասիցեն թէ ո՛ր քեսանիցէ զմեզ, և ո՛ր գիպացէ
 զինչ գործենք: ¹⁶ Ո՛չ ապաքէն իբրև զկաւ բրփի՛՞ համարեալ իցէք. մի- 16
 թէ ասիցէ՞՞ սրեղծուածն ցարեղծիչն իւր, թէ ո՛չ դու զիս սրեղծեր. կամ
 արարածն ցարարիչն թէ ոչ իմաստութեամբ արարեր զիս:

ԻԷ ¹⁷ Ոչ ևս յեր սակաւ ժամանակի, և եղիցի Լիբանան իբրև զլեանն 17
 Քերմէլ. և Քերմէլ յանպա՛ռ համարեսցի: ¹⁸ Եւ լուիցեն յաւուր յայնմիկ 18
 խուլք զբանս գրոյն այնորիկ. և որք ՚ի խաւարին և ՚ի միգին իցեն,
 քեսցեն աչք կուրացելոցն: ¹⁹ Եւ ցնճացեն՝ աղքատք յաղագս Տեառն ու- 19
 րախութեամբ, և անյոյսքն ՚ի մարդկանէ լցցին՝ ուրախութեամբ: ²⁰ Պակասեաց
 անօրէնն, և կորեաւ ամբարտաւանն. և սափակեցան անօրէնք ՚ի չարիս,
²¹ և ոյք առնեն մեղանչել մարդկան բանիւք. ամենայն յանդիմանչացն 21
 դնէին ՚ի դրունս զգայթագողութիւն, և խտրորէին անիրաւութեամբ զիրաւունս:
²² Վասն այսորիկ այսպէս ասէ Տէր ՚ի վերայ քանն Յակովբայ զոր 22
 ընտրեացն յԱբրահամէ. Ո՛չ այժմ ինչ ամաչեսցէ Յակովբ, և ո՛չ այժմ
 զերեսս այլագունեսցէ Իսրայէլ. ²³ այլ յորժամ քեսցեն որդիք նորա 23
 զգործս իմ. վասն իմ սուրբ արասցեն զանուն իմ, և սուրբ արասցեն
 զՍուրբն Յակովբայ, և երկիցեն յԱստուծոյն Իսրայէլի: ²⁴ Եւ ծանիցեն 24
 մոլորեալք հոգւով զիմաստութիւն. և քրփնջօրք ուսցին զհնազանդութիւն.
 և լեզուք թոթովախօսք ուսցին խօսել զխաղաղութիւն:

ԻԸ ¹ Այսպէս ասէ Տէր. Վայ ձեզ որդիք ապարամբք, զի խորհեցարուք 30
 խորհուրդ և ո՛չ ինև, և դաշինս կռեցէք՝ և ո՛չ իմով Նոգով. յաւելուլ
 մեղս ՚ի վերայ մեղաց: ² Որ զնայիք իջանել յերկիրն Եգիպտացոց, և 2
 զիս ո՛չ հարցանէիք. գրանել՝ օգնականութիւն ՚ի փարաունէ, և թիկունս

10 Ունակք. Նոգի յիմարութեան: **11 Բագուրք.** Իբրև զբանս: **Ունակք.** Եւ ասասցեն
 ընթերցի՛ր զայդ. և ասասցէ: **12 Ունակք.** ՚Ի ձեռն առն... և ասիցեն ցնա: **13 Ունակք.**
 Եւ ասէ ցիս Տէր... և սիրտք իրեանց հե՛: **14 Ունակք.** Վասն այսորիկ ահաապիկ
 ես յաւելից փոխել... և փոխեցից զդոսա: **15 Օրհնակ մի.** Վայ այնոցիկ որ խորհին
 խորհուրդ չար առանձինն. վայ այնոցիկ որ խորհին խորհուրդս ճածուկ: **Ունակք.** Եւ
 ասասցեն թէ ո՛ր քեսանէ զմեզ, և ո՛ր գիպիցէ զինչ: **16 Ունակք յաւելուն.** Յարարիչն իւր,
 թէ ոչ դու իմաստութեամբ: **17 Ոսկան.** Յեր սակաւու ժամանակի: **19 Յօրհնակիին**
պակասէր. Եւ անյոյսքն: **23 Բագուրք.** Որդիք նոցա զգործս: **30. 1 Ունակք.** Զի
 խորհեցայք խորհուրդ:

3 առնել զԵգիպտացին: ³ Եւ եղիցի ձեզ թիկունք փարաւոն յամօթ, և
 4 յուսացելոց յԵգիպտացիսն նախապիմնք: ⁴ Զի են յերկրին Տայանու իշ-
 5 խանք հրեշտակք չարք. ⁵ զո՛ր ջանան առ ժողովուրդն՝ որ ո՛չ լինի դոցա
 շահ յօգնականութիւն. ո՛չ յօգուր, այլ յամօթ և ՚ի նախապիմնս:
 6 ⁶ *Տեսիլ չորրորանեաց յանապարհի, ՚ի նեղութեան և յանձկութեան:*
 Առեւծ, և կորին առիւծու. և ՚ի նոցանէն իժք, և կորինք իժից. թռչունք
 ամբարձեալ բերեն իշոց զգանձս իրեանց, և լցեալ ուղւորց զմեծութիւն
 իրեանց. առ ազգ մի՝ որ ո՛չինչ օգուր լինիցի նոցա յօգնականութիւն,
 7 այլ յամօթ և ՚ի նախապիմնս: ⁷ Եգիպտացիքն որ զո՛ր և փարապարպ
 օգնիցեն ձեզ. պարմեա՛ նոցա եթէ ՚ի զո՛ր է այդ մխիթարութիւն ձեր:
 8 ⁸ Արդ նիսպ՝ և գրեա՛ ՚ի փախարակի և ՚ի գիրս. զի եղիցի այդ յաւոր
 9 իւրում և ՚ի ժամանակս յախտենից. ⁹ թէ ժողովուրդ անհաւա՛ն է, և
 10 որդիք սո՛ւրբ. և ո՛չ կամեցան լսել զօրէնս Աստուծոյ: ¹⁰ Որք ասէին
 ցմարգարեսն՝ թէ մի՛ պարմէք մեզ. այլ խօսեցարո՛ւք ընդ մեզ, և պար-
 11 մեցէ՛ք մեզ այլ մոլորութիւն. ¹¹ և դարձուցէ՛ք զմեզ ՚ի ճանապարհէդ
 յայրմանէ, և ՚ի բաց արարէք ՚ի մէնջ զշաւիղդ զայդ. և հանէ՛ք ՚ի
 12 մէնջ զօրէնս Աստուծոյ Իսրայէլի: ¹² Վասն այսորիկ այնպէս ասէ Տէր՝
 Սուրբն Իսրայէլի. Փոխանակ զի անարգեցէք դուք զբանսդ զայդոսիկ,
 և յուսացարուք ՚ի սրտութիւն սնտրի. և զի փրփնջեցէք՝ և յուսացարուք
 13 ՚ի բանդ յայդ: ¹³ Վասն այնորիկ եղիցին ձեզ մեղքդ այդոքիկ ՚ի նզովս՝
 իբրև զպարիսպ կործանեալ առժամայն ամո՛րք քաղաքի առելոյ, որում
 14 յանկարծակի՛ հասանիցէ կործանումն: ¹⁴ Եւ կործանումն նորա եղիցի
 իբրև զբեկումն խեցեղէն անօթոյ բրպի՛ մա՛նր խորպակելոյ, զի մի՛ որ
 զբանիցէ ՚ի նմանէ որով հուր բառնայցէ՛ կամ որով մարթիցէ՛ առնուլ
 15 սակաւ մի ջուր: ¹⁵ Զի այնպէս ասէ Տէր Տէր Սուրբն Իսրայէլի. Յոր-
 ժամ դարձցիս և յոգոց հանիցես, յայնժամ կեցցես, և զիպացես՝ թէ
 ո՛ր իցես: Զի յուսացեալ էիր դու ՚ի սնտրիսն, սնտրի՛ եղև և զօրութիւն
 16 ձեր. և ո՛չ կամէիք լսել. ¹⁶ այլ ասէիք. Երիվարօք մերովք փախիցո՛ւք.
 վասն այսորիկ փախարակա՛նք լինիցիք. և ասիցէք. Երազ երիվարօք
 մերովք փախիցուք. վասն այնորիկ երազագո՛յնք քան զձեզ եղիցին
 17 որ հալածենն զձեզ: ¹⁷ Զի ՚ի միռջէ՛ բարբառոյ հազարք փախիցեն, և
 ՚ի բարբառոյ հնգից բազումք փախիցեն. մինչև մնասջիք իբրև զձո՛ղ
 ցցեալ ՚ի վերայ լերին, և իբրև զկոթո՛ղ կանգնեալ ՚ի վերայ բլրոց:
 18 ¹⁸ Եւ դարձեալ կանխեսցէ Աստուած գթալ ՚ի ձեզ, և վասն այսորիկ
 բարձրացի ողորմել ձեզ. զի դաբարուր Տէր Աստուած մե՛ր է: Երանի՛

2 *Բազումք*. ԶԵգիպտացիսն: 3 *Բազումք*. Եւ եղիցին ձեզ թի՛: 5 *Բազումք*. Ոչ
 լինիցի դոցա: 6 *Ոսկան*. Չորրորանեաց անապարհի: *Ոմանք*. Ի նեղութեան և
 յանձկութեան՝ *յարեն ընդ յաջորդին*՝ առեւծ և կոր՛: *Ոմանք*. Թռչունք, որ բարձեալ
 բերէին իշոց... որ ոչ լիցի նոցա յօգնա՛: *Ուր Ոսկան*. Եւ ՚ի նոցանէ են իժք: 7 *Ոմանք*.
 Թէ զուր է այդ մխի՛: 8 *Ոմանք*. Յաւորս իւրում: 9 *Ոմանք*. Սո՛ւրբ, որ ոչ կամէ՛:
 10 *Ոմանք*. Այլ խօսեցարո՛ւք մեզ, և: 12 *Ոսկան*. Այնպէս ասէ Տէր՝ Տէր Սուրբն:
 13 *Ի բազումս պակասի*. Այդոքիկ ՚ի նզովս, իբրև: *Ոսկան*. Քաղաքի առեցելոյ:
 14 *Ոսկան*. Խորպակեցելոյ... մարթիցի առնուլ: 15 *Յօրինակին*. Յորժամ դարձից և
 յոգոց հանի՛: 16 *Ոմանք*. Վասն այնորիկ փախարա՛... և ասէիք թէ երազ երի՛... վասն
 այսորիկ երազա՛: 17 *Ոմանք*. Յցեալ ՚ի լերին... ՚ի վերայ բլրոյ:

ամենեցուն ոյք սպասեն նմա: ¹⁹ Զի ժողովուրդ սուրբ ՚ի Սիոն բնակեացէ. 19
 և Երուսաղէմ լալով ելաց՝ եթէ ողորմեաց ինձ. ողորմեսցի՛ քեզ. ձայ-
 նի աղաղակի քում իբրև երես՝ և լուսւ քեզ: ²⁰ Եւ փացէ քեզ Տէր հաց 20
 նեղութեան՝ և ջուր կարօտանաց. և ո՛չ ևս մերձեսցին ՚ի քեզ որ մոլորեցուցանէին
 զքեզ. զի աջք քո փեսցեն ՚ի մոլորեցուցիչսն քո, ²¹ և ականջք քո լուիցեն 21
 բանս զհետ մոլորեցուցացն քոց. որք ասէին եթէ այս է ճանապարհ, և
 զնասցո՛ւք ընդ սա, կամ թէ յա՛ջ կամ թէ յահեակ: ²² Եւ զարշեցուցես 22
 զկուռնս զարծաթապարս և զոսկիապարս. մանրեսցնս զնոսս և հոսեսցես
 իբրև զջուր դաշտանաց, և իբրև զահր մերժեսցես զնոսս: ²³ Յայնժամ 23
 եղիցի անձրև սերմանեաց երկրին քում, և հաց արդեանց երկրի քոյ ե-
 դիցի յագո՛ւրդ և ՚ի պարսի. և ճարակեսցին խաշինք քո յաւուր յայնմիկ
 ՚ի փեղոջ պարարտութեան և յանդորրու. ²⁴ զուարակք ձեր և եզի՛նք որ 24
 զորձեն զերկիր՝ կերիցեն յարդ խառնեալ ընդ գարի, հոսեալ ՚ի կալոյ:
²⁵ Եւ եղիցի ՚ի վերայ ամենայն լեռանց բարձանց, և ՚ի վերայ ամենայն 25
 բլրոց բարձուանդակաց ջուր բղխեալ յաւուր յայնմիկ. յորժամ կորիցեն
 բազումք, և կորձանեսցին աշտարակք: ²⁶ Եւ եղիցի լոյսն լուսնի իբրև 26
 զլոյս արեգական, և լոյսն արեգական ելթնպարիկ՝ եղիցի՝ իբրև զլոյս
 աւուրցն ելթանց: Յաւուր յայնմիկ բժշկեսցէ Տէր զբեկումն ժողովրդեան
 իւրոյ, և զցասս վիրաց քոց բժշկեսցէ: ²⁷ Ահաւասիկ անուն Տեառն զայ 27
 յամայր ամս, յեփ բազում ժամանակաց. վառեալ բարկութեամբ՝ և լի՛
 փառօք. բանք շրթանց նորա, և բանք բերանոյ նորա լի՛ բարկութե-
 ամբ. և բարկութիւն սրտմտութեան նորա իբրև զհո՛ր կերիցէ. ²⁸ և հոգի 28
 նորա իբրև զջուր ձորալիւր պարանոցաթահ յորդեսցէ: Եւ բաժանեսցի
 խռովեցուցանել զազգս վասն սնոփի մոլորութեանն. և հալածեսցէ զնո-
 սս մոլորութիւնն, և հասցէ նոցա յանդիման՝ նոցին: ²⁹ Միթէ հանապա՛զ 29
 պարսի իցէ ձեզ ուրախութեամբ մփանել ՚ի սրբութիւնս իմ. յամենայն
 ժամ փօնիւք և ուրախութեամբ և փողո՛վք մփանել ՚ի լեառն Տեառն՝
 * առ Աստուած Սուրբն Իսրայէլի: ³⁰ Եւ լսելի՛ արասցէ զփառս բար- 30
 բառոյ իւրոյ, և զարմտութիւն բազկի իւրոյ ցուցցէ՛ բարկութեամբ՝ և
 սրտմտութեամբ և բոցո՛վ որ ուրիցէ. և սաստիկ բարկութեամբ հրացանից,
 և ջրով, և կարկտի միանգամայն հոսելով բռնութեամբ: ³¹ Զի ՚ի բար- 31
 բառոյ Տեառն ընկճեսցին Ասորեստանեայք. հարուածովքն զոր հարկանիցէ
 զնոսս: ³² Եւ եկեսցէ՛ նմա շուրջ յօգնականաց իւրոց՝ յոր կողմ և յուսացեալք 32
 իցէ. զի նոքա փողո՛վք և թմբկա՛ւ * և պէսպէս պատերազմաւ փոխփոխ
 մարտիցեն ընդ նմա. և դու ո՛չ յառաջագոյն քան զաւուրսն պահանջիցին:
³³ Իսկ արդ և քեզ պատրաստեալ իցէ թագաւորել ՚ի վերայ ձորոյն 33
 խորոյ. փայտ դիզեալ, հուր և փայտակոյտ բազում վառեալ. սրտմտութիւն

18 Ոմանք. Եւ վասն այնորիկ բարձ՛: **19 Ոմանք յաւերտածով այսպէս ունին.** Եւ Երուսաղէմ լալով ո՛չ ելաց թէ ողոր՞... ողորմեսցի քեզ, և լուիցէ ձայնի աղա՛: **20 Ոմանք.** Եւ փացէ ձեզ Տէր հաց: *Յօրինակին.* Զաջք քո փես՛: **22 Ոմանք.** Որպէս ջուր դաշտանաց, և իբրև զահրս: **23 Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ.** Յագորդ և ՚ի պարարտ, և ճարակեսցին խա՛: **25 Ոմանք.** Բարձրաւանդակաց: **26 Ոմանք.** Յաւուր յորում բժշկեսցէ Տէր: **28 Յօրինակին կրկնի.** Եւ հասցէ նոցա նոցա յանդիման: **32 Ոմանք.** Շուրջ յօգնականութիւն. յոր կողմն և... փոփոխ մարտիցեն... և դու յառաջագոյն... պահանջեսցիս:

Տեառն իբրև զձոր, լի՛ ծծմբով բորբոքեալ:

- 31** ¹Վայ՛ ոյք իջանեն յԵգիպտոս վասն օգնականութեան. որ ՚ի հեծեալս և ՚ի կառս յուսացեալ իցեն՝ թէ բազումք են, և բազմութիւն երիվարաց յոյժ. և ոչ էին յուսացեալ ՚ի Սուրբն Իսրայէլի, և զԱստուած ոչ խնդրեցին: ²Եւ նա իմաստուն էր՝ և ածէր ՚ի վերայ նոցա չարիս. և բան նորա ոչ անարգեսցի. և յարիցէ ՚ի վերայ քանց մարդոց չարաց, և ՚ի վերայ սնոքի յուսոյն նոցա: ³Յայր Եգիպտացի՝ և ոչ յԱստուած. ՚ի մարմինս երիվարաց՝ և ոչ գոյր օգնականութիւն. այլ Տէր արկցէ՛ ՚ի վերայ նոցա զձեռն իւր, և քաժանեսցին օգնականքն, և կործանեսցին օգնեալքն ⁴ ՚ի նոցանէն. և առ հասարակ ամենեքեան սափակեսցին: ⁵Չի այսպէս սասց ցիս Տէր. թէ գոր օրինակ գոչեսցէ առեւ՝ և կորիւն աշիւծու յորս յոր հասանիցէ, կաշեսցէ ՚ի վերայ՝ և լցցէ զլերինս բարբառով իւրով. և ՚ի պարտութիւն մարնեսցին, և ՚ի սաստկութենէ սրամարտեան նորա հալեսցին: Այնպէս իջցէ Տէր զօրութեանց ՚ի լեառն Սիովն, և ՚ի վերայ լեռանց դորա. ⁵իբրև զթռչունս թռուցեալս, այնպէս հովանի լիցի Տէր զօրութեանց ՚ի վերայ Երուսաղէմի. ՚ի թիկունս իջցէ. ⁶օգնեսցէ և փրկեսցէ և կեցուցէ: ⁶Դարձարո՞ւք ոյք խորհիք խորհուրդս խորինս և զանօրէնս՝ որդիք Իսրայէլի: ⁷Չի յաւուր յայնմիկ բարձցեն մարդիկ զձեռագործս իւրեանց զարձաթեղէնս և զոսկեղէնս՝ գոր արարին ձեռք նոցա մեղս: ⁸Եւ անկցի՛ Ասորեստանեայն, ոչ սրով առն, և ոչ սուր մարդոյ կերիցէ զնա. և ՚ի փախումս դարձցի՛ ոչ յերեսաց սուսերի. և երիտասարդք նորա ՚ի պարտութիւն մարնեսցին: ⁹Եւ եղիցին վիմարգելք իբրև զորմարգելս. և ՚ի պարտութիւն մարնեսցին. և որ փախիցէն, ըմբոնեսցի՛:

Այսպէս աւէ Տէր. Երանի՛ որ ունիցի զաւակ՝ ՚ի Սիովն, և ընտանեակք Իժիցեն նորա յԵրուսաղէմ:

- 32** ¹Չի ահաւասիկ թագաւոր արդար թագաւորեսցէ, և իշխանք իրաւանքք ² փիրեսցեն: ²Եւ եղիցի մարդն որ թաքուցանիցէ զբանս իւր, թաքիցէ՛ իբրև ՚ի ջուրցն սաստկութենէ: Եւ եղիցի Սիոն իբրև զզեմար յորդեալ ³ փառաւոր ՚ի ծարաւուր երկրի: ³Եւ ոչ ևս եղիցին յուսացեալ ՚ի մարդիկ. այլ քացեն զականջս առ ՚ի լսել, ⁴և սիրպք քկարաց անսայցեն ՚ի լսել. և լեզուք թոթովք՝ արագարագ ուցին խօսել զխաղաղութիւն: ⁵Եւ ոչ ևս սասացեն ցլիմարն լինել նոցա իշխան. և ոչ ևս սասացեն ⁶ պաշտօնեայք քո՝ թէ լո՞ւս լեր: ⁶Ջանգի յիմարն յիմարութիւն խօսեսցի, և սիրպ նորա զանարութիւն խորհեսցի. կարարել զանօրէնութիւն, և խօսել առ Աստուած զհայիտութիւն. ցրուել զանձինս քաղցեալս, և ⁷ զանձինս ծարաւեալս՝ ունայնս արձակել: ⁷Չի խորհուրդք չարաց՝ անօրէնս խորհին. ապականել զխոնարիս բանիւք անիրաւութեամբ, և ցրուել

31. 1 *Ունակք.* Եւ որ ՚ի կառս և ՚ի հեծեալս յուսա՛: **2** *Ունակք.* Եւ վասն սնոքի յուսոյն: **3** *Ունակք.* Եւ ոչ գոյ օգնակա՛: **4** *Ունակք.* Այսպէս իջցէ Տէր... ՚ի լեռանդ Սիոն: **5** *Ունակք.* Նովանի եղիցի: **7** *Ոսկան.* Ձեռք նոցա ՚ի մեղս: **9** *Օրինակ մի.* Վիմարգեալք իբրև զորմարգեալս: **32. 2** *Ունակք.* Եւ երեսցի Սիովն. *կամ՝* ՚ի Սիովն իբրև: **3** *Ունակք.* Տայցեն զականջս ՚ի լսել: **4** *Ունակք.* Անսացեն ՚ի լսել: **6** *Ունակք.* Ջանարութիւնս խոր՛: *Ի լուս՝.* Խօսել առ Աստուած զնորութիւն. *համաձայն քազմաց ՚ի քնար՝:*

զբանս փնանկաց ՚ի դպրաստանի. ⁸Իսկ ուղիղք իմաստունս խորհեցան, 8
 և խորհուրդն այն կայ՝ մնայ: ⁹Վանայք մեծապունք, արի՛ք և լուարո՛ք ⁹
 բարբառոյ իմոյ. և դպրերք կասկածանօք լուարո՛ք զբանս իմ: ¹⁰Յո՛ւշ ¹⁰
 լիցին ձեզ աուրքն փարեկանաց ցաուվք և կասկածանօք. նուաղեցան
 կույթք. դադարեցին սերմանք, և այլ ո՛չ ևս եկեսցեն: ¹¹Չարհուրեցարո՛ք ¹¹
 բարեկեցիկք. փրփմեցարո՛ք յանձնապաստանքդ. մերկացարո՛ք՝ կողոպտեցարո՛ք,
 քրձազգա՛ծք եղերուք: ¹²Կոճեցարո՛ք ՚ի վերայ արդեանց, վասն անդոցն ¹²
 ցանկալեաց, և վասն այգեացն բերոց: ¹³Յերկիր ժողովրդեան իմոյ ¹³
 փո՛ւշ և խո՛ր բուսցի. և յամենայն ապարանից ուրախութիւն բարձցի՛.
 քաղաքիդ մեծացելոյ ¹⁴ապարանք լքեալք. զմեծութիւն քաղաքիդ լքցեն ¹⁴
 և գպունս ցանկալիս. և եղիցին աւանք քո այրք յափտենից. ուրախու-
 թիւն ցռո՛ց և ճարակք հօփից: ¹⁵Մինչև եկեսցէ ՚ի վերայ ձեր Նոզի՛ ՚ի ¹⁵
 բարձանց. և եղիցի յանապա՛ր Քերմէյ, և Քերմէյ յանփա՛ն համարեցի.
¹⁶և հանգիցեն իրատունք յանապափի, և արդարութիւն ՚ի Քերմէյ բնակեսցե՛ծ
¹⁷Եւ եղիցին գործք արդարութեան խաղաղութեամբ. և կայցի արդա- ¹⁷
 րութիւն զհանգիստ. և յուսացեալքն եղիցին մինչև յափտեան: ¹⁸Եւ ¹⁸
 բնակեսցէ ժողովուրդ իմ ՚ի քաղաքին խաղաղութեան, և բնակեսցէ
 յուսով, և հանգիցեն մեծութեամբ. ¹⁹այլ կարկուտ եթէ իջանիցէ, ո՛չ ¹⁹
 ՚ի ձեր վերայ եկեսցէ: Եւ եղիցի որ բնակեալ իցեն յանփառին, յանհո՛գս
 իբրև զայնոսիկ ոյք իցենն ՚ի դաշտի: ²⁰Երանի՛ որ սերմանիցեն ընդ ²⁰
 ամենայն ջրով ուր ե՛զն և էշ կոխիցեն:

¹Վայ այնոցիկ որ թշուառացուցանենն զձեզ. բայց զձեզ ո՛չ ոք կարէ **33**
 թշուառացուցանել. և որ արհամարհէն՝ ո՛չ զձեզ արհամարհեաց. զի
 մափնեսցին ՚ի պարտութիւն որ զձեզն արհամարհեն. և իբրև զցեց ՚ի
 վերայ ձորձոց՝ այնպէս մափնեսցին ՚ի պարտութիւն:

I. ²Տէր ողորմեաց մեզ՝ զի ՚ի քեզ յուսացաք. եղև զաւակ անհաւարիցն ²
 ՚ի կորոնար. այլ մեր փրկութիւն ՚ի քէն է ՚ի ժամանակի նեղութե-
 ան: ³Վասն բարբառոյ ասիի քոյ յիմարեցան ժողովուրդք. և յերկիւղէ ³
 քումմէ ցրուեցան հեթանոսք: ⁴Եւ արդ ժողովեսցի կապուպն ձեր մեծի՛ ⁴
 և փոքու. որպէս ոք զի ժողովեսցէ զմարախ իբրև ՚ի գբոյ, այնպէս
 այսպն առնիցեն զձեզ: ⁵Սուրբ է Տէր Աստուած մեր որ բնակեալն է ՚ի ⁵
 բարձունս. լցան Միոն իրաւամբք և արդարութեամբ: ⁶Օրինօք մափնեսցին՞,
 և զանձուք եղիցի փրկութիւնն մեր. եհաս իմաստութիւն և հանճար և
 աստուածաշարժութիւն Տեառն. այս են զանձք արդարութեան: ⁷Ահաւաղիկ
 յաիէդ ձերմէ երկիցեն. յորոց երկնչէիքն՝ երկիցեն ՚ի ձէնջ. հրեշտակս
 արձակեսցեն որ լայցեն դառնապէս՝ և խնդրեսցեն զխաղաղութիւն.

*7 Ոմանք զվերոյյասացեալն կրկնեն վերային. Բանիւք անիրաւութեան. ցրուե-
 ել զանձինս քաղցեալս, և զանձինս ծարաւեալս ունայես արձակել. և ցրուել:*
8 Ոմանք. Իսկ ուղիղքն իմաստունս իմացան, և խոր՞: **12 Ոմանք.** Կոճեցարուք
 ՚ի վերայ սրեանց, և վասն անդոց. *կամ՝* անդիոց: **13 Ոմանք.** Յերկիր ժողո՞ւ:
15 Ոսկան. Եւ եղիցի անապարն ՚ի Քերմէյ: **17 Ոմանք.** Չհանգիստս... մինչև
 յափտեանս: **19 Ոմանք.** Եւ եղիցին որ բնակեալ... որք կեցցեն ՚ի դաշտի: **33. 1 Ո-
 մանք.** Թշուառացուցանիցեն զձեզ... ոչ զձեզ արհամարհէ. *կամ՝* արհամարհեայ...
 ՚ի վերայ ձորձոյ: **4 Օրինակ մի.** Ժողովիցէ զմարախ իբրև ՚ի գուբ: **6 Ոմանք.** Եւ
 զանձիւք եղիցի: *Ոսկան.* Այսոքիկ են զանձք: **7 Ոմանք.** Յաիէ՛ ձերմէ՛ նոքա երկիցեն...
 հրեշտակք արձակեսցին... և խնդրիցեն:

8 ⁸ զի հապա՛ն ճանապարհք նոցա. հանդարպեաց՝ ահն հեթանոսաց, և
 9 բարձան ուխտն որ ընդ նոսա. և մի՛ ևս համարիցիք զնոսա՝ ՚ի մար-
 10 դիկ: ⁹ Սուգ առ՝ և փկարացաւ երկիր. յամօթ եղև Լիբանան, ՚ի դա՛շտ
 մարգագերին համարեցաւ Սարոն. յայտնի՛ եղև Գալիլեա և Կարմէլոս:
 11 ¹⁰ Արդ՝ յարեայց ասէ Տէր. արդ՝ փառաւորեցայց. արդ՝ բարձրացայց.
 12 ¹¹ արդ՝ փեսջիք. արդ՝ յամօթ լիջիք. ընդունայն լիցի զօրութիւն ոգւոց
 13 ձերոց, և հոնր կերիցէ զձեզ: ¹² Եւ եղիցին հեթանոսք խարշալք իբ-
 14 րև զփոնշ ագարակի՝ այրեցեալ և ընկեցեալ: ¹³ Լուիցեն հեթանոսք զոր
 15 արարի. ծանիցեն մերձաւորք զօրութիւն իմ: ¹⁴ Մերժեցան ՚ի Սիոնկէ
 անօրէնք. դողունմ կալցի զամպարիշտս: Իսկ արդ ո՛ր պապմեսցէ ձեզ
 16 եթէ հուր բորբոքեալ կայ. կամ ո՛ր պապմեսցէ ձեզ զպեղոյն յալիպե-
 17 նից: ¹⁵ Որ գնայ արդարութամբ, խօսի զուղիղ ճանապարհէ. ապեայ
 զանօրէնութիւն և զանիրաւութիւն, թօթափէ զձեռս իր ՚ի կաշառոց.
 18 ծանրացուցանէ զականջս առ ՚ի չլսելոյ զդաբաստան արեան, խնոն
 19 զաչս իր զի մի՛ փեսցէ զանիրաւութիւն: ¹⁶ Նա՛ր բնակեցէ ՚ի բարձր
 այրի վիմի հաստարնոյ. հաց փացի նմա՝ և ջուր նորա հաւարա-
 20 րին: ¹⁷ Զթագաւորն փառաց փեսջիք. և աչք ձեր փեսցեն զերկիրն ՚ի
 21 հեռուսք. ¹⁸ և անձինք ձեր խոկասցեն յերկեղ Տեառն: Ո՛ր են դպիրքն.
 ո՛ր են խրապտոբն. ո՛ր է որ ունի զհամար պահակերաց զմեծի և
 22 զփոքո՛ւ՝ ¹⁹ ժողովրդեանն, ընդ որում ոչ ինչ խորհեցաւ. զի չէր փեղեակ
 ծանրաձայնին վասն չլսելոյ: Ժողովուրդ յռացեալ, և ոչ գոյ լսողին ՚ի
 միպ առնույ:
 20 ²⁰ Ահաւասիկ Սիոն քաղաք փրկութեան մերոյ. աչք ձեր փեսցեն և
 21 զԵրուսաղէմ քաղաք մեծացեալ, խորանք որ ոչ շարժեցին. և մի՛ շարժեցին
 22 ցիցք խորանի նորա յալիպեանս ժամանակաց, և մի՛ խզեցին ապաւանդակք
 23 նորա. ²¹ զի անուն Տեառն մեծ է ՚ի ձեզ: Ձեզ լիցի փեղին յորում զեպքն
 և ջրադարձք լայնք և ընդարձակք. ոչ երթիցես ընդ այն ճանապարհ, և
 մի՛ գնասցեն նաւք քո վարեալք. զի Աստուած իմ մեծ է, և ոչ արասցէ
 24 զանց զինս: ²² Տէր հայր մեր. Տէր դաբաւոր մեր. Տէր իշխան մեր.
 25 Տէր թագաւոր մեր. Տէր փրկիչ մեր՝ և նա՛ր փրկեցէ զմեզ: ²³ Խզեցան
 պարանք քո զի ոչ հանդարպեցին. նոյնպէս և կայմն խոնարհեցաւ՝ և ոչ
 26 պարզեցէ զառագաստն, և ոչ արձակեցէ զնշանն մինչև մաքնեսցի ՚ի
 կորուստ: Այսուհետև բազում կաղք ասար առնուցուն. ²⁴ և մի՛ ասացեն
 թէ վաստակեցաք, ժողովուրդն որ բնակեալ իցէ ՚ի նոսա. զի թողան
 մեղք նոցա:

34 ¹ Մաքերուք հեթանոսք և լուարոնք. ոնկն դիք իշխանք. լուիցէ՛ եր- ԼԲ
 2 կիր և որ ՚ի նմա փեղզերք, և ժողովուրդք որ ՚ի նմա: ² Զի սրբմտութիւն
 Տեառն ՚ի վերայ ամենայն ազգաց, և բարկութիւն ՚ի վերայ ամենայն

12 *Ունակք.* Իբրև զփուշ յագարակի: **13** *Ունակք.* Լուիցեն հեռաւորք զոր ա՛: **14** *Ունակք.* Մերժեցան ՚ի Սիոնէ օրէնք: **15** *Ունակք.* Զականջս իր առ ՚ի չլսելոյ զդաբաստանս ար՛: **16** *Երկու օրինակք համեմատք իրերուց.* Ի բարձր այր ՚ի վիմի: *Ուր Ոսկան.* ՚ի բարձրային վիմին: **17** *Ոսկան.* Զթագաւորն փառաց փեսցեն աչք նորա. փեսցեն զեր՛: **18** *Օրինակ մի.* Ո՛ր են խրապտոբն: **19** *Օրինակ մի.* Ժողովրդեան ինոյ, ընդ որում ոչ ինչ խօսեցաւ, և չէր փեղ՛: **21** *Յօրինակին պակասէր.* Զի Աստուած իմ մեծ է, և ոչ: **34. 1** *Ունակք.* Եւ որ ՚ի նոսա իցեն փեղզ՛:

թուոց նոցա. սաբակել գնոսա՝ և մաբնել գնոսա ՚ի սպանումն: ³Եւ 3 վիրատրք նոցա դի՛ քապանս անկցին, և ելցէ հոս նոցա. և թացցին լերինք յարենէ նոցա: ⁴Եւ հալեցին ամենայն գորութիւնք երկնից. և 4 գալարեսցին երկինք իբրև գնագաղաթ, և ամենայն աստեղք թօթափեսցին իբրև գպերև յորթոյ՝ և որպէս անկանի քերև ՚ի թգենոյ: ⁵Ջի արբեցաւ 5 սուր իմ յերկինս. արդ՝ ՚ի վերայ Եդովմայեցոցն իջցէ, և ՚ի վերայ կորսպական ժողովրդեանն դաբասսպանօք: ⁶Սուր Տեառն լցաւ արե– 6 ամբ. ուռուցաւ ճարպով գառանց, և ճարպով ցլուց և խոյոց: Ջի գոհ Տե– առն է ՚ի Բոսոր, և սպանո՞ղ մեծ յերկրին Եդովմայեցոց: ⁷Եւ ընկճեսցին 7 մեծամեծք ընդ նոսա՝ և խոյք և ցուլք. և արբեսցի երկիրն յարենէ նոցա. և հող նոցա ՚ի ճարպոյ նոցա լցցի: ⁸Ջի օր դաբասսպանի Տեառն է, և 8 քարեկան հաբուցման դաբասսպանի Սիովնի: ⁹Եւ դարձցին ձորք նո– 9 րա ՚ի ձիւթ, և երկիր նորա ՚ի ծծումբ. և եղիցի երկիր նորա իբրև զձիւթ վառեալ ¹⁰՚ի քուէ և ՚ի գիշերի. և մի՛ շիջցի յաիպեանս ժամանակաց: 10 Եւ բարձրացի ծուխ նորա ՚ի վեր, և աւերեսցի յազգս ազգաց. և ՚ի բազում ժամանակս աւերեսցի, և ոչ ոք իցէ որ անցանիցէ ընդ նա: ¹¹Եւ 11 բնակեսցեն ՚ի նմա թռչունք և ոգնիք, և ցինք և ագռաք. և անկցին ՚ի նմա լարաբաժինք աւերակի. և յուշկապարիկք բնակեսցեն ՚ի նմա: ¹²Եւ 12 եղիցին իշխանք նորա իբրև չեղեալք, և թագաւորք նորա և մեծամեծք եղիցին ՚ի կորուսպ. ¹³և բուսցի՛ ՚ի քաղաքս նորա և յամուրս փայլս 13 փշարեր: Եւ եղիցի բնակութիւն համբարեաց և հանգիստ ջայլամանց. ¹⁴և պարահեսցեն դևք յուշկապարկաց, և քայցեն ձայն միմեանց: Անդ 14 հանգիցեն յուշկապարիկք, զի գրին իրեանց հանգիստ. ¹⁵անդ եհան 15 ձագս ոգնի, և սնոյց երկիր զձագս նորա զգուշութեամբ: Անդ պարահե– ցին միմեանց եղջերուք, քեսին գերեսս իրերաց. ¹⁶թուով անցին, և մի 16 ՚ի նոցանէ ոչ վրիպեաց. ընկեր զընկեր ոչ խնդրեցին: Ջի Տեր հրամայե– աց նոցա, և ոգի նորա ժողովեաց գնոսա. ¹⁷և նոյն վիճակեցոյց գնոսա. 17 և ձեռն նորա բաժանեաց նոցա ճարակս՝ յաիպեանս ժամանակաց. ժառանգեսցեն ազգաց յազգս, և հանգիցեն ՚ի նմա:

¹Ուրախ լեր անապատ ծարաի. ցնծացէ անապատն և ծաղկեսցէ՝ **35** իբրև զշուշան: ²Եւ ծաղկեսցէ և ցնծացէ անապատն Յորդանանու. 2 և փառքն Լիբանանու քացի նմա, և պարիւն Կարմելայ. և ժողո– վուրդ իմ քեսցէ զփանս Տեառն, և զբարձրութիւն Աստուծոյ մերոյ: ³Չօրացարոնք ձեռք լքեալք՝ և ծունկք կթուցեալք. ⁴միսիթարեցարոնք 3, 4 կարճամիտք սրտիք. զօրացարոնք և մի՛ երկնչիք: Ահաասիկ Աս– քուած մեր հաբուցանէ դաբասսպան՝ և հաբուսցէ. ինքնին եկեսցէ՝ և փրկեսցէ զմեզ: ⁵Յայնժամ աչք կուրաց բացցին՝ և ականջք խլից 5 լուիցեն: ⁶Յայնժամ վագեսցէ կաղն իբրև գեղջերու, և պարզ լիցի լե– 6

6 *Ունակք.* Ջոհ Տեառն ՚ի Բոսոր... յերկիրն Եդով՛: 7 *Ունակք.* Եւ արբցի երկիրն յա՛:

9 *Ունակք.* Եւ երկիր նոցա ՚ի ծծումբ... երկիր նոցա իբրև զձիւթ: 10 *Ունակք.* Եւ

աւերեսցէ ազգս ազգաց նոցա: 11 *Ունակք.* Եւ անկցի ՚ի նմա լարաբաժին ագարակի:

12 *Ունակք.* Իբրև զչեղեալք: 13 *Ունակք.* Ի՛ քաղաքս նոցա. և *ունակք.* և յամուրս

նորա... բնակութիւն համբարաց, և հանգիստ ջայլեմանց: 15 *Բագուսք.* Եւ քեսին

գերեսս: 16 *Ունակք.* Եւ հոգի նորա ժո՛: 17 *Ունակք.* Եւ նոյն վիճակեցուցէ գնոսա:

35. 2 *Ունակք.* Տացին նմա... և ժողովուրդ իմ քեսցեն:

զու ծանրախօսաց: Զի ջուր բղխեաց յանապարհի, և գե՛ր 'ի ծարաւուր
 7 երկրի: ⁷ Եւ եղիցի անջուրն յեղպերս և աղբեր ջուրց 'ի ծարաւո՛ւր
 երկրի: Անդ եղիցի ուրախութիւն հաւուց, և մակաղապեղք խաշանց.
 8 անդ մարգագեպինք և խաղք: ⁸ Անդ եղիցին ճանապարհ մաքրեալ,
 և ճանապարհ սուրբ կոչեսցի. մի՛ անցցէ ընդ նա պիղծ, և մի՛ եղի-
 9 ցի անդ ճանապարհ պղծոյ. այլ ցրուեալքն գնասցեն ընդ նա՝ և մի՛
 այն մի՛ անցանիցէ. և մի՛ ամեննին գրցի 'ի նմա. այլ ընդ նա գնասցեն
 10 փրկեալքն և ժողովեալքն վասն Տեառն: ¹⁰ Դարձցին՝ և եկեսցեն 'ի
 Սիովն ցնծութեամբ՝ և ուրախութիւն յախրենից 'ի վերայ գլխոց նո-
 ցա. զի 'ի վերայ գլխոց նոցա օրհնութիւն և ցնծութիւն, և ուրախութիւն
 հասցէ նոցա. մերժեցան ցա՛ւք՝ և փրփմութիւնք և հեծութիւնք:

36 ¹ Եւ եղև 'ի չորեքսրասաներորդի ամի թագաւորութեանն Եզեկիայ, 19
 ել Սենեքերիմ արքայ Ասորեստանեայց 'ի վերայ ամուր քաղաքաց Նրե-
 2 ասարանի, և ա՛ն զնոսա: ² Եւ առաքեաց արքայն Ասորեստանեայց գՌափասակ
 'ի Լաբիսայ յԵրուսաղէմ առ արքայն Եզեկիայ զօրօք բազմօք. և եկն
 եկաց 'ի վերայ ջրմղի վերնոյ աւազանին 'ի ճանապարհի ազարակին
 3 թափչաց: ³ Եւ ելին առ նա Եղիակիմ Քեղկեայ որ հազարապէ՛ւրն էր,
 և Սովմնաս՝ հրովարտակաց դպիր, և Յովաք Ասափայ՝ յիշարակաց
 4 դպիր: ⁴ Եւ ասէ ցնոսա Ռափասակ. Երթայք ասացէք ցԵզեկիա. Այս-
 5 պէս ասէ մեծ արքայն Ասորեստանեայց. Յո՛ յուսացեալ իցես. ⁵ մի-
 թէ խորհրդով կամ բանի շրթանց պատերազմ վճարիցի. իսկ արդ՝
 6 յո՛ յուսացեալ իցես զի ո՛չ հնազանդիս ինձ: ⁶ Ահաւասիկ յուսացեալ
 ես 'ի ցուպն եղեգնեայ՝ 'ի ջախջախ յԵզիպագցին. յոր թէ յենուցու
 ոք՝ խորտակի և ընդ ձեռս ելանէ. այնպէս է փարաւոն արքայն Եզիպ-
 7 փացոց, և ամենեքեան որ յուսացեալ են 'ի նա: ⁷ Իսկ եթէ ասիցէք, *
 եթէ 'ի Տէր Աստուած մեր յուսացեալ ենք. ո՛չ ասաքէն նա է՝ վասն
 որոյ քակեաց Եզեկիա զբարձունս և զեղանս նոցա. և պատուէր եպ *
 Նրէաստանի՝ և Երուսաղէմի, առաջի նորա սեղանոյն միայն երկիր *
 8 պազանել: ⁸ Այլ արդ՝ եկայք խառնեցարուք ընդ րեառն իմում ար-
 քային Ասորեստանեայց. և փաց՝ ձեզ երկուս հազարս երիվարաց, ե-
 9 թէ կարիցէք փալ հեծեալս 'ի վերայ նոցա: ⁹ Եւ զհաբո կարիցէք 'ի
 դիմի՛ հարկանել միոնմ յաշխարհակալաց ծառայից րեառն իմոյ, որք
 10 յուսացեալ էք յԵզիպոս 'ի հեծեալս և յերիվարս նոցա: ¹⁰ Իսկ արդ մեք
 առանց Տեառն եկեալ իցենք յերկիրս յայս փալ ընդ սմա պատերազմ.
 11 Տէր ասաց ցիս. Ել յերկիրն յայն, և ասականեա՛ զնա: ¹¹ Եւ ասէ ցնա
 Եղիակիմ, և Սովմնաս, և Յովաք. Խօսեա՛ց ընդ ծառայս քո Ասորերէն՝

7 Յօրինակին. Եւ եղիցի. անանջուրն յեղպերս: *Ի յու՛.* Յաղպերս. *համանայն բազմաց 'ի բն՛:* *Ուր ոմնսնք.* յաղպերս: **8 Բազումք.** Անդ եղիցի ճանա՛... և մի՛ անցցէ... ճանապարհ պղծոց: **10 Ոսկան.** Եւ դարձցին և եկեսցեն... 'ի վերայ գլխոց նոցա ցնծութիւն օրհն՛: *Ոմնսնք.* Եւ ուրախութիւն հասցեն նոցա: **36. 2 Ոսկան.** 'Ի Լաբիսայէ յԵրուսաղէմ... 'ի վերայ ջրմղի 'ի վերնոյ աա՛: **5 Ոմնսնք.** Բանիք շրթանց... վճարեսցի... յո՛ յուսացեալ ես զի ոչ: **6 Ոմնսնք.** Ահաւաղիկ յուսա՛... 'ի ջաղջախ Եզիպագցին: *Ոսկան.* Այնպէս է և փարաւոն ար՛: **8 Ի յու՛.** Եկայք խորհեցարուք ընդ Տեառն: **9 Բազումք.** Նարկանել միում ումեք. *և ոմնսնք.* մի ումեք յաշ՛... յուսացեալքդ էք:

զի լսեմք, և մի՛ խօսիր ընդ մեզ Նրեարեն. և ընդէր խօսիս յականջս մարդկանս որ անկեալ կան զպարսպաւս: ¹² Ասէ ցնոսա Ռափսակ. Մի՛-
 թէ առ փէրն ձեր՝ կամ առ ձեզ առաքեաց զիս փեր իմ խօսել զբանս
 զայսոսիկ. ոչ ապաքէն առ մարդիկդ որ նստին ՚ի վերայ պարսպիդ. զի
 մի՛ ուրիցեն զաղբ և ըմպիցեն զմէ՛զս իւրեանց ձեւք հանդերձ: ¹³ Յո՛րն
 եկաց Ռափսակ՝ և աղաղակեաց ՚ի ձայն մեծ Նրեարեն՝ և ասէ. Լուարո՛րք
 զպարգամս թագաւորին մեծի արքային Ասորեսպանեայց: ¹⁴ Այսպէս
 ասէ արքայ. Մի՛ պարբեսցէ զձեզ Եզեկիա բանիւք՝ որովք ոչ կարէ
 փրկել զձեզ: ¹⁵ Եւ մի՛ խաբեսցէ զձեզ Եզեկիա՝ թէ Ասորում փրկեսցէ
 զձեզ, և ոչ մարմնիցի քաղաքս ՚ի ձեռս թագաւորին Ասորեսպանեայց.
¹⁶ մի՛ անսայք Եզեկիայ: Այսպէս ասէ արքայն Ասորեսպանեայց. Եթէ
 կամիցիք դիւրել անձանց, եկայք ելէ՛ք առ իս. և կերիջիք իւրաքանչիւր
 զայզի իւր և զթգենի, և արբջիք ջուր ՚ի ջրհորոց ձերոց. ¹⁷ մինչև եկից
 և փարայց զձեզ յերկիրն՝ որ իբրև զերկիրս ձեր է. երկիր ցորենոյ և
 զհնոյ, հացաւեր և զհնաւեր: ¹⁸ Մի՛ խաբեսցէ զձեզ Եզեկիա՝ և ասացէ
 թէ Ասորում փրկէ զձեզ. միթէ փրկեցի՞ն ասորումք ազգացն զիւրա-
 քանչիւր երկիր ՚ի ձեռաց արքային Ասորեսպանեայց: ¹⁹ Ո՛ր է ասորում
 Եմաթայն՝ և Արփաթայ. և ո՛ր է ասորում քաղաքին Սեփարուիմ. մի-
 թէ կարացի՞ն փրկել զՄամարիա ՚ի ձեռաց իմոց: ²⁰ Ո՛րք յասորումոց
 ամենայն ազգացն այնոցիկ կարաց փրկել զերկիր իւր ՚ի ձեռաց իմոց,
 զի և ձեր Ասորումդ փրկեսցէ զԵրուսաղէմ ՚ի ձեռաց իմոց: ²¹ Լո՛ւռ եղեն
 և ոչինչ երուն պարասխանի, վասն հրամանի թագաւորին չրալ պա-
 րասխանի: ²² Եւ եմո՛ւր Եղիակիմ Զեղկեայ որ հազարապետն էր՝ և
 Սովմնաս հրովարտակաց դպիր՝ և Յովաք Ասափայ յիշարակաց դպիր
 առ Եզեկիա՝ զօծիս պարառեալ, և պարմեցին նմա զբանս Ռափսակայ:

¹ Եւ եղև իբրև լուաւ Եզեկիա արքայ, պարառեաց զպարմունճան իւր՝ **37**
 և քո՛րձ զգեցաւ, և ել ՚ի փուն Տեառն: ² Եւ առաքեաց զԵղիակիմ հա-
 զարապետն, և զՍովմնաս հրովարտակաց դպիր, և զԹերս ՚ի քահանա-
 յից անրի քրձազգածս առ Եսայի մարգարէ որդի Ամովսայ: ³ Եւ ասէ
 ցնա. Այսպէս ասէ Եզեկիա. Այսօր է օր նեղութեան և նախապանաց,
 և կշարմբութեան և բարկութեան. յորում աւուր հասեալ են երկունք
 ծննդականի՝ և ոչ կարէ ծնանել: ⁴ Լուից՛է՛ Տէր Ասորում քո զբանս
 Ռափսակայ, զոր առաքեաց արքայն Ասորեսպանեայց փերն նորա նա-
 իսարել զԱսորում կենդանի. և նախարել բանիւք զորս լուաւ Տէր
 Ասորում քո. և արդ խնդրեսցեն ՚ի Տեառնէ՛ Ասորւոյ քումմէ՛ վասն
 մնացելոցս այսոցիկ: ⁵ Եւ եկին ծառայքն Եզեկիայի արքայի առ Ե-
 սայի: ⁶ Եւ ասէ ցնոսա Եսայի. Չայս ասացիք ցրելն ձեր. Այսպէս 6

11 Ոմանք. Եւ ասեն ցնա... ընդ ծառայքս քո... ընդ մեզ Նրեարեն... և ընդէր խօսիցիս:
15 Ոմանք. Եւ մի՛ ասացէ զձեզ Եզեկիա, եթէ Ասորում... և ոչ մարմնի քաղաքդ
 ՚ի: **16 Ոմանք.** Եթէ կամիք դիւրել: **17 Ոմանք.** Հացաւեր և այգաւեր: **18 Ոմանք.**
 ՚Ի ձեռաց թագաւորին Ասորեսպանեայց: **19 Ոմանք.** Փրկել զՇամբին ՚ի
 ձեռաց: **20 Ոմանք.** Ո՛րք յասորումոց... և ձեր Ասորումն փր՛: *Ուր Ոսկան.* Ո՛ր
 յասորումոց ամենայն: **21 Օրիենակ մի.** Չրալ ինչ պարասխանի: **37. 2 Այլք.**
 ԶԵղիակիմ զհազարապետն: *Ոմանք.* ՚Ի քահանայիցն քրձազգեցս: **3 Ոմանք.** Եւ
 ասեն ցնա. Այսպէս: **4 Ոսկան.** Տէր իւր նախարել զԱսորում: **5 Ոմանք.** Եզեկիայ
 արքայի:

7 ասէ Տէր. Ոչ երկիցես ՚ի բանիցն զոր լուար, որովք նախապեցին զիս
 8 հրեշտակք արքային Ասորեստանեայց: ⁷Ահաւասիկ ես արկանեն ՚ի նա
 9 ոգի խռովութեան. և լուեալ համբաւ դարձցի յաշխարհ իւր, և անկցի
 10 ՚ի սո՛ր յերկրի իւրում: ⁸Եւ դարձեալ անդրէն Ռափսակայ եհան առ
 11 արքայն Ասորեստանեայց, զի պաշարեալ էր զՂոբնան. և լուա թէ
 12 արքայն Ասորեստանեայց չուեաց ՚ի Լաքիսայ: ⁹Եւ ել Թարակ ար-
 13 քայ Եթովպացոց պաշարել զնա. և դարձաւ անդրէն: Եւ առաքեաց
 14 հրեշտակս առ Եզեկիա՝ և ասէ. ¹⁰Այսպէս ասացէք ցԵզեկիա արքայ
 15 Նրէաստանի. Մի՛ խաբեսցէ զքեզ Աստուած՝ յոր դու յուսացեալ ես. և
 16 ասիցէ՛ թէ ոչ մարնեսցի Երուսաղէմ ՚ի ձեռս արքային Ասորեստանեայց:
 17 ¹¹Արդ՝ ահա չիցէ՛ լուեալ քո զոր ինչ արարին թագաւորք Ասորեստանեայց
 18 ընդ ամենայն երկիր, որպէս սապակեցին զնոսա. իսկ արդ դու ապրելո՞ց
 19 իցես: ¹²Միթէ՛ ապրեցուցի՞ն սապուածք ազգացն զայնոսիկ զորս կորուսին
 20 հարքն իմ, զԳովզան և զԽառան և զՆափետթ, որ են յերկիրն Եմաթայ:
 21 ¹³Ո՛ր են թագաւորք Եմաթայն և Արփաթայ. և ո՛ր են թագաւորք քաղա-
 22 քին Սեփարուիմ, Անայն և Գաւայ: ¹⁴Եւ առ Եզեկիա զհրովարարակն ՚ի
 23 ձեռաց հրեշտակացն, ընթերցաւ, և եմուր ՚ի փուն Տեառն, և փարածեաց
 24 առաջի Տեառն: ¹⁵Եւ եկաց յաղօթս Եզեկիա առ Տէր՝ և ասէ. ¹⁶Տէր
 25 Մաբաւովթ. Աստուած Իսրայելի՛ որ նստիս ՚ի քրովբէս. դու ես Աստուած
 26 միայն՝ ամենայն թագաւորութեանց փիեզերաց. դո՛ւ արարեր զերկինս
 27 և զերկիր: ¹⁷Խոնարհեցո՛ Տէր զունկն քո՛ և լո՛ւր. բաց Տէր զաչս քո,
 28 նայեաց Տէր. լո՛ւր Տէր, և փն՝ զպարզամս զոր առաքեաց Սենեքերիմ
 29 արքայ Ասորեստանեայց նախապել զԱստուած կենդանի: ¹⁸Եւ արդարև
 30 աւերեցին թագաւորքն Ասորեստանի զաշխարհս ամենայն և զերկիր
 31 նոցա. ¹⁹և հրձիգ արարին զկուռս նոցա. քանզի չէին սապուածք, այլ
 32 ձեռագործք մարդկան, փայտեղէնք և քարեղէնք, և կորուսին զնոսա:
 33 ²⁰Բայց արդ Տէր Աստուած մեր՝ ապրեցո՛ զմեզ ՚ի ձեռաց նորա. զի
 34 ծանիցեն ամենայն թագաւորութիւնք երկրի՛ թէ դո՛ւ միայն ես Աստու-
 35 ած: ²¹Եւ առաքեցաւ Եսայի որդի Ամովսայ առ Եզեկիա՝ և ասէ ցնա.
 36 Այսպէս ասէ Տէր Աստուած Իսրայելի. Լուայ աղօթիցն զոր աղաչեցեր
 37 առ իս՝ վասն Սենեքերիմայ արքային Ասորեստանեայց. ²²արդ այս բան
 38 է զոր խօսեցաւ վասն նորա Աստուած. Անգոսնեաց արհամարհեաց
 39 զքեզ դուստր Սիովնի. զլո՛ւի շարժեաց ՚ի վերայ դո՛ւստր Երուսաղէմի:
 40 ²³Չո՞ նախապեցեր և զրգռեցեր, և առ ո՞ բարձրացուցեր զբարբառ
 41 քո. և ոչ ամբարձեր զաչս ՚ի բարձունս ՚ի Սուրբն Իսրայելի. ²⁴զի՞ ՚ի
 42 ձեռն հրեշտակաց նախապեցեր զՏէր: Դու ասէիր թէ բազմութեամբ
 43 կառաց իմոց ելից ՚ի բարձրութիւն լերանց, և ՚ի ծագս Լիբանանու. և
 44 Բազումք. Արկանեն ես ՚ի նա: ⁸Ունսնք. Եհաս արքային Ասորեստ՛... և լուա արքայն
 45 Ասորեստ՛. թէ չուեաց ՚ի: *Ոսկան.* ՋԼորնայ: ⁹Ոսկան յաւելո. Եւ լուա զԹարակայ
 46 թագաւորէ Եթովպացոց ասացեալ. ել Թարակ: ¹²Ունսնք. Ապրեցուցին զնո-
 47 սա սապու՛... և զՔառան... և որք են յերկրին Մաթայ: ¹³Ոսկան. Անայ և Ալայ:
 48 ¹⁶Ոսկան. Դու ես միայն ամենայն: *Ունսնք.* Ամենայն թագաւորութեան փիեզե՛...
 49 զերկին և: ¹⁹Ունսնք. Քանզի ոչ էին սապուածք: ²¹Օրհնակ մի. Աղօթիցն
 50 զոր աղօթեցեր առ իս: ²²Ունսնք յաւելուն. Արհամարհեաց զքեզ կոյս դուստր...
 51 շարժեաց ՚ի վերայ քո դուստր Երուսաղէմի: ²³Ոսկան. Եւ ամբարձեր զաչս քո ՚ի:
 52 *Բազումք յաւելուն.* Չաչս քո ՚ի բար՛:

կոպորեցից զբարձրութիւն մայրից նորա, և զգեղեցկութիւն նոճից նո-
 րա. և մօրի ՚ի բարձրութիւն կողմանց անբառին. ²⁵ և արկից կամուրջ, ²⁵
 և աւերեցից զջուրսն և զամենայն ժողովս ջուրցն: ²⁶ Չիցէ՞ լուեալ ²⁶
 քո զոր յառաջագոյն արարի ես յաւուրցն առաջնոց. զոր կարգեցի և
 այժմ յայարնեցի՝ աւերել զհեթանոսս յամուրս իւրեանց, ²⁷ և զբնակիչս ²⁷
 քաղաքաց յիւրաքանջիւր ամրոցաց, թողի՞ ՚ի ձեռաց՝ և ցամաքեցան. և
 եղեն իբրև զխոյր ցամաքեալ ՚ի վերայ փանեաց՝ և իբրև զսեղ չորացեալ:
²⁸ Արդ զկայս հանգստեան քոյ, և զել և զմուր ճանապարհաց քոց ես ²⁸
 ինձէ՛ն գիտեմ. ²⁹ և սրբմտութիւն քո զոր սրբմտեցեր, և դառնութիւն ²⁹
 քո ե՛լ առաջի իմ. և արկից վարապան ՚ի ցռուկք քո, և դանդանաւանդ
 ՚ի կզակս քո. և դարձուցից զքեզ ընդ նոյն ճանապարհ ընդ որ եկիր:
³⁰ Այլ քեզ այս եղիցի նշան. կերիցես այս ամ զսերմանեալդ, և յամէ ևս ³⁰
 կերիցես զմնացորդսն. և յամին երրորդում սերմանեսջիք և հնձեսջիք,
 փնկեսջիք այգիս՝ և կերիջիք զպտուղ նորա: ³¹ Եւ եղիցին մնացորդքն ³¹
 Նրէաստանի արձակել արմարս ՚ի խոնարհ, և փալ պտուղ ՚ի վեր: ³² Զի ³²
 յԵրուսաղէմ եղիցին մնացեալք, և ՚ի լերին Սիովնի ապրեալք. զի նա-
 խանձ Տեառն զօրութեանց արար զայս: ³³ Վասն այտորիկ այսպէս ասէ ³³
 Տէր ՚ի վերայ թագաւորին Ասորեստանեայց. Մի՞ մտցէ՞ ՚ի քաղաքս յայս,
 և մի՛ նեպս արկցէ՞ ՚ի վերայ դորա. և մի՛ փակեցտէ զդա վահանօք, և մի՛
 պաշարեցտէ զդա պատնիշօք. ³⁴ այլ ճանապարհ ընդ որ եկն ընդ նոյն ³⁴
 դարձցի, և ՚ի քաղաքն յայն մի՛ մտցէ: Այսպէս ասէ Տէր. ³⁵ Վերակացո՛ն ³⁵
 եղէց քաղաքիդ այդմիկ ապրեցուցանել զդա, վասն իմ և վասն Դաւ-
 թի ծառայի իմոյ: ³⁶ Եւ ել հրեշտակ Տեառն, և ստարակեաց ՚ի բանակ ³⁶
 անբի Ասորեստանեայցն՝ հարելու ութսուն և հինգ հազար. և յարեան
 ընդ առաւօտն՝ զփին զայն ամենայն մարմին մեռեալ: ³⁷ Եւ դարձաւ ³⁷
 անդրէն՝ զնաց Սենեքերիմ արքայն Ասորեստանեայց, բնակեալ ՚ի Նի-
 նուէ: ³⁸ Եւ մինչդեռ երկիր պագանէր ՚ի փան իւրում Նասրաքայ կռոց ³⁸
 իւրոց, Ադրամելէք և Սարասար որդիք նորա սպանին զնա սրով, և
 ինքեանք զնացին փախստականն ՚ի Նայս. և թագաւորեաց Ասորդան
 որդի նորա ընդ նորա:

¹ Եւ եղև ՚ի ժամանակին յայնմիկ հիւանդանալ Եզեկիայ մինչև ՚ի **38**
 մահ. և եկն առ նա Եսայի որդի Ամովսայ՝ և ասէ ցնա. Այսպէս ասէ
 Տէր. Նրաման փուր վասն փան քոյ՝ զի մեռանիս և ոչ կեսս: ² Եւ ²
 դարձոյց Եզեկիա զերես իւր յորմն անդր, յաղօթս եկաց ³ և ասէ. Ո՛ Տէր. ³
 յիշեա՛ զիս Տէր զի զնացի առաջի քո արդարութեամբ և ճշմարտութե-
 ամբ սրբիւ, և զհաճոյս առաջի քո արարի: Եւ ելաց Եզեկիա լալիւն մեծ:

24 *Յօրինակին բարքս՝* ելից, կոպորեցից, արկից, աւերեցից, *չակերփի նշանակին՝*
ակնարկելով իմն բառնալ ՚ի նոցանէ զվերջին ց-ոն. և առնել՝ ելի, կոպորեցի, և
 այլն. *բար որում ունին ոմանք:* **26** *Ոմանք.* Եւ այժմ յայարնեացի: **29** *Երկու*
օրինակք. Եւ արկից վարարապան ՚ի ցռուկս քո: *Ուր Ոսկան.* վարապանակ ՚ի ցռուկ
 քո: **30** *Ի լուս՝* ՚ի վերայ՝ զմնացորդսն, *նշանակի՛* սիմ. Ինքնեակ: *Ոմանք.* Զպտուղ
 նոցա: **31** *Ոմանք.* Արձակեալ արմարս: **33** *Բազումք յաւելուն.* Մի՛ մտցէ *ես* ՚ի
 քաղաքս: **34** *Ոմանք.* Եւ ՚ի քաղաքդ յայդ մի՛ մտց՛: **36** *Ոմանք.* Ի բանակէն Ասորե՛...
 հարիւր և ութսուն: **37** *Բազումք.* Եւ բնակեաց ՚ի Նինուէ: **38** *Ոմանք.* Ասրաքայ կռոց
 իւրոց: **38. 2** *Այլք.* Զերեսս իւր յորմ. *կամ՝* յորմն անդր: **3** *Բազումք.* Արդարութեամբ
 և ճշմարիտ սրբիւ:

4, 5 ⁴ Եւ եղև բան Տեառն առ Եսայի՝ և ասէ. ⁵ Երթ՝ և ասա՛ ցեզելիա. Այսպէս ասէ Տէր Աստուած Դաւթի հօր քո. Լուայ բարբառոյ աղօթից քոց, և րեսի զարբասուս քո. ահաւաղիկ յաւերում՝ ՚ի ժամանակս քո ամնս
6 հինգերասան. ⁶ և ՚ի ձեռաց արքային Ասորեստանեայց ապրեցուցից
7 զքեզ և զբաղաքդ զայդ. և վերակացո՛ւ եղէց քաղաքիդ այդմիկ: ⁷ Եւ այս քեզ նշան ՚ի Տեառնէ, թէ առնիցէ Աստուած զբանդ զայդ գոր խօսեցաւ.
8 ⁸ Ահաւասիկ ես դարձուցանեն զսպուեր աշտիճանացդ, ընդ որ իջեալ է շողդ, զբասն աշտիճանաւ քան քոյ. և դարձուցից զշողդ զբասներումք աշտիճանօքդ: Եւ ել շողն զբասներումք աստիճանօք՝ ընդ որ իջեալ էր սպուերին:

9 ⁹ *Աղօթք Եզեկիայ արքայի Նրէաստրանի ՚ի ժամանակի յորում*
10 *հիւանդացաւ՝ և յարեաւ ՚ի հիւանդութենէ, իւրմէ:* ¹⁰ Ես ասացի. ¹⁰ Ի վերանալ աւուրց իմոց զնացից ՚ի դրունս դժոխոց: Թողի՛ զմնացորդս
11 ամաց իմոց: ¹¹ Ասացի թէ ո՛չ ևս րեսից զփրկութիւն Աստուծոյ ՚ի վե-
12 րայ երկրի, և ո՛չ ևս րեսից զմարդն բնակչօք իւրովք: ¹² Պակասեցայ ես յազգապոռհմէ իմմէ. թողի զմնացորդս կենաց իմոց. ելին և զնացի-
13 յինէն՝ որպէս որ քակէ զբաղաւար կանգնեալ. եղև հոգի իմ առ յինէն իբրև ոստայն սապարաց մերձ ՚ի հաւրանել: ¹³ Յաւուր յայնմիկ մաքնեցայ մինչև յառաւօր. իբրև զառեւծ այնպէս խորպակեաց զուկերս
14 իմ, զի ՚ի քունջենէ մինչև ՚ի գիշեր մաքնեցայ: ¹⁴ Իբրև զծիճառն այնպէս ճչեցի, և իբրև զաղանի այնպէս մնչեցի. զի նուաղեցան աչք իմ ՚ի հայելոյ ՚ի բարձունս երկնից առ Տէր որ փրկեացն զիս, և փարաբեցոյց
15 զգասս անձին իմոյ. ¹⁵ և ինքն կարգեաց զամենայն ամս իմ ՚ի դառնու-
16 թիւն անձին իմոյ: ¹⁶ Տէր վասն այսորիկ պապմեցաւ քեզ, զարթուցեր
17 զհոգի իմ, միխթարեցայ՝ և կեցի: ¹⁷ Ահաւասիկ ՚ի խաղաղութիւն դար-
18 ձաւ դառնութիւն իմ. փրկեցեր զանձն իմ զի մի՛ կորեայց, և ընկեցեր
19 յեպո՛յ իմ զամենայն զմեղս իմ: ¹⁸ Զի ո՛չ թէ որ ՚ի դժոխս են՝ խոստովան առնիցին առ քեզ. և ո՛չ մեռեալք օրհնեսցեն զքեզ, և ո՛չ յուսացին յողորմութիւնս քո՝ ոյք իջանեն ՚ի գուր: ¹⁹ Այլ կենդանիք օրհնեսցեն զքեզ. որպէս և եսս այսուիեպս մանկունս ծնայց, որ պապմեսցեն
20 զարդարութիւն քո, ²⁰ Տէր փրկութեան իմոյ: Եւ ո՛չ դաղարեցից օր-
21 հնել զքեզ սաղմոսարանաւ զամենայն աւուրս կենաց իմոց, յանդիման
22 քան զքեզ զսաղմոսարանաւ զամենայն աւուրս կենաց իմոց, յանդիման
21 քան զքեզ զսաղմոսարանաւ զամենայն աւուրս կենաց իմոց, յանդիման
22 թզոյ՝ մանրեալ՝ և դիբի ՚ի վերայ վիրիդ՝ և ողջացին: ²² Եւ ասէ. Այդ եղիցի նշան եթէ ելանիցեմ ՚ի քունն Աստուծոյ:

5 Ոսկան. Ահաւասիկ յաւերում: **8 Ոմանք.** Ահաւաղիկ ես դարձաւ... ընդ որ իջանէ շողդ զբասն... ընդ որս իջանէր սպուերին: **9 Ոմանք.** Նրէաստրան՝ և դարձաւ ՚ի հիւանդ: **10 Ոմանք.** Աւուրց իմոց ՚ի դրունս դժոխոց. թողից զմնացորդ: **12 Զօրհնակին ՚ի բնաբանի դաւարակ րեսի թողեալ՝ ՚ի յուս. *նշանակի ՚ի մէջ բերել.* Պակասեցայ ես յազգա՞. *համաձայն բազմաց:* **Ոմանք.** Եղև ոգի իմ... որպէս ոստայն: **13 Ոմանք յաւերում.** Խորպակեաց զամենայն ոսկերս իմ: **14 Ոմանք.** Ըչեցից... մնչեցից. զի նուաղեցին: **16 Ոմանք.** Եւ զարթուցեր զոգի իմ: **17 Զօրհնակին գրեալ.** Յեպոյ իմ զամենայն. *չակերպ ՚ի վերայ եղեալ՝ ակնարկի բառնալ* զիմն. *համաձայն ոմանց:* **18 Ոմանք.** Ի դժոխսն են՝ խոստովան առնին... և ոչ յուսացեալ են յողորմութիւն քո: **19 Ոմանք.** Օրհնեն զքեզ. որպէս և ես: **21 Ոմանք.** Պաղապիպս ՚ի թզոյ: **22 Ոսկան յաւերում.** Եւ ասէ *Եզեկիայ.* Այդ եղի՞:**

1 Ի ժամանակին յայնմիկ առաքեաց Մարովոյաք Բաղդան որդի Բաղդասայ՝
 արքայ Բաբելացոց, հրեշտակս հրովարտակօք՝ և պատարագս Եզեկիայ.
 քանզի լուաւ թէ հիւանդացաւ մերձ ՚ի մահ՝ և յարեաւ: 2 Եւ ուրախ եղև
 Եզեկիա ՚ի նոսա, և եցոյց նոցա զպունս զանձուց, և զխնկոց, և զհողոց,
 և զոսկոյ, և զարծաթոյ. և զամենայն փունս անօթոյ զանձու, և զամեն-
 այն ինչ որ էր ՚ի զանձս իւր. և ոչ ինչ էր զոր ոչ եցոյց նոցա Եզեկիա ՚ի
 փան իւրում, յամենայն իշխանութեան իւրում: 3 Եւ եկն Եսայի մարգարէ
 առ արքայն Եզեկիա և ասէ ցնա. Զի՞նչ ասեն արքոյ այդոքիկ, և ուսփի՞
 եկեալ են առ քեզ: Եւ ասէ Եզեկիա. Յերկրէ հեռաստանէ եկի՞ն առ իս ՚ի
 Բաբելոնէ: 4 Եւ ասէ Եսայի. Զի՞նչ րեսին ՚ի փան քում: Եւ ասէ Եզեկիա.
 Զամենայն ինչ որ ՚ի փան իմում էր՝ րեսին, և ոչ ինչ էր ՚ի փան իմում
 զոր ոչ րեսին. այլ և զգանձս ևս զիմ: 5 Եւ ասէ ցնա Եսայի. Արդ՝ լոր
 զպատգամս Տեառն զօրութեանց. 6 Ահա եկեացեն ատրք, և առնուցուն
 զամենայն ինչ՝ որ ՚ի փան քում է, և զոր ինչ միանգամ ժողովեցին
 հարքն քո մինչև ցայսօր. փարցի՞ն ՚ի Բաբելովն, և մի՞ ինչ ամենևին
 թողուցուն: 7 Այլ ասաց Աստուած, թէ՛ և յորդոց քոց որ ելանիցեն ՚ի
 քէն՝ զորս դուն ծնանիցիս, փարցին և արասցեն ներքինիս ՚ի փան թա-
 զաւորին Բաբելացոց: 8 Եւ ասէ Եզեկիա ցԵսայի. Բարի՛ է քանդ Տեառն
 զոր խօսեցաւ. եղիցի արդարութիւն և խաղաղութիւն յաւուրս իմ:

1Թ 1 Միսիթարեցէք, միսիթարեցէք զժողովուրդ իմ, ասէ Աստուած. 2 քահա՞նք
 խօսեցարո՞ք ՚ի սիրտ Երուսաղեմի՝ և միսիթարեցէք զդա, զի լի՛ եղև
 փառապանօք: Թողեալ լիցին դմա մեղք իւր, զի ընկալաւ ՚ի ձեռանէ Տե-
 առն կրկին զհատուցումն մեղաց իւրոց: 3 Ձայն բարբառոյ յանապարի.
 3 պատրաստ արարէք զգանապարհս Տեառն, և ուղիղ արարէք զշալիզս
 Աստուծոյ մերոյ: 4 Ամենայն ձորք լցցին, և ամենայն լերինք և բլուրք
 խոնարհեցցին. և եղիցին ամենայն դժուարինք ՚ի դիւրինս, և առապարքն
 ՚ի դաշտս: 5 Եւ երևեցցին փառքն Տեառն. և րեսցէ ամենայն մար-
 5 մին զփրկութիւն Աստուծոյ, զի Տէր խօսեցաւ: 6 Ձայն որ ասէ. Գոչեա՛:
 6 Եւ ասեմ. Զի՞նչ գոչեցից: Գոգջիր. Ամենայն մարմին խո՞ր է, և ա-
 մենայն փառք մարդոյ իբրև զժողիկ խոփոյ: 7 Յամաքեցաւ խոփն, և
 7 թօթափեցաւ ծաղիկ նորա. զի ոգի Տեառն շնչեաց ՚ի նա. արդարև
 խո՞ր է ժողովուրդս այս: 8 Յամաքեցաւ խոփն, և թօթափեցաւ ծաղիկն.
 8 և բան Տեառն մնայ յաւիտեան:

1Ե 9 Ել՝ ՚ի վերայ լերինդ բարձու՝ անեպարանիչդ Սիոնի. բարձրացո՛
 9 զօրութեամբ զբարբառ քո անեպարանիչդ Երուսաղեմի. բարձրացուցէք,
 մի՛ երկնչիք. ասա՛ ցքաղաքդ Յուդայ. 10 Ահաւասիկ Աստուած ձեր՝ ա-
 10 հաւասիկ Տէր, Տէր զայ՝ զօրութեամբ և բազուկն րերութեամբ իւրով.
 ահաւասիկ վարձք իւր ընդ իւր, և գործք առաջի նորա: 11 Իբրև հովի
 11 մի հովուեսցէ զխաշինս իւր. և բազկաւ իւրով ժողովեսցէ՛ զգառինս, և

39. 1 *Ունակք.* Ի ժամանակի յայնմիկ... Բաղան որդի Բաղաաղայ, արքայ Բաբելացոց:
 2 *Ունակք.* Նոցա զպունս Նաքովթաց զանձուց... անօթոց զանձու... և յամենայն իշ-
 խանութեան իւրում: 6 *Ունակք.* Ձամենայն ինչս որ ՚ի փան... և զոր միանգամ:
 40. 6 *Օրհնակ մի.* Զի՞նչ գոչեցից. Գոգջիր՝ ամենայն: 9 *Ունակք.* Ասա՛ ցքաղաքդ
 Յուդայ: 10 *Ունակք.* Ահաւասիկ վարձք իւր:

- 12 ՚ի ծոց իւր կրեսցէ գնոսա, և միսիթա՛ր լիցի յղեաց: ¹² Ո՛ր չափեաց ափով
 իւրով գջուրս, և գերկինս թգաւ, և գերկիր ամենայն՝ քլաւ. ո՛ր կշռեաց
 13 զլերինս կշռով, և զդաշտս կշռորոթ: ¹³ Ո՛ր գիտաց զմիտս Տեառն, և ո՛ր
 14 եղև նմա խորհրդակից՝ եթէ խելամո՛ւտ արասցէ գնա. ¹⁴ կամ ընդ ո՛նմ
 խորհեցաւ՝ և արար գնա խելամո՛ւտ. կամ ո՛ր եցոյց նմա զդապաստան՝
 և զճանապարհ իմաստութեան. կամ ո՛ր ետ նմա փոխ յառաջագոյն՝
 15 և հաբուցանիցէ նմա: ¹⁵ Եթէ ամենայն հեթանոսք իբրև գկաթիլ մի
 ՚ի դուլէ են, և իբրև գմետ մի ՚ի կշռոց համարեցան, և իբրև շիթք ՚ի
 16 բերանոյ համարեցին: ¹⁶ Եթէ Լիբանան չէ՛ բաւական յայրումն, և ամե-
 17 նայն չորքոտանիք չեն՝ բաւական յողջակէզս. ¹⁷ և ամենայն հեթանոսք
 18 ոչի՛նչ են, և յոչի՛նչ համարեցան նմա: ¹⁸ Արդ ո՛նմ նմանեցուցէք գՏէր, և
 19 որոնմ նմանութեան նմանեցուցէք գնա: ¹⁹ Միթէ պարկերի կոփեաց գ-
 նա հեւան, կամ ոսկերիչ ձուլեաց գնա ոսկի՛ և պարեաց գնա ոսկով,
 20 ՚ի նմանութիւն պարկերի կերպարանեաց գնա: ²⁰ Զփայտ անփուտ ըն-
 փրեաց հեւան, և իմաստութեամբ հնարս խնդրէ զիսի՛դ կանգնեցէ գ-
 21 նա զի մի՛ շարժեցի: ²¹ Ո՛չ լւէք և ո՛չ իմանայք, և ո՛չ պարմեցաւ ձեզ
 22 իսկզբանէ. ո՛չ գիտացէք թէ ո՛ր հաստարեաց գիմունս երկրի: ²² Որ ունի
 զծիր երկրի, և բնակիչք նորա իբրև գմարա՛խ. որ կանգնեաց գերկինս
 իբրև գկամար, և ձգեաց իբրև գխորան. և հաստարեաց գերկիր բնակել
 23 ՚ի նմա: ²³ Որ փայ զիշխանս յոչի՛նչ իշխանութիւն, և գերկիր իբրև գոչի՛նչ
 24 արար: ²⁴ Զի ո՛չ սերմանեցեն՝ և ո՛չ փնկեցեն, և ո՛չ հաստարեացի
 յերկրի արմատ նոցա. շնչեաց ՚ի նոսա՛ և ցամաքեցան. և փոթրիկ
 25 իբրև գխոթի առցէ գնոսա: ²⁵ Արդ ո՛նմ նմանեցուցէք գիս, և զուգեցայց
 26 ասէ Սուրբն Իսրայէլի: ²⁶ Նամբարձէ՛ք ՚ի բարձունս զաջս ձեր, և փեսէք
 ո՛ր հաստարեաց զայս ամենայն. ո՛ր հանէ զգարդ նոցա, և զամենեսեան
 յանուանէ՛ կոչէ. բազում փառօք և սաստկութեամբ գորութեան, և մի
 27 ինչ՝ ո՛չ ծածկեցաւ ՚ի քէն: ²⁷ Մի՛ ասիցես Յակոբ, և զի՛նչ խօսեցար
 Իսրայէլ. թէ ծածկեցան ճանապարհք իմ յԱստուծոյ, և Աստուած իմ
 28 եբարձ գիրաւունս իմ, և մեկնեցան. ²⁸ նա և այժմ ո՛չ ծանեար: Եթէ չէ՛ր
 լուեալ՝ Աստուած յաիփրենական. Աստուած որ հաստարեաց զձագս
 երկրի. ո՛չ քաղցիցէ, և ո՛չ վաստակեցի. և չի՛ք քննութիւն իմաստու-
 29 թեան նորա: ²⁹ Տայ քաղցելոց գորութիւն, և անցաւագ գորսմութիւն:
 30 ³⁰ Քաղցիցեն՝ երիտասարդք, և վաստակեցին մանկունք. և ընփիրք
 31 անգօրք եղիցին: ³¹ Բայց որ սպասեն Տեառն, նորոգեցի՛ն գորութե-
 ամբ. նորափետրո՛ր զարդարեցին իբրև զարծուիս. ընթացին, և մի՛
 վաստակեցին. գնացեն՝ և մի՛ քաղցիցեն:
- 41** ¹Նորոգեցարո՛ւք առ իս կղզիք. զի իշխանք նորոգեցին գորութե-
 ամբ. մերձեցին՝ խօսեցին միանգամայն, և ապա գիրաւունս պարմեցեն:
- 2 ² Ո՛ր զարթոյց յարևելից զարդարութիւն, և կոչեաց գնա գիետ իւր. երթիցէ

14 *Ոմանք*. Եւ զճանապարհս իմաս՛... և հաբուցանիցի նմա: 19 *Ոմանք*. Ոսկերիչ ձուլեաց ոսկի: 22 *Ոմանք*. Զերկինս որպէս կամար: 24 *Բազումք*. Եւ փոթրիկ իբրև գխոթի: 25 *Ք լուս*՛. Եւ բարձրացայց ասէ Սուրբն Իսրայէլի. *համաձայն բազմաց ՚ի բնաք*՛: Ուր ՚ի բազունս պակասի. Սուրբն Իսրայէլի: 26 *Ոմանք*. Եւ ոչ մի ինչ ծած՛: 28 *Ոմանք*. Եւ ոչ վաստակեցէ: 31 *Ոմանք*. Ընթացեն և մի՛ վաստակեցեն:

և փացել հափուցումն յանդիման հեթանոսաց. զարհուրեցուցել զթազաուրս, և փացել հողոյ զսուրս նոցա. և իբրև զխաչի մերժեսցել զնեփս նոցա: ³ Եւ արասցել զնոսա փախստականս. և անցցել խաղաղութեամբ ³ զճանապարհս ուրից իւրոց: Արդ՝ ասիցէք թէ ո՛չ գայցէ. ⁴ ո՛ւ ազդեաց՝ ⁴ և արար գայս ամենայն. կոչեաց զնա՝ որ կոչէրն յազգացն առաջնոց: Են Տէր առաջին, և ես նոյն եմ առ յապա: ⁵ Տեսի՛ն զիս հեթանոսք՝ և ⁵ երկեան. և սարսեցին ամենայն ծագք երկրի. մերձեցան և եկին ՚ի միասին. ⁶ եղին ՚ի մտի իւրաքանչիւր ընդ ընկերի և ընդ եղբօր օգնական լինել. և ասիցեն. ⁷ Քաջալերեսցէ հեսն զդարբին, կռել կոփել ⁷ ո՛ւնն հարկանել. և ասիցէ նպաստ բարի եղև ինձ: Եւ բւեռեցին զնոսա բւեռօք, և դիցեն ՚ի գեփնի, և ո՛չ շարժեսցին: ⁸ Բայց դո՛ւ Իսրայել ⁸ ծառայ իմ, Յակովբ՝ զոր ընփրեցի. զաւակդ Աբրահամո՛ւ զոր սիրեցի. ⁹ որում օգնական եղէ ՚ի ծագաց երկրի. և ՚ի գիտաց նորա կոչեցի ⁹ զբեզ, և ասացի թէ ծառայ իմ ես դու և ընփրեցի զբեզ, և ո՛չ թողից զբեզ: ¹⁰ Մի՛ երկնչիր՝ զի ընդ քեզ եմ. մի՛ խաբիր՝ զի ես եմ Աստուած քո, որ զօրացուցի զբեզ. և օգնեցի քեզ, և զգուշացայ քեզ աջով արդարութեան ինոյ: ¹¹ Ահաւաղիկ ամաչեսցեն՝ և պատկառեսցեն ամենայն հակառակորդք քո, և եղիցին նոքա իբրև զչեղեալս. և կորիցեն ամենայն դափախագք քո: ¹² Խնդրեսցես զնոսա, և ո՛չ գարցես զմարդսն ¹² որ թշնամանիցեն զբեզ. և եղիցին իբրև զչեղեալս պատերազմողքն քո: ¹³ Զի ես եմ Տէր Աստուած քո, որ ունիմ զաջոյ ձեռանէ քումն, որ ասեմ ցբեզ՝ թէ մի՛ երկնչիր. ես օգնեցից քեզ: ¹⁴ Մի՛ երկնչիր, որդնդ ¹⁴ Յակոբեան զածածդ Իսրայելեան. ես օգնեցի քեզ ասէ Աստուած՝ որ փրկելոցն է զբեզ Սուրբն Իսրայելի:

ԼԶ ¹⁵ Ահաւասիկ արարի զբեզ իբրև զանիս նոյնս սողոցաձև կամնասայլից ¹⁵ կասեսցես զլերինս, և մանրեսցես զբլուրս. և արասցես զնոսա իբրև զփոշի, ¹⁶ և հոսեսցես. հոհմբ առցեն զնոսա, և մրրիկք ցրուեսցեն: ¹⁶ Բայց դու ուրախ լիցիս ՚ի Տէր՝ ՚ի Սրբութիւնս Իսրայելի: ¹⁷ Եւ ցնծասցեն ¹⁷ փնանկք և կարօքեալք որ խնդրէին ջուր, և ո՛չ գրանէին. և լեզուք նոցա ՚ի ծարաւոյ ցամաքէին. ես Տէր Աստուած լուայց նոցա, Աստուած Իսրայելի, և ո՛չ թողից զնոսա: ¹⁸ Այլ բացից գեփս ՚ի վերայ լեռանց, և ՚ի ¹⁸ մէջ դաշտաց աղբերս. արարից զանապափն ՚ի ճահիճս ջուրց, և զերկիրն ծարաւուր ՚ի վրակա: ¹⁹ Եւ բղիսեցուցից յանջուր երկրին զմայրն, ¹⁹ և զգրաւախն, զմուրփն, և զնոճն, և զաւան. զսարդն, և զսարոյն, և զկաղամախն, զգին, և զփայտն իւղոյ: ²⁰ Զի փեսցեն և զփրասցեն ²⁰ ծանիցեն և իմասցին՝ ՚ի միասին՝ թէ ձեռն Տեառն արար գայս ամենայն,

41. 6 Ունակք. Իւրաքանչիւր ընկերի և եղբօր օգնա՛: **7 Ունակք.** Եւ բւեռեսցեն զնոսա... և դիցեն ՚ի գեփնի: **9 Ունակք.** Որում օգնականդ եղէ... և ոչ թողի զբեզ: **Յօրինակին պակասէր.** Եւ ընփրեցի զբեզ: **12 Ունակք.** Զմարդս որ թշնամանեցին զբեզ: **13 Ունակք.** Ես օգնեցի քեզ: **14 Երևք օրինակք համեմատք միմեանց, աստէն վրիպակա ունին.** Որդ ընդ Յակոբեան զԱստուած ածդ Իսրայելեան: *Իսկ Ոսկան.* Որ ընդ Յակոբեան զածածդ: **15 Ունակք.** Ահաւաղիկ արարից զբեզ... սողոցաձևս կամնա՛: **16 Յօրինակին ՚ի բնաբանի եղեալ.** Ուրախ լիցիս Տէր ՚ի սրբութիւնս. ՚ի լուսանցս սնդ նշանակի Տեարք. *համեմատ միոյ և եթ օրինակի: Ուր մեք համեմայն այլոց բազմաց եղաք* ՚ի Տէր: **17 Ունակք.** Ի ծարաւոյ ցամաքեսցին. ես:

21 և Սուրբն Իսրայելի հասարարեաց: ²¹ Մերձեալ են իրաւունք ձեր՝ աստ
Տէր Աստուած. մերձեալ են իրաւունք ձեր՝ աստ Թագաւորն Յակովբայ:
22 ²² Մերձեացին և պարմեսցեն ձեզ որ ինչ անցք անցանելոց իցեն: Եւ
կամ գառաջինսն թէ զինչ են՝ ասացէք. ՚ի մտի դիցուք, և գիտասցուք
23 զինչ առաջին կամ զինչ առ յապա: ²³ Ասացէք մեզ. պարմեսցէք մեզ որ
ինչ ՚ի վախճանի լինիցի, և գիտասցուք. եթէ աստուածք իցէք՝ բարի՛
արարէք, չար՝ արարէք. զի Կրտսուք * միանգամայն և զարմասցուք՝
24 թէ ուստի իցէք դուք, ²⁴ և ուստի՞ գործած ձեր. զի յերկրէ պիղծու ըն-
25 փրեցին զձեզ: ²⁵ Բայց եւ զարթոցից զհիւսիսայինն, և զարևելեայն.
Կոչեսցին յանուն իմ. եկեսցեն իշխանք. և իբրև զկաւ բորի գոր բրուպն
26 կոխէ՝ այնպէս կոխիցիք: ²⁶ Ո՞ր պարմեսցէ զայն՝ որ իսկզբանէն է, զի
գիտասցուք. և զկն յառաջագոյնսն, և ասասցուք, թէ ճշմարիտ է. չի՞ք որ
27 աստ յառաջագոյն, և ոչ որ լսէ զբանս ձեր: ²⁷ Սկիզբն արարից զՍիովն,
28 և զԵրուսաղէմ միտթարեցից ՚ի ճանապարհի. ²⁸ զի ՚ի հեթանոսաց
աւաղիկ ոչ ոք է, և ՚ի կոռց նոցա ոչ ոք է որ պարմէ. և եթէ հարցից ևս
29 զնոսա թէ ուստի՞ էք, ոչ փայցեն ինձ պարասիսանի: ²⁹ Զի ընդունայն են
որ առնեն զձեզ, և սնտրի՞ են որ սրեղծանեն զձեզ:

42 ¹ Յակովբ ծառայ իմ, օգնական եղէց նմա. Իսրայել ընփրեալ իմ և
գոր ընկալան անձն իմ. ետու զՈգի իմ ՚ի վերայ նորա, և իրաւունս
2 հեթանոսաց հանցէ: ² Մի՛ աղաղակեսցէ և մի՛ վիճեսցի, և մի՛ ոք լուիցէ
3 արարաբոյ զբարբառ նորա: ³ Զեղէզն ջախջախեալ մի՛ բեկցէ, և զպարոյրկն
4 առկայծեալ մի՛ շիջուցէ: ⁴ Այլ հանցէ ՚ի ճշմարտութիւն զիրաւունս.
Ծագեսցէ՝ և մի՛ խորպակեսցի. մինչև դիցէ յերկիր զդարաստան, և
5 յանուն նորա հեթանոսք յուսացին: ⁵ Այսպէս աստ Տէր Աստուած՝ որ
արար՝ զերկիւնս և կանգնեաց զնա, որ հասարարեաց զերկիր և որ ՚ի
նմա. որ ետ շունչ մարդկան որ ՚ի վերայ նորա. ոգի ամենեցուն որ
6 կոխեն զնա: ⁶ Եւ Տէր Աստուած կոչեսցի զքեզ արդարութեամբ. կալայ
զաջոյ ձեռանէ քումմէ՝ և զօրացուցի զքեզ, և ետու զքեզ յովստ ազգին և
7 ՚ի լոյս հեթանոսաց. ⁷ բանալ զաչս կուրաց. հանել զկապեալս ՚ի բանրէ
8 և ՚ի փանէ կապանաց որ նստէին ՚ի խաւարի: ⁸ Եւ Տէր Աստուած՝ այս
է անուն իմ. զփառս իմ այլուն ոչ փաց, և ոչ զքաջութիւնս իմ դրօշելոց:
9 ⁹ Որ ինչ իսկզբանէն էր, այն եկն ետաս, և զնորս են պարմեսցից ձեզ.
10 և մինչև պարմեալ՝ ցուցաւ ձեզ: ¹⁰ Օրհնեցէք զԱստուած յօրհնութիւն
նոր, զի իշխանութիւն նորա ՚ի բարձունս փառաւորի, և անուն նորա
՚ի ծագաց երկրի. ոյք իջանէին ՚ի ծով նաւօք, կղզիք և բնակիչք նո-
11 ցա: ¹¹ Ուրախ եղիցի անապարն և աւանք նորա՝ բանակք և բնակիչք

22 Բազումք. Եթէ զինչ էին ասացէք... և զինչ առ յապա: **23** Ունակք. ՚ի վախճանին լինիցի... թէ աստուածք էք: **24** Այլք. Եւ ուստի՞ գործուած ձեր: **25** Ունակք. Բայց եւ զարթոցանեն: **26** Ունակք. Որ իսկզբանէն, զի: **28** Ունակք. Ոչ փայցեն ինձ պա՛: **42. 1** Ունակք. Եւ Իսրայել ընփրեալ իմ: *Ոսկրան.* Եւ իրաւունս հեթանոսաց պարմեսցէ, ըստ որում ունի և այլ օրհնակ մի ՚ի լուսանցն: **4** Ունակք. Մինչև դիցէ յերկրի զդա՛: **5** Ունակք. Եւ որ ետ շունչ մարդկան. և ունակք. և ետ շունչ... և ոգի ամենեցուն: **6** Օրհնակ մի. Կալայ զձեռանէ քում: *Ոսկրան.* Յովստ ազգի, և ՚ի լոյս: **10** Ունակք. Օրհնեցէք զՏէր յօրհն՛... ոյք իջանեն ՚ի ծով նաւօք:

Կեդարու. ուրա՛խ եղիցին բնակիչք Վիմին. ՚ի գլխոց լեռանց գոչեացեն՝
 12 12 փացեն զփառս Աստուծոյ. և զբաշտօթիւն նորա կղզիք պարմնեացեն: 12
 13 Տէր Աստուած գորութեանց եկեացէ, և հարցէ զպարերազմ. յարուցէ 13
 զնախանձ, և գոչեացէ ՚ի վերայ թշնամեաց իւրոց գորութեամբ: 14 Լո՛ւն 14
 եղէ իսկզբանէ, միթէ մի՛շտ լռիցեն և անսայցեն. ժուժկալեցի՛ր իբրև
 զձնընդական. արդ զարհուրեցուցից և ցամաքեցուցից միանգամայն:
 15 Զլերինս և զբլուրս յարակեցից, և զամենայն խոտ նոցա ցամաքեցուցից: 15
 16 Առաջնորդեցից 16
 կուրաց ընդ ճանապարհ գոր ոչ գիտիցեն. և ընդ շախիզս՝ գոր ոչ ճանաչէին՝
 զնացուցից զնոսա. արարից նոցա զխաւարն ՚ի լոյս, և զդժուարինն՝ ՚ի
 դիւրինս: Զայս բանս արարից առ նոսա, և ոչ թողից զնոսա: 17 Բայց 17
 նոքա դարձան յինէն յեպս:

ԼԸ Ամաչեցէք զամօթ մե՛ծ՝ ոյք յուսացեալդ էք ՚ի դրօշեալս. և ասէք
 ցճուլածոյս, թէ աստուածք մեր էք դուք: 18 Խո՛նք՝ լուարո՛ք, և կո՛յրք, 18
 հայեցարո՛ք փեսանել: 19 Եւ ո՛վ է կոյրն՝ եթէ ոչ ծառայն իմ. և ո՛վ են 19
 * խուլքն՝ եթէ ոչ որ փրկենն նոցա: Ո՛վ է կոյրն՝ եթէ ոչ հեռացեալն. և
 կուրացան ծառայքն Աստուծոյ: 20 Տեսէք բազում անգամ, և ոչ զգուշացարո՞ք.
 բաց էին աչք ձեր՝ և ոչ լուարուք: 21 Տէր Աստուած կամէ՛ր զի արդարացի՞ 21
 և բարձրացուցէ զօրհնութիւն: 22 Եւ փեսի զի եղև ժողովորդն յափշտակեալ
 և յաւար մարմնեալ. յամենայն ՚ի շտեմարանս որոգայթք, և յամենայն
 ապարանս միանգամայն՝ ուր և թաքուցին զնոսա. եղեն ՚ի յափշտա-
 կութիւն, և ոչ ոք էր որ փրկէր զնոսա. յաւար՝ և ոչ ոք էր որ ասէր թէ
 փո՛ր ՚ի դուրս: 23 Ո՛վ է ՚ի ձէնջ որ ունկնդիր լինիցի այսմ ամենայնի. և 23
 ՚ի մի՛տ առնուցու որ ինչ յապայն գալոց իցէ: 24 Ո՛վ ետ յափշտակութիւն 24
 զՅակովք, և զԻսրայէլ աւարառուաց, ոչ ապաքէն են Աստուած՝ որում
 մեղանն, և ոչ կամեցան զնալ ընդ ճանապարհս նորա, և ոչ լսել օրինաց
 նորա: 25 Եւ ամ ՚ի վերայ նոցա զարմարութիւն բարկութեան իւրոյ. և 25
 պարեաց զնոսա պարերազմ, և շուրջ զնոքօք հրձի՛գք. և ոչ զփրացին
 իրաքանչիւրոք ՚ի նոցանէն, և ոչ եղին ՚ի մտի:

ԼԹ 1 Եւ արդ՝ այսպէս ասէ Տէր Աստուած որ արա՛ր զքեզ Յակովք, և 43
 որ սքեղծ զքեզ Իսրայէլ. Մի՛ երկնջիր զի փրկեցի՛ր զքեզ, և կոչեցի քեզ
 զանո՛ն քն՝ թէ իմ ես Աստուծոյ: 2 Եւ եթէ անցանիցես ընդ ջուրս՝ ընդ 2
 քե՛զ եմ, և զեպք՝ զքեզ մի՛ ողողեցեն. և եթէ անցանիցես ընդ հուր՝ մի՛
 այրեսցիս, և բո՛ց նորա՝ զքեզ մի՛ կիզցէ: 3 Զի են եմ Տէր Աստուած քո 3
 Սուրբն Իսրայէլի որ փրկեմ զքեզ. արարի փոխանակ քո զԵգիպտոս
 և զԵթովպիա. և զՍուրհէն քեզ փոխանակեցի: 4 Ուստի և պարուա- 4
 կան իսկ եղեր, և առաջի իմ փառաւորեցար. և ես սիրեցի զքեզ. և

11 Ոսկբան. Եւ ասանք նորա՝ հանգրուանք՝ և բնակիչք. ըստ որում ունի և օրինակ մի ՚ի յուս՝: 14 Ուսանք. Իբրև զձնընդականն: 16 Ուսանք. Զոր ոչ գիտէին, զնացու՛... և զդժուարինսն ՚ի դիւր՝: 17 Ուսանք. Թէ աստուածք մեր դուք էք: 20 Բազումք. Բաց էին ականջք ձեր, և ոչ լուս՝: 21 Ուսանք. Տէր Աստուած կամի զի արդա՛: Ուր Ոսկբան. Զի արդարացուցէ՛ և: 24 Ուսանք. Ո՛վ եղ յափշտա՛... ոչ ապաքէն Աստուած... զնալ զճանապարհս նորա: 25 Ի յուս՝. Եւ պարեաց զնոսա պարերազմ. համաձայն բազմաց ՚ի բնաք՝: 43. 1 Յոմանս պակասի. Թէ իմ ես Աստուծոյ: 3 Օրինակ մի. Եւ զՍուրհէն քեզ փոխանակեցից:

քո՝ զի արդարացիս: ²⁷Նարքն ձեր նախ մեղան, և իշխանքն ձեր ²⁷
անօրինեցան յիս. ²⁸և պղծեցին իշխանքն զարբույթինս իմ. և մար- ²⁸
նեցի ՚ի կորուսար զՅակովբ, և զԻսրայել ՚ի նախապինս:

¹Բայց արդ լոր Յակովբ ծառայ իմ, և Իսրայել զոր ընտրեցիդ: ²Այս- **44, 2**
պէս ասէ Տէր Աստուած որ արար զքեզ, և որ ստեղծ զքեզ յորովայնէ,
և փակաւին օգնականութիւն գրցես: Մի՛ երկնչիր ծառայ իմ Յակոբ՝
և սիրեցեալդ իմ Իսրայել զոր ընտրեցի. ³զի ես փաց ջուր ՚ի ծարաւ՝ ³
որոց գնան յանջրդուռ. եղից զՈգի իմ ՚ի վերայ զաւակի քո՝ և զօրհնու-
թիւնս իմ ՚ի վերայ որդւոց քոց: ⁴Եւ զուարճացին իբրև զխոյր ջրարբի, ⁴
և որպէս զուռ ՚ի մէջ ջրոց գնացից: ⁵Մին ասասցէ. Աստուծոյ եմ ես. ⁵
և մեսն իսրայիտյս բարձցէ յանուն Աստուծոյ Յակովբայ. և մեսն զիր
հանցէ ձեռամբ իւրով՝ թէ Աստուծոյ եմ ես, և յանուն Իսրայելի իսրայիտյս
բարձցէ:

Եւ ⁶Այսպէս ասէ Աստուած Թագաւորն Իսրայելի, և որ փրկեացն զնա ⁶
Աստուած զօրութեանց. Ես առաջին՝ և ե՛ս առ յապայ. բաց յինէն այլ ո՛չ
գոյ Աստուած: ⁷Ով է իբրև զիս, յառաջ կացցէ, ձայն փացէ. պարմեսցէ ⁷
և պարբաստեսցի՝ ինձ՝ յորմէ հեպէ արարի զմարդն յաւիտեան. և որ
ինչ գալոցն իցէ, մինչև եկեալ իցէ պարմեսցեն ձեզ: ⁸Մի՛ զարմանայք ⁸
և մի՛ պարկառէք. ոչ ասաքէն իսկզբանէ՝ լուարութ՝ և պարմեցի ձեզ.
դուք ձեզէ՛ն իսկ վկայէք ինձ, թէ գուցէ՛ այլ Աստուած բաց յինէն: Եւ
յայնժամ իսկ ո՛չ ինչ էին ամենեքեան. ⁹որ ստեղծանէին և դրօշէին ⁹
զանոպիսն. որ առնէին ըստ ցանկութեան իւրեանց, որք ո՛չ օգնիցեն
նոցա. * և վկայք դուք էք նոցա, զի ո՛չ փեսանեն և ո՛չ իմանան: Զի
* ամաչեսցէ ¹⁰որ ստեղծանէ զստեղծուածն, և ձուլէ զդրօշեալն յանօգուր. ¹⁰
* ¹¹և ամենեքին որ հաղորդեցին նմա: Այլ ամաչեսցեն ամենեքեան որ ¹¹
ստեղծանեն կուռս, և դրօշեն զանօգուրսն. և ամենեքեան ուստի եղենն՝
ցամաքեցան, իւրացեալք ՚ի մարդկանէ. ժողովեսցին ամենեքեան՝ յան-
դիման կացցեն ՚ի միասին. ամաչեսցեն և յամօթ լիցին առ հասարակ:
¹²Զի թեքեաց հեւան զգործի իւր. ուրա՛գ սրեաց, և կոփեաց նովաւ. դրով ¹²
գործեաց և դրօշեաց զնա, և զօրութեամբ բազկի իւրոյ կանգնեաց զ-
նա. քաղցիցէ և փկարասցի, և ո՛չ արբցէ ջուր: ¹³Ընտրեաց հեւան ¹³
փայտ. չափով կշռեաց զնա՝ և դրօշեաց ՚ի նմանութիւն պարկերի.
դրով կարգեաց զնա, և մածոյց զնա սոսնձով, և արար ՚ի պարկեր
առն, և ՚ի զարդ գեղոյ երեսաց մարդոյ. հաստարեաց զնա ՚ի փան իւ-
րում: ¹⁴Զայն փայտ զոր եհարն. զսարոյն՝ կամ զսաւան, զկաղնին կամ ¹⁴
զթեղաշն. զոր փնկեաց Տէր՝ և աճեցոյց անձրև, ¹⁵զի իցէ մարդկան ¹⁵
այրելի. առեալ ՚ի նմանէ այրեաց և ջեռաւ. և ՚ի կիսոյն արար հաց, և
զկէսն արար պարկեր. և երկիր եպագ նոցա. և զոր իւրովին պար-

26 Ի բազումս պակասի. Բայց քեզ յուշ լիցի քեզ: *Յօրինակին.* Եւ ընդ միմեան
դարեւ: **44. 2** *Ունակք.* Ասէ Տէր Աստուած քո որ արար զքեզ, և ստեղծ զքեզ
յորովայնի: **3** *Ոսկան.* Տաց զջուր ՚ի ծարաւու: **4** *Ունակք.* Եւ իբրև զուռ ՚ի մէջ
ջուրոց: **5** *Ունակք.* Մին ասիցէ... և միսն ևս զիր հանցէ: **7** *Ունակք.* Մինչև եկեալ
իցեն պար: **11** *Ունակք.* Եւ ամենեքին որ հաղորդք իցեն նմա: **12** *Ոսկան.* Զի
թեկեաց հիւսն: **13** *Ունակք.* Եւ մածոյց սոսնձով, և արար զնա ՚ի պար:՝

- 16 կեր գործեաց, անկեալ առաջի այնմ երկիր պագանէ: ¹⁶ Զորոյ զկէսն այրեաց ՚ի խարուկի, և եփեաց կայծակամբք նորա հաց՝ և խորովեաց միս. կերաւ և յագեցաւ և ջեռաւ, և ասէ. Վա՛շ ինձ զի ջեռայ՝ և փեսի զկրակ: ¹⁷ Եւ զկէսն արար յԱսորում զբոշեալ, և խոնարհեալ երկիր եպագ նմա. յաղօթս կայ առ նա՝ և ասէ. Փրկեա՛ զիս զի ասպրուած իմ ես դու: ¹⁸ Ո՛չ առին ՚ի միտ իմանալ, զի շլացան փեսանէլ աջօք իւրեանց, և իմանալ սրտիւք իւրեանց: ¹⁹ Եւ ո՛չ ածին զմտաւ, զի ո՛չ ծանեան խորհրդովք՝ թէ զկէս փայտին այրեցին ՚ի հուր, և ՚ի վերայ կայծականց նորա հաց արարին, և միս խորովեցին՝ և կերան. և զկէսն ՚ի նմանէ արարին պարկեր՝ և երկիր պագանեն նմա: ²⁰ Գփրասջիր զի մոխիր է սիրտ նոցա, և մոլորեալ են. և ո՛չ ոք ՚ի նոցանէ կարէ փրկել զանձինս նոցա. փետք և ո՛չ ասացք՝ թէ խաբէութիւն է ՚ի ձեռս ձեր: ²¹ Յունշ լիցի քեզ այդ Յակովք, և Իսրայել զի ծառայ իմ ես դու. ինձ սրեղծի զքեզ ՚ի ծառայութիւն. և Իսրայել՝ մի՛ մոռանար զիս. ²² զի ահաւասիկ ջնջեցից իբրև զանպ զանօրէնութիւնս քո, և իբրև զմէզ զմեղս քո. դարձ առ իս՝ և փրկեցից զքեզ: ²³ Ուրախ եղիցին երկինք՝ զի ողորմեցաւ Ասորում Իսրայելի. փող հարէք հիմունք երկրի. գոչեցէք լերինք զուրախութիւն, բլուրք և ամենայն ծառք որ ՚ի նոսա. զի փրկեաց Ասորում զՅակովք, և Իսրայել փառաւորեսցի: ²⁴ Այսպէս ասէ Տէր որ փրկեացն զքեզ, և սրեղծ զքեզ յորովայնէ. Ես եմ Տէր որ առնեմ, կապարենմ զամենայն. ձգեցի զերկինս միայն, և հասարարեցի զերկիր: ²⁵ Ո՞ այլ ոք ցրեաց զնշանս վոհկաց, և զրդձութիւնս ՚ի սրտից. ո՞ դարձուցանէ զիմաստունս յերս, և զխորհուրդս նոցա յիմարեցուցանէ. ²⁶ և հասարարէ զբանս ծառայից իւրոց. և զխորհուրդս հրեշտակաց իւրոց արդարացուցանէ: Ես եմ որ ասեմ ցերուսադէմ թէ բնակեսցիր. և ցքադաքս Նրէասարանի՝ թէ շինեսցիք վերստին, և զաւերակս նորա կանգնեցից: ²⁷ Որ ասեմ ցանդունդս թէ աւերեսցիր, և զգէտս նորա ցամաքեցուցից. ²⁸ որ ասեմ ցԳփրոս թէ իմաստնասջիր, և զամենայն կամս իմ արասցեն. որ ասեմ ցերուսադէմ թէ շինեսցիր, և զպաճարն իմ սուրբ՝ հասարարեցից:
- 45** ¹ Այսպէս ասէ Տէր Ասորում ցօծեալն իմ ցԳփրոս, զորոյ կալայ զաջոյ ձեռանէ նորա հնազանդեցուցանել առաջի նորա զագգս, և զգօրութիւն թագաւորաց խորպակեցից, և բացից առաջի նորա զդրունս, և քաղաքք մի՛ փակեցին: ² Ես երթայց առաջի քո. զլերինս հարթեցից. զդրունս պղնձիս խորպակեցից, և զնիզս երկաթիս փշրեցից: ³ Եւ փանց քեզ զգանձս խաւարինս, և զաւանդս աներևոյթս բացից քեզ. զի ծանիցես թէ ես եմ Տէր Ասորում, որ կոչեցի զանուն քո՝ Ասորում Իսրայելի: ⁴ ⁴ Վասն Յակոբայ ծառայի իմոյ, և Իսրայելի ընտրելոյ իմոյ. ես կոչեցից

15 *Ոմանք.* Մարդկան յայրելի... արար պարկերս: **17** *Ոմանք.* Արար Ասորում զըր... երկիր պագանէ նմա: **18** *Յօրինակին պակասէր.* Աջօք իւրեանց, և իմանալ սրտիւք իւրեանց: **20** *Ոմանք.* Կարող է փրկել զանձինս նոցա... խաբէութիւն էր ՚ի ձեռս մեր: **22** *Ոմանք.* Ահաւասիկ ջնջեցի. կամ՝ ջնջեմ իբրև: **23** *Ոմանք.* Ուրախ լերուք երկինք: **24** *Ոսկան.* Որ առնեմ և կապարենմ: **25** *Ոմանք.* Վիկաց... և ո՞ դարձու՞: **26** *Ոմանք.* Զբանս ծառայի իւրոյ... թէ շինեսցիր վերստին: **27** *Ոսկան.* Եւ զգէտս նորա թէ ցամաքէ՛: **45. 1** *Ոմանք.* Յօծեալն իւր ցԳփրոս: **2** *Ոմանք.* Եւ զդրունս պղնձիս:

քեզ զանուն քո՝ և ընկալայց զքեզ. և դու զիս ոչ ծանեար՝ ⁵ էթէ ես Տէր 5
 Աստուած, և չի՞ք այլ ոք. ⁶ և ծանիցեն յարևելից և յարևմտից թէ չի՞ք ոք 6
 բաց յինէն: ⁷ Ես եմ որ հաստատեցի զլոյս՝ և արարի զիստար. ես եմ որ 7
 առնեմ զիստաղոյթին՝ և հաստատեմ զգար. ես եմ Տէր Աստուած՝ որ
 առնեմ զայս ամենայն: ⁸ Ուրախ եղիցին երկինք ՚ի վերուստ, և ամպք 8
 ցողեցեն զարդարութիւն. բոխեցէ երկիր զողորմութիւն, և զարդա-
 րութիւն առ հասարակ բոխեցէ: Ես եմ Տէր որ հաստատեցի զքեզ 9
 իբրև զլաւ իմն. ⁹ Ստեղծի զքեզ իբրև զկան բրփի. միթէ զօրն ամենայն 9
 հերկիցէ որ հերկէն զերկիր. միթէ ասիցէ՞ կան ցբրուփն. Զի՞ կաս՝ զի՞
 ոչ գործես, * չի՞ք քո ձեռք: Միթէ ասիցէ՞ ստեղծուածն ցարեղծիչն իր 10
 թէ ընդէր այսպէս ստեղծեր զիս: ¹⁰ Վայ որ ասիցէ ցհայր իր թէ ընդէր 10
 ծնար զիս, և ցմայր իր՝ թէ ընդէր երկնեցեր զիս: ¹¹ Զի այսպէս ասէ 11
 Տէր Աստուած Սուրբն Իսրայելի, որ արար զայնս որ յապայն գալոց 11
 են. Նարցէք զիս վասն որդւոցն իմոց և դստերաց. և վասն գործոց 12
 ձեռաց իմոց պատուէր փութ իմծ: ¹² Ես արարի զերկիր և զմարդն ՚ի 12
 վերայ նորա. ես ձեռամբ իմով հաստատեցի զերկինս. ես ամենայն 13
 աստեղաց երո՞ւ հրաման: ¹³ Ես յարուցի զնա արդարութեամբ թագա- 13
 տր, և ամենայն ճանապարհք նորա ուղիղ են. նա՛ շինեցէ զքաղաքն 14
 իմ, և զգերութիւն ժողովրդեան իմոյ դարձուցէ. ոչ կաշառօք և ոչ 14
 պատարագօք՝ ասէ Տէր զօրութեանց: ¹⁴ Այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց. 14
 Վաստակ եղև երկիրն Եգիպտացոց. և վաճառք Եթովպացոց. և 15
 Սաբանցիքն արք մեծամեծք առ քեզ անցցեն, և քեզ ծառայեցեն, և 15
 զկնի՞ քո շրջեցին՝ կապեալք ձեռակապօք * և առ քեզ ելցեն, և քեզ 16
 երկիր պագանիցեն, և ՚ի քեզ ուխտադիր լինիցին. զի ՚ի քեզ Աստուած 16
 գոյ. և ասացեն թէ ոչ գոյ այլ Աստուած բաց ՚ի քէն. ¹⁵ զի դու ես Աս- 15
 տուած՝ և մեք ոչ զիտէք. Աստուած Իսրայելի փրկիչ: ¹⁶ Անաչեցեն՝ 16
 և յամօթ լիցին ամենայն հակառակորդք քո. և գնացեն ամօթով:
 Նորոգեցարո՞ք առ իս, կողիք. ¹⁷ զի Իսրայել փրկելոց է զփրկութիւն 17
 յախտենից. մի՞ անաչեցեն՝ և մի՞ ևս յամօթ լիցին մինչև յախտեանս: 17
¹⁸ Զի այսպէս ասէ Տէր որ արար զերկինս. Աստուած՝ որ հաստատեաց 18
 զերկիր և արար զնա. նա՛ է որ սահմանեաց զնա. և ՚ի զուր ինչ ոչ 18
 արար զնա, այլ ՚ի բնակութիւն ստեղծ զնա. Ես եմ Տէր՝ և չի՞ք այլ ոք: 19
¹⁹ Ոչ ՚ի ծածուկ ինչ խօսեցայ՝ և ոչ ՚ի փեղուջ խաւարին երկրի. չասա- 19
 ցի ցգաւակն Յակոբայ թէ սնտփիս խնդրեսցիք. ես եմ. ես եմ Տէր որ

4 *Ոմանք.* Ընտրելոյ. ես կոչեցի քեզ: 5 *Ոմանք.* Ես եմ Տէր Աստուած, և չիք:
 6 *Յոմանս պակասի այս համար.* *Եւ ծանիցեն յար՝: Իսկ Ոսկան զհամարսն 5 և
 6 *ունի այսպէս.* Եւ չիք այլ ոք: *Ես Տէր՝ և ոչ գոյ այլ. բաց յինէն ոչ գոյ Աստուած
 զգօրի ածի քեզ՝ և ոչ ծանեար զիս: *Զի զփրկացնն տքս՝ որք յարևելից և որք
 յարևմտից՝ զի բաց յինէն այլ ոք ոչ գոյ. թէ ես եմ Տէր Աստուած և չիք այլ ոք: Ես
 եմ որ հաստատեմ: 8 *Ոմանք.* Ուրախ լիցին երկինք: 9 *Ոմանք.* Ներկէ որ հերկէն...
 այդպէս ստեղծեր զիս: 10 *Ոմանք.* Վայ որ ասէ ցհայր... կամ ցմայր իր: 13 *Ոսկան.*
 Ես յարուցի զնա: 14 *Ոմանք.* Եւ վաճառականք Եթովպացոց և Սաբայացիքն...
 երկիր պագցեն... ուխտադիր լիցին: 15 *Ի բազումս պակասի.* Զի դու ես Աստուած:
 16 *Ոմանք.* Ամենայն հակառակորդք նորա: *Ոսկան յատկոյ.* Եւ գնացեն ամօթով
 ճարտարասպետք մոլորութեանց: 17 *Ի լուս՝.* Փրկեցաւ զփրկութիւն յախ՞. *հանս-*
ձայն բազմաց ՚ի բնար՝: 18 *Ոմանք.* Զերկինս. ասէ Աստուած, որ հաս՞... սա է որ
 սահմանեաց զնա, և ոչ ՚ի զուր ինչ արար:

20 Խօսիմ զարդարութիւն՝ և պատմեն զճշմարտութիւն: ²⁰ Ժողովեցարո՛րք և եկայ՛ք՝ խորհեցարո՛րք ՚ի միասին ասրեալք ՚ի հեթանոսաց. ո՛չ ծանեան որ բարձեալ բերէին զփայտն դրօշեալ. և կային յաղօթս առ աստուծո՛ւս 21 ածս որ ո՛չ փրկէին զնոսա: ²¹ Եթէ պատմեսցեն՝ անդ մերձեսցին զի զփրասցեն՝ ՚ի միասին. ո՛ր լսելի արար զայս ամենայն իսկզբանէ. և յայսմհետք պատմեցաւ ձեզ: Ես եմ Աստուած՝ և չի՛ք այլ ոք բաց յինէն. 22 արդարև փրկի՛չ, և չի՛ք ոք բաց յինէն: ²² Դարձարո՛րք առ իս՝ և ասրեսցիք որ եկեալդ էք ՚ի ծագաց երկրէ: Ես եմ Աստուած՝ և չի՛ք այլ ոք: ²³ Յանձն իմ երդնում, եթէ որ ինչ ելանէ ՚ի բերանոյ իմոյ՝ արդարութիւն է. և բանք 24 իմ մի՛ եղծցին: ²⁴ Զի ի՛նձ կրկնեսցի ամենայն ծունր. և խոստովան լիցի ամենայն լեզու Աստուծոյ. ²⁵ և ասացէ՛ թէ արդարութիւն և փառք՝ առ նա՛ եկեսցեն: Եւ ամաչեսցեն ամենեքեան՝ որ որոշեն զանձինս իրեանց ՚ի Տեառնէ: ²⁶ Արդարասցի՛ն՝ և Աստուծով փառաւորեսցի ամենայն զառակ որդւոցն Իսրայելի:

46 ¹ Անկան Բէլ. խորտակեցաւ Դագովն. եղեն դրօշեալք նոցա ՚ի գագանս և յանասունս. բարձէք զնոսա կապեալս իբրև զբեռն աշխարելոյն և 2 բաղցելոյն, ² լքելոյ և կարօսելոյ ՚ի միասին, որք ո՛չ կարացին ասրել ՚ի պատերազմէ. և նոքա ՚ի գերութեան վարեցան: ³ Լուարո՛րք ինձ փունդ Յակովբայ, և ամենայն մնացեալքդ Իսրայելի. ընտրեալքդ յորովայնէ՛ 4 և իսրայելաք ՚ի մանկութենէ՛ ⁴ մինչև ցծերութիւն, թէ ես եմ. և մինչև կարի՛ իսկ ծերասցիք՝ սակայն ես եմ. ես համբերեմ ձեզ. ես արարի, և 5 ես անսացից. ես ընկալայց՝ և ասրեսցուցի՛ց զձեզ: ⁵ Ո՛ն մմանեցուցէք զիս. փետք հնարեցարո՛րք մոլորեալքդ. ⁶ որ արկանէք ոսկի՛ հանգանակ ՚ի քսակէ, և կշռէք զարծաթ ՚ի կշիռս, և ՚ի վարձո՛ւ ունիք զոսկերիչս գործել կուռս ձեռագործս. և խոնարհեալ երկի՛ր պագանէք նմա: ⁷ Բարձեալ բերէք ՚ի վերայ ուսոց. և եթէ դնիցէք ՚ի գետնի, անդէ՛ն ՚ի փրկուց մնան, և ո՛չ շարժեսցին. և եթէ ոք կարդասցէ առ նա՛ ո՛չ լսէ. և ՚ի 8 չարեաց ո՛չ փրկեսցէ զնա: ⁸ Յիշեցէ՛ք զայս և յոգո՛ց հանէք. ասպաշաւեցէք մոլորեալքդ. դարձարո՛րք սրտիւք, ⁹ և յիշեցէ՛ք զառաջին գործսն յալիփրեմից. զի ես եմ Աստուած, և չի՛ք այլ ոք բաց յինէն, ¹⁰ որ պատմիցէ յառաջագոյն զվերջինսն՝ մինչև՛ եղեալ իցեն, և միանգամայն կապարեսցին. և ասացի թէ ամենայն խորհուրդք իմ հաստատեսցին, և զամենայն 11 զոր կամիմ արարից: ¹¹ Կոչել յարևելից թռչունս, և յերկրէ հեռասարանէ՛ վասն որոյ խորհեցայն, խօսեցայ և ածի, հաստատեսցի և արարի. ածի զնա՛ և յաջողեցի զճանապարհս նորա: ¹² Լուարո՛րք ինձ կորուսեալքդ սրտիւք՝ հեռացեալքդ յարդարութենէն. ¹³ մերձեցուցից զարդարութիւն իմ * և այլ ո՛չ հեռացի. և զճշմարտութիւն և զփրկութիւն իմ ո՛չ յամեցուցից. եպո՛ւ ՚ի Սիոն զփրկութիւն Իսրայելի ՚ի փառաւորութիւն: *

20 Ոմանք. Եւ կան յաղօթս: *Ոսկան.* Որք ոչ փրկեն զնոսա: **21 Ոմանք.** Եւ պատմիցեն՝ աղէ... բայց յինէն... բայց յինէն: **23 Ոմանք.** Եւ բանք իմ ոչ եղծցին: **26 Ոսկան.** Արդարասցին Աստուծով. և փառաւոր: **46. 1 Ոմանք.** Իբրև զբեռնս աջ՝: *Ուր Ոսկան.* Աշխարհեցելոյ և բաղցեցելոյ: **2 Ոմանք.** Լքելոյն և փրկարեցելոյ... որք ոչ կարիցեն... ՚ի գերութիւն վա՛: **6 Ոմանք.** Երկիրպագանէք նոցա: **7 Ոմանք.** Կարդասցէ առ նա... ոչ փրկէ զնա: **8 Ոմանք.** Յիշեցէ՛ք զայն՝ և: **10 Ոմանք.** Որ պատմեցի յառա՛: *Ոսկան.* Եւ ամենայն զոր կա՛: **13 Ոմանք.** Մերձեցուցի զարդա՛:

ԽԱ 1 Էջ նիսպ յերկրի օրհորդ դուսար Բաբելացոց. նիսպ 'ի գեպնի, զի 47
 չիք աթոռ. մոնպ 'ի խաւար դուսար Քաղղեացոց. և ո՛չ ևս յաւելուցուս
 կոչել զհրգ և փափուկ: 2 Ան երկան, աղա՛ ալեր. ընկեա՛ գթող քո, 2
 քարշեա՛ զալիս քո, բաց գարունս քո, անց ընդ գեպ: 3 Յայրնեսցի՛ ամօթ 3
 քո, և երևեսցին նախարհինք քո. զի բարձից՛ 'ի քէն զիրաւունս քո: Ո՛չ ևս
 մապնեսցէ զքեզ մարդկան. 4 որ փրկեացն զքեզ, Տէր Սաբաւովթ անուն 4
 է նորա Սուրբն Իսրայելի: 5 Նիսպ թախժեալ՝ զղջացեալ. մոնպ 'ի խա- 5
 ւար դուսար Քաղղեացոց. ո՛չ ևս կոչեսցիս զօրութիւն թագաւորաց: 6 Ես 6
 բարկացեալ էի 'ի վերայ ժողովրդեան իմոյ, զի պղծեցին զժառանգութիւն
 իմ. ես մապնեցի զնա 'ի ձեռս քո, և դու ո՛չ արարեր 'ի վերայ նորա
 ողորմութիւն: Ծանրացուցեր զլուծ ծերոց յոյժ. 7 և ասացեր. Յաւի- 7
 րեան կացից իշխան. ո՛չ եղիր երբէք զայս 'ի մփի քում, և ո՛չ յիշեցեր
 զվախճան: 8 Եւ արդ լո՛ր զայս փափուկդ, որ նսպէիր յանձնապաստան. 8
 և ասէիր 'ի սրբի քում թէ ե՛ս եմ, և չիք որ իմ ընկեր. ո՛չ նսպայց
 յայրութեան, և ո՛չ ծանեայց զորբութիւն: 9 Եւ արդ հասցեն յանկար- 9
 ծակի 'ի վերայ քո երկոքեան սոքա 'ի միում աւուր. այրութիւն, և
 անգաւակութիւն. եկեսցէ յանկարծակի 'ի վերայ քո՝ վասն դիպութեանցդ
 քոց, և վասն զօրացեալ կախարդութեանցդ քոց. 10 և վասն վստահութեանս 10
 չարութեանց քոց. զի ասէիր՝ թէ ես եմ, և չիք որ իմ ընկեր. զայս
 զիպասցիր, զի առնուցո՛ս զայդ 'ի միպ. և պոռնկութիւնն քո յամօթ
 լիցի քեզ. զի ասացեր 'ի սրբի քում. Ե՛ս եմ, և չիք որ իմ ընկեր: 11 Եւ 11
 հասցէ 'ի վերայ քո կորուսպ՝ զոր ո՛չ գիպիցես, և խորխորապ՝ և անկցիս
 'ի նա. և եկեսցէ 'ի վերայ քո թշուառութիւն, և ո՛չ կարացես սուրբ լի-
 նել. և եկեսցէ 'ի վերայ քո յանկարծակի կորուստ, և ո՛չ ծանիցես: 12 Աղէ՛ 12
 կանց դու այժմ 'ի դիպութիւնս քո, և 'ի բազում կախարդութեան քում,
 զոր ուսար 'ի մանկութենէ քումմէ. եթէ կարացե՛ն ինչ օգտել. 13 եթէ 13
 կարացե՛ն կազդուրել. զի աշխարեցար 'ի խորհուրդս քո: Յարիցեն
 և ապրեցուցեն զքեզ աստեղագէտքն որ նշմարեն զաստեղս երկնից.
 պապնեսցեն քեզ զինչ զալոց է 'ի վերայ քո: 14 Ահաւապիկ ամենեքեան 14
 իբրև զիսի 'ի հուր այրեսցին, և մի՛ ապրեցուցեն զանձինս իրեանց
 'ի բոցոյ անպի. զի նսպիս 'ի վերայ կայծականց հրոյ, նոքա՛ եղիցին
 քեզ յօգնականութիւն: 15 Վաստակ եղեն 'ի վաճառս քո 'ի մանկութենէ 15
 իրեանց. այր ըստ առնէ՛ մոլորեցան. և քեզ ո՛չ եղիցի փրկութիւն:

1 Լուարո՛ք զայս Կոնստանդնուպոլսոյ յանունեալոյ յանուն Իսրայել- 48
 լի. ծնեալոյ 'ի զաւակէ Յուդայ, որ երդնուք յանուն Տեառն Աստուծոյ
 Իսրայելի, որ յիշարակէքդ ո՛չ ճշմարտութեամբ՝ և ո՛չ արդարութեամբ:
 2 Որ իրախոսէք յանուն քաղաքին սրբոյ, և հաստատեալ համարիք յա- 2

47. 1 *Բազումք*. Քաղղեացոց. ո՛չ ևս: 6 *Ունակք*. Մապնեցի զնոսա 'ի ձեռս... 'ի վերայ
 նոցա ողորմութիւն: 7 *Ունակք*. Ո՛չ երբէք եղիր զայս 'ի սրբի քում: 8 *Ոսկան*. Ես
 ո՛չ ծանեայց զսրբութիւն: 10 *Ունակք*. Եւ չիք այլ որ իմ ըն՛... առնուցուս զայս 'ի
 միպ... յամօթ լինիցի քեզ. և ասացեր 'ի: 12 *Ունակք*. Կախարդութիւնս քո զոր ու՛...
 թէ կարացես ինչ օգտել: 13 *Ունակք*. Եթէ կարացես կազդ՛... 'ի խորհուրդս քո...
 զալոց իցէ 'ի վերայ քո: 14 *Բազումք*. Ահաւապիկ ամենեքին: 15 *Ունակք յաւելուն*.
 Վաստակ եղեն *վաճառականք քո* 'ի վաճառս քո: 48. 1 *Ունակք*. Անունեալոյ...
 ծնեալոյ 'ի զաւակս Յուդայ: *Յօրինակին պակասէր*. Տեառն Աստուծոյ Իսրայելի:

3 նուն Ասպուծոյ Իսրայէլի: Տէր Սաբաուվթ անուն է նորա: ³ Զառաջինսն փակաւին պապմնն. ել ՚ի բերանոյ իմնէ, և լսելի՛ եղև. յանկարծակի՛ 4 արարի՛ և եկն տեսա: ⁴ Գիտեմ զի խինսք ես, և ջիւք երկաթի՛ք պարանոց 5 քո, և ճակապ քո պղնձի՛: ⁵ Պարմեցան քեզ առաջինն, և մինչև՛ հաստալ էր առ քեզ լսելի՛ արարի քեզ. մի՛ երբէք ասիցես թէ կուռքն իմ ա– 6 րարին, և մի՛ ասիցես թէ դրօշեալքն և ձուլածոյքն պարմեցին ինձ: ⁶ ⁶ Լուարուք զամենայն՝ և ո՛չ առէք ՚ի միտ, այլ և լսելի՛ արարի քեզ գնորն՝ 7 որ յայսմհետէ լինելոց է. ⁷ և ո՛չ ասացեր թէ այժմ լինի, և ո՛չ ՚ի վաղուց հետէ յաուրցն առաջնոց. և ո՛չ եղեր ունկնդիր այնմիկ: Մի՛ ասիցես, թէ 8 այո՛ գիտեմ զայդ. ⁸ զի ո՛չ գիտես՝ և ո՛չ իմանաս, և ոչ իսկզբանէ բացեր զականջս քո. զի գիտացի թէ արհամարհելով արհամարհեցես, և ա– 9 նօրէն անդստին յորովայնէ կոչեսցիս: ⁹ Վասն անուան իմոյ ցուցի՛ քեզ զբարկութիւն իմ և զփառաւորութիւնս իմ, զոր ածի ՚ի վերայ քո զի մի՛ 10 սաբակեցից զքեզ: ¹⁰ Ահաասիկ վաճառեցի զքեզ ո՛չ վասն արծաթոյ, և 11 զերծուցի՛ զքեզ ՚ի հնոցէ աղքատութեան. ¹¹ վասն իմ արարի քեզ զայդ, 12 զի մի՛ անուն իմ հայեոյեացի. և զփառս իմ այլում ո՛չ փաց: ¹² Լոր ինձ Յակովբ, և Իսրայէլ զոր ետդ կոչեմ. են եմ առաջին, և են եմ յաւիտե– 13 ան: ¹³ Ձեռն իմ արկ հիմունս երկրի, և ա՛ջ իմ հաստաբեաց զերկինս. 14 կոչեցից զամենեսեան զնոսա, և կայցեն ՚ի միասին. ¹⁴ ժողովեցին ա– մենեքեան և լուիցեն՝ թէ ո՛ պարմեաց նոցա զայն: Առ սէր քո արարի 15 զկամս քո ՚ի վերայ Բաբելովնի, բառնա՛լ զգաւակն Քաղդեացոց. ¹⁵ են կոչեցի և են խօսեցայ. ածի՛ զնա՝ և յաջողեցի զճանապարհս նորա: 16 ¹⁶ Մապերոնք առ իս՝ և լուարոնք զայս. ո՛չ իսկզբանէ ՚ի ծածուկ ինչ խօսեցայ, և ո՛չ ՚ի փեղոջ խաւարին երկրի. յորժամ լինէրն իսկ՝ ես 17 անդ էի: Եւ արդ՝ Տէր Տէր առաքեաց զիս, և Նոզի նորա: ¹⁷ Այսպէս ասէ Տէր՝ որ փրկեացն զքեզ Սուրբն Իսրայէլի. Են եմ Ասպուած քո, 18 ցուցի՛ քեզ զքանել ճանապարհ ընդ որ գնայցես: ¹⁸ Եւ եթէ լուեալ էր քո պարուիրանաց իմոց՝ լինէր քեզ իբրև զգնի խաղաղութիւն քո, և 19 արդարութիւն քո իբրև զալիս ծովու: ¹⁹ Եւ լինէր իբրև զաւագ զաւակ քո, և ծնունդք որովայնի քոյ իբրև զհող երկրի. սակայն և արդ՝ ո՛չ 20 սաբակեացիս, և ո՛չ կորիցէ անուն քո առաջի իմ: ²⁰ Ելէ՛ք ՚ի Բաբելովնէ. փախերոնք ՚ի Քաղդեացոց. ձայն ուրախութեան պարմեցէ՛ք, և լսելի՛ եղիցի. պարմեցէ՛ք մինչև ՚ի ծագս երկրի՝ զոր ասէքո՛ թէ փրկեաց Տէր 21 զձառայս իւր զՅակովբ: ²¹ Եւ եթէ ծարաւեացեն յանապարհին, հանցէ՛ նոցա ջուր ՚ի վիմէ. վէմ պարառեցի, ջուրք բղիսեացեն, և արբցէ՛ ժո– դովորդ իմ: Ոչ գոյ ուրախութիւն ամպարշտաց, ասէ Տէր:

49 ¹ Լուարոնք ինձ կղզիք, և ո՛նկն դիք հեթանոսք. յեք բազում ժամանակաց

3 *Ոմանք.* Ել ՚ի բերանոյ իմոյ: 5 *Ոմանք.* Պարմեցեն ինձ: 8 *Ոմանք.* Արհամար– հելով արհամարհես... կոչեսցիր: 9 *Ոմանք.* Վասն անուան իմոյ ցուցից քեզ: 10 *Ոմանք.* Ահաաղիկ վաճառեցից զքեզ վասն արծաթոյ: *Ուր Ոսկան.* զքեզ ոչ արծաթոյ: 11 *Ոմանք.* Արարից քեզ զայդ: 13 *Բազունք.* Եւ կացցեն ՚ի միասին: 14 *Ոմանք.* Պարմեաց նոցա զայս: *Յօրինակին.* Արարի զկամս իմ ՚ի վերայ Բաբել՝: 17 *Ոսկան.* Ես եմ Տէր Ասպուած քո: *Ոմանք.* Յուցից քեզ զքանել: 20 *Ոմանք.* Մինչ ՚ի ծագս երկրի... եթէ փրկեաց զձառայ իւր: 21 *Ոմանք.* Ոչ գոյ խաղաղութիւն ամբարշտաց, ասէ:

հասարակացի՛ այդ ասէ Տէր: Յարգանդէ կոչեաց զիս, և յորովայնէ մօր իմոյ կարդաց զանուն իմ. ² եդ գրեթան իմ իբրև զուսեր սուր. 2
 և ընդ հովանեաւ ձեռին իւրոյ թաքոյց զիս. և եդ զիս իբրև զնեպ մի ընտրի, և ՚ի կապարձս իւր թաքոյց զիս. ³ և ասէ ցիս. Ծառայ ³
 իմ ես դու Իսրայէլ, և ՚ի քեզ փառաւորեցայց: ⁴ Եւ ասեմ. Զո՛ր ու- ⁴
 րեմն վասպակէի քարապարպուց, յոչինչ եքու զգորութիւն իմ. վասն այսորիկ իրաւունք իմ ՚ի Տեառնէ, և վասպա՛կ իմ առաջի Աստուծոյ իմոյ: ⁵
⁵ Եւ արդ՛ այսպէս ասէ Տէր որ սքեղծ զիս յորովայնէ ծառայ իւր, ժողովել ⁵
 զՅակովբ և զԻսրայէլ առ ինքն. և ժողովեցայց և փառաւորեցայց ա-
 ռաջի Տեառն, և Աստուած իմ է ինձ գորութիւն: ⁶ Եւ ասէ ցիս. Մե՛ծ ⁶
 է քեզ այդ, կոչել զքեզ ծառայ իմ. հասարակել զազգան Յակովբայ՝ և
 զգրուեալսն Իսրայէլի դարձուցանել: Ահաւասիկ եդի զքեզ յուխար ազգի
 և ՚ի լոյս հեթանոսաց, լինել փրկութիւն մինչև ՚ի ծագս երկրի: ⁷ Այս- ⁷
 պէս ասէ Տէր որ փրկեացն զքեզ Աստուած Իսրայէլի. Սրբեցէ՛ք զայն
 որ խոսէն զանձն իւր, զաղարպեալն յազգաց ՚ի ծառայիցն իշխանաց.
 թագաւորք քեզն գնա՛ և յո՛րն կացցեն. իշխանք՝ և երկիր պագցեն
 նմա վասն Տեառն. զի հաւաքարին է Սուրբն Իսրայէլի՝ և որ ընտրե-
 աց զքեզ: ⁸ Այսպէս ասէ Տէր ցԻսրայէլ. ՚Ի ժամանակի ընդունելութեան ⁸
 լուայ քեզ, և յաւոր փրկութեան օգնեցի քեզ. և սքեղծի զքեզ, և եքու
 զքեզ յուխար հեթանոսաց հասարակել զերկիր, և ժառանգեցուցանել
 զժառանգութիւնս աւերակ. ⁹ ասել կապելոց՝ թէ ելէ՛ք, և որ ՚ի խաւ- ⁹
 րին իցեն՝ թէ յայտնեցարո՛ք: Յամենայն ճանապարհս արածեսցին, և
 յամենայն շաւիղս ճարակք նոցա: ¹⁰ Ոչ քաղցիցեն և ոչ ծարաւեսցին, և ¹⁰
 ոչ խորշակահար լիցին յարևու. այլ որ ողորմելոցն է մխիթարեսցէ զնո-
 սա, և ընդ աղբիւրակունս աճցէ զնոսա: ¹¹ Եւ եդից զամենայն լերինս ՚ի ¹¹
 * ճանապարհ, և զամենայն շաւիղս յարօքս նոցա: ¹² Ահաւասիկ ոմանք ¹²
 * եկեսցեն՝ ՚ի հեռասպանէ, ոմանք ՚ի հիւստոյ և ՚ի ծովէ, և ոմանք յերկրէ՛
 Պարսից: ¹³ Ուրախ լերուք երկինք՝ և ցնծացէ երկիր. զոչեսցեն լերինք ¹³
 զցնծութիւն, և բլուրք զարդարութիւն. զի ողորմեցաւ Աստուած ժողո-
 վրդեան իւրում, և զխոնարհս ժողովրդեան իւրոյ մխիթարեսցէ: ¹⁴ Բայց ¹⁴
 Միովն ասաց. Եթո՛ղ զիս Տէր և մոռացաւ զիս Աստուած: ¹⁵ Միթէ ¹⁵
 մոռանայցէ՛ կին զմանուկ իւր, կամ թէ ոչ գթասցի ՚ի ծնունդս որո-
 վայնի իւրոյ. և եթէ մոռանայցէ զայն կին՝ սակայն ես ոչ մոռացայց
 զքեզ ասէ Տէր: ¹⁶ Ահաւասիկ ՚ի վերայ ձեռաց իմոց նկարեցի զպարիսպ ¹⁶
 քո. և առաջի՛ իմ ես դու յամենայն ժամ. ¹⁷ և արագ շինեսցիր յայնցանէ ¹⁷
 որ քակեցին զքեզ, և որ աւերեցինն զքեզ՝ ՚ի քէն ՚ի բաց մերժեսցին:
¹⁸ Ամբարձ շուրջ զքև զաչս քո, և քեն զամենեսին. զի ահաւասիկ ժողովեցա՜մք
 և եկին առ քեզ. Կենդանի՛ եմ ես ասէ Տէր. զի զամենեսին զնոսա իբրև

49. 4 Ոմանք. Ի քարապարպուց... վասն այնորիկ իրա՞... և վասպակք իմ: **6 Ոմանք.** Կոչելդ քեզ ծառայ իմ, հասարակել զազգն Յակովբու... ահաւաղիկ ե՛: **7 Ոմանք.** Իսրայէլի, որ ընտրեացն: **8 Ոմանք.** Փրկութեան սքեղծի զքեզ և օգնե՛... աւերակս: **10 Ոմանք.** Որ ողորմելոցն իցէ... և ընդ աղբերակա՛նս աճցէ զնոսա: **11 Ի լու՛.** Յարօքս նոցին. *համանայն այրոց ՚ի քնաք՛:* **13 Օրինակ մի. Գոչեսցեն երկինք զցնծո՛: *Ոսկան.* Զի ողորմեցաւ Տէր ժողո՛: **15 Ոմանք.** Կամ ոչ գթայցէ... մոռանայցէ զայս կին: **16 Ոմանք.** Զպարիսպս քո:**

զպարմունճան՝ զգեցցիս, և արկցես զնոսա զքև իբրև զգարդ հարսին: 19 ¹⁹ Զի ւաերակքն և ապականեալքն՝ և կործանեալքն քո, արդ նեղեսցին 20 ՚ի բնակչացն իւրեանց, և հեռացին ՚ի քէն՝ որ կլանէինն զքեզ: ²⁰ Զի ասասցեն յականջս քո որդիքն քո զորս կորուսեր. Նեղ է մեզ քե- 21 ղիս, ընդարձակեա՛ մեզ զի բնակեսցուք: ²¹ Եւ ասասցես ՚ի սրբի քում. Ո՛ր ծնաւ ինձ զսոսա. զի ես անգաւա՛կ և այրի էի ✽, պանդուխտ և արգելական. և զսոսա ինձ ո՛ սնոյց, զի ես միայն մնացեալ էի, և սո- 22 քա ո՛ր էին: ²² Այսպէս ասէ Տէր Տէր. Ահաւաղիկ ամբարձից զձեռս իմ ՚ի վերայ ազգաց, և ՚ի կղզին կանգնեցից զնշան իմ. և ամցեն զորդիս քո ՚ի ծոցս իւրեանց, և զոսպերս քո ՚ի վերայ ուսոց իւրեանց 23 բարձեալ բերիցեն: ²³ Եւ եղիցին թագաւորք դայեակք քո, և կանայք նոցա մանկակալք քո. ՚ի վերայ երեսաց երկրի երկիր պագանիցեն քեզ, և զհող ոսրից քոց լիզեսցեն. և ծանիցես թէ են եմ Տէր. և ոչ 24 ամաչեսցեն ոյք սպասեն ինձ: ²⁴ Միթէ հանիցէ՞ որ զկողոպտած սկայի. կամ վարիցէ՞ որ քարապարտուց գերի՝ և ապրիցի՞: ²⁵ Այսպէս ասէ Տէր. Եթէ որ վարիցէ զսկայ գերի, առցէ զաւար նորա. և քաջ ապրէ որ առնուցու զաւար սկայի: Այլ ես զդապաստան իմ դարեցայց, և զորդիս 26 իմ փրկեցից: ²⁶ Եւ կերիցեն նեղիչք քո զմարմինս իւրեանց, և արբցեն իբրև զգինի նոր զարինս իւրեանց՝ և արբեսցին. և ծանիցէ ամենայն մարմին եթէ են եմ Տէր՝ որ փրկեցի զքեզ, և օգնեցի՛ քեզ և զօրացուցի զՅակովբ:

50 ¹ Այսպէս ասէ Տէր. Ո՛ր է թուղթն ապահարզանի որով արձակեցի զմայրն ձեր. կամ ո՛ր է գրաւական վաճառականացն, որով վաճառեցի զձեզ. այլ ՚ի մեղս ձեր վաճառեցայք. և վասն անօրէնութեանց 2 ձերոց արձակեցի զմայրն ձեր: ² Զի եկի, և ոչ գոյր մարդ. կոչեցի՝ և ոչ ոք էր որ լսէր. միթէ ոչ կարէ փրկել ձեռն իմ. կամ ոչ զօրեմ ապրեցուցանել. ահա կշտամբութեամբ իմով ւաերեցի զձով, և զգերս ապականեցից. և ցամաքեսցին ձկունք նոցա ՚ի ջուրցն պակասութե- 3 նէ. և մեռցին ՚ի ծարաւոյ: ³ Զգեցուցից գերկինս խաւարաւ, և իբրև 4 գրորձ արարից զհանդերձ նոցա: ⁴ Տէր Տէր քայ ինձ լեզու խրատու, զի զիւրացից խօսել ՚ի ժամու զբանն. պարտասպետաց զիս ընդ առաւօտս. 5 յաւել ինձ ունկն ՚ի լսել. ⁵ և խրատ Տեառն բանայ զականջս իմ. և ես ոչ 6 խստաման և ոչ ընդդէմ դառնամ: ⁶ Զթիկունս իմ ետուն ՚ի հարուածս, և զձնօտս իմ յապրակս. և զերեսս իմ ոչ դարձուցի յամօթոյ ընդ երեսս 7 թքանելոյ: ⁷ Եւ Տէր Տէր եղև իմ օգնական. վասն այնորիկ ոչ ամաչեցի, այլ արարի զդէմս իմ իբրև զվէմ հաստարուն: Եւ զիւրացի թէ 8 ոչ ամաչեսցից. ⁸ զի մերձ է որ արդարացուցանէ զիս. ո՛վ է ոտիս իմ,

18 Բագուսք. Զի ահաւաղիկ ժողովէ՛: *Յօրինակին.* Զամենեսին իբրև զնոսա իբրև զպարմունճան: **19 Ունակք.** Զի ւաերեալքն և ապա՛: **20 Ունակք.** Զոր կորուսեր: **23 Ի լուս.** Եւ իշխանք նոցա մանկակալք. *համաձայն ունակց ՚ի բնագր:* *Ունակք.* Ոյք սպասէին ինձ: **24 Ունակք.** Կամ թէ վարիցէ՛ որ: **25 Ունակք.** Վարիցէ զսկայ գերի՝ առցէ և զաւար նորա: **26 Ունակք.** Թէ ես եմ Տէր Տէր, որ փր՛... և օգնեցի և զօրացուցի զՅա՛: **50. 2 Ունակք.** Կամ ոչ հզօրեմ ապրե՛... ւաերեցից զձով: **6 Ունակք.** Ոչ դարձուցի յամօթոյ: **7 Ոսկան.** Վասն այնորիկ ոչ ամա՛: *Ունակք.* Ոչ ամաչեցից, այլ արարից:

եկեացէ և կացցէ՝ ՚ի մէջ. և ո՛վ է որ դպարին զիս, մերձեսցի առ իս: 9 Չի ահաւասիկ Տէր Տէր օգնականն է ինձ, ո՛վ է որ չարչարիցեն զիս: 9 Ահաւաղիկ դուք ամենեքեան իբրև զծորձս հնասօջիք, և ցեց մեցամէն կերիցէ զձեզ: 10 Ո՛վ իցէ ՚ի ձէնջ որ երկնչի ՚ի Տեառնէ, լուիցէ՛ զձայն ծառայի նորա. որ գնային ընդ խաւար՝ և ո՛չ գոյր նոցա լոյս. յուսացեալք յանուն Տեառն և խրախուսեալք յԱստուած: 11 Ահաւաղիկ դուք ամենեքեան հոնրք վառեալ պարսեցիք իբրև ՚ի բոցոյ. գնասօջիք ՚ի լոյս հրոյ՝ ձերոյ, և բորբոքեսցիք բոցով. վասն ին՝ եղև ձեզ այդ, և ՚ի քրքրմութեան ննջեսցիք:

¹ Լուարոնք ինձ որ հալածէք զիրաւունս՝ և խնդրէք զՏէր: Նայեցարոնք **51** ՚ի վէմն հասարպարուն յորմէ կոփեցարուք, և ՚ի գոնք հորոյն յորմէ փորեցարուք: ² Նայեցարոնք յԱբրահամ հայրն ձեր, և ՚ի Սառա որ երկնեացն զձեզ. 2 զի մի էր՝ և կոչեցի զնա. և օրհնեցի՛ զնա, և սիրեցի զնա և բազմացուցի զնա: ³ Եւ արդ մխիթարեցիցն զքեզ Միովն, և մխիթարեցից զամենայն 3 զաւերակս նորա. և արարից զամենայն աւերակս նորա իբրև զդրախտ, և զկողմն արևմտից իբրև զդրախտ Տեառն. ուրախութիւն և ցնծութիւն գրցեն ՚ի նմա, խոստովանութիւն և ձայն օրհնութեան:

ԵԲ ⁴ Լուարոնք ինձ՝ լուարոնք ինձ ժողովուրդ, և թագաւորք ունկնդիր 4 լերուք ինձ. զի օրէնք յինէ՛ն ելցեն, և դպարասպան իմ ՚ի լոյս հեթանոսաց: ⁵ Արագ արագ մերձեսցի արդարութիւն իմ, և ելցէ իբրև զլոյս փրկու- 5 թիւն իմ. ՚ի բազունկ իմ հեթանոսք յուսասցին. ինձ կղզիք սպասեալ մնան, և ՚ի բազունկ իմ յուսասցին: ⁶ Ամբարձէ՛ք յերկինս զաչս ձեր, և 6 հայեցարոնք յերկիր ՚ի խոնարհ. զի երկինք իբրև զծոնիս հասարպեալ են, և երկիր իբրև զծորձս մաշեսցի. և բնակիչք նորա իբրև զնոյնս կորիցեն. այլ փրկութիւն իմ յափսեան կացցէ, և արդարութիւն իմ մի՛ պակասեսցէ: ⁷ Լուարոնք ինձ որ զիպէք զիրաւունս, ժողովուրդ իմ՝ 7 որոց օրէնք իմ ՚ի սիրտս ձեր: Մի՛ երկնչիք ՚ի նախապանաց մարդկան. և բամբասանք նոցա զձեզ յամօթ մի՛ արասցեն. ⁸ զի իբրև ձորձք ընդ 8 ժամանակն մաշեսցին, և իբրև զասր որ ուրիցի ՚ի ցեցոյ. բայց արդարութիւն իմ յափսեան կացցէ, և փրկութիւն ազգաց յազգս: ⁹ Չարթիր 9 զարթիր Երուսաղէմ, և զգեցիր զգօրութիւն բազկի քոյ. զարթիր իբ-
* ռև յաւուրցն իսկզբանէ, իբրև յազգացն յափսեանից: Ո՛չ դու այն ես որ 10 փաշեցեր զլայնութիւնն, վանեցեր զվիշապն. ¹⁰ ո՛չ դու այն ես որ 10 աւերեցեր զծովն, զբազմութիւն ջուրցն անդնոց. որ արարեր զխորս ծովուն ճանապարհ անցից փրկելոցն և ապրելոց: ¹¹ Չի ՚ի Տեառնէ եղի- 11

9 Ոմանք. Ահաւասիկ դուք ամենեքին... և ցեց մեծամեծս կերիցէ զձեզ: **10 Ոմանք.** Որ երկնչիցի ՚ի Տեառնէ: **11 Ոմանք.** Ամենեքեան իբրև հուրք վառեալ պարսեցիք: *Որ օրհնակ մի.* ամենեքեան հուր վառեալ... ՚ի սքրմութեան ննջեսցիք: **51. 1 Ի լուս.** Որ զիպէք երթայք իրաւանց. *համմաձայն ոմանց ՚ի բնաք:* Աստուծոյ օրհնակն մեր ընդ այլ միտմ հնազունի՝ թերևս վրիպակաւ ունէր. Եւ ՚ի գոյք հրոյն. և այլ երկու օրհնակք. Եւ ՚ի գոյք խորոյն: *Բակ մնացեալ չորք օրհնակք* հորոյն. *ըստ որում և պարշաձ թուեցաւ մեզ դնել:* **2 Յօրհնակիկն պակասէր.** Եւ օրհնեցի զնա, և սիրեցի զնա, և բազ՛: **3 Ոսկան.** Գրցին ՚ի նմա: **4 Ի բազունս պակասի.** Լուարոնք ինձ ժողովուրդ, և թագաւորք: **6 Ոմանք.** Ամբարձէ՛ք ՚ի յերկինս... իբրև զնոյն կորի՛... մի՛ պակասեսցի: **7 Ոմանք.** Եւ որոյ օրէնք իմ... և բամբասանք նոցա զձեզ մի՛ պարսեցեն: **8 Բազունք.** Եւ փրկութիւն իմ ազգաց յազգս:

ցի դարձ, և եկեացն 'ի Միովն ցնծութեամբ և ուրախութեամբ յալիպե-
 նից. զի 'ի վերայ գլխոց նոցա օրհնութիւն, և ուրախութիւն հասցէ նոցա.
 12 մերժեցան ցաւք և փրփմութիւնք և հեծութիւնք: ¹² Եւ եւմ, եւմ եւմ * նոյն
 որ մխիթարեցի զքեզ: Ծանի՜ր զինչ որ էիր. և երկեսար 'ի մահկանացո՛ւ
 13 մարդոց, և յորդոյ մարդոյ որ իբրև զխո՛ր ցամաքեցան: ¹³ Եւ մոռացա՛ր
 զԱսարուած զարարիչ քո, որ արար զերկինս և հասարարեաց զերկիր. և
 երկնչէիր միշտ զամենայն ատուրս յերեսաց սրփմութեան նեղչին քոյ՝
 որպէս խորհեցաւ ջնջել զքեզ: Եւ արդ՝ ո՛ր է սրփմութիւն նեղչին քոյ.
 14 ¹⁴ զի 'ի փրկութեանն քում ո՛չ կարասցէ կեալ. և ո՛չ յամեսցէ, և ո՛չ սպանցէ
 15 զքեզ յապականութիւն, և ո՛չ պակասեցէ հացն քո: ¹⁵ Եւ եւմ Տէր Ասարու-
 16 16 աւմուն է իմ: ¹⁶ Եղի՛ց զբանս իմ 'ի բերանս քո, և ընդ հովանեան ձեռին
 իմոյ ծածկեցից զքեզ. որով կանգնեցի զերկինս, և արկի զհիմունս երկ-
 17 րի. և ասացի ցՄիովն. Ժողովորդ իմ ես դու: ¹⁷ Չարթի՛ր զարթի՛ր արի՛
 կանց Երուսաղէմ, որ արբեր 'ի ձեռանէ Տեառն զբաժակն բարկութեան
 նորա. զբաժակն կործանման, զբաժակն սրփմութեան, զոր արբերն՝
 18 և սթափեցեր: ¹⁸ Եւ ո՛չ որ էր որ մխիթարէր զքեզ յամենայն որդուցն
 19 քոց զոր ծնար. և ո՛չ որ էր որ ձեռնորո՛ լինէր քեզ յամենայն որդուցն
 20 քոց զորս բարձրացուցեր: ¹⁹ Երկո՛ւ ինչ հակառակ կան քեզ. և ո՛վ է
 որ փրփմակից լինիցի քեզ. կործանումն և բեկումն, սո՛վ և սուր. և
 21 ո՞՛ է որ մխիթարիցէ զքեզ: ²⁰ Որդիքն քո փարակուսեալք՝ որ ննջեն 'ի
 կիցս ամենայն ճանապարհաց, իբրև զճակնդեղ կիսեփեաց, լի՛ էին 'ի
 22 բարկութենէ Տեառն. լուծեալք 'ի Տեառնէ Ասարուծոյ: ²¹ Վասն այնորիկ
 23 լոր փառապեալդ՝ որ արբեալդ ես և ո՛չ 'ի զինոյ: ²² Այսպէս ասէ Տէր
 Ասարուած որ դարի զժողովորդ իւր. Ահաւասիկ 'ի բաց արարի 'ի
 ձեռանէ քումմէ՛ զբաժակն կործանման, զբաժակն սրփմութեան իմոյ
 23 * և ո՛չ ևս յաւելցես ըմպել զնա: ²³ Եւ փաց՝ 'ի ձեռս վնասակարացն
 քոց, և 'ի ձեռս այնոցիկ որ փառապեցուցինն զքեզ. որք ասէինն ցանձն
 քո. Խոնարհեանց՝ թող անցցուք: Եւ եղին հաւասար երկրի զմէջ քո,
 արարաքոյ անցաւորաց քոց:

52 ¹ Չարթի՛ր զարթի՛ր Միովն. զգեցի՛ր զգօրութիւն քո Միովն. և դու
 զգեցի՛ր զփառս քո Երուսաղէմ քաղաքդ սուրբ. զի ո՛չ ևս յաւելցեն
 2 անցանել ընդ քեզ պիղծք և անթափապք: ² Թօթափեա՛ւ՝ զփոշիդ, յո՛րն
 կաց և նիստ Երուսաղէմ. լոյ՛ծ զկապ պարանոցի քոյ զերիդ դուստր
 3 Միովնի: ³ Չի՛ այսպէս ասէ Տէր. Չրի՛ վաճառեցայք, և ո՛չ արծաթով
 4 փրկեսցիք: ⁴ Այսպէս ասէ Տէր. Յերկիրն Եգիպտացուց էջ ժողովորդ իմ
 զառաջինն՝ բնակել անդ նժողեհութեամբ. և յԱսորեստան բռնութեամբ

12 *Ունակք.* 'Ի մահկանացու մարդոյ: **13** *Օրինակ մի.* Ջնջել զձեզ: **14** *Բազումք.*

Ո՛չ կարասցէ կալ: **15** *Ունակք.* Չի ես եւմ Տէր Ասարուած քո, որ: **17** *Ունակք.* Եւ

արի կանց Երուսաղէմ: *Բազումք.* Չոր արբերն և թափեցեր: **18** *Յօրինակիկն.* Եւ ո՛չ

որ է որ մխիթա՞: **19** *Ունակք.* Եւ ո՞՛ որ մխիթարեսցէ զքեզ: **20** *Ունակք.* Լի են 'ի

բարկութենէ Տեառն: **21** *Ունակք.* Վասն այսորիկ լոր: *Ուր Ոսկան 'ի լուս՞.* Լուր

այսմ փառապեալդ: **22** *Բազումք.* Ահաւաղիկ 'ի բաց ա՞: **23** *Բազումք յակերուն.* Եւ

փաց *զնա* 'ի ձեռս: *Ունակք.* Եւ եղի, *կամ՞* եղից հաւասար... արարաքոյ անցաւորաց:

52. 1 *Ունակք.* Եւ զգեցի՛ր զգօրութիւն: *Ոսկան.* Երուսաղէմ քաղաքդ Սրբոյն:

վարեցան. ⁵և արդ՝ ընդէր էք ասփ: Այսպէս ասէ Տէր. զի՛ վարեցաւ 5
 ժողովուրդն իմ ձրի. զարմացեալ էին և լային: Այսպէս ասէ Տէր. Վասն
 ձեր անուն իմ հանապազ հայիոյի՝ ՚ի մէջ հեթանոսաց: ⁶Վասն այնորիկ 6
 ծանիցէ՛ ժողովուրդ իմ զանուն իմ յաւուր յայնմիկ. թէ ես նոյն եմ որ
 խօսէին, և արդ եկի հասի՛:

ԽԳ ⁷Իբրև զի գեղեցիկ են ՚ի վերայ լերանց ուրբ անբարանչի համբաւուն 7
 խաղաղութեան, իբրև անբարանչի՛ բարութեանց. զի լսելի՛ արարից
 զփրկութիւն քո, ասել ցՍիոն թէ թագաւորեսցէ քեզ Ասպուած: ⁸Զի 8
 ձայն պահապանաց քոց բարձրացաւ, և ՚ի նոյն բարբառ առ հասարակ
 ցնծասցեն. զի դէմ յանդիման՝ րեսցեն զժամանակ յորում ողորմեսցի
 Տէր Սիովնի: ⁹Լերինք զոչեսցեն անբակօքն հանդերձ Երուսաղէմի 9
 զցնծութիւն. զի ողորմեսցան նմա Տէր, և փրկեաց զԵրուսաղէմ: ¹⁰Եւ 10
 յայսմի արասցէ Տէր զբազուկ իւր սուրբ առաջի ամենայն ազգաց. և
 րեսցեն ամենայն ծագք երկրի զփրկութիւն Ասպուածոյ մերոյ: ¹¹Ի բաց 11
 կացէք, ՚ի բաց կացէք. ելէք այսի, և ՚ի պիղծս մի՛ մերձենայք. ելէք ՚ի
 միջոյ նոցա, և մեկնեսցարո՛ք՝ որ բարձեալ բերէք զսպաս Տեառն: ¹²Զի 12
 ոչ խռովութեամբ ելջիք, և ոչ փախստեամբ գնացիք. զի առաջի ձեր
 Տէր ինքնին՝ գնասցէ, և որ ժողովէն զձեզ Ասպուած Իբրայելի:

ԽԴ ¹³Ահաւաղիկ ՚ի մի՛ր առցէ մանուկ իմ. վերասցի՛ և բարձրացի 13
 և փառաւորեսցի՛ յոյժ: ¹⁴Չոր օրինակ զարմացին բազումք ՚ի վերայ 14
 քո, այնպէս անջբեսցի րեսիլ քո ՚ի մարդկանէ, և փառք քո յորդոց
 ՚ի մարդկանէ: ¹⁵Այնպէս զարմացին ազգք բազումք ՚ի վերայ քո, և 15
 կարկեսցեն՝ թագաւորք զբերանս իւրեանց. զի որոց ոչ պարմեսցաւ
 վասն նորա՝ րեսցեն, և որոց չիցէ՛ լուեալ ՚ի մի՛ր առցեն:

¹Տէր ո՛ հաւաքաց լոյ մերում, և բազուկ Տեառն ո՛ւմ յայսմեսցաւ: **53**
²Պարմեսցաք առաջի նորա իբրև զմանուկ, իբրև զարմաք ՚ի ծարաւուր 2
 երկրէ. ոչ գոյր նորա րեսիլ՝ և ոչ փառք. րեսաք մեր զնա՝ և ոչ գոյր նո-
 րա րեսիլ՝ և ոչ գեղեցկութիւն. ³այլ րեսիլ նորա անարձ՝ նուազեալ քան 3
 զամենայն որդոց մարդկան: Այր մի ՚ի հարուածս, և զիւր համբերել
 ցաւոց. զի դարձուցեալ զերեսս իւր անարգեսցաւ, և ոչ ինչ համարեցաւ:
⁴Նա զմեղս մեր բառնայ՝ և վասն մեր չարչարի՛. և մեր համարեցաք 4
 զնա ՚ի ցաս և ՚ի հարուածս և ՚ի չարչարանս իբրև յԱսպուածոյ: ⁵Բայց 5
 նա վիրաւորեցան վասն մեղաց մերոց, և պարժեցան վասն մերոց ան-
 օրէնութեանց. իրար խաղաղութեան մերոյ ՚ի նմա, և նորա վիրօքն
 բժշկեցաք: ⁶Ամենեքեան իբրև ոչխարք մոլորեալք. այր ՚ի ճանապար- 6
 հի իւրում մոլորեցաւ, և Տէր մարմնեաց զնա առ մեղս մեր. ⁷և նա առ 7

4 *Ոմանք.* Զառաջինն բնակել պանդխտութեամբ: **5** *Բազումք* ղնեն *առանց*
հարցական ոլորակի. Զի վարեցաւ ժողովուրդ իմ ձրի: **6** *Ոսկան.* Եմ նոյն որ խօսէի:
7 *Ոսկան.* Համբաւոյն խաղաղութեան: **9** *Ոսկան.* Երուսաղէմի զփրկութիւն. զի ողոր՞:
10 *Ոմանք.* Եւ յայսմեսցէ՛ Տէր զբազ՞: **11** *Ոմանք.* Ելէք ՚ի միջոյ նորա, մեկնեսցարուք:
12 *Ոմանք.* Եւ ոչ փախստեամբ գնացէք: **13** *Օրինակ մի.* Ահաւասիկ ՚ի մի՛ր առ՞:
14 *Ոսկան.* Յորդոց մարդկանէ: **15** *Ի լու՞.* Ոչ իցէ լուեալ. *համաձայն բազմաց*
՚ի բնաք՞: **53. 3** *Ոսկան.* Զերեսս՝ անարգեցաւ, և յոչինչ համարէ՞: **4** *Յօրինակին*
պակասէր. Ի ցաս և ՚ի հարուածս և ՚ի չարչար՞: **5** *Յօրինակին ՚ի կարգի բնարանի*
եղեալ. Վասն մերոյ անօրէ՞. ՚ի լու՞. *ուղղագրի՞* մերոց. *համաձայն այլոց:*

վշտին ո՛չ բանայ գրեբան իւր: Իբրև ոչխար՝ ՚ի սպանդ վարեցաւ. իբրև
 8 որոջ առաջի կտրչի անմռունչ կայ. այնպէս ո՛չ բանայ գրեբան իւր: ⁸Առ
 խոնարհութեան նորա դափաստան նորա բարձաւ. և զագգափոհմն նո-
 րա ո՞ր պատմեսցէ. զի բառնան յերկրէ կեանք նորա. յանօրէնութեանց
 9 ժողովրդեան իմոյ՝ ՚ի մահ վարեցաւ: ⁹Եւ փաց զգարս փոխանակ գերեզ-
 մանի նորա, և զմեծամեծս փոխանակ մահու նորա. զի անօրէնութիւն
 10 ո՛չ գործեաց, և ո՛չ գրաւ նենգութիւն ՚ի բերան նորա. ¹⁰և Տէր կամի
 սրբել զնա ՚ի վիրաց անարի: Եթէ փաջիք զվասն մեղացն, անձինք ձեր
 փեսցեն զգաւակ երկայնակեաց. և կամի Տէր ՚ի ձեռս նորա բառնալ
 11 ՚ի ցառոց անձին նորա. ¹¹ցուցանել նմա լոյս՝ և սրբեծոյ իմաստութե-
 ամբ. արդարացուցանել զարդարն՝ որ մտադարն ծառայեաց բազմաց,
 12 և զմեղս նոցա նա՛ վերացուցէ: ¹²Վասն այնորիկ նա՛ ժառանգեցէ
 զբազումս, և զաւար հզօրաց բաշխեցէ. փոխանակ զի ՚ի մահ մատնեցաւ
 անձն նորա, և ընդ անօրէնս համարեցաւ. և նա զմեղս բազմաց վերացոյ՛ց՝
 և վասն անօրէնութեանց նոցա մատնեցաւ:

54 ¹ Ուրախ լեր ամուլ որ ո՛չ ծնանէիր. գոչեա՛ր և աղաղակեա՛ր որ ո՛չդ ԽԵ
 երկնէիր. զի բազում են որդիք սկնդկիդ՝ առաւել քան զարամբոյն:
 2 Քանզի ասաց Տէր. ²Ընդարձակեա՛ր զքերի խորանաց քոց, և զսրահից
 քոց. կանգնեա՛ր, և մի՛ խնայեար. երկայնեա՛ր զապաւանդակս քո. հաստաբեա՛ր
 3 զցիցս քո. ³յաջ և յահեակ թռուսջիր, և զաւակ քո զհեթանոսս ժառանգեցէ.
 4 և զքաղաքս աւերալս շինեսցես: ⁴Մի՛ երկնչիցիս զի յամօթ արարին
 զքեզ. մի՛ պարկառեսցես զի նախաքեցին զքեզ. զի զամօթն յաւիտե-
 նից մոռացիս, և նախաքինք այրութեան քոյ ո՛չ ևս յուշ լիցին քեզ:
 5 ⁵Զի Տէր է որ առնէ քեզ զայդ. Տէր Սաբաւովթ անուն է նորա. և որ
 6 փրկեացն զքեզ նոյն Աստուած Իսրայելի ամենայն երկրի կոչեսցի: ⁶Ոչ
 եթէ իբրև զկին մի լքեալ փարակուսեալ կոչեաց զքեզ Տէր. և ո՛չ իբրև
 7 զկին մի արեցեալ ՚ի մանկութենէ. այլ ասաց Աստուած. ⁷Առ ժամա-
 8 նակ մի թողի զքեզ, և ողորմութեամբ մեծաւ ողորմեցայց քեզ: ⁸Առ
 փոքր մի սրտմտութեան դարձուցի զերեսս իմ ՚ի քէն, և ողորմութե-
 9 ամբ յաւիտենից ողորմեցայց քեզ. ասաց որ փրկեացն զքեզ Տէր: ⁹Եւ
 ՚ի ջուրցն հեղեղէ առ Նոյի՛ այս է ինձ, և որպէս երդուայն նմա ՚ի
 10 ժամանակին յայնմիկ ջբարկանալ երկրի, նոյնպէս և ո՛չ քեզ: ¹⁰Եւ ո՛չ
 սպառնալեօք իմովք շարժել զլերինս, և փոփոխել զբլուրս. ո՛չ ողոր-
 մութիւն իմ պակասեսցէ ՚ի քէն, և ո՛չ ուխտ խաղաղութեան քոյ անցցէ:
 11 Ասաց Տէր. ¹¹Նաշտեալ եմ ընդ քեզ փառապետալդ և խախտեալ, մինչև
 միսիթարեսցիս. ահաւասիկ պապրաստեալ եմ կարկեհան զբարի՛նս քո,
 12 և զհիմունս քո շափիղա: ¹²Եւ կանգնեցից զաշտարակս քո յասպիս,
 և զդրունս քո յականց վանեայց. և ածից շուրջ զքն պարիսպ յընփիր
 13 ընփիր ականց պատուականաց. ¹³և զամենայն որդիս քո փրկեալս յԱս-

7 *Ոմանք*. Եւ իբրև որոջ առաջի: 9 *Ոմանք*. Զի անօրէնութիւն ինչ ոչ գոր: 10 *Ոմանք*. Տեսցեն զաւակ եր՛... ՚ի ձեռն նորա բառ՛: 12 *Ոմանք*. Վասն այտորիկ նա ժա՛: 54.2 *Ի լուս՛*. Զքերի խորանի քո. *համաձայն ոմանց ՚ի քնաք՛*: *Ոմանք*. Եւ մի՛ խնայեար. *կամ՛* և մի՛ անխայեար: 3 *Ոմանք*. Յաջ յահեակ թռուսջիր: 9 *Ոմանք*. Այս է ինձ, որպէս երդուայն: 10 *Ոմանք*. Պակասիցէ ՚ի քէն... խաղաղութեան քո անցանիցէ: 11 *Ոմանք*. Ահաւասիկ պապ՛:

փրօծոյ, և 'ի բազում խաղաղութեան մանկունք քո. ¹⁴ և արդարութեամբ ¹⁴
 շինեսցիր: 'Ի բաց լեր յանիրաւ անփի, և ոչ երկիցես. և դողումն 'ի
 քեզ ոչ մերձեսցի. ¹⁵ զի ահաւասիկ եկք՝ առ քեզ վասն իմ մերձեսցին. և ¹⁵
 առ քեզ պանդխտեսցին, և զքեզ ապաստան արասցեն: ¹⁶ Ահաւասիկ՝ ¹⁶
 ես հասարարեցի զքեզ. ոչ որպէս դարբին մի որ փքովք կայծակունս
 արծարծանէ և յառաջ բերէ անօթս 'ի գործ, այլ ես հասարարեցի զքեզ
 ոչ 'ի կորուստ ապականութեան: ¹⁷ Ամենայն անօթ վնասակար 'ի քեզ ¹⁷
 ոչ աջողեսցի. և զամենայն բարբառ որ յարիցէ 'ի վերայ քո 'ի դա-
 րաստան, պարտեսցեն. և ամենայն դարախազք քո 'ի նմին: Չի գոյ
 ժառանգութիւն պաշտօնէից Տեառն. և դուք եղիցիք ինձ իրաւացիք՝ ասէ
 Տէր:

¹ Ո՛ր որ ծարաւիդ եք՝ երթայք 'ի ջուր. և որ միանգամ ոչ ունիք ար- ⁵⁵
 ծաթ, երթայք գնեցէք. և կերիջիք առանց արծաթոյ՝ և գնոց զինոյ. ² և ²
 զճարպ բնաւ ընդէի իսկ գնեք արծաթոյ՝ և ոչ հացի. և զվաստակս ձեր
 ոչ 'ի յագուրդ: Լուարո՛ւք ինձ՝ և կերիջիք զբարութիւնս. և վայելեսցեն
 'ի բարութեան անձինք ձեր: ³ Ունկնդիր լերուք լսելեօք ձերովք՝ զհե՛ր ³
 եկայք ճանապարհաց ինոց: Լուարո՛ւք ինձ, և կեցցեն 'ի բարութեան
 անձինք ձեր. և եղից ընդ ձեզ ո՛րխար յախտնական զարբութիւնսն Դա-
 թի զհաւարարիմս: ⁴ Ահաւասիկ 'ի վկայութիւն հեթանոսաց եքու զնա. ⁴
 իշխան և հրամանաւար ազգաց: ⁵ Ազգք որ ոչ զփրկցեն, կարդացցեն ⁵
 առ քեզ. և ժողովուրդք որ զքեզ ոչ ճանաչէին՝ ապաստան արասցեն
 զքեզ. վասն Տեառն Աստուծոյ քո Սրբոյն Իսրայէլի. զի փառաւոր արար
 զքեզ: ⁶ Խնդրեցէք զՏէր. և յորժամ գրանիցէք զնա, կարդացէք առ նա. ⁶
 և իբրև մերձեսցի առ ձեզ, ⁷ թողցէ՛ անպարիշտն զճանապարհս իւր, և ⁷
 այր անօրէն զխորհուրդս իւր. և դարձցի՛ առ Տէր և գրցէ զողորմութիւն.
 և առ Աստուած մեր՝ զի բազմապարիկ թողցէ զանօրէնութիւնս ձեր:
⁸ Չի ոչ են խորհուրդք իմ իբրև զխորհուրդս ձեր, և ոչ ճանապարհք ⁸
 իմ իբրև զճանապարհս ձեր՝ ասէ Տէր: ⁹ Այլ որպէս հեռի՛ են երկինք ⁹
 յերկրէ. այնպէս հեռի՛ են ճանապարհք իմ 'ի ճանապարհաց ձերոց, և
 խորհուրդք իմ 'ի խորհրդոց ձերոց: ¹⁰ Չոր օրինակ եթէ իջանիցէ անձրև ¹⁰
 կամ ձիւն յերկնից, և անդրէն ոչ դառնայ մինչև արբուսցէ զերկիր, ծնցի
 և բոխեսցէ. և փացէ սերմն սերմանողի՝ և հաց 'ի կերակուր: ¹¹ Այնպէս ¹¹
 եղիցի բանն իմ, որ ելանէ 'ի բերանոյ իմն. մի՛ դարձցի դարարկ՝
 մինչև կարարեսցէ զոր ինչ կամիցիմ. և դիւրեցից զճանապարհս քո, և
 զճանապարհս իմ պահեսցեն: ¹² Չի ուրախութեամբ ելջիք, և ցնծութե- ¹²
 ամբ ուսանիջիք. զի լերինք և բլուրք կայտռեսցեն ընդունել ուրախու-
 թեամբ. և ամենայն ծառք անպառռի ծանփս հարցեն ոսփօք իւրեանց:
¹³ Եւ փոխանակ ցրդոյն նո՛ճ բուսցի, և փոխանակ դժնկին՝ մո՛րպ ելցէ. ¹³

13 *Բազումք.* Որդիս քո խրափտալս Աստուծոյ: **14** *Ունակք.* 'Ի բաց լեր յանօրինէ ան':
15 *Ունակք.* Չի ահաւատիկ եկք: *Առ Ոսկանայ սրակասի.* Եւ առ քեզ պանդխտեսցին,
 և զքեզ ապաստան: **16** *Յօրինակին.* Որպէս դարբինն որ փքովք: **17** *Ունակք.* Եւ
 դուք եղիցիք ինձ: **55. 1** *Ունակք.* Որ ծարաւիդ եք... առանց արծաթոյ և գնոց գնոյ:
2 *Ունակք.* Ձեր ոչ յագուրդ: **3** *Ունակք.* Չի երթայք ճանապարհաց ի': **4** *Ո-*
ւնակք. Ահաւատիկ 'ի վկայութիւն: **5** *Ունակք.* Չի փառաւոր արար զձեզ: **12** *Ունակք.*
 Կայտռեսցեն ընդունել զձեզ ուրա՞... ոսփովք իւրեանց:

և եղիցի Տեառն յանուն և 'ի նշան յաիպենից, և մի՛ պակասեցտ:

56 ¹Այսպես ասէ Տէր. Զգոյ՛ջ կացէք իրաւանց՝ և գործեցէք զարդարութիւն. զի եկեալ հասեալ է փրկութիւն իմ, և յայտնելոց է ողորմութիւն իմ:
² ²Երանի՛ առն որ առնիցէ զայն, և մարդոյ որ կայցէ 'ի նմին. և պահիցէ զշաբաթս իմ և ոչ պղծիցէ, և պահիցէ զձեռս իւր յառնելոյ զանիրա-
³ տութիւն: ³Մի՛ ասիցէ օտարազգին որ եկեալ յեցեալ իցէ 'ի Տէր, եթէ մերժելով մերժէ զիս Տէր 'ի ժողովրդենէ իւրմէ. և մի՛ ասիցէ ներքինին՝
⁴ թէ են են փայլ չոր: ⁴Այսպես ասէ Տէր ցներքինիսն որ պահիցեն զպահպանութիւնս իմ, և ընտրեացեն զոր կամիմ, և կայցեն յուխարին
⁵ իմում. ⁵ Կաց նոցա 'ի փան իմում, և ընդ յարկաւ իմով փեղի՛ անուանի, առաւել քան զուսերբաց և զդսերբաց. և անուն յաիպենական
⁶ փաց նոցա՝ և մի՛ պակասեցտ: ⁶ Եւ զայլազգիսն որ եկեալ յեցեալ իցեն 'ի Տէր՝ ծառայել նմա, և սիրել զանուն նորա, լինել նմա 'ի ծառայս և յաղախնայս. և զամենայն ոյք պահիցեն զշաբաթս իմ՝ և ոչ պղծիցեն, և
⁷ կայցեն յուխարին իմում: ⁷ Տարայց զնոսա 'ի լեառն սրբութեան իմոյ. և ուրախ արարից զնոսա 'ի փան աղօթից իմոց. ողջակէզք նոցա և պատարագք նոցա ընդունելի՛ եղիցին 'ի վերայ սեղանոյ իմոյ. զի
⁸ փուն իմ փուն աղօթից կոչեսցի ամենայն հեթանոսաց: ⁸ Ասաց Տէր Տէր, որ ժողովէ զցրուեալսն Իսրայէլի, եթէ ժողովեցից 'ի վերայ նո-
⁹ րա ժողովս ամենայն զազանաց անապարի: ⁹ Եկայք կերայք ամենայն զազանք անապարի: ¹⁰ Տեսէք զի կուրացան ամենեքին, և ոչ զիպեն զհանճար. ամենեքին իբրև շունք համրացեալք որ ոչ կարիցեն հաջել.
¹¹ յերազանան յանկողինս իւրեանց. սիրեն զնիրհել: ¹¹ Իբրև շունք լիրբք եղեն յանձինս իւրեանց՝ որ ոչ զիպեն զյագուրդ. և են չարք՝ և ոչ ճանաչեն զհանճար. ամենեքին ըսպ իւրաքանչիւր ճանապարհաց իւրեանց
¹² զնացին * : ¹² Եկայք առցո՛ւք զինի, և զինեհարեսցո՛ւք արբեցութեամբ. և եղիցի այնպիսի օրն մեզ զո՛հ մեծ առաւել յոյժ:

*

57 ¹Տեսէք զհարդ կորեաւ արդարն, և չիք ոք որ անսայ սրփիւ. և արք արդարք բառնան, և ոչ ոք հայի. զի յերեսաց անիրաւութեան
² բառնայ արդար: ² Եղիցի խաղաղութեամբ գերեզման նորա, զի բարձաւ 'ի միջոյ: ³ Բայց մափիք յառաջ՝ որդիք անօրէնք. որդիք պոռնկորդիք.
⁴ որդիք շնութեան. ⁴ իմ պերճացարուք, կամ յոյր վերայ բացէք զբերանս ձեր, կամ առ ո՛ւր արձակեցէք զլեզուս ձեր. ոչ դուք որդիք կորսպե-
⁵ ան էք՝ զաւակ անօրէնութեան. ⁵ որ անկեալ աղաչէիք զկուռսն ձեր 'ի ներքոյ անտառախիսի ծառոց. զոհէիք զուսերբս ձեր 'ի խորածորս 'ի
⁶ մէջ գլխոց վիմաց, ⁶ և 'ի կողմանս ձորոցն: Այն է բաժին քո՝ և նոյն վիճակ քո. նոցա՛ հեղեր նուէրս, և նոցին մատուցեր զոհս. 'ի վե-

13 *Ոմանք կրկնեն.* Յաիպենից. *եղիցի*, և մի՛ պակասեցտ: **56. 2** *Ոմանք.* Որ կացցէ 'ի նմին. պահիցէ: **3** *Ոմանք.* Մի՛ ասասցէ... մերժելով մերժեցտ զիս... և մի՛ ասասցէ: **5** *Ի յում.* Եւ ընդ պարսպաւ իմով փեղի. *համաձայն բազմաց 'ի բնար:* **6** *Ոմանք.* Եւ զամենեսին ոյք պահիցեն զա՞... և կացցեն յուխ: **7** *Ոմանք.* Ընդունելի լիցին 'ի վերայ: **8** *Ոմանք.* Ասէ Տէր Տէր, որ: **9** *Ոմանք.* Ամենայն զազանք անապարի: **10** *Ոմանք.* Որպէս շունք համրացեալք: **12** *Ոսկան.* Զոհ մեծ առնել յոյժ: **57. 2** *Բազումք.* Զի բարձաւ 'ի միջոյ: **3** *Բազումք յակումն.* Բայց դուք մափիք յառաջ: **5** *Բազումք.* Զոհէիք զորդիս ձեր 'ի խո՛ւ:

բայ այսր ամենայնի ոչ բարկանայցեմ ասէ Տէր: ⁷Ի լեռինն մեծի և 7 բարձու՝ անդ է անկողին քո. և անդր ելեր զոհել զոհս: ⁸Եւ յեպոյ 8 դրանդեաց դրանց քոց հաստարեցեր գլխապակս քո. կարծէիր եթէ յինէն ՚ի բաց կայցես՝ աւելի՛ ինչ գրանիցես: Լայնեցեր զանկողինս քո, և փարածեցեր զքեզ առ նոքօք. սիրեցեր զհոմանիս քո, ⁹և բազմացուցեր 9 զպռռնկութիւնս քո առ նոսա. և զբազումս ՚ի հեռաւորաց արարեր քեզ, և առաքեցեր զհրեշտակս արփաքոյ սահմանաց քոց: Նկուն եղեր և իջեր ՚ի դժոխս. ¹⁰աշխարեցար ՚ի բազում ճանապարհորդութիւնս քո. 10 և ոչ ասէիր թէ արդ հանգեայց, զի զայն առ ուժի գործէիր. վասն այնորիկ ոչ հնազանդեցար ինձ: ¹¹Յումէ՛ զանգիպեալ զարհուրեցար. 11 զի սրեցեր ինձ՝ և ոչ յիշեցեր զիս՝ և ոչ ամեր զմտաւ՝ և ոչ եղիր ՚ի սրփի քում. և ես փեսի զքեզ՝ և անփեն արարի: Ես այն եմ որ յախփենիցն եմ, և դու յինէն ոչ զանգիպեցեր: ¹²Արդ ես պարմեցից զարդարու- 12 թիւն իմ՝ և զչարիսն քո, որք ոչ օգնեսցեն քեզ ¹³յորժամ աղաղակիցես. 13 և ոչ սարեցուցեն զքեզ ՚ի նեղութենէ քումմէ. զի զամենեսեան զ- նոսա հոդմք առցեն և սրրիկք բաժանեսցեն: Իսկ որ յիսն յուսացեալ են՝ սքասցին զերկիր, և ժառանգեսցեն զլեռն սրբութեան իմոյ. ¹⁴և 14 սասացեն. Նորդեցէք առաջի նորա զճանապարհս, և ՚ի բաց արարէք զխոջ և զխութ ՚ի ճանապարհէ ժողովրդեան իմոյ: ¹⁵Այսպէս ասէ Բարձրեասն՝ որ ՚ի բարձունս բնակեալ է յախփեան, Սուրբն ՚ի մէջ սրբոց. որոյ ա- նունն Բարձրեալ է՝ և ՚ի սուրբս հանգուցեալ. որ փայ երկայնմտութիւն փարակուսելոց, և կեանս այնոցիկ՝ որ մաշեալ են սրփիք. ¹⁶և ոչ յա- 16 փրեան խնդրեցից վրէժս ՚ի ձէնջ, և ոչ ցանգ բարկացայց ձեզ. զի հոգի յինէն ելցէ, և զամենայն շունչ ես արարի: ¹⁷Վասն մեղաց առ 17 սակաւ մի փրփմեցուցի՝ զնա, հարի՛ զնա՝ և դարձուցի զերեսս իմ ՚ի նմանէ. և փրփմեցաւ և զնաց թախճեալ առաջի իմ զճանապարհս իւր: ¹⁸Զճանապարհս սրփի նորա փեսի, և բժշկեցի զնա. մխիթարեցի զ- 18 նա, և ետոն նմա մխիթարութիւն ճշմարտութեան. և սգաւորաց նո- րա ¹⁹հաստարեցի՛ պտուղ. խաղաղութիւն ՚ի վերայ խաղաղութեան՝ 19 հեռաւորաց և մերձաւորաց, ասէ Տէր, և ես բժշկեցից՝ զնոսա: ²⁰Այլ անօրէնք իբրև զծով ծփեսցին, և հանգիստ մի՛ գպցեն. և կորիցէ ջուր նորա ՚ի կոխումն և ՚ի կաւ: ²¹Ոչ գոյ խաղաղութիւն ամպարշտաց՝ ասէ Տէր:

¹Գոչեա՛ զօրութեամբ, և մի՛ խնայեար. բարձրացո՛ իբրև զփողոյ **58** զբարբառ քո. պարմեա՛ ժողովրդեան իմում զմեղս նոցա, և փանն Յակովբայ զանօրէնութիւնս նոցա: ²Զիս օր ըստ օրէ խնդրեն՝ և ճանա- 2 չել զճանապարհս իմ ցանկան, իբրև ժողովրդեան որոյ զարդարութիւն գործեալ իցէ, և զիրաւունս Աստուծոյ իւրոյ չիցէ՛ թողեալ. արդ եկեալ

6 Ոմանք. Եւ նոցին մարուցէք զոհս. ՚ի վերայ այդր ամենայնի: **7 Ոմանք.** Եւ անդ ելեր զո՛: **8 Ոմանք.** Թէ յինէն ՚ի բաց կացցես: **10 Ոմանք.** Եւ աշխարեցար: **12 Ոմանք.** Որք ոչ օգնեսցին քեզ: **16 Ոմանք.** Եւ ոչ յախփեանս խնո՞... և ոչ ցանկ բար՛: **17 Ոմանք.** Առաջի իմ ՚ի ճանապարհս իւր: **18 Ոմանք.** Եւ մխիթարեցի զնա: **19 Ոսկան.** Զպտուղ խաղաղութեան ՚ի վերայ խաղաղութեան: **58. 1 Օրինակ մի՛ ընդ Ոսկանայ.** Եւ մի՛ խնայեր: *Ոմանք.* Իբրև փողոյ զբար՛... ժողովրդեան իմոյ զմե՛:

խնդրեն զիրաւունս արդարութեան: Կարօքին մերձենալ առ Աստուած,
 3 ³ և ասեն. Զի՞ է զի պահեցաք մեք՝ և դու ո՛չ Կրիստոս. խոնարհեցուցաք
 զանձինս մեր՝ և դու ո՛չ գիտացեր: Զի յաւորս պահոց ձերոց զբանին
 կամք ձեր կարարեալ. և կսկծեցուցանէք զամենեսեան որ ընդ ձեռամբ
 4 ձերով են: ⁴ Ի հակառակութիւնս և ՚ի կռիւնս պահէք, և կռիւք զանաւագն.
 իսկ զի՞նչ պիտոյ է ինձ այնպիսոյ աւոր պահք. զալ բողոքել ձեր առ
 5 իս, և ինձ ո՛չ լսել ձեզ. ⁵ ո՛չ զայդպիսի պահս ընտրեցի, և ո՛չ զօրն յորում
 կարկամեցուցանէ մարդ զանձն իւր: Զի եթէ կորացուցես իբրև զանոր
 զպարանոց քո, և քուրձ և մոխիր ՚ի ներքոյ փարածանիցես. սակայն և
 6 ո՛չ զայն կոչեցի պահս՝ և օր ընդունելի. ⁶ ո՛չ զայնպիսի պահս ընտրեցի՝
 ասէ Տէր: Այլ լոյժ զկնճիռն անիրաւութեան. քակեա՛ զխարդախութիւն
 բռնութեան վաճառաց քոց. արձակեա՛ զնեղեալս թողութեամբ, և զ–
 7 ամենայն մտրիակս անիրաւութեան պարառեա՛: ⁷ Բրդեա՛ քաղցելոց
 զհաց քո, և զաղբաբս անյարկս փա՛ր ՚ի փուն քո. եթէ փեսանիցես
 զմերկս՝ զգեցուցանիջիր, և յընտանեաց զաւակի քոյ՝ զակն մի՛ արկանիցես:
 8 ⁸ Յայնժամ ծաւալեսցի կանուխ լոյս քո, և բժշկութիւն քեզ վաղվադակի
 հասցէ. և զնասցէ առաջի քո արդարութիւն քո, և փանքն Աստուծոյ զքև
 9 փակեսցին: ⁹ Յայնժամ կարդացես, և Աստուած լուիցէ քեզ. և մինչդեռ
 խօսիցիս, ասասցէ թէ ահաւասիկ հասեալ կամ: Եւ եթէ մերժեսցես դու
 10 ՚ի բէն զկնճիռն և զձեռնարձակութիւն՝ և զբանս փրփնջման. ¹⁰ և փացն
 քաղցելոց զհաց քո սրբի մփօք, և զանձինս կարօքեալս յագեցուցես:
 Յայնժամ ծագեսցէ ՚ի խաւարի լոյս քո, և խաւարն քո իբրև զմիջօրեայ.
 11 ¹¹ և եղիցի Աստուած քո ընդ քեզ յամենայն ժամ. և լցցի՛ ըսպ ցանկութե–
 ան անձին քո, և ոսկերք քո պարարեսցին. և եղիցես իբրև զպարտեզ
 12 ջրալից, և իբրև զաղբեր ոսբի ջուր ո՛չ պակասեսցէ: ¹² Եւ շինեսցին
 աւերակք քո յափտենից, և եղիցին հիմունք քո մշտնջենաւորք ազգաց
 յազգս. կանգնեսջիր և կոչեսջիր խրամակարկապ ցանգոյ, և զընդմիջնաշախիղս
 13 նոցա դարարեցուցես: ¹³ Եթէ դարձուցես զօրն քո չառնել զկամս
 քո յաւորն սրբութեան. և կոչեսցեն զշաբաթսն փափուկս նուիրեալս
 Աստուծոյ, և փառաւորեալս, և ո՛չ փոխեսցես զօրն քո ՚ի գործ, և ո՛չ
 14 խօսեսցիս բա՛ն ինչ բարկութեան բերանով քով. ¹⁴ և եղիցես յուսացեալ
 ՚ի Տէր: Եւ փարցի զքեզ ՚ի բարութիւնս երկրին, և ջամբեսցէ քեզ զժառանգութիւն
 Յակովբայ հօր քոյ. զի բերան Տեառն խօսեցաւ զայս:

59 ¹ Միթէ ո՛չ իցէ կարօղ ձեռն Տեառն փրկել. կամ ծանրացոյց ինչ
 2 զունկն իւր՝ զի մի՞ լուիցէ: ² Այլ մեղք ձեր որոշեն ՚ի մէջ ձեր՝ և ՚ի մէջ
 Աստուծոյ. և վասն անօրէնութեանց ձերոց դարձոյց զերեսս իւր ՚ի ձէնջ՝

3 *Ի յու՛*. Գփանիցին կամք ձեր կա՛: 4 *Ունակք*. Զի՞նչ պիտոյ են ինձ: *Ոսկան*.
 Բողոքել ձեզ առ իս: 5 *Ունակք*. Ո՛չ զայսպիսի պահս... ՚ի ներքոյ քոյ փարա՛...
 զայն կոչեցից պահս: *Ի յու՛*. Եթէ կորացուցանես. *համաձայն ունակց ՚ի բնար՛*:
 6 *Յունակս պակասի*. Զխարդախութիւն բռնութեան վա՛: 7 *Ունակք*. Տեսանիցես
 զմերկն: 9 *Ունակք*. Եւ մինչդեռ խօսեսցիս... հասեալ եմ... զկնճիռն և զձեռնարկութիւն
 և զբանս: 11 *Այլք*. Ըստ ցանկութեան անձն քո: *Ունակք*. Եւ եղիցի, *կամ՛* եղիցին իբ–
 րև զպարտեզ... ո՛չ պակասիցէ: 12 *Ունակք*. Մշտնջենաւորք յազգս ազգաց... ցանկոց,
 և զընդմիջաշախիղս նոցա դա՛: 13 *Ունակք*. Եւ կոչեսցես զշաբաթս... բարկութեամբ՝
 բերանով քով: **59. 1** *Ունակք*. Զի թէ ո՛չ իցէ:

զի մի՛ ողորմեսցի: ³ Զի ձեռք ձեր պղծեալ են արեամբ. և մաքունք ձեր ³
 ՚ի մեղս. շրթունք ձեր խօսեցան՝ զանօրէնութիւն, և լեզուք ձեր խոկան
 զանիրաւութիւն: ⁴ Զիք որ որ խօսի զարդարութիւն, և ոչ գոն իրաւունք ⁴
 ճշմարտութեան. յուսացեալ են ՚ի սնորհս, և խօսին զունայնութիւն. զի
 յղանան զցաւս, և ծնանին զանօրէնութիւն: ⁵ Զծուս քարբից ծակեցին, ⁵
 և զոսպայնս սարդից անկանեին. և որ կամիցի ուրել՝ ՚ի նոցանէն,
 ծակեանց՝ բաց՝ և եգիպ ջուր, և ՚ի նմին քարբ: ⁶ Ոսպայնք նոցա ոչ ⁶
 ձործեսցին, և ոչ զգեցցին ՚ի գործոց ձեռաց իւրեանց. քանզի գործք
 նոցա գործք անօրէնութեան են, և գործք անօրէնութեան ՚ի ձեռս նոցա:
⁷ Ուրք նոցա ՚ի չարիս ընթանան, վաղվաղէն հեղոյ զարին անպարս. ⁷
 խորհուրդք նոցա՝ խորհուրդք անզգամաց. բեկումն և թշուառութիւն
 ՚ի ճանապարհս նոցա. ⁸ և զճանապարհս խաղաղութեան ոչ ծանեան, ⁸
 և ոչ գոն իրաւունք ՚ի ճանապարհս նոցա. զի շափոք նոցա ընդ որ
 զնան խոտորեալք են, և ոչ ծանեան զխաղաղութիւն: ⁹ Վասն այնորիկ ⁹
 հեռացան ՚ի նոցանէ իրաւունք, և մի՛ հասցէ առ նոսա արդարութիւն.
 մինչդեռ անկն ունէին լուսոյ՝ եղև նոցա խաւար. և մինչդեռ սպասէին
 նմա, ընդ մոյթ շրջեցան. ¹⁰ շոշափեցեն զորմս իբրև կոյրք, և իբրև ¹⁰
 զաչացոյ խարխափեցեն. և զլորեսցին ՚ի միջօրէի իբրև ՚ի հասա-
 րակ գիշերի. և իբրև օրհասականք ընդ ոգիս ջանայցեն. ¹¹ և իբրև ¹¹
 զարջ և իբրև զաղանիս առ հասարակ սահեսցին: Կացաք մնացաք
 իրաւանց՝ և ոչ էր. փրկութեան՝ և հեռացաւ ՚ի մէնջ: ¹² Զի բազում են ¹²
 անօրէնութիւնք մեր առաջի քո, և մեղք մեր հակառակ կացին մեզ.
 զի անօրէնութիւնք մեր ՚ի մեզ են, և զանիրաւութիւնս մեր՝ մեք մեզէն
 զիպեմք: ¹³ Անպարշտեցաք և սրեցաք Տեառն, և դարձաք յեպս յԱս- ¹³
 րուծոյ մերմէ. խօսեցաք զանիրաւութիւն՝ և հեսպեցաք. յղացաք՝ և
 որոճացաք ՚ի սիրտս մեր զբանս անիրաւութեան: ¹⁴ Յէրս հարաք զիրաւունս,
 և արդարութիւն հեռացաւ ՚ի մէնջ: Զի սպառեցաւ ՚ի ճանապարհաց նո-
 ցա ճշմարտութիւն, և ընդ ուղորդն ոչ կարացին զնալ. ¹⁵ և արդարութիւն ¹⁵
 բարձաւ ՚ի նոցանէ. մերժեցին զսիրտս իւրեանց յիմանալոյ: Երեն Տեր՝
 և ոչ հաճեցաւ, զի ոչ գոյին իրաւունք: ¹⁶ Վայեցաւ՝ և ոչ գոյր մարդ. ¹⁶
 երես՝ և ոչ գոյր որ օգնական լինէր. և հապոյց նոցա բազկաւ իւրով,
 և ըստ ողորմութեան իւրում հաստապեաց: ¹⁷ Եւ զգեցաւ իբրև զրահս ¹⁷
 զարդարութիւն. և եղ՝ ՚ի գլուխ իւր իբրև զաղաւարտ զփրկութիւն, և
 արկաւ զիւրև հանդերձ և պարմունճան վրէժխնդրութեան՝ հապուցանել
 զհապուցումն. ¹⁸ և նախապիմս հակառակորդաց * և կղզեաց հապուցել ¹⁸
 զհապուցումն: ¹⁹ Եւ երկիցեն յարևմուտս յանուանէ Տեառն, և յարևելս ¹⁹
 ՚ի փառաւորեալ անուանէ նորա. զի եկեսցէ իբրև զգեպ բռնութեամբ
 բարկութիւն ՚ի Տեառնէ. հասցէ՛ սրտմտութեամբ: ²⁰ Եկեսցէ ՚ի Միովնէ ²⁰

2 Բազումք. Այլ մեղքն ձեր: **3 Ոմանք.** Խօսին զանօրէնութիւն: **4 Ոմանք.** Զիք որ
 խօսի: **5 Ոմանք.** Եւ զոսպայն սարդից անկանեն: **6 Ոմանք.** Եւ գործք անիրա-
 տութեան ՚ի ձեռս նոցա: **8 Ոմանք.** Եւ զճանապարհին խաղաղութեան: **10 Ոմանք.**
 Իբրև զաչացոս. կամ՝ զաչացոյր. և կամ՝ զաչացաս... ՚ի մէջօրէի: **11 Բազումք.**
 Իբրև զարջս և: **Ոմանք.** Իրաւանց. և ոչ էր փրկութիւն, և հեռա՛: **Ուր Ոսկան.** Եւ ոչ
 էր, և փրկութիւն հեռա՛: **13 Ոմանք.** Եւ որոճեցաք ՚ի սիրտս: **17 Բազումք.** Եւ եղ՝ ՚ի
 գլուխ իբրև զաւ՛:

- 21 փրկիչ, և դարձուցե՛լ զամպարշարութիւնս Յակովբայ՝ աւե՛ Տէր: ²¹ Եւ այս նոցա որ յինէն ուխտը՝ աւե՛ Տէր. Նոզին իմ որ է՝ ՚ի քեզ, և բանք զոր եպու ՚ի բերան քո, մի՛ պակասեսցե՛լ ՚ի բերանոյ քումմէ, և ՚ի բերանոյ զաւակի քոյ. և ՚ի բերանոյ զաւակէ զաւակի՛ քոյ՝ աւե՛ Տէր, յայսմհետէ մինչև յաւիտեան:
- 60** ¹ Լուսաւորեա՛ց՝ լուսաւորեա՛ց Երուսաղէմ, զի հասեալ է լոյս քո, և ² փառք Տեառն ՚ի վերայ քո ծագեսցեն: ² Զի ահա խաւար՝ ծածկեաց զերկիր, և մառախուղ զհեթանոսս. բայց ՚ի քեզ Տէր յայտնեսցի, և ³ փառք նորա ՚ի քեզ երևեսցին: ³ Եւ գնացեն թագաւորք ՚ի լոյս քո, ⁴ և հեթանոսք ՚ի ծագել լուսոյ քոյ: ⁴ Նամբարձ շուրջ զքն զաչս քո, և փնէ ժողովեալ առ քեզ զամենայն մանկունս քո. զի եկին հասին ՚ի հեռասարանէ որդիք քո, և դստերք քո ՚ի վերայ ուսոց նոցա բարձեալ ⁵ բերիցին: ⁵ Յայնժամ փեսցես՝ և խնդասցես. երկիցեն և զարհուրեսցիս ՚ի սրտի քում. զի փոխեսցի ՚ի քեզ մեծութիւն ծովու, և ազգաց՝ և ⁶ ժողովրդոց: ⁶ Եկեսցեն ՚ի քեզ երամակք ուղփուց, և ծածկեսցեն զքեզ ուղփերամակքն Մադիամու և Գեփայ. ամենեքեան ՚ի Սաբայ՝ եկեսցեն, բերել ոսկի՛ և կնդրուկ՝ և ականս պապուականս. և զփրկութեան Տեառն առցեն զաւերիս: ⁷ Եւ ամենայն խաշինքն Կեդարու ժողովեսցին առ քեզ, և խոյքն Նաբեովթայ աճցին և մապուսցին ընդունելի պապաբազ ՚ի վերայ սեղանոյ իմոյ. և փուն աղօթից իմոց փառաւորեսցի՛: ⁸ Ո՛վ են սոքա որ իբրև զամպս թռուցեալ են, և իբրև զաղաւնիս ձագախառն ⁹ երամովին գան առ իս: ⁹ Ինձ ակն ունին կղզիք և նաւք Թարսսի, յառաջագոյն ածել զորդիս քո ՚ի հեռասարանէ. զարծաթն և զոսկի ընդ իւրեանս՝ վասն անուան Տեառն սրբոյն, և վասն Սրբոյն Իսրայելի փառաւորելոյ: ¹⁰ ¹⁰ Եւ շինեսցեն որդիք այլազգեաց զպարիսպ քո, և թագաւորք նոցա ընծայեսցին քեզ. զի վասն բարկութեան իմոյ հարի զքեզ, և վասն ուղորմութեան իմոյ սիրեցի՛ զքեզ: ¹¹ Եւ բացցին դրունք քո հանապազորդք ՚ի փուէ և ՚ի գիշերի. և մի՛ փակեսցին, կրել ՚ի քեզ զգօրութիւն ազգաց. ¹² և զթագաւորս իւրեանց ածիցեն առ քեզ: ¹² Զի ազգք և թագաւորք որ քեզ ոչ ծառայիցեն՝ կորիցեն, և ազգքն աւերելով՝ աւերեսցին: ¹³ Եւ փառքն Լիբանանու առ քեզ եկեսցեն. սարդիւն և սաւսի, և նոճով և մայրի՛ առ հասարակ փառաւոր առնել զբերդի սրբութեան իմոյ * և ¹⁴ զպերդի ուրից իմոց փառաւորեցից՛: ¹⁴ Եւ եկեսցեն առ քեզ զարհուրեալք որդիք նեղացն քոց՝ և զայրացուցցաց, երկիր պագցեն հետոյ ուրից քոց, * ամենեքին որ զարհուրեցուցանէինն զքեզ. և կոչեսցիր քաղաք Տեառն *

20 *Ոմանք.* Եւ եկեսցե՛լ ՚ի Սիոնէ փր՛: **21** *Յօրինակին՝ զկնի* ուխտը՝ աւե՛, *դաբարկ փրկիչ թողեալ և չակերտիւն նշանակեալ՝ ակնարկի ՚ի ներքս քերել* Տէր. *համաձայն այլոց: Ոմանք.* Մի՛ պակասեսցեն ՚ի քե՛: *Ոսկան.* Եւ ՚ի բերանոյ զաւակի զաւակի քո: **60. 4** *Ոմանք.* Զի եկին հասին առ քեզ ՚ի հեռասարա՛... և զդստերս քո ՚ի վերայ ուսոց իւրեանց բարձեալ բերիցեն: **6** *Ոսկան.* Ամենեքեան ՚ի Սաբայէ եկես՛: **7** *Ոմանք.* Եւ մապուսցեն ընդունելի պապաբազք: **8** *Ի լուս՝ ՚ի վերայ՝* Ով. *փոխանակ երկարի՛ հարցական՝ որորակ նշանակի, համաձայն ոմանց:* **9** *Ոմանք.* Եւ նաւք Թարշի: **10** *Ոմանք.* Զպարիսպս քո... ընծայեսցեն քեզ: **11** *Ոմանք.* Նանապազորդ ՚ի փուէ և ՚ի... աճցեն առ քեզ: **13** *Ոսկան.* Նոճիւն և մայրի:

Սրբոյն Իսրայէլի: ¹⁵ Վասն զի եղեր դու լքեալ և արեցեալ, և ոչ ոք էր 15
 որ օգնէր քեզ. և արարից զքեզ յուրախութիւն յաւիտենական. ցնծու-
 թիւն ազգաց յազգաւ: ¹⁶ Եւ դիեսցես զկաթն հեթանոսաց, և զմեծութիւն 16
 թագաւորաց կերիցես. և ծանիցես թէ ես եմ Տէր, որ ապրեցուցանեմ
 և փրկեմ զքեզ Աստուած Իսրայէլի: ¹⁷ Եւ փոխանակ պղնձոյն՝ բերից 17
 քեզ ոսկի, և փոխանակ երկաթոյն՝ բերից քեզ արծաթ, և փոխանակ
 փայտի՝ բերից քեզ պղինձ, և փոխանակ քարի՝ փայց քեզ երկաթ. և
 փայց զիշխանս քո ՚ի խաղաղութիւն՝ և զայցելուս քո յարդարութիւն:
¹⁸ Եւ ոչ ևս լիցի անիրաւութիւն յերկրի քում, և ոչ բեկումն և թշուա- 18
 ռութիւն ՚ի սահմանս քո. այլ կոչեսցին ՚ի փրկութիւն պարիսպ քո, և
 դրունք քո ցնծութիւն: ¹⁹ Եւ ոչ ևս եղիցի քեզ արեգակն ՚ի լոյս փունջեան, 19
 և ոչ ծագումն լուսնի փայլէ քեզ լոյս ՚ի զիշերի. այլ եղիցի քեզ Տէր
 լոյս յաւիտենական, և փառք քո Աստուած: ²⁰ Ոչ սրբէ քեզ արեգակն, 20
 և լուսին ՚ի բէն ոչ պակասեսցէ. զի եղիցի քեզ Տէր լոյս յաւիտենա-
 կան: Եւ կապարեսցին ատուք սգոյ քոյ. ²¹ և ժողովորդ քո ամենկին 21
 արդար, և յաւիտեանս ժառանգեսցեն զերկիր. և պահել զնորարունկ
 գործոց ձեռաց իրեանց ՚ի փառս: ²² Սակաւաւորն հազարաւոր եղիցի, և 22
 կրպսերն յազգ մեծ. զի ես Տէր ընդ ժամանակս ժամանակս ժողովեցից
 զնոսաւ:

ԽԶ ¹ Նոզի՛ Տեառն ՚ի վերայ իմ, վասն որոյ և օձ իսկ զիս. աւերարանել **61**
 աղքատաց առաքեաց զիս. բժշկել զբեկեալս սրտիւք. քարոզել զերեաց 2
 զթողութիւն, և կուրաց փեսանել. ² կոչել ան Տեառն ընդունելի * և օր 3
 հապուցման Աստուծոյ մերոյ: Մխիթարել զամենայն սգաւորս. ³ փայլ 3
 սգաւորաց Սիովնի փառս. փոխանակ մոխրոյն՝ օծումն ուրախութե-
 ան. և սգաւորացն հանդերձ փառաց՝ փոխանակ ոգոցն վիհապութեան:
 Եւ կոչեսցին նոքա ազգք արդարութեան՝ փունկ Տեառն ՚ի փառս: ⁴ Եւ 4
 շինեսցեն զաւերակն յաւիտենից, և զյառաջագոյն աւերեալսն կանգնեսցեն.
 և նորոգեսցեն զքաղաքս աւերեալս ազգաց մինչև յազգաւ: ⁵ Եւ եկեսցեն 5
 օտարածինք հովիւք խաշանց քոց. և այլազգիք մաճակալք և այգեգործք
 քո: ⁶ Բայց դուք քահանայք Տեառն կոչեսցիք. պաշտօնեայք Աստու- 6
 ծոյ մերոյ անուանեսցիք. զգորութիւն ազգաց կերիջիք, և մեծութե-
 ամբ նոցա սքանչելի՛ լինիջիք: ⁷ Փոխանակ ամօթոյ ձերոյ կրկին ու- 7
 րախութիւն, և փոխանակ անարգանաց ձերոց ցնծութիւն. և ապա՛ զ-
 երկիրն յերկրորդում ժառանգեսցեն. և ուրախութիւն յաւիտենից ՚ի վե-
 րայ գլխոց նոցա: ⁸ Զի ես եմ Տէր որ սիրեմ զարդարութիւն, և արեամ 8
 զյաւիշտակութիւն յանիրաւութենէ. փայց զվաստակս նոցա արդարոց,
 և ո՛րխար յաւիտենից ուխտեցից ընդ նոսաւ: ⁹ Եւ ծանիցի՛ ՚ի մէջ ազգաց 9
 զաւակն նոցա, և ծնունդք նոցա ՚ի մէջ ժողովորոց. ամենեքին որ

14 Բազումք. Նեղացն քոց և զարհուրեցուցաց, և երկիր պագցեն հերոց ուրից... քա-
 ղաք Տեառն Սիոն Սրբոյն Իսրայէլի: **15 Ոմանք.** Եւ ցնծութիւն ազ՛: **18 Այլք.** Եւ ոչ ևս
 լուիցի անիրաւութիւն յերկր՛... այլ կոչեսցին փրկութիւն պարիսպ: **20 Այլք.** ՚Ի բէն մի՛
 պակասեսցէ. և եղիցի քեզ Տէր լոյս: **21 Ոմանք.** Զերկիր. պահել զնորա՛: **61. 3 Ո-**
մանք. Փոխանակ ոգոյն վիհապութեան: *Ուր օրինակ մի.* փոխանակ որդոցն վիհա՛:
5 Զօրինակին. Մայճակալք և այգե՛: **6 Ոմանք.** Տեառն կոչիջիք և պաշտօնեայք:
8 Ոմանք. Եւ արեմ զյաւիշտակութիւնս... և փայց զվաս՛:

փեսանիցեն՝ ճանաչիցեն զնոսա՝ թէ սոքա են զաւակ օրհնեալ յԱսարու–
 10 ծոյ. և ուրախութեամբ ուրախ եղիցին ՚ի Տէր: ¹⁰ Յնձացէ՛ անձն իմ ՚ի
 Տէր, զի զգեցոյց ինձ հանդերձ փրկութեան՝ և պապմուճա՛ն ուրախու–
 թեան. իբրև փեսայի եղ ինձ պսակ, և իբրև հարսն զարդու զարդարեաց
 11 զիս: ¹¹ Եւ իբրև երկիր որ աճեցուցանէ զձաղիկս իւր, և իբրև զպարբեզ
 որ բուսուցանէ զւերմանիս իւր. այնպէս ծագեցէ Տէր զարդարութիւն
 իւր, և զցնծութիւն առաջի ամենայն ազգաց:

62 ¹ Վասն Սիովնի ո՛չ լռեցից, և վասն Երուսաղեմի ո՛չ ներեցից. մինչև
 ծագեցէ իբրև զո՛նյս արդարութիւն նորա, և փրկութիւն նորա իբրև
 2 փայլակն վառեսցի: ² Եւ փեսցեն՝ ամենայն հեթանոսք զարդարութիւն
 քո, և թագաւորք զփառս քո. և կոչեսցի քեզ անուն նոր, զոր Տէր
 3 անուանեսցէ: ³ Եւ եղիցես պսակ վայելչութեան ՚ի ձեռին Տեառն, և թագ
 4 արքայութեան ՚ի ձեռին Ասարուծոյ քո. ⁴ և ո՛չ ևս կոչեսցիս Լքեալ, և եր–
 կիրն քո ո՛չ ևս կոչեսցի Աւերակ: Չի քեզ անուն կոչեսցին կանք իմ,
 և երկրին քում շինութիւն բնակութեան. զի հաճեսցի Տէր ընդ քեզ, և
 5 երկիրն քո խոնեսցի՝ ՚ի բնակութիւն: ⁵ Չոր օրինակ բնակեսցէ երիւրա–
 սարդ ընդ կուսի՝ այնպէս բնակեսցեն որդիք քո ՚ի քեզ. և եղիցի զոր
 օրինակ ուրախ լինի փեսայ առ հարսին, այնպէս ուրախ լիցի Տէր ՚ի
 6 քեզ: ⁶ Եւ ՚ի վերայ պարսպացն քոց Երուսաղեմ՝ պահապանս կացուցից,
 զօրն ողջոյն և զգիշերն ամենայն. որ մինչև ցայժ՝ մի՛ դադարեսցեն յի–
 7 շել զՏէր: ⁷ Չի ո՛չ գոյ նման քեզ, եթէ ուղղեսցէ՛ և արասցէ զԵրուսաղեմ
 8 ՚ի պարծանս ՚ի վերայ երկրի: ⁸ Երդուան Տէր ՚ի փառս իւր՝ և ՚ի զօ–
 րութիւն բազկի իւրոյ, եթէ ո՛չ փաց զցորեան քո և զկերակուր ՚ի ձեռս
 թջնամեաց քոց. և ո՛չ արբցեն որդիք օտարաց զգինի քո յորում դուն
 9 վաստակեսցեր: ⁹ Այլ որ ամփոփեցինն կերիցեն զնա՝ և օրհնեսցեն զՏէր.
 10 և որ ժողովեցինն զնա, արբցեն ՚ի սրահս սրբութեանց իմոց: ¹⁰ Երթայք
 մտէք ընդ դրունս իմ, կազմեցէք զճանապարհս՝ հորդեցէք զշաւիղս.
 գործեցէք ճանապարհ ժողովրդեան իմոյ, և զքարինս ՚ի ճանապարհէ
 11 անրի ՚ի բաց ընկեցէք. առէք նշան ՚ի հեթանոսս: ¹¹ Չի անասիկ Տէր
 լսելի՛ արար մինչև ՚ի ծագս երկրի: Ասացէք դստեր Սիովնի. Ահաւասիկ
 Փրկիչ քո հասեալ գայ՝ և ունի զվարձս իւր ընդ իւր. և զործք իւր առաջի
 12 երեսաց իւրոց: ¹² Եւ կոչեսցէ զնա Ժողովուրդ սուրբ՝ փրկեալ ՚ի Տեառնէ.
 և դու կոչեսցիս Խնդրեալ բաղաք՝ և Ոչ լքեալ:

63 ¹ Իսկ այս ո՛վ է որ դիմեալ գայ յԵդովմայ, կարմրութիւն ձորձոց ԽԵ
 իւրոց ՚ի Բոսորայ, զեղեցիկ պապմուճանաւ և բո՛ռն զօրութեամբ: Են
 2 խօսիմ զարդարութիւն և իրաւունս փրկութեան: ² Վասն էր կարմիր

9 Ոմանք. Զաւակ նոցա... զնոսա՝ և ասիցեն թէ սոքա են: **11 Ոմանք.** Այնպէս
 ծագեցուցէ Տէր զարբ՝. *նոր Ոսկան.* ծաղկեցուցէ Տէր զարդա՛ւ: **62. 2 Բագուրք.**
 Եւ փեսցեն հեթանոսք: **5 Բագուրք.** Չոր օրինակ բնակէ երիւրաս: *Ոսկան.* Չոր
 օրինակ բնակի փեսայ առ: **6 Յօրինակին չակերպիս նշանակի բառեալ զցո, և**
տոնել՝ պահապանս կացուցի, *համաձայն ոմանց:* *Ոմանք.* Եւ զգիշերն ողջոյն, որ
 մինչև ցանգ մի՛ դա՛: *Որ օրինակ մի ընդ Ոսկանայ.* որ մինչև յանգ մի՛: **7 Ոմանք.**
 Ոչ գոյ նման ձեզ... և արասցէ Երուսաղեմի պարծանս: **9 Ոմանք.** Այլ ուր ամփոփեցին
 կերիցեն զնոսա... և որ ժողովեցին զնոսա, արբցեն ՚ի սրահ սր՛: **11 Բագուրք.** Եւ
 գործ իւր առաջի:

են ձորձք քո, և հանդերձք իբրև հնձանահարի, լիոյ հնձանի կոխելոյ: ³Ննձան հարի միայն, և 'ի հեթանոսաց ոչ ոք էր ընդ իս. կոխեցի զնոսա ³ սրբամարտութեամբ՝ և ճմլեցի զնոսա բարկութեամբ՝ և իջուցի յերկիր. և զամենայն հանդերձս իմ թօթափեցի՛. ⁴զի հասեալ էր 'ի վերայ նոցա ⁴ օր հապուցման, և ան փրկութեան եկեալ հասեալ: ⁵Նայեցայ՝ և ոչ ոք ⁵ էր որ օգնէր. զմտն ածի՝ և ոչ ոք էր որ 'ի թիկունս հասանէր. փրկեաց զնոսա բազուկ իմ. և սրբամարտին իմ միայն զդմ կալա. ⁶կոխեցի ⁶ զնոսա բարկութեամբ իմով, և զենի զնոսա սրբամարտեամբ իմով, և իջուցի՛ զնոսա յերկիր:

ԽԸ ⁷Զողորմութիւն Տեառն յիշեցի, զբաջութիւն Տեառն յոչ արարից, ⁷ յամենայնի զոր հապուցանէ մեզ Տէր: Տէր դաբաւոր բարերար քանն Իսրայէլի, որ ածէ 'ի վերայ մեր ըսպ ողորմութեան իրում և ըսպ բազում արդարութեան իրոյ: ⁸Եւ սասց՝ եթէ ժողովորդ իմ են որդիքն ⁸ իմ, և ոչ անարգեսցեն զիս. և եղև նոցա 'ի փրկութիւն ⁹յամենայն ⁹ նեղութենէ նոցա: Ոչ պարգամաւոր ոք և ոչ հրեշտակ, այլ ինքնին՝ Տէր փրկեաց զնոսա. վասն սիրելոյ զնոսա և խնայելոյ 'ի նոսա ինքնին՝ փրկեաց զնոսա. և վերացոյց և բարձրացոյց զամենայն աւուրս յաւիտենից: ¹⁰Բայց նոքա հեսպեցին, և բարկացուցին զՆոզի նորա Սուրբ. ¹⁰ և դարձան նոցա Տէր 'ի թշնամութիւն. ինքնին Տէր եր ընդ նոսա պարտազան: ¹¹Եւ յիշեաց զաւուրսն յաւիտենից, թէ ո՞ր է Մովսէս և ժողովորդն նորա: Որ եհան յերկրէ զհովիւն հօսից. ո՞ր է որ եղ 'ի նոսա զՆոզին Սուրբ. ¹²որ վերացոյց աջով իրով զՄովսէս. և բազուկ փառաց ¹² նորա յաղթահարեաց զջուրսն առաջի երեսաց նորա, առնել ի՞ր անուն յաւիտենական: ¹³Անցոյց զնոսա ընդ անդունդս որպէս ձի ընդ անապար, ¹⁴և իբրև զգրասար ինչ ընդ դաշար. և ոչ վաստակեցին: Էջ Նոզի ¹⁴ Տեառն, և առաջնորդեաց նոցա. այնպէս ածեր զժողովորդն քո առնել քեզ անուն փառաց: ¹⁵Եւ արդ դարձ 'ի յերկնից՝ և քան 'ի քանարէ սրբոյ քումն՝ և 'ի փառաց քոց. ո՞ր է նախանձ քո և զօրութիւն. ո՞ր է բազում ողորմութիւն զթութեան քոյ, որով ներէիրն մեզ: ¹⁶Զի դու ես Նայր. ¹⁶ զի Աբրահամ ոչ զիտաց զմեզ, և Իսրայէլ ոչ ծանեալ զմեզ. արդ դու Տէր Նայր մեր փրկեա՛ զմեզ, զի իսկզբանէ անուն քո է 'ի վերայ մեր: ¹⁷Զմե՛ մոլորեցուցեր զմեզ Տէր 'ի ճանապարհաց քոց. իսպառացե՛ր զսիրտ մեր չերկնչել 'ի քէն. դարձ վասն ծառայից քոց. դարձ վասն ազգաց ժառանգութեան քոյ: ¹⁸Գուցէ ոչ ժառանգիցեմք զլեառն սրբութեան քոյ: Նակառակորդք մեր նեղեցին զմեզ՝ և կոխեցին զսրբութիւն քո: ¹⁹Եղեաք իբրև զառաջինն՝ յորժամ ոչն փիրէիր մեզ, և ոչ կոչեցեալ էր անուն քո 'ի վերայ մեր:

63. 2 Ոսկան. Եւ հանդերձք քո իբրև հնձա՛: **3 Այլք.** Նանդերձս իմ թաթաւեցի: **4 Ոմանք.** 'Ի վերայ նորա օր հա՛: **7 Ոսկան.** Զողորմութիւն Տեառն յիշեցից: **Ոմանք.** Զոր ինչ հապուցանէ... ողորմութեանն իրոյ: **9 Ոմանք.** Եւ վերացոյց զնոսա, և բարձ՛: **10 Յայլս պակասի.** Ինքնին Տէր եր ընդ նոսա: **11 Ոսկան.** 'Ի նոսա զՆոզին Տեառն: **12 Ոմանք.** Եւ 'ի բազուկ փառաց նորա: **13 Ոմանք.** Իբրև ձի ընդ անա՛: **14 Բազունք.** Էջ Նոզի 'ի Տեառնէ: **15 Ոմանք.** Դարձ յերկնից... և զօրութիւն քո: **16 Բազունք յաւելուն.** Զի դու ես մեր... այլ դու Տէր Նայր մեր: **17 Բազունք.** Իսպառացե՛ր զսիրտ մեր: **19 Ոսկան.** Իբրև զառաջինն յորժամ ոչ նայէիր 'ի մեզ, և ոչ:

64, 2 ¹ Եթէ բացցես զերկինս՝ դողունս կալցի՝ ՚ի քէն զլերինս. ² և հալեացին իբրև զմոմ առաջի հրոյ, և այրեսցէ հուր զհակառակորդս քո, և յայտնի՝ լիցի անուն քո ընդդիմակցաց քոց. և յերեսաց քոց հեթանոսք
3 խռովեացին: ³ Յորժամ առնիցես փառաւորութիւնս, դողունս կալցի՝ ՚ի
4 քէն զլերինս: ⁴ Յաւիտենից ոչ լուաք, և ոչ աչք մեր փեսին այլ Աստուած բաց ՚ի քէն. և զգործս քո զոր արասցես այնոցիկ որ ակն
5 ունին ողորմութեան քում: ⁵ Զի ընդ առաջ լիցի այնոցիկ ոյք առնեն զիրաւունս, և զճանապարհս քո յիշեսցեն: Արդ՝ ահա դու բարկացար
6 և մեք մեղաք. վասն այնորիկ մոլորեցար: ⁶ Եւ եղեսք իբրև զպիղծս ամենեքեան. իբրև զհանդերձս ապարահից ամենայն արդարութիւն
մեր. և թօթափեցար իբրև զպերև ամենեքին մեք վասն անօրէնութեանց
7 մերոց. հողմք մերժեցին զմեզ: ⁷ Եւ ոչ որ իցէ որ կարդայցէ զանուն քո, և ոչ որ յիշիցէ ապաստանս առնել զքեզ. զի դարձուցեր զերեսս քո ՚ի մէնջ,
8 և մաքնեցեր զմեզ վասն մեղաց մերոց: ⁸ Եւ արդ Տէր՝ Նայր մեր դու ես. մեք կաւ, և դու Սրբեղծիչ մեր. և գործք ձեռաց քոց ամենեքին մեք.
9 ⁹ մի՛ բարկանար մեզ Տէր յոյժ, և մի՛ ՚ի ժամանակի յիշեր զմեզս մեր: Եւ
10 արդ հայեաց Տէր. զի ժողովուրդ քո ամենայն, ¹⁰ և քաղաք սրբութեան
11 քոյ Սիովն եղև աւերակ. իբրև զանապարհ եղև Երուսաղէմ. ¹¹ յանձնս մաքնեցաւ փունն սրբութեան մերոյ. և փառքն զոր օրհնեցին հարքն
12 մեր՝ եղեն հրձիգ, և ամենայն փառաւորութիւն մեր կործանեցաւ: ¹² Եւ ՚ի վերայ ամենայնի այտորիկ անասն Տէր, և լռեցէր. և խոնարհ արարեր զմեզ մինչև յոյժ:

65 ¹ Յայտնի՛ եղէ այնոցիկ որ զինէն ոչ հարցանէին. գրայ՛ այնոցիկ որ զիսն ոչ խնդրէին. ասացի. Աստիկ եմ, ցազգն ցայն որ զանուն
2 իմ ոչ կարդացին: ² Զօր հանապազ ձգեցի զձեռն իմ առ ժողովուրդն անհաւան և հակառակօղ. որ գնային զճանապարհ որ ոչ էր բարոք,
3 այլ զհեք մեղացն իւրեանց: ³ Ժողովուրդս այս որ բարկացուցաներ զիս. առաջի իմ զօրհանապազ զոհէին ՚ի պարտեզս իւրեանց, և արկանէին
4 խունկս յաղիսեսայս իւրեանց ⁴ դիւացն որք չէին ՚ի յիշարակս իւրեանց: Եւ յայրս կողմանեալ ննջին վասն երազ փեսաներոյ. որք ուրէին զխոզենին և զարգանակ զոհիցն, և ամենայն անօթք նոցա պղծեալ էին.
5 ⁵ որք ասէին. ՚Ի բաց կաց յինէն՝ մի՛ մերձենար յիս զի սուրբ եմ: Այս է ծովս բարկութեան իմոյ՝ յորում հուր բորբոքեալ է զամենայն աւուրս:
6 ⁶ Ահաւասիկ գրեալ է առաջի իմ. ոչ լռեցից՝ մինչև հապուցից ՚ի ծոցս նոցա ⁷ զմեզս նոցա. և զմեզս հարց նոցա ՚ի միասին՝ ասէ Տէր. որք արկանէին խունկս ՚ի վերայ լերանց, և ՚ի վերայ բլրոց ուր նախաբէինն զիս. հապուցից զգործս նոցա * յառաջագոյն ՚ի ծոցս նոցա:

8 ⁸ Այսպէս ասէ Տէր. Զոր օրինակ եթէ գրանիցի ճիռ ՚ի մէջ ողկուզոց, ^{ԽԹ} և ասիցեն. Մի՛ ապականեր զդա զի օրհնութիւն Տեառն գոյ՛ ՚ի դմա.

64. 4 *Ունակք.* Եւ ոչ փեսին աչք մեր այլ: 6 *Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ ունի.* Իբրև զհանդերձս ապահարից: 7 *Ունակք.* Եւ որ ոչ յիշեսցէ: 11 *Ունակք.* Տուն սրբութեան քո: 12 *Ունակք.* Խոնարհ արարեր զմեզ յոյժ: 65. 1 *Ունակք.* Ասացից. Աստիկ եմ: 2 *Ունակք.* Զգեցից զձեռս իմ առ: 3 *Բազումք.* Առաջի իմ հանապազ զոհէին... յաղիսասայս իւր: 4 *Ունակք.* Դիւացն որք չէին յիշարակս: Այլք. Կողմանեալ ննջէին: 7 *Ունակք.* Եւ զմեզս հարց իւրեանց:

այնպես արարից վասն ծառային իմոյ, վասն որոյ ո՛չ կորուսից զամենեսեան: ⁹ Եւ հանից զգաւակ Յակովբայ և Յուդայ, և ժառանգեսցեն զլեառն 9
 սրբութեան իմոյ. և ժառանգեսցեն ընտրեալք իմ և ծառայք իմ. և
 բնակեսցեն ՚ի նմա: ¹⁰ Եւ եղիցի յանպատին մակաղապտէր հովուաց, 10
 և ձորն Աքովբայ հանգինս անդուց ժողովրդեան իմոյ որ խնդրեցինն
 զիս: ¹¹ Այլ դուք որ թողէք զիս, և մոռացարուք զլեառն սրբութեան 11
 իմոյ. և կազմէիք դիւաց սեղան, և խառնէիք խառնելիս բախարից: ¹² Եւ 12
 մաքնեցից զձեզ ՚ի սո՛ր, և ամենեքեան կոտորեսջիք. զի կոչեցի զձեզ՝
 և ո՛չ լուարուք. խօսեսցայ՝ և սպունգանեցէք. և արարէք չա՛ր առաջի իմ.
 և զոր ո՛չ կամէի՝ ընտրեցէք: ¹³ Վասն այտորիկ այսպէս ասէ Տէր. Ահա– 13
 ւասիկ որ ծառայենն ինձ կերիցեն, և դուք քաղցիջիք. ահաւասիկ որ
 ծառայենն ինձ արբցեն, և դուք ծարաւեսջիք. ահաւասիկ որ ծառայենն
 ինձ, ուրախ լիցին և դուք ամաչեսջիք. ¹⁴ ահաւասիկ որ ծառայենն ինձ 14
 ցնձացեն ուրախութեամբ սրտից, և դուք աղաղակեսջիք առ ցաւս
 սրտից ձերոց, և առ բեկումն ոգւոց ձերոց ողբասջիք: ¹⁵ Զի թողջիք 15
 զանուն ձեր ՚ի յագուրդ ընտրելոց իմոց, և զձեզ Տէր սաքակեսցէ: Եւ
 ծառայիցն իմոց կոչեցից անուն նոր, ¹⁶ որ օրհնեսցի ՚ի վերայ երկրի. 16
 զի օրհնեսցեն զԱստուած ճշմարիտ. և որ երդնուցուն ՚ի վերայ երկրի՝
 երդուիցեն յԱստուած ճշմարիտ. զի մոռացին զնեղութիւնս առաջինս,
 և ո՛չ ևս անկցի ՚ի սիրտս նոցա: ¹⁷ Զի եղիցին երկինք նոր և երկիր նոր, 17
 և ո՛չ ևս յիշեսցեն զառաջինսն. և ո՛չ ևս անկցի ՚ի սիրտս նոցա. ¹⁸ այլ 18
 ուրախութիւն և ցնծութիւն գրցեն ՚ի նմա, * զոր են հասարակեցից:
 Զի ահաւասիկ են առնեմ զԵրուսաղէմ ցնծութիւն, և զժողովուրդ իմ
 ուրախութիւն: ¹⁹ Եւ ցնծացայց ՚ի վերայ Երուսաղէմի, և ուրախ եղեց 19
 ՚ի վերայ ժողովրդեան իմոյ. և ո՛չ ևս լուիցի ՚ի նմա ձայն լալոյ՝ և
 ձայն գուժի: ²⁰ Եւ մի՛ լիցի անդ փարաժամ աւուրց. և ձեր՝ որոյ ո՛չ իցէ 20
 լցեալ զժամանակս իւր. զի եղիցի կրտսեր որդին հարիւրեմեան, և որ
 հարիւրեմեանն մեռանիցի, մեղաւոր և անիծեալ կոչեսցի: ²¹ Շինեսցեն 21
 փունս՝ և ինքեանք բնակեսցեն. փնկեսցեն այգիս՝ և ինքեանք կերիցեն
 զպտուղ նոցա: ²² Եւ մի՛ ևս նոքա շինեսցեն՝ և այլք բնակեսցեն, և նոքա 22
 փնկեսցեն՝ և այլք կերիցեն: Ըստ աւուրց փայտի կենաց եղիցին աւուրք
 ժողովրդեան իմոյ. զործք ձեռաց նոցա հնասցին: ²³ Եւ ընտրեալք իմ 23
 մի՛ ևս վաստակեսցեն ընդունայն. և ո՛չ ևս ծնանիցին որդիս յանէծս, զի
 զաւակ օրհնեալ են յԱստուծոյ՝ և ծնունդք նոցա ընդ նոսա: ²⁴ Եւ եղիցի 24
 մինչև՛ կարդացեալ իցէ նոցա՝ են լուայց նոցա. և մինչդեռ խօսեսցին,

8 Ոմանք. Ի մէջ ողկուզաց. և ոմանք. ողկուզոյ: **9 Ոմանք.** Զգաւակ ՚ի Յակովբայ:
10 Այլք. Եւ եղիցին յանպատին: **Բագոււք.** Եւ ձորն Նաքովբայ հանգիս անդուց.
 կամ՝ անդիոց: **11 Ոսկան.** Այլ դուք թողիք զիս, և: **13 Ոմանք ՚ի չորեսին ևս**
փռեղիս (ԱՄ նակ՝ 14-ում). Որ ծառայէինն ինձ: **14 Ոմանք.** Եւ առ բեկման ոգւոց:
15 Բագոււք. Իմոց կոչեսցի անուն նորա: **16 Ոսկան.** Օրհնեսցեն զՏէր Աստու–
 ած ճշմա՛... երդնուցուն յԱստուած ճշմա՛: **Բագոււք.** Զնեղութիւնն առաջին. և ոչ և
 անկանիցի ՚ի սիրտս: **17 Ոմանք.** Զառաջինն. և ոչ անկցի ՚ի: **18 Ոմանք.** Եւ
 ցնծութիւն գրցի ՚ի նմա: **19 Ոմանք.** Եւ ոչ ևս լուիցի նմա ձայն: **20 Ոմանք.** Որոյ
 չիցէ լցեալ զժամանակս... կրտսեր որդին հարիւրամեանն. և որ հարիւրամեան մեռանիցի
 մեղաւոր է. և անիծ՛: **21 Ոմանք.** Զպտուղ նորա: **22 Բագոււք.** Փայտին կենաց:
23 Ոմանք. Եւ մի՛ ևս ծնանիցին:

25 ասացից՝ թե՛ զի՛նչ խնդրէք: ²⁵ Յայնմ ժամանակի գայլք և գառինք ՚ի միասին ճարակեսցին, և առեմ՝ իբրև զեզն յարդ կերիցէ, և օձ՝ զհող իբրև զհաց կերիցէ. մի՛ մեղիցեն և մի՛ վնասեսցեն ՚ի լերին սրբութեան իմոյ ասէ՛ Տէր:

66 ¹ Այսպէս ասէ Տէր. Երկինք աթոռ իմ են՝ և երկիր պապուանդան ուրից ինոց. ո՞րպիսի փուն շինիցէք ինձ ասէ Տէր, կամ ո՞րպիսի ինչ իցէ այն փեղի հանգստեան իմոյ. ² զի գայս ամենայն ձեռն իմ արար, և ին է ամենայն՝ ասէ Տէր. Եւ ես յո՞ հայեցայց, եթէ ոչ ՚ի հեզս և ՚ի խոնարհս, ³ և որ դողան ՚ի բանից իմոց: ³ Բայց անօրէնն որ մաքուցանէ ինձ եզն պապարագ՝ այնպէն է որպէս թէ հարկանիցէ որ զկառափն մարդոյ. և որ մաքուցանէ զոչխար պապարագ, այնպէն է որպէս թէ զշուն որ մորթիցէ. և որ մաքուցանէ որ նաշիհ, այնպէս է որպէս թէ հեղուցու որ զարին խոզի. և որ փայցէ զկնդրուկն ՚ի խունկս յիշարակաց, այնպէս է՝ որպէս զհայիոյիչն. և ինքեանք ընտրեցին զճանապարհս իւրեանց, և ⁴ զգարչելիս իւրեանց զոր անձինք իւրեանց ախորժեցին: ⁴ Եւ ես առի ՚ի ձեռն զհաբէութիւնս նոցա, և ըստ մեղաց նոցա հապուցից նոցա. զի կոչեցի զնոսա՝ և ոչ լուան ինձ, խօսեցայ՝ և ոչ անսացին. և արարին չար առաջի իմ, և զոր ոչն կամէի ընտրեցին:

⁵ Լուարո՞ք զպապզամս Տեառն, և որ դողայք ՚ի բանից նորա. խօսեցաք ո՞րք եղբարք մեր ընդ արելիս ձեր և ընդ զարչեցուցիչս. զի անուն Տեառն փառատրեսցի՛, և երևեսցի յուրախութեանն ձերում՝ և նոքա ամաչեսցեն: ⁶ Չայն բարբառոյ ՚ի քաղաքէ. ձայն ՚ի փաճարէ. ձայն Տեառն հապուցանէ զհապուցումն հակառակորդաց. ⁷ և մինչև՛ իցէ յղոյն ծնեալ, և մինչև՛ հասեալ իցեն ցաւք երկանց, ապրեցաւ և ծնաւ արո՛: ⁸ Ո՞ լուաւ, ո՞ եւրես այսպիսի ինչ. եթէ երկնեաց երկիր ՚ի միում աւուր, և ծնաւ ազգ մի ողջոյն միանգամայն. զի երկնեաց Սիովն, և ծնաւ զմանկունս իւր: ⁹ Ե՛ն երու քեզ զյոյսդ գայդ, և դու ոչ յիշեցեր զիս՝ ասէ Տէր. ոչ ապաքէն ¹⁰ զամուլն և զճննդականն են արարի՝ ասէ Աստուած քո: ¹⁰ Ուրախ լեր Երուսաղէմ, և ժողովեցարո՞ք առնել փօսն ՚ի դմա. ամենեքեան ոյք սիրէք զդա, խնդացէք և ուրախ լերուք ՚ի միասին որ նստէիք ՚ի սուգ վասն ¹¹ դորա. ¹¹ զի դիհիցէք և յագիցիք ՚ի սպեանց միփթարութեան դորա. և ¹² կշտապի՛նդ վայելիցէք ՚ի զալստենէ փառաց դորա: ¹² Չի այսպէս ասէ Տէր. Ահաասիկ ես դարձուցանեմ ՚ի դոսա իբրև զզէր զխաղաղութիւն, և իբրև զհեղեղա՛ր յորդեալ զփառս հեթանոսաց. զմանկունս դոցա ՚ի վերայ ուսոց իւրեանց բարձեալ բերիցեն, և ՚ի վերայ ծնգաց իւրեանց զբզուիցեն: ¹³ Որպէս մայր որ զմանուկ իւր զբզուիցէ, այնպէս ¹⁴ զբզուեցից զձեզ. և յԵրուսաղէմ միփթարեսցիք. ¹⁴ և փեսցիք և խնդասցեն

24 Ոմանք. Խօսիցին, ասացից եթէ: **25 Ոմանք յակելուն.** Եւ մի՛ վնասեսցեն զոր ՚ի լերին: **66. 1 Ոմանք.** Եւ երկիրս պապ՞... փուն շինեցէք ինձ: **2 Բագու՞ք.** Եւ ես յո՞ հանգեայց, եթէ ոչ: **Ոսկրսն.** Եւ որ դողայ ՚ի բանից: **3 Օրինակ մի.** Անօրէնն եթէ մաքուցանիցէ ինձ եզն: **Ոմանք.** Որ մաքուցանիցէ որ նա՞... ՚ի խունկ յիշարակ, այնպէս իցէ: **4 Ոմանք.** Եւ ես առից ՚ի ձեռն: **5 Ոմանք.** Զպապզամս Տեառն, որ դող՞: **7 Ոմանք.** Մինչև իցէ... և մինչև իցեն հասեալ: **9 Ոմանք.** Ասէ Տէր Աստուած քո: **10 Ոմանք.** Որ նստիք ՚ի սուգ վասն: **11 Ոմանք.** Եւ կշտապի՛նդ վայելեցէք: **12 Ոմանք.** Զմանկունս դորա ՚ի: **13 Ոմանք.** Որպէս մայր զմանուկ իւր:

սիրտք ձեր, և ոսկերք ձեր իբրև զդալարի զուարճացին. և ծանիցի ձեռն Տեառն երկիւղածաց իւրոց, և սպառնացի՝ անհաւաքիցն: ¹⁵ Զի 15
 ահաւասիկ Տէր իբրև զհոնր եկեացէ, և կառք նորա իբրև զմրրիկ. հա-
 րուցանել սրտմտութեամբ զհարուցումն իւր, և բոցով հրոյ զարհամարհանս
 իւր: ¹⁶ Զի ՚ի հուր Տեառն դարեցցի երկիր ամենայն, և ՚ի սուր նո- 16
 րա ամենայն մարմին. բազումք եղիցին վիրատրք ՚ի Տեառնէ, ¹⁷ որ 17
 սրբինն և մաքրին ՚ի պարտեզս և ՚ի սրահս իւրեանց. որ ուրեն միս
 խոզենի՝ և զգարշելիսն՝ և զմուկնն, ՚ի միասին սաքակեցցին նոքա՝
 ասէ Տէր: ¹⁸ Եւ ես զգործս նոցա և զխորհուրդս նոցա գիտնմ: Գան 18
 ժողովել զամենայն ազգս և զլեզուս. եկեացեն և րեսցեն զփառս իմ.
¹⁹ Եւ թողից ՚ի վերայ նոցա նշան: Եւ առաքեցից ՚ի նոցանէ փրկեալս 19
 յազգս. ՚ի Թարսիս, և ՚ի Փուղ և ՚ի Լուղ, և ՚ի Մոսոց, և ՚ի Թորէլ, և
 յԵլլադա, և ՚ի կղզիս հեռաւորս՝ որոց չիցէ լուեալ զանուն իմ, և ոչ ևս
 րեսեալ զփառս իմ. և պարմեցցեն զփառս իմ և զանուն իմ ՚ի մէջ
 ազգաց: ²⁰ Եւ անցեն զեղբարս իւրեանց յամենայն ազգաց պարարանց 20
 Տեառն. հեծեալս կառօք՝ հանդերձ պալարակապ երիվարօք հովանոցօք
 ՚ի սուրբ քաղաքն Երուսաղէմ, ասէ Տէր: Որպէս մարուցին ինձ որդիքն
 Իւրայելի զպարարագս իւրեանց սաղմոսիք ՚ի րան Տեառն: ²¹ Եւ ՚ի 21
 նոցանէ առից ինձ ՚ի քահանայս և ՚ի Ղևրացիս՝ ասէ Տէր: ²² Զոր օ- 22
 րինակ երկինք նոր՝ և երկիր, զոր ենն առնեմ կալ առաջի իմ, ասէ
 Տէր. նոյնպէս կացցէ զաւակն ձեր: ²³ Եւ եղիցի ամիս յամսոյ՝ և շա- 23
 բաթ ՚ի շաբաթէ՝ եկեացէ ամենայն մարմին երկիր պազանել առաջի իմ
 յԵրուսաղէմ՝ ասէ Տէր Աստուած: ²⁴ Եւ ելցեն՝ և րեսցեն զոսկերս մարդ- 24
 կան առ իս յանցուցելոց. զի որդն նոցա ոչ վախճանեցցի, և հուր նոցա
 ոչ շիջցի. և եղիցին ՚ի րեսիլ ամենայն մտեղեաց:

Կարարեցաւ Մարգարէութիւնն Եսայայ:

16 *Օրինակ մի.* Զի հուր Տեառն դարեմ: **19** *Այլք.* Եւ ՚ի Մոսոց և ՚ի Թո: *Բազումք.* Եւ ոչ րեսեալ զփա: **20** *Ոսկան.* Երիվարօք և հովանոցօք: **22** *Ոմանք յաւերուն.* Եւ երկիր նոր գոր: **24** *Օրինակ մի.* Եւ եղիցի րեսիլ ամենայն: *՚Ի վախճանի՝ ոմանք ունին.* Կարարեցաւ Եսայի Մարգարէ: *Յօրինակին մերում յարար իւրաքանչիւր մարգարէութեանց յարին համառօտ պարմութիւնք նոցին մարգարէից, զորով և զանց առնեն բազումք. իսկ մեք ՚ի յաւերում մարեմիս թողումք կարգել և զայնուսիկ:*

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՈՏԱՍԱՆ ՄԱՐԳԱՐԷԻՅՆ:

ՄԵՇ են շնորհք մարգարեության՝ և յայրնապէս աստուածային, զի անյայտից իրաց է գիտութիւն որք ո՛չ են ՚ի միջի, կամ զի չև ևս են եղեալ՝ այլ յետոյ են լինելոց. կամ ՚ի ներկայ ժամանակի ծածուկ ՚ի մարդկանէ, կամ անցելովքն մոռացեալ, կամ բնաւ անծանօթ մնացեալ. որոց գիտութիւնն միայն Աստուծոյ, և որոց նա յայրնէ՝ որք են մարգարէքն: Այսու աստուածեղէն շնորհիւ յայրնի էր Աստուած ՚ի ՚Րէաստան և յԻսրայէլ. և որպէս զԵրուսաղէմ գիշերոյ աստեղքք, և զԻսրայէլ բազմութեամբ մարգարէիցն մխիթարէր. չորս առաքացոյց ՚ի մէջ ժողովրդեանն՝ ՚ի յայրնի ցուցումն աստուածութեանն իւրոյ, և ՚ի իւրաք զգուշութեան ժողովրդեանն: Այլ ո՛չ ամենեքեան նոքա զիրս գրեցին. թէպէտ և բազմաց ՚ի նոցանէ չեն գրեանք ՚ի միջի. և զի բազումք էին պարք մարգարէից առ Սամուէլի՝ ևս և առ Եղիայի և Եհիշէի, զիրք Թագաւորացն և Մնացորդացն ցուցանեն: Որոց բազմաց, թէպէտ և ո՛չ զիրք և ո՛չ մարեանք. այլ բանք ինչ կամ իրք մարգարեականք յիշարակին ՚ի զիրս. որպէս այրն Աստուծոյ որ ՚ի վերայ սեղանոյն ՚ի Բեթէլ առ Յերոբովամաւ. և Սամեաս առ Նոբովամաւ, Ազարիաս և Անանիաս առ Ասայի. Ոզիէլ առ Յովսաբաբաւ, առ որով և Միքիաս՝ ՚ի Սամարիա. և որ կառափնաբերել եր զինքն առ Աքաաբաւ, և Ովղեղ առ Աքազաւ. և այլք բազումք որոց անունքն չեն յայրնի: Իսկ երկուրասան մարգարէքս՝ որոց այս զիրք ՚ի մի գումարեալ, ո՛չ թէ զի ՚ի միում ժամանակի եղեն նոքա, այլ կամ վասն սակաւութեան գրոցն, զի չափ և հասակ առջէ գրոց՝ ՚ի մի եղան. կամ վասն այլ ինչ խորհրդոյ: Զի ահա ժամանակաւ հեռացեալք են ՚ի միմեանց՝ թէպէտ և ո՛չ ամենեքեան. քանզի երևի Աբդիու յաւորս Աքաաբու կանխագոյն քան զՅովման. իսկ Յովման՝ ժամանակաւ ինչ կանխագոյն քան զՈվսէէ և զԱմոլս՝ որք առ Եսայաւ. առ որովք ապա և Միքիաս. և ապա Յովէլ և Նաուս առ Եզեկիաւ. և Կեն զի այլ է այս Միքիա ՚ի Յուդաս քան զայն որ առ Աքաաբու ՚ի Սամարիա: Իսկ Սովոնիա յաւորս Յովսիա. և Ամբակում հուպ առ դարձին, որ և զճաշն փարաւ Դանիէլի: Իսկ Անգէու և Զաքարիաս և Մաղաքիաս՝ զկնի դարձին ընդ Զորաբաբելի: Յանք եղն՝ զի կանխագոյն է ՚ի սոսա Աբդիու քան զՅովման. և յետ սոցա Ովսէ՝ որ առաջին է գրոցս. իսկ յաւորցն անփի Աքաաբու առ որով Աբդիու. և ցձորաբաբէլ՝ առ որով Մաղաքիաս, չորեքարիւր և հնգեքասան ամք են ՚ի միջի, զկնի որոյ դադարեցին մարգարէքն յԻսրայէլէ մինչև ցՅովհաննէս. այլ ՚ի միջի աստ են իրքն Եսթերայ և Մակաբայեցիքն: Այլ իւրաքանչիւրք յերկուրասանիցս՝ են որ բանիք մարգարեացան զլինելոցն, և են որք իրօք նշանակեցին: Որպէս

ա. Ովսէ՝ հրամանաւ Աստուծոյ առ զկինն պոռնիկ՝ յորմէ ծնաւ մանկունս, ՚ի դէմս Աստուծոյ, որ առ իւր ՚ի հնումն զպոռնկեալն Իսրայէլի, և ՚ի նորումս զհեթանոսս:

բ. Եւ Ամոլս՝ զդիպուածս աւոր խաչին Զրիստոսի՝ բանիւ, թէ՛ Մարցէ արեգակն ՚ի միջօրէի:

գ. Եւ Միքիաս՝ ցուցանէ զբեղի ծննդեանն Զրիստոսի, թէ՛ Դու Բեթղահէմ, ՚ի քէն ելցէ իշխան:

դ. Եւ Յովէլ՝ զէջս Նոգոյն Մրբոյ ՚ի վերնաբանն:

ե. Եւ Աբդիու՝ ՚ի դէմս Երովմայեցոց զկործանումն հպարտութեան դիւսց:

1253 ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՈՏԱՍԱՆ ՄԱՐԳԱՐԷԻՅՆ

գ. Եւ Յովնան՝ իջմամբն և ելիքն ՚ի խորոց՝ գերեքօրեայ յարութիւնն Քրիստոսի:

է. Եւ Նաուս՝ զքարոզութիւն առաքելոցն. և ՚ի դէմն Նինուէի գկործանումն դժոխոց:

ը. Եւ Ամբակում՝ վասն զալստեանն Քրիստոսի, և հաւաքովք արդարեցելոցն. և վասն Քրիստոսի ՚ի մէջ աւագակացն խաչելոյ:

թ. Սովոնիաս՝ վասն յարութեանն Քրիստոսի, և հաւաքացելոցն ՚ի նա:

ժ. Անգոս՝ յեպ դարձին ՚ի Բաբելոնէ վասն շինութեան փաճարին՝ ՚ի խորհուրդ եկեղեցոյ, և վասն միսանգամ զալստեանն Քրիստոսի, և անշարժ արքայութեանն:

ժւ. Զաքարիաս՝ վասն ՚ի յովանակի նստելոյն Քրիստոսի, և վասն չարչարանացն աւուր:

ժբ. Մաղաքիաս՝ վասն առաջին զալստեանն Քրիստոսի, թէ՛ Յանկարծակի զայ Տէրն ՚ի փաճարն. և վասն երկրորդին թէ՛ Ով նմա ժուժկալեացէ:

Գլուխք Ովսէի Մարգարէի:

ւ. Նրամայի՛ առնուլ կին պոռնիկ, և գորդիսն որ ծնանիցին՝ անուանել Յեզրայէլ, և Ոչ ժողովուրդ իմ և Չողորմեայ:

բ. Պարուհասէ՛ զժողովուրդն վասն պոռնկութեան, և կանխաւ գուշակէ գկորուսան, և դիրութիւնս ինչ յեպ կորստեանն: Իսկ ուխտեցից նոցա ուխտ՝ հանդերձ զազանօք անապարի, և խօսեցայց զքեզ ինձ հաւաքովք՝ մարթի ՚ի հաւաքացեալսն Քրիստոսի առնուլ:

գ. Նրաման՝ առնու առնել կին շուն, այնու զաւերն Նրէասարանի յայտնէ:

դ. Պարուհասէ՛ զժողովուրդն և զքահանայսն վասն բազում և մեծամեծ մեղաց. բամբասէ՛ զնոսա յարբեցութիւն, և ՚ի շնութիւն և ՚ի ցասումն:

է. Պարուհասէ՛ զի բարձին յԱստուծոյ գոյոյ, և յԱտրեսարանեայսն ապաստան եղեն, և յեգիպտացիսն պանծային. և կանխաւ գուշակէ նոցա զպարիժա:

զ. Ասէ թէ՛ պարերագմաւ ճոխացաւ Եփրեմ. և չարկանէ յօգուր զաջողութիւն:

է. Յուցանէ Աստուած զիր խնամս առ Իսրայէլացիս, և զնոցա ապախարաւորութիւնն առ նա. և կանխաւ գուշակէ նոցա զվիշուր:

Գլուխք Անովսայ Մարգարէի:

ւ. Զանօրէնութիւնս Դամասկոսի, զԳագայ, զՏիրոսի, զԵդովմայեցոց, զԱմոնացոց, զՄովաբացոց, զՅուդայ, զԻսրայէլի՝ համարի. և յառաջագոյն ասէ զպարիժան որ մի ըստ միջոջ պարահելոց էին նոցա:

բ. Զերախարիսն որ եղեն յԱստուծոյ թուէ. և զնոցա կարճմտութիւնն և զարհամարհութիւնն և զհարուածսն որ պարահեցին նոցա:

գ. Զկանայս Սամարեայ՝ յարբեցութիւն և յափշտակութիւն բամբասէ. և յառաջագոյն գուշակէ զսովոյն և զլքանելոյն վասն չղառնալոյ նոցա. զի բազում հարուածովք հարան, և չեղեն պիտանիք:

դ. Պարուհասէ՛ զԻսրայէլ զի ընդ յանդիմանիչս իրեանց դժկամակ լինէին. և իրապէ՛ դառնալ առ Աստուած: Սպառնայ և անհաւարիցն թէ՛ չարիք հասանելոց

են նոցա. քանզի զնոցանէ ասէ՛ թէ վայ՛ որ ցանկան աւուր Տեառն: Իսկ ոմանք զայն՝ ՚ի հանդերձեալ դարաստանն առին. որպէս այժմ իսկ ասեն բազումք յանհաւարից թէ չիք դարաստան:

ն. Նրաժեշտ ՚ի փոսից նոցա, ՚ի զոհից և ՚ի պաղարանաց. աստղ աստուածոյն Ռեմկիայ, զԿռոնոս կոչէ. քանզի հեթանոսք աստուածոյն իւրեանց Կռոնեայ ասեն թէ անտղ է յերկինս: Միթէ զենումն կամ զոհս մարուցէք ինձ զքառասուն ամ. քանզի ոչ թէ ռամիկն մարուցանէր, այլ միայն իշխանն յորժամ կանգնեցաւ խորանն. բայց աստ զամենայն ժողովրդենէն ասէ. և բամբասէ զնոսա յանջափ փափկութիւն, և յառաջագոյն գուշակէ զվիշտս:

զ. Մարախովն և դարաստանաւ և աղամանարի՛ զկտրորումն նոցա մարգարեանայ: Եւ զգացոյց զայն Ամասիայ թագաւորին. բռնադարէ՛ զմարգարէն և հալածէ. իսկ նա և նմա մարգարեանայ չարիս և ժողովրդեանն:

է. Տեսանէ գործի հաւորսաց, և այնու զըմբռնիլն նոցա նշանակէ:

ը. Զանօրէնութիւնս և զամպարշտութիւնս համարի, և զհանդերձելոց չարեացն որ հասանելոց է նոցա՝ գուշակէ: Մտցէ արեգակն ՚ի միջօրէի. զգարչարանացն ժամանակէն Քրիստոսի նշանակէ, և զհաւարացելոցն ՚ի նա:

Գլուխք Միքիայ Մարգարէի:

ւն. Զհանդերձեալ աւերն Սամարեայ և զԵրուսաղեմի յառաջագոյն գուշակէ. և զպարճառսն յաւելու. յարէ ՚ի նոյն և զելսն նոցա ՚ի Բաբելոնէ:

բ. Պարուհասք՝ և ամբաստանութիւնք զիշխանաց ժողովրդեանն, և զքահանայից և զսուր մարգարէից:

գ. Զեկեղեցոյ՝ որ հաւարալոց էր ՚ի Տեր մեր, և վասն Նորոց Կրակարանաց. քանզի առաջին օրէնքն ՚ի Սինայէ փուան. և սա ՚ի Սիոնէ՛. և վասն խոր խաղաղութեանս:

դ. Զչարիսն որ միսանգամ հասանելոց էին Նրէից՝ յառաջագոյն գուշակէ:

ե. Վասն մարմնատր ծննդեանն Քրիստոսի, և հաւարացելոց ՚ի նա. և եղիցին ասէ մնացորդքն Յակոբայ. զորս Պաղոս առաքեալ ասէ՛ թէ մնացորդքն ասրեացին:

զ. Դարաստան Տեառն ընդ ժողովրդեան իւրոյ, և համար երախտեաց նորա, և հրաժեշտ ՚ի զոհիցն: Ողբայր մարգարէն զի նուաղեցան արք արիք և արդարք. և մօտ ՚ի կարարածն յետ պարուհասելոյն և սպառնալոյն վիշտս մեծամեծս, և դիւրութիւնս գուշակէ Իսրայէլի:

Գլուխք Յովելայ Մարգարէի:

ւն. Զպէսպէս պտղոց նշանակէ, զերկրին ասէ, և իւրապ փայ հաշտեցուցանել զԱստուած:

բ. Զելս Ասորեստանոյն գուշակէ. և յետ այնորիկ դիւրութիւն ինչ մարգարեանայ:

գ. Զդէպս լեզուացն որ Առաքելովքն լինելոց էր գուշակէ. մարգարեանայ և զկորուստ ազգացն՝ որ եղև յետ ելիցն ՚ի Բաբելոնէ առ Զորբաբելի: Կայ և այլասացութիւն ինչ ՚ի փեղոնջս յայսմիկ. այլասացութիւն ասի՛ յորժամ զայլ

ինչ ասիցե՛ք և գայլ ինչ նշանակե՛ք:

Գլուխք Արդիու Մարգարէի:

Ա՛. Զպարժոցն Եդովմայեցոց գոր կրելոց էին՝ յառաջագոյն գուշակե, վասն յառնելոյ նոցա ՚ի վերայ Իսրայէլացոցն ընդ այլ թշնամեացն վասն եղելոյ:

Գլուխք Յովնանու Մարգարէի:

Ա՛. Յունանու մարգարէութիւն, և փախուսար ՚ի Թարսիս. և մրրկել ծովուն, և ՚ի ձկանէն կլանել. և կարասոյն ՚ի նաւէն ընկենուլ. և ապաշխարութիւն Նինուէացոցն և փրկութիւն, և աճել դըղմենոյն և կորնչել:

Գլուխք Նաումայ Մարգարէի:

Ա՛. Վասն Ասորոծոյ զօրութեանն ճառէ:
Բ՛. Վասն առաքելոցն գուշակե, յաւելու և զելս Բաբելացոցն ՚ի վերայ Նինուէացոցն. սաւ և զգօրութիւն քաղաքին և զմեծութիւն մինչև գերեալ էր:

Գլուխք Ամբակումայ Մարգարէի:

Ա՛. Զանիրատութիւն ժողովրդեանն ճառէ, վասն որոյ և զելս Քաղղէացոցն գուշակե:
Բ՛. Վասն Նրէից անհաւարութեանն. և մերոյ հաւարոցն ՚ի Քրիստոս կայ ասար. մարգարէանայ և զկորուսար Բաբելացոցն. և Արդարն իմ ՚ի հաւարոց կեցցէ անար կայ: Բայց մեծ մասն մարգարէիս վասն անիրատութեան ժողովրդեանն և յափշտակութեան (և խաբէութեան) և նենգութեան:
Գ՛. Կայ և յաղօթսն Ամբակումայ մարգարէութիւն վասն Քրիստոսի:

Գլուխք Մովսէսիայ Մարգարէի:

Ա՛. Մպառնայ մեծամեծ սպառնալիս Նրէից, և խրապէ դառնալ առ Ասորաւ:
Բ՛. Ըսար ճառին սպառնայ Մովսէսացոց և Ամոնացոց. յաւելու և զՆինուէացոցն կորուսարն, և առակաւ զկործանումն Մաքանայի:
Գ՛. Վասն դարձի այնոցիկ՝ որ ՚ի Քրիստոս էին հաւարալոց, խօսի:

Գլուխք Անգէի Մարգարէի:

Ա՛. Մա յեպ ելիցն ՚ի Բաբելոնէ մարգարէանայ, և պարուհասէ զԻսրայէլացիսն. զի զիւրեանց փանց փոյթ յանձին ունէին շինելոյ. և զքաճարին շինուածոյ անփոյթ առնէին: Մպառնայ նոցա վասն այնորիկ սրով: Խրապէ մխիլ ՚ի գործս քաճարին. և դարձեալ միսսանգամ շարժեցից զերկինս՝ գոր ՚ի Նեբրայեցոց թղթին սաւ Պաւղոս՝ անար կայ:

Գլուխք Զարարիայ Մարգարէի:

ւն. Եւ սա յեր ելիցն 'ի Բաբելոնէ մարգարէանայ. և յիշեցուցանէ նոցա զմեղս հարցն իրեանց և զբանջանս զոր կրեցին. և խրատէ մի՛ 'ի նմին կայ: Յաղաչել հրեշտակին զԱստուած վասն Երուսաղեմի՝ մարգարէանայ դիւրութիւնս քաղաքին մարգարէս, և չարիս ազգաց որք ծառայեցուցին զնոսա: Բայց եղջերքն թագաւորութիւնքն են որ յարեան 'ի վերայ Նրէիցն, Ատրեստանայք, Բաբելացիք, Քանանացիք, և Յոյնք. իսկ սրելն աստ Կարապոյնսն առնելն է. քանզի որ ինչ սրի՝ անօտրանայ:

բ. Վասն հաւատարմոյն 'ի Քրիստոս. քեսանէ և զՅեսու Յովսեփեկեայ, և զաշտանակն ոսկի. երկուս որոյիս պարարութեան՝ զքահանայն և զթագաւորն կոչէ:

գ. Յայնժամ քեսանէ զգերանդին. քանզի այն ինչ եկեալ էին 'ի գերութենէ՝ վիճելին ընդ միմեանս վասն վիճակաց և բաժեանց: Զի մի՛ զմիմեանս զրկիցեն ցուցանէ նոցա զգերանդին անհիծից զկշիռն կապարեայ. պարիժք անիրաւաց և անօրինաց են. և վասն չորից կառացն:

դ. Նրամայի առնուլ ոսկի և զործել պսակ քահանային. իսկ զի՝ Ահաւասիկ այր և արևելք անուն նորա՝ 'ի Քրիստոս առնուն ոմանք, և մարթի առնուլ:

ե. Մնացեալ Նրէայքն պահելին վասն գերութեանն. հարցանեն աստ և ասեն. Նաստարեցաւ սրբութիւնն, այսինքն՝ ամենայն պաշտօնն, և քաճարին առաջին վայելչութիւնն, թէ քակաւին 'ի քրտմութեան իցեմք. և պահար իցէ քակաւին քրտմել, և սուգ առնուլ: Ոչ այնու ինչ պարտ է ասէ հաշտեցուցանել զԱստուած. այլ իրաւունս առնելով, զարդարութիւն գործելով, և չպահելով ոյս ընդ ընկերին, և ողորմելով քանակին. քանզի զայս ասէ պատուիրեցի զառաջինն, և ոչ լուան ինձ. և ցրուեցի զնոսա:

զ. Զառաջին լիութիւնն մարգարէանայ Երուսաղեմի, և խրատէ զինչ պարտ է գործել՝ և որպէս հաճոյ լինել:

է. Վասն այնորիկ որ 'ի Քրիստոս դառնալոց էին:

ը. Նակառակ Դամասկոսի, Սիդոնի, Գազայ, Ակկարոնի, Ասկաղոնի:

թ. Ուրախ լեր յոյժ դուստր Սիոնի, ահա թագաւոր քոյ գայ, որ վասն Քրիստոսի է ասացեալ, անտ կայ:

ժ. Նովուացն Իսրայելի սպառնայ, և ժողովրդեանն՝ դիւրութեան անտրիս քայ, և զյայտնութեանն՝ որ առ Մակաբայեցուքն եղև. աստ կայ և զրոյցն երեսուն արծաթոյն:

ժւն. ԶԱնտիոքայ ամպարշտի զգործսն գուշակէ:

ժբ. Վասն չարքարանացն Քրիստոսի, և հանդերձեալ դարաստանին:

ժգ. Նարից զհովիւն և ցրուեցին խաշինքն անտ կայ. զոր յինքն և յառաքեալսն էառ Քրիստոս:

ժդ. Վասն ատուրն յորում խաչեցաւ Քրիստոս:

Գլուխք Մաղաքիայ Մարգարէի:

ւն. Եւ սա յեր ելիցն 'ի Բաբելոնէ մարգարէանայ: Սրելպ պատուիսաւ մարգարէս վասն պատարագացն զոր մատուցանէին. որպէս թէ ոչ մտադեր մատուցանեն քահանայքն. զոգցես՝ քանահանօք ընդ արհամարհանս մատուցանէին զպաշտօն

1257 ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՈՏԱՍԱՆ ՄԱՐԳԱՐԷԻՑՆ

պարարագացն. և եղձանէին ապականէին զօրինացն ուղղութիւն:

բ. Պարուհասէ վասն կնահանութեան:

գ. Վասն Քրիստոսի գալստեանն. իսկ թէ հրեշտակ կոչէ զնա, ընդ այն մի՛ ինչ զարմանար. զի և այլ ուր Նրեշտակ մեծի խորհրդոյ ասէ զնա: Բայց ոմանք ոչ գՔրիստոսէ, այլ զԵզրէ ասեն ասացեալ:

դ. Չայս գՔրիստոսէ ասէ, թէ մինչև եկեալ օր Տեառն, զհանդերձեալ դաբաստանէն ասէ:

ԳԻՐՔ ՏԵՍԼԵԱՆՅ ԵՐԿՈՏԱՍԱՆ ՍՈՒՐԲ

ՄԱՐԳԱՐԷԻՅ

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՈՎՍԵԱՅ

1 *Բան Տեառն որ եղև առ Ովսէէ որդի Երեայ. Յաուրս Ոգիայ, և Յովաթանոն, և Աքազու, և Եզեկիայ՝ թագաւորաց Յուդայ. և յաուրս Յերոքոփանայ որդոյ Յովասայ թագաւորի Իսրայէլի:*

2 **Ս**ԿԻԶԲՆ բանից Տեառն առ Ովսէէ: Եւ ասէ Տէր ցովսէէ. Գնա և
3 **Ս**ան դու քեզ կին պոռնկութեան, և որդին պոռնկութեան. զի
4 պոռնկելով պոռնկեցի երկիր ՚ի Տեառնէ: ³ Եւ չոգաւ ան զԳոմեր՝
5 դոնսրը Դաբելայիմայ. և յղացաւ՝ և ծնաւ նմա որդի: ⁴ Եւ ասէ ցնա Տէր.
6 Կոչեա՛ զանուն նորա Յիզրայէլ. քանզի սակաւիկ մեա ևս խնդրեցից
7 զարիւնն Յիզրայէլի ՚ի փանէն Յեուայ. և դադարեցուցից զթագաւորութիւն
8 փանն Իսրայէլի: ⁵ Եւ եղիցի յաուր յայնմիկ խորպակեցից զաղեղն Իս-
9 րայէլի ՚ի ծործորն Յիզրայէլի: ⁶ Յղացաւ միւսանգամ, և ծնաւ դուսրը.
10 և ասէ ցնա. Կոչեա՛ զանուն նորա Չողորմեալ. զի ոչ ևս յաւելից ո-
11 դորմել փանն Իսրայէլի. այլ ընդդէմ կացից նոցա հակառակութեամբ:
12 ⁷ Բայց որդուցն Յուդայ ողորմեցայց, և փրկեցից զնոսա Տերամբ Աս-
13 րաիւսով իրեանց. և ոչ փրկեցից զնոսա աղեղամբ, և ոչ սրով, և ոչ
14 պարեարգամա. ոչ կառօք, և ոչ երիվարօք, և ոչ հեծելօք: ⁸ Եւ մեկնեաց ՚ի
15 սպենէ զՉողորմեալն: Դարձեալ յղացաւ և ծնաւ որդի: ⁹ Եւ ասէ. Կոչեա՛
16 զանուն նորա՝ Ոչ ժողովուրդ իմ. զի դուք չէք ժողովուրդ իմ. և ես ոչ ինչ
17 եմ ձեր: ¹⁰ Եւ էր թիւ որդուցն Իսրայէլի իբրև զաւաճ ծովու անչափ և
18 անթիւ. և եղիցի ՚ի փեղոց յորում ասացաւ՝ Ոչ ժողովուրդ իմ դուք, անդ
19 կոչեցցին նոքա Որդիք Ասրաիւսով կենդանոյ: ¹¹ Եւ ժողովեցցին որդիքն
20 Յուդայ և որդիքն Իսրայէլի ՚ի միասին. և դիցեն իրեանց իշխանութիւն
21 մի. և ելցեն յերկրէ անափի. զի մե՛ծ է օրն Յեզրայէլի:

2. 2 ¹ Ասացէք ցեղբայր ձեր՝ Ժողովուրդ իմ. և ցրոյրն Չողորմեալ. ² Դարեցարո՛ք
22 ընդ մօրն ձերում, դարեցարո՛ք. զի այն ոչ է իմ կին, և ես ոչ եմ այր նո-
23 րա. և բարձից զպոռնկութիւն նորա յերեսաց իմոց, և զշնութիւն նորա
24 ՚ի միջոյ սրեանց իւրոց: ³ Զի արարից զնա մերկ, և կացուցից զնա ըսպ
25 աուրց ծննդեան իւրոյ. և եղից զնա իբրև զանապար, և կարգեցից զնա
26 իբրև զերկիի անջուր, և սպանից զնա ՚ի ծարաւոյ: ⁴ Եւ որդուց նորա ոչ

Յոմանս՝ վերնագիրս այս. Գիրք փեպեանց, դնի ՚ի սկիզբն նահադորութեան: Եւ այս օրինակք ՚ի վերնագիր իւրաքանչիւրոց դնեն. Ովսէէ մարգարէ. Ամովս մարգարէ. և այլն:

1. 2 *Օրինակ մի ՚ի բաց թողեալ զվերնագիր առաջին համարոյն՝ այսպէս սկիզբն առնէ մարգարէութեանս. Եւ եղև բան Տեառն առ Ովսէէ. և ասէ Տէր ցովսէէ զնա՛ ան դու առ քեզ կին: Ի բագունս պակասի. Կին պոռնկութեան, և որդիս պոռնկութեան: 3 Բագունք. Եւ չոգաւ և ան զԳոմեր գղութրը: 4 Յօրինակին. Եւ ասէ ցնոսա Տէր: Այլք. Յեզրայէլ... Յեզրայէլի: Ոմանք. Ի փանէն Յահովայ. և թագաւորեցուցից զթագաւորութիւն: 6 Ոմանք. Ընդդէմ կացից սոցա: 7 Ոմանք. Եւ ոչ կառօք: 10 Ոմանք յաւելուս. Իբրև զաւազ առ ափն ծովու: 2. 1 Բագունք. Եւ ցրոյրն ձեր Ողորմեալ: 2 Այլք. Զի նա ոչ է իմ կին: Ոմանք. Ի միջոյ սրեանց իմոց:*

ողորմեցայց, զի որդիք պռռնկութեանն են: ⁵ Զի պռռնկելով պռռնկեցաւ 5
մայր նոցա, և յամօթ արար որ ծնան զնոսա. զի ասաց. Երթայց զհետ
հոմանեաց իմոց, ոյք փայցեն ինձ զհաց իմ և զգուր, և զհանդերձ,
և զկփաւ իմ, և զգինի իմ, և զձէթ իմ, և զամենայն ինչ որ պիտոյ է
ինձ: ⁶ Վասն այնորիկ են փակեցից զճանապարհս նորա պարսիշօք, 6
և առականեցից զճանապարհս նորա, և զշալիղս իր մի՛ գրցէ: ⁷ Եւ
ընթացի զհետ հոմանեաց իւրոց, և մի՛ հասցէ նոցա. խնդրեսցէ զնոսա՝
և մի՛ գրցէ զնոսա. և ասացէ. Երթայց և դարձայց առ այրն իմ առաջին,
զի յայնժամ բարի էր ինձ քան արդ: ⁸ Եւ նա ոչ գիտաց՝ թէ ես ետու նմա 8
զցորեանն, և զգինին, և զձէթն, և բազմացուցի նմա արծաթ. և նա ա-
րար արծաթեղէնս, և ոսկեղէնս յաճախեաց Բահաղու: ⁹ Վասն այնորիկ 9
դարձուցից՝ և առից զցորեանն իմ ՚ի ժամանակի իւրում՝ և զգինին իմ,
և զձէթն ՚ի ժամանակի իւրեանց. և զերծից ՚ի նմանէ զհանդերձ իմ,
և զկփան իմ. զի մի՛ ծածկեսցէ զճանականս իւր: ¹⁰ Եւ արդ յայրնեցից 10
զպղծութիւն նորա առաջի հոմանեաց իւրոց. և ոչ որ հանիցէ զնա ՚ի
ձեռաց իմոց: ¹¹ Եւ դարձուցից զամենայն բարեկենդանութիւնս նորա, 11
և զքօնս նորա, և զամսագլուխս նորա, և զշաբաթս նորա, և զա-
մենայն վաճառս նորա: ¹² Եւ ապականեցից զայգիս նորա՝ և զթզենիս
նորա. զոր միանգամ ասաց՝ թէ կապէնք իմ են այս՝ զոր ետուն ինձ
հոմանիքն իմ. և եղից զայն ՚ի վկայութիւն. և կերիցեն զայն գազանք
անապարի՝ և թռչունք երկնից՝ և սողունք երկրի: ¹³ Եւ խնդրեցից ՚ի 13
նմանէ վրէժ զաւուրցն Բահաղիմայ՝ յորս զոհէր նոցա. դներ զհնդս, և
արկանէր զքառամանեակս իւր, և երթայր զհետ հոմանեաց իւրոց. և
զիս մոռացեալ էր՝ ասէ Տէր: ¹⁴ Վասն այնորիկ ահաւասիկ ես սրերիւրեցիցի՞ց 14
զնա, և կարգեցից զնա իբրև զանապար. և խօսեցայց ՚ի սիրտ նո-
րա: ¹⁵ Եւ փաց նմա զսփայցուածս իւր անրի. և զծործորն Աքովրայ՝ 15
բանալ զմիտս նորա. և խոնարհեցի անդ ըստ աւուրց փղայութեան
իւրոյ, և ըստ աւուրց ելանելոյ նորա յերկրէն Եգիպտացոց: ¹⁶ Եւ եղի- 16
ցի յաւուր յայնմիկ՝ ասէ Տէր, կոչեսցէ զիս Այր իմ, և ոչ կոչեսցէ զիս
Բահաղիմ: ¹⁷ Եւ բարձից զանուանս Բահաղիմայ ՚ի բերանոյ նորա. և 17
մի՛ ևս յիշեսցին անուանք նոցա: ¹⁸ Եւ եղից նոցա ուխտ յաւուր յայնմիկ 18
հանդերձ զազանօք անապարի՝ և թռչնովք երկնից՝ և սողնօք երկ-
րի. և զաղեղն, և զուսեր, և զճակապամարտ խորփակեցից յերկրէ.
և բնակեցուցից զքեզ յուսով: ¹⁹ Եւ խօսեցայց զքեզ ինձ յաւիտեան. և 19
խօսեցայց զքեզ ինձ արդարութեամբ՝ և իրաւամբք՝ և ողորմութեամբ՝
և գթութեամբք. ²⁰ և խօսեցայց զքեզ ինձ հաւաքովք. և ծանիցես զՏէր: 20
²¹ Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ՝ ասէ Տէր, լուայց ես երկնից. և երկինք 21
լուիցեն երկրի. ²² և երկիր լուիցէ ցորենոյ և զինոյ և ձիթոյ, և նո- 22
քա լուիցեն Յեզրայելի. ²³ և սերմանեցից զնա ինձ ՚ի վերայ երկրի: Եւ 23

5 *Ոմանք.* Ոյք փացեն ինձ: 9 *Ոմանք.* Վասն այսորիկ դարձ... զի մի՛ ծածկեսցէ զառականս իւր: 11 *Ոմանք.* Եւ զամսագլուխս նորա: 12 *Օրինակ մի.* Զի միանգամ ասաց՝ եթէ կա՛: *Ուր Ոսկան.* Այսորիկ զորս ետուն: 13 *Ոմանք.* Եւ արկանէր զքառամանեակն իւր: 14 *Ոմանք.* Եւ խօսեցայց ՚ի սրտի նորա: 15 *Ոմանք.* Եւ զծործորն Նաքովրայ: 16 *Ոմանք.* Կոչեսցէ զիս այր իւր, և ոչ: 17 *Ոմանք.* Յիշեսցի անուանք նոցա:

24 ողորմեցայց չողորմելոյն. ²⁴ և ասացից ցոչ ժողովորդ իմ. Ժողովորդ իմ ես դու: Եւ նա ասացէ. Տէր Աստուած իմ ես դու:

3 ¹ Եւ ասէ ցիս Տէր դարձեալ. ասէ. Երթ դու և սիրեա՛ կին մի որ սիրիցէ գաբութիւն՝ և իցէ շուն. որպէս սիրեաց Աստուած գորդիսն Իսրայէլի, և նոքա հայէին յաստուածս օտարս, և սիրէին կրպասս չամջեղէնս: ² Եւ վարձեցայ ես հնգեպատան արծաթոյ, և քռո՛ր՝ միոջ գարոյ և մարո՛ միոջ գինոյ. ³ և ասեն ցնա. Ատորս բազումս նսպցես դու ինձ՝ և ո՛չ ևս պոռնկեցիս, և ո՛չ ևս եղիցես առն այլում: ⁴ Զի ատորս բազումս նսպցին որդիքն Իսրայէլի առանց թագաւորի՛ և առանց իշխանի՛ և առանց պապարագաց՝ և առանց սեղանոյ՝ և առանց քահանայութեան՝ և առանց յայտնութեանց: ⁵ Եւ յետ այնորիկ դարձցին որդիքն Իսրայէլի, և խնդրեցեն գՏէր Աստուած իրեանց, և գՂաւիթ արքայ իրեանց. և գօրացին ՚ի Տէր՝ և ՚ի բարութիւնս նորա յատորս կապարածի:

4 ¹ Լուարո՛ք զբանս Տեառն որդիք Իսրայէլի. զի դապաստանս Տեառն է ընդ բնակիչս երկրի. զի ո՛չ գոյ ՚ի նոսա ճշմարտութիւն, և ո՛չ ողորմութիւն, և ո՛չ գիտութիւն Աստուծոյ ՚ի վերայ երկրի: ² Անէ՛ծք և ստութիւն և սպանութիւն, և գողութիւն՝ և շնութիւն հեղեալ ՚ի վերայ երկրի. և արիւն ընդ արիւնս խառնեն: ³ Վասն այնորիկ սուգ առցէ երկիր. և նուաղեցի ամենայն բնակչօք իրովք, և զագանօք անապարի, և սողնովք երկրի, և թռչնովք երկնից. և ձկունք ծովու պակասեցին: ⁴ Զի ո՛չ ոք իցէ որ դարիցէ, և ո՛չ այն որ յանդիմանեցէ: Բայց ժողովորդ իմ իբրև զքահանայն հակառակօղ: ⁵ Եւ տկարացին ՚ի տուէ. և տկարացի և մարգարէն ընդ քեզ. զիշերոյ նմանեցուցի զմայրն քո: ⁶ Նմանեցաւ ժողովորդ իմ այնմիկ՝ յորում ո՛չ գոյր գիտութիւն: Զի դու զգիտութիւն մերժեցեր, մերժեցից և են զքեզ զի մի՛ քահանայացիս ինձ. և մոռացար զօրէնս Աստուծոյ քոյ, մոռացայց և ես գորդիսն քո: ⁷ Ըստ բազմութեան իրեանց՝ նոյնպէս և մեղան ինձ. զվառս նոցա յանարգութիւն հասուցից: ⁸ Զմեղս ժողովորդեան իմոյ կերիցեն, և անօրէնութեամբք իրեանց առցեն զանձինս իրեանց: ⁹ Եւ եղիցի որպէս ժողովորդն՝ նոյնպէս և քահանայն. և խնդրեցից վրէժ ՚ի նմանէ. ըստ ճանապարհաց նորա և ըստ խորհրդոց նորա հապուցից նմա: ¹⁰ Կերիցեն՝ և մի՛ յագեցին. պոռնկեցան՝ և մի՛ յաջողեցին. զի գՏէր թողին, անխաբի լինել ՚ի պոռնկութիւն: ¹¹ Եւ զգինի և զարբեցութիւն ընկալան սիրտ ժողովորդեան իմոյ: ¹² Ի քուայս հարցանէին՝ և զաւագանօք նորա պատմէին նմա. այսով պոռնկութեան մոլորեցան, և պոռնկեցան յԱստուծոյ իրեանց: ¹³ Ի գլուխս լերանց զոհէին՝ և ՚ի վերայ բլրոց զենուին, ՚ի ներքոյ կաղնեաց՝ և կաղամախեաց՝ և վարսաւոր ծառոց. զի հաճոյ թուէր հովանին: Վասն այնորիկ պոռնկեցին դստերք ձեր,

23 Ոմանք. ՚ի վերայ երկրիդ: **24 Ոմանք.** Եւ նա ասէ. Տէր Աստուած իմ: **3. 1 Ոմանք.** Եւ սիրեն կրպաս չամջ՛: **2 Ոմանք յաւելում.** Ես ինձ հնգեպատ՛: **5 Ոմանք.** Եւ ՚ի բարձրութիւնս նորա յատոր կապարածի: **4. 1 Ոմանք.** Լուարո՛ք զբան Տեառն որ... ո՛չ գոյ ճշմարտութիւն, ո՛չ ողոր՛: **3 Ոմանք.** Վասն այսորիկ սուգ առ՛: **4 Ի յու՛.** Որ յանդիմանիցէ. *համաձայն բազմաց ՚ի քնար՛:* **6 Ոմանք.** Զի մի՛ ևս քահանայացիս: **8 Ոմանք.** Եւ անիրաւութեամբք իրեանց առ՛: **12 Ոմանք.** Ի քուեայս հարցանէին, և զաւագանօք պատմ՛... այսու պոռնկութեամբ մոլորեցան:

և շնասցին հարսունք ձեր: ¹⁴ Եւ ոչ արարից այց դսպերաց ձերոց՝ յոր- 14
 ժամ պոռնկեացին, և հարսանց ձերոց՝ յորժամ շնասցին. զի նոքա ընդ 14
 պոռնիկս թաթաւէին, և ընդ նուիրեալսն զոհէին. և ժողովորդն քո 15
 որ ոչ իմանայր զայն՝ խառնակեր ընդ պոռնիկս: ¹⁵ Բայց դու Իսրայել 15
 մի՛ փզկիր լինիր. և Յուդա՝ մի՛ սփանէք ՚ի Գաղզաղա, և մի՛ ելանէք 15
 ՚ի փուն Ովնայ. և մի՛ երդնուցուք ՚ի Տէր կենդանի: ¹⁶ Զի իբրև երինջ 16
 լծընկէց եղև ինձ Իսրայել. արդ՝ արածեսցէ զնոսա Տէր իբրև զգառն 16
 յանդորրու: ¹⁷ Նաղորդ կոչոց Եփրեմ. եղ անձին իրում զայթագրութիւն. 17
 ցանկացան կոչոցն Քանանացոց. ամենեքեան սիրեցին զգինի՝ թո- 17
 դէք նմա: ¹⁸ Պոռնկեցան պոռնկութեամբ. սիրեցին զանարգութիւն ՚ի 18
 հպարտութենէ նորա: ¹⁹ Մորիկ հողմոյ շնչեսցէ ՚ի թևս նորա. և ամաչեսցեն 19
 ՚ի սեղանոց իրեանց:

¹ Լուարոնք զայս քահանայք, և անսացէք փունդ Իսրայելի. և փուն 5
 թագաւորիդ ունկնդիր լերուք. քանզի ընդ ձեզ է դսպաստան. զի որո- 5
 զայթ եղերուք դիսանոցին, և իբրև զվարմ ձգեալ ՚ի գոնիս գահաւանդի՝ 2, 3
² զոր որսորդք յորս հաստարեցին: Ես եմ իսրայից ձեր: ³ Ես ծանեայ 2, 3
 զԵփրեմ, և Իսրայել ոչ է ՚ի բացեայ յինէն. քանզի այժմ պոռնկեցան 2, 3
 Եփրեմ, և պղծեցան Իսրայել: ⁴ Ոչ եպուն զխորհուրդս իրեանց դառնալ 4
 առ Աստուած իրեանց. զի այս պոռնկութեան է ՚ի նոսա. և զՏէր ոչ 4
 ծանեան: ⁵ Եւ խոնարհեցցի հպարտութիւն Իսրայելի յերեսս նորա. և 5
 Իսրայել և Եփրեմ փկարասցին յանօրէնութիւնս իրեանց. փկարասցի՛ 5
 և Յուդայ ընդ նոսա: ⁶ Յորձիւք և պատարագօք երթիցեն խնդրել զՏէր, 6
 և մի՛ գրցեն զնա. զի խոյս ետ ՚ի նոցանէ. ⁷ զի զՏէր թողին. քանզի 7
 որդիք օտարք ծնան նոցա. արդ՝ այժմ կերիցէ՛ զնոսա երևիլ, և զվիճակս 7
 նոցա:

Ե ⁸ Փող հարէք ՚ի վերայ բլրոց. գոչեցէք ՚ի վերայ բարձանց. քարո՛ր 8
 կարդացէք ՚ի փուն Ովնայ. թէ յիմարեցաւ Բենիամին, ⁹ և Եփրեմ եղև 9
 յապականութիւն. յաւուրս յանդիմանութեան ՚ի մէջ ազգաց Իսրայելի 9
 ցուցի՛ զհաւաքարմութիւնս: ¹⁰ Եղեն իշխանք Յուդայ՝ որպէս որ փոփոխեն 10
 զահմանս. ՚ի վերայ նոցա հեղից իբրև զջոր զաստարակ իմ: ¹¹ Զրկեաց 11
 Եփրեմ զոտիս իւր, և կոխեաց զիրաւունս. զի սկսաւ երթալ զհետ 11
 սնուրեաց: ¹² Եւ ես իբրև զխռով եղէց Եփրեմի, և իբրև զխայթոց փանն 12
 Յուդայ: ¹³ Եքես Եփրեմ զախար իւր, և Յուդա զցաւս իւր. և զնաց Եփրեմ 13
 առ Ասորեստանայս, և առաքեաց հրեշտակս առ արքայն Յարիմայ. և 13
 նա ոչ կարաց փրկել զձեզ, և ոչ հանգուցանել զձեզ ՚ի ցաւոց: ¹⁴ Զի 14
 են եմ իբրև յաւազ ՚ի վերայ Եփրեմի, և իբրև զառեւծ ՚ի վերայ փանն

13 Ոմանք. Եւ կաղմախեսաց... զի հաճոյ լինէր հովանին: **14 Յօրինակին ՚ի բնաբանի**
պակասէր՝ և ՚ի լուս՝. նշանակի ՚ի մէջ բերել. Եւ ժողովորդն քո որ ոչ իմանայր:
Ուր ոմանք. քո ոչ իմանայր: **15 Ոմանք.** Եւ մի՛ երդնուք ՚ի Տէր կեն՛: **16 Ո-**
մանք. Արածեսցէ զնոսա իբրև զխաշն յանդորրու: **17 Ոմանք.** Եղ յանձին իրում
 զայթագրութիւն կոչոցն Քանանացոց: **19 Ոմանք.** ՚Ի սեղանոյ իրեանց: **5. 1 ՚Ի**
լուս՝. ՚ի վերայ՝ գահաւանդի, *նշանակի՝* փաբիրոն: **3 Յօրինակին.** Ես ծնայ զԵփրեմ.
 և Իսրայել: *Ոմանք.* Ոչ է ՚ի բացէ յինէն: **4 Օրինակ մի.** Զի այս ՚ի պոռնկութենէ է ՚ի
 նոսա: **6 Ոմանք.** Եւ ոչ գրցեն զնա... ՚ի նոցանէն: **8 ՚Ի լուս՝. ՚ի վերայ՝** ՚Ի վերայ
 բլրոց, *նշանակի՝* ՚ի Ղազմայ. *զոր ոմանք այսպէս ոմանի ՚ի բնաբանի.* փող հարէք
 ՚ի Ղազմայ ՚ի վերայ բլրոց: **9 Ոմանք.** ՚Ի մէջ Իսրայելի ցուցի զհա՛:

Յուդայ. և յարձակեցայց և յափշտակեցից զնոսա. առից, և ոչ ոք իցե
 15 որ փրկիցե: ¹⁵ Գնացից և դարձայց ՚ի փեղի իմ, մինչև ապականեսցին:
 Եւ խնդրեսցեն զերեսս իմ

6 ¹ Ի նեղութեան իրեանց. կանխեսցեն առ իս և ասասցեն. Դարձցո՛րք
 2 և երթիցո՛րք առ Տէր Աստուած մեր, ² զի նա եհար զմեզ՝ և նոյն բժշկեսցե.
 3 վիրաւորեաց՝ և պարեսցե զմեզ. ³ և ողջացուցե՛ զմեզ՝ յեւր երկուց
 աւուրց, և յաւորն երրորդի յարիցուք և կեցցուք առաջի նորա. և ծանիցուք
 և զհե՛տ երթիցուք ճանաչել զՏէր: Իբրև զառաօտք պարաստական
 գրցուք զնա. և եկեսցե մեզ իբրև զանձրև՝ կանուխ և զանագան յերկրի:
 4 ⁴ Զի՛նչ արարից ընդ քեզ Եփրեմ, և կամ զի՛նչ անցուցից ընդ քեզ Յուդայ.
 զի ողորմութիւն ձեր իբրև զամպ վաղորդայնի, և իբրև զցօղ առաօտքու
 5 որ անցանէ: ⁵ Վասն այնորիկ հնձեցի զմարգարես ձեր, և կոտորեցի՛ զ–
 6 նոսա բանի բերանոյ իմոյ. և իրաւունք քո իբրև զլոյս ծագեսցեն: ⁶ Զի
 զողորմութիւն կամիմ, և ոչ զպարարագ. և զգիտութիւն Աստուծոյ՝ քան
 7 զողջակէզս: ⁷ Եւ նոքա եղեն իբրև զմարդ ոք որ անցանէ զուխարի. արդ
 8 արհամարհեաց զիս ⁸ Գաղատայ, քաղաք որ առնէ սնոպիս, և խռովէ
 9 զջուրս. ⁹ և զօրութիւն քո իբրև զառն աւազակի: Թաքուցին քահանայք
 10 զճանապարհս. սպանին զՄիկիմ, զի զանօրէնութիւն գործեցին ¹⁰ ՚ի
 փանն Իսրայելի: Տեսի զարհաւիրս. արդ պոռնկեցաւ Եփրեմ, և պղծեցաւ
 11 Իսրայել. ¹¹ և Յուդա սկիզբն արար կթոց. ՚ի դարձուցանել ինձ զգերութիւն
 ժողովրդեան իմոյ

7 ¹ Ի բժշկել ինձ զԻսրայել. և յայտնեսցին չարիքն Եփրեմայ և չա–
 րիքն Շամրնի, զի արարին ստութիւն. զո՞ղ մտցէ առ նա, և աւազակ
 2 մերկացուցէ ՚ի ճանապարհս նորա: ² Զի մրմնջեսցեն ՚ի միասին, որ–
 պէս մրմնջեն ՚ի միմիս իրեանց. զամենայն չարիս նոցա յիշեցի. արդ՝
 պաշարեցին զնոսա խորհուրդք նոցա. յանդիման երեսաց իմոց եղեն:
 3 ³ Չարեօք իրեանց ուրախ արարին զթագաւորն, և ստութեամբ իրե–
 4 անց զիշխանս: ⁴ Ամենեքին շնացեալք, իբրև զթոնիր վառեալ յեփել,
 բորբոքեալ՝ ՚ի բոցոյ՝ և ՚ի զանգուածոյ ճարպոյ. մինչև խնորեսցին
 5 նոյն ⁵ աւուրք թագաւորաց ձերոց. սկսան իշխանք զայրանալ ՚ի զինոյ.
 6 և ձգեցին զձեռս իրեանց ՚ի ժանտագործս. ⁶ զի բորբոքեցան իբրև
 զհնոց սիրպք նոցա յանիծանել զնոսա: Զգիշերն ամենայն քնով յագե–
 7 ցաւ Եփրեմ. եղև առաօտք՝ և բորբոքեցան իբրև զբոց հրոյ: ⁷ Ամենեքին
 ջեռան իբրև զհնոց վառեալ, և հո՛ր եկեր զդարաւորս նոցա. ամե–
 նայն դարաւորք նոցա անկան, և ոչ ոք էր ՚ի նոցանէ որ կարդայր
 8 առ իս. ⁸ Եփրեմ ընդ ժողովուրդս խառնակէր. և եղև Եփրեմ նկան

14 *Ի լուս*. Իբրև յովագ. *համաձայն ոմանց ՚ի բն*: **6. 3** *Ոմանք*. Յարիցուք և կացցուք առաջի: **4** *Ոմանք*. Իբրև զամպ վաղորդայնոյ: **7** *Ի լուս*. Անդ արհամարհ. *համաձայն այլոց ՚ի բնաբ*: *Ոմանք*. Արհամարհեցին զիս: (8) Գաղատայ քաղաք: **9** *Ոմանք*. Քահանայք զճանապարհ: **10** *Ոմանք*. Անդ պոռնկեցաւ Եփրեմ: **7. 1** *Ոմանք*. Եւ յայտնեցին չարիքն: **2** *Ոմանք*. Մրմնջեն ՚ի սիրտս իրե՛... չարիս նորա յիշեցի. արդ՝ պաշարեցին զիս խորի՛: **3** *Ոմանք*. Ուրախ արարին զթագաւորս: **4** *Ոմանք*. Մինչև խնորեսցի նոյն. *և ոմանք*. խնորեսցին ընդ նոյն: **5** *Ի լուս*. Ընդ ժանտագործս. *համաձայն ոմանց ՚ի բն*: *Ուր և ոմանք*. Զձեռս իրեանց ժանդագործս: **7** *Այլք*. Ամենայն թագաւորք նոցա անկան:

չբարձուցեալ: ⁹Կերան օտարք զգօրութիւն նորա՝ և նա ոչ զիպաց: ⁹ Ծաղկեցին ալիք նորա, և նա ոչ զգաց: ¹⁰Եւ խոնարհեացի հպարտութիւնն Իսրայէլի յերեսս նորա. և ոչ դարձան առ Տէր Աստուած իրեանց, և ոչ խնդրեցին զնա յամենայնի յայսմիկ: ¹¹Եւ էր Եփրեմ իբրև զաղանի անմիպ՝ որոյ ոչ իցէ սիրպ. յԵգիպտոն խրախուսէին, և առ Ասորեստանեայս զնացին: ¹²Ո՛ր և երթայցեն՝ արկից՝ ՚ի վերայ նոցա զվարմ իմ, և իբրև զթռչունս երկնից իջուցից զնոսա. և խրապեցից զնոսա համբառով նեղութեան նոցա:

² ¹³Վայ նոցա զի վազեցին զինն. և եղո՛ւկ են՝ զի ամպարշտեցան յիս: Են փրկեցի զնոսա և նոքա բամբասեցին զիս սուր, ¹⁴և ոչ աղաղակեցին առ իս սիրպք նոցա. այլ ողբացին յանկողինս իրեանց. և ՚ի վերայ ցորենոյ և զինւոյ ցրէին. խրապեցան ինն՝ ¹⁵և ես զօրացուցի զբազուկս նոցա. և ՚ի վերայ իմ խորհեցան չարութիւն: ¹⁶Դարձան յոչինչ, և եղեն իբրև զաղեղն լարեալ. անկցին ՚ի սո՛ր իշխանք նոցա, վասն անխրապութեան խստութեան լեզուի իրեանց. զի այս անզգամութիւն նոցա յերկրին Եգիպտացոց:

¹Ի ծոցս նոցա իբրև զերկիր, և իբրև զարծուի ՚ի վերայ փանն Տեառն. փոխանակ զի անցին զուխարի իմով, և յօրէնս իմ ամպարշտեցան: ²Առ ին աղաղակեցեն. Աստուած՝ ծանեաք զքեզ: ³Զի Իսրայէլ դարձաւ ՚ի բարեաց. հալածեցին զթշնամի: ⁴Անձամբ թագաւորեցին՝ և ոչ ինն. փրեցին և ոչ ցուցին ինձ. զարծաթ իրեանց և զոսկի արարին իրեանց կուռս զի սապակեցին: ⁵Խորպակեա՛ զորթն քո Շամրին. բարկացաւ սրբամտութիւն իմ ՚ի վերայ նորա. մինչև յեֆք ոչ կարասցեն սրբել յԻսրայէլի: ⁶Եւ զայն հեւան զործեաց՝ և ոչ է Աստուած. քանզի մոլորեցուցիչ է ո՛րթն քո Շամրին: ⁷Զի խորշակահար սերմանեցին, և կործանումն նոցա ընկալցի զայն: Որայ նոցա ոչ արասցէ զօրութիւն խիստոյ. թէ և առնիցէ զայն՝ օտարք կերիցեն: ⁸Ընկղմեցան Իսրայէլ. արդ այժմ եղև ՚ի մէջ ազգաց իբրև զանօթ անալիփան: ⁹Զի զնացին առ Ասորեստանեայս. զուարթացաւ առանձինն Եփրեմ, սիրեաց զկաշառս. ¹⁰վասն այնորիկ մապնեցին ՚ի մէջ ազգաց: Բայց այժմ ընկալայց զնոսա՝ և դաղարեցեն փոքր մի յօժանելոյ թագաւորս և իշխանս: ¹¹Զի յաճախեաց Եփրեմ սեղանս. և եղեն նմա ՚ի մեղս սեղանքն սիրեցեալք: ¹²Գրեցից ՚ի վերայ նոցա բազմութիւն. և կրօնք նորա յօրարոպին համարեցան: ¹³Սեղանքն սիրեցեալք. զի թէպէտ և զոհեցեն զոհս, և ուրիցեն զմիսն՝ Տէր ոչ ընկալցի զայն. արդ յիշեսցէ զանիրաւութիւնս նոցա, և զանօրէնութեանց նոցա վրէժ խնդրեսցէ. զի նոքա յԵգիպտոն

8 Ունակք. Ընդ ժողովուրդս իւր խառնակեր: *Ի լուս՝* Նկան ոչ շրջեալ. *համաձայն ունակց ՚ի բնաբ՝* **9 Ունակք.** Ծաղկեցին նորա ալիք: **12 Ունակք.** Նեղութեանց նոցա: **14 Ունակք.** Այլ ողբային յանկողինս: **15 Ի լուս՝** Եւ ես ոչ զօրացուցի. *համաձայն ունակց ՚ի բնաբ՝* **16 Ունակք.** Դարձան և յոչինչ. և եղեն իբրև զաղեղն ընդդէմ դարձեալ. անկցին: **8. 1 Ունակք.** Ի ծոց նոցա իբրև... զարծուի ՚ի փան Տեառն: **3 Ի լուս՝** Դարձաւ ՚ի բարեաց. զիեւր չոզան թշնամեաց. *համաձայն ունակց ՚ի բն՝ յոր և յակնլուն.* թշնամեաց *զթշնամի:* *Ուր Ոսկան.* Վալածեցին զնա թշնամիք: **5 Ունակք.** Իմ ՚ի վերայ նոցա... ոչ կարասցեն սրբել զԻսրայէլ: **6 Ունակք.** Եւ ոչ Աստուած. քանզի մոլորեցուցիչ էր որթն: **9 Ունակք.** Զուարճացաւ առանձինն Եփրեմ: **12 Ոսկան.** Գրեցի ՚ի վերայ նոցա բազ՛:

14 դարձան, և 'ի մէջ Ասորեստանեայց պղծութիւնս կերիցեն: ¹⁴ Մոռացան Իսրայել զԱրարիչ իւր, և շինեցին մեհեանս. և յաճախեաց Յուդայ քաղաքս պարսպաւորս. և առաքեցից հուր 'ի քաղաքս նորա, և կերիցէ՛ զհիմունս նոցա:

9 ¹ Մի' խնդար Իսրայել, և մի' ուրախ լինիր որպէս ժողովուրդք երկրի. զի պոռնկեցար յԱսորուծոյն քումմէ. սիրեցեր զկաշառս 'ի վերայ

2 ամենայն կալոց ցորենոյ: ² Կայք և հնձանք զնոսա ո՛չ ծանեան, և զհնի սպեանց նոցա: ³ Ո՛չ բնակեցին յերկրի Տեառն. բնակեացէ Եփրեմ յԵգիպտոս. և 'ի մէջ Ասորեստանեայց պիղծս կերիցեն: ⁴ Ո՛չ նուիրեցին Տեառն զհնի, և ո՛չ քաղցրացուցին նմա. զոհք նոցա իբրև զհաց սոյն եղիցի նոցա. ամենեքեան որ ուրիցեն 'ի նմանէ պղծեսցին. զի հացն իւրեանց

5 անձանց իւրեանց լիցի, և մի' մտցէ 'ի տուն Տեառն: ⁵ Զի՛նչ գործիցէք յաւուրս փարեկանի՝ և յաւուրս փոնի Տեառն: ⁶ Վասն այնորիկ ահա գնացեն 'ի թշուառութիւն Եգիպտացոց. և ընկալցի զնոսա Մեմփիս, և թաղեցէ զնոսա Մաքմաս. զարծաթ նոցա կորոնսր ժառանգեացէ,

7 և յարկս նոցա փոռչ բուսցի: ⁷ Նասեալ են իրաւունք վրէժխնդրութեան քոյ. հասեալ են աւուրք հապուցման քոյ. և չարչարեսցի Իսրայել իբրև զմարգարէ յիմարեալ, իբրև զայր մի այսակիր. 'ի բազմութենէ

8 անիրաւութեանց քոց յաճախեաց մոլորութիւն: ⁸ Դէ՛ք է Եփրեմ ընդ Ասորուծոյ մարգարէ՝ որոգայթ զայթագողութեան յամենայն ճանապարհս նորա. մոլորութիւն 'ի փան Ասորուծոյ փնկեցին: ⁹ Ապականեցան ըստ աւուրցն բարձանց. յիշեսցէ՛ զանօրէնութիւնս նոցա, և վրէժ խնդրեսցէ

10 մեղաց նոցա: ¹⁰ Իբրև զխաղոհ յանապարհ գրի զԻսրայել. և իբրև զղիպրակ 'ի թզենոջ վաղահասուկ փեսի զհարս նոցա. նոքա մտին 'ի Բելփեգովր, և օտարացան յամօթ իւրեանց. և եղեն զարշելիքն

11 իբրև զսիրեցեալս: ¹¹ Եփրեմ իբրև զհան թռեալ. և փառք նոցա 'ի փոկոսեաց՝ և յերկանց՝ և յոյութեանց: ¹² Թէպէտ և սնուցեն զորդիս իւրեանց, անգուակեցին 'ի մարդկանէ. քանզի վայ է նոցա. մարմին իմ 'ի նոցանէ: ¹³ ԶԵփրեմ որպէս փեսի՝ յորս կացուցին յանդիման զորդիս իւրեանց. և սկսաւ Եփրեմ հանել 'ի խոցոտումն զորդին իւր: ¹⁴ Տո՛ր նոցա Տէր. զի՛նչ փացես նոցա. փո՛ր նոցա արգանդ անորդի, և սպի՛նս ցամաքեալս: ¹⁵ Ամենայն չարիք նոցա 'ի Գաղզաղա. զի անդ արեցի զնոսա վասն չարութեան գնացից նոցա. 'ի փանէ իմմէ մերժեցից զնոսա, և ո՛չ ևս յաւելից սիրել զնոսա: Ամենայն իշխանք նոցա ապստամբք. ¹⁶ ախտացան արմատք Եփրեմայ. չորացան և պտուղ ո՛չ ևս փացեն. զի թէպէտ և ծնցին՝ անգուակեցից զցանկալիս որովայնից նոցա: ¹⁷ Մերժեսցէ՛ զնոսա Ասորուած՝ զի ո՛չ լուան նմա, և

13 *Օրինակ մի.* Եւ կուրիցեն զմիսն, Տէր ո՛չ... վրէժն խնդրեսցէ: **14** *Ոմանք.* Նոր 'ի քաղաքս նոցա: **9. 3** *Ոմանք.* Ո՛չ բնակեցեն յերկրի Տեառն: **4** *Ոմանք.* Որ ուրիցեն 'ի նոցանէ պղ՛: **5** *Ոմանք.* Յաւուր փարեկանի: **6** *Ոմանք.* Եւ ընկալցին զնոսա Մեմփիս... զարծաթ նոցա 'ի կորուստ ժառանգեացէ. և 'ի յարկս նոցա: **7** *Ոմանք.* Նասեալ են աւուրք վրէժ՛: **8** *Ոմանք.* Դէք Եփրեմ ընդ Ասորուծոյ: **10** *Ոմանք.* Զղիպրակ թզենոջ վաղա՛: **11** *Ոմանք.* Ի փոկոսաց և յերկանց յոյութեանց: **12** *Ոմանք.* Մարմին իմ 'ի նոցանէ է: **13** *Ոմանք.* Զի Եփրեմ որպէս փեսից յորս: **15** *Ոմանք.* Եւ անդ դարեցի զնոսա վասն չարութեան:

եղիցին մոլորականք ՚ի մեջ ազգաց:

¹Այգի՛ փաշպատր պտղալից Իսրայել. ըստ բազմութեան պտղոց նո– **10**
 րա յաճախեաց սեղանս. ըստ պարարտութեան երկրի իրեանց կանգ–
 նեցին արձա՛նս: ²Բաժանեցին զսիրտս իրեանց, արդ ապականեցին. ²
 նա կործանեցէ զսեղանս նոցա. թշուառացին արձա՛նք նոցա: ³Քան– ³
 զի այժմ ասասցեն. Ոչ գոյ մեր թագաւոր՝ զի ՚ի Տեառնէ ոչ երկեաք. այլ
 թագաւոր մեզ զի՛ առնիցէ: ⁴Եթէ բանս խօսեսցի՝ պատճառք ստրութեան ⁴
 են. ուխտեսցէ ուխտ. և բուսցին իբրև զւէ՛զ իրաւունք ՚ի կորդ ագարա–
 կի, ⁵որթուն փա՛նն Ովնայ: Եւ եղիցին պանդոնխարք բնակիչք Շամրնի. ⁵
 զի սու՛գ առ ժողովորդ նորա ՚ի վերայ նորա. և որպէս դառնացուցին
 զնա, ուրնհար լիցին ՚ի վերայ փառաց նորա. զի զերեցա՛ն ՚ի նմանէն:
⁶Եւ զնա յԱտրեսպանեայս կապեալս փարցին պատարա՛զ արքային ⁶
 Յարիմայ. կաշառօք ընկալցի զԵփրեմ. ամաչեցէ՛ Իսրայել ՚ի խորհուրդս
 իւր: ⁷Մերժեաց Շամրին զթագաւոր իւր՝ իբրև զխաբի յերեսաց ջրոյ: ⁸Եւ ^{7, 8}
 բարձցին մեհեանքն Ովնայ՝ մեղքն Իսրայելի. փուշ և փայտակ բուսցի
 ՚ի սեղանս նոցա. և ասասցեն լերանց թէ անկերոնք ՚ի վերայ մեր, և
 ցբլուրս թէ ծածկեցէք զմեզ: ⁹Յորմէհեպտ բարձունք են՝ մեղան Իսրայել. ⁹
 անդ առին զպեղի, և մի՛ հասցէ նոցա ՚ի բարձունս. ¹⁰պատերազմ եկն ¹⁰
 ՚ի վերայ որդոցն անօրէնութեանց իւրաբել զնոսա. և ժողովեսցին ՚ի
 վերայ նոցա ազգք, իւրաբել զնոսա ՚ի վերայ երկուց անիրաւութեանց
 նոցա: ¹¹Եփրեմ երինջ կիրթ՝ սիրել զհակառակութիւն. բայց ես հասից ¹¹
 ՚ի վերայ զեղոյ պարանոցի նորա. ելից՝ ՚ի վերայ Եփրեմայ, և անփոյթ
 արարից զՅուդայէ. և զօրացի ՚ի վերայ նորա Յակովբ: ¹²Մերմանեցէք ¹²
 ձեզ յարդարութիւն, և հնձեցէք պտուղ կենաց. լուսաւոր արարէք ձեզ
 զլոյս գիտութեան. խնդրեցէք զՏէր՝ սինչև եկեսցեն ձեզ արդիւնք ար–
 դարութեան: ¹³Զմէ՛ խլիլեցէք զամպարշտութիւն, և զանօրէնութիւնս ¹³
 նորա գրգեցէք, և կերայք պտուղ ստրութեան. զի յուսացար ՚ի կառս քո
 ՚ի բազմութիւն զօրութեան քոյ: ¹⁴Եւ յարիցէ կորուստ ՚ի վերայ ժողո– ¹⁴
 վրդեան քոյ. և ամենայն պարսպաւորք քո կործանեսցին. իբրև իշ–
 խան Սաղմանա ՚ի փանէն Յերոբովա յաւուրս պատերազմին՝ զմայր
 առ որդիս հարին, ¹⁵նոյնպէս արասցեն ձեզ փունդ Իսրայելի. յերեսաց ¹⁵
 չարեաց ձերոց ընկեցա՛ն

¹Ընդ առաւօտս. ընկեցաւ թագաւորն Իսրայելի: **11**

Ե Բանզի փոյնք էր Իսրայել, և ես սիրեցի զնա, և յԵգիպտոսէ՛ կոչե–
 ցի զորդիս նորա: ²Որպէս կոչեցի զնոսա՝ նոյնպէս մերժեցան յերեսաց ²
 ինոց. նոքա Բահաղիմայ զոհէին, և դրօշելոց խոնկս արկանէին: ³Եւ ³

10. 1 Ունակք. Պտղոց նոցա յաճա՛... ըստ բարութեան երկրի իրեանց: **5 Ունակք.** Տանն Ովնայ եղիցի փան՛: **6 Ունակք.** Կապեալ փարցին: **9 Ունակք.** Բարձունք եղեն՝ մեղաւ: **10 Ունակք.** ՚Ի վերայ երկուց անօրէնութեանց: **11 Ունակք.** Սիրէ զհակառակութիւն... և անփոյթ արարից զՅուդայ: **12 Ոսկան.** Ձեզ յարդարութեան... արդիւն արդա՛: **Ունակք.** Եկեսցէ առ ձեզ արդիւնք արդարութեան: **13 ՚Ի յուսէ՛.** ՚ի վերայ՝ խլիլեցէք, **նշանակի՛** լոյցէք: **Ունակք.** Եւ զանիրաւութիւն նորա գրգռեցէք, և կե՛: **Ոսկան.** ՚Ի կառս քո ՚ի բազմութեան քո: **14 Ունակք.** ՚Ի փանէն Ըղբովայ. **և ունակք.** Յերոբովալայ. **խսկ Ոսկան.** Ըօթօսմո: **11. 1 Ոսկան թերևս Լարիհանկան թարգմանութեան կամեղով համաձայնել՝ դնէ.** Եւ յԵգիպտոսէ՛ կոչեցի զորդի իմ: **2 Ունակք.** Որպէս կոչէի զնոսա նոյնպէս:

ես խափանեցի զԵփրեմ, և ընկալայ զնա ՚ի վերայ բազկաց ինոց. և
 4 ո՛չ գիտացին թե բժշկեմ զնոսա ⁴յապականութենէ մարդկան. ձգեցի գ–
 նոսա կապանօք սիրոյ ինոյ. և եղէց նոցա որպէս ածիցէ ոք ապրա՛ն
 5 ՚ի ձնօքս նորա. հայեցայց ՚ի նա՝ և յաղթեցից նմա: ⁵Բնակեաց Եփ–
 րեմ յԵգիպտոս, և Ասորեստանեայն թագաւոր նմա. զի ո՛չ կամեցան
 6 դառնալ: ⁶Եւ փկարացաւ սրով ՚ի քաղաքս իւր, և դադարեաց ՚ի ձեռս
 7 նորա, և կերիցեն ՚ի խորհրոց իւրեանց: ⁷Եւ ժողովուրդ նորա կախեալ
 կայցէ զբնակութենէ նորա. և Աստուած ՚ի վերայ պարուականաց նո–
 8 րա բարկացի՛, և մի՛ բարձրացուցէ զնոսա: ⁸Զի՛նչ անցուցից ընդ քեզ
 Եփրեմ. այլ պաշտպա՛ն լինիցին քեզ Իսրայէլ. զի՛նչ անցուցից ընդ քեզ.
 եղից զքեզ իբրև զԱդամա՛ և իբրև զՍեբոյիմ: Դարձան սիրտ իմ ՚ի նոյն.
 9 յուզեցան խնամք իմ: ⁹Եւ ո՛չ արարից ըստ բարկութեան սրբմտութեան
 ինոյ, և ոչ թողից ջնջել զԵփրեմ: Զի Աստուած եմ ես՝ և ո՛չ մարդ, ՚ի միջի
 10 ձերում Սուրբ. և ո՛չ մտից ՚ի քաղաք. ¹⁰այլ զկնի Տեառն զնացից. իբ–
 րև առեւծ մոնչեսցէ. զի ինքն մոնչեսցէ, և յիմարեցուցէ զորդիս ջուրց:
 11 ¹¹Թռիցեն եկեսցեն իբրև զհաւ յԵգիպտոսէ, և իբրև զաղանիս յերկ–
 րէն Ասորեստանայց. և պարսպարեցուցից զնոսա ՚ի փունս իւրեանց՝
 12 ասէ Տէր: ¹²Պաշարեաց զիս ստութեամբ Եփրեմ, և ամպարշտութեամբ
 փունն Իսրայէլի և Յուդայ. արդ ծանեան զնոսա Աստուած, և ժողովուրդ
 սուրբ կոչեսցի Աստուծոյ:

12 ¹Այլ Եփրեմ այս չար՝ զհե՛ր եղև խորշակի. զօրհանապազ զնանրութիւն
 և զնոտրիս յաճախեաց. եղ ուխտ ընդ Ասորեստանայս՝ և եղ յԵգիպ–
 2 փոս փանէր: ²Եւ դափաստան Տեառն ընդ Յուդայ. խնդրել վրէժ ՚ի
 Յակովբայ. ըստ ճանապարհաց նորա և ըստ զնացից նորա հապուցէ՛
 3 նմա: ³Յարգանդի խաբեաց զեղբայր իւր, և յաշխատութիւնս իւր զօ–
 4 րացաւ առ Աստուած: ⁴Եւ ժուժկալեաց ընդ հրեշտակին, և զօրացաւ:
 Լացին և խնդրեցին զիս, և ՚ի փան իմում գրին զիս. ա՛նդ պարմեցաւ
 5,6 նոցա. ⁵և Տէր Աստուած ամենակալ եղիցի յիշտակ նոցա: ⁶Եւ դու
 յԱստուած քո դարձցիս. ողորմութիւն և իրաւունս պահեսցես. և մերձեսցիս
 7 առ Տէր Աստուած քո յամենայն ժամ: ⁷Կշիռք անիրաւութեան ՚ի ձեռս
 8 Քանանու, և սիրեաց յաղթահարել: ⁸Եւ ասաց Եփրեմ. Մեծացայ գրի
 հանգիստ անձին ինոյ. ամենայն վաստակք նորա մի՛ գրցին նմա, զի
 9 վասն անօրէնութեանց յանցեաւ: ⁹Բայց ես Տէր Աստուած քո որ հանի
 զքեզ յերկրէն Եգիպտացոց, դարձեալ բնակեցուցից զքեզ ՚ի խորանս՝
 10 ըստ աւուրցն փօնից. ¹⁰և խօսեցայց ընդ մարգարեան: Եւ ես փեսիլս

3 *Ի յուս՝* Եւ ես առի զԵփրեմ. *համաձայն ոմանց ՚ի բնաք՝*: 4 *Բազումք*. Որ–
 պէս որ ածիցէ ոք ապրակ: 6 *Ոսկան*. Եւ կերիցին ՚ի խորհրոց: 7 *Ոմանք*.
 Եւ մի՛ բարձրացուցէ զնա: 8 *Ոսկան այրագ իրկենալ*. զի՛նչ անցուցից, և այլն.
*դնէ՛ լինիցին քեզ Իսրայէլի: Յօրհնակին՝ չակերտ եղեալ առ խնամ ՚իմ, ակնարկի
 յակերտ քէ: ըստ ընտրելագոյն օրինակաց, ըստ որում եղաք: 9 Յօրհնակին
 պակասէր. Սրբմտութեան ինոյ, և ոչ թողից ջնջել զԵփրեմ: Ոմանք. Ոչ մտից
 ՚ի քաղաքոյ: 10 Ոսկան. Այլ զկնի զնացից: 11 Ոմանք. Իբրև զաղանի յերկ՛:
 12 Ոմանք. Ծանեաւ զնոսա Տէր: 12. 2 Ոմանք. Խնդրել վրէժ Յակովբայ. ըստ
 ճանապարհաց նորա... հապուցի նմա: 4 Ոմանք. Լային և խնդրեցին: 6 Ոմանք.
 Եւ մերձեսցի առ Տէր: 7 Ոսկան. Կշիռք անօրէնութեան: 8 Ոմանք. Մեծացայց, գրի
 հանգ՝... մի՛ գրցի նմա, զի վասն անիրաւութեանց:*

յաճախեցից, և ՚ի ձեռս մարգարէից նմանեցայց: ¹¹ Եթէ ոչ Գաղաադ էր, 11
 ապա սոնս էին ՚ի Գաղգաղա իշխանքն որ զոհէին. և սեղանք նոցա իբ-
 րև զկրայս ՚ի կորոյ ազարակի: ¹² Եւ գնաց Յակովբ ՚ի դաշտն Ասորոց. և 12
 ծառայեաց Իսրայէլ վասն կնոջ, և ՚ի ձեռն կնոջ զգուշացաւ: ¹³ Եւ ՚ի ձեռն 13
 մարգարէին եհան Տէր զԻսրայէլ յերկրէն Եգիպտացոց, և մարգարէին
 պահեցաւ: ¹⁴ Բարկացոյց զիս Իսրայէլ՝ և զայրացոյց, և արին նորա ՚ի 14
 վերայ նորա հեղցի. զնախապինս նորա հապուսցէ նմա Տէր

¹ Ըստ բանիցն Եփրեմայ. իրաւունս առ նա Աստուծոյ Իսրայէլի. և եղ 13
 զայն ՚ի Բահաղու՝ և մեռաւ: ² Եւ արդ դարձեալ յաւելին ՚ի մեղանջել. և 2
 արարին իրեանց ձուլածոյս յարձաթոյ իրեանց ՚ի նմանութիւն պապ-
 կերի կռոց. գործ ճարպարաց նուիրել նոցա. և նոքա ասեն. Զոհեցէք
 մարդիկ, զի պակասեցին որթք: ³ Վասն այնորիկ եղիցին իբրև զամս 3
 առաւօտու, և իբրև զգօղ վաղորդայնոյ որ անցանէ. և իբրև զփոշի
 հոսեալ ՚ի կալոյ, և իբրև զծովս ՚ի պապուհանից: ⁴ Եւ եմ Տէր Աստու- 4
 ած քո, որ հասարպեցի զերկինս, և հասարպեցի զերկիր, որոյ ձեռք
 հասարպեցին զամենայն զօրս երկնից, և ոչ ցուցի քեզ երթալ զհետ
 նոցա. և ես հանի զքեզ յերկրէն Եգիպտացոց. և Աստուած բաց յինէն
 ոչ ծանիցես, և Փրկիչ՝ ոչ գոյ բաց յինէն: ⁵ Եւ հովուէի՝ քեզ յանապարի 5
 յանշէն երկրի, ⁶ ըստ արօտի նոցա յագեցան և զմայլեցան, և հպար- 6
 տացան սրտիք իրեանց. վասն այնորիկ մոռացան զիս: ⁷ Եւ ես եղէց 7
 նոցա իբրև զյովագ, և իբրև զինձ ՚ի ճանապարհին Ասորեստանեայց:
⁸ Պարահեցից նոցա իբրև արջ քաղցեալ, և պապառեցից զառագաստ 8
 սրտից նոցա. և կերիցեն զնոսա կորիւնք անարտի. և զազանք վայ-
 րի կեղեքեսցեն զնոսա: ⁹ Յապականութեան քում Իսրայէլ՝ ով իցէ որ 9
 օգնիցէ քեզ: ¹⁰ Ո՛ր է թագաւորն քո, նա՛ փրկեսցէ զքեզ. յամենայն 10
 քաղաքս քո իրան արասցէ քեզ. զորմէ ասացերն թէ փո՛ր ինձ թագա-
 տր և իշխան: ¹¹ Եւ ետու քեզ թագաւոր բարկութեամբ ինով, և կարճեցի 11
 սրտմտութեամբ ինով: ¹² Ծրար անիրաւութեանց Եփրեմ. և ծածկեալ 12
 կան մեղքն նորա: ¹³ Երկունք իբրև ծննդականի հասցեն նմա. դա՛ է 13
 որդին քո իմաստուն. վասն այնորիկ այժմիկ չկարասցէ հանդարտել
 ՚ի բեկման որդւոց: ¹⁴ Ի՛ ձեռաց դժոխոց ապրեցուցից զնոսա. և ՚ի 14
 մահուանէ փրկեցից զնոսա: Ո՛ր է յաղթութիւն քո մահ. ո՛ր է ի խայթոցք
 քո դժոխք: Մխիթարութիւն ծածկեալ է յաչաց ինոց. ¹⁵ քանզի նա ՚ի մէջ 15
 եղբարց զապուսցէ: Աճցէ ՚ի վերայ նորա Տէր հո՛ղմ խորշակի յանապարէ.
 և ցամաքեցուսցէ զերակս նորա. և աւերեսցէ զաղբերս նորա: Սա

10 Օրինակ մի. Եւ ՚ի ձեռն մարգարէից իմ խօսեցայց: **11 Օրինակ մի.** Ապա ո՛ստի
 էին Գաղգաղայ իշխանքն որ: **13 Ունակք.** Ի՛ ձեռն մարգարէի եհան: **14 Ունակք.**
 Եւ արին նորա հեղցի: *Յօրինակին համաձայն ունակ՝ սկիզբն յաջորդ զիւոց
 միահետք գրի ընդ վերջն համարոյս՝ այսպէս.* Հարուսցէ նմա Տէր ըստ բանիցն
 Եփրեմայ: **13. 1 Ունակք.** Բանիցն Եփրեմայ, իրաւունս առն Աստուծոյ Իսրայէլի:
*Յօրինակին ՚ի կարգ բնարանի դարարկի րեդի թողեալ՝ ՚ի լուսանց չակերտի
 նշանակի ՚ի մէջ բերել և առնել.* առ նա Աստուծոյ Իսրայէլի. *համաձայն այլոց:*
4 Ունակք յաւելուն. Զօրս երկնից, և ոչ ցուցից քեզ երկնից, և ոչ ցո՞ւ: *Ունակք.* Եւ
 ոչ ցուցից քեզ երթալ: **5 Ունակք.** Ես հովուէի զքեզ յա՛: **6 Ունակք.** Եւ յագեցան...
 հպարտացան սիրտք իրեանց: **8 Ունակք.** Զառագաստս սրտից նոցա: **12 Ունակք.**
 Անիրաւութեանց է Եփրեմ: **13 Ունակք.** Վասն այնորիկ այժմիկ: **14 Ունակք.** Խայթոց
 քո դժոխք:

ցամաքեցուցե՛ր զերկիր նորա, և զամենայն անօթս նորա ցանկալիս:

- 14** ¹ Ապականեսցի՛ Շամրին զի ընդդէն դարձաւ Ասպուծոյ իւրոյ. ՚ի սո՛ր անկցին. և սպնդիացք նորա զքարի՛ հարցին, և յո՛րք նորա պայթեսցեն:
- ² Դարձ Իսրայել առ Տէր Ասպուած քո. զի փկարացար յանօրէնութիւնս
- ³ քո: ³ Առէ՛ք ընդ ձեզ բանս՝ և դարձարո՛ւք առ Տէր Ասպուած ձեր. և ասացէ՛ք ցնա. Կարօղ ես թողուլ զմեղս մեր զի մի՛ առնուցուք անի-րաւութիւն, այլ ընդունիցիք զբարիս. և հապուցուք զպարու շրթանց
- ⁴ մերոց. և վայելեսցեն ՚ի բարութեան սիրտք ձեր: ⁴ Ասորեսպանեայն ո՛չ փրկէ զմեզ, և յերիվարս ո՛չ հեծցուք. և մի՛ ևս ասացուք Ասպուած մեզ զձեռագործս մեր. զի որ ՚ի քեզդ է՝ ողորմեսցի՛ որբոց: ⁵ Բժշկեցից զքնակութիւնս նոցա. և սիրեցի՛ց զնոսա համօրէն. զի դարձան բարկու-թիւն իմ ՚ի նոցանէ: ⁶ Եւ եղիցի իբրև զցօղ Իսրայելի. և ծաղկեսցէ իբրև
- ⁷ զշուշան. և արձակեսցէ զարմար իւր իբրև զԼիբանոս. ⁷ արձակեսցին ոստք նորա, և եղիցին իբրև զձիթենի պողալից. և բուրեսցէ հոս նո-րա իբրև զկնդրկի: ⁸ Դարձցին և նստցին ընդ յարկաւ նորա, կեցցեն և հասարակեսցին ցորենով. և ծաղկեսցէ իբրև զորթ յիշապակ նորա, և իբրև զգինի Լիբանանու եղիցի ⁹ Եփրեմայ: Զի՛ ևս կայ նորա և կռոց, են խոնարհեցուցի զնա, և ես զօրացուցից զնա. են իբրև զայգի
- ¹⁰ պողախայձ՝ յինէն զպաւ պարու ՚ի քեզ: ¹⁰ Ո՛վ է իմաստուն՝ և իմացի զայս. հանձարեղ՝ և ծանիցէ զայս. զի ուղիղ են ճանապարհք Տեառն. և արդարք զնասցեն ընդ նոսա. և ամպարիշտք փկարացին ՚ի նոսա:

Կարարեցաւ Մարգարէութիւնն Ովսեայ:

15 *Ոմանք*. Քանզի նախ ՚ի մէջ եղբարց... ւծցէ ՚ի վերայ նոցա Տէր: **14. 1** *Ոմանք*. Եւ սպնդիացք նոցա... և յո՛րք նոցա պայթեսցին: **4** *Ոմանք*. Ասպուածս ձեռագործս: **6** *Ի լուս՝*. Եղէց իբրև զցօղ. *համաձայն ոմանց ՚ի քնսք՝*: *Ոմանք*. Զարմարս իւր: **7** *Բազումք*. Եւ եղիցի իբրև զձիթէն: **8** *Ոմանք*. Եւ հասարակեսցեն ցորէն: **9** *Ոմանք*. Եւ ես զօրացուցից զնա: **10** *Ոմանք*. Գնացեն ՚ի նոսա, և ամ՝:

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԱՄՈՎԱՅ

Պարգանք Ամովսայ որ եղեն յԱկկարին Թելուայ, զորս երեսն 'ի 1 վերայ Երուսաղեմի. յաւորս Ոգիայ արքայի Նրէասարանի, և յաւորս Յերոբոսիամայ որդոյ Յովասայ արքայի Իսրայէլի: Երկուք ամօք յառաջ քան զգերուաշարժն. և ասէ.

Ա **Տ**ԷՐ 'ի Սիովնէ՛ բարբառեցաւ, և յԵրուսաղեմէ՛ եր գձայն իւր. և 2 սու՛գ առին արօքք հօբից. և ցամաքեցան՝ բարձունք Կարմելայ: ³Եւ ասէ՛ Տէր 'ի վերայ երիցն անօրէնութեանցն Դամասկեայ, և ³'ի վերայ չորիցն՝ ո՛չ դարձայց 'ի նմանէ. փոխանակ զի կարէին զյղիս Գաղաադացոց սղոցօք երկաթօք: ⁴Եւ առաքեցից հոնր 'ի փունն Ազայելի, և կերիցէ՛ զհիմունս որդոյ Ադերայ: ⁵Եւ խորակեցից զնիզս Դամասկեայ՝ և սափակեցից զբնակիչս դաշտացն Անայ. և կտորեցից զազգն յարանց Խառանու. և զերեսցի ընփր ժողովուրդն Ասորոց՝ ասէ Տէր: ⁶Այս– 6 պէս ասէ Տէր. 'Ի վերայ երից ամպարշտութեանցն Գազայ, և 'ի վերայ չորիցն՝ ո՛չ դարձայց 'ի նոցանէն. փոխանակ զի գերեցին զգերութիւն Սողոմոնի արգելոյ յԵդովն: ⁷Եւ առաքեցից հոնր 'ի վերայ պարսպացն ⁷Գազայ, և կերիցէ՛ զհիմունս նորա: ⁸Եւ սափակեցից զբնակիչս յԱզովկայ, ⁸և բարձցի՛ ազգն յԱսկաղոնէ. և ածից զձեռն իմ 'ի վերայ Ակկարո– նի, և կորիցեն մնացորդք այլազգեացն ասէ՛ Տէր Տէր: ⁹Այսպէս ասէ ⁹Տէր. 'Ի վերայ երից ամպարշտութեանցն Ծուրայ, և 'ի վերայ չորիցն՝ ո՛չ դարձայց 'ի նմանէ. փոխանակ զի արգելին զգերութիւնն Սողոմոնի յԵդոմ, և ո՛չ յիշեցին զովսր եղբարց: ¹⁰Եւ առաքեցից հոնր 'ի վերայ ¹⁰պարսպացն Ծուրայ, և կերիցէ՛ զհիմունս նորա: ¹¹Այսպէս ասէ Տէր. ¹¹'Ի վերայ երից ամպարշտութեանցն Եդոմայ, և 'ի վերայ չորիցն՝ ո՛չ դարձայց 'ի նոցանէ. փոխանակ զի հալածեաց սրով զեղբայր իւր, և սպականեաց զեղբայր յերկրի. և յափշտակեաց 'ի վկայութիւն զսոսկունն իւր. և զյանդգնութիւն իւր պահեաց 'ի հակառակութիւն: ¹²Եւ առաքեցից ¹²հոնր 'ի Թեման, և կերիցէ՛ հուր զհիմունս պարսպաց նորա: ¹³Այսպէս ¹³ասէ Տէր. 'Ի վերայ երից ամպարշտութեանց որդոցն Ամոնայ, և 'ի վերայ չորիցն՝ ո՛չ դարձայց 'ի նոցանէ. փոխանակ զի հերձոյին զյղիս Գաղաադացոց, զի ընդարձակեցեն զսահմանս իւրեանց: ¹⁴Բորբոքեցից ¹⁴հոնր 'ի վերայ պարսպացն Ղաբայ, և կերիցէ՛ զհիմունս նորա աղաղակաւ յաւոր պարերազմի. և շարժեցի յաւոր վախճանի իւրոյ: ¹⁵Եւ գնացեն ¹⁵'ի գերութիւն թագաւորք նոցա. քուրմք նոցա՝ և իշխանք նոցա 'ի միա– սին, ասէ Տէր Տէր:

¹Այսպէս ասէ Տէր. 'Ի վերայ երից ամպարշտութեանցն Մովաբու, ²և 'ի վերայ չորիցն՝ ո՛չ դարձայց 'ի նմանէն. փոխանակ զի այրեցին զսոսկերս թագաւորացն Եդովմայեցոց 'ի մոխրնէ: ²Առաքեցից՝ հուր 'ի 2

1. 1 *Ունանք.* Պարգանք Ամովսայ: *Ոսկան.* Երկու ամօք: **4** *Յօրինակին.* Զհիմունս որդոց Ադերայ: **5** *Ունանք.* Դաշտացն Ովնայ. *և ունանք.* Ամանայ, և կտորեցից զազգս արանց Խառա՛: *Առ Ոսկանայ պակասի.* Զնիզս Դամասկեայ: **13** *Բազումք.* Ներձուին զյղիս:

վերայ Մովսբու, և կերիցե՛ հուր զհիմունս քաղաքաց նորա. և մեռցի
 3 ՚ի տկարութեան Մովսբ, աղաղակաւ և ձայնիւ փողոյ. ³ և սաքակե-
 ցից գրաքաւոնր ՚ի նմանէ, և զամենայն իշխանս նորա կոտորեցից ընդ
 4 նմին՝ ասէ Տէր: ⁴ Այսպէս ասէ Տէր. ՚Ի վերայ երից ամպարշարութեանց
 որդւոցն Յուդայ, և ՚ի վերայ չորիցն՝ ո՛չ դարձայց ՚ի նմանէն. փո-
 խանակ զի մերժեցին զօրէնս Տեառն, և զիրամանս նորա ո՛չ պահե-
 ցին. և մոլորեցուցին զնոսա սնտրտօք իւրեանց զոր արարին, զորոց
 5 զհետք գնացին հարքն նոցա: ⁵ Առաքեցից հոնր ՚ի վերայ Նրէասպա-
 6 նի՝ և կերիցե՛ զհիմունս Երուսաղէմի: ⁶ Այսպէս ասէ Տէր. ՚Ի վերայ
 երից ամպարշարութեանցն Իսրայէլի, և ՚ի վերայ չորիցն՝ ո՛չ դարձայց
 ՚ի նմանէ. փոխանակ զի վաճառեցին զարդարն արծաթոյ, և զքնանկն
 7 ընդ կօշկաց. ⁷ որ կոխեն զհող երկրի. և կռփէին զգլուխս աղքատաց,
 և զճանապարհս խոնարհաց թիրէին. և հայր և որդի առ մի բոզ
 8 մրանէին, զի պղծեսցեն զանուն Ասրուծոյ իւրեանց: ⁸ Եւ զձործս իւրե-
 անց առագանսք ձգէին ընդ ինքեանս՝ և ընդ սեղանն. և զինի գրպարպութեանց
 9 ըմպէին ՚ի քան սսրուծոյ իւրեանց: ⁹ Բայց ես բարձի՛ զԱմովիհացին
 յերեսաց նորա. որոյ բարձրութիւն իւր բարձրութիւն մայրի, և հզօր էր
 իբրև զկաղնի. և բարձի՛ զպարտու նորա ՚ի վերուստ, և զարմաքս նորա
 10 ՚ի ներքուստ: ¹⁰ Եւ ես հանի զձեզ յերկրէն Եգիպտացոց, և շրջեցուցի
 զձեզ յանապար ամս քառասուն՝ ժառանգեցուցանել զերկիրն Ամո-
 11 վիհացոց: ¹¹ Եւ առի՛ յորդոց ձերոց ՚ի մարգարէս, և յերիպասարդաց
 ձերոց յովսփաւորս. միթէ ո՛չ իցեն այդ որդիք Իսրայէլի՝ ասէ Տէր:
 12 ¹² Եւ արբուցանէիք ուխտաւորացն իմոց ըմպել զինի, և մարգարէիցն
 13 պատուիրէիք զի մի՛ մարգարէացին: ¹³ Վասն այդորիկ ահաւասիկ ես
 հոլովեցուցանեմ ՚ի ներքոյ ձեր՝ զոր օրինակ հոլովի սայլ լի օրանաւ:
 14 ¹⁴ Եւ կորիցե՛ փախուստ յընթացողէն. և որ զօրաւորն իցէ մի՛ զօրացի
 ՚ի զօրութեան իւրում, և պարտեազմօղն մի՛ ապրեցուցէ զանձն իւր.
 15 ¹⁵ և աղէղնաւորն՝ մի՛ կարասցէ ունել զդէմ. և որ արագն իցէ ուրիւք՝ մի՛
 16 ապրեսցի, և հեծեալն՝ մի՛ ապրեցուցէ զանձն իւր. ¹⁶ և մի՛ գրցի սիրպ
 իւր ՚ի զօրութիւն. մերկն հալածեսցի յաւուր յայնմիկ՝ ասէ Տէր:

3 ¹ Լուարո՛ք զպարգամս զայս զոր խօսեցաւ Տէր ՚ի վերայ ձեր քունդ **Բ**
 Իսրայէլի. և ՚ի վերայ ամենայն ազգաց զորս հանի յերկրէն Եգիպտա-
 2 ցոց: ² Բայց զձեզ ընտրեցի յամենայն ազգաց երկրի. վասն այնորիկ
 3 ՚ի ձէնջ ինդրեցից զվրէժ ամենայն չարեանց ձերոց: ³ Թէ՛ գնասցե՛ն
 4 ամեննիկն երկու ՚ի միասին, թէ ո՛չ ճանաչիցեն զմիմեանս: ⁴ Եթէ՛ զոչիցէ՛

2. 2 Ունակք. Աղաղակաւ ձայնիւ փո՞: **5 Ունակք.** Նուր ՚ի Նրէասպանի: **7 Ոսկան.**
 Եւ կռփեն... թիրեն... մրանեն: **8 Ունակք.** Առագաստս ձգէին... և ընդ սեղանս... ՚ի
 քան Ասրուծոյ իւրեանց: **9 Ոսկան.** ԶԱմովիհացին յերեսաց նոցա: **Ունակք.** Եւ հզօր
 է իբրև զկաղ՞: **10 Ունակք.** Եւ ես հանի զձեզ յանապարի ամս քա՞: **Ուր Ոսկան.**
 Եւ ածի զձեզ յանապարի ամս: **11 Ունակք.** Միթէ ո՛չ իցէ այդ որ՞: **Ուր Ոսկան.** Ոչ
 իցէ այդպէս որ՞: **12 Ի բազումս պակասի.** Բոնոց ըմպել զինի: **13 Ունակք.** Վասն
 այնորիկ ահաւաղիկ... հոլովիցի սայլ լի օրա՞: **Յօրինակին.** Նոլովի սայլի արանաւ:
14 Ունակք. Եւ կորիցես փախուստ: **15 Յօրինակին պակասէր.** Արագն իցէ ուրիւք՝
 մի՞: **Ի բազումս պակասի.** Մի՛ ապրեցուցէ զանձն իւր: **16 Ունակք.** Միրպ իւր ՚ի
 զօրութեան: **3. 2 Ունակք.** Յամենայն յազգաց յերկրէ: **3 Ոսկան.** Միթէ գնասցեն
 ամենն՞:

առեւծ յանպառէ՛ և ո՛չ իցէ որս արարեալ նորա. եթէ փայցէ՛ կորիւն առիւծու զձայն իւր ՚ի մայրոյ իւրմէ, և ո՛չ ինչ իցէ յափշտակեալ նորա: ⁵ Եթէ անկանիցի՛ թռչուն ՚ի յերկիր առանց որսորդի. եթէ ճայթիցէ՛ 5 որոզայթ ՚ի վերայ երկրի՛ և ո՛չ ինչ իցէ ըմբռնեալ: ⁶ Եթէ հարկանիցի՛ ⁶ փող ՚ի քաղաքի, և ազգն ո՛չ խռովեսցի. եթէ իցէ՛ն չարիք ՚ի քաղաքի՛ և Տեառն չիցէ արարեալ: ⁷ Վասն այնորիկ ո՛չ արասցէ Տէր Աստուած ինչ 7 ինչ, եթէ ո՛չ յայտնեսցէ զիւրաքն ծառայից իւրոց մարգարէից: ⁸ Առեւծ 8 գոչիցէ՛ և ո՛վ իցէ որ ո՛չ սարսիցէ: Տէր Աստուած խօսեցաւ՝ և ո՛վ իցէ որ ո՛չ մարգարէասցի: ⁹ Պապմնցէք՛ ՚ի գաւառս Ասորեստանեայց. և ՚ի գաւառս 9 երկրին Եգիպտացոց, և ասացէք. Ժողովեցարո՛ք ՚ի լեառն Շամրնի, և փեսէք սքանչելիս բազումս ՚ի մէջ նորա. և զբռնութիւն ՚ի մէջ նորա: ¹⁰ Եւ 10 ո՛չ ծանեալ զլինելոց եղե՛ն իւր՝ ասէ Տէր. որ գանձէին անօրէնութիւն և թշուառութիւն ՚ի գաւառս իւրեանց: ¹¹ Վասն այնորիկ այսպէս ասէ Տէր 11 Աստուած ցՏիրոս. Երկիրդ որ շուրջ զքե՛ւ է՝ ատերեսցի. և խորպակեսցի ՚ի քէն ամենայն զօրութիւն քո, և յափշտակեսցի՛ն գաւառք քո: ¹² Չի 12 այսպէս ասէ Տէր. Չոր օրինակ թէ կարասցէ թափել հովիւ ՚ի բերանոյ առիւծո՛ւ՝ արեացս երկուս, կամ բլթա՛կ մի ունկան. այնպէս գերծցին որդիքն Իսրայելի որ բնակեալ են ՚ի Սամարիա, դէմ յանդիման ազգին, և ՚ի մէջ Դամասկացոց: ¹³ Քահանայք յուարո՛ք և վկայութիւն դի՛ք 13 փանդ Յակովբայ՝ ասէ Տէր ամենակալ: ¹⁴ Չի յաւուր յայնմիկ յորժամ 14 ինդրեցից զվրէժ ամպարշտութեանցն Իսրայելի ՚ի նմանէ, առից վրէժ և զսեղանոյն Բերթելայ. և փշրեսցին եղջերք սեղանոյն՝ և անկցին յերկիր: ¹⁵ Եւ խորպակեցից զապարանս թևաորս, ՚ի վերայ ամարաստուն ապարանքիցն. և ապականեսցին ապարանքն փղոսկրեայք. և բազում և այլ ապարանք անկցին՝ ասէ Տէր:

- Գ ¹ Լուարո՛ք զբան Տեառն երինջք Բասանո՛ւ որ էք ՚ի լերինս Շամրնի. **4** որ զրկէք զաղբաքս, և առ ուրն հարկանէք զբնանկն. որ ասէիք ցրեարս ձեր. Մաքուցէք մեզ զինի զի արբցուք: ² Երդնո՛ւ Տէր ՚ի սրբութիւնս իւր. 2 եթէ ահա աւուրք եկեսցեն ՚ի վերայ ձեր, և առցեն զձեզ զինուրք, և զդոսա որ ընդ ձեզդ են արկցեն ՚ի սանս ջեռուցեալս: ³ Եւ ելանիցէք 3 մերկք միմեանց դէմ ընդդէմ, և անկանիցիք ՚ի լերինն Ռեմանայ՝ ասէ Տէր: ⁴ Մտէք ՚ի Բերթել՝ և ամպարշտեցայք, և ՚ի Գաղգաղա յաճախեցէք 4 ամպարշտել. և մաքուցէք զգոհս ձեր ընդ առաւօպս, և յերիւր աւուր զբասանորդս ձեր: ⁵ Ընթռնոյի՛ն օրէնս արաքոյ, և կոչէին խոստովանութիւնս. պապմնցէք թէ՛ զայս սիրեցին որդիքն Իսրայելի՛ ասէ Տէր: ⁶ Եւ ես արկի՛ 6 զձեք ցաւ արամանց յամենայն քաղաքս ձեր, և կարօքութիւն հացի յամենայն փեղիս ձեր. և ո՛չ դարձարուք առ իս՝ ասէ Տէր: ⁷ Եւ արգելի՛ ՚ի 7 ձէնջ զանձրն՝ երիւք ամսօք յառաջ քան զկուրս. ՚ի մի քաղաք փեղացից,

4 Ոմանք. Գոչիցէ առեւծ յանապարէ, և ո՛չ: **7 Ոմանք.** Վասն այսորիկ ոչ արասցէ... զիւրաք ծա՛: **8 Ոմանք.** Առեւծ գոչեսցէ: **11 Ոմանք.** Վասն այսորիկ այսպէս: **12 Օրինակ մի.** Եթէ արասցէ թափել... արացս երկուս: *Ոմանք.* Որ բնակեալ են ՚ի Շամրին: **14 Յօրինակին պակասէր.** Յայնմիկ յորժամ ինդրեցից զվրէժ: **4. 3 Յօրինակին.** Եւ ելանիցէք մերք միմեանց ընդդէմ: **4 Ոսկան.** Ի Բերթել՝ և ամպարշտեցարո՛ք: **5 Ոմանք.** Ընթռնուի՛ն... թէ զայս սիրէին որդիքն: **6 Օրինակ մի.** Յաւր արամանց, ուր *Ոսկան.* ցաւս արամանց:

և 'ի միւս քաղաք ոչ փեղացից. մի վիճակ թացից՝ և 'ի միւսն յորում ոչ
 8 փեղացից՝ ցամաքեսցի: ⁸ Եւ ժողովեսցին երկու և երեք քաղաք 'ի մի
 քաղաք ընպէլ ջուր, և մի՛ յագեսցին. և ոչ դարձարուք առ իս՝ ասէ
 9 Տէր: ⁹ Նարի՛ զձեզ փասպով, և արկի՛ զձեք դալուկն. և յաճախեցէք 'ի
 պարսպեզս ձեր, և յայգիս և 'ի թզենիս ձեր՝ և 'ի ձիթենիս. և եկեր
 10 թրթուր. սակայն և այնպէս ոչ դարձարուք առ իս՝ ասէ Տէր: ¹⁰ Առա-
 քեցի 'ի վերայ ձեր մահ՝ 'ի ճանապարհին Եգիպտացոց, և կոտորեցի
 սրով գերիտասարդս ձեր հանդերձ գերութեամբ երիվարաց ձերոց. և
 ծախեցի զբանակս ձեր հրով բարկութեան իմոյ. սակայն և այնպէս ոչ
 11 դարձարուք առ իս՝ ասէ Տէր: ¹¹ Կորձանեցի՛ զձեզ՝ որպէս կորձանեաց
 Ասսուրած զՍողոմ և զԳոմոր. և եղերուք իբրև զհանձող գերծեպ 'ի
 12 հրոյ. սակայն և այնպէս ոչ դարձարուք առ իս՝ ասէ Տէր: ¹² Վասն
 այնորիկ այնպէս արարից զքեզ Իսրայէլ. բայց զի այնպէս առնելոց
 եմ զքեզ՝ պարասպեա՛ կարդա՛լ զանուն Տեառն Ասսուրոյ քոյ Իսրա-
 13 յէլի: ¹³ Զի ահաւասիկ եմ եմ որ հասարսպեմ գերկինս, և հասարսպեմ
 զհողմս. և պարսպեմ 'ի մէջ մարդկան զօժեպ իւր. առնէ առաւօր և մէզ,
 և ելանէ 'ի վերայ բարձանց երկրի. Տէր Ասսուրած ամենակալ անուն է
 նորա:

5 ¹ Լուարո՛ք զբանս զայս զոր ես առից՝ 'ի վերայ ձեր ողբս: Դ
 2 Անկա՛ն փունդ Իսրայէլի, և ոչ ևս յաւելուցու յառնել: ² Կոյսն Իսրայէլի
 3 կորձանեցաւ յերկրի իւրում, և չի՛ք ոք որ կանգնիցէ զնա: ³ Քանզի այս-
 4 և յորմէ ելանէին հարեր՝ մնասցէ փասն փանդ Իսրայէլի: ⁴ Քանզի այս-
 5 պէս ասէ Տէր առ փունդ Իսրայէլի. Խնդրեցէք զիս և կեցցիք. ⁵ և մի՛
 խնդրէք զԲեթէլ, և 'ի Գաղգաղա մի՛ մտնէք, և 'ի Զրիորն երդման մի՛
 ելանէք. զի Գաղգաղա գերելով գերեսցի, և Բեթէլ եղիցի իբրև զչեղեպ:
 6 ⁶ Խնդրեցէք զՏէր և կեցցիք. զի մի՛ բորբոքեսցի իբրև զհուր փունն Յով-
 7 սեփայ՝ և կերիցէ զնա. և ոչ ոք իցէ որ շիջուցանիցէ: ⁷ Որ առնէ 'ի
 8 բարձունս իրաւունս, և արդարութիւն եղ յերկրի. ⁸ որ առնէ զամեն-
 այն և նորոգէ, և դարձուցանէ յայգ զսպուերս մահու, և զփի 'ի զիշեր
 մթացուցանէ. որ կոչէ զջուրս ծովու՝ և հեղու 'ի վերայ երեսաց երկրի.
 9 Տէր ամենակալ անուն է նորա. ⁹ որ բաշխէ զբեկումն 'ի վերայ զօրու-
 10 թեան, և աճէ զթշուառութիւն 'ի վերայ ամրոցաց: ¹⁰ Արեցին՝ 'ի դրունս
 11 զյանդիմանիչս, և զբանս սուրբս պիղծս արարին: ¹¹ Վասն այնորիկ
 փոխանակ զի կոփէիք զաղքապս, և կաշառս ընտրանաւ առնոյիք 'ի
 նոցանէն. ապարանս զարդարեալս շինեսցիք՝ և մի՛ բնակեսցիք 'ի նո-
 12 սա. այգիս ցանկալիս փնկեսցիք՝ և զգինի նոցա մի՛ արբջիք: ¹² Զի

⁷ *Ոմանք.* Երեք անսովք: ⁹ *Օրինակ մի.* Եւ 'ի թզենիս ձեր և 'ի թթենիս, և եկեր... սակայն և ոչ այնպէս: *Ոսկան յակոյ.* Եւ 'ի ձիթենիս ձեր. և *զթզենիս ձեր* եկեր թր՝: ¹⁰ *Ոմանք.* Առաքեցից 'ի վերայ ձեր մահ: ¹² *Ոմանք.* Այնպէս արարից զքեզ. բայց զի այնպէս առնելոց եմ: ¹³ *Ոսկան.* Զի ահաւասիկ որ հասարսպէ գերինս, և հասարսպէ զհողմս: **5. 1** *'Բ լուս՝.* Լուարուք զբանս Տեառն Ասսուրոյ զոր. *համաձայն ոմանց 'ի բնաք՝:* ³ *Ոմանք.* Տասն՝ փանն Իսրայէլի: ⁶ *Ոմանք յակոյն.* Եւ կերիցեն զնա... շիջուցանիցէ *փանդ Իսրայէլի:* ⁸ *Ոսկան.* Եւ զփի 'ի զիշեր միացուցանէ: *Բազումք.* Եւ հեղու 'ի վերայ երկրի: ¹¹ *Ոմանք.* Կոփէիք զաղքապս... ընտրանաւ առնուիք... և զգինի նորա մի՛:

գիտացի ես գրագում ամապաշտութիւնս ձեր. և սաստիկ են մեղք ձեր: Առ ուրն կոխէիք զարդարն առնլով փոխանակս, և խոտորեցուցանէիք զաղքարն ՚ի դրունս: ¹³ Վասն այնորիկ որ իմաստունն է՝ ՚ի ժամանակին 13
 յայնմիկ լռեսցէ, զի ժամանակն չար է: ¹⁴ Խնդրեցէք զբարի և մի՛ զչար՝ 14
 զի կեցցիք, և եղիցի ընդ ձեզ Տէր Աստուած ամենակալ. զոր օրինակ
 ասացէքն՝ ¹⁵ թէ արեցաք զչարիս, և սիրեցաք զբարիս: Նաստարեցէք 15
 զիրաւունս ՚ի դրունս ձեր, զի ողորմեսցի Տէր Աստուած մնացորդաց
 Յովսեփայ: ¹⁶ Վասն այդորիկ այսպէս ասէ Տէր Աստուած ամենակալ. 16
 Յամենայն հրապարակս կո՞ծ, և յամենայն ճանապարհս ասացի վայ
 վայ. կոչեսցի մշակ ՚ի սուգ և ՚ի կոծ և ՚ի ձայնարկուս. ¹⁷ և յամեն- 17
 այն ճանապարհս կոծ. քանզի անցից ընդ մէջ քո՝ ասէ Տէր: ¹⁸ Վայ որ 18
 ցանկայ աւուրն Տեառն. զի՞ կայ ձեր և աւուր Տեառն. և նա խաւար
 է, և ոչ լոյս: ¹⁹ Զոր օրինակ թէ փախիցէ մարդ յերեսաց առիծու, և 19
 պարահեսցէ նմա արջ, և փախնուցու ՚ի տուն՝ և յեցուցէ զձեռս իւր
 յորմն, և հարկանիցէ զնա օձ. ²⁰ ոչ ասպքէն խաւար է օր Տեառն՝ և ոչ 20
 լոյս. աղջամղջին՝ և ոչ գոյ ՚ի նմա ճաճանջ:

Ե ²¹ Արեցի՛ մերժեցի՛ զբոսն ձեր, և ՚ի փարեկանս ձեր ոչ հոտորեցայց: 21
²² Զի թէ մատուցանէք զողջակէզս և զզոհս ձեր՝ ոչ ընկալայց, և յերևելիս 22
 փրկութեանց ձերոց ես ոչ հայեցայց: ²³ Ի բաց արա յինէն զձայն երգոց 23
 քոց. և զնուագս սրընգաց քոց ես ոչ լուայց: ²⁴ Եւ յորդեսցեն իբրև զզո՛ր 24
 իրաւունք, և արդարութիւն իբրև զհեղեղ անհուն: ²⁵ Միթէ սպա՛նդ և 25
 զոհս մատուցէք ինձ յանապարհի՛ անդ զբառասուն ամ տունդ Իսրայէլի.
²⁶ և առէք զվրանն Մողոքայ՝ և զաստղ սստուածոյն ձերոյ զՆոնմփայ, 26
 զպարկերս նոցա զոր արարէք ձեզ: ²⁷ Եւ փոխեցից զձեզ անդր քան 27
 զԴամասկոս՝ ասէ Տէր, Աստուած ամենակալ անուն է նորա:

¹ Վայ որ անգոսնեն զՍիօն, և յուսացեալ իցեն ՚ի լեանն Շամրնի. **6**
 կրթեցին զիշխանութիւնս ազգաց, և մտին ՚ի նոսա տունդ Իսրայէլի:
² Անցէք ամենեքին ՚ի Քանան՝ և տեսէք. և անցէք անտի ՚ի մեծն Եմաթ 2
 Նոբայ, և իջէք ՚ի Գէթ այլազգեաց, զօրաւորս քան զամենայն քաղաքս
 այնոսիկ, եթէ իցեն մեծ սահմանք նոցա քան զսահմանս ձեր: ³ Որ 3
 զայքդ յօր չարեաց. որ մերձենայքդ հասանել ՚ի շարաթս ստութեանց:
⁴ Որ ննջէքդ ՚ի գահոյս փղոսկրեայս, և փափկանայք յանկողինս ձեր. և 4
 ուրէք ուս ՚ի հօտից, և որթս դիեցիկս յանդոց: ⁵ Որ կայթս հարկանէիք 5
 ընդդէմ սրընգաց. զորս իբրև հաստարունս համարեցայք՝ և ոչ անցաւորս.
⁶ և ըմպէք պարզեալ գինի. և անոյշ իղով օձանիք. և ոչ ցաւէր ձեզ վասն 6
 բեկմանն Յովսեփու: ⁷ Վասն այնորիկ արդ ՚ի գերութիւն վարեսցին 7
 յիշխանութենէ բռնաւորաց, և հապցի խրխընջիւն երկվարացն Եփրեմայ:
⁸ Զի երդուա՛ւ Տէր յանձն իւր. և ասէ Տէր Աստուած զօրութեանց՝ թէ 8

12 Ոմանք. Առնելով փոխա՛: 14 Ոմանք. Խնդրեցէք զբարիս: 18 Ոմանք. Որ
 ցանկանայ աւուրն Տեառն: 22 Ոմանք. Զի եթէ մատուցանիցէք զող՛: Օրինակ մի.
 Փրկութեանց, ես ոչ հաճեցայց: 25 Ոմանք. Անդ բառասուն ամ: 26 Ոմանք. Եւ
 առէք զխորանն Մողոքայ, և զաստղն սստուածոյն ձերոյ զԼեմ՛: 27 Ոմանք. Ասէ
 Տէր, ամենակալ է անուն: 6. 1 Ոմանք. Կթէ զիշխանութիւնս ազգաց: 2 Ի լու՛.
 Անցէք ամենեքին ՚ի քաղաքէ. համանայն ոմանց ՚ի բնար՛: Ոմանք. Ի մեծն Եմաթայ
 Նոբայ... քան զքաղաքսն զայնոսիկ: 5 Ոմանք. Կայթս հարկանէք ընդդէմ սրնկաց:

գարշեցուցից զամենայն հպարտութիւնս Յակոբայ, և զաշխարհս նո-
 9 րա արեցից. և բարձից զքաղաքս նորա ամենայն բնակչօք: ⁹ Եւ եղիցի
 10 եթէ մնասցեն քանն այր՝ ՚ի քան միում, և մեռանիցին. ¹⁰ և մնացորդքն
 առնուցուն զընկառնս իւրեանց, և իջանեն հանել զուսկերս նոցա ՚ի
 քանէ անքի. և ասացեն ցայնոսիկ որք կայցեն առաջի քանն. եթէ
 11 այլ ինչ մնաց այդոր առ քեզ: ¹¹ Եւ նա ասացէ՛ թէ ոչ. և մի՛ ասացէ թէ
 12 լոն լեր. վասն այնորիկ է՝ զի ոչ անուանէին զանուն Տեառն: ¹² Զի ահա-
 ւասիկ Տէր հրաման քացէ, և հարցէ զմե՛ծ ապարանսն կործանմամբ, և
 13 զփոքր ապարանս պարառմամբ: ¹³ Իցէ՛ թէ արշաւեսցեն երիվարք ընդ
 վէմս, կամ հանդարտիցեն ՚ի մէջ մարակաց. զի խոտորեցէք զիրաւունս
 14 ՚ի ցատումն, և զպտուղ արդարութեան ՚ի դառնութիւն. ¹⁴ և ուրախ լի-
 նէիք յոչինչ բանս: Ոյք ասէին՝ եթէ՛ Ոչ գորութեամբ մերով եղեն մեզ
 15 եղջերք: ¹⁵ Վասն այդորիկ ահաւաղիկ ես յարուցից ՚ի վերայ ձեր քունդ
 Իսրայէլի՝ ասէ Տէր գորութեանց, ազգ մի՛ որ նեղիցեն զձեզ՝ զի մի՛ ևս
 մարանիցէք յեմաթ, և մինչև ՚ի հեղեղաքն արևմտից:

7 ¹ Այսպէս եցոյց ինձ Տէր Տէր. և ահա ծնունդ մարախոյ զայր ընդ **Զ**
 2 առաւօտս. և ահա ջորեակ մի Գովգ արքայ: ² Եւ եղիցի եթէ վախճանեսցէ
 ուրել զխոտ երկրին: Եւ ասեն. Տէր Տէր ինայեա՛. քանզի ո՛վ իցէ
 3 որ կանգնեսցէ զՅակոբ, զի սակաւաւոր է: ³ Ապաշաւեա՛ Տէր ՚ի վերայ
 4 այդորիկ. եւ այդ ևս մի՛ լիցի՝ ասէ Տէր: ⁴ Այսպէս եցոյց ինձ Տէր Տէր.
 և ահա կոչեաց դարաստանս հրով Տէր Տէր. և եկեր զխորս բազումս,
 5 և եկեր զվիճակն: ⁵ Եւ ասեն. Տէր Տէր դարարեցո՛ զայդ. քանզի ո՛վ է
 6 որ յարուցանէ զՅակոբ, զի սակաւաւոր է: ⁶ Ապաշաւեա՛ Տէր ՚ի վերայ
 7 այդորիկ. եւ այդ ևս մի՛ լիցի՝ ասէ Տէր: ⁷ Այսպէս եցոյց ինձ Տէր Տէր.
 և ահա այր մի կայր ՚ի վերայ ադամանքեայ պարսպի, և ՚ի ձեռին իւ-
 8 րում ադամանք: ⁸ Եւ ասէ ցիս Տէր. Զի՛նչ քեանես Ամովս: Եւ ասեն.
 Ադամանք: Եւ ասէ ցիս Տէր. Ահաւասիկ ես հասարարեցից ադամանք
 ՚ի մէջ ժողովրդեան ինոյ Իսրայէլի, և ոչ ևս յաւելից անցուցանել զնո-
 9 վա: ⁹ Եւ ապականեսցին բազինք կարակութեան, և մեհեանք Իսրա-
 10 յելի աւերեսցին. և յարեայց ՚ի վերայ քանն Յերոբովամայ սրով: ¹⁰ Եւ
 առաքեաց Ամասիա քուրմ Բեթելայ առ Յերոբովամ արքայ Իսրայէլի՝
 և ասէ. Ժողովս կուրէ ՚ի վերայ քո Ամովս ՚ի մէջ քանս Իսրայէլի, և
 11 երկիրս ոչ կարէ հանդարտել ամենայն բանից նորա: ¹¹ Զի այսպէս ասէ
 Ամովս. Յերոբովամ սրով վախճանեսցի, և Իսրայէլ գերելով գերեսցի
 12 յերկրէ իւրմէ: ¹² Եւ ասէ Ամասիա ցԱմովս. Տեսանօղո՞ քորդ քեղի, զնա՛
 13 յերկիրն Նրէաստանի. անդ կեսնց՝ և անդէն մարգարեսացիր: ¹³ Ի Բեթէլ

8 Ոմանք. Եւ ասէ Տէր Տէր գորութեանց... զքաղաքս նոցա ամենայն բնակ՛: **10 Ոսկան.**
 Եւ իջանիցեն հանել զուս՛: **11 Ոմանք.** Ասացէ՛ եթէ ոչ. մի՛ ասացէ լոր լեր: **13 Ոմանք.**
 Արշաւիցեն երիվ՛... և կամ հանդար՛: **14 Ոմանք.** Ոյք ասէիք՝ եթէ ոչ: **15 Ի յում.**
 Ահաւասիկ ես յարու՛. համաձայն ոմանց ՚ի քնար՛: **Ոմանք.** Ասէ Տէր Աստուած
 գորութեանց... որ նեղիցէ զձեզ: **7. 2 Ոմանք.** Որ կանգնիցէ զՅակոբ: **3 Ոսկան.**
 Ապաշաւեաց Տէր ՚ի վերայ: **Ոմանք.** Ի վերայ այսորիկ. և այդ մի՛ ևս լիցի: **4 Օրի-
 նակ մի.** Եւ եկեր զխորս բազումս, և եկեր զվի՛: **5 Ոմանք.** Որ յարուցանիցէ զՅա՛:
6 Ոսկան. Ապաշաւեաց Տէր ՚ի վերայ: **Ոմանք.** Մի՛ լիցի ասէ Տէր Տէր: **7 Այլք.**
 Ադամանդեայ... ադամադ: **11 Յօրինակին.** Զի այն ասէ Ամովս:

մի՛ ևս յաւելուցուս մարգարեանալ՝ զի սրբութիւն թագաւորի է, և փո՛ն թագաւորութեան: ¹⁴ Պարասխանի երբ Ամովս՝ և ասէ ցԱմասիա. Ես ո՛չ 14 մարգարէ էի՝ և ո՛չ որդի մարգարէի, այլ հովիւն էի, և թութ թաղէի. ¹⁵ և 15 սո՛ն զիս Տէր՝ ՚ի հօրից, և ասէ ցիս Տէր. Գնա՛ դու և մարգարեա՛ ՚ի վերայ ժողովրդեան իմում Իսրայէլի: ¹⁶ Եւ արդ՝ լո՛ւր գպարգամս Տեառն. Դու 16 ասես. Մի՛ մարգարեանար ՚ի վերայ Իսրայէլի. և մի՛ ժողովս ժողովեր ՚ի վերայ փանն Յակովբո: ¹⁷ Վասն այդորիկ այսպէս ասէ Տէր Տէր. 17 Կին քո ՚ի քաղաքիդ պռռնկեսցի. և ուսերքք քո և դստերքք քո ՚ի սո՛ր անկցին. և երկիրդ քո լարաբաժին բաժանեսցի. և դու յերկրի պղծո՛ւմ վախճանեսցիս. և Իսրայէլ գերելով՝ գերեսցի յերկրէ իւրմէ:

Է ¹ Այսպէս եցոյց ինձ Տէր Տէր, և ահա գործի հաւորսաց: ² Եւ ասէ. **8, 2** Զի՛նչ փեսանես Ամովս: Եւ ասեմ. Գործի՛ հաւորսաց: Եւ ասէ ցիս Տէր. Նասեալ՝ է վախճան ՚ի վերայ ժողովրդեան իմոյ Իսրայէլի. և ո՛չ ևս յաւելցին անցուցանել զնովս: ³ Եւ ողբասցեն յարկք փաճարին 3 յաւոր յայնմիկ՝ ասէ Տէր. բազումք անկանիցին, և յամենայն փեղիս արկից լռութիւն: ⁴ Լուարո՛ւք գայս, որք նեղէիք զփնանկն ընդ առաւօրս, 4 և զրկէիք զաղքապ յերեկորեայ. ⁵ և ասէիք. Եի՛ք անցցէ ամիսս և 5 շահեսցուք, և շաբաթս՝ և բացցուք զգանձս, և առնել զչափ փոքր, և մեծացուցանել զկշիռս, և առնել կշիռս սրութեան. ⁶ սքանալ արծա- 6 թով զաղքապս, և զփնանկս ՚ի գնոց կօշկաց. և յամենայն ՚ի վաճառս մեր շահեսցուք: ⁷ Երդնո՛ւ Տէր ՚ի վերայ հպարտութեանն Յակովբո. թէ 7 ո՛չ մոռասցին ՚ի սպառ ամենայն գործք ձեր: ⁸ Եւ ՚ի վերայ այդորիկ 8 խռովեսցի՛ երկիր. սո՛ւզ առցեն ամենայն բնակիչք նորա. և ելցէ իբրև զգեպ վախճան նորա, և իջցէ իբրև զգեպն Եգիպտացոց: ⁹ Եւ եղիցի 9 յաւոր յայնմիկ ասէ Տէր Տէր՝ սըպց՛ արեգակն ՚ի միջօրէի, և խաւարեսցի յերկրի լոյս ՚ի փուէ: ¹⁰ Եւ դարձուցից ՚ի սուզ զփօսս ձեր, և զամենայն 10 երգս ձեր յողբս. և ածից ՚ի վերայ ամենայն հասակաց քո՛րձ. և ՚ի վերայ ամենայն գլխոց կնդութիւն. և արարից նմա իբրև սուզ սիրելոյ, և որոց ընդ նմայն իցեն իբրև օր ցաւոց: ¹¹ Ահա ատուք գա՛ն ասէ Տէր 11 Տէր. և առաքեցից սով յերկիր. ո՛չ սով հացի, և ո՛չ ծարաւ ջրոյ. այլ սով լսելոյ զբանն Տեառն: ¹² Եւ խովեսցին ջուրք ՚ի ծովէ՛ մինչև ՚ի ծով, և ՚ի հիւսւտոյ մինչև յարևելս. ընթասցին ինդրել զբանն Տեառն, և մի՛ գրցեն: ¹³ Յաւոր յայնմիկ նեղեսցին կոյսք գեղեցիկ և երիպասարոք ՚ի ծարաւոյ. 13 ¹⁴ ոյք երդնոյին ՚ի քաւութիւնս Շամրնի, և ասէին. Կենդանի՛ է ասպուած 14 քո Դա՛ն, և կենդանի՛ է ասպուած քո Բերսաբէէ. և կործանեսցին, և մի՛ ևս կանգնեսցին:

¹ Տեսի՛ր զՏէր զի կայր ՚ի վերայ սեղանոյ՝ և ասէ. Բախեսա՛ զսեղանո՛ և **9** շարժեսցին դրանոյիք, և կտրեա՛ր արկ ՚ի գլուխս ամենեցուն. և զմնացորդս նոցա սրով կտորեցից. և մի՛ ապրեսցէ ՚ի նոցանէն փախուցեալն. և

13 Ունակք. Մի՛ ևս յաւելուր մար: **16 Ունակք.** Ի վերայ փանն Յերոբովսամայ: **17 Ունակք.** Դու յերկրի ՚ի պղծումն վախճա՛: **8. 2 Ունակք.** Յաւելից անցուցանել զնովս: **4 Ունակք.** Զրկէիք զաղքապս յերեկորեայ: **5 Ոսկան.** Անցցէ ամիս, և շահիցուք, և շաբաթ՝ և բացցուք: **6 Ունակք.** Եւ զփնանկն... և յամենայն վաճառս: **9 Ունակք.** Ի միջօրէի, և խաւարեսցի յերկրէ: **14 Ունակք.** Ոյք երդնուին:

2 մի՛ գերծցի ՚ի նոցանէ գերծեալն: ² Զի եթէ ծածկեացին ՚ի դժոխս, անսրի՛ ձեռն իմ կորգեացէ գնոսա. և եթէ ելանիցեն յերկինս, և անսրի՛ իջուցից գնոսա. և եթէ թաքիցեն ՚ի բարձունս Կարմելայ, և անսրի՛ յուզեցից և
3 առից գնոսա: ³ Եւ եթէ ընկեացին յաչաց իմոց ՚ի խորս ծովու, և անդ
4 հրամայեցից վիշապին խայթել գնոսա. ⁴ և եթէ գնայցեն ՚ի գերութիւն առաջի թշնամեաց իրեանց, և անդ հրաման փաց սրոյ՝ և սափակեացէ գնոսա: Եւ հասփայեցից ՚ի վերայ նոցա զաչս իմ ՚ի չարութիւն և ո՛չ
5 ՚ի բարութիւն: ⁵ Եւ Տէր Աստուած ամենակալ որ մերձենայ յերկիր և շարժէ գնա, և սո՛ւզ առցեն ամենայն բնակիչք նորա. և ելցէ իբրև
6 զգե՛ր վախճան նորա, և իջցէ իբրև զգեփն Եգիպտացոց: ⁶ Որ շինէ յերկինս զհամբառնալ իւր, և զաւերիս իւր յերկիր հասփայտ. որ կոչէ զջուրս ծովո՛ւ և հեղու գնա ՚ի վերայ երեսաց երկրի. Տէր ամենակալ
7 անուն է նորա: ⁷ Ոչ սպաքէն իբրև զորդիս Եթովպացոց էք դուք ինձ որդիք Իսրայելի՛ ասէ Տէր. ո՛չ զԻսրայել հանի յերկրէն Եգիպտացոց,
8 և զայլազգիս՝ ՚ի Գամրաց, և զԱսորիս ՚ի Բոթորայ: ⁸ Ահաւասիկ աչք Տեառն ՚ի վերայ թագաւորութեանդ մեղաւորաց. և բարձի՛ց զդա յերեսաց երկրէ. սակայն ՚ի սպառ ո՛չ ջնջեցից զպրունն Յակոբո՛ւ ասէ
9 Տէր: ⁹ Զի ահաւասիկ ես հրաման փամ, և ցրուեցի՛ց զձեզ ընդ ամենայն ազգս փունդ Իսրայելի. զոր օրինակ հոսի հոսչաւ, և մի՛ անկցի
10 մանրուած նորա յերկիր: ¹⁰ Սրո՛վ վախճանեացին ամենայն մեղաւորք ժողովրդեան իմոյ. որք ասէին. Ո՛չ մերձեացին՝ և ո՛չ հասցեն ՚ի վերայ
11 մեր չարիք: ¹¹ Յաւուր յայնմիկ կանգնեցի՛ց զխորանն Դաւթի զանկեալն, և կանգնեցից զկործանեալս նորա. և զյափակեալս նորա վերստին
12 կանգնեցից. և շինեցից գնա ըստ աւուրցն յաւիտենից: ¹² Որպէս զի ինդրեացեն զիս մնացորդք մարդկան. և ամենայն ազգք յորոց վերայ
13 կոչեցեալ է անուն իմ. ասէ Տէր՝ որ առնէ զայս: ¹³ Ահա աւուրք զա՛ն ասէ Տէր, և հասցեն կալք կթոց, և խայծեցի՛ խաղող ՚ի հարաւունս. և բոխեացեն լերինք զբաղջրութիւն, և ամենայն բլուրք անփառախի՛րք
14 եղիցին: ¹⁴ Եւ դարձուցի՛ց զգերութիւն ժողովրդեան իմոյ Իսրայելի, և շինեացեն զբաղաքս ապականեալս և բնակեացեն. և փնկեացեն այգիս, և արբցեն զգինի նոցա. արասցեն պարսպէզս՝ և կերիցեն զպտուղ նոցա: ¹⁵ Եւ փնկեցի՛ց գնոսա յերկրի իրեանց. և մի՛ ևս մերժեացին յերկրէ իրեանց, զոր եփու ես նոցա՝ ասէ Տէր Աստուած ամենակալ:

Կարարեցաւ Մարգարէութիւնն Ամովսայ:

9. 1 *Ոսկան.* Բախեա՛ւ... և կորեա՛ւ՝ յարկ ՚ի գլուխս: 4 *Ոմսնք.* Եւ եթէ գնացեն ՚ի գե՛: 5 *Ոսկան.* Եւ ելցէ իբրև զգեփն Եգիպ՛: 6 *Ոսկան.* Յերկրի հասփայտ: 7 *Ոմսնք.* Եւ զայլազգիս ՚ի Գամրայ: 9 *Ոմսնք.* Եւ ցրուեցից ընդ ամենայն ազգս զպրունդ Իսրայելի: 10 *Ոմսնք.* Եւ հասցեն ՚ի վերայ մեր: 12 *Ոմսնք.* Եւ ամենայն ազգ յորոյ վերայ:

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՄԻՔԻԱՅ

Եւ եղև քան Տեառն առ Միքիէ Մորսրացի. յաւորս Յովթաթամայ, **1**
և Աբազու, և Եզեկիայ՝ թագաւորաց Յուդայ: Զոր երեսն 'ի վերայ
Շամրինի և 'ի վերայ Երուսաղեմի:

Ա ՈՒՐՈՒՄԻՔ ժողովուրդք ամենայն. և ունկն դիցէ երկիր՝ և ամենայն **2**
բնակիչք նորա. և եղիցի Տէր Աստուած 'ի միջի ձերում 'ի վկա-
յութին. Տէր 'ի քանէ սրբոյ իւրմէ: ³Զի ահաւասիկ խաղասցէ 'ի **3**
փեղտօջէ իւրմէ. իօցէ և հասցէ՝ 'ի վերայ բարձանց երկրի. ⁴և շարժեսցին **4**
լերինք 'ի ներքոյ նորա. և ձորք հալեսցին իբրև գնոն առաջի հրոյ,
և իբրև գջուր հոսեալ ընդ գառիվայր: ⁵Վասն ամպարշարութեանցն **5**
Յակովբոն է այն ամենայն, և վասն մեղաց քանն Իսրայելի. իսկ արդ
ո՛վ է ամպարշարութիւնն Յակովբայ՝ թէ ոչ Շամրին, և ո՛վ է մեղք քանն
Յուդայ՝ եթէ ոչ Երուսաղէմ: ⁶Եւ եղից զՇամրին իբրև գրադաւար սրգապաշտաց **6**
ազարակի, և 'ի քունկ այգոյ. և կործանեցից 'ի խորխորանք զվէմս
նորա, և զհիմունս նորա մերկացուցից: ⁷Եւ զամենայն դրօշեալս նորա **7**
կոտորեսցեն, և զամենայն արձանս նորա այրեսցեն հրով. և զամենայն
կուռս նորա արարից յապականութիւն, զի 'ի կապինաց պռոնկութեան
ժողովեսց, և 'ի կապինաց պռոնկութեան ամփոփեսց: ⁸Վասն այնորիկ **8**
կոծեսցի՛ և ողբասցի, և գնասցէ մերկ և բո՛կ. և արասցէ կոճ իբրև
զվիշապաց, և սուգ իբրև զդափերաց համբարեսց: ⁹Զի սաստկացան **9**
հարուածք նորա. քանզի հասին մինչև 'ի Յուդայ, և մերձեցան մինչև 'ի
դրունս ժողովրդեան իմոյ և յԵրուսաղէմ: ¹⁰Որ 'ի Գէթոյ էք՝ մի՛ մեծաբանէք **10**
և որ յԱկկարոնոյ էք՝ մի՛ նորոգէք 'ի քանէ զկապականութիւն. հող 'ի
զունիս լերուք 'ի վերայ բնակութեան ձերոյ: ¹¹Բնակեալն բարութե- **11**
ամբ ոչ էլ 'ի քաղաքաց իւրոց. բնակիչք Սենարայ կոճ առէք 'ի վերայ
քանն որ մերձ է առ նա. բարձցէ՛ 'ի ձէնջ զհարուածս ցաւոց: ¹²Ո՛վ **12**
արար սկիզբն բարեսց բնակելոյն 'ի մէջ ցաւոց. զի իջին չարիք 'ի
Տեառնէ 'ի վերայ դրանցն Երուսաղեմի: ¹³Շահին կառաց՝ և դրընդին **13**
երիվարաց. բնակիչք Լաքիսայ, նա՛ է առաջնորդ մեղաց դստեր Սիոնի.
զի 'ի քեզ գրան ամպարշարութիւնք Իսրայելի: ¹⁴Վասն այնորիկ քացէ **14**
արձակեալս մինչև 'ի ժառանգութիւն Գեթայ, գրունս սնոփիս, 'ի նանի՛ր
եղեն թագաւորացն Իսրայելի. ¹⁵մինչև ցժառանգիչս քո ածցեն բնակիչդ **15**
Լաքիսայ ժառանգութեամբ. մինչև յՈղոզամ հասցէ փառք դստեր Սի-
ոնի: ¹⁶Գերծի՛ր և կտրեա՛ 'ի վերայ փափուկ որդոցն քոց. լայնեա՛ **16**
զխազումն քո իբրև զարծոյ՝ զի գերեցան 'ի քէն:

¹Եղեն խորհել զվաստակս, և գործեն զչարին յանկողինս իւրեանց. **2**
և ընդ այգ ընդ լոյսն գնոյն կապարէին. զի ոչ ամբարձին զձեռս իւ-

1. 1 Ունակք. Առ Միքիա Մարսրացի: **5 Բազուրք.** Վասն ամպարշարութեանն
Յակովբոյ է: **6 Օրինակ մի.** Եւ եղիր զՇամրին: **Ունակք.** Եւ զհիմունս նորա մերկացից:
7 Ունակք. 'ի կապենաց պռոնկութեան: **8 Ոսկան.** Նամբարոաց: **9 Ունակք.** Ժո-
ղովրդեան իմոյ յԵրուսաղէմ: **10 Ունակք.** Եւ որ յԱկկարիմոյ էք... հող 'ի զունիս լերուք
'ի վերայ կապականութեանց ձերոց: **13 Ունակք.** Բնակիչ Դաքիսայ, նա: **15 Ունակք.**
Մինչև 'ի ժառանգիչսն քո ածցեն բնակիչք... մինչև 'ի յՈղո՛:

2 րեանց առ Ասարուած: ² Յանկային անդոց, և յափշտակէին զորքս, և
 3 զժառանգութիւն նորա: ³ Վասն այնորիկ այսպէս ասէ Տէր. Ահաւասիկ
 ես խորհիմ ՚ի վերայ ազգիդ այդորիկ չարիս՝ ուսրի ոչ համբառնայցէք
 4 չար է: ⁴ Յաւուր յայնմիկ առից ՚ի վերայ ձեր առակ. ողբասցեն ողբս
 ձայնի՛ և ասասցեն. Թշուառութեանը թշուառացաք: Մասն ժողովրդե-
 5 ան իմոյ լարով չափեցաւ. և ոչ ոք էր որ արգելոյր զնա դարձուցանել.
 6 անդք մեր բաժանեցան. ⁵ վասն այնորիկ ոչ ոք իցէ որ արկանիցէ
 7 լարաբաժին ՚ի վիճակ: Յեկեղեցուջ Տեառն ⁶ մի՛ լայք արքասուօք, և
 8 մի՛ արքասուեսցեն ՚ի վերայ այդորիկ. զի ոչ մերժեսցէ զնախասրինս:
 9 ⁷ Որ ասաց թէ՛ քոն Իսրայէլի բարկացոյց զՈգի Տեառն. եթէ այս զնացք
 նորա իցեն, ոչ են բարուք բանք նորա ընդ նմա. և ոչ ուղիղ զնացեալ է
 10 առաջի իմ ժողովուրդ իմ: ⁸ Ի թշնամութիւն հակառակեցաւ ընդդէմ խա-
 11 դաղութեան իւրոյ: Զմորթ նորա մորթեսցեն բառնալ՝ գոյս, զրեկումն
 12 պատերազմի: ⁹ Վասն այնորիկ առաջնորդք ժողովրդեան իմոյ անկցին
 ՚ի քանց փափկութեանց իւրեանց. վասն չարութեան զնացից իւրեանց
 13 մերժեցան: Մերձեցարո՛ք ՚ի լերինսն յաւիտենից: ¹⁰ Յո՛ւրն կաց և գնա՛,
 զի ոչ գոյ քեզ այդր հանգիստ. վասն պղծութեան ապականեցայք ա-
 11 պականութեանը. ¹¹ հալածեցայք առանց ուրուք հալածելոյ: Այս սուտ
 յարեալ՝ կաթեանց ՚ի քեզ գինի և արբեցութիւն. և եղիցի ՚ի կաթուածոյ
 12 անրի ժողովրդեանս այսմիկ: ¹² Ժողովելով ժողովեսցի Յակոբ ամենեքումքք
 հանդերձ, և ընդունելով ընկալցի զմնացորդս Իսրայէլի. և ՚ի միասին
 արարից զդարձ նոցա. իբրև ոչխարք ՚ի նեղութեան. իբրև հօփք ՚ի մէջ
 13 մակաղապրեղի իւրեանց. վարեսցին ՚ի մարդկանէ ընդ խրամ, ¹³ զի ա-
 ռաջի երեսաց նոցա խրամապրեսցին. և անցին ընդ դուռն, և ելին ընդ
 նա. ել և թագաւորն առաջի երեսաց նոցա. և Տէր առաջնորդեսցէ նոցա:

3 ¹ Եւ ասացէ. Լուարո՛ք իշխանք քանն Յակոբայ, և մնացորդք **Բ**
 2 քանն Իսրայէլի: Ոչ ձեր է գիտել զիրատունս. ² որ արեսայք զբարիս,
 և ինդրէք զչարիս. զերձանէք զմորթ նոցա ՚ի նոցանէ, և զմարմին նո-
 3 ցա յոսկերաց իւրեանց: ³ Չոր օրինակ կերան զմարմինս ժողովրդեան
 իմոյ, և զմորթ նոցա մորթեսցին ՚ի նոցանէն. և զոսկերս նոցա փշրեսցին.
 և յօշեցին զմարմինս նոցա իբրև ՚ի կաթասայս, և զմիս նոցա իբրև ՚ի
 4 պուրանս: ⁴ Նոյնպէս աղաղակեսցեն առ Տէր՝ և ոչ լուիցէ նոցա. և
 դարձուցէ զերեսս իւր ՚ի նոցանէն ՚ի ժամանակին յայնմիկ. փոխա-
 5 նակ զի չարչարեսցին զնոսա ՚ի գործս իւրեանց: ⁵ Այսպէս ասէ Տէր ՚ի
 վերայ մարգարէիցն՝ որ մոլորեցուցանեն զժողովուրդ իմ. որ խածանեն
 արամամբք իւրեանց, և քարոզեն նմա զխաղաղութիւն. և ոչ քուաւ ՚ի

2. 3 Ոմանք. Վասն այսորիկ այսպէս... կանգուն, զի ժամանակն չար է: *Յօրինակին պակասէր.* Ահաւասիկ ես խորհիմ ՚ի վերայ: **4 Ոմանք.** ՚Ի վերայ ձեր առակս. ողբայցեն: **5 Ոմանք.** Լարաբաժին վի՛: **7 Ոմանք.** Որ ասացն եթէ քուն: **9 Ոմանք.** Գնացից իւրեանց մերժեսցին: **10 Օրինակ մի.** Զի ոչ գայ քեզ այդր: **11 Ոսկան.** Կաթեցաւ ՚ի քեզ գի՛: **12 Յօրինակին պակասէր.** Զդարձ նոցա. *իբրև ոչխարք* ՚ի նեղութեան: **13 Ոմանք.** Առաջի երեսաց նորա խրամ՛: **3. 2 Ի բազումս պակասի.** Ի նոցանէ. և զմարմին նոցա յոսկերաց իւրեանց: **3 Ոմանք.** Իբրև ՚ի պուրունս:

բերան նոցա. և յարուցին ՚ի վերայ նոցա պատերազմ: ⁶Վասն այնորիկ 6
 գիշեր լիցի ձեզ ՚ի տեսնեն, և նսենասցի ձեզ յղծութենէ. մտցէ արե-
 զակն ՚ի վերայ մարգարէիցն, և խաւարեսցի ՚ի վերայ նոցա տիւ: ⁷Եւ 7
 ամաչեսցեն երազատեաքն, և ծահր կայցեն իղծքն. և բամբասեսցեն գ-
 նոսա ամենեքեան. զի ոչ ոք իցէ որ լսիցէ նոցա: ⁸Բայց ես լցայ Նոզով 8
 զօրութեամբ Տեառն, դատաստանաւ և զօրութեամբ. պատմել Յակոբու
 զամպարշտութիւնս նորա, և Իսրայէլի զմեղս նորա: ⁹Լուարոնք գ- 9
 այս առաջնորդք փանդ Յակոբայ, և մնացորդք փանդ Իսրայէլի. որ
 անարգէք զիրաւունս, և թիրէք զամենայն ուղորդս. ¹⁰որ շինէք զՍիոն 10
 արեամբ, և զԵրուսաղէմ անիրաւութեամբ: ¹¹Առաջնորդք նորա կաշառօք 11
 դատելին, և քահանայք նորա վարձուք փային պատասխանի. և մարգարէք
 նորա արձաթով պատմէին զըղծութիւնս. և ՚ի Տէր ապաստան լինէին և
 ասէին. Ոչ պապէն Տէր ընդ մեզ է՝ և ոչ եկեսցէ ՚ի վերայ մեր չարիք:
¹²Վասն այդորիկ ՚ի ձեր սակս, Սիոն արօրաղիի լիցի, և Երուսաղէմ 12
 իբրև զտաղաւար մրգապահաց, և լեառն փաճարին յանփանձ մայրոյ:

Գ ¹Եւ եղիցի յաւորս յերինս յայտնի՝ լեառն Տեառն. պատրաստեալ 4
 ՚ի գլուխս լեռանց, և բարձրացի՝ ՚ի վերայ բլրոց, և փութացին ՚ի նա
 ժողովուրդք բազումք. ²և երթիցեն ազգք բազումք և ասիցեն. Եկայք 2
 ելցուք ՚ի լեառն Տեառն՝ և ՚ի փուն Աստուծոյ Յակոբայ, և ցուցցեն մեզ
 զճանապարհս նորա՝ և զնացուք ՚ի շախիզս նորա: Զի ՚ի Սիոնէ ելցեն
 օրէնք, և բան Տեառն յերուսաղէմէ. ³և դատեսցի ՚ի մէջ ժողովրդոց 3
 բազմաց, և յանդիմանեսցէ զազգս հզօրս մինչև ցեռաւորս. և կտորրեսցեն
 զսուսերս իրեանց ՚ի խոփս, և զգեղարդունս իրեանց ՚ի մանգաղս. և
 ոչ ևս առցէ ազգ յազգի վերայ սուր, և ոչ ևս ուսանիցին պատերազմել:
⁴Եւ հանգիցէ իւրաքանչիւր ընդ որթով իւրով՝ և ընդ թգնեաւ իւրով, 4
 և ոչ ոք իցէ որ զարհուրեցուցանիցէ. զի բերան Տեառն ամենակա-
 լի խօսեցաւ զայս: ⁵Եթէ ամենայն ժողովուրդք գնացեն իւրաքանչիւր 5
 ՚ի ճանապարհս իրեանց. այլ մեք գնացուք յանուն Տեառն Աստուծոյ
 մերոյ յաւիտեանս և առ յապայ: ⁶Յաւոր յայնմիկ ասէ Տէր, ժողովցից 6
 զմանրեալն, և զհեռացեալն ընկալայց՝ և զօրս մերժեցին. ⁷և արարից 7
 զբեկեալն ՚ի զաւակ, և զմանրեալն յաճգ հզօր. և թագաւորեսցէ Տէր ՚ի
 վերայ նոցա ՚ի լերինս Սիոնի յայսմեկտէ մինչև յաւիտեան:

Դ ⁸Եւ դու աշտարանկ հօտի, մթին դուստր Սիոնի, ՚ի վերայ քո եկեսցէ 8
 և մտցէ առաջին իշխանութիւն թագաւորութեան ՚ի Բաբելոնէ դստեր
 Երուսաղէմի: ⁹Եւ արդ ընդէր ծանեար զչար. միթէ թագաւոր ոչ գոյր 9
 քո, կամ թէ խորհուրդն քո կորեամ. զի սաստկացան երկունք քո իբրև
 զճննդականի: ¹⁰Երկնեա՛ր և զօրացիր, և մերձեա՛ր դուստր Սիոնի իբ- 10
 րև զճննդական: Զի այժմ ելցեն ՚ի քաղաքէ, և բնակեցուցից զբեզ ՚ի

6 *Ունակք.* Եւ մտցէ արեզակն: 8 *Ոսկան.* Նոզոյ զօրութեամբ: *Յօրինակին պակասէր.* Եւ զօրութեամբ. *պատմել* Յակոբու: *Ունակք.* Եւ Իսրայէլի զմեղս նոցա:

9 *Ունակք.* Տանն Յակոբայ... փանն Իսրայէլի: 11 *Ունակք.* Կաշառօք դատեն... արձաթովք պատմէին զըղծութիւն, ՚ի Տէր ա՛: 12 *Ունակք.* Վասն այսորիկ ՚ի ձեր սա՛: 4. 1 *Յօրինակին.* Պատրաստել ՚ի գլուխս լէ՛: 2 *Ոսկան.* Եկայք, և ելցուք: 3 *Ունակք.* Ելցէ օրէնք: 4 *Ունակք.* Իւրաքանչիւրք ընդ որթով: 7 *Ունակք.* Մինչև յաւիտեանս:

դաշարի. և հասցես մինչև ՚ի Բաբելոն. և անարի փրկեսցէ գրեզ՝ և անարի
 11 սարեցուցցէ գրեզ Տէր Աստուած քո ՚ի ձեռաց թշնամեաց քոց: ¹¹ Եւ արդ
 ժողովեցան ՚ի վերայ քո ազգք բազումք. որք ասէին. Եկայք ուրնհար
 12 լիցուք, և փեսցեն աչք մեր ՚ի վերայ Սիոնի: ¹² Եւ նոքա ոչ զհրացին
 զխորհուրդ Տեառն, և ոչ ՚ի միտ առին զկամս նորա. զի ժողովեաց զնո-
 13 սա իբրև զօրան ՚ի կալ. ¹³ կանգնեաց և կան զնոսա դուսար Սիովնի: Զի
 զեղջերս քո արարից երկաթիս, և զկճղակս քո պղնձիս. և մանրեսցես
 զժողովուրդս բազումս, և փշրեսցես նոքօք զազգս. և մաքուսցես Տե-
 առն զբազմութիւն նոցա, և զգօրութիւն նոցա Տեառն ամենակալի:

5 ¹ Արդ պաշարեսցի դուսարն ցանգով. զի նեղութիւն կարգեաց ՚ի
 վերայ ձեր. գաւազանաւ հարցեն զծնօրս ազգաց Իսրայէլի:

2 ² Եւ որն Բեղդահեմ քուն Եփրաթայ սակաւաւոր՝ իցեն լինել ՚ի **Ե**
 հազարաւորս Յուդայ. ՚ի քէն ելցէ ինձ լինել իշխան Իսրայէլի. և ելք նո-
 3 րա իսկզբանէ աւուրց աշխարհի: ³ Վասն այնորիկ փացէ զնոսա մինչև
 ՚ի ժամանակ ծննդականին. ծնցի՝ և մնացորդք եղբարց նորա դարձցին
 4 առ որդիսն Իսրայէլի: ⁴ Եւ կացցէ, և փեսցէ և հովուեսցէ հօրի իւրոյ
 զօրութեամբ Տեառն, և ՚ի փառս անուան Տեառն Աստուծոյ իւրեանց
 5 հասարարեսցին: Զի այժմ մեծացին մինչև ՚ի ծագս երկրի. ⁵ Եւ եղիցի
 նմա խաղաղութիւն. յորժամ եկեսցէ Ասորեստանեայն յերկիր ձեր՝ և
 յորժամ հասցէ յաշխարհ ձեր. յարուսցէ ՚ի վերայ նորա եւթն հովի՝ և
 6 ութ վարիչ մարդկան: ⁶ Եւ հովուեսցեն զԱսորեստանեայն սրով. և զեր-
 կիրն Նեբրովթայ ՚ի պարսիշի իւրում. և փրկեսցէ գրեզ յԱսորեստանայն
 յորժամ եկեսցէ յերկիր ձեր. և յորժամ հասցէ ՚ի վերայ սահմանաց
 7 ձերոց: ⁷ Եւ եղիցի մնացորդքն Յակոբայ ՚ի հեթանոսս ՚ի մէջ ազգաց
 բազմաց՝ իբրև զցօղ անկեալ ՚ի Տեառնէ, և իբրև զգառինս ՚ի վե-
 8 րայ սիգոյ, որպէս զի ժողովեսցէ և մի՛ մի. և մի՛ մնասցէ ՚ի մէջ որ-
 9 ուոց մարդկան: ⁸ Եւ եղիցին մնացորդքն Յակոբայ ՚ի հեթանոսս ՚ի
 մէջ ազգաց բազմաց իբրև զառեւծ ՚ի մէջ խաշին յանպառի, և իբրև
 զկորին առիծո՝ ՚ի մէջ հօրից խաշանց. զոր օրինակ յորժամ անցեալ
 9 զարուցանիցէ՝ և յափշարակիցէ՝ և ոչ ոք իցէ որ թափիցէ: ⁹ Բարձրացի՛
 ձեռն քո ՚ի վերայ նեղաց քոց, և ամենայն թշնամիք քո սարակեսցին:
 10 ¹⁰ Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ՝ ասէ Տէր. սարակեցից զերիվարս քո ՚ի միջոյ
 11 քումմէ, և կորուսից զկառս քո. ¹¹ և սարակեցից զբաղաքս երկրի քոյ, և
 բարձից զամենայն ամուրս քո. և բարձից զամենայն կախարդութիւնս
 12 քո ՚ի ձեռաց քոց. և հարցուկք ոչ եղիցին ՚ի քեզ: ¹² Զնջեցից զդո-
 շեալս քո, և զարձանս քո ՚ի միջոյ քումմէ. և ոչ ևս երկիրպագես

10 Բազումք. Եւ մերձեաց դուսար: **13 Ունակք.** Եւ կանգնեաց և կան... և զգօրութիւն
 նոցա Տեառն ամենայն երկրի: **5. 2 Օրինակ մի.** ՚Ի քէն ելցէ ինձ իշխան Իսրայէլի:
3 Ունակք. Եւ մնացորդք եղբարց նոցա: **5 Ունակք.** Եւ եղիցի ՚ի նմա խաղա՛:
*Յօրինակին՝ զկնի բառիս վարիչ դարարկ փեղի թողեալ՝ չակերտիս նշանակի
 բերել ինչ ՚ի ներքս, և զանց առնէ դնել զայն ՚ի լուս՛: Ուր այլ օրինակ մի՛ ՚ի մար-
 զարեական գիրս քան զամենեսին յաւեր համեմար մերումս, յաւելու սևեղէն՝
 վարիչ մարիչ մարդկան: Ոսկան.* Տինգ հովիս և ութն վարիչ մարդկան: **7 Ունակք.**
 Եւ եղիցի մնացորդն Յա՛... որպէս զի մի՛ ժողովեսցի. և մի մի: *Ոսկան.* Եւ իբրև կաթիլ
 ՚ի վերայ սիգոյ, որպէս զի մի՛ ժողովեսցի ՚ի մի, և մի՛ մնասցէ: **8 Ունակք.** ՚Ի մէջ
 խաշին անպառի:

գործոց ձեռաց քոց: ¹³Եւ կոպորեցից զանպառաջ 'ի միջոյ քումսնէ, և ¹³ ապականեցից զքաղաքս քո, ¹⁴և արարից բարկութեամբ և սրամտութեամբ վրէժխնդրութիւն 'ի մէջ ազգաց. փոխանակ զի ո՛չ լուան:

Զ ¹ Լուարոնք զայս գոր սասց Տէր. Արի՛ և դապեա՛ց ընդ լեբինս, և **6** բլուրք լուիցեն ձայնի քում: ² Լուարոնք բլուրք զդապասարան Տեառն, և ² ձորք և հունք երկրի. զի դապասարան է Տեառն ընդ ժողովրդեան իւրում, և ընդ Իսրայելի յանդիմանեացի: ³ Ժողովուրդ իմ զի՛ արարի քեզ, կամ ³ ի՛նձ փրամեցուցի զքեզ, կամ ի՛նձ նեղեցի զքեզ. փոքր ինձ պապասխանի: ⁴ Փոխանակ զի հանի զքեզ յերկրէն Եգիպտացոց, և 'ի փանէ ծառայութեան փրկեցի՛ զքեզ. և առաքեցի առաջի քո գՄովսէն և զԱհարոն և զՄարիամ: ⁵ Ժողովուրդ իմ յիշեա՛ զինչ խորհեցաւ վասն քո Բաղա՛կ թագաւոր Մովաբացոց. և զի՛նչ եր նմա պապասխանի Բաղասամ որդի Բեովրայ, 'ի վիճակացն մինչև ցԳաղգաղ. զի ծանիցի արդարութիւն Տեառն: ⁶ Ի՛նչ կանխեցից առ Տէր. ապախնեցայց յԱսպուած իմ բարձրեալ, եթէ կանխեցից առ նա ողջակիզօք, և որթովք փարևորօք. ⁷ եթէ իցէ՛ ընկալցի՛ Տէր ընդ հազարաւորս խոյոց, կամ ընդ բիրաւորս նոխազաց պարարպաց. եթէ փաց զանդրանիկս իմ վասն ամպարշարութեանց, և զպարող միջոյ իմոյ վասն մեղաց անձին իմոյ: ⁸ Պարմեցան քեզ ո՛վ մարդ՝ զի՛նչ է բարի, կամ զի՛նչ խնդրէ 'ի քէն Տէր. բայց առնել զիրաւունս, և սիրել զողորմութիւն. և պապրանսր լինել երթալոյ զկնի Տեառն Ասպուածոյ քոյ: ⁹ Չայն Տեառն 'ի վերայ քաղաքի կոչեցի, և ⁹ ապրեցուցէ զերկիւղածս անուան նորա: Լո՛ւր ազգ, ո՛ հանդերձեսցէ զքաղաք, ¹⁰ եթէ ո՛չ հուր, և փուն անօրինի որ գանձէ զգանձս անօրէնս, և հպարտութեամբ անիրաւութեան: ¹¹ Եւ իցէ՛ թէ արդարացի կաշառովք անօրէնն, և պայուսական կշռոց նենգութեան. ¹² ուստի զփունս իրեանց լցին ամպարշարութեամբք. և բնակիչք նորա խօսեցան անիրաւութիւն. և լեզուք նոցա մեծաբանեցին 'ի բերանս իրեանց: ¹³ Եւ ես հարի զքեզ ապականութեամբ վասն մեղաց քոց: ¹⁴ Դու կերիցես և մի՛ յագեսջիր. և մերժեցի՛ զքեզ. և ըմբռնեսցիս՝ և մի՛ ապրեսցիս. և որ միանգամ ապրեսցին 'ի սոր մարմնեսցին: ¹⁵ Դու սերմանեսցես՝ և ո՛չ հնձեսցես. դու կթեսցես ձէթ՝ և մի՛ օճցիս իւղով. և զինի՛ և մի՛ արբցես զինի: ¹⁶ Եւ ապականեսցին անօրէնք ժողովրդեան իմոյ, և ամենայն գործք փանն Աքաաբու. և գնացէք ըստ խորհրդոց նորա. զի մարմնեցից զձեզ յապականութիւն, և զբնակիչս քո 'ի շչիւն, և զնախապիւնս ժողովրդոց ընկալցիք:

¹ Վայ ինձ, զի եղէ իբրև զհասկաքանդ 'ի հունձս, և իբրև զճաքանդ 'ի կուրս. և ո՛չ գոյր ողկոյզ յառաջին բերոյն ուստի ուրէի: ² Վայ անձին իմում. զի կորեան երկիւղած յերկրէ. և ո՛չ գոյ ուղիղ 'ի մէջ մարդ-

12 Ունակք. Եւ ջնջեցից զորոշեալս: **6. 2 Բազումք.** Եւ ձորք և հիմունք երկրի:

5 Ունակք. 'Ի վիճակացն մինչև ցԳաղգաղայ: **6 Ունակք.** Եւ կանխեցից առ Տէր:

7 Ոսկան. Միթէ իցէ՛ ընկալցի Տէր... միթէ փաց զանդրա՛:

8 Ունակք. Եւ կամ զինչ... առնել իրաւունս: **9 Ոսկան.** 'Ի վերայ քաղաքի գոչեցի:

10 Ունակք. Եւ հպարտութեամբ անիրաւութիւն: **14 Ոսկան.** Կերիցես, և մի՛ յագեսցիս... որ միանգամ:

15 Ունակք. Եւ մի՛ հնձեսցես... իւղով. և մի՛ արբցես զինի: **7. 1 Ունակք.** Վայ է ինձ...

'ի կուրս. ոչ գոյր ող՛: **Ոսկան.** Յառաջնոյ բերոյն:

կան. ամենեքին արեամբ դափին. իւրաքանչիւր զընկեր իւր նեղելով
 3 նեղեն: ³ Զձեռս իւրեանց պապրասսեն ՚ի չար: Իշխանն խնդրէ, և դա-
 4 փատրն խօսի բանս խաղաղութեան ըստ ցանկութեան անձին իւրոյ. ⁴ և
 հանից զբարութիւն նոցա իբրև զցեց որ ուրէ և շրջի ՚ի վերայ կանո-
 նի յատր այցելութեան: Վայ վայ, վրէժխնդրութիւնք քո եկին հասին.
 5 արդ եղիցին լալիք նոցա: ⁵ Մի՛ հաւաքայք սիրելեաց, և մի՛ յուսայք
 6 յիշխանս. և յանկողնակցէ քումմէ զգոյշ լեր պապմել ինչ նմա: ⁶ Զի
 որդի՛ անարգէ զհայր, և դուստր՝ յարիցէ ՚ի վերայ մօր իւրոյ. նու՛ ՚ի վե-
 7 րայ սկետրի իւրոյ, և թշնամիք առն՝ ընտանիք իւր: ⁷ Այլ ես Տեառն ակն
 կալայց. սպասեցից Աստուծոյ փրկչի իմոյ, և լուիցէ՛ ինձ Տէր Աստու-
 8 ած իմ: ⁸ Մի՛ ուրնհար լինիր ինձ թշնամի իմ. զի գորրեցայ՝ միսսանգան
 9 կանգնեցայց. զի թէ նսպայց ՚ի խաւարի՛ Տէր է իմ լոյս: ⁹ Բարկութեան
 Տեառն համբերեցից՝ զի մեղայ նմա, մինչև արդարացուցէ զդափաստան
 իմ, և արասցէ ինձ իրաւունս, և հանցէ զիս ՚ի լոյս. և փեսից զարդա-
 10 րութիւն նորա: ¹⁰ Եւ փեսցէ զիս թշնամին իմ, և ծածկեսցէ զնա ամօթ.
 որ ասէր ցիս ո՛ր է Տէր Աստուած քո. աչք իմ փեսցեն ՚ի նա. արդ եղի-
 11 ցի կոխան իբրև զկաւ ՚ի ճանասարհի: ¹¹ Օր ծեփոյ աղիւտոյ, և ջնջումն
 12 քո եղիցի օրն այն. մերժեսցէ զիրաւունս քո օրն այն: ¹² Եւ քաղաքք
 քո եկեսցեն ՚ի պաշարումն՝ և յաւար Ասորեստանեայց. և քաղաքք քո
 ամուրք՝ ՚ի բաժինս, ՚ի Ծուրայ մինչև ցԳեփն, և ՚ի ծովէ մինչև ցծով, և
 13 ՚ի լեռնէ մինչև ցլեռան: ¹³ Եւ եղիցի երկիրն յապականութիւն հանդերձ
 14 բնակչօքն իւրովք ՚ի պրողոյ գործոց նոցա: ¹⁴ Արածեա՛ գժողովուրդ քո
 գաւազանաւ ցեղի՛ցոյ քոց, և զիսաշինս ժառանգութեան քոյ որ բնակեալ
 են առանձինն յանտառի՛ ՚ի մէջ Կարմեւայ. արածեսցին ՚ի Բասան,
 15 և ՚ի Գաղաաղ ըստ աւորցն յաւիտենից: ¹⁵ Եւ ըստ աւուրց ելիցն քոց
 16 յերկրէն Եգիպտացոց, ցուցից նոցա սքանչելիս: ¹⁶ Տեսցեն հեթանոսք՝
 և ամաչեսցեն յամենայն զօրութենէ իւրեանց. դիցեն զձեռս ՚ի վերայ
 17 բերանոց իւրեանց, և ականջք նոցա խլասցեն: ¹⁷ Լիզեսցեն զհող իբ-
 րև օձք որ սողին ընդ երկիր. խռովեսցին ՚ի պաշարման իւրեանց, և
 18 ՚ի Տեառնէ Աստուծոյ մերմէ զարհուրեսցին, և երկիցեն ՚ի քէն: ¹⁸ Ո՛վ
 է Աստուած իբրև զքեզ որ բառնայ զանօրէնութիւնս, և զանց առնէ
 զանիրաւութեամբք մնացորդաց երկրի ժառանգութեան իւրոյ. և ոչ
 ունի ՚ի վկայութիւն զբարկութիւն իւր, զի կամեցօղ ողորմութեան է:
 19 ¹⁹ Դարձցի և գթասցի ՚ի մեզ. և ընկղմեսցէ՛ զմեղս մեր, և ընկեսցէ ՚ի
 20 խորս ծովու զամենայն զանօրէնութիւնս մեր: ²⁰ Տացէ՛ ճշմարտութիւն
 Յակովբայ, ողորմութիւն Աբրահամու. որպէս երդուաւ հարցն մերոց՝
 ըստ աւուրցն առաջնոց:

Կարարեցաւ Մարգարէութիւնն Միքիայ:

2 Ունակք. Զընկեր նեղելով նե՛: 9 Ունակք. Բարկութեան Տեառն համբերից... և փացէ ինձ իրաւունս: 10 Ունակք. Եւ փեսցէ թշնամին իմ: 11 Ունակք. Օր ծեփելոյ աղիւտոյ: 12 Յօրինակին. Եւ քաղաք քո ամուրք: Ունակք. Եւ ՚ի ծովէ մինչև ՚ի ծով: 16 Այլք. Եւ ականջք նոցա խլասցին: 18 Ունակք. Որ բառնաս զանօրէնութիւնս, և զանց առնես... երկրի ՚ի ժառանգութեան իւրոյ, և ոչ ունի վկայութիւն:

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎԵԼԱՅ

*Պարզամ Տեառն որ եղև առ Յովէլ Բաթուէլի յաւելի յաւորս 1
Եզեկիայ:*

Ա **Լ**ՈՒԿԱՐՈՒԹ զայս ծերք, և ո՛նկն դիք ամենայն բնակիչք երկրի. եթ՝ 2
եղեա՛մ է այսպիսի ինչ յաւորս ձեր, կամ յաւորս հարցն ձերոց:
³Պարմեցէ՛ք զայս որդոց ձերոց. և որդի՛ք ձեր որդոց իւրե- 3
անց. և որդիք նոցա յա՛զգ յայլ: ⁴Զմնացորդս թրթորյ եկեր մարախ, և ⁴
զմնացորդս մարախոյ՝ եկեր ջորեակ, և զմնացորդս ջորեկի եկե՛ր երևիլ:
⁵Սթափեցարո՛ք արբեալք՝ ՚ի զինոյ, և լացէ՛ք և զգացարո՛ք ամենեքեան ⁵
որ ըմպէք զինի ցարբենալ. զի բարձա՛մ ՚ի բերանոյ ձերմէ ուրախութիւն
և խնդութիւն: ⁶Զի ա՛զգ մի ել յերկիր իմ հզօր և անթիւ. ապամունք նո- ⁶
րա ապամունք առիւծու, և ժանիք նորա կորեա՛ն առիւծու: ⁷Արա՛ր զորթ ⁷
իմ յապականութիւն, և զթզենիս իմ ՚ի խորակումն. յուզելով յուզեաց
և ընկէ՛ց զնա, և լսնեցոյց զուռս նորա: ⁸Ողբայ՛ առ իս իբրև զհարսն ⁸
քրձազգած ՚ի վերայ առն իւրոյ ամուսնոյ: ⁹Բարձա՛ն զոհք և սպանո՞ք ⁹
՚ի փանէ Տեառն. սո՛ւզ առէք քահանայք, պաշտօնեայք սեղանոյ. ¹⁰զի ¹⁰
թշուառացան՝ դաշտք. սո՛ւզ առցէ երկիր՝ զի թշուառացան՝ ցորեան,
ցամաքեցան զինի, նուազեաց ձէթ: ¹¹Ողբացէ՛ք մշակք սպացուածովք ՚ի ¹¹
վերայ ցորենոյ՝ և զարոյ. զի կորեա՛ն կուրթ յազարակէ. ¹²ցամաքեցաւ ¹²
որթ, նուազեաց թու՛զ և նուռն. և արմա՛ւ և խնձոր, և ամենայն փայտ ա-
զարակի զօսացաւ. զի յամօ՞թ արարին զուրախութիւն. որդիք մարդկան՝ ¹³
¹³քրձազգածք եղերուք. կոծեցարո՛ք քահանայք. սո՛ւզ առէք պաշտօնեայք ¹³
սեղանոյ. մըրէք ննջեցէ՛ք խորզով պաշտօնեայք Ասպուծոյ. զի պակասեցի՛ն
՚ի փանէ Ասպուծոյ ձերոյ զոհք և սպանո՞ք: ¹⁴Սրբեցէ՛ք պահս՝ քարոզեցէ՛ք ¹⁴
պաղապանս. ժողովեցէ՛ք զձերս ամենայն բնակիչք երկրիդ ՚ի փուն Աս-
պուծոյ ձերոյ, և աղաղակեցէ՛ք առ Տէր սրբի մըօք: ¹⁵Վայ՛ ինձ. վայ՛ ինձ. ¹⁵
վայ՛ ինձ յաւոր յայնմիկ. զի մե՛րձ է օր Տեառն. իբրև թշուառութիւն ՚ի
թշուառութենէ՛ հասցէ ¹⁶առաջի աչաց ձերոց. պակասեցան կերակուրք ¹⁶
՚ի փանէ Ասպուծոյ ձերոյ, ուրախութիւն և խնդութիւն: ¹⁷Խայրացիւն ¹⁷
երինջք ՚ի մտորս իւրեանց. ապականեցան՝ զանձք. փապալեցան՝ շրեմարանք՝
զի խորշակահար՛ եղև ցորեան: ¹⁸Զի՛նչ համբարեցից ՚ի նոսա. լացին ¹⁸
դասակք անդոց, զի ո՛չ գոյր նոցա արօփ՝ և հօփք խաշանց սաքակեցան:
¹⁹Առ քեզ Տէր աղաղակեցից՝ զի հուր սաքակեաց զգեղեցկութիւն ա- ¹⁹
նապափի, և բոց ծախեաց զամենայն փայտս ազարակի: ²⁰Եւ երէ ²⁰
վայրի ՚ի քեզ հայեցաւ. զի ցամաքեցան վրակք ջուրց, և հուր եկեր
զգեղեցկութիւնս անապափի:

1. 1 *Ի բազումս պակասի.* Յաւորս Եզեկիայ. *յոր օրինակն մեր միայն յաւելու և զայն թէ՛* Յաւելի յաւորս: *Բսկ Ոսկան ունի.* Առ Յովէլ որդի Բաթուիլի: **5** *Ոմանք.* Լացէք և սգացարուք ա՛: **8** *Ոմանք.* Իբրև զքրձազգեաց ՚ի վերայ: **15** *Ոսկան.* Իբրև ՚ի թշուառութիւն ՚ի թշուառութենէ: **18** *Ոմանք.* Զի՛նչ համբարեցից ՚ի նոսա. լացին դասք անդոց և հօփք ՚ի խաշանց: *Ուր Ոսկան.* անդոց: **19** *Ոմանք.* Առ քեզ Տէր աղաղակեցի: **20** *Բազումք.* Զգեղեցկութիւն անապա՛:

2 ¹ Փոհ հարէք ՚ի Սիոն. քարոճ կարդացէք ՚ի լերին սրբութեան ինոյ. **Բ**
 ժողովեցին ամենայն բնակիչք երկրի. զի հասեալ է օր Տեառն. զի
 մերձ է ² օր խաւարի և միգի. օր ամպոյ և մարախոյոյ. իբրև առաւօր
 փարածեսցի ՚ի վերայ լերանց զօր բազում և հզօր. նման նմա ոչ եղև
 յաւիտենից, և զհետ նորա ոչ ևս յաւելցի լինել ազգաց մինչև յազգս: ³ Ա-
 ռաջ նորա հուր ծախիչ, և վերջ նորա բոց բորբոքեալ. իբրև զդրախար
 փափկութեան երկիրոյ առաջի նորա, և զկնի նորա դա՛շտ ապակա-
 նութեան. և ապրեալ ոչ իցէ ՚ի նմանէն: ⁴ Իբրև զբեւիղ երիվարաց
 փեսիկ նորա. իբրև զհեծեալս արշաւեսցեն: ⁵ Եւ իբրև զշաջին կառաց
 ՚ի վերայ գլխոց լերանց ասպարակեսցեն. իբրև զձայն բոցոյ հրոյ որ
 ուրիցէ զեղէգն. իբրև զօր բազում և հզօր պապրաստեալ ՚ի պարե-
 բազմ: ⁶ Յերեսաց նորա խորփակեսցին ազգք, և ամենայն ղէմք իբրև
 զայրեցած պուրան: ⁷ Իբրև զախոյա՛նս յարձակեսցին. և իբրև զարս
 պարերազմօղս ելցեն ՚ի վերայ պարսպաց. իւրաքանչիւր զիւր ճանա-
 պարի գնասցեն, և մի՛ խոփորեսցին ՚ի շաղաց իւրեանց. ⁸ այր յեղբօրէ
 և յընկերէ իւրմէ մի՛ զարցի: Ծանրացեալք զհնուք իւրեանց գնասցեն,
 9 և նեփիք իւրեանց անկցին և մի՛ վախճանեսցին: ⁹ Նասցեն ՚ի վերայ
 քաղաքին, և ընթասցին ՚ի վերայ պարսպաց. ելցեն յապարանս, և
 մտցեն ընդ պապուհանս իբրև զգողս: ¹⁰ Յերեսաց նորա խռովեսցի
 երկիր, և երկինք շարժեսցին. արեգակն և լուսին խաւարեսցին, և
 աստեղք ծածկեսցեն զլոյս իւրեանց: ¹¹ Եւ Տէր փացէ զձայն իւր ա-
 ռաջի երեսաց զօրութեան իւրոյ. զի բազում է յոյժ բանակ նորա, և
 հզօր գործ պարերազմաց նորա. զի մեծ է օր Տեառն, մեծ և երևելի՛
 յոյժ. և ո՛վ իցէ նմա բաւական: ¹² Եւ արդ ասէ՛ Տէր Աստուած ձեր.
 Դարձարո՛ք առ իս յամենայն սրբէ ձերմէ, պահօք և լալով և կոծելով:
 13 ¹³ Պապառեցէք զսիրտս ձեր՝ և մի՛ զհանդերձս, և դարձարո՛ք առ Տէր
 Աստուած ձեր. զի ողորմած և գթա՛ծ է, երկայնամիտ և բազում ողորմ.
 14 և զղջանայ ՚ի վերայ չարեաց մարդկան: ¹⁴ Ո՛ր գիտէ եթէ դարձցի՛ և
 ապաշաւեսցէ, և թողցէ զկնի իւր օրհնութիւն. և զոհս և սպանդ Տեառն
 Աստուծոյ մերում: ¹⁵ Փոհ հարէք ՚ի Սիոն. սրբեցէք պահս. քարոզեցէք
 պաղապարանս. ¹⁶ ժողովեցէք զժողովուրդսդ. սրբեցէք զեկեղեցի. ընդ-
 րեցէք զձերս. ժողովեցէք զպողայս սրնդիացս. ելցէ՛ փեսայ ՚ի սենեկէ
 իւրմէ, և հարսն յառագաստէ: ¹⁷ Ընդ աստիճանս և ընդ սեղանն լացցեն
 քահանայք և պաշտօնեայք Տեառն, և ասասցեն. Խնայեա՛ Տէր ՚ի ժողովուրդս
 քո, և մի՛ փար զժառանգութիւն քո ՚ի նախարիսն փիրելի՛ ՚ի վերայ նորա
 ազգաց. զի մի՛ ասասցեն ՚ի հեթանոսս՝ թէ ո՛ր է Աստուած նոցա: ¹⁸ Եւ
 նախանձեցան Տէր վասն երկրի իւրոյ. և խնայեաց՝ ՚ի ժողովուրդ իւր:
 19 ¹⁹ Եւ պապախանի ետ Տէր ժողովրդեան իւրոյ՝ և ասէ. Ահաւասիկ ես
 առաքելն ՚ի ձեզ զցորեան և զգինի և զեղ, և լցջի՛ք ՚ի նոցանէն. և ոչ

2. 1 Ոմանք. Եւ ժողովեցին ամենայն: **2 Ոմանք.** Նման նորա ոչ եղև: **3 Օրինակ մի.** Առաջի նորա հուր: **5 Ոմանք.** Որ ուրէ զեղէգն, և իբրև զօր: **6 Ոսկան.** Յերեսաց նոցա խոր՝: **7 Ոմանք.** Իբրև զախոյեանս... իւրաքանչիւր ճանապարհս գնաս՛: **12 Ոմանք.** Լալով և կոծով: **13 Ոմանք.** Որ զղջանայ ՚ի վերայ չարեաց. ո՛ր գիտէ: **15 Ոմանք.** Քարոզ կարդացէք պաղապարանս: **17 Ոմանք.** Ընդ աշտիճանս և ընդ սեղանս... զժառանգութիւնս քո:

ևս փաց զձեզ ՚ի նախապիսնս ազգաց: ²⁰ Եւ զհիւսւսայիննս հալածեցից՝ ՚ի 20
 ձէնջ, և մերժեցից զնա յերկիր անջուր. և ապականեցից զառաջ նորա
 ՚ի ծովն առաջին, և զվերջ նորա ՚ի ծովն վերջին. և ելցէ՛ շարաւ նորա, և
 բուրեացէ հոս նորա. զի մեծացան գործք նորա: ²¹ Քաջալերեանց երկիր. 21
 խնդա և ուրախ լեր, զի մեծացոյց Տէր զառնել իւր քեզ: ²² Քաջալերեա՛ 22
 երէ վայրի, զի դալարացան դաշտք անապարի. զի ծառ՝ ե՛ր գպտուղ
 իւր. որթ և թգենի ետուն զգորութիւն իւրեանց: ²³ Որդիք Սիոնի, ցնծա- 23
 ցէք և ուրախ լերուք ՚ի Տէր Աստուած ձեր. զի ե՛ր ձեզ Տէր կերակուր
 արդարութեան. և փեղասցէ ձեզ անձրև կանոնիս և անագան իբրև զա-
 ռաջինն: ²⁴ Եւ լցցի՛ն կալք ցորենոյ. և զեղցին հնծանք զինոյ և իւրոյ: 24
²⁵ Եւ հապտուցից ձեզ փոխանակ՝ ամացն յորս եկեր մարախն՝ և ջորեակն՝ 25
 և թրթուրն, զօր իմ մեծ զոր առաքեցի ՚ի վերայ ձեր. ²⁶ և ուրելով 26
 կերիջիք՝ և յագեսջիք, և օրհնեսջիք զանուն Տեառն Աստուծոյ ձերոյ՝ որ
 արար ընդ ձեզ սքանչելիս. և մի՛ ևս ամաչեսցէ ժողովուրդ իմ յաիփրե-
 ան: ²⁷ Եւ ծանիջիք թէ ՚ի մէջ Իսրայելի եմ ես. և ես Տէր Աստուած ձեր, 27
 և ճի՛ք որ բաց յինէն. և ոչ ամաչեսցէ ժողովուրդ իմ յաիփրեան:

Գ ²⁸ Եւ եղիցի յեպ այսորիկ հեղից յՈգոյ իմոյ ՚ի վերայ ամենայն 28
 մարմնոյ. և մարգարեացին ուստերք ձեր, և դստերք ձեր. և ձերք ձեր
 երագովք երագեսցին, և երիպասարդք ձեր փեսիս փեսցեն: ²⁹ Եւ ՚ի 29
 վերայ ծառայից իմոց, և ՚ի վերայ աղախնաց իմոց յաւուրսն յայնոսիկ
 հեղից յՈգոյ իմմէ, և մարգարեացին: ³⁰ Եւ փաց նշանս յերկիսնս ՚ի վեր, 30
 և նշանս յերկիր ՚ի խոնարհ, արիւն և հուր և մրրիկ ծխոյ: ³¹ Արեգակն 31
 դարձցի ՚ի խաւար և լուսին յարիւն, մինչև եկեալ իցէ օր Տեառն մեծն
 և երևելին: ³² Եւ եղիցի ամենայն որ կարդասցէ զանուն Տեառն կեցցէ: 32
 Զի ՚ի լեառն Սիոն և յԵրուսաղէմ եղիցի ապրեալ՝ որպէս և ասաց Տէր.
 և աւերարանեալ զորս Տէր կոչեսցէ առ ինքն:

¹ Զի ահաւասիկ ես յաւուրսն յայնոսիկ և ՚ի ժամանակին յայնմիկ՝ **3**
 դարձուցից զգերութիւն Նրեաստանի և զԵրուսաղէմի. ² և ժողովեցից 2
 զամենայն ազգս, և իջուցից զնոսա ՚ի ձորն Յովսափաթու. և դատեցայց
 զնոսա անդ, վասն ժողովրդեան իմոյ՝ և ժառանգութեան իմոյ Իսրայելի.
 որ ցրուեցան ընդ ամենայն ազգս, և զերկիր իմ բաժանեցին, ³ և ՚ի վե- 3
 րայ ժողովրդեան իմոյ վիճակս արկանէին. և ետուն զպարանեակս
 կապէ՛նս պոռնկաց, և զաղջկունս վաճառէին ընդ զինոյ՝ և ըմպէին:
⁴ Եւ դուք ևս փակաւին ինձ Ծոր և Ծայրան՝ և ամենայն Գալիլեա 4
 այլազգեաց. միթէ հապտուցումն ինչ հապտուցանիցէք ինձ, կամ ոիսս պահիցէք
 ինձ. վաղվաղակի փազնապան հապտուցից զհապտուցումն ձեր ՚ի գլուխս
 ձեր: ⁵ Փոխանակ զի զարծաթն իմ և զոսկին առէք, և զընփիր ընփիրսն 5
 և զգեղեցիկ անօթսն փարայք ՚ի մեհեանս ձեր. ⁶ և զորդիսն Յուդայ՝ և 6
 զորդիսն Երուսաղէմի վաճառեցէք որդուցն Յունաց. զի մերժեցէք զն-

21 *Բազումք.* Զառնել իւր ընդ քեզ: **22** *Ոմանք.* Դաշտք յանապարի: **23** *Ոմանք.*
 Որդիք Սիոնի, խնդացէք և ու՛: **25** *Ոսկան.* Զեզ ամացն փոխանակ: **28** *Ոմանք.*
 Եւ եղիցի յեպ այնորիկ հեղից յՈգոյ իմմէ: *Ոսկան.* Երագովք երագացին: **30** *Ի*
բազումս փակասի. Եւ նշանս յերկիր ՚ի խո՛: **31** *Ոսկան.* Օր Տեառն մեծ և երևելի:
32 *Ոմանք.* Եւ աւերարանել զորս: **3. 1** *Ոմանք յաւելուն.* Եւ ՚ի ժամանակին յայնմիկ
 յորում դարձու՛: **5** *Ոմանք.* Եւ զընփիր ընփիր և զգե՛:

7 սա 'ի սահմանաց իւրեանց: ⁷Արդ՝ են կանգնեցից զնոսա 'ի փեղուջէ՝
 ուր վաճառեցէք զնոսա անդր, և հափուցից զհափուցումն ձեր 'ի գլուխս
 8 ձեր. ⁸և մարնեցից զուսերս ձեր՝ և զդասերս ձեր 'ի ձեռս որդուցն
 Յուդայ, և վաճառեցեն զնոսա 'ի գերութիւն յազգ հեռաւոր բացական.
 9 զի Տէր խօսեցաւ: ⁹Քարո՛ղ կարդացէք զայդ յազգս. ժան՝ փուք մարտի,
 զարթուցէք զպատերազմօղս. ժողովեցարո՛ւք և ելէք ամենայն արք պա-
 10 տերազմի. ¹⁰կոտորեցէք զխոփս ձեր 'ի սուսերս, և զգերանդիս ձեր 'ի
 11 գեղարդո՛նս: Տկարն խրախուսեսցէ թէ հզօր եմ ես: ¹¹Ժողովեցարո՛ւք և
 մտէք ազգք ամենայն շուրջանակի անդր զամարեցարո՛ւք. հանդարտն
 12 պատերազմօղ եղիցի: ¹²Չարթիցեն և ելցեն ամենայն ազգք 'ի ձորն
 Յովսափաթու. զի անդ նստայց դասել զամենայն ազգս շուրջանա-
 13 կի: ¹³Արկէք մանգաղ՝ զի հասեալ են կուրթ. մտէք կոխեցէք զի լցեալ
 14 են հնձանք՝ և զեղոն գուրք. զի բազմացան չարիք նոցա: ¹⁴Չայնք
 հնչեցին 'ի Չորն դասապանի. զի մերձ է օր Տեառն 'ի Չորն դա-
 15 ասապանի: ¹⁵Արեզակն և լուսին խաւարեսցին, և աստեղք ծածկեսցեն
 16 զլոյս իւրեանց: ¹⁶Եւ Տէր 'ի Սիոնէ՛ գոչեսցէ, և յԵրուսաղեմէ՛ փացէ զձայն
 17 իւր. և շարժեսցին երկինք և երկիր: ¹⁷Այլ Տէր խնայեսցէ 'ի ժողովուրդ
 18 իւր՝ և զօրացուցէ զորդիսն Իսրայէլի: ¹⁸Եւ ծանիջիք թէ ես եմ Տէր
 Ասարուած որ բնակեալ եմ 'ի Սիոն լեռին սրբութեան ինոյ. և եղիցի Ե-
 19 րուսաղեմ սուրբ, և այլազգիք ո՛չ ևս անցցեն ընդ նա: ¹⁹Եւ եղիցի յաւուր
 յայնմիկ բղիսեսցեն լեռինք զքաղցրութիւն, և բլուրք յորդեսցեն զկաթն,
 և ամենայն աղբերք Յուդայ բղիսեսցեն ջուրս: Եւ աղբեր 'ի փանէ Տե-
 20 առն ելցէ, և արբուցէ զձորն վիճակաց: ²⁰Եզիպտոս յապականութիւն
 եղիցի, և Եդոմ 'ի դա՛շտ պականութեան, յանիրաւութեանց որդուցն
 21 Յուդայ. փոխանակ զի հեղին արիւն արդար 'ի մէջ իւրեանց: ²¹Բայց
 22 Նրեաստան յաիփեան բնակեսցէ, և Երուսաղեմ ազգաց յազգս: ²²Եւ
 ինդրեցից զարիւն նոցա, և ո՛չ արարից անպարտ. և Տէր բնակեսցէ 'ի
 Սիովն:

Կարարեցաւ Մարգարտութիւնն Յովելայ:

7 *Ոմանք.* Ուր վաճառեցէք զնոսա անտի: *Ուր Ոսկան.* զնոսա անդ: 8 *Ոմանք.*
 Յազգս հեռաւոր: *Ուր Ոսկան.* Նեռաւոր և բացական: 9 *Ոմանք.* Ամենայն արք
 պատերազմողք: 13 *Ոմանք.* Զի լցեալ է հնձան: 18 *Ոմանք.* 'Ի Սիովն 'ի լեռին
 սր': *Բազումք.* Եւ այլազգիք այլ ոչ ևս: 19 *'Ի լու'.* Եւ ամենայն եղբերք Յուդայ.
համաձայն ոմանց 'ի բնաք':

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԱԲԴՈՒ

Տեսիլ Արդիու որ եղև յառաջ քան զելս Ասորեստանայն յաուրս 1
Արասարու:

Ա ԱՅՄՊԷՄ ասէ Տէր ցեղոմ. Լուր լուայ 'ի Տեառնէ. և պաշարումն
առաքեաց 'ի հեթանոսս. արի՛ք և յարիցուք 'ի վերայ նո-
րա 'ի պապերագմ: 2 Ահա սակաւաւոր երու զքեզ յազգս. և
անարգեալ ես դու յոյժ: 3 Նպարպութիւն սրբի քոյ բարձրացոյց զքեզ
բնակել 'ի ծա՛կս վիմաց. բարձրացուցանել զբնակութիւն իւր, և ա-
սել 'ի սրբի իրում ո՛վ իջուսցէ զիս յերկիր: 4 Եթէ բարձրացիս իբրև
զարծուի, և եթէ 'ի մէջ ասպեղաց դիցես զբոյն քո, և անսի՛ իջուցից
զքեզ ասէ Տէր: 5 Եթէ գողոց մտնայ էր առ քեզ՝ կամ աւազակաց զիշերոյ՝
ուր և էր՝ դողէիր. և ո՛չ արդեւք գողանային բաւական իրեանց. և ե-
թէ կթօղք մտնայ էին 'ի քեզ, և ո՛չ եթէ ճիւս մի ո՛չ թողուին: 6 Զիսիդ
քննեցաւ Եսաւ՝ և ըմբռնեցան ծածուկք նորա: 7 Մինչև 'ի սահմանս
առաքեցին զքեզ. ամենայն արք ուխտի քոյ դարձան ընդդէմ քո. զօ-
րացան 'ի վերայ քո արք խաղաղութեան քոյ. վարեցին զքեզ. և ո՛չ
գոյր իմաստութիւն 'ի նմա: 8 Յաուր յայնմիկ, ասէ Տէր. կորուսից
զիմաստութիւն յերկրէն Եդոմայ, և զհանճար 'ի լեռնէն Եսաւայ: 9 Եւ
սարսեցեն պապերագմօղք քո որ 'ի Թեմանա. զի բարձցի՛ մարդ 'ի
լեռնէն Եսաւայ, 10 վասն սպանման և անպարշտութեան եղբօրն Յակոբայ: 10
Ծածկեացէ զքեզ ամօթ, և ջնջեսցիս յաւիտեան, 11 յօրէ յորմէ կացեր հա-
կառակ, յաուրն գերելոյ այլազգեաց զգօրութիւն նորա. և օտարք մտին
ընդ դրունս նորա. և 'ի վերայ Երուսաղեմի վիճակս արկանէին. և դուք
էիք իբրև զմի 'ի նոցանէն: 12 Եւ մի՛ տեսցես զաւեր եղբօրն քոյ յաուրն
օտարաց, և մի՛ ոտնհար լիցիս որդուցն Յուդայ յաուրս կորստեան նո-
ցա. և մի՛ մեծաբանեսցես յաուր նեղութեան. 13 և մի՛ մտնուիցես ընդ
դրունս ժողովրդոց յաուր ցաւոց նորա. և մի՛ տեսցես զժողովս նո-
ցա յաուր սարակման նոցա. և մի՛ 'ի վերայ հարկանիցիս զօրութե-
ան նոցա յաուր կորստեան նոցա: 14 Եւ մի՛ առնուցուս զկիրճս նոցա
սարակել զապրեալսն 'ի նոցանէ. և մի՛ պաշարեսցես զփախստեայս
նոցա յաուր նեղութեան նոցա. 15 զի մերձ է օր Տեառն 'ի վերայ ամե-
նայն ազգաց: Զոր օրինակ արարեր դու՝ եղիցի՛ քեզ. և հապուցումն քո
հապուցի 'ի գլուխ քո: 16 Զի գոր օրինակ արբեր 'ի վերայ լերին սբբու-
թեան իմոյ, արբցեն ամենայն ազգք զինի. արբցեն և զիջցին, և եղիցին
իբրև չեղեալք: 17 Բայց 'ի լեառն Միոն եղիցի փրկութիւն, և եղիցի սորբ.
և ժառանգեսցեն քունն Յակովբու զժառանգիչս իրեանց: 18 Եւ եղիցի

1. 1 *Ոմանք ասուց յաւելուածոյ՝ որ եղև, և այլն. ունին լոկ՝ Տեսիլ Արդիու: 1 Ոմանք. Լուր լուայք 'ի Տեառնէ... 'ի վերայ նոցա 'ի պապերագմ: Ուր Ոսկան. Լուր լուա 'ի Տեառնէ: 2 Ոմանք. Ահասիկ սակաւաւոր: 4 Ոմանք. Եթէ բարձրացին իբրև: 5 Ոմանք. Ուր և էր՝ դողէիր: 6 Յունանս արկասի. Քննեցաւ Եսաւ: 7 Բազումք. Վարանեցին զքեզ. ոչ գոյր իմաս՝: 10 Ոմանք. Եւ անպարշտութեան եղբարցն Յակոբայ: Ուր Ոսկան. Եղբօր քո Յակ՝: 13 Ոմանք. Ժողովրդոց յաուր ատուրց նոցա: 14 Ոմանք. Զապրեալս 'ի նոցանէն: 17 Ոսկան. Եւ ժառանգեսցէ... զժառանգիչս իւր:*

փունն Յակովբու հոր, և փունն Յովսեփու բոց, և փունն Եսաւայ ե-
 ղէզն. վառեցի՛ն զնովաւ և կերիցեն զնա. և մի՛ մնացէ կրակաբեր
 19 փանն Եսաւայ. զի Տէր խօսեցաւ: ¹⁹ Եւ ժառանգեացեն Նագեբացիք
 զլեանն Եսաւայ, և Սեփելացիք զայլազգիս. և ժառանգեցէ՛ն զլեառն
 20 Եփրեմայ, և զղաշփն Շամրնի և զԲենիամին, և զԳաղաադացին: ²⁰ Եւ
 գերութեան սկիզբն այն իցէ որդւոցն Իսրայելի. երկիր Քանանացոց
 մինչև ՚ի Սարփաթ. և գերութիւնն Երուսաղեմի մինչև յԵփրաթա. և
 21 ժառանգեացեն զքաղաքս Նագեբայ: ²¹ Եւ ելցեն ապրեալք ՚ի լեռնէ Սիոնի՝
 առնուլ վրէժ ՚ի լեռնէն Եսաւայ. և եղիցի Տեառն արքայութիւն:

Կապարեցաւ Մարգարէութիւնն Աբդիու:

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՆԱՆՈՒ

Որ եղև յաւորս Ոգիայ:

Ե Ի եղև բան Տեառն առ Յովնան Ամաթեայ՝ և ասէ. ²Արի՛ և գնա՛ **1, 2**
ի Նինուէ քաղաք մեծ, և քարոզեսջի՛ր անդ, զի ել աղաղակ չա-
րութեան նորա առ իս: ³Եւ յարեաւ Յովնան փախչել ՚ի Թարսիս **3**
յերեսաց Տեառն. եջ ՚ի Յոպալէ և եգի՛ր նաւ որ երթայր ՚ի Թարսիս. երբ
գինա՛ և եմնւր ՚ի նա նաւել ընդ նոսա ՚ի Թարսիս յերեսաց Տեառն: ⁴Եւ **4**
Տէր յարոյց հողմ ՚ի ծովուն՝ և եղև մրրիկ մեծ ՚ի ծովուն. և նաևն ՚ի
վրանգի կայր ՚ի խորքակել: ⁵Եւ երկեան՝ նաւավարքն երկեղ մեծ, և **5**
աղաղակէին առ իւրաքանչիւր աստուածս իւր. և ընկեցին զկարասին
որ էր ՚ի նախն ՚ի ծով անդը՝ զի թերթևացուցեն յինքեանց: Եւ Յով-
նան իջեալ ՚ի խորշ մի նախն՝ ննջէր և խորդայր: ⁶Մաքեաւ առ նա **6**
նաւապետն՝ և ասէ. Զի՛նչ է այդ՝ զի խորդասդ, արի՛ կարդա՛ գՏէր Աս-
տուած քո. թերևս աստեցուցէ զմեզ Աստուած՝ և մի՛ կորիցուք: ⁷Եւ ա- **7**
սեն իւրաքանչիւր ցրնկեր իւր. Եկայք արկցուք վիճակս՝ և զհրասցուք.
վասն ո՞յր են չարիքս այս ՚ի վերայ մեր: Արկին վիճակս՝ և ել վիճակն
Յովնանու: ⁸Եւ ասեն ցնա. Պապմեա՛ մեզ, վասն էր են չարիքս այս մեզ. **8**
զի՛նչ արուեստ է քո. ուստի՞ գաս՝ կամ յո՞ երթաս, յորմէ՞ աշխարհէ ես՝
կամ յորմէ՞ ժողովրդենէ: ⁹Ասէ ցնոսա. Ծառայ Տեառն եմ ես, և զՏէր **9**
Աստուած երկնից պաշտեմ որ արա՛ր զծով և զցամաք: ¹⁰Եւ երկեան **10**
արքն երկեղ մեծ. և ասեն ցնա. Զի՛նչ գործեցեր զայդ. զի զհրացին թէ
յերեսաց Տեառն փախուցեալ էր, քանզի պարսմեաց նոցա: ¹¹Եւ ասեն **11**
ցնա. Զի՛նչ արասցուք քեզ՝ և դադարեսցէ ծովս ՚ի մենջ: Զի ծովն առաւել
ևս խռովեալ էր՝ և յարուցանէր մրրիկ՝ ՚ի վերայ նոցա: ¹²Եւ ասէ ցնոսա **12**
Յունան. Առէք ընկեցէք զիս ՚ի ծովդ՝ և դադարեսցէ ՚ի ձէնջ ծովդ. զի
զհրեմ ես եթէ վասն իմ է մրրիկս այս մեծ ՚ի վերայ ձեր: ¹³Եւ ջանային **13**
արքն դարձուցանել զնաւն ՚ի ցամաք՝ և ոչ կարէին. զի ծովն ևն քան
զնն խռովէր և սաստկանայր ՚ի վերայ նոցա: ¹⁴Աղաղակեցին առ Տէր՝ **14**
և ասեն. Քան լիցի Տէր. մի՛ կորիցուք վասն անձին առնս այսորիկ. մի՛
ածեր ՚ի վերայ մեր արիւն արդար, զի դու Տէր որպէս կամեցար՝ և ա-
րարեր: ¹⁵Եւ առին զՅովնան և ընկեցին ՚ի ծովն. և դադարեաց՝ ծովն ՚ի **15**
խռովութենէ իւրմէ: ¹⁶Եւ երկեան արքն երկեղ մեծ ՚ի Տեառնէ. զենին **16**
զոհս Տեառն՝ և ուխտեցին ուխտս:

¹ Եւ հրամանն եր Տէր կիրիւն մեծի կլանել զՅովնան. և էր Յովնան ՚ի **2**
փոյր կիրիւն զերիս փիւս և զերիս զիշերս: ² Եւ եկաց Յովնան յաղօթս **2**

Ի լուս՝ ՚ի վերայ՝ Ոգիայ, նշանակի՛ Աքազու. զոր և ոմանք միսսեւր դնեն. Ոգիայ, Աքազու: Իսկ ոմանք ՚ի սպառ զանց սոնեն զվերնագրովս:

1. 1 *Ոսկան յաւորս. Առ Յոնան որդի Ամաթեայ: 4 Ի բազումս պակասի. Ի ծովուն՝ և եղև մրրիկ մեծ ՚ի ծովուն: 5 Ոսկան. Յերկիւղ մեծ... առ իւրաքանչիւր աստուածս իւրեանց: Յունանս պակասի. Զկարասին որ էր ՚ի նախն: 6 Ոմանք. Արի՛ և կարդա՛: 7 Ոմանք. Արկցուք վիճակս՝ և փեսցուք: 8 Ի լուս՝. Զարիքս այս մեծ. համաձայն այլոց ՚ի բնաբ՝: Յունանս պակասի. Զի՛նչ արուեստ է քո: 11 Ոմանք. Առաւել ևս խռովէր: 14 Բազումք. Եւ մի՛ ածեր ՚ի վերայ: 16 Յորինակ մի պակասի. Զենին զոհս Տեառն:*

- 3 առ Տէր Աստուած ՚ի փոր կիպին. ³ և ասէ. ՚Ի նեղութեան իմում աղաղակեցի առ Տէր Աստուած իմ. և լուս ինձ յորովայնէ դժոխոց աղաղակի իմում. լոր Տէր ձայնի իմում: ⁴ Ընկեցեր զիս ՚ի խորս սրբից ծովու, և գեղք պաշարեցին զիս: Ամենայն զբօսանք քո և ալիք քո անցին ՚ի վերայ իմ. ⁵ և ասացի՝ թէ մերժեցայ յաջաց քոց. արդ՝ իցե՞ թէ յաւելից 6 հայել ՚ի փաճար սուրբ քո. ⁶ հեղան զինն ջուրք մինչև յոգիս. անդունդք 7 անհնարինք պաշարեցին զիս: Եմնուր գլուխ իմ ⁷ ընդ փապարս լերանց: Իջի յերկիր որոյ նիգք իւր աղիք յաւիտենից. ելցեն յապականութենէ կեանք իմ: ⁸ Առ քեզ Տէր Աստուած իմ ՚ի նուագէլ հոգոյ իմոյ կարդացի, 9 զՏէր յիշեցի. և եկեացեն աղօթք իմ ՚ի փաճար սուրբ քո: ⁹ Որ պահէին զունայնութիւն և զստութիւն՝ զողորմութիւնս իրեանց թողին: ¹⁰ Այլ ես ՚ի ձայն օրհնութեան և խոստովանութեան՝ մաքուցից քեզ պապարագ 11 զոր ուխտեցի, և հաբուցից փրկութեան Տեառն: ¹¹ Եւ հրամայեցան ՚ի Տեառնէ վիշապ ձկանն՝ և եթուք զնա ՚ի ցամաք:
- 3.2** ¹ Եւ եղև բան Տեառն առ Յովնան երկրորդ անգամ և ասէ. ² Արի՛ զնա ՚ի Նինուէ քաղաք մեծ, և քարոզեսջիր ՚ի նա ըստ առաջին 3 քարոզութեանն զոր խօսեցայ առ քեզ: ³ Յարեան Յովնան և զնաց՝ ՚ի Նինուէ, որպէս խօսեցաւ ընդ նմա Տէր. և Նինուէ էր քաղաք մեծ Աստուծոյ, իբրև զնաց երից ատուրց ճանապարհի: ⁴ Եւ սկսաւ Յովնան մտնել ՚ի քաղաքն իբրև ատուր միոջ զնաց ճանապարհի. քարոզեաց 5 և ասէ. Այլ ևս երեք ատուրք՝ և Նինուէ կործանեսցի: ⁵ Եւ հաւաքացին արք Նինուէացիք յԱստուած, և քարոզեցին պահս՝ և քորձ զգեցան 6 ՚ի մեծամեծաց մինչև ցփոքունս իրեանց: ⁶ Էհաս բանն առ թագաւորն Նինուէացոց. յարեան յաթոռոյ իւրմէ՝ և մերկացաւ զպարմունան իւր. 7 զգեցան քորձ՝ և նստաւ ՚ի վերայ մոխրոյ: ⁷ Եւ քարոզեցաւ և պարմեցաւ ՚ի Նինուէ, ՚ի թագաւորէն և ՚ի մեծամեծաց իւրոց. թէ մարդ և անասուն՝ իաշն և արջան՝ մի՛ ինչ ճաշակեսցեն՝ և մի՛ ճարակեսցին, և մի՛ ջուր 8 արբցեն: ⁸ Եւ զգեցան քորձ մարդ և անասուն, և աղաղակեցին առ Աստուած սրբի մտք. և դարձան յիրաքանջիւր ճանապարհաց իրեանց չարաց, և յանօրէնութենէ որ ՚ի ձեռս իրեանց. ⁹ և ասեն. Ո՛ր գիտէ ասպաշաւեսցէ Աստուած և դարձցի ՚ի բարկութենէ սրտմտութեան 10 իւրոյ, և մի՛ կորիցուք: ¹⁰ Եւ եպես Աստուած զգործս նոցա, զի դարձան իրաքանջիւր ՚ի ճանապարհաց իրեանց չարաց. և զղջացան Աստուած ՚ի վերայ չարեացն՝ զոր խօսեցաւ առնել նոցա՝ և ո՛չ արար:
- 4.2** ¹ Եւ փրկմեցան Յովնան փրկութիւն մեծ՝ և խոռվեցաւ. ² և եկաց յաղօթս առ Տէր Աստուած՝ և ասէ. Ով Տէր՝ ո՞չ այս անք բանք են իմ մինչ էի անդէն յերկրին իմում. վասն այնորիկ աճապարեցի փախչել ՚ի Թարշիշ. զի գիտէի թէ ողորմած ես դու՝ և գթած, երկայնամիտ և 3 բազումողորմ, և զղջանանս ՚ի վերայ չարեաց: ³ Եւ արդ՝ Տէր Տէր՝ ան

2. 2 *Ոմանք.* Առ Տէր Աստուած ՚ի փորոյ կիպին: 4 *Ոմանք.* Եւ ընկեցեր զիս: 6 *Ոմանք.* Նեղաւ ջուրք մինչև յոգիս: 9 *Ոմանք.* Որ պահեն զունայ՛... զողորմութիւն իրե՛ն: 3. 2 *Ոմանք.* Արի՛ և զնա՛ ՚ի... և քարոզեսջիր ՚ի նմա: *Ոսկսև.* Ըստ առաջնոյ քարո՛: 3 *Ոմանք.* Որպէս և խօսեցաւ ընդ... երից ատուրց ճանապարհ: 4 *Ոմանք.* Ատուր միոյ ճանապարհի: 8 *Ոմանք.* Եւ դարձան իրաքանջիւր ՚ի ճանապարհաց... և յանիրաւութենէ որ ՚ի ձեռս: 4. 2 *Ոմանք.* Այն են բանք իմ:

զոգի իմ յինէն. զի լա՛ն է ինձ մեռանել՝ քան թէ իցեմ կենդանի: ⁴Եւ 4
 ասէ Տէր ցՅունան՝ թէ արդարև յո՛յժ փրփմեալ իցես: ⁵Եւ ել Յունան 5
 ՚ի քաղաքէ անփի, և նստան յանդիման քաղաքին, և արար իւր հո-
 վանի, և նստաւ ընդ հովանեան. մինչև րեսանիցէ թէ զի՞նչ լինիցի
 քաղաքին: ⁶Եւ հրամանն եփ Աստուած դդմենայն, և ել ՚ի վերայ զլիտյն 6
 Յովնանու՝ լինել նմա հովանի ՚ի վերայ զլիտյն նորա. զովացուցանել
 զնա ՚ի փառապանաց իւրոց, և ուրախ եղև Յունան ՚ի վերայ դդմենայն
 ուրախութիւն մեծ: ⁷Եւ հրամանն եփ Աստուած որդանն՝ առաւօպուն ՚ի 7
 վաղիւ անդր. եհար զդդմենին՝ և ցամաքեցաւ: ⁸Եւ եղև ՚ի ծագել արևուն 8
 հրամայեաց Աստուած հողմոյ խորշակի փապախառնի, և անկաւ արևն
 զզլիտովն Յունանու. և կայր ՚ի փարակուսի և քաղէին ոգիք նորա. և ա-
 սէր. Լա՛ն էր ինձ մեռանել քան զայս կեանս իմ: ⁹Եւ ասէ Տէր Աստուած 9
 ցՅովնան. թէ արդարև յո՛յժ փրփմեալ իցես ՚ի վերայ դդմենայն: Եւ
 ասէ Յոյժ փրփմեալ իցեմ մինչև ցմահ: ¹⁰Եւ ասէ Տէր. Դու խնայեցե՛ր ՚ի 10
 դդմենին՝ յոր ո՛չ եղեր ինչ աշխար, և ո՛չ սնուցեր զնա. որ գիշերի ել, և
 միւս գիշերի կորեան: ¹¹Ես՝ ո՛չ խնայեցից ՚ի Նինուէ քաղաք մեծ. յորում 11
 բնակեալ են աւելի՛ քան զերկրփասան բերր մարդիկ որ ո՛չ ծանեան զաջ
 և զահեակ իւրեանց, և անասուն բազում:

Կարարեցաւ Մարգարէութիւնն Յովնանու:

5 Ոմանք. Թէ զինչ լինիցի ՚ի քաղաքին: **6 Ոմանք.** Լինել հովանի ՚ի վերայ: *Ուկրաին.* Դդմենայն յուրախութիւն: **8 Ոմանք.** Եւ հրամայեաց Աստուած... և ասէր՝ թէ լաւ էր: **9 Բազումք.** Յոյժ փրփմեալ եմ մին: **10 Ոմանք.** Յոր չեղեր ինչ աշխար... որ գիշեր ել, և միւս գիշեր կոր: *և ոմանք.* Որ ՚ի միւս գիշերի ել, և ՚ի միւս գիշերի կոր:

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆՆ ԼԱԲՈՒՄԱՅ

1 *Առած Նինուէի: Գիրք տեսլեան Նաումայ Եղկեսացոյ:*

2 **Ա**ՍՏՈՒՄԾ նախանձո՛ր՝ և վրէժխնդիր Տէր, վրէժխնդիր է Տէր Ա
բարկութեամբ. և խնդրէ Տէր վրէժ՝ ՚ի հակառակորդաց իւրոց.
3 և բառնայ ինքն զթշնամիս իւր: ³Տէր երկայնամիս՝ և մեծ
է զօրութիւն նորա. և արդարացուցանելով ո՛չ արդարացուցանէ Տէր.
վախճանան և շարժմանք է ճանապարհ նորա. հողմ երիվար նորա,
4 և ամպք փոշի ուրից՝ նորա: ⁴Սասպէ՛ ծովո՛ւ և ցամաքեցուցանէ գ–
նա. և զամենայն զեպս աւերէ. նուագեաց Բասանացին և Կարմե–
5 լոս. և ամենայն ծաղիկը Լիբանանու պակասեցին: ⁵Լերինք շարժեցան
՚ի նմանէ, և բլուրք սասանեցան. խախտեցան երկիր յերեսաց նորա,
6 և համօրէն ամենայն բնակիչք նորա: ⁶Առաջի բարկութեան նորա ո՛
հանդարտեցէ, և ո՛ կայցէ ընդդէմ բարկութեան սրտմտութեան նորա.
սրտմտութիւն նորա հալէ զիշխանութիւնս. և վեմք խորակեցան ՚ի
7 նմանէ: ⁷Քահցր է Տէր որոց սպասեն նմա յաւոր նեղութեան. և ճանաչէ
8 զերկիւղածս իւր: ⁸Եւ հեղեղաւ ճանապարհաց արասցէ վախճան յարուցելոց
9 ՚ի վերայ. և զթշնամիս նորա խաւար հալածեցէ: ⁹Զինչ խորհի՛ք զՏեառնէ,
կապարած ինքն արասցէ. և ո՛չ խնդրեցէ կրկին զնոյն վրէժխնդրու–
10 թիւն ՚ի նեղութեան: ¹⁰Զի մինչև ՚ի հիմն իւրեանց խոպանասցին. իբրև
11 զգեղձ պարեալ կերիցի. և իբրև զեղէզն լի երաշտութեամբ: ¹¹՚Ի քէն
12 ելցէ խորհուրդ զՏեառնէ, չարին խորհել հակառակութեամբ: ¹²Այսպէս
ասէ Տէր ՚ի վերայ իշխանաց ջուրց բազմաց. Այնպէս զապուսցին. և
13 լուր քո ո՛չ ևս լուիցի: ¹³Եւ արդ խորտակեցից զգաւազան նորա ՚ի քէն,
14 և զկապանս քո խզեցից: ¹⁴Եւ պարտիւրեցէ վասն քո Տէր. և ո՛չ ևս
սերմանեսցի յանուանէ քումնէ. ՚ի քանէ Աստուծոյ քումնէ ջնջեցից գ–
ղբօշեալս, և զձուպածոյսն արարից ՚ի զերեզման քեզ:

15 ¹⁵Զի ահա երա՛գ են ՚ի վերայ լերանց ոպք աւեպարանչին, և որ **Բ**
պարմէ զխաղաղութիւն: Տօնեա՛ գրօնս քո Յուդա. հապո՛ գուխարս քո.
զի ո՛չ ևս յաւելցին անցանել ՚ի հնանալ. վախճանեցան՝ մաշեցաւ և
բարձաւ:

2 ¹Քանզի ե՛լ որ փչէ ընդ երեսս քո, և ապրեցուցանէ ՚ի նեղութենէ.
2 ղիպեա՛ ճանապարհ, պնդեա՛ զմէջ. զօրացի՛ր զօրութեամբ յոյժ: ²Զի
դարձոյց Տէր զհպարտութիւնն Յակովբայ՝ իբրև զհպարտութիւնն Իս–
րայէլի: Զի թօթափելով թօթափեցին զնոսա, և զո՛նս նորա ապականեցին

3 ³զգէն զօրութեան նորա ՚ի մարդկանէ. զարս հզօրս որ խաղացին ընդ

Յօրինակին՝ ՚ի սրտորին կողմ իջիցն նշանակեալ էր կարմրադեղով. Յատուր եզեկիայ էր Նաում:

1. 1 *Յօրինակին.* Եղկեսասացոյ: 2 *Ոսկան.* Եւ վրէժխնդիր է Տէր բարկութեամբ. և խնդրէ Տէր զվրէժ: 3 *Ոմանք.* Նողմք երիվար է նորա: *Ուր Ոսկան.* Նողմք երիվարք են նորա: 4 *Ոմանք.* Լիբանանու պակասեցին: 6 *Ոմանք.* Եւ ո՛ կացցէ ընդդէմ: 8 *Ոմանք.* Յարուցելոց ՚ի վերայ նորա: 14 *Ոսկան.* Եւ պարտիւրեցէ վասն Տեառն: *՚Ի լուս՝.* Եւ ո՛չ ևս ցրուեսցի յանուանէ: *Ուր ոմանք.* և ո՛չ ևս սերմանեսցէ յան՝: 15 *Ոմանք.* Ոպք աւեպարանչաց ՚ի վերայ լերանց... հապո՛ գուխար քո... յաւելցին յանցանել ՚ի հնանալ. վախճանաւ մաշէ՛: 2. 1 *Ոմանք.* Որ փչէր ընդ երեսս: 2 *՚Ի լուս՝.* Զի դարձոյց Տէր զխառն Յակո՛:

հրոյ. երասանակք կառաց նոցա խռովեսցին հեծեալք ՚ի ճանապարհս. ⁴և խռովենցին ՚ի հրապարակս. Կեսիլ նորա իբրև զլամբարաց հրոյ, և ⁴ իբրև զփայլական յայնկոյս և յայնկոյս ընթանան: ⁵Յիշեսցեն մեծամեծք ⁵ նորա՝ և փախիցեն ՚ի փուռ. և կասեսցին ՚ի ճանապարհս իրեանց. և փութացին ՚ի պարիսպս, և պարրասպեսցեն զառաջապահս իրեանց: ⁶Դրունք քաղաքաց բացան. և կործանեցան արքունիք. ⁷և ^{6, 7} սրացուածք յայրնեցան: Ինքն ելանէր, և նաժիշտք իւր առաջի գային, իբրև զաղանիս ՚ի սրփից իրեանց մնչէին: ⁸Եւ ջուրք Նինուէի իբրև ⁸ զջուրս աւազանի. և նոքա փախեան ՚ի քէն՝ և ոչ կալան զբեղի, և ոչ ոք էր որ հայէր: ⁹Յափշտակէին զարծաթ. յափշտակէին զոսկի. և ⁹ ոչ գոյր չափ զարդու նորա. ծանրացան քան զամենայն սպասք նորա ցանկալիք: ¹⁰Թօթափումն և ձգարումն և սոսկումն սրփի՝ և լքումն ¹⁰ ծնագց. և երկունք ՚ի վերայ ամենայն միջոյ. և երեսք ամենեցուն իբրև զայրեցած պուրան: ¹¹Ո՛ր են մայրիք առիծունց և որսք կորեանց ¹¹ նոցա. ուր չոգան առեւծն մրանել, կորին առիծուն՝ և ոչ ոք էր որ զարհուրեցուցանէր: ¹²Առեւծ որսացան բաւական կորեանց իւրոց, և ¹² հեղձոյց կորեանց իւրոց. և ելից զմայրիս իւր որսով, և զբնակութիւն իւր յափշտակութեամբ: ¹³Ահաւասիկ են ՚ի վերայ քո՝ ասէ Տէր ամենակալ, և այրեցից ծխով զբազմութիւն քո՝ և կերիցէ սուր զառեւծս քո. և բարձից յերկրէ զորս քո. և ոչ ևս լուիցին գործք քո:

Գ ¹ Ո՛ր քաղաք արեանց, ամեննիւն սուր՝ լի՛ անիրաւութեամբ. որոյ ³ զննեսցի որսոյ: ²Չայն հարուածոյ, ձայն շարժման անուոյ, շաչին կառաց, ² շահաբակիւն հեծելոց, ³փայլին զինու, շողալ սուսերի. թաւալլոր ³ խաղալ վիրաւորաց, և ոչ գոյր չափ ազգաց նոցա. և փկարացին ՚ի մարմինս իրեանց ⁴ ՚ի բազում պոռնկութենէ: Պոռնիկ զեղապանձ. ⁴ գլուխ կախարդաց, որ վաճառէր զազգս ՚ի պոռնկութեան իւրում, և զպոռնիս կախարդանօք իւրովք: ⁵Ահաւասիկ են ՚ի վերայ քո՝ ասէ Տէր ⁵ Աստուած ամենակալ. և յայրնեցից գյեպուստ քո, և արկից գերեսօք քովք. և ցուցից ազգաց զամօթ քո, և թագաւորութեանց զանարզանս քո: ⁶Եւ ընկեցից ՚ի վերայ քո զպղծութիւնս և զաղտութիւնս քո. և ⁶ արարից զքեզ խայրառակ: ⁷Եւ եղիցի ամենայն որ փեսանիցէ զքեզ՝ ⁷ զիջանիցէ՛ և ասասցէ. Եղուն դու Նինուէ, ով իցէ որ հեծիցէ վասն քո. ուստի՞ խնդրեսցուք քեզ միախարութիւն: ⁸Պարրասպեա՛ր բաժին՝ ⁸ կազմեա՛ր ջնար վիճակդ Ովնայ. որ բնակեալ է ՚ի մէջ գետոց, և ջուրք շուրջ գնովա. որոյ սկիզբն ծով՝ և ջուրք պարիսպ նորա: ⁹Եթովպացիք ⁹ և Եգիպտոս գորութիւն նորա, և չիք չափ փախստեան նորա. և Լիբէացիք եղեն օգնականք նորա: ¹⁰Սակայն և նա յողողողեալ գերի՛ գնայցէ. և ¹⁰

3 Ոմանք յանկուն. Զի գէն զօրութեան նորա ՚ի մարդկա՞... որ խաղային ընդ հրոյ... կառաց նոցա *յաւոր պարրասարութեան նոցա*. խռովեսցին: **4 Ի յու՛.** Եւ շաղեսցին ՚ի հրապարակս: *Ուր ոմանք.* Եւ խռնեսցին ՚ի հրապարակս. փեսիլ նոցա իբրև լամպարաց հրոյ: **5 Ոմանք.** Եւ պարրասպեսցես զառա՛: **10 Ոմանք.** Եւ ձկնումն և սոսկումն: **11 Ոմանք.** Եւ ոչ ոք էր որ երկեցուցանէր: **13 Ոսկան.** Զորսս քո: *Ուր օրինակ մի.* Զօրս քո: **3. 1 Ոսկան.** Ոհ քաղաք արեանց: **2 Ոմանք.** Չայն հարուածոց: *Ոսկան.* Ծարժման անուոց: **3 Ոմանք.** Չափ ազգաց նորա: **7 Ոմանք.** Տեսանիցէ զքեզ՝ իջանիցէ և ասիցէ: **8 Ի յու՛.** Վիճակդ Անովնայ. *համաձայն բազմաց ՚ի բնաբ՛:* *Ոմանք.* Պարիսպ նորա:

11 գրդայս նորա զքարի՛ հարցեն, իսկզբան ճանապարհաց նորա. և ՚ի վերայ ամենայն պարուականաց նորա վիճա՛կս արկանիցեն. և ամենայն մեծամեծք նորա ձեռակապովք կապեսցին: ¹¹ Եւ դու արբցես և յիմարեսցիս. և խնդրեսցես քեզ ուրնկայ ՚ի թշնամեաց քոց: ¹² Եւ ամենայն ամուրք քո իբրև գդիպակ թգոյ, որ թէ շարժեսցի՛ անկցի՛ ՚ի բերան ուրելեաց: ¹³ Ահա ազգք քո իբրև գկանայս են ՚ի քեզ. թշնամեաց քոց բացցին բանալով դրունք երկրին քոյ, և կերիցէ հուր գնիզս քո: ¹⁴ Լի՛ց քեզ ջուր պաշարման, և պնդեա՛ր զամուրս քո. մո՛ւր ՚ի կաւ՝ և կոխեա՛ր ընդ յարդի, և պնդեա՛ր քան գաղիս. ¹⁵ ա՛նդ կերիցէ զքեզ հուր, և սաքակեսցէ զքեզ սուր. և կերիցէ զքեզ իբրև գմարախ, և ծարաւեսցի իբրև գջորեակ: ¹⁶ Բազմացուցեր գվաճառս քո իբրև գասարեղս երկնից. դիմեաց՝ ջորեակ՝ և թռեալ, ¹⁷ խաղաց իբրև գգրուիճ. և խառնիճաղանջն քո իբրև գմարախ մաճեալ գցանգով յաւուր ցրպոյ. ծագեաց՝ արև՝ և խաղաց, և ոչ ծանեալ գպրեղի իւր: Վայ՛ նոցա. ¹⁸ նիրհեսցին հովիւք քո. թագաւորն Ասորեստանեայց կոտորեաց գգօրս քո. չուեաց ազգ քո ՚ի լերինս, և ոչ ոք էր որ մնայր: ¹⁹ Թարախեսցան՝ վերք քո, և չի՛ք բժշկութիւն բեկման քում. ամենեքին որ լուան գգոյժ քո՝ ծակիս հարցեն ՚ի վերայ բեկման քոյ. քանզի յո՛յր վերայ ոչ չոգաւ չարութիւն քո հանապազ:

Կարարունն Մարգարէութեանն Նաումայ:

10 Ունսնք. Գերի գնասցէ, և գրդայս նոցա: *Օրինակ մի.* Մեծամեծք նորա ՚ի ձեռս կապովք կապեսցին: **11 Ունսնք.** Եւ դու արբեսցիս և յիմա՛... ՚ի թշնամեաց: **12 Ունսնք.** Որ թէ շարժեսցին անկանիցին ՚ի բե՛: *Ոսկան.* ՚Ի բերան ուրողաց: **14 Ոսկան.** Լից ՚ի քեզ ջուր: **15 Այլք.** Եւ ծանրասցի իբրև գջորեակ: **17 Ունսնք.** Յաւուրս ցրպոյ. ծագեաց արև, խաղաց՝ և ծանեալ գպրեղի իւր: **18 Օրինակ մի.** Չուեաց աղիւք քո: **19 Ունսնք.** Ծակիս հարցեն ՚ի վերայ քո:

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԱՄԲԱԿՈՒՄԱՅ

Առած գոր երես Անքակում մարգարէ:

1

Ա ՄԻՆՉԵՒ յերբ Տէր աղաղակիցեմ, և ոչ լուիցես. գոչիցեմ առ քեզ 2
գրկեալ՝ և ոչ փրկիցես: ³Ընդէր ցուցեր ինձ աշխարութիւնս 3
և վաստակս, փեսանել գթշուառութիւն և զամպարշարութիւն:
Առաջի իմ եղև դարասարան, և առնոյր դարաւորն կաշառս: ⁴Վասն 4
այնորիկ ցրուեցան օրէնք, և իրաւունք ՚ի գլուխ ոչ ելանեն. զի ամպարիշարն
յաղթահարէ զարդարն. վասն այնորիկ ելանէր դարասարանն թեր:
⁵Տեսէք արհամարհոյք՝ և հայեցարոնք, և զարմացարոնք զարմանս՝ և 5
եղծարոնք. զի գործ մի գործեն ես յաւուրս ձեր, որում ոչ հաւարայցէք՝
թէպէտ և ոք պարմեսցէ ձեզ: ⁶Զի ահա ես զարթուցանեմ զՔաղղէացիս, 6
զազգ դառն և զերագ, որ գնայ ընդ լայնութիւն երկրի ժառանգել զխորանս
որ ոչ իւր են: ⁷Ահեղ և երևելի և դարասարան նորա յանձնէ իւրմէ եղիցի. 7
և առած իւր յինքենէ ելցէ: ⁸Վազեսցեն առաւել քան զինձս երիվարք նո՝ 8
ցա. երագունք քան զգայլս Արաբացոց. ասպարակեսցեն սպառազէնք
նորա, և դիմեսցեն ՚ի հեռասարանէ. և սլասցին իբրև զարծուիս յօ՝
ժարութեամբ ՚ի վերայ կերակրոյ: ⁹Կարարած ամպարշարաց հասցէ՝ 9
դարձելոցն ընդդէմ երեսաց նորա. կուրեսցէ զգերի իբրև զաւագ: ¹⁰Եւ 10
ինքն ընդ թագաւորս փափկասցի. և բռնաւորք խաղալիկք նորա. և
ինքն ընդ ամենայն ամուրս խաղալով խաղասցէ. և կուրեսցէ հողակոյրս,
և կալցի՝ զնա: ¹¹Յայնժամ փոխեսցին միւրք նորա, անցցէ և հաճեսցի՛. 11
այս զօրութիւն Ասորոճոյ իմոյ է: ¹²Ոչ ապաքէն դո՛ւ ես իսկզբանէ Տէր 12
Ասորուած մեր. և մի՛ մեռցոյք՝ Տէր ՚ի դարասարան եղիւր զնա. և սբեղծեր
զիս յանդիմանել զխաղ նորա: ¹³Սուրբ է ակն քո ՚ի փեսանելոյ զչարիս, 13
և հայել յաշխարհութիւնս ոչ կարասցես: Զմէ՛ հայեցար յարհամարհոյրս
և սրունգանեցեր, ՚ի կլանել ամպարշարի զարդարն. ¹⁴և առնիցես զ՝ 14
մարդիկ իբրև զձկունս ծովու. և իբրև զտողունս որոց ոչ գոյ առաջ՝
նորդ: ¹⁵Զվախճան կարթիւ կորզեսց, և ձգեսց զնա ցանցիւ իւրով. 15
և ժողովեսց զնա ոռկանօք իւրովք: Վասն այնորիկ ուրախ եղիցի և
ցնծասցէ սիրպ նորա. ¹⁶և վասն նորին զոհեսցէ ոռկանին իւրում, և 16
խունկս ծխեսցէ ցանցին իւրում. զի նոքօք պարարեսց զբաժին իւր, և
կերակուր իւր ընտիր: ¹⁷Վասն այնորիկ սփռեսցէ զցանցն իւր, և միշտ 17
կոտորել զազգս ոչ խնայեսցէ:

Բ ¹ Ի պահո՛ւ իմում կացից, և ելից ՚ի վերայ վիմի. և դիպեցից փե՝ 2
սանել զի՛նչ խօսիցի ընդ իս, և զի՛նչ փացէ պարասխանի յանդիմանու՝

1. 5 *Ոմանք.* Յորում ոչ հաւարայցէք... պարմիցէ ձեզ: **6** *Ոմանք.* Զազգ դառն և զերակ: **7** *Ոմանք.* Եւ դարասարան իւր... և առած նորա յին՛: **8** *Յոմանս պակասի.* Զարծուիս յօժարութեամբ ՚ի վերայ: **9** *Ի լու՛.* Ընդդէմ երեսաց նոցա. *համաձայն ոմանց ՚ի բնար՛:* **10** *Ոմանք.* Նողակոյրս. և ընկալցի զնա: **11** *Ոսկան.* Այս զօրութեան իմոյ է: **13** *Ի լու՛.* Եւ հայել յիրաւունս ոչ կարաս՛: *Ոմանք.* Յարհամարհոյրս՝ և լռեցեր, ՚ի կլ՛: **15** *Բազումք.* Զվախճանն կար՛: **16** *Յօրինակին պակասէր.* Եւ կերակուր իւր ընտիր: **17** *Ոմանք.* Սփռեսց զցանց իւր: *Յօրինակին պակասէր.* Կոտորել զազգս ոչ խնայ՛:

2 թեան իմոյ: ²Պարասխանի եր ինձ Տեր՝ և ասէ. Գրեա՛ զբեսիլդ զայդ
 յայտնասպէս ՚ի քախարակս. զի որ ընթեռնուն՝ համարձակ ընթեռնուցու:
 3 ³Զի քակալին քեսիլդ ՚ի ժամանակս է. և ծագեսցէ ՚ի սպառ՝ և ոչ
 յունայնութեան: Բայց եթէ անագանեսցի՝ համբեր՛ նմա. զի որ զարցն
 4 է եկեսցէ՝ և ոչ անագանեսցի. ⁴և եթէ երկմբեսցէ որ՝ ոչ հաճեսցի ընդ
 5 նա անձն իմ: Զի արդարն իմ ՚ի հաւարոց իմոց կեցցէ: ⁵Այլ կարծողն
 և արհամարհողն՝ այր ամբարքաւան է՝ և ոչ ինչ վճարեսցէ: Որ ըն-
 դարձակեաց իբրև զդժոխս զանձն իւր, և անյագ եղև իբրև զմահ. և
 ժողովեաց առ ինքն զամենայն հեթանոսս, և զագգս ամենայն յի՛նքն
 6 ամփոփեսցէ: ⁶Ոչ ապաքէն զայս ամենայն առակ՝ զնմանէ՛ առակեսցեն.
 և զնա արկցեն յերգ և ասասցեն. Վայ՛ որ յաճախէ անձին իւրում որ ոչ
 7 իւր իցէ. և մինչև ցե՛իք ծանրացուցանէ զանուր իւր ծանրութեամբ: ⁷Զի
 յանկարծակի՛ յարիցեն կերիչք նորա, և զարթիցեն դաւաճանք նորա. և
 8 եղիցես նոցա յափշտակութիւն: ⁸Զի դո՛ կողոպտեսցեր զագգս բազումս,
 և զքեզ կողոպտեսցեն ամենայն մնացորդք ժողովրդոց՝ վասն արեանց
 մարդկան, և ամպարշտութեան երկրի և քաղաքի՝ և ամենայն բնակ-
 9 չաց նորա: ⁹Վայ՛ որ ագահէ զագահութիւն չար՝ քան իւրոյ, դնել ՚ի
 10 բարձունս զբոյն իւր, կորզել ՚ի ձեռաց չարաց: ¹⁰Խորհեցա՛ր զամօթ
 11 քան քոյ. սպառեսցեր զագգս բազումս. և յանցեալ անձն քո: ¹¹Զի քա՛ր
 12 ՚ի հիմանէ աղաղակեսցէ. և ո՛րդն ՚ի փայտէ գոչեսցէ զայդ: ¹²Վայ՛ որ
 13 շինէ զքաղաք արեամբ, և պատրաստէ զքաղաք անիրաւութեամբ: ¹³Ոչ
 այս ամենայն ՚ի Տեառնէ ամենակալէ է. և պակասեսցին ժողովորդք
 14 բազումք ՚ի հրոյ, և ազգք բազումք նուագեցան: ¹⁴Զի լցցի երկիր գի-
 րութեամբ փառաց Տեառն իբրև զջուրս բազումս որ ծածկեն զծովս:
 15 ¹⁵Վայ՛ որ արբուցանէ ընկերի իւրում հրապոյճս պղտորս. և արբուցանէ
 16 զի հայեսցի յայրս նոցա: ¹⁶Զյագուրդ անարգանաց ՚ի փառաց, ա՛րբ
 և դու, շարժեաց և դողա՛: Պաշարեաց զքեզ բաժակ աջո՛յ Տեառն. և
 17 ժողովեցաւ անարգութիւն ՚ի վերայ փառաց քոց: ¹⁷Զի ամպարշտութիւն
 Լիբանանու ծածկեսցէ զքեզ, և թշուառութիւն զագանաց զարհուրեցուցէ
 զքեզ. վասն արեանց մարդկան և ամպարշտութեան երկրի և քաղաքի՝
 18 և ամենայն բնակչաց նորա: ¹⁸Զի՛նչ օգուր է դրօշեալ զի դրօշեցին գ-
 նա. սպեղծին զնա ձուլածոյ, երևոյթ սուր. զի յուսացաւ որ սպեղծն ՚ի
 19 սպեղծուածն իւր առնել իւր կուռս անօգուտս: ¹⁹Վայ՛ որ ասէ ցփայր.
 Սթափեաց և զարթի՛ր, և ցքարն՝ թէ բարձրացի՛ր, և նա՛ է երևոյթ առ
 աջօք. և նա՛ է կռած արծաթոյ և ոսկոյ, և ամենևին շունչ ոչ գոյ ՚ի նո-
 20 սա: ²⁰Այլ Տեր՛ ՚ի քաճարի՛ սրբութեան իւրում. և երկիցէ յերեսաց նորա
 ամենայն երկիր:

2. 1 *Օրինակ մի.* Վասն պահու իմում: *Ոմանք.* Զինչ խօսեսցի... յանդիմանութեան
 իմում: *Որ Ոսկան.* իւրում: **3** *Ոմանք.* Եւ ոչ յունայնութիւն. բայց թէ անարգեսցի՛
 համբեր նմա: **4** *Ոմանք.* Ընդ այն անձն իմ. զի արդարն ՚ի հաւարոց կեցցէ: **5** *Ո-*
մանք. Եւ ժողովեսցէ առ ինքն: **7** *Ոմանք.* Եւ յանկարծակի յարի՛: **13** *Ոմանք.* Ոչ
 այդ ամենայն... և պակասեցին ժո՛: **14** *Ոմանք.* Զի լցաւ երկիր... իբրև ջուր բազում որ
 ծածկէ զծովս: **15** *Ոմանք.* Զի հայեսցի յայս նոցա: **17** *Ոմանք.* Եւ ամպարշտութեանց
 երկ՛: **19** *Ոմանք.* Որ ասէ ցփայրս. Թափեաց և զար՛... և նա է կրարծաթոյ և ոսկ՛:
20 *Ոմանք.* Սրբութեան իւրոյ:

¹ Աղօթք Ամբակումայ մարգարեի երգով:

3

9 ² Տէր՝ զլուր քո լուսյ՝ և երկեայ. Տէր՝ հայեցայ ՚ի գործս քո՝ և 2
 զարհուրեցայ: ՚Ի մէջ երկոնց գազանաց ծանիցիս. ՚ի մերձենալ ամացն
 յայրնեսցիս. ՚ի հասանել ժամանակին երևեսցիս. ՚ի խռովել անձին
 ինոյ ՚ի բարկութեան զողորմութիւնս յիշեսցես: ³ Աստուած ՚ի Թեմանայ 3
 եկեսցէ, և Սուրբն ՚ի հովանատր և յանբառախիպ լեռնէ: **Տանգիսպ:**
 Ծածկեցին զերկինս փառք նորա. օրհնութեամբ նորա լի՛ եղև երկիր:
⁴ Ճառագայթք նորա իբրև զլոյս եղիցին, և եղջերք ՚ի ձեռին նորա. ⁵ և 4, 5
 հասարարեաց զւեր սասարիկ զօրութեան իւրոյ: Առաջի երեսաց նորա
 զնասցէ բան. և ելցէ ՚ի դաշտս զկնի նորա: ⁶ Եկաց՝ և շարժեցաւ եր- 6
 կիր, հայեցաւ՝ և հալեցան ազգք. լերինք խորպակեցան բռնութեամբ, և
 բլուրք յախրենականք հալեցան: Զգնացս նորա յախրենական ⁷ փո- 7
 խանակ աշխարութեանց րեսի: Խորանք Եթովպացոց զարհուրեցան.
 և խորանք երկրին Մադիամու: ⁸ Միթէ գեպոց բարկասցին Տէր. կամ 8
 սրտմտութիւն քո ՚ի վերայ գեպոց, կամ ասպարակ քո ՚ի վերայ ծովու.
 զի ելցեն յերիվարս քո, և հեծելութիւն քո փրկութիւն է: ⁹ Լարելով 9
 լարեսցես զաղեղն քո ՚ի վերայ իշխանութեան ասէ Տէր. գեպոնց պարառեցաւ
 երկիր. ¹⁰ րեսցեն զքեզ ազգք՝ և երկնեսցեն. որ ցանես զջուրս գնացից: 10
 Երուն անդունդք զձայնս իրեանց, զբարձրութիւն սասարկութեան ի-
 րեանց: ¹¹ Բարձաւ արեգակն, և լուսին եկաց ՚ի կարգի իրում. զնասցեն 11
 ներք քո ՚ի լոյս, ՚ի փայլին փայլարականց զինուց քոց: ¹² Սպառնալեօք 12
 նուազեցուցեր զերկիր. և բարկութեամբ զիջուցես զազգս: ¹³ Ելեր 13
 ՚ի փրկութիւն ժողովրդեան քոյ՝ փրկել զօճեալս քոյ. արկեր զգլխով
 անօրինաց մահ. զարթուցեր զկապանս մինչև ցպարանոցս ՚ի սպառ:
Տանգիսպ: ¹⁴ Խորպակեցեր ապշութեամբ զզոյնիս բռնատրաց. սասանեսցին
 ՚ի նմա. արձակեսցեն զերասանակս իրեանց իբրև զքնանկ գաղբակեր:
¹⁵ Տաներ ՚ի ծով զերիվարս քո, պղպորել զջուրս բազումս: ¹⁶ Զգուշացայ 15, 16
 և զարհուրեցան սիրպ իմ ՚ի ձայնէ աղօթից շրթանց իմոց. եմուր դողումն
 յոսկերս իմ. և խռովեցաւ փոր իմ ՚ի ներքուստ. հանգեայց յաւուր նե-
 դութեան, ելանել ինձ ՚ի ժողովուրդ պանդխարութեան ինոյ: ¹⁷ Զի թզենի 17
 ոչ քացէ զպտուղ իւր, և մի՛ եղիցի ծնունդ որթոյ. սրեսցէ՛ բեր ձիթենույ,
 և դաշտք մի՛ արասցեն զկերակուր. պակասեսցեն հօտք ՚ի ճարակոյ,
 և ոչ իցեն եզինք ՚ի մտուրս: ¹⁸ Այլ ես ՚ի Տէր ցնձացայց, և ուրախ եղէց 18
 յԱստուած Փրկիչ իմ: ¹⁹ Տէր Աստուած զօրութիւն իմ, և կարգեսցէ զօրս 19
 իմ ՚ի վախճան. և հանցէ զիս ՚ի բարձունս յաղթել երգով նորա:

Կարարեցաւ Մարգարտութիւնն Ամբակումայ:

3. 2 Ոմանք. Ժամանակի... զողորմութիւն յիշեսցես: **5 Ոսկան.** Եւ անդ հասարարեաց զւեր: **6 Ոմանք.** Եւ եկաց և շարժե՛... զգնացս նորա յախրենականս. փո՛: **8 Ոմանք.** Կամ ասպարակք քո: **9 Ոմանք.** Գեպոց պարառեսցէ: **11 Զօրինակին պակասէր.** Փայլարականց զինուց քոց: **13 Ոմանք.** Արկեր զգլուխ անօրինաց: **Ոմանք յակնուն.** Զարթուցեր *զպարանոցս* զկապանս մին՛: **14 'Ի լուս'.** Խորտրեցեր ապշութեամբ. *համանայն ոմանց ՚ի բնաբ՛:* **15 Ոմանք.** Պղպորեցեր զջուրս բա՛: **17 Ոմանք.** Պակասեսցին հօտք ՚ի ճարակաց: **19 Ոմանք.** Ի բարձունս յաղթել երգով նորա:

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՍՈՓՈՆԻԱՅ

1 *Բանն որ եղև առ Սոփոնիս Քուսեայ, որդոյ Գողգոթիայ, Ամարեայ՝ Եզեկիայ՝ յաուրս Յովսիայ որդոյ Ամովնայ արքայի Յուդայ:*

2 **Պ**ԱԿԱՍԵԼՈՎ պակասեցէ ամենայն յերեսաց երկրէ՝ ասէ Տէր: և
3 ³Պակասեցէ մարդ և անասուն. պակասեցեն թռչունք երկնից, և ձկունք ծովու. և վկարասցին ամպարիշտք. և բարձից
4 զանօրէնս յերեսաց երկրէ՝ ասէ Տէր: ⁴Եւ ձգեցից զձեռն իմ ՚ի վերայ Յուդայ, և ՚ի վերայ ամենայն բնակչաց Երուսաղեմի. և բարձից ՚ի
5 փեղոջէդ յայդմանէ զանուն Բահադու. և զանուն քրմացն հանդերձ
6 քահանայիքն, ⁵ որ երկիր պագանեն ՚ի փանիս զօրութեանց երկնից. և որք երդնուին յանուն Տեառն՝ արքային իրեանց, և որք խոտորէին
7 ՚ի Տեառնէ. ⁶ և որք ոչ խնդրէին զՏէր. և որք ոչ ՚ի Տեառն կողմն լի-
8 նէին: ⁷Երկերորձ յերեսաց Տեառն Ասպուծոյ. զի մերձ է օր Տեառն. զի
9 պապրասարեաց Տէր զգոհս իւր, և հրաւիրեաց զկոչնականս իւր: ⁸Եւ
10 եղիցի յաուր զոհի Տեառն՝ խնդրեցից զվրէժ յիշխանաց՝ և ՚ի փանէ
11 թագաւորին, և յամենայնէ որ զգեցեալ են զհանդերձս օտարս: ⁹Եւ
12 խնդրեցից վրէժ յայրնապէս յամենեցունց առաջի դրանդեացն յաուր
13 յայնմիկ. որք լնուին զտուն Տեառն Ասպուծոյ իրեանց ամպարշտութեամբ
14 և նենգութեամբ: ¹⁰Եւ եղիցի յաուր յայնմիկ՝ ասէ Տէր. ձայն աղա-
15 դակի ՚ի դրանէ խոցուրելոցն, և գոյժ յերկրորդ դրանէն. և բեկումն
16 մեծ ՚ի բլրոց: ¹¹Ողբացէք բնակիչք կոտորելոց. զի նմանեցաւ ամենայն
17 ժողովուրդդ Քանանացոց. սաքակեցան ամենեքեան որ հպարտացեալ
18 էին արծաթով: ¹²Եւ եղիցի յաուր յայնմիկ՝ քննեցից զԵրուսաղէմ ճրագաւ,
և խնդրեցից վրէժ յարանցն որ արհամարհեցին զպահպանութիւնս իւ-
րեանց. որ ասէին ՚ի սիրտս իրեանց. Ոչ բարի ինչ առնէ Տէր, և ոչ
19 չար: ¹³Եւ եղիցի զօրութիւն նոցա ՚ի յափշտակութիւն, և փունք նոցա
20 յապականութիւն. շինեցցեն փունս և մի՛ բնակեցցեն ՚ի նմա. փնկեցցեն
21 այգիս և մի՛ արբեցն զգինի նոցա: ¹⁴Ջի մերձ է օր Տեառն մեծն, մերձ է և
22 արագ յոյժ. ձայն ատուր Տեառն խի՛նս և դառն. կարգեալ զօրաւոր: ¹⁵Օր
23 բարկութեան օրն այն. օր նեղութեան և վրանգի. օր թշուառութեան և
24 ապականութեան. օր խաւարի և միգի. օր ամպոյ և մառախոյոյ. ¹⁶օր
25 փողոյ և աղաղակի ՚ի վերայ ամուր քաղաքաց, և ՚ի վերայ անկեանց
26 բարձանց: ¹⁷Եւ նեղեցից զմարդիկ, և զնացցեն իբրև գկոյրս. զի Տեառն
27 մեղան, և առին զանուն նորա ՚ի վերայ սնոտեաց. որք ոչ ինչ կարասցեն
28 օգնել նոցա. և հեղցէ զարիւն նոցա իբրև գիող, և զմարմինս նոցա իբ-
րև զաղբ: ¹⁸Արծաթ նոցա և ոսկի մի՛ կարասցեն փրկել զնոսա յաուր

1. 1 *Բագումբ.* Բան Տեառն որ եղև... Քուսեայ որդոյ Գողգոթիայ: *Ուր Ոսկան.* որ-
դի Քուսայ... որդոյ Ամարայ որդոյ Եզեկիայ: 4 *Ունակ.* Եւ զանունս քրմանցն:
Ուր Ոսկան. Եւ զանուանս քր՛: 6 *Ունակ.* ՚Ի Տեառն կողմն էին: 8 *Յօրինակին*
պակասէր. Յիշխանաց՝ և ՚ի փանէ: 11 *Ի լու՛.* Սաքակեցցին ամենեքեան. *համա-*
ձայն ունակ ՚ի բնաք՛: *Ունակ.* Որ հպարտացեալ են: 13 *Ունակ.* Ջօրութիւն նորա
՚ի յափշ՛... և մի՛ բնակեցցեն ՚ի նոսա: 14 *Ունակ.* Մերձ և արագ: 17 *Ունակ.* Ոչինչ
կարացին օգ՛:

բարկության Տեառն. և հրով նախանձու նորա մաշեացի ամենայն երկիր. զի վախճան և փազնակ արասցէ 'ի վերայ ամենայն բնակչաց երկրի:

¹ Ժողովեցարո՞ւք և խնդրեցէ՞ք ազգք անխրապք. ² մինչև՛ եղեալ իցէք **2, 2** իբրև զծաղիկ անցատր, մինչև՛ եկեալ իցէ օր բարկության սրտմարտության Տեառն: ³ Խնդրեցէ՞ք զՏէր ամենայն խոնարհք երկրի. իրաւունս **3** արարէ՞ք և զարդարութիւն խնդրեցէ՞ք. և փո՞ւք պապասխանի նոցա, զի ծածկեսջիք յաւուր բարկության Տեառն:

Բ ⁴ Զի Գագա յափշտակեալ լիցի. և Ասկաղոն յապականութիւն. և **4** Ազովոս 'ի միջօրէի կործանեացի և Ակկարոն յարմարոյ խլեացի: ⁵ Վայ **5** որ բնակեալդ էք 'ի վիճակս ծովու բնակիչք Կրետացոց: Պարգամ Տեառն 'ի վերայ ձեր Քանան՝ երկիրդ այլազգեաց. և կորուսից զձեզ 'ի բնակութենէ: ⁶ Եւ եղիցի Կրետ՝ ճարակք հօրից, և գոմք խաշանց: ⁷ Եւ **6, 7** եղիցի վիճակ ծովուն մնացորդաց փանն Յուդայ, և 'ի նոսա՛ ճարակեացին. և 'ի փունս Ասկաղոնայ առ օթ դարարեացեն յերեսաց որդւոցն Յուդայ. զի եկեալ է նոցա յայց Տէր Աստուած իւրեանց. և դարձոյց զգերութիւն նոցա: ⁸ Լուայ զնախապիինս Մովաբու, և զկռփանս որդւոցն Ամոնայ **8** որովք նախապէին զժողովուրդ իմ, և մեծաբանէին 'ի վերայ սահմանաց ինոց: ⁹ Վասն այնորիկ կենդանի՛ եմ ես՝ ասէ Տէր Աստուած զօրութեանց՝ **9** Աստուած Իսրայէլի. զի Մովաբ՝ իբրև զՄոդոմ եղիցի, և որդիքն Ամոնայ իբրև զԳոմոր. և Դամասկոս լքեալ իբրև զշեղջ կալոյ՝ և ապականեալ յախրեան. մնացորդք ժողովողեան իմոյ յափշտակեացեն զնոսա, և մնացորդք ազգի իմոյ ժառանգեացեն զնոսա: ¹⁰ Եւ այն նոցա փոխանակ հպարտության նոցա. զի նախապեցին և մեծաբանեցին 'ի վերայ Տեառն ամենակալի: ¹¹ Երևեսցի՛ Տէր 'ի վերայ նոցա, և սապակեաց **11** զամենայն աստուածս ազգաց. և երկիր պազցեն նմա իւրաքանչիւր 'ի փեղուջէ իւրեանց՝ ամենայն կղզիք ազգաց: ¹² Եւ դուք Եթովպացիք **12** հարեալք սուտերի իմոյ էք. ¹³ և ձգեցից զձեռն իմ 'ի վերայ հիւստոյ, **13** և սապակեցից զԱսորեստանեայն, և եղից զՆինուէ յապականութիւն. անջրդի իբրև զանապար. ¹⁴ և արածեացին 'ի միջի նորա հօրք և **14** ամենայն զազանք երկրի, և գեպնառեւծք՝ և ոգնիք 'ի յարկս նորա բնակեացեն. և զազանք գոչեացեն 'ի նկոնդս նորա. և սակառուք 'ի դրունս նորա. քանզի իբրև զմայր է բարձրութիւն նորա: ¹⁵ Այս քաղաք վրիժագործ բնակեալ յուսով. որ ասէր 'ի սրտի իւրում. Ես եմ, և ոչ ևս որ իցէ յեպ իմ. զհախող եղև յապականութիւն ճարակ զազանաց. ամենայն որ անցանիցէ ընդ նա, շջեացէ և շարժեացէ զգլուխ իւր:

¹ Ո՛վ երևելիդ փրկեալ քաղաք Յովնանու. ² ոչ լուաւ ձայնի, և ոչ **3, 2**

18 Ոմանք. Մի՛ կարասցէ փրկել: **2, 4 Ոմանք.** 'Ի մէջօրէի կոր՝... յարմարոց խլեա՛ն: **6 Ոմանք.** Եւ եղիցի Կրիպես ճարակ հօրից: **7 Ոմանք.** Եւ 'ի փունս Ասկաղովնիայ: **9 Ոմանք.** Ասէ Տէր զօրութեանց... և մնացորդք ժողովրդ:՝ **10 Ոսկան յակոբու.** Եւ նոցա *եկեացէ* փոխանակ հա՛լ: **Ոմանք.** 'Ի վերայ Տեառն Աստուծոյ ամենակա՛լ: **12 Ոմանք.** Նարեալք սուտերոյ իմոյ: **13 Ոմանք.** Եւ անջրդի իբրև: **14 Ոմանք.** Գոչեացեն 'ի նկողս նորա: *'Ի լուս՝.* Եւ ազառք 'ի դրունս նորա. *համաձայն ոմանց 'ի բնաբ՝:* **15 Ոմանք.** Եւ ոչ որ ևս իցէ յեպ իմ: **3, 1 Ոմանք.** Ո՛ի երևելիդ փրկ՛: *'Ի լուս՝.* Փրկեալ քաղաք աղանի. *համաձայն ոմանց 'ի բն՝:*

ընկալաւ զխրատքս. Դի Տէր ոչ յուսացաւ, և առ Աստուած ոչ մերձեցաւ:
 3 ³ Իշխանք նորա իբրև առիծունք գոչեցցեն, և դասարարք նորա իբրև
 4 զգայլս Արաբացոց, որ ոչ թողուն ինչ Դի վաղի: ⁴ Մարգարէք նորա
 այսակիրք, արհամարհողք. քահանայք նորա պղծեն զարքութիւնս, և
 5 ամպարշտեն յօրէնս: ⁵ Այլ Տէր արդար է Դի միջի նորա, և ոչ արասցէ
 անիրաւութիւն. ընդ առաօտս կանխաւ փացէ զիրաւունս իմ Դի լոյս, և
 6 ոչ թաքիցէ. և ոչ ծանիցէ զանիրաւութիւն Դի պահանջել. ⁶ և ոչ Դի սպառ
 զանօրէնութիւնս. ապականութեամբ կործանեսցէ զամբարտաւանս: Ապականեցաւ
 անկիւնք նոցա. աւերեցից զճանապարհս նորա, ամենևին մի՛ ևս գնալ
 7 ընդ նոսա. պակասեցին քաղաքք նոցա առ Դի չգոյէ բնակչաց: ⁷ Ասացի
 թէ երկերոնք յինէն՝ և ընկալարոնք զխրատք. և ոչ սատրակեսցիք յերեսաց
 նորա ըստ ամենայնի որչափ ինչ առից վրէժ Դի նմանէ: Պարտասպեա՛
 8 կանխեսց ընդ առաօտս. պակասեցան ամենայն ճիռք նորա. ⁸ վասն
 այդորիկ սպասեա՛ ինձ՝ ասէ Տէր՝ յաւոր յարութեան իմոյ Դի վկայութիւն:
 Զի դարաստանք իմ Դի վերայ ազգաց յըմբռնել զթագաւորս, Դի հեղոյ
 Դի վերայ նոցա զբարկութիւն իմ, զամենայն բարկութիւն սրտմտութեան
 9 իմոյ. զի հրով նախանձոյ իմոյ մաշեցի՛ր՝ ամենայն երկիր: ⁹ Զի յայնժամ
 դարձուցից Դի վերայ ժողովրդոց լեզու յազգս նոցա, Դի կարդալ ամենե՛-
 10 ցուն զանուն Տեառն, Դի ծառայել նոցա նմա ընդ միով լծով. ¹⁰ Դի գեպոյն
 Եթովպացոց ընկալայց զնոսա ընդ ցրուեալսն, մարտցանիցեն ինձ
 11 պարարագ: ¹¹ Յաւոր յայնմիկ ոչ ամաչեցես յամենայն գործոց քոց,
 որովք ամպարշտեցեր առ իս. զի յայնժամ զերծից Դի քէն զչարութիւն
 ամբարտաւանութեան քոյ, և ոչ ևս յաւելցես մեծաբանել Դի վերայ լերին
 12 սրբութեան իմոյ: ¹² Թողից քեզ ժողովուրդ հեզ և խոնարհ, և երկիցեն
 13 յանուանէ Տեառն ¹³ մնացորդք Իսրայէլի. և ոչ արասցեն անիրաւութիւն,
 և ոչ խօսիցին սնոփիս. և ոչ գրցի Դի բերան նոցա լեզու նենգաւոր. զի
 նոքա արածեսցեն և մակաղեսցին. և ոչ ոք իցէ որ զարհուրեցուցանիցէ
 զնոսա:
 14 ¹⁴ Ուրախ լեր յոյժ դուստր Սիովնի, և քարոզեա՛ Երուսաղէմ. ու– Գ
 րախ լեր՝ և զուարճացի՛ր յամենայն սրտէ քունմէ՛ դուստր Երուսաղէմի:
 15 ¹⁵ Զի եհան Դի քէն Տէր շուրջ զանիրաւութիւնս. փրկեաց զքեզ Տէր Դի
 ձեռաց թշնամեաց քոց. Թագաւոր Իսրայէլի Տէր Դի միջի քում, և ոչ
 16 ևս փեսցես զչարիս: ¹⁶ Ի՞ ժամանակին յայնմիկ ասէ Տէր ցերուսաղէմ.
 17 Քաջալերեաց Սիոն՝ մի՛ լքցին ձեռք քո: ¹⁷ Տէր Աստուած Դի քեզ է հզօրն,
 և փրկեսցէ՛ զքեզ. աճցէ՛ Դի վերայ քո ուրախութիւն, և նորոգեսցէ զքեզ
 սիրով իւրով. և ուրախ լիցի Դի քեզ զուարճութեամբ իբրև յաւոր փօնի.
 18, 19 ¹⁸ և ժողովեցից զմանրեալսն քո: Վայ՛ որ նախարիցէ գնա: ¹⁹ Ահաւասիկ

2 Ոմանք. Եւ առ Աստուած իւր ոչ մերձ: **3 Ոմանք.** Իշխանք նորա Դի նմա իբրև... որ ոչ թողին ինչ Դի վաղի: **4 Ոմանք.** Պղծեսցեն զարքութիւնս: **5 Ոմանք.** Զանիրաւութիւն պահանջել: **6 Ոմանք.** Եւ ոչ իսպառ զանիրաւութիւն. ապակա՛... աւերեցից զճանապարհս նոցա... պակասեցին քաղաքք նոցա: **7 Ոմանք.** Կանխել ընդ առաօտս ապականեցան ամենայն ճիռք: **8 Ոմանք.** Ըմբռնել զթագաւորս... և զամենայն բարկութիւն: **10 Ոմանք.** Ինձ պարարագ: **12 Ոսկան.** Եւ թողից քեզ ժողովուրդ: **13 Ոսկան.** Իսրայէլի ոչ արասցեն զանիրաւութիւն: **Բազունք.** Զի նոքա արածեսցին: **16 Ոմանք.** Ի՞ ժամանակի յայնմիկ: **17 Ոմանք.** Ի վերայ քո ուրախութիւնս:

Ես առնեմ վասն քո՝ ի ժամանակին յայնմիկ. և փրկեցից՝ զճնշեալն, և զմերժեալն ընկալայց. և արարից զնոսա՝ ի պարծանս, և անուանին ընդ ամենայն երկիր: ²⁰ Եւ ամաչեսցեն ՚ի ժամանակին յայնմիկ՝ յոր- 20 ժամ բարի՝ արարից ձեզ, և ՚ի ժամանակի յորժամ ընկալայց զձեզ. զի քանց զձեզ անուանիս և ՚ի պարծանս ընդ ամենայն ազգս երկրի. ՚ի դարձուցանել ինձ զգերութիւն ձեր առաջի ձեր՝ ասէ Տէր:

Կարարումն Մարգարէութեանն Սոփոնիայ:

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԱՆԳԵԱՅ

1 *Յամին երկրորդի Դարեհի արքայի. յամսեանն վեցերորդի, որ օր մի էր ամսոյն. եղև բան Տեառն ՚ի ձեռն Անգէի մարգարէի, և ասէ.*

ԽՕՍԵԱՅ ընդ Ջորաբաբիլի որդոյ Սաղաթիէի յազգէ Յուդայ, **Ա** և ընդ Յեսուայ որդոյ Յովսեդեկեայ քահանայի մեծի՝ և ասացես. ²Այսպէս ասէ Տէր ամենակալ. Ժողովորդդ այդ ասեն. Ոչ է հասեալ ժամանակ շինելոյ գրունն Տեառն: ³Եւ եղև բան Տեառն ՚ի ձեռն Անգէի մարգարէի՝ և ասէ. ⁴Եթէ ձեզ միայն իցէ ժամանակ բնակել ՚ի փունս գմբեթեայս. և փունդ իմ աւեր կայ. ⁵և արդ՝ այսպէս ասէ Տէր ամենակալ. Կարգեցէք զսիրփս ձեր ՚ի ճանապարհս ձեր: ⁶Վարէիք բազում և ժողովէիք ասկան. ուրէիք՝ և ոչ յազէիք. ըմպէիք՝ և ոչ լինէր ՚ի յագուրդ. զգենուիք՝ և ոչ ջեռնուիք նոքօք. և որ զվարձս իւր ժողովրէ՝ ՚ի ծրարս ծակոտեալս ժողովրէ: ⁷Այսպէս ասէ Տէր ամենակալ. ⁸Դիք զսիրփս ձեր ՚ի ճանապարհս ձեր, ⁸եկէք ՚ի լեառն, հարէք փայր, և շինեցէք գրունդ. և հաճեցայց դովա՝ և փառաւորեցայց՝ ⁹ասէ Տէր: ⁹Նայեցարուք ՚ի բազում՝ և եղև սակաւ. և դուք ՚ի ներքս ՚ի փունս կրեցէք՝ և ես արտաքս փչեցի զայն: Վասն այդորիկ այսպէս ասէ Տէր ամենակալ. Փոխանակ զի փունդ իմ աւեր է, և դուք ճեպեալ էք յիրաքանչիւր փուն իւր: ¹⁰Վասն այդորիկ երկինք կալցին զանձրև քո. և երկիր արգելցէ զարդիւնս իւր. ¹¹և ածից սուր ՚ի վերայ երկրի, և ՚ի վերայ ցորենոյ. և ՚ի վերայ գինոյ, և ՚ի վերայ իւղոյ, և ՚ի վերայ ամենայն բուսոյ երկրի, և ՚ի վերայ մարդկան, և ՚ի վերայ անասնոյ, ¹²և ՚ի վերայ ամենայն վաստակոց ձեռաց նոցա: ¹²Եւ լուաւ Ջորաբաբել որդի Սաղաթիէի յազգէ Յուդայ, և Յեսու Յովսեդեկեայ քահանայ մեծ, և ամենայն մնացորդք ժողովրդեանն ձայնի Տեառն Աստուծոյ իրեանց. և զպարզամս Անգէի մարգարէի, որպէս առաքեաց զնա Տէր Աստուծոյն նոցա առ նոսա. և երկեան ժողովորդն յերեսաց Տեառն: ¹³Եւ ասէ Անգէս հրեշտակն Տեառն ՚ի հրեշտակս Տեառն ցժողովորդն. Ես ¹⁴ընդ ձեզ եմ՝ ասէ Տէր: ¹⁴Եւ զարթոյց Տէր զոգի Ջորաբաբիլի որդոյ Սաղաթիէի յազգէ Յուդայ, և զոգի Յեսուայ Յովսեդեկեայ քահանայի մեծի, և զոգի ամենայն մնացորդաց ժողովրդեանն. և մրանէին և զործէին զգործ ՚ի փան Տեառն ամենակալի Աստուծոյ իրեանց,

2 ¹Ի քսան և ՚ի չորս ամսոյն վեցերորդի:

2 Յամին երկրորդի Դարեհի արքայի, ²յամսեանն եւթներորդի, որ **Բ** օր քսան և մի էր ամսոյն: Խօսեցաւ Տէր ՚ի ձեռն Անգէի մարգարէ-

1. 1 *Որպէս ծանուցար ՚ի վերոյ. Ա Եզր Դ 13. գրեթէ ամենայն գրչագիրք մեր և յառաջիկայդ զանունս Ջորաբաբել գրեալ ունէին՝ Ջարաբաբել. որ մեզ պատշաճ թուեցաւ յամենայնի միապէս դնել ըստ սովորականին: Ոմանք. Յեսովայ որդոյ Յովսեդեկայ: 4 Ոմանք. Եւ փունս իմ աւեր: 5 Օրինակ մի. Ջսիրփս ձեր ՚ի ժամանակս ձեր: 6 Ոսկան. Ուրէիք, և ոչ լինէր ՚ի յագուրդ: 9 Օրինակ մի. Նաճեցարուք ՚ի բազում, և եղև: Ոմանք. Վասն այսորիկ այսպէս... յիրաքանչիւր ՚ի փուն իւր: 13 Յոմանս պակասի. Նրեշտակն Տեառն ՚ի հրեշտակս Տեառն: 14 Բազումք. Ջգործ փան Տեառն ամենակալ՝:*

ի՛ և ասէ. ³Ասա՛ գջորաբաբէլ որդի Սաղաթիելի յազգէ Յուդայ, և ³ցՅեսու Յովսեդեկեայ քահանայ մեծ, և ցամենայն մնացորդս ժողովրդեանն: ⁴Ո՛յր ՚ի ձէնջ տեսեալ իցէ զպունս զայս ՚ի փառաւորութեան ⁴իւրում զառաջինն. և ո՛րպէս արդ տեսանէք զդա որպէս զգչինչ առաջի ձեր: ⁵Եւ արդ զօրացի՛ր դու Ջորաբաբէլ՝ ասէ Տէր, և զօրացի՛ր Յեսու Յովսեդեկեայ քահանայ մեծ, և զօրացի ամենայն ժողովուրդ երկրիդ՝ ասէ Տէր. և գործեցէք զի ես ընդ ձեզ եմ ասէ Տէր ամենակալ: ⁶Եւ բանն ⁶զոր ուխտեցի ընդ ձեզ՝ յեղանելն յերկրէն Եգիպտացոց. և Նոզին իմ որ կայ ՚ի միջի ձերում. քաջալերեցարո՛ւք: ⁷Զի այսպէս ասէ Տէր ամենակալ. Դարձեալ միսսանգամ շարժեցից զերկինս և զերկիր, և զծով և զցամաք: ⁸Եւ միսսանգամայն շարժեցից զամենայն ազգս. և եկեսցէ ⁸ընփիր ընփիր ընչից ամենայն ազգաց, և լցուցից զպունդ զայդ փառօք՝ ասէ Տէր ամենակալ: ⁹Ի՛ն է արծաթ՝ և ի՛ն է ոսկի, ասէ Տէր ամենակալ: ⁹
¹⁰Զի մե՛ծ եղիցին փառք քանդ այդորիկ վերջինդ քան զառաջինն՝ ասէ ¹⁰Տէր ամենակալ: Եւ ՚ի տեղուջդ յայդմիկ փաց խաղաղութիւն՝ ասէ Տէր ամենակալ. և խաղաղութիւն ոգոց, փրկութիւն ամենայնի, որ գործիցէ յարուցանել զքաճարդ զայդ:

Գ ¹¹Ի քսաներորդի և չորրորդի, իններորդի ամսեանն. յամի երկրորդի Դարեհի. եղև բան Տեառն առ Անգէ մարգարէ՝ և ասէ. ¹²Այսպէս ¹²ասէ Տէր ամենակալ. Նա՛րց օրէնս ՚ի քահանայիցդ և ասացես. ¹³Եթէ ¹³առնուցո՛ւ մարդ միս սուրբ ՚ի դրօշակ հանդերձի իւրոյ, և մերձեսցի ձորձք իւր ՚ի հաց, կամ ՚ի թան, կամ ՚ի գինի, կամ յետ, կամ յամենայն կերակուրս՝ իցէ՛ թէ սրբեսցի: Պապասխանի եպուն քահանայքն և ասեն. Ո՛չ: ¹⁴Եւ ասէ Անգէաս. Թէ մերձենայցէ պիղծն՝ կամ անսուրբն ¹⁴ոգով յամենայն ինչ յայնպիսեաց՝ իցէ՛ թէ պղծեսցի: Պապասխանի եպուն քահանայքն և ասեն. Պղծի: ¹⁵Պապասխանի եպ Անգէաս և ասէ. ¹⁵Նոյնպէս և ժողովուրդս այս. նոյնպէս և ազգս այս առաջի իմ ասէ Տէր. նոյնպէս և ամենայն գործք ձեռաց նոցա, որ ինչ մերձենայցէ անդր, պղծեսցի. վասն առիցն իրեանց առաւօտնոց. և մորմոքեսցին յերեսաց չարեացն իրեանց. և արեցիք ՚ի դրունս զյանդիմանիչս: ¹⁶Եւ արդ՝ դիք ¹⁶՚ի սիրտ ձեր յօրէ յայսմ հեպլէ և յառաջ. մինչև՛ եղեալ քար ՚ի քարի վերայ քաճարին Տեառն: ¹⁷Ո՛վ էիք յորժամ արկանէիք յամանս ձեր քսան քոռ զարոյ, և լինէր քանն քոռ զարոյ. և մուծանէիք ՚ի հնծանս ձեր հանել յիսոն մար, և լինէր քսան: ¹⁸Նարի՛ զձեզ անպաղութեամբ ¹⁸և խորշակա՛ւ և կարկրի, և զամենայն գործս ձեռաց ձերոց. և ո՛չ դարձարուք առ իս՝ ասէ Տէր: ¹⁹Կարգեցէք զսիրտս ձեր յօրէ՛ յայսմանէ՛ ¹⁹և անդր. ՚ի քսաներորդէ և չորրորդէ իններորդի ամսեանդ, և յօրէ յայդմանէ յորում անկաւ հիմն քաճարիդ Տեառն: Դիք ՚ի սիրտս ձեր.

2. 3 Ունակք. Ջջորաբաբէլ Սաղաթիելի... քահանայի մեծի: **4 Ունակք.** Տեսեալ է զպունս ՚ի փա՛... զդա իբրև զգչինչ առա՛: **6 Ունակք.** Որ կայր ՚ի միջի ձերում: **10 Ունակք.** Վերջինն քան զառաջինն... և խաղաղութիւն ոգոյ ՚ի փրկութիւն: **11 Ունակք.** Եւ ՚ի չորրորդի: **13 Ոսկան.** Մարդ սուրբ ՚ի դրօ՛... և մերձեսցի ձորձ իւր: **14 Ունակք.** Եւ ասէ Անգէաս. Եթէ: **15 Ունակք.** Ձեռաց դոցա... վասն յառիցն: **Բազումք.** Եւ արեիք ՚ի դրունս: **16 Այլք.** Յօրէ յայսմանէ և յառաջ: **Ունակք.** Տաճարիդ Տեառն: **19 Ունակք.** Եւ ՚ի չորրորդէ իններորդ ամսեանն:

- 20 ²⁰ Ի՛ցէ թէ յայտնեսցի ինչ ՚ի վերայ կալոյ և յորթ, և ՚ի թզենի՝ և ՚ի նռնենի, և ՚ի փայտ իւղոյ որ պտուղ ո՛չ փայլին՝ յօրէ յայսմանէ օրհնեսցից:
- 21 ²¹ Եւ եղև բան Տեառն կրկին անգամ առ Անգէ մարգարէ, ՚ի քսան և Դ
- 22 ՚ի չորս ամսոյն՝ և ասէ. ²² Ասա՛ ցԶորաբարէլ Սաղաթիելի յազգէ Յուդայ. Դարձեալ միսանգամ շարժեմ գերկինս և գերկիր, զծով և զցամաք.
- 23 ²³ և կործանեսցից զաթոռս թագաւորաց, և սաբակեցից զգօրութիւնս թագաւորաց. և կործանեսցից զկառս և զհեծեալս. և իջցեն երիվարք և
- 24 հեծեալք նոցա՝ իւրաքանչիւր սրով առ եղբայր իւր: ²⁴ Յաւուր յայնմիկ ասէ Տէր ամենակալ. առի՛ց զքեզ Զորաբարէլ Սաղաթիելի զժառայ իմ, և եղից զքեզ իբրև զկնիք: Զի ընդ քեզ հաճեցայ ասէ Տէր ամենակալ:

Կարարեցաւ Մարգարէութիւնն Անգեայ:

20 Ունակք. Եւ ՚ի յորթ և ՚ի թզէ՛: **22 Ունակք.** Միսանգամ շարժիցեմ... և զծով և զցամաք: **23 Ունակք.** Եւ կործանեսցից զգօրութիւնս թագաւորաց, և սաբակեցից զգօրութիւնս թագաւորաց ազգաց, և կոր՛... և հեծեալք նորա:

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԶԱՔԱՐԻԱՅ

Յամսեանն ութերորդի՝ յամի երկրորդի Դարեհի արքայի. եղև 1
բան Տեառն առ Զաքարիա մարգարտ որդի Բարաքեայ, որդոյ
Ադդովայ՝ և սաւ.

Ա Բարկացան Տէր ՚ի վերայ հարցն ձերոց բարկութիւն մեծ: ³Եւ 2, 3
ասասցես ցնոսա. Այսպէս սաւ Տէր ամենակալ. Դարձարո՞ք
առ իս՝ սաւ Տէր զօրութեանց. և դարձայց առ ձեզ՝ սաւ Տէր
զօրութեանց: ⁴Մի՛ լինիք իբրև զհարս ձեր, զոր պարուհասէին մարգարէքն
առաջինք՝ և սաւին. Այսպէս սաւ Տէր ամենակալ. Դարձարո՞ք յա-
մենայն ճանապարհաց ձերոց չարաց, և ՚ի գնացից ձերոց չարաց. և
ո՛չ լուան, և ո՛չ անսացին լսել ինձ՝ սաւ Տէր: ⁵Նաքն ձեր ո՛ր են՝ և 5
մարգարէքն. միթէ յաիպեա՞ն կեցին: ⁶Բայց զբանս իմ և զօրէնս իմ 6
ընկալարո՞ք՝ զոր են պարուիրեմ Նոզով իմով ծառայից իմոց մար-
գարէից որ ժամանեցին հարցն ձերոց: Պարասխանի եպուն՝ և սաւն.
Որպէս կարգեաց Տէր ամենակալ առնել ըստ ճանապարհաց մերոց՝ և
ըստ գնացից մերոց, նոյնպէս և արար մեզ: ⁷Ի քսաներորդի և չոր- 7
րորդի մեքսաներորդ ամսեանն. որ է ինքն Արաց, յերկրորդ ամի
Դարեհի. եղև բան Տեառն առ Զաքարիա մարգարտ Բարաքեայ որդոյ
Ադովայ՝ և սաւ. ⁸Տեսի՛ ՚ի րեալեան գիշերոյ, և ահա այր մի հեծեալ 8
յաշխէ՛ր ձի, և կայր ՚ի մէջ երկուց անպառախիպ լերանցն. և զկնի նո-
րա ձիք աշխէ՛րք՝ և պիսակք՝ և սպիտակք: ⁹Եւ սաւն. Զի՛նչ են դոքա 9
Տէր: Եւ սաւ ցիս հրեշտակն՝ որ խօսէր յիս. Ես ցուցից քեզ զինչ են
դոքա: ¹⁰Պարասխանի եպ այրն որ կայր ՚ի մէջ լերանցն՝ և սաւ ցիս. 10
Դոքա՛ են զորս առաքեաց Տէր շրջել ընդ երկիր: ¹¹Պարասխանի եպուն 11
հրեշտակին Տեառն՝ որ կայր ՚ի մէջ լերանցն՝ և սաւն. Շրջեցա՞ք ընդ
ամենայն երկիր. և ահա ամենայն երկիր բնակեալ և դաղարեալ է:
¹²Պարասխանի եպ հրեշտակն՝ և սաւ. Տէր ամենակալ, մինչև ցե՛րք ոչ 12
ողորմեսցիս ՚ի վերայ Երուսաղեմի և քաղաքացն Յուդայ, զորս անպէս
արարեր այս եւթանասուն երորդ ամ: ¹³Եւ պարասխանի եպ Տէր ա- 13
մենակալ հրեշտակին՝ որ խօսէր յիս՝ բանս բարեանց՝ և բանս միսթա-
րութեան: ¹⁴Եւ սաւ ցիս հրեշտակն որ խօսէր յիս. Աղաղակեա՛ւ և ասա՛ւ. 14
Այսպէս սաւ Տէր ամենակալ. Նախանձեցայ վասն Երուսաղեմի և վասն
Սիոնի նախանձ մեծ. ¹⁵և բարկութեամբ մեծաւ բարկացեալ եմ ՚ի վե- 15
րայ ազգացն՝ որ միանգամայն հարան՝ ՚ի վերայ նոցա. փոխանակ զի
ես սակաւիկ ինչ բարկացեալ էի ՚ի վերայ նոցա, և նոքա միանգամայն
հարան ՚ի վերայ ՚ի չարիս: ¹⁶Վասն այնորիկ այսպէս սաւ Տէր. Դարձայց 16
առ Երուսաղեմ գթութեամբ. և փունն իմ վերսփին շինեսցի՝ սաւ Տէր ա-
մենակալ. և չափ ձգեսցի միսանգամ ՚ի վերայ Երուսաղեմի: ¹⁷Եւ սաւ 17

1. 1 *Ումսնք.* Որդոյ Ադովայ՝ և սաւ: 4 *Բազումք.* Եւ մի՛ լինիք իբրև... զորս պար:

7 *Ումսնք.* Եւ ՚ի չորրորդի մեքսա՞ն... Բարաքեայ որդի Ադովայ: *Ոսկան.* Մեքսաներորդի ամս՝... յերկրորդի ամի: 9 *Ոսկան.* Դոքա Տէր իմ... որ խօսէր ցիս. և ցուցից: 12 *Ումսնք.* Ոչ ողորմիս ՚ի վերայ... այս եւթանասներորդ ամ: *Ուր Ոսկան յաւերու.* ամ է: 15 *Ումսնք.* Որ միանգամայն հարեալ են... բարկացեալ էի նոցա. և նոքա: 16 Եւ փունն իմ վերս՛:

- ցիս հրեշտակն որ խօսեր յիս. Ադադակեա՛ր և ասա՛ր. Այսպէս ասէ Տէր
ամենակալ. Դարձեալ զեղցին քաղաքք բարոյթեամբ, և ողորմեսցի Տէր
18 Սիոնի, և հաճեսցի միսանգամ ընդ Երուսաղէմ: ¹⁸ Եւ ամբարձի զաչս
19 իմ և րեսի, և ահա չորք եղջերք: ¹⁹ Եւ ասեմ ցիրեշտակն որ խօսեր
յիս. Զի՛նչ են այդոքիկ րէր: Եւ ասէ ցիս. Այդ եղջերք են որ ցրուեցին
20, 21 զՅուդայ՝ և զԻսրայէլ: ²⁰ Եւ եցոյց ինձ Տէր չորս հիսուսն: ²¹ Եւ ասեմ.
Իսկ դոքա զի՛նչ գան գործել: Եւ ասէ ցիս. Այդ եղջերք են որ ցրուե-
ցին զՅուդայ՝ և զԻսրայէլ խորրակեցին. և ոչ որ ՚ի նոցանէ ամբարձ
զգլուի իւր. և ելին սոքա սրել՝ զնոսա ՚ի ձեռս նոցա. զչորս եղջերս՝
զազգս յարուցեալս եղջեր, ՚ի վերայ երկրի Տեառն ցրուել զնա:
- 2** ¹ Ամբարձի՛ զաչս իմ և րեսի, և ահա այր՝ և ՚ի ձեռին իւրում ու- Բ
2 ներ լար երկրաչափ: ² Եւ ասեմ ցնա. Յով երթաս: Եւ ասէ ցիս. Չափել
զԵրուսաղէմ, և րեսանել թէ ո՞րչափ է լայնութիւն նորա՝ և ո՞րչափ երկայնութիւն:
3 ³ Եւ ահա հրեշտակն որ խօսեր յիս՝ զրեղի՛ առեալ կայր. և այլ հրեշտակ
4 ելանէր ընդ առաջ նորա: ⁴ Եւ ասէ ցնա. Ընթա՛ր և խօսեանց ընդ երի-
րասարդին ընդ այնմիկ՝ և ասասցես. Պարդալից շինեսցի Երուսաղէմ ՚ի
5 բազմութենէ մարդոյ և անասնոյ՝ ՚ի մէջ նորա: ⁵ Եւ ես եղէց նմա պա-
6 րիսպ հրեղէն շուրջանակի. և ՚ի փառս բնակեցայց ՚ի միջի նորա: ⁶ Ո՛ր
7 ժողովեցից զձեզ՝ ասէ Տէր. ⁷ ՚ի Սիոն՝ դիմեալ ապրեցարուք բնակիչք
8 դարեր Բաբելոնի: ⁸ Զի այսպէս ասէ Տէր ամենակալ. Զփառաց զկնի
արձակեաց զիս յազան՝ որ կողոպտեցին զձեզ. զի որ մերձենայ ՚ի
9 ձեզ՝ որպէս որ ընդհարկանիցի՛ ընդ բիբ ական իւրոյ: ⁹ Զի ահաւասիկ
ես ածից զձեռն իմ ՚ի վերայ նոցա. և եղիցին յաւար՝ ծառայեցուցիչքն
10 նոցա. և ծանիջիք թէ Տէր ամենակալ առաքեաց զիս: ¹⁰ Խնդա՛ր և ու-
րա՛րի լեր դուստր Սիոնի. զի ահա ես եկից և բնակեցայց ՚ի միջի քում՝
11 ասէ Տէր. ¹¹ և ապաւինեսցին ազգ բազումք ՚ի Տէր յաւուր յայնմիկ. և
եղիցին նմա ժողովուրդ, և բնակեսցին ՚ի միջի քում. և ծանիցես՝ թէ
12 Տէր ամենակալ առաքեաց զիս առ քեզ: ¹² Եւ ժառանգեսցէ Տէր զՅուդայ
զբաժին իւր յերկրին սրբութեան, և հաճեսցի՛ միսանգամ ընդ Երուսա-
13 ղէմ. ¹³ և երկիցէ ամենայն մարմին յերեսաց Տեառն. զի զարթուցեալ է
՚ի յամպոց սրբոց իւրոց:
- 3** ¹ Եւ եցոյց ինձ Տէր զՅեսու քահանայ մեծ, զի կայր առաջի հրեշ-
տակին Տեառն. և Սապրանայ կայր ընդ աջմէ նորա հակառակել ընդ
2 նմա: ² Եւ ասէ Տէր ցՍապրանայ. Սասրեսցէ՛ ՚ի քեզ Տէր՝ Սապրանայ,
և սասրեսցէ՛ Տէր ՚ի քեզ՝ որ ընտրեացն զԵրուսաղէմ. ոչ ապաքէն դա
3 աւաղիկ իբրև զխանձող մի գերծեալ ՚ի հրոյ: ³ Եւ Յեսու՛ն էր զգեցեալ

17 Ոմանք. Եւ ասէր ցիս հրեշ՛: **21 Ոսկան.** Եւ ելին սոքա ցրել զնոսա: **Ոմանք.** Սրել զոսա... զչորս եղջիրս զայս յարուցեալս եղջիր ՚ի վերայ երկրի Տեառն ցրել զնոսա:
2. 1 Ոմանք. Ուներ լար երկաչափ. **և օրինակ մի.** երկնաչափ: **2 Ոմանք.** Յով երթայ:
3 Յոմանս պակասի. Եւ ահա հրեշտո՛ր: **6 Ոմանք.** Ով ո՛ր, կամ՝ ո՛ր որ փախերուք յերեսաց հիսուսոյ: **8 Ոմանք.** Ընդ բիբ ական իմոյ: **9 Ոմանք.** Զի ահաւաղիկ ես ածից: **11 Ոմանք.** Ազգք բազումք... եղիցին նմա ժողովուրդք և բնակիցեն... թէ Տէր Աստուած ամենակալ ա՛ր: **12 Ոմանք.** ԶՅուդա և զբաժին իւր: **13 Ոմանք.** Զարթուցեալ է յամպոց:

հանդերձս աղյտեղիս, և կայր առաջի հրեշտակին Տեառն: ⁴Պարաս– 4
 խանի եպ` և սաւ ցայնոսիկ որ կային առաջի նորա. Ի բայց արարեք
 զհանդերձս աղյտեղիս ՚ի նմանէ: Եւ սաւ ցնա. Ահա բարձի՛ ՚ի քէն
 զանօրէնութիւնս քո. և ագուցէք դմա պճոնաւոր. ⁵և դիք խոյր սուրբ 5
 ՚ի գլուխ դորա: Եւ եղին խոյր սուրբ ՚ի գլուխ նորա. և զգեցուցին նմա
 հանդերձս: Եւ հրեշտակ Տեառն կայր, ⁶և դնէր վկայութիւն հրեշտակն 6
 Տեառն ընդ Յեսուայ՝ և սաւր. ⁷Այսպէս սաւ Տէր ամենակալ. Եթէ ՚ի 7
 ճանապարհս իմ գնասցես, և զիրամանս իմ պահեսցես, դո՛ւ դարբացիս
 զպրոն իմ. և եթէ պահեսցես զարահս իմ, քանց քեզ որ շրջիցին ՚ի
 մէջ դոցա որ կանդ աւաղիկ: ⁸Բայց լոր Յեսու քահանայ մեծ, որ ⁸
 և մերձաւորք քո որ նսպինդ առաջի քո. զի արք կիսասհմայք են: Զի
 սհաւասիկ ես ածեմ զճառայ իմ զԾագումն: ⁹Զի զվէմն զոր երու ա– 9
 ռաջի երեսաց Յեսուայ, ՚ի վերայ վիմին եւթն աչք են. սհաւասիկ ես
 փորեցից խորխորապ` սաւ Տէր ամենակալ, և շօշափեցից զամենայն
 անօրէնութիւնս երկրին այնորիկ յաւուր միում: ¹⁰Յաւուր յայնմիկ սաւ 10
 Տէր ամենակալ, կոչեսցիք ամենեքեան զընկեր իւր ընդ որթով և ընդ
 թզենեալ:

¹Եւ դարձան հրեշտակն որ խօսէր ցիս. և զարթոյց զիս` զոր օրինակ 4
 յորժամ զարթնուցու այր ՚ի քնոյ իւրմէ. ²և սաւ ցիս. Զի՛նչ քեսանես 2
 դու: Եւ սսեմ. Տեսանեմ սհա` աշտանակ ոսկի ձոյլ, և գունդ ՚ի վե–
 րայ նորա, և եւթն ճրագ ՚ի վերայ նորա, և եւթն բերանք ճրագացն
 որ ՚ի վերայ նորա. ³և երկու ձիթենիք ՚ի վերայ նորա. մի ընդ աջմէ 3
 զնդին լուցելոյ, և մի ընդ ահեկէ: ⁴Նարցի, և սսեմ ցիրեշտակն որ 4
 խօսէր ցիս. Զի՛նչ են այդոքիկ, քեր: ⁵Պարասխանի եպ հրեշտակն 5
 որ խօսէր ցիս` և սաւ ցիս. Ոչ զիպես զինչ են այդոքիկ: Եւ սսեմ. Ոչ
 քեր: ⁶Պարասխանի՛ եպ հրեշտակն և սաւ ցիս. Այս բան Տեառն է 6
 առ Զորաբաբել. սաւ. Ոչ զօրութեամբ մեծաւ և ոչ ուժգնութեամբ, այլ
 Նոգով ինով սաւ Տէր ամենակալ: ⁷Ով ես դու լեառն մեծ կանգնեալ ա– 7
 ռաջի Զորաբաբելի. և հանից զվէմն ժառանգութեան զհաւասարութիւն
 շնորհաց շնորհել նմա: ⁸Եւ եղև բան Տեառն առ իս` և սաւ. ⁹Ձեռք 8, 9
 Զորաբաբելի հիմն արկին քանդ այդմիկ, և ձեռք նորա կանգնեսցեն
 զդա. և ծանիցես` թէ Տէր ամենակալ առաքեաց զիս առ քեզ: ¹⁰Քանզի 10
 ով է որ անգոսնեաց զաւուրս փոքունս` և խնդայցէ. և քեսցեն զվէմն
 անագեայ ՚ի ձեռին Զորաբաբելի. այս են եւթն աչքն որ հային ընդ
 ամենայն երկիր: ¹¹Պարասխանի՛ երու և սսեմ ցնա. Իսկ զի՛նչ են 11
 երկու ձիթենիքն որ կան ընդ աջմէ և ընդ ահեկէ աշտանակին: ¹²Եւ 12
 հարցի կրկին` և սսեմ ցնա. Զի՛նչ երկու ոսքք ձիթենեացն որ ՚ի ձեռս
 երկուց ճրագաբերանացն ոսկեաց, արկանելեաց, և ՚ի վեր հանելեաց

3. 3 Ոմանք. Զգեցեալ զհանդերձ աղյտեղիս: **5 Ոմանք.** Ի գլուխ նորա: Եւ եղին:
7 Ոմանք. Եւ եթէ պահես զարահ... որ կան աւաղիկ: **8 Ոմանք ՚ի լուս՝ ՚ի վերայ՝**
 կիսասհմայք, *նշանակին՝* հրաշագեղք. *զոր և այլ ոմանք ՚ի ներքս առեալ յակրուն*
*ի բնաբանին. ըստ որում ունի և Ոսկան: **9 Ոմանք.** Զամենայն անօրէնութիւն
 երկր: **4. 2 Յօրինակին.** Տեսանեմ հրեշտակ ոսկի ձոյլ: **4 Ոմանք.** Յիրեշտակն որ
 խօսէր յիս: **10 Ոսկան.** Եւ խնդայցեն և քեսցեն:*

13 զճաշակսն ոսկիս: ¹³Եւ ասէ ցիս. Ոչ զհիտես զինչ են այդոքիկ: Եւ ասեմ. Ոչ րէր: Եւ ասէ ցիս. Դոքա՛ են որդիք պարարտութեան՝ որ կան առաջի Տեառն ամենայն երկրի:

5 ¹ Եւ դարձայ ամբարձի զաչս իմ և րեսի, և ահա զերանդի թռուցեալ: **6** ² Եւ ասէ ցիս. Զի՛նչ րեսանես: Եւ ասեմ. Գերանդի թռուցեալ րեսանեմ **3** ես. քսան կանգուն յերկայնութիւն, և րանսն կանգուն լայնութիւն: ³ Եւ ասէ ցիս. Այդ են անէծք որ ելանեն ՚ի վերայ երեսաց ամենայն երկրի. զի ամենայն գողոյ վրէժ մահոնչափ, դովան խնդրեսցի, և ամենայն սպերդման վրէժ մահոնչափ՝ դովան խնդրեսցի: ⁴ Եւ հանից զդա՛ ասէ Տէր ամենակալ, և մրցէ ՚ի րունս գողոց, և ՚ի րունս որոց երդնուցուն սոնր յանուն իմ, և բնակեսցէ ՚ի մէջ րան նորա, և վախճանեսցէ զնա. և **5** զփայր նորա՛ և զքարինս նորա: ⁵ Եւ ել հրեշտակն որ խօսէր յիս, և ասէ **6** ցիս. Նայեաց աչօք քովք՝ և րեն զայն որ ելանէն: ⁶ Եւ ասեմ. Զի՛նչ է: Եւ ասէ ցիս. Այդ է չափ որ ելանէ: Եւ ասէ. Այդ է անիրաւութիւն նոցա ընդ **7** ամենայն երկիր: ⁷ Եւ ահա կշիռ մի կապարեայ ամբարձեալ՝ և կին մի **8** նստէր ՚ի մէջ չափոյն: ⁸ Եւ ասէ. Այդ է անիրաւութիւն: Եւ ընկէց զնա ՚ի **9** մէջ չափոյն և ընկէց զվէմն կապարեայ ՚ի բերան նորա: ⁹ Եւ ամբարձի զաչս իմ և րեսի, և ահա երկու կանայք ելանէին, և հողմ ՚ի թնն նոցա. և էին թեք նոցա իբրև զթևս յոպոպոյ. և ամբարձին զչափն ընդ երկիր և ընդ երկինս: ¹⁰ Եւ ասեմ ցհրեշտակն որ խօսէր յիս. Յո՛ր րանին **11** նոքա զչափն: ¹¹ Եւ ասէ ցիս. Շինե՛ղ նմա րուն յերկրին Բաբելացոց, և պարբասարել. և դիցեն զնա անդ՝ ՚ի վերայ պարբասարութեան իւրոյ:

6 ¹ Դարձայ ամբարձի զաչս իմ և րեսի, և ահա չորք կառք ելանէին **2** ՚ի միջոյ երկուց լերանց. և լերինքն էին լերինք պղնձիք: ² Ի կառսն **3** առաջինս ձիք աշխտքք, և ՚ի կառսն երկրորդս ձիք սեաւք. ³ և ՚ի կառսն երրորդս ձիք սպիտակք. և ՚ի կառսն չորրորդս ձիք պէսպէս պիսակք: **4** ⁴ Պարասխանի երու, և ասեմ ցհրեշտակն որ խօսէր յիս. Զի՛նչ են **5** այդոքիկ րէր: ⁵ Պարասխանի եր հրեշտակն՝ որ խօսէր յիս՝ և ասէ. Դոքա՛ են չորք հողմք երկնից, որ ելանեն կալ առաջի Տեառն ամենայն երկրի: ⁶ Յորում էին ձիքն սեաւք, ելանէին ընդ երկիր հիւստոյ. և սպիտակքն ելանէին զհետ նոցա. և պիսակքն ելանէին ընդ երկիր **7** հարաւոյ. ⁷ և հայէին շրջել ընդ ամենայն երկիր. և ասէ. Գնացէք և **8** շրջեցարո՛ք ընդ երկիր: Եւ շրջեցան ընդ երկիր: ⁸ Եւ աղաղակեաց՝ և ասէ ցիս. Ահա որ ելանեն ընդ երկիր հիւստոյ, հանգուցին զսրբմարտութիւն իմ յերկրին հիւստոյ:

9, 10 ⁹ Եւ եղև բան Տեառն առ իս՝ և ասէ. ¹⁰ Ան դու ինձ ՚ի գերութենէ անարի յիշխանաց, և ՚ի պիտանեաց նորա, և ՚ի զիպնոց նորա. և մրցես

12 Ի յու՛. Եւ հարցի կրկին անգամ. *համաձայն ոմանց ՚ի քնար՝: Ոսկան.* Եւ ՚ի վերայ հանելեաց: **5. 2** *Ոմանք.* Կանգուն ՚ի լայնութիւն: **3** *Ոսկան.* Վրէժ մահոնչափ ՚ի դմանէ խնդ՛: **4** *Բազումք.* Եւ ՚ի րունս որ երդնու՛: **5** *Ոմանք.* Եւ րեն զայրն որ ելանէ: **7** *Ոսկան.* Ի մէջ չափուն: **8** *Ոսկան.* Ի մէջ չափուն: **10** *Յօրինակին.* Եւ ասեմ զհրեշտակն որ: **11** *Ոմանք.* Զնա անդր ՚ի վերայ: **6. 1** *Ոսկան.* Դարձայ և ամբարձի: *Ոմանք.* Եւ րեսանէի, և ահա: **6** *Ոմանք.* Եւ աշխտքն ելանէին ընդ երկիր հարաւոյ: Եւ պիսակքն ելանէին, (7) հայէին շրջել: **8** *Ոմանք.* Զսրբմարտութիւն իմ յերկիր հիւս՛:

յաւոր յայնմիկ ՚ի փուն Յովսիայ որդոյ Սովոնիայ՝ որ եկեալ է ՚ի Բաբելոն: ¹¹ Եւ առցես ոսկի և արծաթ, և արասցես պսակ, և դիցես ¹¹ ՚ի գլուխ Յեսուայ Յովսեդեկեայ քահանայի մեծի. ¹² և ասասցես ցնա. ¹² Այսպէս ասէ Տէր ամենակալ. Ահա այր՝ և Ծագումն անուն նորա, և ՚ի ներքոյ իրմէ ծագեսցէ. և շինեսցէ զփուն Տեառն: ¹³ Եւ նա՛ առցէ ¹³ զքաջութիւն. նստցի և փրիեսցէ ՚ի վերայ աթոռոյ իւրոյ. և եղիցի քահանայն ընդ աջմէ նորա, և խորհուրդ խաղաղութեան եղիցի ՚ի մէջ երկոցունց: ¹⁴ Եւ պսակդ եղիցի այնոցիկ՝ որ ակն ունին. և պիտանեաց ¹⁴ նորա, և որոց ճանաչեն զնա, և ՚ի շնորհս որդոյ Սովոնիայ և յերգս փան Տեառն: ¹⁵ Եւ հեռաւորք ՚ի նոցանէ եկեսցեն և շինեսցեն զփուն ¹⁵ Տեառն. և ծանիջիք թէ Տէր ամենակալ առաքեաց զիս առ ձեզ. և եղիցի եթէ լսելով լուիցէք ձայնի Տեառն Աստուծոյ ձերոյ:

Ե ¹ Եւ եղև յամին չորրորդի Դարեհի արքայի, եղև բան Տեառն առ ⁷ Զաքարիա. որ օր չորք էին ամսոյն իններորդի, որ է Քաաղև: ² Եւ ² առաքեաց՝ ՚ի Բեթելայ Սարասար՝ և Աբուսաղ՝ թագաւորք և արք իւրեանց աղաչել զՏէր. ³ և ասել ցքահանայսն որ էին ՚ի փան Տեառն ³ ամենակալի և ցնարգարէսն. եթէ մո՛տր այդր յամսեանն հինգերորդի սրբութիւն. քանզի առնէին զայն զանս բագումս: ⁴ Եւ եղև բան Տեառն ⁴ զօրութեանց առ իս՝ և ասէ. ⁵ Խօսեաց ընդ ժողովրդեան երկրիդ՝ և ընդ ⁵ քահանայս՝ և ասասցես. Եթէ պահիցէք և կոծիցէք ՚ի հինգերորդս կամ յեւթներորդս ամսոց. ահա եւթանասուն ամ. միթէ պա՛հս պահիցէք ինձ. ⁶ և եթէ ուրէք և ըմպէք, ո՛չ ապաքէն դուք ուրէք և ըմպէք: ⁷ Ոչ ^{6, 7} այս բանք են զոր խօսեցաւ Տէր ՚ի ձեռս մարգարէիցն իւրոց առաջնոց՝ մինչդեռ շէ՛ն էր Երուսաղէմ և ՚ի բարութեան, և քաղաքք նոցա շուրջանակի. և լեռնայի՛նքն և դաշտայի՛նքն բնակեալ էին: ⁸ Եւ եղև բան Տե- ⁸ առն առ Զաքարիա՝ և ասէ. ⁹ Այսպէս ասէ Տէր ամենակալ. Դարաստան արդար՛ դարեցարուք, և ողորմութիւն և գթութիւն արարէ՛ք իւրաքանչիւր եղբօր իւրոյ. ¹⁰ զայրին և զորքն և զպանդուխտն՝ և զպնանկն մի՛ ¹⁰ յաղթահարէք. և դիս չարեաց ընկերի իւրում մի՛ ոք կալցի ՚ի սիրտս ձեր: ¹¹ Եւ ո՛չ հաւանեցան անսալ. այլ ետուն զթիկունս իւրեանց՝ ՚ի յիմա- ¹¹ րութիւն, և ծանրացուցին զականջս իւրեանց առ ՚ի չլսել. ¹² և զսիրտս ¹² իւրեանց կարգեցին անհնազանդս, առ ՚ի չլսելոյ օրինաց իմոց և բանից զոր առաքեաց Տէր ամենակալ Նոգուն՝ իւրով ՚ի ձեռն մարգարէիցն առաջնոց. եղև բարկութիւն մեծ ՚ի Տեառնէ ամենակալէ: ¹³ Եւ եղիցի ¹³ զոր օրինակ խօսեցան՝ և ո՛չ լուան նմա. նոյնպէս աղաղակեսցեն՝ և ո՛չ լուիցէ նոցա, ասէ Տէր ամենակալ: ¹⁴ Եւ հանից զնոսա ընդ ամենայն ¹⁴ ազգս զորս ո՛չ զիպիցեն. և երկիրդ ապականեսցի զկնի նոցա, զի ո՛չ ոք իցէ որ ելանիցէ՝ և դառնայցէ. և եղին զերկիրն ընտրի՛ր յապականութիւն:

10 Ոմանք. Ի՞ գերութենէ այսի յիշխա՛: **11 Ոմանք.** Եւ արասցես պսակս: **13 Ոմանք.** Եւ եղիցի քահանայ ընդ աջմէ: **14 Ոմանք.** Զնա, ՚ի շնորհս... և յերգս փան նորա: **15 Ոմանք.** Թէ լսելով լուիջիք ձայ՛: **7. 1 Ոմանք.** Իններորդի, որ և Քաաղև: **2 Ոմանք.** Եւ Աբուսայ, թագաւորք: **5 Ոմանք.** Պահիցէք և կոծիցիք: **7 Ոմանք.** Ի՞ ձեռն մարգարէից ի՛... մինչդեռ շինէր Երուսաղէմ, և ՚ի: **10 Ոմանք.** Ընկերի իւր, մի՛ ոք կալցի ՚ի սիրտս իւր: **12 Բագումք.** Եւ եղև բարկութիւն: **13 Այլք.** Զոր օրինակ խօսեցան: **14 Յոմանս պսակասի.** Զերկիրն ընտրի՛ր յապա՛:

- 8, 2 ¹ Եւ եղև բան Տեառն ամենակալի առ իս, և ասէ. Այսպէս ² ասէ Տէր ամենակալ. Նախանձեցայ վասն Երուսաղեմի և վասն Սիոնի նախանձ մեծ, և բարկութեամբ մեծաւ նախանձեցայ վասն նորա:
- 3 ³ Այսպէս ասէ Տէր. Դարձայց ՚ի Սիոն՝ և բնակեցայց ՚ի մէջ Երուսաղեմի. և կոչեսցի Երուսաղեմ Քաղաք ճշմարիտ, և լեառն Տեառն ամենակալի՝
- 4 Լեառն սուրբ: ⁴ Այսպէս ասէ Տէր ամենակալ դարձեալ նստցին ձերք և պառաւունք ՚ի հրապարակս Երուսաղեմի, իւրաքանչիւր ցոյւպ ՚ի ձեռին
- 5 իւրում ՚ի բազմութենէ աւուրց. ⁵ և հրապարակք քաղաքին լցցին պապանկեօք
- 6 և աղջկամբք՝ որ խաղայցեն ՚ի հրապարակս նորա: ⁶ Այսպէս ասէ Տէր ամենակալ. Եթէ տկարանայցէ ինչ առաջի մնացորդաց ժողովրդեանդ այդորիկ յաւուրս յայտոսիկ. միթէ և առաջի՞ իմ տկարանայցէ, ասէ
- 7 Տէր ամենակալ: ⁷ Այսպէս ասէ Տէր ամենակալ. Ահաւասիկ ես փրկեմ
- 8 զժողովուրդ իմ յերկրէ արևելից՝ և յերկրէ արևմտից. ⁸ և ամից գնոսա՝ և բնակեցուցից ՚ի մէջ Երուսաղեմի. և եղիցին ինձ ժողովուրդ, և ես
- 9 եղէց նոցա Աստուած ճշմարտութեամբ՝ և արդարութեամբ: ⁹ Այսպէս ասէ Տէր ամենակալ. Չորասցին ձեռք ձեր որ լսէք յաւուրս յայտոսիկ զբանս զայս ՚ի բերանոց մարգարէիցն, յօրէ յորմէ արկէք հիմն քան
- 10 Տեառն ամենակալի. և քանարս յորմէ հեպտէ շինեցաւ: ¹⁰ Չի յառաջ քան զաւուրսն զայնոսիկ՝ վարձք մարդկան՝ ոչ էին յօգուտ. և վարձք անասնոց ոչ էին յարգի. և ելողի և մտողի ոչ էր խաղաղութիւն ՚ի նեղութենէ. և առաքեցից զամենայն մարդիկ իւրաքանչիւր առ ըն-
- 11 կեր իւր: ¹¹ Եւ արդ՝ ոչ ըստ աւուրցն առաջնոց առնեն ես մնացորդաց ժողովրդեանդ այդորիկ՝ ասէ Տէր ամենակալ. ¹² այլ ցուցից խաղաղութիւն. այգի՞ քացէ զպտուղ իւր, և երկիր՝ քացէ զարմարիս իւր, և երկինք քացեն զցօղ իւրեանց. և ժառանգեցուցից մնացորդաց ժ-
- 13 ղովրդեան ինոյ զայն ամենայն: ¹³ Եւ եղիցի որպէս էիքն յանձնս ՚ի մէջ ազգաց քունդ Յուդայ՝ և քունդ Իսրայէլի. նոյնպէս ապրեցուցից զձեզ՝ և եղիցիք յօրհնութիւն: Քաջալերեցարոնք՝ և զօրասցին ձեռք
- 14 ձեր: ¹⁴ Չի այսպէս ասէ Տէր ամենակալ. Որպէս խորհեցայ չարքարել զձեզ, ՚ի բարկացուցանել զիս հարցն ձերոց, ասէ Տէր ամենակալ, ¹⁵ և ոչ զղջացայ. նոյնպէս պապրաստեալ և խորհեալ եմ յաւուրս յայտոսիկ՝
- 16 բարի՞ առնել Երուսաղեմի՝ և քանդ Յուդայ. քաջալերեցարոնք. ¹⁶ այս բանք եմ զոր առնիցէք. Խօսեցարոնք զճշմարտութիւն իւրաքանչիւր ընկերի իւրում. և դաբաստան՝ խաղաղութեան և արդար դաբեցարոնք
- 17 ՚ի դրունս ձեր. ¹⁷ և իւրաքանչիւր չար ընկերի իւրում մի՞ խորհիք ՚ի սիրտս ձեր. և զերդումն սուր՝ մի՞ սիրէք. զի զայն ամենայն արեցի՝
- 18 ասէ Տէր ամենակալ: ¹⁸ Եւ եղև բան Տեառն ամենակալի առ իս՝ և ասէ.
- 19 ¹⁹ Այսպէս ասէ Տէր ամենակալ. Պահքն չորրորդք՝ և պահքն հինգերորդք.

8. 1 Ոմանք. Առ իս: Եւ ասէ (2) Տէր ամենա՛: **6 Այլք.** Յաւուրս յայնոսիկ: **7 Ոմանք.** Ահաւաղիկ ես փրկեմ: **8 Ոմանք.** Եւ եղիցի ինձ: **9 Ոմանք.** Յաւուրս յայտոսիկ ՚ի բերանոյ մարգարէից: **10 Ոմանք.** Եւ վարձք անասնոյ: **12 Ոմանք.** Տացեն զցօղ... ժողովրդեանդ ինոյ: **13 Յօրհնակիւն.** Եւ եղիցի որպէս է ինքն յանձնս: *Ուր ոմանք.* Որպէս և էիքն յա՛: *Ուսկսն.* Նոյնպէս ես ապրեցուցից զձեզ: **15 Ոմանք.** Եւ զղջացայ. նոյնպէս պապ՛... յաւուրս յայնոսիկ: **16 Բազումք.** Իւրաքանչիւր ընդ ընկերի:

պահքն եւթներորդք՝ և պահքն փասներորդք՝ եղիցին փանդ Յուդայ ՚ի խնդութիւն և յուրախութիւն և ՚ի փօնս բարութեանց. և ուրախ լիջիք, և զճշմարտութիւն և զխաղաղութիւն սիրեցէք:

Է ²⁰Այսպէս ասէ Տէր ամենակալ. Դարձեալ եկեացն ժողովուրդք 20 բազումք, և բնակիչք քաղաքաց բազմաց. ²¹և ժողովեցին բնակիչք 21 միոյ ՚ի միս քաղաք, և ասացեն երթիցոնք աղաչել զերես Տեառն, և խնդրել զերես Աստուծոյ ամենակալի՝ երթայց և ես. ²²և եկեացն 22 ժողովուրդք բազումք խնդրել զերես Տեառն ամենակալի յԵրուսաղէմ. և հաշտեցուցանել զերես Տեառն: ²³Այսպէս ասէ Տէր ամենակալ. Յաւորո՞ւն յայնսիկ, եթէ բունն հարկանիցեն արք փասն յամենայն լեզուաց ազգաց, բունն հարկանիցեն զորոշակէ առն Նրէի և ասացեն. Երթիցոնք մեք ընդ քեզ, զի լուաք թէ Աստուած ընդ քեզ է:

Ը ¹Առած բանի Տեառն յերկիր Սեդաքաք, և ՚ի Դամասկոս զոհ նորա. **9** զի Տէր փեսանէ զմարդիկ՝ և զամենայն ազգս Իսրայէլի: ²Եւ յԵմաթ 2 ՚ի սահմանս նորա. Տիրոն և Սիդոն՝ զի արհամարհեցին յոյժ: ³Եւ 3 շինեաց Տիրոս ամուրս իւր. և զանձեաց զարծաթ իբրև զհող, և զոսկի իբրև զկաւ ճանապարհաց: ⁴Վասն այնորիկ Տէր ժառանգեցէ զնա, 4 և ամասցէ ՚ի ծով զգօրութիւն նորա. և նա հրով ծախեացի: ⁵Տեցէ 5 Ասկաղոն՝ և երկիցէ. և Գազա՝ մորմոքեացի յոյժ. և Ակկարոն՝ զի յամօթ եղև ՚ի վերայ յանցանաց իւրոց. և կորիցէ թագաւոր ՚ի Գազայ, և Ակկարոն մի՛ բնակեացէ: ⁶Եւ բնակեացն այլազգիք յԱզովփոս. և քակեցից 6 զհպարտութիւն այլազգեաց. ⁷և բարձից զարին նոցա ՚ի բերանոյ նոցա, և զգարշելիս նոցա ՚ի միջոյ արամանց նոցա. և մնացեն և նոքա Աստուծոյ մերում. և եղիցին իբրև զհազարապետս ՚ի մէջ Յուդայ. և Ակկարոն իբրև զԵբրուսացին: ⁸Եւ կացուցից փանն իմոյ պաշտպան՝ 8 առ ՚ի շանցանելոյ և չղառնալոյ. և մի՛ ևս եկեացէ ՚ի վերայ նոցա որ հալածեացէ զնոսա. զի այժմ փեսի՛ աջօք իմովք:

Թ ⁹Ուրախ լեր յոյժ դուստր Սիոնի, քարոզեա՛ դուստր Երուսաղէմի. 9 ահա Թագաւոր քո զայ՛ առ քեզ, արդար և փրկիչ, նոյն հեզ՝ և հեծեալ ՚ի վերայ իշոյ՛ և յովանակի նորոյ: ¹⁰Եւ սաքակեացէ զկառս յԵփրեմայ, 10 և զերիվարս յԵրուսաղէմէ. և խորպակեացի աղեղն պապերազմօղ. և բազմութիւն և խաղաղութիւն յազգաց. և փրեացէ ջրոց ՚ի ծովէ մինչև ՚ի ծով, և ՚ի գետոց մինչև ՚ի ծագս երկրի: ¹¹Եւ դու արեանք ուխտի քոյ արձակեցեր զկապեալս քո յանջրդի գրոյ: ¹²Եւ նստջիք յամուրս կապեալք ժողովրդեանդ. և փոխանակ միոյ աւուր պանդիպութեան քոյ կրկին հապուցից քեզ: ¹³Զի լարեցից զքեզ ինձ Յուդայ իբրև զաղեղն. 13 լցի՛ և զԵփրեմ. և զարթուցից զորդիս քո Սիոն ՚ի վերայ որդուցն Յունաց. և շոշափեցից զքեզ իբրև զսուսեր պողովափիկ պապերազ-

19 Ունակք. Եւ պահքն եւթ... և ուրախ եղիջիք. և զճշ՛: **23 Օրինակ մի.** Արք փանս յամենայն լեզուաց: **9. 1 Ունակք.** Եւ Դամասկոսի զոհ նորա: **2 Յօրինակիւն.** Եւ յԵթամ ՚ի սահմանս նորա: **5 Ունակք.** Եւ Ասկաղոն մի՛ բնակեացէ: **7 Ոսկան.** Եւ մնացեն ևս նոքա: **8 Ունակք.** Առ ՚ի շանցուցանելոյ և ղառնալոյ, և մի՛ եկեացէ ՚ի վերայ: **9 Ունակք.** Եւ յաւանակի նորոյ: **10 Ոսկան.** Սաքակեացէ... աղեղն պապերազմողի. և բազ՛: **Ունակք.** ՅԵփրեմէ... և փրեացէ ջրոց:

14 մողի: ¹⁴ Եւ Տէր եղիցի վերակացո՛ւ նոցա. և ելցէ իբրև գվալլական նեպ նորա. և Տէր Տէր ամենակալ փո՛ղ հարցէ, և գնացէ՛ շարժմամբ
15 սպառնալեաց իւրոց. ¹⁵ Տէր ամենակալ պաշտպանեսցէ նոցա: Եւ սպառնացեն գնոսա, և թաղեսցեն գնոսա քարամբք պարսաքարաց. և արբցեն զարին
16 նոցա իբրև զգինի, և լցցեն զպաշտպան իբրև զսեղանն. ¹⁶ և փրկեսցէ գ–
նոսա Տէր Աստուած նոցա յաւուր յայնմիկ՝ իբրև զոչխարս զժողովուրդ
17 իւր: Զի քարինք սուրբք թաւալին յերկրի նորա. ¹⁷ զի որ ինչ բարին իցէ՛ նորա է, և որ ինչ լանն նորին. ցորեա՛ն երիտասարդաց, և գինի անուշարա՛ր կուսից:

10 ¹ Խնդրեցէք ՚ի Տեառնէ անձրև ըստ ժամանակաց՝ զկանոնիս և զանագան. Տէր արար զգարմանալիս, և զանձրև ձմերայնոյ փացէ նոցա իւրա–
2 քանչիւր խո՛ր յանդի: ² Զի հարցունկք բարբառեցան աշխատութիւնս, և ըղձապարումք փեսիս սո՛ւրս և երա՛զս սուրս խօսէին. և ՚ի գո՛ւր միսիթարէին. վասն այնորիկ ցամաքեցան իբրև խաշինք. և չարագանեցա՛ն.
3 զի ո՛չ գոյր բժշկութիւն: ³ Ի վերայ հովուաց բարկացան սրտմտութիւն իմ, և ՚ի վերայ գառանց այցելութիւն արարից. և այց արացէ Տէր Աս–
4 տուած ամենակալ խաշին իւրոյ փա՛նն Յուդայ. և յարդարեսցէ գնոսա ի՛ր իբրև զերիվար զեղեցիկ պատերազմի: ⁴ Եւ ՚ի նմանէ դիպեաց, և ՚ի նմանէ յարդարեաց, և ՚ի նմանէ աղեղն իւր բարձրութեամբ. և ՚ի նմանէ՛
5 ելցէ ամենայն որ հալածիցէ ՚ի նոյն: ⁵ Եւ եղիցին իբրև զպատերազմօղք՝ որ կոխիցեն զկաւ ՚ի ճանապարհս պատերազմի. և ճակատեսցին, զի
6 Տէր ընդ նոսա է: Եւ ամաչեսցեն հեծեալք յերիվարս: ⁶ Եւ զօրացուցից զպունն Յուդայ, և զպունն Յովսեփայ պարեցուցից, և բնակեցուցից գնոսա զի սիրեցի գնոսա. և եղիցին որպէս թէ չիցեն դարձեալ ՚ի
7 նոցանէ. զի են են Տէր Աստուած նոցա, և լուայց նոցա: ⁷ Եւ եղիցին իբ–
րև զպատերազմօղսն Եփրեմի, և ինդացէ սիրտ նոցա իբրև ՚ի գինոյ. և որդիք նոցա փեսցեն և ուրա՛խ լիցին, և ցնձացեն սիրտք նոցա
8 ՚ի Տէր: ⁸ Ազդ արարից նոցա՝ և ընկալայց գնոսա, զի պարեցուցից գնոսա՝ և բազմացին որպէս էին բազումք: ⁹ Եւ սերմանեցից գնոսա ընդ ազգս. և որ հեռաւորքն իցեն՝ յիշեսցեն զիս: Մնուցեն գորդիս
10 իւրեանց և դարձցին: ¹⁰ Եւ դարձուցից գնոսա յերկրէն Եգիպտացոց, և յԱտրեստանայց ընկալայց գնոսա, և ՚ի Գաղաաղ և ՚ի Լիբանան մուծից գնոսա. և ո՛չ պակասեսցէ ՚ի նոցանէ՝ և ո՛չ մի: ¹¹ Եւ անցցեն ընդ ծովն անձուկ, և հարցեն զալիս ծովուն. և ցամաքեսցին ամենայն խորք զեփոց. և բարձցի՛ ամենայն հպարտութիւն Ատրեստանայց, և
12 իշխանութիւն Եգիպտացոց քակեսցի: ¹² Եւ զօրացուցից գնոսա ՚ի Տէր Աստուած նոցա. և յանուն նորա պարձեսցին՝ ասէ Տէր:

11, 2 ¹ Բայց զդրունս քո Լիբանան, և կերիցէ՛ հուր զմայրս քո: ² Ողբացեն սարոյք՝ զի մայրք գորեցան, զի մեծապէս մեծամեծք չուառացան. ող–
13 *Ուկան.* Զի լարեցի զբեզ ինձ: 16 *Ոմսևք.* Յերկիր նորա: 17 *Ոմսևք.* Եւ գոր ինչ բարին: 10. 1 *Ոմսևք.* Ըստ ժամանակս՝ կանուխ և զանագան: 2 *Ոմսևք.* Խօսէին. զուր միսիթարէին... և չարագնեցան. զի ոչ գոյ բժշկութիւն: 6 *Ոմսևք.* Եւ բնակեցուցի գնոսա... որպէս թէ ոչ իցեն դարձեալ ՚ի: 7 *Ոմսևք.* Եւ ցնձացեն որդիք նոցա ՚ի Տէր: 11 *Ոմսևք.* Եւ ցամաքեսցին խորք զեփոց:

բացէք կաղնիք Բասանու, զի քակեցաւ անբառն փնկախիս: ³ Չայն 3
 ողբալոյ հովուաց, զի թշուառացաւ մեծութիւն նոցա. ճայն գոչելոյ առիւծուց,
 զի թշուառացան բարձրութիւն Յորդանանու:

Ժ ⁴ Այսպէս սաէ Տէր ամենակալ. Արածեա՛ զխաշինս կոբորածի, 4
⁵ գոր սպացողքն կոբորէին. և վաճառէին գնոսա՛ և սաէին. Օրհնե՛ 5
 սլ Տէր՝ և մեծացաք. և հովուաց նոցա ոչինչ ցաւէր վասն նոցա: ⁶ Վասն 6
 այնորիկ ոչ ևս խնայեցից ՚ի վերայ բնակչաց երկրիդ՝ սաէ Տէր. և
 ահաւաղիկ ես մարնեցից զմարդիկ իրաքանչիւր ՚ի ձեռս ընկերի իւրոյ,
 և ՚ի ձեռս թագաւորի իւրոյ՝ և հարցեն, և ոչ փրկեցից ՚ի ձեռաց նոցա:
⁷ Եւ հովուեցից խաշինս կոբորելոյ յերկրին Քանանացոց: Եւ առից 7
 ինձ երկուս գաւազանս. զմին՝ կոչեցից Գեղեցկութիւն, և զերկրորդն՝
 կոչեցից Վիճակ. և արածեցից զխաշինսն, ⁸ և բարձից զերիս հովիւսն 8
 ՚ի միում ամսեան. և ծանրացի անձն իմ ՚ի վերայ նոցա, քանզի և
 անձինք նոցա գոչէին ՚ի վերայ իմ: ⁹ Եւ ասեմ ոչ հովուեցից ձեզ. որ 9
 մեռանելոցն է՛ մեռցի՛, և որ սաբակելոցն է՛ սաբակեցիցի՛. և մնացեալքն
 կերիցեն իրաքանչիւր զմարմինս ընկերի իւրոյ: ¹⁰ Եւ առից զգաւազանն 10
 իմ զԳեղեցիկ, և ընկեցի զնա՝ ցրել զուխար իմ գոր եղի առ ամենայն
 ժողովուրդս. ¹¹ և ցրուեսցի յաւուր յայնմիկ: Եւ ծանիցեն Քանանացիքն 11
 զխաշինս պահեստի իմոյ. զի բան Տեառն է: ¹² Եւ ասացի ցնոսա. Թէ 12
 բարոք թուի յաչս ձեր՝ փոքր զվարձս իմ. ապա թէ ոչ՝ զրոյց արարէք:
¹³ Եւ կշռեցին զվարձս իմ երեսուն արծաթի: Եւ սաէ ցիս Տէր. Արկ դու 13
 զայդ ՚ի բովս, և քննեա՛ թէ փորձ իցէ, որպէս և ես գրայ փորձ վասն
 նոցա: Եւ առի՛ զերեսուն արծաթին, և արկի ՚ի փուն Տեառն ՚ի բովս:
¹⁴ Եւ ընկեցի զգաւազանն երկրորդ՝ զՎիճակն, ցրել զուխար իմ ՚ի մեջ 14
 Յուդայ և ՚ի մեջ Իսրայելի:

ԺԱ ¹⁵ Եւ սաէ ցիս Տէր դարձեալ. Ահ դու քեզ գործի՛ հովուութեան հովուի՛ 15
 փոքրի. ¹⁶ զի ահաւասիկ ես յարուցանեմ հովիւ փոքր ՚ի վերայ երկրի. 16
 զվարտեալն ոչ յանձանձիցէ, և զցրուեալն ոչ խնդրիցէ, և զբեկեալն ոչ
 բժշկեսցէ, և զողջն ոչ դարմանեսցէ. և զմիս ընտրանացն կերիցէ, և
 զփոս նոցա փշրեսցէ: ¹⁷ Ո՛վ փարսպարար արօրք՝ որ ընդ վայր հարէք 17
 զխաշինս. սոր ՚ի բազուկ նորա՝ և յակն իւր աջոյ. բազուկ նորա
 զօսանալով զօսացի, և ակն իւր աջոյ՝ կուրանալով կուրացի:

ԺԲ ¹ Առած բանի Տեառն ՚ի վերայ Իսրայելի: Ասէ Տէր որ ձգեաց զերկինս՝ **12**
 և արկ հիմունս երկրի. և հասարարէ զոգի մարդոյ ՚ի նմա. ² Ահաւասիկ 2
 ես դնեմ զԵրուսաղէմ իբրև զսեանս շարժունս ամենայն ժողովրդոց որ
 շուրջ զնովս իցեն, և ՚ի Նրէասարանի եղիցի պաշարումն Երուսաղէմի:
³ Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ՝ եղից զԵրուսաղէմ իբրև զքար մի կոխան ա՝ 3
 մենայն հեթանոսաց. ամենայն որ կոխիցէ զնա կաբակելով կաբակեսցէ,
 և ժողովեսցին ՚ի վերայ նորա ամենայն ազգք երկրի: ⁴ Յաւուր յայնմիկ 4

11. 2 Ոմանք. Ողբացէք սարոյք... զի քանդեցաւ անբառախիսին: **5 Ոմանք.**
 Սպացողքն կոբորեցին. որ վաճառէին գնոսա: **6 Ոսկան.** Վասն այսորիկ ոչ ևս:
Ոմանք. Եւ ահաւասիկ ես մար: **7 Ի բազունս պակասի.** Ընկերի իւրոյ, և ՚ի ձեռս
 թագաւորի իւրոյ: **10 Ոսկան.** Եւ առի զգաւազանն: **11 Ոմանք.** Եւ ցրեսցի յաւուր:
13 Ոմանք. Որպէս ես գրայ: **16 Օրհնակ մի.** Զվարտեալն ոչ յանձան՝... և զմիս
 ընտրանացն ընտրիցէ: **12. 3 Ոմանք.** Կաբակելով կաբակիցէ:

ան՝ Տէր ամենակալ, հարից զամենայն երիվարս փազնապաւ, և զհեծեալս
 նորա յիմարութեամբ. և ՚ի վերայ փանն Յուդայ բացից զաչս իմ, և զա-
 5 մենայն երիվարս ազգաց հարից կուրութեամբ: ⁵ Եւ ասասցեն հազարապետք
 Յուդայ ՚ի սիրսս իրեանց. Գրցուք մեք զբնակիչս Երուսաղեմի ՚ի ձեռն
 6 Տեառն ամենակալի Աստուծոյ նոցա: ⁶ Յաւուր յայնմիկ եղից զհազարապետսն
 Յուդայ իբրև զխանձողս հրոյ ՚ի մէջ փայտից, և իբրև զլամպարս հրոյ ՚ի
 մէջ եղեգան, և կերիցեն յաջմէ և յահեկէ զամենայն ժողովուրդս շուրջա-
 7 նակի. և դարձեալ բնակեացէ Երուսաղեմ առանձինն յԵրուսաղեմ: ⁷ Եւ
 ապրեցուցէ Տէր զյարկան Յուդայ որ իսկզբանէն. զի մի՛ մեծաբանեացեն
 պարծանք փանն Դաւթի, և հպարտութիւն բնակչաց Երուսաղեմի ՚ի վե-
 8 ռայ փանն Յուդայ: ⁸ Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ պաշտպանեացէ Տէր ա-
 մենայն բնակչաց Երուսաղեմի. և եղիցի որ փկարն իցէ յաւուր յայնմիկ՝
 իբրև զԴաւիթ. և փունն Դաւթի՝ իբրև զփունն Աստուծոյ, իբրև զհրեշտակ
 9 Տեառն առաջի նոցա: ⁹ Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ խնդրեցից բառնալ
 10 զամենայն ազգս եկեալս ՚ի վերայ Երուսաղեմի: ¹⁰ Եւ հեղից ՚ի վերայ
 փանն Դաւթի՝ և ՚ի վերայ բնակչաց Երուսաղեմի հոգի շնորհաց և զթու-
 թեան: Եւ հայեցին առ իս փոխանակ կաքաւելոյն. և կոծեցին ՚ի վե-
 րայ նորա կոծ իբրև ՚ի վերայ սիրելոյ. և աշխարեացեն աշխար իբրև ՚ի
 11 վերայ անդրանկան: ¹¹ Յաւուր յայնմիկ սաստկացի՛ կոծ յԵրուսաղեմ.
 12 իբրև զկոծ նոնենեաց կոտորելոց ՚ի դաշտի. ¹² և կոծեցի երկիր ըստ
 13 ազգս ազգաց առանձինն: ¹³ Ազգ փանն Դաւթի առանձինն, և կանայք
 նոցա առանձինն. ազգ փանն Նաթանայ առանձինն, և կանայք նոցա
 առանձինն. ազգ փանն Ղևեայ առանձինն, և կանայք նոցա առանձինն.
 14 ազգ փանն Շմաուրի առանձինն, և կանայք նոցա առանձինն: ¹⁴ Ամե-
 նայն ազգք մնացեալք առանձինն, և կանայք նոցա առանձինն:

13 ¹ Յաւուր յայնմիկ եղիցի ամենայն փեղի բացեալ փանն Դաւթի՝ ՚ի
 2 փոփոխումն և ՚ի սրսկումն: ² Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ բարձցէ՛ Տէր
 զանուանս կոռց յերկրէ. և ո՛չ ևս եղիցի յիշտակ նոցա. և զսուր
 3 մարգարէսն՝ և զայսս պիղծս բարձից յերկրէ: ³ Եւ եղիցի թէ մարգարէանայցէ
 ոք փակալին, և ասասցեն ցնա հայր և մայր իւր որ ծնան զնա. Մի՛
 կեցջիր՝ զի սուր խօսեցար յանուն Տեառն. և խափանեացեն զնա հայր
 4 և մայր նորա որ ծնան զնա՝ ՚ի մարգարէանալոյն: ⁴ Եւ եղիցի յաւուր
 յայնմիկ ամաչեացեն մարգարէքն յիւրաքանչիւր փեղեմէ ՚ի մարգարէանալն

4 Ոմանք. Զամենայն երիվար... և զհեծեալ նորա... և ՚ի վերայ փանն Յու: ⁷ *Բազումք.*

Յուդայ. որպէս և իսկզբա՛մ: *Յօրինակին.* Բնակչաց Երուսաղեմ ՚ի վերայ: ⁸ *Ոմանք.*

Որ փկարն իցէ ՚ի նոսս յաւուր... իբրև զհրեշտակ Տեառն առաջի նորա: ¹⁰ *Ի լուս՝.*

՚ի վերայ Առ իս փոխանակ կաքաւելոյն. *նշանակի՛* յոր խոցեցին. *զոր երևք օ-*
րինակք համենադք իրեքաց՝ ՚ի բնաբանի մոծեալ այսպէս գրեն. Եւ հայեցին

առ իս յոր խոցեցին փոխանակ կաքաւելոյն: ¹³ *Յոմանս սրսկասի.* *Ազգ փանն

Նաթանայ առանձինն, և այլն: ^{13. 1} *Ի լուս՝.* ՚ի վերայ՝ փեղի. *նշանակի՛* աղբիւր:

Եւ ՚ի բնաբանի՝ զկնի՛ փանն Դաւթի, *դարարկ փեղի թողեալ՝ ՚ի լուս՝.* *նշանակի*

չակերտի ՚ի մէջ առնուլ՝ ՚ի փոփոխումն և ՚ի սրսկումն. ըստ որում և եղաք համա-

նայն ոմանց: Թէպէր և այլ ոմանք առնեց նշանակելոյ ինչ ՚ի լուսանցս՝ ոմէին.

Եղիցի ամենայն փեղի բացեալ փանն Դաւթի: Եւ եղիցի յա՛ւ: *Եւ ոմանք ևս.* Եղիցի

ամենայն փեղի բացեալ փանն Դաւթի աղբիւր ՚ի փոխումն և ՚ի սրսկումն: *Իսկ Ոսկան*

յաւելումով այսպէս ղնէ. Եղիցի ամենայն փեղի աղբիւր բացեալ փանն Դաւթի՝ և

բնակողացն Երուսաղեմ ՚ի լուսումն մեղատրի և դաշտականատրի:

իւրեանց, և զգեցցին փեղկս մազեղէնս՝ փոխանակ զի սրեցին: ⁵Եւ 5
ասասցէ. Չեմ ես մարգարէ՛ այլ այր հողագործ եմ, և մանրո՞ ծնաւ զիս
'ի մանկութենէ իմնէ: ⁶Եւ ասացի ցնա. Զի՛նչ են վերքոյ այդոքիկ 'ի մէջ 6
ծեռաց քոց: Եւ ասասցէ. Զորս վիրաւորեցայ 'ի քան սիրելոյ իմոյ:

ԺԳ ⁷Զարթօն սուր 'ի վերայ Նովուի իմոյ, և 'ի վերայ առն ընկերի 7
նորա, ասէ Տէր ամենակալ. հարից՝ զՆովին և ցրուեսցին խաշինքն. և
դարձուցից զծեռն իմ 'ի վերայ հովուաց: ⁸Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ՝ ասէ 8
Տէր, երկուն մասունք 'ի նմա սաքակեսցին և պակասեսցին. և երրորդն
մնասցէ 'ի նմա: ⁹Եւ անցուցից զերրորդ մասն ընդ հուր, և ջեռուցից 9
զնոսա որպէս ջեռնու արծաթ. և փորձեցից զնոսա որպէս փորձի ոսկի.
նա կարդասցէ՛ զանուն իմ, և ես լուայց նմա. և ասացից. Ժողովորդ իմ
է սա: Եւ նա ասասցէ. Տէր Աստուած իմ ես դու:

¹Ահա ատուք Տեառն եկեսցեն. և բաժանեսցի ատարն քո 'ի քեզ. **14**
²և ժողովեսցէ զամենայն ազգս 'ի վերայ Երուսաղեմի 'ի պատերազմ. 2
և առցի՛ քաղաքն, և յափշտակեսցին՝ քունք, և պղծեսցին կանայք, և
ելցէ կէս քաղաքին 'ի գերութիւն. և մնացորդք ժողովրդեան իմոյ մի՛
սաքակեսցին 'ի քաղաքէ անտի: ³Եւ ելցէ՛ Տէր՝ և քացէ պատերազմ ընդ 3
ազգսն ընդ այնոսիկ, իբրև յաւուր ճակարու իւրոյ յաւուր պատերազմի:
⁴Եւ կացցեն ո՛րք նորա յաւուր յայնմիկ 'ի վերայ լերինն Զիթենեաց՝ 4
հանդէպ Երուսաղեմի յարևելից. և պատառեսցի՛ լեռանն Զիթենեաց,
կէսն նորա յարևելս, և կէսն նորա 'ի ծով, վիհ մե՛ծ յոյժ. և խոնարհեսցի
կէս լերինն առ հիւսսի, և կէս նորա առ հարաւ: ⁵Եւ կցեսցի՛ ձոր լերանց 5
իմոց մինչև ցԱսայէլ. և խցցի գոր օրինակ խցաւ յերեսաց շարժմանն՝
յաւուրս Ոգիայ արքայի Յուդայ:

ԺԴ Եւ եկեսցէ հասցէ Տէր Աստուած իմ և ամենայն սուրբք ընդ նմա:
⁶Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ՝ ո՛չ եղիցի լոյս. և ցուրպ և պարզ՝ ⁷եղիցի օր 6, 7
մի. և օրն այն յայրնի Տեառն, ո՛չ փիւ իցէ՛ և ո՛չ գիշեր, և ընդ երեկս
եղիցի լոյս: ⁸Յաւուր յայնմիկ բղխեսցէ ջուր կենդանի յԵրուսաղեմ, կէս 8
նորա 'ի ծովն առաջին, և կէս նորա 'ի ծովն որ յեպոյ. զամառն և
զգարուն նոյնպէս եղիցի. ⁹և եղիցի Տէր Թագաւոր 'ի վերայ ամենայն 9
երկրի: Յաւուր յայնմիկ եղիցի Տէր մի՛ և անուն նորա մի, ¹⁰պատել 10
զամենայն երկիր, զանապարհն՝ 'ի Գաբայ մինչև ցՌեմոն ընդ կողմն
հարաւոյ Երուսաղեմի. և Նռամ 'ի քեղտն իւրում կացցէ. 'ի դրանէն Բե-
նիամինի մինչև 'ի քեղի դրանն Առաջնոյ. մինչև 'ի դո՛ռն Անկեսանցն,
մինչև ցաշտարակն Անամայելի, մինչև 'ի հնձանս թագաւորին: ¹¹Եւ 11
բնակեսցեն 'ի նմա, և նզովք ո՛չ ևս լիցին. և բնակեսցէ Երուսաղեմ
յուսով: ¹²Եւ այս իցեն հարուածք գոր հարցէ Տէր զազգս ամենայն 12
որ զօրաժողով եղեն 'ի վերայ Երուսաղեմի. հալեսցին մարմինք նո-
ցա մինչդեռ կայցեն 'ի վերայ ուրից իւրեանց. և ծորեսցին աչք նո-
րա 'ի կապճաց իւրեանց, և լեզուք նոցա հալեսցին 'ի բերանս իւրե-

5 Ոմանք. Նողագործ եմ ես: **6 Ոմանք.** Եւ ասացից ցնա. Զի՛նչ են: **14. 1 Ոմանք.**
Ահաասիկ ատուք Տեառն: **4 Ոմանք.** Ի լերինն Զիթենեաց: **5 Ոմանք յակրուն.**
*Եւ խցցի ձոր լերանց իմոց, և կցեսցի ձոր լերանցն մինչև: *Օրինակ մի.* Զոր օրինակ
խցեցաւ: **10 Օրինակ մի.** Դատել զամենայն երկիր: *Ոմանք.* Եւ մինչև ցաշտար՝:

13 անց: ¹³Եւ եղիցի յաւոր յայնմիկ ահ մե՛ծ 'ի Տեառնէ 'ի վերայ նոցա. և բո՛ռն հարկանիցեն իւրաքանչիւր զձեռանէ ընկերի իւրոյ, և
 14 խառնեսցէ զձեռն իւր ընդ ձեռն ընկերի իւրոյ: ¹⁴Եւ Յուդայ ճակատեսցի յԵրուսաղէմ. և ժողովեսցէ զգօրութիւն ամենայն ազգաց շուրջանակի.
 15 ոսկի և արծաթ՝ և հանդերձ բազում յոյժ: ¹⁵Եւ այս իցեն հարուածք՝ ձիոց և ջորոց՝ և ուղտոց և իշուց, և ամենայն անասնոյ որ իցեն 'ի
 16 բանակսն յայնոսիկ ըստ նմին հարուածոց: ¹⁶Եւ եղիցին որ միանգամ մնացեն յամենայն ազգաց եկելոցն 'ի վերայ Երուսաղէմի, ելանիցեն
 17 լի, և առնել զբօն փաղաւարահարացն: ¹⁷Եւ եղիցի որ միանգամ ո՛չ ելանիցեն յամենայն ազգաց երկրի յԵրուսաղէմ, երկի՛ր պագանել Թա-
 18 գաւորին Տեառն Աստուծոյ ամենակալի, և սոքա 'ի նոսա յաւելցին: ¹⁸Եւ
 եթէ ազգն Եգիպտացոց ո՛չ ելանիցէ և գայցէ, և 'ի վերայ նոցա եղիցին
 հարուածքն, զոր հարցէ Տէր զամենայն ազգսն որ ոչ ելանիցեն առնել
 19 զբօն փաղաւարահարացն: ¹⁹Նո՛յն եղիցի 'ի մեղս Եգիպտացոցն, և 'ի
 մեղս ամենայն ազգաց, որ ո՛չ ելանիցէ առնել զբօն փաղաւարահարացն:
 20 ²⁰Յաւոր յայնմիկ որ 'ի սանձս ձիոյն՝ իցէ Սրբութիւն Տեառն: Եւ եղիցին
 21 սանք 'ի փան Տեառն՝ իբրև զբաշտս առաջի սեղանոյն: ²¹Եւ եղիցի
 ամենայն սան որ յԵրուսաղէմ և որ 'ի Յուդայ՝ նուիրեալ Տեառն ամենակալի: Եւ եկեսցեն ամենեքեան որ մարտացանիցեն պարարագ՝
 առնուցոն 'ի նոցանէ և եփեսցեն նոքօք. և ո՛չ ևս եղիցի Քանանացի 'ի
 փան Տեառն ամենակալի յաւոր յայնմիկ:

Կարարումն Մարգարէութեանն Զարարեայ:

12 *Օրինակ մի.* Որ գօրծողովն 'ի վերայ Երուսաղէմի: *Ոմանք.* Աչք նոցա 'ի կապնաց նորա: **13** *Օրինակ մի.* Զձեռն իւր ընդ ձեռանէ ըն": **15** *Ոմանք.* Եւ իշոց և ամենայն անասնոց: **16** *Ոմանք.* Եւ եղիցի որ միանգամ մնայցեն: **17** *Ոսկսն յաւելոյ.* Տեառն Աստուծոյ ամենակալի, ո՛չ եղիցի 'ի վերայ նոցա անձրև.. և սոքա 'ի նոսա: **18** *Ոմանք.* Զամենայն ազգսն որ ելանիցեն: **19** *Ոմանք.* Որ ոչ ելանիցեն առնել: **21** *Ոմանք.* Առնուցոն 'ի նոցանէ եփեսցեն... եղիցի 'ի փան Տեառն ամենակալի Քանա":

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՄԱՂԱՔԻԱՅ

Առած քանի Տեառն 'ի վերայ Իսրայէլի 'ի ձեռն հրեշտակի իւրոյ: 1

Ա **Բ** Ի՛Ք 'ի սիրպս ձեր: ²Սիրեցի՛ զձեզ ասէ Տէր: Եւ ասացէք. Ի՛նչ ²
սիրեցեր զձեզ: Ո՛չ եղբայր էր Եսաւ Յակոբո՛ւ՝ ասէ Տէր. և ³
սիրեցի զՅակոբ. ³և գԵսաւ՝ արեցի, և կարգեցի զսահմանս ³
նորա յապականութիւն, և զԺառանգութիւն նորա 'ի դաշտ անապարհ:
⁴Ձի թէ ասիցէ Եդոմ, թէ ահա կործանեցաւ՝ դարձցո՛ւք և շինեսցո՛ւք ⁴
զքաղաքս աներեւալս. այսպէս ասէ Տէր ամենակալ. Նոքա շինեսցեն, ⁴
և ես կործանեցից. և կոչեսցին նոքա Սահմանք անօրէնութեան. և ⁵
ժողովուրդ ընդ որում փացէ պատերազմ Տէր մինչև ցյաւիպեան: ⁵Եւ ⁵
աչք ձեր փեսցեն. և դուք իսկ ասասցիք եթէ բարձրացան Տէր 'ի վերայ ⁵
սահմանաց Իսրայէլի: ⁶Որդի փառաւոր առնէ զհայր, և ծառայ երկնչի՛ ⁶
'ի փեսանէ իւրմէ. իսկ արդ՝ եթէ Նայր եմ ես՝ ո՛ր է փառքն իմ. և ե- ⁶
թէ Տէր եմ, ո՛ր է պարիս իմ, ասէ Տէր ամենակալ: Դուք քահանայք ⁶
որ բամբասէք զանուն իմ, և ասէք. Ի՛նչ բամբասեցաք զանուն քո: ⁷Ձի ⁷
մատուցանէք 'ի սեղան իմ հանց պղծութեան. և ասացէք. Ի՛նչ պղծեցաք ⁷
զնոսա. յասելն ձեր թէ սեղան Տեառն արհամարհեալ է, և զոր ինչ դնի ⁷
'ի վերայ նորա: ⁸Ձի թէ մատուցանիցէք զկոյրն 'ի պարարագ՝ չիցէ՛ ⁸
չար. և եթէ մատուցանիցէք զկաղն կամ զհիւանդոբն՝ չիցէ՛ չար. աղէ՛ ⁸
մարո՛ զնա իշխանին քում, թէ ընդունիցի՞՞ զքեզ, կամ թէ առնուցո՛ւ ⁸
քեզ ակն, ասէ Տէր ամենակալ: ⁹Եւ այժմ աղաչեցէ՛ք զերեսս Աստու- ⁹
ծոյ ձերոյ՝ և հաշտեցուցէ՛ք զնա. 'ի ձեռաց ձերոց եղև այդ. եթէ առից ⁹
ինչ 'ի ձեռն ակնառութեամբ, ասէ Տէր ամենակալ: ¹⁰Ձի և ձեզ դրունք ¹⁰
փակեսցին, և մի՛ մերձեայք 'ի սեղան իմ վայրապար. զի ո՛չ են կամք ¹⁰
իմ 'ի ձեզ՝ ասէ Տէր ամենակալ. և զպարարագս ո՛չ ընկալայց 'ի ձեռաց ¹⁰
ձերոց: ¹¹Ձի յարևելից մինչև 'ի մուրս արևու փառաւորեալ է անուն իմ ¹¹
'ի մէջ ազգաց. և յամենայն փրկիս մարջին խունկք անուան իմոյ, և ¹¹
պարարագ սուրբ. զի մե՛ծ է անուն իմ 'ի հեթանոսս՝ ասէ Տէր ամենա- ¹¹
կալ: ¹²Եւ դուք պղծեցէք զնա՝ յասելն ձեր՝ թէ սեղան Տեառն պիղծ է, ¹²
և կերակուրն որ դնի 'ի վերայ նորա՝ արհամարհեալ է. ¹³և ասէիք թէ ¹³
այն յաշխարհութենէ՛ է. և փչեցից զայն արտաքս՝ ասէ Տէր ամենակալ: ¹³
Եւ եթէ մատուցանիցէք ինձ յափշտակեալն՝ և զկաղն՝ և զվրիպս պա- ¹³
րարագ, եթէ ընկալայց զնոսա 'ի ձեռաց ձերոց՝ ասէ Տէր ամենակալ: ¹³
¹⁴Անիծեալ լիցի մարդն որ կարօղ իցէ, և կայցէ 'ի խաշին նորա ո՛րձ. ¹⁴
և ուխտ իւր յանձին իւրում. և մատուցանիցէ Տեառն զարաբաւորն. զի

1. 2 *Յօրինակին.* Սիրեցի զքեզ՝ ասէ Տէր: *Ոմանք.* Եղբայր էր Եսաւայ Յակոբ, ասէ: **3** *Մ յուս՝.* Նորա 'ի բաշխ անապարհի. *համաձայն ոմանց 'ի բնաք՝:* *Ուր ոմանք.* յանապարհ: **4** *Ոմանք.* Ձի թէ ասացէ Եդոմ եթէ ահա... և կոչեսցին նոցա սահ՝... փայցէ պատերազմ: **6** *Ոմանք.* Եթէ Նայր եմ, ո՛ր են փառքն... քահանայք էր որ բամբաս՝: **7** *Ոմանք.* Եւ ասէք. Ի՛նչ պղ՞... յասելն ձերում թէ... և զոր ինչ դնին 'ի վերայ: *Բազումք յակոբուն.* Դնի 'ի վերայ *արհամարհէք:* **8** *Ոմանք.* Ձի եթէ մատուցանէք զկոյրն: **11** *Ոմանք.* Եւ պարարագս սուրբք: **12** *Մ բազումս պակասի.* Արհամարհեալ է: **13** *Բազումք.* Մատուցանէք ինձ զյափշտակեալն: *Ոմանք.* Եթէ ընկալայց զնա 'ի ձեռաց:

Թագաւոր յաղթօղ եմ ես՝ ասէ Տէր ամենակալ. և անուն իմ երևելի՛ ՚ի մէջ ազգաց:

2. 2 ¹ Եւ արդ՝ այս պատուէր է իմ առ ձեզ քահանայք: ² Եթէ ո՛չ լսիցէք՝ և ո՛չ դնիցէք ՚ի սրբի ձերում, քալ փառս անուան իմում՝ ասէ Տէր ամենակալ. առաքեցից ՚ի վերայ ձեր անէծս, և անիծից զօրհնութիւնս ձեր՝ և նգովեցից զնա, և ցրուեցից զօրհնութիւնս ձեր. և մի՛ եղիցի ՚ի միջի ձերում. զի դուք ո՛չ եղիք ՚ի սրբի ձերում: ³ Ահաւասիկ ես որոշեցից ձեզ թե՛կն, և ցանեցից զապաւառն ընդ երեսս ձեր, զապաւառն փօնից ձերոց, և բարձից զձեզ նովա: ⁴ Եւ ծանիջիք՝ եթէ են առաքեցի առ ձեզ զպատուէրդ զայդ՝ լինել ուխտի իմոյ առ Ղևրացիսն, ասէ Տէր ամենակալ: ⁵ Ուխտն իմ որ ընդ նմա՝ կենաց և խաղաղութեան. են երու նմա երկեղ՝ երկնչել յինէն, և յերեսաց անուան իմոյ խորշել: ⁶ Օրէնք ճշմարտութեան էին ՚ի բերան նորա, և անօրէնութիւն ո՛չ գրաւ ՚ի շրթունս նորա. խաղաղութեամբ և ուղղութեամբ գնաց ընդ իս. և զբազումս դարձոյց յանիրաւութենէ: ⁷ Չի շրթունք քահանային զգուշացին գիտութեան. և օրէնս խնդրեսցեն ՚ի բերանոյ նորա. զի հրեշտակ Տէր առն ամենակալի է: ⁸ Իսկ դուք խտրորեցարուք ՚ի ճանապարհէ. և փկարացուցէք զբազումս օրինօքն. և ապականեցէք զուխտն Ղևեայ՝ ասէ Տէր ամենակալ: ⁹ Եւ ես երու զձեզ արհամարհեալս և լքեալս ընդ ամենայն ազգս, փոխանակ զի ո՛չ պահեցէք զճանապարհս իմ. այլ ա՛կն առնուիք օրինօքն: ¹⁰ Ոչ ապաքէն մի՛ Նայր է ամենեցուն ձեր. ո՛չ մի Աստուած հաստարեաց զձեզ. զի՞ է զի թողէք իւրաքանչիւր զեղբայր իւր, պղծել զուխտ հարցն ձերոց: ¹¹ Լքան Յուդայ, զարշելիք զործեցան յԻսրայէլի և յԵրուսաղէմ. զի պղծեաց Յուդա զսրբութիւնս Տէրառն ՚ի ձեռաց այնոցիկ զոր սիրեացն. և հարան յաստուածս օտարս: ¹² ¹² Սաքականեցէ՛ Տէր զմարդն որ առնիցէ զայն, մինչև նկոն լիցի ՚ի յարկացն Յակոբայ. և ՚ի մատուցանելեացն պարարագաց Տէրառն ամենակալի: ¹³ Եւ զոր եսն արելի՛ առնէիք. ծածկեցէք արտասուօք զսեղան իմ. և լալով և քրքովք յաշխատութեանց:

- Եթէ արժա՛ն ինչ իցէ միսանգամ հայել՝ ՚ի պարարագս ձեր, կամ ¹⁴ առնուլ ընդունելութիւն ՚ի ձեռաց ձերոց: ¹⁴ Եւ ասացէք. Բայ՛ ընդէն. զի Տէր եղ ուխտ ՚ի մէջ քո, և ՚ի մէջ կնոջ մանկութեան քոյ զոր թողերն. և նա էր ամուսին և կին ուխտի քոյ: ¹⁵ Եւ ո՛չ այլ ոք արար. և հատոր ոգոյ նորա է: Եւ ասացէք՝ թէ զի՛նչ այլ ինչ խնդրէ Աստուած՝ եթէ ո՛չ զաւակ: ¹⁶ Զգուշացարո՛ք յոգիս ձեր, և զկին մանկութեան քոյ մի՛ թողուր. ¹⁶ բայց եթէ առ արել արձակեացես՝ ասէ Տէր Աստուած Իսրայէլի. ծածկեացէ ամպարշտութիւն զխորհուրդս քո՝ ասէ Տէր ամենակալ. զգոյ՛շ լերուք ¹⁷ յոգիս ձեր, և մի՛ թողուցուք: ¹⁷ Որ բարկացուցանէք զԱստուած բանիւք ձերովք, և ասէք ի՛ն բարկացուցաք զնա. յասելն ձեր թէ ամենայն որ

14 *Ոմանք.* Անիծեալ իցէ մարդն: 2. 3 *Ոմանք.* Ահաւաղիկ ես որո՛: *Ոսկան.* Զձեզ թեկն: 5 *Ոմանք.* Իմ որ էր ընդ նմա: 6 *Բազունք.* Եւ անիրաւութիւն ոչ գրաւ: 10 *Ոսկան.* Նայր է ամենեցուն ձեզ: 11 *Ոսկան.* Գարշելի գործեցաւ յԻսրայէլի: *Բազունք.* Ի՛ ձեռն այնոցիկ զոր սիրեացն: 13 *Ոսկան.* Եւ լալով քով յաշխա՛: *Բազունք.* Եւ կամ առնուլ ընդունէ՛: 14 *Ոմանք.* Ուխտ ընդ մէջ քո, և ՚ի մէջ: 16 *Ոմանք.* Առ արել արձակիցես... և զգոյ՛շ լերուք:

զար գործէ՝ բարութ թոյի առաջի Տեառն, և ընդ այն իսկ հաճեցաւ նա. և ո՛ր է Աստուած արդարութեան:

9 ¹ Ահա ես առաքեմ զհրեշտակս իմ, և քեցեք զճանապարհս իմ առա- 3
 ջի իմ. և յանկարծակի՛ եկեցեք ՚ի քաճար իւր Տէրն զոր դուք խնդրէք, և հրեշտակն ուխտի զոր դուք կամիք: Ահաւաղիկ զայ՛ սա՛ւ Տէր ամե-
 նակալ. ² և ո՛վ ժուժկալեցեք աւուր մտի նորա, և կամ ո՛ հանդարտեցեք 2
 յայտնութեան նորա. զի նա մտցէ իբրև զբո՛ց հալոցի, և իբրև զաճառ
 լուալեաց: ³ Եւ նստցի սրբել և ճուլել իբրև զարծաթ և իբրև զոսկի. 3
 և սրբեցեք զորդիս Անեայ. և հալեցեք զնոսա իբրև զոսկի և իբրև
 զարծաթ. և եղիցի Տեառն մատուցանել զպարարագս արդարութեամբ:
⁴ Եւ հաճո՛յ եղիցի Տեառն պարարագն Յուդայ և Երուսաղեմի. որպէս 4
 յաւուրսն յախտենից, և որպէս յամսն առաջինս: ⁵ Եւ հասից ՚ի վերայ 5
 ձեր դատաստանաւ. և եղեց վկայ արագ ՚ի վերայ կախարդաց և կա-
 նանց շնացելոց, և ՚ի վերայ այնոցիկ ոյք երդնուցուն յանուն իմ ստու-
 թեամբ. և որոց հապանիցեն զվարձս վարձկանի, և որ յաղթահարեն
 զայրիս՝ և կռփեն զորքս, և խտրորիցեն զիրաւունս պանդախին. և որ
 ոչ երկնցիցին յինէն՝ սա՛ւ Տէր ամենակալ: ⁶ Զի են եմ Տէր Աստու- 6
 ած ձեր, և ոչ փոխիմ. և դուք որդիք Յակոբու՝ ⁷ ոչ կացեք ՚ի բաց ՚ի 7
 մեղաց հարցն ձերոց. խուսափեցեք յօրինաց իմոց, և ոչ պահեցեք զ-
 նոսա: Դարձարո՛ք առ իս՝ և ես դառնամ առ ձեզ՝ սա՛ւ Տէր ամենակալ.
 և ասացեք. Ի՛ն դարձցուք: ⁸ Իցէ՛ թէ խաբիցէ մարդ զԱստուած. զի 8
 դուք խաբեցեք զիս, և ասացեք. Ի՛ն խաբեցաք զքեզ: Զի քասանորոք և
 պտուղք առ ձեզ են. ⁹ և չարակներով չարակներ՝ և խաբէք զիս: ¹⁰ Տարին 9, 10
 կարարեցաւ, և զարդիւնս ամենայն ՚ի շտեմարանս ձեր ժողովեցեք. և
 եղիցի յափշտակութիւնս քանց ձերոց. դարձարո՛ք այդուիկ՝ սա՛ւ Տէր
 ամենակալ. եթէ ոչ բացից ձեզ զպարուհանս երկնից, և զեղից ձեզ
 զօրհնութիւն իմ մինչև ՚ի շարանալ: ¹¹ Եւ զգուշացայց ՚ի կերակրոց ձե- 11
 րոց, և ոչ ապականեցից զպտուղ երկրի ձերոյ. և մի՛ վարտեցեք որթ ձեր
 յայգոջ՝ սա՛ւ Տէր ամենակալ: ¹² Եւ երանիցեն ձեզ ամենայն ազգք. զի 12
 եղիցիք դուք ինձ երկիր կամաց, սա՛ւ Տէր ամենակալ: ¹³ Ծանրացուցե՛ք 13
 ինձ զբանս ձեր. սա՛ւ Տէր. ¹⁴ և ասացեք. Ի՛ն բամբասեցաք զքեզ. զի 14
 սա՛ւ իք՝ թէ զո՛ր է ամենայն՝ որ ծառայէ Աստուծոյ. և զի՛նչ աւելի է զի
 պահեցաք զպահպանութիւնս նորա. և զի գնացաք պաղարանօք ա-

17 *Ոմանք.* Բարութ թոյի յաչս Տեառն: 3. 1 *Ոմանք.* Զճանապարհս առաջի իմ...
 ահաւասիկ գայ: *Բազումք.* Տէր՝ զոր դուքն խնդ՛: 2 *Ոմանք.* Եւ ո՛ ժուժկալեցեք...
 և իբրև զաճառ լուանալեաց: 3 *Ոմանք.* Եւ նստցի ՚ի ճուլել և ՚ի սրբել... մա-
 տուցանել պարարագս արդարութեան: 5 *Ոմանք.* Ոյք երգնուն յանուն իմ... և որ
 հապանիցեն... և որ յաղթահարիցեն զայրիս՝ և կռփիցեն զորքս, և որ խտրորիցեն:
 7 *Յոմանս պակասի.* Ձերոց. *խուսափեցեք յօրինաց իմոց, և ոչ:* *Ոմանք.* Ասէ
 Տէր Տէր ամենակալ: 9 *Ի լուս՝.* Եւ չարկաներով չարկանէք և խաբէք զիս. *համա-
 ձայն ոմանց ՚ի բնաք՝:* 10 *Ոմանք.* Եւ դարձարութ այր՛... ոչ բացից զպարուհա՛:
 11 *Բազումք.* Եւ զգուշացայց կերակրոցն: 12 *Յօրինակի մերում, որպէս և յայլս
 ոմանս՝ թոյի թէ սակս նմանօրինակ վերջատրութեան նախընթաց համարոյն և
 այսմ՝ սա՛ւ Տէր ամենակալ, ՚ի վրիպմանէ գրչաց ՚ի բաց թողեալ էր համարս 12. *Եւ
 երանիցեն ձեզ, և այլն. զոր ՚ի դէպ համարեցաք լցուցանել յայլոց գրչագրաց ըստ
 համենատրութեան բնագրին:*

- 15 ռաջի Տեառն ամենակալի: ¹⁵ Եւ արդ մեք երանենք այլոց. և բարեշէն են ամենեքին, որ գործեն զանօրէնութիւն, և ընդդէմ դարձան Աստուծոյ և կեցին: ¹⁶ Զայս փրօնօցեցին երկիւղածքն Տեառն իւրաքանչիւր ընդ ընկերի՛ իւրում. և անսաց Տէր. և լուսն և գրեաց գիր յիշարակի առաջի երկիւղածաց Տեառն, և որոց սարսեն յանուանէ նորա: ¹⁷ Եւ եղիցին ինձ՝ ասէ Տէր ամենակալ, յաւոր յորում են արարից փրկութիւն, և փայփայեցից՝ զնոսա՝ որպէս փայփայէ հայր գորդի զբարութիւն, և փայփայեցից՝ զնոսա՝ որպէս փայփայէ հայր գորդի զբարութիւն, և փայփայեցից՝ զնոսա՝ որպէս փայփայէ հայր գորդի զբարութիւն, և փայփայեցից՝ զնոսա՝ որպէս փայփայէ հայր գորդի զբարութիւն: ¹⁸ Եւ դարձջիք և փեսջիք ՚ի մէջ արդարոյն և ՚ի մէջ անօրինին, և ՚ի մէջ ծառայելոյն Աստուծոյ՝ և ՚ի մէջ չծառայելոյն:
- 4** ¹ Զի ահա եկեսցէ օր Տեառն բորբոքեալ իբրև զհնոց, և այրեսցէ զնոսա. և եղիցին ամենայն այլազգիք, և ամենայն որ գործեն զանօրէնութիւն եղէզն. և վառեսցի զնոքօք օրն որ գալոց իցէ, ասէ Տէր ամենակալ. և մի՛ մնասցէ նոցա արմար և մի՛ ուռ: ² Եւ ծագեսցէ՛ ձեզ երկիւղածաց անուան իմոյ արեգակն արդարութեան, և բժշկութիւն ՚ի թևս նորա. և ելջիք և խայրասջիք իբրև ճիւղք արձակեալք ՚ի կապոյ: ³ Եւ կոխեսջիք զանօրէնս, և եղիցին մոխիր ՚ի ներքոյ ուրից ձերոց յաւորն գոր են արարից՝ ասէ Տէր ամենակալ:
- ⁵ Եւ ահա են առաքեն առ ձեզ զԵղիա Թեգրացի. մինչև եկեալ է օր Տեառն մեծի և երևելոյ. ⁶ որ պարտասպեսցէ զսիրտս հօր առ որդի, և զսիրտս առն առ ընկեր իւր, գուցէ՛ եկեալ հարկանիցեն զերկիր միանգամայն: ⁴ Յիշեցէ՛ք զօրէնսն Մովսիսի ծառայի իմոյ. որպէս պարտիրեցի նմա ՚ի Քորէք, զամենայն զիրամանս և զիրաւունս:

Կարարումն Աստուծով Երկրորդասան սուրբ մարգարէիցն:

14 Ունակք. Եթէ ՚ի գուր է ամենայն: **17 Ունակք.** Եւ եղիցի ինձ ասէ Տէր: **18 Յօրինակին պակասէր.** Եւ դարձջիք և փես՝: *Ունակք.* ՚Ի մէջ ծառայելոյն և ՚ի մէջ չծառայելոյն Աստուծոյ: **4. 1 Ունակք.** Իբրև զբորբոքեալ հնոց: *Բազումք.* Եւ ամենեքին որ գործեն... որ գալոց է՝ ասէ Տէր: **2 Ունակք.** Երկիւղածաց իմոց արեգակն: **5 Այլք.** Մինչև եկեալ իցէ օր Տեառն: *Աստուծոյ յօրինակս Ըաշոցաց գրանի գրեալ՝* Օր Տեառն մեծ և երևելի. *ուր ամենայն գրագիրք՝ ընդ որս և Ոսկան՝ ունին համեմար մերտուն:* **6 Ունակք.** Զսիրտ հօր առ որդի, և զսիրտ առն: *Ի վախճանի ամենայն գրագիրք ունին համեմայն մերտուն, բաց ՚ի միոյ օրինակէ որ դնէ.* Կարարումն ՚ի Տէր Մարգարտութեանց երկրորդասանիցն: *Օրինակ մի զկնի Երկրորդասան մարգարէից կարգէ զԴանիէլ, և սպա զԵրեսմիս:*

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԵՄԻԱՅ ՄԱՐԳԱՐԷԻ:

ԵՐԵՄԻԱ սկսաւ մարգարեանալ յերեքրասան ամէն Յովսիայ մինչ 'ի մեքասան ամն Սեղեկիայ՝ յորում առաւ Երուսաղէմ, որ լինին ամբ քառասուն: Յաւորսս յայտոսիկ էր և Սովոնիա, և Ուրիա Մամեայ, և Ողղան կին մարգարէ. և զկնի սոցա և առ սոքօք Դանիէլ և Եզեկիէլ. զի որոց առ գերութեամբն մարգարէք՝ առաջին է սա, և վերջին՝ Եզեկիէլ: Մանուկ կոչի Երեմիա 'ի մարգարեութիւն, թերևս առ 'ի չգոյէ կաբարելոց կամ ծերոց՝ որպէս Դանիէլ. կամ զի առաքինութիւն յամենայն հասակս պարուելի է՝ որպէս Տիմոթէոս: Մարգարեանայ վասն գերութեանն Յուդայ. զորոց և կշարմբէ զկռապաշտութիւն, խաբելոցն 'ի սուր մարգարէիցն. խոտբ զՆրեական զոհսն. և խրապէ չկստահանալ 'ի փաճարն, այլ ուղղել զճանապարհն: 'Ի դէմս իւր գուշակէ վասն խաչին, և 'ի դէմս ձկնորսաց՝ զԱռաքելոցն. և 'ի պարճառս գուժկանաց յերեսաց հինին. վասն մանկանցն սպանելոց 'ի Ներովդիէ վասն Քրիստոսի: Մարգարեանայ վասն նորոյ ուխտիս, և պարմէ զելանել Բաբելացոցն և զերել Գերուսաղէմ. և ըստ ճոյ մարգարէից սպառնայ այլագգեաց թշնամեացն Իսրայէլի. և խոստանայ զդարձ գերութեանն Նրէից. զի յայսմիկ նշանակէ զկորուստն Մաքանայի, և Քրիստոսի զփրկութիւն մարդկան: Իսկ Բարուք ընդ Երեմիայի գնաց յԵգիպտոս՝ յետ առմանն Երուսաղէմի. և իբրև քարկոծեցին զԵրեմիա 'ի Տափնաս, եկն Նաբուքոդոնոսոր և զերեաց և զՆրեայսն որ իջին յԵգիպտոս. և զԲարուք յԵգիպտոսէ փարաւ 'ի Բաբելոն. իբր զոջացան որք զերեալն էին անդ, աղաչեցին զԲարուք գրել յԵրուսաղէմ առ քահանայսն մնացեալս անդ՝ աղօթել վասն նոցա. և այս յետ հինգ ամի առմանն Երուսաղէմի: Իսկ զՈղբան, ըստ օրինակի բժշկաց՝ յոչ ընդունել հիւանդին զղեղս՝ յուսահար եղեալ ողբան, կամ թէ մեռանի. այսպէս շար հնարեցաւ բժշկել բանիւ զՆրեայսն, որք ոչ կամելով բժշկել՝ զերեցան. զորս և ողբայ յոյժ դառնապէս:

Գլուխք Երեմիայ Մարգարէի:

Ա. Սկիզբն մարգարեութեան Երեմիայ, և կանխասացութիւն լինելոց չարեացն Իսրայէլի 'ի Նաբուքոդոնոսորայ:

Բ. Յանդիմանութիւն կռապաշտութեանն Իսրայէլի, և յիշարակ Աստուծոյ երախտեացն 'ի նոսա, և չարեացն զոր կրեցին. վասն զի ապաստան եղեն յԵգիպտացիսն, կռոց նոցա փկարութեան յանդիմանութիւն. և Իսրայէլացոցն մարդագոհ լինելոյ ամբաստանութիւն:

Գ. ԶԻսրայէլէ ամբաստանութիւն, և համեմատութիւն Իսրայէլի և Յուդայ անօրէնութեանցն, յորում յաճախագոյն գարնի քան զնա Յուդա. և կանխասացութիւն դիւրութեանց Իսրայէլի՝ եթէ դառնայցէ յԱստուած. և 'ի մարգարէէն իբրև 'ի ժողովրդենէն խոստովանութիւն:

Դ. Վասն ելանելոյ Բաբելացոցն, և սուգ մարգարէին 'ի վերայ ցրման մերձեալ աւերածոյն. և նորին իսկ աւերածոյն նկարագիր. ամբաստանութիւն զժողովրդենէն, զի ոչ ունէին զոք արդար՝ ցածուցանել զբարկութիւնն Աստուծոյ, և պոռնկութեանց նոցա յանդիմանութիւն:

Ե. Թէ մինչև 'ի հիմն քակելոց է Երուսաղէմ 'ի Նաբուքոդոնոսորայ, և ելանելն Բաբելացոցն. և ամբաստանութիւն զյանդգնութենէն Իսրայէլի:

Զ. Զի չանսացին լսել մարգարէին. և ամբաստանութիւն սուր մարգարէիցն, որ

խաբէին գծողվորդն. զի Երեմիա ասէր. Պատերազմ յառնելոց է: Եւ նոքա ասէին թէ ո՛չ, այլ խաղաղութիւն լինելոց է:

Է. Նրաժեշտը ՚ի պատարագաց, և ելանել Բաբելացոցն, և անդարձ մտաց Նրէիցն յանդիմանութիւն:

Ը. Խրապէ գՅուդա դառնալ ՚ի լաւութիւն, և սպառնայ թէ ո՛չ դառնայցեն զնոյն կրել զոր Իսրայէլ կրեաց. և արգելու զԵրեմիա յառնելոյ աղօթս վասն նոցա:

Թ. Նրաժեշտը ՚ի գոհիցն, և ամբաստանութիւն չանսացութեան նոցա, և մարդագոհն լինելոյ դիւաց. և կանխասացութիւն գերեզման լինելոյ նոցա քեղոյ կոռցն. և թաղելոյ ևս արժանի չլինել կոպորելոցն: Դարձեալ վասն ելից թշնամեաց և սգոյ մարգարէին ՚ի վերայ չարեաց նոցա:

Ճ. Ամբաստանութիւն զՆրէից իբրև զանթլիպարից սրբիք. և խրապ առ ՚ի չկռապաշտել. և սուգ իբրև ՚ի ժողովրդենն ՚ի վերայ չարեացն հանդերձելոց, և ամբաստանութիւն յԱսորւծոյ:

Ժն. Խրապ Իսրայէլի ունկնդիր լինելոյ Ասորւծոյ. և ամբաստանութիւն զհարց նոցա և զնոցանէ, և գուշակութիւն չարեացն հանդերձելոց. և արգելու դարձեալ զԵրեմիա յառնելոյ աղօթս վասն նոցա:

Ճբ. Ողբայ մարգարէն նենգեալ ՚ի Նրէից յԱնաթովթ. և յառաջագոյն ասէ, թէ վասն այնորիկ լինելոց է նոցա սաքակումն:

Ճգ. Զառիգաձն հրաման առնու Երեմիա թաղել և թաքուցանել, և յառաջագոյն գուշակէ թէ 19ջիք և արբեսջիք չարեօք. և վասն երաշտութեան կանխաւ գուշակէ. և արգելու զմարգարէն յաղօթս առնելոյ վասն նոցա. և հրաժարէ Ասորւած յողջակիզացն նոցա և ՚ի պահոց. և սպառնայ սուր մարգարէիցն չարիս. քանզի ասէին թէ չեն հասանելոց վիշտք ժողովրդեանն:

Ճդ. Ժողովուրդն աղաչէ զԱսորւած. և նա ասէ չսել նոցա թէ և Մովսէս և Մամուէլ բարեխօս լինիցին. այլ քալ զնոսա ՚ի սուր, ՚ի սով, ՚ի մահ և ՚ի գերութիւն, և ՚ի պատառումն շանց:

Ճե. Երեմիա աղօթս առնէ կրել նոցա պարիժ որ զնայն նախաքեցին. և նա (Տէր) ասէ ցնա. Եթէ հանցես զպատուականն յանարժանէ՝ իբրև զբերան իմ լիցիս:

Ճզ. Նրաման առնու չամուսնանալ Երեմիա, ո՛չ սուգ առնուլ. և ո՛չ յընթրիս որ վասն մեռելոց լինիցի՝ հաղորդել Իսրայէլացոցն:

Ճէ. Վասն Առաքելոցն:

Ճը. Վասն Քրիստոսի մարգարէութիւն:

Ճթ. Զքանս այնոցիկ որ չհաւաքային նմա թուէ մարգարէն, և լուրայ զնոսա: Ի. Պատուէր քայ Նրէից պահել զշաբաթն:

Ին. ՚Ի քուն բրբիսն առաքի մարգարէն:

Իբ. Եթէ վճիռ քաց ասէ Ասորւած ՚ի վերայ թագաւորութեան բառնալ. և եթէ դառնայցեն՝ չքարձից. և եթէ վճիռ քաց ՚ի վերայ ազգի և թագաւորութեան շինել, և եթէ առնիցեն զչարիս՝ զղջացայց և ես ՚ի վերայ բարեացն զոր խոստացայ առնել նոցա: Այս գլուխ ՚ի դէպ է Նրէից, յորժամ ասիցեն թէ Ասորւած բարիս խոստացաւ նոցա. զի ապստամբեցին ՚ի Տեառնէ մերմէ Յիսուսէ Քրիստոսէ, անձամբ անձանց իւրեանց եղեն պատճառ չարեաց որ հասին նոցա:

Իգ. Որ ՚ի նմանէն գովութիւնք Նրէիցն ասէ մարգարէն. և լուրայ զնոսա, զի

չարիս փոխանակ բարեաց հաբուցին:

ի՞՞. Նրաման առնու Երեմիա գլուժ կաւելէն առնու, և վկայել զչարեաց ժողովրդեանն. և բեկանել գլուժն առաջի աչաց նոցա, և ասել թէ՛ այսպէս խորրակեացի Երուսաղէմ: Ենուր ՚ի Պասքովրա յանձուկ արգել. ել և մարգարեանայ Պասքովրայ զչարիսն որ հասանելոց էին նմա: Սրբառուչ լինի մարգարէն բամբասանացն, և յուրայ վասն նոցա. և անիծանէ՛ զօր ծննդեան իւրոյ:

ի՞ն. Առաքէ՛ Սեղեկիա արքայ ուսանել յԵրեմիայէ՛ թէ՛ անցանիցէ՛՛ զնովա Նաբուքոդոնոսոր. և նա ասէ թէ՛ Ասորուած քայ պարերագմ ընդ Նրէայս և ընդ Սեղեկիայ արքայի. բայց եթէ՛ կամեսցի ժողովուրդդ կամօք՝ ձեռս քալ ՚ի Նաբուքոդոնոսոր, ասրեցուսցէ՛ զանձն իւր. և թագաւորն չկորնչիցի եթէ՛ հեռանայցէ՛ ՚ի չարեացն իւրոց, և Ասորուծոյ հրամանացն անսալ կամիցի. և թէ՛ չառնուցու յանձն՝ կորիցէ:

ի՞՞. Ընդդէմ Յովակիմայ և Յեքոնիայ, և այլոց հովուացն:

ի՞է. Մարգարէութիւն զՏեառնէ. և զսրոց մարգարէից ամբաստանութիւն:

ի՞ը. Դիւրութիւն Յուդայ մարգարեանայ. հեշտութիւնս մնացելոց ժողովրդեանն Երուսաղէմի՝ հանդերձ Սեղեկիայ չարիս՝ թզոյն օրինակաւ:

ի՞թ. Մարգարեանայ զելանելն Նաբուքոդոնոսորայ. և ամենայն հեթանոսաց կորուստ գուշակէ բաժական:

ի. Յառաջագոյն ասէ՛ զկորուստն Երուսաղէմի. և ըմբռնի Երեմիա ՚ի քահանայիցն. և գերծանի ՚ի վրանգէն:

լմ. Նրաման առնու մարգարէն արկանել անուր ՚ի պարանոց իւր, և ասել ցիւրեշտակս այլազգեացն. Պարմեցէ՛ք թագաւորին ձերոյ լինել հնազանդ Նաբուքոդոնոսորայ՝ քանզի մահ սպառնայ Ասորուած այնոցիկ որ ոչ հնազանդին նմա. զնոյն իւրաք քայ և Սեղեկիայ, և ժողովրդեանն և քահանայիցն: Իսկ սուր մարգարէ Անանիա՝ հակառակ Երեմիայի մարգարէի. Սպաս քահանայութեանն ասէ այսրէն դառնալոց են, և Յեքոնիա որդի Յովակիմայ՝ եղբօրորդի Սեղեկիայ. և խորրակեաց զանուր մարգարէին. առաքի այնուհետև Երեմիա մահ գուշակել նմա ՚ի նմին քարոջ. որ և եղև իսկ:

լբ. Չարիս սուր մարգարէիցն որ ՚ի Բաբելոն էին մարգարեանայ յառաջագոյն. և ժողովրդեանն ընդ երկար ժամանակս գերութեան. բայց սակայն թէ՛ լինելոց է դարձ ՚ի Տեառնէ. և ընդ այն բարկանայր Սամեա, և սաստիք քահանային, թէ՛ ընդէր ոչ արգելու՛ զԵրեմիա յայնպիսի մարգարէութենէ. և վասն այնորիկ սպառնայ Ասորուած նմա կորուստ:

լգ. Ապա և պարգան միսիթարութիւն Իսրայէլի գուշակէ, և զժամանակն յոր ելանելոց էին ՚ի Բաբելոնէ, այն էր պասեքն, որ և յԵզր իսկ է գրանել: Եթէ՛ ՚ի քոնի բաղաբռնակեացն ելին. ապա ուրեմն յայր յանդիմանին Նրէայքն սուրք. զի որում յայսմ վայրի բարութիւնք գրեալ է լինել նոցա, քակալին ակն ունին. և այն անց և կարարեցաւ:

լդ. Վասն մանկւոյն որ ՚ի Ներովդէէ կոտորելոց էին:

լե. Վասն նորոյ ուխտիս մարգարէութիւն. և որ յայսմ վայրի շինութիւն գրեալ է՝ քաղաքին՝ այնմ քակալին ակն ունին Նրէայք, և այն վախճանն առ յորժամ ելինն ՚ի Բաբելոնէ:

լզ. Նրաման առնու Երեմիա գնել զազարակն հօրեղբօրն իւրում. գնեաց և ասէ. Քաղաքս մարմնեցաւ և հրամայես գնել ազարա՛կ: Իսկ Ասորուած ասէ

ցնա. Չարիք որ հասին վասն մեղաց ժողովրդեանդ են. բայց եղիցի ժամանակ յորժամ դարձեալ բնակեցցէ քաղաքդ:

լէ. Կանխաւ գուշակէ Սեղեկիայ թէ ըմբռնելոց է, և պարուհասէ զայնոսիկ որք զծառայսն ազարեցին, և դարձեալ արկին 'ի ծառայութիւն, և սպառնայ թէ մեծամեծ չարիք հասանելոց են նոցա. վասն այնորիկ հրամանս Կայ որդուցն Յովնադաբայ ըմպել զինի, և նոքա չունէին յանձին:

լը. Նրաման առնու Երեմիա գրել գոր ինչ մարգարեանայ 'ի վերայ Իսրայելի. զի գոնէ յայնժամ երկնչիցին, յորժամ լսիցեն թէ չարիք 'ի վերայ հասանելոց են նոցա. և նա պարտիրեաց Բարուքայ գրել. գրեաց և ընթերցաւ առաջի Նրէիցն. իբրև լուան իշխանքն՝ պարմեցին Յովակիմայ արքայի, և նա առ զգիրն, կարեաց և այրեաց: Նրաման առ Երեմիա այլ գիր գնոյն օրինակ գրել. և մարգարեանայ թագաւորին չարիս վասն յանդգնութեանն:

լթ. Մարգարեանայ դարձեալ թէ առնլոց է Երուսաղէմ. ունին զԵրեմիա և արկանեն 'ի բանս. հանեն անփի և ածեն միսսանգամ առ Սեղեկիա, և ասէ ցնա թէ առնլոց է քաղաքս. և աղաչէ միսսանգամ անդրէն 'ի բանս չհրամայել. առին զնա իշխանքն և արկին 'ի գութ փղմոյն. և հան զնա անփի Աբդամելէք. կոչեցաւ դարձեալ 'ի թագաւորէն, և գուշակէ նմա փրկութիւն՝ եթէ կամօք ելցէ առ թշնամիսն. ապա թէ ոչ՝ սաբակումն քաղաքին, և նմա մեծամեծ չարիք հասցեն. իբրև չառ յանձն ելանել. եկն խուժադուժ Քաղդեացին և առ զքաղաքն Սեղեկիա հանդերձ. և Երեմիայի դիրութիւն արարին իշխանքն Նաբուքոդոնոսորայ, զի այնպէս ունէին հրաման:

խ. Աբդամելէքայ խոստանայ փրկութիւն. և ինքն առ կամակարութիւն 'ի դահճանպարէն՝ երթալ ուր և կամիցի. զայ առ Գողդիա՝ գոր կացոյց իշխան մնացորդացն Նրէասարանի. ժողովեցան առ նա և Նրէայքն ցրուեալք: Սպանանէ Իսմայել զԳողդիա, և զայս ոմանս, և առնու զժողովուրդն և երթայ յաշխարհն Ամոնացոց:

խա. Իբրև զայն երես Յովնան մի յիշխանացն որ էր մտերիմ բարեկամ Գողդիայ, 'ի վերայ չոգաւ, և փախստական լինէր ութ միայն արամքք Իսմայել. առ զժողովուրդն իւր Յովնան և դարձաւ: Աղաչեցաւ Երեմիա 'ի Յովնանանց աղօթս մաքուցանել վասն նոցա առ Աստուած. մաքուրց աղօթս և իրար եր նոցա չերթալ յԵգիպտոս. Մահ սպառնայ ասէ Աստուած թէ ոք անդր պանդուխտ երթիցէ. և չանսացին: Իբրև եկին մինչև 'ի Տափնաս՝ պարուեր եր նոցա ոչ կռապաշտել. իբրև ընդ հակառակս ելանէին՝ գուշակէ նոցա սաբակումն մեծ լինել, և թագաւորին Եգիպտացոց:

խբ. Զկորուստ Եգիպտացոցն յառաջագոյն գուշակէ, և զայլագեացն, և զՄովաբացոց, և զԱմոնացոց, և զԵդովմայեցոց:

խգ. Զկորուստն Դամասկոսի և զԵլամայ յառաջագոյն ասէ. և զԲաբելացոցն և զելս Նրէիցն:

խդ. Եւ թէ զիսրիդ առաւ Երուսաղէմ, և զի յանարգութենէ 'ի պարիս եկն Յովակիմ, որ կամօքն եր ձեռս 'ի Նաբուքոդոնոսոր մարբն հանդերձ:

խե. Թուրթն Բարուքայ, գոր գրեցին 'ի Բաբելոնէ յԵրուսաղէմ:

խզ. Ողբքն Երեմիայի:

ԳԻՐՔ ԵՐԵՄԻԱՅ ՄԱՐԳԱՐԷԻ

Ա **Պ** ԱՏԳԱՄՆ Աստուծոյ, որ եղև 'ի վերայ Երեմիայի Քեղկեայ, 'ի 1
քահանայից անորի՝ որ բնակեալ էր յԱնաթովթ յերկրին Բե-
նիամինի: ² Առ որ եղև բան Տեառն յաուրս Յովսիայ որդոյ 2
Ամոնայ արքայի Նրէաստանի. յերեքասաներորդի ամի թագաւորու-
թեան նորա: ³ Եւ եղև յաուրս Յովակիմայ որդոյ Յովսիայ արքայի Նրէ- 3
աստանի, մինչև 'ի վախճան մեքասաներորդի ամին Սեղեկիայ որդոյ
Յովսիայ արքայի Յուդայ՝ զգերութիւնն Երուսաղեմի, յամսեանն հինգ-
երորդի: ⁴ Եղև բան Տեառն առ իս և ասէ. ⁵ Մինչև՛ սրեղծեալ էիր 4, 5
յորովայնի, զհարն զքեզ. և մինչև՛ ելեալ էիր յարգանդէ, սրբեցի՛ զքեզ.
մարգարէ՛ 'ի հեթանոսս եղի՛ զքեզ: ⁶ Եւ ասեմ. Որ ենդ Տէր Տէր. ա- 6
հաւասիկ և խօսել իսկ ոչ զհարն, զի մանոնկ եմ ես: ⁷ Եւ ասէ ցիս Տէր. 7
Մի՛ ասեր եթէ մանուկ եմ ես. զի առ ամենեսեան առ որս առաքեցից
զքեզ՝ երթիցեն. և ըստ ամենայնի զոր միանգամ պարուիրեցից քեզ՝
խօսեսցին: ⁸ Մի՛ երկիցես յերեսաց նոցա՝ զի ընդ քեզ եմ 'ի փրկել 8
զքեզ՝ ասէ Տէր: ⁹ Եւ ձգեաց Տէր զձեռն իւր առ իս՝ և մերձեցոյց 'ի 9
բերան իմ, և ասէ ցիս. Ահա ետրո՛ զբանս իմ 'ի բերան քո. ¹⁰ ահա՛ 10
կացուցի՛ զքեզ այսօր 'ի վերայ ազգաց և թագաւորութեան, իսլել և
բրել, կորուսանել և յապակել, շինել և րնկել: ¹¹ Եւ եղև բան Տեառն 11
առ իս՝ և ասէ. Զի՛նչ րեսանես Երեմիա: Եւ ասեմ. Գաւազան ընգուզի՛
րեսանեմ ես: ¹² Եւ ասէ ցիս Տէր. Բարո՛ք րեսանես. զի զարթուցեալ եմ 12
'ի բանս իմ առնել զնոսս: ¹³ Եւ եղև բան Տեառն առ իս կրկին՝ անգամ 13
և ասէ. Զի՛նչ րեսանես: Եւ ասեմ. Կապսա՛ յեռանդան րեսանեմ ես, և
երեսք նորա յերեսաց հիւսուոյ: ¹⁴ Եւ ասէ ցիս Տէր. Յերեսաց՛ հիւսուոյ 14
բորբոքեսցին չարիք 'ի վերայ բնակչաց երկրի: ¹⁵ Զի ահաւասիկ ես 15
միախումն կոչեցից զամենայն թագաւորութիւնս թագաւորութեանց՝ 'ի
հիւսուոյ երկրէ՛ ասէ Տէր. եկեսցեն և արկցեն զիրաքանչիւր աթոռ 'ի
վերայ սեմոց դրանցն Երուսաղեմի, և 'ի վերայ ամենայն պարսպացն
նորա շուրջանակի, և 'ի վերայ ամենայն քաղաքաց Նրէաստանի: ¹⁶ Եւ 16
խօսեցայց դարաստանս ընդ նոսս վասն ամենայն չարեաց իւրե-
անց. զի թողին զիս և զոհեցին աստուածոց օտարաց, և երկիր պագին
գործոց ձեռաց իւրեանց: ¹⁷ Եւ դու պնդեա՛ զմէջ քո, արի՛ և ասա՛ նոցա 17
զամենայն զոր միանգամ ես պարուիրեմ քեզ. մի՛ երկիցես յերեսաց
նոցա, և մի՛ զանգիւրիցեն առաջի նոցա. զի ընդ քեզ եմ ես՝ 'ի փրկել
զքեզ ասէ Տէր: ¹⁸ Բայց ես ահաւաղիկ եղի՛ զքեզ այսօր իբրև զբաղա՛ք 18

Բաց յընդրելագոյն օրինակաց որք համեմար մերոնս ունին զվերևագիրս, յայլոց անորի ոմանք դնեն՝ Երեմիա Մարգարէ. և օրինակ մի. Մարգարութիւն Երեմիայ:

1. 1 Ոսկան. Պարզամ Աստուծոյ... որք բնակեալ էին յԱնաթ՛: **4 Բագուոք.** Եւ եղև բան Տեառն: **5 Բագուոք.** Սրեղծեալ էր զքեզ յորովայնի: **8 Ոսկան.** Զի ես ընդ քեզ եմ 'ի փր՛: **10 Ոսկան.** Եւ թագաւորութեանց: *Ոմանք.* Յարակել և շինել: **12 Ոմանք.** Զարթուցեալ եմ ես 'ի: **15 Օրինակ մի.** Միախումն կոչեցի զամենայն: **17 Ոմանք.** Եւ ասա՛ ցնոսս զամենայն զոր միանգամ պարուիր՛:

ամուր. և իբրև զսին երկաթի, և իբրև զպարիսպ պղնձի ամուր, ամենայն թագաւորաց Նրէասարանի և իշխանաց նորա, և քահանայից
 19 նորա, և ժողովրդեան երկրին: ¹⁹ Եւ մարտիցեն ընդ քեզ և քեզ ինչ ոչ կարիցեն սպնանել. զի ես ընդ քեզ եմ ՚ի փրկել զքեզ ասէ Տէր:

2, 2 ¹ Եւ եղև բա՛ն Տեառն առ իս՝ և ասէ. ² Երթ և ընթերցիր յականջս որդւոցն Երուսաղեմի՝ և ասացես. Այսպէս ասէ Տէր. Յիշեցի զքեզ՝ և զգութ մանկութեան քոյ, և զւեր կարարման քոյ՝ ՚ի գալն քեզ զհետ
 3 Սրբոյն Իսրայելի: Ասէ Տէր, ³ Սուրբն Իսրայելի. Տեառն է սկիզբն արմբեաց նորա. ամենեքեան որ ուրեն զնա զղջացին. չարիք հասցեն ՚ի վերայ նոցա՝ ասէ Տէր:

4 ⁴ Լուարո՛ւք զբան Տեառն փունդ Յակոբայ՝ և ամենայն ազգ փանդ ^Բ
 5 Իսրայելի: ⁵ Այսպէս ասէ Տէր. Զի՛նչ վնաս գրին յիս հարքն ձեր զի
 6 հեռացան յինէն, և զնացին զհետ սնութեաց և սնոփի եղեն. ⁶ և ոչ ասացին. Ուր է Տէր որ եհան զմեզ յերկրէն Եգիպտացոց, և առաջնորդեաց մեզ յանապարին, յանբա՛ւ և յանկո՛խ՝ և յանջուր՝ և յանպտուղ երկրին և ՚ի սպուերս մահու. յերկիր՝ ընդ որ ոչ անց մարդ, և ոչ
 7 բնակեաց ՚ի նմա որդի մարդոյ. ⁷ և փարաւ զմեզ ՚ի Քերմէլ, ուրել զպտուղ նորա և զբարութիւնս: Եւ մտէք և պղծեցէք զերկիրն իմ, և
 8 զժառանգութիւն իմ եղիք ՚ի պղծութիւն: ⁸ Եւ քահանայքն ոչ ասացին. Ուր է Տէր. և վերակացուք օրինաց իմոց ոչ ծանեան զիս, և հովիւքն ամպարշտեցան յիս. և մարգարէքն մարգարէանային Բահաղու. և զկնի
 9 անշահիցն երթային: ⁹ Վասն այնորիկ փակաւին դարեցայց ընդ ձեզ՝
 10 ասէ Տէր, և ընդ որդին որդւոց ձերոց դարեցայց: ¹⁰ Արդ անցէք ընդ կղզիս Քեփիմացոց և րեսէք. և ՚ի Կեդա՛ր առաքեցէք՝ և խելամո՛ւպ
 11 եղերուք յոյժ. և րեսէք եթէ եղև՝ այսպիսի ինչ. ¹¹ Եթէ փոխեցին ազգքն զասպուածս իրեանց, և նոքա ոչ են Ասպուածք. և ժողովուրդ իմ
 12 փոխեաց զՓառս իւր, ուսրի ոչ օգրիցին: ¹² Յիմարեցան երկինք վասն
 13 այսորիկ և սոսկացան յոյժ՝ ասէ Տէր. ¹³ զի երկուս չարիս գործեաց ժողովուրդ իմ. զիս թողին զաղբերս ջրոյ կենդանոյ. և փորեցին իրեանց գութս ծակոփս, որք ոչ կարացին ունել ջուր: ¹⁴ Միթէ ծառայ իցէ Իսրայել, կամ սպրո՛կ Յակոբ, զի եղեն յաւար. ¹⁵ ՚ի վերայ նորա զոչեցին առեւծք, և եփուն զձայնս իրեանց, որ արարին զերկիր նորա աւերակ. և քաղաքք նորա կործանեցան առ ՚ի չգոյէ բնակչաց. ¹⁶ և որդիքն
 17 Մեմփացոց և Տափնացոց՝ ծանեան զքեզ և այլանեցին: ¹⁷ Ոչ ասաքէն թողո՛ւն զիս արար քեզ զայդ ասէ Տէր Ասպուած քո. ՚ի ժամանակի ամելոյն զքեզ ընդ անապարն: ¹⁸ Եւ արդ՝ զի՛նչ կայ քո և ճանապարհին Եգիպտացոց, ըմպել քեզ զջուր Գեհոնի. և զի՛նչ քո և ճանա-

18 Ոսկան. Եւ իշխանաց նոցա: *Ոմանք.* Եւ քահանայից նոցա: **19 Ոմանք.** Ոչ կարասցեն սպնանել: **2. 3 Ոմանք.** Ամենեքին որ ուրիցեն զնա: **6 Ոմանք.** Եգիպտացոց, որ առաջնորդեաց մեզ յանապարն... յերկիր ուր ոչ անց մարդ: **7 Ոմանք.** Զմեզ ՚ի Քարմէլ: **10 Ոսկան.** Քեփիմացոց: **11 Ոմանք.** Եթէ փոխիցեն ազգն... և նոքա չեն ասպուածք: **13 Ոմանք.** Թողին զաղբերս ջուրց կենաց, և փո՞... որ ոչ կարիցեն ունել զջուր: *Ոսկան կրկնէ.* Իրեանց գութս գութս ծակոփս: **15 Ոմանք.** Զերկիր նորա յաւերակ: **17 Ոմանք.** Արար քեզ զայն... ամելոյն զքեզ ընդ ճանապարհին:

պարհին Ասորեստանայց ընպէլ զջուրն գետոց: ¹⁹ Խրաբեցե՛ք զքեզ 19
 ապստամբութիւնդ քո, և չարիք քո կշտամբեցեն զքեզ. և ծանիցես
 և տեսցես, թէ չար և դառն է քեզ թողուլն զիս՝ սաէ Տէր Աստուած
 քո. և ո՛չ հաճեցայ ընդ քեզ՝ սաէ Տէր Աստուած քո: ²⁰ Զի յաիպենի՛ց 20
 խորպակեցեր զլուծն քո, և խզեցեր դու զկապանս քո. և ասացեր թէ ոչ
 ծառայեցից. այլ զնացից ՚ի վերայ ամենայն բլրոց բարձանց, և ՚ի ներ-
 քոյ ամենայն հովանատր ծառոց՝ և անդ շռայլեցայց ՚ի պոռնկութիւն:
²¹ Եւ ես տնկեցի զքեզ որթ պտղաբեր ամեննին ճշմարիտ. զիարդ դար- 21
 ձար ինձ ՚ի դառնութիւն որթոյ օտարացեալ: ²² Եթէ լուսացիս բարակաւ, 22
 և յաճախեցես քեզ աճառս. սակայն ծրդեալ կաս յանիրաւութիւնս
 քո առաջի իմ՝ սաէ Տէր Տէր: ²³ Զիարդ ստիցես թէ ո՛չ պղծեցայ, և 23
 զհետ Բահաղու ո՛չ գնացի. տնս զճանապարհս քո ՚ի գերեզմանս, և
 ծանիր զինչ գործեցեր: ²⁴ Ընդ երեկոյս ձայն լալոյ նորա գութեաց ՚ի 24
 ճանապարհս իւր. յաճախեաց ՚ի ջուրս անապարի. ըստ ցանկութեան
 անձին իւրոյ այսակիր եղև: Մտարնեցաւ, և ո՛ր դարձուցէ զնա. ամե-
 նեքեան որ խնդրիցեն զնա ո՛չ աշխատեցին. ՚ի քառապանս նորա
 գրցես զնա: ²⁵ Դարձո՛ր զսիրտ քո ՚ի խիստ ճանապարհէ, և զկոկորդ 25
 քո ՚ի ծարաւոյ. և նա սաէ կարօ՛ղ եմ. քանզի սիրէր զօտարտոյիս՝ և
 երթայր զհետ նոցա: ²⁶ Որպէս ամաչիցէ՛ գող յորժամ ըմբռնիցի, այնպէս 26
 ամաչեսցեն որդիքն Իսրայէլի, ինքեանք և թագաւորք իրեանց, և իշ-
 խանք իրեանց, քահանայք իրեանց, և մարգարէք իրեանց: ²⁷ Յփայտն 27
 ասացին թէ հայր իմ ես դու. և քարին՝ թէ դո՛ւ ծնար զիս. և դարձուցին
 յիս՝ զթիկունս և ո՛չ զերեսս իրեանց. և ՚ի ժամանակի չարեացն իւ-
 րեանց ասացեն. Արի՛ և փրկեա՛ր զմեզ: ²⁸ Եւ ո՛ր են աստուածքն քո 28
 գոր արարեր քեզ. յարիցեն և փրկեսցեն զքեզ ՚ի ժամանակի չարեաց
 քոց. զի ըստ թոյոյ քաղաքացն քոց էին քեզ աստուածքն քո Յուդա, և
 ըստ թոյոյ անցիցն Երուսաղեմի գոհէիք Բահաղու: ²⁹ Արդ՝ ընդէր իստիք 29
 ընդ իս. զի ամենեքեան դուք ամպարշտեցայք, և ամենեքեան դուք
 անօրինեցայք յիս՝ սաէ Տէր: ³⁰ Զո՛ր հարի գորդիսն ձեր, և իրատր դուք 30
 ո՛չ ընկալարուք, սո՛ր եկեր զմարգարէսն ձեր. իբրև առեւծ ստրակեր, և
 ո՛չ զարհուրեցարուք: ³¹ Լուարո՛ւք զպարգամս Տեառն. Այսպէս սաէ Տէր. 31
 միթէ անապարտ եղէ քանդ Իսրայէլի, կամ աւեր երկիր խոպանացեալ.
 զի ասաց ժողովորդ իմ. Ամբերունչք շրջեսցուք՝ և առ քեզ ո՛չ եկեսցուք:
³² Միթէ մոռացի՞ր հարսն զգարդ իւր, կամ կոյս զլանջագեղ կամար իւր. 32
 բայց ժողովորդ իմ մոռացաւ զիս զաւուրս անթիս: ³³ Զի՛նչ ևս բարի 33
 հնարեսցիս ՚ի ճանապարհս քո խնդրել զհաշտութիւն. ո՛չ այդպէս, այլ և

18 Ուսմք. Եւ այժմ զի՛նչ կայ քո... զջուրն Գեհովնայ, և զի՛ր կայ քո և ճանա՛: **19 Ուսմք.** Եւ ստիցես և տեսցես՝ թէ չար: **20 Ուսմք.** Այլ երթայց ՚ի վերայ ամենայն բլրոց... անդ շռայլեցայց ՚ի պոռնկութեան: **Ուր Ոսկսն.** պոռնկութեամբ: **22 Ուսմք.** Եւ եթէ լուսացիս... քեզ աճառ... կաս յանօրէնութիւնս քո: **23 Ուսմք.** Եւ զհետ Բահաղու ո՛չ չոգայ: **24 Յօրինակին.** Ըստ մանկութեան անձին իւրոյ: **Ուսմք.** Անձին իւրոյ այսաբեկ լինէր... որ խնդրեցեն զնա... նորա գրցեն զնա: **26 Ուսմք.** Որպէս ամաչեսցէ գող յորժամ ըմբռնեսցի... և քահանայք իրեանց: **27 Ուսմք.** Զի փայտին ասացին եթէ: **28 Ուսմք.** Զոհէին Բահաղու: **31 Ուսմք.** Լուարուք զպարգամ Տեառն: **Ոսկսն.** Միթէ անապարտ եղէս քանդ Իսրայէլի: **32 Ուսմք.** Եւ կոյս զլանջագեղ:

34 որն իսկ անզգամեցար պղծել զճանապարհս քո: ³⁴ Եւ ՚ի ձեռս քո գրաւ արիւն անձանց փնանկաց անմեղաց. ոչ ՚ի վիհս գրի գնոսա, այլ առ
35 ամենայն կաղնեօք: ³⁵ Եւ ասացեր թէ անմեղ եմ, դարձցի՛ սրբմտութիւն նորա յինէն: Ահաասիկ են դապեցայց ընդ քեզ, զի ասացեր թէ ոչ
36 մեղայ: ³⁶ Զի արհամարհեցեր յոյժ կրկնեալ զճանապարհս քո. և յԵգիպտոս՝
37 ամաչեսցես՝ որպէս ամաչեցերն յԱսորեստանոյն. ³⁷ զի և անփի՛ ևս ձեռս ՚ի գլուխ ելցես. զի մերժեաց՝ Տէր զյոյսն քո, և ոչ ևս աջողեսցիս ՚ի նմա:

3 ¹ Եթէ արձակեսցէ այր զկին իւր, և գնասցէ ՚ի նմանէ՝ և լինիցի առն այրում. եթէ դառնալով դարձցի անորէն ՚ի նոյն. ոչ ապաքէն պղծելով պղծիցի կինն այն. և դու պոռնկեցար ընդ հովիւս բազումս,
2 և ոչ դարձար առ իս՝ ասէ Տէր: ² Ամբարձ գաչս քո յուղղութիւն՝ և փնն. ո՛ր ոչ թաթաւեցար ՚ի ճանապարհս քո. նստար դու նոցա իբրև ագռաւ միայնացեալ թափուր. և պղծեցեր զերկիրդ պոռնկութեամբ քո՝ և
3 չարեօք քովք. ³ և սրացար հովիւս բազումս ՚ի գայթակղութիւն քեզ. երեսք կնոջ պոռնկի՛ եղեն քեզ. անամօթեցար առ ամենեսեան: ⁴ Ոչ իբրև
4 զՏէր կոչեցեր զիս. հայր և իշխան կուսութեան քո: ⁵ Միթէ յալիփեա՞ն կայցէ, կամ ՚ի սպառն պահեսցի. ահա խօսեցար՝ և արարեր զայդ ամենայն չարիս՝ և զօրացար:

6 ⁶ Եւ ասէ ցիս Տէր յաուրս Յովսիայ արքայի. Տեսնի՛ր զինչ գործեաց բնակիչդ Իսրայէլի. զնաց առանձինն ՚ի վերայ ամենայն լերանց բարձանց՝ և ՚ի ներքոյ ամենայն անտառախիփր ծառոց, և անդ պոռնկեցաւ:
7 ⁷ Եւ ասացի յեղբայրս այնչափ պոռնկութեան նորա. Դարձ առ իս, և ոչ դարձաւ. և երես զցոփութիւն նորա ուխտադրումն Յուդա: ⁸ Եւ փեսի թէ յամենայնի որովք շնացաւ բնակիչն Իսրայէլի ըմբռնեցաւ. արձակեցի՛ զնա, և եփոն նմա թուղթ ապահարզանի ՚ի ձեռս նորա. և ոչ զարհուրեցաւ
9 ուխտադրումն Յուդա քոյր նորա. այլ զնաց և պոռնկեցաւ և նա՛: ⁹ Եւ եղև յոչինչ պոռնկութիւն նորա. և շաղախէր զերկիրն, զի շնայր ընդ քարի և ընդ փայտին: ¹⁰ Եւ ՚ի վերայ այսր ամենայնի ոչ դարձաւ առ իս ուխտադրում քոյր նորա Յուդա՝ յամենայն սրբէ իւրմէ, այլ սպութեամբ՝
11 ասէ Տէր: ¹¹ Եւ ասէ ցիս Տէր. Արդարացոյց զանձն իւր ապստամբութիւնն Իսրայէլի առ ուխտազանցութեամբն Յուդայ: ¹² Այլ երթ և ընթերցի՛ր զպարզամտ զայստսիկ ՚ի կողմանս հիւստոյ, և ասացես. Դարձ առ իս բնակիչդ Իսրայէլի՝ ասէ Տէր. և ոչ հաստատեցից զերեսս իմ ՚ի վերայ ձեր, զի ողորմած եմ ես՝ ասէ Տէր. և ոչ պահեսցից ձեզ դիս յալիփեան: ¹³ Բայց ծանիր զանիրաւութիւնս քո, զի ՚ի Տէր Աստուած քո

33 Ոմանք. Բարիս հնարեսցես... այլ դու իսկ անզգա՛: **36 Ոմանք.** Կրկնել զճանապարհս քո: **37 Ոմանք.** Ձեռն ՚ի գլուխ ելցես: **3. 1 Ոմանք.** Եթէ դարձցի անորէն... պղծեսցի կինն այն, և դու պղծեցար ընդ հոմանիս բազումս, և դարձար. *կամ՝ դարձ առ իս՝ ասէ Տէր: 2 Ոմանք.* Ո՛ր ոչ թաթաւեցար... զերկիր պառնկութեամբ քով: **3 Բազումք.** Պոռնկի եղեն քո: *Ոսկան.* Անամօթացար: **4 Ի յու՛.** Ոչ իբրև զգրուն կոչեցեր զիս. *համանայն ոմանց ՚ի բնաք՝: Որ և ոմանք.* Ոչ իբրև զգրուն և Տէր կոչեցեր զիս, և հայր և իշխան կուսութեան քում: **5 Ոսկան յաւելոյ.** Կայցէ *բարկութիւն քո,* կամ իսպառն պահիցի: **6 Ոմանք.** Բնակիչն Իսրայէլի: **7 Ոմանք.** Զցոփութիւնն ուխտադր՛: **9 Ոմանք.** Ընդ փայտի և ընդ քարի: **12 Բազումք.** Արդ երթ և ընթերցի՛ր զպարզամտ զայս:

ամապարշպեցար. և փարածեցեր զճանապարհս քո օտարաց 'ի ներքոյ ամենայն անփառախիպ ծառոց. և ձայնի իմում ո՛չ լուար՝ ասէ՛ Տէր: ¹⁴Դարձարո՛ւք առ իս որդիք հեռացեալք՝ ասէ՛ Տէր, զի ես փրեցից ձեզ. և առից զձեզ մի 'ի քաղաքէ՛ և երկուս յազգէ, և փարայ՛ց զձեզ 'ի Սիովն. ¹⁵և փաց ձեզ հովիւ ըսպ սրփի իմում. և հովուելով հովուեցեն զձեզ իմաստութեամբ: ¹⁶Եւ եղիցի եթէ բազմանայցեք և աճիցեք 'ի վերայ երկրի յաւուրսն յայնոսիկ՝ ասէ՛ Տէր, ո՛չ ևս ասիցեն. Տապանակ կրակարանաց Սրբոյն Իսրայելի. և ո՛չ անկցի 'ի սիրս. և ո՛չ անուանեսցի 'ի նմա. և ո՛չ ևս խնդրեսցի, և ո՛չ գործեսցի: Յաւուրսն յայնոսիկ ¹⁷և 'ի ժամանակին յայնմիկ կոչեսցեն զԵրուսաղէմ աթոռ Տեառն. և ժողովեսցին ամենայն ազգք յանուն Տեառն յԵրուսաղէմ. և ո՛չ ևս զնացեն զհեպ խորհրդոց սրփից իրեանց չարաց: ¹⁸Յաւուրսն յայնոսիկ ժողովեսցին փունն Իսրայելի առ փունն Յուդայ. և եկեսցեն 'ի միասին 'ի հիւստոյ՝ և յամենայն զաւառաց յերկիրն յորում ժառանգեցուցի զհարս նոցա: ¹⁹Եւ են ասեմ. Եղիցի՛ Տէր: Զի կարգեցի՛ց զձեզ յորդիս, և փայ՛ց ձեզ զերկիրն ընփիր, ժառանգութիւն անուանի Աստուծոյ ամենակալի ազգաց. և ասացից թէ՛ Նայր կոչեսցես զիս, և ո՛չ ևս դառնայցես յինէն: ²⁰Բայց որպէս անգոսնէ կին զամուսին իւր. այնպէս անգոսնեաց զիս փունդ Իսրայելի՛ ասէ՛ Տէր: ²¹Չայն 'ի շրթանց գուժեաց՝ լալոյ և պաղապրանաց որդոցն Իսրայելի. զի անիրաւեցան 'ի ճանապարհս իրեանց և մոռացան զԱստուած Սուրբն իրեանց: ²²Դարձարո՛ւք որդիք՝ դարձի՛ք, և ես բժշկեցից զբեկումն ձեր. և ասացին. Ասասիկ կամք. զի դո՛ւ ես Տէր Աստուած մեր: ²³Արդարև՝ սո՛ւր իսկ էին բլուրք և գորութիւնք բարձանց. բայց 'ի ձեռն Տեառն Աստուծոյ մերոյ է փրկութիւն փանն Իսրայելի: ²⁴Եւ ամօթ մաշեաց զվաստակս հարցն մերոց 'ի մանկութենէ իրեանց. զխաշինս նոցա և զանդեայս, և զուսերես և զդսերես իրեանց: ²⁵Ննջեցաք ամօթով մերով, և ծածկեցին զմեզ անարգանք մեր. քանզի առաջի Աստուծոյ մերոյ մեղաք մեք և հարքն մեր 'ի մանկութենէ մինչև ցայսօր. և ո՛չ լուար ձայնի Տեառն Աստուծոյ մերոյ:

Դ ¹ Եթէ դարձցի՛ առ իս Իսրայել՝ ասէ՛ Տէր Տէր, դարձցի՛. և եթէ ընկեսցէ զգարշելիս իւր 'ի բերանոյ իւրմէ. վասն Աստուծոյ Երուսաղէմի, և յերեսաց ինոց երկիցէ. ²և երդնուցո՛ւ թէ կենդանի է Տէր ճշմարտութեամբ՝ և իրաւամբք՝ և արդարութեամբ. օրինեսցին նովաւ ազգք, և նոքիմբք

13 Ոմանք. Ամենայն անփառախիպ փայտից. և ձայ՛: **14 Յօրինակին 'ի բնարանի գրեալ.** Ասէ՛ Տէր... սիրեցից զձեզ, և առից զձեզ. 'ի յուսանցս չակերտիս նշանակի ուղղագրեալ՝ փրեցից զձեզ. *համաձայն բազմաց: Ուր օրինակ մի ունի.* Ասէ՛ Տէր, զի ես ընկալայց զձեզ մի 'ի քաղաքէ և. *և այլ օրինակ մի.* զի ես ընփրեցից զձեզ մի 'ի քա՛: **15 Բազումք.** Եւ փաց ձեզ հովիւս ըսպ: **16 Ոմանք.** Ո՛չ ևս ասացեն... և ո՛չ անկանիցի 'ի սիրս: **17 Ոմանք.** Ո՛չ ևս զնայցեն զհեպ խորհրդոց իրեանց: **18 Ոմանք.** Տունն Յուդայ առ փունն Իսրայելի... յորում ժառանգեցուցից: **19 Ոմանք.** Եւ ասացի թէ՛ Նայր կո՛: **20 Ոսկան.** Անգոսնեսցէ կին զհոմանի իւր: **21 Ոմանք.** Լալիւն և պաղապրանաց... և անիրաւեցան 'ի ճա՛: **22 Ոմանք.** Դարձջիք, և ես բժշ՛... ահաւասիկ կամք: **23 Ոմանք.** Բլուրքն և գորութիւնք լերանց... փրկութիւնն Իսրայելի: **24 Ոմանք.** Զխաշինս իրեանց: **25 Ոմանք.** Ի՛ մանկութենէ մերմէ, *կամ՝* իրեանց մինչև: **4. 1 Ոմանք.** Ասէ՛ Տէր. Դարձցի... վասն Աստուծոյ յԵրուսաղէմ:

3 գովեսցին: ³ Զի այսպես ասէ Տէր ցարդ Յուդայ և ցբնակիչսդ Երուսաղէմի.
 4 Ներկեցէ՛ք ձեզ հերկս, և մի՛ սերմանէ՛ք ՚ի վերայ փշոց: ⁴ Թւիապեցարո՛ւք
 Ասործոյ ձերում, և թւիապեցէ՛ք զանթւիապութիւն սրբից ձերոց արք
 Յուդայ և բնակիչք Երուսաղէմի. զուցէ ելանիցէ իբրև զհոնր սրբմտութիւն
 իմ. բորբոքեսցի, և ո՛չ ոք իցէ որ շիջուցանիցէ յերեսաց չար գործոց ձե-
 5 րոց: ⁵ Գոյժ քուք ՚ի Նրէաստան. լո՛ւ լիցի յԵրուսաղէմ. և ասացէք. Փո՛ղ
 հարէք ՚ի վերայ երկրին. զաղաղա՛կ բարձէք. գոզէ՛ք. Ժողովեցարո՛ւք և
 6 մտէ՛ք ՚ի քաղաքս պարսպաւորս: ⁶ Առէ՛ք՝ փախերո՛նք ՚ի Սիովն. փութացարո՛նք՝
 7 մի՛ կայք. զի ածից ես չարիս ՚ի հիւստոյ, և բեկումն մեծ: ⁷ Ե՛լ առեմ՝ ՚ի
 մորոյ իւրմէ՛ սաքակե՛լ զազգս. խաղաց և ել ՚ի քեղոջէ իւրմէ՛ առնել
 զերկիր քո աներակ. և քաղաքք քո քակտեսցին առ ՚ի չգոյէ բնակչաց
 8 ՚ի նոսա: ⁸ Ի՛ վերայ այդորիկ քրձագգա՛ծ եղերուք՝ կոծեցարո՛ւք, ճիչ
 9 բարձէք. զի ո՛չ դարձաւ սրբմտութիւն բարկութեան Տեառն ՚ի ձէնջ: ⁹ Եւ
 եղիցի յաւոր յայնմիկ՝ ասէ Տէր. կորիցէ՛ սիրք թագաւորին՝ և սիրք
 10 իշխանացն. քահանայքն յիմարեսցին, և մարգարէքն զարմասցին: ¹⁰ Եւ
 ասեմ. Ո՛ր Տէր Տէր, խաբելով ուրեմն խաբեցեր զժողովուրդն զայն՝ և
 զԵրուսաղէմ. զի ասացեր թէ խաղաղութիւն եղիցի ձեզ, և հասանիցէ
 11 սուր մինչև յանձինս նոցա: ¹¹ Ի՛ ժամանակին յայնմիկ ասացես զժողովուրդդ
 ցայդ՝ և ցԵրուսաղէմ. Այս մոլորութեան յանապարհ: Ծանապարհ դստեր
 12 ժողովրդեան իմոյ՝ ո՛չ ՚ի մաքրութիւն և ո՛չ ՚ի սրբութիւն. ¹² ոգի՛ լրութեան
 ՚ի նոցանէ եկեսցէ ինձ: Այսուհետև են խօսեցայց ընդ նոսա դափաստանօք
 13 իմովք: ¹³ Ահա իբրև զանյա ելցէ՛ և իբրև զմրրիկ կառք նորա. արագագոյն
 14 քան զարծուիս երկվարք նորա: Վայ մեզ՝ զի չուառացար: ¹⁴ Լուա՛ ՚ի
 չարեաց զսիրք քո Երուսաղէմ՝ զի ապրեսցին. մինչև ցե՛րք գրանիցին
 15 ՚ի քեզ խորհուրդք ցաւոց քոց: ¹⁵ Զի ձայն զուժկանի ՚ի Դանայ, և լուիցին
 16 ցաւք ՚ի լեռնէ Եփրեմի: ¹⁶ Գոյժ արկէք զայս ազգաց. ահաւաղիկ հաստալ
 են յԵրուսաղէմ. պարմեցէ՛ք թէ զունդք զան յերկրէ հեռաստանէ, ձայն
 17 եպուն ՚ի քաղաքս Նրէաստանի. ¹⁷ իբրև պահապանք ազարակի շուրջ
 18 պապեցան զնովաւ: Զի անփոյթ արարեր զինէն՝ ասէ Տէր: ¹⁸ Ծանապարհք
 քո և զնացք քո արարին քեզ զայդ ամենայն. այդ իսկ է չարութիւն քո՝ և
 19 դառնութիւն, զի եհաս ՚ի սրբի քում: ¹⁹ Որովայն իմ, որովայն իմ ցաւէ, և
 ճաշակելիք սրբի իմոյ հեծէ՛. սիրք իմ գելու, և անձն իմ ո՛չ դաղարեսցէ.
 զի ձայն փողոյ լուաւ անձն իմ, զգոյժ պապերազմի և զթշուառութեան:
 20 ²⁰ Բեկումն ՚ի վերայ բեկման. բողո՛ք բարձէք, զի թշուառացաւ ամենայն
 երկիր յանկարծակի. չուառացաւ խորանն, և քակտեցան փեղկք խո-
 21 րանի իմոյ: ²¹ Մինչև յե՛րք տեսանիցեմ փախստականս. լսիցեմ զձայն
 22 փողոյ: ²² Զի իշխանք ժողովրդեան իմոյ զիս ո՛չ ծանեան. զի որդիք

2 Ոմանք. Եթէ կենդանի է... և նովին. կամ՝ նովիմք գովեսցին: **4 Ոմանք.** Յերեսաց չարաց. կամ՝ չարեաց գործոցն: **5 Ոմանք.** Լուր լիցի յԵրուսաղէմ... և մքցուք ՚ի քաղաքս: **6 Ոսկան.** Արի՛ք փախերոք ՚ի Սիօն: **8 Յօրինակին.** Կոչեցարուք. ճիչ բարձէք: **10 Ոմանք.** Բախելով ուրեմն բախեցեր զժո՛ր: **11 Ոմանք.** Ի՛ ժամանակի յայնմիկ ասացես... այս մոլորութեան... ՚ի ճանապարհի դստեր ժո՛ր: **13 Ոմանք.** Վայ մեզ զի թշուառացար: **16 Ոմանք.** Յուշ արարէք ազգաց. ահաւաղիկ: **18 Օրինակ մի.** Զի եհար ՚ի սրբի քում: **19 Ոմանք.** Սրբի իմոյ հեծէ՛ին. կամ՝ հեծեն... պապերազմի և զչուառութեան: **20 Ոմանք.** Թշուառացաւ խորանն... փեղկքն խո՛ր:

անմիաբան եմ, և ո՛չ հանճարեղք. իմաստունք են 'ի չար գործել, և զբարի
ինչ առնել ո՛չ գիտացին: ²³Նայեցայ յերկիր՝ և ահա թափուր, և ո՛չ 23
ինչ գոյր, և յերկինս՝ և ո՛չ էր լոյս նոցա: ²⁴Տեսի զլերինս՝ և կային 24
յերերի, և զամենայն բլուրս խռովեալս. ²⁵հայեցայ՝ և ահա ո՛չ գոյր 25
մարդ. և ամենայն թռչունք երկնից սարսեցին: ²⁶Տեսի՝ և ահա ատերակ 26
էր Կարմեղոս, և ամենայն քաղաքք նորա հրծիգք. յերեսաց Տեառն,
և յերեսաց բարկութեան սրամարտութեան նորա ապականեցան: ²⁷Այս– 27
պէս ասէ Տէր. Աւերեսցի երկիր ամենայն. և վախճան ո՛չ արարից:
²⁸'Ի վերայ այսր ամենայնի սո՛ւգ առցէ երկիր՝ և խաւարեսցին երկինք 28
'ի վերուստ. զի խօսեցայ՝ և ո՛չ զղջացայց, դիմեցի՝ և ո՛չ դարձայց 'ի
նոցանէն: ²⁹'Ի ձայնէ հեծելոց և 'ի գրկալիր աղեղանց խուսեաց աշ– 29
խարին ամենայն, և սորեցին յայրս, և թաքեան յանբառս, և ելին 'ի
քարանձաւս. ամենայն քաղաքք լքան՝ և ո՛չ բնակէր 'ի նոսա մարդ: ³⁰Եւ 30
դու թշուառական զի՞ գործեսցես. եթէ կարմիր գգեցցիս, և զարդու
նսկով զարդարեսցիս, և ամասցես ծիրանիս յաչս քո. 'ի զո՛ր են
զարդարանքն քո. մերժեցին զքեզ հոմանիքն քո, և խնդրեն զքեզ:
³¹Ջի զձայն իբրև զերկանց անդրանկածնի լուայ զհեծութեան քոյ. ձայն 31
դսպեր Սիոնի մեղկասցի, և լքցէ զձեռս իւր. Վայ ինձ, զի պակասեաց
անձն իմ 'ի վերայ սպանելոցն:

¹Ընթացարո՛ւք յայնկոյս և յայնկոյս ընդ ճանապարհս Երուսաղեմի. **5**
և տեսէք և ծաներո՛ւք և խնդրեցէ՛ք 'ի հրապարակս նորա, եթէ գրանիցէք
այր մի որ առնիցէ զիրաւունս, և խնդրիցէ հաւարս. և եղէց նոցա
քաի՛չ ասէ Տէր: ²Եթէ ասիցեն կենդանի է Տէր. թէպէտ և սո՛ւր իսկ 2
երդնուցուն: ³Տէր Տէր աչք քո 'ի հաւարս. փանջեցեր զնոսա, և նոցա 3
ո՛չ ցաւեաց. վախճանեցեր զնոսա, և ո՛չ կամեցան ընդունել զիւրարս.
կարծրացուցին զերեսս իւրեանց քան զվէմ, և ո՛չ կամեցան դառնալ:
⁴Եւ ես ասացի. Թերևս աղքատք իցեն. վասն այնորիկ ո՛չ կարացին 4
ինանալ զճանապարհս Տեառն, և զիրաւունս Աստուծոյ. ⁵երթայց առ 5
հարուստսն՝ և խօսեցայց ընդ նոսա, թէ նոքա զիտացին զճանապարհ
Տեառն և զիրաւունս Աստուծոյ. և նոքա ատանիկ առ հասարակ խոր–
տակեցին զլուծն, և խզեցին զամեպէտ: ⁶Վասն այնորիկ տհար զնոսա 6
առեւծ յանապարհի, և գայլ մինչև 'ի փունս նոցա սափակեաց զնոսա.
զարթեան ինձ 'ի վերայ քաղաքաց նոցա, և ամենեքեան որ ելանիցեն
'ի նոցանէ՛ անկցին գէ՛շ. զի յաճախեցին զամպարշտութիւնս իւրեանց,
զօրացան յապարամբութեան իւրեանց: ⁷Որովք այսոքիք հաշտեցայց 7
ընդ քեզ. որդիքն քո թողին զիս, և երդնուին 'ի չաստուածսն. յազեցուցի
զնոսա՝ և շնային, և 'ի պոռնկանոցս օթեվանս առնէին: ⁸Ձիք մարակախաճնձք

22 *Ունակք.* Եւ զբարին առնել ոչ զի՛: **24** *Յօրինակին.* Զլերինս, և կային յերկրի:
26 *Ոսկան.* Սրամարտութեան նորա ապականեցին: **27** *'Ի լուս.* Վախճան ինչ արա՛:
28 *Ունակք.* Եւ ոչ զղջացայ... և դարձայց 'ի նմանէ: **30** *Ունակք.* Ջի գործեսցես
թշ՞... և ամայես ծարիր... և խնդրեն զանձն քո: *Բազունք.* Եւ ամասցես ծարիր յաչս:
31 *Ունակք.* Եւ լքուցէ զձեռս իւր: **5. 1** *Ունակք.* Յայնկոյս յայնկոյս ընդ ճանապարհն...
առնէ իրաւունս: **3** *Բազունք.* Տէր աչք քո 'ի հաւ՛: **4** *Ունակք.* Եւ ասացի... վասն
այսորիկ ոչ: **5** *Ունակք.* Թէ նոքա զիտացեն զճանապարհս... և խզեցին զամեպիս:
6 *Այլք.* Առեւծ յանբառէ. *կամ՝* յանբառի: *Ունակք.* Անկանիցին գէշ: **7** *Ունակք.* Եւ 'ի
պոռնկոցս օթեանս:

- 9 եղեն, իրաքանչիւր ՚ի կին ընկերի իւրոյ վրընջէին: ⁹ Միթէ ՚ի վերայ այսր ամենայնի ո՛չ առնիցեմ այցելութիւն՝ ասէ Տէր. կամ յազգէ այնպիսոյ ո՛չ խնդրէ վրէժ անձն իմ:
- 10 ¹⁰ Ելէք ՚ի մարտկոցս նորա և կործանեցէք. բայց վախճան մի՛ Ե
11 առնիցէք. թողէք զհիմունս նորա՝ զի Տեառն են: ¹¹ Զի արհամարհե-
լով արհամարհեցի՛ն զիս փունն Իսրայէլի՝ և փունն Յուդայ, ասէ Տէր.
12 ¹² սրեցի՛ն Տեառն իրեանց, և ասեն. Ո՛չ ինչ է այդ. և ո՛չ եկեացեն ՚ի
13 վերայ մեր չարիք, և զսո՛ր և զսով ո՛չ փեսցուք: ¹³ Մարգարէքն մեր
էին ՚ի հողմն, և բան Տեառն ո՛չ գոյր ՚ի նոսա. այնպէս եղիցի նոցա:
14 ¹⁴ Վասն այդորիկ այսպէս ասէ Տէր Աստուած ամենակալ. Փոխանակ
զի խօսեցայք զբանդ զայդ՝ ահաւասիկ ես երու զբանս իմ ՚ի բերան
15 քո հո՛ր, և զժողովուրդդ զայդ փայք. և կերիցէ՛ զնոսա: ¹⁵ Զի ահա-
ւասիկ ես ածից ՚ի վերայ ձեր ա՛զգ ՚ի հեռաստանէ, փունդ Իսրայէլի՝
ասէ Տէր, ա՛զգ որ առաջին. ա՛զգ որ յաիփենից. ազգ որոյ ո՛չ լսիցես
16 զլեզուս նորա, և ո՛չ իմանայցես զխօսս նորա: ¹⁶ Կապարճք նորա իբրև
17 զգերեզմանս բաց են. ամենեքին զօրաւորք: ¹⁷ Եւ կերիցեն զհունձս ձեր՝
և զհաց. և կերիցեն զուստերս ձեր՝ և զդասերս. և կերիցեն զոչխար
և զարջառ ձեր. և կերիցեն զայգիս և զբզենիս ձեր և զծիթենիս. և
կասեցեն զամուր ամուր քաղաքս ձեր. և յորս դուքն պանծացեալ էք՝
18 սրով սափակեցեն: ¹⁸ Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ, ասէ Տէր Աստուած քո.
19 ո՛չ արարից զձեզ ՚ի վախճան: ¹⁹ Եւ եղիցի յորժամ ասիցեն. Վասն էի
արար Տէր Աստուած մեր մեզ զայս ամենայն, ասիցես ցնոսա. Փոխա-
նակ զի թողէք զիս՝ և ծառայեցէք աստուածոց օտարաց յերկրի ձերում,
նոյնպէս ծառայեսցիք օտարաց յերկրի՝ որ ո՛չ ձեր իցէ:
- 20 ²⁰ Պարմեցէ՛ք զայդ ՚ի փուն Յակոբայ, և լսելի՛ լիցի ՚ի փուն Յուդայ, Զ
21 և ասացէք. ²¹ Լուարո՛ւք զայս ժողովուրդք յիմար և անմիպ, որոց աչք
22 են և ո՛չ փեսանեն, և ականջք և ո՛չ լսեն: ²² Եթէ յինէն ո՛չ երկնչիցիք՝
ասէ Տէր, կամ յերեսաց ինոց ո՛չ սարսիցէք. որ կարգեցի զուազ սահ-
ման ծովու. հրաման յաիփենական՝ և ո՛չ անցցէ զնովաւ. խռովեցի՝
և ո՛չ կարասցէ ելանել. գոչեցեն ալիք նորա՝ և ո՛չ անցանեն զնո-
23 վա: ²³ Եւ ժողովրդեանս այսորիկ եղև սիրտ անհնազանդ՝ և անհաւան.
24 թիւրեցան՝ և անցին գնացին. ²⁴ և ո՛չ ասացին ՚ի սիրտս իրեանց. Երկիցուք
՚ի Տեառնէ Աստուծոյ մերմէ. որ փայ մեզ զանձրև զկանուխ և զանագան,
25 ըսպ ժամանակի լրութեան հրամանի հնձոց՝ և պահեսցէ զմեզ: ²⁵ Անօրէնութիւնք
մեր վրիպեցուցին զայն, և մեղք մեր մերժեցին զբարութիւնս ՚ի մե՛նջ:
26 ²⁶ Զի գրա՛ն ՚ի մե՛ջ ժողովրդեան իմոյ ամպարիշտք. և որոզայթս իբ-
27 րև զվարմս հաւորսաց կանգնեցին ապականել զմարդիկ. ²⁷ և ըմբռնէին

8 Ոմանք. Զիք մարակախազք եղեն: **9 Ոմանք.** Ո՛չ խնդրիցէ վրէժ: **14 Ոմանք.**

Վասն այսորիկ այսպէս... ահաւաղիկ ես երու զբանս իմ... և զժողովուրդն զայն փայք:

15 Ոմանք. Զի ահաւաղիկ ես: **Այլք.** Ոչ լսիցես զլեզուս նորա: **17 Ոմանք.** Զուստերս

և զդասերս ձեր... և զծիթենիս ձեր. և կասցեն զամուրս ա՛՛... յոր դուք պանծ՛... սրով

սափակեցին: **՚Ի լու՛.** Եւ յորս դուքն յուսացեալ էք: **19 Ոմանք.** Յորժամ ասիցէք...

ասացես ցնոսա. Փոխանակ զի թո՛:

21 Ոմանք. Ժողովուրդ յիմար, որոյ աչք են:

22 Ոմանք. Ոչ երկնչիցիք՝ ասէ Տէր... և ոչ անցանէ զնովաւ... և ոչ կարասցէ. գոչես՛... և ոչ անցցեն զնովաւ: **՚Ի լու՛.** Սահման յաիփենական: **23 Ոմանք.** Անհնազանդ և

անհանճար:

իրևն գործայթս անկեալս լի՛ թռչնովք. այնպէս լի են փունք նոցա
 նենգութեամբ: Վասն այսորիկ սպուարացան մեծացան՝ ²⁸ գիրացան ²⁸
 և պարարացան, և անցին զբանիւք իմովք ՚ի չարութիւն. դաբաս-
 փան արդար ոչ դապեցան. զիրաւունս որբոյն՝ ոչ իրաւացուցին. և
 զդաբասփան այրոյն՝ ոչ դապեցան: ²⁹ Միթէ ՚ի վերայ այսր ամենայնի ²⁹
 ոչ առնիցեմ այցելութիւն՝ ասէ Տէր. կամ յազգէ այնպիսոյ ոչ խնդրիցէ
 վրէժ անձն իմ: ³⁰ Յիմարութիւնք և արհաւիրք եղեն ՚ի վերայ երկրի. ³⁰
³¹ մարգարէք սոնր մարգարեանան, և քահանայք ծանի հարկանեն նո- ³¹
 ցա. և ժողովորդ իմ սիրեանց զայն. և զի՛նչ գործիցէք առ յապայ:

¹ Զօրացարոնք որդիք Բենիամինի ՚ի մէջ Երուսաղեմի. փոհ հարէք **6**
 ՚ի Թելուէ, և ՚ի վերայ Բեթաքարմայ առէք նշան. զի չարիք կարկառեալ
 զան ՚ի հիւստոյ, և բեկումն մեծ ² եղիցի գեղեցկին և փափկացելոյն. և ²
 բարձցի՛ բարձրութիւն քո դուստր Սիովնի: ³ Եկեսցեն ՚ի նա հովիւք և ³
 խաշինք իւրեանց, և կանգնեսցեն շուրջ զնովա զխորանս իւրեանց. և
 հովուեսցեն իւրաքանչիւր ձեռամբ: ⁴ Պարբաստեցարոնք ՚ի վերայ նո- ⁴
 ցա ՚ի պապերագմ. արիք և ելցուք ՚ի վերայ նորա ՚ի միջօրէի. վայ
 մեզ՝ զի քին կարճաբեաց, և հասին մեզ սպուերք երեկորոյ: ⁵ Արիք ⁵
 և ելցուք զհշերի, և ապականեսցուք զհիմունս նորա: ⁶ Զի այսպէս ասէ ⁶
 Տէր զօրութեանց. Զարդեցէք զփայտակերփս նորա, արկէք ՚ի վերայ
 Երուսաղեմի զօր. զի նա՛ է քաղաք ամեննին սուր. բռնութիւն ՚ի մէջ
 նորա: ⁷ Զոր օրինակ ցրտացուցանէ գուր զջուր իւր, այնպէս և նա ⁷
 ցրտացուցանէ զգարիս իւր. ամպարշտութիւն՝ և չարութիւն լուիցի ՚ի մի-
 ջի նորա, յանդիման իւր հանապագ: Յաւովք և փանջանօք ⁸ խրապեսցիս ⁸
 Երուսաղեմ, գուցէ երբէք վերացի անձն իմ ՚ի քէն. գուցէ երբէք արարից
 զբեզ անապա՛ր երկիր՝ ուր ոչ ոք երբէք բնակեցաւ: ⁹ Զի այսպէս ասէ ⁹
 Տէր զօրութեանց. Կթեցէք՝ կթեցէք. ճռաքանդ արարէք զմնացորդոյ
 Իսրայէլի, և անդրէն կրկնեսցիք որպէս կթօղ յոճ իւր: ¹⁰ Արդ՝ ընդ ոմ ¹⁰
 խօսեցայց, և ոմ եղից վկայութիւն՝ և լուիցէ. ահա աղիկ անթլիսար
 են ականջք նոցա, և ոչ կարեն լսել. ահա բան Տեառն եղև նոցա
 ՚ի նախարինս, և ոչ ևս ախորժեսցեն զնա: ¹¹ Եւ ես զբարկութիւն իմ ¹¹
 լցի և արգելի, և ոչ վախճանեցի զնոսա. հեղից՝ ՚ի վերայ փղայոց
 արփաքուսար, և ՚ի ժողովս երիպասարդաց ՚ի միասին. զի այր և կին առ
 հասարակ ըմբռնեսցին. ձեր՝ հանդերձ կաբարելովն աւուրքք ընկրկեսցին:
¹² Եւ ըմբռնեսցին փունք նոցա ՚ի ձեռս օտարաց. անդք և կանայք ¹²
 նոցա ՚ի միասին. զի ձգեցից զձեռն իմ ՚ի վերայ բնակչաց երկրին
 այնորիկ՝ ասէ Տէր: ¹³ Զի ՚ի փոքունց նոցա մինչև ցմեծամեծս, ամե- ¹³
 նեքեան կաբարեցին զանօրէնութիւնս. ՚ի քահանայէ մինչև ՚ի սոնր

27 Ոմսնք. Վասն այնորիկ սպուարացան և մեծացան, (28) և գիրացան և պարարեցան: *29 Ոմսնք.* Յազգէ յայնպիսոյ ոչ խնդրեսցէ վրէժ: *31 Ոմսնք.* Սուր մարգարեանային: *Այլք.* Ծափս հարկանեն նոցա: **6. 4 Բագուսք.** ՚Ի վերայ նորա ՚ի պապերագմ... ՚ի վերայ նորա ՚ի մէջօրէի: *Ոմսնք.* Եւ հասին սպուերք երեկոյ: **5 Ոմսնք.** Եւ ելցուք ՚ի զհշերի: **6 Ոմսնք.** ՚Ի վերայ Երուսաղեմի զօրս: **7 Ոմսնք.** Նոյնպէս և նա ցրտա՛... և թշուառութիւն լուիցի ՚ի միջի: **9 Ոմսնք.** Եւ անդէն կրկնեսցիք: **10 Ոմսնք.** Ընդ որոմ խօսեցայց, և ոմ եղէց վկայութիւն... ահաանիկ անթլիսար են: **11 Ոմսնք.** Կաբարելեան աւուրքք:

14 մարգարե, ամենեքեան արարին ստույգին: ¹⁴ Եւ բժշկեցին զհարուածս
 դարեր ժողովրդեան իմոյ ընդ արհամարհանս. և ասէին. Խաղաղոս-
 15 թին, խաղաղութին. և ո՛ր է խաղաղութին: ¹⁵ Յամօթ եղեն զի պակասեցան.
 և ո՛չ որպէս ամաչեցեալք ամաչեցին, և զանարգանս իրեանց ո՛չ առին ՚ի
 միտք. վասն այնորիկ անկցին ՚ի կործանումն իրեանց. և ՚ի ժամանակի
 այցելութեան իրեանց սաքակեցին, ասէ Տէր:

16 ¹⁶ Այսպէս ասէ Տէր. Կացէք ՚ի ճանապարհս և դիտեցէք, և հարցէք Է
 զյաւիտենական շաղաց Տեառն. և րեսէք ո՞ր է ճանապարհ բարի,
 և գնացէք ընդ նա, և գտցիք սրբութիւն անձա՛նց ձերոց. և ասացին
 17 թէ ո՛չ երթիցոյք: ¹⁷ Կացուցի ՚ի վերայ ձեր դէրս, լուարոնք բարբառոյ
 18 փողոյն. և ասեն. Ո՛չ լուիցոյք: ¹⁸ Վասն այնորիկ լուան ազգք, և որ
 19 հովուէին զհօքս ՚ի նոսա: ¹⁹ Լո՛ր երկիր, ահաւաղիկ ես ածից ՚ի վերայ
 ժողովրդեանդ այդորիկ չարին, ըստ պտղոյ ապստամբութեան իրե-
 20 անց. զի բանից իմոց ո՛չ անասցին, և զօրէնս իմ մերժեցին: ²⁰ Ընդէր է
 այդ զի բերես ինձ խունկս ՚ի Սաբայ, և կինամոնն յերկրէ հեռասարանէ.
 21 ողջակէզքն ձեր՝ չե՛ն ընդունելի, և զոհք ձեր ինձ ո՛չ քաղցրացան: ²¹ Վասն
 այդորիկ այսպէս ասէ Տէր. Ահաւաղիկ ես քան ՚ի վերայ ժողովրդեանդ
 այդորիկ ա՛խար, և ախարացին ՚ի նմին, հարք և որդիք ՚ի միասին.
 22 դրացին և ընկեր իւր կորիցեն: ²² Այսպէս ասէ Տէր. Ահաւաղիկ զօր
 զայ ՚ի հիւստոյ, ազգ մեծ. թագաւորք բազումք զարթիցեն ՚ի ծագաց
 23 երկրէ, ²³ աղեղնաւորք և փիզաւորք. ազգ ժպիհի և անողորմ. ձայն նո-
 րա իբրև զձայն ծովու յարուցելոյ. կառօք և երիվարօք ճակատեցի,
 և լաստեցի իբրև զհուր ՚ի պատերազմ ՚ի վերայ քո դուստր Սիովնի:
 24 ²⁴ Լուաք զլուր նոցա՝ և լքան ձեռք մեր. նեղութիւնք կալան զմեզ իբ-
 25 րև երկունք ծննդականի: ²⁵ Մի՛ ելանէք յանդս, և ընդ ճանապարհս
 26 մի՛ գնայք. զի սուր թշնամեաց շուրջ պատեալ է: ²⁶ Դո՛ստր ժողո-
 վրդեան իմոյ քո՛րձ զգեցիր. մոխիր քարածեա՛. ա՛ն զուգ սիրելոյ,
 և կոծեա՛ կոծ ողորմ. զի յանկարծակի եկեացէ թշուառութիւն ՚ի վե-
 27 րայ քո: ²⁷ Փորձի՛չ ետու զքեզ ժողովրդոց պաշարելոց, և զհրատալի ՚ի
 28 փորձել ինձ զճանապարհս դոցա: ²⁸ Ամենեքեան անհնազանդք զճան
 կամակարութեամբ. իբրև զպղինձ և զերկաթ՝ ամենեքեան ապականեալք:
 29 ²⁹ Պակասեցին փուքք ՚ի հրոյ. պակասեաց կապար. զո՛ր աշխարհի
 30 արծաթագործն, և նոցա չարիքն ո՛չ հալեցան: ³⁰ Արծաթ խոպա՛ն կոչեցէք
 զնոսա, զի խոտեաց զնոսա Տէր: Լուարոնք զպարգանս Տեառն ամե-
 նայն Նրէասարան:

7, 2 ¹ Պարգամն որ եղև առ Երեմիա ՚ի Տեառնէ՝ և ասէ. ² Կա՛նց ՚ի դրան Ը
 քանն Տեառն՝ և ընթերցի՛ր անդ զքանս զայս, և ասասցես. Լուարոնք

13 *Ոմանք*. Մինչև ՚ի մեծամեծս: 14 *Այլք*. Եւ բժշկէին զհարուա՛: *Ոմանք*. Եւ ասեն.
 Խաղաղ՛: 15 *Ի լուս՛*. Իրեանց տկարացին, ասէ Տէր. *համաձայն ոմանց ՚ի բնար՛*:
 17 *Ոմանք*. Եւ կացուցի ՚ի վերայ ձեր: 18 *Ոսկան յակրու*. Չհօքս ՚ի նոսա. *որքան
 ես արարից ընդ նոսա*: 20 *Ոսկան*. Խունկս ՚ի Սաբայէ: *Ոմանք*. Եւ կինամոն յերկ՛:
 21 *Ոմանք*. Այդորիկ ախար: 22 *Ոմանք*. Ահաւասիկ զօր զայ... և թագաւորք բազումք:
 26 *Բազումք*. Կոծեաց կոծ... թշուառութիւն ՚ի վերայ ձեր: 27 *Ոմանք*. Եւ զհրատալի
 փորձել ինձ զճանապարհ դոցա: 28 *Ի լուս՛*. Անհնազանդք զքան կամակա՛. *հա-
 մաձայն ոմանց ՚ի բնար՛*: *Ոմանք*. Կամակորութեամբ և իբրև: 30 *Ոմանք*. Տեառն
 ամենայն Նրէասարանի:

գրան Տեառն ամենայն Նրեասարան որք մտանք ընդ դրունսդ ընդ այդոսիկ երկիրպագանէլ Տեառն: ³Այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց՝ Աստուած Իս- 3
րայէլի. Ուղիղ արարէք զճանապարհս ձեր՝ և զգնացս, և բնակեցուցից զձեզ ՚ի փեղոջս յայսմիկ: ⁴Եւ մի՛ յանձնապաստան լինիք ՚ի բանս 4
ստութեան. զի ամեննին ոչ օգնեսցեն ձեզ՝ որ ասեն. Տաճար Տե-
առն է: ⁵Թէ ուղղելով ուղղիցէք զճանապարհս ձեր և զգնացս. և եթէ 5
առնելով առնիցէք իրաւունս ՚ի մէջ անն և ընկերի իւրոյ. ⁶և զեկն և 6
զորքն և զայրին ոչ յաղթահարիցէք. և արին անպահիւր ոչ հեղուցուք
՚ի փեղոջդ յայդմիկ. և զհետ աստուածոց օտարաց ոչ երթիցէք չա-
րի ձերում: ⁷Բնակեցուցից զձեզ ՚ի փեղոջդ յայդմիկ, յերկրի գոր երու 7
հարցն ձերոց յափստենից մինչև յափստեանս: ⁸Ապա թէ դուք յանձնապաստան
իցէք ՚ի բանս ստութեան, ուստի ոչ ինչ օգրիցիք: ⁹Եւ զողանայցէք, 9
և սպանիցէք, և շնայցէք, և երդնուցուք սուր, և արկանիցէք խունկս
Բահադու, և երթիցէք զհետ աստուածոց օտարաց. զորս ոչ զհրիցէք,
ստոց՝ ուստի և չար լինիցի ձեզ: ¹⁰Եւ զայցէք կայցէք առաջի իմ ՚ի փանս 10
յայսմիկ՝ յորոյ վերայ կոչեցեալ է անուն իմ. և ասիցէք. Մերժեցաք
յառնելոյ զամենայն զարշելիսն զայնոսիկ: ¹¹Միթէ այրս աւազակաց 11
եղև փունդ իմ. յորոյ վերայ կոչեցեալ է անուն իմ այդր առաջի ձեր. և
ես ահաւասիկ փեսի՛ ասէ Տէր: ¹²Զի չոգայք ՚ի փեղին իմ ՚ի Սելով, ուր 12
բնակեցուցի զանուն իմ անդ զառաջինն. և փետք զինչ արարի ընդ
նա յերեսաց չարեաց ժողովրդեան իմոյ Իսրայէլի: ¹³Եւ արդ փոխանակ 13
զի արարէք զայդ ամենայն գործս՝ ասէ Տէր. և խօսեցայ ընդ ձեզ ընդ
առաւօտս խօսելով՝ և ոչ յուարուք ինձ. կոչեցի՛ զձեզ՝ և ոչ երուք ինձ
պապասխանի. ¹⁴և արարից ընդ փունդ ընդ այդ՝ յորոյ վերայ կոչե- 14
ցեալ է անուն իմ, յոր դուքդ ապաստան էք. և ընդ փեղիդ գոր երու
ձեզ և հարցն ձերոց. որպէս արարի՛ ընդ Սելով. ¹⁵և ընկեցից զձեզ 15
յերեսաց իմոց՝ որպէս ընկեցի զեղբարս ձեր՝ զամենայն զաւակն Եփ-
րեմեան: ¹⁶Եւ դու մի՛ կար յաղօթս ՚ի վերայ ժողովրդեանդ այդորիկ, և 16
մի՛ խնդրեր ՚ի վերայ դոցա ողորմութիւն. և մի՛ աղաչեր՝ և մի՛ անկանիւր
առաջի իմ վասն դոցա. զի ոչ լսեմ քեզ: ¹⁷Եթէ ոչ փեսանես զինչ գոր- 17
ծեն դոքա ՚ի քաղաքս Յուդայ և ՚ի ճանապարհս Երուսաղեմի: ¹⁸Որդիք 18
նոցա փայր քաղեն, և հարքն նոցա հրա՛տս արկանեն, և կանայք նոցա
հայս հարկանեն, առնել կարկանդակս զօրութեանց երկնից. և նուիրեն
նուէրս աստուածոց օտարաց, զի բարկացուցանիցեն զիս: ¹⁹Միթէ զին 19
բարկացուցանիցեն՝ ասէ Տէր. և ոչ զանձինս, զի ամաչեսցեն երեսք
նոցա: ²⁰Վասն այսորիկ այսպէս ասէ Տէր. Ահա զբարկութիւն և զ- 20

7. 4 Ունակք. Ամեննին ոչ օգրեսցեն ձեզ: *Այլք երիցս ունին այսպէս.* Որ ասեն. *փաճար Տեառն, փաճար Տեառն.* փաճար Տեառն է: **5 Բազումք.** Եթէ ուղղելով ուղ՛: **6 Ոսկան.** Ոչ երթայցէք ՚ի չարիս ձերում: **7 Ունակք.** Մինչև ցյափստեան: **9 Ունակք.** Եւ սպանանիցէք և շնայցէք... և երթայցէք զհետ... ոչ զհրիցէք. ուստի չար լինիցի: **11 Ունակք.** Միթէ այրք աւազակաց եղեն փունդ իմ: *Ուր Ոսկան.* Միթէ այր աւազա՛... անուն իմ այդ առա՛: **12 Ունակք.** Զի չեղայք ՚ի փեղին իմ ՚ի Շեղով: **14 Ունակք.** Դուքդ ապաստանէք: **15 Ի յուս՛.** Զաւակն Եփրեմի. *համաձայն ունակց ՚ի բնաք՛:* **18 Ունակք.** Նրար հարկանեն... հայս արկանեն, առնեն կարկանդակս զօրութեան երկ՛: **19 Ունակք.** Զիս բարկացուցանեն:

սրբմտություն իմ հեղից 'ի վերայ փեղոյոյ այդմիկ, 'ի վերայ մարդոյ և անասնոյ, և 'ի վերայ փայտի՛ ազարակի. և 'ի վերայ արդեանց երկրի, բորբոքեացի և ոչ շիջցի:

- 21 ²¹Այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց Աստուած Իսրայէլի. Ջողջակէզս Թ
 22 ձեր ժողովեցէք հանդերձ զոհիւք ձերովք, և կերայք միս. ²²զի ոչ խօսեցայ
 23 ընդ հարսն ձեր, և ոչ պարուէր եպու նոցա յաուրն յորում հանի գ-
 24 նոսա յերկրէն Եգիպտացոց՝ վասն բանի ողջակիզաց և զոհից: ²³Այլ
 24 զայն բան պարուիրեցի նոցա՝ և ասեմ. Լուարո՛ւք ձայնի իմում, և ես
 25 եղէց ձեզ յԱստուած. և դուք եղիջիք ինձ 'ի ժողովնորդ, և գնացիք
 26 յամենայն ճանապարհս իմ զոր պարուիրեցի ձեզ, զի բարի՛ լինիցի
 27 ձեզ: ²⁴Եւ ոչ լուան ինձ, և ոչ անսաց ունկն նոցա. այլ գնացին ըսպ
 28 խորհրդոց սրբից իրեանց չարաց. և եղեն յէրս և ոչ յառաջ, ²⁵յօրէ
 29 յորմէ ելին հարքն նոցա յերկրէն Եգիպտացոց մինչև ցայսօր: Եւ արդ՝
 30 առաքեցի առ ձեզ զամենայն ծառայս իմ զմարգարէս, 'ի փուն՝ և ընդ
 31 առաօրս առաքեալ: ²⁶Եւ ոչ լուան ինձ, և ոչ անսաց ունկն նոցա. և
 32 իստացուցին զպարանոցս իրեանց առաւել՝ քան զհարց իրեանց: ²⁷Եւ
 33 ասացես ցնոսա զբանս զայս, և ոչ լուիցեն քեզ. և կոչեսցես զնոսա՝
 34 և ոչ փայցեն քեզ պարասխանի: ²⁸Եւ ասացես առ նոսա. Այս ազգ է
 35 որ ոչ լուան ձայնի Տեառն Աստուծոյ իրեանց. և ոչ ընկալան զխրապ.
 36 պակասեցին հաւաքք, և բարձաւ ճշմարտութիւն 'ի բերանոց նոցա:
 37 ²⁹Կարեա՛ զհերս քո և 'ի բաց ընկես. և ան զողբս 'ի շրթունս. զի
 38 խորեաց Տէր՝ և մերժեաց զազգն որ առնէր զայս: ³⁰Ձի արարին որդիքն
 39 Յուդայ չար առաջի իմ՝ ասէ Տէր. կարգեցին զգարշելիսն իրեանց 'ի
 40 փանն յորոյ կոչեցեալ էր անուն իմ 'ի վերայ նորա պղծել զնա. ³¹Եւ շի-
 41 նեցին բազին Տափեթայ, որ է 'ի ձոր որդուցն Ենովմայ, այրել զուսերս
 42 և զդսերս իրեանց 'ի հուր. զոր ոչ հրամայեցի նոցա, և ոչ զմտաւ ա-
 43 ծի 'ի սրբի իմում: ³²Վասն այնորիկ ասաւ աուրք եկեսցեն՝ ասէ Տէր,
 44 և ոչ ևս ասացեն Բազին Տափեթայ, և Ձոր որդուցն Ենովմայ, այլ
 45 Ձոր կոպորելոց, և թաղեսցեն 'ի Տափեթն առ 'ի փեղոյն չբաւելոյ:
 46 ³³Եւ եղիցին դիակունք ժողովրդեանդ այդորիկ՝ 'ի կերակուր թռչնոց
 47 երկնից՝ և զազանաց երկրի. և ոչ ոք իցէ որ հալածիցէ: ³⁴Եւ բարձից
 48 'ի քաղաքացն Յուդայ և յանցիցն Երուսաղեմի զձայն խրախճանաց, և
 49 զձայն ցնձացելոց. զձայն հարսին, և զձայն փեսայի. զի յանապար
 50 եղիցի երկիրն:

8 ¹Ի ժամանակին յայնմիկ՝ ասէ Տէր, հանցեն զոսկերս թագաւորացն
 Յուդայ՝ և զոսկերս իշխանաց նոցա, և զոսկերս քահանայից, և զոսկերս
 մարգարէից, և զոսկերս բնակչացն Երուսաղեմի՝ 'ի գերեզմանաց ի-

20 Ունակք. Վասն այնորիկ այսպէս... անաւասիկ բարկութիւն իմ և սրբմտութիւն իմ
 հեղցի 'ի վերայ փեղոյոյ այդորիկ: **23 Ունակք.** Եւ եղէց ձեզ Աստուած... զի բարի
 լիցի ձեզ: **25 Ունակք.** Յօրէ յորմէ հեպտ ելին... և առաքեցի առ քեզ զամենայն զմա՛:
27 Ունակք. Ասացես նոցա զբանս: **28 Ոսկան.** Այս ազգք են որք ոչ: **Բազունք.** Ի
 բերանոյ նոցա: **29 Ունակք.** Կարեա զհեր քո... և ան ողբս: **Բազունք.** Ձի խորքակեաց
 Տէր, և մերժ՛: **30 Ունակք.** Յորոյ վերայ կոչեցեալ էր անուն իմ պղծել: **31 Ոսկան.**
 Տօփեթայ. (32) 'ի Տօփեթն: **32 Ունակք.** Առ փեղոյն չբաւ՛. կամ՛. առ 'ի չբաւելոյ փեղ՛:
33 Ունակք. Այդորիկ՝ կերակուր: **34 Ունակք.** Ձի անապար լիցի երկիր:

րեանց. ²և ցամաքեցուցեն յարևու, և ընդ լուսնով, և ընդ ամենայն ²
 ասպեղքք, և առաջի ամենայն զօրութեանց երկնից զոր սիրեցինն՝ և
 որոց ծառայեցինն, և որոց զհե՛տն գնացին, և յորս ապաստա՛ն լինէին,
 և երկիր պազանէին նոցա. ո՛չ կոծեսցին, և ո՛չ լայցեն, այլ ՚ի նշառակ
 եղիցին ՚ի վերայ երեսաց երկրի. ³զի ախորժեցին զմահ՝ և ո՛չ գկեանս:
³Եւ զմնացորդս որ մնացեալ իցեն յազգէ անպի չարէ. ընդ ամենայն փե-
 դիս մնացելոցն ուր և մերժեցից գնոսա անդր՝ ասէ՛ Տէր զօրութեանց:
⁴Եւ ասացես ցնոսա. Այսպէս ասէ Տէր. Միթէ որ գլորին՝ ո՛չ յառնիցէ. ⁴
 կամ որ խոտորին՝ ո՛չ ևս դառնայցէ: ⁵Արդ՝ ընդէ՛ի խոտորեցաւ ժողովորդո՛ս
 այդ և Երուսաղէմ՝ խոտորումն ժպիրի. և պնդեցան կամօք իրեանց՝ և
 ո՛չ կամեցան դառնալ: ⁶Ունկնդիք և լուարո՛ւք, ո՛չ այդպէս խօսին. և ո՛չ ⁶
 գոյ մարդ որ զղջանայ ՚ի վերայ չարեաց իւրոց, և ասէ թէ զինչ գործե-
 ցի. կասեաց ընթացօրն յընթացից իւրոց՝ իբրև զձի՛ ընդ քիրփն մտեալ
 ՚ի խրխնջել իւրում: ⁷Արդ՝ արսինն յերկինս ծանեաւ զժամանակ իւր. ⁷
 փափրակ և ծիծառն թռչունք վայրի՝ պահեցին զժամանակս մտից իւ-
 րեանց. և ժողովորդ իմ ո՛չ ծանեաւ զիրաւունս Տեառն: ⁸Զիսրո՞ր ասիցէք՝ ⁸
 թէ իմաստունք ենք, և օրէնք Աստուծոյ են ՚ի մեզ. վասն այդորիկ զոր
 եղև սուտ վիճակն դպրացն: ⁹Յամօթ եղեն իմաստունքն. զարհուրեցան ⁹
 և պարպեցան. զի զբան Տեառն անարգեցին. զի՛նչ իմաստութիւն իցէ ՚ի
 նոսա: ¹⁰Վասն այնորիկ փաց գկանայս նոցա այլոց, և զագարակս նո-
 ցա օտարի ժառանգաց. զի ՚ի փոքուէ մինչև ՚ի մեծամեծս նոցա ամենայն
 ոք ազահէ՛ զազահութիւն. ՚ի մարգարէէ մինչև ցքահանայն՝ ամենայն
 ոք առնէ անիրաւութիւն: ¹¹Եւ բժշկէին զբեկումն դստեր ժողովրդեան ¹¹
 իմոյ ընդ արհամարհանս. և ասէին խաղաղութիւն խաղաղութիւն, և ո՛չ
 գոյր խաղաղութիւն: ¹²Ամաչեսցեն զի արարին զպղծութիւն. սակայն և ¹²
 այնպէս ո՛չ ամաչեցին ամօթով, և զպափկառանս ո՛չ առին ՚ի միտ. վասն
 այնորիկ անկցին ընդ անկեալսն ՚ի ժամանակի այցելութեան իրեանց,
 և փկարասցին՝ ասէ Տէր: ¹³Եւ ժողովեցեն զարդիւնս իրեանց՝ ասէ ¹³
 Տէր. չի՞ք խաղող յայգիս նոցա, և ո՛չ թուզ ՚ի թզենիս նոցա. և փերկն
 թօթափեցաւ. երու նոցա՝ և անց զնոքօք: ¹⁴Արդ մեք՝ զի՛ նստիցիմք. այլ ¹⁴
 ժողովեցարո՛ւք՝ և մտցո՛ւք ՚ի քաղաքս ամուրս, և անդր անկցուք. զի Տէր
 Աստուած մեր ընկէց զմեզ, և արբոյց մեզ ջուր դառնութեան, զի մեղաք
 առաջի նորա: ¹⁵Ժողովեցա՛ք ՚ի խաղաղութիւն, և ո՛չ գոյր բարութիւն. ¹⁵
 ՚ի ժամանակի բժշկութեան և ահա փազնայ: ¹⁶Ի Դանայ լուիցուք ¹⁶
 զձայն երագութեան երիվարաց նորա. ՚ի ձայնէ խրխնջելոց հեծելոց
 նորա շարժեցաւ երկիր ամենայն. եկեսցէ և կերիցէ գերկիր լրիւ իւրով,
 զքաղաքս և զբնակիչս նորա: ¹⁷Քանզի ես աւասիկ արձակեմ ՚ի ձեզ ¹⁷

8. 2 Ունակք. Ընդ ամենայն ասպեղօք... և որոց զհեպ գնա՛... և ոչ կործեսցին, և ոչ լացցեն: **4 Ունակք.** Միթէ որ գլորիցին: **6 Ունակք.** Ոչ այնպէս խօսին... ՚ի խրխնջել իւրում: **Բազունք.** Զղջանայ ՚ի չարեաց իւրոց: **7 Ունակք.** Եւ թռչունք վայրի... զժամանակ մտից... ոչ ծանեան զի՛: **8 Ունակք.** Զիսրո՞ր ասէք... են ընդ մեզ. վասն այնորիկ: **Ոսկան.** Եղև, և սուտ վիճակն դպրաց: **10 Ունակք.** Վասն այսորիկ փաց... և ՚ի մարգարէէ մինչև քահանայ: **12 Ի լու՛.** Ամաչիցեն զի արա՛: **Ունակք.** Իրեանց փկարասցին: **13 Ունակք.** Եւ փերկն թափեցաւ: **14 Ունակք.** Այլ մեք զի նստիցիմք. ժողո՛ր: **15 Ունակք.** Ի խաղաղութեան. և ոչ գոյր. ՚ի բարութիւն: **16 Ունակք.** Խխնջելոյ հեծելոյ նորա:

18, 19 օձս կոտորիչս, յորս ոչ մրանիցեն թովչութիւնք, և հարկանիցեն զձեզ՝
 20 ասէ Տէր. ¹⁸ և յանբժշկական ցաւս սրտից ձերոց փարակուսելոց: ¹⁹ Ահա
 21 ձայն գուժի դարեր ժողովրդեան իմոյ յերկրէ՛ հեռասարանէ. Միթէ Տէր ոչ
 22 գուցէ՞ ՚ի Սիովն, կամ Թագաւոր անդ՝ ոչ իցէ. ընդէ՛ր բարկացուցին զիս
 23 դրօշելովք իւրեանց, և սնուրովք օտարորովք: ²⁰ Անցի՛ն հունձք, անց
 24 ամառն. և մեք ոչ փրկեցաք: ²¹ Ի վերայ բեկման դարեր ժողովրդե-
 25 ան իմոյ խորփակեցայ. խաւարեցայ փարակուսանօք. յաղթահարեցի՛ն
 26 զիս երկունք իբրև ծննդականի: ²² Միթէ դեղ ոչ գուցէ՞ ՚ի Գաղաաղ, կամ
 27 բժիշկ ոչ կայցէ անդ. ընդէ՛ր ոչ եղև բժշկութիւն դարեր ժողովրդեան
 իմոյ:

9 ¹ Ո՛ր փայր գգլուխս իմ ջուր, և զաչս իմ աղբերս արփասուաց. և
 2 լայի գժողովորդս զայս զփու և զգիշեր, և զվիրաւորեալս դարեր ժո-
 3 ղովրդեան իմոյ: ² Ո՛ր փայր ինձ յանապարի դո՛յզն օթևանս. և թողուի
 4 գժողովորդ իմ, և գնայի ՚ի դոցանէ. զի ամենեքեան շնան՝ առ հա-
 5 սարակ ժողովորդք արհամարհողաց: ³ Եւ լարեցին զլեզուս իւրեանց
 6 իբրև զաղեղն. սրութիւն՝ և ոչ հաւաքք զօրացան ՚ի վերայ երկրի.
 7 զի ՚ի չարեաց ՚ի չարիս ելին, և զիս ոչ ծանեան՝ ասէ Տէր: ⁴ Իւրա-
 8 քանչիւր յընկերէ իւրմէ՛ զգոյճ լերուք, և յեղբարս ձեր մի՛ յուսայք: Ջի
 9 ամենայն եղբայր՝ խաբելով խաբէ, և ամենայն բարեկամ նենգութեանք
 10 գնայ: ⁵ Իւրաքանչիւր զբարեկամ իւր այպանեն, և ճշմարտութիւն ոչ
 11 խօսին. ուսաւ լեզուս նոցա խօսել սրութիւն. զրկեցին, և ոչ դաղա-
 12 րեցին ⁶ ժողովել վաշխս ՚ի վերայ վաշխից, և նենգութիւն ՚ի վերայ
 13 նենգութեանց. և ոչ կամեցան զիս ճանաչել՝ ասէ Տէր: ⁷ Վասն այնորիկ
 14 այսպէս ասէ Տէր՝ Տէր զօրութեանց. Ահաւաղիկ ես ջեռուցից զնոսա, և
 15 փորձեցից զնոսա. զի արարից յերեսաց չարեաց դարեր ժողովրդեան
 16 իմոյ ⁸ բալիսփոր խոցոտիչ. լեզուք նոցա նենգաւորք. և բանք բերանոյ
 17 նոցա ընդ ընկերի իւրում խօսին զխաղաղութիւն, և ՚ի սրտի իւրում ու-
 18 նին զթշնամութիւն: ⁹ Միթէ ՚ի վերայ այսոցիկ ոչ արարից այցելութիւն՝
 19 ասէ Տէր. կամ յազգէ՛ այնպիսոյ ոչ խնդրեսցէ վրէժ անձն իմ: ¹⁰ Կո՞ծ
 20 առէք ՚ի վերայ լերանց, և ձայնս ՚ի վերայ բլրոց անապարի. ողբա-
 21 ցէք, քանզի պակասեցին առ ՚ի չզոյէ մարդկան անցաւորաց, և ոչ լուան
 22 զձայնս սրացուածոց. ՚ի թռչնոց երկնից մինչև ցանասունս յիմարեցան
 23 և գնացին: ¹¹ Եւ փաց գերուսաղէմ ՚ի գերութիւն և ՚ի բնակութիւն վիշապաց.
 24 և զքաղաքս Յուդայ եղից յապականութիւն՝ առ ՚ի չզոյէ բնակչաց: ¹² Ո՞վ
 25 է այր իմաստուն՝ և ՚ի մի՛ր առցէ զայս, և առ ո՞ն բան բերանոյ Տեառն,
 26 պապմեսցէ մեզ թէ՛ վասն է՛ր կորեաւ երկիր. լքա՛ւ իբրև զանապար առ
 27 ՚ի չզոյէ անցաւորաց: ¹³ Եւ ասէ ցիս Տէր. Վասն թողլոյն դոցա զօրէնս

17 Ունանք. Ահաւասիկ արձակեմ: **21 Օրինակ մի.** Խօսեցայ փարակուսանօք:
22 Յօրինակին. Ընդ ոչ եղև բժշ: **9. 2 Ունանք.** Ժողովք արհամարհողաց: **3 Ոսկան.**
 Իբրև զաղեղն սրութեան: **4 Յօրինակին բանս այս.** Ջի ամենայն եղբայր խաբելով
 խաբէ. *կարմրաղեղով նշանակի:* **5 Ունանք.** Ոչ խօսեցին. ուսան լեզուք նոցա:
7 Բազումք. Վասն այնորիկ այսպէս... ահաւասիկ ես: **8 Ունանք.** Ընդ ընկերի իւ-
 րեանց... և ՚ի սրտի իւրեանց: *Ոսկան.* Ունի զթշնամութիւն: **9 Ունանք.** Յազգէ
 յայնպիսոյ ոչ խնդրիցէ: **10 Ունանք.** Ջի պակասեցին... մինչև յանասունս: **12 Ու-**
նանք. Եւ առ որում բան բերա՛ւ... լքաւ որպէս զանապար:

իմ գոր եղի առաջի աչաց նոցա, և ո՛չ լուան ձայնի իմում. ¹⁴ և գնացին 14
 զհետր հաճոյից սրտից իրեանց չարաց, և զհետր կռոցն գոր ցուցին նոցա
 հարքն նոցա: ¹⁵ Վասն այնորիկ այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց՝ Ասարու– 15
 աժ Իսրայէլի. Ահաւասիկ ես ջամբեն ժողովրդեանդ այդորիկ վրանգ,
 և արբուցանեն դոցա ջոր դառնութեան: ¹⁶ Եւ ցրուեցից զդոսա ընդ 16
 ազգս զորս ո՛չ գիտացին դոքա, և ո՛չ հարքն իրեանց. և արձակեցից
 ՚ի վերայ դոցա սուր, մինչև սաքակեցից զդոսա նովա: ¹⁷ Այսպէս ասէ 17
 Տէր զօրութեանց. Ջմբան աճէք՝ և կոչեցէք զձայնարկուս՝ և եկեացեն.
 և առ իմաստուն կանայս առաքեցէք, և ճչեացեն. ¹⁸ և ստիպեացեն, 18
 և առցեն ո՞րքս ՚ի վերայ ձեր. և իջուցեն աչք ձեր արտասուս, և
 արտանանունք ձեր բոխեացեն ջուր: ¹⁹ Զի ձայն ողորմ գուժեաց ՚ի Սիովն. 19
 Զիարդ թշուառացաք, ամաչեցաք յոյժ, զի լքաք զերկիր, և ընկեցաք
 զբնակութիւնս մեր: ²⁰ Լուարոնք կանայք զպարզամս Տեառն Ասարու– 20
 ծոյ, և ընկալցին ականջք ձեր զբանս բերանոյ նորա. և արդ՝ ուսուցէք
 դարբերաց ձերոց ձայնս. և կին՝ ընկերի իւրում ո՞րքս. ²¹ զի ել մահ ընդ 21
 պարտուհանս ձեր, և եմնուր յերկիր ձեր. ջնջել զարդայս արտաքոսար, և
 զերիպասարդս ՚ի հրապարակաց: ²² Այսպէս ասէ Տէր. Եղիցին դիակունք 22
 մարդկան նշաւակ ընդ երեսս դաշտաց երկրի ձերոյ, և իբրև զխոտ զկնի
 հնձողի. և ո՛չ ոք իցէ որ ժողովիցէ:

Ժ ²³ Այսպէս ասէ Տէր. Մի՛ պարծեսցի իմաստունն յիմաստութիւն իւր, 23
 և մի՛ պարծեսցի հզօրն ՚ի զօրութիւն իւր, և մի՛ պարծեսցի մեծն ՚ի
 մեծութիւն իւր. ²⁴ այլ այն պարծիցի՛ որ պարծիցի՛ իմանալ և ճանաչել 24
 զիս, թէ ես եմ Տէր Ասարուաժ. որ առնեն զիրաւունս և զողորմութիւն,
 և զարդարութիւն ՚ի վերայ երկրի. և ՚ի նոյնս են կամք իմ՝ ասէ Տէր:
²⁵ Ահա ատուք եկեացեն ասէ Տէր. և արարից այց ՚ի վերայ ամենայն 25
 թլփաբելոց յանթլփաբութեան իրեանց. ²⁶ ՚ի վերայ Եգիպտոսի, և ՚ի 26
 վերայ Յուդայ, և ՚ի վերայ Եդոմայ, և ՚ի վերայ որդւոցն Ամովնայ, և ՚ի
 վերայ որդւոցն Մովաբու, և ՚ի վերայ ամենայն յապաւելոցն զերեսօք
 բնակչաց անապարի. զի ամենայն ազգ անթլփաբ են մարմնով. և
 ամենայն Իսրայէլ անթլփաբ են սրտիւք իրեանց:

¹ Լուարոնք զպարզամս գոր խօսեցաւ Տէր ՚ի վերայ ձեր՝ փունդ Իս– **10**
 րայէլի: ² Այսպէս ասէ Տէր. Ըստ ճանապարհաց հեթանոսաց մի՛ ուսանիք, 2
 և ՚ի նշանաց երկնից մի՛ զարիտրիք. զի նոքա երկնչին յերեսաց նոցա:
³ Զի ամենայն կուռք հեթանոսաց սնոփի՛ք են. փայտ յանարաժէ հարեալ, 3
 զործք ձեռաց հիւսանց. ⁴ ձոյլ արծաթոյ և ոսկւոյ զարդարեալք. ուռամբք 4

13 Ոմանք. Վասն թողոյ նոցա զօ՞... զոր երու առաջի երեսաց նոցա: **15 Ոմանք.**
 Վասն այսորիկ... ահաւաղիկ ես ջամբեն ժողովրդեանդ այդմիկ փագնապ, և արբու՞:
17 Ոմանք. Ասէ Տէր Տէր զօրութեանց: *Ուր Ոսկան.* ասէ Ասարուաժ զօրութեանց:
19 Ոմանք. Ամաչեցէք յոյժ: **20 Բագունք.** Բերանոյ նորա, և ուսուցէք: **22 Ոմանք.**
 Եւ եղիցին դիա՞... նշանակ ընդ երեսս: **23 Օրինակ մի.** Միթէ պարծեսցի իմաս՞:
Ոմանք. Յիմաստութեան իւրում... ՚ի զօրութեան իւրում: **24 Բագունք.** Այլ յայն
 պարծեսցի որ պարծիցին: *Ուր օրինակ մի.* Այլ պարծեսցի որ պարծի... և ՚ի նոյն են
 կամք: **26 Յոմանս պակասի.** Ի վերայ Եգիպտոսի, և ՚ի վերայ Յուդայ, և ՚ի վերայ
 Եդոմ: *Բագունք.* Զի ամենայն ազգք... և ամենայն փունն Իսրայէլի անթլփաբ սրփ՞:
10. 1 Ոմանք. Զպարզամս գոր խօսե՞: **3 Ոմանք.** Զի ամենայն օրէնք հեթանոսաց...
 գործ ձեռաց հիւսան:

և բևեռօք հասարակացին զնոսա՝ զի ոչ շարժեսցին. արծաթ ճախարակեայ, արծաթ ՚ի գործ արկեալ ՚ի Թարշշէ, և ոսկի եկեալ ՚ի Մանփաթայ:

5 ⁵ Եւ ձեռն ոսկերչի գործեաց գործ ճարտարաց. կապուրակ և ծիրանի զգեցուցանեն նոցա. և ոչ զնասցեն, այլ բառնալով բարձցին. և ոչ քայլ մի ուրիւն փոխեսցեն, և ոչ ինքնին ՚ի կրելիսն ամբարձցին. մի՛ երկնչիք ՚ի նոցանէ, զի ոչ չար առնեն, և բարի իսկ ոչ գոյ ՚ի նոսա:

6, 7 ⁶ Չի՞ք որ իբրև զբեզ Տէր. մե՞ծ ես՝ և մե՞ծ է անուն քո զօրութեամբ: ⁷ Ո՞ր ոչ երկիցէ ՚ի քէն Թագաւոր ազգաց. զի քե՞զ իսկ վայելէ. զի յամենայն իմաստունս հեթանոսաց, և յամենայն թագաւորս նոցա ո՞վ է իբրև

8 զբեզ: ⁸ Եւ միանգամայն այրեսցին, և տկարացին սիրտք սնուրեաց. զի

9 փայլ տն. ⁹ և արծաթ ընփոխ եկեալ ՚ի Թարշշայ, և ոսկի ՚ի Սովփաթայ, գործ ճարտարաց ամենայն, և ձեռաց ոսկերչաց. կապուրակ և ծիրանի հանդերձք նոցա. գործ իմաստնոց ամենայն: ¹⁰ Այլ Տէր Աստուած մեր ճշմարիտ. է Աստուած կենդանի, և Թագաւոր յաիփեմական. և ՚ի սրբամտութենէ նորա շարժեսցի՛ երկիր՝ և ոչ հանդարտեսցեն ազգք

11 բարկութեան նորա: ¹¹ Եւ այսպէս ասասցիք ցնոսա. Աստուածք որ զերկինս և զերկիր ոչ արարին՝ կորիցեն՝ յերկրէ, և ՚ի ներքոյ երկնիցս այսոցիկ: ¹² Տէր է՛ որ արար զերկիր զօրութեամբ իւրով, և կանգնեաց զպիեզերս իմաստութեամբ իւրով. և խորհրդով իւրով ձգեաց զերկինս.

13 ¹³ և ՚ի տալոյ զձայն իւր՝ լնու բազմութիւն ջուրցն յերկինս. հանէ զամպս ՚ի ծագաց երկրէ՝ և զփայլաբակունս իւր յանձրևս արար. հանէ զհողմս

14 յշրեմարանաց իւրոց: ¹⁴ Յիմարեցաւ ամենայն մարդ ՚ի գիտութենէ. յամո՛ջ եղեն ամենայն ոսկերիչք դրօշելովք իւրեանց. զի սուր ձուլեցին, և

15 չի՞ք շունչ ՚ի նոսա. ¹⁵ սնորի՛ են՝ և գործք խաբէութեան. ՚ի ժամանակի այցելութեան իւրեանց կորիցեն: ¹⁶ Այլ ոչ այնպիսի ինչ է Բաժինն Յակովբայ. զի որ սպեղծն զամենայն՝ նա՛ է բաժին նորա. և Իսրայել զաւագան ժառանգութեան նորա: Տէր զօրութեանց անուն է նորա:

17 ¹⁷ Ժողովեա՛ ՚ի բացուստ զօրութիւն քո բնակեալոյ ՚ի մէջ ընտրելոց:

18 ¹⁸ Այսպէս ասէ Տէր. Ահաւասիկ ես քարընդորոննմ զբնակիչս երկրիդ այդորիկ նեղութեամբ. և նեղեցի՞ց զնոսա զի մի՛ գրցին: ¹⁹ Վայ՛ ՚ի վերայ բեկման քոյ, զի ցաւագի՛ն են հարուածք քո. և ասեմ. Արդարև այդ

20 իսկ են վերք իմ, և եհաս յիս: ²⁰ Խորանն իմ չուռացաւ, կորեաւ. և ամենայն խորանափեղկք իմ քակտեցան. որդիք իմ և խաշիւք իմ ոչ ուրեք էին, և ոչ ևս գոյ տեղի խորանի իմոյ, և ոչ տեղի խորանափեղկաց իմոց:

21 ²¹ Չի հովիւքն անմրացան, և զՏէր ոչ խնդրեցին. վասն այնորիկ ոչ իմացան ամենայն արօտականքն, և ցրուեցան: ²² Չայն գուժի եկեսցէ, և շարժումն մե՞ծ յերկրէ հիւստոյ, կարգել զքաղաքս Յուդայ յապականութիւն՝

4 Ունանք. Եւ ձոյլ արծաթոյ... գարդարեալ... ՚ի Թարշշէ ոսկի եկեալ: **5 Ոսկան.** Եւ մի՛ երկնչիք: **8 Ի յուս՞.** Եւ ստարակեսցին սիրտք սնուր՞. *համաձայն բազմաց ՚ի բն՞:* **9 Ոսկան.** Եւ ոսկի Սովփաթայ: **Այլք.** Նանդերձն նոցա: **10 Բազումք.** Տէր Աստուած ճշմարիտ է... ՚ի սրբամտութենէ: **Ուր Ոսկան.** ՚ի սրբամտութեան նորա: **12 Ունանք.** Ո՞ր է որ արար զերկիր: **13 Ունանք.** Եւ հանէ զամպս... ՚ի շրեմարանաց: **14 Ոսկան.** Ամենայն մարդ ՚ի գիտութեան: **16 Բազումք.** Ոչ այնպիսի է բա՞: **17 Ունանք.** Ժողովեաց ՚ի բացուստ... բնակեալք ՚ի մէջ ընտր՞: **18 Ունանք.** Չի այսպէս ասէ Տէր... զի մի՛ գրցեն: **19 Յօրինակին պակաստէր.** Այդ իսկ են վերք իմ: **20 Բազումք.** Ոչ ուրեք են. և ոչ:

և ՚ի դադարս ջայլամանց: ²³Գիտն՝ Տէր՝ զի ոչ մարդոյ է ճանապարհ 23
 իւր. և ոչ այր գնացէ, և յաջողեսցէ զճանապարհս իւր: ²⁴Խրապեա՛ 24
 զմեզ Տէր. բայց իրաւամբք, և մի՛ ցասմամբ. զի մի՛ սակաւաւորս ա-
 րասցես զմեզ: ²⁵Նէդ՝ զբարկութիւն քո ՚ի վերայ հեթանոսաց որ ոչ գի- 25
 փեն զքեզ, և ՚ի վերայ ազգաց որ զանուն քո ոչ կարդացին. զի կերան
 զՅակովբ՝ և սպառեցին զնա. և վախճանեցին զնա, և զարօրս նորա
 աւերեցին:

ԺԱ ¹ Բանն որ եղև առ Երեմիա՝ ՚ի Տեառնէ և ասէ. ²Լուարո՛ւք զբան 11, 2
 ուխտիս այտորիկ, և խօսեցարո՛ւք ընդ արսդ Յուդայ՝ և ընդ բնակիչսդ
 Երուսաղեմի: ³Եւ ասասցես ցնոսա. Այսպէս ասէ Տէր Աստուած Իս- 3
 րայելի. Անիծեալ լիցի մարդն որ ոչ լուիցէ բանից ուխտիս այտորիկ.
⁴Գոր պարտութեցի հարցն ձերոց, յաւոր յորում հանի զնոսա յերկրէն 4
 Եգիպտացոց՝ ՚ի հնոցէ երկաթոյն. և ասեմ. Լուարո՛ւք ձայնի իմում, և
 արարէ՛ք զայդ ըստ ամենայնի գոր ինչ պարտութեմ ձեզ. և եղիջիք ինձ
 ՚ի ժողովորդ, և ես եղէց ձեզ յԱստուած: ⁵Եւ հասարաբեցից զերդումն 5
 իմ գոր երդուայ հարցն ձերոց, փալ նոցա զերկիրն որ բոխէ զմեզը
 և զկաթն. որպէս և այսօր: Պարասխանի՛ երո՛ւ և ասեմ. Այո՛ Տէր՝
 եղիցի՛: ⁶Եւ ասէ ցիս Տէր. Ընթերցի՛ր զամենայն զբանսդ զայդոսիկ ՚ի 6
 քաղաքսդ Յուդայ՝ և արաբքոյ Երուսաղեմի, և ասասցես. Լուարո՛ւք
 զպարզամ ուխտիդ այդորիկ, և արարէ՛ք զդոսա: ⁷Զի վկայութեամբ 7
 եղի զվկայութիւն հարցն ձերոց՝ յաւորն հանելոյ իմոյ զնոսա յերկ-
 րէն Եգիպտացոց, և մինչև ցայսօր. կանխել ընդ առաւօրս՝ և դնել
 վկայութիւն՝ և ասել. Լուարո՛ւք ձայնի իմում, և ոչ լուան: ⁸Եւ խտրորեցուցի՛նս
 զլսելիս իւրեանց, և գնացին այր ըստ յօժարութեան սրտից իւրեանց ՚ի
 չարիս. և ածից ՚ի վերայ նոցա զամենայն բանս ուխտիս այտորիկ՝
 գոր պարտութեցի նոցա առնել՝ և ոչ արարին: ⁹Եւ ասէ ցիս Տէր. Գփան 9
 կնճիռն յարսդ յայդոսիկ՝ և ՚ի բնակիչսդ Երուսաղեմի. ¹⁰դարձան յանիրաւութիւնս
 հարցն իւրեանց առաջնոց, որք ոչ կամեցան լսել բանից իմոց. և ահաւաղիկ
 երթան զհեղ սաստուածոց օտարաց ծառայել նոցա. և ցրեցին փունն
 Իսրայելի և փունն Յուդայ զուխտն իմ, գոր ուխտեցի ընդ հարս նո-
 ցա: ¹¹Վասն այնորիկ այնպէս ասէ Տէր. Ահաւաղիկ ես ածից ՚ի վերայ 11
 դոցա չարիս, յորոց ոչ կարասցեն ելանել. և աղաղակեսցեն առ իս՝ և ոչ
 լուայց նոցա: ¹²Եւ գնասցեն քաղաքք Յուդայ՝ և բնակիչք Երուսաղեմի, 12
 և աղաղակեսցեն առ դիսն իւրեանց որոց արկանէին խունկս. և փրկելով
 ոչ փրկեսցեն զնոսա ՚ի ժամանակի չարեաց իւրեանց: ¹³Զի ըստ թուոյ 13
 քաղաքացն քոց էին դիքն քո Յուդայ, և ըստ թուոյ անցիցն Երուսաղեմի
 կարգեցէք բազինս և սեղանս ամօթոյ, արկանել խունկս Բահաղու: ¹⁴Եւ 14
 դու՛ մի՛ կար յաղօթս վասն ժողովրդեանդ այդորիկ, և մի՛ աղաչէր վասն

24 *Օրինակ մի.* Զի մի՛ սակաւ աւորս արասցես: 11. 2 *Ոմանք.* Զբանս ուխտիս...
 ընդ արս... և ընդ բնակիչս Երուսաղեմի: 3 *Բազումք.* Բանից խրապոս այտորիկ:
 4 *Յօրինակին սակասէր.* Եւ եղիջիք ինձ ՚ի ժողովորդ: 6 *Ոմանք.* Ընթերց զամեն-
 այն զբանսդ... զպարզամն ուխտիդ: 7 *Ոմանք.* Նանելոյ իմ զնոսա յերկ: 8 *Ոսկան.*
 Եւ ածի ՚ի վերայ նոցա զամենայն: 9 *Ի լուս.* Յարսդ Յուդայ և ՚ի բն՝. *համա-*
ձայն բազմաց ՚ի բնաք՝: 12 *Ոմանք.* Եւ գնասցեն քաղաքդ Յուդայ: 13 *Յօրինակին*
սակասէր. Էին դիքն քո Յուդայ:

- դոցա խնդրուածովք, և պաղապիր. զի ո՛չ լսեմ 'ի ժամանակի յորում
 15 կարդասցեն առ իս' 'ի ժամանակի չարեաց իրեանց: ¹⁵ Զի ընդ սիրելին
 ասեմ՝ զի 'ի ներքս 'ի փաճարին իմում արար գարշելիս. միթէ աղօ՛թք,
 և մին նուիրեալ՝ անցուցանիցեն 'ի քէն զչարիս քո. կամ թէ այնպիսեօք
 16 ապրիցիս: ¹⁶ Զիթենի գեղեցիկ վարսաւոր փեսայեամբ կոչեաց Տէր զա-
 նուն քո. 'ի ձայնէ թլփափութեան նոցա. մե՛ծ է նեղութիւն 'ի վերայ քոյ,
 17 անպիպանացան ոսպք քո: ¹⁷ Եւ Տէր Աստուած զօրութեանց որ փնկեաց
 գքեզ՝ խօսեցաւ 'ի վերայ քոյ չարին փոխանակ չարեաց փանն Իսրայէ-
 լի, և փանն Յուդայ. զի արարին անձամբ անձանց 'ի բարկացուցանել
 զիս, յարկանել նոցա խունկս Բահադո:
 18, 19 ¹⁸ Տէր ծանո՛ ինձ և ծանեայց. յայնժամ փեսի գգործս նոցա: ¹⁹ Ես իբ- ժԲ
 րն զգառն անմեղ վարեալ 'ի սպանդ. ո՛չ գիպացի թէ զինէն խորիեցան
 խորիուրդ չար, և ասեն. Եկայք արկցուք փայր 'ի հաց նորա, և ջնջեսցուք
 20 զնա յերկրէն կենդանեաց. և անուն նորա մի՛ ևս յիշեսցի: ²⁰ Տէր զօրութեանց
 որ ընտրեն զիրաւունս, և քննեն զերիկամունս և զսիրտս, փեսից առ
 'ի քէն զվրէժխնդրութիւն առ 'ի նոսա. զի քե՛զ յայտնեցի զիրաւունս
 21 իմ: ²¹ Վասն այնորիկ այսպէս ասէ Տէր 'ի վերայ արանցն Անաթովթայ
 որ խնդրեն զանձն քո, և ասեն մի՛ մարգարեանար վասն մեր, ապա
 22 թէ ո՛չ մեռանին 'ի ձեռաց մերոց: ²² Վասն այդորիկ այսպէս ասէ Տէր
 զօրութեանց. Ահաասիկ ես այց արարից 'ի վերայ նոցա. երիպասարդք
 նոցա սրով մեռցին, և ուսերք և դստերք նոցա սովով վախճանեսցին:
 23 ²³ Եւ մնացորդք ո՛չ եղիցի նոցա. զի ամից չարին 'ի վերայ բնակչացն
 Անաթովթայ յամի՛ այցելութեան նոցա:
 12 ¹ Արդար՛ ես դու Տէր, և մատուցից առաջի քո աղէրս. բայց խօսեցայց
 զիրաւունս. զի՞ է զի ճանապարհք ամպարշտաց յաջողեալ են, և երջանկացան
 2 ամենեքեան որ արհամարհէին զարհամարհանս: ² Տնկեցեր զնոսա՝ և
 արմապացան. ծնան որդիս՝ և արարին պարոնդ. մե՛րձ ես դու Տէր 'ի
 3 բերանս նոցա, և հեռի ես յերիկամանց նոցա: ³ Եւ դու Տէր գիպես զիս.
 փեսեր զիս՝ և փորձեցեր զսիրտ իմ առաջի քո. ժողովեա՛ զնոսա իբ-
 րն զոչխար 'ի սպանումն, և նուիրեա՛ զնոսա յաւուր սպանման նոցա:
 4 ⁴ Մինչև յե՛րբ սու՛գ ունիցի երկիր, և խո՛ր ամենայն վայրի ցամաքեսցի՛.
 'ի չարեաց բնակչաց երկրին ապականեցան անասուն և թռչուն. զի ա-
 5 սացին թէ ո՛չ փեսցէ Աստուած զճանապարհս մեր: ⁵ Ուրք քո ընթանան՝
 և լքուսցեն զքեզ. զիա՛րդ կազմիցիս երիվարօք. իսկ արդ՝ յերկիրդ
 խաղաղութեան յուսացեալ ես. զի՞ գործիցես 'ի վերանալ Յորդանան
 6 գետոյ: ⁶ Քանզի և եղբարքն քո՝ և փուն հօր քոյ. և նոքա դաւաճանեցին
 զքեզ, և նոքին աղաղակեցին զկնի քո, կուրեցան 'ի վերայ քո. մի՛
- 15** *Յունանս պակասի.* Ընդ սիրելին *ասեմ՝ զի 'ի ներքս:* **16** *Ոսկան.* Մեծ են նեղութիւն: **19** *Ի բազունս պակասի.* Խորիուրդ *չար,* և ասեն: **20** *Ոմանք.* Զերիկամունս և զսիրտ... զի քեզ յայտնեցի զերիկամունս իմ: **22** *Ոմանք.* Ահաաղիկ ես այց ար՛: *Ոսկան.* Սովու վախճանեսցին: **23** *Ոմանք.* Եւ մնացորդք ոչ եղիցին նոցա: **12. 1** *Բազունք.* Որ արհամարհեն զարհ՛: **2** *Բազունք.* Եւ հեռի յերիկամանց: **3** *Ոմանք.* Իբրև զոչխարս 'ի սպ՛... զնոսա աւուր սպանման: *Ուր Ոսկան.* յօր սպանման: **5** *Ոմանք.* Յուսացեալ իցես. զի՞ գործեսցես 'ի:

հաւապար նոցա զի խօսեսցին զքէն չարութիւն: ⁷ Լքի՛ զպրուն իմ. թողի՛ 7
 զժառանգութիւն իմ. ետրո՛ն զսիրելին անձին իմոյ ՚ի ձեռս թշնամեաց
 իւրոց: ⁸ Եղև ժառանգութիւն իմ ինձ իբրև առեւծ յանապարի. ետր ՚ի վե– 8
 րայ իմ զբարբառ իւր, վասն այնորիկ արեցի զնա: ⁹ Միթէ որջ բորենոյ՞ 9
 իցէ ժառանգութիւն իմ ինձ, կամ այրք շուրջ զնովաւ. շրջեցարուք ժողովեցէ՛ք
 զամենայն զազանս անապարի՝ և եկեսցեն ուրել զնոսա: ¹⁰ Տովի՛ք 10
 բազումք ապականեցին զայգի իմ. եղծի՛ն զբաժին իմ. արարին զվիճակն
 իմ ցանկալի՛ յանապար անկոխ. ¹¹ եղաւ յապականութիւն կորստե– 11
 ան: Վասն իմ ապականեցաւ ապականութեամբ ամենայն երկիր. զի
 ոչ ընդ հուպ արարի հապուցանել. զի ոչ գոյ մարդ որ ընէ ՚ի սրբի:
¹² Ընդ ամենայն ելս անապարի անցի՛ն չուառացեալք. զի սուր Տեառն 12
 կերիցէ՛ ՚ի ծագաց մինչև ՚ի ծագս երկրի, և ոչ գոյ խաղաղութիւն ամե–
 նայն մարմնոյ: ¹³ Յորեան սերմանեցէք, և փոռէ՛ հնձեսցիք. և վիճակքն 13
 ձեր ոչ եղիցին ձեզ յօգուր: Յամօթ լերուք ՚ի պարծանաց ձերոց՝ ՚ի
 նախաբանաց առաջի Տեառն: ¹⁴ Զի այսպէս ասէ Տէր, վասն ամենայն 14
 դրացեացոյ չարաց որ մերձենան ՚ի ժառանգութիւն իմ, գոր բաշխեցի
 ժողովրդեան իմում Իսրայէլի. Ահաւասիկ ես կորզեցի՞ց զնոսա յերկ–
 րէն իւրեանց, և զպրունն Յուդայ հանից ՚ի միջոյ նոցա. ¹⁵ և եղիցի 15
 յետ հանելոյն զնոսա. դարձայց և ողորմեցայց նոցա. և բնակեցուցից
 զնոսա՝ իւրաքանչիւր ՚ի ժառանգութեան իւրում, և իւրաքանչիւր յերկրի
 իւրում: ¹⁶ Եւ եղիցի եթէ ուսանելով ուսանիցին զճանապարհ ժողովրդե– 16
 ան իմոյ, երդնուլ յանուն իմ թէ կենդանի՛ է Տէր. որպէս ուսուցին զժո–
 դովորդն իմ երդնուլ ՚ի Բահադ. և շինեսցին ՚ի մէջ ժողովրդեան իմոյ:
¹⁷ Եւ եթէ ոչ դառնայցեն՝ ջնջեցի՞ց զազգն զայն, և բարձից կորստեամբ 17
 ասէ Տէր:

ԺԳ ¹ Այսպէս ասէ Տէր. Գնա՛ և սրացի՛ր քեզ սփաճանելի կրպաի, և ա՛ծ 13
 զմիջով քո. և ընդ ջուր մի՛ անցանիցես: ² Եւ սրացայ սփաճանելի ըսք 2
 բանին Տեառն, և աճի՛ զմիջով իմով: ³ Եւ եղև բան Տեառն առ իս կրկին 3
 անգամ՝ և ասէ. ⁴ Ան՝ զսփաճանելիդ գոր սրացար՝ ՚ի միջոյ քումմէ. և 4
 արի՛ զնա յափն Եփրատու, և թաքուցես զդա անդ ՚ի ծակ վիմի: ⁵ Եւ 5
 չոզայ և թաքուցի զնա յԵփրատ, որպէս պարուիրեաց ինձ Տէր: ⁶ Եւ եղև 6
 յետ բազում ատուրց՝ ասէ ցիս Տէր. Արի զնա յափն Եփրատայ, և առցես
 անպի զսփաճանելին գոր հրամայեցի քեզ անդ թաքուցանել: ⁷ Եւ զնա– 7
 ցի յափն Եփրատ գետոյ, փորեցի և առի զսփաճանելին ՚ի րեղուղէ
 անդ ուր թաղեցի զնա. և ահա ապականեալ էր սփաճանելին, և ա–
 հա չէր ինչ իմիք պիտրանացու: ⁸ Եւ եղև բան Տեառն առ իս՝ ⁹ և ասէ. 8, 9

6 *Բազումք.* Եւ նոքա դաւեցին քեզ, և նոքին: 7 *Ոմանք.* Ի ձեռն թշնամեաց իս՝:
 8 *Ոմանք.* Եղ ՚ի վերայ իմ զբարբառ: 9 *Բազումք.* Եւ եկեսցեն ուրել զնա: 11 *Ի*
բազումս պակասի. Ամենայն երկիր. *զի ոչ ընդ հուպ արարի հապուցանել.* զի
 ոչ գոյ: 12 *Բազումք.* Անցին թշուառացեալք... և ոչ գոյր խաղաղութիւն ամենայն
 մարդոյ: 13 *Ոսկան.* Եւ մի՛ փոռէ հնձեսցիք: 14 *Ոմանք.* Ժողովրդեան իմոյ Իսրայէլի...
 հանից ՚ի միջոյ իւրեանց: 15 *Ոմանք.* Յիւրաքանչիւր ժառանգութեան իւրում, և յիս՝:
 13. 1 *Բազումք.* Այսպէս ասէ Տէր ցիս. Գնա՛: *Ոմանք.* Եւ ա՛ծ ընդ միջով քով: 4 *Ոմանք.*
 Զսփաճանելին գոր սփաճար: 5 *Բազումք.* Որպէս և պարուիրեաց: 7 *Ոմանք.* Ի
 րեղուղէ ուր թաքուցի զնա անդ... և չէր ինչ իմիք պի՛:

Այսպես ասէ Տէր. Այդպես ապականեցից զհպարտութիւն Յուդայ և
 10 զհպարտութիւն Երուսաղէմի: ¹⁰ Զքաղաքն և զժողովուրդն իմ չար՝ որք
 ոչ կամէին լսել բանից իմոց. որք գնան ըստ յօժարութեան սրտից իւ-
 րեանց չարաց, և երթան զհետ աստուածոց օտարաց ծառայել նոցա՝
 և երկիր պագանել. և եղիցին իբրև զսիւսանելի զայդ՝ որ ոչ իմիք է՝
 11 պիտանացու: ¹¹ Զի զոր օրինակ մաժանի սիւսանելի զմիջով մարդոյ,
 նոյնպէս մաժուցի զինև զամենայն քունդ Իսրայէլի, և զամենայն քունդ
 Յուդայ՝ ասէ Տէր. լինել ինձ ժողովուրդ անուանի, և ՚ի պարծանս և ՚ի
 12 փառս. և ոչ անսացին ինձ: ¹² Եւ ասացես ժողովրդեանդ զպարգամոյ
 զայդ. Այսպէս ասէ Տէր Աստուած Իսրայէլի. Ամենայն փիկ զինով
 13 լցցի. և եղիցի եթէ ասիցեն ցրեզ. Միթէ չգիտիցենք զիտելով. եթէ ան-
 մենայն փիկ զինով լցցի: ¹³ Եւ ասացես ցնոսա. Այսպէս ասէ Տէր.
 Ահա ես լնում զամենայն բնակիչս երկրիդ այդորիկ, և զթագաւորս
 որդիս Դաւթի որ նստին յաթոռ նորա, և զբահանայս և զմարգարէս,
 14 և զՅուդա և զամենայն բնակիչս Երուսաղէմի արբեցութեամբ: ¹⁴ Եւ
 ցրուեցից զդոսա՝ զայր և զեղբայր իւր, զհայր և զորդիս իւրեանց ՚ի մի-
 սահն՝ ասէ Տէր. ոչ գթացայց և ոչ խնայեցից, և ոչ ողորմեցայց ապակա-
 15 նել զդոսա: ¹⁵ Լուարոնք և ունկնդիր լերուք, և մի՛ հպարտանայք՝ զի Տէր
 16 խօսեցաւ: ¹⁶ Տոնք Տեառն Աստուծոյ ձերում փառս, մինչև՛ խաւարեալ և
 զայթագղեալ ոտից ձերոց ՚ի վերայ խաւարին լերանց. ա՛նկն ունիցիք
 17 լուսոյ, և անդ ստուերք մահու. և դնիցիք ՚ի խաւարի: ¹⁷ Եւ եթէ ոչ
 լսիցէք նմա՝ զաղպագողի լայցեն անձինք ձեր յերեսաց թշնամեաց, և
 արտասուալից իցէք արտասուօք. և իջուցեն ւաք ձեր արտասուս, զի
 18 խորպակեցան հօտն Տեառն: ¹⁸ Ասացէք ցթագաւորն և ցրոնաւորսն, թէ
 կորացարոնք և նստարոնք. զի անկան ՚ի գլխոց ձերոց պսակ փառաց
 19 ձերոց: ¹⁹ Փակեցան քաղաքք որ ընդ հարաւակողմն, և ոչ որ էր որ
 բանայր. զերեցաւ Յուդա զվախճանեալ գերութիւն, զկապարեալն հապուցմանց:
 20 ²⁰ Ամբարձ զաչս քո Երուսաղէմ, և քես զարձակեալսդ ՚ի հիւսւոյ. ո՛ր է
 21 հօտն որ քունս ցրեզ, խաշինք փառաց քոց. ²¹ զի՛նչ քացես պարտա-
 խանի ՚ի ժամանակի յորում պահանջիցեն ՚ի քէն. դո՛ւ իսկ ուսուցեր
 զնոսա ուսումն՝ քիբել ՚ի վերայ քո: Ոչ ահա երկունք ունիցին զքեզ
 22 իբրև կնոջ ծննդականի: ²² Եւ եթէ ասիցես ՚ի սրտի քում, թէ ընդէի
 պարտեաց ինձ այս. վասն բազմութեան անիրաւութեան քոյ՝ յայտնեցաւ
 23 յեպրուստ քո խայտառակեալ զերկունս քո: ²³ Եթէ փոխիցէ Ննդիկ զմորթ
 իւր, և ինձ զխայտուցս իւր. և դուք կարօղ լինիցիք գործել զբարիս
 24 ուսեալք զգարիս: ²⁴ Եւ ցրուեցից զնոսա իբրև զխոյի հողմակոծեալ յանապարի:

10 Ոսկան. Ոչ կամին լսել բա՛: *Ունակք.* Որ ոչինչ իմիք է պի՛: **11 Ունակք.** Սիւսանելի ընդ միջով... զամենայն քունն Իսրայէլի և զամենայն քունն Յուդայ... ինձ ՚ի ժողովուրդ: **12 Ունակք.** Զպարգամոյ զայդ... չգիտիցեն եթէ փիկ: *Ոսկան.* Գինեալ լցցի: **14 Ունակք.** Եւ զհարս դոցա, և զորդիս իւրե՛: **16 Ունակք.** Ի վերայ խաւարային լերանց. ակն ունէիք լուսոյ: **17 Ունակք.** Եթէ ոչ լսէք նմա... լացցեն անձինք... և արտասուիցէք արտասուօք: **18 Ունակք.** Ասացէք ցթագաւորս և ցրոնաւորն: **19 Ունակք.** Զկապարեալն հապուցման: **20 Ունակք.** Եւ քես զարձակեալսդ... հօտն որ քունս քեզ: **22 Ոսկան.** Անօրէնութեան քո յեպրուստ քո խայտառակել: **23 Ունակք.** Եւ ինձ զխայտուցս իւր: **24 Ունակք.** Եւ ցրեցի զնոսա իբրև:

²⁵ Այդ է վիճակ քո՝ և մասն չհաւանելդ ձեզ ինձ. զի մոռացար զիս և 25
յուսացար ՚ի սրտութիւնս: ²⁶ Եւ ես մերկացից գլխուսդ քո, և արկից 26
զգլխով քո և զերեսօք, և երևեսցին անարգանք քո. ²⁷ շնութիւն և վրդնջին²⁷
քո, և օտարանալն յինէն պոռնկութեամբ քով. ՚ի բազինս և յանդս քեսի
զգարշելիս քո: Վայ քեզ Երուսաղէմ՝ զի ոչ սրբեսցիս զկնի իմ. մինչև
ցե՛րբ իցէ քեզ այդ:

¹ Եւ եղև բան Տեառն առ Երեմիա վասն երաշպութեան անձրևի: **14**
² Սուգ առ Նրէասարան, և դրունք նորա թափո՛ր եղեն. խաւարեցան 2
՚ի վերայ երկրի, և աղաղակն Երուսաղէմի բարձրացաւ: ³ Եւ մեծամեծք 3
նոցա առաքեցին զերիպասարդս իրեանց զջրոյ. եկին ՚ի ջրհորս, և
ոչ գրին ջուր. դարձուցին ունայն զամանս իրեանց: Ամաչեցին յամօթ
եղեն՝ և ծածկեցին զգլուխս իրեանց: ⁴ Եւ գործ երկրին պակասեաց. զի 4
ոչ եղև անձրև. ՚ի վերայ երկրի. յամօթ եղեն մշակք, ծածկեցին զգլուխս
իրեանց: ⁵ Եղինք ՚ի վայրի ծնան, և թողին զձմունդս զի ոչ գոյր բան– 5
ջար: ⁶ Եւ ցիռք ՚ի դաշտս ծծեցին զօդս իբրև զվիշապս. և սորեցին 6
աչք իրեանց զի ոչ գոյր խոր: ⁷ Եթէ մեղք մեր հակառակ կացին մեզ. 7
դու Տէր արա՛ վասն անուանդ քոյ. զի բազում են մեղք մեր առաջի քո.
քեզ մեղաք ⁸ ակնկալութիւնդ Իսրայէլի: Տէր փրկեա՛ զմեզ ՚ի ժամանա– 8
կի չարեաց. ընդէ՛ր եղեր իբրև զպանդուխտ յերկրի. կամ իբրև զքնակ
երկրի որ դառնայցէ յօթեվանս: ⁹ Միթէ իցեն իբրև զմարդ որ ննջէ՞. 9
կամ իբրև զայր որ ոչ կարէ ապրեցուցանել. և դու ՚ի միջի մերում ես
Տէր, և անուն քո կոչեցեալ է ՚ի վերայ մեր. մի՛ մոռանար զմեզ: ¹⁰ Այս– 10
պէս ասէ Տէր ժողովրդեանդ այդմիկ. Այնպէս սիրեցին շարժել զօրս
իրեանց՝ և ոչ խնայեցին. և Աստուած ոչ հաճեցաւ ընդ նոսա. արդ
յիշեսցէ զանիրաւութիւնս նոցա, և այց արասցէ մեղաց նոցա: ¹¹ Եւ ասէ 11
ցիս Տէր. Մի՛ կար յաղօթս վասն ժողովրդեանն այնորիկ ՚ի բարիս:
¹² Զի թէ պահեսցեն, ոչ լուայց խնդրուածոց նոցա. և եթէ մարտացեն 12
ողջակէզս և զոհս՝ ոչ հաճեցայց ընդ այն. զի սրով և սովով և մա–
հուամբ սպառեցից զնոսա: ¹³ Եւ ասեն. Ով՞ որ ետդ Տէր Տէր. ահա 13
մարգարէքն ասեն նոցա՝ թէ ոչ քեսցիք զսուր, և սով՝ ոչ եղիցի ՚ի մի–
ջի ձերում. զի ճշմարտութիւն և խաղաղութիւն քացի ՚ի վերայ երկ–
րի, և ՚ի քեղոջդ յայդմիկ: ¹⁴ Եւ ասէ՛ ցիս Տէր. Սուր մարգարէանան 14
մարգարէքն յանուն իմ. ոչ առաքեցի զնոսա, և ոչ պարտիւրեցի նոցա,
և ոչ խօսեցայ ընդ նոսա. զի քեսիլս սուրս, և ըղձութիւնս, և հնայս,
և զկամս սրբից իրեանց մարգարէանան նոքա ձեզ: ¹⁵ Վասն այտորիկ 15
այնպէս ասէ Տէր ՚ի վերայ մարգարէիցն, որ մարգարէանան յանուն իմ,
և ես ոչ առաքեցի զնոսա և ոչ պարտիւրեցի նոցա. որ ասեն՝ թէ սուր
և սով ոչ եղիցի յերկրիս յայսմիկ. յա՛խտ ծիրական մահու՝ և ՚ի սուր և

25 Ուսմք. Չհաւանելդ ձեր ինձ: **26 Ուսմք.** Եւ արկից զերեսօք քովք: **27 Բազումք.**
՚Ի բազինս և յաղանդս քեսի զգարշէ՛: **14. 2 Ուսմք.** Եւ դրունք նորա թափուր
մնացին: **3 Ուսմք.** Եւ մեծամեծք նորա... իրեանց զջրոց: **4 Բազումք.** Զի ոչ
գոյր անձրև ՚ի վերայ: **5 Ուսմք.** Եւ եղինք ՚ի վայրի... և թողին զձմունդս իրեանց:
8 Ուսմք. Ընդէ՛ր եղև իբրև զօտար յերկրի: **9 Ուսմք.** Որպէս զմարդ որ ն՞... որ ոչ
կարիցէ ասէ՛: **10 Ուսմք.** Այսպէս սիրեցին շար՞: **11 Ուսմք.** Վասն ժողովրդեանդ
այդմիկ ՚ի բա՛: **12 Ուսմք.** Խնդրուածաց նոցա:

- 16 ՚ի սով սպառեացին մարգարեքն այնորիկ, ¹⁶ և ժողովուրդն որոց նոքայն մարգաւեանան. և եղիցին ընկեցեալս յանցս Երուսաղեմի՝ յերեսաց սրոյ և սովոյ, և ոչ որ իցէ որ թաղիցէ գնոսա. ինքեանք՝ և կանայք իրեանց, և ուսրերք և դսրերք նոցա. և հեղից ՚ի վերայ նոցա զգարիս իրեանց:
- 17 ¹⁷ Եւ ասասցեն ցնոսա զայս բան. Իջուցէք ընդ աչս ձեր արքասուս ՚ի փուէ և ՚ի գիշերի, և մի՛ պակասեսցին. զի բեկմանք մեծաւ բեկաւ կոյս
- 18 դուսար ժողովրդեան իմոյ, և ցաւագին հարուածովք յոյժ: ¹⁸ Եթէ ելից ՚ի դաշտ՝ ահա վիրաւորք սրոյ, և եթէ մրից ՚ի քաղաք՝ ահա ցանք սովոյ. զի մարգարէ և քահանայ գնացին յերկիր գոր ոչ գիպէին:
- 19 ¹⁹ Միթէ խոսերով խոսեցեմի՞ զՅուդայ, կամ վերանալով վերացամ ԺԴ
անձն քո. ընդէր հարեր զմեզ, և ոչ գոյ մեր բժշկութիւն. ա՛կն կալաք խաղաղութեան, և ոչ գոյր բարութիւն. ժամանակի բժշկութեան՝ և ա–
- 20 հա խռովութիւն: ²⁰ Ծանեաք Տէր զմեղս մեր, և զանիրաւութիւնս հարց
- 21 մերոց. զի մեղա՛ք առաջի քո: ²¹ Դադարեա՛ վասն անուանդ քոյ. մի՛ կորուսաներ զաթոռ փառաց քոց. յիշեա՛, մի՛ ցրեր զովսարն քո որ ընդ
- 22 մեզ: ²² Միթէ իցէ՞ ՚ի կուռս հեթանոսաց՝ որ փեղասցէ. կամ թէ երկինք փայցե՞ն զլրութիւն իրեանց. ոչ ապաքէն դո՞ ես նոյն Տէր Աստուած մեր, և ակնկալցուք քեզ զի դու արարեր զայս ամենայն:
- 15** ¹ Եւ ասէ՛ ցիս Տէր. Եթէ կացցեն Մովսէս և Մամուէլ առաջի երեսաց իմոց, ոչ եղիցի անձն իմ ընդ նոսա. ՚ի բաց արձակեա գժողովուրդդ
- 2 զայդ յերեսաց իմոց՝ և ելցեն: ² Եւ եղիցի եթէ ասիցեն ցքեզ. Յո՛վ ելցուք. ասասցես ցնոսա. Այսպէս ասէ Տէր. Որք ՚ի մահ՝ ՚ի մահ, և որք ՚ի սուր՝ ՚ի սուր, և որք ՚ի սով՝ ՚ի սով, և որք ՚ի գերութիւն՝ ՚ի գերու–
- 3 թիւն: ³ Եւ խնդրեցից ՚ի նոցանէ վրէժս չորիւք օրինակօք՝ ասէ Տէր. զսուր ՚ի սպանանել, և զշունս ՚ի պապառել, և զթռչունս երկնից՝ և զգազանս
- 4 երկրի՛ յուրել և յապականել: ⁴ Եւ մաքնեցից զնոսա ՚ի վրանգ ամենայն թագաւորութեանց երկրի. վասն Մանասէի որդոյ Եզեկիայ թագաւո–
- 5 րին Յուդայ, և վասն ամենայնի գոր արար յԵրուսաղեմ: ⁵ Ո՞ խնայեսցէ ՚ի քեզ Երուսաղեմ, կամ ո՞ փրփմեսցի ՚ի վերայ քո, կամ ո՞ դարձցի
- 6 հարցանել զխաղաղութենէ քումմէ. ⁶ զի դու դարձար յինէն՝ ասէ Տէր. և յե՛րս երթիցես: Եւ ձգեցից զձեռն իմ ՚ի վերայ քո, և ապականեցից
- 7 զքեզ. և ոչ ևս անսացից նոցա: ⁷ Եւ ցրեցից զնոսա ՚ի սփիռս. ՚ի դրունս ժողովրդեան իմոյ անգաւակեցան. զի կորուսին գժողովուրդ իմ վասն
- 8 չարեաց իրեանց, և ոչ դարձան: ⁸ Բազմացան զինս չարիք նոցա քան զաւազ ծովու. ածի ՚ի վերայ նոցա՝ և ՚ի վերայ մօրն զերիպասարդս. թշնամութիւն ՚ի միջօրէի արկից գնովա. Ե՛կն յանկարծակի դողումն և

15 Ոսկան. Վասն այնորիկ այսպէս: **16 Ոմանք.** Նոքայն մարգարեանային. եղիցին ընկեցեալք յանցս: **17 Ոմանք.** Ընդ աչս ձեր արքասուս: **19 Ոսկան.** Եւ ոչ գոյր մեր բժշ: **20 Ոմանք.** Եւ զանօրէնութիւնս հարց: **22 Ոմանք.** Իցէ՞ որք ՚ի հեթանոսաց որ փեղայցէ: *Եւ ոմանք.* իցէ՞ որք ՚ի կուռս հեթա՞: **15.1 Ոմանք.** Թէ կացցէ Մովսէս... անձն իմ ընդ դոսա: **2** *Ոմանք.* Եթէ ասասցեն ցքեզ յո՞ ելցուք: **3** *Ոմանք.* Եւ խնդրեցից վրէժ ՚ի նոցանէ: **5** *Յօրինակին պակասեր.* Խնայեսցէ ՚ի քեզ Երուսաղեմ, կամ ո՞ փրփո՞: *Ի յուս՝ ՚ի վերայ՝* Տրփմեսցի. *նշանակի՞* Ողորմեսցի: *Ոմանք.* Եւ ո՞վ փրփմեսցի... կամ ո՞վ դարձցի ՚ի հար: **7** *Բազումք.* Եւ ցրուցից զնոսա ՚ի սփիռս: *Ոսկան.* Զի կորուսի գժողովուրդ իմ:

փրագնապ: ⁹ Ունայնացան եւթնամիսն, ձանձրացան անձն նորա. եմուր 9
նմա արև՝ զմիջօրէի, եղև յամօթ և ՚ի նախաքինս. զմնացորդս նոցա
փրաց ՚ի սուր առաջի թշնամեաց նոցա, ասէ Տէր:

ԺԵ ¹⁰ Վայ ինձ, վայ ինձ մայր իմ. իբրև զո՞ որ ծնար զիս. այր 10
դաքարփեպեալ և ձգձգեալ ՚ի դաքարասպան յամենայն երկրի. ոչ պարպիմ
ինչ, և ոչ որ պարպի ինչ ինձ. և գորութիւն պակասեաց՝ յանիծանելեաց
իմոց: ¹¹ Եղիցի Տէր, և յաջողեսցի նոցա ՚ի բարութիւնս. եթէ ոչ կացի 11
առաջի քո, ՚ի ժամանակի չարեաց նոցա, և ՚ի ժամանակի նեղութեան
նոցա ՚ի բարիս ընդդէմ թշնամոյ: ¹² Իցե՞ թէ ճանաչիցի երկաթ. 12
և քաղաքորմ պղնձի գորութիւն քո. ¹³ և զգանձս քո փայց օքարաց 13
՚ի փրկանս վասն ամենայն մեղաց քոց՝ յամենայն սահմանս քո: ¹⁴ Եւ 14
ձառայեցուցից զքեզ թշնամեաց քոց յերկրի զոր ոչ զիպիցես. զի հոնր
վառեալ է ՚ի սրբմութենէ իմմէ, ՚ի վերայ ձեր բորբոքեսցի: ¹⁵ Դո՞ն 15
զիպես Տէր. յիշեա՛ զիս Տէր. այց արա ինձ. անարսնր արա զիս ՚ի
հալածչաց իմոց, և մի՛ յերկարեր վասն իմ. ծանիր՝ ոհչափ առի վասն
քո նախաքինս ¹⁶ յարհամարհողաց բանից քոց: Վախճանեա՛ զնոսա, 16
և եղիցի բան քո ինձ յուրախութիւն և ՚ի ցնծութիւն սրբի իմոյ. զի
կոչեցեալ է անուն քո ՚ի վերայ իմ, Տէր Աստուած ամենակալ: ¹⁷ Ոչ 17
նստայց յարենի այպանողաց. այլ սարսեցի յերեսաց ձեռին քո. ա-
ռանձին նստելի զի լցայց դառնութեամբ: ¹⁸ Ընդդէմ որ փրմեցուցանեն 18
զիս՝ զօրանան, և վերք իմ սասարիկք՝ ուստի՞ բժշկեցայց. լինելով եղև
ինձ իբրև զօրութիւն ցուրտ, յորում ոչ գոյ հաւաք: ¹⁹ Վասն այդորիկ այս- 19
պէս ասէ Տէր. Եթէ դարձցիս այսրէն՝ պարսպարեցից զքեզ, և առաջի
երեսաց իմոց կացցես. և եթէ հանցես զպարուականն յանարգէ, իբ-
րև զբերան իմ եղիցես. և եթէ դարձցին նոքա առ քեզ, և ոչ ևս դու
դարձցիս առ նոսա: ²⁰ Տայց զքեզ ժողովրդեանդ այդմիկ ՚ի պարիսպ 20
պղնձի ամուր. մարտիցեն ընդ քեզ, և ոչ կարիցեն սրնանել. զի ընդ
քեզ եմ ապրեցուցանել և փրկել, ասէ Տէր: ²¹ Եւ զերծուցից զքեզ ՚ի 21
ձեռաց չարաց, և փրկեցից զքեզ ՚ի ձեռաց ժանրաց՝ ասէ Տէր Աստու-
ած Իսրայէլի:

ԺԶ ² Եւ դու մի՛ առնուցուս քեզ կին. և մի՛ ծնցին քեզ ուստերք և 16
դաստերք ՚ի փեղտօղ յայդմիկ: ³ Զի այսպէս ասէ Տէր վասն ուստերաց 3
և դաստերաց որ ծնանիցին ՚ի փեղտօղ յայդմիկ, և վասն մարց նոցա
որ ծնանին զնոսա, և վասն հարց նոցա որ ծնանին զնոսա յերկրիդ

8 *Ի յու՛*. Զինև այրիք նոցա. *հաւնածայն ոմնաց ՚ի բնաք՛*: *Օրիկնակ մի*. Ա՞մ ՚ի
վերայ նոցա և ՚ի վերայ մօրն: *Բազումք*. Թշուառութիւն ՚ի մէջօրէի արկի զնովա:
10 *Ոսկան միսնական դնէ*. Վայ ինձ մայր իմ... յանիծողաց իմոց: *Բազումք*. Եւ ձգեալ
՚ի դաքարասպան... և ոչ պարպի որ ինչ ինձ, և գորութիւն իմ պակասեաց: 11 *Ոմնակք*.
Եթէ ոչ կամիցի առաջի քո: 12 *Ոմնակք*. Եւ քաղաք որմն պղնձի: 13 *Ոմնակք*. Տայ
օքարի փրկանս: *Ուր օրիկնակ մի*. Տայ յաւար ՚ի փրկանս: 14 *Ոմնակք*. Յերկիր
զոր ոչ զիպիցես. զի հուր վառեալ ՚ի սրբ՛: 16 *Ոմնակք*. Յարհամարհանաց բանից
քոց: 17 *Ոմնակք*. Ոչ նստայ յարենի այ՛... այլ սարսէի յերեսաց ձեռին... զի լցայ
դառնութեամբ: 19 *Ոմնակք*. Վասն այսորիկ այսպէս ա՛... և ոչ դու դարձցիս առ
նոսա: 20 *Ոմնակք*. Յապրեցուցանել և ՚ի փրկել: *Ուր Ոսկան յակելու*. և ՚ի փրկել
զքեզ: 16. 2 *Ի զլուխս յայս Ոսկան յակելու համար 1*. *Եւ եղև բան Տեառն առ
իս, ասելով. Եւ դու:

- 4 յայդմիկ. ⁴Ծիւրեալ ախարի մեռցին. մի՛ կոծեսցին և մի՛ թաղեսցին, այլ խայրառա՛կ եղիցին ընդ երեսս երկրի. սրով անկցին և սովով սպառեսցին. և եղիցին դիակունք նոցա ՚ի կերակուր թռչնոց երկնից և
- 5 գազանաց երկրի: ⁵Այսպէս ասէ Տէր. Յաշխարումն նոցա մի՛ մրանիցես, և ՚ի կոծ նոցա մի՛ երթօցես, և սուգ ՚ի վերայ նոցա մի՛ առնուցուս. զի ՚ի բաց արարի զխաղաղութիւն իմ ՚ի ժողովրդենէն յայնմանէ՝ ասէ
- 6 Տէր. և զողորմութիւնս և զգթութիւնս: ⁶Եւ մեռանիցին մեծամեծք և փոքունք յերկրին յայնմիկ. մի՛ կոծեսցին, և մի՛ ցպեսցին, և մի՛ խզեսցին,
- 7 և մի՛ լացցին, և մի՛ թաղեսցին: ⁷Եւ մի՛ բեկցի հաց սգոյ նոցա ՚ի միսիթարութիւն ՚ի վերայ մեռելոյ. և մի՛ արբուսցեն բաժակ միսիթարութեան
- 8 ՚ի վերայ հօր և մօր իւրոյ: ⁸Ի փուն ըմպելեաց մի՛ մրանիցես նսրել ընդ նոսա՝ ուրել և ըմպել: ⁹Ջի այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց Աստուած Իսրայէլի. Ահաւասիկ՝ ես խափանեցից ՚ի փեղոջեղ յայդմանէ առաջի աչաց իմոց՝ և ՚ի ձեր իսկ ատուրս, զձայն ցնծութեան և զձայն
- 10 ուրախութեան, զձայն փեսայի և զձայն հարսին: ¹⁰Եւ եղիցի յորժամ պապմեսցեն ժողովրդեանն այնմիկ զամենայն պարգամսդ զայդոսիկ, և ասասցեն ցբեզ. Ընդէ՛ի խօսեցաւ Տէր ՚ի վերայ մեր զայդ ամենայն չարիս մեծամեծս. զի՛նչ անիրաւութիւն է ՚ի մեզ, կամ ո՞ր մեղք զոր
- 11 մեղաք առաջի Տեառն Աստուծոյ մերոյ: ¹¹Եւ ասասցես ցնոսա. Փոխանակ զի թողին զիս հարքն ձեր՝ ասէ՛ Տէր, և գնացին զհեպ աստուածոց օտարաց, և ծառայեցին նոցա, և երկիրպագին նոցա. և զիս թողին, և
- 12 զօրէնս իմ ո՛չ պահեցին: ¹²Եւ դուք անզգամեցայք առնել առաւել քան զհարսն ձեր. և ահաւաղիկ դուք երթայք իւրաքանչիւր զհեպ հաճոյից սրբից ձերոց չարաց առ ՚ի ջլսել ինձ: ¹³Եւ ընկեցից զձեզ յերկրեղ յայդմանէ յերկիր՝ զոր ո՛չ զհրիցէք դուք և հարքն ձեր. և ծառայեսցիք անդ աստուածոց օտարաց՝ ՚ի փուէ և ՚ի գիշերի, և ո՛չ արասցեն ձեզ
- 14 ողորմութիւն: ¹⁴Վասն այտորիկ ահա ատուրք գան ասէ Տէր. և ո՛չ ևս ասասցեն. Կենդանի է Տէր որ եհան զորդիսն Իսրայէլի յերկրէն Ե-
- 15 գիպարացոց. ¹⁵այլ թէ կենդանի է Տէր որ եհան զորդիսն Իսրայէլի յերկրէն հիւսւոյ, և յամենայն աշխարհաց ուր և մերժեցան անդ. և պարսպարեցէ զնոսա անդրէն յերկրին իւրեանց զոր ե՛ր հարցն նոցա:
- 16 ¹⁶Ահաւասիկ ես առաքեմ ձկնորսս բազումս՝ ասէ Տէր, և որսասցեն ԺԷ զնոսա. և յեպ այնորիկ առաքեցից որսորդս բազումս, և որսասցեն զնոսա ՚ի վերայ ամենայն լերանց՝ և ՚ի վերայ ամենայն բլրոց՝ և ՚ի ծակուց
- 17 վիմաց: ¹⁷Ջի աչք իմ ՚ի վերայ ամենայն ճանապարհաց նոցա, և ո՛չ թաքեան յերեսաց իմոց, և ո՛չ ծածկեցան անիրաւութիւնք նոցա առաջի
- 3** *Ի բազունս պակասի. * Ջի այսպէս ասէ Տէր... ՚ի փեղոջեղ յայդմիկ. և վասն մարց: 4 Ոմանք. Սրով մեռցին. և սովով: Ուր Ոսկան. սովու սպա՛:* **6** *Ոսկան. Մի՛ կոծեսցեն, և մի՛ ցեպեսցին: 7 Ոմանք. ՚Ի վերայ մեռելոց... ՚ի վերայ հօր իւրոյ և մօր: 9 Ոմանք. Ահաւաղիկ ես խա՛... առաջի աչաց ձերոց: 10 Ոմանք. Եւ ասասցեն քեզ. Ընդէր... կամ որպիսի մեղք զոր մեղաք: 12 Ոմանք. Իւրաքանչիւր ըսպ հաճայից սրբից... առ ՚ի ջլսելոյ ինձ: 13 Յօրինակին պակասէր. Ջոր ոչ զհրիցէք դուք և հարքն: 14 Ոմանք. Վասն այնորիկ ահա ա՛:* **15** *Ոմանք. Մերժեցան անդր... անդրէն յերկիր իւրե՛:* **16** *Ոմանք. Ահաւաղիկ ես առաքեմ: Յօրինակին. Ձկնորս բազումս՝ ասէ:*

աչաց իմնց: ¹⁸Եւ հապուցից նոցա նա՛խ կրկին զանիրաւութիւնս նոցա. 18
 և զմեղս նոցա որովք պղծեցին զերկիր իմ մեռելորովք գարշելեացն
 իւրեանց. և անօրէնութեամբք նոցա՛ որովք լցի՛ն զԺառանգութիւն իմ:

ԺԸ ¹⁹Տէր զօրութիւն իմ՝ և օգնութիւն իմ և ապաւէն իմ յաւուր չարեաց. 19
 առ քեզ հեթանոսք եկեացեն ՚ի ծագաց երկրէ և ասացեն. Որպէս սուր
 գործէին հարքն մեր կուռս, և ոչ գոյր օգուր ՚ի նոցանէ: ²⁰Եթէ առնիցէ 20
 մարդ անձամբ անձին ասարուածս՝ և նոքա չէն ասարուածք: ²¹Վասն 21
 այնորիկ ահաւասիկ ես ցուցից նոցա ՚ի ժամանակի յայսմիկ զձեռն իմ,
 ծանուցից նոցա և զգօրութիւն իմ. և գիպացեն՝ թէ անուն իմ Տէր է:

¹Մեղք Յուդայ գրեալ են գրչան երկաթեաւ, աղամանպեայ եղեգամբ. 17
 մածեալ է ՚ի փախարակս սրբից նոցա, և յեղջերս սեղանոց ձերոց
²՚ի ժամանակի յորում յիշեացեն որդիք նոցա զմեղանս իւրեանց, և 2
 զանարանս իւրեանց ՚ի վերայ ծառոց վարսաւորաց՝ և ՚ի վերայ բլրոց
 բարձանց, ³և ՚ի վերայ լերանց վայրի. զգօրութիւն քո, և զամենայն 3
 զանձս քո բաշխեցից յաւարի. զբարձունս քո մեղօք յամենայն սահմանս
 քո: ⁴Եւ լքջիր և նկուն լիջիր ՚ի ժառանգութենէ՛ քումմէ՛ զոր ետրո՛ քեզ. 4
 և հանից՝ զքեզ ՚ի ձեռս թշնամեաց քոց յերկիր զոր ոչ գիպիցես. զի
 հուր վառեալ է ՚ի սրբմարտեան իմում. մինչև յախիպեան բորբոքեցի:
⁵Մյսպէս ասէ Տէր. Անիծեալ լիցի մարդ որ արասցէ զյոյս իւր ՚ի մարդ, 5
 և ապաստան լինիցի ՚ի մարմին բազկի նորա. և ապստամբիցէ ՚ի
 Տեառնէ սիրտ նորա: ⁶Եւ եղիցի իբրև զմոշավայրի՛ յանապարի. և 6
 մի՛ րեսցէ յորժամ զայցէ բարութիւն. և բնակեցէ յաղբաղբուկս ա-
 նապարի, յերկիր աղբաղբուկ՝ ուր ոչ երբէք բնակիցին: ⁷Եւ օրինեալ 7
 լիցի մարդն որ յուսացաւ ՚ի Տէր, և եղիցի Տէր յոյս նորա: ⁸Եւ եղի- 8
 ցի իբրև զձառ զուարճացեալ ՚ի գնացս ջուրց. և ընդ գնացս ջուրց
 ձգպեցուցէ զարմարս իւր. և մի՛ երկիցէ յորժամ հասանիցէ փօթ. և
 եղիցի սրեղն նորա անբառացեալ շուրջ զնովաւ. յամէ երաշտութեան
 մի՛ երկիցէ, և մի՛ կասեցէ ՚ի փալոյ զպտուղ: ⁹Խորին է սիրտ քան 9
 զամենայն, և մարդ է՝ և ո՛վ ծանիցէ գնա: ¹⁰Ես Տէր քննեմ զսիրտս՝ և 10
 փորձեմ զերկկամունս, փալ իւրաքանչիւր ըստ ճանապարհաց իւրոց, և
 ըստ պտղոյ գործոց իւրոց: ¹¹Չայն արար կաքաւ. ժողովեաց զոր ոչ իւր 11
 ծնեալ. որ ժողովէ զմեծութիւն առանց իրաւանց, ՚ի կէն աւուրց իւրոց
 թողցէ գնա, և ՚ի վախճանի իւրում եղիցի անզգան: ¹²Աթո՛ն փառաց 12
 բարձրացեալ իսկզբանէ րեղի սրբութեան մերոյ: ¹³Ակնկալութիւն Իս- 13
 րայէլի Տէր. ամենեքեան որ թողին զքեզ՝ ամաչեացեն. հեռացեալքն՝
 յերկրի գերեացին, զի թողին զՏէր զաղբեր ջրոյ կենաց:

17 Ուսանք. Ի վերայ ճանապարհաց նոցա: **18 Ուսանք.** Եւ հապուցից նախ կրկին զանօրէնութիւնս նոցա... և անիրաւութեամբք նոցա: **19 Ուսանք.** Եւ օգնականութիւն իմ. *կամ՝* օգնական իմ ես յաւուր չարեաց... սուր գործեցին հարքն... ՚ի նոցանէն: **20 Ոսկան.** Եւ ոչ նոքա են ասարուածք: **21 Ուսանք.** Ահաւարիկ ես ցու՛: **17. 1 Ուսանք.** Աղամանպեայ եղէ՛: **2 Ուսանք.** Ի ժամանակի յորժամ յիշեացեն... և յանբառս իւրեանց: **4 Ուսանք.** Մինչև յախիպեանս: **5 Ուսանք.** Եւ ապաստան լիցի... և ապստամբ իցէ: **6 Յօրինակին պակասէր.** Աղբաղբուկ՝ ուր ոչ երբէք բնակիցին: **8 Ուսանք.** Ջուրցն ձկնպեցուցէ... յամի երաշտութեան... և մի՛ կասեցի ՚ի փալոյ: **11 Ուսանք.** Եւ ժողովեաց զոր ոչ: **Յօրինակին.** Եղիցի անզգան: **13 Ուսանք.** Զաղբեր ջրոց կենաց:

14 ¹⁴ Բժշկեա՛ զիս Տէր՝ և բժշկեցայց, փրկեա՛ զիս Տէր՝ և փրկեցայց. ԺԹ
 15 զի պարծանք իմ դո՛ւ ես: ¹⁵ Ահաանիկ նոքա ասեն ցիս. Ո՛ր է բան
 16 Տեառն, եկեցե՛լ այսր: ¹⁶ Բայց ես ո՛չ ձանձրացայց զալ զկնի քո. և
 և աւուր մարդոյ ո՛չ ցանկացայ. դո՛ւ իսկ զիտես՝ որ ինչ ելանէ ընդ շրթունս
 17 իմ, առաջի երեսաց քոց է: ¹⁷ Մի՛ լինիր ինձ յօպարուօթին. խնայեա՛ դու
 18 յիս յաւուր չարի: ¹⁸ Յամօթ լիցին հալածիչքն իմ, և մի՛ ես ամաչեցից.
 զարհուրեցին նոքա՛ և մի՛ ես զարհուրեցայց. ա՛ծ ՚ի վերայ նոցա օր
 չար, կրկին բեկմամբ բե՛կ գնոսա:

19 ¹⁹ Այսպէս ասէ ցիս Տէր. Երթ կաց ՚ի դրունս ժողովրդեան քոյ՝ Ի
 ընդ որ մրանեն և ելանեն թագաւորքն Յուդայ, և յամենայն դրունս
 20 Երուսաղեմի. ²⁰ և ասասցես ցնոսա. Լուարո՛ւք զպարզամս Տեառն
 թագաւորք Յուդայ, և ամենայն Նրէասպան, և ամենայն բնակիչքդ Երուսաղեմի
 21 որ մրանէք ընդ դրունդ ընդ այդոսիկ: ²¹ Այսպէս ասէ Տէր. Զգոյ՛ջ լերուք
 անձանց ձերոց. և մի՛ բառնայք բեռինս յաւուր շաբաթուց. և մի՛ ելանէք
 22 ընդ դրունս Երուսաղեմի, ²² և մի՛ հանէք բեռինս ՚ի փանց ձերոց յաւուր
 շաբաթուց. և զամենայն գործ մի՛ գործէք. և սրբեցէ՛ք զօրն շաբաթուց
 23 որպէս պարուիրեցի հարցն ձերոց: ²³ Եւ ո՛չ լուան, և ո՛չ խոնարհեցուցին
 զունկն իւրեանց. և իսպառցուցին զպարանոցս իւրեանց առաւել քան
 24 զհարցն իւրեանց. առ ՚ի չսելոյ ինձ՝ և ընդունելոյ զիւրապ: ²⁴ Եւ եղիցի
 եթէ լսելով լուիցէք ինձ՝ ասէ Տէր, չբերել բեռն ընդ դրունս քաղաքիս
 այտորիկ յաւուր շաբաթուց. և սրբել զօրն շաբաթու, չգործել ՚ի նմա գ-
 25 ամենայն գործ. ²⁵ և մրցեն ընդ դրունս քաղաքիդ այդորիկ թագաւորք և
 իշխանք՝ որ նսարիցին յաթոռն Դաւթի. և ելանիցեն ՚ի կառս և յերիվարս
 իւրեանց, և իշխանք նոցա՝ արք Յուդայ և բնակիչք Երուսաղեմի. և
 26 բնակեցի՛ք քաղաքդ այդ յալիւրեան: ²⁶ Եւ եկեցեն ՚ի քաղաքացն Յուդայ
 շուրջանակի յԵրուսաղեմ, և ՚ի Բենիամինէ, և ՚ի դաշտականաց, և ՚ի
 լեռնակողմանց, և ՚ի կողմանց հարաւոյ բերել ողջակէզս՝ և խունկս՝ և
 27 մաննա՝ և կնորուկ. մարուցանելով օրհնութիւն ՚ի փան Տեառն: ²⁷ Ապա
 թէ ո՛չ լուիցէք ինձ սրբել զօրն շաբաթուց՝ չբառնալ բեռինս և մրանել
 ընդ դրունս Երուսաղեմի յաւուր շաբաթուց. վառեցից հո՛ր ՚ի դրունս
 նորա, և կերիցէ շուրջ զԵրուսաղեմս, և մի՛ շիջցի:

18. 2 ¹ Բանն որ եղև առ Երեմիա ՚ի Տեառնէ՛ և ասէ. ² Արի՛ էջ ՚ի փուն ԻԱ
 3 բրպին, և անդ լուիցես զբանս իմ: ³ Իջի՛ ՚ի փուն բրպին, և ահա նա
 4 գործէր ՚ի վերայ վիմաց: ⁴ Եւ անկաւ աման մի՛ գոր ինքն գործէր ՚ի
 կաւոյն՝ ՚ի ձեռաց նորա. և դարձեալ արար զնա այլ աման, որպէս
 5 հաճոյ եղև առաջի նորա առնել: ⁵ Եւ եղև բան Տեառն առ իս՝ և ասէ.
 6 ⁶ Եթէ իբրև զբրուպդ զայդ ո՛չ կարիցեն առնել ձեզ փունդ Իսրայելի՛ ասէ

15 Ունակք. Ահաասիկ նոքա ասեն: **18 Ունակք.** Եւ մի՛ ևս ես ամաչեցից... և մի՛ ևս ես զար՛: **20 Ունակք.** Զպարզամ Տեառն: **Բազումք.** Ընդ դրունսդ ընդ այդոսիկ: **21 Ունակք.** Բեռն յաւուր շաբա՛... ընդ դրունսդ Երուսաղեմի: **23 Ունակք.** Առաւել քան զհարս իւրեանց... և չընդունելոյ. *կաս՛* և ընդունել զիւրապ: **24 Ունակք.** Եւ սրբել զօր շաբաթուց: **26 Ունակք.** Եւ ՚ի կողմանց հիսիւսոյ բերել ողջա՛... և կնորուկս մարուցանել օրհն՛: **27 Ունակք.** Սրբել ինձ զօրն շա՛: **Բազումք.** Բառնալ բեռն և մրանել ընդ դր՛: **18. 2 Ունակք.** Արի և էջ ՚ի փուն: **3 Ունակք.** Նա գործէր ՚ի վերայ վիմի: *՚Ի լուս՛. ՚ի վերայ՝* Վիմաց. *նշանակի՛* դրգան:

Տէր. ահաւաղիկ իբրև զկառ ՚ի ձեռս բրտիդ, այդպէս էք ՚ի ձեռս իմ փունդ Իսրայէլի:

ԻԲ ⁷ Եթէ վախճան՝ խօսեցայց ՚ի վերայ ազգի՝ կամ թագաւորութեանց, ⁷
բառնալ զնոսա՝ և քակել և կորուսանել. ⁸ և դարձցի ազգն այն ՚ի ⁸
չարեաց իրեանց զոր խօսեցայ ՚ի վերայ նոցա. զղջացայց և ես ՚ի վե-
րայ չարեացն զոր խորհեցայ առնել նոցա: ⁹ Եւ եթէ վախճան խօսեցայց ⁹
ազգի և թագաւորութեան՝ շինել և փնկել. ¹⁰ և արասցեն չարիս առա-
ջի իմ, չլսել բարբառոյ իմոյ. զղջացայց և են ՚ի վերայ բարեացն զոր ¹⁰
խօսեցայ առնել նոցա: ¹¹ Եւ արդ՝ խօսեանց ընդ արտդ Յուդայ՝ և ընդ ¹¹
բնակիչսդ Երուսաղեմի, և ասացես. Այսպէս ասէ Տէր. Ահաւանիկ ես ¹¹
նիւթն ՚ի վերայ ձեր չարիս, և խորհիմ ՚ի վերայ ձեր խորհուրդ. արդ ¹¹
դարձցի՛ իւրաքանչիւրք ՚ի ճանապարհէ իւրմէ չարէ. և ուղիղ արարէք ¹²
զգնացս ձեր և զճանապարհս ձեր: ¹² Եւ ասեն. Քաջացարուք, զհետ ¹²
ապստամբութեանց մերոց գնացուք, և իւրաքանչիւրք զհաճոյս սրտի ¹²
իւրոյ չարի արացուք:

ԻԳ ¹³ Վասն այդորիկ այսպէս ասէ Տէր. Արդ՝ անդ հարցէք ընդ ազգս՝ ո՞վ ¹³
ոք լուսւ այնպիսի արհաւիրս զոր արար յոյժ կոյսդ Իսրայէլի: ¹⁴ Մի- ¹⁴
թէ պակասեցեն՝ սրինք ՚ի վիմէ, կամ ձինն ՚ի Լիբանանէ. կամ թէ ¹⁴
դառնայցեն՝ ջուրք բռնութեամբ ՚ի ասսակութենէ հողմոյ: ¹⁵ Զի մռռա- ¹⁵
ցաւ զիս ժողովուրդ իմ. փարապարփոց արկին խունկս. և փկարացին ¹⁵
՚ի ճանապարհս իրեանց ՚ի վիճակս յափտենից. ելանել ՚ի շափղս որ ¹⁶
ոչ իցէ ճանապարհ գնալոյ ¹⁶ կարգել զերկիր նոցա յապականութիւն և ¹⁶
՚ի շչիւն յափտենից. ամենեքին որ անցանեն ընդ այն՝ զարմացին, և ¹⁷
շարժեցեն զգլուխս իրեանց: ¹⁷ Իբրև հողմ փապախառն ցրուեցից զ- ¹⁷
նոսա առաջի թշնամեաց իրեանց, ՚ի պարանոցս և ոչ յերեսս. ցուցից ¹⁸
նոցա զօր կորստեան իրեանց: ¹⁸ Եւ ասացին. Եկայք խորհեցուք ¹⁸
խորհուրդ ՚ի վերայ Երեմիայի՛. զի ոչ կորնչին օրէնք ՚ի քահանայէ, ¹⁹
և խորհուրդ յիմաստնոց, և բան ՚ի մարգարէէ. եկայք և հարցուք զնա ¹⁹
լեզուս, և ոչ լուիցուք զամենայն բանս նորա: ¹⁹ Լոր ինձ Տէր, և անաս՝ ²⁰
բարբառոյ իրաւանց իմոց: ²⁰ Իցէ՞ թէ հապուցանիցի չար փոխանակ ²⁰
բարոյ. զի խորհեցան ՚ի միասին բանս զանձնէ իմմէ, և զբանջանս ²¹
իրեանց թաքուցին. յո՛ւշ լիցի քեզ ՚ի կալն իմում առաջի քո, խօսել ²¹
վասն նոցա բարութիւն, դարձուցանել զսրտմտութիւն քո ՚ի նոցանէ: ²¹
²¹ Վասն այնորիկ փո՛ր զորդիս նոցա ՚ի սով, և ժողովեա՛լ զնոսա ՚ի ²¹
ձեռս սրոյ. եղիցին կանայք նոցա անորդիք և այրիք, և արք նոցա ²¹
եղիցին կոտորեալք մահուամբ, և երիփասարդք նոցա անկեալք սրով

6 Բագու՛ք. Առնել զձեզ փունդ Իսրայէլի: **7 Ո՛նսնք.** Ազգի կամ թագաւորութեան: **8 Ո՛նսնք.** Ի՛ չարեաց իւրոց զորոց խօսեցայ... զոր խօսեցայ առնել նոցա: **9 Ո՛նսնք.** Վախճան խօսեցայ ՚ի վերայ ազգի: **10 Ո՛նսնք.** Զոր խորհեցայ առնել նոցա: **11 Ո՛նսնք.** Ահաւաղիկ. կամ՝ ահաւասիկ ես նիւթն: **12 Բագու՛ք.** Քաջացուք, զհետ ապստամբ: **Ո՛նսնք.** Եւ իւրաքանչիւր զհաճոյս սրտի իրեանց չարի: **13 Ո՛նսնք.** Վասն այնորիկ... լուսւ այսպիսի արհաւիրս... կոյսն Իսրայէլի: **15 Բագու՛ք.** Ուր ոչ իցէ ճանապարհ գնալոյ: **16 Ո՛նսնք.** Ամենեքեան որ անցանիցեն ընդ այն: **17 Ո՛նսնք.** Եւ իբրև գողմն փապա՛ւ: **18 Ո՛նսնք.** Եւ խորհուրդք յիմաստնոց:

22 'ի պատերազմի: ²² Եղիցի գոյժ 'ի փունս նոցա. զի ածիցես 'ի վերայ նոցա յանկարծակի աւագակս. զի բանս 'ի գործ արարին ունել զիս, և
 23 որոզայթս թաքուցին ինձ: ²³ Եւ դու Տէր զիտացեր զամենայն խորհուրդս նոցա զինէն 'ի մահ. մի՛ քաւեսցես զանօրէնութիւնս նոցա, և զմեղս նոցա յերեսաց քոց մի՛ ջնջեսցես. եղիցի հիւանդութիւնս նոցա առաջի քո. 'ի ժամանակի սրբամտութեան քո արա՛ 'ի նոսա:

19 ¹ Յայնժամ ասէ՛ ցիս Տէր. Երթ սրացիր քեզ կո՛ւժ մի սրեղծեալ **ԻՌ**
 'ի կառոյ, և ածցես 'ի ծերոց ժողովրդեանն, և 'ի ծերոց քահանա-
 2 յիցն. ² և ելցես 'ի գերեզմանս որդոցն նոցա՝ որ է առաջի մրից դրանն Քարսիդեայ, և ընթերցցես անդ զամենայն զբանս զոր խօսեցայց ընդ
 3 քեզ: ³ Եւ ասացնն ցնոսա. Լուարո՛ւք զպատգամ Տեսա՛ն թագաւորք Յուդայ, և արք Նրէաստանի, և բնակիչք Երուսաղէմի: Այսպէս ասէ
 Տէր զօրութեանց Աստուած Իսրայելի. Ահաւաղիկ ես ածից 'ի վերայ
 4 փեղոյդ այդորիկ չարին. որպէս զի ամենայնի որ լսիցէ՝ հնչեսցեն
 5 ականջք իւր. ⁴ փոխանակ զի թողին զիս, և օտարացուցին զբեղիս զայս յինէն. և արկանէին 'ի սմա խունկս աստուածոց օտարաց, զորս
 6 ոչ զիտէին ինքեանք և հարք իրեանց: Եւ թագաւորքն Յուդայ լցին
 7 զբեղիս զայս արեամբ անմեղաց. ⁵ և շինեցին բագինս Բահաղու, այրել
 8 զորդիս իրեանց հրով՝ ողջակէզս Բահաղու. զոր ոչ պատուիրեցի և ոչ
 9 խօսեցայ, և ոչ ածի զմտաւ 'ի սրբի իմում: ⁶ Վասն այդորիկ ահա ատուրք
 10 զան՝ ասէ Տէր. և ոչ ևս կոչեսցի անուն փեղոյդ այդորիկ Գորումն, և
 11 գերեզման որդոցն Ենովմայ, այլ Չոր կոտորածի: ⁷ Եւ խափանեցից
 12 զխորհուրդն Յուդայ, և զխորհուրդն Երուսաղէմի 'ի փեղոջն յայնմիկ. և արկից
 13 զնոսա փապանս սրով առաջի թշնամեաց իրեանց, և 'ի ձեռս խնորոզաց անձանց նոցա. և փաց զդիակունս նոցա 'ի կերակուր
 14 թռչնոց երկնից, և զազանաց երկրի: ⁸ Եւ կարգեցից զքաղաքն զայն յապականութիւն և 'ի շջին. ամենայն որ անցանէ ընդ նա փրկմեսցի՛.
 15 և շէսցէ՛ 'ի վերայ ամենայն հարուածոց նորա: ⁹ Եւ կերիցեն զմարմինս ուստերաց՝
 16 և զմարմինս դստերաց իրեանց, և իւրաքանչիւր զմարմին ընկերի իւրոյ,
 17 'ի նեղութեան և 'ի պաշարման զոր պաշարեցին զնոսա թշնամիք իրեանց՝
 18 որք խնդրէին զանձինս նոցա: ¹⁰ Եւ խորպակեսցես զկուժն առաջի արանցն
 19 որ ելանիցեն ընդ քեզ, ¹¹ և ասացես ցնոսա. Այսպէս ասէ ցիս Տէր զօրութեանց.
 20 Այդպէս խորպակեցից զժողովուրդդ զայդ՝ և զքաղաքդ, որպէս խորպակի աման խեցեղէն, որ ոչ կարիցէ
 21 միւսանգամ բժշկել. և 'ի Տափէ՛թ թաղեցին առ 'ի չզոյ՛է փեղի թաղելոյ:
 22 ¹² Այսպէս արարից փեղոյդ այդմիկ՝ ասէ Տէր, և բնակչացդ որ 'ի դմա.
 23 փաց զքաղաքդ զայդ 'ի զլորումն. ¹³ և եղիցին փունք Երուսաղէմի և

21 *Ոմանք.* Վասն այտորիկ փուր զոր՝... և եղիցին կանայք նոցա: **22** *Ոմանք.* Եղիցի գոժ 'ի փունս նոցա. զի ածցես 'ի վերայ: **23** *Բագունք.* Մի՛ քաւեսցես զանիրաւութիւնս նոցա: **19. 2** *Ոսկան.* Քարսիդայ. և ընթերցցիս անդ: **3** *Բագունք.* Որ լուիցէ, հնչեսցեն ա՛: **4** *Ոմանք.* Եւ արկանէին 'ի սմա խունկս: **6** *Ոմանք.* Որդոյն Ենովմայ: **7** *Ի բագունս պակասի.* Եւ արկից զնոսա *փապաստ* սրով: **8** *Ոմանք.* Որ անցանիցէ ընդ նա: **9** *Ոմանք.* Չմարմինս ընկերի իրեանց... զոր պաշարեցեն զնոսա: **11** *Ոմանք.* Այսպէս խորպակեցից... որ ոչ կարէ միւսանգամ... առ 'ի չզոյէ փեղոյ թաղելոյ: **12** *Բագունք.* Տալ զքաղաքդ զայդ 'ի գլ՛:

փունք թագաւորացն Յուդայ՝ իբրև զփեղի՝ սպանելոց. վասն պղծութեանց զոր արարին յամենայն փունս, յորս արկանէին խունկս ՚ի վերայ փանեաց իրեանց՝ ամենայն զօրութեանց երկնից, և նուիրէին նուէրս աստուածոց օտարաց: ¹⁴ Եւ եկն Երեմիա ՚ի գլորմանէն Տափեթայ՝ ուր առաքեաց զ– 14
նա Տէր անդ մարգարէանայ. և եկաց ՚ի սրահի փանն Տեառն, և ասէ ցամենայն ժողովուրդն. ¹⁵ Այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց Աստուած Իս– 15
րայէլի. Ահաւասիկ ես ածեմ ՚ի վերայ քաղաքիդ այդորիկ, և ՚ի վերայ ամենայն քաղաքաց դորա՝ և աւանաց զամենայն չարիս զոր խօսեցայ ՚ի վերայ դորա, զի խստացուցին զպարանոցս իրեանց չսել բանից ինոց:

¹ Եւ լուաւ Պասքովր որդի Եմմերայ քահանայ, և ինքն էր հրամա– **20**
նափար և իշխան փանն Տեառն, յԵրեմիայէ՝ ՚ի մարգարէանալն զքանս զայստսիկ: ² Եւ եհան Պասքովր զԵրեմիա մարգարէ, և արգել զնա ՚ի 2
վերնադրանդն. որ էր ՚ի դրանն Բենիամինի, ՚ի վերնափանն որ էր ՚ի փանն Տեառն: ³ Եւ եղև ՚ի վաղիւ անդր, եհան Պասքովր զԵրեմիա ՚ի 3
վերնադրանդէ անփի. և ասէ ցնա Երեմիա. Ոչ Պասքովր կոչեաց զա–
նուն քո Տէր, այլ Գերի՝ թափառական: ⁴ Զի այսպէս ասէ Տէր. Ահաւաղիկ 4
ես փայց զքեզ ՚ի զերութիւն հանդերձ ամենայն բարեկամօք քովք, և անկցին ՚ի սուր թշնամեաց իրեանց. և աչք քո փեցցեն. և զքեզ և զամենայն փունդ Յուդայ փայց ՚ի ձեռս թագաւորին Բաբելացոց. և զերեսցեն զնոսա ՚ի Բաբելոն, և կոտորեսցեն զնոսա սրով: ⁵ Եւ փայց 5
զամենայն զօրութիւնս քաղաքիդ այդորիկ. և զամենայն վաստակս դորա, և զամենայն պարիս դորա, և զամենայն զանձս թագաւորին Յուդայ, փայց ՚ի ձեռս թշնամեաց իրեանց. և յափշտակեսցեն և առցեն զնոսա և փարցին ՚ի Բաբելոն: ⁶ Եւ դու Պասքովր՝ և ամենայն բնակիչք 6
փանն քոյ, երթիջիք զերի՝ ՚ի Բաբելոն, երթիցես և անդ մեռանիցիս, և անդ թաղեսցիս. դու և ամենայն բարեկամք քո՝ որոց մարգարէացարն ստութիւն: ⁷ Խաբեցեր զիս Տէր, և խաբեցայ, յաղթահարեցեր և զօրացարն 7
եղէ ՚ի կափականս. զօր ամենայն հանի ՚ի գլոնիս այպանեայ. ⁸ զի 8
դառնութեամբ բանից ինոց արարից այսպն զարհամարհութիւն, և ՚ի չուառութենէ բողոք բարձից. զի եղև ինձ բանն Տեառն ՚ի նախափինս և ՚ի կափականս զօրհանապագ: ⁹ Եւ ասացի. Ոչ անուանեցից զանուն 9
Տեառն, և ոչ ևս խօսեցայց յանուն նորա: Եւ եղև ՚ի սրտի ինում իբրև զհոր վառեայ, բորբոքեայ ընդ ոսկերս իմ. և լքայ յամենայն կողմանց, և ոչ կարեմ հանդարտել: ¹⁰ Զի լուայ զպարսաւանս բազմաց շուրջ զինն 10
միահամուռն ժողովելոց. թէ արիք և յարիցուք ՚ի վերայ նորա ամենայն արք բարեկամք դորա. հնարեցարոնք նմա հնարս, թերևս խաբեցի՝

13 Ոմանք. Իբրև փեղիք զլորելոց... և նուիրեցին նուէրս: **14 Ոմանք.** Զնա Տէր անդր մար: **15 Ոմանք.** Ահաւաղիկ ես ածեմ: **20. 1 Ոմանք.** Եւ իշխան ՚ի փանն Տեառն: **2 Բազումք.** Եհար Պասքովր... զնա ՚ի վերնադրանն որ է ՚ի դրանն Բեն: **3 Բազումք.** Եւ եհան... ՚ի վերնադրանէ անփի: **5 Ոմանք.** Զամենայն զօրութիւն քա՞... թագաւորիդ Յուդայ... և փարցեն զնոսա ՚ի Բաբելոն: **6 Ոմանք.** Երթիջիք զերի ՚ի Բա: **8 Ոմանք.** Զի դառնութեան բանից... և ՚ի թշուառութենէ բողոք... ինձ բանն Տեառն: **9 Բազումք.** Եւ ոչ կարէի հանդարտել:

11 և յաղթեսցուք նմա. և խնդրեսցուք զվրժ մեր 'ի նման: ¹¹ Եւ Տէր ընդ ին էր իբրև զպատերազմօղ՝ և զօրացուցանէր. վասն այնորիկ հալածեցին, և իմանալ զհնարս ոչ կարէին. յամօթ եղեն յոյժ, զի ոչ ինչ իմացան. 12 անարգանք նոցա յափտենից մի՛ մոռացին: ¹² Եւ Տէր զօրութեանց որ կշռես զիրաւունս՝ և քննես զսիրտս և զերկկամունս, Կեսից առ 'ի քէն զվրժիւնդրութիւն 'ի վերայ նոցա. զի առ քեզ յայտնեցի զաղերս իմ: 13 ¹³ Օրհնեցէք զՏէր. զովեցէք զնա, զի փրկեաց զանձն քանակի 'ի ձեռաց չարաց: ¹⁴ Անիծեալ լիցի օրն յորում ծնայ, և օրն յորում ծնաւ զիս մայր իմ, մի՛ եղիցի ուխտադրութիւն: ¹⁵ Անիծեալ լիցի մարդն որ ետ ւաւրիս հօր իմոյ, և ասէ՛ թէ ծնաւ քեզ արո՛ւ մանուկ. և ուրախութեամբ ուրախ առնէր զնա: ¹⁶ Եւ եղիցի մարդն այն իբրև զքաղաքս՝ զոր կործանեաց Տէր սրտմտութեամբ՝ և ոչ զղջացաւ. լուիցէ՛ գոյժ ընդ առաւօտս և առ զաղակ 'ի միջօրեայ ժամանակի: ¹⁷ Զի ոչ սպան զիս անդէն յարգանդի, և լինէր ինձ մայրն իմ գերեզման. և արգանդ յղութեան յափտենից: 18 ¹⁸ Ընդէի է ինձ այս. զի ելի յարգանդէ քեսանել զցաւս և զվաստակս, և վախճանեցան ամօթով աւուրք իմ:

21 ¹ Բան որ եղև առ Երեմիա 'ի Տեառնէ. յորժամ առաքեաց առ նա ԻԵ
Մեղեկիա զՊասքովր որդի Մելքեայ, և զՍովոնիա որդի Մասերայ
2 զքահանայ՝ և ասէ. ² Նախ զվասն մեր զՏէր. զի Նաբուքոդոնոսոր արքայ Բաբելացոց եհան 'ի վերայ մեր. թերևս արասցէ Տէր 'ի վերայ մեր՝ ըստ
3 ամենայն իւրոցն սքանչելեաց, և դարձուցէ՛ 'ի մէնջ: ³ Եւ ասէ ցնոսա
4 Երեմիա. Այսպէս ասացէք ցՄեղեկիա. ⁴ Այսպէս ասէ Տէր Աստուած Իսրայելի. Ահաւաղիկ են դարձուցանեն զզէնս ձեր 'ի պատերազմի՝ զոր ունիք 'ի ձեռս ձեր, որով դուք պատերազմիք ընդ արքային Բաբելացոց՝
5 և ընդ Քաղդեացիս որք պաշարեցին զձեզ արտաքոյ պարսպացդ. և
6 ժողովեցից զնոսա 'ի մէջ քաղաքիդ այդորիկ: ⁵ Եւ քաց պատերազմ են իսկ ընդ ձեզ վերացեալ ձեռամբ՝ և բարձրացեալ բազկաւ, սրտմտութեամբ
7 և բարկութեամբ և մեծան ցասմամբ. ⁶ և հարից զամենայն բնակիչս քաղաքիդ այդորիկ, զմարդ և զանասուն մեծան մահուամբ՝ և մեռցին:
8 ⁷ Եւ յետ այնորիկ՝ այսպէս ասէ Տէր. Մատնեցից զՄեղեկիա արքայ Յուդայ՝ և զձառայս իւր և զժողովուրդ՝ որ մնացեալ իցէ 'ի քաղաքիդ յայդմիկ, 'ի մահուանէ, և 'ի սրոյ, և 'ի սովոյ, 'ի ձեռս Նաբուքոդոնոսորայ արքայի Բաբելացոց, և 'ի ձեռս թշնամեաց իւրեանց, և 'ի ձեռս որ խնդրէին զանձինս դոցա. և կտորեացեն զդոսա 'ի բերան սրոյ, և ոչ ինայեցից 'ի դոսա, և ոչ ողորմեցայց դոցա, և ոչ գթացայց 'ի դոսա:
9 ⁸ Եւ ցժողովուրդն ասասցես. Այսպէս ասէ Տէր. Ահաւաղիկ ես եղի առա-

10 Բազումք. Զինն միախուռն ժողովէ՛: *Ունակք.* Ամենայն որք բարեկամք նորա:
12 *Ոսկան.* Եւ դու Տէր զօրութեանց... զսիրտ և զերկկա՛: *Ունակք.* Զի քեզ յայտնեցի զա՛: **13** *Ոսկան.* 'Ի ձեռաց չարարարաց: *Ուր օրհնակ մի.* չարեաց: **14** *Այլք.* Մի՛ եղիցի ուխտադրութեան: **15** *Ունակք.* Մարդ որ ետ ա՛... ծնաւ արու մա՛: **16** *Ունակք.* Եւ ոչ զղջացան: **17** *Ունակք.* Սպան զիս յարգանդի անդ: **21. 1** *Բազումք.* Բանն որ եղև... որդի Մասայ զքահանայ: **2** *Ունակք.* Արասցէ Տէր ընդ մեզ՝ ըստ: **3** *Յօրհնակիկն.* Եւ ասէ զնոսա Երեմիա: **4** *Ունակք.* Զզէնս ձեր պատերազմի... որովք դուք պատերազմէ՛: **7** *Ունակք.* 'Ի քաղաքիդ յայդ, 'ի մահ՛... 'ի ձեռն Նաբուքո՛... որ խնդրիցեն զանձինս դոցա, և կտորիցեն:

ջի երեսաց ձերոց զճանապարհս կենաց, և զճանապարհ մահու: ⁹Որ 9
նստցի 'ի քաղաքիդ յայդմիկ՝ սրով և սովով և մահոն մեռցի. և որ ելանէ՝
կացցէ առաջի Քաղղէացոցն, որոց պաշարեալն է զձեզ՝ կեցցէ. անձն
իւր ինքեան պարզս լիցի և կեցցէ: ¹⁰Զի հասարարեցի զերեսս իմ 'ի 10
վերայ քաղաքիդ այդորիկ 'ի չարիս՝ և ոչ 'ի բարիս՝ ասէ Տէր. 'ի ձեռս
թագաւորին Բաբելացոց մարմնեցի, և այրեսցէ զդա հրով: ¹¹Տուն ար- 11
քայիդ Յուդայ ¹²և քունն Դաւթի, լուարոնք զպարգամ Տեառն. Այսպէս 12
ասէ Տէր. Դարեցարուք ընդ առաօքս դարասպան, և իրաւացուցէք
իրաւունս. փրկեցէք զյափշտակեալն 'ի ձեռաց զրկողին իւրոյ, զի մի՛
բորբոքեցի իբրև զհուր բարկութիւնս իմ. վառեսցի՞ և ոչ որ իցէ որ
շիջուցանիցէ յերեսաց անիրաւութեան գնացից ձերոց: ¹³Ահաւաղիկ 13
են 'ի վերայ քո որ բնակեալդ ես 'ի ծործորս դաշտականս Տիրուսի՝
ասէ Տէր. որք ասէին. Ո՛ր զարհուրեցուցէ զմեզ, կամ ո՛ր մտնիցէ 'ի
բնակութիւնս մեր: ¹⁴Եւ արարից այցելութիւն 'ի վերայ ձեր, ըստ չա- 14
րութեան գնացից ձերոց՝ ասէ Տէր. և վառեցից զհուր յանպառս նորա
և կերիցէ շուրջ զնովա զամենայն:

¹Այսպէս ասէ Տէր. Երթ և էջ 'ի քունն թագաւորին Յուդայ, և խօսեսցին **22**
անդ զբանդ զայդ, ²և ասասցես. Լո՛ւր զպարգամս Տեառն թագա- 2
ւորդ Յուդայ, որ նստիս յաթոռ Դաւթի. դո՛ն և ծառայք քո և ժողո-
վուրդ քո, որ մտնեն ընդ դրունս ընդ այնոսիկ: ³Այսպէս ասէ Տէր. 3
Արարէք իրաւունս և արդարութիւն. փրկեցէք զյափշտակեալն 'ի ձեռաց
զրկողին իւրոյ, զպանդուխտն, և զորբն, և զայրին, մի՛ բռնադատք՝ և
մի՛ ամպարշտէք. և արիւն անպարտ մի՛ հեղուցուք 'ի քեղուղջ յայդմիկ:
⁴Զի թէ առնելով առնիցէք զբանդ զայդ՝ մտնեն ընդ դրունս քանդ այդորիկ՝
թագաւորք որ նստիցին յաթոռ Դաւթի. և ելանիցեն 'ի կառս և յերիվարս,
ինքն և ծառայք իւր՝ և ժողովուրդ իւր: ⁵Ապա թէ ոչ առնիցէք զբանդ 5
զայդոսիկ, յանձն իմ երդուայ՝ ասէ Տէր, զի յաւերակ եղիցի քունդ այդ:
⁶Զի այսպէս ասէ Տէր 'ի վերայ քանն թագաւորիդ Յուդայ. Գաղաադ՝ 6
դո՛ն ես ինձ գլուխ Լիբանանու. եթէ ոչ եղից զքեզ յաւերակ և 'ի քաղաքս
ջբնակեալս: ⁷Եւ հանից 'ի վերայ քո սաքակիչս՝ զայր և զպապար իւր, 7
և կտորեցեն զընփոր ընփոր մայրից քոց, և արկցեն 'ի հուր: ⁸Եւ 8
անցցեն ազգք բազումք ընդ մէջ քաղաքիդ այդորիկ, և ասասցեն իւ-
րաքանչիւր զընկեր իւր. Ընդէ՛ր արար Տէր Աստուած այդպէս զայդ՝
քաղաքիդ մեծի: ⁹Եւ ասասցեն. Փոխանակ զի թողին զուխտ Տեառն Աս- 9
տուծոյ իւրեանց, և երկիր պագին աստուածոց օտարաց՝ և ծառայեցին
նոցա:

ԻՋ ¹⁰Մի՛ լայք զմեռեալն՝ և մի՛ ողբայք զնա. այլ լացէք լալով 'ի վերայ 10
այնորիկ որ ելանիցէ՝ և այլ ոչ դառնայցէ, և ոչ քեցէ զերկիր ազ-

8 Ունանք. Երեսաց քոց զճանապարհ կենաց: **9 Ունանք.** Որ նստի. կամ՝ նստիցի 'ի քաղա՛... և մահու մեռցին. և որ ելցէ կացցէ առաջի... 'ի պարզս լիցի: **12 Ոսկան.** Դարեցէք ընդ առաօ՛: **13 Ունանք.** Ոյք ասէին. Ով զարհուրեցուցէ: **22. 1 Ոսկան.** Անդ զբանդ զայդ: **2 Բազումք.** Եւ որ մտնեն ընդ դրունս ընդ այդոսիկ: **3 Ունանք.** Մի՛ հեղուք 'ի քեղուղջ: **6 Յօրինակին կրկնի.** 'Ի վերայ 'ի վերայ քան թա՛: **Ունանք.** Յաւերակ 'ի քաղաքս ջբնա՛: **7 Յօրինակին պակասէր.** 'Ի վերայ քո սաքակիչս: **8 Ունանք.** Ընդէ՛ր արար Աստուած այդպէս:

11 զի իւրոյ: ¹¹ Զի այսպէս ասէ Տէր 'ի վերայ Սելլենայ որդոյ Յովսիայ, որ թագաւորեաց փոխանակ Յովսիայ հօր իւրոյ. որ ել 'ի Կելուզէդ
 12 յայրմանէ, և ոչ ևս դարձցի անդրէն. ¹² զի 'ի Կելուզ յորում գերեցին
 13 զնա՝ անդ մեռցի, և գերկիրդ զայդ ոչ ևս Կելուզէդ: ¹³ Ոհ, որ շինէ գրուն
 իւր՝ և ոչ արդարութեամբ, և զվերնայարկս իւր՝ և ոչ իրաւամբք. և 'ի
 մերձաւորէ իւրմէ գործի նմա գործ ձրի, և զվարձս իւր ոչ հարուցանէ
 14 նմա: ¹⁴ Զի շինեցեր քեզ փուն պապշաճօղ՝ վերնափուն հովանոց, յօրինեալ
 15 պափուհանիք, փախարակամածս 'ի մայրից, ծեփեալ նափօի: ¹⁵ Միթէ
 թագաւորեացես՝ զի զայրացար 'ի մայրակերպս հօր քոյ. մի՛ կերիցես և
 մի՛ արբցես, զի զիրաւունս և զարդարութիւն և զբարութիւն ոչ ծանեան.
 16 ¹⁶ և ոչ արարին իրաւունս փնանկին, և զաղքափն ոչ իրաւացուցին.
 17 ոչ այն իսկ է չճանաչելն զիս՝ ասէ Տէր: ¹⁷ Ահաւաղիկ ոչ իսկ են քո
 աչք. և սիրտ քո ոչ է 'ի բարութիւն, այլ յազահութիւն, և 'ի հեղույ
 18 զարիւն անպարտ, և յանիրաւութիւն՝ և յառնել սպանումն: ¹⁸ Վասն
 այդորիկ այսպէս ասէ Տէր 'ի վերայ Յովակիմայ որդոյ Յովսիայ ար-
 քայի Յուդայ. Զայդ զայդ մի՛ կոծեացես, և մի՛ ասացես. Վայ վայ
 եղբայր. մի՛ կոծեացես՝ և ասացես վայ վայ Տէր. վայ վայ սիրե-
 19 լի: ¹⁹ Զթաղումն իշոյ թաղեցի. նեխեալ ընկեցի արտաքոյ դրանն
 20 Երուսաղէմի: ²⁰ Ել 'ի Լիբանան՝ և գուժեա՛, և 'ի Բասան փաշիր զձայն
 քո. աղաղակ բարձ յայնկոյս ծովուն, զի խորփակեցան 'ի միասին ա-
 21 մենայն հոմանիք քո: ²¹ Խօսեցայ ընդ քեզ 'ի սիալելն քում. և ասացեր
 թէ ոչ լուայց քեզ. այդ է ճանապարհ քո 'ի մանկութենէ քումմէ, զի ոչ
 22 լուար բարբառոյ իմոյ: ²² Զամենայն հովիւս քո հողմք արածեացես, և
 ամենայն հոմանիք քո 'ի գերութիւն զնացես. զի յայնժամ ամաչեացես
 23 և անարգեցիս յամենայն սիրելեաց քոց: ²³ Բնակեալդ 'ի Լիբանան՝
 ամրացեալդ 'ի մէջ մայրից, հեծեծեացես 'ի հասանել քեզ ցաւոց և
 24 երկանց իբրև ծննդականի: ²⁴ Կենդանի՛ եմ ես՝ ասէ Տէր, եթէ լինե-
 լով լինիցի Յեքոնիա որդի Յովակիմայ արքայի Յուդայ՝ կնիք յաջոյ
 25 ձեռին իւրում, և անրի՛ կորզեցից զքեզ. ²⁵ և մափնեցից զքեզ 'ի ձեռս
 խնդրողաց անձին քոյ, և 'ի ձեռս այնոցիկ յորոց զարհուրէիր յերեսաց
 նոցա. և 'ի ձեռս Նաբուքոդոնոսորայ արքայի Բաբելացոց, և 'ի ձեռս
 26 Քաղդէացոց. ²⁶ և ընկեցից զքեզ՝ և զմայր քո յերկիր օտար՝ յոր ոչ
 27 իջեր, և անդ մեռօքիք: ²⁷ Եւ յերկիրս յոր ուխտադիր լինիցին ոգովք իւ-
 28 րեանց դառնալ այսրէն, մի՛ դարձցին. ²⁸ զի անկան ինքն և զաւակ իւր. և
 եղև փարագիր բերանն արհամարհեալ. թօթափեալ անարգեցաւ այրն
 Յեքոնիա իբրև զաման մի անայիփան. անկաւ յերկիր գոր ոչ զիպէր:
 29, 30 ²⁹ Երկիր, երկիր, երկիր, լոր զպապզամս Տեառն: ³⁰ Այսպէս ասէ Տէր.

10 Ոմանք. Եւ ոչ փեսանիցէ զեր՛: **11 Ոմանք.** 'Ի վերայ Սելլենայ: **12 Ոմանք.** Յոր գերեցին զնա... ոչ քեցցէ: **13 'Ի լուս՛.** Եւ զվարձս նորա ոչ հա՛. համանայն բազմաց 'ի բն՛: **14 Ոմանք.** Շինեցեր քեզ փուն: **15 Օրինակ մի.** Մի՛ թագաւորեացես, զի զայ՛. ըստ որում և յօրինակի մերում 'ի կարգի բնարանին վասն թէի, դատարկ փռէի թողեալ, 'ի լուսանցս չակերպիս կշանակի 'ի մէջ առնույ համանայն բազմաց: **Ոմանք.** Եւ զարդարութիւնս. զբարութիւն ոչ: **17 Ոմանք.** Եւ առնել սպանումն: **18 Ոմանք կրկնեն զբանս.** Վայ վայ եղբայր. վայ վայ եղբայր, և մի՛ կո՛: **23 Ոմանք.** Կեծեացես 'ի հասանել քեզ: **24 Բազումք.** Յաջոյ ձեռին իմում. և ասփի կորզեցից:

Գրեա՛ գայրդ գայր՝ ա՛յր փարագիր. զի մի՛ աճեսցէ յաւուրս իւր, և մի՛ աճեսցէ ՚ի զաւակէ դորս այր՝ որ նսփիցի յաթոռն Դաւթի իշխան փանն Յուրայ:

¹Ո՛ր հովիւք. որ կորուսին՝ և ցրեցին զխաշինս արօսի քոյ, **23**
Տէր: ²Վասն այդորիկ այսպէս ասէ Տէր Աստուած Իսրայէլի, ՚ի վե- 2
րայ հովուացդ որ հովուեն զժողովուրդ իմ. Դուք ցրուեցէք զխաշինս
իմ, և մերժեցէք զնոսա, և ո՛չ յանձանձեցէք զնոսա: Արդ՝ ահաւասիկ
ես խնդրեցից զվրէժս ՚ի ձէնջ, ըսար չարութեան զնացից ձերոց՝ ասէ
Տէր. ³ և ես ընկալայց զմնացորդս ժողովրդեան իմոյ յամենայն երկրէ 3
ուր մերժեցից զնոսա անդր, և հասարարեցից զնոսա յարօսս իւրեանց.
աճեսցեն և բազմասցին: ⁴ Եւ յարուցից հովիւս որ հովուեսցեն նոցա. և 4
ո՛չ ևս երկիցեն, և ո՛չ ևս զարհուրեսցին, և ո՛չ լիցին անբես՝ ասէ Տէր:

ԻԷ ⁵Ահա աւորք զան՝ ասէ Տէր. և յարուցից Դաւթի Ծագունմն ար- 5
դարութեան. և թագաւորեսցէ թագաւոր, և ՚ի մի՛ր առջէ. և արասցէ
իրաւունս և արդարութիւն ՚ի վերայ երկրի: ⁶ Յաւուրս նորա փրկեսցի՛ 6
Յուրա, և Իսրայէլ բնակեսցէ յուսով. և այն է անուն նորա զոր կոչեսցէ
նմա Տէր՝ Յովսեփէլ ՚ի մարգարէս արդարութիւն մեր: ⁷ Վասն այդորիկ 7
ահա աւորք զան՝ ասէ Տէր. և ո՛չ ևս ասասցեն՝ եթէ կենդանի՛ է Տէր՝
որ եհան զպունն Իսրայէլի յերկրէն Եգիպտացոց, ⁸ այլ թէ կենդանի՛ է 8
Տէր՝ որ եհան զամենայն զաւակ Իսրայէլի յերկրէն հիւսւտոյ, և յամեն-
այն աշխարհաց ուր մերժեաց զնոսա անդր. և պարսպարեցո՛ց զնոսա
անդրէն յերկիր իւրեանց: ⁹ Ի վերայ մարգարէից բեկան սիրտ իմ յիս. 9
շարժեցան ամենայն ոսկերք իմ. և եղէ իբրև գայր մի աղճարեալ,
և իբրև գայր մի չարալուկ ՚ի գինոյ, յերեսաց Տեառն՝ և յերեսաց
մեծվայելչութեան փառաց նորա: ¹⁰ Զի լցան երկիր շնացողօք. զի յե- 10
րեսաց երդման սո՛գ առ երկիր. ցամաքեցան արօտք անապարհի. և
եղեն ընթացք նոցա ՚ի չարութիւն: Եւ ուժգնութիւն նոցա ո՛չ այնպէս:
¹¹ Զի մարգարէ և քահանայ պղծեցան, և ՚ի փան իմում գրի զչարիս 11
նոցա՝ ասէ Տէր: ¹² Վասն այնորիկ եղիցի ճանապարհն նոցա նոցին ՚ի
գայթապողութիւն. ՚ի միգի՛ գայթապեցին՝ և կործանեցին ՚ի նմին.
զի ածից ՚ի վերայ նոցա չարին յամի այցելութեան իւրեանց՝ ասէ Տէր:
¹³ Եւ ՚ի մարգարէսն Շամրնի փեսի անօրէնութիւն. զի մարգարէացան 13
՚ի ձեռն Բահաղու, և մոլորեցուցին զժողովուրդ իմ զԻսրայէլ: ¹⁴ Եւ ՚ի 14
մարգարէսն Երուսաղեմի փեսի արհաւիրս. զի շնային և երթային զհետ
սփութեանց, և օգնական լինէին ձեռաց չարաց, առ ՚ի չղառնալոյ իւրա-
քանչիւր ումեք ՚ի ճանապարհէ իւրմէ չարէ. եղեն ինձ ամենեքին իբրև
զՍողոմ, և բնակիչք նորա իբրև զԳոմոր: ¹⁵ Վասն այնորիկ այսպէս 15
ասէ Տէր զօրութեանց ՚ի վերայ մարգարէիցն. Ահաւաղիկ ես ջամբեցից
դոցա ցանս, և արբուցից դոցա ջո՛ր դառնութեան. զի ՚ի մարգարէիցն

30 Ոմանք. Որ նսփիցի յաթոռ Դաւթի: **23. 1 Ոսկան.** Ոհ հովիւք: **Ոմանք.** Որ ցրուեցին և կորուսին: **2 Ոմանք.** Արդ աւաղիկ ես խնդրեցից վրէժս: **3 Բագունք.** Ուր մերժեցի զնոսա անդր: **4 Բագունք.** Եւ ոչ զարհուրես: **6 Ոմանք.** Յովսեփէլ մարգարէ: **10 Ոմանք.** Եւ եղեն ընթացք նորա չարութիւն: **12 Ոմանք.** Եղիցին ճանապարհք նոցա նոցին գայթապողութիւն միգի: **13 Ոսկան.** Զի մարգարէանային ՚ի ձե՛: **14 Ոսկան.** Առ ՚ի ղառնալոյ իւրաքանչիւր:

16 Երուսաղեմի ել պղծութիւն ընդ ամենայն երկիր: ¹⁶ Այսպէս ասէ Տէր
 զօրութեանց. Մի՛ լսէք բանից մարգարէիցն որ մարգարեանան ձեզ.
 զի զրաբանեն դոքա զձեզ. զբեսիլս սրբից իրեանց խօսին, և ոչ՝ ի
 17 բերանոյ Տեառն: ¹⁷ Ասեն ապստամբելոցն ՚ի բանէն Տեառն, թէ խաղա-
 դութիւն եղիցի ձեզ. և ամենեցուն որ գնան ըստ կամաց իրեանց, և
 18 ամենայնի որ գնայ ըստ մոլորութեան սրբի իւրոյ, ասեն. Ոչ եկեացէ ՚ի
 19 վերայ քո չար: ¹⁸ Ձի ո՛վ եկաց ՚ի հաստատութեան Տեառն, և երես և
 20 լուաւ զբան նորա: Ո՞վ ունկն եղ բանի իմում՝ և լուաւ: ¹⁹ Ահաւաղիկ
 շարժումն ՚ի Տեառնէ, և բարկութիւն մրրկեալ շարժամբ եկեացէ ՚ի
 21 վերայ ամպարշտաց. եկեացէ ²⁰ և մի՛ դարձցի սրտմտութիւն Տեառն,
 մինչև արասցէ և հաստատեացէ գլխարկութիւն սրբի նորա. յեպին
 22 ժամանակս իմացին զայն իմանալով: ²¹ Ոչ առաքեցի զմարգարէսն՝
 և նոքա ընթանային. ոչ խօսեցայ ընդ նոսա, և նոքա մարգարեանային:
 23 ²² Եթէ կացեալ էիր ՚ի հաստատութեան իմում. և լուուցեալ էր զբանս իմ
 ժողովրդեան իմում, և դարձուցեալ էր զնոսա ՚ի ճանապարհաց իրե-
 24 անց չարաց, և ՚ի գնացից նոցա չարաց: ²³ Աստուած մերձաւոր եմ ես՝
 25 ասէ Տէր, և ոչ Աստուած հեռաւոր: ²⁴ Եթէ թաքիցէ մարդ ՚ի թաքստեան,
 և ես ոչ տեսից զնա՝ ասէ Տէր. միթէ զերկինս և զերկիր ես ոչ լնում, ասէ
 26 Տէր: ²⁵ Լուայ զինչ խօսին մարգարէքն՝ զոր մարգարեանային յանուն իմ
 սուտ. և ասէին. Երա՛զ երագեցան ինձ: ²⁶ Մինչև յերբ լինիցի ՚ի սրբի
 մարգարէիցդ որ մարգարեանան ստութիւն. և ՚ի մարգարեանալ զկամս
 27 սրբից իրեանց, իտրիին ²⁷ մոռանալոյ ժողովրդեան իմոյ զօրէնս իմ
 երագօք իրեանց՝ զոր պատմէին իրաքանչիւր ընկերի՛ իւրում. զոր օ-
 28 րինակ մոռացան հարքն դոցա զանուն իմ ՚ի ձեռն Բահաղու: ²⁸ Մարգա-
 րէն յորում երա՛զն իցէ՝ պատմեացէ՛ զերագն իւր. և յորում բանն իմ իցէ՝
 պատմեացէ զբանն իմ ճշմարտութեամբ: Ձի՛նչ է յարդ առ ցորենա՛լ ասէ
 29 Տէր: ²⁹ Ոչ ապաքէն բանք իմ իբրև զհո՛ր եմ՝ ասէ Տէր, և իբրև զմուրճ որ
 30 հարանէ զվէմ: ³⁰ Վասն այդորիկ ահա ես ՚ի վերայ մարգարէիցդ՝ ասէ
 31 Տէր. որք գողանան զբանս իմ իրաքանչիւր յընկերէ իւրմէ: ³¹ Ահաւասիկ
 ես ՚ի վերայ մարգարէիցդ՝ ասէ Տէր. որք մերժեն զմարգարես ՚ի լեզուոյ,
 32 և նիրհեն զնիրհս իրեանց: ³² Ահաւասիկ ես ՚ի վերայ մարգարէիցդ,
 որ մարգարեանան երագս ստութեան՝ ասէ Տէր. և պատմեն զայն. և
 մոլորեցուցանեն զժողովուրդն իմ ստութեամբ իրեանց. և ես ոչ առա-
 քեցի զնոսա, և ոչ պատուիրեցի նոցա. և օգտութիւն ինչ ոչ օգտեցեն
 33 ժողովրդեանդ այդմիկ՝ ասէ Տէր: ³³ Եւ եթէ հարցանիցէ զքեզ ժողովուրդդ

15 Ոմանք. Եւ արբուցից նոցա ջուր: **16 Բագունք.** Զրաբանեն դոքա ձեզ. զբեսիլ սրբից: **19 Բագունք.** Շարժմամբ ելցէ ՚ի վերայ ամբ: **22 Ոմանք.** Եթէ կացեալ էր ՚ի հաստատութեան իմում, և ուսուցեալ էր զբանս... ՚ի գնացից իրեանց չարեաց: **Ուր Ոսկան.** Եւ լուեալ էր զբանս իմ: **23 'Ի լու՛.** Տէր մերձաւոր եմ ես. **հանանայն ոմանց ՚ի բնաք՛:** **24 Բագունք.** Ես ոչ լնուցում, ասէ: **25 Բագունք.** Ձինչ խօսէին մարգարէքն... յերագեցաւ ինձ: **27 Բագունք.** Մոռանալ ժողովրդեան... երագովք իրեանց... հարքն նոցա զանուն: **'Ի լու՛.** ՚ի վերայ՝ զօրէնս. **նշանակի՛** զանուն: **28 Ոմանք.** Երագն իցէ՛ պատմեացէ զբան իւր... առ ցորենով, ասէ Տէր: **29 Ոմանք.** Ոչ ապաքէն նոյնպէս. **կամ՛** այսպէս բանք իմ: **32 Ոմանք յաւելումով այսպէս ոմին.** Զերագս ստութեան... և պատմեն զամենայն, և մոլոր... ստութեամբ իրեանց. **և մոլորութեամբ իրեանց.** և ես... ինչ ոչ օգտեցին. **կամ՛** օգտեցին:

այդ, կամ մարգարէ՝ կամ քահանայ՝ և ասացէ. Զի՞նչ է առածդ Տեառն. և ասացես ցնոսա. Դո՞ւք էք առածն. և կործանեցի՞ց զձեզ ասէ Տէր: ³⁴ Եւ մարգարէ՝ և քահանայ՝ և ժողովուրդ՝ որ ասիցեն առած Տեառն, ³⁴ և խնդրեցից զվրէժ ՚ի մարդոյն յայնմանէ՝ և ՚ի փանէ նորա: ³⁵ Զի՞ ո՞չ նոյնպէս ասիցէք իւրաքանչիւր ցունկեր իւր, և իւրաքանչիւր ցեղբայր իւր՝ թէ զի՞նչ պապասխանի արար Տէր. և զի՞նչ խօսեցաւ Տէր: ³⁶ Եւ առած Տեառն մի՛ ևս անուանէք. զի առած Տեառն եղիցի մարդոյ բա՛նն նորա. և դարձուցանիցէք զբանս Աստուծոյ կենդանոյ՝ Տեառն զօրութեանց Աստուծոյ մերոյ: ³⁷ Այլ այդպէս ասասցիք ցմարգարէն. Զի՞նչ արար քեզ պապասխանի Տէր, և զի՞նչ խօսեցաւ Տէր: ³⁸ Եթէ առած Տեառն ասիցէք, վասն այդորիկ այսպէս ասէ Տէր. Փոխանակ զի ասիցէք զբանդ առած Տեառն, և ես ո՞չ առաքեցի առ ձեզ՝ ասել. Մի՛ ասիցէք առած Տեառն: ³⁹ Վասն այդորիկ ահաւասիկ ես առից զձեզ առի՛ն. և կործանեցից զձեզ, և զքաղաքդ զոր ետու ձեզ և հարցն ձերոց յերեսաց իմոց. ⁴⁰ և փաց ՚ի վերայ ձեր նախապիմս յաւիտենից, և անարգանս յաւիտենից՝ որ ո՞չ մոռասցին:

ԻԸ ¹ Եւ եցոյց ինձ Տէր երկուս կողովս թօղոյ, որ կային առաջի փաճա- **24**
 րին Տեառն. յեր գերելոյն Նաբուքոդոնոսորայ արքային Բաբելացոց զՅերոնիա որդի Յովակիմայ արքայի Յուդայ, և զիշխանս Յուդայ, և զարուեստագէտսն, և զկալանաւորակապսն, և զմեծամեծս յԵրուսաղեմէ. և փարաւ զնոսա ՚ի Բաբելոն: ² Կողովն մի էր յոյժ քաղցր թօղոյ՝ իբ-
 րև զկանխահաս թօղոյ, և կողովն երկրորդ՝ ժանտահամ թօղոյ, որ ո՞չ ուրիցի ՚ի ժանտութենէ իւրմէ: ³ Եւ ասէ ցիս Տէր. Զի՞նչ փեսանես Ե-
 րեմիա: Եւ ասեմ. Թո՞ւզ թո՞ւզ քաղցր, և առաւել քաղցր. և թո՞ւզ ժանտ՝ և առաւել ժանտ, որ ո՞չ ուրիցի ՚ի ժանտութենէ իւրմէ: ⁴ Եւ եղև բան Տեառն առ Երեմիա, և ասէ. ⁵ Այսպէս ասէ Տէր Աստուած Իսրայելի. Իբր զթուզդ քաղցր, այդպէս ծանեայ զգերեալոդ Յուդայ՝ զորս առա-
 քեցի ՚ի փեղոջէդ յայդմանէ յերկիրն Քաղդեացոց ՚ի բարութիւն. ⁶ և հաստապրեցի՞ց զաչս իմ ՚ի վերայ նոցա ՚ի բարութիւն. և պապասպարեցի՞ց զնոսա ՚ի սոյն երկիր. և շինեցից զնոսա, և ո՞չ քակեցից. և փնկեցից զնոսա և ո՞չ խլեցից: ⁷ Եւ փաց նոցա սիրպ ճանաչել զիս՝ թէ են եմ Տէր. և եղիցին ինձ ՚ի ժողովուրդ, և ես եղէց նոցա յԱստուած. զի դարձցին առ իս յամենայն սրբէ իւրեանց: ⁸ Եւ իբրև զթուզդ ժանտ որ ո՞չ ուրի ՚ի ժանտութենէ իւրմէ. այսպէս ասէ Տէր՝ այդպէս մաքնեցից զՄեղեկիա արքայ Յուդայ, և զմեծամեծս նորա, և զմնացորդս Երուսաղեմի, և զմնացորդս երկրիդ այդորիկ, և զբնակեալսն յԵգիպտոս: ⁹ Եւ փաց զ-
 նոսա ՚ի ցրումն ընդ ամենայն ազգս և թագաւորութիւնս երկրի, և ՚ի նախապիմս, և յառակ, և յարելութիւն, և յանէծս, և յամենայն փեղիս

34 Բազումք. Որ ասիցէ թէ առած Տեառն. խնդրեցից: **36 Ունակք.** Եւ դարձուցանէք զբանս: **37 Ունակք.** Ասասցիք ցմարգարէն: **38 Բազումք.** Փոխանակ զի ասացէք զբա՛... ասէ մի՛ ասէք առած Տեառն: **39 Ունակք.** Ահաւաղիկ ես առից: **24.1 Բազումք.** Եցոյց ինձ Տէր: **Ունակք.** Յերոնիա որդի... և զմեծամեծս Երուսաղեմի: **2 Բազումք.** Կողով մի քաղցր յոյժ թօղոյ... որ ոչ ուրիցի ՚ի ժանտութենէ թօղոյ: **5 Բազումք.** Իբրև զթուզ քաղցր: **6 Ի բազումս փակասի.** Եւ ոչ քակեցից. և փնկեցից զնոսա, և ոչ խլեցից: **8 Ոսկան.** Եւ զմնացորդս Երուսաղեմի երկրիդ այդորիկ:

10 ուր մերժեցից զնոսա ա՛նդր: ¹⁰ Եւ առաքեցից ՚ի դոսա սով և սուր և մահ, մինչև պակասեցին յերկրէդ գոր երու դոցա և հա՛րց իրեանց:

25 ¹ Բանն որ եղև առ Երեմիա վասն ժողովրդեանն Յուդայ, յամին ԻԹ
 չորրորդի Յովակիմայ որդոյ Յովսիայ արքայի Յուդայ. այն ամ առաջին էր Նաբուքոդոնոսորայ արքային Բաբելացոց: ² Ջբանն գոր խօսեցաւ Երեմիա մարգարէ առ ամենայն ժողովուրդն Յուդայ, և առ բնակիչս Երուսաղեմի՝ և ասէ. ³ Յերեքբաասաներորդէ ամէ Յովսիայ որդոյ Ամովնայ արքայի Յուդայ մինչև ցայսօր. այս քսան և երէք ամք, զի եղև բան Տեառն առ իս, և խօսեցայ ընդ ձեզ կանխեալ ընդ առաօփս 4 և ասէի, և ո՛չ յուարուք: ⁴ Եւ առաքեցի առ ձեզ զճառայս իմ զմարգարէս ընդ առաօփս արձակեալ, և ո՛չ յուարուք, և ո՛չ անսացէք ակընջօք ձերովք լսել: ⁵ Ասէի. Դարձարո՛ւք իւրաքանչիւր ՚ի ճանապարհէ իւրմէ չարէ, և ՚ի գնացից ձերոց չարաց. և բնակեսջիք յերկիրդ գոր երու ձեզ՝ և հարց ձերոց յաիւրենից մինչև ցյաիւրեանս. ⁶ և մի՛ երթայք զհետ աստուածոց օտարաց ծառայել նոցա՝ և երկիր պագանել. և մի՛ բարկացուցանէք զիս գործովք ձեռաց ձերոց չարչարել զձեզ: ⁷ Եւ ո՛չ յուարուք ինձ՝ ասէ Տէր. զի բարկացուցանիցէք զիս գործովք ձեռաց ձերոց չարչարել զձեզ: ⁸ Վասն այդորիկ այսպէս ասէ Տէր գորութեանց. Չի ո՛չ հաւարացէք բանից իմոց, ⁹ ահաւասիկ ես առաքեմ, և առից զամենայն ազգս հիւստոյ՝ ասէ Տէր. և զՆաբուքոդոնոսոր արքայ Բաբելացոց զճառայ իմ. և ածից զնոսա ՚ի վերայ երկրիդ այդորիկ՝ և ՚ի վերայ բնակչաց դորա, և ՚ի վերայ ամենայն ազգաց որ շուրջ գրովաւ. և աւերեցից գրոսա, և փաց գրոսա յապականութիւն և ՚ի շջին՝ և ՚ի նախարհինս յաիւրենից: ¹⁰ Եւ կորուսից ՚ի դոցանէ զձայն ուրախութեան և զձայն ցնծութեան, և զձայն փեսայի և զձայն հարսին. զձայն երկանի և զլոյս ճրագի: ¹¹ Եւ եղիցի ամենայն երկիրդ այդ յաւերակ և յապականութիւն. և ծառայեսցեն ազգացն այնոցիկ՝ և արքային Բաբելացոց զեթանասուն ամ: ¹² Եւ ՚ի կարարել ամացն իւթանասնից, ինդրեցից զվրէժս ՚ի թագաւորէն Բաբելացոց. և յազգէն յայնմանէ՝ ասէ Տէր, ըսք անօրէնութեանց նոցա, և յերկրէն Քաղդեացոց. և եղից զնոսա յապականութիւն յաիւրենական: ¹³ Եւ ածից ՚ի վերայ ամենայն երկրին այնորիկ զամենայն բանս իմ գոր խօսեցայ վասն նորա՝ ըսք ամենայն գրելոցս ՚ի գիրս յայսմիկ: Չոր մարգարեացան Երեմիա ՚ի վերայ ամենայն ազգաց, ¹⁴ զի ծառայեցին ՚ի մէջ նոցա. քանզի և նոքա ազգք բազումք՝ և թագաւորութիւնք մեծամեծք են. և հապուցից նոցա ըսք անօրէնութեանն նոցա, և ըսք գործոց ձեռաց նոցա: ¹⁵ Չի այսպէս ասէ ցիս Տէր Աստուած Իսրայելի. Ա՜ռ զբաժակ զինոյս անապակիս այտորիկ ՚ի ձեռաց իմոց, և արբուսցես զդա ամենայն ազգաց առ որս

9 Բազումք. Եւ փաց գրոսա ՚ի ցրումն ընդ ամենայն թագաւորութիւնս... մերժեցից գրոսա անդր: **10 Բազումք.** Ի դոսա սուր և սով... պակասեցեն յերկրիդ:

25. 1 Ուխնս. Առաջին է Նաբուքո՞: **2 Ունսնք.** Ջբանս գոր խօսեցաւ: **4 Բազումք.** Ականջովք ձերովք: **5 Ունսնք.** Չոր երու հարցն ձերոց: **9 Բազումք.** Ամենայն ազգաց շուրջ գոր՞: **11 Բազումք.** Եղիցի ամենայն երկիրդ: **12 Ունսնք.** Խնդրեցից վրէժ՝ ի... ըսք անօրէնութեան նոցա: **13 Ունսնք.** Չոր խօսեցայ վասն նոցա: **14 Ունսնք.** Ըսք սարարութեան նոցա, և ըսք գործոց ձե՞:

առաքեն գրեզ. ¹⁶ արբեցն՝ և քամեցեն՝ և մոլեցին յերեսաց սրոյն, զոր 16
 ես առաքեցից ՚ի մէջ դոցա: ¹⁷ Եւ առի՛ գրաժակն ՚ի ձեռանէ Տեառն, և 17
 արբուցի՛ ամենայն ազգաց առ որս առաքեաց՝ զիս Տէր. ¹⁸ Երուսաղէմի, 18
 և քաղաքացն Յուդայ, և թագաւորաց նորա, և իշխանաց նորա. դնել
 զնոսա յաւերակ՝ և յանապատ՝ և ՚ի շջին, և յանձն ըստ աուրս ըստ
 այսմիկ: ¹⁹ Եւ փարաւոնի արքայի Եգիպտացոց, և ծառայից նորա, և 19
 մեծամեծաց նորա, և ամենայն ազգի նորա. ²⁰ և ամենայն խառնիճադանճ20
 զօրաց նորա, և ամենայն թագաւորաց կղզոյն, և ամենայն թագաւորաց
 երկրին այլազգեաց՝ Ասկաղոնի և Գազայ, և Ակկարովնի, և մնացորդացն
 Ազովայ. ²¹ և Երոմայ, և Մովաբացոցն, և որդոցն Ամովայ: ²² Եւ ա– 21, 22
 մենայն թագաւորացն Տիրուսի, և ամենայն թագաւորացն Սիդովնացոց.
 և թագաւորաց կղզոյն որ յայն կոյս ծովուն. ²³ և Դեղանայ, և Թեմանայ, 23
 և Բովկայ. և ամենայն յապաւելոցն զերեսօք: ²⁴ Եւ ամենայն թագաւորացն24
 Արաբացոց, և ամենայն թագաւորաց խառնադանճից. օթագելոցն յանապատին.
²⁵ և ամենայն թագաւորացն Զամբրեայ, և ամենայն թագաւորացն Ելամայ25
 և ամենայն թագաւորացն Պարսից: ²⁶ Եւ ամենայն թագաւորացն հիւսւոյ 26
 արևելից. մերձաւորաց և հեռաւորաց իւրաքանչիւր առ եղբօր իւրում
 և ամենայն թագաւորաց երկրի, որ ՚ի վերայ երեսաց երկրի. և թա–
 գաւորն Սիսակ արբեց՝ յեւր ամենեցուն: ²⁷ Եւ ասացես ցնոսա. Այս– 27
 պէս ասէ Տէր ամենակալ Աստուած Իսրայէլի. Արբէք և արբեցարոնք,
 յիմարեցարոնք, և կործանեցարոնք. և մի՛ կանգնեցիք յերեսաց սրոյն
 զոր եսն առաքեցից ՚ի մէջ ձեր: ²⁸ Եւ եղիցի յորժամ ո՛չ կամիցին ըն– 28
 դունել գրաժակն ՚ի ձեռանէ քումմէ ըմպել, ասացես ցնոսա. Այս–
 պէս ասէ Տէր զօրութեանց. Ըմպելով արբջիք. ²⁹ զի ահա ՚ի քաղաքէն 29
 յորում կոչեցեալ է անուն իմ, ՚ի նմա՛ արարից սկիզբն չարչարելոյ. և
 դուք սրբելով սրբիցիք. ո՛չ սրբեսցիք. զի սուր կոչեցի ես ՚ի վերայ
 ամենեցուն որ բնակեալ են յերկրի, ասէ Տէր զօրութեանց: ³⁰ Եւ դու 30
 մարգարէացիս ՚ի վերայ նոցա զամենայն զպարգասս զայսոսիկ, և
 ասացես ցնոսա. Տէր ՚ի բարձանց ՚ի սրբութենէ իւրմէ՛ փացէ՛ հրա–
 ման. փացէ՛ զձայն իւր. զբան՝ հրամանի ՚ի փեղոջէ՛ իւրմէ. և նոքա
 իբրև կթօղք փացեն պարասխանի ՚ի վերայ ամենայն բնակչաց երկ–
 րին, ³¹ թէ եկն սափակումն ՚ի կողմանէ երկրին. զի դափաստան Տեառն 31
 է ՚ի մէջ ազգաց, և դափեսցի ինքն զամենայն մարմին. և ամպարիշտք
 փուան՝ ՚ի սուր՝ ասէ Տէր:

Լ ³² Այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց. Ահաւաղիկ չարիք զան յազգէ 32
 ՚ի վերայ ազգի, և մորիկ մեծ ելցէ ՚ի ծագաց երկրէ: ³³ Եւ եղիցին 33
 վիրաւորք ՚ի Տեառնէ յաւուր Տեառն. ՚ի կողմանէ մինչև ցկողմ երկ–

15 Ոմանք. Այսպէս ասաց ցիս... անապակի այտորիկ... առ որս ես առաքեցից գրեզ:

16 Ոմանք. Առաքեցից ՚ի մէջ նոցա: **19 Ոմանք.** Փարաւոնի արքային և Ե՛:

20 Ոմանք. Խառնադանճ զօրաց նորա: **24 Ոմանք.** Օթագայելոցն յամա՛:

25 Ոսկան. Ելամայ. և ամենայն թագաւորացն Մարաց: **26 Բագունք ՚ի լուս՝. ՚ի վերայ՝** Սիսակ.

նշանակեն՝ Արշակ: **27 Բագունք.** Եւ մի կանգնիցեք... զոր ես ա՛:

29 Ոմանք. Զի ահա ՚ի քաղաքն յորում... արարի սկիզբն... ոչ սրբիցիք զի սուր կոչեցից ես:

30 Ոմանք. Իբրև կթօղ փայցեն պարասխանի... բնակչաց երկրի: **31 Ոմանք.** Ի կողմանս

երկրին: **32 Ոմանք.** Ի ծագաց երկրի:

րին. մի՛ կոծեսցին և մի՛ ժողովեսցին, ընդ երեսս դաշտին իբրև զանդր
 34 ընկեսցին: ³⁴Գուժեցէ՛ք հովիւք և աղաղակեցէ՛ք, և կոծեցարո՛ւք խոյք
 մաքեաց. զի կապարեցան ատուրք ձեր ՚ի սպանումն, և ՚ի ցրումն ձեր.
 35 կործանեսցիք իբրև խոյք ընփիրք: ³⁵Եւ կորիցէ փախուսար ՚ի հովուաց.
 36 և փրկութիւն ՚ի խոյոցն մաքեաց: ³⁶Չայն գուժի հովուաց, և աղաղակ
 37 խոյոցն մաքեաց. զի սպառեաց Տէր զարօօսս նոցա: ³⁷Եւ դադարեսցէ
 գեղեցկութիւն խաղաղութեանն յերեսաց բարկութեան սրտմտութեան
 38 Տեառն: ³⁸Թողի՛ն իբրև առեւծ զմորի իւր. և եղև երկիր նոցա յանապար,
 յերեսաց բարկութեան սրտմտութեան սրոյն մեծի, և յերեսաց բարկու-
 թեան սրտմտութեան նորա:

26 ¹Իսկզբան թագաւորութեան Յովակիմայ որդոյ Յովսիայ արքայի
 2 Յուդայ. եղև բանս այս ՚ի Տեառնէ՛ և ասէ. ²Այսպէս ասէ Տէր. Կայց ՚ի
 սրահի՛ փանն Տեառն, և մարգարեացիս ամենայն փանն Յուդայ ոյք
 գայցեն երկիրպագանել ՚ի փանն Տեառն. զամենայն բանսդ զոր կար-
 գեցի առ քեզ մարգարեանալ նոցա. մի՛ հափանիցես ինչ ՚ի բանիցդ:
 3 ³Թերևս լուիցեն, և դարձցին իւրաքանչիւր ՚ի ճանապարհէ իւրմէ չարէ.
 և մեղմացայց ես ՚ի չարեացն զոր խորհիմ ես առնել նոցա վասն չա-
 4 րութեան զնացից նոցա: ⁴Եւ ասացես ցնոսա. Այսպէս ասէ Տէր. Եթէ
 5 ոչ լսիցէք ինձ զնալ յօրէնս իմ զոր եպու յանդիման ձեր, ⁵լսել բա-
 նից ծառայից իմոց մարգարեից՝ զոր ես առաքեցի առ ձեզ կանխաւ.
 6 և առաքեցի՛ և ոչ լուարուք. ⁶և արարից գտունդ զայդ իբրև զՍելովմ,
 7 և զքաղաքս փաց յանէ՛ծս ամենայն ազգաց երկրի: ⁷Եւ լուան քահա-
 նայքն և սուր մարգարեքն՝ և ամենայն ժողովուրդն ՚ի խօսել Երեմիայի
 8 զբանս զայսոսիկ ՚ի փանն Տեառն: ⁸Եւ եղև ՚ի դադարել Երեմիայի
 ՚ի խօսիցն՝ ըստ ամենայնի զոր հրամանն եպ նմա Տէր խօսել առ ամե-
 9 նայն ժողովուրդն. կալան՝ զնա քահանայքն և սուր մարգարեքն և ամե-
 նայն ժողովուրդն՝ և ասեն. Մահո՛ւ մեռցիս. ⁹զի մարգարեացար յանուն
 Տեառն, և ասացեր՝ թէ իբրև զՍելովմ եղիցի փունս այս, և քաղաքս
 աւերեսցի ՚ի բնակչաց. և կուրեցաւ ժողովուրդն ՚ի վերայ Երեմիայի ՚ի
 10 փան Տեառն: ¹⁰Եւ լուան իշխանքն Յուդայ զբանս զայսոսիկ, և ելին ՚ի
 փանէ թագաւորին ՚ի փունն Տեառն. և նստան առաջի դրանն Տեառն
 11 նորոյ: ¹¹Եւ ասեն քահանայքն և սուր մարգարեքն ցիշխանսն՝ և ցա-
 մենայն ժողովուրդն. Դափաստան մահո՛ւ է առնդ այդմիկ, զի մարգա-
 րեացաւ զքաղաքս զայսմանէ, որպէս ձերովք իսկ ակընջօք լուարուք:
 12 ¹²Եւ ասէ Երեմիա ցամենեսին ցիշխանսն և ցամենայն ժողովուրդն.
 Տէր առաքեաց զիս մարգարեանալ ՚ի վերայ փանդ այդորիկ՝ և ՚ի վե-
 13 րայ քաղաքիս զամենայն բանսդ զոր լուարուք: ¹³Եւ արդ՝ ուղղեցէ՛ք
 զճանապարհս ձեր՝ և զգործս ձեր, և լուարու՛ք ձայնի Տեառն Աստուծոյ

35 *Ոմանք.* Եւ փրկութիւն խոյոցն մաք՛: **36** *Ոմանք.* Եւ սպառեաց Տէր: **38** *Ոմանք.* Թողին որպէս առեւծ... և եղև երկիր նոցա անապար: *Յօրինակիւն.* Առեւծ զկորի իւր: **26. 2** *Ոմանք.* Ամենայն Յուդայ, ոյք գայցեն: **3** *Յոմանս պակասի.* Եւ մեղմացայց ես ՚ի չար: **5** *Ոմանք.* Եւ լսել բանից... զոր ես առաքեմ առ ձեզ: **6** *Ոմանք.* Եւ զքաղաքդ փաց յանէծս ամենայն երկրի: **9** *Ոմանք.* Եթէ իբրև զՍելովմ եղի՛: **10** *Ոմանք.* Զբանսն զայնոսիկ:

ձերոյ. և մեղմասցի՛ Տէր 'ի չարեացն ձերոց՝ զոր խօսեցաւ 'ի վերայ ձեր: 14
 14 Եւ ես աւասիկ կամ 'ի ձեռս ձեր, արարէ՛ք ընդ իս որպէս և ձեզ օգնօր և
 լաւ իցէ: 15 Բայց գիտելով զփրասջիք՝ զի թէ սպանանէք դուք զիս՝ արհուն 15
 անպարպ արկանէք 'ի վերայ ձեր, և 'ի վերայ քաղաքիս այսորիկ, և 'ի
 վերայ բնակչաց սորա. զի ճշմարտութեամբ առաքեաց զիս Տէր առ ձեզ՝
 խօսել յականջս ձեր զամենայն բանս զայսոսիկ: 16 Եւ ասեն իշխանքն և 16
 ամենայն ժողովորդն ցքահանայս և ցունօր մարգարէսն. Ո՛չ է դաբաս-
 փան մահու առնդ այդորիկ. զի յանուն Տեառն Աստուծոյ խօսեցաւ առ
 մեզ: 17 Յո՛րն կացին արք 'ի ձերոց երկրին, և ասեն ցամենայն ժողովս 17
 ժողովորդոցն: 18 Միքիէ Մորսարացի մարգարէանայր յաւուրս Եզեկիայ 18
 արքայի Յուդայ. խօսեցաւ ընդ ամենայն ժողովորդեանն Յուդայ՝ և ասէ.
 Այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց. Միո՛վն իբրև զագարակ արօրադի՛ր լիցի,
 և Երուսաղէմ՝ իբրև զհիդս սրգապահաց, և լեառն փանդ՝ եղիցի՛ իբրև
 զանփառ մայրոյ: 19 Միթէ սպանանելով սպա՛ն զնա Եզեկիայ արքայ 19
 Յուդայ՝ և ամենայն Նրէաստան. ոչ սպաքէն զահի՛ հարան 'ի Տեառնէ,
 և խնդրեցին յերեսաց Տեառն. և դադարեաց Տէր յամենայն չարեացն
 զոր խօսեցաւ 'ի վերայ նոցա: Եւ մեք արարաք չարիս մեծամեծ յանձինս
 մեր: 20 Եւ այր մի մարգարէանայր յանուն Տեառն, Ուրիա որդի Սամեայ 20
 'ի Կարիաթարիմայ. և մարգարէացաւ 'ի վերայ քաղաքիս այսորիկ, և
 'ի վերայ երկրիս այսորիկ ըստ ամենայն բանից Երեմիայի: 21 Եւ լուա 21
 արքայ Յովակիմ, և ամենայն զօրաւորք իւր, և ամենայն իշխանք զ-
 ամենայն բանս նորա. և խնդրէին սպանանել զնա. և լուա Ուրիա,
 երկեալ՝ և փախեաւ և զնաց յերկիրն Եգիպտացոց: 22 Եւ առաքեաց 22
 արքայ Յովակիմ արս յԵգիպտոս. զԵղնաթան որդի Աբովբերայ և արս
 ընդ նմա յԵգիպտոս. 23 և հանին զնա անտի՛ և ածին առ արքայն Յո-
 վակիմ. և սպանին զնա սրով. և ընկէց 'ի շիրիմ որդոց ժողովորդեան
 իւրոյ: 24 Բայց ձեռն Աքիկամայ որդոյ Սափանայ՝ էր ընդ Երեմիայի. զի 24
 մի՛ մաքնեացի 'ի ձեռս ժողովորդեանն սպանանել զնա:

Ա 1 Իսկզբան թագաւորութեանն Յովակիմայ որդոյ Յովսիայ՝ արքա- 27
 յի Յուդայ. եղև բանս այս առ Երեմիայ 'ի Տեառնէ՝ և ասէ. 2
 2 Այսպէս ասէ Տէր ցիս. Արա՛ դու քեզ կապանս և անուրս՝ և արկ ընդ պարանոց
 քո. 3 և առաքես զայն առ թագաւորն Եղովմայեցոց, և առ թագաւորն 3
 Մովաբացոց, և առ թագաւոր որդոցն Ամովնայ, և առ թագաւորն Տի-
 րոսի, և առ թագաւորն Միդոնացոց, 'ի ձեռն հրեշտակաց նոցա որ
 զան՝ յԵրուսաղէմ առ Սեդեկիայ արքայ Յուդայ. 4 և պարուիրեսցես նո- 4
 ցա ասել ցրեարս իւրեանց. Այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց Աստուած
 Իւրայելի. Այսպէս ասասջիք ցրեարսն ձեր. 5 Ե՛ս արարի զերկիր, և 5

13 *Բագուրք.* Զճանապարհս ձեր և զգնացս ձեր... 'ի չարեացն զոր խօսեցաւ:

14 *Բագուրք.* Եւ ես ահաւասիկ... որպէս ձեր օգնօր և լաւ իցէ: 16 *Ոմանք.*

Յքահանայսն և ցմարգարէսն. ո՛չ է... դաբաստան մահու առնդ այդմիկ. զի յանուն

Տեառն խօ՛:

17 *Ոմանք.* Յամենայն ժողովն ժողովորդեանն: 18 *Ոմանք.* Իբրև

զանփառս մայր՛:

19 *Ոմանք.* Չարիս մեծամեծս յան՛:

20 *Ոմանք.* Որդի Սամեայ

'ի Կա՛:

22 *Ոմանք.* Եւ որ ընդ նմա յԵ՛:

23 *Ոմանք.* Եւ սպան զնա սրով: *Ուկրան.*

Եւ ընկեցին 'ի շի՛:

24 *Ոմանք.* Որդոյ Սափանիայ... մաքնեացի ժողովորդեանն:

27. 1 *Ոմանք.* Յովսիայ թագաւորի Յուդայ: 3 *Բագուրք.* Եւ առաքեսցես զայն առ:

6 գմարդիկ, և զանատուն, և որ ինչ ՚ի վերայ երեսաց երկրի, զօրութեամբ իմով մեծաւ, և բազկաւ իրով բարձու. և փաց զնա՝ ում և կամ իցէ առաջի աչաց իմոց: ⁶ Եւ արդ են եւմ որ երու զամենայն երկիր ՚ի ձեռս Նաբուքոդոնոսորայ արքային Բաբելացոց ծառայի իմոյ. նաև զգագանս անապարի ՚ի գործ արկանել, և երոն նմա ՚ի ծառայութիւն:

7 ⁷ Ծառայեսցեն նմա ամենայն ազգք, և որդոց նորա, և որդոց որդոց նորա, մինչև եկեսցէ ժամանակ բարկութեան երկրի նորա, և նորա. և

8 ծառայեսցեն նմա ազգ բազումք և թագաւորք մեծամեծք: ⁸ Եւ եղիցի՝ ազգ և թագաւորութիւն որ ոչ ծառայեսցեն Նաբուքոդոնոսորայ արքայի Բաբելացոց, և որք միանգամ ոչ մուծցեն զպարանցս իրեանց ընդ լծով արքային Բաբելացոց. սրով և սովով և մահուամբ արարից այցելութիւն ՚ի վերայ ազգին այնմիկ՝ ասէ Տէր. մինչև սափակեսցին

9 ՚ի ձեռաց նորա: ⁹ Եւ դուք մի՛ լսէք մարգարեից ձերոց, և ըղձութեանց ձերոց, և երազոց ձերոց, և կիսից ձերոց, և հաւահմայից ձերոց, և կախարդաց ձերոց. որք ասեն ձեզ թէ ոչ հարկիցէք արքային Բաբելացոց.

10 ¹⁰ զի սոնք մարգարեանան դոքա ձեզ՝ առ ՚ի հեռացուցանելոյ զձեզ յերկրէդ ձերմէ. և ցրուցից՝ զձեզ և կորիջիք: ¹¹ Եւ ազգ որ մուծանիցէ զպարանց իւր ընդ լծով արքային Բաբելացոց, և կայցեն նմա ՚ի հարկի՝ թողից

12 զնա յերկրի իւրում՝ ասէ Տէր. գործեսցէ զնա, և բնակեսցէ՝ ՚ի նմա: ¹² Եւ առ Սեղեկիա արքայ Յուտեցայ ըսք ամենայն բանիցս այսոցիկ, և ասեմ. Մուծէք զպարանցս ձեր ընդ լծով արքային Բաբելացոց, և

13 ծառայեցէք նմա և ազգի նորա՝ և կեցջիք: ¹³ Եւ ընդէի մեռանիք դուք, և ժողովուրդ քո, սրով և սովով և մահուամբ. որպէս և խօսեցաւ Տէր առ ազգ՝ որ ոչ ծառայիցէ արքային Բաբելացոց: ¹⁴ Մի՛ լսէք բանից մարգարեիցն որ ասեն ձեզ՝ թէ մի՛ հարկիք արքային Բաբելացոց. զոր

15 մարգարեանան նոքա ձեզ: ¹⁵ Զի՛ ոչ առաքեցի զնոսա՝ ասէ Տէր. և նոքա մարգարեանան յանուն իմ սոնք, առ ՚ի կորուսանելոյ զձեզ. և կորիցէք դուք և մարգարեք՝ որ մարգարեանան ձեզ փարապարպուց սրութեամբ:

16 Եւ ցբահանայս և ցամենայն ժողովուրդն զոր խօսեցայ ասասցես. Այսպէս ասէ Տէր. Մի՛ լսէք բանից մարգարեիցն որ մարգարեանան ձեզ՝ և ասեն. Ահա սպաս փան Տեառն դարձցի ՚ի Բաբելոնէ այժմ ընդ հուպ. զոր մարգարեանան ձեզ, և ես ոչ առաքեցի զնոսա:

17 ¹⁷ Մի՛ լսէք նոցա. այլ ծառայեցէք արքային Բաբելացոց՝ և կեցջիք. և

18 ընդէի լինիցի քաղաքդ աւերակ: ¹⁸ Եթէ մարգարէք իցեն, և իցէ բան Տեառն առ նոսա, եկեսցեն և յանդիման լիցին ինձ: Զի այսպէս ասէ Տէր. Եւ մնացեալ սպասն զոր ոչ առ արքայն Բաբելացոց՝ յորժամ գերեաց զՅեքոնիա յերուսաղեմէ, ՚ի Բաբելոն երթիցե՛ ասէ Տէր զօրութեանց: Այլ

5 Ի բազումս սակաւաի. Եւ բազկաւ իրով բարձ: Ուր օրինակ մի. Եւ բազկաւ իմով:

7 Ոմանք. Եւ ծառայեսցեն նմա: Ի բազումս սակաւաի. Երկրի նորա, և նորա:

8 Ոսկան. Որ ոչ ծառայեսցէ Նա՞: Բազումք. Ի վերայ ազգին այնորիկ: 9 Ոմանք. Եւ հաւահմայից ձերոց... և որք ասեն: Ուր Ոսկան. և հմայից ձերոց: 11 Այլք. Եւ կայցէ. կամ կացցէ նմա: Ոմանք. Եւ գործեսցէ զնա: 13 Ոսկան. Դու և ժողովուրդ քո սր՞: Ոմանք. Եւ ժողովուրդ ձեր... որպէս խօսեցաւ... որ ոչ ծառայեսցէ: 14 Ոմանք. Եւ մի՛ լսէք... որ ասեն զձեզ թէ: 15 Ոմանք. Առ ՚ի կորուսանել զձեզ: 17 Բազումք. Բաբելացոց. և կեցէք:

վասն չերթալոյ սպասուցն մնացելոց ՚ի փան՝ Տեառն և ՚ի փան թագա-
տրին Յուդայ յԵրուսաղեմ՝ ՚ի Բաբելոն: ¹⁹ Այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց 19
վասն սեանցն, և վասն ծովուն, և վասն մեքենովթիցն, և մնացորդաց
սպասուցն՝ որ մնացին ՚ի քաղաքիդ յայդմիկ. ²⁰ զոր ոչ առ Նաբուքոդո- 20
նոսոր արքայ Բաբելացոց, ՚ի գերելն իրում զՅեքոնիա որդի Յովակիմայ
արքայի Յուդայ յԵրուսաղեմ՝ ՚ի Բաբելովն, և զամենայն ազապսն Յուդայ
և զԵրուսաղեմի: ²¹ Այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց՝ Ասպուած Իսրայել- 21
լի. վասն սպասուցն մնացելոց ՚ի փան Տեառն, և ՚ի փան թագաւորին
Յուդայ՝ և յԵրուսաղեմ: ²² Ի Բաբելովն երթիցեն, և անդ եղիցին՝ մինչև 22
յօրն յորում այց արարից նոցա. այսպէս ասէ Տէր. Նանից գնոսա, և
դարձուցից ՚ի փեղիդ յայդ:

¹ Եւ եղև յամին յայնմիկ իսկզբան թագաւորութեանն Սեդեկիայ ար- 28
քայի Յուդայ. յամին չորրորդի՝ յամսեանն հինգերորդի. ասէ ցիս Ա-
նանիա որդի Ազովրայ սուր մարգարէ ՚ի Գաբաւովնէ, ՚ի փան Տե-
առն առաջի քահանայիցն և ամենայն ժողովրդեանն. ² Այսպէս ասէ 2
Տէր զօրութեանց Ասպուած Իսրայելի. Խորպակեցի՛ լուծ արքային
Բաբելացոց ³ յետ այլ ևս երկուց ամաց աւուրց. և ես դարձուցից ՚ի 3
փեղիդ յայդ զամենայն սպաս փանն Տեառն, զոր միանգամ առ Նա-
բուքոդոնոսոր արքայ Բաբելացոց ՚ի փեղուջէդ յայդմանն, և փարսն ՚ի
Բաբելովն: ⁴ Եւ զՅեքոնիա որդի Յովակիմայ արքայի Յուդայ, և զա- 4
մենայն գերութիւն Նրէասպանի որք մտին ՚ի Բաբելոն՝ դարձուցից ես
՚ի փեղիս յայս՝ ասէ Տէր. և զՅեքոնիա, և զգերութիւնն Յուդայ. զի
խորպակեցից զլուծ արքային Բաբելացոց: ⁵ Եւ ասէ Երեմիա մարգարէ 5
ցԱնանիա սուր մարգարէ, առաջի քահանայիցն և առաջի ամենայն ժո-
ղովրդեանն որ կային ՚ի փան Տեառն. ⁶ Արդարև այդպէս արասցէ Տէր. 6
հասարպեացէ զբանսդ քո զոր մարգարեացար, դարձուցանել զսպաս
փանդ այդորիկ, և զամենայն գերին ՚ի Բաբելոնն ՚ի փեղիս յայս: ⁷ Բայց 7
լուարոնք զպարգասն Տեառն՝ զոր ես ասեմ յականջս ձեր, և յականջս
ամենայն ժողովրդեանդ: ⁸ Մարգարէք որ եղեն յառաջ քան զիս՝ և զքեզ՝ 8
յաւիպենից, և մարգարեացան ՚ի վերայ բազում աշխարհաց և մեծամեծ
թագաւորութեանց, ՚ի պարտերազմ, և ՚ի չարիս, և ՚ի մահ. ⁹ մարգարէ 9
որ մարգարեանայ իսաղաղութիւն՝ և լիցի՛ բան մարգարեին, ծանիցեն
զմարգարէն զոր առաքեաց նոցա Տէր հասարպութեամբ: ¹⁰ Եւ առ Ա- 10
նանիա մարգարէ առաջի ամենայն ժողովրդեանն զանուրսն ՚ի պարանոցէ
Երեմիայ մարգարէի՝ և իտրպակեաց: ¹¹ Եւ ասէ Անանիա առաջի ամե- 11
նայն ժողովրդեանն. Այսպէս ասէ Տէր. Այդպէս իտրպակեցից զլուծ
Նաբուքոդոնոսորայ արքայի Բաբելացոց, յետ երկուց ամաց աւուրց ՚ի
պարանոցէ ամենայն ազգաց: ¹² Եւ գնաց Երեմիա մարգարէ զճանապարհս 12

18 Ոմանք. Եւ եթէ մարգարէք... բան Տեառն ՚ի նոսա... Այլ վասն չերթալոց սպա՛:
Որ Ոսկան. չերթելոց սպա՛: **19 Ոմանք.** Եւ վասն մեքենովթացն: **22 Ոմանք.**
Մինչև յաւոր յորում: **28. 1 Ոմանք.** Սկզբան թագաւորութեանն Յովակիմայ ար՛:
3 Օրինակ մի. Ի փունդ յայդ զամենայն սպ՛: **6 Բազումք.** Նասարպեացէ զբան քո:
7 Ոմանք. Զպարգամ Տեառն: **8 Ոսկան.** Յառաջ քան զիս, և յառաջ քան զքեզ յա՛:
9 Ոմանք. Եւ լինիցի բան մարգարեին. ծանիցես: **Բազումք.** Առաքեաց նոցա Տէր
հասարպութեամբ:

իւր: Եւ եղև բան Տեառն առ Երեմիա յեւր խորպակելոյն Անանիայ մար–
 13 գարէի զանուրսն ՚ի պարանոցէ Երեմիա մարգարէի, և ասէ. ¹³ Երթ
 խօսեաց ընդ Անանիայ և ասասցես. Այսպէս ասէ Տէր. Անուրս փայտեղէնս
 14 խորպակեցեր, և արարից ընդ այնր անուրս երկաթիս. ¹⁴ զի այսպէս
 ասէ Տէր զօրութեանց Աստուած Իսրայէլի. Լո՛ւծ երկաթի եղի ՚ի վերայ
 պարանոցի ամենայն ազգացոյ այդոցիկ՝ հարկել Նաբուքոդոնոսորայ
 արքային Բաբելացոց, և ծառայեսցեն նմա. նա՛ և զգազանս անա–
 15 պարի երու նմա: ¹⁵ Եւ ասէ Երեմիա մարգարէ ցԱնանիա մարգարէ.
 Արդ՛ լո՛ր Անանիա, ո՛չ առաքեաց զքեզ Տէր, և դու ՚ի զո՛ր յուսացուցեր
 16 զժողովորդոյ զայդ ՚ի նանրութիւնս: ¹⁶ Վասն այդորիկ այսպէս ասէ Տէր.
 Ահա ես արձակեցից զձեզ յերեսաց երկրիդ. և ՚ի սմին փարտջ մեռջիի՛ր
 17 դու, զի խոտորումն խօսեցար ՚ի Տեառն: ¹⁷ Եւ մեռաւ Անանիա մար–
 գարէ յամին յայնմիկ, յամսեանն ելթներորդի:

29 ¹ Եւ այն բանք են թղթոյն զոր առաքեաց Երեմիա մարգարէ յԵրուսաղեմ
 առ ձերս գերութեանն, և առ քահանայս, և առ սուր մարգարէսն. Թուղթ
 ՚ի Բաբելոն առ գերին, և առ ամենայն ժողովորդն զորս գերեաց Նա–
 2 բուքոդոնոսոր յԵրուսաղեմ ՚ի Բաբելովն. ² յեւր փանելոյ Յեթնիայ ար–
 քայի, և փիկնոջն, և ներքինեաց, և իշխանաց Յուդայ յԵրուսաղեմ.
 և ամենայն ազապաց, և արուեստագիպաց, և կալանաւորակապաց
 3 յԵրուսաղեմ: ³ Ի ձեռն Ելարեայ որդոյ Սափանայ, և Գամարեայ որդոյ
 Քեղեկայ. զորս առաքեաց Սեղեկիա արքայ առ Նաբուքոդոնոսոր ար–
 4 քայ Բաբելացոց ՚ի Բաբելոն. և ասէ. ⁴ Այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց
 Աստուած Իսրայէլի, վասն գերութեանդ որ գերեցաւ յԵրուսաղեմ ՚ի
 5 Բաբելովն. ⁵ Տո՛ւնս շինեցէք՝ և բնակեցէք. դրա՛խսս փնկեցէք, և կերայք
 6 զպտուղս նոցա. ⁶ առէք կանայս, և եղիցին ուստերք և դստերք. և ա–
 7 ռէք կանայս ուստերաց ձերոց, և զդստերս ձեր փո՛ք արանց, և ծնցին
 7 ուստերս և դստերս. և բազմասջի՛ք այդր, և մի՛ նուաղեսջիք: ⁷ Եւ կեցջիք
 խաղաղութեամբ յերկրիդ յոր գերեցի զձեզ այդր, և աղո՛թս արարէք ՚ի
 վերայ դոցա առ Տէր. զի ՚ի դոցա խաղաղութեանն եղիցի և ձեզ խաղա–
 8 դութիւն: ⁸ Զի այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց Աստուած Իսրայէլի. Մի՛
 հրապուրեսցեն զձեզ սուր մարգարէքդ ձեր որ ՚ի միջի ձերում են, և
 ըղձապատումքդ ձեր. և մի՛ անսայք երազոց ձերոց զոր դուք փեսանէք.
 9 ⁹ զի սուր մարգարէանան դոքա ձեզ յանուն իմ. և ես ո՛չ առաքեցի՛
 10 ասէ Տէր: ¹⁰ Զի այսպէս ասէ Տէր. Յորժամ մերձիցի լնուլ Բաբելոնի
 ելթանասուն ամ, այց արարից ձեզ. և հաստապեցից ՚ի վերայ ձեր
 11 զբանս իմ զբարիս, դարձուցանել զձեզ ՚ի փրկիս յայս: ¹¹ Զի ես գիտեմ
 զխորհուրդս զոր խորհիմ, և խորհեցայց ՚ի վերայ ձեր՝ ասէ Տէր, խոր–
 12 հուրդ խաղաղութեան՝ և ո՛չ չարութեան. փաց ձեզ յեւր այդորիկ յոյս. ¹² և

13 Ունակք. Խօսեաց ընդ Անանիայի: *Յօրինակին պակասէր.* Այսպէս ասէ Տէր. Անուրս: **15 Օրինակ մի.** ՅԱնանիայ սուր մարգարէ... և դու զոր յուսա՛: **16 Ունակք.** Վասն այտորիկ... յերեսաց երկրէ: *Ոսկան.* Արձակեցից զքեզ յերեսաց: **29. 2 Ոսկան.** Եւ արուեստարուաց և կալանաւորա՛: **3 Ունակք.** Ի ձեռն Եղամեայ որդոյ Սափա՛: **6 Ոսկան.** Եւ մի՛ նուաղեսջիք: **10 Բազումք.** Յորժամ մերձիցէ Բաբելոնի լնուլ ե՛: *Ուր Ոսկան.* Մերձ իցէ ՚ի Բաբելոն ՚ի լնուլ: *Յօրինակին պակասէր.* Զբանս իմ զբարիս: **11 Ունակք.** Եւ խորհեցայ ՚ի վերայ ձեր... փալ ձեզ յեւր այդոր՛:

կարդասցիք առ իս. և երթիջիք և յաղօթս կացջիք առ իս, և ես լուայց
 ձեզ: ¹³ Եւ խնդրեսցիք զիս՝ և գրջիք. զի խնդրիցէք զիս յամենայն սրբէ 13
 ձերմէ. ¹⁴ և երևեսցայց ձեզ ասէ Տէր. և դարձուցից զգերութիւն ձեր, և 14
 ժողովեցից զձեզ յամենայն ազգաց, և յամենայն րեղեաց ուր ցրուեցի
 զձեզ անդր՝ ասէ Տէր. և դարձուցից զձեզ ՚ի րեղիղ՝ ուսրի գերեցի՛ զձեզ
 այսրի. ¹⁵ զի ասիցէք՝ թէ կացոյց Տէր ՚ի սեզ մարգարէս ՚ի Բաբելոն: 15
¹⁶ Զի այսպէս ասէ Տէր ցազաւորդ որ նսրի յաթոռ Դաւթի. և ցամեն- 16
 այն ժողովուրդդ որ բնակեալ է ՚ի քաղաքիդ յայդմիկ: Եղբարք ձեր որ ոչ
 ելին ընդ ձեզ ՚ի գերութիւն. ¹⁷ Այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց. Ահաւասիկ 17
 ես առաքեմ ՚ի նոսա սով և սո՛ր և մահ, և արարից գոռսա իբրև զթուզ
 ժանսր սուարիմ որ ոչ ուրիցի ՚ի ժանսրութենէ իւրմէ: ¹⁸ Եւ հալածեցից 18
 զնոսա սրով և սովով և մահուամբ. և րաց՝ զնոսա ՚ի շարժումն ա-
 մենայն թագաւորութեանց երկրի. ՚ի նզովս և յապականութիւն՝ և ՚ի
 շչին և ՚ի նախարիւնս՝ ՚ի մէջ ամենայն ազգաց ուր ցրուեցից զնո-
 սա անդր: ¹⁹ Փոխանակ զի ոչ լուան բանից ինց՝ ասէ Տէր. զի ա- 19
 ռաքեցի առ նոսա զձառայս իմ զմարգարէս կանխեալս և առաքեալ,
 և ոչ լուարոք՝ ասէ Տէր: ²⁰ Եւ դուք լուարո՛ք զբան Տեառն ամենայն 20
 գերիդ՝ զոր առաքեցի յԵրուսաղեմէ ՚ի Բաբելովն: ²¹ Այսպէս ասէ Տէր 21
 զօրութեանց Ասորուած Իսրայէլի, ՚ի վերայ Աքիաբայ որդւոյ Ուղկեայ, և
 ՚ի վերայ Սեղեկիայ որդւոյ Սասայ՝ որ մարգարէացան՝ ձեզ յանուն իմ
 զուր. Ահաւասիկ ես րաց զնոսա ՚ի ձեռս Նաբուքոդոնոսորայ արքային
 Բաբելացոց, և սաբակեցէ զնոսա առաջի աչաց ձերոց: ²² Եւ առցեն ՚ի 22
 նոցանէն անէծս ՚ի մէջ ամենայն գերութեանն Յուդայ որ է ՚ի Բաբելովն՝
 և ասացեն. Արասցէ՛ զքեզ Տէր՝ որպէս արար Սեղեկիայ և Աքիաբայ,
 զորս րապակեաց արքայն Բաբելացոց ՚ի հուր: ²³ Վասն զի գործե- 23
 ցին զանօրէնութիւնս յԻսրայէլի, և շնային ընդ կանայս քաղաքայնոց
 իրեանց. և խօսէին պարզամն յանուն իմ սուր, զոր ոչ հրամայեցի
 նոցա. և ես ինձէն իրագէտ և վկայ եմ ասէ Տէր: ²⁴ Եւ ցՍամեա Ելի- 24
 մացի ասացես. ²⁵ Այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց Ասորուած Իսրայէլի. 25
 Փոխանակ զի առաքեցեր դու յանուն իմ թուղթս առ ամենայն ժողո-
 վուրդն յԵրուսաղեմ, և ես ոչ առաքեցի զքեզ յանուն իմ. և առ Սո-
 փոնիա որդի Սասայ քահանայ՝ և առ ամենայն քահանայսն ասել,
²⁶ թէ Տէր ետ զքեզ քահանայ փոխանակ Յովիդայեայ քահանայի, լինել 26
 վերակացու ՚ի րան Տեառն ամենայն մարդոյ որ մարգարէանայ, և ՚ի
 վերայ ամենայնի որ պարմէ ըղձութիւն. և րացես զնոսա յարգելան
 ՚ի վերնադրանդն: ²⁷ Եւ արդ՝ ընդէի ոչ արարէք պարուհաս Երեմիա- 27

14 Ոմանք. Ուր ցրուեցից զձեզ անդր: **15 Ոմանք.** Զի ասացէք թէ կացոյց: **17 Ոմանք.** Ես առաքեմ ՚ի ձեզ սով: *Ոսկան.* Եւ արարից զնոսա իբրև: **18 Ոմանք.** Նալածեցից գոռսա սրով... և րաց գոռսա... ուր ցրուեցի զնոսա անդր: **19 Օրինակ մի.** Փոխանակ զի ոչ լուան ձայնի իմում, ասէ: **21 Ոմանք.** Աքիաբայ որդւոյ Կովիլիա... որ մարգարէանան ձեզ յա՛: *Ասորուած ոմանք ՚ի լուսանցս նշանակեն այսպէս.* Ծերքն Շուշանայ են սոքա, զորս անուանէ: **22 Ոմանք.** Արասցէ՛ քեզ Տէր որ արար Սեղեկիայ... զոր րապակեաց արքայ Նաբուգոդոնոսոր ՚ի հուր: **23 Ոմանք.** Վասն զի գործեցին անդ զանօ՛... և շնացին ընդ կանայս: *Օրինակ մի.* Իրաւագէտ և վկայեմ: **25 Ոմանք.** Առ ամենայն ժողովուրդն իմ. և ես: **26 Ոմանք.** Յարգելան վերնադրանդն:

28 յի Անաթոլթացոյն՝ որ մարգարեանայ ձեզ. ²⁸ զի առաքեաց առ մեզ ՚ի Բաբելոն և ասէ, թէ հեռի՛ է ժամանակն. շինեցէք փունս՝ և բնակեցէք, 29 փնկեցէք դրահարս՝ և կերայք զպարուղս նոցա: ²⁹ Եւ ընթերցաւ Սոփոնիա քահանայ զթողոթն յականջս Երեմիայի մարգարէի: ³⁰ Եւ եղև բան 31 Տեառն առ Երեմիայ՝ և ասէ. ³¹ Առաքեա՛ առ ամենայն գերին՝ և ասացես. Այսպէս ասէ Տէր ՚ի վերայ Սամեայ Ելիմացոյ. Փոխանակ զի մարգարեացաւ ձեզ Սամեայ՝ և ես ոչ առաքեցի զնա. և յուսացոյց 32 զձեզ ՚ի նանրութիւն: ³² Վասն այտորիկ այսպէս ասէ Տէր. Ահաւասիկ ես արարից հանդէս ՚ի վերայ Սամեայ Եղիմացոյ, և ՚ի վերայ ազգի դորա. և ոչ եղիցի դորա մարդ որ՝ որ նստիցի ՚ի միջի ձերում փեսանել զբարութիւն զոր ես արարից ձեզ՝ ասէ Տէր. զի խոտորումն խօսեցաւ ՚ի Տեառնէ:

30. 2 ¹ Բանն որ եղև առ Երեմիա ՚ի Տեառնէ ասել. ² Այսպէս ասէ Տէր 19 Աստուած Իսրայելի. Գրեա՛ դու քեզ զամենայն զբան զոր երու քեզ 3 հրաման ՚ի մարենի: ³ Զի ահա աւուրք զան ասէ Տէր, և դարձուցից զգերութիւն ժողովրդեան իմոյ Իսրայելի և զՅուդայ՝ ասէ Տէր. և դարձուցից 4 զդոսա յերկրիդ՝ զոր երու հարցն նոցա, և փրկեսցեն դնա: ⁴ Եւ այս 5 բանք են զոր խօսեցաւ Տէր ՚ի վերայ Իսրայելի և Յուդայ. ⁵ Այսպէս ասէ Տէր. Զայն ահի լուիջիք, և զձայն ահեղ գուժի, յորմէ դողայցեն 6 մէջք. և փրկութիւն և խաղաղութիւն ոչ իցէ: ⁶ Նարցէք և փետէք՝ եթէ ծնան երբէք արու. զի փեսի զամենայն այր՝ և ձեռք իւր ՚ի վերայ միջոյ իւրոյ իբրև ծննդականի, և դարձան երեսք ամենայն ՚ի գոյն դալկան. 7 ⁷ զի մեծ է օրն այն, և չիք այնպիսի. և անհնարին նեղութեամբ է ժա- 8 մանակն Յակովբայ, և ապրեսցի ՚ի նմանէ: ⁸ Եղիցի յաւուր յայնմիկ՝ ասէ Տէր զօրութեանց, խորպակեցից զլուծն ՚ի պարանոցէ նոցա, և զկապանս նոցա խզեցից. և ոչ ևս կայցեն նոքա ՚ի հարկի օտարաց. 9 ⁹ այլ հարկեսցին Տեառն Աստուծոյ իւրեանց, և զԴաւիթ արքայ իւրե- 10 անց յարուցից նոցա: ¹⁰ Բայց դու մի՛ երկնջիր ծառայ իմ Յակովբ՝ ասէ Տէր, և մի՛ զարհուրեսցիս Իսրայել. զի ահաւասիկ ես փրկեցից զքեզ ՚ի հեռասարանէ, և զգաւակ քո յերկրէ գերութեան նոցա. և դարձցի Յակովբ՝ և դադարեսցէ, և բարկեցիկ լիցի. և ոչ որ իցէ որ զարհուրեսցուցէ: 11 ¹¹ Զի ընդ քեզ են ես՝ ասէ Տէր՝ ՚ի փրկել զքեզ. զի արարից նուագութիւն ՚ի մէջ ազգաց, յորս ցրուեցից զքեզ անդր. և քեզ ոչ արարից վախճան. 12 և իսրաբեցից զքեզ իրաւամբք, և քաւելով ոչ քաւեցից զքեզ: ¹² Այսպէս ասէ Տէր. Սասրկացուցի զբեկումն քո, և ցաւագի՛ն են հարուածք քո. 13 ¹³ ոչ որ է որ դարի գոպասարանս քո. ՚ի ցաւս քո բժշկեցար, և օգուր ոչ 14 եղև քեզ: ¹⁴ Ամենայն բարեկամք քո մոռացան զքեզ, և ոչ հարցանիցեն զքէն. զի զհարուածս թշնամոյ հարի զքեզ՝ իսրապ սասարիկ. վասն ամե-

31 Ոսկան. Առ ամենայն գերիսն: **32 Ունակք.** Արարից հանդէս ՚ի վերայ ամենայն Եղեմացոց: **30. 2 Ոսկան.** Զամենայն բան զոր երու: **3 Ունակք.** Իսրայելի և Յուդայ՝ ասէ Տէր... յերկրիդ զոր երու: **5 Ունակք.** Եւ ձայն ահեղ գուժի: **6 Ունակք.** Թէ ծնաւ ուրեք արու... ՚ի գոյն դալկան: **7 Ոսկան.** Վայ զի մեծ է օրն այն: **8 Բազուրք.** Եւ եղիցի յաւուր յայն՛: **10 Ունակք.** Զի ահաւաղիկ ես փր՛... որ զարհուրեսցուցանիցէ: **Բազուրք.** Եւ բարեկեցիկ լիցի: **11 Ունակք.** Յորոց ցրուեցի զքեզ անդ: **13 Ունակք.** Եւ ՚ի ցաւս բժշկեցար:

նայն անիրաւութեանց քոց, բազմացան մեղք քո: ¹⁵Ձի՛ գոչես ՚ի վերայ 15
բեկման քոյ, սակայն ո՛չ արարից քեզ վախճան. բունն են ցաւք քո.
վասն բազմութեան անօրէնութեան քոյ սասարկացան. մեղք քո արա-
րին քեզ գայր: ¹⁶Վասն այդորիկ ամենեքին որ ուրէին գբեզ՝ կերիցին. 16
և ամենայն թշնամիք քո կերիցեն զմարմինս իրեանց. վասն բազում
անիրաւութեանց քոց որ յաճախեցին. և մեղք քո արարին քեզ գայր.
և եղիցին ապականիչք քո յապականութիւն, և զամենայն աւարառուս
քո փաց յաւար: ¹⁷Ձի աճից զբժշկութիւն քո ՚ի ցաւագին վիրաց քոց, 17
և բժշկեցից գբեզ՝ ասէ Տէր. զի ցրուեալ կոչեցար Սիովն, և դո՛յն է
որս ձեր. զի որ խնդրիցէ ո՛չ զքանիցէ զնոսա: ¹⁸Այսպէս ասէ Տէր. 18
Ահաւասիկ ես դարձուցից զվարարանդութիւն յարկացն Յակովբայ, և
զերութեանն նորա ողորմեցայց. և շինեսցի քաղաքն ՚ի բարձրութեան
իւրում. և փաճարն ըստ իրաւանց իւրոց կանգնեսցի: ¹⁹Եւ ելցեն ՚ի 19
դոցանէ երգիչք և ձայն խաղալկաց, և բազմացուցից զդոսա՝ և մի՛
նուագեսցին. փարածեցից զդոսա, և մի՛ նուագեսցին: ²⁰Եւ մտնիցեն 20
դոքա իբրև զառաջինն, և վկայութիւնք դոցա կանգուն կայցեն առաջի
աչաց ինոց: Եւ հանդէն արարից ՚ի վերայ նեղաց դոցա. ²¹և եղիցին 21
բռնագոյնք քան զնոսա ՚ի վերայ նոցա. և իշխան՝ դոցա ՚ի դոցանէ ելցէ:
Եւ ժողովեցից զդոսա, և դարձցին առ իս. զի ո՛վ է այն որ ետ զսիրտ իւր
դառնալ առ Տէր, ասէ Տէր: ²²Եւ եղիջիք ինձ ՚ի ժողովուրդ, և ես եղէց 22
ձեզ յԱստուած: ²³Ձի բարկութիւն Տեառն ե՛լ ցասմամբ. ե՛լ բարկութիւն 23
մրկեալ ՚ի վերայ ամպարշտաց. ²⁴եկեսցէ՛ և մի՛ դարձցի բարկութիւն 24
սրտմտութեան Տեառն՝ մինչև արասցէ և կարարեսցէ զյոժարութիւն
սրտի իւրոյ ՚ի վախճանի աւուրց: Եւ ծանիջիք զայն:

¹Ի ժամանակի յայնմիկ՝ ասէ Տէր. և եղէց յԱստուած ազգիդ Իս- **31**
րայելի, և դոքա եղիցին ինձ ՚ի ժողովուրդ: ²Այսպէս ասէ Տէր. Գրին 2
փայ յանապարի անդ, սարակելովքն հանդերձ սուսերաւ: Երթայք՝
մի՛ սարակէք գիւրայել. ³բացէ՛ ՚ի բաց Տէր երևեսցաւ նմա. սէր յա- 3
փրենական սիրեցի գբեզ, վասն այնորիկ ձգեցի գբեզ ՚ի գթութիւն:
⁴Դարձեալ շինեցից՝ գբեզ, և շինեսցիր կոյսդ Իսրայելի. դարձեալ առցես 4
զթմբուկ քո՝ և ելցես ընդ ժողովս խաղալկաց: ⁵Դարձեալ փնկեսցիր 5
այգիս ՚ի լերին Տամարեայ. փնկեսցիք փունկս՝ և օրհնեսցիք: ⁶Ձի 6
հասեալ է օր կոչման հրաւիրակի ՚ի լերինս Եփրեմի. Արիք և ելցո՛ւք
՚ի Սիովն առ Տէր Աստուած մեր: ⁷Այսպէս ասէ Տէր. Յնծութիւն ա- 7
ռնել Յակովբայ. ուրախ լերուք՝ և զոչեցէք ՚ի վերայ գլխոց ազգաց.
Լսելի՛ արարէք՝ օրհնեցէք և ասացէք. Փրկեաց Տէր զժողովուրդ իւր,
զմնացորդս Իսրայելի: ⁸Ահաւասիկ ես աճից զնոսա յերկրէ հիւստոյ, և 8
ժողովեցից զնոսա ՚ի ծագաց երկրէ ՚ի փօնս պասեք. և ծնցին որդիս ՚ի
բազմութիւն յոյժ ՚ի միջի նոցա. կոյրն, կաղն, յղին և ծնեալն՝ միահա-

17 *Բազումք.* Ո՛չ զքանիցէ զնա: **18** *Բազումք.* Ահաւաղիկ ես դարձ... ըստ իրաւանց ինոց կանգնեսցի: **19** *Ունակք.* Եւ ձայնք խաղալկաց... և մի՛ նուագեսցին: **23** *Ունակք.* Ել ցասմամբ. և բարկութիւն: **24** *Ոսկան.* Ի վախճանի աւուրց ծանիջիք զայն: **31. 2** *Բազումք.* Գրի փայ յանապարի: **3** *Ոսկան.* Ի սէր յափրենական: **4** *Բազումք.* Զթմբուկ, և ելցես: **7** *Ունակք.* Ուրախ եղերուք և գո՛՛:

- 9 մուռ ժողովուրդ մեծ. դարձցին այս: ⁹Լալով ելին. և մխիթարութեամբ
 ածից գնոսա, հանգուցանել՝ ՚ի վերայ ջուրց վրակաց, ընդ ճանապարհ
 ուղիղ՝ և մի՛ մոլորեացին ՚ի նմա. զի եղէ Իսրայելի ՚ի հայր, և Եփրեմ
 10 անդրանիկ իմ է: ¹⁰Լուարոնք զպարգամս Տեառն ազգք և պարմեցէք ՚ի
 կղզիս հեռաւորս՝ և ասացէք. Որ հոսեացն գԻսրայել՝ ժողովեացէ գնա,
 11 և պահեսցէ գնա իբրև քուարածական զհօր իւր. ¹¹զի փրկեաց Տէր
 12 զՅակովբ, և ապրեցոյց գնա ՚ի ձեռաց բռնաւորաց նորա: ¹²Եկեացեն և
 ուրախ լիցին՝ և ցնծացեն ՚ի լերին Սիովնի. եկեացեն ՚ի բարութիւնս
 Տեառն՝ յերկիր ցորենոյ և զինոյ՝ և արդեանց և խաշանց, արջառոյ
 և ոչխարի. և եղիցին անձինք նոցա իբրև զճառ պարզալից, և ոչ ևս
 13 քաղցիցեն: ¹³Յայնժամ ցնծացեն կոյսք ՚ի ժողովս երիպասարդաց. և
 ձերք խնդացեն. և դարձուցից զուզ նոցա ՚ի խնդութիւն, և ուրախ
 14 արարից գնոսա ՚ի քրքմութենէ իւրեանց: ¹⁴Զմայլեցուցից և արբեցուցից
 զանձինս քահանայից որդւոցն Աւեայ, և ժողովուրդ իմ լցցի իմովքն
 բարութեամբք՝ ասէ Տէր:
- 15 ¹⁵Այսպէս ասէ Տէր. Չայն ՚ի Նճամայ լսելի եղև՝ ողբումն և լալումն ԼԳ
 և գուժումն. Ռաբէլ լայր գորդիս իւր, և ոչ կամէր մխիթարել ՚ի վերայ
 16 որդւոց իւրոց՝ զի ոչ գոյին: ¹⁶Այսպէս ասէ Տէր. Դադարեացէ՛ անձն քո
 ՚ի լալոյ, և աչք քո յարբասուաց. զի գո՛ն վարձք գործոց քոց՝ ասէ
 17 Տէր, և դարձցին յերկրէ թշնամեաց. ¹⁷և եղիցի յոյս վախճանի քոյ՝
 18 ասէ Տէր, բնակաւոր որդւոց քոց ՚ի սահմանս նոցա: ¹⁸Լսելով լուայց
 զողբումն Եփրեմի. Իսրայելցեր զիս Տէր և իսրայելցայց, և ոչ ուսայ
 19 իբրև զընջուղ քրմուղ. դարձո՛ զիս և դարձայց՝ զի դու ես Տէր Աստուած
 20 իմ: ¹⁹Եւ յեր գերութեան իմոյ ապաշաւեցի, և յեր իմանալոյն իմոյ
 յոգոց հանէի՝ ՚ի վերայ ատուր ամօթոյն իմոյ. և ցուցի՛ քեզ թէ առի
 20 նախապիսն ՚ի մանկութենէ իմմէ: ²⁰Եւ թէ որդի սիրելի՛ իցէ իմ Եփրեմ
 մանունկ գրգանաց, փոխանակ զի բանք իմ ե՛ն ՚ի նմա. յիշելով յիշեցից
 գնա միւսանգամ. վասն այնորիկ փութացայ յաղագս նորա. ողորմելով
 ողորմեցայց նմա՝ ասէ Տէր:
- 21 ²¹Մարիիր անձամբ անձին արա՛ դու քեզ Սիոն պապուհաս. ընկեա՛ ԼԵ
 զսիրք քո ՚ի թիկունս. գնա՛ զճանապարհ. դարձիր կոյսդ Իսրայելի,
 22 դարձիր անդրէն ՚ի քաղաքս քո զգացեալ: ²²Մինչև յերթ թափառիցիս
 դո՛ւսար անարգեալ. զի հաստապրեաց Տէր զփրկութիւնս ՚ի ձեռաքունկն.
 23 նոր փրկութեամբ շրջիցին մարդիկ: ²³Այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց
 Աստուած Իսրայելի. Դարձեալ ասացեն զբանս զայս յերկրին Յուդայ՝
 և ՚ի քաղաքս նորա, յորժամ դարձուցից զգերութիւնս նորա. օրինեալ է
 24 Տէր յարդար և ՚ի սուրբ լերին իւրում: ²⁴Եւ բնակիչքն Նրէասպանի ա–
 25 մենայն քաղաքօքն իւրեանց և գործաւորօքն, յփասցին հօփիւքն: ²⁵Զի

8 Ունակք. Ահաւաղիկ ես ածից... և կալն և յղին: *Ոսկան.* Ի ծագաց երկրի ՚ի քօս պատեքի: **9 Ունակք.** Նանգուցեալ ՚ի վերայ ջուրց: **10 Ունակք.** Զպարգամ Տեառն... որ հովուեացն գԻսրայել՝ ժողովեացէ գնա. և պահեսցէ գնոսա: **12 Ունակք.** Ի լերինս Սիոնի... ՚ի բարութիւն Տեառն: **14 Բազումք.** Իմովք բարութեամբք: **18 Ունակք.** Լսելով լուայ գող՝... և իսրայելցայ, և ոչ ուսայց իբրև: **19 Ունակք.** Ի վերայ ամուր ամօթոյն իմոյ: **20 Ունակք.** Եթէ որդի սիրելի... փութացայց յաղագս նորա: **21 Ունակք.** Ի քաղաքս քո սգացեալ: **22 Ունակք.** Ի ձեռաքունկն նորա փրկութեամբ քոջեացին:

արքուցի զամենայն անձն ծարալի, և զամենայն անձն քաղցեալ լցուցի.
²⁶Վասն այնորիկ զարթեայ և Կեսի, և քուն իմ քաղցրացան ինձ: ²⁷Ա– 26, 27
 հա աուրք զա՛ն ասէ Տէր. և սերմանեցից՝ զպունն Իսրայէլի, և զպունն
 Յուդայ ՚ի զաւա՛կ մարդկան և ՚ի զաւա՛կ անասնոյ: ²⁸Եւ եղիցի զոր օ– 28
 րինակ զարթուցեալ էի ՚ի վերայ նոցա ՚ի խել՛ և ՚ի կործանել, ՚ի քակել
 և ՚ի կորուսանել՝ և ՚ի չարչարել, նոյնպէս զարթեայց ՚ի վերայ նոցա՝
 ՚ի շինել և ՚ի փնկել՝ ասէ Տէր: ²⁹Յաուրսն յայնոսիկ մի՛ ևս ասիցեն՝ 29
 թէ հարքն ազո՛խ կերան, և որդոց արամունք առին. ³⁰այլ իւրաքան– 30
 չիւր ՚ի մե՛ղս իւր մեռցի. ամենայն մարդ որ ուրիցէ զազոխն՝ նորին
 արամունքն առցին: ³¹Ահաւասիկ աուրք զա՛ն ասէ Տէր. և ուխտեցից 31
 փանդ Իսրայէլի և փանդ Յուդայ ո՛խսր նոր: ³²Ոչ ըստ ուխտին զոր 32
 ուխտեցի ընդ հարս նոցա՝ յաուր յորում առի զձեռանէ՝ նոցա հանել
 զնոսա յերկրէն Եգիպտացոց. զի նոքա ո՛չ կացին յուխտին իմում, և ես
 անփոյթ արարի զնոցանէ՝ ասէ Տէր: ³³Այլ ա՛յս է ուխտն զոր ուխտեցից 33
 փանդ Իսրայէլի. յետ աուրցն այնոցիկ ասէ Տէր. Տա՛ց զօրէնս իմ ՚ի
 միփս նոցա, և ՚ի սիրփս նոցա գրեցից զնոսա. և եղէց նոցա յԱսսուրա՛ծ,
 և նոքա եղիցին ինձ ՚ի ժողովուրդ: ³⁴Եւ մի՛ ևս ուսուցանիցեն իւրաքան– 34
 չիւր զընկեր իւր, և իւրաքանչիւր զեղբայր իւր ասել՝ թէ ծանիիր զՏէր,
 զի ամենեքին ծանիցեն զիս ՚ի փոքրկանց նոցա մինչև ՚ի մեծամեծս՝
 ասէ Տէր. զի քալիչ եղէց անօրէնութեանց նոցա, և զմեղս նոցա ո՛չ
 ևս յիշեցից: ³⁵Ա՛յսպէս ասէ Տէր՝ որ ետ զարեզակն ՚ի լոյս փուրնջեան 35
 հասարարութեամբ, զլուսին և զաստեղս ՚ի լոյս գիշերոյ, և աղաղակ
 ՚ի ծովու, և զոչեն ալիք նորա. Տէր ամենակալ անո՛ն է նորա: ³⁶Ե– 36
 թէ դադարեսցեն օրէնքս այս յերեսաց իմոց՝ ասէ Տէր. ապա և ազգն
 Իսրայէլի դադարեսցէ ՚ի լինելոյ յա՛զգ առաջի աչաց իմոց զամենայն
 աուրս: ³⁷Ա՛յսպէս ասէ Տէր. Եթէ վերացին երկինք ՚ի բարձունս, և եթէ 37
 խոնարհեսցին յարակք երկրի ՚ի խոնարհ. ես ո՛չ խորեցից զամենայն
 ազգդ Իսրայէլի՝ ասէ Տէր՝ վասն ամենայնի զոր արարին: ³⁸Ահա աուրք 38
 զան ասէ Տէր. և շինեսցի քաղաք Տեառն յաշտարակէ անփի Անամայելի
 և մինչև ՚ի դուռն Անկեանն: ³⁹Եւ ելցէ փակաւին կասկած. և չափ նորա 39
 յանդիման նոցա մինչև ցբլուրն Գարեբայ. և բոլորեսցի շուրջանակի
 յընփր ընփր վիմաց: ⁴⁰Եւ ամենայն ձորն Փաքաղիմայ և մոխրոցն, և 40
 ամենայն Սարենովթն, մինչև ՚ի ձորն Կեղրոնի, մինչև ցանկիւն դրանն
 Ասպաստանացն արևելից՝ սրբութիւն Տեառն. և մի՛ ևս խլեսցին, և մի՛
 ևս քակեսցին մինչև յալիտեան:

ԼԶ ¹ Բանն որ եղև ՚ի Տեառնէ առ Երեմիա, յամին փասներորդի Սեղեկիայ**32**
 արքայի Յուդայ. այն ամ ութուրասն էր Նաբուքոդոնոսորայ արքա–
 յի Բաբելացոց: ² Եւ յայնժամ զօր արքային Բաբելացոց պաշարեաց 2

²⁹ *Ոմանք.* Յաուրս յայնոսիկ մի՛ ևս ասացեն: *Ոսկսն.* Եւ որդոց արամունք առան:
³⁰ *Բազունք.* Եւ որ ուրիցէ զազոխն: ³² *Ոմանք.* Ուխտին զոր եղի ընդ հարս:
³⁴ *Յօրինակին պակասէր.* Չի քիչ եղէց անօրէ՛: *Ուր բազունք.* անիրաւութեանց
 նոցա: ³⁶ *Ոմանք.* Եւ եթէ դադարեսցեն: ³⁸ *Բազունք.* Անամայելի մինչև ՚ի դուռն:
³⁹ *Ի լուս՝.* Մինչև ցորունս Գարեբայ: ⁴⁰ *Ոմանք.* Չորն Փագաղիմայ... մինչև յանկիւն
 դրան... և մի՛ ևս խլեսցի և քակեսցի. և մի՛ ևս մինչև: **32. 1** *Բազունք.* Ամենայն
 ութուրասներորդ էր Նաբո՛ւ: *Ուր Ոսկսն.* Այն է ամ ութուրասներորդ Նաբուգո՛ւ:

գերուսաղէմ. և Երեմիա մարգարէ կայր ՚ի կալանս ՚ի սրահի բանփին՝
 3 որ էր յապարանս թագաւորին Յուդայ. ³ յոր արգելն գնա Սեղեկիա՝ և
 ասէ. Ընդէն դու մարգարէանաս և ասես. Այսպէս ասէ Տէր. Ահաւասիկ
 ես փամ զքաղաքդ զայդ ՚ի ձեռս թագաւորին Բաբելացոց՝ և առցէ գրա.
 4 ⁴ և Սեղեկիա արքայ Յուդայ մի՛ ապրեսցի ՚ի ձեռաց Զաղդեացոցն. զի
 մարմնելով մարմնեսցի՛ ՚ի ձեռս թագաւորին Բաբելացոց. և խօսեսցի
 5 բերան ՚ի բերան ընդ նմա, և աչք դորա զաչս նորա փեսցեն. ⁵ և ՚ի
 Բաբելովն մրցէ Սեղեկիա, և անդ նստցի մինչև այց արարից դմա՝ ասէ
 6 Տէր. զի՞ մարմնցիք ընդ Զաղդեացիսն ուստի ոչինչ յաջողիցիք: ⁶ Եւ եղև
 7 բան Տեառն առ Երեմիա՝ և ասէ. ⁷ Ահաւաղիկ Անամայել որդի Սելովմայ
 հօրեղբօր քոյ գայ առ քեզ՝ և ասէ. Սպացի՞ր դու քեզ զագարակն իմ,
 որ է յԱնաթովթ. զի քեզ իսկ է անկ ըստ մերձաւորութեան առնո՞ւլ ՚ի
 8 սրացում: ⁸ Եւ եկն առ իս Անամայել որդի Սելովմայ հօրեղբօր իմոյ,
 ըստ բանի Տեառն ՚ի սրահի բանփին՝ և ասէ ցիս. Սպացի՞ր զագարակն
 իմ որ է յԱնաթովթ յերկրին Բենիամինի. զի քեզ պարտ է սրանալ
 զժառանգութիւնն. և որո՞ իսկ երիցագոյն ես: Եւ գիտացի՝ թէ բան Տե-
 9 առն է. ⁹ և սրացայ զագարակն յԱնամայելայ որդոյ հօրեղբօր իմոյ՝
 որ է յԱնաթովթ. և կշռեցի նմա արծաթ եւթն սիկղ և փասն արծաթոյ.
 10 ¹⁰ և գրեցի մուրհակս և կնքեցի. և կացուցի վկայս, և կշռեցի զարծաթն
 11 ՚ի կշիռս: ¹¹ Եւ առի զմուրհակ սրացումոյն զկնքեալն՝ ըստ հրամա-
 12 նի և ըստ իրաւանց՝ և զարձակն. ¹² և ելու զմուրհակ սրացումոցն
 ցԲարուք որդի Ներեայ որդոյ Մասայ առաջի Անամայելի որդոյ հօր-
 եղբօր իմոյ, և առաջի այնոցիկ որ կային անդ. և գրեցին ՚ի մուրհակի
 սրացումոցն առաջի ամենայն Նրէից՝ որ նստէին ՚ի սրահի բանփին:
 13, 14 ¹³ Եւ պատուիրեցի Բարուքայ առաջի նոցա և ասեմ. ¹⁴ Այսպէս ասէ
 Տէր ամենակալ Աստուած Իսրայէլի. Ան զմուրհակդ զայդ զմուրհակ
 սրացումոց զկնքեալն, և զմուրհակն արձակ, և դիցես ՚ի խեցեղէն
 15 ամանի, զի կացցէ աւուրս բազումս: ¹⁵ Զի այսպէս ասէ Տէր ամենակալ
 Աստուած Իսրայէլի. Դարձեալ սրացին փունս և ագարակս՝ և այգիս
 16 յերկրիդ յայդմիկ: ¹⁶ Եւ կացի յաղօթս առ Տէր, յե՛ր փալոյն զմուրհակ
 17 սրացումոյն ցԲարուք որդի Ներեայ. և ասեմ. ¹⁷ Որ ենդ Տէր Տէր.
 դու արարեր զերկինս և զերկիր գօրութեամբ քո մեծա՛ւ և բազկա՛ւ քով
 18 բարձու. զի ո՛չ ինչ է բան որ ծածկիցի ՚ի քէն. ¹⁸ առնես զողորմութիւն ՚ի
 հազար դար. և հապուցանես զմեղս հարց ՚ի ծոց որդոց իրեանց յե՛ր
 19 նոցա: Աստուած մե՛ծ և հզօր. Տէր գօրութեանց անուն նորա. ¹⁹ մե՛ծդ
 խորհրդովք՝ և գօրաւոր գործովք: Ամենակալ մեծամունդ Տէր. աչք քո
 20 բանց են յամենայն ճանապարհս որդոց մարդկան, փա՛լ իւրաքանչիւր
 20 ըստ ճանապարհի իրում, և ըստ պտղոյ գնացից իրեանց: ²⁰ Որ ա-
 րարեր նշանս և արուեստս յերկրին Եգիպտացոց՝ մինչև ցայսօր ՚ի

2 *Օրինակ մի.* Եւ յայնժամ գօրք ար՛: **3** *Բազումք յակոյն.* Արգելն գնա *արքայ*
 Սեղեկիա... ահաւաղիկ ես փամ: **7** *Ոմանք.* Առնուլ ՚ի սրացումս: **8** *Ոմանք.* Որ
 յԱնաթովթ: **11** *Ոմանք.* Առի զմուրհակս սրացումոցն: **12** *Ոմանք.* Եւ առաջի
 ամենայն Նրէիցն: **14** *Ոմանք.* Եւ զմուրհակ սրացումոցն... ՚ի խեցեղէն աման զի:
16 *Ոմանք.* Զմուրհակս սրացումոցն զԲա՛: **17** *Ոմանք.* Որ ծածկեսցի ՚ի քէն:
18 *Ոմանք.* Զմեղս հարանց ՚ի ծոց:

մէջ Իսրայէլի, և ՚ի մէջ ծննդոց երկրի, և արարեր քեզ անուն իբրև
 յաւոր յայսմիկ. ²¹ և հաներ զժողովուրդ քո զԻսրայէլ յերկրէն Եգիպտոս
 21 փացուց՝ նշանօք և արուեստիք. հօր ձեռամբ՝ և բարձր բազկաւ, և
 մեծամեծ տեսաւամբք: ²² Եւ երուր նոցա զերկիրս զայս զոր երդուար
 22 հարցն նոցա՝ փալ նոցա զերկիր որ բղխէ զկաթն և զմեղր. ²³ և մփին
 23 և ժառանգեցին զնա. և ոչ լուան ձայնի քում, և ըստ հրամանաց քոց
 ոչ զնացին. ըստ ամենայնի զոր պատուիրեցեր նոցա առնել, և ոչ ա-
 րարին. և արարին ՚ի պատահել իրեանց ամենայն չարեացս այսոցիկ:
²⁴ Եւ արդ՝ ահա հասեալ է զօր ՚ի քաղաքս առնոյլ զսա. և մատնեցաւ
 24 քաղաքս ՚ի ձեռս Քաղդեացոցն որ փան ընդ սմա պատերազմ յերեսաց
 սրոյ և սովոյ և մահու. որպէս և խօսեցար նոյնպէս և եղև՝ զոր դո՛ւ իսկ
 տեսանես: ²⁵ Եւ դու Տէր ասեն ցիս. Սրացի՛ր քեզ ազարակ արծաթոյ.
 25 և գրեցի մորիակ և կնքեցի, և կացուցի վկայս. և քաղաքս մատնեցաւ
 ՚ի ձեռս Քաղդեացոցն: ²⁶ Եւ եղև բան Տեառն առ իս՝ և ասէ. ²⁷ Ահա
 26, 27 ես Տէր Աստուած ամենայն մտեղեաց. միթէ թաքչիցի՞ ամենայն բան
 յինէն: ²⁸ Վասն այսորիկ այսպէս ասէ Տէր. Մատնելով մատնեցի քա-
 28 ղաքդ ՚ի ձեռս Քաղդեացոցն, և ՚ի ձեռս Նաբուքոդոնոսորայ արքային
 Բաբելացոց, և առցէ զդա: ²⁹ Եւ եկեցեն Քաղդեացիքն պատերազ-
 29 մել ընդ քաղաքիդ, և այրեցեն զդա հրով. և հրձիգ արասցեն զպունս
 յորս արկանէին խունկս ՚ի վերայ փանեաց նոցա Բահաղու, և զոհէին
 զոհս աստուածոց օտարաց վասն զին դառնացուցանելոյ. ³⁰ որդիքն
 30 Իսրայէլի՝ և որդիքն Յուդայ միայն գործէին զգարիս առաջի աչաց իմոց
 ՚ի մանկութենէ իրեանց: Բայց որդիքն Իսրայէլի բարկացուցին զիս
 զործովք ձեռաց իրեանց՝ ասէ Տէր: ³¹ Ի բարկութիւն և ՚ի սրամտութիւն
 31 էր ինձ քաղաքդ այդ, յորմէ օրէ շինեցի զդա մինչև ցայսօր. ջնջել զդա
 յերեսաց իմոց ³² վասն ամենայն չարեաց որդոցն Իսրայէլի և որդոցն
 32 Յուդայ՝ զոր արարին ՚ի դառնացուցանել զիս, ինքեանք և թագաւորք
 իրեանց, և մեծամեծք իրեանց, և քահանայք իրեանց, և մարգարէք
 իրեանց, արք Յուդայ և բնակիչք Երուսաղեմի: ³³ Դարձուցին յիս զթիկունս
 33 և ոչ զերեսս. և ուսուցի զնոսա ընդ առաւօտս. ուսուցի, և ոչ անսացին
 ընդունել զխրապ. ³⁴ և եղին զպղծութիւնս իրեանց ՚ի փան՝ յորոյ վերայ
 34 կոչեցեալ է անուն իմ: ³⁵ Եւ առ պղծութեան իրեանց շինեցին բազինս
 35 Բահաղու ՚ի ձոր որդոցն Ենովմայ, մատուցանել զուստերս և զգատերս
 իրեանց Մողոքայ. զոր ոչ պատուիրեցի նոցա. և ոչ անկաւ ՚ի սիրտ
 իմ առնել նոցա զպղծութիւնս զայն առ ՚ի յանցուցանելոյ զՅուդայ: ³⁶ Եւ
 36 արդ՝ այսպէս ասէ Տէր Աստուած Իսրայէլի, վասն քաղաքիդ այդորիկ՝
 զորմէ դու ասացեր թէ մատնեցաւ ՚ի ձեռս Նաբուքոդոնոսորայ արքային
 Բաբելացոց, ՚ի սուր՝ և ՚ի սով՝ և ՚ի գերութիւն: ³⁷ Ահա ես ժողովեցից
 37 զնոսա յամենայն երկրէ, ուր ցրուեցից զնոսա անդր բարկութեամբ և

22 Ոմանք. Տալ սոցա զերկիր: **23 Բագուսք.** Եւ արարին պատահել: **28 Ոմանք.**
 Վասն այնորիկ այսպէս ասէ... և առցեն զդա: **31 Ոմանք.** Ի բարկութիւն իմ և ՚ի
 սրամտութիւն էր... յօր օրէ շինեցին: **32 Ոմանք.** Եւ արք Յուդայ, և: **33 Ուկան**
 զբան վերոգրեալ համարոյն աստ մտածանէ. Զթիկունս մարգարէք իրեանց, և ոչ
 զե՛ր: **34 Ոմանք.** Յորոյ վերայ կոչեցաւ անուն իմ: **35 Օրինակ մի.** Մատուցանել
 զորդիս և զգատերս: **36 Ոմանք.** Թէ մատնեցի ՚ի ձեռս:

սրբմտութեամբ իմով, և ցաամամբ մեծաւ. և դարձուցից զնոսա ՚ի փե-
 38 ղիս յայս, և նստուցից զնոսա յուսով. ³⁸ և եղիցին ինձ ՚ի ժողովորդ,
 39 և ես եղէց նոցա յԱստուած. ³⁹ և փաց նոցա սիրտ այլ, և ճանապարհ
 մի՝ երկնչել յինէն զամենայն աւուրս ՚ի բարութիւն իւրեանց, և որդոց
 40 իւրեանց յեպ նոցա: ⁴⁰ Եւ ուխտեցից նոցա ո՛նխտ յաւիտենական, զոր
 ոչ դարձուցից յեպս առնել նոցա բարի. և զերկեղ իմ փաց ՚ի սիրտս
 41 նոցա առ ՚ի չապստամբելոյ նոցա յինէն: ⁴¹ Եւ այց արարից բարի ա-
 ռնել նոցա. և փնկեցից զնոսա յերկրիս յայսմիկ հաւաքովք, ամենայն
 42 սրբիս իմով՝ և ամենայն անձամբ իմով: ⁴² Զի այսպէս ասէ Տէր. Որ-
 պէս ամի ՚ի վերայ ժողովրդեանդ այդորիկ զամենայն չարիս մեծամեծս.
 նոյնպէս ամից ՚ի վերայ դոցա բարիս՝ զոր խօսեցայ ՚ի վերայ դոցա:
 43 ⁴³ Եւ սրասցին միսանգամ ազարակս յերկրիս յայսմիկ, զորմէ դուդ
 ասացեր թէ անապարհ է ՚ի մարդոյ և յանասնոյ, և մարմնեցան ՚ի ձեռս
 44 Քաղդէացոցն: ⁴⁴ Եւ սրասցին ազարակս արծաթոյ, և գրեսցեն մուրհակս.
 և կնքեսցես, և կացուսցես վկայս յերկրին Բենիամինի՝ և շուրջ զԵրուսաղէմաւ.
 և ՚ի քաղաքս Յուդայ, և ՚ի քաղաքս լերինն, և ՚ի քաղաքս Մեփեղայ, և
 ՚ի քաղաքս Նագեբայ. զի դարձուցից զգերութիւնս նոցա՝ ասէ Տէր:
33 ¹ Եւ եղև բան Տեառն առ Երեմիա երկրորդ անգամ. և նա՝ կայր փա-
 2 կաին կապեալ ՚ի սրահի բանփին՝ և ասէ. ² Այսպէս ասէ Տէր՝ որ արար
 3 զերկիրդ և սրեղծ գդա՝ կանգնել գդա. Տէր անուն է նորա. ³ կարդա՛
 առ իս, և փաց քեզ պատասխանի, և պատմեցից քեզ մեծամեծս և
 4 զօրաւորս՝ զոր ոչ գիտիցես: ⁴ Զի այսպէս ասէ Տէր Աստուած Իսրա-
 յելի. վասն փանց քաղաքիդ այդորիկ, և վասն ապարանից արքայիդ
 5 Յուդայ, քակելոց է ՚ի մահարձանս՝ և ՚ի մարտկոցս ⁵ եկելոցն մարտնչել
 ընդ Քաղդէացիս. և լնուլ զնոսա դիակամբք մարդկան, զորս հարի բար-
 կութեամբ իմով և սրբմտութեամբ, և դարձուցից զերեսս իմ ՚ի նոցանէ
 6 վասն ամենայն չարութեանց նոցա: ⁶ Ահաասիկ ես ամից զապիսն ՚ի
 բժշկութիւն, և բժշկեցից զնոսա, և յայտնեցից նոցա զինչին խաղաղու-
 7 թեան և զհաւարս: ⁷ Եւ դարձուցից զգերութիւնն Յուդայ և զգերութիւնն
 8 Երուսաղէմի. և շինեցից զնոսա իբրև զառաջինն: ⁸ Եւ սրբեցից զնո-
 սա յամենայն անիրաւութեանց իւրեանց՝ զոր անիրաւեցան յիս. և ոչ
 ևս յիշեցից զմեղս նոցա զոր մեղան առ իս՝ և ապստամբեցան յինէն:
 9 ⁹ Եւ եղիցին ինձ յուրախութիւն և յօրհնութիւն՝ և ՚ի մեծարանս առա-
 ջի ամենայն ժողովրդոց երկրի, որք լսիցեն զամենայն բարութիւնս՝
 զոր են արարից դոցա. և երկիցեն՝ և դառնայցեն ՚ի վերայ ամենայն
 բարութեանցն, և ՚ի վերայ ամենայն խաղաղութեանցն զոր ես արարից
 10 դոցա: ¹⁰ Այսպէս ասէ Տէր. Դարձեալ լուիցի ՚ի փեղուջոյ յայդմիկ՝ զորմէ
 դուրդ ասէք թէ աներակ է ՚ի մարդոյ և յանասնոյ, ՚ի քաղաքս Յուդայ՝

37 Բազումք. Որ ցրուցի զնոսա անոր: **39 Ոմանք.** Աուրս ՚ի բարութեան իւրեանց:

43 Բազումք. Ազարակս յերկրիդ յայդմիկ: **44 Ոմանք.** Եւ գրեսցես մուրհակս: *Ի յուս՝.* Եւ կնքեսցես և կացուսցես. *համաձայն ոմանց ՚ի բն՝:* **33. 4 Ոմանք.** Արքային Յուդայ. քակելոց ՚ի մահարձանս: **5 Օրինակ մի.** Մարմնչել ընդ քաղաքացիս, և լն՝: *Ոմանք.* Եւ դարձուցի զերեսս իմ... չարութեան նոցա: **8 Ոմանք.** Յամենայն անիրաւութեանց նոցա: **9 Ոմանք.** Եւ դառնացին ՚ի վերայ ամենայն բար՝:

և արքայաբայ Երուսաղեմի յաւերական, առ ՚ի չգոյէ մարդկան, և առ ՚ի չգոյէ բնակչաց, և առ ՚ի չգոյէ անասնոց. ¹¹ ձայն ուրախութեան, 11 և ձայն ցնծութեան. ձայն փեսայի, և ձայն հարսին. որք ասիցեն. Գոհացարո՛րք զՏեառնէ ամենակալէ զի քաղցր է զի յափտեան է ողորմ նորա. բերցեն պապարագս օրհնութեան ՚ի փուն Տեառն. զի դարձուցից զգերութիւն երկրիդ այդորիկ՝ ըստ առաջնոյն՝ ասէ Տէր: ¹² Այսպէս ասէ 12 Տէր զօրութեանց. Դարձեալ եղիցի յաւերակ փեղոջդ առ ՚ի չգոյէ մարդոյ և անասնոյ, և յամենայն քաղաքս դորա վանք հովուաց, և մակաղափելոք իաշանց ¹³ ՚ի քաղաքս լեռնականս, և ՚ի քաղաքս Սեփեղայ, և ՚ի քաղաքս 13 Նագերայ, և յերկրին Բենիամինի, և շուրջ զԵրուսաղեմաւ, և ՚ի քաղաքս Յուդայ. դարձեալ անցանիցեն իաշինք ընդ ձեռն թուողի՝ ասէ Տէր: ¹⁴ Ահա աւուրք գան՝ ասէ Տէր, և հաստափեցից՝ զբանս իմ բարի զոր 14 խօսեցայ ՚ի վերայ փանդ Իսրայէլի, և ՚ի վերայ փանդ Յուդայ: ¹⁵ Յաւուրս 15 յայնոսիկ՝ և ՚ի ժամանակին յայնմիկ ծագեցից Դաւթի ծագումն արդարութեան, որ առնիցէ իրաւունս և արդարութիւն յերկրի: ¹⁶ Յաւուրսն 16 յայնոսիկ փրկեսցի Յուդա, և Երուսաղեմ բնակեսցէ յուսով. և այն է անուն՝ զոր կոչեսցէ նմա Տէր. արդարութիւն մեր: ¹⁷ Զի այսպէս ասէ 17 Տէր. Մի՛ պակասեսցէ Դաւթի այր՝ որ նստիցի յաթոռ փանն Իսրայէլի. ¹⁸ և քահանայիցն Ղևրացոց՝ մի՛ պակասեսցէ այր յերեսաց ինց՝ 18 մափուցանել ողջակէզս, և զոհել զոհս, և արկանել խունկս զամենայն աւուրս: ¹⁹ Եւ եղև բան Տեառն առ Երեմիա մարգարէ՝ և ասէ. ²⁰ Այսպէս ասէ Տէր. Եթէ իսափանիցէք զուխտ իմ զփորնջեան, և զուխտ իմ 19, 20 զգիշերոյ. զի մի՛ լինիցի փիւ և գիշեր ՚ի ժամանակի իւրեանց, ²¹ ապա և ուխտն իմ որ ընդ Դաւթի ծառայի՛ իմոյ է՝ իսափանեսցի, ջիւնել նմա որդի որ թագաւորեսցէ յաթոռ նորա, և ՚ի քահանայիցն Ղևրացոց պաշտօնէից ինց: ²² Զոր օրինակ ոչ թուին զօրութիւնք երկնից, 22 և ոչ չափի աւագ ծովու. նոյնպէս բազմացուցից զգաւակն Դաւթի ծառայի իմոյ, և զՂևրացիսն զպաշտօնեայս իմ: ²³ Եւ եղև բան Տեառն 23 առ Երեմիա՝ և ասէ. ²⁴ Ոչ փեսանես զինչ խօսի ժողովուրդդ՝ և ասեն. Եթէ զազգս զերկուս զոր ընտրեսցայ Աստուած՝ մերժեաց՝ զնոսա. և զժողովուրդն իմ զայրացուցանեն ջիւնել միսսանգամ յազգ առաջի նոցա: ²⁵ Այսպէս ասէ Տէր. Եթէ զուխտ իմ զփորնջեան և զգիշերոյ՝ և 25 զերկնից և զերկրի հաստափութեամբ ոչ կարգեցի. ²⁶ ապա և զգաւակն 26 Յակովբայ և զԴաւթի ծառայի իմոյ՝ անարգեցից, չառնուլ ՚ի գաւակէ նորա իշխան ՚ի վերայ գաւակին Աբրահամու և Սահակայ և Յակովբայ. զի դարձուցից՝ զդարձ նոցա և զթացայց ՚ի նոսա:

ԼԷ ¹ Բանն որ եղև առ Երեմիա ՚ի Տեառնէ: Ե՛լ Նաբուքոդոնոսոր արքայ 34 Բաբելացոց. և ամենայն զօրականն, և ամենայն երկիր որ ընդ իշխանութեամբ ձեռին նորա, և ամենայն ազգք, մարտնչէին ընդ Երուսաղեմի,

10 Ունակք. Եւ առ ՚ի չգոյէ անասնոյ: **12 Ունակք.** Եղիցի ՚ի յաւերակ փեղ՝: **13 Ունակք.** Եւ յերկիրն Բենիամինի, և որ շուրջ զԵրուսաղեմաւ, ՚ի քաղաքս: **14 Բազումք.** Խօսեցայ ՚ի վերայ փանն Իսրայէլի: **15 Օրինակ մի.** Եւ ՚ի ժամուն յայնմիկ ծագէ՛: **16 Ունակք.** Զոր կոչեսցէ դմա Տէր: **21 Բազումք.** Եւ քահանայիցն Ղևրացոց: **24 Ոսկան.** Զորս ընտրեսցայ Տէր. մեր՛:

- 2 և ընդ ամենայն քաղաքսն Յուդայ: Եւ ասէ. ²Այսպէս ասէ Տէր Աստուած Իսրայելի. Երթ առ Սեղեկիա արքայ Յուդայ, և ասասցես ցնա. Այսպէս ասէ Տէր. Մարմնելով մարմնեսցի՛ քաղաքդ այդ ՚ի ձեռս արքային Բաբելացոց. և առջէ՛ զդա, և այրեսցէ՛ զդա հրով. ³և դու՝ ոչ ապրեսցիս ՚ի ձեռաց նորա. այլ ըմբռնելով ըմբռնեսցիս, և ՚ի ձեռս նորա մարմնեսցիս, և աչք քո զաչս նորա տեսցեն, և բերան ՚ի բերան 4 խօսեսցիս ընդ նմա. և ՚ի Բաբելովն երթիցես: ⁴Արդ լոր զպարգամս Տեառն՝ Սեղեկիա՛ արքայ Յուդայ. Այսպէս ասէ Տէր վասն քո. Ոչ մեռցիս սրով, ⁵այլ խաղաղութեամբ մեռանիցիս. և որպէս լացին զհարսն քո զթագաւորսն առաջինս, որ եղեն յառաջ քան զձեզ, նոյնպէս լացցեն և զքեզ, թէ վայ վայ տէր, և կոծեսցին զքեզ. զի մեծամեծս խօսեցայ՝ ասէ 6 Տէր: ⁶Եւ խօսեցաւ Երեմիա մարգարէ առ Սեղեկիա արքայ Յուդայ զամենայն զբանս զայսոսիկ յԵրուսաղէմ: ⁷Եւ զօր թագաւորին Բաբելացոց մարմնէջր ընդ Երուսաղէմի, և ընդ ամենայն քաղաքսն Յուդայ ընդ մնացեալսն, ընդ Լաբիսայ՝ և ընդ Ազելայ. զի նոքա մնացեալ էին 8 ՚ի քաղաքացն՝ Յուդայ քաղաքք ամուրք: ⁸Բանն որ եղև առ Երեմիա ՚ի Տեառնէ, յեւ կապարելոյ Սեղեկիայ արքայի զուխարն ընդ ամենայն 9 ժողովրդեանն որ յԵրուսաղէմ. կոչել նոցա թողութիւն, ⁹արձակել իւրաքանչիւր ումեք զձառայ իւր, և իւրաքանչիւր զաղախին, զայր Երայեցի, և զկին Եբրայեցի ազապս. և մի՛ ծառայել ամենայն առն 10 յազգէ Յուդայ՝ եղբօր իւրում: ¹⁰Եւ դարձան ամենայն մեծամեծք՝ և ամենայն ժողովուրդն որ մրեալ էին յուխար՝ արձակել իւրաքանչիւր զձառայ իւր, և իւրաքանչիւր զաղախին իւր, զայր Եբրայեցի և զկին Եբրայեցի 11 ազապս, և ոչ ևս ծառայել նոցա: Լուան և արձակեցին. ¹¹և յեւորդ դարձան, և դարձուցին անդրէն զձառայս և զաղախնայս, զորս արձակեցին 12 ազապս. և կալան զնոսա ՚ի ծառայս և յաղախնայս: ¹²Եւ եղև բան Տեառն առ Երեմիա ՚ի Տեառնէ՝ և ասէ. ¹³Այսպէս ասէ Տէր Աստուած Իսրայելի. Ես եղի ուխար ընդ հարսն ձեր՝ յաւուր յորում փրկեցի զնոսա 14 յերկրէն Եգիպտացոց՝ ՚ի փանէ ծառայութեան, և ասեմ. ¹⁴Թէ յորժամ վեց ամ լցցի, արձակեսցես զեղբայրն քո զԵբրայեցի՝ որ վաճառեսցի քեզ. և զործեսցէ քեզ զվեց ամ, և արձակեսցես զնա ազապս ՚ի քէն. և 15 ոչ լուան ինձ հարքն ձեր, և ոչ խոնարհեցուցին զունկն իւրեանց: ¹⁵Եւ դարձան այսօր առնել զհաճոյս առաջի աչաց իմոց, կոչել իւրաքանչիւր թողութիւն ընկերի իւրում. և կապարեցին զուխարն առաջի իմ ՚ի փանն յորոյ վերայ կոչեալ է անոն իմ: ¹⁶Եւ շրջեցէք և պղծեցէք զանուն իմ, դառնալ իւրաքանչիւր ՚ի ձառայ իւր, և իւրաքանչիւր յաղախին իւր, զորս արձակեցէք ազապս ոգւոց ձերոց. և դարձուցէք զնոսա լինել ձեզ 17 ՚ի ձառայս և յաղախնայս: ¹⁷Վասն այդորիկ այսպէս ասէ Տէր. Դուք ոչ լուարուք ինձ կոչել արձակորդ իւրաքանչիւր եղբօր իւրում, և իւրա-

34. 1 Ոսկան. Եւ ամենայն զօր նորա. և ամենայն եր՛: *Բազումք.* Մարմնէլ ընդ Երուսաղէմի: **4 Բազումք.** Այլ լոր զպարգամ: **5 Ոմանք.** Որ եղեն յառաջագոյն զքեզ... խօսեցայ եւ՝ ասէ Տէր: **9 Բազումք.** Եւ մի՛ ծառայել առն յազ՛: **14 Ոսկան.** Թէ յորժամ եօթն ամ լցցի: *Ոմանք.* Որ վաճառիցի քեզ... զնա ազապ ՚ի քէն: **15 Ոմանք.** Յորոյ վերայ կոչեցեալ է. *կաս՛* կոչեցաւ անուն իմ: **16 Ոսկան.** Ազապս հոգոց ձերոց:

բանջիւր մերձաւորի՛ իրում. ահաւասիկ են կոչեցից ձեզ արձակուորդ՝
 ասէ՛ Տէր, ՚ի սո՛ւր՝ և ՚ի սո՛ւլ՝ և ՚ի մա՛հ. ¹⁸ և փա՛ց զձեզ ՚ի ցրումն ընդ ¹⁸
 ամենայն թագաւորութիւնս երկրի. և փա՛ց զարսդ որ անցին զուխարի
 իմով, և ո՛չ կացին ՚ի բանս ուխարի իմոյ զոր արարին առաջի իմ. զորթն
 զոր կարեցին, և անցին ընդ մէջ յօշուածոյն նորա՝ զիշխանս Յուդայ
¹⁹ և զիշխանս Երուսաղեմի, և զներքինիս, և զքահանայս. և զամեն- ¹⁹
 այն ժողովուրդ երկրին՝ որ անցին ընդ մէջ յօշուածոյ որթուն: ²⁰ Տա՛ց ²⁰
 զնոսա ՚ի ձեռս թշնամեաց նոցա, և ՚ի ձեռս խնդրողաց անձանց նո-
 ցա. և արկից զդիակունս նոցա կերակուր թռչնոց երկնից՝ և զազանաց
 երկրի: ²¹ Եւ զՄեղեկիա արքայ Նրէասպանի՝ և զիշխանս նորա փա՛ց ²¹
 ՚ի ձեռս թշնամեաց իրեանց, և ՚ի ձեռս խնդրողաց անձանց նոցա, և
 ՚ի ձեռս զօրոս արքային Բաբելացոց, որ եկեալ հասեալ են ՚ի վերայ
 նոցա: ²² Ահաւասիկ ես հրաման փա՛ց ասէ՛ Տէր, և դարձուցից զնոսա ²²
 այդրէն ՚ի քաղաքդ. մարտիցեն ընդ դմա, և առցեն զդա, և այրեցեն
 զդա հրով. և զքաղաքսն Յուդայ փա՛ց յանապար ՚ի բնակչաց իրեանց:

¹ Բանն որ եղև՝ առ Երեմիա ՚ի Տեառնէ՛ յաւուրս Յովակիմայ որդոյ **35**
 Յովակիայ արքայի Յուդայ՝ և ասէ. ² Երթ՝ ՚ի փուն Ռաքաբիմայ, և կոչեա՛ ²
 զնոսա՝ և անցես ՚ի փուն Տեառն՝ ՚ի մի ՚ի սրահից անպի, և արբուսցես
 նոցա զինի: ³ Եւ անի զՅեբոնիա որդի Երեմայ որդոյ Քարասիմայ, և ³
 զեղբարս նորա, և զամենայն որդիս նորա. և զամենայն փուն Ռաքաբիմայ
⁴ անի ՚ի փուն Տեառն, ՚ի դահլիճ որդոյն Անանայ որդոյ Գողողեայ ⁴
 առն Ասպուծոյ. որ էր մերձ ՚ի փուն իշխանացն, ՚ի վերայ ապարանիցն
 Մայասայ՝ որդոյ Սելովմայ վրառապահի: ⁵ Եւ եղի առաջի որդոցն ⁵
 Ռաքաբիմայ աման մի լի զինով՝ և բաժակս. և ասեն ցնոսա. Արբէք
 զինի այսի: ⁶ Եւ ասեն. Ո՛չ արբցուք զինի. զի Յովնադաբ որդի Ռեքբեայ ⁶
 հայր մեր պապուիրեաց մեզ՝ և ասէ. Մի՛ ընպիցէք զինի դուք՝ և որդիքն
 ձեր մինչև ցյաւիտեան. ⁷ և մի՛ շինիցէք փունս, և մի՛ սերմանիցէք սեր- ⁷
 մանս, և մի՛ փնկէք այգիս. այլ ՚ի վրանս բնակիցէք զամենայն աւուրս
 ձեր, զի կայցէք աւուրս բազումս յերկրիդ յորում շրջիցիք դուք ՚ի դմա:
⁸ Եւ լուսնք բարբառոյ Յովնադաբայ որդոյ Ռեքբեայ հօր մերում՝ ըսպ ⁸
 ամենայնի զոր պապուիրեաց մեզ չընպել զինի զամենայն աւուրս մեր.
 մեք՝ և կանայք մեր՝ և ուստերք և դստերք մեր. ⁹ և ո՛չ շինել փունս՝ ⁹
 և ո՛չ բնակել ՚ի նոսա. և այգիք՝ և անդք՝ և սերմանիք ո՛չ եղեն մեր.
¹⁰ և բնակեցաք վրանօք. և լուսնք և արարաք ըսպ ամենայնի՝ զոր պա- ¹⁰
 փուիրեաց մեզ Յովնադաբ հայր մեր: ¹¹ Եւ եղև իբրև ել Նաբուքոդո- ¹¹
 նոսոր արքայ Բաբելացոց յերկիրս յայս՝ ասացաք. Ելցուք և մտցուք

17 *Յօրինակին պակասէր.* Կոչեցից ձեզ արձակուորդ: *Ուր ունակք.* կոչեցից զձեզ արձա՛: **18** *Ունակք.* Յօշուածոց նորա. (19) զիշխանսն Երուսաղեմի, և զներ՛: **20** *Ունակք.* ՚Ի ձեռս թշնամեաց իրե՛: **22** *Ունակք.* Եւ դարձուցից զնոսա անդրէն... և զքաղաքն Յուդայ փաց: **35. 2** *Ոսկան.* ՚Ի փուն Ռեքաբիմայ: **3** *Ունակք.* Զորդի Երեմիայի որդոյ Քարասիմայ: **4** *Ունակք.* ՚Ի դահլիճ որդոցն... ապարանիցն Մասիայ: **6** *Անունս.* Ռեքբեայ, *յօրինակին այլ և այլ եղանակաւ գրեալ էր.* Ռեքբեայ. *կամ* Ռեքբարայ. *և կամ* Ռաքբարայ. *զոր մեք յամենայնի միասպէս եղաք:* **7** *Ոսկան.* Եւ մի՛ սերմանիցէք սերմանիս: *Ունակք.* Եւ մի՛ փնկիցէք այգիս... բնակեցէք զամենայն աւ՛... զի կեցցէք աւ՛: **8** *Յայս պակասի.* Եւ լուսնք *բարբառոյ* Յովնա՛: *Ունակք.* Եւ ուստերք մեր և դս՛: **9** *Բազուսք.* Այլ և այգիք և անդք:

յԵրուսաղէմ, յերեսաց զօրուն Քաղղէացոց, և յերեսաց զօրուն Ասորեստանեայց,
 12, 13 և բնակեսցո՛րք անդ: ¹² Եւ եղև բան Տեառն առ իս` և ասէ. ¹³ Այսպէս
 ասէ Տէր զօրութեանց` Աստուած Իսրայէլի. Երթ և ասա՛ ցարս Յուդայ`
 և ցբնակիչս Երուսաղէմի. Ո՛չ առնուցուք իսրայր լսել բանից իմոց` ասէ
 14 Տէր: ¹⁴ Կացին ՚ի բանի՛ որդիքն Յովնադաբայ որդոյ Ռեքեբայ զոր պա-
 փուիրեաց որդոց իւրոց, չըմպել զինի, և ո՛չ արբին մինչև ցա՛յսօր. զի
 15 լուան պափուիրանի հօրն իրեանց: Եւ ես խօսեցայ ընդ ձեզ կան-
 16 իաւ, և ո՛չ լուարուք ինձ: ¹⁵ Եւ առաքեցի առ ձեզ զամենայն ծառայս իմ
 զմարգարէս կանխեալ և առաքեալ. բան. Դարձարուք իւրաքանչիւր ՚ի
 ճանապարհէ իւրմէ՛ չարէ, և լաւագո՛յնս արարէք զիրս ձեր. և մի՛ երթայք
 զհետ աստուածոց օտարաց ծառայել նոցա. և բնակիցէ՛ք յերկրիդ զոր
 երու ձեզ և հարցն ձերոց. և ո՛չ խոնարհեցուցէք զունկն ձեր, և ո՛չ
 16 լուարուք ինձ: ¹⁶ Եւ կացուցին որդիքն Յովնադաբայ որդոյ Ռեքեբայ
 զպափուէր հօրն իրեանց զոր պափուիրեաց նոցա. և ժողովորդդ այդ
 17 ո՛չ լուան ինձ: ¹⁷ Վասն այդորիկ այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց Աստուած
 Իսրայէլի. Ահաւաղիկ ես ածից ՚ի վերայ Յուդայ` և ՚ի վերայ ամենայն
 բնակչաց Երուսաղէմի զամենայն չարիս զոր խօսեցայ ՚ի վերայ նո-
 ցա. փոխանակ զի խօսեցայ առ նոսա՛ և ո՛չ լուան. կոչեցի զնոսա՛ և
 18 ո՛չ երուն ինձ պափասիսանի: ¹⁸ Եւ առ փուն Ռեքեբայ ասաց Երեմի-
 ա. Վասն այդորիկ այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց Աստուած Իսրայէլի.
 Փոխանակ զի լուան որդիք Յովնադաբայ որդոյ Ռեքեբայ պափուիրա-
 նի հօր իրեանց. և պահեցին զամենայն հրամանս նորա, առնել ըսփ
 19 ամենայնի զոր պափուիրեաց նոցա հայրն իրեանց: ¹⁹ Վասն այնորիկ
 այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց Աստուած Իսրայէլի. Մի՛ պակասեսցէ
 այր յորդոցն Յովնադաբայ որդոյ Ռեքեբայ յանդիման կալ առաջի իմ
 զամենայն ատուրս երկրիդ:

36 ¹ Եւ յամին չորրորդի Յովակիմայ որդոյ Յովսիայ արքայի Յուդայ, և Ը
 2 եղև բան Տեառն առ իս` և ասէ. ² Ահ դու քեզ քարտէս մափենի, և գրեա՛
 ՚ի նմա զամենայն զբանս` զոր հրաման երու քեզ ՚ի վերայ Իսրայէլի, և
 ՚ի վերայ Յուդայ, և ՚ի վերայ ամենայն ազգաց` յօրէ յորմէ խօսեցայ ես
 3 ընդ քեզ` յատուրցն Յովսիայ արքայի Յուդայ և մինչև ցա՛յսօր. ³ թերևս
 լուիցեն փունն Յուդայ զամենայն չարիս, զոր խորհեալ եմ ես առնել նո-
 ցա. զի դարձցին իւրաքանչիւր ՚ի ճանապարհէ իւրմէ՛ չարէ. և քալի՛չ եղէց
 4 անօրէնութեանց նոցա և մեղաց նոցա: ⁴ Եւ կոչեաց Երեմիա զԲարուք
 որդի Ներեայ. և գրեաց Բարուք ՚ի բերանոյ Երեմիայի զամենայն
 5 զբանս Տեառն` զոր հրաման եր նմա ՚ի քարտիսի մափենին: ⁵ Եւ պա-
 փուիրեաց Երեմիա Բարուքայ` և ասէ. Ես ՚ի կալանս եմ, և ո՛չ կարեմ
 6 մփանել ՚ի փուն Տեառն. ⁶ և դու մփցես և ընթերցցիս ՚ի մափենեդ`
 զոր գրեցեր ՚ի բերանոյ իմոյ զբանս Տեառն յականչս ժողովրդեանն ՚ի

13 Ունակք. Եւ ասա՛ ցայր Յու: **15 Ոսկան.** Եւ լաւագոյնս արարէք զիրփս ձեր: **Ունակք.** Եւ բնակեցէք յերկրիդ... և խոնարհեցուցէք զունկն ձեր: **16 Ոսկան.** Այդ ոչ լուա ինձ: **17 Ունակք.** Ահաւաղիկ ես ածից... և կոչեցի զնոսա: **19 Ունակք.** Ռեքեբայ յանդիմանակաց. *կաս՛* յանդիմանակաց առաջի իմ: **36. 1 Ունակք.** Յատուրսն Յովսիայ արքայի Յուդայ մինչև: **3 Ունակք.** Անիրաւութեան և մեղաց նոցա: **5 Յօրինակին.** Երեմա Բարուքայ:

փան Տեառն յաւոր պահոց. և յականջս ամենայն Յուդայ որ մրաննն
 ՚ի քաղաքաց իւրեանց՝ ընթերցցին: ⁷ Թերևս անկցի գութ ՚ի սիրտ նո- 7
 ցա առաջի Տեառն, և դարձցին իւրաքանչիւր ՚ի ճանապարհաց իւրե-
 անց չարաց. զի մե՛ծ է սրտմտութիւն և բարկութիւն Տեառն, զոր խօ-
 սեցաւ Տէր ՚ի վերայ ժողովրդեանդ այդորիկ: ⁸ Եւ արար Բարուք որ- 8
 ղի Ներեայ ըստ ամենայնի՝ զոր պատուիրեաց նմա Երեմիա մարգա-
 րէ, ընթերցանել ՚ի մատենէն զպարգամս Տեառն ՚ի փան Տեառն: ⁹ Եւ 9
 եղև յամին հինգերորդի Յովակիմայ որդոյ Յովսիայ արքայի Յուդայ՝
 յամսեանն իններորդի, ժողովեցան ՚ի պահս առաջի Տեառն, ամենայն
 ժողովուրդն Երուսաղէմի, և ամենայն ժողովուրդն որ գային ՚ի քաղաքացն
 Յուդայ յԵրուսաղէմ, և փունն Յուդայ: ¹⁰ Եւ ընթերցաւ Բարուք ՚ի մատենէնս 10
 զբանս Երեմիայի ՚ի փան Տեառն, ՚ի սրահին Գամարեայ որդոյ Սափանեայ
 դպրապետի, ՚ի մուտս նորոյ դրանն փան Տեառն՝ յականջս ամենայն
 ժողովրդեանն: ¹¹ Եւ իբրև լուա Միքիա որդի Գամարեայ որդոյ Սափանեայ
 զամենայն պարգամս Տեառն ՚ի մատենէ անփի, ¹² էջ ՚ի փուն թագաւո- 12
 րին ՚ի դիւան դպրապետին. և անդ նստէին ամենայն իշխանքն. Ելիսա-
 մա դպրապետ, և Գաղիա որդի Սամեի, և Եղնաթան որդի Աքթրովրայ,
 և Գամարիա որդի Սափանեայ, և Սեղեկիա որդի Անանիայ, և ամե-
 նայն իշխանքն: ¹³ Եւ պարմեաց նոցա Միքիայ զամենայն զբանս զոր 13
 լուա յընթեռնուլ Բարուքայ ՚ի մատենէ անփի յականջս ամենայն ժո-
 ղովրդեանն: ¹⁴ Եւ առաքեցին ամենայն իշխանքն առ Բարուք զՅուդի 14
 որդի Նաթանայ որդոյ Սելովմայ որդոյ Քուսեայ՝ և ասեն. Չմարեանն
 զոր ընթեռնուիր յականջս ժողովրդեանն, ա՛ն ՚ի ձեռս քո և ե՛կ այսր:
 Եւ ա՛ն Բարուք որդի Ներեայ զմատենան ՚ի ձեռս իւր՝ և էջ առ նոսա.
¹⁵ և ասեն ցնա. Աղէ՛ դարձեալ ընթերցի՛ր յականջս մեր: Եւ ընթերցան 15
 Բարուք յականջս նոցա: ¹⁶ Եւ եղև իբրև լուան զամենայն զպարգամսն, 16
 խորհեցան իւրաքանչիւր ընդ ընկերի իւրում՝ և ասեն ցԲարուք. Պատմելով
 պարմեսցո՛ւք արքայի զամենայն զբանսդ զայդոսիկ: ¹⁷ Նարցին ցԲարուք 17
 և ասեն. Աղէ՛ պարմեա՛ մեզ, ուսփի՛՞ գրեցեր զամենայն զբանսդ զայդոսիկ՝
 յո՞յր բերանոյ: ¹⁸ Եւ ասէ ցնոսա Բարուք. Ի՛ բերանոյ Երեմիայի. նա՛ 18
 պարմեաց ինձ զամենայն զբանս զայսոսիկ, և ես գրեցի ՚ի մատենիդ
 սևակաւ: ¹⁹ Եւ ասեն իշխանքն ցԲարուք. Երթ թաքի՛ր՝ դո՛ւ և Երեմիա, և 19
 մի՛ որ զփրասցէ թէ ո՛ր իցէք: ²⁰ Եւ մփին առ արքայ ՚ի սրահ անդր. և 20
 զմատենան երուն պահել ՚ի փան Ելիսամայ դպրապետի, և պարմե-
 ցին արքայի զամենայն զբանսն: ²¹ Եւ առաքեաց արքայն զՅուդի առնուլ 21
 զմատենան. և ա՛ն զայն ՚ի փանէ Ելիսամայ դպրապետի, և ընթերցաւ
 Յուդի յականջս թագաւորին, և յականջս ամենայն իշխանացն որ կային
 շուրջ զթագաւորան: ²² Եւ թագաւորն նստէր ՚ի ձմերափանն յամսեանն 22

6 Ոմանք. Յաւորս պահոց: **7 Ոմանք.** Ի վերայ ժողովրդեանդ այդմիկ: **8 Ոսկան.**
 Ընթեռնելով ՚ի մատենէն զպարգամս: **9 Օրինակ մի.** Ժողովեցաւ ՚ի սրահն առաջի Տե-
 առն... յԵրուսաղէմ և ՚ի փունն Յուդայ: **Ոսկան.** Ժողովուրդն յԵրուսաղէմ: **12 Ոմանք.**
 Ելիսամ դպրապետ... և Նաթան որդի Աքթրո՛ւ: **13 Ոմանք.** Պարմեաց նորա Միքէ
 զամենայն բանս... յականջս ժողովրդ:՝ **14 Ոմանք.** Նաթանայ որդոյ Սեմելեայ: **16 Ո-**
մանք. Չմենայն զպարգամս Տեառն: **18 Բագուք.** Գրեցի ՚ի մատենիս սևակաւ:
19 Ոմանք. Եւ որ մի՛ զփրասցէ:

- 23 իններորդի, և կրակարան հրոյ առաջի նորա: ²³ Եւ եղև իբրև ընթերցաւ Յուդի երիս էջս՝ կամ չորս. և կտրեաց զայն զմելինաւ դպրապետին. և ընկէց ՚ի կրակն որ կայր ՚ի վերայ կրակարանին, մինչև սպառեցաւ
- 24 ամենայն քարտէսն ՚ի հուր կրակարանին: ²⁴ Եւ ոչ խնդրեցին, և ոչ պապառեցին զպարմուճանս իւրեանց թագաւորն և ամենայն ծառայք
- 25 իւր որք լուան զամենայն զբանսն զայնոսիկ: ²⁵ Եւ Եղնաթան, և Գաղ՛եա, և Գամարիա՝ եղին ՚ի մտի՛ արքայի՝ չայրել զքարտէսն. և ոչ ան-
- 26 սաց նոցա: ²⁶ Եւ հրաման եր արքայ Յերեմիայի որդոյ արքայի, և Սարեայ որդոյ Եսիայի, և Սեմելիայ որդոյ Աբդիելի, ունել զԲարուք
- 27 դպրապետ՝ և զԵրեմիա մարգարէ. և նոքա չոգան թաքեան: ²⁷ Եւ եղև բան Տեառն առ Երեմիա յե՛ր այրելոյ թագաւորին զքարտէսն, և զ-
- 28 ամենայն բանս զոր գրեաց Բարուք ՚ի բերանոյ Երեմիայի: ²⁸ Եւ ասէ դարձեալ. Ան դու այլ քարտէս՝ և գրեա՛ ՚ի նմա զամենայն զբանսն զառաջինս՝ որ էին յառաջնում քարտիսին, զոր այրեաց Յովակիմ ար-
- 29 քայ Յուդայ: ²⁹ Եւ ցՅովակիմ արքայ Յուդայ ասասցեն. Այսպէս ասէ Տէր. Դու՛ այրեցեր զմարեանն զայն և ասացեր, թէ ընդէ՛ր գրեցեր ՚ի նմա՝ և ասացեր. Մտանելով մտցե՛ արքայն Բաբելացոց. և ջնջելով ջնջեսցե՛
- 30 զերկիրդ զայդ. պական արասցէ ՚ի դմանէ՛ զմարդ և զանասուն: ³⁰ Վասն այտորիկ այսպէս ասէ Տէր ՚ի վերայ Յովակիմայ արքայի Յուդայ. Մի՛ մնացէ նորա որ նստցի յաթոռն Դալթի, և դիակունք նորա եղիցին
- 31 անկեալ ՚ի քուէ՛ ՚ի քոթի, և զհշերի ՚ի ցուրտ. ³¹ և այց արարից ՚ի վե- րայ նորա, և ՚ի վերայ ազգի նորա, և ՚ի վերայ ծառայից նորա՝ ըստ անօրէնութեանց նորա. և ածից ՚ի վերայ նոցա՝ և ՚ի վերայ բնակ- չաց Երուսաղեմի և ՚ի վերայ երկրիդ Յուդայ զամենայն չարիս զոր
- 32 խօսեցայ ՚ի վերայ դոցա, և ոչ լուան: ³² Եւ ա՛ռ Երեմիա այլ քարտէս՝ և եր ցԲարուք որդի Ներեայ ցդպրապետ. և գրեաց ՚ի նմա ՚ի բերանոյ Երեմիայի զամենայն բանս մարեանն զոր այրեաց Յովակիմ արքայ Յուդայ ՚ի կրակի. և այլ ևս բանք յաւելան ՚ի նոյն առաւել՝ բան զայնս:
- 37** ¹ Եւ թագաւորեաց Սեդեկիա որդի Յովսիայ փոխանակ Յեքոնիայ **ԼԹ** որդոյ Յովակիմայ, զոր թագաւորեցոյց Նաբուքոդոնոսոր արքայ Բաբելացոց՝
- 2 թագաւորել ՚ի վերայ Յուդայ: ² Եւ ոչ լուաւ նա՝ և ծառայք իւր, և ժո- դովուրդ երկրին զբանս Տեառն՝ զոր խօսեցաւ ՚ի ձեռն Երեմիայի մար- ցարէի: ³ Եւ առաքեաց արքայ Սեդեկիա զՅովաքազ զորդի Սելիմայ, և զՍոփոնիայ որդի Մայասեայ զքահանայս առ Երեմիա մարգարէ՝ և
- 4 ասէ. Կաց դու յաղօթս ՚ի վերայ մեր առ Տէր Աստուած մեր: ⁴ Եւ Ե- րեմիա անց ընդ մէջ ամբոխին՝ և եկն, և ոչ արկին զնա ՚ի բանս: Եւ զօրն փարաւոնի ել յերկրէն Եգիպտացոց. և լուան Քաղդեացիքն որոց
- 5 պաշարեալ էր զԵրուսաղէմ զլուր նոցա՝ և ելին յԵրուսաղեմ: ⁵ Եւ եղև բան Տեառն առ Երեմիա մարգարէ՝ և ասէ. ⁶ Այսպէս ասէ Տէր Աստուած

23 *Ոմանք.* Երիս կամ չորս էջս. կտրեաց զայն զմիլանաւ: 25 *Ոմանք.* Եւ Գաղիա և Գամարիա: 26 *Ոմանք.* Եւ Սելեմիայ որդոյ Տաբդիելի, ունել: 28 *Ոմանք.* Որ էր յառաջնում քար՝: 29 *Յայլս պակասի.* Եւ ջնջելով ջնջեսցէ... և պակաս ա՛: 30 *Ոմանք.* Վասն այդորիկ այսպէս... մի՛ մնացէ նմա որ նա՛... և ՚ի զհշերի ՚ի ցրոյ: 32 *Ոմանք.* Որդի Ներեայ դպրապետն... յաւելան ՚ի նոյն ատիլ բան զայնս: 37. 3 *Ոմանք.* ԶՅովաքազ զորդի Սելեմիայ, և:

Իսրայելի. Այսպես ասասջի՞ր ցարքայն Յուդայ՝ որ առաքեացն զձեզ առ իս խնդրել զիս. Ահա զօրն փարաւովնի որ ել ձեզ յօգնականութիւն՝ դարձցի՛ անդրէն յԵգիպտոս. ⁷ և Քաղդէացիքն դարձցին այսրէ՛ն. և ⁷ մարտիցեն ընդ քաղաքիս ընդ այսմիկ, և առցեն զսա, և այրեսցեն զսա հրով: ⁸ Այսպէս ասէ Տէր. Մի՛ կարծէք յանձինս ձեր՝ թէ ելին զնա– ⁸ ցին Քաղդէացիքն ՚ի մէջ. չէ՛ն թափելոց ՚ի ձէջ. ⁹ թէպէտ և զամեն– ⁹ այն զօրն Քաղդէացոց որ մարտնչէին ընդ ձեզ՝ կոտորիցէք, խոցքն որ մնայցեն ՚ի նոցանէ՝ յիւրաքանջիւր փեղուջէ յարիցեն և այրեսցեն հրով զքաղաքդ: ¹⁰ Եւ եղև իբրև մերժեցաւ զօր Քաղդէացոցն յԵրուսաղեմէ, ¹⁰ յերեսաց զօրացն փարաւոնի, ¹¹ ե՛լ Երեմիա յԵրուսաղեմէ երթալ յերկիրն ¹¹ Բենիամինի, զնե՛լ անդ բաժին ՚ի մէջ ժողովրդեանն. ¹² և եկն եհաս ՚ի ¹² դուռն Բենիամինի: Եւ անդ էր այր մի՝ առ ում մտեալ էր նորա, անուն Սարու որդի Սելեմեայ, որդոյ Անանիայ. կալա՛ն զԵրեմիա մարգարէ՛ և ասէ. Առ Քաղդէացիսն փախուցեալ երթաս: ¹³ Եւ ասէ Երեմիա. Սո՛ւր ¹³ ասես, չերթամ փախուցեալ առ Քաղդէացիսն: Եւ ո՛չ անասց նմա. և կալաւ Սարու զԵրեմիա, և ա՛ծ առ իշխանսն: ¹⁴ Եւ զայրացան իշխանքն ¹⁴ ՚ի վերայ Երեմիայի, զա՛ն հարին և ետուն զնա ՚ի փուն բանփի, յապարանս Յովնաթանու դպրապետի. քանզի զնորա՛ ապարանսն արարին բանփ: ¹⁵ Եկն Երեմիա ՚ի փուն գբոյն յԱյերիհնովթն, և նստաւ անդ Երեմիա ¹⁵ զաւուրս բազումս: ¹⁶ Առաքեաց՝ արքայ Սեղեկիա՝ և կոչեաց զնա. և ¹⁶ եհանց զնա թագաւորն ՚ի փան իրում ՚ի ծածուկ՝ և ասէ ցնա. Եթէ իցե՛ ինչ պարզամ ՚ի Տեառնէ: Եւ ասէ Երեմիա. Այո՛, է՛: Եւ ասէ. Ի՞ ձեռս թա– ¹⁷ գաւորին Բաբելացոց՝ մարնեսցիս: ¹⁷ Եւ ասէ Երեմիա ցթագաւորն Սե– ¹⁷ դեկիա. Զի՛նչ մեղայ քեզ՝ և ծառայից քոց՝ և ժողովրդեանն. զի փաս դու զիս ՚ի փուն բանփին. ¹⁸ և ո՛ր են մարգարէքն ձեր որ մարգարէանային ¹⁸ և ասէին՝ թէ ոչ է զալոց արքայն Բաբելացոց ՚ի վերայ ձեր յերկիրս յայս: ¹⁹ Եւ արդ՝ լո՛ւր. աղաչեմ փէր իմ արքայ, անկցի՛ ողորմ իմ առաջի ¹⁹ քո. և ընդէ՛ր դարձուցանես զիս ՚ի փուն Յովնաթանայ դպրապետի. և անդ մեռանիցիմ: ²⁰ Նրաման ետ արքայ Սեղեկիա, և արկին զնա ՚ի ²⁰ փուն բանփի. և փային նմա աւուրն նկանա՛լ մի հաց արտաքուստ ՚ի հացարանացն, մինչև հափան ամեննին հաց ՚ի քաղաքէն. և նստաւ Երեմիա ՚ի արահի բանփին:

¹ Եւ լուաւ Սափափիա որդի Մափթանայ, և Գողոթիա որդի Պասքովրայ, ³⁸ և Յովաքազ որդի Սելեմիայ, և Պասքովր որդի Սելքեայ, զբանս Երեմիայի՝ զոր խօսէր առ ամենայն ժողովուրդն՝ և ասէր. ² Այսպէս ասէ Տէր. Որ ² նստի ՚ի քաղաքիս յայսմիկ՝ մեռցի՛ սրով և սովով և մահուամբ. և որ ելանէ առ Քաղդէացիսն՝ կեցցէ՛, և եղիցի նմա անձն իւր ՚ի զիւրս, և կեցցէ: ³ Զի այսպէս ասէ Տէր. Մափնելով մարնեսցի քաղաքդ ՚ի ձեռս ³

6 *Յօրիկնակին*. Այսպէս ասասջի՞ր ցարքայն Յուդայ: 9 *Ունսնք*. Որ մարտնչին. *կամ՝* մարտնչիցին ընդ ձեզ... որ մնասցեն ՚ի: *Ոսկան*. Խոցեալքն որ մնասցեն: 10 *Ունսնք*. Իբրև մերժեցաւ զօրն Քաղդէացի: 11 *Ունսնք*. Դնել անդ բաժին: 12 *Ունսնք*. Առ որ. *կամ՝* առ որում մտեալ էր նորա... Սարու որդի Սելեմիայ: 13 *Ունսնք*. Չերթամ փախապական առ: 15 *Ունսնք*. Ի՞ փուն յԱյերիհնովթն: 20 *Բազումք*. Նկանակ մի հաց ՚ի հացարարացն, մինչև: 38. 1 *Այլք*. Եւ Յովաքազ որդի Սելեմիայ, և:

4 զօրու թագաւորին Բաբելացոց, և առցն զդա: ⁴Եւ ասէն իշխանքն
 ցթագաւորն. Սպանցի՛ այրն այն. զի այնո՛ լուծանէ նա զձեռս արանց
 պապերագմողաց մնացորդաց քաղաքիս այտորիկ, և զձեռս ամենայն
 ժողովրդեանդ, խօսել ընդ դուսա ըստ բանիցդ այրոցիկ. զի այրն այն ո՛չ
 5 օգտի և խաղաղութեան բանս խօսի ընդ ժողովրդեանն՝ այլ չարի: ⁵Եւ
 ատ արքայ Սեդեկիա. Ահաւանիկ կայ ՚ի ձեռս ձեր. քանզի ոչ ինչ էր
 6 ձեռնհաս առ նոսա՝ և ո՛չ իւիք: ⁶Եւ առին զԵրեմիա, և ընկեցին զնա ՚ի
 գուբն Մելքեայ որդոյ թագաւորին, որ էր ՚ի սրահի բանօրին. և իջուցին
 զԵրեմիա պարանօք ՚ի գուբն. և ՚ի գբի անդ ջուր ո՛չ էր, այլ լոկ փիղմ.
 7 և կայր Երեմիա ՚ի փղմին: ⁷Եւ լուա Աբդամելէք Եթովպացի՝ այր
 ներքինի, և ինքն էր յապարանս թագաւորին, թէ արկին զԵրեմիա ՚ի
 8 գուբն. և արքայ նստեր առ դրան Բենիամինի. ⁸և էլ առ նա Աբդամելէք
 9 յապարանից թագաւորին, և խօսեցաւ ընդ թագաւորին՝ և ասէ. ⁹Տէր
 արքայ՝ չարին գործեցին արքն այնոքիկ ըստ ամենայնի գոր արարին
 Երեմիայի մարգարէի, զի արկին զնա ՚ի գուբն, և մեռանի՛ ՚ի ներքս.
 չարին գործեցեր սպանանել զայրն Աստուծոյ յերեսաց սովոյս այտորիկ.
 10 զի ո՛չ գրանի հաց ՚ի քաղաքիս: ¹⁰Եւ հրամայեաց թագաւորն Աբդիմելէքայ
 Եթովպացոյ՝ և ասէ. Ան դու ընդ քեզ աստի արս երեսուն, և հանէք
 11 զմարգարէն ՚ի գբոյ անփի՝ զի մի՛ մեռցի: ¹¹Եւ առ Աբդիմելէք զարսն
 ընդ իւր, և եկն յապարանս թագաւորին ՚ի գեղնափոր փուն զանձին.
 ան անփի կապերփս հինս և պարանս հինս. և ընկէց զայն առ Ե-
 12 րեմիա ՚ի գուբն. ¹²և ասէ Աբդիմելէք Եթովպացի ցԵրեմիա. Դիր զին
 կապերփսդ և զբուրդդ ընդ անթովք ձեռաց քոց ՚ի ներքոյ պարանացդ:
 13 Եւ արար Երեմիա այնպէս: ¹³Եւ ձգեցին զնա պարանօքն, և հանին զնա
 14 ՚ի գբոյ անփի. և նստաւ Երեմիա ՚ի սրահի՛ բանօրին: ¹⁴Եւ առաքեաց
 արքայ Սեդեկիա, և կոչեաց առ ինքն զմարգարէն ՚ի փուն Ասատիսայն,
 որ էր ՚ի փան Տեառն. և ասէ ցնա արքայն. Նարցանեն ինչ ցբեզ
 15 բան, մի՞ իցէ թէ թաքուցանիցես յինէն զբանն: ¹⁵Եւ ասէ Երեմիա
 ցթագաւորն. Եթէ պարմեցից քեզ՝ ո՛չ ապաքէն մահո՛ն սպանանիցես
 16 զիս. և եթէ փաց ինչ քեզ խրապ՝ ո՛չ անսաս ինձ: ¹⁶Եւ երդուաւ նմա
 արքայ Սեդեկիա զահպ, և ասէ. Կենդանի՛ է Տէր որ արար ՚ի մեզ
 զշունչս զայս, թէ իցէ սպանից գբեզ, կամ թէ և մարմեցից՝ ՚ի ձեռս
 17 արանցն, որ խնդրեն զանձն քո: ¹⁷Եւ ասէ ցնա Երեմիա. Այսպէս ասէ
 Տէր զօրութեանց Աստուած Իսրայէլի. Եթէ ելանելով ելցես առ զօրա-
 վարն արքային Բաբելացոց՝ կեցցէ՛ անձն քո, և քաղաքս ո՛չ այրես-
 18 ցի հրով, և կեցցեն դո՛ն և փուն քո: ¹⁸Ապա թէ ո՛չ ելցես առ իշխանս
 արքային Բաբելացոց, մարմնեսցի քաղաքս ՚ի ձեռս Քաղդեացոց, և

3 *Ոմանք.* Բաբելացոց, և առցէ զդա: 4 *Ոմանք.* Ընդ նոսա ըստ բանիցս ըստ
 այտոցիկ... ընդ ժողովրդեանն, այլ չարիս: 5 *Ոմանք.* Ահաւասիկ կայ ՚ի ձեռս ձեր:
 6 *Ոմանք.* Որ է ՚ի սրահի բան: 7 *Ոմանք.* Եւ լուա Աբդամելէք... և էր ինքն յապարանս:
 9 *Ոսկան.* Սպանանել զայրն յերեսաց սովուս: 11 *Ոմանք.* Եւ ան անփի կապերփս
 հինս. և ընկէց: 12 *Ոմանք.* Եւ զբուրդդ ընդ անթ: 14 *Ոմանք.* Ի փուն Ասատիսայն.
 կամ՝ Ասատիսայն... հարցանեն ինչ գբեզ բան... զբանն զայն յինէն: 15 *Ոսկան.* Ոչ
 անսայցես ինձ: 16 *Ի յուս՝.* Որ արար մեզ զշնորիս զայս. *համաձայն ոմանց ՚ի բն՝:*
Ոմանք. Եւ կամ թէ իցէ մարմեցից գբեզ ՚ի ձեռս արանց: 17 *Ոմանք.* Առ զօրավարս
 արքային:

այրեսցեն զդա հրով. և դու ո՛չ ապրեսցիս 'ի ձեռաց նոցա: ¹⁹ Եւ ասէ Սե-
 դեկիա արքայ ցԵրեմիա. Իմ բանք ինչ են ընդ Նրեայսն փախստականս
 առ Քաղդեացիսն, զուցե՛ փացեն զիս 'ի ձեռս նոցա, և ձաղիցեն զիս:
²⁰ Եւ ասէ Երեմիա. Ո՛չ մարնեսցեն զքեզ. բայց լոր զբանս Տեառն զոր
 ես խօսիմ ընդ քեզ, և լամ լիցի քեզ՝ և կեցցե՛ անձն քո: ²¹ Ապա թէ ո՛չ
 կամիցիս ելանել՝ այս բան է զոր եցոյց ինձ Տէր. ²² Ահաւաղիկ ամե-
 նայն կանայք որ մնացեալ են 'ի փան թագաւորիդ Յուդայ, հանցի՛ն
 առ իշխանս արքային Բաբելացոց. և նոքա ասիցեն. Խաբեցի՛ն զքեզ՝
 և յաղթեցին քեզ արք խաղաղարարք, և արկցեն 'ի գայթազգութիւն
 զոքս քո, և դարձցին 'ի քէն: ²³ Եւ զամենայն կանայս քո և զորդիս քո
 հանցեն առ Քաղդեացիսն, և դու ո՛չ ապրեսցիս 'ի ձեռաց նորա. զի 'ի
 ձեռս թագաւորին Բաբելացոց ըմբռնեսցիս, և քաղաքս այրեսցի՛ հրով:
²⁴ Եւ ասէ ցնա թագաւորն. Այր դու՛ մի՛ ոք իմացի ինչ 'ի բանից այրի
 յայցանէ, զուցե՛ մեռանիցիս: ²⁵ Եւ եթէ լսիցեն իշխանքն եթէ խօսեցայ
 ընդ քեզ, և գայցեն առ քեզ և ասիցեն. Պապմեա՛ մեզ՝ զի՞նչ խօսեցար
 ընդ արքայի, մի՛ թաքուցաներ 'ի մէնջ՝ և ո՛չ սպանցուք զքեզ. և կամ
 թէ զի՞նչ խօսեցաւ ընդ քեզ արքայ. ²⁶ ասասցեն ցնոսա. Արկի՛ գութս
 առաջի արքայի՝ զի մի՛ դարձուցէ զիս անդրէն 'ի փուն Յովնաթանայ
 մեռանել ինձ անդ: ²⁷ Եւ եկին ամենայն իշխանքն առ Երեմիա՝ և հարցին
 ցնա. և պապմեաց նոցա զամենայն բանսն զոր պապութեաց նմա թա-
 գաւորն, և լեցին 'ի նմանէ զի ո՛չ է՛լ 'ի վեր բանն: ²⁸ Եւ նստաւ Երեմիա
 'ի սրահի բանփին, մինչև 'ի ժամանակն յորում առաւն Երուսաղէմ: Եւ
 եղև յորժամ առաւ Երուսաղէմ.

1 Յամին իններորդի Սեդեկիա արքայի Յուդայ՝ յամսեանն փասնե- **39**
 րորդի. եկն եհաս Նաբուքոդոնոսոր արքայ Բաբելացոց, ինքն և ա-
 մենայն զօրք իւր յԵրուսաղէմ, և պաշարեցին զնա: ² Եւ յամին մե- 2
 փասաներորդի Սեդեկիայ՝ յամսեանն չորրորդի՝ որ օր ի՛նն էր ամսոյն,
 պապառեցաւ քաղաքն. ³ և մփին ամենայն զօրավարք արքային Բաբելացոց,
 և նստան 'ի դրանն միջնումն. Ներգեղ՝, Սարասար, Սարմագաղ, Նաբուսարսեքիմ,
 Ռափսարիս. և Ներգեղ՝, Սարասար, Ռաբմագ. և ամենայն այլ ևս իշ-
 խանք արքային Բաբելացոց: ⁴ Եւ եղև իբրև երես զնոսա Սեդեկիա 4
 արքայ Յուդայ, և ամենայն արք պապերազմօղբ. փախեան և ելին գի-
 շերի 'ի քաղաքէ անրի ընդ ճանապարհ բուրաստանին արքունի, ընդ
 դուռնն որ էր 'ի մէջ պարսպացն. և ելին ընդ ճանապարհն Արաբիայ:
⁵ Եւ զհե՛տր եղեն նոցա զօրք Քաղդեացոցն, և հասին Սեդեկիայ յԱրաբովձ
 Երիթովայ. կալան զնա՝ և ածին առ Նաբուքոդոնոսոր արքայ Բաբելացոց
 'ի Գեբղաթա յերկիրն Եմաթայ: Եւ խօսեցաւ ընդ նմա դապաստանօք.

18 Ոմանք. Եւ այրեսցեն զա հրով: **19 Ոմանք.** Բանք ինչ են առ Նրեայսն... և
 ձաղեսցեն զիս: **20 Ոմանք.** Բայց լոր զպապզանս Տեառն: **23 Ոմանք.** 'Ի ձեռաց
 նոցա. զի 'ի ձեռս արքային Բաբելացոց: **24 Ոմանք.** 'Ի բանիցդ այրի յայդցանէ: *Ուր
 Ոսկան.* 'ի բանիցդ յայդցանէ: **26 Ոմանք.** Արկի գութ առաջի... 'ի փան Յովնաթանայ:
Յօրինակին պակասէր. Զի մի՛ դարձուցէ զիս: **39. 3 Ոմանք.** Եւ մփին ամենայն
 զօրք ար... 'ի դրանն միջնում... Սամագաղ, Նաբուսարսեքիմ, Ռափսարիմ: **4 Ոմանք.**
 Եւ զօրք պապերազմօղբ փախ՛: **5 Ոմանք.** Եւ զհե՛տր եղեն նորա զօրավարք Քաղդեաց՛:

- 6 ⁶ և սպան արքայն Բաբելացոց զորդիսն Սեդեկիայ 'ի Դերդաթա առաջի նորա. և զամենայն ազապսն Յուդայ կոտորեաց արքայն Բաբելացոց:
- 7 ⁷ Եւ զաչսն Սեդեկիայ կուրացոյց, և կապեաց զնա պղնձի շղթայիւք
- 8 փանել զնա 'ի Բաբելովն: ⁸ Եւ զպոսն թագաւորին և զպոսն ժողովրդեանն, այրեցին Քաղդեացիքն հրով, և զպարիսպն Երուսաղեմի
- 9 քաղեցին: ⁹ Եւ զմնացորդս ժողովրդեանն որ մնացին 'ի քաղաքին, և զանկեալսն որ անկան 'ի նա. և զսինքրորսն ժողովրդեանն որ մնացին,
- 10 խաղացոյց Նաբուզարդան դահճապետ 'ի Բաբելոն: ¹⁰ Եւ յաղքաւրաց ժողովրդեանն՝ որոց ոչ ինչ գոյր, եթող Նաբուզարդան դահճապետ անդրէն յերկրին Յուդայ. և եր նոցա այգիս և ջրարբիս յաւուր յայնմիկ:
- 11 ¹¹ Եւ եր պապուրիւրանաւ Նաբուքոդոնոսոր արքայ Բաբելացոց զԵրեմիա
- 12 'ի ձեռս Նաբուզարդանայ դահճապետին և ասէ. ¹² Ան զղա՛ և անն ամ 'ի վերայ դորա, և մի՛ ինչ արասցես դմա չար. այլ զոր ինչ ասասցէ
- 13 ցքեզ՝ արասցեն դմա: ¹³ Եւ առաքեցին Նաբուզարդան դահճապետ, և Նաբուսազաբան ներքինապետ, և Ներգեղ և Սարասար. և Ռոբոզոմ,
- 14 և ամենայն մեծամեծք արքային Բաբելացոց. ¹⁴ և առին զԵրեմիա 'ի բանաբէ անփի, և եպոսն ցԳողողիա որդի Աքիկամայ՝ որդոյ Սափանայ, և հանին զնա 'ի փունն. և անդ նսպեր 'ի մէջ ժողովրդեանն:
- 15 ¹⁵ Եւ առ Երեմիա եղև բան Տեառն՝ մինչ էր 'ի նեղութեանն 'ի սրահի ^Ե
- 16 բանաբին՝ և ասէ. ¹⁶ Երթ և ասա՛ ցԱբդամելէք Եթովպացի. Այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց Ասպուած Իսրայէլի. Ահաւաղիկ ամեն՝ ես զբանն իմ 'ի վերայ քաղաքիդ այդորիկ 'ի չարին և ոչ 'ի բարիս. և եղիցի առաջի
- 17 աչաց քոց յաւուր յայնմիկ: ¹⁷ Եւ զքեզ փրկեցից յաւուր յայնմիկ՝ ասէ Տէր,
- 18 և ոչ փաց զքեզ 'ի ձեռս արանցն յորոց դու երկնչիս յերեսաց նոցա: ¹⁸ Չի ապրեցուցանելով ապրեցուցից զքեզ, և 'ի սուր մի՛ անկցիս. և եղիցի քեզ անձն քո 'ի զհիւս, զի յուսացար յիս՝ ասէ Տէր:
- 40** ¹ Բանն որ եղև 'ի վերայ Երեմիայի 'ի Տեառնն՝ յեր արձակելոյն զնա Նաբուզարդանայ դահճապետի 'ի Նոամա. քանզի առին զնա կապեալ ձեռակապօք 'ի միջոյ ամենայն գերութեանն Երուսաղեմի և Յուդայ՝
- 2 զոր խաղացուցին 'ի Բաբելոն: ² Ան զնա դահճապետն՝ և ասէ ցնա. Տէր
- 3 Ասպուած բարբառեցաւ զչարիսդ զայդ 'ի վերայ փեղոյս այսորիկ. ³ և ամ՝ և արար Տէր որպէս և խօսեցաւ. զի մեղայք Տեառն, և ոչ լուայք
- 4 ձայնի նորա, և եղև ընդ ձեզ բանդ այդ: ⁴ Եւ արդ՝ ահա այժմ լուծի զքեզ այսօր 'ի ձեռակապացդ որ էին 'ի ձեռս քո. եթէ բարութք թուի առաջի քո զալ ընդ իս 'ի Բաբելոն՝ եկ, և ամից 'ի վերայ քո ակն. և եթէ չար թուի յաչս քո զալ ընդ իս 'ի Բաբելոն, դադարեա՛ ասպէն. ահա ամենայն երկիրս առաջի քո է 'ի բարիս, ուր հաճոյ է քեզ երթալ՝
- 8 Ոմանք.** Եւ զպարիսպսն Երուսաղեմի: **9 Ոմանք.** Եւ զսինքեալսն ժողովրդեանն:
- 10 Ոմանք.** Որոյ ոչինչ գոյր... անդէն յերկրին Յուդայ... այգիս և ջրարբս յաւուր յայ՛:
- 11 Ոմանք.** 'Ի ձեռս Նաբուզարդան դահճապետի: **12 Ոմանք.** Չոր ինչ ասասցէ քեզ: **13 Ոմանք.** Եւ Նաբուսազան... և Ռոբոզոմ. *կամ՝* Ռաբմագ. *կամ՝* Ռոբոսմոզ:
- 16 Ոմանք.** Ես ամեն զբանն իմ... առաջի երեսաց քոց յաւուր յայն՛: **17 Ոմանք.** Յորոց դու երկնչիցիս յերեսաց: **40. 1 Ոսկան.** Կապեալ ձեռակապօք: **2 Բազուրք.** Տէր Ասպուած քո բարբառէ՛: **3 Ոմանք.** Եւ ամ արար... և եղև ձեզ բանդ այդ:

անդր երթօցես: ⁵Եւ մինչդեռ անսր եմ, երթ յով և կամիս. և դարձի՜ր 5
 առ Գողողիա որդի Աքիկամայ որդոյ Սափանայ. զոր կացոյց արքայն
 Բաբելացոց ՚ի վերայ երկրիդ Նրեաստանի, և բնակեացեն ընդ նմա ՚ի
 մէջ ժողովրդեանն. ապա թէ ոչ՝ ըստ ամենայն հաճութեան աչաց քոց
 երթալոյ երթօցես. և ետ նմա դահճապետն նպարակս, և պարզես՝ և
 արձակեաց: ⁶Եւ եկն Երեմիա առ Գողողիա որդի Աքիկամայ ՚ի Մասե- 6
 փա, և նստաւ անդ ՚ի մէջ ժողովրդեան երկրին մնացելոց: ⁷Եւ լուան 7
 ամենայն զօրավարք զօրաց որ էին ՚ի բացի, ինքեանք և զօրք իրեանց,
 թէ կացոյց արքայն Բաբելացոց զԳողողիա որդի Աքիկամայ ՚ի վերայ
 երկրին. և յանձն արար նմա զարս՝ և զկանայս, և ժողովուրդ բազում.
 և յաղքաբաց ժողովրդեան երկրին զորս ոչ խաղացոյց ՚ի Բաբելովն:
⁸Եկին առ Գողողիա ՚ի Մասեփայ, Իսմայել որդի Նաթանայ, և Յովնան 8
 և Յովնաթան որդիք Կարէի. և Սարեա որդի Թանաթեմայ, և որդիք
 Ովփերի որդոյ Նեբոփապայ, և Յեզունիա որդի Մաքաթայ. ինքեանք
 և արք որ ընդ նոսա: ⁹Եւ երդուաւ նոցա Գողողիա որդի Աքիկամայ 9
 որդոյ Սափանայ, և արանցն որ ընդ նոսա՝ և ասէ. Մի՛ երկնչիք յերե-
 սաց ծառայիցն Քաղդեացոց, այլ բնակեցէք յերկրիս. և հարկեցարո՞ք
 արքային Բաբելացոց, և բարի՛ եղիցի ձեզ: ¹⁰Եւ ես ահաւասիկ նստիմ 10
 ՚ի Մասեփա. կալ ընդդէմ Քաղդեացոցն որ ելանիցեն ՚ի վերայ ձեր.
 և դուք ժողովեցէ՞ք զգինի և զմիրգ, և ժողովեցէ՞ք եղ յամանս ձեր. և
 բնակեցէ՞ք ՚ի քաղաքս ձեր զորս կալայք քաջութեամբ: ¹¹Եւ ամենայն 11
 Նրէայք որ էին յերկրին Մովաբացոց, և ՚ի մէջ որդոցն Ամովնայ, և որք
 յԵդովմ՝ և որք յամենայն երկիր, լուան եթէ թող արքայն Բաբելացոց
 մնացորդս ՚ի Նրեաստանի. և կացոյց նոցա վերակացու՝ զԳողողիա որ-
 դի Աքիկամայ որդոյ Սափանայ, ¹²դարձան անդրէն ամենայն Նրէայք 12
 յամենայն փեղեաց ուր ցրուեցան անդր, և եկին յերկիրն Յուդայ առ
 Գողողիա ՚ի Մասեփա, և ժողովեցին գինի և միրգ բազում յոյժ: ¹³Եւ 13
 Յովնան որդի Կարէի, և ամենայն զօրավարք զօրացն որ էին ՚ի բացի՝
 եկին առ Գողողիա ՚ի Մասեփա. ¹⁴և ասեն ցնա. Չայն գիտիցեն զի 14
 Բայաւելիս թագաւոր որդոցն Ամովնայ արձակեանց առ Իսմայել որդի
 Նաթանայ սպանանել զքեզ: Եւ ոչ հաւապաց նոցա Գողողիա որդի
 Աքիկամայ: ¹⁵Եւ Յովնան որդի Կարէի՝ ասէ զաղտ զԳողողիա ՚ի Մա- 15
 սեփա. Երթայ՞ց սպանից զԻսմայել որդի Նաթանայ, և մի՛ ոք գիտասցէ.
 զուցէ՛ երբէք սպանանիցէ զքեզ, և ցրուեսցին Նրէայք որ ժողովեալ են
 առ քեզ. և կորնչիցին մնացորդք Յուդայ: ¹⁶Եւ ասէ Գողողիա որդի 16
 Աքիկամայ ցՅովնան որդի Կարէի. Մի՛ արասցես ըստ բանիդ այդորիկ,
 զի սուրբ խօսեցար դու զԻսմայել:

¹ Եւ եղև յամսեանն եւթներորդի՝ եկն Իսմայել որդի Նաթանայ, որդոյ 41

4 *Ոմանք.* Ի ձեռակապանացդ որ են ՚ի ձեռս քո... առաջի քո ՚ի բարիս: 5 *Ոմանք.*
 Նաճութեան աչաց քոց երթ յո երթօցես: 6 *Բազումք.* Ժողովրդեան երկրին մնացելոյ:
 7 *Ոմանք.* Եւ յաղքաբաց երկրին զոր ոչ խա՛: 8 *Ոմանք.* Եւ Սարա. կաւ՛ Սարեմ
 որդի... և որդի Քովփերի որդոյն Երսփապայ: 9 *Ոմանք.* Այլ բնակեցայք յերկրիս:
Ուր Ոսկան. բնակեցարո՞ք: 11 *Այլք.* Եւ որք յամենայն երկրի: 12 *Ոմանք.* Ուր
 և ցրուեցան անդր: 14 *Բազումք.* Զի Բայաւելիս թագաւոր որդ՛: 15 *Յօրինակին*
սևտունս՝ Յովնան, *ուրեք ուրեք գրի և՛* Յովնան:

- Ելիսամայ յազգէ թագաւորին, և ծառայք թագաւորին, և փասն այր ընդ նմա առ Գողոթիա որդի Աքիկամայ 'ի Մասեփա. և կերան հաց 'ի մի-
 2 ասին 'ի Մասեփա: ² Եւ յարեաւ Իսմայել որդի Նաթանայ, և փասնեքին արքն որ ընդ նմա, և եհար զԳողոթիա որդի Աքիկամայ որդոյ Սափանայ սրով՝ և սպան զնա. զոր կացուցեալ էր արքային Բաբելացոց 'ի վե-
 3 րայ երկրին. ³ և զամենայն Նրէայսն որ էին ընդ Գողոթիայ 'ի Մասեփա, և զամենայն Քաղղեացիս որ անդ գրան զարս պարտեալսն, և
 4 կոտորեաց Իսմայել: ⁴ Եւ եղև յերկրորդում աւուր սպանանելոյ անդ զԳողոթիա. և ոչ ոք գիտէր: ⁵ Եկին արք 'ի Սիբիմայ, և 'ի Սաղեմայ, և 'ի Շամրնէ, արք ութսուն. զերծեալ զմօրուս և պարտեալ զհանդերձս՝
 6 կոծելով, և մաննա և կնդրուկ 'ի ձեռս նոցա փանել 'ի փուն Տեառն: ⁶ Եւ ել Իսմայել որդի Նաթանայ ընդ առաջ նոցա 'ի Մասեփայ, երթալով երթայր և լայր. և եղև իբրև մերձեցաւ 'ի նոսա՝ ասէ ցնոսա. Մտէք
 7 առ Գողոթիա որդի Աքիկամայ: ⁷ Եւ եղև իբրև մտին 'ի մէջ քաղաքին, կոտորեաց զնոսա Իսմայել որդի Նաթանայ 'ի մէջ քաղաքին, և
 8 ամաց 'ի ջրհոր՝ ինքն և արքն որ ընդ նմա: ⁸ Եւ արք փասն գրան անդ, և ասեն ցԻսմայել. Մի՛ սպանաներ զմեզ, զի զոն մեզ զանձք 'ի բա-
 9 'ի մէջ եղբարց իւրեանց: ⁹ Եւ ջրհորն յոր ամաց Իսմայել զամենայն մարմինս արանցն զոր կոտորեաց վասն Գողոթիա, ջրհոր մեծ էր՝ զոր արար արքայ Ասա յերեսաց Բասայ արքայի Իսրայելի. զայն ելինց
 10 Իսմայել որդի Նաթանայ վիրաւորօք: ¹⁰ Եւ դարձոյց Իսմայել զամենայն ժողովուրդն որ մնացեալ էր 'ի Մասեփա. և զդարերս թագաւորին հանդերձ ամենայն սինկրօք ժողովրդեանն որ էին 'ի Մասեփա. զորս յանձնարարեալ էր Նաբուգարդանայ դահճապետի Գողոթիայ որդոյ Աքիկամայ. և կանխեաց Իսմայել որդի Նաթանայ ընդ առաւօտս, և զնաց յայն կոյս առ որդիսն Ամովնայ:
- 11 ¹¹ Եւ լուաւ Յովնան որդի Կարէի՝ և ամենայն զօրավարք զօրացն որ ընդ նմա էին՝ զամենայն չարիսն զոր զործեաց Իսմայել որդի Նաթանայ. ԽԱ
- 12 ¹² Ժողովեցին զամենայն զօրականն իւրեանց, և խաղացին երթալ փալ պարտեալսն ընդ Իսմայելի որդոյ Նաթանայ. և գրին զնա 'ի վերայ
 13 ջուրցն բազմաց որ էին 'ի Գաբառն: ¹³ Եւ եղև իբրև փեսին ամենայն ժողովուրդն որ էին ընդ Իսմայելի, զՅովնան որդի Կարէի, և զամենայն
 14 զօրավարս զօրացն որ էին ընդ նմա՝ ուրախ եղեն: ¹⁴ Եւ դարձան առ նոսա ամենայն ժողովուրդն զոր զերեաց Իսմայել 'ի Մասեփայ, և եկին
 15 առ Յովնան որդի Կարէի: ¹⁵ Բայց Իսմայել որդի Նաթանայ՝ ապրեցաւ
 16 ութ արամբք յերեսացն Յովնանայ, և անկաւ առ որդիսն Ամովնայ: ¹⁶ Եւ

41. 2 Ունակք. Եւ եսպան զնա, զոր կա՛: **4 Ոսկան.** Յերկրորդում աւուր յեք սպանանելոյ անդ: **Ունակք.** Եւ ոք ոչ գիտէր: **5 Ունակք.** 'Ի Սիբիմայ, և 'ի Սմայելէ, և 'ի Շամր՛: **Ուր Ոսկան.** 'ի Սելովմայ, և 'ի Շամր՛: **6 Ունակք.** Ել Իսմայել... մերձեցաւ առ նոսա. ասէ. Մտէք առ: **7 Ունակք.** Եւ արքն որ էին ընդ նմա: **8 Ունակք.** Զի զոն մեր զանձք: **'Ի լուս՛.** Յորեան և զինի, մեղր. *համաձայն ունակց 'ի բնար՛:* **9 Ունակք.** Եւ 'ի ջրհորն... Իսմայել զմարմինս արանցն զորս կո՛: **10 Ունակք.** Եւ կանխեաց... ընդ առաւօտն: **11 Բազումք.** Եւ ամենայն զօրաւորք արանցն որ ընդ: **12 Ունակք.** Զամենայն զօրականս իւրեանց... որ 'ի Գաբառն էին: **14 Ունակք.** Եւ դարձան առ նա ամենայն:

ան Յովնան որդի Կարէի, և ամենայն զօրավարք զօրացն որ էին ընդ նմա, զամենայն մնացորդս ժողովրդեանն զորս թափեաց յԻսմայելէ յորդոյ Նաթանայ ՚ի Մասեփայ. յետ սպանանելոյն զԳողողիա որդի Աքիկամայ զարս հօրս պապերազմօղս, և զկանայս, և զայսս, և զներքինիս, զոր ան յերկրէն Գաբաւոնացոց, ¹⁷և զնաց. և նստան 17 յերկրին Բերութքամայ հանդէպ Բեթղահէմի, երթալ մտնել յերկիրն Եգիպտացոց. ¹⁸յերեսաց Զաղդեացոցն. քանզի զահի՛ հարան յերեսաց նոցա. զի սպան Իսմայել զԳողողիա որդի Աքիկամայ՝ զոր կացոյց արքայն Բաբելացոց ՚ի վերայ երկրին:

¹Եւ մտնան ամենայն զօրավարք զօրացն, և Յովնան որդի Կարէի, և Յեզունիա որդի Ովսէի, և ամենայն ժողովուրդն ՚ի փոքուն մինչև ցնեմամեծս. ²և ասեն ցերեմիա մարգարէ. Անկցի գութ մեր առաջի երեսաց քոց, և կանց յաղօթս վասն մեր առ Տէր Աստուած քո, և վասն մնացորդացս այսոցիկ. զի մնացաք սակաւք ՚ի բազմաց. որպէս քո աչք տեսանեն զմեզ. ³և պարմեսցէ՛ մեզ Տէր Աստուած քո զճանապարհս՝ ընդ որ զնացուք, և զբանն զոր արասցուք: ⁴Եւ ասէ ցնոսա Երեմիա մարգարէ. Լուայ՝ ահաւաղիկ են կացից յաղօթս առ Տէր Աստուած մեր վասն բանից ձերոց. և եղիցի զոր ինչ բան պապասխանի րացէ Տէր՝ պարմեցից՝ ձեզ, և ոչ թաքուցից ՚ի ձեռք բան մի: ⁵Եւ նոքա ասեն ցերեմիայ. Եղիցի մեզ Տէր ՚ի վկայ արդարև հաւաքարիմ. եթէ ոչ ըստ ամենայն բանի զոր առաքեսցէ զքեզ Տէր Աստուած քո առ մեզ՝ այնպէս արասցուք. ⁶եթէ բարի՛ և եթէ չար, և ձայնի Տեառն Աստուծոյ մերում առ որ առաքեսցէ զքեզ՝ լուիցուք, զի բարի եղիցի մեզ. և լուիցուք ձայնի Տեառն Աստուծոյ մերոյ: ⁷Եւ եղև յետ աուրց րասանց, եղև բան Տեառն առ Երեմիա. ⁸և կոչեաց զՅովնան որդի Կարէի, և զամենայն զօրավարս զօրացն որ էին ընդ նմա, և զամենայն ժողովուրդն ՚ի փոքուն մինչև ցնեմամեծսն. ⁹և ասէ ցնոսա. Մյսպէս ասէ Տէր Աստուած Իսրայելի. Առ որ առաքեսցէքն զիս արկանել գութս առաջի նորա. ¹⁰եթէ նստելով նստիցիք յերկրիս յայսմիկ, շինեցից զձեզ՝ և ոչ քակեցից. րնկեցից զձեզ՝ և ոչ խլեցից. զի մեղմացեալ եմ ՚ի չարեաց զոր ասացի առնել ձեզ: ¹¹Մի՛ երկնչիք յերեսաց արքային Բաբելացոց. յորմէ զարհուրեալ էիք յերեսաց նորա. մի՛ երկնչիք ՚ի նմանէ՛ ասէ Տէր. զի ընդ ձեզ եմ ես ՚ի փրկել զձեզ, և ապրեցուցանել ՚ի ձեռաց նոցա. ¹²և արկից զձեւք գութ, և ողորմեցայց ձեզ. և դարձուցից զձեզ յերկիր ձեր: ¹³Եւ եթէ ասիցէք. Ո՛չ նստցուք յերկրիս յայսմիկ, և ոչ լուիցուք ձայնի Տեառն Աստուծոյ մերոյ. ¹⁴այլ երթիցուք յերկիրն Եգիպտացոց, և ոչ րեսցուք պապերազմ, և զձայն փողոյ ոչ լուիցուք,

16 Ի յուս՝. Եւ զկանայս և զարս, և զներ՝. *համաձայն բազմաց ՚ի բն՝:* **17 Ոսկան.** Եւ զնացին և նստան յեր՝: *Ունակք.* Յերկրին Բերութքամամայ: **18 Յօրինակին.** Ի վերայ երկրի: **42. 3 Բազումք.** Զճանապարհ ընդ որ: **4 Բազումք.** Առաղիկ ես կացից: *Ունակք.* Եղիցի որ ինչ բան: **6 Ոսկան.** Առաքեսցէ զքեզ. հնազանդիմք. զի բարի է՝: *Ունակք.* Չայնի Տեառն Աստուծոյ մերում: **8 Ունակք.** Մինչև ՚ի մեծամեծս: **10 Ունակք.** Ի չարեացն զորս ասացի: **11 Ունակք.** Զարհուրեալք եք յե՛ր... փրկել զձեզ: **12 Ունակք.** Ողորմեցայց ձեզ յերկիր ձեր, և դար՝: *Ուր Ոսկան.* Յերկրի ձերում:

15 և հացի ո՛չ քաղցիցուք. և անդ բնակեցուք: ¹⁵ Եւ արդ վասն այդորիկ լուարոնք զպարգասն Տեառն մնացորդք Նրեասարանի: Այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց Ասրուած Իսրայէլի. Եթէ դուք փալով փացէք զերեսս ձեր մփանել յԵգիպտոս՝ և անդ բնակիլ. ¹⁶ և եղիցի սուրն յորմէ երկնցէիք, անդ գրցէ զձեզ յերկրին Եգիպտացոց. և սովն յորմէ կասկածէ՝ անդ ¹⁷ հասցէ ձեզ յերկրին Եգիպտացոց, և անդ մեռանիցիք: ¹⁷ Եւ եղիցի ամենայն արք որք դէն եղին մփանել յերկիրն Եգիպտացոց բնակել անդ, սրով և սովով՝ և մահուանք սապակեցին, և ո՛չ որ եղիցի ՚ի նոցանէ ապրեալ ՚ի չարեացն զոր են ածից՝ ՚ի վերայ նոցա: ¹⁸ Զի այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց Ասրուած Իսրայէլի. Որպէս կաթեաց սրբմտութիւն բարկութեան իմոյ ՚ի վերայ բնակչաց Երուսաղեմի. նոյնպէս կաթեցէ սրբմտութիւն իմ ՚ի վերայ ձեր ՚ի մփանելն ձեր յԵգիպտոս. և եղիջիք յանապար, և վարարանդիք, և ՚ի նզովս, և ՚ի նախարինս. և մի՛ ևս ¹⁹ փեսանիցէք զփեղիս զայս, ¹⁹ զորմէ խօսեցաւ Տէր ՚ի վերայ ձեր, և ՚ի վերայ մնացորդացն Յուդայ՝ թէ մի՛ մփանիցէք յԵգիպտոս: Բայց այժմ ²⁰ զհրելով զհրասջիք. քանզի վկայութիւն դնեմ ձեզ այսօր, ²⁰ զի չարին գործեցէք յանձինս ձեր, զի առաքեցէք զիս առ Տէր Ասրուած ձեր՝ և ասացէք. Յաղօթս կաց վասն մեր առ Տէր Ասրուած մեր. և ըստ ամենայնի զոր ինչ խօսեցի ընդ թեզ Տէր Ասրուած մեր, նոյնպէս պարմեա՛ ²¹ մեզ՝ և արասցուք: ²¹ Եւ պարմեցի ձեզ այսօր՝ և ո՛չ լուարուք ձայնի Տեառն Ասրուծոյ ձերոյ, զոր առաքեացն առ ձեզ: ²² Եւ արդ՝ զհրասջիք, եթէ սրով և սովով՝ և մահուանք սապակեցիք ՚ի փեղունջն յորում դուք կամիք մփանել բնակել անդ:

43 ¹ Եւ եղև իբրև դադարեաց Երեմիա ՚ի խօսելոյ ընդ ամենայն ժողովրդեանն զամենայն բանս Տեառն Ասրուծոյ նոցա, զորս առաքեաց Տէր Ասրուած նոցա առ նոսա: ² Եւ ասեն՝ Յեզոնիա որդի Ովսէի, և Յովնան որդի Կարէի, և ամենայն արք ամբարտաւանք՝ ցԵրեմիա. Սոնք խօսիս դու, ո՛չ առաքեաց զքեզ Տէր Ասրուած մեր առ մեզ՝ ասել, թէ մի՛ մփանէք յԵգիպտոս բնակել անդ. ³ այլ Բարուք որդի Ներեայ գրգռէ՛ զքեզ ընդ մեզ, զի փացես զմեզ ՚ի ձեռս Քաղղէացոց կտորրել՝ և փանել զմեզ զերի՛ ՚ի Բաբելովն: ⁴ Եւ ո՛չ լուան Յովնան որդի Կարէի և ամենայն զօրավարք զօրացն և ամենայն ժողովուրդն՝ ձայնի Տեառն բնակել յերկրին Յուդայ: ⁵ Եւ ա՛ռ Յովնան որդի Կարէի՝ և ամենայն զօրավարք զօրացն զամենայն մնացորդս Յուդայ՝ որ դարձեալ էին յամենայն ազգաց՝ ուր ցրուեալ էին անդր, բնակել յերկրին Յուդայ. ⁶ զարս և զկանայս և զմանկփիս, և զդստերս թազաւորին, և զանձինս որ մնացեալ էին ՚ի Նաբուզարդանայ դահճապետէ առ Գողողիա որդի Աքիկամայ որդոյ Սափանայ. և զԵրեմիա մարգարէ, և զԲարուք որդի Ներեայ. ⁷ և զնացին յերկիրն Եգիպտացոց, վասն չսելոյ ձայ-

14 *Ոսկան.* Եւ հացի ոչ քաղցիցուք: 15 *Այլք.* Եւ անդ բնակել: 16 *Բազումք.* Յորմէ կասկածէիք: 17 *Ոմանք.* Եւ եղիցին ամենայն արք... մփանել և բնակել անդ: 18 *Ոմանք.* Ի մփանել ձեզ յԵգի: 19 *Ոսկան.* Յորմէ խօսեցաւ Տէր: *Ոմանք.* Դնեմ են ձեզ այսօր: 20 *Ոմանք.* Զի չարիս գործէք... խօսեցի ընդ մեզ: 22 *Ոսկան.* Մփանել և բնակիլ: 43. 5 *Ոմանք.* Յրուեալ էին անդ: 6 *Ոմանք.* Եւ զկանայս և զմանկփի... առ Գողողիայ որդոյ Աքիկամայ որդոյ Սափարայ:

նի Տեառն. և չոգան՝ ՚ի Տափնաս: ⁸ Եւ եղև բան Տեառն առ Երեմիա ⁸
 ՚ի Տափնաս՝ և ասէ. ⁹ Ան դու քեզ քարինս մեծամեծս, և թաղեա՛ր զնո- ⁹
 սա յաղիսադրա՛նն թաքըստեան, ՚ի մուրս ասարանիցն փարաւոնի ՚ի ¹⁰
 Տափնաս առաջի արանցդ Յուդայ, ¹⁰ և ասասցես ցնոսա. Այսպէս ասէ ¹⁰
 Տէր զօրութեանց Ասպուած Իսրայէլի. Ահաւասիկ ես առաքեմ՝ և ածեմ ¹¹
 զՆաբուքոդոնոսոր արքայ Բաբելացոց զժառայ իմ, և արկցէ զայթոռ ¹¹
 իւր ՚ի վերայ քարանցդ այդոցիկ զորս ծածկեցեր. և առցէ զզէն իւր ¹²
 զինքեամբ ՚ի վերայ դոցա. ¹¹ և մտցէ հարցէ զերկիրդ Եգիպտացոց, ¹¹
 զոր ՚ի մահ՝ ՚ի մահ, և զոր ՚ի գերութիւն՝ ՚ի գերութիւն, և զոր ՚ի սուր՝ ՚ի ¹²
 սուր: ¹² Եւ արկցէ հուր ՚ի փուն ասպուածոց նոցա՝ և այրեսցէ զնոսա, և ¹²
 փարցի զերի. և որոնեսցէ զերկիրդ Եգիպտացոց. որպէս որոնեսցէ հո- ¹³
 վիլ զհանդերձս իւր, և ելցէ այսրի խաղաղութեամբ: ¹³ Եւ խորպակեսցէ ¹³
 զսինս Արեգ քաղաքի, որ է յերկիրդ Եգիպտացոց, և զմեհեանս դից ¹³
 նոցա այրեսցէ՛ հրով:

¹ Բանն Տեառն որ եղև առ Երեմիա, ՚ի վերայ ամենայն Նրէիցն որ **44**
 բնակեալ էին յերկրին Եգիպտացոց, և որք նստէին ՚ի Մագդովի, և ²
 ՚ի Տափնաս, և ՚ի Մենփիս, և յերկրին Պաթորէս. և ասէ. ² Այս- ²
 պէս ասէ Տէր զօրութեանց Ասպուած Իսրայէլի. Դուք ինքնին իսկ զի- ³
 փէք զամենայն չարիս զոր ածի ՚ի վերայ Երուսաղեմի, և ՚ի վերայ ³
 ամենայն քաղաքացն Նրեաստանի. և ահա կան աներակ այսօր ՚ի ⁴
 բնակչաց, ³ յերեսաց չարեաց իրեանց զոր արարին ՚ի դառնացուցանել ³
 զիս. զի գնացին խոնկս արկանել և պաշտել զասպուածս օտարս, ⁴
 զոր ոչ զիփէիք դուք և հարքն ձեր: ⁴ Եւ առաքեցի առ ձեզ զամեն- ⁴
 այն զժառայս իմ զմարգարէս ընդ առաւօրս առաւօրս, և ասէի. Մի՛ ⁵
 գործէք զիրս պղծութեանդ այդորիկ զոր արեցի: ⁵ Եւ ոչ լուան ինձ, ⁵
 և ոչ խոնարհեցուցին զունկն իրեանց դառնալ՝ ՚ի չարեացն իրեանց՝ ⁶
 չարկանել խոնկս ասպուածոց օտարաց: ⁶ Եւ կաթեաց բարկութիւն ⁶
 սրփմբութեան իմոյ, և բորբոքեցաւ ՚ի դրունս Յուդայ՝ և արփաքոյ ⁷
 Երուսաղեմի, և եղեն յաւեր և յանապանք որպէս և այսօր: ⁷ Եւ արդ ⁷
 այսպէս ասէ Տէր Սաբաուովթ՝ Ասպուած Իսրայէլի. Ընդէի առնէք դուք ⁸
 չարիս մեծամեծս յանձինս ձեր, սափակել զձեր զայր և զկիւն, և զմանուկ ⁹
 սրինդիացս ՚ի միջոյ Յուդայ, առ ՚ի չմնալոյ ումեք ՚ի ձէնք. ⁸ դառնացուցանել ⁹
 զիս գործովք ձեռաց ձերոց, արկանել խոնկս ասպուածոց օտարաց ¹⁰
 յերկիրդ Եգիպտացոց, յոր դուք մտէք բնակել այդր. զի սափակիցիք՝ ⁹
 և լինիցիք յանէծս և ՚ի նախարպիս ընդ ամենայն ազգս երկրի. ⁹ առ ՚ի ⁹
 չմոռանալոյ ձեզ զչարիս հարցն ձերոց, և զչարիս թագաւորացն Յուդայ, ¹⁰
 և զչարիս կանանց նոցա. և զչարիս ձեր, և զչարիս կանանց ձերոց. զոր ¹⁰
 արարին յերկիրն Յուդայ և արփաքոյ Երուսաղեմի: ¹⁰ Եւ ոչ դադարեցին ¹⁰

9 *Ունակք.* Յաղիսադրան ՚ի թաքստեան: **10** *Ունակք.* Եւ ասա՛ր ցնոսա... Տէր Աս-
 փուած Իսրայէլի: *Ոսկսակ.* Զորս ծածկեցի: **11** *Ունակք.* Նարցէ զերկիրդ Եգիպտոսի:
12 *Ունակք.* ՚Ի փունս ասպուածոց... որպէս որոնէ հովի: **13** *Ունակք.* Որ յերկիրդ
 Եգիպտաց՝: **44. 1** *Ունակք.* Բանն որ եղև... և յերկիրն Պաթորէս: **3** *Ունակք.* Ա-
 րարին առ ՚ի դառնա՛մ: **4** *Բագուովթ.* Զամենայն ժառայս իմ: **6** *Այլք.* Սրփմբութիւն
 բարկութեան իմոյ: **7** *Բագուովթ.* Եւ զմանկունս սրինդիայս ՚ի միջոյ: **8** *Ունակք.* Մտէք
 բնակել անդր: **9** *Ունակք.* Յերկրին Յուդայ:

- մինչև ցայսօր, և ո՛չ երկեան, և ո՛չ կացին յօրէնս իմ և ՚ի հրամանս զոր
 11 եպու առաջի երեսաց ձերոց, և առաջի երեսաց հարցն ձերոց: ¹¹ Վասն
 այնորիկ այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց Աստուած Իսրայելի. Ահաւասիկ
 ես հասարարեմ զերեսս իմ ՚ի վերայ ձեր ՚ի չարիս, սաբակելի՛ զամեն–
 12 այն զՅուդայ: ¹² Եւ առցեն զմնացորդս Յուդայ՝ որ դէմ եղին մտանել
 յերկիրս Եգիպտացոց բնակել աստ, կորուսանել զամենայն մնացորդս
 որ են յԵգիպտոս. և անկցին ՚ի սուր, և սաբակեցին սովով, ՚ի փոքուէ
 մինչև ցմեծամեծս՝ սրով և սովով մեռանիցին. և եղիցին ՚ի նզովս և ՚ի
 13 կորուսաբ՝ և յանէծս և ՚ի նախասրինս: ¹³ Եւ այց արարից ՚ի վերայ նոցա
 որ նսրին յերկրիդ Եգիպտացոց. որպէս արարի այց Երուսաղեմի սրով
 14 և սովով և մահուամբ: ¹⁴ Եւ ո՛չ որ սարեցի ՚ի մնացորդացդ Յուդայ,
 որ բնակեալ են յերկրիդ Եգիպտացոց՝ դառնալ յերկիրն Յուդայ որում
 ա՛կն ունէին յանձինս իւրեանց դառնալ բնակել անդ. և մի՛ դարձցին
 15 բայց միայն ապրեալքն: ¹⁵ Եւ պարասխանի եպուն Երեմիայի ամենայն
 արբ որբ գիտէին՝ թէ արկանեն խունկս կանայք իւրեանց աստուածոց
 օտարաց. և ամենայն կանայք որբ կային անդ ժողովք մեծամեծք,
 և ամենայն ժողովուրդն որ բնակեալն էին յերկրին Եգիպտացոց ՚ի
 16 Պաթուրէս՝ և ասեն. ¹⁶ Բանիդ զոր խօսեցար առ մեզ յանուն Տեառն՝
 17 ո՛չ լուիցուք. ¹⁷ զի առնելով արասցուք զամենայն բան որ ելանէ ՚ի
 բերանոյ մերմէ. արկանել խունկս փիկնոջն երկնից, և նուիրել նմա
 նուէրս, որպէս արարաք մեք և հարքն մեր. և թագաւորքն մեր, և
 իշխանքն մեր՝ ՚ի քաղաքս Յուդայ և արպաքոյ Երուսաղեմի, և էաք
 18 հացալիցք և փափկացեալք. և չա՛ր ինչ ո՛չ փեսանէաք: ¹⁸ Եւ իբրև
 դադարեցաք յարկանելոյ խունկս փիկնոջն երկնից, և նուիրելոյ նմա
 19 նուէրս, նուազեցաք յամենայնէ, և սրով և սովով սաբակեցաք: ¹⁹ Եւ զի
 մե՛ք արկաք խունկս փիկնոջն երկնից, և նուիրեցաք նմա նուէրս. մի–
 20 թէ առանց արա՛նց մերոց արարաք նմա հասարեայս և կարկանդակս, և
 նուիրեցաք նմա նուէրս: ²⁰ Ե՛ր պարասխանի Երեմիա ամենայն զօրաւորաց
 ժողովրդեանն հանդերձ կանամբքն, և ամենայն ժողովրդեանն որ եպուն
 21 նմա զայն բանս պարասխանի՝ և ասէ. ²¹ Ո՛չ ապաքէն զխունկսն զոր
 արկանէիք ՚ի քաղաքսն Յուդայ և արպաքոյ Երուսաղեմի. դո՛ւք և հարբ
 ձեր և թագաւորքն ձեր և իշխանքն ձեր և ժողովուրդ երկրին, յիշեաց
 22 Տէր՝ և անկաւ ՚ի սիրտ նորա: ²² Եւ ո՛չ կարաց Տէր համբերել յերեսաց
 չարաց իրաց ձերոց, և զարշելեացն զոր առնէիք. և եղև երկիրն ձեր
 յաւերակ, և յանապար, և ՚ի նզովս առ ՚ի չգոյէ բնակչաց որպէս այսօր.
 23 յերեսաց դոցա ²³ որոց խունկսդ արկանէքդ՝ և որովք մեղանչէք Տեառն.
 և ո՛չ լսէք ձայնի Տեառն. և ըստ օրինաց նորա և ըստ վկայութեանց,
 և ըստ հրամանաց նորա ո՛չ գնայք. վասն այնորիկ գրին զձեզ չարիքդ

11 Ունակք. Ահաւասիկ ես հաս՛... զամենայն Յուդայ: **12 Ունակք.** Զմնացորդսն Յուդայ, որպէս եղեն ՚ի մտանել յեր՛: **13 Ունակք.** Նսրին յերկրին Եգ՛: **14 Ունակք.** ՚Ի մնացորդացն Յուդայ... յերկրին Ե՛: **17 Ունակք.** Եւ նուիրել նուէրս: *Ոսկան.* Եւ ՚ի քաղաքս Յուդայ: **18 Ունակք.** Յարկանել խունկս փիկ՛: **20 Յօրինակին պակասէր.** Ժողովրդեանն *հանդերձ կանամբքն, և ամենայն ժողովրդեանն* որ եպուն նմա: **21 Ունակք.** Զոր արկանէք ՚ի քաղաքսն: **22 Ունակք.** Յերեսաց չարեաց իրաց... երկիրդ ձեր ասէ՛:

այդոքիկ որպէս և այսօր: ²⁴ Եւ սաւ Երեմիա ցամենայն ժողովուրդսն, ²⁴
 և ցամենայն կանայսն. Լուարո՛րք զպարգամս Տեառն ամենայն Յուդայ,
 որ էք յերկրիս Եգիպտացոց: ²⁵ Այսպէս սաւ Տէր զօրութեանց Ասպուած ²⁵
 Իսրայէլի. Դո՛րք և կանայք ձեր խօսեցարոյք բերանովք ձերովք, և ձեռօք
 ձերովք վճարեցէք. սաւք. Առնելով արասցոյք զդաւանութիւնն մեր զոր
 դաւանեցաք՝ արկանել խունկս փիկնոջ երկնից, և նուիրել նուէրս. և
 կալով կացէք ՚ի դաւանութեանն ձերում, և առնելով արարէք զուխարն
 ձեր: ²⁶ Վասն այդոքիկ լուարո՛րք զպարգամ Տեառն ամենայն Յուդայ ²⁶
 որ բնակեալդ էք յերկրիդ Եգիպտացոց. Ահաւասիկ երդուայ յանձն
 իմ մե՞ծ՝ սաւ Տէր Ասպուած. եթէ կոչեսցի՛ ևս անուն իմ ՚ի բերանոյ
 ամենայն առն Յուդայ, սաւ թէ կենդանի՛ է Տէր յամենայն երկիրս
 Եգիպտացոց: ²⁷ Զի ահաւասիկ ես զարթուցեալ եմ ՚ի վերայ դոցա ²⁷
 չարչարել զդոսս, և ո՛չ առնել բարի: Եւ սափակեսցին ամենայն արք
 Յուդայ որ բնակեալ են յերկրիդ Եգիպտացոց սրով և սովով, մինչև
 նուագեսցին. ²⁸ և ապրեալքն ՚ի սրոյ՝ դարձցին յերկրես Եգիպտացոց ²⁸
 յերկիրն Յուդայ՝ արք սակաւք թուով: Եւ ծանիցեն ամենայն մնացորդքն
 Յուդայ որ բնակեալ են յերկրիդ Եգիպտացոց, թէ ո՛յր բան կայ, իմ թէ
 նոցա: ²⁹ Եւ այս ձեզ նշանակ՝ սաւ Տէր, եթէ արարից ձեզ այց ՚ի փեղուոջդ ²⁹
 յայդմիկ. զի գիփասջիք եթէ կալով կայցեն բանք իմ ՚ի վերայ ձեր ՚ի
 չարիս: ³⁰ Այսպէս սաւ Տէր. Ահաւասիկ ես փաց զփարաւոն Վափառ ար- ³⁰
 քայ Եգիպտացոց ՚ի ձեռս թշնամոյ իւրոյ, և ՚ի ձեռս խնդրողաց անձին
 իւրոյ. որպէս երու զՍեդեկիա արքայ ՚ի ձեռս Նաբուքոդոնոսորայ ար-
 քայի Բաբելացոց թշնամոյ իւրոյ, և խնդրողի անձին նորա:

¹ Բանն զոր խօսեցաւ Երեմիա մարգարէ՝ առ Բարուք որդի Ներեայ. **45**
 յորժամ գրեաց զբանսս զայսոսիկ ՚ի մարտնի ՚ի բերանոյ Երեմիայի,
 յամին չորրորդի Յովակիմայ որդոյ Յովսիայ արքայի Յուդայ: ² Այսպէս ²
 սաւ Տէր Ասպուած Իսրայէլի՝ ՚ի վերայ քո Բարուք. ³ Որ ասացեր թէ ³
 վայ ինձ՝ վայ ինձ, զի յաւել Տէր աշխատութիւն ՚ի վերայ ցաւոց ինոց.
 ննջեցի հեծութեամբք, և հանգիստ ոչ գրի: ⁴ Այսպէս ասացես ցնա. ⁴
 այսպէս սաւ Տէր. Ահա զոր ես շինեցի, ես ինձէ՛ն քակեցից, և զոր ես
 փնկեցի, ես ինձէ՛ն խլեցից՝ զամենայն զերկիրն զայն: ⁵ Եւ դու խնդրես ⁵
 քեզ մեծամե՛ծս. մի՛ խնդրեր. զի ահա ես ածից չարիս ՚ի վերայ ամենայն
 մարմնոյ՝ սաւ Տէր. և փաց քեզ զանձն քո ՚ի զիւրս յամենայն փեղուոջ
 ուր և երթայցես անդր:

ԽԲ ¹ *Ի վերայ Եգիպտոսի:* Բանն Տեառն՝ որ եղև առ Երեմիա մար- **46**
 գարէ ՚ի վերայ ամենայն ազգացն Եգիպտացոց. ² և ՚ի վերայ զօրացն ²
 փարաւովնի Նեքաւովայ արքային Եգիպտացոց, որ էր առ Եփրատ գե-
 փով ՚ի Բարքամիս. զոր տեսար Նաբուքոդոնոսոր արքայ Բաբելացոց.

23 Ոմանք. Որպէս և այսօր: **24 Բագու՛նք.** Յամենայն ժողովուրդն: **25 Ոմանք.**
 Տիկնոջն երկնից... զուխարն ձեր: **26 Բագու՛նք.** Յամենայն երկրիս Եգիպտացոց:
27 Ոմանք. Եւ որ բնակեալ են յերկ՛: **28 Ոմանք.** Որ բնակեալ էին յերկրիդ: **29 Ո-**
մանք. Թէ կալով կացցեն: **30 Օրինակ մի.** Զփարաւոն Վայ Փառ արքայ Ե՛... ՚ի
 ձեռս թշնամեաց իւրոց: **45. 3 Ոմանք.** Ննջեցի հեծութեամբ: **4 Ոմանք.** Եւ զոր ես
 փնկեցից: **5 Ոմանք.** Որ երթիցես անդր:

3, 4 ³ Առէ՛ք զէն և վահանս. մափերո՛նք 'ի պափերազմ. ⁴ կազմեցէ՛ք զերի-
 վարս. հեծարո՛նք սպառազէնք. դի՛ք զառաջարարս. առէ՛ք յառաջ զգեղարդունս.
 5 զգեցարո՛նք զգրահս ձեր: ⁵ Իսկ այդ զի՛նչ է. դա՛ն առաջիկ զարհուրեալ
 իմն են, և յեփս ընդդէմ շարժին, զի զօրաւորք նոցա հարան. 'ի փա-
 խուսփ կացին, և ո՛չ դարձցին 'ի դոցանէ պափեալքն շուրջանակի՛ աստ
 6 Տէր: ⁶ Մի՛ փախիցէ թեթևն, և մի՛ ապրեսցի հզօրն. 'ի կողմանս հիւսույ
 7 առ Եփրատ գետով րկարացան, կործանեցան: ⁷ Ո՞վ է սա որ իբրև
 8 զգետ յարուցեալ է, և իբրև զգետս կուրակեալս ջուր զջուրքք. ⁸ ջուրքն
 Եգիպտացոց իբրև զգե՛ր ելանէ, և իբրև զգետ խռովին ջուրք նորս.
 և ասէ. Ելի՛ց և ծածկեցից զերկիր, կորուսից զքաղաքս և զբնակիչս
 9 նորս: ⁹ Նեճեայք յերիվարս, կազմեցէ՛ք կառս, ելէ՛ք պափերազմաօղբ
 Եթովպացոց. և Լիբեացիք վառեալք զինու. և Լիդացիք ելէ՛ք լարեցէ՛ք
 10 զաղեղունս: ¹⁰ Զի օրն այն Տեառն Աստուծոյ մերոյ, օր վրէժիւնդրութե-
 ան է, առնուլ վրէժ՝ 'ի թշնամեաց իւրոց. և կերիցէ՛ սուր և յագեսցի, և
 արբեսցի յարենէ նոցա. զի զոհ Տեառն զօրութեանց է յերկրէն հիւսույ
 11 'ի վերայ գետոյն Եփրատայ: ¹¹ Ե՛լ 'ի Գաղասոյ, և առ դէն՝ ռեփին կուսի
 դստերն Եգիպտացոց. 'ի զո՛ր յաճախեցեր զբժշկութիւնս քո, և օգուպ
 12 չի՛ք ուսրեք քեզ: ¹² Լուսն՝ զգոյժ քո ազգք, և աղաղակաւ քով լի՛ եղև
 երկիր. զի պափերազմօղ առ պափերազմողի րկարացան, և անկան
 13 երկոքեան 'ի միասին: ¹³ Բանն զոր խօսեցաւ Տէր 'ի ձեռն Երեմիայ
 մարգարէի 'ի զա՛լ Նաբուքոդոնոսորայ արքային Բաբելացոց, հարկա-
 14 նել զերկիրն Եգիպտացոց: ¹⁴ Գո՛յժ արարէք յԵգիպտոս, և հնչեցէ՛ք 'ի
 Մակդոդ, և պափուէր րուք 'ի Մեմփիս, ա՛զդ արարէք 'ի Տափնասս. թէ
 15 արի՛ և պափրաստեաց՝ զի եկե՛ր սուր զուռս քո: ¹⁵ Ի՛ փախուսփ դար-
 16 ձաւ ցուլն քո ընփիր, ո՛չ մնաց՝ զի Տէր լքոյց զնա: ¹⁶ Եւ բազմութիւնն
 րկարացաւ, և անկան իւրաքանչիւր առ ընկերի իւրում. և ասեն. Արի՛ք
 և դարձցուք առ իւրաքանչիւր ժողովուրդ մեր, և յիւրաքանչիւր աշ-
 17 խարհ իւր՝ յերեսաց Յունական սրոյն: ¹⁷ Կոչեցէ՛ք զանուն փարաւովնի
 արքային Եգիպտացոց՝ Սաուլն, և Եբիր, և Մովեդ: ¹⁸ Կենդանի՛ եմ
 18 ես՝ ասէ Տէր, որոյ Թագաւոր զօրութեանց անուն է նորս. զի իբրև
 19 զգահաւանդակ 'ի լերինս, և իբրև զԿարմելոս 'ի ծովո՛ն եկեսցէ: ¹⁹ Նան-
 դերձ գերութեան՝ արա քեզ բնակեալ դուսարդ Եգիպտացոց. զի Մեմ-
 փիս յապականութիւն եղիցի, և կոչեսցի նմա վայ՝ առ 'ի չզոյէ բնակ-

46. 2 Օրինակ մի. Փարաունի Ներքաբովայ: **3 Ի բազումս պակասի.** Եւ վահանս. մարերորք 'ի պա՛: **Յօրինակի մերում և եթ հարցական ոյորակաւ դնին բարքս.** Առէ՛ք. (4) կազմեցէ՛ք. հեծարո՛նք. և այլն. **զորս այլք շեշտորոյի դնեն 'ի հրամայական եղանակաւ:** **4 Ոմանք.** Դի՛ք զառաջարարս: **5 Ոսկան.** Դոքս առաջիկ զար՛: **Ոմանք.** Ի նոցանէ պափեալքն: **7 Բազումք.** Կուրակեալ զջուրս ջուրքք: **8 Ոսկան.** Ջուրն Եգիպտացոց իբրև զ՛: **9 Ոմանք.** Նեճեալք յերիվարս... և ելէ՛ք պա՛: **10 Ոմանք.** Եւ 'ի վերայ գետոյն Եփ՛: **11 Ոմանք.** Ել Գաղասոյ և առ: **12 Ոմանք.** Եւ աղաղակով քով: **13 Բազումք.** Ի ձեռն Երեմիայի մարգա՛: **Ոսկան.** Եւ հարկանել զեր՛: **14 Ոսկան.** Եկեր սուր զկոռս քո: **16 Ոմանք.** Եւ բազմութիւնն րկարացան. և դարձցուք իւրաքանչիւր առ ժողովուրդ մեր... յաշխարհ իւր... Յունական որսոյն: **17 Ոմանք.** Սաուլն, և Եբեր Եմովդ: **18 Ոմանք.** Իբրև զգահաւանդ 'ի լերինս: **Ի լու՛.** 'ի վերայ՝ զգահաւանդակ, նշանակի՛ Թաբար:

չաց նորա: ²⁰ Երինչ զարդարեալ գեղեցիկ՝ Եգիպտոս: Նա՛ր հապա ՚ի 20
 հիւսւոյ՝ եկն ՚ի վերայ նորա. ²¹ և վարձկանք նորա ՚ի նմա իբրև եզինք 21
 պարարակք. զի և նոքա ՚ի փախո՛ւսպ դարձան առ հասարակ, և ո՛չ
 հանդարտեցին. զի օր կորստեան եկն ՚ի վերայ նոցա, և ժամանակ
 վրէժխնդրութեան: ²² Չայն նորա իբրև զօձի՛ որ շչիցէ, զի ընդ աւազ
 զնայցեն. փապարատրք եկեցցեն ՚ի վերայ նորա իբրև զփայրահարս.
²³ Կարէք զանբառս նորա՝ սա՛ւ Տէր Աստուած՝ զորոյ ո՛չ ոք առնուցու 23
 զչափ. զի բազմասցի առաւել քան զմարախ, և ո՛չ է նոցա թիւ: ²⁴ Յամօ՛թ 24
 եղև դուստրն Եգիպտացոց. մափնեցաւ ՚ի ձեռս հիւսւային զօրացն:
²⁵ Ասէ Տէր զօրութեանց Աստուած Իսրայէլի. Ահաւասիկ ես խնդրեցից 25
 զվրէժ Մնոփնայ որդոյ նորա, ՚ի փարաւոնէ, և յԵգիպտացոց, և ՚ի դից
 նոցա, և ՚ի թագաւորաց նորա. և ՚ի փարաւովն՝ և ՚ի յուսացելո՛ց ՚ի նա:
²⁶ Եւ մափնեցից զնոսա ՚ի ձեռս խնդրողաց անձանց նոցա, և ՚ի ձեռս 26
 Նաբոքոդոնոտորայ արքային Բաբելացոց, և ՚ի ձեռս ծառայից նորա:
 Եւ յեպ այնորիկ բնակեցէ իբրև զառաջինն՝ սա՛ւ Տէր: ²⁷ Բայց դու մի՛ 27
 երկնցիցիս ծառայ իմ Յակոբ. և մի՛ զարհուրիցիս Իսրայէլ. զի ահաւա-
 սիկ ես զերծուցանեմ զքեզ ՚ի հեռաստանէ, և զգաւակ քո ՚ի գերութենէ
 նոցա. և դարձցի Յակովբ և դադարեցէ, և ննջեցէ. և ո՛չ ոք իցէ որ
 լլկիցէ զնա: ²⁸ Եւ դու մի՛ երկնցիք ծառայ իմ Յակոբ՝ սա՛ւ Տէր. զի ես 28
 ընդ քեզ եմ, թէ արարից վախճան ամենայն ազգաց ուր ցրուցի զքեզ
 անդր, այլ քեզ ո՛չ արարից վախճան. և իսրայեցից զքեզ յիրաւունս, և
 քաւելով ո՛չ քաւեցից զքեզ:

¹ Ի վերայ այլազգեաց: Բանն Տեառն՝ որ եղև առ Երեմիա մար- 47
 զարէ ՚ի վերայ այլազգեաց, մինչև՛ հարեալ էր փարաւոնի գՊագա:
² Այսպէս սա՛ւ Տէր. Ահաւաղիկ ջուրք ելանեն ՚ի հիւսւոյ, և եղիցին 2
 հեղեղապք յողողանել, և ողողեցցեն զերկիրն լրիս իւրով, զքաղաքն և
 զբնակիչս նորա: Բողո՛ք բարձցեն մարդիկ, և աղաղակեցցեն ամենայն
 բնակիչք երկրին, ³ ՚ի ձայնէ՛ ասպարակի նորա, ՚ի զինուց ուրից նո- 3
 րա, և ՚ի շաչելոյ կառաց նորա, և ՚ի շառաչելոյ անուոցն նորա: Եւ ո՛չ
 դարձցին հարք առ որդիս իւրեանց ՚ի լքմանէ ձեռաց իւրեանց՝ ⁴ յա- 4
 տւրն յորում գայցէ կորուսանել զամենայն այլազգիսն: Եւ կորուսից
 զԾո՛ւր և զԾայդան, և զամենայն մնացորդս օգնականութեան նոցա.
 և սափակեցէ Տէր զայլազգիս զմնացորդս կղզեացն՝ և զԳամբաց:
⁵ Նացէ՛ կնդութիւն ՚ի վերայ Գագայ. կործանեցաւ Ասկաղոն, և մնացորդքն 5
 Ենակիմայ: Մինչև յե՛րբ կոտորեցես ⁶ սուրդ Տեառն. մինչև ցե՛րբ ո՛չ 6
 դադարիցես. դարձի՛ր ՚ի պատեանս քո, դադարեա՛ւ և վերացի՛ր: ⁷ Զիա՛րդ 7

19 Յունանս պակասի. Արա՛ւ քեզ բնակեալ դուստր Եգիպտաց՝: Օրինակ մի. Նմա վկայ առ ՚ի չգոյէ բն՝: 20 Ոսկան. Զարդարեալ և գեղն՝: 21 Բազուք. Եւ վարձանք նորա ՚ի նմա: Յօրինակին պակասէր. Նորա ՚ի նմա իբրև է՛: 22 Ոմանք. Իբրև զձայն օձի որ... եկեցցեն ՚ի վերայ նոցա: 23 Ոմանք. Զի բազմասցի իբրև զմարախ, և ոչ իցէ նոցա թիւ: 24 Ոմանք. Դուստր Եգիպտոսի: 25 Ոմանք. Եւ ՚ի դից նորա, ՚ի թագաւորաց նորա: 26 Բազուք. Բնակեցուցից իբրև զառ՝: 27 Ոմանք. Որ լլկեցէ զնա: 28 Ոմանք. Որ մերժեցի զքեզ անդ. այլ քեզ ոչ արասցի վախճան: 47. 1 Ոմանք. Զքաղաքս և զբնակիչս: 3 Ոմանք. Եւ ՚ի զինուց ուրից: Ոմանք. Իւրեանց: Լքան ՚ի ձեռաց իւրեանց... (4) զի սափակեցէ Տէր զայ՝: 5 Ոմանք. Ենակեմայ. մինչև յերբ կոտորիցես:

դադարիցէ. զի Տէր հրամայեաց զնա 'ի վերայ Ասկաղովնի, և 'ի վերայ ծովեզերեայցն մնացելոց զարթնուլ:

- 48** ¹ 'Ի վերայ Մովաբո: Այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց Ասորւած Իսրայէլի. Վայ 'ի վերայ Նաբաւայ, զի կորեաւ. յամօթ եղև առաւ Կարիաթեմ.
² յամօթ եղև Մասոգամբ. 'ի պարպութիւն մապնեցաւ: ² Եւ ո՛չ ևս իցեն պարծանք Մովաբոյ յԵսեբոն. խորհեցաւ 'ի վերայ նորա չարիս. Եկայք
³ հարցոյք զնա յազգէ՛ և լռելով լռեսցէ, զկնի քո շրջեսցի հուր: ³ Զի գոյժ
⁴ գուժողաց յՈրովնախմայ. սաբակումն և բեկումն մեծ ⁴ բեկաւ Մովաբ.
⁵ գոյժ քոք 'ի Սոգովր. ⁵ զի լցան Աղովթ լալովք. ելցէ՛ լալով ընդ ճանապարհն Որովնայիմայ: Տագնանկ և գոյժ բեկման լուայ: ⁶ Փախերոնք՝ և
⁷ ապրեցուցէք զանձինս ձեր. և եղիջիք իբրև զցիռ յանապարի: ⁷ Քանզի յուսացեալ էիր յամուրս քո. եկեսցեն նեղութիւնք և դու ըմբռնեսցիս, և
⁸ ելցէ Քամովս 'ի գերութիւն, քուրմք նորա և իշխանք նորա. միանգամայն
⁸ հասցէ սաբակումն 'ի վերայ ամենայն քաղաքաց, և մի քաղաք մի՛
⁹ ապրեսցի, և կորիցէ բնակիչ՝ և սաբակեսցի դաշտականն: Այսպէս ասէ
⁹ Տէր. ⁹ Տոնք նշանակ Մովաբոյ. զի քոչորելով քոչորեսցի, և ամենայն
¹⁰ քաղաքք նորա յանապար եղիցին առ 'ի չգոյէ բնակչաց: ¹⁰ Անիծեալ լիցի
¹¹ որ գործէ զգործ Տեառն հեղգութեամբ. և անիծեալ լիցի որ վերացուցէ
¹¹ զսուր իր յարենէ նորա: ¹¹ Հանգուցեալ էր 'ի մանկութենէ իւրմէ Մովաբ.
¹² և յուսացեալ էր 'ի փառս իւր. և ո՛չ թափեալ աման յամանոյ, և ո՛չ երթեալ
¹² 'ի գերութիւն. վասն այնորիկ կայր համ նորա 'ի նմին, և հոս
¹² նորա ո՛չ պակասեաց: ¹² Վասն այնորիկ ահա աւուրք զան՝ ասէ Տէր,
¹³ և առաքեցից նմա կորացուցիչս, և կորացուցեն զնա. և զանօթս նո-
¹³ րա մանրեսցեն, և զամանս նորա փշրեսցեն: ¹³ Եւ ամաչեսցէ Մովաբ 'ի
¹⁴ Քամովսայ, որպէս ամաչեաց քունն Իսրայէլի 'ի Բեթելայ յուսոյն իւրե-
¹⁴ անց: ¹⁴ Զհաիդ ափցէք թէ հզօրք ենք, և արք զօրաւորք պարերագմի:
¹⁵ ¹⁵ Կորեաւ Մովաբ՝ և քաղաք նորա, և ընտիր ընտիր երիպասարդք նո-
¹⁵ րա անկան 'ի սպանումն. ասէ Արքայ՝ որոյ Տէր զօրութեանց անուն
¹⁶ է նորա: ¹⁶ Մերձ է 'ի հասանել օր Մովաբոյ, և չարիք նորա արագեն
¹⁷ յոյժ. ¹⁷ Խախտեցէք զնա շուրջանակի. ամենեքին ոյք զիպէք զանուն
¹⁸ նորա, ասացէք. Զհաիդ խորպակեցաւ ցուպն զեղեցիկ, զաւագանն
¹⁸ մեծարանաց: ¹⁸ Էջ 'ի փառաց, և նիստ 'ի զիջի երեղակալ դուստրդ
¹⁹ Դերովնայ, զի կորեաւ Մովաբ. եհաս ապականիչ ամբոցաց քոց: ¹⁹ Կանց
²⁰ յանցս ճանապարհաց և հայեանց՝ որ նստիս յԱրովկէր, և հանց ցփախստականս՝
²⁰ և ցապրեալս, և ասասջիր զի՞նչ գործեցաւ: ²⁰ Յամօթ եղև Մովաբ զի
²¹ խորպակեցաւ. ճչեա՛ և աղաղակեա՛ և գոյժ քոյր յԱնունովն՝ թէ կորեաւ
²¹ Մովաբ: ²¹ Եւ դարաստանք հասեալ գոն յերկրին Միովրայ, 'ի Քիլովն, և

48. 1 Ոմանք. Վայ 'ի վերայ Նաբաւայ... յամօթ եղև Մասոգամբ: **4 Ոմանք.** Գոյժ քոք 'ի Սոգովր. կամ՝ 'ի Զոգար: **5 Ոմանք.** Զի լցաւ Աղաւովթ լալեօք... և գոյժ և բեկումն լուայ: **9 Ոմանք.** Տոնք նշանակ Մովաբայ: **10 Ոմանք.** Որ գործիցէ զգործ Տեառն... որ վերացուցանէ զսուր իմ յարե՛: **11 Բազումք.** Եւ չէր թափեալ աման: **12 Ոմանք.** Եւ առաքեցից 'ի նմա կորա՛: **13 Ոսկան.** 'Ի Բեթելայ յուսոյ իւրոյ: **15 Ոմանք.** Եւ քաղաքք նորա: **16 Օրինակ մի.** Մերձ էր հասանել սուր Մովաբոյ: **18 Ոմանք.** Դուստրդ Եղերովնայ... և եհաս ապակա՛: **19 Ոմանք.** ՅԱրուէր. հանց ցփախստականս և ասասջիր: **20 Ոսկան.** ՅԱնունօս և 'ի քեն թէ կոր՛:

Յասա, և 'ի Մովպաթ, ²² և 'ի Դերոն, և 'ի Նաբալ, և 'ի Կունն Գերգաթեմայ²²
²³ և 'ի Կարաթեմ, և 'ի Կունն Գամովղայ, և 'ի Կունն Մաովնայ, ²⁴ և ^{23, 24}
'ի Կարիատվթ. և 'ի Բոտր, և յամենայն քաղաքս երկրիդ Մովաբայ
'ի հեռաորս և 'ի մերձաորս: ²⁵ Խորակեցաւ եղջերն Մովաբու, և ²⁵
յանդգնութիւն նորա խորակեցաւ՝ սաւ Տէր: ²⁶ Արբեցուցէք զնա, զի 'ի ²⁶
վերայ Տեառն մեծաբանեաց. ծափզծափի հարցէ՛ Մովաբ, և եղիցի 'ի
կապականս և ինքն: ²⁷ Զի ոչ էթէ 'ի ծաղր ինչ էր քեզ Իսրայել, և 'ի ²⁷
գողոսն գրան. յորժամ մարտնչէիր ընդ նմա նովան գերեսցիս: ²⁸ Թո- ²⁸
ղին զբաղաքս՝ և բնակեցան 'ի քարածերպս բնակիչք Մովաբու. եղեն
իբրև զաղանիս բունեալք 'ի քարածերպս և 'ի բերանս սորոց: ²⁹ Լուայ ²⁹
զհպարտութիւնն Մովաբու. զի հպարտացան յոյժ բարձրութիւն նորա՝
և հպարտութիւն իւր՝ և ամբարտաւանութիւն իւր. և բարձրացաւ սիրպ
նորա. ³⁰ և ես ծանեայ զգործս նորա. ոչ ապաքէն ըսպ կարի՞ նորա ³⁰
իցեն բազուկք նորա. այլ նա ոչ այնպէս արար: ³¹ Վասն այնորիկ ճիչ ³¹
բարձէք 'ի վերայ Մովաբու. գուժեցէք յամենայն կողմանց Մովաբու. 'ի
վերայ արանց խզելոց՝ փեփելոց՝ մրելոց. ³² և մրմնջեսցէ իբրև զլալիւնն ³²
Յազերայ. լացցուք զքեզ այգիդ Սաբեմայ. բարունակք քո ձգեցան
ընդ ծով. քաղաքք Յազերայ հասին 'ի վերայ մրզոց քոց, և 'ի վերայ
կթոց քոց եհաս սապակումն: ³³ Մաշեցան ուրախութիւն և ցնծութիւն ³³
'ի Կարմելայ՝ և յերկրէն Մովաբացոց. զինի՛ էր 'ի հնձանս քո. ընդ
առաւօրս ոչ կոխեցին, և ընդ երեկս ոչ հանին զձայն հնձանահարաց:
³⁴ Յաղաղակէն յԵսերոնայ մինչև յԵլելայ, և մինչև Յասասա. քաղաքք նո- ³⁴
ցա եպուն զձայնս իրեանց 'ի Սեգովրայ մինչև յԵրովնայիմ, և գոյժ
'ի Մալեսայ. զի և ջուրն Եբերիմայ 'ի Կասայ խորշակի եղիցի: ³⁵ Եւ ³⁵
կորուսից զՄովաբ՝ սաւ Տէր. որ ելանէր 'ի բազինս՝ և արկանէր խունկս
ասպուածոց օտարաց: ³⁶ Վասն այնորիկ սիրպ իմ 'ի վերայ Մովաբու ³⁶
իբրև զփող գոչեսցէ. սիրպ իմ 'ի վերայ արանց առ որմովքն խզելոց
իբրև զհնչիւն փողոյ. վասն այնորիկ գոր ինչ սրացան՝ կորեաւ 'ի
մարդկանէ: ³⁷ Ամենայն գլուխք ընդ ամենայն Կտելիս գերծցին. և ա- ³⁷
մենայն մորուք խզեսցին. և ամենայն ձեռք կոծեսցին. և ամենայն
հասակ քրձագգածք եղիցին: ³⁸ Եւ յամենայն Կանիս Մովաբայ և 'ի ³⁸
հրապարակս նորա ամեննին կո՛ծ. զի խորպակեցի զՄովաբ իբրև զաման՝
որ ոչ իմիք իցէ պիպանացու՝ սաւ Տէր: ³⁹ Զիսիդ փոփոխեսցաւ. ո՞րքս ա- ³⁹
ռէք. զիսիդ դարձոյց զթիկունս իւր. ամաչեաց և եղև 'ի ծաղր և 'ի
քէնս ամենեցուն որ շուրջ գնովաւ: ⁴⁰ Զի այսպէս սաւ Տէր. Ահաւաղիկ ⁴⁰

21 Բագու՛ք. Նասեալ զան յերկիրն Միսովրայ: **22 Բագու՛ք.** Եւ 'ի Կունն Գերգաթեմայ. *կամ* Գեաղաթեմայ: **23 Բագու՛ք.** Եւ 'ի Կարիաթեմ: **24 Ոսկան.** Եւ 'ի Կարիթ, և 'ի Բո՛: **26 Ոմանք.** Արբուցէք զնա, զի... ծափս զծափի հարցէ: **27 Բագու՛ք.** Եւ ոչ 'ի գողոսն գրան: **28 Ոմանք.** Եւ բնակեցին 'ի քարածերպս բնակիչք Մովաբայ... 'ի քարածերպս 'ի բերանս սո՛: **31 Ոսկան.** Փեփելոց՝ մրելոց: **32 Ոմանք.** Այգիդ Սեբեմայ... ձկտեցան ընդ ծով... հասին 'ի վերայ մարգաց քոց: **33 Ոմանք.** Եւ ընդ երեկոյս ոչ հանին: *Ոսկան.* Ոչ հանին զձայնն ձայնահարաց: **34 Ոմանք.** Մինչև ցՅելայելայ, և մինչև ցՅասայ... և գոյժ 'ի Սաղիմիայ. զի և ջուրն Նեբերիմայ: *Ոսկան.* Մինչև Յասասա... մինչև յՈրոնայիմ: **37 Ոսկան.** Եւ ամե- նայն ձեռք կործանեսցի: *Բագու՛ք.* Եւ ամենայն հասակք քր՛: **38 Ոսկան.** Զի խորպակեցից: **39 Ոսկան.** Եւ եղև 'ի ծաղր ամենեցուն:

իբրև զարձուի՝ դիմեսցէ, և փարածեսցէ զձեռս իւր ՚ի վերայ Մովա-
 41 բու: ⁴¹ Առանձն Կարիաուվթ, և ըմբռնեցան ամուրք նորա. և եղիցի սիրտ
 զօրաւորացն Մովաբայ յաւուր յայնմիկ իբրև զսիրտ կանանց յերկունս:
 42 ⁴² Եւ կորիցէ Մովաբ ՚ի բազմութենէ. զի ՚ի վերայ Տեառն մեծաբանեաց:
 43 ⁴³ Վիհ, և ահ, և որոզայթ ՚ի վերայ քո որ բնակեալդ ես ՚ի Մովաբ:
 44 ⁴⁴ Եւ որ փախիցէ յերեսաց ահին՝ անկցի ՚ի վիհն. և որ ելանիցէ ՚ի վիտ
 անփի՝ ըմբռնեսցի յորոզայթն. զի ածից զամենայն ՚ի վերայ Մովաբու
 45 յամին յորում հանդէն արարից նմա՝ ասէ Տէր: ⁴⁵ Եւ յարկան յԵսեբոնայ
 հասին փախուցեալք յորոզայթէն. զի հոնր ել յԵսեբոնայ, և բոց ՚ի
 քաղաքէն Սեհոնայ, և եկէր զիշխանս Մովաբայ, և քննեաց զորդիսն
 46 Անովնայ: ⁴⁶ Վայ քեզ Մովաբ, կորուսեր զժողովուրդն Քամովայ. զի
 47 առանձն ուստերք նորա և դստերք նորա ՚ի գերութիւն: ⁴⁷ Եւ դարձուցից
 զգերութիւնն Մովաբու յաւուրս յերիսն՝ ասէ Տէր:

Մինչև ցայս վայր են դասարանք Մովաբու:

- 49** ¹ *՚Ի վերայ որդւոցն Անովնայ:* Այսպէս ասէ Տէր. Միթէ որդիք ո՛չ
 իցեն Իսրայէլի. կամ յանձանձիչս ո՛չ իցէ նոցա. ընդէի ամփոփեաց
 2 Մեղքովմ զԳադ. և ժողովուրդ սոցա ՚ի քաղաքս նոցա բնակէ: ² Վասն
 այդորիկ ահա աւուրք զան՝ ասէ Տէր, և լուր արարից յՌաբովթ որ-
 դւոցն Անովնայ զգոյժ քաղաքացն. և եղիցին յանապար և ՚ի կորուսար,
 և բազինք նոցա հրով այրեսցին. և առցէ Իսրայէլ զիշխանութիւն իւր՝
 3 ասէ Տէր: ³ Գուժեա՛ Եսեբոն՝ զի կորեալ Գեհ. բողոք բարձէք դստերք
 Նաբայ. քրձագգա՛ծք եղերուք՝ և մոլեցարոնք. սոնգ առէք՝ և յայնկոյս
 յայնկոյս ընթացարոնք զցանկովք. զի Մեղ՛քովմ ՚ի գերութիւն երթիցէ,
 4 քուրմք նորա և իշխանք ՚ի միասին: ⁴ Զի՛ ցնծայցես ՚ի խորանս քո
 Զեփ, և ՚ի դաշտս քո դուստր ժպրիութեան. որ յուսացեալ էիր ՚ի զանձս
 5 քո և ասէիր. Ո՛ գայցէ ՚ի վերայ իմ: ⁵ Ահաասիկ են ածից ՚ի վե-
 րայ քո երկեալ՝ ասէ Տէր զօրութեանց յամենայն կողմանց շուրջ զքև
 բնակելոցդ. և ցրուեսցիք յիւրաքանչիւր կողմ. և ո՛չ որ իցէ որ ժողովիցէ
 6 զթափառականսն: ⁶ Եւ յեփ այնորիկ դարձուցից զգերութիւն որդւոցն
 Անունայ՝ ասէ Տէր:
 7 ⁷ *՚Ի վերայ Եղովնայ:* Այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց. Ոչ ևս գոյ
 իմաստութիւն ՚ի Թեման. կորեան խորհուրդ ՚ի հանճարեղաց. զնաց
 8 իմաստութիւն նորա: ⁸ Խաբեցաւ փեղի նորա. ծանրացուցէք ՚ի նստել
 բնակիչք Դեդանայ, զի դժուարինս արար. ածի ՚ի վերայ նոցա ժամա-
 9 նակ՝ յորում այց արարից նմա: ⁹ Զի կթողք հասին ՚ի վերայ քո, և ո՛չ
 թողցեն ՚ի քեզ մնացորդս. իբրև զողք զիշերոյ դիցեն զձեռս իւրեանց

41 *Ոսկան.* Առաւ Կարիթօ: **42** *Ոննսնք.* Եւ կորեալ Մովաբ: **44** *Ոննսնք.* Որ փախիցէ:
45 *Ոննսնք.* ՚Ի յարկան Եսեբոնայ... և քննեաց զորդիսն Սաովնայ: **47** *Ոննսնք.* Եւ
 դարձուցից զգերութիւնն Յակոբու յա՛: *Յօրինակին.* Յաւուրս յերիսն: **49. 1** *Ոննսնք.*
 Կամ յանձանձիչ չիցէ նորա... Մեղ՛քովմ. *կամ՝* Մող՛քովմ զԳադ: **2** *Ոննսնք.* Եւ լու
 արարից... և բազինք նորա հրով այ՛: **3** *Ոննսնք.* Գուժեաց Եսեբոն... և յայնկոյս
 և յայնկոյս... զցանկովք. զի Մեղ՛քովմ: **4** *Ոննսնք.* Զի ցնծայցես. *կամ՝* ցնծայցայ
 ես ՚ի խորանս քո... և ասէիր ո՛վ գայցէ: **5** *Ոննսնք.* Ահաարիկ ես ՚ի վերայ... որ
 ժողովեսցէ զթափառականսն: **8** *Ոննսնք.* Խաբեցաւ փեղի նոցա... բնակիչք Դադանայ...
 այց արարի նմա: *՚Ի լու՛.* Դժուարինս արար Աստուած ՚ի վերայ նոցա. *հանաձայն*
ոննսնց ՚ի քնար՛:

'ի վերայ նոցա: ¹⁰ Զի ես կործանեցի զԵսաւ. և յայտնեցի զճառուկս 10
 նորա, և թաքչել ոչ կարասցեն. կորեան՝ զաւակ նորա 'ի ձեռանէ տըօր 11
 և դրացոյ իւրոյ. ¹¹ և չի՞ք մնալ որբայն քում թէ կեցցէ. և այրիք նոցա 11
 յիս յուսացան: ¹² Զի այսպէս ասէ Տէր. Ահա որոց ոչ էր օրէն ըմպել 12
 զբաժակն՝ արբին ըմպելով. և դու արդարանալով արդարանայցեն. ոչ 13
 արդարացիս, այլ ըմպելով արբցես: ¹³ Զի յանձն իմ երդուայ՝ ասէ Տէր, 13
 թէ յապականութիւն և 'ի նախապիսն՝ և յանապարս, և յանէ՛ծս եղիցիս 14
 'ի մէջ բաժնի նորա, և ամենայն քաղաքք նոցա եղիցին ւաւերա՛կք յա- 14
 փստեան: ¹⁴ Լո՛ր լուայ 'ի Տեառէ, և հրեշտակս յազգս ազգս արձակեաց. 14
 ժողովեցարոնք և հասէ՛ք 'ի վերայ նորա. արի՛ք ելէ՛ք 'ի պատերազմ. ¹⁵ զի 15
 սհաւաղիկ ես փոքր մեւս ևս՝ և քանց զքեզ 'ի մէջ ազգաց արհամարհեալ 15
 'ի մէջ մարդկան: ¹⁶ Այսպանութիւն քո հասոյց քեզ գայոյ. լրբութիւն սրբի 16
 քոյ արար զքեզ ծակամուր վիմաց, և ա՛ն զգօրութիւն բարձրացեալ 17
 բլրոյն քոյ. զի եթէ բարձրացուցես իբրև զարծուի զբոյն քո, և անտի՛ 17
 իջուցից զքեզ՝ ասէ Տէր: ¹⁷ Եւ եղիցի Եդովմ յանապար. և ամենայն որ 17
 անցանիցէ ընդ նա՝ զարմասցի՛, և շէսցէ 'ի վերայ ամենայն հարուածոց 18
 նորա. ¹⁸ որպէս կործանեցաւ Սողոմ և Գոմոր և բնակիչք նորա ասէ Տէր. 18
 և մի՛ նսարցի 'ի նա մարդ՝ և մի՛ բնակեացէ 'ի նմա որդի մարդոյ: ¹⁹ Ա- 19
 հաւասիկ իբրև զառեւծ ելցէ 'ի միջոյ Յորդանանու՝ 'ի քելին Եթեմմա. 19
 զի վաղվաղակի հալածական արարից զնոսա 'ի նմանէ. և ո՛վ է ընտր- 20
 րեալ 'ի նմա, և այց արարից նմա, կամ ո՛վ ընդդէմ դառնայցէ ինձ. կամ 20
 ո՛վ իցէ այն հովիւ որ ընդդէմ կայցէ երեսաց ինոց: ²⁰ Վասն այդորիկ 20
 լուարոնք զխորհուրդ Տեառն գոր խորհեցաւ 'ի վերայ Եդովմայեցոց, 21
 և զխորհուրդ նորա գոր խորհեցաւ՝ 'ի վերայ բնակչաց Թեմմայ: Եթէ 21
 ոչ հարցին յեպիինք ոչխարացն, բայց եթէ յափստեան կայցեն քակտումն 22
 նոցա: ²¹ Ի՛ ձայնէ կործանման նորա շարժեցաւ երկիր. գոյժ քո եհաս 22
 'ի ծով Կարմիր, և լսելի՛ եղև աղաղակ քո: ²² Ահաւանիկ իբրև զարծուի 22
 երևեսցի, և սլասցի, և քարածեսցէ զթևս իւր 'ի վերայ ամրոցացն նո- 23
 րա: Եւ եղիցի սիրտ գօրատրացն Եդովմայ յաւուր յայնմիկ իբրև զսիրտ 23
 կանանց յերկունս:

ԽԳ ²³ *Ի վերայ Դամասկոսի:* Յամո՛թ եղև Եմա՛թ՝ և Արփայթ. զի 23
 լուր չարեաց լուան, յիմարեցան՝ 'ի ծովուն. զայրացան՝ և հանգչել ոչ 24
 կարասցեն: ²⁴ Լքա՛ն Դամասկոս. դարձաւ 'ի փախուստ և կործանեցաւ. 24
 դողումն կալաւ զնա, և երկունք ճեպեցին զնա իբրև զճննդականի: ²⁵ Եւ 25
 զիսիդ է. զի ոչ թողոյր զքաղաքն իմ, զաւանն գոր սիրեցի: ²⁶ Վասն 26
 այնորիկ անկցի՛ն երիպասարդք 'ի հրապարակս քո, և ամենայն արք

11 Բազումք. Որբոյն քում: **12 Ոմանք.** Ահա որոյ ոչ... արբին ըմպես. *կամ* ըմպես և դու. ար՛: **13 Բազումք.** Եղիցին 'ի մէջ բաժնի... քաղաքք նոցա եղիցին ւաւերակք յափստեանից: **14 Ի քազումս պակասի.** Յազգս *ազգս* արձակեաց... արիք և ելէ՛ք 'ի: **16 Ոմանք.** Բլրոցն քոց... որպէս արծուի զբոյն քո: **18 Այլք.** Եւ մի՛ նսարցի 'ի նմա մարդ: **19 Ոմանք.** Ահաւաղիկ... 'ի քելին Եթոմայ... հալածականս ա՛... և կամ ո՛վ իցէ: **20 Ոմանք.** Եւ ոչ հարցին յեպիինք... եթէ յաւեր կայցեն քակումն. *կամ* քանդումն նոցա: **21 Ոմանք.** Կործանման նոցա: **22 Ոմանք.** Ահաւասիկ իբրև զարծուի վերացի... զթևս իւր 'ի վերայ ամրոյն. *կամ* ամրոյն նորա: *Ուր Ոսկան.* Ի՛ վերայ Բօսրանայ: **24 Ոմանք.** Դողումն կալաւ զնոսա: **25 Ոմանք.** Եւ զիարդ էր... գոր սիրեցին: *Օրինակ մի.* Զի ոչ թողոյր զերուսաղէմ ասէ զքաղաքն իմ:

- պարերազմօղբ կործանեսցին յաւոր յայնմիկ՝ աւէ Տէր զօրութեանց:
- 27 ²⁷ Եւ վառեցից հուր ՚ի պարիսպն Դամասկոսի, և կերիցէ՛ զհրապարակս որդոցն Ադերայ:
- 28 ²⁸ *Ի վերայ Կեդարու:* Ի վերայ քիկնոջ հանգրուանին զոր եհար Նաբուքոդոնոսոր արքայ Բաբելացոց: Այսպէս աւէ Տէր. Արի՞ք ե–
- 29 լէք ՚ի վերայ Կեդարու, և հարէք զորդիսն Կեդեմայ: ²⁹ Զխորանս նո–
- ցա և զհաշինս նոցա. առցեն՝ զհանդերձս նոցա և զամենայն կահ և զկարասի նոցա. և զուղտերամակս նոցա առցեն իւրեանց. և կոչեցէք
- 30 ՚ի վերայ նոցա կորոնսր շուրջանակի: ³⁰ Փախուցէք սասարիկ. խորեցէք ՚ի նսպել բնակիչք հանգրուանիդ՝ աւէ Տէր. զի խորհորդ խորհեցաւ ՚ի վերայ ձեր Նաբուքոդոնոսոր արքայ Բաբելացոց. խորհեցաւ ՚ի վե–
- 31 րայ քո խորհուրդ: ³¹ Արի ե՛կ ՚ի վերայ ազգին դադարելոյ որ նսպի ՚ի հանգստեան՝ աւէ Տէր. որոց ո՛չ դրունք, և ո՛չ նիգք, առանձինն
- 32 բնակեալք: ³² Եւ եղիցին ուղտերամակք նոցա յաւար, և բազմութիւն իաշանց նոցա ՚ի կորուստ. և հոսեցից ընդ ամենայն հողմս զյապառեալսն առ երեսօք, և յամենայն կողմանց նոցա ածից նոցա կործանումն՝ աւէ
- 33 Տէր: ³³ Եւ եղիցի հանգրուանն բնակութիւն ջայլամանց, և անապար մինչև յաւիտեան. և մի՛ բնակեացէ ՚ի նմա մարդ, և մի՛ նսպցի ՚ի նմա որդի հողածնի:
- 34 ³⁴ *Ի վերայ Ելամայ:* Բանն Տեառն՝ որ եղև առ Երեմիա մարգարէ վասն Ելամայ յիսկզբան թագաւորութեանն Սեդեկիայ արքայի Յուդայ՝
- 35 և աւէ. ³⁵ Այսպէս աւէ Տէր զօրութեանց Ասորւած Իսրայելի. Ահաադիկ խորպակեցան աղեղն Ելամայ, իշխանութիւն բռնաւորութեան նոցա:
- 36 ³⁶ Եւ ածից ՚ի վերայ Ելամայ չորս հողմս ՚ի չորից կողմանց երկնից, և ցրուեցից զնոսա ընդ ամենայն հողմս ընդ այնոսիկ. և ո՛չ իցէ ազգ
- 37 յոր ո՛չ հասանիցեն թափառականքն Ելամայ: ³⁷ Եւ զարհուրեցուցից զ–
- նոսա առաջի թշնամեաց նոցա որք խնդրէին զանձինս նոցա. և ածից ՚ի վերայ նոցա ըստ բարկութեան սրտմտութեան իմոյ՝ աւէ Տէր. և
- 38 արձակեցից զսուր իմ զկնի նոցա մինչև սպառեսցէ՛ զնոսա: ³⁸ Արկից զաթոռ իմ յԵլամ, և կորուսից անպի գթագաւորս՝ և զմեծամեծս՝ աւէ
- 39 Տէր: ³⁹ Եւ եղիցի յաւուրս յեփինս դարձուցից զգերութիւն Ելամայ՝ աւէ Տէր: Իսկզբան թագաւորութեան Սեդեկիայ արքայի եղև բանս այս ՚ի վերայ Ելամայ:
- 50** ¹ *Ի վերայ Բաբելացոց:* Բանն զոր խօսեցաւ Տէր ՚ի վերայ Բաբելո–
- 2 նի, առ երկիրն Քադդեացոց ՚ի ձեռն Երեմիայ մարգարէի: ² Պարմեցէք յազգս՝ և լո՛ւ արարէք. նշան կանգնեցէք, լսելի՛ արարէք. մի՛ ծածկիցէք. ասասջի՞ք առ Բաբելոն. յամօ՛թ եղև Բէլ. փափուկքն աներկելոք. մապնեցաւ

27 *Ոմանք.* Ի պարիսպս Դամասկոսի... որդոյն Ադերայ: 28 *Օրինակ մի յաւելու.* Ի վերայ Կեդարու. *որ ևն Արարացիք: Յօրինակիկն.* Ելէք ՚ի վերայ Կեդարու: *Ոմանք.* Զորդիսն Կեդեմայ: 29 *Ոմանք.* Եւ զամենայն զկահ... ՚ի վերայ նորա կորուստ: 30 *Ոսկան.* Փախերո՞ք սասարիկ. խո՞: 33 *Ոմանք.* Եւ մի՛ բնակեացէ անդ մարդ: 34 *Օրինակ մի յաւելու.* Ի վերայ Ելամայ, *ազգք ևն Պարսիկք: Ոմանք.* Վասն Եղամայ. իսկզբան: 35 *Ոմանք.* Ահաապիկ խորպակեցաւ աղեղն Եղովմայ. իշխանութիւն բռնութեան նորա: *Ուր Ոսկան.* Զիշխանութիւն բռնաւորութեան նորա առից: 37 *Ոմանք.* Որք խնդրէին զանձինս իւրեանց: 50. 1 *Օրինակ մի.* Ի վերայ Բաբելացոց պարզամ:

Մեռվաք. յամօ՞թ եղեն կուք նորա. ամաչեցին գարշելիք նորա: ³ Զի ել 3
 'ի վերայ նորա ա՛զգ 'ի հիւսւոյ. նա՛ դիցէ գերկիր նորա յապականութիւն.
 և ոչ որ իցէ որ բնակիցէ 'ի նմա 'ի մարդոյ մինչև յանասուն, զի խախտեցան
 և գնացին: ⁴ Յաւորսն յայնտսիկ, և 'ի ժամանակին յայնմիկ ասէ Տէր՝ ⁴
 եկեացեն որդիքն Իսրայելի. ինքեանք և որդիքն Յուդայ 'ի միասին,
 շրջեցին և լալով զայցեն առ Տէր Ասպրուած իւրեանց. խնդրեցեն
⁵ մինչև 'ի Սիոն, հարցցեն զճանապարհէ, այսր դիմեցեն, և եկեցեն՝ ⁵
 և ապաւինեցին 'ի Տէր. զի ուխտ յախտենից է՝ և ոչ մոռացին: ⁶ Իբ- ⁶
 րև զոչխարս կորուսեալս եղև ժողովուրդ իմ. հովիւք նոցա մերժեցին
 զնոսա 'ի վերայ լերանց, մոլորեցուցին զնոսա 'ի լեռնէ 'ի բլուր, զնա-
 ցին մոռացան զնակաղապրեղս իւրեանց: ⁷ Ամենքեան որ գրանէին՝ ⁷
 սաբակէին զնոսա. թշնամիք նոցա սասցին. Մի՛ ներեցուք նոցա.
 փոխանակ զի մեղան Տեառն. արօքք արդարութեան է, և Տեառն որ
 ժողովեաց զհարսն նոցա: ⁸ Օգարացարոնք 'ի միջոյ Բաբելոնի. և ⁸
 յերկրէդ Բաբելացոց ելէք, և եղերոնք իբրև զվիշապս առաջի խաշանց:
⁹ Զի ահաւասիկ ես յարուցից՝ և ածից 'ի վերայ Բաբելացոց զժողովս ⁹
 ազգաց մեծամեծաց յերկրէ հիւսւոյ, և ճակարեցին զնովաւ. և անփի
 ըմբռնեցի. իբրև նեպ՝ իմասպուն պարերագմողի որ ոչ դարձցի ու-
 նայն: ¹⁰ Եւ եղիցի երկիրն Քաղդեացոց յաւար. և ամենայն աւարառուքն ¹⁰
 նորա յագեցին՝ ասէ Տէր. զի ուրախ լինէիք և պարծէիք յափշտա-
 կել զժառանգութիւն իմ. ¹¹ զի խայտայիք իբրև զուարա՛կս 'ի վերայ ¹¹
 դալարոյ, և ոգորէիք իբրև զգուլս: ¹² Յամօ՞թ եղև մայրն ձեր յոյժ. մայրն ¹²
 որ 'ի բարութեան էր. ահաւաղիկ վախճան ազգաց՝ ատեր, անջուրք,
 և անապար՝ ¹³ 'ի բարկութենէ Տեառն. և մի՛ բնակեցի, այլ եղիցի ¹³
 յապականութիւն առ հասարակ. և ամենայն որ անցանիցէ ընդ Բաբել-
 ոն՝ փրփմեցի, և շչեացէ 'ի վերայ ամենայն հարուածոց նորա: ¹⁴ Ճակարեցարոնք ¹⁴
 շուրջ զԲաբելոնիւ ամենայն աղեղնաւորք. ձի՛զ դիք 'ի նա, և մի՛ խնա-
 յէք 'ի նեպս ձեր՝ զի Տեառն մեղաւ: ¹⁵ Խրախոյս բարձէք շուրջ զնովաւ, ¹⁵
 զի լքան ձեռք իւր. անկան մահարձանք՝ և կործանեցան պարիսպք
 նորա՝ զի վրէժխնդրութիւն յԱսպրուծոյ է. խնդրեցէք վրէժս 'ի դմանէ.
 որպէս արարն՝ արարէք դմա: ¹⁶ Սաբակեցէք զգաւակ 'ի Բաբելոնէ. և ¹⁶
 առնուցու մանգաղ 'ի ժամանակի հնձոց. յերեսաց Յունական սրոյն
 իւրաքանչիւր 'ի ժողովուրդ իւր դարձցին, և իւրաքանչիւր յերկիր իւր
 փախիցեն: ¹⁷ Ոչխար մոլորեալ Իսրայել. առեւծք մերժեցին զնա. նախ ¹⁷
 եկեր զնա թագաւորն Ատրեսպանեայց, և յետոյ զոսկերս նորա արքայն
 Բաբելացոց: ¹⁸ Վասն այդորիկ այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց Ասպրու- ¹⁸
 ած Իսրայելի. Ահաւասիկ ես խնդրեցից վրէժ յարքայէն Բաբելացոց և

2 Ոմանք. Եւ լոր արարէք... մի՛ ծածկէք: *Ոսկան.* Նշանակեցէք, լսելի արարէք... առաւ Բաբիլոն... մաքրեցաւ Մերօդաք: **4 Ոսկան.** Իրեանց, և խնդրեցեն: **5 Ոմանք.** Յախտենից է, և ոչ մոռացի: **7 Ոմանք.** Արօք արդարութեան է, և Տէր որ ժողովեաց: **8 'Ի յու'.** Եւ յերկրէդ Քաղդեացոց ելէք. *համաձայն բազմաց 'ի բն'.* *Ոսկան.* Իբրև նոխագս առաջի խաշանց: **9 'Ի յու'.** Եւ անփի ըմբռնեցիս. իբ': **12 Օրհնակ մի.** Ահաւաղիկ վաստակ ազգաց ատեր, անջուր: **14 Ոմանք.** Զի՛զ դիք 'ի նմա: **15 Բազումք.** Վրէժխնդրութիւն է յԱսպրուծոյ: **16 Բազումք.** 'Ի Բաբելոնէ, որ առնուցու: *Ոմանք.* 'Ի ժողովուրդ իւր դարձցի... փախիցէ:

19 յերկր՝ նորա, որպէս խնդրեցի վրէժ յարքայէն Ասորեստանեայց: ¹⁹ Եւ պարսպարեցուցից զԻսրայէլ անդրէն ՚ի ճարակս իւր. և արածեսցի ՚ի Կարմելոս, և ՚ի Բասան, և ՚ի լերինն Եփրեմի, և ՚ի Գաղաադ. և
 20 յազեսցին անձինք նոցա: ²⁰ Յաուրսն յայնոսիկ, և ՚ի ժամանակին յայնմիկ՝
 21 Յուդայ՝ և ոչ գրանիցեն. զի քաւիչ եղէց անիրաւութեանց նոցա ²¹ ՚ի վերայ երկրի: Ե՛լ դառնութեամբ ՚ի վերայ նորա, և ՚ի բնակչաց նորա խնդրեսջիր վրէժս. սո՛ր և ապականութիւն զկնի նորա՝ ասէ Տէր. և
 22 արասջիր ըստ ամենայնի գոր պապուիրեցի քեզ: ²² Չայն պարերագմի յերկրէն Քաղդեացոց, և բեկումն մեծ: ²³ Զիա՛րդ խորպակեցաւ և մանրեցաւ ուռնն ամենայն երկրի. զիա՛րդ եղև Բաբելոն յապականութիւն
 24 ՚ի մէջ ազգաց: ²⁴ Յարձակեսցի՛ն ՚ի վերայ, և ըմբռնեսցի՛ս՝ Բաբելոն, և
 25 ոչ իմասցիս. գարար և ըմբռնեցա՛ր, զի Տեառն ընդդէմ դարձար: ²⁵ Եբաց Տէր զգանձս իւր, և եհան զանօթս բարկութեան իւրոյ. զի գործ Տեառն
 26 զօրութեանց է յերկրին Քաղդեացոց: ²⁶ Եկին հասին նմա ժամանակք իւր. բացէք զշրթնաբանս նորա. որոնցէ՛ք գնա իբրև զայրս, և սարակեցէ՛ք
 27 գնա. մի՛ մնասցեն նոցա մնացորդք: ²⁷ Յամաքեցուցէ՛ք զամենայն պարուս նորա, և իջցեն ՚ի սպանումն. վայ՛ նոցա՝ զի եկն օր նոցա, և ժամա-
 28 նակ վրէժխնդրութեան նոցա: ²⁸ Չայն փախուցելոց և ապրելոց յերկրէն Քաղդեացոց, պարմել ՚ի Սիւովն զվրէժխնդրութիւն ՚ի Տեառնէ՛ Աստու-
 29 ծոյ մերմէ, զվրէժխնդրութիւն փաճարի իւրոյ: ²⁹ Պարուէ՛ր փութ բազմաց ՚ի վերայ Բաբելոնի, ամենայն աղեղնաւորաց՝ թէ բանակեցարո՛ք զդովա շորջանակի. զի մի՛ ոք իցէ որ ապրիցի ՚ի դմանէ. հապուցէ՛ք դմա ըստ գործոց իւրոց, ըստ ամենայնի գոր արար՝ արարէ՛ք դմա. զի Տե-
 30 առն ընդդէմ դարձաւ, Աստուծոյ Սրբոյն Իսրայէլի: ³⁰ Վասն այնորիկ անկցին երիպասարդք նորա ՚ի հրապարակս նորա, և ամենայն արք
 31 պարերագմողք նորա անկեալ դնիցին յաւուր յայնմիկ՝ ասէ Տէր: ³¹ Ահաւասիկ ես ՚ի վերայ քո՝ ասէ Տէր զօրութեանց, ՚ի վերայ հպարտիդ. զի հասեալ է օր քո՝ և ժամանակ վրէժխնդրութեան քոյ: ³² Եւ փկարասցի հպարտութիւն քո, և կործանեսցի. և ոչ ոք իցէ որ յարուցանիցէ գնա. և վառեցից հո՛ր յանբառս նորա, և կերիցէ շուրջ զնովա զամենայն:
 33 ³³ Այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց. Բռնադարեցան որդիքն Իսրայէլի և որդիքն Յուդայ. ամենեքեան որ գերեցին զնոսա, բռնաբարեցին գ-
 34 նոսա, և ոչ կամէին արձակել զնոսա: ³⁴ Որ փրկեաց զնոսա Նօբոն. Տէր ամենակալ անուն է նորա. դարեսցի՛ դարաստան ընդ ոսոխս իւր. զի բարձցէ զերկիրն, և զայրասցի՛ բնակչաց Բաբելովնի: ³⁵ Սո՛ր ՚ի վերայ Քաղդեացոցն՝ ասէ Տէր. և ՚ի վերայ բնակչացն Բաբելովնի,

18 Ոմանք. Վասն այնորիկ այսպէս... ահաաղիկ ես խնդրեցից զվրէժ: **19 Օրինակ մի.** Անդրէն ՚ի ճակարս իւր: **20 Ոմանք.** Յուդայ. և ոչ գրանիցին: **21 Բազումք.** Դառնութեամբ ՚ի վերայ բլրոց... խնդրեցից վրէժս... զկնի նոցա, ասէ: **23 Ոմանք.** Եւ մարմեցաւ սիւնն ամենայն... յապականութիւն ամենայն ազգաց: **24 Բազումք.** Ի վերայ քո, և ըմբռնեսցիս: **25 Ոմանք.** Եբաց Տէր զաչս իւր: **26 Ոմանք.** Մի՛ մնասցէ նորա. կամ՝ նմա մնաց՛: **28 Ոմանք.** Եւ ապրեցելոց յերկ՛: **Ի լու՛.** Յերկրէն Բաբելացոց. պար՛. *հանձնայն բազմաց ՚ի բնաք՛:* **33 Օրինակ մի.** Ամենեքին գորդեցին զնոսա, բռնա՛: **34 Ոմանք.** Եւ որ փրկէ զնոսա Նօբոն:

և 'ի վերայ ամենայն մեծամեծաց նորա, և 'ի վերայ խորհրդակցաց նորա: ³⁶Սո՛ր 'ի վերայ ըղձութեանց նորա, և բարձցին. սո՛ր 'ի վերայ պատերազմողաց նորա, և լքցին: ³⁷Սո՛ր 'ի վերայ երիվարաց և կառաց նորա. սո՛ր 'ի վերայ նահապակաց նոցա, և 'ի վերայ ամենայն խառնադանճիցն որ 'ի մէջ նորա՝ և եղիցին իբրև զկանայս: Սուր 'ի վերայ գանձուց նորա, և յափշարակեցին: ³⁸Սո՛ր 'ի վերայ ջուրց նորա, և ամաչեացեն. զի երկիր դրօշելո՛ց է. և 'ի վերայ կղզեացն որովք պարծէին: ³⁹Վասն այնորիկ ճիւղք բնակեացեն 'ի կղզիսն, և բնակեացեն 'ի նմա դարերք համբարեաց. և մի՛ ևս շինեսցի 'ի սպառ, և մի՛ ևս բնակեսցէ յաւիտեան. ⁴⁰որպէս սափակեաց Աստուած զերկիրն Սողոմացոց և Գոմորացոց, և զսահմանակիցս նորա՝ ասէ Տէր, և մի՛ բնակեսցէ անդ մարդ, և մի՛ պանդխտեսցի 'ի նմա որդի մարդոյ: ⁴¹Ահաւասիկ գունդ գայ 'ի հիւսիսոյ, և ա՛զգ մեծ. և թագաւորք բազումք զարթիցեն 'ի ծագաց երկրէ: ⁴²Աղետն և վաղակաւոր 'ի ձեռին իրում ժպի՛րհ է, և մի՛ ողորմեսցի. ձայն նոցա իբրև զծով գոչեսցէ. հեծեալք յերիվարս, պատրաստելք իբրև զհուր 'ի պատերազմ 'ի վերայ քո դո՛սար Բաբելացոց: ⁴³Լուսւ զլուր նոցա արքայն Բաբելացոց, և լքան ձեռք նորա. նեղութիւն փագնապեանց զնա, երկունք իբրև ծննդականի: ⁴⁴Ահաւաղիկ իբրև զառեւծ ելցէ 'ի յորձանացն Յորդանանու 'ի փեղին Եթամայ. զի երագերա՛զ հալածեցից զնա 'ի նմանէ. և զամենայն երիփասարդս յարուցից 'ի վերայ նորա: Ջի ո՛վ ոք է իբրև զիս. և ո՛վ ընդդէմ դառնայցէ ինձ. և ո՛վ ոք հովիւ կայցէ հակառակ: ⁴⁵Վասն այդորիկ լուարոնք զխորհուրդ Տեառն զոր խորհեցաւ 'ի վերայ Բաբելովնի, և զխորհուրդս նորա զոր խորհեցաւ 'ի վերայ բնակչաց Քաղդէացոց. Եթէ ոչ ապականեցէք զգառինս հօփից նոցա. եթէ ոչ ապականիցին 'ի նոցանէ արօքք. ⁴⁶զի 'ի ձայնէ կործանման Բաբելոնի շարժեսցի՛ երկիր, և գոյժ նորա լուիցի՛ 'ի հեթանոսս:

¹Այսպէս ասէ Տէր. Ահաւասիկ են յարուցից 'ի վերայ Բաբելոնի՝ և 'ի վերայ բնակչաց նորա զսիրտ յարուցելոց, և հողմ խորշակի սափակիչ: ²Եւ առաքեցից 'ի Բաբելովն դարովիս և դարովեսցեն զնա, և ապականեսցեն զերկիր նորա. զի վայ 'ի վերայ Բաբելոնի շուրջանակի յաւուր չարչարանց իւրոց: ³Լարեսցէ՛ որ լարելոցն իցէ զաղետն իւր, և առցէ զանձանք ոյր իցէ զէն. մի՛ խնայէք յերիփասարդս նորա, և ապականեցէք զամենայն զօրութիւն նորա: ⁴Եւ անկցին վիրաւորք յերկրին Քաղդէացոց, և իտցոտելալք շուրջ զնովաւ. ⁵զի ոչ եղև այրի Իսրայէլ և Յուդայ յԱստուծոյ իրեանց և 'ի Տեառնէ ամենակալէ. զի երկիր նոցա լցա՛ն անօրէնութեամբ 'ի սրբութեանցն Իսրայէլի: ⁶Փախերոնք 'ի միջոյ Բա-

35 Այլք. Եւ 'ի վերայ խորհրդականաց նորա: **37** Օրինակ մի. Սուր 'ի վերայ երիփասարդաց նորա և կառաց: *Ոմանք.* Նահապակաց նորա... խառնադանջից: *Ուր Ոսկան.* խառնիճադանջիցն: **39** *Ոսկան.* Դարերք համբարուաց: **40** *Ոմանք.* Եւ զԳոմորացոց: **44** *Ոմանք.* Ահաւասիկ իբրև... 'ի փեղին Եթեմայ... կացցէ ինձ հակառակ: *Բազումք.* Նալածեցից զնոսա 'ի նմանէ: **45** *Բազումք.* Եթէ ոչ ապականիցէք... եթէ ոչ ապականեսցին: **51. 1** *Ոմանք.* Ահաւաղիկ են յարո՛ւ: **2** *Ոմանք.* 'Ի Բաբելոն գորովիս, և գորովեսցեն զնա: **3** *Ոմանք.* Որ լարելոցն է զա՛... որոյ իցէ զէն: **5** *Ոմանք.* Լցաւ անիրաւութեամբ 'ի սր՛:

բելոնի, և ապրեցուցեք իւրաքանչիւր զանձն իւր, և մի՛ կործանիցիք յանիրաւութեանց նորա. զի ժամանակ վրէժխնդրութեան է նորա ՚ի 7 Տեառնէ. զհաբուցումն նորա ի՛նքն հաբուցե՛: ⁷ Բաժա՛կ ոսկի Բաբելովն ՚ի ձեռնն Տեառն, որ արբուցանէ զամենայն երկիր ՚ի զինոյ իւրմէ. 8 արբի՛ն հեթանոսք, վասն այնորիկ շարժեցան ազգք: ⁸ Եւ յանկարծակի կործանեցաւ Բաբելովն, և խորպակեցաւ: Ո՞րք առէք ՚ի վերայ դորա. 9 առէք դեղ ՚ի վիրաց դորա, թերևս բժշկեցցի՛: ⁹ Բժշկեցա՛ք զԲաբելոն, և նա ո՛չ բժշկեցաւ. թողցո՛ք զնա և զնասցո՛ք իւրաքանչիւր յերկիր իւր. զի մերձեցան մինչև յերկինս դաբասաբանք նորա. ամբարձան 10 մինչև ցաստեղս: ¹⁰ Եւ ա՛՞ժ Տէր դաբասարան ՚ի վերայ նորա. եկա՛յք՝ և 11 պապմեսցո՛ք ՚ի Սիոն գգործս Տեառն Աստուծոյ մերոյ: ¹¹ Կազմեցէ՛ք աղեղունս, լցէ՛ք զկապարճս. զի զարթոյց Տէր զոգի թագաւորին Մաբաց. զի բարկութիւն նորա ՚ի վերայ Բաբելոնի, և ջնջեցէ՛ զնա. զի 12 վրէժխնդրութիւն Տեառն է, վրէժխնդրութիւն փաճարի նորա: ¹² Ի վերայ պարսպացն Բաբելոնի կանգնեցէ՛ք նշան. կացուցէ՛ք պահապանս. զարթուցէ՛ք զառաջապահս. պապրաստեցէ՛ք զզէնս. զի ձեռն ՚ի գործ արար. և արասցէ Տէր զոր ինչ խօսեցաւ ՚ի վերայ բնակչացն Բաբելոնի, ¹³ բնակելոց առ ջուրքքն բազմօք, ՚ի վերայ բազմութեան զանձուց 14 նորա. հաստա՛լ է վախճան քո. արդարև՛ սպոյյգ ՚ի փոր քո եմուպ: ¹⁴ Զի երդուաւ Տէր զօրութեանց ՚ի բազուկ իւր, թէ լցի՛ց զքեզ զօրօք իբրև մարախով, և բարբառեցցին ՚ի վերայ քո որ իջանեն ՚ի քեզ: ¹⁵ Որ արար զերկինս զօրութեամբ իւրով, պապրաստեաց զրիեզերս իմաստութեամբ իւրով. ձգեաց զերկինս հանճարով իւրով. ¹⁶ եղ ՚ի բարբառ զբազմութիւն ջուրց շառաչմանց յերկինս, և հանէ զամպս ՚ի ծագաց երկրէ, և զփայլաբակունս յանձրևս արար. եհան զլոյս յըշտեմարանց 17 իւրոց: ¹⁷ Յիմարեցան ամենայն մարդ ՚ի զփութենէ. յամօթ եղև ամենայն ոսկերիչ ՚ի դրօշելոց իւրոց, զի սուր ձուլեցին, չի՛ք ոգի ՚ի նոսա: ¹⁸ Սնոփի՛ են գործքն ձաղանաց. ՚ի ժամանակի այցելութեան իւրեանց կորիցեն: ¹⁹ Ո՛չ այնպէս ինչ իցէ Բաժինն Յակովբայ. զի որ սրեղծ զամենայն՝ նա՛ է բաժին նորա, և զաւազան ժառանգութեան 20 նորա. Տէր զօրութեանց է անուն նորա: ²⁰ Յրուեսցեն դու ինձ զանօթղ պապերազմիդ, և ցրուեցից ես ՚ի քեզ զազգս. և բարձից ՚ի միջոյ քումմէ 21 զթագաւորս. ²¹ և ցրուեցից ՚ի քեզ զայրուծի նորա. և ցրուեցից ՚ի վերայ քո զկառս և զհեծեալս նորա: ²² Եւ ցրուեցից ՚ի քեզ զայր և զկին. և ցրուեցից ՚ի քեզ զձերն և զերիպասարդն. և ցրուեցից ՚ի քեզ զընկալիւն

6 Ոսկան. Եւ ապրեցուցեք իւրաք՛: *Ոմանք.* Իւրաքանչիւր զանձինս և մի՛ կործանիցիք յանիրաւութեան. *կամ՛* յանօրէնութեան: **8 Բազումք.** Ողբս առէք ՚ի վերայ դորա. առէք դեղ վիրաց դորա: **9 Ոմանք.** Մինչև յաստեղս: **12 Ոսկան.** Կանգնեցէք նշանս: **13 Բազումք.** Բնակելովք առ ջուրքքն... և ՚ի վերայ բազմութեան զանձու նորա: **14 Ոմանք.** Իբրև մարախաւ: **15 Ոմանք.** Որ արար զերկին գորու՛: *Որ Ոսկան.* որ արար զերկիր: **16 Ոմանք.** Զլոյս ՚ի շտեմարանաց: **18 Ոսկան.** Սնոփիք են գործք, և ձաղանաց արժանիք, ՚ի ժամանակի: *Ոմանք.* Ի՛ ժամանակի այցելութեան իւրեանց փկարասցին: **19 Ոմանք.** Այնպէս ինչ է Բա՛... որ սրեղծն զամենայն: *Ի բազումս պակասի.* Բաժին նորա. և զաւազան ժառանգութեան նորա: **20 Ոմանք.** Զանօթս պապերազմիդ: **21 Ոմանք.** Եւ ցրուեցից ես ՚ի քեզ զայր և զձի նորա:

և գկոյսն. ²³ և ցրուեցից 'ի քեզ գհովին և գհօր իւր. և ցրուեցից' 'ի քեզ 23
գհողագործն և գհողագործութիւն իւր. և ցրուեցից 'ի քեզ զգորավարս և 24
զգորագլուխս իւր: ²⁴ Եւ հապուցից Բաբելոնի և բնակչաց Քաղդէացոցն 24
ըստ ամենայնի՝ չարեացն նոցա զոր արարին ընդ Սիոն, առաջի աչաց
ձերոց՝ ասէ Տէր: ²⁵ Ահաւասիկ են 'ի վերայ քո լեառնդ ապականիչ՝ ասէ 25
Տէր, որ ապականէիր զամենայն երկիր. և ձգեցից զձեռն իմ 'ի վե-
րայ քո, և թաւալեցուցից զքեզ 'ի վիմացդ. և քան զքեզ 'ի լեառն
այրեցեալ. ²⁶ և ոչ ևս առնուցուն 'ի քէն վէն անկեան՝ և վէն հիման. զի 26
յապականութիւն յաիպրենից եղիցես՝ ասէ Տէր: ²⁷ Առէք նշան 'ի վերայ 27
երկրիդ. փող հարէք ընդ ազգս ամենայն, հրաւիրեցէք 'ի վերայ դո-
րա գունդս: Պապուէր քուք յինէն Այրարարեան՝ թագաւորութեանն և
Ազբանագեան՝ գնդին. կանգնեցէք զնովա նեպակալս. ելէք 'ի վերայ.
շարժեցա՛ւ և չարչարեցաւ, զի եկն եհաս 'ի վերայ Բաբելոնի խորհուրդ
Տեառն. երիվարք իբրև զբազմութիւն մարախոյ: ²⁸ Նրաւիրեցէք 'ի վերայ 28
նորա զազգս՝ և զթագաւորն Մարաց. զգորավարս նորա, և զամենայն
զորագլուխս նոցա անդր. և զամենայն երկրի զիշխանութիւնս. ²⁹ դնել 29
զերկիրն Բաբելացոց յապականութիւն. զի մի՛ լինիցի 'ի նմա բնա-
կութիւն: ³⁰ Կասիցին նահապակքն Բաբելոնի՝ 'ի պապերագմէ. նստցին 30
'ի պաշարման. բեկան զօրութիւն նոցա, և եղեն իբրև գկանայս. հրձիգ
եղեն յարկք նոցա. խորփակեցան նիզք նոցա: ³¹ Փախստեայ փախստէի՛ 31
պապահեսցէ. և գուժկան գուժկանի՛ դիպեսցի, գոյժ առնել թագա-
ւորին Բաբելացոց, թէ առաւ քաղաքն նորա. 'ի ծագաց ելից իւրոց
³² ըմբռնեցան, և ժողովք նոցա 'ի հոր այրեցան. և արք պապերագմօղք 32
'ի դրոնս դիմեցին: ³³ Զի այսպէս ասէ Տէր զօրութեանն Աստուած Իս- 33
րայէլի. Տուն Բաբելացոց իբրև զօրան վականակ կացի. սակաւիկ
մեսս ևս՝ և հասցեն հունձք նորա: ³⁴ Եկեր զիս՝ եհաս 'ի վերայ իմ, 34
բաժանեաց զիս Նաբուքոդոնոսոր արքայ Բաբելացոց. կացոյց զիս
իբրև զաման մի ունայն. եկով զիս իբրև զվիշապ. ելից գկուշտ իւր
'ի փափկութենէ իմմէ. մերժեցան վաստակք իմ, ³⁵ և քառասպանք իմ 35
'ի Բաբելոն գնացին. ասասցէ բնակիչն Սիովնի. և արին իմ 'ի վերայ
բնակչացն Քաղդէացոց. ասասցէ Երուսաղէմ: ³⁶ Վասն այդորիկ այս- 36
պէս ասէ Տէր. Ահաւասիկ են դապրեցայց զսոխն քո, և խնդրեցից զլրէժ
քո, և անբեցից զծով նորա, և ցամաքեցուցից զաղբերս նորա: ³⁷ Եւ 37
եղիցի Բաբելոն 'ի բլուրս՝ բնակութիւն վիշապաց, յապականութիւն և
'ի շչին, և մի՛ բնակեսցի ³⁸ համօրէն. իբրև առիծունք պապրաստեցան 38
որդիք նոցա. և իբրև գկորիւնս առիծուց: ³⁹ Ի ջերմն խշտեաց ի- 39
րեանց քանց նոցա արհաւիրս, և արբուցից գնոսա. զի թմբրեցին և
ննջեցեն քունն յաիպրենից. և մի՛ զարթիցեն՝ ասէ Տէր: ⁴⁰ Իջո՛ գնոսա իբ- 40
րև զոչխարս 'ի սպանումն, և իբրև զխոյս այծեօք հանդերձ: ⁴¹ Զիաիդ 'ի 41

23 *Բազումք.* Եւ զգորագլուխս քո: **24** *Ոմանք.* Ըստ ամենայն չարեաց զոր արարին:
25 *Ոմանք.* Ահաւաղիկ ես 'ի վերայ քո: **27** *Ոսկան.* Արարարեան թա՛: *Ոմանք.*
Այրարարեան թագաւորութեանն և Ազբանագեան գնդին: *Ուր և ոմանք 'ի յոս՝*
նշանակեն. Նայք: **30** *Ոմանք.* Կասեցին նահապակք... նիզք նորա: **36** *Ոմանք.*
Ահաւաղիկ ես դապրէ՛... և ասարեցից զծով: **39** *Ոմանք.* Ի ջերմ խշտաց ի՛... և
արբեցուցից գնոսա:

պարտութիւն՝ մաքնեցար Միսակ, և անկար յորս պարծանքդ ամենայն երկրի: Զհաճոյ եղև Բաբելոն յապականութիւն ՚ի մէջ ամենայն ազգաց:

42 ⁴² Ե՛լ ՚ի վերայ Բաբելոնի ծովն գոչմամբ արեաց իւրոց, և ծածկեցաւ:

43 ⁴³ Եղեն քաղաքք նորա յապականութիւն յերկիր անջուր և յանապար. և

44 մի՛ ոք իցէ որ բնակիցէ ՚ի նմա, և մի՛ հանգիցէ ՚ի նմա որդի մարդոյ: ⁴⁴ Եւ խնդրեցից զվրէժ ՚ի Բելայ ՚ի Բաբելոն, և հանից գոր եկուլն ՚ի բերանոյ նորա, և մի՛ ևս ժողովեցին առ նա ազգք. նաև պարիսպքն Բաբելացոց

45 անկան: ⁴⁵ Ելէք ՚ի միջոյ նոցա ժողովուրդ իմ, և ապրեցուցէք իւրա-
 46 քանչիւր զանձինս ձեր ՚ի սրտմտութենէ բարկութեան Տեառն: ⁴⁶ Մի՛ երբէք զանգիտիցեն սիրտք ձեր. և մի՛ երկնչիք ՚ի համբաւաց գոր լսիցէք յերկրին. զի ՚ի նմին փարոջ մտցէ՛ լուրն, և յեպ այնր փարոյ՝

47 այ՛լ լուր, և անիրաւութիւն յերկրին. առա՛կ ՚ի վերայ առակի: ⁴⁷ Վասն այդորիկ ահա աւուրք զան՝ ասէ Տէր, և արարից հանդէն ՚ի վերայ դրօշելոցն Բաբելացոց, և ամենայն երկիր նորա ամաչեսցէ, և ամենայն

48 վիրաւորք նորա անկցին ՚ի միջի նորա: ⁴⁸ Եւ ցնծասցեն ՚ի վերայ Բա-
 բելոնի երկինք և երկիր և ամենայն որ ՚ի նոսա. զի ՚ի հիւստոյ եկեսցեն

49 թշուառացուցիչք նորա՝ ասէ Տէր: ⁴⁹ Եւ ՚ի Բաբելոն անկցին վիրաւորք ամենայն երկրին: ⁵⁰ Ելէք ապրեալք յերկրէդ. մի՛ կայք. յիշեցէք զՏէր

51 հեռաւորքդ, և Երուսաղէմ անկցի ՚ի սիրտ ձեր: ⁵¹ Յամօթ եղաք՝ զի լուաք զնախապինս մեր. ծածկեցի՛ն անարգանք զերեսս մեր. մտի՛ն

52 այլազգիք ՚ի սրբութիւնս մեր ՚ի փան Տեառն: ⁵² Վասն այդորիկ ահա աւուրք զան՝ ասէ Տէր, և խնդրեցից զվրէժ ՚ի դրօշելոց նորա, և յա-
 53 մենայն երկրի անկանիցին վիրաւորք: ⁵³ Եւ եթէ բարձրացի Բաբելոն իբրև զերկինս, և եթէ ամրացուցէ զբարձրութիւն զօրութեան իւրոյ.

54 յինէ՛ն եկեսցեն նմա սաքակիչք՝ ասէ Տէր: ⁵⁴ Չայն գուծի ՚ի Բաբելոն, և

55 բեկումն մեծ յերկրին Զաղդեացոց. ⁵⁵ զի սաքակեաց Տէր զԲաբելոն, և կորոյս ՚ի նմանէն զձայն մեծ՝ զգոչին արեաց իւրոց. իբրև ջուրք

56 բազումք ետուն զբարբառ սաքակման նորա: ⁵⁶ Չի եկն ՚ի վերայ Բա-
 բելոնի թշուառութիւն. ըմբռնեցան սպառազէնքն նորա. զարհուրեցան աղեղնաւորքն նորա: Զի Աստուած հապուցի՛չ է. ինքն Տէր հապուցանէ

57 նմա զհապուցումն: ⁵⁷ Եւ արբեցուցէ՛ արբեցութեամբ զգորավարս նո-
 րա, և զիմաստունս նորա. զիշխանս նորա՝ և զգորագլուխս նորա, և զգորաւորս նորա. և ննջեսցեն ՚ի բուն յաւիտենից, և մի՛ զարթիցեն. ասէ

58 Արքայ՝ Տէր ամենակալ անուն է նորա: ⁵⁸ Այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց. Պարիսպն Բաբելոնի լայնեցան. կործանելով կործանեսցի, և դրունք նորա բարձունք հրով այրեսցին. և ջանասցին ժողովուրդք ընդ այն, և ազգ իսկզբան սաքակեսցին: ⁵⁹ Բանն գոր պարտութեաց Տէր Երե-
 59 միայի մարգարէի ասել ցՍարեա որդի Ներեայ՝ որդոյ Մասսայ, յոր-

41 Ոմանք. ՚Ի պարտութիւն մաքնեցար Միսակիս: **43 Բազումք.** Եւ ոչ հանգիցէ ՚ի նմա: **46 Ոսկան.** ՚Ի համբաւաց գոր լսիցէք: **47 Բազումք.** Վասն այնորիկ ահա աւուրք: *Օրինակ մի.* Անկցին ՚ի միջոյ նորա: **50 Ոմանք.** Անկցի ՚ի սիրտս ձեր: **52 Այլք.** Անկցին վիրաւորք: **53 Բազումք.** Եւ եթէ բարձրացուցէ զբարձրութիւն զօ՛: **57 Ոմանք.** Եւ արբուցէ արբեց՛... և զիշխանս նորա: **Բազումք.** Եւ ննջեսցեն բուն յա՛... Տէր զօրութեան անուն է նորա: **58 Ոմանք.** Ժողովուրդք ընդունայն, և ազգք ՚ի սկզբան կաքակեսցին:

ժամ երթայր 'ի Սեղեկիայ արքայէ Յուդայ 'ի Բաբելոն, յամին չորրորդի թագաւորութեան նորա. և Սարեա էր պարգևապետ նորա: ⁶⁰ Եւ գրեաց 60
 Երեմիա զամենայն չարիս որ գալոց էին 'ի վերայ Բաբելոնի 'ի մաքենի միում. զամենայն զբանս զայսոսիկ գրեալս 'ի վերայ Բաբելոնի: ⁶¹ Եւ 61
 սաւ Երեմիա ցՍարեա. Յորժամ երթայցես 'ի Բաբելոն, և Կեսցես՝ և ընթեռնուցուս զամենայն զբանսդ զայդոսիկ. ⁶² և ասացես. Տէր՝ դո՞ 62
 խօսեցար 'ի վերայ Կեսցոյս այսորիկ սափակել զսա. մի՛ ևս լինել 'ի սմա բնակիչ 'ի մարդոյ մինչև յանասուն. զի յապականութիւն յախրեմից եղիցի: ⁶³ Եւ եղիցի յորժամ դադարեսցես յընթեռնոյն զմաքեանդ 63
 զայդ, կապեսցես 'ի դմա քար և ընկեսցես 'ի մէջ Եփրատայ. ⁶⁴ և ասացես. Այսպէս ընկղմեսցի Բաբելոն, և մի՛ կանգնեսցի 'ի չարեացն զոր 64
 ես ածից 'ի վերայ դորա: *Եւ կացին մինչև ցայսպայր քանք Երեմիայ մարգարէի:*

'Ի Թագաւորութենէն է այս քանքս: Կարարումն գրոցս:

ԽԳ ¹ Քսան և մի ամաց էր Սեղեկիա արքայ 'ի թագաւորել իւրում. և **52**
 մեքասան ամ թագաւորեաց յերուսաղէմ, և անուն մօր նորա Ամիպաաղ դուսար Երեմիայ 'ի Ղուբենայ: ² Եւ արար չար առաջի Տեառն, որպէս 2
 արար Յովակիմ: ³ Զի 'ի ցասումն Տեառն էր Երուսաղէմ և Յուդայ, 3
 մինչև մերժեաց զնոսա յերեսաց իւրոց. և սպարամբեաց Սեղեկիա յարքայէն Բաբելացոց: ⁴ Եւ եղև յիններորդի ամի թագաւորութեան նո- 4
 րա, և յամսեանն փասներորդի որ օր փասն էր ամսոյն. եկն Նաբո- քողոնոսոր արքայ Բաբելացոց ամենայն զօրօք իւրովք յերուսաղէմ, և պաշարեաց զնա. և շինեաց շուրջ զնովաւ պարիսպ առ պարիսպ՝ 'ի չորեքլուսի վիմաց: ⁵ Եւ եհաս քաղաքն 'ի նեղութիւն մինչև յամն 5
 մեքասաներորդի Սեղեկիայ արքայի, ⁶ և յամիսն չորրորդ՝ որ օր ինն 6 էր ամսոյն. և զօրացան սով 'ի քաղաքին. և ո՛չ գրանէր հաց ուրելոյ ժողովրդեան երկրին: ⁷ Եւ իրամարեցաւ քաղաքն, և ամենայն արք 7
 պարերազմօղք փախեան, և ելին 'ի քաղաքէ անտի 'ի զիշերի ընդ ճանապարհ դրանն՝ ընդ պարիսպ և ընդ պարուհան, ընդ կողմն պարտիզին արքունի. և Քաղդեացիքն շուրջ զքաղաքան էին. և զնացին ընդ ճանապարհս Արաբացոց: ⁸ Եւ զհետ եղեն զօրք թագաւորին Քաղդեացոց, և հասին Սեղեկիայ՝ արքայի յանցս Երիքովի. և ամենայն ծառայք նո- րա ցրուեցան 'ի նմանէ: ⁹ Եւ կալան զթագաւորն և ածին առ արքայն 9
 Բաբելացոց 'ի Դերլաթա յերկիրն Եմաթայ. և խօսեցաւ ընդ նմա դարաստանօք: ¹⁰ Եւ կոպորեաց արքայն Բաբելացոց զորդիսն Սեղեկիայ 10
 յանդիման նորա. և զամենայն իշխանս Յուդայ կոպորեաց 'ի Դերլա-

59 Ոսկան. Յորժամ երթայր ընդ Սեղեկիա արքայի Յուդայ: **64 Բագունք.** Զոր ես ածից 'ի վերայ նորա: **64 Ամենայն գրչագիրք մեր այսու ծանօթութեամբ՝** 'Ի Թագաւորութենէն է, և այլն. կնքին զմարգարէութիւնս Երեմիայ, սարէն եղեալ զվախճանն՝ Կարարումն: *Զորով օրինակ մի և եթ զանց արարեալ՝ այսպիսի վերնագիր կարգէ յաջորդ քանիցն.* Պարմութիւն զերութեանն Նրեաստանի: **52. 1 Այլք.** Ամիպաղ դուսար Երեմիայ: **3 Ոսկան.** Զի ցասումն Տեառն էր յերուսաղէմ և Յուդայ: **7 Ի լուս.** Ընդ պարիսպ և ընդ պարուար: **Բագունք.** Ընդ ճանապարհ Արաբաց: **9 Ոմանք.** Յերկիրն Եմաթայ:

11 թա. ¹¹ և զաչան Սեղեկիայ կուրացոյց. և կապեաց զնա ձեռակապօք. և փարաւ զնա արքայն Բաբելացոց ՚ի Բաբելոն, և եդ զնա ՚ի փուն
 12 աղօրեաց, մինչև յօր մահուան իւրոյ: ¹² Եւ յամսեանն հինգերորդի որ օր
 փասն էր ամսոյն. այն ամ իննուփանն էր Նաբուքոդոնոսորայ արքային
 13 Բաբելացոց. եկն Նաբուզարդան դահճապետ որ կայր առաջի արքա-
 14 յին Բաբելացոց. ¹³ և հրձիգ արար գլուսն Տեառն, և զապարանսն ար-
 քունի, և զամենայն փունս քաղաքին. և զամենայն ապարանս մեծամեծս
 15 այրեաց հրով: ¹⁴ Եւ զամենայն պարիսպսն Երուսաղեմի շուրջանակի՝
 ամենայն զօրօք Քաղդեացոց քակեցին որ էին ընդ դահճապետին:
 16 ¹⁵ Բայց յաղքարաց ժողովրդեանն և ՚ի մնացորդաց, և զսինլքորսն որ
 մնացին ՚ի քաղաքին. և զփախսարականս որ փախեան առ արքայն
 17 Բաբելացոց, և զմնացորդս ժողովրդեանն եթող Նաբուզարդան դահ-
 18 ճապետ: ¹⁶ Եւ յաղքարաց երկրին եթող Նաբուզարդան դահճապետ
 17 յայգեգործս և յարդիւնարարս: ¹⁷ Եւ զսինսն պղնձիս փան Տեառն, և
 զխարիսխան, և զծովն պղնձի որ էր ՚ի փան Տեառն՝ խորփակեցին
 18 Քաղդեացիքն, և խաղացուցին զամենայն պղինձն ՚ի Բաբելոն: ¹⁸ Եւ
 զոբսն և զվերնախարիսխան, և զպսակսն, և զբաշտսն, և զմսահանսն.
 19 և զամենայն կահ պղնձի որովք առնէին սպաս՝ առ. ¹⁹ և զապփովթն,
 և զամասարակովթ, և զպարզուփսն, և զաշտանակսն, և զճաշակսն. և
 զպուփսն, որ ոսկի՝ ոսկի, և որ արծաթի՝ արծաթի, առ դահճապետն:
 20 ²⁰ Եւ սինք երկոն էին, և ծով մի. և ցուլքն երկուփասան էին որ կա-
 յին ընդ ծովուն. զորս արար արքայ Սողոմոն ՚ի փան Տեառն. և ոչ
 21 գոյր չափ պղնձոյն, և ամենայն կահին պղնձոյ: ²¹ Եւ սեանցն՝ երե-
 սուն և հինգ կանգուն էր բարձրութիւն միոյ միոյ սեան. և մանեակ
 յերկուփասան կանգնոյ շուրջ զնովաւ. և թանձրութիւն նորա շուրջ առ
 22 չորս մասունս. ²² և ախաւեղագէտք նորա պղնձիք. և բարձրութիւն միոյ
 ախաւեղագիսին, ՚ի հինգ կանգնոյ. և վանդակապարք և նռնաձևք
 ՚ի վերայ ախաւեղագիսին շուրջ շրջանակաւ՝ ամենայն պղնձի. ըստ
 նմին օրինակի և երկրորդի սեանն, ութ նռնաձև, կանգուն առ կան-
 23 գուն, յերկուփասան կանգնոյ: ²³ Եւ էին նռնաձևք իննսուն և վեց, ՚ի մի-
 ոջէ կողմանէ. և էին ամենայն նռնաձևքն հարեր ՚ի վերայ վանդակին
 24 շուրջանակի: ²⁴ Եւ առ դահճապետն զՍարեա զքահանայ զգլխատրն,
 25 և զՍոփոնիա զերկրորդ, և երիս բարապանս. ²⁵ և ՚ի քաղաքէ անրի
 առ ներքինի մի, որ էր ոսփիկան արանց պարերագնողաց. և եւթն
 այր անուանի որ կային առաջի թագաւորին՝ գրեալս ՚ի քաղաքին. և
 զդպրապետն զիշխան զօրացն, և զդպրապետ ժողովրդեան երկրին, և
 26 վաթսուն այր ՚ի ժողովրդենէ երկրին՝ որ գրան ՚ի քաղաքին: ²⁶ Եւ առ

10 Յօրինակին. Զորդիսն Եզեկիայ յանդիման նորա: **11 Բազուրք.** Եւ եր զնա ՚ի փուն... մինչև ցօր մահուան: **14 Ունակք.** Եւ զամենայն պարիսպ Երուսաղեմի: **Այլք.** Ամենայն զօրք Քաղդեացոց: **15 Ոսկան.** Եթող ՚ի Նաբուզարդան: **18 Յօրինակին.** Եւ զվերնախարիսխան. և զպսակսն և զբաշտսն: **19 Օրինակ մի.** Եւ զապփովն, և զամս՝ սարակովթն, և զպարզուփայն: **20 Ունակք.** Երկուփասան, որ կային... կահին պղնձոյ: **21 Ունակք.** Առ չորս մասունս: **22 Ի յուս՝.** Եւ ախաւեղագէտք նորա պղնձիք: **Ունակք.** Ի վերայ ախաւեղագիսին... ութ նռնաձևս կանգուն առ կանգնոյ: **Ուր Ոսկան.** Եւ երկրորդի սեանն. և նռնաձևք կանգուն առ կան՝: **24 Ունակք յակուն.** Եւ զՍոփոնիա զքահանայ զերկրորդն:

զնոսա Նաբուզարդան դահճապետ, և փարաւ առ արքայն Բաբելացոց
 ՚ի Դեբլաթա: ²⁷ Եւ եհան՝ զնոսա արքայն Բաբելացոց, և սպան զնոսա 27
 ՚ի Դեբլաթա յերկրին Եմաթայ: Եւ գերեցաւ Յուդայ անդունսփ յերկրէ
 իւրմէ: ²⁸ Եւ այն ժողովուրդ է զոր գերեաց Նաբուքոդոնոսոր արքայ՝ 28
 Յամին ելթներորդի ՚ի Նրէից երին հազարս և քսան և երեք. ²⁹ և յամին 29
 ութուփասաներորդի Նաբուքոդոնոսորայ, փարան յԵրուսաղեմէ՝ ոգիս
 ելթն հարիւր երեսուն և երկուս. ³⁰ և յամին քսաներորդի և երրորդի 30
 Նաբուքոդոնոսորայ խաղացոյց Նաբուզարդան դահճապետ ՚ի Նրէից
 ոգիս ելթն հարիւր քառասուն և հինգ. ընդ ամենայն ոգիք չորք հազար
 և վեց հարիւր: ³¹ Եւ եղև յերեսներորդի ելթներորդի ամի գերութեան 31
 Յովակիմայ արքայի Յուդայ, յերկուփասաներորդ ամսեանն ՚ի քսան և
 ՚ի չորս ամսոյն, բարձրացոյց Ուղ՛մարոդաք արքայ Բաբելացոց՝ յա-
 մին յորում թագաւորեաց՝ զգլուխ Յովակիմայ արքայի Յուդայ. և եհան՝ 32
 զնա ՚ի փանէն ուր կայր ՚ի պահեսպի, ³² և խօսեցաւ ընդ նմա քաղց-
 րութեամբ. և էարկ զաթոն նորա ՚ի վերոյ քան զաթոռս թագաւորացն
 որ էին ընդ նմա ՚ի Բաբելովն. ³³ և փոխեաց զպարմունճան բանփի 33
 նորա. և ուրէր հաց հանապա՛զ առաջի նորա զամենայն աուրս որ-
 չափ և եկեաց: ³⁴ Եւ կարգեցաւ նմա ռոճիկ հանապազորդ, զոր փային 34
 յարքայէն Բաբելացոց օր ըսփ օրէ մինչև ցօր մահու զամենայն աուրս
 կենաց իւրոց: *Տունք վնյ:*

27 Ունակք. Յերկիրն Եմաթայ: **28 Ունակք.** Եւ քսան և երիս: **29 Ունակք.** Ոգիս
 ութ հարիւր և երե՛: **30 Ունակք.** Ոգիք չորք հազարք: **31 Ունակք.** Եւ եղև յա-
 մին երեսներորդի և ելթներ՛... ՚ի քսան և չորս ամսոյն... Ուղմարովդաք արքայ:
32 Բագուսք. Եւ արկ զաթոռ: **33 Ունակք.** Բանփին նորա, և ուրէր նա հաց
 հանա՛... որչափ և եկաց: **34 Աստուսօր ՚ի վսխանակի օրինակս մեր և եթ նշանակէ**
զհամարաթիս փսնց, զորով զսնց ստնեն այլք:

ԹՈՒՂԹ ԲԱՐՈՒՔԱՅ

1 **Ե** Բ այն են բանք թղթոյն գոր գրեաց Բարուք որդի Ներեայ որդոյ ԽԵ/Ա
2 Սասայ որդոյ Սեղեկիայ որդոյ Ասադայ, որդոյ Քեղկեայ ՚ի
3 Բաբելովն: ² Յամի՛ն հինգերորդի՛ որ օր ելթն էր ամսոյն, ՚ի ժա-
4 մանակի յորում առին Քաղդէացիքն գերուսաղէմ, և այրեցին գնա հրով:
5 ³ Եւ ընթերցան Բարուք զբանս թղթոյս այսորիկ յականջս Յեքոնիայ
6 որդոյ Յովակիմայ արքայի Յուդայ, և յականջս ամենայն ժողովրդեանն
7 որ գային ՚ի մաբտանն. ⁴ և յականջս զօրացն, և որդոց թագաւորացն.
8 և յականջս ծերոցն. և յականջս ամենայն ժողովրդեանն, ՚ի փոքուէ
9 մինչև ցմեծամեծս. ամենեցուն որ բնակեալն էին ՚ի Բաբելովն, առ
10 Սոդ գետով. ⁵ և լային և պահէին, և կային յաղօթս առաջի Տեառն: ⁶ Եւ
11 ժողովեցին արծաթ ըստ իւրաքանչիւր կարի. ⁷ և առաքեցին յերուսաղէմ
12 առ Յովակիմ որդի Քեղկեայ՝ որդոյ Սաղովմայ առ քահանայ. և առ
13 այլ քահանայս գրեալս ընդ նմա յերուսաղէմ: ⁸ Յառնուլ նորա զսպաս
14 փանն Տեառն որ ել ՚ի փաճարէն՝ դարձուցանել յերկիրն Յուդայ, ՚ի
15 փասներորդում Սիւան ամսոյ զսպասն արծաթեղէնս՝ զոր արար Սեղե-
16 կիա որդի Յովսիայ արքայի Յուդայ. ⁹ յեք գերելոյ Նաբուքոդոնոսորայ
17 արքայի Բաբելացոց՝ զՅեքոնիա և զԻշխանսն՝ և զկալանաւորակապսն՝
18 և զգօրաւորսն՝ և զժողովուրդ երկրին՝ յերուսաղէմ. և փարաւ զնոսա ՚ի
19 Բաբելոն: ¹⁰ Եւ ասեն. Ահաւասիկ առաքեցաք առ ձեզ արծաթ. և զնե-
20 ցէք արծաթոյդ ողջակէզս՝ և զվասն մեղացն, և կնդրուկ՝ և արարէք
21 մաննա. և հանէք ՚ի սեղանն Տեառն Աստուծոյ մերոյ: ¹¹ Եւ աղօթս
22 արարէք ՚ի վերայ կենաց Նաբուքոդոնոսորայ արքայի Բաբելացոց,
23 և ՚ի վերայ կենաց Բաղդասարայ որդոյ նորա. զի եղիցին ատուք
24 նոցա իբրև զաւուրս երկնից ՚ի վերայ երկրի: ¹² Եւ փացէ մեզ Տէր զօ-
25 րութիւն, և լուսաւոր արասցէ զաչս մեր. և կեցցուք ընդ հովանեաւ
26 Նաբուքոդոնոսորայ արքային Բաբելացոց, և ընդ հովանեաւ Բաղդասարայ
27 որդոյ նորա. և ծառայեսցուք նոցա ատուրս բազումս, և գրցուք շնորհս
28 առաջի նոցա: ¹³ Աղօթս արարէք և ՚ի վերայ մեր առ Տէր Աստուած մեր.
29 զի մեղաք Տեառն Աստուծոյ մերում, և ո՛չ դարձաւ սրփմբութիւն Տեառն
30 և բարկութիւն նորա ՚ի մենջ մինչև ցայսօր:

14 Եւ ընթերցջիք զթուղթոյ գայդ զոր առաքեցաք առ ձեզ, դնել ՚ի ք
15 փունդ Տեառն՝ յաւուրս փօնի, և յաւուրս ժամանակի: ¹⁵ Եւ ասասջիք.
16 Տեառն Աստուծոյ մերոյ արդարութիւն է, և մեր՝ ամօթ երեսաց, որպէս
17 յաւուրս յայսմիկ անն Յուդայ՝ և բնակչաց Երուսաղէմի: ¹⁶ և թագաւորաց
18 մերոց, և իշխանաց մերոց, և քահանայից մերոց, և մարգարէից մերոց,

Ամենայն գրչագիրք մեր կարգեն զԲարուք աստէն յստաց քան զՈղբսն Երևմիայ. այլ ոմանք զանագանին միայն ՚ի վերնագիրն դնելով լոկ Բարուք:

1. 1 *Ոմանք*. Բանք թղթին գոր: *Յօրինակին*. Որդոյ Ասադայ: 4 *Ոմանք*. Ի փոքուէ մինչև ՚ի մեծս: *Յօրինակին*. Առ Սոդ գետով: 5 *Ոսկան*. Որք լուեալ լային և պա՛: 8 *Ոմանք*. Ի փասներորդում Նիսան ամսոյ... զսպասն զարծաթեղէնս: 10 *Ոմանք*. Արծաթոյդ յողջակէզս: 12 *Բազումք*. Տացէ մեզ Տէր: 14 *Ոմանք*. Դնել ՚ի փունն Տեառն:

և հարց մերոց առաջի Տեառն: ¹⁸Ձի անհնազանդ եղաք նմա, և ո՛չ 18
 լուաք ձայնի Տեառն Աստուծոյ մերոյ զնա՛լ ըստ հրամանաց Տեառն՝ 19
 զոր եղ առաջի մեր: ¹⁹Յօրէ յորմէ եհան Տէր զհարսն մեր յերկրէն Ե– 19
 զհպարացոց մինչև ցայսօր էաք անհնազանդք Տեառն Աստուծոյ մերոյ,
 և խուսափեալք չսել ձայնի նորա: ²⁰Եւ պարեցան զմեք չարիքն, և 20
 նզոկք զոր կարգեաց Տէր ՚ի ձեռն Մովսիսի ծառայի իրոյ, յաւուր յորում
 եհան զհարսն մեր յերկրէն Եգիպտացոց՝ քա՛լ մեզ զերկիրդ որ բխտ
 զկաթն և զմեղո՛ր՝ որպէս և այսօր: ²¹Եւ ո՛չ լուաք ձայնի Տեառն Աս– 21
 տուծոյ մերոյ ըստ ամենայն բանից մարգարէիցն զոր առաքեաց առ
 մեզ: ²²Եւ գնացաք իւրաքանչիւր ըստ մրաց սրտի իրոյ չարի, հարկել 22
 սաստիածոց օտարաց, առնել չար առաջի Տեառն Աստուծոյ մերոյ:

¹Եւ կացոյց Տէր զբանս իւր զոր խօսեցաւ ՚ի վերայ մեր, և ՚ի վե– 2
 րայ դարաւորաց մերոց որ դաբէին զԻսրայէլ, և ՚ի վերայ թագաւորաց
 մերոց, և ՚ի վերայ իշխանաց մերոց, և ՚ի վերայ առն Իսրայէլի և 2
 Յուդայ. ²աճել ՚ի վերայ մեր չարիս մեծամեծս, որ ո՛չ երբէք գործեցան
 ՚ի ներքոյ ամենայն երկնից, որպէս արարան Իսրայէլի՝ ըստ գրելոցն 2
 յօրէնսն Մովսիսի. ³ուրել մեզ զմարմին որդոց մերոց, և առն զմարմին 3
 դստեր իրոյ: ⁴Եւ մաքնեաց զմեզ ՚ի սարկույթին ամենայն թագաւորաց 4
 որ շուրջ զմեք էին. ՚ի նախապինս և յանապապ ՚ի մէջ ամենայն
 ժողովրդոց շուրջանակի՝ ուր ցրուեաց զմեզ Տէր անդր: ⁵Եւ եղաք ՚ի 5
 վայր՝ և ո՛չ ՚ի վեր. զի մեղաք Տեառն Աստուծոյ մերոյ առ ՚ի չսելոյ
 ձայնի նորա: ⁶Տեառն Աստուծոյ մերոյ արդարութիւն. և մեր՝ և հարցն 6
 մերոց ամօթ երեսաց, որպէս և յաւուրս յայսմիկ. ⁷զոր խօսեցաւ Տէր ՚ի 7
 վերայ մեր զամենայն չարիսս զայսուսիկ որ եկին ՚ի վերայ մեր: ⁸Եւ ո՛չ 8
 աղաչեցաք զերեսս Տեառն, դառնալ իւրաքանչիւր ՚ի խորհրդոց սրտի
 իրոյ չարի: ⁹Եւ զարթեան Տէր ՚ի վերայ չարեացն, զորս զարթոյց Տէր ՚ի 9
 վերայ մեր. զի արդար է Տէր յամենայն ՚ի գործս իւր՝ զոր պարուիրեաց
 մեզ: ¹⁰Եւ ո՛չ լուաք ձայնի նորա երթալ զհետ հրամանաց Տեառն զոր 10
 եպ առաջի մեր:

զ ¹¹Եւ արդ Տէր Աստուած Իսրայէլի, որ հաներ զժողովուրդ քո յերկ– 11
 րէն Եգիպտացոց, հզօր ձեռամբ՝ նշանօք և արուեստիւք՝ և մեծա–
 մեծ զօրութեամբք՝ և բարձր բազկաւ, և արարեր քեզ անուն որպէս
 յաւուր յայսմիկ: ¹²Մեղաք ամպարշտեցաք՝ անիրաւեցաք Տէր Աստու– 12
 ած մեր յամենայն իրաւունս քո: ¹³Դարձցի սրտմտութիւն քո ՚ի մէջ. զի 13
 մնացաք նուազք ՚ի մէջ հեթանոսաց՝ ուր ցրուեցեր զմեզ անդր: ¹⁴Լուր 14
 Տէր աղօթից մերոց, և խնդրուածոց մերոց, և փրկեա՛լ զմեզ վասն ա–

16 Ոսկան յաւելոյ յեղ՝ առաջի Տեառն. *համար 17. Մեղաք առաջի Տեառն Աստուծոյ մերոյ. և ո՛չ հաւաքացաք՝ ապարամբեալք ՚ի նմանէ.* (18) զի անհնա՛: **18 Բազուսք.** Ջոր եր առաջի մեր: **19 Ոմանք.** Եւ մինչև ցայսօր... և խուսափեաք չսել ձայ՛: **21 Ոմանք.** Տեառն Աստուծոյ մերում: **2. 1 Ոմանք.** Եւ կացոյց Տէր զբան իւր: **2 Ոմանք.** Որպէս և արարաւ: **3 Ոմանք.** Չմարմինս որդոյ մերոյ. *կամ՝* իրոյ... (5) ամենայն թագաւորութեանց որ շուրջ: **5 Ոմանք.** Եւ եղեաք ՚ի վայր... Տեառն Աստուծոյ մերում: **6 Ոսկան.** Եւ մեզ և հարց մերոց: **9 Ոմանք.** Յամենայնի գործս իւր: **10 Դ լուս՝.** Ջոր եղ առաջի մեր: **11 Ոմանք.** Տէր Աստուած մեր որ հաներ... որպէս և յաւուր յայս՛:

15 նուան քոյ. և փո՛ր մեզ շնորհս առաջի գերչաց մերոց: ¹⁵ Զի ծանիցե
ամենայն երկիր՝ թէ դո՛ւ ես Տէր Աստուած մեր. զի անուն քո կոչեցաւ
16 'ի վերայ Իսրայէլի, և 'ի վերայ ազգի նորա: ¹⁶ Տէր՝ նայեանց՝ 'ի փաճարե
սրբոյ քումմէ, և խորհեանց զմեզ. խոնարհեցո՛ւ Տէր զունկն քո՝ և լո՛ւր.
17 ¹⁷ Բաց գաջս քո՝ և փեն. զի ոչ եթէ մեռեալք 'ի դժոխս որոց առան
18 ոգիք 'ի միջոյ նոցա, փացեն փառաւորութիւն և իրաւունս Տեառն: ¹⁸ Այլ
անձինք փրփմեալք յանհնարին փրփմութիւնս, որ զնան կորացեալք՝
և հիւանդացեալք, և աչք առկայծեալք՝ և անձինք քաղցեալք՝ փացեն
19 քեզ փառս և արդարութիւն: ¹⁹ Տէր՝ ոչ եթէ առ իրաւանց հարցն մերոց
և թագաւորաց մերոց արկանենք գութս առաջի քո Տէր Աստուած մեր:
20 ²⁰ Զի ածեր զսրբութիւն քո և զբարկութիւն քո 'ի վերայ մեր, որ–
21 պէս և խօսեցար 'ի ձեռն ծառայից քոց մարգարէից. եթէ ²¹ այսպէս
ասէ Տէր. Խոնարհեցուցէք զպարանոցս ձեր, և հարկեցարո՛ւք արքային
22 Բաբելացոց. և նստարո՛ւք յերկրին զոր երու հարցն ձերոց: ²² Եւ եթէ ոչ
լուիցէք ձայնի Տեառն հարկել արքային Բաբելացոց, պակասն արարից
23 'ի քաղաքացոյ Յուդայ և արտաքոյ Երուսաղեմի՝ ²³ զձայն ուրախութե–
ան, և զձայն ցնծութեան, զձայն փեսայի և զձայն հարսին. և եղիցի
24 ամենայն երկիրդ յանապար 'ի բնակչաց: ²⁴ Եւ ոչ լուաք ձայնի քում
հարկել արքային Բաբելացոց: Եւ կացուցեր զբանս քո զոր խօսեցար 'ի
25 ձեռն ծառայիցն քոց մարգարէից, հանել զոսկերս թագաւորացն մերոց,
և զոսկերս հարց մերոց 'ի փեղոջէ իրեանց: ²⁵ Եւ ահա անկեա՛լ կան
'ի փոթի փունջեան, և 'ի ցուրպ գիշերոյ. և մեռան 'ի ցաւս չարաչարս՝
26 'ի սով և 'ի սուր և 'ի գերութիւն: ²⁶ Եւ արարեր զփաճարն քո յորոյ
վերայ կոչեցաւ անուն քո, որպէս յաւուրս յայսմիկ՝ վասն չարութեան
27 փանն Իսրայէլի և փանն Յուդայ: ²⁷ Եւ արարեր ընդ մեզ Տէր Աս–
տուած մեր ըստ ամենայն հեգութեան քում, և ըստ ամենայնի մե–
28 ծի գթութեան քոյ: ²⁸ Որպէս խօսեցար 'ի ձեռն ծառայի քոյ Մովսիսի,
յաւուր պարուիրելոյ քոյ նմա գրե՛լ զօրէնս քո առաջի որդւոցն Իսրա–
29 յէլի: ²⁹ Եւ ասել. Եթէ ոչ լուիցէք ձայնի ինում. եթէ ոչ շռնինդ մեծ և
յոյժ դարձցի 'ի փոքրկութիւն 'ի մէջ ազգաց ուր ցրուեցից զձեզ անդր:
30 ³⁰ Զի զիպմ եթէ ոչ լսիցեն ինձ, զի ժողովուրդ խստապարանոց է. և
դարձուցանեն զսիրտս իրեանց յերկրին պանդխտութեան իրեանց:
31 ³¹ Եւ ծանիցեն՝ թէ են եմ Տէր Աստուած նոցա. և փաց նոցա սիրտ՝
32 և ականջս լսելոյ: ³² Եւ օրհնեսցեն զիս յերկրին գերութեան իրեանց. և
33 յիշեսցեն զանուն իմ: ³³ Եւ դարձցին 'ի խստութենէ պարանոցի իրեանց,
և յիրաց չարեաց իրեանց. զի յիշեսցեն զճանապարհս հարց իրեանց
34 մեղուցելոց առաջի իմ: ³⁴ Եւ դարձուցից զնոսա յերկիրն զոր երդուայ
փա՛լ հարցն նոցա Աբրահամու և Սահակայ և Յակոբայ, և փիբեսցեն
35 նմա. և բազմացուցից զնոսա, և ոչ նուաղեսցին: ³⁵ Եւ հաստատեցից

14 *Ոմանք.* Եւ փրկեա՛ զմեզ վասն քո: 16 *Ոսկան.* Զունկն քո՝ և լո՛ւր մեզ:
21 *Բազումք.* Եւ հարկեցէք արքային: 23 *Ոսկան.* Երկիրդ անապար 'ի բն՝: 27 *Ոմանք.* Նեգութեան քո, և ընդ ամենայն մեծի: 29 *Ոսկան.* Եւ ասել եթէ լուիցէք: *Ոմանք.* Ծոնինդ մեծ և յոյժ դարձցի փոքրկութիւն: 30 *Ոմանք.* Եթէ ոչ լուիցեն ինձ... յերկիրն պանդխտութեան: 33 *Ոմանք.* Եւ յիրաց չարաց ի՞նչ... զճանապարհ հարցն իմ: 34 *Ոմանք.* Եւ Յակոբու... և ոչ նուազեսցին:

նոցա ո՛րևէ յաւիտեանական լինել ինձ նոցա յԱստուած, և նոքա եղիցին ինձ 'ի ժողովուրդ: Եւ ո՛չ ևս խախտեցից զժողովուրդ իմ զԻսրայել յերկրէն զոր ետրու նոցա:

¹Տէր ամենակալ՝ Աստուած Իսրայելի, անձինք նեղեալք՝ և հոգիք **3** ձանձրացեալք աղաղակեն առ քեզ: ²Լոր Տէր և ողորմեաց, զի Աստուած ողորմած ես, և ողորմեաց՝ զի մեղաք առաջի քո. ³զի դու բնակեալ ես յաւիտեան, և մեք կորստակա՛նք յաւիտեան: ⁴Տէր ամենակալ՝ Աստուած Իսրայելի, լոր աղօթից մեռելոցն Իսրայելի, և որդոցն մեղուցելոց առաջի քո. որք ո՛չ լուան ձայնի Տեառն Աստուծոյ իւրեանց. և պարեցին զմեզ չարիք: ⁵Մի՛ յիշեր զանիրաւութիւնս հարցն մերոց, այլ յիշեա՛ 5 զձեռն քո, և զանուն քո 'ի ժամանակի յայսմիկ. ⁶զի որո՛ Տէր Աստուած մեր. և օրհնեսցուք զքեզ Տէր: ⁷Զի վասն այսորիկ ետրուր գերկելո՛ քո 'ի սիրտս մեր կարդալ զանուն քո. և օրհնեսցուք զքեզ 'ի գերութեանս մերում. զի դարձուցաք 'ի սիրտս մեր զամենայն անիրաւութիւնս հարցն մերոց մեղուցելոց առաջի քո: ⁸Ահաւասիկ մեք այսօր 'ի գերութեան 8 մերում. ուր ցրուեցեր զմեզ այսր 'ի նախապիսն՝ և 'ի նզովս՝ և 'ի պարտիսս ըստ ամենայն անօրէնութեանց հարց մերոց՝ որ ապստամբեցին 'ի Տեառնէ Աստուծոյ մերմէ:

7 ⁹Լոր Իսրայել զպատուերս կենաց. ո՛նկն դիք ճանաչել զիմաստութիւն: ¹⁰Զի՛նչ է Իսրայել. զի՞ է զի յերկիրդ թշնամեաց ես: ¹¹Ննացար յերկրի 10, 11 օտարութեան, խառնակեցար ընդ դիակունս. համարեցար ընդ իջեալս 'ի դժոխս: ¹²Թողեր գերկիրն իմաստութեան: ¹³Եթէ 'ի ճանապարհն 12, 13 Աստուծոյ գնացեալ էիր, բնակեալ էիր խաղաղութեամբ յաւիտեանս ժամանակաց: ¹⁴Ուսի՛ր՝ ո՛ր է իմաստութիւն, ո՛ր է զօրութիւն, ո՛ր է 14 հանճար, ճանաչել միանգամայն՝ թէ ո՛ր են կեանք երկայնակեացք. ո՛ր է լոյս աչաց և խաղաղութիւն. ¹⁵ո՞՞ եգիպ զպեղի նորա, և ո՞՞ եմուր 'ի 15 զանձս նորա: ¹⁶Ո՛ր են իշխանք հեթանոսաց՝ և որ փիրէին զագանաց երկրի. ¹⁷որ ընդ թոջունս երկնից ճախրէին. ¹⁸և զանձէին արծաթ և 17, 18 ոսկի՛՛ յոր յուսացան մարդիկ. և ո՛չ գոյր բաւ սրացուածոց նոցա. և որք գործեն զարծաթն և զոսկին, և հոգան. և ո՛չ գոն հանգամանք գործոց նոցա: ¹⁹Ապականեցան և 'ի դժոխս իջին. և այլք փոխանակ 19 նոցա կանգնեցան: ²⁰Երիտասարդք րեսին լոյս, և բնակեցին յերկրի. և զճանապարհս իմաստութեան ո՛չ ծանեան. ²¹և ո՛չ 'ի միտ առին զշաւիղս 21 նորա, և ո՛չ կացին 'ի վերայ նորա. որդիք նոցա 'ի ճանապարհէ նորա հեռի՛ եղեն: ²²Ո՛չ լու եղև 'ի Քանան, և ո՛չ երևեցաւ 'ի Թեման: ²³Եւ ո՛չ 22, 23 որդիքն Նագարու ինդրեն զիմաստութիւն. վաճառականք Մերանայ և Թեմանայ. և առասպելախօսք՝ և քննիչք իմաստութեան զճանապարհն իմաստութեան ո՛չ ծանեան, և ո՛չ յուշ եղեն նոցա շաւիղք նորա: ²⁴Ո՛վ 24

3. 1 Ոմանք. Եւ ոգիք ձանձրաց՛: **7 Ոսկան.** Զի վասն այնորիկ: **Ոմանք.** Զամենայն անօրէնութիւնս հարցն: **8 Ոմանք.** Զմեզ այսօր 'ի նախապի՛... ըստ ամենայն անիրաւութեանց: **10 Ոսկան.** Իսրայել, զի յերկիրդ թշ՛: **11 Ոմանք.** Յերկրիդ օտարութեան, խառնեցար ընդ: **13 Յօրինակին պակասէր.** Գնացեալ էիր, բնակեալ էիր խաղա՛: **Ուր ոմանք.** բնակէիր խա՛: **16 Ոմանք.** Եւ որ փիրեն զագա՛. և ոմանք. և որ իշխեն զագա՛: **18 Ի բագունս պակասի.** Զարծաթն և զոսկին. և: **21 Բագունք.** Ի ճանապարհէ նոցա հեռի: **23 Ի բագունս պակասի.** Եւ Թեմանայ. և ա՛:

Իսրայել՝ որպես զի մեծ է փրուն Ասպուծոյ, և ընդարձակ է փռոյի սրացուածոց
 25, 26 նորա: ²⁵ Մեծ է՝ և ո՛չ գոյ բաւ. բա՛րձր և անչափ: ²⁶ Անդ ծնան սկայքն
 27 անուանիք, իսկզբանէ եղեալք մեծամեծք, հմնւրք պատերազմաց: ²⁷ Ո՛չ
 եթէ զնոսա ընտրեաց Ասպուծ, և ո՛չ զճանապարհ իմաստութեան եր
 28 նոցա: ²⁸ Եւ կորեան առ ՚ի չգոյէ իմաստութեան, և սալակեցան վասն
 29 անմտութեան իրեանց: ²⁹ Ո՛ր էլ յերկինս և ան գնա՝ և իջոյց գնա յամպոց:
 30 ³⁰ Ո՛ր անց յայնկոյս ծովո՛ւ և եգիպ գնա, և բերիցէ գնա ընդ ընտիրս
 31 ոսկոյ: ³¹ Չի՛ք որ գիպէ զճանապարհս նորա, և ո՛չ որ զմտան ածիցէ
 32 զշաւիղս նորա: ³² Այլ որ գիպէն զամենայն՝ նա՛ ճանաչէ գնա, եգիպ գնա
 իմաստութեամբ իրով. և որ կազմեաց զերկիր յաւիտեանս ժամանակաց,
 33 ելից՝ զսա անասնօք և չորքոտանէօք: ³³ Որ առաքէ զոյս՝ և գնայ. կոչեաց
 34 գնա՛ և նա լուան նմա դողութեամբ: ³⁴ Եւ աստեղք ծագեցին յիրաքանչիւր
 35 պահպանութեան՝ և ուրախ եղեն: ³⁵ Կոչեաց զնոսա՛ և ասեն. Ահա՛նա–
 36 սիկ կամք. ծագեցին ուրախութեամբ Արարչի իրեանց: ³⁶ Սա՛ է Ասպու–
 37 ած մեր՝ ընդ որում ո՛չ համարեսցի այլ: ³⁷ Եգիպ զամենայն ճանապարհս
 իմաստութեան. և եր գնա Յակորբու ծառայի իրում, և Իսրայելի սիրեցելոյ
 38 ՚ի նմանէ: ³⁸ Յեր այտորիկ յերկրի երևեցա՛ւ և ընդ մարդկան շրջեցաւ:
4 ¹ Այս են գիրք հրամանաց Ասպուծոյ, և օրէնք որ կան յաւիտեան:
 2 Ամենեքին որ ընդունին գնա կեան, և որք թողուն գնա մեռցին: ² Դարձ
 3 Յակովբ՝ և բունս հար զնմանէ, ընդ ծագումն առաջի լուսոյ նորա: ³ Մի՛
 4 փար այլում զփառս քո, և մի՛ զօգուս ազգի օտարոտոյ: ⁴ Երանի՛ է
 5 մեզ Իսրայել, զի հաճոյքն Ասպուծոյ ծանօթք մեր են: ⁵ Քաջալերեաց
 6 ժողովորդ իմ. յիշեա՛ր Իսրայել. ⁶ զի վաճառեցարուք յազգս՝ և ո՛չ ՚ի
 կորուստ. փոխանակ զի բարկացուցէք դուք զԱսպուծ՝ մարնեցայք
 7 հակառակորդաց. ⁷ քանզի զայրացուցէք զԱրարիչ ձեր. զոնեցէք դիւաց՝
 8 և ո՛չ Ասպուծոյ: ⁸ Մոռացարուք զկերակրիչն ձեր զԱսպուծ յաւիտե–
 9 ան. փրկմեցուցէք և զդայեակն ձեր զԵրուսաղէմ. ⁹ զի երես զեկեալ ՚ի
 վերայ ձեր զբարկութիւն յԱսպուծոյ՝ և ասէ.

Լուարո՛ք պանդուխտք Սիովնի, զի ամ ՚ի վերայ իմ Տէր սուգ մեծ: ^ն
 10 ¹⁰ Տեսի զգերութիւն ուսերաց և դստերաց իմոց, զոր ամ ՚ի վերայ նոցա
 11 յաւիտեանականն: ¹¹ Մնուցի զնոսա ուրախութեամբ, և յուղարկեցի զնո–
 12 սա լալով և սգով: ¹² Մի՛ ոք ոտնհար լիցի այրոյս, որ մնացի միայնացեալս
 ՚ի բազմաց. թափո՛ր եղէ վասն բազում մեղաց որդոց իմոց. զի խոտորեցան
 13 յօրինացն Ասպուծոյ, ¹³ և զիրաւունս նորա ո՛չ ծանեան. և ո՛չ գնացին ՚ի
 ճանապարհս պատուիրանաց Ասպուծոյ, և ո՛չ ՚ի շաւիղս իրաբոս ար–
 14 դարութեան նորա ելին: ¹⁴ Եկեացեն պանդուխտք Սիովնի, և յիշեսցեն
 զգերութիւն ուսերաց և դստերաց իմոց զոր ամ ՚ի վերայ նոցա Յաւիտեանականն:
 15, 16 ¹⁵ Ա՞՞՞՞ ՚ի վերայ նոցա անգ ինչաւոր, անգ լի՛րբ և այլալեզու. ¹⁶ որ ո՛չ

29 *Յօրինակին.* Եւ ան գնոսա, և իջոյց գնա: **30** *Ոմանք.* Ով անց... և բերիցէ գնա ընտիրս ոսկոյ: **31** *Ոմանք.* Չիք որ գիպէ: **36** *Բազումք.* Սա Ասպուծ մեր՝ ընդ: **37** *Ոմանք.* Ծառայի իրոյ և Իսրայելի սիրելոյ ՚ի նմանէ: **4. 1** *Ոմանք.* Եւ ամենեքեան որ ընդ ունին գնա ՚ի կեանս. և որք: *Ի լուս՝ նշանակի.* Մեռցին զմահ հոգոց: *Ջոր և օրինակ մի յաւելեալ դնէ ՚ի բնասակի:* **3** *Բազումք.* Եւ մի՛ զօգուս քո անգի: **8** *Բազումք.* Ձեր՝ զԱսպուծ յաւիտեանական: **11** *Ոմանք.* Լալով և սգալով:

ակն ածէին 'ի ծերոյն, և ոչ ողորմէին փոյսոյն. փարան զսիրելիս
այրոյս, և 'ի դստերաց թափոնր արարին զմնացեալս: ¹⁷ Եւ ես՝ զի չէի ¹⁷
ձեռնհաս օգնել ձեզ: ¹⁸ Որ ամ զչարիսն 'ի վերայ, փրկեսցէ՛ զձեզ 'ի ¹⁸
ձեռաց թշնամեաց ձերոց: ¹⁹ Գնացէ՛ք որդեակք գնացէ՛ք, զի ես մնա- ¹⁹
ցի աւերալ: ²⁰ Մերկացայ զպարմունան խաղաղութեան, և զգեցայ ²⁰
զքորձ խնդրուածոց իմոց. աղաղակեցի առ յաիփրենականն յաուրս
իմ: ²¹ Քաջալերեցարոնք որդեակք. գոչեցէ՛ք առ Աստուած և փրկեսցէ ²¹
զձեզ 'ի բռնութենէ ձեռաց թշնամեաց: ²² Զի ես յուսացայ 'ի յաիփրենականն ²²
վասն փրկութեան ձերոյ. և եկն ինձ ուրախութիւն 'ի սրբոյն 'ի վե-
րայ ողորմութեանն, որ եկեսցէ ձեզ ընդ հուպ 'ի յաիփրենականէ Փրկչէ՛
ձերմէ: ²³ Զի յուղարկեցի զձեզ սգով և լալով՝ և փացէ ինձ Աստուած ²³
զձեզ ցնծութեամբ և ուրախութեամբ յաիփրենան: ²⁴ Զի որպէս այժմ ²⁴
փեսին պանդուխաբքն Սիովնի զգերութիւն ձեր. նոյնպէս փեսցեն ընդ
հուպ յԱստուծոյ զփրկութիւնն ձեր, որ եկեսցէ 'ի վերայ ձեր փառօք
մեծօք՝ և լուսատրութեամբ 'ի յաիփրենականէն: ²⁵ Որդեակք՝ երկայնամի՛ւք ²⁵
եղերուք 'ի վերայ բարկութեան հասելոյ ձեզ յԱստուծոյ: Նալածեաց
զքեզ թշնամին քո, և փեսցես զկորուստ նորա ընդ հուպ, և ելցես 'ի
վերայ պարանոցի նորա: ²⁶ Փափկասունք իմ գնացին զճանապարհս ²⁶
խիսարս. վարեցան իբրև զհօր յափշտակեալ 'ի թշնամեաց: ²⁷ Քաջալերեցարոնք ²⁷
որդեակք՝ և գոչեցէ՛ք առ Աստուած, զի եղիցի ձեզ յիշարալ 'ի վարչէն.
²⁸ զի որպէս եղեն ձեր միփք մոլորեալք յԱստուծոյ. փասնպարիկ եղերուք ²⁸
դառնալ և խնդրել զնա. ²⁹ զի որ ամեն 'ի վերայ ձեր չարիս, ամցէ՛ 'ի ²⁹
վերայ ձեր զյաիփրենական ուրախութիւնն հանդերձ փափկութեամբն
ձերով:

զ ³⁰ Քաջալերեանց Երուսաղէմ, միսիթարեսցէ զքեզ որ անուանեաց ³⁰
զքեզ: ³¹ Եղով որ չարչարեացն զքեզ, և որ խնդացին ընդ կործա- ³¹
նումն քո: ³² Եղով ես քաղաքքն որոց ծառայեցին մանկունք քո. և ³²
եղով է որ ընկալաւ զորդիսն քո: ³³ Զի որպէս խնդաց նա 'ի վերայ ³³
կործանման քոյ, և ուրախ եղև յանկանելն քում. նոյնպէս փրկմեսցի
'ի վերայ աւերածին իւրոյ: ³⁴ Եւ բարձից՝ 'ի նմանէ զուրախութիւն բա- ³⁴
զում խրախճանութեանն. և դարձուցից 'ի սուր զպերճութիւն նորա:
³⁵ Եկեսցէ 'ի վերայ նորա հոնր 'ի յաիփրենականէն աւուրս բազումս. և ³⁵
եղիցի բնակութիւն դիւաց զբազում ժամանակս:

է ³⁶ Նայեանց ընդ արևելս Երուսաղէմ, և փեն զեկեալ ուրախութիւնն ³⁶
քեզ յԱստուծոյ: ³⁷ Ահաաղիկ զան՝ որդիքն քո զորս յուղարկեցեր. զան ³⁷
ժողովեալք յարևելից մինչև 'ի մուրս արևու բանին Սրբոյն. խնդացեալք

16 Ոմանք. Ոչ ակնածէին ձերոյն... զսիրելիս այրոյն: **17 Ոմանք.** Եւ ես զինչ էի
ձեռնհաս: **20 Ոմանք.** Խնդրուածաց իմոց. աղաղակեցից առ յաի՛: **21 Յօրինակին**
պակասէր. 'Ի բռնութենէ ձեռաց թշնամեաց: **23 Ոմանք.** Լալով և սգով, և փացէ
ինձ զձեզ Աստուած ցն՛: **24 Ոմանք.** Ընդ հուպ զԱստուծոյ զփրկութիւնն... փառօք
մեծաւ, և լուսատրութեամբ յաիփրենականին: **26 Բազունք.** Գնացին 'ի ճանապարհս
խիսարս: **29 Ոմանք.** Նանդերձ փրկութեամբ ձերով: **30 Ոմանք.** Միսիթարել զքեզ
որ: **31 Ոմանք.** Եղով որ չարչարեցին զքեզ: **33 Ոմանք.** 'Ի վերայ կործանմանն...
յանկանելն քո... 'ի վերայ իւրոյ աւերածին: **35 Ոմանք.** Դիւաց բազում ժամանակս:
Որ Ուկաւ. 'ի բազում ժամանակս:

փառօրն Աստուծոյ:

- 5** ¹Մերկեա՛ Երուսաղէմ զհանդերձ սգոյ և լալականաց քոց. և զգեցի՛ր
2 զվայելչութիւն փառացն Աստուծոյ՝ յաւիտեան: ²Արկ զքն զկրկնոցն
արդարութեան յԱստուծոյ. դի՛ր խոյր ՚ի գլուխ քո զփառաց Յաւիտենականին:
3 ³Զի ցուցցէ՛ Աստուած ՚ի ներքոյ երկնից զամենայն լուսաւորութիւնս քո.
4 ⁴և կոչեսցի քեզ անուն յԱստուծոյ յաւիտեան՝ խաղաղութիւն, արդարութիւն՝
5 և փառք աստուածպաշտութեան: ⁵Արի՛ Երուսաղէմ, և կաց ՚ի վերայ
բարձու, և հայեաց ընդ արևելս, և րեն՝ ժողովեալ զորդիսն քո յա-
րևելից մինչև յարևմուտս՝ բանիւ Սրբոյն զուարճացեալս յԱստուծոյ
6 յիշարակօք: ⁶Զի ելին ՚ի քէն հեպրեա՛կք՝ վարեալք ՚ի թշնամեաց. և
ածցէ զնոսա առ քեզ Աստուած ամբարձեալս փառօք իբրև զաթոռ թա-
7 զաւորութեան: ⁷Զի հրաման եպ Աստուած խոնարհել ամենայն լերանց
բարձանց, և բլրոց մշտնջենաւորաց, և լնո՛ւ ձորոց ՚ի հարթութիւն երկ-
8 րի. զի գնացէ Իսրայէլ զգուշութեամբ փառացն Աստուծոյ: ⁸Եւ հո-
վանի՛ լիցին նմա ամենայն անպառք. և ամենայն փայտ անուշութեան
9 Իսրայէլի հրամանաւ Աստուծոյ: ⁹Զի առաջնորդեսցէ Աստուած Իսրա-
յէլի ուրախութեամբ լուսով փառաց իւրոց հանդերձ ողորմութեամբ և
արդարութեամբ ՚ի նմանէ:

Բարոք:

37 Ոմանք. Մինչ ՚ի մուտս արևու: **5. 1 Բազումք.** Սգոյ և լլկանաց քոց... ՚ի յաւիտեան:
2 Ոմանք. Եւ արկ զքն կրկնոցն ար՛: **3 Ոմանք.** Լուսաւորութիւն քո: **4 Ոմանք.**
ՅԱստուծոյ ՚ի յաւիտեան: *Ոսկան.* Արդարութեան, և փառք: **5 Բազումք.** Եւ կաց ՚ի
բարձու: **9 Բազումք.** Աստուած Իսրայէլի խաղաղութեամբ լուսով: *՚Ի վախճանի՛*
ոմանք. Կարարեցաւ Բարոք: *Ոսկան ՚ի Լարիւնական օրինակէն թարգմանեալ*
կարգէ աստէն գլուխ Վեցերորդ՝ Բարութայ, մակագրեալ՝ Օրինակ Թիթոյն զոր
առաքեաց Երեմիաս, և այլն. որ ոչ ուրեք նշմարի ՚ի գրչագիրս որ առ մեօք:

ՈՂԲՔ ՍՐԲՈՅՆ ԵՐԵՄԻԱՅ ՄԱՐԳԱՐԷԻ

ԽԶ Եւ եղև յեր գերությունն Իսրայելի և անբաժոյն Երուսաղեմի,
նարէր և լայր և ողբայր Երեմիա զողբս զայս 'ի վերայ
Երուսաղեմի՝ և ասէր.

Մ/ալիփ **Ք**ԻՄԴ գաբաւ, նստաւ միայնացեալ քաղաքն բազմաժողով, և **1**
Եղև իբրև կին մի այրի լցեալ փրփումութեամբ 'ի մէջ հեթանոսաց.
ԲԵՅ **Ի** իշխանն աշխարհի եղև հարկաբու: ² Լալով ելաց 'ի գիշե- **2**
րի, և արբասուք իւր 'ի վերայ ծնօրից իւրոց. և ոչ գրաւ մխիթա-
րիչ նմա յայնմ աուր 'ի սիրելեաց իւրոց. ամենայն բարեկամք նորա
գամիլ **անարգեցին զնա. և եղեն նմա իբրև թշնամիք:** ³ Վարեցան 'ի գե- **3**
րութիւն Յուդայ, 'ի բազում փառապանս. 'ի նեղութեան, սարկութեան,
ծառայութեան. նստաւ 'ի մէջ հեթանոսաց, և ոչ եգիպ հանգիստ. ա-
ղալեթ **մենայն հալածիչք իւր հասի՛ն նմա 'ի մէջ թշնամեաց իւրոց:** ⁴ Մո՛ւզ **4**
առին ճանապարհք Սիոնի. զի ոչ գոյր երթևեկ փօնից փարեկանաց
նորա. ամենայն դրունք նորա եղեն յապականութիւն. և քահանայք
նորա հաչեն՝ հառաչեն և յոգոց հանեն. կուսանք նորա 'ի գերու-
տի **թիւն վարեցան. և ինքն դառնացեալ յանձն իւր:** ⁵ Եւ եղեն նեղիչք **5**
նորա 'ի գլուխս, և թշնամիք նորա յուրախութիւն. զի Տէր կորացոյց
զնա վասն բազում անպարշտութեան նորա. փոլայք նորա վարեցան
վա **'ի գերութիւն առաջի նեղաց նորա:** ⁶ Բարձա՛ն 'ի դստերացն Սիոնի **6**
ամենայն վայելչութիւն նոցա. եղեն իշխանք նոցա իբրև խոյք, որոց
ոչ գրաներ նոցա ճարակ. ետուն զցանկալի ցանկալի ինչս իրեանց
կերակրոց. զի հանգուցեն զանձինս իրեանց. երթային և ոչ 'ի միտս
գե **իրեանց՝ առաջի նեղաց ըստ վարել հալածացն:** ⁷ Յիշեաց՝ Երու- **7**
սաղեմ զօր փառապանաց, և զօր անջաբման իւրոյ. թախծեցաւ ընդ
ամենայն ցանկալի ինչս որ սրացեալ էր իսկզբանէ. յանկանել ժո-
ղովրդեանն 'ի ձեռս թշնամեացն, և ոչ ոք էր որ օգնէր նմա. փեսին
արելիք նորա, ո՛րքն հարին և ծիծաղեցան 'ի վերայ գերութեան նո-
տեթ **րա:** ⁸ Մե՛ղս մեղաւ Երուսաղեմ, վասն այսորիկ ամենայն գովիչք նո- **8**
րա կոր 'ի գլուխ առնէին զնա. զի փեսին զանարգանս նորա. զի նա
տեթ **ինքնին յետս դարձեալ յոգոց ելանէր:** ⁹ Պղծութիւն նորա առաջի ո- **9**
րից իւրոց, և ոչ յիշեաց նա զյետինս իւր. իջոյց արբասուս մեծամեծս,

*Բազումք այլազգ 'ի մերմէն՝ այսպէս ունին զվերնագիրս. Սրբոյն Երեմիայի ողբք:
Ունակք. Եւ անբաժոցն Երուսաղեմի: 1. 1 Օրինակ մի. Նստաւ մնացեալ:
Բազումք. Մենացեալ քաղաքն... իբրև այրի լցեալ... իշխան աշխարհին եղև:
2 Բազումք. Եւ եղեն նորա իբրև թշնամիք: 3 Ունակք. 'Ի նեղութիւնս փրփումութեան. կրակ
սրամարտութեան: 4 Ունակք. Նաչեն և հառաչեն, և հոգոց ելանեն... և ինքն դառնացեալ
անձամբ: Ուր յօրինակին. Եւ ինք դառնա՛: 5 Ունակք. Նորա 'ի գլուխ... փոլայք նոցա
վարեցան 'ի գերութեան: 6 Ունակք. Դարձա՛ն 'ի դստերացն Սիոնի ամենայն վայել-
չութիւն նորա: 7 Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ. Թախծեաց ընդ ամենայն ցանկա՛:
8 Ունակք. Վասն այնորիկ ամենայն... յոգոց ելանէ:*

10 և ոչ ոք էր որ մխիթարեր զնա. Կեն Տէր զբառապանս իմ, զի բար–
 10 ձրացան թշնամիք իմ ՚ի վերայ իմ: ¹⁰ Ջձեռն իւր ձգեաց նեղիչն ՚ի յող
 վերայ ցանկալեաց իմոց. Կեսի ես զհեթանոսս զի սրբին ՚ի սրբութիւն
 11 քո. որոց պատուիրեցեր թէ մի՛ սպցեն ՚ի կեղի ժողովրդոց քոց: ¹¹ քափ
 Ամենայն ժողովուրդք յոզոց՝ ելանէին ՚ի խնդիր հացի. Կային զամեն–
 այն ցանկալի ինչս իւրեանց ՚ի զհնս հացի. զի դարձուցեն զանձինս
 իւրեանց յինքեանս. Կեն Տէր՝ և հայեաց. զի եղէ ես անարգեալ և
 12 արհամարհեալ: ¹² Ձեզ ասեմ, ձեզ ասեմ անցաւորք ճանապարհաց՝ լսանք
 դարձայք հայեցարոնք և Կեսէք, թէ իցե՞ն երբէք ցաւք ըստ ցաւոց լեալ՝
 որ ՚ի վերայ իմ հասին. բարբառեցաւ յիս Տէր, և կորացոյց զիս յաւուր
 13 բարկութեան և սրտմտութեան իւրոյ: ¹³ Ի բարձանց իւրոց առաքեաց մեմ
 հոնր յոսկերս իմ. ցանց ձգեաց ուրից իմոց, և դարձոյց զիս յեփս
 իմ. արար յապականութիւն զանձն իմ, զօրհանապազ ՚ի Կառապանս
 14 Կրտմութեան: ¹⁴ Կանխեաց Տէր ՚ի վերայ ամպարշտութեան իմոյ, և նուն
 արկ զինն զձեռն իւր: Ծանրացոյց զլուծ իւր ՚ի վերայ պարանոցի իմոյ.
 Կկարացաւ զօրութիւն իմ. մաքնեաց զիս Տէր ՚ի ձեռս ցաւոց իմոց,
 15 և ոչ կարեմ հանդարտել: ¹⁵ Ջնջեաց ՚ի միջոյ իմմէ զընփիր ընփիր սամքթթ
 զօրոց իմոց. կոչեաց ՚ի վերայ ընփրեւոց իմոց ժամանակ բեկման.
 16 Կնձան՝ ետար Տէր կուսի դսպերն Յուդայ: ¹⁶ Կասն այսորիկ ես ա–
 հաւասիկ ՚ի լալ մաքուցեալ եմ: Ակն իմ իջոյց արբասուս. զի հեռի է
 17 որդիք իմ յապականութիւն, զի զօրացան թշնամիք իմ: ¹⁷ Տարածեաց փէ
 Սիովն զբազուկս իւր առ Ասպուած, և ոչ ոք էր որ մխիթարեր զնա.
 20 շուրջ զնովաւ նեղիչք նորա. եղև Երուսաղէմ աղպեղեալ իբրև կին մի
 18 ՚ի մէջ նոցա: ¹⁸ Արդա՛ր է Տէր Ասպուած. զի ես դառնացուցի զնա. ծաղէ
 լուարոնք զայս ամենայն ժողովուրդք և Կեսէք զցաւս իմ. օրիորդք իմ և
 19 երիպասարդք իմ վարեցան ՚ի գերութիւն: ¹⁹ Կոչեցի ես զսիրելիսն իմ, և կոփ
 և նոքա արհամարհեցի՛ն զիս. քահանայք իմ և երիցունք իմ աստէ՛ն ՚ի
 քաղաքիս սաքակեցան. ինդրեցին կերակուր զի դարձուցեն զոգիս
 20 իւրեանց, և ոչ գրաւ: ²⁰ Տեն Տէր զի նեղեալ եմ. ոսկերք իմ խռովեցան, ուշ
 սիրտ իմ զելալ յիս, և ես գրայ դառնացեալ. արբաքուստ ժառանգեաց
 21 զիս սոնր, որպէս և մահ ՚ի ներքուստ: ²¹ Լուարոնք լուարոնք զայս. զի
 ես հեծեմ հառաչեմ, և ոչ ոք է որ մխիթարէ զիս. ամենայն թշնամիք իմ
 լուան զգարիս իմ, և ո՛րն հարին ինձ. զի դո՛ն արարեր զօրն զայն, և
 22 դո՛ն կոչեցեր զժամանակն զայն. և եղև ինձ վայ՝ վայ: ²² Մտին չարիքն թաւ
 ամենայն առաջի քո, և ճռաքա՛ղ արարեր դու զնոսա. զոր օրինակ ա–
 րարեր ճռաքա՛ղ զիս ՚ի վերայ ամենայն մեղաց իմոց. զի բազում եղեն

9 Ունակք. Եւ ոչ յիշեաց նա զերեղին իւր: 10 Բազուրք. Ձգեալ նեղչին ՚ի վերայ ցան՝: 11 Ունակք. Ինչս իւրեանց զինս հա՛... զի եղէ անարգեալ: 12 Ոսկակն. Դարձարուք հայեց՝: Բազուրք. Բարկութեան սրտմտութեան: 14 Ունակք. Տէր ՚ի վերայ սրտմտութեան. կամ սրտմտութեան իմոյ... և ոչ ևս կարեմ հանդարտել: 15 Ունակք. Ի վերայ ընփրեւեաց իմոց ժամանակս բեկման: 16 Ունակք. Ես աւասիկ... իջոյց արբաստ... զի զօրացաւ թշնամին: 18 Բազուրք. Ջայս ամենայն ժողովք: Ունակք. Կարեցան ՚ի գերութեան: 19 Ունակք. Եւ երիցունք աստէն ՚ի քաղաքի... զկերակուր զի դարձուցեն զորդիս իւրեանց: 21 Ունակք. Ջի դու արարեր զամենայն, և դու... և ինձ վայ վայ:

հեծութիւնք իմ, և սիրտ իմ լի՝ եղև քրքմութեամբ:

Բ/ալիփ
բէթ
գամիւ
դալէթ
հէ
վաւ
գէ
խէթ
փէթ
յոդ
քափ
լամէթ
սէս

¹ Զիաֆդ խաւարեցաւ սրբմտութեամբ և բարկութեամբ Տեառն դուստր՝
Սիոնի. ընկէց յերկնից յերկիր գփառան Իսրայէլի, և ո՛չ յիշեաց զպարուանդան
նրից իւրոց: ² Յաւոր սրբմտութեան բարկութեան իւրոյ ընկլոյց Տէր ²
յանխնայ զամենայն գեղ Յակովբայ. քակեաց և ո՛չ անխայեաց. զամուրս
դստերն Յուդայ կործանեաց յերկիր. անարգեաց զիշխանս և զթագաւորս
նոցա: ³ Փշրեաց Տէր յաւոր սրբմտութեան բարկութեան իւրոյ գ- ³
ամենայն եղջերս Իսրայէլի, և դարձոյց յեքս զառաջ նորա առաջի
թշնամեաց նորա. հոնր պատեաց զՅակոբ. հաշեաց և մաշեաց գա-
մենայն որ շուրջ էր զնովա: ⁴ Մուր ընդ գիրկս իւր իբրև զթշնամի. ⁴
հաստապեաց գաջ իւր ՚ի վերայ նորա, և սպան զամենայն ցանկալիս
դստեր Սիոնի. հեղ ՚ի վերայ նորա զսրբմտութիւն բարկութեան իւրոյ
հրով: ⁵ Եղև Տէր իբրև թշնամի, և կործանեաց զԻսրայէլ. կործանեաց ⁵
զթագաւոր նորա, կործանեաց զամենայն ամուրս նորա. և բազմացոյց
դստերն Յուդայ քառապանս ՚ի վերայ քառապանաց: ⁶ Խզեաց իբ- ⁶
րև զայգի գիտրանս նորա, և ապականեաց զփոն քարեկանաց նո-
րա. մոռացաւ Տէր զոր արար Սիովն փոնս քարեկանաց և զաբաթս.
և զայրացոյց ՚ի մոնչել բարկութեան իւրոյ՝ զթագաւորս և զիշխանս և
զքահանայս: ⁷ Մերժեաց Տէր զսեղան իւր, և ՚ի բաց ընկէց զսրբութիւնս ⁷
իւր. կործանեաց զպարիսպս աշտարակեայս քաճարաց նորա. ձայն
եքուն՝ զոչեցին ՚ի քան Տեառն. իբրև յաւորս փոնից քարեկանաց
նորա: ⁸ Ընկեցաւ կործանեալ պարիսպ դստեր Սիոնի. չանի արկին՝ ⁸
և ո՛չ անդրէն դարձուցին զձեռս իւրեանց. սոնգ առին մահարձանք,
և պարիսպք առ հասարակ դողացեալ կործանեցան: ⁹ Կործանեցին ⁹
յերկիր գորունս նորա, և խորքակեցին զնիզս նորա. թագաւորք նոցա
և իշխանք նոցա ՚ի մէջ հեթանոսաց. ո՛չ գոյին օրէնք և մարգարէք. և
ո՛չ էին այնք որ քեսանէին քեսիլս ՚ի Տեառնէ: ¹⁰ Իջին հախթ եղեն ¹⁰
զեքունոյ. կարկեցան ծերք դստեր Սիոնի. հող արկին զգլխով իւրե-
անց. քրձագաճք եղեն. յերկիր կործանեցին զիշխանս կուսանացն
Երուսաղեմի: ¹¹ Պակասեցին աչք իմ յարաստուաց. խռովեցան որո- ¹¹
վայն իմ. յերկիր յուժան փառք իմ ՚ի վերայ բեկման դստեր ժողովրդեան
իմոյ. ՚ի սաքակիլ քոյայոց սքոնդիեցաց ընդ ամենայն փողոցս քաղա-
քին: ¹² Ի մարց իւրեանց պահանջէին հաց և գինի. ՚ի պակասել թափել ¹²
հանել զոգիս իւրեանց, ընկեցեալ ցրուեալ կային ՚ի մէջ քաղաքին: ¹³ ¹³
Զի՛նչ վկայութիւն վկայեցից քեզ. կամ զի՛նչ նմանութիւն նմանեցուցից
զքեզ, դուստր Երուսաղեմի. ո՛վ միսիթարեացէ զքեզ օրիորդ դուստր Սի-

22 Ոմանք. Գրին չարիքն ամենայն առա՛: *Ուկրսն.* Եւ ճռաքաղ արա՛ դու զնոսա:
2. 1 Բագունք. Սրբմտութեամբ բարկութեամբ: *Ուր Ուկրսն.* բարկութեան: *Ոմանք.*
Եւ ոչ ևս յիշեաց զպարուանդան նրից նորա: **2 Բագունք.** Ընկլոյց Տէր յանխնայ
զամենայն: *Ոմանք.* Չամուրս դստեր Յակոբայ, կործանեաց յերկրի: **3 Ուկրսն.**
Դարձոյց յեքս զաջ նորա... որ շուրջ զնովա է: **4 Յօրինակին.** Մուր ընդ գիրկս քո
իբրև: *Ոմանք.* Իբրև թշնամի... զամենայն ցանկալի դստեր: **5 Բագունք.** Զթագաւորս
նորա: *Յօրինակին.* Տառապան ՚ի վերայ քառա՛: **6 Ոմանք.** Զփոնս քարեկանաց
նորա... և շաբաթս: **7 Ոմանք.** Զսրբութիւն իւր: **10 Յօրինակին.** Ծերք դստերք
Սիոնի: *Ոմանք.* Զգլխովք իւրեանց: **11 Բագունք.** Յերկիր լուժան փառք իմ: *Ոմանք.*
Ի սաքակել քոյայոց ըսքոնդիացոց:

14 ոնի. զի ծանրացաւ բաժակ բեկման քոյ. իսկ ո՛վ իցէ որ բժշկեացէ
 14 զքեզ: ¹⁴ Մարգարէքն փեսին քեզ փեսիլս զո՛ր փարպարսրո՛ց և ան- նուն
 օգուր. և ո՛չ յայտնեցին քեզ զանիրաւութիւնս քո, զի դարձ լիցի քեզ ՚ի
 15 զերութենէ՛ բումմէ. այլ պատմեցին քեզ առեղծուածս սնորի, և մերժումն սամբաթ
 15 ՚ի փեղողջէ իւրմէ: ¹⁵ Ծափ զճափի՛ հարին ամենայն անցաւորք ճանա-
 պարհի. շէին շարժին զգլուխս իւրեանց ՚ի վերայ դստեր Սիոնի. Այս
 17 այն քաղաք է ասէին, պսակ փառաց ուրախութեան ամենայն երկրի: էյ
 17 ¹⁷ Արար Տէր՝ զոր խօսեցաւ. կապարեաց զբանս իւր զոր պատուիրե-
 աց յաւորցն առաջնոց. քակեաց, և ո՛չ անխայեաց. ուրախ արար ՚ի
 16 վերայ քո զթշնամիս քո, և բարձր արար զեղջեր նեղաց քոց: ¹⁶ Բա- փե
 ցին զբերանս իւրեանց ՚ի վերայ քո ամենայն թշնամիք քո. շէին և
 կրճփէին զաբամունս իւրեանց՝ և ասէին. Եկայք կլցուք զսա. զի այս՝
 18 մեք նմա: ¹⁸ Գոչեացէ՛ն սիրոք նոցա առ պարիսպս դստեր Սիոնի. և ծաղէ
 հոսեացէն իբրև զհեղեղ զարպասուս ՚ի փուռ և ՚ի գիշերի. մի՛ լռեր և
 19 մի՛ դադարեր և մի՛ փար դու՛ ական քում յարպասուաց: ¹⁹ Արի՛ ՚ի կոփ
 խոստովանութիւն ՚ի գիշերի, ՚ի սկիզբն ՚ի գլուխս պահոց քոց. հե՛ղ իբրև
 զջուր զսիրտ քո առաջի Տեառն. համբարձ զձեռն քո վասն անձանց
 20 փոյտոց՝ որ լուծանէին ՚ի սովոյ ՚ի գլուխս ճանապարհաց ելից և մփից ոեշ
 20 քոց: ²⁰ Տեն Տէր և հայեաց. ո՛ն արարեր այսպէս ճռաքաղ, եթէ կե-
 րիցեն կանայք զպտուղ որովայնի իւրեանց. արարեր ճռաքաղ. արկեր
 ՚ի ներքս զխոհակերս, զենուլ ՚ի ներքս ՚ի սրբութեան Տեառն զփոյս
 21 սփնդիայս, զբահանայն և զմարգարէն: ²¹ Ննջեցին ՚ի վերայ ելիցն շին
 ճանապարհաց, առ հասարակ ծերն և փոյսն, կուսանն և երիպասարդն
 վարեցան ՚ի գերութիւն. ՚ի սո՛ր արկեր՝ կոփորեցեր յաւոր բարկութե-
 22 ան քոյ, զեներ, խոհակերեցեր, և ո՛չ անխայեցեր: ²² Կոչեցեր իբրև թաւ
 փարեկանաց պանդխտութեան իմոյ շո՛րջ զինն. և ո՛չ ոք էր որ գրանէր
 յաւոր սրտմտութեան բարկութեան Տեառն. ապրեալք և մնացեալք, ՚ի
 բախել ՚ի բազմանալ թշնամեաց իմոց ամենեցուն:

3 ¹ Աստուած հզօր, հայեաց յաղքապտութիւն իմ. ՚ի ձեռն զաւազանի Գ/ալիփ
 2 սրտմտութեան իւրոյ ² ընկլոյց զիս, և ամ ՚ի վերայ իմ խաւար՝ և ո՛չ լոյս.
 3, 4 ³ Բայց սակայն դարձոյց ՚ի վերայ իմ զձեռն իւր հանապազ: ⁴ Մաշեանց բեթ
 5 զմորթ և զմարմին իմ. զոսկերս իմ փշրեաց առ հասարակ: ⁵ Շինեաց

13 Այլք. Նմանեցուցից քեզ դուստր: *Ի բազումս պակասի.* Ջքեզ օրիորդ դուստր:
14 Ոսկան. Մարգարէքն քո փեսին: *Ոմանք.* Տարապարտոց անօգուր... առեղծուածս
 սնորիս, և մերժումն ՚ի փեղողջէ բումմէ: **15 Յօրինակին պակասէր.** Պսակ փառաց
ուրախութեան ամենայն երկ՛: **17 Ամենայն գրչագիրք համեմատ մերոնս ունին
զկարգ փակցս, դնելով նախ՝ Արար Տէր. և սպա՛ Բացին զբե՛. զոր *Ոսկան այլայլէ*
ըստ թուահամարոյ Լատինացոց: Ոմանք. Արար Տէր զոր խորհեցաւ: **16 Ոմանք.**
 Կլցուք մեք զսա... և հասաք մեք սմա: **18 Բազումք.** Մի՛ փար դուլ արպասուաց:
19 Ոմանք. Սկիզբն ՚ի գլուխ... որ լուծան ՚ի սովոյ... ճանապարհացն ելից մփից քոց:
20 Ոմանք. Զպտուղս որովայնի... սփնդիացս, զբահանայս և զմարգարէս: *Ոսկան.*
 Արկին ՚ի ներքս զխոհակերս: **21 Օրինակ մի.** Զեներ խորակեցեր, և ոչ: **22 Ո-**
մանք. Պանդխտութեան իւրում: *Բազումք.* Եւ ոչ ոք գրանէր... ՚ի պախել բազմանալ
 թշ՛: *Ոսկան յաւելու.* Բարկութեան Տեառն, զի *փախսիր.* ապրեալք: **3. 1 Ոսկան.**
 Վայեցաւ յաղքապտութիւն իմ: **2 Ի լուս՛.** Ընկլաւ զիս և ամ: *Ուր ոմանք.* ընկլոյզ.
կամ՝ ընկլաւ զիս: **4 Ոմանք.** Եւ զմարմինս իմ և զոսկերս:**

՚ի վերայ իմ, և պատեաց զգլխով իմով. ⁶ և ջանացաւ նստոյց զիս ՚ի 6
 զամիլ խաւարի իբրև զմեռեալ յաւիտենից: ⁷ Կուրեանց ՚ի վերայ իմ, և ոչ ևս 7
 կարեմ խլորել. ծանրացոյց ՚ի վերայ իմ քան զպղինձ: ⁸ Զի թէպէտ և 8
 ասացի՞ թէ կարողացից և աղաղակեցից. փակեալ և արգելեալ է առաջի
 դաւեթ իւր զաղօթս իմ: ⁹ Արկ արգել ճանապարհաց իմոց, և խից ՚ի խրպուով 9
 զշաւիղս իմ: ¹⁰ Եղև ինձ իբրև արջ դարանակալ՝ և իբրև առեծ թաքու- 10
 ցեալ ¹¹ եմու պղծելի իմ. հալածեաց և եհաս, և լքոյց զիս և արար զիս 11
 յապականութիւն: ¹² Մուտ ընդ գիրկս իւր, և ելից զիս ներսիւք իբրև 12
 զնպարակ: ¹³ Կորեաց ընդ մէջ զերիկամունս իմ. արար զիս ներալից, 13
 վառ ¹⁴ և ծանր ժողովորդեան իմոյ, և երգք նոցա զօրհանապագ: ¹⁵ Զամբեանց 14, 15
 ինձ լեղի, և արբոյց զիս դառնութեամբ: ¹⁶ Քարալից արար զպարանունս 16
 իմ, և ջամբեաց ինձ մոխիր: ¹⁷ Մերժեանց ՚ի խաղաղութենէ զանձն իմ. 17
 զԵ մոռացայ զբարիս: ¹⁸ Կորեալ յաղթութիւն իմ, և յոյս իմ ՚ի Տեառնէ: ¹⁹ 18, 19
 Յիշեցի՞ յաղքստութենէ իմմէ և ՚ի հալածանաց իմոց. դառնութիւն և
 բարկութիւն ²⁰ յոչ եղեն ինձ միանգամայն. ճանճրացաւ յիս անձն իմ: 20
 յսէթ ²¹ Զայս ինչ կարգեցի ՚ի սրբի իմում. վասն այտորիկ համբերից նմա: ²² 21, 22
 Ողորմութիւնք Տեառն անսպառն են, և ոչ նուագեն գթութիւնք նորա: ²³ Ի 23
 նորոգումն առաւօրու բազմանայ ճշմարտութիւն քո Տէր: ²⁴ Ասաց անձն 24
 պէթ իմ բայ բաժին իմ է նա. վասն այնորիկ ակն կալայց նմա: ²⁵ Բարերար է 25
 Աստուած ՚ի վերայ համբերողաց իւրոց. զի անձն որ խնդրէ զնա՝ ²⁶ բա- 26
 րի՛ է որ համբերէ նմա ճշմարտութեամբ, և հանգչի նա ՚ի փրկութեան
 Տեառն: ²⁷ Բարի՛ է մարդոյ առնուլ զլուծ խոնարհութեան ՚ի մանկութենէ 27
 յորմ: ²⁸ Նսպցի միայն լռիկ ՚ի փան իւրում. զի անձամբ իւրով ան 28
 յանձն զլուծ քո: ²⁹ Տացէ՛ հողոյ զբերան իւր, վասն զի կայ յոյս. ³⁰ մա- 29, 30
 փուստը հարկանելեաց զծնօպս իւր. լցցի՛ նախապարանօք: ³¹ Այլ ոչ թէ 31
 բափ յաւիտեան մերժեցէ Տէր: ³² Որ փառապետոյց, նոյն ողորմեցի ըստ 32
 բազում ողորմութեան իւրում: ³³ Ոչ ետ պարասխանի ՚ի սրբէ իւրմէ. և 33
 լամէթ խոնարհեցոյց զորդիս մարդկան: ³⁴ Խոնարհեցուցանել ՚ի ներքոյ ուրից 34
 նորա զամենայն կապեալս երկրի. մարմնէ զմարդ ՚ի դարաստանի Տե-
 առն. ³⁵ խոսքէ զիրատունս առն առաջի երեսաց Բարձրելոյն. ³⁶ պարծել 35, 36
 մեմ զմարդ ՚ի դարաստանի Տէր ոչ քեսանէ: ³⁷ Ոչ ասաց՝ թէ այսպէս ասաց 37
 Տէր՝ և եղև. ոչ պարուիրեաց ³⁸ բերան Բարձրելոյն. ոչ ելցեն աստի 38
 զարիք՝ և ոչ բարիք: ³⁹ Զինչ արտնջեցէ մարդ կենդանի, կամ այր ՚ի 39
 նուն սիրոյ եղբօր իւրոյ ՚ի վերայ մեղաց իւրոց: ⁴⁰ Քննեցան ճանապարհք 40

7 Ոմանք. Եւ ոչ կարեմ խլոր: 8 Բազումք. Թէպէտ և ասացից, և աղաղակեցից:
 9 Ոսկան յայսմ վայրի այլազգ կարգէ զԵրբայական նշանագիրս: 10 Ոսկան.
 Եւ եղև ինձ իբրև: 11 Ի բազումս պակասի. Եւ լքոյց զիս, և արար զիս յապակա՛:
 14 Ոսկան. Եւ եղև ծարր ժողովորդեան: Ոմանք. Եւ երգս նոցա զօրհա՛:
 15 Ոսկան. Եւ արբեցոյց զիս դառն: 21 Ոմանք. Վասն այնորիկ և համբերից: 24 Յօրինակին.
 Ասա՛ ցանձն իմ. Բա բաժ: Ոմանք. Վասն այտորիկ ակնկալայց: 25 Ոսկան. Եւ անձն
 որ խնդ: 27 Բազումք. Մարդոյ որ առնու զլուծ: 28 Բազումք. Միայն լուռ ՚ի փան
 իմ: 30 Ոմանք. Նարկանելեաց իւրոց զծնօպ: 31 Ոմանք. Այլ ոչ ՚ի յաւիտեան մեր՛:
 33 Բազումք. Չետ պարասխանի ՚ի... և խոնարհեցոյց զոգիս մարդկան: Ուր Ոսկան.
 Զի չետ: 36 Ոսկան. Ի դարաստանի Տեառն ոչ քե՛: 37 Ոմանք. Ոչ պարուիրեաց:
 (38) Ի բերանոյ Բարձրելոյն: 39 Ի բազումս պակասի. Կամ այր ՚ի սիրոյ եղբօր
 իւրոյ ՚ի վերայ մեղաց:

41 մեր, և կշարմբեցան. դարձցուք մեր 'ի Տէր, ⁴¹ համբարձցուք զձեռս մեր
42 սրբիւք հանդերձ 'ի բարձունս երկնից: ⁴² Մեղա՛ք, ամպարշտեցաք. և
43 ո՛չ հաճեցար ընդ մեզ: ⁴³ Յայց ելեր սրամտութեամբ և բարկութեամբ, սամբար
44 և հալածեցեր զմեզ. կոտորեցեր և ո՛չ անխայեցեր: ⁴⁴ Փակեցեր ամպօք
45 զերկինս՝ զի մի՛ հասցեն աղօթք մեր առ քեզ: ⁴⁵ Ընկեցեր մերժեցեր
49, 50 հեթանոսաց: ⁴⁹ Աչք իմ ընկալան՝ և ո՛չ լռեցից, և ո՛չ լուայց, ⁵⁰ մինչև էյ
51 երևեսցի՝ և քեցե՛ց Տէր յերկնից: ⁵¹ Ա՛կն իմ կաթեսցե՛ց 'ի վերայ անձին
46 իմոյ, քան զամենայն դարերս քաղաքաց իմոց: ⁴⁶ Բացեր՛ 'ի մեզ զա– փե
47 մենայն բերանս թշնամեաց մերոց. ⁴⁷ ա՛հ և երկեղ եկն 'ի վերայ մեր,
48 բեկունն և սաքակունն: ⁴⁸ Եւ հոսանս ջուրց իջուցին աչք մեր 'ի վերայ
52 բեկման դարեր ժողովրդեան իմոյ: ⁵² Որսալով որսացան զիս իբրև ծաղե
53 հաւորսք թշնամիք իմ. որսացան զիս քարապարտուց. ⁵³ հեղձուցին 'ի
54 գբի զկեանս իմ. եղին վէմ 'ի վերայ իմ: ⁵⁴ Եւ զեղան ջուրք զգլխով իմով.
55 և ասացի բամ ահա մերժեցայ: ⁵⁵ Կարդացի ես զանուն քո Տէր 'ի գբոյ կոփ
56 քառապանաց, ⁵⁶ և դու լուար՛ ձայնի իմում. մի՛ թաքուցաներ զանուն
57 քո 'ի խնդրուածոց իմոց. այլ ընդարձակեա՛ր ինձ և փրկեա՛ր զիս: ⁵⁷ Դու
58 յօգնել ինձ մերժեցար, և ասացեր բամ յորում աւուր կարդացես առ
59 իս, մի՛ երկիցես: ⁵⁸ Դարեա՛ր Տէր զդարաստան անձին իմոյ. փրկեցեր ուշ
60 իմ: ⁶⁰ Տեսեր՛ զամենայն իրատունս իմ. հայեցար յամենայն խորհուրդս
61 իմ: ⁶¹ Լուար՛ Տէր զնախափինս և զամենայն խորհուրդս նոցա որ զինէն. շին
62, 63 ⁶² 'ի շրթունս յարուցեալս 'ի վերայ իմ զօրհանապազ. ⁶³ զնստելն նոցա և
64 զյառնել նոցա 'ի միտ առի ես 'ի խորհրդոց անտի նոցա: ⁶⁴ Նայեա՛ց 'ի
65 հպարտութիւն աչաց նոցա. և հաբուցես նոցա Տէր զհաբուցումն նո–
66 գա 'ի գլուխս նոցա. ⁶⁵ հաբուցես նոցա ըստ պանդխտութեան սրբից
66 նոցա: ⁶⁶ Նալածեսցես զնոսա սրամտութեամբ քով, և մաշեսցեն զնոսա
բարկութեամբ քո 'ի ներքոյ երեսաց երկնից:

4 ¹ Զիսմի՛ շլացաւ ոսկին. այլագունեաց արծաթն սպիտակ. հալեցան Դ/ալիփ
2 սփռեցան սկանք նոցա 'ի գլուխ անցից ճանապարհաց նոցա: ² Որդիք բերթ
Սիոնի պարուականք, որ առաւել քան զսկանս պարուականս. զիսմի՛
3 համարեցան իբրև ամանք խեցեղէնք ձեռագործք որդոց բրտից: ³ զամիլ
Մերկացուցին իբրև վիշապք զսփինս իրեանց, և դիեցուցին զկորիւնս
իւրեանց. եղեն ուստերք ժողովրդեան իմոյ 'ի քանջանս հարուածոց, զի

41 *Օրինակ մի.* Նամբարձցուք զսիրտս մեր ձեռօք հանդերձ: **42** *Ոմանք.* Մեր
ամպարշտեցաք, և ոչ հաճեցաւ ընդ մեզ: **43** *Օրինակ մի.* Բայց ելեր սրամտու–
թեամբ բարկութեամբ: **49** *Ոսկան աստիւն ևս այլազգ ունի զկարգ քանցս ըստ*
Լաբրինական թուահամարոյն: Ոսկան. Աչք իմ ընկալան՝ և ոչ լո՛ւ: **52** *Ոմանք.* Զիս
որպէս հաւորսք: **53** *Օրինակ մի.* Նեղձուցին զիս 'ի գբի: **55** *Բազումք.* Կարդացի
զանուն քո: **56** *Ոմանք.* Մի՛ թաքուցաներ զունկն քո 'ի խնդրուածաց ի՛: **57** *Ո–*
մանք. Զի դու յօգնել ինձ: **58** *Ի լուս՝.* Դարեցար Տէր զդարաստան... փրկեցեր
Տէր զգրկեալս. *համաձայն ոմանց 'ի քնար՝:* **59** *Ոմանք.* Տես Տէր զբռնութիւն իմ.
դարեցար: **61** *Ոմանք.* Լուր Տէր զնախափինս նոցա և: **64** *Ի լուս՝.* Ի հպարտութիւն
անձանց նոցա. *համաձայն քազմաց 'ի քն՝:* **65** *Բազումք.* Ըստ պնդութեան սրբից
նոցա: **4. 1** *Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ.* Ակունք նոցա 'ի գլ՛: **2** *Ոմանք.* Որդոց
բրտի:

չիք նոցա բժշկութիւն. և փառապեցան իբրև ջայլամունք յանապարհ:

4 Կցեցան լեզուք դիեցիկ մանկանց ՚ի քինս իրեանց ՚ի ծարաւս իւ- 4
 ht րեանց. փոյսք հաց խնորեցին, և ոչ ոք էր որ բրդէր նոցա: 5 Որ 5
 ուրէին զկերակուր՝ եղծան ՚ի վերայ անցից ճանապարհաց. որ ՚ի
 վա զիրկս գրգեալք և գգուեալք էին, զիրկս արկեալ աղբևաց թաթաւեալ
 գե թաւալէին: 6 Բազմացան անիրաւութիւն դստեր ժողովրդեան իմոյ, քան 6
 ոչ ուրեք էր վաստակ ձեռաց իրեանց: 7 Սրբեցան ուխտաւորք նո- 7
 ցա, իբրև զձինս սպիտակացան. իբրև զկախն գրեցան, իբրև զականս
 խեթ շափիղայ ՚ի հաբուցման իրեանց: 8 Թխացան քան զածուխ փեսիք 8
 իրեանց՝ և ոչ ոք ճանաչէր զնոսա, զի դնէին յանցս ճանապարհաց.
 փեթ մածեալ էր մորթ նոցա յոսկերս նոցա. բրպացան նոքա, և եղեն իբ-
 րև զփայտ չորացեալ: 9 Գեղեցիկ էին վիրաւորքն դիականց անկելոց 9
 ՚ի սրոյ, քան զանկեալսն ՚ի սովոյ. երթային վիրաւորք ազգք ազգք
 յարանց: 10 Ձեռք կանանց ողորմածաց եփեցին զմանկունս իրեանց, 10
 և եղև նոցա ՚ի կերակուր, առ ՚ի բեկումն դստեր ժողովրդեան իմոյ:
 քափ 11 Աժ և կապարեաց Տէր զարքմութիւն բարկութեան իւրոյ. եհնդ 11
 զարքմութիւն բարկութեան իւրոյ, և բորբոքեցոյց հուր ՚ի Սիոն, և
 յամէթ եկէր զհիմունս նորա: 12 Ոչ հաւաքացին թագաւորք ամենայն երկ- 12
 րի որ բնակեալ էին ընդ փիեզերս, եթէ մտցէ թշնամի ընդ դրունս
 մեմ Երուսաղէմի: 13 Ի մեղս մարգարէիցն իրեանց, և ՚ի մեղս քահա- 13
 նայիցն իրեանց, որ հեղոյին զարինն արդարոցն ՚ի միջի իրեանց: 14 14
 Շարժեցան սասանեցան զօրութիւնք նոցա յելս ճանապարհաց. պղծեցան
 սամբար թաթաւեցան յարեան մեռելոսոց. զի ոչ կարէին զհանդերձս նոցա
 անարար հանել ՚ի նոցանէ: 15 Ի բաց կացէք՝ պիղծս կարդացէք գ- 15
 նոսա. ՚ի բաց կացէք, ՚ի բաց կացէք, մի՛ մերձենայք՝ զի շարժեցան
 բորբոքեցան. սասցէք ՚ի հեթանոսս՝ զի մի՛ ևս յաւելցին բնակիլ ՚ի նո-
 ցա: 16 Կենդանութեամբ մերով նուաղեցին աջք մեր յօգնականութենէ 16
 մերմէ. զի փարապարտոց կացուցեալ էր մեր զնոսա դէրս ՚ի սնտրիս:
 փե 17 Երեսք Տեառն բաժանեալ են ՚ի նոցանէ, և ոչ ևս յաւելցի հայել ՚ի 17
 նոսա. երեսք քահանայից ակն ոչ առին ձերոց. ոչ ողորմեցան ՚ի վե-
 րայ փոյսոց նոցա. դէ՛ք ակն կալեալ հայեաք յազգս որ ոչ փրկէին

3 *Ոմանք.* Իբրև վիշապ զարինս... եղեն դստերք ժողովրդեան... զի չիք նորա բժշկու-
 թիւն, և փապեցան իբրև ջայլա՛: *Ոսկան.* Ջայլամանք յանա՛: 4 *Ոմանք.* Դիացիկք
 մանկանց... ՚ի ծարաւոյ իրեանց... հաց խնորէին: *Բազունք.* Եւ ոչ ոք էր որ բերէր
 նոցա: 5 *Ոմանք.* Եղծանէին ՚ի վերայ ան՛... որ ՚ի զիրկս գգուեալք էին... թաթափեալ.
կամ թաթաւեալ թաւալէին: 6 *Բազունք.* Բազմացաւ անօրէնութիւն դստեր ժո՛... ՚ի
 ճեպս փոյսոս յառ՛: 7 *Ոսկան.* Իբրև զականս շափիղայից: *Օրինակ մի.* Շափիղայ ՚ի
 հաբուցման իրեանց: 8 *Ոմանք.* Զի դնին յանցս... մորթ յոսկերս նոցա, բրպացան
 և եղեն նոքա իբրև: 9 *Ոմանք.* Ազգք ազգք արանց: 10 *Բազունք.* Եւ եղեն նոցա ՚ի
 կերակուր: 11 *Ոմանք.* Եւ բորբոքեաց հուր ՚ի: 12 *Բազունք.* Ոչ հաւաքացին ամե-
 նայն թագաւորք երկրի որ բնակեալ էին ՚ի փիեզերս: 13 *Ոմանք.* Նեղոյին զարինս
 ար՛: 14 *Ոմանք.* Թօթափեցան յարեան... զհանդերձս նոքա անարար պահել ՚ի
 նոցանէ: 15 *Ոմանք.* Ի բաց կացէք ՚ի բաց կացէք. պիղծս կար՛... մի՛ մերձենայք ՚ի
 նոսա... բնակել: 16 *Ոմանք.* Կենդանեաւ մերով նոսա՛... կացուցեալ էր մեզ զնոսա:

- 18 զմեզ. ¹⁸ որսացան զմեզ, փոքր մեռաւ ևս սաքալեղ ջնջեալ էր զմեզ ծաղէ
 ՚ի քաղաքաց մերոց: Նաա ժամ, հասեալ է ժամանակ, կարարեցան
 19 աուրք մեր, լցան ժամանակք: ¹⁹ Թեթևացան հալածիչք մեր ՚ի վերայ կոփ
 լերանց. իբրև զարծուիս երկնից ՚ի վերայ լերանց բարձանց ճախրեցին,
 20 և յանապապի ՚ի դարան մրեալ պաշարեցին զմեզ: ²⁰ Նոզի երեսաց ոէշ
 մերոց Տէր Քրիստոս, պարեցան զնովա յապականութեան իրեանց.
 մինչդեռ մեք խորհէաք թէ ընդ հովանեան նորա նստցուք և կեցցուք
 21 ՚ի մէջ հեթանոսաց: ²¹ Յնծա՛ դու և ուրա՛խ լեր դուստր Եդոմայեցոց. շին
 որ բնակեալդ ես յերկրիդ Աստուացոց. եկեսցէ բաժակս այս ՚ի վե-
 22 րայ քո. յարիցես և արբցես, արբեսցիս և անդրէ՛ն դարձուցես: ²² թաւ
 Պակասեցին անօրէնութիւնք քո Սիոն, և ո՛չ ևս յաւելցէ խրապել զքեզ.
 այց արար անօրէնութեանդ քոյ դուստր Եդոմայ. յայտնեաց զամենայն
 ամալարշտութիւնս քո:

17 *Բազումք*. Բաժանեալ է ՚ի նոցանէ... ոչ ողորմեցան փղայոց նոցա... յազգսն որ
 ոչ փրկեցին զմեզ. *ուր Ոսկան*. յազգս ձեր: 18 *Բազումք*. Սաքալեղ ջնջեալ էր:
 19 *Օրինակ մի միայն համաձայն մերումն ունի անստուգութեամբ*. իբրև զարծուիս
 երկնից. *ուր մնացեալ բազումք դնեն համեմատ բնագրին*. իբրև զարծուիս երկնից:
Յօրինակին. Ի դարման մրեալ պաշա՛: 20 *Յօրինակին կարմրադեղով գրի*. Տէր
 Քրիստոս: *Ոմանք*. Խորհէաք՝ ընդ հովանեաւ նորա նստեաք ՚ի մէջ հեթա՛ն: 21 *Ոմանք*.
 Յերկրիդ Աստուացոց. եկեսցէ բաժակս ՚ի վերայ քո արբցես արբեսցին և այսրէն
 դարձուցես: 22 *Ոմանք*. Պարեցին անօրէնութիւնք... ոչ ևս յաւելցէ խախտել զքեզ...
 անօրէնութեան քում... ամբարշտութիւնդ քո:

ԱՂՕԹՔ ԵՐԵՄԻԱՅ ՄԱՐԳԱՐԷԻ

Յ ԻՇԵԱ՛ Տէր որ ինչ անցք անցին ընդ մեզ. նայեա՛ց և Կեն գնախապի՛նս
մեր: ² Ժառանգութիւն մեր դարձաւ յօպարտութիւն, և բնակու-
թիւն մեր ՚ի նշդեհուութիւն: ³ Ո՛րք մնացաք մեք՝ և ո՛չ գոյր մեր
հայր. մարք մեր իբրև այրիք ՚ի ժամանակաց մերոց: ⁴ Զջուր մեր գնոյ
արբաք. և փայտն մեր առանց փոխանակի ⁵ Եկն ՚ի վերայ պարանոցի
մերոյ: Նալածական եղեաք, և ո՛չ գրաք հանգիստ: ⁶ Ձեռնաձիգ եղեն
Եգիպտացիքն՝ և ոչ Ասորեստանայքն յագեցուցանել հացի: ⁷ Նարքն
մեր մեղան, և չիք ուրեք ՚ի միջի. և մեղք հարցն այն ընդ մեզ էլին:
⁸ Ճառայք փրկեցին մեզ. և այն որ փրկէրն զմեզ ՚ի ձեռաց նոցա՝ չիք ՚ի
միջի: ⁹ Եկայք համբարս ՚ի ներքս արասցուք յերեսաց սրոյն անապա-
րի: ¹⁰ Մորթք մեր կարկամեցան իբրև զթոնիր հնացեալ յերեսաց բար-
կութեան սովոյն: ¹¹ Զկանայս խայրառակեցին ՚ի Սիոն, և զկուսանս
՚ի քաղաքս Յուդայ: ¹² Զձերս կախեցին զբույսաց, և ՚ի պառաւունս ո՛չ
խնայեցին: ¹³ Ընտիր ընտիրքն զձայն բարձեալ կականէին, և երկրասարդքն
զփայտի հարեալ րկարացան: ¹⁴ Ծերք ՚ի գրոց մեկնեցան, և ընտիրքն
յօրհնութեանցն լռեցին: ¹⁵ Լքան յուրախութենէ սիրտք մեր, և դար-
ձան ՚ի սուզ օրհնութիւնք պարուց մերոց: ¹⁶ Անկաւ պսակն ՚ի գլխոց
մերոց. վայ մեզ վայ մեզ՝ զի աղքատացաք: ¹⁷ Վասն այտորիկ փուաւ
մեզ սիրտ ցաւագին. վասն այտորիկ և խաւարեցան աչք մեր ¹⁸ ՚ի վե-
րայ լերին Սիովնի, զի դարձաւ յապականութիւն. և աղուէք մուր և
էլ առնէին ՚ի սրահս նորա: ¹⁹ Եւ դու Տէր յախտեան կաս, և աթոռ քո
ազգէ մինչև յազգ: ²⁰ Ընդէր մինչև ՚ի սպառ մոռացար զմեզ. հարեր
թողեր և լքեն զմեզ մինչև յերկար ժամանակս: ²¹ Դարձո՛ զմեզ Տէր՝
և դարձցուք. նորոգեա՛ զմեզ Տէր իբրև զաւուրսն զառաջինս: ²² Զի
մերժելով մերժեցեր զմեզ. բարկացաւ սրտմտութիւն բարկութեան քոյ
՚ի վերայ մեր մինչև ՚ի սպառ:

Կապարումն ՚ի Տէր Մարգարտութեանն Երեմիայ:

Ոմանք. Աղօթք սրբոյն Երեմիայի:

1. 2 Այլք. Ի նշդեհութիւն: **4 Ոմանք.** Զջուրս մեր... և փայտ մեր: **6 Յոմանս**
պակասի. Եւ ոչ Ասորեստանայք: **7 Ի բազումս պակասի. Նարքն այն ընդ մեզ
է՛: **8 Ոմանք.** Չիք ուրեք ՚ի միջի: **13 Ոմանք.** Եւ ընտիր ընտիրքն: **14 Ի լու՛.**
Ծերք ՚ի դպրացն մեկնեցան: *Ուր ոմանք.* Ի որանցն մեկնեցան. և ոմանք. Ի գրոց
դրացն մեկնեցան, և յնտիր ընտիրքն յօրհն՛: **15 Ոմանք.** Լքան սիրտք մեր յուրա՛:
16 Բազումք. Վայ մեզ՝ զի մեղաք: **18 Ոմանք.** Զի դարձան յապականութիւն: **19 Ո-**
մանք. Եւ աթոռ քո ազգէ յազգ: **20 Երկրակալի պակասէր.** Նարեր թողեր և:
Ուր ոմանք. Նարցես թողցես: Ի լու՛. Եւ լքեր զմեզ: **21 Բազումք.** Իբրև զաւուրսն
առաջինս: Ի վախճանի ոմանք. Կապարումն ՚ի Տէր Երեմիայ մարգարէի. և ոմանք.
Կապարեցաւ Երեմիա մարգարէ:**

ՆԱԽԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆ ԴԱՆԻԷԼԻ ՄԱՐԳԱՐԷԻ:

ԱՄԻ՛ Դանիել որդի գոլ Յովհաննու որդոյ Յովսիայ բարեպաշտն արքայի, հօրեղբորորդի երից մանկանցն, որք ասին որդիք գոլ Յովակիմայ, և թոռունք Յովսիայ: Զոսսա Նաբոլքոդոնոսոր յառաջին ելանելն ՚ի վերայ Երուսաղեմի փարաւ ՚ի Բաբելոն: Եւ մինչ մանուկն էր Դանիել ընկալաւ զՆօզին Սուրբ Աստուծոյ, որով դափապարտեաց զչարածերսն, և ապրեցոյց զպարկեշտն Շուշան: Մտեալ ապա Դանիելեանքն յարքունիսն ճգնէին պահօք, զորս և փառաւորեաց Աստուած. զի Դանիել զխորհուրդ պարկերին զոր ետես Նաբոլքոդոնոսոր՝ մեկնեաց հաւասարի. յորում գուշակեաց զանտերմն ծնունդն Քրիստոսի ՚ի Կուսէն՝ վիմովն որ հափաւ առանց ձեռին. և պատուեցաւ ՚ի թագաւորէն: Իսկ երեք մանկունքն ՚ի հնոցին զարմացուցին զնա: Յաւել ևս մեկնել Դանիել զխորհուրդ ծառոյն ՚ի վերայ Նաբոլքոդոնոսորայ, և զգիր ձեռինն ՚ի վերայ Բաղդասարայ: Նենգեցաւ Դանիել յիշխանացն՝ և ապրեցաւ. և րեսկեամբ զազանացն մինչ ՚ի կափարած երկրի գուշակեաց զերկրորդ զալուստսն Քրիստոսի. հաստատեաց ՚ի լնուլ ելթանասուն ամին զդարձ գերոյն. և եւթանասուն ելթներորդօքն սահմանեաց զմիջոցն մինչ ՚ի ծնունդն Քրիստոսի: Պահեաց երիս ելթներորդս, և ուսաւ ՚ի հրեշտակէն զոր ինչ յեփ դարձին պարահեր Նրէիցն յԱմպիոքայ. յորում նկարէ զլինել նեղութեանցն որ ՚ի Նեոնէն. և զորոշումն յարուցելոցն, կնքեալ զրեսիլն մինչև ՚ի ժամանակն: Խնու զբերանս առիծուցն. կերակրի յԱմբակումայ, և պատուի ՚ի Կիրոստ: Եւ ունի Գիրքս Դանիելի պատմութիւն ամաց յիսուն և երկուց:

Գլուխք Դանիելի մարգարէի:

Ա. Մարգարեանայ նախ վասն Շուշանայ, փրկէ զգրպարտեալ արդարն, և մահու մաքնէ զանօրէն ծերսն:

Բ. Ընփրին Դանիելեանք և առնին յանձն ներքինապետին. և ուրեն ունարս. և ՚ի ժամանակի իբրև կացին առաջի թագաւորին՝ երևեցան զբան զեղեցկագոյն քան զամենեսին:

Գ. Տեսանէ երազ Նաբոլքոդոնոսոր. և իբրև ՚ի վարանս մտին և չկարէին զիտել մոզքն զերազն և զմեկնութիւնն. հրամայէ կոտորել զնոսա. և ՚ի րազնապի կացին և Դանիելեանք, և ապրեցոյց զնոսա Աստուած. քանզի յայտնեաց Դանիելի զգիտութիւն երազոյն:

Դ. Մտանէ Դանիել և ասէ թագաւորին զերազն, և զմեկնութիւն նորա: Իսկ վեմն որ հափաւ առանց ձեռին Քրիստոսն է. զի առանց ամուսնութեան ծնաւ ՚ի Կուսէն:

Ե. Կանգնեաց զպարկերն Նաբոլքոդոնոսոր, և հրամայէ ամենեցուն երկիրպագանել. և զերիս մանկունսն արկանէ ՚ի հնոց. վասն զի ոչ պագին երկիր պարկերին. իբրև որ շուրջ զհնոցան էին սափակեցան, և նոքա ապրեցան, և օրհնէին զԱստուած. կոչեաց զնոսա՝ երես կենդանիս և զարմացաւ. և փառաւոր արար զԱստուած. և զնոսա իշխանութեամբն Նրէից պատուեաց. և հրաման եղ՝ թէ որք հայիոյէ զԱստուած՝ մահու մեռցի:

Զ. Տեսանէ այլ երազ Նաբոլքոդոնոսոր, և ՚ի րարակուսի է միսանգամ, ասէ իմաստընցն Բաբելացոց, և ոչ զիտացին. մեկնէ զերազն Դանիել. և յարար թագաւորին՝ զանօրէնութիւնս իւր ողորմութեամբ քաւել. և յեփ բազում ժամանակաց

ել 'ի գլուխ երազն, և օրհնեաց զԱստուած Նաբուքոդոնոսոր:

Է. 'Ի մտանել սուրբ սպասուցն 'ի հրամանէ Բաղդասարայ արքայի որդոյ Նաբուքոդոնոսորայ, մինչդեռ ըմպէին նոքօք կոչնականքն, ել թաթ ձեռին և գրեաց յորմն. իբրև զայն ևս փարակուսէին ճանաչել իմաստունքն Բաբելացոց, եկն Դանիէլ, ծանեալ զգիրն և մեկնեաց. զգեցաւ ծիրանիս, և արկին մանեակ ոսկի 'ի պարանոցի նորա. և քարոզ կարդացաւ լինել երրորդ իշխան թագաւորութեան նորա:

ը. Թագաւորեաց Դարեհ Մար, և կացոյց իշխան զԴանիէլ. բռնադատել թագաւորն 'ի նախարարացն հասարակել հրաման, զի եթէ իշխեսցէ որ խնդրել խնդրուածս յԱստուծոյ կամ 'ի մարդոյ, բաց միայն յարքայէ մինչև ցերեսուն օր՝ անկցի 'ի գուբն առիւծոց: Իբրև այնպէս կարգէր. սպասէին Դանիէլի մինչդեռ կայր յաղօթս, և չարախօսէին. կուսէին 'ի վերայ թագաւորին, և ստիպէին զնա արկանել 'ի գուբ, և արկ. և կանխեաց եկն եգիպ զնա կենդանի, եհան զնա 'ի գբոյն. և զչարախօսսն կանամբք հանդերձ մտարնեաց 'ի սասարկումն առիւծոցն. և հրաման երկնցել յԱստուծոյ:

թ. Տեսանէ զտեսիլ գագանացն. առիւծովն՝ զթագաւորութիւնն Բաբելացոց. արջովն՝ զՄարաց և զՊարսից. ընծուն՝ զՄակեդոնացոցն. և չորրորդին՝ զՆոնայեցոցն: Մարգարէանայ վասն Քրիստոսի, և վասն Նեռինն, և Անտիոքոս անպարշտի. զի նա է եղջերն փոքրիկ որ ընկէց զերիսն՝ որ յառաջ քան զնա էին:

ժ. Մարգարէանայ թէ զիարդ Աղէքսանդրոս Մակեդոնացի քակեաց զթագաւորութիւնն Պարսից. խոյ՝ զթագաւորն Պարսից ասէ. և քօջ՝ զԱղէքսանդրոս Մակեդոնացի: Աստ կայ եւթանասուն եւթներորդքն:

ժն. Իսկ վերջին տեսիլն՝ ուր զհարաւային փիկնոջն ասէ՝ 'ի Մակաբայեցոց զիրսն գրանի. յորում և վասն Նեռինն և կապարածի:

ժք. ԶԲէլ կործանէ, զվիշապն սպանանէ, և 'ի գուբն արկանի և ապրէ. և որք պարճառք արկանելոյն նորա եղեն՝ արկան 'ի գուբն և ծախեցան յառիւծոցն:

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԴԱՆԻԵԼԻ ԴԱՆԻԷԼ ԴԱՏԱՍՏԱՆԱՑ

13 **Ե** Էր այր մի բնակեալ ՚ի Բաբելովն, և անուն նորա Յովակիմ: և
2 ²Եւ ա՛ն իւր կին՝ անուն Շուշան, դուստր Քեղկեայ, գեղեց-
3 իկ յոյժ՝ երկիւղած ՚ի Տեառնէ: ³Եւ ծնօղք նորա արդարք, և
4 ուսուցին զդուստրն իւրեանց ըստ օրինացն Մովսիսի: ⁴Եւ էր Յովա-
կիմ մեծաբուն յոյժ. և էր նորա բուրաստան՝ մերձ յապարանս իւր. և
5 առ նա՛ ժողովէին Նրէայք, զի փառաւորագոյն էր քան զամենեսեան:
6 ⁵Եւ երևեցան երկու ծերք ՚ի ժողովրդենէ անպի դաբաւորք քարոյն
այնմիկ. զորոց խօսեցաւ Տեր՝ եթէ ել անօրէնութիւն ՚ի Բաբելովնէ
7 ՚ի ծերոցն դաբաւորաց. որ համարէին առաջնորդել ժողովրդեանն:
8 ⁶Եւ նոքա հանապազորդէին ՚ի քանն Յովակիմայ. և զային առ նո-
9 սա ամենեքեան ՚ի դաբաստան: ⁷Եւ լինէր իբրև ժողովուրդն մեկնէր
զհասարակ ատուրքք՝ միմանէր Շուշան, և զգնայր ՚ի բուրաստանի առն
10 իւրոյ: ⁸Եւ քեսանէին զնա երկոքին ծերքն հանապազ՝ զի միմանէր
11 և զգնայր. և ցանկացան նմա: ⁹Եւ դարձուցին զմիտս իւրեանց, և
12 խորոքեցուցին զաչս իւրեանց չհայել յերկինս՝ և չյիշել զարդար դաբաստանն:
13 ¹⁰Եւ էին երկոքեան հարեալ ՚ի նմա. և չպարմէին միմեանց զցաւս իւ-
14 րեանց, ¹¹զի պարկառէին պարմել զցանկութիւնն իւրեանց. քանզի
15 կամէին լինել ընդ նմա: ¹²Եւ սպասէին նմա սրէպ հանապազ քեսա-
16 նել զնա: Եւ ասեն ցմիմեանս. ¹³Երթիցո՛ւք ՚ի քուն, զի ճաշոյ ժամ է:
17 Ելին մեկնեցան ՚ի միմեանց. ¹⁴և դարձեալ անդրէն եկին միասանզամ
առ միմեանս, և հարցեալ միմեանց զպարճառսն, խոստովան եղեն
զցանկութիւնն իւրեանց. ապա եղեն ժամադիր միմեանց՝ թէ ե՛րբ կարասցեն
18 զնա միայն գրանել: ¹⁵Եւ եղև ՚ի սպասելն նոցա նմա ՚ի դիպող ատուր.
եկն եմուտ երբեմն որպէս յերէկն և յեռանդն, երկու միայն աղջկամբք,
19 և ցանկացաւ լուանալ ՚ի բուրաստանի անդ. քանզի քո՛ջ էր, ¹⁶և չէր
ոք անդ. բայց միայն երկու ծերքն թաքուցեալք՝ որ սպասէին նմա:
17 ¹⁷Եւ ասէ ցաղջկունսն. Երթայք բերէք ինձ ե՛ղ և աճառ, և զդուրս
18 բուրաստանիս փակեցէ՛ք՝ զի լուացայց: ¹⁸Եւ արարին որպէս ասաց նո-
ցա. փակեցին զդուրս բուրաստանին, և ելին ՚ի կողմանէ դրանցն բերել
զոր ինչ հրամայեաց նոցա. և չքեսին զծերսն՝ քանզի թաքուցեալ էին:
19 ¹⁹Եւ եղև իբրև ելին աղջկունքն, յարեան՝ երկու ծերքն, և դիմեցին ՚ի

Ի բազումս պակասի. Մարգարէութիւն Դանիէլի. և ունին միայն զերկրորդ վերնագիրս. Դանիէլ Դաբաստանաց:

13. 2 Ոմանք. Եւ երկիւղած ՚ի Տեառնէ: **3 Ոմանք.** Եւ ուսուցանէին զդուս՝: **5 Ոմանք.** Դաբաւորք քարոյն այնորիկ... և համարէին առաջ՝: *Որ ևս ոմանք.* Որ արհամարէին առաջնորդել: **6 Ոսկան.** Ի քունն Յովակիմայ: **7 Ոմանք.** Առն իւրում: **9 Ոմանք.** Եւ դարձուցին զմիտս իւրեանց: **11 Ոմանք.** Զցանկութիւնս իւրեանց: **13 Ոմանք.** Քանզի ճաշոյ ժամ է. և ելին մեկնէ՛: *Որ Ոսկան.* Ծառու ժամ է: **14 Ոմանք.** Եւ հարցեալ ՚ի միմեանց զպարճ... զցանկութիւնս իւրեանց, ապա ժամադիր եղեն միմն՝: **15 Ոմանք.** Երկուք միայն աղջ՝: **16 Ոմանք.** Եւ ոչ ոք էր անդ: **17 Յօրինակին.** Եւ ասէ զաղջկունսն: *Ոմանք.* Եղ և աճառ: **18 Ոմանք.** Որպէս և ասաց նոցա... և ելին ընդ կողմանէ դր՝... և ոչ քեսին զծերսն:

վերայ նորա և ասեն. ²⁰Ահա դուրք բուրաստանիս փակեալ են, և չիք ոք որ քանակեալ գնեց, և մեք ցանկացեալ ենք քեզ. վասն որոյ և քո հաւանեալ մեզ լեր ընդ մեզ: ²¹Ապա թէ ոչ վկայենք գրէն, թէ ոմն պատանի՛ էր ընդ քեզ, և վասն այնորիկ արձակեցեր զաղջկունսն ՚ի քէն: ²²Յոգոց եհան Շուշան և ասէ. Տագնայ է ինձ յամենայն կողմանց. եթէ զայդ գործեցից՝ մահ է ինձ, և եթէ ոչ գործեցից՝ չեն սպրելոց ՚ի ձեռաց ձերոց: ²³Բայց լաւ է ինձ չգործել զայդ՝ և անկանել ՚ի ձեռս ձեր, քան թէ մեղայն առաջի Տեառն: ²⁴Եւ աղաղակեաց ՚ի ձայն մեծ Շուշան. աղաղակեցին և երկոքին ձերքն կից նմին: ²⁵Եւ ընթացաւ մին երաց զգոյրս բուրաստանին: ²⁶Իբրև լուան զձայն ճշոյն ՚ի բուրաստանի անդ ընտանիքն՝ անկան ընդ կողմն դրանն ՚ի ներքս, քեսանել թէ զի՞նչ իրք ընդ նմա անցեալ իցեն: ²⁷Եւ իբրև ասացին ձերքն զբանս իւրեանց՝ զամօթի հարան ծնօրքն յոյժ. զի ոչ երբէք այնպիսի բանք ասացան զՇուշանայ: Եւ եղև ՚ի վաղիւ անդր ²⁸իբրև եկն ժողովուրդն առ այրն նորա Յովակիմ. եկին և երկու ձերքն անօրէն մտօք զՇուշանայ՝ սպանանել զնա: ²⁹Եւ ասեն առաջի ժողովորդեանն. Յղեցէք զՇուշանայ զպարտէ Բեղկեայ, որ է կին Յովակիմայ: Եւ նոքա յղեցին. ³⁰և եկն նա՝ և ծնօրք իւր՝ և որդիք իւր՝ և ամենայն ազգականք նորա: ³¹Եւ Շուշան՝ էր փափունկ յոյժ և գեղեցիկ քեսեալ: ³²Եւ անօրէնքն հրամայեցին հոլանի՛ առնել զնա՝ քանզի սքողեալ էր, զի լցցին գեղով նորա: ³³Եւ իւրքն լային. և ամենեքին որ ճանաչէին զնա: ³⁴Յարեան՝ երկոքին ձերքն ՚ի միջոյ ժողովորդեանն՝ և եղին զձեռս իւրեանց ՚ի վերայ զլիտոյ նորա: ³⁵Եւ նա լալով հայեցաւ յերկինս. քանզի էր սիրտ նորա յուսացեալ ՚ի Տէր: ³⁶Ասեն ձերքն երկոքեան. Մինչդեռ մեք միայն զգնայաք ՚ի մէջ բուրաստանին, եմուք դա անդր երկու աղջկամբք, և փակեաց զգոյրս բուրաստանին, և արձակեաց զաղջկունսն: ³⁷Եկն առ նա պատանի մի որ էր թաքուցեալ, և անկան ընդ դմա: ³⁸Եւ մեք էաք յանկեան բուրաստանին. իբրև քեսաք զանօրէնութիւնն՝ ընթացաք առ դոսա, և քեսաք զիմեղն դոցա ընդ միմեանս: ³⁹Չնա ոչ կարացաք ունել, քանզի բուն էր քան զմեզ, և երաց զգոյրսն և փախեաւ արտաքս: ⁴⁰Չդա զոր ըմբռնեցաքդ՝ հարցաք թէ ո՞վ էր պատանին, և ոչ կամեցաւ պատմել մեզ. զայդ վկայենք: ⁴¹Եւ հաւատանց նոցա արեանն իբրև ձերոց ժողովորդեան՝ և դատարաց. և դատեցան զնա մեռանել: ⁴²Աղաղակեաց ՚ի ձայն բարձր Շուշան՝ և ասէ. Աստուած յախտենական ծածկագէտ, որ զիտես զամենայն յառաջ քան զիմեղն նոցա. ⁴³դո՛ւ զիտես զի սո՛ւր վկայեն զիմեղն. և ահա մեռանին որ ոչ ինչ գործեցի՝ զոր դոքայդ անօրինեն զիմեղն: ⁴⁴Եւ լուաւ Տէր ձայնի նորա. ⁴⁵և մինչդեռ քանէին զնա

20 *Օրինակ մի.* Եւ քո հաւանեալ յանձն առ և լեր ընդ մեզ: **22** *Բագուսք.* Յոգոց եհան: *Ոմանք.* Եթէ զայդ գործ գործեցից: **23** *Ոմանք.* Բայց լաւ լիցի ինձ: **24** *Ոմանք.* Եւ երկու ձերքն կից: **26** *Օրինակ մի.* Ի մէջ բուրաստանի: *Բագուսք.* Ընդ նա անցեալ իցեն: **27** *Ոմանք յատկուն.* Չամօթի հարան *ճատայքն* և ծնօրքն յոյժ: **28** *Ոմանք.* Եկին և երկոքին ձերքն անօրէնք մտօք: **34** *Ոմանք.* Ծերքն երկոքեան ՚ի միջոյ ժողովորդեանն, եղին: **36** *Ոմանք.* Միայն զնայաք ՚ի մէջ... դա անդ: **37** *Ոմանք.* Եւ եկն առ դա պատանի ոմն որ թաքուցեալ էր: **40** *Ոմանք.* Եւ չկամեցաւ պատմել: **43** *Ոմանք.* Եւ դու զիտես:

կորուսանել, զարթոյց Ասորւած զՆոզին Սուրբ 'ի վերայ մանկան միոյ
 46 փղայոյ որում անուն էր Դանիէլ: ⁴⁶ Եւ աղաղակեաց 'ի ձայն բարձր՝ և
 47 ասէ. Անպարտ եմ ես յարեմէ դորա: ⁴⁷ Եւ դարձաւ ամենայն ժողովորդն
 48 առ նա՝ և ասեն. Զի՞նչ է բանդ այդ գոր դուդ խօսեցար: ⁴⁸ Եւ նա եկաց
 'ի մէջ նոցա և ասէ. Այդպէս անմի՛րք էք որդիք Իսրայէլի. ո՛չ քննեցէք,
 և ո՛չ յիրաւանց վերայ հասէք, և դապապարտեցէք զդուստրդ Իսրայէլի:
 49 ⁴⁹ Դարձայք անդրէն յաբեան. քանզի սուր վկայեցին դոքա զնմանէ:
 50 ⁵⁰ Եւ դարձաւ ժողովորդն վաղվաղակի: Եւ ասեն ցնա ծերքն. Ե՛կ նիստ
 'ի միջի մերում՝ և պարմեա՛ մեզ. զի քեզ եպ Ասորւած զերհցութիւն:
 51 ⁵¹ Եւ ասէ ցնոսա Դանիէլ. Մեկնեցէք զդոսա 'ի միմեանց 'ի բաց և
 52 քննեսցո՛րք զդոսա: ⁵² Իբրև մեկնեցան 'ի միմեանց, կոչեաց զմին 'ի
 նոցանէ և ասէ ցնա. Այ՛ հնացեալ ատուրքք չարութեան. այժմ ահա եկին
 53 հասին մեղք քո՝ գոր գործէիր յառաջագոյն: ⁵³ Զի դարէիր զդաբաս-
 փանս անիրաւութեամբ, զանմեղս դապապարտէիր, և զվնասակարս
 արձակէիր. ուր Ասորւոծոյ ասացեալ էր՝ թէ զանմեղն և զարդարն մի՛
 54 սպանանիցես: ⁵⁴ Բայց արդ՝ եթէ քեզ քեզ զդոսա, ընդ որով ծառով հասեր
 55 առ դոսա՝ մինչ խօսէին ընդ միմեանս: Եւ նա ասէ. Ընդ հերձեանն: ⁵⁵ Ասէ
 Դանիէլ. Բարւո՛ք սպեցեր 'ի քոյին գլուխդ. ահաւասիկ հրեշտակի Աս-
 56 փուծոյ առեալ հրաման, հերձցէ՛ զքեզ ընդ մէջ: ⁵⁶ Եւ 'ի բաց մերժեաց
 զնա: Նրամայեաց ածել զմեան, և ասէ ցնա. Զաւա՛կ Քանանո՛ւ՝ և ո՛չ
 Յուդայ. զե՛ղ դորա պարբեանց զքեզ՝ և ցանկութիւն շրջեանց զսիրտ քո:
 57 ⁵⁷ Այդպէս առնէիք զգտարս Իսրայէլի, և նոքա առ երկիւղի մերձենային
 առ ձեզ. այլ և ո՛չ դուստրդ Յուդայ կալաւ յանձին զանօրէնութիւնս ձեր:
 58 ⁵⁸ Բայց արդ աղէ՛ ասա՛, ընդ որով ծառով հասեր առ դոսա մինչդեռ
 59 խօսէին ընդ միմեանս: Եւ նա ասէ. Ընդ սդոցեանն: ⁵⁹ Ասէ ցնա Դանիէլ.
 Բարւո՛ք սպեցեր և դու՛ 'ի քոյին գլուխ, զի կայ աւասիկ հրեշտակ Աս-
 փուծոյ, սուսեր մերկ 'ի ձեռին սդոցել՝ զքեզ ընդ մէջ՝ զի սաքակեցէ
 60 զքեզ: ⁶⁰ Եւ աղաղակեաց ամենայն ժողովորդն 'ի ձայն մեծ, և օրհնե-
 61 ցին զԱսորւած որ ասպրեցուցանէ զյուսացեալս իւր: ⁶¹ Եւ յարեան՝ 'ի
 վերայ երկուց ծերոցն. քանզի յանդիմանեանց զնոսա Դանիէլ՝ 'ի նոցին
 62 բերանոց սուր վկայս. և արարին ընդ նոսա՝ որպէս և եղին չարութիւն
 'ի սրի առնել ընդ ընկերի, ⁶² ըստ օրինացն Մովսիսի. և սպանին զնոսա.
 63 և ասպրեցան արին արդար յաւուր յայնմիկ: ⁶³ Իսկ Քեղկեա և կին նո-
 րա օրհնեցին զԱսորւած վասն դարբերն իւրեանց Շուշանայ՝ հանդերձ
 Յովակիմաւ արամբ նորա, և ամենայն ազգականօք նորա. զի ո՛չ գրան
 64 իրք գարշոյթեան 'ի նմա: ⁶⁴ Եւ Դանիէլ եղև մե՛ծ առաջի ժողովորդեանն

45 Ոմանք. Տանէին զնա 'ի կորուսանել: **47 Ոմանք.** Եւ ամենայն ժողովորդն դար-
 ձան առ: **48 Ոմանք.** Եւ կաց 'ի միջի՝ և ասէ: **49 Ոմանք.** Դարձիք յաբեանն, զի
 սուր վկայեցին զնմանէ: **52 Ոմանք.** Եւ իբրև մեկնեցան... այժմ, եկին հասին: **53 Օ-**
րինակ մի. Զի առնէիր զդաբաստան անիրաւութեամբ... որում Ասորւոծոյ ասացեալ
 էր: **54 Օրինակ մի.** Թէ քեզ քեզ զդոսա՝ ասա՛ ընդ որով ծառով քեզ քեզ զդոսա մինչդեռ
 խօսէին: **56 Ոմանք.** Եւ հրամայեաց ածել: **57 Ոմանք.** Այլ ոչ և դուստր Յու՛...
 զանօրէնութիւնդ ձեր: **59 Ոմանք.** Աւաղիկ հրեշտակ Ասփուծոյ սուսեր 'ի ձեռին...
 սաքակեցէ զձեզ: **61 Օրինակ մի.** Բերանոց սուր վկայիցն: **62 Ոմանք.** Արին
 արդարոյ յա՛: **63 Ոսկսն.** Օրհնեցին զՏէր: **Ոմանք.** Եւ ամենայն ազգականօքն. զի:

յօրէ յայնմանէ և անդր:

Տեսիլ Երկրորդ:

Բ ¹Յամին երրորդի թագաւորութեանն Յովակիմայ արքայի Յուդայ. **1**
 եկն Նաբուքոդոնոսոր արքայ Բաբելացոց յԵրուսաղէմ, և պաշարեաց
 զնա: ²Եւ եր Տէր 'ի ձեռս նորա զՅովակիմ արքայ Յուդայ, և 'ի մասնէ **2**
 սպասուց փանն Ասպուծոյ. և փարան՝ զայն յերկիրն Սենայար 'ի փուն
 ասպուծոյ իւրոյ. և զսպասն եմոյձ 'ի փուն զանձի ասպուծոյ իւրոյ: ³Եւ **3**
 ասէ թագաւորն ցԱզփանէս ներքինապետ իւր, ածել յորդոց գերութեանն
 Իսրայէլի, և 'ի զաակէ թագաւորութեանն, և 'ի Պարթևաց, ⁴մանկունս **4**
 անարափս՝ զեղեցիկս երեսօք, և խելամուրս ամենայն իմաստութեան՝
 և հմուրս գիտութեան, մրավարժս հանճարով՝ և զօրաւորս, կալ 'ի փա-
 ճարին առաջի թագաւորին. և ուսուցանել նոցա դպրութիւն, և զլեզու
 Քաղդէացոց: ⁵Եւ կարգեաց նոցա թագաւորն ռոճիկս օր ըսպ օրէ 'ի **5**
 սեղանոյ արքայի, և 'ի զինոյ զոր ինքն ըմպէր. սնուցանել զնոսս
 ամս երիս. և սպա՛ կացուցանել առաջի թագաւորին: ⁶Եւ էին 'ի նոսս **6**
 յորդոցն Յուդայ՝ Դանիէլ, և Անանիա, և Միսայէլ, և Ազարիա: ⁷Եւ եղ **7**
 նոցա ներքինապետն անուանս. Դանիէլի՝ Բաղդասար. և Անանիայի՝
 Սեդրաք, և Միսայէլի՝ Միսաք, և Ազարիայ՝ Աբեղնագով: ⁸Եւ եղ Դա- **8**
 նիէլ 'ի սփի իւրում չճաշակել 'ի սեղանոյ թագաւորին, և ոչ 'ի զինոյ
 ըմպելոյ նորա. և աղաչեաց զներքինապետն զի մի՛ ճաշակեսցէ: ⁹Եւ եր **9**
 Ասպուած զԴանիէլ 'ի շնորիս և յողորմութիւն առաջի ներքինապետին:
¹⁰Եւ ասէ ներքինապետն ցԴանիէլ. Երկնչիմ ես 'ի փեսանէ իմնէ արքայէ, **10**
 որ կարգեաց ձեզ զկերակուրդ ձեր և զըմպելի. գուցէ՛ փեսանիցէ զերեսս
 ձեր փրկմագոյնս քան զայլոց մանկանց հասակակցաց ձերոց. և առ-
 նիցէք զիս զլիսապարս թագաւորին: ¹¹Եւ ասէ Դանիէլ ցԱմեղասաղ, **11**
 զոր կացուցեալն էր ներքինապետն 'ի վերայ Դանիէլի՝ և Անանիայ՝ և **12**
 Միսայէլի՝ և Ազարիայ: ¹²Աղէ փորձեա՛ զճառայս քո աւուրս փանն, **12**
 և փացեն մեզ ունսս՝ և կերիցուք, և ջոր՝ արբցուք. ¹³և երևեսցին **13**
 առաջի քո գոյնք մեր, և գոյն մանկանցդ՝ որ ուրեն զսեղան թագա-
 ւորին. և որպէս փեսանիցես արասջի՛ր ընդ ճառայս քո: ¹⁴Եւ անսաց **14**
 նոցա՝ և փորձեաց զնոսս աւուրս փանն: ¹⁵Եւ յեր կապարելոյ աւուրցն **15**
 փասանց, երևեսցան երեսք նոցա նմա՝ բարիք, և հզօրք մարմնով քան
 զամենայն մանկունսն որ ուրէին զսեղան թագաւորին: ¹⁶Եւ առնոյր **16**
 Ամեղասաղ զընթրիս նոցա, և զզինի ըմպելոյ նոցա, և փայր ունսս

1. 2 *Ի քազունս պակասի.* Ի Սենայար 'ի փուն ասպուծոյ իւրոյ. և զսպասն եմոյձ 'ի փուն զանձի ասպուծոյ իւրոյ: *Ուր օրինակ մի.* Եւ փարաւ զայն յերկիրն իւր բարի փուն ասպուծոյ իւրոյ և զսպասն է՛: **3** *Ոմանք.* ՅԱփանէզ ներքինապետն: **4** *Ոմանք.* Ամենայն իմաստութեամբ: **5** *Ոմանք.* Ի սեղանոյ թագաւորին... սնուցանել զնոսս ամիսս երիս: **7** *Ոմանք.* Եւ Անանիայ՝ Սեդրաք, և Միսայէլի՝ Միսաք: **8** *Ոմանք.* Ոչ ճաշակել 'ի սեղանոյ: *Ոսկան.* Եւ ոչ 'ի զինոյ և յըմպելոյ նորա: **9** *Օրինակ մի.* Եւ եր Ասպուած Դանիէլի շնորիս առաջի ներքինա՛: **10** *Ոմանք.* Տրամագոյն քան զայ՛: *Յօրինակին պակասէր.* Եւ առնիցէք զիս զլիսապարս: **11** *Ոմանք.* ՅԱմաղեսաղ: *Բսկ Ոսկան.* ցՄաղասաղ: **12** *Ոմանք.* Եւ ջոր՝ և արբցուք: *Բսկ Ոսկան.* զի արբցուք: **13** *Օրինակ մի.* Եւ որպէս փեսանիցես այնպէս արասցես ընդ ճառայս:

17 չորեցունց մանկանցն: ¹⁷ Եւ ետ նոցա Աստուած իմաստութիւն և հանձար յամենայն դպրութեան՝ և իմաստութեան. և Դանիել խելամոնար
 18 էր ամենայն տեսեան երազոց: ¹⁸ Եւ յետ կարարածի աւուրցն՝ հրաման ետ թագաւորն ածել զնոսա. և աճ զնոսա ներքինապէս առաջի
 19 Նաբուքոդոնոսորայ. ¹⁹ և խօսեցաւ ընդ նոսա արքայն: Եւ ոչ գրան յամենայնի նման Դանիելի՝ և Անանիայ՝ և Միսայելի՝ և Ազարիայ. և
 20 կային առաջի թագաւորին: ²⁰ Եւ յամենայն բանս իմաստութեան և գիտութեան զոր խնդրէր ՚ի նոցանէ թագաւորն՝ գրանէր զնոսա փասնպարիկ առաւել քան զամենայն գէտս և զնոգս որ էին ՚ի թագաւորութեան նորա:

Տեսիլ Երրորդ:

21 ²¹ Եւ եղև Դանիել մինչև յամս Կիրոսի արքայի:
 2 ¹ Յամին երկրորդի թագաւորութեան իւրոյ, երես երա՛զ Նաբուքոդոնոսոր. և յիմարեցան ոգի նորա, և քուն հապան ՚ի նմանէ: ² Եւ ասէ թագաւորն. Կոչեցէ՛ք զգէտս, և զնոգս, և զկախարդս, և զքաղղեայս, պարմնէ՛ թագաւորին զերազ իւր: Եւ եկին կացին առաջի թագաւորին:
 3 ³ Եւ ասէ ցնոսա թագաւորն. Երա՛զ տեսի, և յիմարեցաւ ոգի իմ խելամոնար լինել երազոյն: ⁴ Եւ խօսեցան քաղղեայն ընդ թագաւորին Ատրերէն. Արքայ յաւիտեան կեաց. ասա՛ դու զերազն ծառայից քոց, և զմեկնութիւն նորա ասասցո՛ւք: ⁵ Պարասխանի ետ արքայն և ասէ ցքաղղեայսն. Բանն վերացան յինէն. արդ եթէ ոչ ցուցանիցէք ինձ զերազն՝ և զմեկնութիւն նորա՝ ՚ի կորոնստ լինիցիք, և փունք ձեր յաւա՛ր լինիցին:
 6 ⁶ Ապա թէ զերազն՝ և զմեկնութիւն նորա ցուցանիցէք ինձ՝ պարզևս և փորս բազումն՝ և պարիս առնուցուք յինէն. բայց միայն զերազն և զմեկնութիւն նորա պարմեցէ՛ք ինձ: ⁷ Պարասխանի՛ ետուն կրկին անգամ, և ասեն. Ասացէ՛ արքայ զերազն ծառայից իւրոց, և զմեկնութիւն նորա պարմեսցուք: ⁸ Պարասխանի ետ արքայ և ասէ. Ծշմարտիւն գիտեմ եթէ ժամավաճառ լինիք, զի տեսէք թէ բանն վերացաւ յինէն: ⁹ Արդ՝ եթէ զերազն ոչ պարմիցէք ինձ, գիտեմ զի բան սուտ և զեղծուցանելի՝ միաբանեալ էք ասել առաջի իմ մինչև ժամանակն անցցէ. ասացէ՛ք ինձ զերազն իմ, և զիպացից եթէ և զմեկնութիւն նորա պարմելոց էք ինձ: ¹⁰ Պարասխանի ետուն միսանգամ քաղղեացիք առաջի թագաւորին՝ և ասեն. Ոչ գոյ մարդ ՚ի վերայ երկրի՝ որ զբան թագաւորի կարօղ է ցուցանել. զի ամենայն թագաւոր մեծ և իշխան, բան՝ զայդպիսի ոչ հարցանէ գգէտ՝ և ցնոգ՝ և ցքաղղեայ. ¹¹ զի բան զոր

16 Ոմանք. ՅԱմադեսադ: *Բսկ Ոսկան.* ցՄալասադ: **17 Ոմանք.** Տեսեան և երազոց: **19 Ոմանք.** Եւ ոչ գրան յամենեսին նման Դա՛: **20 Ոմանք.** Եւ յամենայն բան իմաս՛: **21 Ոմանք.** Մինչև յամի Կի՛: *Ոսկան.* Բայց եղև Դանիել մինչև յամս առաջներորդ Կիրոսի ար՛: *Յօրինակին.* Կիրոսի արքայ: **2. 1 Օրինակ մի յաւելու.** Նաբուքոդոնոսոր արքայ: **2 Օրինակ մի.** Եւ ասաց թագաւորն կոչել զամենայն գէտս և զնո՛: **4 Բազումք.** Եւ խօսեցան քաղղեայքն: *Ոմանք.* Յաւիտեան կաց: **6 Ոմանք.** Ապա եթէ... ցուցանէք ինձ: **7 Օրինակ մի.** Պարասխանի ետուն քաղղեայքն կրկին: **9 Ոմանք.** Ոչ պարմէք ինձ... մինչև ժամանակ անցցէ: **10 Բազումք.** Միսանգամ քաղղեայքն, առաջի: *Ոմանք.* Զբանդ զայդպիսի... գգէտս և ցնոգս և ցքաղղեայս:

արքայ հարցանե՛ ծա՛նր է. և այլ ոք չի՞ որ պարմիցե՛ գայդ առաջի արքայի, բայց եթե դիքն որոց ո՛չ է բնակութիւն ՚ի մէջ ամենայն մտեղեաց: ¹²Յայնժամ թագաւորն բարկութեամբ և սրամտութեամբ բազմաւ ասաց կոտորել զամենայն իմաստունս Բաբելացոց: ¹³Եւ հրամանն ել, և իմաստունքն կոտորեին. և խնդրէին զԴանիել՝ և զբարեկամս նորա սպանանել: ¹⁴Յայնժամ Դանիել խօսեցաւ խորհուրդ և խրապ ընդ Արիովբայ դահճապետին արքային որ ելեալ կոտորէի զիմաստունս Բաբելացոց՝ իշխան թագաւորին. ¹⁵եհա՛րց զնա և ասէ. Վասն էի ել հրամանդ այդ խիստ յերեսաց արքայի: Եւ յայտնեաց զբանն Արիովբ Դանիելի: ¹⁶Եւ ասէ Դանիել. Մուտ և աղաչեա՛ զարքայն, զի փացէ նմա ժամ. և զմեկնութիւն նորա պարմեսցէ թագաւորին: ¹⁷Եւ եմուտ Դանիել ՚ի փուն իւր. և Անանիայ և Ազարիայ և Միսայելի բարեկամաց իւրոց՝ եցոյց զբանն: ¹⁸Եւ խնդրէին զթութիւն յԱստուծոյ երկնից, զի մի՛ կորիցէ Դանիել՝ և բարեկամք իւր ընդ այլ իմաստունս Բաբելացոց: ¹⁹Յայնժամ Դանիելի ՚ի տեսեան զիշերոյ յայտնեցաւ խորհուրդն. և օրհնեաց զԱստուած երկնից Դանիել, ²⁰և ասէ. Եղիցի անուն Տեառն օրհնեալ յաւիտենից մինչև յաւիտեանս. զի իմաստութիւն և հանճար և զօրութիւն՝ նորա՛ է. ²¹և նա փոփոխէ զժամանակս՝ և զժամս. կացուցանէ զթագաւորս և փոփոխէ. փայ իմաստութիւն իմաստունց՝ և խորհուրդ խորհրդականաց. ²²ինքն յայտնէ զխորինս՝ և զգաղփնիս. զիպե՛ որ կայ ՚ի խաւարի և լոյս ընդ նմա: ²³Զքէ՛ն Աստուած հարցն մերոց գոհանամ և օրհնեն. զի իմաստութիւն և զօրութիւն ետուր ինձ. և ծանուցեր ինձ որ ինչ աղօթիւք խնդրեցաք մեք ՚ի քէն. և զբեսիլ թագաւորին ցուցեր ինձ:

Դ ²⁴Եւ եմուտ Դանիել առ Արիովբ՝ զոր կացուցեալ էր թագաւորին կորուսանել զիմաստունս Բաբելացոց. և ասաց ցնա զիմաստունս Բաբելացոց մի՛ կոտորեր. բայց զիս փայ առաջի թագաւորին, և ես պարմեցից զմեկնութիւնսն թագաւորին: ²⁵Յայնժամ Արիովբ փութապէս փարաւ զԴանիել առաջի թագաւորին, և ասէ ցնա. Գորի՛ այր մի յորդոց գերութեանն Նրեասպանի, որ զմեկնութիւնսն պարմեսցէ արքայի: ²⁶Պարասխանի եր թագաւորն և ասէ ցԴանիել՝ որում անուն էր Բաղդասար. եթե կարօղ իցես պարմել ինձ զերազն զոր փեսի՝ և զմեկնութիւն նորա: ²⁷Պարասխանի՛ եր Դանիել առաջի թագաւորին՝ և ասէ. Չխորհուրդդ զայդ զոր արքայ հարցանե, ո՛չ է իմաստունց՝ և մոզուց՝ և զիպաց՝ և ըղձից՝ պարմել առաջի արքայի. ²⁸այլ զոյ Աստուած յերկինս՝ որ յայտնէ

11 Ունակք. Զի բանդ զոր... որոց բնակութիւնն չէ ՚ի մէջ ամենայն մտե՛: *Յօրինակին թոսի թէ վրիպակա գրի.* Որոց ո՛չ է բնութիւն ՚ի մէջ: **12 Օրինակ մի.** Եւ սրամտութեամբ բազմաւ հրամայեաց կո՞: **13 Ունակք.** Խնդրեցին զԴանիել: **14 Օրինակ մի.** Դանիել խորհեցաւ խորհուրդ... որ ելեալ էր կոտորել զիմաստունս թագաւորին Բաբելացոց: **16 Ունակք.** Եւ Դանիել եմուտ և աղաչեաց զարքայն, զի փացէ: **17 Ունակք.** Բարեկամաց իւրոց յայտնեաց զբանն: **18 Ունակք.** Եւ խնդրեցին յԱստուծոյ երկնից զթութիւն: **20 Ունակք.** Եղիցի անուն Աստուծոյ օրի՞: **21 Ունակք.** Տայ զիմաստութիւնսն իմաստունց, և զխորհուրդս: **22 Ունակք.** Յայտնէ զխորս... և լոյս ընդ նմա է: **24 Ունակք.** Զիմաստունս Բաբելոնի: *Ի լուս.* Եւ ասէ ցնա. Զիմաս՞. *համաձայն բազմաց ՚ի բն՞: Յունակս պակասի.* Առաջի թագաւորին, և ես պարմեցից, և այլն: **26 Ունակք.** Որոյ անունն Բաղդասար. եթե կարող ես: **27 Օրինակ մի.** Եւ զիպոնց և ըղձից:

գլխորհուրդս. և եցոյց Նաբոբոդոնոսորայ արքայի՝ որ ինչ լինելոց է
 29 յաուրս յեփինս: Երազն և րեսիլ գլխոյ քոյ յանկողնի քում, այս է
 արքայ: ²⁹ Խորհուրդք քո մտայոյ՞ առնէին զքեզ յանկողնի քում, թէ
 զինչ լինելոց է՝ յեփ այտորիկ. և յայտնիչն խորհրդոց եցոյց քեզ զինչ
 30 լինելոց է: ³⁰ Եւ ինձ՝ ոչ առ իմաստութեան ինչ՝ որ իցէ յիս քան յա-
 մենայն կենդանիս՝ յայտնեցաւ խորհուրդն. այլ վասն ցուցանելոյ ար-
 31 քայի զմեկնութիւնն, զի ծանիցես զխորհուրդս սրբի քոյ: ³¹ Դու արքայ
 րեսանէիր. և ահա պարկեր մի մեծ պարկեր. և երեսք նորա և րեսիլ
 նորա ահագին յոյժ. և կայր առաջի քո. ահաւոր էր յոյժ պարկերն:
 32 ³² Որոյ գլուխն յոսկոյ սրբոյ. ձեռքն և լանջքն և բազուկք իւր՝ արծա-
 33 թիք. մէջք նորա և բարձք՝ պղնձիք. ³³ և սրունքն՝ երկաթիք. և ուրքն՝
 34 կէսն յերկաթոյ՝ և կէսն՝ ՚ի խեցոյ: ³⁴ Նայէիր մինչև հարաւ վէմ առանց
 ձեռին՝ և եհար զպարկերն ՚ի վերայ երկաթեղէն և խեցեղէն ուրիցն՝
 35 և մանրեաց գնոսա ՚ի սպառ: ³⁵ Յայնժամ առ հասարակ մանրեցան՝
 խեցին և երկաթ, պղինձն և արծաթ՝ և ոսկին, և եղէն իբրև զփոշի՝
 կալոյ ամարայնոյ. և առ գնոսա սասարկութիւն հողմոյ. և րեղի ոչ
 գտանէր նոցա: Եւ վէմն որ եհար զպարկերն՝ եղև լեառն մեծ, և ելից
 36 զամենայն երկիր: ³⁶ Այս է երազն. և զմեկնութիւն նորա՝ սասացոյք
 37 առաջի արքայի: ³⁷ Դու ես արքայ՝ արքայից արքայ. որում Աստու-
 38 ած երկնից թագաւորութիւն հզօր և պարուակա՛ն եր, ³⁸ և ընդ ամե-
 նայն րեղիս ուր բնակեալ են որդիք մարդկան. զգագանս վայրի՝ և
 զթռչունս երկնից՝ և զձկունս ծովու եր ՚ի ձեռս քո. և կացոյց զքեզ
 39 րէր ամենայնի: Դո՛ւ ես գլուխն ոսկի. ³⁹ և զկնի քո յարիցէ այլ թա-
 գաւորութիւն խոնարհագոյն քան զքեզ. և թագաւորութիւնն երրորդ՝ որ
 40 է պղինձն՝ րիբեսցէ ամենայն երկրի: ⁴⁰ Եւ թագաւորութիւնն չորրորդ՝
 հզօր իբրև զերկաթ. զոր օրինակ երկաթ մանրէ և մալէ զամենայն,
 41 նոյնպէս մանրեսցէ և մալեսցէ զամենայն: ⁴¹ Եւ զի րեսանէիր գոբսն և
 զմարունսն, կէս կողմն յերկաթոյ, և կէս կողմն ՚ի խեցոյ. թագաւորու-
 42 թիւնն բաժանեալ լիցի. և յարմարոյ երկաթոյն եղիցի ՚ի նմա, զոր օրի-
 նակ րեսանէիր զերկաթն ընդ խեցին խառնեալ: ⁴² Եւ մարունք ուրիցն՝
 կողմն մի յերկաթոյ, և կողմն մի ՚ի խեցոյ. մի կողմն թագաւորութեանն
 43 հզօր կայցէ. և ՚ի նմանէ եղիցի ջախջախն. ⁴³ զի րեսանէիր զերկաթն
 ընդ խեցին խառնեալ. եղիցին խառն ՚ի զաւակէ մարդկան, և ՚ի միմե-
 44 անս ոչ յարիցեն. զոր օրինակ ոչ խառնի երկաթ ընդ խեցի: ⁴⁴ Եւ յաուրս
 թագաւորացն այնոցիկ յարուսցէ Աստուած երկնից թագաւորութիւն՝ որ
 յաւիտեանս ոչ եղծանիցի. և թագաւորութիւն նորա ազգի այլում ոչ
 մնասցէ. մանրեսցէ և հոսեսցէ՛ զամենայն թագաւորութիւնս, և ինքն

29 Ոմանք. Յայտնելոց իցէ յեփ: **31 Յունանս պակասի.** Պարկեր մի մեծ պարկեր...
 էր յոյժ պարկերն: **32 Ոմանք.** Ձեռք իւր և լանջքն: **36 Օրինակ մի.** Ասացոր
 առաջի քո: **37 Օրինակ մի.** Զթագաւորութիւն հզօր և հասարարուն և պարուական
 (38) ընդ ամենայն րեղիս: **40 Ոմանք.** Այնպէս մանրեսցէ և: **41 Ոմանք.** Կէս կողմն
 ՚ի խեցոյ, և կէս կողմն յերկաթ... եղիցի նմա. և զոր օրինակ րեսա՞... ընդ խեցոյն յառա՞:
42 Ոմանք. Եւ կողմն մի խեցոյ... հզօր կացցէ: **Օրինակ մի.** Կայցէ. և մինն ՚ի նոցանէ
 եղիցի ջաղջախ: **43 Օրինակ մի.** Եւ զի րեսա՞... և ՚ի միմեանս ոչ խառնեսցին. զոր
 օրինակ չխառնիցի:

կացցե՛լ յաիփեանս: ⁴⁵ Որպէս փեսանէիր՝ զի ՚ի լեռնէն հափաւ վէմն 45
 առանց ձեռին, և մանրեաց զխեցին և զերկայթ՝ զպղինձն և զարծաթ
 և զոսկի: Աստուած մեծ եցոյց արքայի որ ինչ լինելոց է առ յապա.
 և ճշմարիտ է երազն՝ և հաւապարիմ մեկնութիւն նորա: ⁴⁶ Յայնժամ 46
 արքայն Նաբուքոդոնոսոր անկան ՚ի վերայ երեսաց իւրոց, և երկիր
 եպագ Դանիելի. և զոհս և խունկս անուշութեան հրամայեաց մասու-
 ցանել նմա: ⁴⁷ Պատասխանի եր թագաւորն և ասէ ցԴանիել. Արդարն՝ 47
 Աստուածն ձեր՝ նա՛ է Աստուած աստուծոց՝ և Տէր փերանց՝ և Թա-
 գաւոր թագաւորաց, որ յայտնէ՛ զխորհուրդս. զի յայտնել կարացեր
 զխորհուրդդ զայդ: ⁴⁸ Եւ մեծացոյց թագաւորն զԴանիել, և պարգևս 48
 մեծամեծս և բազումս եր նմա. և կացոյց զնա ՚ի վերայ աշխարհին
 Բաբելացոց, և իշխան նախարարացն. և ՚ի վերայ ամենայն իմաստնոցն
 Բաբելացոց: ⁴⁹ Եւ Դանիել խնդրեաց յարքայէ, և կացոյց ՚ի վերայ 49
 գործոց աշխարհին Բաբելացոց՝ զՍեդրաք, Միսաք, և զԱբեդնագով.
 և Դանիել էր ՚ի դրան արքային:

Տեսիլ Չորրորդ:

Ե ¹ Յամին ութուփասներորդի Նաբուքոդոնոսորայ արքայի, արար՛ր պապ³
 կեր ոսկի. բարձրութիւն նորա վաթսուն կանգուն, և լայնութիւն նո-
 րա կանգուն վեց. և կանգնեաց զնա ՚ի դաշտին Դէերայ յաշխարհին
 Բաբելացոց: ² Եւ արձակեաց ժողովել զգորավարս, և զգորագլուխս, և 2
 զկուսակալս, զպետս և զբռնաւորս և զգործակալս՝ և զամենայն իշխանս
 աշխարհաց զալ՝ ՚ի նաւակափիս պարկերին՝ զոր կանգնեաց արքայն
 Նաբուքոդոնոսոր: ³ Եւ ժողովեցան կուսակալք, զորավարք և զորագլուխք՝
 պէտք և բռնաւորք. մեծամեծք՝ գործակալք, և ամենայն իշխանք աշխարհաց,
 զալ՝ ՚ի նաւակափիս պարկերին՝ զոր կանգնեաց արքայն Նաբուքոդո-
 նոսոր. և կային առաջի պարկերին զոր կանգնեաց արքայն Նաբուքո-
 դոնոսոր: ⁴ Եւ քարո՛զ կարդայր զօրութեամբ և ասեր. Ձե՛զ ասի ազգք 4
 և ազիւնք և լեզուք. ⁵ յորժամ լսիցէք զձայն փողոյ, սրընկի, թմբկի, 5
 և քնարի, և փաղի և զերգոց միաբանութեան, և զամենայն ազգաց
 արուեստականաց, անկանիջիք և երկիրպագանիջիք պարկերին զոր
 կանգնեաց Նաբուքոդոնոսոր արքայ: ⁶ Եւ որ ո՛չ անկեալ երկիր պագանիցե՛
 ՚ի նմին ժամու ընկեացի ՚ի հնոցն հրոյն բորբոքելոյ: ⁷ Եւ եղև իբրև լու- 7
 ան ազգքն զձայն փողոյն՝ զսրընկին զփաղի, և զնուագարանաց, և
 զամենայն ազգաց արուեստականաց, անկանէին ամենայն ազգքն և
 ազիւնք և լեզուք՝ և երկիր պագանէին պարկերին ոսկւոյ զոր կանգնեաց
 արքայն Նաբուքոդոնոսոր: ⁸ Յայնժամ մարեան արք Բաղդեսացիք՝ և 8
 եղևն չարախօս զՏրեից առ Նաբուքոդոնոսորայ, ⁹ և ասեն. Արքայ՝ յա- 9
 փեան կեաց. ¹⁰ դու հրաման ետուր ամենայն մարդոյ՝ որ լսիցէ զձայն 10

44 *Ոմանք.* Որ յաիփեան ոչ եղ՛: 45 *Ոմանք.* Աստուած եցոյց արքայի: 47 *Ոսկաւ.*
 Եւ զի յայտնել կարա՛: 48 *Ոմանք.* Ի վերայ ամենայնի իմաստնոցն: 49 *Օրինակ*
մի. Էր ՚ի դրան արքունի: 3. 1 *Ոմանք.* Ի դաշտին Դեհերայ աշ՛: 3 *Ոմանք.* Եւ
 զօրավարք... և մեծամեծք և գործա՛: 6 *Օրինակ մի.* Ի նմին ժամու անկցի ՚ի հնոցն
 հրոյն: 8 *Ոմանք.* Առ Նաբուքոդոնոսոր, (9) և ասեն. Արքայ՝ յաիփեան կաց:

փողոյ՝ զարնկի՝ և զքնարի՝ և զգառաղի՝ և զնուագարանաց. և զամեն–
 11 այն ազգաց արուեստականաց. ¹¹ և որ ոչն անկեալ երկիրպագանիցէ
 12 պարկերին ոսկոյ՝ անկցի ՚ի հնոց հրոյն բորբոքելոյ: ¹² Արդ՝ ե՛ն աստ
 արք Նրեայք՝ զորս կացուցեր ՚ի վերայ գործոց աշխարհիս Բարեւացուց,
 Սեդրաք, Միսաք, և Աբեդնագով. որ ոչ հնազանդեցան հրամանի քում
 13 երկիր ոչ պագանեն: ¹³ Յայնժամ Նաբուքոդոնոսոր սրամտութեամբ և
 բարկութեամբ հրամայեաց ածել զՍեդրաք, Միսաք, և զԱբեդնագով.
 14 և ածին առաջի թագաւորին: ¹⁴ Պարասխանի ետ Նաբուքոդոնոսոր՝ և
 ասէ ցնոսա. Թէ արդարև՝ Սեդրաք, Միսաք և Աբեդնագով, զդին իմ ոչ
 պաշտիցէք՝ և պարկերին ոսկոյ գոր կանգնեցի երկիր ոչ պագանիցէք:
 15 ¹⁵ Բայց արդ՝ եթէ պարասպք լինիցիք, զի յորժամ լսիցէք զձայն փողոյ
 արնկի և թմբկի և քնարի, և զմիաբանութիւն ամենայն ազգաց արուեստականաց,
 անկանիցիք և երկիր պագանիցէք պարկերին գոր արարի. ապա թէ ոչ
 պագանիցէք երկիր՝ ՚ի նմին ժամու անկանիցիք ՚ի հնոց հրոյն բորբոքելոյ.
 16 և ո՛վ է Աստուած՝ որ փրկէ զձեզ ՚ի ձեռաց իմոց: ¹⁶ Պարասխանի
 ետուն՝ Սեդրաք, Միսաք, և Աբեդնագով. և ասեն ցարքայ Նաբուքո–
 դոնոսոր. Ոչինչ է պիտոյ վասն բանիդ այդորիկ քալ քեզ պարաս–
 17 խանի. ¹⁷ զի է՛ մեր Աստուած յերկինս՝ գոր մեքն պաշտեմք. կարող
 է փրկել զմեզ ՚ի հնոցէ հրոյդ բորբոքելոյ, և ՚ի ձեռաց քոց արքայ՝
 18 ասրեցուցանել զմեզ: ¹⁸ Ապա թէ ոչ այս ինչ յայտնի՝ լիցի քեզ արքայ՝
 զի զդիս քո մեք ոչ պաշտեմք, և պարկերիդ ոսկոյ գոր կանգնեցեր՝
 19 երկիր ոչ պագանենք: ¹⁹ Յայնժամ Նաբուքոդոնոսոր լի՛ եղև սրամտու–
 թեամբ. և զոյն երեսաց նորա շրջեցան ՚ի վերայ Սեդրաքայ, Միսաքայ
 և Աբեդնագովի. և ասէ. Ջեռուցէք զհնոցն եթնպարիկ, զի մինչև ՚ի
 20 վախճան այրեսցին: ²⁰ Եւ արք հինգ՝ զօրաւորք զօրութեամբ՝ կապեցեն
 զՍեդրաք Միսաք և զԱբեդնագով՝ արկանել ՚ի հնոց հրոյն բորբոքելոյ:
 21 ²¹ Յայնժամ արքն այնոքիկ կապեցան պարմունճանօք և վարպեօք, արտախուրակօք
 և զանկապանօք իրեանց, և ընկեցան ՚ի մէջ հնոցի հրոյն բորբոքելոյ:
 22 ²² Զի հրաման թագաւորին սասարկանայր, և հնոցն բորբոքէր եթնպարիկ
 23 առաւել յոյժ: ²³ Եւ երեքեան նոքա՝ Սեդրաք, Միսաք, և Աբեդնագով,
 24 անկան ՚ի մէջ հնոցին կապեալք: ²⁴ Գնային ՚ի մէջ հրոյն. օրհնէին և
 25 զովէին զՏէր Աստուած: ²⁵ Յարեան Ազարիա, և կաց յաղօթս այսպէս.
 26 եբաց զբերան իւր ՚ի մէջ հրոյն՝ և ասէ. ²⁶ Օրհնեալ ես Տէր Աստուած
 27 հարցն մերոց, զովեալ և փառաւորեալ է անուն քո յաւիտեանս. ²⁷ զի
 արդար ես յամենայնի գոր ածեր ՚ի վերայ մեր, և ամենայն գործք քո
 ճշմարիտ եմ. և ուղիղ եմ ճանապարհք քո, և ամենայն դարաստանք քո
 28 ճշմարտութիւն: ²⁸ Եւ իրաւունս ճշմարտութեան արարեր ըստ ամենայն–
 նի գոր արարեր մեզ, և քաղաքին սրբոյ հարցն մերոց Երուսաղեմի: Զի

11 Ոմանք. Եւ որ ոչ երկիրպագա՛: **14 Ոմանք.** Զդիս իմ ոչ պաշտեք... երկիր ոչ պագանեք: **15 Ոմանք.** Բայց եթէ պար... և զմիաբանութեան ամենայն ազ՛... անկցիք ՚ի հնոց... որ փրկեսցէ զձեզ: **19 Օրհնակ մի յաւելու.** Լի եղև սրամտութեամբ և բարկութեամբ: **20 Ոմանք.** Կապեցին զՍեդրաք: **21 Ոմանք.** Եւ վարպօք: **24 Ոմանք.** Եւ զնային ՚ի մէջ: **25 Յօրինակին պակասէր.** Զբերան իւր ՚ի մէջ: **26 Բազումք.** Անուն քո յաւիտեան:

ճշմարտութեամբ և յիրաւի՝ ածեր զայս ամենայն վասն մեղաց մերոց. 29 զի մեղաք և անօրինեցաք յապստամբ լինելն ՚ի քէն, և առաւել մեղաք 29 յամենայնի. 30 և պատուիրանաց քոց ոչ անսացաք: Ոչ պահեցաք և ոչ 30 արարաք որպէս պատուիրեցեր մեզ՝ զի բարի լինիցի մեզ: 31 Եւ զա– 31 մենայն զոր ածեր ՚ի վերայ մեր, և զամենայն զոր արարեր մեզ՝ ար– դարձի դատարանս արարեր: 32 Եւ մարմնեցեր զմեզ ՚ի ձեռս թշնամեաց 32 մերոց, անօրինաց խստաց և ապստամբողաց. և թագաւորի՝ անիրաւի և չարի՝ քան զամենայն երկիր: 33 Եւ արդ ոչ գոյ մեզ բանալ զբերանս 33 մեր, զի ամօթ և նախասրինք եղաք ծառայից քոց պաշտօնէից: 34 Այլ 34 մի՛ մարմնեցր զմեզ ՚ի սպառ վասն անուան քոյ, և մի՛ ցրեր զուխտ քո, 35 և մի՛ ՚ի բացէ՛ առներ զողորմութիւնս քո ՚ի մէնջ: Վասն Աբրահամու 35 սիրելոյ քոյ և վասն Իսահակայ ծառայի քոյ՝ և վասն Իսրայելի սրբոյ քոյ. 36 որոց խոստացար բազմացուցանել զգաւակ նոցա իբրև զաստեղս 36 երկնից, և իբրև զաւագ առ փն ծովու: 37 Եւ արդ Տէր՝ նուաղեցա՞ք քան 37 զամենայն ազգս. և եմք փառապետալք յամենայն երկրի այսօր վասն մեղաց մերոց: 38 Եւ ոչ գոյ ՚ի ժամանակի յայսմիկ իշխան՝ մարգարէ՛ և 38 առաջնորդ. ոչ ողջակէզք և ոչ զոհք, և ոչ պատարագք և ոչ խունկք. և ոչ փեղի փալոյ երախայրիս առաջի քո, 39 և զբանել զողորմութիւն: Այլ 39 անձամբք բեկելովք՝ և հոգուովք փառապանաց ընդունելի լիցուք 40 իբ– 40 րև զողջակէզս խոյոց և զուարակաց. և իբրև զբիրաւորս գառանց պարարտաց. այնպէս եղիցի պատարագս մեր այսօր առաջի քո լի– նել կատարեալ զկնի քո, զի չի՞ք ամօթ յուսացելոցս ՚ի քեզ: 41 Եւ արդ 41 զամբ զհետ քո ամենայն սրտիւք մերովք, և երկնչիւք մեք ՚ի քէն, և խնդրեմք զերեսս քո. 42 մի՛ յամօթ առներ զմեզ. այլ արա՛ւ ընդ մեզ ըսպ 42 հեզութեան քում, և ըսպ բազում ողորմութեան քում: 43 Եւ փրկեա՛ զմեզ 43 վասն սքանչելեաց քոց. և փորձ փառս անուան քում Տէր: 44 Եւ յամօթ 44 լիցին ամենեքեան ոյք ցուցանեն չարիս ծառայից քոց, և ամաչեցեն յամենայն բռնութեան իրեանց. և զօրութիւն նոցա խորպակեցի՛: 45 Եւ 45 ծանիցեն զի դո՛ւ ես Տէր Աստուած միայն, և փառաւորեալ ՚ի վերայ ա– մենայն փիեզերաց: 46 Եւ ոչ դադարէին որք արկին զնոսս սպասաւորք 46 թագաւորին՝ զհնոցն բորբոքելոյ, նաւթի և ձիթով և վշով և որթով: 47 Եւ ելանէր դիզանայր բոցն ՚ի վերոյ քան զհնոցն ՚ի քառասուն և 47 յինն կանգուն. 48 և շրջէր պատեր շուրջ զհնոցան. և այրէր զորս 48 զգրանէր ՚ի Քաղդէացոց անփի: 49 Եւ հրեշտակ Աստուծոյ էջ եկաց ընդ 49 Ազարիանս ՚ի հնոցի անդ, և թօթափեաց զբոց հրոյն ՚ի հնոցէ ան– փի: 50 Եւ արար ՚ի մէջ հնոցին իբրև զհողմ որ ցողագին շնչիցէ, և ոչ 50

29 Այլք. Ապստամբ լինել ՚ի քէն: 32 Օրինակ մի. Եւ ՚ի ձեռս թագաւորի անօրինի և չարի: 33 Օրինակ մի. Ոչ գոյ մեզ ժամ ժամ բա՛ւ... եղեն ծառայից քոց և պաշտօ՛ւ: 36 Բազումք. Որոց խօսեցար բազմացու՛... որպէս զաստեղս երկնից, և որպէս զա՛ւ: 39 Ոսկան. Զողորմութիւն ՚ի քէն: 40 Ոմանք. Որպէս զողջակէզս... և որպէս զբիրաւորս գառանց պարարտից. այնպէս ընդունելի լիցի պատարագս մեր... և չիք ամօթ: 42 Ոմանք. Տէր մի՛ յամօթ առներ զմեզ. այլ արա՛ւ առ մեզ ըսպ: 44 Ոսկան. Յամենայն բռնութենէ իրեանց, և զօրութիւնք նոցա խորպակեցին: 45 Ոմանք. Որ փառաւորեալդ ես: 46 Ոմանք. Թագաւորին ՚ի զհնոցն բորբո՛ւ: Ոսկան. Նաւթի և ձիթով: 47 Ոմանք. Դիզանէր բոցն: 48 Օրինակ մի. Եւ շրջեալ պատեր:

մերձենայր ամենևին հուրն 'ի նոսա, ո՛չ արքայեցուցաներ և ո՛չ նեղեր գ–
 51 նոսա: ⁵¹ Յայնժամ երեքեան իբրև 'ի միոջէ բերանոյ, օրհնէին և գովէին
 52 և փառաւոր առնէին զԱսպրուած 'ի մէջ հնոցին՝ և ասէին. ⁵² Օրհնեալ
 ես դու Տէր Ասպրուած հարցն մերոց, գովեալ և առաել բարձրացեալ
 յաւիտեանս. և օրհնեալ է անուն սուրբ փառաց քոց. գովեալ և ա՛:
 53, 55 ⁵³ Օրհնեալ ես 'ի քանարի փառաց սրբութեան քոյ, գովեալ և: ⁵⁵ Օրհ–
 54 նեալ ես 'ի վերայ աթոռոց արքայութեան քոյ. գովեալ և ա՛: ⁵⁴ Օրհնեալ
 56 ես որ հայիս յանդունդս, և նստիս 'ի քրովբէս, գովե՛: ⁵⁶ Օրհնեալ ես՝
 57 որ նստիս 'ի հասարակութեան երկնից, գովեալ և: ⁵⁷ Օրհնեցէք ամե–
 նայն գործք Տեառն զՏէր. օրհնեցէք և բարձր արարէք զնա յաւիտեան:
 58, 59 ⁵⁸ Օրհնեցէք երկինք զՏէր, օրհ՛: ⁵⁹ Օրհնեցէք հրեշտակք Տեառն զՏէր
 60 օրհնե՛: ⁶⁰ Օրհնեցէք ջուրք ամենայն որ 'ի վերոյ քան զերկինս օրհ՛:
 61, 62 ⁶¹ Օրհնեցէք ամենայն զօրութիւնք Տեառն: ⁶² Օրհնեցէք արև և լուսին
 63, 64 զՏէր. օրհ՛: ⁶³ Օրհնեցէք ամենայն աստղեր երկնից զՏէր. օրհ՛: ⁶⁴ Օրհ–
 65 նեցէք ամենայն անձրևք և ցօղք զՏէր. օրհ՛: ⁶⁵ Օրհնեցէք ամենայն
 66 հողմք զՏէր. օրհնե՛: ⁶⁶ Օրհնեցէք հուր և փայ զՏէր. օրհնեցէք, և:
 67, 68 ⁶⁷ Օրհնեցէք ցուրտ և սառն զՏէր. օրհնե՛: ⁶⁸ Օրհնեցէք եղեամն և ձիւն
 71, 72 զՏէր. օրհնե՛: ⁷¹ Օրհնեցէք փիւք և զիշերք զՏէր. օրհ՛: ⁷² Օրհնեցէք
 73 լոյս և խաւար զՏէր. օրհնեցէ՛: ⁷³ Օրհնեցէք ամաք և փայլաբազումք
 74, 75 զՏէր. օրհ՛: ⁷⁴ Օրհնեցէք երկիր զՏէր. օրհնեցէք և բարձ՛: ⁷⁵ Օրհնեցէք
 76 լերինք և բարձունք զՏէր. օրհն՛: ⁷⁶ Օրհնեցէք ամենայն բոյսք երկրի
 77, 78 զՏէր. օրհ՛: ⁷⁷ Օրհնեցէք աղբերք զՏէր. օրհնե՛: ⁷⁸ Օրհնեցէք ծով և
 79 գետք զՏէր. օրհնեցէք և: ⁷⁹ Օրհնեցէք կէտք և ամենայն կայտառք որ
 80, 81 'ի ջուրս զՏէր. օրհ՛: ⁸⁰ Օրհնեցէք թռչունք երկնից զՏէր. օրհ՛: ⁸¹ Օրհ–
 82 նեցէք ամենայն զագանք՝ և անասուն զՏէր. օրհ՛: ⁸² Օրհնեցէք որդիք
 83, 84 մարդկան զՏէր. օրհնե՛: ⁸³ Օրհնեցէք Իսրայել զՏէր. օրհնե՛: ⁸⁴ Օրհնե–
 85 գէք քահանայք զՏէր. օրհնեցէք և: ⁸⁵ Օրհնեցէք ծառայք Տեառն զՏէր.
 86, 87 օրհնեց: ⁸⁶ Օրհնեցէք հոգիք և շունչք արդարոց զՏէր. օրհ՛: ⁸⁷ Օրհ–
 88 նեցէք սուրբք և խոնարհք սրտիք զՏէր. օրհ՛: ⁸⁸ Օրհնեցէք Անանիա՝
 Ազարիա՝ և Միսայել զՏէր. օրհնեցէք և բարձր արարէք զնա յաւի–
 տեան: Զի փրկեաց զմեզ 'ի դժոխոց, և 'ի ձեռաց մահու ապրեցոյց
 զմեզ. և փրկեաց զմեզ 'ի հնոցէս, և 'ի միջոյ բորբոքեալ բոցոյս, և
 89 'ի միջոյ հրոյս փրկեաց զմեզ: ⁸⁹ Գոհացարո՛ք զՏեառնէ, զի քաղցր
 90 է զի յաւիտեան է ողորմ նորա: ⁹⁰ Օրհնեցէք ամենայն պաշտօնեայք
 Տեառն զԱսպրուածն ասպրուածոց, օրհնեցէք և գոհացարո՛ք, զի յաւիտե–
 91 ան է ողորմ նորա: ⁹¹ Եւ Նաբուքոդոնոսոր իբրև լուա զօրհնութիւնս
 նոցա՝ զարմացաւ. յարեաւ փազնապա՛ւ և ասէ ցնեծամեծս իւր. Ո՛չ արս

50 Օրհնեալ մի. Արպէս հողմ ցօղագին որ շնչիցէ: **51 Օրհնեալ մի.** Արպէս 'ի միոջէ բե՛... 'ի մէջ հնոցի հրոյն: **55 Բազումք.** 'Ի վերայ աթոռոյ ար՛: **54 Ոմանք զգրունս զայտոսիկ ունին ըստ կարգի Լատրինական թուահամարոյ:** **56 Ոսկան 'ի լուս՛.** Ար նստիս 'ի վերայ հաս՛: **67 Ոմանք.** Յուրտ և սօթ: **68 Ոմանք յաւելուն.** Օրհնեցէք սառն և պարզ, եղեամն և: **Իսկ Ոսկան.** Եղեամն և ձիւնաբեր զՏէր: **Որ և յաւելու համար 69. Օրհնեցէք սառն և պարզ զՏէր: 70. Օրհնեցէք պարհ և ձիւն, զՏէր. օրհ՛: 78 Ոսկան.** Ծովք և գետք: **81 Ոսկան.** Եւ անասունք: **89 Ոմանք.** Զի յաւիտեան է ողորմութիւն նորա: **90 Ոմանք.** Զի յաւիտեան է ողորմութիւն նորա:

երիս կապեալս արկաք 'ի մէջ հրոյն: Եւ ասեն ցթագաւորն. Այո՛ ար-
 դարձ ասես արքայ: ⁹²Եւ ասէ թագաւորն. Այլ ես քեսանեն արս չո՞րս 92
 արձակս, և գնան 'ի մէջ հրոյն. և ապականութիւն ինչ՝ ոչ գոյ 'ի նո-
 սա. և քեսիլ չորրորդին նման է որբոյ Ասորւոծոյ: ⁹³Յայնժամ մաքեաւ 93
 Նաբուքոդոնոսոր 'ի դուռն հնոցին հրոյն բորբոքելոյ. և ասէ. Սեդրաք՝
 Միսաք՝ և Աբեղնագով՝ ծառայք Ասորւոծոյ բարձրելոյ, ելէք և եկայք: Եւ
 ելին Սեդրաք՝ Միսաք՝ և Աբեղնագով 'ի միջոյ հրոյն: ⁹⁴Եւ ժողովեցան 94
 նախարարքն և կուսակալք՝ և զօրավարքն և զօրաւորք թագաւորին. և
 քեսանէին զարսն զի ոչ քիտեաց հուրն 'ի մարմինս նոցա, և հեր զլիտոյ
 նոցա ոչ խանձարեցաւ, և վարքիք նոցա ոչ այլագունեցան, և հոպ հրոյ
 ոչ գոյր 'ի նոսա: ⁹⁵Եւ երկիհր եպագ թագաւորն առաջի նոցա Տեառն: 95
 Եւ պարասխանի եք Նաբուքոդոնոսոր՝ և ասէ. Օրինեալ է Ասորւած
 Սեդրաքայ, Միսաքայ, և Աբեղնագովի. որ առաքեաց զհրեշտակ իւր և
 փրկեաց զծառայս իւր զի յուսացան 'ի նա, և զբան թագաւորի անար-
 զեցին. և մաքնեցին զմարմինս իրեանց 'ի հուր. զի մի՛ պաշտեցեն
 և մի՛ երկիհր պագանիցեն ամենայն ասորւածոց, բայց միայն Ասորւ-
 ծոյ իրեանց: ⁹⁶Եւ արդ են քամ հրաման. ամենայն ազգք և ազինք և 96
 լեզուք, որ խօսիցին հայիոյութիւն զԱսորւոծոյ Սեդրաքայ Միսաքայ և
 զԱբեղնագովի՝ 'ի կորոնսպ մաքնեցին, և քունք նոցա 'ի յափշտակու-
 թիւն. զի ոչ գոյ այլ ասորւած՝ որ կարօղ իցէ այնպէս փրկել: ⁹⁷Յայնժամ 97
 թագաւորն առաւել շքեղացոյց զՍեդրաք Միսաք և զԱբեղնագով յերկ-
 րին Բաբելացոց, և բարձրացոյց զնոսա. և աղաչեաց լինել նոցա իշ-
 խան ամենայն Նրէիցն որ էին 'ի թագաւորութեան նորա:

Տեսիլ Նինգերորդ:

92 ⁹⁸Նաբուքոդոնոսոր արքայ, առ ամենայն ազգս և լեզուս որ բնակեալ 98
 են յամենայն երկրի, խաղաղութիւն բազմասցի ձեզ: ⁹⁹Զնշանս և զա- 99
 րուեսպս զոր արար ընդ իս Բարձրեալն՝ հաճոյ թուեցաւ առաջի իմ
 պապմել ձեզ, ¹⁰⁰թէ ո՞րպէս մեծամեծք՝ և զօրաւորք են. արքայութիւն 100
 նորա արքայութիւն յափքենից, և իշխանութիւն նորա ազգաց յազգս:

¹Եւ Նաբուքոդոնոսոր՝ ուրախ էի 'ի քան իմում և զուարճացեալ: **4**
²Երանգ քեսի՝ և զարհուրեցոյց զիս, և խռովեցայ յանկողնի իմում. և 2
 քեսիլ զլիտոյ իմոյ քագնապեանց զիս: ³Եւ քուսա հրաման յինէն ա- 3
 ձեւ առաջի իմ զամենայն իմասպունս Բաբելացոց, զի զմեկնութիւն
 երագոյն ցուցցեն ինձ: ⁴Եւ մքին առաջի իմ զէրք՝ և մոգք՝ և իղծք՝ և 4
 քաղղեայք. և զերագն իմ ասացի առաջի նոցա. և զմեկնութիւն նորա
 ոչ ցուցին ինձ. ⁵մինչև եկն Դանիէլ՝ որում անուն էր Բաղքասար՝ ըսպ 5
 անուան ասորւոծոյ իմոյ. զի Նոզի Սուրբ Ասորւոծոյ գոյ 'ի նմա: Յոր և
 ասացի, ⁶թէ Բաղքասար իշխան՝ զիքեա՛ զոր ես քեսի. զիքեա՛ եթէ 6
 Նոզի Սուրբ Ասորւոծոյ գոյ 'ի քեզ, և ամենայն խորհուրդք ոչ ծածկին
 'ի քեն. արդ լո՛ր դու զքեսիլ երագոյն իմոյ զոր քեսի, և զմեկնութիւն

94 Ուսակք. Եւ զօրավարք և կուսակալք. և զօ՛: **95 Ուսակք.** Օրինեալ Ասորւած Սեդր՛...
 և մի՛ երկիքպագցեն ամենայն ասորւոծոց: **98 Ուկսն.** Խաղաղութիւն բազմասցի 'ի
 ձեզ: **4. 4 Ուսակք.** Եւ զերագն ասացի: **5 Ուսակք.** Որոյ անուն էր... յոր ասացի. թէ:

7 նորա ասացնն ինձ: ⁷ Տեսանէի յանկողնի իմում, և ահա ծան մի ՚ի մէջ
 8 երկրի. և բարձրութիւն նորա բազում յոյժ: ⁸ Մեծացաւ ծառն և զօրա-
 ցաւ, և բարձրութիւն նորա եհան մինչև յերկինս, և լայնութիւն նորա ՚ի
 9 ծագս ամենայն երկրի: ⁹ Տերն նորա գեղեցիկ, և պտուղ նորա բազում.
 և կերակուր ամենայնի ՚ի նմա. ՚ի ներքոյ նորա բնակեալ էին զազանք
 վայրի. և յոսարս նորա հանգուցեալ էին թռչունք երկնից. և ՚ի նմանէ
 10 կերակրէր ամենայն մարմին: ¹⁰ Տեսանէի ՚ի փետեան գիշերոյ յանկողնի
 11 իմում, և ահա զուարթուն և սուրբ իջանէր յերկնից. ¹¹ և բարբառէր
 զօրութեամբ՝ և ասէր այնպէս. Նափէք զճառոյ՝ և թշտեցէք զոսարս դո-
 րա. թօթափեցէք զպերն դորա, և զպտուղ դորա ցրուեցէք. շարժեսցին
 12 զազանք ՚ի ներքոյ դորա, և թռչունք յոսարս դորա: ¹² Բայց զշառափոյ
 արմապոյ դորա թողէք յերկրի, երկաթապար և պղնձապար ՚ի դալար
 վայրի՝ և ՚ի ցօղոյ երկնից հանգիցէ. և ընդ զազանս անապարի բաժին
 13 դորա, և ՚ի խոյր երկրի. ¹³ սիրտ նորա ՚ի մարդկանէ փոխեսցի, և սիրտ
 զազանաց փացի նմա. և եւթն ժամանակք փոխեսցին ՚ի վերայ նորա:
 14 ¹⁴ Մեկնութեամբ զուարթնոյ է բանս. և պարզամ սրբոց է հարցուածս.
 զի ծանիցեն կենդանիք՝ եթէ փիլէ Բարձրեալն թագաւորութեան մարդ-
 կան, և ում կամի փացէ զնա. և զարհամարին ՚ի մարդկանէ յարուցանէ
 15 ՚ի վերայ նորա: ¹⁵ Այս է երազն զոր փեսի են Նաբուքոդոնոսոր արքայ:
 Եւ դու Բաղասար՝ ասա՛ ինձ զմեկնութիւն նորա. զի ամենայն իմաս-
 փունք թագաւորութեան իմոյ ոչ կարացին ցուցանել ինձ զմեկնութիւն
 նորա. այլ դու Դանիէլ կարօղ ես՝ զի Նոզի Սուրբ Աստուծոյ գոյ ՚ի
 16 քեզ: ¹⁶ Յայնժամ Դանիէլ՝ որում անուն էր Բաղասար՝ հիացաւ իբ-
 րև ժամ մի և խորհուրդք նորա խռովեցուցանէին զնա: Պարասխանի
 եր թագաւորն՝ և ասէ ցնա. Բահասար, երազն և մեկնութիւն նո-
 րա մի՛ փազնապեցուցանեն զքեզ: Եր պարասխանի Բաղասար՝ և
 ասէ. Տէր՝ երազն արելեաց քոց, և մեկնութիւն նորա թշնամեաց քոց:
 17 ¹⁷ Ծառն զոր փեսանէիր մեծացեալ և զօրացեալ, որոյ բարձրութիւնն
 18 հասանէր յերկինս, և լայնութիւն նորա յամենայն երկիր. ¹⁸ փերն նո-
 րա գեղեցիկ, և պտուղ նորա բազում, և կերակուր ամենայնի՛ ՚ի նմա.
 ՚ի ներքոյ նորա բնակեալ էին զազանք անապարի, և յոսարս նորա
 19 հանգուցեալ թռչունք երկնից. ¹⁹ դու ես արքայ: Զի մեծացար և զօրա-
 ցար, և մեծութիւն քո բարձրացաւ եհան մինչև յերկինս. և փերութիւն
 20 քո ՚ի ծագս ամենայն երկրի: ²⁰ Եւ զի փեսանէիր արքայ՝ զի զուարթունն
 և սուրբ՝ իջանէր յերկնից՝ և ասէր. Կորեցէք զճառոյ և ապականեցէք
 զդա. բայց զշառափոյ արմապոյ դորա թողէք յերկրի. երկաթապար և
 պղնձապար, և ՚ի դալար վայրի՝ և ՚ի ցօղոյ երկնից հանգիցէ. և ընդ

6 *Ոմանք.* Բշխան՝ զի փեսա՛ զոր ես զի փեսն, եթէ: *Ուր Ոսկան.* Բշխան զի փաց, զոր ես:
 9 *Ոմանք.* Եւ պտուղ նորա բազում յոյժ. և կերակուր ամենայն ՚ի նմա: 11 *Օրինակ մի.*
 Եւ թռչունք յոսարոյ դորա: 12 *Ոմանք.* Բայց զշառափոյ արմապոց դորա... ՚ի դալար
 ՚ի վայրի և ՚ի ցօղ երկնից դադարեսցէ, և ընդ զազանս բաժին նորա: 14 *Ոմանք.*
 Եւ պարզամ սրբոյ է... ծանիցեն կենդանիք՝ թէ Տէր է Բարձրեալն... յարուցէ ՚ի
 վերայ նորա: 16 *Ոմանք.* Որոյ անուն էր Բաղասար... մի՛ փազնապեցուցեն. կամ՝
 պեցուցէ զքեզ: 17 *Ոմանք.* Նորա յամենայն երկրի: 18 *Բազումք.* Եւ կերակուր
 ամենայն ՚ի նմա: 19 *Ոմանք.* Եւ եհաս յերկինս:

գազանս անապարհի բաժին նորա, մինչև եւթն ժամանակք փոխեսցին
 'ի վերայ նորա: ²¹ Այս է մեկնութիւն նորա արքայ: Եւ դարասարանք ²¹
 Բարձրելոյն հասեալ 'ի վերայ տեսառն իմոյ արքայի. ²² և զքեզ հալածեսցեն
 'ի մարդկանէ. և ընդ գազանս անապարհի՝ եղիցի բնակութիւն քո. և
 խոտ իբրև արջառոյ ջամբեսցեն քեզ, և 'ի ցողոյ երկնից հանգիցես.
 և եւթն ժամանակք փոխեսցին 'ի վերայ քո, մինչև ծանիցես թէ փրկե
 Բարձրեալն թագաւորութեան մարդկան. և ում կամի, փացե գնա: ²³ Եւ ²³
 զի ասաց թէ թողէք զշառաւիղ արմարոյ ծառոյն. թագաւորութիւն
 քո քեզ մնայ, մինչև ծանիցես զիշխանութիւն երկնաւորին: ²⁴ Վասն ²⁴
 այդորիկ արքայ, խրատ իմ հաճոյ թուեսցի քեզ. և զմեղս քո ողոր-
 մութեամբ քաւեսցիր, և զանօրէնութիւնս քո գթովք փնանկաց. թերևս
 երկայնամիտ լիցի 'ի վերայ յանցանաց քոց Աստուած: ²⁵ Այս ամենայն ²⁵
 եկն եհան 'ի վերայ Նաբուքոդոնոսորայ արքայի ²⁶ յետ երկուրասան ²⁶
 ամսոյն, մինչդեռ 'ի վերայ փաճարի թագաւորութեան իւրոյ ճեմեր 'ի
 Բաբելոն: ²⁷ Խօսել սկսաւ թագաւորն՝ և ասէ. Ոչ այս՝ այն մեծ Բաբելոն ²⁷
 է զոր ենն շինեցի 'ի փուն թագաւորութեան հասարարութեամբ զօրու-
 թեան իմոյ՝ 'ի պարհի փառաց իմոց: ²⁸ Եւ մինչդեռ բանքն 'ի բերան ²⁸
 էին թագաւորին, ձայն եղև յերկնից և ասէ. Քեզ ասեն Նաբուքոդոնոսոր
 արքայ. թագաւորութիւն քո անցեալ է 'ի քէն. ²⁹ և 'ի մարդկանէ հալածեսցեն ²⁹
 զքեզ, և ընդ գազանս անապարհի բնակութիւն քո, և խոտ իբրև արջառոյ
 ջամբեսցեն քեզ. և եւթն ժամանակք փոխեսցին 'ի վերայ քո, մինչև
 ծանիցես թէ փրկե Բարձրեալն թագաւորութեան մարդկան, և ում կամի
 փացե գնա: ³⁰ Ի նմին ժամու բանն կարարեցան 'ի վերայ Նաբուքոդոնոսոր ³⁰
 և 'ի մարդկանէ հալածեցաւ, և խոտ իբրև արջառոյ ուրեր. և 'ի ցողոյ
 երկնից մարմին նորա ներկան, մինչև վարսք նորա իբրև զառիժուց
 մեծացան, և եղևգունք նորա իբրև զթռչնոց: ³¹ Եւ յետ կարարածի ³¹
 աւուրցն, են Նաբուքոդոնոսոր՝ զաչս իմ յերկինս համբարձի, և միտք
 իմ առ ին դարձան. և զԲարձրեալն օրհնեցի, և զկենդանին յաւիտենից
 զովեցի և փառաւորեցի. զի իշխանութիւն նորա իշխանութիւն յաւի-
 տենական. և տրեւութիւն նորա ազգաց յազգա: ³² Եւ ամենայն բնակիչք ³²
 երկրի իբրև զոչինչ համարեցան: Ըստ կամաց իւրոց առնէ 'ի զօրու-
 թեան երկնից, և 'ի բնակութեան երկրի. և չիք որ ընդդէմ դառնայցե
 ձեռին նորա և ասիցե թէ զինչ գործեցեր: ³³ Ի նմին ժամանակի միտք ³³
 իմ առ ին դարձան, և 'ի պարհի թագաւորութեան իմոյ եկի. և կեր-
 պարանք իմ առ ին դարձան. և իշխանք իմ և մեծամեծք իմ խնդրեցին

20 Ունակք. Տեսանէիր զգուարթունն և զտուրք զի իջաներ... զշառաւիղս արմարոց
 դորա... և 'ի դալարի վայրի և 'ի ցոլ երկնից հան... փոխեսցին 'ի վերայ դորա: **21 Ու-**
նակք. Դարասարանք Բարձրելոյն են հասեալ 'ի վերայ տեսառն իմում ար: **23 Ունակք.**
 Զշառաւիղս արմա՛... զիշխանութիւնն երկնաւոր: **24 Օրհնակ մի.** Վասն որոյ արքայ...
 քեզ. զմեղս քո ողորմութեամբ քաւեսցես և զա՛: **27 Օրհնակ մի.** Բաբելովնն է զոր
 ես շինեցի փուն թագաւորութեան իմոյ: **28 Ունակք.** Չայն եղև յերկնից. քեզ ասեն
 Նաբու՛: *Ուր Ոսկան.* քեզ ասի Նա՛: **29 Ունակք.** Եւ խոտ որպէս արջառոյ... և եւթն
 ժամանակ փոխեսցի: **30 Օրհնակ մի.** Որպէս զարջառոյ ուրեր, և 'ի ցոլ երկնից...
 ներկեաւ. և վարսք իւր իբրև զառի՛... որպէս թռչնոց երկնից: **31 Ունակք.** Զաչս իմ 'ի
 յերկինս: **32 Օրհնակ մի.** Իբրև ոչինչ համարեցան նմա: *Ունակք.* Առնէ զօրութեան
 երկնից և բնակութեան երկրի... ընդդէմ դառնայ ձեռին:

զիս. և անդրէն ՚ի թագաւորութիւն իմ հասարարեցայ. և մեծութիւն
 34 առաւել յաւելաւ ինձ: ³⁴Արդ ես Նաբոլքոդոնոսոր օրհնենմ և առաւել
 բարձրացուցանեմ, և փառաւոր առնեմ զԱրքայն երկնից. զի ամենայն
 գործք նորա ճշմարիտ են, և շափոք նորա իրաւունք. և զամենեսին ոյք
 զնան ամբարտաւանութեամբ՝ կարօղ է խոնարհեցուցանել:

5 ¹ Բաղարասար արքայ՝ արար ընթրիս մեծամեծաց իւրոց հազար է
 առն. և ըստ հազարացն նոյնպէս և զհնի. և իբրև ընդ զհնիս եմուտ
 2 Բաղարասար, ² հրամայեաց բերել զսպաս արծաթոյ և զոսկոյ, զոր եհան
 Նաբոլքոդոնոսոր հայր նորա ՚ի փաճարէն որ յԵրուսաղէմ. զի արբցեն
 3 նոքօք թագաւորն և մեծամեծք իւր, և հարճք և կանայք իւր: ³ Եւ բերին
 զսպասսն զոսկեղէնս և զարծաթեղէնս, զոր բերեալ էր ՚ի փաճարէն
 4 Ասպուծոյ՝ որ էր յԵրուսաղէմ. և ընպէին նոքօք թագաւորն և մեծամեծք
 4 իւր, և հարճք նորա՝ և կանայք: ⁴ Ըմպէին զհնի, և օրհնէին զասպուածս
 զոսկեղէնս՝ և զարծաթեղէնս՝ և պղնձիս՝ և զերկաթիս, և զփայտեղէնս՝
 և զքարեղէնս. և զԱսպուածն յափտենից ոչ օրհնեցին, որ ունէր իշխա-
 5 նութիւն ոգւոց նոցա: ⁵ Ի նմին ժամու ելին մարունք ձեռին մարդոյ,
 և զրէին հանդէպ զնոյն ՚ի վերայ բռելոյ որմոյ փաճարի թագաւորին.
 6 և թագաւորն փեսանէր զթաթ ձեռինն որ զրէր: ⁶ Յայնժամ հաբան
 գոյնք թագաւորին, և խորհուրդք նորա խռովեցուցանէին զնա, և յօղք
 7 միջոյ նորա լուծանէին, և ծունկք նորա զմիմեանս բաբախէին: ⁷ Եւ
 աղաղակեաց թագաւորն զօրութեամբ՝ ածել զմոզս և զբաղդեայս, և
 զգէտս. և ասէ ցինասպունս Բաբելացւոց. Որ ոք ընթերցցի՞ զգիրդ
 զայդ, և զմեկնութիւն դորա ցուցանէ ինձ, ծիրանին զգեցցի, և մանեակ
 ոսկի ՚ի պարանոց իւր. և երրորդի՞ թագաւորութեան իմում փրկեսցէ:
 8 ⁸ Եւ մտնէին ամենայն իմասպունք Բաբելացւոց. և ոչ կարէին զգիրն
 9 ընթերնուլ, և ոչ զմեկնութիւն նորա ցուցանել թագաւորին: ⁹ Եւ արքայ
 Բաղարասար խռովեցան, և զոյն երեսաց նորա շրջեցաւ. խռովեցան և
 10 մեծամեծք նորա ընդ նմա: ¹⁰ Եւ եմուտ փիլիսն ՚ի փաճարն խրախութեան՝
 և ասէ. Արքայ՝ յափտեան կեաց. մի՞ խռովեցուցեն զքեզ խորհուրդք
 11 քո, և զոյն երեսաց քոց մի՞ եղծցի. ¹¹ զի է՛ այր մի ՚ի թագաւորութեան
 քում, յորում զոյ՛ Նոզի Մուրբ Ասպուծոյ. և յաւուրս հօր քոյ՝ զօրութիւնք
 և իմասպութիւնք գրանէին ՚ի նմա. և արքայ Նաբոլքոդոնոսոր հայր
 քո՝ իշխան կացոյց զնա ՚ի վերայ զհիւսաց և մոզուց՝ և քաղդէից՝ և
 12 ըղծից: ¹² Զի ոզի առաւել զոյ՛ ՚ի նմա իմասպութեան և հանճարոյ. մեկնէ
 զերազն՝ և պարմէ զառակս, և լուծանէ զիրս կապեալս՝ Դանիէլ, և
 արքայ՝ Բաղարասար անուն եղ նմա. արդ կոչեսցի՞ և զմեկնութիւն դորա

33 *Օրհնակ մի.* Խնդրէին զիս. և անդէն ՚ի թագաւոր... և մեծութիւն առաւելաւ ինձ:

34 *Օրհնակ մի.* Ես Նաբոլքոդոնոսոր արքայ օրհնեմ և առաւել բարձր առնեմ, և փառաւորեմ զարքայն երկնից... և շափոք նորա իրաւամբք... կարող ես խոնարհել:

5. 1 *Ունակք.* Պաղարասար արքայ: **2** *Բազունք.* Զսպասս արծաթոյ: **4** *Ունակք.*

Եւ զպղնձեղէնս և զերկաթեղէնս... ոչ օրհնէին, որ ունէր զիշխանութիւն հոգւոց նոցա:

6 *Բազունք.* Եւ խորհուրդք նորա խռովէին զնա: **7** *Ունակք.* Որ ընթերցցի զգիրդ... դորա ցուցցէ ինձ, ծիրանիս զգեցուցից... ՚ի պարանոցի իւրում, և երրորդ ՚ի թագաւորութեան իմում:

8 *Ունակք.* Ամենայն իմասպունք թագաւորին: **10** *Ունակք.* Յախփեան կայ:

11 *Ունակք.* Նոր քո՝ զուարթութիւնք և իմասպութիւնք գրան ՚ի նմա... և քաղդէայց և ըղծից:

պարմէ: ¹³ Յայնժամ ամին 'ի ներքս զԴանիել առաջի թագաւորին: Եւ 13
 ասէ թագաւորն ցԴանիել. Դո՛ւ ես Դանիել յորդոց գերութեանն Նրէա-
 փանի, զոր ամ Նաբուքոդոնոսոր հայր իմ. ¹⁴ լուայ զքէն թէ Նոզի՛ Սուրբ 14
 Աստուծոյ է 'ի քեզ, և զօրութիւն՝ և հանճար՝ և իմաստութիւն առաւել
 գրաւ 'ի քեզ: ¹⁵ Եւ արդ՝ աւասիկ մփին առաջի իմ իմաստունք և մոզք 15
 և իղձք, զի զգիրդ զայդ ընթեռնուցուն՝ և զմեկնութիւն դորա ցուցցեն
 ինձ, և ո՛չ կարացին պարմել ինձ: ¹⁶ Եւ ես լուայ զքէն՝ թէ կարօղ ես մեկ- 16
 նել մեկնութիւնս. և արդ եթէ կարիցես զգիրդ ընթեռնուլ՝ և զմեկնութիւն
 դորա ցուցանել ինձ, ծիրանին զգեցցիս, և մանեակ ոսկի 'ի պարանոցի
 քում. և երրորդի՛ թագաւորութեան իմում փիրեսցես: ¹⁷ Եւ ասէ Դանի- 17
 էլ առաջի թագաւորին. Պարզևք քո քեզ լիցին, և զպարիս փան քոյ
 այլում փուր. բայց զգիրդ են ընթերցայց, և զմեկնութիւն դորա ցուցի՛ց
 քեզ: ¹⁸ Արքայ՝ Աստուած Բարձրեալ՝ զմեծութիւն՝ և զթագաւորութիւն՝ և 18
 զպարիս և զփառս ե՛ր Նաբուքոդոնոսորայ հօր քում. ¹⁹ և 'ի մեծութենէն 19
 զոր եր նմա, ամենայն ազգք և ազինք և լեզուք զարհուրեալ դողային
 յերեսաց նորա. զորս կամէր հարկանէր, զորս կամէր սպանանէր, և
 զորս կամէր ի՛նքն բարձրացուցանէր, և զորս կամէր ինքն խոնարհեցուցանէր: 20
²⁰ Եւ յորժամ բարձրացաւ սիրտ նորա, և ոզի նորա զօրացաւ յամբարտաւանել,
 անկան յաթոռոյ թագաւորութեան իւրոյ. և պարիս բարձա՛ 'ի նմանէն.
²¹ և 'ի մարդկանէ հալածեցաւ. և սիրտ ընդ զազանս փուսաւ նմա, և ընդ 21
 ցինս բնակութիւն նորա. և խոտ՝ իբրև արջառոյ ջամբէին նմա. և 'ի
 ցօղոյ երկնից մարմին նորա ներկան. մինչև ծանեալ թէ փիրէ Բարձրե- 22
 ւալն թագաւորութեան մարդկան, և ում կամի՝ փացէ՛ զնա: ²² Եւ դո՛ւ որ- 22
 դի նորա Բաղդասար՝ ո՛չ խոնարհեցուցեր զսիրտ քո առաջի Աստուծոյ՝
 ուստի զայդ ամենայն գրեր. ²³ և ընդդէմ Աստուծոյ երկնից հպարտա- 23
 ցար. և զսպաս փան նորա բերին առաջի քո, և դո՛ւ և մեծամեծք քո՝
 հարճք քո և կանայք քո ըմպէին նոքօք զինի. և զաստուածս զոսկեղէնս
 և զարծաթեղէնս՝ և զպղնձիս և զերկաթիս՝ և զփայտեղէնս և զքարեղէնս,
 որ ո՛չ փեսանեն և ո՛չ լսեն և ո՛չ իմանան՝ օրհնէիր. և զԱստուած՝ որոյ
 շունչ քո 'ի ձեռին նորա է՝ և ամենայն ճանապարհք քո, զնա ո՛չ փառաւորեցեր: 24
²⁴ Վասն այսորիկ յերեսաց նորա առաքեցաւ թա՛թ ձեռինն՝ և զգիրդ 24
 զայդ գրեաց: ²⁵ Եւ այս ինչ է զիրդ որ գրեալ է. Մանէ՛, Թէկէդ՛, Փարէս: 25
²⁶ Եւ այս է մեկնութիւն բանիդ. Մանէ, չափեաց Աստուած զթագաւորութիւն 26
 քո՝ և վախճանեաց զնա: ²⁷ Թէկէդ՛, կշռեցան 'ի կշիռս՝ և գրաւ պակասեալ: 27

12 Ոմանք. Ջի հոգի առաւել գոյ 'ի նմա, իմաստութիւն և հանճար... դորա պարմեսցէ:
Օրինակ մի յատկու. Դանիել էր անուն նորա, և արքայ՝ Բաղդասար անուն: **14 Ո-**
մանք. Թէ Նոզի Աստուծոյ է 'ի քեզ, և զուարթութիւն, և հանճար: **15 Ոմանք.** Եւ արդ՝
 ահաւասիկ մփին: **16 Օրինակ մի.** Եւ մանեակ ոսկի լիցի 'ի պարա՛... և երրորդ 'ի
 թագաւորութեան: **17 Ոմանք.** Եւ զպարիս փան քում: **19 Յօրինակին 'ի բնարանի**
դարարկ փեղի թողեալ 'ի մէջ ամենայն և և ազինք, *սկնարկի 'ի ներքս բերել* ազգ՝
համաձայն բազմաց: Որ թէպէր և օրինակ մի ունի. ամենայն ազինք: **21 Օրինակ**
մի. Որպէս արջառոյ ջամ՛... մարմին նորա ներկեալ... թէ փիրէ Աստուած բարձրեալն:
22 Բազումք. Եւ արդ՝ դո՛ւ որդի նորա... ուստի զայդ ամենայն գիրդիր: **23 Օրինակ**
մի յատկու. Որ ոչ փեսանեն, և ոչ զնան, և ոչ լսեն: **24 Ոմանք.** Վասն այնորիկ
 յէ՛: **25 Օրինակ մի.** Եւ այս ինչ է 'ի գիրդ: **26 Յօրինակին պակասէր.** Չափեաց
 Աստուած զթագաւորութիւն:

- 28 ²⁸ Փարէս, բաժանեցան թագաւորութիւն քո, և փուաւ Մարաց և Պարսից:
 29 ²⁹ Եւ հրաման եր Բաղդասար՝ և զգեցուցին նմա ծիրանիս, և մանեա՛կ
 ոսկի ՚ի պարանոցի նորա, և քարո՛գ կարողայր առաջի նորա լինել իշ-
 30 խան երրորդի՛ թագաւորութեան նորա: ³⁰ Եւ ՚ի նմին զիշերի սպանան
 Բաղդասար արքայ Քաղդեացոց:
 31 ³¹ Եւ Դարեհ արքայ՝ առ զթագաւորութիւնն, որ էր ամաց վաթսուն և Ը
 և երկուց:
6 ¹ Եւ հաճո՛յ թուեցաւ առաջի Դարեհի, և կացոյց ՚ի վերայ թագաւորութեանն
 նախարարս հարեւր և քսան. զի իցեն յամենայն թագաւորութեան
 2 նորա. ² և ՚ի վերայ նոցա երիս հրամաւարս, և մի ՚ի նոցանէ էր
 Դանիէլ. փալ նոցա նախարարացն հրաման, զի արքայ՝ աշխար ինչ
 3 մի՛ լիցի: ³ Եւ Դանիէլ առաւել էր քան զնոսա. զի հոգի առաւել գոյր
 4 ՚ի նմա. ⁴ և թագաւորն կացոյց զնա ՚ի վերայ ամենայն արքայութե-
 ան իւրոյ: Եւ հրամաւարքն և նախարարքն նախանձէին՝ և խնդրէին
 պարճառս զԴանիէլէ. և ամեննին պարճառս և յանցանս և բաղբաղայս
 5 ո՛չ գրանէին զնմանէ. քանզի հաւարարիմ էր: ⁵ Եւ ասեն հրամաւարքն.
 Չգրանենք ուստեք պարճառս զԴանիէլէ, բայց եթէ յօրէնս Աստուծոյ
 6 իւրոյ: ⁶ Յայնժամ հրամաւարքն և նախարարքն կացին առաջի թա-
 7 գաւորին՝ և ասեն ցնա. Դարեհ արքայ՝ յախտեա՛ն կեաց: ⁷ Խորհուրդ
 արարին ամենեքեան որ են ՚ի թագաւորութեան քում, զօրավարք և
 նախարարք՝ իշխանք և կուսակալք, հաստատել արքունի հաստատութեամբ,
 և զօրացուցանել ուխտ մի. զի եթէ խնդրեսցէ որ խնդրուածս յամենայն
 աստուծոյ՝ կամ ՚ի մարդոյ մինչև յաւուրս երեսուն՝ բաց ՚ի քէն արքայ,
 8 անկցի՛ ՚ի գուր առիւծուց: ⁸ Արդ հաստատեա՛ արքայ զուխտն, և գրեա՛
 9 զիր. զի մի՛ եղծանիցի հրաման Մարաց և Պարսից: ⁹ Յայնժամ Դարեհ
 10 արքայ պատուէր եր գրել զհրամանն: ¹⁰ Եւ Դանիէլ իբրև զիւրաց թէ
 կարգեցաւ հրամանն, եմո՛ւր ՚ի փուն իւր, և պարտուանք բաց էին
 նմա ՚ի վերնափունս իւր ընդդէմ Երուսաղէմի. և երին ժամս յաւուր
 դնէր ծունր և կայր յաղօթս, և զոհանայր առաջի Աստուծոյ իւրոյ. որ-
 11 պէս առնէր յառաջագոյն: ¹¹ Յայնժամ արքն այնոքիկ դիտեցին՝ և զգին
 12 զԴանիէլ զի կայր յաղօթս և աղաչէր զԱստուած իւր: ¹² Մատեա՛ն և ա-
 սեն ցթագաւորն. Արքայ՝ ո՛չ ուխտ մի կարգեցեր, զի ամենայն մարդ
 որ խնդրիցէ խնդրուածս յամենայն աստուծոյ՝ կամ ՚ի մարդոյ մինչև
 յաւուրս երեսուն, բաց եթէ ՚ի քէն արքայէ, անկցի ՚ի գուր առիւծուց:
 Եւ ասէ արքայ. Ճշմարի՛տ է բանդ, և զհրաման Մարաց և զՊարսից չէ՛
 13 օրէն շրջել: ¹³ Յայնժամ պատասխանի ետուն արքայի՝ և ասեն. Դանիէլ՝

29 *Օրինակ մի.* Ոսկի արկին ՚ի պարանոցի նորա... երրորդ ՚ի թագաւորութեան նորա:

30 *Օրինակ մի.* Բաղդասար արքայ Քաղդեացի: **31** *Օրինակ մի.* Ամաց վաթսուն և չորից: **6. 2** *Ոմանք ասար և ստորն ուրեք ուրեք գրեն* հրամանաւարս. *փեն գոր նշանակեցար ՚ի Գ Թագ. Դ 6:* **3** *Օրինակ մի.* Ջի Հոգի Սուրբ առաւել: **4** *Օրինակ մի.* ՚Ի վերայ ամենայն թագաւորութեան իւրոյ... նախանձէին ընդ նա, և խնդ: **7** *Ոմանք.* Որ էին ՚ի թագաւորութեան... հաստատեալք արքունի հաս:՝ *Օրինակ մի.* Եթէ խնդրիցէ խնդրուածս որ... բայց եթէ ՚ի քէն արքայէ, անկցի ՚ի: **10** *Ոմանք.* Եւ երիս ժամս աւուր... որպէս և առնէր յառա՛: **11** *Ոմանք.* Գիւրացին և զգին զԴանիէլ: **12** *Ոմանք.* Բայց եթէ ՚ի քէն արքայէ... բանդ. զհրաման Մարաց:

որ յորդոց գերութեանն Նրեասպանի, ոչ հնազանդեցաւ հրամանի քում արքայ. և երին ժամ խնդրէ խնդրուածս յԱստուծոյ իւրմէ: ¹⁴ Յայնժամ թագաւորն իբրև լուաւ զբանն՝ փրկմեցան յոյժ վասն Դանիելի, և ջանայր փրկել զնա. և մինչև ցընթերեկերս ջանացաւ փրկել զնա: ¹⁵ Յայնժամ արքն այնոքիկ ասեն ցթագաւորն. Գիպասջիբ արքայ, զի հրամանի Մարաց և Պարսից՝ և ամենայն ուխտի և հաստատութեան զոր արքայ հաստատիցէ, ոչ է օրէն շրջել: ¹⁶ Յայնժամ հրաման ետ թագաւորն՝ և ածին զԴանիել, և արկին զնա ՚ի գորն առիւծուց. և ասէ արքայն ցԴանիել. Աստուածն զոր դուն պաշտես յաճախ, նա՛ փրկեսցէ զքեզ: ¹⁷ Եւ բերին վեմ մի, և եղին ՚ի վերայ գրոյն. և կնքեաց թագաւորն մատանեաւ իւրով, և մատանեօք մեծամեծացն. զի մի՛ այլ ազգ ինչ շրջեսցին վասն Դանիելի: ¹⁸ Եւ զնաց թագաւորն ՚ի փուն իւր. և ննջեաց առանց ընթրեաց, և խորտիկ ոչ մուծին առաջի նորա. և քուն՝ հաբան ՚ի նմանէ: Եւ եխից Աստուած զբերանս առիւծուցն, և ոչ լկեցին զԴանիել: ¹⁹ Յայնժամ յարեաւ արքայն ընդ առաւօտս լուսով, և փութով եկն ՚ի գուրն առիւծուց. ²⁰ և իբրև մերձեցաւ ՚ի գուրն՝ աղաղակեաց ՚ի ձայն մեծ՝ և ասէ. Դանիէ՛կ ծառայ Աստուծոյ կենդանոյ. Աստուածն քո զոր դու յաճախ պաշտէիր, եթէ կարաց փրկել զքեզ ՚ի բերանոյ առիւծուց: ²¹ Եւ ասէ Դանիել ցարքայ. Արքայ՝ յաւիտեան կեաց. ²² Աստուած իմ առաքեաց զիրեշտակ իւր և եխից զբերանս առիւծուցս, և ոչ ապականեցին զիս. զի առաջի նորա ուղղութիւն գրաւ իմ. և առաջի քո արքայ վնան ինչ՝ ոչ արարի: ²³ Յայնժամ թագաւորն զուարճացան յանձն իւր. և հրաման ետ հանել զԴանիել ՚ի գրոյ անտի. հանան Դանիել ՚ի գրոյ անտի, և ամենին ապականութիւն ոչ գրաւ ՚ի նմա. զի հաւատաց յԱստուած իւր: ²⁴ Եւ հրաման ետ թագաւորն՝ և ածին զարսն չարախօսս զԴանիելէ. և ընկեցան ՚ի գուրն առիւծուց, ինքեանք և որդիք իրեանց, և կանայք նոցա. և չն՝ էին յարակս գրոյն հասեալ՝ մինչև փրկեցին նոցա առիւծքն, և զամենայն ոսկերս նոցա մանրեցին: ²⁵ Յայնժամ Դարեհ արքայ զրեաց առ ամենայն ազգս և ազինս և լեզուս, որ բնակեալ էին յամենայն երկրի. Խաղաղութիւն ձեզ բազմացի՛: ²⁶ Յերեսաց ինոց եղաւ հրամանս այս ընդ ամենայն իշխանութիւն թագաւորութեան իմում. զի երկնչիցին և դողայցեն յերեսաց Աստուծոյն Դանիելի. զի նա՛ է Աստուած կենդանի՝ և կայ յաւիտեանս. և արքայութիւն նորա ոչ եղձանի, և փրկութիւն նորա մինչև ցվախճան: ²⁷ Օգնական լինի և փրկէ, և առնէ նշանս յերկինս և յերկրի. որ փրկեաց զԴանիել ՚ի բերանոյ առիւծուցն: ²⁸ Եւ Դանիելի աջողէր ՚ի թագաւորութեանն Դարեհի՛ և Կիրոսի Պարսկի: 28

13 *Օրինակ մի.* Գերութեանն էր Նրեա՛: *Բագու՛ք.* Եւ երիս ժամս ա՛ր: **14** *Ոմանք պակասութեամբ ունին զբանս այսպէս.* Եւ վասն Դանիելի ջանայր փրկել զնա: Յայնժամ արքն: *Օրինակ մի.* Եւ մինչև ցերեկս ջանացաւ փր՛: **16** *Յոմանս պակասի.* Ջոր դուն պաշտես յաճախ: **17** *Ոմանք.* Այլազգ իբք. *կամ՝* ինչ իբք շրջիցին: **18** *Ոմանք.* Եւ խորտիկս ոչ մու՛: **23** *Օրինակ մի.* Յանձն իւր յոյժ... և հանաւ Դա՛... ապականութիւն ինչ ոչ գրաւ ՚ի նա: *Յօրինակին պակասէր.* Նանել *զԴանիել* ՚ի գրոյ: **24** *Ոմանք.* Եւ ՚ի գուրն առիւծուց ընկեցան: **25** *Օրինակ մի.* Որ բնակեալ էք յամենայն երկրի: **26** *Ոմանք.* Եղաւ հրամանս յամենայն իշխանութեան թագաւորութեանս իմում: **28** *Ոմանք.* Եւ Դանիել յաջողէր: *Յորս և պակասի.* Եւ Կիրոսի Պարսկի:

7 ¹ Յամին առաջնորդի Բաղասարայ արքայի Քաղդեսացոց, երանգ երես Դանիել. և րեսիլ գլխոյ նորա յանկողնի իւրում. և զերագն գրեաց:

2 ² Ես Դանիել րեսանէի՝ ՚ի րեսլեան գիշերոյ. և ահա չորք հողմք Թ

3 երկնից բախէին զծով մեծ: ³ Եւ չորք զազանք մեծամեծք ելանէին ՚ի

4 ծովէ անպի՝ այլակերպք միմեանց: ⁴ Առաջինն՝ իբրև զմարակ առեւծ թևաւոր. և թևք նորա իբրև արծուոյ. հայէի մինչ թափեցան թևք նորա և ջնջեցան յերկրէ. և եկաց իբրև ՚ի վերայ ուրից մարդոյ, և սիրտ մարդոյ

5 րուաւ նմա: ⁵ Եւ ահա երկրորդ զազանն նման արջոյ, և եկաց ՚ի կողմն մի. և կողք երես ՚ի բերան նորա՝ ՚ի մէջ ժանեաց նորա. և այսպէս

6 ասէին ցնա. Արի՛ կեր զմարմինս բազմաց: ⁶ Եւ զկնի նորա հայէի, և ահա այլ զազան իբրև զինծ. և չորք թևք թռչնոյ ՚ի վերայ նորա. և չորք

7 գլուխք զազանին. և իշխանութիւն րուաւ նմա: ⁷ Եւ զկնի նորա հայէի. և ահա զազանն չորրորդ՝ ահեղ և զարմանալի՝ և հզօր առաւել, և ժանիք նորա երկաթիք. ուրեր և մանրեր, և զմնացորդսն առ ո՛րն կոտորէր. և ինքն առաւել այլակերպ քան զամենայն զազանսն որ յառաջ քան

8 զնա. և եղջերք րասն ՚ի նմա: ⁸ Պշուցեալ հայէի ընդ եղջերս նորա. և ահա այլ եղջեր փոքրիկ ելանէր ՚ի մէջ նոցա, և երես եղջերք յառաջնոցն ՚ի բաց խլէին յերեսաց նորա. և ահա աչք իբրև զաչս

9 մարդոյ յեղջերն յայնմիկ, և բերան որ խօսէր զմեծամեծս: ⁹ Տեսանէի մինչև արթոք անկանէին, և Տինաւորցն նստէր. հանդերձ նորա սպիւրակ իբրև զծիւն, և հեր գլխոյ նորա իբրև զասր սուրք. յաթո՛ն նորա իբրև զբոց հրոյ, անիւք նորա իբրև զհուր բորբոքեալ. ¹⁰ գետ հրոյ յորդեալ ելանէր առաջի նորա. հազարք հազարաց պաշտէին զնա, և բերք բիրտոց կային առաջի նորա. արեան նստաւ՝ և դպրութիւնք բացան:

11 ¹¹ Տեսանէի յայնժամ ՚ի բարբառոյ մեծամեծ բանիցն զոր եղջերն այն խօսէր, մինչև բարձաւ զազանն և կորեաւ. և մարմին նորա րուաւ

12 յայրումն հրոյ: ¹² Եւ այլոց զազանացն իշխանութիւն փոփոխեցաւ. և

13 երկայնութիւն կենաց րուաւ նոցա մինչև ՚ի ժամանակ: ¹³ Տեսանէի ՚ի րեսլեան գիշերոյ՝ և ահա ընդ ամպս երկնից իբրև Որդի մարդոյ գայր՝ և հասանէր մինչև ՚ի Տինաւորցն, և մարտցան առաջի նորա:

14 ¹⁴ Եւ նմա րուաւ իշխանութիւն և պարիւ և արքայութիւն. և ամենայն ազգք և ազինք և լեզուք նմա՝ ծառայեցեն. և իշխանութիւն նորա իշխանութիւն յաիպենական որ ո՛չ անցանէ, և թագաւորութիւն նորա ո՛չ եղծանիցի: ¹⁵ Սոսկացան մարմին իմ յանձին իմում. Ես Դանիել՝ և րեսիլ գլխոյ իմոյ խռովեցոյց զիս: ¹⁶ Եւ մարեայ առ մի ոմն որ կային անդ, և զճշմարտութիւն խնդրէի ուսանել՝ վասն ամենայնի այնորիկ. և

17 ասաց ինձ զճշմարտութիւնն, և զմեկնութիւն բանիցն եցոյց ինձ: ¹⁷ Այդ

7. 1 *Ոմանք.* Յամին առաջնորդի: 2 *Ոմանք.* Զծովն մեծ: 3 *Այլք.* Անպի այլակերպք ՚ի միմեանց: 4 *Ոմանք.* Որպէս արծուոյ. և հայէի: *Այլք.* Մինչև թափեցան: 6 *Օրհնակ մի.* Այլ զազան ելանէր իբրև զինծ. և չորս թև: 7 *Օրհնակ մի յաւերտ.* Երկաթիք, և մագիլք նորա պղնձիք, ուրեր... այլակերպ էր քան: 8 *Ոմանք.* Եւ պշուցեալ: *Բազումք.* Եւ բերան նորա խօսէր: 9 *Ոմանք.* Եւ Տինաւորց նստէր: *Օրհնակ մի.* Որպէս զբոց հրոյ. անիւք կառաց նորա որպէս զհուր: 12 *Այլք.* Իշխանութիւն փոխեցաւ: *Ոսկան յաւերտ.* Մինչև ՚ի ժամանակս և ՚ի ժամանակս: 14 *Յօրհնակին պակասէր.* Եւ թագաւորութիւն նորա ոչ եղծանիցի: 16 *Օրհնակ մի.* Ամենայնի այսոցիկ:

գազանք մեծամեծք՝ չորք թագաւորութիւնք յարիցեն ՚ի վերայ երկրի.
 18 Բարձցին. և առցեն զթագաւորութիւնն սուրբք Բարձրելոյն, և կալցին 18
 զնա մինչև յաւիտեանս յաւիտենից: 19 Եւ քննէի ճշմարտիւ վասն գազա- 19
 նին չորրորդի. զի առաւել այլակերպ էր քան զամենայն գազանսն՝ որ
 յառաջ քան զնա, և ահագին յոյժ. և ժանիք նորա երկաթիք, և մագիլք
 նորա պղնձիք. ուրեր և մանրեր՝ և զմնացորդսն առ ո՛րն կոպորեր. 20 և
 վասն եղջերացն փասանց որ էր ՚ի գլուխ նորա. և վասն միւսոյն որ
 ելանէր՝ և զերիսն ՚ի բաց թափէր. որոյ աճք էին՝ և բերան որ խօսէր
 զմեծամեծս. և փեսիլ նորա առաւել էր քան զայլոցն: 21 Տեսանէի՝ և 21
 եղջերն այն փայր պարերազմ ընդ սուրբս. և զօրանայր ՚ի վերայ
 նոցա. 22 մինչև եկն Տինաւորցն՝ և եր իրաւունս սրբոց Բարձրելոյն. 22
 ժամանակ եհաս, և զարքայութիւնն սուրբք ըմբռնեցին: 23 Եւ ասէ. Գա- 23
 զանն չորրորդ՝ թագաւորութիւն չորրորդ կացցէ յերկրի, որ առաւել իցէ
 քան զամենայն թագաւորութիւնս. և կերիցէ զամենայն երկիր, և կոխիցէ
 և հարցէ զնա: 24 Եւ փասն եղջերք նորա՝ փանն թագաւորք յարիցեն. և 24
 զկնի նոցա յարիցէ այլ, որ առաւել իցէ չարեօք քան զամենայն առաջինսն.
 և երիս թագաւորս խոնարհեցուցէ. 25 և բանս առ Բարձրեալն խօսիցի. 25
 և զսուրբս Բարձրելոյն մոլորեցուցէ. և կարծեսցէ զժամանակս և զ-
 օրէնս փոփոխել. և փացի ՚ի ձեռս նորա մինչև ՚ի ժամանակ, և ՚ի
 ժամանակս, և ՚ի կէս ժամանակաց: 26 Արեան նստցի. զիշխանութիւն 26
 նորա փոխեսցեն, յապականել և ՚ի կորուսանել մինչև ՚ի սպառ: 27 Եւ 27
 թագաւորութիւն և մեծութիւն թագաւորաց որ ՚ի ներքոյ երկնից՝ փուա
 սրբոց Բարձրելոյն. և արքայութիւն նորա արքայութիւն յաւիտենա-
 կան, և ամենայն իշխանութիւնք նմա՝ ծառայեսցեն, և հնազանդեսցին:
 28 Մինչև ցայս վայր է վախճան բանիս: Ես Դանիէլ՝ և խորհուրդք իմ 28
 յոյժ խռովեցուցանէին զիս. և զոյն երեսաց իմոց շրջեցաւ. և զբանն ՚ի
 սրբի՛ իմում պահէի:

1 Յամին երրորդի թագաւորութեանն Բաղփասարայ արքայի, փեսիլ **8**
 երևեցաւ ինձ:

Եւ Դանիէլ յեր փեսլեանն առաջնոյ, 2 էի ՚ի Շաւշ յապարանսն՝ 2
 որ է յերկրին Էլամայ, և կայի ՚ի վերայ Ուբաղայ: 3 Ամբարձի զաչս 3
 իմ և փեսի, և ահա խոյ մի կայր հանդէպ Ուբաղայ. և եղջերք նո-
 րա բարձունք, և մին՝ բարձրագոյն էր քան զմեան. և որ բարձրն էր՝
 յետոյ ելանէր: 4 Տեսանէի զիտոյն՝ զի ոգորեր ընդ ծով և ընդ հիւսաի 4
 և ընդ հարաւ. և ամենայն գազանք ո՛չ կային առաջի նորա, և չէր որ
 ապրէր ՚ի ձեռաց նորա. և առնէր ըստ կամաց իւրոց՝ և մեծանայր.

17 *Օրինակ մի.* Չորք թագաւորք յարիցեն... (18) բարձցեն և առցեն զթագաւորութիւնն սուրբ Բարձր: 19 *Ի բազումս պակասի.* Չամենայն գազանսն՝ որ յառաջ քան զնա: 20 *Բազումք.* Որ ՚ի գլուխ նորա: *Ոմանք.* ՚Ի բաց թօթափեր... և բերան նորա. կամ՝ և բերան խօսէր: 21 *Ոմանք.* Տեսանէի որ եղջիրն այն: *Ուր Ոսկան.* զի եղջիրն: 22 *Ոմանք.* Եւ եղ իրաւունս: 24 *Ոմանք.* Եւ զկնի նորա յարիցէ... առաւել է չարեօք: 26 *Օրինակ մի.* Արեանն նստցի, և զիշխա՛: 27 *Օրինակ մի յաւելոյ.* Եւ թագաւորութիւն և իշխանութիւն և մեծութիւն: *Ոմանք յաւելոյն.* Որ ՚ի ներքոյ ամենայն երկնից: 28 *Օրինակ մի.* Վախճան բանին... և զբանսն ՚ի սրբի իմում: *Ոմանք.* Եւ զոյն իմ շրջեցաւ: **8. 2** *Ոմանք.* ՚Ի Շոշայ ապարանս: 3 *Օրինակ մի.* Խոյ մի կայր հանդէպ: 4 *Յօրինակին.* Տեսանէ զիտոյն զի:

5 ⁵ և ես մի պր դնէի: Եւ ահա բօշ մի այծեաց գայր յարևմտից ընդ երեսս երկրի, և յերկիր ոչ մերձենայր. և բօշին եղջեր մի էր 'ի մէջ աչաց
6 նորա. ⁶ և եհաս մինչև 'ի խոյն եղջերաւոր, զոր փեսանէի զի կայր հանդէպ Ուբադայ. և յարձակեցաւ 'ի վերայ նորա զօրութեամբ ուժոյ
7 իւրոյ. ⁷ և փեսանէի զնա հասեալ մինչև ցխոյն: Զայրացան և եհար զխոյն՝ և խորփակեաց զերկոսին եղջեր նորա. և ոչ գոյր զօրութիւն խոյին ունել զդէմ նորա, արկ զնա յերկիր՝ և ոտից իւրոց կոխան արար
8 զնա. և ոչոք էր որ թափէր զխոյն 'ի ձեռաց բօշին: ⁸ Եւ բօշն այծեաց մեծացաւ մեծութիւն յոյժ. և 'ի գորանալ նորա խորփակեցաւ եղջեր նորա մեծ. և ելին այլ չորք եղջերք 'ի ներքոյ նորա ընդ չորս հողմս երկնից:
9 ⁹ Եւ 'ի միողջ 'ի նոցանէ ել եղջեր մի հզօր. և մեծացաւ առաւել ընդ
10 հիւսսի. ¹⁰ և առ զօրութիւն և բարձրացաւ մինչև 'ի զօրութիւնս երկնից. և ընկէց յերկիր 'ի զօրութենէ երկնից՝ և յաստեղաց, և կոխեաց զնո-
11 սա. ¹¹ մինչև զօրավարն փրկեսցէ զգերութիւնն. և նովաւ պարարագք
12 խռովեցան. և եղև՝ և յաջողեցան նմա. և սրբութիւնս ատերեսցի: ¹² Եւ փրուան 'ի վերայ պարարագացն մեղք. և անկաւ յերկիր արդարութիւն.
13 և արար՝ և յաջողեցաւ: ¹³ Եւ լուայ 'ի միողջ սրբոյ որ խօսէր. և ասէր սուրբ մի ցՓէլմոնին որ խօսէր. Մինչև ցեիք փեսիլդ այդ կացցէ. պարարագք բարձեալք, և մեղքդ ատերածի փրուեալք, և սրբութիւնդ և
14 զօրութիւն կոխեսցի: ¹⁴ Եւ ասէ ցնա. Մինչև յերեկոյ և 'ի վաղորդայն, ատուրս հազար երկերիւր և վաթսուն և ութ. և սրբեսցի սրբութիւնն:
15 ¹⁵ Եւ եղև իբրև փեսի են Դանիէլ զփեսիլն, և խնդրէի իւելամոնս լինել, և
16 ահա առաջի իմ եկաց իբրև զփեսիլ մարդոյ: ¹⁶ Եւ լուայ բարբառ մարդոյ 'ի միջոյ Ուբադայ, և կոչեաց՝ և ասէ. Գարբիէլ՝ իմացո՞ղմա զփեսիլդ:
17 ¹⁷ Եւ եկև եկաց ուր ենն կայի. և 'ի գալն նորա՝ յիմարեցայ և անկայ 'ի վերայ երեսաց իմոց. և ասէ ցիս. 'Ի մի'սր առ որդի մարդոյ՝ զի փա-
18 կալին 'ի ժամանակս վախճանի է փեսիլդ: ¹⁸ Եւ մինչդեռ խօսէր նա ընդ իս, յիմարեցայ և անկայ՝ 'ի վերայ երեսաց իմոց յերկիր. և բուռն եհար զինէն՝ և կացոյց 'ի վերայ ոտից իմոց. ¹⁹ և ասէ ցիս. Ահաւասիկ են ցուցից քեզ որ ինչ լինելոց է 'ի վախճանի 'ի վերայ երկրի. քանզի փա-
20 կալին 'ի ժամանակս է վախճանն: ²⁰ Խոյն զոր փեսանէիր եղջերաւոր՝
21 թագաւորն Պարսից և Մարաց է: ²¹ Եւ բօշն այծեաց՝ թագաւորն Յունաց է. և եղջերն մեծ որ էր 'ի մէջ աչաց նորա, նոյն ինքն է թագաւորն ա-
22 ռաջին: ²² Եւ 'ի խորփակելն նորա ընդ որով էին այլ եղջերքն, չորք թագաւորք յազգէ նորա յարիցեն, և ոչ իւրեանց զօրութեամբ: ²³ Եւ յեպ թագաւորութեան նոցա և 'ի կարարել մեղաց նոցա. յարիցէ՛ թագաւոր՝

5 Ոմանք. Եւ ես մի պր դնէի նմա: Եւ ոմանք. և ես 'ի մտի դնէի, և ահա: **6 Ոմանք.** Մինչև ցխոյն եղջերաւ: **7 Ոմանք.** Զերկոսեան եղջիրս նորա... կոխան առնէր զնա... զխոյն 'ի ձեռաց նորա: **8 Ոմանք.** Մեծացաւ յոյժ. և 'ի: **9 Ոմանք.** Եւ 'ի միոյ. կամ 'ի միողջ 'ի նոցանէ ել եղջ: **10 Ոմանք.** Եւ առ զօրութիւնն բարձրացաւ: **13 Ոմանք.** Եւ ասէ սուրբ մի ցՓէլմոնին... մինչև յերբ... սրբութիւնդ կոխիցի: **14 Ոմանք.** Եւ 'ի վաղորդեան ատուրս երկուս հազարս և երեք հարիւր: Եւ ոմանք. Ատուրս հազար երկերիւր եւթանասուն և ութ: **16 Ոմանք.** Իմացո՞ղմա զփեսիլդ: **17 Ոմանք.** 'Ի ժամանակ վախճանի է փեսիլս: **19 Ոմանք.** Զոր ինչ լինելոցն է 'ի: **21 Ոմանք.** Եւ բօշն յայծեաց: **22 Ոմանք.** 'Ի խորփակել նորա, ընդ որով էին այլ եղջիրքն չորք, չորք թա՛:

ժպիհի երեսօք. յառակս՝ խորհրդական. ²⁴ և հզօր զօրութիւն նորա, և ²⁴ զքանչելիսն ապականեսցէ. և յաջողեսցի՝ և արասցէ. և ապականեսցէ զհզօրս, և զժողովուրդն սուրբ. ²⁵ և լուծ՝ անրոյ նորա յաջողեսցի. և ²⁵ նենգութիւն ՚ի ձեռս նորա. և ՚ի սրբի իւրում մեծամբեսցի՝. և նենգութեամբ ապականեսցէ զբազումս, և ՚ի կորսպեան բազմաց կացցէ. և իբրև զձուս ՚ի ձեռնն մանրեսցէ: ²⁶ Եւ Երեսիւն երեկորին և առաօտին ²⁶ որ ասացաւ՝ ճշմարիտ է. և դու կնքեա՛ գրեսիւղ՝ զի յաւուրս բազումս է: ²⁷ Եւ ես Դանիէլ ննջեցի և խօթացայ, և յարեայ և գործեցի զգործ ²⁷ արքունի, և զարմացեալ էի ընդ քեսիւն. և ոչոք էր որ իմացուցանէր:

¹ Յամին առաջնորդի Դարեհի որդոյ Արշարայ ՚ի զաւակէ՛ Մարաց, **9** որ թագաւորեաց ՚ի թագաւորութեանն Քաղդեսացոց: ² Եւ Դանիէլ խե- ² լամուր եղէ ՚ի գրոց, թոյոյ ամացն որ եղև բան Տեառն առ Երեմիայ մարգարէ. ՚ի կապարումն աներածոյն Երուսաղէմի յամս ելթանասուն. ³ և դարձուցի՛ զերեսս իմ առ Տէր Աստուած իմ խնդրել աղօթիւք և ³ խնդրուածովք, պահօք և խորգով. ⁴ կացի յաղօթս առ Տէր Աստու- ⁴ ած. զոհացայ և ասեմ. Տէր Աստուած մեծդ և սքանչելի. որ պահես զուխր և զողորմութիւն սիրելեաց քոց, որոց պահեն զպարտիրանս քո: ⁵ Մեղաք, անօրինեցաք, անիրաւեցաք և ապարամբեցաք, և խտրորեցաք ⁵ ՚ի պարտիրանաց քոց, և յիրաւանց քոց. ⁶ և ոչ լուաք ծառայից քոց ⁶ մարգարէիցն որք խօսեցան յանուն քո առ թագաւորս մեր, և առ իշխանս մեր, և առ հարս մեր, և առ ամենայն ժողովուրդս երկրին: ⁷ Քո Տէր ար- ⁷ դարութիւն, և մեր ամօթ երեսաց իբրև յաւուր յայսմիկ, առն Յուդայ՝ և բնակչաց Երուսաղէմի, և ամենայն Իսրայէլի մերձաւորաց և հեռաւորաց յամենայն երկրի ուր ցրուեցեր զնոսս անդր վասն անհնազանդութեան իւրեանց՝ զոր անհնազանդեցան քեզ Տէր: ⁸ Մեր ամօթ երեսաց ⁸ մերոց, և թագաւորաց մերոց՝ և իշխանաց մերոց, և հարցն մերոց որք մեղաւք. ⁹ և Տեառն Աստուծոյ մերոյ գթութիւնք և քաւութիւնք. զի ⁹ ապարամբեցաք ՚ի Տեառնէ. ¹⁰ և ոչ լուաք ձայնի Տեառն Աստուծոյ մերոյ, ¹⁰ զնալ յօրէնս նորա զոր եր առաջի մեր ՚ի ձեռն ծառայից իւրոց մարգարէից: ¹¹ Եւ ամենայն Իսրայէլ անցին զօրինօք քովք, և խտրորեցան զի ¹¹ մի՛ լուիցեն ձայնի քում. և եկին ՚ի վերայ մեր անէծն և երդումնն, գրեալ յօրէնս Մովսիսի ծառայի քո՝ Տէր. զի մեղաւք նմա. ¹² և հաստատեաց ¹² զբանս իւր զոր խօսեցաւ ՚ի վերայ մեր, և ՚ի վերայ դարաւորաց մերոց որ դարելին զնեզ՝ անէլ ՚ի վերայ մեր չարիս մեծամեծս, որ ոչ եղեն ՚ի ներքոյ ամենայն երկնից՝ ըստ այնմ որ եղեն յԵրուսաղէմ: ¹³ Որ- ¹³ պէս և գրեալ է յօրէնսն Մովսիսի. այն ամենայն չարիք եկին ՚ի վերայ մեր, և ոչ աղաչեցաք զերեսս Տեառն Աստուծոյ մերոյ, դառնալ յանիրաւութեանց հարցն մերոց. և խելամոնր լինել ամենայն ճշմարտութեան քում: ¹⁴ Եւ զարթեաւ Տէր Աստուած մեր ՚ի վերայ չարեացն ¹⁴

25 Ոսկան. Եւ լուծ ծանրոյ նորա յա՛: *Ոմանք.* Եւ կորսպեան բազմաց կայցէ: *Առ որս և պակասի.* Եւ իբրև զձուս ՚ի ձեռնն մանրեսցէ: **9. 1 Ոմանք.** Յամին առաջնորդի: **2 Ոմանք.** Թոյոց ամացն: **4 Ոմանք.** Եւ որոց պահեն: **6 Ոմանք.** Որք խօսելին յանուն: **8 Ոմանք.** Մեզ ամօթ երեսաց... և հարց մերոց որք մեղան: **11 Օրինակ մի.** Անց զօրինօք քով... որ գրեալ է յօրէնս: *Բազումք.* Ի վերայ մեր անէծք և երդումն, գրեալ: **12 Ոմանք.** Ջբան իւր զոր խօսե՛:

մերոց՝ և աճ գնոսա ՚ի վերայ մեր. զի արդար է Տէր Աստուած մեր ՚ի վերայ ամենայն գործոց իւրոց զոր արար ընդ մեզ. և ո՛չ լուսք
 15 ձայնի նորա: ¹⁵ Եւ արդ Տէր Աստուած մեր որ հաներ գժողովուրդ քո յերկրէն Եգիպտացոց հզօր ձեռամբ, և արարեր քեզ անուն որպէս և
 16 յաւուր յայսմիկ. մեղաք և անօրինեցաք: ¹⁶ Տէր ամենայն ողորմութեամբ քով դարձցի՛ սրբմտութիւն քո, և բարձցի բարկութիւն քո ՚ի քաղաքէ
 քումմէ յԵրուսաղեմէ, և ՚ի լեռնէ սրբոյ քոյ. զի մեղաք, և առ անօրէ-
 նութեան մերում և հարցն մերոց՝ Երուսաղեմ և ամենայն ժողովուրդ
 17 քո եղև ՚ի նախարհինս ամենեցուն որ շուրջ գմեւք էին: ¹⁷ Եւ արդ լո՛ւր Տէր Աստուած մեր աղօթից ծառայի քոյ և խնդրուածոց. և երևեցո՛ւ
 18 զերեսս քո վասն քո ՚ի սրբութիւնն որ ակերեցաւ: ¹⁸ Խոնարհեցո՛ւ Աս-
 տուած իմ գունկն քո՝ և լո՛ւր ինձ. բաց գաջս քո և փնս գապականութիւն
 մեր, և զքաղաքին քո յորոյ վերայ կոչեցեալ է անուն քո. զի ո՛չ առ
 արդարութեանց մերոց արկանեմք զգութս մեր առաջի քո, այլ վասն
 19 բազում գթութեան քոյ Տէր: ¹⁹ Լո՛ւր Տէր. քաւեա՛ Տէր. անսա՛ Տէր. և
 մի՛ յամեր վասն քո՝ Աստուած իմ. զի անուն քո կոչեցեալ է ՚ի վերայ
 20 քաղաքին քոյ: ²⁰ Եւ մինչդեռ ես խօսէի և յաղօթս կայի, և խոստովան
 լինէի զմեղս իմ, և զմեղս ժողովրդեանն Իսրայելի. և արկանէի զգութս
 21 առաջի Տեառն Աստուծոյ ինոյ վասն լերինն սրբոյ. ²¹ և մինչդեռ խօսէի
 յաղօթսն: Եւ ահա այրն Գաբրիէլ՝ զոր փեսանէի յառաջնում փախեանն,
 թռուցեալ և մերձեցաւ առ իս, իբրև ՚ի ժամ երեկոյին պապարագին.
 22 ²² և խելամուր արար զիս, և խօսեցան ընդ իս՝ և ասէ. Դանիէլ՝ այժմ
 23 եկի խելամուր առնել զքեզ: ²³ Իսկզբան աղօթից քոց ել պարգամ, և
 ես եկի պարմել քեզ. զի այր ցանկալի՛ ես դու. արդ՝ աճ զմտաւ զբանդ,
 24 և ՚ի մի՛տ առ զրեւիդ: ²⁴ Ելթանասուն ելթներորդք համառօտեցան ՚ի
 վերայ ժողովրդեան քոյ, և ՚ի վերայ քաղաքին սրբոյ. ՚ի վախճանել
 մեղաց, և ՚ի կնքել անօրէնութեանց, և ՚ի ջնջել անիրաւութեանց, և ՚ի
 քաւել ամպարշտութեանց, և ՚ի զալ յախտեանական արդարութեանն. և
 ՚ի կնքել փախեան և մարգարէի. և յօժանել սրբութեան սրբութեանցն:
 25 ²⁵ Եւ գիրասցես և խելամուր լիցիս յելից բանին փալ պապարասանի: Եւ
 ՚ի շինելն Երուսաղեմի մինչև ցՕժեալն առաջնորդ՝ ելթներորդք ելթն, և
 ելթներորդ վաթսուն և երկու. և դարձցին և շինեսցին հրապարակքն
 26 և պարիսպք, և նորոգեսցին ժամանակք: ²⁶ Եւ յեր վաթսուն և երկուց
 ելթներորդաց, բարձցի՛ Օծութիւնն, և իրաւունք ո՛չ իցեն ՚ի նմա. և քա-
 ղաքն և սրբութիւնն ապականեսցին առաջնորդաւն հանդերձ որ գայցէ.
 և ջնջեսցին հեղեղաւ. և մինչև ՚ի վախճան պապերագմին համառօտելոյ
 կարգեսցէ զապականութիւն. և զօրացուցէ զուխար բազմաց. ելթներորդ

14 Բազումք. Ձի ոչ լուսք ձայնի նորա: **15 Ոմանք յակելուն.** Քեզ անուն նոր՝ որպէս և յաւուրս: **16 Յոմանս պակասի.** Եւ բարձցի բարկութիւն: **Բազումք.** Որ շուրջ գմեւք են: **18 Ոմանք.** Յորոյ վերայ է անուն քո: **19 Ոսկան.** Ի վերայ քաղաքին քո Աստուծոյ: **20 Ոմանք.** Մինչդեռ ես... զգութս իմ առաջի: *Առ որս և պակասի.* **Վասն լերինն սրբոյ:** **21 Ոմանք.** Իբրև ՚ի ժամ երեկոյին պապարագի: **23 Յօրինակին՝ բանս.** Այր ցանկալի ես դու. կարմրադեղով նշանակի: *Յօրինակին ընդ այլոց ոմանց պակասէր.* Աճ զմտաւ զբանդ, և ՚ի մի՛տ առ զրեւիդ: **25 Օրինակ մի.** ՅՕժեալն և առաջնորդ:

մի և կէս եւթներորդի, դադարեցուցէ զսեղանս և զպարարագս. և մինչև ՚ի ծայրս անկեանն ապականութիւն. և մինչև ցվախճան և ցրագնասպ կարգեսցէ ՚ի վերայ ապականութեանն. ²⁷ և զօրացուցէ զուխար բազմաց: ²⁷ Եւթներորդ մի՝ և կէս եւթներորդի բարձցին զոհք և նուէրք. և ՚ի վերայ քանարին պղծութիւն անբաժոյն կացցէ. և մինչև ՚ի վախճան ժամանակի կարարած քացի ՚ի վերայ անբաժին:

Տեսիլ Վեցերորդ:

ԺԿ ¹ Յամին երրորդի Կիրոսի արքայի Պարսից, բանն յայտնեցաւ Դանիէլ¹⁰ որոյ անուն կոչեցաւ Բաղդասար. և ճշմարիտ է բանն. և զօրութիւն մեծ և հանճար քուաւ նմա ՚ի տեսլեանն: ² Յաւուրսն յայնոսիկ՝ ² եւ Դանիէլ էի ՚ի սուգ երիս եւթներորդս ատուրց. ³ հաց ցանկութեան ³ ոչ կերայ, և միս և գինի ոչ եմուր ՚ի բերան իմ, և իղով ոչ օձայ, մինչև ՚ի կարարել երից եւթներորդաց ատուրց: ⁴ Յաւուրն քսաներորդի ⁴ և չորրորդի ամսեանն առաջնոյ. կայի եւս առ ավին գեպոյն մեծի՝ որ է Տիգրիս Դկլաթ: ⁵ Ամբարձի զաչս իմ, և ահա այր մի զգեցեալ փառս. ⁵ և ընդ մէջ իւր ամեալ կամար յոսկւոյն Ուփազայ. ⁶ և մարմին նորա ⁶ ծովագոյն. և երեսք նորա իբրև զպեսիլ փայլարական, և աչք նորա իբրև ճառագայթք հրոյ. բազուկք և բարձք նորա իբրև զպեսիլ փայլուն պղնձոյ. և բարբառ բանից նորա իբրև զբարբառ զօրո: ⁷ Եւ տեսի եւ ⁷ Դանիէլ միայն զպեսիլն. և արքն որ ընդ իս էին՝ ոչ տեսին զպեսիլն, այլ ահ մեծ անկաւ. ՚ի վերայ նոցա, և փախեան զարհուրեալք: ⁸ Եւ եւ ⁸ միայն մնացի, և տեսի զպեսիլն զայն մեծ. և ոչ մնաց յիս զօրութիւն. և փառք իմ յապականութիւն դարձան, և չհանդարտեցի զօրութեանն: ⁹ Եւ լուայ զբարբառ բանից նորա. և ՚ի լսելն ինում զբարբառ բանից ⁹ նորա՝ կայի հիացեալ, և երեսք իմ յերկիր խոնարհեալ: ¹⁰ Եւ ահա ձեռն ¹⁰ ձգեալ առ իս՝ կանգնեաց զիս ՚ի ծունգս իմ և ՚ի թաթս ձեռաց իմոց. ¹¹ և ¹¹ ասէ ցիս. Դանիէլ՝ այր ցանկալի, խելամոնք լեր բանիցս զոր խօսեցայց ընդ քեզ, և կայն ՚ի կայի քում՝ զի այժմ առաքեցայ առ քեզ. և ՚ի խօսել նորա ընդ իս զբանս զայս՝ յոյն կացի դողութեամբ: ¹² Եւ ասէ ցիս. Մի՛ ¹² երկնցիր Դանիէլ. զի յօրէ յօրմէ՝ ետուր զսիրտ քո խելամոնք լինել, և վշտանալ առաջի Աստուծոյ քոյ, լսելի՛ եղեն բանք քո, և ես եկի ընդ բանից քոց: ¹³ Եւ իշխան թագաւորութեանն Պարսից կայր հակառակ ¹³ ինձ զբսան և զմի օր. և ահա Միքայել՝ մի յառաջին իշխանացն եկն օգնել ինձ. և թողի՛ զնա անդ ընդ իշխանի թագաւորութեանն Պարսից. ¹⁴ և եկի խելամոնք առնել զքեզ որչափ ինչ անցք անցանելոց իցեն ընդ ¹⁴ ժողովուրդ քո յաւուրս յերիսս. զի տեսիլդ յաւորս է: ¹⁵ Եւ ՚ի խօսելն ¹⁵

26 Օրինակ մի. Որ կայցէ. և ջնջես՝... և կէս եւթներորդ, և դա՛: *Ոսկան.* Եւ մինչև վախճան պարն՝: **27** *Ոսկան.* Եւ եօթներորդ մի և կէս: **10. 4** Օրինակ մի. Մեծի՝ որ է Դկլաթ: **5** Օրինակ մի. Այր մի զգեցեալ բաղէն փառս: **6** *Յօրինակին.* Իբրև զպեսիլ փայլարական: *Ունակք.* Զպեսիլ փայլարական. և աչք նորա իբրև զճառագայթս հրոյ, և բա՛: **8** *Յօրինակին պակասէր.* Եւ ոչ մնաց յիս զօ՛: *Ուր ունակք.* Եւ ջնաց յիս... և ոչ հանդարտեցի: **9** *Ունակք.* Բանիցն. կայի հիա՛: **10** Օրինակ մի. Եւ ահա ձեռն մերձեցեալ առ: **11** *Ունակք.* Զոր եւս խօսեցայց... զբանս զայս ընդ իս, կացի յոյն դողութեամբ: **14** *Ունակք.* Անցք անցանիցեն ընդ:

- նորա ընդ իս ըստ բանիցս այսոցիկ, անկայ՝ ՚ի վերայ երեսաց իմոց
 16 յերկիր՝ և կայի հիացեալ: ¹⁶ Եւ ահա իբրև ՚ի նմանութիւն որդոյ մարդոյ
 մերձենայր ՚ի շրթունս իմ. բացի գրերան իմ և խօսեցայ. և ասեմ ցայրն
 որ կայր յանդիման ինձ. Տէր՝ յերևելոյ քո ինձ՝ խոռվեցան փոր իմ յիս,
 17 և ոչ գոյ յիս զօրութիւն: ¹⁷ Եւ զհախոյ կարիցէ ծառայ քո փեր խօսել ընդ
 փեռան իմում. և ոչ ևս է յիս զօրութիւն կալոյ, և շունչ ոչ մնաց յիս:
 18 ¹⁸ Եւ յաւել ևս մերձեցաւ յիս իբրև զփեռել մարդոյ, և զօրացոյց զիս,
 19 ¹⁹ և ասէ. Մի՛ երկնչիւր այր ցանկալի. խաղաղութիւն ընդ քեզ. զօրա-
 ցիւր և քաջ լեր. և ՚ի խօսել նորա ընդ իս՝ զօրացայ և ասեմ. Խօսեսցի՛
 20 փեր՝ զի զօրացուցեր զիս: ²⁰ Եւ ասէ. Եթէ զփոխցեն վասն էր եկի առ
 քեզ. և արդ դառնամ անդրէն փայլ պապերազմ ընդ իշխանին Պարսից.
 21 և ես երթայի՛ և իշխանն Յունաց գայր: ²¹ Բայց պապմեցից քեզ զինչ
 կարգեալ է ՚ի զիրս ճշմարտութեան. և ոչ ոք է ինձ օգնական այսոցիկ,
 բայց Միքայել իշխանն ձեր:
- 11** ¹ Եւ ես յառաջնում ամին Կիրոսի՛ կայի ՚ի հաստատութեան և ՚ի
 2 զօրութեան: ² Եւ արդ պապմեցից քեզ զճշմարտութիւնն. Ահա երեք
 թագաւորք յարիցեն յերկրիդ Պարսից, և չորրորդն մեծասցի մեծու-
 թիւն մեծ քան զամենեսեան. և յեր զօրանալոյ նորա ՚ի մեծութեան
 3 իւրում, յարիցէ ՚ի վերայ թագաւորութեանցն Յունաց: ³ Եւ յարիցէ թա-
 գաւոր հզօր, և փիրեսցէ փերութեամբ բազմաւ. և արասցէ ըստ կամս
 4 իւր. ⁴ և իբրև յարիցէ՛ թագաւորութիւն նորա փշրեսցի, և բաժանեսցի
 ՚ի չորս հողմս երկնից. և ոչ ըստ վախճանի նորա, և ոչ ըստ փերութե-
 ան նորա զոր փիրեսց. զի իւլեսցի թագաւորութիւն նորա, և այլոց՝ թո՛ղ
 5 զնոցայն: ⁵ Եւ զօրասցի թագաւորն հարաւոյ. և մի յիշխանացն զօրասցի
 6 ՚ի վերայ նորա, և փիրեսցէ փերութիւն մեծ. ⁶ և յեր ամացն իւրեանց
 խառնակեսցին ընդ միմեանս: Եւ դուստր արքային հարաւոյ մտցէ առ
 արքայն հիւսւոյ, առնել դաշինս ընդ նմա. և ոչ հանդարեսցէ զօրու-
 թեան բազկին. և ոչ կացցէ զաւակ նորա. և մարմնեսցի ինքն և ածելիքն
 7 իւր. և օրորդն, և որ զօրացուցանէր զնա ՚ի ժամանակին: ⁷ Եւ յարիցէ ՚ի
 ծաղկէ արմատոյ նորա ՚ի վերայ պապրաստութեան իւրոյ. և եկեսցէ առ
 զօրութիւնն. և մտցէ ՚ի հաստատութիւնս թագաւորութեանն հիւսւոյ.
 8 և արասցէ ընդ նոսա, և զօրասցի: ⁸ Եւ զաստուածս նոցա կործանեսցէ՛
 հանդերձ ձուլածոյիւք նոցա. և զամենայն սպաս ցանկալիս նոցա՝ զոսկւոյ
 և զարծաթոյ գերի՛ առեալ բերիցէ յԵգիպտոս. և ինքն հաստատեսցի
 9 քան զթագաւորն հիւսւոյ. ⁹ և մտցէ ՚ի թագաւորութիւն արքային հարաւոյ.
 10 և դարձցի՛ անդրէն յերկիր իւր: ¹⁰ Եւ որդիք նորա ժողովեսցեն ամ-
 բոյս զօրաց բազմաց. և մտցէ դիմեալ, և հեղեղարեսցէ. և անցցէ և
 11 դադարեսցէ, և գրգռեսցի մինչև ՚ի զօրութիւն նորա: ¹¹ Եւ զազանասցի՛
 թագաւորն հարաւոյ, և ելցէ և փացէ պապերազմ ընդ թագաւորին հիւսւոյ.

18 Ունակք. Եւ յաւել և մերձեցաւ: **19 Օրինակ մի.** Խօսեսցի փեր իմ, զի: **20 Օրինակ մի.** Եւ ասէ ցիս, թէ զփոխես: **11. 1 Ունակք.** Կացի ՚ի հաստատութեան: **4 Ոսկան.** Զի իսկեսցի թագաւորութիւն նորա: **6 Ունակք.** Եւ շխաղարեսցէ... և օրիորդն. և որ զօրացուցանեն զնա: *Ուր Ոսկան.* և օրիորդքն: **7 Օրինակ մի.** Եւ ՚ի հաստատութիւնս թագաւորին հիւս՛: **8 Ունակք.** Հանդերձ ձուլածիւք նոցա:

և գումարեցե՛ղ զօր բազում, և մարմնեցի զօրն 'ի ձեռս նորա: ¹² Եւ 12
առցե՛ զամբոխն՝ և բարձրացի սիրտ նորա. և կործանեցե՛ղ զբիրաւորս,
և ո՛չ զօրացի: ¹³ Եւ դարձցի արքայն հիւստոյ, և ածցե՛ զօր բազում 13
քան զառաջինն. և 'ի վախճանի ժամանակաց եկեցե՛ղ մրանել զօրս
մեծաւ և բազում սպառուածովք: ¹⁴ Եւ 'ի ժամանակսն յայնոսիկ բազումք 14
յարիցեն 'ի վերայ թագաւորին հարաւոյ. և որդիք մնացելոց ժողովրդե-
ան քոյ բարձրացին 'ի հասարակել զբեւսիլն, և տկարացին: ¹⁵ Եւ մրցե՛ 15
թագաւորն հարաւոյ, և կուրեցե՛ղ հող՝ և առցե՛ զբաղաքս ամուրս. և
բազուկք արքային ոչ հասարարեցին. և յարիցեն ընտրեալք նորա, և
ոչ իցե՛ զօրութիւն կալոյ: ¹⁶ Եւ արասցե՛ 'ի մրանելն իրում առ նա զկամս 16
իւր. և ոչ ոք իցե՛ որ ունիցի գդէմ նորա. և կացցե՛ յերկրին Սաբիմայ, և
վախճանեցի 'ի ձեռս նորա: ¹⁷ Եւ դիցե՛ զերեսս իւր մրանել զօրութե- 17
ամբ իւրով յամենայն թագաւորութիւնս նորա, և զամենայն ուղղութիւնս
առնիցե՛ ընդ նմա. և զդուստր կանանց տացե՛ նմա յապականութիւն. և
մի՛ յամրացի, և մի՛ եղիցի նա նորա: ¹⁸ Եւ դարձուցե՛ զերեսս իւր 'ի 18
կղզիս, և առցե՛ զբազումս. և այրեցե՛ զիշխանսն որ նախարեցին գնո-
սա. և զնախարիւն նոցա դարձուցե՛ յերեսս նոցա: ¹⁹ Եւ դարձցի զօրու- 19
թեամբ յերկիր իւր, և տկարացի՛ և անկցի, և ոչ զպրանիցի: ²⁰ Եւ յարիցե՛ 20
յարմաւոյ նորա տունկ թագաւորութեան 'ի վերայ պարաստութեան
նորա, և բռնադարիցե՛ առնել շուք թագաւորութեան. և յաւուրսն յայնոսիկ
խորակեցի. և ոչ երեսօք և պարերազմաւ: ²¹ Կացցե՛ 'ի վերայ պարաստութեան 21
իւրոյ, զի արհամարհեցաւ. և ոչ ետուն նմա փառս թագաւորութե-
ան. և եկեցե՛ յաջողութեամբ, և բռնադարեցի թագաւորութեանց
զայթազողութեամբք: ²² Եւ բազուկք այնր որ հեղեղարիցեն, և հեղեղարեացի 22
յերեսաց նորա. և խորակեցի և առաջնորդ ուխտին: ²³ Եւ այնոցիկ 23
որ խառնիցին 'ի նա արասցե՛ նենգութիւն: Եւ ելցե՛ և զօրացի 'ի վերայ
նոցա սական ազգաւ: ²⁴ Եւ յաջողութեամբ բազում աշխարհօք եկեցե՛ և 24
արասցե՛ զոր ոչ արարին հարք նորա, և ոչ հարք հարց նորա. և զաւար
և զկապուր և զսպառուածս բաշխեցե՛ նոցա. և 'ի վերայ Եգիպտացոց
խորհուրդ խորհեցի մինչև 'ի ժամանակ. ²⁵ և զարթիցե՛ զօրութիւն նո- 25
րա, և սիրտ նորա 'ի վերայ թագաւորին հարաւոյ զօրութեամբ մեծաւ:
Եւ թագաւորն հարաւոյ խմբեցե՛ պարերազմ զօրս մեծաւ և հզօրսն
յոյժ, և ոչ հանդարտեցե՛. զի խորհեցին 'ի վերայ նորա խորհուրդս:
²⁶ Եւ կերիցեն որ ինչ նմա անկ իցե՛. և խորակեցեն զնա, և զզօրսն 26
այրեցեն, և անկցին վիրաւորք բազումք: ²⁷ Եւ երկոցունց թագաւորացն 27
սիրտք իւրեանց 'ի չարութեան. և 'ի միում սեղան սուր խօսեցին, և

11 Ոսկան. Եւ ելցե՛ պարերազմ... և գումարեցե՛ զօրս բազումս: **12 Օրինակ մի.** Զբիրաւորս և զօրաւորս. և դարձցի: **13 Ոմանք.** Եկեցե՛ 'ի մրանել զօրս: **Ուր Ոսկան.** զօրս մեծաւ: **14 Յօրինակին պակասէր.** Եւ 'ի ժամանակսն յայնոսիկ բազումք: **Ոմանք.** Բարձրացին հասարակել: **15 Ոմանք յատկութեամբ ունին.** Եւ բազուկք արքային *հարաւոյ* հասարարեցին: **16 Ոմանք.** Կացցե՛ յերկրին Սաբայիմ: **Ուր Ոսկան.** Սաբիրայ: **18 Ոմանք.** Զիշխանսն որ նախարեին գնոսա և զնախարիւն նոցա: **20 Բազումք.** Եւ ոչ երեսօք և ոչ պարերազմաւ: **Ուր օրինակ մի.** և ոչ պարարագօք կացցե՛: **21 Ոմանք.** Եւ բռնաւորեցի թագաւորութեանց: **24 Ոմանք.** Եւ բազումք աշխարհօք... մինչև 'ի ժամանակս: **25 Յօրինակին.** Բիխեցե՛ պարերազմ զօրս: **Ուր Ոսկան.** զօրս:

28 մի՛ յաջողեսցի. զի վախճանն ՚ի ժամանակս է: ²⁸ Եւ դարձցի յերկիր իւր մեծութեամբ բազմաւ. և սիրտ նորա ՚ի վերայ ուխտի սրբոյ. և արասցէ
 29 և դարձցի յերկիր իւր: ²⁹ Ի ժամանակի դարձցի՝ և եկեսցէ ՚ի վերայ
 30 հարաւոյ. և ո՛չ եղիցի իբրև զառաջինն վերջինն: ³⁰ Եւ մտցեն ՚ի նա բանակք Կիւրացոց, և խոնարհեսցին. և դարձցի և բարկասցի ՚ի վերայ ուխտին սրբոյ. և արասցէ և դարձցի և գումարեսցի ՚ի վերայ այնոցիկ
 31 ոյք թողին զուխտն սուրբ: ³¹ Եւ յարիցեն զաւակք ՚ի նմանէ, և պղծիցեն զարբոյթիւնն բռնութեամբ. և փոխեսցեն զհանապագորդոյթիւնն, և փացեն պղծութիւն ասպականութեան: ³² Եւ ասպականիչք ուխտին աճցեն ՚ի վերայ իրեանց զգայթագորդութիւն: Եւ ժողովորդ որ ճանաչէ զԱստուած
 33 իւր՝ զօրասցին՝ և արասցեն: ³³ Եւ հանճարեղք ժողովրդեանն բազում իմիք խելամուտ եղիցին. և փկարասցին սրով և հրով՝ և զերութեամբ և
 34 յափշտակութեամբ զաւուրս: ³⁴ Եւ ՚ի փկարանալ նոցա՝ օգնականութիւն ինչ սակա՛ն գրցեն. և յաւելցին ՚ի նոսա բազումք գայթագորութեամբք:
 35 ³⁵ Եւ ՚ի հանճարեղացն փկարասցին ՚ի փորձել զնոսա և ընտրել, և
 36 յայտնել մինչև ՚ի վախճան ժամանակի. զի փակաին ժամանակ է. ³⁶ և արասցէ ըստ կամաց իւրոց: Եւ բարձրացի թագաւորն, և հպարտացի ՚ի վերայ ամենայն աստուածոց, և ՚ի վերայ Աստուծոյն աստուածոց խօսեսցի ամբարտաւանս. և յաջողեսցի մինչև վախճանեսցի բարկութիւն, բան–
 37 զի ՚ի վախճան լինելոց է: ³⁷ Եւ ՚ի վերայ աստուածոց հարց իրեանց զմտաւ աճցէ, և վասն ցանկութեան կանանց. և զամենայն դիւ զմտաւ ո՛չ աճցէ. և ՚ի վերայ ամենայնի հպարտացի. ³⁸ և զԱստուած հօգոյ ՚ի փեղոցէ իւրմէ փառաւորեսցէ. և զաստուած զոր ո՛չ ծանեան հարք նորա՝ փառաւորեսցէ, ոսկով և արծաթով և ակամբք պատուականօք
 39 և ցանկալեօք: ³⁹ Եւ անցցէ յաւուրս փախստականաց ըստ աստուծոյ օտարի, և յաճախեսցէ փառս. և հնազանդեսցուցէ նմա զբազումս, և զերկիրն բաժանեսցէ ՚ի պարզևի: ⁴⁰ Եւ ՚ի ժամանակի վախճանի ոգորեսցի՛ ընդ արքային հարաւոյ. և զօրաժողով լիցի ՚ի վերայ նորա արքայն հիւսւոյ, կառօք և հեծելովք և նաւօք բազմօք, և մտցէ յերկիրն՝ և խորտակեսցէ. և անցցէ՛ ⁴¹ և մտցէ յերկիրն Սաբայիմ. և բազումք փկարասցին: Եւ սոքա իցեն որ ապրիցեն ՚ի ձեռաց նորա. 42 Եղովմ, և Մովաբ, և իշխանութիւն որդոցն Ամոլվայ: ⁴² Եւ ձգեսցէ զձեռն իւր յերկիրն. և երկիրն Եգիպտացոց ո՛չ եղիցի ՚ի փրկութիւն. ⁴³ և փրկեսցէ ՚ի վերայ գաղտնեաց ոսկոյ և արծաթոյ, և ՚ի վերայ ամենայն ցանկալեացն Եգիպտացոց՝ և Լիբեսցոց, և Եթովպացոց յամուրս նոցա: ⁴⁴ Եւ ապա համբաւք և փազնապք ճեպեսցեն զնա յարևելից, և ՚ի հիւսւոյ եկեսցէ սրտմտութեամբ բազմաւ ասպականել զբազումս:

27 Ոմանք. Իրեանց ՚ի չարութիւն... զի վախճանի ժամանակ է: **29 Օրինակ մի.** Եւ ՚ի ժամանակին դարձցին և եկեսցեն ՚ի վերայ թագաւորին հարաւոյ: **30 Ոմանք.** Բնակք Կիւրացոց: **36 Ոմանք.** Ի վերայ ամենայն աստուծոյ... քանզի վախճան լինելոց է: **37 Ոմանք.** Եւ ՚ի վերայ աստուծոյն հարցն իւրե՛... զմտաւ ոչ աճիցէ: **Օրինակ մի.** Եւ ՚ի վերայ ամենայն աստուածոց հարց իւրոց զմտաւ աճիցէ. և վասն բազում ցանկութեան կա՛: **38 Ոմանք.** Եւ զԱստուածն հօգոյ: **39 Ոմանք.** Յաւուրս փախստականաց ընդ աստուծոյ օտարի... նոցա. կամ նա զբազումս: **43 Ոմանք.** Եւ Լիբացոց: **44 Ոմանք.** Եւ եկեսցէ սրտմտ՛:

45 Եւ հարցէ զխորան իւր յԵփազնոն, ՚ի մէջ ծովուցն ՚ի լեռնն Սաբային 45 սուրբ, և եկեացէ մինչև ՚ի կողմն մի նորա. և ո՛չ ոք իցէ որ փրկիցէ:

1 Եւ ՚ի ժամանակին յայնմիկ յարիցէ Միքայէլ իշխան մեծ, որ կայ 12 ՚ի վերայ որդւոց ժողովրդեան քո. և եղիցի ժամանակ նեղութեան. նեղութիւն որպիսի ո՛չ եղև յորմէ հետէ եղև ա՛զգ ՚ի վերայ երկրի մինչև ՚ի ժամանակն յայն. և ՚ի ժամանակին յայնմիկ ապրեացի ժողովուրդ քո, ամենայն որ գարցի գրեալ ՚ի դպրութեան: 2 Եւ բազումք ՚ի ննջեցելոց ՚ի 2 հող երկրի՝ յարիցէն, ոմանք ՚ի կեանսն յաւիտենականս, և ոմանք ՚ի նախափինս և յամօթ յաւիտենական: 3 Եւ իմաստունք ծագեցան իբրև 3 զլուսատրութիւն ՚ի հաստատութեան. և բազումք յարդարոց իբրև զաստեղս յաւիտենան՝ և ևս: 4 Եւ դու Դանիէլ փակեա՛ զբանադ, և կնքեա՛ 4 զգիրդ՝ մինչև ՚ի ժամանակ վախճանի. մինչև սրբեացին բազումք, և բազմացի գիտութիւն: 5 Եւ Կեսի ես Դանիէլ, և ահա երկուն կային 5 յայսկոյս և յայնկոյս գետոյն. 6 և ասեն ցայրն որ զգեցեալն էր զբաղէնն, 6 և կայր ՚ի վերայ ջուրց գետոյն. Մինչև ցե՛րք իցէ վախճան սքանչելեացո զոր ասացեր: 7 Եւ լուայ յառնէն որ զգեցեալն էր զբաղէնն, և կայր ՚ի 7 վերայ ջուրց գետոյն. ամբարձ զա՛ջ իւր և զձախ իւր յերկինս, և երդուա ՚ի կենդանին յաւիտենից, թէ ՚ի ժամանակ՝ և ՚ի ժամանակս՝ և ՚ի կէս ժամանակի. և ՚ի կարարել ցրման ձեռին ժողովրդեանն սրբեցելոյ, ծանիցեն զայս ամենայն: 8 Եւ ես լուայ՝ և ո՛չ առի ՚ի միւր. և ասեմ. 8 Տէ՛ր զի՛նչ է վախճան այդոցիկ: 9 Եւ ասէ. Երթ Դանիէլ. զի արգելեալ 9 և կնքեալ են բանքս մինչև ցժամանակ վախճանի: 10 Ընկրեացին՝ և 10 սպիտակացին՝ և փորձեցին՝ և սրբեցին բազումք, և անօրինեցին անօրէնք, և ո՛չ առնուցուն ՚ի միւր ամպարիշտք. և իմաստունք իմացին 11 ՚ի ժամանակէ փոփոխմանն յաճախութեան: Եւ Կացի պղծութիւն աներաճի՛ն 11 աւուրս հազար երկերիւր երեսուն և հինգ. 12 և երանի՛ որ համբերեցէ՛ 12 և հասցէ յաւուրս հազար երեք հարեր երեսուն և հինգ: 13 Եւ դու ե՛կ 13 հանգի՛ր, զի փակաիին են աւուրք՝ և ժամք ՚ի կարարումն վախճանի, և հանգիցես. և յարիցես ՚ի ժամանակի քում ՚ի վախճանի աւուրց:

65 Եւ թագաւորն Ասորիագէս յաւելաւ առ հարս իւր, և ա՛ն Կիրոս 14 Պարսիկ զթագաւորութիւն նորա: 1 Եւ Դանիէլ էր կենաց կցորդ թագաւորին. և փառաւոր քան զամենայն բարեկամս նորա:

ԺԲ 2 Եւ էին կուռք մի Բաբելացոց անուն Բէլ. և ելանէր ՚ի նմա ռոճիկ՝ 2 աւուր միոջ, նաշիհ՝ երկուրասան արդու. և քառասուն ոչխար. և զինի

45 Ոմանք. ՅԵփազովն: Դ լուս. ՚ի վերայ՝ յԵփազնոն. նշանակի՛ յապարանս: Զոր օրինակ մի ՚ի մէջ առեալ գրէ. Զխորան իւր յապարանս յԵփազնոն: Բազումք. Որ փրկիցէ զնա: 12. 2 Ոմանք. Եւ յամօթս յաւիտենականս: 3 Ոմանք. Իբրև լուսատրք ՚ի հաստատ: 4 Ոմանք. Դ ժամանակս վախճանի: Դ լուս. Մինչև ուսցին բազումք. համաձայն ոմանց ՚ի քնար: Ուր օրինակ մի. մինչև ուսցին և սրբեցին բազումք: 5 Օրինակ մի. Եւ ահա երկուք կացին յայս: 6 Ոմանք. Եւ ասեմ ցայրն որ զգեցեալ էր զբաղէանն... վախճան ժամանակի սքանչելեացո զոր ա՛: 7 Ոմանք. Եւ ՚ի կէս ժամանակաց: 8 Ոմանք. Եւ ես Դանիէլ լուայ: 9 Ոմանք. Մինչև ցվախճան ժամանակի: 11 Ոմանք. Եւ ՚ի ժամանակէ փոփոխման... հազար երեքհարիւր երեսուն: 14. 65 Այս է վերջին համարն ԺԳ գլխոյն ըստ Լարիկնացոց, զոր գրչագիրք մէր ընդ Յունական քնագրին ունին ասորանօր, և Ոսկան ՚ի սպար զակց առնէ զնովա: 1 Ոմանք. Քան զամենայն բարեկամս իւր:

3 վեց մար: ³ Եւ թագաւորն պաշարէր զնա. և երթայր հանապազ երկիրի պագանէր նմա: Բայց Դանիէլ պագանէր երկիր Ասորուծոյ իւրոյ. և
 4 ասէ ցնա թագաւորն. Դու ընդէի ոչ երկիր պագանես Բելայ: ⁴ Եւ նա ասէ. Քանզի ոչ պաշարեմ զկուռս ձեռագործս, այլ զԱսորուած կենդանի զԱրարիչն երկնի և երկրի, որ ունի իշխանութիւն ամենայն մարմնոյ:
 5 ⁵ Եւ ասէ ցնա թագաւորն. Իսկ Բէլ ոչ թուի քեզ թէ իցէ Ասորուած կենդանի. եթէ ոչ րեսիցես՝ որչափ ուրէ և ըմպէ հանապազ: ⁶ Եւ ասէ Դանիէլ ծիծաղելով. Մի՛ խաբիր արքայ, զի դա է ՚ի ներքոյ կաւեայ՛, և ար-
 7 րաքոյ պղնձի. ոչ կերեալ դորա երբէք՝ և ոչ արբեալ: ⁷ Եւ բարկացեալ թագաւորն, կոչեաց զքուրմսն նորա, և ասէ ցնոսա թագաւորն. Եթէ
 8 ոչ ասիցէք ինձ, ո՛վ ուրէ գտեղանն զայն՝ մահո՛ւ մեռանիցիք. ⁸ ապա եթէ յայտ առնիցէք՝ թէ զայն ամենայն Բէլ ուրէ՛ մեռանիցի Դանիէլ՝ զի հայիոյեաց զԲէլ: Եւ ասէ Դանիէլ ցթագաւորն. Եղիցի՛ ըստ բանի
 9 քում: ⁹ Եւ էին քուրմք Բելայ ելթանասուն, թո՛ղ զկանայս և զմանկրի:
 10 Եւ եկն թագաւորն Դանիելիւ հանդերձ ՚ի փուն Բելայ: ¹⁰ Եւ ասեն քուրմք Բելայ. Ահաւասիկ մեք արտաքս ելցուք. և դու արքայ՝ դի՛ր առաջի դո-
 րա զկերակուրսդ և զգինիդ խառնեալ դիցես. և փակեա՛ գոլուրսդ, և
 11 կնքեա՛ մարանեաւ քով: ¹¹ Եւ եկեալ ընդ առաւօտս, եթէ ոչ գրցի այդ ամենայն կերեալ ՚ի Բելայ, մեռցո՛ւք մեք. ապա թէ ոչ՝ Դանիէլ որ սո՛ւր
 12 խօսեցաւ զմէնջ: ¹² Եւ նոքա վստահ էին, զի արարեալ էին ընդ սեղանովն մո՛ւր անյայտ. և ընդ այն մարանէին հանապազ և ուրէին՝ զայն:
 13 ¹³ Եւ եղև իբրև ելին արտաքս, և թագաւորն ե՛ր զկերակուրսն առա-
 14 ջի Բելայ: Եւ հրաման ետ Դանիէլ իւրում մանկւոյոյ, և բերին մոխիր, և ցանեցին ընդ ամենայն մեհեանն առաջի թագաւորին միայնոյ. և
 15 ելեալ արտաքս փակեցին զդուռնն, և կնքեցին մարանեաւ թագաւորին՝ և զնացին:
 14 ¹⁴ Եւ քուրմքն մտին զիշերի ըստ սովորութեան իրեանց, կանամբք և որդուկք իրեանց. կերան զամենայն և արբին՝ և ոչ
 15 ինչ թողին: ¹⁵ Եւ կանխեաց թագաւորն ընդ առաւօտն Դանիելի հանդերձ.
 16, 17 ¹⁶ և ասէ. Ո՞իջ են կնիքդ Դանիէլ: Եւ նա ասէ. Ո՞իջ են արքայ: ¹⁷ Եւ եղև ընդ բանալ դրանցն՝ հայեցաւ թագաւորն ՚ի սեղանն, ՚ի ձայն մեծ աղաղակեաց՝ և ասէ. Մե՛ծ ես Բէլ, և ոչ գոյ նենգութիւն ՚ի քեզ՝ և ոչ մի:
 18 ¹⁸ Եւ ծիծաղեցաւ Դանիէլ. և կալաւ զթագաւորն զի մի՛ մարցէ ՚ի ներքս,
 19 և ասէ. Աղէ՛ հայեայն ընդ արակսդ, և րես ո՛յր է հետդ այդ: ¹⁹ Եւ ասէ թագաւորն. Տեսանեմ հետ արանց՝ կանանց՝ և մանկւոյոյ: ²⁰ Յայնժամ բարկացեալ թագաւորն կալաւ զքուրմսն, և զկանայս և զորդիս նոցա. և ցուցին նմա զգաղպնի դրունս՝ ընդ որ մարանէին՝ և ծախէին

2 Ոսկան. Եւ եր կուրք մի: *Բազումք.* Եւ ելաներ նմա ու՞: **3 Օրինակ մի.** Երկիր պագանէլ նմա... երկիր Ասորուծոյ իւրում: **5 Ոմանք.** Ոչ թուիցի քեզ Ասորուած կենդանի: *Ոմանք.* Եթէ ոչ րեսանես. և *ոմանք.* եթէ ոչ րեսանիցես: **6 Ոսկան.** Ոչ է կերեալ դորա: **7 Ոմանք.** Եթէ ո՛վ ուրիցէ գտեղանն: **8 Ոմանք.** Մեռցի Դանիէլ: **10 Յունակս պակասի.** Զկերակուրսդ. և *զգինիդ խառնեալ դիցես. և փակեա՛ գոլուրսդ,* և կնք՞: **11 Օրինակ մի.** Եթէ ոչ գրցես զայդ ամենայն կերեալ: **13 Ոմանք.** Իբրև ելին նոքա արտաքս... փակեցին գոլուրսն: **17 Ոմանք.** Ընդ բանալ դրացն՝ հայեցեալ թագաւորին ՚ի սե՞: **18 Ոմանք.** Զի մի՛ մարանիցէ ՚ի... ընդ յարակսդ: **19 Ոսկան.** Տեսանեմ հետս ար՞:

զսեղանն: ²¹ Եւ կոտորեաց զնոսա թագաւորն, և զԲէլ եպ 'ի ձեռս Դա- 21
 նիելի, և կործանեաց զնա՝ և զմեհեան նորա: ²² Եւ էր վիշապ մի մեծ, 22
 և պաշտէին զնա Բաբելացիքն: ²³ Եւ ասէ թագաւորն ցԴանիել. Մի- 23
 թէ և զդմանէ՞ ասիցես թէ պղնձի է. ահաւաղիկ կենդանի՞ է, ուրէ՛ և
 ըմպէ. և ոչ կարես ասել թէ չիցէ դա աստուած կենդանի. արդ ե՛կ պագ
 դմա երկիր: ²⁴ Եւ ասէ ցնա Դանիել. Ես՝ Տեառն Աստուծոյ իմոյ եր- 24
 կիր պագանեմ, զի նա՛ է Աստուած կենդանի: ²⁵ Բայց դու արքայ՝ փո՛ր
 իշխանութիւն, և սպանից՝ զվիշապդ առաջի քո առանց սրոյ և զաւա- 25
 զանի: Եւ ասէ թագաւորն. Տուեալ քեզ: ²⁶ Եւ առ Դանիել՝ եղ, ձիւթ, 26
 և ճարպ, և մագ. և եփեաց 'ի միասին՝ և արար զնդակս, և եհար 'ի
 բերան վիշապին. և իբրև կերաւ՝ պայթեաց վիշապն. և ասէ. Տեսէք
 զպաշտամունսդ ձեր: ²⁷ Եւ եղև իբրև լուան Բաբելացիքն՝ բարկացան 27
 յոյժ, և կուրեցան 'ի վերայ թագաւորին՝ և ասեն. Նրեայ եղև թագա-
 ւորն. զԲէլ կործանեաց, և զվիշապն սպան, զքուրմսն կոտորեաց: ²⁸ Եւ 28
 իբրև եկին, ասեն ցթագաւորն. Տո՛ր մեզ 'ի ձեռս զԴանիել. ասպ թէ
 ոչ սպանաննմք զքեզ և զքուն քո: ²⁹ Եւ իբրև եպես թագաւորն՝ եթէ 29
 կարի՛ փագնապեն զնա, հարկաւ 'ի ձեռս եպ նոցա զԴանիել: ³⁰ Եւ նո- 30
 քա արկին զնա 'ի գուրն առիծուց. և անդ էր զվեց օր: ³¹ Եւ էին 'ի 31
 գրին ելթն առեւծք. և փային նոցա հանապազ երկուն մարդս, և երկուս
 պարբուճակս. բայց յայնժամ ոչ ինչ արկին նոցա, զի վաղվաղակի՛ կե-
 ռիցեն զԴանիել: ³² Եւ էր Ամբակուն մարգարէ 'ի Նրեաստանի. և եփեաց 32
 թան, և բրդեաց հաց 'ի կուր. և երթայր յանդ՝ փանել մշակաց իրոց:
³³ Եւ ասէ հրեշտակ Տեառն ցԱմբակուն. Տար՛ զճաշդ զոր ունիս՝ 'ի Բա- 33
 բելուն Դանիելի՛ 'ի գուրն առիծուց: ³⁴ Եւ ասէ Ամբակուն. Տէր՝ զԲաբելուն՝ 34
 իմ չիք փեսեալ, և զգուրն ոչ զիպեմ ո՛ր իցէ: ³⁵ Եւ բուռն եհար հրեշտակն 35
 զգագաթանէ նորա, և կալաւ զվարսից գլխոյ նորա, և եղ զնա 'ի Բա-
 բելուն 'ի վերայ գբոյն սասարկութեամբ հոգոյ իրոյ: ³⁶ Եւ աղաղակեաց 36
 Ամբակուն՝ և ասէ. Դանիէ՛լ Դանիէ՛լ արի՛ առ զճաշդ զոր առաքեաց
 քեզ Աստուած: ³⁷ Եւ ասէ Դանիել. Յիշեցեր զիս Աստուած, և ոչ ընդ 37
 վայր հարեր զսիրելիս քո: ³⁸ Եւ յարեաւ Դանիել՝ և եկեր. և հրեշտակ 38
 Աստուծոյ փարաւ զԱմբակուն նոյնժամայն անդրէն 'ի փեղի իւր: ³⁹ Եւ 39
 թագաւորն եկն յաւուրն ելթներորդի աշխարել զԴանիել. և իբրև եկն 'ի
 բերան գբոյն, և հայեցաւ, և երես զի նստէր Դանիել. ⁴⁰ աղաղակեաց 'ի 40
 ձայն մեծ՝ և ասէ. Մե՛ծ ես Տէր Աստուած Դանիելի. և չիք այլ ոք բաց 'ի
 քէն: Եւ առ զնա 'ի վեր: ⁴¹ Եւ զվնասակարս կորսպեան նորա արկին 'ի 41
 գուրն. և զէշ զէշ պարառեցան նոյնժամայն առաջի նորա:

20 Բագունք. Զգաղտնի դուրսն: **23 Ոսկան.** Ահաւասիկ կենդանի է: **24 Ունակք.**
 Երկիր պագից. զի նա: **25 Բագունք.** Տուր ինձ իշխա՞... զվիշապդ առանց սրոյ:
Ոսկան. Տուեալ է քեզ: **29 Ունակք.** Տագնապէին զնա. հարկաւ եպ 'ի ձեռս նոցա:
Ուր Ոսկան. հարկիւ եպ 'ի ձե՛: **32 Օրինակ մի.** Նաց 'ի կերակուր: **39 Ունակք.** Եւ
 եկն 'ի բերան գբ՞... և երես զԴանիել զի նստէր. և աղա՞: **41 Ամենայն գրչագիրք**
մեր յայս բան կարարեն զՄարգարէութիւնս Դանիելի. պարառեցան նոյն ժամայն
 առաջի նորա: *Ուր Ոսկան յաւելոյ համար 42.* Յայնժամ ասէ թագաւորն. Դակնուցուն
 ամենայն բնակիչք յընդհանրոյ երկրի յԱստուծոյ Դանիելի. զի նա է փրկիչ՝ արարող
 նշանաց և սքանչելեաց երկրի. որ փրկեաց զԴանիել 'ի գբոյ առիծուց:

Կարարեցաւ Մարգարտութիւնն Դանիելի:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵԶԵԿԻԵԼԻ ՄԱՐԳԱՐԷԻ:

Ե ԶԵԿԻԷԼ՝ Նաբուքոդոնոսորայ յերրորդ ելանելն յԵրուսաղէմ, գերի վարեցաւ ընդ Յովակիմայ արքայի, որ նա ինքն է Յեքոնիա՝ հայր Մաղաթելիի. յորոյ հինգերորդ ամի գերութեանն սկսաւ մարգարեանալ Եզեկիել ՚ի Բաբելոն: Եւ է պարճառ սքանչելի րեսլեանն՝ զոր երես, այսպէս: ՚Ի գլուխ ամպարշտութեան հասեալ Տրէիցն՝ բազումք գերեալ եղեն ՚ի Բաբելոն, ընդ որս և արքայն Յեքոնիա. իսկ մնացեալքն անդէն ոչ զգասպանային, այլ վստահացեալք ՚ի փաճարն որ չն էր հրկիզեալ, ուր համարէին բնակել զԱսորուս. և անհնար կարծէին մարնել զնա հեթանոսաց, որով ամբարտաւանեալք՝ ևս ՚ի չարիս յառաջէին: Եւ զի ՚ի ժամանակի անդ՝ Երեմիաս ՚ի միջի նոցա էր յԵրուսաղէմ. որ թէպէր խրապէր և յանդիմանէր զնոսա՝ ոչ հաւանէին. այլ ընդ հակառակս ելեալ արէին զնա, և իբրև ընդ թշնամի ինքեանց հայելով ընդ նա, և ընդ բարեկամ Քաղդէացոց, ոչ միայն չսէին նմա, այլ և սպանանել ևս ջանային: Անոն Ասորուս ՚ի ձեռն մարգարեական շնորհիւ գԵզեկիել ՚ի Բաբելոն, ընդ որում ոչ գոյր Տրէիցն իրք նախանձո՝ որպէս ընդ Երեմիայի. և փայ նմա համաձայնել Երեմիայի ՚ի կշրամբանս չարեաց Տրէիցն, և ՚ի սպառնալիս կործանման քաղաքին և փաճարին՝ թէ ոչ դարձցին: Զի ՚ի հեռուսք ՚ի Բաբելոնէ սպառնալով նորա, զոր ՚ի ձեռն երթնելկաց ունէին լսել որք յԵրուսաղէմ, թերևս հաւանեացին անսալ՝ զի ապրեսցին: Արդ՝ երես մարգարես գրեսիլ փառացն Ասորուս ՚ի վերայ քրովբէից, ընդդէմ կարծեացն Տրէից՝ թէ չէ՛ Ասորուս կարօք փաճարին, կամ քրովբէիցն որ անդ. զի յևս զարմանալի կենդանեաց պաշտի. և չնայել մարնել զփաճարն հանդերձ անդարձ Տրէիքն՝ Նաբուքոդոնոսորայ. զոր և կերպարանօք զազանացն դրոշմէ զնա: Զի թէպէր մարդ է բնութեամբ՝ բուռն է իբրև զառեւծ, և սուր իբրև զարծուի, կասօղ և մանրօղ իբրև զգուարակ. զոր և ածելոց էր ՚ի վերայ նոցա և փաճարին: Եւ զի կարարելոց էր զսպառնալիսս, ածել րեսլեամբ զմարգարես յԵրուսաղէմ և ցուցանել նմա զձաճուկ և զյայտնի չարիս նոցա, ընդ որոց յաճախէ սպառնալիս յիշմամբ երախտեացն՝ որ առ նոսա՝ յԵզրիպտոսէ և յառաջ. և զանազան օրինակօք ցուցանել զանհրաժէշք պարտիտանս, յորում ոչ ունէին գրանել մխիթարութիւն. օրինակաւ չմխիթարելոյն Եզեկիելի ՚ի մեռանել կնոջն: Սպառնայ և ՚ի վերայ այլազգեացն որք ուրհար լինէին Տրէից: Յիշէ և զառնույն Երուսաղէմի. և դարձեալ կշրամբէ զոմանս. և ապա փայ աւերիս դարձի առ լերինսն որոց սպառնացաւ ՚ի ժամ բարկութեանն: Եւ յարութեամբ ոսկերացն, և շինուածով փաճարին, և սահմանօք ցեղիցն, և դրամբք քաղաքին ըսք ցեղիցն՝ հասարապէ գդարձ Տրէիցն. և զշինուած փաճարին, և զկանգնել պարսպին և դրանցն Երուսաղէմի. և ՚ի նոյն նկարէ զշինութիւն եկեղեցոյ, և զվայելչութիւն անձեռագործ վերնոյն Երուսաղէմի, և սքանչելի դրանցն. զոր ևս յայտնի ցուցանել Յովիաննէս ՚ի Յայտնութեանն: Եւ ունի մարգարես պարմութիւն ժամանակի ամաց քսանից:

Գլուխք գրոց Եզեկիելի Մարգարէի:

Ամ. Տեսիլ զազանացն ըսք նկարագրին, ՚ի վերայ բանատրաց, զազանաց անասնոց և թռչնոց. և անիւքն ՚ի վերայ ժամանակի՝ զփրիւն Ասորուս յայտնէ. և նովաւ զվերջին գալն Քաղդէացոցն, և զաւերն Երուսաղէմի: Իսկ

ըստ մարգարեության՝ զմարդանալն Քրիստոսի, և գկառավարելն ՚ի խաչն. և գեկեղեցոյ յայտնէ. իսկ ըստ բարոյից՝ զչորս առաքինութիւնսն յորս հանգչի Աստուած. ևս և վասն հանդերձեալ գալստեանն Քրիստոսի: Ամբաստանէ Աստուած գԻսրայելէ, և ջամբեալ զմարեանն՝ կարգէ զնա դէպ ՚ի վերայ Իսրայելի:

բ. Ի կշրամբանս անարժանիցն՝ կապանօք և լռութեամբ ճգնի մարգարէն: Դորշմէ աղիւսովն գկործանումն Երուսաղեմի. և ՚ի կողմն ննջելովն՝ չափէ զժամանակն ՚ի մարգարեութենէն իւրմէ մինչև յառաջին ամն Կիրոսի՝ քառասուն ամ. և յաւերածէ փաճարին մինչ ՚ի կանգնումն պարսպացն Երուսաղեմի առ Նէէմա, հարեր և յիսուն ամ. և ճնշելով զինքն՝ գուշակէ զսով և զգերութիւն. որ և առ մեզ պաշտի դարաստանս՝ անպ և ՚ի հանդերձեալն:

գ. Սպառնալով լերանցն զանվրէպ սուրն նշանակէ, և գկործանումն բազնացն. և կրկնելովն զվախճանն և զճախումն նոցա՝ ՚ի սրոյ և ՚ի սովոյ. և զըմբռնիլն Սեղեկիայ:

դ. Համբարձեալ զմարգարէն ածէ յԵրուսաղէմ, և ցուցանէ նմա գկուռսն ՚ի դրունս և յորնս փաճարին. և զի լային գԹամուզ, որ է Արոնիսն յառասպելս. ընդ որոյ վեց փապարաորս արձակէ ՚ի կոտորել, իսկ ՚ի դորշմեալսն խորհրդով խաչին՝ խնայել. և ցանել հուր ՚ի քաղաքին:

ե. Հակառակ մարգարեանայ չարախրարիցն. որք ասէին թէ ոչ գերիմք՝ այլ աստ վախճանիմք իբրև ՚ի կաթաս. որոց սպառնայ ցրել, և յեպ փոքր ինչ դարձեալ ժողովել:

զ. Գերոյ զգեստիւնն և գաղտ ելանելովն՝ զփախչիլն Սեղեկիայ և զըմբռնիլն, և գկուրութեամբ ամիլն ՚ի Բաբելոն նշանակէ:

է. Դարձեալ իւրով կարօտութեամբն նշանակէ մարգարէն զլլկանս սովոյն ՚ի պաշարմանն. և թէ փութով հասանեն նոցա չարիքն:

ը. Տարագրէ յԻսրայելէ զսուր մարգարէսն, որք զխարխուլ ժողովուրդն իբրև գորմն ծեփէին՝ խաղաղութիւն ըղձանալով. անիծանէ և քրմուհեացն ընդ սուր փեպեանցն. և զի պահպանական հմայս ՚ի բագուկս և ՚ի գլուխս նոցա կապէին, գորս ՚ի միջոյ բառնալ սպառնայ:

թ. Ասէ և վասն խոտորելոցն ՚ի կուռսն և ՚ի մոլիսն, թէ են Տէր թոյլ փաց սպոցն ըստ ախորժելոյ նոցա փալ պարասխանի, որպէս Սեղեկիայն Աքաաբու, և կորուսից զխաբօղսն և զխաբեալսն ՚ի գգուշութիւն այոց:

ժ. Զի ոչ շահողացն ապաշխարութեամբ գփրկութիւն՝ ոչ կարեն օգնել արդարքն. և որ երբեմն զմի ոք խնդրէ ՚ի խրամ ցանգոյն՝ զի մի՛ գոյսն բարձցէ. այժմ գերիսն ասէ անկարս, զի մի՛ ծոյլս արասցէ: Պաշտի բանս և ՚ի հանդերձեալն դարաստան:

ժա. Փայտիւ որթուն գիրկիգութիւն քաղաքին նշանակէ, որք ՚ի հրոյ յԵգիպտոսէ ելին, և ՚ի հուր Բաբելացոցն մաշին վասն յանցման կռապաշտութեանն:

ժբ. Ի դէմս մանկաբարձի և փեսայի դնէ զխնամս իւր առ Երուսաղէմ՝ յԵգիպտոսէ և յառաջ, որոյ զընդդէմսն փոխարինեալ՝ քան զՇամրին, և զՄողոմ, որ է Ռորէն և Գաղ, ընդ որոյ կրել ասէ պարիժս առ ՚ի քաւել: Պաշտի այժմ և առ մեզ ամբաստանելս, և անդ սպառնալիքս:

ժգ. Արծուին մեծ Նաբուբոդոնոսոր, որ գերեաց գՅէբրոնիա և կացոյց զՍեղեկիա. մայր Լիբանանու թագաւորքն Երուսաղեմի. իսկ այլ արծուի՝ փարաւոն, յոր

ձեռք եր Մեղեկիա և անց գերդամբն, գոր եկեալ գերեաց Բաբելացին. խոսարանայ և գործն. բայց ճշմարտութիւնն ՚ի Քրիստոս հայի, որ կախեցաւ զխաչն ՚ի լեռնն Գողգոթա:

Ժդ. Ուղղէ զթեր կարծիսն, զի ասէին թէ հարքն մեղան՝ և մեք գերիմք. և յայրնէ թէ յորում մասին վախճան կենաց հասանէ՝ այնր մասին լինիմք վիճակեալք: Ժե. Ողբայ զՄեղեկիա և զեղբարս նորա, ամբաստանելով զվայրենի գնացս նոցա:

Ժզ. Ամբաստանէ զանհնազանդութենէ նոցա յԵգիպտոսէ և յառաջ, և սպառնայ թէ հանից զձեզ յազգաց, յԵգիպտոսէ ուր ապաստանն եղեն. և ածից զձեզ յանապար, ՚ի փեղին ուր գերեղեալ էր գերին ՚ի Բաբել, որպէս յԵգիպտոս ՚ի Գետեմն:

Ժէ. Թէմանն և Նագերն հարաւ ասի, և է Երուսաղէմ որոյ հուր սպառնայ արձակել, գերիցս և զգորիցս գալ Բաբելացոյն:

Ժը. Գուշակէ՝ զի հասեալ Բաբելացոյն յԵմաթ, ոստի բաժանի ճանապարհն յՌաբաթ և յԵրուսաղէմ, և հմայիւքն յԵրուսաղէմ դիմէ. ոչ թէ զի դէքն զիտելով ինչ գեկուցին նմա յաղթութիւն. այլ ՚ի մարգարէիցն լուեալ էր նոցա: Սպառնայ Մեղեկիայ որ անգոսնեաց զԲաբելացին, և ձեռք եր յԵգիպտացին, մինչև եկեսցէ Զորաբաբել և Քրիստոս: Իսկ Ամոն՝ ոմանք զՆաբոքոդոնոսոր ասեն ասար:

Ժթ. Բամբասէ զԻսրայէլ ՚ի սպանութիւնս և ՚ի պէսպէս աղբերդութիւնս, և հրով սպառնայ՝ Բաբելացովն և գեհենին այրմամբ:

ի. Զանիրաութիւն իշխանացն ամբաստանէ:

իւ. Ի դէմն երկուց պոռնկացն բամբասէ զԻսրայէլի և զՅուդայ կռապաշտութիւնն:

իբ. Տեալեամբ եռացեալ կաթսայի՝ զաստկութիւն վշտացն Երուսաղէմի ՚ի Բաբելացոյն գուշակէ:

իգ. Նրաման առնու Եգեկիէլ չառնուլ սուգ ՚ի մեռանելն կնոջն յօրինակ ժողովրդեանն:

իդ. Կորուստ Ամոնացոց, Մովաբացոց, Եդովմայեցոց, Փղշպացոց, որ ձգի և ՚ի վերայ ապստամբելոց յԱստուծոյ:

իե. Սպառնացեալն ՚ի վերայ իշխանին Ծուրայ, ձգի և յԱդամ և ՚ի բանասարկուն:

իզ. Եւ ՚ի վերայ փարաւոնի ասացեալն՝ ձգի և յիմանալի փարաւոնն. բայց նախաբէ դարձեալ Բաբելացովն և Մաբանայի որք անկան, զհպարտութիւն Եգիպտացոցն որ զի անկցի:

իէ. Երկրորդէ վասն դիարին. զի պարտ է վարդապետին խրապել, և լտղին՝ անսալ. և զի ուղիղ է դաբաստանն Տեառն առ խոտորեալս և առ զղջացեալս. սփոփէ այսու զձնեալսն ՚ի գերութեանն. թէ որ վասն հարցն մեղաց մարմնեաց զԵրուսաղէմ, գորդիսն դարձուցէ անդրէն:

իը. Նախ քան զլուր գուժի առմանն Երուսաղէմի՝ յառաջէ մարգարէս պարտահասել զբնակիչս երկրին այլ և այլ հարուածովք ՚ի զգուշութիւն զկնի դարձին. նա և մե՛զ ևս ՚ի խրապ:

իթ. Թէպէր և ՚ի լսելն յօժարք էին, և յառնելն՝ ոչ. այլ յորդորէ Աստուած խօսել առ նոսա մարգարէին. զի վիճմամբ կանխասացութեամբն շահեսցին յեպոյ:

ի. Մեղադրէ իշխանացն ընդ ազաւիտեան և ծուլութեան. ևս և հարուստ

իշխեցելոցն, և խոսքանայ 'ի դէմս Դաւթի՝ զԶորաբարել Նրէից, և զՔրիստոս հասարակաց:

լւն. Կորուստ սպառնայ Եդոմայ 'ի դառնալ գերոյն. վասն որ ընդ Նրէայսն նախանձուն. ձգի բանս և 'ի վերայ ամենայն նախանձոպաց:

լբ. Շինութիւն խոսքանայ 'ի դարձին՝ նկարելով զհասարակութիւն եկեղեցոյ. և զլուսցումն աւագանին. և որոշէ Նրէիցն զայս ևս միայն առնել նոցա դարձ 'ի գերութենէ:

լգ. Մարգարեական փետեամբ, և ո՛չ զգալի իրօք կանգնէին ոսկերքն. 'ի հասարակութիւն խոսքման դարձին, և 'ի հաւար վերջնոյ յարութեանն:

լդ. Զի յեր դարձին ընդ Զորաբարիլի նուաճին ցեղքն բաժանեալք նկարելով զառ 'ի Քրիստոս միութիւն Նրէից և հեթանոսաց:

լե. 'Ի վերայ Գովգայ ասացեալն՝ է ինչ վճարեալ յեր դարձին, և է ինչ լինելոց յերևել Նեռինն:

լզ. Յուցանէ մարգարեին անմարմնապէս զձև փաճարին. և զի դուռնն արևելից փակեալ կացցէ՝ 'ի խորհուրդ Կուսին:

լէ. Մերժէ զօրարածինսն 'ի սպասատրելոյ. և օրինադրէ վասն քահանայից, զորս և կարգէ դապարոս:

լը. Խրապէ զիշխանս և օրինադրէ վասն արդար չափոց, և վասն փօնից և պարարագաց, որ և պաշտի առ մեզ հոգեպէս:

լթ. Նկարէ գեպոյն յորդութեամբ զդարձն նոցա յեպգյեպէ. և զաճումն աւեփարանին Քրիստոսի որ սկսան 'ի Գալիլէէ. ուստի չափէ չորս հազար ամիս մինչ 'ի Կոստանդիանոս:

խ. Ծրագրէ զաշխարհն, զոր և վիճակաւ բաժանեն ցեղիցն, և կանգնել դրանց քաղաքին՝ 'ի նշանակ եկեղեցոյ և հանդերձելոյն:

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԵԶԵԿԻԵԼԻ

*Տեսիլ Եզեկիելի քահանայի որդույ Բուզեայ. զոր երես յերկրին
Քաղղեացոց ՚ի վերայ Քովբար գեպոյ:*

Ա **Ե** ր եղև յամին երեսներորդի, յամսեանն չորրորդի, որ օր հինգ էր 1
ամսոյն. և էի ես ՚ի մէջ գերութեանն առ ափն Քովբար գեպոյ.
և բացան երկինք, և րեսի գրեսիլ Աստուծոյ. ² որ օր հինգ 2
էր ամսոյն. այն ամ հինգերորդ էր գերութեանն Յովաքիմայ արքայի:
³ Եւ եղև բա՛ն Տեառն առ Եզեկիել քահանայ՝ որդի Բուզեայ, յերկրին 3
Քաղղեացոց ՚ի վերայ Քովբար գեպոյ: Եւ անդ եղև ՚ի վերայ իմ ձեռն
Տեառն: ⁴ Եւ րեսի՛ և ահա հողմ վերացեալ գայր ՚ի հիւստոյ, և ամպ մեծ 4
՚ի կողման նորա. և լոյս շուրջ գնովաւ, և հուր փայլաբակեր ՚ի նմանէ.
և ՚ի մէջ նորա իբրև գրեսիլ բազմագունի ականց, և ճառագայթք ՚ի
նմա: ⁵ Եւ ՚ի մէջ նորա կերպարանք չորից կենդանեաց. և այս րեսիլ 5
նոցա. կերպարանք մարդոյ ՚ի վերայ նոցա: ⁶ Եւ չորք դէնք միոյ, և 6
չորք թևք միոյ միոյ ՚ի նոցանէ: ⁷ Եւ բարձք նոցա բարձք ուղորդք. և 7
ոտք նոցա թևաւորք էին, և կճղակք նոցա իբրև գկճղակս որթուց. և
կայծակունք թօթափէին ՚ի նոցանէ իբրև ՚ի փայլաբականց պղնձոյ:
Եւ թևք իւրեանց երագունք էին. ⁸ և ձեռն մարդոյ ՚ի ներքոյ թևոց 8
նոցա ՚ի չորեսին կողմանս նոցա. և երեսք նոցա ⁹ և թևք չորեցունց 9
ընդ միմեանս թևակից էին խառնեալ. և գերեսս իւրեանց ՚ի գնալն
յեսու ընդդէմ ո՛չ դարձուցանէին. իւրաքանչիւր հանդէպ երեսաց իւրե-
անց գնային: ¹⁰ Եւ կերպարանք երեսաց նոցա՝ կերպարանք մարդոյ՝ և 10
կերպարանք առիծու յաջմէ չորեցունց. և կերպարանք եզին, և կեր-
պարանք արծուոյ ՚ի ձախմէ չորեցունց. ¹¹ այս կերպարանք նոցա: Եւ 11
թևք նոցա փարածեալ ՚ի վերուստ չորեցունց. իւրաքանչիւր երկու երկու
խառնեալ ընդ միմեանս, և երկու երկու ծածկէին ՚ի վերուստ գմարմինս
իւրեանց: ¹² Եւ իւրաքանչիւր հանդէպ երեսաց իւրեանց գնային. յոր 12
կողմն դիմէր հողմնն՝ գնային, և յեսու ընդդէմ ո՛չ դառնային ՚ի գնացս իւ-
րեանց: ¹³ Եւ ՚ի մէջ գազանացն րեսիլ իբրև գկայծականց հրոյ բորբոքելոյ 13
և իբրև գրեսիլ դ՛ամբարաց խառնելոց ՚ի մէջ գազանացն, և լոյս հրոյ.
և ՚ի հրոյ անտի փայլաբակունք հաբանէին. ¹⁴ և գազանքն երագս 14
ընթանային, և թէթևս դառնային ՚ի նմանութիւն արեգական: ¹⁵ Եւ րեսանէիք 15
և ահաւասիկ անիւ մի յերկրի զհեպ գազանացն չորեցունց. և կերպա-
րանք անուոցն և արա՛ր նոցա՝ իբրև գրեսիլ ականց Թարշշի. ¹⁶ և կեր- 16
պարանք չորեցունց՝ և րեսիլ նոցա, և գործուած իւրեանց, որպէս թէ

*՚Ի բազումս պակասի այսպիսի վերնագիր Մարգարէութեանս. այլ միայն ունին.
Տեսիլ Եզեկիելի մարգարէի: 1. 1 Բազումք. Եւ ես էի ՚ի մէջ գե՛...րեսիլ Աստուծոյ:
2 Բազումք. Յովակիմայ ար՛: Ուր օրինակ մի. Գերութեանն Յեբրոնիայ արքայի:
3 Ոմանք. Եղև ձեռն Տեառն ՚ի վերայ իմ: 4 Բազումք. ՚Ի կողման նմա: Ուր օրինակ
մի. Եւ ամպ մեծ ՚ի նմա: 5 ՚Ի լու՛. Կերպարանք չորից գազանաց. հաւմանայն
բազմաց ՚ի բնաք՛: 9 Այլք. Ընդ միմեանս թևակցէին: Ուր և ՚ի բազումս պակասի.
խառնեալ: 11 Ոմանք. Եւ այս կերպարանք նոցա թևք նոցա փա՛: 12 Բազումք. Ոչ
դառնային ՚ի գնալն իւր՛: 13 Բազումք. Ղամբարաց խոնելոց: 15 Ոմանք. Ական
Թարշշի:*

17 շրջիցի անիւ 'ի մէջ անուոյ: ¹⁷ Ի չորեսն կողմանս իրեանց գնային,
 18 և յերս ընդդէմ ո՛չ դառնային 'ի թիկունս իրեանց. ¹⁸ և բարձունք էին.
 Նայէի ընդ նոսա՝ և տեսանէի զի լի էին աջօք թիկունք նոցա շուրջ
 19 զչորերքումբք. ¹⁹ և 'ի գալ գազանացն, գնային և անհիւքն ընդ նոսա,
 20 և 'ի վերանալ գազանացն յերկրէ՝ վերանային և անհիւքն: ²⁰ Ընդ որ
 կողմ դիմէր ամպն և հողմն, երթային գազանքն՝ և անհիւքն ընդ նոսին
 21 վերանային. զի ոգի կենդանի՛ գոյր յանիւսն: ²¹ Ի գնալն նոցա գնային,
 և 'ի կալն նոցա՝ զտեղի առնուին, և 'ի վերանալ նոցա յերկրէ, և անհիւքն
 22 ընդ նոսին վերանային. զի ոգի կենդանի՛ գոյր յանիւսն: ²² Եւ նմանու-
 թին հասարարութեան 'ի վերայ գլխոյ գազանացն իբրև զտեսիլ ական
 23 վանի՛ փարածեալ 'ի վերայ թևոց նոցա 'ի վերուստ: ²³ Եւ 'ի ներքոյ
 հասարարութեանն թևք իրեանց փարածեալ սաւառնէին ընդ միմեանս.
 24 և իւրաքանչիւր երկու երկու ծածկէին գմարմինս իրեանց: ²⁴ Եւ լսէի
 զձայն թևոց նոցա 'ի սաւառնէլն իբրև զձայն ջուրց բազմաց, և իբրև
 զձայն Աստուծոյ Սաղայի. և 'ի գնալն իրեանց ձայն պարզամաց իբրև
 25 զձայն բանակի. և 'ի կալն իրեանց յանկէին թևք իրեանց: ²⁵ Եւ ա-
 հա բարբառ 'ի վերուստ քան զհասարարութիւնն որ էր 'ի վերայ գլխոց
 26 նոցա 'ի կալն իրեանց, և յամբառնալն զթևս իրեանց: ²⁶ Եւ 'ի վերոյ
 քան զհասարարութիւնն որ 'ի վերայ գլխոց նոցա իբրև զտեսիլ ական
 շափիղ՛այ. և նմանութիւն աթոռոյ 'ի վերայ նորա. և 'ի վերայ աթոռոյն՝
 27 նմանութիւն կերպարանաց մարդոյ: ²⁷ Եւ տեսանէի իբրև զտեսիլ ական
 բազմագունի, և իբրև զտեսիլ հրոյ 'ի ներքոյ քան զնա շուրջանակի. մի-
 ջովք չափ 'ի վեր՝ նմանութիւն արեգական, և միջովք չափ 'ի խոնարհ՝
 28 նմանութիւն հրոյ. և լոյսն որ շուրջ զնովաւ բա՛կ ունէր, ²⁸ իբրև տեսիլ
 աղեղանդ որ ձգի յամպս յաւուրս անձրևաց. և այսպէս ահագին տեսիլ
 լուսոյ շուրջ զնովաւ:

2 ¹ Եւ այս տեսիլ նմանութիւն փառացն Տեառն: Իբրև տեսիլ՝ անկայ
 'ի վերայ երեսաց ինոց, և լուսայ բարբառ որ խօսէր ընդ իս՝ և ասէր.
 2 Որդի՛ մարդոյ՝ կաց 'ի վերայ ուրից քոց և խօսեցայց ընդ քեզ: ² Եւ եկն
 'ի վերայ Նոգի, վերացոյց և կանգնեաց կացոյց 'ի վերայ ուրից ինոց. և
 3 լսէի զի խօսէր նա ընդ իս, ³ և ասէր. Որդի՛ մարդոյ՝ ես առաքեցից զքեզ
 առ դառնացուցիչ փունդ Իսրայէլի. որք դառնացուցին զիս, ինքեանք
 4 և հա՛րք իրեանց, անարգեցին զիս մինչև ցայ՛սօր: ⁴ Որդիք եղջերիկք
 և խսրասիրտք են առ որս առաքեմն զքեզ, և ասացես ցնոսա. Այսպէս
 5 ասէ Տէր Տէր. ⁵ Եթէ իցէ լուիցե՛ն կամ սարսեցե՛ն, զի փուն դառնացողաց
 6 են. և կամ բնաւ ծանիցեն թէ մարգարէ՛ ես դու 'ի մէջ նոցա: ⁶ Եւ որո՛
 որդի մարդոյ՝ մի՛ երկնչիցիս 'ի նոցանէ, և մի՛ զանգիտիցես յերեսաց

16 Ոմանք. Եւ գործած իրեանց: **18 Բազումք.** Եւ բարձունք էին՝ և հայէին ընդ
 նոսա: **19 Բազումք.** Եւ 'ի գնալն գազանացն: **20 'Ի լուս՝.** Ընթանային գազանքն.
համանայն ոմանց 'ի բնաք՝: **21 Ոմանք.** Եւ 'ի գնալ նոցա գնային: **24 Ոմանք.**
 Իբրև զձայնն Սաղայի. 'ի գնալն.. հանգէին թևք իւր՝: **25 Ոմանք.** 'Ի վերայ գլխոյ
 նոցա 'ի կալ իւր՝: **27 Ոմանք.** 'Ի ներքս քան զնա... միջով չափ... և միջով չափ... որ
 զնովաւ շուրջ փակ: **2. 1 Ոմանք.** Տեսիլ նմանութեան փառացն Աստուծոյ: **2 Ոմանք**
յակարուն. 'Ի վերայ իմ՝ Նոգի, վերացոյց զիս և կանգնեալ կացոյց: **4 Ոմանք.**
 Եղջիւրիկք են և խսրա՛ս:

նոցա. զի զայրանալով զայրացին և յարիցեն 'ի վերայ քո. զի 'ի մէջ կարճաց բնակեալ ես դու՝ մի՛ երկնչիցիս 'ի բանից նոցա, և յերեսաց նոցա մի՛ զանգիտիցես, զի փուն դառնացողաց են: ⁷ Եւ խօսեսցիս ընդ ⁷ նոսա զբանս զայստիկ. եթէ իցէ լուիցե՛ն կամ սարսեցե՛ն, զի փուն դառնացողաց են: ⁸ Եւ դո՛ւ որդի մարդոյ՝ լո՛ւր բանից գոր խօսիմ ընդ ⁸ քեզ. մի՛ լինիր դառնացող իբրև գրուն դառնացողաց. բաց զբերան քո և կէր գոր ջամբեցից քեզ: ⁹ Տեսի՛՜ և ահա ձեռն ձգեալ առ իս, և 'ի նմա ⁹ մափեան մի գրոյ, և պարզեաց առաջի իմ. և էր գրեալ 'ի նմա ներքոյ և արտաքոյ՝ ո՛րքս, և ձայնս և վայս:

¹ Եւ սաէ ցիս. Որդի՛ մարդոյ՝ գոր ինչ գրանեն 'ի դմա՝ կէր. կէր մանր **3** զմափեանդ զայդ. և գնա՛ և խօսեաց ընդ որդիսն Իսրայելի: ² Եբաց ² զբերան իմ, և ջամբեաց զմափեանն. ³ և սաէ ցիս. Որդի՛ մարդոյ՝ ³ բերան քո կերիցէ, և որովայն քո լցցի 'ի մափենէ այտի որ փուսա քեզ: Կերայ՝ զայն, և եղև 'ի բերան իմ իբրև զբաղցրութիւն մեղու: ⁴ Եւ սաէ ցիս. Որդի՛ մարդոյ՝ գնա՛ դու և մո՛ւր 'ի փունն Իսրայելի, ⁴ և խօսեսցին ընդ նոսա զպարգամս իմ: ⁵ Զի ո՛չ եթէ առ ժողովուրդ ⁵ խորախօս ծանրալեզու առաքեսցիս առ փունն Իսրայելի. ⁶ և ո՛չ առ ⁶ ժողովուրդս բազումս այլազգիս կամ այլալեզուս. և ո՛չ առ թանձրալեզուս, գորոց ո՛չ լսիցես զբանս նոցա. զի թէ առ այնպիսիսն առաքէի զքեզ. սակայն և նոքա՛ լսէին քեզ: ⁷ Այլ փունն Իսրայելի ո՛չ հաւանին լսել քեզ, ⁷ քանզի ո՛չ կամին լսել ինձ. զի ամենայն փունն Իսրայելի հակառակօղբ և խստասիրտք են: ⁸ Եւ ահաասիկ արարի գրէմս քո հաստափունս ա– ⁸ ռաջի երեսաց նոցա. և զյաղթութիւն քո զօրացուցից առաջի հակա– ռակութեան նոցա. ⁹ և եղիցի յամենայն ժամ հաստափուն իբրև զվեմ ⁹ յաղթութիւն քո: Մի՛ երկնչիր 'ի նոցանէ, և մի՛ զանգիտիցես յերեսաց նոցա. զի փունն դառնացողաց են: ¹⁰ Եւ սաէ ցիս Տէր. Որդի՛ մարդոյ՝ զ– ¹⁰ ամենայն զբանս գոր խօսեսցայ ընդ քեզ, լո՛ւր ակընջովք քովք, և դիր 'ի սրտի քում. ¹¹ և երթ մո՛ւր 'ի մէջ գերութեանն առ որդիս ժողովրդեանն ¹¹ քո. խօսեսցին ընդ նոսա՝ և ասասցես. Այսպէս սաէ Տէր Տէր՝ եթէ իցէ լուիցե՛ն և անսայցե՛ն: ¹² Եւ վերացոյց զիս Ոգի. և լուայ զկնի իմ ձայն ¹² շարժման մեծի՛՜ որ սաէին. Օրինեալ են փառք Տեառն 'ի փեղուջէ իւրմէ. ¹³ և փեսի ձայն թևոց զազանացն սաւառնելոց ընդ միմեանս, և ձայն ¹³ անուոցն զհետ նոցա, և ձայն շարժման: ¹⁴ Եւ Նոգի Տեառն վերացոյց ¹⁴ զիս և բարձրացոյց, և երթայի՛ համբարձեալ 'ի դիմել հոգւոյն իմոյ: Եւ ձեռն Տեառն եղև 'ի վերայ իմ զօրութեամբ. ¹⁵ և մտի վերամբարձ 'ի մէջ ¹⁵ գերութեանն, և շրջեցայ առ բնակչօքն Քորբար զետոյ որ էին անդ. և նստայ աուրս եւթն դարդարեալ 'ի մէջ նոցա: ¹⁶ Եւ եղև յետ եւթն աուրն, ¹⁶

6 Ոմանք. Եւ մի՛ զանգիտեսցես: **7 Օրինակ մի յաւելու.** Եւ դու որդի մարդոյ խօսեսցիս ընդ: **9 Բազումք.** Եւ պարզեաց գնա առաջի իմ: **3. 1 Ոմանք.** Զոր ինչ գրանիցես 'ի դմա: **3 Ոմանք.** Եւ եղև 'ի բերանի իմում: **4 Այլք.** Եւ խօսեսցիս առ նոսա զպար: **6 Բազումք.** Զորոց ոչ լուիցես զբա՛... թէ և առ այնպիսիս առաքէի: **8 Ոմանք.** Եւ ահաատիկ արարի: *Ոսկան.* Զօրացուցի առաջի: **11 Ոմանք.** Լուիցեն և անսասցեն: *Ուր Ոսկան.* և ասասցեն: **12 Ոմանք.** Եւ վերացոյց զիս Նոգի: **13 'Ի լուս'.** Եւ փեսի զձայն... և զձայն անուոց. *համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'.* **14 Յօրինակիին.** Նոգւոյն իմոյն: **15 Ոմանք.** Եւ նստայ անդ աուրս եւթն դարձեալ 'ի մէջ նոցա:

17 եղև բան Տեառն առ իս` և ասէ. ¹⁷ Որդի՛ մարդոյ, դէ՛ր կացուցի զքեզ փանն Իսրայէլի. լուիցես յինէն զպարգամս` և սպառնասցես նոցա իբրև ինէն: ¹⁸ Յորժամ ասիցեն ցանօրէնն, թէ մահո՛ւ մեռանիցիս. և դու ո՛չ զգուշացուցանիցես նմա, և ո՛չ խօսեսցիս զգուշանալ անօրինին, և դառնալ ՚ի չար ճանապարհաց իւրոց և կեալ. անօրէնն այն յանօրէնութեան 19 իւրում մեռցի, և զարիւն նորա ՚ի ձեռաց քոց խնդրեցից: ¹⁹ Իսկ եթէ դու զգուշացուցանիցես անօրինին, և նա ո՛չ դարձցի յանօրէնութենէ իւրմէ՛ և ՚ի ճանապարհէ իւրմէ, անօրէնն այն՝ յանօրէնութեան իւրում մեռցի. և դու զանձն քո ասրեցուցես: ²⁰ Եւ յորժամ դարձցի՛ արդարն յարդարութեանց իւրոց` և արասցէ յանցանս, արկից փանջանս զգլխով նորա. ինքն մեռցի. քանզի ո՛չ եթէ յիշեսցին արդարութիւնք նորա զոր արար. բայց քանզի դու ո՛չ զգուշացուցեր նմա՝ զարիւն նորա ՚ի ձեռաց 21 քոց խնդրեցից: ²¹ Ապա եթէ դու զգուշացուցանիցես զարդարն զի մի՛ մեղիցէ, արդարն կելով կեցցէ. զի դու զգուշացուցեր նմա. և դու զանձն քո ասրեցուցեն:

22 Եւ եղև ՚ի վերայ իմ անդ ձեռն Տեառն, և ասէ ցիս. Արի՛ և ե՛լ դու ՚ի Բ
23 դաշտ անդր, և ա՛նդ խօսեսցայց ընդ քեզ: ²³ Յարեայ և ելի ՚ի դաշտ անդր. և ահա իջեալ կային անդ փառքն Տեառն, իբրև զպետիւն և զփառսն՝ զոր 24 փետի առ փն Քոբար գետոյ. և անկայ ՚ի վերայ երեսաց ինոց: ²⁴ Եւ եկն ՚ի վերայ իմ Նոզի, և կացոյց ՚ի վերայ ուրից ինոց. և խօսեցան ընդ իս` և ասէ. Մո՛ւր և արգելի՛ր ՚ի մէջ փան քոյ: ²⁵ Եւ դու որդի մարդոյ, ահաադիկ փուեալ են ՚ի վերայ քո կապանք, և կապեսցեն զքեզ նոքօք. 26 և ո՛չ ելցես ՚ի միջոյ նոցա: ²⁶ Եւ զլեզու քո կապեցից ՚ի քիմս քո, և եղիջիր դու հանր. և ո՛չ եղիցիս դու նոցա իբրև զայր մի յանդիմանիչ, զի փուն 27 դառնացողաց են: ²⁷ Եւ յորժամ խօսիցիմ ընդ քեզ՝ բաց զբերան քո, և ասացես ցնոսա. Այսպէս ասէ Ադոնայի Տէր Տէր. Որ լսելոցն է՝ լուիցէ, և որ արհամարհելոցն՝ արհամարհեսցէ. քանզի փուն դառնացողաց են:

4 ¹ Եւ դո՛ւ որդի մարդոյ, առ՛ դու քեզ աղիս մի, և դիցես զնա առաջի 2 երեսաց քոց. և նկարեսցես ՚ի նմա զքաղաքն Երուսաղէմի. ² և փացես շուրջ զնովաւ պաշարումն. և շինեսցես շուրջ զնովաւ մարտկոցս. և պապեսցես շուրջ զնովաւ պապնէջ. և փացես շուրջ զնովաւ բանակս, և 3 աճցես շուրջ զնովաւ նեփակալս: ³ Եւ առցես դու քեզ փապակ երկաթի, և կանգնեսցես զնա իբրև զպարիսպ երկաթի ընդ քեզ և ընդ քաղաքն. և պարասպեսցես զերեսս քո ՚ի վերայ նորա, և եղիցի ՚ի պաշարումն, 4 և պաշարեսցես զնա. զի այն նշանակ է որդոցն Իսրայէլի: ⁴ Եւ դու ննջեսցես ՚ի ձախակողմն քո, և դիցես զանիրաւութիւնս փանն Իսրա-

17 *Ի լուս՝*. Զքեզ փանդ Իսրայէլի. *համաձայն այլոց ՚ի բնաբ՝*: 18 *Բազումք*. Ի ճանապարհաց իւրոց չարաց և կեալ, անօրէնն յանօրէ՛: 20 *Ոմանք*. Ոչ զգուշացուցեր զնա: 21 *Բազումք*. Ապա թէ զգուշացուցես զարդարն: 22 *Օրինակ մի սարէն կարգէ վերնագիր*. Տեսիլ երկրորդ: *Ոմանք*. Արի՛ ել դու... և անդ խօսեսցի ընդ քեզ: 24 *Ոմանք*. Ի վերայ իմ Ոզի, և կացոյց զիս ՚ի վերայ ուրից: 25 *Յօրինակին պակասէր*. Ի վերայ քո կապանք: 27 *Բազումք*. Բացից զբերան քո... որ լսելոցն իցէ լուիցէ... արհամարհելոցն իցէ արհա՛: 4. 1 *Օրինակ մի*. Առ քեզ ինքեան աղիս մի: *Բազումք*. Եւ նկարեսցես ՚ի նա զքաղաքն Երուսաղէմ: 3 *Ի լուս՝*. Եւ պաշարեսցես զդա. *համաձայն բազմաց ՚ի բնաբ՝*: *Ոմանք*. Զի այդ նշանակ է:

յէլի 'ի վերայ դորա. ըսպ թոռոյ աւուրց զոր ննջեսցես 'ի վերայ դորա
 հարերն և յիսուն օր. և առցես զանիրաւութիւնս նոցա: ⁵ Եւ ես եպու 5
 քեզ գերկուս անիրաւութիւնս նոցա 'ի թիւ աւուրց՝ հարեր և իննսուն
 օր. և առցես զանիրաւութիւնս փանն Իսրայէլի, ⁶ և բովանդակեսցես 6
 'ի միասին զամենայն: Եւ դարձեալ ննջեսցես յաջակողմն քո, և առցես
 զանիրաւութիւն փանն Յուդայ զքառասուն օր. զի օր ընդ փարոյ եղի՛
 քեզ: ⁷ Եւ 'ի պաշարումն Երուսաղեմի պապրասպեսցես զերեսս քո, և 7
 զօրացուցես զքազուկս քո, և մարգարեացիս 'ի վերայ նորա: ⁸ Եւ ես 8
 ահա եպու 'ի վերայ քո կապանս, և մի՛ փոխեսցես կողմն 'ի կողմանէ
 մինչև կապարեսցիս աւուրք արգելանին քոյ: ⁹ Եւ դո՛ւ ա՛ն քեզ ցորեան, 9
 և գարի, ոսպն, և ոլոռն, և կորեակ, և հաճար, և արկցես զայն յամա՛ն
 մի խեցեղէն, և արասցես դու զայն քեզ հաց. և ըսպ թոռոյ աւուրցն
 զոր ննջեսցես դու 'ի կողմն քո, հարեր և իննսուն օր կերիցես զայն:
¹⁰ Եւ զկերակուրն քո կերիջիր կշռով. քսան սիկղ յաւուր, ժամէ 'ի ժամ 10
 կերիջիր անփի. ¹¹ և ջուր չափով արբջիր. զվեցերորդ մասն դորակի 11
 միոյ՝ ժամէ՛ 'ի ժամ արբջիր: ¹² Եւ նկան զարեղէն արկեալ կերիցես ան- 12
 փի. յանը մարդոյ եփեսջիր զայն առաջի երեսաց նոցա: ¹³ Եւ ասացես. 13
 Այսպէս ասէ Տէր Աստուած Իսրայէլի. Այսպէս կերիցեն որդիքն Իսրա-
 յէլի զհաց իրեանց պղծութեամբ 'ի մէջ ազգաց ուր ցրուեցից զնոսս
 անդր: ¹⁴ Եւ ասեմ. Քան լիցի Տէր Աստուած Իսրայէլի, եթէ պղծեալ իցէ 14
 երբէք անձն իմ 'ի պղծութիւնս. և մեռելոքի՛ և 'ի զազանաբեկ ո՛չ երբէք
 կերայ 'ի ծննդենէ իմնէ մինչև ցայժմ. և ո՛չ եմուր 'ի բերան իմ ամենայն
 միս պիղծ: ¹⁵ Եւ ասէ ցիս. Ահա եպու քեզ քակոր արջառոյ փոխանակ 15
 աղբոյն մարդոյ, և նովան արասցես զհաց քո: ¹⁶ Եւ ասէ ցիս Տէր. Որդի՛ 16
 մարդոյ, ահաւանիկ ես բեկանեմ զհաստապարտութիւն հացի յԵրուսաղեմ. և
 կերիցեն հաց կշռով՝ և կարօտանաց, և ջուր չափով՝ և կարօտութեամբ
 արբցեն. ¹⁷ զի եղիցին կարօտեալք 'ի հացէ և 'ի ջրոյ. և ապականեսցի 17
 մարդ և եղբայր իւր, և հաշեսցին յանիրաւութիւնս իրեանց:

¹ Եւ դու որդի մարդոյ՝ ա՛ն քեզ սուսեր յեսանաւոր սո՛ւր քան զսուսեր 5
 վարսավիրայից. սրանայցես զայն քեզ, և ածիցես զայն զգլխով քով՝
 և զմօրուօք. և առցես կշիռս՝ և կշռեսցես զնոսս: ² Զջորրորդ մասնն 2
 հրով այրեսցես 'ի մէջ քաղաքին, ըսպ լրութեան աւուրցն արգելանին.
 և զջորրորդ մասնն կոտորեսցես սրով շուրջ զնովա. և զջորրորդ մասն
 հոսեսցես հողմոյ, և սուր արձակեցից զկնի նորա: ³ Եւ առցես անփի 3

6 'Ի լուս'. Եւ դիցես զանիրաւութիւն փանն. *հաւանաձայն քազուկսց 'ի բնասք*:
 7 *Յօրինակին պակասէր*. Պապրասպեսցես զերեսս քո և զօրացուցես զքազուկս
 քո: 8 *Ոմանք*. Մի՛ փսխիցիս: 9 *Օրինակ մի*. Աւուրցն քոց զոր: 10 *Այլք*. Կերիցես
 կշռով: 11 *Յօրինակին 'ի կարգի բնաբանի՛* և ջուր՝ չափով. *չակերտիւք գրեալ 'ի*
լուս'. նշանակի՛ քո: *Ոմանք*. Եւ զվեցերորդ մասն: 12 *Ոմանք*. 'Ի յաբ մարդոյ:
Ուր Ոսկան. յաղբս մար': 13 *Բազուրք*. Այդպէս կերիցեն որ': 14 *Ոմանք*. Եւ
 մեռելոքի և զազանաբեկ... 'ի բերան իմ միս պիղծ: 15 *Ոմանք*. Փոխանակ աղբին
 մարդոյ: 16 *Ոմանք*. Ահաւասիկ ես բեկա՛: *Ուր Ոսկան*. Ահաւաղիկ ես բեկա՛... հացի
 յԵրուսաղեմ: *Ոմանք*. Չափով և ապականութեամբ. *կամ՝* և պակասութեամբ արբցեն:
 5. 1 *Բազուրք*. Ահ դու քեզ սուսեր յեսանասուր, սուր քան զարբիջ վար՛... և ածիցես
 զգլխով... և առցես քեզ կշիռս: *Ուր Ոսկան*. քան զարբիջ վարսավիրաց ... քեզ 'ի կշիռս:
 2 *Ոսկան*. Նոսեսցես հողմով: *Ոմանք*. Արձակեցից զկնի նոցա:

4 սական ինչ թուով, և ծրարեսցես ՚ի մեկնոցի քում: ⁴ Եւ դարձեալ առցես անտի, և ընկեսցես ՚ի մէջ հրոյ, և այրեսցես զնոսա ՚ի հուր, և անտի ելցէ
5 հուր. ⁵ և ասացես ամենայն փանն Իսրայելի. Այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Այս անն Երուսաղէմ է զոր եղի ՚ի մէջ հեթանոսաց զդա, և որ շուրջ
6 զդովաւ գաւառք: ⁶ Զի փոխեցին զիրաւունս իմ ընդ անիրաւութեանն հեթանոսաց. և զօրէնս իմ ընդ օրէնս աշխարհացն, որ շուրջ էին զ-
7 նովաւ. զի զիրաւունս իմ մերժեցին, և յօրէնս իմ ոչ գնացին: ⁷ Վասն այտորիկ այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Փոխանակ զի պարճառք ձեր յազգացդ են որ շուրջ են զձեւք. և յօրէնս իմ ոչ գնացէք, և զիրաւունս իմ ոչ արարէք. այլ և ոչ ըստ իրաւանցն հեթանոսաց՝ որ շուրջ են զձեւք
8 արարէք: ⁸ Վասն այտորիկ այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Ահաւասիկ ես
9 ՚ի վերայ քո, և արարից ՚ի միջի քում դաբաստան առաջի ազգացդ: ⁹ Եւ արարից ընդ քեզ՝ զոր ոչ երբէք արարի. և ոչ այլ ևս նմին նման արարից
10 ըստ ամենայն պղծութեանցն քոց: ¹⁰ Վասն այնորիկ հարք կերիցեն զորդիս ՚ի միջի քում, և որդիք կերիցեն զհարս. և արարից ՚ի քեզ դա-
11 րաստանս, և ցրուեցից զամենայն մնացորդս քո ընդ ամենայն հողմն: ¹¹ Վասն այդորիկ կենդանի՝ եմ ես՝ ասէ Ադովնայի Տէր. փոխանակ զի զսրբութիւնս իմ պղծեցեր ամենայն զարշելեօքն քովք, և ամենայն պղծալից պաշտամամբքն քովք. և ես մերժեցից զքեզ, և ոչ խնայեսցէ ՚ի
12 քեզ ակն իմ. և ոչ ողորմեցայց քեզ: ¹² Չորիք մասն քո մահոն սպառեսցի. և չորիք մասն քո սովով վախճանեսցի ՚ի միջի քում. և զչորիք մասն քո ընդ ամենայն հողմս ցրուեցից. և չորրորդ մասն քո շուրջ զքեզ ՚ի սուր անկցի, և սուր արձակեցից զկնի նոցա: ¹³ Եւ կապարեսցի սրբամտութիւն բարկութեան իմոյ ՚ի վերայ նոցա, և մխիթարեցայց. և ծանիցեն զի են Տէր խօսեցայ նախանձոն իմով ՚ի կապարել ինձ զբարկութիւն իմ ՚ի վե-
14 րայ նոցա: ¹⁴ Եւ եղից զքեզ յանապա՛ր և ՚ի նախարիւնս հեթանոսաց որ շուրջ զքեզ՝ իցեն. և զդսպերս քո շուրջ զքեզ առաջի ամենայն անցաւորաց
15 ճանապարհի: ¹⁵ Եւ եղիցես հեծեծելի՛ և եղկելի, ծաղր և երևոյթ ՚ի մէջ ազգացն որ շուրջ զքեզ՝ իցեն. յառնել ինձ ՚ի քեզ դաբաստանս բար-
16 կութեամբ, և սրբամտութեամբ և վրէժխնդրութեամբ ցասման: ¹⁶ Ես Տէր խօսեցայ, ՚ի յարձակել ինձ զչարացար զնեպս իմ սովոյ ՚ի վերայ նոցա, և եղիցին ՚ի սաբակումն. արձակեցից զայս ՚ի վերայ նոցա. և սով զումարեցից ՚ի վերայ ձեր. և խորպակեցից զհաստատութիւն հացի
17 քոյ: ¹⁷ Եւ առաքեցից ՚ի վերայ քո սով՝ և զազանս չա՛րս, և պարժեցից զքեզ. և մահ և արիւն անցցեն ՚ի քեզ, և ածից շուրջ զքեզ սուր. զի ես Տէր խօսեցայ:

4 *Օրինակ մի յաւերո.* Եւ անտի ելցէ հուր յամենայն փունն Իսրայելի: 6 *Ոմանք.* Զի փոփոխեցին զիրաւունս: 7 *Ոմանք.* Վասն այնորիկ այսպէս ա՛... զի պարճառք ձեզ ՚ի յազգացդ... ոչ ըստ օրինաց հեթանոսաց որ շուրջ զձեւք են ա՛: Ի լուս՝. Փոխանակ զի կերպարանք ձեր յազգացդ. *համաձայն ոմանց ՚ի բնաք՝:* 8 *Ոմանք.* Վասն այնորիկ այսպէս ա՛... ՚ի միջի քո դաբաստանս: 10 *Ոմանք.* Վասն այտորիկ հարք: 11 *Ոմանք.* Պղծալից ցանկութեամբքն քո... և ոչ խնայիցէ ՚ի քեզ: 12 *Յօրինակին ՚ի բնաքանի գրի.* սրով վախճանեսցի, այլ ՚ի լուս՝. ուղղագրի՛ սովով. *համաձայն այլոց, ըստ որոսն և մեք եղաք:* Ոմանք. Եւ չորիք մասն քո շուրջ: 13 *Ոմանք.* Եւ ծանիցես թէ ես եմ Տէր, խօսեցայ նա՛: 14 *Ոմանք.* Եւ եղից զքեզ անապար: 17 *Ոմանք.* Ի վերայ քո սուր և զազանս... և ածից զքեզ շուրջ:

9 ¹ Եւ եղև բա՛ն Տեառն առ իս՝ և ասէ. ² Որդի՛ մարդոյ՝ հասարաբեա՛ 6, 2
 գերեսս քո ՚ի վերայ լերանցդ Իսրայելի. մարգարեաց՝ ՚ի վերայ դոցա, ³ և
 ասասցես. Լերի՛նք Իսրայելի՝ լուարոնք զպարգամս Ադովնայի Տեառն.
 Այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր ցերինս և ցբլուրս՝ և ցճորս և ցդաշարս.
 Ահաւաղիկ ես ածեն՝ ՚ի վերայ ձեր սուր, և ապականեսցին բարձունք
 ձեր. ⁴ և կործանեսցին սեղանք ձեր. և խորպակեսցին մեհեանք ձեր. և
 4 փապանսք արկից զվիրաւորս ձեր առաջի կռոց ձերոց: ⁵ Եւ դի՛ թաւալ
 կացուցից վիրաւորս զորդիսդ Իսրայելի առաջի պարկերաց ձերոց. և
 ցրուցից զոսկերս ձեր շուրջ զսեղանօք ձերովք ⁶ յամենայն բնակու–
 6 թեան ձերում. քաղաքք աւերեսցին, և բարձունք ապականեսցին. զի
 ջնջեսցին և պակասեսցին սեղանք ձեր, և խորպակեսցին՝ և դադարեսցեն
 կուռք ձեր. և բարձցին մեհեանք ձեր. և ջնջեսցին զործք ձեռաց ձե–
 րոց. ⁷ և անկցին վիրաւորք ՚ի միջի ձերում. և ծանիջիք թէ են եմ Տէր: ⁷
⁸ Եւ թողից ՚ի ձէնջ ապրեալս ՚ի սրոյ ՚ի մէջ ազգաց, և ՚ի վարաբաման
 8 ձերում ՚ի մէջ աշխարհաց. ⁹ և յիշեսցեն զիս ապրեալքն ձեր ՚ի մէջ
 9 ազգաց ուր գերեցան ՚ի նոսա. զի երդուայ ես սրբի նոցա շնացելոյ և
 ապստամբելոյ յինէն, և աջաց նոցա պռռնկացելոց զհետ գնացիցն իրե–
 անց. և կոծեսցին յերեսս իրեանց, վասն չարեացն զոր արարին յամեն–
 այն գարշելիսն իրեանց և յամենայն ՚ի գնացս իրեանց: ¹⁰ Եւ ծանիցեն
 10 թէ են եմ Տէր, և ո՛չ ՚ի զուր ինչ խօսեցայ առնել ընդ նոսա զայս ամենայն
 չարիս: ¹¹ Այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Ծանիս հար ձեռամբ, և դովեա՛
 11 ոքամբ, և ասասցես. Վա՛շ վա՛շ ՚ի վերայ գարշելեացն և չարեաց փանն
 Իսրայելի. զի սրով և մահուամբ և սովով անկցին: ¹² Նեռաւորն՝ մահոն
 12 վախճանեսցի, և մերձաւորն՝ սրով անկցի, և մնացեալն և պաշարեալն
 սովով սապակեսցին. և կարարեցից զբարկութիւն իմ ՚ի վերայ նո–
 ցա: ¹³ Եւ ծանիցեն թէ են եմ Տէր, յորժամ անկցին վիրաւորքն ձեր ՚ի
 13 մէջ կռոցն ձերոց, շուրջ զսեղանովքն ձերովք. ՚ի վերայ ամենայն բլրոցն
 բարձանց, և յամենայն գլուխս լերանց, և ՚ի ներքոյ ամենայն վարսաւոր
 ծառոց, և ՚ի ներքոյ ամուր կաղնեաց՝ ուր արկանէին խունկս ամենայն
 կռոցն իրեանց: ¹⁴ Եւ ձգեցից զձեռն իմ ՚ի վերայ նոցա, և եղից զերկիրն
 14 յապականութիւն և ՚ի սապակումն. յանապարէն Դերդ՝աթայ յամենայն
 բնակութեան նոցա. և ծանիջիք թէ են եմ Տէր:

¹ Եւ եղև բա՛ն Տեառն առ իս՝ և ասէ. ² Եւ դո՛ւ որդի մարդոյ ասասցես. 7, 2
 Այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Երկրի՛դ Իսրայելացոց վախճան՝ հասեալ
 է. հասեալ է վախճան ՚ի վերայ չորեցունց կողմանց երկրիդ: ³ Ահա–
 3 ւասիկ հասեալ է ՚ի վերայ քո վախճան: Եւ առաքեցից ՚ի վերայ քո,
 և խնդրեցից ՚ի քէն վրէժս ըսք ճանապարհաց քոց. և հաբուցից քեզ
 6. 5 *Ոմանք.* Զվիրաւոր զորդ՝... զոսկերս նոցա շուրջ զսեղանովք իրեանց: *Ի լու՛.*
 Որդոցդ Իսրայելի առաջի պարկերաց իրեանց. *համսմայն բազմաց ՚ի բնաք՛:* 6 *Ո–*
մանք. Յամենայն բնակութեան նոցա: 9 *Ոսկան.* Ի մէջ ազգաց որք գերեցան...
 և ապստամբեցելոյ... և կործեսցին յերեսս: *Ոմանք.* Եւ յամենայն գնացս իրեանց:
 12 *Ոմանք.* Եւ հասարարեցից զբարկութիւն իմ: 13 *Ոմանք.* Յորժամ անկանի–
 ցին: *Բազումք.* Եւ ՚ի ներքոյ ամենայն ամուր կաղն՛: 7. 2 *Յօրինակին.* Երկիրդ
 Իսրայելացոց վախճան հա՛:

4 ըստ ամենայն գարշելացն քոց: ⁴Եւ ո՛չ խնայեսցէ ական իմ 'ի քեզ և ո՛չ ողորմեցայց. զի ըստ գնացից քոց հապուցից քեզ, և գարշելիքն քո 'ի միջի քում եղիցին. և ծանիցես թէ են եմ Տէր: ⁵Քանզի այսպէս ասէ Տէր Տէր. Չարիք մի ահաւասիկ՝ չարիք մի հասեալ են. ⁶եհաս վախճան. գարթեալ 'ի վերայ քո: ⁷Ահաւաղիկ հասեալ է զըմբաղ 'ի վերայ քո, որ բնակեալդ էք յերկրիդ. հասեալ է ժամանակ, մերձեցաւ օր՝ և ո՛չ աղմկաւ և ո՛չ երկամբք: ⁸Այլ այժմ 'ի սօփոյ հեղից զբարկութիւն իմ 'ի վերայ քո, և կապարեցից 'ի քեզ զարքմութիւն իմ. և դարեցայց զքեզ ըստ ճանապարհաց քոց, և փաց 'ի վերայ քո զամենայն պղծութիւնս պաշտամանց քոց: ⁹Եւ մի՛ խնայեսցէ ական իմ 'ի քեզ, և ո՛չ ևս ողորմեցայց. զի ըստ ճանապարհաց քոց հապուցից քեզ, և գարշելիքդ քո՝ 'ի միջի քում եղիցին. և ծանիցես թէ են եմ Տէր որ հարկանեն զքեզ: ¹⁰Ահաւասիկ օր Տեառն, ահա հասեալ է վախճան. ե՛կն զըմբաղն, ծաղկեցաւ զաւազանն. յարեան ամբարտաւանութիւնն. ¹¹և խորպակեսցեն զհասարակութիւն անօրինին. ո՛չ աղմկաւ և ո՛չ փութով. ո՛չ են 'ի միտս իրեանց գեղեցկութիւն 'ի նոսա: ¹²Հասեալ է ժամանակ. ահա եկն օր. սրացօղն՝ մի՛ խնդասցէ, և որ վաճառէն՝ մի՛ ողբասցի. զի բարկութիւն 'ի վերայ ամենայն անիրաւութեան մարդկան, և 'ի վերայ ամենայն բազմութեան նոցա: ¹³Զի որ սքանայն, 'ի վաճառական անդր այլ մի՛ դարձցի, և ո՛չ ևս է՝ կեանք 'ի կենդանութեան նոցա. զի փեսիլս 'ի վերայ ամենայն բազմութեան նոցա ո՛չ դարձցի. և մարդ յաչս կենաց իւրոց՝ մի՛ հասարարեսցի: ¹⁴Փող հարէք և ընտրեցէք զամենայն. և ո՛չ որ իցէ որ երթայցէ 'ի պարերագմ, զի բարկութիւն 'ի վերայ բազմութեան նորա: ¹⁵Պարերագմ սրոյ արքաքուստ, և սով և մահ 'ի ներքուստ. և որ 'ի բացի՛ իցեն, սրով վախճանեսցին, և որ 'ի քաղաքի իցեն, սովով և մահուամբ վախճանեսցին: ¹⁶Եւ ապրեսցին որք ապրելոց իցեն 'ի նոցանէ. և եղիցին 'ի վերայ լերանց իբրև զաղաւնիս անձանձրոյթ մնչել: Չամենեսեան կոտորեցից՝ զիրաքանչիւրոք յանիրաւութեան իւրում: ¹⁷Ամենայն ձեռք լքցին, և ամենայն երանք գարշացին խոնաւութեամբ: ¹⁸Սփածցին քուրձս, և ծածկեսցեն զնոսա ցնորք. յամենայն երեսս ամօթ, և յամենայն զլուխս կնդութիւն: ¹⁹Արծաթ նոցա անկեալ կայցէ 'ի հրապարակս, և ոսկի նոցա արհամարհեսցի՛: Արծաթ նոցա և ոսկի նոցա ո՛չ կարասցէ փրկել զնոսա յաւուր բարկութեան Տեառն. և անձինք նոցա մի՛ յազեսցին, և որովայնք նոցա մի՛ լցցին. զի փանջանք եղեն

3 Բազումք. Ահաւաղիկ հասեալ է... 'ի քեն վրժ ըստ ճանա:՝ *Օրինակ մի յաւելու.* 'Ի վերայ քո վախճան, որ բնակեալդ ևս յերկրիդ: Եւ առաքեցից ևս զարքմութիւն իմ 'ի վերայ քո. և դարեցայց զքեզ ըստ ճանապարհաց քոց, և հա՛: **4 Ոմանք.** Եւ ծանիցեն թէ են եմ Տէր: **7 Ոմանք.** Բնակեալդ ևս յերկրիդ... օր՝ ոչ աղմկաւ: **8 Ոմանք.** Զբարկութիւն 'ի վերայ քո: **11 Բազումք.** 'Ի միտս իրեանց, և ոչ գեղեցկութիւն: **12 Բազումք.** Ահա հասեալ է ժա՛... զի բարկութիւն է յամենայն բազմութեան նորա: **13 Ոմանք.** Այլ մի՛ ևս դարձցի. ոչ ևս եկեալ 'ի կեն՛... զի փեսիլն 'ի վերայ ամենայն բազմութեանց նորա: *Օրինակ մի.* Յաչս կենաց իւրոց ոչ կայցի յոյս: **14 Ոմանք.** Որ երթիցէ 'ի պա՛: **15 Օրինակ մի.** Պարերագմ և սուր արքաքուստ: *Ոմանք.* Եւ որ 'ի բացին իցեն... սով և մահ վախճանեսցէ: *Ուր օրինակ մի.* սովով և մահուամբ սպառեսցին: **16 Ոմանք.** Յանօրէնութեան իւրում: **17 Բազումք.** Գարշեսցին խոնաւութեամբ: *Յօրինակիւն՝* Գարշացին խոնարհութեամբ: **18 Օրինակ մի.** Յամենայն երեսս ամօթ 'ի վերայ նոցա. և յամենայն:

անիրաւութեանց նոցա: ²⁰ Զընտրիւ ընտրիւ զարդուցն եղին 'ի հպար- 20
 տութիւն. և պարկերս գարշելեաց պաշտամանցն իւրեանց արարին 'ի
 նոցանէ. վասն այնորիկ քաց զայն նոցա 'ի պղծութիւն, ²¹ և մարմնեցից 21
 'ի ձեռս օտարաց յափշտակել զնոսա. և ժանտագործաց երկրի յաւար,
 և պղծեսցեն զնոսա: ²² Եւ դարձուցից զերեսս իմ 'ի նոցանէ՝ և զոր 22
 արարէք ձեզ ինքեանց պէտպէս զարդս, և պղծեսցեն զնոսա: Եւ պղծես-
 ցեն զայցելութիւնս իմ, և մտցեն 'ի նոսա անխտիւր. և պղծեսցեն զնո- 23
 սա, ²³ և արասցեն խառնակութիւն. զի լցան երկիր 'ի դարաստանաց 23
 արեանց նոցա, և քաղաքք լի՛ եղեն անօրէնութեամբք: ²⁴ Եւ ածից զգարս 24
 ազգաց՝ և ժառանգեսցեն զքունս նոցա. և կործանեցից զամբարտաւանութիւն
 բռնութեանց նոցա. և պղծեսցին սրբութիւնք նոցա: ²⁵ Եկեսցէ քաւու- 25
 թիւն, և խնդրեսցէ զխաղաղութիւն՝ և ոչ գրանիցէ: ²⁶ Վայ 'ի վայի՛ վե- 26
 րայ եղիցի, և գոյժ 'ի գուժի. խնդրեսցին քեսիւք 'ի մարգարէից, և
 օրէնք դիւրիչք 'ի քահանայէ, և խորհուրդք 'ի ծերոց. և ոչ գրանիցին:
²⁷ Թագաւորն սգասցի, և իշխանն զգեցցի զապականութիւն, և ձեռք ժո- 27
 դովորդեան երկրին լքցին. ըստ ճանապարհաց նոցա արարից նոցա. և
 ըստ դարաստանաց նոցա առից վրէժ 'ի նոցանէն. և ծանիցեն թէ են
 են Տէր:

Դ ¹ Եւ եղև յամին վեցերորդի յամսեանն հինգերորդի, որ օր հինգ էր 8
 ամսոյն. ես նստի 'ի քանն իմում, և ծերքն Յուդայ նստին առաջի իմ:
 Եւ եղև 'ի վերայ իմ անդ ձեռն Ադովնայի Տեառն. ² և տեսանէի՛ և ա- 2
 հա նմանութիւն առն, 'ի միջոյն և 'ի խոնարհ՝ հոր, և 'ի միջոյն և 'ի
 վեր՝ իբրև զքեսիւ փայլական. իբրև զգոյն բազմագունի ականն: ³ Եւ 3
 ձգեաց նմանութիւն ձեռին՝ և արկ զգագաթանք գլխոյ իմոյ, և վերացոյց
 զիս Ոգի ընդ երկինս և ընդ երկիր. և տարաւ զիս յԵրուսաղէմ 'ի
 տեսլեանն Աստուծոյ, և կացոյց զիս 'ի նախադուռն դրանն ներքնոյ որ
 հայի ընդ հիւստի. ուր էր արձան պարկերին Նախանձու սրացողին:
⁴ Եւ անդ էին փառք Աստուծոյ Իսրայէլի, ըստ տեսլեանն զոր տեսի 'ի 4
 դաշտի անդ: ⁵ Եւ ասէ ցիս. Որդի մարդոյ՝ հայեանց աջօք քովք 'ի կողմն 5
 հիւստոյ: Նամբարձի՛ զաչս իմ 'ի կողմն հիւստոյ, և ահա՛ 'ի հիւստոյ
 կողմանէ՛ 'ի վերայ դրան սեղանոյն ուր կայր պարկերն Նախանձու
 'ի մուտս դրանն որ հայէր ընդ արևելս: ⁶ Եւ ասէ ցիս. Որդի մարդոյ՝ 6
 տեսանեն զի՛նչ գործեն դոքա աստ անօրէնութիւն մեծ քունդ Իսրայէ-
 լի, հեռանալ 'ի սրբութեանց իմոց. դարձեալ ևս մեծամեծս քան զայս
 տեսցես անօրէնութիւնս: ⁷ Եւ եմոյժ զիս առաջի դրաց սրահին. և տեսի 7
 և ահա ծակ մի յորմն: ⁸ Եւ ասէ՛ ցիս. Որդի մարդոյ բրեա՛ զորմոյ: Եւ 8

19 Ունակք. Անկեալ կացցէ... քանզի արծաթ նոցա և ոսկ... և որովայնք նոցա ոչ լցցին. զի քանջանք անիրաւութեան նոցա եղև: **21 Բազումք.** Եւ մարմնեցից զայն 'ի ձեռս օտար': **22 Յունանս պակասի.** 'Ի նոցանէ. և զոր արարէք ձեզ ինքեանց պէտպէս զարդս, և պղծեսցեն զնոսա: և պղ': **Բազումք.** Եւ մտանիցեն 'ի նոսա: **24 Ունակք.** Զջարիս ազգաց... բռնութեան նոցա: **8. 2 'Ի լու՛.** Իբրև զքեսիւ օդոյ. *համաձայն բազմաց 'ի բնար՛:* Ուր և ունակք. իբրև զքեսիւ օդոց. և իբրև զգոյն... ական: **3 Բազումք.** Եւ վերացոյց զիս ընդ երկինս... յԵրուսաղէմ 'ի լեռն Աստուծոյ: *'Ի լու՛.* Զիս յանդիման դրանն ներքնոյ. *համաձայն բազմաց 'ի բնար՛:* **5 'Ի բազումս պակասի.** Տիւստոյ. *համբարձի զաչս իմ 'ի կողմն հիւստոյ.* և ահա: **6 Ունակք.** Աստ անիրաւութիւն քունդ Իսրայէլի... քան զայդ տեսցես:

9 բրեցի՛ գորմն, և ահա դուռն մի: ⁹ Եւ ասէ ցիս. Որդի մարդոյ՝ մոնր րեն
 10 զանօրէնութիւնսդ՝ և զչարիսդ գոր գործեն դոքա այդր: ¹⁰ Մտի՛ և րեսի,
 և ահա ամենայն նմանութիւն սողնոց և անասնոց, սնուրի զարշելիք. և
 11 րեսի զամենայն կուռս րանն Իսրայելի նկարեալ շուրջ զնոքօք: ¹¹ Եւ
 ելթանասուն այր ՚ի ծերոց անրի րանն Իսրայելի, և Յեզոնիա որդի
 Մափանայ ՚ի մէջ նոցա կայր առաջի նոցա. և իւրաքանչիւր բուրուառ
 12 ՚ի ձեռին իւրում, և ծուխ խնկոյն ելանէր դիզանէր իբրև զամպ: ¹² Եւ
 ասէ ցիս Տէր. Որդի մարդոյ՝ րեսանեն զինչ ծերք րանդ Իսրայելի գոր-
 ծեն այդր ընդ խաւար, իւրաքանչիւր ՚ի ծածուկ ՚ի սենեկի իւրում. զի
 13 ասեն. Եթո՛ղ Տէր, և ո՛չ հայի յերկիր: ¹³ Եւ ասէ ցիս. Դարձեալ ևս մեծա-
 14 մեծ անօրէնութիւնս րեսցես՝ գոր գործեն դոքա: ¹⁴ Եւ եմոյժ զիս առաջի
 դրան րանն Տեառն, որ հայէր ընդ հիւսսի. և ահա նստելին անդ կա-
 15 նայք՝ և ողբային զԹաւմուզ: ¹⁵ Եւ ասէ ցիս. Տեսանեն զայդ որդի մարդոյ.
 16 դարձեալ ևն մեծամեծ գործս քան զայդ րեսանիցես: ¹⁶ Եւ եմոյժ զիս ՚ի
 ներքին սրահ րանն Տեառն, և ահա ՚ի վերայ դրաց րաճարին Տեառն
 ընդ սեղանն և ընդ վանդակն՝ իբրև արք քսաննհինգ, որոց զթիկունս
 ՚ի րաճարն Տեառն դարձուցեալ էր, և զերեսս ընդ արևելս, և երկի՛ր
 17 պազանէին արեգական: ¹⁷ Եւ ասէ ցիս. Տեսնի՛ր զայդ որդի մարդոյ. մի-
 թէ փոքր ինչ իցէ անօրէնութիւն րանդ Իսրայելի գոր գործեն ասպ. զի
 լցին զերկիրդ անօրէնութեամբք, և դարձան ՚ի բարկացուցանել զիս. և
 18 ահա ձգեն զբազուկ որթուն ընդ արիամարիանս: ¹⁸ Եւ ես արարից ընդ
 դոսա բարկութեամբ, և ո՛չ խնայեցէ ակն իմ, և ո՛չ ողորմեցայց նոցա.
 և աղաղակեցեն յականջս իմ մեծաձայն, և ո՛չ լուայց նոցա:

9 ¹ Եւ աղաղակեաց յականջս իմ մեծաձայն և ասէ. Մերձեալ է վրէժ-
 խնդրութիւն քաղաքիդ. և իւրաքանչիւրոք զգործի սաւակման ՚ի ձեռին
 2 իւրում ունէր: ² Եւ ահա արք վեց գային ընդ ճանապարհ բարձոն դրանն՝
 որ հայի ընդ հիւսսի, և իւրաքանչիւր րապար ՚ի ձեռին իւրում. և այր
 մի ՚ի մէջ նոցա զգեցեալ պճղնատր, և կամար ականակապ յականց
 3 շափիղ՛այ ընդ մէջ իւր. և մրին կացին առաջի պղնձի սեղանոյն: ³ Եւ
 փառք Աստուծոյ Իսրայելի վերացան ՚ի քրովբէիցն յօն որ ՚ի մէջ րա-
 ճարին: Եւ կոչեաց գայրն որ զգեցեալ էր զպճղնատրն, և ունէր զկամարն
 4 ընդ մէջ իւր: ⁴ Եւ ասէ ցնա Տէր. Մնց ընդ մէջ քաղաքիդ Երուսաղեմի,
 և դի՛ր նշան ՚ի ճակապ արանցդ որ հեծեն և յոգոց հանեն ՚ի վերայ
 5 անօրէնութեանցն գործելոց ՚ի մէջ դոցա: ⁵ Եւ ցնոսա ասէ՝ ինձ լու ՚ի
 լու. Գնացէ՛ք զհեպ նորա ՚ի քաղաքն՝ և կոտորեցէ՛ք. և մի՛ խնայեցեն
 6 աչք ձեր, և մի՛ ողորմեսցիք, ⁶ ծերոյն և րդայոյն, կուսին և երիւրա-
 սարդին. և զկանայս կոտորեսցիք ՚ի սաւակումն. քայց յորոյ վե-

8 Ունակք. Եւ բրեցի գորմն: **10 Բազումք.** Նմանութիւն սողնոյ և անասնոյ սնուրի զարշելեաց: **11 Ունակք.** Որդի Մափանեայ... բուրուառ իւր ՚ի ձեռին իւր: **Ոսկան.** Ելանէր դիզանայր: **12 Ունակք.** Ի ծածուկ սենեկի իրեանց: **Ուր օրինակ մի.** իւրաքանչիւր ՚ի սենեակ իւրում ծածուկ. զի: **17 Յօրինակին սրակասէր.** Միթէ փոքր ինչ իցէ: **Բազումք.** Չի լցին զերկիրն... և ահա ձկրեն զբազուկ որթոյն: **18 Ունակք.** Եւ ոչ ողորմեցայց դոցա... իմ մեծաձայնս: **9. 1 Բազումք.** Վրէժխնդրութիւն քաղաքին: **2 Ունակք.** Ի միջի նոցա զգեց՛... կացին առ պղնձի սեղանոյն: **3 Ունակք.** Եւ փառքն Աստուծոյ Իսրայելի վերացաւ: **4 Ունակք.** Անօրէնութեանց գործելոց ՚ի մէջ նոցա. *ուր Ոսկան.* Գործեցելոց:

րայ նշանն իցե՛ մի՛ մերձենայցեք. և սկիզբն՝ ՚ի սրբութեանց իմոց արասջիք: Եւ սկսան յարանց ծերոց որ էին ՚ի ներքս ՚ի փաճարին: ⁷ Եւ ասե՛ ցնոսա. Պղծեցէ՛ք զպունդ, և լցէ՛ք զպունդ դիակամբք. և ելէ՛ք ⁷ կոպորեցեք և հարէ՛ք զքաղաքդ: ⁸ Եւ եղև ՚ի կոպորելն զնոսա, հայեցայ՝ ⁸ և փեսի, և անկայ ՚ի վերայ երեսաց իմոց, աղաղակեցի՛ և ասեմ. Վայ ինձ Ադովնայի Տէր, ջնջեն՝ դու աւադիկ զմնացորդս փանդ Իսրայելի, ՚ի հեղուլ զսրբմութիւնն քո ՚ի վերայ Երուսաղեմի: ⁹ Եւ ասե՛ ցիս. Անիրա–
տութիւն փանդ Իսրայելի և Յուդայ մեծացան յոյժ յոյժ. զի լցան երկիրդ ժողովրդովք բազմօք, և քաղաքդ լի՛ եղև անօրէնութեամբ և պղծութե–
ամբ. զի ասացին եթէ եթո՞ղ Տէր զերկիրն, և ո՛չ ևս հայի Տէր: ¹⁰ Եւ արդ ¹⁰ ո՛չ խնայեսցէ ակն իմ ՚ի նա, և ո՛չ ողորմեցայց, այլ ըստ ճանապարհաց նոցա փայլ ՚ի գլուխ նոցա: ¹¹ Եւ ահա այրն որ զգեցեալն էր զպճղնատրն, ¹¹ և ունէր զկամարն ընդ մէջ իւր, պափասխանի ետ և ասե. Արարի՛ որպէս և հրամայեցեր ինձ:

¹ Եւ փեսանէի ահա ՚ի վերայ հասարկութեանն որ էր ՚ի վերայ գլխոց **10** քերովբէիցն իբրև զվեմ շափիղ՛այ ական, և ՚ի վերայ նորա նմանութիւն աթոռոյ: ² Եւ ասե՛ ցայրն՝ որ զգեցեալն էր զպափմունճանն սուրբ. Մոնր ² ՚ի մէջ անուոցդ և ՚ի ներքոյ քրովբէիցդ՝ և լի՛ց զագուռս քո կայծակամբք հրոյ ՚ի միջոյ քրովբէիցդ. և ցանեա՛ ՚ի վերայ քաղաքին, և եմուպ այրն առաջի իմ: ³ Եւ քերովբէքն կային ընդ աջմէ փաճարին ՚ի սրբանէլ ³ առնն. և ամպն ելից զարահն ներքին: ⁴ Եւ փառքն Տեառն վերացան ՚ի ⁴ քրովբէից անփի յօղն որ ՚ի մէջ փաճարին. և փաճարն լի՛ եղև ամպով, և սրահն լի՛ եղև լուսով փառացն Տեառն: ⁵ Եւ ձայն թևոց քրովբէիցն լսելի ⁵ լինէր մինչև ՚ի սրահն արքաքին. իբրև զձայն Ասպուծոյ Սաղայի՛ որ խօսէր: ⁶ Եւ եղև մինչդեռ փայր զպափուէր առնն որ զգեցեալ էր զպափ–
մունճանն սուրբ, և ասէր. Ան հուր ՚ի միջոյ անուո՛ցդ ՚ի միջոյ քրովբէիցդ. և եմուպ և եկաց ՚ի մէջ անուոցն: ⁷ Եւ ձգեաց քերոք մի զձեռն իւր ՚ի ⁷ միջոյ քերովբէիցն ՚ի մէջ հրոյն որ էր ՚ի մէջ քրովբէիցն, ա՛ն և ե՛տ ՚ի ձեռս նորա. և որ զգեցեալ էր զպափմունճանն սուրբ, ա՛ն և ե՛լ անփի: ⁸ Նայէի ⁸ ընդ քերովբէսն, և փեսանէի նմանութիւն ձեռաց մարդոյ ՚ի ներքոյ թևոց նոցա: ⁹ Տեսանէի՛ և ահա անիւք չորք կային մերձ առ քերովբէսն. մի մի ⁹ անիւ զհետ միոյ միոյ քերովբէի. և փեսիլ անուոցն իբրև զփեսիլ ական կարկեհանի: ¹⁰ Եւ փեսիլ նոցա և նմանութիւն չորեցունց, որպէս զի իցէ ¹⁰ փեսանէլ անիւ ընդ մէջ անուոյ: ¹¹ Եւ ՚ի գնալն իւրեանց՝ ՚ի չորեսի՛ն ¹¹

6 Ունակք. Ծերոց և փոյայոց, կո՛ւ... և զկանայս նոցա կոպորեցիք: **7 Օրինակ մի յսելու.** Եւ հարէք զքաղաքդ. և ելեալ կոպորեցին զքաղաքն: **8 Օրինակ մի.** Եւ եղև ՚ի կոպորելն զնոսա, ես մնացի միայն, և անկայ ՚ի վերայ երե՛... վայ է ինձ Ադո՛: **Ունակք.** Ի՛ հեղուլ սրբմութեան քո: **9 Ունակք.** Եւ զի ասացին եթէ: **10 Բազուքք.** Ակն իմ, և ոչ ողորմեցայց, ըստ ճանապարհաց նոցա փաց ՚ի գլուխս նոցա: **10. 1 Ունակք.** Եւ ահա ՚ի վերայ... ՚ի վերայ գլխոյ քրով՛. իբր վեմ շափիղայ: **2 Ի բազունս պակասի.** Զպափմունճանն սուրբ... և եմուպ այրն առաջի իմ: Ի լու՛. Ի վերայ քաղաքիդ. **համաձայն ունակց ՚ի քնար՛:** **3 Ունակք.** Կային ընդ մէջ փաճարին .. և ամպ ելից: **7 Ի լու՛.** Ի միջոց քերովբէիցն: **Յունակս պակասի.** Ի միջոյ քրովբէիցն. ՚ի մէջ հրոյն որ էր ՚ի մէջ քրովբէիցն, ա՛ն և ե՛տ: **Ուր Ուկան.** Զձեռն իւր առ հուրն. որ էր ՚ի միջոյ քրովբէիցն. և ետ ՚ի ձեռս: **8 Բազուքք.** Նմանութիւն ձեռին մար՛: **9 Ունակք.** Մի՛ անիւ զհետ միոյ քրովբէի... իբրև փեսիլ: **10 Բազուքք.** Անիւ ՚ի մէջ անուոյ:

կողմանս իւրեանց գնային, և յերս ընդդէմ ո՛չ դառնային. զի յոր կողմն հայէր մի առաջն, զհետ նորա երթային և յերս ընդդէմ ո՛չ դառնային:

- 12 ¹² Եւ ամենայն մարմինք իւրեանց, և ձեռք, և թևք նոցա, և անիւք, լի՛ էին
 13 աջօք՝ շուրջ գտրեքումբք անուովք նոցա: ¹³ Եւ անուոցն անուն՝ կոչեցաւ
 14 Գեղ գեղ, ինով իսկ լսելով: ¹⁴ Եւ չորք դէմք միոյ. դէմք միոյն՝ դէմք եզին.
 դէմք երկրորդին՝ դէմք մարդոյ. և դէմք երրորդին՝ դէմք առիծու. և դէմք
 15 չորրորդին՝ դէմք արծուոյ: ¹⁵ Եւ վերացան քերովբէքն: Այս այն գազան
 16 է՝ զոր քեսի ՚ի վերայ Քոբար գետոյ: ¹⁶ Եւ ՚ի գնակ քերովբէիցն, գնային
 և անիւքն զհետ նոցա. և յամբառնալ քերովբէիցն զթևս իւրեանց ՚ի
 վերանալն յերկրէ, ո՛չ դառնային յերս անիւքն. քանզի զհետ նոցա էին:
 17 ¹⁷ Ի կալն նոցա դադարէին, և յամբառնալ նոցա՝ ընդ նոսի՛ն վերանային.
 18 զի ոգի կենդանութեան էր ՚ի նոսա: ¹⁸ Եւ ելին փառքն Տեառն ՚ի միջնօդոյ
 19 փաճարին, և նստան ՚ի վերայ քերովբէիցն: ¹⁹ Եւ ամբարձին քերովբէքն
 զթևս իւրեանց, և վերացան յերկրէ առաջի իմ, յելանելն նոցա և անիւքն
 զհետ նոցա. և կացին առաջի դրանդեաց դրան քանն Տեառն որ հայէր
 20 ընդ արևելս. և փառքն Աստուծոյ Իսրայէլի ՚ի վերայ նոցա: ²⁰ Այս այն
 գազան է զոր քեսի ՚ի ներքոյ Աստուծոյ Իսրայէլի ՚ի վերայ Քոբար
 21 գետոյ, և զիպացի թէ այն քերովբէք են: ²¹ Չորք չորք դէմք միոյ միոյ,
 և ութ թևք միոյ միոյ. և նմանութիւն ձեռաց մարդոյ ՚ի ներքոյ թևոց
 22 նոցա. ²² և նմանութիւն երեսաց նոցա: Այս դէմք են զոր քեսի ՚ի ներքոյ
 փառացն Աստուծոյ Իսրայէլի ՚ի վերայ Քոբար գետոյ. զքեսիլ նոցա և
 գնոսա. զի ըստ իւրաքանչիւր դիմաց գնային:

- 11** ¹ Եւ ամբարձ զիս Նոզի, և ամ զիս յանդիման դրան քանն Տե– Ե
 առն որ հայէր ընդ արևելս. և ասի առաջի դրան սրահին արք իբ–
 րև քսանևհինգ, և քեսի ՚ի մէջ նոցա զՅեզոնիա զորդի Յազերայ՝ և
 2 զՓաղ՝ քիա Բանեայ՝ զառաջնորդս ժողովրդեանն: ² Եւ ասէ՛ ցիս Տէր.
 Որդի մարդոյ, այս արք են որ խորհին սնտրիս, և քան խրաք չար ՚ի
 3 քաղաքիդ յայդմիկ. ³ և ասեն. Ոչ էթէ նորո՞գ ինչ շինեալ են քունքս,
 4 այլ աս է կաթաս՝ և մեք մին: ⁴ Վասն այդորիկ մարգարեաց՝ ՚ի վերայ
 5 նոցա. մարգարեաց որդի մարդոյ: ⁵ Եւ տեսա ՚ի վերայ իմ Ոգի Տեառն՝
 և ասէ. Այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Այդպէս ասացէք քունդ Իսրայէլ–
 6 լի, և զխորհուրդ ոգոց ձերոց ես գիպեն: ⁶ Յաճախեցէք զդիակունս
 ձեր ՚ի քաղաքիդ յայդմիկ, և լցէք զճանապարհս դորա վիրաւորօք:
 7 ⁷ Վասն այդորիկ այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Չի դիակունս ձեր զոր
 կոպորէիք ՚ի մէջ դորա, նոքա մինն են, և կաթասայն դա՛ է. և զձեզ
 8 հանից ՚ի միջոյ դորա: ⁸ Ի սրոյ երկնէիք՝ սոր ածից ՚ի վերայ ձեր՝ ասէ
 9 Ադովնայի Տէր: ⁹ Եւ հանից զձեզ ՚ի միջոյ դորա, և մարմնեցից զձեզ

13 Ոսկան. Եւ անուոցն կոչեցաւ Գեղգեղ: **14 Բազումք.** Դէմք միոյն դէմք քորբէի, և դէմք երկ՛:

18 Բազումք. Տեառն ՚ի միջոյ օդոյ փաճարին: *Ուր Ոսկան.* Ի միջօդոյ:

19 Ոմանք. Զհետ երթային նոցա և կային: **20 Օրինակ մի.** Այս այն կենդանի է զոր... թէ այն քերովբէք էին: **21 Ոսկան.** Չորք դէմք միոյ միոյ: *Ոմանք.* Չեռին մարդոյ: **11. 1 Ոմանք.** Եւ ամբարձ զիս Ոգի... զորդի Ազերայ, և զՓաղքիա զԲանեայ: **4 Ոմանք.** Վասն այնորիկ մարգարեաց ՚ի վերայ ողոս: **5 Ոմանք.** Եւ ասէ ցիս. Այսպէս ասէ... այսպէս ասացէք... և զխորհուրդս ոգ՛: **7 Բազումք.** Տէր. Զդիակունս ձեր... ՚ի միջի դորա: **8 Ոմանք.** Ի սրոյ երկնէիք սուր:

'ի ձեռն օտարաց. և արարից 'ի ձեզ դաբասսարան՝ ¹⁰ զի անկանիցիք 'ի 10
 սուր. և 'ի վերայ լերանց Իսրայելի դաբեցայց զձեզ. և ծանիջիք թե 11
 ես եմ Տէր: ¹¹ Եւ դա՛ չիցէ՛ ձեզ կաթսա, և դուք չլինիցիք 'ի դնա միս: 11
 'Ի վերայ լերանցն Իսրայելի դաբեցայց զձեզ, ¹² և գիտասջիք թե ես 12
 եմ Տէր. զի ըստ արդարութեանց իմոց դուք ո՛չ գնացէք, և զիրաւունս
 իմ դուք ո՛չ արարէք. այլ և ոչ ըստ կրօնից ազգացն որ շուրջ զձեք է-
 ին՝ արարէք: ¹³ Եւ եղև մինչդեռ մարգարեանայի, մեռաւ Փաղ՛փիա որդի 13
 Բանեայ. անկայ 'ի վերայ երեսաց իմոց, և 'ի ձայն մեծ աղաղակեցի՛
 և ասեմ. Վայ ինձ՝ վայ ինձ Ադովնայի Տէր. զի 'ի կապարած հասուցեր 14, 15
 զմնացորդս Իսրայելի: ¹⁴ Եւ եղև բա՛ն Տեառն առ իս՝ և ասէ. ¹⁵ Որդի
 մարդոյ, եղբարք քո՛ և արք գերութեան քոյ՝ և ամենայն փունդ Իս-
 րայելի հասեալ են 'ի վախճան. որոց ասացին բնակիչքն Երուսաղեմի.
 'Ի բաց մերժեցարութի 'ի Տեառնէ. զի մե՛զ փութեալ է գերկիրդ 'ի ժա-
 ռանգութիւն: ¹⁶ Վասն այնորիկ ասա՛. Այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Թէ 16
 մերժեցից զնոսա յազգս, և ցրուեցից զնոսա ընդ ամենայն երկիր. և
 եղէց նոցա փոքր մի 'ի սրբութիւն 'ի գաւառսն յոր մարանիցեն 'ի նո-
 սա: ¹⁷ Վասն այնորիկ ասա՛. Այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Եւ ընկալայց 17
 զնոսա յազգացն, և ժողովեցից զնոսա 'ի գաւառացն ուր ցրուեցից զ-
 նոսա 'ի նոսա. և փաց նոցա գերկիրն Իսրայելի: ¹⁸ Եւ մարցեն անդր, և 18
 բարձցեն զամենայն զարշելիս նորա, և զամենայն զանօրէնութիւնս նո-
 րա 'ի նմանէ: ¹⁹ Եւ փաց նոցա սիրտ այլ. և ոգի նոր նորոգեցից նոցա. և 19
 հանից զսիրտն քարեղէն 'ի մարմնոց նոցա, և փաց նոցա սիրտ մարմ-
 նեղէն. ²⁰ զի ըստ հրամանաց իմ գնացեն, և զիրաւունս իմ պահեսցեն, 20
 և արասցեն զնոսա. և եղիցին ինձ 'ի ժողովուրդ՝ և ես եղէց նոցա Աս-
 փուած: ²¹ Եւ ըստ զարշելեաց սրտից նոցա, և ըստ անօրէնութեանցն 21
 նոցա զոր արարին, և ըստ ճանապարհացն յոր գնային՝ հափուցից 'ի
 գլուխս նոցա՝ ասէ Ադովնայի Տէր:

22 Եւ ամբարձին քերովքէքն զթևս իրեանց, և անիւքն զհետ նոցա. 22
 և փառքն Ասփուծոյ Իսրայելի 'ի վերայ նոցա: ²³ Եւ ամբարձան փառքն 23
 Տեառն 'ի միջոյ քաղաքին. և կացին 'ի վերայ լերինն որ էր յանդիման
 քաղաքին: ²⁴ Եւ վերացոյց զիս Ոգի, և ա՛ծ 'ի յերկիրն Քաղդեացոց 'ի 24
 մէջ գերութեանն, փեպեամբ Նոգոյն Ասփուծոյ: Եւ յարեայ 'ի փեպեմէ
 անփի զոր փեսի. ²⁵ և խօսեցայ առ գերութեանն զամենայն բանս Տեառն 25
 զոր եցոյց ինձ:

¹ Եւ եղև բան Տեառն առ իս՝ և ասէ. ² Որդի մարդոյ՝ 'ի մէջ անօ- 12, 2
 րէնութեանց նոցա բնակեալ ես դու. որ աչս ունին փեսանելոյ՝ և ո՛չ
 փեսանեն, և ականջս լսելոյ՝ և ո՛չ լսեն. զի փուն դառնացողաց են: ³ Եւ 3
 դու որդի մարդոյ՝ արա՛ դու քեզ հանդերձ գերութեան, և վարեաց 'ի
 գերութիւն զաւուրս առաջի նոցա. և գերեսջիր՝ 'ի փեղուջէ քումմէ յայլ

10 Բազումք. Եւ ծանիցեք թե ես: **12 Բազումք.** Այլ ըստ կրօնից ազգացն որ շուրջ
 զձեք են ա՛: **16 Ոմանք.** Փոքր մի սրբութիւն: **18 Ոմանք.** Ջամենայն զարշելիս
 նոցա: **19 Բազումք.** Եւ հոգի նոր պարգևեցից նոցա: **20 Բազումք.** Ըստ հրամանաց
 իմոց գե՛... նոցա յԱսփուծ: **21 Ոմանք.** Յոր գնացին՝ հա՛: **23 Ոմանք.** Եւ կային
 'ի վերայ լե՛: **24 Ոմանք.** Եւ վերացոյց զիս Նոգի, և ա՛ծ զիս յերկիրն... փեպեամբ
 Նոգովն Ասփուծոյ:

- 4 Կեդի առաջի դոցա՝ զի Կեցեցն. քանզի Կուն դառնացողաց են: ⁴ Եւ
 5 մերկասցին զհանդերձս քո, իբրև զհանդերձ գերութեան ⁵ առաջի աչաց
 նոցա: Եւ դու ելցես ընդ երեկոյս առաջի նոցա, որպէս ելանիցէ գերի, ա-
 6 ռաջի աչաց նոցա ծակեա՛ր դու քեզ որմ, և ելցես ընդ այն ⁶ առաջի նոցա.
 կորակո՛ր գնասցես՝ զաղբագողի՛ ելանիցես. ձորձ գզխով պարիցես, և
 7 մի՛ Կեսանիցես գերկիրն. զի նշանակ երու զքեզ Կանն Իսրայելի: ⁷ Եւ
 արարի այնպէս ըստ ամենայնի զոր պարուիրեաց ինձ Տէր, և արկայ
 հանդերձ գերութեան զաուրս. և փորեցի ընդ երեկոյս զորմն ձեռամբ
 8 իմով, և երթայի զաղբագողի՛ կորակո՛ր առաջի նոցա: ⁸ Եւ եղև բան
 9 Տեառն ընդ առաւօրն ՚ի վերայ իմ՝ և ասէ. ⁹ Որդի մարդոյ՝ ոչ ասացին
 10 քեզ Կունդ Իսրայելի Կուն դառնացողաց, թէ զի՞նչ է զոր գործեսոյ: ¹⁰ Եւ
 արդ ասա՛ ցնոսա. Այսպէս ասէ Տէր Տէր ցիշխանսո՛ւ և ցառաջնորդս
 11 Երուսաղեմի՛ և ցամենայն Կունդ Իսրայելի որ են ՚ի մէջ դոցա. ¹¹ թէ ես
 նշանակ արարից ՚ի մէջ դորա. որպէս արարիդ՝ այնպէս եղիցի դմա.
 12 զի ՚ի պանդխտութիւն և ՚ի գերութիւն երթիցեն: ¹² Եւ իշխանն ՚ի մէջ
 նոցա կորակո՛ր գնասցէ, զաղբագողի՛ շրջեսցի, զորմն հալեալ ելցէ,
 13 գերեսս ծածկեալ գնասցէ. և մի՛ Կեսցէ գերկիրոյ: ¹³ Եւ արկից զցանց
 իմ գնովա՛ւ և պարեսցի ուռկանաւ ՚ի պաշարումն. և ածից զնա ՚ի Բա-
 քելոն յերկիրոյ Քաղդեսացոց. և զդա մի՛ Կեսցէ, և այդր վախճանեսցի:
 14 ¹⁴ Եւ զամենայն օգնականս նորա որ շուրջ գնովաւ իցեն, և զամենայն
 պաշտպանս նորա ընդ ամենայն հողմս ցրուեցից, և սուր զկնի նոցա
 15 արձակեցից: ¹⁵ Եւ ծանիցես թէ են եմ Տէր. ՚ի ցրուել իմ գնոսա ընդ
 16 ամենայն ազգս, և ցանել գնոսա ընդ գաւառս: ¹⁶ Եւ թողից ՚ի նոցանէ
 արս թաւով՝ ՚ի սովոյ, և ՚ի սրոյ, և ՚ի մահուանէ. զի պարմեսցեն զա-
 մենայն անօրէնութիւնս նոցա ՚ի մէջ ազգացն՝ յորս մարմնիցեն անդր. և
 ծանիցեն թէ ես եմ Տէր:
- 17, 18 ¹⁷ Եւ եղև բան Տեառն առ իս՝ և ասէ. ¹⁸ Որդի մարդոյ՝ զհաց քո Է
 կարօտութեամբ կերիջիր, և զջուր քո՝ Կանջանօք և նեղութեամբ արբջիր.
 19 ¹⁹ և ասասցես ցժողովորդ երկրին. Այսպէս ասէ Ադովայի Տէր ցբնակիչս
 Երուսաղեմի յերկիրն Իսրայելի. Զհաց իւրեանց կարօտութեամբ կերի-
 ցեն, և զջուր իւրեանց ապականութեամբ արբցեն. զի ապականեսցի
 երկիր լրիւ իւրով, զի յամպարշտութեան են ամենայն բնակիչք նորա:
 20 ²⁰ Եւ քաղաքք նոցա բնակեալք՝ աւերեսցին. և երկիր նոցա յապականութիւնս
 21 եղիցի. և ծանիջիք թէ են եմ Տէր: ²¹ Եւ եղև բան Տեառն առ իս՝ և ասէ.
 22 ²² Որդի մարդոյ, զի՞նչ է ձեզ առակդ այդ յերկրիդ Իսրայելացոց՝ զոր ա-
 23 սեն. Նեռի՛ են ատուրքն, և կորեան Կեսիլք ամենայն: ²³ Վասն այդորիկ

12. 3 Ունակք. Արա՛ դու համ՛... առաջի դոցա: **4 Ունակք.** Մերկասցիս զհանդերձ քո: **5 Ունակք.** Որպէս ելցէ գերի... և ծակեսցես դու քեզ: **6 Ունակք.** Գաղբագողի գնասցես... պարիցիս: **7 Ոսկան.** Եւ արկի հանդերձ: **8 Ունակք.** Բան Տեառն առաւօրուն. *կամ՝* ընդ առաւօրս: **9 Բազումք.** Ոչ ասացին ցքեզ: **10 Ունակք.** Ասէ Տէր ցիշխանսո՛ւ և ցառաջնորդս: **11 Բազումք.** Ի միջի դորա. որպէս արարիդ այդպէս եղիցի: **12 Ոսկան.** Եւ իշխանն որ է ՚ի մէջ նոցա: **14 Ունակք.** Զկնի նորա արձակեցից: **15 Բազումք.** Եւ ծանիցեն թէ ես... ՚ի ցրուելն ինձ գնոսա ընդ ազգս, և ցանել գնոսա ընդ ամենայն գաւ՛: **19 Բազումք.** Յերկրին Իսրայելի: **20 Ունակք.** Յապականութեան եղիցի: **22 Ունակք.** Զոր ասեն. Նեղան ատուրք և կորեան ատուրքն ամենայն:

ասա՛ ցնոսա. Այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Դարձուցի՛ց զառակդ զայդ՝
 և մի՛ ևս ասասցեն փունդ Իսրայէլի զառակդ զայդ. զի խօսեցիս
 առ նոսա, թէ հասեալ են աուրք՝ և պարգամք ամենայն փեսլեանց:
²⁴ Զի ո՛չ ևս եղիցի ամենայն փեսիլ սուր, և որ խօսիցի ըղծութեամբ և
 շնորհուկս ՚ի մէջ որդւոցն Իսրայէլի: ²⁵ Քանզի են Տէր խօսեցայ զբանս
 իմ, խօսեցայ և արարից, և ո՛չ ևս յերկարեցից. զի յաուրս ձեր փուն
 դառնացողաց խօսեցայ զբանն, և արարից ասէ Ադովնայի Տէր: ²⁶ Եւ
 եղև բան Տեառն առ իս՝ և ասէ. ²⁷ Որդի մարդոյ՝ ահաւաղիկ փունդ
 Իսրայէլի փուն դառնացողաց ասեն. Տեսիլդ գոր փեսանէ՛ դա՛ յաուրս
 բազումս և ՚ի ժամանակս հեռաւորս լինելոց է այդ գոր դայդ մարգարե-
 անայ: ²⁸ Վասն այդորիկ ասա՛ ցնոսա. Այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Ո՛չ
 ևս յերկարեցին ամենայն բանք իմ գոր խօսեցայց, այլ գոր խօսեցայց՝
 արարի՛ց ասէ Ադովնայի Տէր:

Ը ¹ Եւ եղև բան Տեառն առ իս՝ և ասէ. ² Որդի մարդոյ՝ մարգարեաց **13, 2**
 ՚ի վերայ մարգարեիցդ Իսրայէլի որ մարգարեանան անդ, և ասասցես
 ցմարգարետդ որ մարգարեանան ՚ի սրբից իրեանց. մարգարեանայցեն
 և ասասցեն ցնոսա. Լուարո՛ք զպարգամս Տեառն. ³ Այսպէս ասէ Ադովնայի
 Տէր. Վայ դոցա որ մարգարեանանդ ՚ի սրբից իրեանց, որ երթան
 զհետ ոգոց իրեանց, և ամեննին ո՛չ փեսանեն: ⁴ Իբրև աղուեսք յաւերակս
 էին մարգարեք քո Իսրայէլ. ⁵ և ո՛չ կացին ՚ի հասարարութեան. և ժողովցին
 հօքս ՚ի վերայ փանդ Իսրայէլի, և ո՛չ հասարարեցան ոյք խօսէին յա-
 նուն Տեառն. ⁶ որ փեսանէին զսպութիւն, և պարմէին զըղծութիւն սնո-
 փի. որք ասէին. Այսպէս ասէ Տէր. և ես Տէր ո՛չ առաքեցի զնոսա.
 և սկսան յարուցանել բանս: ⁷ Ոչ ապաքէն փեսիլս սո՛ւրս փեսէք, և
 ըղծութիւնս սնոփիս պարմէիք. և ասէիք. Այսպէս ասէ Տէր, և ես Տէր ո՛չ
 խօսեցայ: ⁸ Վասն այդորիկ ասա՛. Այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Փոխա-
 նակ զի բանք ձեր սո՛ւր են, և ըղծութիւնք ձեր սնոփիք. վասն այնորիկ
 են ՚ի վերայ ձեր՝ ասէ Ադովնայի Տէր. ⁹ և ձգեցից զձեռն իմ ՚ի վե-
 րայ մարգարեիցն, որ փեսանէին սպութիւնս, և խօսէին սնոփիս. ՚ի
 իրապոյ ժողովրդեան իմոյ մի՛ կացցեն. և մի՛ ՚ի զիրս փանն Իսրա-
 յէլի գրեցին, և յերկիրն Իսրայէլի մի՛ մպցեն. և ձանիցեն թէ են եմ
 Ադովնայի Տէր: ¹⁰ Փոխանակ զի մոլորեցուցանէին զժողովուրդ իմ, և
 ասէին. Խաղաղութիւն խաղաղութիւն, և ո՛չ գոյր խաղաղութիւն. և ինքն
 շինէր որմ, և նոքա ծեփէին, զի փլցի. ¹¹ ասէ ցնոսա որ ծեփէինն, թէ ան-
 զգամութիւն է այդ, քանզի փլանելոց է. եկեսցէ անձրև՝ և ողողեսցէ, և
 փաց քարինս ռոմբաքարաց ՚ի պահանկս նոցա՝ և կործանեսցին. հողմ
 յարիցէ՝ և փապալեսցէ: ¹² Եւ ահա կործանեցաւ որմն. և ո՛չ ևս ասասցեն

24 Ոմանք. Այլ որ խօսիցի ըղծութեամբ շնորհուկս: **25 Ոմանք.** Տունդ դառնացողաց խօսեցայց զբանս: **27 Յօրինակին.** Է այդ զդայդ մարգա՛: **13. 2 Ոմանք.** Որ մարգարեանանդ, և աս՛... որ մարգարեանային ՚ի սիրս իրեանց. մարգարեսցես և աս՛: **3 Ոմանք.** Ի սիրս իրեանց: **4 Ոմանք.** Յաւերակք էին մար՛: **5 Ոմանք.** Եւ ոչ հասարեցան ոյք: **6 Ոմանք.** Եւ փեսանէին սպութիւն: **7 Ոմանք.** Սնոփիս պարմեցէք: **8 Ոմանք.** Վասն այնորիկ ասա՛: **9 Ոմանք.** Ի իրամոյ ժողովրդեան իմոյ մի՛ կացցեն: **10 Ոմանք.** Մոլորեցուցին զժողովուրդն իմ: **Յօրինակին.** Եւ ինք շինէր որմ: **11 Ոմանք.** Ասա՛ ցնոսա որ ծեփէինն... ՚ի պահանգս նոցա:

13 ցձեզ, թե ուր է ծեփն ձեր՝ գոր ծեփեցէքն: ¹³ Զի այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Արձակեցից հողմն որ բառնայցէ սրսմնութեամբ ինով, և եկեսցէ անձրև ողողանել բարկութեամբ ինով. և զվէնս ռըմբաքարացն ածից
 14 ցասմամբ՝ ՚ի վերայ նորա ՚ի վախճանս. ¹⁴ և յարակեցից գորմն գոր ծեփէիք՝ և կործանեսցի. և ընկեցից զնա յերկիր, և յայսմնեսցին հիմունք նորա, և անկցի և վախճանեսցի յանդիմանութեամբ: Եւ գիպասջիք թէ
 15 էն եմ Տէր: ¹⁵ Եւ կապարեցից զսրսմնութիւն իմ ՚ի վերայ որմոյն, և ՚ի վերայ ծեփողաց նորա. և կործանեսցի: Եւ ասացից ցձեզ՝ թէ չիք ուրեք
 16 որմ, և ոչ ծեփօղք նորա ¹⁶ մարգարէքն Իսրայէլի՝ որ մարգարէանային ՚ի վերայ Երուսաղէմի. և փեսանէին նմա խաղաղութիւն, և ոչ գոյր խաղաղութիւն. ասէ Ադովնայի Տէր: ¹⁷ Եւ դու որդի մարդոյ՝ հասպարեա՛ գերեսս քո ՚ի վերայ դսպերաց ժողովրդեան քոյ, որ մարգարէանային
 18 ՚ի սրբից իրեանց. մարգարէաց՝ ՚ի վերայ նոցա, ¹⁸ և ասացես. Այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Վայ այնոցիկ որ կարեն՝ կարկապեն զբարձկնեարդ ՚ի ներքոյ ամենայն արմկան ձեռին. և առնեն գլխադիրս գլխոյ ամենայն հասակաց թիրել զանձինս. զի թիրեցան անձինք ժողովրդեան իմոյ. և ապշեցուցանէին զանձինս, ¹⁹ և բամբասէին զիս առաջի ժողովրդեան իմոյ վասն ափոյ միոյ գարւոյ՝ և կոպորոյ միոյ հացի, սպանանել զանձինս որ ոչ էին մահապարտք. և ապրեցուցանել զանձինս որոց ոչ էր պարտ կեալ, ՚ի բարբառելն ձեր յականջս ժողովրդեանն, որ ախորժէ զբարբառ նանրութեան: ²⁰ Վասն այսորիկ այսպէս ասէ Տէր Տէր. Ահաասիկ ես ՚ի վերայ բարձկներոյդ ձերոյ, յոր դուք ժողովէիք զանձինս, և պատառեցից զայդ ՚ի բազկաց ձերոց. և
 21 առաքեցից զանձինս գոր դուքն թիրէիք ՚ի ցրումն: ²¹ Եւ պատառեցից զգլխադիրսն ձեր. և ապրեցուցից զժողովուրդ իմ ՚ի ձեռաց ձերոց, և ոչ ևս եղիցին ՚ի ձեռս ձեր ՚ի ժողովս: Եւ ծանիջիք թէ ես եմ Տէր:
 22 ²² Փոխանակ զի խոտորէիք զսիրտ արդարոյն անիրաւութեամբ, և իմ ոչ էր թիրեալ զնա. և զօրացուցանէիք զձեռս անօրինին չղառնալ ամենկին յանօրէնութենէ իւրմէ, և ՚ի ճանապարհաց իւրոց չարաց՝ և
 23 կեալ: ²³ Վասն այնորիկ զսրսմնութիւնսն մի՛ ևս փեսանիցէք, և ըղձութիւնս այլ ոչ ևս ըղձանայցէք. և ապրեցուցից զժողովուրդ իմ ՚ի ձեռաց ձերոց. և ծանիջիք թէ ես եմ Տէր:

14, 2 ¹ Եւ եկին առ իս արք ՚ի ձերոցն Իսրայէլի, և նստան առաջի իմ: ² Եւ **3** եղև բան Տեառն առ իս՝ և ասէ. ³ Որդի մարդոյ, արքդ այդոքիկ եղին զխորհուրդս իրեանց ՚ի սիրտս իրեանց, և զփանջանս անիրաւութեանց իրեանց եղին առաջի երեսաց իրեանց. թէ իցէ փայլով փայն դոցա

12 Ունսնք. Եւ ասացեն ձեզ: **13 Ունսնք.** Արձակեցի հողմն: *Ուր Ոսկան.* հողմ որ բառ... ՚ի վերայ նորա ՚ի վախճանս: **14 Ունսնք.** Եւ յարակեցցին հիմունք նորա: **15 Յօրինակին սրակատէր.** Զսրսմնութիւն իմ ՚ի վերա: *Ունսնք.* Եւ ասացից ձեզ թէ: **17 Բազուսնք.** Ի վերայ դսպեր ժողովրդեան քո որ մարգարէանան ՚ի սր՞: **18 Բազուսնք.** Զգլխադիրս գլխոց... թիրեալ զանձինս: *Ունսնք.* Եւ ապրեցուցանէին զանձինս: **19 Ունսնք.** Ի բարբառել յականջս ժողովրդեան: **20 Բազուսնք.** Վասն այնորիկ այսպէս: **21 Բազուսնք.** Եւ ծանիջիք զի ես եմ: **22 Ունսնք.** Զսիրտ արդարոցն: *Բազուսնք.* Չղառնալ անօրինին յանօրէնութենէ իւրմէ: **23 Բազուսնք.** Այլ մի՛ ևս ըղձանայցէք:

պապասխանի: ⁴Վասն այնորիկ խօսեանց ընդ դոսա՝ և ասացես. Այս- 4
 պես ասէ Ադովնայի Տէր. Այր որ այր՝ ՚ի փանէդ Իսրայէլի, որ դիցէ
 զխորհուրդս իր ՚ի սրբի իրում. և զփանջանս անիրաւութեան իրոյ
 կարգեսցէ առաջի աչաց իրոց, և եկեսցէ առ մարգարէ հարցանել նո-
 վաւ յինէն. են Տէր՝ պապասխանի փաց նմա ըստ այնմ զոր ՚ի մտի՛ 5
 ունիցի. ⁵զի մի՛ խոփորեցուցեն զփունդ Իսրայէլի ըստ օտարացելոց 5
 սրբից իրեանց յինէն՝ ՚ի զնացս իրեանց: ⁶Վասն այնորիկ ասա՛ փանդ 6
 Իսրայէլի. Այսպես ասէ Տէր՝ Տէր Աստուած. Դարձայք և դարձարո՛ք ՚ի
 զնացից ձերոց, և յամենայն ամպարշտութեանց ձերոց, և դարձուցէք
 զերեսս ձեր առ իս: ⁷Քանզի այր որ՝ այր ՚ի փանէդ Իսրայէլի, և յեկաց 7
 և պանդիսպացդ Իսրայէլի, որ օտարասցի յինէն, և դիցէ զխորհուրդս
 իր ՚ի սրբի իրում, և զփանջանս անիրաւութեան իրոյ կարգեսցէ ա-
 ռաջի երեսաց իրոց. և եկեսցէ առ մարգարէ հարցանել նովաւ զիս.
 են Տէր պապասխանի՛ փաց նմա ըստ այնմ զոր ՚ի մտին ունիցի. ⁸և 8
 հասարակեցից զերեսս իմ ՚ի վերայ մարդոյն այնորիկ. եղից զնա ՚ի
 նշան և յապականութիւն, և բարձից զնա ՚ի միջոյ ժողովրդեան իմոյ.
 և ծանիջիք զի ես եմ Տէր: ⁹Եւ մարգարէ՛ որ թէ խաբեսցի՝ և խօսեսցի 9
 բան ինչ. են Տէր մոլորեցուցի զմարգարէն զայն. և ձգեցից զձեռն
 իմ ՚ի վերայ նորա, և սաքակեցից զնա ՚ի միջոյ ժողովրդեան իմոյ
 Իսրայէլի: ¹⁰Եւ ընկալցին զանիրաւութիւն իրեանց ըստ անիրաւութե- 10
 ան հարցողին. նոյնպէս և անիրաւութիւն մարգարէին եղիցի. ¹¹զի մի՛ 11
 ևս մոլորեսցի փունն Իսրայէլի յինէն. և զի մի՛ ևս պղծեսցին յամեն-
 այն յանցանս իրեանց. և եղիցին ինձ ՚ի ժողովուրդ, և ես եղէց նոցա
 յԱստուած՝ ասէ Ադովնայի Տէր:

Ժ ¹²Եւ եղև բան Տեառն առ իս՝ և ասէ. ¹³Որդի մարդոյ, երկիր մի 12, 13
 որ յանցանիցէ ինչ ինձ յանցանս. և ձգեցից զձեռն իմ ՚ի վերայ նո-
 րա, և խորակեցից զհասարարութիւն հացի նորա, և արձակեցից ՚ի
 վերայ նորա սով. և բարձից ՚ի նմանէ զմարդ և զանասուն: ¹⁴Եւ եթէ 14
 իցեն արքն այն երեքին ՚ի միջի նորա, Նոյ, և Յովք, և Դանիէլ. նոքա
 արդարութեամբն իրեանց ապրեսցին՝ ասէ Ադովնայի Տէր: ¹⁵Եւ եթէ 15
 զազանս չարս ածից ՚ի վերայ երկրին՝ և պափժեցից զնա, և եղիցի
 յապականութիւն. մինչև անց ոչ լինիցի ընդ նա յերեսաց զազանաց:
¹⁶Եւ այն արք ՚ի միջի նորա իցեն. կենդանի՛ եմ ես՝ ասէ Ադովնայի Տէր, 16
 եթէ իցէ ուստերք նոցա և դստերք՝ ապրեսցին. այլ ինքեանք ապրեսցին,
 և երկիրն եղիցի՛ ՚ի սաքակումն: ¹⁷Եւ եթէ սուր ածից յերկիրն յայն, և 17
 ասացից սրոյն անցանել ընդ երկիրն, և բարձից ՚ի նոցանէ զմարդ և
 զանասուն: ¹⁸Եւ արքն այն երեքեան ՚ի միջի նորա իցեն. կենդանի՛ եմ 18
 ես՝ ասէ Ադովնայի Տէր, ոչ ապրեսցուցեն զուստերս և զդստերս, բայց

14.3 Ունակք. Տալով փացէ դոցա պապասխանի: **4 Ունակք.** Խօսեաց ընդ նոսա... այր որ որ այլ որ ՚ի փանէդ... առաջի աչաց իմոց... և ես Տէր պապասխանի: **5 Ունակք.** Ըստ օտարացելոյ սրբից: **7 Բազուսք.** Այր որ այր որ ՚ի փանէդ Իսրայէլի, յեկաց: **Ունակք.** Եւ զփանջանս անօրէնութեան իս: **8 Ունակք.** Եւ եղից ՚ի նշան և յապակա՛: **9 Ունակք.** Մոլորեցուցից զմարդ: **11 Ունակք.** Մոլորեսցին փունն Իսրայիլի: **14 Ունակք.** Երեքին ՚ի միջոյ նորա: **16 Բազուսք.** Եթէ իցեն ուստերք նոցա: **Ոսկան.** Եւ դստերք՝ ոչ ապրեսցին: **17 Ունակք.** Եւ բարձից ՚ի նմանէ զմարդ:

19 եթէ ինքեանք միայն ապրեցին: ¹⁹ Եւ եթէ մահ առաքեցից յերկիրն
 20 յայն, և հեղից զսրբամարութիւն իմ ՚ի վերայ նորա՝ արեամբ սաքակել ՚ի
 21 նմանէ զմարդ և զանասուն: ²⁰ Եւ Նոյ, և Յովբ, և Դանիէլ ՚ի միջի նորա
 իցեն. կենդանի՛ եմ ես ասէ Ադովնայի Տէր, եթէ իցէ ուստերք և դստերք
 նոցա մնասցեն. այլ նոքա արդարութեամբ իրեանց զանձինս իրեանց
 22 ապրեցուցեն: ²¹ Այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Եւ եթէ զչորեսին իսկ
 զանհնարին վրէժսն արձակեցից, զսուր, և զսով, և զգազանս չարս, և
 զմահ ՚ի վերայ Երուսաղեմի, սաքակել ՚ի նմանէ զմարդ և զանասուն.
 23 ²² սինլքորքն ապրեալքն ՚ի նմա հանցեն զուստերս և զդստերս իրե-
 անց: Ահաւասիկ ընդ նոսա ելցեն առ ձեզ, և րեսցիք զճանապարհս
 նոցա և զխորհուրդս նոցա. և զղջանայցեք ՚ի վերայ չարեացն զոր
 ածի ՚ի վերայ Երուսաղեմի, զամենայն զչարիսն զոր ածի ՚ի վերայ նո-
 23 րա: ²³ Եւ միտրարեցցեն զձեզ. և րեսանիցեք զճանապարհս նոցա և
 զխորհուրդս նոցա, և ՚ի միտր առնուցուք՝ թէ ո՛չ րարապարտուց արարի
 զամենայնն զոր ինչ արարի ընդ նոսա՝ ասէ Ադովնայի Տէր:

Վասն փայտի՛ որթուն:

15.2 ¹ Եւ եղև բան Տեառն առ իս՝ և ասէ. ² Որդի մարդոյ, զի՛նչ լինիցի ԺԲ
 փայտ որթուն՝ յամենայն փայտից ոստոց որ եմ ՚ի փայտս անրառի:
 3 ³ Միթէ առնուցուն ՚ի նմանէ փայտ մի առնել գործի ինչ, կամ առնուցուն
 4 ՚ի նմանէ ցի՛ց մի կախել զնմանէ անօթ ինչ: ⁴ Բայց զի ՚ի հրոյ՝ ծախս
 րուեալ է. զի ամ ՚ի յամէ զյանր նորա ծախէ հուր, և պակասէ ՚ի
 5 սպառ. միթէ պիտանացո՞ն ինչ իցէ ՚ի գործ. ⁵ թէպէտ և նոյնպէս ող-
 ջոյն հաբանիցէ, չէ ինչ պիտոյ ՚ի գործ. բայց թէ հրոյ՝ ճարակ լինիցի
 6 ՚ի սպառ. և ո՛չ ինչ ամեննին պիտանացու ՚ի գործ: ⁶ Վասն այնորիկ
 ասա՛. Այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Որպէս զփայտ որթուն ՚ի փայտս
 7 անրառի ետու ճարակ հրոյ, այնպէս րաց զբնակիչսդ Երուսաղեմի. ⁷ և
 հասարաքեցից զերեսս իմ ՚ի վերայ նոցա. ՚ի հրոյ ելցեն՝ և հուր կերիցէ
 զնոսա. և ծանիցեն թէ ես եմ Տէր: ⁸ Ի հասարաքել ինձ զերեսս իմ ՚ի վե-
 8 րայ նոցա, ⁸ և րաց զերկիրն յապականութիւն, փոխանակ զի անկան
 ընդ յանցանօք՝ ասէ Ադովնայի Տէր:

16.2 ¹ Եւ եղև բան Տեառն առ իս՝ և ասէ. ² Որդի մարդոյ, դի՛ր վկայու- ԺԲ
 3 թիւն Երուսաղեմի զանօրէնութեանց նորա, ³ և ասասցես. Այսպէս ասէ
 4 Ադովնայի Տէր ցԵրուսաղեմ. Արմապ քո և ծնունդ քո յերկրէն Քանա-
 4 նացոց. և հայր քո Անովրիացի, և մայր քո Քեքացի. ⁴ և ծնունդն քո
 յորում ատուր ծնար՝ ո՛չ ոք ետար զպորտ քո, և ո՛չ պնդեցին զսրբիւնս
 քո. և ջրով ո՛չ լուացար ՚ի փրկութիւն, և աղի ո՛չ յաղեցար, և ՚ի

20 Ոսկան. Եթէ իցեն ուստերք և դստերք նոցա՝ մի՛ մնասցեն: *Ի բազումս պակասի.* Արդարութեամբ *իրեանց* զանձինս իրեանց: **22 Ոմանք.** Ահաւասիկ ընդ նոսա: *Ոսկան.* Զոր ածի ՚ի վերայ նոցա: **23 Բազումք.** Զձեզ. զի րեսանիցեք... եթէ ոչ... արարի զամենայն: *Ոսկան.* Վասն փայտի որթոյն: **15. 2 Ոսկան.** Փայտ որթոյն յամենայն փայտից ոստից: **4 Երկու նոր օրինակք համենայրք իրերաց՝ ընդ Ոսկանայ գրեն.** Զի ամ յամէ զհօտ նորա ծախէ. այլ բազումք ունին համաձայն մերումս: *Իսկ նորագիր օրինակ մի.* Զի ամի յամէ զոստս զօր նորա ծախէ: *Ոմանք.* Պիտանացո՞ն ինչ է: **5 Ոսկան.** Նոյնպէս ողջոյն հանիցի: *Ոմանք.* Ապա թէ հրոյ ճարակ: **6 Ոմանք.** Վասն այսորիկ ասա՛:

խանձարուրս ո՛չ պարեցար: ⁵ Եւ ո՛չ խնայեաց ՚ի քեզ ակն իմ, և ո՛չ 5
արարի քեզ ինչ մի յայսմ ամենայնէ զգուշանալ, թէ գուցե՛ անցանիցե
ինչ ընդ քեզ. և ընկեցեալ դնէիր ընդ երեսս դաշտին վասն խոտորնակ
մփաց քոց. յաւուրն յորում ծնար ⁶անցի՛ առ քն, և փեսի արեամբ ⁶
թաթաւեալ. և ասացի ցքեզ. Կենդանասցիր յարենէ քումմէ, և կեանք
քո յարենէ բազմասցիր. ⁷ քանզի իբրև զբոյս ազարակի ետու զքեզ. ⁷
և բազմացար՝ և մեծացար, և եկիր մփերդ դու ՚ի քաղաքս քաղաքաց.
սրինք անկան քո՝ և մագք արձակեցան. և դու էիր մերկ խայրառակ:
⁸ Եւ եկի հասի ՚ի վերայ քո, և փեսի զքեզ զի հասեալ էր ժամանակ ⁸
քո, և ժամանակ խախտողաց քոց. փարածեցի զթևս իմ ՚ի վերայ քո
և ծածկեցի՛ զխայրառակութիւն քո. և երդուայ քեզ երդումն, և յովսփ
մփի ընդ քեզ. ասէ Ադովնայի Տէր: Եւ եղեր ինձ: ⁹ Եւ լուացի զքեզ ջուրբ, ⁹
և սրբեցի զքեզ յարենէ քումմէ, և օծի զքեզ իւղով. ¹⁰ և զգեցուցի զքեզ ¹⁰
պէսպէս, և ազուցի քեզ զերկնագոյնն, և ածի ընդ մէջ քո բեհեզ, և
արկի զքն սնդուս. ¹¹ և զարդարեցի զքեզ զարդու, և եղի ապարանջանս ¹¹
՚ի ձեռս քո, և քառամանեալ՝ ՚ի պարանոց քո. ¹² եղի քեզ զհնդս, և ¹²
գորշապահանգս յականջս քո. և պսակ պարծանաց ՚ի գլուխս քո. ¹³ և ¹³
զարդարեցար ՚ի զարդ ոսկոյ և արծաթոյ: Եւ հանդերձ քո բեհեզ և
զառնաւովսփ և ճաճանջանաւովսփ. և կերար նաշիի և եղ և մեղր, և
եղեր զեղեցիկ յոյժ յոյժ. և գրգեցար ՚ի գրգանս թագաւորութեան: ¹⁴ Եւ ¹⁴
ել անուն գեղեցկութեան քոյ ընդ ամենայն ազգս. զի էր կարարեալ
վայելչութիւն գեղոյ քոյ զոր յօրինեցի ՚ի վերայ քո, ասէ Ադովնայի Տէր:
¹⁵ Եւ դու գեղապանձ եղեր ՚ի գեղ քո, և պոռնկեցար ՚ի հոմանիսն քո. ¹⁵
և փարածեցեր զպոռնկութիւն քո առ ամենայն անցաւորս, որոց ո՛չ լի-
նէր այնպիսի ինչ: ¹⁶ Եւ առեր ՚ի հանդերձիցն քոց և արարեր քեզ կուռս ¹⁶
կարկապունս, և պոռնկեցար ընդ նոսա. և մի՛ մփցես անդր, զի ո՛չ է-
ին՝ և ո՛չ լիցին: ¹⁷ Եւ առեր զսպաս պարծանացն քոց յոսկոյն իմոյ և ¹⁷
յարծաթոյն զոր ետու քեզ, և արարեր քեզ պարկերս արուականս, և
պոռնկեցար ընդ նոսա: ¹⁸ Եւ առեր զհանդերձն գեղեցիկ քո՝ և արկեր ¹⁸
զնոքօք. և զեղսն իմ և զխունկսն եղիր առաջի երեսաց նոցա. ¹⁹ և ¹⁹
զհացն իմ զոր ետու քեզ՝ և զնաշիին և զեղ և զմեղր զոր ջամբեցի
քեզ՝ եղիր առաջի երեսաց նոցա ՚ի հոպ անուշից: Եւ եղև յեփ այնորիկ՝
ասէ Ադովնայի Տէր, ²⁰ առեր զուստերսն քո և զուստերս զոր ինձ ծնար՝ ²⁰

16. 4 *Ի բազումս պակասի. Ծնար, ոչ որ ետար զպորր քո. և ո՛չ պնդ՝: Ուր օրինակ մի. Ոչ որ ետար զպորր: Զոր և երկու այլ օրինակք ՚ի լուս՝. միայն նշանակեն՝ Ավ. այսինքն՝ Ակիդաս: Ոչ հարաւ պորր քո: 5 Օրինակ մի. Եւ ոչ խնայեացի քեզ ակն իմ: 7 Ունակք. Եւ եկիր մփերդ դու: Ուր Ոսկան. և եկեալ մփերդ դու... մերկ և խայրառակ: Օրինակ մի. Եւ մեղք արձակեցան: 8 Ոսկան. Եւ ուխտեցի ընդ քեզ, ասէ Ադո՛: 10 Ոսկան. Եւ զգեցուցի քեզ պէսպէս: Ունակք. Քեզ երկնագոյնս: 12 Յօրինակին ՚ի բնաբանի գրեալ համեմար միում և եթ օրինակի. Եւ զղապահանգս, ՚ի լուսանցս ուղղագրի՝ գորշապահանգս, համանայն այլոց բազմաց: 13 Օրինակ մի. Բեհեզ և զազնաւովսփ: Յօրինակին՝ բառս ճաճանջանաւովսփ, առաջնոյն քերմանք և վերսփին գրութեամբ էր յարմարեալ, համեմար այլ միում օրինակի. ուր մնացեալ հինգ օրինակք ունին՝ ճաճանաւովսփ: Իսկ Ոսկան. ճաճանջաւովսփ: 15 Ոսկան. Եւ պոռնկեցար յանուն քո. և փարա՞: 17 Յօրինակին ՚ի բնաբանի ՚ի մէջ արական դարարկ թողեալ, ՚ի լուս՝. նշանակի վանկս ու ՚ի ներքս բերել, և առնել՝ արուականս. համանայն այլոց:*

գոհեցեր նոցա ՚ի սաբակումն: Իբրև գիտքը ինչ համարեցար զպոռնկութիւնն.
 21, 22 ²¹ և զեներ զորդիսն իմ, և արարեր զնոսա նոցա ջնջոցս: ²² Եւ այն
 անհնարի՛ն եղև քան զամենայն պոռնկութիւնս և պոծութիւնս քո. և
 ո՛չ յիշեցեր զաւուրս փղայութեան քոյ, ՚ի ժամանակի յորում էիր մերկ և
 23 խայտառակեալ, և թաւալեալ յարեան քում, ուստի կենդանացարն. ²³ և
 24 եղև յեփ ամենայն չարեացն քոց՝ վայ վայ քեզ՝ ասէ Ադովնայի Տէր: ²⁴ Եւ
 շինեցեր դու քեզ փուն պոռնկութեան, և արարեր քեզ բագինս յամենայն
 25 հրապարակս քո: ²⁵ Եւ ՚ի գլուխս ամենայն ճանապարհաց քոց շինեցեր
 զպոռնկոցս քո, և ապականեցեր զգեղ երեսաց քոց, և լայնեցար ամե-
 26 նայն անցաւորաց ճանապարհի՛ն և յաճախեցեր զպոռնկութիւնս քո: ²⁶ Եւ
 պոռնկեցար ընդ որդիսն Եգիպտացոց սահմանակիցս քո ընդ մեծանդանս.
 27 և բազմապարիկ պոռնկեցար՝ զի զին բարկացուցես: ²⁷ Արդ՝ ես ձգեցից
 զձեռն իմ ՚ի վերայ քո և բարձից գիրաւունս քո, և մարմնեցից զքեզ
 ՚ի ձեռս արեւեաց քոց դստերաց այլազգեացն, որք թիրեին զքեզ ՚ի
 28 ճանապարհէ քումսնէ: ²⁸ Ամպարշտեցար և պոռնկեցար ընդ որդիսն Ասորեստանեայ
 սակայն և այնպէս ո՛չ յազեցար. յաճախեցեր ՚ի պոռնկութիւնս քո, սա-
 29 կայն և այնպէս ո՛չ յազեցար: ²⁹ Յաճախեցեր դաշինս ընդ երկիրն Քա-
 30 նանու և Քաղդեացոց, համայն և այնպէս ո՛չ յազեցար: ³⁰ Զի՛նչ արարից
 ընդ դստերս քո. ասէ Ադովնայի Տէր. յեփ գործելոյ քո զայդ ամենայն
 գործս կնոջ պոռնկի. զի պոռնկեցար բազմապարիկ ընդ դստերսն քո:
 31 ³¹ Եւ շինեցեր զպոռնկոցս ՚ի գլուխս ամենայն ճանապարհաց, և կոթոնդս
 կոթողէիր յամենայն հրապարակս. և ո՛չ եղեր իբրև զկին մի պոռ-
 32 նիկ որ ժողովէ զկապէնս. ³² զի ամենայն կին պոռնիկ նմանօղ քո, որ
 շնայցէ ընդ արամբ իւրով, ո՛չ առնու զանձս յառնէ իւրմէ՝ և փայ վարձս
 33 հոմանեաց իւրոց: ³³ Ամենայն պոռնիկք կապէ՛նս առնուն անձանց իւ-
 րեանց, և դու փայիր վարձս սիղեխաց քոց, և աւերածէիր զնոսա զայ
 34 առ քեզ յամենայն կողմանց ՚ի պոռնկութիւնս քո: ³⁴ Եւ եղև քեզ ՚ի
 խոփորնակի քան զամենայն կանանց ՚ի պոռնկութեան քում. և յեփ քո
 ո՛չ պոռնկեցան. զի նոքա կապէ՛նս առնուն յարանց, և դու փայիր վարձս
 35 սիղեխաց. և եղև քեզ այն ՚ի խոփորնակի: ³⁵ Վասն այդորիկ պոռնիկ՝
 36 լոր զպարզամս Տեառն. ³⁶ Այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Փոխանակ զի
 հեղեր արկեր զպղինձ քո. և յայտնեցի ամօթ պոռնկութեան քոյ ա-
 37 ռաջի հոմանեաց քոց. և յամենայն խորհուրդս անօրէնութեանց քոց,
 և յարիւնս որդոց քոց զորս փայիր նոցա: ³⁷ Վասն այնորիկ ահաւա-
 սիկ ես ժողովեցից ՚ի վերայ քո զամենայն հոմանիս քո, ընդ որս դո՛ն
 խառնակէիր. և յարուցից ՚ի վերայ քո զամենայն սիրելիս և զսպելիս
 քո. և ժողովեցից պարեցից զնոսա շուրջ զքև. և յայտնեցից զզարիս
 38 քո առաջի նոցա, և փեսցեն զամենայն խայտառակութիւնս քո: ³⁸ Եւ

20 Ոմանք. Իբրև փոքր ինչ հա՛: **22 Այլք.** Եւ թաթաւեալ յարեան քում: **Ուր Ոսկան.** Եւ թօթափեալ յար՛: **24 Ոմանք.** Բագին յամենայն հրա՛: **29 Բազումք.** Սակայն և այնպէս ո՛չ յազե՛: **30 Յօրինակին պակասէր.** Գործելոյ քո զայդ: **32 Ոմանք.** Որ շնայցէն ընդ արամբ: **33 Ոսկան.** Սեղեխաց քոց: **Բազումք.** Եւ ուղերձէիր զնոսա: **34 Ոսկան.** Սեղեխաց քոց: **Բազումք.** Եւ եղև քեզ խոփորնակի քան ամենայն: **35 Ոմանք.** Վասն այնորիկ պոռնիկ: **Ոսկան.** Վասն այդորիկ պոռնկիս, լոր: **37 Ոմանք.** Դուն խառնակէիր, յարուց՛... և ժողովեցից և պարեցից:

խնդրեցից՝ ՚ի քէն զվրէժ շնացելոյ և արիւնահեղի. և եղից զքեզ յարիւն
 քո, և եղից զքեզ յարիւն սրբամտութեան և նախանձու: ³⁹ Եւ մաքունցից 39
 զքեզ ՚ի ձեռս նոցա. և կործանեսցեն զպոռնկոցս քո, և քակեսցեն
 զկոթողս քո, և մերկասցեն ՚ի քէն զհանդերձս քո, և առցեն զպսակս
 պարծանաց քոց. և թողցեն զքեզ մերկ խայրառակեալ. ⁴⁰ և ածցեն 40
 ՚ի վերայ քո ամբոխ, և քարկոծեսցեն զքեզ վիմօք. և կոտորեսցեն
 զքեզ սրով իրեանց. ⁴¹ և այրեսցեն զպունս քո հրով՝ և արասցեն ՚ի
 քեզ վրէժխնդրութիւն առաջի կանանց բազմաց. և դարձուցից զքեզ ՚ի
 պոռնկութենէ քումմէ, և վարձս ոչ ևս տացես նոցա: ⁴² Եւ արձակեցից 42
 զսրբամտութիւն իմ ՚ի վերայ քո, և բարձցի նախանձն իմ ՚ի քէն. և
 հանգեսայց՝ և ոչ ևս հոգացայց. ⁴³ փոխանակ զի ոչ ևս յիշեցեր զօր 43
 փրկարութեան քոյ. և փրկմեցուցանէիր զիս ՚ի վերայ ամենայնի այդորիկ.
 և ես ահաասիկ ըստ ճանապարհացն քոց եպու ՚ի գլուխս քո. սաւ
 Ադովնայի Տէր. և այնպէս արարեր ամպարշտութիւնս ՚ի վերայ ա-
 մենայն անօրէնութեանց քոց: ⁴⁴ Այս ամենայն է զոր մրմնջէին զքէն 44
 առակօք՝ և սաւէին, եթէ որպէս մայրն՝ նոյնպէս և դուստրն: ⁴⁵ Արդ՝ 45
 դուստր մօրն դո՛ւ ես, որ մերժեաց զայր իւր և զորդիս իւր, և քոյր
 քերցն քոց որք մերժեցին զարս իրեանց՝ և զորդիս իրեանց: Մայր
 ձեր Քեպացի, և հայր ձեր Անովրհացի. ⁴⁶ և քոյր ձեր երեց Շամրնի, 46
 ինքն և դստերք իւր, որ բնակեալ է ՚ի ձախմէ քումմէ. և քոյր քո կրտսեր,
 որ բնակեալ է ընդ աջմէ քումմէ, Սողոմ և դստերք իւր: ⁴⁷ Սակայն ոչ ևս 47
 ըստ ճանապարհաց նոցա զնացեր, և ոչ ըստ անօրէնութեանց նոցա ա-
 րարեր. զի փոքր մի առաւել զարար քան զնոսա յամենայն ճանապարհս
 քո: ⁴⁸ Կենդանի՛ եմ ես՝ սաւ Ադովնայի Տէր՝ եթէ արար ինչ աւելի Սո- 48
 դոմ քոյրն քո, ինքն և դստերք իւր, քան զոր արարեր դո՛ւ և դստերք
 քո: ⁴⁹ Բայց այս է անօրէնութիւն Սողոմայ քեռ քոյ. ամբարտաւանու- 49
 թիւն, ՚ի լիութեան հացի և յղփութեան զինոյ՝ փափկանայր ինքն և
 դստերք իւր. այնո՛ւ առաւել էր ինքն և դստերք իւր: Եւ ձեռն յաղբասն
 և ՚ի փնանկն ոչ կարկառէին. ⁵⁰ մեծամտէին և զործէին զանօրէնութիւն 50
 առաջի իմ. իբրև զայն փեսի՝ բարձի զնոսա: ⁵¹ Եւ՝ և Շամրին զկէս 51
 յանցանաց քոց ոչ յանցեալ. և յաճախեցեր զանօրէնութիւնս քո առա-
 վել քան զնոսա, և արդարացուցեր զքորս քո յամենայն անօրէնութիւնս
 քո զոր արարեր: ⁵² Եւ արդ ընկալ զբանջանս քո որ ապականեցեր 52
 զքորսն քո, անօրէնութեամբքն զոր անօրինեցար առաւել քան զնո-
 սա. և արդարացուցեր զնոսա յոյժ քան զքեզ. և արդ յամօջ լեր և
 կրեա՛ զանարգանս ՚ի յարդարացուցանել զքորսն քո քան զքեզ: ⁵³ Եւ 53
 դարձուցից զդարձուածս նոցա, զդարձուածս Սողոմայ՝ և զդստերաց
 իւրոց. և դարձուցից զդարձուածս Շամրնի, և զդստերաց նորա. և

39 Ունակք. Եւ առցեն զպսակ պար՝... և խայրառակեալ: *Ուր Ոսկան.* Եւ առցեն զպսասս պարձա՛: **43 Բազունք.** Զի ոչ յիշեցեր զօրն: *Ունակք.* Եւ ես աասիկ զճանապարհացն քոց եպու ՚ի գլուխս քո. սաւ Ադովնայի Տէր Տէր... ամպարշտութիւն ՚ի վերայ ամենայն: **45 Ունակք յակնյուն.** Սօրն քո դու ես: **46 Բազունք.** Եւ քոյր ձեր երեց Շամրին: *Ունակք յակնյուն.* Եւ քոյր քո *Քեպացի* կրտսեր: **47 Ունակք.** Սակայն և ոչ ըստ ճա՛: **49 Բազունք.** Բայց այս էր փնօ՛: **50 Ունակք.** Եւ իբրև զայն փե՛:

54 դարձուցից գդարձուածս քո 'ի միջի քո. ⁵⁴ զի ընկալցիս զփանջանս քո, և անարգեսցիս յամենայնէ զոր արարեր 'ի բարկացուցանել զիս:

55 ⁵⁵ Եւ քոյր քո Սողոմ, և դստերք իւր անդրէ՛ն հաստարեսցին, որպէս և էինն իսկզբանէ. և Շամրին՝ և դստերք իւր հաստարեսցին անդրէն որպէս և էինն իսկզբանէ. և դու և դստերք քո հաստարեսցիք 'ի նոյն՝

56 որպէս և էիք իսկզբանէ: ⁵⁶ Եւ եթէ ոչ էր Սողոմ քոյր քո համբաւ 'ի բե-
57 րան քո՝ յաւուրս հպարտութեան քոյ. ⁵⁷ մինչև յայտնեալ էին չարիքն քո, որպէս այժմդ նախա՛ր եղեր դստերացն Ասորոց, և ամենեցուն որ

58 շուրջ գնովաւ էին դստերք այլազգեաց, և պատեալ շուրջ զքև: ⁵⁸ Արդ՝
59 կրեա՛ զամպարշարտութիւնս քո և զանօրէնութիւնս քո՝ ասէ Տէր: ⁵⁹ Զի այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Եւ արարից ընդ քեզ՝ որպէս արարերն, որ-
60 պէս անարգեսցեր զայն ամենայն անցանել զուխարի իմով: ⁶⁰ Եւ յիշեցից զուխարն իմ որ ընդ քեզն էր յաւուրս փղայութեան քոյ. և կանգնեցից ինձ

61 ուխար յաիտենական. ⁶¹ և յիշեցից զճանապարհսն քո՝ և անարգեսցիս, յորժամ զմտան ածիցես զքորսն քո՝ զերիցունսն հանդերձ կրսերօքն.

62 և փաց գնոսա քեզ 'ի փորձ, և ոչ 'ի դաշնաւորս: ⁶² Եւ կանգնեցից ես
63 զուխար իմ որ ընդ քեզ, և ծանիցես թէ ես եմ Տէր. ⁶³ զի յիշեսցես՝ և ամաչեսցես, և մի՛ ևս լիցի քեզ բանալ զբերանս քո առաջի անարգանաց քոց, 'ի բաւել ինձ զամենայն գործս քո զոր գործեցեր. ասէ Ադովնայի Տէր:

Առակ վասն արծուեացն:

17. 2 ¹ Եւ եղև բանն Տեառն առ իս՝ և ասէ. ² Որդի՛ մարդոյ՝ պատմեա՛ ժԳ
3 պատմութիւն, և խօսեանց առակ առ փունդ Իսրայելի, ³ և ասասցես. Այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Արծուին մեծ՝ մեծաթև՝ երկայնափարած՝ լի՛ լիամագիլ որ խորհեցաւ մտանել 'ի Լիբանան, և առ զընփիր ընփիր
4 մայրիցն. ⁴ և եհան զմաքաղապուրունկն՝ և փարաւ յերկիրն Քանանա-
5 ցոց, և փնկեաց զնա 'ի պարսպաւոր քաղաքին: ⁵ Եւ առ 'ի սերմանէ երկրին, և ցանեաց ընդ երես դաշտին՝ փունկ մանրափունկ, ընդ ա-
6 ռափութեամբ ջրոյ երևելի՛ առնել կարգեաց զնա. ⁶ և բուսան՝ և եղև յորթ փկար. և փոքր փեսութեամբ, յերևել՝ ուռոց իւրոց 'ի նմա. և արմապք նորա 'ի ներքոյ նորա էին, և եղև յորթ մեծ. և եհան անդ
7 ողկոյզս, և արծակեաց զբարունակս իւր: ⁷ Եւ երևեցաւ այլ արծուի մեծ, մեծաթև՝ բազմամագիլ, և ահա որթս այս պատեալ է գնովաւ, և արմապք սորա 'ի նմա, և ուռք սորա 'ի ներքոյ նորա. և առաքեաց արբուցանել զնա հանդերձ բուսով փնկոյ՛ նորա. 'ի գեղեցիկ դաշտին
8 ⁸ ընդ բազում ջրով պարարեսցի, արծակել շառաւիղս, և բերել պտուղս,
9 և լինել յորթ մեծ: ⁹ Վասն այսորիկ ասա՛. Այսպէս ասէ Ադովնայի

53 *Բազումք.* Զդարձուածս քո 'ի միջի նոցա: 56 *Ոմանք.* Նամբաւ 'ի բերանոյ քո:
58 *Ոմանք.* Եւ զանիրաւութիւնս քո, ասէ: 60 *Բազումք.* Եւ ոչ յիշեցից զուխարն իմ:
61 *Օրինակ մի.* Եւ յիշեսցես զճանապարհսն քո: 62 *Ոմանք.* Զուխար իմ ընդ քեզ:
Յոմանս պակասի այս վերնագիր՝ Առակ վասն արծուեացն: 17. 3 *Ի բազումս պակասի.* Լի լիամագիլ: 4 *Ոմանք.* Եւ փնկեաց գնոսա 'ի պարսպաւոր քաղաքի:
5 *Բազումք.* Ընդ երեսս դաշտին: 6 *Ոսկան.* Տկար. փոքր մեծութեամբ: 7 *Ոսկան.* Պատեալ էր գնովաւ, և արմապք սորա 'ի նա:

Տէր. Եթէ իցէ աջողեսցի. ոչ ապաքէն արմապք փափկութեան նորա, և պտուղ նորա նեխեսցին. և չորասցին ամենայն շառափոք նորա. և ոչ բազկաւ մեծաւ՝ և ոչ ազգաւ բազմաւ՝ բուռն հարկանել և խլել զնա յարմապոց իւրոց: ¹⁰ Եւ արդ պարարեսցի՞, մի՞ յաջողեսցի. ոչ ապա- 10
քէն ընդ մերձեալն հողմոյ խորշակի՝ ցամաքեսցի հանդերձ բուսովն և շառափոք իւրովք: ¹¹ Եւ եղև բան Տեառն առ իս՝ և ասէ. Որդի մարդոյ, ¹¹
¹² ասա՛ ցրունդ Իսրայելի փուն դառնացողաց. Ոչ գիպէք զի՛նչ է այդ գոր 12
ասացիդ. յորժամ եկեսցէ թագաւորն Բաբելացոց յԵրուսաղէմ, առցէ զթագաւոր նորա և զիշխանս, և փարցի զնոսա առ ինքն ՚ի Բաբելովն:
¹³ Եւ առցէ ՚ի զաւակէ թագաւորութեանն, և դիցէ ընդ նմա ուխտ, և ¹³
անցուցէ ընդ նզովս. և զիշխանս երկրին առցէ, ¹⁴ լինել ՚ի թագաւորու- 14
թիւն փկար, ամեննին ոչ բարձրանալ. պահել զուխտ նորա՝ և կալ ՚ի
նմին: ¹⁵ Եւ աս՝ ապստամբեսցի՛ ՚ի նմանէ առաքել հրեշտակս յԵգիպտոս, փալ նմա երիվարս և գօրս բազումս. եթէ իցէ աջողեսցի՞, եթէ իցէ 15
ապրեսցի՞. որ առնէ իրս հակառակս, և անցանէ ըստ ուխտ. եթէ իցէ
ապրեսցի՞: ¹⁶ Կենդանի՛ եմ ես՝ ասէ Ադովնայի Տէր. եթէ ոչ ՚ի փեղոց 16
յորում թագաւորն թագաւորեցոյց զնա. որ անարգեսց զնզովսն իմ, և
անց ըստ ուխտն իմ որ ընդ նմա. ՚ի մէջ Բաբելոնի վախճանեսցի: ¹⁷ Եւ 17
ոչ զօրութեամբ մեծաւ, և ոչ զնդաւ բազմաւ փացէ ընդ նմա պարե-
րազմ փարաւոն. պապնէշս և նեփակալս շինեսցէ սափակել զանձինս
բազմաց. ¹⁸ զի անարգեսց զերդումն, և անց զուխտին. և ահա երու 18
՚ի ձեռս նորա, և արարի զայս ամենայն ընդ նմա, միթէ ապրեսցէ՛:
¹⁹ Վասն այտորիկ ասա՛. Այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Կենդանի՛ եմ 19
ես ասէ Ադովնայի Տէր՝ եթէ ոչ ըստ ուխտին իմում զորով անց, և
ըստ երդմանն իմոյ գոր անարգեսց, հապուցից ՚ի գլուխ նորա: ²⁰ Եւ 20
սփռեցից ՚ի վերայ նորա զվարմ իմ, և ըմբռնեսցի ընդ պաշարմամբ
իմով. և ածից զնա ՚ի Բաբելոն, և անդ դարեցայց ընդ նմա ըստ
անիրաւութեան նորա գոր անիրաւեցաւ առ իս. ²¹ և ըստ ամենայն 21
խուսափանաց նորա. յամենայն պարերազմունս նորա սրով անկցին,
և զմնացորդս նորա ընդ ամենայն հողմս ցրուեցից. և ծանիջիք զի
են Տէր խօսեցայ: ²² Վասն այնորիկ այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Եւ 22
առից ես յընփիր ընփիր մայրից բարձուանդակին. և փաց ես ՚ի գլխոյ
շառափոցն նորա ՚ի սիրտս նոցա. քչտեցից և փնկեցից ՚ի վերայ
լերինն բարձու. ²³ և կախեցից զնա զբարձրացեալ լեռնէն Իսրայել- 23
լի. փնկեցից՝ և ոսրս արձակեսցէ և պտուղ բերցէ, և եղիցի ՚ի մայր
մեծ. և հանգիցեն ընդ նովաւ ամենայն գազանք, և ամենայն հաւք
թռչունք ընդ հովանեան նորա դադարեսցին. և բարունակք նորա ՚ի

9 Ոմնսնք. Եւ պտուղ նորա նեխեսցի: **10 Բազումք.** Ընդ մերձեալ հողմոյ: **12 Ոմնսնք.** Ասա՛ դու ցրունդ Իսրայելի... եկեսցէ արքայն Բաբելացոց: **13 Ոսկան.** Եւ անցուցէ նզովս: **15 Բազումք.** Եւ ապստամբեսցի... որ առնեն իրս հակա՛: **Ոսկան.** Եթէ իցէ ապրեսցին: **16 Ոսկան.** Եթէ ոչ և ՚ի փեղ՞: **18 Բազումք.** Միթէ ապրեսցի: **19 Յօրինակին պակասէր.** Վասն այտորիկ ասա՛, այսպէս: **20 Բազումք.** Եւ ըմբռնեցից ընդ պաշարմամբ: **22 Ոմնսնք.** Վասն այտորիկ այսպէս... մայրիցն բարձուանդակէն: **Որ Ոսկան.** Բարձու աւանդակին: **Բազումք.** Եւ փնկեցից ՚ի լերինն բարձու:

- 24 նմին հասարաբեցին: ²⁴ Եւ ծանիցեն ամենայն փայտք դաշտի՝ թէ են են Տէր. որ խոնարհեցուցանենմ զփայտ բարձրացեալ, և բարձրացուցանենմ զփայտ խոնարհեալ. ցամաքեցուցանեմ զփայտ դալար, և դալարացուցանեմ զփայտ գօսացեալ. են Տէր խօսեցայ՝ և արարից:
- 18. 2** ¹ Եւ եղև բան Տեառն առ իս՝ և ասէ. ² Որդի մարդոյ՝ զի՛նչ է ձեզ ԺԴ առակդ այդ՝ ՚ի մէջ որդւոցդ Իսրայելի գոր ասեն. թէ հարք ազոխ կե-
³ րան, և որդոց արամունք առան: ³ Կենդանի՛ եմ ես՝ ասէ Ադովնայի
⁴ Տէր, եթէ լինիցի առակդ այդ որ ասի ՚ի մէջ Իսրայելի: ⁴ Զի ամենայն անձինք իմ են. որպէս անձն հօր՝ նոյնպէս և անձն որդւոյ. անձն
⁵ որ մեղիցէ՛ նոյն և մեռցի: ⁵ Այլ մարդն որ արդար իցէ, և առնիցէ
⁶ զիրաւունս և զարդարութիւն. ⁶ ՚ի վերայ լերանց զոհեալ՝ ոչ ուրիցէ. և զաչս իւր ՚ի կուռս փանն Իսրայելի ոչ արձակիցէ. և զկին ընկերի
⁷ իւրոյ ոչ ապականիցէ. և ՚ի կին իւր ապարահ ոչ մերձենայցէ: ⁷ Եւ մարդոյ՝ բռուն ոչ լինիցի. զգրաւ պարփապանի դարձուցանիցէ. յափշ-
⁸ փակութիւն ոչ յափշփակիցէ. զհաց իւր փացէ քաղցելոց, և զմերկն
⁹ զգեցուցանիցէ. ⁸ զարձաթ իւր ՚ի վարձու ոչ փացէ, և փոկոսեօք անդրէն ոչ պահանջիցէ. յանիրաւութենէ զձեռս իւր դարձուցանիցէ. դափաս-
⁹ փան արդար առնիցէ ընդ այր և ընդ ընկեր իւր: ⁹ Ըստ հրամանաց իմոց գնայցէ, զիրաւունս իմ պահիցէ և առնիցէ զնոսա. արդար է նա՝
¹⁰ կելով կեցցէ, ասէ Ադովնայի Տէր: ¹⁰ Եւ եթէ ծնանիցի որդի խառնագնաց,
¹¹ արիւնահեղ, և առնիցէ զմեղս. ¹¹ ՚ի ճանապարհս հօրն իւրոյ արդարոյ՝ ոչ գնաց. և ՚ի վերայ լերանց եկեր զոհեալ. և զկին ընկերի իւրոյ
¹² պղծեաց. ¹² և զաղքափն և զգրնանկն յաղթահարեաց, և յափշփակու-
¹³ թիւն յափշփակեաց, և զգրաւ ոչ դարձոյց, և ՚ի պաշտօն դից զաչս իւր
¹³ արձակեաց, անօրէնութիւն գործեաց. ¹³ զարձաթ իւր ՚ի վարձու ետր, և վաշխիւ և փոկոսեօք պահանջեաց. նա՛ մի՛ կեցցէ որ զայն ամե-
¹⁴ նայն անօրէնութիւնս արար՝ մահոն մեռցի. և արիւն նորա ՚ի վերայ
¹⁴ նորին եղիցի: ¹⁴ Եւ եթէ ծնանիցի որդի՝ և փեսանիցէ զամենայն մեղս
¹⁵ հօր իւրոյ գոր գործեաց. և երկիցէ՛ և ոչ արասցէ զնոյնս: ¹⁵ ՚Ի վե-
¹⁶ րայ լերանց զոհեալ ոչ եկեր. և զաչս իւր ՚ի խորհուրդս փանն Իս-
¹⁶ րայելի ոչ արձակեաց. և զկին ընկերի իւրոյ ոչ ապականեաց. ¹⁶ և
¹⁷ զմարդ ոք ոչ յաղթահարեաց. և զգրաւ ոչ գրաւեաց. և յափշփակու-
¹⁷ թիւն ոչ յափշփակեաց. զհաց իւր ետր քաղցելոց, և զմերկն զգեցոյց. ¹⁷ և
¹⁸ յանիրաւութենէ դարձոյց զձեռս իւր. վաշխս և փոկոսիս ոչ առ. արդար-
¹⁸ ութիւն գործեաց. և ըստ հրամանաց իմոց գնաց. նա՛ մի՛ վախճանեսցի
¹⁸ յանիրաւութիւնս հօր իւրոյ, այլ կելով կեցցէ: ¹⁸ Բայց հայրն նորա թէ նեղելով նեղիցէ, և յափշփակելով յափշփակիցէ զեղբայր իւր, հակառա-

23 Ոսկան. Եւ պտուղ բերիցէ և եղիցի մայր մեծ: *Բագունք.* Դադարեացեն: **24 Ունակք.** Զփայտն խոնարհացեալ... և դալարեցուցանեմ... խօսեցայ և արարի: **18. 2 Օրինակ մի.** Եւ որդւոցն արամունք առին: **3 Բագունք.** Եթէ լիցի առակդ: **6 Երկու նոր օրինակք համաձայնք իրերաց.** Եւ ՚ի կին իւր ապահար ոչ: **8 Ունակք.** Եւ զարձաթ իւր ՚ի վարձ ոչ փայցէ, և փոկոսիս: *Ոսկան.* Յանիրաւութենէ զաչս իւր դարձ: *Օրինակ մի.* Ընդ այր և ընդ կին իւր: **13 Ունակք.** Անօրէնութիւն արար... և արիւն նորին ՚ի վերայ նորին: **17 Ունակք.** Դարձոյց զձեռն իւր: *՚Ի լուս՝.* Յանօրէնութիւնս հօր իւր՝. *համաձայն ունակց ՚ի բնաբ՝:*

կույթեան գործս գործեաց ՚ի մէջ ժողովրդեան իմոյ. մեռցի՛ յանիրաւութեան իրում: ¹⁹ Եւ ասէք թէ զի՞ է զի ո՛չ եհաս անիրաւութիւն իւրն՝ որդոյն. 19 զի որդին ողորմութիւն և արդարութիւն արար. զամենայն օրէնս իմ պահեաց և արար զնոսա, կելով կեցցէ: ²⁰ Անձն որ մեղիցէ, նոյն և ²⁰ մեռցի. և որդի զօր մեղս մի՛ առցէ. և մի՛ հայր առցէ զանիրաւութիւնս որդոյ իւրոյ: Արդարութիւն արդարոյն՝ ՚ի վերայ նորին եղիցի, և անօրէնութիւն անօրինին ՚ի վերայ նորին եղիցի: ²¹ Եւ անօրէնն եթէ ²¹ դարձցի յամենայն անօրէնութեանց իւրոց զոր արար. և պահիցէ զամենայն պարտիրանս իմ, և արասցէ արդարութիւն և ողորմութիւն, կելով կեցցէ, և մի՛ մեռանիցի: ²² Ամենայն յանցանք նորա զոր գործեալ ²² իցէ, և ամենայն անիրաւութիւնք նորա զոր անիրաւեալ իցէ՝ մի՛ յիշեսցին. այլ արդարութեամբ իւրով զոր արար՝ կեցցէ: ²³ Միթէ կամելով կամիցիմ ²³ զմահ մեղաւորին ասէ Տէր Տէր՝ որպէս զդառնալ նորա ՚ի չար ճանապարհէ՝ և կեալ: ²⁴ Ի դառնալ արդարոյն յարդարութենէ իւրմէ, և առնել զանի- ²⁴ րաւութիւն, ըստ ամենայն անօրէնութեանց՝ զոր առնիցէ անօրէնն. ան- ²⁵ մենայն արդարութիւնք նորա զոր արար՝ մի՛ յիշեսցին. ՚ի յանցանսն իւր յոր անկաւ, և ՚ի մեղս իւր զոր մեղաւ՝ ՚ի նոսին՝ մեռցի: ²⁵ Եւ աս- ²⁵ էք՝ թէ ո՛չ աջող է ճանապարհ Տեառն. արդ լուարոնք փունդ Իսրայէլի. միթէ իմ ճանապարհ չիցէ աջող, ոչ ասպաքէն ձեր ճանապարհք չեն աջող: ²⁶ Եւ ՚ի դառնալ արդարոյն յարդարութենէ իւրմէ, և առնել ²⁶ զանիրաւութիւն մեռցի յանօրէնութեանն զոր գործեաց: ²⁷ Եւ ՚ի դառ- ²⁷ նալ անօրինին յանօրէնութենէ իւրմէ զոր արար, և առնիցէ իրաւունս և արդարութիւն, ինքն զանձն իւր ասրեցոյց. ²⁸ զի եփեն և դարձաւ ²⁸ յամենայն ամպարշտութեանց իւրոց զոր արար. կելով կեցցէ և մի՛ ²⁹ մեռցի: ²⁹ Եւ ասեն փունդ Իսրայէլի. Ո՛չ ուղիղ է ճանապարհ Տեառն. ²⁹ միթէ իմ ճանապարհ չիցէ ուղիղ փունդ Իսրայէլի, ոչ ասպաքէն ձեր ³⁰ ճանապարհք չեն ուղիղ: ³⁰ Վասն այտորիկ զհրաքանջիւրոք ըստ իւ- ³⁰ րում ճանապարհի դարեցայց փունդ Իսրայէլի. ասէ Ադովնայի Տէր: Դարձայք և դարձարոք յամենայն ամպարշտութեանց ձերոց. և ո՛չ ³¹ լինիցի ձեզ ՚ի փանջանս անիրաւութեան: ³¹ Ընկեցէք յանձանց ձերոց ³¹ զամենայն ամպարշտութիւնս ձեր զոր ամպարշտեցայք յիս. և արարէք ³² ձեզ սիրպ՝ նոր, և ոզի՛ նոր. և արարէք զամենայն զպարտիրանս իմ. և ընդէն մեռանիք փունդ Իսրայէլի, ասէ Տէր: ³² Զի ո՛չ կամիմ զմահ ³² մեղուցելոյն՝ ասէ Ադովնայի Տէր. այլ զի դարձցի ՚ի ճանապարհաց իւրոց չարեաց, և կեցուցէ զանձն իւր. արդ՝ եկայք դարձարոնք՝ և կեցէք:

Ողբ ՚ի վերայ իշխանին Իսրայէլի:

18 Ոմանք. Եւ մեռցի յանօրէնութեան ի՞նչ: **19 Ոսկան.** Եւ ասէ թէ զի՞ է: **20 Ոսկան.** Նոյն մեռցի. և որդի զօրս զմեղս: **21 Ոմանք.** Եւ պահեսցէ զամենայն... և մի՛ մեռցի: **22 Բազունք.** Ամենայն մեղք նորա զոր գոր՞... անիրաւութիւնք իւր զոր: **23 Ոմանք.** Զմահ անօրինին, ասէ Տէր Տէր... ՚ի չար ճանապարհէն և զկեալն: **24 Ոմանք.** Եւ ՚ի դառնալ ար՞... ՚ի յանցանս իւրում յոր անկաւ, և ՚ի մեղսն իւրում զոր մե՞: **25 Ոմանք.** Իմ ճանապարհ ո՛չ իցէ յաջող... ձեր ճանապարհք չիցեն աջողք: **26 Բազունք.** Ի դառնալ ար՞: **30 Զօրինակին պսկասէր.** Յամենայն ամպարշտութեանց ձերոց: **32 Այլք.** Ի ճանապարհաց իւրոց չարաց: **Բազունք.** Ողբք ՚ի վերայ ի՞նչ:

19, 2 ¹ Եւ դու որդի մարդոյ, ո՞րքս առ ՚ի վերայ իշխանին Իսրայելի. ² և ժե
 ասացես. Զի՞ է զի եղև մայր քո ՚ի մէջ առիծուց. կորինդ ՚ի մէջ
 3 առիծուց բազմացոյց զկորինս իւր: ³ Եւ զարգացաւ կորին մի ՚ի կորեանց
 նորա. և առիծացան, և ուսաւ յափշտակել զյափշտակութիւն, և եղև
 4 մարդախաւանձ: ⁴ Լուան՝ զնմանէ ազգք, ըմբռնեցին զնա յապականութիւն.
 5 և փարան զնա գայլիբերան՝ յերկիրն Եգիպտացոց: ⁵ Եւ ետես զի անջարեցաւ
 ՚ի նմանէ, և կորեան յոյս նորա. և նա միևս ևս այլ կորին ՚ի կորեանց
 6 իւրոց առիծացոյց. ⁶ և շրջեր ՚ի մէջ առիծուց: Առիծացաւ, և ուսաւ
 7 յափշտակել յափշտակութիւն, և եղև մարդախաւանձ: ⁷ Որայր յանդգնու-
 թեամբ իւրով. զքաղաքս կործանէր, և զերկիրն լրի իւրով ապականէր
 8 մռնչելով բարբառոյ իւրոյ: ⁸ Եւ յարեան ՚ի վերայ նորա ազգք յիւրաքանչիւր
 աշխարհաց շուրջանակի, և պատեցին զնա թակարդօք յապականութիւն:
 9 ⁹ Գայլիբերան՝ հարին, և փարան գայռագղիւ առ արքայն Բաբելացոց,
 և արկին զնա ՚ի բանք. զի մի՛ ևս լուիցի բարբառ նորա ՚ի վերայ
 10 լերանցն Իսրայելի: ¹⁰ Մայր քո իբրև գորթ, և իբրև զծաղիկ նռնենեաց
 փնկեալ ՚ի գնացս ջուրց. բոյս նորա և պտուղ նորա եղև ՚ի ջուրց
 11 բազմաց: ¹¹ Եւ եղև նորա զաւագան զօրութեան ՚ի վերայ ազգին իշխանաց,
 և բարձրացաւ մեծութեամբ ՚ի մէջ դարաստանաց. և ետեն զմեծութիւն
 12 իւր ՚ի բազմութեան ուռոց իւրոց. ¹² և բեկան ՚ի բարկութեան՝ և յերկիր
 կործանեցաւ, և հողմ խորշակի ցամաքեցոյց զշառափոս նորա. խնդրեցաւ
 ՚ի նմանէ վրէժ, և ցամաքեցաւ զաւագան զօրութեան նորա. և հուր
 13 մաշեաց զնա: ¹³ Եւ անդ փնկեցին զնա յանապարի յերկրի յանջորդին.
 14 ¹⁴ և ել հուր յընփիր ընփիր զաւագանաց նորա՝ և եկեր զնա. և ո՛չ գոյր
 ՚ի նմա զաւագան զօրութեան. ա՛զգ յառակս ողբոց և յո՞ղքս եղիցի:

Առ ծերս փանն Իսրայելի:

20 ¹ Եւ եղև յամին ելթներորդի, յամսեանն հինգերորդի որ օր փանն ժջ
 էր ամսոյն. եկին արբ ՚ի ծերոց փանն Իսրայելի հարցանել ՚ի Տեառնէ՝
 2, 3 և նստան առաջի իմ: ² Եւ եղև բան Տեառն առ՝ իս և ասէ. ³ Որդի
 մարդոյ՝ խօսեանց ընդ ծերսդ փանդ Իսրայելի՛ և ասացեսն ցոռսա. Այս-
 4 պես ասէ Ադովնայի Տէր. Եթէ հարցանել՞ գայք դուք առ իս. կենդանի՛
 4 եմ ես եթէ փաց ինչ ձեզ պատասխանի՛ ասէ Ադովնայի Տէր: ⁴ Եթէ իցէ
 խնդրեցից զվրէժ նոցա որդի մարդոյ. զմեղաց հարց դոցա դի՛ր դոցա
 5 վկայութիւն. ⁵ և ասացես ցոռսա. Այսպէս ասէ Տէր Տէր Աստուած.
 Յօրէ յորմէհետէ ցանկացայ ես փանդ Իսրայելի, և ծանուցայ զաւ-
 6 կի փանդ Յակոբու. և ծանուցայ նոցա յերկրին Եգիպտացոց, ձեռն
 6 երու նոցա և ասեմ. Ես եմ Տէր Աստուած ձեր. ⁶ յաւուր յայնմիկ ես
 ձեռն երու նոցա հանել զնոսա յերկրէն Եգիպտացոց, յերկիրն գոր

19. 3 Ոսկան. Եւ կորին մի ՚ի կորեանց նորա առիծա՞մ: **4 Բազումք.** Գայլ ՚ի բերան:
5 Օրինակ մի. Եւ նա մի ևս կորին ՚ի կորեանցն իւրոց: **7 Օրինակ մի.** Ապականէր ՚ի
 մռնչելոյ բարձ: **9 Ոմանք.** Գայլ ՚ի բերան հարին, և փարան գառագաղիւ: **10 Ոմանք.**
 Եւ պտուղ եղև: **11 Օրինակ մի.** Եւ բարձրացաւ զօրութեամբ ՚ի մէջ: **12 Ոսկան.** Եւ
 բեկաւ ՚ի բարկութենէ... և ցամաքեցաւ պնդութիւն զօրութեան նորա: **13 Բազումք.** Եւ
 արդ փնկեցին զնա... յերկրի անջորդի: **14 Ոսկան.** Յառակս ողբացէ, և յողքս եղի՞:
20. 1 Ոսկան. Եկին արբ յորդոց փանն: **5 Բազումք.** Այսպէս ասէ Տէր Աստուած:

պարասպեցի նոցա. երկիր որ բոխե՛ զկաթն և զմեղր, քահոցր քան զամենայն երկիր: ⁷ Եւ ասացի ցնոսա. Իրաքանցիւրոք զգարշելիս իւր ⁷ յաչաց իւրոց ՚ի բաց ընկեացէ, և ՚ի գնացսն Եգիպտացոց մի՛ պղծիք. են եւմ Տէր Աստուած ձեր: ⁸ Եւ ասպարամբեցան յինէն, և ոչ կամեցան ⁸ լսել ինձ. իրաքանցիւրոք զգարշելիս իւր յաչաց իւրոց ոչ ընկեց ՚ի բաց, և զգնացսն Եգիպտացոց՝ ոչ թողին. և ասացի հեղուլ զսրբմարտիսն իմ ՚ի վերայ նոցա, կարարել զբարկութիսն իմ ՚ի նոսա ՚ի մէջ Եգիպտացոցն: ⁹ Բայց ոչ արարի, զի մի անուն իմ ամենեկին մի՛ պղծեսցի ⁹ առաջի ազգացն յորոց միջի իցեն նոքա. յորս ծանուցայ նոցա առաջի նոցա, հանել զնոսա յերկրէն Եգիպտացոց: ¹⁰ Եւ հանի՛ գնոսա յերկրէն ¹⁰ Եգիպտացոց՝ և ածի զնոսա յանապարն. ¹¹ և ետու նոցա զհրամանս ¹¹ իմ. և զիրաւունս իմ ցուցի նոցա, զոր առնիցէ մարդ՝ և կեցցէ ՚ի նոսա: ¹² Եւ զշաբաթս իմ ետու նոցա լինել նշանակ ընդ իս և ընդ նոսա. ¹² ճանաչել նոցա թէ են եւմ Տէր որ սրբեմ զնոսա: Եւ ասացի ցտունն Իսրայելի յանապարի անդ՝ թէ ՚ի հրամանս իմ գնացէք, և ոչ գնացին. և՛ զիրաւունս իմ պահեցէք, առնել զնոսա. զոր թէ առնիցէ մարդ՝ կեցցէ նոքօք: ¹³ Եւ դառնացուցին զիս տունն Իսրայելի յանապարին. ¹³ ըսպ հրամանաց իմոց ոչ գնացին, և զիրաւունս իմ մերժեցին. զոր թէ առնիցէ մարդ՝ կեցցէ նոքօք. և զշաբաթս իմ պղծեցին յոյժ: Եւ ասացի հեղուլ զսրբմարտիսն իմ յանապարին սարակել զնոսա. ¹⁴ և ¹⁴ արարի զի անուն իմ ամենեկին մի՛ պղծեսցի առաջի ազգացն յորոց հանի զնոսա յանդիման նոցա: ¹⁵ Եւ ես համբարձի զձեռս իմ ՚ի վերայ ¹⁵ նոցա յանապարին, համօրէն չբանել զնոսա յերկրին՝ զոր ետու նոցա. երկիր որ բոխե՛ զկաթն և զմեղր. քահոցր քան զամենայն երկիր: ¹⁶ Փոխանակ զի զիրաւունս իմ մերժեցին, և ըսպ հրամանաց իմոց ոչ ¹⁶ գնացին, և զշաբաթս իմ պղծեցին, և զհետ խորհրդոց սրբից իրեանց գնացին: ¹⁷ Եւ խնայեաց՝ ՚ի նոսա ակն իմ ջնջել զնոսա. և ոչ արար ¹⁷ զնոսա ՚ի վախճան յանապարին: ¹⁸ Եւ ասացի ցնոսա յանապարին. ¹⁸ Ըսպ կրօնից հարցն ձերոց մի՛ գնայք, և զիրաւունս նոցա մի՛ պահէք. և ՚ի գնացս նոցա մի՛ խառնակիք և մի՛ պղծիք: ¹⁹ Եւ եւմ Տէր Աստուած ¹⁹ ձեր, ըսպ հրամանաց իմոց գնացէք, և զիրաւունս իմ պահեցէք՝ և արարէք զնոսա. ²⁰ և զշաբաթս իմ սրբեցէք. և եղիցի նշանակ ընդ իս ²⁰ և ընդ ձեզ, ճանաչել ձեզ թէ ես եւմ Տէր Աստուած ձեր: ²¹ Դառնացուցին ²¹ զիս և որդիք նոցա, ըսպ հրամանաց իմոց ոչ գնացին, և օրինաց իմոց ոչ զգուշացան առնել զնոսա. զոր թէ առնիցէ մարդ՝ կեցցէ՛ նոքօք. և զշաբաթս իմ պղծեցին. և ասացի հեղուլ զսրբմարտիսն իմ ՚ի վերայ նոցա յանապարին, կարարել զբարկութիսն իմ ՚ի վերայ նոցա: ²² Եւ ²² դարձուցի զձեռն իմ ՚ի նոցանէ. և արարի զի անուն իմ ամենեկին մի՛ պղծեսցի առաջի ազգացն՝ յորոց հանի զնոսա յանդիման նոցա: ²³ Եւ ²³

6 Ի բազումս պակասի. Յաւոր յայնմիկ ևս ձեռն ե՛: 9 Բազումք. Բայց արարի զի անուն իմ ամենեկին մի՛: 12 Ոմանք. Պահիցէք և առնիցէք զնոսա: 14 Ոսկան. Բւ մի՛ ամենեկին պղծեսցի: 15 Ոմանք. Նամբարձի զձեռն իմ: Բազումք. Զնոսա յերկիրն զոր ե՛: 17 Բազումք. Եւ ոչ արարի զնոսա ՚ի վախ՛: 18 Ոմանք. Մի՛ խառնիք և մի՛ պղծիք: 21 Բազումք. Եւ իրաւանց իմոց ոչ զգու՛... իմ պղծէին:

24 Ես ամբարձի զձեռն իմ ՚ի վերայ նոցա յանապարհի անդ, ցրուել զնոսա
 ընդ ազգս, և ցանել զնոսա ընդ գաւառս. ²⁴ փոխանակ զի զիրաւունս
 իմ ոչ արարին, և զիրամանս իմ մերժեցին, և զշաբաթս իմ պղծեցին.
 25 և զհետ խորհրդոց հարցն իրեանց էին աչք նոցա: ²⁵ Եւ ետ ետու նոցա
 26 հրամանս անբարիս, և իրաւունս՝ որովք ոչ կեցցեն: ²⁶ Եւ պղծեցից զնոսա
 ՚ի պարարագս իրեանց. ընդ անցանել ինձ ընդ ամենայն՝ որ բանայ
 27 զարգանդ, զի սաբակեցից զնոսա. և ծանիցեն եթէ են եմ Տէր: ²⁷ Վասն
 այդորիկ խօսեանց ընդ ծերս փանդ Իսրայելի, որդի մարդոյ՝ և ասացես
 ցոռսա. Այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Մինչև ցայսչափ բարկացուցին
 28 զիս հարքն ձեր յանցանօքն իրեանց զոր յանցեան առ իս: ²⁸ Եւ փա-
 րայ զնոսա յերկիրն յոր ամբարձի զձեռն իմ փայ նոցա զնա. և փեսին
 անդ զամենայն բլուրս բարձր, և զամենայն ծառ վարսաւոր, և զոհեցին
 անդ դիցն իրեանց. և կարգեցին անդ զոսա պարարագաց իրեանց. և
 արկին զխունկս անուշութեան իրեանց, և նուիրեցին անդ զնուէրս իւ-
 29 րեանց: ²⁹ Եւ ասացի ցնոսա. Զի՞նչ է աբբանայդ այդ յոր դուք մտնէք.
 30 և կոչեցին զանուն նորա Աբբանա, մինչև ցայսօր ժամանակի: ³⁰ Վասն
 այնորիկ ասա՛ ցրունն Իսրայելի. Այսպէս ասէ Տէր Տէր Աստուած. Ե-
 թէ յանօրէնութիւն հարցն ձերոց պղծիք, և զհետ զարշելեացն նոցա
 31 պոռնկիք. ³¹ և ՚ի պրուղս պարարագացն ձերոց, և յընծայս որդւոցն
 ձերոց. և ՚ի զպրուցանել որդւոցն ձերոց ամէլ զբոցով. պղծիք յա-
 մենայն խորհուրդս ձեր մինչև ցայսօր ժամանակի. և ես փայցեն ձեզ
 պարասխանի՛ փունդ Իսրայելի: Կենդանի՛ եմ ես՝ ասէ Ադովնայի Տէր,
 32 եթէ փաց ձեզ պարասխանի: ³² Եւ եթէ անկցի յոգիս ձեր այդ, և ոչ լիցի
 որպէս դուք ասէք, եթէ եղիցուք մէք իբրև զհեթանոսս, և իբրև զազգս
 33 երկրի պաշտել զփայտս՝ և զքարինս: ³³ Վասն այդորիկ կենդանի՛ եմ
 ես՝ ասէ Ադովնայի Տէր, եթէ ոչ հզօր ձեռամբ և բարձրացեալ բազկաւ.
 34 և հեղեալ ցասմամբ թագաւորեցից ՚ի վերայ ձեր: ³⁴ Եւ հանից զձեզ
 յազգաց, և ընկալայց զձեզ յաշխարհաց ուր ցրուեալ իցէք ՚ի նոսա,
 35 հզօր ձեռամբ և բարձրացեալ բազկաւ, և հեղեալ ցասմամբ. ³⁵ և ածից
 զձեզ յանապար ազգացն. և դարեցից ընդ զձեզ անդ դէմ յանդիման:
 36 ³⁶ Զոր օրինակ եղի դար ընդ հարսն ձեր յանապարհի անդ՝ յորժամ հա-
 նի զնոսա յերկրէն Եգիպտացոց. այնպէս դարեցայց ընդ ձեզ՝ ասէ
 37 Տէր Տէր Աստուած: ³⁷ Եւ անցուցից զձեզ ընդ ցարով իմով, և մուծից
 38 զձեզ ընդ թուով ուխտի իմոյ: ³⁸ Եւ որոշեցից ՚ի ձէնջ զամպարիշտս և
 զապստամբս. զի ՚ի բնակութենէ նոցա հանից զնոսա, և յերկիրն Իս-
 39 րայելի ոչ մտցեն. և ծանիջիք թէ են եմ Տէր Աստուած: ³⁹ Եւ դուք փունդ
 Իսրայելի՛ այսպէս ասէ Տէր Տէր Աստուած. Նախ՝ ՚ի բաց ընկեցէք զ-
 իւրաբանչիւր զգնացս ձեր. և ապա թէ լսիցէք ինձ, և զանուն իմ սուրբ

23 ԅօրինակին. Զնոսա ընդ յազգս: **25 Ունանք.** Եւ զիրաւունս որովք: **26 Ոսկան.** Եւ
 պղծեցի զնոսա: **27 Բազումք.** Խօսեաց ընդ փանդ Իսրայելի: **28 Ոսկան.** Յերկիրն
 զոր ամբարձի... զամենայն բլուր բարձր: **29 Ունանք.** Զի՞նչ է աբբան այդ, յոր դուք
 մտնէք: **30 Բազումք.** Այսպէս ասէ Տէր Աստուած: **32 Ոսկան.** Եւ ոչ լինի որպէս
 դուք: **Ունանք.** Մեք որպէս զհեթանոսս: **35 Բազումք.** Ազգաց, և դար եղից անդ
 ընդ ձեզ: **36 Ունանք.** Այնպէս դարեցայց զձեզ ասէ:

ո՛չ պղծիցեք պապարագօք ձերովք՝ և գնացիք ձերովք: ⁴⁰ Զի՛ ՚ի վերայ 40
 լերին սրբոյ իմոյ, և ՚ի վերայ լերին բարձու Իսրայելի՛ ասէ Տէր Տէր. ա՛նդ
 ծառայեսցեն ինձ ամենայն փունդ Իսրայելի՛ ՚ի սպառ, և ա՛նդ ընկալայց,
 և անդ այց արարից ընծայից ձերոց, և զպփուղս երախայրեաց ձերոց
 յամենայն սրբութիւնս ձեր. ⁴¹ ՚ի հոպ անուշից ընկալայց, հանել զձեզ ՚ի 41
 ժողովրդոց, և ընդունել զձեզ յաշխարհաց ուր ցրուեալն էիք ՚ի նոսա. և
 սուրբ եղէց ՚ի ձեզ յանդիման ժողովրդոց: ⁴² Եւ ծանիջիք թէ ես եմ Տէր, 42
 ՚ի փանել զձեզ յերկիրն Իսրայելի, յերկիրն յոր ամբարձի զձեռն իմ փայ՛
 զնա հարցն ձերոց: ⁴³ Եւ յիշեսջիք անդ զճանապարհս ձեր և զգնացս 43
 ձեր, որովք պղծեցայք ՚ի նոսա. և կոծեսջիք զերեսս ձեր ՚ի վերայ ա–
 մենայն անիրաւութեանցն զոր արարէք: ⁴⁴ Եւ ծանիջիք թէ ես եմ Տէր, 44
 առնել ձեզ զայն այնպէս. զի մի՛ անուն իմ պղծեսցի ըսպ ճանապարհաց
 ձերոց չարաց. և ըսպ ապականեալ գնացից ձերոց. ասէ Ադովնայի Տէր:

ԺԵ ⁴⁵ Եւ եղև բան Տեառն առ իս՝ և ասէ. ⁴⁶ Որդի մարդոյ՝ հասարարեա՛ 45, 46
 զերեսս քո ՚ի Թեման, և հայեաց՛ ՚ի Դագովն. և մարգարեա՛ ՚ի վերայ
 անփառի իշխանին Նագբեայ. ⁴⁷ և ասացես ցանփառն Նագբեայ. Լոր 47
 զպարգամս Տեառն. Այսպէս ասէ Տէր Տէր Աստուած. Ահաւասիկ ես
 հարից գբէն հուր, և կերիցէ՛ ՚ի քեզ զամենայն փայր դալար և զամենայն
 փայր չոր, և ո՛չ շրջիցի բոցն բորբոքեալ. և այրեսցին ՚ի նմա ամենայն
 դէմք յարևելից մինչև ՚ի հիւսսի: ⁴⁸ Եւ ծանիցէ ամենայն մարմին, եթէ 48
 են Տէր վառեցի զնա՝ և ո՛չ շիջցի: ⁴⁹ Եւ ասեմ. Քան լիցի Տէր Տէր: Եւ 49
 նոքա ասեն ցիս. Ոչ ապաքէն առա՛կ է այդ որ ասիդ:

¹ Եւ եղև բան Տեառն առ իս՝ և ասէ. ² Վասն այդորիկ մարգարեա՛ որ– 21, 2
 դի մարդոյ, և հասարարեա՛ զերեսս քո ՚ի վերայ Երուսաղեմի. և հայեաց՛
 ՚ի սրբութիւնս նոցա, և մարգարեացիս ՚ի վերայ երկրին Իսրայելի, ³ և 3
 ասացեն ցերկիրն Իսրայելի. Այսպէս ասէ Տէր Տէր Աստուած. Ահա–
 ւասիկ ես ՚ի վերայ քո, և մերկացից զվաղակաւորն իմ ՚ի պարենից
 իւրոց, և սաքակեցից ՚ի միջոյ քումմէ՛ զանիրաւն և զանօրէնն. ⁴ փո– 4
 խանակ զի սաքակեցից ՚ի քէն զանիրաւն և զանօրէնն: Վասն այնորիկ
 ելցէ՛ վաղակաւորն իմ ՚ի պարենից իւրոց ՚ի վերայ ամենայն մար–
 մնոյ, յարևելից մինչև ՚ի հիւսսի: ⁵ Եւ ծանիցէ ամենայն մարմին թէ 5
 ես Տէր մերկացի զվաղակաւորն իմ ՚ի պարենից իւրոց. և անդրէն ո՛չ
 ևս դարձցի: ⁶ Եւ դու որդի մարդոյ՝ հեծեծեսջիր բեկեալ միջովք քով, 6
 և հեծեծեսջիր ցաւովք յանդիման նոցա: ⁷ Եւ եղիցի թէ ասիցեն ցքեզ. 7
 Վասն է՞ի հեծես, ասացես. Զի բօթ լուայ՝ և զալոց է. և բեկցին ամե–

39 *Բագոււնք*. Զիրաքանչիւր զգնացս իւր: 40 *Ոմանք*. Ասէ Տէր Տէր Աստուած. անդ:
 43 *Բագոււնք*. Անիրաւութեանց ձերոց զոր արար՞: 44 *Յօրինակի մեքում համաձայն*
այլ միում օրինակի, գրեալ՝ Գնացից իմոց, *չակերպիս նշանակի. որով ակնարկի*
տռնել՝ զնացից ձերոց, *ըսպ որում ունին մնացեալ օրինակք:* 46 *Ի լուս՞*. Եւ
 հայեաց ՚ի Դագովն. *համաձայն բագոււնց ՚ի բնար՞:* Ուր օրինակ մի. Ի Դարգոն: Ո–
 մանք. Եւ մարգարեաց ՚ի վերայ անփառի իշխանին Դաբեղայ: 47 *Ոմանք*. Յանփառն
 Գաբեղայ... այսպէս ասէ Տէր Աստուած... և կերիցէ՛ ՚ի քէն զամենայն... մինչև ցիսսիսի:
Ի լուս՞. Եւ ոչ շիջցի բոցն բոր՞. *համաձայն բագոււնց ՚ի բնար՞:* 49 *Բագոււնք*. Տէր
 Տէր. նոքա ասեն: 21. 4 *Ոմանք*. Վասն այնորիկ ելցէ... մինչև ցիսսիսի: 5 *Ոմանք*.
 Թէ ես եմ Տէր. մերկա՞... և անդէն ոչ ևս: 6 *Բագոււնք*. Միջով քով:

- նայն սիրտք, և ամենայն ձեռք լքցին. և ցամաքեացի ամենայն մարմին և ամենայն շունչ, և ամենայն երանք ապականեսցին գիջութեամբ. ա–
- 8 հաւասիկ գայ և եղիցի, ասէ Տէր Տէր Աստուած: ⁸ Եւ եղև բան Տեառն
- 9 առ իս` և ասէ. ⁹ Որդի մարդոյ մարգարեաց և ասասցես. Այսպէս ասէ
- 10 Ադովնայի Տէր. Եւ ասասցես. Սուր սուր` սրեաց և զայրացիր, ¹⁰ զի սպանցես զսպանումն. սրեաց` ջի՛նջ լեր. պարբասրեաց ՚ի հաշումն,
- 11 կոտորեա՛. արհամարհեա՛ որդեակ իմ. յապաւեա՛ զամենայն ծառ: ¹¹ Եւ եր գնա ՚ի պարբասր, ունել ՚ի ձեռին իրում. սրեցաւ պարբանսր է
- 12 սուրն փալ ՚ի ձեռս կոտորցի: ¹² Չայն առ, ճի՛չ բարձ որդի մարդոյ. զի եկն` եհաս այն ՚ի վերայ ժողովրդեան իմոյ, և ՚ի վերայ իշխանացն Իս–
- 13 րայելի. պանդուխտք եղիցին, քանզի եհաս սուրն ՚ի վերայ ժողովրդե–
- 14 ան իմոյ. վասն այնորիկ ծախս հար ձեռամբ քով, ¹³ զի արդարացաւ. և
- 15 զի՛նջ է, ապրիցի՛ ազգն. ոչ եղիցի` ասէ Տէր Տէր: ¹⁴ Եւ դու որդի մարդոյ մարգարեաց, ծախս հար ձեռամբ. կրկնեա՛ զսուրն, զի երրորդ սուրն վիրատրաց է. սուր վիրատրացն ասսրկացեալ է. և զարհուրեցուցէ
- 16 զնոսա, ¹⁵ զի բեկցին սիրտք իրեանց, բազմացին փկարացեալք յա–
- 17 մենայն դրունս նոցա, զի մարմնեցան ՚ի սպանումն սրոյ. գեղեցկացաւ ՚ի փայլիւն, պիպանի եղև ՚ի սպանումն: ¹⁶ Շրջեաց յաժեաց սրեաց յաջմէ
- 18 և յահեկէ. զի ուր քո՛ երեսք զարթիցեն, ¹⁷ և ես անդ ծախս հարից, և կայթեցից, և արձակեցից զբարբառ իմ. են Տէր խօսեցայ:
- 18, 19 ¹⁸ Եւ եղև բան Տեառն առ իս` և ասէ. ¹⁹ Եւ դու որդի մարդոյ՝ ԺԸ պարբասրեա՛ դու քեզ երկուս ճանապարհս, մտանել սրոյ արքային Բաբելացոց. զի ՚ի միոջէ աշխարհէ ելցեն երկու առաջք, և ձեռնպարբասր՝
- 20 ել ՚ի գլուխ ճանապարհի քաղաքին: ²⁰ Իսկզբան ճանապարհին կարգեսցիս. և դու պարբասրեա՛ և յարդարեա՛ ճանապարհ մտանել սրոյն ընդ Ռաբովթ որդոցն Ամովնայ ՚ի վերայ Նրեասարանի և ՚ի վերայ Երուսաղեմի
- 21 ՚ի մէջ նորա: ²¹ Զի եկեսցէ կացցէ արքայն Բաբելացոց ՚ի վերայ հին ճանապարհին, ՚ի գլուխ երկուց ճանապարհաց, հմայս հմայել՝ զաւագանս
- 22 ընկենուլ. հարցումն հարցանել ՚ի դրօշելոց, լերդահմայ լինել: ²² Ընդ աջմէ իւրմէ ելին նմա հմայքն ՚ի վերայ Երուսաղեմի, արկանել պար–
- 23 իսից ՚ի վերայ դրանց նորա, և արկանել հոդ և շինել նեփակալս: ²³ Եւ նա նոցա այնպէս թուիցի՝ որպէս հմայիցէ որ հմայս առաջի նոցա, և ելթներորդիցէ նոցա ելթներորդս. և ինքն յուշ արասցէ զանիրաւութիւնս
- 24 նոցա յիշել: ²⁴ Վասն այնորիկ այսպէս ասէ Տէր Տէր Աստուած. Փոխա–
- նակ զի յուշ արարէք զանիրաւութիւնս ձեր, ՚ի յայտնել ամպարշտութեանցն ձերոց, յերևել մեղացն ձերոց` յամենայն ամպարշտութիւնս ձեր և ՚ի
- 7 Ոմանք.* Թէ ասասցեն ցքեզ... և ասասցես. Զի: *Ի լուս՝. ՚ի վերայ՝* ամենայն երանք ապա՛. *Աշխարհի՝* յամենայն ճնգաց իջցէ ջուր. *զնոյն և ոմանք Աշխարհեալ՝ յաւելումն ՚ի վերայ՝* Սիմ. *այսինքն՝ ըստ Սիմասրուսի:* **11 Ոմանք.** Եւ եր պարբասր ունել զնա ՚ի ձեռին իւր՝: **14 Ոմանք.** Զի երկրորդ սուրն վի՛... և զարհուրեցուցես զնոսա: **15 Ոմանք.** Ի՛ սպանումն. որոյ գեղեց՛: *Ուր ոմանք.* Զի մարմնեցան ՚ի սրումն սրոյ: **17 Ոսկան.** Եւ արձակեցից զբարկութիւն իմ. ես Տէր: **19 Ի բազումս սրկախի.** Եւ դու որդի մար՛: *Ոմանք.* Եւ ձեռն պարբասրեալ ՚ի գլուխ ճա՛: **20 Ոսկան.** Պարբասրեա՛ և յորդորեա՛ ճանապարհ: **21 Ոսկան.** Գաւագանս զընկենուլ:

զնացս ձեր. փոխանակ զի դուք ինքնին յիշեցուցէք, ՚ի նոսին սաբակեցօք: ²⁵ Եւ դու պիղծ և անօրէն իշխանդ Իսրայէլի, որոյ եկեալ է օր վախճա– 25
նի ՚ի ժամանակի անիրաւութեան: ²⁶ Այսպէս ասէ Տէր Տէր. ՚Ի բաց 26
առ ՚ի քէն զխոյրդ, և հան՝ զպսակդ. զի այդ՝ ոչ այդպէս վճարեսցի.
Խոնարհեցուցեր զբարձրացեալն, և բարձրացուցեր զխոնարհեալն. ²⁷ արդ՝
անիրաւութիւն յանիրաւութեանց վերայ եղից զնա. և այդ՝ ոչ այդպէս
եղիցի, մինչև եկեսցէ որում անկն է, և քաց՝ ՚ի ձեռս նորա:

Առ որդիսն Ամովնայ: ²⁸ Եւ որն որդի մարդոյ՝ մարգարեաց՝ և ա– 28
սասցես. Այսպէս ասէ Տէր Տէր Աստուած ցորդիսն Ամովնայ. և վասն
նախաբանացն նոցա ասասցես. Սոր՝ սորն հանեալ ՚ի սպանումն,
մերկացեալ ՚ի վախճան: ²⁹ Զարթիր զի փայլեսցես փայլեամբ նանրութեանք
և ՚ի հմայել հմայս սպութեան. մարմնել զնա քեզ, ՚ի պարանոցս վիրաւորացն
անօրինացն, որոց եկեալ հասեալ է օր վախճանի ՚ի ժամանակի ան–
իրաւութեան: ³⁰ Ռարձ անդրէն, մի՛ ասալէն լուծանիր ՚ի փեղոջ յորում 30
ծնեալդ ես. անդրէն յերկրին քում դարեցայց զքեզ. ³¹ և հեղից ՚ի վե– 31
րայ քո զբարկութիւն իմ. հրով բարկութեան իմոյ փչեցից ՚ի քեզ, և
մարմնեցից զքեզ ՚ի ձեռս արանց բարբարոսաց՝ որ գործեն զապականութիւն:
³² Եւ եղիցես կերակուր հրոյ, և արիւն քո եղիցի ՚ի մէջ երկրի քոյ, և յի– 32
շարակ քո մի՛ գրցի. զի են Տէր խօսեցայ:

Առ որդիսն Իսրայէլի:

ԺԹ ¹ Եւ եղև բա՛ն Տեառն առ իս՝ և ասէ. ² Եւ որն որդի մարդոյ, ե– 22, 2
թէ դարիցես՝ դարեսօջի՞ր զբաղաքն արեանց. ³ և խայտառակեսցես զ– 3
ամենայն զանօրէնութիւնս նորա՝ և ասասցես. Այսպէս ասէ Տէր Տէր
Աստուած. Ո՛ր քաղաք որ հեղու զարիւն ՚ի միջի իւրում, ՚ի հասանել ժա–
մանակի իւրոյ. և խորհի խորհուրդ զանձնէ՝ պղծել զանձն իւր ⁴ յարիւնս 4
նոցա: Զորն հեղեր՝ թաթաւեցար, և ՚ի խորհուրդսն քո զոր խորհեցար՝
պղծեցար, և մերձեցուցեր զաւուրս քո, և աձեր զժամանակ ամաց քոց:
Վասն այնորիկ եքու զքեզ ՚ի նախարիւնս ազգաց, և յայսն ամենայն
աշխարհաց: ⁵ Որ մօտ ՚ի քեզ էին՝ և հեռի՛ ՚ի քէն, այսպանեսցեն զքեզ՝ և 5
ասասցեն, թէ անուանիդ ՚ի պղծութիւն մարմնեցար. քանզի յաճախեցեր
յանօրէնութիւնս: ⁶ Ահաւասիկ առաջնորդք քանդ Իսրայէլի, իւրաքան– 6
չիւր ընդ մերձաւորս ազգի իւրեանց խառնակէին ՚ի քեզ՝ զի հեղցէն ա–
րիւն: ⁷ Զհայր և զմայր անարգէին ՚ի քեզ, և ընդ եկին և ընդ պանդխարին՝ 7
անիրաւութեամբ զնային ՚ի քեզ. զորքն և զայրին բռնադաբէին ՚ի քեզ.
⁸ զսրբութիւնս իմ արհամարհէին, և զշաբաթս իմ պղծէին ՚ի քեզ: ⁹ Արք 8, 9
աւազակք կային ՚ի միջի քում զի հեղուցուն ՚ի քեզ արիւն. և ՚ի վե–
րայ լերանց զոհէին ՚ի քեզ, և գործս անսուրբս գործէին ՚ի միջի քում:

24 Ոմանք. Վասն այսորիկ այսպէս... ՚ի յերևել մեղաց ձե՛: *26 Բազումք.* Զի ոչ այդպէս
վճարիցի... և բարձրացուցեր զխոնարհին: *27 Օրինակ մի.* Եկեսցէ որում ակն է: *28 ՚Ի
բազումս սրկասի վերնագիրս.* Առ որդիսն Ամովնայ: *Ոմանք.* Եւ ասասցես. Սուր:
30 ՚Ի լու՛. Այդրէն յերկրին քում. *համաձայն ոմանց ՚ի բնաք՛:* *22. 2 Ոմանք.*
Եթէ դարեսցիս դարես՛: *4 Ոմանք.* Յարիւնս նոցա զոր հեղեր: *5 Օրինակ մի.*
Քանզի յաճախեցեր զանօրէնութիւնս: *8 Յօրինակիւն.* Իմ արհամարհին: *9 Ոմանք.*
Աւազակք էին ՚ի միջի:

10 ¹⁰ Զամօթ հօր յայտնեին 'ի քեզ, և պղծութամբ զղաշտանն լլկեին 'ի
 11 քեզ: ¹¹ Եւ իւրաքանչիւր 'ի կին ընկերի՛ իւրում պղծեին, և իւրաքան-
 12 չիւր զնու իւր պղծեին ամպարշտութեամբ, և իւրաքանչիւր զքոյր իւր
 13 զղուսար հօր իւրոյ լլկեին 'ի քեզ: ¹² Կաշառս առնուին 'ի միջի քում զի
 հեղուցուն արիւն, վաշխս և փոկոսիս առնուին 'ի միջի քում. և ածից
 կարարեցից զվախճան չարեաց քոց ըստ բռնութեան քում. քանզի մո-
 13 ռացար զիս՝ ասէ Տէր Տէր: ¹³ Ահաասիկ հարից ծափս զծափի 'ի վերայ
 գործոցն քոց զոր արարեր, և 'ի վերայ արեանցն գործելոց 'ի միջի քում:
 14 ¹⁴ Եւ եթէ ժուժկալեսցի սիրտ քո. եթէ զօրասցին ձեռք քո յաւուրսն յորս
 15 են արարից ընդ քեզ. են Տէր խօսեցայ՝ և արարից: ¹⁵ Եւ ցրուեցից զքեզ
 ընդ ազգս՝ և ցանեցից զքեզ ընդ գաւառս, և պակասեսցէ պղծութիւն քո
 16 'ի քէն. ¹⁶ և ժառանգեցից 'ի քեզ յանդիման ազգացն. և ծանիջիք թէ են
 17, 18 են Տէր: ¹⁷ Եւ եղև բան Տեառն առ իս՝ և ասէ. ¹⁸ Որդի մարդոյ, աւասիկ
 եղեն ինձ փունդ Իսրայելի խառնակեալ, որպէս խառնակեալ իցէ պղինձ
 19 և երկաթ, և անագ, և կապար, և արծաթ 'ի հալոցի: ¹⁹ Վասն այնորիկ
 ասա՛. Այսպէս ասէ Տէր Տէր. Փոխանակ զի եղերուք դուք ամենեքե-
 20 ան 'ի մի խառնակութիւն, վասն այնորիկ ես ընկալայց զձեզ 'ի մէջ
 21 Երուսաղէմի, ²⁰ որպէս ընդունիցի ոք զարծաթ և զպղինձ, զերկաթ և
 զկապար՝ 'ի մէջ հալոցի փչել 'ի նա հուր և ձուլել. նոյնպէս ընկալայց
 21 զձեզ բարկութեամբ իմով, ²¹ և հաւաքեցից և ձուլեցից զձեզ. և փչեցից
 22 'ի ձեզ հոգով բարկութեամբ իմով. և ձուլեսցիք 'ի մէջ նորա, ²² զոր օ-
 րինակ ձուլեսցի արծաթ 'ի մէջ բովոյ, այնպէս ձուլեսցիք 'ի միջի դորա.
 և ծանիջիք, թէ ես Տէր հեղի զսրբութիւն իմ 'ի վերայ ձեր:
 23, 24 ²³ Եւ եղև բան Տեառն առ իս՝ և ասէ. ²⁴ Որդի մարդոյ ասա՛ ցոյս. Դու՛ Ի
 այն երկիր ես որ ոչ թանաս. և ոչ եկն անձրն 'ի վերայ քո յաւուրս բար-
 25 կութեան. ²⁵ որոյ իշխանք իւր 'ի միջի իւրում իբրև զառիծունս գոչեին
 յափշտակել զյափշտակութիւնս. ուրեն զանձինս փնանկաց բռնութե-
 26 ամբ, և առնուն պարիս անիրաւութեամբ. և բազմացան այրիք 'ի
 միջի քում: ²⁶ Եւ քահանայք նորա անարգեին զօրէնս իմ և պղծեին
 զսրբութիւնս իմ. և զսուրբս 'ի պղծոյն ոչ ընտրեին, և զարարատրն
 յանարապէ՛ անպի ոչ զպրուցանեին. և 'ի շաբաթուց իմոց ծածկեին
 27 զաչս իրեանց, և զշաբաթս իմ պղծեին 'ի միջի նոցա: ²⁷ Իշխանք նորա
 'ի միջի նորա իբրև զգայք յափշտակօղք, յափշտակել յափշտակութիւնս,
 հեղով զարիւնս. կորուսանել զանձինս, զի ազահութիւն յոյժ սրասցին:
 28 ²⁸ Եւ մարգարէք նորա՝ որ ծեփեին զնոսա անկցին. որք փեսանեին
 սնոպիս. ըղձային նոցա ստոյթիւն, և ասեին. Այսպէս ասէ Ադովնայի

11 Բագոււնք. Զկին ընկերի իւրոյ պղծ՝: *Ունանք.* Զքոյր և զղուսար հօր: **12 Յունանս**
պակասի. 'Ի միջի քում, զի հեղուցուն արիւն. վաշխս և փոկոսիս առնուին 'ի միջի
 քում. և ածից: **14 Ունանք.** Եթէ ժուժկալեսցի: **16 Ունանք.** Եւ ժառանգեցից զքեզ:
18 Ունանք. Ահաաղիկ եղեն ինձ: **21 Ունանք.** Եւ առաքեցից և ձուլեցից զձեզ... բար-
 կութեան իմոյ: 'Ի յոս՛. 'Ի ձեզ հրով բարկութեամբ... *համանայն բազմաց 'ի բնաբ՛:*
22 Ունանք. Զուրի արծաթ 'ի մէջ բովոց... թէ ես են Տէր. հեղից զսրբութիւն:
24 Բագոււնք. Յաւուր բարկութեան: **25 Ունանք.** Գոչեն յափշտակել յափշ՛... և բազ-
 մանան այ՛: **26 Ոսկան.** Քահանայքն որք անարգեին զօրէնս. և: **27 Բագոււնք.**
 Որպէս գայք յափշ՛... հեղով զարիւն:

Տէր. և Տեառն չէր խօսեցեալ. ²⁹ գժողովորդ երկրին փառապեցուցանէին 29
անիրաւութեամբ, և յափշտակեին յափշտակութիւնս. զաղքատն և զգրնանկն
բռնադատեին, ընդ պանդխտին իրաւամբք ոչ գնային: ³⁰ Եւ խնդրեցի 'ի 30
նոցանէ այր մի որ ուղիղ գնայցէ, և կայցէ առաջի իմ մտադիր 'ի ժա-
մանակի բարկութեան՝ զի մի՛ ջնջեցից զնոսա, և ոչ գրի: ³¹ Եւ հեղի 'ի 31
վերայ նոցա զսրբամտութիւն իմ հրով բարկութեան իմոյ կապարել 'ի
նոսա. ըսպ ճանապարհաց նոցա ետուն 'ի գլուխս նոցա ասէ Տէր Տէր:

ԻԱ ¹ Եւ եղև բան Տեառն առ իս՝ և ասէ. ² Որդի՛ մարդոյ, կանայք **23, 2**
երկուն էին՝ դստերք միոյ մօր. ³ և պոռնկեցան յԵգիպտոս 'ի ման- 3
կութեան իրեանց. անդ անկան սպինք իրեանց. անդ արկան 'ի
կուսութենէ իրեանց: ⁴ Անուն դստերն երիցու Ռոդա, և քեռ նորա Ռո- 4
դիբա. և եղև ինձ՝ և ծնան ուստերս և դստերս, և անուն նոցա՝ անուն
Շամբնի Ռոդա, և Երուսաղեմի Ռոդիբա: ⁵ Եւ պոռնկեցան Ռոդայն յինէն. 5
և արձակեաց զաչս իւր զհետ հոմանեաց իւրոց, յԱսորեստանեայն
որ մերձ էին առ նա. ⁶ 'ի զգեցեալ հի՛րս և կարմիրս, յիշխանս և 'ի 6
զօրագլուխս, յերիտասարդս, յընտրեալս յամենեսին, 'ի սպառազէնս 'ի
հեծեալս յերիվարս: ⁷ Եւ փարածեաց զպոռնկութիւն առ նոսա, առ ա- 7
մենայն ընտրեալս որդիսն Ասորեստանեայց. և առ ամենեսին զորոց
չգաւ զկնի ամենայն խորհրդովք իւրովք՝ և պղծեցաւ: ⁸ Եւ զպոռնկութիւն 8
իւր յերկրէն Եգիպտացոց ոչ եթող. զի ընդ նոսա պղծէր 'ի մանկութենէ
իւրմէ. և նոքա արկին զնա 'ի կուսութենէ, և հեղին 'ի վերայ նորա
զպոռնկութիւնս իրեանց: ⁹ Վասն այնորիկ մարմնեցին զնա 'ի ձեռս 9
հոմանեաց իրեանց, 'ի ձեռս որդոցն Ասորեստանեայց զորոց զհետ
երթայր: ¹⁰ Նոքա յայտնեցին զխայտառակութիւն նորա. զուստերս և 10
զդստերս նորա առին, և զնա սրով սպանին. և եղև խօսք կանանց, և
խնդրեցին վրէժ 'ի նմանէ 'ի դստերս իւր: ¹¹ Եւ ետես քոյր նորա Ռոդի- 11
բա. և առաւել զանցոյց զաչարձակութիւն ապականութեան իւրոյ քան
զնորայն. և զպոռնկութիւն իւր քան զպոռնկութիւն քեռ իւրոյ: ¹² Զի 12
չգաւ զհետ որդոցն Ասորեստանեայց. իշխանաց և զօրավարաց, որ
մերձ էին առ նա, զգեցելոց հանդերձս ծիրանիս ազնուականս. սպառազինաց
հեծելոց յերիվարս, երիտասարդաց՝ ընտրելոց ամենեցուն: ¹³ Եւ փեսի 13
զի պոռնկեցան՝ և մի ճանապարհ էր երկոցունց: ¹⁴ Եւ յաւել 'ի պոռնկութիւնս 14
իւր. և ետես արս նկարեալս յորմս պարկերս Քաղդեացոց՝ նկարեալս
գրչաւ 'ի նկարս. ¹⁵ ամեալ պէսպէս կամարս ընդ մէջ իրեանց, և խոյրս 15
ներկեալս 'ի գլուխս իրեանց. երփն երփն հարկանէր յամենեցունց 'ի
նմանութիւն որդոցն Բաբելացոց՝ յերկրին Քաղդեացոց՝ յաշխարհն

28 Ոմանք. Որ ծեփիինն զնոսա... փեսանէին զսրբութիւն, ըղձանային 'ի սնոփսս նոցա,
և ասին. Այսպէս: **29 Ոմանք յաւելուն.** Ընդ պանդխտիս՝ **31 Ոմանք.** Եւ հեղի 'ի վերայ նորա զսրբ՝: *Ոսկան.* Նոցա՝ ետուն նոցա 'ի գլուխս նոցա:
23. 3 Ոմանք. Եւ անդ անկան 'ի կուսութենէ: **4 Ոմանք.** Եւ անունք նոցա. անուն:
5 Ոսկան. Առ նա: (6) Զգեցեալ հի՛րս... յընտրեալս զամենեսին: **6 Ոմանք.** Նի՛րս և 'ի
կարմիրս... յընտրեալս ամենեսին: **7 Ոմանք.** Որդիսն Ասորեստանեայս: **9 Ոմանք.**
Մարմնեցի զնա 'ի ձեռս: *Այլք.* 'Ի ձեռս հոմանեաց իւրոց: **10 Ոսկան.** Եւ եղև խօսք
կանանց: **13 Բազումք.** Եւ փեսի զի պղծեցան, և մի: **14 Բազումք.** Նկարեալ գրչաւ
'ի նկարոս:

16 իրեանց: ¹⁶ Եւ ակն ե՛ր նոցա հայեցուածովք աչաց իրեանց. և առաքեաց
 17 հրեշտակս առ նոսա յերկիրն Քաղդեացոց: ¹⁷ Եւ եկին առ նա որդիքն
 Բաբելացոց յանկողինս օթի, և պղծեցին զնա ՚ի պոռնկութեան իւ-
 18 թում. և պղծեցան ընդ նոսա, և յափրացան անձն նորա ՚ի նոցանէ: ¹⁸ Եւ
 յայտնեաց զպոռնկութիւն իւր, և առակեաց զամօթ իւր: Եւ մեկնեցան
 19 անձն իմ ՚ի նմանէ. որպէս և մեկնեցաւ անձն իմ ՚ի քեռէ՛ նորա: ¹⁹ Եւ
 յաճախեցեր զպոռնկութիւն քո յիշեցուցանել զաւուրս մանկութեան քոյ
 20 յորս պոռնկէիրն յԵգիպտոս. ²⁰ և արձակեցեր զաչս քո առ Քաղդեացիսն՝
 21 յիշանդամս և ՚ի ձիանդամս: ²¹ Եւ այ՛ց արարից անօրէնութեան ման-
 կութեան քոյ՝ զոր գործէիրն յերկրին Եգիպտացոց յօթեվանս քո. ուր
 22 անկա՛ն սրինք քո և լուծա՛ն կուսութիւն քո: ²² Վասն այնորիկ Ո՞ղորհա՛
 այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Ահաւասիկ ես յարուցից ՚ի վերայ քո
 զհոմանիսն յորոց յափրացան անձն քո, և ածից պարեցից զնոսա զքև
 23 ²³ զորդիսն Բաբելացոց, և զամենայն Քաղդեացիսն, զՓակուդ և զՍուէ
 և զԿուէ, և զամենայն որդիսն Ասորեստանեայց ընդ նոսա. զերիտասարդս
 ընտրիրս, զիշխանս, զգօրավարս, զսպառազէնս զանուանիս՝ զհեծեալս
 24 յերիվարս: ²⁴ Ամենեքին եկեացեն ՚ի վերայ քո՝ ՚ի հիւսուոյ. կառք և անիւք
 ազգաց բազմութեան, սաղաւարտաւորք և վահանաւորք. և արկցեն
 25 շուրջ զքև պահ. և քաց առաջի երեսաց նոցա դափաստանս, և խնդրեացեն
 ՚ի քէն վրէժս դափաստանօք իրեանց: ²⁵ Եւ քաց զնախանձ իմ ՚ի քեզ,
 և արասցեն ընդ քեզ ըստ բարկութեան սրամտութեան իմոյ. և զունչս
 և զականչս քո կտրեացեն. և զմնացորդս քո սրով կտրորեացեն, և
 զուստերս քո և զդստերս քո առցեն, և զմնացորդս քո հրով սափակեացեն.
 26 ²⁶ և մերկացցեն ՚ի քէն զհանդերձս քո, և առցեն զզարդ պարծանաց
 27 քոց: ²⁷ Եւ դարձուցից զամպարշտութիւնս քո ՚ի քեզ, և զպոռնկութիւնս
 քո որ յերկրին Եգիպտացոց. և ո՛չ ամբառնայցես զաչս քո ՚ի նա, և
 28 ո՛չ ևս յիշեցես զԵգիպտոս: ²⁸ Վասն այդորիկ այսպէս ասէ Տէր Տէր.
 Ահաւաղիկ են մարմնեցից զքեզ ՚ի ձեռս արելեաց յորոց յարկացաւ
 29 անձն քո ՚ի նոցանէ: ²⁹ Եւ զնացցեն ընդ քեզ արելութեամբ, և առցեն
 զամենայն վաստակս քո և զերկս քո. և եղիցես մերկ և խայտառակեալ.
 և յայտնեցի ամօթ պոռնկութեան քոյ. ամպարշտութիւնս քո և պոռն-
 30 կութիւն քո ³⁰ արարին քեզ զայդ, ՚ի պոռնկելն քում զհետ ազգաց, ուր
 31 պղծէիր ՚ի խորհուրդս նոցա: ³¹ Զճանապարհս քեռ քո զնացեր. և քանց
 32 զբաժակ նորա ՚ի ձեռս քո: ³² Այսպէս ասէ Տէր Տէր. Զբաժակն քեռ
 քո արբցես, զխորն և զլայնն. * և եղիցես ՚ի ծաղր և ՚ի կափականս.

15 Ոմանք. Եւ երփն երփին... յերկիրն Քաղդեացոց յաշխարհին իրեանց:
16 Բազումք. Եւ ակն եղ նոցա... աչաց իւրոց: **18 Ի բազումս պակասի.** Որ-
 պէս և մեկնեցաւ *սանն իմ* ՚ի քեռէ նորա: **20 Յօրինակին.** Եւ ձիանդամս: **21 Ո-**
մանք. Յերկիրն Եգիպտացոց: **22 Բազումք.** Վասն այդորիկ... այսպէս ասէ Տէր Տէր.
 Ահաւաղիկ ես յա՛: **23 Ոմանք.** Եւ զորդիսն Բաբելացոց և զամենայն Քաղդեացոց:
Յօրինակին. Քաղդեացիսն, զՓակուդը՝ և զՍուէ, և զԿուէ: **25 Ի լուս՝.** Եւ արասցեն
 ՚ի քեզ ըստ. *համաձայն ոմանց ՚ի բնաբ՝: Ի լուս՝.* Սրով սափակեացեն. *համաձայն*
ոմանց ՚ի բնաբ՝: Առ Ոսկանայ պակասի. Եւ զմնացորդս քո սրով կտրորեացեն,
 և զուստերս քո և զդստերս քո առցեն, և զմնացորդս քո հրով սա՛: **27 Ոմանք.**
 Զամբարշտութիւնս քո ՚ի քէն... որ յերկրէն Եգիպտացոց: **28 Ոմանք.** Ահաւասիկ
 ես մափ՛: **Բազումք.** Արելեաց քոց յորոց յափրացաւ. *կամ՝* յափրեցաւ անձն քո ՚ի
 նոցանէն:

յաճախել կապարել զարբեցութիւն. ³³ և լցցիս լքմամբ. զբաժակն ա– 33
 պականութեան, զբաժակն քեռ քո Շամրնի, ³⁴ արբցես և քամեսցես. և 34
 զհերս քո խզեսցես, և զսրիսն քո կոծեսցես. և զփօսն քո և զամսագլուխս
 քո դարձուցից ՚ի քէն. զի են խօսեցայ՝ ասէ Ադովնայի Տէր: ³⁵ Վասն 35
 այդորիկ այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Փոխանակ զի մոռացար զիս, և
 ընկեցեր զիս զկնի մարմնոյ քոյ. և դու ընկալ զամպարշարութիւնս քո և
 զպոռնկութիւնս քո: ³⁶ Եւ ասէ ցիս Տէր. Որդի մարդոյ, եթէ դապեսցիս 36
 զՌողայն և զՌողիբայն, և պաքմեսցես նոցա զանօրէնութիւնս իւրե–
 անց: ³⁷ Զի շնացան՝ և արիւն է ՚ի ձեռս նոցա և ՚ի խորհուրդս նո– 37
 ցա. շնային՝ և զորդիս իրեանց գոր ինձ ծնան՝ անէին զբոցով: ³⁸ Մինչ 38
 ցայնչափ ևս արարին ինձ. զի զսրբութիւնս իմ պղծէին ՚ի նմին աւուր,
 և զշաբաթսն իմ ապականէին՝ ³⁹ ՚ի գոհել նոցա զորդիս իրեանց կոռցն 39
 իրեանց. և մրանէին ՚ի նմին աւուր ՚ի սրբութիւնս իմ և պղծէին գ–
 նոսա. և այսպէս առնէին ՚ի մէջ փան իմոյ: ⁴⁰ Զի և արանց եկելոց ՚ի 40
 հեռասփանէ, առ որս հրեշտակս արձակէին. իսկ և իսկ իբրև գային, ՚ի
 բաղանիս մրանէիր. ՚ի ծարիր և ՚ի սնգոյր շպարէիր. և զարդարէիր
 զարդու, ⁴¹ և նսարէիր ՚ի գահոյս զարդարեալս. և սեղան յօրինեալ՝ 41
 և դնէիր առաջի. և զխունկս իմ և զեղսն առնուիր՝ և ուրախ լինէ–
 իր ընդ նոսա. ⁴² և ՚ի ձայն արուեստականաց նուագէին: Եւ առ այն 42
 արամբք, այլ ևս բազմութիւն արանց զինեմոլաց եկելոց յանապարէ,
 փայլի ապարանջանս ՚ի ձեռս նոցա և պսակ պարծանաց ՚ի գլուխս
 նոցա: ⁴³ Եւ ասացի՝ թէ մի՛ շնացի ընդ նոսա զգործ պոռնկութեան. և 43
 նա պոռնկեր: ⁴⁴ Եւ մրանէին առ նա՝ որպէս մրանիցեն առ կի՛ն պոռնիկ. 44
 նոյնպէս մրանէին առ Ռողայն և առ Ռողիբայն՝ գործել զանօրէնութիւն:
⁴⁵ Եւ արք արդարք էին նոքա, և խնդրեսցեն վրէժս ՚ի նոցանէ, զվրէժ 45
 շնացելոց և զվրէժ արեան. զի շնացողք էին, և արիւն ՚ի ձեռս նոցա:
⁴⁶ Զի՛ այսպէս ասէ Տէր Տէր. Ա՛՞՞՞ ՚ի վերայ գօր՝ և արկ գնոքօք խռովութիւն 46
 և յափշտակութիւն: ⁴⁷ Եւ քարածի՛գ լեր ՚ի նոսա քարամբք գօրաց, և 47
 խոցոյրեա՛ գնոսս սրովք նոցա. ուսրերք նոցա և դսրերք կոտորեսցին,
 և զփունս նոցա հրձի՛գ արասցեն: ⁴⁸ Եւ դարձուցից զամպարշարութիւնս 48
 յերկրէ. և իրապեսցին ամենայն կանայք, և մի՛ ևս արասցեն ըստ ամ–
 պարշարութեան նոցա: ⁴⁹ Եւ փացի ամպարշարութիւն ձեր ՚ի վերայ ձեր, 49
 և ըստ խորհրդոց ձերոց ընկալջիք. և ծանիջիք թէ են եմ Տէր Տէր:

ԻԲ ¹ Եւ եղև բան Տեառն առ իմ յամին իններորդի, յամսեանն փասն– 24
 երորդի, որ օր փասն էր ամսոյն: ² Եւ ասէ. Որդի մարդոյ, գրեա՛ դու 2
 քեզ զնշան աւուրն, յորմէհեպտէ եհաս արքայն Բաբելացոց ՚ի վերայ

32 Ոսկան. Յաճախել և կապարել: 33 Ի լուս. Եւ լքցիս լքմամբ: Ոմանք.
 Զբաժակն ապականութեամբ: 35 Ոսկան. Եւ դու ընկալար զամբար՛: Ի լուս. Ընկալ
 զամբարփրատանութիւնս քո: 37 Բազումք. Եւ խորհուրդք նոցա շնային: 38 Բազումք.
 Մինչ այնչափ արարին ևս ինձ: Ի լուս. Պղծէին և ՚ի նմին աւուր: 40 Ոսկան. Առ
 որ հրեշտակսն արձակէին, իսկ իբրև գային: Երկու օրինակք հասնաձայնք իրերաց.
 Եւ ՚ի սնգոյր պաշարէիր: 41 Բազումք. Յօրինեալ դնէիր առաջի քո. և: 42 Ոմանք.
 Եւ ձայնս արուեստա՛: 43 Ոմանք. Թէ մի՛ շնացիս ընդ նոսա: 45 Ոմանք. Վրէժ
 շնացելոյ: 46 Ոմանք. Ա՞՞՞ ՚ի վերայ նոցա գօր: 47 Ոմանք. Եւ դսրերք նոցա կոտոր՛:
 48 Յօրինակին. Եւ խայրեսցին ամենայն կանայք: 49 Բազումք յաւելուն. Եւ ըստ
 մեղաց խորհրդոց: Ոսկան. Խորհրդոց ձերոց սգացիք. և ծանիջիք:

- 3 Երուսաղեմի: ³Յօրէ յայնմանն առակեցես քանն դառնացողաց զառակա
 4 կառո՛ և արկցես ՚ի դմա ջուր: ⁴Եւ դիցես զանդամաթիւղ, զամենայն
 5 յօշուած գեղեցիկ, զագրղ՝ և զերի, քանցեալ յսկերաց, ⁵ամեալ յընփիր
 6 ընփիր անասնոց. և զուկերսն ՚ի ներքոյ կաթսային այրեսչիք. եռաց՝
 7 զեղա՛ւ քաջ եռաց, եփեցան սկերքն ՚ի միջի նոցա: ⁶Վասն այնորիկ
 8 այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Ո՛վ քաղաք արեանց, կաթսա լի ժանգով.
 9 և ժանգն ՚ի նմանն ո՛չ պարգեցաւ. անդամ անդամ եհան ՚ի նմանն, և
 10 վիճակ ո՛չ անկաւ ՚ի վերայ նորա. ⁷զի արիւն նորա ՚ի միջի նորա է.
 11 ՚ի սալաքարի՛ վերայ եղի գնա, և ո՛չ հեղի գնա յերկիր ծածկել գնա
 12 հողով: ⁸Մինչև ելցէ սրբամտութիւն իմ ՚ի վրէժխնդրութիւն պահանջել
 13 զվրէժս, և եպու զարիւն նորա ՚ի վերայ սալաքարին զի մի՛ ծածկեցի:
 14 ⁹Վասն այդորիկ այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Վայ քաղաք արեանց.
 15 և ես զփայտն բազմացուցից, և յաճախեցից ¹⁰զխանձողն. և հուր
 16 բորբոքեցից զի միսն հալեցի, և արգանակն նուաղեցի, և սկերքն
 17 փխրեցին, ¹¹և կացցէ ՚ի վերայ կայծականց իւրոց: Բորբոքեցաւ զի
 18 վառեցի՛ ջեռցի՛, և պղինձ նորա հալեցի՛, և ՚ի միջի նորա պղծու-
 19 թիւն նորա. և պակասեցի ժանգ նորա. ¹²և նուաղեցի ժանգ նորա, և
 20 մի՛ ելցէ ՚ի միջոյ նորա բազում ժանգ նորա. և յամօթ լիցի ժանգ նորա
 21 պղծութեամբ արգանակին. ¹³փոխանակ զի պղծէիր դու, և ո՛չ սրբեցիս
 22 ՚ի պղծութենէ քումմէ. և զի՛նչ իցէ զի ո՛չ սրբեցի քակաւին, մինչև
 23 կարարեցից զսրբամտութիւն իմ ՚ի նմա: ¹⁴Ես Տէր խօսեցայ, և եկեցէ
 24 և արարից՝ և ո՛չ խորշեցայց, և ո՛չ ողորմեցայց, և ո՛չ մխիթարեցայց.
 25 այլ ըսպ ճանապարհաց քոց՝ և ըսպ գնացից քոց դարեցայց զքեզ,
 26 ասէ Ադովնայի Տէր: Վասն այդորիկ են դարեցայց զքեզ ըսպ արեանց
 27 քոց. և ըսպ խորհրդոց քոց դարեցայց զքեզ պիղծոյ և անուանարկ, որ
 28 յաճախեցեր ՚ի դառնութիւնս:
- 15, 16 ¹⁵Եւ եղև բան Տեառն առ իս՝ և ասէ. ¹⁶Որդի մարդոյ. Ահաւաղիկ են ԻԳ
 17 բառնամ ՚ի քէն զցանկալիս աչաց քոց պարտեազմաւ, և ո՛չ կոծեցիս,
 18 և ո՛չ լայցես, և ո՛չ ելանիցէ արքօսք ՚ի քէն: ¹⁷Զի հեծութիւն արեան
 19 միջոյ և սգոյ է, և ո՛չ հիւսցին գէսք քո, և կօշիկք քո այդրէն յոքս քո.
 20 և մի՛ մխիթարեցիս ՚ի շրթանց նոցա, և զհաց արանց մի՛ կերիցես:
 21 ¹⁸Եւ խօսեցայ ժողովրդեանն ընդ առաօքս, որպէս հրամայեաց ինձ
 22 Տէր. և մեռան կինն իմ յերեկորեայ. և արարի ընդ առաօքսն որպէս
 23 հրամայեցաւ ինձ: ¹⁹Եւ ասէ ցիս ժողովորդն. Ո՛չ պարմես մեզ՝ զի՛նչ է
 24 այդ գոր գործեսդ: ²⁰Եւ ասեն ցնոսա. Բան Տեառն եղև առ իս՝ և ասէ.
 25 ²¹Ասա՛ ցրունդ Իսրայելի. Այսպէս ասէ Տէր Տէր. Ահաւաղիկ ես պղծեցից

24. 2 Ունանք. Քեզ զնշանատրն, յօրէ յորմէ հետէ եհաս: **3 Ունանք.** Տանն դառնացողի
 .. և արկցես ՚ի դա ջուր: **4 Ունանք.** Եւ դիցես ՚ի դմա զանդա՛: **5 Բազուրք.** Ոսկերքն ՚ի
 միջի նորա: **6 Ունանք.** Վասն այտորիկ այսպէս: **7 Ունանք.** Արիւն նորա ՚ի մէջ նորա
 է... ծածկել հողով: **9 Բազուրք.** Զփայտն յաճախեցից (10) զխանձողն բազմացուցից.
 հուր բորբոքո՛: **10 Ոսկան.** Եւ սկերքն փշրեցին: **12 Ունանք.** Նուաղեցի ժանգ
 նորա: **13 Բազուրք.** Իցէ եթէ ոչ սրբեցի: **՚Ի լու՛.** Ոչ սրբիցի. *համաձայն ունանց:*
16 Ունանք. Եւ ոչ ելցէ արքօսք: **17 Ունանք.** Կօշիկք քո անդրէն յոքս... արանց
 մի՛ ուրիցես: **18 Բազուրք.** Եւ խօսեցայ ընդ ժողո՛: *Ունանք.* Ընդ առաօքս որպէս
 հրամայեաց ինձ:

գարբութիւնս իմ, զհպարտութիւն զօրութեան ձերոյ, զգանկալիս աչաց ձերոց, և յորս խնայենն անձինք ձեր. ուստերքն ձեր և դստերք ձեր որ ՚ի ձէնջ մնացեալ են՝ ՚ի սոր սակցին: ²² Եւ արասջիք նոյնպէս որպէս ես արարի. ՚ի բերանոց նոցա մի՛ մխիթարիցիք, և զհաց արանց ո՛չ ուրիցեք: ²³ Եւ վարսք ձեր ՚ի վերայ զլիսոց ձերոց, և կօշիկք ձեր յորս ձեր. ո՛չ կոծիցիք, և ո՛չ լայցեք. և հաշեսջիք յանիրաւութիւնս ձեր, և ո՛չ մխիթարեացե՛ք իւրաքանչիւրոք զեղբայր իւր: ²⁴ Եւ եղիցի ձեզ Եզեկիէլ ՚ի նշան. ըսք ամենայնի գոր ինչ արար, առնիցէք յորժամ հասանիցէ այդ. և ծանիջիք թէ են եմ Ադովնայի Տէր: ²⁵ Եւ դու որդի մարդոյ, ոչ ապաքէն յաւոր յայնմիկ յորժամ բարձի՛ց ՚ի նոցանէ զօրութիւն նոցա, և զհպարտութիւն պարծանաց նոցա, և զգանկալիս աչաց նոցա, և զհպարտութիւն անձանց նոցա, զուստերս և զդստերս նոցա. ²⁶ յաւորն յայնմիկ գայցէ ապրեալն առ քեզ՝ փալ գոյժ յականջս քո: ²⁷ Յաւոր յայնմիկ բացցի՛ բերան քո առ ապրեալն. խօսեսցիս և մի՛ ևս համբասցիս, և եղիցիս նոցա ՚ի նշան. և ծանիցեն եթէ են եմ Տէր:

Ի վերայ որդւոցն Ամովնայ:

Ի՞՞ ¹ Եւ եղև բա՛ն Տեառն առ իս՝ և ասէ. ² Որդի՛ մարդոյ՝ հաստարեա՛ 25, 2 զերեսս քո ՚ի վերայ որդւոցն Ամովնայ. մարգարեաց՝ ՚ի վերայ նոցա, ³ և ասասցես ցորդիսն Ամովնայ. Լուարո՛ք զպարգամս Ադովնայի Տեառն. Այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Փոխանակ զի ուրնհար եղերուք ՚ի վերայ սրբութեանց իմոց որ պղծեցան, և ՚ի վերայ երկրին Իսրայէլի որ ապականեցաւ, և ՚ի վերայ քանն Յուդայ որ գնաց ՚ի գերութիւն: ⁴ Վասն այնորիկ ահաւաղիկ են մաքնեմ զձեզ որդւոցն Կեդեմայ ՚ի ժառանգութիւն, և բնակեսցեն մեղօքն իւրեանց ՚ի քեզ, և կանգնեսցեն զխորանս իւրեանց ՚ի քեզ. նոքա կերիցեն զպարուղ քո, և նոքա արբցեն զպարարութիւն քո: ⁵ Եւ քաց զբաղաքն Ամովնացւոց յարօքս ուղտուց, և զորդիսն Ամովնայ յարօքս հօրից, և ծանիցեն թէ ես եմ Տէր: ⁶ Զի 6 ա՛յսպէս ասէ Տէր Տէր. Փոխանակ զի կայթցե՛ր դու ձեռամբ քով, և քովեսցեր ոքամբ քով, և ուրա՛խ եղեր անձամբ քով ՚ի վերայ երկրին Իսրայէլի. ⁷ վասն այնորիկ ահաւաղիկ են ձգեցից զձեռն իմ ՚ի վերայ 7 քո, և քաց զքեզ ՚ի յափշտակութիւն ՚ի մէջ ազգաց, և սաքակեցի՛ց զքեզ ՚ի ժողովրդոց, և կորուսից զքեզ ՚ի գաւառաց կորստեամբ. և ծանիցես թէ են եմ Տէր:

Ի վերայ Մովսարու: ⁸ Այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Փոխանակ զի 8 ասացին Մովսար և Սէիր, թէ ահա որպէս ամենայն ա՛զգ են, նոյնպէս և քունն Իսրայէլի և Յուդայ: ⁹ Վասն այդորիկ ահաւաղիկ ես քակեցի՛ց 9

21 Ոմանք. Եւ պղծեցի գարբութիւն... և յոր խնայեսցեն ան՝... և դստերքն որ ՚ի ձէնջ մնացեալ էին ՚ի: **22 Ոմանք.** Եւ արասջիք սոյնպէս: *Յօրինակին պակասէր.* Ի բերանոց նոցա մի՛ մխիթարիցիք: *Ուր բազումք.* մի՛ մխիթարեսջիք: **24 Օրինակ մի.** Եւ եղիցի ձեզ Եզեկիէլին նշան. ըսք ամենայնի գոր արար: **26 Բազումք.** Յաւոր յայնմիկ գայցէ: **25. 4 Ոմանք.** Ահաասիկ ես: *Բազումք.* Որդւոցն Կեդամայ... մեղաւորք իւրեանց ՚ի քեզ: **5 Բազումք.** Եւ ծանիջիք թէ ես եմ Տէր: **6 Այլք.** Եւ դուրիցեր ոքամբ: **7 Ոմանք.** Ահաասիկ ես ձգե՛... և ծանիջիք թէ ես եմ: *Ոսկան.* Ի յափշտակութիւն ազգաց: **8 Բազումք.** Որպէս ամենայն ազգք են:

զթիկունս Մովաբու 'ի բարձուանդակաց քաղաքաց իւրոց, զընրիի ըն-
 10 վիր երկիրն՝ զպոնն Բեթայ և զԱսերովթայ, 'ի վերոյ քան զաղբեր քա-
 11 ղաքին առ ծովեզերքն. ¹⁰ գորդիսն Կեդեմայ 'ի վերայ որդոցն Ամոնայ՝
 եպու նմա 'ի ժառանգութիւն. զի մի՛ եղիցի յիշարակ որդոցն Ամովնայ
 'ի մէջ ազգաց. ¹¹ և 'ի Մովաբայ վրէժ խնդրեցից: Եւ ծանիցեն թէ են են
 Տէր:

12 *Ի վերայ Եդոմայ:* ¹² Այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Փոխանակ զի
 խնդրեաց վրէժ Եդոմ 'ի փանէն Յուդայ, և ոխակալ եղեն՝ և պահանջեցին
 13 վրէժս: ¹³ Վասն այդորիկ այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Չգեցից զձեռն
 իմ 'ի վերայ Եդովնայ, և սաքակեցից 'ի նմանէ զմարդ և զանասուն,
 և եղից զնա անապար. և հալածեալք 'ի Թեմանայ անկցին 'ի սուր:
 14 ¹⁴ Եւ խնդրեցից վրէժս յԵդովնայ 'ի ձեռն ժողովրդեան իմոյ Իսրայէ-
 լի. և արասցեն ընդ Եդովն ըսք բարկութեան սրամբութեան իմոյ: Եւ
 ծանիցեն զվրէժխնդրութիւն իմ, ասէ Ադովնայի Տէր:

15 *Ի վերայ Փղշրասցոցն:* ¹⁵ Վասն այդորիկ այսպէս ասէ Ադովնայի
 Տէր. Փոխանակ զի ոխակալ եղեն այլազգիքն, և յարուցին վրէժխնդրու-
 16 թիւն սրբի մբօք յոքնհարութիւն՝ սաքակել մինչև յաիպեան: ¹⁶ Վասն
 այնորիկ այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Ահաւաղիկ ես ձգեցից զձեռն
 իմ 'ի վերայ այլազգեացդ, և սաքակեցից զԿրեքացիսդ, և կորուսից
 17 զմնացորդս ծովեզերեայցդ. ¹⁷ և խնդրեցից 'ի նոցանէ վրէժս մեծամեծս
 կշքամբութեամբ և բարկութեամբ: Եւ ծանիցեն թէ են են Ադովնայի
 Տէր, 'ի պահանջել զվրէժխնդրութիւն իմ 'ի նոցանէ:

Ի վերայ Տիրոսի:

26 ¹ Եւ եղև յամին մեքասաներորդի որ օր մի էր ամսոյն. եղև բան ԻԵ
 2 Տեառն առ իս՝ և ասէ. ² Որդի մարդոյ, փոխանակ զի ոքնհար եղև
 Տիրոս 'ի վերայ Երուսաղեմի, և ասէ. Վա՛շ վա՛շ, զի բեկաւ կորեաւ.
 3 առ իս դարձցին ազգքն, որովհետև լին աներեցաւ: ³ Վասն այսորիկ
 այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Ահաւաղիկ ես 'ի վերայ քո՝ Տիրոս, և
 հանից 'ի վերայ քո ազգս բազումս, որպէս ելանէ ծովդ ալեօք իւրովք.
 4 ⁴ և կործանեցեն զպարիսպս Տիրոսի, և կործանեցեն զաշտարակս
 5 նորա. և հոսեցից զհող նորա 'ի նմանէ, և արարից զնա յապառաժ. ⁵ և
 ձգանք ոռկանաց եղիցի 'ի մէջ ծովուն. զի են խօսեցայ՝ ասէ Տէր Տէր.
 6 և եղիցի յաւար ազգացն, ⁶ և դսպերք նորա 'ի դաշտի սրով սպան-
 7 ցին. և ծանիցեն թէ են են Տէր: ⁷ Զի այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր.

9 Ոմանք. Ահաասիկ ես քակեցից զթիկունս Մովաբայ 'ի բարձրաւանդակաց քաղաքացն: *Ուր Ոսկան յանկու.* 'ի բարձրաւ. *պարսպաց* քաղաքացն: *Ի յուս.* Բեթայ և զԱսիմովթայ. *ուր ոմանք.* զԱսիրութայ: **10 Ոմանք.** Զորդիսն Կեդեմայ 'ի վերայ: **13 Ոմանք.** Վասն այնորիկ այսպէս... և սաքակեցից 'ի նմա զմարդ... զնա յանապար: **14 Ոմանք.** Եւ խնդրեցից վրէժս ընդ Եդոմայ: **15 Ոսկան.** Ոքնհարութեամբ սաքակել: **16 Ոմանք.** Ահաասիկ ես ձգե՛... զմնացորդս ծովեզերեայցդ. *ուր Ոսկան.* ծովեզերայդ: **17 Յօրինակին պակասէր.** Զվրէժխնդրութիւն իմ 'ի նոցանէ: *Յստացիկայ և 'ի յաշորդ գրոխադ բազումք փոխանակ* Տիրոսի, *դնեն* Տուր. Տուրայ: **26. 3 Ոմանք.** Վասն այնորիկ այսպէս... ահաասիկ ես 'ի վերայ... որպէս ելանիցէ ծով ալեօք: **4 Ոմանք.** Զաշտարակն նորա... և արարից զնա ապառաժ: **5 Բազումք.** Եղիցին 'ի մէջ ծովուն: **6 Ոսկան.** Ի դաշտի սպանցին: *Բազումք.* Եւ ծանիցեն զի են են Տէր:

Ահա աղիկ ես ածից 'ի վերայ քո Տիրոս՝ զՆաբուքոդոնոսոր արքայ
 Բաբելացոց 'ի հիւստոյ, որ է արքայ արքայից. կառօք և երիվարօք,
 գունդագունդ հեծելօք ազգաց բազմաց յոյժ: ⁸Նա գոսպերս քո 'ի դաշ- 8
 փի սրով կոտորեսցէ. և շուրջ զքև պահ ղիցէ, և փոն փորեսցէ, և
 պապնէշ կանգնեսցէ. և զամրութիւն զինուց, ⁹և զգեղարդունս իւր յան- 9
 ղիման քո կանգնեսցէ. և զպարիսպ քո և զաշտարակս կործանեսցէ
 սրով իւրով: ¹⁰Եւ 'ի բազմութենէ հեծելոց նորա՝ ծածկեսցէ՛ զքեզ փոշի 10
 նոցա. 'ի ձայնէ հեծելոց՝ և յանուոց կառաց նոցա շարժեսցին պարիսպք
 քո 'ի սրանելն նորա 'ի դրունս քո, որպէս որ սրանիցէ 'ի դաշտէ 'ի
 քաղաք: ¹¹Սմբակօք երիվարաց իւրեանց կոխեսցեն զհրապարակս քո, 11
 և զազգոյ քո սրով սափակեսցեն, և զհասարարութիւն զօրութեան քոյ
 յերկիր կործանեսցէ: ¹²Եւ աւան առցէ զօրութիւնս քո, և կողոպտեսցէ 12
 զինչս քո, և կործանեսցէ զպարիսպս քո, և զցանկալի ապարանս քո
 փապալեսցէ. և զքարինս և զփայտս և զհողն 'ի ծովն ամասցէ: ¹³Եւ 13
 քակտեսցէ զբազմութիւն արուեստականաց քոց, և ձայն երգոց մի՛ ևս
 լուիցի 'ի քեզ: ¹⁴Եւ արարից զքեզ յապառաժ, և եղիցիս 'ի ձգանս 14
 ուռկանաց. և մի՛ ևս շինեսցիս. զի ես խօսեցայ՝ ասէ Ադովնայի Տէր:
¹⁵Զի այսպէս ասէ Տէր Տէր ցՏիրոս. Ոչ ապաքէն 'ի ձայնէ կործան- 15
 ման քոյ, 'ի հեծելոյ վիրատրաց քոց, 'ի մերկանալոյ սրոյ 'ի միջի
 քում, շարժեսցին կղզիք քո: ¹⁶Եւ իջցեն յաթոռոց իւրեանց ամենայն 16
 իշխանք ազգաց ծովուդ, և վերացուցեն զխոյրս իւրեանց 'ի գլխոց
 իւրեանց, և զպէսպէս հանդերձս իւրեանց մերկացին, փազնապելով
 փազնապեսցին. յերկիր կործանեսցին, և զարհուրեսցին 'ի կորստե-
 ան իւրեանց, և յոգոց հանցեն 'ի վերայ քո. ¹⁷ողբս առցեն 'ի վերայ 17
 քո՝ և ասացեն. Զիանդ կորեար, քակտեցար 'ի մէջ ծովու քաղաքդ
 հոյակապ. որ եղեր զօրացեալ 'ի մէջ ծովու՝ դոն և բնակիչք քո, որ
 զարհուրեցուցանէիր զամենայն բնակիչս քո: ¹⁸Եւ երկիցեն կղզիք յօրէ 18
 կործանման քոյ. և խռովեսցին կղզիք ծովուդ 'ի հերքելոյն քումնէ:
¹⁹Զի այսպէս ասէ Տէր Տէր. Յորժամ փաց զքեզ քաղաքդ յաւերակ, 19
 իբրև զքաղաքս որ բնան չիցեն բնակեալ, 'ի հանել ինձ 'ի վերայ քո
 զանդունդսն, և ծածկեսցեն զքեզ ջուրք բազումք. ²⁰և իջուցից զքեզ առ 20
 իջեալսն 'ի խորխորաք, առ ժողովն յախտենից. և բնակեցուցից զքեզ
 'ի խորս երկրի, իբրև զաւերական յախտենից, ընդ իջեալսն յախտենից
 'ի խորխորաք: Զի մի՛ ևս բնակեսցես, և մի՛ կանգնեսցիս յերկիր կե-
 նաց. ²¹'ի կորոնսք մափնեցից զքեզ՝ և ոչ ևս իցես. և խնդրեսցիս՝ և ոչ 21
 զպանիցիս յախտեան:

Ողբք 'ի վերայ Տիրոսի:

8 Բազումք. 'Ի դաշտին սրով կոտորեսցէ. և զքև շուրջ... և ամրութիւն զինուց: **10 Ո-**
ւնակք. Զքեզ փոշի նորա: **11 Բազումք.** Եւ զազգոյ քո սրով կոտորեսցէ: *Ուկխն.*
 Յերկիր կործանեցից: **13 Ունակք.** Եւ քակտեսցէ զբազմութիւն... երգոց քոց մի՛ ևս:
16 Բազումք. 'Ի գլխոյ իւրեանց: **17 Օրինակ մի.** Զամենայն բնակիչս երկրի քո:
18 Ուկխն. Կղզիք յարենէ կործ՞: *Բազումք.* Կղզիք ծովու 'ի քերքելոյն քումնէ: **19 Ո-**
ւնակք. Քաղաքդ աւերակ... զանդունդսն, ծածկեսցեն զքեզ: **20 Ունակք.** Առ ժողովսն
 յախտենից: **21 Ունակք.** Խնդրեսցիս՝ և ոչ գրցիս:

27, 2 ¹Եւ եղև բա՛ն Տեառն առ իս` և ասէ. ²Որդի մարդոյ՝ ո՛ղբս առ ՚ի
 3 վերայ Տիրոսի. ³և ասասցես ցՏիրոս. Որ բնակեալդ ես ՚ի մութս
 ծովուդ վաճառաշահ ազգաց ՚ի կղզեաց բազմաց: Այսպէս ասէ Տէր
 Տէր ցՏիրոս. Դու ասէիր. Ե՛ս զարդարեցի զիս ՚ի զարդ գեղոյ՝ իմոյ՝
 4 ⁴՚ի սիրտ ծովու Բէլէիմայ: Սահմանակիցք քո որդիքն քո զարդարեցին
 5 զքեզ: ⁵Մայրք ՚ի Սանայիր լեռնէ շինեցան քեզ պահանգք, և քախարակք
 6 նոճիք ՚ի Լիբանանէ առան, առնել քեզ կայմս եղևնափայտեայս: ⁶Ի
 Բասանէ արարին զղեկս նաւաց քոց. և զմեհեանս քո շինեցին ՚ի փողոսկրէից.
 7 ասպարանս անփառախիփս ՚ի կղզեաց Քերիմացոց: ⁷Բեհեզ ընդ դիպակի
 զործեցաւ քեզ. ՚ի պասարառս յԵգիպտոսէ՝ արկանելիք քեզ ՚ի փառս,
 և հանդերձ ծիրանի և կապուրակ ՚ի կղզեացն յԵլիմացոց եղեն ՚ի
 8 զարդ պաճուճանաց քոց: ⁸Եւ իշխանք քո բնակիչք Սիդովնացոց. և
 եղեն Արադացիք նաւավարք քո, և իմաստունք քո Տիրոս որ եղեն
 9 ՚ի քեզ. նոքա եղեն քեզ նաւապետք: ⁹Եւ ծերքն մարտնագետք, և ի-
 մաստունք նոցա որ էին ՚ի քեզ, նոքա զօրացուցանէին զխորհուրդս
 քո. և ամենայն նաւք ծովուն և նաւավարք նոցա եղեն քեզ երթալ
 10 յարևմուտս արևմտից: ¹⁰Լիդացիք և Լիբեացիք թիկունք զօրութեան քոյ՝
 անք ընդիրք պատերազմօղք, որ կախեցին զվահանս և սաղաւարտս
 11 իւրեանց ՚ի քեզ, և նոքա փառաւորեցին զքեզ: ¹¹Որդիքն Արադացոց
 զօրութեամբք իւրեանց զպարսպօք քովք պատեալ կային՝ և պահէին
 զաշտարակս քո, զկապարճս իւրեանց կախէին շուրջանակի ՚ի պարիսպ
 12 քո. և նոքա իսկ բովանդակեցին զգեղեցկութիւն քո: ¹²Կարբեղովնացիք
 վաճառականք քո ՚ի բազմութենէ ամենայն զօրութեան քոյ. զարծաթ և
 զոսկի և զպղինձ՝ և զերկաթ և զանագ՝ և զկապար ետուն ՚ի վաճառս
 13 քո. ¹³Յոյնք և ամենայն որ շուրջ զնովաւ էին մարդավաճառք քո,
 14 և անօթս պղնձիս ետուն ՚ի վաճառս քո: ¹⁴Եւ ՚ի քանէ Թորգոմայ
 15 ձիովք և հեծելովք և ջորովք լցին զվաճառս քո: ¹⁵Որդիք Նոռացոց
 վաճառականք քո յաճախեցին ՚ի կղզեաց զվաճառս քո, ժանտօք փողոսկրէիք.
 16 և երթևեկացն մարդիկ՝ քայիր ՚ի գինս: ¹⁶Եւ վաճառք քո բազմացեալք
 յաղխամաղխէ քումմէ. յԱփեկայ գրաշխն, և երփն երփն նարօտուց ՚ի
 17 Թարշշայ. և Նոսմովթ և Կարբովդ լցին զվաճառս քո: ¹⁷Նրէասպան
 և որդիքն Իսրայելի՝ վաճառականք քո ցորենով՝ և խնկովք՝ և կասեալ՝
 և ընդիր ընդիր մեղու, և իւղով, և ռեփամք լցին զաղխամաղխեայ
 18 վաճառաց քոց: ¹⁸Դամակոս վաճառականք քո. և բազմաղխի՝ և ՚ի
 բազում զօրութենէ քումմէ. գինի ՚ի Քեղ՛բովնայ, և ասր ՚ի Միլիփեայ:

27. 4 Ի բազումս պակասի. Բէլիմայ: Մահմանակիցք քո որդիքն: **5** Ունակք. Մայրք ՚ի սանիր լեռնէ: Ոսկան. Եւ քախարակք և նոճիք ՚ի Լիբա՛ն: **7** Բազումք. Քեզ, պասարառս յԵ՛: Օրինակ մի. Ի զարդ պարմունանաց քոց: **8** Յօրինակին. Արդացիք նաւավարք քո: Ունակք. Որ էին ՚ի քեզ: **9** Ունակք. Որ են ՚ի քեզ, նոքա... նաւք ծովու և նաւավարք իւրեանց եղեն ՚ի քեզ երթալ: **11** Օրինակ մի. Զպարսպաւ քոյովք: Յօրինակին. Զճարպս իւրեանց կախէին շուրջա՛. ըստ որում ունի վրիպակաւ և այլ օրինակ մի: Բազումք. Կախեցին շուրջանակի: **15** Ոսկան. Որդիք Նոսմայեցոց վաճառականք քո յաճա՛: Օրինակ մի. Ժանտօք փեղոսկրօք: Բազումք. Մարդիկ քայիր գինս: **16** Բազումք. ՅԱփեկայ սրաշխն: Ոսկան. Եւ կորբող՝ լցին: **17** Ունակք. Զաղխամաղխս վաճառաց: **18** Ունակք. Եւ ՚ի բազում աղխի և ՚ի բազմազօրութենէ քո՛. և ասր ՚ի Մելիփայ: Ուր Ոսկան. Ի բազում աղխ՝ և ՚ի բազում:

¹⁹ Դան՝ և Յաւան ՚ի Մէտովգենայ՝ բերէին քեզ գինի ՚ի վաճառս քո. յԱսելայ 19
 երկայժ գործեալ անինս պապրաստեալս ՚ի վաճառս քո: ²⁰ Դեղանացիք 20
 վաճառականք քո, ածէին կառս ընտիրս ջորովք հանդերձ: ²¹ Արաբացիք՝ 21
 և ամենայն իշխանք Կեդարու, և նոքա վաճառականք ընդ ձեռամբ քով՝
 ուղարս, և խոյս, և որոջս՝ վաճառէին ՚ի քեզ: ²² Մաբա և Նոեգամա, և նո- 22
 քա վաճառականք քո. եւղս անուշունս, և ականս պապուականս, և
 ոսկի, եպոնն ՚ի վաճառս քո: ²³ Խառան, և Քանան, և Դադան, և նո- 23
 քա վաճառականք քո. Մաբա, և Ասուր, և Քաղման վաճառականք քո.
²⁴ որք բերեն քեզ վաճառս ընդ Մաքդիմ, և ընդ Գալիմ՝ հիր, և կարմիր, և 24
 կապուրակ, և երփն երփն նարօպուց. և գանձս ընտիրս վանդակեալս
 չուանօք. ²⁵ ՚ի նաւս նոճիս, որովք էր վաճառն քո. նաւք ՚ի բազմութեան 25
 վաճառաց քոց, և ՚ի յաճախութենէ աղիսամաղիսի քոյ, լցար՝ ծանրացար
 յոյժ: Ի սիրպ ծովու ²⁶ ՚ի ջուրս բազումս վարեցին զքեզ նաւավարք քո. 26
 հողմ հարաւոյ խորքակեաց զքեզ ՚ի սիրպ ծովու: ²⁷ Եւ զօրութիւն քո, և 27
 վարձք քո, և խառնաղանջիցն քոց, և նաւավարք քո, և նաւապետք քո,
 և խորհրդականք քո, և խառնաղանջք խառնաղանճից քոց. և ամենայն
 արք պապերազմօղք քո որ ՚ի քեզ, և ամենայն ժողովք որ ՚ի միջի քում
 անկցին ՚ի սիրպ ծովու՝ յաւուր կործանման քոյ: ²⁸ Ի ձայնէ բարբառոյ 28
 քոյ նաւավարք քո երկիւղիւ զարհուրեցին. ²⁹ և իջցեն ՚ի նաւաց իւրե- 29
 անց. ամենայն նաւավարք քո և նաւամուրք քո առաջապահք նաւաց,
 յափն ծովուն կացցեն. ³⁰ և աղաղակեցեն ՚ի վերայ քո, և փոխեցեն 30
 զձայնս իւրեանց. գուժեցին դառնապէս, հող ՚ի գրոնիս լիցին, ³¹ ընդ 31
 մոխիր թաւակեցին. զերծցեն զգլուխս ՚ի կնդութիւն, և քրձագգածք
 լիցին, և լացցեն ՚ի վերայ քո դառնացեալ սրտիւք: ³² Կոժ դառնութե- 32
 ան առցեն որդիք նոցա ՚ի վերայ քո, ողբս առցեն և ողբացեն. Ով էր
 իբրև զՏիրոսս որ լռեաց դադարեաց ՚ի մէջ ծովուն: ³³ Որչափ ինչ գրեր 33
 քեզ վարձս ՚ի ծովէ այսի. լցուցեր զազգս ՚ի բազմութենէ քումմէ, և
 յաղիսամաղիսէ վաճառաց քոց մեծացուցեր զամենայն թագաւորս երկ- 34
 րի: ³⁴ Արդ բեկար՝ ՚ի ծովուդ ՚ի խորս ջուրց վաճառք քո. և ամենայն 34
 ժողովք քո ՚ի միջի քում, անկան ամենայն նաւավարք քո: ³⁵ Ամե- 35
 նայն բնակիչք կղզեաց արարմեցան ՚ի վերայ քո. և թագաւորք նոցա
 զարհուրելով զարհուրեցան. և հեղին արտասուք զերեսօք իրեանց ՚ի
 վերայ քո: ³⁶ Վաճառականք ազգաց շջեցին ՚ի վերայ քո. ՚ի կորուստ 36
 մարմնեցար, և այլ ոչ ևս իցես յաւիտեան՝ ասէ Տէր Աստուած:

Ի վերայ իշխանին Տիրոսի:

19 Բազումք. Անիս պապեալս ՚ի վաճ՝: **20 Ոմանք.** Դեղենացիք վաճա՞... ջորեօք
 հան՝: **21 Առ Ոսկանայ պակասի.** Ընդ ձեռամբ քով ուղարս, և խոյս, և որոջս՝
 վաճառէին ՚ի քեզ: **22 Ոմանք.** Մաբա և Նոեգամա: **23 Ոմանք.** Եւ Քանան և Դադան:
24 Ի յոս՝. Նարօպից: **25 Ոմանք.** Նաւօք ՚ի բազմութեան... և յա՞: **27 Յօրինակին ՚ի**
կարգ բնաբանի զանց արարեալ և վարձք քո. և դապարկ րեղի պապրաստեալս,
 ՚ի յոս՝. նշանակի ՚ի մէջ բերել, համանայն այլոց: **Բազումք.** Եւ խառնաղանջք քո
 ՚ի խառնաղանջից: **29 Ոսկան.** Յափին ծովու կացցեն: **30 Բազումք.** Գուժեցեն
 դառնապէս: **31 Ոմանք.** Եւ քրձագգեացք լիցին: **32 Ոսկան.** Լռեաց և դադարեաց:
33 Ոմանք. Ի ծովէ անտի: **34 Ոմանք.** Արդ բեկաւ ՚ի ծովուդ... և ամենայն ժողովուրդք
 քո ՚ի միջի: **35 Ոմանք.** Եւ հեղին զարտասուս զերե՞: **36 Ոմանք.** Ոչ ևս իցես
 յաւիտեանս:

28, 2 ¹ Եւ եղև բա՛ն Տեառն առ իս` և ասէ. ² Եւ դու որդի մարդոյ՝ ասա՛ր ցիշխանդ Տիրոսի. Այսպէս ասէ Տէր Տէր. Փոխանակ զի հպարտացաւ սիրտ քո, և ասացեր՝ թէ Աստուած եմ ես, և զբնակութիւն Աստուծոյ բնակեցի ՚ի սիրտ ծովու. մարդ ես դու` և ոչ Աստուած. և ետուր զսիրտ քո իբրև զսիրտն Աստուծոյ: ³ Միթէ իմաստնագոյն իցես քան զԴանիէլ, ⁴ կամ իմաստունք խրատեցին զքեզ հանճարովն իրեանց. ⁵ միթէ իմաստութեամբ քով կամ խորհրդով՝ արարեր դու քեզ զօրութիւն, և ստացար ոսկի և արծաթ ՚ի գանձս քո. ⁶ կամ բազմութեամբ իմաստութեան քոյ և վաճառաց՝ յաճախեցեր զօրութիւն քո, և բարձրացաւ սիրտ քո զօրութեամբն քով: ⁷ Վասն այսորիկ այսպէս ասէ Տէր Տէր. Վասն զի ետուր զսիրտ քո իբրև զսիրտն Աստուծոյ. ⁸ փոխանակ այնորիկ ահաւաղիկ ես ածից ՚ի վերայ քո օտարս ժանտագործս յազգաց, և թափեացեն զսուր իրեանց ՚ի քեզ, և ՚ի վերայ գեղոյն իմաստութեան քոյ, և փարածեացեն զգեղ քո ՚ի կորուսար. ⁹ և կործանեացեն զքեզ՝ և մեռանիցիս մահու վիրատրաց ՚ի սիրտ ծովու: ¹⁰ Միթէ ասելով ասիցես. Աստուած եմ ես՝ առաջի վիրագացն քոց. բայց դու մարդ ես` և ոչ Աստուած. և ՚ի բազմութեան վիրատրաց քոց ¹¹ մեռելոց անթլփապից մեռանիցիս ՚ի ձեռաց օտարաց. զի ես խօսեցայ ասէ Ադովնայի Տէր: ¹² Եւ եղև բան Տեառն առ իս` և ասէ. Որդի մարդոյ՝ ոհրբս առ ՚ի վերայ իշխանին Տիրոսի, ¹³ և ասացես ցնա. Այսպէս ասէ Տէր Տէր. Դո՛ւ ես կնիք նմանութեան լի՛ իմաստութեամբ՝ և պասկ գեղեցկութեան. ¹⁴ ՚ի գրգանս դրախտին Աստուծոյ եղեր, և զամենայն ականս պարուականս ՚ի քեզ կապեցեր. Զսարդիոնն. և զպապազիոն. և զգմրուխտ. և զկարկեհան. և զշափիղձայ. և զյասպիսն. զարծաթ և զոսկի. և զգոճազմն. զակապոն. զմելեխիկն. զոսկեքարն. զբիրեղն. զեղեզնաքարն. և ոսկով լցուցեր զգանձս քո, և զշրեմարանս քո ՚ի քեզ. յօրէ յօրմէ հասարարեցար և հանդերձեցար ¹⁵ ընդ օծելոյ քորբէին, ետուր զքեզ ՚ի լեռն սուրբ Աստուծոյ, և եղեր ՚ի մէջ հրեղէն վիմացն: ¹⁶ Եղեր անարար յաուրսն քո, յօրէ յօրմէ հասարարեցար դու, մինչև զբան անիրատութիւնք ՚ի քեզ: ¹⁷ Ի բազմութենէ վաճառաց քոց լցեր զշրեմարանս քո անիրատութեամբք. մեղար՛ն և վիրատրեցար: Ի լեռնէն Աստուծոյ իջոյց զքեզ քերովքն վարսաւոր, ՚ի միջոյ հրեղէն վիմացն. ¹⁸ և բարձրացաւ սիրտ քո ՚ի գեղեցկութեան քում, և ապականեցաւ հանճար քո հանդերձ գեղովն քո: Վասն բազմութեան մեղաց քոց ընկեցի զքեզ յերկիր. յանդիման թագաւորաց ետուր զքեզ ՚ի խայտառակութիւն: ¹⁹ Վասն բազմութեան մեղաց քոց, և խարդախութեան վաճառաց քոց՝ պղծեցեր զսրբութիւնս քո. հանից հուր ՚ի միջոյ քումմէ՝ և նոյն կերիցէ զքեզ. և փաց զքեզ ՚ի մոխիր

28. 2 Ոմանք. Եւ բնակութիւն Աստուծոյ բնակիցի... մարդ ես դու՛ և ոչ ես Աստուած: *Ոսկան.* Եւ ՚ի բնակութեան Աստուծոյ բնակեցայ: **3 Ոմանք.** Հանճարովք իրեանց: **6 Ոմանք.** Վասն այդորիկ այս՛: **7 Ոմանք.** Ահաւաղիկ ես ածից... զսուրս իրեանց... զգեղեցկութիւն քո ՚ի կո՛: **8 Ոսկան.** Եւ կործանեացեն զքեզ՝ և մի՛ յառնիցես. և մահու վի՛: **9 Ոսկան.** Առաջի վիրատրացն քոց. բայց դու: *Ոմանք.* Վիրատրաց (10) և մեռելոց անթլ՛: **12 Ոսկան.** Լի իմաստութեամբ և կարարեալ դեղով: (13) Ի փակկութեան դրախտին Աստուծոյ եղեր: **13 Ոմանք.** Զմեղեխիկ... գեղեզնաքարն. կամ՝ գեղընգնաքարն: **16 Ոմանք.** Զշրեմարանս քո անօրէնութեամբ:

յերկրին քում առաջի ամենայն րեստողացն քոց: ¹⁹Եւ ամենեքին որ 19
ճանաչիցեն զքեզ 'ի մէջ ազգաց արքամեացին վասն քո. զի եղեր 'ի
կորուսար, և ո՛չ ևս իցես յարիտեան:

'Ի վերայ Սիդոնի: ²⁰Եւ եղև բան Տեառն առ իս` և ասէ. ²¹Որդի 20, 21
մարդոյ՝ հասարարեա՛ գերեսս քո 'ի վերայ Սիդովնի. մարգարեաց 'ի
վերայ նորա, ²²և ասասցես. Այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Ահաւասիկ 22
ես 'ի վերայ քո Սիդոն, և փառաւորեցայց ես 'ի քեզ. և ծանիցես թէ ես
եմ Տէր յառնել ինձ 'ի քեզ դարաստանս, և սուրբ եղէց ես 'ի քեզ: ²³Եւ 23
առաքեցից 'ի վերայ քո մահ, և արիւն 'ի հրապարակս քո. և անկցին
վիրաւորք 'ի միջի քում, պարտեցին շուրջ զքև սրովք. և ծանիցեն թէ ես
եմ Տէր: ²⁴Եւ ո՛չ ևս եղիցիս քանն Իսրայէլի խո՛ջ դառնութեան, և փո՛շ 24
ցաւոց յամենեցունց որ շուրջանակի անարգեցին զնոսա. և ծանիցես
թէ ես եմ Ադովնայի Տէր: ²⁵Այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Եւ ժողովեցից 25
զքունն Իսրայէլի յազգաց ուր ցրուեցան անդր. և սուրբ եղէց 'ի նոսա
առաջի ազգաց և ժողովրդոց. և բնակեցեն յերկրին իրեանց զոր եպու
ծառային ինում Յակովբու, ²⁶և բնակեցեն 'ի նմա յուսով. շինեցեն 26
քունս, և քնկեցեն այգիս` և բնակեցեն յուսով. յորժամ արարից դա-
րաստան յամենեսին որ շուրջանակի անարգեցին զնոսա: Եւ ծանիցեն
թէ եմ եմ Տէր Աստուած նոցա, և Աստուած հարց նոցա:

'Ի վերայ Եգիպտոսի, և փարաոնի արքային Եգիպտացոց:

ԻԶ ¹ Յամին քասներորդի՛ յամեսանն քասներորդի՛ որ օր մի էր մտոյն, **29**
եղև բան Տեառն առ իս` և ասէ. ²Որդի մարդոյ՝ հասարարեա՛ գերեսս քո 2
'ի վերայ փարաովնի արքային Եգիպտացոց. մարգարեաց 'ի վերայ
նորա` և 'ի վերայ ամենայն Եգիպտոսի, ³խօսեաց` և ասասցես. Այսպէս 3
ասէ Տէր Տէր. Ահաւասիկ ես 'ի վերայ քո փարաովն արքայ Եգիպտա-
ցոց վիշապ մեծ` որ նստիս 'ի մէջ գետոց. որ ասես թէ ինձ եմ գետքս`
և եմ արարի գոսա: ⁴Եւ եմ արկից դանդանաւանդ 'ի կզակս քո, և 4
մածուցից զձկունս գետոյդ 'ի թևս քո, և հանից 'ի միջոյ քումմէ զգետոյդ
քո. և ամենայն ձկունք գետոյդ կցեսցին 'ի թևս քո. ⁵և կործանեցից 5
զքեզ արագ արագ, և զամենայն ձկունս գետոյդ քոյ. ընդ երեսս դաշտին
անկանիցիս, և մի՛ ժողովեցիս, և մի՛ ևս աւաքեցիս. զի զազանաց
երկրի՛ և թռչնոց երկնից եպուն՝ զքեզ 'ի կերակուր: ⁶Եւ ծանիցեն ամե- 6
նայն բնակիչքդ Եգիպտացոց թէ եմ եմ Տէր. փոխանակ զի եղեր գա-
ւազան եղեգնեայ քանդ Իսրայէլի. ⁷և յորժամ յենուին 'ի քեզ` ելանէիր 7

19 Ոմանք. Զի եղիցես 'ի կորուսար: **20 Բազումք.** 'Ի վերայ Ծայդանու: **21 'Ի լու՛.**
Քո 'ի վերայ Ծայդանու. *համաձայն բազմաց 'ի բնաք՞:* **22 Ոմանք.** Ահաւասիկ ես
'ի վերայ քո Ծայդան: **24 Բազումք.** Եւ ո՛չ ևս եղիցին քանն... և ծանիցեն թէ ես եմ:
25 Ոսկան. Եւ սուրբ եղէց առաջի... ծառային իմոյ յա՛: **26 Ոմանք.** Դարաստանս
յամենեսեան: *Բազումք.* Եւ փարաոնի թագաւորին Եգ՞: **29. 1 Ոսկան.** Եւ եղև
բան Տեառն: **2 Բազումք.** 'Ի վերայ փարաոնի թագաւորին: **3 Բազումք.** Վիշապդ
մեծ: **4 Յօրինակին 'ի վերայ՝** Եւ ես արկից, *չակերպ եղեալ ակնարկէ բառնալ*
զևն համաձայն այլ միում օրինակի: *Ոմանք.* Եւ ես արկի դանդա՞: *Ոսկան.* Եւ
մեծացուցից զձկունս գետոյդ: **5 Ոմանք.** Զքեզ երագ երագ: *Ոսկան.* Անկանիցին, և
մի՛ ժողովեցին: *Ուր օրինակ մի ընդ Ոսկանայ.* և մի ևս հաւաքեցիս: **6 Ոմանք.**
Բնակիչք Եգիպտացոցն:

ընդ ձեռքս նոցա, և յորժամ բռնեմ հարկանէր զքէն ամենայն ձեռն, և յորժամ յենուիմ ՚ի քեզ՝ խորպակէիր և բեկանէիր զամենայն մէջս նոցա:

8 ⁸ Վասն այնորիկ այսպէս ասէ Տէր Տէր. Ահաւաղիկ էն ամեն ՚ի վերայ քո սուր, և կորուսից ՚ի քէն զմարդ և զանասուն: ⁹ Եւ եղիցի երկիրդ Եգիպտացոց ՚ի կորուսպ՝ և յաւերակ. և ծանիցեն թէ էն են Տէր. փոխանակ զի ասէիր՝ թէ գեպքս ին են, և ես արարի զոսա: ¹⁰ Վասն այնորիկ ահաւաղիկ էն ՚ի վերայ քո՝ և ՚ի վերայ ամենայն գեպոցդ քոց, և փաց զերկիրդ Եգիպտացոց յաւերակ՝ և ՚ի սուր, և ՚ի կորուսպ, ՚ի Մակդոնիայ՝ և ՚ի Սուռիենայ մինչև ՚ի սահմանս Եթովպացոց: ¹¹ Եւ մի՛ անցցէ ընդ նա ուրն մարդոյ. և կճղակ անասնոյ մի՛ գնասցէ ընդ նա. ¹² և մի՛ բնակեացէ ամս քառասուն: ¹² Եւ փաց զերկիրն նորա ՚ի կորուսպ ՚ի մէջ աւերակ երկիրին. և քաղաքք նոցա ՚ի մէջ աւերեալ քաղաքաց. և եղիցին յապականութիւն ամս քառասուն. և ցրուեցից զԵգիպտոս ՚ի մէջ ազգաց. և հոսեցից զոսա ընդ գաւառս: ¹³ Զի այսպէս ասէ Տէր Տէր. Յեր ամացն քառասնից ժողովեցից զԵգիպտացիս յազգաց ուր ցրուեցան ՚ի նոսա. ¹⁴ և դարձուցից զգերութիւն Եգիպտացոցն, և բնակեցուցից զոսա յերկրին Պաթուրէ՝ յերկրին ուստի առան. և եղիցի անդ իշխանութիւն մի՛ փառասպեալ քան զամենայն իշխանութիւնս: ¹⁵ Եւ եղիցի խոնարհագոյն, և մի՛ ևս բարձրացի ՚ի վերայ ազգաց. և սակաւաւորս արարից զոսա, զի մի՛ բազմացին ՚ի մէջ ազգաց: ¹⁶ Եւ մի՛ ևս եղիցին փանն Իսրայէլի յոյս յիշատակի անօրէնութեան, երթալ զհետ սրտից նոցա. և ծանիցեն թէ են են Ադոնայի Տէր:

17 *Դարձեալ ՚ի վերայ Եգիպտոսի:* ¹⁷ Եւ եղև ՚ի քսաներորդի և յեսթներորդի ամիսն, որ օր մի էր ամսոյն առաջնոյ. եղև բան Տեառն առ իս՝ և ասէ. ¹⁸ Որդի մարդոյ, Նաբուքոդոնոսոր արքայ Բաբելացոց աշխարհեցոյց զգօրս իւր աշխարհութեամբ մեծաւ ՚ի վերայ Տիրուսի: Ամենայն զլուխք կնդացեալք՝ և ամենայն ուսք գերծեալք. և վարձք նմա և զօրաց նորա ոչ եղեն առ ՚ի Տիրուսէ ծառայութեանն՝ զոր ծառայեցին ինձ ՚ի նմա:

19 ¹⁹ Վասն այնորիկ այսպէս ասէ Տէր Տէր, Ահաւասիկ փաց Նաբուքոդոնոսորայ արքայի Բաբելացոց զերկիրն Եգիպտացոց. և առցէ զբազմութիւն նորա, և աւարեացէ զաւար նորա, և կողոպտեացէ զկապուր նորա, և եղիցի վարձ զօրաց նորա: ²⁰ Փոխանակ հարկին յորում ծառայեաց ինձ ՚ի Տիրուս, երու նմա զերկիրն Եգիպտացոց ընդ ամենայնի զոր արարին ինձ: Այսպէս ասէ Տէր Տէր. ²¹ Յաւուր յայնմիկ ծագեացէ եղջիր յամենայն փանն Իսրայէլի. և քեզ փաց բերան բաց ՚ի մէջ նոցա. և ծանիցեն թէ են են Տէր:

7 *Ոսկան.* Եւ բեկանէիր զմէջս նոցա: 8 *Ոսկան.* Ի՞քէն զամենայն մարդ՝ և զա՞: 9 *Ոմանք.* Եւ ծանիցեն թէ ես են: 10 *Ոմանք.* Վասն այնորիկ ահաա՞: 11 *Ոմանք.* Ընդ նա մի՛ գնացէ: 12 *Ոմանք.* Եւ քաղաքք նորա ՚ի մէջ աւերեալ քաղաքաց եղիցին յապա՞... և ցրուեցից զոսա ընդ գաւառս: 14 *Ոսկան.* Յերկրին Պաթուրէ: 17 *Ի բազումս սակաւսի վերնագիրս այս՝ Դարձեալ ՚ի վերայ Եգիպտոսի:* 18 *Ի լու՞.* Ուսք քերծեալք. *համնմայն ոմանց ՚ի ընաք՞:* *Ոսկան.* Եւ զօրացն իւրոց ոչ եղեն: *Բազումք.* Առ ՚ի Ծուրայ ծառայ՞: 19 *Բազումք.* Վասն այնորիկ այսպէս... ահաւասիկ ես փաց: *Ոմանք.* Եւ առից զբազմութիւն... և կողոպտեացէ զկողոպուր նորա: 21 *Բազումք.* Եղջեր ամենայն փանն: *Ոսկան.* Եւ ծանիցես, թէ ես են:

¹ Եւ եղև բա՛ն Տեառն առ իս` և ասէ. ² Որդի մարդոյ՝ մարգարեանց՝ և **30**, 2
 ասասցես. Այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր Տէր. Ո՛հ ո՛հ, օր. ³ զի մե՛րձ է օր
 Տեառն, օր միգի. զի հասեալ է վախճան ազգաց: ⁴ Եւ եկեսցէ՛ սուր ՚ի վե-
 րայ Եգիպտացոց, և եղիցի խռովութիւն ՚ի կողմանս Եթովպացոց. և
 անկցին վիրաւորք յԵգիպտոս, և առցեն զբազմութիւն նորա, և փապալեսցին
 հիմունք նորա: ⁵ Պարսիկք, և Կրեպացիք, և Լիդացիք, և Լիբեացիք,
 և ամենայն խառնադանճքն. և յորդոց ուխարին իմոյ ՚ի նմա սրով
 կոտորեսցին: ⁶ Այսպէս ասէ Ադովնայի Տէր. Կործանեսցին մոյթքն Ե-
 գիպտացոց, և իջցէ հպարտութիւն զօրութեան նորա, ՚ի Մակրովդ՛այ
 մինչև ցՄուհէն սրով անկցին ՚ի նմա, ասէ Ադովնայի Տէր. ⁷ և աւերեսցի
 ՚ի մէջ ապականեալ աշխարհաց, և քաղաքք նոցա ՚ի մէջ քաղաքաց
 աւերելոց: ⁸ Եւ ծանիցեն՝ թէ են եմ Տէր, յորժամ արկից հուր ՚ի վերայ
 Եգիպտացոցն. և խորփակեսցին ամենայն օգնականք նորա: ⁹ Յաւուր
 յայնմիկ ելցեն հրեշտակք յերեսաց իմոց փազնապա՛ւ՝ ապականել զսնտրի
 յոյսն Եթովպացոց, և եղիցի խռովութիւն ՚ի նոսա յաւուրն Եգիպտա-
 ցոց. քանզի ահաւասիկ հասեալ է: ¹⁰ Այսպէս ասէ Տէր Տէր. Եւ կորուսից
 զբազմութիւն Եգիպտացոցն, ՚ի ձեռն Նաբուքոդոնոսորայ արքային
 Բաբելացոց. ¹¹ զնա՛ և զազգ նորա ընդ նմա. ժանտազործք յազգաց
 առաքեսցին կործանել զերկիրն, և թափեսցեն զամենայն սուրս իւրե-
 անց ՚ի վերայ Եգիպտոսի, և լցցի երկիրն վիրաւորք: ¹² Եւ փաց զգերս
 նորա յանապար, և մաքնեցից զերկիրն ՚ի ձեռս չարաց. և կորուսից
 զերկիրն լրիս իւրով ձեռօք այլազգեաց. զի ես Տէր իսուեսցայ: ¹³ Այսպէս
 ասէ Տէր Տէր. Կորուսից զգարշելիսն, և դադարեցուցից զմեծամեծս ՚ի
 Մենփացոց. և զիշխանս յերկրէն Եգիպտացոց, և ո՛չ ևս լինիցին. և
 արկից ա՛հ ՚ի վերայ երկրին Եգիպտացոց. ¹⁴ և կորուսից զերկիրն Պա-
 թուրէս, և արկից հուր զՏայանու, և ինդրեցից զվրէժ ՚ի Դիոսպոլացոց:
¹⁵ Եւ հեղից զսրբամտութիւն իմ ՚ի վերայ Սասիսայ զօրութեանն Եգիպ-
 տացոց, և կորուսից զբազմութիւն Մենփացոց: ¹⁶ Եւ փաց հուր յԵգիպ-
 տոս, և խռովութեամբ խռովեսցի Սայիս. և եղիցի քաղաքն Դիոսպոլացոց
 յերգիծումն. և բղիսեսցեն ջուրք: ¹⁷ Երիտասարդք Արեգ քաղաքի և
 Բուբասարայ՝ անկցին սրով, և կանայք նոցա ՚ի գերութիւն վարեսցին:
¹⁸ Եւ խաւարեսցի՛ փիս ՚ի Տափնաս, ՚ի փշրել ինձ անդ զգաւազան իշ-
 խանութեան Եգիպտացոցն. և կորիցէ անդ հպարտութիւն զօրութեան
 նորա, և զնոյն մէ՛զ ծածկեսցէ. և դստերք նորա ՚ի գերութիւն վարեսցին:
¹⁹ Եւ արարից դաքասարան յԵգիպտոս. և ծանիցեն թէ են եմ Տէր:

Գարձեալ ՚ի վերայ Եգիպտոսի: ²⁰ Եւ եղև ՚ի մեքասաներորդի
 ամի անդ՝ յամսեանն առաջնում, որ օր ելթն էր ամսոյն. եղև բան Տե-

30. 3 Բազումք. Օր միգի. հասեալ է վա՛: **5 Այլք.** Խառնադանճքն: **7 Ոսկան.**
 Եւ աւարեսցի ՚ի մէջ ա՛: **9 Ոմանք.** Զսնտրի յոյսն Եգիպտացոց: **11 Բազումք.**
 Եւ թափեսցեն զսուրս իւր՛: **12 Բազումք.** Զգերս նոցա յանապար: *Յօրինակին.*
 Ի՛ ձեռս չարեաց: **14 Ոմանք.** Զվրէժ Եդիոսպոլացոց: **15 Բազումք.** Ի՛ վերայ
 Սայիսայ. *և ոմանք.* Սայինայ: **16 Ոմանք.** Քաղաքն Եդիոսպոլացոց: **17 Ոմանք.** Եւ
 երիտասարդք... ՚ի գերութեան վարեսցին: **18 Ոմանք.** Եւ փշրել անդ ինձ զգաւազանն...
 ՚ի զօրութեան նորա... դստերք նորա ՚ի գերութեան վարես՛: **19 Ոմանք.** Գարասարանս
 յԵգիպ՛:

21 առն առ իս և ասէ. ²¹ Որդի մարդոյ, զբազուկս փարաւովնի արքային Եգիպտացոց խորպակեցից, և ահա ո՛չ ևս պարտեցի ՚ի բժշկութիւն. և ո՛չ քացին ՚ի վերայ նորա դեղք, կամ թէ՛ զօրանայցէ առնուլ սուր

22 ՚ի ձեռին: ²² Վասն այտորիկ այսպէս ասէ Տէր Տէր. Ահաւասիկ ես ՚ի վերայ փարաւունի արքային Եգիպտացոց, և խորպակեցից զբազուկս նորա հօօրս, զնեարդապարս և զաճառապարս. և ընկեցից զսուրն ՚ի

23 ձեռանէ նորա. ²³ և ցրուեցից զԵգիպտոս ընդ ազգս, և հոսեցից՝ զնոսա ընդ զաւառս: ²⁴ Եւ զօրացուցից զբազուկս արքային Բաբելացոց, և քաց զսուր իմ ՚ի ձեռս նորա. և անցէ զայն ՚ի վերայ երկրին Եգիպտացոց, և աւարեցէ զաւար նորա, և կողոպտեցէ զկապուտ նորա: ²⁵ Եւ զօրացուցից զբազուկս արքային Բաբելացոց. և բազուկքն փարաւունի լքցին: Եւ ծանիցեն թէ՛ են եւ Տէր, ՚ի քալն ինձ զսուրն իմ ՚ի ձեռս արքային Բաբելացոց, և ձգեցից զնա ՚ի վերայ արքային Եգիպտացոց:

26 ²⁶ Եւ ցրուեցից զԵգիպտոս ընդ ազգս, և հոսեցից զնոսա ընդ զաւառս. և ծանիցեն ամենայն Եգիպտացիքն թէ՛ են եւ Տէր:

31 ¹ Եւ եղև յամին մեքասաներորդի՝ յամսեանն երրորդի, որ օր մի էր ամսոյն. եղև բան Տեառն առ իս՝ և ասէ. ² Որդի մարդոյ՝ ասա՛ ցարքայն Եգիպտացոց ցփարաւովն և ցօօրս իւր. Ոնմ նմանեցուցեր զքեզ ՚ի

3 հպարտութեանդ քում. ³ ահաւանիկ Ասորի իբրև նոճ մի ՚ի Լիբանան գեղեցիկ շառաւիղօք և խիպ ոսպովք՝ և բարձր մեծութեամբ. ՚ի մէջ ամպոց

4 եղև գլուխ նորա, ⁴ և ջուր սնոյց զնա, և անդունդք բարձրացուցին զնա. և զգեպս նորա անձ շուրջ զբնկովք իւրովք, և զանպառախիպս իւր

5 արձակեաց ընդ ամենայն փայտս դաշտին: ⁵ Վասն այնորիկ բարձրացաւ մեծութիւն նորա քան զամենայն ծառս դաշտին, և փարածեցան

6 ոսպք նորա. և բարձրացան շառաւիղք նորա ՚ի ջուրց բազմաց. ⁶ ՚ի փարածանել իւրում ՚ի շառաւիղս նորա բնակեցին ամենայն թռչունք երկնից, և ՚ի ներքոյ ոսպոցն նորա ծնան ամենայն զագանք դաշտի, և ընդ հովանեաւ նորա բնակեցին ամենայն բազմութիւնք ազգաց:

7 ⁷ Եւ եղև զեղեցիկ բարձրութեամբ իւրով, վասն երկայնութեան ոսպոց

8 իւրոց. զի եղեն արմապք նորա ՚ի ջուրս բազումս: ⁸ Սարդն և սարոյն և նոճ ՚ի դրախտին Ասպուծոյ, և ո՛չ հաւասարեցին շառաւիղաց նորա մայրքն և սաստոյք՝ ո՛չ նմանեցին ոսպոց նորա: Ամենայն փայտ ՚ի

9 դրախտին Ասպուծոյ ո՛չ նմանեցին նմա զեղեցկութեամբ՝ ⁹ վասն անպառախիպ ոսպոց նորա. և նախանձեցան ընդ նմա ամենայն ծառք

10 դրախտին փափկութեան Ասպուծոյ: ¹⁰ Վասն այտորիկ այսպէս ասէ Տէր Տէր. Փոխանակ զի մեծացար մեծութեամբ, և հասին ծայրք քո յամպս. և

11 քեսի զհպարտութիւն քո, ¹¹ մապնեցից զքեզ ՚ի ձեռս իշխանին ազգաց,

20 *Ի բազումս պակասի վերնագիրս՝ Դարձեալ ՚ի վերայ Եգիպտոս:* **21** *Ոմանք.* Խորպակեցի. և ահա... սուր ՚ի ձեռն: **22** *Ոմանք.* Վասն այնորիկ... ահաւաղիկ ես... զներդաւապարս և զաճառ: **24** *Բազումք.* Զայն ՚ի վերայ Եգիպտացոց: **25** *Բազումք.* Ի քալ ինձ... և ձգեցից զնա ՚ի վերայ երկրին Եգիպտացոց: **31. 1** *Օրինակ մի ասպէն յաւելու վերնագիր.* Դարձեալ ՚ի վերայ Եգիպտոսի: **3** *Ոմանք.* Շառաւեղաւ և խիպ ոսպօք: **4** *Ոմանք.* Զուր սնոյց զնա: **6** *Յօրինակին.* Ի շաւիղս նորա բնակեցին: **8** *Բազումք.* Ի դրախտին Ասպուծոյ ոչ հա՛: **9** *Ոսկան.* Եւ նախանձեցան ընդ նա: **10** *Ոմանք.* Վասն այնորիկ այսպէս:

և արարին զնա 'ի կորուսար: ¹² Եւ հանին զնա, և սափակեցին զնա 12
 օտարք ժանտագործք յազգաց, և տապալեցին զնա 'ի վերայ լերանց.
 յամենայն ձորս անկան ոստք նորա, և խորպակեցաւ ստեղն նորա ընդ
 ամենայն դաշտս երկրի. և իջին 'ի հովանոյ նորա ամենայն ազգք
 ազանց, և յափակեցին զնա: ¹³ Եւ 'ի գլորելն նորա՝ հանգիստ եղև ա–
 մենայն թռչնոց երկնից, և 'ի ստեղն նորա հասին ամենայն գազանք
 վայրի: ¹⁴ Զի մի՛ ևս հպարտասցին 'ի մեծութեան իրեանց ամենայն 14
 փայտք ջրատունք, և ոչ արձակեսցեն զձայրս իրեանց ընդ ամպս, և
 մի՛ կացցեն 'ի հպարտութեան իրեանց իբրև զնա որ ընպիցեն ջուր.
 ամենեքին 'ի մի մահ մաքնեցան 'ի խորս երկրի՝ 'ի մէջ որդոց մարդ–
 կան իջելոց 'ի խորխորապ: ¹⁵ Այսպէս ասէ Տէր Տէր. Յաւուր յորում 15
 էջ 'ի դժոխս՝ սո՛գ առին 'ի վերայ նորա անդունդք. և արգելի զգետս
 նորա, և խից արկի ջուրց բազմաց. և տխրեցան 'ի վերայ նորա Լի–
 բանան, և ամենայն ծառք դաշտի լբան վասն նորա: ¹⁶ Ի ձայնէ կոր–
 ծանման նորա դողդեցան ազգք, յորժամ իջուցի զնա 'ի դժոխս ընդ
 իջեալսն 'ի գութ. և մխիթարէին զնա 'ի սանդարամեքսն ամենայն
 ծառք փափկութեան. և ընտիր ընտիր գեղեցիկքն Լիբանանու որ էին
 ջրարբիք: ¹⁷ Քանզի նոքա իջին ընդ նմա վիրաւորօք սրոյ 'ի դժոխս. և 17
 զաակք նորա որ բնակեալ էին ընդ հովանեաւ նորա, յընդմիջել կե–
 նաց իրեանց սափակեցան: ¹⁸ Ոմ նմանեցար զօրութեամբ և փառօք 18
 և մեծութեամբ՝ 'ի ծառս փափկութեան. էջ՝ և զիջիր հանդերձ ծառովք
 փափկութեան քոյ 'ի խորս երկրի, 'ի մէջ անթլփափցից ննջեցելոց ընդ
 վիրաւորս սրոյ. այնպէս փարաւոն և ամենայն բազմութիւն զօրութեան
 իւրոյ՝ ասէ Տէր Տէր:

¹ Եւ եղև յամին երկոպասաներորդի՝ յամսեանն երկոպասաներորդի, 32
 որ օր մի էր ամսոյն. եղև բան Տեառն առ իս՝ և ասէ. ² Որդի մարդոյ՝ 2
 ո՞րքս առ 'ի վերայ փարաւովնի արքային Եգիպտացոց՝ և ասացես
 ցնա. Առիւծացար 'ի մէջ ազգաց, և նմանեցար վիշապի՝ 'ի մէջ ծովու.
 և ոգորէիր ընդ գետս քո, և առ սմբակ պղտորէիր զջուրսն, և առաթնր
 կոխան առնէիր զգետս քո: ³ Այսպէս ասէ Տէր Տէր. Պապեցից գբեզ 3
 թակարդօք ինովք, և ժողովովք զօրաց բազմաց. և հանից գբեզ կարթիւ
 ինով. ⁴ Կախպապարեցից գբեզ 'ի վերայ երկրի, և լցցին քն դաշտք. և 4
 իջուցից 'ի վերայ քո զամենայն թռչունս երկնից, և յազեցուցից 'ի քէն
 զամենայն գազանս երկրի: ⁵ Եւ տաց զմարմինս քո 'ի վերայ լերանց, և 5
 լցուցից զձորս յարենէ քումմէ. ⁶ և արբեցի երկիր յապաւառէ քումմէ՝ 'ի 6
 բազմութեան քոյ 'ի վերայ լերանց, զձորս լցից 'ի քէն: ⁷ Եւ պապրուակեցից

11 Բազումք. Եւ մաքնեցի գբեզ 'ի ձեռս: 'Ի յուս'. Եւ արարից զնա 'ի կոր'. *հա–*
մանայն ունանց 'ի բնար": **12 Օրինակ մի.** Յամենայն ազգաց գազանաց: **14 Ո–**
մանք. Ամենեքին 'ի մահ մաքնեցին 'ի խորս երկրի": **15 Յօրինակին.** Եւ արգելի
 զգետս նորա: *Ոմանք.* Եւ խից արկից ջուրց: **16 Բազումք.** Եւ մխիթարեցին զ–
 նա 'ի սանդարամեքսն: *Ոսկան.* Գեղեցիկքն 'ի Լիբանան որք էին: **17 Բազումք.**
 Ընդմիջեալ կենաց իւր": **18 Ոմանք.** Ոմ նմանեցաւ զօրութեամբ... և մեծութեամբ
 ծառօք փափկ": *Որ Ոսկան.* Ոմ նմանեցուցեր զօր"... և ծառօք փափկ": *Բազումք.*
 Սոյնպէս փարաւոն, և: **32. 1 Օրինակ մի յանկու վերնագիր.** Դարձեալ 'ի վերայ
 Եգիպտացոց թագաւորին: **3 Ոմանք.** Եւ ժողովք զօրաց բազմաց:

զերկինս 'ի շիջանէլ քում, և խաւարեցուցից զաստեղս նորա. զարեգակն
 8 ամպով ծածկեցից, և լուսին մի՛ քացէ զլոյս իւր. ⁸ և զամենայն լուսատրս
 խաւարեցուցից 'ի վերայ քո. և քաց խաւար 'ի վերայ քո՝ ասէ Տէր Տէր:
 9 ⁹ Եւ զայրացուցից զսիրտս ազգաց Բազմաց, 'ի ժամանակի իբրև հանից
 10 զգերութիւն քո ընդ ազգս յերկիր գոր ոչ գիտիցես: ¹⁰ Եւ քրքմեցին 'ի
 վերայ քո ազգք Բազումք, և թագաւորք նոցա զարհուրելով զարհուրեցին,
 'ի թռչել սրոյ իմոյ առաջի երեսաց նոցա ա՛կն ունել կործանման իւ-
 11 րեանց յօրէ կործանման քոյ: ¹¹ Զի այապէս ասէ Տէր Տէր. Սուր ար-
 12 քային Բաբելացոց եկեսցէ 'ի վերայ քո ¹² հանդերձ սրով սկայից, և
 կործանեցից զգօրութիւն քո. եկեսցեն ամենայն ժանտագործք ազգաց՝
 և կորուսցեն զհպարտութիւն Եգիպտացոց. և խորակեսցի՛ ամենայն
 13 գօրութիւն նորա: ¹³ Եւ կորուսից զամենայն անասունս նորա 'ի ջուրց
 քազմաց. և մի՛ պղտորեսցէ զնա ոքն մարդոյ, և կճղակ անասնոյ մի՛
 14 կոխեսցէ զնա: ¹⁴ Եւ ապա դադարեսցեն ջուրք նոցա, և գետք նոցա
 15 նման իւղոյ գնասցեն. ասէ Ադովնայի Տէր: ¹⁵ Յորժամ քաց զԵգիպտոս
 'ի կորուստ. և ատերեսցի՛ երկիրն լրիւ իւրով. յորժամ ցրուեցից զամեն-
 16 այն բնակիչսն 'ի նմանէ, և ծանիցեն թէ ես եմ Տէր Տէր: ¹⁶ Ողբք են՝ և
 ողբացցեն զնա, և դստերք ազգաց ողբացցեն զնա. 'ի վերայ Եգիպ-
 տոսի և 'ի վերայ ամենայն գօրութեան նորա ողբացցեն զնա, ասէ Տէր
 Տէր:

17 *Ողբք 'ի վերայ փարաւոնի և Եգիպտոսի:* ¹⁷ Եւ եղև յամին երկուրասաներորդ
 յամսեանն առաջնում, որ օր հնգեպասան էր ամսոյն. եղև քան Տեառն
 18 առ իս՝ և ասէ. ¹⁸ Որդի մարդոյ ողբս առ 'ի վերայ գօրութեանն Եգիպ-
 տոսի, և իջուցեն զդստերս նորա ազգքն՝ զմեռեալս 'ի խորս երկրի,
 19 առ իջեալսն 'ի խորխորաբս՝ ¹⁹ 'ի ջուրց վայելչութեան. էջ ննջեա՛ ընդ
 20 անթլփաբս ²⁰ 'ի մէջ վիրաւորաց. սրով անկցին ընդ նմա, և դադարեսցէ
 21 ամենայն գօրութիւն նորա: ²¹ Եւ ասացցեն ցբեզ սկայքն. Ե՛կ է՛ջ 'ի խորս
 խորինս, զի քան զով լաւ էիր դու. էջ և դադարեա՛ ընդ անթլփաբս
 22 'ի մէջ վիրաւորաց սրոյ: ²² Ա՛նդ Ասուր և ամենայն ժողովուրդք նորա՝
 23 ամենեքին վիրաւորք. անդ ²³ քուաւ գերեզման նոցա 'ի խորս խորխորաբին,
 և եղեն ժողովուրդք նոցա շուրջ զշիրմօք նորա. ամենայն վիրաւորք
 անկան սրով. որ արարին զգերեզմանս իւրեանց 'ի յաբակս գբոց, և
 եղեն ժողովք շուրջ զգերեզմանօք նորա. ամենեքին վիրաւորք անկեալք
 'ի սրոյ, որ ետուն զահ իւրեանց 'ի վերայ երկրին կենդանութեան:
 24 ²⁴ Ա՛նդ Էդ՛ամ, և ամենայն գօրութիւն նորա շուրջ զգերեզմանաւ նո-
 րա. ամենեքին վիրաւորք անկեալք 'ի սրոյ իջին անթլփաբք 'ի խորս
 երկրի. որ ետուն զահ իւրեանց 'ի վերայ երկրին կենդանութեան, և
 25 ընկալան զքանջանս իւրեանց ընդ իջեալսն 'ի խորխորաբ ²⁵ 'ի մէջ

7 Ոմանք. Անպովք ծածկեցից: **12 Ոսկան.** Եւ յարուցեն զհպարտութիւն Եգիպտաց՛:
Ոմանք. Եւ սաբակեսցին ամենայն գօրութիւնք նորա: **13 'Ի լուս՛.** Եւ կճղակ
 անասնոց: **15 Ոմանք.** Թէ ես եմ Տէր: **16 'Ի քազումս քակասի վերնագիրս.**
 Ողբք 'ի վերայ փարաւոնի և Եգիպ՛: **18 Բազումք.** Առ իջեալսն 'ի խորխորաբ:
21 Ոմանք. Ասացցեն քեզ. կամ՝ ընդ քեզ սկայքն. Ե՛կ է՛ջ 'ի խորխորինս. զի քան զո՛
 լաւ: **22 Բազումք.** Եւ ամենայն ժողովք նորա ամենայն վիրաւորք: **23 Բազումք.** Եւ
 եղև ժողովք նոցա շուրջ... իւրեանց յաբակս գբ՛: **24 Բազումք.** Զահ իւրեանց յերկրն
 կենդ՛:

վիրաւորաց: ²⁶Անդ քուան Մոսրք՝ և Թորել, և ամենայն զօրութիւնք ²⁶
նոցա շուրջ զգերեզմանաւ նորա. ամենայն վիրաւորք նորա ամենեքե-
ան անթափաքք վիրաւորք անկեալք ՚ի սրոյ, որ ետուն զահ իւրեանց ՚ի
վերայ երկրին կենդանութեան: ²⁷Եւ ննջեցին ընդ հսկայսն անկեալսն ²⁷
յաւիպենից. որ իջին ՚ի դժոխս պապերազմօղ զինուքն իւրեանց, և եղան
անօրէնութիւնք նոցա ՚ի վերայ ոսկերաց իւրեանց. զի զարհուրեցուցին
զհսկայս ՚ի կենդանութեան իւրեանց: ²⁸Եւ դու ՚ի մէջ անթափաքիցն ²⁸
խորպակեցցիս, և ննջեցես ՚ի մէջ վիրաւորացն սրոյ: ²⁹Անդ Եդոմ և ²⁹
թագաւորք իւր և ամենայն իշխանք նորա, որ ետուն զզօրութիւն իւրե-
անց ՚ի հարուածս սրոյ. և նոքա ընդ վիրաւորս ննջեցին ընդ իջեալսն
՚ի խորխորապ: ³⁰Անդ ամենայն իշխանք հիւսւոյ, և ամենեքեան նո- ³⁰
քա զօրավարք Ասորեսպանոյն, իջեալք վիրաւորք հանդերձ ահիւն զօ-
րութեամբ իւրեանց. ամօթալից ննջեցին անթափաքք ընդ վիրաւորս
սուսերաց, և քարան զքանջանս իւրեանց ընդ իջեալսն ՚ի խորխո-
րապ: ³¹Զնոսա քեցել փարաւոն և միսիթարեսցի ՚ի վերայ ամենայն ³¹
զօրութեան նոցա: Վիրաւորք փարաւոնի ՚ի սրոյ, և ամենայն զօրու-
թիւն նորա՝ ասէ Տէր Տէր: ³²Զի եպ զահ իւր յերկիրն կենդանութեան, և ³²
ննջեսցէ ՚ի մէջ անթափաքիցն վիրաւորելոց սրոյ, փարաւոն՝ և ամենայն
բազմութիւն իւր ընդ նմին՝ ասէ Տէր Տէր:

Առ որդիսն Յակովբոս:

ԻԷ ¹ Եւ եղև բան Տեառն առ իս՝ և ասէ. ²Որդի մարդոյ՝ խօսեաց ընդ ^{33, 2}
որդիսդ ժողովրդեան քոյ, և ասասցես ցնոսա. Երկիր մի յորոյ վե-
րայ ածիցեն ես սուր. և առնուցուն ազգք երկրին այր մի յինքեանց, և
կացուցանիցեն զնա դէպ. ³և քեսանիցէ սուր եկեալ յերկիրն, և փոր ³
հարկանիցէ՝ և ազդ առնիցէ ժողովրդեանն: ⁴Եւ լսելով լսիցէ՝ զձայն ⁴
փողոյն՝ և ոչ զգուշացի. և հասանիցէ սուրն՝ և ըմբռնեսցէ զնա, արիւն
նորա ՚ի գրովս նորին եղիցի: ⁵Զի զձայն լուսւ զփողոյն և ոչ զգու- ⁵
շացաւ, արիւն նորա ՚ի վերայ նորին եղիցի. և նա՝ զի զգուշացոյց,
զանձն իւր ապրեցոյց: ⁶Եւ եթէ քեսանիցէ դէպն զսուրն եկեալ՝ և ոչ ⁶
նշանակիցէ փողով, և ազգն ոչ զգուշանայցէ. և եկեալ սուրն ըմբռնիցէ
՚ի նոցանէ անձն մի. նա վասն անօրէնութեան իւրում ըմբռնեցաւ, և
զարիւն նորա ՚ի ձեռաց դիպին խնդրեցից: ⁷Եւ դո՛ւ որդի մարդոյ, դէ՛ք ⁷
կացուցի զքեզ քանդ Իսրայելի, և լուիցես բանից բերանոյ իմոյ, և
զգուշացուսջիր զնոսա իբրև յինէն: ⁸Յասէլ ինձ ցնեղաւորն թէ մա- ⁸
հու մեռանիցիս. և դու ոչ խօսիցիս զգուշացուցանել զամպարիշտն ՚ի
ճանապարհէ իւրմէ. ինքն անօրէնն յանօրէնութեան իւրում մեռցի, և
զարիւն նորա ՚ի ձեռաց քոց խնդրեցից: ⁹Ապա թէ դու յառաջագոյն ⁹
պապմեսցես ամպարշտիին զճանապարհս իւր՝ դառնալ նմա ՚ի նմանէ,

26 Յօրինակին. Եւ ամենայն զօրութիւնք նոքա շուրջ: **27 Ոմանք.** Եւ ոչ ննջեցին ընդ հսկայսն: **29 Բազումք.** Անդ Եդովմ, և թագաւորք: **32 Բազումք.** Վիրաւորելոց սրով: **33. 2 Այլք.** Ընդ որդիս ժողո՛ւ: **Ոմանք.** Եւ առնուցու ազգ երկ՛: **4 Այլք.** Եւ ըմբռնիցէ զնա: **5 Ոմանք.** Զձայն լուսւ փողոյն: **6 Բազումք.** Վասն անօրէնութեան իւրոյ: **7 Բազումք.** Դէք ետու զքեզ քանդ Իսրայելի... զգուշացուցես զնոսա իբրև:

և ոչ դարձցի 'ի ճանապարհէ իւրմէ. ինքն յամպարշարութեան իւրում
 10 մեռցի, և դու զանձն քո ապրեցուցես: ¹⁰ Եւ դու որդի մարդոյ՝ ասա՛
 ցարունդ Իսրայէլի. Այսպէս խօսեցարուք և ասացէք, եթէ մոլորութիւնք
 մեր և անօրէնութիւնք մեր 'ի մեզ են, և մեք 'ի նոսին մաշինք. և զիա՛րդ
 11 ապրեցուք: ¹¹ Ասա՛ ցնոսա. Կենդանի՛ եմ ես՝ ասէ Ադովնայի Տէր.
 ոչ կամիմ զմահ ամպարշարին, որպէս զդառնալ ամպարշարին 'ի չար
 ճանապարհէ իւրմէ՝ և կեալ. դառնալով դարձարոնք 'ի ճանապարհաց
 12 ձերոց չարաց. և ընդէ՛ր մեռանիք քունդ Իսրայէլի: ¹² Եւ դու որդի
 մարդոյ՝ ասա՛ ցորդիս ժողովրդեան քոյ. Արդարութիւն արդարոյն ոչ
 փրկեացէ զնա՝ յաւուր յորում մոլորեցցի. և անօրէնութիւն անօրինին
 ոչ չարչարեացէ զնա՝ յաւուր յորում դառնայցէ յամենայն անօրէնութենէ
 13 իւրմէ: Եւ արդարն ոչ կարացէ ապրել յաւուր մեղաց իւրոց. ¹³ յասել
 ինձ ցարդարն՝ թէ կելով կեցցես, և նա յուսացեալ յարդարութիւն իւր՝
 առնիցէ անօրէնութիւն. ամենայն արդարութիւնք նորա մի՛ յիշեսցին,
 14 այլ անօրէնութեամբն իւրով զոր արար՝ նովի՛ն մեռցի: ¹⁴ Եւ յասել ինձ
 ցամպարիշարն թէ մահո՛ւ մեռջիր. և դարձցի 'ի մեղաց իւրոց, և արացէ
 15 իրաւունս և արդարութիւն. ¹⁵ և զգրաւ պարտապանին 'ի բաց փացէ, և
 զյափշարակութիւնն դարձուցանիցէ, 'ի հրամանս կենաց զնացէ չառնել
 16 զանիրաւութիւն. կելով կեցցէ՝ և մի՛ մեռցի. ¹⁶ ամենայն մեղք իւր զոր
 մեղա՛ւ մի՛ յիշեսցին. զի իրաւունս և արդարութիւն արար, նոքիմբք
 17 կեցցէ: ¹⁷ Եւ ասեն որդիք ժողովրդեան քոյ. Ոչ ուղիղ են ճանապարհք
 18 Տեառն. նա՛ նոցա ճանապարհն չէ՛ ուղիղ: ¹⁸ Ի դառնալն արդարոյն
 19 յարդարութենէ իւրմէ և առնել անիրաւութիւնս՝ նոքիմբք մեռցի: ¹⁹ Եւ
 'ի դառնալ մեղաւորին յանօրէնութենէ իւրմէ՝ և առնիցէ իրաւունս և
 20 արդարութիւն՝ նոքիմբք կեցցէ: ²⁰ Եւ այս է զոր ասացէքն թէ ոչ ու-
 ղիղ է ճանապարհ Տեառն. զիրաքանջիւրոք ըստ ճանապարհաց ձերոց
 դարեցայց զձեզ քունդ Իսրայէլի:

21 ²¹ Եւ եղև յամին երկոյրասաներորդի՛ 'ի փասներորդ ամսեանն, որ ԻԸ
 օր հինգ էր ամսոյն գերութեան մերոյ, եհաս առ իս ոմն գերծեալ յԵրուսաղեմէ,
 22 և ասէ. Առա՛ւ քաղաքն: ²² Եւ ձեռն Տեառն եղեալ 'ի վերայ իմ յերկրորեայն՝
 մինչև՛ եկեալ էր նորա, և եբաց զբերան իմ մինչև՛ եկեալ էր ընդ ա-
 23 ռաւօսն. և 'ի բանալ բերանոյ իմոյ՝ ոչ ևս ամփոփեցաւ անդրէն: ²³ Եւ
 24 եղև բան Տեառն առ իս՝ և ասէ. ²⁴ Որդի մարդոյ՝ բնակիչք անբակաց
 երկրին Իսրայէլի ասեն. Մի մարդ էր Աբրահամ՝ և կալաւ գերկիրն.
 և արդ մեք բազումք ենք, և մեզ քունեալ է երկիրն 'ի ժառանգութիւն.
 25 ոչ ժառանգիցենք զնա: ²⁵ Վասն այտորիկ ասա՛ ցնոսա. Այսպէս ասէ
 Ադովնայի Տէր. Որովիեպև 'ի վերայ արեան ուրեք, և զաչս ձեր արձակեցէք
 26 'ի կոռսս, և արիւն հեղուք, և կամիք գերկիրն ժառանգել: ²⁶ Եղիցի
 դա ձեզ 'ի սուր, զի արարէք պղծութիւնս, իւրաքանջիւր զկին ընկերի

9 Ոմանք. Ինքն յանօրէնութեան իւրում մեռցի, և դու: **13 Ոմանք.** Զոր արար՝ նովիմբ
 մեռցի: **15 Ոմանք.** 'Ի բաց փայցէ... 'ի հրաման կենաց զն': **17 Բազումք.** Ոչ ուղիղ
 է ճանապարհ Տեառն... ոչ է ուղիղ: **19 Ոմանք.** Իւրմէ, առնիցէ իրա՛ւ: **20 Բազումք.**
 Ըստ ճանապարհաց իւրոց դա՛ւ: **21 Ոսկան.** 'Ի փասներորդի յամսեանն: **22 Ոմանք.**
 Ընդ առաւօսն: **25 Բազումք.** Վասն այնորիկ ասա՛:

խորյ պղծէիք. և արդ այսփն ժառանգիցէք զերկիրն: ²⁷ Վասն այդորիկ ²⁷
 ասա՛ ցնոսա. Այսպէս ասէ Տէր Տէր. Կենդանի՛ եմ ես Տէր, եթէ ոչ
 որ յաւերական իցեն՝ սրով անկցին. և որ ընդ երեսս դաշտին իցեն՝
 զազանաց անապատի՛ փացին ՚ի կերակուր. և որ ընդ պարսպօքն և
 այսր իցեն՝ մահու կոտորեցից. ²⁸ և փաց զերկիրն յաւերակ և յապականութիւն.
 և կորիցէ՛ հպարտութիւն զօրութեան նորա. և աւերեսցին լերինք Իս-
 րայէլի, զի մի՛ ոք իցէ որ զնայցէ ընդ նոսա: ²⁹ Եւ ծանիցեն թէ են եմ ²⁹
 Տէր. և արարից զերկիր նորա աւերակ. և աւերեսցի վասն ամենայն
 զարշելեաց իրեանց զոր արարին:

ԻԹ ³⁰ Եւ դու որդի մարդոյ, որդիք ժողովրդեան քոյ շրջին, քրթանջեն ³⁰
 զքէն առ պարսպօքն և ՚ի դրունս ապարանիցն, և ասեն մի ցմի՛ այր
 ցեղբայր իւր. Ժողովեսցուք երթիցուք լուիցուք զպարգամսն որ ելին
 ՚ի Տեառնէ: ³¹ Եւ արդ՝ զան՝ առ քեզ որպէս ժողովեալք ՚ի ժողովուրդ. ³¹
 և նստին առաջի քոյ ժողովուրդն իմ, լսել զբանս քո՛ և ոչ առնեն զ-
 նոսա. զի սրութիւն է ՚ի բերանս նոցա, և զհետ պղծութեան իւրե-
 անց զնան սիրտք իրեանց: ³² Եւ դու լինիցիս նոցա իբրև զծայն երգոյ ³²
 քաղցրաբարբառ յօրինելոյ. և լուիցեն զբանս քո՛ և ոչ արասցեն: ³³ Եւ ³³
 յորժամ զայցէ՛ ասասցեն, թէ ահա՛ասիկ եհաս. և ծանիցեն թէ մարգա-
 րեութիւն գոյ՛ ՚ի մէջ նոցա:

Առ հովիսան Իսրայէլի:

Լ ¹ Եւ եղև բա՛ն Տեառն առ իս՛ և ասէ. ² Որդի մարդոյ՝ մարգարեանց ՚ի ^{34, 2}
 վերայ հովուացոյ Իսրայէլի, մարգարեանց՝ և ասասցես ցհովիսոյ. Այս-
 պէս ասէ Տէր Տէր. Ո՛ հովիւք Իսրայէլի. միթէ հովիւք զանձի՛նս ա-
 րածեն. ոչ հովիւք զխաշինս արածեն: ³ Արդ՝ աւասիկ զկաթնդ ուրէք, ³
 և զսարդ ազանիք. զպարարփսն զենուք. և զխաշն իմ ոչ արածէք:
⁴ Զփկարացեալն ոչ զօրացուցանէք, և զհիւանդացեալն ոչ բժշկեցէք, ⁴
 զչարսարեալն ոչ յանձանձեցէք, և զբեկեալն ոչ պարեցէք. զմոլորեալն
 ոչ դարձուցիք, և զկորուսեալն ոչ խնդրեցիք. զհաստահարուստն աշխար
 արարիք: ⁵ Եւ ցրուեցան խաշինք իմ, քանզի ոչ գոյն նոցա հովիւք. և ⁵
 եղեն կերակուր զազանաց անապատի. և ցրուեցան, ⁶ և մոլորեցան ⁶
 խաշինքն իմ ընդ ամենայն լերինս, և ընդ ամենայն բլուրս բարձունս,
 և ընդ ամենայն երեսս երկրի ցրուեցան խաշինքն իմ. և ոչ ոք էր որ
 խնդրէր, և ոչ այն որ դարձուցանէր: ⁷ Վասն այնորիկ հովիւք լուարո՛ք ⁷
 զպարգամս Տեառն. ⁸ Կենդանի՛ եմ ես ասէ Ադովնայի Տէր Տէր. ե- ⁸
 թէ ոչ փոխանակ զի եղեն խաշինք իմ յաւար, և մարնեցան խաշինք

*26 Օրինակ մի. Եղիցի դա ձեզ դարձեալ ՚ի սուր: ՚Ի լուս՛. Եւ արդ այդի ժա՛. հս-
 մանայն բազմաց ՚ի բնար՛: Ուր Ոսկան. այդու ժառանգի՛: 27 Բազումք. Վասն
 այնորիկ ասա՛: Ոմանք. Եւ որ ընդ պարսպաւորօքն իցեն, և յայրս մահու կոտոր՛: 29 Ո-
 մանք. Եւ արարի զերկիր նոցա աւերակ... զարշելեացն զոր արա՛: 31 Ոմանք. Լսեն
 զբանս քո, և ոչ առնեն զնա... զնան սիրտք նոցա. կամ՛ սրփիւք իրեանց: 32 Բազումք.
 Իբրև զծայն երգոց: 33 Ոմանք. Գայցեն ասասցեն ահա՛ասիկ... թէ մարգարէ գոյ ՚ի
 մէջ նոցա: 34. 2 Ոսկան. Ո՛հ հովիւք Իսրայէլի միթէ: 3 Ոմանք. Ահա՛աղիկ զկաթնդ:
 Բազումք. Եւ զխաշինս իմ ոչ արա՛: 4 Ոմանք. Զփկարացեալն ոչ զօրացուցէք: ՚Ի
 լուս՛. Ոչ դարձուցէք... ոչ խնդրեցէք... աշխար արարէք. համանայն այդոց ՚ի բնար՛:
 5 Բազումք. Ոչ գոյին նոցա հով՛: 6 Ոսկան. Եւ ընդ ամենայն երկիր ցրուէ՛: 7 Ո-
 մանք. Զպարգամ Տեառն:*

իմ ՚ի կերակուր գազանաց անապարհի. վասն զի ո՛չ գոյին հովիւք, և ո՛չ խնդրեցին հովիւք զխաշինս իմ. և բուծին հովիւքն զանձինս իւրեանց, և զխաշինս իմ ո՛չ արածէին. ⁹ փոխանակ այնորիկ լուարոնք
 9 հովիւք զպարգամս Տեառն: ¹⁰ Այսպէս ասէ Տէր Տէր. Ահաւասիկ են ՚ի վերայ հովուացոյ. և պահանջեցից զխաշինս իմ ՚ի ձեռաց դոցա, և դադարեցուցից զդոսս յարածելոյ զխաշինս իմ, և ո՛չ ևս արածեսցեն գնոսա. և փրկեցից զխաշինս իմ ՚ի ձեռաց դոցա, և ո՛չ ևս եղիցին դոցա ՚ի
 11 կերակուր: ¹¹ Զի այսպէս ասէ Տէր Տէր. Ահաւասիկ ես ինքնին խնդրեցից զխաշինս իմ, և այց արարից դոցա: ¹² Զոր օրինակ խնդրիցէ հովիւ զհօպ իւր, յաւուր յորում իցէ մէզ և մառախուղ ՚ի մէջ խաշանց իւրոց վարմելոց. այսպէս խնդրեցից զխաշինս իմ, և ժողովեցից զնոսս յամենայն փեղեաց ուր ցրուեցան ՚ի նոսս յաւուր միգի՛ և մառախոյի: ¹³ Եւ հանինց զնոսս յազգաց, և ժողովեցից զնոսս ՚ի գաւառաց, և փարայց գնոսա յերկիրն իւրեանց, և արածեցից զնոսս ՚ի վերայ լերանց Իսրայէլի, ¹⁴ և ՚ի ձորս՝ և յամենայն բնակութեան երկրին. յարօքս փափկութեան արածեցից զնոսս ՚ի լերինն բարձու Իսրայէլի. և անդ եղիցին մակաղափեղ ճոցա, անդ դադարեսցեն՝ և անդ հանգիցեն ՚ի գրգուրեան բարութեանց. և յարօքս պարարութեան արածեսցին ՚ի վերայ լերանցն Իսրայէլի:
 15 ¹⁵ Ես արածեցից զխաշինս իմ, և են հանգուցից զնոսս. և ծանիցեն
 16 թէ են եմ Տէր: Այսպէս ասէ Տէր Տէր. ¹⁶ Զկորուեալն՝ խնդրեցից, և զմոլորեալն՝ դարձուցից, զբեկեալն՝ պարեցից, և զվրեալն՝ զօրացուցից, զգէրն և զհօրն՝ պահեցից. և արածեցից զնոսս իրաւամբբ: ¹⁷ Եւ դուք խաշինք իմ, այսպէս ասէ Տէր Տէր. Ահաւասիկ ես՝ ոչխար առ ոչխար դարեցայց, և խոյ՝ առ խոյ: ¹⁸ Զիցէ՛ ձեզ բաւական զգեղեցիկ արօքսն յառաջագոյն արածել. այլ և զմնացեալ ճարակն ՚ի ձէնջ առ ո՛րն կոտորէիք, և զջուրսն յսփակ ըմպէիք, և զմնացեալն առ ուրն պղտորէիք: ¹⁹ Եւ խաշինք իմ զկոխան ուրից ձերոց ճարակէին. և զջուրսն պղտորեալ ՚ի կճղակաց ձերոց ըմպէին: ²⁰ Վասն այնորիկ այսպէս ասէ Տէր Տէր. Ահաւաղիկ են դարեցայց ՚ի մէջ հարուստ և անաւագ ոչխարաց. ²¹ փոխանակ զի կողմնք և ուսովք ձերովք գրթցէիք և ոգորէիք, և եղջերովք ձերովք խեթկէիք զամենայն անաւագն. և ՚ի բաց մերժէիք զնոսս, մինչև ցրուեցան խաշինք իմ: ²² Եւ փրկեցից զխաշինս իմ, և ո՛չ ևս լինիցին ՚ի յափշտակութիւն. դարեցայց խոյ՝ առ խոյ: ²³ Եւ կացուցից ՚ի վերայ նոցա Նովիւ մի զձառայ իմ զԴաւիթ, և նա հովուեսցէ զնոսս. ²⁴ նա՛ եղիցի նոցա հովիւ. ²⁴ և ես Տէր եղէց նոցա յԱստուած. և Դաւիթ ծառայ իմ իշխանս ՚ի մէջ նոցա: Ես Տէր խօսեցայ: ²⁵ Եւ եղից ընդ

8 Առ Ոսկանայ պակասի. Խաշինք իմ յաւար. և մարմնեցան խաշինք իմ ՚ի կերա՛: *Բազումք.* Եւ ոչ խնդրէին հովիւքն: **10 Ոմանք.** ՚Ի ձեռաց նոցա... ՚ի ձեռաց նոցա, և ոչ եղիցին դոցա: **11 Բազումք.** Ահաւաղիկ ես ինքնին: **12 Բազումք.** Այնպէս խնդրեցից: *Ոսկան.* ՚Ի նոսս, միգի և մառախոյի: **14 Ոսկան.** Եւ յամենայն բնակութիւն երկ՛: *Ոմանք.* Եղիցի մակաղափեղ նոցա: *Ոսկան.* ՚Ի գրգուրեանց. և յարօքս: **16 Ոմանք.** Զվարեալն. և ոմանք. զվարեալն: **17 Բազումք.** Եւ խոյ ընդ խոյ: **18 Ոսկան.** Յառաջագունոյն արածել... յսփակ ըմպէիք: *Բազումք.* Զմնացեալ ևս ճարակն... առ ուրն կոտորէք: **20 Ոմանք.** Վասն այնորիկ... ահաւասիկ ես դարե՛: **21 Այլք.** Կողմնք և ուսովք: *Օրինակ մի.* Գրթցէիք ոգորէիք: **23 Յօրինակին պակասէր.** Զձառայ իմ զԴաւիթ:

Ղաթի ուխտ խաղաղութան, և ապականեցից զգազան չար յերկրէ, և բնակեցին յանապարին յուսով, և ննջեցեն յանբառս: ²⁶ Եւ քանց 26 նոցա շուրջ զերամբ ինով օրհնութիւն. և քաց ձեզ անձրև, և եղիցին անձրևք օրհնութեան: ²⁷ Ծառք ազարակի քացեն զպտուղս իրեանց, 27 և երկիր քացէ զգօրութիւն իւր. և բնակեցեն յերկրի իրեանց յուսով խաղաղութանց. և ծանիցեն թէ են են Տէր. ՚ի խորքակել ինձ զլուծ պարանոցի նոցա: Եւ փրկեցից զնոսա ՚ի ձեռաց ծառայեցուցչաց իրեանց: ²⁸ Եւ ոչ ևս եղիցին յաւարի ՚ի մէջ ազգաց. և զազանք երկրի մի՛ ևս կերիցեն զնոսա. և բնակեցեն յուսով, և ոչ ոք իցէ որ զարհուրեցուցանիցէ զնոսա: ²⁹ Եւ կանգնեցից նոցա քունկ խաղաղութեան. և ոչ ևս վրպեցին ՚ի սովոյ ՚ի վերայ երկրի, և նախապիսս յազգաց ոչ ևս կրեսցեն: ³⁰ Եւ ծանիցեն թէ են Տէր Աստուած նոցա՝ ընդ 30 նոսա՛ են. և նոքա ժողովուրդ իմ՝ քունն Իսրայելի, ասէ Տէր Տէր: ³¹ Եւ 31 դուք խաշինք իմ ոչխարիք արօտի ինոյ՝ մարդիկ էք, և ես Տէր Աստուած ձեր, ասէ Տէր Տէր:

Ի վերայ Եդովմայեցոցն:

Ա ¹ Եւ եղև բան Տեառն առ իս՝ և ասէ. ² Որդի մարդոյ՝ դարձո՛ գերեսս 35, 2 քո ՚ի վերայ լերինդ Սէիրայ. մարգարեաց՝ ՚ի վերայ դորա՝ և ասացես ցոյա. ³ Այսպէս ասէ Տէր Տէր. Ահաւասիկ են ՚ի վերայ քո լեռնոյ Սէիր, 3 և ձգեցից զձեռն իմ ՚ի քեզ, և քաց զքեզ յանապար՝ և աւերեսցիս. ⁴ և 4 զքաղաքս քո յաւեր դարձուցից, և եղիցիս աւերակ. և ծանիցես թէ են են Տէր: ⁵ Փոխանակ զի եղեր ՚ի թշնամութիւն յախրենից, և դարանալակ սարէիր նենգութեամբ քանն Իսրայելի, ՚ի ձեռն թշնամեաց սրոյ ՚ի ժամանակի նեղութեան, ՚ի ժամանակի անիրաւութեան յեպին վախճանի: ⁶ Վասն այնորիկ կենդանի՛ են են՝ ասէ Տէր Տէր. եթէ ոչ յարին 6 մեղար՝ և արին հալածեսցէ զքեզ, և զարինն զոր արեցեր՝ նոյն արին հալածեսցէ զքեզ: ⁷ Եւ քաց զլեռնոյ Սէիր յաւերակ և յանապար. 7 և կորուսից ՚ի դմանէ զմարդ և զանասուն. ⁸ և լցից զլերինս վիրատրօք 8 քովք, զբլուրս քո և զձորս քո. և յամենայն դաշտս քո՝ վիրատրեալք ՚ի սրոյ անկցին ՚ի քեզ: ⁹ Յաւերակ յախրենից եղից զքեզ. և քաղաք քո ոչ 9 ևս շինեսցին. և ծանիցես թէ են են Տէր: ¹⁰ Փոխանակ ասելոյն թէ երկու 10 ազգքն և երկու աշխարհք իմ եղիցին. և ժառանգեցից զնոսա. և Տէր անդ էր: ¹¹ Վասն այնորիկ կենդանի են են՝ ասէ Տէր Տէր. և արարից 11 ընդ քեզ ըսպ թշնամութեան քում, և ըսպ նախանձուն քում զոր արարեր արել զնոսա. և ծանուցայց քեզ յորժամ դարեցայց զքեզ. ¹² և ծանիցես 12 թէ են են Տէր: Լուայ զձայն հայհոյութեանց քոց զի ասէիր, թէ լերինք Իսրայելի աւերակք՝ մեզ քունեալ են ՚ի կերակուր. ¹³ և մեծաբանեցեր ՚ի 13 վերայ իմ բերանովք քովք. և հնչեցէք առ իս զբանս ձեր, և ես լուայ:

25 Բազումք. Ջգազանս չարս յերկրէ, և բնակեցեն: **26 Ոմանք.** Շուրջ զերամբք ի՛: **27 Ոսկան.** Ջնոսա ՚ի ծառայեցուցաց: **29 Ոսկան.** Եւ ոչ ևս վարեցին ՚ի սովո: **30 Ոմանք.** Եւ ընդ նոսա են: **35. 4 Ոմանք.** Քո արեր դարձուցից, և եղիցես: **6 Ոմանք.** Վասն այնորիկ կենդա՛: **Ի բազումս պակասի.** Ջքեզ, և զարինն զոր արեցեր՝ նոյն արին հալածեսցէ զքեզ: **9 Ոսկան.** Եւ յաւերակ յախ՛: **Ոմանք.** Եւ քաղաքք քո ոչ ևս... և ծանիցեն թէ են են: **10 Ոմանք.** Եւ երկու աշխարհք ՚ի մեզ իցեն: **13 Ոմանք.** Բերանով քով:

14 ¹⁴ Այսպես սաւ Տէր Տէր. Յուրախութիւն ամենայն երկրի արարից գրեզ
 15 յաւերակ. ¹⁵ փոխանակ զի ուրնհար եղեր ժառանգութեան փանն Իս-
 16 րայելի՝ զի ապականեցաւ. ¹⁶ նոյնպէս արարից գրեզ, և եղիցիս աւերակ
 լեաննդ Սէիր, և ամենայն Իդովմա սապակեացի. և ծանիցես թէ են են
 Տէր Աստուած նոցա:

Ի վերայ լերանցն Իսրայելի:

36 ¹ Եւ դու որդի մարդոյ մարգարեաց՝ ՚ի վերայ լերանցն Իսրայելի, և **ԼԲ**
 2 ասասցես ցլերինսն Իսրայելի. Լուարո՛ւք զպարգամս Տեառն. ² Այս-
 3 վա՛շ, աւերակք յաիփրենից ՚ի ժառանգութիւն եղեն մեզ. ³ վասն այդորիկ
 մարգարեա՛ւ և ասասցես. Այսպէս սաւ Տէր Տէր. Փոխանակ զի եղէք
 4 յանարգութիւն ամենայն ազգաց որ շուրջ զձեւք են, և վրարանդի՛ ե-
 4 դէք ազգաց բազմաց, իսօք լեզուաց և նախափինք ազգաց. ⁴ վասն
 այդորիկ լերինք Իսրայելի՝ լուարո՛ւք զպարգամս Ադովմայի Տեառն.
 Այսպէս սաւ Ադովմայի Տէր Տէր ցլերինս և ցբլուրս և ցխորս և ցճորս
 և ցաւերակս ապականեալս և ցքադաքս լքեալս՝ որ եղեն յաւեր և ՚ի
 5 կոխումն մնացելոց ազգաց որ շուրջ զձեւք են: ⁵ Վասն այդորիկ այս-
 պէս սաւ Տէր Տէր. Եթէ ո՛չ հրով բարկութեան իմոյ խօսեցայց ՚ի վե-
 6 րայ այլոց ազգացն, և ՚ի վերայ ամենայն Եդովմայեցոցն, զի արա-
 6 րին զերկիրն իմ իւրեանց ՚ի վրարանդի. ուրնհարութեամբ անարգեցին
 6 զանձինս ապականել՛ աւարաւ: ⁶ Վասն այնորիկ մարգարեաց՝ ՚ի վերայ
 երկրին Իսրայելի, և ասասցես ցլերինս և ցբլուրս և ցճորս և ցդաշարս.
 Այսպէս սաւ Տէր Տէր. Ահաւասիկ ես նախանձո՛ն իմով և բարկութե-
 7 ամբ իսուեցայ. փոխանակ կրելոյն ձերոյ նախափինս ՚ի հեթանոսաց:
 7 ⁷ Վասն այնորիկ այսպէս սաւ Ադովմայի Տէր. Ամբարձից զձեռն իմ ՚ի
 վերայ ազգաց որ շուրջ զձեւքդ են. նոքա ընկալցին զանարգանս իւրե-
 8 անց: ⁸ Բայց զձեր լերինքդ Իսրայելի՝ զիսաղող և զարդիւնս կերիցէ ժո-
 9 դովորդ իմ Իսրայել. զի ա՛կն ունին դառնալոյ: ⁹ Ահաւասիկ ես հայեցայց
 10 ՚ի ձեզ, և անկանիցիք ՚ի գործ. և սերմանիցիք, ¹⁰ և բազմացուցից ՚ի ձեզ
 մարդիկ, և համօրէն զպրունն Իսրայելի ՚ի սպառ. և բնակեցինք քաղաքք,
 11 և աւերակք շինեցին: ¹¹ Եւ բազմացուցից ՚ի ձեզ զմարդ և զանասուն.
 բազմացին և աճեցեն, և բնակեցուցից զձեզ որպէս իսկզբանէն, և
 բարի՛ արարից ձեզ որպէս և յառաջագոյն. և ծանիջիք թէ ես են Տէր:
 12 ¹² Եւ փրեցուցի ձեզ մարդիկ զժողովուրդն իմ Իսրայել. ժառանգեցեն
 զձեզ, և եղիջիք նոցա ՚ի բնակութիւն, և ո՛չ ևս լինիցիք անգաւա՛կ ՚ի
 13 նոցանէն: ¹³ Այսպէս սաւ Տէր Տէր. Փոխանակ զի ասացին ցրեզ թէ

14 *Ոմանք.* Արարից գրեզ աւերակ: **16** *Ոսկան.* Եւ Իդումեա սապակեացի: *Օրի-*
նակ մի. Եւ ամենայն Իդովմա սապակացի: *Ուր և այլ օրինակ մի.* Եւ յամենայնի
 դու միայն կապակեցիս. և ծանիցեն: **36. 3** *Բազումք.* Մարգարեաց և ասասցես:
Յօրինակին. Որ շուրջ ձեալք են: **4** *Ոսկան.* Այսպէս սաւ Տէր Տէր: **5** *Ոմանք.* Վասն
 այնորիկ այսպէս սաւ Տէր. Եթէ: *Յօրինակին պակասէր.* Եւ ՚ի վերայ *ամենայն*
Եդովմայ՝: 7 *Ոմանք.* Վասն այսորիկ այսպէս... ՚ի վերայ ազգացն որ: **9** *Ոսկան.*
 Եւ սերմանիցէք: **12** *Բազումք ՚ի բնարանի ունին.* Եւ փրեցից ձեզ. և ՚ի լուս՝.
նշանակեն սերմանեցից: *Ուր և ոմանք.* Եւ սերեցից ձեզ... և ժառանգեցեն:

երկիր մարդավար՛ ես դու, և անգաւա՛կ յազգէ քունմէ եղեր. ¹⁴ վասն 14
այնորիկ ո՛չ ևս լինիցիս մարդավար, և զազգո՞ քո անգաւակ ո՛չ ևս ա-
րասցես, ասէ Տէր Տէր: ¹⁵ Եւ անարգանք ազգաց ՚ի ձեզ ո՛չ ևս լինիցին. 15
և նախապի՛նս ՚ի ժողովրդոց՝ այլ ո՛չ ևս կրեսցես, և ազգո՞ քո այլ ո՛չ
ևս անգաւակեացի՝ ասէ Տէր Տէր: ¹⁶ Եւ եղև բան Տեառն առ իս և ասէ. 16
¹⁷ Որդի մարդոյ՝ փունդ Իսրայէլի բնակեցան յերկրին իրեանց, և պղծե- 17
ցին գնա ճանապարհօք իրեանց՝ և կռովք իրեանց՝ և պղծութեամբք
իւրեանց, ըստ պղծութեան ապարահի. և եղև ճանապարհ դոցա ա-
ռաջի իմ: ¹⁸ Եւ հեղի՛ զարքմութիւն իմ ՚ի վերայ դոցա վասն արեանն 18
գոր հեղին յերկրին, և կռովք իրեանց պղծեցին գնա. ¹⁹ և ցրուեցի 19
զդոսա ընդ ազգս, և հոսեցից զդոսա ընդ գաւառս. ըստ ճանապարհաց
դոցա, և ըստ մեղաց իրեանց դարեցայ զդոսա: ²⁰ Եւ մտին յազգս. 20
և ուր մտինն, և անդ պղծեցին զանուն իմ սուրբ, յասելն ցնոսա թէ
ժողովուրդ Տեառն են դոքա, և յերկրէն նորա ելին: ²¹ Եւ իմայեցի ՚ի 21
դոսա վասն անուան իմոյ սրբոյ, գոր պղծեցին փունդ Իսրայէլի ՚ի մէջ
ազգացդ յոր մտին ՚ի նոսա: ²² Վասն այդորիկ ասա՛ ցրունդ Իսրա- 22
յէլի. Այսպէս ասէ Տէր Տէր. Ոչ ձեզ ինչ առնեմ փունդ Իսրայէլի, այլ
վասն անուան իմոյ սրբոյ գոր պղծեցէք ՚ի մէջ ազգացդ յորս մտէք
՚ի դոսա: ²³ Եւ սրբեցից զանուն իմ մեծ որ պղծեցաւ ՚ի մէջ ազգացդ՝ 23
զորս դուք պղծեցէք ՚ի մէջ դոցա. և ծանիցեն ազգքդ եթէ են եմ Տէր,
ասէ Արովնայի Տէր. ՚ի սրբելն իմում ՚ի ձեզ յանդիման դոցա: ²⁴ Եւ 24
առից զձեզ ՚ի հեթանոսաց, և ժողովեցից զձեզ յամենայն ազգաց, և
փարայց զձեզ յերկիրն ձեր: ²⁵ Եւ ցանեցից ՚ի վերայ ձեր ջուր սուրբ, 25
և սրբեսցիք յամենայն պղծութեանց ձերոց, և յամենայն կռոց ձերոց
սրբեցից զձեզ. ²⁶ և փայց ձեզ սիրտ նոր, և ոգի նոր նորոգեցից ՚ի 26
ձեզ. և հանից զսիրտն քարեղէն ՚ի մարմնոց ձերոց, և փայց ձեզ սիրտ
մարմնեղէն. ²⁷ և զՈգի իմ փաց ՚ի ձեզ: Եւ արարից, զի յարդարութիւնս 27
գնայցէք, և զիրաւունս իմ պահիցէք, և առնիցէք գնոսա. ²⁸ և բնակիցէք 28
յերկրին՝ գոր եքու հարցն ձերոց. և եղիջիք ինձ ՚ի ժողովուրդ, և ես
եղէց ձեզ յԱստուած: ²⁹ Եւ զերծուցից զձեզ յամենայն պղծութեանց ձե- 29
րոց. և կոչեցից զցորեան և բազմացուցից գնա, և ո՛չ ածից ՚ի վերայ
ձեր սով: ³⁰ Եւ բազմացուցից զպտուղ ծառոց, և զարդիւնս անողոց, զի 30
մի՛ ևս ընդունիցիք գնախապի՛նս սովոյ ՚ի մէջ ազգաց: ³¹ Եւ յիշեսցիք 31
զճանապարհսն ձեր չարս և զգնացս ձեր զանբարիս. և փաղկակասցիք
յերեսաց անօրէնութեանցն ձերոց, և ՚ի զարշելեացն ձերոց: ³² Ոչ վասն 32
ձեր ինչ առնեմ զայս՝ ասէ՛ Տէր Տէր, այլ յայտնի՛ լիցի ձեզ. ամաչեցէք
և պարկառեցէք ՚ի ճանապարհաց ձերոց փունդ Իսրայէլի: ³³ Այսպէս 33
ասէ Տէր Տէր. Յաւուր յորում սրբեցից զձեզ յամենայն անօրէնութեանցն

14 Ոսկան. Ոչ ևս արասցեն: **15 Ոսկան.** Եւ նախապի՛նս ժողովրդոց այլոց ոչ ևս: *Ոմանք.* Ոչ ևս կրեսցեն: **17 'Ի յու'.** Բնակեցին յերկ՛. *համաձայն բազմաց ՚ի բնաք՛:* *Օրինակ մի.* Ըստ պղծութեան ապահարի: *Ուր Ոսկան.* ըստ պղծութեան ճանապարհի եղև ճանա՛: **21 Ոսկան.** Յոր մտինն ՚ի դոսա: **22 Ոմանք.** Յոր մտէք ՚ի դոսա: **27 Բազումք.** Եւ զՈգի իմ փաց ձեզ... յարդարութիւնս իմ գնասցիք: **28 Ոմանք.** Յերկիրն գոր եքու... ինձ ժողովուրդ, և ես եղէց ձեզ Աստուած: **30 Ոսկան.** Զպտուղ ծառոյ: **31 Ոսկան.** Եւ ՚ի զարշելեացն նոցա:

34 ձերոց, և շինեսցին ատերակք, և բնակեցուցից զքաղաքս. ³⁴և երկիրն ապականեալ՝ գործեսցի՛. փոխանակ զի ապականեցաւ յանդիման ա–
 35 մենայն անցաւորաց: ³⁵Եւ ասասցեն. Երկիրն ապականեալ՝ եղև իբ–
 րև զպարտէզ փափկութեան. և քաղաքքն ատերակք՝ ապականեալք և
 36 քանդեալք՝ ամրացեալք նստան: ³⁶Եւ ծանիցեն ազգք որ միանգամ
 շուրջ զձեռք մնացեալք իցեն, թէ են եմ Տէր, որ շինեցի զաւերեալսն,
 37 և հաստատեցի զապականեալսն. են Տէր խօսեցայ՝ և արարից: ³⁷Այս–
 պէս ասէ Տէր Տէր. Զայս ևս այց արարից քանոյ Իսրայելի առնել դոցա.
 38 և բազմացուցից զմարդիկ դոցա իբրև զխաշիմս, ³⁸և իբրև զոգչխարս
 սուրբս. և իբրև զոգչխարս Երուսաղեմի՝ ՚ի քունս իւրեանց՝ այնպէս
 եղիցին քաղաքքն ատերեալք, լի՛ խաշամբք և մարդկաւ. և ծանիցեն
 թէ են եմ Տէր:

Վասն Յարութեան:

37 ¹ Եւ եղև ՚ի վերայ իմ ձեռն Տեառն. և եհան զիս Նոզուվն Տեառն, և 19
 2 եղ զիս ՚ի մէջ դաշտին. և այն լի՛ էր ոսկերօք մարդկան. ²և շրջեցոյց զիս
 շուրջ զոսկերօքն. և ահա բազում յոյժ էին ՚ի վերայ երեսաց դաշտին,
 3 և ցամաքեալք յոյժ: ³Եւ ասէ ցիս. Որդի՛ մարդոյ՝ իցէ՛ թէ կենդանի
 4 լինիցին ոսկերքդ այդոքիկ: Եւ ասեմ. Տէր Տէր, դո՛ւ գիտես զայդ: ⁴Եւ
 ասէ ցիս. Որդի մարդոյ մարգարեանց՝ ՚ի վերայ ոսկերացդ այդոքիկ՝ և
 ասասցեն ցոռսա. Ոսկերք ցամաքեալք՝ լուարո՛ւք զպարգամս Տեառն:
 5 ⁵Այսպէս ասէ Տէր Տէր ցոսկերսդ ցայդոսիկ. Ահաւասիկ են ածից ՚ի
 6 վերայ ձեր շունչ կենդանի. ⁶և քաց ՚ի ձեզ ջիւս, և ածից ՚ի վերայ
 ձեր մարմինս, և ձգեցից ՚ի վերայ ձեր սորթ. և քաց զոգի իմ ՚ի ձեզ,
 7 և լինիջիք կենդանի. և ծանիջիք թէ ես եմ Տէր. ⁷և մարգարեացայ
 որպէս և հրաման եպ ինձ Տէր: Եւ եղև բարբառ ՚ի մարգարեանալն
 իմում, և ահա շարժումն. և մերձեցաւ ոսկր առ ոսկր առ իւրաքանչիւր
 8 յօդս. ⁸և քեսի և ահա ջիւք և մարմինք պարտին, և ձգէր ՚ի վերայ
 9 նոցա սորթ. և շունչ ոչ գոյր ՚ի նոսա: ⁹Եւ ասէ ցիս. Մարգարեանց որդի
 մարդոյ, մարգարեանց ՚ի վերայ շնչոյն, և ասասցես ցշունչն. Այսպէս
 ասէ Տէր Տէր. Ե՛կ շունչ ՚ի չորից հողմոց, և փչեա՛ ՚ի մեռեալս յայտոսիկ՝
 10 և կեցցեն: ¹⁰Եւ մարգարեացայ որպէս և հրաման եպ ինձ Տէր. և եմուպ
 ՚ի նոսա շունչն, և եղեն կենդանի. և կանգնեցան՝ կացին ՚ի վերայ
 11 ուրից իւրեանց, ժողովուրդ բազում յոյժ յոյժ: ¹¹Եւ խօսեցաւ ընդ իս
 Տէր՝ և ասէ. Որդի մարդոյ, ոսկերքդ այդոքիկ ամենայն քունոյ Իսրայելի
 է. և դոքա ասեն. Չորացան ոսկերք մեր՝ հաբան յոյս մեր՝ և մեռաք:
 12 ¹²Վասն այդորիկ մարգարեա՛ն և ասասցես ցոռսա. Այսպէս ասէ Տէր Տէր.
 Ահաւասիկ ես բացից զգերեզմանս ձեր, և հանից զձեզ ՚ի գերեզմանաց
 13 ձերոց ժողովուրդ իմ. և քարայց զձեզ յերկիրն Իսրայելի: ¹³Եւ ծանիջիք՝

33 *Բազումք.* Անօրէնութեանց ձերոց, և բնակեցուցից զձեզ ՚ի քաղաքս, և շինեսցին ատերակք: 37 *Ոսկրսն.* Եւ բազմացուցանել զմարդիկ դոցա իբ՛: 38 *Ոմանք.* Իբրև զոգչխարս Երուսաղեմի ՚ի քունս իւր, այնպէս... լի խաշամբք մարդկան: 37. 5 *Ոմանք.* Ես ածեմ ՚ի վերայ ձեր: 6 *Ոմանք.* Եւ քաց ձեզ ջիւս: *Ոսկրսն.* Եւ քաց ՚ի ձեզ մար՛: 9 *Ոմանք.* Եւ փչեաց ՚ի մեռեալս յայտոսիկ: 10 *Ոմանք.* Ժողովք բազումք յոյժ: 11 *Ոմանք.* Տունդ Իսրայելի են... հաբան յոյս մեր: 12 *Բազումք.* Մարգարեանց և ասամ՛... ահաւաղիկ ես բացից:

երբ ե՛ն եմ Տէր, ՚ի բանա՛լ ինձ զգերեզմանս ձեռ՝ և հանել ինձ զձեզ ՚ի գերեզմանաց ձերոց ժողովուրդ իմ: ¹⁴ Եւ փաց զոգի իմ ՚ի ձեզ, և լինիջիք կենդանի. և եղից՝ զձեզ յերկրին ձերում. և ծանիջիք թէ ե՛ն եմ Տէր. և խօսեցայ և արարից, ասէ Տէր Տէր:

Է՞ր ¹⁵ Եւ եղև բան Տեառն առ իս՝ և ասէ. ¹⁶ Եւ դու որդի մարդոյ՝ ան դու քեզ գաւազան մի, և գրեա՛ր ՚ի նմա զՅուդա և զորդիսն Իսրայելի զձերձաւորս նորա: Եւ առցես քեզ գաւազան երկրորդ, և գրեսցես ՚ի նմա զՅովսէփ՝ և զգաւազանն Եփրեմի. և զամենայն որդիսն Իսրայելի զյաւելեալսն ՚ի նոսա: ¹⁷ Եւ կցեսցես զնոսա ընդ միմեանս կապեալ լինել ՚ի գաւազան մի. և եղիցի ՚ի ձեռին քում: ¹⁸ Եւ եղիցի յորժամ ասասցեն ցքեզ որդիք ժողովրդեան քոյ. Ո՛չ պարմես մեզ զինչ է այդ ՚ի քեզ. ¹⁹ և ասասցես ցնոսա. Այսպէս ասէ Տէր Տէր. Ահաւասիկ ես առից զազգդ Յովսէփո՞ւ որ է՝ ՚ի ձեռին Եփրեմայ, և զազգդ Իսրայելի զձերձաւորս դորա. և փա՛ց գդոսա յազգն Յուդայ, և եղիցին ՚ի մի գաւազան. և եղիցին մի՛ ՚ի ձեռին Յուդայ. ²⁰ և եղիցին գաւազանքդ յորս դու գրեցեր ՚ի ձեռին քում առաջի նոցա: ²¹ Եւ ասացես ցնոսա. Այսպէս ասէ Տէր Տէր. Ահաւասիկ ես առնում գրունդ Իսրայելի ՚ի միջոյ ազգացդ յորս մփին ՚ի նոսա. և ժողովեցից գդոսա յամենայն ազգաց որ շուրջ գդոքօք են, և փարայց գդոսա յերկիրն Իսրայելի, ²² և փա՛ց գդոսա յազգ մի յերկրին իմում ՚ի լերինսն Իսրայելի. և մի իշխան եղիցի ՚ի վերայ ամենեցուն դոցա ՚ի թագաւոր. և ո՛չ ևս եղիցին յերկուս ազգս, և ո՛չ ևս բաժանեսցին յերկուս թագաւորութիւնս: ²³ Զի մի՛ ևս պղծեսցին ՚ի կուռս իւրեանց և ՚ի գարշելիս իւրեանց, և յամենայն ամպարշտութիւնս իւրեանց. և փրկեցից գդոսա յամենայն անօրէնութեանց դոցա զոր մեղան ՚ի նոսա, և սրբեցից գդոսա. և եղիցին ինձ ՚ի ժողովուրդ, և ես եղէց դոցա յԱսպրուած: ²⁴ Եւ ծառայ իմ Դաւիթ՝ իշխան՝ ՚ի մէջ դոցա. և մի հովիւ եղիցի ամենեցուն դոցա. զի ըսք հրամանաց իմոց գնասցեն և զիրաւունս իմ պահեսցեն, և արասցեն զնոսա: ²⁵ Եւ բնակեսցեն յերկրին իւրեանց զոր երու ես ծառային իմում Յակովբայ ուր բնակեցին հարք իւրեանց. և բնակեսցեն դոքս ՚ի նմա, և որդիք դոցա, և որդիք որդուց դոցա մինչև յաւիտեան: Եւ Դաւիթ ծառայ իմ եղիցի իշխան՝ դոցա յաւիտեան: ²⁶ Եւ եղից դոցա ո՛խսք խաղաղութեան, և ուխսք յաւիտեանկա՛ն եղիցի ընդ նոսա. և փա՛ց դոցա՝ և բազմացուցից գդոսա, և եղից զսրբութիւնս իմ ՚ի մէջ դոցա յաւիտեան: ²⁷ Եւ եղիցի բնակութիւն իմ ՚ի դոսա. և եղէց դոցա յԱսպրուած, և դոքս եղիցին ինձ ՚ի ժողովուրդ: ²⁸ Եւ ծանիցեն ազգք թէ ե՛ն եմ Տէր որ սրբեցի գդոսա, ՚ի լինել սրբութեանց իմոց ՚ի միջի դոցա յաւիտեան:

13 Բազումք. Եւ հանել զձեզ ՚ի զե՛: **16 Ոմանք.** ՚Ի նմա զՅովսէփայ զգաւազանն Եփրեմի... յաւելեալսն ՚ի նա: **17 Ոմանք.** Լինել գաւազան մի, և եղիցին ՚ի ձեռին: **18 Յօրինակին պակասէր.** Ոչ պարմես մեզ զինչ է: **19 Յօրինակին.** Եւ փաց գդոսա զազգն Յուդայ: *Ուր ոմանք.* Զնոսա ցազգն Յուդայ: **21 Բազումք.** Ահաւաղիկ ես առ՞: *Ոսկան.* Յորս մփին ՚ի նոսին: **22 Ոսկան.** Դոցա՝ և թագաւոր: **24 Առ Ոսկանայ պակասի.** Գնասցեն և զիրաւունս իմ պահեսցեն, և արասցեն զնոսա: **25 Ոմանք.** Մինչև ցյաւիտեան: **26 Բազումք.** Եղիցի ընդ դոսա: *Յօրինակին պակասէր.* Զսրբութիւնս իմ ՚ի մէջ դոցա: **27 Բազումք.** Եղիցին իմ ժողովուրդ:

Ի վերայ Գովգայ՝ և Մազովգայ:

38. 2 ¹ Եւ եղև բա՛ն Տեառն առ իս՝ և ասէ. ² Որդի մարդոյ՝ հասարաբեա՛ւ ԼԵ գերեսս քո՝ ՚ի վերայ Գովգայ, և երկրին Մազովգայ, իշխանին Ռովսմեսովքայ
 3 և Թորելայ. և մարգարեա՛ւ ՚ի վերայ նորա, ³ և ասասցես ցնա. Այսպէս ասէ Տէր Տէր. Ահաւասիկ ես ՚ի վերայ քո իշխանդ Ռովսմեսովքայ և
 4 Թովբելայ. ⁴ և պաշարեցից զքեզ, և արկից դանդանաւանդ ՚ի կզակս քո, և ժողովեցից զքեզ և զամենայն զօրութիւնս քո. զհեծեալս և զե-
 5 րիվարս, զվառեալս և զապառագէնս ազգաց բազմաց. վահանաւորս և սաղաւարտաւորս, և սուսերաւորս. և ամենեքին սոքա ընդ նոսա:
 6 ⁵ Պարսիկք և Եթովպացիք, Լիբէացիք և Լիդացիք, ամենեքին սաղաւարտեալք՝
 6 և վահանաւորք. ⁶ Գոմեր՝ և ամենեքին որ շորջ են զնովաւ. և քունն Թորգոմայ ՚ի ծագացն հիւստոյ, և ամենեքին որ շուրջ զնովաւ, և ազգք
 7 բազումք ընդ քեզ: ⁷ Պարբասպեանց, պարբասպեա՛ւ զանձն քո՝ դո՛ւ և ամենայն ժողովք որ ժողովեալ են ընդ քեզ. և եղիցես ինձ յառաջապահ:
 8 ⁸ Յաւուրց բազմաց պարբասպեացի, և ՚ի վախճան ժամանակաց եկեսցէ՛ և հասցէ յերկիրն յապահով ՚ի սրոյ. ժողովեալ յազգաց բազմաց յերկիրն Իսրայելի, որ եղև աւերակ համօրէն. և նոյն յազգաց ժողովեալ՝ և
 9 բնակեն խաղաղութեամբ ամենեքին: ⁹ Եւ ելցես իբրև զանձրև, և հասցես իբրև զամպ և ծածկեսցես զերկիրն. և եղիցես դո՛ւ և ամենայն ազգք
 10 բազումք՝ որ շուրջ զքե՛զ իցեն ընդ քեզ: ¹⁰ Այսպէս ասէ Տէր Տէր. Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ անկանիցին բանք ՚ի սիրտ քո, և խորհեսցիս
 11 խորհուրդս չարս. ¹¹ և ասասցես. Ելի՛ց ՚ի վերայ յապահով երկրին. հասի՛ց ՚ի վերայ հանդարացելոցն յանհոգութեան, և բնակեցելոցն ՚ի խաղաղութեան, ամենեցուն որ բնակեալ են յերկրին. որոց ո՛չ պարիսպք
 12 և ո՛չ նիգք և ո՛չ դրունք, ¹² աւարել զաւար, կողոպտել զկապուր նոցա. արկանել զձեռն իմ ՚ի վերայ երկրին աւերելոյ՝ և բնակեցելոյ, և ՚ի վերայ ազգին ժողովելոյ յազգաց բազմաց. սրացելոց ինչս և դասալկերարս, բնակելոց ՚ի սիրտ երկրի:
 13 ¹³ Սաբա և Դեղան, և վաճառականք Կարբելովնացոց, և ամենայն աւանք նորա ասիցեն ցքեզ. Յան՝ յաւար արշաւեալ գաս. ժողովեցեր զժողովս քո առնուլ զարծաթ և զոսկի, վարել՝ ՚ի գերութիւն
 14 զսրացուածս, և կողոպտել զկապուր մեծ: ¹⁴ Վասն այնորիկ մարգարեանց որդի մարդոյ, և ասասցես ցԳովգ. Այսպէս ասէ Տէր Տէր. Ոչ պապքն յաւուր յայնմիկ յորում բնակեսցէ ժողովուրդ իմ Իսրայել խաղաղութե-
 15 ամբ, զարթիցես ¹⁵ և եկեսցես ՚ի քեզ ինչ զի ծագաց հիւստոյ, դո՛ւ և բազում ազգք ընդ քեզ հեծեալ յերիվարս. ամենեքին ընդ զունդս
 16 բազումս զօրաց բազմաց: ¹⁶ Եւ ելանիցես ՚ի վերայ ժողովորդեան իմոյ Իսրայելի՝ իբրև զամպ ծածկեալ զերկիրն. ՚ի յեփին ժամանակի եղիցի

Ի բազումս սրկասի. Ի վերայ Գովգայ՝ և Մազովգայ: 38. 2 Բազումք. Մարգարեանց ՚ի վերայ նորա: 4 Ոմանք. Եւ արկից դադանաւանդ: 6 Ոմանք. Որ շուրջ զնովաւ... որ շուրջ են զնովաւ: 7 Ոսկան. Պարբասպեա՛ւ. պարբասպեա՛ւ զան՝: Ոմանք. Եւ ամենայն ժողովուրդք որ ժողովեալ են: 8 Ոսկան. Յեք աւուրց բազմաց պարբ: Ոմանք. Ապահով ՚ի սրոյ: 11 Ոմանք. Ի վերայ ապահով երկր... հանդարտելոցն յանհոգութեան և բնակելոցն ՚ի խա՛: 12 Ոմանք. Աւերել զաւար... սրացելոյ ինչս: Ոսկան. Եւ բնակելոյ ՚ի վերայ ազ՛: 13 Ոսկան. Առ յաւար արշաւեալ: Ոմանք. Վարեալ ՚ի գերութեան:

այն. և ածից զքեզ յերկիր իմ, զի ծանիցեն զիս ամենայն ազգք, ՚ի լինել ինձ սուրբ ՚ի միջի քում առաջի նոցա: ¹⁷ Այսպէս ասէ Տէր Տէր Գոփզ. ¹⁷ Դո՛ւ ես վասն որոյ խօսեցայ յաւուրցն առաջնոց ՚ի ձեռն ծառայիցն իմոց մարգարէիցն Իսրայէլի յաւուրսն յայնոսիկ՝ և յամսն, ածել զքեզ ՚ի վերայ նոցա: ¹⁸ Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ յորում եկեացէ Գոփզ ՚ի վերայ երկրիդ Իսրայէլի՝ ասէ Տէր Տէր. Ելցէ սրբամարտիսն իմ բարկութեամբ, ¹⁹ և նախանձ իմ հրով բարկութեան իմոյ. խօսեցայ թէ ոչ յաւուր յայնմիկ եղիցի շարժումն մեծ ՚ի վերայ երկրին Իսրայէլի. ²⁰ և խռովեցին յերեսաց իմոց ձկունք ծովու, և թռչունք երկնից, և զազանք դաշտաց, և ամենայն սողունք երկրի, և ամենայն մարդիկ որ ՚ի վերայ երեսաց երկրի. լերինք պարառեցին, և ձորք փապալեցին, և ամենայն պարիսպք երկրին կործանեցին: ²¹ Եւ կոչեցից զահ սրոյ ՚ի վերայ նորա՝ ասէ Տէր Տէր. սո՛ւր առն ՚ի վերայ եղբոր իւրոյ լինիցի. ²² եւ դարեցայց զնա արեամբ և մահու. և հեղեղօք անձրևաց, և վիմօք կարկտի. և հուր և ծծումք փրկացից ՚ի վերայ նորա, և ՚ի վերայ ամենեցուն որ ընդ նմա իցեն, և ՚ի վերայ ազգաց բազմաց որ ընդ նմա: ²³ Եւ մեծացայց և սուրբ եղէց, և փառաւորեցայց և ծանուցայց առաջի ազգաց բազմաց. և ծանիցեն թէ են եմ Տէր:

¹ Եւ դու որդի մարդոյ մարգարեա՛ ՚ի վերայ Գոփզայ՝ և ասացես. **39** Այսպէս ասէ Տէր Տէր. Ահաասիկ են ՚ի վերայ քո Գոփզ՝ իշխանդ Ռովսմեսովբայ և Թորբելայ. ² և ժողովեցից զքեզ և առաջնորդեցից քեզ և հանից զքեզ ՚ի ծագաց հիւստոյ, և ածից զքեզ ՚ի վերայ լերանցն Իսրայէլի: ³ Եւ կորուսից զաղեղն քո ՚ի ձախմէ ձեռանէ քումմէ, և զնեքս քո յաջմէ ձեռանէ քումմէ. և կործանեցից զքեզ ⁴ ՚ի վերայ լերանցն Իսրայէլի. և անկանիցիս դո՛ւ և ամենեքին որ զքն իցեն. և ազգքն որ ընդ քեզ իցեն, մաքնեցին ՚ի կերակուր հաւո՛ց և ամենայն թռչնոց. և ամենայն զազանաց անապարի եքուր զքեզ ՚ի կերակուր. ⁵ ընդ երեսս դաշտին անկցիս. զի են խօսեցայ՝ ասէ Տէր Տէր: ⁶ Եւ առաքեցից հորը ՚ի վերայ Մագովգայ. և բնակեցեն կղզիք ՚ի խաղաղութեան. և ծանիցեն թէ են եմ Տէր Տէր: ⁷ Եւ անուն իմ սուրբ ծանիցի ՚ի մէջ ժողովրդեան իմոյ Իսրայէլի. և մի՛ ևս պղծեցի անուն իմ սուրբ. և ծանիցեն ամենայն ազգք երկրի՝ թէ են եմ Տէր Սուրբն Իսրայէլի: ⁸ Ահաասիկ հասեալ է. և ծանիցես թէ լինիցի՝ ասէ Տէր Տէր. այս է օրն զորմէ խօսեցայ: ⁹ Եւ ելցեն բնակիչք քաղաքաց Իսրայէլի. և այրեցեն զզէնս, զնիզակարեկս, զասպարաբեկս, զնեքս, զբեկորս աղեղանց, զպիզաբունս, զսրնակոթս, և այրեցեն իւրեանց այրելիս եւթն ամի. ¹⁰ եւ մի՛ առցեն փայտ ՚ի վայրաց, և յարցեն փայտ յանփառաց. այլ զզէնսն այրեցեն ՚ի կրակի. և առցեն յաւարի զաւարառուս իւրեանց, և

16 Ոմանք. Յեքին ժամանակի եղիցի... և ծանիցեն զիս ամենայն: *Ոսկան յակուր.* Ի միջի քում առաջի նոցա *գօգ:* **17 Օրինակ մի ասարէն վերսրին կարգէ վերնագիր.** Ի վերայ Գոփզայ: *Ոմանք.* Խօսեցայ յաւուր յառաջնոյ ՚ի ձեռն: *Ոսկան.* Եւ յայսս ածել զքեզ: **21 Ոմանք.** Եւ կոչեցից զմահ սրոյ ՚ի վերայ: **39. 1 Ոսկան.** Իշխան Ռովմեսոբայ: **2 Առ Ոսկանայ պակասի.** Ժողովեցից զքեզ. *և առաջնորդեցից քեզ:* **5 Ոմանք.** Ընդ երեսս դաշտին անկանիցին: **9 Ոմանք.** Ջսունակոթս. *կամ՝* զսունակոթս, և արասցեն այրելի իւրեանց: *Ոսկան.* Իւրեանց եօթն ամ:

11 կողոպտեացն զկողոպտիչս իրեանց՝ ասէ Տէր Տէր: ¹¹ Եւ եղիցի յաւոր յայնմիկ՝ քաց Գովգայ քեղի անուանի գերեզման յԻսրայէլի. զշիրիմ եկելոցն ՚ի կողմանց ծովուն, և շինեսցեն շուրջ զափամբք ձորոյն և թաղեսցեն անդ զԳովգ, և զամենայն ժողովս նորա. և կոչեսցի Գեհ գերեզման Գովգայ: ¹² Եւ թաղեսցեն զնոսա քուն Իսրայէլի, զի սրբեսցի երկիրն. զեւթն ամիս ¹³ թաղեսցեն զնոսա ամենայն ժողովուրդք երկիրին. և եղիցի նոցա անուանի օրն յորում փառաւորեցայց՝ ասէ Տէր Տէր: ¹⁴ Եւ արս նմին իրի գումարեսցեն երթալ շրջել ընդ երկիրն, և թաղել զմնացորդս ՚ի վերայ երեսաց երկրին. և սրբել զնա յեւր եւթն ամսոյ: ¹⁵ Եւ խնդրեսցէ ամենայն որ անցանիցէ ընդ երկիրն. և յորժամ քեսանիցէ ոսկր մարդոյ՝ շինեսցէ առ նովա նշանակ ինչ, մինչև թաղեսցեն զայն որք թաղենն ՚ի Գեհ ՚ի գերեզմանին Գովգայ. ¹⁶ զի և անուն քաղաքին Գերեզման կոչեսցի. և սրբեսցի երկիրն: ¹⁷ Եւ դու որդի մարդոյ՝ այսպէս ասէ Տէր Տէր. Ասա՛ դու ցամենայն հաս թռչունս, և ցամենայն զազանս դաշտի. Ժողովեցարո՛ք և եկայ՛ք, ժողովեցարո՛ք յամենայն կողմանց երկրի ՚ի զենումն իմ գոր ես զենի ձեզ՝ զենումն մեծ ՚ի վերայ լեռանց Իսրայէլի. կերէ՛ք միս և արբէ՛ք արիւն. ¹⁸ կերէք զմիս սկայից, և արբէ՛ք զարիւն իշխանաց երկրին, զխոյս՝ և զգուարակս՝ զնոխագս. զի զուարակք պարարեալք են ամենեքեան. ¹⁹ և կերիջիք ճարպ ցյազ, և արբջիք արիւն ցարբենալ ՚ի զեկեաց իմոց գոր զենի ձեզ. ²⁰ ²⁰ և յագեսջիք ՚ի սեղանոյ իմմէ. ՚ի հեծելոց, և յերիվարաց, և ՚ի սկայից, ²¹ և յամենայն արանց պարերագմողաց՝ ասէ Տէր Տէր: ²¹ Եւ քաց զփառս իմ ՚ի ձեզ. և քեսցեն ամենայն ազգք զդաբաստանս իմ գոր արարի, և զձեռն իմ գոր ածից ՚ի վերայ նոցա: ²² Եւ ծանիցեն քունն Իսրայէլի թէ են եմ Տէր Աստուած նոցա, յօրէ յայնմանէ և առ յապայ: ²³ Եւ ծանիցեն ամենայն ազգք, թէ վասն մեղաց իրեանց գերեցան քունն Իսրայէլի. փոխանակ զի անարգեցին զիս, դարձուցի գերեսս իմ ՚ի նոցանէ, և մարնեցի զնոսա ՚ի ձեռս թշնամեաց իրեանց. և անկան ամենեքեան ՚ի սուր. ²⁴ վասն պղծութեան նոցա՝ և անօրէնութեանց՝ արարի նոցա զայն. և դարձան երեսք իմ ՚ի նոցանէ: ²⁵ Վասն այնորիկ այսպէս ասէ Տէր Տէր. Արդ դարձուցից զգերութիւնն Յակովբայ, և ողորմեցայց քանն Իսրայէլի, և նախանձեցայց վասն անուան իմոյ սրբոյ: ²⁶ Եւ ընկալցին զանարգանս իրեանց և զանիրաւութիւնս գոր անիրաւեցան. ՚ի բնակեցուցանել զնոսա յերկրին իրեանց խաղաղութեամբ, և ոչ որ իցէ որ զարհուրեցուցանիցէ՝ ²⁷ ՚ի դարձուցանել ինձ զնոսա յազգաց, և ժողովել զնոսա ՚ի զաւառաց հեթանոսաց: Եւ սուրբ եղէց ՚ի նոսա առաջի ազգաց. ²⁸ և ծանիցեն թէ ես եմ Տէր Աստուած նոցա, յերևել ինձ

10 *Ի լուս*. Եւ հարցեն փայր: *Ուր բազումք*. Եւ մի հարցեն: **11** *Բազումք*. ԶԳովգ անդ: **14** *Օրինակ մի*. Եւ արս ամին իրի գո՛ւ: **15** *Ոսկան*. Որք թաղենն ՚ի զեհի Գօգայ: **17** *Բազումք*. Ասա ցամենայն հաս... կերայք միս և արբէք: **18** *Բազումք*. Կերայք զմիս հսկայից... և զնոխագս: **20** *Յօրինակին պակասէր*. Եւ յագեսջիք... և յամենայն *արանց* պարերագմողաց: **21** *Ոմանք*. Զոր ածի ՚ի վերայ նոցա: *Ուր և ոմանք*. գոր արարից ՚ի վերայ նոցա: **22** *Ոսկան*. Յօրէ յայսմանէ և առ յապայ: **24** *Բազումք*. Եւ անօրէնութեանց նոցա արարի նոցա: **25** *Ոսկան*. Վասն այնորիկ այսպէս: **26** *Բազումք*. Եւ զանիրաւութիւնն գոր:

նոցա ՚ի մէջ ազգաց. և ժողովեցից զնոսա յերկրին իրեանց, և ոչ ևս թողից ՚ի նոցանէ ուրեք. ²⁹ և ոչ ևս դարձուցից զերեսս իմ ՚ի նոցանէ. ²⁹ փոխանակ հեղոյ գարսնութիւն իմ ՚ի վերայ փանն Իսրայէլի. ասէ Տէր Տէր:

Վասն շինուածոյ Տաճարին:

ԼԶ ¹ Եւ եղև ՚ի քսաներորդի և ՚ի հինգերորդի ամի գերութեան մերոյ, **40** յամսեանն առաջնում որ օր մերասան էր ամսոյն. ՚ի չորեքրասաներորդի ամի առնլոյ քաղաքին. յատոր յայնմիկ եղև ՚ի վերայ իմ ձեռն Տեառն: ² Եւ աճ զիս ՚ի փեպեան Ասարուծոյ յերկիրն Իսրայէլի, և եղ զիս ՚ի վերայ ² լերին միոյ բարձու յոյժ. և ՚ի վերայ նորա իբրև զշինուած քաղաքի դէմ յանդիման. ³ և փարաւ զիս ՚ի ներքս: Եւ ահա այր մի, և փեսիլ նորա ³ իբրև զփեսիլ փայլուն պղնձոյ. և ՚ի ձեռին նորա էր լար շինողաց, և ձող չափոյ. և ինքն կայր ՚ի վերայ դրանն: ⁴ Եւ ասէ ցիս այրն. Տեսեր որդի ⁴ մարդոյ. արդ՝ հայեաց՝ աչօք քովք, և լոր ալընջօք քովք, և հասարաբեա՝ ՚ի մփի քում զամենայն գոր ես ցուցից քեզ. զի վասն ցուցանելոյ՝ քեզ եկի այսր. և ցուցցեն զամենայն գոր դո՞ղ փեսանես՝ փանն Իսրայէլի: ⁵ Եւ ահա շուրջ զփաճարան փողոցս. և ՚ի ձեռին առն՝ ձող չափոյ ՚ի ⁵ վեց կանգնոյ և թգաւ. և չափեաց զլայնութիւն պարսպացն հաւասար ձողոյն, և զբարձրութիւն նորա հաւասար ձողոյն: ⁶ Եւ եմո՞ւր ընդ դուռն ⁶ որ հայէր ընդ արևելս՝ զերթն ասփիճանօք. և չափեաց զկոզակսն վեց վեց զկամարօք դրանն հաւասար ձողոյն. և զերկայնութիւն կոզակին հաւասար ձողոյն, և զլայնութիւն նորին հաւասար ձողոյն. և կամարս ՚ի մէջ կոզակացն ՚ի վեց կանգնոյ: ⁷ Եւ կոզակն երկրորդ հաւասար ձողոյն ⁷ ՚ի լայնութիւն, և հաւասար ձողոյն յերկայնութիւն. և կամարն ՚ի հինգ կանգնոյ: ⁸ Եւ կոզակն երրորդ հաւասար ձողոյն յերկայնութիւն, և հաւասար ձողոյն ՚ի լայնութիւն. և կամարք դրանն ⁹ մերձ ՚ի կոնք դրանն ⁹ յութ կանգնոյ. և կամարք յերկուց կանգնոց, և կամարք ներքին դրանն: ¹⁰ Եւ կոզակք դրանն՝ դէմ յանդիման միմեանց երեք ասփի և երեք անփի. և չափ մի էր երեցուն. և չափ մի կամարացն՝ ասփի և անփի: ¹¹ Եւ ¹¹ չափեաց զլայնութիւն մփից դրանն ՚ի փասն կանգնոյ, և զերկայնութիւն դրանն յերեքրասան կանգնոյ: ¹² Եւ ՚ի մի կանգուն բովանդակեալ ¹² դէմ յանդիման կոզակացն՝ ՚ի մի կանգուն սահմանեալ յայս կոյս յայն կոյս. և կոզակքն ասփի և անփի ՚ի վեց վեց կանգնոյ: ¹³ Եւ չափեաց ¹³ զդուռնն ՚ի պարսպէ կոզակին մինչև յորմ կոզակին, ՚ի լայնութիւն քսան և հինգ կանգուն. և այն էր դուռն ՚ի դրան վերայ: ¹⁴ Եւ զմիջոց կամարի ¹⁴ դրանն, և զկոզակս նորին ՚ի վաթսուն կանգնոյ շուրջ զդրամբն. և զմիջոց սրահին արքաքնոյ, ¹⁵ և զմիջոց կամարի դրանն ներքնոյ, ՚ի յիսուն կանգնոյ: ¹⁶ Եւ պարուիանք ծածուկ էին ՚ի կոզակսն, և ՚ի կամարսն ¹⁶

28 Բագու՞ք. Ջնոսա յերկիրն իրեանց: *Ոմսւք.* Ի վերայ շինութեան փաճարին:

40. 1 Բագու՞ք. Եւ հինգերորդի: *Ոմսւք.* Եւ փեսիլ նորա էր իբրև: **6** Բագու՞ք.

Ջեթն աշփիճանօք: *Ոմսւք.* Վեց վեց կամարօք դր՞: **8** *Ոմսւք.* Եւ կամար դրանն:

9 Բագու՞ք. Եւ այլ կամարք յերկուց կանգ՞: **12** *Ոմսւք.* Ի կողակքն ասփի անփի:

13 *Ոսկան.* Եւ այն դուռնն էր ՚ի դրան վե՞: **15** *Ոմսւք.* Դրանն ներքոյ:

ներքուստ դրան սրահին շուրջ շրջանակաւ. նոյնպէս և կամարացն, և պատուհանք շուրջ ներքոյ և արտաքոյ. և ՚ի վերայ կամարացն 17 արմատենիք աստի և անտի: Եւ փարաւ զիս ՚ի ներքին սրահն. ¹⁷ և ասա դահլիճք, և սինք շրջանակօք, շուրջ զսրահիւքն յօրինեալք. ե- 18 թետուն դահլիճք ՚ի մէջ սեանցն շրջանակաց: ¹⁸ Եւ սինք դէմ յանդի- 19 ման դրանցն ըստ երկայնութեան դրանցն, ¹⁹ և սինք շրջանակաւ ՚ի ներքոյ: Եւ չափեաց զլայնութիւն սրահին ՚ի միջոցէ դրանն արտաքնոյ մինչև ցմիջոց դրանն ներքնոյ որ հայէր ընդ արևելս. հարեւր կանգուն: 20 ²⁰ Եւ փարաւ զիս ՚ի կողմն հիւսւսոյ, և ասա դուռն մի որ հայէր ընդ հիւսւսի սրահին արտաքնոյ. և չափեաց զնա յերկայնութիւն և ՚ի լայ- 21 նութիւն. ²¹ և զկողակս նորա աստի և անտի, և զկամարն, և զկոնքն, և զարմատենիս: Եւ եղև ըստ չափոյ դրանն որ հայէր ընդ արևելս, յիսուն 22 կանգուն յերկայնութիւն, և քսան և հինգ կանգուն ՚ի լայնութիւն: ²² Եւ պատուհանք նորա, և կամարք. և արմատենիք ըստ դրանն որ հայէր ընդ արևելս. և ընդ եւթն սանդուխս ելանէին ՚ի նա. և էր կամարակապ ՚ի 23 ներքոյ: ²³ Եւ դուռն ներքին սրահին հայէր ընդ դուռն հիւսւսոյ, ըստ օրի- նակի դրանն որ հայէր ընդ արևելս. և չափեաց զսրահն դրանէ ՚ի դուռն՝ 24 հարեւր կանգուն: ²⁴ Եւ փարաւ զիս ընդ կողմն հարաւոյ, և ասա դուռն մի որ հայէր ընդ հարաւ. և չափեաց զնա և զկողակս նորա, և զկոնքս, 25 և զկամարս ըստ նմին չափոյ: ²⁵ Եւ պատուհանք նորա և կամարք շրջանակաւ, ըստ օրինակի պատուհանիցն և կամարացն առաջնոցն, յիսուն կանգուն յերկայնութիւն՝ և քսան և հինգ կանգուն ՚ի լայնութիւն: 26 ²⁶ Եւ եւթն սանդուխք ՚ի նմա. և կամարք ՚ի ներքս, և արմատենիք աստի 27 և անտի ՚ի վերայ կոնքիցն. ²⁷ և դուռն ներքոյ հանդէպ դրան սրահին՝ որ հայէր ընդ հարաւ: Եւ չափեաց զսրահն դրանէ ՚ի դուռն ՚ի լայնութիւն՝ 28 հարեւր կանգուն ՚ի կողմն հարաւոյ: ²⁸ Եւ փարաւ զիս ՚ի սրահն ներ- քին դրանն որ հայէր ընդ կողմն հարաւոյ. և չափեաց զդուռնն որ ընդ 29 հարաւ ըստ նմին չափոյ: ²⁹ Եւ զկողակսն, և զկամարս և զկոնքս նովին չափով. և պատուհանք նորա և կամարք շուրջ շրջանակաւ. յիսուն 30 կանգուն յերկայնութիւն, և քսան և հինգ ՚ի լայնութիւն: ³⁰ Եւ շուրջ զնո- վաւ կամարք՝ յիսուն կանգուն յերկայնութիւն և քսան և հինգ ՚ի լայնու- 31 թիւն: ³¹ Եւ կամարք ՚ի յարտաքնում սրահին, և արմատենիք ՚ի կամարսն. 32 և եւթն սանդուխք ելանելիք նորա: ³² Եւ փարաւ զիս ՚ի դուռնն որ հայէր ընդ ճանապարհ արևելից, և չափեաց զնա ըստ առաջին չափոյն. 33 ³³ զկողակսն, և զկամարսն, և զկոնքսն՝ ըստ նմին չափոյ. և պատուհանք ՚ի նմա, և կամարք շուրջանակի. յիսուն կանգուն յերկայնութիւն, և

16 Ունակք. Ի կամարսն ՚ի ներքուստ դրան: **19 Յօրինակիւն.** Ի միջոց դրանն արտաքնոյ: **Ունակք.** Դրանն արտաքոյ... դրանն ներքոյ: **21 Ունակք.** Նորա աստի անտի... և զկոնքս, և զար... հայէր յարևելս: **22 Բազումք.** Եւ էր կամարապար ՚ի ներքոյ: **23 Ունակք.** Նայէր ՚ի դուռն հիւսւսի՝: **Յօրինակիւն.** Ընդ արևել. և: **24 Ունակք.** Ձիս ՚ի կողմն հարաւոյ: **Յօրինակիւն.** Ընդ նմին չափոյ: **25 Բազումք.** Եւ կամարք շուրջանակաւ... և կամարացն առաջնոյն: **26 Բազումք.** Ի վերայ կոնքացն: **27 Ոսկան.** Զսրահ դրանն և զդուռնն ՚ի լայ՝: **28 Ունակք.** Որ ընդ կողմն հարա՝: **29 Ոսկան.** Եւ զկամարսն նովին չափու, և զկոնքսն: **Ունակք.** Շուրջ շրջանակի, յիս... և քսան և հինգ կանգուն ՚ի լայ՝: **31 Ունակք.** Կամարք յարտաքնում: **32 Ոսկան.** Ըստ առաջնոյ չափուն:

քսան և հինգ ՚ի լայնութիւն: ³⁴ Եւ կամարք ՚ի ներքնում սրահին, և 34
արմաւենիք ՚ի վերայ կամարացն աստի և անտի, և ելթն սանդուխք ՚ի
նմա: ³⁵ Եւ փարաւ զիս ՚ի դուռնն որ ընդ հիւսւսի. և չափեաց ըստ նմին 35
չափոյ, ³⁶ զկողակսն և զկամարսն և զկոնքս. և պարուհանք ՚ի նմա 36
շուրջանակի, և կամարք յիսուն կանգուն յերկայնութիւն, և քսան և հինգ
կանգուն ՚ի լայնութիւն: ³⁷ Եւ կամարք արտաքոյ դրանն. և արմաւենիք 37
կամարացն աստի և անտի, և ութ սանդուխք ՚ի նմա: ³⁸ Եւ դահլիճք 38
նորա՝ և լայնութիւնք նորա՝ և կամարք նորա հանդէպ երկրորդ դրանն՝
ուր լուանային զողջակէզսն: ³⁹ Եւ ՚ի կամարի դրանն երկու սեղանք 39
յայսկոյս, և երկու սեղանք յայնկոյս. զի զենուցուն ՚ի նմա զողջակէզսն՝
և զվասն մեղացն՝ և զվասն անգիպութեանն: ⁴⁰ Եւ ընդ հարաւակողմն 40
խողոռակի ողջակիզացն ՚ի մուտս դրանն որ հայէր ընդ հիւսւսի, եր-
կու սեղանս որ հայէր ընդ արևելս. և ՚ի հարաւակողմ կուսէ երկրոր-
դի դրանն՝ հանդէպ կամարաց դրանն երկու սեղանք: Եւ ընդ արևելս
ութ սեղանք. ⁴¹ չորք սեղանք յայսկոյս, և չորք սեղանք յայնկոյս, հան- 41
դէպ հարաւոյ դրանն. և անդ զենուցուն զգոհսն և զողջակէզսն, յան-
դիման ութից սեղանոց ողջակիզացն: ⁴² Եւ չորք սեղանք ողջակիզացն 42
քարեղէնք կոփածոյք. կանգնաւ և կիսով երկայնութիւն, և կանգնաւ և
կիսով ՚ի լայնութիւն, և կանգնաւ և կիսով ՚ի բարձրութիւն. զի ՚ի վերայ
նոցա դիցեն զգործին՝ որով զենուցուն անդ զողջակէզսն և զգոհսն: ⁴³ Եւ 43
ծնօտս ուղկեանս քանդակագործս ունիցին ՚ի ներքուստ շուրջանակի. և
՚ի վերայ սեղանոյն յարկ առ ՚ի ծածկել յանձրևոյ և յերաշտութենէ: ⁴⁴ Եւ 44
փարաւ զիս ՚ի սրահն ներքին. և ահա երկու պարզգամք ՚ի ներքոյ սրա-
հին, մի ընդ հարաւոյ դրանն որ հայէր ընդ հիւսւսի, և հանէր ընդ հարաւ.
և մի ընդ հիւսւսոյ դրանն որ հայէր ընդ հարաւ, և հանէր ընդ հիւսւսի:
⁴⁵ Եւ ասէ ցիս. Այս պարզգամ, որ հայի ընդ կողմանս հարաւոյ՝ քահա- 45
նայիցն եղիցի որ պահեն զպահպանութիւնս փանն: ⁴⁶ Եւ պարզգամն 46
որ հայի ընդ հիւսւսի՝ քահանայիցն եղիցի որ պահեն զպահպանութիւն
սեղանոյն. նոքա են որդիք Սաղովկայ՝ որ մերձենան ՚ի Ղևրացոց ան-
տի պաշտել զՏէր: ⁴⁷ Եւ չափեաց զսրահն յերկայնութիւն հարեր կան- 47
գուն, և ՚ի լայնութիւն հարեր կանգուն, զչորեսին կողմանս նորա, և
՚ի սեղան՝ յանդիման փաճարին: ⁴⁸ Եւ փարաւ զիս ՚ի կոնք փաճարին, 48
և չափեաց զլայնութիւն կոնքին, ՚ի միոջէ կողմանէ հինգ կանգուն, և
՚ի միսմէ կողմանէ հինգ կանգուն, և զլայնութիւն մտին՝ չորեքփասան
կանգուն. և զխոյակս ուսոց դրան կոնքին յայսկոյս յայնկոյս՝ երիս երիս
կանգունս: ⁴⁹ Եւ զբարձրութիւն կոնքին քսան կանգուն. և զլայնութիւն 49
նորին՝ մեքսասան կանգուն. և ընդ փասն աշտիճան ելանէին ՚ի նա, և

33 Ունակք. Եւ զկողակսն և զկա՛: **35 Ոսկան.** Որ հիւսիսի, չափեաց: **39 Ոսկան.** Եւ
՚ի կամար դրանն... զենուցուն ՚ի նոսա: **40 Ունակք.** Խողովակի ողջակիզացն... երկու
սեղանք որ հայ՛... երկրորդի հանդէպ դրանն. կա՛: **41 Ունակք.** Չորս սեղանք... և չորս
սե՛... և անդ զենուին զգոհսն: *Ոսկան.* Յանդիման օթից սեղանոյ: **42 Ունակք.** Եւ
կիսաւ երկայնութիւն... և կիսաւ լայնութիւն... և կիսաւ բարձրութիւն. զի ՚ի վերայ նորա
դնիցեն: **43 Ունակք.** Քանդակագործ առնիցեն ՚ի ներքուստ... և ՚ի վերայ սեղանոցն:
44 Ունակք. Երկու պարզգամք... և միս ընդ հիւսիսոյ: **45 Ունակք.** Այս պարզգամք
որ հայի ընդ կողմն հա՛: **47 Բազումք.** Եւ սեղանն յանդիման փա՛:

սինք երկո՛ւ էին աստի և անտի:

- 41** ¹ Եւ քարան զիս ՚ի քաճարն գորոյ չափեաց զկամարն, վեց կանգուն զլայնութիւն ՚ի միոջէ կողմանէ. և վեց կանգուն զերկայնութիւն
- ² կամարին ՚ի միւսմէ կողմանէ: ² Եւ զլայնութիւն դրանն քասն կանգուն. և զխոյակս կոճոց դրանն յայսկոյս յայնկոյս հինգ հինգ կանգուն. և չափեաց զերկայնութիւն նորա քառասուն կանգուն, և զլայնութիւնն
- ³ քսան կանգուն: ³ Եւ եմուք ՚ի ներքին սրահն՝ և չափեաց զլայնութիւն մտին երկուս կանգունս, և զմուտսն վեց կանգուն, և զխոյակս կոճոց
- ⁴ մտիցն յայսկոյս յայնկոյս հինգ հինգ կանգուն: ⁴ Եւ չափեաց զերկայնութիւն դրանն՝ քառասուն կանգուն, և զլայնութիւնն քսան կանգուն՝ առաջի քաճարին. և ասէ ցիս. Այս է սրբութիւն սրբութեանցն: ⁵ Եւ չափեաց գորմ քաճարին ՚ի վեց կանգնոյ. և զլայնութիւն կողման քանն, ՚ի
- ⁶ չորից կանգնոց շուրջ շրջանակաւ. ⁶ և ՚ի կողմանէ ՚ի կողմ երեսուն և երիս կանգունս կրկին. և անջրպետ ՚ի մէջ որմոց քաճարին շուրջանակի շուրջ զկողմամբքն. զի լինիցի այնոցիկ որք անկանիցին զնոքօք
- ⁷ հայել. և ամեննին մի՛ մերձենայցեն յորմ քաճարին: ⁷ Եւ զլայնութիւն կողմանց վերին դրանն, ըստ առանցից կողմանց յորմոցն առ ՚ի վերին կողմն շուրջ զքամբն. զի ընդարձակութիւն լինիցի քանն ՚ի վերուստ և ՚ի ներքուստ, որոց ելանիցենն ՚ի վերնայարկսն, և ՚ի միջնայարկացն
- ⁸ յերրորդ յարկսն: ⁸ Եւ ձեղուան քանն բարձրութիւն շուրջ շրջանակաւ զանջրպետօք կողմանցն, հաւասար ձողոյն ՚ի վեց կանգնոյ անջրպետ մի: ⁹ Եւ լայնութիւն որմոյ արտաքին կողմանն ՚ի հինգ կանգնոյ. և
- ¹⁰ առանցք ՚ի մէջ կողմանց քանն. ¹⁰ և ՚ի մէջ պարզքամացն ՚ի լայնութիւն քսան կանգուն, և շրջանակաւ շրջանակք քանն: ¹¹ Եւ դուրք պարզքամացն յառանցս՝ դրան միոյ ընդ հիւսսի, և դուռն մի որ ընդ հարաւ. և լայնութիւն տեղոյն ընդարձակութեան վասն լուսոյ առանցիցն,
- ¹² հինգ կանգուն ՚ի լայնութիւն շուրջանակի: ¹² Եւ անջրպետ ՚ի մէջ առանցիցն ՚ի ծովակողմ ճանապարհին, յերկայնութիւն ութսուն կանգուն, և լայնութիւն որմոյն անջրպետի հինգ կանգուն, և երկայնութիւն նորա իննսուն
- ¹³ կանգուն: ¹³ Եւ չափեաց առաջի քանն յերկայնութիւն հարեր կանգուն. և խորշքն և անջրպետք և որմք նոցա՝ յերկայնութիւն հարեր
- ¹⁴ կանգուն. ¹⁴ և լայնութիւն առաջի քանն, և խորշքն յանդիման նորին՝ հարեր կանգուն: ¹⁵ Եւ չափեաց զերկայնութիւն անջրպետին ընդդէմ խորշիցն ՚ի թիկանց քանն. և զխորշսն աստի և անտի հարեր կանգուն
- ¹⁶ յերկայնութիւն: Եւ քաճարն արտաքին, և անկիւնքն, և կամարքն, ¹⁶ և յարկքն, և պարուհանքն վանդակապարքն, լուսանցոյցք շուրջ զերեքումբք

49 Բազումք. Աստի անտի: **41. 1 Ոմանք.** Վեց կանգուն ՚ի լայնութիւն: **2 Բազումք.** Եւ զլայնութիւն նորա քսան: **3 Բազումք.** Եւ եմուք ՚ի ներքս ՚ի սրահն: **Ի լուս.** Եւ չափեաց զկամար մտին... յայնկոյս ելթն ելթն կանգուն. *համաձայն բազմաց ՚ի բնարք:* **4 Ոսկան.** Զերկայնութիւն դրանն քսան կան: **7 Յօրինակին.** Կողմանց որմոցն առ: **Ոսկան.** Զի արձակութիւն լինիցի քանն: **Ոմանք.** Յերկորոյ յարկսն: **8 Բազումք.** Եւ ձեղուն քանն բարձ: **10 Ոմանք.** Ի մէջ պարզքամբացն: **11 Բազումք.** Դրան միոյ որ ընդ հիւս՝... և դուռն մի ընդ հարաւ... յառանցիցն: **12 Ի լուս.** Եւ անջրպետ ընդդէմ առանցիցն. *համաձայն բազմաց ՚ի բնարք:* **Ոմանք.** Յերկայնութիւն ելթնասուն կանգուն... և երկայնութիւն նորին իննսուն: **15 Ոմանք.** Եւ զխորշն աստի անտի:

վասն հայելոյ. և փունն՝ և որ գնովալ յարկքն առ հասարակ շուրջ շրջանակալ փախտակամած՝ ՚ի յարակացն մինչև ՚ի պատուհանսն. և պատուհանք բացեալք երեքկին առ ՚ի հայել. ¹⁷ որպէս և ՚ի ներքոյ 17 կողմանն մինչև յարտաքինն: Եւ ՚ի վերայ ամենայն փանն շուրջ շրջանակալ, և ՚ի վերայ ամենայն փանն շուրջանակի ներքոյ և արտաքոյ, ¹⁸ քերովք 18 քանդակեալ՝ և արմաւենիք. և արմաւենի մի ՚ի մէջ քերովքէիցն, և երկու քերովքէքն հանդէպ միմեանց. միոյ քերովքէին ¹⁹ դէմքն մարդոյ՝ 19 ՚ի միջոցէ կողմանէ արմաւենւոյն. և դէմք առիւծոյ՝ ՚ի միւսմէ կողմանէ արմաւենւոյն. և այսպէս քանդակեալ էր ամենայն փաճարն շուրջանակի, ²⁰ յարակաց մինչև ցարկան քերովքէք և արմաւենիք քանդակեալք. 20 և սրբութիւնն՝ և փաճարն՝ թռուցեալ ²¹ և բացեալ չորեքկուսի: Եւ դէմ 21 յանդիման սրբութեանցն փեսիլ, ²² իբրև նմանութիւն փայտեղէն սեղանոյ՝ 22 երեք կանգուն ՚ի բարձրութիւն, և երկու կանգուն յերկայնութիւն, և երկու կանգուն ՚ի լայնութիւն՝ և եղջերք ՚ի նմա. և յարակքն նորա և որմք փայտեղէնք: Եւ ասէ ցիս. Այս է սեղան երեսաց Տեառն: ²³ Եւ երկու մուտք փաճարին, և երկու մուտք սրբութեանց. երկոցունց 23 շրջանակալ մտիցն՝ ²⁴ երկու մուտք միոյ, և երկու մուտք միւսոյ դրանն. 24 ²⁵ և քանդակագործք ՚ի վերայ նոցա. և ՚ի վերայ մտից փաճարին քերովքէք ²⁵ և արմաւենիք քանդակեալք ըստ քանդակի սրբութեանցն. և փայտակերտ ազնիւ դէմ յանդիման կամարին արտաքուստ կողմանէ. ²⁶ և 26 պատուհանք ծածուկք: Եւ չափեաց յայսկոյս յայնկոյս զյարկս կամարին, և զկողմանս փանն խառնեալ ընդ միմեանս:

¹ Եւ եհան զիս ՚ի սրահն արտաքին ընդ արևելս դէմ յանդիման **42** դրանն հիւստոյ. և փարա զիս ՚ի ներքս: Եւ ահա պարզգամք հինգ առանցիք և խորշիք ընդ կողմ հիւստոյ. ² հարեր կանգուն յերկայնութիւն, և յիսուն կանգուն ՚ի լայնութիւն. ³ նկարեալք ըստ օրինակի դրան սրահին ներքնոյ, և ըստ օրինակի շրջանակի սեանցն սրահին արտաքնոյ. դէմ ընդ դէմ կարգեալ երեք սրահեան: ⁴ Եւ դէմ ընդ դէմ պարզգամացն ⁴ զնացք ՚ի փասն կանգնոյ լայնութիւն, և հարեր կանգուն յերկայնութիւն. և ներգագոյն կողմ ճանապարհին կանգուն մի. և դրունք նոցա ընդ հիւստի: ⁵ Եւ զնացք ՚ի վերնափունսն նոյնպէս, զի խառնեալ էին սիւնքն ⁵ շրջանակալ ՚ի ներքուստ մինչև ՚ի վեր. և անջրպետն նոյնպէս. և սիւնքն շրջանակօք, և անջրպետք և մոյթք. ⁶ քանզի երեքսրահեանք ⁶ էին. և սիւնք ոչ գոյին իբրև զսիւնս պարզգամացն. վասն այնորիկ առանցք էին ՚ի ներքոյ կողմանէն. և ՚ի միջնայարկացն ՚ի գետնոյ կողմանէ յիսուն: ⁷ Եւ յոյս արտաքուստ, որպէս և պարզգամք սրահին ⁷ արտաքնոյ որ հային դէմ յանդիման պարզգամացն՝ որ ընդ հիւստոյ՝

16 Ոմանք. Եւ որ գնովալ յարակքն առ հասարակ: **17 Ոսկան.** Մինչև ցարտաքին... շուրջանակի ՚ի ներ: **18 Ոմանք.** Եւ երկու քերովք հանդէպ: *Ուր Ոսկան.* Միոյ քերովքին: **20 Ոմանք.** Ի յարակացն մինչև յարկան: **21 Ոսկան.** Եւ մուտ բացեալ չորեքկուսի: **22 Ոմանք.** Իբրև նմանութեան փայտ... և յարակ նորա... այս սեղան է երեսաց: *Ի յուս.* Եւ երեք կանգուն յերկայնութիւն. *համաձայն բազմաց ՚ի բն:* **23 Ոսկան.** Եւ երկոցունց շրջա: **25 Օրինակ մի.** Եւ փայտակերտ ազնիւ: **26 Ոսկան.** Խառնել ընդ միմեանս: **42. 3 Ոսկան.** Կարգեալք ըստ օրինակի դրան: *Բազումք.* Եւ ըստ օրինակի շրջանակալ սեանց: **4 Ոմանք.** Եւ ընդդէմ պարզակամբացն գնացի՝ փասն կանգնոյ ՚ի լայնութիւն:

8 յերկայնութիւն յիսուն կանգուն: ⁸Քանզի երկայնութիւն պարզգամացն որ հայէին ՚ի սրահն արտաքին՝ էր ՚ի յիսուն կանգնոյ. և նոքա էին
 9 դէմ յանդիման միմեանց. ընդ ամենայն հարեր կանգուն: ⁹Եւ դրունք պարզգամացն որ ընդ մուրս արևելից՝ վասն մրանելոյ ընդ նոսա յարտաքին
 10 սրահին անփի. ¹⁰ըստ լուսամբին առաջին՝ գնացին որ ընդ կողմն հարաւոյ՝ դէմ յանդիման հարաւոյ, և ընդդէմ անջրպետացն, և հան–
 11 դէպ խորշիցն: Եւ պարզգամքն, ¹¹և գնացն հանդէպ նոցուն ըստ չափոյ պարզգամացն ճանապարհին՝ որ ընդ հիւսսի. և ըստ երկայնութեան նոցա՝ և ըստ լայնութեան նոցա՝ և ըստ ելից նոցա. և ըստ շրջանակաց
 12 նոցին, և ըստ լուսանցուցաց. ¹²և ըստ մրից պարզգամացն՝ որ ընդ հիւսս, և ըստ մրից պարզգամացն որ ընդ հարաւ. և ըստ մրից ա–
 13 դէպ արևելից գնալ ընդ նոսա: ¹³Եւ ասէ ցիս. Պարզգամք որ են ընդ հիւսսի, և պարզգամք որ են ընդ հարաւ՝ հանդէպ բացարանցն, դոքա են պարզգամք սրբութեանն ուր ուրեն քահանայքն որդիքն Սադովկայ մերձաւորք քանն զսրբութիւն սրբութեանցն. և անդ դիցեն զսրբութիւն սրբութեանցն, և զգոհսն, և զվասն մեղացն, և զվասն անգիրութեանն.
 14 քանզի սուրբ է քեղին: ¹⁴Եւ մի՛ ոք մըցէ անդր, բաց ՚ի քահանայիցն: Եւ ոչ ելանիցեն ՚ի սրբութենէ անփի ՚ի սրահն արտաքին. զի յամենայն ժամանակի որ մերձենանն՝ սուրբ կացցեն. և մի՛ մարչիցին ՚ի պարմուճանս իրեանց որով պաշտիցինն, զի սուրբ է այն. և զգեցցին
 15 այլ հանդերձ յորժամ մերձենայցեն ՚ի ժողովուրդն: ¹⁵Եւ կարարեցաւ չափ քանարին ներքնոյ: Եւ եհան զիս ընդ ճանապարհ դրանն որ հայէր ընդ արևելս. և չափեաց զձև քանն շուրջանակի ըստ յորինուածոյ: ¹⁶Եւ եկն եկաց առ հարաւային դրանն որ հայէր ընդ արևելս, և չափեաց հինգ
 17 հարեր չափով ձողոյն: Եւ դարձաւ ՚ի կողմ հիւսսոյ. ¹⁷և չափեաց հան–
 18 դէպ հիւսսոյ, հինգ հարեր չափով ձողոյն: ¹⁸Եւ դարձաւ ՚ի ծովակողմն, և չափեաց հանդէպ ծովուն, հինգ հարեր չափով ձողոյն: ¹⁹Եւ դար–
 19 ձաւ ՚ի կողմն հարաւոյ, և չափեաց հանդէպ հարաւոյ հինգ հարեր չա–
 20 փով ձողոյն: ²⁰Եւ զփողոցս նորա շուրջանակի ՚ի չորեսին կողմանսն նովին չափով. և յորինեաց զնա և զփողոցս նորա շուրջանակի, ՚ի հինգ հարեր կանգնոյ հանդէպ արևելից, և ՚ի հինգ հարեր կանգնոյ զլայնութիւնն՝ անջրպետել ՚ի մէջ սրբութեանցն, և ՚ի մէջ պարսպացն յորինուածոյ քանարին:

43 ¹Եւ ամ զիս ՚ի դուռնն որ հայէր ընդ արևելս, և եհան զիս ընդ

7 Ոսկան. Որք հայէին դէմ յանդի՞: **8 Ոմանք.** Էր ՚ի յիսուն կանգուն: **9 Ոսկան.** Որք արևելից վասն մրա՞: *Ոմանք.* Յարտաքին սրահէ: **10 Ոմանք.** Եւ որ ընդ կողմն հա՞: **11 Բազումք.** Եւ գնացքն հանդէպ նոցա: **12 Ոմանք.** Առաջին գնացին առ ՚ի: **13 Ոմանք.** Պաշտկամբք որ հիւսսիսի... որ ընդ հարաւոյ են հանդէպ բացարանցն: *Ի յուս՞.* Մերձաւորք Տեառն զսրբութիւն սր՞. *համանայն բազմաց ՚ի բնաք՞:* **14 Բազումք.** Եւ մի՛ ոք մըցանիցէ... որով պաշտիցինն. *կամ՞* պաշտիցեն. քանզի սուրբ է այն: **16 Ոմանք.** Եւ դարձաւ ընդ կողմն հիւսս՞: **17 Ոմանք.** Հինգ հարիւր կանգուն չափով ձողոյն: **18 Ոմանք.** Եւ դարձաւ ընդ ծովա՞: **20 Առ Ոսկանայ պսկասի.** Շուրջանակի ՚ի չորեսին կողմանսն նովին չափով. և յորինեաց զնա և զփողոցս նորա շուրջանակի, ՚ի հինգ հար՞... անջրպետել... յորինուած քանարին:

այն: ²Եւ ահա փառքն Աստուծոյ Իսրայելի գային ընդ ճանապարհն ²
 արևելից, և ձայն բանակին իբրև զձայն կրկնելոյ բազմաց. և երկիրն
 լուսաւորեցաւ ՚ի նմանութիւն լուսաւորաց ՚ի փառացն շուրջանակի: ³Եւ ³
 փեսիլն գոր փեսանէի, էր ըստ փեսլեանն գոր փեսի ՚ի ժամանակի իբ-
 րև նփանէի օժանել զբաղաքն: Եւ փեսիլ կառացն գոր փեսի, էր ըստ
 փեսլեանն գոր փեսանէի ՚ի վերայ Քովբար գեպոյ. և անկայ ՚ի վերայ
 երեսաց իմոց: ⁴Եւ փառքն Տեառն մտին ՚ի փաճարն ընդ ճանապարհ ⁴
 դրանն՝ որ հայէր ընդ արևելս: ⁵Եւ համբարձ զիս Նոզին, և փարաւ ⁵
 զիս ՚ի սրահն ներքին. և ահա լի՛ էր փառօք Տեառն փաճարն, և կայի
 անդ. ⁶և ահա ձայն ՚ի փաճարէ անտի որ խօսէր ընդ իս: Եւ այր մի ⁶
 կայր մօտ առ իս, ⁷և ասէ ցիս. Որդի մարդոյ՝ փեսեր՝ զպեղի աթոռոյ ⁷
 իմոյ, և զպեղի հեպոց ուրից իմոց. որովք բնակեցել անուն իմ ՚ի մէջ
 փանն Իսրայելի յաիփեան. և մի՛ ևս պղծեցեն փունն Իսրայելի գա-
 նուն իմ սուրբ, ինքեանք և առաջնորդք իւրեանց պոռնկութեամբ իւ-
 րեանց, և սպանութեամբ իշխանացն որ ՚ի մէջ նոցա. ⁸ի դնել ինձ ⁸
 զդրանդս իմ ՚ի մէջ դրանդեաց նոցա, և գտեամս իմ առ սեամս նոցա:
 Եւ արկին զպարիսպս նեղել ընդ իս և ընդ նոսա. և պղծեցին գա-
 նուն իմ սուրբ անօրէնութեամբ իւրեանց գոր առնէին. և խորպակեցից
 զնոսա բարկութեամբ իմով և սպանմամբ: ⁹Գոնեայ արդ մերժեցեն ⁹
 զպոռնկութիւնս իւրեանց, և զսպանութիւնս իշխանաց նոցա յինէն. և
 բնակեցայց ՚ի մէջ նոցա յաիփեան: ¹⁰Եւ դու որդի մարդոյ՝ ցոյց փանդ ¹⁰
 Իսրայելի զփաճարդ, և դադարեցեն ՚ի մեղաց իւրեանց, զփեսիլ դորա
 և զձև և զյօրինուած. ¹¹և նոքա ընկալցին զփանջանս իւրեանց վասն ¹¹
 ամենայնի գոր արարին: Եւ նկարեցես զփունդ և զպարասպութիւնդ
 իւր, և զել և զմուտ դորա, և զկահ և զամենայն հրամանս դորա. և
 զամենայն օրէնս և զիրաւունս դորա ցուցցես նոցա. և գրեցես առաջի
 նոցա. և պահեցես զամենայն իրաւունս և զիրամանս իմ, և արաս-
 ցեն զնոսա: ¹²Եւ նկարագիր փանն ՚ի վերայ գլխոյ լերինն, և ամենայն ¹²
 սահմանք նորա շուրջանակի. սրբութիւն սրբութեանց են: Այս օրէն է
 փաճարին: ¹³Եւ այս չափ սեղանոյն. կանգուն մի ՚ի կանգնոց, և կան- ¹³
 գուն մի և ուղուկ գոգած խորութեան նորա. և կանգուն մի յայնութիւն.
 և պսակ շուրջ զձնօտիք նորա շուրջանակի թզան մի: Եւ այս բարձ-
 րութիւն սեղանոյն ¹⁴ի խորութենէ սկզբան փորոածոյն մինչև ՚ի մեծ ¹⁴
 քաւութիւնն, կանգունք երկուք ՚ի ներքուստ, և ՚ի յայնութիւն կանգուն
 մի. և փոքր քաւութենէն մինչև ՚ի մեծ քաւութիւնն կանգունք չորք, և
 ՚ի յայնութիւն կանգուն մի. ¹⁵և բունն ՚ի չորից կանգնոց. և ՚ի բնէն ¹⁵

43. 2 Յօրինակին. Ի նմանութիւն լուսաց ՚ի փա՛: **3 Բազումք.** Զոր փեսանէի ՚ի ժամանակի... գոր փեսի ՚ի վերայ քովբար: **4 Ոմանք.** Ընդ ճանապարհն որ հայէր: **5 Ոմանք.** Համբարձ զիս Նոզի: **6 Ոմանք.** Ձայն ՚ի փաճարէն որ: **7 Ոմանք.** Տեն զպեղի աթո՛: **Բազումք.** Եւ ապականութեամբք իշխանացն: **8 Ոմանք.** Ի դնել զդրանդս իմ ՚ի մէջ դրանդից նոցա... զպարիսպս իմ նեղել ընդ իս... և խորպակեցի զնոսա բար՛: **9 Ոսկան.** Եւ բնակեցից ՚ի միջի նոցա: **10 Ոմանք.** Յոյց փանն Իսրայելի: **11 Ոմանք.** Յուցցես դոցա: **12 Բազումք.** Եւ զնկարագիր փանն: **13 Ոմանք.** Եւ այս չափք սե՛... և ողուկ գոգած: **Ուր Ոսկան.** Ողկ գոգ՛: **14 Ոմանք.** Սկզբան փորածոյն... և ՚ի յայնութիւնն կան՛: **Այլք.** Եւ ՚ի փոքր քաւութենէն:

16 'ի վեր ցեղջերսն՝ կանգուն մի: ¹⁶ Եւ բունն յերկոյրասան կանգնոյ, առ երկոյրասան կանգուն 'ի լայնութիւն, չորեքկուսի 'ի չորեսին կողմանս իւր: ¹⁷ Եւ քաւութիւնն չորեքրասան կանգուն յերկայնութիւն, և չորեքրասան կանգուն 'ի լայնութիւն, հասարակ 'ի չորեցունց կողմանց. և ծնօպքն պապուածոյք շուրջանակի պապեալ գնովա 'ի կէս կանգնոյ, և բոլորակն նորա շուրջանակի կանգուն մի. և աշտիճանքն նորա ընդ 18 արևելս: ¹⁸ Եւ ասէ ցիս Տէր. Որդի մարդոյ՝ այսպէս ասէ Տէր Տէր. Այս հրամանք են սեղանոյն. յաւուր գործուածոյ իւրոյ մապուցանել 'ի վերայ 19 նորա ողջակէզս, և հեղոյ առ նովա արիւն: ¹⁹ Եւ փացես քահանայիցն Ղևրացոց որք 'ի գաւակէ Սադովկայ մերձեսցին առ իս՝ ասէ Տէր Տէր պաշտել զիս, զուարակ մի յանդոյ վասն մեղաց: ²⁰ Եւ առցեն յարենէ նորա, և դիցեն 'ի վերայ չորեցունց եղջերաց սեղանոյն, և 'ի վերայ չորեցունց անկեանց քաւութեանն. և շուրջ զյարակաւն, և ցանեսցեն՝ 21 և քաւեսցեն: ²¹ Եւ առցեն զզուարակն զվասն մեղացն՝ և այրեսցի 'ի 22 զապեալ փեղոջ փաճարին՝ արտաքոյ սրբութեանցն: ²² Եւ յաւուրն երկրորդի առցեն նոխազս երկուս յայժեսաց անարարից վասն մեղաց, և 23 քաւեսցեն զսեղանն՝ որպէս քաւեցին զուարակաւն: ²³ Եւ յեք վախճանելոյ զքաւութիւնն, մապուցեն զուարակ յարջառոց անարար՝ և խոյ 24 'ի հօփից անարար: ²⁴ Եւ մապուցին առաջի Տեառն, և ցանեսցեն 'ի վերայ նորա քահանայքն աղ. և հանցեն զնոսս յողջակէզս Տեառն: 25 ²⁵ Զեւթն օր արասցեն նոխազ մի վասն մեղաց հանապազ, և զուարակ 26 մի յարջառոց, և խոյ մի 'ի հօփից անարար արասցեն ²⁶ զեւթն օր, և քաւեսցեն զսեղանն՝ և սրբեսցեն զնա: Եւ կարարեսցեն զձեռս իւրեանց. ²⁷ և վախճանեսցեն զաւուրսն. և եղիցի յօրէն ութերորդէ և անդր՝ արասցեն քահանայքն 'ի վերայ սեղանոյն զողջակէզս ձեր, և զվասն փրկութեան ձերոյ, և ընկալայց զձեզ՝ ասէ Տէր Տէր:

44 ¹ Եւ դարձոյց զիս ընդ ճանապարհ արտաքին դրան՝ սրբութեանցն՝ 2 որ հայեր յարևելս. և այն էր փակեալ: ² Եւ ասէ ցիս Տէր. Այդ դուռն փակեալ կացցե՛ և մի՛ բացցի՛ և մի՛ որ անցցէ ընդ դա, զի Տէր Աստուած 3 Իսրայելի մարցէ ընդ դա. և եղիցի փակեալ: ³ Քանզի առաջնորդ իշխանն նա՛ նստցի 'ի դմա ուրել հաց առաջի Տեառն, ընդ ճանապարհ կամարի դրանն մարցէ, և ընդ նոյն ճանապարհ ելցէ:

4 ⁴ Եւ փարաւ զիս ընդ ճանապարհ դրանն որ ընդ հիւսսի յանդիման ԼԷ փաճարին. փեսանէի և ահա փառօք Տեառն լի՛ էր փունն Տեառն. և 5 անկայ՝ 'ի վերայ երեսաց իմոց: ⁵ Եւ ասէ ցիս Տէր. Որդի մարդոյ, դի՛ր 'ի սրտի քում, և փեն աչօք քովք, և լո՛ր սկընջօք քովք զամենայն ինչ զոր ես ընդ քեզ խօսեսցայց, ըստ ամենայն հրամանաց փանդ Տեառն, և ըստ ամենայն իրաւանց դորա. և կարգեսցես 'ի սրտի քում զմուր

15 *Ոմանք.* Եւ 'ի բնէն և 'ի վեր: 17 *Ոսկան.* 'Ի կողմանց լայնութիւն հասարակ 'ի չորեցունց: 18 *Ոսկան.* Յաւուր գործուածոց իւրոց: 19 *Ոմանք.* Զուարակ մի յանդոյ: 20 *Ոսկան.* Եւ շուրջ զյարկաւն ցանեսցեն: 22 *Ոմանք.* Յայժեսաց անարարս վասն: 24 *Այլք.* Եւ մապուցեն առաջի Տեառն: 'Ի լուս'. Եւ ցանեսցեն 'ի վերայ նոցա. *համաձայն այլոց 'ի բն'.* 25 *Օրինակ մի.* Զեւթն օր արաձեսցեն նոխազ: 27 *Բազումք.* Յօրէն ութերորդի և անդր: 44. 1 *Ոմանք.* Որ հայեր ընդ արևելս: 3 *Ոսկան.* Նստցի 'ի դա ուրել զհաց:

փանդ ըստ ամենայն ելից դորա, և ըստ ամենայն սրբութեանցն: ⁶ Եւ 6
 ասասցես ցրունդ Իսրայէլի փուն դառնացողաց. Այսպէս ասէ Տէր Տէր.
 Շարք լիցի ձեզ առ ամենայն անօրէնութեամբք ձերովք փունդ Իսրայէ-
 լի, ⁷ մուծանել ձեզ գորդիս այլազգիս անթլփափս սրփի՜ և անթլփափս ⁷
 մարմնով՝ լինել ՚ի սրբութիւնս իմ և պղծել գնոսս, ՚ի մաքուցանել
 ձեզ զհացդ իմ ճարպով և արեամբ, և անցանէք զուխփի իմով ա-
 մենայն անօրէնութեամբք ձերովք: ⁸ Եւ ոչ պահեցէք զպահպանութիւնս ⁸
 սրբութեանց իմոց. և կարգեցէք զնոսս պահել զպահպանութիւն սրբու-
 թեան սրբութեանց իմոց: ⁹ Վասն այդորիկ այնպէս ասէ Տէր Աստու- ⁹
 ած. Ամենայն որդի օտարածին անթլփափ սրփի և անթլփափ մարմ-
 նով, մի՛ մրցէ ՚ի սրբութիւնս իմ. յամենայն որդոց այլազգեացն որ
 իցեն ՚ի փանդ Իսրայէլի: ¹⁰ Այլ և Ղևրացիքն որք հեռացան յինէն ¹⁰
 ՚ի մոլորել ժողովրդանն. որ մոլորեցան յինէն զհետ խորհրդոցն իւ-
 րեանց, և ընկալցին ըստ անօրէնութեանց իւրեանց: ¹¹ Եւ եղիցին ՚ի ¹¹
 սրբութիւնս իմ պաշտօնեայք բարապանք դրանց փանդ, և սպասաւորք
 փաճարիդ. նոքա զենուցուն զողջակէզս և զգոհս ժողովրդեանն. և
 նոքա կացցեն առաջի ժողովրդեանն լինել նոցա ՚ի սպասաւորս. ¹² փո- ¹²
 խանակ զի էին նոքա սպասաւորք առաջի կռոցն նոցա. և եղև փանն
 Իսրայէլի այն ՚ի փանջանս անիրաւութեան: Վասն այնորիկ ամբարձի
 զձեռն իմ ՚ի վերայ նոցա ասէ Տէր Աստուած. և ընկալցին ըստ անօ-
 րէնութեան իւրեանց. ¹³ և մի՛ մերձեսցին առ իս քահանայանալ ինձ, ¹³
 և մի՛ հպել յամենայն սրբութիւնս որդոցն Իսրայէլի, և մի՛ յամեն-
 այն սրբութիւն սրբութեանց իմոց. և ընկալցին զանարգանս իւրե-
 անց մոլորութեամբն զոր մոլորեցան: ¹⁴ Եւ կարգեսցեն զնոսս պահել ¹⁴
 զպահպանութիւնս փանն. յամենայն ՚ի գործս նորա, և յամենայն ինչ
 զոր գործեսցեն անդ: ¹⁵ Եւ քահանայքն Ղևրացիք որդիքն Սադովկայ ¹⁵
 որք պահեցին զպահպանութիւնս սրբութեանց իմոց ՚ի մոլորել փանն
 Իսրայէլի յինէն, նոքա՛ մերձեսցին առ իս պաշտել զիս. և կացցեն ա-
 ռաջի երեսաց իմոց մաքուցանել ինձ զոհս և ճարպ և արիւն՝ ասէ Տէր
 Աստուած: ¹⁶ Նոքա մրցեն ՚ի սրբութիւնս իմ, և նոքա մերձեսցին ՚ի ¹⁶
 սեղան իմ պաշտել զիս. և պահեսցեն զպահպանութիւնս իմ: ¹⁷ Եւ ե- ¹⁷
 դիցի ՚ի մփաննելն նոցա ընդ դուռն սրահին ներքնոյ, զգեցցին զպար-
 մուճանս կրաւիս. և մի՛ զգենուցուն ասուիս ՚ի պաշտամանն իւրեանց,
 ՚ի դրանէ ներքին սրահին: ¹⁸ Եւ խոյրս կրաւիս ունիցին ՚ի գլուխս իւ- ¹⁸
 րեանց, և անդրավարփիս կրաւիս յերանս իւրեանց, և ոչ զգենուցուն
 բռնութիւն: ¹⁹ Եւ յելաննելն իւրեանց յարփաքին սրահն առ ժողովուրդն, ¹⁹
 մերկասցին զպարմուճանս իւրեանց որով պաշտիցենն. և դիցեն զ-

5 Ոմանք. Ըստ ամենայնի հրամանաց փանն Իսրայէլի, և ըստ ամենայն... ամենայն
 ելից նորա: **7 Ոմանք.** Անթլփափս սրփիք: **Ոսկան.** Եւ անցանել զուխփի իմով:
8 Բազումք. Պահել զպահպանութիւնս: **10 Ոմանք.** Ըստ անօրէնութեան իւրեանց:
12 Բազումք. Ըստ անիրաւութեան իւրեանց: **13 Բազումք.** Մերձեսցին առ ՚ի քա-
 հանայանալ ինձ: **14 Ոսկան.** Յամենայնի գործս նորա, և յամենայն ինչ զոր գործիցէ
 անդ: **Բազումք.** Չոր գործիցեն անդ (15) քահանայքն Ղև՛: **17 Ոսկան.** Սրահին
 ՚ի ներքնոյ: **Ոմանք.** Ի դրանէ սրահին ներքին: **18 Ոսկան.** Եւ ոչ զգենուցուն ՚ի
 բռնութեան:

նոսա 'ի սենեակն սրբութեանց, և զգեցցին այլ պարմունճանս. և մի՛
 20 սրբեսցեն զժողովորդն պարմունճանօք իրեանց: ²⁰ Եւ զգուխս իրե-
 անց մի՛ գերծցեն, և զվարսս իրեանց մի՛ անօտարացուցեն. ծածկելով
 21 ծածկեսցեն զգուխս իրեանց: ²¹ Եւ զինի մի՛ արբքեն ամենայն քահա-
 22 նայքն 'ի մարաննէն իրեանց 'ի ներքին արահն: ²² Եւ զայրի, և զհանեալ
 մի՛ առնուցուն իրեանց 'ի կանայս, այլ զկոյսս 'ի զաւակէ քանն Իս-
 23 րայելի. և այրի թէ իցէ 'ի քահանայէ մնացեալ՝ առցեն: ²³ Եւ զժո-
 ղովորդն իմ ուսուցեն ընտրել 'ի մէջ սրբոյն և պղծոյն. և 'ի մէջ
 24 անարարին և արարաւորին: ²⁴ Եւ 'ի վերայ դարաստանի արեան նոքա՛
 կացցեն քննել. զարդարութիւնս իմ արդարացուցեն, և զիրաւունս
 իմ իրաւացուցեն. և զօրէնս իմ, և զհրամանս իմ յամենայն փօնս
 25 պարմեսցեն, և զշարաթս իմ սրբեսցեն: ²⁵ Եւ 'ի դի՛ մարդոյ մի՛ մրցեն
 պղծիլ. բայց թէ 'ի հօր կամ 'ի մօր՝ և յուստերս և 'ի դստերս՝ ևս յեղբօր
 26 և 'ի քեռ՝ որ առն չիցէ քուեալ՝ պղծեսցին: ²⁶ Եւ յեպ սրբելոյն նորա՛
 27 եւթն օր թուեսցէ իւր: ²⁷ Եւ յորում ատուր մարանիցէ՛ 'ի սրբութիւն արա-
 հին ներքնոյ պաշտել՝ 'ի սրբութեանն՝ մարուցանէ քառութիւն՝ ասէ Տէր
 28 Աստուած: ²⁸ Եւ ոչ՝ եղիցի նոցա ժառանգութիւն, զի ես եմ նոցա ժա-
 ռանգութիւն. և կալուածք մի՛ քացին նոցա 'ի մէջ որդուցն Իսրայելի,
 29 զի ես եմ նոցա ժառանգութիւն: ²⁹ Եւ զգոհսն, և զվասն մեղացն, և
 զվասն անգիտութեանն՝ նոքա՛ կերիցեն. և ամենայն նուէրք Իսրայելի՛
 30 նոցա լիցին: ³⁰ Պարուղ ամենայնի և անդրանիկք ամենեցուն, և երա-
 խայրիք յամենայն պարոզ ձերոց՝ քահանայիցն եղիցի: Եւ զառաջին
 մուր արդեանց ձերոց քացիք քահանային՝ դնել օրհնութիւն 'ի վերայ
 31 քանց ձերոց: ³¹ Զամենայն զմեռելոյրի և զգազանաբեկ, 'ի թռչնոց և
 յանասնոց, մի՛ ուրիցեն քահանայքն:

45 ¹ Եւ 'ի վիճակել ձեզ զերկիրն 'ի ժառանգութիւն, զպարուսջիք պարուղ
 Տեառն սուրբ 'ի յերկրէն. քսան և հինգ հազար յերկայնութիւն, և քսան
 հազար 'ի լայնութիւն, նուիրեալ եղիցի յամենայն սահմանս նորա շուր-
 2 ջանակի: ² Եւ եղիցի յայնմանն՝ 'ի սրբութիւն. հինգ հարեր առ հինգ
 հարեր չորեքուսի շուրջանակի. և յիսուն կանգուն բացաւրացն շուր-
 3 ջանակի: ³ Եւ յայսմ չափոյ չափեսցի քսան և հինգ հազար յերկայնութիւն,
 և քսան հազար՝ 'ի լայնութիւն. և 'ի նմա՛ եղիցի սրբութիւն սրբութեանցն
 4 ⁴ նուիրեալ յերկրէն. և եղիցի քահանայիցն որ պաշտիցեն՝ 'ի սրբութե-
 անն, և այնոցիկ որ մերձենան պաշտել զՏէր: Եւ եղիցի նոցա քե-
 5 ղի մի զարեալ 'ի քուն սրբութեան իրեանց, ⁵ քսան և հինգ հազար
 յերկայնութիւն, և քսան հազար 'ի լայնութիւն: Եւ Աւրացոյն որ պաշ-

22 Ոսկան. Իրեանց կանայս: **23 Ոմանք.** 'Ի մէջ սրբոցն և պղծոց: **24 Բազումք.**
 Եւ զհրամանս իմ յամենայն փօնս պահեսցեն: **25 Ոմանք.** Եւ յուստեր և 'ի դստեր
 և յեղբօր և 'ի քեռ, որ առն չիցէ լեալ՝ պղ՛: **27 Բազումք.** Մարուսցէ քառութիւն:
28 Ոմանք. Եւ եղիցի նոցա ժա՛... և կալուածք մի՛ քացի նոցա: **Ուր Ոսկան.** 'Ի ժա-
 ռանգութիւն, և կալուածք մի՛... նոցա 'ի ժառան՛: **30 Ոմանք.** Քահանայիցն եղիցին:
31 Բազումք. Մի՛ կերիցեն քահանայքն: **45. 1 Բազումք.** Տեառն սուրբ յերկրէն: **2 Ո-**
մանք. Յայնմանն սրբութիւն... չորեքուսի շուրջանակաւ, և յիսուն կանգուն բացաւրան.
կամ բացաւրանցն. *կամ* բացաւր քանցն շուր՛: **3 Ոմանք.** Չափեսցեն. *կամ*
 չափեսցես քսան և հինգ հա՛: **4 Բազումք.** Յերկրէն եղիցի քահանայիցն որ պաշտեն...
 զարեալ 'ի քուն սրբութեանցն:

փեն 'ի փաճարին, եղիցի 'ի կալուածս քաղաքի 'ի բնակութիւն. ⁶ ըսպ 6
 բնակութեան քաղաքի փացես, հինգ հազար 'ի լայնութիւն, և քսան
 և հինգ հազար յերկայնութիւն ըսպ երախտեաց սրբութեանցն. յա-
 մենայն փանէն Իսրայէլի եղիցի: ⁷ Եւ առաջնորդին յայնմանէ և ան- 7
 փի յերախայրիս սրբոցն 'ի նիսպ քաղաքին յանդիման երախայրեաց
 սրբութեանցն, ընդդէմ բնակութեան քաղաքին ընդ կողմ ծովու. և 'ի
 ծովէն ընդ արևելս. և երկայնութիւն ըսպ միոյ վիճակաց 'ի սահմա-
 նացն որ ընդ ծովակողմն, և լայնութիւն ըսպ սահմանաց երկրին որ
 ընդ արևելս. ⁸ և եղիցի նմա 'ի կալուածս 'ի մէջ Իսրայէլի: Եւ ոչ ևս 8
 բռուն լիցին իշխանք որդոցն Իսրայէլի ժողովրդեան ինում. և գերկիրն
 վիճակեալ ժառանգեսցեն փունն Իսրայէլի ըսպ ազգս իրեանց:

ԼԸ ⁹ Այսպէս ասէ Տէր Տէր. Շահր լիցի ձեզ իշխանքդ Իսրայէլի. արդ 9
 'ի բաց արարէք զապիրափութիւն և զգուառութիւն. իրաւունս և արդա-
 րութիւն արարէք. 'ի բաց մերժեցէք զբռնութիւն 'ի ժողովրդենէ իմմէ՝
 ասէ Տէր Աստուած: ¹⁰ Կշիռք արդար, և չափ արդար, և կապիճ ար- 10
 դար եղիցի չափոց ձերոց: ¹¹ Եւ կապիճ նոյն լիցի փալոյ և առնոյ.
 փասներորդն գրուի եղիցի կապիճ. և փասներորդ գրուի կապիճն, կշիռ
 ըսպ գրուին, և ըսպ արդուին եղիցի: ¹² Եւ կշիռն քսան դանգ, և քսան 12
 սիկղ, և քսան և հինգ սիկղ, և 'ի քսան և 'ի հինգ սկեղէ՝ եղիցի ձեզ
 մնաս մի: ¹³ Եւ այս պտուղ իցէ զոր զաբանիցէք. զվեցերորդ չափոյն 13
 'ի գրուէ ցորենոյ, և զվեցերորդ արդուի 'ի քռռէ գարոյ: ¹⁴ Եւ հրաման 14
 ձիթոյ, քսէսպ մի իւղոյ, փասներորդ սափորոյն. զի փասն քսէսպն՝ է՝
 սափոր մի: ¹⁵ Եւ ոչխար մի 'ի փասն ոչխարէ, նուէրք յամենայն ազգացն 15
 Իսրայէլի, 'ի զոհս և յողջակէզս քաւութեան և փրկութեան ձերոյ՝ ասէ
 Տէր Աստուած: ¹⁶ Եւ ամենայն ժողովուրդ երկրիդ՝ փացէ՛ զերախայրիսն 16
 ցառաջնորդս Իսրայէլի: ¹⁷ Եւ 'ի ձեռն առաջնորդին եղիցին ողջակէզքն՝ 17
 և զոհքն՝ և սպանդքն, 'ի փոնս և յամսագլուխս և 'ի շաբաթս. և յամեն-
 այն փոնս փանդ Իսրայէլի նա մափուսցէ զվասն մեղացն, և զգոհան՝ և
 զողջակէզսն, և զվասն փրկութեանն քաւել՝ զփունդ Իսրայէլի: ¹⁸ Այս- 18
 պէս ասէ Տէր Աստուած. Յառաջնում ամսեանն որ օր մի իցէ ամսոյն,
 առնուցնո՛ք զուարակ մի յանդոյ անարապ՝ քաւել զսրբութիւնն: ¹⁹ Եւ 19
 առցէ քահանայն յարենէ քաւութեանն, և ցանեսցէ 'ի վերայ սեմոց
 փանն, և 'ի վերայ չորեցունց անկեանց փաճարին, և 'ի վերայ սեղանոյն,
 և 'ի վերայ սեմոց դրանն ներքին սրահին: ²⁰ Եւ այսպէս արասցէ, որ օր 20
 ելօն իցէ ամսոյն, յամենայն յանգէփս յանցանաւորէ և 'ի փոյսոց քաւել

5 *Ոսկան*. 'Ի լայնութիւն եղիցի Ղևաբացոցն... եղիցի կալուածս քա՛: 6 *Ոմսնք*. 'Ի լայ-
 նութիւն, և հինգ հազար յերկայնութիւն: *Բազումք*. Ըսպ երախայրեաց սրբութեանցն:
Ոսկան. Ամենայնի փանն Իսրայէլի եղիցի: 7 *Ոսկան*. Եւ անփի յերեխայրից սրբոցն:
Բազումք. Եւ երկայնութիւն ըսպ սահմանաց երկ՛: 9 *Յօրինակին*. Շապ լիցի ձեզ
 իշխանդ Իսրայէլի: *Ոսկան*. Զապիրափութիւն և զթշնամութիւն. զիրաւունս և զար՛:
Բազումք. 'Ի բաց մերժեցէք զբռնաորութիւն: 10 *Ոմսնք*. Չափոյ ձերոյ: 11 *Ոմսնք*.
 Եղիցի քսան. (12) և կշիռն դանկ: 14 *Բազումք*. Քսէսպ: 16 *Ոմսնք*. Զերախայրիս
 ցառաջնորդսն Իսրայէլի: 17 *Ոմսնք*. Եւ նա մափուսցէ: 18 *Ոմսնք*. Ասէ Տէր Տէր
 Աստուած... որ օր մի է ամսոյն: 19 *Ոմսնք*. Եւ ցանեսցեն 'ի վերայ սեմոց:

21 գլուխն: ²¹ Եւ յամսեանն առաջնում, որ օր չորեքփասան իցէ ամսոյն,
 22 եղիցի ձեզ փօսն պասէք, զեւթն օր բաղարջ կերիջիք: ²² Եւ արասցէ
 առաջնորդն յաւորն յայնմիկ վասն իւր՝ և վասն փանն՝ և վասն ամե-
 23 նայն ժողովորդեան երկրին, զուարակ մի յարջառոց վասն մեղաց: ²³ Եւ
 զեւթն օր փօսին արասցեն ողջակէզս Տեառն, եւթն զուարակ՝ և եւթն
 խոյ. անարաք աւուր աւուր զեւթն օր. և վասն մեղաց նոխազ մի յայ-
 24 ձեաց աւուր աւուր. ²⁴ և զոհ և նաշիհ գործեալ ըսք զուարակին, և հաց
 25 գործեալ ըսք խոյին. և քէսք մի եղ ըսք հացին: ²⁵ Եւ յամսեանն եր-
 բորդի որ օր հինգեփասան իցէ ամսոյն արասցեն փօս ըսք օրինակի
 եւթանց աւուրց. որպէս վասն մեղացն՝ և վասն ողջակիզացն. և ըսք
 նաշիւոյն՝ և ըսք ձիթոյն:

46 ¹ Այսպէս ասէ Տէր Աստուած. Դուռնն որ ՚ի ներքնում սրահին հայի
 ընդ արևելս. եղիցի փակեալ զվեց աւուրսն արգոյս, և յաւորն շաբաթու
 2 բացցի, և յաւորն ամսագլխոցն բացցի: ² Եւ մտցէ առաջնորդն ընդ ճա-
 նապարհ կամարի դրանն արտաքնոյ, և կացցէ ՚ի վերայ սենոց դրանն.
 և արասցեն վասն նորա ողջակէզս քահանայքն. և զփրկութեանցն
 վասն նորա. և երկիր պագցէ ՚ի վերայ սենոց դրանն՝ և ելցէ. և դուռն
 3 մի՛ փակեսցի մինչև ցերեկոյ: ³ Եւ երկիր պագանիցէ ժողովուրդ երկ-
 րին առաջի մտից դրանն յաւուր շաբաթուց՝ և յամսագլուխս՝ առաջի
 4 Տեառն: ⁴ Եւ զողջակէզսն գոր մափուցանէ Տեառն առաջնորդն յաւուր
 5 շաբաթուց, վեց որոջ անարաք՝ և խոյ մի անարաք. ⁵ և մանա եփեալ
 առ խոյն և առ որոջսն և զոհս և փուրս ընդ ձեռին նորա, և քէսք իւրոյ
 6 ըսք հացին: ⁶ Եւ յաւորն ամսամտից զուարակ մի՝ որդի պառակամօր՝
 7 անարաք. և վեց որոջքն և խոյն, անարարք եղիցին: ⁷ Եւ նաշիհ
 ըսք զուարակին, և նաշիհ և մանա ըսք խոյին՝ և ըսք որոջացն.
 8 որպէս և պարբաստեցի ՚ի ձեռս իւր. և եղ ըսք նաշիւոյն: ⁸ Եւ ՚ի
 մտանել առաջնորդին՝ ընդ ճանապարհ կամարի դրանն մտցէ, և ընդ
 9 նոյն ճանապարհ դրանն ելցէ: ⁹ Եւ յորժամ մտանիցէ ժողովուրդ երկ-
 րին առաջի Տեառն ՚ի փօսս, որ մտանիցէ ընդ ճանապարհ դրանն
 հիւսուոյ երկիր պագանել ելցէ ընդ ճանապարհ դրանն հարաւոյ. և որ
 մտցէ ընդ ճանապարհ դրանն հարաւոյ, ելցէ ընդ ճանապարհ դրանն
 հիւսուոյ. և մի՛ դարձցի ընդ ճանապարհ դրանն ընդ որ եմուք. այլ
 10 ուրորդ ընդ նոյն ելցէ: ¹⁰ Եւ առաջնորդն ՚ի մէջ նոցա, ՚ի մտանելն
 11 նոցա՝ ընդ նոսին մտցէ, և ընդ ելանելն նոցա՝ ընդ նոսին ելցէ: ¹¹ Եւ
 ՚ի փօսս և ՚ի ժողովս՝ եղիցի մանա եփեալ ըսք զուարակին, և ման-

20 Ոմանք. Որ օր եւթն էր ամսոյն: **Այլք.** Յանգեպս յանցաւորէ, և ՚ի: **21 Ոմանք.** Չորեքփասան է ամսոյն: **22 Առ Ոսկանայ պակասի.** Առաջնորդն յաւորն յայնմիկ վասն: **23 Ոմանք.** Արասցէ ողջակէզս: **Յօրինակին.** Նոխազ մի յաժեաց: **25 Օրինակ մի.** Եւ յամսեանն եօթներորդի որ օր հինգ է: **Ուր Ոսկան.** Վեցերորդի ՚ի հնգեփասան օր ամսոյն ա՛... վասն մեղացն՝ նոյնպէս և վասն ողջա՛: **46. 1 Ոմանք.** Սրահին որ հայի ընդ... և յաւորս շաբաթուց բացցի... և յաւորս ամսագլխոց: **Ոսկան.** Զվեց աւուրսն արդոյս... ամսագլխոյն: **2 Ոմանք.** Քահանայքն ողջակէզս վասն նորա: **4 Ոմանք.** Զոր մափուցէ Տեառն յաւուր: **Յօրինակին պակասէր.** Որոջք անարաք, և խոյ մի անարաք: **5 Ոմանք.** Եւ առ որոջն զոհս և փուրս, ըսք ձեռին նորա: **7 Ոմանք.** Եւ նաշիհ ՚ի մանայ ըսք: **9 Այլք.** Եւ որ մտանիցէ ընդ ճանապարհ: **10 Ոմանք.** Եւ առաջնորդն ընդ մէջ նոցա ՚ի մտցէ:

նա ըստ խոյնի և ըստ որոջացն, որպէս պարասպեացի ՚ի ձեռս նո-
 րա և քսէսք մի իւրոյ ըստ հացին: ¹²Ապա թէ առնիցէ առաջնորդն ¹²
 զխոսարովանութեան ողջակէզս, և զկաման փրկութեան Տեառն. բացցէ
 իւր գորունն որ հայի ընդ արևելս, և արասցէ գողջակէզս՝ և զվասն
 փրկութեանն, ըստ օրինակին որպէս առնիցէ յաւուր շաբաթուցն. և ելցէ
 և փակեացէ գորունսն յէր ելանելոյն իւրոյ: ¹³Եւ բուծ մի փարևոր անա-
 րապ արասցէ յողջակէզ Տեառն, հանապազօր այգուն այգուն արասցէ
 զայն ¹⁴և մաննա ընդ նմին այգուն այգուն, զվեցերորդ մասն չափոյն. և ¹⁴
 երրորդ մասն քսէսքի եղ խառնեալ ՚ի նաշիին. մաննա Տեառն՝ հրա-
 ման յաւիտեական. ¹⁵հանապազ մարտուցանիցէ զգառնն և զմաննայն, ¹⁵
 և զեղն արասցէ այգուն այգուն ողջակէզ հանապազորոյ: ¹⁶Այսպէս ¹⁶
 ասէ Տէր Տէր. Եւ եթէ փացէ առաջնորդն պարզև միում յորդոց իւրոց
 ՚ի ժառանգութենէ իւրմէ. եղիցի այն որդոց նորա ՚ի կալուածս ժա-
 ռանգութեան: ¹⁷Եւ եթէ փացէ պարզև ՚ի ժառանգութենէ իւրմէ միում ¹⁷
 ՚ի ծառայից իւրոց, եղիցի նմա այն մինչև ցարսին թողութեան, և ա-
 պա դարձցի անդրէն առ առաջնորդն. բայց ժառանգութիւն որդոց
 նորա՝ նոցի՛ն եղիցի: ¹⁸Եւ մի՛ առցէ առաջնորդն ՚ի ժառանգութենէ ժո-
 դովրդեանն իւրոյ բռնադարել զնոսա. այլ յիւրմէ կալուածոց և յիւրմէ
 ժառանգութենէ ժառանգեցուցէ որդոց իւրոց. զի մի՛ ցրուեսցի ժո-
 դովուրդ իմ ՚ի յիւրաքանչիւր բնակութենէ: ¹⁹Եւ փարաւ զիս ընդ ճա-
 նապարհ դրանն հարաւոյ. ՚ի պարզամ սրբութեանց քահանայիցն
 որ հայէր ընդ հիւսսի, և ահա անդ փեղի զարեալ. ²⁰և ասէ ցիս. ²⁰
 Այս է փեղի յորում եփիցեն քահանայքն զվասն անգիտութեանն՝ և
 զվասն մեղացն. անդ եփեսցեն և զմաննայն, ամենևին մի՛ ելանել ՚ի
 սրահն արքային սրբել զժողովուրդն: ²¹Եւ եհան զիս ՚ի սրահն ար-
 քային, և շրջեցոյց զիս ընդ չորս կողմանս սրահին. և ահա զաւիթ
 առ զաւիթս. ²²ընդ չորս կողմանս սրահին: Գաւթին փոքո՛ւ քառասուն ²²
 կանգուն երկայնութիւն. և երեսուն կանգուն լայնութիւն. մի չափ էր
 չորեցունց: ²³Եւ պարզամք շուրջանակի զչորեքումբք. և խոհակերոցք ²³
 շինեալք ՚ի ներքոյ պարզամացն շուրջանակի: ²⁴Եւ ասէ ցիս. Այս ²⁴
 փունք են խոհակերաց, ուր հասուցանիցեն պաշտօնեայքն փանն զզենլիս
 ժողովրդեանն:

ԼԹ ¹ Եւ ենոյժ զիս առաջի դրան փաճարին, և ահա ելանէր ջուր ՚ի ներ- **47**
 քոյ վարագուրաց փաճարին ընդ արևելս. զի երեսք փաճարին հայէին
 ընդ արևելս. և ջուրն հոսէր յաջմէ կողմանէ փաճարին հիւսսոյ՝ ՚ի սե-
 դանն կոյս: ²Եւ եհան զիս ընդ ճանապարհ դրանն հիւսսոյ, և շրջեցոյց ²
 զիս ընդ ճանապարհ դրանն արքայքոյ առ դրամբն արքայքնով, որ

12 *Բազումք.* Եւ արասցէ գողջակէզսն իւր, և զվասն... որպէս և առնիցէ յա՛: **13** *Ու-
 մանք.* Այգոյն այգոյն: **14** *Ումանք.* Այգոյն այգոյն: *Ումանք.* Եւ երրորդ մասն քսէսք
 մի իւր խառնեալ: **16** *Բազումք.* Եւ եղիցի այն որդ՛: **18** *Ոսկան.* Բռնադարեալ
 զնոսա: *Բազումք.* Ժողովուրդն իմ յիւրաքանչիւր: **19** *Ումանք.* ՚Ի պաշտօնս սրբ՛:
20 *Ումանք.* Յորում եփեսցեն. *կամ* եփեցին քահանայքն: **21** *Ումանք.* Գաւթիթ առ
 զաւիթս: **22** *Ումանք.* Յերկայնութիւն, և ՚ի լայնութիւն երեսուն կան՛: **47. 1** *Ի յու՛.*
 ՚Ի ներքոյ վայրագալթաց փաճարին. *համանայն ումանց ՚ի բն՛:* *Ոսկան.* ՚Ի հիւսսոյ
 ՚ի սեղանն:

- 3 հայեր ընդ արևելս. և ահա ջուրն հոսեր յաջմէ կողմանէ: ³ Եւ իբրև
 4 զելս առն դէմ յանդիման, և չափ 'ի ձեռին իւրում: Եւ չափեաց հազար,
 5 չափովն՝ և անց ընդ ջուրն յորդոյթեանց. ⁴ և չափեաց հազար, չափովն՝
 և անց ընդ ջուրն, և հարկանէր ջուրն մինչև ցերանսն. և չափեաց
 6 հազար, չափովն՝ և անց ընդ ջուրն. և հարկանէր ջուրն մինչև ցգօսին.
 7 ⁵ և չափեաց հազար, չափովն զուխսն՝ և ոչ կարէր անցանել. զի յորդեաց
 8 ջուրն իբրև գյործանս հեղեղաց ընդ որ ոչ որ անցանիցէ: ⁶ Եւ ասէ
 9 ցիս. Տեն որդի մարդոյ: Եւ դարձոյց զիս և քարաւ յափն գեպոյն:
 10 ⁷ Եւ 'ի շրջելն անդ իմում, և ահա յափն գեպոյն ծառապունկ բազում
 11 յոյժ յայսկոյս յայնկոյս: ⁸ Եւ ասէ ցիս. Ջուրս այս որ ելանէ 'ի կողմ
 12 Գալիլեացոց ընդ արևելս, և իջանէ յԱրաբիա, և գայ մինչև ցծով 'ի
 13 ջուրց ելիցն, և բժշկեսցէ զջուրս: ⁹ Եւ եղիցի ամենայն շունչ անասնոց
 14 թթելոց. յամենայնի յորոց վերայ եկեսցէ գեպն՝ կենդանասցին: Եւ եղի-
 15 ցի անդ ձուկն բազում յոյժ, զի հասեալ անդր ջրոյս այսորիկ՝ բժշկեսցէ.
 16 և կենդանասցին յորոց վերայ հասցէ գեպն՝ և կեցցէ: ¹⁰ Եւ կացցեն 'ի
 17 նմա որսորդք յԵնգադէայ մինչև ցԵնգադիս. ձգանք ուռկանաց առանձինն
 18 եղիցին. և ձկուրք նորա իբրև զձկունս ծովուն մեծի, և բազմութիւն բա-
 19 զում յոյժ. ¹¹ յելս նորա՝ և 'ի դարձս նորին, և 'ի համբառնալ նորին մի՛-
 20 րբեսցին. այլ յայլս մաքնեսցին: ¹² Եւ առ գեպովն ելցեն զափամբն
 21 յայսկոյս յայնկոյս՝ ամենայն ծան ուրելի, և մի՛ հնասցի շուրջ զնո-
 22 վաւ, և մի՛ պակասեսցի պրուղ նորա, և զդալարութիւն իւր յառաջագոյն
 23 արձակեսցէ. զի ջուրք նորա 'ի սրբութեանց ելանիցեն. և եղիցի պրուղ
 24 նոցա 'ի կերակուր, և ելք նոցա 'ի բշխութիւն:
- 13 ¹³ Այսպէս ասէ Տէր Աստուած. Այս են սահմանք ժառանգութեան ^Խ
 14 երկրին, զոր ժառանգեցուցանիցցեն երկուրասան ազգացն որդոցն Իս-
 15 րայելի յաւելուած վիճակաց. ¹⁴ և ժառանգեսցեն զնա իւրաքանչիւրք՝
 16 որպէս և եղբայրն իւր, յոր ամբարձի զձեռն իմ քալ հարցն նոցա.
 17 և անկցի երկիրն այն ձեզ 'ի վիճակ ժառանգութեան: ¹⁵ Եւ այս են
 18 սահմանք երկրին որ ընդ կողմ հիւսւոյ: 'Ի ծովէն մեծէ, որ իջանէ և
 19 մեկնէ 'ի մուրս Եղ'ղ'ադայ ¹⁶ և Եմաթայ, և Բերովթայ, Սաբարսիմայ. 'ի
 20 մէջ սահմանացն Դամասկոսի, և 'ի մէջ սահմանացն Եմաթայ՝ բնակութիւնք
 21 Անանայ որ են 'ի սահմանս Արամացոց: ¹⁷ Այս են սահմանք 'ի ծովէ
 22 'ի հանգրուանն Անանայ՝ սահմանք Դամասկոսի. և 'ի կողմ հիւսւոյ
 23 ըսպ հիւսւոյ, և սահմանն Եմաթայ սահման հիւսւոյ, ¹⁸ դէմ յանդիման

3 Բազումք. Եւ անց ընդ ջուրն ջուր յորդոյթեան: **5 Յօրինակին 'ի բնաբանի դա-
 քարկ քեղի թողեալ վասն՝ որ. 'ի լուս՝. նշանակի 'ի մէջ բերել, և առնել՝** ընդ որ
 ոչ որ անցա՛. **համաձայն բազմաց:** **6 Բազումք.** Տեսնի որդի մարդոյ: **7 Ոսկան.**
 'Ի շրջիլ իմում անդ, և յափին գեպոյն: **9 Բազումք.** Անասնոց 'ի բաց թթելոց...
 եկեսցէ գեպն՝ կենդանի լիցին... և կենդանացի յորոյ վերայ եկեսցէ գեպն: **10 Ո-
 մանք.** ՅԵնգադէ մինչև ցԵնգադիմս. և ձգանք ուռկանաց առանձինն... բազմութեամբ
 բազում յոյժ: **11 Ոմանք.** Եւ յելս նորա, և 'ի մուրս նորա և 'ի համբառնալ նորա... այլ
 յաղ մաքնեսցին: **12 Ոմանք.** Ելցէ զափամբքն յայսկոյս... 'ի սրբութեանցն ելանեն:
13 Ոմանք. Ջոր ժառանգեցուցանիցես: **14 Ոսկան.** Այն 'ի ձեզ 'ի վիճակ: **15 Ոմանք.**
 Որ իջանէ և մեկնի: **Ոսկան.** 'Ի մուրս Եղադայ: **16 Ոմանք.** Եմաթայ Բերովթայ...
 'ի սահմանս Արամացոյն: **17 Բազումք.** 'Ի ծովէն հանգրուանին ա՛... և ընդ կողմն
 հիւսիւոյ... և սահմանքն Եմաթայ սահմանք հիւ՛:

արևելից ՚ի մէջ Արամացոցն և ՚ի մէջ Դամասկոսի. ՚ի մէջ Գաղաաղացոցն և ՚ի մէջ երկրին Իսրայելի, Յորդանան մեկնէ ընդ ծովակողմ արևելից ընդ արմաւաստանն. այս ընդ արևելս, ¹⁹ և ընդ հարան. և առ հարաւով ¹⁹ ՚ի Թեմնայ և յարմաւաստանէ՝ մինչև ՚ի ջուրն Մարիբովթաղէս որ ձգի ՚ի ծովն մեծ: Այս բաժին հարաւային՝ և առ հարաւով: ²⁰ Եւ սոյն ²⁰ բաժին ծովուն մեծի, որ որոշէ մինչև հանդէպ մտիցն Եմաթայ, մինչև՝ ՚ի մուրս նորին. այս ինքն են ընդ ծովակողմն Եմաթայ: ²¹ Եւ բաժանեսջիք ²¹ զերկիրն զայն նոցա, և ազգացն Իսրայելի ²² արկջիք զնա ՚ի վիճակս. ²² ձե՛զ և եկացն, և պանդխտացն որ ՚ի միջի ձերում, որք ծնան որդիս ՚ի միջի ձերում. և եղիցին ձեզ իբրև այդրենածինք ՚ի մէջ որդոցն Իսրայելի. եղիցին ընդ ձեզ. կերիցեն ժառանգութեամբ ՚ի մէջ ազգացդ Իսրայելի: ²³ Եւ եղիցին յազգ պանդխտաց ՚ի մէջ պանդխտաց՝ որ իցեն ²³ ՚ի ձեզ. անդ քաջիք նոցա ժառանգութիւն՝ ասէ Տէր Աստուած:

¹ Եւ այս են սահմանք ցեղիցն. իսկզբանէ կողմանն հիւսւոյ ըսք **48** կողման զառիթափին, որ զապանէ ընդ մուրս Էմաթու հանգրուանին Անանու. սահման Դամասկոսի առ հիւսւոյ ըսք կողման բնակութեանն Եմաթայ: Եւ եղիցի նոցա արևելակողմ մինչև ՚ի ծովակողմ՝ Դանայ բաժին մի: ² Եւ ՚ի սահմանաց անպի Դանայ յարևելակողմ մինչև ՚ի ² ծովակողմ՝ Ատերայ բաժին մի: ³ Եւ ՚ի սահմանացն Ատերայ յարևե- ³ լից կուտէ մինչև ցծովակողմ՝ Նեփթաղիմայ բաժին մի: ⁴ Եւ ՚ի սահ- ⁴ մանացն Նեփթաղիմայ յարևելից կուտէ մինչև ցծովակողմ՝ Մանասէ- ⁴ ի բաժին մի: ⁵ Եւ ՚ի սահմանացն Մանասէի յարևելից կուտէ մինչև ⁵ ցծովակողմ՝ Եփրեմի բաժին մի: ⁶ Եւ ՚ի սահմանացն Եփրեմի յարևե- ⁶ լից կուտէ մինչև ՚ի ծովակողմ՝ Ռոբինի բաժին մի: ⁷ Եւ ՚ի սահմանացն ⁷ Ռոբինի յարևելից կուտէ մինչև ցծովակողմ՝ Յուդայի բաժին մի: ⁸ Եւ ՚ի ⁸ սահմանացն Յուդայի յարևելից կողմանէ մինչև ցծովակողմ. և եղիցի պտուղ նուիրաց քսան և հինգ հազար յերկայնութիւն, և փասն հազար ՚ի լայնութիւն. իբրև զմի ՚ի վիճակաց ՚ի կողմանցն արևելից մինչև ցծովակողմն: Եւ եղիցի սուրբ ՚ի մէջ նոցա. ⁹ պտուղ զոր նուիրիցեն ⁹ Տեառն, յերկայնութիւն քսան և հինգ հազար կանգուն, և ՚ի լայնութիւն փասն հազար: ¹⁰ Եղիցի պտուղ սրբութեանց քահանայիցն. ընդ հա- ¹⁰ րաւակողմ յերկայնութիւն քսան և հինգ հազար, և ընդ ծովակողմ ՚ի լայնութիւն փասն հազար, և ընդ արևելս ՚ի լայնութիւն փասն հազար, և ընդ հիւսւակողմ յերկայնութիւն քսան և հինգ հազար: Եւ եղիցի սահման սրբութեանցն ՚ի միջի նոցա, ¹¹ քահանայիցն սրբեցելոց որ- ¹¹ դոցն Սաղովկայ, որք պահեն զպահպանութիւնս փանն Տեառն. որք ո՛չ

18 Ունակք. ՚ի մէջ Արամացոյն... ՚ի մէջ Գաղաաղացոյն... Յորդանան մեկնէր: *Յորինակիւն.* Ընդ արմաւաստաննայս ընդ արևելս: **19 Ունակք.** Եւ ընդ հարաւով ՚ի Թեմնայ... ՚ի ջուրն Մարիովք Կաղէս: **20 Ունակք.** Եւ այն բաժին... այսինքն է ընդ: **22 Ունակք.** Իբրև այդրենածինք: **48. 1 Ունակք.** Որ զապանէր ընդ մուրսն Եմա՞... սահմանն Դամասկոսի առ հիւսւոյն... նոցա յարևելակողմն: **4 Բազումք.** Նեփթաղի- մի յարևելից մինչև ՚ի ծովակողմն Մա՞: **5 Ունակք.** Մինչև ՚ի ծովակողմն: **7 Ունակք.** Մինչև ՚ի ծովակողմն: **9 Ի բազումս պակասի.** Քսան և հինգ հազար *կանգուն:* **10 Ի բազումս պակասի. Ընդ հարաւակողմն *յերկայնութիւն:* *Առ Ոսկանայ պա- կասի.* Եւ ընդ *արևելս...* և *ընդ հիւսւակողմն* յերկայ՞:**

մոլորեցան ՚ի մոլորութիւն որդոցն Իսրայէլի՝ որպէս մոլորեցան Ղևրացիքն: 12 ¹² Եւ եղիցի նոցա պտուղ փութալ ՚ի պտղոյ երկրին սրբութիւն սրբութեանցն, 13 ՚ի սահմանաց Ղևրացոցն: ¹³ Եւ Ղևրացոցն որ զհետ սահմանաց քահանայիցն, եղիցէ յերկայնութիւն քսան և հինգ հազար՝ և ՚ի լայնութիւն 14 փասն հազար. ¹⁴ ոչ վաճառեսցի ՚ի նոցանէն, և ոչ չափեսցի, և ոչ առջի 15 առաջին արդեանց երկրին. զի սրբութիւն Տեառն է: ¹⁵ Բայց հինգ հազարն աւելորդ լայնութեամբ առ քսան և հինգ հազարին, պատուար արտաքոյ քաղաքին լիցին ՚ի բնակութիւն և յարձակավայրս նորին. 16 և եղիցի քաղաքն ՚ի միջի նորա: ¹⁶ Եւ այս է չափ նորա. ՚ի կողմանէ հիւսւսոյ՝ չորք հազար և հինգ հարեր. և ՚ի կողմանէ հարաւոյ՝ չորք հազար և հինգ հարեր. և ՚ի կողմանէ արևելից՝ չորք հազար և հինգ հարեր. և ՚ի կողմանէ ծովուն՝ չորք հազար և հինգ հարեր: 17 ¹⁷ Եւ եղիցի բացար քաղաքին ընդ հիւսւսի՝ երկերիւր և յիսուն. և ընդ հարաւ՝ երկերիւր և յիսուն. և ընդ արևելս՝ երկերիւր և յիսուն. և ընդ ծով՝ երկերիւր և յիսուն: ¹⁸ Եւ աւելորդ երկայնութեանն մերձ առ երախայրեօք սրբութեանցն փասն հազար ընդ արևելս, և փասն հազար ընդ ծով. և եղիցին երախայրիք ՚ի սրբութեանն. և եղիցին արդիւնք նորա ՚ի հաց գործաւորի քաղաքին. ¹⁹ և գործաւորք քաղաքին գործեսցեն 20 զնա ամենայն ցեղիցն Իսրայէլի: ²⁰ Եւ ամենայն պտուղ քսան և հինգ հազար՝ առ քսան և հինգ հազար. չորեքլուսի զպարանիջիք զպտուղ 21 սրբութեանն ՚ի բնակութենէ քաղաքին: ²¹ Եւ աւելորդ նորուն՝ զլիսաւորի՛ն եղիցի. և անտի ՚ի պտուղ սրբութեան, և ՚ի նիստ քաղաքին յանդիման նորին, քսան և հինգ հազար յերկայնութիւն՝ մինչև ՚ի սահմանս արևելից կողմանն. և ՚ի ծովակողմ դէմ յանդիման նմին, քսան և հինգ հազար մինչև ՚ի սահմանս ծովակողմանն մերձ առ վիճակ զլիսաւորին: Եւ եղիցի պտուղ սրբութեանցն, և սրբութիւն փաճարին ՚ի մէջ նորա. ²² և ժառանգութիւն Ղևրացոցն: Եւ ՚ի բնակութենէ քաղաքին, միջոցն զլիսաւորացն եղիցի. և ՚ի մէջ սահմանացն Յուդայ. և ՚ի մէջ 23 սահմանացն Բենիամինի՝ զլիսաւորին եղիցի: ²³ Եւ աւելորդ ցեղիցն՝ ՚ի 24 կողմանցն արևելից մինչև ցծովակողմ Բենիամինի բաժին մի: ²⁴ Եւ ՚ի սահմանացն Բենիամինի՝ ՚ի կողմանցն արևելից մինչև ՚ի ծովակողմ Ծմաւոնի բաժին մի: ²⁵ Եւ ՚ի սահմանացն Ծմաւոնի ՚ի կողմանցն արևելից մինչև ՚ի ծովակողմ Իսաքարայ բաժին մի: ²⁶ Եւ ՚ի սահմանացն Իսաքարայ ՚ի կողմանցն արևելից մինչև ՚ի ծովակողմ Զարուդոնի բաժին մի: ²⁷ Եւ ՚ի սահմանացն Զարուդոնի ՚ի կողմանցն արևելից մինչև ՚ի ծովակողմ Գադայ բաժին մի: ²⁸ Եւ ՚ի սահմանացն Գադայ մինչև

12 Ունակք. ՚Ի պտղոց երկրին: **13 Բազումք.** Քահանայիցն իցէ. յերկայնութիւն: **15 Բազումք.** Քաղաքին լինիցի ՚ի բնա՛: **16 Յունակս պակասի.** Եւ այս է չափ նորա... և հինգ հարիւր, և ՚ի կողմանէ հարաւոյ՝ չորք հազար և հինգ հարեր, և ՚ի կողմ: **17 Առ Ոսկանայ պակասի.** Եւ յիսուն, և ընդ ծով երկերիւր և յիսուն: **18 Ունակք.** Երախայրիք սրբութեանն: **19 Ունակք.** Զնա յամենայն ցեղիցն: **20 Ունակք.** Զպտուղ սրբութեանցն: **21 Բազումք.** Եւ աւելորդն նորին: **Առ Ոսկանայ պակասի.** Եւ ՚ի ծովակողմն դէմ յանդիման նմին: **22 Ունակք.** Եւ ՚ի ժառանգութիւն. Ղևր... եղիցի. ՚ի մէջ սահմանացն Յուդայ: **24 Ունակք.** Մինչև ցծովակողմն Ծմա՛: **26 Ունակք.** Մինչև ցծովակողմն: **27 Ունակք.** Մինչև ցծովակողմն:

ցհարան եղիցի սահմանք նորա՝ ՚ի Թեմանայ և ՚ի ջրոցն Ռաբովթկադէս՝
 ժառանգութիւն մի մինչև ցծովն մեծ: ²⁹Այս երկիր է զոր բաժանիցէք 29
 վիճակաւ ազգացն Իսրայէլի. և այս բաժինք նոցա ասէ Տէր Աստուած:
³⁰Եւ այս ելամուր քաղաքին. ընդ կողմ հիւսւոյ չորք հազար և հինգ 30
 հարեր չափովն: ³¹Եւ դրունք քաղաքին ըստ անուանց ազգացն Իսրա- 31
 յէլի. դրունք երեք ընդ կողմ հիւսւոյ. դուռն մի Ռոբինի, և դուռն մի
 Յուդայ, և դուռն մի Ղևեայ: ³²Եւ ընդ կողմ արևելից չորք հազարք՝ և 32
 հինգ հարեր չափովն. և դրունք երեք. դուռն մի Յովսեփայ, և դուռն մի
 Բենիամինի, և դուռն մի Դանայ: ³³Եւ ընդ կողմ հարաւոյ չորք հազարք՝ 33
 և հինգ հարեր չափովն. և դրունք երեք. դուռն մի Շմաւոնի, և դուռն
 մի Իսաքարայ, և դուռն մի Զաբուլոնի: ³⁴Եւ ընդ կողմն ծովու չորք 34
 հազար՝ և հինգ հարեր չափովն. և դրունք երեք. դուռն մի Գադայ,
 և դուռն մի Ասերայ, և դուռն մի Նեփթալիմայ: ³⁵Շուրջ շրջանակաւ՝ 35
 ութուփասն հազար. և անուն քաղաքին յորմէհեպէ եղիցի անդ Տէր,
 Տէր եղիցի անուն նորա:

Կարարեցաւ Մարգարտութիւնն Եզեկիելի:

ՎԱՄԵՃԱՆ ՆԻՆ ԿՏԱԿԱՐԱՆԱՅ:

28 Ոմանք. Եւ եղիցին սահմանք նորա... և ՚ի ջրոյն Ռաբովթ Կադէս: **29 Ոմանք.** Զոր բաժանեցէք վի՛: **30 Ոմանք.** Ելամուրք քաղաքին: **35 Ոմանք.** Ութ և փասն հազար: *Ուր Ոսկան.* Ութ և փասն. և անուն: *Բազուրք.* Յորմէհեպէ լինիցի անդ, Տէր եղիցի ա՛: *Ի վախճանի ոմանք.* Կարարեցաւ Եզեկիել:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՏԹԷՈՍԻ ԱԲԵՏԱՐԱՆԻՆ:

ԱԲԵՏԱՐԱՆՍ որ ըստ Մապթեոսի գրեալ է. զի ինքն Մապթեոս աշակերպ Տեառն գրեաց զաւերարանս զայս: Եւ պարմէ՛ մեզ իսկզբանն զըստ մարմնոյ ծնունդ Փրկչին՝ ՚ի զաւակէ՛ Դաթի. վասն որոյ և զազգահամարն ժողովէ՛ մինչև ՚ի Քրիստոս՝ ազգս քառասուն և երկու: Բերէ՛ ըստ կարգի և զմկրպոթինն Յովհաննու, և ՚ի լերինն ՚ի դիւանց զփորձոթին, և նշանս և արուեստս մեծամեծս ՚ի Փրկչէն եղեալ. և զընտրոթին աշակերպացն. և վասն խորհրդոյ մարմնութեանն. և զկապարածն, զի մարմնեցան Պիղապոսի, և խաչեցաւ մարմնով, և մարմինն եղան ՚ի զերեզմանի, և զինուորքն բաժանեցին՝ զհանդերձս նորա. նոյն և զերկու աւուր յարութիւնն. և զպարուէր աշակերպացն՝ աշակերպել զամենայն հեթանոսս և մկրպել զնոսս. պարուիբեաց լինել ընդ նոսս՝ զամենայն աւուրս մինչև ՚ի կապարած աշխարհի:

Մապթեոս՝ գրեաց զաւերարանս իւր յԵրուսաղէմ քաղաքի ՚ի լեզու Եբրայեցի, զկնի ո՛րթ ամի համբառնալոյ Փրկչին, ՚ի խնդրոյ Եկեղեցոյն Երուսաղէմի: Ունի զլուսս յժէ: Վկայութիւնս լի: Տունս նո՛:

Մապթեոս թարգմանի՝ Երգ կենաց:

ՄԿԻԶԲՆ ԳԼԽՈՅ

Աւերարանին որ ըստ Մապթեոսի:

	Մապ.	Մարկ.	Դուկ.	Յովհ.
Վասն մոգուցն	ւ̃
Վասն կոպորածի մանկանցն	բ̃
Վասն յառաջընթաց քարոզութեանն Յովհաննու մկրպչին	գ̃	...	ե̃	...
Վասն վարդապետութեան Փրկչին	դ̃
Վասն երանութեանն	ե̃	...	ժէ	...
Վասն բորոպին	զ̃	դ̃	ժբ	...
Վասն հարիւրապետին	է̃	...	ժը	զ̃
Վասն զոքանչին Պետրոսի	ը̃	բ̃	թ̃	...
Վասն բժշկութեան ամենայն ցաւոց	թ̃	գ̃	ժ	...
Վասն՝ որ ո՛չ եր հրաման երթալ զկնի	ժ	...	լգ	...
Վասն սաստիւրոյն ՚ի վերայ ջրոցն	ժւ	ժ	իգ	...
Վասն դիւահարացն	ժբ	ժւ	իդ	...
Վասն անդամալուծին	ժգ	ե̃	ժդ	ժգ

Յօրինակին՝ վերնագիրք գլխոց աւերարանացս ըստ քերման իմն անհամաձայն էին գրեալ. զի ՚ի Մապթեոսին եղեալ էր. Սկիզբն գլխոց Մապթեոսի աւերարանին, և Յովհաննու. Գլուխք ըստ Յովհաննու աւերարանին: Բսկ Մարկոսի և Դուկասո՛ Սկիզբն գլխոց աւերարանին որ ըստ Մարկոսի. կսւմ՝ Դուկայ. յորս մեք հայեցեալ յայս ևս ուղղագոյն օրինակն՝ միապէս եղաք ըստ պարզածին: Ի գումարումն համաձայնութեանց՝ որպէս և ՚ի սկզբունս գլխոց և ՚ի թուագիրս նոցին՝ գրանէին բազում փարբերոթիւնք օրինակաց ՚ի միմեանց. զորս աւերորդ համարեալ մի ըստ միոջէ՛ նշանակել աստրանօր, զյայտնի վրիպակս մերումն օրինակի ըստ կարի ուղղագրեցաք ՚ի նոցանէ:

	Մար.	Մարկ.	Ղուկ.	Յովհ.
Վասն Մաքթի	ժհ	գ	ժգ	...
Վասն դստեր ժողովրդապետին	ժե	ժբ	իե	...
Վասն քեռաքեսին	ժզ	ժզ	իզ	...
Վասն երկուց կուրացն	ժէ
Վասն խլին և համր դիահարին	ժը
Վասն առաքելոցն իշխանութեան	ժթ	ժհ	իէ	...
Վասն առաքելոցն ՚ի Յովհաննէ	ի	...	ի	...
Վասն՝ որոյ ձեռն գօսացեալ էր	իւ	է	ժէ	...
Վասն կոյր և խոյ դիահարին	իբ	...	լթ	...
Վասն՝ որ խնդրէին նշանս	իգ	...	խւ	...
Վասն առակացն	իդ	թ	խթ	...
Վասն Յովհաննու, և Ներովդէի	իե	ժե
Վասն հինգ հացիցն	իզ	ժզ	իը	ժե
Վասն երթալոյն ՚ի վերայ ծովուն	իէ	ժէ	...	ժզ
Վասն անցելոցն զպարուիրանան Ասպրոծոյ	իը	ժը
Վասն կնոջն Զանանացոյ	իթ	ժթ
Վասն բժշկելոյ զժողովորդն	լ
Վասն եւթն հացիցն	լւ	իւ
Վասն խնորոյ փարիսեցոցն	լբ	իբ	խդ	...
Վասն՝ որ ՚ի Կեսարիա հարցմանն	լգ	իդ	իթ	...
Վասն այլակերպութեանն Տեառն	լդ	իե	լ	...
Վասն լուսնահարին	լե	իզ	լւ	...
Վասն խնդրելոյ զերկորամեանն	լզ
Վասն հարցանելոյ՝ թէ ո՞ր է ՚ի մէնջ մեծ	լէ	իէ	իէ	...
Վասն առակի հարեր ոչխարին	լը	...	ձզ	...
Վասն թողոյն զբեր փաղանքն	լթ
Վասն հարցանելոյն թէ արժան է արձակել առն զկին	իւ	իը
Վասն հարցանելոյ մեծաբանն զՅիսուս	խւ	իթ	կզ	...
Վասն վարձկանութեան մշակացն	իբ
Վասն որդոցն Զբեռեայ	իգ	լ
Վասն երկուց կուրացն	իդ	լւ	կդ	...
Վասն իշուն, և յովանակին	իե	լբ	կը	իզ
Վասն կուրացն, և կաղացն	իզ
Վասն չորանալոյ թգենոյն	իէ	լգ
Վասն հարցանելոյ զՏէրն քահանայապետիցն, և ծերոց	իը	լե	կթ	...
Վասն երկուց որդոցն՝ առակաց	իթ
Վասն այգոյն առակին	ծ	լզ	հ	...
Վասն կոչեցելոց ՚ի հարսանիսն	ծւ	...	ձդ	...
Վասն դահեկանին, որով փորձեցին զՏէրն	ձբ	լէ	իւ	...
Վասն սաղուկեցոցն	ձզ	լը	իբ	...
Վասն օրինականացն	ձդ	լթ

	Մապ.	Մարկ.	Ղուկ.	Յովհ.
Վասն Տեառն հարցանելոյն գփարիսեցիսն ...	ծէ	իւ	հ՞	...
Վասն վայ րալոյ դպրացն, և փարիսեցոցն ..	ծգ	...	իւի	...
Վասն կապարածի	ծէ	իւբ	հե	...
Վասն աւորն և ժամոն	ծը	իւգ	իւգ	...
Վասն րասն կուսանացն	ծթ
Վասն զպաղանւսն րալոյ	կ	...	կէ	...
Վասն զալստեանն Տեառն	կա
Վասն օճանելոյ զՏէրն իւղով	կբ	իւի	իւ	իի
Վասն պապրաստելոյ զպատեքն	կգ	իւե	հգ	...
Վասն օրինաւոր խորհրդոյն	կդ
Վասն մարնութեանն Տեառն	կե	իւզ
Վասն ուրացութեանն Պեպրոսի	կզ	իւէ
Վասն Յուդայի զղջմանն	կէ
Վասն ինդրելոյ զպէրունական մարմինն	կը	իւը	ձբ	լէ

Համաձայնութիւն նախասացեալ գլխոցս:

Ի հինգ րեղիոջ՝ չորս ատարարանիչն համաձայնին միմեանց:

Ի հինգ րեղիոջ՝ չորս ատարարանիչն համաձայնին միմեանց:

Ի հինգ րեղիոջ՝ չորս ատարարանիչն համաձայնին միմեանց:

Ի հինգ րեղիոջ՝ չորս ատարարանիչն համաձայնին միմեանց:

Ի Մատթէոս՝ իգ րեղի երեքն համաձայնին:

Ի Մարկոս՝ իը րեղի երեքն համաձայնին:

Ղուկաս՝ իէ րեղի երեքն համաձայնին:

Յովհաննէս՝ բ րեղի երեքն համաձայնին:

Մատթէոս՝ Ի րեղի երկուքն համաձայնին:

Մարկոս՝ ժբ րեղի երկուքն համաձայնին:

Ղուկաս՝ ժբ րեղի երկուքն համաձայնին:

Յովհաննէս չունի՝

Մատթէոս ՚ի ժե րեղի՝ միայն:

Մարկոս գ րեղի՝ միայն:

Ղուկաս լթ րեղի՝ միայն:

Յովհաննէս լգ րեղի՝ միայն:

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՄԱՏԹԷՈՍԻ

Գ ԻՌԶ ծննդեան Յիսուսի Քրիստոսի որդոյ Դաւթի որդոյ Աբրահամու: ² Աբրահամ ծնաւ զԻսահակ: Իսահակ ծնաւ զՅակոբ: Յակոբ ² ծնաւ զՅուդա՛, և զԷղբարս նորա: ³ Յուդա ծնաւ զՓարէն և ³ զԶարա՛ ՚ի Թամարայ: Փարէս ծնաւ զԵգրովն: Եգրովն ծնաւ զԱրամ: ⁴ Արամ ծնաւ զԱմինադաբ: Ամինադաբ ծնաւ զՆասաոն: Նասաոն ⁴ ծնաւ զՍաղմոն: ⁵ Սաղմոն ծնաւ զԲոոն ՚ի Նոբարայ: Բոոս ծնաւ ⁵ զՈվբէդ ՚ի Նոութայ: Ովբէդ ծնաւ զՅեսսէ: Յեսսէ ծնաւ զԴաւիթ ար- ⁶ քայ: ⁶ Դաւիթ ծնաւ զՍողոմոն՝ ՚ի կնոջէն Ուրիայ: ⁷ Սողոմոն ծնաւ ^{6, 7} զԸռորովան: Ըռորովան ծնաւ զԱբիա: Աբիա ծնաւ զԱսափ: ⁸ Ասափ ⁸ ծնաւ զՅովսափաթ: Յովսափաթ ծնաւ զՅովրամ: Յովրամ ծնաւ զՈզիա: ⁹ Ոզիա ծնաւ զՅովաթամ: Յովաթամ ծնաւ զԱքազ: Աքազ ծնաւ զԵգեկիա: ⁹ ¹⁰ Եգեկիա ծնաւ զՄանասէ: Մանասէ ծնաւ զԱմոն: Ամոն ծնաւ զՅովսիա ¹⁰ ¹¹ Յովսիա ծնաւ զՅեքոնիա, և զԷղբարս նորա առ գերութեամբն Բաբելացոց: ¹¹ ¹² Յեղ գերութեանն Բաբելացոց ծնաւ Յեքոնիա զՍաղաթիէ: Սաղա- ¹² թիէ ծնաւ զԶորաբաբէլ: ¹³ Զորաբաբէլ ծնաւ զԱբիուդ: Աբիուդ ծնաւ ¹³ զԵղիակիմ: Եղիակիմ ծնաւ զԱզովր: ¹⁴ Ազովր ծնաւ զՍաղովկ: Սաղովկ ¹⁴ ծնաւ զԱքին: Աքին ծնաւ զԵղիուդ: ¹⁵ Եղիուդ ծնաւ զԵղէազար: Եղէազար ¹⁵ ծնաւ զՍարթան: Սարթան ծնաւ զՅակոբ: ¹⁶ Յակոբ ծնաւ զՅովսէփ ¹⁶ զայրն Մարեմայ՝ որում խօսեցեալ զՄարիամ կոյս. յորմէ ծնան Յի- ¹⁷ սուս, որ անուանեցաւ Քրիստոս: ¹⁷ Արդ՝ ամենայն ազգքն յԱբրահամ ¹⁷ մինչև ՚ի Դաւիթ՝ ազգք չորեքրասանք: Եւ ՚ի Դաւթ մինչև ՚ի գերութիւնն Բաբելացոց՝ ազգք չորեքրասանք: Եւ ՚ի գերութենէն Բաբելացոց մինչև ՚ի Քրիստոս՝ ազգք չորեքրասանք:

¹⁸ Եւ Յիսուսի Քրիստոսի ծնունդն՝ էր այսպէս: Խօսեալ զմայր նորա ¹⁸ Մարիամ Յովսէփոն, մինչև եկեալ առ միմեանս՝ գրաւ յղացեալ ՚ի Նո- ¹⁹ գայն Սրբոյ: ¹⁹ Եւ Յովսէփ այրն նորա, քանզի արդար էր՝ և ոչ կամէր ¹⁹ առակել զնա, խորհեցաւ լռելեայն արձակել զնա: ²⁰ Եւ մինչ դեռ նա գ- ²⁰ այս ածէր զմտաւ, ահա հրեշտակ Տեառն ՚ի Կեպտեան՝ երևեցաւ նմա՝ ²⁰ և ասէ. Յովսէփ որդի Դաւթի, մի՛ երկնջիր առնուլ առ քեզ զՄարիամ

Յօրինակին մերում որպէս և յայս ոմանս սրակատր վերնագիր անպարսանիս Մարթէոսի. զոր մեր առեալ յայոց բազմաց՝ լցուցար համեմար վերնագրաց յաջորդ անպարսանացն: Յորս Ոսկան ըստ Լաւրինականին դնէ. Սրբոյ անպարսանի Յիսուսի Քրիստոսի ըստ Մարթէի. կամ ըստ Մարկոսի. և այլն:

1. 2 Ոմանք. Եւ զԷղբարսն նորա: **3 Ոսկան.** Եւ Զարա ՚ի Թամարայ: **5 Ոմանք.** Ի Նոբարայ. *կամ՝ ՚ի Նոբարայ:* Բոոս ծնաւ զՈվբէթ ՚ի Նո՛: **6 Ոսկան յաւելու.** Դաւիթ արքայ ծնաւ զՍո՛: **7 Բազումք.** Ըռորովան. *կամ՝ զՌորովան:* Ռորովան ծնաւ: **8 Ոմանք.** ԶՅովսափաթ. Յովսափաթ ծն՛: *Յօրինակին.* Ծնաւ զՈվրամ: **10 Ոմանք.** ԶՄանասսէ. Մանասսէ ծն՛: *Ոսկան.* ԶԱմօն. Ամօն ծնաւ: **12 Ոմանք.** ԶԶարաբաբէլ: **15 Ոմանք.** ԶԵղիազար. Եղիա՛: **16 Ոմանք.** Զայրն Մարիամու... ծնաւ Յիսուս, որ անուանեցան: **17 Ոսկան.** Ամենայն ազգք յԱր՛: *Ոմանք երիցս ևս.* Ազգ չորեքրասանք: **18 Ոմանք.** Խօսեցեալ զմայրն նորա... ՚ի Նոգայ Սրբոյ: **19 Ոմանք.** Այր նորա: *Ոսկան.* Եւ ոչ կամեցաւ ա՛:

21 կին քո. քանզի որ 'ի նմայն ծնեալ է՝ 'ի Նոզոյն Սրբոյ է: ²¹ Ծնցի որդի,
 և կոչեսցես զանունն նորա Յիսուս. զի նա՛ փրկեսցէ զժողովորդ իւր
 22 'ի մեղաց իւրեանց: ²² Այլ այս ամենայն եղև, զի լցցի որ ասացանն 'ի
 23 Տեառնէ՛ 'ի ձեռն Տաայայ՝ մարգարէի. ²³ Ահա կոյսն յղասցի՛ և ծնցի որդի,
 և կոչեսցեն զանունն նորա Էմանուէլ. որ թարգմանի՛ Ընդ մե՛զ Ասպրուած:
 24 ²⁴ Եւ զարթուցեալ Յովսէփ 'ի քնոյ անքի, արար որպէս հրամայեաց նմա
 25 հրեշտակն Տեառն, և ա՛ն յինքն զկինն իւր: ²⁵ Եւ ո՛չ զհփեր զնա, մինչև
 ծնաւ զորդին իւր զանդրանիկ. և կոչեաց զանունն նորա Յիսուս:
2 ¹ Եւ 'ի ծնանելն Յիսուսի՝ 'ի Բեթղահեմ Նրեասարանի յաուրս Ներովդի՛ և
 2 արքայի: Ահա մոզք յարևելից եկին յԵրուսաղէմ, ² և ասեն. Ո՞ր է որ
 ծնաւ արքայն Նրէից. զի քեսաք զասպրոն նորա յարևելս, և եկաք երկիր
 3 պազանել նմա: ³ Եւ իբրև լուաւ արքայ Ներովդէն՝ խռովեցաւ, և ամե-
 4 նայն Երուսաղէմ ընդ նմա: ⁴ Եւ ժողովեալ զամենայն զքահանայապետսն
 և զդպիրս ժողովրդեանն, հարցանէր 'ի նոցանէ՛ թէ ո՞ր ծնանիցի Զրիս-
 5 րոսն: ⁵ Եւ նոքա ասեն ցնա. 'Ի Բեթղահեմ Նրեասարանի: Զի այսպէս
 6 գրեալ է 'ի ձեռն մարգարէին. ⁶ Եւ որն Բեթղահեմ երկիր Յուդայ՝ ո՛չինչ
 կրպսէր ես յիշխանս Յուդայ. 'ի քէն ելցէ ինձ իշխան, որ հովուեսցէ
 7 զժողովորդ իմ զԻսրայէլ: ⁷ Յայնժամ Ներովդէս զանդ կոչեաց զմոզսն,
 8 և սպուգեաց 'ի նոցանէ զժամանակն աստեղն երևելոյ. ⁸ և արձակեալ
 զնոսա՝ 'ի Բեթղահեմ, ասէ. Գնացէ՛ք սպուգեցէ՛ք վասն մանկանն, և յոր-
 ժամ գրանիցէ՛ք՝ ա՛զդ արասջիք ինձ, զի և է՛ն եկեալ երկիր պագից
 9 նմա: ⁹ Եւ նոքա իբրև լուան 'ի թագաւորէն՝ զնացին. և ահա ասպրոն զոր
 փեսին յարևելս՝ առաջնորդեաց նոցա, մինչև եկեալ եկաց՝ 'ի վերայ՝ ուր
 10 էր մանուկն: ¹⁰ Իբրև փեսին զասպրոն, խնդացին յոյժ ուրախութիւն մեծ:
 11 ¹¹ Եւ իբրև մքին 'ի փուն, փեսին զմանուկն հանդերձ Մարեմաւ մարքն
 իւրով, և անկեալ երկիր պազանէին նմա. և բացեալ զգանձս իւրեանց՝
 12 մարուցին նմա պապարագա՝ ոսկի, և կնդրուկ, և զմուռս: ¹² Եւ հրաման
 առեալ 'ի փեսեան, չդառնալ անդրէն առ Ներովդէս, ընդ այլ ճանա-
 13 պարհ զնացին յաշխարհն իւրեանց: ¹³ Եւ իբրև զնացին նոքա անքի,
 ահա հրեշտակ Տեառն երևէր 'ի փեսեան Յովսէփու, և ասէր. Արի՛ ա՛ն
 զմանուկդ՝ և զմայր իւր՝ և փախիր յԵգիպտոս, և ա՛նդ լինիջիր՝ ցորժամ
 14 ասացից քեզ. քանզի 'ի խնդիր է Ներովդէս կորուսանել զմանուկդ: ¹⁴ Եւ
 նա յարուցեալ ա՛ն զմանուկն և զմայր իւր զիշերի՛ և զնաց յԵգիպտոս,
 15 և ա՛նդ էր մինչև ցվախճան Ներովդի: ¹⁵ Զի լցցի՛ ասացեալն 'ի Տեառնէ

20 *Ունակք.* Նա զայն ածեր... 'ի փեսեանն երև'... որ 'ի նմա ծնեալ է՝ 'ի Նոզոյ Սրբոյ:
 21 *Ունակք.* Կոչեսցեն զանունն նորա: *Ուր օրինակ մի.* Կոչեսցէ զա՛: 22 *Ունակք.*
 Ասացաւ 'ի Տեառնէ... Տաայայ մար': 23 *Բագուսք.* Ահա կոյս յղասցի... Եմանուէլ.
 և *օրինակ մի.* Եմանուիլ. և *այլ օրինակ մի.* Եմանել: 24 *Ունակք.* Յինքն զկին իւր:
 25 *Օրինակ մի.* Զորդին զանդրա՛: 2. 1 *Ունակք.* 'Ի Բեթղեմ Նրեասարա՛: 2 *Ունակք.*
 Զասպր նորա... երկիրպագա՛: 4 *Ունակք.* Զամենայն քահանայապետս և զդա՛: 5 *Ու-*
նակք. 'Ի Բեթղեմ Նրեասարա՛: *Օրինակ մի.* 'Ի ձեռն մարգարէին: 6 *Ունակք.* Ոչինչ
 կրսեր ես: 7 *Ունակք.* Զժամանակ աստեղն: 8 *Ունակք.* Եւ արձակեաց զնոսա՝ 'ի
 Բեթ': 10 *Ունակք.* Եւ իբրև փեսին: 11 *Ունակք.* Մքին 'ի փունն... մարուցանէին
 նմա... և զմուռ: 12 *Ունակք.* Յաշխարհ իւրեանց: 13 *Ունակք.* 'Ի փեսեան երևէր
 Յովսէփու, և ասէ. Արի՛... քանզի խնդիր է Ներ': 14 *Ունակք.* Իւր 'ի զիշերի... և անդ
 լինէր մինչև ցվախճանն:

ի ձեռն մարգարեին որ ասէ. Յեգիպտոսէ՛ կոչեցից գորդի իմ:

Բ ¹⁶ Յայնժամ իբրև երես Ներովդէս թէ խաբեցաւ ՚ի մոգուց ան- 16
 փի, բարկացան յոյժ. և առաքեաց կոտորեաց՝ զամենայն մանկունս
 որ էին ՚ի Բեթղահէմ և յամենայն սահմանս նորա՝ յերկեմէնից և ՚ի
 խոնարհ, ըստ ժամանակին գոր սպուզեաց ՚ի մոգուցն: ¹⁷ Յայնժամ 17
 կապարեցան ասացեալն ՚ի ձեռն Երեմիայ մարգարեի՝ որ ասէ. ¹⁸ Չայն 18
 գութեաց ՚ի Նռամայ, ողբունմն և լալունմն և աշխարունմն յոյժ. Նռաքէլ
 լայր գորդիս իւր, և ոչ կամեր մխիթարել՝ զի ոչ էին: ¹⁹ Եւ ՚ի վախճանելն 19
 Ներովդի, ահա հրեշտակ Տեառն ՚ի փեսայն երևէր Յովսեփայ յԵգիպ-
 տոս, ²⁰ և ասէր. Արի՛ ա՛ն զմանուկդ և զմայր իւր, և գնա՛ յերկիրն Իսրա- 20
 յէլի. զի մեռան որ խնդրէին զանձն մանկանդ: ²¹ Եւ նա յարուցեալ առ 21
 զմանուկն և զմայր նորա, և եկն յերկիրն Իսրայէլի: ²² Եւ իբրև լուս 22
 եթէ Արքեղատոս թագաւորեաց Նրէասպանի փոխանակ Ներովդի հօրն
 իւրոյ, երկեան երթալ անդր. և հրաման առեալ ՚ի փեսայն, գնաց ՚ի
 կողմանս Գալիլեացոց: ²³ Եւ եկեալ բնակեցաւ ՚ի քաղաքին՝ որ կոչէր 23
 Նազարեթ. զի լցցի՛ բան մարգարեին, թէ Նազովրեցի կոչեցաի:

Գ ¹ Յաւուրսն յայնոսիկ գայ Յովհաննէս մկրտիչ՝ քարոզել յանապարհն 3
 Նրէասպանի, ² և ասել. Ապաշխարեցէ՛ք՝ զի մերձեալ է արքայութիւն 2
 երկնից. ³ զի աս՛ է՛ վասն որոյ ասացաւ ՚ի ձեռն Եսայայ մարգարեի, որ 3
 ասէ. Չայն բարբառոյ յանապարհի. Պապրանսփ արարէք զճանապարհ
 Տեառն, և ուղիղ արարէք զշափոս նորա: ⁴ Եւ ինքն Յովհաննէս ունէր 4
 հանդերձ ՚ի սրևոյ ուղբու, և գօփի՛ մաշկեղէն ընդ մէջ իւր. և կերա-
 կուր նորա էր մարախ և մեղր վայրենի: ⁵ Յայնժամ ելանէին առ նա 5
 ամենայն Երուսաղէմացիք՝ և ամենայն Նրէասպան՝ և ամենայն կողմն
 Յորդանանու, ⁶ մկրտէին ՚ի նմանէ՛ ՚ի Յորդանան գետ, և խոստովան 6
 լինէին զմեղս իրեանց: ⁷ Եւ փեսեալ զբազունս ՚ի սաղուկեցոցն և 7
 ՚ի փարիսեցոց եկեալս ՚ի մկրտութիւն նորա, ասէ ցնոսա. Ծնունդք
 իժից՝ ո՞ ցոյց ձեզ փախչել ՚ի բարկութենէն որ գալոցն է: ⁸ Արարէք 8
 այսուհետև պտուղ արժանի՛ ապաշխարութեան. ⁹ և մի՛ համարիցիք ա- 9
 սել յանձինս՝ թէ ունիմք մեք հայր զԱբրահամ. ասեն՝ ձեզ, զի կարօղ է
 Աստուած ՚ի քարանցս յայսցանէ յարուցանել որդիս Աբրահամու: ¹⁰ Զի 10
 աւասիկ փապար՝ առ արմի՛ն ծառոց դնի. ամենայն ծառ որ ոչ առնիցէ
 զպտուղ բարի, հապանի և ՚ի հո՛ր արկանի: ¹¹ Ես մկրտեմ զձեզ ջրով 11
 յապաշխարութիւն. բայց որ զկնին իմ գայ՝ հզօրագոյն է քան զիս, և
 ես չեն՝ բաւական բառնալ զկօշիկս նորա. նա՛ մկրտեսցէ զձեզ ՚ի Նոզիմ
 Սուրբ՝ և ՚ի հուր: ¹² Որոյ հեծանոցն ՚ի ձեռին իւրում. և սրբեսցէ՛ զկալ 12
 իւր, և ժողովեսցէ զգորեանն ՚ի շփեմարանս իւր, և զյարդն այրեսցէ՛

15 Յոմանս պակասի. Ասացեալն ՚ի Տեառնէ՛ ՚ի ձեռն: **17 Ոմանք.** Երեմիայի
 մարգարեի: **18 Ոմանք.** Ռաքէլ լայր: **19 Ոմանք.** Ի փեսայնն երևէր: **21 Ոմանք.**
 Եւ զմայր իւր, և ե՛: **22 Ոմանք.** Թէ Արքեղայոս... հօր իւրոյ... ՚ի փեսայնն, գնացին ՚ի
 կողմանս: **23 Բազունք.** Բան մարգարեիցն, թէ Նազովրացի: **3.3 Յոմանս պակա-**
սի. Մարգարեի, որ ասէ. Չայն: **Ոմանք.** Զճանապարհս Տեառն: **4 Ոմանք.** Նանդերձ
 սրև ուղբու: **6 Ոմանք.** Եւ մկրտէին ՚ի նմանէ: **Ի բազունս պակասի.** Ի Յորդանան
 գետ, և: **7 Ոսկան.** Ո՞ ցոյց ձեզ: **8 Ոմանք.** Արժանիս ապաջ: **9 Ոմանք.** Եւ մի՛
 համարիք: **10 Ոմանք.** Զի ահաւասիկ փա՛... առնիցէ պտուղ: **11 Բազունք.** Զկնի
 իմ գայ:

13 անշէշ հրով: ¹³Յայնժամ գայ Յիսուս ՚ի Գալիլէե ՚ի Յորդանան ան
 14 Յովհաննէս մկրտել ՚ի նմանէ: ¹⁴Եւ Յովհաննէս արգելո՞ր զնա՝ և ասէ.
 15 Ինձ պիտոյ է ՚ի քէն մկրտել և դու՝ առ ին՝ գաս: ¹⁵Պապասխանի եր
 16 Յիսուս, և ասէ ցնա. Թո՛յլ քուր այժմ, զի այնպէս վայել է մեզ լնուլ գ–
 17 ամենայն արդարութիւնս: Եւ ասա թո՛յլ եր նմա: ¹⁶Եւ իբրև մկրտեցաւ
 Յիսուս, ել վաղվաղակի ՚ի ջրոյ անտի. և ահա բացան նմա երկինք. և
 երես զՆոզին Աստուծոյ՝ զի իջանէր իբրև զաղանի և զայր ՚ի վերայ
 17 նորա: ¹⁷Եւ ահա ձայն յերկնից՝ որ ասէր. Դա՛ է Որդի իմ սիրելի, ընդ
 որ հաճեցայ:

4 ¹Յայնժամ վարեցաւ Յիսուս յանապա՛ր ՚ի Նոզոյն՝ փորձել ՚ի Սաբանայէ:
 2 ²Եւ պահեալ զքառասուն տիւ և զքառասուն զիշեր՝ ասա քաղցեալ:
 3 ³Եւ մարուցեալ փորձիչն՝ ասէ ցնա. Եթէ Որդի ես Աստուծոյ՝ ասա՛ զի
 4 քարինքս այսոքիկ հաց լինիցին: ⁴Նա պապասխանի եր և ասէ. Գրե–
 5 ալ է՛ թէ ո՛չ հացի միայն կեցցէ մարդ, այլ ամենայն բանի որ ելանէ
 6 ՚ի բերանոյ Աստուծոյ: ⁵Յայնժամ առեալ ամէ զնա Սաբանայ՝ ՚ի քա–
 7 դաքն սուրբ, և կացուցանէ՛ զնա ՚ի վերայ աշտարակի փաճարին, ⁶և
 8 ասէ ցնա. Եթէ Որդի ես Աստուծոյ՝ արկ զքեզ աստի՛ ՚ի վայր. զի գրեալ
 է՛ թէ հրեշտակաց իւրոց պատուիրեալ է վասն քո՝ և ՚ի վերայ ձեռաց
 9 քարձցեն զքեզ, զի մի՛ երբէք հարցես զքարի գո՛ւրն քո: ⁷Ասէ ցնա դար–
 10 ձեալ Յիսուս. Գրեալ է՛ թէ ո՛չ փորձեսցես զՏէր Աստուած քո: ⁸Դար–
 11 ձեալ առնու ամէ՛ զնա Սաբանայ ՚ի լեռն մի բարձր յոյժ, և ցուցանէ
 12 նմա զամենայն թագաւորութիւնս աշխարհի, և զփառս նոցա, ⁹և ասէ՛
 13 ցնա. Զայս ամենայն քեզ փաց՝ եթէ անկեալ երկիրպագանիցես ինձ:
 14 ¹⁰Յայնժամ ասէ ցնա Յիսուս. Երթ յետս իմ Սաբանայ. զի գրեալ է. Տե–
 15 առն Աստուծոյ քում երկիր պագցես, և զնա՛ միայն պաշտեսցես: ¹¹Ապա
 16 եթո՞ղ զնա Սաբանայ. և ահա՛ հրեշտակք մաբեան՝ և պաշտէին զնա:
 17 ¹²Եւ իբրև լուա Յիսուս՝ եթէ Յովհաննէս մարնեցաւ, մեկնեցաւ քք
 18 զնաց՝ ՚ի Գալիլեա. ¹³և թողեալ զՆազարեթ, եկն բնակեցաւ ՚ի Կափառնառն
 19 ՚ի ծովեզերին, ՚ի սահմանս Զաբուղովնի և Նեփթաղիմայ: ¹⁴Զի լցցի՛
 20 բանն՝ որ ասացաւ ՚ի ձեռն Եսայայ մարգարէի. ¹⁵Երկիր Զաբուղովնի և
 21 երկիր Նեփթաղիմայ՝ ճանապարհ ծովո՛ւ՝ յայնկոյս Յորդանանու, Գալիլեա
 22 Նեթառնուսաց. ¹⁶ժողովուրդ որ նստէր ՚ի խաւարի՛ երես լոյս մեծ. և որոց
 23 նստէին յաշխարհին և ՚ի ստուերս մահու՝ լոյս ծագեաց նոցա: ¹⁷Յայնմ
 24 հեղե սկսաւ քարոզել Յիսուս՝ և ասել. Ապաշխարեցէ՛ք զի մերձեալ
 25 է արքայութիւն երկնից: ¹⁸Մինչ դեռ զգնայր Յիսուս ընդ եզր ծովուն
 26 Գալիլեացոց, երես երկուս եղբարս զՄիմովն զկոչեցեալն Պե՛րրոս, և
 27 զԱնդրէ՛աս եղբայր նորա՝ արկեալ ուռկան ՚ի ծով. քանզի ձկնորսք էին:
 28 ¹⁹Եւ ասէ ցնոսա. Եկայք զկնի իմ, և արարից զձեզ որսորդս մարդ–

12 Ոմանք. Իբրում, սրբեցել: **14 Օրինակ մի.** Արգելոյր զնա՝ և ասէր: **15 Բազումք.** Զամենայն արդարութիւն, և: **17 Ոմանք.** Որ ասէ. Դա է: **4. 1 Օրինակ մի.** Ի Նոզոյն յանապ: Ի լուս. Փորձեալ ՚ի Սաբանայէ, *համաձայն ոմանց ՚ի բնաք*: **3 Ոմանք.** Նաց լիցին: **6 Ոմանք.** Եթէ հրեշտակաց: **8 Ոսկան.** Դարձեալ առեալ ամէ զնա: **Ոմանք.** Թագաւորութիւնս աշխարհիս: **9 Օրինակ մի.** Եւ ասէ. Զայդ ամենայն քեզ փաց: **12 Ոմանք.** Մեկնեցաւ և զնաց ՚ի Գալիլե: **15 Ոմանք.** Ծանապարհ ծովուն: **16 Ոմանք.** Եւ որ նստէին յաշխարհի: **18 Ոմանք.** Յիսուս յեզր ծովուն:

կան: ²⁰ Եւ նոցա թողեալ վաղվաղակի գգործիսն՝ գնացի՛ն զհետ նորա: ²¹ Եւ մաքուցեալ անփի յառաջ՝ եփես այլ երկուս եղբարս, զՅա՛նովբոս ²¹ Զեբեդեայ և զՅովհա՛ննէս զեղբայր նորա ՚ի նաի՛ Ձեբեդեան հանդերձ հարբն իրեանց, մինչդեռ կազմէին զուռկանս իրեանց. և կոչեաց զնոսա: ²² Նոցա թողեալ վաղվաղակի գնանն և զհայր իրեանց, գնացին զհետ նորա:

Դ ²³ Եւ շրջեր Յիսուս ընդ ամենայն կողմն Գալիլեացոց. ուսուցանէր ՚ի ²³ ժողովուրդս նոցա՝ և քարոզէր զաւերարանն արքայութեան, և բժշկէր զամենայն հիւանդութիւնս՝ և զամենայն ախարս ՚ի ժողովրդեանն: ²⁴ Եւ ²⁴ ել լուր նորա ընդ ամենայն երկիրն Ասորոց, և մաքուցին առ նա զամենայն հիւանդս՝ որ նեղեալ էին ՚ի պէսպէս ցաւս և ՚ի փանջանս, և զդիւահարս և զլուսնոքս և զանդամալոյծս. և բժշկեաց զնոսա: ²⁵ Եւ ²⁵ երթային զհետ նորա ժողովուրդք բազումք ՚ի Գալիլէ, և ՚ի Դեկապօլեայ, և յերուսաղէմ և ՚ի Տրեսապանէ, և յայնկոյս Յորդանանու, և բժշկեաց զնոսա:

Ե/բզ ¹ Եւ փեսեալ զժողովուրդսն՝ ել ՚ի լեառն. և իբրև նստան անդ՝ մա- ⁵ փեան առ նա աշակերտքն նորա. ² և բացեալ զբերան իր ուսուցանէր ² զնոսա, և ասէր. ³ Երանի՛ աղքապաց հոգուվ, զի նոցա է արքայութիւն ³ երկնից: ⁴ Երանի՛ սգաւորաց, զի նոքա մխիթարեսցին: ⁵ Երանի՛ հեզոց, ^{4, 5} զի նոքա ժառանգեսցեն զերկիր: ⁶ Երանի՛ որ քաղցեալ և ծարաւի իցեն ⁶ արդարութեան, զի նոքա յագեսցին: ⁷ Երանի՛ ողորմածաց, զի նոքա ⁷ ողորմութիւն գտցեն: ⁸ Երանի այնոցիկ՝ որ սուրբ են սրտիւք, զի նոքա ⁸ զԱստուած փեսցեն: ⁹ Երանի խաղաղարարաց, զի նոքա որդիք Աս- ⁹ փուծոյ կոչեսցին: ¹⁰ Երանի որ հալածեալ իցեն վասն արդարութեան, ¹⁰ զի նոցա՛ է արքայութիւն երկնից: ¹¹ Երանի՛ է ձեզ՝ յորժամ նախափիցեն ¹¹ զձեզ և հալածեսցեն, և ասիցեն զամենայն բա՛ն չա՛ր զձեռք սուր՝ վասն ին. ¹² ցնծացէք և ուրախ լերուք, զի վարձք ձեր բազում են յերկինս. զի ¹² այսպէս հալածեցին զմարգարէսն որ յառաջ քան զձեզ էին: ¹³ Դո՛ք էք ¹³ աղ երկրի. եթէ աղն անհամի՛ ին՝ յաղիցի. ոչ իմիք ազդիցէ՛ այնուհե- ¹⁴ փս, բայց եթէ ընկենուլ արտաքս՝ և կոխան լինել ՚ի մարդկանէ: ¹⁴ Դո՛ք էք ¹⁴ լոյս աշխարհի. ոչ կարէ քաղաք թաքել՝ որ ՚ի վերայ լերին կայցէ: ¹⁵ Եւ ոչ լուցանեն ճրագ՝ և դնեն ընդ գրուանաւ, այլ ՚ի վերայ աշտանա- ¹⁵ կի. և լոյս փայ ամենեցուն՝ որ ՚ի փանն իցեն: ¹⁶ Այնպէս լուսատրեսցէ ¹⁶ լոյս ձեր առաջի մարդկան, որպէս զի փեսցեն զգործս ձեր բարիս, և ¹⁷ փառատրեսցեն զՏայր ձեր որ յերկինս է: ¹⁷ Մի՛ համարիք եթէ եկի՛ ¹⁷ լուծանել զօրէնս կամ զմարգարէս. ոչ եկի լուծանել՝ այլ լնուլ: ¹⁸ Ամէն ¹⁸ ասեն ձեզ. Մինչև անցցեն երկինք և երկիր, յովկր մի՛ որ նշանախեսց

21 Ոմանք. Եղբայր նորա ՚ի նաիին... մինչ կազմէին: **22 Ոմանք.** Եւ նոցա թողեալ վաղ՛: *՚Ի լուս՛.* Եւ զհայրն իրե՛. *համաձայն ոմանց ՚ի բնաք՛:* **23 Օրինակ մի.** Ուսուցանէր զնոսա՝ և քարոզէր: **24 Ոմանք.** Եւ ել լուրն նորա... և զանդամալոյծս: **5. 1 Ոմանք.** Ել ՚ի լեառնն... աշակերտք նորա: **3 Ոմանք.** Արքայութիւնն երկնից: **8 Ոմանք.** Որ սուրբն են սրտիւք: **10 Ոմանք.** Արքայութիւնն երկնից: **11 Ոմանք.** Նախաքրեսցեն զձեզ, և հալածիցեն և ասասցեն: **12 Ոմանք.** Քան զձեզն էին: **13 Այլք.** Երկրի. ապա թէ աղն ան՛: *Ոմանք.* Ին՝ յաղեսցի: **16 Օրինակ մի.** Եւ փառատր արասցեն զՏայր ձեր:

մի է, ոչ անցցէ յօրինացն և 'ի մարգարէից՝ մինչև ամենայն եղիցի:
 19 ¹⁹ Որ որ լուծցէ մի ինչ 'ի պապութիւնացս յայսցանէ 'ի փոքունց, և
 ուսուցէ այնպէս զմարդիկ, փոքր կոչեսցի յարքայութեան երկնից: Իսկ
 20 որ արասցէ՝ և ուսուցէ, նա՛ մեծ կոչեսցի յարքայութեան երկնից: ²⁰ Բայց
 սսեմ ձեզ. զի եթէ ոչ առաւելուցն արդարութիւն ձեր առաւել քան
 21 զղպարացն և զփարիսէցւոց, ոչ մտանիցէք յարքայութիւն երկնից: ²¹ Լուարուք
 զի ասացաւ առաջնոցն, թէ մի՛ սպանաներ. զի որ սպանանիցէ՝ պարտական
 22 լիցի դատաստանի: ²² Այլ ես սսեմ ձեզ. եթէ ամենայն որ բարկա-
 նայ եղբոր իւրում փարապարտուց, պարտաւոր լիցի դատաստանի:
 Եւ որ ասիցէ ցեղբայր իւր յիմար, պարտաւոր լիցի արեմի: Եւ որ
 23 ասիցէ ցեղբայր իւր մորոս, պարտաւոր լիցի 'ի գեհեմ հրոյն: ²³ Եթէ
 մարտուցանիցես զպարարագ քո 'ի վերայ սեղանոյ, և անդ յիշիցես՝
 24 եթէ եղբայր քո ունիցի ինչ խէթ զքէն, ²⁴ թո՛ղ զպարարագն քո ա-
 ռաջի սեղանոյն. և երթ նախ հաշտեաց՝ ընդ եղբոր քում, և ապա՛
 25 եկեալ մարտուցի՛ր զպարարագն քո: ²⁵ Լեր իրաւախո՛հ ընդ ոսոխի քում
 վաղագոյն, մինչդեռ իցես ընդ նմա 'ի ճանապարհի. զուցէ՛ մտանիցէ
 զքեզ ոսոխն դատարոյի, և դատարոյն դահճի. և արկանիցիս 'ի բանփ:
 26 ²⁶ Ամէն սսեմ քեզ. ոչ ելանիցես անփի, մինչև հարտուցանիցես զյեպիւն
 27, 28 նաքարակիպն: ²⁷ Լուարուք զի ասացաւ. Մի՛ շնար: ²⁸ Բայց ես՝ սսեմ
 ձեզ. թէ ամենայն որ հայի 'ի կի՛ն մարդ առ 'ի ցանկանալոյ նմա, անդէ՛ն
 29 շնացաւ ընդ նմա 'ի սրբի իւրում: ²⁹ Եթէ ակն քո աջ գայթազդեցուցանէ
 զքեզ, իլեա՛ զնա՝ և ընկեա՛ 'ի քէն. զի լան է քեզ եթէ մի յանդամոց
 30 քոց կորիցէ, և մի՛ ամենայն մարմինդ քո անկանիցի 'ի գեհեմ: ³⁰ Եւ ե-
 թէ աջ ձեռն քո գայթազդեցուցանէ զքեզ, հա՛ր զնա՝ և ընկեա՛ 'ի քէն.
 զի լան է քեզ եթէ մի յանդամոց քոց կորիցէ, և մի՛ ամենայն մարմինդ
 31 քո արկանիցի 'ի գեհեմ: ³¹ Ապաքէն ասացաւ, թէ որ արձակիցէ զկիւն
 32 իւր՝ փացէ՛ նմա զարձակմանն: ³² Բայց են սսեմ ձեզ. եթէ ամենայն որ
 արձակէ զկիւն իւր առանց բանի պոռնկութեան, նա՛ փայ նմա շնալ. և որ
 33 զարձակեալն առնէ՛ շնայ: ³³ Դարձեալ լուարուք զի ասացաւ առաջնոցն.
 34 Մի՛ երդնուցուս սուր, բայց հարուցեն Տեառն զերդմունս քո: ³⁴ Այլ են
 սսեմ ձեզ. Ամենևին՛ մի՛ երդնուլ. մի՛ յերկիւնս՝ զի այթո՛ռ է Աստուծոյ.
 35 ³⁵ և մի՛ յերկիր՝ զի պարտանդան է ուրից նորա. և մի՛ յերուսաղեմ՝ զի
 36 քաղաք է մեծի Արքայի. ³⁶ և մի՛ 'ի գլուխ քո երդնուցուս, զի ոչ կարես
 37 մազ մի սպիտակ առնել՝ կամ թուխ: ³⁷ Այլ եղիցի ձեր բան, այոն՝ այո,
 38 և ոչն՝ ոչ. զի աւելին քան զայն 'ի չարէն է: ³⁸ Լուարուք զի ասացաւ.
 39 Ակն ընդ ական, և աքամն ընդ աքաման: ³⁹ Այլ են սսեմ ձեզ. Մի՛ կալ
 հակառակ չարին: Այլ եթէ որ ածիցէ ապրակ յաջ ծնօր քո՝ դարձո՛

18 Օրինակ մի. Ամէն ամէն սսեմ ձեզ: *Ոմանք.* Մինչև ամենայն եղիցի: **20 Ոմանք.** Ձեզ. եթէ ոչ առաւելուցու: *Այլք.* Ձեր աւելի քան զղպարացն: **21 Ոմանք.** Զի որ սպանանէ... լինիցի: **22 Ոմանք.** Պարտական լիցի դա՛... լիցի գեհեմ հրոյն. և *ոմանք.* գեհեմի հրոյն: **23 Բազումք.** Եւ անդ յիշեսցես՝ եթէ եղ՞: *Ոմանք.* Ունի ինչ խէթ: **24 Ոմանք.** Սեղանոյն. երթ նախ: **25 Ոմանք.** Լեր իրաւախորհ... դատարոյին: **30 Յօրինակիւն պակասէր.** Ամենայն մարմինդ քո: *Ոմանք.* Անկանիցի 'ի գեհեմ: **31 Ոմանք.** Եթէ որ արձակէ զկիւն: **32 Ոմանք.** Զարձակեալն առնու: **34 Ոմանք.** Ամենևին մի՛ երդնուր: **37 Ոմանք.** Ձեր բան... զի աւելի:

նմա և զմեւսն: ⁴⁰ Եւ որ կամիցի որ դարել և առնուլ զշապիկս քո, թո՛ղ 40
 'ի նա և զբաճկոն քո: ⁴¹ Եւ որ փարապարհակ վարիցէ զքեզ մղոն մի, 41
 երթ ընդ նմա և երկուս: ⁴² Որոս խնդրէ 'ի քէն՝ փո՛ր. և որ կամի 42
 փոխ առնուլ 'ի քէն՝ մի՛ դարձուցաներ զերեսս: ⁴³ Լուարուք ապաքէն զի 43
 սասցաւ. Սիրեսցեն զընկեր քո, և արեսցես զթշնամին քո: ⁴⁴ Այլ են 44
 ասեն ձեզ. Սիրեցէք զթշնամիս ձեր. օրհնեցէք զանիծիչս ձեր. բա-
 րի՛ արարէք արելեաց ձերոց. և աղօթս 'ի վերայ այնոցիկ՝ որ լլկէնն
 զձեզ և հալածեն. ⁴⁵ զի եղիջիք որդիք Նօր ձերոյ որ յերկինսն է. զի 45
 զարեգակն իւր ծագէ՛ 'ի վերայ չարաց և բարեաց, և ածէ անձրև՝ 'ի վե-
 րայ արդարոց և մեղաորաց: ⁴⁶ Զի եթէ սիրիցէք զայնոսիկ որ սիրենն 46
 զձեզ՝ զի՛նչ վարձք իցեն, ոչ ապաքէն և մաքսաւորք գնոյն գործեն: ⁴⁷ Եւ 47
 եթէ փայցէք միայն ողջոյն բարեկամաց ձերոց՝ զի՛նչ աւելի առնէք. ոչ
 ապաքէն մաքսաւորք և մեղաւորք գնոյն գործեն: ⁴⁸ Արդ՝ եղերո՛ւք դուք 48
 կապարեալք, որպէս և Նայրն ձեր երկնաւոր կապարեալ է:

բն ¹ Զգո՛յշ լերուք ողորմութեան ձերում՝ մի՛ առնել առաջի մարդկան, **6**
 որպէս թէ 'ի ցոյց ինչ նոցա. զուցէ՛ և վարձս ոչ ընդունիցիք 'ի Նօրէն
 ձերմէ՛ որ յերկինսն է: ² Այլ յորժամ առնիցես ողորմութիւն, մի՛ հարկաներ 2
 փո՛ղ առաջի քո, որպէս կեղծաւորքն առնեն 'ի ժողովուրդս և 'ի հրապարակս,
 որպէս զի փառաւորեսցին 'ի մարդկանէ: Ամեն ասեն ձեզ. Այն իսկ են
 վարձք նոցա: ³ Այլ դու յորժամ ողորմութիւն առնիցես, մի՛ զփրասցէ 3
 ձախ քո զինչ գործէ՛ աջ քո. ⁴ որպէս զի եղիցի ողորմութիւնն քո 'ի 4
 ծածոնկ. և Նայրն քո որ րեսանէ 'ի ծածոնկ՝ հաբուսցէ քեզ յայտնա-
 պէս: ⁵ Եւ յորժամ յաղօթս կայցես, մի՛ լինիցիս որպէս կեղծաւորքն. զի 5
 սիրեն 'ի ժողովուրդս և յանկինս հրապարակաց կալ յաղօթս, որպէս
 զի երեսցին մարդկան: Ամէն ասեն ձեզ. Այն իսկ են վարձք նոցա: ⁶ Այլ 6
 դու յորժամ կայցես յաղօթս, մո՛րս 'ի սենեակ քո՝ և փակեա՛ գրուրս քո,
 և կայ յաղօթս առ Նայր քո 'ի ծածոնկ. և Նայրն քո որ րեսանէ 'ի
 ծածոնկ, հաբուսցէ քեզ յայտնապէս: ⁷ Եւ յորժամ կայցէք յաղօթս, մի՛ 7
 շարխօսք լինիք իբրև զհեթանոսսն. զի համարին թէ 'ի բազում խօսից
 իրեանց լսելի լինիցին: ⁸ Արդ՝ մի՛ նմանիցէք նոցա. զի գիպէ Նայրն 8
 ձեր զինչ պիտոյ է ձեզ, մինչչն՝ ձեր խնդրեալ ինչ իցէ 'ի նմանէ: ⁹ Եւ 9
 արդ՝ այսպէս կացէք դուք յաղօթս. Նայր մեր որ յերկինս, սուրբ ե-
 ղիցի անուն քո. ¹⁰ եկեսցէ՛ արքայութիւն քո. եղիցին կամք քո որպէս 10
 յերկինս և յերկրի. ¹¹ զհաց մեր հանապազորդ՝ փո՛րս մեզ այսօր. ¹² և 11, 12
 թո՛ղ մեզ զպարտիս մեր, որպէս և մեք թողումք մերոց պարտապանաց.
¹³ և մի՛ փանիր զմեզ 'ի փորձութիւն, այլ փրկեա՛ զմեզ 'ի չարէն. զի 13

39 *Բագու՛ւք.* Նակառակ չարի: *Ոմանք.* Ածիցէ որ: **40** *Ոմանք.* Թո՛ղ 'ի նմա և զբաճկոն: **41** *Ոմանք.* Տարապահակ վա՛: **42** *Ոսկրսն.* Որ որ խնդրէ 'ի քէն: **44** *Առ Ոսկրանայ պակասի.* Զթշնամիս ձեր. *օրհնեցէք զանիծիչս ձեր: Ոմանք յաւելոյն.* Եւ աղօթս *արարէք* 'ի վերայ այնոցիկ որ լլկեն: **46** *Ոմանք.* Սիրեն զձեզ: **6. 1** *Ոմանք.* 'Ի Նօրէ ձերմէ որ յերկինս է: **4** *Ոմանք.* Ողորմութիւն քո: **5** *Ոմանք.* Յաղօթս կացցես. *և ոմանք.* Կայցէք, մի՛ լինիցիք: **6** *Ոմանք.* Կացցես յաղօթս... զորունս քո... առ Նայրն քո: **7** *Բագու՛ւք.* Մի՛ շարխօսք լի: *Ոմանք.* Շարխօս լինիցիք... եթէ 'ի բազում: **9** *Օրհնակ մի.* Կայցէք դուք: *Ոսկրսն յաւելոյն.* Որ յերկինս եւ:

14 քո՛ է արքայութիւն և զօրութիւն և փանօք յաւիտեանս ամէն: ¹⁴ Զի ե-
 թէ թողուցուք մարդկան զյանցանս նոցա, թողցէ՛ և ձեզ Նայրն ձեր
 15 երկնաւոր: ¹⁵ Ապա թէ ոչ թողուցուք մարդկան զյանցանս նոցա, և ոչ
 16 Նայրն ձեր թողցէ՛ ձեզ զյանցանս ձեր: ¹⁶ Եւ յորժամ պահիցեք՝ մի՛ լինիք
 իբրև զկեղծաւորսն փրփմեալք. որ ապականեն զերեսս իրեանց, որ-
 պէս զի երևեսցին մարդկան թէ պահիցեն: Ամէն ասեն ձեզ. Այն իսկ
 17 են վարձք նոցա: ¹⁷ Այլ դո՛ւ յորժամ պահիցես, օժ զգլուխ քո՛ և լուա՛
 18 զերեսս քո, ¹⁸ զի մի՛ երևեսցիս մարդկան իբրև զպահօղ. այլ Նօր քում
 19 ՚ի ծածոնկ. և Նայրն քո որ փեսանէ՛ ՚ի ծածոնկ, հապուսցէ՛ քեզ: ¹⁹ Մի՛
 գանձէք ձեզ գանձս յերկրի. ուր ցեց և ուրի՛ճ ապականեն, և ուր գողք
 20 ական հափանեն և գողանան: ²⁰ Այլ գանձեցէք՝ ձեզ գանձս յերկինս, ուր
 ոչ ցեց և ոչ ուրի՛ճ ապականեն, և ոչ գողք ական հափանեն և գողանան.
 21, 22 ²¹ զի ուր գանձք ձեր են, անդ և սիրտք ձեր լիցին: ²² Ըրագ մարմնոյ անկն բգ
 23 է. եթէ ակն քո առայր է, ամենայն մարմինդ լուսաւոր էր լիցի: ²³ Ապա
 թէ ակն քո չար է՝ ամենայն մարմինդ խաւարին էր լիցի: Իսկ արդ՛ ե-
 24 թէ լոյսդ որ ՚ի քեզ է՝ խաւար է, խաւարն՝ ո՛րհչափ ևս: ²⁴ Ո՛չ որ կարէ
 երկուց փերանց ծառայել. կամ զմին արիցէ՛ և զմեւս սիրիցէ՛, կամ
 զմին մեծարիցէ՛ և զմեւս արհամարհիցէ. ոչ կարէք Աստուծոյ ծառա-
 25 յել և մամոնայի: ²⁵ Վասն այդորիկ ասեն ձեզ. Մի՛ հոգայք վասն ոգոց
 ձերոց՝ զի՛նչ ուրիցեք՝ կամ զի՛նչ ըմպիցեք. և մի՛ վասն մարմնոց ձերոց՝
 թէ զի՛նչ ազանիցիք. ոչ ապաքէն ոգի՛ առաւել է քան զկերակուր՝ և մար-
 26 մին քան զհանդերձ: ²⁶ Նայեցարոնք ՚ի թռչունս երկնից՝ զի ոչ վարեն
 և ոչ հնձեն, և ոչ ժողովեն ՚ի շքեմարանս. և Նայրն ձեր երկնաւոր
 27 կերակրէ՛ զնոսա. ոչ ապաքէն դուք առաւել էք քան զնոսա: ²⁷ Իսկ արդ՛
 ո՞ ՚ի ձէնջ առ հոգալ իրում՝ յաւելու կարիցէ ՚ի հասակ իւր կանգուն
 28 մի: ²⁸ Եւ վասն հանդերձի զի՛ հոգայք. հայեցարոնք ՚ի շուշանն վայրենի՛
 29 ո՛րպէս աճէ. ոչ ջանայ, և ոչ նիւթէ: ²⁹ Ասեն ձեզ՝ զի և ոչ Սողովմովն
 30 յամենայն ՚ի փառսն իրում զգեցաւ իբրև զմի ՚ի նոցանէ: ³⁰ Իսկ եթէ
 զխորն ՚ի վայրի, որ այսօր է և վաղիւ ՚ի հնոց արկանի, Աստուած
 31 անյալէս զգեցուցանէ. ո՛րհչափ ևս առաւել զձեզ թերահաւարք: ³¹ Մի՛
 այսուհետև հոգայցեք՝ և սաիցեք. Զինչ կերիցոնք կամ զինչ արբցուք
 32 կամ զինչ զգեցուք. ³² զի զայդ ամենայն հեթանոսք ինդրեն. քանզի
 33 գիպէ՛ Նայրն ձեր երկնաւոր, թէ պիտոյ՛ է ձեզ այդ ամենայն: ³³ Խնդ-
 րեցէք նախ զարքայութիւն Աստուծոյ և զարդարութիւն նորա, և այդ
 34 ամենայն յաւելցի՛ ձեզ: ³⁴ Մի՛ այսուհետև հոգայցեք վասն վաղուի, զի
 վաղին վասն ի՛ր հոգասցի. շայր է աւուրն չար իւր:

7, 2 ¹ Մի՛ դարիք, զի մի դարիցիք. ² զի որով դարաստրանաւ դարիք՝ բե

13 Օրինակ մի. Եւ մի՛ փար զմեզ: *Ոմանք.* Այլ փրկեա՛ ՚ի չարէ: *Առ Ոսկանայ պսակա-
 սի.* Յաւիտեանս ամէն: **14 Ոսկան յաւելու. Երկնաւոր զյանցանս ձեր: **15 Ոսկան
 յաւելու.** Նայրն ձեր երկնաւոր թող՛: **16 Ոմանք.** Իբրև զկեղծաւորքն փրփմեալք: **18 Ո-
 մանք յաւելուն.** Նօրն քում... հապուսցէ քեզ յայրենասէս: **19 Ոմանք.** Եւ գողք ական
 հա՛: **21 Բազումք.** Եւ սիրտք ձեր երկրիցին: **23 Ոմանք.** Ապա թէ ակնդ չար է: **25 Առ
 Ոսկանայ պսակասի.** Ուրիցեք, կամ զի՛նչ ըմպիցեք, և: **26 Ոմանք.** Նայեցարուք
 ընդ թռչունս: **28 Ոմանք.** Ի՛ շուշանն վայրեն՛... որպէս աճեն. ոչ ջանան, և ոչ նիւթեն:
29 Ոմանք. Յամենայն փառսն: **30 Ոմանք.** Եւ վաղին ՚ի հնոց: **34 Ոմանք.** Վասն
 վաղուին:**

դարելոց էք. և որով չափով չափէք՝ չափեսցի՛ ձեզ: ³ Զի՛ րբեսանես զշի 3
յական եղբոր քոյ, և ՚ի քում ական զգերանդ ո՛չ նշմարես: ⁴ Կամ զիաֆո 4
ասես ցեղբայր քո. Թող հանից զշիդոյ յականէ քումմէ: Եւ ահաւաղիկ
՚ի քում ականդ գերան կայ: ⁵ Կեղծաւոր՝ հան նախ զգերանդ յականէ 5
քումմէ, և ապա՛ հայեսցես հանել զշիդոյ յականէ եղբոր քոյ: ⁶ Մի՛ րայք 6
զարբութիւն՝ շանց. և մի՛ արկանէք զմարգարի՛ր ձեր առաջի խոզաց,
զի մի՛ առ ո՛րն կոխիցեն զնոսա, և դարձեալ երգիծուցանիցեն՝ զձեզ:
⁷ Խնդրեցէ՛ք՝ և րացի՛ ձեզ, հայցեցէ՛ք՝ և գրջի՛ք, բախեցէ՛ք՝ և բացցի՛ 7
ձեզ. ⁸ զի ամենայն որ խնդրէ՛ առնո՛ւ, և որ հայցէ՛ գրանէ՛, և որ բախէ՛ 8
բացցի՛ նմա: ⁹ Ո՛ր իցէ ՚ի ձէնջ մարդ՝ ցոր խնդրիցէ որդի իւր հաց, մի-
թէ քա՛ր րայցէ նմա. ¹⁰ և կամ խնդրիցէ ձուկն, միթէ օ՛ծ րայցէ նմա: 10
¹¹ Արդ՝ եթէ դուք որ չարքդ էք՝ զիւրեք պարգևս բարիս րա՛յ որդոց ձե- 11
րոց, ո՛րչափ և՛ն առաւել Նայրն ձեր որ յերկինս է րացէ բարիս այնոցիկ
որ խնդրեն զնա: ¹² Զամենայն գոր միանգամ կամիջիք՝ թէ արասցեն 12
ձեզ մարդիկ՝ այնպէս և որո՛ք արարէք նոցա. զի այս իսկ են օրէնքն
և մարգարէք: ¹³ Մտէ՛ք ընդ նեղ դուռն. քանի ընդարձակ է դուռն՝ և 13
համարձակ ճանապարհն՝ որ րանի ՚ի կորուստ, և բազումք են որ
մրանեն ընդ նա: ¹⁴ Քանի անձուկ է դուռնն՝ և նեղ ճանապարհն՝ որ
րանի ՚ի կեանս, և սակաւք են որ գրանեն զնա: ¹⁵ Զգոյ՛շ լերուք ՚ի 15
սուր մարգարէիցն՝ որ գան առ ձեզ հանդերձիւք ոչխարաց, և ՚ի ներ-
քոյ են գայլք յափշրակօղբ: ¹⁶ Ի պրոյն նոցա ծանիջիք զնոսա: Միթէ 16
քաղիցեն՛ն ՚ի փշոց խաղող՝ կամ ՚ի րաբասկէ թո՛ւգ: ¹⁷ Այսպէս ամե- 17
նայն ծառ բարի՝ պրոյն բարի առնէ, և ծան չար՝ պրոյն չար առնէ:
¹⁸ Ո՛չ կարէ ծառ բարի պրոյն չար առնել, և ո՛չ ծառ չար՝ պրոյն բարի՛ 18
առնել: ¹⁹ Ամենայն ծառ՝ որ ոչ առնէ պրոյն բարի, հաբանի և ՚ի հո՛ր 19
արկանի: ²⁰ Ապա ՚ի պրոյն նոցա ծանիջիք զնոսա: ²¹ Ո՛չ ամենայն որ 20, 21
ասէ ցիս. Տէ՛ր Տէ՛ր, մրցէ յարքայութիւն երկնից. այլ որ առնէ զկամս
Նոր իմոյ որ յերկինսն է: ²² Բազումք ասիցեն ցիս յաւուրն յայնմիկ. Տէ՛ր 22
Տէ՛ր՝ ո՛չ յանուն քո մարգարէացաք, և յանուն քո դևս հանաք, և յանուն
քո զօրութիւնս բազումս արարաք: ²³ Եւ յայնժամ ասացից՝ ցնոսա՛՛ եթէ 23
ո՛չ երբէք զիւրեք զձեզ. ՚ի բաց կացէք յինէն ամենեքեան՝ ոյք գործէիք
զանօրէնութիւն: ²⁴ Ամենայն որ լսէ զբանս իմ զայստիկ՝ և առնէ զոսա, 24
նմանեսցէ անձ իմաստնոյ, որ շինեսց զրուն իւր ՚ի վերայ վիմի. ²⁵ իջին 25
անձրևք՝ և խաղացին գեպք, շնչեցին հողմք՝ և բախեցին զրունն, և ո՛չ
կործանեցաւ, քանզի ՚ի վերայ վիմի՛ հաստատեալ էր: ²⁶ Եւ ամենայն որ 26

7. 3 *Ունակք.* Զշիդ յական... ՚ի քում ականդ: *Այլք.* Զգերանդ ո՛չ րբեսանես: 4 *Ունակք.*
Զշիդդ... ՚ի քում ական: 6 *Ունակք.* Զմարգարիս ձեր... խոզից... կոխեսցեն զնոսա:
9 *Ունակք.* Ով է ՚ի ձէնջ մարդ: 11 *Ունակք.* Որ չարդ էք. կամ՝ չարք էք... րայցէ բարիս:
12 *Ունակք.* Զամենայն որ միանգամ... զի այն իսկ են օրէնք և: 13 *Ի յերևանս*
հին և նոր գրչագիր օրինակաց մերոց՝ երեքն ևնթ ոչ այնչափ հնագիրք՝ ունէին.
Քանզի ընդարձակ է. (14) քանզի անձուկ է: Եւ երկուք՝ միայն յառաջնում րեղորջ՝
քանզի: Բսկ այլ մնացեալք առհասարակ՝ համաձայն մերումս դնեն՝ քանի. այսու
ևնթ զանազանութեամբ. զի ունակք ՚ի սոցանէ ունին ՚ի վերայ զգարմացական
ոլորակս՝ և կէսք զհարցական՝ ։ իսկ այլ ևս ունակք զսոցանէսն օ. որպէս
մերս: 16 Ուսկան. Ի փշոյ խաղող: 21 *Ունակք.* Այլ որ արասցէ զկամս: 22 *Ունակք.*
Յաւուր յայնմիկ: 23 *Ուսկան.* Ոյք գործէք զանօ՛:

լսէ զբանս իմ զայսոսիկ՝ և ոչ առնէ զոսսա, նմանեսցէ աճն յիմարի, որ
 27 շինեսաց զպրուն իւր 'ի վերայ աւագոյ. ²⁷ Իջին անձրևք՝ յարեան գետք,
 շնչեցին հողմք՝ հարին զպրունն, և անկան. և էր կործանումն նորա մեծ
 28 յոյժ: ²⁸ Եւ եղև իբրև կապարեսաց Յիսուս զամենայն զբանսս զայսոսիկ,
 29 զարմանային ժողովուրդքն ընդ վարդապետութիւն նորա. ²⁹ զի իբրև
 իշխանութեամբ ուսուցանէր՝ և ոչ որպէս դպիրքն նոցա:

8 ¹ Այլ իբրև էջ 'ի լեռնէ անպի, գնացին զկնի նորա ժողովուրդք **Զ**
 2 բազումք: ² Եւ ահա մարուցեալ բորոս մի, երկիր պագանէր նմա, և
 3 ասէր. Տէր, եթէ կամիս կարօղ ես զիս սրբել: ³ Չգեսաց զձեռն իւր և
 հասոյց 'ի նա Յիսուս՝ և ասէ. Կամիմ սրբեսց: Եւ վաղվաղակի սրբեցաւ
 4 'ի նմանէ բորոսութիւնն: ⁴ Եւ ասէ ցնա Յիսուս. Զգոյճ լեր՝ մի՛ ումեք
 ասիցես. այլ երթ ցոյց զանձն քո քահանային. և մարո՛ զպարարագն,
 զոր հրամայեաց Մովսէս 'ի վկայութիւն նոցա:

⁵ Եւ մտեալ 'ի Կափառնաում, մարեան առ նա հարիւրապետ մի, **Է**
 6 աղաչէր զնա, ⁶ և ասէր. Տէր՝ մանուկ իմ անկեալ կայ 'ի քան անդամալոյժ՝
 7 չարաչար քանջեալ: ⁷ Ասէ ցնա Յիսուս. Ես եկից՝ և բժշկեցից զնա:
 8 ⁸ Պարասխանի եր հարիւրապետն՝ և ասէ. Տէր՝ չնմ բաւական եթէ ընդ
 9 յարկան իմով մտցես. այլ ասա՛ բանիւ, և բժշկեսցի՛ մանուկն իմ: ⁹ Քան-
 զի և ես այր մի եմ ընդ իշխանութեամբ, ունիմ ընդ ինև զինուորս. ասեն
 սմա երթ՝ և երթայ. և այլում թէ եկ՝ և գայ. և ծառայի իմում թէ արա՛
 10 զայս՝ և առնէ: ¹⁰ Իբրև լուա Յիսուս՝ զարմացան, և ասէ ցայնոսիկ՝ որ
 զհեմքն երթային. Ամեն ասեն ձեզ և ոչ յհարայէլի այսպիսի հաւարս զքի
 11 երբէք: ¹¹ Բայց ասեն ձեզ, զի բազումք յարևելից և յարևմտից եկեսցեն՝
 և բազմեսցին ընդ Աբրահամո՛ւ և ընդ Սահակայ՝ և ընդ Յակովբո
 12 յարքայութեան երկնից. ¹² և որդիքն արքայութեան ելցեն 'ի խաւարն
 13 արտաքին. ա՛նդ եղիցի լալ և կրճել պարամանց: ¹³ Եւ ասէ Յիսուս
 ցհարիւրապետն. Երթ՝ և որպէս հաւարացերդ եղիցի՛ քեզ: Եւ ողջացաւ
 մանուկն նորա յաւոր յայնմիկ:

¹⁴ Եւ եկեալ Յիսուս 'ի քուն Պերրոսի, երես զի զոքանչն նորա **Ը**
 15 անկեալ դնէր քապացեալ. ¹⁵ կալան զձեռանէ նորա՝ և եթող զնա ջերմնն.
 յորն եկաց՝ և պաշտէր զնա:

¹⁶ Իբրև եղև երեկոյ՝ մարուցին առ նա դիւահարս բազումս, և եհան **Թ**
 17 զայսան բանիւ. և զամենայն հիւանդսն բժշկեանց: ¹⁷ Զի լցցի՛ բանն՝
 որ ասացաւ 'ի ձեռն Եսայայ մարգարէի. Նա՛ զհիւանդութիւնս մեր
 վերացոյց, և զցաս մեր եքարծ:

¹⁸ Տեսեալ Յիսուսի ժողովուրդս բազումս զիւրև, հրամայեսց երթալ **Ժ/զկ**
 19 յայնկոյս: ¹⁹ Եւ մարուցեալ դպիր մի ասէ ցնա. Վարդապետ՝ եկից և ես
 20 զկնի քո յոր վայր և երթիցես: ²⁰ Ասէ ցնա Յիսուս. Աղուեսուց որջք գոն,

28 Բազումք. Զբանս զայսոսիկ: **29** Ի բազումս պակասի. Որպէս դպիրքն նոցա:
 Ուր Ոսկան յակելու. դպիրքն և փարիսեցիք: **8. 1** Ոմանք. Ժողովուրդ բազում:
4 Օրինակ մի. Քո քահանայիցն. և մարո՛ վասն սրբութեան քո զպարարագն զոր:
5 Յոմանս պակասի. Մարեաւ առ նա հարի՛: **10** Ոմանք. Իբրև լուա զայս Յիսուս:
 Ի լուա՛. 'ի վերայ՝ Եւ ոչ յհարայէլի, *Աշակակի*. Առ ումեք: **11** Ոմանք. Եւ բազմեսցեն
 ընդ: **14** Ոմանք. Զոքանչ նորա: **15** Բազումք. Եւ պաշտէր զնոսա: **18** Ոմանք.
 Ժողովուրդ բազում զիւրեալ:

և թռչնոց երկնից բոյնք. այլ Որդոյ մարդոյ ոչ գոյ՝ ուր դիցէ զգլուխ իւր: 21 Եւ մի ոմն յաշակերտաց նորա ասէ ցնա. Տէր՝ քորն ինձ հրաման՝ զի 21 երթայց նախ թաղեցից զհայր իմ: 22 Ասէ ցնա Յիսուս. Եկ զկնի իմ, և 22 թոյլ քոր մեռելոցն թաղել զմեռեալս իրեանց:

ԺԱ 23 Եւ իբրև ենուր ՚ի նաւն, գնացին զկնի նորա աշակերտքն նորա. 23 24 և ահա շարժումն մեծ եղև ՚ի ծովուն՝ մինչ նաւին ծածկել յալեաց ան- 24 քի. և ինքն ննջէր: 25 Եւ մաքուցեալ աշակերտքն յարուցին զնա և ասեն. 25 Տէր՝ փրկեա՛ զմեզ՝ զի կորնչիմք: 26 Եւ ասէ ցնոսա. Ընդէ՛ր վաքասիրտք 26 էք սակաւահաւանք: Յայնժամ յարուցեալ սաստեաց հողմոցն և ծո- 26 վուն, և եղև խաղաղութիւն մեծ: 27 Եւ մարդիկն զարմացան՝ և ասէին. 27 Որպիսի՛ ոք իցէ սա, զի և հողմք և ծով հնազանդին սմա:

ԺԲ 28 Եւ իբրև անցին յայնկոյս յերկիրն Գերգեսացոց, պաքասեցին 28 նմա դիւահարք երկու՝ ելեալք ՚ի գերեզմանացն, չարաչարք յոյժ. որպէս 29 զի չէր հնար անցանել ումէք ընդ այն ճանապարհ: 29 Եւ ահա՛ աղա- 29 դակեցին և ասեն. Զի՞ կայ մեր և քո՞ Յիսուս Որդի՛ Աստուծոյ, եկիր քարաժամ քանջել զմեզ: 30 Եւ էր հեռագոյն ՚ի նոցանէ երամակ մի 30 խոզից արօքական: 31 Եւ դէքն աղաչէին զնա և ասէին. Եթէ հանեն 31 զմեզ աստի, հրաման՝ քոր մեզ երթալ յերամակ խոզիցն: 32 Եւ ասէ 32 ցնոսա. Երթայք: Եւ նոքա ելեալ զնացին յերամակն խոզից. և դիմեաց ամենայն երամակն ՚ի դարե՛ անքի ՚ի ծով, և մեռան ՚ի ջուրսն: 33 Եւ 33 խոզարածքն փախեան, և երթեալ ՚ի քաղաքն պաքամեցին զամենայն, և զիրս դիւահարացն: 34 Եւ ահա ամենայն քաղաքն էլ ընդ առաջ Յի- 34 սուսի. իբրև քեսին զնա՛ աղաչեցին զի գնասցէ՛ ՚ի սահմանաց նոցա:

ԺԳ 1 Եւ մտեալ ՚ի նաւ անց յայնկոյս, և եկն ՚ի քաղաք իւր: 2 Եւ ահա 9, 2 մաքուցին՝ առ նա անդամալոյժ մի որ դներ ՚ի մահիճս: Եւ քեսեալ Յիսուսի զհաւարս նոցա՛ ասէ ցանդամալոյժն. Թողեալ լիցին քեզ մեղք քո: 3 Եւ ահա՛ ոմանք ՚ի դպրացն ասեն ընդ միքս. Նայիոյէ՛ 3 դա: 4 Եւ ծանուցեալ Յիսուսի զխորհուրդս նոցա՛ ասէ ցնոսա. Ընդէ՛ր խորհիք դուք չարիս ՚ի սիրտս ձեր. 5 զի՛նչ դիւրին է. ասել. Թողեալ 5 լիցին քեզ մեղք քո, թէ՛ ասել. Արի՛ և շրջեաց: 6 Այլ զի զիպասցիք՝ ե- 6 թէ իշխանութիւն ունի Որդի մարդոյ յերկրի թողոյ՛ զմեղս. յայնժամ ասէ ցանդամալոյժն. Արի՛ ա՛ռ զմահիճս քո՛ և երթ ՚ի քուն քո: 7 Եւ 7 յարուցեալ զնաց ՚ի քուն իւր: 8 Իբրև քեսին ժողովուրդքն, զարմացան. 8 և փառաւոր առնէին զԱստուած զքուիչն այնպիսի իշխանութեան՝ մարդ- կան:

ԺԴ/ԳՔ 9 Եւ անցեալ ընդ այն Յիսուսի՛ երես այր մի՛ զի նստէր ՚ի մաքսաորոյթեան, Մարթէ՛ոս անուն. և ասէ ցնա. Եկ զկնի իմ: Եւ յարուցեալ զնաց զկնի

20 Ոմանք. Ոչ գոյ քեղի ուր դի՛: 22 Ոմանք. Զմեռեալն իրեանց: 23 Օրինակ մի. Զկնի նորա ժողովուրդք բազում: (24) Եւ ահա: 24 Ոմանք. Մինչև նաւն ծած՛: 25 Ոմանք. Աշակերտքն զարթուցին և ասեն: 26 Ոմանք. Եւ ասէ ցնոսա Յիսուս... հողմոյն և ծովուն: 27 Ոմանք. Զարմացան և ասեն: 28 Ոմանք. Եւ իբրև անց յայնկոյս... ելեալ ՚ի գերեզ՛... որպէս զի ոչ էր հնար: 32 Ոմանք. Յերամակ խոզիցն... անքի ՚ի ծովն: 34 Ոսկան. Աղաչէին զի գնասցէ: 9. 4 Ոմանք. Չար ՚ի սիրտս: 5 Ոմանք. Եթէ ասել. Արի՛: 8 Ոմանք. Զքուիչ այնպիսի:

10 նորա: ¹⁰ Եւ եղև իբրև բազմեալ էր նա 'ի փանն, և ահա մաքսաւորք և մեղաւորք եկեալ և բազմեալ էին ընդ Յիսուսի՝ և ընդ աշակերտս նո-
 11 րա: ¹¹ Իբրև րեսին փարիսեցիքն՝ ասեն ցաշակերտս նորա. Ընդէր ընդ
 12 մաքսաւորս և ընդ մեղաւորս ուրէ՛ վարդապետն ձեր: ¹² Իսկ Յիսուս
 իբրև լուա՛ւ ասէ ցնոսա. Ոչ պիտոյ է բժիշկ կարողաց՝ այլ հիւանդաց:
 13 ¹³ Երթայք ուսարոնք, զինչ է. Զողորմութիւն կամիմ, և ոչ զգոհ. զի
 14 ոչ եկի կոչել զարդարս՝ այլ զմեղաւորս: ¹⁴ Յայնժամ մաքեանն առ նա
 աշակերտքն Յովհաննո՛ւ և ասեն. Ընդէր մեք և փարիսեցիքն պահեմք
 15 յաճախ, և քո աշակերտքդ ոչ պահեն: ¹⁵ Ասէ ցնոսա Յիսուս. Մի՛ եթէ
 մարիթ ինչ իցէ մանկանց առագաստի տո՛գ առնուլ՝ մինչ փեսայն ընդ
 նոսա՛ իցէ. այլ եկեսցեն ատուք՝ յորժամ բարձցի 'ի նոցանէ փեսայն, և
 16 ապա՛ պահեսցեն: ¹⁶ Ոչ ոք արկանէ՛ կապերտ անթափ 'ի վերայ հնացեալ
 ձորձոյ. զի առնու՛ ելանէ զլրութիւն նորա 'ի հանդերձէն, և ևն չար
 17 պարառումն լինի: ¹⁷ Եւ ոչ արկանեն գինի նոր 'ի փիկս հինս. ապա թէ
 ոչ փիկքն պարառին, և գինին հեղու, և փիկքն կորնչին. այլ արկանեն
 գինի նոր 'ի փիկս նորս, և երկոքին՝ պահին:
 18 ¹⁸ Մինչ դեռ նա զայս խօսէր ընդ նոսա, ահա իշխան մի մաքուցեալ ժԵ/զզ
 երկիր պագանէր նմա՝ և ասէր. Դուստր իմ արդ ևս վախճանեցաւ. այլ՝
 19 եկեալ դիցեն զձեռն քո 'ի վերայ նորա՝ և կեցցէ: ¹⁹ Յարեաւ Յիսուս՝ և
 զնաց զկնի նորա աշակերտօքն հանդերձ:
 20 ²⁰ Եւ ահա կին մի՛ րեսաբեն երկուրասանամեայ, մաքուցեալ յետոյ ժԶ
 մերձեցան 'ի դրօշակ հանդերձի նորա. ²¹ քանզի ասէր 'ի սրբի իւրում. Թէ
 միայն մերձենան 'ի հանդերձս նորա՝ փրկին: ²² Իսկ Յիսուս իբրև դար-
 ձաւ և երես գնա, ասէ. Քաջալերեաց դուստր՝ հաւանք քո կեցուցին
 23 զքեզ: Եւ փրկեցաւ կինն 'ի ժամէն յայնմանէ: ²³ Իբրև եկն Յիսուս 'ի փուն
 իշխանին, և երես զփողարսն՝ և ամբոխ յոյժ, ասէ ցնոսա. 'Ի բաց գնա-
 24, 25 ցէք, ²⁴ զի ոչ եթէ մեռեալ է աղջիկդ՝ այլ ննջէ: ²⁵ Եւ ծաղր առնէին գնա:
 Եւ իբրև ել ամբոխն 'ի բաց, եմուտ՝ կալաւ զձեռանէ նորա, և յարեան
 26 աղջիկն: ²⁶ Եւ ել համբաւս այս ընդ ամենայն երկիրն ընդ այն:
 27 ²⁷ Եւ մինչ դեռ անցանէր ընդ այն Յիսուս, զհե՛տ եղեն նորա կոյրք ժԷ/զդ
 երկու, աղաղակէին և ասէին. Ողորմեաց մեզ որդի՛ Դաւթի: ²⁸ Եւ իբ-
 րև եկն 'ի փուն, մաքեանն առ նա կոյրքն: Եւ ասէ ցնոսա Յիսուս.
 Նաւարայք եթէ կարօղ եմ առնել ձեզ զայդ: Ասեն ցնա. Այո՛ Տէր:
 29 ²⁹ Յայնժամ մերձեցաւ յաչս նոցա՝ և ասէ. Ըստ հաւարտոց ձերոց եղիցի՛
 30 ձեզ: ³⁰ Եւ բացան աչք նոցա: Եւ սաստեաց նոցա Յիսուս՝ և ասէ. Զգո՛յջ
 31 կացէք՝ մի՛ ոք գիտասցէ: ³¹ Եւ նոքա ելեալ՝ համբաւեցին գնա ընդ ա-
 մենայն երկիրն ընդ այն:
 32 ³² Եւ յելանելն նոցա արտաքս, ահա մաքուցին առ նա այր մի ժԸ

9 *Յօրինակին պակասէր. Եւ ասէ ցնա. Եկ: 10 Ոմանք յաւելուն. 'Ի փանն. և ահա բազում մաքսաւորք: 12 Ոմանք. Ոչ է պիտոյ բժ՛:*

համր դիւահար: ³³ Եւ յելանել դիւին՝ խօսեցաւ համրն: Եւ զարմացան ³³
 ժողովորդքն՝ և ասեն, թէ և ո՛չ երբէք երևեցաւ այսպիսի ինչ յԻսրայէլի:
 զե ³⁴ Իսկ փարիսեցիքն ասէին, թէ իշխանաւ դիւաց հանէ դա գրևս: ³⁵ Եւ ^{34, 35}
 շրջէր Յիսուս ընդ ամենայն քաղաքս և ընդ գեղս, ուսուցանէր՝ ՚ի ժողովորդս
 նոցա, և քարոզէր զաւերարանն արքայութեան. և բժշկէր զամենայն
 ախարս և զամենայն հիւանդութիւնս ՚ի ժողովրդեանն: ³⁶ Եւ Կեսեալ ³⁶
 զժողովորդսն՝ գթացան ՚ի նոսա. զի էին աշխարեալք և ցրուեալք իբրև
 զոչխարս՝ որոց ո՛չ իցէ հովիւ: ³⁷ Յայնժամ ասէ ցաշակերպս իւր. Նունձք ³⁷
 բազում են, և մշակք սակաւ. ³⁸ Արդ՝ աղաչեցէք զՏէր հնձոց՝ զի հանցէ՛ ³⁸
 մշակս ՚ի հունձս իւր:

ԺԹ ¹ Եւ կոչեցեալ առ ինքն զերկոպասանեսին՝ աշակերպսն իւր, եւր ¹⁰
 նոցա իշխանութիւն այսոց պղծոց հանել գնոսա, և բժշկել զամենայն
 ցաւս և զամենայն հիւանդութիւնս: ² Եւ առաքելոցն երկոպասանից՝ ²
 էին անուանք այսոքիկ. առաջին՝ Սիմոն՝ անուանեալն Պէտրոս, և
 Անդրէաս եղբայր նորա. ³ Յակովբոս Զեբեդեայ, և Յովհաննէս եղբայր
 նորա. Փիլիպպոս, և Բարթողոմէոս. Թոմաս, և Մաթթէոս մաքսաւոր.
 Յակովբոս Ալփեայ, և Ղաբէոս՝ որ անուանեցան Թադէոս. ⁴ Սիմոն ⁴
 Կաննանացի, և Յոնդա Սկարիովկրացի՝ որ և մաքնեացն զնա: ⁵ Զնոս ⁵
 սա երկոպասանեսին առաքեաց Յիսուս, պապուիբեաց նոցա և ասէ.
 ՚Ի ճանապարհ հեթանոսաց մի՛ երթայցէք, և ՚ի քաղաք Մամարացոց
 մի՛ մտնանիցէք. ⁶ այլ երթայք առաւել առ ոչխարնս կորուսեալս քան ⁶
 Իսրայէլի: ⁷ Եւ իբրև երթայցէք՝ քարոզեցէք և ասացէք, թէ մերձեալ է ⁷
 արքայութիւն երկնից: ⁸ Զհիւանդս բժշկեցէք, զբորոպս սրբեցէք, զղևս ⁸
 հանէք. ձրի՛ առէք՝ և ձրի՛ փութք: ⁹ Մի՛ ստանայք ոսկի, և մի՛ արծաթ, ⁹
 և մի՛ պղինձ ՚ի գօրիս ձեր. ¹⁰ մի՛ պարկ ՚ի ճանապարհ. և մի՛ երկուս ¹⁰
 հանդերձս. մի՛ կօշիկս. մի՛ ցուպ. զի արժանի է մշակն կերակրոյ իւր
 ում: ¹¹ Յոր քաղաք մտնանիցէք կամ ՚ի գեղ, հարցանիցէք թէ ո՞ր է ՚ի նմա ¹¹
 արժանի. և անդ լինիցիք մինչև ելանիցէք անտի: ¹² Եւ իբրև մտնանի- ¹²
 ցէք ՚ի քաղաքս, ողջոյն քաջիք նմա՝ և ասասցիք. Ողջոյն քանս այսմիկ:
¹³ Եթէ իցէ քաղաքս արժանի, եկեցէ՛ ողջոյնն ձեր ՚ի վերայ նորա. ապա ¹³
 թէ ո՛չ իցէ արժանի, ողջոյնն ձեր առ ձեզ դարձցի: ¹⁴ Եւ որ ո՛չ ընկալցի ¹⁴
 զձեզ՝ և ո՛չ լուիցէ բանից ձերոց, իբրև ելանիցէք ՚ի քաղաքէն յայնմանէ,
 թօթափեսցիք զփոշին յոտից ձերոց: ¹⁵ Ամէն ասեն ձեզ. Դիւրագոյն լի- ¹⁵
 ցի երկրին Սողոմոնացոց և Գոմորացոց յաւորն դապաստանի, քան ¹⁵
 քաղաքին այնմիկ: ¹⁶ Ահաւասիկ ես առաքեմ զձեզ իբրև զոչխարս ՚ի ¹⁶

33 Ունակք. Թէ ոչ յերբէք երևեցաւ: **34 Ունակք.** Ասեն թէ իշխանաւ դի՛: **35 Ունակք.** Ընդ գեղս. կամ՝ գետաղս: **36 Առ Ոսկանայ սրակասի.** Աշխարեալք և ցրուեալք իբրև: **37 Ունակք.** Յաշակերպսն... բազումք են և մշակք սակաւք: **10. 1 Ոսկան.** Եւ կոչեալ առ ինքն զերկոպասան աշա՛... և բժշկել զամենայն ախարս և զամենայն հի՛: **Ուր յունանս սրակասի.** Եւ բշկել զամենայն ցաւս և զամենայն հի՛: **2 Ունակք.** Առաջինն Սիմոն: **3 Ոսկան.** Բարդողոմէոս: **Ունակք.** Եւ Ղաբբիոս, կամ՝ Ղեբէոս, որ անուանեցաւ: **4 Ունակք.** Կաննանացի: **5 Ունակք.** ՚Ի ճանապարհս հեթա՛: **6 ՚Ի յոս՛.** Տանն Իսրայէլի. *համաձայն ունակց ՚ի բնաք՛:* **10 Ունակք.** Պարկ ՚ի ճանապարհի... մի՛ կօշիկ... կերակրոյ իւրոյ: **11 Ունակք.** Անդ լինիցիք: **13 Ունակք.** Ողջոյն ձեր ՚ի ձեզ դարձցի: **14 Ունակք յաւելուն.** Ելանիցէք ՚ի քաղաքէն:

մէջ գայլոց. եղերո՛ք այսուհետև խորազե՛րք իբրև զօձ, և միամիտք
 17 իբրև զաղաւնիս: ¹⁷ Զգո՛յշ լինիջիք ՚ի մարդկանէ. զի մարմնեսցեն զձեզ
 18 յաբեանս, և ՚ի ժողովորդս իւրեանց փանջեսցեն զձեզ. ¹⁸ և առաջի
 դարաւորաց և թագաւորաց փանիցին զձեզ վասն իմ, ՚ի վկայութիւն
 19 նոցա և հեթանոսաց: ¹⁹ Այլ յորժամ մարմնիցեն զձեզ, մի՛ հոգայցեք՝
 թէ որպէս կամ զինչ խօսիցիք. զի փացի ձեզ ՚ի ժամուն յայնմիկ զինչ
 20 խօսիցիք: ²⁰ Զի ոչ եթէ դուք իցեք որ խօսիցիքն, այլ Նոզին Նոր ձերոյ որ
 21 խօսիցի ՚ի ձեզ: ²¹ Մարմնեսցէ եղբայր զեղբայր ՚ի մահ, և հայր՝ զորդի՛. և
 22 յառնիցեն որդիք ՚ի վերայ հարց՝ և սպանանիցեն զնոսա: ²² Եւ եղիջիք
 արեցեանք յամենեցունց վասն անուան իմոյ. իսկ որ համբերեսցէ ՚ի
 23 սպառ, նա կեցցէ: ²³ Եւ յորժամ հալածիցեն զձեզ ՚ի քաղաքիս յայսմիկ՝
 փախիջիք յայլ. և եթէ յայնմանէ հալածիցեն զձեզ՝ փախիջիք ՚ի մենսն.
 ամէն ասեմ ձեզ. Ոչ սպառեսջիք զքաղաքս Իսրայելի՛ մինչև եկեսցէ՛
 24 Որդի մարդոյ: ²⁴ Ոչ է աշակերտ առաւել քան զվարդապետ, և ոչ ծառայ
 25 քան զփեր իւր: ²⁵ Ծար իցէ աշակերտին՝ եթէ եղիցի իբրև զվարդապետ
 իւր, և ծառային՝ իբրև զփեր իւր: Եթէ զգրանութրն Բէեղզբերուղ կոչե-
 26 ցին, որչափ ևս առաւել զընփանիս նորա: ²⁶ Մի՛ այսուհետև երկնչիցիք
 ՚ի նոցանէ, զի ոչ ինչ է ՚ի ծածուկ՝ որ ոչ յայրմեսցի, և զաղբնի՝ որ ոչ
 27 ծանիցի: ²⁷ Զոր ասեմ ձեզ ՚ի խաւարի՝ ասացեք ՚ի լոյս. և զոր լսիցեք
 28 յունկանէ՝ քարոզեցեք ՚ի վերայ փանեաց: ²⁸ Եւ մի՛ երկնչիք յայնցանէ՝
 որ սպանանեն զմարմին, և զոգի ոչ կարեն սպանանել: Այլ երկերո՛ք
 դուք առաւել յայնմանէ՝ որ կարօղն է զոգի՛ և զմարմին կորուսանել ՚ի
 29 գեհենի: ²⁹ Ոչ սպաքէն երկու ճնճողուկ դանգի՛ միոջ վաճառին, և մի
 30 ՚ի նոցանէ յերկիր ոչ անկցի առանց Նօր ձերոյ: ³⁰ Այլ ձեր և ամենայն
 31 իսկ հեր զլիսոյ թուեալ է: ³¹ Եւ արդ՝ մի՛ երկնչիցիք՝ զի լա՛ն էք քան
 32 զբազում ճնճողուկս: ³² Ամենայն որ խոստովանեսցի յիս առաջի մարդ-
 կան, խոստովանեցից՛ և ես զնմանէ առաջի Նօր իմոյ որ յերկինսն է:
 33 ³³ Եւ որ ուրացի զիս առաջի մարդկան, ուրացայց և են զնա առաջի
 34 Նօր իմոյ՝ որ յերկինս է: ³⁴ Մի՛ համարիք եթէ եկի արկանել խաղաղու-
 35 թիւն յերկիր. ոչ եկի արկանել խաղաղութիւն, այլ սուր. ³⁵ քանզի եկի
 քակել զայր՝ ՚ի հօրէ իւրմէ, և զդուստր ՚ի մօրէ, և զհարսն ՚ի սկեսրէ՛
 36, 37 իւրմէ. ³⁶ և թշնամիք առն՝ ընփանիք իւր: ³⁷ Որ սիրէ զհայր կամ զմայր
 առաւել քան զիս, ոչ է ինձ արժանի: Եւ որ սիրէ զուստր կամ զդուստր
 38 առաւել քան զիս, չէ՛ ինձ արժանի: ³⁸ Եւ որ ոչ առնու զխաչ իւր՝ և գայ
 39 զկնի իմ, չէ՛ ինձ արժանի: ³⁹ Որ գրանէ զանձն իւր՝ կորուսցէ՛ զնա, և որ
 40 կորոյս զանձն իւր վասն իմ, գրցէ՛ զնա: ⁴⁰ Որ ընդունի զձեզ՝ զիս ընդու-

16 Ոմանք. Որպէս զոչխարս ՚ի մէջ: **17 Ոմանք.** Զգո՛յշ լերուք ՚ի մարդ՛: **18 Ի յուս՛.** Տանիցեն զձեզ. *համաձայն ոմանց ՚ի բնար՛:* **19 Ոմանք.** Մարմնեսցեն զձեզ: **20 Ոմանք.** Նոզի Նոր ձերոյ խօսեսցի ՚ի: **21 Ոմանք.** Եւ յարիցեն որդիք: **23 Ոմանք.** Նախածեսցեն զձեզ... եսցեն զձեզ՝ փախիջիք ՚ի միւս: **24 Ոմանք յակրում.** Քան զվարդապետ իւր, և ոչ ծառայ մեծ քան: **25 Ոմանք.** Ծար է աշակերտին եթէ լինիցի իր՛: **26 Ոմանք.** Ոչինչ է ծածուկ: **27 Ոմանք.** Լսեք յունկանէ: *Ուր յօրինակիին.* լսիցեք յուկանէ: **28 Ոմանք.** Եւ մի՛ երկնչիցիք ՚ի նոցանէ որ սպանանիցեն: **29 Ոմանք.** Ոչ անկանիցի: **31 Ոմանք.** Մի՛ երկնչիք: **33 Յոմանս սակասի.** Որ յերկինսն է: **35 Ոմանք յակրում.** Ի՛ մօրէ իւրմէ: **37 Ոմանք.** Զէ՛ ինձ արժ՛: **39 Ոմանք.** Եւ որ կորուսցէ զան՛:

նի, և որ զիս ընդունի՝ ընդունի զառաքիչն իմ: ⁴¹ Որ ընդունի զմարգարե 41
 յանուն մարգարեի, զվարձս մարգարեի առցէ: Եւ որ ընդունի զարդար
 յանուն արդարոյ՝ զվարձս արդարոյ առցէ: ⁴² Եւ որ արբուսցէ միում ՚ի 42
 փոքրկանցս յայսցանէ բաժակ մի ջոր ցուրտ միայն յանուն աշակեր-
 փի, ասէն ասեն ձեզ, ոչ կորուսցէ զվարձս իւր:

գտ ¹ Եւ եղև իբրև կարարեանց Յիսուս զպարուէր երկուրասանից աշակերտացն
 իւրոց, զնաց անփի քարոզել և ուսուցանել ՚ի քաղաքս նոցա:

Ի ² Իսկ Յովհաննէս իբրև լուսա ՚ի բանփին զգործսն Քրիստոսի, առաքեաց
 ՚ի ձեռն աշակերտաց իւրոց, ³ և ասէ ցնա. Դո՞ն ես որ զալոցն ես, եթէ ³
 այլում ակն կալցոյք: ⁴ Պարասխանի ետ Յիսուս՝ և ասէ ցնոսա. Գնա- ⁴
 ցէք պարմեցէք Յովհաննու, զոր լուայք և րեսէք. ⁵ կոյրք՝ րեսանեն, ⁵
 կաղք՝ գնան, բորոպք՝ սրբին, և խուք լսեն, և մեռեալք յառնեն, և
 աղքապք անեարանին: ⁶ Եւ երանեալ է՝ որ ոչ զայթագղեսցի յիս: ⁷ Եւ ^{6, 7}
 իբրև նոքա գնացին, սկսա Յիսուս ասել ցժողովորդսն զՅովհաննէ.
 Զի՞նչ ելէք րեսանել յանապարին. եղէ՞զն շարժուն ՚ի հողմոյ: ⁸ Այլ ⁸
 զի՞նչ ելէք րեսանել. մա՞րդ ՚ի հանդերձս փափկութեան զարդարեալ:
 Ահաւանիկ որ զփափուկսն զգեցեալ են՝ ՚ի րունս թագաւորաց են: ⁹ Այլ ⁹
 զի՞նչ ելէք րեսանել. մարգարե՞. այո՞ ասեն ձեզ, և առաւել ևս քան
 զմարգարե: ¹⁰ Զի նա՞ է՝ վասն որոյ գրեալն է. Ահա ես առաքեցից ¹⁰
 զիրեշտակ իմ առաջի երեսաց քոց, որ պարասարեացէ զճանապարհս
 քո առաջի քոյ: ¹¹ Ամէն ասեն ձեզ. Չէ՞ յարուցեալ ՚ի ծնունդս կանանց ¹¹
 մեծ քան զՅովհաննէս մկրտիչ: Բայց փոքրիկն յարքայութեան երկնից
 մեծ է քան զնա: ¹² Բայց յաւուրցն Յովհաննու մկրտչի մինչև ցայժմ՝ ¹²
 արքայութիւն երկնից բռնադարի, և բռննք յափշտակեն զնա: ¹³ Քան- ¹³
 զի ամենայն օրէնք և մարգարեք մինչև ցՅովհան մարգարեացան: ¹⁴ Եւ ¹⁴
 եթէ կամիք ընդունել՝ նա՞ է Եղիա՞ որ զալոցն է: ¹⁵ Որ ունիցի ականջս
 լսելոյ լուիցէ: ¹⁶ Ո՞ւմ նմանեցուցից զազգս զայս. նման է մանկարոյ՝ որ ¹⁶
 նստիցին ՚ի հրապարակս, կարդայցեն զընկերս իրեանց, ¹⁷ և ասիցեն. ¹⁷
 Փողս հարաք ձեզ՝ և ոչ կաքանցէք, ողբացաք ձեզ՝ և ոչ կոծեցարուք:
¹⁸ Եկն Յովհաննէս, ոչ ուրէր և ոչ ըմպէր. և ասեն. Դե՞ գոյ ՚ի նմա: ¹⁹ Եկն ^{18, 19}
 Որդի մարդոյ՝ ուրէ՞ և ըմպէ. և ասեն. Ահա այր կերօղ և արբեցօղ,
 բարեկամ մաքսաւորաց և մեղաւորաց: Եւ արդարացան իմաստութիւն
 յորդոց իւրոց: ²⁰ Յայնժամ սկսա նախարել զքաղաքսն՝ յորս եղեն բա- ²⁰
 զում զօրութիւնք նորա, և ոչ սպաշխարեցին. ²¹ Վայ քեզ Քորազին, ²¹
 վայ քեզ Բեթսայիդա. զի եթէ ՚ի Տիրոս և ՚ի Սիդովն եղեալ էին
 զօրութիւնքն՝ որ ՚ի ձեզ եղեն, վաղո՞ն և սարդէք խորզով և մոխրով
 սպաշխարեալ էր: ²² Բայց ասեն ձեզ. Դիւրագոյն լիցի երկրին Տիրոսի ²²
 և Սիդովնի յաւուրն դարասարանի՝ քան ձեզ: ²³ Եւ դու Կանիառնաւում, ²³

11. 4 Ոսկան. Գնացէք և պարմեցէք: **6 Ոմանք.** Եւ երանի է որ ոչ զայթ՝: **7 Ոմանք.**
 Զեղեզն: **10 Ոսկան.** Զի սա է, վասն որոյ գրեալ: **Ոմանք.** Ահաւասիկ ես առաքեմ...
 զճանապարհ քո: **12 Ոմանք.** Արքայութիւնն երկ՝: **13 Ոմանք.** Մինչև ցՅովհաննէս
 մարգա՞: *Ուր օրինակ մի եղեալ համաձայն մկրտունս, ՚ի լուս՝. նշանակէ՝* սարդն
 այս է: **14 Ոմանք.** Եւ թէ կամիք: **19 Ի լուս՝. ՚ի վերայ՝** Որդոց իւրոց. *նշանակի՝*
 ՚ի գործոց. *համաձայն ոմանց:* **21 Յօրինակին.** Եւ ՚ի Սիդովն:

մի՛ մինչև յերկինս բարձրացիս, այլ մինչև ՚ի դժոխս իջցես: Զի եթէ ՚ի Սողոմ եղեալ էին զօրութիւնքն՝ որ եղեն ՚ի քեզ, ապաքէն կային ևս
 24 մինչև ցայսօր: ²⁴ Բայց ասեմ ձեզ՝ եթէ երկրին Սողովմացոց ղիւրագոյն
 25 լիցի յաւուրն դապաստանի՝ քան քեզ: ²⁵ Յայնմ ժամանակի պատաս- ղկ
 խանի եպ Յիսուս՝ և ասէ. Գոհանամ զքէն Նայր՝ Տեր երկնի՛ և երկրի.
 զի ծածկեցեր զայս յիմաստնոց և ՚ի գիտնոց, և յայտնեցէր քոյայոց:
 26, 27 ²⁶ Այո՛ Նայր. զի այսպէս հաճոյ եղև առաջի քոյ: ²⁷ Ամենայն ինչ քուան
 ինձ ՚ի Նօրէ իմմէ: Եւ ոչ որ ճանաչէ զՈրդի՛ եթէ ոչ Նայր. և ոչ զՆայր որ
 28 ճանաչէ՛ եթէ ոչ Որդի, և ում Որդի՛ն կամիցի յայտնել: ²⁸ Եկայք առ իս
 29 ամենայն վաստակեալք և բեռնատրք, և ես հանգուցից զձեզ: ²⁹ Առէք
 զլուծ իմ ՚ի ձեզ, և ուսարո՛ք յինէն՝ զի հեզ եմ և խոնարի սրտիւ. և
 30 զքոյքիք հանգի՛սք անձանց ձերոց: ³⁰ Զի լուծ իմ քաղցր է. և բեռն իմ
 փոքրոզի՛:

12 ¹ Յայնժամ գնաց Յիսուս ընդ արտորայսն նոցա ՚ի շաբաթու. և որ
 2 աշակերտքն նորա քաղցեան, և սկսան հասկ կորզել և ուտել: ² Փարիսեցիքն
 իբրև րեսին՝ ասեն ցնա. Ահաւանիկ աշակերտքն քո գործեն, զոր ոչ է
 3 արժան գործել ՚ի շաբաթու: ³ Եւ նա ասէ ցնոսա. Ոչ իցէ ընթերցեալ ձեր՝
 4 զոր արար Ռաիթ, յորժամ քաղցեան, և որ ընդ նմայն էին. ⁴ Զիսիդ
 եմուք ՚ի քունն Աստուծոյ՝ և եկեր զհաց զառաջատրութեանն. զոր ոչ
 էր օրէն նմա ուտել, և ոչ՝ որոց ընդ նմայն էին, բայց միայն քահա-
 5 նայից: ⁵ Կամ թէ չիցէ՞ ընթերցեալ յօրէնս՝ զի ՚ի շաբաթս քահանայքն՝
 6 ՚ի տաճարին՝ պղծեն զշաբաթս, և անմեղք են: ⁶ Բայց ասեմ ձեզ՝ զի
 7 մեծ քան զտաճարն է՛ աստ: ⁷ Եւ եթէ գիտէիք զի՛նչ է՝ Զողորմութիւն
 8 կամիմ՝ և ոչ զգոհ. ապա ոչ դապապարտէիք դուք զանպարտսն: ⁸ Զի
 9 րէր է շաբաթու՝ Որդին մարդոյ: ⁹ Եւ գնացեալ անտի Յիսուս, եկն ՚ի
 ժողովուրդն նոցա:

10 ¹⁰ Եւ անդ էր այր մի՝ որոյ ձեռն իւր գօսացեալ էր. հարցին ցնա՛ և Իս
 ասեն, եթէ պահիր իցէ ՚ի շաբաթու բժշկել. զի չարախօսեցեն զնմանէ:
 11 ¹¹ Եւ նա՛ ասէ ցնոսա. Ով իցէ ՚ի ձէնջ մարդ՝ որոյ իցէ ոչխար մի, և
 անկանիցի այն ՚ի խորխորայր ՚ի շաբաթու. միթէ ոչ ունիցի և յարուցանիցէ
 12 զնա: ¹² Իսկ արդ՝ ո՞րչափ ևս՝ առաւել է մարդ քան զոչխար. ապա ուրեմն
 13 պարտ է ՚ի շաբաթու բարին գործել: ¹³ Յայնժամ ասէ ցայրն. Զգեա՛
 14 զձեռն քո: Եւ նա ձգեաց՝ և եղև ողջ իբրև զնեան: ¹⁴ Իսկ փարիսեցիքն
 ելեալ արտաքս խորհորդ արարին զնմանէ՛ թէ ո՞րպէս կորուսեն զնա:
 15 ¹⁵ Եւ Յիսուս իբրև գիտաց, մեկնեցան անտի: Եւ գնացին զհետ նորա
 16 ժողովուրդք բազումք, և բժշկեաց զամենեստեան: ¹⁶ Եւ սաստեաց նոցա՝
 17 զի մի՛ յայտնեցեն զնմանէ ումեք: ¹⁷ Զի լցցի՛ որ սասցան ՚ի ձեռն
 18 Եսայայ մարգարէի. ¹⁸ Ահա մանուկ իմ՝ զոր ընտրեցի, և սիրելի իմ՝

23 Ոմանք. Որ ՚ի քեզ եղեն: **24 Ոմանք.** Քան ձեզ: **29 Ոմանք.** Խոնարի սրտիք:
12. 2 Ոմանք. Ահաւանիկ աշա՛... զոր չէ արժան գոր՛: **3 Ոմանք.** Զիցէ ընթերցեալ:
4 Ոսկսն. Զհացն առաջատ՛: **5 Ոմանք.** Ընթերցեալ ձեր յօրէնս... պղծեն զշաբաթսն:
7 Ոմանք. Զողորմութիւն կամիմ, և ոչ զգոհս: **9 Ոմանք.** Ի՛ ժողովուրդսն նոցա:
11 Ոմանք. Ով է ՚ի ձէնջ մարդ: **12 Ոմանք.** Ապա պարտ է ՚ի շա՛: **14 Այլք.** Խորհուրդ
 առին զնմանէ: **15 Ոսկսն.** Զհետ նորա ժողովուրդքն, և բժ՛: **Ոմանք.** Եւ բժշկեաց
 զնոսա:

ընդ որ հաճեցաւ անձն իմ. եղից զՈգի իմ 'ի վերայ նորա, և իրաւունս հեթանոսաց պարմեսցէ: ¹⁹ Ոչ հակառակեսցի՝ և ոչ աղաղակեսցէ, և ոչ որ լուիցէ 'ի հրապարակս զբարբառ նորա: ²⁰ Զեղեզն ջաղջախեսայ՝ ոչ փշրեսցէ, և զպարրոյկն առկայծեալ ոչ շիջուցէ. մինչև հանցէ 'ի յաղթութիւն գղապաստանն. ²¹ և յանուն նորա հեթանոսք յուսասցին:

ԻԲ/դգ

²² Յայնժամ մատրուցաւ առ նա դիւահար մի կոյր և համր, և բժշկեաց զնա. որպէս զի համրն և կոյրն խօսիցի և րեսանիցէ: ²³ Զարմացան ամենայն ժողովուրդքն՝ և ասէին. Մի՞թէ՛ սա՛ իցէ Քրիստոսն որդի Դաւթի: ²⁴ Բայց փարիսեցիքն իբրև լուան՝ ասեն. Ոչ իիք հանէ դա զդևս՝ եթէ ոչ Բեղզեբուդան իշխանան դիւաց: ²⁵ Իբրև գիտաց Յիսուս զխորհուրդս նոցա՝ ասէ ցնոսա. Ամենայն թագաւորութիւն բաժանեալ յանձն իւր՝ ասերի՛. և ամենայն քաղաք կամ քուն բաժանեալ յանձն իւր՝ ոչ կացցէ: ²⁶ Եւ եթէ Մատրանայ զՄատրանայ հանէ, յանձն իւր բաժանեցաւ. արդ՝ զհանրդ կացցէ թագաւորութիւնն նորա: ²⁷ Եւ եթէ ես Բեղզեբուդա հանեմ զդևս՝ որդիքն ձեր ին՝ հանիցեն. վասն այնորիկ նոքա՛ եղիցին ձեր դատարոք: ²⁸ Ապա եթէ Նոգուվ Աստուծոյ հանեմ ես զդևս, ուրեմն հասեալ է 'ի վերայ ձեր արքայութիւն Աստուծոյ: ²⁹ Կամ զհանրդ կարէ որ մտանել 'ի քուն հզօրի՛ և զգործիսն նորա յափշտակել. եթէ ոչ նախ կապիցէ զհզօրն, և ապա՛ զքունն նորա յափշտակիցէ: ³⁰ Որ ոչ ընդ իս է՝ հակառակ իմ է. և որ ոչ ժողովէ ընդ իս՝ ցրուէ: ³¹ Վասն այդորիկ ասեմ ձեզ. Ամենայն մեղք և հայիտութիւնք թողցին՝ մարդկան, բայց զՆոգույն հայիտութիւն մի՛ թողցի: ³² Եւ որ որ ասիցէ բան զՈրդոյ մարդոյ՝ թողցի նմա. բայց որ զՆոգույն Սրբոյ ասիցէ՛ մի՛ թողցի նմա, մի՛ յայսմ աշխարհի, և մի՛ 'ի հանդերձելումն: ³³ Կամ արարէք զձառն բարի՝ և զպարոյ նորա բարի, կամ արարէք զձառն չար՝ և զպարոյ նորա չար. քանզի 'ի պարոյն անարի ծառն ճանաչի: ³⁴ Ծնունդք իժից, զհանրդ կարիցէք բարիս խօսել՝ որ չարքդ էք. քանզի 'ի յաւելուածոյ սրբի խօսի՛ բերան: ³⁵ Մարդ բարի՛ 'ի բարի՛ զանձուց սրբի իւրոյ հանէ՛ զբարիս. և մարդ չար՝ 'ի չար՝ զանձուց սրբի իւրոյ հանէ՛ զչարիս: ³⁶ Բայց ասեմ ձեզ. թէ ընդ ամենայն դատարկ բանի զոր խօսիցին մարդիկ, րացեն համար յաւուրն դատաստանի: ³⁷ Զի 'ի բանից քոց՝ արդարասցիս, և 'ի բանից քոց՝ պարտաւորեսցիս:

ԻԳ/դդ

³⁸ Յայնժամ պատասխանի ետուն նմա ոմանք 'ի դարացն և 'ի փարիսեցոց՝ և ասեն. Վարդապետ՝ կամիմք նշան ինչ րեսանել 'ի քէն: ³⁹ Նա պատասխանի ետ՝ և ասէ ցնոսա. Ազգ չար և շնացող նշան խնդրէ. և նշան՝ մի՛ րացի նմա, բայց նշանն Յովնանու մարգարէի: ⁴⁰ Զի որպէս էր Յովնան 'ի փոր կիսին զերիս րիս և զերին զիշերս, նոյնպէս երիցի և Որդի մարդոյ 'ի սիրտ երկրի զերիս րիս և զերիս զիշերս: ⁴¹ Արք Նիսուեացիք յարիցեն 'ի դատաստանի ընդ ազգիս ընդ այսմիկ՝

20 Ոմանք. Զեղեզնն ջախջախեսայ... զղապաստան: 23 Ոմանք. Եւ ասեն. Մի՞թէ սա: 26 Բագույնք. Թագաւորութիւն նորա: 27 Ոմանք. Վասն այդորիկ նոքա ե՛: 29 Ոմանք. Զքուն նորա: 31 Ոմանք. Զի ամենայն մեղք և: Ոսկսն. Բայց Նոգույն հայ՛: 34 Ոմանք. Քանզի յաւելուածոյ սրբին խօսի բերան: 38 Ոմանք. Ետուն ոմանք... և ասեն ցնա. Վար՛: 39 Ոմանք. Յունանու մարգարէին: 40 Ոմանք. 'Ի փոր կեպին զե՛:

և դաբապարտեսցեն՝ գաա, զի զղջացան՝ ՚ի քարոզութեանն Յունանու:
 42 Եւ արդ անասիկ մե՛ծ քան զՅովնան՝ է՛ ասար: ⁴²Դշխոյն հարաւոյ յարիցէ
 ՚ի դաբապարանի ընդ ազգիս ընդ այսմիկ՝ և դաբապարտեսցէ գաա. զի
 եկն ՚ի ծագաց երկրի լսել՝ զիմաստութիւնն Սողովմոնի: Եւ ահա մե՛ծ
 43 քան զՍողովմովն՝ է՛ ասար: ⁴³Այլ յորժամ այսն պիղծ ելանիցէ ՚ի մարդոյ՝
 44 շրջի ընդ անջրդին փեղիս, խնդրէ հանգիսսը՝ և ո՛չ գրանէ. ⁴⁴յայնժամ
 ասէ. Դարձայց ՚ի փուն իմ՝ ուսփի ելին: Եւ եկեալ գրանէ պարապորդ
 45 մաքրեալ և յարդարեալ: ⁴⁵Յայնժամ երթայ և առնու ընդ իւր՝ եկն
 այլ այսա չարագոյնս քան զինքն, և մտեալ բնակէ՛ անդ. և լինի յեփին
 մարդոյն այնորիկ չար քան զառաջինն: Այնպէս եղիցի և ազգիս այսմիկ
 46 չարի: ⁴⁶Մինչդեռ նա ընդ ժողովուրդսն խօսէր, ահա մայր նորա և եղ-
 47 բարք նորա կային արտաքոյ՝ և խնդրէին խօսել ընդ նմա: ⁴⁷Եւ ասէ ոմն
 ցնա. Ահա մայր քո՛ և եղբարք քո՛ կան արտաքոյ, և խնդրեն խօսել ընդ
 48 քեզ: ⁴⁸Նա պարասխանի՛ եր այնմիկ՝ որ ասացն ցնա, և ասէ. Ո՛վ է իմ
 49 մայր, կամ ո՛վ են իմ եղբարք: ⁴⁹Եւ ձգեալ զձեռն իւր յաշակերփսն՝ ասէ.
 50 Ահաւասիկ մայր իմ և եղբարք իմ: ⁵⁰Զի որ առնիցէ զկամս Նօր իմոյ որ
 յերկինսն է, նա՛ է իմ եղբայր՝ և քոյր՝ և մայր:

13. 2 ¹ Յաւուր յայնմիկ ելեալ Յիսուս ՚ի փանէն՝ նստէր առ ծովեզերն. ² և **ԻԴ** ժողովեցան առ նա ժողովուրդք բազումք, մինչև մտնել նմա ՚ի նան՝
 3 և նստել. և ամենայն ժողովուրդն կայր առ ծովեզերքն: ³ Եւ խօսէր
 4 ընդ նոսա բազումս առակօք, և ասէր. ⁴ Ահա՛ ել սերմանահան սեր-
 5 եկն թռչուն երկնից՝ և եկնր զնա: ⁵ Եւ այլն անկաւ յապառաժի, ուր ո՛չ
 գոյր հող բազում, և վաղվադակի՛ բուսաւ. առ ՚ի չգոյէ՛ հիւսոյ երկրին՝
 6, 7 ⁶ ՚ի ծագել արևուն փայացան, և զի ո՛չ գոյին արմափք՝ չորացաւ: ⁷ Եւ
 8 այլն անկաւ ՚ի մէջ փշոց, և ելին փուշքն և հեղձուցին զնա: ⁸ Եւ այլն
 անկաւ յերկիր բարի, և փայր պտո՛ղ. եր՛ որ հարիւրատր, և եր՛ որ
 9 վաթսնատր, և եր՛ որ երեսնատր: ⁹ Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ:
 10 ¹⁰ Եւ մարտցեալ աշակերտքն ասեն ցնա. Ընդէր առակօք խօսիս ընդ
 11 նոսա: ¹¹ Նա պարասխանի եր և ասէ՛ ցնոսա. Քանզի ձեզ փութայլ է
 12 զիտել զխորհուրդս արքայութեանն երկնից, և նոցա չէ՛ փութայլ է
 13 ՚ի նմանէ: ¹³ Վասն այնորիկ առակօք խօսիմ ընդ նոսա. զի փեսանէն՝ և
 14 ո՛չ փեսանեն, և լսեն՝ և ո՛չ լսեն, և ո՛չ առնուն ՚ի միտ: ¹⁴ Եւ կարարի՛
 առ նոսա մարգարէութիւնն Եսայայ՝ որ ասէ. Լսելով լուիջիք՝ և մի՛
 15 իմասջիք. և փեսանելով փեսջիք՝ և մի՛ փեսջիք: ¹⁵ Զի թանձրացաւ սիրտ
 ժողովրդեանս այսորիկ, և ակընջօք իրեանց ծանոնս լուան. և զաչս
 իրեանց կափուցին, զի մի՛ երբէք փեսցեն աչօք՝ և ակնջօքն լուիցեն՝ և

41 Ոմանք. ՚Ի քարոզութիւն Յովնանու: **42 Ոմանք.** Եւ դաբապարտեսցէ գոսա:
43 Ոմանք. Ելանէ ՚ի մարդոյ: **44 Ոմանք.** Ուսփի ելի... գրանէ զնա պարապորդ:
45 Բազումք. Յեփինն մարդոյն: **Ոմանք.** Այսպէս, եղիցի ազգիս: **48 Ոմանք.** Կամ
 ո՛վ իմ եղբարք: **49 Ոմանք.** Ահա մայր իմ: **13. 1 Ոմանք.** Նստաւ առ ծովեզերքն:
2 Ոմանք. Կայր առ ծովեզերն: **6 Ոմանք.** ՚Ի ծագել արևու: **13 Ոմանք.** Վասն
 այրորիկ առա՛: **Ոմանք.** Զի փեսանեն, և ոչ փեսցեն:

սրտիւք իմասցին, և դարձցին՝ և բժշկեցից՝ գնոսա: ¹⁶ Բայց ձեր երանի՛ 16
 է աչացո՞ զի քեսանեն, և ակընջաց ձերոց՝ զի լսեն: ¹⁷ Ամէն ասեմ՝ ձեզ. 17
 զի բազում մարգարէք և արդարք ցանկացան քեսանել զոր քեսանէքո՞
 և ոչ քեսին, և լսել զոր լսէքո՞ և ոչ լուսն: ¹⁸ Եւ արդ՝ լուարո՞ւք դուք 18
 զառակ սերմանացանին: ¹⁹ Յամենայնէ՛ որ լսէ զբանն արքայութեան՝ և
 ոչ առնու ՚ի միտ, զայ՛ չարն՝ և յափշտակէ՛ զսերմանեալն ՚ի սիրտ նո- 19
 րա. այն է՛ որ առ ճանապարհան սերմանեցաւ: ²⁰ Եւ որ յապառաժին 20
 սերմանեցաւ՝ այն է, որ իբրև լսէ զբանն, և վաղվաղակի խնդրութե-
 ամբ ընդունի զնա: ²¹ Բայց քանզի ոչ ունի արմապս յինքեան, այլ առ 21
 ժամանակ մի է. ՚ի լինել նեղութեան և հալածանաց վասն բանին՝
 վաղվաղակի՛ գայթազդին: ²² Իսկ որ ՚ի մէջ փշոցն սերմանեցաւ, այն 22
 է՛ որ իբրև լսէ զբանն, և հոգք աշխարհին և պարարնք մեծութե-
 ան հեղձուցանեն զբանն, և լինի անպտուղ: ²³ Իսկ որ յերկիրն բա- 23
 րի սերմանեցաւ, այն է՛ որ իբրև լսէ զբանն՝ և ՚ի միտ առնու, և քայ
 զպտուղ, է՛ որ հարենք, և է՛ որ վաթսոն. և է՛ որ երեսուն: Որ ունիցի
 ականջս լսելոյ՝ լուիցէ: ²⁴ Այլ առակ արկ առ նոսա՝ և ասէ. Նմանեցաւ 24
 արքայութիւնն երկնից՝ առն որ սերմանիցէ սերմն բարի յազարակի իւ-
 րում: ²⁵ Եւ ՚ի քուն լինել մարդկան, եկն թշնամի նորա. և ցանեաց ՚ի 25
 վերայ որոմն ՚ի մէջ ցորենոյն՝ և զնաց: ²⁶ Եւ իբրև բուսա խոտն՝ և արար
 պտուղ, ապա երևեցան և որոմն: ²⁷ Մաքուցեալ ծառայք քանուպեառնն 27
 ասեն ցնա. Տէր՝ ոչ սերմն բարի սերմանեցեր յազարակին քում, արդ՝
 ուստի՞ ունիցի զորոմն: ²⁸ Եւ նա ասէ ցնոսա. Այր թշնամի արար 28
 զայն: Ասեն ցնա ծառայքն. Կամին՝ զի երթիցուք քաղեսցուք զայն
 ՚ի բաց: ²⁹ Եւ նա ասէ ցնոսա. Մի՛. գուցէ՛ մինչ քաղիցէք զորոմնն, և 29
 զցորեանն ընդ նմին ՚ի բաց խլիցէք: ³⁰ Թո՛յլ քուք երկոցունց աճել ՚ի 30
 միասին մինչև ՚ի հունձս, և ՚ի ժամանակի հնձոց ասացից ցինձօղսն.
 Քաղեցէք նախ զորոմնոյ, և կապեցէք զայդ խրձունս առ ՚ի յայրել. և
 զցորեանն ժողովեցէք ՚ի շրեմարանս իմ: ³¹ Այլ առակ արկ առ նոսա՝ 31
 և ասէ. Նման է արքայութիւն երկնից հապոյ մանանխոյ. զոր առեալ
 մարդոյ՝ սերմանեաց յազարակի իւրում. ³² որ փոքր է քան զամենայն 32
 սերմանիս. և յորժամ աճիցէ, մե՛ծ է քան զամենայն բանջարս. և լինի
 ծառ՝ մինչև գալ թռչնոց երկնից և հանգչել յոստս նորա: ³³ Այլ առակ 33
 իսուեցաւ ընդ նոսա՝ և ասէ. Նման է արքայութիւն երկնից խմորոյ. զոր
 առեալ կնոջ թաքոյց ՚ի գրիս երիս ալեր՝ մինչև ամենայն խմորեցաւ:
³⁴ Զայս ամենայն իսուեցաւ Յիսուս առակօք ընդ ժողովորդսն. և առանց 34
 առակի՛ ոչինչ խօսէր ընդ նոսա. ³⁵ զի լցցի ասացեալն ՚ի մարգարէէ. 35
 Բացից առակօք զբերան իմ, բղիւեցից՝ զձածկեալսն իսկզբանէ աշխար-
 հի: ³⁶ Յայնժամ թողեալ Յիսուսի զժողովորդսն՝ եկն ՚ի քուն. մաքեան 36

15 *Բազուրք*. Եւ ականջօք լուիցեն, և սրտիւք իմաս՛: 18 *Ոմանք*. Սերմնացանին:
 19 *Ոսկան*. Ամենայն որ լսէ: 20 *Յոմանս պակասի*. Ընդունի զնա: 21 *Ոմանք*.
 Վաղվաղակի գայթազդի: 23 *Յոմանս պակասի*. Եւ է որ երեսուն: *Որ ունիցի*
ականջս լսելոյ՝ լուիցէ: Այլ: 24 *Ոմանք*. Արքայութիւն երկնից: 25 *Ոմանք*. Եւ
 եկն թշնամին նորա: 26 *Բազուրք*. Եւ որոմնն... (27) զորոմնն: 30 *Ոմանք*. Զայդ ՚ի
 խրձունս: 32 *Ոմանք*. Քան զամենայն բանջար: 33 *Ոմանք*. Նմանեցաւ արքայութիւն
 եր՛: 34 *Ոմանք*. Ընդ ժողովորդեանն: 35 *Ոմանք*. Ի՛ մարգարէէն:

առ նա աշակերտքն՝ և ասեն. Մեկնեա՛ մեզ զառակ որոմանցն ազա-
 37 րակի: ³⁷Նա պարասխանի ետ՝ և ասէ ցնոսա. Որ սերմանէ սերմն
 38 բարի՛ է Որդի՛ մարդոյ. ³⁸և ազարակն աշխարհս է. սերմն բարի՛ նո-
 քա են, որ որդիքն արքայութեան են. իսկ որոմնն որդիք չարին են.
 39 ³⁹և թշնամին որ վարեաց զայն՝ Սաբանայ է՛. և հունձքն կարարած
 40 աշխարհիս է, և հնձողքն՝ հրեշտակք են: ⁴⁰Որպէս ժողովի որոմնն՝ և
 41 ՚ի հուր այրի, այնպէս եղիցի ՚ի կարարածի աշխարհիս: ⁴¹Առաքեաց
 Որդի մարդոյ զհրեշտակս իւր, և ժողովեացեն յարքայութենէ նորա գ-
 ամենայն զայթազողութիւնս՝ և զայնոսիկ ոյք գործեն՝ զանօրէնութիւն:
 42 ⁴²Եւ արկցեն զնոսա ՚ի հնոց հրոյ. անդ եղիցի լալ՝ և կրճել արամանց:
 43 ⁴³Յայնժամ արդարքն ծագեցին իբրև զարեգակն յարքայութեան երկնից.
 44 որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ՛: ⁴⁴Դարձեալ՝ նման է արքայութիւն
 երկնից զանձի՛ ծածկելոյ յազարակի, զոր գրեալ մարդոյ՝ թաքոյց. և
 ՚ի խնդութենէ անրի՛ երթայ վաճառէ զամենայն ինչ զոր ունի, և զնէ՛
 45 զազարակն զայն: ⁴⁵Դարձեալ՝ նման է արքայութիւն երկնից անն վաճառականի,
 46 որ խնդրիցէ մարգարի՛րս գեղեցիկս: ⁴⁶Եւ գրեալ մի պարուական մարգարիտ՝
 երթեալ վաճառեաց զամենայն ինչ զոր ունէր՝ և զնեաց զայն մարգարիտ:
 47 ⁴⁷Դարձեալ՝ նման է արքայութիւն երկնից ուռկանի՛ արկելոյ ՚ի ծով՝ և
 48 յամենայն ազգաց ժողովելոյ. ⁴⁸գոր՝ իբրև լցաւ, հանեալ ՚ի ցամաք՝
 և նստեալ ժողովեցին զբարի բարին յամանս, և զխոտանն ՚ի բաց
 49 ընկեցին: ⁴⁹Այնպէս եղիցի ՚ի կարարածի աշխարհիս. ելցեն հրեշտակք՝
 50 և մեկնեացեն զչարս ՚ի միջոյ արդարոց, ⁵⁰և արկցեն զնոսա ՚ի հնոց
 51 հրոյն. անդ եղիցի լալ՝ և կրճել արամանց: ⁵¹Ասէ ցնոսա Յիսուս.
 52 Իմացարո՛ք զայս ամենայն: Ասեն ցնա. Այո՛ Տէր: ⁵²Եւ նա ասէ ցնոսա.
 Վասն այսորիկ ամենայն դպիր աշակերտեալ արքայութեան երկնից,
 53 նման է առն փանուրեառն՝ որ հանէ ՚ի զանձէ իւրմէ զնոր և զհին: ⁵³Եւ եկ
 եղև իբրև կարարեաց Յիսուս զառակս զայսոսիկ՝ փոխեցան անրի:
 54 ⁵⁴Եւ եկեալ ՚ի գաւառ իւր՝ ուսուցանէր զնոսա ՚ի ժողովրդեանն նոցա.
 մինչև զարմանալ նոցա՝ և ասել. Սմա՛ ուսրի՛ իցէ այս իմաստութիւն
 55 և զօրութիւնք: ⁵⁵Ոչ սա՛ է հիւսանն որդի. ոչ մայր սորա կոչի Մարիան,
 56 և եղբարք սորա Յակովբոս՝ և Յովսէ՛ն և Սիմովն՝ և Յուդա. ⁵⁶և քորք
 սորա ոչ ամենեքեան առ մեզ են. և արդ՝ ուսրի՛ է սմա այս ամենայն:
 57 ⁵⁷Եւ զայթազղէին ՚ի նա: Եւ Յիսուս ասէ ցնոսա. Չի՞ք մարգարէ անարգ՝
 58 եթէ ոչ յիւրում գաւառի՛ և յիւրում փան: ⁵⁸Եւ ոչ արար անդ զօրութիւնս
 բազումս վասն անհաւարութեան նոցա:

14 ¹ Յայնմ ժամանակի լուան Ներովդէս չորրորդապետ զլուր Յիսուս- Ի Ե/Եր
 2 սի. ²և ասէ ցճառայս իւր. Նա՛ է Յովհաննէս մկրտիչ, նա՛ յարեալ

36 *Ոմանք յատկուն.* ՚Ի փուն իւր... աշակերտքն նորա: *Եւ ոմանք.* Աշակերտքն իւր և ասեն: **37** *Ոմանք.* Ջսերմն բարի: **38** *Ոմանք.* Իսկ որոմն: **41** *Ոմանք.* Որ գործեն զանօ՛: **43** *Բազունք.* Ծագեացեն իբրև: **44** *Ոմանք.* Երթեալ վաճառէ զամենայն ինչ զոր ունէր: **46** *Բազունք.* Ջամենայն զոր ինչ ունէր: **47** *Օրինակ մի.* Ազգաց ժողովելոց: **48** *Ոսկան.* Որ իբրև լցաւ: **54** *Ոմանք.* Եւ զօրութիւն: **55** *Օրինակ մի.* Յակովբոս և Յովսէփ: **56** *Առ Ոսկանայ պակասի.* Սորա ոչ ամենեքեան: *Ոմանք.* Արդ ուսրի: **58** *Ոմանք.* Վասն անհաւարութեանն նոցա:

3 րովդէս կալան գՅովհաննէս՝ կապեաց՝ գնա՝ և եդ՝ ՚ի բանփի՝ վասն
 Ներովդիայ կնոջ Փիլիպպոսի եղբօր նորա: ⁴Զի ասէր ցնա Յովհաննէս: ⁵Եւ արժան քեզ ունել զդա: ⁶Եւ կամէր գնա սպանանել, բայց
 երկնէն ՚ի ժողովրդենէ անփի. քանզի իբրև զմարգարէ՝ ունէին զնա: ⁷Եւ իբրև եղեն ծնունդք Ներովդի, կաքաւեաց դուստրն Ներովդիայ ՚ի մէջ
 բազմականին. և հաճոյ թուեցաւ Ներովդի: ⁸Ուսփի և երդմամբ խոս-
 րացաւ փալ նմա զինչ և խնդրեսցէ: ⁹Եւ նա յառաջագոյն խրատեալ
 ՚ի մօրէ իւրմէ. Տոյր ինձ ասէ այսր՝ ՚ի վերայ սկսեղ զգլուխն Յով-
 հաննու մկրտչի: ¹⁰Եւ փրփմեցան թագաւորն. բայց վասն երդմանցն,
 և բարձակցացն՝ հրամայեաց փալ նմա: ¹¹Եւ առաքեաց գլխարեանց
 զՅովհաննէս ՚ի բանփի: ¹²Եւ բերան գլուխն նորա սկսեղը՝ և փուն
 աղջկանն, և փարաւ առ մայր իւր: ¹³Եւ մարուցեալ աշակերտքն նորա՝
 եզ բարձին զմարմինն և թաղեցին. և եկեալ պարմեցին Յիսուսի: ¹⁴Եւ իբ-
 րև լուա Յիսուս, գնաց անփի նաւու յանապար փեղի առանձինն: Իբ-
 րև լուան ժողովուրդքն՝ զնացին զհետ նորա հետի ՚ի քաղաքաց անփի:
¹⁵Եւ իբրև ել, ետես ժողովուրդ բազում, գթացան ՚ի նոսա, և բժշկեաց
 զհիւանդս նոցա:

15 Իբրև ընդ երեկս եղև, մարտան առ նա աշակերտքն՝ և ասեն. Տե-
 ղիս անապար է, և օրս՝ փարաժամեալ, արձակեա՛ գժողովուրդսդ՝ զի
 երթիցեն շուրջ ՚ի շէնսն, գնեսցեն իւրեանց կերակոյրս: ¹⁶Եւ ասէ Յի-
 սուս. Ոչինչ պիտոյ է դոցա երթալ, դո՛ք փո՛ք դոցա ուրել: ¹⁷Եւ նոքա ա-
 սեն ցնա. Ոչինչ ունիմք ասար, բայց հի՛նգ նկանակ և երկուս ձկունս: ¹⁸Եւ
 ասէ ցնոսա. Բերէ՛ք այսր զայն: ¹⁹Եւ հրամայեաց բազմեցուցանել զժո-
 ղովուրդն ՚ի վերայ խոտոյ. և առեալ զհինգ նկանակն և զերկուս ձկունս՝
 հայեցան յերկինս, օրհնեաց. և երե՛կ՝ և ետ ցաշակերտսն զնկանակսն, և
 աշակերտքն ժողովրդոցն: ²⁰Կերան ամենեքեան՝ և յազեցան, և բարձին
 զնշխարս կոտորոցն երկուրասան սակառի՛ լի: ²¹Եւ որք կերանն՝ էին
 եղ արք իբրև հինգ հազար. թո՛ղ զկանայս և զմանկփի: ²²Եւ սրիպեաց
 վաղվաղակի զաշակերտսն մարմնել ՚ի նաւ, և յառաջել յայնկոյս, մինչ
 ինքն զժողովուրդսն արձակիցէ: ²³Եւ իբրև արձակեաց զժողովուրդսն՝
 ել ՚ի լեռնն առանձինն կալ յաղօթս: Եւ իբրև ընդ երեկս եղև, ա՛նդ էր
 միայն:

24 Եւ նաւն մեկնեալ էր ՚ի ցամաքէն բազում ասպարիսօք՝ ծփեալ
 յալեացն. քանզի ընդդէմ էր հողմնն: ²⁵Եւ ՚ի չորրորդում պահու զիջերոյն

14. 2 Ի լուս. Նա՛ է... նա՛ յարեաւ. *հարցական ոլորակաւ նշանակին:*
3 *Յօրինակին ՚ի բնաբանի յետ բառիս՝ Ներովդիայ, դարարկ թողեալ՝ և չակերտի
 նշանակեալ, թերևս ակնարկի առնել՝ Ներովդիադայ, ըստ սակարուց ունաց:*
5 *Յօրինակին պակասէր. Եւ կամէր գնա սպանա՛:* **6** *Յօրինակին ՚ի բնաբանի յետ
 բառիս՝ Ներովդիայ, դարարկ թողեալ՝ և չակերտի նշանակեալ, թերևս ակնարկի
 առնել՝ Ներովդիադայ, ըստ սակարուց ունաց: Ոսկան.* Ի մէջ բազմականացն: **9** *Ո-
 մանք. Եւ փրփմեցաւ յոյժ թագաւորն:* **11** *Բազումք. Գլուխ նորա:* **14** *Ոսկան. Եւ
 գթացաւ:* **16** *Ոմանք. Ոչ է պիտոյ դոցա երթալ:* **19** *Ոմանք. Զժողովուրդսն ՚ի վերայ:
 Ոսկան. Զհինգ նկանակն:* **20** *Ոմանք. Զնշխար կոտորոցն:* **21** *Ոմանք. Էին իբրև
 արք:* **22** *Ոմանք. Զժողովուրդ արձակեսցէ:* **24** *Ոմանք. Ընդդէմ էր հողմն:*

26 եկն առ նոսա Յիսուս գնալով 'ի վերայ ծովուն: ²⁶ Իբրև Կեսին գնա
աշակերտքն զի գնայր 'ի վերայ ծովուն՝ խռովեցան, և ասեն թէ առաջօր
27 ինչ իցէ. և առ ահին՝ աղաղակեցին: ²⁷ Եւ վաղվաղակի խօսեցան ընդ
28 նոսա Յիսուս՝ և ասէ. Բաջալերեցարո՞ք, են են մի՛ երկնչիք: ²⁸ Պա-
րասխանի եր նմա Պե՛րրոս և ասէ. Տէր՝ եթէ դո՞ւ ես, հրամայեա՛ր ինձ
29 գալ առ քեզ 'ի վերայ ջրոյս: ²⁹ Եւ նա ասէ. Ե՛կ: Եւ իջեալ 'ի նաւէն
30 Պե՛րրոս՝ գնաց 'ի վերայ ջուրցն, և եկն առ Յիսուս: ³⁰ Եւ Կեսեալ
զհողմն սաստիկ՝ երկեաւ. և իբրև սկսաւ ընկղմել՝ աղաղակեաց՝ և ասէ.
31 Տէր՝ փրկեա՛ր զիս: ³¹ Եւ վաղվաղակի Յիսուս ձգեաց զձեռն իւր կալաւ
32 գնա և ասէ. Թե՛րահաւապ՝ ընդէ՛ր երկմտեցեր: ³² Եւ իբրև ելին 'ի նաւն՝
33 հանդարտեաց հողմն: ³³ Եւ որ 'ի նաւին էին՝ մարեան՝ երկիրպագին
34 նմա՝ և ասեն. Արդարև Որդի՛ Աստուծոյ ես դու: ³⁴ Եւ անցեալ եկին
35 'ի ցամաք 'ի Գեննեսարեթ: ³⁵ Եւ իբրև ծանեան գնա արք Կեղոյն
այնորիկ, առաքեցին ընդ ամենայն գաւառն՝ և ածի՛ն առ նա զամենայն
36 հիւանդս: ³⁶ Եւ աղաչէին գնա, զի գոնէ՝ միայն 'ի քղանցս հանդերձի
նորա մերձեցին. և որ միանգամ մերձեցանն՝ փրկեցան:

15 ¹ Յայնժամ մարեան առ Յիսուս՝ որ յԵրուսաղեմէ փարիսեցիքն և ԻԸ
2 դպիրք՝ և ասեն. ² Ընդէ՛ր աշակերտքն քո անցանեն գաւանդութեամբ
3 ձերոցն. զի ոչ լուանան զձեռս յորժամ հաց ուրեն: ³ Նա պարասխանի՛
4 եր՝ և ասէ ցնոսա. Իսկ դուք՝ ընդէ՛ր անցանէք զպարութիւնան Աստուծոյ՝
5 վասն ձերոյ աւանդութեանն: ⁴ Զի Աստուած ասաց. Պարուեա՛ր զհայր
6 քո և զմայր. ⁵ և. Որ բամբասէ զհայր կամ զմայր՝ մահո՞ւ վախճանեցի:
7 ⁶ Եւ դուք ասէք. Որ ասիցէ ցհայր իւր կամ ցմայր իւր, թէ պարարագ է՝
8 զոր յինէն օգրիցիս, և ոչ պարտիցէ զհայր իւր և զմայր իւր. և խտրէք
9 զբանն Աստուծոյ վասն ձերոյ աւանդութեանն: ⁷ Կեղծաւորք՝ բարո՞ք
10 մարգարեացաւ 'ի վերայ ձեր Եսայի՛ և ասէ. ⁸ Ժողովուրդս այս շրթամբք
11 պարուէ զիս, և սիրտք իրեանց հեռացեալ մեկուսի՛ է յինէն. ⁹ զոր
12 պաշտեն զիս. ուսուցանեն վարդապետութիւնս՝ զմարդկան՝ պարտիրեալս:
13 ¹⁰ Եւ կոչեցեալ առ ինքն զժողովուրդսն՝ ասէ ցնոսա. Լուարո՞ք և 'ի մի՛ր
14 առէք. ¹¹ ոչ որ ինչ մարանէ ընդ բերան՝ պղծէ զմարդ, այլ որ ինչ ելանէ
15 'ի բերանոյ՝ այն պղծէ զմարդ: ¹² Յայնժամ մարուցեալ աշակերտացն
16 նորա՝ ասեն ցնա. Գիտե՛ն զի փարիսեցիքն իբրև լուան զբանն՝ զայթազդեցի՛ն:
17 ¹³ Նա պարասխանի եր նոցա՝ և ասէ. Ամենայն Կորնէ՛ զոր ոչ Կոնկեաց
18 Նայր իմ երկնաւոր, իլեցի՛: ¹⁴ Թոյլ արք ցնոսա. կոյրք են՝ կուրաց
առաջնորդք. կոյր կուրի յորժամ առաջնորդէ՝ սխալէ, և երկոքի՛ն 'ի
19 խորխորապ անկանիին: ¹⁵ Պարասխանի եր նմա Պե՛րրոս և ասէ. Մեկնեա՛ր
16 մեզ գառակս զայս: ¹⁶ Ասէ՛ Յիսուս. Տակալին՝ և դո՞րք անմիտք էք, ¹⁷ և
17 ոչ իմանայք. եթէ ամենայն որ մարանէ 'ի բերան, յորովայն երթայ՝ և

25 Ունակք. Եւ 'ի չորրորդ պահու: **28 Ունակք.** Նմա Պե՛րրոս. Տէր եթէ: **Բազումք.** Առ
քեզ 'ի վերայ ջրոցս: **29 Ունակք.** 'Ի վերայ ջրոցն: **32 Ոսկան.** Եւ իբրև ել 'ի նաւն՝
հանդարտեցաւ հողմն: **34 Ոսկան.** Եւ անցեալ 'ի ցամաք եկին 'ի Գեննեսարեթ: **36 Ո-
մակք.** Մերձեցան փրկել: **15. 6 Ունակք.** Զոր յինէն օգրի՞... և խտրէք զպարտիրանն
Աստուծոյ: **8 Ունակք.** Եւ սիրտ իրեանց. կամ՝ և սրտիք իրեանց հե՛: **12 Ոսկան.**
Մարուցեալ ոմանք յաշակերտացն նորա, ասեն. Գիտեն:

արքայաճառք էլանէ: ¹⁸ Իսկ որ էլանէ 'ի բերանոյ՝ 'ի սրբէ՛ անբի գայ. և այն 18
 պղծէ՛ զմարդ: ¹⁹ Զի 'ի սրբէ՛ էլանեն խորհուրդք չարք, սպանութիւնք, 19
 շնութիւնք, պոռնկութիւնք, գողութիւնք, սուր վկայութիւնք, հայհոյութիւնք:
²⁰ Այս ամենայն է՛ որ պղծէ՛ զմարդ, այլ անլուայ ձեռօք ուրել՝ ոչ պղծէ՛ 20
 եզ զմարդ: ²¹ Եւ էլեալ անբի Յիսուսի գնաց՝ 'ի կողմանս Տիրոսի և Սիդոնի: 21
 ԻԹ ²² Եւ ահա՛ կի՛ն մի Քանանացի 'ի սահմանաց անբի նոցա՛ էլեալ, 22
 աղաղակէր և ասէր. Ողորմեաց ինձ Տէր որդի Դաթի, դուստր իմ՝
 չարաչարն աշխարհի: ²³ Եւ նա ոչ՛ եր նմա պարասխանի: Եւ մա- 23
 րուցեալ աշակերտքն նորա՛ աղաչէին զնա և ասէին. Արձակեա՛ զնա՝
 զի աղաղակէ՛ զհետ մեր: ²⁴ Նա պարասխանի՛ եր և ասէ. Ոչ ուրեք 24
 առաքեցայ՝ եթէ ոչ առ ոչխարս կորուսեալս քանն Իսրայէլի: ²⁵ Եւ նա 25
 մարուցեալ, երկիր պագանէր նմա և ասէր. Տէր՝ օգնեա՛ ինձ: ²⁶ Պա- 26
 րասխանի եր նմա և ասէ. Ոչ է բարոք առնու զհաց մանկանց՝ և
 արկանել շանց: ²⁷ Եւ նա ասէ. Այո՛ Տէր, քանզի և շունք կերակրին 'ի 27
 փշրանաց անկելոց 'ի սեղանոյ քեանն իրեանց: ²⁸ Յայնժամ պարաս- 28
 խանի եր նմա Յիսուս, և ասէ. Ով կին դո՛ւ մե՞ծ են հաւարք քո, եղիցի՛
 քեզ՝ որպէս և կամիս: Եւ բժշկեցան՝ դուստր նորա 'ի նմին ժամու:
 I/ԵԹ ²⁹ Եւ գնացեալ անբի Յիսուսի, եկն՝ 'ի ծովեզերն Գալիլեացոց. և 29
 էլեալ 'ի լեռն նստէր անդ: ³⁰ Մարեան առ նա ժողովուրդք բազումք, 30
 որ ունէին ընդ իրեանն՝ կահս, կոյրս, համերս, միակողմանին, և այլս
 բազումս. և ընկեցին զնոսա առ ոյս նորա՛ և բժշկեաց զնոսա: ³¹ Մինչև 31
 զարմանալ ժողովրդոցն՝ որ քեանէին, զի համերքն խօսէին, կաղք
 զնային, միակողմանիք բժշկէին, կոյրք քեանէին, և փառաւորն առնէին
 զԱստուած Իսրայէլի:

ԱԿ ³² Եւ կոչեցեալ առ ինքն Յիսուսի զաշակերտսն՝ ասէ. Գթան՝ 'ի 32
 ժողովուրդդ, զի արդ՛ երեք ատուրք են՝ զի կան առ իս, և ոչ ունին
 զինչ ուրիցեն. և արձակել զդոսա նօթիս՝ չկամին, գուցէ՛ նքթիցեն 33
 զճանապարհայն: ³³ Ասեն ցնա աշակերտքն. Իսկ արդ՛ մեզ յանապարի 33
 աստ՝ ուստի՞ իցէ այնչափ հաց՝ մինչ յագեցուցանել զայնչափ ժողո-
 վուրդ: ³⁴ Եւ ասէ ցնոսա Յիսուս. Քանի՞ նկանակ ունիք: Եւ նոքա ա- 34
 սեն. Եթն, և սակաւ ձկուս: ³⁵ Եւ հրամայեաց ժողովրդեանն բազմել 35
 'ի վերայ գետնոյ: ³⁶ Եւ առեալ զեթն նկանակն և զձկուսն՝ զոհացան 36
 և երեկ, և եր ցաշակերտսն, և նոքա ժողովրդեանն: ³⁷ Կերան ամե- 37
 նեքեան և յագեցան. և բարձին զնշխարս կտորոցն՝ եթն զամբիղ
 լի: ³⁸ Եւ որք կերանն՝ էին իբրև արք չորք հազարք. թո՛ղ զկանայս 38
 և զմանկարի: ³⁹ Իբրև արձակեաց զժողովուրդսն՝ էլ 'ի նա՛ և եկն՝ 'ի 39
 սահմանս Մագդաղեայ:

¹ Եւ մարուցեալ փարիսեցիքն և սադուկեցիք փորձելով խնդրէին՝ 'ի **16**
 նմանէ՛ նշան յերկնից ցուցանել նոցա: ² Նա պարասխանի եր՝ և ասէ 2

17 Ոմանք. Որ մտանէ ընդ բերան: 18 Ոմանք. Եւ այն պղծէ զմարդն: 19 Ոմանք.
 Խորհուրդ չարք: 24 Ոմանք. Տան Իսրայէլի: 26 Ոմանք. Ոչ է բարիոր: 32 Ուկրան.
 Եւ կոչեալ առ ինքն: 33 Ուկրան. Արդ մեզ յանապարի: Ոմանք. Մինչև յագեցուցանել:
 36 Ուկրան. Զեթն նկանակսն: 37 Ոմանք. Եթն զամբիղ լի: 39 Ոմանք. Եւ գնաց
 'ի սահմանս Մա՛:

4 ցնոսա. ⁴ Ազգ չար և շնացող՝ նշան խնդրէ, և նշան մի՛ փացի նմա, բայց նշանն Յովնանու մարգարէի: Եւ եթող զնոսա և զնաց:

5, 6 ⁵ Քնացի՛ն և աշակերտքն յայնկոյս, և մոռացան առնուլ հաց: ⁶ Ասէ ԼԲ ցնոսա Յիսուս. Տեսէք և զգոյշ լերուք ՚ի խմորոյ սաղուկեցւոցն և փարիսեցւոց:

7, 8 ⁷ Նոքա խորիէին ընդ միմեանս և ասէին՝ թէ հաց ոչ բարձաք: ⁸ Քիպաց Յիսուս՝ և ասէ. Չի՛ խորիիք ՚ի միպս ձեր թերահաւաւքը՝ եթէ հաց

9 ոչ ունիք: ⁹ Տակաւին չիմանայք՝ և ոչ յիշէք զհինգ նկանակն ՚ի հինգ

10 հազարսն, և քանի՛ սակառի բարձէք. ¹⁰ և ոչ զեւթն նկանակն ՚ի չորս

11 հազարսն, և քանի՛ զամբիղս բարձէք: ¹¹ Արդ՝ զիսոյ ոչ իմանայք՝ ե-

12 թէ ոչ վասն հացի ասացի ձեզ՝ զգոյշ լինել ՚ի խմորոյ փարիսեցւոցն և

13 սաղուկեցւոց: ¹² Յայնժամ ՚ի մի՛ր առին, եթէ ոչ ասաց զգուշանալ ՚ի խմորոյ, այլ յաղանդոյ փարիսեցւոցն և սաղուկեցւոց:

14 ¹³ Եւ ելեալ Յիսուս ՚ի կողմանս Փիլիպպեայ Կեսարեայն, հարցանէր Թ/ԳՎ
 ցաշակերտսն՝ և ասէր. Չո՞ որ ասեն զինէն մարդիկն՝ թէ իցէ Որդի
 մարդոյ: ¹⁴ Եւ նոքա ասեն. Ոմն՝ զՅովիաննէս մկրտիչ, և այլք՝ զԵղիա՛,

15 և կէսք՝ զԵրեմիա, կամ զմի որ ՚ի մարգարէիցն: ¹⁵ Ասէ ցնոսա Յի-

16 սուս. Իսկ դուք զո՞ որ ասէք զինէն թէ իցեմ: ¹⁶ Պապասխանի եր նմա Սիմոն Պետրոս և ասէ. Դո՛ւ ես Քրիստոսն Որդի Աստուծոյ կենդանոյ:

17 ¹⁷ Պապասխանի եր Յիսուս՝ և ասէ ցնա. Երանի՛ քեզ Սիմոն որդի Յովնանու, զի մարմին և արիւն ոչ յայտնեաց քեզ՝ այլ Նայր իմ որ

18 յերկինս է: ¹⁸ Եւ ես՝ քեզ ասեմ. զի դո՛ւ ես վեմ, և ՚ի վերայ այդր վիմի շինեցից զեկեղեցի իմ, և դրունք դժոխոց զնա մի՛ յաղթահարեսցեն:

19 ¹⁹ Եւ փաց քեզ զփականս արքայութեան երկնից. և զոր միանգամ կապեսցես յերկրի, եղիցի կապեալ յերկինս. և զոր արձակեսցես յերկրի,

20 եղիցի արձակեալ յերկինս: ²⁰ Յայնժամ ասարեաց աշակերտացն, զի

21 մի՛ ումէք ասացեն՝ թէ նա՛ է Քրիստոսն: ²¹ Յայնմ հետէ սկսաւ Յիսուս ցուցանել աշակերտացն, թէ պարտ է նմա երթալ յԵրուսաղէմ, և բազում չարչարանս չարչարել և անարգել ՚ի քահանայապետից և ՚ի դպրաց և ՚ի

22 ծերոց ժողովրդեանն, և սպանանել, և յերի՛ր ատուր յառնել: ²² Եւ առեալ զնա մեկուսի՛ Պետրոսի, սկսաւ կազել ընդ նմա՝ և ասել. Քա՛ն լիցի քեզ

23 Տէր, մի՛ եղիցի քեզ այդ: ²³ Եւ նա դարձեալ ՚ի Պետրոս՝ ասէ. Երթ յե՛րս իմ Սապանայ, գայթազողութիւն իմ ես. զի ոչ խորիիս դու զԱստուծոյսն,

16. 2 *Ոսկան աստուծոյ ՚ի Լաւրիակականէն առեալ յաւելու. Եւ ասէ ցնոսա. Յորժամ երեկոյ լինի՛ ասէք. Պարզ լինիցի. զի կարմրացեալ է երկին:* (3) *Եւ առաւօրո՛ւ այսոր մրրիկ, զի շառագունի րրորմութեամբ երկին. արդ զերեսս երկնի կարէք քննել. իսկ զնշան ժամանակիս ոչ կարէք գիտել: (4) Ազգ չար և շնա՛: Լար ուրում ունին և ունանք ՚ի Յունական օրինակաց: Մակայն ՚ի յերեսուն Նայկական գրչագիրս մեր ՚ի նմին միայն է տեսանել զբանս զայս՝ այսպէս թարգմանեալ: *Յորժամ երեկոյ լինի. ասէք թէ ջեր լինելոց է. քանզի կարմրացան խոռվեցան երկինք. զերեսս երկնից գիտէք քննել, և զնշանս ժամանակաց ոչ կարիցէք: (4) Ազգ չար: **8** *Ունանք.* Խորիիք ՚ի սիրտս ձեր: **9** *Ոսկան.* Նկանակն: **10** *Ոսկան.* Նկանակն: **11** *Ունանք.* Զգուշանալ ՚ի խմորոյ սաղու՛: **12** *Ունանք.* Զգոյշ լինել ՚ի խմորոյ: **15** *Յունանս պակասի.* Յնոսա Յիսուս... զո՞ որ ասէք: **16** *Ի բազումս պակասի.* Պապասխանի եր նմա: *Ոսկան.* Եւ ասէ ցնա: **17** *Ունանք.* Երանի է քեզ: **19** *Ունանք.* Քեզ փականս արքայութեանն: **20** *Ունանք.* Ասիցեն՝ թէ նա: **21** *Ոսկան յաւելու.* Աշակերտացն իւրոց: *Ունանք.* Եւ թէ բազում... չարչարել ՚ի քահա՛: *Ի լուս՛.* Եւ անարգի:

այլ գմարդկան: ²⁴Յայնժամ Յիսուս ասէ՛ր ցաշակերպան իւր. Եթէ որք ²⁴
կամիցի զկնի իմ գալ՝ ուրասցի՛ր զանձն, և առցէ՛ զխաչ իր՝ և եկեացէ ²⁵
զկնի իմ: ²⁵Զի որ կամիցի՛ր զանձն իւր կեցուցանել՝ կորուսցէ՛ զնա. և ²⁵
որ կորուսցէ զանձն իւր վասն իմ՝ գարցէ՛ զնա: ²⁶Զի՞նչ օգտիցի մարդ՝ ²⁶
եթէ զաշխարհս ամենայն շահեսցի, և զանձն իւր փութեսցի. կամ զի՞նչ ²⁷
փացէ մարդ փրկանս ընդ անձին իւրում: ²⁷Զի գալոց է Որդի մարդոյ ²⁷
փառօք Նօր իւրոյ՝ հանդերձ հրեշտակօք իւրովք, և յայնժամ հապուսցէ՛ ²⁸
իւրաքանչիւր ըսար գործս իւր: ²⁸Ամէն ասեն՝ ձեզ. զի իցեն ոմանք ՚ի ²⁸
սոցանէ՛ որ ասար կան. որք ոչ ճաշակեսցեն զմահ՝ մինչև փեսանիցեն ²⁸
զՈրդի մարդոյ եկեալ արքայութեամբ իւրով:

ԼԳ ¹ Եւ յետ վեց աւոր՝ առնու ընդ իւր Յիսուս զՊենրոս և զՅակոբոս **17**
և զՅովհաննէս զեղբայր նորա, և հանէ զնոսա ՚ի լեառն մի բարձր ²
առանձինն. ²և այլակերպեցաւ առաջի նոցա. և լուսաւորեցան ե- ²
րեսք նորա իբրև զարեգակն, և հանդերձք նորա եղեն սպիտակ իբ- ³
րև զլոյս: ³Եւ ահա՛ երևեցան նոցա Մովսէն և Եղիա՛ որ խօսէին ընդ ³
նմա: ⁴Պարասխանի՛ եր Պենրոս և ասէ ցՅիսուս. Տէր՝ բարո՞ք է մեզ ⁴
ասար լինել. թէ կամիս՝ արասցուք երիս փաղաւարս. մի՛ ընգ, և մի՛ ⁴
Մովսիսի՛, և մի՛ Եղիայի: ⁵Եւ մինչդեռ նա խօսէր, ահա անպ լուսաւոր՝ ⁵
հովանի՛ եղև ՚ի վերայ նոցա: Չայն եղև յամպոյն՝ և ասէ. Դա՛ է Որդի ⁵
իմ սիրելի ընդ որ հաճեցայ, դմա՛ լուարուք: ⁶Իբրև լուան աշակերպքն, ⁶
անկան՝ ՚ի վերայ երեսաց իւրեանց՝ և երկեան՝ յոյժ: ⁷Եւ մարուցեալ ⁷
Յիսուս բռնն տար զնոցանէ՛ և ասէ. Յո՛րն կացեք՝ և մի՛ երկնչիք: ⁷
⁸Ամբարձին զաչս իւրեանց, և ոչ զոք փեսին՝ բայց միայն զՅիսուս: ⁸
⁹Եւ մինչդեռ իջանէին ՚ի լեռնէ անպի, պարուիրեաց նոցա Յիսուս՝ և ⁹
ասէ. Մի՛ ումեք ասիցեք զփեսիդ զայդ, մինչև Որդի մարդոյ ՚ի մեռելոց ⁹
յարիցէ: ¹⁰Նարցին ցնա աշակերպքն և ասեն. Զիարդ դպիրքն ասեն, ¹⁰
եթէ Եղիայի՛ նախ պարսր է գալ: ¹¹Պարասխանի եր Յիսուս՝ և ասէ ¹¹
ցնոսա. Եղիա՛ գայ, և հասարարեսցէ՛ զամենայն: ¹²Այլ ասեն՝ ձեզ՝ զի և ¹²
Եղիա եկեալ իսկ է. և ոչ ծանեան զնա, այլ արարին ընդ նա՛ զոր ինչ կա- ¹³
մեցան. նոյնպէս և Որդի՛ մարդոյ չարչարելոց է ՚ի նոցանէ: ¹³Յայնժամ ¹³
՚ի միւր առին աշակերպքն, թէ վասն Յովհաննոն մկրտչի՛ ասաց ցնոսա:

ԼԵ/ԳՔ ¹⁴ Եւ իբրև եկին ՚ի ժողովուրդն, մաքեան այր մի՛ ՚ի ծոնն իջանէր և ¹⁴
ասէր. Տէր՝ ողորմեանց որդոյ իմում, զի լուսնոսի՛ր և չարաչար հիւանդա- ¹⁵
նայ. բազում անգամ անկանի ՚ի հուր, և երբէք ՚ի ջոնր: ¹⁵Եւ մարուցի ¹⁵
զնա աշակերպացն քոց, և ոչ կարացին բժշկել: ¹⁶Պարասխանի՛ եր ¹⁶
Յիսուս՝ և ասէ. Ո՞վ ազգ՝ անհաւար և թելր, մինչև ցե՛րք իցեմ ընդ ձեզ.

23 Յոմնեսս պակասի. Ոչ խորհիս դու: **24** Ոմանք. Կամի գալ զկնի իմ: *Ի լուս*.
Ի բաց ուրացի: **26** Ոմանք. Թէ զաշխարհ ամենայն... փութեսցէ... ընդ անձին
իւրոյ: **27** Ոմանք. Նարուցանէ իւրաքանչիւր գգործս իւր: **28** *Ոսկան*. Ոմանք ՚ի
դոցանէ: *Ոմանք*. Մինչև փեսցեն: **17. 1** *Յոմնեսս պակասի*. Առնու ընդ իւր Յիսուս:
2 *Ոմանք*. Սպիտակ իբրև զձին: **4** *Բազումք*. Լինել. եթէ կամիս: **5** *Ոմանք*.
Նովանի լինէր ՚ի վերայ նոցա: **6** *Օրհնակ մի*. Ի վերայ երեսաց իւրեանց յերկիր:
(7) Եւ մա՛: **9** *Օրհնակ մի*. Եւ մինչ իջանէին նոքա ՚ի լեռնէն, պար՛: *Ի բազումս*
պակասի. Զփեսիդ զայդ: **12** *Ի բազումս պակասի*. Զի և Եղիա եկեալ: *Ոսկան*.
Արարին ընդ նմա: *Ուր ոմանք*. Ընդ նա զոր կամեցան: **14** *Ոսկան*. Եւ իբրև եկն ՚ի
ծո՛: *Ոմանք*. Մարեաւ առ նա այր մի... որդոյ իմոյ:

17 մինչև յե՛րբ անսայցեմ ձեզ. ա՛ճ գնա առ իս: ¹⁷ Եւ սաստեաց՝ ՚ի նա Յիսուս՝ և ել՝ ՚ի նմանէ դևն, և բժշկեցան մանուկն ՚ի ժամէն յայնմանէ:
 18 ¹⁸ Յայնժամ մարեան աշակերտքն առանձինն՝ և ասեն ցՅիսուս. Մեք՝
 19 ընդէ՛ր ոչ կարացաք հանել գնա: ¹⁹ Եւ նա՝ ասէ ցնոսա. Վասն թերահաւապութեան ձերոյ. ասէն ասեն ձեզ. Եթէ ունիցիք հաւաքս քան զհար մանանխոյ, ասասջիք լերինս այսմիկ. Փոխեաց՝ աստի անդր, և փոխեսցի՛. և ոչինչ
 20 անհնարին լիցի ձեզ: ²⁰ Բայց այս ազգ ոչ իւրք ելանէ, եթէ ոչ՝ աղօթիւք և պահովք:

21 ²¹ Եւ մինչ դեռ շրջէին նոքա ՚ի Գալիլեա, ասէ ցնոսա Յիսուս. Մարմելո՞ւք/զզ
 22 է Որդի մարդոյ ՚ի ձեռս մարդկան, ²² և սպանցեն գնա, և յերիր աուր
 23 յարիցէ՛: Եւ փորմեցան յոյժ: ²³ Իբրև եկին նոքա ՚ի Կափառնաում, մարեանն՝ որք զերկդրամեանն պահանջէին՝ առ Պե՛րրոս, և ասեն. Վարձ
 24 դապեարն ձեր ոչ՝ փայ զերկդրամեանն: Եւ նա ասէ. Այո՛: ²⁴ Եւ իբրև եմուպ ՚ի փուն՝ յառաջեաց քան գնա Յիսուս և ասէ. Զիա՛րդ թուի քեզ Մինովն. թագաւորք ազգաց՝ յումմէ՛ առնուն զհարկս կամ զհասն,
 25 յորդոց իւրեանց՝ թէ յօրարաց: ²⁵ Եւ իբրև ասաց թէ յօրարաց, ասէ ցնա
 26 Յիսուս. Ապա ուրեմն ազար են որդիքն: ²⁶ Բայց զի մի՛ գայթազդեցուցուք զնոսա, երթ՝ ՚ի ծով՝ և ընկեա՛ կարթ, և զառաջին ձուկնն որ ելանէ՛ ան, և բաց գրեքան նորա, և գրանիցես սարեր. և զայն առեալ՝ փացեն նոցա ընդ իմ և ընդ քո:

18 ¹ Յայնմ աուր մարեանն աշակերտքն առ Յիսուս՝ և ասեն. Ո՞վ է
 2 իցէ ՚ի մէջ մեծ յարքայութեան երկնից: ² Եւ կոչեաց առ ինքն Յիսուս
 3 մանուկ մի, կացոյց գնա ՚ի մէջ նոցա, ³ և ասէ. Ամէն ասեն ձեզ, եթէ ոչ դարձջիք, և լինիջիք իբրև զմանկարի, ոչ մրանիցեք յարքայութիւն
 4 երկնից: ⁴ Արդ՝ որ խոնարհեցուցանէ զանձն իբրև զմանուկս զայս, նա՛
 5 է մեծ յարքայութեան երկնից: ⁵ Եւ որ ոք ընկալցի մանուկ մի՝ այս-
 6 պիսի յանուն իմ, զին ընդունի: ⁶ Եւ որ ոք գայթազդեցուցէ՛ զմի ՚ի փոքրկանցս յայսցանէ յին հաւաքացելոց, լսն է նմա՛ եթէ կախիցի
 7 երկան իշոյ ընդ պարանոց նորա՝ և ընկղմիցի՛ ՚ի խորս ծովու: ⁷ Վայ աշխարհի գայթազդութեանց. հարկ է զալ գայթազդութեանց. բայց
 8 վայ մարդոյն այնմիկ՝ յոյր ձեռն գայցէ գայթազդութիւն: ⁸ Եթէ ձեռն քո կամ ոտն գայթազդեցուցանէ զքեզ, հար գնա՝ և ընկեա՛ ՚ի քէն. լսն իցէ քեզ՝ միաձեռանի՛ կամ կող մրանել ՚ի կեանս, քան թէ երկուս
 9 ձեռս և երկուս ոտս ունիցիս, և անկանել ՚ի հուրն յախտենից: ⁹ Եւ եթէ անկն քո գայթազդեցուցանէ զքեզ, խլեա՛ գնա և ընկեա՛ ՚ի քէն.

16 Ոսկան յանելու. Առ իս. և ածին գնա առ Յիսուս: 19 Օրինակ մի. Վասն անհաւապութեան ձերոյ: Ոսկան. Զան զհարն ման՛: Բազումք. Անհնարին լինիցի: 20 Յունանս պակասի. Ոչ իւրք ելանէ: 23 Ի բազումս պակասի. Եւ նա ասէ. Այո՛: 24 Ոսկան. Թագաւորք երկրի յումմէ՛: Ըստ որում ոմանք նշանակեն ՚ի լուսանցս: 26 Ոմանք. Ձուկն որ ելանիցէ: Ոսկան. Տացես ընդ իմ և: 18. 1 Ոմանք. Յայնժամ մարեան... յարքայութեանն: 2 Ոմանք. Եւ կոչեցեալ առ ինքն Յիսուս: 3 Ոմանք. Եւ եղիցիք իբրև զմանկ՛: 4 Ոմանք. Որ խոնարհեցուցէ զանձն իւր որպէս գնա: 6 Ոմանք. Եթէ կախիցէ... և ընկղմեսցի: 7 Բազումք. Աշխարհի ՚ի գայթազդութեանց: 8 Ոմանք. Միաձեռն, կամ՝ միաձեռնի կամ կող... քան երկուս ձե՛... ոտս ունել և անկանիցիս ՚ի հուրն յախտենական: Յօրինակին. Երկու ձեռս և երկուս ո՛:

լան իցե քեզ միականի՛ մտանել ՚ի կեանս, քան երկուս աչս ունել՝ և
 գո անկանել ՚ի գեհե՛ն հրոյն: ¹⁰ Զգոյ՛շ լերուք՝ մի՛ արհամարհիցեք զմի ՚ի
 փոքրկանցս յայսցանէ. ասեմ ձեզ, զի հրեշտակք նոցա յերկինս՝ հանա-
 պազ րեսանե՛ն զերեսս Նոր իմոյ՝ որ յերկինս է: ¹¹ Զի եկն Որդի մարդոյ
 կեցուցանել զկորուսեալն:

ԼԸ ¹² Զիարդ թուի ձեզ՝ եթէ լինիցի մարդոյ հարեւր ոչխար, և մուրիցի
 մի ՚ի նոցանէ, ոչ թողուցու զի՛ննսունն և զի՛նն ոչխարն ՚ի լերինս, և
 երթայցէ խնդրիցէ զմոլորեալն: ¹³ Եւ եթէ լինիցի գրանել զնա. ա-
 մէն ասեմ ձեզ՝ զի ուրախ լինի ՚ի վերայ նորա, առաւել քան ՚ի վերայ
 իննսուն և յինուցն որ չիցեն մոլորեալ: ¹⁴ Այսպէս՝ ոչ են կամք առա-
 ջի Նոր իմոյ որ յերկինս է, եթէ կորիցէ մի՝ ՚ի փոքրկանցս յայսցանէ:
¹⁵ Եթէ մեղիցէ քեզ եղբայր քո, երթ յանդիմանեա՛ զնա՝ յորժամ դո՛ւ և
 նա՛ միայն իցեք. եթէ լուիցէ քեզ, շահեցար՝ զեղբայրն քո: ¹⁶ Ապա թէ
 ոչ լուիցէ քեզ, ա՛ն ընդ քեզ մի ևս՝ կամ երկուս. զի ՚ի բերանոյ երկուց
 և յերից վկայից հասարպեսցի՛ ամենայն բան: ¹⁷ Իսկ և թէ նոցա՛ ոչ
 լուիցէ, ասասօրի՛ յեկեղեցոյ: Ապա թէ և եկեղեցոյն ոչ լուիցէ, եղի-
 ցի քեզ իբրև զհեթանոսն և զմաքսաւոր: ¹⁸ Ամէն ասեմ ձեզ. Զի գոր
 կապիցեք յերկրի՝ եղիցի կապեալ յերկինս, և գոր արձակիցեք յերկրի՝
 եղիցի արձակեալ յերկինս: ¹⁹ Դարձեալ ասեմ ձեզ. Եթէ երկու՛ ՚ի ձէնջ
 միաբանիցեն յերկրի վասն ամենայն իրաց, զինչ և խնդրեսցեն՝ եղիցի՛
 նոցա ՚ի Նորէ իմմէ որ յերկինսն է: ²⁰ Զի ուր իցեն երկու՛ կամ երեք
 ժողովեալ յանուն իմ, ա՛նդ եմ ես ՚ի մէջ նոցա: ²¹ Յայնժամ մատեալ առ
 նա Պեփրոս՝ և ասէ. Տէր՝ քանիցս անգամ թէ մեղիցէ ինձ եղբայր իմ, և
 թողից նմա. մինչև ցեղթն անգամ: ²² Ասէ ցնա Յիսուս. Ոչ ասեմ քեզ՝ թէ
 մինչև յետքն անգամ, այլ՝ մինչև յետքանասնեկի՛ն եպօն:

ԼԹ ²³ Վասն այսորիկ նմանեցա՛ւ արքայութիւն երկնից ա՛նն թագաւորի,
 որ կամեցաւ համար՛ առնել ՚ի մէջ ծառայից իւրոց: ²⁴ Եւ իբրև սկսաւ
 առնուլ, մարուցաւ առ նա պարտապան մի բեւր քանքարոյ: ²⁵ Իբ-
 րև ոչ ունէր հապուցանել, հրամայեաց՝ զնա վաճառել՝ րէրն նորա, և
 զկին նորա, և զորդիս, և զամենայն որ զինչ և ունիցի՝ և հապուցանել:
²⁶ Եւ անկեալ ծառայն երկիր պագանէր նմա՝ և ասէր. Երկայնամիւր
 լեր առ իս, և զամենայն հապուցից քեզ: ²⁷ Գթացեալ րէր ծառային
 այնորիկ՝ արձակեաց զնա, և զփոխն եթո՛ղ նմա: ²⁸ Եւ ելեալ ծառայն՝
 եգիպ զմի՛ ՚ի ծառայակցաց իւրոց, որ պարտէր նմա հարեւր դահե-
 կան. և կալեալ զնա՝ խեղդէր և ասէր. Նապո՛ ինձ գոր պարտիս:
²⁹ Արդ՝ անկեալ ծառայակցին՝ առ ոքս նորա, աղաչէր զնա՝ և ասէր.
 Երկայնամիւր լեր առ իս՝ և հապուցից քեզ: ³⁰ Եւ նա ոչ կամէր. այլ 30

11 Ոսկան. Զկորուսեալն: **12 Ոսկան.** Ոչխարսն ՚ի լերինս: *Ոմանք.* Թուիցի ձեզ... զիննսուն... և երթիցէ խնդրիցէ: **13 Ոմանք.** Եւ ինուցն որք: **16 Ոմանք.** Թէ ոչ լսիցէ քեզ... միւս ևս կամ երկուս... երկուց և երից: **17 Ոմանք.** Իսկ եթէ և նոցա ոչ լու՛... ասպա եթէ եկեղեցոյն... զհեթանոսս և զմաքսաւորս: **18 Ի բազումս պակասի.** Ձեզ. զի գոր կա՛: **19 Ոմանք.** Զինչ և խնդրիցեն: **22 Ոսկան.** Մինչև ցեթթն անգամ... ցեթթանասնեկին: **23 Ոմանք.** Նամար առնուլ ՚ի մէջ: **25 Ոմանք.** Եւ զամենայն գոր ինչ և: **28 Բազումք յաւերսն.** Ծառայն այն եգիպ զմի: *Ոմանք.* Զոր պարտիս: **29 Ոմանք.** Անկեալ ծառայակիցն առ:

31 չոգաւ արկ զնա ՚ի բանսն մինչև հապուցե՛լ զպարսսն: ³¹ Իբրև փեսին ծառայակիցքն նորա որ ինչ եղևն՝ քրքամեցան յոյժ, և եկեալ ցուցին
 32 փեսան իրեանց զամենայն որ ինչ եղևն: ³² Յայնժամ կոչեաց զնա փերն իւր՝ և ասէ. Ճառայ չար, զամենայն զպարսսն թողի՛ քեզ՝ վասն
 33 զի աղաչեցեր զիս: ³³ Իսկ արդ՝ ոչ էր պարս և քեզ՝ ողորմելի ծառա-
 34 յակցին քում, որպէս և ես քեզ ողորմեցայ: ³⁴ Եւ բարկացեալ փերն նորա՝ մաքնեաց զնա դահճաց, մինչև հապուցե՛լ զամենայն զպարսսն:
 35 ³⁵ Նոյնպէս և Նայր իմ որ յերկինս է՝ արասցէ ձեզ, եթէ ոչ թողուցուք իւրաբանցիւր եղբօր իւրում ՚ի սրբից՝ ձերոց զյանցանս նոցա:

19 ¹ Եւ եղև՝ իբրև կապարեաց Յիսուս զբանս զայսոսիկ, փոխեցան ՚ի
 2 Գալիլիէ՛ և եկն ՚ի սահմանս Նրեաստանի յայնկոյս Յորդանանու: ² Եւ
 3 զնացին զհետ նորա ժողովուրդք բազումք, և բժշկեանց զնոսա անդ: ³ Եւ մաքուցեալ առ նա փարիսեցիքն, փորձեին զնա՝ և ասէին, եթէ արժա՛ն
 4 իցէ ումեք արձակել զկի՛ն իւր, ըստ ամենայն վնասու: ⁴ Պարասխանի՛ ետ նոցա և ասէ. Չիցէ՞ ընթերցեալ ձեր՝ թէ որ հասարարեացն իսկզբանէ՛
 5 արո՛ւ և էզ արար զնոսա՝ և ասէ. ⁵ Վասն այսորիկ թողցէ այր՝ զհայր և զմայր՝ և երթիցէ զհետ կնոջ իւրոյ, և եղիցին երկոքեան ՚ի մարմին մի: ⁶ Ապա ուրեմն ոչ են երկու՝ այլ մի՛ մարմին: Արդ՝ զոր Աստուած
 7 զուգեաց, մարդ՝ մի՛ մեկնեցէ: ⁷ Ասեն ցնա. Իսկ Մովսէս ընդէր պա-
 8 րուիրեաց մեզ փալ թուղթ մեկնելոյ՝ և արձակել: ⁸ Ասէ ցնոսա. Մովս-
 9 սէս՝ վասն իսարարութեան ձերոյ հրամայեաց ձեզ արձակել զկանայս
 10 ձեր. այլ իսկզբանէ՛ ոչ եղև այնպէս: ⁹ Բայց ասեն ձեզ, զի ամենայն որ արձակէ զկին իւր՝ և ոչ վասն պոռնկութեան, և առնիցէ այլ՝ շնայ, և որ
 11 ինչ վնաս իցէ ընդ այր և ընդ կին, լաւ է՝ չամուսնանալ: ¹¹ Եւ նա՝ ասէ ցնոսա. Ոչ ամենեքեան բաւական են այդքմ բանի, այլ որոց փութալ
 12 է: ¹² Զի են ներքինիք՝ որ յորովայնէ՛ մօր իրեանց ծնան այնպէս. և են ներքինիք՝ որ ՚ի մարդկանէ՛ եղեն ներքինիք. և են ներքինիք՝ որ զանձինս իրեանց արարին ներքինիս վասն արքայութեան երկնից. որ
 13 կարօղն է փանել՝ փարցի: ¹³ Յայնժամ մաքուցան առ նա մանկարի, զի ձեռն դիցէ ՚ի վերայ նոցա՝ և աղօթս արասցէ. և աշակերտքն նորա՝
 14 սասարէին նոցա: ¹⁴ Ասէ Յիսուս. Թո՛յլ փութ մանկարտոյդ՝ և մի՛ արգելուք զդոսա զալ առ իս, զի այդպիսեանցդ է արքայութիւն երկնից: ¹⁵ Եւ եղեալ ձեռս ՚ի վերայ նոցա՝ զնաց անփի:

16 ¹⁶ Եւ ահա, մաքուցեալ ոմն առ նա՝ ասէ. Վարդապէտր բարի՛ զի՛նչ
 17 բարի գործեցից՝ զի ընդունիցիմ զկեանսն, յափրեմականս: ¹⁷ Եւ նա՝ ասէ ցնա. Զի՛ հարցանես զիս զբարտոյ, մի՛ է բարի. եթէ կամիս

Խ/զԵ

ԽԱ/զԳ

31 Ոմանք. Տեսանն իրեանց զամենայն ինչ որ եղևն: **32 Ոմանք.** Զամենայն պարսսն: **35 Յօրինակին պակասէր.** Եթէ ոչ թողուցուք: **19. 1 Ոմանք.** Ի Գալիլիէ՛ եկն: **5 Ոմանք.** Վասն այնորիկ թողցէ այր զհայր իւր և: **7 Յօրինակին այսպէս գրեալ** Մեկնելոյ և արձակել ոյ, չակերտիս ակնարկի բառեայ զվանկս ոյ. համաձայն այլոց բազմաց: **9 Ոմանք.** Որ արձակեցէ զկին իւր... առնիցէ՛ շնայ: **11 Ոմանք.** Ոչ ամենեքին... այդմ բանի. այլ որոց փութալ իցէ: **12 Ոմանք.** Որ կարօղ է փա՛: **13 Ոսկան.** Մաքուցին առ նա: **Ոմանք.** Սասարեցին նոցա: **15 Ոմանք.** Եւ եղեալ ձեռն ՚ի վերայ: **16 Առ Ոսկանայ պակասի.** Ոմն առ նա ասէ:

'ի կեանան յաիպենականս մրանել, պահեա՛ զպարուիրանսն: ¹⁸ Ասէ 18
 ցնա. Զորն: Ասէ ցնա Յիսուս. ԶՄի՛ սպանաներն, և՛ Մի՛ շնար, և՛ Մի՛
 զողանար, և՛ Մի՛ սուր վկայեր, ¹⁹ Պարուեա՛ զհայր քո և զմայր. և՛ 19
 Սիրեսցես զընկեր քո իբրև զանձն քո: ²⁰ Ասէ ցնա պարանին. Զայդ
 ամենայն պահեցի՛ 'ի մանկութենէ՛ իմմէ. արդ՛ ի՛ն իւիք պակաս իցեմ:
²¹ Ասէ ցնա Յիսուս. Եթէ՛ կամիս կարարեալ լինել, երթ՛ վաճառեա՛ 21
 զինչս քո՛ և փորս աղքատաց, և ունիցիս զանձս յերկի՛նս, և ե՛կ զկնի
 իմ: ²² Իբրև լուս պարանին զբանն, զնաց փրփմեալ, զի ունէր սրա- 22
 ցուածս բազումս: ²³ Ասէ Յիսուս ցաշակերփսն. Ամէն ասեմ ձեզ. զի 23
 դժուարան մրցէ մեծաբունն յարքայութիւն երկնից: ²⁴ Դարձեալ ասեմ 24
 ձեզ. Դիւրի՛ն է մալխոյ մրանել ընդ ծա՛կ ասղան, քան մեծաբան
 յարքայութիւն Աստուծոյ մրանել: ²⁵ Իբրև լուան աշակերտքն՝ զարմացան 25
 յոյժ և ասեն. Իսկ՛ ո՛ր կարիցէ ապրել: ²⁶ Հայեցաւ 'ի նոսա Յիսուս՝ և ասէ. 26
 Առ 'ի մարդկանէ՛ այդ անկա՛ր է, այլ առ յԱստուծոյ ամենայն ինչ զօ-
 րաւոր: ²⁷ Յայնժամ պարասխանի՛ եր Պե՛րրոս և ասէ ցնա. Աւասիկ 27
 մեք՝ թողաք զամենայն, և եկա՛ք զկնի քո. արդ՛ զի՛նչ լինիցի մեզ:
²⁸ Ասէ ցնոսա Յիսուս. Ամէն ասեմ ձեզ. զի դուք որ եկիք զկնի իմ, 'ի 28
 միսանգամ զալսպեան՝ յորժամ նստցի՛ Որդի մարդոյ յաթոռ փառաց
 իւրոց. նստջի՛ք և դուք յերկոտասան աթոռ՝ դարել զերկոտասան ազգ
 Իսրայէլի: ²⁹ Եւ ամենայն որ ոք եթող զփուն, կամ զեղբարս, կամ զքորս, 29
 կամ զհայր, կամ զմայր, կամ զկնի, կամ զորդիս, կամ զազարակս վասն
 անուան իմոյ, հարիւրապարի՛կ առցէ՛ և զկեանսն յաիպենականս ժառանգեսցէ:

³⁰ Բազումք եղիցին առաջինք յերինք, և յերինք առաջինք: 30
 ԽԲ ¹ Քանզի նման է արքայութիւն երկնից անն փանուրեառն, որ ել 20
 ընդ առաօտս 'ի վարձո՛ն ունել մշակս յայգի իւր: ² Եւ արկ վարձս 2
 մշակացն ատուրն դահեկա՛ն, և առաքեաց զնոսա յայգի իւր: ³ Եւ ելեալ 3
 զերրորդ ժամո՛ւ երես այլս զի կային դարարկք 'ի հրապարակս. ⁴ ասէ՛ 4
 և ցնոսա. Երթայք և դուք յայգի իմ, և որ ինչ արժան իցէ՛ փաց
 ձեզ: ⁵ Գնացին և նոքա: Եւ դարձեալ՝ ելեալ զվեց ժամու, և զի՛նն 5
 ժամու՝ արար այնպէս: ⁶ Եւ զմեքասաներորդ ժամու ելեալ, եգիպ այլս՝ 6
 զի կային դարարկք. ասէ ցնոսա. Ընդէ՛ր կայք աստ զօրս ցերեկ
 դարարկք: ⁷ Ասեն ցա. Զի ո՛չ ոք կալաւ զմեզ 'ի վարձու: Ասէ ցնոսա. 7
 Երթայք և դուք յայգին, և որ ինչ արժան է՝ առնուցո՛ւք: ⁸ Եւ իբրև ե- 8
 րեկոյ եղև՝ ասէ փէր այգույն ցգաւառապետ իւր. Կոչեա՛ զմշակսն՝ և
 փորս նոցա վարձս, սկսեալ 'ի յերնոցն մինչև ցառաջինսն: ⁹ Իբրև եկին 9
 որք զմեքասաներորդ ժամուն, և առին մէն մի դահեկան: ¹⁰ Եկեալ և 10
 առաջինքն՝ համարէին թէ աւելի՛ առնուցուն. և առին մէն մի դահեկան
 և նոքա: ¹¹ Իբրև առին՝ փրփունջէին զփանուրեռնէն՝ և ասէին. ¹² Թէ դոքա՛ 11, 12

17 Ոմանք. Պահեա զպարուիրանս: 18 Առ Ոսկանայ պակասի. Եւ մի՛ շնար, և մի՛
 զողանար: 20 Ոմանք. Իւիք պակասիցեմ: 23 Ոմանք. Մրցէ մեծաբուն յարք՛:
 26 Ոմանք. Այլ յԱստուծոյ ամենայն: 27 Ոմանք. Ահաւասիկ մեք: 28 Ոմանք. Ազգն
 Իսրայէլի: 29 Ոմանք. Եւ ամենայն որ ոք ե՛: 20. 3 Ոմանք. Դարարկ 'ի հրապար՛:
 5 Բազումք. Արար նոյնպէս: 6 Ոմանք. Դարարկ. և ասէ ցնոսա. Զօրս ցերեկ:
 7 Ոմանք. Արժան իցէ առ՛: 9 Ի բազումս պակասի. Եւ առին մէն մի: 11 Ոմանք
 'ի նոր օրինակաց գրեն. Զփանուրեռնէն:

յեպինքդ՝ մի՛ ժամ գործեցին, և հասարակորդս մեզ արարեր զդոսս, որ զծանրութիւն աւուրն բարձաք և զփոթ: ¹³Նա պարասխանի եր միում ՚ի նոցանէ՛ և ասէ. ¹⁴Ը՛նկեր՝ չգրկեն՝ զքեզ, ոչ դահեկանի միոջ սակ արկեր ընդ իս. ¹⁴ան՝ զքոյդ՝ և երթ. եթէ կամիմ յեպնոցս փալ որպէս քեզ: ¹⁵Եթէ չիցէ՞ ինձ իշխանութիւն յիմս առնել՝ զինչ և կամիմ. կամ թէ ակն քո չսի՛ր է, զի ես առաքս եմ: ¹⁶Այսպէս եղիցին յեպինք առաջի՛նք, և առաջինք՝ յեպինք. զի բազում են կոչեցեալք՝ և սակաւք են ընարեալք: ¹⁷Իբրև ելաներ Յիսուս յերուսաղէմ, ան՝ զերկուրասանն զտ առանձինն, և ՚ի ճանապարհին՝ ասէ ցնոսս. ¹⁸Ահաւասիկ ելանեմք յերուսաղէմ, և Որդի մարդոյ մաքնեցի՛ր՝ քահանայապետիցն՝ և դպրաց. և դարապարտեցեն զնա ՚ի մահ. ¹⁹և մաքնեցեն՝ զնա հեթանոսաց՝ այպանել, և հարկանել, և ՚ի խաչ հանել, և յերիւր աւուր յարիցէ՛:

²⁰Յայնժամ մաքեաւ առ նա մայր որդւոցն Զեբեդեայ՝ որդւովք ^{ԽԳ} իւրովք հանդերձ, երկիր պագանէր՝ և խնդրէր ինչ ՚ի նմանէ: ²¹Եւ նա՛ ասէ ցնա. Զի՛նչ կամիս: Ասէ ցնա. Ասա՛ զի նստցի՛ն սոքա երկու որդիքս իմ, մի ընդ աջմէ՛ քումմէ՛ և մի ընդ ահեկէ՛ յարքայութեան քում: ²²Պարասխանի՛ եր Յիսուս և ասէ. Ոչ՝ զիպէք զինչ խնդրէք. կարէք ըմպել զբաժակն՝ զոր ես ըմպելոցն եմ, կամ զմկրպութիւնն զոր ես մկրպելոցն եմ մկրպել: Ասեն ցնա. Կարո՞ղ եմք: ²³Ասէ՛ ցնոսս Յիսուս. Զբաժակն իմ ըմպիցէք, և զմկրպութիւնն զոր ես մկրպիմ՝ մկրպիցիք, բայց նստուցանել ընդ աջմէ՛ և ընդ ահեկէ՛ իմմէ՛ ոչ է իմ փալ, այլ որոց փութայ է ՚ի Նորէ՛ իմմէ: ²⁴Եւ լուեալ փասանցն, բարկացան ՚ի վերայ երկուցն եղբարց: ²⁵Յիսուս կոչեաց զնոսս առ ինքն, և ասէ. Գիպէք՝ զի իշխանք ազգաց փիրեն նոցա, և մեծամեծքն իշխեն նոցա: ²⁶Ոչ՝ այնպէս իցէ և ՚ի ձերում միջի. այլ որ կամիցի ՚ի ձէնջ մեծ լինել՝ եղիցի ձեր պաշտօնեայ. ²⁷և որ կամիցի ՚ի ձէնջ առաջին լինել՝ եղիցի ձեր ծառայ: ²⁸Որպէս Որդի մարդոյ ոչ եկն պաշտօն առնուլ, այլ պաշտել. և փալ զանձն իւր փրկանս փոխանակ բազմաց:

²⁹Եւ յելանելն նոցա յԵրիքովէ, գնացին զհետ նորա ժողովորդք ^{ԽԴ/ԷԼ} բազումք: ³⁰Եւ ահա կոյրք երկու նսպէին առ ճանապարհան. իբրև լուան թէ Յիսուս անցանէ՛ աղաղակեցին և ասեն. Ողորմեաց մեզ Յիսուս որդի Դաւթի: ³¹Եւ ամբոխն սաստեաց նոցա՝ զի լռեցեն. և նոքա նն առաւել աղաղակէին և ասէին. Տէր՝ ողորմեաց մեզ որդի Դաւթի: ³²Զտեղի՛ առ Յիսուս, կոչեաց զնոսս և ասէ. Զի՛նչ կամիք՝ զի արարից ձեզ: ³³Ասեն ցնա. Տէր՝ զի բացցի՛ն աչք մեր: ³⁴Եւ զբացեալ Յիսուս մերձեցան յաչս նոցա, և վաղվաղակի՛ փեսին՝ և գնացին զհետ նորա:

21 ¹ Իբրև մօտր եղեն յերուսաղէմ, և եկին ՚ի Բեթփագէ մերձ ՚ի լեառն ^{ԽԵ} Զիթենեաց. յայնժամ Յիսուս արձակեաց երկուս յաշակերփացն իւրոց: ² Եւ ասէ ցնոսս. Երթայք ՚ի գեղդ՝ որ առաջի ձեր է, և անդէն գրանիցէք

14 *Ոսկսն.* Եթէ կամիցիմ յեպնոցս: *Բազումք.* Տալ որպէս քեզ: **15** *Ոմսնք.* Զիցէ իշխանութիւն յիմս առնել: **16** *Ոմսնք.* Այնպէս եղիցին: *Բազումք.* Զի բազումք են կոչէ՛: **21** *Ոմսնք.* Եւ մի յահեկէ ՚ի յարքայութեան: **23** *Ոմսնք.* Եւ զմկրպութիւնն իմ մկրպիցիք: *Եւ ոմսնք.* Զոր ես մկրպելոց եմ՝ մկրպիցիք: **29** *Ոմսնք.* Եւ յելանել նորա յԵրիքովէ:

Էջ կապեալ, և յաւանակ ընդ նմին, լուծէք՝ ածէք ինձ: ³ Եւ եթէ որ սաիցէ 3
ինչ ձեզ, սասաջիք, եթէ Տէառն իրեանց պիտոյ են. և վաղվաղակի՛
առաքէ զնոսա: ⁴ Բայց այս ամենայն եղև, զի լցցի՛ բան մարգարէին՝
որ ասէ. ⁵ Ասացէք դսպեր՛ Սիովնի. Ահա՛ թագաւոր թո գայ՝ քեզ հեզ՝
և հեծեալ յէջ և ՚ի յաւանակի իշոյ: ⁶ Գնացին աշակերպքն, և արարին
որպէս հրամայեացն նոցա Յիսուս: ⁷ Եւ ածին զէջն և զյաւանակն. և
արկին զնոքօք ձորձս, և նստան ՚ի վերայ նոցա: ⁸ Եւ բազում ժողովուրդք
փարածեցին զհանդերձս իրեանց ՚ի ճանապարհին. և այլք հասանէին
նստս ՚ի ծառոց՝ և փարածանէին՝ ՚ի ճանապարհին: ⁹ Եւ ժողովուրդն՝ որ
առաջին և զկնի երթային՝ աղաղակէին և ասէին. Օրհնութիւն որդոյ
Դաւթի, օրհնեալ որ գայ յանուն Տէառն. օրհնութիւն ՚ի բարձունս: ¹⁰ Եւ
՚ի մփանելն նորա յԵրուսաղէմ՝ դղրդեցան քաղաքն ամենայն, և ասէ.
Ով իցէ սա: ¹¹ Եւ ժողովուրդքն ասեն. Սա՛ է մարգարէն Յիսուս՝ որ
՚ի Նազարեթ՝ Գալիլեացոց: ¹² Եւ եմուք Յիսուս ՚ի փաճարն, և եհան
արտաքս զամենեսին, որ վաճառէինն և գնէին ՚ի փաճարի անդ. և
զսեղանս հարավաճառացն կործանեաց՝ և զաթոնս աղաւնեվաճառացն:
¹³ Եւ ասէ ցնոսա. Գրեալ է. Տուն իմ փոն աղօթից կոչեսցի. և դուք
արարէք զդա՛ այրս աւազակաց:

ԽԶ ¹⁴ Եւ մատենան առ նա կոյրք և կահք ՚ի փաճարին, և բժշկեաց զ-
նոսա: ¹⁵ Իբրև փեսին քահանայապետքն և դպիրք՝ զսքանչելիսն զոր
արար, և զմանկրին որ աղաղակէին ՚ի փաճարին և ասէին. Օրհնու-
թիւն որդոյ Դաւթի. բարկացան. ¹⁶ և ասեն ցնա. Լսեն զինչ ասեն դոքա:
Ասէ ցնոսա Յիսուս. Այո՛. չիցէ՛ ընթերցեալ ձեր՝ եթէ ՚ի բերանոյ փոյսոց
և սրընդիեցաց կարարեցէր զօրհնութիւն: ¹⁷ Եւ թողեալ զնոսա, ել ար-
տաքոյ քաղաքին ՚ի Բեթանիա, և անդ ագաւ:

ԽԷ/Ե ¹⁸ Եւ այգուցն իբրև դարձաւ անդրէն ՚ի քաղաքն՝ քաղցնաւ: ¹⁹ Եւ 18, 19
փեսեալ թզենի մի ՚ի վերայ ճանապարհին, եկն ՚ի նա, և ոչինչ եգիպ
՚ի նմա՝ բայց միայն փերև: Եւ ասէ ցնա. Մի՛ այսուհետև ՚ի քէն պտուղ
եղիցի յաիփտան: Եւ առ ժամայն չորացաւ թզենին: ²⁰ Իբրև փեսին
աշակերպքն՝ զարմացան և ասեն, թէ զիսիդ վաղվաղակի ցամաքեցաւ
թզենին: ²¹ Պատասխանի՛ եպ Յիսուս՝ և ասէ ցնոսա. Ամէն ասեն ձեզ.
Եթէ ունիցիք հաւարս՝ և ոչ երկմտիցէք՝ ոչ միայն զթզենուոյ առնիցէք,
այլ թեպէտ և լերինդ սաիցէք. Բարձի՛ր և անկի՛ր ՚ի ծով, եղիցի՛: ²² Եւ
զամենայն ինչ զոր և խնդրիցէք յաղօթս հաւարովք՝ առնուցո՛ւք:

ԽԸ ²³ Եւ իբրև եկն ՚ի փաճարն, մատենան առ նա՝ մինչդեռ ուսուցանէր, 23
քահանայապետքն և ծերք ժողովրդեանն՝ և ասեն. Որով իշխանութե-
ամբ առնես զայդ. և ով եպ քեզ զիշխանութիւնդ զայդ: ²⁴ Պատաս- 24

21. 2 Ունակք. Ի գեաղդ... գրանէք էջ կապեալ. և յովանակ: **3 Բազումք.** Եւ վաղվա-
ղակի առաքեցէ զնոսա: **5 Ունակք.** Յէջ և յաւանակի ի՛: **7 Ի լուս.** Զնոքօք ձորձս
իւրեանց. *համանայն ունակց ՚ի քնար*: **8 Ունակք.** Տարածանէին. *կամ* փարածէին
զհանդ: **9 Ունակք.** Եւ ժողովուրդքն որ առաջի և: **10 Ունակք.** Դղրդեցաւ քա՛:
12 Ունակք. Անդ ՚ի փաճարին... աղաւնեվաճառացն: **16 Յօրհնակին սրկատէր.**
Ասէ ցնոսա Յիսուս: *Ունակք.* Սրնդիացաց. *կամ* սրնդիեցոց հասարակեցեր զօրհ՛:
19 Ունակք. Եւ երես թզէ՛: *Ոսկան.* Եւ ոչ եգիպ ՚ի նմա: *Ունակք.* Ելէ յաիփտան:
21 Բազումք. Ոչ միայն թզենուոյ առ՛: **23 Ոսկան.** Եւ իբրև եկին ՚ի փա՛: *Ունակք.*
Եւ ո՛ եպ քեզ:

խանի եր Յիսուս և ասէ ցնոսա. Նարցից և են զձեզ բան մի. զոր թէ ասիցէք ինձ, և ես ձեզ ասացից՝ որով իշխանութեամբ առնեն զայս:

25 ²⁵ Մկրտութիւնն Յովհաննու ուստի՞ էր՝ յերկնից՝ թէ ՚ի մարդկանէ: Եւ նո-

26 քա խորհէին ընդ միմեանս և ասէին. ²⁶ Եթէ ասենք յերկնից, ասէ ցնեզ. Իսկ ընդէր ոչ հաւարացէք նմա. և եթէ ասենք ՚ի մարդկանէ, երկնցիմք ՚ի ժողովրդենէն. զի ամենեքին զՅովհաննէս իբրև զմարգարէ՛ ունին:

27 ²⁷ Պարասխանի եպուն Յիսուսի և ասեն. Ոչ զհրեմբ: Ասէ ցնոսա և նա. Եւ ոչ ես ասեմ ձեզ՝ որով իշխանութեամբ առնեն զայս:

28 ²⁸ Բայց զհա՛րդ թուի ձեզ. առն միոջ էին երկո՛ր որդիք, և մարտո-

ԽԹ

29 ցեալ առ առաջինն՝ ասէ. Որդեակ՝ երթ այսօր գործեա՛լ յայգոջ: ²⁹ Նա՛

30 պարասխանի՛ եպ՝ և ասէ. Երթան՝ րէր՝ և ոչ չոգաւ: ³⁰ Մարեաւ և առ

31 մեան, և ասէ՛ նոյնպէս: Նա՛ պարասխանի եպ՝ և ասէ. Ոչ կամիմ:

32 Բայց յետոյ զղջացաւ՝ և չոգաւ յայգին: ³¹ Արդ՝ ո՛ր յերկոցունց արա՛ր

33 զկամս հօրն: Ասեն. Յեպինն: Ասէ ցնոսա Յիսուս. Ամեն ասեն՝ ձեզ, զի մարտաւորք և պոռնիկք՝ յառաջեսցեն քան զձեզ յարքայութիւն երկնից:

34 ³² Զի եկն Յովհաննէս ճանապարհա՛ւ արդարութեան՝ և ոչ հաւարացէք նմա. և մարտաւորք և պոռնիկք հաւարացին նմա, և դուք րեստք՝ և ոչ զղջացարուք յետոյ հաւարալ նմա:

35 ³³ Այլ առա՛կ լուարո՛ք. Այր մի էր փանուրէր՝ որ փնկեաց այգի՛, և

ԾԷԳ

36 ցանգով պարեաց զնա, և փորեաց ՚ի նմա հնձա՛ն, և շինեաց աշտարա՛կ.

37 և ե՛ր զնա ցնշակս, և զնա՛ց ՚ի փա՛ր աշխարհ: ³⁴ Իբրև մերձեցաւ ժա-

38 մանակ պրդոյ, առաքեաց զճառայս իւր առ մշակսն՝ առնո՛ւլ զպրուղս

39 նորա: ³⁵ Եւ կալեալ մշակացն զճառայս նորա, զոմն փանջեցի՛ն, զոմն

40 սպանի՛ն, զոմն քարկոծեցի՛ն: ³⁶ Դարձեալ առաքեաց այլ ճառայս բազումս

41 քան զառաջինսն, և արարին նոցա՛ նոյնպէս: ³⁷ Յետոյ առաքեաց առ

42 նոսա զորդի՛ իւր, և ասէ. Թերևս՝ ամաչեսցեն յորդոյ այստի իմմէ: ³⁸ Իսկ

43 մշակքն իբրև րեսին զորդին, ասեն ընդ միփս. Սա՛ է ժառանգն եկայք

44 սպանցուք զսա, և կալցո՛ք զժառանգութիւն սորա: ³⁹ Եւ առեալ՝ հանին

45 զնա արտաքոյ քան զայգին, և սպանի՛ն: ⁴⁰ Արդ՝ յորժամ եկեսցէ րէր՝

46 այգւոյն, զի՛նչ արասցէ մշակացն այնոցիկ: ⁴¹ Ասեն ցնա. Զչարսն չարա՛

47 կորուսցէ. և զայգին փացէ այլոց մշակաց, որք փայցեն նմա զպրուղս

48 ՚ի ժամու իրեանց: ⁴² Ասէ ցնոսա Յիսուս. Չիցէ՛ երբէք ընթերցեալ ձեր

24 Ոմանք. Եւ ես ձեզ ասեմ. Որով: 25 'Ի լուս'. Խորհէին ընդ միփս, և. համաձայն ոմանց ՚ի բնաք': 26 Բազումք. Իբրև զմարգարէ ունին: 27 Յօրինակին պակասէր. Ասէ ցնոսա և նա և ոչ: 31 Օրինակ մի. Յարքայութիւն Աստուծոյ: 32 Ոմանք յաւելուն. Զի եկն առ ձեզ Յովհ': 33 Ոմանք. 'Ի նմա հնձան... և ինքն զնաց ՚ի փարաշխարհ: 34 Ոմանք. Զպրուղ նորա: 37 Ոմանք. Զորդին իւր: 41 Ոմանք. Զչարսն չարաւ կո՛ր... փայցէ... փացեն: 43 Օրինակ մի. Որ առնիցէ զկամս նորա: 45 Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ. Զառակս զայս, զփարացին:

46 Եւ խնդրէին զնա ունէ՛լ, բայց երկեա՛ն ՚ի ժողովրդոցն. քանզի իբրև 46
զմարգարէ՛ ունէին զնա:

ԾԱ/Էդ

1 Դարձեալ պապասխանի ետ Յիսուս, և ասէ՛ ցնոսա առակօք. 2 Նմանեալ 22
արքայութիւն երկնից՝ ա՛նն թագաւորի, որ արա՛ր հարսանիս որդոյ իւ-
րում: 3 Եւ առաքեաց զծառայս իւր կոչել զհրաւիրեալսն ՚ի հարսանիս. 3
և ո՛չ կամեցան գալ: 4 Դարձեալ՝ առաքեաց այլ ծառայս՝ և ասէ. Ա- 4
սացէք հրաւիրելոցն. Ահաւասիկ զճա՛շ իմ պապրաստեցի. զուարակք
իմ և պարարակք զենեալ՝ են, և ամենայն ինչ պապրանսր է. եկայք
ի հարսանիսս: 5 Եւ նոքա յուրացեալ՝ զնացին ոմն յագարակ իւր, և 5
ոմն ՚ի վաճառ իւր. 6 և այլք՝ կալան զծառայս նորա, թշնամանեցին, 6
և սպանի՛ն: 7 Իսկ թագաւորն իբրև լուս՝ բարկացաւ, և առաքեաց 7
զգօրս իւր և ստրակեաց զսպանօղսն զայնոսիկ, և զբաղաքն նոցա
այրեաց: 8 Յայնժամ ասէ՛ զծառայս իւր. Նարսանիքս պապրանսր են, 8
և հրաւիրեալքն չէին արժանի: 9 Արդ՝ երթայք յանցս ճանապարհաց, և 9
զորս միանգամ գրանիցե՛ք՝ կոչեցէք ՚ի հարսանիսս: 10 Եւ ելեալ ծառայքն 10
ի ճանապարհս ժողովեցին՝ զամենեսեան զոր և գրին՝ զգարս և զբարիս.
և լցան հարսանիքն բազմականօք: 11 Եւ մտեալ թագաւորն հայել զբազմականօքն,
եպես անդ այր մի՝ որ ո՛չ էր զգեցեալ հանդերձ հարսանեաց: 12 Եւ ասէ 12
ցնա. Ը՛նկեր՝ զհա՛րիդ մտեր այսր, զի ո՛չ ունէիր հանդերձ հարսանեաց: Եւ
նա պապանձեցաւ: 13 Յայնժամ ասէ թագաւորն ցսպասաւորսն. Կապեցէք 13
զորս զօրս և զձեռս՝ և հանէք զրա ՚ի խաւարն արտաքին, անդ ե-
րիցի լա՛լ և կրճել արամանց: 14 Զի բազումք են կոչեցեալք՝ և սակաւք 14
ընպրեալք:

ԾԲ/ԷԵ

15 Յայնժամ զնացեալ փարիսեցիքն, առին խորհուրդ զնմանէ, թէ 15
ո՞րպէս դնիցեն նմա որոզայթ բանիւք: 16 Եւ առաքեն առ նա զաշակերպսն 16
իւրեանց Ներովդիանոսօքն հանդերձ՝ և ասեն. Վարդապետ՝ զիտեմք զի
ճշմարիտ էս, և զճանապարհն Աստուծոյ ճշմարտութեամբ ուսուցանես,
և ո՛չ է քեզ փոյթ զումեքէ, և ո՛չ հայիս յերեսս մարդոյ: 17 Արդ՝ ասա՛ մեզ, 17
զիտիդ թո՛ւի քեզ, պահիտ է հարկս քալ կայսեր՝ թէ ոչ: 18 Գիտաց Յի- 18
սուս զխորամանգութիւնն նոցա, և ասէ. Զի՛ փորձէք զիս կեղծաւորք.
19 ցուցէք ինձ զդահեկան հարկին: Եւ նոքա մտաւոցին նմա դահեկան 19
մի: 20 Եւ ասէ ցնոսա. Ո՞յր է պարկերս այս՝ կամ գիր: 21 Ասեն. Կայսեր: 20, 21
Յայնժամ ասէ ցնոսա. Երթայք՝ րոնք զկայսեր՝ կայսեր, և զԱստուծոյ՝
Աստուծոյ: 22 Իբրև լուսն՝ զարմացան. և թողին զնա և զնացին: 22

ԾԳ

23 Յայնմ աուր մտրեա՛ն առ նա սաղուկեցիքն, որ ասէին՝ թէ չիք 23
յարութիւն. հարցին ցնա՝ 24 և ասեն. Վարդապետ՝ Մովսէս ասաց. Ե- 24
թէ ոք մեռցի անորդի, արասցէ զկին նորա եղբայր իւր, և յարուցէ
զաւակ եղբօր իւրում: 25 Եի՛ն առ մեզ եղբարք եւթն. առաջինն՝ արար 25

46 Ոմանք. Եւ խնդրեցին զնա ու՛: 22. 2 Ոմանք. Արքայութիւնն երկնից: 4 Ոմանք. Զուարակք և պարարակք իմ զեն՛: 5 Ոմանք. Եւ նոցա յուրացեալ զնա՛: 7 Ոմանք. Եւ զբաղաքս նոցա այրեաց: 9 Ոմանք. Երթայք ՚ի յանցս... և զոր միանգամ: 10 Ոմանք. Եւ ժողովեցին զամենեսիս զոր գրին: 14 Ոմանք. Եւ սակաւք են ընպրեալք: 16 Ոմանք. Յերեսս մարդոյն. կամ՝ մարդկան: 18 Ոմանք. Զխորամանկութիւն նոցա: 20 Ոմանք յաւելուն. Եւ ասէ ցնոսա Յիսուս. Ո՞յր: 21 Ոմանք. Զկայսերն կայսեր, և զԱստուծոյն Աստուծոյ: 23 Ոմանք. Որ ասեն, թէ չիք յա՛:

կին՝ և մեռաւ. և զի ոչ ունէր զաւակ, եթող զկինն իւր՝ եղբօր իւրոս: ²⁶Նոյնպէս և երկրորդն՝ և երրորդն, մինչև ցելթներորդն: ²⁷Յեկր ամենեցուն՝ մեռան և կինն: ²⁸Արդ՝ ՚ի յարութեանն ո՛ր յիշանցն եղիցի՝ նա՛ կին. զի ամենեքի՛ն կալան զնա կին: ²⁹Պապասխանի՛ եպ նոցա Յիսուս՝ և ասէ. Մոլորեալք՝ ոչ զիպէք զգիրս և ոչ զգօրութիւն Աստուծոյ: ³⁰Զի ՚ի յարութեանն ոչ կանայս առնեն՝ և ոչ արանց լինին, այլ են իբրև զհրէշտա՛կս յերկինս: ³¹Բայց վասն յարութեան մեռելոց չիցէ՛ ընթերցեալ զասացեալն ձեզ յԱստուծոյ. ³²Եւ եմ Աստուած Աբրահամու, Աստուած Իսահակայ և Աստուած Յակովբայ. և չէ՛ Աստուած՝ Աստուած մեռելոց՝ այլ կենդանեաց: ³³Իբրև լուան ժողովուրդքն, զարմանայի՛ն ընդ վարդապետութիւն նորա:

³⁴Իսկ փարիսեցիքն իբրև լուան՝ եթէ պապանձեցոյց զսաղուկեցիսն, ³⁵Եւ ժողովեցան ՚ի միասին: ³⁵Եւ ետարց մի ոմն ՚ի նոցանէ զնա՝ փորձելով, և ասէ. ³⁶Վարդապետ՝ ո՞ր պատուիրան մեծ է յօրէնս: ³⁷Եւ Յիսուս ասէ ցնա. Սիրեցեն զՏէր Աստուած քո յամենայն սրտէ քումմէ, և յամենայն անձնէ՛ քումմէ, և յամենայն մտաց քոց: ³⁸Այս է մեծն և առաջին պատուիրան: ³⁹Եւ երկրորդն՝ նման սմին. Սիրեցեն զընկեր քո՝ իբրև զանձն քո: ⁴⁰Յայս երկուս պատուիրանս ամենայն օրէնք և մարգարէք՝ կախեալ կան:

⁴¹Եւ ՚ի ժողովել փարիսեցոցն, ետարց ցնոսա Յիսուս՝ և ասէ. ⁴²Զիաբրթ թուի ձեզ վասն Քրիստոսի. ո՛ր որդի է: Ասեն ցնա. Դաւթի: ⁴³Ասէ ցնոսա Յիսուս. Իսկ զիաբող Դաւիթ Նոգուով՝ կոչէ զնա Տէր, և ասէ. ⁴⁴Ասաց Տէր ցՏէր իմ. Նիսր ընդ աջմէ իմմէ, մինչև եղից զթշնամիս քո պատուանդան՝ ուրից քոց: ⁴⁵Իսկ եթէ Դաւիթ՝ զնա Տէր կոչէ, զիաբող որդի նորա իցէ: ⁴⁶Եւ ոչ ոք կարէր քալ նմա պապասխանի բան մի. և ոչ իշխեր ոք յայնմ օրէ հարցանել զնա և ոչինչ:

23 ¹ Յայնժամ խօսեցան Յիսուս ընդ ժողովուրդսն և ընդ աշակերտսն իւր՝ և ասէ. ²Յաթոռն Մովսիսի նստան դպիրքն և փարիսեցիք. ³զամենայն ինչ՝ որ ասիցեն ձեզ՝ արարէք և պահեցէք. բայց ըստ գործոցն նոցա՝ մի՛ առնէք, զի ասեն՝ և ոչ առնեն: ⁴Կապեն բեռինս ծանոնս և դժուարակիրս, և դնեն ՚ի վերայ ուսոց մարդկան. և մաքամբ իւրեանց ոչ կամին շարժել զնոսա: ⁵Եւ զամենայն գործս իւրեանց առնեն ՚ի ցոյցս մարդկան. լայնեն զգրապանակս իւրեանց, և երկայնեն զքղանցս հանդերձից իւրեանց: ⁶Սիրեն զյառաջագահս յընթրիս, և զնախաթոռս ՚ի ժողովուրդս՝ և զողոյնս ՚ի հրապարակս. ⁷և կոչել ՚ի մարդկանէ՛ Ռաբբի Ռաբբի: ⁸Բայց դուք՝ մի՛ զոք կոչէք Վարդապետ, զի մի՛ է ձեր Ուսուցիչ, և ամենեքին դուք՝ եղբարք էք: ⁹Եւ Նայր՝

25 Ոմանք. Էին առ մեզ: **Ոմանք.** Զկին իւր: **26 Ոմանք.** Եւ երրորդ: **28 Ոմանք.** Ի յարութեան ո՛ր ՚ի յիշանցն: **29 Ոմանք.** Զգօրութիւնն: **31 Ոմանք յաւելուն.** Ընթերցեալ ձեք զասացեալսն ձեզ: **32 Ոմանք.** Եւ ոչ է Աստուած, Աստուած մե՛: **34 Բազումք.** Պապանձեցոյց: **36 Ոմանք.** Է մեծ յօրէնս: **39 Ոմանք.** Երկրորդն նման: **40 Ոմանք.** Յայս երկու պատմ: **44 Ոմանք.** Ասաց Տէրն ցՏէր իմ: **23. 3 Ոմանք.** Զամենայն ինչ զոր ասի՞: **4 Ոմանք.** Կապեն մարդկան բեռինս: **Ոմանք.** Ծարժել զնա: **5 Ոմանք.** Եւ զամենայն զգործս իւր՝... ՚ի ցոյց մարդկան, լայնեն զգրապանս: **8 Ոմանք.** Մի՛ զոք կոչիցէք:

մի՛ կոչէք ձեզ յերկրի. զի ձեր՝ մի՛ է Նայր՝ որ յերկինսն է: ¹⁰ Եւ մի՛ 10
 կոչիցիք ուսուցիչք. զի Ուսուցիչ ձեր՝ Քրիստոս է: ¹¹ Եւ մեծն ՚ի ձէնջ 11
 եղիցի ձեր սպասաւոր: ¹² Որ բարձրացուցանէ զանձն՝ խոնարհեսցի՛, և 12
 որ խոնարհեսցուցանէ զանձն՝ բարձրացի՛:

ծջ

¹³ Վայ՛ ձեզ դպրաց և փարիսեցոց կեղծաւորաց. զի փակէք զարքայութիւն
 երկնից առաջի մարդկան. դուք ո՛չ մտնէք, և որոց մտնեն՝ չտայք թոյլ
 մտնել: ¹⁵ Վայ՛ ձեզ դպրաց և փարիսեցոց կեղծաւորաց. զի յածիք ընդ 15
 ծով և ընդ ցամաք՝ առնել եկամուտ մի. և յորժամ լինիցի, առնէք գնա
 որդի գեհեմի՛ կրկի՛ն և ս քան զձեզ: ¹⁶ Վայ՛ ձեզ՝ առաջնորդք կոյրք. զի 16
 ասէք. Որ երդնու ՚ի փաճարն՝ չէ՛ ինչ, բայց որ երդնու յոսկին որ ՚ի փա-
 ճարին է՝ արժան է: ¹⁷ Մորոնք և կոյրք՝ զի՛նչ մեծ է, ոսկի՛ն՝ եթէ փաճարն 17
 որ սրբէ՛ գոսկին: ¹⁸ Եւ որ երդնու ՚ի սեղանն՝ չէ՛ ինչ, բայց որ երդնու ՚ի 18
 պատարագն, որ ՚ի վերայ նորա է՝ արժան է: ¹⁹ Յիմարք և կոյրք՝ զի՛նչ 19
 մեծ է. պատարագն, եթէ սեղանն՝ որ սրբէ զպատարագն: ²⁰ Իսկ արդ՝ որ 20
 երդուա ՚ի սեղանն, երդուա ՚ի նա՛ և յամենայն որ ՚ի վերայ նորա է. ²¹ և 21
 որ երդուա ՚ի փաճարն, երդուա ՚ի նա՛ և ՚ի բնակիչն նորա. ²² և որ եր- 22
 դուա յերկինս, երդնու յաթոռն Աստուծոյ՝ և յայն որ նստին ՚ի վերայ նո- 23
 րա: ²³ Վայ՛ ձեզ դպրաց և փարիսեցոց կեղծաւորաց. զի փասանորդէք 23
 զանանուխ և զսամիթ և զչաման, և թողէք զճանր ճանր օրինացն՝
 զդատաստան, և զողորմութիւն, և զհաւաքս. զայս արժան էր առնել՝
 և զայն՝ չթողնու: ²⁴ Առաջնորդք կոյրք, որ զմժողովս քամէք, և զուղտս 24
 կլանէք: ²⁵ Վայ՛ ձեզ դպրաց և փարիսեցոց կեղծաւորաց. զի սրբէք զ- 25
 արտաքին զբաժակին և զսկաւառակի, և ՚ի ներքոյ լի՛ են յափշտակու-
 թեամբ և անխառնութեամբ: ²⁶ Փարիսեցի՛ կոյր՝ սրբեա՛ նախ զներքի՛ն 26
 բաժակին և զսկաւառակին, զի լինիցի և արտաքինն նոցա սուրբ: ²⁷ Վայ՛ 27
 ձեզ դպրաց և փարիսեցոց կեղծաւորաց. զի նման էք զերեզմանաց
 բռնւոց, որ արտաքոյ երևին զեղեցիկք, և ՚ի ներքոյ լի՛ են ոսկերօք
 մեռելոց, և աննայն պղծութեամբ: ²⁸ Նոյնպէս և դուք՝ արտաքոյ երևիք 28
 մարդկան արդարք, և ՚ի ներքոյ լի՛ էք կեղծաւորութեամբ և անօրէ-
 նութեամբ: ²⁹ Վայ՛ ձեզ դպրաց և փարիսեցոց կեղծաւորաց. զի շինէք 29
 զշիրիմս մարգարէից, և զարդարէք զգերեզմանս արդարոց: ³⁰ Եւ ասէք. 30
 Եթէ էաք յաւուրս հարցն մերոց՝ ո՛չ հաղորդէաք արեան մարգարէիցն:
³¹ Ապա ուրեմն վկայէք զանձանց՝ եթէ որդիք էք այնոցիկ՝ որ կոտորէին 31
 զմարգարէան: ³² Եւ դուք՝ լցէք զչափ հարցն ձերոց: ³³ Օձք՝ ծնունդք իժից, 32, 33
 զիսիդ փախնուցուք ՚ի դատաստանէ գեհեմին: ³⁴ Վասն այդորիկ՝ ա- 34
 հաւասիկ ես առաքենմ առ ձեզ մարգարէս, և իմաստունս, և դպիրս. ՚ի
 նոցանէ սպանանիցէք, և ՚ի խաչ հանիցէք, և ՚ի նոցանէ փանջիցէք

13 Ունակք. Եւ որ մտնեն: *Աստուծո՛ր շար համեմարութեան Լարիկնական օրինակաց՝ Ոսկան յաւուրս համար 14. *Վայ՛ ձեզ դպրաց և փարիսեցոց կեղծաւորաց, զի ուրէք զտունս այրեաց, պարճատանօք երկարէք զաղօթս. փասն զի ակնի դատաստան ընդունիցիք: Լյլ զայսու զակց առնեն առհասարակ ամե- նայն զրչագիրք մեր. համաձայն հնագոյն և հասարարնագոյն Յունական օրի- նակաց: 20 Ունակք.* Երդնու ՚ի նա... ՚ի վերայ նորա: **21 Ունակք.** Երդնու ՚ի նա և: **22 Ունակք.** Եւ որ երդնու յերկ՛: **25 Ունակք.** Եւ սկաւառակին: **27 Ունակք.** Զի նմանէք... երևին գեղեցիկ, և ներքոյ: **31 Ունակք.** Որ կոտորեցին զմարգա՛:

35 'ի ժողովուրդս ձեր, և հալածիցէք 'ի քաղաքէ 'ի քաղաք: ³⁵ Որպէս զի եկեացէ 'ի վերայ ձեր ամենայն արինն արդար հեղեալ յերկրի. յարենէն Աբելի՛ արդարոյ մինչև ցարինն Ջաքարիայ որդոյ Բարաբեայ՝ զոր

36 սպանէք ընդ մէջ փաճարին և սեղանոյ: ³⁶ Ամէն ասեմ ձեզ. Եկեացէ՛ այն ամենայն 'ի վերայ ազգիս այսորիկ: ³⁷ Երուսաղէմ, Երուսաղէմ. որ կոտորէր զմարգարէս՝ և քարկոծ առնէր զառաքեալսն առ նա. քանիցս անգամ կամեցայ ժողովել զմանկունս քո՝ զոր օրինակ ժողովէ հա

38 զձագս իւր ընդ թնովք, և ոչ կամեցարուք: ³⁸ Ահա թողեալ լիցի ձեզ փունդ ձեր աւերակ: ³⁹ Բայց ասեմ ձեզ, թէ ոչ ևս փեսանիցէք զիս յայսմ հեպէ, մինչև ասիցէք. Օրհնեալ եկեալն յամուն Տեառն:

24 ¹ Եւ ելեալ արքաքս Յիսուս 'ի փաճարէն՝ գնայր. և մափեան աշակերտքն

2 ցուցանել նմա զշինուածս փաճարին: ² Եւ նա՝ պապասխանի՛ եպ՝ և ասէ ցնոսա. Տեսանիցէ՞ք զայդ ամենայն, ամէն ամէն ասեմ ձեզ. ոչ մնացէ այդր քար՝ 'ի քարի վերայ որ ոչ քակտեսցի:

3 ³ Եւ մինչդեռ նսարէր 'ի լերինն Չիթենեաց, մափեան առ նա աշակերտքԵւ առանձինն՝ և ասեմ. Ասա՛ մեզ, եիբ լինիցի այդ, և կամ զի՛նչ նշան իցէ քոյոյ զալստեանն, և վախճանի աշխարհիս: ⁴ Պապասխանի եպ Յիսուս՝

4 և ասէ ցնոսա. Չգոյ՛ջ լերուք՝ զուցէ որ զձեզ խաբիցէ. ⁵ զի բազումք զայցեն յամուն իմ, և ասիցեն՝ թէ են եմ Քրիստոսն, և զբազումս մոլորեցուցանիցեն

6 ⁶ Լսելո՛ց էք պապերազմունս՝ և զհամբաւս պապերազմաց. զգոյ՛ջ լերուք՝ մի՛ խռովեսցիք, զի պարտ է լինել այնս ամենայնի, այլ չև՛ է կապարած:

7 ⁷ Յարիցէ՛ ազգ յազգի վերայ, և թագաւորութիւն 'ի թագաւորութեան. և եղիցին սովք և սրածութիւնք, և սասանութիւնք 'ի փեղիս փեղիս: ⁸ Սա-

8 կայն և այն ամենայն՝ սկիզբն է երկանց: ⁹ Յայնժամ մափնեսցեն զձեզ 'ի նեղութիւն, և սպանանիցեն զձեզ. և եղիցիք արեցեալք յամենայն

9 ազգաց վասն անուան իմոյ: ¹⁰ Եւ յայնժամ զայթազդեսցեն բազումք, և զմիմեանս մափնեսցեն՝ և արեսցեն զմիմեանս: ¹¹ Եւ բազում սուր

10 մարգարէք յարիցեն, և զբազումս մոլորեցուցեն: ¹² Եւ վասն բազմանալոյ

11 անօրէնութեանն, ցամաքեսցի՛ սէր բազմաց: ¹³ Բայց որ համբերեսցն 'ի սպառ, նա կեցցէ՛: ¹⁴ Եւ քարոզեսցի՛ աւերարանս արքայութեան ընդ ամենայն փիեզերս՝ 'ի վկայութիւն ամենայն հեթանոսաց. և ապա՛ եկեացէ կապարած: ¹⁵ Արդ՝ յորժամ փեսանիցէք զպղծութիւն աւերածոյն, որ ասացեալն է 'ի ձեռն Դանիէլի մարգարէի. զի կայցէ 'ի փեղոջն սրբու-

12 թեան. որ ընթեռնուն՝ 'ի մի՛ր առջէ: ¹⁶ Յայնժամ որ 'ի Տրեաստանի իցեն՝ փախիցեն 'ի լերինս. ¹⁷ և որ 'ի փանիս կայցէ, մի՛ իջցէ առնուլ

34 Ոմանք. Վասն այսորիկ ահաա՛... և դպիրս. և 'ի նոցանէ: **35 Ոմանք.** Որդոյ Բարաբայ: **37 'Ի յերեսունն զրչազրաց մերոց՝ իբր ութ օրինակք ընդ հին և ընդ նոր՝ ունիև.** Որ կոտորէիր զմարգարէս և քարկոծ առնէիր զառաքեալսն առ նա. և 'ի սոցանէ երեք միայն՝ զառաքեալսն առ քեզ: *Իսկ մնացեալքն առիաստրակ հնազոյնք և ընտրելազոյնք՝ դնեն համաձայն մերուն:* **39 Ոմանք.** Եկեալ յամուն Տեառն: **24. 1 Ոմանք.** Զշինուած փաճարին: **2 Այլք.** Տեսանէք զայդ ամենայն: *Բազումք միանգամ ունիև.* Ամէն ասեմ ձեզ: **4 Ոմանք.** Զձեզ խաբեսցէ: **5 Բազումք.** Եւ ասացեն թէ... և զբազումս մոլորեցուցանեն: **6 Ոմանք.** Եւ համբաւս պա՛. զգոյ՛ջ կացէք, մի՛ խոռ՛: **7 Ոմանք յաւելուն.** 'Ի թագաւորութեան վերայ: **9 Ոմանք.** Զձեզ 'ի նեղութիւնս: **13 Ոմանք.** Որ համբերեսցէ, կամ՝ համբերէ իսպառ: **15 Ոմանք.** Զպղծութիւն աւերածին... 'ի Դանիէլէ մարգարէէ, զի կացցէ 'ի փեղ՛:

ինչ 'ի քանն իւրմէ. ¹⁸ և որ յանդի իցէ, մի՛ դարձցի յեքս առնուլ զձորձս 18
 իւր: ¹⁹ Բայց վայ իցէ յղեաց և սքնսրուաց յաւուրսն յայնոսիկ: ²⁰ Յաղօթս 19, 20
 կացէք՝ զի մի՛ լինիցի փախուստն ձեր ձմերանի, և մի՛ 'ի շարքաթու: ²¹ Զի 21
 եղիցի յայնժամ նեղութիւն մեծ, որպիսի ո՛չ եղև իսկզբանէ արարածոց
 աշխարհի մինչև ցայժմ, և ո՛չ այլ լիցի: ²² Եւ եթէ ո՛չ կարճէին աւուրքն 22
 այնոքիկ, ո՛չ ապրէր ամենայն մարմին. բայց վասն ընկրելոցն՝ կարճեսցի՛ն
 աւուրքն այնոքիկ: ²³ Յայնժամ՝ թէ ոք ասիցէ ձեզ. Ահաւասիկ աստ է 23
 Քրիստոսն կամ անդ, մի՛ հաւաքայցէք: ²⁴ Զի յարիցեն սո՛ւր քրիստոսք 24
 և սո՛ւր մարգարէք. և քայցեն նշանս մեծամեծս և արուեստս, մինչ
 մոլորեցուցանել՝ թէ հնար ինչ իցէ՝ և զընկրեալսն: ²⁵ Ահա յառաջագոյն 25
 ասացի ձեզ: ²⁶ Ապա թէ ասիցեն ձեզ. Ահաւանիկ յանապատի է, մի՛ 26
 ելանիցէք. և թէ ահա՛ յըջտեմարանս է, մի՛ հաւաքայցէք: ²⁷ Զի որպէս 27
 փայլակն՝ որ ելանէ յարևելից՝ և երևի մինչև յարևմուտս, այնպէս ե-
 դիցի գալուստն Որդոյ մարդոյ: ²⁸ Զի ուր գէշն իցէ, անդոր ժողովեսցին 28
 արծուիք: ²⁹ Վաղվաղակի յեք նեղութեան աւուրցն այնոցիկ՝ արեզակն 29
 իսաւրեսցի՛ր և լուսին՝ ո՛չ քացէ զոյս իւր. և աստեղք՝ անկցի՛ն յերկնից
 և զօրութիւնք երկնից՝ շարժեսցին: ³⁰ Եւ ասպա երևեսցի նշան Որդոյ 30
 մարդոյ յերկինս. և յայնժամ կոծեսցին ամենայն ազգք երկրի. և քեսցեն
 զՈրդի մարդոյ եկեալ 'ի վերայ ամպոց երկնից զօրութեամբ և փառօք
 բազմօք: ³¹ Եւ առաքեսցէ զիրեշտակս իւր փողով մեծաւ, և ժողովեսցեն 31
 զընկրեալս նորա 'ի չորից հողմոց՝ 'ի ծագաց երկնից մինչև 'ի ծագս
 նոցա: ³² 'Ի թզենոյ՛ն անտի ուսարոնք զառակն. զի յորժամ նորա ոստքն 32
 կակղասցին, և քերևն ցրցուիցի, զիպէք թէ մերձ է ամառն: ³³ Նոյնպէս 33
 և դուք՝ յորժամ քեսանիցէք զայս ամենայն, զիբասջիք թէ մերձ է 'ի
 դուրս: ³⁴ Ամէն ասեմ ձեզ՝ եթէ ո՛չ անցցէ ազգս այս, մինչև այս ամենայն 34
 եղիցի: ³⁵ Երկինք և երկիր անցցեն, և բանք իմ մի՛ անցցեն: 35

ծԸ ³⁶ Բայց վասն աւուրն այնորիկ և ժամու, ո՛չ ոք զիպէ. ո՛չ իրեշտակք 36
 երկնից, և ո՛չ Որդի՛ բայց միայն Վայր: ³⁷ Այլ որպէս աւուրքն Նոյի, 37
 նոյնպէս եղիցի գալուստն Որդոյ մարդոյ: ³⁸ Զի որպէս էին յաւուրսն որ 38
 յառաջ քան զքրիեղեղն, ուրէին և ըմպէին, կանայս առնէին և արանց
 լինէին, մինչև յօրն՝ յորում եմուր Նոյ՛ 'ի քապանն, ³⁹ և ո՛չ զիբացին՝ 39
 մինչև եկն ջրիեղեղն և եքարձ զամենեսին, այնպէս եղիցի և գալուստն
 Որդոյ մարդոյ: ⁴⁰ Յայնժամ թէ իցեն երկու յագարակի, մին առնուցու և 40
 մնան թողուցու: ⁴¹ Եւ եթէ երկու աղայցեն 'ի մի երկանս, մին առնուցու 41
 և մնան թողուցու: ⁴² Արթոնն կացէք՝ զի ո՛չ զիպէք յորում ժամու Տէրն 42
 ձեր գայ: ⁴³ Զայն զիբասջիք, եթէ զիպէր քանուրէր՝ յորում պահու գող 43
 գայ, սկէր՝ և ո՛չ քայր ական հաքանել զքանն իւրոյ: ⁴⁴ Վասն այսորիկ 44
 և դուք՝ եղերոնք պարբասք, զի յորում ժամու ո՛չ ակն ունիցիք՝ զայ՛

22 Ունակք. Այլ վասն ընկրելոցն: 24 Ունակք. Եւ քացեն նշանս... մինչև մոլորեցու՞...
 հնար իցէ: 25 Ունակք. Ապա եթէ ասիցեն: 28 Ունակք. Անդր և արծուիք ժողովեսցին:
 32 Ունակք. Ոստքն նորա կակ՞... ցցուեսցի: 33 Ունակք. Զայս ամենայն եղեալ,
 զիբասջիք թէ մերձ է առ դուրս: 37 Բազուրք. Այնպէս եղիցի զալ՞: 40 Ունակք.
 Յայնժամ եթէ: 41 Օրհնակ մի. Երկու աղալ իցեն 'ի: 42 Ունակք նշանակեն 'ի
 լուս՞. Յորում աւուր Տէրն ձեր: 43 Ունակք. Զայս զիբասջիք... քանուրէրն... զքան
 իւրոյ: Օրհնակ մի. Յայն զիբասջիք:

45 Որդի մարդոյ: ⁴⁵ Իսկ ո՛վ իցէ հաւաքարիմ ծառայ և իմաստուն, զոր
կացոյց փէր իւր ՚ի վերայ ծառայից իւրոց՝ փա՛կ նոցա կերակուր ՚ի
46 ժամու: ⁴⁶ Երանի՛ իցէ ծառային այնմիկ՝ զոր եկեալ փէրն գրանիցէ ա–
47 րարեալ այնպէս: ⁴⁷ Ամէն ասեմ ձեզ, զի ՚ի վերայ ամենայն ընչից իւրոց
48 կացուցէ զնա: ⁴⁸ Ապա թէ ասիցէ ծառայն չար՝ ՚ի սրբի իւրում. Տէր
49 իմ յամե՛ զգալ. ⁴⁹ և սկսանիցի հարկանել զծառայակիցս իւր, ուրիցէ և
50 ըմպիցէ ընդ արբեցօղս. ⁵⁰ գայցէ՛ փէր ծառային այնորիկ՝ յաւուր յորում
51 ո՛չ ակն ունիցի, և ՚ի ժամու յորում ո՛չ գիտիցէ. ⁵¹ և կարեսցէ զնա ընդ
մէջ, և զբաժին նորա ընդ կեղծաւորս դիցէ. ա՛նդ եղիցի լա՛կ և կրճել
աքամանց:

25 ¹ Յայնժամ նմանեսցի արքայութիւն երկնից փասն կուսանաց, որոց ^{ԾԹ}
2 առեալ զլապտերս իւրեանց՝ ելին ընդ առաջ փեսայի և հարսին: ² Տինգն
3 ՚ի նոցանէ յիմարք էին՝ և հինգն իմաստունք: ³ Յիմարքն առին զլապտերսն,
4 և ձէթ ընդ իւրեանս ո՛չ բարձին: ⁴ Իսկ իմաստունքն առին և ձէթ ամանօք
5 ընդ լապտերս իւրեանց: ⁵ Եւ ՚ի յամել փեսային, նիրհեցին՝ ամենեքե–
6 ան և ՚ի քուն մտին: ⁶ Եւ ՚ի մէջ գիշերի եղև բարբառ. Ահա՛ փեսայ
7 գայ արի՛ք ընդ առաջ նորա: ⁷ Յայնժամ յարեան ամենայն կուսանքն, և
8 կազմեցին զլապտերս իւրեանց: ⁸ Ասեն յիմարքն ցիմաստունսն. Տո՛րք
9 մեզ յիւղոյ ձերմէ, զի ահա՛ շիջանին լապտերքս մեր: ⁹ Պատասխանի՛
եպուն իմաստունքն՝ և ասեն. Գուցէ ո՛չ իցէ մեզ և ձեզ բաւական,
10 այլ երթայք ՚ի վաճառականս՝ և գնեսջի՛ք ձեզ: ¹⁰ Իբրև նոքա գնացին
գնել՝ և եկն փեսայն և պատրաստքն մտին ընդ նմա ՚ի հարսանիսն՝ և
11 փակեցան դուռնն: ¹¹ Յեպոյ՞ զան և այլ կուսանքն՝ և ասեն. Տէ՛ր փէր՝
12 բաց մեզ: ¹² Նա պատասխանի եպ և ասէ. Ամէն ասեմ ձեզ, թէ ո՛չ գիտեմ
13 զձեզ: ¹³ Արթոնն կացէք՝ զի ո՛չ գիտէք զօրն և ո՛չ զժամ:

14 ¹⁴ Որպէս այր մի գնացեալ ՚ի փար աշխարհ, կոչեաց զծառայս ^Կ
15 իւր՝ և եպ նոցա զինչս իւր: ¹⁵ Ումեմն եպ հինգ քանքար, և ումեմն
16 երկունս, և ումեմն մի՛. իւրաքանչիւր ըստ իւրում կարի, և գնաց: ¹⁶ Չոգաւ
վաղվաղակի՛ որ ա՛ն զհինգն, գործեաց նոքօք, և շահեցաւ այլ ևս հինգ:
17, 18 ¹⁷ Նոյնպէս և որ զերկունս շահեցաւ այլ ևս երկուս: ¹⁸ Եւ որ զմի՛ն առ՝
19 գնաց փորեաց զերկիր, և թաքոյց զարծաթ փեանն իւրոյ: ¹⁹ Յեպ բա–
զում ժամանակի, գայ փէր ծառայիցն այնոցիկ, և առնէ համարս ՚ի մէջ
20 նոցա: ²⁰ Եւ մատուցեալ որ զհինգ քանքարն առ, մատուց այլ ևս հինգ
քանքար՝ և ասէ. Տէ՛ր՝ հինգ քանքար եպուր ցիս, արդ ահաւասիկ՝ հինգ
21 այլ ևս քանքար ՚ի վերայ շահեցայ: ²¹ Ասէ ցնա փէրն իւր. Ազնի՛ ծառայ՝
բարի՛ և հաւաքարիմ, որովհետև ՚ի սակաւող հաւաքարիմ ես, ՚ի վե–
22 րայ բազմաց կացուցի զքեզ. մո՛ւտ յուրախութիւն փեառն քոյ: ²² Մա–
տուցեալ և որոյ զերկունս քանքարսն առեալ էր, և ասէ. Տէ՛ր՝ երկունս
քանքարս եպուր ցիս, ահաւասիկ երկունս ևս այլ քանքարս՝ զոր ՚ի վե–

46 *Բազումք.* Երանի է ծա՛: 48 *Ումեմնք.* Ապա եթէ ասիցէ: 50 *Ումեմնք.* Յորում
ակն ոչ ունիցին: 51 *Ումեմնք.* Ընդ կեղծաւորսն: 25. 1 *Ումեմնք.* Փեսային և հար՛:
4 *Ումեմնք.* Առին ձէթ ամանովք: 6 *Ումեմնք.* Ահա գայ փեսայ: 10 *Ումեմնք.* Իբրև
գնացին նոքա գնել, եկն փե՛: 12 *Ումեմնք.* Ամէն ամեն ասեմ ձեզ, եթէ ո՛չ երբէք զի՛:
13 *Ումեմնք.* Եւ ոչ զժամն: 15 *Ի բազումս պակասի.* Եւ ումեմն մի: 20 *Ումեմնք.* Արդ
աւասիկ: 21 *Բազումք.* Կացուցից զքեզ:

րայ շահեցայ: ²³ Ասէ ցնա ւերն իւր. Ազնին ծառայ՝ բարի՛ և հաւա- 23
 փարին, որովհետքս ՚ի սակաւոնդ հաւաքարին ես, ՚ի վերայ բազմանց 24
 կացուցից զքեզ. մնո՛ւք յուրախութիւն րեառն քոյ: ²⁴ Մաքուցեալ և որոյ 24
 զմի՛ քանքարն առեալ էր, և ասէ. Տէր՝ գիտի՛ զի այր մի խինսք ես,
 հնձեմ՝ զոր ոչ սերմանեցեր, և ժողովեմ՝ ուստի ոչ սփռեցեր. ²⁵ Երկեայ՝ 25
 զնացի և թաքուցի՛ զքանքարս քո յերկրի. արդ՝ աւասիկ քոյդ՝ ցբե՛զ:
²⁶ Պապասխանի ետ ւերն՝ և ասէ ցնա. Ծառայ՝ չար և վապ՝ գիտի՛ր թէ 26
 հնձեմ՝ ուստի ոչ սերմանեցի, և ժողովեմ՝ ուստի ոչ սփռեցի. ²⁷ պարսք 27
 էր քեզ արկանել զարծաթդ իմ ՚ի սեղանաւորս, և եկեալ եմ՝ փոկոսեո՛ք
 պահանջի զիմն: ²⁸ Արդ՝ առէք ՚ի դմանէ զքանքարդ՝ և փոնք այնմ որ 28
 ունիցի զբասն քանքարն: ²⁹ Զի ամենայնի որ ունիցի՝ փացի՛ և յաւելցի, 29
 և որ ոչն ունիցի, և զոր ունիցի՛ն՝ բարձցի՛ ՚ի նմանէ: ³⁰ Եւ զծառայդ 30
 անպիտան հանէք ՚ի խաւարն արփաքին. ա՛նդ եղիցի լալ և կրճել
 արամանց:

ԿԱ ³¹ Եւ յորժամ եկեացէ Որդի մարդոյ փառօք իւրովք՝ և ամենայն 31
 հրեշտակք ընդ նմա, յայնժամ նստցի՛ յաթոռ փառաց իւրոց: ³² Եւ ժողովեացին 32
 առաջի նորա ամենայն ազգք, և մեկնեացէ զնոսա ՚ի միմեանց, որպէս
 հովիւ զի մեկնէ զօղիս յայծեաց. ³³ և կացուցէ զօղիսն ընդ աջմէ՛ իւրմէ՛ և 33
 զայծիսն ՚ի ձախմէ: ³⁴ Յայնժամ ասացէ՛ Թագաւորն ցայնոսիկ՝ որ ընդ 34
 աջմէն իցեն. Եկայք օրհնեալք Նօր իմոյ, ժառանգեցէք զպարաստեալ
 ձեզ արքայութիւնն իսկզբանէ աշխարհի: ³⁵ Զի քաղցեայ՝ և ետոնք ինձ 35
 ուրել. ծարաւեցի՛ և արբուցէք ինձ. օտար էի՛ և ժողովեցէք զիս. ³⁶ մերկ՝ 36
 և զզեցուցէք զիս. հիւանդ էի՛ և րեսէք զիս. ՚ի բանտի էի՛ և եկի՛ք
 առ իս: ³⁷ Յայնժամ պապասխանի փացեն նմա արդարքն և ասացեն. 37
 Տէր՝ ե՛րբ րեսաք զքեզ քաղցեալ՝ և կերակրեցաք. կամ ծարաւի՛ և
 արբուցաք. ³⁸ ե՛րբ րեսաք զքեզ օտար՝ և ժողովեցաք, կամ մերկ՝ և 38
 զզեցուցաք: ³⁹ Ե՛րբ րեսաք զքեզ հիւանդ՝ կամ ՚ի բանտի, և եկաք առ 39
 քեզ: ⁴⁰ Պապասխանի՛ փացէ Թագաւորն և ասացէ ցնոսա. Ամէն ասեմ 40
 ձեզ. Որովհետքս արարէք միում յեղբարցս այսոցիկ փոքրկանց՝ ինձ
 արարէք: ⁴¹ Յայնժամ ասացէ՛ և ցայնոսիկ՝ որ ընդ ահեկէն իցեն. Երթայք 41
 յինէն՝ անիծեալք ՚ի հուրն յախրեանական, որ պարաստեալ է Սաբանայի՛
 և հրեշտակաց նորա: ⁴² Զի քաղցեայ՝ և ոչ ետուք ինձ ուրել, ծարաւեցի՛ 42
 և ոչ արբուցէք զիս. ⁴³ օտար էի՛ և ոչ ժողովեցէք զիս, մերկ էի՛ և ոչ 43
 զզեցուցէք զիս, հիւանդ՝ և ՚ի բանտի՛ և ոչ րեսէք զիս: ⁴⁴ Յայնժամ 44
 պապասխանի՛ փացեն և նոքա՛ և ասացեն. Տէր՝ ե՛րբ րեսաք զքեզ
 քաղցեալ՝ կամ ծարաւի, կամ օտար, կամ մերկ, կամ հիւանդ, կամ
 ՚ի բանտի, և ոչ պաշտեցաք զքեզ: ⁴⁵ Յայնժամ պապասխանի՛ փացէ 45
 նոցա՛ և ասացէ. Ամէն ասեմ ձեզ. Որովհետքս ոչ արարէք միում

24 Ոմանք. Մաքուցեալ և որ զմին քան: **25 Ոմանք.** Զքանքարն քո յերկրի. ահաւաղիկ քոյդ: **26 Ոմանք.** Եթէ հնձեմ: **29 Ոմանք.** Զի ամենայն որ ունիցի: **32 Ոմանք.** Որպէս հովիւ մի զի: *Ի լոս*. Զի մեկնեացէ զօղիս յայծ. *հաւնաւայն ուսանց ՚ի բնաք*: *Յօրինակին.* Յաճեաց: **33 Ոսկան յաւելու. ՚Ի ձախմէ իւրմէ: **34 Ոմանք.** Զեզ զարքայութիւնն: **36 Յօրինակին պակասէր.** Զիս. *հիւանդ էի՛ և րեսէք զիս*: **37 Ոմանք.** Պապասխանի փայցեն նմա: **40 Յօրինակին.** Թագաւորն՝ և ասէ ցնոսա: *Ոմանք.* Յեղբարցս յայսոցիկ: **43 Ոմանք.** Նիւանդ էի և ՚ի բանտի:**

46 Ի փոքրկանցս յայցանէ, և ո՛չ ինձ արարէք: ⁴⁶Եւ երթիցեն նոքա ՚ի փանջանսն յաւիտենականս, և արդարքն ՚ի կեանսն յաւիտենականս:

26 ¹Եւ եղև իբրև կարարեաց Յիսուս զամենայն զբանս զայստսիկ, ասէ՛ ²ցաշակերտսն իւր. ²Գիտէ՛ք, զի յետ երկուց ատուրց զափիկ լինի. և Որդի մարդոյ մարմնի ՚ի իսա՛ց ելանել: ³Յայնժամ ժողովեցան քահանայապետքնը և դպիրք և ծերք ժողովրդեանն ՚ի սրահ քահանայապետին՝ որում ա– ⁴նուն էր Կայիափա. ⁴և արարին խորհուրդ՝ զի նենգութեամբ կալցին ⁵զՅիսուս՝ և սպանցեն: ⁵Բայց ասէին, թէ մի՛ ՚ի փօնի աստ՝ զի մի՛ խռո– վութիւն լինիցի ՚ի ժողովրդեանն:

6, 7 ⁶Իբրև եկն Յիսուս ՚ի Բեթանիա ՚ի փուն Սիմոնի բորոպի, ⁷մաքեան **ԿԲ** առ նա կին մի, որ ունէր շիշ իւղոյ ծանրագնի, և թափեաց ՚ի գլուխ նո– ⁸քա ՚ի բազմականին: ⁸Իբրև տեսին աշակերտքն՝ բարկացան՝ և ասեն. ⁹Ընդէ՛ր է կորուստդ այդ իւղոյդ. ⁹զի մարթ էր վաճառել զդա մեծագնի՝ և ¹⁰փա՛լ աղքատաց: ¹⁰Գիտաց՛ Յիսուս՝ և ասէ ցնոսա. Զի՛ աշխար առնէք ¹¹զկինդ, գործ մի բարի՛ գործեաց դա յիս: ¹¹Յամենայն ժամ զաղքատս ¹²ընդ ձե՛զ ունիք, բայց զիս ո՛չ հանապազ ընդ ձեզ ունիք: ¹²Արկանել ¹³դորա զետդ ՚ի մարմին իմ, առ ՚ի թաղելոյ՛ զիս նշանակեաց: ¹³Բայց ¹⁴ամէն ասեն՝ ձեզ, զի ուր և քարոզեսցի աւերարանս այս ընդ ամենայն ¹⁴աշխարհ՝ խօսեսցի՛ և զոր արար դա՛ ՚ի յիշարակ դորա: ¹⁴Յայնժամ ¹⁵զնաց մի յերկուրասանիցն անուանեալն Յոնդա Սկարիովրացի՝ առ քահանայապետս ¹⁵և ասէ. ¹⁵Զի՞նչ կամիք փալ ինձ, և ես մաքնեցից՛ զնա ձեզ: Եւ նոքա ¹⁶կշռեցին նմա երեսուն արծաթի: ¹⁶Եւ յայնմ հետք խնդրէր պարանա՛ զի ¹⁷մաքնեսցէ՛ զնա նոցա:

17 ¹⁷Եւ յառաջնում ատուր բաղարջակերացն մաքեան՝ աշակերտքն առ **ԿԳ** Յիսուս և ասեն. Ո՛ր կամիս՝ զի պապրաստեսցո՞ւք քեզ ուրել զգարիկն: ¹⁸¹⁸Եւ նա՛ ասէ ցնոսա. Երթայ՛ք ՚ի քաղաքն առ այս անուն, և ասացէ՛ք ¹⁹ցնա. Վարդապէ՛տ ասէ. Ժամանակ իմ մերձեալ է, առ քե՛զ առնեմ ¹⁹զգարիկ աշակերտօքս հանդերձ: ¹⁹Եւ արարին աշակերտքն որպէս ²⁰հրամայեաց նոցա Յիսուս, և պապրաստեցին զգարիկն: ²⁰Եւ իբրև ²¹երեկոյ՛ եղև՝ կայր բազմեալ ընդ երկուրասան աշակերտսն: ²¹Եւ մինչ ²²դեռ ուրէին նոքա, ասէ. Ամէն ասեն՝ ձեզ, զի մի՛ ոմն ՚ի ձէնջ մաքնելոց՛ ²²է զիս: ²²Եւ փրփմեցան յոյժ. և սկսան ասել ցնա՝ իւրաքանչիւր ոք ²³՚ի նոցանէ. Միթէ՛ են իցեն Տէր: ²³Նա՛ պարասխանի ետ՝ և ասէ. Որ ²⁴միտեաց ընդ իս զձեռն իւր ՚ի սկաւառակն՝ նա՛ մաքնելոց է զիս: ²⁴Որդի ²⁵մարդոյ երթայ՛ որպէս գրեալ է վասն նորա. բայց վայ՛ մարդոյն այնմիկ՝ ²⁶յոյր ձեռս Որդին մարդոյ մաքնեսցի. լաւ էր նմա՛ թէ չէր ծնեալ մարդն

26. 1 *Ոմանք.* Զբանաս զայստսիկ: **4** *Ոմանք.* Կալցեն զՅիսուս: **5** *Ոմանք.* Լինիցի ժողովրդեանն: **6** *Յօրինակին.* Ի փուն Սիմոնի բորի: **7** *Ոմանք.* Ի գլուխն նորա ՚ի բազ՛: **8** *Ոմանք.* Կորուստ այդ իւ՛: **9** *Ոմանք.* Զդա մեծագնոյ: **13** *Ոմանք.* Բայց ամէն ասեն՝ ձեզ, զի ուր քարո՛: *Ոսկան.* Ի յիշարակի դորա: **14** *Ոմանք.* Անուանալ Յոնդա Սկարովրացի: **15** *Օրինակ մի նշանակէ ՚ի լուս՛.* Եւ նոքա ուխտեցին նմա երեսուն: **16** *Ոմանք.* Խնդրէր պարապով, զի: **17** *Օրինակ մի յաւելու.* Զի *երթիցուք* պապրաստեսցուք... զգարիկն: **18** *Ոսկան.* Վարդապետն ասէ: *Ոմանք.* Առնեմ զգարիկս: **22** *Ի բազումս պակասի.* Եւ սկսան: **23** *Ոմանք.* Զձեռն իւր ընդ իս ՚ի սկաւառակս:

այն: ²⁵Պարասխանի եր Յուդա՝ որ մարնելոցն էր զնա՝ և ասէ. Միթէ 25
են իցեմ վարդապետ: Ասէ ցնա. Դո՛ւ ասացեր:

ԿԴ ²⁶Եւ մինչդեռ ուրէին նորա, առ Յիսուս հաց՝ օրհնեաց և եբե՛կ, և 26
եր աշակերպացն՝ և ասէ. Առէ՛ք կերայք՝ այս է մարմին իմ: ²⁷Եւ առեալ 27
բաժակ գոհացաւ՝ եր նոցա և ասէ. Արբէ՛ք ՚ի դմանէ ամենեքին. ²⁸զի 28
այդ է արին իմ նորոյ ուխտի, որ ՚ի վերայ բազմաց հեղու ՚ի թողութիւն
մեղաց: ²⁹Բայց ասեմ ձեզ. Ո՛չ ևս արբից յայսմ հետէ ՚ի բերոյ որթոյ 29
մինչև ցօրն ցայն՝ յորժամ արբից գդա ընդ ձեզ նոր յարքայութեան Նօր
իմոյ: ³⁰Եւ օրհնեցին, և ելին ՚ի լեռն Ձիթենեաց: 30

³¹Յայնժամ ասէ ցնոսա Յիսուս. Ամենեքին դուք՝ գայթաղելոցն էք 31
յինէն յայսմ գիշերի. զի գրեալ է՝ թէ հարից զհովիւն՝ և ցրուեսցի՛ն
ոչխարք հօտին: ³²Եւ յեր յառնելոյն իմոյ, յառաջեցից քան զձեզ ՚ի 32
Գալիլեա: ³³Պարասխանի եր Պերրոս՝ և ասէ ցնա. Թէպէր և ամենե- 33
քեան գայթաղեսցին ՚ի քէն, սակայն ես ոչ գայթաղեսցայց: ³⁴Ասէ ցնա 34
Յիսուս. Ամէն ասեմ քեզ. զի յայսմ գիշերի՝ մինչև՛ հաւու խօսեալ իցէ,
երիցս ուրացիս զիս: ³⁵Ասէ ցնա Պերրոս. Թէ և մեռանել հասանիցէ 35
ընդ քեզ, զքեզ ոչ ուրացայց: Նոյնպէս և ամենայն աշակերպքն ա-
սէին: ³⁶Յայնժամ գայ Յիսուս ընդ նոսա ՚ի զեղ մի՝ որում անուն էր 36
Գեթսամանի, և ասէ ցնոսա. Նստարո՛ւք այդո՛ւ մինչև երթայց կացից
յաղօթս: ³⁷Եւ առեալ ընդ իւր զՊերրոս՝ և զերկուս որդիսն Ջեբեղեայ, 37
սկսաւ արարմել և հոգալ: ³⁸Յայնժամ ասէ ցնոսա. Տրտում է ոգի իմ 38
մինչև ՚ի մահ, կացէք աստ՝ և սկեցէք ընդ իս: ³⁹Եւ մատուցեալ յառաջ 39
սակաւիկ մի՝ անկան ՚ի վերայ երեսաց իւրոց, կաց յաղօթս՝ և ասէ.
Նայր իմ, եթէ հնար է՝ անցցէ՛ բաժակս այս յինէն. բայց ոչ որպէս ես
կամիմ, այլ որպէս դո՛ւ: ⁴⁰Գայ առ աշակերպսն, և գրանէ զնոսա ՚ի 40
քուն, և ասէ՛ ցՊերրոս. Այդպէս ոչ կարացէք մի ժամ արթուն կալ ընդ
իս: ⁴¹Արթուն կացէք և աղօթս արարէք՝ զի մի՛ անկանիցիք ՚ի փոր- 41
ծութիւն. հոգիս յօժար է՝ բայց մարմինս փկար: ⁴²Դարձեալ երկրորդ 42
անգամ չոգաւ եկաց յաղօթս Յիսուս՝ և ասէ. Նայր իմ՝ եթէ հնար իցէ
անցանել յինէն բաժակիս այսմիկ, ապա թէ ոչ՝ արբից գսա, եղիցի՛ն
կամք քո: ⁴³Եւ եկեալ միւսանգամ եզիպ զնոսա ՚ի քուն, զի էին աջք 43
իւրեանց ծանրացեալք: ⁴⁴Եթող զնոսա՝ և զնաց կաց յաղօթս երրորդ 44
անգամ, և դարձեալ զնոյն քան ասաց: ⁴⁵Յայնժամ գայ առ աշակերպսն՝ 45
և ասէ ցնոսա. Ննջեցէք այսուհետև՝ և հանգերո՛ւք. զի ահա՛ հասեալ է
ժամ, և Որդի մարդոյ մարմնի՛ ՚ի ձեռս մեղաւորաց: ⁴⁶Արիք երթիցո՛ւք 46
աստի, զի ահաւասիկ եհան որ մարնելոց է զիս:

ԿԵ ⁴⁷Եւ մինչդեռ նա զայն խօսէր, ահա Յունդա՛ մի յերկոպասանիցն 47

24 Ունակք. Որպէս և գրեալ է... բայց վայ իցէ... յորոյ ձեռն Որդի մար՛: 26 Ունակք. Օրհնեաց եբեկ, և եր ցաշակերպսն: 27 Ունակք. Եւ առ բաժակ: 29 Յօրինակին պակասէր. Զդա ընդ ձեզ նոր յար՛: 31 Յունակս պակասի. Ոչխարքն հօտին: 33 Ունակք. Եւ ամենեքին՝ գայթաղեսցեն: 36 Ի լու՛. Գեթսեմանի. համաձայն բազմաց ՚ի բնար՛: 38 Օրինակ մի. Տրտում է անձն իմ: 39 Ոսկան. Եկաց յաղօթս: 40 Ունակք. Ոչ կարացեր մի ժամ: 41 Ունակք. Զի մի մարմնիցէք ՚ի փործութիւնն: 42 Ունակք. Կաց յաղօթս... եթէ հնար ինչ իցէ: 44 Ոսկան. Եկաց յաղօթս: 45 Օրինակ մի նշանակէ ՚ի լու՛. Մարմնի ՚ի ձեռս մարդկան:

48 ե՛կն, և ընդ նմա ամբո՛խ բազում սրովք և բրօք՝ ՚ի քահանայապետիցն՝
 49 և ՚ի ծերոց ժողովրդեանն: ⁴⁸ Եւ որ մարմելոցն էր գնա՛ եր նոցա
 50 նշան՝ և ասէ. Ընդ որում ես համբուրեցից՝ նա՛ է, գնա՛ ունիցիք: ⁴⁹ Եւ
 վաղվադակի մարուցեալ առ Յիսուս ասէ. Ո՞ղջ եր վարդապետ: Եւ
 51 համբուրեաց ընդ նմա: ⁵⁰ Եւ Յիսուս ասէ ցնա. Ը՛նկեր՝ վասն որոյ եկի՛րդ:
 52 Յայնժամ մարուցեալ արկին ձեռս ՚ի Յիսուս և կալա՛ն գնա: ⁵¹ Եւ ահա՛
 մի ոմն յայնցանէ՛ որ էին ընդ Յիսուսի, ձգեաց զձեռն և եհան զսուր
 իւր՝ և եհար զճառայ քահանայապետին, և ՚ի բաց եհան զունկն նո-
 53 րա: ⁵² Յայնժամ ասէ ցնա Յիսուս. Դարձո՛ զսուր քո ՚ի փեղի իւր, զի
 ամենեքեան՝ որ սուր առնուցուն՝ սրով անկցին: ⁵³ Թէ համարիցիս՝ թէ
 ո՞չ կարիցեմ աղաչել զՆայր իմ. և հասուցանիցէ ինձ այժմ այսր՝ աւե-
 54 լի՛ քան զերկոյրասան՝ զունդս հրեշտակաց: ⁵⁴ Այլ զհարիդ լնուցուն զիրք
 55 եթէ այսպէս պարս է լինել: ⁵⁵ Յայնժամ ասաց Յիսուս ցամբոխսն. Իբ-
 րև ՚ի վերայ աագակի ելէք սուսերօք և բրօք՝ ունել զիս. հանապազ
 56 առ ձեզ ՚ի փաճարին նստելի և ուսուցանելի, և ո՞չ կալայք զիս: ⁵⁶ Այլ
 այս ամենայն եղև՝ զի լցցին զիրք մարգարէիցն: Յայնժամ աշակերպքն
 57 ամենեքին թողին զնա և փախեան: ⁵⁷ Իսկ նոցա կալեալ զՅիսուս՝ ածին
 առ Կայիափա քահանայապետ՝ ուր դպիրքն և ծերք ժողովեալ էին:
 58 ⁵⁸ Եւ Պե՛րրոս զհե՛ր նորա երթայր բացագոյն մինչև ՚ի սրա՛հ քահա-
 նայապետին. և մտեալ ՚ի ներքս նստէր ընդ սպասատրսն փեսանել
 59 զկարարածն: ⁵⁹ Իսկ քահանայապետքն և ամենայն արեանն խնդրէին
 60 սուր վկայութիւն զՅիսուսէ. զի սպանանիցեն զնա. ⁶⁰ և ո՞չ գրանէին
 ՚ի բազմաց սուր վկայիցն մարուցելոց: Յե՛րոյ մարուցեալ երկու սուր
 61 վկայք, ⁶¹ ասէին՝ թէ սա՛ ասէր. Կարօ՞ղ եմ քակել զբաճարն Աստուծոյ, և
 62 զերին աւուրս շինել: ⁶² Եւ յարուցեալ քահանայապետն ասէ ցնա. Չորան
 63 ինչ պարասխանի, զի՛նչ դոքա ամբաստանեն զքէն: ⁶³ Եւ Յիսուս լուռ
 կայր: Պարասխանի՛ եր քահանայապետն և ասէ ցնա. Երդմնեցուցանեն
 64 զքեզ յԱստուած կենդանի, զի ասացես մեզ՝ թէ դու են Քրիստոսն Որ-
 65 դի Աստուծոյ: ⁶⁴ Ասէ ցնա Յիսուս. Դո՛ւ ասացեր. բայց ասեն՝ ձեզ. Յայնժամ
 հե՛րտ փեսանիցէք զՈրդի մարդոյ նստեալ ընդ աջմէ Զօրութեանն՝ և
 66 եկեալ ընդ ամպս երկնից: ⁶⁵ Յայնժամ քահանայապետն պարառեաց
 զհանդերձս իւր, և ասէ. Նայիոյեաց. զի՛՛ և ս պիտոյ են մեզ վկայք,
 67 ահա արդ՝ լուայք զհայիոյութիւն դորա. ⁶⁶ զի՛նչ հաճոյ է ձեզ: Նո-
 րա պարասխանի՛ երուն և ասեն. Մահապարս է: ⁶⁷ Յայնժամ թքին
 ընդ երեսս նորա, և կռփեցին զնա. և ոմանք աստակեցին, և ասեն.
 68 ⁶⁸ Մարգարեաց մեզ Քրիստոսդ, ո՞վ է՛ որ եհարն զքեզ:
 69 ⁶⁹ Իսկ Պե՛րրոս նստէր արքայքոյ ՚ի գալթին. մարեան առ նա աղա-
 70 խին մի՛ և ասէ. Եւ դո՛ւ ընդ Յիսուսի Գալիլեացոյ էիր: ⁷⁰ Նա՛ ուրացան

47 *Ոմանք.* Սրօք և բրովք: 49 *Ոմանք.* Ողջ լեր: 51 *Ոմանք.* Որ ընդ Յիսուսի էին... զունկն նորա: 52 *Այլք.* Սրով անկանիցին: 53 *Ոմանք.* Թէ համարեցիս թէ ոչ կարեմ աղա՛: *Յօրինակին սրակասէր.* Նասուցանիցէ ինձ այժմ: *Ուր ոմանք.* Ինձ աւելի քան: 55 *Ոմանք.* Յիսուս ցամբոխսն... առ ձեզ էի ՚ի փաճա՛: 59 *Ոմանք.* Զի սպանցեն զնա: 62 *Ոմանք.* Ամբաստանեմ զքէն: 64 *Ոմանք.* Ասեն ձեզ. զի յայսմ հե՛րտ: 65 *Յօրինակին.* Պիտոյ է մեզ վկայք: *Ոմանք.* Լուար. և *ոմանք.* Լուարոք զհայիոյութիւն նորա:

առաջի ամենեցուն՝ և ասէ, թէ ո՛չ գիտեմ զի՛նչ խօսիս: ⁷¹ Եւ իբրև ել 71
նա արտաքս քան զդռունն՝ երես զնա այլ կին մի, և ասէ ցայնօսիկ՝
որ անդն կային. Եւ աս՝ ընդ Յիսուսի Նագովրեցոյ էր: ⁷² Եւ դարձեալ 72
ուրացաւ երդմամբ, թէ ո՛չ գիտեմ զայրն: ⁷³ Եւ յետ՝ սական միոյ մարտի-
ցեալ որք կայինն անդ՝ և ասեն ցՊեփրոս. Արդարև և դո՛ւ ՚ի նոցանէ
ես, քանզի և խօսք քո յայտ առնեն զքեզ: ⁷⁴ Յայնժամ սկսաւ նզովել և 74
երդնուլ, թէ ո՛չ գիտեմ զայրն: Եւ իսկոյն՝ հաւ խօսեցաւ: ⁷⁵ Եւ յիշեաց 75
Պեփրոս զբանն Յիսուսի զոր ասաց, թէ մինչև՛ հաւու խօսեալ իցէ՛
երիցս ուրացին զիս: Եւ ելեալ արտաքս՝ ելաց դառնապէս:

¹ Իբրև այգ եղև, խորհուրդ արարին ամենայն քահանայապետքն և **27**
ծերք ժողովրդեանն վասն Յիսուսի՝ սպանանել զնա: ² Կապեցին զնա, 2
և առին զնացին. և ետուն ՚ի ձեռս Պոնփացոյ Պիղատոսի՝ դափաւորի:

ԿԷ ³ Յայնժամ փետեալ Յուդայի՝ որ մարմետացն զնա, թէ պարտաւորեցաւ, ³
զղջացան. և դարձոյց զարծաթն առ քահանայապետսն և ձերս ժողո-
վրդեանն՝ ⁴ և ասէ. Մեղայ՛ զի մարմեցի զարիւն արդար: Եւ նոքա ասեն. 4
Մեզ՛ չէ՛ փոյթ, դո՛ւ գիտես: ⁵ Եւ ընկէց զարծաթն ՚ի փաճարին՝ և զնաց, 5
և չոգաւ իտեղդեցան: ⁶ Իսկ քահանայապետիցն առեալ զարծաթն՝ ա- 6
սեն. Ո՛չ է արժան ընդունել զայդ ՚ի կորբանն, քանզի զինք արեան են:
⁷ Խորհուրդ արարեալ, զնեցին այնու զագարակն բրբի ՚ի գերեզման՝ 7
օտարաց: ⁸ Վասն այնորիկ կոչեցաւ ագարակն այն Ագարակ արեան՝ 8
մինչև ցայսօր: ⁹ Յայնժամ լցան՝ որ ասացան ՚ի ձեռն Երեմիայի մար- 9
զարէի. Եւ առին զերեսուն արծաթին զգինս վաճառելոյն, զոր արկին
յորդոցն Իսրայէլի, ¹⁰ և ետուն զնա յագարակն բրբի, որպէս հրամայեաց 10
ինձ Տէր: ¹¹ Եւ Յիսուս եկաց առաջի դափաւորին. եհարց ցնա դափաւորն՝ 11
և ասէ. Դո՛ւ ես թագաւորն Նրէից: Եւ Յիսուս ասէ. Դո՛ւ ասես: ¹² Եւ ՚ի 12
չարախօսելն նորա ՚ի քահանայապետիցն և ՚ի ձերոց, ո՛չ ինչ ետ պա-
րասխանի: ¹³ Յայնժամ ասէ ցնա Պեղատոս. Ո՛չ լսես՝ որչափ դոքա 13
հակառակ քո վկայեն: ¹⁴ Եւ ո՛չ ետ նմա պարասխանի՝ և ո՛չ բան մի, 14
մինչև զարմանալ՝ դափաւորին յոյժ: ¹⁵ Բայց ըստ փօնի սովոր էր դա- 15
փաւորն արձակել ժողովրդեանն կապեալ մի՝ զոր կամէին: ¹⁶ Ունէին 16
յայնժամ կապեալ մի նշանաւոր, որում անուն էր Յեսու՛ Բարաբբայ:
¹⁷ Իբրև ժողովեցան, ասէ ցնոսա Պեղատոս. Զո՞ կամիք յերկուց աստի՛ 17
զի արձակեցից ձեզ, զՅեսու՛ Բարաբբա՞՝ եթէ զՅիսուս զանուանեալն
Քրիստոս: ¹⁸ Քանզի գիտէր՝ թէ առ նախանձո՛ւ մարմեցին զնա: ¹⁹ Եւ 18, 19
մինչ նստէր յարեմին, առաքեաց առ նա կի՛նն իւր՝ և ասէ. Չկայ ինչ՝ քո
և արդարոյն այնորիկ, զի բազում անցք անցին ընդ իս այսօր յանուրջս

71 Բագուրք. Նագովրացոյ էր: **73 Ունակք.** Եւ յետ սակաւիկ միոյ... քանզի խօս
քո յայտ: **Այլք.** Անդ. ասեն ցՊեփրոս: **27. 2 Ունակք.** Ձնա, և առեալ զնացին:
*Յօրինակին՝ անունս Պիղատոս, այլև այլ եղանակաւ գրի, ըստ որում և մեք
հասնածայնեցաք:* **3 Ունակք.** Որ մարմետաց զնա... և առ ձերս. *կամ՝* ցձերս ժո՞:
5 Ունակք. Զարծաթն ՚ի փաճարն: **6 Ունակք.** Ոչ է արժան արկանել զայդ: **7 Ունակք.**
Խորհուրդ առեալ՝ զն՝... ՚ի գերեզմանս օտարաց: **9 Ունակք.** Ի ձեռն Երեմիայ մար՝...
զերեսուն արծաթի. *կամ՝* արծաթն. որպէս: **Ոսկան.** Զոր առին յորդոցն Իսրայէլի:
13 Ունակք. Ասէ ցնոսա Պիղատոս: **15 Ունակք.** Ըստ փօնին: **16 Ունակք.** Եւ ունէին
յայնժամ... անունն էր:

20 վասն նորա: ²⁰ Իսկ քահանայապետքն և ծերք հաւանեցուցին զժողո-
 21 վորդն, զի խնդրեցեն զԲարաբբայն՝ և զՅիսուս կորուսցեն: ²¹ Պա-
 22 րասխանի եպ դարաւորն և ասէ ցնոսա. Զո՞ կամիք զի արձակեցից
 22 ձեզ յերկուց աստի: Եւ նոքա ասեն. զԲարաբբա: ²² Ասէ ցնոսա Պեղապոս.
 23 Իսկ զի՛ արարից զՅիսուս զանուանեալն Քրիստոս: ²³ Ասեն ամենեքե-
 ան. Իտաչեցի՛: Եւ նա՛ ասէ. Զի՛նչ չար արար: Եւ նոքա առաւել ևս
 24 աղաղակէին և ասէին. Իտաչեցի՛: ²⁴ Եւ տեսեալ Պիղապոսի՛ թէ ոչ ինչ
 օգնէ, այլ առաւել խռովութիւն լինի, առեալ ջուր՝ լուսն գծես առաջի
 ժողովորդեանն՝ և ասէ. Քաւեալ եմ ես յարենէ արդարոյոյ այդորիկ. դո՛ք
 25 գիտասցիք: ²⁵ Պարասխանի՛ եպ ամենայն ժողովորդն՝ և ասէ. Արիւն
 26 դորա՛ ՚ի վերայ մեր և ՚ի վերայ որդւո՛ց մերոց: ²⁶ Յայնժամ արձակեաց
 նոցա զԲարաբբայն. և զՅիսուս զա՛ն հարեալ եպ ՚ի ձեռս՝ զի խաչեցի՛:
 27 ²⁷ Յայնժամ զինուորք դարաւորին առին զՅիսուս յապարանս. և ժողովեցի՛ն
 28 ՚ի վերայ նորա զամենայն զգունդն: ²⁸ Մերկացի՛ն զնա, և արկին զնո-
 29 վաւ քղամիհ կարմիր: ²⁹ Եւ բոլորեալ պաս՛կ ՚ի փշոց՝ եղին ՚ի զլուխ
 նորա, և եղէզն յաջու ձեռին նորա. ՚ի ծունր իջեալ առաջի նորա՛
 30 կարակէին և ասէին. Ողջ եր՝ թագաւոր Նրէից: ³⁰ Եւ թքեալ ՚ի նա՛
 31 առնուին զեղէզնն և ձեծէին զզլուխ նորա: ³¹ Եւ յորժամ ձաղեցին գ-
 նա, մերկացուցին ՚ի նմանէ զքղամիդն կարմիր՝ և ագուցին նմա զիր
 32 հանդերձն, և փարան զնա ՚ի խաչ հանել: ³² Եւ ելեալ արտաքս՝ գտին
 այր մի Կիրենացի՛ անուն Սինովն, զնա կալան պահակ՝ զի բարձցէ՛
 33 զխաչն նորա: ³³ Եւ եկեալ ՚ի տեղին անուանեալ Գողգոթա, որ է տեղի՛
 34 կառափելոյ: ³⁴ Ետուն նմա ըմպել զինի՛ ընդ լեղի՛ խառնեալ. և իբրև
 35 ճաշակեաց, ոչ կամէր ըմպել: ³⁵ Եւ հանեալ զնա ՚ի խաչ, բաժանեցին
 զհանդերձսն նորա վիճակաւ. զի լցցի՛ բանն՝ որ ասացաւ ՚ի մարգարէն.
 Բաժանեցին զհանդերձս իմ յիրեանս, և ՚ի վերայ պարսմունանի իմոյ
 36, 37 վիճակս արկանէին: ³⁶ Եւ նստեալ՝ պահէին զնա: ³⁷ Եւ եղին ՚ի վերայ
 գլխոյ նորա գրեալ՝ զվնան նորա, թէ՛ Այս է Յիսուս թագաւորն Նրէից:
 38 ³⁸ Յայնժամ հանին ընդ նմա ՚ի խաչ երկունս աւագակս, մի՛ յաջմէ՛ նորա,
 39 և մի յահելէ: ³⁹ Եւ որ անցանէինն՝ հայհոյէին զնա. շարժէին զգլուխս
 40 իւրեանց, ⁴⁰ և ասէին. Վա՛հ. որ քակէիր զբաճարն, և զերիս աւուրս
 41 շինէիր զնա. ապրեցո՞ գրեզ, թէ Որդի ես Աստուծոյ՝ էջ ՚ի խաչէդ: ⁴¹ Նոյ-
 42 նպէս և քահանայապետքն ձաղէին հանդերձ դարօքն՝ և ասէին. ⁴² Զայս
 ապրեցոյց, զինքն ոչ կարէ ապրեցուցանել. եթէ թագաւորն է Իսրայելի՛
 43 իջցէ՛ այժմ ՚ի խաչէդ՝ և հաւարասցուք դմա. ⁴³ եթէ յուսացաւ յԱստուած,
 44 փրկեսցէ՛ այժմ զդա՛ եթէ կամի զդա. քանզի ասաց՝ եթէ Աստուծոյ Որ-
 44 դի եմ: ⁴⁴ Զնոյն և աւագակքն՝ որ խաչեալ էին ընդ նմա, նախապէին
 45 զնա: ⁴⁵ Եւ ՚ի վեց ժամէ աւուրն՝ խաւար եղև ՚ի վերայ ամենայն երկրի

19 Ոսկան. Եւ մինչդեռ նստեր: *Ոմանք.* Յանուրջ վասն նորա: **20 Ոմանք.**
 Զժողովորդսն, զի: **21 Ոմանք.** Յերկուց այսի: **24 Ոմանք.** Արդարոյն այնորիկ:
28 Ոմանք. Մերկացուցին. *կամ՝* մերկեցին... և արկին զնոքօք: **29 Ոմանք.** Յաջոյ
 ձեռին նորա... ողջ լեր թա՛: **31 Ի բազումս սրակասի.** Զքղամիդն *կարմիր*՝ և:
33 Ոմանք. Անուանեալն Գողգոթայ: **34 Յոմանս սրակասի.** Նմա *ըմպել* զինի:
37 Ոմանք. Թէ սա է Յիսուս թա՛: **40 Ոմանք.** Եթէ Որդի ես: **41 Ոմանք յաւելուն.**
 Դպրօքն և ձերույթ՝ և ասէին:

մինչև ցինն ժամ: ⁴⁶Եւ զինն ժաման գոչեաց Յիսուս 'ի ձայն մեծ՝ և 46
 ասէ. Էհ'ի, Էհ'ի, դ'ամա սաբաթթանի. այս ինքն է՝ Աստուած իմ, Աս- 47
 տուած իմ, ընդէր թողեր զիս: ⁴⁷Ոմանք յայնցանէ որ ա՛նդն կային, իբրև 47
 լուան՝ ասէին. ԶԵղիա՛ կարդայ դա: ⁴⁸Եւ վաղվաղակի ընթացաւ միտմն 48
 'ի նոցանէ, առ սպունգ լի՝ քացախով, հարեալ յեղեգան՝ ետ ըմպել նմա: 49
⁴⁹Եւ կէսքն ասէին. Թո՛ղ քոնոցն եթէ գայ Եղիա փրկել զդա: ⁵⁰Եւ Յի- 49, 50
 սուս դարձեալ աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ, և արձակեաց զոգին: ⁵¹Եւ 51
 ահա՛ վարագոյր քաճարին ցելա՛ն յերկուս, 'ի վերուստ մինչև 'ի վայր: 51
 Եւ երկիր շարժեցան, և վէմք պատառեցան: ⁵²Եւ գերեզմանք՝ բացան, և 52
 բազում մարմինք ննջեցելոց սրբոց յարեան: ⁵³Եւ ելեալ 'ի գերեզմանաց 53
 յետ յարութեանն նորա, մտի՛ն 'ի քաղաքն սուրբ, և երևեցան բազմաց: 54
⁵⁴Իսկ հարիւրապետն՝ և որ ընդ նմա պահէին զՅիսուս, իբրև քեսին 54
 զշարժումն և զեղեալսն, երկեան յոյժ՝ և ասեն. Արդարն՝ Աստուծոյ 55
 Որդի եր սա: ⁵⁵Էին անդ կանայք բազումք, կային 'ի հեռասարանէ՝ և 55
 հայէին, որք եկին զկնի Յիսուսի 'ի Գալիլէէ պաշտել զնա. ⁵⁶յորս էր 56
 Մարիամ Մագդաղենացի, և Մարիամ Յակովբայ և Յովսեայ մայր, և 57
 մայր որդւոցն Զբերեայ: ⁵⁷Եւ իբրև երեկոյ՛ եղև, եկն այր մի մեծա- 57
 փուն յԱրիմաթեայ, որում անուն էր՝ Յովսէփ. որ աշակերպեցան իսկ 58
 Յիսուսի: ⁵⁸Սա՛ մատուցեալ առ Պեղափոս խնդրեաց զմարմինն Յի- 58
 սուսի. յայնժամ Պեղափոս հրամայեաց քան զմարմինն: ⁵⁹Եւ առեալ 59
 զմարմինն Յովսէփ՝ պատեաց սուրբ կրաւովք, ⁶⁰և եղ՝ 'ի նոր գերեզմանի՝ 60
 զոր փորեաց 'ի վիմի. և թաւալեցուցեալ կափարիչ դրան՝ գերեզմանին 61
 վէմ մի մեծ՝ գնաց: ⁶¹Ա՛նդ էր Մարիամ Մագդաղենացի, և մեւս Մարի- 61
 ամն, նստէին հանդէպ գերեզմանին:

⁶²Եւ 'ի վաղիւ անդր՝ որ է յետ ուրբաթուն, ժողովեցան քահանայապետքն և փարիսեցիքն առ Պեղափոս, ⁶³և ասեն. Տե՛ր՝ յիշեցա՛ք զի մոլորեցուցիչն 63
 այն՝ ասէր մինչ կենդանին էր. թէ յետ երից ատուրց յառնեն: ⁶⁴Արդ՝ 64
 հրամայեա՛ զգուշանալ գերեզմանին մինչև ցերիս ատուրս, զուցէ եկեալ 65
 աշակերպքն զիշերի՛ գողանայցեն զնա, և ասիցեն ժողովրդեանն, թէ 66
 յարեան 'ի մեռելոց. և լինիցի յետին մոլորութիւնն չար քան զառաջինն: 65
⁶⁵Ասէ ցնոսա Պեղափոս. Ունիք զգորականն, երթայք զգուշացարո՛ք 65
 որպէս և զիպէք: ⁶⁶Եւ նոքա երթեալ՝ զգուշացան գերեզմանին, և կնքե- 66
 ցին զվէմն հանդերձ զօրականօքն:

ԿԸ ¹ Եւ յերեկոյի՛ շաբաթուն՝ յորում լուսանայր միաշաբաթին, եկն Մա- 28
 րիամ Մագդաղենացի, և մեւս Մարիամն՝ քեսանել՝ զգերեզմանն: ²Եւ 2
 ահա շարժումն մեծ եղև. զի հրեշտակ Տեառն իջեալ յերկնից, մատու- 3
 ցեալ 'ի բաց թաւալեցոյց զվէմն 'ի դրաց անտի՛ն և նստեր 'ի վերայ 3
 նորա. ³և էր քեսիլ նորա իբրև զփայլակն, և հանդերձ նորա սպիտակ՝ 3

45 Ոմանք. Յինն ժամն: 46 Յօրինակին. Ղամասա՛ բաթթանի: Ոմանք միակզամ ունին. Աստուած իմ: 47 Յոմանս պակասի. Կարդայ դա: 48 Ոմանք. Ընթացեալ միտմն... և ետ ըմպել: 49 Ոմանք. Տեսցուք, գայ Եղիա: 54 Բազումք. Զշարժումնն: Ոմանք. Որդի Աստուծոյ էր: 55 Ոմանք. Որք եկեալ էին զկնի Յիսուսի 'ի Գալիլեայ: 57 Ոմանք. Որ և աշակեր՛: 58 Յօրինակին պակասէր. Սա մատուցեալ: 60 Ոմանք. Վեմ մի մեծ, և գնաց: 64 Յօրինակին պակասէր. Թէ՛ յարեալ: 65 Օրինակ մի. Ունիք զօրականս. և Ոսկան. Ունիք զօրականս:

4 իբրև զձին: ⁴ Եւ յահէ՛ անփի նորա խռովեցան՝ պահապանքն, և եղեն
 5 իբրև զմեռեալ: ⁵ Պապասխանի՛ եփ հրեշտակն՝ և ասէ ցկանայսն. Մի՛
 6 երկնչիք դուք, գիտեմ զի զՅիսուս զխաչելեանն խնդրէք. ⁶ չէ՛ ասք. քան-
 7 զի յարեան՝ որպէս ասացն. եկայք, տեսէք զբեղին ուր կայր: ⁷ Եւ վաղ-
 վաղակի երթայք ասացէք աշակերպացն նորա թէ յարեան. և ահա՛
 8 յառաջանայ քան զձեզ ՚ի Գալիլեա. անդ տեսանիցէք զնա. ահա՛
 9 ասացի՛ ձեզ: ⁸ Եւ ելեալ վաղվաղակի՛ ՚ի գերեզմանէ անփի ահիւ և
 10 խնդութեամբ բազմա՛ ընթանային պարմել՝ աշակերպացն: ⁹ Եւ ահա՛
 պապահեանց նոցա Յիսուս՝ և ասէ. Ոհջ էք: Եւ նոքա մաքուցեալ կալան
 11 զոքս նորա, և երկիր պագին նմա: ¹⁰ Յայնժամ ասէ ցնոսա Յիսուս. Մի՛
 երկնչիք, երթայք ասացէք եղբարցն ինոց՝ զի երթիցեն ՚ի Գալիլեա՝ և
 12 անդ տեսցեն զիս: ¹¹ Իբրև նոքա զնացին, ահա՛ ոմանք ՚ի զօրականացն
 եկին ՚ի քաղաքն, և պարմեցին քահանայապետիցն զամենայն որ ինչ
 13 եղևն: ¹² Եւ նոքա ժողովեալ հանդերձ ծերովքն, խորհորդ առեալ՝ արծաթ
 14 յոյժ ետրուն զօրականացն, ¹³ և ասեն. Ասասցիք՝ եթէ աշակերպքն նորա
 15 եկեալ գիշերի գողացան զնա՝ մինչ մեք ՚ի քուն էաք: ¹⁴ Եւ եթէ լոր լիցի
 16 այդ՝ առ դարաւորն, մեք հաճեսցուք զնա, և զձեզ անհոգս արասցուք:
 17 ¹⁵ Եւ նոցա առեալ զարծաթն, արարին՝ որպէս ուսանն. և ել համբաւս
 18 այս ՚ի Նրէից՝ մինչև ցայսօր:
 19 ¹⁶ Իսկ մեքասան աշակերպքն զնացին ՚ի Գալիլեա ՚ի լեռանն՝ ուր
 20 ժամադիր եղև նոցա Յիսուս: ¹⁷ Իբրև տեսին զնա՝ երկիր պագին նմա.
 21 և ոմանք յերկուացան: ¹⁸ Եւ մաքուցեալ Յիսուս խօսեցան ընդ նոսա՛
 22 և ասէ. Տուան ինձ ամենայն իշխանութիւն յերկինս և յերկրի. որ-
 23 պէս առաքեաց զին Նայր, և են առաքեմ զձեզ: ¹⁹ Գնացէք այսուհետև՝
 24 աշակերպեցէք զամենայն հեթանոսս. մկրտեցէք զնոսա յանուն Նօր՝ և
 25 Որդոյ՝ և Նոզոյ Սրբոյ: ²⁰ Ուսուցէք նոցա պահել զամենայն՝ որ ինչ
 26 պարտիրեցի ձեզ: Եւ ահաւասիկ ես ընդ ձեզ եմ զամենայն աւուրս՝
 27 մինչև ՚ի կարարած աշխարհի:

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՄԱՏԹԷՈՍԻ:

28. 4 *Ոմանք.* Եւ եղևն իբրև զմեռեալս: **6** *Ոմանք.* Որպէս ասաց: *Ոսկան.* Եկայք և
 տեսէք: **8** *Ոմանք.* Ի գերեզմանէն՝ ահիւ և: **10** *Ոմանք.* Եղբարց ինոց: **12** *Ոմանք.*
 Ծերովքն ՚ի խորհուրդ. առեալ արծաթ: **13** *Ոմանք.* Եկեալ ՚ի գիշերի: **19** *Ոմանք.*
 Եւ Նոզոյն Սրբոյ: **20** *Ոսկան.* Զամենայն գոր ինչ պար: *Ի վախճան իւրաքան-
 չիւր ակտարարանաց գրեթէ ամենայն գրչագիրք սովին եղանակաւ կնքեն զգիրս.*
 Աւերարան ըսք Մաքթեսի. *Կամ* Մարկոսի. *և այլն. բաց ՚ի սակաւոց ոմանց, որք
 ոմինն՝* Կարարեցաւ Աւերարան ըսք, *և այլն. և ոմանք.* Կարարեցաւ գլուխք Աւերա-
 րանին որ ըսք, *և այլն: Եւ՛ ոմանք աստէն ՚ի վախճանի փոխադրեն զայն բան
 նախադրութեան.* Մաքթեսու գրեաց. *և այլն: Ունի* գլուխս. *և այլն: Տունս. և այլն:*

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹՅՒՆ ՄԱՐԿՈՍԻ ԱԲԵՏԱՐԱՆԻՆ:

ԱԲԵՏԱՐԱՆՍ որ ըստ Մարկոսի, գրեալ է սոյն Մարկոս աշակերտ Պեպրոսի, և ընթացակից Պաղոսի, գրեաց զաւերարանս զայս: Եւ դնէ սկիզբն և ասէ. Սկիզբն աւերարանի, ՚ի Յովհաննոն քարոզութենէն. և զմկրտութիւնն Յովհաննոն. և առնու վկայութիւն յԻսայայ մարգարէէ. նշանակէ և զփորձութիւնն ՚ի լերինն, և ոչ ասէ զփորձանքն. պարսմէ և վասն ընկրտութեան աշակերտացն, և նշանս և արուեստս զոր արար. և զխորհուրդ մարմնութեանն, և զկարարածն. և որ մարմնեցաւ Պիղապոսի, և խաչեցաւ մարմնով. և զի զինուորքն բաժանեցին զհանդերձս նորա. և զի մարմինն եղաւ ՚ի զերեզմանի, և յարեաւ երեքօրեայ. և զիջանել հրեշտակին, և երևել կանանցն, և զնոյնն պարսմել աշակերտացն:

Մարկոս հրամանաւ Պեպրոսի վիմի՛ գրեաց զաւերարանս իւր՝ յԱղեքսանդր քաղաքի ՚ի լեզու Եգիպտացի, զկնի ԺԵ ամի համբառնալոյ Փրկչին: Ունի զուխս մկ: Վկայութիւնս ժե: Տունս ճո:

Մարկոս՝ Բարձ պարուար, կամ ՚Ի վերայ փանեացն:

ՄԿԻԶԲՆ ՎԼԽՈՅ

Աւերարանին որ ըստ Մարկոսի:

	Մարկ.	Ղուկ.	Յովհ.	Մաթ.
Վասն դիւահարին	ւ	լ
Վասն Պեպրոսի զոքընչին	բ	թ	...	լ
Վասն բժշկութեան պէսպէս հիւանդութեանց ..	զ	ժ	...	թ
Վասն բորոտին	դ	ժբ	...	զ
Վասն անդամալուծին	ե	ժգ	ժգ	ժգ
Վասն Ղևեայ մաքսաւորի	զ	ժդ	...	ժդ
Վասն գօսացեալ ձեռինն	է	ժե	...	իւ
Վասն առաքելոցն ընկրտութեան	ը	իէ	...	ժթ
Վասն սերմանեացն առակի	թ	իբ	...	իդ
Վասն սաստիլոյ ջուրցն	ժ	իգ	...	ժւ
Վասն լեզեովնացն	ժւ	իդ	...	ժբ
Վասն դստեր ժողովրդապետին	ժբ	իե	...	ժե
Վասն պեռապետին	ժգ	իզ	...	ժզ
Վասն համարոյ առաքելոցն	ժդ	իէ	...	ժթ
Վասն Յովհաննոն, և Ներովդէի	ժե	իե
Վասն հինգ հացին՝ և երկուց ձկանցն	ժզ	իը	ժե	իզ
Վասն ՚ի վերայ ծովուն գնալոյ	ժէ	...	ժզ	իէ
Վասն անցանելոյն զպարոսիբանան	ժը	իը
Վասն Ատորոյ կնոջն Փիւնիկեցոյ	ժթ	իթ
Վասն համերն և իսին	ի	լթ	...	իբ
Վասն եթն հացին	իւ	լւ
Վասն խմորոյ փարիսեցոցն	իբ	իւդ	...	լբ

	Մարկ.	Ղուկ.	Յովհ.	Մատ.
Վասն կուրին	իճ
Վասն հարցանելոյն ՚ի Կեսարիա	իմ	իթ	...	լճ
Վասն այլակերպութեանն Տեառն	ին	լ	...	լմ
Վասն լուսնահարին	իզ	լւ	...	լն
Վասն խորհելոյն՝ թէ ո՞վ իցէ մեծ	իէ	լբ	...	լո
Վասն հարցանելոյն՝ թէ պահիք է արձակել զկին	իը	լւ
Վասն հարցանելոյ մեծաբանն զՅիսուս	իթ	կզ	...	լււ
Վասն որդոցն Զերեդեայ	լ	լւզ
Վասն Բարսեմէոսի	լւ	կդ	...	լւմ
Վասն յաւանակին	լբ	կը	իզ	լւն
Վասն չորանալոյ թզենոյն	լզ	լւէ
Վասն անյիշազարութեան	լմ
Վասն հարցանելոյ քահանայապետիցն զՏէրն	լն	կթ	...	լւը
Վասն այգոյն	լզ	հ	...	ծ
Վասն հարցանելոյ զդահեկանէն	լէ	հւ	...	ծբ
Վասն սաղուկեցոցն	լը	հբ	...	ծզ
Վասն դպրացն	լթ	ծդ
Վասն Տեառն հարցանելոյ զփարիսեցիսն	լս	հզ	...	ծե
Վասն երկու լումայիցն	լւ	հդ
Վասն կարարածին	լսբ	հե	...	ծէ
Վասն աւուրն, և ժամուն	լւզ	ծը
Վասն օձանելոյ կնոջն զՏէրն իդով	լւմ	լւ	իմ	կբ
Վասն զապկին	լւն	հզ	...	կզ
Վասն մաքնութեանն մարգարէանալոյ	լւզ	կն
Վասն Պեպրոսի ուրացութեանն	լւէ	կզ
Վասն խնդրելոյ զպերունական մարմինն	լւը	ծբ	լէ	կը

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՄԱՐԿՈՍԻ

ՄԿԻԶԲՆ անտարանի Յիսուսի Քրիստոսի Որդոյ Աստուծոյ: **1**
2 Որպէս և գրեալ է ՚ի մարգարէս. Ահաւասիկ ես առաքեմ **2**
զհրեշտակ իմ առաջի քոյ, որ հանդերձեսցէ զճանապարհս
քո առաջի քոյ: **3** Չայն բարբառոյ յանապարհի. Պատրանսը արարէք **3**
զճանապարհի Տեառն, և ուղիղս արարէք զշափոս նորա: **4** Եւ եղև՝ զի **4**
Յովհաննէս մկրտէր յանապարհի, և քարոզէր մկրտութիւն ապաշխա-
րութեան ՚ի թողութիւն մեղաց: **5** Եւ երթայր առ նա ամենայն աշխարհն **5**
Նրէասպանի, և Երուսաղէմացիք ամենեքեան. և մկրտէին ՚ի նման ՚ի
Յորդանան գետ՝ խոստովանեալ զմեղս իրեանց: **6** Եւ էր Յովհաննէս **6**
զգեցեալ սքւլ ուղբու, և գոբի՝ մաշկեղէն ընդ մէջ իւր. և կերակուր նո-
րա մարախ՝ և մեղր վայրենի: **7** Քարոզէր և ասէր. Գայ զօրագոյնն քան **7**
զիս զկնի իմ, որում չեն բաւական խոնարհել՝ լուծանել զխրացս կոշկաց
նորա: **8** Ես՝ մկրտեցի զձեզ ջրով, և նա մկրտեսցէ զձեզ Նոզով Սրբով: **8**
9 Եւ եղև յաուրսն յայնոսիկ եկն Յիսուս ՚ի Նազարեթ Գալիլեացոց, և **9**
մկրտեցաւ ՚ի Յովհաննէս ՚ի Յորդանան: **10** Եւ նոյնժամայն ընդ վերանալ **10**
՚ի ջրոցն, երես ցելեալ գերկինս, և զՆոզին Աստուծոյ իբրև զաղանի՝
զի իջանէր ՚ի վերայ նորա: **11** Չայն եղև յերկնից՝ և ասէ. Դո՛ւ ես Որ- **11**
դի իմ սիրելի, ընդ քեզ հաճեցայ: **12** Եւ նոյնժամայն՝ Նոզին հանէ՛ զնա **12**
յանապար: **13** Եւ էր նա անդ զաուրս քառասուն փորձեալ ՚ի Սաբանայէ. **13**
և էր ընդ զազանս, և հրեշտակք պաշտէին զնա: **14** Եւ յնք մապնելոյն **14**
Յովհաննու, եկն Յիսուս ՚ի Գալիլեա. քարոզէր զանտարանն Աստուծոյ՝
և ասէր. **15** թէ կապարեալ է ժամանակ, և հասեալ է արքայութիւնն Աս- **15**
տուծոյ. ապաշխարեցէք և հաւատացէք յանտարանն: **16** Իբրև անցանէր **16**
առ ծովեզերքն Գալիլեացոց, երեսն զՍիմոն և զԱնդրէաս եղբայր
Սիմոնի, զի արկեալ էր նոցա ուռկանս ՚ի ծով. քանզի ձկնորսք էին: **17**
17 Եւ ասէ ցնոսա Յիսուս. Եկայք զկնի իմ, և արարից զձեզ իննէ որսորդս **17**
մարդկան: **18** Եւ վաղվաղակի թողեալ զուռկանսն, գնացին զհետ նո- **18**
րա: **19** Եւ մապուցեալ անտի՝ սակաւիկ մի յառաջ, երես զՅակովբոս **19**
Զերեղեայ՝ և զՅովհաննէս եղբայր նորա, և գնոսա ՚ի նաւին մինչ կազմէին **20**
զուռկանս, և կոչեաց գնոսա: **20** Եւ վաղվաղակի թողեալ զհայրն իւրե- **20**
անց Զերեղոս ՚ի նաւին վարձկանօքն հանդերձ, գնացին զհետ նորա: **21**
21 Եւ մտնանէն ՚ի Կափառնաւում. և իսկ և իսկ ՚ի շաբաթուն մտեալ ՚ի ժո- **21**
ղովորդն, ուսուցանէր զնոսա: **22** Եւ զարմանայի՛ն ընդ վարդապետու- **22**
թիւն նորա, զի ուսուցանէր զնոսա իբրև իշխանութեամբ՝ և ոչ որպէս

բբ

բգ

1. 2 *Ոմանք.* Որպէս և գրեալ է Եսայի. *կամ* յԵսայի մարգարէ... զճանապարհ քո:
3 *Ոմանք.* Զճանապարհս Տեառն, և ուղիղ արա՛: **5** *Ոմանք.* Խոստովանել զմեղս իւրե՛:
7 *Ոմանք.* Զօրագոյն քան զիս... խոնարհել և լուծա՛: **8** *Ոմանք.* Ես մկրտեմ
զձեզ ջրով... Նոզով Սրբով: *Որ ևս ոմանք.* Ես մկրտեցից զձեզ: **9** *Ոմանք.* Ի
Յորդանան գետ: **10** *Ոմանք.* Ընդ վերանալն ՚ի: **11** *Ոմանք.* Ընդ որ հաճեցայ:
13 *Յոմանս պակասի.* Եւ էր նա անդ: **16** *Ոմանք.* Զեղբայր Սիմոնի: **19** *Ոմանք.*
Զեղբայր նորա... կազմէին ուռկանս: **20** *Ոմանք.* ԶԶերեղէոս ՚ի նաւին:

դպիրքն:

23 ²³ Եւ էր ՚ի ժողովրդեանն նոցա այր մի, յորում այն պիղծ գոյր ՚ի Ա
 24 նմա. որ աղաղակեաց՝ և ասէ. ²⁴ Թո՛ղլ քուր, զի՛ կայ՝ մե՛ր և քո՛ Յիսուս
 Նազովրեցի, եկիր կորուսանել՝ զմեզ. զհարենք՝ զքեզ՝ ո՛վ ես, Սուրբն Աս-
 25 քուծոյ: ²⁵ Մասպեաց ՚ի նա Յիսուս՝ և ասէ. Կարկեաց՝ և ել՝ ՚ի դմանէ:
 26 ²⁶ Եւ զարկոյց զնա այսն պիղծ. և աղաղակեաց ՚ի ձայն մեծ, և ել՝ ՚ի
 27 նմանէ: ²⁷ Եւ զարմացան ամենեքին, մինչև հծծել ընդ միմեանս՝ և ասել.
 28 Զի՛նչ է այս նոր վարդապետութիւնս, զի իշխանութեամբ և այսոց
 28 պղծոց ասարէ, և հնազանդին սմա: ²⁸ Եւ ել լուր նորա ընդ ամենայն
 կողմն Գալիլեացոց:

29 ²⁹ Եւ վաղվաղակի ելեալ ՚ի ժողովրդենէն, եկն ՚ի քուն Սիմովնի՝ Բ
 30 և Անդրեայ՝ Յակովբան և Յովհաննոն հանդերձ: ³⁰ Եւ զոքսնչ Սիմովնի
 31 դնէր ջերմացեալ. և վաղվաղակի ասեն ցնա վասն նորա: ³¹ Եւ մա-
 քուցեալ յարոյց զնա՝ կալեալ զձեռանէ նորա. և եթող զնա քենդն, և
 պաշտէր զնոսա:

32 ³² Եւ իբրև երեկոյ եղև ՚ի մրանել արեգականն, բերին առ նա զա- Գ
 33 մենայն հիւանդս և զղիւսհարս. ³³ և էր ամենայն քաղաքն ժողովեալ
 34 առ դուրսն: ³⁴ Եւ բժշկեաց բազում հիւանդս ՚ի պէսպէս ախարից. և
 դնն բազումս եհան. և ոչ քայր խօսել դիւացն, զի զհարէին զնա՝ թէ
 35 Քրիստոսն է: ³⁵ Եւ ընդ այգ ընդ առասօտն՝ յարուցեալ՝ ել և զնաց ԲԳ
 36 յանապար քեղի, և անդ կայր յաղօթս: ³⁶ Եւ զնաց զհետ նորա Սիմովն
 37 և որ ընդ նմայն էին. ³⁷ և իբրև գրին զնա՝ ասեն ցնա, թէ ամենեքին
 38 խնդրեն զքեզ: ³⁸ Եւ ասէ ցնոսա. Եկայք երթիցոք և յայլ մօտաւոր
 39 գեղաքաղաքսն, զի և անդ քարոզեցից. զի յայս իսկ եկեալ եմ: ³⁹ Եւ
 քարոզէր ՚ի ժողովուրդս նոցա ընդ ամենայն Գալիլեացիս, և դնն հանէր:

40 ⁴⁰ Գայ առ նա բորոք մի, աղաչէր՝ ՚ի ծունր իջանէր՝ և ասէր. Տէր՝ ե- Դ
 41 թէ կամիս, կարօղ ես զիս բժշկել: ⁴¹ Իսկ Յիսուս գթացեալ՝ ձգեաց ձեռն,
 42 մերձեցան ՚ի նա՝ և ասէ ցնա. Կամի՛մ՝ սրբեաց: ⁴² Եւ իբրև ասացն ցնա,
 43 վաղվաղակի զնաց ՚ի նմանէ բորոքութիւնն, և սրբեցան: ⁴³ Եւ ասարեալ
 44 նմա՝ եհան զնա արքաքս վաղվաղակի, և ասէ ցնա. ⁴⁴ Զգո՛յջ լեր, մի՛
 ումեք ինչ ասիցես. այլ երթ ցոյց զքեզ քահանային. և մաքո՛ վասն
 սրբութեան քոյ պապարսզ՝ զոր հրամայեաց Մովսէս՝ ՚ի վկայութիւն
 45 նոցա: ⁴⁵ Եւ նա ելեալ սկսաւ քարոզել յոյժ, և հռչակ հարկանել զբանն,
 մինչ ոչ ևս կարօղ լինել նմա յայտնապէս ՚ի քաղաք մրանել, այլ ար-
 քաքոյ յանապար քեղիս էր. և գայի՛ն առ նա յամենայն կողմանց:

2, 2 ¹ Եւ մրեալ դարձեալ ՚ի Կափառնաւում, յեք աուրց ² լո՛ւ եղև եթէ ԲԵ
 ՚ի քան է. և ժողովեցան բազումք՝ մինչև քեղի ևս ոչ լինել՝ և ոչ առ

23 *Ոմանք.* Ի ժողովրդեան նոցա: *Առ Ոսկանայ պակասի.* Գոյր ՚ի նմա: 24 *Ոմանք.* Զի կայ իմ և քո... սուրբ Ասքուծոյ: 27 *Ոմանք.* Վծծեալ ընդ միմեանս ասել: *Ուր ևս ոմանք.* հեծծել. և *ոմանք.* հեծեծել: 28 *Ոմանք.* Ընդ ամենայն կողմանս: *Ուր օրինակ մի.* Ընդ ամենայն սահմանս Գա՛: 32 *Ի լուս՝.* Բերէին առ նա զամենայն. *հաւանձայն ոմանց ՚ի քնար՝:* 33 *Ոմանք.* Ժողովեալ առ դուրսն: 34 *Ոմանք.* Զբազում հիւանդս: 35 *Ոմանք.* Ընդ այդն ընդ առա՛: 37 *Ոմանք.* Թէ ամենեքեան: 40 *Այլք.* Կարօղ ես զիս սրբել: 41 *Ոմանք.* Եւ Յիսուս գթացեալ ձգեաց զձեռն... և ասէ. Կամի՛մ: 43 *Ի բազումս պակասի.* Եւ ասէ ցնա: 45 *Ոմանք.* Ի քաղաքս մրանել:

դրանն. և խօսէր նոցա զբանն:

Ե ³ Եւ գային առ նա՝ բերէին անդամալոյծ մի բարձեալ՝ ՚ի չորից: ⁴ Եւ 3, 4
իբրև ոչ կարէին մերձենալ առ նա՝ յամբոխէ անտի, քակեցին զյարկն
ուր էր Յիսուս, և բացեալ զառասպաղն՝ իջուցին՝ զմահիճսն յորում կայր
անդամալոյծն: ⁵ Եւ տեսեալ Յիսուսի զհաւաքս նոցա, ասէ ցանդամալոյծն
Որդեակ՝ թողեալ լիցին քեզ մեղք քո: ⁶ Եւ էին ոմանք ՚ի դպրաց անտի 6
որ անդ նստէին. և խորհէին ՚ի սիրտս իրեանց. ⁷ Զի՞նչ է այս՝ որ խօսի 7
սա զհայիտութիւնս. ով կարէ թողոյ զմեղս, եթէ ոչ մի՛ Աստուած: ⁸ Եւ 8
զիտաց Յիսուս յոգի իւր՝ թէ այնպէս խորհին ՚ի սիրտս իրեանց, և ասէ.
Զի՞ խորհիք զայդ ՚ի սիրտս ձեր: ⁹ Զի՞նչ դիտին է ասել ցանդամալոյծն. 9
Թողեալ լիցին քեզ մեղք քո, եթէ ասել. Արի՛ առ զմահիճս քո և երթ
՚ի քուն քո: ¹⁰ Այլ զի զիտասջիք եթէ իշխանութիւն ունի Որդի մարդոյ 10
՚ի վերայ երկրի՝ թողոյ զմեղս: Ասէ ցանդամալոյծն. ¹¹ Քե՛զ ասեմ. Ա- 11
րի՛ առ զմահիճս քո՝ և երթ ՚ի քուն քո: ¹² Եւ յարեան. և վաղվաղակի 12
առեալ զմահիճսն, ել առաջի ամենեցուն. մինչև զարմանալ ամենեցուն՝
և փառաւոր առնել զԱստուած՝ և ասել, թէ այսպիսի ինչ երբէք՝ ոչ տե-
պգ սաք: ¹³ Եւ ել դարձեալ ՚ի ծովեզրն, և ամենայն ժողովուրդն զայր առ 13
նա. և ուսուցանէր զնոսա:

Զ ¹⁴ Եւ մինչդեռ անցանէր, ետես զՂևի՛ Ալիեայ՝ զի նստէր ՚ի մաքսաւորութեան.
և ասէ ցնա. Ե՛կ զկնի իմ: Եւ յարուցեալ՝ զնաց զկնի նորա: ¹⁵ Եւ եղև 15
՚ի բազմելն նորա ՚ի քան նորա, և բազում մաքսաւորք և մեղաւորք
բազմեալ էին ընդ Յիսուսի՝ և ընդ աշակերտսն նորա. քանզի էին
բազումք՝ որ երթային զհետ նորա: ¹⁶ Իսկ դպիրքն և փարիսեցիք իբրև 16
տեսին՝ թէ ուրտ ընդ մաքսաւորս և ընդ մեղաւորս, ասեն ցաշակերտսն
նորա. Զի՛ է՝ զի ընդ մեղաւորս և ընդ մաքսաւորս ուրտք և ըմպէք:
¹⁷ Իբրև լուա Յիսուս՝ ասէ՝ ցնոսա. Ո՛չ ինչ է պիտոյ բժիշկ ողջոց, այլ 17
հիւանդաց և ոչ եկի կոչել զարդարս՝ այլ զմեղաւորս: ¹⁸ Եւ էին աշակերտքն 18
Յովհաննու և փարիսեցիքն ՚ի պահս. զա՛ն և ասեն ցնա. Ընդէի աշակերտքն
Յովհաննու՝ և փարիսեցիքն պահեն, և քո՛ աշակերտքդ ոչ պահեն:
¹⁹ Եւ ասէ ցնոսա Յիսուս. Մի եթէ մարթ ինչ իցէ որդոց առագաստի՝ 19
մինչ ընդ նոսա՝ իցէ փեսայն՝ պահել. ցորքան ընդ իրեանս ունիցին
զփեսայն, ոչ է մարթ պահել: ²⁰ Այլ եկեացն՝ աւուրք՝ յորժամ վերացի ՚ի 20
նոցանէ փեսայն, և ապա՛ պահեսցեն յաւորն յայնմիկ: ²¹ Ո՛չ որ կապերտ 21
նոր անթամի արկանէ ՚ի վերայ հնացեալ ձորձոյ. ապա թէ ոչ առնո՛ւ
լրութեամբն իւրով նորն ՚ի հնոյ անտի, և չար՛ ևս պարառումն լինի:
²² Եւ ոչ որ արկանէ զինի նոր՝ ՚ի տիկս հինս. ապա թէ ոչ՝ պայթուցանէ՛ 22
զինին զտիկսն, զինի հեղու, և տիկքն կորնչի՛ն. այլ զինի նոր՝ ՚ի տիկս

2. 2 Բազումք. Լուր եղև թէ ՚ի: *Ուր օրինակ մի.* Լուր եղև ՚ի քան: **4 Ոմանք.**
Մերձանալ ՚ի յամբոխէ ան՛: **7 Ոմանք.** Ո՛ կարէ թողոյ զմեղս: **8 Ոմանք.** Ի՛ն
յոգի իւր թէ, այնպէս խորհէին: **12 Ոմանք.** Եւ յարեա վաղվաղակի առ՛... ինչ ոչ
երբէք տեսաք: **15 Առ Ոսկանայ պսկասի.** Մաքսաւորք և մեղաւորք բազմեալ:
16 Ոմանք. Զի ընդ մաքսաւորս և ընդ մեղաւորս ուրտ և ըմպէ: **17 Ոմանք.** Ոչինչ
պիտոյ է բժիշկ ողջաց: **19 Ոմանք.** Մի թէ մարթ ինչ իցէ մանկանց: **20 Ոմանք.** Ի՛ն
նոցանէն, և ապա պահ՛: **21 Յոմանս պսկասի.** Կապերտ նոր անթամի:

23 նորս արկանելի է: ²³ Եւ եղև նմա ՚ի շաբաթու անցանել ընդ արպորայս. բէ
 24 և աշակերտքն ՚ի գնալն իւրեանց սկսան հանկ կորզել և ուրել: ²⁴ Եւ
 փարիսեցիքն ասեն ցնա. Տեն՝ զինչ գործեն աշակերտքն քո ՚ի շաբաթուս
 25 զոր չէ՛ արժան: ²⁵ Եւ ասէ ցնոսա Յիսուս. Ոչ երբէք իցէ ընթերցեալ
 ձեր՝ զոր արարն Դաւիթ, յորժամ պիտոյն եղև, և քաղցեալ՝ նա և որ
 26 ընդ նմայն էին: ²⁶ Զիհիդ եմուր ՚ի փունն Աստուծոյ առ Աբիաթարան
 քահանայապետի, և զհացսն զառաջատրութեան եկեր՝ և էր և այնո-
 ցիկ որ ընդ նմայն էին. զոր ոչ էր օրէն ուրել, բայց միայն քահանայիցն:
 27 ²⁷ Եւ ասէ ցնոսա. Շաբաթ՝ վասն մարդոյ՝ եղև, և ոչ եթէ մարդ վասն
 28 շաբաթու, ²⁸ ապա ուրեմն՝ տէր է Որդի մարդոյ՝ և շաբաթու:
3 ¹ Եւ եմուր միսանգամ ՚ի ժողովորդն. և էր անդ այր մի՝ որոյ ձեռն է
 2 իւր գօսացեալ էր: ² Եւ սպասէին նմա՝ եթէ բժշկեսցէ՛ զնա ՚ի շաբաթուն.
 3 զի չարախօսեցեցն զնմանէ: ³ Եւ ասէ ցայրն՝ որոյ ձեռնն գօսացեալ էր.
 4 Արի անց ՚ի մէջ: ⁴ Եւ ասէ ցնոսա. Զի՛նչ արժան է ՚ի շաբաթու, բարի՛
 ինչ գործել՝ եթէ չա՛ր առնել, ոգի մի ապրեցուցանել՝ եթէ կորուսանել: Եւ
 5 նոքա լռեցին: ⁵ Եւ հայեցեալ Յիսուսի զնոքօք լի՛ ցասմամբ, քրտմեալ
 վասն կորութեան սրտից նոցա, ասէ ցայրն. **Չըզեա՛ զձեռն քո:** Եւ
 6 նա ձրզեաց, և ողջացան ձեռն նորա: ⁶ Եւ ելեալ արտաքս վաղվաղա- գկ
 կի փարիսեցիքն Ներովիանոսօքն հանդերձ, խորհուրդ առնէին վասն
 7 նորա՝ թէ զիհիդ կորուցեն զնա: ⁷ Իսկ Յիսուս աշակերտօքն իրովբ
 զնաց՝ ՚ի ծովեզրն: Եւ բազում ժողովորդ ՚ի Գալիլեացոց երթային
 8 զհետ նորա. և ՚ի Նրէաստանէ, ⁸ և յԵրուսաղէմէ, և յայնկոյս Յորդա-
 նանու, և որք ՚ի Տիրոսէ և ՚ի Սիդոնէ. բազում ժողովորդ իբրև լսէին
 9 որչափ ինչ առնէր, գային առ նա: ⁹ Եւ ասէ ցաշակերտսն իւր, զի նաւա՛կ
 մի պարտաստական կայցէ նմա վասն ամբոխին՝ զի մի՛ նեղեցեցն զնա:
 10 ¹⁰ Զանգի զբազումս բժշկեաց. մինչ գալ խոնել զնովա՝ զի մերձեցին
 11 առ նա, որք ունէին ախարս ինչ: ¹¹ Եւ այսք պիղծք յորժամ փեսանէին գ-
 12 նա, անկանէին առաջի նորա, աղաղակէին և ասէին. ¹² թէ դո՛ւ ես Որդի
 Աստուծոյ: Եւ նա՛ յոյժ սաստիկ նոցա, զի մի՛ յայրնի առնիցեն զնա:
 13 ¹³ Ելանէ՛ ՚ի լեռն՝ և կոչէ՛ առ ինքն զորս ի՛նքն կամեցաւ. և չօգան Ը/զբ
 14 առ նա: ¹⁴ Եւ արար երկրպասանս՝ զի իցեն զնովա, և զի առաքեսցէ՛
 15 զնոսա քարոզել. ¹⁵ և ունել իշխանութիւն բժշկելոյ զցաւս՝ և հանելոյ
 16, 17 զղևս: ¹⁶ Եւ եղ անուն Սիմոնի՝ Պէտրոս. ¹⁷ և Յակովբո՛ւ Զբեռեայ՝ և
 Յովհաննո՛ւ եղբօրն Յակովբայ՝ եղ նոցա անուանս Բաներեզէն, որ է՛
 18 Որդիք որոպման, ¹⁸ և զԱնդրէաս, և զՓիլիպպոս, և զԲարթողովմէնս,
 և զՄարթէնս զմաքսատրն, և զԹոմմաս, և զՅակովբոս Ալիեայ, և
 19 զԹադէնս, և զՍիմոն Կանանանացի. ¹⁹ և զՅովա Սկարիովպացի, որ և

22 Օրինակ մի. Պայթեցուցանէ զինին: **Բազումք.** Գինին հեղու: **24** *Ունակք.* ՚ի շաբաթու, զոր չէ: **26** *Ունակք.* Զիհիդ եմուր նա ՚ի... և զհացն զառաջ... և եք այնոցիկ... միայն քահանայից: **3. 1** *Ոսկան.* Որոյ ձեռն գօսացեալ: **2** *Ունակք.* Եթէ բժշկիցէ զնա: **3** *Ունակք.* Որոյ ձեռն գօ: **4** *Օրինակ մի.* Զի՛նչ դիւրին է ՚ի շաբաթ... ոգի մի կեցուցանել եթէ կոր: **7** *Ունակք.* Բազում ժողովորդք Գալիլեացոց: **10** *Ունակք.* Մինչև գալ: *Ոսկան.* Գալ և խոնիլ: **12** *Ունակք.* Որդին Աստուծոյ.. առնիցեն զնմանէ: **13** *Ունակք.* Եւ ելանէ ՚ի լեռնն: **17** *Ունակք.* Բաներզէս: **18** *Ունակք.* Զբարթողիմէնս. և *ունակք.* զԲարթողովմէնս... և զԹադէնս. և զՍիմոն Կանանացի:

զգ մաքանեացն զնա: ²⁰ Գա՛ն ՚ի քուն, և զայ՛ միսանգամ ընդ նոսա ժողո- 20
վորդն. մինչ զի և հա՛ց ևս՝ ո՛չ ժամանել ուրել նոցա: ²¹ Եւ իբրև լուան 21
որ իւրքն էին՝ ելին ունել զնա, զի համարէին թէ մոլեգնեալ իցէ: ²² Եւ 22
դպիրքն՝ որ յԵրուսաղեմէ իջեալ էին, ասէին թէ Բէեղզերնոյ գոյ ՚ի դմա,
և իշխանան դիւացն հանէ դա զղևս: ²³ Եւ կոչեցեալ զնոսա առ ինքն, 23
առակօք խօսէր ընդ նոսա. Չիմիրդ կարէ Սաքանայ զՍաքանայ հանել.
²⁴ և արդ՝ եթէ թագաւորութիւն յանձն իւր բաժանեսցի, ո՛չ կարէ կալ թա- 24
գաւորութիւնն այն: ²⁵ Եւ եթէ քուն յանձն իւր բաժանեսցի, ո՛չ կարէ՛ կալ 25
քունն: ²⁶ Եւ եթէ Սաքանայ ՚ի վերայ անձին իւրոյ յարեաւ՝ և բաժանեալ 26
իցէ, ո՛չ կարէ կալ. այլ վախճանեալ է: ²⁷ Այլ ո՛չ ոք կարէ զկարասի՛ հզօրի 27
մքտալ ՚ի քուն նորա աւար՛ հարկանել, եթէ ոչ նախ զհզօրն կապիցէ, և
սպա՛ր զքուն նորա աւար՛ հարկանիցէ: ²⁸ Ամէն ասեն՝ ձեզ, զի ամենայն 28
թողցի՛ որդոց մարդկան մեղք՝ և հայհոյութիւնք՝ ո՛րչափ և հայհոյեսցեն,
²⁹ բայց որ հայհոյեսցէ զՆոզին Սուրբ, ո՛չ ունիցի թողութիւն յախքե- 29
ան, այլ պարտապան լիցի յախքենիցն մեղաց: ³⁰ Զի ասէին՝ թէ այս 30
զգ պիղծ գոյ ՚ի նմա: ³¹ Գա՛ն եղբարքն և մայր նորա, և արքայքոյ կացեալ՝ 31
յղեցին և կոչէին զնա: ³² Եւ անդ ժողովորդն շուրջ զնովալ նստէր. և 32
իբրև ասացին ցնա. Ահաւասիկ մայր քո և եղբարք քո՝ կան արքայքոյ,
և խնդրեն զքեզ: ³³ Պաքասխանի եք նոցա և ասէ. Ո՛վ է իմ մայր՝ կամ 33
եղբարք: ³⁴ Նայեցաւ շուրջ զիւրև զաշակերպան զի նստէին, և ասէ. Ա- 34
հանասիկ մայր իմ, և եղբարք իմ. ³⁵ զի որ առնէ զկամս Աստուծոյ, նա՛ 35
է իմ եղբայր՝ և քոյր և մայր:

զե ¹ Դարձեալ սկսաւ ուսուցանել առ ծովեզերքն. և խոնեցա՛ն զնովալ 4
ժողովորդք բազումք, մինչև ՚ի նա՛ մքանել նմա, և նստել ՚ի ծովուն. և
ամենայն ժողովորդքն զծովեզերքն՝ զցամաքն ունէին: ² Եւ ուսուցանէր 2
զնոսա առակօք բազում ինչ:

թ Եւ ասէր նոցա ՚ի վարդապետութեան իւրում. ³ Լսէ՛ք ահաւասիկ ել 3
սերմանօղ սերմանել: ⁴ Եւ եղև ՚ի սերմանելն, ոմն անկաւ առ ճանապարհաւ,
և եկն թռչուն և եկէր զնա: ⁵ Եւ այլն անկաւ յապառաժի՛ ուր ո՛չ գոյր հող 5
բազում. և վաղվաղակի՛ բուսաւ. քանզի ո՛չ գոյր իկիթ երկրին, ⁶ և յոր- 6
ժամ ծագեաց արև՝ ջեռան, և զի ո՛չ գոյին արմաքք՝ ցամաքեցաւ: ⁷ Եւ 7
այլն անկաւ ՚ի մէջ փշոց. ելին փուշքն և հեղձուցին զնա, և պտուղ ո՛չ
եք: ⁸ Եւ այլն անկաւ յերկիր բարւոք. և ելեալ աճեցեալ քայր պտուղ, 8
և բերէր ընդ միոյ՝ երեսուն, և ընդ միոյ՝ վաթսուն, և ընդ միոյ՝ հարէր:

զգ ⁹ Եւ ասէր. Ար ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ: ¹⁰ Եւ իբրև եղև առանձինն, 9, 10
հարցին ցնա որ զնովան էին աշակերպօքն հանդերձ՝ զառակսն: ¹¹ Եւ 11
ասէ ցնոսա. Ձեզ քուեալ է զիպել զխորհուրդս արքայութեան Աստու-

20 Ոմանք. Ընդ նմա ժողովորդն, մինչև հաց ևս: *Ուր Ոսկան.* Մինչ զի զհաց ևս:
23 Ոսկան. Եւ կոչեալ զնոսա առ: **26 Ոմանք.** Եւ բաժանեալ է... վախճանեալ իցէ:
27 Օրինակ մի. Մքանել ՚ի քուն նորա ա՛: *Ոմանք.* Ի՛ քունն նորա: **28 Ոմանք.**
Արչափ և հայհոյիցեն: **29 Ոմանք.** Այլ պարտական լիցի յախքենից մեղացն: **31 Ո-**
մանք. Եւ կոչեն. *կամ՝* կոչեցին զնա: **34 Ոմանք.** Նայեցեալ շուրջ: **35 Ոմանք.** Զի
որ առնիցէ զկամս: **4. 1 Բազումք.** Եւ ամենայն ժողովորդն: **3 Ոսկան.** Լուարո՛ք.
ահաա՛: **4 Ոմանք.** Առ ճանապարհան: **6 Ոմանք.** Վասն զի ոչ գոյին արմ՛:
8 Ոմանք. Յերկիր բարիոք: **10 Ոմանք.** Զառակն:

12 ծոյ. բայց նոցա որ արտաբինքն են՝ ամենայն ինչ առակօք լինի. ¹² զի
 13 փեսասնելով փեսցեն՝ և մի՛ փեսցեն, և լսելով լուիցեն՝ և մի՛ իմասցին. զի
 14 մի՛ երբէք դարձցին՝ և թողցի նոցա: ¹³ Եւ սաւ՝ ցնոսա. Ոչ գիտէք զառակս
 15 զայս, և զհա՛րդ զամենայն առակսն գիտիցէք: ¹⁴ Որ սերմանէն՝ զբա՛նն
 16 սերմանէ: ¹⁵ Եւ նոքա են որ առ ճանապարհան, ուր բա՛նն սերմանի.
 17 և յորժամ լսեն զնա, զայ Սաբանայ՝ և հանէ՛ զբանն սերմանեալ ՚ի
 18 սիրտս նոցա: ¹⁶ Եւ նոքա են որ յապառաժին սերմանեցան. որք յորժամ
 19 լսիցեն զբանն, վաղվաղակի խնդութեամբ ընդունին. ¹⁷ և զի ոչ ունին
 20 արմաբս յանձինս, այլ առ ժամանակ մի են. ապա ՚ի հասանել նեղու-
 21 թեան կամ հալածման վասն բանին, վաղվաղակի՛ գայթազդին: ¹⁸ Իսկ
 22 որ ՚ի մէջ փշոցն սերմանեցան, նոքա են՝ որ իբրև զբանն լսեն, ¹⁹ և հոգք
 23 աշխարհիս, և պարտանք մեծութեան մտանեն և հեղձուցանեն զբանն՝
 24 և անպտուղ լինի: ²⁰ Եւ նոքա են որ յերկիրն բարոք սերմանեցան, որք
 25 լսեն զբանն՝ և ընդունին, և փան պտուղ, ընդ միոյ՝ երեսուն, և ընդ միոյ՝
 26 վաթսուն, և ընդ միոյ՝ հարեր: ²¹ Եւ սաւ՝ ցնոսա. Մի եթէ՛ զայ՛ ճրագ զի զԳ
 27 ընդ գրուանաւ դնիցի, կամ ընդ մահճօք. ոչ ապաքէն ՚ի վերայ աշտա-
 28 նակի դնիցի: ²² Զի՛ չէ՛ ինչ ՚ի ծածուկ, որ թէ ոչ յայտնեցի. և ոչ եղև ինչ
 29 գաղտնի, եթէ ոչ ՚ի յայտ գայցէ: ²³ Եթէ՛ ոք ունիցի ականջս լսելոյ, լուիցէ՛:
 30 ²⁴ Եւ սաւ՝ ցնոսա. Տեսէք զինչ լսէքդ, և յաւելցի՛ ձեզ որոց լսէքդ. որով
 31 չափով չափէք՝ նովին չափեցի՛ ձեզ: ²⁵ Որ ոք ունիցի՛ փացի՛ նմա. և որ
 32 ոչն ունիցի, և զոր ունին՝ բարձցի՛ ՚ի նմանէ: ²⁶ Եւ սաւր. Այսպէս է ար- ղԿ
 33 քայութիւն Աստուծոյ. որպէս զի այր մի արկանիցէ սերմանիս յերկրի.
 34 ²⁷ և ննջիցէ, և յառնիցէ զցայ՛գ և զցերեկ. և սերմանիքն բուսանիցին
 35 և աճիցեն. և նա ոչ գիտէ՝ ²⁸ թէ երկիրն ինքնին բերէ զպտուղ. նախ՝
 36 զխո՛րն, և ապա՝ զհասնկն, և ապա՝ ցորեան արոք ՚ի հասկին: ²⁹ Այլ
 յորժամ փայցէ զպտուղն, վաղվաղակի առաքի մանգաղ. զի հասեալ
 37 են հունձք: ³⁰ Եւ սաւր. Ոմն նմանեցուցուք զարքայութիւնն Աստուծոյ,
 38 կամ որով առակաւ՝ առակեցուք զնա: ³¹ Որպէս հարն մանանխոյ՝ որ
 39 յորժամ սերմանիցի յերկրի, փոքրագոյն է քան զամենայն սերմանիս՝
 40 որ են յերկրի, ³² և յորժամ սերմանիցի, բուսանի և լինի մեծ քան զ-
 41 ամենայն բանջար և արձակէ՛ ոսրս մեծամեծս, մինչև բաւակա՛ն լինել
 42 ընդ հովանեաւ նորա թռչնոց երկնից բնակել: ³³ Եւ այնպիսի՛ առակօք
 43 խօսէր ընդ նոսա զբանն, որպէս կարճի լինէին լսել. ³⁴ և առանց առակի
 44 ոչինչ խօսէր ընդ նոսա. բայց առանձինն աշակերտացն իւրոց մեկնէր
 45 զամենայն:

35 ³⁵ Եւ սաւ՝ ցնոսա յաւոր յայնմիկ՝ իբրև ընդ երեկս լինէր. Եկայք ժ/դք
 36 անցցո՛ք յայն կողմն: ³⁶ Թողուն զժողովուրդն, և առնուն զնա նաւանն

11 Ոմանք. Զխորհուրդ արքայութեանն Աստուծոյ... որ արտաբինն են: **15 Ոսկան.** Եւ հանէ զսերմանեալն ՚ի: **16 Ոմանք.** Յորժամ լսեն. *կամ՝* լուիցեն զբանն: **20 Ոմանք.** Բարիոք սերմա՛... և փան զպտուղ: **21 Ոմանք.** Միթէ՛ զայ՛ ճրագ: **25 Ոմանք.** Եւ զոր ունիցին՝ բարձ՛: **26 Ոմանք.** Եւ սաւ. Այսպէս... սերմանիս յերկիր: **27 Ոմանք.** Զցայգ և զցերեակ: **28 Ոմանք.** Ապա զցորեանն արոք: *Ուր օրինակ մի.* Ապա ցորենաբոք ՚ի հաս՛: **29 Ոսկան.** Եւ յորժամ փայցէ: **30 Օրինակ մի.** Ոմն նմանեցուցից զարք՛: **31 Ոմանք.** Սերմանեցէ յերկրի: **33 Ոմանք.** Խօսէր նոցա զբանն: **35 Ոմանք.** Յաւորն յայնմիկ:

հանդերձ, և զայլ ևս նաւան որ էին ընդ նմա: ³⁷ Եւ լինէր մրրիկ մեծ 37
 հողմոյ, և զալիսն 'ի նանն զեղոյր մինչ գրեթէ լի՝ իսկ լինել. ³⁸ և ինքն 38
 ննջէր 'ի խելս նաւին 'ի վերայ բարձի: Զարթուցանէին զնա՝ և ա-
 սէին. Վարդապե՛տ՝ ո՛չինչ է քեզ փոյթ, զի կորնչիմք աւասիկ: ³⁹ Եւ 39
 զարթուցեալ սաստեաց հողմոյն, և ծովուն՝ ասէ. Դադարեա՛ կարկեաց:
 Եւ դադարեաց հողմն, և եղև խաղաղութիւն մեծ: ⁴⁰ Եւ ասէ ցնոսա. 40
 Ընդէր այդպէս վաքասիրոյք էք, չն՛ ևս ունիք հաւաքս: Եւ երկեան
 երկենդ մեծ, և ասէին ցմիեանս. Ո՛ր որ արդեք իցէ սա, զի և հողմ և ծով
 հնազանդին սմա:

ԺԱ ¹ Եւ եկն յայնկոյս ծովուն՝ յաշխարհն Գերգեսացոց: ² Եւ ընդ ելանելն 5, 2
 նորա 'ի նաւէ անտի, պարասեաց նմա այր մի 'ի գերեզմանացն՝ զոր
 ունէր այս պիղծ. ³ որոյ և բնակութիւնն իւր իսկ՝ 'ի գերեզմանս էր. 3
 և ո՛չ շղթայիւք որ ևս՝ կարէր կապել զնա. ⁴ վասն բազում անգամ 4
 ոտնկապովք և շղթայիւք կապելոյ, և խզելոյ 'ի նմանէ զշղթայսն, և
 զոտնկապսն խորակելոյ. և ո՛չ որ կարէր պարտել զնա. ⁵ քանզի հա- 5
 նապագ զցայգ և զցերեկ 'ի գերեզմանս և 'ի լերինս աղաղակէր, և
 կոծէր զանձն իւր քարամբք: ⁶ Իբրև երես զՅիսուս 'ի հեռաստանէ, ըն- 6
 թացաւ և երկիր եպագ նմա: ⁷ Աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ՝ և ասէ. Զի՛ 7
 կայ՝ ին և քո՛ Յիսուս Որդի Աստուծոյ Բարձրելոյ. երդմնեցուցանեն
 զքեզ յԱստուած, մի՛ փանջեր զիս: ⁸ Քանզի ասէր ցնա. Ել այսոյ պիղծ 8
 'ի մարդոյ այտի: ⁹ Եւ հարցանէր ցնա՝ թէ զի՛նչ անուն է քո: Եւ ասէր 9
 ցնա. Լէգե՛ովն է անուն իմ, քանզի բազումք եմք: ¹⁰ Եւ աղաչէին զնա 10
 յոյժ, զի մի՛ առաքեսցէ զնոսա արտաքս քան զաշխարհն: ¹¹ Եւ անդ 11
 էր առ լերամբն՝ երամակ մի խոզաց արօտական մեծ: ¹² Աղաչեցին զ- 12
 նա ամենայն դևքն՝ և ասեն. Առաքե՛ն զմեզ 'ի խոզսն, զի մրցոնք 'ի
 նոսա: ¹³ Եւ հրամայեաց նոցա: Եւ իբրև ելին այսքն պիղծ՝ մտին 'ի 13
 խոզսն, և դիմեաց երամակն 'ի դարէ անտի 'ի ծովն. էին իբրև եր-
 կու հազարք, և հեղձնուին 'ի ծովուն: ¹⁴ Եւ խոզարածքն փախեան, 14
 և պարմեցին 'ի քաղաքին և յազարակս՝ և ելին տեսանել զինչ իցէ
 որ գործեցան: ¹⁵ Փան առ Յիսուս, և տեսանեն զդիւահարն զի նստէր 15
 զգեցեալ և զգաստացեալ, որ ունէր զլեգե՛տնն. և զահի՛ հարան: ¹⁶ Եւ 16
 պարմեցին նոցա՝ որոց տեսեալն էր, թէ զի՛նչ եղև այսահարին, և զի՛նչ
 վասն խոզիցն: ¹⁷ Եւ սկսան աղաչել զնա՝ զնալ 'ի սահմանաց նոցա: ¹⁸ Եւ 17, 18
 իբրև եմուտ նա 'ի նանն, աղաչէր զնա դիւահարն՝ զի ընդ նմա՛ իցէ: ¹⁹ Եւ 19
 Յիսուս ո՛չ ետ նմա թոյլ, այլ ասէ ցնա. Ե՛րթ 'ի փուն քո առ ընտանիս քո,
 և պարմեա՛ նոցա որ ինչ միանգամ Տէր արար քեզ՝ և ողորմեցաւ քեզ:

38 Ունակք. Զարթուցանեն զնա և ասեն: 39 Ունակք. Դադարեաց կարկեալ: 40 Ունակք. Վարասիրոյք էք այդպէս... ո՛ր արդեք իցէ: Ուկան. Յերկիւղ մեծ: 5.3 Ուկան. Որոյ բնակութիւնն իսկ: 4 Բազումք. Ոտնկապօք և շղ՛... և զոտնկապսն խոր: 5 Ունակք. Զցայգ և զցերեակ: 7 Յոմանս պակասի. Որդի Աստուծոյ Բարձրէ՛: 9 Ունակք. Եւ հարցանէր զնա... և նա ասէր, ցնա. Լէգե՛ովն անուն է ին: 10 Ունակք. Եւ աղաչեցին զնա յոյժ: 11 Ունակք. Խոզից արօտա՛: 12 Ունակք. Աղաչէին զնա ամենայն: 13 Ունակք. Այսքն պիղծք... և էին իբրև... և հեղձնուին 'ի ծովն: 14 Ունակք. Ի՛ք քաղաքն և յազար՛: 15 Ունակք. Որ ունէր զլեգե՛տնն: 16 Ուկան. Թէ զինչ եղև դիւահարին: 19 Ուկան. Զոր ինչ միանգամ:

20 ²⁰ Եւ չոգա՛ւ և սկսաւ քարոզել ՚ի Դեկապոլին, զոր ինչ արա՛ր նմա Յի-
 21 տուս. և ամենեքի՛ն զարմանայի՛ն: ²¹ Եւ իբրև անց Յիսուս միսսանգամ դգ
 յայն կողմն՝ ժողովեցան առ նա ժողովորդ բազում, և էր առ ծովեզերքն:
 22 ²² Եւ ահա մի՛ ՚ի ժողովրդապետացն զայր, որում անուն էր Յայրոս. ԺԲ
 23 իբրև երես զնա՝ անկան առ ոչս նորա. ²³ աղաչէր զնա յոյժ և ասէր,
 թէ դուստր նորա մե՛րձ է ՚ի մահ, զի եկեալ դիցեցէ նմա ձեռն, որպէս զի
 24 ապրեսցի և կեցցե՛: ²⁴ Եւ զնաց ընդ նմա. երթայր և ժողովորդ բազում
 զհետ նորա, և նեղէի՛ն զնա:
 25, 26 ²⁵ Եւ կի՛ն մի՛ էր ՚ի փռապետութեան արեան զերկոսասա՛ն ամ, ²⁶ և ԺԳ
 յոյժ վշտացեալ ՚ի բազում բժշկաց, և ծախեալ զինչս իւր զամենայն, և
 27 չէր ինչ օգտեալ, այլ ևն առաւել զայրացեալ: ²⁷ Իբրև լուս զՅիսուսէ,
 28 եկն ՚ի մէջ ամբոխին յետոյ՝ և բո՛ւն եհար զհանդերձէ նորա. ²⁸ քանզի
 խորհէր ՚ի մտի. Թէ միայն մերձեցայց ՚ի հանդերձս նորա՝ փրկեցայց:
 29 ²⁹ Եւ վաղվաղակի ցամաքեցան աղբեր արեան նորա. և գիտաց ՚ի մար-
 30 մին իւր՝ թէ բժշկեցան ՚ի փանջանացն: ³⁰ Եւ անդէն վաղվաղակի՝ գիտաց
 Յիսուս յանձն իւր զգորութիւնն որ ել՛ ՚ի նմանէ, դարձան յամբոխն և ասէ.
 31 Ո՛վ մերձեցաւ ՚ի հանդերձս իմ: ³¹ Եւ ասեն ցնա աշակերտքն. Տեսանես՝
 32 զի ամբոխդ նեղէ՛ զքեզ, և ասես թէ ո՛վ մերձեցաւ ՚ի հանդերձս իմ: ³² Եւ
 33 շուրջ հայէր փեսանել՝ թէ ո՛ր զայն արար: ³³ Եւ կինն՝ զարհուրեալ և
 դողացեալ վասն որոյ զանդրն արար. քանզի զիտէր զինչ եղև նմա.
 եկն՝ անկան առաջի նորա, և ասաց զամենայն իրսն ստուգութեամբ:
 34 ³⁴ Եւ Յիսուս՝ ասէ ցնա. Դո՛ստր՝ հաւաքք քո կեցուցին զքեզ. երթ ՚ի
 35 խաղաղութիւն, և եղիջիր ո՛ղջ ՚ի փանջանաց քոց: ³⁵ Մինչ դեռ նա զայն դդ
 խօսէր, զան ոմանք ՚ի փանէ ժողովրդապետին՝ և ասեն, թէ դուստրն
 36 քո մեռա՛ւ, զի՛ ևս աշխար առնես զվարդապետդ: ³⁶ Իսկ Յիսուս իբրև
 լուս զբա՛նն ասացեալ, ասէ՛ ցժողովրդապետն. Մի՛ երկնջիր. բայց մի-
 37 այն՝ հաւաքա՛: ³⁷ Եւ ո՛չ զոք եթող ընդ իւր երթալ, բայց միայն զՊե՛տրոս
 38 և զՅակովբոս և զՅովհաննէս՝ զեղբայրն Յակովբայ: ³⁸ Գայ՛ ՚ի փուն
 ժողովրդապետին, և փեսանէ ամբոխ յոյժ, և լալականս և աղաղակ
 39 յոյժ: ³⁹ Եւ մտեալ ՚ի ներքս՝ ասէ ցնոսա. Չի՛ խռովեալ էք և լայք, մա-
 40 նուկն ո՛չ է մեռեալ, այլ ննջէ: ⁴⁰ Եւ ծաղր առնէին զնա: Եւ նորա հանեալ
 արտաքս զամենեսեան, առնո՛ւ ընդ իւր զհայր մանկանն և զմայր, և
 41 զնոսա որ ընդ նմայն էին, և մտանէ՛ ուր դնէր մանուկն: ⁴¹ Եւ կալեալ
 զձեռանէ մանկանն՝ ասէ ցնա. Տա՛լիթա կո՛ւմի. որ թարգմանի. Աղջի՛կ
 42 դո՛ւ քեզ ասեմ արի՛: ⁴² Եւ վաղվաղակի՛ յարեաւ աղջիկն, և զնայր. քան-
 զի էր ամսն իբրև երկոսասանից. և զարմացան մեծա՛ւ զարմանալեօք:
 43 ⁴³ Եւ պատուէր փայր նոցա յոյժ, զի մի՛ ոք զիտացէ զայն. և ասաց՝
 փալ նմա ուրել՛:

22 Ոմանք. Եւ իբրև երես: **23 Յօրինակին պակասէր.** Աղաչէր զնա յոյժ: **Ոմանք.** Մերձ ՚ի մահ է... դիցէ նմա ձեռն: **25 Ոմանք.** Ի փռապետութեանն արեան: **28 Ոսկան.** Քանզի ասէր ՚ի մտի թէ: **30 Ոմանք.** Ո՞ մերձեցաւ ՚ի հան՛: **31 Ոմանք.** Ո՞ մերձեցաւ ՚ի հան՛: **32 Ոմանք.** Թէ ո՛վ զայն ար՛: **33 Ոմանք.** Եղևն նմա: **34 Ոմանք.** Ի փանջանաց քոց: **35 Ոմանք.** Եւ մինչդեռ նա... զան ոմանք ՚ի ժողովրդապետն. **կաս՛** ՚ի ժողովրդապետն, և ասեն: **39 Ոսկան.** Մանուկ ոչ է մեռեալ: **42 Ոսկան.** Մեծաւ զարմանալեալ:

դե ¹ Եւ ել անարի, եկն ՚ի գաւառ իւր. և երթային զհետ նորա աշակերտքն **6**
 իւր: ² Եւ եղև ՚ի շաբաթուն՝ սկսաւ ուսուցանել ՚ի ժողովրդեանն. և 2
 բազումք իբրև լսէին՝ զարմանային ընդ վարդապետութիւն նորա, և ա-
 սէին. Ուստի՞ է սմա այս, կամ զի՞նչ է իմաստութիւնս որ քուեալ է սմա.
 զի զօրութիւնք այսպիսիք ՚ի ձեռաց սորա լինիցին: ³ Ոչ սա է մանուկ 3
 հիւսանն, և որդին Մարեմայ, եղբայր Յակովբայ և Յովսեայ և Յուդայի՛
 և Սիմովնի. և չիցե՞ն բորքն դորա անք առ մեզ: Եւ զայթազդէին ՚ի նա:
⁴ Եւ ասէ ցնոսա Յիսուս. Ոչ է մարգարէ՛ անարգ, բայց եթէ ՚ի գաւառի՛ 4
 իւրում, և յազգաբոհմի, և ՚ի քան իւրում: ⁵ Եւ ոչ կարէր անդ՝ և ոչ 5
 մի ինչ զօրութիւն առնել, բայց սակաւ հիւանդաց ձեռն եղեալ՝ բժշկէր
 զնոսա: ⁶ Եւ զարմանայր վասն անհաւատութեան նոցա: **6**

ԺԴ/դգ Եւ շրջեր շուրջ զգաւառօքն, և ուսուցանէր: ⁷ Եւ կոչեաց առ ինքն 7
 զերկուրասանսն, և սկսաւ առաքել զնոսա երկուս երկուս. և քայր նոցա
 իշխանութիւն ՚ի վերայ այսոց պղծոց: ⁸ Եւ պատուիրեաց նոցա՝ զի մի՛ 8
 ինչ բարձցեն ՚ի ճանապարհ, բայց միայն գաւազա՛ն. մի՛ պարկ, մի՛ հաց,
 մի՛ պղինձ ՚ի զօքիս. ⁹ այլ ազանել հողաթանիս, և. Մի՛ զգեմուցուք ասէ՛ 9
 երկուս պարեգօքս: ¹⁰ Եւ ասէր ցնոսա. Յոր քուն մըսնիցէք, անդէ՛ն
 օթեվանս կալջիք՝ մինչև ելանիցէք անարի: ¹¹ Եւ որ ոչ ընկալցին զձեզ,
 և ոչ լուիցեն ձեզ, յորժամ ելանիցէք անարի՝ թօթափեսջիք զփոշի ոքից
 ձերոց ՚ի վկայութիւն նոցա: ¹² Եւ ելեալ քարոզէին՝ զի ապաշխարեսցեն: **12**
¹³ Եւ դևս բազումս հանէին՝ և օժանէին իւրով զբազում հիւանդս, և **13**
 բժշկէին զնոսա:

ԺԵ/դե ¹⁴ Եւ լուսն արքայ Ներովդէս. քանզի յայրնի եղև անուն նորա. և **14**
 ասէր, թէ Յովհաննէս մկրտիչ յարեաւ ՚ի մեռելոց, և վասն այնորիկ
 զօրութիւնք լինին նովա: ¹⁵ Այլք ասէին՝ թէ Եղիա՛ է. իսկ այլքն՝ թէ **15**
 մարգարէ՛ է, կամ թէ՛ իբրև զմի՛ ՚ի մարգարէից: ¹⁶ Իբրև լուսա Ներով- **16**
 դէս, ասէ. Զորոյ՛ են զգլուխն հարի զՅովհաննու, սա է՛ նա յարեաւ
 ՚ի մեռելոց: ¹⁷ Զի ինքն Ներովդէս առաքեաց կալաւ զՅովհաննէս, և **17**
 կապեաց զնա և եղ ՚ի բանարի, վասն Ներովդիայ կնոջ Փիլիպպոսի եղ-
 բօր նորա, քանզի նա՝ կին արար զնա: ¹⁸ Քանզի ասէր Յովհաննէս **18**
 ցՆերովդէս՝ թէ ոչ է օրէն քեզ ունել զկի՛ն եղբօր քոյ: ¹⁹ Եւ Ներովդիա **19**
 դիսացեալ էր ընդ նմա՝ և կամէր սպանանել զնա, և ոչ կարէր: ²⁰ Զի **20**
 Ներովդէս՝ երկնչէր ՚ի Յովհաննէ. քանզի զհրէր զնա այր արդար և
 սուրբ. և սպասէր նմա. և լուեալ ՚ի նմանէ բազում ինչ՝ առնէր, և
 քաղցրութեամբ՝ լսէր նմա: ²¹ Իբրև օր մի լինէր պարապոյ, յորժամ **21**
 ընթրիս քայր Ներովդէս՝ յաւուր ծննդոց իւրոց, նախարարաց իւրոց և
 հազարապետաց և մեծամեծաց Գալիլեացոց. ²² և ՚ի մըսնել դարերն **22**

6. 1 *Ոմանք.* Ել անարի և եկն ՚ի գա՛: **2** *Ոսկան.* Ուստի իցէ սմա այս, կամ զինչ իցէ իմա՛... ՚ի ձեռաց սորա լինին: **3** *Ոմանք.* Քորք դորա: **4** *Յոմանս պակասի.* Եւ ասէ ցնոսա *Յիսուս:* **5** *Ոմանք.* Զօրութիւնս առնել... բժշկեաց զնոսա: *Ոսկան.* Սակաւ ինչ հիւանդաց: **6** *Ոսկան.* Անհաւատութեանց նոցա: **7** *Ոմանք.* Եւ կոչեցեալ առ ինքն: **8** *Ոսկան.* Բարձցեն ՚ի ճանապարհի: **14** *Ոմանք.* Եւ ասէ, թէ Յովհաննէս: **15** *Ոմանք.* Թէ մարգարէ. կամ իբրև: **17** *Ոմանք.* Վասն Ներովդիադայ կն՛... զի նա կին ա՛: **19** *Ոմանք.* Եւ Ներովդիադա դիսացեալ ընդ նմա: **21** *Ոմանք.* Յաւուրս ծննդոց:

Ներովդիայ՝ և ՚ի կաբաւել, հաճոյ եղև Ներովդի և բազմականացն: Աստ
 23 թագաւորն ցաղջիկն. Խնդրեա՛ յինէն գոր ինչ կամիս, և քանց քեզ: ²³ Եւ
 երդուաւ նմա բազում անգամ, թէ գոր ինչ և խնդրեսցեն դու յինէն, քանց
 24 քեզ՝ մինչև ցլէն թագաւորութեան իմոյ: ²⁴ Նա՛ ելեալ ասէ՛ ցմայր իւր.
 25 Զի՛նչ խնդրեցից: Եւ նա՛ ասէ. Զգո՛ւիսն Յովհաննու մկրտչի: ²⁵ Եւ մտեալ
 անդրէն փութանակի առ թագաւորն՝ ասէ՛. Կամիս՛ զի այժմ քացեն
 26 ինձ վաղվաղակի ՚ի վերայ սկսեղ զգուիսն Յովհաննու մկրտչի: ²⁶ Եւ
 փրսմեցան յոյժ թագաւորն, այլ վասն երդմանցն՝ և կոչնականացն՝ ոչ
 27 կամեցաւ անարգել գնա. ²⁷ և առաքեաց վաղվաղակի թագաւորն՝ դա-
 հիճ, և հրամայեաց բերել զգուիսն նորա: Եւ չոգան զիսաքեաց գնա ՚ի
 28 բանսին. ²⁸ և եբեր զգուիսն նորա սկսեղը՝ և եր ցաղջիկն. և աղջիկն
 29 քարա՛ եր մօր իւրում: ²⁹ Իբրև լուան աշակերտքն նորա, եկին՝ բարձին
 30 զմարմինն՝ և եղին ՚ի գերեզմանի: ³⁰ Ժողովեցան առաքեալքն առ Յի- եկ
 սուս, և պատմեցին նմա զամենայն ինչ գոր արարին և գոր ուսուցին:
 31 ³¹ Եւ ասէ ցնոսա Յիսուս. Եկայք դուք առանձինն յանապար քեղի,
 և հանգիջիք սակա՛ն մի: Զի էին բազումք որ երթային և գային, և
 32 հանց անգամ՝ չժամանէին ուրել: ³² Եւ գնացին նաու յանապար քեղի
 33 առանձինն: ³³ Եւ քեսին զնոսա զի երթային, և զգացին բազումք. և
 հեքի յամենայն քաղաքաց խոռն ընթանային անդր, և մերձենային
 34 առ նոսա: ³⁴ Եւ ելեալ երես ամբոխ բազում, և գթացան ՚ի նոսա զի էին
 իբրև ոչխարք՝ որոց ոչ իցէ հովիւ. և սկսաւ ուսուցանել զնոսա յոյժ:
 35 ³⁵ Եւ իբրև բազում ժամ եղև, մատուցեալ աշակերտքն՝ ասէին. Տեղիս՛ ժճ
 36 անապար է, մինչդեռ աւուր կայ, ³⁶ արձակեա՛ զժողովորդսդ, զի եր-
 թեալ շուրջ յագարակս և ՚ի գեղս՝ զնեսցեն իւրեանց զինչ ուրիցեն,
 37 զի ասսո՛ ինչ ուրել՝ ոչ ունին: ³⁷ Նա պատասխանի՛ եր՝ և ասէ ցնոսա.
 Դո՛ւք քուք դոցա՛ ուրել: Ասեն ցնա. Երթիցուք զնեսցուք երկերի՛ր դա-
 38 հեկանի հաց, և քացուք դոցա ուրել: ³⁸ Ասէ ցնոսա. Քանի՛ նկանակ
 ունիք, երթայք քեսէք: Իբրև գիտացին, ասեն ցնա. Նի՛նգ. և երկուս
 39 ձկունս: ³⁹ Եւ հրամայեաց նոցա բազմել երախանս երախանս ՚ի վերայ
 40 դալար խոտոյ: ⁴⁰ Եւ բազմեցան դասք դասք, ուր հարեր և ուր յիսուն:
 41 ⁴¹ Եւ առեալ զհինգ նկանակն և զերկուս ձկունսն, հայեցան յերկինս,
 օրհնեաց, մանրեաց զնկանակսն, և եր ցաշակերտսն զի արկցեն նոցա,
 42, 43 և զերկուս ձկունսն՝ բաշխեաց ամենեցուն: ⁴² Կերան՝ և յագեցան. ⁴³ և
 44 բարձին զնշխարսն երկուրասան սակառի՛ լի, և ՚ի ձկանց անսի: ⁴⁴ Եւ
 45 էին որք կերանն՝ իբրև արք հինգ հազար: ⁴⁵ Եւ նոյնժամայն ճեպեաց եր
 46 ՚ի Բեթսայիդա, մինչ ինքն զժողովորդսն արձակիցէ: ⁴⁶ Եւ հրաժարեալ
 ՚ի նոցանէ՛ ել ՚ի լեռն կալ յաղօթս:

22 Ոմանք. Յինէն գոր կամիս: **23 Ոմանք.** Զոր ինչ խնդրեսցես: **25 Ոսկան.** Զի քացես ինձ վաղ՛: **29 Ոմանք.** Զմարմին նորա, և ե՛: **31 Ոմանք.** Եւ հանգիջիք սակալիկ մի: **33 Ոմանք.** Եւ քեսին գնա զի եր՛. և **ոմանք.** Եւ քեսին զի երթային, և գային բազումք. և հեք ՚ի յամենայն քաղա՛: **35 Ոմանք.** Ասեն. Տեղիս անապ՛: **Ոսկան.** Մինչ օր կայ: **36 Ոսկան.** Ուրել ինչ ոչ ունին: **37 Ոմանք յակերտն.** Ասեն ցնա *աշակերտքն.* Եր՛: **38 Ոսկան.** Երթայք և քեսէք: **42 Ոսկան.** Կերան ամենեքին և յագէ՛: **45 Ոմանք.** Զժողովորդսն արձակեսցէ:

ԺԵ ⁴⁷ Ե իբրև երեկոյ եղև, էր նաևն ՚ի մէջ ծովուն, և ինքն ՚ի ցամաքի՛: 47
⁴⁸ Եւ երես գնոսա հողմակոծեալս ՚ի վարելն, զի էր հողմն ընդդէմ նոցա. 48
 և զգորրորդ պահու զիշերոյն գայ առ նոսա գնալով ՚ի վերայ ծովուն. և
 կամէր զանց առնել առ նոքօք: ⁴⁹ Նոքա իբրև րեսին զի գնայր ՚ի վե- 49
 րայ ծովուն, համարեցան թէ առաջօք ինչ լինիցի, և զաղաղակ բարձին:
⁵⁰ Քանզի ամենեքեան րեսին զնա՝ և խռովեցան: Եւ նա՝ անդէն վաղ- 50
 վաղակի խօսեցան ընդ նոսա, և ասէ. Քաջալերեցարո՞ք, են եմ մի՛
 երկնչիք: ⁵¹ Եւ ել՛ ՚ի նաևն առ նոսա, և դադարեաց հողմն: Եւ առաւել 51
 ևս յիմարեալ էին ՚ի միտս իրեանց, և զարմանային յոյժ. ⁵² քանզի և 52
 ՚ի վերայ հացին ոչ իմացան զի էր սիրտ նոցա թմբբեալ: ⁵³ Եւ իբրև 53
 անցին յայնկոյս, եկին յերկիրն Գեննեսարեթ: ⁵⁴ Եւ իբրև եկին ՚ի նաւ 54
 անտի, իսկ և իսկ ծանեան՝ զնա արք րեղոյն այնորիկ. ⁵⁵ և ընթացեալ 55
 այսր անդր ընդ ամենայն գաւառն, սկսան մահճօք բերել զհիւանդս, ուր
 լսէին թէ անդ իցէ: ⁵⁶ Եւ ուր և մտանէր՝ ՚ի գեղս կամ ՚ի քաղաքս կամ 56
 յազարակս, ՚ի հրապարակս դնէին զախարածէրս, և աղաչէին զնա՝ զի
 գոնէ՛ ՚ի քղանցս հանդերձից նորա մերձենայցեն. և որք միանգամ
 մերձեցանն՝ փրկեցան:

ԺԸ/եգ ¹ Եւ ժողովեցան առ նա փարիսեցիքն՝ և ոմանք ՚ի դպրացն որ 7
 եկեալ էին յերուսաղեմէ: ² Եւ րեսեալ զոմանս յաշակերտացն անտի՝ 2
 զի խառնակ ձեռօք, այս ինքն է՝ անլուայ ուրբէին հաց, բամբասեցին:
³ Զի փարիսեցիքն՝ և ամենայն Նրեայք, եթէ ոչ բռնալիր լուանան զձեռս, 3
 հաց՝ ոչ ուրեն. քանզի ունին զաւանդութիւն ծերոցն. ⁴ և ՚ի հրապարակէ 4
 մտեալ՝ եթէ ոչ նախ մկրտիցին, ոչ ուրեն. և այլ ինչ բազում է՝ զոր
 ընկալան ունել, մկրտութիւնս բաժակաց, և սրտմանաց, և պղնձեաց,
 և մահճաց: ⁵ Ապա հարցանեն զնա փարիսեցիքն՝ և դպիրք՝ թէ ընդէր 5
 աշակերտքն քո ոչ գնան ըստ աւանդութեան ծերոցն. այլ խառնակ
 ձեռօք հաց ուրեն: ⁶ Նա պատասխանի ետ՝ և ասէ ցնոսա, թէ բարո՞ք 6
 մարգարեացաւ Եսայի վասն ձեր կեղծատրաց, որպէս ասաց. Ժողովորդս
 այս շրթանքք մեծարէ զիս, և սիրտք նոցա հեռացեալ ՚ի բացեայ են
 յինէն. ⁷ զոր պաշտեն զիս. ուսուցանեն վարդապետութիւնս՝ զմարդկան՝ 7
 պարտիրեալս: ⁸ Թողեալ զպարտիրանն Աստուծոյ, ունիք զմարդկան՝ 8
 աւանդութիւն: ⁹ Եւ ասէ ցնոսա. Բարոք խտրէք զպարտիրանն Աստու- 9
 ծոյ, զի զձեր աւանդութիւնն հասարակիցէք: ¹⁰ Զի Մովսէս ասէ. Պատուեա՛ 10
 զհայր քո և զմայր. և. Որ չարախօսեցէ զհօրէ՛ կամ զմօրէ, մահո՛ւ
 վախճանեցի: ¹¹ Եւ դուք ասէք. Եթէ ասիցէ՛ որ ցհայր կամ ցմայր՝ 11
 կորբան, որ է՛ պարարագ, զոր յինէն օգրեսցիս. ¹² և ոչ ևս րայք թոյլ 12

48 Ոմանք. Եւ րեսեալ գնոսա հող՛... զանց առնել զնոքօք: **52 Ոմանք.** Քանզի ՚ի վերայ հացի ոչ իմա... թմբբեալ: **53 Ոմանք.** Եկին ՚ի Գեննեսարեթ: **54 Ոմանք.** Եւ իբրև ել ՚ի նաւէ: **55 Ոսկան յակնու.** Բերել զամենայն հիւանդս: **56 Ոմանք.** Զի գոնեա ՚ի քղանցս հանդերձի նորա մերձենայցեն. և որ միանգամ: **7. 2 Ոմանք.** Այս ինքն անլուայ: **4 Ոմանք.** Մկրտութիւն բաժակաց: **5 Յօրինակին պակասէր.** Նարցանեն զնա փարի՛: Ուր ոմանք. Նարցանեն ցնա: **6 Ոմանք.** Թէ բարիոր մար՛: **8 Ոսկան յակնու.** Զմարդկան աւանդութիւնս. մկրտութիւնս սրտմանաց և բաժակաց և այլոց նմանեաց սոցին առնէք բազումս: Որ ոչ ուրեք ՚ի գրչագիրս մեր րեսանի: **9 Ոմանք.** Բարիոր խտրէք... հասարիցէք: **11 Յօրինակին.** Կամ զմայր՝ կոր՛: Ոմանք. Օգրիցիս:

13 նմա չառնել ինչ հօրն, կամ մօր: ¹³ Եւ անարգէք զբանն Աստուծոյ ձերով
 աւանդութեամբն, զոր աւանդեցէք. և բազում ինչ այլ՝ որ այսմ նման
 14 է՝ առնէք: ¹⁴ Եւ կոչեալ առ ինքն զամենայն ժողովուրդն՝ ասէ ցնոսա.
 15 Լուարո՛ք ինձ ամենեքեան՝ և ՚ի մի՛ր առէք: ¹⁵ Ոչինչ արտաքո՛սսպ ՚ի
 մարդ մտեալ՝ եթէ կարիցէ պղծել զնա, այլ որ ելանէ՝ ՚ի նմանէ՝ այն է
 16, 17 որ պղծէ զմարդն: ¹⁶ Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ՛: ¹⁷ Եւ իբրև եմուպ ^{եղ}
 ՚ի քուն յամբոխէ անպի, հարցանէին զնա աշակերտքն վասն առակին:
 18 ¹⁸ Եւ ասէ՛ ցնոսա. Այդպէս և դուք անմիտք էք. ոչ իմանայք, եթէ ամենայն
 19 որ արտաքո՛սսպ ՚ի ներքս մտանէ ՚ի մարդ, ոչ կարէ զնա պղծել. ¹⁹ զի
 ոչ եթէ ՚ի սիրտ նորա մտանէ, այլ յորովայն. և արտաքս ելանէ. և սրբէ՛
 20 զամենայն կերակուրսն: ²⁰ Եւ ասէ՛ր, թէ որ ինչ ՚ի մարդոյն ելանէ՝ այն
 21 պղծէ զմարդ: ²¹ Զի ՚ի ներքո՛սսպ ՚ի սրտէ՛ մարդկան խորհուրդք չարո՛ւ-
 22 թեան ելանեն՝ շնութիւնք, պոռնկութիւնք, ²² գողութիւնք, սպանութիւնք,
 ագահութիւնք, չարութիւնք, նենգութիւնք, գիջութիւն, չարակնութիւն,
 23 հայիդոյութիւն, ամբարտաւանութիւն, անզգամութիւն: ²³ Այս ամենայն
 չարիք՝ ՚ի ներքուստ ելանեն, և պղծեն զմարդ:
 24 ²⁴ Եւ անպի յարուցեալ եկն ՚ի սահմանս Տիրոսի և Սիդոնի. և ^{ԺԹ}
 25 մտեալ ՚ի քուն՝ ոչ ումէք կամէր յայտնել, և ոչ կարաց ծածկել: ²⁵ Լուա
 կին մի զնմանէ, որոյ դուստր իւր նեղեալ էր յայտոյ պղծոյ. եկն՝ անկան
 26 առաջի նորա: ²⁶ Եւ կինն՝ էր հեթանոս, Փիւնիկ Ասորի՛ յազգէ. և աղաչէր
 27 զնա՝ զի զղեն հանցէ՛ ՚ի դստերէ նորա: ²⁷ Եւ Յիսուս ասէ՛ ցնա. Թո՛յլ
 քուր, նա՛խ յազեսցին մանկուոնք. զի ոչ է բարութք առնուլ զհաց մանկանց
 28 և արկանել շանց: ²⁸ Եւ պատասխանի՛ ետ և ասէ. Տեր՝ և շոնք ՚ի
 29 փշրանաց սեղանոյ մանկանցն կերակրին: ²⁹ Եւ ասէ ցնա. Վասն այդր
 30 բանի՛ երթ, ել դեն ՚ի դստերէ քումս: ³⁰ Գնաց՝ ՚ի քուն իւր, և եգիտ
 ելեալ զղեն. և զդուստրն, զի անկեալ դներ ՚ի մահիծս:
 31 ³¹ Եւ ելեալ միսանգամ ՚ի սահմանացն Տիրոսի և Սիդոնի, և եկն ^{ԻԵԵ}
 32 ՚ի ծովեզրն Գալիլեացոց ՚ի մէջ սահմանացն ՚ի Դեկանտոյիս: ³² Եւ բե-
 33 րին առաջի նորա խոլ մի և համր. և աղաչեցին՝ զի ձենն դիցէ ՚ի վերայ
 34 նորա: ³³ Եւ առեալ զնա մեկուսի՛ յամբոխէ անպի, արկ զմատուսս իւր
 35 ընդ ականջս նորա՝ և եթոնք անդր. և կալան զլեզուէ նորա. ³⁴ հայեցան
 36 յերկինս՝ յոգոց եհան՝ և ասէ. Եփփաթա, որ է՝ բացիր: ³⁵ Եւ նոյնժամայն
 բացան լսելիք նորա, և լուծան կապանք լեզուի նորա. և խօսէր՝ ուղիղ:
 36 ³⁶ Եւ պատուիրեաց նոցա՝ զի մի՛ ումէք ասիցեն: Եւ որչափ նա պատուիրէր
 37 նոցա, նոքա ևն առաւել քարոզէին. ³⁷ և ևն քան զնս զարմանային և
 ասէին. Զամենայն ինչ բարութք գործեաց սա, զի իսից՝ լսելի տայ, և
 համերց խօսելի:

8 ¹ Յաւուրսն յայնոսիկ դարձեալ ժողովուրդ բազում էր, և ինչ՝ ոչ ու- ^{ԻԵԵԳ}

12 *Ոսկան*. Թոյլ նմա առնել ինչ: 13 *Ոսկան*. Բազում ինչ որ այսմ նմ: 14 *Ոմսւք*.
 Եւ կոչեցեալ առ ինքն զամենայն ժողովուրդսն: 15 *Ոմսւք*. Ոչ որինչ արտաքոսսպ...
 այլ որ ելանէն ՚ի նմանէ, այն պղծէ զմարդ: 17 *Ոմսւք*. Նարցին զնա աշա՛: 18 *Ոմ-
 սւք*. Անմիտ էք, և ոչ իմա՛... ոչ կարէ պղծել զնա: 24 *Ոսկան*. Ոչ կամէր յայտնել:
 27 *Ոսկան*. Թոյլ քուր՝ զի նախ յազ՛: 31 *Ոմսւք*. Եւ Սիդոնի, եկն ՚ի ծո՛: 32 *Ոմսւք*.
 Խոլ մի համր, և աղաչէին զի: 34 *Ոմսւք*. Եւ ասէ ցնա. Եփփաթա: 37 *Ոմսւք*.
 Բարիորք գոր՛:

նէին ուրել. կոչեաց զաշակերպսն իւր՝ և ասէ ցնոսա. ²Գթան ես ՚ի 2 վերայ ժողովրդեանդ. զի արդ՝ երեք ատուրք են՝ մինչ առ ին են, և ոչ ունին զինչ ուրիցեն. ³ և եթէ արծակեմ զդոսա նօթիս ՚ի փունս իւրեանց, 3 նքթիցեն ՚ի ճանապարհի. զի ոմանք ՚ի դոցանէ ՚ի հեռասարանէ՝ եկեալ են: ⁴Պարասխասնի երուն նմա աշակերպքն նորա. Ուսփի՛ կարես 4 յագեցուցանել զդոսա հացի յանապարհի ասար: ⁵Եւ հարցանէր զնոսա. 5 Քանի՛ նկանակ հաց ունիք: Եւ նոքա ասեն. Եւթն: ⁶Եւ հրամայեաց 6 ժողովրդեանն բազմել ՚ի վերայ երկրի. և առեալ զեւթն նկանակն՝ զոհացան՝ երեկ, և փայր ցաշակերպսն զի արկցեն. և արկին առաջի ժողովրդեանն: ⁷Եւ ձկունս՝ սակաւ ունէին. և զայն ևս օրհնեաց, և հրամայեաց արկանել: ⁸Կերան և յագեցան, և բարձին զնշխարս կոփորոցն՝ 8 եւթն զամբիդ: ⁹Եւ էին որք կերանն՝ իբրև չորք հազարք. և արծակեաց 9 ի զնոսա: ¹⁰Եւ նոյնժամայն մտեալ ՚ի նաւ հանդերձ աշակերպօքն՝ եկն 10 ՚ի կողմանս Դաղմանունեայ: ¹¹Եկին փարիսեցքն՝ և սկսան վիճել ընդ 11 նմա, և խնդրէին ՚ի նմանէ նշան յերկնից՝ փորձելով զնա: ¹²Եւ զայրացան 12 յոգի իւր՝ և ասէ. Զի՞ է՝ զի ազգս այս նշան խնդրէ. ամէն ասեմ ձեզ, թէ՛ փացի նշան ազգիս այսմիկ: ¹³Եթող զնոսա. դարձեալ եմուր ՚ի նաւ, և 13 զնաց յայնկոյս: ¹⁴Եւ մոռացան հաց բառնալ. բայց մի նկանակ ունէին 14 ընդ իւրեանս ՚ի նաւին:

¹⁵Եւ պափուիրէի նոցա և ասէր. Զգոյ՛ շողորուք ՚ի խմորոյ անփի 15 փարիսեցոց՝ և ՚ի խմորոյ Ներովդիանոսաց: ¹⁶Եւ խորհէին ընդ միմեանս և ասէին, թէ զի հացս ոչ ունիմք: ¹⁷Գիփաց Յիսուս՝ և ասէ ցնոսա. 17 Զի՞ խորհիք ՚ի սիրոյս ձեր թերահաւատք՝ թէ հաց ոչ ունիք. փակաւին ոչ իմանայք և ոչ յիշէք. ապշուրթին ունի զսիրոյս ձեր. ¹⁸աչք զո՛ն՝ և ոչ 18 փեսանէք, ականջք են՝ և ոչ լսէք և ոչ իմանայք փակաւին. և ոչ յիշէք, ¹⁹յորժամ զհինգ նկանակն ՚ի հինգ հազարսն, և քանի՛ սակառի բարձէք 19 զկոփորոցն լի: Եւ ասեն ցնա. Երկուրասան: ²⁰Եւ յորժամ զեւթն նկանակն ՚ի չորս հազարսն, և քանի՛ զամբիդ լի՝ բարձէք զկոփորոցն: Եւ 20 նոքա ասեն. Եւթն: ²¹Եւ ասէ ցնոսա. Իսկ զիսիդ ոչ իմանայք: 21

²²Գան՝ ՚ի Բեթսայիդա. և ամեն առաջի նորա կոյր մի, և աղաչէին 22 զնա՝ զի մերձեսցի ՚ի նա: ²³Եւ առեալ զձեռանէ կուրին՝ ետան արփաքոյ 23 շինին, եթուք յա՛նս նորա, և ձեռն եղ ՚ի վերայ նորա. և հարցանէր ցնա՝ թէ փեսանիցէ՛ ինչ: ²⁴Բացաւ՝ և ասէր. Տեսանեն՝ զմարդիկս՝ զի 24 շրջին իբրև զձառս: ²⁵Դարձեալ եղ ձեռս ՚ի վերայ աչաց նորա՝ երաց, և 25 փեսանէր. ողջացաւ և փեսանէր համարձակ զամենայն: ²⁶Արծակեաց 26 զնա ՚ի փուն իւր՝ և ասէ. Ի՞ շէնդ մի՛ մփանիցես, այլ երթ ՚ի փուն քո. և յորժամ ՚ի շէնն մփանիցես՝ մի՛ ումեք ասիցես ՚ի շինին:

²⁷Եւ ել Յիսուս աշակերպօքն հանդերձ ՚ի շէնս Կեսարեայ Փիլիպեայ. 27

8.2 Ոմանք. Են՝ զի կան առ իս: **5 Ոմանք.** Եւ հարցանէր ցնոսա. Քանի նկանակ հաց ունիք: **6 Ոսկան.** Զեթն նկանակս: **7 Ոմանք.** Եւ ձկունս սակաւս ո՛ւ: **10 Ոսկան.** Եկն ՚ի սահմանս Դաղմա՛: **14 Ոմանք յատկուն.** Բայց միայն մի նկա՛: **15 Ոմանք.** Եւ պափուիրեաց նոցա և ասէր. Զգոյ՛ լերուք: **17 Ոմանք.** Ապշուրթին կալա զսիրոյս ձեր: **19 Ոմանք.** Սակառի լի բար՛... և ասեն. Երկուրա՛: **23 Ոմանք.** Եւ ձեռն եղ ՚ի վերայ գլխոյ նորա. և: **25 Ոմանք.** Եղ ձեռն ՚ի վերայ ա՛:

և 'ի ճանապարհին հարցանէի ցաշակերպսն՝ և ասէր. Զո՛ր ուսերե՛ք
 28 ասեն զինէն մարդիկն՝ թէ իցեն: ²⁸Նորա երոնն պարասխանի՛ և աս-
 29 սեն. ԶՅովհաննէս մկրտիչ, և այլք՝ ԶԵղիա՛, և այլք՝ Զմի որ 'ի մար-
 30 գարէից անպի: ²⁹Ասէ ցնոսա. Իսկ դուք՝ զո՛ր ուսերեք ասէք զինէն թէ
 31 իցեն: Պարասխանի՛ եր Պե՛րրոս, և ասէ ցնա. Դո՛ւ ես Քրիստոսն:
 30, 31 ³⁰Եւ սասարեաց 'ի նոսա՝ զի ումեք՝ մի՛ ասիցեն զնմանէ: ³¹Եւ սկսաւ
 ուսուցանել զնոսա, թէ պարիս է Ռոդոյ մարդոյ բազում չարչարանս
 ընդունել, և անարգել յերիցանց և 'ի քահանայապետից և 'ի դպրաց,
 32 և մեռանել. և յերիս ատուր յառնել. ³²և համարձակ զբանն խօսեցաւ:
 33 Եւ առեալ զնա մեկուսի՛ Պերրոսի՛ սկսաւ սասարել նմա: ³³Եւ նա՛ դար-
 ձաւ երես զաշակերպսն, սասարեաց Պերրոսի և ասէ. Երթ յերս՝ իմ
 34 Մաքանայ. զի ո՛չ խորհիս դու զԱստուծոյսն, այլ զմարդկանս: ³⁴Եւ
 կոչեցեալ առ ինքն զժողովուրդն աշակերպօքն հանդերձ՝ ասէ ցնոսա.
 Եթէ որ՝ կամի զալ զկնի իմ, ուրասցի՛ զանձն իւր, և բարձցէ զխաչ իւր՝ և
 35 եկեացէ՛ զկնի իմ: ³⁵Զի որ կամիցի ասրեցուցանել զանձն իւր, կորուցէ՛
 զնա. և որ կորուցէ զանձն իւր վասն աւերարանին, ասրեցուցէ՛ զնա:
 36 ³⁶Զի՛նչ օգուր է մարդոյ՝ եթէ զաշխարհ ամենայն շահեսցի, և զանձն իւր
 37, 38 փուժեսցի. ³⁷քանզի՛ զի՛նչ քացէ մարդ՝ փոխանակ անձին իւրոյ: ³⁸Զի
 որ որ՝ ամօթ համարեսցի զիս և զբանս իմ 'ի շնացօղ և 'ի մեղաւորի
 ազգիս յայսմիկ, և Ռոդի մարդոյ յամօթ արասցէ զնա՝ յորժամ եկեսցէ
 39 փառօք Նօրի իւրոյ և հրեշքակաց սրբոց: ³⁹Եւ ասէ ցնոսա. Ամէն ասեմ
 ձեզ. զի են ոմանք 'ի սոցանէ որ անար կան, որք մի՛ ճաշակեսցեն զմահ՝
 մինչև փեսցեն զարքայութիւն Աստուծոյ եկեալ զօրութեամբ:

9 ¹ Եւ յեր վեց ատուր՝ առնու ընդ իւր Յիսուս զՊե՛րրոս և զՅակոբոս ԻԵ
 և զՅովհաննէս, և հանէ զնոսա 'ի լեռն մի բարձր առանձինն. և
 2 յայլակերպս եղև առաջի նոցա: ²Եւ ձորձք նորա եղեն փայլուն սպի-
 րակ յոյժ, որպէս թափիչք երկրի ո՛չ կարեն այնպէս սպիւրակացուցանել:
 3 ³Եւ երևեցան նոցա Եղիա Մովսիսի՛ն հանդերձ, և խօսեին ընդ Յիսուսի:
 4 ⁴Պարասխանի եր Պե՛րրոս՝ և ասէ ցՅիսուս. Ռա՛րբի՛ բարութք է մեզ
 ասար լինել. և արասցուք՝ երիս փաղաւարս՝ մի՛ քեզ, և մի՛ Մովսիսի՛,
 5 և մի՛ Եղիայի՛. ⁵քանզի ո՛չ գիպէր զինչ խօսէր, զի զարհուրեալ էին:
 6 ⁶Եւ եղև ամպ մի՛ հովանի՛ 'ի վերայ նոցա. ձայն եղև յամպոյ ան-
 7 փի՛ և ասէ. Դա՛ է Ռոդի իմ սիրելի՛ դմա՛ լուարութք: ⁷Եւ յանկար-
 ձակի հայեցեալ այսր անդր, ո՛չ ևս զոք ուրեք փեսին, բայց միայն՝
 8 զՅիսուս ընդ իրեանս: ⁸Եւ մինչդեռ իջանէին 'ի լեռնէ անպի, պա-
 րուիրեաց նոցա զի մի՛ ումեք պարմեսցեն զոր փեսինն, բայց յոր-
 9 ժամ Ռոդի մարդոյ 'ի մեռելոց յարիցէ: ⁹Եւ նոքա զբանն 'ի մփի՛ ու-
 նէին. և խնդրէին ընդ միմեանս՝ թէ զի՛նչ իցէ 'ի մեռելոցն յառնել:

27 Ոմանք. Փիլիպպեայ... մարդիկս թէ իցեն: 28 Ոմանք. Զմի 'ի մարգա՛: 30 Ոմանք. Զի մի՛ ումեք ասիցեն: 33 Ոսկան. Դարձաւ և երես: Ոմանք. Այլ զմարդկան: 35 Ոմանք. Զի որ կամիցի զանձն իւր կեցուցանել, կոր՛: 36 Ոմանք. Զաշխարհս ամենայն... փուժեսցէ: 38 Ոմանք. Ազգիս այսմիկ: 9. 1 Ոմանք. Եւ յայլակերպ եղև: 2 Ոմանք. Սպիւրակեցուցանել: 3 Ոսկան. Որք խօսեին ընդ Յիսուսի: 6 Ոմանք. Յամպոյն՝ և ասէ. և ոմանք. յամպոյ անպի. Դա է: 8 Ոմանք. Ի լեռնէն, պարուի՛:

¹⁰Նարցին ցնա և ասեն. Զի՞նչ է այն գոր դպիրքն ասեն՝ եթէ նախ Եղի- 10
այի պահպ է գալ: ¹¹Նա՛ պարասխանի եր նոցա և ասէ. Եղիա նախ 11
եկեալ՝ յարդարեսցէ՛ զամենայն. իսկ զիահո՞ գրեալ է զՈրդոյ մարդոյ,
զի բազում ինչ չարքարեսցի և անգոսնեսցի: ¹²Այլ ես՝ ասեն ձեզ, եթէ 12
Եղիա եկն, և արարի՛ն ընդ նա զինչ և կամեցան. որպէս և գրեալ է
զբ վասն նորա: ¹³Եւ եկեալ առ աշակերտսն, րեսին ամբո՛խ շուրջ զնոքօք, 13
և զդպիրսն՝ զի վիճէին ընդ նոսա: ¹⁴Եւ վաղվադակի ամենայն ժողո- 14
վորդն իբրև րեսին զնա՝ զարմացան, և ընդ առաջ ընթացեալ ողջոյն
րային նմա: ¹⁵Եւ եհարց ցնոսա թէ զի՞նչ վիճէիք ընդ նոսա: 15

Իջ ¹⁶Պարասխանի եր մի ոմն ՚ի ժողովորդնէն՝ և ասէ. Վարդապետ՝ 16
ածի՛ գորդի իմ առ քեզ, գոր ունի այս համբ. ¹⁷և ուր հասանէ՛ զարկուցանէ՛ 17
զնա, և փրփրէ՛, և կրճարէ զպարսմունս իւր՝ և ցամաքի. և ասացի ցաշակերտսն
քո զի հանցեն, և ո՛չ կարացին հանել զնա: ¹⁸Պարասխանի՛ եր նոցա 18
և ասէ. Ո՛վ ա՛զգ անհաւար՝ մինչև յե՛րբ իցեմ ընդ ձեզ, մինչև ցե՛րբ
անսայցեմ ձեզ. աճէ՛ք զնա առ իս: ¹⁹Եւ ամին զնա առ նա. իբրև երես 19
զնա այսն, վաղվադակի շարժեաց զնա, և անկեալ յերկիր թաւալէր
և փրփրեայր: ²⁰Եհարց ցհայր նորա և ասէ. Քանի՞ ժամանակք են՝ 20
յորմէեպտէ այդ եղև դմա: Եւ նա ասէ. ՚Ի մանկութենէ. ²¹բազում ան- 21
գամ ՚ի հոր արկանէ և ՚ի ջուր՝ զի կորուսցէ զդա. արդ՝ եթէ կարօղ
ինչ ես, օգնեա՛ մեզ Տէր՝ գթացեալ ՚ի վերայ մեր: ²²Եւ Յիսուս ասէ 22
ցնա. Ասացեր՝ եթէ կարօղ ես. ամենայն ինչ՝ հնարաւոր է այնմ որ
հաւարայն: ²³Եւ վաղվադակի աղաղակեաց հայր մանկանն՝ և ասէ. 23
Նաւարան, օգնեա՛ անհաւարութեանս իմում: ²⁴Իբրև երես Յիսուս՝ 24
եթէ կուրի՛ ժողովորդն ՚ի վերայ, սաստեաց այսոյն պղծոյ՝ և ասէ.
Նամբո՞ղ և խո՛ղ այս՝ են րամ քեզ հրաման, ե՛լ ՚ի դմանէ, և այլ ևս՝ մի՛
մբանիցես ՚ի դա: ²⁵Եւ աղաղակեաց՝ և յոյժ լիկեաց զնա՝ և ե՛լ. և եղև 25
պարանեակն իբրև զմեռեալ, մինչև բազմաց իսկ ասել՝ թէ մեռա՛ն: ²⁶Եւ 26
Յիսուս կալաւ զձեռանէ նորա յարոյց զնա, և կանգնեցան: ²⁷Եւ իբրև 27
եմուր նա ՚ի րուն, աշակերտքն առանձինն հարցին ցնա. Մեք՝ ընդէի
ո՛չ կարացաք հանել զնա: ²⁸Եւ ասէ ցնոսա. Այդ ազգ՝ ո՛չ իւիք ելանէ, եթէ 28
ոչ պահօք և աղօթիք: ²⁹Եւ անրի ելեալ անցանէին առ Գալիլեացուվք. 29
և ո՛չ կամեր եթէ որ զիբասցէ: ³⁰Քանզի ուսուցանէր զաշակերտսն իւր՝ 30
և ասեր ցնոսա, թէ Որդի մարդոյ մարմնելոց է ՚ի ձեռս մարդկան, և
սպանցեն զնա. և իբրև սպանցի՝ յերիւ աւուր յառնէ՛: ³¹Եւ նոքա ո՛չ 31
զիպտին զբանն, և երկնչէին հարցանել ցնա:

ԻԷ ³²Եկն ՚ի Կափառնաուս. և իբրև եմուր ՚ի րուն, հարցանէր զ- 32
նոսա. Զի՞նչ վիճէիք զճանապարհայն ընդ միմեանս: ³³Եւ նոքա լո՛ւռ 33
լինէին. քանզի ընդ միմեանս վիճէին ՚ի ճանապարհին թէ՛ ո՛վ մե՛ծ
իցէ: ³⁴Եւ իբրև նստալ՝ կոչեաց զերկուրասանսն, և ասէ ցնոսա. Ե- 34

12 Ոմանք. Եւ արարին ընդ նմա գոր ինչ կամեցան: 15 Ոմանք. Եհարց ցնոսա, թէ: 18 Ոմանք. Մինչև ցերբ իցեմ առ ձեզ. մինչև յերբ ան՝: 19 Ոմանք. Եւ փրփրայր: 21 Ոմանք. Արկանէ զդա և ՚ի ջուր: 23 Ոսկան յակելու. Նաւարան Տէր. օգ՛: 24 Ոմանք. Նամբ ոչ խոլ... և այլ մի՛ ևս: 27 Ոմանք. Ոչ կարացաք հանել զդա: 29 Ոմանք. Անցաներ առ Գալիլեացուվքն: 30 Ոմանք. Եւ սպանանիցեն զնա: Ոսկան. Յերիւր աւուր յարիցէ: 31 Ոմանք. Նարցանել զնա:

թէ որ կամի առաջին լինել՝ եղիցի ամենեցուն կրպտեր՝ և ամենեցուն
 35 պաշտօնեայ: ³⁵ Եւ առեալ մանուկ մի կացոյց ՚ի մէջ նոցա. և ընկալեալ
 36 զնա ՚ի գիրկս իւր, ասէ ցնոսա. ³⁶ Որ միանգամ յայսպիսի մանկաբոյ
 ընկալցի յանուն իմ, զին ընդունի. և որ զիս ընդունի, ո՛չ զիս ընդունի՝
 37 այլ զայն որ առաքեացն զիս: ³⁷ Պապասխանի եր նմա Յովհաննէս և
 ասէ. Վարդապետ՝ քեսաք զոմն զի յանուն քո դնն հանելը՝ և զմեր կնի
 38 ո՛չ շրջեր, և արգելաք զնա: ³⁸ Եւ նա ասէ. Մի՛ արգելուք զնա. զի ո՛չ որ է
 39 որ առնէ զօրութիւնս յանուն իմ, և կարիցէ հայհոյել զիս: ³⁹ Զի որ ո՛չն
 40 է ընդ մեզ հակառակ, ՚ի մեր կոյս է: ⁴⁰ Եւ որ որ արբուցէ ձեզ ջուր
 բաժակաւ յանունս յայս, թէ դուք՝ Քրիստոսի՛ էք, ամէն ասեմ ձեզ՝ մի՛
 41 կորուսցէ զվարձս իւր: ⁴¹ Եւ որ որ՝ գայթազդեցուցէ զմի ՚ի փոքրկանցս
 որ հաւաքան յիս, լան էր նմա առաւել՝ եթէ արկեալ էր ընդ պարանոցաւ
 42 նորա երկան իշոյ, և ընկեցեալ ՚ի ծով: ⁴² Եւ եթէ գայթազդեցուցէ զքեզ
 ձեռն քո, հար՝ ընկեա՛ ՚ի քէն. զի լան իցէ քեզ խեղ՝ ՚ի կեանս յախարե-
 նից մտանել, քան երկուս ձեռս ունել՝ և երթալ ՚ի գեհե՛ն ՚ի հուրն անշէջ:
 44 ⁴⁴ Եւ եթէ ուրն քո գայթազդեցուցէ զքեզ, հար ընկեա՛ զնա ՚ի քէն. լան
 իցէ քեզ կահ մտանել ՚ի կեանս յախարենից, քան երկուս ուրս ունել՝ և
 46 անկանել ՚ի գեհեն: ⁴⁶ Եւ եթէ ակն քո գայթազդեցուցէ զքեզ, հան զնա
 ՚ի բաց. լան իցէ քեզ միով ակամբ մտանել յարքայութիւն Աստուծոյ, քան
 47 երկուս աչս ունել՝ և անկանել ՚ի գեհեն: ⁴⁷ Ուր որդն նոցա ո՛չ մեռանի՝
 48, 49 և հուրն ո՛չ շիջանի: ⁴⁸ Զի ամենայն ինչ հրով յաղեսցի: ⁴⁹ Բարութք է աղ-
 եթէ աղն անհամեսցի, իմ համեսեսցի. արդ՝ դուք կալարո՛ք յանձինս
 ձեր գաղն, և խաղաղութիւն արարէք ընդ միմեանս:

10 ¹ Եւ անպի յարուցեալ զայ՝ ՚ի սահմանս Նրեաստանի, յայնկոյս Յոր– գր
 դանանու. և երթայր դարձեալ խոնեալ ժողովորդն առ նա, և որպէս
 սովոր էր՝ միսանգամ ուսուցանէր զնոսա:

2 ² Իսկ փարիսեցիքն մաքուցեալ փորձելով հարցանէին զնա՝ և ա– ԻԸ
 3 սէին, եթէ արժա՞ն իցէ առն զկնի իւր արձակել: ³ Նա՛ պապասխանի
 4 եր նոցա՝ և ասէ. Զի՞նչ պարտիրեաց ձեզ Մովսէս: ⁴ Եւ նոքա ասեն.
 5 Մովսէս հրաման եր՝ զի՛ր մեկնելոյ գրել, և արձակել: ⁵ Պապասխանի
 եր Յիսուս՝ և ասէ ցնոսա. Վասն իսպասարպութեան ձերոյ գրեաց
 6 զպարտիրանս զայն. ⁶ այլ իսկզբանէ արարածոց, արո՛ւ և է՛զ արար
 7 զնոսա Աստուած, և ասէ. ⁷ Վասն այտորիկ թողցէ այր զհայր իւր
 8 զմայր, և երթիցէ՛ զհետ կնոջ իւրոյ. ⁸ և եղիցին երկուքն ՚ի մարմին
 9 մի. և այնուիեպս ո՛չ են երկու՝ այլ մարմին մի: ⁹ Արդ՝ զոր Աստու–

35 Ունակք. Ի գիրկս իւր, ասէր ցնոսա: *36 Ունակք.* Եւ որ զիս ընդունիցի: *39 Ունակք.* Ի մեր կողմն է: *41 Ունակք.* Թէ արկեալ էր ընդ պարանոց նորա: *42 Ունակք.* Խեղ մտանել ՚ի կեանս: *Աստուծոյ Ոսկան առեալ ՚ի Լարիկնականէն յաւելոյ համար 43 և 45. երիցս դնելով զքսնն.* Ուր որդն նոցա ո՛չ մեռանի, և հուրն ոչ շիջանի: *Զոր ամենայն գրչագիրք մեր միսանգամ ունին ՚ի համարն 48:* *44 Ունակք.* Գայթազդեցուցանէ զքեզ... և արկանել ՚ի գեհեն: *Ուր Ոսկան յաւելոյ.* Ի գեհեն ՚ի հուրն անշէջ: *46 Ունակք.* Նար զնա ՚ի բաց: *48 Ոսկան ՚ի Լարիկնականէն առեալ յաւելոյ.* Նրով յաղեսցի. և ամենայն ողջակէզ աղիս յաղեսցի: *49 Բարութք.* Եւ եթէ աղն անհա՛: **10. 1 Ունակք.** Խոնել ժողովորդ առ նա: *5 Յօրինակին պակասէր.* Պապասխանի եւ Յիսուս: *Ունակք յաւելոյն.* Գրեաց ձեզ զպապ՛: *7 Ունակք.* Վասն այնորիկ թողցէ:

10 Եւ ՚ի փան դարձեալ՝ աշակերպքն 10
 զնոյն հարցին ցնա: 11 Եւ ասէ ցնոսա. Եթէ այր՝ արձակեցէ զկին իւր, 11
 և արասցէ այլ, շնայ: 12 Եւ կին՝ եթէ ելցէ յառնէ իւրմէ՝ և եղիցի առն 12
 այլուն, շնայ: 13 Եւ մարուցանէին առ նա մանկրի՝ զի ձեռն դիցէ նոցա. 13
 իսկ աշակերպքն՝ սասպէին այնոցիկ որ մարուցանէինն: 14 Իբրև երես 14
 Յիսուս, բարկացեալ սասպեանց նոցա և ասէ. Թոյլ փութ մանկւորոյ
 զալ առ իս, և մի՛ արգելութ զոսա. զի այդպիսեանցոյ է արքայութիւն
 Աստուծոյ: 15 Ամէն ասեն ձեզ. Որ ոչ ընկալցի զարքայութիւն Աստուծոյ 15
 իբրև զմանուկ, ոչ մտցէ ՚ի նա: 16 Եւ առեալ զնոսա ՚ի գիրկս ձեռն եղ ՚ի 16
 վերայ՝ և օրհնեաց զնոսա:

17 Եւ ընդ ելանելն նորա անքի ՚ի ճանապարհ, ահաւասիկ ոմն 17
 մեծաբուն՝ ընթացեալ ՚ի ծունր իջանէր, հարցանէր ցնա՝ և ասէր. Վար-
 դապէտ բարի՝ զի՞նչ արարից զի զկեանսն յաւիտեանականս ժառանգեցից:
 18 Եւ Յիսուս՝ ասէ ցնա. Զի՞ ասես զիս բարի. չիք ոք բարի՝ բայց մի Աս- 18
 տուած Նայր: 19 Զպարտիրանս գիտես. Մի՛ շնար. Մի՛ սպանաներ. Մի՛ 19
 զողանար. Մի՛ սուտ վկայեր. Պարտեա՛ զհայր քո և զմայր: 20 Նա՛ 20
 պարասխանի եր՝ և ասէ ցնա. Վարդապետ՝ զայդ ամենայն արարի՛ ՚ի
 մանկութենէ իմմէ, արդ՝ զի՞նչ ևս պակաս իցեն: 21 Եւ Յիսուս հայեցեալ 21
 ՚ի նա՝ սիրեաց զնա և ասէ ցնա. Մի ինչ պակաս է ՚ի քէն, եթէ կամիս
 կարարեալ ինել, երթ զոր ինչ ունիս վաճառեա՛ և փոխ աղքատաց,
 և ունիցիս զանձս յերկինս, և ա՛ն զիսաչն՝ և ե՛կ զկնի իմ: 22 Եւ նա՛ 22
 իտժոռեալ ընդ բանն՝ զնաց փրորմն. զի ունէր ինչս բազումս: 23 Եւ 23
 հայեցեալ յայս կոյս՝ յայն կոյս Յիսուս՝ ասէ ցաշակերպսն. Զիսիդ
 դժուարին է՝ որ զինչոյ ունին, մտանել յարքայութիւն Աստուծոյ: 24 Եւ 24
 աշակերպքն զարմացեալ էին ՚ի վերայ բանիցն նորա. իսկ Յիսուս
 դարձեալ պարասխանի եր նոցա՝ և ասէ. Որդեակք՝ որչափ դժուար-
 րին է յուսացելոց յինչն՝ մտանել յարքայութիւն Աստուծոյ: 25 Դիւրի՛ն 25
 է մալխոյ ընդ ծա՛կ ասողան անցանել, քան մեծաբան յարքայութիւն
 Աստուծոյ մտանել: 26 Եւ նոքա առաւել ևս զարմանային՝ և ասէին ընդ 26
 միմեանս. Իսկ ո՞վ կարասցէ ասրել: 27 Նայեցեալ ընդ նոսա Յիսուս՝ 27
 անէ. Առ ՚ի մարդկանէ՛ այդ անհնարին է, այլ ոչ առ ՚ի յԱստուծոյ:

28 Սկսաւ ասել ցնա Պե՛րբոս. Ահաւասիկ մեք՝ թողաք զամենայն, և ե- 28
 կաք զկնի՛ քո: 29 Պարասխանի՛ եր Յիսուս և ասէ. Ամէն ասեն ձեզ. 29
 Ոչ ոք է որ եթող զփոխ, կամ զեղբարս, կամ զքորս, կամ զհայր, կամ
 զմայր, կամ զորդիս, կամ զազարակս՝ վասն իմ կամ վասն աւերա-
 րանիմ. 30 Եթէ ոչ առնուցն հարիւրապարիկ այժմ յայսմ ժամանակի 30
 փոխնս, և եղբարս, և քորս, և մայրս, և որդիս, և ազարակս հալածանօք

10 *Ոմանք.* Աշակերպօքն զնոյն հարցանէին ցնա: 13 *Ոմանք.* Ձեռն դիցէ ՚ի վերայ
 նոցա: 14 *Ոմանք.* Թոյլ փութ մանկւորոյն: 17 *Ոմանք.* Ահա ոմն մեծա՞... զինչ
 գործեցից զի զկեանս: 18 *Սակաւ օրինակք յատկոյն համաձայն մերոյն.* Մի
 Աստուած Նայր: 21 *Ոմանք.* Պակասէ ՚ի քէն: 23 *Յօրինակին պակասէր.* Յայն
 կոյս Յիսուս, ասէ: *Ոմանք.* Որ զինչսն ունին: 26 *Ոմանք.* Իսկ ո՛վ կարիցէ ասրել:
 27 *Ոմանք.* Ընդ նոսա Յիսուս՝ և ասէ: *Ոսկան յատկոյն.* Առ ՚ի յԱստուծոյ. *զի ամե-
 նեքեան կարելիք են առ Աստուած:* 29 *Ոմանք.* Վասն անուան իմոյ, կամ վասն
 աւերարանիմ:

31 հանդերձ, և յաշխարհին որ գալոց է՝ զկեանսն յախտենականս: ³¹ Զի
 32 բազումք եղիցին առաջինք՝ յեփիւնք, և յեփիւնք՝ առաջինք: ³² Եւ էին ՚ի
 ճանապարհի՛ մինչ դեռ ելանէին յԵրուսաղէմ. և երթայր Յիսուս առաջի
 քան զնոսա, և զարմացեալ էին որ զհե՛րն երթային. և երկնչէին: Եւ զէ
 առեալ միւսանգամ զերկոյրասանսն առանձինն, սկսաւ ասել նոցա զինչ
 33 անցք անցանելոց իցեն ընդ նա: ³³ Թէ ահաւասիկ ելանենք յԵրուսաղէմ.
 և Որդի մարդոյ մարմեսցի քահանայապետիցն և դարաց. և դարեսցին
 34 զնա ՚ի մահ, և մարմեսցեն զնա հեթանոսաց. ³⁴ և կարակեսցեն զնո-
 վաւ, և հարկանիցեն զնա, և թքանիցեն ՚ի նա, և սպանցեն. և յերի՛ր
 աւուր յարիցէ՛:

35 ³⁵ Եւ երթային առ նովա Յակովբոս և Յովհաննէս՝ որդիքն Զերեդայաւ.
 և ասեն ցնա. Վարդապետ՝ կամիմք զի գոր ինչ խնդրեսցուք ՚ի քէն՝ ա-
 36 րացեն մեզ: ³⁶ Եւ նա՝ ասէ ցնոսա. Զի՛նչ կամիք յինէն՝ զի արարից
 37 ձեզ: ³⁷ Եւ նոքա՝ ասեն ցնա. Տո՛ր մեզ՝ զի նստուք մի՛ յաջմէ՛ քումմէ՛ և
 38 մի յահեկէ՛ ՚ի փառսն քում: ³⁸ Պարասխանի ետ Յիսուս՝ և ասէ ցնոսա.
 Ոչ զիտէք զինչ խնդրէք. կարէք ըմպել զբաժակն՝ գոր են ըմպելոց եմ,
 39 կամ զմկրպոթինն՝ գոր ես մկրպելոցն եմ մկրպել: ³⁹ Եւ նոքա՝ ասեն
 ցնա. Կարենք: Եւ Յիսուս ասէ ցնոսա. Զբաժակն գոր ես ըմպելոց
 40 եմ՝ ըմպիցէք, և զմկրպոթինն՝ գոր ես մկրպելոց եմ՝ մկրպիցիք. ⁴⁰ այլ
 նստուցանել ընդ աջմէ իմմէ և ընդ ահեկէ՛ ոչ է իմ փալ, այլ որոց փութալ
 41 իցէ: ⁴¹ Եւ լուեալ զայն փասանցն, սկսան բարկանալ Յակովբայ և Յով-
 42 հաննու: ⁴² Եւ Յիսուս կոչեաց զնոսա առ ինքն, և ասէ ցնոսա. Գիտէք. զի
 որ յանուան իշխանքն են հեթանոսաց, փրկեն նոցա. և մեծամեծք նո-
 43 ցա իշխեն նոցա: ⁴³ Ոչ նոյնպէս իցէ և ՚ի ձերում միջի. այլ որ կամիցի ՚ի
 44 ձէնջ մեծ լինել, եղիցի ձեր պաշարօնեայ. ⁴⁴ և որ կամիցի ՚ի ձէնջ առաջին
 45 լինել՝ եղիցի ձեր ամենեցուն ծառայ: ⁴⁵ Քանզի և Որդի մարդոյ՝ ոչ եկն
 առնուլ պաշարօն, այլ պաշտել, և փալ զանձն իւր փրկա՛նս փոխանակ
 բազմաց:

46 ⁴⁶ Եւ գան յերիքով. և ընդ ելանելն նորա յերիքովէ աշակերտօքն՝ ԱԱ/էլ
 և բազում ժողովրդովք, որդի Տիմէի Բարքիմէոս կոյր նստէր նուրացիկ
 47 յանցս ճանապարհի: ⁴⁷ Իբրև լուա՝ թէ Յիսուս Նազովրեցի՛ է, սկսաւ
 48 աղաղակել՝ և ասել. Որդի Դաւթի Յիսուս՝ ողորմեաց ինձ: ⁴⁸ Եւ սասպէին
 նմա բազումք՝ զի լռեսցէ. և նա՝ առաւել ևս աղաղակէր. Որդի Դաւ-
 49 թի ողորմեաց ինձ: ⁴⁹ Զփրեղի՛ առ Յիսուս, և հրամայեաց կոչել զնա.
 50 կոչեն զկոյրն՝ և ասեն ցնա. Քաջալերեաց՝ արի՛ կոչէ՛ գրեզ: ⁵⁰ Եւ նո-
 51 րա ընկեցեալ զձորձս իւր, յարեաւ եկն առ Յիսուս: ⁵¹ Պարասխանի՛
 ետ նմա Յիսուս՝ և ասէ. Զի՛նչ կամիս՝ թէ արարից քեզ: Ասէ ցնա

30 Ոմանք. Եւ մարս: և ոմանք. և մայր: **32 Ոմանք.** Սկսաւ ասել ցնոսա, զինչ... ընդ նմա: *Ոսկան.* Նոցա որ ինչ անցք ան՛: **33 Ոմանք.** Եւ դարեսցեն զնա ՚ի մահ: *Եւ ոմանք.* Եւ դարասպարսեցեն զնա ՚ի: **34 Ոմանք.** Եւ կարակիցեն: **35 Օրինակ մի.** Եւ երթային զնովաւ: **37 Ոմանք.** ՚Ի յահեկէ՛ ՚ի փառսն քո: **38 Բազումք.** Զմկրպոթինն մկրպել՝ գոր: **40 Այլք.** Այլ որոց պարաստեալ իցէ: **42 Ոմանք.** Եւ մեծամեծքն նոցա: **43 Ոմանք.** Ոչ այնպէս իցէ և ՚ի ձերում: **44 Ի բազումս պսկասի.** Եղիցի ձեր ամենեցուն: **46 Ոմանք.** Ժողովրդով, որդի Տիմէի Բարքիմէոս. կամ՝ Բարքիմէոս: **48 Ոմանք.** Եւ նա ևս առաւել: **50 Ոսկան.** Յարեաւ և եկն առ:

կոյրն. Ռաբբունի, զի բացայց: ⁵²Եւ Յիսուս ասէ ցնա. Երթ՝ հաւարք 52
քո կեցուցի՛ն զբեգ: Եւ վաղվաղակի՛ բացաւ, և երթայր զհետ նորա ՚ի
ճանապարհին:

ԼԲ ¹ Եւ յորժամ մերձ եղեն յԵրուսաղէմ ՚ի Բեթփագէ և ՚ի Բեթանիա **11**
մօտ ՚ի լեռն Ձիթենեաց, առաքէ երկուս յաշակերպաց անրի, ² և ասէ **2**
ցնոսա. Երթայք դուք ՚ի գեղո՞ որ ընդդէմ ձեր կայ. և նոյն ժամայն
իբրև մտնէք ՚ի նա, գրանիցէք յաւանակ մի կապեալ, յորոյ վերայ
ոչ ոք ՚ի մարդկանէ նստաւ, լուծէք զնա՞ և ամէք: ³ Եւ եթէ ոք ասացէ **3**
զձեզ թէ զի՞ լուծանէք զյաւանակդ, ասասջիք՝ թէ Տեանն իւրում պիտոյ
է. և վաղվաղակի՛ առաքեսցէ զնա այսր: ⁴ Չոգան՝ և գրին զյաւանակն **4**
կապեալ առ դուրս արտաքոյ ՚ի փողոցի անդ, և լուծի՛ն զնա: ⁵ Եւ ո- **5**
մանք յորոց անդն կային, ասեն ցնոսա. Ձի՞ գործէք, զի՞ լուծանէք
զյաւանակդ: ⁶ Եւ նոքա՞ ասեն ցնոսա որպէս ասացն Յիսուս. և թոյլ **6**
եպուն նոցա: ⁷ Ածեն զյաւանակն առ Յիսուս. և արկանեն ՚ի վերայ **7**
նորա զհանդերձս, և նստան ՚ի վերայ նորա: ⁸ Եւ բազումք զհանդերձս **8**
իւրեանց փարածանէին ՚ի վերայ ճանապարհին. և այլք ո՛նստ ՚ի ծառոց
հապանէին՝ և արկանէին զճանապարհաւն: ⁹ Եւ որ առաջին՝ և զկնի **9**
երթային, աղաղակէին և ասէին. Ովսաննա՛ Բարձրելոյն. ¹⁰ օրինեալ **10**
որ գասդ յանուն Տեռնն. օրինեալ թագաւորութիւնդ եկեալ հօր մերոյ
Ղաւթի. խաղաղութիւն յերկինս՝ և փանք ՚ի բարձունս: ¹¹ Եւ եմուպ Յի- **11**
սուս յԵրուսաղէմ, ՚ի փաճարն, և հայեցաւ շուրջ զամենեքումբք. և զի
էր երեկոյացեալ ժամն, ել ՚ի Բեթանիա՛ երկուրասանիւքն հանդերձ:

ԼԳ/ԷԲ ¹² Եւ ՚ի վաղիւ անդր մինչդեռ ելանէին ՚ի Բեթանիայ՝ քաղցեան: **12**
¹³ Եւ ետես թզենի մի ՚ի բացուստ փերեալից. և եկն թէ գրանիցէ ինչ **13**
՚ի նմա. և իբրև եկն ՚ի նմա ոչինչ եգիպ՝ բայց միայն փերև.՝ զի ոչ
իսկ էր ժամանակ թզոյ: ¹⁴ Պարասխանի եպ՝ և ասէ ցնա. Մի՛ ևս ոք՝ **14**
յախիտեան ՚ի քէն պտուղ կերիցէ: Եւ լսէին աշակերպքն նորա: ¹⁵ Գան **15**
՚ի յԵրուսաղէմ. և մտեալ ՚ի փաճարն՝ սկսաւ հանել զվաճառականսն և
զզնօղս՝ որ էին ՚ի փաճարին. և զսեղանս հապավաճառացն ցրուեաց, և
զաթոռս աղանեվաճառացն կործանեաց. ¹⁶ և ոչ թողոյր՝ եթէ ոք անօթ **16**
ինչ անցուցանիցէ ընդ փաճարն: ¹⁷ Ուսուցանէր զնոսա և ասէր. Գրեալ **17**
է, թէ փունդ իմ փուն աղօթից կոչեսցի ամենայն հեթանոսաց, և դուք
արարէք զդա այրս աւագակաց: ¹⁸ Լուան քահանայապետքն և դպիրք, **18**
և ինդրէին թէ ո՞րպէս կորուցեն զնա, բայց երկնչէին ՚ի նմանէ. զի ամե-
նայն ժողովուրդն զարմացեալ էր ընդ ուսումն նորա: ¹⁹ Եւ իբրև երեկոյ **19**
լինէր՝ արտաքոյ քան զքաղաքն ելանէին: ²⁰ Եւ մինչ դեռ այգուցն առ **20**

11. 1 Ոմանք. Առաքեաց երկուս յա՛: **2** Ոմանք. Ի գեղո որ... իբրև մտնիցէք ՚ի նա, գրանէք յաւա՛: **3** Բազումք ՚ի հնագոյն և յընտրեղբայրոյն օրինակաց ունին համաձայն մերոսն. Ասացէ զձեզ թէ զի՞. և ասկարք միայն դենն՝ ասիցէ ձեզ. կամ՝ ցձեզ եթէ: **4** Ոմանք. Ի փողոցի անդր: **5** Ոմանք. Յորոց անդ կային: **7** Ոմանք. Ածին զյաւանակն... և արկին ՚ի վերայ նորա հանդերձս... ՚ի վերայ նոցա: **8** Ոմանք. Ոստոս ծառոց հապա՛: **10** Առ Ոսկանայ պսակասի. Թագաւորութիւնդ եկեալ հօր մերոյ: Ուր ոմանք. Նոր մերում: **11** Ոմանք. Եւ հայեցեալ շուրջ: **12** Ոմանք. Եւ ՚ի վաղիւն մինչդեռ: **13** Ոմանք. Եկն ՚ի նա: **15** Ոմանք. Գան յԵրուսաղէմ: **17** Ոմանք. Եւ ուսուցանէր և ասէր ցնոսա. Գրեալ է. Տուն իմ փուն ա՛: **18** Ոմանք. Ընդ ուսումնն նորա:

21 նովաւ անցանէին, տեսին զթզեւնին ցամաքեալ յարմարոց: ²¹ Յիշեանց Պենրոս՝ և ասէ ցնա. Ռաբբի՛ ահաւասիկ թզեւնին գոր անիծեր՝ ցամաքեցան:

22 ²² Պապասխանի ետ Յիսուս և ասէ ցնոսա. Եթէ ունիցիք զհաւապսն

23 Ասարուծոյ, ²³ ամէն ասեմ ձեզ. Որոք ասիցէ լերինս այսմիկ. Բարձիր և անկիր ՚ի ծով, և ո՛չ երկմարիցէ ՚ի սրբի իւրում, այլ հաւապայցէ թէ գոր

24 ասէն լինի, եղիցի՛ նմա գոր ինչ և ասիցէ: ²⁴ Վասն այսորիկ ասեմ ձեզ. Զամենայն ինչ վասն որոյ աղօթս արարեալ խնդրիցէք, և հաւապայցէք թէ առնուք, եղիցի՛ ձեզ:

25 ²⁵ Եւ յորժամ յաղօթս կայցէք, թողուցնր եթէ ունիցիք ինչ գումերք. **ԼԳ**
 զի և Նայրն ձեր որ յերկինս է, թողցէ՛ ձեզ զյանցանս ձեր:

27 ²⁷ Գա՛ն միսանգամ ՚ի յԵրուսաղէմ. և մինչ դեռ ՚ի քաճարի անդ **ԼԵ/ԷԳ**
 28 զգնայր, զա՛ն առ նա քահանայապետքն և դպիրք և ծերք, ²⁸ և ասեն ցնա. Որով իշխանութեամբ առնես զայդ, և ո՛վ ետ քեզ զիշխանութիւնդ

29 զայդ: ²⁹ Պապասխանի ետ Յիսուս՝ և ասէ ցնոսա. Նարցից և ես զձեզ բան մի, քոնք ինձ պապասխանի. և ես ասացից ձեզ՝ որով իշխա-

30 նութեամբ առնեմ զայս: ³⁰ Մկրտութիւնն Յովհաննու յերկնից էր՝ թէ

31 ՚ի մարդկանէ, քոնք ինձ պապասխանի: ³¹ Խորհէին ընդ միմեանս՝ և ասէին. Եթէ ասեմք եթէ յերկնից, ասէ ցմեզ. Իսկ ընդէր ո՛չ հաւապա-

32 ցէք նմա: ³² Այլ եթէ ասեմք. ՚Ի մարդկանէ, երկնչիւնք ՚ի ժողովրդեանէն.

33 զի ամենեքին զիպէին զՅովհաննէն՝ թէ մարգարէ՛ էր: ³³ Պապասխանի ետուն և ասեն ցՅիսուս. Չգիպեմք: Եւ Յիսուս ետ նոցա պապասխանի՝ և ասէ. Եւ ո՛չ են ասեմ ձեզ՝ որով իշխանութեամբ առնեմ զայս:

12 ¹ Եւ սկսաւ խօսել ընդ նոսա առակօք՝ և ասել. Այր մի՛ քնկեաց **ԼԶ**
 այգի, և ա՞ծ շուրջ զնովաւ ցանգ, և գո՛րք հրնձան փորեաց և շինեաց

2 աշտարակ, և ե՛րբ զնա ցմշակս՝ և զնա՛ց ՚ի քաճար աշխարհ: ² Եւ առաքեաց առ մշակսն ՚ի ժամանակի ծառայ մի, զի ՚ի մշակաց անտրի առցէ՛ ՚ի

3 պորոյ այգւոյն: ³ Եւ նոցա կալեալ՝ զա՛ն հարին զնա, և արձակեցին

4 ունայն: ⁴ Դարձեալ առաքեաց այլ ծառայս, և զնա կառափնապեցին՝ և

5 արձակեցին անարգեալ: ⁵ Եւ դարձեալ՝ այլ առաքեաց, և զնա սպանին.

6 և զբազումս այլս, զոմանս՝ հարկանէին, և զոմանս՝ սպանանէին: ⁶ Ա-

7 րա՛ւորի մի էր իւր սիրելի. զնա՛ առաքեաց առ նոսա յեւորոյ, և ասէ.

8 Թերևս ամաչեսցեն յորոյոյ աստի իմմէ: ⁷ Իսկ մշակքն իբրև տեսին զ-

9 նա զի գայր, ասէն ցմիմեանս. Սա՛ է ժառանգն, եկայք սպանցուք զսա,

10 և մեր լիցի ժառանգութիւնն: ⁸ Եւ կալեալ զնա՝ սպանին, և հանին ար-

9 քայլոյ այգւոյն: ⁹ Արդ՝ զի՛նչ արասցէ քեր այգւոյն. եկեսցէ և կորուսցէ՛

10 զմշակսն, և քացէ զայգին ՚ի ձեռս այլոց: ¹⁰ Եւ ոչ զգիին զայն՝ իցէ

21 Ոսկան. Եւ յիշեաց Պետրոս: **23 Ոմանք.** Զոր ասեն լինիցի. եղի՛: **24 Ոմանք.** Զի ամենայն ինչ վասն որոյ... թէ առնուցուք, եղիցի: *Վաքասնօր Ոսկան առեալ ՚ի Լարիւսիւսիւսն յաւելոյ համար 26. ***Զի եթէ դուք ոչ թողուցուք. և ոչ Նայրն ձեր որ յերկինս է՝ թողցէ ձեզ զյանցանս ձեր:** Որ ոչ երևի ՚ի գրչագիրս մեր: **27 Ոմանք.** Միսանգամ յԵրուսաղէմ... ՚ի քաճարին զգնայր: Ուր օրինակ մի. Ի ճանապարհի անդ զգնայր: **32 Ոմանք.** Եթէ ասեմք եթէ ՚ի մարդկանէ: **12. 2 Ոմանք.** Զի ՚ի մշակացն առցէ: **4 Ոմանք.** Առաքեաց առ նոսա այլ ծառայ. և զնա: **5 Ոմանք.** Եւ զայլս բազումս: **6 Օրինակ մի.** Ամաչեսցեն յորոյոյս իմմէ: **7 Ոմանք.** Տեսին զնա թէ գայ, ա՛: **8 Ոմանք.** Եւ կալան զնա, սպ՛:

ընթերցեալ ձեր, թէ. Զվէմն զոր անարգեցին շինօրքն, նա եղև գոմի անկեան. ¹¹ Ի Տեառնէ եղև այս. և է՝ սքանչելի յաչս մեր: ¹² Եւ խնդրէին 11, 12 զնա ունել. և երկեան ՚ի ժողովրդենէ անպի, զի գիպացին՝ թէ առ նոսա սասց զառակն. և թողին զնա և զնացին:

ԼԵ ¹³ Եւ առաքեն առ նա զոմանս ՚ի փարիսեցուց անպի՝ և ՚ի Ներովդիանուտաց, զի զնա որսասցեն բանիւ: ¹⁴ Եւ նոքա եկեալ՝ հարցանէին զնա նենգութեամբ՝ և ասէին. Վարդապետ՝, զիպենք զի ճշմարիտ ես, և ոչ ինչ փոյթ է քեզ զումբէ. զի ոչ հայիս յերեսս մարդկան, այլ ճշմարտութեամբ զճանապարհն Աստուծոյ ուսուցանես. արդ՝ ասա՛ մեզ, արժա՛ն է հարկ փալ կայսեր՝ եթէ ոչ. փացո՛ւք՝ թէ ոչ փացուք: ¹⁵ Եւ Յիսուս գիպաց 15 զկեղծաւորութիւն նոցա, ասէ՛ ցնոսա. Զի՞ փորձէք զիս կեղծաւորք. բերէք ինձ դահեկան մի զի փեսից: ¹⁶ Եւ նոքա բերին. և ասէ՛ ցնոսա. Ո՞յր 16 է պարկերս այս՝ կամ գիր: Եւ նոքա ասեն ցնա. Վայսեր: ¹⁷ Պարաս- 17 խանի եր Յիսուս՝ և ասէ՛ ցնոսա. Երթայք փո՛ւք՝ զկայսեր, կայսեր, և զԱստուծոյ՝ Աստուծոյ: Եւ զարմացան ընդ նա:

ԼԸ/Եղ ¹⁸ Քան՝ առ նա սաղուկեցիքն որ ասեն՝ թէ չիք յարութիւն. հարցանէին 18 ցնա՝ և ասէին. ¹⁹ Վարդապետ՝ Մովսէս գրեաց մեզ. եթէ ուրուք եղբայր 19 մեռանիցի և թողուցո՛ւ կին, և որդի ոչ թողուցու. զի առցէ եղբայր նորա զկինն նորա, և յարուսցէ զաւակ եղբօր իւրում: ²⁰ Արդ՝ եղբարք երթն էին 20 առ մեզ. առաջինն առ կին՝ և մեռաւ, և ոչ եթող զաւակ: ²¹ Եւ երկրորդն 21 առ զնոյն և մեռաւ. և ոչ նա՛ եթող զաւակ. նոյնպէս և երրորդն առ զնոյն. ²² և երթներեան իսկ. և ոչ թողին զաւակ. յեպ ամենեցուն՝ մեռաւ 22 և կինն: ²³ Արդ՝ ՚ի յարութեանն յորժամ յառնիցեն, ո՞յր ՚ի նոցանէ լինիցի 23 կինն. զի երթներեան կալան զնա կին: ²⁴ Պարասխանի եր Յիսուս՝ և 24 ասէ՛ ցնոսա. Ո՞չ վասն այդորիկ իսկ մոլորեալ էք. զի ոչդ գիպէք զԳիրս՝ և ոչ զգօրութիւն Աստուծոյ: ²⁵ Զի յորժամ ՚ի մեռելոց յարիցեն, ոչ արք՝ 25 կանայս առնեն, և ոչ կանայք՝ արանց լինին. այլ իբրև զիրեշտակս իցեն՝ որ յերկինսն են: ²⁶ Այլ վասն յարութեան մեռելոց զի յառնեն, ոչ 26 իցէ ընթերցեալ ձեր ՚ի գիրսն Մովսիսի, ՚ի մորենուցն որպէս սասց ցնա Աստուած. Ես եմ ասէ՛ Աստուած Աբրահամու, և Աստուած Իսահակայ, և Աստուած Յակովբայ: ²⁷ Եւ ոչ է Աստուած մեռելոց՝ այլ կենդանեաց. 27 և արդ դուք՝ յոյժ մոլորեալ էք:

ԼԹ ²⁸ Եւ մատուցեալ մի ոմն ՚ի դպրացն՝ լսէր նոցա մինչ վիճէինն. իբ- 28 րև ետես թէ բարո՛ք եր նոցա զպարասխանին, եհարց ցնա՝ և ասէ. Ո՞ի պարուիրան է առաջին: ²⁹ Եւ Յիսուս՝ ասէ՛ ցնա. Առաջին քան զ- 29 ամենայն. Լոր իսրայէլ՝ Տէր Աստուած մեր՝ Տէր՝ մի՛ է, ³⁰ և սիրեացեն 30 զՏէր Աստուած քո յամենայն սրպէ քումմէ, և յամենայն անձնէ քումմէ,

12 Ոմանք. Ի ժողովրդենէն. զի: 13 Ոմանք. Որսասցեն բանիւք: 14 Ոմանք. Եւ ոչինչ է քեզ փոյթ. հարկս փալ կայսեր՝ թէ ոչ: Յոմանս պակասի բանս. Տացո՛ւք՝ թէ ոչ փացուք: Ըստ որում և յօրինակի մերում զառաջինն միսանեռն գրեալ էր, և յեպոյ թերեալ: 17 Ոմանք. Զկայսերն կայսեր, և զԱստուծոյն Աստուծոյ: 18 Ոմանք. Որ ասէին թէ չիք... հարցանէին զնա՝ և: 19 Ոսկան. Ոչ թողուցու, առցէ եղբայրն նորա զկին նորա: 20 Ոմանք. Առաջինն առեալ կին՝ և մեռաւ. կամ՝ արար կին և մե՛: 24 Յօրինակին պակասէր. Վասն այդորիկ իսկ մոլոր: Ոմանք. Զի ոչ գիպէք... զգօրութիւն Աստուծոյ: 26 Ոմանք. Զիցէ ընթերցեալ ձեզ ՚ի գիրսն: 28 Ոմանք. Մատուցեալ ոմն ՚ի դպ՛:

և յամենայն մրաց քոց, և յամենայն զօրութենէ բումմէ. այս է առա-
 31 ջին պատուիրան: ³¹ Եւ երկրորդն՝ նման սմին. Միրեսցեն զընկեր քո՝
 32 իբրև զանձն քո. մեծ քան զոսա այլ՝ պատուիրան ոչ գոյ: ³² Եւ ասէ
 ցնա դպիրն. Բարո՞ք է վարդապետ. ճշմարտութեամբ ասացեր՝ թէ մի
 33 է Աստուած, և ոչ գոյ այլ՝ բաց ՚ի նմանէ. ³³ և սիրելն զնա՝ յամենայն
 սրբէ, և յամենայն զօրութենէ, և յամենայն մրաց. և սիրելն զընկերն
 34 իբրև զանձն, առաել է քան զողջակէզս և զգոհս: ³⁴ Եւ րեսեալ Յի-
 սուսի թէ իմաստութեամբ եր գպատասխանին՝ ասէ ցնա. Չեն հեռի
 յարքայութենէ Աստուծոյ: Եւ ոչ ևս ոք իշխէր ինչ հարցանել զնա:

³⁵ Պատասխանի՛ եր Յիսուս և ասէ, մինչ ուսուցանէր ՚ի րաճա- **Խ/է**
 36 րին. Զհարճ ասեն դպիրքն, թէ Զրիստոսն որդի Դաւթի է: ³⁶ Եւ ինքն
 Դաւիթ Նոգովն Սրբով ասէ. Ասաց Տէր ցՏէր իմ. Նիսր ընդ աջմէ
 37 իմմէ՝ մինչև եդից զթշնամիս քո պատուանդան ուրից քոց: ³⁷ Արդ՝ եթէ
 ինքն իսկ Դաւիթ զնա Տէր կոչէ՝ զհարճ իցէ որդի նորա: Եւ բազում
 38 ժողովուրդ լսէր նմա քաղցրութեամբ: ³⁸ Եւ ասէր ուսուցանելով ՚ի վար-
 դապետութեան իրում. Զգոյ՛շ լերուք ՚ի դպրաց անտի՛ որ կամին ՚ի
 39 հանդերձս երևելիս շրջել, զնախողջոյնս խնդրել ՚ի հրապարակս, ³⁹ և
 40 զնախաթոնս ՚ի ժողովուրդս, և զգահագլուխս յընթրիս: ⁴⁰ Որ ուրեն
 զպունս այրեաց, պարճառանօք յերկարեալ զաղօթս, զի ատելի՛ ևս դա-
 պատարանս ընկալցին:

⁴¹ Կայր Յիսուս ընդդէմ զանձանակին, րեսանէր զհարճ ժողովուրդն **ԽԱ**
 արկանէր պղինձ ՚ի զանձանակն. և բազում մեծարունք՝ արկին բազում
 42, 43 ինչ: ⁴² Եկն այրի՛ մի՛ և արկ երկունս լումայս, որ է նաքարակի՛ր մի: ⁴³ Եւ
 կոչեցեալ առ ինքն զաշակերպսն իւր՝ ասէ ցնոսա. Ամէն ասեն ձեզ,
 44 զի այրին այն րառապեալ՝ շա՛ր արկ քան զամենեսեան որ արկին ՚ի
 զանձանակն: ⁴⁴ Քանզի ամենեքին՝ յաւելորդաց իւրեանց արկին. այլ
 նա՝ ՚ի չքաւորութենէ իւրմէ՝ զամենայն ինչ զոր ունէր՝ արկ. գոյիւ չափ
 զկեանս իւր:

13 ¹ Եւ յելանելն նորա ՚ի րաճարէ անտի, ասէ ցնա մի յաշակերպաց **ԷԳ**
 նորա. Վարդապետ, րեն՝ որպիսի՛ են քարինքս, և որպիսի՛ շինու-
 2 ածք: ² Պատասխանի եր նմա Յիսուս՝ և ասէ. Տեսանեն զայդ ամենայն
 շինուածս. ամէն ասեն ձեզ՝ եթէ ոչ թողցի այդո՞ քար՝ ՚ի քարի վերայ որ
 ոչ քակտեսցի:

³ Եւ մինչ նստեր նա ՚ի լերինն Զիթենեաց յանդիման րաճարին, **ԽԲ**
 հարցանէին ցնա առանձինն՝ Պե՛րոս և Յակոբոս և Յովհաննէս և
 4 Անդրէաս. ⁴ Ասա՛ մեզ՝ ե՛րբ լինիցի այդ. և զի՛նչ նշան է յորժամ կատարելոց
 5 իցէ այդ ամենայն: ⁵ Պատասխանի եր Յիսուս, և ասէ ցնոսա. Զգոյ՛շ

32 Ոմանք. Բայց ՚ի նմանէ: **34 Ոմանք.** Յարքայութենէն Աստուծոյ... հարցանել ինչ ցնա: **37 Ոմանք.** Զհարճ որդի նորա իցէ. և բազում ժողովուրդ լսէին նմա քաղց՛: **38 Ոմանք.** Զգոյ՛շ եղերուք ՚ի դպր՛: **40 Ոմանք.** Յերկարեն զաղօթս... դատաս- րան ընդունիցին: **41 Ոմանք.** Տեսանէր թէ զհարճ: **43 Ի բազումս պակասի.** Զաշակերպսն իւր, ասէ: *Ոսկան.* Եւ կոչեալ առ ինքն... շար էարկ քան զամենայնսն ՚ի զանձանակն: **44 Ոմանք.** Ամենեքեան ՚ի յաւելորդաց ի՛: **13. 1 Ոմանք.** Նորա ՚ի րաճարէն. ասէ ցնա մի ոմն յաշա՛: **2 Ոմանք.** Ամէն ամէն ասեն ձեզ: **3 Յոմանս պակասի.** Եւ մինչ նստեր *նա* ՚ի լե՛: **4 Ոմանք.** Կամ զինչ նշան իցէ:

կացէք, մի՛ որ զձեզ խաբէցէ: ⁶ Զի բազումք եկեացեն յանուն իմ, և ⁶ ասիցեն՝ թէ են եմ Քրիստոսն. և զբազումս մոլորեցուցեն: ⁷ Այլ յորժամ ⁷ լսիցէք պատերազմունս, և համբաւս պատերազմաց՝ մի՛ խռովիցիք, զի պարտ է լինել. բայց չն՛ է կատարած: ⁸ Զի յարիցէ ազգ՝ յազգի՛ վերայ, ⁸ և թագաւորութիւն ՚ի թագաւորութեան վերայ, և եղիցին շարժունք ՚ի փեղիս փեղիս, սովք, և սրածութիւնք, և խռովութիւնք. այլ՝ այն ամենայն սկիզբն է երկանց: ⁹ Եւ զձեզ իսկ՝ մաքնեցեն յաբեանս, ⁹ և ՚ի ժողովորդս փանջիցիք, և առաջի դապաւորաց և թագաւորաց կայցէք վասն իմ, ՚ի վկայութիւն նոցա՝ ¹⁰ և ամենայն հեթանոսաց. բայց ¹⁰ նախ՝ պարտ է աւեպարանիս քարոզել: ¹¹ Այլ յորժամ փանհցին զձեզ ¹¹ մաքնել, մի յառաջագոյն հոգայցէք, և մի՛ գմբաւ ածիցէք՝ թէ զինչ խօսիցիք. այլ որ ինչ փացի ձեզ ՚ի ժամուն յայնմիկ՝ զայն խօսիցիք. զի ո՛չ դուք էք որ խօսիցիքն՝ այլ Նոզին Սուրբ: ¹² Մաքնեցէ եղբայր ¹² զեղբայր՝ ՚ի մահ, և հայր՝ զորդի՛. և յարիցեն որդիք ՚ի վերայ հարց՝ և սպանանիցեն գնոսա: ¹³ Եւ եղիջիք արեցեալք յամենեցունց վասն ¹³ անուան իմոյ. այլ որ համբերեցէն ՚ի սպառ՝ նա կեցցէ: ¹⁴ Եւ յոր- ¹⁴ ժամ փեսանիցէք զպղծութիւն աւերածին՝ զի կայցէ ՚ի փեղոջ՝ ուր չիցէ արժան. որ ընթեռնուն ՚ի մի՛ր առցէ: Յայնժամ որ ՚ի Նրեասարանի իցեն՝ փախիցեն ՚ի լերինս. ¹⁵ և որ ՚ի վերայ փանեացն իցէ՝ մի՛ իջցէ ¹⁵ ՚ի փուն, և մի՛ մըցէ բառնալ ինչ ՚ի փանէ իւրմէ. ¹⁶ և որ յազարակին ¹⁶ իցէ՝ մի՛ դարձցի յետս առնուլ զձորձս իւր: ¹⁷ Բայց վայ՛ իցէ յղեաց ¹⁷ և սքնտուաց յաւորսն յայնոսիկ: ¹⁸ Յաղօթս կացէք՝ զի մի՛ ձմերանի ¹⁸ լինիցի այն: ¹⁹ Եղիցին աւորքն այնոքիկ նեղութեանց, որպիսի ո՛չ եղեն ¹⁹ երբէք այնպիսիք իսկզբանէ մինչև ցայժմ, և մի՛ այլ լիցի: ²⁰ Եւ եթէ ²⁰ ո՛չ էր կարճեալ Աստուծոյ զաւորսն զայնոսիկ՝ վասն ընփրելոց իւրոց, ո՛չ ապրէր ամենայն մարմին. այլ վասն ընփրելոցն զորս ընփրեաց, կարճեաց՝ զաւորսն զայնոսիկ: ²¹ Յայնժամ եթէ որ ասիցէ ձեզ՝ եթէ ա- ²¹ հաւասիկ է Քրիստոսն՝ կամ անանիկ, մի՛ հաւապայցէք: ²² Զի յարիցեն ²² սուր քրիստոսք և սուր մարգարէք, և փացեն նշանս և արուեստս՝ առ ՚ի մոլորեցուցանելոյ՝ եթէ հնար ինչ իցէ և զընփրեալսն: ²³ Բայց դուք՝ ²³ զգոյ՜ եղերուք, ահաւասիկ յառաջագոյն ասացի ձեզ զամենայն: ²⁴ Այլ ²⁴ յաւորսն յայնոսիկ յետ նեղութեանն այնորիկ՝ արեգակն խաւարեցի՛, և լուսին՝ ո՛չ փացէ զլոյս իւր. ²⁵ և աստեղք յերկնից թօթափեցին, և ²⁵ զօրութիւնք յերկինս՝ շարժեցի՛ն: ²⁶ Եւ յայնժամ փեցեն զՌոդի մարդոյ ²⁶ եկեալ ամպովք, և զօրութեամբ՝ և փառօք բազմօք: ²⁷ Եւ յայնժամ առաքեալք

6 Ունակք. Զի բազումք զայցեն յանուն... մոլորեցուցանիցեն: **7 Ունակք.** Զի այնմ պարտ է... կատարածն: **8 Ունակք.** Եւ խռովութիւնք. սակայն ամենայն սկիզբն: **9 Ունակք.** Մաքնեն յաբեանս: **10 Յունակս պակասի.** Եւ ամենայն հեթանոսաց. բայց նախ պարտ է: **11 Ունակք.** Տանիցեն զձեզ... զի ո՛չ դուք իցէ որ: **12 Ունակք.** Եւ յառնիցեն որդիք: **13 Ունակք.** Որ համբերեցէ. կամ՝ համբերէն իսպառ: **17 Ունակք.** Եւ սքնտուացն: **18 Առ Ոսկանայ պակասի.** Լինիցի այն: **19 Ունակք.** Որպէս ոչ եղեն երբէք: **Բազումք յատկուն.** Իսկզբանէ արարածոց մինչև ցայժմ, և մի՛ այլ լիցին: **21 Ունակք.** Եթէ որ ասիցէ զձեզ, եթէ: **22 Ունակք.** Եւ փայցեն նշ՛: **23 Ունակք.** Զգոյ՜ լերուք: **24 Օրինակ մի.** Յետ նեղութեան աւորքն այնոքիկ արե՛: **25 Ունակք.** Եւ աստեղք երկնից թօ՛... և զօրութիւնք երկնից շար՛: **26 Ունակք.** Ամպովք զօրութեամբ և փառօք:

- զիրեշտակա իւր, և ժողովեացէ՛ զընտրեալս իւր ՚ի չորից հողմոց՝ ՚ի
 28 ծագաց երկրի մինչև ՚ի ծագս երկնից: ²⁸ Բայց դուք՝ ՚ի թզենոյն ան-
 29 փի ուսջիք զառական. յորժամ փակաւ ոստքն նորա կակղանայցեն, և
 30 փերն՝ արծակիցի ՚ի նմա, գիտէք թէ մերձ է ամառն. ²⁹ նոյնպէս և դուք՝
 յորժամ փեսանիցէք զայս ամենայն եղեալ, գիտասջիք՝ թէ մերձ է առ
 30 դուրս: ³⁰ Ամեն ասեն ձեզ, թէ ոչ անցցէ ազգս այս, մինչև այս ամենայն
 31 եղիցի: ³¹ Երկինք՝ և երկիր անցցեն, և բանք իմ ոչ անցանիցեն:
 32 ³² Այլ վասն ատուրն այնորիկ և ժամու՝ ոչ ոք գիտէ, ոչ հրեշտակք ^{ԽԳ}
 33 յերկինս՝ և ոչ Ռոդի, բայց միայն Նայր: ³³ Զգոյ՛ շեղուք, սկեցէք և
 34 կացէք յաղօթս. զի ոչ գիտէք երբ ժամանակն իցէ: ³⁴ Որպէս այր մի
 գնացեալ ՚ի փարձ աշխարհ, թողուցու գլուխ իւր, և փացէ ծառայից
 իւրոց իշխանութիւն, և իւրաքանչիւր զգործ իւր. և դռնապանին պատու-
 35 եր փայցէ՛ զի արթուն լինիցի: ³⁵ Արդ՝ արթուն կացէք, զի ոչ գիտէք երբ
 փեր փանն գայցէ, յերեկորեայ, եթէ ՚ի մէջ գիշերի, եթէ ՚ի հաւախօսի,
 36 եթէ ընդ առաւօտս: ³⁶ Գուցէ՛ եկեալ յանկարծակի՝ գրանիցէ զձեզ ՚ի
 37 քուն: ³⁷ Բայց գոր ձեզդ ասեն, ամենեցուն ասեն. Արթուն կացէք:
- 14** ¹ Եւ եր զափիկն և բաղարջակերք յեփ երկուց ատուրց. խնդրէին եւ
 քահանայապետքն և դպիրք՝ եթէ զիախոյ զնա նենգան կալեալ սպանանիցեն:
 2 ² Բայց ասէին՝ թէ մի՝ ՚ի փօնի ասփ, զի մի՛ խառվութիւն լինիցի ժողո-
 վրդեանն:
- 3 ³ Եւ մինչ էր ՚ի Բեթանիա ՚ի փան՝ Սիմովնի բորոտի բազմեալ, եկն ^{ԽԴ}
 կին մի որ ունէր շիշ իւղոյ նարդեան՝ ազնուի մեծագնոյ, և բեկեալ զշիշն՝
 4 եհեղ ՚ի վերայ զլիտոյ նորա: ⁴ Եւ աշակերտքն՝ զգարէին և ասէին. Ընդէի
 5 է կորուստ իւղոյդ այդորիկ: ⁵ Մարթ եր գայդ եղ վաճառել՝ աւելի՛ քան
 երեք հարեր դահեկանի, և փալ աղքատաց: Եւ զայրանային նմա յոյժ:
 6 ⁶ Եւ Յիսուս՝ ասէ ցնոսա. Թոյլ փութ դմա. զի՞ աշխատ առնէք, զի գործ
 7 մի՛ բարի՛ գործեաց դա յիս: ⁷ Յամենայն ժամ զաղքատս ընդ ձեզ ունիք,
 և յորժամ կամիք՝ կարօղ էք առնել նոցա բարիս. այլ զիս՝ ոչ յամենայն
 8 ժամ ընդ ձեզ ունիք: ⁸ Դա՛ գոր ունէրդ, արար. յառաջագոյն խնդեաց
 9 զմարմին իմ ՚ի նշան պատանաց: ⁹ Ամեն ասեն ձեզ. ուր և քարոզեսցի
 աւերարանս այս ընդ ամենայն աշխարհ, և գոր արար դա՝ խօսեսցի՛
 10 վասն յիշատակի դորին: ¹⁰ Եւ Յուդա Սկարիովփացի մի յերկոտասանից
 11 անփի, զնաց՝ առ քահանայապետսն՝ զի մատնեացէ՛ զնա նոցա: ¹¹ Նորա
 իբրև լուան՝ խնդացին, և խոստացան նմա փայլ արծաթ. և խնդրէր՝ թէ
 զիախոյ պարապով մատնեացէ զնա:
- 12 ¹² Եւ յառաջնում ատուր բաղարջակերացն՝ յորժամ զգափիկն զենուին, ^{ԽԵ}

27 Ունակք. Եւ ժողովեացեն զընտրեալս: **28 Ունակք.** Ի թզենոյն ուսարուք զառակն:

29 Ունակք. Մերձ է ՚ի դուրս: **30 Ունակք.** Մինչ այս ամենայն եղի՛: **31 Ունակք.**

Իմ մի՛ անցցեն: **32 Ունակք.** Եւ ժամուն... բայց Նայր միայն: **33 Ունակք.** Զգոյ՛

լերուք, հսկեցէք: **34 Ունակք.** Եւ փայցէ ծառայից... գգործս իւր... պատուեր փացէ:

35 Ունակք. Ոչ գիտէք թէ երբ... յերեկարեայ: **14. 1 Ունակք.** Նենգութեամբ կալեալ

սպա՛: **2 Ունակք.** Լինիցի ՚ի ժողովրդեանն: **3 Ունակք.** Շիշ մի իւղոյ: **4 Բազումք.**

Ընդէր եղև կորուստ: **5 Ունակք.** Քան երեք հարիւր դենարի: **8 Ունակք.** Զոր ունէր

արար: **9 Ունակք.** Զոր արարդ դա: *Ոսկան.* Խօսեսցի յիշատակի դորա: **10 Ունակք.**

Մի յերկոտասանիցն զնաց: **11 Բազումք.** Տալ նմա արծաթ:

ասեն ցնա աշակերտքն. Ո՛ր կամիս՝ երթիցուք պատրաստեցուք, զի կերիցես զգարիկն: ¹³ Եւ առաքէ երկուս յաշակերտաց անտի՝ և ասէ ցնոսա. Երթայք՝ ՚ի քաղաքն, և իբրև մրանիցէք ՚ի քաղաքն՝ պարահեսցէ ձեզ այր մի, որ սափոր ջրոյ յուն ունիցի, երթայք զհետ նորա: ¹⁴ Եւ յոր փուն մրանիցէ, ասասցիք ցրանուտերն. Վարդապէտ ասէ. Ո՛ր են իջավանքն, ուր աշակերտօքս ուրիցեմ զգարիկն: ¹⁵ Եւ նա ցուցցէ ձեզ վերնափուն մի մեծ՝ զարդարեալ. անդ պատրաստեսցիք մեզ: ¹⁶ Եւ զնացին պատրաստել՝ աշակերտքն նորա. եկին ՚ի քաղաքն, և զփին որպէս ասացն նոցա. և պատրաստեցին զգարիկն: ¹⁷ Եւ իբրև երեկոյ եղև՝ զայ՛ երկոպասանիւքն հանդերձ:

¹⁸ Եւ իբրև բազմեցան՝ և դեռ ուրէին, ասէ Յիսուս. Ամէն ասեն՝ ձեզ՝ զի մի ոմն ՚ի ձէնջ՝ մաքնելոց է զիս, որ ուրէ՛ իսկ ընդ իս: ¹⁹ Եւ նոքա սկսան փրփմել՝ և ասել մի ըստ միոջէ. Միթէ են իցեմ, և մեան՝ Միթէ՛ են իցեմ: ²⁰ Նա պարասխանի ետ՝ և ասէ ցնոսա. Մի յերկոպասանից այսփի, որ միտեաց ընդ իս ՚ի սկաւառակդ: ²¹ Այլ Որդի մարդոյ երթայ՝ որպէս և գրեալ է վասն նորա. բայց վայ՛ իցէ մարդոյն այնմիկ՝ յոյր ձեռս Որդին մարդոյ մաքնեսցի. լա՛ն էր նմա՝ եթէ չէր իսկ ծնեալ մարդն այն: ²² Եւ մինչդեռ ուրէին, առեալ Յիսուսի հաց՝ օրհնեաց և երել՝ ետ նոցա՝ և ասէ. Առէք՝ այդ է մարմին իմ: ²³ Եւ առեալ բաժակ՝ զոհացաւ ետ նոցա, և արբին ՚ի նմանէ ամենեքեան: ²⁴ Եւ ասէ ցնոսա. Այս է արին իմ նորոյ ոխսփի, որ փոխանակ բազմաց հեղոյ: ²⁵ Ամէն ասեն՝ ձեզ, թէ ոչ ևս յաւելից ըմպել ՚ի բերոյ որթոյ, մինչև ցօրն ցայն, յորժամ արբից զնա նոր՝ յարքայութեան Աստուծոյ: ²⁶ Եւ զոհացեալ՝ ելին ՚ի լեռն Չիթենեաց: ²⁷ Եւ ասէ ցնոսա Յիսուս. Ամենեքին՝ զայթազդելոց էք յինէն յայսմ զիշերի. զի գրեալ է, թէ հարից զհովիւն՝ և ոչխարքն ցրուեսցին: ²⁸ Այլ յեք յարութեան իմոյ՝ յառաջագոյն երթայց քան զձեզ ՚ի Գալիլեա: ²⁹ Պարասխանի ետ Պե՛րրոս՝ և ասէ ցնա. Թեպէտ և ամենեքեան զայթազդեսցին, այլ ես՝ ոչ: ³⁰ Եւ ասէ ցնա Յիսուս. Ամէն ասեն՝ քեզ. թէ դո՛ւ իսկ՝ յայսմ զիշերի մինչև՛ հաւու խօսեալ իցէ՛ երիցս ուրասցես զիս: ³¹ Իսկ Պե՛րրոս առաւել ևս պնդէր և ասէր. Եթէ մեռաննլ ևս հասանիցէ ընդ քեզ, զքեզ ոչ ուրացայց: Նոյնպէս և ամենեքեան ասէին: ³² Գա՛ն ՚ի գեղն՝ որում անուն էր՝ Գեսեսմանի. և ասէ ցաշակերտսն. Նստարո՛ւք ասպ՝ մինչ ես յաղօթս կացից: ³³ Եւ առնու ընդ իւր զՊե՛րրոս և զՅա՛կովբոս և զՅովհա՛ննէս, և սկսաւ փխրել՝ և հոգալ: ³⁴ Յայնժամ ասէ ցնոսա. Տրտո՛ւմ է անձն իմ մինչև ՚ի մահ, մնացէք ասպ՝ և ար-

12 Ոսկան. Յորում զպատերն զենուին: **13 Ոմանք.** Եւ առաքեաց երկուս յաշակերտացն և... ՚ի քաղաք. և իբրև մրանէք.. պարահիցէ: **14 Ոսկան յաւելու.** Իջեվանքն իմ: **15 Յօրինակիին.** Ձեզ փուն մի մեծ: **16 Օրինակ մի.** Եւ արարին որպէս ասաց նոցա: **19 Ոմանք.** Եւ միան ասէ. Միթէ ես իցեմ: **20 Ոմանք.** Մի յերկոպասանիցդ որ: **21 Ոմանք.** Որպէս գրեալ է... Որդի մարդոյ... այնտրիկ՝ յոյր ձեռն Որ՞: **22 Ոմանք.** Ետ ցնոսա և ասէ: **23 Ոմանք.** Գոհացաւ և ետ նոցա: **25 Ոմանք.** Ի բերոյ որթու... յորժամ արբից զսա. կամ՝ զոս նոր: **28 Օրինակ մի.** Այլ յեք յառնելոյն իմոյ: **29 Ոմանք.** Գայթազդեսցին ՚ի քէն. այլ ես ոչ: **30 Ոմանք.** Ուրացս զիս: **32 Աստուծոյ բաց ՚ի սակարուց ոմանց նոր օրինակաց՝** գրեթէ ամենայն զրչագիրք մեր միարսն գրեն. Գեսեսմանի. կամ՝ Գեսամանի. զոր ՚ի Մարթ. Իջ 36 դնեն՝ Գեսեսմանի: **Ոմանք.** Ի գեսաղն. կամ՝ ՚ի գեղն... մինչև ես յաղօթս:

35 թո՛ն կացէք: ³⁵ Եւ մաքուցեալ սակաւիկ մի յառաջ, անկան՝ ՚ի վերայ երեսաց իւրոց յերկիր. և կայր յաղօթս, զի եթէ հնար՝ ինչ է՝ անցցէ ՚ի
 36 նմանէ ժամն: ³⁶ Եւ ասէ. Աբբա՛, Նայր, ամենայն ինչ՝ քեզ հնարատր՝
 է, անցո՛ր զբաժակս զայս յինէն. բայց ո՛չ որպէս ես կամիմ՝ այլ որ-
 37 պէս դո՛ւ կամիս: ³⁷ Եւ գայ՝ գրանէ գնոսա զի ննջէի՛ն, և ասէ ցՊե՛րրոս.
 38 Միմովն ննջեն. ո՛չ կարացեր ժամ մի արթոնն կալ: ³⁸ Արթոնն կացէք և
 յաղօթս կացէք, զի մի՛ մըջիք ՚ի փորձութիւն. ոգիս յօժար է՝ բայց մաք-
 39 մինս րկարի: ³⁹ Եւ դարձեալ՝ չոգաւ եկաց յաղօթս, և զնո՛յն բանս ասաց:
 40 ⁴⁰ Դարձաւ միսանգամ անդրէն՝ և եգիպ գնոսա ՚ի քուն. քանզի էին
 աչք նոցա ծանրացեալ՝ և ո՛չ զիպէին թէ զի՛նչ պարասխանի րայցեն
 41 նմա: ⁴¹ Գայ՝ երրորդ անգամ, և ասէ ցնոսա. Ննջեցէք՝ այսուիեպս և
 հանգերո՛ւք, զի հասեալ է վախճան. եկն ժամ, և ահա մարմնի՛ Ռոդի
 42 մարդոյ ՚ի ձեռս մեղաւորաց: ⁴² Ան արիք գնացո՛ւք. զի ահաւասիկ՝
 43 մերձեցան որ մարմնելոցն է զիս: ⁴³ Եւ մինչդեռ նա զայն խօսէր, գայ
 Յուդա Սկարիովրացի՝ մի յերկոպասանից անպի, և ընդ նմա ամբո՛խ
 44 սուսերօք և բրօք՝ ՚ի քահանայապետիցն և ՚ի դպրաց և ՚ի ծերոց: ⁴⁴ Տու-
 եալ էր նշան մարմնչին՝ և ասէր. Ընդ որում ես համբուրեցից՝ նա՛ է.
 45 կալջիք գնա՝ և րարջիք զգուշութեամբ: ⁴⁵ Եւ մաքուցեալ վաղվաղակի՝
 46 ասէ՛ ցնա. Ռաբբի, ռաբբի: Եւ համբուրեաց գնա: ⁴⁶ Եւ նոքա արկի՛ն
 47 ՚ի նա ձեռս՝ և կալան գնա: ⁴⁷ Եւ մի ոմն յայնցանէ որ զնովան կա-
 յին՝ ձգեաց սուր, և եհար՝ զժառայ քահանայապետին, և ՚ի բաց եհան
 48 զունկն նորա: ⁴⁸ Պարասխանի եր Յիսուս՝ և ասէ ցնոսա. Իբրև ՚ի
 49 վերայ աւազակի՛ ելէք սուսերօք և բրօք՝ ունել զիս: ⁴⁹ Նանապագ առ
 ձեզ էի՝ և ուսուցանէի ՚ի րաճարին, և ո՛չ կալարուք զիս. այլ զի լցցին
 50 զիրք մարգարէիցն: ⁵⁰ Յայնժամ թողին գնա աշակերտքն ամենեքի՛ն՝ և
 51 փախեան: ⁵¹ Եւ ոմն երիպասարդ զհետ երթայր նորա՝ արկեալ զիւրև
 52 կրան մի ՚ի մերկուց. ունէին գնա երիպասարդքն. ⁵² և նորա թողեալ
 53 զկրան՝ փախեան մերկ ՚ի նոցանէ: ⁵³ Եւ րարան՝ զՅիսուս առ քահանա-
 յապետն Կայիափա. և զային ընդ նմա ամենայն քահանայապետքն՝ և
 54 դպիրք և ծերք: ⁵⁴ Եւ Պե՛րրոս երթայր ՚ի հեռասարանէ զհետ նորա՝ մինչև
 ՚ի ներքս իսկ ՚ի գաւիթ քահանայապետին, և նստէր ընդ սպասաւորսն.
 55 և ջեռնոյր առ լուսովն: ⁵⁵ Իսկ քահանայապետքն՝ և ամենայն արեանն՝
 խնդրէին հակառակ Յիսուսի վկայութիւն ինչ, զի սպանանիցեն գնա.
 56 և ո՛չ գրանէին: ⁵⁶ Զի բազում սուր վկայութիւն վկայէին զնմանէ, և
 57 նման միմեանց՝ ո՛չ էին վկայութիւնքն: ⁵⁷ Այլք՝ յարուցեալ վկայէին սուր
 58 զնմանէ, և ասէին. ⁵⁸ թէ մեք լուրք ՚ի դմանէ զի ասէր. Ես քակեցից
 զրաճարդ զայդ ձեռագործ, և զերիս աուրս շինեցից այլ առանց ձեռագործի:
 59, 60 ⁵⁹ Սակայն և այնպէս՝ չէր նման վկայութիւնն նոցա: ⁶⁰ Ապա յարուցեալ

36 Ոմանք. Աբբա՛հայր: **38 Ոմանք.** Նոգիս յօժար է: **39 Ոմանք.** Կաց յաղօթս... բան ասաց: **41 Ոմանք.** Զի ահա հասեալ է: **43 Ոմանք.** Մի յերկոպասանից. և ընդ: **44 Ոմանք.** Մարմնչի՛ և ասէ: **49 Ոմանք.** Նանապագ ընդ ձեզ էի: **53 Ոսկան.** Ամենայն քահանայքն և դպ՛: **54 Առ Ոսկանայ պակասի.** Երթայր ՚ի հեռասարանէ զհետ: **Ոմանք.** Ի՛ն երբքս իսկ ՚ի րահ քահանայա՛... և ջեռնոյր առ լոյսն: **55 Ոսկան.** Վկայութիւն ինչ զի չարախօսեացն գնա: **56 Ոմանք.** Զի բազումք սուր վկ՛:

քահանայապետն ՚ի մէջ՝ հարցանէր զՅիսուս՝ և ասէր. Ոչինչ փաս պա-
 րասխանի, զի՛նչ դոքա՞ զքէն վկայեն: ⁶¹ Եւ նա՛ լո՛ռ և եթ կայր՝ և չբայր 61
 ինչ պարասխանի: Դարձեալ քահանայապետն հարցանէր զնա կրկի՛ն
 անգամ և ասէր. Դո՛ն ես Քրիստոս Որդի Աստուծոյ օրհնելոյն: ⁶² Պա- 62
 րասխանի եր Յիսուս՝ և ասէ ցնա. Դո՛ն ասացեր թէ ես եմ. բայց
 փեսանիցէք զՈրդի մարդոյ նստեալ ընդ աջմէ՛ Զօրութեան, և եկեալ
 ընդ ամպս երկնից: ⁶³ Եւ քահանայապետն պարառեա՛ց վաղվաղակի 63
 զպարմուճանս իւր՝ և ասէ. Զի՛նչ ևս պիտոյ են մեզ վկայք, ⁶⁴ ահա՛ 64
 լուայք ամենեքին զհայհոյութիւն ՚ի բերանոյ՝ դորա, զհա՛րդ թուի ձեզ:
 Եւ ամենեքեան դարապարտեցին զնա՝ թէ մահապարտ է: ⁶⁵ Եւ ոմանք՝ 65
 սկսան թքանել ընդ երեսս նորա. ձորձ զզխով արկանել՝ կռփել և
 ասել. Մարգարեաց մեզ Քրիստոսոյ՝ ո՛վ է այն որ եհարն զքեզ: Եւ
 սպասաւորքն ապարկս հանէին նմա: ⁶⁶ Եւ Պե՛տրոս մինչդեռ էր ՚ի խո- 66
 նարի ՚ի գաւթին, զայ՛ աղախին մի քահանայապետին, ⁶⁷ և փեսանէ զնա 67
 զի ջռնոյր. հայեցան ընդ նա՛ և ասէ. Եւ դո՛ն ընդ Յիսուսի Նազովրեցոյ
 էիր:

ԽԵ ⁶⁸ Նա՛ ուրացան և ասէ. Ոչ՛ ճանաչեմ, և ոչ՛ գիտեմ զի՛նչ դո՛նդ ասես: 68
 Եւ իբրև էլ յարպաքին գաւթին, և հա՛ն խօսեցաւ: ⁶⁹ Դարձեալ ետես 69
 զնա աղախինն, և սկսաւ ասել ցայնոսիկ որ շուրջն կային, թէ և սա՛ ՚ի
 նոցանէ է: ⁷⁰ Եւ նա դարձեալ ուրացան: Եւ յեր սակաւ միոյ՝ դարձեալ 70
 որ շուրջն կային ասե՛ն ց՛Պե՛տրոս. Արդարև և դո՛ն ՚ի նոցանէ՛ ես, քանզի
 Գալիլեացի՛ ես, և խօսքդ իսկ քո նմա՛ն են: ⁷¹ Եւ սկսաւ նզովել՝ երդնուլ և 71
 ասել, թէ ոչ՛ գիտեմ զայրն՝ զորմէ՛ դուքոյ ասէք: ⁷² Եւ նոյն ժամայն կրկին 72
 հա՛ն խօսեցաւ: Եւ յիշեաց Պե՛տրոս զբանն՝ զոր ասաց ցնա Յիսուս, թէ
 չե՛լ իցէ հաւու երիցս խօսեալ՝ զի դու երիցս ուրացես զիս, և սկսաւ լալ:

¹ Եւ վաղվաղակի ընդ առաւօտն խորհուրդ արարեալ քահանայապետի 45
 հանդերձ ծերովքն և դպրօք՝ և ամենայն արեանն կապեցին՝ զՅիսուս՝ և
 փարան մաքնեցին Պիղատոսի: ² Եւ հարց զնա Պեղատոս՝ և ասէ. Դո՛ն 2
 ես թագաւորն Նրէից: Նա՛ պարասխանի՛ եր նմա և ասէ. Դո՛ն ասես:
³ Եւ չարասխօսէին զնմանէ՛ յոյժ քահանայապետքն. և նա՛ ոչինչ փայր 3
 պարասխանի: ⁴ Իսկ Պեղատոս դարձեալ հարցանէր զնա. Ոչինչ փաս 4
 պարասխանի, փեն քանի ամբաստանեն զքէն: ⁵ Եւ Յիսուս այնուիտեպն՝ 5
 ոչինչ եր պարասխանի, մինչև զարմանալ յոյժ Պիղատոսի: ⁶ Բայց 6
 ըստ փօնի՝ արձակէր նոցա զմի որ զկապեալ, զոր ինքեանք խնդրէին:
⁷ Եւ էր՝ որում անուն էր Բարաբբա՛ կապեալ ընդ խռովիցսն, որոց ՚ի 7
 խռովելն՝ այր մի սպանեալ էր: ⁸ Ի՛ ձայն բարձր սկսաւ աղաղակել 8

61 Ոսկան. Եւ Յիսուս լոռ և եթ կայր: *Ոմանք.* Նարցաներ ցնա կր՛... Քրիստոս Որդի Օրհնելոյն: **62 Ոմանք.** Ընդ աջմէ՛ զօրութեանն: *Ուր Ոսկան յակրու.* զօրութեան Աստուծոյ: **63 Ոմանք.** Զպարմուճանն իւր: **66 Ոմանք.** Ի խոնարհ գաւթին: **67 Ոմանք.** Նայեցաւ ընդ նա և ասէր: **69 Օրինակ մի.** Եւ ասէ ցայնոսիկ որ: **71 Ոմանք.** Եւ նա սկսաւ նզովել և երդ՛: **72 Ոմանք.** Զբանն Յիսուսի զոր ասաց թէ մինչև իցէ: *Ոմանք.* Նաու խօսել երկիցս. *կամ՝* երկիցս խօսեալ՝ զի դու երիցս: **15. 1 Ոմանք.** Ընդ առաւօտն: *Յօրինակին՝ յայսմ վայրի երկիցս գրի՛* Պիղատոսի. *որ ամենայն ուրեք դնի՛* Պեղատոս. Պեղատոսի. *համաձայն ընտրութեան օրինակաց:* **2 Ոմանք.** Եհարց զնա... թագաւոր Նրէից: **6 Ոմանք.** Զմի որ կապեալ: **7 Ոսկան.** Որոց ընդ խռովելն՝ զայր մի:

ամբոխն՝ և խնդրել որպէս սովոր էր, զի արձակեացէ նոցա զԲարաբբայն: 9 ⁹Պապասխանի եր Պեղաբոս և ասէ ցնոսա. Կամի՞ք զի արձակեցից 10 ձեզ զարքայն Նրէից: ¹⁰Քանզի գիպէր՝ թէ առ նախանձոն մարնե- 11 ցին զնա քահանայապետքն: ¹¹Որք՝ և զամբոխն հաւանեցուցին՝ զի 12 արձակեացէ նոցա զԲարաբբայն: ¹²Դարձեալ պապասխանի եր Պեղաբոս՝ 13 և ասէ ցնոսա. Իսկ՝ զի՞նչ կամիք թէ արարից զարքայն Նրէից: ¹³Եւ նո- 14 քա դարձեալ աղաղակէին՝ յուզեալք ՚ի քահանայապետիցն. ՚Ի խաչ 15 հան զդա: ¹⁴Ասէ ցնոսա Պեղաբոս. Զի՞նչ ինչ չար արարեալ իցէ որրա: 16 Եւ նոքա առաւել ևս աղաղակէին և ասէին. ՚Ի խաչ հան զդա: ¹⁵Իսկ 17 Պեղաբոս՝ իբրև զմիպս կամեցաւ հաճել զամբոխին, արձակեաց նոցա 18 զԲարաբբայն. և զՅիսուս զան՝ հարեալ՝ եր ՚ի ձեռս զի ՚ի խաչ ելանիցէ: 19 ¹⁶Եւ զինուորքն փարան՝ զնա ՚ի ներքս ՚ի գաւիթն՝ ուր հրապարակն 20 էր. և կոչէն միանգամայն զամենայն զգունդն. ¹⁷և զգեցուցանեն նմա 21 քղամիդ կարմիր և ծիրանիս, և եղին ՚ի գլուխ նորա պսակ արարե- 22 ալ ՚ի փշոց: ¹⁸Եւ սկսան ողջոյն փալ նմա՝ և ասել. Ողջ եր արքայդ 23 Նրէից: ¹⁹Եւ ձեծէին զգլուխն եղեգամբ, և թքանէին ընդ երեսս, և ՚ի 24 ծունր իջեալ երկիր պագանէին նմա: ²⁰Եւ իբրև կապակեցին զնա, 25 մերկացուցին զքղամիդն և զծիրանիս, և զգեցուցին նմա զիր հան- 26 դերձ. և ածին արտաքս զի ՚ի խաչ հանցեն զնա: ²¹Եւ ունէին պա- 27 հակ զՍիմոն Կիւրենացի՝ որ ընդ այն անցանէր եկեալ յագարակէ. 28 զհայրն Աղէքսանդրի և Ռուփայ, զի բարձցէ՛ զխաչափայտն նորա: ²²Եւ 29 ածեն զնա ՚ի Գողգոթա րեղի մի, որ թարգմանի՝ Տեղի՛ կառափելոյ: 30 ²³Եւ փային նմա զինի զըմռտեալ, և նա ոչ առ. և հանեն զնա ՚ի խաչ: 31 ²⁴Եւ բաժանեցին զհանդերձս նորա, արկեալ վիճակս ՚ի վերայ՝ թէ ո՛ 32 զինչ առնուցու: ²⁵Էր ժամ՝ երրորդ, և հանին զնա ՚ի խաչ: ²⁶Եւ եր 33 զիր վնասու նորա գրեալ, թէ թագաւոր է Նրէից: ²⁷Եւ ընդ նմա հանին 34 ՚ի խաչ երկուս աւագակս, մի ընդ աջմէ՛ և մի ընդ ահեկէ՛ նորա: ²⁸Եւ 35 լցան զիրն որ ասէ, թէ ընդ անօրէնս համարեցաւ: ²⁹Եւ որք անցանէին 36 հայիոյէին զնա՝ շարժեալ զգլուխս իւրեանց, և ասէին. Վա՛հ, որ քակէիր 37 զտաճարն՝ և զերիս աուրս շինէին. ³⁰ապրեցո՛ր զանձն քո՛ և էջ՝ ՚ի 38 խաչէդ: ³¹Նոյնպէս և քահանայապետիցն այլայն արարեալ՝ ընդ միմե- 39 անս հանդերձ դպրօքն՝ և ասէին. Զայլս ապրեցոյց՝ զանձն ոչ կարասցէ 40 ապրեցուցանել. ³²Քրիստոսդ արքայդ Իսրայէլի. իջցէ՛ այժմ ՚ի խաչէ՛ 41 այրի, զի րեացուք և հաւաքասցուք դմա: Եւ որ ընդ նմա ՚ի խաչն ելեալ 42 էին՝ նախապէին զնա: ³³Եւ իբրև վեց ժամ եղև՝ խաւար կալաւ զամեն- 43 այն երկիր մինչև ցինն ժամն: ³⁴Եւ յիններորդ ժամուն աղաղակեաց Յի- 44 սուս ՚ի ձայն մեծ՝ և ասէ. Եղի՛ Եղի՛ զանա սաբաքթանի. որ թարգմանի՝

12 Ոմանք. Կամք զի արարից զար՛: **14 Յօրինակին պակասէր.** Զի՞նչ ինչ չար արարեալ: **Ուր ոմանք.** Զի՞նչ չար արարեալ: **16 Ոմանք.** Որ հրապարակն էր: **18 Ոմանք.** Ողջ լեր արքայդ: **20 Ոմանք.** Մերկացին զքղամիդն... զիր հանդերձն... ՚ի խաչ հանիցեն զնա: **21 Օրինակ մի.** Աղէքսանդրու և Ռուփեայ: **23 Ոմանք.** Եւ հանին զնա ՚ի խաչ: **24 Ոսկան յաւելու.** Եւ իբրև խաչեցին զնա՝ բաժանեցին: **Ոմանք.** Զհանդերձ նորա: **27 Ոմանք.** Եւ մի յահեկէ, նորա: **28 Ոմանք.** Գիրն որ ասէր, թէ ընդ անօրէնս: **29 Ոմանք.** Շարժէին զգլուխս: **31 Ոմանք.** Դպրօք՝ ասէին... ոչ կարէ. *կամ* ոչ կարէր ապրեցուցո՛ր: **33 Բազումք.** Յինն ժամ:

Աստուած ին, Աստուած ին, ընդէր թողեր զիս: ³⁵ Եւ ոմանք ՚ի նոցանէ՝ ³⁵ 35
 որ շուրջն կային զնովա՝ իբրև լուան, ասէին՝ թէ զԵղիա՛ կարդայ: ³⁶ Եւ ³⁶ 36
 ընթացեալ մի ոմն՝ ելից սպունգ մի քացախով, և հարեալ յեղեգան՝
 փայր ընպէ՛կ նմա, և ասէ. Թո՛յլ փուր, փեսցուք՝ գա՛յ Եղիա իջուցանել
 զդա: ³⁷ Եւ Յիսուս արձակեաց ձայն մեծ՝ և եհա՛ն զոգի: ³⁸ Եւ վարագոյր ^{37, 38}
 փաճարին պափառեցան յերկուս՝ ՚ի վերուստ մինչև ՚ի խոնարի: ³⁹ Եւ ³⁹ 39
 փեսեալ հարիւրապետին որ կայր անո՞ թէ աղաղակեաց և եհան զոգի,
 և ասէ. Արդարև՝ այրս այս Որդի՛ Աստուծոյ էր: ⁴⁰ Եին և կանայք որ ⁴⁰ 40
 հայէին ՚ի հեռաստանէ. յորս էր Մարիամ Մագդաղենացի, և Մարի-
 ամ Յակովբոս փոքրկան և Յովսեայ մայրն, և Սողովմէ. ⁴¹ որք յորժամ ⁴¹ 41
 էրն ՚ի Գալիլեա՝ զհե՛ր շրջէին նորա, և պաշտէին զնա. և այլ բազում
 կանայք՝ որք ընդ նմա՛ իսկ եկեալ էին յԵրուսաղէմ:

⁴² Եւ իբրև երեկոյ եղև, քանզի ուրբաթ էր՝ որ շաբաթն մտանէր, ⁴² 42
⁴³ եկեալ Յովսեփ որ յԱրիմաթեայն էր. այր պարկեշտ, նախարար, որ և ⁴³ 43
 ինքն իսկ անկն ունէր արքայութեան Աստուծոյ. համարձակեցաւ եմո՛ւր
 առ Պեղարոս, և խնդրեաց զմարմինն Յիսուսի: ⁴⁴ Եւ Պեղարոս զարմացա՛ւ
 թէ այնչափ վաղ մեռաւ. և կոչեցեալ առ ինքն զհարիւրապետն, եհարց
 զնա և ասէ, թէ արդարև՝ այնչափ վաղ մեռաւ: ⁴⁵ Եւ իբրև ստուգեաց ՚ի ⁴⁵ 45
 հարիւրապետէ անփի, շնորհեաց զմարմինն Յովսեփայ: ⁴⁶ Եւ Յովսեփ ⁴⁶ 46
 զնեաց կրաւ, և իջուցեալ զնա՝ պափեաց կրաւովն, և եղ ՚ի գերեզմանի՝
 զոր էր փորեալ ՚ի վիմէ. և թաւալեցոյց վէմ մի դռնն գերեզմանին: ⁴⁷ Իսկ ⁴⁷ 47
 Մարիամ Մագդաղենացի, և Մարիամ Յակովբայ և Յովսեայ՝ փեսի՛ն
 զփրդին ուր եղաւ:

¹ Եւ իբրև անց շաբաթն, Մարիամ Մագդաղենացի՝ և Մարիամ Յակովբայ ¹ 16
 և Սողովմէ՝ չոգան պափրաստեցին խունկս, զի եկեսցեն օժցեն զնա:
² Եւ ընդ առաւօտս միաշաբաթոյն գա՛ն ՚ի գերեզմանն ընդ արևագալն, ² 2
³ և ասէին ցմիմեանս. Ո՛վ թաւալեցուցէ մեզ զվէմն ՚ի դրաց գերեզմա- ³ 3
 նին: ⁴ Եւ հայեցեալ փեսին՝ զի թաւալեցուցեալ էր զվէմն ՚ի գերեզմանէն. ⁴ 4
 քանզի էր մեծ յոյժ: ⁵ Եւ մտեալ ՚ի ներքս ՚ի գերեզմանն, փեսին երիտասա՛րդ
 մի՝ զի նստէր ընդ աջմէ կողմանէ՝ զգեցեալ պափմուճան սպիտակ, և
 զարհուրեցան: ⁶ Եւ նա ասէ ցնոսա. Մի՛ երկնչիք. զՅիսուս խնդրէք ⁶ 6
 զՆազովրացի զխաչելեալն, յարեան՝ չէ՛ աստ. ահաւաղիկ փրդին ուր
 եղին զնա: ⁷ Այլ երթայք ասացէ՛ք ցաշակերպս նորա և ցՊե՛տրոս, եթէ ⁷ 7
 ահա՛ յառաջագոյն երթայ քան զձեզ ՚ի Գալիլեա, անդ փեսանիցէք զնա՝
 որպէս ասացն ձեզ: ⁸ Եւ իբրև լուան էլին և փախեան ՚ի գերեզմանէն, ⁸ 8

34 *Ոմանք*. Էլի Էլի՝ լամայ՝ սափաքթանի: *Յօրինակին*. Ղամասա՛ւ բաքթանի: 35 *Ոմանք*. Ասէին. ԶԵղիա կար:՝ 36 *Ոսկան*. Թոյլ փուր, փեսց:՝ 37 *Ոմանք*. Եհան զոգին: 38 *Ոմանք*. Մինչ ՚ի խոնարի: 39 *Ոմանք*. Թէ աղաղակեաց... զոգի, ասէ: 40 *Ոմանք*. Էին կանայք... Յակովբայ փոքրկանն: 41 *Բազումք*. Որ ընդ նմա իսկ եկեալ էին: 42 *Բազումք*. Որ ՚ի շաբաթն. *կամ*՝ ՚ի շաբաթ մտան:՝ 43 *Բազումք*. Արքայութեանն Աստուծոյ: 46 *Ոսկան*. Որ էր փորեալ: *Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ*. Վէմ մի՛ ՚ի դռնն գե՛:՝ 16. 1 *Ոսկան*. Եկեսցեն և օժցեն: 2 *Բազումք*. Միաշաբաթոն: 3 *Ոմանք*. Ո՛ թաւալեցուցէ: 4 *Ոսկան*. Թաւալեցուցեալ էր վէմն: 7 *Ոմանք*. Յաշակերպսն նորա:

բանգի զահի՛ հարեալ էին. և ո՛չ ումեք ինչ ասացին, զի երկնչէին:

ԱԲԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՄԱՐԿՈՍԻ:

Աւերարան ըստ Մարկոսի

- 9 ⁹Յարուցեալ Յիսուս, առաւօրուն առաջին միաշաբաթուն՝ երևեցան
10 Մարիամու Մագդաղենացոյ, յորմէ հանեալ էր զեւթն դևն: ¹⁰Եւ նա՛ եր-
թեալ պարմեաց՝ այնոցիկ որ ընդ նմայն էին, մինչ դեռ լային և սգային:
11 ¹¹Նոքա իբրև լուան թէ կենդանի՛ է՝ և երևեցան նմա, ո՛չ հաւարացին:
12 ¹²Յերոյ՝ երևեցաւ այլով կերպարանա՛ւ՝ որք երթային յանդասարան:
13, 14 ¹³Նոքա չոգան պարմեցի՛ն այլոց, և ո՛չ նոքա հաւարացին: ¹⁴Յերոյ՝
մինչդեռ բազմեալ էին մեքասանքն, երևեցան նոցա, և թշնամանեաց
զանհաւարութիւն նոցա, և զխսարարութիւն. զի որ երևեցաւ նո-
15 ցա յարուցեալ ՚ի մեռելոց, և նոքա ո՛չ հաւարացին: ¹⁵Եւ ասէ՛ ցնոսա.
Երթայք յաշխարհ ամենայն, և քարոզեցէ՛ք զաւերարանն ամենայն արարածոց:
16 ¹⁶Որ հաւարայ և մկրտիցի՛ կեցցէ՛, և որ ո՛չն հաւարայ՝ դապապարտեցի՛:
17 ¹⁷Նշանք այնոցիկ՝ որ հաւարանն, երթիցեն զհետ այսոցիկ. յանուն իմ՝
18 դևն հանցեն. լեզուս խօսեսցին. ¹⁸՚ի ձեռս իւրեանց՝ օծս բարձցեն. և եթէ
մահացո՛ւ ինչ դեղ արբցեն, նոցա ինչ ո՛չ վնասեսցէ. ՚ի վերայ հիւանդաց
19 ձեռս դիցեն՝ և բժշկեսցեն: ¹⁹Եւ ինքն Տէր Յիսուս յնր խօսելոյն ընդ
20 նոսա՛ համբարձա՛ւ յերկինս, և նստա՛ւ ընդ աջմէ Նօր: ²⁰Եւ նոքա ելեալ՝
քարոզէին ընդ ամենայն երկիր՝ Տեառն գործակցութեամբ. և զբանն
հասարակէին ամենայն նշանօք՝ որ երթայր զհետ նոցա:

8 Ոմանք յառանկ հնազոյն օրինակաց յայս բան՝ Զի երկնչէին. *ասարարեն զաւերարանս Մարկոսի, աստէն դնելով զվախճանն. Կարարեցաւ աւերարան ըստ Մարկոսի. որք և իսպառ զանց առնեն զյաջորդաւ՝ Յարուցեալ Յիսուս, և այլն: Իսկ օրինակս մեր՝ համաձայն բազմաց, դրոշմեալ աստէն զվախճանականն՝ Աւերարան ըստ Մարկոսի. և անդրէն նորոգ վերնագիր կարգեալ յաջորդին, իբր յաւելուածոյ. Աւերարան ըստ Մարկոսի. այնպէս սկսանի՝ Յարուցեալ Յիսուս. և այլն: Որում և մեք համեմարեալ եղաք ըստ այլն՝ եղանակի: Որ Ոսկան մի-այն ըստ Լապիւնակակիս առանց ինչ անջրպետութեան շարունակեալ դնէ զնոյն ընդ վերնոյն: 9 Ոսկան. Զեթօն դևսն: 10 Ոմանք. Սգային և լային: 11 Ոմանք. Եւ երևեցաւ նոցա, ոչ հա՛: 12 Ոմանք. Երևեցաւ և այլով կեր՛: 13 Ոմանք. Եւ ոչ Աստուծոյ հաւարացին: 14 Ոմանք. Եւ ոչ նոքա հաւարացին: 15 Ոսկան յաւելու. Զաւերարանն արքայութեան ամենայն ա՛: 16 Ոսկան. Որ հաւարացէ և մկրտեցի... ոչն հաւարացէ դա՛: 17 Ոմանք. Նշանք այսոցիկ, կամ՝ այնոցիկ որ հաւարան, երթիցեն զհետ այնոցիկ: 18 Ոմանք. Օձք բարձցեն, նոցա ոչինչ մեղիցեն, և եթէ մահացու դեղ ինչ արբցեն. մի՛ վնասեսցէ նոցա: 20 Ոմանք. Գործակցութեամբ. զբանն հասարակեցին ամենայն նշանօք որ երթային զհետ նոցա: Ոմանք աստէն դրոշմեն զվախճանականն. Աւերարան ըստ Մարկոսի. կամ՝ Կարարեցաւ գլուխք աւերարանին որ ըստ Մարկոսի: Իսկ օրինակս մեր ասարարեն ՚ի վախճանի նշանակէ՛ Վամբարձմանն կարդա՛ զվերագրեալս:*

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԴՈՒԿԱՅ ԱԲԵՏԱՐԱՆԻՆ:

ԱԲԵՏԱՐԱՆՄ՝ որ ըստ Դուկայ գրեալ է: Նոյն ինքն Դուկաս՝ աշակերպ էր Պետրոսի, և ձեռնադրեցաւ ընթացակից Պաւղոսի, և վկայեցաւ ՚ի նմանէ: Սա գրեաց զԱւետարանս զայս: Սկիզբն առնէ ՚ի ծննդենն Յովհաննու, և զոր ըստ նմին. պարմէ՛ և զմարմնանալ Փրկչին, ազգաթի՛ն առնէ՛ և ելանէ՛ ՚ի Յովսեփայ ՚ի Դաւիթ, և ՚ի Դաւթայ մինչև յԱդամ: Պարմէ՛ սա՛ և զմկրտութիւնն Յովհաննու. և լինելով ՚ի լեառնն գիործելն ՚ի Սաբանայէ. և զընտրութիւն աշակերպացն, և այլ եւթանասունս. եցոյց նշանս և արուեստս բազումս եղեալս. և զխորհուրդ մարմութեան, և զկարարածն՝ որ մարմնեցաւ Պիղարոսի Պոնոփացոյ, և խաչեցաւ մարմնով. զի զինուորքն բաժանեցին՝ զհանդերձս նորա. և որք խաչեցան յերկուց աւագակացն մին՝ ապաշխարեաց խոստովանութեամբ: Եւ զի մարմին նորա եղաւ ՚ի գերեզման, և յարեաւ յերրորդ աւուրն. և յետ այսորիկ համբարձաւ յերկինս՝ փեսանելով հրեշտակացն:

Դուկաս՝ արուեստիւ բժիշկ գտով. սա՛ աշակերպեցաւ Փրկչին. և համարեալ կոչեցաւ ՚ի թիւս իւթանասնիցն: Իսկ յետոյ՝ աշակերպեցաւ Պաւղոսի. վասն որոյ ասի. Գովութիւն սորա յաւետարանին: Սա՛ հրամանաւ Պաւղոսի՛ գրեաց զաւետարանս իւր յԱնտիոք քաղաքի ՚ի լեզու Ասորի՛ զկնի ԺԷ ամի համբառնալոյ Փրկչին: Ունի գլուխս յիսբ: Վկայութիւնս ժէ: Տունս սպ:

Դուկաս՝ Յարութիւն:

ՄԿԻԶԲՆ ԳՎԽՈՅ

Աւետարանին որ ըստ Դուկայ:

	Դուկ.	Յովհ.	Մար.	Մարկ.
Վասն աշխարհագրին	ա
Վասն բացօթեայ հովուացն	բ
Վասն Սիմէովնի	գ
Վասն մարգարէին Աննայի	դ
Վասն լինելոյ բանին Աստուծոյ առ Յովհաննէս	ե	...	զ	...
Վասն՝ որոց հարցանէինն զՅովհաննէս	զ
Վասն փորձութեանց Փրկչին	է
Վասն՝ որ ունէր զհոգին դիւական	ը
Վասն զոքանչին Պետրոսի	թ	...	լ	բ
Վասն՝ որոց բժշկէին ՚ի պէսպէս հիւանդութեանց	ժ	...	թ	գ
Վասն որսոյ ձկանցն	ժա
Վասն բորոպին	ժբ	...	գ	դ
Վասն անդամալուծին	ժգ	ժգ	ժգ	ե
Վասն Անեայ մաքսատրին	ժդ	...	ժդ	զ
Վասն զօսացեալ ձեռինն	ժե	...	իա	է
Վասն առաքելոցն համարոյ	ժզ	...	ժթ	ը

	Դուկ.	Յովկ.	Մապ.	Մարկ.
Վասն երանույթանցն	ժէ	...	է	...
Վասն հարիւրապետին	ժը	...	է	...
Վասն որդոյ՝ այրոյն	ժթ
Վասն՝ որոց առաքեցանն 'ի Յովհաննէ	ի	...	ի	...
Վասն օծանելոյ զՏէրն մեռնան	իւ	իի	կթ	իւի
Վասն առակի սերմնացանին	իբ	...	իի	թ
Վասն սաստիկ ջուրցն	իգ	...	ժւ	ժ
Վասն՝ որ ունէր զԷգէտովն	իդ	...	ժթ	ժւ
Վասն դստեր ժողովրդապետին	իե	...	ժե	ժթ
Վասն Կեռաբէն կնոջն	իզ	...	ժգ	ժգ
Վասն առաքելոյ զերկոպասանն	իէ	...	ժթ	ժի
Վասն հինգ հացիցն, և երկու ձկանցն	իը	ժե	իգ	ժգ
Վասն ցաշակերպոսն հարցանելոյ	իթ	...	լգ	իի
Վասն այլակերպութեանն Յիսուսի	լ	...	լի	իե
Վասն լուսնահարին	լւ	...	լե	իզ
Վասն խորհելոյն՝ թէ ո՞վ մեծ իցէ	լթ	...	լէ	իէ
Վասն չքալոյն հրաման զկնի երթալ	լգ	...	ժ	...
Վասն երևեցուցանելոյ զԵթանաստնան	լի
Վասն հարցանելոյ օրինականին	լե
Վասն անկելոյն 'ի ձեռս առազակաց	լզ
Վասն Մարիամու և Մարթայի	լէ
Վասն յաղօթս կալոյն	լը
Վասն խոլ դիւին	լթ	...	իբ	...
Վասն՝ որ կինն ձայն եբարձ 'ի ժողովրդեանն	լս
Վասն նշան խնորելոյն	իւ	...	իգ	...
Վասն՝ որ փարիսեցին կոչեաց զՏէրն	իբ
Վասն վայ՝ քալոյ օրինականացն	իգ	...	ժգ	...
Վասն խնորոյ փարիսեցոցն	իդ	...	լթ	իբ
Վասն բաժանելոյ զինչսն ընդ եղբօրն	իե
Վասն պողպարեղոյ անոյց մեծապանն	իզ
Վասն Գալիլեացոցն՝ և որոց 'ի Սելովամ. և վասն թզենոյն	իէ
Վասն կարկամեալ կնոջն այսահարի	իը
Վասն առակացն	իթ	...	իի	...
Վասն՝ թէ սակաւք իցեն որ ապրելոց իցեն	ժ
Վասն՝ որք ասացին ցՅիսուս զՆերովդէ	ժւ
Վասն՝ որ ջրգողեալ էր	ժթ
Վասն՝ որք սիրեն զնախագահսն	ժգ
Վասն կոչելոյն յընթրիսն	ժի	...	ժւ	...
Վասն շինելոյ աշտարակին	ժե
Վասն հարեր ոչխարացն	ժգ	...	լը	...
Վասն զնացելոյն յաշխարհի հեռի անառակին	ժէ
Վասն անիրան Կնոսիսին	ժը

	Ղուկ.	Յովհ.	Մապ.	Մարկ.
Վասն մեծաբանն, և Ղազարու	ծթ̃
Վասն քրասն բորոքացն	կ̃
Վասն անիրաւ դաբաւորին	կւ̃
Վասն փարիսեցոյն, և մաքսաւորին	կբ̃
Վասն հարցանելոյ մեծաբանն զՅիսուս	կգ̃	...	խւ̃	իթ̃
Վասն կոյրին	կդ̃	...	խգ̃	լւ̃
Վասն Զակքէոսի	կե
Վասն զնալոյ առնուլ իւր թագաւորութիւն և դառնալ	կզ̃
Վասն առնլոյ զքրասն մնասն	կէ	...	կ̃	...
Վասն յաւանակին	կը̃	իգ̃	խե	լբ̃
Վասն հարցանելոյ քահանայիցն զՏէր	կթ̃	...	խը̃	լե
Վասն առակի՛ այգոյն	հ	...	ծ	լզ̃
Վասն դահեկանին	հւ̃	...	ծբ̃	լէ
Վասն սաղուկեցոցն	հբ̃	...	ծգ̃	լը̃
Վասն՝ թէ զիսիդ է որդի Դաւթի Քրիստոս ...	հգ̃	...	ծե	խ
Վասն երկո՛ն լումայի այրոյն	հդ̃	խւ̃
Վասն հարցման կաբարածին	հե	...	ծէ	խբ̃
Վասն զաբկին	հզ̃	...	կզ̃	խե
Վասն վիճելոյն՝ թէ ո՛վ մեծ իցէ	հէ	...	լէ	իէ
Վասն խնդրելոյն Սաբանայի	հը̃
Վասն նախաբանաց Ներովդի զՏէրն	հթ̃
Վասն կոծելոյ կանանցն	ձ
Վասն ապաշխարելոյ աւագակին	ձւ̃
Վասն խնդրելոյ զտէրունական մարմինն	ձբ̃	լէ	կը̃	խը̃
Վասն Կղէովպեանցն	ձգ̃
Վասն համբառնալոյն Տեառն	ձդ̃

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՂՈՒԿԱՍՈՒ

1 **Ք**ԱՆԶԻ բազումք յօժարեցին վերըստին կարգել զպարմութիւնն
2 վասն իրացն հասարակելոց ՚ի մեզ. ² որպէս աւանդեցին մեզ՝
3 որ իսկզբանէ ականաբես և սպասաւորք եղեն բանին: ³ Կան
եղև և ինձ որ իսկզբանէ զհետ երթեալ էի ամենայնի ճշմարտութե-
4 ամբ, կարգաւ գրել քեզ՝ քաջող Թեովիլէ. ⁴ զի ծանիցեն զբանիցն՝ որոց
5 աշակերտեցար, զճշմարտութիւնն: ⁵ Եւ եղև յաւուրս Ներովդի արքայի
Նրեասարանի, քահանայ ոմն՝ անուն Զաքարիա ՚ի դասակարգէ՝ Աքիայ.
6 և կին նորա ՚ի դպրեարցն Ահարովնի, և անուն նորա Եղիսաբեթ: ⁶ Եւ էին
արդարք երկոքին առաջի Աստուծոյ, զնային յամենայն պարտիրանս
7 և յիրաւունս Տեառն՝ անարարք: ⁷ Եւ ոչ գոյր նոցա որդեակ. քանզի
8 Եղիսաբեթ ամուսն էր, և երկոքեան՝ անցեալ էին զաւուրքք իրեանց: ⁸ Եւ
եղև ՚ի քահանայանալն նորա ըստ կարգի աւուրցն հասանելոյ առաջի
9 Աստուծոյ, ⁹ ըստ օրինի քահանայութեանն՝ եհաս նմա խոնկ արկանել՝
10 մտեալ ՚ի փաճարն Տեառն: ¹⁰ Եւ ամենայն բազմութիւն ժողովորդեանն
11 կային յաղօթս արարաքոյ՝ ՚ի ժամու խնկոցն: ¹¹ Եւ երևեցաւ նմա հրեշ-
12 փակ Տեառն. զի կայր ընդ աջմէ սեղանոյ խընկոցն: ¹² Եւ խռովեցան
13 Զաքարիա՝ իբրև երես, և անկաւ ա՛հ ՚ի վերայ նորա: ¹³ Ասէ ցնա հրեշ-
փակն Տեառն. Մի՛ երկնչիր Զաքարիա, զի լսելի՛ եղեն աղօթք քո, և
14 կին քո Եղիսաբեթ՝ ծնցի՛ քեզ որդի՛, և կոչեսցես զանուն նորա Յով-
15 հաննէս: ¹⁴ Եւ եղիցի քեզ ուրախութիւն և ցնծութիւն. և բազումք ՚ի
15 ծնընդեան նորա խնդասցեն. ¹⁵ զի եղիցի մեծ առաջի Տեառն. և զինի՛
և օղի՛ մի՛ արբցէ. և Նոզով Սրբով լցցի անդստին յորովայնէ մօր
16 իւրոյ. ¹⁶ և զբազումս յորդոցն Իսրայէլի դարձուցէ ՚ի Տէր Աստուած
17 իրեանց: ¹⁷ Եւ ինքն եկեսցէ՛ առաջի նորա հոգով զօրութեամբ Եղիա-
յի, դարձուցանել զսիրտս հարց յորդիս, և զանհաւանս յիմաստութիւն
18 արդարոց. պարտաստել Տեառն ժողովուրդ կազմեալ: ¹⁸ Եւ ասէ Զա-
քարիա ցիրեշփակն. Եւ ի՞նչ գիպացից զայդ. զի ես՝ ծեր եմ, և կի՛ն իմ
19 անցեալ զաւուրքք իւրովք: ¹⁹ Պարասխանի եր հրեշփակն՝ և ասէ ցնա.
Են եմ Գաբրիէլ՝ որ կամ առաջի Աստուծոյ, և առաքեցայ խօսել ընդ քեզ՝
20 և աներարանել քեզ զայդ: ²⁰ Եւ ահա՛ եղիցես համբ, և մի՛ կարասցես
խօսել մինչև ցօրն՝ յորում այդ լինիցի. փոխանակ զի ոչ հաւարացեր
21 բանից ինոց՝ որք լցցի՛ն ՚ի ժամանակի իրեանց: ²¹ Եւ ժողովուրդն՝ անկն
22 ունէր Զաքարիայ, և զարմանային ընդ յամելն նորա ՚ի փաճարին, ²² և
իբրև ել՝ ոչ կարէր խօսել ընդ նոսա. և իմացան՝ եթէ վեսիլ երես ՚ի

Յօրինակին. Աւերարան ըստ Ղուկայսու: Ուր ևս՝ ոմնակք ոմնին. Աւերարան ըստ Ղուկայ:

1 **1** *Ոմնակք.* Զպարմութիւնն: **2** *Ոմնակք.* Ականաբեսք: **3** *Ոմնակք.* Ամենայն ճշմարտութեամբ: **4** *Ոմնակք.* Զճշմարտութիւնն. և *ոմնակք.* զճշմարտութեանն: **6** *Ոմնակք.* Երկոքինն առաջի: **10** *Ոմնակք.* Ի՛ ժամ խնկոցն: **11** *Ոմնակք.* Նրեշփակն Տեառն: **13** *Ոմնակք.* Քանզի լսելի եղեն... ծնցէ քեզ: **15** *Օրինակ մի.* Գինի և եղ մի՛ արբցէ: **17** *Ոսկան.* Նոզով և զօրութեամբ: *Ոմնակք.* Պարտաստել ժողովուրդ Տեառն կազմեալ: **18** *Ոմնակք.* Անցեալ է զա՛ւ:

փրճարին. և նա՝ նշանացի՛ խօսէր ընդ նոսա, և կայր պապանձեալ: ²³Եւ եղև իբրև լցան աւուրք պաշտաման նորա, գնաց՝ ՚ի փուն իւր: ²⁴Եւ 23, 24
յեւր աւուրցն այնոցիկ՝ յղացան Եղիսաբեթ կինն նորա, և թաքուցանէր
զանձն ամիսս հինգ, և ասէր. ²⁵Չի՞նչ գործ գործեաց ընդ իս Տէր, յաւուրս 25
յոր հայեցաւ յիս բառնալ՝ զնախափինս իմ՝ ՚ի մարդկանէ:

²⁶Եւ յամսեանն վեցերորդի, առաքեցան Գաբրիէլ հրեշտակ յԱսպու- 26
ծոյ ՚ի քաղաք մի Գալիլեացոց, որում անուն էր Նազարեթ, ²⁷առ կոյս 27
խօսեցեալ առն՝ որում անուն էր Յովսէփ՝ ՚ի քանէ Դաւթի. և անուն
կուսին Մարիամ: ²⁸Եւ եկեալ առ նա՝ ասէ. Ուրա՛խ լեր բերկրեալոյ, Տէր 28
ընդ քեզ: ²⁹Եւ նա՝ ընդ բանսն խռովեցան, և խորհէր ընդ միսրս՝ թէ 29
որպիսի ինչ իցէ ողջոյնս այս: ³⁰Եւ ասէ ցնա հրեշտակն. Մի՛ երկնցիոր 30
Մարիամ, զի գպեր շնորհս յԱսպուծոյ: ³¹Եւ ահա՝ յղասջի՛ր և ճնցեն 31
որդի. և կոչեսցեն զանուն նորա Յիսուս: ³²Նա եղիցի մեծ, և Որ- 32
դի՛ Բարձրելոյ կոչեսցի. և փացէ նմա Տէր Ասպուած զաթռն Դաւթի
հօրն նորա. և թագաւորեսցէ ՚ի վերայ քանն Յակովբայ ՚ի յախփրե-
անս. ³³և թագաւորութեան նորա՝ վախճան մի՛ լիցի: ³⁴Եւ ասէ Մարիամ 33, 34
ցիրեշտակն. Չիարի՞ր լինիցի ինձ այդ, քանզի զայր ո՞չ գիտեմ: ³⁵Պա- 35
փասխանի եր հրեշտակն և ասէ ցնա. Նոզի՛ Սուրբ եկեսցէ ՚ի քեզ, և զօ-
րութիւն Բարձրելոյ հովանի՛ լիցի ՚ի վերայ քո. քանզի և որ ճնանելոցն
է ՚ի քէն՝ սուրբ է, և Որդի՛ Ասպուծոյ կոչեսցի: ³⁶Եւ ահա՝ Եղիսաբեթ 36
ազգական քո, և նա՛ յոյ՛ է ՚ի ծերութեան իւրում. և այս՝ վեցերորդ ա-
միս է նորա՝ որ ամուսն կոչեսցեալ էր. ³⁷զի ո՞չ փկարասցի առ յԱսպուծոյ 37
ամենայն բան: ³⁸Եւ ասէ Մարիամ. Ահանասիկ՝ կան աղախին Տեառն, 38
եղիցի՛ ինձ ըստ բանի քում: Եւ գնաց՝ ՚ի նմանէ հրեշտակն:

³⁹Յարուցեալ Մարիամ յաւուրսն յայնոսիկ, գնաց՝ ՚ի լեռնակողմ փութացելս 39
՚ի քաղաքն Յուդայ. ⁴⁰և եմուր ՚ի փուն Զաքարիայ, և եր ողջոյն 40
Եղիսաբեթի: ⁴¹Եւ եղև իբրև լուա զողջոյնն Մարիամու Եղիսաբեթ, 41
խաղաց մանուկն յորովայնի նորա: Եւ լցան Եղիսաբեթ Նոզով Սրբով.
⁴²և ՚ի ձայն բարձր աղաղակեաց և ասէ. Օրհնեալ ես դու՛ ՚ի կանայս, 42
և օրհնեալ է պարտ որովայնի քոյ: ⁴³Եւ ուսփի՛ր է ինձ այս, զի եկեսցէ 43
մայր Տեառն ինոյ առ իս: ⁴⁴Չի ահաւասիկ՝ իբրև եղև ձայն ողջունի քոյ 44
յականջս իմ, խաղաց ցնձալով մանուկս յորովայնի իմում: ⁴⁵Եւ երանի՛ 45
որ հաւարայցէ՛ եթէ եղիցի կափարումն ասացելոցս նմա ՚ի Տեառնէ:
⁴⁶Եւ ասէր Մարիամ. Մեծացուցէ՛ անձն իմ զՏէր. ⁴⁷և ցնձացան հո- 46, 47
զի իմ յԱսպուած Փրկիչ իմ: ⁴⁸Չի հայեցան ՚ի խոնարհութիւն աղախնոյ 48
իւրոյ: Չի ահա՝ յայսմ հեպէ երանեսցեն ինձ ամենայն ազգք: ⁴⁹Չի ա- 49
րար ինձ մեծամեծս Նճօրն, և սուրբ է անուն նորա: ⁵⁰Եւ ողորմութիւն 50
նորա ազգաց յազգս երկիւղածաց իւրոց: ⁵¹Արար զօրութիւն քազկաւ 51

23 *Ոմանք.* Պաշտամանն նորա: **24** *Ոմանք.* Կին նորա. և թաքուցանէր զանձնն:

25 *Բազումք.* Յորս հայեցաւ: **28** *Ոսկան յատելու.* Առ նա *հրեշտակն* ասէ:

31 *Բազումք.* Եւ կոչեսցեն զանունն: **32** *Ոմանք.* ՚Ի յախփրեան: **33** *Ոմանք.* Եւ թագաւորութեանն: **35** *Ոմանք.* Նոզին Սուրբ եկէ՛: *Յոմանս արկարսի.* Ծնանելոցն է ՚ի քէն սուրբ է: **36** *Ոմանք.* Կոչեսցեալն է. զի: **37** *Ոմանք.* Չի ոչ փկարանայ առ ՚ի յԱսպուծոյ: **39** *Բազումք.* ՚Ի լեռնակողմն: **45** *Ոմանք.* Որ հաւարասցէ... ասացելոց նմա: **46** *Ոմանք.* Եւ ասէ Մարիամ: **48** *Ոմանք.* Երանիցեն ինձ:

52 իրով. ցրուեաց՝ զամբարտաւանս մփօք սրփից իւրեանց: ⁵²Քակեաց
 53 զհօրս յաթոռոց, և բարձրացոյց զխոնարհս: ⁵³Զքաղցեալս լցոյց բա-
 54 րութեամբ, և զմեծաբունս արձակեաց ունայնս: ⁵⁴Պաշտպանեաց Իս-
 55 րայելի ծառայի իրում, յիշել զողորմութիւնս: ⁵⁵Որպէս խօսեցաւ առ
 56 հարս մեր՝ Աբրահամու և զաւակի նորա՝ ՚ի յաիփեան: ⁵⁶Եկաց Մարիամ
 57 առ նմա իբրև ամիսս երիս, և դարձան ՚ի փուն իւր: ⁵⁷Եւ Եղիսաբեթի
 58 լցան ժամանակք ծնանելոյ, և ծնան որդի: ⁵⁸Եւ լուան որ շուրջ զն-
 վաւ էին, և ազգաբոհմ նորա, զի մեծ արար Տէր զողորմութիւն իւր
 59 ընդ նմա. և խնդացին ընդ նմա: ⁵⁹Եւ եղև յաւուրն ութերորդի՝ եկին
 60 թլփաբել՝ զմանուկն, և կոչէին զնա յանուն հօր իւրոյ Զաքարիա: ⁶⁰Պա-
 61 րասիսանի եր մայր նորա՝ և ասէ. Ոչ, այլ կոչեսցի Յովիաննէս: ⁶¹Եւ
 62, 63 ասեն ցնա. Քանզի ոչ ոք է յազգի քում՝ որոյ կոչի անուն Յովիանն-
 64 նէս: ⁶²Ակն արկէին հօրն նորա՝ թէ զի՞նչ կամիցի կոչել զնա: ⁶³Եւ
 ինդրեաց փախարակ՝ գրեաց և ասէ. Յովիաննէս է անուն դորա: Եւ
 64 զարմացան ամենեքին: ⁶⁴Եւ բացան բերան նորա վաղվաղակի՝ և լե-
 65 զու նորա, և խօսէր՝ և օրհնէր զԱստուած: ⁶⁵Եւ եղև ա՛հ ՚ի վերայ ա-
 մենեցուն որ լսէին զայս, և որ շուրջ բնակեալն էին զնոքօք. և ընդ
 66 ամենայն լեռնակողմնն Նրէասփանի, պարմէին ամենայն բանքս այ-
 67 սոքիկ: ⁶⁶Եւ եղին ամենեքեան որ լսէին՝ ՚ի սիրփս իւրեանց՝ և ասեն.
 68 Զի՞նչ լինիցի մանուկս այս: Եւ ձեռն Տեառն էր ընդ նմա: ⁶⁷Եւ Զաքարի-
 69 ա հայր նորա լցան Նոգով Սրբով, մարգարեացաւ և ասէ. ⁶⁸Օրհնեալ
 Տէր Աստուած Իսրայելի, զի յայց ել մեզ՝ և արար փրկութիւն ժողո-
 69 վրդեան իրում: ⁶⁹Եւ յարոյց եղջեր փրկութեան մեզ ՚ի փանէ Դաւ-
 70 թի ծառայի իւրոյ. ⁷⁰որպէս խօսեցաւ բերանով սրբոց՝ որ յաիփենից
 71 մարգարէքն նորա էին: ⁷¹Փրկութիւն ՚ի թշնամեաց մերոց, և ՚ի ձեռաց
 72 ամենայն արելեաց մերոց. ⁷²առնել ողորմութիւն ընդ հարս մեր, և յիշել
 73 զուխփս իւր սուրբ: ⁷³Զերդումնն զոր երդուաւ Աբրահամու հօր մերում,
 74 փալ մեզ ⁷⁴առանց երկիւղի, ՚ի ձեռաց թշնամեաց փրկեալս: Պաշտել
 75 զնա ⁷⁵սրբութեամբ և արդարութեամբ առաջի նորա՝ զամենայն աւուրս
 76 կենաց մերոց: ⁷⁶Եւ որո՛ մանուկ՝ մարգարէ՛ Բարձրելոյ կոչեսցի. զի
 երթիցեն առաջի երեսաց Տեառն՝ պարաստել զճանապարհս նորա:
 77 ⁷⁷Տալ զփրկութիւն փրկութեան ժողովրդեան նորա, ՚ի թողութիւն մեղաց
 78 նոցա: ⁷⁸Վասն զթութեանց ողորմութեան Աստուծոյ մերոյ, որովք այց
 79 արասցէ մեզ Արեգակն ՚ի բարձանց, ⁷⁹երևել որոց ՚ի խաւարի և ՚ի
 սպուերս մահու նսրէին. ուղղել զոքս մեր ՚ի ճանապարհս խաղաղու-
 80 թեան: ⁸⁰Եւ մանուկն աճէր և զօրանայր հոգով. և էր յանապա՛րս մինչև

52 *Ոսկան.* Եւ քակեաց: 54 *Ոմանք.* Ծառայի իւրոյ. յիշելով զո՞: *Ուր Ոսկան.* Զողորմութիւն իւր: 55 *Ոմանք.* Նորա յաիփեան: 57 *Օրհնակ մի.* Լցան աւուրք ծնանելոյ: 58 *Ոմանք.* Զողորմութիւն իւր. և խնդային ընդ նմա: 61 *Ոմանք.* Որոյ անուն կոչի Յով: 65 *Ոմանք.* Բնակեալ էին... լեռնակողմն Նր: 66 *Ոմանք.* Որ լսէին... և ասէին զի՞նչ: 68 *Ոմանք.* Ժողովրդեան իւրոյ: 69 *Օրհնակ մի.* Մեզ ՚ի փան Դաւթի: 72 *Ոմանք.* Առ հարս մեր: 73 *Ոմանք.* Զերդումն զոր... թշնամեաց մերոց փրկ: 76 *Ոմանք.* Բարձրելոյն կո՞... առաջի Տեառն: 77 *Ոմանք.* Տալ զփրկութիւն ժո՞... ՚ի թողութիւն մեղաց մերոց: 78 [*Ոմանք.*] Ողորմութեան Տեառն Աստուծոյ մերոյ: *Ոսկան.* Այց արար մեզ: 79 *Ոմանք.* Ի՞նչ ճանապարհ խաղա՞:

յօր երևելոյ նորա Իսրայելի:

- Ա ¹ Եւ եղև ընդ ատուրսն ընդ այնոսիկ ել հրաման յԱզոսսոս կայսերե՛ 2
աշխարհագիր առնել ընդ ամենայն փիեզերս: ² Այն՝ առաջին՝ աշխար- 2
հագիր եղև ՚ի դաբաւորութեան Ասորոց՝ Կիրէնեայ: ³ Եւ երթային ա- 3
մենեքեան մբանել յաշխարհագիր յիւրաքանչիւր քաղաքի: ⁴ Ե՛լ և Յով- 4
սեփ ՚ի Գալիլե՛ ՚ի քաղաքէ Նազարեթ՝ ՚ի Նրէասարան, ՚ի քաղաք Դա-
թի, որ կոչի Բեթղահեմ. վասն լինելոյ նորա ՚ի փանէ և յազգէ՛ Դաթի,
⁵ մբանել յաշխարհագիր Մարեմա հանդերձ գոր խօսեալն էր նմա, և էր 5
յղի: ⁶ Եւ եղև ՚ի հասանելն նոցա անդր, լցա՛ն ատուրք ծնանելոյ նորա: 6
⁷ Եւ ծնա՛ գորդին իւր զանդրանիկ, և պարեաց ՚ի խանձարուրս, և եղ 7
զնա ՚ի մտուր. զի ոչ գոյր նոցա փեղի յիջավանհին:
- Բ ⁸ Եւ հովիւք էին ՚ի փեղոջն յայնմիկ բացօթեագք, որք պահէին 8
զպահպանութիւնս գիշերոյ հօրից իւրեանց: ⁹ Եւ հրեշտակ Տեառն երևեցաւ 9
նոցա, և փառք Տեառն ծագեցին առ նոսա. և երկեան՝ երկեղ մեծ:
¹⁰ Եւ ասէ ցնոսա հրեշտակն. Մի՛ երկնչիք, զի ահաւասիկ ատարարանեմ 10
ձեզ ուրախութիւն մեծ, որ եղիցի ամենայն ժողովրդեանն. ¹¹ զի ծնաւ 11
ձեզ այսօր Փրկիչ, որ է՝ Օծեալ Տէր. ՚ի քաղաքի՛ Դաթի: ¹² Եւ այս 12
նշանակ ձեզ. գրանիցէք մանուկ պարեալ ՚ի խանձարուրս, և եղեալ
՚ի մտուր: ¹³ Եւ յանկարծակի եղև ընդ հրեշտակին ընդ այնմիկ բազմու- 13
թիւն զօրաց երկնատրաց, որ օրհնէին զԱստուած՝ և ասէին. ¹⁴ Փառք 14
՚ի բարձունս Աստուծոյ, և յերկիր խաղաղութիւն, ՚ի մարդիկ հաճու-
թիւն: ¹⁵ Եւ եղև իբրև վերացան ՚ի նոցանէ հրեշտակքն յերկինս, ասեն 15
ցմիմեանս հովիւքն. Եկայք երթիցուք մինչև ցԲեթղահեմ, և փեսցուք
զինչ է բանս այս որ եղև. գոր Տէր եցոյց մեզ: ¹⁶ Եւ եկին փութանակի, և 16
զարին զՄարիամ և զՅովսեփ, և զմանուկն եղեալ ՚ի մտուր: ¹⁷ Եւ ծանեան 17
վասն բանին՝ որ ասացաւ նոցա զմանկանէն: ¹⁸ Եւ ամենեքին որ լսէին՝ 18
զարմանային վասն բանիցն՝ գոր խօսեցան ընդ նոսա հովիւքն: ¹⁹ Եւ 19
Մարիամ զամենայն զբանս զայսոսիկ պահէր, և խելամո՛ւր լինէր ՚ի
սրբի իւրում: ²⁰ Եւ դարձան հովիւքն՝ փառաւոր առնէին և օրհնէին 20
զԱստուած, վասն ամենայնի գոր լուան և փեսին, որպէս պարմեցան
նոցա: ²¹ Եւ իբրև լցան ատուրք ութ թլփարել զնա, և կոչեցաւ անուն 21
նորա Յիսուս. որ կոչեցեալ էր ՚ի հրեշտակէն, մինչև՛ յղացեալ էր զնա
յորովայնի: ²² Եւ իբրև լցան ատուրք սրբութեան նոցա ըստ օրինացն 22
Մովսիսի, ածին զնա յԵրուսաղէմ յանդիման՝ առնել Տեառն. ²³ որպէս և 23
զրեալ է յօրէնս Տեառն, թէ ամենայն արու որ բանայ զարգանդ՝ սուրք
Տեառն կոչեցի: ²⁴ Եւ փալ պարարագա՛ ըստ ասացելոյն յօրէնս Տեառն, 24

80 Ոմանք. Յանապար... երևելոյն նորա Իսրայելի: **2. 1 Ոմանք.** Աշխարագիր առ՝: **2 Ոմանք.** Կիրենայ: **5 Ոմանք.** Մբանել յաշխարագիրն: *Ոսկան.* Որ խօսեցեալ էր նմա: **6 Ոմանք.** Նոցա անդ, լցան: **7 Ոմանք.** Եւ պարեաց զնա ՚ի... յիջևանին: *Ուր Ոսկան.* Տեղի իջևանի: **8 Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ. Բացօթեայք. և այլ բացօթեայք. և այլ բացօթաք: *Ոմանք.* Որ պահէին: *Ոմանք.* Գիշերոյն հօ՛: **9 Ոմանք.** Յերկեղ մեծ: **10 Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ.** Զուրախութիւն մեծ: **15 Ոմանք.** Մինչև ՚ի Բեթղհեմ, և փեսցուք զինչ է նշանս այս, գոր Տէր է՛: **20 Ոմանք.** Զոր լուանն և փե՛: **21 Ոմանք.** Որ կոչեցեալն էր... զնա յորովայնէ: **22 Ոսկան.** Ատուրք սրբութեան նրա:**

գոյգս փափրակաց, կամ երկուս ձագս աղաննաց:

25 ²⁵ Եւ ահա՛ էր այր մի յԵրուսաղէմ, որոյ անուն էր Սիմէոն. և էր Գ
այրն այն արդար և երկիւղած, և ակն ունէր միսիթարութեանն Իսրայէլ-
26 լի. և Նոզի՛ Սուրբ՝ էր ՚ի նմա: ²⁶ Եւ էր նորա հրաման առեալ ՚ի Նոզոյն
27 Սրբոյ՝ մի՛ փեսանել զմահ, մինչև փեսցէ զՕծեալն Տեառն: ²⁷ Եւ եկն
Նոզովն ՚ի փաճարն: Եւ իբրև ածին ծնօղքն զմանուկն Յիսուս, առնել
28 նոցա ըստ սովորութեան օրինացն ՚ի վերայ նորա. ²⁸ և նա՛ ա՛ն ընկալան
29 զնա ՚ի գիրկս իւր, և օրինեաց զԱստուած, և ասէ. ²⁹ Արդ՛ արձակէն գ-
30 ծառայս քո Տէր ըստ բանի քում ՚ի խաղաղութիւն. ³⁰ զի փեսին աչք իմ
31 զփրկութիւն քո. ³¹ զոր պափրաստեցեր առաջի ամենայն ժողովրդոց:
32 ³² Լոյս ՚ի յայտնութիւն հեթանոսաց, և փառս ժողովրդեան քում Իս-
33 րայէլի: ³³ Եւ էին հայրն և մայր նորա զարմացեալ ՚ի վերայ բանիցն,
34 որ խօսէին զնմանէ: ³⁴ Եւ օրինեաց զնոսա Սիմէոն, և ասէ ցՄարիամ
մայրն նորա. Ահա աս՛ կայ՝ ՚ի գորումն և ՚ի կանգնումն բազմաց ՚ի մէջ
35 Իսրայէլի, և ՚ի նշան հակառակութեան. ³⁵ և ընդ քո՛ իսկ անձն անցցէ՛
սուր. զի յայտնեսցին ՚ի բազում սրտից խորհուրդք:

36 ³⁶ Եւ ա՛նդ էր Աննա մարգարէ՛ դուստր Փանուելի յազգէ Ասերայ. Դ
աս՛ ինքն անցեալ էր զաւուրքք բազմօք, կեցեալ ընդ առն անս եւթն ՚ի
37 կուսութենէ իւրմէ: ³⁷ Եւ էր՛ այրի՛ ամաց իբրև ութսուն և չորից. որ ոչ
մեկնէր ՚ի փաճարէն, այլ պահօք և աղօթիւք պաշտէր զցայց և զցերեկ:
38 ³⁸ Եւ աս՛ ՚ի նմին ժամու յարուցեալ, գոհանայր զՏեառնէ, և խօսէր
39 զնմանէ ընդ ամենեսին՝ որ ակն ունէին փրկութեանն Երուսաղէմի: ³⁹ Եւ
իբրև կափարեցին զամենայն ըստ օրինացն Տեառն, դարձան անդրէն
40 ՚ի Գալիլեա ՚ի քաղաքն իւրեանց Նազարէթ: ⁴⁰ Եւ մանուկն աճէր և
զօրանայր լի՛ իմաստութեամբ. և շնորհք Աստուծոյ էին ՚ի վերայ նորա:
41 ⁴¹ Եւ երթային ծնօղքն նորա ամի՛ ամի՛ յԵրուսաղէմ ՚ի փօն զափրկին:
42 ⁴² Եւ իբրև եղէն նորա անբ՛ երկուփասան, յելանել նոցա յԵրուսաղէմ ըստ
43 սովորութեան փօնին, ⁴³ և կափարել զաւուրսն՝ և դառնալ անդրէն, մնաց
44 Յիսուս մանուկն յԵրուսաղէմ. և ոչ զիտացին ծնօղքն նորա. ⁴⁴ կարծէին
զնմանէ՛ թէ ընդ ուղեկիցսն իցէ. եկին իբրև ատուր միոյ ճանապարհ, և
45 խնդրէին զնա ընդ դրացին և ընդ ծանօթս: ⁴⁵ Եւ իբրև ոչ գրին, դարձան
46 անդրէն յԵրուսաղէմ խնդրել զնա: ⁴⁶ Եւ եղև յետ երից ատուրց, գրին
զնա ՚ի փաճարին զի նստէր ընդ վարդապետսն, լսէր ՚ի նոցանէ՛ և
հարցանէր զնոսա: Զարմանային ամենեքեան որ լսէինն ՚ի նմանէ՛ ընդ
47 իմաստութիւնն և ընդ պափասխանիս նորա. ⁴⁷ և իբրև փեսին զնա՛
սքանչացան: Եւ ասէ ցնա մայրն իւր. Որդեակ՛ զի՛նչ գործ գործեցեր
դու ընդ մեզ. ահաւասիկ հայր քո՛ և ես՛ փառապաւաք՝ խնդրեաք զքեզ:

24 Ոմանք. Ըստ ասացելոցն յօրէնս: **25 Ոմանք.** Ահա այր մի էր յԵրուսաղէմ, որոյ անունն էր Սիմէոն: **28 Ոմանք.** Առ ընկալաւ զնա ՚ի: **29 Ոմանք** *հարցական ողորակաւ այսպէս ունին գրանս.* Արդ արձակէն զծառայս քո: *Որ օրինակ մի.* Արդ արձակեա՛ զձա՛: **32 Ոմանք.** Լոյս յայտնութիւն... և փառք ժողո՛: **33 Ոմանք.** Նայր և մայրն նորա... զոր խօսէին զնմանէ: **35 Ոմանք.** Անձնդ անցցէ... յայտնեսցին բազում սրտից: **36 Ոմանք.** Կացեալ ընդ առն: **37 Ոմանք.** Իբր ութսուն... և զցերեկ: **41 Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ.** ՚ի փօնի զափրկին: **44 Ոմանք.** Ատուր միոյ ճանապարհք: **46 Ոմանք.** Որ լսէին ՚ի նմանէ: **47 Օրինակ մի.** Եւ իբրև գրին զնա սք՛: *Ոմանք.* Տառապաւաք և խնդ՛:

⁴⁸ Եւ ասէ ցնոսա. Չի՞ խնդրէիք զիս ո՛չ գիպրէիք եթէ ՚ի քան Նօր իմոյ 48
 պարիս է ինձ լինել: ⁴⁹ Եւ նոքա՛ ո՛չ իմացան զբանն զոր խօսեցաւ ընդ 49
 նոսա: ⁵⁰ Եւ էջ ընդ նոսա, և գնաց՝ ՚ի Նազարէթ. և էր նոցա հնազանդ. 50
 և մայրն նորա պահէր զամենայն զբանսն՝ ՚ի սրտի իւրում: ⁵¹ Եւ Յիսուս 51
 զարգանայր իմաստութեամբ և հասակաւ՝ և շնորհօք յԱստուծոյ և ՚ի
 մարդկանէ:

Ե ¹ Ի հինգերասաներորդի ամի փերութեանն Տիբերեայ կայսեր, ՚ի 3
 դարաւորութեան Նրեաստանի Պիղատոսի՝ Պոնոբացոյ, և ՚ի չորրորդաւորութեան
 Գալիլեացոց Ներովիի՛, և ՚ի Փիլիպոսի եղբօր նորա չորրորդաւորութեան
 ՚ի Տուրացոց և ՚ի Տրաքոնացոց աշխարհին, և ՚ի չորրորդաւորութեան
 Լիսանեայ Աբելենացոյ. ² և ՚ի քահանայապետութեան Անայի և Կայիափայ.
 եղև բա՛ն Աստուծոյ ՚ի վերայ Յովհաննոս որդւոյ Զաքարիայ՝ յանապարի
 անդ: ³ Եւ եկն յամենայն կողմն Յորդանանու, քարոզել մկրտութիւն 3
 ապաշխարութեան ՚ի թողութիւն մեղաց: ⁴ Որպէս և գրեալ է ՚ի գիրս 4
 պատգամաց Եսայայ մարգարէի. Չայն բարբառոյ յանապարի. Պար-
 քանսր արարէք զճանապարհ Տեառն, և ուղիղ արարէք զշափոս նորա:
⁵ Ամենայն ձորք լցցի՛ն, և ամենայն լերինք և բլուրք՝ խոնարհեսցի՛ն. և 5
 եղիցին դժուարինքն ՚ի դիրինս, և առապարքն՝ ՚ի հարթ ճանապարհս.
⁶ և փեսցէ՛ ամենայն մարմին զփրկութիւն Աստուծոյ: ⁷ Եւ ասէր ցժողովորդսն
 ելեալս մկրտել ՚ի նմանէ. Ծնունդք իժից՝ ո՞ ցոյց ձեզ փախչել ՚ի
 բարկութենէն որ գալոց է: ⁸ Արարէք այսուիեպև պրոտս արժանիս ա- 8
 պաշխարութեան: Եւ մի՛ սկսանիցիք ասել՝ եթէ ունիմք հայր զԱբրահամ.
 զայս ասեն ձեզ, եթէ կարօղ է Աստուած ՚ի քարանցս յայսցանէ յարուցանել
 որդիս Աբրահամու: ⁹ Բայց ահաւասիկ փապար՝ առ արմին ծառոց կայ. 9
 ամենայն ծառ որ ո՛չ առնէ զպրոտք բարոք, հապանի և ՚ի հոնր արկանի:

Զ ¹⁰ Նարցանէին զնա ժողովորդքն և ասէին. Իսկ արդ՝ զի՞նչ գործեսցուք 10
¹¹ Պարասխանի ետ՝ և ասէ ցնոսա. Ոյր իցեն երկու հանդերձք՝ փացէ 11
 զմին այնմ ոյր ոչ գուցէ. և ոյր կայցէ կերակոր՝ նոյնպէս արասցէ:
¹² Եկին և մաքսաւորք մկրտել, և ասեն ցնա. Վարդապետ՝ զի՞նչ գործեսցուք 12
¹³ Եւ նա՛ ասէ ցնոսա. Մի՛ ինչ աւելի քան զիրամայեալսն ձեզ առնիցէք: 13
¹⁴ Նարցանէին զնա և զինուորքն՝ և ասէին. Եւ մեք զի՞նչ գործեսցուք: 14
 Ասէ ցնոսա. Մի՛ գոք խուիցէք՝ և մի՛ գոք զրպարտիցէք, շար լիցին ձեզ
 թռչակքն ձեր: ¹⁵ Մինչ ակն ունէր ժողովորդն, և խորհէին ամենեքե- 15
 ան ՚ի սիրտս իրեանց վասն Յովհաննոս. Մի՞թէ՛ աս՝ իցէ Քրիստոսն:
¹⁶ Պարասխանի ետ ամենեցուն՝ և ասէ. Ես մկրտեմ զձեզ ջրով. բայց 16
 զայ զօրագոյն քան զիս, զորոյ՝ չեն բաւական բառնալ զկօշիկս. նա՛

48 Ունակք. Չի խնդրէք զիս, ոչ գիպրէիք թէ ՚ի քան Նօր իմում: **50 Ունակք.** Եւ մայր
 նորա պահէր զամենայն բանս: **3. 1 Ունակք.** Ի հնգերասաներորդի... և Փիլիպպոսի
 եղ՛... և Արաքոնացոց աշխ՛... Լիսանեայ Աբելենացոց: Ուր բազումք հաւանաւայն
 մերումս մակակելորի գրեն զ՛ի Տուրացոց: **2 Ունակք.** Անայի և Կայիա՛: Օրինակ
 մի յաւերու. Բան Աստուծոյ յերկնից ՚ի վերայ: **4 Ունակք.** Զճանապարհս Տեառն,
 ուղիղ արա՛: **5 Ունակք.** Ի հարթ ճանապարհ: **7 Ունակք.** Եւ ասէ ցժողովորդսն:
8 Ունակք. Պրոտք արժանի ա՛: **11 Ունակք.** Զմին այնմ ոյր ոչն գուցէ: **13 Ունակք.** Քան
 զիրամայեալսն ձեզ: **14 Օրինակ մի.** Մի՛ գոք խոռվիցէք, և մի՛ գոք զրպ՛: **15 Ունակք.**
 Սա իցէ Քրիստոս:

17 մկրտեսցէ զձեզ Նոզով Սրբով և հրով: ¹⁷ Որոյ հեծանոցն 'ի ձեռին
 իւրում սրբել զկալ իւր, և ժողովել զցորեանն 'ի շրեմարանս իւր, և
 18 զյարդն՝ այրեսցէ՛ անշէջ հրով: ¹⁸ Բազում և այլ ինչ մխիթարութեամբ
 19 անպարանէր ժողովրդեանն: ¹⁹ Բայց Ներովղէտ չորրորդապետ յանդիմանեալ
 'ի սմանէ վասն Ներովղիայ կնոջ եղբօր իւրոյ, և վասն ամենայն չարեացն
 20 զոր գործեաց Ներովղէտ, ²⁰ յատել և զայն ևս 'ի վերայ ամենայնի, և եղ
 21 'ի բանսի զՅովհաննէս: ²¹ Եւ եղև 'ի մկրտել ամենայն ժողովրդեանն,
 22 և ընդ Յիսուսի մկրտելն՝ և կալ յաղօթս, բանալ երկնից, ²² և իջանել
 Նոզոյն Սրբոյ մարմնատր րեսլեամբ իբրև զաղանի 'ի վերայ նո-
 րա. և զալ ձայն յերկնից՝ որ ասէր. Դու ես Որդի իմ սիրելի, ընդ
 23 քեզ հաճեցայ: ²³ Եւ ինքն Յիսուս՝ էր ամաց իբրև երեսնից սկսեալ՝
 որոց որպէս կարծէր որդի Յովսեփայ: Որ Յակովբայն. որ Նեղեայն.
 24 որ Մաքաթեայն: ²⁴ Որ Ղևեայն. որ Մեղքեայն. որ Յաննեայն. որ
 25 Յովսեփեայն: ²⁵ Որ Մաքաթեայն. որ Ամովսեայն. որ Նաումայն. որ
 26 Էսդեայն. որ Նանգեայն: ²⁶ Որ Մաաթեայն. որ Մաքաթեայն. որ
 27 Մեմեայն. որ Յովսեփեայն. որ Յովդայն: ²⁷ Որ Յովնանայն. որ Րեսայն.
 28 որ Զորաբաբելին. որ Սաղաթիելին. որ Ներայն: ²⁸ Որ Մեղքեայն.
 29 որ Աղդեայն. որ Կովսամայն. որ Ելմովաղայն. որ Երայն: ²⁹ Որ
 Յեսուայն. որ Եղիազարայն. որ Յովրամայն. որ Մաքթայն. որ Ղևեայն:
 30 ³⁰ Որ Սիմեովնին. որ Յուդային, որ Յովսեփայն. որ Յովնամայն. որ
 31 Էղէկիմայն: ³¹ Որ Մեղթեայն. որ Մէննայն. որ Մաքարթայն. որ
 32 Նաթանայն. որ Դաթին: ³² Որ Յեսսեայն. որ Ովքեդայն. որ Բոռայն.
 33 որ Սաղմանայն. որ Նասատվնին: ³³ Որ Ամինադաբայն. որ Արամայն.
 որ Ադմեայն. որ Առնեայն. որ Էսրովմայն. որ Փարէսին. որ Յուդա-
 34 յին: ³⁴ Որ Յակովբայն. որ Իսահակայն. որ Աբրահամուն. որ Թառային.
 35 որ Նաքովրայն: ³⁵ Որ Սերուբայն. որ Ռագաւայն. որ Փաղ'եկայն. որ
 36 Եբերայն. որ Սաղ'ային: ³⁶ Որ Կայնանայն. որ Արփաքսաղայն. որ
 37 Սէմայն. որ Նոյին. որ Ղամէքայն: ³⁷ Որ Մաթուսաղային. որ Ենոքայն.
 38 որ Յարեղին. որ Մաղաղայելին. որ Կայնանայն: ³⁸ Որ Էնովսայն. որ
 Սէթայն. որ Ադամայն, որ Ասպրուծոյն:

4 ¹ Եւ Յիսուս լի՛ Նոզով Սրբով դարձաւ 'ի Յորդանանէ. և վարէր է
 2 Նոզովն յանապար, ² աուրս քառասուն փորձեալ 'ի Մաքանայէ. և ո՛չ
 եկեր, և ո՛չ արբ յաուրսն յայնոսիկ. և 'ի կապարելն նոցա՝ քաղցեան:
 3 ³ Եւ ասէ ցնա Մաքանայ. Եթէ Որդի՛ ես Ասպրուծոյ, ասա՛ քարիդ այդմիկ՝
 4 զի հաց լիցի: ⁴ Պապասխանի եր նմա Յիսուս և ասէ. Գրեալ է՝ եթէ ո՛չ
 5 հացի միայն կեցցէ մարդ, այլ ամենայն բանի Ասպրուծոյ: ⁵ Եւ հանեալ

16 Ոմանք. Զկօշիկս նորա. նա: **19 Ոմանք.** Վասն Ներովղիադայ կնոջ Փիլիպպոսի եղբօր իւ՛: **22 Ոմանք.** Չայն 'ի յերկնից: **23 Ոմանք.** Որպէս և կարծէր: *Յօրինակին 'ի բնաբանի գրի.* Որ Յակովբայն. և 'ի յուս՝. *նորդագրի՝* Յակովբայն. *համանայն այլոց:* **24 Ոմանք.** Որ Յովսեփայն: **25 Ոմանք.** Որ Ամովսայն. որ Նաումայն... որ Նեմգեայն: **26 Ոմանք.** Որ Մաքթայն... Մաքարթայն: *Որ Ոսկան.* Մահաթայն: **27 Ոմանք.** Որ Զորաբաբելին... որ Ներեայն: **29 Ոմանք.** Որ Յեսուեայն: **30 Ոմանք.** Որ Յովնանայն. որ Եղիակիմայն: **32 Ոմանք.** Որ Սաղմոնայն: **34 Ոմանք.** Որ Թարային: **37 Ոմանք.** Որ Մաղաղէլին. *կամ՝* Մաղաղիելին: **4. 2 Ոսկան.** Յաուրս քառասա՛: **Ոմանք.** Փորձել 'ի Մաքանայէ: **3 Ոմանք.** Քարինդ այդմիկ, զի: **4 Ոմանք.** Բանին Ասպրուծոյ:

զնա 'ի լեառն մի բարձր՝ եցոյց նմա զամենայն թագաւորութիւնս աշ-
խարհի 'ի վայրկեան ժամանակի: ⁶ Եւ ասէ ցնա Սաքանայ. Քե՛զ քաց 6
զայս ամենայն իշխանութիւն և զփառս սոցա, զի ինձ քուեալ է. և
ուն կամիմ՝ քան զսա: ⁷ Արդ դո՛ւ եթէ անկեալ երկիր պագանիցես 7
առաջի իմ, քե՛զ եղիցի ամենայն: ⁸ Պարասխանի եք նմա Յիսուս՝ և 8
ասէ. Գրեալ է. Երկիր պագցես Տեառն Աստուծոյ քում, և զնա՛ միայն
պաշտեսցես: ⁹ Եւ ան զնա յերուսաղէմ, և կացոյց 'ի վերայ աշտարակի 9
քանարին, և ասէ ցնա. Եթէ Որդի՛ ես Աստուծոյ, արկ գրեզ աստի 'ի
վայր. ¹⁰ զի գրեալ է՝ եթէ հրեշտակաց իւրոց պատուիրեալ է վասն քո,
պահել զքեզ. ¹¹ զի 'ի վերայ ձեռաց բարձցեն զքեզ, մի՛ երբէք հարցես
զքարի զոքս քո: ¹² Պարասխանի եք նմա Յիսուս՝ և ասէ. Ասացե-
ալ է, թէ ո՛չ փորձեսցես զՏէր Աստուած քո: ¹³ Եւ կարարեալ զամենայն 13
փորձութիւնս Սաքանայի՝ 'ի բաց եկաց 'ի նմանէ առ ժամանակ մի: ¹⁴ Եւ 14
դարձան Յիսուս զօրութեամբ Նոզոյն 'ի Գալիլեա. և ել համբան զնմանէ
ընդ ամենայն կողմանս գաւառին: ¹⁵ Եւ նա՛ ուսուցանէր 'ի ժողովուրդս
նոցա փառաւորեալ յամենեցունց: ¹⁶ Եւ եկն 'ի Նազարեթ՝ ուր սնեալն 16
էր. և եմոնք ըսք սովորութեան իւրում յաւուր շաբաթո՛ւ 'ի ժողովուրդն:
¹⁷ Եւ ետրոն նմա զիրս զԵսայայ մարգարէի, և յարեաւ ընթեռնոյլ. և իբ- 17
րև եբաց զգիրսն՝ եգիպ զայն քեղի յորում գրեալն էր. ¹⁸ Նոզի՛ Տեառն 'ի
վերայ իմ, վասն որոյ և օճ իսկ զիս. անբարանելի աղքատաց առաքեաց
զիս, բժշկել զբեկեալս սրբիս. ¹⁹ քարոզել զերեաց զթողութիւն և կուրաց 19
քեռանելի. արձակել զվիրաւորս 'ի թողութիւն. քարոզել զպարեկան Տե-
առն ընդունելի: ²⁰ Եւ խփեալ զգիրսն՝ եք ցապաշտօնեայն՝ և նստան. և ա- 20
մենեցուն որ 'ի ժողովրդեանն էին աջք՝ 'ի նա՛ հայէին: ²¹ Եւ սկսաւ ասել
ցնոսա. Այսօր լցան զիբքս այս յականջս ձեր: ²² Եւ ամենեքին վկայէին 22
նմա, և զարմանային ընդ բանս շնորհացն որ ելանէին 'ի բերանոյ նո-
րա. և ասէին. Ո՛չ սա է որդին Յովսեփայ: ²³ Եւ ասէ ցնոսա. Ապաքէն 23
ասիցէք առ իս գառնակս զայս. Բժիշկ՛ բժշկեա՛ զանձն քո. որչափ լուսք՝
զոր արարեմ 'ի Կափառնաւում, արա՛ և ասք 'ի քում գաւառի: ²⁴ Եւ 24
ասէ. Ամէն ասեմ ձեզ, թէ չե՛ մարգարէ ընդունելի 'ի քաղաքի՛ իւրում:
²⁵ Արդարև՝ ասեմ ձեզ. զի բազում այրիք էին յաւուրս Եղիայի 'ի մէջ Իս- 25
րայէլի, յորժամ փակեցան երկինք զերիս ամս և զվեց ամիս. և եղև սոյլ
մեծ ընդ ամենայն երկիր: ²⁶ Եւ ո՛չ առ մի 'ի նոցանէ առաքեցաւ Եղիա, 26
բայց միայն 'ի Սարեփթա՛ Սիդոնացոց՝ առ կին մի այրի: ²⁷ Եւ բա- 27
զում բորոքք էին յԻսրայէլի առ Եղիսեփի մարգարէի. և ո՛չ ոք 'ի նոցանէ
սրբեցաւ, բայց միայն Նէեման Ասորի: ²⁸ Եւ լցան ամենեքին բարկու- 28
թեամբ 'ի ժողովրդեանն՝ իբրև լսէին զայս. ²⁹ և յարուցեալ հանին զնա 29
արտաքոյ քաղաքին, և ածին զնա մինչև յարտևանն լերինն՝ յորոյ վե-

6 Ունակք. Իշխանութիւն և զփառսն: **9 Ունակք.** Եւ կացոյց զնա 'ի վերայ: **11 Ունակք.** Նարցես քարի: **13 Ունակք.** Զամենայն փորձութիւնս Սա՛: **16 Ունակք.** Յաւուրն շաբաթոց: **17 Ունակք.** Գիր զԵսայեայ մար՛: **18 'Ի բազումս պակասի.** Առաքեաց զիս. բժշկել զբեկեալս սրբիս: **19 Ոսկան յատկու.** Ընդունելի և զօր հատուցման: **22 Ունակք.** Որ ելանէր 'ի բերա՛: **23 Յօրինակին՝ ասք և սրորև յերկուս քեղիս և եթ զրի՛** Կափառնաւում: **26 Ոսկան.** Սիդոնացոյ: **28 Ունակք.** Լցան ամենեքեան քար՛... իբրև լուսն զայս:

30 րայ քաղաքն նոցա շինեալ էր, գահավեժ առնել զնա: ³⁰ Եւ նա՝ ան–
 31 ցեալ ընդ մէջն նոցա զնայր: ³¹ Եւ էջ ՚ի Կափառնաւում ՚ի քաղաքն բբ
 32 Գալիլեացոց, և ուսուցանէր զնոսա ՚ի շաբաթսն: ³² Եւ զարմանային
 ընդ վարդապետութիւնն նորա, զի իշխանութեամբ էր բանն նորա:
 33 ³³ Եւ էր ՚ի ժողովրդեանն այր մի, գոր ունէր՝ այս դիւի պղծոյ, և Ը
 34 աղաղակեաց ՚ի ձայն մեծ՝ ³⁴ և ասէ. Թուլացո՞ղ զի՛ կայ՝ մեր և քո Յի–
 սուս Նազովրեցի, եկիր կորուսանել զմեզ. գիտենք զքեզ ո՞վ ես՝ Սուրբոյ
 35 Աստուծոյ: ³⁵ Սաստեաց՝ ՚ի նա Յիսուս՝ և ասէ. Պապանձեաց՝ և ել ՚ի
 դմանէ: Զգետնեաց զնա դևն ՚ի միջի անդ, և ել ՚ի նմանէ, և ոչ ինչ
 36 վնասեաց նմա: ³⁶ Եւ եղեն զարմանալիք ՚ի վերայ ամենեցուն. խօսէին
 ընդ միմեանս և ասէին. Զի՞նչ է բանս այս, զի իշխանութեամբ և զօրո–
 37 թեամբ սաստի՛ այսոց պղծոց՝ և ելանեն: ³⁷ Եւ երթայր հռչակ զնմանէ
 յամենայն փեղիս շուրջ զգաւառան:

38 ³⁸ Եւ յարուցեալ ՚ի ժողովրդենէ անրի, եմուպ ՚ի փոն Սիմովնի: Թ
 39 ³⁹ Զորանչ Սիմովնի փագնապէր ջերմամբ մեծաւ. և աղաչեցին զնա
 40 վասն նորա: ⁴⁰ Եկաց առ նմա, սաստեաց ջերմանն, և եթող զնա. և
 վաղվաղակի յարեալ՝ և պաշարէր զնոսա:

41 ⁴¹ Եւ ընդ արևուն մրանել՝ ամենեքին որոց էին հիւանդք ՚ի պէսպէն Ժ
 ցաւս, բերէին զնոսա առ նա: Եւ նա՝ իւրաքանչիւր ումեք ՚ի նոցանէ դներ
 42 ձեռս, և բժշկէր զնոսա: ⁴² Ելանէին և դևք ՚ի բազմաց՝ աղաղակէին և ա–
 սէին, եթէ դո՞ւ ես Որդի Աստուծոյ: Եւ նա՝ սաստէր և ոչ փայր նոցա թոյլ
 43 խօսել, զի գիտէին զնա թէ Զրիստոսն է: ⁴³ Եւ իբրև փի՛ն եղև՝ ել զնաց բգ
 յանապար փեղի. և ժողովորդքն խնդրէին զնա. եկին մինչև առ նա՝
 44 և արգելուին զնա, զի մի՛ զնասցէ ՚ի նոցանէ: ⁴⁴ Եւ նա՝ ասէ ցնոսա. Եւ
 այլոց քաղաքաց պարտ է ինձ աւերարանել զարքայութիւնն Աստուծոյ,
 45 զի յայն իսկ առաքեցայ: ⁴⁵ Եւ քարոզէր ՚ի ժողովորդսն Գալիլեացոց:

5 ¹ Եւ եղև ՚ի խոնել զնովաւ ժողովրդեանն, և լսել զբանն Աստուծոյ, և
 2 ինքն կայր առ ծովակին Գէննէսարեթայ: ² Եւ երես երկուս նաւս զի կա–
 յին առ ծովակին, և ձկնորսքն ելեալ ՚ի նոցանէ՝ լուանային՝ զգործիսն:
 3 ³ Ել նա՝ ՚ի մի՛ նաւուցն որ էր Սիմովնի, և աղաչեաց զնա՝ սակաւիկ
 մի փանել ՚ի ներքս ՚ի ցամաքէն. նստալ՝ և ուսուցանէր ՚ի նաւէ անրի
 զժողովորդսն:

4 ⁴ Եւ իբրև լռեաց ՚ի խօսիցն, ասէ ցՍիմովն. Խաղացո՞ ՚ի խորն, և ԺԱ
 5 արկէք զգործիս ձեր յորս: ⁵ Պատասխանի ետ Սիմովն՝ և ասէ ցնա.
 Վարդապետ՝ զամենայն գիշերս աշխար եղեաք, և ոչինչ կալաք. բայց
 6 վասն քո բանիդ՝ արկցո՞րք զգործիսս: ⁶ Զայս իբրև արարին՝ փակեցին
 ՚ի ներքս բազմութիւն ձկանց յոյժ, մինչև պարպարէին ուռկանք նոցա:

29 Ոմանք. Յարփան լերինն: **30 Բազումք.** Ընդ մէջ նոցա: **32 Ոմանք.** Վար–
 դապետութիւնն նորա... բան նորա: **33 Ոմանք.** Եւ աղաղակեալ ՚ի ձայն մեծ, ասէ:
34 Բազումք երկար դորակա գրեն. Կորուսանել զմեզ: **Ոմանք նշանակեն ՚ի լուս՝**
 Զքեզ որ ես սուրբոյ: **35 Ոմանք.** Ի ինչ ոչ վնասեաց: **36 Ոմանք.** Եւ եղև զարմանալիք
 ՚ի: **37 Ոմանք.** Զնմանէ ընդ ամենայն փեղիս: **38 Ոմանք.** Ի ժողովրդենէն, եմուպ:
39 Ոմանք. Եւ աղաչին զնա վասն նորա: **40 Ոմանք.** Յարուցեալ պաշարէր զնոսա:
41 Ոմանք. Դներ ձեռն: **42 Յոմանս պակասի.** Ելանէին և դևք: **Ուր ոմանք.** Դքն
 ՚ի: **5. 1 Ոմանք.** Եւ եղև խոնել զնովաւ: **5 Ոմանք.** Զամենայն գիշերս աշխարեցաք,
 և... քո բանից արկ՛:

⁷ Եւ ակնարկէին որսակցացն ՚ի մեա նան՝ գալ օգնել նոցա. և եկին: Եւ ⁷
 լցան երկոքին նաւքն՝ մինչև մերձ յընկղմել նոցա: ⁸ Իբրև երես Սիմովն ⁸
 Պերրոս՝ անկան առ ծունկսն Յիսուսի՝ և ասէ. ՚Ի բաց գնա յինէն Տէր,
 զի այր՝ մեղանոր եմ ես: ⁹ Քանզի ա՛հ պարեաց գնա, և զամենեսեան ⁹
 որ ընդ նմանն էին, վասն որսոյ ձկանցն զոր ըմբռնեցին. ¹⁰ նոյնպէս ¹⁰
 և զՅակովբոս և զՅովհաննէս՝ զորոյսն Ջեբեղեայ, որ էին որսակիցք
 Սիմովնի: Եւ ասէ զՍիմովն Յիսուս. Մի՛ երկնչիր՝ յայսմ հեպտ զմարդի՛կ
 որսայցես ՚ի կեանս: ¹¹ Եւ հանեալ զնան ՚ի ցամաք, թողին զամենայն, ¹¹
 և զնացի՛ն զհետ նորա:

ԺԲ/բդ ¹² Եւ եղև ՚ի հասանելն նորա ՚ի մի՛ ՚ի քաղաքացն, ահա՛ այր մի ¹²
 լի՛ բորոպոյթամբ՝ իբրև երես զՅիսուս, անկեալ ՚ի վերայ երեսաց ¹²
 աղաչեաց գնա՛ և ասէ. Տէր՝ եթէ կամիս, կարօղ ես զիս սրբել: ¹³ Ձգեաց ¹³
 զձեռն իւր՝ հասոյց ՚ի նա՛ և ասէ. Կամիմ՝ սրբեաց: Եւ վաղվաղակի՛ ¹⁴
 գնաց ՚ի նմանէ բորոպոյթինն: ¹⁴ Եւ նա՛ պապուիրեաց նմա՛ մի՛ ումեք ¹⁴
 ասել, այլ թէ երթ ցոյց զանձն քո քահանային. և մարո՛ պապարագ ¹⁵
 վասն սրբութեան քոյ, որպէս և հրամայեաց Մովսէս՝ ՚ի վկայութիւն ¹⁵
 նոցա: ¹⁵ Եւ յորդէր առաւել բանն զնմանէ. և ժողովէին ժողովորոք ¹⁵
 բազումք լսել և բժշկել ՚ի հիւանդութենէ իւրեանց: ¹⁶ Եւ նա՛ խոյս փայր ¹⁶
 յանապապ փեղիս, և կայր յաղօթս:

ԺԳ/բե ¹⁷ Եւ եղև ՚ի միոնմ աւուրց՝ և ինքն ուսուցանէր, և փարիսեցիքն և ¹⁷
 օրինացն վարդապետք նստէին. որք ժողովեալ էին յամենայն քաղաքաց ¹⁸
 Գալիլեացոց՝ և Նրէասարանի, և Երուսաղեմի. և զօրութիւն Տեառն ¹⁸
 էր ՚ի բժշկել զնոսա: ¹⁸ Եւ ահա արք՝ բերէին մահճօք զայր մի՛ որ էր ¹⁸
 անդամաւոյձ, և խնդրէին զնա մուծանել ՚ի ներքս, և դնել առաջի նո- ¹⁹
 րա: ¹⁹ Եւ իբրև ո՛չ գրանէին թէ ընդ ո՛ր մուծանիցեն զնա ՚ի ներքս՝ ¹⁹
 վասն ամբոխին, ելին ՚ի փանիս, և ՚ի ցուոցն կախեցին զնա, և իջուցին ²⁰
 մահճօքն հանդերձ ՚ի մէջ առաջի Յիսուսի: ²⁰ Եւ փեսեալ զհաւաքսն ²⁰
 նոցա՛ ասէ ցնա. Այր դու՛ թողեալ լիցին քեզ մեղք քո: ²¹ Սկսան խորհել ²¹
 դպիրքն և փարիսեցիք՝ և ասեն. Ով է սա՛ որ խօսի՛ զհայհոյութիւնս, ²²
 ով կարէ թողուլ զմեղս, բայց միայն Աստուած: ²² Իբրև զփրաց Յիսուս ²²
 զխորհուրդսն նոցա, պապասխանի եր և ասէ ցնոսա. Չի՛ խորհիք ՚ի ²³
 սիրպս ձեր: ²³ Չի՛նչ դիւրագոյն է. ասել թողեալ լիցին քեզ մեղք քո, եթէ ²³
 ասել՝ արի՛ և գնա՛: ²⁴ Այլ զի զփրասջիք՝ եթէ իշխանութիւն ունի Որդի ²⁴
 մարդոյ յերկրի՛ թողուլ զմեղս: Ասէ ցանդամաւոյձն. Քեզ ասեմ՝ արի՛ ²⁵
 սն զմահիճս քո, և երթ ՚ի փուն քո: ²⁵ Եւ առժամայն յարուցեալ առա- ²⁵
 ջի ամենեցուն, առ զիւրն՝ յորոյ վերայ անկեալսն դնէր, զնաց ՚ի փուն ²⁶
 իւր, և փառաւոր առնէր զԱստուած: ²⁶ Չարմանք կալան զամենեսին, 26

7 *Յօրինակին պակասէր.* Ակնարկէին որսակցացն ՚ի մեա: 8 *Օրինակ մի.* Չի այր մի մեղաւոր մի եմ: 9 *Ոմանք.* Ջամենեսին որք ընդ նոսայն էին... զորս ըմբռնէ: 10 *Ոմանք.* Որսացես ՚ի կեանս: 12 *Բազումք.* ՚Ի մի քաղաքացն: *Ոսկան.* Եւ ահա այր մի: *Ոմանք.* Անկաւ ՚ի վերայ երէ: 14 *Ոմանք.* Սրբութեան քո զոր հրամայեաց: 15 *Ոմանք.* ՚Ի հիւանդութեանց իւրեանց: 17 *Ոմանք.* Օրինաց վարդապետքն: 20 *Ոմանք յակնութիւն.* Եւ փեսեալ Յիսուսի զհաւաքսն: 21 *Ոմանք.* Ո՛ր է սա... ո՛ր կարէ: 24 *Յօրինակին պակասէր.* Յանդամաւոյձն. *Քեզ ասեմ՝* արի՛: 25 *Ոմանք.* Չիրեա... անկեալ դնէր:

և փառաւոր առնէին զԱստուած. լի՛ եղեն ահի՛ւ և ասեն, եթէ քեսա՛ր պատօր՝ նոր նշան:

27 ²⁷ Եւ յեպ այնորիկ՝ ել անպի, և երես մաքսաւոր մի՛ որում ա- ԺԴբգ
նուն էր Ղ՛կի, զի նսրէր ՚ի մաքսաւորութեան. և ասէ ցնա. Եկ զկնի
28, 29 իմ: ²⁸ Եւ թողեալ զամենայն՝ յարեաւ զնաց զկնի նորա: ²⁹ Եւ արար
ընդունելութիւն մեծ նմա Ղ՛կի ՚ի փան իւրում. և էր ժողովուրդ բազում
30 մաքսաւորաց, և այլոց՝ որ էին բազմեալ ընդ նոսա: ³⁰ Եւ քրքնեցին
փարիսեցիքն և դպիրքն նոցա զնմանէ առ աշակերպսն նորա՝ և ասէ-
31 ին. Ընդէր ընդ մաքսաւորս և ընդ մեղաւորս ուրէք և ըմպէք: ³¹ Պա-
փասխանի եպ Յիսուս՝ և ասէ ցնոսա. Ոչ են պիտոյ բժիշկք ողոցոց, այլ՝
32 հիւանդաց. ³² ոչ եկի կոչել զարդարս, այլ զմեղաւորս յապաշխարութիւն:
33 ³³ Եւ նոքա ասեն ցնա. Ընդէր աշակերպքն Յովհաննու պահէն սրբայ, և
խնդրուածս առնեն, նոյնպէս և փարիսեցոցն. և քոյքո ուրեն և ըմպեն:
34 ³⁴ Եւ նա՝ ասէ ցնոսա. Միթէ՛ կարօ՞ղ էք մանկանց առագաստի, մինչ
35 փեսայն ընդ նոսա իցէ՛ հրաման փալ պահել: ³⁵ Եկեսցեն ատուք՝ յոր-
ժամ բարձցի ՚ի նոցանէ փեսայն, ապա՛ պահեսցեն յաուրսն յայնոսիկ:
36 ³⁶ Ասաց և առակ մի առ նոսա, թէ ոչ՝ որ արկանէ ՚ի նոր հանդերձէ ՚ի
վերայ հնացեալ ձորձոյ. ապա թէ ոչ՝ և զնորն պատառէ, և ընդ հնոյն
37 չմիաբանի կապերսն որ ՚ի նորոյն: ³⁷ Եւ ոչ՝ որ արկանէ զհնի նոր ՚ի
փիկս հինս. ապա թէ ոչ՝ պայթուցանէ՛ զհինն նոր զփիկսն հինս. ինքն
38 հեղու, և փիկքն կորնչին: ³⁸ Այլ զհնի նոր՝ ՚ի փիկս նորս արկանելի՛ է,
39 և երկոքին պահին: ³⁹ Եւ ոչ՝ որ ըմպէ զհինն՝ և կամիցի զնորն. քանզի
ասէ՛ թէ հինն քաղցրագոյն է:

6 ¹ Եւ եղև ՚ի շաբաթու յերկրորդում առաջոյն՝ անցանել նմա ընդ բԷ
արտորայսն. և աշակերպքն նորա կորզէին հասկ՝ շփէին ընդ ափ, և
2 ուրէին: ² Եւ ոմանք ՚ի փարիսեցոցն ասեն ցնոսա. Զի՛նչ գործէք՝ զոր
3 չէ՛ օրէն ՚ի շաբաթու: ³ Պափասխանի եպ նոցա Յիսուս և ասէ. Չիցէ՞
ընթերցեալ ձեր՝ զոր արարն Դանիթ, յորժամ քաղցեանն ինքն՝ և որ
4 ընդ նմայն էին: ⁴ Զիաբո՞ղ եմո՞ւր նա ՚ի փունն Աստուծոյ, և զհացն
զառաջաւորութեան եկեր՝ և եպ այնոցիկ որ ընդ նմայն էին. զոր ոչ
5 էր օրէն ուրել, բայց միայն քահանայապետիցն: ⁵ Եւ ասէ ցնոսա. Տէր է
Որդի մարոյ և շաբաթու:

6 ⁶ Եւ եղև ՚ի միսում շաբաթուն մփանել նմա ՚ի ժողովուրդն՝ և ուսու- ԺԵ
7 ցանել. և էր անդ այր մի, և ձեռն իւր աջ՝ զօսացեալ էր: ⁷ Եւ սպասէին
նմա դպիրքն և փարիսեցիք՝ թէ ՚ի շաբաթուն բժշկիցէ, զի զփանիցեն
8 չարախօսութիւն զնմանէ: ⁸ Եւ նա գիպէր զխորհուրդս նոցա. ասէ ցայրն՝
որոյ ձեռնն զօսացեալ էր. Արի՛ ա՛նց ՚ի մէջ: Եւ նա յարուցեալ եկաց:

26 Ոմանք. Զարմանք կալաւ զամենեսեան: **28 Ոսկան.** Յարեաւ և զնաց: **29 Ոմանք.** Եւ էր ժողով բազում: **30 Ոմանք.** Եւ ասեն. Ընդէր ընդ: **31 Բազումք.** Ոչինչ են պիտոյ. և ոմանք. ոչ ինչ է պիտոյ բժիշկ ողոցաց: **32 Ոմանք.** Եւ ոչ եկի կոչել: **33 Ոմանք.** Եւ քոյո ուրեն և ըմ: **35 Ոմանք.** Եւ ապա պահես: **36 Ոմանք.** Կապերսն որ ՚ի նորուն: **39 Ոմանք.** Ասէ եթէ հինն քաղց: **6. 2 Ոմանք.** Որ չէ՛ օրէնք: **3 Ոմանք.** Պափասխանի եպ Յիսուս և ասէ ցնոսա... քաղցեաւ ինքն: **4 Բազումք յաւերսն.** Օրէնք ոմանք ուրել: **6 Ոմանք.** Այր մի, որոյ ձեռն իւր: **8 Ոմանք.** Ձեռն զօսացեալն էր:

⁹ Ասէ ցնոսա Յիսուս. Նարցից ինչ զձեզ. Զի՞նչ արժան է ՚ի շաբաթու, 9
բարի՞ ինչ առնել՝ եթէ չա՛ր գործել, ոգի մի ասրեցուցանել թէ կորուսանել:

¹⁰ Եւ հայեցեալ շուրջ զամենեքումք զայրագին, ասէ ցնա. Զըզեա՛ զձեռն 10
քո: Եւ նա ձըզեաց, և հասարարեցաւ ձեռն նորա իբրև զմեան: ¹¹ Նոքա 11
լցան յիմարութեամբ, և խօսեին ընդ միմեանս, թէ զի՞նչ առնիցեն Յի-
սուսի: ¹² Եւ եղև ընդ ատուրսն ընդ այնոսիկ՝ ել ՚ի լեռն կալ յաղօթս. և 12
հանէր զգիշերն ՚ի գլուխ յաղօթսն Աստուծոյ:

¹³ Եւ իբրև այժ եղև՝ կոչեաց զաշակերտսն իւր, և ընտրեաց ՚ի 13
նոցանէ երկուրասանս. գորս և առաքեալս անուանեաց: ¹⁴ ԶՍիմոնով՝ 14
գոր և Պե՛տրոսն անուանեաց, և զԱնդրէ՛ա եղբայր նորին, և զՅակոբոս,
և զՅովհաննէս, և զՓիլիպպոս, և զԲարթողովմէոս, ¹⁵ և զՄարթէ՛ոս, և 15
զԹովմաս, և զՅակոբոս Ալփեայ, և զՍիմոն զկոչեցեալն Նախանձա-
յոյզ, ¹⁶ և զՅուդա Յակովբայ, և զՅուդա Սկարիովարացի՝ որ եղև իսկ 16
մաքսից: ¹⁷ Եւ իջեալ նոքօք հանդերձ ՚ի քեղի մի քափարակ. և ժո- 17
ղով աշակերտացն նորա, և բազմութիւն յոյժ ժողովողեանն յամենայն
Նրեասարանէ, և յԵրուսաղեմէ, և յայնմ կողմանէ, և ՚ի ծովեզերէն Տի-
րոսի և Սիդոնի. ¹⁸ որ եկին լսել ՚ի նմանէ, և բժշկել ՚ի հիւանդութենէ ի- 18
րեանց. և նեղեալքն յայսոց պղծոց բժշկեին: ¹⁹ Եւ ամենայն ժողովուրդն 19
խնդրէր մերձենալ ՚ի նա, զի զօրութիւն բազում ելանէր ՚ի նմանէ՝ և
բժշկէի զամենեւին:

²⁰ Եւ նա՛ ամբարձ զաչս իւր յաշակերտսն իւր՝ և ասէ. Երանի՛ 20
աղքարացոյ հոգւով, զի ձե՛ր է արքայութիւն Աստուծոյ: ²¹ Երանի՛ որ 21
քաղցեալ են այժմ, զի յագեսցին: Երանի՛ որ լան այժմ, զի ծիծաղեսցին:
²² Երանի՛ է ձեզ յորժամ նախապիցեն զձեզ մարդիկ, և յորժամ որոշիցեն 22
զձեզ՝ և ապիցեն, և հանիցեն անուն չար զձե՛նջ վասն Որդոյ մարդոյ:
²³ Ուրախ լիջիք յաւուր յայնմիկ և ցնծաջիք, զի ահա՛ վարձք ձեր բա- 23
զում են յերկինս. ըսպ դմի՛ն օրինակի առնէին մարգարէիցն հարք իւրե-
անց: ²⁴ Բայց վայ՛ ձեզ մեծաբանցոյ. զի ընկալայք զմխիթարութիւն ձեր: 24
²⁵ Վայ՛ ձեզ որ յագեալոյ էք այժմ, զի քաղցիցէք. վայ՛ ձեզ որ ծիծաղիքոյ 25
այժմ, զի սգայցէք և լայցէք: ²⁶ Վայ՛ ձեզ՝ յորժամ բարի՛ սպիցեն զձե՛նջ 26
ամենայն մարդիկ, զի այդպէս առնէին սուր մարգարէիցն հարք նո-
ցա: ²⁷ Այլ ձեզ ասեմ որ լսէքոյ. Սիրեցէք զբշնամիս ձեր, բարի՛ արարէք 27
արեւեաց ձերոց: ²⁸ Օրհնեցէք զանիծիչս ձեր. աղօթս արարէք ՚ի վե- 28
րայ նեղաց ձերոց: ²⁹ Որ հարկանէ զծնօսք քո, մարտ՛ նմա և զմեանս. 29

9 Ոսկան. Նարցից ինչ ձեզ: **10 Ոմանք.** Ասէ ցայրն. Զգեա՛: **11 Ոսկան.** Եւ նոքա լցան յիմա՛: **14 Ոմանք.** Պե՛տրոս անուանեաց... զեղբայր նորին: **16 Ոմանք.** Եւ զՅուդա Յակովբեան, և զՅուդա Իսկարիով՛: **19 Ոսկան.** Եւ ժողովուրդն խնդրէր: **20 Ոմանք.** Երանի է աղքատա՛... (21) Երանի է որ քաղ՞... Երանի է որ լան: **21 Օրհնակ մի.** Քաղցեալ իցէք այժմ, զի յագեսցիք... լացէք այժմ զի ծիծաղիցիք: **22 Յօրինակին ՚ի վերայ բարիս՝** նախապիցեն — և ապիցեն, ասարդանիշ * եղեալ, թերևս ակնարկի քարքերութիւնն օրինակաց ոմանց. որք յառաջինն ՚ի բաց թողուն զնախն, և դնեն լոյ՛ արիցեն. և յերկրորդն յաւելեալ զնախ, ոմին. և նախապիցեն, և հանիցեն: Թէպէր են և ոմանք որք յերկուսն ևս քեղիս գրեն՝ նախապիցեն: **23 Ոմանք յաւերտն.** Ուրախ լիջիք վասն Որդոյ մարդոյ յաւուր յայնմ՞... ըսպ նմին օրի՛: **25 Յօրինակին.** Զի զգայցէք և լայցէք: **26 Ոմանք.** Զի այսպէս. կամ՛ այնպէս առ՛:

և որ հանէ՛ ՚ի քէն՝ զբաճկոն քո, մի՛ արգելուր ՚ի նմանէ և զշապիկս:
 30 ³⁰ Ամենայնի՛ որ խնդրէ ՚ի քէն՝ փոնր, և գոր ինչ հանէ որ ՚ի քէն՝ մի՛
 31 պահանջեր: ³¹ Եւ որպէս կամիք թէ արասցեն ձեզ մարդիկ, այնպէս
 32 արասջիք և դուք նոցա: ³² Եւ եթէ սիրէք դուք զսիրելիս ձեր, զի՛նչ շնորհ
 33 է ձեր. զի և մեղաւորք սիրեն զսիրելիս իրեանց: ³³ Եւ եթէ բարի՛ առ-
 նէք բարերարաց ձերոց, ո՞ր շնորհ է ձեր. զի և մեղաւորք գնոյն գործեն:
 34 ³⁴ Եւ եթէ փայք փո՛խ այնոցիկ՝ յորոց ա՛կն ունիք առնուլ, ո՞ր շնորհ է ձեր.
 քանզի և մեղաւորք մեղաւորաց փոխ փան, զի առցեն անդէն զկշիռն:
 35 ³⁵ Բայց սիրեցէ՛ք զթշնամիս ձեր, և բարի՛ արարէք ասելեաց ձերոց, և
 փոնր փոխ՝ ուստի ո՛չ ակն ունիցիք առնուլ. և եղիցին վարձք ձեր բա-
 զում, և եղիցիք որդիք Բարձրելոյ. զի նա՛ քանցր է ՚ի վերայ չարաց և
 36, 37 ապաշնորհաց: ³⁶ Եւ եղերոնք զթա՛ծք՝ որպէս և Նայրն ձեր գթա՛ծ է: ³⁷ Մի՛
 դափիք՝ և ո՛չ դափցիցիք. մի՛ պարծէք՝ և ո՛չ պարծիցիք, արձակիցէ՛ք և
 38 արձակիցիք: ³⁸ Տոնք՝ և փացի՛ ձեզ. չափ բարուք թաթաղուն շարժուն
 զեղուն՝ փացեն՝ ՚ի գոգս ձեր. նովին չափով որով չափէք՝ չափեսցի՛
 39 ձեզ: ³⁹ Ասաց և առակ մի առ նոսա. Միթէ կարիցե՛՞ կոյր կուրի՛ ա-
 40 ռաջնորդել, ոչ ապաքէն երկոքին ՚ի խորխորափ անկանիցին: ⁴⁰ Ո՛չ է
 աշակերտ լա՛ն քան զվարդապետ իւր. ամենայն կափարեալն՝ եղիցի
 41 իբրև զվարդապետ իւր: ⁴¹ Զի՛ փեսանես զշիղ յական եղբոր քոյ, և ՚ի
 42 քում ական զգերանդ՝ ո՛չ նշմարես: ⁴² Կամ զիսիդ կարես ասել ցեղբայր
 քո. Եղբայր՝ թող հանից՝ զշիղդ յականէ՛ քումմէ, և դու ՚ի քում ական
 զգերանդ ո՛չ փեսանես. կենդաւոր՝ հա՛ն նախ զգերանդ յականէ՛ քումմէ,
 43 և ապա՛ հայեսցիր հանել զշիղ յականէ՛ եղբոր քոյ: ⁴³ Զի ո՛չ է ծառ բարի՛,
 որ առնէ պտուղ չար և ո՛չ դարձեալ ծառ չար՝ որ առնէ պտուղ բարի.
 44 ⁴⁴ զի իւրաքանչիւր ծառ ՚ի պտոյոյ իւրմէ՛ ճանաչի: Զի ո՛չ եթէ ՚ի փշոց
 45 քաղեն թուզ, և ո՛չ ՚ի սորենուոյ կթեն խաղող: ⁴⁵ Մարդ բարի՛ ՚ի բարի՛
 գանձուց սրտի իւրոյ բոխէ՛՞ զբարի, և մարդ չար՝ ՚ի չարէ՛ն բոխէ՛ զչար.
 46 քանզի ՚ի յաւելուածոյ սրտին խօսի բերան նորա: ⁴⁶ Զի՛ կոչէք զիս՝ Տէր՝
 47 Տէր, և գոր ասեմն ո՛չ առնէք: ⁴⁷ Ամենայն որ գայ առ իս, և լսէ զբանս իմ՝
 48 և առնէ զնոսա, ցուցից ձեզ ո՛ւմ նման է: ⁴⁸ Նման է առն, որ շինիցէ փուն.
 որ փորեաց և խորեաց, և եղ հիմն ՚ի վերայ վիմի. ՚ի յառնել հեղեղաց՝
 բախեաց գետ զփունն, և ո՛չ կարաց շարժել զնա. զի հաստապետալ էր
 49 հիմնն ՚ի վերայ վիմի: ⁴⁹ Իսկ որ լսէ զբանս իմ՝ և ո՛չ առնէ, նման է առն
 որ շինիցէ փուն ՚ի վերայ հողոյ առա՛նց հիման. գոր բախեաց գետ, և
 վաղվաղակի՛ անկաւ. և եղև կործանումն փանն այնորիկ մե՛ծ:

ԺԸ/զբ

7 ¹ Եւ իբրև կափարեաց գամենայն բանս իւր ՚ի լսելիս ժողովրդեանն,

29 *Յօրինակին պակասէր.* Ի նմանէ և զշապիկս: **30** *Ոմանք.* Ամենայն որ խնդրէ որ ՚ի քէն: **32** *Յոմանս պակասի.* Եւ եթէ սիրէք դուք: **34** *Ոմանք.* Ակն ունիցիք առ՞: *Բազումք.* Անդրէն զկշիռն: **35** *Ոմանք համեմար մերումս օրինակի գրեն աստէն.* ապաշնորհաց: **36** *Յոմանս պակասի.* Եւ եղերուք: **37** *Բազումք.* Արձակեցէք և արձակիցիք: **38** *Ոմանք.* Տացին ՚ի գոգս: **39** *Ոմանք.* Ի խորխորափ անկանին: **41** *Ոմանք.* Զշիղ... ականդ զգերան ո՛չ: **42** *Ոմանք.* Նանել զշիղդ: **43** *Ոմանք.* Որ առնիցէ պտուղ: **45** *Ոմանք.* Ի յաւելուածոց սրտի խօսի: **47** *Ոմանք.* Ում նմանէ: **48** *Բազումք.* Նիմն ՚ի վերայ վի՞:

եմոնր ՚ի Կափառնաում: ²Նարիւրապետի՛ ուրումն ծառայ՝ չարաչար 2
 հիւանդացեալ՝ մերձ էր ՚ի վախճանել, որ էր նմա պարուակաւն: ³Իբրև 3
 լուա զՅիսուսէ, առաքեաց զժերսն ՚ի Նրեից, աղաչել զնա՝ զի եկեացէ
 ապրեցուցէ՛ զժառայն նորա: ⁴Եւ նոքա եկեալ առ Յիսուս՝ աղաչէին 4
 զնա սրեպ՝ և ասէին, թէ արժանի՛ է որում զշնորհս զայս առնես. ⁵զի 5
 սիրէ՛ զազգս մեր, և զժողովրդանոցն՝ նա՛ շինեաց մեզ: ⁶Եւ Յիսուս 6
 զնաց ընդ նոսա. իբրև ոչինչ կարի հեռի էր ՚ի քանէն, յղեաց առ նա
 հարիւրապետն բարեկամս՝ և ասէ ցնա. Տէր՝ մի՛ ինչ աշխատ լինիր,
 զի չնմ բաւական եթէ ընդ յարկաւ իմով մարանիցես: ⁷Վասն որոյ և 7
 ոչ զանձն համարեցայ արժանի առ քեզ զալոյ. այլ ասա՛ բանի՛ն և
 բժշկեսցի՛ մանուկս իմ: ⁸Քանզի և ես այր մի եմ՝ կարգեալ ընդ իշ- 8
 խանութեամբ. ունիմ ընդ ինև զինուորս. և ասեմ սմա. Երթ, և երթայ.
 և այլում՝ թէ եկ, և գայ. և ծառայի իմում՝ թէ արա՛ զայս, և առնէ՛:
⁹Եւ իբրև լուա զայս Յիսուս՝ զարմացաւ, դարձաւ առ ժողովուրդն որ 9
 երթային զհետ նորա և ասէ. Անէն ասեմ ձեզ՝ թէ և ոչ յԻսրայէլի՛ այս-
 չափ հաւարս գրի: ¹⁰Եւ դարձան անդրէն պարզամատրքն ՚ի քուն, և 10
 գրին զժառայն հիւանդ՝ բժշկեալ:

ԺԹ/զգ ¹¹Եւ եղև ՚ի վաղիւն երթայր ՚ի քաղաք մի, որում անուն էր Նայի՛ն. 11
 երթային ընդ նմա և աշակերպք նորա, և ժողովուրդ բազում: ¹²Իբրև 12
 մերձ եղև ՚ի դռնն քաղաքին, և ահա՛ ելանէր մեռեալ մի, որդի՛ միամօր
 մօր իրոյ, և նա՛ էր այրի՛. և ժողովուրդ բազում քաղաքին՝ էր ընդ նմա:
¹³Իբրև երես զնա Տէր՝ գթացաւ ՚ի նա՛ և ասէ. Մի՛ լար: ¹⁴Եւ մարուցեալ 13, 14
 մերձեցաւ ՚ի դագաղսն. և որ բարձեալն քանէին՝ զքեղի՛ առին. և ասէ.
 Պարանի՛ դո՛ն քեզ ասեմ, արի՛: ¹⁵Կանգնեցաւ նստաւ մեռեալն, և սկսաւ 15
 խօսել. և եր զնա ցմայր իւր: ¹⁶Եւ ա՛հ կալաւ զամենեսին, և փառաւոր 16
 առնէին զԱստուած՝ և ասէին, թէ մարգարէ՛ ոմն մեծ յարուցեալ է ՚ի
 միջի մերում, և թէ այց արար Աստուած ժողովրդեան իւրում ՚ի բարու-
 թին: ¹⁷Եւ ել զրոյցս այս ընդ ամենայն Նրեաստան վասն նորա. և ընդ 17
 ամենայն կողմանս աշխարհին:

Ի ¹⁸Եւ պարմեցին Յովհաննու աշակերպքն իւր վասն ամենայնի այտորի՛ք: 18
¹⁹Եւ կոչեաց առ ինքն երկուս ոմանս յաշակերպաց իւրոց Յովհան- 19
 նէս, առաքեաց առ Տէր և ասէ. Դո՛ն ես որ գալոցն ես՝ եթէ այլում
 ակն կալցուք: ²⁰Եւ եկեալ առ նա արքն՝ ասեն. Յովհաննէս մկրտիչ 20
 առաքեաց զմեզ առ քեզ՝ և ասէ. Դո՛ն ես որ գալոցն ես եթէ այլում ակն
 կալցուք: ²¹Եւ ՚ի նմին ժամու բժշկեաց զբազումս ՚ի հիւանդութեանց և 21
 ՚ի հարուածոց և յայտոց չարաց, և կուրաց բազմաց շնորհեաց տեսանել:
²²Պարասխանի եր նոցա և ասէ. Երթայք պարմեցէ՛ք Յովհաննու՝ 22
 զոր տեսէքդ և լուայք. զի կոյրք՝ տեսանեն, և կաղք զնա՛ն, բորոպք՝

7. 1 *Ոսկան.* Եւ եղև իբրև կար՛: *Ոմանք.* Զամենայն զբանս իւր: *Յօրինակին.* Ի Կապիառնաում: 3 *Ոմանք.* Եւ իբրև լուա զՅիսուսէ՛ առաքեաց զժերս Նրեից, աղաչէր զնա, զի ե՛: 6 *Ոմանք.* Եւ իբրև ոչինչ: 9 *Ոմանք.* Առ ժողովուրդն որ երթայր զհետ: 11 *Բազումք.* Եւ աշակերպքն նորա: 12 *Յունանս պակասի.* Եւ ժողովուրդ բազում քաղաքին: 13 *Օրինակ մի ՚ի լուս.* *Աշակեալ.* Զնա Յիսուս, զթա՛: *Յօրինակին.* Մի լար: 15 *Բազումք.* Կանգնեցաւ և նստաւ: 20 *Ոսկան.* Արքն առ նա՛ ասեն:

23 արբին, խուլք՝ լսեն, մեռեալք՝ յառնեն, աղքատք՝ անփարանին. ²³ և
 24 երանի՛ իցէ՛ որ ո՛չ գայթաղիցի յիս: ²⁴ Եւ իբրև գնացին հրեշտակքն
 30 Յովհաննու, սկսաւ խօսել ընդ ժողովուրդսն վասն Յովհաննու. Զի՞նչ
 25 ելէք յանապարն րեսանել, եղէ՞ն շարժուն ՚ի հողմոյ: ²⁵ Այլ զի՞նչ ելէք
 րեսանել, այր ՚ի հանդերձս փափկութեան զարդարեալ. ահաւանիկ՝ որ
 26 ՚ի հանդերձս երևելիս և ՚ի փափկութեան են՝ յարքունին են: ²⁶ Այլ զի՞նչ
 ելէք րեսանել, մարգարէ՛. այո՛, ասեն՝ ձեզ՝ առաւել ևս քան զմարգարէ:
 27 ²⁷ Զի սա՛ է՛ վասն որոյ գրեալն է, թէ ահա՛ առաքեմ զհրեշտակ իմ առա-
 28 ջի քոյ՝ որ յարդարեսցէ զճանապարհ քո առաջի քոյ: ²⁸ Ամէն ասեն՝ ձեզ.
 Մեծ ՚ի ծնունդս կանանց՝ մարգարէ, քան զՅովհաննէս ո՛չ ոք է. բայց
 29 փոքրիկն յարքայութեան Աստուծոյ՝ մեծ է քան զնա: ²⁹ Եւ ամենայն ժո-
 ղովորդն իբրև լուան, և մաքսաւորքն, արդարացուցին զԱստուած. զի
 30 մկրտեցան ՚ի մկրտութիւնն Յովհաննու: ³⁰ Իսկ փարիսեցիքն և օրինականքն,
 զխորհուրդն Աստուծոյ անարգեցին յանձինս իրեանց, զի ո՛չ մկրտեցան
 31 ՚ի նմանէ: ³¹ Արդ՝ ո՞ն նմանեցուցից զմարդիկ ազգիս այտորիկ, և ո՞ն
 32 իցեն նմանօք: ³² Նման են մանկւոյ՛ որ ՚ի հրապարակս նսրիցին,
 կարդայցեն զմիմեանս և աւիցեն. Փողս հարա՛ք ձեզ՝ և ո՛չ կաքաւեցէք.
 33 ողբացաք՝ և ո՛չ լացէք: ³³ Եկն՝ Յովհաննէս մկրտիչ՝ ո՛չ ուրեր և ո՛չ ըմպեր,
 34 և ասէիք. Ղև՛ գոյ ՚ի նմա: ³⁴ Եկն Որդի մարդոյ՝ ուրէ՛ և ըմպէ, և ասէք.
 Ահա՛ այր կերօղ և արբեցօղ՝ բարեկամ մաքսաւորաց և մեղաւորաց:
 35 ³⁵ Եւ արդարացան իմաստութիւն յորդոց իւրոց:
 36 ³⁶ Աղաջէր ոմն զնա ՚ի փարիսեցուցն՝ զի կերիցէ՛ ճաշ ընդ նմա. և ԻԱ/գդ
 37 մտեալ ՚ի փուն փարիսեցոյն՝ բազմեցան: ³⁷ Եւ կին մի էր ՚ի քաղաքին
 մեղաւոր. իբրև զհիւստի թէ բազմեալ է ՚ի փան փարիսեցոյն, բերեալ շի՛շ
 38 մի իւղոյ ազնուի. ³⁸ կայր յետոյ առ ոքս նորա, լայր. և արքաստօքն
 սկսաւ թանակ՝ զոքս նորա, և հերով զխոյ իւրոյ ջնջէր. և համբուրէր
 39 զոքս նորա, և օժանէր իւղովն: ³⁹ Եւ րեսեալ փարիսեցոյն որ կոչեաց
 զնա, ասէր ընդ միտս իւր. Սա՛ թէ մարգարէ ոք էր, ապա զհիւրէր թէ ո՞վ
 40 կամ որպիսի՞ ոք կին մերձենայ ՚ի սա. զի մեղաւոր է: ⁴⁰ Պարասխանի
 եր Յիսուս՝ և ասէ ցնա. Մի՛նովն, ունիմ ինչ ասել քեզ: Եւ նա ասէ. Ասա՛
 41 վարդապետ: Եւ ասէ. ⁴¹ Երկու պարպապանք էին ուրումն փոխաբարի.
 42 մին՝ պարտէր հինգ հարեր դահեկան, և մեւսն յիսուն: ⁴² Եւ իբրև ո՛չ
 գոյր նոցա հարուցանել, երկոցունց շնորհեաց. արդ՝ ասա՛ ո՞վ առաւել
 43 սիրեցէ՛ զնա: ⁴³ Ասէ Մի՛նովն. Ինձ այապէս թուի՛ եթէ որում զբազումն
 44 շնորհեաց: Եւ նա ասէ ցնա. Ուղի՛ղ դարեցար: ⁴⁴ Եւ դարձեալ ՚ի կինն
 կողմն, ասէ՛ ցՄի՛նովն. Տեսանեն զայս կին, մտի՛ ՚ի փուն քո ջուր ոքից
 իմոց ո՛չ երուր, իսկ սա՛ արքաստօք իւրովք եթաց զոքս իմ, և հերով

22 Ոմնակք. Եւ խուլք լսեն: **23 Ոմնակք.** Որ ո՛չ գայթաղիցիցէ. *կամ՝* գայթաղեացի յիս: **24 Ոսկան.** Գնացին աշակերտքն Յովհաննու, սկսաւ ասել ընդ ժո՛... Զի՛ ե՛: **Ոմնակք.** Եղէ՞ն ՚ի հողմոյ շարժուն: **26 Ոմնակք.** Եւ առաւել: **27 Ոմնակք.** Առաջի երեսաց քոց... զճանապարհս քո: **29 Այլք.** Ամենայն ժողովուրդն իբրև լուա. և: **32 Ոմնակք.** Նմանեն մանկա՛ր: **33 Օրինակ մի ՚ի լուս՛.** *նշանակէ ընդ Ոսկանայ.* Ոչ ուրեր հաց, և ոչ ըմպեր գինի: **34 Ոմնակք.** Եւ ասէիք. Ահա այր կէ՛: **35 Ոմնակք.** Իմաստութիւն որդոց: **36 Ոմնակք.** Աղաջէր զնա ոմն... կերիցէ ընդ նմա ճաշ: **37 Ոսկան.** Իւղոյ նարդեան ազնուի: **39 Ոմնակք.** Ասէ ընդ միտս: *Բազումք.* Ո՞վ և որպիսի ոք: **42 Ոմնակք.** Ո՛ առաւել սիրեաց զնա:

իւրով ջնջեաց: ⁴⁵Նամբոյր մի դու ոչ եպուր ինձ, սա՛ն անասիկ յորմէ հեպտ 45
մըբեալ եմ, ոչ դադարեաց ՚ի համբուրելոյ զոտս իմ: ⁴⁶Իւրով զգլուխ իմ 46
ոչ օծեր, սա՛ն իւրով անուշիւ օծ: ⁴⁷Վասն որոյ ասեմք քեզ. Թողեալ լիցին 47
սմա մեղք իւր բազումք, զի յոյժ սիրեաց. զի որում շար թողուցու՛ շար
սիրէ, և որում սակա՛ւ սակաւ: ⁴⁸Եւ ասէ ցնա. Թողեալ լիցին քեզ մեղք 48
քո: ⁴⁹Եւ սկսան որ բազմեալն էին ընդ նմա՛ ասել ընդ միտս իւրեանց. 49
Ով է սա՛ն որ գմեղս թողու: ⁵⁰Եւ նա՛ ասէ ցկինն. Նաւաբք քո կեցուցին 50
զքեզ, երթ ՚ի խաղաղութիւն:

գե ¹ Եւ եղև յետ այնորիկ, և ինքն շրջէր ընդ քաղաքս և ընդ գեղս, **8**
քարոզէր և աւերարանէր զարքայութիւն Աստուծոյ. և երկուրասանքն
ընդ նմա. ²և կանայք ոմանք՝ որ բժշկեալ էին յայտոց չարաց և ՚ի 2
հիւանդութենէ. Մարիամ՝ որ կոչէր Մագդաղէնացի, յորմէ ելթն դևն
ելեալ էր. ³և Յովաննա՛ կի՛ն՝ Զուգայ հազարապետին Ներովդի. և Շու- 3
շան, և այլք բազումք որք պաշտէին զնա յընչից իւրեանց:

ԻԲ ⁴Եւ ՚ի ժողովել բազում ժողովորոց, և ըստ քաղաքաց քաղաքաց 4
եկելոցն առ նա, ասէ՛ առակաւ: ⁵Ե՛լ սերմանացան՝ սերմանել զսերմանիս 5
իւր. և ՚ի սերմանելն իւրում, էր որ անկաւ առ ճանապարհաւ՝ և եղև
կոխան, և թռչունք երկնից կերան զնա: ⁶Եւ այլն անկաւ յապառաժի՛. 6
և ընդ բուսանելն՝ չորացաւ, առ ՚ի չգոյէ հիւթոյ: ⁷Եւ այլն անկաւ ՚ի մէջ 7
փշոց, և ընդ նմին բուսեալ փշոցն՝ հեղձուցին զնա: ⁸Եւ այլն անկաւ 8
յերկիւր բարի և պարարտ, և բուսեալ՝ արար պտո՛ղ հարիւրապարիկ:
Զայս իբրև խօսեցաւ, ասէ՛. Որ ունիցի ականջս լսելոյ լուիցէ՛: ⁹Նարցանէիս 9
զնա աշակերտքն՝ թէ զի՛նչ իցէ առակն: ¹⁰Եւ նա՛ ասէ. Ձեզ քուեալ է 10
զիտել զխորհուրդս արքայութեան Աստուծոյ, բայց այլոցն առակօք, զի
տեսցեն՝ և մի՛ տեսցեն, և լուիցեն՝ և մի՛ իմասցին: ¹¹Բայց առակն այս 11
ինչ է: Սերմն՝ բանն Աստուծոյ է: ¹²Եւ որք առ ճանապարհաւն, այնորիկ 12
են՝ որ լսենն, և ապա գայ՝ Մարանայ՝ հանէ՛ զբանն ՚ի սրտից նոցա, զի
մի՛ հաւաքասցեն՝ և ապրեսցին: ¹³Եւ որք յապառաժին, որք յորժամ 13
լսիցեն, խնդութեամբ ընդունին զբանն, և արմապս ոչ ունիցին. որք
առ ժամանակ մի հաւաքան, և ՚ի ժամանակի փորձութեան հեռանան:
¹⁴Իսկ որ ՚ի մէջ փշոցն անկաւ՝ նոքա՛ են, որ իբրև լսեն զբանն՝ և ՚ի 14
հոգս և ՚ի մեծութիւն և ՚ի ցանկութիւն աշխարհիս զբաղեալ՝ հեղձնուն
և անպտո՛ղ լինին: ¹⁵Իսկ որ յերկիւրն պարարտ, որոց բարութք և գու- 15
արթագին սրտի լուեալ զբանն՝ ընդունին, և քան պտուղ համբերու-
թեամբ: ¹⁶Ոչ որ լուցանէ ճրագ՝ և թաքուցանէ ընդ կարասեաւ, կամ 16
դնէ ընդ մահճօք. այլ ՚ի վերայ աշտանակի՛ դնէ, զի որ մտնանն՝ զոյս
տեսցեն: ¹⁷Չի՛ք ինչ ծածուկ՝ որ ոչ յայտ լիցի. և ոչ զաղտնի՛ որ ոչ 17
ծանիցի, և եկեսցէ ՚ի յայտ: ¹⁸Տեսէք այսուիտարև զիարդ լսէքդ. զի ոյր 18

44 Ոմանք. Ի կին կողմն: 47 Ոմանք. Մեղք իւր բազում: 49 Ոմանք. Ո՛ է սա որ
և գմեղս թողու: 8. 1 Ոմանք. Եւ ընդ գեաղս: 2 Ոմանք. Եւ ՚ի հիւանդութեանց:
4 Ոմանք. Ասէ՛ առակօք: 5 Յոմանս սակարտի. Սերմանել զսերմանիս իւր: 8 Ո-
մանք. Եւ ՚ի պարարտ: 12 Ոմանք. Եւ հանէ զբանն: 13 Ոսկան. Արմապս ոչ ունին:
Ոմանք. Այլ առ ժամանակ մի: 15 Յօրինակին սակարտէր. Զբանն՝ ընդունին. և
քան: 16 Ոմանք. Ոչ որ լուցեալ ճրագ... զոյսն տեսանիցեն:

գուցե՛ փացի՛ նմա, և ոյր ոչն գուցե՛ և գոր կարծեն թէ ունիցի՛ քարծցի՛ ՚ի նմանէ: ¹⁹ Եկի՛ն առ նա մայրն և եղբարք իւր, և ո՛չ կարէին հասանել ՚ի նա՛ վասն բազմութեանն: ²⁰ Ազդ եղև նմա՛ և ասեն. Մայր քո և եղբարք քո՛ կան արտաքոյ՛ և կամին գրեզ փեսանել: ²¹ Եւ ասէ ցնոսա. Մայր իմ և եղբարք իմ սոքա են, որ զբանն Աստուծոյ լսեն՝ և առնեն:

²² Եւ եղև ՚ի միում յաւուրց, ինքն էլ ՚ի նա՛ և աշակերպք նորա, և ԻԳ/ԳԳ
²³ ասէ ցնոսա. Եկայք անցցո՛ւք յայնկոյս ծովակիս: Եւ գնացին: ²³ Եւ մինչ դեռ նաւէին՝ ՚ի քուն եմուք. և էջ մրրիկ հողմոյ ՚ի ծովակն՝ և ուռնոյր, ²⁴ և փազնապէին: ²⁴ Մասրուցեալ զարթուցին գնա՛ և ասեն. Վարդապետ վարդապետ՝ կորնչինք առասիկ: Եւ նա՛ յարուցեալ սաստեաց հողմոյն, ²⁵ և խռովութեան ջրոցն՝ և հանդարտեցին, և եղև խաղաղութիւն: ²⁵ Ասէ ցնոսա. Ո՛ր են հաւապք ձեր: Եւ զահի՛ հարեալ զարմացան, և ասէին ցմիմեանս. Ո՞վ արդէք իցէ սա՛ զի և հողմոց և ջրոց հրաման փայ, և հնազանդի՛ն սմա:

²⁶ Եւ նաւեցին իջի՛ն յաշխարհն Գերգեսացոց. որ է յայն կոյս հան– ԻԴ
²⁷ դէպ Գալիլեա: ²⁷ Եւ ընդ ելանելն նորա ՚ի ցամաք, պարտեաց այր մի ՚ի քաղաքէն՝ յորում էին դևք. և բազում ժամանակս չէր հանդերձ ²⁸ զգեցեալ՝ և ո՛չ ՚ի փան բնակեալ, այլ ՚ի գերեզմանս: ²⁸ Եւ փեսեալ զՅիսուս, աղաղակեաց և անկան առաջի նորա, և ասէ մեծածայն. Չի՛ կայ իմ և քո՛ Յիսուս Որդի Աստուծոյ Բարձրելոյ, աղաչեմ զքեզ՝ մի՛ փանջեր զիս: ²⁹ Քանզի հրաման փայր այսոյն պղծոյ՝ ելանել ՚ի մարդոյ անրի. զի բազում ժամանակս յափշտակեալ էր գնա, և կապէր ՚ի շղթայս՝ և պահէր յերկաթս, և խզէր զկապանսն, և վարէր ՚ի դիւն ³⁰ յանապար: ³⁰ Եհարց ցնա Յիսուս՝ և ասէ. Չի՛նչ անուն է քեզ: Եւ նա՛ ³¹ ասէ. Լեզեդն: Չի դևք բազումք մտեալ էին ՚ի նա: ³¹ Եւ աղաչէին գնա՛ ³² զի մի՛ հրաման փացէ նոցա երթալ յանդունդս: ³² Եւ էր անդ՝ երա– մակ մի խոզից բազմաց՝ արօտական ՚ի լերինն. և աղաչեցին գնա՛ ³³ զի հրաման փացէ նոցա մտանել ՚ի նոսա. և հրամայեաց նոցա: ³³ Եւ ելեալ դևքն յառնէն, մտին ՚ի խոզեանն. և դիմեաց երամակն ՚ի գահէ անրի ՚ի ծովակն՝ և հեղձան: ³⁴ Իբրև փեսին խոզարածքն զիրսն որ եղեն՝ փախեան, և պարմեցին ՚ի քաղաքին և յազարակսն: ³⁵ Եւ իբ– ³⁶ րև ելին փեսանել զգործսն, և եկին առ Յիսուս, և գրին զայրն ուս– փի դևքն ելեալ էին, զգեցեալ և զգաստացեալ նստեր առ ոտսն Յի– ³⁷ սուսի, և երկեան: ³⁶ Պարմեցին նոցա որոց փեսեալն էր՝ թէ զհախոյ փրկեցաւ դիւսահարն: ³⁷ Եւ աղաչէր գնա ամենայն բազմութիւնն շուրջ զկողմամբքն Գերգեսացոց՝ գնալ ՚ի սահմանացն նոցա, քանզի ահիմ ³⁸ մեծաւ փազնապէին. և նա՛ մտեալ ՚ի նաւ, դարձան անդրէն: ³⁸ Աղաչէր գնա՛ այրն ուստի դևքն ելեալ էին՝ շրջել ընդ նմա. արձակեաց գնա՛ և ³⁹ ասէ. ³⁹ Դարձ ՚ի փուն քո և պարմեա՛ գոր միանգամ արար քեզ Աս–

22 Ունակք. Ի միում աւուրց: **24 Ունակք միակգամ դնեն.** Վարդապետ կորնչինք... և խռովութեան ջրոցն: **25 Ունակք.** Եւ ասէ ցնոսա... և ասեն ցմիմեանս: **27 Ունակք.** Պարտեաց նմա այր մի: **29 Ուկան.** Քանզի բազում ժամա՛: **Ունակք.** Ի դիւն յանապարս: **30 Ունակք.** Եհարց գնա Յիսուս: **32 Ունակք.** Եւ աղաչէին գնա: **33 Օրինակ մի.** Ի դարձ անրի ՚ի ծովակն՝ և հեղձան: **35 Ունակք.** Եւ փեսին զայրն ուս՛:

տրած: Գնաց՝ ՚ի քաղաքն՝ և քարոզէր զոր ինչ արար նմա Յիսուս: 40 Եւ իբրև դարձաւ անդրէն Յիսուս, ընկալան զնա ժողովուրդն. քանզի 40
ամենեքեան ակն ունէին նմա:

ԻԵ 41 Եւ ահա՛ եկն այր մի՝ որում անուն էր Յայրոս, և նա էր իշխան ժո- 41
ղովրդեանն. անկեալ առ ուրսն Յիսուսի, աղաչէր զնա՝ մտնել ՚ի տուն
նորա. 42 զի դուստր մի՝ միամօր էր նորա, ամաց իբրև երկոպասանից, 42
և էր մերձ ՚ի մահ. և ընդ երթալն նորա՝ ժողովուրդքն նեղէին զնա:

ԻԶ 43 Եւ կին մի՝ էր ՚ի փռապետութեան արեան յամաց երկոպասանից, 43
որում ոչ էր լիեալ հնար յումեք բժշկել: 44 Մտարուցեալ յետոյ մերձեցան 44
՚ի քղանցս հանդերձի նորա. և նոյն ժամայն՝ եկաց բղիսումն արե-
ան նորա: 45 Եւ ասէ Յիսուս. Ով է որ մերձեցան յիս: Իբրև ամե- 45
նեքեան ուրանային, ասէ Պերրոս՝ և որ ընդ նմա էին. Վարդապետ՝
ժողովուրդքդ պնդեն և նեղեն զքեզ: 46 Եւ ասէ Յիսուս. Ոմն մերձե- 46
ցաւ յիս, քանզի գիտացի՝ եթէ զօրութիւն էլ յինէն: 47 Իբրև եպես կինն՝ 47
թէ ոչ ծածկեցաւ ՚ի նմանէ, եկն դողալով՝ և անկան առաջի նորա թէ
վասն որոյ իրաց մերձեցաւ ՚ի նա, և պարմեաց առաջի ամենայն ժո-
ղովրդեանն. և թէ որպէս բժշկեցաւ առժամայն: 48 Եւ ասէ. Քաջալերեաց 48
դուստր՝ հաւաքք քո կեցուցին զքեզ, երթ ՚ի խաղաղութիւն: 49 Եւ մինչ 49
դեռ նա խօսէր, զայ ոմն ՚ի փանէ ժողովրդապետին՝ և ասէ ցնա. Մեռան
դուստրն քո, մի՛ ինչ աշխատ առնէր զդա: 50 Իսկ Յիսուս՝ իբրև լուա, 50
պատասխանի՛ եր նմա և ասէ. Մի՛ երկնչիր, միայն հաւաքա՛ և կեցցէ՛:
51 Եւ մտեալ ՚ի տունն, ոչ զոք եթող մտնել, բայց միայն զՊերրոս 51
և զՅակովբոս և զՅովհաննէս, և զհայր մանկանն և զմայր նորա:
52 Լային ամենեքեան՝ և կոծէին զնա. և նա՝ ասէ. Մի՛ լայք, զի չէ՛ մեռե- 52
ալ, այլ ննջէ: 53 Եւ նոքա՛ ծանր առնէին զնա, զի գիտէին թէ մեռան: 54 Եւ 53, 54
նորա՛ հանեալ զամենեսին արտաքս, 55 կալան զձեռանէ նորա, բարբառեցճճ
և ասէ. Արի կայ մանուկ դու: 56 Եւ դարձան ոգի նորա, և կանգնեցան 56
վաղվաղակի. և հրամայեաց փալ նմա ուրել: 57 Եւ զարմացան ծնօղքն 57
նորա. և նա՝ պատուիրէր մի՛ ումեք ասել՝ որ ինչ եղևն:

ԻԷ 1 Եւ կոչեցեալ զերկոպասան առաքեալսն, եր նոցա զօրութիւն և 9
իշխանութիւն ՚ի վերայ ամենայն դիւաց, և բժշկել զհիւանդութիւնս:
2 Եւ առաքեաց զնոսա քարոզել զարքայութիւնն Աստուծոյ, և բժշկել 2
զախարաժէփս: 3 Եւ ասէ ցնոսա. Մի՛ ինչ բառնայք ՚ի ճանապարհ. մի՛ 3
զաւագան, և մի՛ մախաղ, մի՛ հաց, և մի՛ արծաթ. մի՛ երկուս հանդերձս
ունիցիք: 4 Եւ յոր տուն մտնանցէք՝ ա՛նդ ազօրք, և անտի՛ զնայցէք: 4
5 Եւ որք ոչ ընդունիցին զձեզ, յորժամ ելանիցէք ՚ի քաղաքէն յայնմանէ, 5
զփոշի ոտից ձերոց թօթափեսցիք ՚ի վկայութիւն նոցա: 6 Եւ ելեալ շրջէին 6
ընդ քաղաքս և ընդ գեղս, անտարանէին և բժշկէին ընդ ամենայն փե-

41 Ոմանք. Որոյ անուն էր: 42 Ի բազումս պակասի. Ձի դուստր մի միամօր:
43 Ոմանք. Ամաց երկոպասան: Ոսկան թերևս առեալ ՚ի Լապիինականէն՝ յաւելու.
Երկոպասանից. որ ՚ի բժիշկս ծախեալ էր զամենայն ինչս իւր. որում ոչ էր: Ո-
մանք. Որում չէր հնար լեալ յումեք: 44 Ոմանք. Եւ մտարուցեալ յէ՛: Ոսկան. Ի
դրօշակ հանդերձի նորա: 45 Ոմանք. Ժողովուրդդ պնդ՛: 47 Բազումք. Ի նա՛
պարմեաց: 48 Ոմանք. Եւ նա ասէ ցնա. Քաջալերեա՛ դուստր: 52 Ոմանք. Ձի ոչ է
մեռեալ: 55 Յօրինակին պակասէր. Ձձեռանէ նորա, բար՛: 9. 3 Ոսկան. Բառնայք
՚ի ճանապարհի:

7 ղիս: ⁷ Լուսա Ներովդէս չորրորդապէս զգործսն ամենայն, և զարմանայր՝
8 վասն ասելոյն յոմանց, ⁸ եթէ Յովհաննէս յարեալ ՚ի մեռելոց, և յոմանց՝
թէ Եղիա՛ յայրնեցաւ, և յայլոց՝ թէ մարգարէ՛ ոմն յառաջնոցն յարեաւ:
9 ⁹ Ասէ Ներովդէս. ՉՅովհաննէս՝ են գլխաբեցի. իսկ սա՛՝ ո՛վ իցէ գորմէ՛ գ-
10 այսպիսի իրս լսեմ: Եւ խնդրէր՝ քեսանել զնա: ¹⁰ Դարձան առաքեալքն,
և պարմեցին նմա զամենայն զոր արարին: Եւ առեալ զնոսա խուսեաց
առանձինն ՚ի քեղի անապար քաղաքի միոյ, որում անուն էր Բերթ-
11 սայիդա: ¹¹ Եւ ժողովորդքն իբրև գիպացին, գնացին՝ զհետ նորա. և
ընկալեալ զնոսա խօսէր ընդ նոսա վասն արքայութեան Աստուծոյ, և
որոց պէտք էին բժշկութեան՝ բժշկէր:
12 ¹² Եւ օրն սկսաւ քարաժամել. մարեան երկոպասանքն և ասեն ցնա. **ԻԸ**
Արձակեա՛ զժողովորդսդ, զի երթեալ շուրջ ՚ի գեղսն՝ և յազարակս
հանգիցեն, և գրցեն կերակո՛ր, զի աստ՝ յանապափի՛ քեղոց էմք:
13 ¹³ Ասէ ցնոսա. Դո՛ւք քուք դոցա՛ ուքել: Եւ նոքա ասեն. Ոչ գոյր մեր՝ աւե-
լի քան զհինգ նկանակ և զերկուս ձկունս, բայց եթէ երթիցուք զնեցո՛ւք
14 բաւական ժողովորդեանդ կերակուր: ¹⁴ Քանզի էին արք՝ իբրև հինգ հա-
զար: Ասէ ցաշակերփսն. Բազմեցուցէ՛ք զդոսա դասս դասս, յիսուն յի-
15 սուն: ¹⁵ Եւ արարին այնպէս, և բազմեցուցին զամենեսեան: ¹⁶ Եւ առեալ
զհինգ նկանակն և զերկուս ձկունսն, հայեցաւ յերկինս՝ օրհնեաց, և
17 եբէն՝ և քայր ցաշակերփսն արկանել ժողովորդեանն: ¹⁷ Կերան և յազեցա՛ն
ամենեքեան. և բարձին զնշխարս կոտորոցն՝ երկոպասան սակառի:
18 ¹⁸ Եւ եղև ՚ի կալն նորա յաղօթս առանձինն, էին ընդ նմա և աշակերտքն/ղկ
նորա. եհարց զնոսա և ասէ. Չո՞ որ ասեն զինէն ժողովորդքն՝ թէ իցեմ:
19 ¹⁹ Եւ նոցա պարասխանի քուեալ՝ ասեն. ՉՅովհաննէս մկրտիչ. և այլք՝
20 ՉԵղիա՛: Իսկ այլք՝ թէ մարգարէ՛ որ յառաջնոցն յարեաւ: ²⁰ Ասէ ցնոսա.
Դուք՝ զո՛վ որ ասէք զինէն թէ իցեմ: Պարասխանի՛ եք Պե՛րոսս՝ և ասէ.
21 ՉՔրիստոսն Աստուծոյ: ²¹ Նա՛ սաստեաց ՚ի նոսա, և պարուիրեաց մի՛
22 ումեք ասել զայն: ²² Եւ ասէ՛ թէ պարտ է Որդոյ մարդոյ բազում չար-
չարել, և անարգել ՚ի քահանայապետից և ՚ի ծերոց և ՚ի դպրաց, և
23 սպանանել՝ և յերիւր ատուր յառնել: ²³ Եւ ասէր առ ամենեսիին. Եթէ որ
կամի զկնի իմ գալ, ուրացի՛ զանձն, և առցէ զխաչ իւր հանապագ, և
24 եկեացէ՛ զհետ իմ: ²⁴ Չի որ կամիցի զանձն իւր կեցուցանել, կորուսցէ՛
25 զնա. և որ կորուսցէ զանձն իւր վասն իմ՝ կեցուցէ՛ զնա: ²⁵ Չի՛նչ օ-
գուր է մարդոյ՝ եթէ զաշխարհ շահեսցի, և զանձն իւր կորուսցէ՛ կամ
26 քուժեսցի: ²⁶ Չի որ ամօթ համարեսցի զիս և զքանս իմ, զնա՛ և Որ-
դի մարդոյ յամօթ արասցէ՛ յորժամ զայցէ փառօք իւրովք՝ և Նօր, և
հրեշտակաց սրբոց:

27 ²⁷ Բայց արդարև՝ ասեն ձեզ, եթէ են ոմանք ՚ի դոցանէ որ այդր **Լ**

6 Ոմանք. Գեարդս. կամ՝ գեղս: 9 Ոմանք. Ով է, գորմէ: 10 Ոմանք. Քաղաքի միում: 13 Ոմանք. Տուք նոցա ուքել: 14 Ոմանք. Նինգ հազարք: Ասէ ցաշակերփսն իւր: 16 Ոսկան. Չհինգ նկանակն: 17 Ոմանք. Չնշխար կոտորոցն: 18 Ոմանք. Եւ հարց զնոսա: 19 Ոմանք. Եւ նոքա պարասխանի քու՛: 20 Ոմանք. Իսկ դուք զո՛ որ ասէ: 22 Ոսկան. Եւ ասէր թէ պարտ: Ոմանք. Բազումս չարչարել: 24 Ոմանք. Չի որ կամեսցի: 25 Ոմանք. Չինչ օգուր իցէ... եթէ զաշխարհ շահիցի: Ոսկան. Կամ քուժեսցէ: 26 Ոմանք. Յամօթ համարիցի:

կան, որք մի՛ ճաշակեացեն զմահ, մինչև րեսցեն զարքայութիւն Աստուծոյ: ²⁸ Եւ եղև յես այսց բանից՝ իբրև ատուք ութ, առեալ զՊե՛րրոս 28
 և զՅա՛կովբոս և զՅովհա՛ննէս, ել ՚ի լեառն կալ յաղօ՛թս: ²⁹ Եւ ՚ի կալն 29
 նմա յաղօթս՝ եղև րեսիլ երեսաց նորա այլակերպ. և փոխեցաւ հանդերձ նորա՝ և եղև սպիւրակ փայլուն: ³⁰ Եւ ահա՛ արք երկու խօսեին 30
 ընդ նմա. որ էին Մովսէս և Եղիա, ³¹ երևեալ փառօք. և ասէին զելիցն 31
 նորա՝ զոր կարարելոց էր յԵրուսաղէմ: ³² Իսկ Պե՛րրոս և որ ընդ նմայն 32
 էին՝ ծանրացեալք ՚ի քնոյ, զարթեան, րեսին՝ զփառսն նորա, և զերկուս արսն որ կային առ նմա: ³³ Եւ եղև ՚ի մեկնելն նոցա ՚ի նմանէ, ասէ 33
 Պե՛րրոս ցՅիսուս. Վարդապետ՝ բարո՞ք է մեզ անպ լինել, և արասցուք երիս րադաւարս, մի քե՛զ, և մի՛ Մովսիսի, և մի՛ Եղիայի՛: Եւ ո՛չ գիտէր զինչ խօսէր: ³⁴ Եւ իբրև զայս ասաց, եկն ամպ և հովանի՛ եղև ՚ի 34
 վերայ նոցա. և երկեան ՚ի մրանելն նոցա ընդ ամպովն: ³⁵ Չայն եղև 35
 յամպոյն և ասէ. Դա՛ է Որդի իմ ընպրեալ, դմա՛ լուարուք: ³⁶ Եւ ընդ լինել 36
 բարբառոյն՝ գրաւ Յիսուս միայն. և ինքեանք լռեցին. և ո՛չ ումեք պատմեցին յաւուրսն յայնոսիկ, և ո՛չինչ յորոց րեսինն: ³⁷ Եւ եղև ՚ի վաղիւն՝ 37
 մինչ իջանէին նոքա ՚ի լեռնէ անպի, ընդ առաջ եղև նմա ժողովուրդ բազում:

ԱԿ ³⁸ Եւ ահա՛ այր մի ՚ի ժողովրդենէ անպի, աղաղակեաց և ասէ. 38
 Վարդապետ՝ աղաչեմ զքեզ հայեաց յորդի իմ. զի միամօր է ինձ: ³⁹ Եւ 39
 ահա՛ այն հարկանի ՚ի նմա, և յանկարծ գոչէ՛, և զարկուցանէ՛ զնա՝ թաւալեցուցանէ զնա և փրփրեցուցանէ՛, և հազիմ մեկնի ՚ի նմանէ՛ խորպակեալ զնա. ⁴⁰ և աղաչեցի զաշակերպսն քո զի հանցեն զնա, 40
 և ո՛չ կարացին: ⁴¹ Պարասխանի եր Յիսուս՝ և ասէ. Ո՞վ ակզ անհաւար և թեր, մինչև յերթ իցեմ ընդ ձեզ, և անսայցեմ ձեզ. մարո՛ այսր զորդին քո: ⁴² Եւ մինչ դեռ մարտէր, զարկոյց զնա դևն, և շարժեաց: 42
⁴³ Սասրեաց Յիսուս այսոյն պղծոյ, և բժշկեաց զմանուկն. և էր զնա ցհայր իր: ⁴⁴ Եւ զարմանային ամենեքեան ՚ի վերայ մեծամեծացն 44
 Աստուծոյ: Եւ ՚ի զարմանալն ամենեցուն ՚ի վերայ ամենայնի զոր առնէր, ասէ ցաշակերպսն իր. Դի՞ք դուք ՚ի լսելիս ձեր զբանս զայսոսիկ. զի Որդի մարդոյ մարմնելոց է ՚ի ձեռս մարդկան: ⁴⁵ Եւ նոքա ո՛չ գիտէին զբանն, և էր ծածկեալ ՚ի նոցանէ զի մի՛ գիտացեն. և երկնչէին հարցանել զնա վասն բանին այնորիկ:

ԼԲ ⁴⁶ Եմուր խորհուրդ ՚ի նոսա, թէ ո՞ր արդէք մե՛ծ իցէ ՚ի նոցանէ: ⁴⁷ Յիսուս իբրև ծանեալ զխորհուրդս սրբից նոցա, առ մանուկ մի՛ կացոյց 46, 47
 ՚ի մէջ նոցա առ իր, ⁴⁸ և ասէ ցնոսա. Որ որք ընկալցի զմանուկս զայս յանուն իմ՝ զին ընդունի. և որ զիս ընդունիցի՝ ընդունի զառաքիչն իմ. 48
 զի որ փոքրիկն է յամենեսին ՚ի ձեզ՝ նա՛ եղիցի մեծ: ⁴⁹ Պարասխանի եր Յովհաննէս՝ և ասէ. Վարդապետ, րեսաք զոմն զի յանուն քո դևն 49

27 Ոմանք. Զի են ոմանք ՚ի դոցա՞... զարքայութիւնն: 29 Ոմանք. Եւ ՚ի կալ նորա յաղօթս: 31 Ոմանք. Էր ՚ի յԵրուսաղէմ: 32 Ոմանք. Որ ընդ նմա էին: Ոսկան. Զարթեան և րեսին: 39 Ոմանք. Եւ յանկարծակի գոչէ: 41 Բազումք. Յերե եղէց ընդ ձեզ: Ոմանք. Ընդ ձեզ. մինչև երթ անսայցեմ: 43 Ոմանք. Այսուն պղծոյ: 45 Ոմանք. Նարցանել զնա վասն: 46 Ոմանք. Եւ եմուր խոր՞. թէ ո՞վ: 47 Ոմանք. Յիսուս իբրև գիտաց զխորհ՞: 48 Ոմանք. Եւ որ զիսն ընդունի:

50 հանէր՝ և արգելաբ զնա, զի ոչ շրջի ընդ մեզ: ⁵⁰ Ասէ ցնոսա Յիսուս.
 51 Մի՛ արգելութ զնա, զի որ ոչն է ձեր թշնամի՝ ՚ի ձեր կողմն է: ⁵¹ Եւ եղև
 ՚ի կարարել ատուրց վերանալոյ նորա, և ինքն գերեսս հասարարեաց
 52 երթալ յԵրուսաղէմ: ⁵² Եւ առաքեաց հրեշտակս առաջի երեսաց իւրոց.
 և իբրև չոգան, մտին ՚ի գեղ մի Սամարացոց՝ պարարասել ինչ նմա:
 53, 54 ⁵³ Եւ ոչ ընկալան զնա զի դէմ եղեալ էր նորա երթալ յԵրուսաղէմ: ⁵⁴ Իբր-
 քև Կեսսին աշակերտքն՝ Յակովբոս և Յովհաննէս, ասեն. Տէր՝ կամին
 55 զի ասասցուք, և իջցէ հուր յերկնից՝ և սափակեսցէ՛ զնոսա: ⁵⁵ Դարձա՛ւ
 56 ասարեաց ՚ի նոսա՝ և ասէ. Ոչ գիտէք՝ որոյ՞ հոգոյ էք դուք. ⁵⁶ զի Որ-
 դի մարդոյ՝ ոչ եկն զոգիս մարդկան կորուսանել՝ այլ կեցուցանել: Եւ
 զնացին յայլ գեղ:

57 ⁵⁷ Եւ մինչդեռ երթային նոքա ՚ի ճանապարհի, ասէ ոմն ցնա. Եկից **19**
 58 զկնի քո՝ յոր վայր և երթայցես: ⁵⁸ Ասէ ցնա Յիսուս. Աղուեսուց՝ ո՛րջջ
 գոն, և թռչնոց երկնից՝ դադարք, և Որդոյ մարդոյ ոչ գոյ՝ ուր դիցէ
 59 զգլուխ: ⁵⁹ Ասէ ցմենս ևս. Ե՛կ զկնի իմ: Եւ նա՛ ասէ. Տէր՝ հրաման քու
 60 ինձ երթալ նախ թաղել զհայր իմ: ⁶⁰ Ասէ ցնա Յիսուս. Թո՛ղ զմեռեալսն
 թաղել զմեռեալս իրեանց, և դու երթ՝ պարմեա՛ր զարքայութիւն Աս-
 61 քուծոյ: ⁶¹ Ասէ և այլ ոմն. Եկից զկնի քո Տէր, բայց նախ հրաման քու
 62 ինձ՝ հրաժարել ՚ի փանէ իմմէ: ⁶² Ասէ ցնա Յիսուս. Ոչ ոք արկանէ ձեռն
 զմաճով, և հայիցի յերս, եթէ յաջողեալ իցէ արքայութեան Ասքուծոյ:

10 ¹ Յեր այտորիկ երևեցոյց Տէր և այլ ևս եւթանասուն և երկուս. և **19/դդ**
 առաքեաց զնոսա երկուս երկուս առաջի իւր, յամենայն քաղաքս և ՚ի
 2 փեղիս՝ ուր ինքն երթայոց էր: ² Եւ ասէ ցնոսա. Նոնձք բազում են՝ և
 մշակք սակաւ. արդ՝ աղաչեցէք զՏէր հնձոց, զի հանցէ՛ մշակս ՚ի հունձս
 3, 4 իւր: ³ Երթայք, ահա՛ առաքեմ զձեզ իբրև զգառի՛նս ՚ի մեջ գայլոց: ⁴ Մի՛
 բառնայք քսակ, մի՛ մախաղ, մի՛ կօշիկս. և ՚ի ճանապարհի ումեք ող-
 5 ջոյն մի՛ փայցէք: ⁵ Յոր փուն մտանիցէք, նախ սասաջիք թէ ողջոյն
 6 փանս այսմիկ. ⁶ եթէ իցէ՛ անդ որդի ողջունի՛ հանգիցէ՛ ՚ի վերայ նորա
 7 ողջոյնն ձեր. ապա թէ ոչ՝ ՚ի ձեզ դարձցի: ⁷ Եւ ՚ի նմին փան ազանիջիք,
 ուրիջիք և ըմպիջիք ՚ի նոցանէ. զի արժանի՛ է մշակն վարձու իւրոյ.
 8 մի՛ փոխիցիք փանէ՛ ՚ի փուն: ⁸ Յոր քաղաք մտանիցէք՝ և ընդունիցին
 9 զձեզ, ուրիջիք զինչ առաջի դնիցեն ձեր. ⁹ և բժշկեսցիք որ ՚ի նմա
 հիւանդք իցեն. և ասասջիք նոցա. Մերձեալ է ՚ի վերայ ձեր ար-
 10 քայութիւն Ասքուծոյ: ¹⁰ Իսկ յոր քաղաք մտանիցէք, և ոչ ընդունիցին
 11 զձեզ. իբրև ելանիցէք ՚ի հրապարակս նորա՝ ասասջիք. ¹¹ և զփոշիս
 որ կռուեալ է ՚ի քաղաքէ ձերմէ յոքս մեր՝ թօթափեսցո՛ւք ՚ի ձեզ. բայց
 12 զայս գիտասջիք՝ զի մերձեալ է արքայութիւն Ասքուծոյ: ¹² Ասեն ձեզ,
 զի Սողոմայեցոց ընդարձակագոյն լիցի յաւուրն յայնմիկ՝ քան քաղա-

49 Ոմանք. Որ յանուն քո: **50** Ի բազումս սրակասի. Արգելութ զնա. զի: **57 Ոսկան.** Եկից և ես զկնի քո: **Բազումք.** Յոր վայր և երթիցես: **58 Ոմանք.** Զգլուխ իւր: **60 Ոմանք.** Զարքայութիւնն Ասքուծոյ: **62 Ոմանք.** Զձեռն զմաճ՝... յաջողեալ է արքայութիւն Ասքուծոյ: **10. 1 Ոմանք.** Եւ այս եւթանասուն և: **4 Ոմանք.** Եւ մի՛ մախաղ, մի՛ կօշիկ... ողջոյն մի՛ փայք: **6 Ոմանք.** Եւ եթէ իցէ... հանգիցէ ՚ի նոսա ողջոյն ձեր: **7 Ոսկան.** Ի փանէ ՚ի փուն: **10 Ոմանք.** Ի հրապարակս նոցա: **11 Ոմանք.** Մերձեալ է ՚ի վերայ ձեր ար՛:

քին այնմիկ: ¹³ Վայ քեզ Քորագին. վայ քեզ Բերթայիդա. զի եթէ 'ի 13
 Տիրոս և 'ի Սիդոն եղեալ էին զօրութիւնքն՝ որ եղեն 'ի ձեզ, վաղո՛ւ 13
 ևս արդէք 'ի խորզ և 'ի մոխիր նստեալ և ապաշխարեալ էր: ¹⁴ Բայց 14
 Տիրոսի և Սիդոնի ընդարձակագոյն լիցի յաւորն դափաստանի՝ քան 14
 ձեզ: ¹⁵ Եւ դու Կափառնաւում, որ մինչև յերկինս բարձրացեալ ես, մինչև 15
 'ի դժոխս իջցես: ¹⁶ Որ ձեզ լսէ, ինձ լսէ. և որ զձեզ անարգէ, զին 16
 անարգէ. և որ զիս անարգէ, զառաքիչն իմ անարգէ. և որ ինձ լսէ, 16
 լսէ՛ այնմիկ որ զինն առաքեաց: ¹⁷ Դարձան եւթանասուն և երկուքն 17
 ինդութեամբ և ասեն. Տէր՝ և դևք հնազանդին մեզ յամուն քո: ¹⁸ Եւ 18
 ասէ ցնոսա. Տեսանէի զՍափանայ անկեալ յերկնից իբրև զիայլակն: 18
¹⁹ Ահա՛ եպու ձեզ իշխանութիւն կոխել զօծս և զկարիճս, և զամենայն 19
 զօրութիւն թշնամույն, և ձեզ ոչինչ մեղանչիցեն: ²⁰ Բայց ընդ այն մի՛ 20
 խնդայք՝ եթէ այսք հնազանդին ձեզ. այլ խնդացէք՝ զի անուանք ձեր 20
 գրեալ են յերկինս: ²¹ 'Ի նմին ժամո՛ւ ցնձացան Յիսուս Նոգուովն Սրբով 21
 և ասէ. Գոհանան գրէն Նայր Տէր երկնից և երկրի, զի ծածկեցեր զ- 21
 այս յիմաստնոց և 'ի գիտնոց, և յայտնեցեր զայս փղայոց. այո՛ Նայր, 22
 զի այսպէս հաճոյ եղև առաջի քոյ: ²² Ամենայն ինչ փուսի ինձ 'ի Նօրէ 22
 իմմէ. և ոչ որ զիպէ թէ ո՛վ է Որդի, եթէ ոչ՝ Նայր. և ո՛ր է Նայր՝ ե- 23
 թէ ոչ՝ Որդի, և ում կամիցի՛ Որդին յայտնել: ²³ Եւ դարձեալ առանձինն 23
 առ աշակերտսն՝ ասէ. Երանի՛ աչաց՝ որ փեսանիցեն զոր փեսանէք: 24
²⁴ Ասենձ ձեզ. զի բազում մարգարէք և թագաւորք կամեցան փեսանել 24
 զոր դուք փեսանէք՝ և ոչ փեսին. և լսել զոր լսեքո՛ւ և ոչ լուան: 24

I.Ե/դԵ

²⁵ Եւ ահա՛ յարեաւ ոմն օրինակա՛ւ փորձէր զնա և ասէր. Վարդապետ՛ 25
 զի՛նչ գործեցից՝ զի զկեանսն յաիփտենականս ժառանգեցից: ²⁶ Եւ նա՛ 26
 ասէ ցնա. Յօրէնս՝ զի՛նչ գրեալ է, ո՛րպէս ընթեռնու: ²⁷ Նա՛ պարաս- 27
 խանի եպ՝ և ասէ. Սիրեսցես զՏէր Աստուած քո յամենայն սրտէ քումմէ, 27
 և յամենայն անձնէ քումմէ, և յամենայն զօրութենէ քումմէ, և յամենայն 28
 մտաց քոց. և զընկեր քո իբրև զանձն քո: ²⁸ Եւ ասէ ցնա. Ուղիղ ետուր 28
 զպարասխանիդ, զայդ արա՛ և կեցցեն:

I.Ը

²⁹ Նա՛ իբրև կամեցաւ զանձն արդարացուցանել, ասէ ցՅիսուս. Եւ 29
 ո՛վ է իմ ընկեր: ³⁰ Պարասխանի եպ Յիսուս՝ և ասէ. Այր մի՛ իջանէր 30
 յԵրուսաղեմէ յԵրիքով, և անկան 'ի ձեռս աւագակաց, որք մերկացին 31
 զնա, և վէրս 'ի վերայ եղին, թողին կիսամահ և զնացին: ³¹ Դէպ եղև 31
 քահանայի միոջ՝ իջանել ընդ նոյն ճանապարհ, և փեսեալ զնա՛ զանց 32
 արար: ³² Նոյնպէս և Ղևրացի մի՛ եկեալ ընդ նոյն փեղի, երես և զանց 32
 արար: ³³ Սամարացի ոմն ճանապարհորդեալ, եկն ընդ նոյն առ նո- 33
 վաւ, և փեսեալ զնա՛ գթացան. ³⁴ և մարուցեալ պարեանց զվէրս նորա, 34

12 Ոմանք. Զի Մողոմացոցն: **13 Բազումք.** Վաղուց ևս... նստեալ ապաշխարեալ էր: **Ուր Ոսկան.** ապաշխարեալ էին: **14 Բազումք.** Լիցի 'ի դափաստանի: **16 Ոմանք.** Եւ որ զիսն անարգէ: **19 Ոմանք.** Եւ ձեզ ինչ ոչ մեղ՞: **20 Ոմանք.** Եթէ այսք: **21 Ոմանք.** Երկնի և երկրի: **22 Ոմանք.** Եթէ ո՛ր է Որդի... և ոչ զՆայր որ զիպէ, եթէ՛ ոչ Որդի: **23 Ոմանք.** Աչացն որ փեսանեն: **24 Ոմանք.** Եւ ոչ կարացին փեսանել. և լսել զոր լուայք, և: **25 Ոմանք.** Օրինական ոմն: **29 Ոմանք.** Եւ ո՛ր է իմ ըն՞: **30 Ոմանք.** Մերկացուցին զնա: **31 Ոմանք.** Ընդ այն ճանապարհ: **32 Ոմանք.** Եկեալ ընդ այն փեղի: **33 Ոմանք.** Եկն ընդ այն առ նով՞:

արկեալ ՚ի վերայ ձեթ և գինի. և եղեալ ՚ի վերայ գրասարու իւրոյ՝ աճ
 35 զնա ՚ի պանդոկի մի, և դարմանեաց զնա: ³⁵ Եւ ՚ի վաղիւն անդր՝ իբրև
 ելանէր անտի, հանեալ էր ցպանդոկապետն երկուս դահեկանս՝ և
 36 սաւ. Դարման քար դմա, և գոր ինչ ծախեսցես ՚ի դա՝ ՚ի միսանզան
 37 քեզ մերձաւոր լինել անկելոյն ՚ի ձեռս աւագակացն: ³⁷ Եւ նա՛ սաւ. Որ
 արար՝ զողորմութիւնն ՚ի վերայ նորա: Ասէ ցնա Յիսուս. Երթ և դու՛
 արա նոյնպէս:

38 ³⁸ Եւ եղև ՚ի գալն նոցա, և ինքն եմոնր ՚ի գեղ մի. և կի՛ն ոմն անուն **ԼԷ**
 39 Մարթա՝ ընկալաւ զնա ՚ի փան իւրում: ³⁹ Եւ նորա էր քոյր մի, որում
 անուն էր Մարիամ. որ և եկն նստաւ առ ոքսն Տեառնն, և լսէր զբանս
 40 նորա: ⁴⁰ Եւ Մարթա զբաղեալ էր ՚ի բազում սպասու. եկն եկաց առ
 նմա՝ և սաւ. Տէր՝ ոչինչ փոյթ է քեզ, զի քոյրդ իմ միայն եթող զիս ՚ի
 41 սպասու. արդ՛ ասա՛ դմա զի օգնեսցէ ինձ: ⁴¹ Պատասխանի եր Յիսուս՝
 և սաւ. Մարթա՛ Մարթա, դու հոգաս՝ և զբազում իիբք զբաղեալ ես.
 42 ⁴² Բայց ասա՛ սակա՛ն ինչ պիտոյ է. Մարիամ մասն բարի ընտրեաց, որ
 ոչ բարձցի ՚ի սմանէ:

11 ¹ Եւ եղև ՚ի տեղուք ուրեք կալ յաղօթս. և իբրև դադարեաց, սաւ ցնա **ԼԸ/դգ**
 ոմն յաշակերպացն իւրոց. Տէր՝ ուսո՛ մեզ յաղօթս կալ, որպէս Յովհանն–
 2 նէս ուսոյց աշակերպացն իւրոց: ² Ասէ ցնա. Յորժամ կայցէք յաղօթս,
 ասասցիք. Հայր մեր, սուրբ եղիցի անուն քո. եկեսցէ՛ արքայութիւն քո:
 3, 4 ³ Զհաց մեր հանապազորդ փո՛ր մեզ զօրըստօրէն: ⁴ Եւ թող մեզ զմեղս
 մեր. զի և մեք թողումք ամենայնի՛ որ պարտիցին մեզ. և մի՛ փանիր
 5 զմեզ ՚ի փորձութիւն: ⁵ Եւ սաւ ցնոսա. Ով է ՚ի ձէնջ՝ որոյ իցէ բարեկամ,
 և երթայցէ առ նա ՚ի մէջ զիշերի, և ասիցէ ցնա. Բարեկամ՝ փոր ինձ
 6 փո՛խ երիս նկանակս. ⁶ զի բարեկամ իմ եկն առ իս յուղոյ, և ոչինչ
 7 ունիմ դնել առաջի նորա: ⁷ Եւ նա ՚ի ներքուստ փայցէ պատասխանի և
 ասիցէ. Մի՛ աշխատ առնէր զիս, զի դուրքդ փակեալ են, և մանկունքս
 8 ընդ ինն կան յանկողնի. ոչ կարեմ յառնել և փալ քեզ: ⁸ Ասեն՝ ձեզ.
 Եթէ ոչ յարուցեալ փայցէ նմա վասն բարեկամութեանն, սակայն վասն
 9 ժպտութեանն յարուցեալ փայցէ՛ նմա՛ զինչ և պիտոյ իցէ: ⁹ Եւ ես՝ ասեն՝
 ձեզ. Խնդրեցէք՝ և փայցի՛ ձեզ, հայցեցէք՝ և գրջիք, բախեցէք՝ և բացցի՛
 10 ձեզ: ¹⁰ Զի ամենայն որ խնդրէ՛ առնու, և որ հայցէ՛ գրանէ՛, և որ բախէ՛
 11 բացցի՛ նմա: ¹¹ Յո՛ որ ՚ի ձէնջ հայր՝ խնդրիցէ որդի իւր ձուկն, միթէ՛
 12 փոխանակ ձկանն՝ օճ փայցէ նմա: ¹² Եւ կամ խնդրիցէ՛ ձու, միթէ՛ կա–

34 *Ամենայն գրչագիրք միաբան գրեն.* ՚Ի պանդոկի մի. որպէս և Ոսկան:
35 *Ոսկան.* Ծախեսցես ՚ի դմա: **36** *Բազումք.* Մերձաւոր լեալ անկէ՛: **38** *Ոմանք.*
 Եւ եղև ՚ի գնալն նորա: **39** *Ոմանք.* Որոյ անունն էր... առ ոքս Տեառն, և լսել զբանն
 նորա: **40** *Ոսկան.* Եկն և եկաց: *Ոմանք.* Ոչ ինչ է փոյթ քեզ: **41** *Ոմանք.* Պա–
 տասխանի եր նմա Յիսուս՝ և... և բազում իիբք: **42** *Ոմանք.* Ոչ բարձցի ՚ի նմանէ:
11. 1 *Ոմանք.* Կալ յաղօթս: *Ոսկան.* Որպէս և Յօհաննէս: **2** *Ի յուս՝.* Ասէ ցնոսա.
 Յոր՝. *համաձայն ոմանց ՚ի բնար՝:* **4** *Բազումք.* Որ պարտիցի մեզ: **5** *Ոմանք.*
 Եւ սաւ ցնա. Բարե՛: **6** *Բազումք.* Առ իս յուղոյ: **7** *Ոմանք.* Տացէ պատասխանի և
 ասասցէ... զի դուրնք: *Ոսկան առեալ ՚ի Լապիւնականէն յանկոյ.* Եւ փալ քեզ: *Եթէ
 նա սրիպեցէ բաշխելով. (8) ասեն ձեզ: **8** *Ոմանք.* Տայցէ նմա զինչ պիտոյ իցէ:
11 *Ոմանք.* Փոխանակ ձկան:

րիճ փայցէ նմա: ¹³ Իսկ եթէ դուք որ չարքդ էք՝ զփոք քարզևս բարիս 13
փալ որդուց ձերոց, ոհչափի ևս առաւել Նայր ձեր յերկնից փացէ բարին
այնոցիկ, որ խնդրենն ՚ի նմանէ:

ԼԹ/դէ ¹⁴ Եւ հանէր դև մի համր. և եղև յելանել դիւին՝ խօսեցան համրն, 14
և զարնացան ամենայն ժողովուրդքն: ¹⁵ Եւ ոմանք ՚ի նոցանէ ասեն. 15
Բէեղզբերուղան իշխանանն դիւաց հանէ դա զդևս: ¹⁶ Եւ այլք՝ փորձէին և 16
նշան յերկնից խնդրէին ՚ի նմանէ: ¹⁷ Իսկ նորա՝ զփրացեալ զխորհուրդս 17
նոցա, ասէ ցնոսա. Ամենայն թագաւորութիւն բաժանեալ յանձն, աւերի՛,
և փուն բաժանեալ յանձն՝ կործանի՛: ¹⁸ Ապա եթէ և Սաբանայ բաժանեցանճ
յանձնէ, զհաիդ կայցէ թագաւորութիւն նորա. զի ասէք զինէն եթէ
Բէեղզբերուղա իշխանանն դիւաց հանէ դա զդևս: ¹⁹ Եթէ ես Բէեղզբերուղան 19
հանեմ զդևս, որդիքն ձեր՝ ին հանիցեն. վասն այդորիկ նոքին եղիցին
ձեր դափաւորք: ²⁰ Իսկ եթէ մաբանք Աստուծոյ հանեմ զդևս, ապա 20
հասեալ է ՚ի վերայ ձեր արքայութիւն Աստուծոյ: ²¹ Յորժամ հզօր, վառեալ՝ 21
պահիցէ՛ զփուն իւր, ՚ի խաղաղութեան են ինչք նորա: ²² Բայց եթէ 22
հզօրագոյն քան զնա ՚ի վերայ եկեալ յաղթեսցէ նմա, զսպառազինութիւնն
նորա հանէ՛ յոր յուսացեալ էր, և զաւար նորա բաշխեսցէ՛: ²³ Որ ոչ է ընդ 23
իս՝ հակառակ իմ է, և որ ոչ ժողով ընդ իս՝ ցրուէ: ²⁴ Յորժամ այսն պիղծ 24
ելանիցէ ՚ի մարդոյ, շրջի ընդ անջրդին փեղիս, խնդրէ հանգիստ. և իբ-
րև ոչ գրանէ, ասէ. Դարձայց անդրէն ՚ի փուն իմ ուստի ելին: ²⁵ Եւ զայ 25
գրանէ մաքրեալ և յարդարեալ: ²⁶ Յայնժամ երթայ և առնու ելթն այլ 26
այս չար ևս քան զինքն, և մրանէ բնակէ՛ անդ. և լինի յեփինն մարդոյն
այնորիկ չար քան զառաջինն:

ԽԵ ²⁷ Եւ եղև մինչդեռ խօսէր զայս. ձայն եբարձ կին մի ՚ի ժողովրդենէ 27
անտի՛ և ասէ. Երանի՛ է որովայնին՝ որ կրեացն զքեզ, և սրեանցն՝ որ
դիեցուցին՝ զքեզ: ²⁸ Եւ նա՛ ասէ. Նա՛ երանի՛ այնոցիկ է, որ լսեն զբանն 28
Աստուծոյ, և առնիցեն:

ԽԱ ²⁹ Եւ ՚ի դիզանել ՚ի վերայ նորա ժողովրդոցն՝ սկսաւ ասել. Ազգս 29
այս՝ ազգ չար է. նշան խնդրէ, և նշան յերկնից՝ ոչ փացի սմա՝ բայց
նշանն Յովնանու: ³⁰ Զի որպէս եղև Յովնան նշան Նինուէացոց, նոյ- 30
նպէս եղիցի և Որդի մարդոյ ազգիս այսմիկ: ³¹ Դշխոյն հարաւոյ յարիցէ 31
՚ի դափաստանի ընդ արս ազգիս այսորիկ, և դափապարտեսցէ՛ զսա.
զի եկն ՚ի ծագաց երկրի լսել զիմաստութիւնն Սաղովմոնի. և ահա՛
առաւել քան զՍաղովմոն է՛ աստ: ³² Արք Նինուէացիք յարիցեն ՚ի դա- 32
փաստանի ընդ ազգիս ընդ այսմիկ, և դափապարտեսցեն՝ զսա, զի
սպաշխարեցին ՚ի քարոզութեանն Յովնանու. և ահա՛ առաւել քան

14 Յօրինակին պակասէր. Եւ եղև յելանել դիւ՞: 15 Ոմանք. Ի նոցանէ ասէին:
16 Յոմանս պակասի. Եւ նշան յերկնից ինդ՞: 18 Ոմանք. Ապա թէ Սաբանայ...
իշխանաւ հանէ դա զդևս: 19 Ոմանք. Վասն այնորիկ նոքա եղի՞: 22 Ոմանք.
Զսպառազինութիւնն հանէ: 23 Ոմանք. Որ ոչ ընդ իս է: 24 Ի բազումս պակասի.
Այսն պիղծ ելա՞: Ոմանք. Եւ ոչ գրանէ, ասէ... ուստի ելի: 26 Ոմանք. Երթայ առնու
ելթն այլ այսս չար... և լինիցի յեփինն: Ոսկսև. Եւ մրեալ բնակի: 27 Ոմանք. Ի
ժողովրդենէն՝ և ասէ. Երանի՛ որովայնին որ կրեաց: 28 Ոմանք. Զբանն Աստուծոյ, և
առնեն: Ուր և ոմանք. Զբանն Աստուծոյ՝ և պահիցեն: 29 Ոմանք. Եւ ՚ի դիզանելն.
՚ի վերայ նոցա ժողո՞... մի՛ փացի... Յովնանու մարգարէի: 30 Ոմանք. Այնպէս եղիցի
և Որ՞: 31 Ոմանք. Եւ դափապարտեսցէ զսոսա... ՚ի ծագաց երկրէ:

33 զՅովնան է՛ ասար: ³³ Ոչ ուրուք լուցեալ ճրագ՝ դնէ՛ ՚ի թաքստեան, այլ ՚ի եկ
 34 վերայ աշտանակի, զի որ մտանեն՝ լոյս տեսանիցեն: ³⁴ Ճրագ մարմնոյ
 անկն է. յորժամ անկն առնար է, ամենայն մարմինն լուսաւոր եղիցի. և
 35 երբ ակն չար է, և մարմինն խաւարին եղիցի: ³⁵ Արդ՝ զգոյշ լեր, զուցէ՛
 36 լոյսոյ որ ՚ի քեզ է՛ խաւար իցէ: ³⁶ Եթէ մարմինդ քո ամենայն լուսաւոր է,
 և չգուցէ մասն ինչ խաւարին, եղիցի լուսաւոր ամենայն. որպէս յորժամ
 ճրագն նշուլիք լուսաւորիցէ զքեզ:
 37 ³⁷ Եւ մինչ դեռ խօսէր զայս, աղաչէր զնա ոմն փարեսեցի՝ զի ճաշ ԽԲ
 38 կերիցէ առ նմա. և նա՝ մտեալ բազմեցաւ: ³⁸ Իբրև ետես փարիսեցին՝
 39 զարմացան զի նախ ոչ մկրտեցաւ յառջօք քան զճաշ: ³⁹ Ասէ ցնա Տէր.
 Այժմ դո՛ւք փարիսեցիք զարտաքին զբաժակին և զպնակին սրբէք. և
 40 ներքինն ձեր լի՛ է յափշտակութեամբ և չարութեամբ: ⁴⁰ Անմիտք՝ ոչ
 41 ապաքէն որ զարտաքինն արար, և զներքինն նոյն արար: ⁴¹ Բայց աղէ՛
 զարժանն իսկ. տո՛ւք ողորմութիւն, և ահա՛ ամենայն սուրբ է ձեր:
 42 ⁴² Այլ վայ՛ ձեզ փարիսեցոց, զի քասանորդէք զանանուխ և զփեզանախԳ
 և զամենայն բանջար, և անցանէք զիրաւամբք և զսիրովն Աստուծոյ.
 43 զայս՝ արժան էր առնել՝ և զայնու՝ ոչ անցանել: ⁴³ Վայ՛ ձեզ փարիսեցոց.
 զի սիրէք զբարձրագահս ՚ի ժողովուրդս, և զնախողջոյնս ՚ի հրապարակս:
 44 ⁴⁴ Վայ՛ ձեզ, զի էք դուք իբրև զգերեզմանս անյայտս, և մարդիկ զնան
 45 ՚ի վերայ՝ և ոչ զիտեն: ⁴⁵ Պատասխանի ետ ոմն յօրինականացն՝ և
 46 ասէ ցնա. Վարդապետ՝ զայդ բանս ասելով, և զմեզ թշնամանես: ⁴⁶ Եւ
 47 նա՛ ասէ. Եւ ձեզ վայ՛ օրինականացդ. զի բառնայք մարդկան բեռնիս
 48 դժուարակիրս, և դուք մաքամբ միով ՚ի բեռնիսն ոչ մերձենայք: ⁴⁷ Վայ՛
 49 ձեզ՝ զի շինէք զշիրիս մարգարէիցն. և հարքն ձեր սպանին՝ զնո՝
 48 սա: ⁴⁸ Ապա ուրեմն վկայէք, եթէ կամակիցք էք զործոց հարցն ձե՝
 49 րոց. զի նոքա կոտորեցին զնոսա, և դուք զգերեզմանս նոցա շինէք:
 50 ⁴⁹ Վասն այտորիկ իմաստութիւնն Աստուծոյ ասաց. Առաքեցից՝ ՚ի նո՝
 սա մարգարէն և առաքեալս, և ՚ի նոցանէ սպանանիցեն և հալածիցեն:
 50 ⁵⁰ Զի խնդրեսցի՛ արիւն ամենայն մարգարէից՝ հեղեալ իսկզբանէ աշխարհի՛
 51 յազգէ յայսմանէ. ⁵¹ յարենն Աբելի մինչև յարիւնն Զաքարիայ կորուսելոյ
 ընդ սեղանն և ընդ փաճարն. այո՛ ասեն ձեզ, խնդրեսցի՛ յազգէ՛ յայդմանէ:
 52 ⁵² Վայ՛ ձեզ օրինականացդ. զի թաքուցանէք զփականս զիտութեանն.
 53 դուք՝ ոչ մտանէք, և որ մտանելոցն են՝ արգելո՛ւք: ⁵³ Եւ ՚ի խօսելն զայս
 ամենայն առ նոսա առաջի ամենայն ժողովրդեանն՝ զամօթի՛ հարկանէին:
 Եւ սկսան դպիրքն և փարիսեցիք զչարել և զրգրել ընդ նմա վասն
 54 բազում իրաց. ⁵⁴ և սպասել որսալ ինչ բանս ՚ի բերանոյ նորա, զի

32 Ոմանք. Զի զղջացան ՚ի բարո՛: **33 Ոսկան առեալ ՚ի Լարիւնականէն յաւելու.**
 ՚Ի թաքստեան, և ոչ ընդ գրուանաւ. այլ: **Ոմանք.** Զի որ մտանիցեն՝ լոյս տեսցեն:

34 Ոմանք. Խաւար եղիցի: **36 Ոմանք.** Եւ ոչ զուցէ մասն... նշողիք լուսաւորեցէ
 զքեզ: **37 Ոմանք.** Եւ մինչ խօսէր զայս... ճաշ կերիցէ ընդ նմա: **Ուր օրինակ մի.** Զնա
 ոմն ՚ի փարիսեցոցն զի ճաշ կերիցէ առ նա: **38 Ոմանք.** Զի ոչ նախ մկրտեցաւ:
39 Բազուրք. Բաժակին: **42 Ոմանք.** Եւ զփեզանայ... և զայն ոչ անցանել: **43 Ոմանք.**
 Զբարձագահս ՚ի ժողովս: **45 Ոմանք.** Ետ մի ոմն յօրինա՛... զայդ բանդ
 ասելով: **48 Ոմանք.** Կոտորեցին զմարգարէսն, և դուք: **49 Ոմանք.** Վասն այտորիկ
 և իմաստութիւնն: **50 Ոմանք.** Յազգէ յայդմանէ: **51 Ոմանք.** Մինչև ցարիւն... ասեն
 ասն ձեզ. խնդրեսցի:

չարախօսեցե՛ն զնմանէ:

¹ Որովք ՚ի կուրել բիրաւորաց ժողովրդեանն՝ մինչև կոխել զմիսեանս: **12**

ԽԳ

Սկսաւ ասել ցաշակերպսն իւր. Նախ՝ զգոյշ լերուք անձանց ՚ի խմորոյ սաղոկեցոցն, որ է կեղծաւորութիւն: ² Զի ոչինչ է ՚ի ծածուկ՝ որ ² ոչ յայսնեացի, և գաղտնի՝ որ ոչ ծանիցի: ³ Վասն զի գոր ինչ ասիցէք ՚ի ³ խաւարի, լսելի լիցի ՚ի լոյս. և գոր յունկանէն խօսեցարուք ՚ի շքեմարանս, քարոզեցի ՚ի վերայ քանեաց: ⁴ Բայց ձեզ ասեմ սիրելեաց իմոց. Մի՛ ⁴ զարհուրիցիք յայնցանէ որ սպանանեն զմարմին, և յեք այնորիկ աւելի ինչ ոչ ունիցին առնել: ⁵ Այլ ցուցից ձեզ յումմէ երկնչիցիք. երկնչիցիք ⁵ յայնմանէ՛ որ յեք սպանանելոյ ունի իշխանութիւն արկանել ՚ի գեհեհն. այո՛ ասեմ ձեզ, յայնմանէ երկնչիցիք: ⁶ Ոչ ասաքէն հինգ ձագ՝ ⁶ երկուց դանգաց վաճառի, և մի ՚ի նոցանէ ոչ է մոռացեալ առաջի Աստուծոյ: ⁷ Այլ ձեր՝ և ամենայն իսկ հեր գլխոյ թուեալ է. մի՛ երկնչիք, ⁷ զի քան զբազում ձագս լաւ էք դուք: ⁸ Ասեմ ձեզ. զի ամենայն որ ⁸ խոստովանեացի յիս առաջի մարդկան, և Որդի մարդոյ խոստովանեացի՛ զնմանէ առաջի հրեշտակաց Աստուծոյ: ⁹ Եւ որ ուրացի զիս առաջի մարդկան, ուրացեալ լիցի առաջի հրեշտակաց Աստուծոյ: ¹⁰ Եւ ամենայն որ ասէ բան զՈրդւոյ մարդոյ, թողցի՛ նմա. բայց որ զՆոզին Սուրբ հայիոյիցէ, մի՛ թողցի նմա: ¹¹ Այլ յորժամ քանիցին զձեզ ՚ի ժողովուրդս, ¹¹ և ՚ի պետութիւնս, և յիշխանութիւնս, մի՛ հոգայցէք՝ որպէս թէ զինչ պատասխանի քայցէք, կամ զինչ ասիցէք: ¹² Զի Նոզին Սուրբ ուսուսցէ ձեզ ¹² ՚ի նմին ժամու՝ զինչ պարտ իցէ խօսել:

ԽԵ/ԵԲ

¹³ Ասէ ոմն ՚ի ժողովրդենէն ցնա. Վարդապետ՝ ասա ցեղբայր իմ՝ ¹³ բաժանել ընդ իս զժառանգութիւնն: ¹⁴ Եւ նա՛ ասէ ցնա. Այր դու՛ ո՛ ¹⁴ կացոյց զիս դաբաւոր կամ բաժանարար ՚ի վերայ ձեր: ¹⁵ Եւ ասէ ցնոսա. ¹⁵ Տեսէք և զգոյշ լերուք յամենայն ազահութենէ, զի ոչ եթէ ՚ի մթերից ընչից ուրուք իցեն կեանք նորա:

ԽԶ

¹⁶ Խօսեցան առ նոսա առակ մի՛ և ասէ. Առն ուրումն մեծարան ¹⁶ ետումն անդք քոհմականս. ¹⁷ և խորհէր ՚ի միտս իւր՝ և ասէր. Զի՛ ¹⁷ գործեցից՝ զի ոչ գոյ քեղի ուր ժողովեցից զարդիւնս իմ: ¹⁸ Եւ ասէ. ¹⁸ Գիտեմ զինչ արարից. քակեցից զշքեմարանս իմ՝ և ևս մեծամեծս շինեցից. և անդր ժողովեցից զցորեան և զամենայն բարութիւնս իմ. ¹⁹ և ասացից ցանձն իմ. Ա՛նձն՝ ունին բազում բարութիւնս համբարեալ ¹⁹ ամաց բազմաց. հանգի՛ր՝ կէր արբ՝ և ուրախ լեր: ²⁰ Ասէ ցնա Աստուծո՛ ²⁰ ած. Ա՛նմիտ՝ յայսմ զիշերի զոգիդ ՚ի քէն ՚ի բաց պահանջիցեն, իսկ գոր պատրաստեցերն՝ ո՛մ լինիցի: ²¹ Նոյնպէս և որ գանձէ անձին, և ոչ ²¹

54 Ունակք. Զի չարախօսեն զնմանէ: **12. 1 Ունակք.** Ի խմորոյ փարիսեցոցն, որ է: **2 Ունակք.** Ոչինչ է ծածուկ: **3 Ոսկան.** Վասն այտորիկ գոր ինչ ասի՛: **Ունակք.** Եւ գյունկանէ: **5 Ունակք.** Երկնչիցիք յայնմանէ... յայնմանէ երկնչիցիք: **Յորս Ոսկան.** երկերոք: **6 Ոսկան.** Նինգ ձագք... վաճառին: **8 Օրինակ մի.** Որ խոստովանեացի զիս: **9 Ունակք.** Ուրացեալ եղիցի: **10 Ունակք.** Որ ասիցէ բան... հայիոյեացէ: **11 Ունակք.** Տանիցեն զձեզ... կամ զինչ խօսիցիք: **12 Ունակք.** Ուսուսցէ զձեզ ՚ի նմ՛: **Օրինակ մի.** Զինչ պիտոյ իցէ խօսեալ: **13 Ունակք.** Ասէ մի ոմն ՚ի ժողո՞... զժառանգութիւն: **Ուր Ոսկան.** Ասէ մի ՚ի ժո՛: **17 Ունակք.** Զի՛նչ գործեցից՝ զի: **20 Ունակք.** Ի բաց պահանջեցեն. **և ունակք.** պահանջեն:

22 յԱստուած մեծանայցէ: ²² Ասէ ցաշակերսոսն իւր. Վասն այդորիկ ասեն
 23 ձեզ. Մի՛ հոգայք ընդ ոգոյ՝ թէ զինչ ուրիցէք, և մի՛ ընդ մարմնոյ՝ թէ
 24 զինչ զգենուցուք. ²³ զի ոգի՝ առաւել է քան զկերակուր, և մարմին քան
 25 զհամդերձ: ²⁴ Նայեցարոնք ընդ ագռաս, զի ոչ սերմանեն և ոչ հնձեն,
 26 որոց ոչ գոն շրեմարանք՝ և ոչ համբարանոցք, և Աստուած կերակրե՛
 27 զնոսա. որչափ ևս առաւել զձեզ՝ որ լաւ էք քան զթռչունս: ²⁵ Ո՛վ ՚ի ձեռն
 28 առ հոգալ՝ կարիցէ յաւելոյ ՚ի հասակ իւր կանգուն մի: ²⁶ Իսկ արդ՝ եթէ
 29 ՚ի փոքուն չէք բաւական՝ վասն այլոցն զի՛ հոգայցէք: ²⁷ Նայեցարոնք
 30 ընդ շուշանն՝ ո՛րպէս աճէ, ոչ ջանայ՝ և ոչ նիւթէ. ասեն ձեզ. Եւ ոչ
 31 Սողովմո՛ն յամենայն ՚ի փառսն իւր զգեցաւ իբրև զմի ՚ի նոցանէ: ²⁸ Իսկ
 32 եթէ զխոսքն՝ որ այսօր ՚ի բացի՛ է՝ և վաղիւ ՚ի հնոց արկանելի, Աստու- եզ
 33 30 ձ ած այնպէս զգեցուցանէ. ո՛րչափ ևս առաւել զձեզ թերահաւարք: ²⁹ Եւ
 34 դուք մի խնդրէք՝ զինչ ուրիցէք կամ զինչ ըմպիցէք, և մի՛ գրադնուք.
 35 ³⁰ զի զայն ամենայն հեթանոնք աշխարհի խնդրեն. այլ ձեր Նայր՝ զիպե՛
 36 զի պիտոյ է այն ամենայն: ³¹ Բայց խնդրեցէք զարքայութիւն Աստուծոյ.
 37 և այն յաւելցի ձեզ: ³² Մի՛ երկնչիր հօր փոքրիկ. զի հաճեցաւ Նայր եզ
 38 ձեր քալ ձեզ զարքայութիւնն: ³³ Վաճառեցէք զինչս ձեր, և քոնք ողոր-
 39 մութիւն. և արարէք ձեզ քսակս առանց հնանալոյ, զանձ անպակաս
 40 յերկինս. ուր ոչ գող մերձենայ, և ոչ ցեց ապականէ: ³⁴ Զի ուր զանձն
 41 ձեր է, ա՛նդ և սիրտք ձեր եղիցին: ³⁵ Եղիցին գօրիք ձեր պնդեալ ընդ
 42 մէջս, և ճրագունք լուցեալք: ³⁶ Եւ դուք նմանօք մարդկան՝ որ ա՛կն
 43 ունիցին քեռսն իրեանց՝ թէ երբ դառնայցէ ՚ի հարսանեաց. զի յոր-
 44 ժամ գայցէ և բախիցէ, վաղվաղակի՛ բանայցեն նմա: ³⁷ Երանի՛ իցէ
 45 ծառայիցն այնոցիկ, զորս եկեալ քերն գրցէ արթունս. ամէն ասեն ձեզ՝
 46 զի գօրի ընդ մէջ աճցէ, և բազմեցուցէ զնոսա, և անցեալ պաշարիցէ՛
 47 զնոսա: ³⁸ Եւ եթէ յերկրորդ՝ կամ յերրորդ պահոն եկեսցէ՝ և գրցէ այն-
 48 պէս, երանելի՛ են ծառայքն այնոքիկ: ³⁹ Բայց զայն զհրասցիք, եթէ
 49 զիպե՛ր քանութիւն յորում ժամու գող գայ, չքայր թոյլ ական հապանել
 50 ՚ի քան իւրում: ⁴⁰ Եւ դուք՝ եղերոնք պարտաստք, զի յորում ժամու ոչ
 51 կարծիցէք, զայ՛ Որդի մարդոյ: ⁴¹ Ասէ Պե՛րրոս. Տէր՝ առ մե՛զ ասացեր
 52 զառակոյ գայո՛ թէ առ ամենեստան: ⁴² Եւ ասէ Տէր. Ո՛վ իցէ հաւարարիմ
 53 քնքեա և իմաստուն, զոր կացոյց քեր իւր ՚ի վերայ գերդաստանի իւրոյ
 54 քալ ՚ի ժամու զկերակուրս: ⁴³ Երանի՛ իցէ ծառային այնմիկ՝ զոր եկեալ
 55 քեր իւր գրանիցէ արարեալ այնպէս: ⁴⁴ Արդարև ասեն ձեզ, զի ՚ի վե-
 56 րայ ամենայն ընչից իւրոց կացուցէ զնա: ⁴⁵ Ապա թէ ասիցէ ծառայն
 այն ՚ի սրբի իւրում. Յամէ՛ քեր իմ ՚ի գալ. և սկսանիցի հարկանել

22 Ունակք. Վասն այտորիկ ասեն... թէ զինչ ուրիցէ, և: **26 Ունակք.** Եթէ փոքուն չէք... զի հոգայք: **27 Ունակք.** Նայեցարոնք ՚ի շուշանն: **29 Ունակք.** Եւ մի՛ գրադնուցուք: **30 Ունակք.** Այլ ձեր Նայրն զի՛... այդ ամենայն: **31 Ոսկան յաւելոյ.** Բայց խնդրեցէք նախ զարքայութիւն Աստուծոյ և զարդարութիւն նորս. և այն յա՛: **Ունակք յաւելուն.** Եւ այն ամենայն յաւել՛: **32 Բազունք.** Զարքայութիւն: **33 Ունակք.** Քսակ առանց... և ոչ ցեց և ուրիչ ապականեն: **37 Ունակք.** Գրցէ արթուն: **38 Ունակք.** Եւ գրցէ նոյնպէս, երա՛: **39 Ոսկան յաւելոյ.** Գող գայ, *հսկէր*, և չքայր թոյլ: **Ունակք.** Զքան իւրում: **41 Ունակք.** Զառակս զայս, եթէ առ: **42 Ունակք.** Զոր կացուցէ քեր իւր... ՚ի ժամու կերակուրս:

զճառայան և զաղախնայան, ուրել և ըմպել և արբենալ. ⁴⁶ Եկեսցէ Կեր 46
 ճառային այնորիկ՝ յաւոր յորում ակն ո՛չ ունիցի, և ՚ի ժամու յորում
 ո՛չ գիտիցէ. ընդ մէջ կարեսցէ զնա, և զմասն նորա ընդ անհաւանքս
 դիցէ: ⁴⁷ Եւ ճառայ որ գիտիցէ զկամս Կերառն իւրոյ՝ և ո՛չ պարասարեսցի 47
 ըստ կամաց նորա, արբցէ զան բազում: ⁴⁸ Եւ որ ոչն գիտիցէ՝ և ար- 48
 ժանի զանի ինչ գործիցէ, արբցէ զան սակաւ. ամենայն որում շար
 քուաւ, շար խնդրեսցի ՚ի նմանէ. և որում բազում աւանդեսցաւ, առա-
 եր 49
 ել ևս պահանջեսցեն ՚ի նմանէ: ⁴⁹ Նոր եկի արկանել յերկիր. և զի՛նչ. 49
 կամիմ թէ արդէ՛ն իսկ բորբոքէր: ⁵⁰ Եւ մկրտութիւն մի ունիմ մկրտել. և 50
 զիսիդ, փութամ մինչև կարարեսցի: ⁵¹ Նամարիք եթէ խաղաղութիւնն 51
 եկի քալ յերկիր, ո՛չ. ասեն ձեզ, այլ բաժի՛նս: ⁵² Զի եղիցին յայսմ հեպէ 52
 հինգ ՚ի քան միում բաժանեալք, երեքն՝ յերկուց, և երկուքն՝ յերից:
⁵³ Բաժանեսցի՛ հայր՝ յորդոյ, և որդի՛ ՚ի որդէ. մայր՝ ՚ի դստերէ, և 53
 դուստր՝ ՚ի մօրէ. սկեսոր՝ ՚ի հարսնէ, և հարսն՝ ՚ի սկեսրէ իւրմէ: ⁵⁴ Ասաց 54
 և ցժողովորդսն. Յորժամ Կերանիցէք անպ ծագեալ յարևմտից, իսկոյն
 ասէք՝ թէ անձրև զայ, և լինի՛ այնպէս. ⁵⁵ և յորժամ հարան շնչեալ, ասէք 55
 թէ խորշակ լինի, և լինի՛ այնպէս: ⁵⁶ Կեղծաւորք՝ զերեսս երկնի և երկրի 56
 գիտէք փորձել, իսկ զժամանակս զայս զիսիդ ո՛չ փորձէք: ⁵⁷ Ընդէր և 57
 յանձանց իսկ ո՛չ ընտրեսցէք զարժանն: ⁵⁸ Յորժամ երթայցես ընդ ոսոխի՛ 58
 քում առ իշխան, ՚ի ճանապարհի՛ քուր զհաշիւն զերծանել ՚ի նմանէ. զի
 գուցէ քարշիցէ՛ զքեզ առ դարաւորն, և դարաւորն մարմնիցէ դահճի՛, և
 դահիճն արկանիցէ ՚ի բանպ: ⁵⁹ Ասեն քեզ, ո՛չ ելանիցես անտի՛ մինչև 59
 հարուցանիցես զյերիսն բնիոնն:

ԽԵ ¹ Եկին ոմանք ՚ի նմին ժամանակի, և պարմեսցին նմա վասն Գալիլեացի **13** ցն,
 որոց զարինն Պեղաբոս խառնեսաց ընդ զոհսն նոցա: ² Պարասխանի 2
 եր՝ և ասէ ցնոսա. Նամարիք եթէ այն Գալիլեացիք եղեն մեղաւորք
 քան զամենայն Գալիլեացիս, զի այնպիսի անցս կրեսցին: ³ Ո՛չ. ասեն 3
 ձեզ, այլ եթէ ո՛չ ապաշխարիցէք՝ ամենեքին նոյնպէս կորնչիջիք: ⁴ Կամ 4
 նոքա ութուրասանքն յորոց վերայ աշտարակն անկաւ ՚ի Սիլովամ, և
 սպան գնոսա. համարիք թէ նոքա՛ պարպասանք եղեն քան զամեն-
 այն մարդիկ՝ որ բնակեալ են յԵրուսաղէմ: ⁵ Ո՛չ. ասեն ձեզ, այլ թէ ո՛չ 5
 ապաշխարիցէք՝ ամենեքեան նոյնպէս կորնչիջիք: ⁶ Ասաց և զառակս 6
 զայս. Թզենի՛ մի եր ուրումն փնկեալ յայգոջ իւրում. և եկն խնդրել
 պորո՞ղ ՚ի նմանէ՝ և ո՛չ եգիպ: ⁷ Ասէ ցայգեգործն. Ահա՛ երեք անք 7
 են՝ յորմէ հեպէ զամ խնդրել պորող ՚ի թզենոջո՞ղ և ո՛չ զբանսն. արդ՝
 կարեա՞ գդա, ընդէր և զերկիրոյ խափանէ: ⁸ Նա՛ պարասխանի եր՝ և 8
 ասէ. Տէր, թո՞ղ գդա՛ այս ամ ևս, մինչև շո՞րջ զդուա բրեսցից՝ և արկից

45 *Ոմանք.* Ապա եթէ ասիցէ ճառայն ՚ի սր՛: **47** *՚Ի լու՛.* Եւ ո՛չ պարասարիցի. *համա-
 ձայն ոմանց ՚ի բնար՛:* Ուր բազումք դնեն՝ պարասարեսցէ. *կամ* պարասարիցէ:
48 *Բազումք.* Ամենայնի որում շար: *Ոմանք.* Պահանջեսցի ՚ի նմանէ: **54** *Ոմանք.*
 Ասաց և ցժողովորդսն: **57** *Բազումք.* Ոչ ընտրէք զարժանն: **58** *Ոմանք.* Առ իշխանն...
 մարմնիցէ զքեզ դահճի: **59** *Ոմանք.* Զյերիսն բնոնն: **13. 2** *Ոմանք.* Եղեն մեղաւոր,
 զի: *Բազումք.* Զի այնպիսի: **4** *Ոմանք.* Անկաւ աշտարակն ՚ի Սելովամ... եթէ նոքա
 պար՛: **6** *Ոմանք.* Ասաց զառակս... որումն անկեալ... պորող ՚ի նմա, և ոչ:

9 աղբ. ⁹թերևս արասցէ՛ պտուղ. ապա թէ ո՛չ յամէ՛ ևս հապցնս գդա:

10, 11 ¹⁰Եւ ուսուցանէր ՚ի միում ժողովրդանոցանցն ՚ի շաբաթս: ¹¹Եւ ա– ԽԸ/ԵԵ
 հա կին մի՛ գոր ունէր այս հիւանդութեան ամս ութուպանն. և էր
 12 կարկամեալ, և ո՛չ կարէր ամենևին ՚ի վեր հայել: ¹²Եւ րեսեալ գ–
 նա Յիսուսի, կոչեաց առ ինքն՝ և ասէ ցնա. Կի՛ն դու՛ արձակեալ ես
 13 ՚ի հիւանդութենէ քումմէ: ¹³Եւ եղ ՚ի վերայ նորա ձեռն, և առժամայն
 14 ուղղեցաւ, և փառաւոր առնէր զԱստուած: ¹⁴Պապասխանի եր ժողովրդապետն՝
 ցասուցեալ թէ ընդէր ՚ի շաբաթու բժշկեանց Յիսուս, և ասէ ցժողովորդն.
 Կնց օր է՛ յորս արժան է գործել, յայնս եկայք բժշկեցարոնք, և մի՛
 15 յաւուր շաբաթու: ¹⁵Պապասխանի եր նմա Տէր՝ և ասէ. Կեղծաւորք,
 իւրաքանչիւրոք ՚ի ձէնջ ՚ի շաբաթու՝ ո՛չ արձակէ զեզն իւր կամ զէջ
 16 ՚ի մարոյ, և րանի րայ ջուր: ¹⁶Իսկ այս՝ դուստր Աբրահամոն էր՝ գոր
 կապեաց Սաբանայ՝ ահաւասիկ ութուպանն ամ, ո՛չ արժան էր արձակել
 17 ՚ի կապանաց անփի ՚ի շաբաթու: ¹⁷Եւ գայս իբրև ասաց, յամօթ լինէին
 ամենեքին որ հակառակն կային նմա. և ամենայն ժողովորդն ուրախ
 լինէր ՚ի վերայ ամենայն փառաւորութեանցն՝ որ գործէին ՚ի նմանէ:
 18 ¹⁸Եւ ասէր. Ոմ նման է արքայութիւն Աստուծոյ, և որոմ նմանու– ԽԹ
 19 թեան նմանեցուցից գնա: ¹⁹Նման է հաբոյ մանանխոյ, գոր առեալ
 մարդոյ արկ ՚ի պարպէզ իւր. աճեաց և եղև ծան, և թռչունք երկնից
 20 բնակեալ էին յոսրս նորա: ²⁰Եւ դարձեալ ասէ. Ոմ նմանեցուցից
 21 զարքայութիւն Աստուծոյ. ²¹նման է խմորոյ, գոր առեալ կնոջ թաքոյց
 յալէր երից գրուաց՝ մինչև ամենայն խմորեցաւ:

22 ²²Եւ շրջեր ընդ քաղաքս և ընդ գեղս, ուսուցանէր. և ճանապարհ Ծ/ԵԳ
 23 արարեալ յԵրուսաղէմ, ²³ասէ ոմն ցնա. Տէր՝ եթէ սակաւք իցեն՝ որ
 24 ապրելոց իցեն: Եւ նա ասէ ցնոսա. ²⁴Ջանացարոնք մտնել ընդ դռն
 նեղ. ասեն ձեզ, զի բազումք խնդրեցեն մտնել՝ և ո՛չ կարասցեն:
 25 ²⁵Յորմէ հեպէ մտցէ րանուրէին, և փակեցցէ զդռնն. և սկսանիցիք
 կալ արքաքոյ՝ և բախել զդռնն, և ասել. Տէր Տէր՝ բաց մեզ: Եւ պա–
 26 րասխանի րուեալ ասիցէ ձեզ. Ո՛չ զիպեմ զձեզ ուստի էք: ²⁶Յայնժամ
 սկսանիցիք ասել. Կերաք առաջի քոյ և արքաք, և ՚ի հրապարակս
 27 մեր ուսուցեր: ²⁷Եւ ասիցէ. Ասեն ձեզ. Ո՛չ զիպեմ զձեզ ուստի էք. ՚ի
 28 բաց կացէք յինէն ամենայն մշակղ անիրաւութեան: ²⁸Անդ եղիցի լալ
 և կրճել արամանց, յորժամ րեսանիցէք զԱբրահամ և զԻսահակ և
 զՅակովբ՝ և զամենայն մարգարէս յարքայութեան Աստուծոյ, և զձեզ
 29 հանեալ արքաքս: ²⁹Եւ եկեցցեն յարևելից և յարևմտից, և ՚ի հիւսուոյ և
 30 ՚ի հարաւոյ, և բազմեսցին յարքայութեան Աստուծոյ: ³⁰Եւ ահա յեփինք՝
 որ եղիցին առաջինք, և իցեն առաջինք՝ որ լինիցին յեփինք:

31 ³¹Ի նմին աւուր մտնեան ոմանք փարիսեցիք՝ և ասեն ցնա. Ել ԾԱ

8 Ոսկան. Զդա յայս ամ ևս: Ոմանք. Մինչ զդովա բրէ՛: 10 Ոմանք. Ի միում ՚ի ժողովրդանո՛: 14 Ոսկան. Եկայք և բժշ՛: 15 Օրինակ մի. Նմա Յիսուս և ասէ: Ոմանք. Ի մարոյ անփի: 16 Ոմանք. Ահաւասիկ ութուպանն ամ, ո՛չ էր ար՛... անփի ՚ի յաւուր շաբաթու: 17 Ոսկան. Եւ գայս իբրև ասէր: Ոմանք. Ուրախ լինէին ՚ի վերայ: 21 Բազումք. Խմորեցաւ ամենայն: 25 Ոմանք. Եւ սկսանիցիք կալ: 27 Ոսկան. Եւ ասիցէ ձեզ. ոչ զի՛: Բազումք. Ամենայն մշակրդ անի՛: 30 Բազումք. Եւ ահա իցեն յեփինք:

և գնա՛ ասարի, զի Ներովդէս կամի՛ սպանանել՝ զքեզ: ³² Եւ ասէ ցնոսա. 32
 Երթայք ասացէք աղուեսուն՝ այնմիկ. Ահաւասիկ հանեն՝ դէն՝ և բժշկութիւնս
 կապարեն՝ այսօր և վաղիւ, և յերիբ ատուր կապարին: ³³ Բայց պարս 33
 է այսօր և վաղիւ և ՚ի միստն՝ ատուր գնալ. զի ոչ է մարթ մարգա-
 րէի կորնչել արպաքոյ քան զԵրուսաղէմ: ³⁴ Երուսաղէմ Երուսաղէմ՝ որ 34
 կոպորէիր զմարգարէս, և քարկոճ առնէիր զառաքեալսն առ քեզ. քանիցս
 անգամ կամեցայ ժողովել զորդիս քո, որպէս հաւ զձագս իւր ընդ թևովք,
 և ոչ կամեցարուք: ³⁵ Ահա թողեալ լիցի ձեզ փունդ ձեր: Բայց ասեն՝ ձեզ, 35
 եթէ ոչ ևս փեսանիցէք զիս, մինչև ասիցէք. Օրհնեալ եկեալն յսնուն
 Տեան:

ԾԲ/ԵԹ ¹ Եւ եղև ՚ի մփանելն նորա ՚ի փուն ուրումն իշխանացն փարիսեցոց **14**
 ՚ի շաբաթո՛ ուրել հաց. և նոքա սպասէին նմա: ² Եւ ահա՛ այր ոմն 2
 էր անդ ջրգողեալ առաջի նորա: ³ Պարասխանի ետ Յիսուս՝ և ասէ 3
 ցօրինատրսն և ցփարիսեցիսն. եթէ արժա՛ն իցէ ՚ի շաբաթո բժշկել:
⁴ Եւ նոքա լո՛ւռ եղեն: Եւ բո՛ւռն հարեալ զնմանէ՛ բժշկեաց գնա, և արձակեաց:
⁵ Եւ ասէ ցնոսա. Ո՞յր ուրուք ՚ի ձէնջ է՛շ կամ եգն անկանիցի ՚ի ջրհոր, 5
 և ոչ վաղվաղակի հանիցէ գնա յատուր շաբաթո: ⁶ Եւ ոչ կարացին փա՛լ 6
 նմա պարասխանի առ այն:

ԾԳ ⁷ Ասաց և առ կոչնականսն՝ առա՛կ մի, հայեցեալ թէ զհա՛րդ բարձընփի՛ի
 լինէին, ասէ ցնոսա. ⁸ Յորժամ կոչիցէ որ զքեզ ՚ի հարսանիս՝ կամ ՚ի 8
 կոչունս, մի՛ բազմիցիս յառաջին բարձին. գուցէ պարուականագո՛յն ևս
 քան զքեզ իցէ կոչեցեալն ՚ի նմանէ. ⁹ և եկեալ՝ որ զքեզն և գնա՛ կոչեաց, 9
 ասիցէ ցքեզ. Տո՛ւր սմա փեղի. և ապա սկսանիցիս ամօթով զյեփին
 փեղի՛ն ունել: ¹⁰ Այլ յորժամ կոչիցիս, երթիջի՛ր՝ բազմիջի՛ր ՚ի յեփին 10
 փեղուջ. զի յորժամ գայցէ որ կոչեացն զքեզ, ասիցէ՛ ցքեզ. Բարեկամ
 ՚ի վեր մարիբ: Յայնժամ եղիցին քեզ փա՛ռք առաջի բարձակցացն
 քոց: ¹¹ Զի ամենայն որ բարձրացուցանէ զանձն՝ խոնարհեսցի՛. և որ 11
 խոնարհեսցուցանէ զանձն՝ բարձրացի՛: ¹² Ասէ՛ և ցկոչնափերն. Յորժամ 12
 առնիցես ճա՛շ կամ ընթրիս, մի՛ կոչեր զբարեկամս քո, և մի՛ զեղբարս
 քո, և մի՛ զազգականս քո, և մի՛ զդրացիս քո, և մի՛ զմեծամեծս. զի
 մի՛ և նոքա փոխարէն կոչեսցեն զքեզ, և լինիցի քեզ հափուցումն: ¹³ Այլ 13
 յորժամ առնիցես ընդունելութիւն, կոչեա՛ր զաղքա՛րս, և զխե՛ղս, զկա՛ղս
 և զկո՛յրս. ¹⁴ և երանելի՛ լինիցիս. զի ոչ ունին փոխարէն հափուցանելոյ 14
 քեզ. և հափուցի քեզ փոխարէն ՚ի յարութեան արդարոց: ¹⁵ Իբրև 15
 լուա զայս ոմն ՚ի բազմականացն՝ ասէ ցնա. Երանի՛ որ կերիցէ ճա՛շ
 յարքայութեան Աստուծոյ:

31 Օրհնակ մի. Ներովդէս կամի կորուսանել զքեզ: 32 Ուկսն. Եւ նա ասէ ցնոսա: Ունակք. Ասասիկ հանեն: 35 Ունակք. Ոչ ևս փեսանէք զիս... եկեալ անուամբ Տեառն: 14. 1 Ունակք. Ի մփանել նրա ՚ի փուն որումն: 7 Ունակք. Ասէ և առ կոչնականսն ա՛... և ասէ ցնոսա: 8 Ունակք. Իցէ կոչեցեալ ՚ի նմանէ: 10 Ունակք. Բազմեսցիր յեփին փեղուջն... ասիցէ քեզ... եղիցի քեզ փառք: 12 Ունակք. Զմեծամեծս քո: 13 Ունակք. Եւ զկաղս և զկոյրս: 14 Ունակք. Եւ երանելի լիցիս զի ոչ ունիցին փո՛... և լինիցի քեզ փոխարէն ՚ի յա՛: Ուր օրհնակ մի. Փոխարէն հափուցանել զքեզ, և հափուցից քեզ ՚ի յարքայութեանն արդարոց: 15 Ունակք. Մի ոմն ՚ի բազ՛... երանի իցէ որ կերիցէ ճաշ յարքայութեանն Աստուծոյ:

16 ¹⁶Եւ նա ասէ. Այր ոմն գործեաց ընթրիս, և հրաւիրեաց զբազումս: ԾԴ
 17 ¹⁷Եւ առաքեաց զճառայ՝ իր ՚ի ժամու ընթրեացն կոչել՝ զհրաւիրեալսն՝
 18 թէ եկայք, զի ահաւասիկ պարտանսք է ամենայն ինչ: ¹⁸Եւ սկսան մի
 ըսար միոջէ՝ ամենեքեան՝ հրաժարել: Առաջինն ասէ. Ագարակ գնեցի,
 և հայրկ է ելանել փեսանել գնա, աղաչեմ զքեզ՝ կալ զիս հրաժարեալ:
 19 ¹⁹Եւ մեւսն ասէ. Լուծս հի՛նգ եզանց գնեցի, և երթամ փորձել գնոսս,
 20 աղաչեմ զքեզ՝ կալ զիս հրաժարեալ: ²⁰Եւ մեւսն ասէ. Կին ածի, և
 21 վասն այնորիկ ո՛չ կարեմ գալ: ²¹Եւ եկեալ ծառայն՝ պարմեաց զայն
 փեսան իրում: Յայնժամ բարկացեալ փանուրէրն, ասէ՝ ցճառայն իր.
 Ե՛լ վաղվաղակի ՚ի հրապարակս և ՚ի փողոցս քաղաքիդ, և զաղբարս,
 22 և զխնդս, և զկանդս, և զկոյրս մոյժ այսր: ²²Եւ ասէ ծառայն. Տէր՝ եղև՝
 23 զոր հրամայեցերն, և կայ ևս փեղի: ²³Եւ ասէ Տէրն ցճառայն. Ե՛լ ՚ի
 ճանապարհս և ՚ի ցա՛նգս, և արա այսր մտանել, զի լցցի՛ փունս իմ:
 24 ²⁴Ասեն՝ ձեզ, զի ո՛չ ոք յայնց կոչեցելոց ճաշակեսցէ յընթրեաց իմոց: ԳԿ
 25 ²⁵Եւ երթայի՛ն ընդ նմա ժողովորդք բազումք. դարձաւ՝ և ասէ ցնոսս.
 26 ²⁶Եթէ ոք՝ գայ առ իս, և ո՛չ արեայ զհայր իր և զմայր, և զկի՛ն և զորդիս,
 և զեղբարս և զքորս, նա՛ և զա՛նձն ևս իր, ո՛չ կարէ իմ աշակերտ լինել.
 27 ²⁷Գի որ ո՛չ բառնայ զիսա՛յ իր՝ և զայ զկնի իմ, ո՛չ կարէ իմ աշակերտ
 լինել:

28 ²⁸Ո՛վ ոք ՚ի ձէնջ կամիցի շինել աշտարակ, և ո՛չ նախ նստեալ ԾԵ
 29 համարիցի՛ զճախսն՝ եթէ ունիցի բաւական՝ ՚ի կարարումն: ²⁹Զի գուցէ
 իբրև արկանիցէ հիմն՝ և ո՛չ կարիցէ կարարել, ամենեքին որ փեսանիցեն՝
 30 սկսանիցին ծանդր առնել գնա՝ ³⁰և ասել. թէ այս այր սկսաւ շինել՝
 31 և ո՛չ կարաց կարարել: ³¹Կամ ո՞ր թագաւոր՝ երթեալ փայցէ պարե-
 րագմ ընդ այրում թագաւորի. և ո՛չ նստեալ նախ խորհիցի, եթէ կարօ՞ղ
 իցէ փասն հազարաւ զղէ՛մ ունել զայնորիկ որ գայցէ ՚ի վերայ նորա
 32 քան հազարաւ: ³²Ապա թէ ո՛չ մինչդեռ հեռագոյն իցէ, հրեշտակութիւն
 33 առաքեալ՝ աղաչեսցէ ՚ի խաղաղութիւն: ³³Արդ՝ այսպէս ամենայն ոք ՚ի
 ձէնջ, որ ո՛չ հրաժարեսցէ յամենայն ընչից իւրոց, ո՛չ կարէ իմ աշա-
 34 կերտ լինել: ³⁴Բարութ՛ է աղ. ապա թէ սղն անհամեսցի, ի՛ն համեսցի:
 35 ³⁵Ո՛չ յերկիր՝ և ո՛չ յաղբ է՛ պիտանացու, այլ ընկենուկ գնա արարաքս: Որ
 ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ:

15 ¹Եւ էին մերձ առ նա ամենայն մաքսաւորք և մեղաւորք՝ լսել ՚ի նմա-
 2 նէ: ²Տրտնջէին փարիսեցիքն և դպիրք՝ և ասէին. Ընդէ՛ք սա՛՝ զմեղաւորս
 ընդունի՛ և ուրէ՛ ընդ նոսա:

3, 4 ³Ասաց առ նոսա զառա՛կս զայս: ⁴Ո՛վ ոք իցէ ՚ի ձէնջ մարդ՝ որոյ իցէ ԾԶ
 հարեւր ոչխար, և կորուսանիցէ մի ՚ի նոցանէ. ո՛չ թողուցու զինստուն և

16 Ոմսնք. Եւ նա ասէ ցնա: **17 Ոմսնք.** Զճառայս իր ՚ի ժա՛... կոչեաց զհրա՛: ըսար միոջէ հրաժ՛: **18 Ոմսնք.** Ամենեքին մի ըսար միոջէ հրաժ՛: *Ոսկան.* Ելանել և փեսանել: **19 Օրհնակ մի.** Եւ երկրորդն ասէ. Լուծս: *Ոմսնք.* Երթամ փորձել գնա. ս՛: **21 Ոսկան.** Պարմեաց զամենայն փեսան իր՛: **23 Բազումք.** Եւ ՚ի ցանկս: **26 Ոմսնք.** Եւ զկին իր, և զոր՛: **28 Յօրհնակին պակասէր.** Եւ ոչ *նախ* նստեալ: *Ոմսնք.* Նամարեսցի զճախսն... առ ՚ի կարարումն: **29 Ոմսնք.** Եւ ոչ կարացէ կա՛... ամենեքեան որ: **30 Ոմսնք.** Եթէ այրս այս սկ՛: **31 Ոմսնք.** Երթեալ փայցէ... և ոչ նախ նստեալ: **34 Ոմսնք.** Ապա եթէ աղն:

զինն յանապափի, և երթիցէ զհետ կորուսելոյն՝ մինչև գրանիցէ զնա: ⁵Եւ իբրև գրանն՝ դնէ՛ զնա՝ ՚ի վերայ ուոց իւրոց խնդարով, ⁶և երթայ ^{5, 6} ՚ի փուն. կոչէ զբարեկանս և զգրացիս՝ և ասէ ցնոսա. Ուրա՛խ եղերուք ընդ իս, զի գրի՛ զոչխարն իմ զկորուսեալ: ⁷Ասեմ ձեզ. զի այսպէս ⁷ է ուրախութիւն յերկինս վասն միոյ մեղաւորի որ ապաշխարիցէ, քան վասն իննսուն և ինն արդարոյ՝ որոց չիցէ՛ պիտոյ ապաշխարութիւն: ⁸Կամ ո՛վ իցէ կին, որոյ իցեն դրամք փասն. և եթէ կորուսանիցէ դրան ⁸ մի, ոչ լուցանէ ճրագ, և ածիցէ ասել՝ ՚ի փան, և խնդրիցէ՛ սպեպ՝ մինչև գրանիցէ: ⁹Եւ իբրև գրանն, կոչէ՛ զբարեկանս և զգրացիս՝ և ասէ. Ու- ⁹ րա՛խ լերուք ընդ իս, զի գրի՛ զգրամն իմ զոր կորուսի: ¹⁰Այնպէս՝ ասեմ ¹⁰ ձեզ, ուրախութիւն եղիցի առաջի հրեշտակաց Աստուծոյ՝ ՚ի վերայ միոյ մեղաւորի որ ապաշխարիցէ:

ԾԷ ¹¹Եւ ասէ. Անն միոջ էին երկու որդիք. ¹²ասէ կրտսերն ՚ի նոցանէ ^{11, 12} ցհայրն. Տայր՝ փո՛ր ինձ բաժին որ անկանի յընչիցոյ: Եւ նա՝ բաժանեաց նոցա զկեանսն: ¹³Եւ յետ ոչ բազում ատուրց՝ ժողովեալ զամենայն ¹³ կրտսերոյն՝ զնաց յաշխարհ հեռի. և անդ վարենեաց զինչս իւր, զի կեայր անառակութեամբ: ¹⁴Եւ իբրև սպառեաց զամենայն, եղև սով սաստիկ ¹⁴ յաշխարհին յայնմիկ, և սկսան ինքն ջքաւորել: ¹⁵Եւ զնացեալ յարեցան ¹⁵ ՚ի մի՛ ոմն քաղաքացոց աշխարհին այնորիկ. և յեաց զնա յագարա՛կ իւր՝ արածել խոզս: ¹⁶Եւ ցանկայր լնուլ զորովայն իւր յեղջերէն զոր ¹⁶ խո՛զքն ուրեխն, և ոչ ոք փայր նմա: ¹⁷Եւ եկեալ ՚ի մի՛րս իւր՝ ասէ. Քա- ¹⁷ նի՛ վարձկանք իցեն ՚ի փան հօր իմոյ հացալիցք, և ես ասսը՝ սովամահ կորնչմ. ¹⁸յարուցեալ զնացից առ հայր իմ, և ասացից ցնա. Տայր՝ ¹⁸ մեղայ՛ յերկինս՝ և առաջի քոյ, ¹⁹և ոչ ևս եմ արժանի կոչել որդի քո. ¹⁹ արա՛ զիս իբրև զմի ՚ի վարձկանաց քոց: ²⁰Եւ յարուցեալ եկն առ հայր ²⁰ իւր. և մինչ դեռ հեռագոյն էր, ետնն զնա հայրն՝ և զթացան. յարեալ և ընթացան ընդ առաջ, անկան զպարանոցան նորա, և համբուրեաց զնա: ²¹Եւ ասէ ցնա որդին. Տայր՝ մեղայ՛ յերկինս՝ և առաջի քոյ, և ոչ ևս ²¹ եմ արժանի կոչել որդի քո: ²²Ասէ հայրն ցճառայսն իւր. Վաղվաղակի ²² հանէք զպարմուճանն առաջին, և ազուցէք նմա, և փոք զմաբանին ՚ի ձեռն նորա, և կօշի՛կս յո՛րս նորա. ²³և ածէք զեզն պարարակ, զենէք ²³ կերիցո՛ւք և ուրա՛խ լիցուք. ²⁴զի այս որդի իմ մեռեալ էր՝ և եկեաց, ²⁴ կորուսեալ էր՝ և գրան. և սկսան ուրա՛խ լինել: ²⁵Եւ էր երէց որդի նո- ²⁵ րա յագարակի. և մինչ դեռ զայր՝ և մերձ եղև ՚ի փունն, լուան զձայն երգոց և զպարուց. ²⁶և կոչեցեալ առ ինքն զմի ՚ի ծառայիցն՝ հարցանէր ²⁶

15. 4 *Յօրինակին պակասէր.* Ով ոք իցէ: *Ուր ոմանք.* Ո՛ր ոք ՚ի ձեռջ մարդ... և կորուսանիցի մի ՚ի... զիննսուն և... և երթայցէ զհետ: **6** *Ոմանք.* Ուրա՛խ լերուք ընդ իս, քանզի գրի զոչխարն զիմ զկորուսեալ: **7** *Ոմանք.* Արդարոց, որոց չիցէ: **8** *Բազուք.* Ոչ լուցանիցէ ճրագ: **9** *Ոմանք.* Ուրա՛խ եղերուք ընդ: **10** *Ոմանք.* Այսպէս ասեմ ձեզ: **12** *Ոմանք.* Ասէ կրտսերն... որ ինչ անկանի յընչիցոյ: **13** *Ոմանք.* Կրտսերոյն որդւոյն. *կամ՝* կրտսեր որդւոյն... զի կայր անա՛: **15** *Ոմանք.* Ի մի ոմն ՚ի քաղաքացոց: **16** *Ոմանք.* Յեղջիւրէն զոր: **17** *Յօմանս պակասի.* Եւ եկեալ ՚ի միփս... վարձկանք են ՚ի փան: **18** *Ոմանք.* Առ հայրն իմ: **20** *Ոմանք.* Անկեալ զպարանո՛: **21** *Բազուք.* Առաջի քո, ոչ ևս եմ: **22** *Ոմանք.* Եւ ազուցէք դմա: **23** *Ոսկան.* Եւ զենէք: **24** *Ոմանք.* Եւ եկաց:

27 թէ զի՞նչ իցէ այն: ²⁷ Եւ նա՛ սաւ ցնա. Զի եղբայր քո եկեալ է, և եզեն՝
 28 հայր քո զեզն պարարակ, զի ողջանք ընկալաւ զնա: ²⁸ Քարկացաւ՝ և ո՛չ
 29 կամէր մտանել. և հայրն ելեալ արտաքս՝ աղաչէր զնա: ²⁹ Պատասխանի՛
 եպ՝ և սաւ ցհայրն. Այս քանի ամք են՝ զի ծառայեմ քեզ, և երբէք
 զպատուիրանաւ քով ո՛չ անցի. ո՛կ մի երբէք ո՛չ ետուր ինձ՝ զի ուրախ
 30 եղէց ընդ բարեկամս իմ: ³⁰ Յորժամ եկն որդիդ քո այդ, որ եկեր զկեանս
 31 քո ընդ պոռնիկս, զեներ դմա զեզն պարարակ: ³¹ Եւ սաւ ցնա. Որդեակ,
 32 դու հանապա՛զ ընդ իս ես, և ամենայն որ ինչ իմ է՝ քո՛ է. ³² այլ ուրախ
 լինել և խնդալ պահիր էր, զի եղբայր քո այս՝ մեռեալ էր, և եկեաց.
 կորուսեալ, և գրաւ:

16 ¹ Եւ սաւ առ աշակերտսն. Այր մի էր մեծապուն, որոյ էր՝ փնտրեն. ԾԸ/զբ
 և եղև զմնանէ ամբաստանութիւն, որպէս թէ վաքնիցէ՛ զինչս նորա:
 2 ² Կոչեաց՝ և սաւ ցնա. Զի՞նչ է այս գոր լսեմս զքէն, փո՛ր զհամար
 3 փնտեսութեան քոյ, զի ո՛չ ևս կարես լինել փնտրես: ³ Ասէ՛ ընդ միտս իւր
 փնտրեսն. Զի՞նչ գործեցից, զի փեր իմ հանէ՛ զփնտեսութիւնս. գործել՝
 4 ո՛չ կարեմ. մուրանալ՝ ամաչեմ: ⁴ Գիտեն՝ զինչ արարից. զի յորժամ ՚ի
 5 բաց լինիցիմ ՚ի փնտեսութենէս, ընկալցի՛ն զիս ՚ի փո՛նս իւրեանց: ⁵ Եւ
 կոչեցեալ առ ինքն մի ըստ միոջէ՛ ՚ի պարտապանաց փեանն իւրոյ. սաւ
 6 ցառաջինն. Քանի՞ ինչ պարտիս փեանն իմում: ⁶ Եւ նա սաւ. Նարեր
 մար ձիթոյ: Ասէ ցնա. Կա՛ զգիր քո, և նիստ գրես վաղվաղակի յիսում:
 7 ⁷ Դարձեալ՝ սաւ ցմեսն. Դու՛ քանի՞ ինչ պարտիս: Եւ նա սաւ. Նարեր
 8 քոռ ցորենոյ: Եւ սաւ ցնա. Կա՛ զգիր քո՝ և նիստ գրես ութսուն: ⁸ Եւ
 գովեաց փերն զփնտրենն անիրաւութեան, զի իմաստութեամբ արար.
 զի որդիք աշխարհիս այսորիկ իմաստնագոյնք են քան զորդիս լու-
 9 սոյ յա՛զգս իւրեանց: ⁹ Եւ են ձեզ ասեմ. Արարէք ձեզ բարեկանս ՚ի
 մամոնայէ անիրաւութեան. զի յորժամ պակասիցէ՛ այն, ընկալցին զձեզ
 10 ՚ի յարկսն յախտենականս: ¹⁰ Որ ՚ի փոքուն հաւաքարիմ է, և ՚ի բազմին
 հաւաքարիմ է. և որ ՚ի փոքուն՝ անիրաւ, և ՚ի բազմին անիրաւ է:
 11 ¹¹ Իսկ արդ՝ եթէ յանիրան մամոնային չեղէք հաւաքարիմք, զճշմարիտ
 12 ձեզ՝ ո՛ հաւաքասցէ: ¹² Եւ եթէ յօրարին չեղէք հաւաքարիմք, զձերն՝
 13 ո՛ փայցէ ձեզ: ¹³ Ոչ ոք կարէ երկոց փերանց ծառայել. զի եթէ զմին՝
 արիցէ, զմեսն սիրէ. կամ զմին՝ մեծարիցէ, և զմեսն արհամարհիցէ.
 14 ո՛չ կարէք Աստուծոյ ծառայել և մամոնայի: ¹⁴ Իբրև լսէին զայս ամե-
 15 նայն փարիսեցիքն՝ քանզի արծաթասէրք էին, անկոսնէին զնա: ¹⁵ Եւ
 սաւ ցնոսա. Դուք՝ որ արդարացուցանէք զանձինս առաջի մարդկան,
 սակայն Աստուած գիտէ՛ զսիրտս ձեր. զի որ առաջի մարդկան բարձր է,
 16 պիղծ է առաջի Աստուծոյ: ¹⁶ Օրէնքն և մարգարէք մինչև ցՅովիհաննէս.

26 Ոմանք. Եւ կոչեաց առ ինքն... և հարցաներ թէ: **29 Յօրինակին.** Այսքանի ամք են: **Ոմանք.** Զի ծառայեցի քեզ... ուրախ եղայց ընդ: **30 Ոսկան.** Եւ յորժամ եկն: **Ոմանք.** Զեզն պարարակն: **32 Ոմանք.** Պարտ է, զի եղբայրս քո այս... կորուսեալ էր՝ և գրաւ: **16. 1 Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ.** Եւ ասեր առ աշա՛: **4 Ոմանք.** Ի բաց լինիմ ՚ի փնտրէ: **5 Ոմանք.** Եւ սաւ ցառաջինն: **7 Ոմանք.** Գրեա՛ վաղվաղակի ութսուն: **9 Ոմանք.** Պակասեցէ այն... զձեզ յարկսն: **10 Ոմանք.** Ի փոքուն անիրաւ է: **12 Բազումք.** Ո՛ փայցէ ձեզ: **13 Ոմանք յաւերուն.** Ոչ ոք ծառայ կարէ... զմին արիցէ և զմիսն սիրիցէ: **14 Ոմանք.** Եւ անգոսնէին զնա: **15 Ոմանք.** Դուք էք որ արդա՛... զանձինս ձեր առաջի:

յայնմ հեպտ արքայութիւն Աստուծոյ անբարանի, և ամենայն որ զնա բռնաբարէ: ¹⁷ Դիւրին իցէ երկնից և երկրի անցանել, քան յօրինացն ¹⁷ միոյ նշանախտեցի անկանել: ¹⁸ Ամենայն որ արձակէ զկին իւր, և առնէ ¹⁸ այլ շնայ. և որ զարձակեալն առնէ շնայ:

ԾԹ ¹⁹ Այր ոմն էր մեծապտուն, և ագանէր բեհեզգս և ծիրանիս, և ուրախ ¹⁹ լինէր հանապազ առապրապէս: ²⁰ Եւ աղքատ ոմն անուն Ղ'ազարոս, ²⁰ անկեալ դնէր առ դրան նորա վիրաւորեալ. ²¹ և ցանկայր լնուլ գորովայն ²¹ իւր 'ի փշրանացն որ անկանէին 'ի սեղանոյ մեծապանն. այլ և շունք ²² ևս՝ զային և լիզուին զվէրս նորա: ²² Եղև մեռանել աղքատին, և տա- ²² նել հրեշտակացն զնա 'ի գոգ Աբրահամու. մեռան և մեծապտունն՝ և թաղեցաւ: ²³ Եւ 'ի դժոխսն՝ ամբարձ զաչս իւր մինչ 'ի տանջանսն էր. ²³ եպէն զԱբրահամ 'ի հեռաստանէ, և զՂազարոս 'ի գոգ նորա հանգուցեալ: ²⁴ Եւ նա՝ աղաղակեաց և ասէ. Նայր Աբրահամ՝ ողորմեաց ինձ, և ²⁴ առաքեալ՝ զՂազարոս, զի թացցէ զձագ մաքին իւրոյ 'ի ջուր, և զովացուցէ՛ ²⁵ զլեզու իմ, զի պապակին 'ի տապոյ աստի: ²⁵ Եւ ասէ ցնա Աբրահամ. ²⁵ Որդեակ՝ յիշեա՛ զի ընկալար անդէն գրարիս քո 'ի կեանսն քում, և ²⁶ Ղ'ազարոս նոյնպէս զգարչարանս. արդ՝ սա աստ միսիթարի, և դու այդր՝ ²⁶ պապակին: ²⁶ Եւ 'ի վերայ այսր ամենայնի՝ վիհ մեծ է ընդ մեզ և ընդ ²⁶ ձեզ. եթէ կամիցին աստի՝ առ ձեզ անցանել, ոչ կարեն. և ոչ այստի որ՝ ²⁷ առ մեզ անցանել: ²⁷ Եւ ասէ. Արդ աղաչեմ զքեզ հայր, զի արձակեցես ²⁷ զդա 'ի տուն հօր իմոյ. ²⁸ Են իմ անդ եղբարք հինգ, որպէս զի տայցէ ²⁸ նոցա վկայութիւն. զի մի՛ և նոքա զայցեն յայս տեղի տանջանաց: ²⁹ Եւ ²⁹ ասէ Աբրահամ. Ունին զՄովսէսն և զմարգարէսն, նոցա լուիցեն: ³⁰ Եւ նա՛ ³⁰ ասէ. Ոչ՝ հայր Աբրահամ, բայց թէ 'ի մեռելոց որ երթիցէ առ նոսա, և ³¹ ասպաշխարհեցն: ³¹ Եւ ասէ ցնա. Եթէ Մովսիսի և մարգարէիցն ոչ լսեն, ³¹ և ոչ թէ 'ի մեռելոց որ յառնիցէ՝ հաւանեցին:

ԳԳ ¹ Ասաց և առ աշակերտսն իւր. Ոչ է մարթ չգալ զայթագրութեան. ¹⁷ ² բայց վայ այնմիկ է՝ յոյր ձեռն զայցէ: ² Լան էր նմա՝ թէ վէմ երկանաքար ² կախէր զպարանոցէ նորա, և անկանէր 'ի ծով, քան թէ զայթագղեցուցանիցէ ³ զմի որ 'ի փոքրկանցս յայսցանէ: ³ Զգոյշ կացէք անձանց. եթէ մեղիցէ ³ եղբայր քո, սաստեալ նմա. և եթէ ասպաշխարհիցէ, թող նմա: ⁴ Եւ ե- ⁴ թէ եպն անգամ մեղիցէ քեզ, և եպն անգամ դարձցի 'ի քեզ և ասիցէ՝ ⁵ ասպաշխարհեմ, թողցն նմա: ⁵ Եւ ասեն առաքեալքն ցՏէր. Յաւել մեզ ⁵ հաւապս: ⁶ Եւ ասէ՛ Տէր. Եթէ ունիցիք հաւապս քան զհայր մանանիսոյ, և ⁶ ասիցէք թրթենոյս յայմիկ. Խլեաց և փնկեաց 'ի ծովու, և հնազանդեցի՛ ⁷ ձեզ: ⁷ Իսկ ո՛վ որ 'ի ձէնջ որ ունիցի ծառայ հողագործ կամ հովիւ, որ իբ- ⁷

16 Ոսկան. Արքայութիւն Աստուծոյ բռնաբարի, և ամենայն որ: *Օրինակ մի.* Յայնմ հեպտ փեսանիցէք զարքայութիւն Աստուծոյ անբարանեալ, և ամենայն որ: **21 Ուսնսք.** Եւ ցանկայր յագել 'ի փշրանացն՝ որ: *Ի լուս.* Եւ լեզոյին: **22 Ուսնսք.** Եւ եղև մեռանել... և փանել զնա հրեշտակաց 'ի գոգն Աբ': **23 Ուսնսք.** Եւ զՂազար 'ի գոգ նորա: **25 Ուսնսք.** Անորէն 'ի կեանսն քո: **28 Ուսնսք.** Տացէ նոցա վկայ... յայսմ տեղի: **29 Ուսնսք.** Եւ զմարգարէս: **30 Ուսնսք.** Բայց եթէ 'ի մե՛... և ասպաշխարհեցեն: **31 Ուսնսք.** Ոչ լուիցեն... որ յառնիցէ՛ հաւապացեն: **17. 2 Ուսնսք.** Կախեալ էր զպարանոցէ նորա, և անկեալ 'ի ծով քան թէ զայթագղեցուցանէ: **3 Ոսկան.** Մեղիցէ քեզ եղբայր քո:

րև մրանից՝ յագարակէ՝ ասիցէ ցնա վաղվադակի, թէ ա՛նց բազմեաց.
 8 ⁸ այլ ո՛չ ասիցէ ցնա, թէ պարբաստեա՛ զինչ ընթրելո՛ց իցեմ, և գո-
 9 րի ածեալ պաշտեա՛ զիս՝ մինչև կերայց և արբից, և ասպ կերիցեն
 10 և արբցեն դու: ⁹ Միթէ շնորի ունիցի ծառային այնմիկ, զի արար գ-
 11 ամենայն հրամանսն: ¹⁰ Նոյնպէս և դուք՝ յորժամ առնիցէք զամեն-
 12 այն հրամայեալսն ձեզ, ասասջի՛ք՝ թէ ծառայք անպիրանք ենք, զոր
 13 պարտեաքն առնել՝ արարաք:
 14 ¹¹ Եւ եղև մինչև երթայր նա յԵրուսաղէմ, և ինքն անցաներ ընդ ^Կ
 15 մէջ Սամարեայ և Գալիլեացոց: ¹² Եւ մինչդեռ մրաներ ՚ի գեղ ու-
 16 րեմն, պարահեցան նմա փանն այր բորո՛ր, որք կացի՛ն ՚ի հեռասարանէ,
 17 ¹³ բարձին զձայնս՝ և ասեն. Յիսուս վարդապետ՝ ողորմեաց մեզ: ¹⁴ Եւ
 18 իբրև երեւն գնոսա, ասէ ցնոսա. Երթայք ցուցէք զանձինս քահանա-
 19 յիցն: Եւ եղև իբրև գնացին, առժամայն սրբեցան: ¹⁵ Մի՛ ոմն ՚ի նոցանէ
 20 իբրև երես՝ թէ բժշկեցաւ, դարձան անդրէն՝ ՚ի ձայն մեծ փառաւորի
 21 առնէր զԱստուած. ¹⁶ անկան ՚ի վերայ երեսաց իւրոց առ ո՛րս նորա՝
 22 և գոհանայր զնմանէ. և ինքն էր Սամարացի՛: ¹⁷ Պարասխանի եր
 23 Յիսուս՝ և ասէ. Ոչ փանն սոքա սրբեցան, իսկ արդ՝ ինունքն ո՛ր են.
 24 ¹⁸ զի ոչ գրան դառնալ փա՛լ փա՛ռս Աստուծոյ, բայց միայն այլազգին
 25 այս: ¹⁹ Եւ ասէ ցնա. Արի՛ գնա, զի հաւաքք քո կեցուցին զքեզ: ^{ԳԴ}
 26 ²⁰ Իբրև հարցան ՚ի փարիսեցոցն՝ թէ ե՛րբ գայցէ արքայութիւնն Աստու-
 27 ծոյ. պարասխանի եր նոցա՝ և ասէ. Ոչ գայ արքայութիւն Աստուծոյ
 28 իսրրանօք. ²¹ և չասիցեն թէ ահաւասիկ անսր է՝ կամ անդ, զի ահա ար-
 29 քայութիւն Աստուծոյ ՚ի ներքս ՚ի ձեզ է: ²² Ասաց և առ աշակերպսն.
 30 Եկեսցեն ատուրք ցանկանալոյ՝ ձեզ մի յաւորցն Որդոյ մարդոյ փե-
 31 սանել, և ոչ փեսանիցէք: ²³ Եւ եթէ ասիցեն ձեզ՝ եթէ ահաւասիկ է՝
 32 կամ անդ, մի՛ երթայցէք զհետ: ²⁴ Զի որպէս փայլա՛կն փայլաբակեալ ՚ի
 33 ներքոյ երկնից՝ ընդ երկնի՛ք ծագիցէ, նոյնպէս և Որդի մարդոյ յաւորն
 34 իրում: ²⁵ Բայց նախ պարք է նմա բազումս չարչարել և խտրել յազգէս
 35 յայսմանէ: ²⁶ Եւ որպէս եղև յաւորսն Նոյի, նոյնպէս եղիցի և յաւորս
 36 Որդոյ մարդոյ: ²⁷ Ուրե՛ին՝ ըմպէ՛ին՝ կանայս առնէին՝ և արա՛նց լի-
 37 նէին, մինչև յօրն յորում տնո՛ր Նոյ ՚ի փապանն, և եկն ջրհեղեղն՝
 38 և կորոյս զամենեսին: ²⁸ Նոյնպէս՝ և որպէս յաւորսն Ղովբայ՝ եղև,
 39 ուրե՛ին ըմպէին, գնէին վաճառէին, փնկէին շինէին. ²⁹ և յորում ատուր ել
 40 Ղովր ՚ի Սողովմայ, փեղաց հո՛ր և ծծո՛մք յերկնից՝ և կորոյս զամենեսին:
 41 ³⁰ Ըստ նմին օրինակի եղիցի և յաւորն՝ յորում Որդի մարդոյ յայրներո՛ց
 42 է: ³¹ Յայնմ ատուր որ կայցէ ՚ի փանիս՝ և կարասի՛ իւր ՚ի փան, մի՛ իջցէ
 43 առնուլ զայն. և որ յանդի՛ իցէ, նոյնպէս մի՛ դարձցի յեփս: ³² Յիշեցէք
 44 զկիսն Ղովբայ: ³³ Որ խնդրիցէ զանձն իւր ապրեցուցանել, կորուսց՛

7 *Ոմանք.* Իսկ ո՛վ է ՚ի ձէնց: 9 *Ոմանք.* Ծնորի ինչ ունիցի ծա՛: 11 *Ոմանք.* Մինչ երթայր. և *ոմանք.* մինչդեռ երթայր նա: 12 *Ոսկսև.* Ի գեղ ուրումն: *Ոմանք.* Պարասխանի նմա փանն այր բորոտք: 13 *Ոմանք.* Զձայնս իրեանց և ա՛: 14 *Ոմանք.* Զանձինս ձեր քահա՛: 17 *Ոմանք.* Ոչ փանն դոքա սր՛... ինունքն ո՛ր են: 20 *Ոմանք.* Ոչ գոյ արքայութիւն: 21 *Ոմանք.* Եւ ոչ ասիցեն թէ ահա՛: 25 *Ոմանք.* Բազում չարչարել: 30 *Ոմանք.* Յայրներոց իցէ:

զնա. և որ կորուսցէ, ապրեցուցէ՛ զնա: ³⁴Ասեն՝ ձեզ. Յայնմ գիշերի՝ 34
 թէ եղիցին երկու՛ ՚ի մի՛ մահիճս, մին՝ առցի, և մեւսն թողցի՛. ³⁵և եթէ 35
 եղիցին երկու՛ աղալ՝ ՚ի միասին, մին՝ առցի, և մեւսն թողցի՛. և եթէ
 իցեն երկու՛ յանդի, մին՝ առցի, և մեւսն թողցի՛: ³⁶Պարասխանի երուն 36
 և ասեն ցնա. Յո՛՛ Տէր: ³⁷Եւ նա՛ ասէ ցնոսա. Ուր մարմին է, անդր և 37
 արծուիք ժողովեցին:

ԿԱ/ԳԵ ¹ Ասաց և առա՛կ մի նոցա, առ այն՝ թէ պարփ է յամենայն ժամ կալ **18**
 նոցա յաղօթս՝ և մի՛ ձանձրանալ: ²Ասէ. Դարաւոր մի էր ՚ի քաղաքի 2
 ուրեմն, յԱստուծոյ ոչ երկնչէր՝ և ՚ի մարդկանէ ոչ ամաչէր: ³Եւ այրի՛ մի 3
 էր ՚ի նմին քաղաքի, գայր առ նա և ասէր. Դարփ արա ինձ յոտիսէ իմնէ:
⁴Եւ ոչ կամէր ՚ի բազում ժամանակս. յեպ այնորիկ ասէ՛ ՚ի մփի իւրում, 4
 թէ և յԱստուծոյ ոչ երկնչիմ, և ՚ի մարդկանէ ոչ ամաչեմ, ⁵գոնէ՛ վասն 5
 աշխար պառնելոյ զիս այրոյն՝ արարից նմա դար, զի մի՛ ՚ի սպառ եկեալ
 թախանձիցէ՛ զիս: ⁶Եւ ասէ Տէր. Լուարո՛ք զինչ դարաւորն անիրա– 6
 տութեան ասէր: ⁷Իսկ Աստուած՝ ոչ առնիցէ վրէժխնդրութիւն ծառայից 7
 իւրոց, որ աղաղակեն առ նա ՚ի քունէ՛ և ՚ի գիշերի, և երկայնամիւր
 միայն լինիցի առ նոսա: ⁸Այո՛ ասեն՝ ձեզ. զի արասցէ վրէժխնդրու– 8
 թիւն նոցա վաղվաղակի. իսկ Որդի մարդոյ եկեալ, գրանիցէ՛ արդեւք
 հաւա՛րս յերկրի:

ԿԲ ⁹ Ասաց և առ ոմանս պանծացեալս յանձինս թէ արդարք իցեն՝ և 9
 խոփիցեն զբազումս, զառա՛կս զայս: ¹⁰Արք երկու՛ ելին ՚ի քաճարն կալ 10
 յաղօթս, մին փարիսեցի՝ և մեւսն մաքսաւոր: ¹¹Փարիսեցին կայր մե– 11
 կուսի, և զայս առանձին աղօթս մարուցանէր. Աստուած իմ՝ գոհանամ
 զքէն. զի ոչ եմ իբրև զայս ՚ի մարդկանէ, զյափշտակօղս՝ և զանիրանս՝ 12
 և զշոնս, կամ իբրև զայս մաքսաւոր: ¹²Այլ պահեմ երկիցս ՚ի շաքարու, 12
 և քամ քասանորդս յամենայն սրացուածոց իմոց: ¹³Եւ մաքսաւորն 13
 կայր մեկուսի, և ոչ կամէր՝ և ոչ զաչս ընդ երկինս ամբառնալ. այլ
 կոծէր զկո՛րծս իւր՝ և ասէր. Աստուած՝ քաւեա՛ զիս զմեղաւորս: ¹⁴Ասեն 14
 ձեզ. էջ սա արդարացեալ՝ ՚ի քունն իւր քան զնա: Ջի ամենայն որ
 բարձրացուցանէ զանձն իւր՝ խոնարհեցի՛. և որ խոնարհեցուցանէ՛
 զանձն՝ բարձրացի՛: ¹⁵Մարուցանէին առ նա և մանկերի՛ զի մերձենայցէ՛ 15
 ՚ի նոսա. իբրև քեսին աշակերտքն՝ սաստէին նոցա: ¹⁶Իսկ Յիսուս 16
 կոչեցեալ զնոսա առ ինքն՝ ասէ. Թո՛յլ քուք մանկերոյդ գալ առ իս, և մի՛
 արգելուք զդոսա. զի այդպիսեանցո՛ է արքայութիւն Աստուծոյ: ¹⁷Ամէն 17
 ասեն՝ ձեզ. Որ ոչ ընդունիցի զարքայութիւն Աստուծոյ իբրև զմանուկ,
 ոչ մտցէ ՚ի նա:

ԿԳ ¹⁸ Եւ ետահրց զնա ոմն իշխան՝ և ասէ. Վարդապէ՛ր բարի՛ զի՛նչ 18
 գործեցից, զի զկեանսն յախտենականս ժառանգեցից: ¹⁹Ասէ ցնա Յի– 19

33 Ոմանք. Որ խնդրէ զանձն: 34 Օրինակ մի. Ամէն ասեմ ձեզ. Յայնմ: Ոմանք.
 Եթէ իցեն երկու՛ ՚ի մի: 35 Ոմանք. Եւ եթէ իցեն երկու՛ աղ՛: 18. 4 Ոմանք. Յեպ
 այտորիկ ասէ ՚ի: 5 Ոմանք. Գոնեա վասն աշխար... արարից նմա դարաստրան զի...
 թախանձեցէ զիս: 6 Բազունք հրամայականին շեշտի ունին. Լուարո՛ք զինչ:
 7 Ոմանք. Ոչ արասցէ վրէժխնդ՛: 11 Ոմանք. Եւ զայս առանձինն: 13 Ոմանք.
 Եւ չկամէր և ոչ զաչսն: 15 Ոմանք. Առ նա մանկերի՛ զի մերձանայցէ: 16 Ոմանք.
 Կոչեաց զնոսա: 17 Ոմանք. Որ ոչ ընկալցի զար՛: 18 Ոմանք. Եւ ետարց ցնա ոմն
 իշ՛:

տու. Զի՞ ասես զիս բարի. չի՞ք որ բարի, բայց մի Աստուած, Նայր:
 20 ²⁰ Զպարուիրանս զհարես. Մի՛ շնար, Մի՛ սպանաներ, Մի՛ գողանար,
 21 Մի՛ սուր վկայեր, Պարունա՛ զհայր քո և զմայր: ²¹ Եւ նա՛ ասէ. Զայդ
 22 ամենայն պահեցի՛ ՚ի մանկութենէ՛ իմմէ: ²² Իբրև լուան՝ զայն Յիսուս, ասէ
 23 ցնա. Մես ևս պական է քեզ. զամենայն ինչ զոր ունիս վաճառեա՛ր և
 24 րո՛ւր աղքատաց, և ունիցիս զա՛նձ յերկինս. և ե՛կ զկնի իմ: ²³ Նա՛ իբրև
 24 լուսա զայս, րարմեցա՛ւ. քանզի էր մեծարուն յոյժ: ²⁴ Իբրև եպես զնա
 25 Յիսուս րարմեալ, ասէ. Ո՞րպէս դժուարաւ որ ինչս ունիցին՝ մրանիցեն
 25 յարքայութիւն Աստուծոյ: ²⁵ Դիրագոյն իցէ մալխոյ ընդ ծա՛կ ասղան
 26 անցանել, քան մեծարան յարքայութիւն Աստուծոյ մրանել: ²⁶ Եւ որ
 27 լուանն՝ ասէին. Եւ ո՞ կարիցէ ապրել: ²⁷ Եւ նա ասէ. Անհնարի՛նք առ
 28 ՚ի մարդկանէ, հնարաւորք են յԱստուծոյ: ²⁸ Եւ ասէ Պե՛րրոս. Ահա–
 29 ւասիկ մեք թողաք զամենայն ինչ զմեր, և եկա՛ք զկնի քո: ²⁹ Եւ նա՛
 ասէ ցնոսա. Ամեն ասեն՝ ձեզ. եթէ ո՛չ որ է՝ որ եթող զպրունս, կամ
 զձնօղս, կամ զեղբարս, կամ զկին, կամ զորդիս՝ վասն արքայութեան
 30 Աստուծոյ, ³⁰ եթէ ո՛չ առնուցո՛ւ բազմապարիկ ՚ի ժամանակի յայսմիկ. և
 31 յաշխարհին որ գալոցն է՝ զկեանսն յաիպենականս ժառանգեսցէ: ³¹ Եւ
 առեալ զերկուրասանսն առանձինն՝ ասէ՛ ցնոսա. Ահաւասիկ ելանենք
 յԵրուսաղէմ. և կարարեսցին ամենայն գրեալքն մարգարէիւք վասն
 32, 33 Որդոյ մարդոյ: ³² Զի մարմեսցի հեթանոսաց, և կարակեսցի. ³³ և
 34 հարկանիցեն, և սպանանիցեն՝ զնա. և յերիր աւուր յարիցէ՛: ³⁴ Եւ նոքա՛
 ոչինչ իմացան յայնցանէ, այլ էր բանն ծածկեալ՝ ՚ի նոցանէ, և ո՛չ գիպէին
 զասացեալն:
 35 ³⁵ Եւ եղև ՚ի մօրելն նորա յԵրիքով, կոյր ոմն նստեր առ ճանապարհաւորս
 36 մուրացիկ: ³⁶ Իբրև լուսա զանցանել ժողովողեանն, հարցանէր՝ թէ զի՛նչ
 37, 38 իցէ այն: ³⁷ Եւ պարմեցին նմա՛ թէ Յիսուս Նազովրեցի անցանէ: ³⁸ Աղաղակեաց
 39 և ասէ. Յիսուս որդի՛ Դաւթի՛ ողորմեաց ինձ: ³⁹ Եւ որ առաջին երթային՝
 սաստէին նմա զի լռեսցէ. և նա՛ նս առաւել աղաղակէր. Որդի՛ Դաւթի՛
 40 ողորմեաց ինձ: ⁴⁰ Զբեղի՛ առ Յիսուս, և հրամայեաց ածել զնա առ
 41 իւր. և իբրև մերձ եղև առ նա, եհարց զնա և ասէ. ⁴¹ Զի՛նչ կամիս
 դո՛ւ զի արարից քեզ: Եւ նա ասէ. Տէր զի բացցին աչք իմ՝ և րեսից:
 42, 43 ⁴² Եւ Յիսուս՝ ասէ ցնա. Նայեաց, հաւաքք քո կեցուցի՛ն զքեզ: ⁴³ Եւ
 առժամայն եպես, և երթայր զհե՛ր նորա՛ և փառաւոր առնէր զԱստուած.
 և ամենայն ժողովողեանն րեսեալ, րայր օրհնութիւն Աստուծոյ:

19, 2 ¹ Եւ մրեալ շրջէր ընդ Երիքով: ² Եւ ահա՛ այր մի անուն կոչեցեց– ԿԵ
 3 ալ Զակքէոս. և նա էր մաքսապետ. և ինքն մեծարուն. ³ և խնդրէր
 րեսանել՝ թէ ո՞վ իցէ Յիսուս, և ո՛չ կարէր ՚ի բազմութենէն, զի կարճ էր

*19 Սակաւ օրհնակք յաւերուն և սարսևօր համաձայն մեքոուն. Մի Աստուած, Նայր: Որպէս ՚ի Մարկ. Ժ 18: 22 Ոմանք. Լուսա զայս Յիսուս... մի ևս պակաս: Բազումք. Գանձս յերկինս: 23 Ոմանք. Զի էր մեծարուն: 24 Ոսկան. Որպէս դժուարին է որք ինչս: 27 Ոմանք. Անհնարիք ՚ի մարդկա՞... են Աստուծոյ: 29 Ոմանք. Եթող զպրուն: 30 Ոմանք. Բազմապարիկ և ՚ի ժամանակի: 32 Ոսկան յաւերո. Եւ կարակեսցի, և հարկանիցի և թքանիցի: *Եւ իբրև (33) հարկանիցեն: 34 Ոմանք. Զասացեալսն: 38 Ոմանք. Աղաղակէր և ասէր. Յիսուս: 19. 2 Ոմանք. Զաքէոս: Ոմանք. Եւ ինքն էր մեծարուն:*

հասակաւ: ⁴ Եւ ընթացեալ յառաջս, ել 'ի ժանտարագենին զի քեսանիցէ՛ 4
 գնա. քանզի ընդ այն իսկ անցանելոց էր: ⁵ Իբրև եկն 'ի քեղին. հայեցան՝ 5
 'ի վեր Յիսուս՝ և ասէ ցնա. Զակբէ փութա՛մ էջ այրի, զի այսօր 'ի քան
 քում արժան է ինձ ազանել: ⁶ Փութացաւ և էջ՝ և ընկալան գնա ուրա- 6
 խութեամբ: ⁷ Իբրև քեսին ամենեքին, քրքնջէին և ասէին՝ թէ առ անն 7
 մեղաւորի ենուր լուծանել: ⁸ Եկն՝ եկաց Զակբէնս՝ և ասէ ցՏէր. Տէր՝ 8
 ահա զկես ընչից ինոց քանց աղքատաց. և եթէ զոք զրկեցի, հաքուցից
 չորեքիկին: ⁹ Եւ ասէ ցնա Յիսուս. Այսօր եղև փրկութիւն քանս այսմիկ. 9
 քանզի և սա՛ որդի Աբրահամն էր: ¹⁰ Զի եկն Որդի մարդոյ խնդրել և
 կեցուցանել զկորուսեալն: ¹¹ Եւ մինչդեռ նոքա զայն լսէին, յաւել առակ 11
 մի՛ և ասէ, վասն մերձենալոյ նորա յԵրուսաղէմ, և համարելոյ նոցա թէ
 առժամայն յայքնելոց է արքայութիւն Ասքուծոյ:

ԿԶ ¹² Ասէ. Այր ոմն՝ ազնուական գնաց յաշխարհ հեռի՛ առնուլ իւր 12
 թագաւորութիւն. և դառնալ:

ԿԷ ¹³ Եւ կոչեցեալ զժառայս իւր՝ ե՛ր նոցա քանս մնաս, և ասէ ցնաս. 13
 Յարգեցէք զայդ՝ մինչև եկից: ¹⁴ Եւ քաղաքացիքն նորա արէին գնա, 14
 առաքեցին հրեշտակս զկնի նորա՝ և ասեն, թէ ոչ կամիմք թագաւորել
 դմա՛ 'ի վերայ մեր: ¹⁵ Եւ եղև դառնալ նմա՛ առեալ զթագաւորութիւնն. և 15
 կոչեալ զժառայսն՝ որոց քուեալ էր զարծաթն, զի գիտացէ՛ թէ ո՛ գինչ
 շահեցաւ: ¹⁶ Եկն առաջինն և ասէ. Տէր, մնասն քո՛ քանս մնաս արար: 16
¹⁷ Եւ ասէ ցնա. Ազնի՛ ծառայ և բարի, զի 'ի փոքուդ հաւաքարիմ եղեր, 17
 լիջի՛ր իշխանութիւն ունել 'ի վերայ քանս քաղաքի: ¹⁸ Եկն երկրորդն՝ 18
 և ասէ. Մնասն քո՛ արար հինգ մնաս: ¹⁹ Ասէ ցնա. Եւ դո՛ւ լիջիր 'ի 19
 վերայ հինգ քաղաքաց: ²⁰ Եկն մեւսն և ասէ. Տէր՝ ահա մնասն քո զոր 20
 ունէի, ծրարեալ 'ի վարշամակի. ²¹ երկնչէի 'ի քէն, զի այր սքամբա՛կ 21
 ես. բառնաս՝ զոր ոչ եղիր, և հնձես՝ զոր ոչ սերմանեցեր: ²² Եւ ասէ 22
 ցնա. 'Ի բերանոյ քումն՝ դաքեցայց զքեզ ծառայ անհաւար. գիտէիր
 թէ ես այր մի սքամբա՛կ եմ, բառնամ զոր ոչ եղի, և հնձես՝ ուր ոչ
 սերմանեցի. ²³ և ընդէ՛ր ոչ երուր զարծաթն իմ 'ի սեղանաւորս, և եկեալ 23
 ես քոկոսեօք պահանջէի: ²⁴ Եւ ասէ ցսպասաւորսն. Առէք՝ 'ի դմանէ 24
 զմնասն, և քարայք քուք այնմ՝ որ ունիցի զքանսն մնասն: ²⁵ Եւ ասեն 25
 ցնա. Տէր՝ ունի՛ քանս մնաս: ²⁶ Ասեն ձեզ, եթէ ամենայնի որ ունիցի՛ 26
 քացի՛. և յայնմանէ որ ոչն ունիցի, և զոր ունիցին՝ բարձցի՛ 'ի նմանէ:
²⁷ Բայց զթշնամիսն իմ զայնոսիկ, որ ոչն կամէին զիս թագաւորել 'ի 27
 վերայ նոցա, աճէք այսր, և սպանէք առաջի իմ: ²⁸ Եւ իբրև զայս ասաց, 28
 գնաց յառաջ՝ ելանել յԵրուսաղէմ:

ԿԸ/ԷԸ ²⁹ Եւ եղև իբրև մերձեցաւ 'ի Բերթփագէ և 'ի Բերթանիա մօտ՝ 'ի 29
 լեռանն որ կոչի Զիթենեաց, առաքեաց՝ երկուս յաշակերտացն իւրոց՝

7 *Ոմանք.* Տեսին գնա ամենեքեան: 8 *Ոմանք.* Զաքեոս: 9 *Ոմանք.* Աբրահամու
 է: 11 *Ոմանք.* Եւ մինչդեռ նոքա զայս խօսէին, յաւել... մերձանալոյ... յայքնելոց իցէ
 արքայութիւնն Ասքուծոյ: 12 *Ոմանք.* Առնել իւր թագաւորութիւն: 14 *Ոմանք.* Եւ
 քաղաքացիքն որ արէին գնա՛ առա՛: 15 *Ոմանք.* 'Ի դառնալն նմա... և կոչել զժառայսն
 որոց: 19 *Ոմանք.* Ասէ և ցնա. Եւ դոս: 22 *Ոմանք.* Զոր ոչ սերմանեցի: 23 *Ոմանք.*
 Զարծաթ իմ 'ի սե՛... և ես եկեալ քոկոսիք պա՛: 26 *Ոմանք.* Թէ ամենայն որ ունիցի:

30 և ասէ. ³⁰ Երթայք դուք 'ի գեղն՝ որ հանդէպ մեր կայ. յոր իբրև մտանէք՝
 գրանիցէք յաւանա՛կ կապեալ, յորում ո՞ք 'ի մարդկանէ երբէք ո՛չ նստաւ.
 31 լուծէք զնա և ամէք: ³¹ Եւ եթէ որ հարցանիցէ զձեզ՝ եթէ ընդէի լուծանէք,
 32 այսպէս ասասցի՞ք ցնա, թէ Տեանն իրում պիտոյ է: ³² Իբրև չոզան որ
 33 առաքեցանն, գրի՛ն որպէս ասացն ցնոսա, կայր յաւանակն: ³³ Եւ մինչ
 դեռ լուծանէին զյաւանակն, ասեն րեարքն նորա ցնոսա. **Զի՛** լուծանէք
 34, 35 զյաւանակը: ³⁴ Եւ նոքա ասեն. Տեանն իրում պիտոյ է: ³⁵ Եւ ամի՛ն գ–
 36 նա առ Յիսուս, և արկին զնովա զհանդերձս, և հեծուցին զՅիսուս: ³⁶ Եւ
 մինչ դեռ երթայր, զհանդերձս իրեանց քարածանէին զճանապարհան:
 37 ³⁷ Եւ իբրև այն ինչ՝ մերձ եղև 'ի գառ 'ի վայր լերինն **Զիթենեաց**, սկսաւ
 ամենայն բազմութիւն աշակերտացն ուրախութեամբ օրհնել զԱստուած
 38 'ի ձայն մեծ՝ վասն ամենայն եղելոց զօրութեանցն զոր րեսին, ³⁸ և
 ասէին. **Օրհնեալ** որ գայ թագաւորդ յանոնն Տեառն. խաղաղութիւն
 39 յերկինս, և փառք 'ի բարձունս: ³⁹ Եւ ոմանք 'ի փարիսեցոցն յամբոխէ
 40 անրի՛ ասեն ցնա. Վարդապետ՝ աստպեա՛ աշակերտացդ քոց: ⁴⁰ Պա–
 րասխանի ետ՝ և ասէ. Ասեն՝ ձեզ՝ զի և թէ դոքա՛ լռեցեն՝ քարի՛նքդ
 41 աղաղակեցեն: ⁴¹ Եւ իբրև մերձեցաւ, րեսեալ զքաղաքն ելաց 'ի վերայ
 42 նորա, և ասէ. ⁴² Եթէ գիտէի՞ր դու զոնէ յաւուրս յայսմիկ զխաղաղութիւնն
 43 քո. բայց այժմ ծածկեցա՛ յերեսաց քոց: ⁴³ **Զի** եկեցեն աուրք 'ի վերայ
 քո, և պարեցեն զքե՛ւ թշնամիք քո պարմեշ. և պաշարեցեն զքեզ, և
 44 նեղեցեն՝ զքեզ յամենայն կողմանց. ⁴⁴ և յարակեցեն՝ զքեզ, և զորդի՛ն
 քո 'ի քեզ. և ո՛չ թողուցուն քար 'ի վերայ քարի յամենայն 'ի քեզ.
 45 փոխանակ զի ո՛չ ծանեար զժամանակ այցելութեան քոյ: ⁴⁵ Եւ մտեալ
 'ի քաճարն սկսաւ հանել զաղանէվաճառնսն, և զգնօղս. և զսեղանս
 46 հարավաճառացն ցրուեաց: ⁴⁶ Եւ ասէ ցնոսա. **Գրեալ է. Եւ եղիցի** ք–
 47 ոն իմ րոնն աղօթից, և դուք արարէք զդա՛ այրս աւազակաց: ⁴⁷ Եւ
 ուսուցանէր զնոսա հանապազ 'ի քաճարին. իսկ քահանայապետքն և
 48 դպիրք՝ և գլխաւորք ժողովրդեանն խնդրէին զնա կորուսանել, ⁴⁸ և ո՛չ
 զբանէին թէ զինչ արասցեն. զի ժողովորդն ամենայն կախեալ կային
 զմմանէ 'ի լսել:

20 ¹ Եւ եղև 'ի միոնմ աուրցն յայնցանէ, մինչ դեռ ուսուցանէր զժողո– ԿԹ/ԷԲ
 վորդն 'ի քաճարի անդ՝ և աւերարանէր, հասի՛ն 'ի վերայ քահանայապետքն
 2 և դպիրք ծերովքն հանդերձ, ² և ասեն ցնա. Ասա՛ մեզ՝ որով իշխանու–
 թեամբ գործես դու զայդ, կամ ո՞վ է որ ետ քեզ զայդ իշխանութիւն:
 3 ³ Պարասխանի ետ՝ և ասէ ցնոսա. Նարցից և ես ցձեզ բան մի, և ա–
 4 սացէք ինձ: ⁴ Մկրտութիւնն Յովհաննոն՝ յերկնից էր՝ եթէ 'ի մարդկանէ:
 5, 6 ⁵ Եւ նոքա խորհեցան 'ի միտս իրեանց՝ և ասեն. ⁶ Եթէ ասենք յերկնից,

30 *Ունակք.* Երթայք 'ի գեղուն: **31** *Ունակք.* Ասացիք նոցա: **35** *Ունակք.* Եւ
 ամեն զնա առ.. զնովա հանդերձս: **36** *Ունակք.* Տարածանէին զճանապարհայն:
37 *Ունակք.* Մերձ եղև գառ 'ի վայր: **40** *Ունակք.* Պարասխանի ետ Յիսուս և ասէ:
Ոսկան. **Զի** եթէ դոքա լո՛ւ: **44** *Բազումք.* Քար 'ի քարի վերայ յամենայնի 'ի քեզ:
46 *Ունակք.* **Գրեալ է. Եղիցի...** և դուք զդա արա՛: **48** *Ունակք.* Եւ ոչ գիտէին թէ զինչ
 ա՛: *Յօրինակին պրկասէր.* **Զմմանէ 'ի լսել:** **20. 1** *Ունակք.* 'Ի քաճարին և աւերաւ':
2 *Ունակք.* Իշխանութեամբ առնես դու զայդ, կամ ո՛ է որ ետ: **3** *Ունակք.* Եւ ես ձեզ.
 կամ՝ զձեզ բան մի: **5** *Ունակք.* Եւ նոքա խորհէին 'ի միտս իրեանց՝ և ասէին:

ասէ. Իսկ ընդէն ոչ հաւարացէք նմա. և եթէ ասեմք ՚ի մարդկանէ, ամենայն ժողովուրդն քարկոծ առնեն զմեզ. զի հասարպեալ է ՚ի միտքս զՅովհաննէ թէ մարգարէ՛ է: ⁷ Եւ պարասխանի ետուն՝ չգիտէլ թէ ուստի իցէ: ⁸ Եւ Յիսուս ասէ ցնոսա. Եւ ոչ են ասեմ ձեզ, որով իշխանութեամբ առնեմ զայս:

Վէզ ⁹ Սկսաւ ասել առ ժողովուրդն՝ զառակս զայս. Այր ոմն փնկեաց այգի, և երբ զնա մշակաց. և ինքն գնաց ճանապարհի ժամանակս բազումս: ¹⁰ Եւ ՚ի ժամո՛ւ առաքեաց առ մշակսն ծառայ, զի ՚ի պրողոյ այգոյն փացեն նմա. և մշակքն զան՝ հարին զնա՝ և արձակեցին ունայն: ¹¹ Եւ յաւել մեւս ևս ծառայ յղել. նոքա՝ և զնա՛ ևս զան՝ հարին, անարգեցին, և առաքեցին ունայն: ¹² Եւ յաւել՝ զերրորդն առաքել. նոքա՝ և զնա՛ վիրատրեցին, և հանին արտաքս: ¹³ Ասէ րբէր այգոյն. Ջի՛նչ արարից, առաքեցից գորդի իմ սիրելի, թերևս ՚ի սմանէ պարկառեցեն: ¹⁴ Իբրևս րեալին զնա մշակքն, խորհեցան ընդ միմեանս՝ և ասեն. Սա՛ է ժառանգն, սպանցո՛ւք զսա, զի մեր լինիցի ժառանգութիւնս: ¹⁵ Եւ հանին զնա արտաքս քան զայգին՝ և սպանին: Արդ՝ զի՛նչ արասցէ ընդ նոսա րէր այգոյն. ¹⁶ ոչ ապաքէն գայցէ և կորուսանիցէ զմշակսն զայնոսիկ, և րայցէ զայգին՝ այլոց: Իբրևս լուան՝ ասեն. Քա՛ն մի՛ լիցի: ¹⁷ Եւ նա հայեցեալ ընդ նոսա՝ ասէ. Իսկ զի՛նչ իցէ այն որ գրեալն է՝ եթէ վէմն գորանարգեցին շինօղքն, նա եղև գրո՛ւխ անկեան: ¹⁸ Ամենայն՝ որ ընդհարցի ընդ վէմն ընդ այս, խորակեացի, և յորոյ վերայ անկցի՝ հոսեցէ՛ զնա: ¹⁹ Եւ խնդրէին դպիրքն և քահանայապետք արկանել ՚ի նա ձեռս ՚ի նմին ժամու, և երկեան ՚ի ժողովրդենէն. զի գիտէին՝ թէ առ նոսա՛ սսաց զառակն զայն:

ՎԱԵԿ ²⁰ Եւ ապա սպասեցին, և առաքեցին դաւաճանս կեղծաւորեալս՝ զանձինս առ արդարս ունել. զի ըմբռնեցեն զնա բանիւք, առ ՚ի մարմնէլ զնա պետութեան և իշխանութեան դաբաւորին: ²¹ Նարցին ցնա՝ և ասեն. Վարդապետ՝ գիտեմք եթէ ուղիղ խօսիս և ուսուցանես, և ոչ առնուս ակն. այլ ճշմարտութեամբ զճանապարհն Աստուծոյ ուսուցանես. ²² արժա՛ն է մեզ՝ կայսեր հարկս րալ՝ թէ ոչ: ²³ Եւ նայեցեալ ընդ խորամանկութիւնս նոցա՝ ասէ ցնոսա. ²⁴ Յուցէք ինձ զդահեկանն: Եւ նոքա՝ ցուցին. և ասէ. Ջոյր պարկեր և զգիր ունի: Պարասխանի ետուն՝ և ասեն. Ջրայսեր: ²⁵ Եւ նա՛ ասէ ցնոսա. Արդ՝ երթայք րորք զկայսերն՝ կայսեր, և զԱստուծոյն՝ Աստուծոյ: ²⁶ Եւ ոչ կարացին զնա ըմբռնել բանիւք առաջի ժողովրդեանն. և զարմացեալ ընդ պարասխանին նորա՛ լռեցին:

ՎԲԷԿ ²⁷ Մարուցեալ ոմանք ՚ի սաղուկեցոցն, որք հակառակէին ջիննէլ յարութեան, հարցին ցնա՝ ²⁸ և ասեն. Վարդապետ՝ Մովսէս գրեաց

6 Ոմանք. Նասարպեալ էր ՚ի: 7 Ոմանք. Թէ ուստի է: 10 Ոմանք. Տայցեն նմա: 11 Ոմանք. Նոքա և զայն ևս... և անարգեցին: 14 Օրհնակ մի. Խորհեցան ընդ միտքս իրեանց և ասեն... զի մեր լիցի: 15 Ոմանք. Արտաքոյ քան զայ՛: 16 Ոմանք. Եւ կորուսցէ... և րացէ զայգին: 17 Ոմանք. Թէ զվէմն գոր: 18 Ոմանք. Եւ յոյր վերայ անկցի: 19 Ոմանք. Ջի գիտացին թէ առ: 21 Ոսկսն. Գիտեմք զի ուղիղ: 24 Ոմանք. Ջոյր զպարկեր: 26 Ոմանք. Ընդ պարասխանիս նորա: 27 Ոմանք. Չլինել յարութիւն:

մեզ. Եթէ ուրուք եղբայր մեռանիցի՝ որոյ իցէ կին, և նա անորդի՝ իցէ, զի առնուցո՞ւ եղբայր նորա զկինն, և յարուսցէ զաւա՛կ եղբօր իւրում:

29 ²⁹ Արդ՝ եւթն եղբարք էին. և առաջնոյն առեալ կին, մեռաւ անորդի՛:

30, 31 ³⁰ Ան զնա և երկրորդն, մեռաւ և նա՛ անորդի: ³¹ Ան զնա և երրորդն,

32, 33 նոյնպէս և իւթանեքին, և ո՛չ թողին որդիս: ³² Մեռաւ և կինն: ³³ Արդ՝

ի յարութեանն ո՛ւմ ՚ի նոցանէ լինիցի կին. զի իւթանեքին կալան գ–

34 նա կին: ³⁴ Պապասխանի եպ նոցա Յիսուս՝ և ասէ. Որդիք աշխարհիս

35 այտորիկ կանայս առնեն՝ և արանց լինին. ³⁵ իսկ որ արժանի լինիցին

այնմ աշխարհի հասանել, և յարութեանն որ ՚ի մեռելոց՝ ո՛չ կանայս

36 առնեն, և ո՛չ արանց լինին: ³⁶ Քանզի և ո՛չ մեռանել ևս կարեն, զի հա–

ւասար հրեշտակաց են՝ և որդիք Աստուծոյ. քանզի յարութեան որդիք

37 են: ³⁷ Այլ զի յառնեն մեռելաք, և Մովսէս գուշակեաց ՚ի մորենուջն, որ–

պէս ասէ զՏեառնէ Աստուծոյ Աբրահամու, և զԱստուծոյ Մահակայ, և

38 զԱստուծոյ Յակովբայ: ³⁸ Եւ Աստուած չէ՛ մեռելոց՝ այլ կենդանեաց. զի

39 ամենեքին նմա կենդանի են: ³⁹ Պապասխանի՛ ետուն նմա ոմանք ՚ի

40 դպրացն՝ և ասեն. Վարդապետ՝ բարուք ասացեր: ⁴⁰ Եւ ո՛չ ևս ոք իշխեր

հարցանել զնա՝ և ո՛չինչ:

41, 42 ⁴¹ Ասէ և առ նոսա. Զիարդ ասեն զՔրիստոսէ՝ թէ որդի է Դաւթի. ⁴² և ինքն Դաւիթ ասէ ՚ի զիրս Սաղմոսաց. Ասաց Տէր ցՏէր իմ. Նիսպ ընդ

43, 44 աջմէ իմմէ, ⁴³ մինչև եղից զթշնամիս քո պապուանդան՝ ուրից քոց: ⁴⁴ Իսկ

45 արդ՝ եթէ Դաւիթ զնա Տէր կոչէ, զիարդ որդի նորա իցէ: ⁴⁵ Եւ լո՛ւ ՚ի լո՛ւ

46 ամենայն ժողովրդեանն, ասէ ցաշակերպսն. ⁴⁶ գորշ լերուք ՚ի դպրացն,

որ կամին պապմուճանօք շրջել, և սիրեն ողջոյնս ՚ի հրապարակս,

47 և զնախաթոնս ՚ի ժողովուրդս, և զբարձերէցս յընթրիս: ⁴⁷ Որ ուպե՛ն

զպունս այրեաց, և պարճառանօք յերկարեն զաղօթս. նոքա՛ ընկալցին

աւելի՛ դաբասսփանս:

21 ¹ Եւ հայեցեալ՝ ետնն զմեծաբունսն որ արկանէին զպուրս իւրե–

2 անց ՚ի զանձանակն: ² Ետնն և զկին ոմն այրի՛ աղքատ, որ արկ անդր

3 երկուս լումայս: ³ Եւ ասէ. Արդարև ասեն՝ ձեզ. զի այրի՛ն այն աղքատ՝

4 աւելի՛ արկ քան զամենեսին: ⁴ Ամենեքին նոքա՝ ՚ի մթերից իւրեանց

արկին յընձայսն Աստուծոյ. բայց նա ՚ի կարօպութենէ իւրմէ զամենայն

5 զկեանս իւր՝ զոր ունէր արկ: ⁵ Եւ յասել ոմանց զպաճարէն, թէ գեղե–

6 ցի՛կ վիմօք և աշտարակօք զարդարեալ է, ասէ՛. ⁶ Զայդ ամենայն զոր

պեսանէք, եկեսցեն աուրք՝ յորս ո՛չ թողցի այդր քար ՚ի քարի՛ վերայ,

որ ոչ քակտեսցի:

7 ⁷ Նարցին ցնա և ասեն. Վարդապետ՝ ե՛րբ լինիցի այդ, և զի՛նչ նշան

8 իցէ՛ յորժամ այդ լինելոց իցէ: ⁸ Եւ նա՛ ասէ. Զգորշ կացեք. մի՛ խաբիցիք. զի բազումք զայցեն յանուն իմ, և ասիցեն թէ են եմ. և մերձեցան ժա–

28 Ոմանք. Որ ունիցի կին, և նա: **29 Ոմանք.** Եւ առաջինն առեալ: **30 Ոմանք.** Ան զնոյն և երկ՛:

31 Ոմանք. Նոյնպէս և եւթանեքին: **32 Ոսկան յաւելու.** *Յեպ ամենեկուն մեռաւ և կինն: **33 Ոմանք.** Զի եւթանեքին կա՞:

35 Ոմանք. Յարութեանն ՚ի մեռելոց: **40 Ոմանք.** Եւ ոչ ոք ևս: **42 Բազումք.** Զի ինքն Դաւիթ ասէ: **46 Ոմանք.** Զողջոյնս ՚ի հրա՛... և զբարձրերէցս յընթրիս: **47 Ոմանք.** Աւելի դաբասսփան:

21. 2 Ոմանք. Անդ երկուս լո՞ւ: **4 Յօրինակին սրակատեր.** Ի կարօպութենէ իւրմէ: **6 Ոսկան.** Այդ ամենայն զոր պեսա՛:

մանակ. մի՛ երթայցեք զկնի նորա: ⁹Եւ յորժամ լսիցեք պատերազմունս 9
 և խռովութիւնս՝ մի՛ զարհուրիցիք, զի պարտ է նախ՝ այնմ լինել, այլ ո՛չ
 առժամայն կարարած: ¹⁰Յայնժամ ասէ ցնոսա. Յարիցէ ազգ յազգի՛ 10
 վերայ, և թագաւորութիւն ՚ի թագաւորութեան վերայ. ¹¹և շարժմունք 11
 մեծամեծք. և ՚ի րեղիս րեղիս սուլք և րաւծութիւնք. եղիցին արհաւիրք
 և նշանք մեծամեծք յերկնից: ¹²Բայց յառաջ քան զայս ամենայն, միտեսցեն2
 զձեռս իւրեանց ՚ի ձեզ՝ և հալածեսցեն. մաքնեսցեն ՚ի ժողովուրդս և ՚ի
 բանփս, և փանիցին առաջի դատարաց և թագաւորաց վասն անուան
 ինոյ. ¹³և լինիցի ձեզ այն ՚ի վկայութիւն: ¹⁴Արդ՝ դի՛ք ՚ի սիրտս ձեր, մի՛ 13, 14
 յառաջագոյն կրթել րալոյ պատասխանի: ¹⁵Զի են րաց ձեզ բերան և 15
 իմաստութիւն, որում ո՛չ կարիցեն կալ հակառակ՝ կամ րալ պատաս-
 խանի ամենայն հակառակորդքն ձեր: ¹⁶Մաքնեսցի՛ք և ՚ի ծնողաց, և 16
 յեղբարց, և յազգականաց և ՚ի բարեկամաց, և սպանանիցեն ՚ի ձեռք.
¹⁷և եղիջիք արեցեալք յամենեցունց վասն անուան ինոյ. ¹⁸և մա՛զ մի ՚ի 17, 18
 գլխոյ ձերմէ՛ ո՛չ կորիցէ. ¹⁹և համբերութեամբ՝ ձերով սրասջիք զոգիս
 ձեր: ²⁰Այլ յորժամ րեսանիցեք շուրջ պարեալ զօրօք զԵրուսաղէմ, 20
 յայնժամ գիտասցի՛ք թէ մերձ է օր նորա: ²¹Յայնժամ որ ՚ի Նրէասրա- 21
 նի իցեն՝ փախիցեն ՚ի լերինս, և որ ՚ի միջի նորա իցեն՝ խուսեսցեն,
 և որ ՚ի գաւառսն իցեն՝ մի՛ սրբցեն ՚ի նա: ²²Զի ատուրք վրէժխնդրու- 22
 թեան են այնոքիկ, առ ՚ի կարարելոյ ամենայն գրելոց: ²³Բայց վայ 23
 իցէ յղեաց և սրնփուաց յաւուրսն յայնոսիկ. զի եղիցի րագնանայ մեծ
 ՚ի վերայ երկրի, և բարկութիւն ժողովրդեանն այնմիկ: ²⁴Եւ անկցին ՚ի 24
 սո՛ր սուսերի, և զերեսցին յամենայն հեթանոսաց. և Երուսաղէմ եղի-
 ցի կոխան յազգաց, մինչև կարարեսցին ժամանակք հեթանոսաց: ²⁵Եւ 25
 եղիցին նշանք յարեգակն և ՚ի լուսին և յաստեղս. և յերկրի րագնանայ
 հեթանոսաց՝ ՚ի յահեղ բարբառոյ իբրև ծովու և խռովութեան, ²⁶յելանելոյ 26
 ոգւոց մարդկան յերկիւղէ՝ և ՚ի կարծեաց եկելոց ՚ի վերայ փիեգերաց.
 զի զօրութիւնք երկնից շարժեսցին: ²⁷Եւ յայնժամ րեսցեն զՈրդի մարդոյ 27
 եկեալ՝ ամպովք զօրութեամբ և փառօք բազմօք: ²⁸Եւ յորժամ սկսանիցի 28
 այս լինել, ամբարձջի՛ք և բարձրացուցիք զգլուխս ձեր. զի մերձ է
 փրկութիւն ձեր: ²⁹Եւ ասաց առակ մի նոցա. Տեսանիցեք զթզենիդ, և 29
 զամենայն ծառ. ³⁰յորժամ ցուցանիցեն զպտուղ իւրեանց, րեսանէք՝ 30
 և ՚ի նոցանէ ճանաչէք եթէ մերձ է ամառն: ³¹Նոյնպէս և դուք՝ յոր- 31
 ժամ րեսանիցեք զայս ամենայն եղեալ, գիտասցի՛ք թէ մերձ է ար-
 քայութիւն Աստուծոյ: ³²Ամէն ասեն ձեզ. թէ ո՛չ անցցէ ազգս այս, 32
 մինչև ամենայն այս լինիցի: ³³Երկինք և երկիր անցցեն, և բանք իմ 33
 ո՛չ անցանիցեն: ³⁴Զգո՛յ՛ լերուք անձանց, զուցէ՛ ծանրանայցեն սիրտք 34

8 Ոմանք. Եւ ասացեն թէ ես: **Բազումք.** Մի՛ երթայցեք զկնի նոցա: **9 Ոմանք.**
 Առ ժամայն կարարած: **10 Ոմանք.** Ի՛ յազգի վերայ: **11 Ոմանք.** Եւ եղիցին
 արհա՛... մեծամեծք յերկինս: **12 Ոսկան.** Եւ մաքնեսցեն ՚ի: **Ոմանք.** Եւ փանիցեն
 առաջի: **13 Ոմանք.** Եւ լինիցի ՚ի ձեզ այն ՚ի վկ՛: **15 Ոմանք.** Ոչ կարասցեն կալ:
18 Ոմանք. Ի՛ գլխոյ ձերոյ: **20 Բազումք.** Թէ մերձ է ատեր նորա: **21 Ոմանք.** Նորա
 իցեն խուսեսցին: **24 Ոմանք.** Յամենայն հեթանոսս... կոխան ազգաց: **25 Ոմանք.**
 Եւ եղիցի նշան... յահեղ բարբառոյ: **29 Ոմանք.** Տեսանէք. *կաս՛* րեսէք զթզենիդ
 և զամենայն ծառս: **30 Ոմանք.** Զպտուղս իւրեանց: **32 Բազումք.** Մինչև այս
 ամենայն: **Ոմանք.** Ամենայն եղիցի:

ձեր շուայրութեամբ և արբեցութեամբ՝ և հոգովք աշխարհականօք, և
 35 յանկարծակի՝ հասանիցէ ՚ի վերայ ձեր օրն այն. ³⁵ զի իբրև գորոզայթ
 հասանիցէ ՚ի վերայ ամենեցուն որ բնակեալ են ընդ ամենայն երեսս
 36 երկրի: ³⁶ Արթուն կացէք այսուհետև, յամենայն ժամ աղօթս արարէք,
 զի արժանի լինիջիք զերծանել յայնմ ամենայնէ որ լինելոց է, և կալ ա–
 37 ռաջի Որդոյ մարդոյ: ³⁷ Եւ ՚ի րուէ ՚ի քաճարին ուսուցանէր, և զգիշերս
 38 ելեալ ազանէր ՚ի լերինն՝ որ կոչէր Ջիթենեաց: ³⁸ Եւ ամենայն ժողո–
 վուրդն կանխէր ընդ առաօտս առ նա ՚ի քաճարն լսել ՚ի նմանէ:

22. 2 ¹ Մերձեցան րօս բաղարջակերացն՝ որ կոչէր Պանքա: ² Եւ խնդրէին
 քահանայապետքն և դպիրք՝ թէ որպէս սպանանիցեն զնա. բայց երկնչիին
 3 ՚ի ժողովրդենէ անարի: ³ Ապա եմոյր Սաբանայ՝ ՚ի Յուդա ՚ի կոչեցեալն
 4 Իսկարիոփացի, որ էր ՚ի թոյն երկոքասանիցն: ⁴ Չոզան եղ բանս
 ընդ քահանայապետսն՝ և ընդ դպիրս, և ընդ իշխանս ժողովրդեանն,
 5 զի մարնեսցէ զնա նոցա: ⁵ Եւ խնդացին, և խոսքացան քալ նմա
 6 արծարթ. ⁶ և յանձն առ և խնդրէր պարանկ մարնել զնա նոցա՝ մե–
 7 կուսի՝ յամբոխէն: ⁷ Եկն օր բաղարջակերացն, յորում օրէն էր զենույ
 8 զպասեքն: ⁸ Եւ առաքեաց զՊեթրոս, և զՅովիաննէս՝ և ասէ. Երթայք
 9 պապրասպեցէք մեզ զպասեքն զի կերիցո՞րք: ⁹ Եւ նոքա ասեն. Ո՞ր
 10 կամիս զի պապրասպեցուք: ¹⁰ Եւ ասէ ցնոսա. Ահա՛ իբրև մքա–
 նիցէք ՚ի քաղաքն, պապահեսցէ՛ ձեզ այր մի բարձեալ սափոր ջրոյ.
 11 Երթիջիք զհեղ նորա ՚ի րունն յոր մքանիցէ. ¹¹ և ասաջիք ցրանուրէր
 քանն. Վարդապետ ասէ քեզ. Ո՞ր են վանքն իմ, յորում զպասեքն
 12 ուրիցեն աշակերտօքս հանդերձ: ¹² Եւ նա ցուցցէ՛ ձեզ վերնաբուն մի
 13 մեծ զարդարեալ, և անդ պապրասպեցիք: ¹³ Եւ գնացեալ գրիին որ–
 14 պէս և ասացն նոցա և պապրասպեցին զպասեքն: ¹⁴ Եւ իբրև ժամ
 15 եղև՝ բազմեցան, և երկոքասան առաքեալքն ընդ նմա: ¹⁵ Եւ ասէ ցնոսա.
 Յանկարով ցանկացայ զայս պասեք ուրել ընդ ձեզ՝ մինչև՛ չարչարեալ
 16 իցեն: ¹⁶ Բայց ասեն ձեզ, թէ ոչ ևս կերայց ՚ի սմանէ, մինչև լցցի՛
 17 յարքայութեան Աստուծոյ: ¹⁷ Եւ ընկալեալ բաժակ՝ զոհացան և ասէ. Ա–
 18 ռէք զայդ՝ և բաժանեցէք ՚ի ձեզ: ¹⁸ Ասեն ձեզ, թէ յայսմ հեղէ՛ ոչ արբից
 19 ՚ի բերոյ որթոյ, մինչև եկեսցէ արքայութիւն Աստուծոյ: ¹⁹ Եւ առեալ հաց,
 զոհացան, երէկ և եր նոցա՝ և ասէ. Այս է մարմին իմ, որ վասն բազմաց
 20 րուեալ. զայս արաջիք առ իմոյ յիշարակի: ²⁰ Նոյնպէս և զբաժակն
 յետ ընթրեացն առ՝ և ասէ. Այս բաժակ է նոր ուխտ՝ իմով արեամբ վասն
 21, 22 ձեր հեղելոյ: ²¹ Բայց անասիկ՝ ձեռն մարնչի իմոյ ընդ իս ՚ի սեղանս: ²² Եւ
 23 ձեռն մարնիցի: ²³ Եւ նոքա՝ սկսան խնդրել ընդ միմեանս, թէ ո՞վ է ՚ի
 նոցանն՝ որ զայն գործելոց իցէ:

34 Բազումք. Եւ հոգովք. կամ՝ հոգաք: **36 Ունակք.** Եւ յամենայն ժամ աղ... արժանի լինիցիք... յամենայնէ որ լինելոց է: **38 Ունակք.** Ընդ առաօտս առ նա: **22. 1 Ունակք.** Որ կոչէր Պանքա: **4 Ունակք.** Չոզաւ եր բանս: **6 Ունակք.** Յամբոխէ անարի: **10 Ունակք.** Իբրև մքանէք ՚ի քաղաք... յոր մքանիցեն: **12 Ունակք.** Զարդարեալ. անդ: **15 Ունակք.** Յանկանալով ցանկա՞: **18 Ունակք.** Զի յայսմ հեղէ ոչ: **19 Ունակք.** Երէկ եր նոցա: **20 Ունակք.** Բաժակ նոր ուխտ... վասն ձեր հեղելոյ. կամ՝ հեղով: **22 Ունակք.** Մարնեսցի: **23 Ունակք.** Թէ ո՞ է:

ՏԷ 24 Եղև և հակառակութիւն ՚ի մէջ նոցա, թէ ո՛վ ՚ի նոցանէ համարիցի 24
 մեծ: 25 Եւ նա՛ ասէ ցնոսա. Թագաւորք ազգաց քիբե՛ն նոցա, և որ 25
 իշխենն նոցա՛ բարերարք կոչին. 26 այլ դուք՝ ո՛չ այնպէս. այլ որ մեծն է 26
 ՚ի ձեզ՝ եղիցի իբրև զկրօսե՛րն, և առաջնորդն իբրև զպասատո՛րն: 27 Ո՛վ 27
 է մեծ, բազմեալն՝ եթէ սպասատրն. ո՛չ ապաբէ՛ն բազմեալն. բայց ես եմ
 ՚ի միջի ձերում իբրև զպասատր: 28 Եւ դուք էք՝ որ ցանգ կայիք ընդ իս 28
 ՚ի փորձութիւնս իմ. 29 և ես ուխտեմ ձեզ՝ որպէս և Նայր իմ ուխտեաց ինձ 29
 զարքայութիւն. 30 զի ուրիցէք և ըմպիցէք ՚ի սեղան իմ յարքայութեանն 30
 իմում. և նստիցիք յերկոտրասան աթոռ՝ դարբել զերկոտրասան ազգ Իս-
 րայելի:

ՆԸ 31 Եւ ասէ Տէր. Սիմովն Սիմովն, ահա՛ Սափանայ խնդրեաց զքեզ 31
 խարբալել իբրև զցորեան. 32 այլ ես աղաչեցի վասն քո՝ զի մի՛ պակասեցե՞ն 32
 հաւապք քո. և դու երբեմն դարձցիս՝ և հաստատեցես զեղբարս քո:
 33 Եւ նա՛ ասէ ցնա. Տէր՝ ընդ քեզ պարտանս եմ և ՚ի բանս և ՚ի մահ եր- 33
 թայ: 34 Եւ նա՛ ասէ ցնա. Ասեմ քեզ Պետրէ՛ չիցէ՛ այսօր հաւու խօսեալ, 34
 մինչև երիցս ուրասցիս զիս չգիտել: 35 Եւ ասէ ցնոսա. Յորժամ առա- 35
 քեցի զձեզ առանց քսակի և մախաղի և կօշկաց, միթէ՛ կարօտացայք
 իմիք: 36 Եւ նոքա ասեն. Եւ ո՛չ իմիք: Ապա՛ ասէ. Այլ այժմ որ ունի քսակ՝ 36
 բարձգէ, նոյնպէս և մախաղ. և որ ոչն ունիցի, վաճառեացէ զձորձս իւր՝
 և գնեացէ իւր սուտեր: 37 Բայց ասեմ ձեզ. զի այս ևս որ գրեալ է՝ պարսպ է՝ 37
 զի կարարեսցի՛ յիս, թէ ընդ անօրէնս համարեցաւ. զի որ վասն իմ ինչ է՝
 վճարեալ է: 38 Եւ նոքա ասեն. Տէր՝ ահաւասիկ են աստ երկո՛ սուրք: Եւ 38
 նա ասէ ցնոսա. Բաւական են: 39 Եւ ելեալ գնաց ըստ սովորութեանն ՚ի 39
 լեռան Չիթենեաց. գնացին զհետ նորա և աշակերտքն: 40 Իբրև եհաս ՚ի 40
 քեղին՝ ասէ ցնոսա. Յաղօթս կացէք չմբանել ՚ի փորձութիւն: 41 Եւ ինքն 41
 մեկնեցաւ ՚ի նոցանէ իբրև քարընկէց մի, եղ ծունը՝ կայր յաղօթս, 42 և 42
 ասէր. Նայր՝ եթէ կամիս՝ անցո՛ գրաժակս զայս յինէն. բայց ո՛չ իմ կամք՝
 այլ քոյդ լիցին: 43 Եւ երևեցաւ նմա հրեշտակ յերկնից՝ և զօրացուցանէր 43
 զնա. և էր ՚ի տաճարայի՛, և մտադիւրութեամբ ևս կայր յաղօթս: 44 Եւ 44
 հոսէին ՚ի նմանէ քրտունք իբրև զկայլակս արեան՝ ոլոռն ոլոռն հեղեալ
 ՚ի յերկիր: 45 Եւ յարուցեալ յաղօթիցն, եկն առ աշակերտսն՝ եգիտ գնո- 45
 սա ՚ի քուն ՚ի քրտութենէն. 46 և ասէ ցնոսա. Զի՛ ննջէք, արիք կացէք 46
 յաղօթս՝ զի մի՛ մբանիցէք ՚ի փորձութիւն: 47 Եւ մինչ ղեռ խօսէր, ահա- 47
 ւասիկ ամբո՛խ. և որ կոչէրն Յուդա՛ մի յերկոտրասանիցն առաջնորդէր

24 Ոմանք. Եւ եղև հակառակութիւն. կամ՝ և եղև և հակա՛... թէ ո՛ ՚ի նոցանէ:
 27 Ոմանք. Այլ ես եմ ՚ի միջի... իբրև սպասատր: 29 Ոմանք. Ինձ զարքայութիւնն:
 30 Օրինակ մի. Ի սեղան հօր իմ յարքայութեան ի՛... և նստիցիք: 31 Ոմանք.
 Խնդրեաց զձեզ խար՛: 32 Ոմանք. Աղաչեցից վասն քո: Ուր օրինակ մի. Վասն
 քո զՆայր, զի մի՛: 34 Ոմանք. Մինչ երիցս ուր՛: 35 Ոմանք. Կարօտեցայք իմիք:
 36 Ոմանք. Որ ունիցի քսակ... և որ ոչ ունի: 37 Ոմանք. Զոր գրեալ է: 42 Ոմանք.
 Այլ քոյդ լիցի: 43 Ոմանք յօրինակաց ՚ի սպար զանց առնեն զայս երկու համարս.
 *Եւ երևեցաւ նմա հրեշ՛... (44) Եւ հոսէին ՚ի նմանէ քր՛...: Եւ այլ ոմանք՝ զառաջին
 համարն միայն ղենն, և զերկրորդին զանց առնեն: Բայ օրինակ մի այսպէս
 ունի. Եւ զօրութեամբ և մտադիւրութեամբ ևս կայր յա՛: Եւ զանց առնէ՛ ոլոռն ոլոռն
 հեղեալ ՚ի յերկիր: Ուր մերս համաձայն բազմաց ունէր զերկոտրսն ևս ամբողջ.
 որպէս և եղաք: 44 Ոմանք. Նեղեալ յերկիր: 45 Ոմանք. Եւ եգիտ գնոսա ՚ի:

նոցա: Իբրև մերձեցաւ առ Յիսուս՝ համբուրեաց՝ զնա. քանզի զայն նշան փուռեալ էր նոցա. թէ ընդ որում ես համբուրեցից՝ նա՛ է, զնա՛ ունիցիք: ⁴⁸ Ասէ ցնա Յիսուս. Յունդա՛ համբուրելով մաքնես զՈրդի Աստուծոյ: ⁴⁹ Իբրև րեւսին որ զնովան էին՝ որ ինչ եղևն, ասեն ցնա. Տէր՝ հարցո՛ւք զնոսա սրով: ⁵⁰ Եւ եհար մի ոմն՝ ՚ի նոցանէ՛ զքահանայապետին ⁵¹ ճառայ, և ՚ի բաց եհան զաջոյ ունկն նորա: ⁵¹ Պապասխանի եր Յիսուս՝ և ասէ. Թո՛ղ քու սինչև ցայո վայր: Եւ մաքուցեալ յունկն՝ բժշկեաց զնա: ⁵² Եւ ասէ ցեկեալսն ՚ի վերայ նորա ցքահանայապետսն, և ցիշխանս փաճարին և ցժերսն. Իբրև ՚ի վերայ առազակի՞ր՝ ելէք սուսերօք և բրօք: ⁵³ ⁵³ Նանապագ ընդ ձեզ էի ՚ի փաճարին, և ո՛չ ձգեցէք ձեռս յիս. այլ այն է ձեր ժամ, և իշխանութիւն խաւարի: ⁵⁴ Եւ կալեալ զնա՛ ածին և մուծին ՚ի փուն քահանայապետին. և Պե՛րրոս երթայր զկնի նորա հեռագոյն: ⁵⁵ Իբրև լուցին կրակ՝ ՚ի մէջ գալթին՝ և նստան շուրջ, նստաւ և Պե՛րրոս ՚ի մէջ նոցա: ⁵⁶ Երես զնա աղախին ոմն՝ զի նստէր առ լոյսն. հայեցան ընդ նա՛ և ասէ. Եւ սա՛ ընդ նոսա էր որ ընդ նմայն էին: ⁵⁷ Իսկ Պե՛րրոս ուրացան և ասէ. Ո՛չ գիտեմ զնա կի՛ն դու: ⁵⁸ Եւ յեւր սակաւ միոյ՝ այլ ոմն երես զնա՛ և ասէ. Եւ դո՛ւ ՚ի նոցանէ՛ ես: ⁵⁹ Եւ Պե՛րրոս ասէ. Այր դո՛ւ չեմ ՚ի նոցանէ: ⁵⁹ Եւ իբրև ժամ մի ա՛նց ՚ի վերայ, այլ ոմն վիճեր և ասեր. Սքոյց և սա ընդ նմա էր, քանզի Գալիլեացի՛ է: ⁶⁰ Ասէ Պե՛րրոս. Այր դո՛ւ չգիտեմ զի՛նչ խօսիս: Եւ առժամայն մինչդեռ նա զայն ասեր, խօսեցան հաւ: ⁶¹ Դարձան Տէր՝ և հայեցան ՚ի Պե՛րրոս. և յիշեաց Պե՛րրոս զբանն Տեառն՝ զոր ասաց ցնա. Մինչև՛ հաւու խօսեալ իցէ, երիցս ուրասցիս՝ չգիտել զիս: ⁶² Եւ ելեալ արքաքս՝ ելաց դառնապէս: ⁶³ Եւ արքն, որ պահէին զնա. այսպն առնէին զնովաւ, և հարկանէին: ⁶⁴ Ծածկէին զերեսս նորա՛ և փանջէին. և հարցանէին ցնա՛ և ասէին. Մարգարեաց՝ ո՞վ է որ եհարն զքեզ: ⁶⁵ Եւ այլ բազում ինչ հայհոյութեամբ խօսէին ՚ի նա: ⁶⁶ Եւ իբրև այգ եղև, ժողովեցաւ ձերակոյր ժողովրդեանն՝ քահանայապետքն և դպիրք, և հանին ածին զնա յարեանն իրեանց՝ և ասեն. Եթէ՛ դու ես Քրիստոսն, ասա՛ մեզ: ⁶⁷ Ասէ ցնոսա. Թէ՛ ասացից ձեզ, սակայն ո՛չ հաւարայք. ⁶⁸ և եթէ՛ հարցից ինչ զձեզ՝ չբայք ինձ պապասխանի՛ կամ արձակիցէք: ⁶⁹ Բայց յայսմ հետէ նստցի՛ Որդի մարդոյ ընդ աջմէ՛ զօրութեանն Աստուծոյ: ⁷⁰ Եւ ասեն ամենեքեան. Ուրեմն՝ դո՛ւ ես Որդին Աստուծոյ: Եւ նա՛ ասէ ցնոսա. Դո՛ւք ասէք թէ ես եմ: ⁷¹ Եւ նոքա ասեն. Զի՛նչ ևս պիտոյ է մեզ վկայութիւն, զի մեզէ՛ն իսկ լուար ՚ի բերանոյ դորա:

23 ¹ Եւ յարուցեալ ամենայն բազմութիւնն նոցա, ածին զնա առ Պեղարոս:

² ² Եւ սկսան չարախօս լինել զնմանէ՛ և ասել. Գրաք զսա զի թիրեր

48 Միայն օրինակս մեր ընդ այլ միում ունի՝ Մաքնես զՈրդի Աստուծոյ. ուր այլք ամենեկքին ղենև զՈրդի մարդոյ. ըստ որում և ՚ի լուսանց մերումս նշանակի:

49 Ունակք. Նարցոյք զոսա սրով: **51** Բազումք. Թոյլ քուք մինչև: Օրինակ մի. Եւ մաքնաւ առ զունկն նորա. և եղ անդէն ՚ի րեղոյց իրում: Եւ մաքուցեալ յունկն բժշկէ: **52** Ունակք. Եւ ցժերս: **53** Ունակք. Յիս ձեռս: **55** Ունակք. Եւ իբրև լուցին:

64 Ունակք. Եւ հարցանէին զնա: **65** Ունակք. Եւ այլ ինչ բազում: **66** Ունակք. Ժողովեցան ձերա՛... և ասէին եթէ՛ դու ես: **68** Ունակք. Ինչ ցձեզ, չբայք: **70** Ունակք. Դուք ասացէք թէ ես: **71** Ունակք. Պիտոյ են մեզ վկայութիւն:

զազգս մեր, և արգելոյր ՚ի փալոյ հարկս կայսեր, և ասէր զանձն՝ թէ Քրիստոսն իցէ թագաւոր: ³Իսկ Պեղարոս եհարց զնա՝ և ասէ. Դո՛ն ես 3 թագաւորն Նրէից: Նա՛ պարասխանի՛ եր նմա և ասէ. Դո՛ն ասացեր: ⁴Ասէ Պեղարոս ցքահանայապետսն և ցժողովուրդսն. Չգրանենն ինչ 4 վնաս յառնս յայսմիկ: ⁵Եւ նոքա պնդէին, և ասէին, թէ խռովէ՛ զժողովուրդձ, ուսուցանէ՛ ընդ ամենայն Նրէաստան՝ սկսեալ ՚ի Գալիլեէ մինչև ցայսր: ⁶Իսկ Պեղարոս իբրև լուսա զԳալիլեէ, եհարց եթէ Գալիլեացի՛ է այրն: 6 ⁷Եւ իբրև զիբաց թէ յիշխանութենէ Ներովդի է, եր փանել զնա առ 7 Ներովդէս. քանզի և նա՛ յԵրուսաղէմ էր յաւուրսն յայնոսիկ: ⁸Եւ Նե- 8 րովդէս իբրև երես զՅիսուս, ուրախ եղև յոյժ. զի ցանկայր ՚ի բա- զում ժամանակաց փեսանել զնա. քանզի լսէր բազում անգամ զնմանէ, և ակն ունէր նշան ինչ լիեալ՝ փեսանել ՚ի նմանէ: ⁹Նարցանէր զ- 9 նա բանիւք բազմօք, և նա՛ ոչինչ եր նմա պարասխանի: ¹⁰Կայի՛ն 10 քահանայապետքն և դպիրք՝ և պնդագոյնս չարախօսեփն զնմանէ:

ՆԹ ¹¹Արհամարհեաց զնա և Ներովդէս հանդերձ իւրովք զօրականօքն. 11 և այլն արարեալ՝ արկ զնովա հանդերձս սպիարակս, և եր փանել անդրէն առ Պեղարոս: ¹²Եւ եղեն բարեկանք Պեղարոս և Ներով- 12 դէս յաւուր յայնմիկ. քանզի յառաջ թշնամիք էին միմեանց: ¹³Կոչեաց 13 Պեղարոս զքահանայապետսն և զիշխանս և զժողովուրդն, ¹⁴և ասէ 14 ցնոսա. Աձէք մարուցէք ինձ զայրս զայս իբրև զխտորեցուցիչ ժողո- վրդեանն. և ահաւասիկ առաջի ձեր դարեցայ, և վնաս ինչ՝ ոչ գրի յառնս յայսմիկ՝ զորոց դուք չարախօսեցէք զրմանէ: ¹⁵Այլ և ոչ Ներով- 15 դէս, քանզի երո՛ն փանել զդա առ նա. և արդ՝ ոչինչ մահու արժանի է գործեալ դորա. ¹⁶խրապեցից զդա, և արձակեցից: ¹⁷Զի հարկ էր 16, 17 մի մի ըստ փոսի արձակել նոցա: ¹⁸Եւ նոքա՝ աղաղակէին ամենայն 18 բազմութեամբն՝ և ասէին. Բարձ զդա, և արձակեա՛ մեզ զԲարաբբա, ¹⁹որ էր վասն խռովութեան իրիք եղելոյ ՚ի քաղաքին և սպանութեան 19 մրեալ ՚ի բանս: ²⁰Դարձեալ Պեղարոս սկսա խօսել, քանզի կամեր 20 արձակել զՅիսուս: ²¹Եւ նոքա՝ անդրէն աղաղակէին և ասէին. ՚Ի իսաչ 21 հան զդա: ²²Եւ նա՝ երիցս ասէ ցնոսա. Զի՛նչ չար արար սա. ոչինչ 22 վնաս մահու գրի ՚ի սմա. խրապեցից զսա և արձակեցից: ²³Եւ նոքա 23 սրիպէին մեծաձայն՝ և խնդրէին զնա՝ ՚ի իսաչ հանել. և զօրանայի՛ն բարբառքն նոցա և քահանայապետիցն: ²⁴Եւ Պեղարոս հաւանեցա՛ 24 առնել զհայցուածս նոցա: ²⁵Արձակեաց նոցա զԲարաբբայն՝ զոր վասն 25 խռովութեան և սպանութեան արկեալ էր ՚ի բանս, զոր և խնդրէինն իսկ. և զՅիսուս մարմնեաց կամացն նոցա: ²⁶Իբրև առին զնացին զնա, 26 ըմբռնեցին զոմն Սիմովն Կիրենացի՝ որ զայր յանդէ. եղին ՚ի վերայ նորա զիսաչն՝ բերել զկնի Յիսուսի: ²⁷Եւ երթայր զհետ նորա բազմու- 27

23. 2 *Ոմանք.* Չարախօսել զնմանէ՛ և: 3 *Ոմանք.* Թագաւոր Նրէից: 6 *Ոմանք.* Գալիլեացի իցէ այրն: 7 *Ոմանք.* Զի և նա յԵրուսաղէմ: 9 *Ոմանք.* Եւ նա ինչ ոչ եր նմա: 10 *Ոմանք.* Եւ պնդագոյն չա՛: 11 *Ոմանք.* Նանդերձ սպիարակ: 12 *Ոմանք.* Յառաջն թշնամիք: 14 *Ոմանք.* Զորոյ դուք չարախօսեք: 17 *Ոմանք.* Ըստ փոսի նարձա՛: 21 *Ոմանք.* Եւ նոքա անդէն աղա՛: 22 *Ոմանք.* Զի՛նչ ինչ չար արար... մահու գրի ՚ի սա: 23 *Ոմանք.* Բարբառք նոցա: 25 *Ոմանք.* Որ վասն խռովութեան:

թին ժողովրդեանն, և կանանց՝ որ կոծէին և աշխարէին զնա:

28 ²⁸Դարձաւ Յիսուս և ասէ՛ ցնոսա. Դսպրէրք Երուսաղէմի՛ մի՛ լայք 2
 'ի վերայ ին, այլ լացէք 'ի վերայ անձանց և 'ի վերայ որդւոց ձերոց:
 29 ²⁹Զի եկեցցեն ատուրք յորս ասիցեն, թէ երանի՛ ամլոց և որովայնից՝ որ
 30 ոչ ծնան, և սպեանց՝ որ ոչ դիեցուցին: ³⁰Յայնժամ սկսանիցին ասել
 31 լերանց՝ թէ անկերո՞ւք 'ի վերայ մեր, և բլրոց՝ թէ ծածկեցէ՞ք զմեզ: ³¹Զի
 32 եթէ ընդ փայտ դալար՝ զայս առնեն, ընդ չորն՝ զի՛նչ լինիցի: ³²Ածին և
 33 այլ երկուս չարագործս՝ սպանանել ընդ նմա: ³³Իբրև չոգան 'ի քեղին՝
 կոչեցեալ Գագաթն, անդ հանին զնա 'ի խաչ, և զչարագործսն՝ զոմն ընդ
 34 աջմէ՛ և զոմն ընդ ձախմէ՛ խաչեցին: ³⁴Եւ Յիսուս ասէ. Նայր՝ թող դոցա՛
 զի ոչ գիպեն զինչ գործեն: Եւ 'ի բաժանել զհանդերձս նորա, արկին
 35 վիճակս. ³⁵և կայր ժողովորդն հայեցեալ: Անգոսնէին զնա իշխանքն
 հանդերձ նոքօք՝ և ասէին. Զայս ապրեցոյց, ապրեցուցէ՛ և զանձն՝
 36 եթէ դա՛ է Քրիստոս Որդի Աստուծոյ ընկերալ: ³⁶Այսն առնէին զնա
 37 և զինուորքն, եկեալ առաջի՛ մարտցանէին նմա քացախ, ³⁷և ասէին.
 38 Եթէ դու ես թագաւորն Նրէից՝ փրկեա՛ զանձն քո: ³⁸Եւ եր գիր գրեալ 'ի
 վերայ նորա, Յունարէն՝ և Դաղմաբարէն՝ և Եբրայեցերէն գրով, թէ՛ Սա՛
 39 է արքայն Նրէից: ³⁹Իսկ մի ոմն՝ 'ի կախելոց չարագործացն հայհոյէր
 զնա՛ և ասէր. Ո՛չ դու ես Քրիստոսն, փրկեա՛ զանձն քո և զմեզ:

40 ⁴⁰Պարասխանի՛ եր ընկերն սասպելով նմա և ասէ. Չերկնչին դու 2Ա
 41 յԱստուծոյ՝ զի 'ի նմին պարծի կաս: ⁴¹Եւ մեք՝ յիրաւի՛, զի արժանի՛
 որոց գործեցաքն՝ առնուք զհարուցումն. և սա՛ ապիրար ինչ՝ ոչ գոր-
 42 ծեաց: ⁴²Եւ ասէ ցՅիսուս. Յիշեա՛ զիս Տէր՝ յորժամ զայցես արքայութե-
 43 ամբ քով: ⁴³Եւ ասէ ցնա Յիսուս. Ամէն ասեն քեզ. այսօր ընդ ին հցես
 44 'ի դրախտին: ⁴⁴Եւ եր իբրև վեցերորդ ժամ. և խաւար եղև 'ի վերայ
 45 ամենայն երկրի մինչև ցիններորդ ժամն. խաւարեցան արեգակն: ⁴⁵Եւ
 46 հերձան վարագոյր փաճարին ընդ մէջ: ⁴⁶Եւ կարդաց Յիսուս 'ի ձայն
 մեծ՝ և ասէ. Նայր՝ 'ի ձեռս քո աւանդեմ զհոգի ին: Զայս իբրև ասաց՝
 47 եհան զոգի: ⁴⁷Եւ քեսեալ հարիւրապետին զոր ինչ եղևն, փառաւոր
 48 արար զԱստուած՝ և ասէ. Արդարն՝ այրս այս՝ արդար էր: ⁴⁸Եւ ամե-
 նայն ժողովորդքն որ եկեալ էին, և քեսանէին զքեսիլն զայն՝ և զգործ,
 49 բախէին զկուրծս՝ և դառնային: ⁴⁹Կային և ամենայն ծանօթքն նորա
 'ի հեռաստանէ. և կանայք որ եկեալ էին զհետ նորա 'ի Գալիլիէ՛ և
 քեսանէին զայն:

50 ⁵⁰Եւ ահա այր մի, անուն Յովսէփ, որ էր նախարար՝ այր բարեգործ 2Բ
 51 և արդար. ⁵¹սա՛ չէր միաբանեալ ընդ խորհուրդս և ընդ գործս նոցա.
 յԱրիմաթեայ քաղաքէ Նրէից, որ և ի՛նքն իսկ՝ անկն ունէր արքայութեան

33 *Ոմանք.* 'Ի քեղին անուանեալ Գագաթն. և *ոմանք.* Կոչեցեալն Գագաթն: 34 *Ոմանք.* Թող սոցա, զի: 35 *Ոմանք.* Զնա և իշխանքն: 36 *Ոմանք.* Առաջի նորա մարտ: 37 *Ոմանք.* Եթէ դու ես Քրիստոս թագաւորն: 38 *Ոմանք.* Դաղմաբարէն... եթէ՛ Սա է թագաւորն Նրէ՛: 40 *Բազումք.* Չերկնչիցիս դու յԱստուծոյ: *Ոմանք.* Զի և 'ի նմին պարծի: 42 *Ոմանք.* Գաս արքայութեամբ քով: 44 *Ոմանք.* Յինն ժամ: 46 *Ոմանք.* Աւանդեմ զոգիս. և: 47 *Ոմանք.* Որ ինչ եղևն: 48 *Օրինակ մի.* Եկեալ էին 'ի քեսանել զքեսիլն զայն, և զգործս: 49 *Յայս պակասի.* 'Ի Գալիլիէ՛ և քեսա՛: *Ոմանք.* 'Ի Գալիլեայ՝ քեսանէին: 50 *Ոմանք.* Անունն Յովսէփ:

Աստուծոյ: ⁵²Սա՛ մապուցեալ առ Պեղաբոս՝ խնդրեանց՝ զմարմինն Յի- 52
սուսի. ⁵³և իջուցեալ զնա՛ պատեանց՝ պաստառակալաւ, և եղ՛ ՚ի կռածոյ 53
զերեզմանի. ուր չէր՝ զոք բնաւ եղեալ: ⁵⁴Եւ օրն էր ուրբաթ, և շաբաթ 54
լուսամայր: ⁵⁵Եւ երթային՝ զհետ նորա կանայք՝ որ եկեալ էին ընդ նմա՛ ՚ի 55
Գալիլէ. քեսիկն՝ զզերեզմանն, և որպէս եղաւ մարմինն նորա: ⁵⁶Դար- 56
ձան, և պարբաստեցին խունկս և եղս. և ՚ի շաբաթուն հանդարտեցին
վասն պապուիրանին:

¹Բայց ՚ի միաշաբաթուն վաղ՝ քաջ ընդ առաւօպն, եկին՝ ՚ի գե- 24
րեզմանն. բերին զխունկսն զոր պարբաստեցին. և այլ կանայք ընդ
նոսա: ²Եւ գրին զվէմն թաւալեցուցեալ ՚ի գերեզմանէ անփի: ³Եւ 2, 3
մտեալ ՚ի ներքս՝ ոչ գրին զմարմինն Տեառն Յիսուսի: ⁴Եւ եղև ընդ 4
հիանալն նոցա վասն այնորիկ, և ահա՛ արք երկու հասին առ նոսա
՚ի հանդերձս լուսաւորս: ⁵Եւ իբրև զահի հարան՝ և խոնարհեցուցին 5
զերեսս իրեանց յերկիր, ասէն ցնոսա. Ջի՛ խնդրէք զկենդանին ընդ
մեռեալս՝ ⁶չէ՛ աստ, այլ յարեան: Յիշեցէ՛ք որպէս խօսեցաւ ընդ ձեզ 6
մինչ էրն ՚ի Գալիլեա, ⁷և ասէր՝ թէ պարտ է Որդոյ մարդոյ մարմնել ՚ի 7
ձեռս մարդոց մեղաւորաց, և ՚ի խաչ ելանել, և յերրորդ աւուր յառնել:
⁸Եւ յիշեցին զբանսն նորա: ⁹Եւ դարձան պապմեցին՝ զայս ամենայն 8, 9
մտաւասանիցն, և այլոցն ամենեցուն: ¹⁰Եւ էին Մարիամ Մագդաղենացի, 10
և Յովհաննա, և Մարիամ Յակովբայ, և այլք ընդ նոսա՝ որ պապմեցին
զայս առաքելոցն: ¹¹Եւ երևեցան առաջի նոցա շաղփաղփութիւն բանքն 11
նոցա՝ և չհաւարային նոցա: ¹²Բայց Պե՛րբոս յարուցեալ՝ ընթացաւ ՚ի 12
գերեզմանն, և հայեցեալ՝ քեսանէ զկտանսն լոկ՝ զի կային. և գնաց ընդ
միտս զարմացեալ, թէ զինչ եղև:

29. ¹³Եւ ահա՛ երկուք ՚ի նոցանէ երթային ՚ի նմին աւուր ՚ի գեղ մի, 13
որ հեռի՛ էր յերուսաղէմէ՛ հարեւր և վաթսուն ասպարիսաւ. և էր ա-
նուն նորա Եմմառն: ¹⁴Եւ նոքա խօսէին ընդ միմեանս վասն ամենայն 14
անցիցն անցելոց: ¹⁵Եւ եղև ընդ խօսելն նոցա և ընդ վիճել, և ի՛նքն 15
իսկ Յիսուս մերձեցալ՝ և երթայր ընդ նոսա: ¹⁶Եւ նոցա աչք՝ կալեալ 16
էին առ ՚ի չճանաչելոյ զնա: ¹⁷Եւ ասէ ցնոսա. Ջի՛նչ են բանքդ՝ վասն 17
որոյ վիճիքդ ընդ միմեանս՝ մինչդեռ զնայքդ, և քրտմեալ էք: ¹⁸Պա- 18
պասխանի ետ մի ոմն ՚ի նոցանէ՝ որում անուն էր Աղէ՛ովպաս, և ասէ
ցնա. Դո՛ւ միայն կաս յերուսաղէմ, որ ոչ զիտացեր զինչ գործեցաւ
՚ի նմա յաւուրսս յայտոսիկ: ¹⁹Եւ ասէ ցնոսա. Ջի՛նչ: Եւ նոքա՛ ասեն. 19
ԶՅիսուսէ՛ Նազովրացոյ. որ եղև այր մարգարէ, հզօր արդեամբք և
բանիւք առաջի Աստուծոյ, և ամենայն ժողովրդեանն: ²⁰Որպէս մապ- 20
մեցին զնա քահանայապետքն՝ և իշխանքն մեր ՚ի դարաստան մահու,

51 Ոմանք. ՅԱրեմայթեայ... արքայութեանն: 53 Ոմանք. Գերեզմանին. ուր չէր բնաւ
գոր: 54 Ոմանք. Եւ ՚ի շաբաթն լուսամայր: 56 Ոմանք. Դարձան պարբ. խունկս
եղս: 24. 1 Ոմանք. Ի միաշաբաթոջն, վաղքաջ ընդ: 2 Ոմանք. Ի գերեզմանէն.
և մտեալ: 4 Ոմանք. Եւ եղև ՚ի հիանալն նոցա վասն այնորիկ. և ահա: 7 Ոմանք.
Եւ յերիր աւուր յառ: 12 Ոմանք. Զկտանսն լոկ՝ զի: 13 Ոմանք. Երկու ՚ի նոցանէ...
Եմմառու: Օրինակ մի. Արք երկու ՚ի նոցանէ եր՛... հարիր և յիսուն ասպա՛... Եմմառու:
14 Ոմանք. Անցիցն անցելոյ: 17 Ոսկսն. Մինչ դեռ երթայքդ, և քրտմ: 18 Ոմանք.
Դու միայն կեսս յերուսաղէմ... յաւուրսս յայտոսիկ:

21 և հանին՝ զնա՝ ՚ի խաչ: ²¹Մեք՝ ա՛կն ունեաք թէ՛ նա՛ է որ փրկելոցն է զԻսրայել. այլ և հանդերձ այտո՛ւ ամենայնիւ, այս՝ երրորդ օր է յորմէ
 22 հեպէ՛ այն գործեցաւ: ²²Այլ և կանայք ոմանք ՚ի մէնջ զարմացուցին
 23 զմեզ. որք կանխեալ ընդ առաօօրս չոգան՝ ՚ի զերեզմանն, ²³ և ո՛չ գրին
 զմարմինն նորա. եկին և ասեն, թէ՛ և րեսիլ ևս հրեշտակաց րեսին,
 24 որք ասէին զնմանէ՛ թէ՛ կենդանի է: ²⁴Եւ զնացին ոմանք ՚ի մէնջ ՚ի զե-
 րեզմանն, և գրին նոյնպէս՝ որպէս կանայքն ասացին. բայց զնա ո՛չ
 25 րեսին: ²⁵Եւ նա՛ ասէ ցնոսա. Ո՛վ անմիտք և հեղզասիրտք ՚ի հաւա-
 26 րալ. յամենայնի, զոր խօսեցան մարգարէքն. ²⁶ ո՛չ զնոյնս պահր էր
 27 չարչարել Քրիստոսի, և մրանել ՚ի փառս իւր: ²⁷Եւ սկսեալ ՚ի Մովսիսէ
 և յամենայն մարգարէիցն, մեկնէր նոցա՝ որ ինչ յամենայն գիրս գրեալ
 28 է զնմանէ: ²⁸Իբրև մերձեցան ՚ի զեղն յոր երթային, և նա պարճառէր՝
 29 հեռագոյն ևս ուրեք երթալ: ²⁹Եւ բռնադատեցին զնա՝ և ասեն. Առ մեզ
 ագիր, զի ընդ երե՛կս է, և րարածամեալ է օրս: Եւ եմո՛ւք՝ ագանել
 30 անդ ընդ նոսա: ³⁰Եւ եղև ՚ի բազմելն նորա ընդ նոսա, առեալ զհացն՝
 31 օրհնեաց, եբել՝ և ե՛ր նոցա: ³¹Եւ նոցա՛ բացան աչք, և ծանեան գ-
 32 նա. և նա՛ եղև ՚ի նոցանէ աներևոյթ: ³²Եւ ասեն ցմիմեանս. Ո՛չ իսկ
 և սիրտք մեր ճմլէին ՚ի մեզ, մինչ խօսէրն ընդ մեզ զճանապարհայն,
 33 և ո՛րպէս բանայր մեզ զգիրս: ³³Եւ յարուցեալ նոյնժամայն՝ դարձան
 յԵրուսաղէմ, և գրին ժողովեալ զմեքսասանն՝ և զորս ընդ նոսայն էին,
 34, 35 ³⁴ և ասեն՝ թէ՛ արդարև յարեան Տէր՝ և երևեցան Սիմովնի: ³⁵Եւ նոքա
 պարմէին զայն որ առ ճանապարհայն, և թէ՛ զիարդ եր ծանօթս նոցա
 36 ՚ի բեկանել հացին: ³⁶Մինչ դեռ զայն խօսէին, ի՛նքն իսկ Յիսուս եկաց
 ՚ի մէջ նոցա՝ և ասէ ցնոսա. Խաղաղութիւն ընդ ձեզ. են եմ՝ մի՛ երկնչիք:
 37, 38 ³⁷Եւ զահի հարեալ՝ երկնչէին. և համարէին ոգի՛ ինչ րեսանել: ³⁸Եւ ասէ
 ցնոսա. Զի՛ խռովեալ էք, և ընդէր խորհուրդք ելանեն ՚ի սիրտս ձեր:
 39 ³⁹Տեսէք զձեռս իմ և զոտս, զի ես՝ նոյն եմ. շօշափեցէք զիս՝ և րեսէք.
 զի ոգի՛ մարմին և ոսկերս ո՛չ ունի, որպէս զիսս րեսանէք զի ունիմ:
 40 ⁴⁰Եւ զայս ասացեալ՝ եցոյց նոցա զձեռսն և զոտս:
 41 ⁴¹Եւ մինչ դեռ րակալին շհաւարայի՛ն ՚ի խնդութենէն, և զարմացեալ 2Դ
 42 էին, ասէ ցնոսա. Ունի՛ք ինչ կերակուր ասս: ⁴²Եւ նոքա երուն նմա
 43 ձկան խորովելոյ մասն. և խորիսխ մեղու: ⁴³Եւ առ՝ եկեր առաջի նոցա,
 44 և զմնացորդսն ե՛ր ցնոսա: ⁴⁴Եւ ասէ ցնոսա. Այս բանք են զոր խօսեցայ
 ընդ ձեզ, մինչ առ ձեզն էի, թէ՛ պահր է՛ լնո՛ւ ամենայն գրելոցն յօրէնսն
 45 Մովսիսի, և ՚ի մարգարէս, և ՚ի սաղմոսն վասն իմ: ⁴⁵Յայնժամ երաց
 46 զմիտս նոցա՝ իմանալ զգիրս: ⁴⁶Եւ ասէ ցնոսա, թէ՛ այսպէս պահր էր
 47 չարչարել Քրիստոսի, և յառնել ՚ի մեռելոց յաւուր երրորդի. ⁴⁷ և քա-

21 Ոմանք. Նա իցէ որ փրկելոցն իցէ. կամ՝ եր զԻսրայել.. երկրորդ օր է... այդ գործեցաւ: **22 Ոմանք.** Ընդ առաօօրն: **23 Ոմանք.** Զմարմին նորա... եթէ րեսիլ ևս հր՛: **24 Ոմանք.** Եւ գրին այնպէս, որպէս և կա՛: **25 Ի լու՛.** Ի հաւարալ ամենայնի գոր խօ՛. համաձայն ոմանց ՚ի բնար՛: **27 Ոմանք.** Գրեալ էր զնմանէ: **32 Ոմանք.** Եւ ասէին ցմիմե՛: զմեզ: *Յօրինակին պակասէր.* Ոչ իսկ և սիրտք: **34 Ոմանք.** Եւ ասեն ցնոսա, եթէ արդարև յարեաւ Տէրն: **35 Ոմանք.** Պարմեցին զայն որ: *Բազումք.* Որ զճանապարհայն: **36 Ոմանք.** Եւ մինչդեռ զայն: **37 Օրինակ մի.** Եւ զարհուրեալ երկն՛: **43 Ոմանք.** Եւ առեալ եկեր... եր նոցա: **44 Ոմանք.** Եւ ՚ի սաղմոսս վասն իմ:

րոզել յանուն նորա ապաշխարութիւն և թողութիւն մեղաց յամենայն
 ազգս՝ սկսեալ յԵրուսաղեմէ. ⁴⁸ և դորք էք վկայք այսոցիկ: ⁴⁹ Եւ ահա 48, 49
 ես առաքեն՝ զաւերիս Նօր իմոյ՝ ՚ի ձեզ. և դուք՝ նստարոնք ՚ի քաղաքիս
 յԵրուսաղեմ, մինչև զգգնուցոնք զօրութիւն ՚ի բարձանց: ⁵⁰ Եհան՝ զնոսա՝ 50
 մինչև ՚ի Բեթանիա. և ամբարձեալ զձեռս իւր օրհնեաց՝ զնոսա: ⁵¹ Եւ 51
 եղև յօրհնելն նորա զնոսա, մեկնեցաւ ՚ի նոցանէ, և վերանայր յերկինս:
⁵² Եւ նոցա երկիի՛ր պագեալ նմա՝ դարձան յԵրուսաղեմ ուրախութեամբ 52
 մեծաւ: ⁵³ Եւ էին հանապա՛զ ՚ի քաճարին, գովէին և օրհնէին՝ զԱստուած: 53

ԱԲԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՂՈՒԿԱՅ:

48 *Ունակք.* Եւ դուք վկայք բանիցս այսոցիկ: **50** *Ունակք.* Եւ եհան զնոսա: *Ի վախճանի՝ ունակք.* Կապարեցաւ զլուխք անբարանին որ ըստ Ղուկասու:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՆԱՆՆՈՒ ԱԲԵՏԱՐԱՆԻՆ:

ՅՈՎՆԱՆՆՈՒ Աւերարանն՝ գրեալ է Յովհաննոն, որ եղբայր է Յակովբայ Զեբեդեայ. որ անկա ՚ի վերայ լանջացն Տեսռն. նոյն սա՝ գրեաց զԱւերարանս զայս: Եւ սկիզբն առնէ յաստուածակա՛ն բանեն. և զըստ մարմնոյ ծնունդն յիշարակէ՛ յասելն, և Բանն մարմին եղև: Եւ յիշարակէ զմկրտութիւնն Յովհաննոն, և զընփրոյթին աշակերպացն. այլ և զնշա՛նս և զարուեստս զոր եղեն: Եւ զկարարածն՝ որ մարմնեցաւ Պոնապատոյ Պիղատոսի, և իսաչեցաւ. յորում և զինուորքն բաժանեցին զհանդերձս նորա, և ՚ի վերայ պարմունճանի նորա վիճակ արկին. և մարմին նորա եղաւ ՚ի զերեզմանի. և յարեաւ յերրորդ աուր, երևեցաւ աշակերպացն ինքն:

Յովհաննէս՝ որ և որդի որոպման, զվերինն որոպալով պարմեաց մեզ: Սա՝ զկնի ԾԳ ամի համբառնալոյ Փրկչին գրեաց զԱւերարանս իւր յԵփեսոն քաղաքի, ՚ի խնդրելոյ եկեղեցոյն Ասիայ՝ ՚ի լեզու Յոյն: Եւ է՝ զուխս մըբ: Վկայութիւնս ժե՛: Տունս ունի: Միանգամայն Չորեքեան՝ աւերարանքս. Գլուխք ձճկըբ: Վկայութիւնք հըբ: Տունք փնի:

Յովհաննէս՝ Ննագանդութիւն:

ՄԿԻԶԲՆ ԳԼԽՈՅ

Աւերարանին որ ըստ Յովհաննոն:

	Յովի.	Մար.	Մարկ.	Ղուկ.
Վասն՝ զի անսկիզբն է Բանն Աստուած	ւն
Վասն Յովհաննոն վկայելոյն Բանին Աստուծոյ	բ
Վասն գալոյն առ նա Գառնին Աստուծոյ	գ
Վասն աշակերպացն առ Յիսուս ազանելոյն ..	դ
Վասն գրանելոյն զՄեսիա	ե
Վասն ՚ի Կանա հարսանեացն	զ
Վասն արպաքս հանելոյն ՚ի փաճարէն	է
Վասն Նիկողիմոսի՛	ը
Վասն ՚ի յԱյենոն մկրտելոյն	թ
Վասն խնդիր լինելոյ վասն սրբութեան	ժ
Վասն կնոջն Սամարացոյ	ժւ
Վասն թագաւորազինն	ժբ
Վասն երեսուն և ութ ամեայ հիւրնդին	ժգ	ժգ	ե	ժդ
Վասն՝ զի Նայր՝ սիրէ՛ զՈրդի	ժդ
Վասն հինգ հացին, և երկու ձկանն	ժե	իգ	ժը	իը
Վասն զնալոյն ՚ի վերայ ծովուն	ժզ	իէ	ժէ	...
Վասն մարմնչելոյն ընդ միմեանս Նրէից	ժէ
Վասն շրջելոյն Յիսուսի ՚ի Գալիլէ, և իսրապու եղբարցն	ժը
Վասն խնդրելոյն Նրէից ունել զՅիսուս	ժթ
Վասն ՚ի ծնէ՛ կուրին	ի

	Յովհ.	Մար.	Մարկ.	Ղուկ.
Վասն դնելոյն Յիսուսի գանձն ՚ի վերայ ոչխարացն	իւն
Վասն նաւակարեացն յԵրուսաղէմ	իբ
Վասն Ղազարոյ յարութեանն	իգ
Վասն օծանելոյն զՏէրն	իդ	կբ	իւգ	իւն
Վասն որ ասաց Յուդա զիւղոյն	իե	կբ	իւդ	...
Վասն յովանակին	իզ	իւե	լբ	կը
Վասն մաքչելոյ հեթանոսացն	իէ
Վասն հապին ցորենոյ	իը
Վասն Յիսուսի լոյս գալոյն յաշխարհ	իթ
Վասն ընթրեացն՝ և լուանալոյ զոքս աշակերպացն	լ
Վասն չարչարանացն Յիսուսի, և սփոփելոյ զաշակերպսն	լւ
Վասն գալոյ Նոգոյն՝ և մխիթարելոյ զաշակերպսն	լբ
Վասն ուրացութեանն Պեպրոսի, և հաւուն խօսելոյ	լգ
Վասն ածելոյն զՅիսուս ՚ի վանացն Կայիափայ	լդ
Վասն փանելոյն զՅիսուս ՚ի Գողգոթա	լե
Վասն աւանդելոյ զհոգին	լզ
Վասն խնդրելոյն զփերունական մարմինն	լէ	կը	իւը	ծբ
Վասն բերելոյն Նիկողիմոսի զըմօռս	լը
Վասն գալոյ կանանցն ՚ի գերեզմանն	լթ
Վասն դրօքն փակելովք մփանելոյ	իս
Վասն զԹովմաս հաստարելոյ Տեառն	իւն
Վասն ուրելոյն ընդ նոսա, և հարցմանն զՊեպրոս	իբ
Վասն սիրելոյ աշակերպին, և գրելոյ զԱւեարարանն	իւգ

ԱԲԵՏԱՐԱՆ

ԸՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆՆՈՒ

1 **Ի**ՍԿԶԲԱՆԷ էր Բանն. և Բանն էր առ Աստուած. և Աստուած էր Աբկ
2, 3 Բանն: ²Նա՛ էր իսկզբանէ առ Աստուած: ³Ամենայն ինչ նովան
4 եղև. և առանց նորա եղև և ոչինչ՝ որ ինչ եղևն: ⁴Նովա՛ կեանք
5 էր, և կեանքն՝ էր լոյս մարդկան. ⁵և լոյսն՝ ՚ի խաւարի անդ՝ լուսաւոր
էր, և խաւար՝ նմա ոչ եղև հասու:
6, 7 ⁶Եղև այր մի առաքեալ յԱստուծոյ. անուն նմա Յովհաննէս: ⁷Սա՛ Բ
ե՛կն ՚ի վկայութիւն զի վկայեցէ՛ վասն Լուսոյն. զի ամենեքին հաւարասցեն
8, 9 նովա: ⁸Ոչ էր նա Լոյսն, այլ զի վկայեցէ՛ վասն Լուսոյն: ⁹էր Լոյսն
ճշմարիտ, որ լուսաւոր առնէ՛ զամենայն մարդ՝ որ գալոց է յաշխարհ:
10 ¹⁰Յաշխարհի՛ էր, և աշխարհ նովան եղև, և աշխարհ զնա ոչ ծանեա:
11, 12 ¹¹Յիրսն եկն, և իւրքն զնա ոչ ընկալան: ¹²Իսկ որք ընկալան զնա, ե՛ր
նոցա իշխանութիւն որդին Աստուծոյ լինել, որոց հաւարասցեն յանուն
13 նորա. ¹³ոյք ոչ յարեմէ, և ոչ ՚ի կամաց մարմնոյ, և ոչ ՚ի կամաց առն, այլ
14 յԱստուծոյ ծնան: ¹⁴Եւ Բանն մարմին եղև, և բնակեաց ՚ի մեզ. և տեսաք
զփառս նորա զփառս իբրև զմիածնի առ ՚ի Հօրէ, լի՛ շնորհօք և ճշմար-
15 տութեամբ: ¹⁵Յովհաննէս վկայէ՛ վասն նորա, աղաղակեաց և ասէ. Սա՛
է՛՛ զորմէ ասէի. Որ զկնի իմ գալոցն էր, առաջի իմ եղև, զի նա՛խ քան
16 զիս էր: ¹⁶Զի ՚ի լրութենէ անտի նորա մեք ամենեքին առաք շնորհս
17 փոխանակ շնորհաց: ¹⁷Զի օրէնքն ՚ի ձեռն Մովսիսի տուան. շնորհքն
18 և ճշմարտութիւնն ՚ի ձեռն Յիսուսի՛ Զրիստոսի եղեն: ¹⁸ԶԱստուած ոչ բբ
որք երես երբէք, բայց միածինն Որդի՛ որ է ՚ի ծոց՝ Հօր՝ նա՛ պարմեաց:
19 ¹⁹Եւ այս է վկայութիւնն Յովհաննէսու, յորժամ առաքեցին առ նա Հրեայքն
յԵրուսաղեմէ՛ քահանայս և Ղևրացիս, զի հարցցեն ցնա՛ թէ դու ո՛ր ես:
20 ²⁰Եւ խոստովան եղև՝ և ոչ ուրացաւ. և խոստովան եղև եթէ ես՝ ոչ եմ
21 Զրիստոսն: ²¹Եւ հարցին ցնա. Իսկ՝ ո՛վ ես դու, Եղիա՞՛ ես: Եւ ասէ.
22 Ոչ եմ: Իսկ՝ մարգարէ՞ն ես դու: Պարասխանի եր, թէ ոչ: ²²Իսկ ասա՛
մեզ. Դու ո՛վ ես, զի պարասխանի՛ փարցոյք որոց առաքեցինն զմեզ.
23 զի՞ ասես վասն քո: ²³Ասէ. Ես՝ ձայն բարբառոյ յանապարհի. ուղիղ
24 արարէք զճանապարհն Տեառն, որպէս ասաց Եսայի մարգարէ: ²⁴Եւ
25 որք առաքեցանն՝ ՚ի փարիսեցւոց անտի էին: ²⁵Հարցին ցնա՛ և ասեն.
Իսկ՝ զի՞ մկրտես՝ եթէ դու չեն Զրիստոսն, և ոչ Եղիա, և ոչ մարգարէն:
26 ²⁶Պարասխանի՛ եր նոցա Յովհաննէս՝ և ասէ. Ես՝ մկրտեմ զձեզ ջրով.
27 ՚ի միջի ձերում կայ գոր դուքն ոչ զիտէք. ²⁷որ զկնի իմ գալոցն է, որում

1. 1 *Օրինակ մի.* Եւ Բանն էր Աստուած: **3** *Օրինակ մի.* Եղև և ոչինչ. որ ինչ եղև նովա: Կեանք էր. և: **5** *Ոմանք.* Անդ լուսաւոր է. և *ոմանք.* Լուսաւորէ: **6** *Ոմանք.* Անուն նորա Յովհ: **12** *Ոմանք.* Որք ընկալան... որոց հաւարացին յանուն: **15** *Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ.* Յովհաննէս վկայեաց: *Ոմանք.* Եւ ասէր. Սա էր զորմէ: **17** *Ոմանք.* Շնորհք և ճշմարտութիւն: **19** *Ոմանք.* Զի հարցցեն զնա... ո՛վ ես: **20** *Ոմանք.* Ուրացաւ. խոստո՞ւ: **21** *Ոմանք.* Իսկ ո՞ր ես... և նա ասէ. Ոչ եմ: **22** *Ոմանք.* Դու ո՞ր ես, զի պարասխանի փարցոյք ո՞ր: **23** *Ոմանք.* Զճանապարհս Տեառն:

չենն արժանի՝ եթէ լուծից զխրացս կօշկաց նորա: ²⁸ Այս՝ ՚ի Բեթաբրա՛ 28
եղև յայն կոյս Յորդանանու, ուր էրն Յովհաննէս և մկրտէր:

Գ/բգ ²⁹ Ի վաղիւ անդր րեսանէ՛ զՅիսուս զի գայր առ նա, և ասէ. Ահա– 29
ւասիկ Գառն Աստուծոյ՝ որ բառնայ զմեղս աշխարհի: ³⁰ Սա՛ է՛ վասն 30
որոյ եսն ասէի. Զկնի իմ գայ՝ այր, որ առաջի իմ եղև, զի յառաջ իսկ
էր քան զիս: ³¹ Եւ ես՝ ո՛չ գիպէի զնա. այլ զի յայրնի լինիցի Իսրայէլի, 31
վասն այնորիկ եկի ես ջրով մկրտել: ³² Վկայեաց Յովհաննէս՝ և ասէ, 32
թէ րեսանէի զՆոզիմ՝ զի իջանէր իբրև զաղաւնի յերկնից, և հանգչէր
՚ի վերայ նորա: ³³ Եւ ես՝ ո՛չ գիպէի զնա. այլ որ առաքեացն զիս մկրտել 33
ջրով, նա՛ ասաց ցիս. Յոյր վերայ րեսանիցես զՆոզիմ, զի իջանիցէ և
հանգչիցի ՚ի վերայ նորա, նա՛ է՛ որ մկրտէ Նոզովն Սրբով: ³⁴ Եւ ես՝ 34
րեսի, և վկայեցի՝ եթէ սա՛ է՛ Որդին Աստուծոյ:

Դ/բդ ³⁵ Ի վաղիւ անդր կայր Յովհաննէս, և յաշակերտաց անրի նորա՛ 35
երկու: ³⁶ Եւ նայեցեալ ընդ Յիսուսի՝ զի զգնայր, ասէ. Ահա՛ւասիկ Քրիս– 36
տոս Գառն Աստուծոյ: ³⁷ Լուան՝ ՚ի նմանէ երկու աշակերտքն՝ զի խօսէր, 37
և զնացի՛ն զհետ Յիսուսի: ³⁸ Իբրև դարձաւ Յիսուս, և երես զնոսա՛ 38
զի երթային զհետ նորա, ասէ ցնոսա. Զի՛նչ խնդրէք: Սոքա ասեն ցնա.
Ռաբբի, որ թարգմանեալ կոչի՝ վարդապետ, ո՛ր եմ օթեվանք քո: ³⁹ Ասէ 39
ցնոսա. Եկայք և րեսէք: Եկին և րեսի՛ն ուր էին օթեվանք նորա. և առ
նմա՛ ազան այն օր, զի ժամ էր՝ իբրև րասներորդ: ⁴⁰ Էր Անդրէաս՝ 40
եղբայր Սիմովնի Վիմի՛ մի յերկուց անրի, որ լուանն ՚ի Յովհաննէ՛ և
զնացին զկնի նորա:

Ե
բե ⁴¹ Գրանէ՛ սա՛՛ նախ զեղբայր իւր զՍիմովն, և ասէ ցնա. Գրա՛ք 41
զՄեսիայն՝ որ թարգմանի Քրիստոսն: ⁴² Սա՛՛ ած զնա առ Յիսուս: Նայեցեալ 42
ընդ նա Յիսուսի՛ ասէ. Դո՛ւ ես Սիմովն որդի Յովնանու, դու կոչեսցի՛ն
Կենիաս, որ թարգմանի՛ Պետրոս: ⁴³ Ի վաղիւ անդր կամեցաւ ելանել ՚ի 43
Գալիլէա. գրանէ՛ զՓիլիպպոս, և ասէ ցնա Յիսուս. Ե՛կ զկնի իմ: ⁴⁴ Եւ էր 44
Փիլիպպոս ՚ի Բեթսայիդայ, ՚ի քաղաքէ Անդրեայ և Պետրոսի: ⁴⁵ Գրանէ՛ 45
Փիլիպպոս զՆաթանայէլ, և ասէ ցնա. Զորմէ՛ գրեաց Մովսէս յօրէնսն,
և մարգարէքն. գրա՛ք զՅիսուս զորդի Յովսեփայ ՚ի Նազարեթ: ⁴⁶ Ասէ 46
ցնա Նաթանայէլ. Իսկ ՚ի Նազարեթէ՛ մա՛րթ ինչ իցէ բարոյ իմիք լինել:
Ասէ ցնա Փիլիպպոս. Ե՛կ և րես: ⁴⁷ Իբրև երես Յիսուս զՆաթանայէլ 47
զի գայր առ նա, ասէ՛ վասն նորա. Ահա՛՛ արդարև Իսրայէլացի, յորում
եննզուրթին ո՛չ գոյ: ⁴⁸ Ասէ ցնա Նաթանայէլ. Ուսրի՞՞ ճանաչես զիս: Պա– 48
րասխանի եր Յիսուս՝ և ասէ ցնա. Մինչև՛ էր Փիլիպպոսի կոչեցեալ
զքեզ՝ զի էիր ՚ի ներքոյ թգենւոյն, րեսի՛ զքեզ: ⁴⁹ Պարասխանի եր նմա 49
Նաթանայէլ՝ և ասէ. Ռա՛բբի՛՛ դու ես Որդի Աստուծոյ, դո՛ւ ես թագա–
ւորն Իսրայէլի: ⁵⁰ Պարասխանի եր նմա Յիսուս՝ և ասէ. Փոխանակ 50

27 Ոսկան յաւելու. Գալոցն է, որ առաջի իմ եղև, որում չեմ: Ոմանք. Չեմ արժանի թէ: 28 Ոսկան յաւելու. Եւ մկրտէր, և անդ լինէր: 29 Ոմանք. Գառնն Աստուծոյ: 31 Ոմանք. Յայրնի լիցի Իսրայէլի: 33 Օրինակ մի. Յորոյ վերայ... և հանգիցէ ՚ի վերայ նորա: 36 Ոմանք. Եւ նայեցեալ ընդ Յիսուս զի զնայր... Գառնն Աստուծոյ: 38 Բազումք. Նոքա ասեն ցնա: 40 Ոմանք. Եւ զնացին զհետ նորա: 41 Բազումք. ԶՄեսիա՛ որ թարգմանի Քրիստոս: 49 Ոմանք. Որդին Աստուծոյ:

զի ասացի՛ր թեզ՝ թէ՛ րեսի՛ ՚ի ներքոյ թզենոյն՝ հաւարաս, մեծամեծ՝ ևս
51 քան՝ զայս րեսցես: ⁵¹ Եւ ասէ՛ր ցնոսա. Ամէն՝ ամէն՝ ասեն՝ ձեզ. րեսանիցէք
զերկինս բացեալ, և զիրեշտակս Աստուծոյ՝ զի ելանիցեն և իջանիցեն
՚ի վերայ Որդոյ մարդոյ:

2 ¹ Եւ յաւորն երրորդի, հարսանիք էին ՚ի Կանա Գալիլեացոց. և Զ/բգ
2 անդ էր մայրն Յիսուսի: ² Կոչեցան և Յիսուս և աշակերպքն նորա ՚ի
3 հարսանիսն: ³ Եւ ՚ի պակասել զինոյն, ասէ մայրն ցՅիսուս. Գինի՛ ոչ
4 ունին: ⁴ Եւ ասէ ցնա Յիսուս. Զի՞ կայ ին և քո՞ կին դու, չև՛ է հասեալ
5 ժամանակ իմ: ⁵ Ասէ մայրն նորա ցսպասաւորսն. Որ զինչ ասիցէ՛ ձեզ՝
6 արասցիք: ⁶ Անդ էին թակոյկք կճեայք վեց՝ ըստ սրբութեանն Նրէից.
7 րանէին մի մի ՚ի նոցանէ մարս երկուս կամ երիս: ⁷ Ասէ ցնոսա Յի-
8 սուս. Լցէք՝ զթակոյկս ջրով: Եւ լցին զնոսա մինչև ՚ի վեր: ⁸ Եւ ասէ
9 ցնոսա. Արդ՝ առէք՝ և բերէք՝ րաճարապետիդ: Եւ նոքա՛ բերին: ⁹ Եւ իբ-
րև ճաշակեաց րաճարապետն զջուրն զինի՛ եղեալ, և ոչ զիտր ուստի
իցէ. բայց սպասաւորքն՝ զիտրին որք արկին զջուրն: Խօսի՛ր ընդ փեսա-
10 յին րաճարապետն, ¹⁰ և ասէ. Ամենայն մարդ՝ զանոյշ զինի յառաջագոյն
պաշտէ. և յորժամ արբենան, յայնժամ գյոռին. դու՛ պահեցեր զանոյշ
11 զինիդ մինչև ցայժմ: ¹¹ Զայս արար սկիզբն նշանաց Յիսուս ՚ի Կա-
նա Գալիլեացոց, և յայրմեաց զփառս իւր. և հաւարացին ՚ի նա
12 աշակերպքն նորա: ¹² Յեղ արարիկ էջ Յիսուս ՚ի Կափառնաւում, ինքն բէ
13 և մայր իւր և եղբարք իւր. և անդ լինէր՝ ոչ բազում ինչ աւուրս: ¹³ Եւ եր՝
մերձ զապիկն Նրէից, և ել Յիսուս յԵրուսաղէմ:

14 ¹⁴ Եւ եգիտր ՚ի րաճարին՝ զի վաճառէին զարջառս և զոչխարս և է
15 զաղանիս, և զլումայափողսն որ նստէին: ¹⁵ Եւ արար խարազան չուանեայ,
և եհան զամենեսին ՚ի րաճարէն, զոչխարսն և զարջառս, և զպղինձս
16 հաքալվաճառացն՝ ցրուեաց, և զսեղանսն կործանեաց: ¹⁶ Եւ որ զաղանիսն
վաճառէին՝ ասէ ցնոսա. Առէք՝ զայդ աստի, և մի՛ առնէք զտուն Նոր
17 իմոյ՝ րուն վաճառի: ¹⁷ Ապա յիշեցին աշակերպքն նորա՝ թէ՛ գրեալ է.
18 Նախանձ րան քո կերիցէ՛ զիս: ¹⁸ Պարասխանի՛ ետուն Նրէայքն՝ և
19 ասեն ցնա. Զի՞նչ նշան ցուցանես դու մեզ՝ զի զայդ առնես: ¹⁹ Պա-
րասխանի ետր Յիսուս՝ և ասէ ցնոսա. Քակեցէք՝ զրաճարդ զայդ, և
20 զերիս աւուրս կանգնեցից՝ զդա: ²⁰ Ասեն ցնա Նրէայքն. Զքառասուն
և զվեց ամ շինեցաւ րաճարս այս, և դու՛ զերիս աւուրս կանգնեն
21, 22 զդա: ²¹ Բայց նա՛ ասէր վասն րաճարի՛ մարմնոյ իւրոյ: ²² Իսկ յոր-
ժամ յարեան ՚ի մեռելոց, յիշեցին աշակերպքն նորա, թէ՛ այն է զոր
23 ասացն. և հաւարացին գրոյն՝ և բանին զոր ասաց Յիսուս: ²³ Եւ իբ- զկ
րև էր յԵրուսաղէմ ՚ի զապիկն ՚ի րօնի, բազումք հաւարացին յանուն
24 նորա. զի րեսանէին զնշանսն՝ զոր առնէր: ²⁴ Բայց ինքն Յիսուս ոչ

50 Բազումք. Մեծամեծս ևս քան: **51** Ի լուս. Եւ ասէ ցնա. *համաձայն ոմանց ՚ի բնաբ*: **2. 6** *Յօրինակին*. Թակոյք կճեայք: **7** *Ոմանք*. Զթակոյսդ ջրով: **8** *Ոմանք*. Տաճարապետիս: **10** *Ոմանք*. Զանոյշ զինին յա՛: **12** *Յօրինակին պակասէր*. Էջ Յիսուս ՚ի Կափ՛: **14** Բազումք. Եւ զլումայափղիսն. *կամ՝* զլումափղիսն: **17** *Ոմանք*. Տան քո եկեր զիս: **19** *Ոսկան*. Եւ զերիս աւուրս շինեցից զդա: **20** *Ոմանք*. Կանգնես զա: **21** *Ոմանք*. Մարմնոյն իւրոյ: **22** *Ոմանք*. Ասացն Յիսուս: **23** *Ոմանք*. Ի զապիկն րօնի:

հաւաքայր գանձն նոցա. քանզի ինքն գիտէր գամենայն. ²⁵ և զի ոչ էր ²⁵ պիտոյ՝ եթէ որ վկայեսցէ վասն մարդոյ. զի ինքն իսկ՝ գիտէր զինչ կրէր ՚ի մարդն:

Ը ¹ Եւ էր՝ այր մի ՚ի փարիսեցոց անպի՝ Նիկողեմնոս անուն նորա, **3**
իշխան Տրէից: ² Սա՛ւ եկն առ նա զիշերի՛ և ասէ ցնա. Ռաբբի՛ գիտեսք ²
թէ յԱստուծոյ եկեալ ես վարդապետ. զի ոչ որ կարէ գայո՞ նշանս
առնել՝ գոր դուդ առնես, եթէ ոչ Աստուած իցէ ընդ մնա: ³ Պապաս– ³
խանի եր Յիսուս՝ և ասէ ցնա. Ամէն ամէն ասեմ քեզ, եթէ ոչ որ ³
ծնցի ՚ի վերստին, ոչ կարէ րեսանել զարքայութիւն Աստուծոյ: ⁴ Ասէ ⁴
ցնա Նիկողեմնոս. Զիա՞րդ կարէ մարդ ծնանել որ ծնեալն իցէ. միեթէ՛
մաիթ ինչ իցէ անդրէն յորովայն մօր իւրոյ կրկին մրանել և ծնանել:
⁵ Պապասխանի՛ եր Յիսուս՝ և ասէ. Ամէն ամէն ասեմ քեզ, եթէ ոչ որ ⁵
ծնցի ՚ի ջրոյ և ՚ի Նոգոյ, ոչ կարէ մրանել յարքայութիւն Աստուծոյ:
⁶ Զի ծնեալն ՚ի մարմնոյ՝ մարմին է, և ծնեալն ՚ի Նոգոյ՝ հոգի է: ⁷ Դու՛ ^{6, 7}
մի՛ զարմանար, թէ ասացի քեզ. Պարտ է ձեզ ծնանել վերստին: ⁸ Զի ⁸
հողմ՛ ուր կամի շնչէ՛. և զձայն նորա լսես. այլ ոչ գիտես ուստի՛ գայ՝ կամ
յո՛ երթայ. տոյնպէս՝ և ամենայն ծնեալն ՚ի Նոգոյն: ⁹ Պապասխանի եր ⁹
Նիկողեմնոս՝ և ասէ ցնա. Զիա՞րդ մարթի այդմ լինել: ¹⁰ Պապասխանի ¹⁰
եր Յիսուս՝ և ասէ ցնա. Դու ես վարդապետ Իսրայէլի՛ և գայո՞ ոչ գի–
տես: ¹¹ Ամէն ամէն ասեմ քեզ. զի գոր ինչ գիտեսք՝ խօսիմք, և գոր ¹¹
րեսաք՝ վկայեմք. և զվկայութիւնն մեր ոչ ընդունիք: ¹² Իսկ արդ՛ եթէ ¹²
զերկրաւորս ասացի ձեզ, և ոչ հաւաքայք. զիա՞րդ եթէ զերկնաւորսն
ասացից՝ հաւաքայցէք: ¹³ Եւ ոչ որ յերկինս ել, եթէ ոչ որ էջն յերկնից ¹³
Որդին մարդոյ՝ որ է՛ն յերկինս: ¹⁴ Եւ որպէս Մովսէս բարձրացոյց զօձն ¹⁴
յանապարհին, նոյնպէս բարձրանալ պարտ է Որդոյ մարդոյ: ¹⁵ Զի ա– ¹⁵
մենայն որ հաւաքայ ՚ի նա՛ ընկալցի զկեանսն յաիտբենականս: ¹⁶ Զի ¹⁶
այնպէս սիրեաց Աստուած զաշխարհ, մինչև զՈրդին իւր միածին եր.
զի ամենայն որ հաւաքայ ՚ի նա՛ մի՛ կորիցէ, այլ ընկալցի՛ զկեանսն
յաիտբենականս: ¹⁷ Զի ոչ առաքեաց Աստուած զՈրդի իւր յաշխարհ՝ թէ ¹⁷
դարեսցի զաշխարհ, այլ զի փրկեսցի աշխարհ նովա: ¹⁸ Որ հաւաքայ ¹⁸
՚ի նա՛ ոչ դարապարտեսցի. և որ ոչ հաւաքայ ՚ի նա՛ արդէ՛ն իսկ
դարապարտեալ է. զի ոչ հաւաքաց յանուն միածնի Որդոյն Աստուծոյ:
¹⁹ Եւ այս իսկ է դարաստան. զի լոյս եկն յաշխարհ, և սիրեցին մար– ¹⁹
դիկ զիսաւանի առաւել քան զլոյս. զի էին գործք իրեանց չարութեան:
²⁰ Զի ամենայն որ զչար գործէ՛ արեայ զլոյս. և ոչ գայ առ լոյսն, զի մի՛ ²⁰
յանդիմանեսցին գործք նորա: ²¹ Իսկ որ առնէ զճշմարտութիւն, գայ առ ²¹
լոյսն. զի յայտնի լիցին գործք նորա՝ թէ Աստուծով գործեցան: ²² Յեր ²²

24 Ոսկան. Ոչ հաւաքայր յանձն նոցա: **3. 1 Ոմանք.** Նիկողիմոս. կամ՝ Նեկովեմնոս
ա՛: **2 Ոմանք.** Եթէ յԱստուծոյ եկ՛... գայո՞ նշանոյ: **3 Ոմանք.** Ծնցի վերստին,
ոչ կարէ մրանել յարքայութիւն Աստուծոյ: **4 Ոմանք.** Ծնանել որ ծերն իցէ. միթէ
մարթ իցէ: **8 Ոմանք.** Եւ զձայնն նորա... նոյնպէս և ամենայն: **11 Ոմանք.** Տեսաքն
վկայ՛: **12 Ոմանք.** Զերկնաւորս ասա՛: **13 Ոմանք.** Եւ ոչ որ ել յերկինս... Որդի
մարդոյ: **15 Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ յաւերու.** Նաւաքայ ՚ի նա, մի՛ կորիցէ, այլ
ընկալցի զկե՛: **16 Ոմանք.** Զի այնչափ սիրեաց: **17 Ոմանք.** Թէ դարեսցէ զաշխարհ:
18 Ոմանք. Եւ որ ոչն հա՛... Որդոյ նորա: **19 Ոմանք.** Եւ սիրեաց մարդիկ զիսա՛:

այտրիկ է՛կն Յիսուս և աշակերտք նորա յերկիրն Նրեաստանի. և անդ շրջէր նոքօք հանդերձ և մկրտէր:

23 ²³Սկրտէր և Յովհաննէս ՚ի յԱյենովն, մերձ առ Սաղիմ, զի ջուրք Թ
24 բազումք էին անդ. և գային՝ և մկրտէին: ²⁴Զի չն՛ ևս էր արկեալ զՅովհաննէս ՚ի բանս:

25 ²⁵Եւ եղև խնդիր յաշակերտացն Յովհաննու ընդ Նրէի՝ վասն սրբու- Ժ
26 թեան. ²⁶Եկին առ Յովհաննէս՝ և ասեն ցնա. Ռաբբի, որ էրն ընդ քեզ յայնկոյս Յորդանանու, որում դուն վկայեցեր, ահաւասիկ նա մկրտէ՝
27 և ամենեքին գան առ նա: ²⁷Պարասխանի ետ Յովհաննէս՝ և ասէ. Ոչ կարէ մարդ առնուլ յանձնէ՝ և ոչ ինչ, եթէ ոչ իցէ քուեալ նմա յերկնից ՚ի
28 վերուստ: ²⁸Դուք ձեզէն վկայէք ինձ, զի ասացի ձեզ՝ թէ չեմ ես Զրիս-
29 փոսն, այլ թէ առաքեալ եմ առաջի նորա: ²⁹Որ ունի հարսն, նա՛ է փե- սայ. իսկ բարեկամ փեսային՝ որ կայ և լսէ նմա, ուրախութեամբ ուրախ լինի վասն ձայնի փեսային. արդ՝ այս ուրախութիւն որ իմս է, լցեալ է:

30, 31 ³⁰Նմա պարտ է աճել, և ինձ մեղմանալ: ³¹Որ ՚ի վերուստն գայ, ՚ի վերոյ
32 է քան զամենայն. որ յերկրէ աստի է, յերկրէ՛ է՝ և յերկրէ՛ խօսի: ³²Որ յերկնիցն գայ, զոր ինչ ետես և զոր լուսու, վկայէ՛. և զվկայութիւն նորա
33 ոչ ոք ընդունի: ³³Որ ընդունի զվկայութիւն նորա՝ կնքեաց, թէ Աստուած
34 ճշմարիտ է: ³⁴Զի զոր Աստուածն առաքեաց՝ զբանս Աստուծոյ խօսի. զի
35 ոչ եթէ չափով քայ Աստուած զՆոզին: ³⁵Նայր սիրէ՛ զՌոդի, և զամեն-
36 այն ինչ էր ՚ի ձեռս նորա: ³⁶Որ հաւարայ յՌոդի, ընդունի՛՝ զկեանսն յաիտենականս. և որ ոչ հնազանդի Ռոդոյ, ոչ քեցեզ զկեանս. այլ բարկութիւն Աստուծոյ մնայ ՚ի վերայ նորա:

4 ¹Իբրև գիտաց Յիսուս՝ եթէ լուան փարիսէցիքն՝ եթէ Յիսուս բազում ԳԲ
2 աշակերտս առնէ, և մկրտէ քան զՅովհաննէս. ²քանզի ոչ եթէ Յիսուս
3 ինքնին մկրտէր, այլ աշակերտքն նորա. ³եթող զՆրեաստան երկիր. և
4 եկն միսանգամ ՚ի Գալիլէա: ⁴Եւ էր նմա անցանել ընդ Սամարիա:

5 ⁵Գայ նա ՚ի քաղաք մի Սամարացոց՝ որում անուն էր Սեբար. մերձ ԺԱ
6 ՚ի գեղն զոր ետ Յակովբ որդոյն իրում Յովսեփայ. ⁶և անդ էր աղբեր մի Յակովբայ: Եւ Յիսուս վաստակեալ ՚ի ճանապարհէն, նստէր ՚ի վե-
7 րայ աղբերն, և էր ժամ իբրև վեցերորդ: ⁷Գայ կին մի ՚ի Սամարեայ
8 հանել ջուր. ասէ ցնա Յիսուս. Տո՛ր ինձ ըմպել: ⁸Զի աշակերտքն նո-
9 րա երթեալ էին ՚ի քաղաք անդր՝ զի կերակուրս գնեսցեն: ⁹Ասէ ցնա կինն Սամարացի. Դու՛ որ Նրեայդ ես, զիսոյդ յինէն ըմպել խնդրես ՚ի կնոջէ Սամարացոյ: Զի ոչ երբէք խառնակին Նրեայք ընդ Սամարացիս:

10 ¹⁰Պարասխանի՛ ետ նմա Յիսուս՝ և ասէ. Եթէ գիտէիր դու զպարգևսն Աստուծոյ, և ո՛վ է՝ որ ասէդ ցքեզ՝ թէ քուր ինձ ըմպել, դո՛ւ արդէք
11 խնդրէիր ՚ի նմանէ, և քայր քեզ ջուր կենդանի: ¹¹Ասէ ցնա կինն. Տէր՝ դու քանզի և դոյլ իսկ ոչ ունիս, և ջրհորս խոր է. իսկ արդ՝ ուստի՞

24 Ունակք. Արկեալ էր զՅով: 25 Ոսկան. Ընդ Նրէից վասն սր: 26 Ունակք. Ահաւասիկ նա մկրտէ: 27 Ունակք. Առնել յանձնէ և: 32 Ունակք. Որ ոչ ընդունի: 34 Ունակք. Զբանն Աստուծոյ խօսի: 4. 2 Ունակք. Յիսուս ինքն մկրտէր: 4 Ունակք. Անցանել ընդ մէջ Սամարիայ: 5 Ունակք. Սիբար. կաս՛ Սիբար: 6 Ունակք. Վաստակեալ ՚ի ճանապարհին: 10 Ունակք. Քեզ զգորն կենդանի:

ունիցիս զջուրն կենդանի: ¹² Միթէ դու մեծ ինչ ո՞րք իցես քան զհայրն ¹²
մեր Յակովբ՝ որ զայս ջրհոր եր մեզ, և ինքն ասարի արբ՝ և որդիք ¹³
նորա, և խաշինք նորա: ¹³ Պարասխանի եր նմա Յիսուս՝ և ասէ. Ամե- ¹³
նայն որ ըմպէ՝ ՚ի ջրոյ յայդմանէ, միւսանգամ ծարաւէ. բայց որ ըմպէ ՚ի ¹⁴
ջրոյն զոր ես քաց նմա, մի՛ ծարաւեսցէ յաւիպեան: ¹⁴ Այլ ջուրն զոր ես ¹⁴
քաց նմա, եղիցի նմա աղբեր ջրոյ բղխելոյ ՚ի կեանսն յաւիպենականս: ¹⁵
¹⁵ Ասէ ցնա կինն. Տէր՝ քորք ինձ զջուրն զայն, զի մի՛ ծարաւեսցից՝ և մի՛ ¹⁵
եկից այսր հանել ջուր: ¹⁶ Ասէ ցնա Յիսուս. Երթ կոչեա զայր քո՝ և ե՛կ ¹⁶
այսր: ¹⁷ Պարասխանի եր նմա կինն՝ և ասէ. Չի՞ք իմ այր: Ասէ ցնա ¹⁷
Յիսուս. Բարո՞ք ասացեր՝ թէ չի՞ք իմ այր. ¹⁸ զի հի՛նզ այր փոխեալ է քո, ¹⁸
և զոր այժմ ունիս՝ չէ՛ քո այր. զայդ արդար՛ ասացեր: ¹⁹ Ասէ ցնա կինն. ¹⁹
Տէր՝ թուի ինձ թէ մարգարէ՛ իցես դու: ²⁰ Հարքն մեր ՚ի լերի՛նս յայսմիկ ²⁰
երկիր պագին. և դուք ասէք՝ թէ յԵրուսաղէմ և եթ՝ է՛ քեղի ուր արժան ²¹
իցէ երկիր պագանէ: ²¹ Ասէ ցնա Յիսուս. Կի՛ն դու՛ հաւարա՛ ինձ, զի ²¹
եկեսցէ ժամանակ՝ յորժամ ո՛չ ՚ի լերի՛նս յայսմիկ, և ո՛չ յԵրուսաղէմ երկիր ²²
պագանիցեն Նոր: ²² Դուք երկիր պագանէք՝ որում ո՛չն գիպէք, մեք երկիր ²²
պագանենք որում գիպենքն. զի փրկութիւն ՚ի Նրէից է: ²³ Այլ եկեսցէ ²³
ժամանակ, և այժմ իսկ է. յորժամ ճշմարիտքն երկրպագութեամբ՝ երկիր ²⁴
պագանիցեն Նոր՝ հոգում և ճշմարտութեամբ. բանզի և Նայր՝ այնպիսի՛ ²⁴
երկրպագուս իւր խնդրէ: ²⁴ Հոգի՛ է Աստուած, և երկրպագուանցն նորա ²⁴
հոգում և ճշմարտութեամբ պարտ է երկիր պագանէ: ²⁵ Ասէ ցնա կինն. ²⁵
Գիպեմ զի Մեսսիա զայ՛ անուանեալն Քրիստոս. յորժամ եկեսցէ, նա՛ ²⁶
պարմեսցէ մեզ զամենայն: ²⁶ Ասէ ցնա Յիսուս. Ես եմ, որ խօսիսն ընդ ²⁶
քեզ: ²⁷ Եւ յայն բան եկին աշակերտքն նորա, և զարմանայի՛ն զի ընդ ²⁷
կնոջն խօսէր. բայց ո՛չ ոք ասաց ՚ի նոցանէ թէ զի՛նչ խնդրես, կամ զի՛նչ ²⁸
խօսիս ընդ դմա: ²⁸ Եթո՞ղ կինն զսպիրն իւր՝ և չոգաւ ՚ի քաղաքն, և ²⁸
ասէ ցմարդիկն. ²⁹ Եկայք քեզէք զայր մի որ ասաց ինձ զամենայն՝ որ ²⁹
ինչ իմ գործեալ է. մի՛թէ՛ նա՛ իցէ Քրիստոսն: ³⁰ Ելի՛ն ՚ի քաղաքէն՝ և ³⁰
զայի՛ն առ նա: ³¹ Եւ մինչև՛ եկեալ էին նոքա, աղաչէին զնա աշակերտքն ³¹
և ասէին. Ռաբբի՛ հա՛ց կեր: ³² Նա՛ ասէ ցնոսա. Ես՝ կերակուր ունիմ ³²
ուրել, զոր դուքն ո՛չ գիպէք: ³³ Ասէին աշակերտքն ընդ միմեանս. Մի՛թէ՛ ³³
եբեր ինչ ոք դմա ուրել: ³⁴ Ասէ ցնոսա Յիսուս. Իմ կերակուր այն է զի ³⁴
արարից զկամս այնորիկ որ առաքեացն զիս, և կարարեցից զգործն ³⁵
նորա: ³⁵ Ոչ՛ դուք ասէք՝ եթէ այլ ևս չո՞րք ամիսք են՝ և հո՛նձք գան. ա- ³⁵
հաւասիկ ես՝ ասեմ ձեզ. Ամբարձէք զա՛չս ձեր, և քեզէք զարտորայն, ³⁶
զի սպիտակացեալ են՝ և ՚ի հո՛նձս հասեալ: ³⁶ Եւ որ հնձէն՝ վարձս ³⁶
առնու, և ժողովէ զպարուղ ՚ի կեանսն յաւիպենականս. զի որ սերմանէն՝ ³⁷
և որ հնձէ, հասարակաց ցնծացեն: ³⁷ Յայնս իսկ է բանն ճշմարիտ. զի ³⁷

11 Ոմանք. Քանզի դոյլ ոչ ունիս: **13 Ոմանք.** Ի՛նչ ջրոյ յայսմանէ, միւսանգամ ծարաւեսցի: **14 Ոսկան.** Եղիցի ՚ի նմա աղբիւր ջրոյ բղխեցելոյ: **Ոմանք.** Աղբեր ջրոց բղխեալ ՚ի: **18 Ոմանք.** Եւ զոր այժմն ունիս: **21 Ոմանք.** Ժամանակ՝ յորում ոչ ՚ի լե՛... երկիր պագցեն Նոր: **23 Ոմանք.** Ըշմարիտքն երկրպա՛: **25 Ոմանք.** Գիպենք զի Մեսիա զայ: **29 Ոսկան.** Եկայք և քեզէք: **34 Ոմանք.** Զգործսն նորա: **35 Ոմանք.** Եւ քեզէք զարտորայնս, զի: **36 Բազումք.** Հասարակ ցնծացեն: *Ուր օրինակ մի.* Հաւասար ցնձ՛:

38 այլ է որ սերմանէ, և այլ է որ հնձէ: ³⁸ Ես առաքեցի զձեզ հնձել՝ զոր
 ոչ դուք սերմանեցէք. այլք վաստակեցին, և դուք ՚ի վաստակս նոցա
 39 մտէք: ³⁹ Եւ ՚ի քաղաքէն յայնմանէ Սամարացոց՝ բազումք հաւարացին
 ՚ի նա, վասն բանի կնոջն վկայելոյ՝ եթէ ասաց ինձ զամենայն, որ ինչ
 40 իմ գործեալ էր: ⁴⁰ Իսկ իբրև եկի՛ն առ նա Սամարացիքն, աղաչէին զնա
 41 լինել առ նոսա. և եղև անդ աւուրս երկուս: ⁴¹ Եւ ևս բազումք հաւարա-
 42 ցին ՚ի նա վասն բանի՛ն նորա: ⁴² Եւ ասէին ցկիհն թէ ոչ այսուիտերև վասն
 քո խօսիցդ հաւարամք. զի մեզէ՛ն իսկ լուաք ՚ի դմանէ. և զհրեմք եթէ
 43 դա՛ է ճշմարտի Փրկիչ աշխարհաց: ⁴³ Եւ յեք երկուց աւուրց ել անփի
 44 և զնաց ՚ի Գալիլեա: ⁴⁴ Զի ինքն իսկ Յիսուս վկայեաց, եթէ մարգա- զԳ
 45 րէ յիւրում գաւառի պարփի ոչ ունի: ⁴⁵ Այլ յորժամ եկն նա ՚ի Գալիլեա,
 ընկալա՛ն զնա Գալիլեացիքն. զի տեսեալ ևս էր զամենայն նշանսն զոր
 46 արար յԵրուսաղէմ ՚ի փօսին. քանզի և նոքա՛ եկեալ էին ՚ի փօսն: ⁴⁶ Եկն
 դարձեալ ՚ի Կանա Գալիլեացոց՝ ուր արար զջուրն զինի. և անդ էր:

Թագաւորա՛զն մի, որոյ որդի նորա հիւանդ կայր ՚ի Կափառնաւում: ԺԲ
 47 ⁴⁷ Նա՛ իբրև լուաւ, եթէ Յիսուս եկեալ է ՚ի Նրէաստանէ ՚ի Գալիլեա, եկն
 առ նա, և աղաչէր զի իջցէ և բժշկեսցէ՛ զորդի նորա. քանզի մեղծ էր ՚ի
 48 մեռանել: ⁴⁸ Ասէ ցնա Յիսուս. Եթէ ոչ նշանս ինչ և արուեստս տեսանէք,
 49 ոչ հաւարայք: ⁴⁹ Ասէ ցնա թագաւորազն. Տէր՝ էջ մինչչև՛ մեռեալ իցէ մա-
 50 նուկն իմ: ⁵⁰ Ասէ ցնա Յիսուս. Երթ, որդին քո կենդանի՛ է: Եւ հաւարաց
 51 այրն բանին զոր ասաց նմա Յիսուս, և զնաց: ⁵¹ Եւ մինչդեռ իջանէր,
 ընդ առաջ եղևն նմա ծառայքն նորա. անփին ետուն՝ և ասեն, թէ
 52 մանուկն նորա կենդանի՛ է: ⁵² Նարցանէր ցնոսա վասն ժամուն՝ յորում
 ապաքինեաց. և ասեն ցնա. Երէկ յեթններորդ ժամու եթող զնա ջերմն:
 53 ⁵³ Գիւրաց հայրն նորա՝ թէ յայնմ ժամու՝ յորում ասացն ցնա Յիսուս՝ թէ
 54 որդին քո կենդանի է. և հաւարաց ինքն և ամենայն փուն իւր: ⁵⁴ Զ- ժԳ
 այս դարձեալ՝ երկրորդ նշան՝ արար Յիսուս՝ եկեալ ՚ի Նրէաստանէ ՚ի
 Գալիլեա:

5.2 ¹ Յեպ այսորիկ փօ՛ն էր Նրէից. և ել Յիսուս յԵրուսաղէմ: ² Եւ էր զէ
 յԵրուսաղէմ ՚ի Պրոքափիկէ աւագանին՝ որ կոչէր Եբրայեցերէն Բեթհեզդա,
 3 հի՛նգ սրահ: ³ Յորս անկեալ դնէր բազմութիւն յոյժ հիւանդաց, կուրաց
 4 կաղաց գօսացելոց, որ ակն ունէին ջրոցն յուզելոյ: ⁴ Եւ հրեշտակ Տե-
 առն ըստ ժամանակի իջանէր յաւագանն՝ և յուզէր զջուրսն. և որ նախ
 ՚ի շարժումն ջուրցն իջանէր՝ բժշկէր, ոչ ունելով նշան հիւանդութեան:

5 ⁵ Եւ անդ էր այր մի՝ որոյ երեսուն և ութ ամ էր ՚ի հիւանդութե- ժԳ
 6 ան իւրում: ⁶ Զնա իբրև ետես Յիսուս՝ զի անկեալ դնէր, և զհրաց թէ

37 *Ոմանք.* Յայսմիկ է բանն ճշ՛... որ սերմանէն: 38 *Բազումք.* Ննձել՝ զոր ոչ դուք վաստակեցէք: 39 *Ոմանք.* Իմ գործեալ է: 46 *Ոմանք միտակար ընթերցումն.* Եւ անդ էր թագաւորազն մի. այլ բազումք հաւանմայն մերումս զարթանեն: Ուր և ոմանք թագաւորազն միոյ որդի նորա հիւանդ: 47 *Ոմանք.* Եւ աղաչէր զնա. զի: 49 *Ոմանք.* Թագաւորազնն: 51 *Ոմանք.* Եթէ մանուկ նորա: 53 *Ոմանք.* Եւ ամենայն փունն իւր: 54 *Ոմանք.* Երկրորդ նշանս ա՛... ՚ի Գալիլիէ: 5. 2 *Ոմանք.* Ի Պրոքափիկէ: 3 *Ոմանք.* Զուրցն յուզելոց: 4 *Ի բազումս սրկարսի այս 4 համար.* *Եւ հրեշտակ Տեառն... նշան հիւանդութեան. և ՚ի սակաւուց անփի որք ունին հաւանմար մերումս՝ ոմանք ՚ի լուսանցս չակերտի նշանակեն զբանս: Ոսկան. Իջանէր յաւագանն, բժշկիւր. ոչ:

բազում ժամանակք են այնուհետք, ասէ ցնա. Կամին ողջ լինել: ⁷Պա- 7
 րասխանի եր նմա հիւանդն. Տէր՝ ոչ գոք ունիմ, թէ յորժամ ջորքն
 յուզիցին՝ արկցէ զիս յաւազանն. և մինչ ես դանդաղիմ, այլ ոք քան զիս
 յառաջագոյն իջանէ: ⁸Ասէ ցնա Յիսուս. Արի՛ ան՝ զմահիճս քո՛ և զնա՛: 8
⁹Եւ ողջացան այրն. և յարեալ, ան՝ զմահիճս իւր՝ և շրջէր. և էր շաբաթ ⁹
 յաւուրն յայնմիկ: ¹⁰Ասեն Նրեայքն ցրժշկեալն. Շաբաթ է, և ոչ էր ար-
 ժան առնուլ քեզ զմահիճս քո: ¹¹Պարասխանի եր նոցա՛ և ասէ. Որ ¹¹
 բժշկեացն զիս, նա՛ ասաց ցիս. Ան՝ զմահիճս քո և զնա՛: ¹²Նարցին ցնա՛ ¹²
 և ասեն. Ով է այրն որ ասացն ցքեզ. Ան՝ զմահիճս քո և շրջեանց՛: ¹³Եւ ¹³
 բժշկեալն ոչ զիւրէր թէ ով իցէ. քանզի Յիսուս խոյս եր վասն ամբոխին
 ՚ի փեղոջէ անփի: ¹⁴Յեր այտորիկ գրանէ զնա Յիսուս ՚ի փաճարին, ¹⁴
 և ասէ ցնա. Ահաւաղիկ ողջացար, մի՛ ևս մեղանչեր. զի մի՛ չար ևս
 ինչ լինիցի քեզ: ¹⁵Գնաց այրն՝ և պարստեաց Նրէիցն, եթէ Յիսուս էր՝ ¹⁵
 որ բժշկեացն զիս: ¹⁶Եւ վասն այնորիկ հալածէին զՅիսուս Նրեայք, զի ¹⁶
 զայն առնէր ՚ի շաբաթոյ: ¹⁷Եւ Յիսուս պարասխանի եր նոցա. Նայր իմ ¹⁷
 մինչև ցայժմ գործէ, և են գործեմ: ¹⁸Վասն այնորիկ առաւել խնդրէին ¹⁸
 Նրեայքն սպանանել զնա. զի ոչ միայն լուծանէր զշաբաթս, այլ և Նայր
 իւր կոչէր զԱստուած, և հաւասար առնէր զանձն Աստուծոյ:

ԺԴ/դկ

¹⁹Պարասխանի՛ եր Յիսուս և ասէ ցնոսա. Ամէն ամէն ասեն ձեզ. Ոչ ¹⁹
 կարէ Որդի մարդոյ առնել յանձնէ և ոչինչ, եթէ ոչ փեսանիցէ զՆայրն զի ¹⁹
 առնէ. զի գոր նայն առնէ, զնոյն և Որդի՛ն նմին նման գործէ: ²⁰Զի Նայր ²⁰
 սիրէ զՈրդի, և զամենայն ինչ ցուցանէ նմա՛՝ զոր ինքն առնէ: Եւ մեծա-
 մեծս ևս քան զսոյնս ցուցանէ նմա՛ զգործս, ընդ որ դո՛րք զարմանայք:
²¹Զի որպէս Նայր յարուցանէ զմեռեալս և կենդանի առնէ, նոյնպէս և ²¹
 Որդի՛ գորս կամի կենդանի առնէ: ²²Եւ ոչ եթէ Նայր դարի գոք՝ այլ զա- ²²
 մենայն դարաստանն եր Որդոյն իւրոյ. ²³զի ամենեքեան՝ պարուեսցեն ²³
 զՈրդի, որպէս պարուեն զՆայրն. որ ոչ պարուէ զՈրդին, ոչ պարուէ ²³
 զՆայր զառաքիչն նորա: ²⁴Ամէն ամէն ասեն ձեզ. զի որ զբանն իմ լսէ, և ²⁴
 հաւարայ այնմ որ առաքեացն զիս, ընդունի՛ զկեանսն յսփրեանականս. ²⁴
 և ՚ի դարաստանն ոչ մտնէ, այլ փոխեցաւ ՚ի մահուանէ՛ ՚ի կեանս: ²⁴
²⁵Ամէն ամէն ասեն ձեզ. զի զայ՛ ժամանակ՝ և արդէ՛ն իսկ է, յորժամ ²⁵
 մեռեալք լսիցեն ձայնի Որդոյն Աստուծոյ. և որք լսիցեն՝ կեցցեն: ²⁶Զի ²⁶
 որպէս Նայր ունի կեանս յանձին իւրում, նոյնպէս եր և Որդոյն ունել ²⁶
 կեանս յանձին իւրում: ²⁷Եւ իշխանութիւն եր նմա՛ դարաստանն առնել. ²⁷
 և զի Որդի մարդոյ է, ²⁸ընդ այն զի՛ զարմանայք, զի եկեցէ ժամանակ՝ ²⁸
 յորում ամենեքին որ ՚ի գերեզմանս կայցեն, լուիցեն ձայնի նորա, ²⁹և ²⁹
 եկեցցեն արարաքս. որոց զբարիս գործեալ իցէ՛ ՚ի յարութիւն կենաց, ²⁹
 և որոց զչար՛ արարեալ իցէ՛ ՚ի յարութիւն դարաստանաց: ³⁰Ոչ կարեմ ³⁰
 ես յանձնէ առնել՝ և ոչինչ, այլ որպէս լսեն՝ դարիմ, և դարաստանն իմ

7 Ունակք. Զորքն յուզիցեն. կամ՝ յուզին: 10 Ունակք. Է արժան քեզ առնուլ: 12 Ո-
 մակք. Որ ասաց ցքեզ: 14 Ունակք. Ահաւասիկ ողջա՞... զի մի չար ինչ լի՞: 20 Ունակք.
 Եւ մեծամեծ ևս քան զնոյնս ցու՞... ընդ որում դուք: 22 Ունակք. Դարաստանս եր
 Որդոյն իւրում: 24 Ունակք. Եւ հաւարայ յայն որ: 25 Ունակք. Եւ որ լսիցենն՝ կե՞:
 26 Ունակք. Նոյնպէս և եր Որդոյն: 29 Ունակք. Որոց բարիս... յարութիւն...արարեալ
 է: Ի բազումս պակասի. Արարեալ իցէ՛ ՚ի յար՞:

արդար է. զի ո՛չ խնդրեմ զկամս իմ, այլ զկանս այնորիկ՝ որ առաքեացն
 31, 32 զիս: ³¹ Եթէ են վկայեմ վասն իմ, վկայութիւն իմ չէ՝ ճշմարիտ: ³² Այլ է որ
 որ վկայէ վասն իմ. և դուք գիտէք եթէ ճշմարիտ է վկայութիւնն զոր
 33 վկայեաց վասն իմ: ³³ Դուք առաքեցէք առ Յովհաննէս, և վկայեաց
 34 ճշմարտութեանն: ³⁴ Այլ ես՝ ո՛չ եթէ՛ ՚ի մարդկանէ՛ առնում վկայութիւն,
 35 այլ զայս ասեմ զի դուք ապրեսցիք: ³⁵ Նա՛ էր ճրագն՝ որ լուցեալ էր
 և ծագեր. և դուք կամեցարուք ցնծալ առ ժամանակ մի՛ ՚ի յոյս նորա:
 36 ³⁶ Այլ ես ունիմ վկայութիւն մե՛ծ ևս քան զՅովհաննու. զգործսն՝ զոր
 եր ցիս Նայր՝ զի կարարեցից զնոսա, նոքի՛ն իսկ գործքն զոր գործեմ՝
 37 վկայեմ վասն իմ, եթէ Նայր առաքեաց զիս: ³⁷ Եւ որ առաքեացն զիս
 Նայր, նա՛ վկայեաց վասն իմ: Դուք ո՛չ զձայն նորա երբէք լուարուք. և
 38 ո՛չ զրեսիլ նորա րեսէք: ³⁸ Եւ ո՛չ զքան նորա ունիք՝ ՚ի ձեզ բնակեալ. զի
 39 զոր նա առաքեաց, դուք նմա ո՛չ հաւարայք: ³⁹ Քննեցէ՛ք զգիրս. զի դուք
 համարիք նոքօ՛ք ունել զկեանսն յաւիտեանականս. և նոքի՛ն իսկ են որ
 40 վկայեմ վասն իմ, որովք համարիքն ունել կեանս. ⁴⁰ և դուք ո՛չ կամիք
 41 զալ առ իս, զի զկեանսն ունիցիք: ⁴¹ Ես փառս ՚ի մարդկանէ ո՛չ առնում:
 42, 43 ⁴² Այլ գիտեմ զձեզ՝ զի զւէրն Աստուծոյ ո՛չ ունիք յանձինս: ⁴³ Ես եկի յա-
 նուն Նօր իմոյ, և ո՛չ ընդունիք զիս. եթէ այլ ոք եկեսցէ յի՛ր անուն, զնա՛
 44 ընդունիցիք: ⁴⁴ Զիսիդ կարէք դուք հաւարալ. զի փառս ՚ի միսեանց
 45 առնուք, և զփանս զառ ՚ի միոյն Աստուծոյ ո՛չ խնդրէք: ⁴⁵ Մի՛ համարիք
 եթէ ես չարախօս ինչ իցեմ զձէնչ առ Նօր. գոյ՛ որ չարախօս կայ զձէնչ՝
 46 Մովսէն. յոր դուքն յուսացեալ էք: ⁴⁶ Զի եթէ հաւարայիք դուք Մովսիսի,
 47 հաւարայիք արդէք և ինձ. զի նա վասն իմ իսկ գրեաց: ⁴⁷ Զի եթէ նորա
 գրոցն ո՛չ հաւարայք, զիսիդ իմոց բանիցս հաւարայցէք:

6 ¹ Յեք այսորիկ գնաց Յիսուս յայնկոյս ծովուն Գալիլեացոց Տիբերեայքս
 2 ² և զհեղ երթայր նորա ժողովուրդ բազում. զի րեսանէին զնշանսն՝
 3 զոր առնէր ՚ի վերայ հիւանդաց: ³ Ել՛ ՚ի լեառն Յիսուս, և անդ նստէր
 4 աշակերտօքն հանդերձ: ⁴ Եւ էր մերձ զափիկ փօսն Նրէից:

5 ⁵ Բարձ՝ ՚ի վեր զաչս իւր Յիսուս, և երես զի ժողովուրդ բազում
 գայր առ նա. ասէ ցՓիլիպպոս. Ուստի՞ զնեսցուք հաց՝ զի կերիցեն
 6 դոքա: ⁶ Զայս ասէր փորձելով զնա. այլ ինքն գիտէր զինչ առնելոց էր:
 7 ⁷ Պարասխանի եր նմա Փիլիպպոս. Երկերիւր դահեկանի հաց՝ չէ՛ դոցս
 8 բաական, թէպէր և իւրաքանչիւրոք սական ինչ առնուցու: ⁸ Ասէ ցնա
 9 մի յաշակերտացն նորա, Անդրէաս՝ եղբայր Սիմովնի՛ Վիմի. ⁹ Է՛ ասսը՝
 պարանեակ մի որ ունի հի՛նգ նկանակ զարեղէն՝ և երկուս ձկունս,
 10 այլ այն զի՛նչ է առ այդչափ մարդիկդ: ¹⁰ Ասէ Յիսուս. Բազմեսցուցէ՛ք
 զմարդիկդ: Եւ էր խոսք յոյժ ՚ի րեղուջն. և բազմեցան մարդիկն թուով

30 *Ունակք.* Առնել ՚ի յանձնէ... որպէս լսեմն, դա՛: **31** *Ոսկան.* Ես վկայեմ վասն
 անձին իմոյ: **32** *Ունակք.* Որ վկայեաց վասն: **34** *Ունակք.* Այլ զայս ասացի, զի:
42 *Ունակք.* Թէ զւէրն Աստուծոյ ոչ ունիք: **43** *Ունակք.* Ես իսկ եկի յանուն... ՚ի յիւր ա՛:
44 *Յոմանս պակասի.* Զառ ՚ի միոյն Աստուծոյ ոչ իմո՞: **46** *Յօրինակին պակասէր.*
 Զի նա վասն իմ իսկ: **47** *Ունակք.* Նորա գրոյն ոչ հաւա՛: **6. 1** *Ունակք.* Գայ Յիսուս
 յայնկոյս: **2** *Ունակք.* Եւ զհեղ երթային նորա ժո՛: **5** *Ոսկան.* Գնեսցուք հացս:
7 *Ունակք.* Պարասխանի եր Փիլիպպոս: **9** *Ունակք.* Նկանակս զարեղէնս... առ այդ
 չափ մարդիկ:

իբրև հի՛նգ հազար: ¹¹ Եւ ա՛ն զհացն Յիսուս, և գոհացա՛ւ. և բաշխեաց 11
բազմականացն. նոյնպէս և ՚ի ձկանցն որչափ և կամեցան: ¹² Եւ իբրև 12
յագեցան, ասէ ցաշակերպան. Ժողովեցէք զնշխարեալ կոտորոյք, զի մի՛
ինչ կորիցէ: ¹³ Ժողովեցին. և լցին երկոպասան սակառի զկոտորոցն՝ 13
ի հինգ զարեղէն նկանակէ՛ անրի, որ յաւելաւ ՚ի կերողացն: ¹⁴ Իսկ 14
մարդիկն՝ իբրև փեսին զնշանսն զոր արար, ասէին, թէ սա՛ է ճշմարիտ
դ՞ մարգարէն՝ որ գալոց էր յաշխարհ: ¹⁵ Յիսուս իբրև զփրաց եթէ գալոց 15
են յափշտակել զնա, զի արասցեն զնա թագաւոր, զնա՛ց դարձեալ ՚ի
լեռանն միայն:

ԺԶ ¹⁶ Եւ իբրև երեկոյ եղև, իջին աշակերպքն նորա ՚ի ծովեզրն: ¹⁷ Եւ 16, 17
մտնալ ՚ի նա՛ զնացին յայնկոյս ծովուն ՚ի Կափառնաւում. և իբրև
նսեմացաւ, և չև՛ ևս եկեալ էր առ նոսա Յիսուս. ¹⁸ և ծովն ՚ի սաս- 18
փիկ հողմոյ շնչելոյ յուզէր: ¹⁹ Եւ վարեալ իբրև ասպարէսս քսան և հինգ 19
կամ երեսուն, փեսանէին զՅիսուս՝ զի զայր ՚ի վերայ ծովուն՝ և մերձ
էր ՚ի նաւն, և զարհուրեցան յոյժ: ²⁰ Եւ նա՛ ասէ ցնոսա. Ես եմ՝ մի՛ 20
երկնցիք: ²¹ Եւ կամէին զնա ընդունել ՚ի նաւն. և վաղվաղակի՛ եհաս 21
դե նաւն յերկիրն յոր երթային: ²² Ի վաղիւ անդր ժողովուրդն որ կայր 22
յայն կոյս ծովուն. փեսանէր թէ այլ նաւ ոչ գոյր անդ բայց միայն ՚ի
միոյն՝ յոր մտին աշակերպքն Յիսուսի. և զի չէր մտնալ Յիսուս ընդ
աշակերպան իւր ՚ի նաւն. բայց միայն աշակերպքն նորա զնացին: ²³ Իբ- 23
րև այլ նաւք գային ՚ի Տիբերեայ մօտ յայն փեղի՛ ուր զհացն կերան:
²⁴ Իսկ իբրև երես ժողովուրդն եթէ Յիսուս ոչ է անդ՝ և ոչ աշակերպքն 24
նորա, առին նոքա զնաւսն, և եկին ՚ի Կափառնաւում խնդրել զՅիսուս:
²⁵ Եւ իբրև գրին զնա յայնկոյս ծովուն, ասեն ցնա. Ռաբբի՛ ե՛րբ եկիր 25
այսր: ²⁶ Պատասխանի եր նոցա Յիսուս՝ և ասէ. Ամէն ամէն ասեմ ձեզ. 26
խնդրէք դուք զիս, իբրև ոչ եթէ զի նշանս ինչ փեսէք, այլ զի կերայք
ի հացէ անրի՛ և յագեցարո՛ք: ²⁷ Երթայք գործեցէք մի՛ զկորստական 27
կերակուրն, այլ զկերակուրն որ մնայ ՚ի կեանսն յաւիտեանականս, զոր
Ռդդին մարդոյ փացէ՛ ձեզ. քանզի զնա Նայր կնքեաց Աստուած: ²⁸ Ա- 28
սեն ցնա. Զի՛նչ առնիցենք զի զգործսն Աստուծոյ գործեսցուք: ²⁹ Պա- 29
տասխանի եր Յիսուս՝ և ասէ ցնոսա. Այս է գործն Աստուծոյ, զի
հաւաքասցիք յայն, զոր առաքեացն նա: ³⁰ Ասեն ցնա. Զի՛նչ նշան 30
առնիցես, զի փեսցո՞ք և հաւաքասցուք, զի՛նչ գործիցես: ³¹ Նա՛րքն մեր 31
կերան զմանանայն յանապարի անդ, որպէս և գրեալ է. Նա՛ց երկնից
ե՛ր նոցա ուրել: ³² Ասէ ցնոսա Յիսուս. Ամէն ամէն ասեմ ձեզ. թէ 32
ոչ Մովսէս եր ձեզ զհացն յերկնից. այլ Նայրն իմ փացէ ձեզ զհացն
յերկնից զճշմարիտ: ³³ Զի հաց յԱստուծոյ է, որ իջանէն յերկնից՝ և 33

12 Ոսկան. Յաշակերպան իւր: 14 Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ. Որ գալոց է յաշ՛:
17 Բազումք. Ի նա՛ գային յայն կոյս: 19 Ունակք. Եւ վարէր իբրև ասպարէսս...
զՅիսուս զի զնայր ՚ի վերայ ծո՛... ՚ի նաւն՝ զարհուրե՛: 20 Ի բազումս պակասի.
Եւ նա ասէ: 21 Բազումք. Ընդունել զնա ՚ի նաւն: 22 Ունակք. Բայց միայն միոյն:
Ուր Ոսկան. Բաց ՚ի միոյն: 26 Ունակք. Խնդրէք զիս. իբր ոչ եթէ նշանս ինչ փե՛:
29 Ունակք. Յայն՝ որ առաքեացն զիս. և ունակք. զոր առաքեացն զնա: 30 Ունակք.
Զի՛նչ ինչ նշանս առնես... զինչ գործեսցես: 31 Ունակք. Նաց յերկնից եր: 32 Ունակք.
Եթէ ոչ Մով՛... փայ ձեզ զհացն:

34 կեանս փայ աշխարհի: ³⁴ Ասեն ցնա. Տեր՝ յամենայն ժամ փո՛ր մեզ
 35 զհացն զայն: ³⁵ Ասէ ցնոսա Յիսուս. Ես եմ հացն կենաց. որ գայ առ իս՝
 36 ո՛չ քաղցիցէ, և որ հաւաքայ յիս՝ ո՛չ երբէք ծարաւեսցի: ³⁶ Այլ ասացի ձեզ՝
 37 եթէ փեսէք զիս, և ո՛չ հաւաքայք: ³⁷ Ջամենայն զոր փայ ինձ Նայր, առ
 38 ին եկեսցէ. և որ զայ առ իս, ո՛չ հանից արտաքս: ³⁸ Ջի իջի՛ ես յերկնից,
 ո՛չ զի զկանս իմ արարից, այլ զկանս այնորիկ որ առաքեացն զիս: դԳ
 39 ³⁹ Այս են կամք Նոր ինոյ որ առաքեացն զիս. զի զամենայն զոր ե՛ր ցիս
 40 Նայր՝ ո՛չ կորուսից ՚ի նմանէ, այլ յարուցից զնա յաւուրն յերնում: ⁴⁰ Այս
 են կամք Նոր ինոյ. զի ամենայն որ փեսանիցէ զՈրդի՛ և հաւաքայցէ ՚ի
 նա, ընկալցի՛ զկեանսն յաւիտենականս. և ես՝ յարուցից զնա յաւուրն
 41 յերնում: ⁴¹ Տրփնջէին զնմանէ Նրեայքն, զի ասաց թէ ես եմ հացն իջեալ
 42 յերկնից. ⁴² և ասէին. Ո՛չ սա է որդին Յովսեփու, զորոյ մեք զիտեմք
 43 զհայրն. իսկ արդ՝ զհա՛րդ ասէ՛ եթէ ես յերկնից իջի: ⁴³ Պապասխանի
 44 եպ Յիսուս՝ և ասէ ցնոսա. Մի՛ քրթմնջէք ընդ միմեանս. ⁴⁴ ո՛չ որ կարէ
 զալ առ իս, եթէ ոչ Նայրն՝ որ զիս առաքեաց՝ ձգեսցէ զնա. և ես յարուցից
 45 զնա յաւուրն յերնում: ⁴⁵ Գրեալ է ՚ի մարգարէս. Եւ եղիցին ամենքեան
 ուսեալք յԱսպրուծոյ. ամենայն որ լսէ ՚ի Նորէ՛ և ուսանի՛ զայ առ իս:
 46 ⁴⁶ Իբրև ո՛չ եթէ զՆայր՝ ուրուք փեսեալ իցէ. եթէ ոչ որ է՛ն յԱսպրուծոյ,
 47 նա՛ եպես զՆայր: ⁴⁷ Ամէն ամէն ասեն ձեզ. զի որ հաւաքայ՝ ընդունի՛
 48, 49 զկեանսն յաւիտենականս: ⁴⁸ Ես եմ հացն կենաց: ⁴⁹ Նարքն ձեր կերան
 50 զմանանայն յանապարհին՝ և մեռան: ⁵⁰ Այս է հացն, որ յերկնիցն իջեալ
 51 է. զի որ ուրիցէ որ ՚ի սմանէ՛ մի՛ մեռանիցի: ⁵¹ Ես եմ հացն կենդանի,
 52 որ յերկնից իջեալ: ⁵² Եթէ որ ուրիցէ ՚ի հացէ յայսմանէ՛ կեցցէ՛ ՚ի յաւի-
 փեան. և հացն զոր ես փաց՝ մարմինն իմ է, զոր ես փաց վասն կենաց
 աշխարհի:

53 ⁵³ Մարտնչէին ընդ միմեանս Նրեայքն և ասէին. Ջիհարդ կարէ սա՛ ԺԷ
 54 փայ մեզ զմարմին իր յուրել: ⁵⁴ Ասէ ցնոսա Յիսուս. Ամէն ամէն ասեն
 ձեզ, եթէ ո՛չ կերիջիք զմարմին Որդոյ մարդոյ, և արբջիք զարիւն նորա,
 55 ո՛չ ունիք կեանս յանձինս: ⁵⁵ Որ ուրէ զմարմին իմ՝ և ըմպէ զարիւն իմ,
 ունի զկեանս յաւիտենականս. և ես՝ յարուցից զնա յաւուրն յերնում:
 56 ⁵⁶ Ջի մարմին իմ՝ ճշմարի՛ր կերակուր է, և արիւն իմ՝ ճշմարի՛ր ըմպելի է:
 57 ⁵⁷ Որ ուրէ զմարմին իմ, և ըմպէ զարիւն իմ, յիս բնակեսցէ, և ես ՚ի նմա՛:
 58 ⁵⁸ Որպէս առաքեաց զիս կենդանին Նայր, և ես կենդանի՛ եմ վասն Նոր.
 59 և որ ուրէն զիս՝ և նա՛ կեցցէ վասն իմ: ⁵⁹ Այս է հացն՝ որ յերկնից իջեալ.
 ո՛չ որպէս կերան հարքն ձեր զմանանայն՝ և մեռան. որ ուրէ զհացս
 60 զայս՝ կեցցէ՛ յաւիտեան: ⁶⁰ Ջայս ասաց ՚ի ժողովրդեանն՝ յուսուցանելն
 61 ՚ի Կափառնաում: ⁶¹ Եւ բազումք յաշակերտացն իբրև լուան՝ ասեն. Խիսկ

33 *Ոսկան.* Ջի հաց Ասպրուծոյ է: *Ոմանք.* Որ իջանէ յերկ՛: **34** *Յօրինակին.* Մեզ հացն զայն: **36** *Ոսկան.* Թէ փեսանէք զիս: **39** *Ոմանք.* Ջի ամենայն զոր եր ցիս... յերնումն: **40** *Ոսկան.* Որ փեսանէ զՈրդի և հաւաքայ ՚ի նա: **42** *Ոմանք յաւերտն.* Ո՛չ սա է Յիսուս՝ որդին Յով՛... զհայրն և զմայր: **46** *Ոմանք.* Իբր ոչ եթէ զՆայր... որ ենն: **47** *Ոսկան յաւերտ.* Որ հաւաքայ յիս՝ ընդունի: **50** *Ոմանք.* Որ յերկնից իջեալ. զի... մի՛ մեռցի: **52** *Ոսկան.* Կեցցէ յաւիտեան: **53** *Ոմանք.* Չմարմին իր ուրել: **58** *Օրինակ մի.* Եւ որ սիրէն զիս, և նա կեցցէ: **60** *Ոմանք.* Ջայս ասաց ժողովրդ՛:

Է բանդ այդ, ո՛վ կարէ լսել դմա: ⁶² Իբրև գիտաց Յիսուս յանձն իւր՝ 62
 եթէ քրտնաբերէ վասն այնորիկ աշակերտքն նորա, ասէ ցնոսա. Այդ՝ 63
 զայթազդեցուցանէ՞ զձեզ: ⁶³ Իսկ արդ՝ եթէ քրտնաբերէ զՈրդի մարդոյ՝ 63
 զի ելանիցէ՛ ուր էր զառաջինն: ⁶⁴ Նոզի՛ն է կենդանարար, մարմին՝ ինչ 64
 ոչ օգնէ. զբանն զոր ես խօսեցայ ընդ ձեզ՝ հոգի է և կեանք. ⁶⁵ այլ են 65
 ոմանք՝ ՚ի ձեռն՝ որ ոչ հաւարան: Քանզի գիտէր Յիսուս իսկզբանէ, ո՛վ
 են այնորիկ որ ոչն հաւարան, և ո՛վ այն է որ մարմնելոցն է զնա: Եւ
 ասէր. ⁶⁶ Վասն այնորիկ ասացի ձեզ՝ թէ ոչ ոք կարէ զալ առ իս, եթէ ոչ 66
 իցէ քրտնաբերէ ՚ի Նօրէ իմն: ⁶⁷ Յայնմանէ բազումք յաշակերտացն նորա 67
 չոգան յեքս, և ոչ ևս շրջին ընդ նմա: ⁶⁸ Ասէ Յիսուս ցերկոպասան՝ 68
 աշակերտսն. Մի՛թէ՛ և դո՛ւք կամիք երթալ: ⁶⁹ Պատասխանի եք նմա 69
 Միմովն Պենիքոս. Տէր՝ առ ո՛վ երթիցուք. բանս կենաց յալիւրենականաց
 ունիս. ⁷⁰ և մեք՝ հաւարացաք և ծանեաք՝ եթէ դո՛ւ ես Քրիստոսն Որդի 70
 Աստուծոյ: ⁷¹ Պատասխանի եք նոցա Յիսուս. Ոչ ես զձեզ գերկոպասանաք 71
 ընկրեցի, և միհ՝ ՚ի ձեռն սարանայ է: ⁷² Եւ ասէր զՄիմովնեան Յուդայէ՛ 72
 Սկարիովպացոյ. զի նա՛ իսկ՝ մարմնելոց էր զնա. և մի էր յերկոպասանիցն:

ԺԸ/դԷ

¹ Եւ յեք այսորիկ շրջէր Յիսուս ՚ի Գալիլեա. քանզի ոչ կամէր ՚ի 7
 Նրեաստանի շրջել, զի խնդրէին զնա Նրեայքն սպանանել: ² Եւ էր մերձ 2
 քուն Նրեից քաղաքաբարձաց: ³ Ասեն ցնա եղբարքն նորա. Գնա՛ 3
 աստի և երթ ՚ի Նրեաստան, զի և աշակերտքն քո քրտնաբերէ զգործսդ քո
 զոր գործես: ⁴ Չի ոչ ոք է որ ՚ի ծածուկ ինչ գործէ, և խնդրէ ինքն համար- 4
 ձակ լինել. եթէ զայդ գործես, յայտնեա՛ զանձն քո աշխարհի: ⁵ Քանզի և 5
 եղբարքն իսկ՝ չէին հաւարացեալ ՚ի նա: ⁶ Ասէ ցնոսա Յիսուս. Ժամա- 6
 նակ իմ չն՛ է հասեալ. բայց ձեր ժամանակ՝ յամենայն ժամու պատրանսք
 է: ⁷ Ոչ կարէ աշխարհ արել զձեզ. բայց զիս արեայ, զի ես վկայեմ 7
 վասն նորա՝ եթէ գործքն իւր չարութեան են: ⁸ Դո՛ւք երթայք ՚ի քունն 8
 յայն, ես ոչ երթամ՝ ՚ի քունն յայն. զի իմ ժամանակ՝ չն է լցեալ: ⁹ Զայն 9
 իբրև ասաց, ինքն մնաց անդէն ՚ի Գալիլեա: ¹⁰ Իբրև ելին եղբարքն նո- 10
 րա, ասա՛ և ի՛նքն ել ՚ի քունն՝ ոչ յայտնի, այլ իբրև ՚ի ծածուկ: ¹¹ Եւ 11
 Նրեայքն խնդրէին զնա ՚ի քունի անդ՝ և ասէին. Ո՛ր իցէ նա: ¹² Եւ 12
 քրտնաբերէր զնմանէ ՚ի ժողովուրդսն. կէսքն ասէին՝ թէ բարւոք է.
 այլք ասէին. Ոչ, այլ մոլորեցուցանէ՛ զժողովուրդն: ¹³ Եւ ոչ ոք համար- 13
 ձակ խօսէր զնմանէ վասն երկիւղին Նրեից: ¹⁴ Իբրև քունն ընդմիջեցաւ, 14
 ել Յիսուս ՚ի քունարն՝ և ուսուցանէր: ¹⁵ Զարմանային Նրեայքն և ասէ- 15
 ին. Զիհարդ զգիրս գիտէ սա, զի ուսեայ բնաւ չիք: ¹⁶ Պատասխանի եք 16
 նոցա Յիսուս՝ և ասէ. Ի՛նչ վարդապետութիւնս չէ՛ իմ, այլ այնորիկ որ
 առաքեացն զիս: ¹⁷ Եթէ ոք կամի զկամս նորա առնել, գիտացէ՛ վասն 17

61 *Ոսկան.* Իբրև լուսն՝ ասէին: 62 *Ոսկան.* Աշակերտքն իւր, ասէ: 64 *Ոմանք.*
 Զբանսն զոր ես խօ՛ս: 65 *Ոմանք.* Եւ ո՛վ է այն որ մարմնելոցն էր զնա: 66 *Ոմանք.*
 Տուեալ նմա ՚ի Նօրէ: 67 *Ոմանք.* Նորա՛ դարձան յեքս, և ոչ շր՛: 71 *Ոմանք.*
 Զերկոպասանդ ընկրեցի, և մինդ. *կամ՝* միին. *կամ՝* մի ՚ի ձեռն: 72 *Ոմանք.* Զի նա
 մարմնելոց: 7. 1 *Ոմանք.* Եւ յեք այնորիկ: *Ուր Ոսկան.* Յեք այսորիկ: 4 *Ոսկան.*
 Եւ խնդրէ զինքն համար՛: 7 *Ոմանք.* Աշխարհս արեալ զձեզ: 9 *Ոմանք.* Մնաց
 անդրէն ՚ի Գա՛: 10 *Ոմանք.* Եւ իբրև ելին եղբարքն, ասա: 11 *Ոմանք.* Ի քունն,
 և ասէին. Ուր իցէ սա: 12 *Ոմանք.* Այլքն ասէին... զժողովուրդսն:

վարդապետութեանս, յԱսարուծոյ իցէ արդեւք՝ եթէ են ինչ յանձնէ իմմէ
 18 խօսիմ: ¹⁸ Որ յանձնէ իւրմէ խօսի, փառս անձին իւրում խնդրէ. իսկ որ
 խնդրէ զփառս այնորիկ որ առաքեացն զնա՝ նա ճշմարիտ է, և ան-
 19 իրատութիւն ոչ գոյ ՚ի նմա: ¹⁹ Ոչ Մովսէն եպ ձեզ զօրէնսն, և ոչ որ ՚ի
 20 ձէնջ առնէ զօրէնսն. ²⁰ զի խնդրէք զիս սպանանել: Պարասխանի եպ
 21 ժողովուրդն՝ և ասէ. Ղև՛ գոյ ՚ի քեզ, ոկ խնդրէ զքեզ սպանանել: ²¹ Պա-
 րասխանի եպ նոցա Յիսուս՝ և ասէ. Գործ մի գործեցի, և ամենեքին
 22 զարմացեալ էք: ²² Վասն այնորիկ Մովսէս եպ ձեզ թլփապութիւն. զի
 ոչ եթէ ՚ի Մովսիսէ եր, այլ ՚ի հանրոց անրի. և ՚ի շաբաթօ թլփապէք
 23 զմարդ: ²³ Իսկ արդ՝ եթէ թլփապութիւն՝ առնու մարդ ՚ի շաբաթօ, զի մի՛
 օրէնքն Մովսիսի լուծցին. ընդ իս ցասուցեալ էք՝ զի ողջոյն իսկ մարդ
 24 բժշկեցի ՚ի շաբաթօ: ²⁴ Մի՛ ըստ ճշմարտութեան զիս, այլ ուղիղ զարաստան էք
 25 արարէք: ²⁵ Ասէին ոմանք յԵրուսաղեմացոց անրի. Ոչ նա է սա զոր
 26 խնդրէինն սպանանել. ²⁶ և անասիկ՝ յայտնապէս խօսի, և չասեն ինչ
 ընդ դմա. գուցէ՛ արդեւք և իշխանքն գիտացին՝ թէ սա՛ իցէ Քրիստոսն:
 27 ²⁷ Այլ՝ զսա գիտենք ուստի է. իսկ Քրիստոսն յորժամ գայցէ, ոչ որ գի-
 28 րէ ուստի՛ է: ²⁸ Աղաղակեաց Յիսուս ՚ի քանազանսն, ուսուցանէր՝ և ասէր.
 Եւ զին գիտէք, և ուստի են գիտէք. և յանձնէ իմմէ ոչ եմ եկեալ, այլ է
 29 ճշմարիտ որ առաքեացն զիս. զոր դուքն ոչ գիտէք: ²⁹ Ես գիտեն զնա.
 զի ՚ի նմանէ՛ իսկ եմ, և նա՛ առաքեաց զիս:
 30 ³⁰ Խնդրէին զնա ոմնել, և ել՛ ՚ի ձեռաց նոցա. և ոչ որ արկ ՚ի նա
 31 ձեռն, զի չն՛ էր հասեալ ժամ նորա: ³¹ Եւ բազումք ՚ի ժողովրդենէն
 հաւաքացին ՚ի նա, և ասէին. Քրիստոսն յորժամ գայցէ՝ մի՛թէ՛ ա-
 32 լելի՛ ինչ նշանս առնիցէ՛ քան զոր սայս առնէ: ³² Եւ լուսն փարիսեցիքն
 զարարունջ ժողովրդեանն զնմանէ. և առաքեցին քահանայապետքն և
 33 փարիսեցիքն սպասաւորս՝ զի կալցին զնա: ³³ Ասէ Յիսուս. Փոքր մնես
 ևս ժամանակ ընդ ձեզ եմ. և երթան առ այն՝ որ առաքեացն զիս:
 34 ³⁴ Խնդրիցէք զիս՝ և ոչ զքանիցէք. և ուր ենն երթամ՝ դուք ոչ կարէք
 35 զայ: ³⁵ Ասեն Նրեայքն ընդ միմեանս. Իսկ յո՛ երթայցէ դա՛ զի մեք ոչ
 զքանիցենք զդա. մի՛թէ՛ ՚ի սփիռս հեթանոսաց երթիցէ՛ և ուսուցանիցէ՛
 36 զհեթանոսս: ³⁶ Զի՛նչ է քանն այն զոր ասաց. Խնդրեցէք զիս՝ և ոչ
 37 զքանիցէք. և ուր ենն երթամ, դուք ոչ կարիցէք զայ: ³⁷ Ի վերջնում
 38 աւուր մեծի՛ քանն, կայր Յիսուս՝ աղաղակէր և ասէր. Եթէ որ ծարա-
 39 ւի իցէ, եկեացէ առ իս՝ և արբցէ: ³⁸ Որ հաւաքայ յիս՝ որպէս և ասեն
 40 էր Նոգի, քանզի Յիսուս չն՛ էր փառաւորեալ: ⁴⁰ Ոմանք ՚ի ժողովրդենէն

18 Ոմանք. Անձին իւրոյ խնդրէ: **20 Ոմանք.** Ո՛ խնդրէ զքեզ: **25 Ոմանք.** ՅԵրուսաղեմացոցն. Ոչ նա... զոր խնդրէին: **26 Ոմանք.** Եւ չասեն ինչ ընդ նա: **Ոմանք.** Եթէ սա է Քրիստոսն: **27 Ոմանք.** Ոչ որ գիտէ ուստի իցէ: **28 Ոմանք.** Եւ ուստի ենն գի՛... իմմէ չեն եկեալ: **30 Ոմանք.** Արկ ՚ի նա ձեռս: **31 Ոմանք.** Քան զորս այս արար: **32 Ոմանք.** Եւ առաքեն քահա՛: **33 Ոմանք.** Փոքր մի ևս ժա՛: **34 Ոմանք.** Խնդրէք զիս՝ և ոչ... և ուր ենն եմ, դուք ոչ: **35 Ոմանք.** Ասէին Նրեայքն... ՚ի սփիռս հեթանոսաց երթայցէ: **36 Ոմանք.** Խնդրիցէք զիս... դուք ոչ կարէք զայ: **38 Ոմանք.** Որպէս ասեն... բրիսիցեն ջր՛: **39 Ոմանք.** Վասն զի Յիսուս չն էր փա՛:

իբրև լսէին զբանս զայս, ասէին. Սա՛ է ճշմարիտ մարգարէն: ⁴¹ Այլքն 41
 ասէին. Սա՛ է Քրիստոսն: Իսկ կէսքն ասէին. Մի՛թէ՛ ՚ի Գալիլէե՛՞ զայլոց 42
 իցէ Քրիստոս: ⁴² Ո՛չ գիրք ասեն՝ եթէ՛ ՚ի զաւակէ Դաւթի, և ՚ի Բեթղահէմ 42
 զեղջէ՛ նոր Դաւիթն էր, զայոց է Քրիստոս: ⁴³ Եւ եղև հերձուած՝ ՚ի մէջ 43
 ժողովրդեանն վասն նորա: ⁴⁴ Եւ ոմանք ՚ի նոցանէ կամեցան ունել՝ զ- 44
 նա. այլ ո՛չ որ միտեաց ՚ի նա ձեռն: ⁴⁵ Եւ եկին անդրէն սպասաւորքն առ 45
 քահանայապետսն և փարիսեցիս. և ասէն սոքա ցնոսա. Ընդէր ո՛չ ածէք 46
 զնա այսր: ⁴⁶ Պարասխանի ետուն սպասաւորքն՝ և ասեն. Ո՛չ երբէք խո- 46
 սեցաւ մարդ, որպէս այրն այն: ⁴⁷ Պարասխանի ետուն փարիսեցիքն՝ և 47
 ասեն. Մի՛թէ՛ և դուք մոլորեցարո՞ք: ⁴⁸ Մի՛թէ՛ որ յիշխանացն հաւարաց 48
 ՚ի նա՛ կամ ՚ի փարիսեցոցն. ⁴⁹ այլ այն խաժամո՛ւժ ամբոխ՝ որ ո՛չ զիպէ 49
 զօրէնս, և նզովեալք են: ⁵⁰ Ասէ Նիկողեմնոս ցնոսա՝ որ եկեալն էր առ 50
 նա ՚ի զիշերին յառաջագոյն՝ և մի՛ էր ՚ի նոցանէ. ⁵¹ Մի՛թէ՛ օրէնքն մեր՝ 51
 դարի՞ն զմարդ՝ եթէ ոչ լսեն ինչ նա՛խ ՚ի նմանէ, կամ գիտեն զի՛նչ գործէ: 52
⁵² Պարասխանի ետուն նմա և ասեն. Մի՛թէ՛ և դո՛ւ ևս ՚ի Գալիլէե՛՞ իցես. 52
 քննեա՛ և րեն, զի մարգարէ՛ ՚ի Գալիլէե՛ ո՛չ յառնէ:

եղ ¹² Դարձեալ խօսեցաւ ընդ նոսա Յիսուս՝ և ասէ. Ես եմ լոյս աշ- **8**
 խարհի. որ զայ զկնի իմ՝ ընդ խաւար մի՛ զնասցէ. այլ ընկալցի՛ զլոյսն 13
 կենաց: ¹³ Ասեն ցնա փարիսեցիքն. Դու վասն անձի՛ն քոյ վկայես, և 13
 վկայութիւն քո չէ՛ ճշմարիտ: ¹⁴ Պարասխանի եր Յիսուս՝ և ասէ ցնոսա. 14
 Թէպէր և ես վկայեմ վասն անձին իմոյ՝ վկայութիւն իմ ճշմարիտ է. զի 15
 զիպէմ ուստի եկի՛ և յո՛՛ երթամ. բայց դուք ո՛չ զիպէք ուստի գամ՝ կամ 15, 16
 յո՛՛ երթամ: ¹⁵ Դուք ըստ մարմնոյ դարիք. ես ո՛չ դարիմ և ո՛չ զոք. ¹⁶ թէ- 15, 16
 պէր և դարիմ ևս զոք՝ դարաստրանն իմ ճշմարիտ է. զի չեմ միայն, 17
 այլ ես՝ և որ առաքեացն զիս Նայր: ¹⁷ Եւ յօրէնսն իսկ ձեր գրեալ է, 17
 թէ երկուց մարդոց վկայութիւն ճշմարիտ է: ¹⁸ Ես եմ որ վկայեմ վասն 18
 իմ. և վկայէ վասն իմ որ առաքեացն զիս Նայր: ¹⁹ Ասէին ցնա. Ո՛ր է 19
 Նայր քո: Պարասխանի եր Յիսուս՝ և ասէ ցնոսա. Ո՛չ զիս զիպէք՝ և 20
 ո՛չ զՆայրն իմ. եթէ զիս զիպէիք՝ և զՆայրն իմ թերևս զիպէիք: ²⁰ Զայս 20
 բանս խօսեցաւ Յիսուս ընդ նոսա ՚ի քան զանձին, յորժամ ուսուցանէր

43 Ոսկան. Ի ժողովրդեանն վասն նորա: **44 Ոմանք.** Ո՛չ որ արկ ՚ի նա ձեռս: **45 Ոմանք.** Եւ առ փարիսեց՛: **46 Ոմանք.** Ո՛չ երբէք այնպէս խօսեցաւ: **48 Ոմանք.** Յիշխանացն որ հաւա՛: **49 Յոմնանս սրկականի.** Այն խաժամուժ ամբոխ. և ոմանք միտեար գրեն. խաժամուժամբոխ, որ ոչ զիպեն: **50 Ոմանք.** Առ նա զիշերին յառա՛: **51 Ոմանք.** Նախ ինչ ՚ի նմանէ: **52 Ոսկան.** Եւ դու ևս Գալիլէացի իցես: Ի յերևտուն գրչագիր օրինակաց մերոց՝ իբր հինգ միայն նորագոյնք՝ ասարէն յեր 52 համարոյ՝ ըստ Լաւրինականին յանկեալ համար 53. *Գնացիս իրաքան՛. շարունակեալ դենն զպարմութիւն շնացեալ կնոջն: Իսկ մնացելն առհասարակ համաձայն մերուն օրինակի՛ ՚ի վախճան Յովիաննու Աւերարարսիս որոյն կարգեն, որպէս և մեր եղաք: Բաց ՚ի վեցից հնագոյն օրինակաց՝ որք աստ և անդ իսպառ զանց առնեն զնովսա. որպէս և գրչագիր ձաշոքք ՚ի կարգի անդ յինանց աւերարարացն զընթերցումս հինգերորդ երեքշաբթի յայս բան ասարդեն՝ ՚ի Գալիլէե ոչ յառնէ. և թողեալ զնոյն՝ զընթերցումս չորեքշաբթի սկսանին՝ Դարձեալ խօսեցաւ Յիսուս: Ուր Թաղեոսեան ձաշոցին րպագրութիւնն՝ թերևս առեալ յՈսկանայ եմոյժ յայն ընթերցումս: **8. 13 Ոմանք.** Ո՛չ է ճշմարիտ: **14 Ոմանք.** Եւ ես վկայեմ վասն իմ, վկ՛... ոչ զիպէք ուստի եկի, և յո՛: **15 Ոմանք.** Ես ոչ ըստ մարմնոյ դարիմ և ոչ զոք: **19 Ոմանք.** Ասեն ցնա. Ո՛ր է... ո՛չ զիս զիպէք, և զՆայրն թերևս զիպէք:

21 'ի փաճարի անդ. և ոչ ոք կալաւ զնա, զի չև՛ ևս հասեալ էր ժան՝ նո-
 22 րա: ²¹ Ասէ դարձեալ ցնոսա Յիսուս. Ես երթամ, և խնդրիցէք զիս. և 'ի եւ
 23 մեղս ձեր մեռանիցիք. զի ուր եսն երթամ, դուք ոչ կարէք գալ: ²² Ասէին
 24 Նրեայքն. Մի՞թէ՛ զհարովին երթայցէ, զի ասէ՛ թէ ուր եսն երթամ դուք
 25 ոչ կարէք գալ: ²³ Եւ ասէ ցնոսա. Դուք՝ 'ի ներքուստ աստի էք, և ես՝ 'ի
 26 վերուստ անտի եմ. դուք՝ յաշխարհէ՛ աստի էք, ես՝ չեմ յայսմ աշխարհէ:
 27 ²⁴ Բայց ասացի ձեզ՝ թէ 'ի մեղս ձեր մեռանիցիք. զի թէ ոչ հաւաքայցէք
 28 թէ ես եմ, մեռանիցիք 'ի մեղս ձեր: ²⁵ Ասեն ցնա. Դու ո՞վ ես: Ասէ ցնոսա
 29 Յիսուս. Նախ՛ զի և խօսիմս իսկ ընդ՝ ձեզ: ²⁶ Բազում ինչ ունիմ վասն ձեր
 30 խօսելի և դարելի. այլ որ առաքեացն զիս՝ ճշմարիտ է. և ես գոր լուայն
 31 'ի նմանէ՛ զայն խօսիմ յաշխարհի: ²⁷ Եւ ոչ զհրացին՝ թէ զՏօրէ ա- եզ
 32 սէր ցնոսա: ²⁸ Ասէ ցնոսա Յիսուս. Յորժամ բարձրացուցանիցէք զՈրդի
 33 մարդոյ, յայնժամ զհրաւջիք՝ թէ ես եմ. և յանձնէ իմմէ ինչ ոչ առնեմ,
 34 այլ որպէս ուսոյց զիս Նայրն իմ, զայն խօսիմ: ²⁹ Եւ որ առաքեացն զիս՝
 35 ընդ իս է. ոչ էթող զիս միայն, զի ես զհաճոյս նորա առնեմ հանա-
 36 պագ: ³⁰ Իբրև զայս խօսեցաւ, բազումք հաւաքացին 'ի նա: ³¹ Եւ ասէի եզ
 32 ճշմարիտ աշակերտք իմ էք. ³² և ծանիցիք զճշմարտութիւնն, և ճշմար-
 33 տութիւնն ազարեցեցէ՛ զձեզ: ³³ Պապասխանի ետուն նմա՛ և ասեն. Զա-
 34 ւակ Աբրահամոն եմք, և ոչ ումէք երբէք ծառայեցաք. զիա՞րդ ասես եթէ
 35 ազայք լինիցիք: ³⁴ Պապասխանի ետ նոցա Յիսուս. Ամեն ամէն ասեմ
 36 ձեզ. թէ ամենայն որ առնէ զմեղս՝ ծառայ է մեղաց: ³⁵ Եւ ծառայն՝ ոչ
 37 յախտեան կայ 'ի փան, իսկ որդին 'ի յախտեան կայ: ³⁶ Իսկ արդ՝ եթէ
 38 Որդին զձեզ ազարեցուցէ, ճշմարիտ ազարք լինիցիք: ³⁷ Գիտեմ զի
 39 զաւակ Աբրահամու էք. այլ խնդրէք սպանանել զիս. զի բանին իմոյ չիք
 40 փրկի 'ի ձեզ: ³⁸ Ես՝ գոր փեսի առ Տօր իմում՝ խօսիմ. և դուք՝ գոր լուաք
 41 'ի Տօրէն ձերմէ՛ առնէք: ³⁹ Պապասխանի ետուն նմա՛ և ասեն. Նայր մեր՝
 42 Աբրահամ է: Ասէ ցնոսա Յիսուս. Եթէ որդիք Աբրահամոն էիք՝ զգործսն
 43 Աբրահամու գործէիք: ⁴⁰ Այլ այժմիկ խնդրէք սպանանել զիս. զայր մի
 44 որ ձեզ զճշմարտութիւնն խօսեցայ՝ գոր լուայ 'ի Տօրէ իմմէ. զայդ՝ Աբ-
 45 րահամ ոչ արար: ⁴¹ Դուք առնէք զգործս հօրն ձերոյ: Ասեն ցնա. Մեր 'ի
 46 պոռնկութենէ չեմք ծնեալ. մի է Նայր մեր, Աստուած: ⁴² Ասէ ցնոսա Յի-
 47 սուս. Եթէ Աստուած էր Նայր ձեր, սիրէիք արդեւք զիս, զի ես յԱստուծոյ
 48 ելի՛ և եկի. և ոչ եթէ յանձնէ՛ ինչ եկի, այլ նա՛ առաքեաց զիս: ⁴³ Ընդէ՛ի
 49 զիսոսս իմ ոչ զհրէք դուք. վասն զի ոչ կարէք լսել զբա՛նն իմ: ⁴⁴ Դուք՝
 50 'ի հօրէ 'ի Սապանայէ՛ էք, և զցանկութիւնս հօրն ձերոյ կամիք առնել.

20 Ի բազումս պակասի. Խօսեցաւ Յիսուս ընդ նոսա 'ի փան զան': *Օրինակ*
մի. Ի փան զանձանակին: **21** *Ոմանք.* Մեռանիցիք: **22** *Ոմանք.* Ասեն Նրեայքն:
23 *Ոմանք.* Եւ ես չեմ յաշխարհէ: **24** *Ոմանք.* Ձեր մեռանիցիք... մեռանիցիք 'ի մեղս
 ձեր: **25** *Ոմանք.* Դու ո՞ ես: **26** *Օրինակ մի.* Զայն խօսիմ յաշխարհէս: **28** *Ոմանք.*
 Ինչ ոչ խօսիմ. այլ: **31** *Ոմանք.* Ի բանին իմում: **33** *Ոմանք.* Պապասխանի ետուն
 նմա Նրեայքն և ասեն... թէ ազար լինիցիք: **35** *Ոմանք.* Որդին յախտեան կայ 'ի
 փանն: **37** *Ոմանք.* Ձի բանին իմում չիք: **38** *Ոմանք.* Առ 'ի Տօր իմում... առ 'ի Տօրէն
 ձերմէ: *Բազումք.* Զոր լուարուք 'ի Տօրէն: **40** *Ոսկան.* Այլ այժմ խնդրէք: *Յոմանս*
պակասի. Սպանանել զիս՝ զայր մի: **43** *Ոմանք.* Վասն զի ոչ կամիք լսել:

զի նա մարդասպան էր իսկզբանէ, և ՚ի ճշմարտութեան ո՛չ եկաց. զի ո՛չ գոյ ճշմարտութիւն ՚ի նմա. յորժամ խօսիցի՛ սուրբ՝ յիւրո՛ց անպի խօսի. զի սուրբ է և հայր նորա: ⁴⁵ Իսկ ես՝ զի զճշմարտութիւն խօսիմ, ⁴⁵ ո՛չ հաւարայք ինձ: ⁴⁶ Ո՛ր որ ՚ի ձէնջ յանդիմանեսցէ զիս վասն մեղաց. ⁴⁶ եթէ զճշմարիտն ասեն, ընդէր ո՛չ հաւարայք ինձ: ⁴⁷ Որ է՛ն յԱսարուծոյ, ⁴⁷ զբանս Ասարուծոյ լսէ. և դուք վասն այնորիկ ո՛չ լսէք, զի չէք յԱսարուծոյ: ⁴⁸ Պարասխանի եպրուն Նրեայքն՝ և ասեն ցնա. Ո՛չ բարութք ասեմք մեք՝ ⁴⁸ եթէ Սամարացի ես դու, և դև՛ գոյ ՚ի քեզ: ⁴⁹ Պարասխանի եպ Յիսուս՝ ⁴⁹ և ասէ. Յիս դև՛ ո՛չ գոյ. այլ պարունէմ զՆայր իմ, և դուք՝ անարգէք զիս: ⁵⁰ Ես՝ ո՛չ խնդրեմ զփառնս իմ. է՛ որ խնդրէն՝ և դարբի: ⁵¹ Ամէն ամէն ^{50, 51} ասեն ձեզ. Եթէ որք զբանն իմ պահեսցէ, զմահ մի՛ րեսցէ ՚ի յաիպեան: ⁵² Ասեն ցնա Նրեայքն. Արդ՝ զհրացայք թէ՛ դև՛ գոյ ՚ի քեզ. Աբրահամ ⁵² մեռաւ և մարգարէքն, և դու ասես. Եթէ որք զբանն իմ պահեսցէ, մի՛ ⁵³ ճաշակեսցէ զմահ ՚ի յաիպեան: ⁵³ Միթէ՛ դու մե՛ծ ինչ որ իցես քան զհայրն մեր Աբրահամ որ մեռաւ, և մարգարէքն մեռան. արդ՝ դու զով առնես զքեզ: ⁵⁴ Պարասխանի եպ Յիսուս. Եթէ ես փառաւորեմ զանձն ⁵⁴ իմ, փառքն իմ՝ ո՛չինչ են. է՛ Նայր որ փառաւորէ զիս, զորմէ՛ դուքն ասէք՝ թէ Ասարուած մեր է. ⁵⁵ և ո՛չ ճանաչէք զնա: Բայց ես զհրենմ զնա. և թէ ⁵⁵ ասեն, թէ ո՛չ զհրեմ զնա, ձեզ նման սուրբ լինիմ. այլ զհրենմ զնա, և զբան նորա պահեն: ⁵⁶ Աբրահամ հայր ձեր ցանկացաւ րեսանել զօր ⁵⁶ իմ, երեսն՝ և ուրախ եղև: ⁵⁷ Ասեն ցնա Նրեայքն. Յիսուն ամ չև՛ ևս ⁵⁷ է քո, և զԱբրահամ րեսենի: ⁵⁸ Ասէ ցնոսա Յիսուս. Ամէն ամէն ասեն ⁵⁸ ձեզ. յառաջ քան զլինելն Աբրահամու եմ ես: ⁵⁹ Վէնս առին Նրեայքն, ⁵⁹ զի արկցեն ՚ի վերայ նորա. և Յիսուս խոյս եպ՝ և ել զնաց՝ ՚ի րաճարէ անպի:

Ի/Ետ ¹ Եւ մինչդեռ անցանէր, երես այր մի կոյր ՚ի ծնէ. ² և հարցին ցնա **9, 2** աշակերտքն նորա՝ և ասեն. Ռաբբի՛ ո՛յր վնաս է, սորա՛ թէ հօր և մօր իւրոյ՝ զի կոյր ծնաւ: ³ Պարասխանի եպ Յիսուս. Ո՛չ դորա՛ վնաս է, և ո՛չ ³ հօր և մօր իւրոյ. այլ զի յայրնի՛ լիցին գործքն Ասարուծոյ ՚ի դնա: ⁴ Եւ ⁴ ինձ պարբ է՝ գործել զգործս այնորիկ որ առաքեացն զիս՝ մինչ աւուր կայ. զայ՛ զիշեր՝ յորժամ ո՛չ որ կարէ գործել: ⁵ Մինչդեռ յաշխարհի եմ, ⁵ լոյս եմ աշխարհի: ⁶ Զայս իբրև ասաց, եթուք ՚ի գեպին՝ և արար կան ՚ի ⁶ թքոյն, և ծեփեաց զկան ՚ի վերայ աչաց կուրին. ⁷ և ասէ ցնա. Երթ լուա՛ ⁷ յաւազանին Սիլովամայ. որ թարգմանի՛ Առաքեալ. չոգաւ լուացաւ, եկն

44 Ոմանք. Ի՛ Նօրէ Սաքանայէ էք, և ցանկութիւն... և ՚ի ճշմարտութիւն ոչ եկաց... զի յորժամ խօսեսցի սուրբ... հայրն նորա: **45** Ոմանք. Ես զճշմարտութիւնն խօսիմ: **46** Ի յու՛. Ո՛ ՚ի ձէնջ յանդիմանէ զիս վասն. *համաձայն բազմաց ՚ի քնար՛: Ոսկան.* Եթէ զճշմարտութիւն ասեն ձեզ՝ ընդէր ոչ: **47** *Յօրինակին պակասէր. Եւ դուք:* **48** *Յօրինակին պակասէր.* Ասեմք մեք՛ եթէ: **49** *Օրինակ մի.* Եւ դուք անարգէք զնա: **51** Ոմանք. Զի որ զբանն իմ պա՛... մի՛ րեսցէ յաիպեան: **52** Ոմանք. Զմահ մի՛ ճաշակեսցէ յաիպեան: **53** *Յօրինակին պակասէր.* Արդ դու: Ոմանք. Զո՛ առնես զքեզ: **55** Ոմանք. Եւ եթէ ասեն... զբանն նորա: **57** Ոմանք. Ամ չև՛ է քո: Ուր օրինակ մի. Զև ևս է լցեալ քո, և զԱբրա՛: **58** Ոմանք. Զլինել Աբրահա՛: **59** Ի բազումս պակասի. Վէնս առին Նրեայքն զի: **9, 2** *Բազումք.* Զի կոյր ծնցի: **3** Ոմանք. Յայրնի լինիցին: **4** Ոսկան. Մինչ օր կայ: Ոմանք. Յորում ոչ որ կարէ գոր՛:

8 և րեսանէր: ⁸Իսկ դրացիքն՝ և որոց րեսեալն էր զնա յառաջագոյն՝ թէ մուրացիկ էր, ասէին. Ոչ սա էր որ նսպէրն և մուրանայր: Կէսքն ասէին.
 9 Նա՛ է: ⁹Այլքն ասէին. Ոչ. այլ նման է նմա: Եւ ինքն ասէր՝ թէ են եմ:
 10, 11 ¹⁰Ասեն ցնա. Իսկ զհախոյն բացան աչք քո: ¹¹Նա՛ եր պարասխանի. Այր մի՛ որում Յիսուսն ասեն, կան արար՝ և ծեփեաց զաչս իմ, և ասէ ցիս.
 12 Երթ ՚ի Սիլովամ՝ և լուա՛. չոգայ լուացայ՝ և րեսանեն: ¹²Ասեն ցնա.
 13 Ո՛ր է նա: Ասէ ցնոսա. Ոչ գիպեն: ¹³Ածին առ փարիսեցիսն զնա, որ
 14 երբեմն կոյրն էր: ¹⁴Եւ էր շաբաթ՝ յորժամ զկանն արար Յիսուս. և երաց
 15 զաչս կուրիին: ¹⁵Դարձեալ հարցանէին զնա և փարիսեցիքն, թէ զհախոյն
 րեսանես: Եւ նա՛ ասէ ցնոսա. Կան եղ ՚ի վերայ աչաց իմոց, և լուացայ՝
 16 և րեսանեն: ¹⁶Ասեն ոմանք ՚ի փարիսեցուցն. Ոչ է այրն այն յԱսպուծոյ,
 զի զշաբաթս ոչ պահէ: Կէսքն ասէին. Իսկ զհախոյն կարէ մարդ մեղաւոր՝
 17 այսպիսի նշանս առնել: Եւ էին հերձուածք ՚ի մէջ նոցա: ¹⁷Ասեն դարձեալ
 ցկոյրն. Դու զի՛ ասես վասն նորա՛ զի երաց զաչս քո: Եւ նա
 18 ասէ թէ մարգարէ՛ է: ¹⁸Եւ ոչ հաւարային Նրէայքն զնմանէ՛ թէ կոյր էր՝
 19 և բացաւ, մինչև կոչեցին զձնօղս բացելոյն. ¹⁹հարցին ցնոսա և ասեն.
 Սա՛ է որդին ձեր, զորմէ դուքն ասէիք եթէ կոյր ծնաւ. արդ՝ զհախոյն
 20 րեսանէ: ²⁰Պարասխանի եպուն ծնօղքն նորա՛ և ասեն. Գիպենք զի
 21 սա՛ է որդին մեր, և զի կոյր ծնաւ. ²¹բայց զհախոյն այժմոյ րեսանէ, ոչ
 զիպենք. կամ թէ՛ ո՛վ երաց զաչս դորա, մեք ոչ գիպենք. ցոա՛ իսկ
 22 հարցէք, ինքնին ՚ի չափ հասեալ է, ինքն իսկ խօսեացի վասն իր: ²²Զայս
 ասացին ծնօղքն նորա, զի երկնչէին ՚ի Նրէիցն. քանզի ո՛վսպ եղեալ
 էր Նրէից, եթէ որ խոստովանեսցէ զնա Զրիսպոս՝ ՚ի բաց կացցէ ՚ի
 23 ժողովրդենէն: ²³Վասն այնորիկ ասացին ծնօղքն նորա, թէ ինքնին ՚ի
 24 չափ հասեալ է՝ ցնա՛ իսկ հարցէք: ²⁴Դարձեալ կրկին՝ անգամ կոչեցին
 զայրն որ կոյրն էր, և ասեն ցնա. Տո՛ր փառս Ասպուծոյ, մեք գիպենք
 25 զի այրն այն մեղաւոր է: ²⁵Եւ նա՛ ասէ. Թէ մեղաւոր իցէ՛ ես ոչ գիպեն.
 26 Բայց զայս գիպեն, զի կոյր էի՛ և արդ րեսանեն: ²⁶Դարձեալ՝ ասեն
 27 ցնա. Զի՛նչ արար քեզ. զհախոյն երաց զաչս քո: ²⁷Պարասխանի եր
 նոցա. Այժմ ասացի ձեզ՝ և ոչ լուարուք, զի՛ կամիք միսսանգամ լսել.
 28 մի՛թէ՛ և դուք կամիք աշակերպել նմա: ²⁸Նոքա հայիոյէին զնա՛ և ասէ-
 29 ին. Դո՛ւ լիչիր նորա աշակերպ. մեք՝ Մովսիսի աշակերպք ենք: ²⁹Մեք
 գիպենք՝ զի ընդ Մովսիսի՛ խօսեցաւ Ասպուած. զսա՛ ոչ գիպենք ուստի՛
 30 է: ³⁰Պարասխանի եր այրն՝ և ասէ ցնոսա. Այդ իսկ են սքանչելիք. զի
 31 դուք ոչ գիպէք ուստի՛ իցէ, և զիմ զաչս երաց: ³¹Գիպենք զի Ասպուած՝
 մեղաւորաց ոչ լսէ. բայց թէ ասպուածապաշտ որ իցէ, և զկամս նո-
 32 րա առնիցէ, նմա՛ լսէ: ³²Ի՛ յաւիպենից որ ոչ լուա՛ւ եթէ երաց որ զաչս
 33 կուրի ՚ի ծնէ՛ կոյր ծնելոյ: ³³Եթէ ոչ յԱսպուծոյ էր այրն այն, ոչ կարէր

7 *Ոմանք.* Յաազանին Սելովմայ: 8 *Ոմանք.* Ոչ սա է որ նա՛. և *ոմանք.* Ոչ սա էր նա որ: 11 *Ոմանք.* Յիսուսն ասէին: 15 *Ոմանք.* Նարցանէին ցնա փարիսեցիքն: 18 *Ոմանք.* Եւ ոչ հաւարացին Նր՛: 20 *Ոմանք.* Պարասխանի եպուն նոցա ծն՛: 21 *Ոմանք.* Այժմ րեսանէ... ո՛ւ երաց զաչս... ինք իսկ խօ՛: 22 *Ոմանք.* Խոստովանեացի զնա: 25 *Ոմանք.* Թէ մեղաւոր է՛ ես: 29 *Ոմանք.* Ուստի իցէ: 30 *Ոմանք.* Ուստի է, և զիմ զա՛: 31 *Ոմանք.* Գիպեն զի Ասպուած... բայց եթէ: 32 *Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ.* Ի՛ ծնէ կոյր ծնիցելոյ:

ամենի ինչ: ³⁴Պապասխանի երուն՝ և ասեն ցնա. 'Ի մեղս իսկ ծնեալ 34
 ես ամեննին, և դու վարդապե՛ր լինիս մեր: Եւ հանին զնա արքաքս:
³⁵Լուան Յիսուս եթէ հանին զնա արքաքս, և իբրև եգիպ զնա՝ ասէ ցնա. 35
 'Դու՛ հաւաքան յորդի Ասրուծոյ: ³⁶Նա պապասխանի եպ՝ և ասէ. Տէր 36
 ո՛վ է՝ զի հաւաքացից 'ի նա: ³⁷Ասէ ցնա Յիսուս. Եւ քեսեր զնա, և որ 37
 խօսիդ ընդ քեզ՝ նա՛ է: ³⁸Եւ նա ասէ. Նաւաքան Տէր: Եւ երկիր եպագ 38
 նաւ: ³⁹Եւ ասէ Յիսուս. 'Ի դապասպանս եկի յաշխարիս յայս, զի որ 39
 ոչն քեսանեն՝ քեսցեն, և որք քեսանենն՝ կորացցին: ⁴⁰Լուան ոմանք 40
 'ի փարիսեցոցն՝ որք ընդ նմա էին, և ասեն ցնա. Մի՛թէ՛ և մե՛ք կոյրք 41
 իցենք: ⁴¹Ասէ ցնոսա Յիսուս. Եթէ կոյրք էիք՝ ոչ էր ձեր մեղ. բայց արդ 41
 ասէք՝ թէ քեսանենք, և մեղքն ձեր 'ի ձեզ հասարարեալ են:

¹Ամէն ամէն ասեն՝ ձեզ. Որ ոչ մտանէ ընդ դուռն 'ի գաւիթ ոչխարացն, **10**
 այլ ընդ այլ ելանէ, նա՛ գոր է, և աւագա՛կ: ²Իսկ որ մտանէ ընդ դուռն, 2
 հովին է ոչխարաց: ³Նմա դռնապանն բանայ, և ոչխարքն ձայնի նորա 3
 լսեն. և զիւր ոչխարսն կոչէ յանուանէ, և հանէ զնոսա: ⁴Եւ յորժամ 4
 զիւրն զամենայն հանիցէ, առաջի նոցա երթայ, և ոչխարքն զհե՛ր նորա
 երթան, զի ճանաչեն զձայն նորա: ⁵Զօրարի զհեր ոչ երթիցեն, այլ 5
 փախիցեն 'ի նմանէ, զի ոչ ճանաչեն զձայն օրարաց: ⁶Զայս առակ՝ 6
 ասաց նոցա՛ Յիսուս, և նոքա ոչ զիւրեին՝ թէ զինչ էր որ խօսէրն ընդ
 նոսա: ⁷Դարձեալ՝ ասէ ցնոսա Յիսուս. Ամէն ամէն ասեն՝ ձեզ, զի են 7
 են դուռն ոչխարաց: ⁸Ամենեքեան որ յառաջ քան զիս եկին, գորք էին 8
 և աւագակք. այլ ոչ լուան նոցա ոչխարքն: ⁹Ես են դուռն. ընդ իս թէ 9
 ոք մտանիցէ, կեցցէ՛. մտցէ, և ելցէ, և ճարակ գտցէ: ¹⁰Գող ոչ գայ՝ եթէ 10
 ոչ զի գողացի՛ և սպանցէ՛ և կորուսցէ. ես եկի զի զկեսնս ունիցին, և
 առաւել ևս ունիցին:

ԻԱ/զբ ¹¹Են են հովին քաջ. հովի քաջ զանձն իւր դնէ՛ 'ի վերայ ոչխարաց: 11
¹²Իսկ վարձկանն որ ոչ է հովիւ, որոյ ոչ իւր են ոչխարքն, իբրև քեսանէ 12
 զգայլն զի գայ, թողու զոչխարսն և փախցի՛. և գայլն յափշտակէ՛ զնոսա
 և ցրուէ. ¹³քանզի վարձկան է, և չէ՛ փոյթ նմա վասն ոչխարացն: ¹⁴Են 13, 14
 են հովին քաջ. և ճանաչեմ զիմսն, և ճանաչիմ յիմոցն: ¹⁵Որպէս զիւր 15
 զիս Նայր, զիւրն և ես զՆայրն. և զանձն իմ դնեմ 'ի վերայ ոչխարաց:
¹⁶Նա՛ և այլ ևս ոչխարք են իմ, որ ոչ են յայսմ գաւթէ. և զայնս ևս 16
 պարսր է ինձ ածել այսր. և ձայնի իմում լուիցեն, և եղիցին մի հօր՝
 և մի հովիւ: ¹⁷Վասն այնորիկ սիրէ զիս Նայր իմ, զի ես դնեմ զանձն 17
 իմ. զի միւսնգամ առից՝ զնա: ¹⁸Ոչ ոք հանէ զնա յինէն. այլ են դնեմ 18
 զնա անձամբ իմով. իշխանութիւն ունիմ դնել զնա. և իշխանութիւն
 ունիմ միւսնգամ առնուլ զնա. զայս պարուէր առի՛ 'ի Նօրէ իմնէ:
¹⁹Դարձեալ հերձուած լինէր 'ի մէջ Նրէիցն վասն բանիցս այսոցիկ: ²⁰Եւ 19, 20
 ասէին բազումք 'ի նոցանէ. Դե՛ գոյ 'ի նմա՛ և մոլեգնի՛, զի՛ բնաւ լսէք

39 Ոմանք. 'Ի դապասպան եկի յաշխարիս յայս, զի որ ոչ քեսանենն: **40** Ոմանք. 'Ի փարիսեցոցն՝ և որ ընդ նմայն էին: **41** ԅօրիսակին. Եթէ կոյրք էիք: Ոմանք. Ձեր մեղս: **10. 1** Ոմանք. Ընդ դուռնն 'ի գաւիթ ոչխարաց: **6** Ոմանք. Ոչ զիւրեին զինչ էր: **9** Ոմանք. Ես են դուռնն... եթէ ոք մտցէ: **16** 'Ի լուս'. Եւ զայն ևս պարսր. *հաւանաւայն ոմանց 'ի բնար*: **17** Ոմանք. Վասն այնորիկ սիրէ:

21 նմա: ²¹ Կէսքն ասէին. Այսպիսի բանք ոչ դիւահարի են. մի՞թէ՛ դև՛ կարէ
 22, 23 զաչս կորի բանալ: ²² Եղեն յայնժամ նաւակարիքն յԵրուսաղէմ, և ձմենն էր: ²³ Եւ շրջէր ԻԲ/զգ
 24 Յիսուս ՚ի քաճարին՝ ՚ի սրահին Սաղովմոնի: ²⁴ Շուրջ եղեն գնովա
 25 Նրեայքն՝ և ասեն. Մինչև յերբ թափես զոգիս մեր, եթէ դու ես Քրիստոսն՝
 26 ասա՛ մեզ համարձակ: ²⁵ Պարասխանի եր նոցա Յիսուս՝ և ասէ. Ասացի՛
 27 ձեզ՝ և ոչ հաւարայք ինձ. զգործսն զոր ես գործեմ յանուն Նոր իմոյ՝
 28 նոքին՝ վկայեն վասն իմ: ²⁶ Այլ դուք ոչ հաւարայք, զի չէք յոչխարաց
 29 անրի իմոց: ²⁷ Ոչխարք իմ ձայնի իմում լսէն, և են ճանաչեմ գնո-
 30, 31 սա, և զկնի իմ գա՛ն. ²⁸ և ես քան նոցա զկեանսն յաւիտենականս. և
 32 մի՛ կորիցեն ՚ի յաւիտեան. և մի՛ ոք յափշտակեցէ զնոսա ՚ի ձեռաց
 33 իմոց: ²⁹ Նայրն իմ որ եր ինձ զնոսա՛ մե՛ծ է քան զամենայն, և ոչ ոք
 34 կարէ յափշտակել ՚ի ձեռաց Նոր իմոյ: ³⁰ Ես և Նայր իմ մի ենք: ³¹ Վէմս
 35 առին Նրեայքն՝ զի քարկո՛ծ արասցեն զնա: ³² Պարասխանի եր նո-
 36 ցա Յիսուս. Բազում գործս բարիս ցուցի ձեզ ՚ի Նորէ իմմէ. վասն
 37 որոյ՞ գործոյ ՚ի նոցանէ՛ քարկո՛ծ առնէք զիս: ³³ Պարասխանի երուն
 38 նմա Նրեայքն. Վասն բարոյ գործոյ ոչ առնեմք զքեզ քարկո՛ծ, այլ
 39 վասն հայիոյութեան. և զի դու մարդ ես, և զանձն քո Աստուած ա-
 40 ռնես: ³⁴ Պարասխանի եր նոցա Յիսուս. Ոչ յօրէնսն ձեր գրեալ է. Ես
 41 ասացի թէ աստուածք իցէք: ³⁵ Իսկ եթէ զնոսա աստուածս ասէ, առ
 42 որս բանն Աստուծոյ եղև. և չէ՛ մարթ եղձանել գրոյն. ³⁶ իսկ զոր Նայր
 43 սրբեաց՝ և առաքեաց յաշխարհ, դուք ասէք՝ թէ հայիոյեն. զի ասա-
 44 ցի՛ թէ Որդի Աստուծոյ եմ: ³⁷ Եթէ ոչ գործեմ զգործս Նոր իմոյ, մի՛
 45 հաւարայք ինձ: ³⁸ Ապա թէ գործեմ, թէ և ինձ ոչ հաւարայք, սակայն
 46 գործոցն հաւարայցէք. զի զիպասջիք և ծանիջիք՝ եթէ Նայր յիս, և ես
 47 ՚ի Նայր: ³⁹ Դարձեալ խնդրէին զնա ունել, և ել ՚ի ձեռաց նոցա: ⁴⁰ Եւ
 48 գնաց միւսանգամ յայն կոյս Յորդանանու, ՚ի քեղին ուր էր Յովհանն-
 49 նէս զառաջինն՝ և մկրտէր. և անդ լինէր: ⁴¹ Եկին բազումք առ նա՝ և
 50 ասեն. Զի Յովհաննէս նշան ինչ ոչ արար. ⁴² բայց զամենայն զոր ասաց
 51 Յովհաննէս վասն նորա՛ ճշմարիտ էր. և բազումք հաւարացին ՚ի նա
 52 անդ:

11 ¹ Եւ էր ոմն հիւանդ Ղազարոս ՚ի Բեթանիայ, ՚ի գեղջէ Մարեմայ ԻԳ/զդ
 2 և Մարթայի քեռ նորա: ² Այս այն Մարիամ էր որ օճ զՏէրն իւղով, և
 3 ջրնջեաց զոքս նորա հերով իւրով. որոյ եղբայրն Ղազարոս հիւանդ
 4 էր: ³ Առաքեցին առ նա քորքն նորա՝ և ասեն. Տէր՝ ահաւասիկ զոր դուն
 5 սիրէիր՝ հիւանդացեալ է: ⁴ Իբրև լուա Յիսուս, ասէ. Այն հիւանդութիւն
 6 չէ՛ ՚ի մահ, այլ վասն փառացն Աստուծոյ. զի փառաւոր լիցի Որդի Աս-

22 Ոմանք. Եւ եղեն... նաւակարիք յԵրուսաղէմ: **25 Օրինակ մի.** Եւ ոչ հաւարացէք ինձ: **Ոմանք.** Նոքին իսկ վկայեն վասն: **26 Ոմանք.** Ոչ հաւարայք ինձ զի չէք ՚ի յոչխարաց անրի իմոյ: **28 Օրինակ մի.** Եւ մի ՚ի նոցանէ ոչ կորիցեն յաւիտեան: **32 Ոմանք.** Նոցա Յիսուս՝ և ասէ. Բազում: **33 Ոմանք.** Նրեայքն և ասեն: **35 Ոմանք.** Եթէ զնոսա աստուածս անուանէ, առ որս: **36 Ոմանք.** Եւ առաքեաց յաշխարհս... Աստուծոյ Որդի եմ: **38 Բազումք.** Սակայն գործոցն հաւարացէք. զի: **41 Ոմանք.** Նշանս ինչ ոչ արար՞: **42 Ոմանք.** Վասն սորա՛ ճշմարիտ էր:

փրօծոյ այնուիկ: ⁵ Եւ սիրէր Յիսուս՝ զՄարիամ, և զՄարթա զքոյր նորա, ⁵
 և զԼազար: ⁶ Իբրև լուա թէ հիւանդացեալ է, գրեղի՛ կալաւ անդէն ուր ⁶
 էրն՝ աուրս երկուս: ⁷ Ապա յեւր այնորիկ ասէ ցնոսա. Եկայք երթիցոնք ⁷
 միսանգամ ՚ի Նրէասարան: ⁸ Ասեն ցնա աշակերտքն. Ռաբբի, այժմ ևս ⁸
 խնդրէին զքեզ Նրէայքն քարկո՞ծ առնել, և դարձեալ երթան անդրէն:
⁹ Պապասխանի եւր Յիսուս. Ոչ երկոպասա՞ն ժամ է յաուր. եթէ ոք գնայ ⁹
 ՚ի փուրնջեան՝ ո՛չ գայթագղի, զի զլոյս աշխարհիս այսորիկ քեսանէ.
¹⁰ ապա թէ ոք գնայ գիշերի՛ գայթագղի՛, զի լոյս ո՛չ գոյ ընդ նմա: ^{10, 11}
 այս իբրև ասաց, յեւր այսորիկ ասէ ցնոսա. Ղազարոս բարեկամ մեր
 ննջեաց, այլ երթամ զի զարթուցի՞ց գնա: ¹² Ասեն ցնա աշակերտքն. ¹²
 Տէր՝ եթէ ննջեաց՝ ապա ապրի՛: ¹³ Այլ Յիսուս վասն մահուն նորա ա– ¹³
 սէր. նոցա այսպէս թուեցաւ՝ թէ վասն ննջելոյ քնոյ ասէր: ¹⁴ Յայնժամ ¹⁴
 ասէ ցնոսա Յիսուս՝ յայտնապէս. Ղազարոս մեռաւ. ¹⁵ և ես ուրախ ¹⁵
 եմ վասն ձեր, զի դուք հաւաքասցիք ինձ, զի ես չէի՛ անդ. բայց արդ
 եկայք երթիցոնք առ նա: ¹⁶ Ասէ Թովմաս՝ անուանեալն Երկուորեակ՝ ¹⁶
 ցաշակերտակիցսն. Ան եկայք և մեք՝ զի ընդ նմա՛ մեռցուք: ¹⁷ Եկն ¹⁷
 Յիսուս՝ եգիպ գնա չորեքօրեայ՝ ՚ի գերեզմանի: ¹⁸ Եւ էր Բեթանիա մերձ ¹⁸
 յԵրուսաղէմ, իբրև ասպարիսօք հնգեպասան: ¹⁹ Բազումք ՚ի Նրէից ան– ¹⁹
 փի եկեալ էին առ Մարթա և Մարիամ, զի միխթարեացեն գնոսա վասն
 երբօրն: ²⁰ Մարթա իբրև լուա՝ թէ Յիսուս գայ, ընդ առաջ գնաց նորա. ²⁰
 բայց Մարիամ նստէր անդէն ՚ի փան: ²¹ Ասէ Մարթա ցՅիսուս. Տէր՝ ²¹
 եթէ ասպ լիեալ էիր, եղբայրն իմ չէր մեռեալ. ²² այլ և արդ զիպէն, թէ ²²
 զոր ինչ խնդրեացն յԱստուծոյ՝ փացէ՛ քեզ Աստուած: ²³ Ասէ ցնա Յի– ²³
 սուս. Յարիցէ՛ եղբայրն քո: ²⁴ Ասէ ցնա Մարթա. Գիպէմ զի յարիցէ՛ ²⁴
 ՚ի յարութեան՝ յաւուրն յեպնում: ²⁵ Ասէ ցնա Յիսուս. Ես եմ յարութիւն ²⁵
 և կեանք. որ հաւաքայ յիս, թէպէտ և մեռանի՛ կեցցէ՛. ²⁶ և ամենայն ²⁶
 որ կենդանի է՝ և հաւաքայ յիս, մի՛ մեռցի ՚ի յաիպեան. հաւաքան
 այսմիկ: ²⁷ Ասէ ցնա. Այո, Տէր. ես հաւաքացի՛ եթէ դո՛ւ ես Քրիստոսն ²⁷
 Որդի՛ Աստուծոյ, որ յաշխարհ գալոց էիր: ²⁸ Եւ զայս իբրև ասաց, գնաց ²⁸
 կոչեաց զՄարիամ զքոյր իւր լռելեայն՝ և ասէ. Վարդապետն եկեալ է՝ ²⁹
 և կոչէ՛ զքեզ: ²⁹ Նա՛ իբրև լուա, յարեաւ վաղվաղակի, և եկն առ Յի– ²⁹
 սուս: ³⁰ Չա՛ ևս էր եկեալ Յիսուս ՚ի գեղն. այլ էր անդրէն ՚ի փեղոջն՝ ³⁰
 ուր ընդ առաջ եղև նմա Մարթա: ³¹ Իսկ Նրէայքն որ էին ընդ նմա ՚ի ³¹
 փան անդ, և միխթարէին գնա, իբրև փեսին զՄարիամ՝ թէ յարեաւ
 վաղվաղակի և գնաց, գնացին և նոքա զհետ նորա. համարէին թէ ՚ի
 գերեզմանն երթայ՝ զի լացցէ անդ: ³² Իսկ Մարիամ իբրև եկն ուր էրն ³²
 Յիսուս՝ և ետես գնա, անկան առ ոքս նորա՝ և ասէ. Տէր՝ եթէ անպ
 էիր դիպեալ՝ ո՛չ էր մեռեալ եղբայրն իմ: ³³ Յիսուս իբրև ետես գնա զի ³³

11. 4 Ոմանք. Զի փառատրեցի Որդի: **5 Ոմանք.** Եւ սիրէր Յիսուս զՄարթա, և
 զքոյր նորա զՄարիամ, և զԼազար: **9 Ոմանք.** Ժամ է աուր: **10 Ոմանք.** Գնայ ՚ի
 գիշերի: **12 Ոսկսն.** Աշակերտքն նորա. Տէր: **13 Ոմանք.** Վասն ննջելոյ քնոյն ասէ:
17 Ոմանք. Եկն Յիսուս և եգիպ գնա: **20 Ոմանք.** Եթէ Յիսուս գայ... անդրէն ՚ի փան:
22 Ոմանք. Եթէ զոր ինչ և խնդրես՛: **25 Բազումք.** Ես իսկ եմ յար՛: **27 Ոմանք.** Ես
 հաւաքամ: **28 Ոմանք.** Գնաց և կոչեաց... Վարդապետ եկեալ է: **29 Բազումք.** Եւ
 եկն առ նա: **30 Բազումք.** Անդէն ՚ի փեղ՛: **31 Ոմանք.** Ի՛ փան անդր:

լայր. և որ ընդ նմայն էին Նրեայքն՝ լային, խռովեցան յոգի իր իբրև
 34, 35 զայրացեալ, ³⁴ և ասէ. Ո՞ր եղիք զնա: Ասեն ցնա. Տէր՝ ե՛կ և փնս: ³⁵ Եւ
 36 արարասուեանց Յիսուս: ³⁶ Ասէին Նրեայքն. Տեսէք, ո՞րչափ սիրէր զնա:
 37 ³⁷ Կէնքն ՚ի նոցանէ ասէին. Ո՞չ կարէր սա, որ եբաց զաչս կուրին, առնել
 38 զի և աս՝ մի՛ մեռցի: ³⁸ Յիսուս դարձեալ զայրացեալ ընդ մի՛րս իւր, զայ՛
 39 ՚ի գերեզմանն. և էր այր մի, և վէ՛մ մի եղեալ ՚ի վերայ նորա: ³⁹ Եւ
 ասէ Յիսուս. ՚Ի բաց արարէք զվէնդ: Ասէ ցնա Մարթա քոյր մեռելոյն.
 40 Տէր՝ արդ հոբեանկ իցէ, քանզի չորեքօրեայ է: ⁴⁰ Ասէ ցնա Յիսուս. Ո՞չ
 41 ասացի քեզ եթէ հաւարացես՝ փեսցեն զփառնսն Աստուծոյ: ⁴¹ Եւ իբրև
 ՚ի վէր առին զվէնն, Յիսուս ամբարձ զաչս իւր ՚ի վեր և ասէ. Նայր՝
 42 գոհանան զքէն զի լուար ինձ: ⁴² Եւ ես գիպէի՝ զի յամենայն ժամ լսես
 ինձ. այլ վասն ժողովրդեանս որ շնորջ կան առնեմ՝ զի հաւարացեն
 43 թէ դու առաքեցեր զիս: ⁴³ Զայս իբրև ասաց, ՚ի ձայն մեծ աղաղակեանց
 44 և ասէ. Ղ՛ազարէ՛ արի ե՛կ արտաքս: ⁴⁴ Եւ ե՛կ մեռեալն ուրիւք կապելովք,
 և ձեռօքն՝ երիզապընդօք, և երեսօքն՝ վարշամակապարօք. և ասէ
 45 ցնոսա Յիսուս. Լուծէք զդա՛ և թողէք երթալ: ⁴⁵ Բազումք ՚ի Նրէիցն՝
 որ եկեալ էին առ Մարեմանս, իբրև փեսին զոր արարն՝ հաւարացի՛ն
 46 ՚ի նա: ⁴⁶ Եւ ոմանք ՚ի նոցանէ զնացին առ փարիսեցիսն, և պար-
 47 մեցին նոցա զոր արարն Յիսուս: ⁴⁷ Ժողովեցին քահանայապետքն և զգ
 փարիսեցիքն արեան, և ասեն. Զի՞նչ արասցուք, զի այրն այն բազում
 48 նշանս առնէ: ⁴⁸ Եթէ թողումք զնա այնպէս, ամենեքի՛ն հաւարան ՚ի
 49 նա. և զայցեն Նոռոմք՝ և բառնայցեն զազգս մեր և զբերդի: ⁴⁹ Մի ոմն ՚ի
 նոցանէ՛ անուն Կայիափա, որ քահանայապետ էր փարսոյն այնորիկ,
 50 ասէ ցնոսա. Դուք՝ ո՞չի՛նչ գիպէք, ⁵⁰ և ո՞չ բնա խորհել իսկ, թէ լա՛ն է մեզ,
 զի այր մի մեռանիցի ՚ի վերայ ժողովրդեանս, և մի՛ ամենայն ազգս
 51 կորիցէ: ⁵¹ Զայս՝ ո՞չ յանձնէ ինչ ասաց, այլ քանզի քահանայապետ էր
 փարսոյն այնորիկ, մարգարեացան՝ եթէ մեռանելոց էր Յիսուս ՚ի վերայ
 52 ազգին. ⁵² և ո՞չ ՚ի վերայ ազգին միայն, այլ զի և զորդինն Աստուծոյ
 53 զգրուեալսն ժողովեցէ ՚ի մի: ⁵³ Ապա յայնմ օրէ խորհուրդ արարին՝
 54 զի սպանցեն զնա: ⁵⁴ Եւ Յիսուս այնուիտերև ո՞չ եթէ համարձակ շրջէր
 ՚ի մէջ Նրէիցն. այլ զնաց անփի յերկիր մի՝ որ մերձ էր յանապար,
 ՚ի քաղաք մի՝ որում անուն էր Եփրայիմ, և ա՛նդ լինէր աշակերպօքն
 55 հանդերձ: ⁵⁵ Եւ էր մերձ զափիկն Նրէից. և բազումք ելին յերուսաղէմ զգ
 ՚ի զաւառէ անփի յառաջագոյն քան զզափիկն, զի սրբեցեն զանձինս
 56 իրեանց: ⁵⁶ Խնդրէին զՅիսուս, և ասէին ընդ միմեանս մինչ կային ՚ի
 փաճարին. Զիա՞րդ թուի ձեզ՝ եթէ ո՞չ զայցէ՛ ՚ի փօս այսր: Պարուէր
 փուեալ էր քահանայապետիցն և փարիսեցուց, զի թէ ոք գիպասցէ թէ
 ո՛ր է, զուշակեցէ՛ զնմանէ, զի կալցի՛ն զնա:

12 ¹ Իսկ Յիսուս վեց ատուրք յառաջ քան զզափիկն ե՛կն ՚ի Բեթանիա,

33 *Բազումք*. Եւ որ ընդ նմա էին: **36** *Ոմանք*. Ասեն Նրեայքն. Տե՛ր: **37** *Ոմանք*. Ո՞չ կարէ սա: **41** *Ոմանք*. ՚Ի վեր յերկինս: **46** *Ոմանք*. Զոր արար Յիսուս: **47** *Ոմանք*. Ժողովեցան քահա՛... յարեան, և ասեն: **48** *Օրինակ մի*. Եւ զայցեն Նոռոմք և: **50** *Ոմանք*. Զի լա է մեզ եթէ այր մի: **51** *Ոմանք*. Այլ զի քահանայապետ էր... թէ մեռանելոց էր: **56** *Յօրինակին պակասէր*. Գիպասցէ թէ ուր է: *Ոմանք*. Գիպիցէ թէ... զուշակեցեն զնմանէ. զի կալցեն զնա:

ուր էր Ղ'ազար մեռեալն, զոր յարոյցն 'ի մեռելոց: ²Եւ արարին անդ 2 նմա ընթրին. և 'ի սպասոն կայր Մարթա, և Ղ'ազար մի' էր 'ի բազմելոց ընդ նմա:

ԻԳ ³Իսկ Մարեմայ առեալ լիպր մի իւղոյ նարդեան՝ ազնուի մեծագնոյ, 3 օծ զոմբսն Յիսուսի, և հերոմլ իւրով մաքրէր զոքս նորա. և փունն լի' եղև 'ի հոտոյ իւղոյն:

ԻԵ ⁴Ասէ մի ոմն յաշակերպաց անպի՝ Յուդա՝ Իսկարիովպացի, որ 4 մաքնելոց էր զնա. ⁵Ընդէր ոչ եւղոյ այդ վաճառեցաւ երեք արեւր դենարի, և փուան աղքատաց: ⁶Զայս ասաց՝ ոչ զի զաղքատաց ինչ փոյթ 6 էր նմա. այլ զի զոհ էր, և զարկոն ինքն ունէր, և որ ինչ անկանէրն՝ նա կրէր: ⁷Ասէ Յիսուս. Թոյլ փութ դմա, զի յօրն պատանաց իմոց պահեսցէ 7 զայդ: ⁸Զաղքատս յամենայն ժամ ընդ ձեզ ունիք. զիս՝ ոչ հանապազ 8 ընդ ձեզ ունիք: ⁹Իբրև գիտաց ժողովորդ բազում 'ի Նրէիցն թէ անդ է՝ 9 եկին, ոչ միայն վասն Յիսուսի, այլ զի և զՂազար քեցեան՝ զոր յարոյցն 'ի մեռելոց: ¹⁰Խորհորդ արարին քահանայապետքն՝ զի և զՂազար 10 սպանցեն. ¹¹քանզի բազումք 'ի Նրէից երթային և հաւարային 'ի Յի- 11 սուս: ¹²Ի վաղիս անդր ժողովորդ բազում որ եկեալ էր 'ի փօսն, իբրև լուան եթէ զայ Յիսուս յԵրուսաղէմ, ¹³առին ոմքս արմաւենեաց՝ և ելին 13 ընդ առաջ նորա. աղաղակէին և ասէին. Ասաննա՝ օրինեալ որ զատդ յանուն Տեառն՝ թագաւորդ Իսրայէլի:

ԻԶ ¹⁴Եւ գրեալ Յիսուսի էշ մի, նստան 'ի վերայ նորա. որպէս և գրեալ 14 է. ¹⁵Մի' երկնչիր դոնսար Սիովնի, ահաւասիկ թագաւոր քո զայ նստեալ 15 'ի վերայ յաւանակի՝ իշոյ: ¹⁶Եւ զայն ինչ՝ ոչ զիտացին աշակերպքն 16 նորա զառաջինն. այլ յորժամ փառաւորեցաւ Յիսուս, յայնժամ յիշե- ցին եթէ այն էր որ գրեալն էր վասն նորա. և զայն արարին նմա: ¹⁷Եւ ժողովորդն վկայէր՝ որ էր ընդ նմա, եթէ զՂազար կոչեաց և եթ 'ի 17 զերեզմանէն, և յարոյց զնա 'ի մեռելոց: ¹⁸Եւ վասն այնորիկ ընդ առաջ 18 եղև նմա ժողովորդն, զի լուան եթէ զայն նշանս արարեալ էր նորա: ¹⁹Իսկ փարիսեցիքն ասէին ընդ միմեանս. Տեսանէք՝ զի ոչինչ օգրիք. 19 ահաւասիկ աշխարհ ամենայն զկնի' նորա զնաց:

ԻԷ ²⁰Էին անդ ոմանք և հեթանոսք յելելոցն անդր, զի երկիր պագանիցեմօ 20 'ի փօսին: ²¹Նոքա մաքեան առ Փիլիպպոս՝ որ 'ի Բերթասյիղայ Գալիլեացոցն էր, 21 և աղաչէին զնա և ասէին. Տէր՝ կամիմք զՅիսուս քեասնել: ²²Գայ 22 Փիլիպպոս և ասէ ցԱնդրէաս, Անդրէան և Փիլիպպոս ասեն ցՅիսուս: ²³Եւ Յիսուս պատասխանի' եր նոցա՝ և ասէ. Եհան ժամ զի փառաւորեսցի՞ 23 Որդի մարդոյ:

ԻԸ/ԷԲ ²⁴Ամեն ամէն ասեն ձեզ. եթէ ոչ հապն ցորենոյ անկեալ յերկիր 24 մեռանիցի, ²⁵ինքն միայն կայ. ապա թէ մեռանիցի, բազում արդիւնս 25 առնէ: Որ սիրէ զանձն իւր՝ արձակէ՛ զնա. և որ սրեայ՝ զանձն իւր

12. 1 Ոսկան. Վեց ատուրքք: 3 Ոմանք. Մեծագնոյ: 5 Ոմանք. Երեք հարիւր դն': 6 Ոմանք. Եւ զարկոն ունէր, և զոր ինչ անկանէր նա կրէր: 7 Ոմանք. Թոյլ փութ դմա: 8 Օրինակ մի. Զաղքատս հանապազ ընդ ձեզ... զիս ոչ յամենայն ժամ: 13 Բազումք. Եւ ասէին Ովասնայ: 15 Ոմանք. Ահաւաղիկ թագաւոր քո: 16 Ոմանք. Թէ այն է որ գրեալն էր: 19 Ոմանք. Զի ոչ ինչ օգրի. ա': 20 Օրինակ մի. Յեկելոցն անդր, զի: 21 Ոմանք. 'Ի Բերթասյիղեայ Գալիլ':

26 յաշխարհիս յայսմիկ, ՚ի կեանսն յաիպրեմականս պահեցէ զնա: ²⁶ Եթէ
 27 յիմ եղիցի. եթէ որ զին պաշարիցէ, պարուեսցէ՛ զնա Նայրն իմ: ²⁷ Բայց եղ
 28 ²⁸ Նայր՝ փառաւորեա՛ զՌոդի քո: Եկն բարբառ յերկնից. և փառաւոր
 29 արարի, և դարձեալ փառաւոր արարից: ²⁹ Եւ ժողովուրդն որ կայր և
 30 լսէր, ասէին՝ որոպումն լինել: Կէսքն ասէին. Նրեշարակ խօսեցաւ ընդ
 31 նմա: ³⁰ Պարասխանի եր Յիսուս՝ և ասէ. Ոչ վասն իմ ինչ եկն բարբառս
 32 այս, այլ վասն ձեր: ³¹ Այժմիկ դարասարան է աշխարհիս այսորիկ.
 33 այժմիկ իշխան աշխարհիս այսորիկ ընկեցի արարաքս: ³² Եւ ես՝ յոր-
 34 ժամ բարձրացայց յերկրէ, զամենեսին ձգեցից առ իս: ³³ Զայս ասէր,
 35 նշանակեալ թէ որով մահու մեռանելոց իցէ: ³⁴ Պարասխանի եր նմա
 ժողովուրդն. Մէք լուսք յօրինաց՝ եթէ Քրիստոսն յաիպրեան կայ, և
 36 դու զիսմիկ ասես թէ պարս է բարձրանալ Ռոդոյ մարդոյ. ով է այն
 37 Ռոդին մարդոյ: ³⁵ Ասէ ցնոսա Յիսուս. Փոքր մես ժամանակ լոյս ընդ
 38 ձե՛զ է. զնացէք մինչդեռ զլոյսն ունիք, զի մի՛ խաւար ձեզ հասցէ. զի որ
 39 զնայ՝ ՚ի խաւարի, ոչ գիպէ յո՛ երթայ: ³⁶ Մինչդեռ զլոյսն ընդ ձե՛զ ունիք՝
 40 հաւարացէք ՚ի լոյսն, զի որդիք լուսոյ եղիջիք: Զայս խօսեցաւ Յիսուս,
 41 և չոգաւ՝ թաքեան ՚ի նոցանէ: ³⁷ Եւ այնչափ նշանս արարեալ էր առաջի
 42 նոցա. և նոքա ոչ հաւարային ՚ի նա. ³⁸ զի լցցի՛ բանն Եսայայ մարգա-
 43 րէի՝ զոր ասացն. Տէր՝ ո՛ հաւարաց ՚ի լուր մեր, և բազուկ Տեառն ո՛ն
 44 յայրնեցաւ: ³⁹ Վասն այնորիկ ոչ կարէին հաւարալ, զի միսանգամ ասէ
 45 Եսայի. ⁴⁰ թէ. Կուրացոյց զանչս նոցա, և արիւնցոյց զսիրտս նոցա. զի
 46 մի՛ րեսցեն աջօք, և իմասցին սրտիք, և դարձցին՝ և բժշկեցից զնոսա:
 47 ⁴¹ Զայս ասաց Եսայի՝ զի երես զփառսն նորա, և խօսեցան վասն նորա:
 48 ⁴² Բայց սակայն և յիշխանաց անրի բազումք հաւարացին ՚ի նա. այլ
 49 վասն փարիսեցոցն ոչ յայրնէին, զի մի՛ ՚ի ժողովրդեմէն ելանիցեն:
 50 ⁴³ Քանզի սիրեցին զփառս մարդկան, առաւել քան զփառս Աստուծոյ: ⁴⁴ Եւ
 51 Յիսուս աղաղակէր և ասէր. Որ հաւարայ յիս, ոչ հաւարայ յիս,
 52 այլ յայն որ առաքեացն զիս: ⁴⁵ Եւ որ րեսանէ զիս, զայն րեսանէ որ
 53 առաքեացն զիս:
 54 ⁴⁶ Ես լոյս յաշխարհ եկի. զի ամենայն որ հաւարայ յիս, ՚ի խաւարի
 55 մի՛ մնացէ: ⁴⁷ Եւ եթէ որ լուիցէ բանից իմոց՝ և ոչ պահեցէ, ես ոչ
 56 դարիմ զնա. քանզի ոչ եկի թէ դարեցայց զաշխարհ, այլ զի փրկեցից
 57 զաշխարհ: ⁴⁸ Որ անարգէ զիս, և ոչ ընդունի զբանս իմ. գոյ՛ որ դարի
 58 զնա. բանն զոր ես խօսեցայ՝ նա՛ դարի զնա յաւուրն յեպնում: ⁴⁹ Զի

25 Ունակք. Միայն կեայ. ապա եթէ մե՛. և ունակք. Ապ եթէ: **26 Ունակք.** Զիս պաշարեցէ, զկնի: **27 Ոսկան.** Զիս ՚ի ժամէ աստի յայս... եկի ես ՚ի ժամս յայս: **28 Բազումք.** Նայր փառաւորեա՛ զամուն քո: **29 Ունակք.** Ասէին որոպումն լինի: **30 Օրինակ մի.** Վասն իմ ինչ եղև բարբառս: **34 Ունակք.** Յաիպրեան կեայ: **35 Բազումք.** Փոքր մես ևս ժամանակ: **37 Ունակք.** Էր արարեալ... ոչ հաւարացին ՚ի նա: **39 Ոսկան.** Ոչ կարէին հաւարալ ՚ի նա: **40 Ունակք.** Եւ ապշեցոյց: **41 Ոսկան.** Եսայի՛ յորժամ երես: **46 Ունակք.** Լոյս աշխարհի եկի... ՚ի խաւար մի՛ մնացէ: **47 Ունակք.** Եւ ոչ պահիցէ:

ես յանձնէ իմմէ ո՛չ խօսեցայ. այլ որ առաքեացն զիս Նայր, նա՛ր եր ինձ պատուէր՝ զինչ ասացից և զինչ խօսեցայց: ⁵⁰ Եւ զհարեմ եթէ պատուէրն 50 այն կեանք են յաւիտենականք. արդ՛ զոր ենն խօսիմ, որպէս ասաց ինձ Նայրն, այնպէս խօսիմ:

է ¹ Յառաջագոյն քան զքօծն զաբկի, զհարաց Յիսուս՝ թէ հասեալ է 13 ժամ նորա զի փոխեսցի յաշխարհէ՛ ասարի առ Նայր. սիրեաց զիրսն՝ որ յաշխարհի սնար են. ՚ի սպան սիրեաց զնոսա:

Լ ² Եւ ՚ի լինել ընթրեացն, Սաբանայի՛ իսկ արկեալ էր ՚ի սիրտ՝ զի 2 մարնեսցէ զնա Յուդա Սիմովնի Իսկարիովբացոյ: ³ Գիարաց Յիսուս՝ 3 զի զամենայն ինչ եր Նայր ՚ի ձեռս նորա և թէ յԱսարուծոյ ել՝ և առ Ասարուած երթայ, ⁴ յառնէ՛ յընթրեաց անարի, և դնէ զհանդերձսն, և առեալ 4 դենջեանկ մի՛ սփածաւ: ⁵ Եւ ապա առեալ ջուր՝ անրկ ՚ի կոնք, և սկսաւ 5 լուանալ զոքս աշակերպացն, և սրբէր դենջեկանն զոր սփածեալ էր: ⁶ Գայ առ Սիմովն Պերրոս. և նա ասէ ցնա. Տէր՝ դու զիմ զոքս՝ 6 լուանան: ⁷ Պարասխանի եր նմա Յիսուս՝ և ասէ. Զոր ինչ ենս զոր՝ 7 ձեմ, դու այժմ ո՛չ զհարես, բայց ապա զհարասջիր: ⁸ Ասէ ցնա Պերրոս. 8 Ո՛չ լուացես զոքս իմ յաւիտեան: Պարասխանի եր Յիսուս. Եթէ ո՛չ լուացից զքեզ, ո՛չ ունիս ընդ իս մասն: ⁹ Ասէ ցնա Սիմովն Պերրոս. 9 Տէր՝ մի՛ միայն զոքս իմ, այլ և զձեռնս՝ և զգլուխ: ¹⁰ Ասէ ցնա Յիսուս. 10 Լուացելոյն չէ՛ ինչ պիտոյ, բայց զի զո՛քսն լուանայցէ, քանզի ամեննի՛ն սուրբ է. և դուք սուրբ էք, այլ ո՛չ ամենքեան: ¹¹ Զի զհարէր զայն որ 11 մարնելոցն էր զնա. վասն այնորիկ ասաց՝ թէ ո՛չ ամենքեան սուրբ էք: ¹² Եւ յորժամ լուաց զոքս նոցա, ան զհանդերձսն իր՝ և դարձեալ 12 բազմեցաւ, և ասէ ցնոսա. Գիարէք զինչ արարիդ ձեզ: ¹³ Դուք կոչէք զիս 13 Վարդապետ և Տէր, և բարունք առնէք. քանզի են իսկ: ¹⁴ Իսկ արդ՛ եթէ 14 ես լուացի զոքս ձեր՝ Տէրս և Վարդապետս, և դուք պարտիք զմիմեանց ոքս լուանալ: ¹⁵ Զի օրինակ մի եպոս ձեզ, զի որպէս են ձեզ արարի, և 15 դուք առնիջիք:

ԱՄ/Գ ¹⁶ Ամէն ամէն ասեմ ձեզ. Ո՛չ է ծառայ՝ մեծ քան զպէր իւր. և ո՛չ 16 առաքեալ՝ մեծ քան զայն որ առաքեացն զնա: ¹⁷ Եթէ զայս զհարէք, 17 երանելի՛ ևս էք՝ եթէ առնիցէք զայս: ¹⁸ Ո՛չ վասն ամենեցուն ձեր ա- 18 սեմ. զի ես զհարեմ զորս ընտրեցիդ. այլ զի լցցի՛ զիրն, թէ. Որ ու- 19 րէր ընդ իս հաց՝ արան ինձ խաբէութիւն: ¹⁹ Յայսմ հետէ իսկ ասեմ 19 ձեզ մինչչն՝ եղեալ, զի յորժամ լինիցի՛ հաւաքասջիք թէ են եմ: ²⁰ Ա- 20 մէն ամէն ասեմ ձեզ. Որ ընդունի զոր ոք ես առաքեցից, զին ըն- 21 դունի. և որ զիս ընդունի՝ ընդունի՛ զայն որ առաքեացն զիս: ²¹ Զ- 21 այս իբրև ասաց Յիսուս, խռովեցաւ յոզի իւր, վկայեաց և ասէ. Ա-

13. 1 *Ոմանք.* Քան զքօծն զաբկին... եթէ հասեալ է: **2** *Ոմանք.* Սիմովնի Սկարիովբացի: **3** *Ոմանք.* Նորա. եթէ յԱսարուծոյ ել: **4** *Ոմանք.* Զհանդերձն. և առեալ դենճակ մի սփածեալ: **5** *Յօրինակին՝ յեր քերանար յարմարեալ երկէր՝* (Ճ) դենճեկան. *որպէս ունին ոմանք: Որ և այլ ոմանք դնեն դենջական, կամ դենճական:* **7** *Ոմանք.* Զոր ինչ ես գործեմ... բայց յայպ զհարս: **8** *Ոմանք.* Պարասխանի եր նմա Յիսուս: **13** *Ոմանք.* Եւ բարիք ասէք. զի և են իսկ: **14** *Ոմանք.* Զմիմեանց զոքս լու: **15** *Ոսկան.* Օրինակ մի եպոս ես ձեզ: *Օրինակ մի.* Եպոս ձեզ՝ որպէս դուք առնիջիք: **17** *Ոմանք.* Եթէ զայս զհարէք. երա՛... թէ առնիցէք:

22 մեն ասեն ասեն ձեզ, զի մի ոմն 'ի ձեռք մաքսելոց է զիս: ²²Նայեին
 23 ընդ միմեանս աշակերտքն քարակուսեալք, թէ զումմէ՞ ասիցէ: ²³Եւ
 էր մի՛ ոմն յաշակերտացն բազմեալ առ Յիսուսի, զոր սիրերն Յի-
 24 սուս: ²⁴Ակնարկէր նմա Սիմովն Պետրոս հարցանել՝ ո՞վ իցէ վասն որոյ
 25, 26 ասեն: ²⁵Եւ նա՛ անկեալ զլանջօքն Յիսուսի, ասէ ցնա. Տէր՝ ո՞վ է: ²⁶Պա-
 րասխանի եր Յիսուս՝ և ասէ. Այն է՛ որում են թացից զպարառն՝ և
 27 րաց: Եւ թացեալ զպարառն՝ րայ Յուդայի Իսկարիովրացոյ: ²⁷Եւ
 յենք պարառոյն՝ ապա եմուր 'ի նա Սաքանայ: Եւ ասէ ցնա Յիսուս.
 28 Արդ՞ որ զինչ առնելոցն են՝ արա՛ր վաղվաղակի: ²⁸Եւ զայս ո՛չ ոք ի-
 29 մացաւ 'ի բազմականաց անրի՞ թէ առ ի՞նչ ասաց ցնա: ²⁹Զի ոմանք՝
 համարէին թէ զի զարկոն ուներ Յուդա, ասաց նմա Յիսուս. Գնեա՛ ինչ
 30 որ պիտոյ՝ իցէ մեզ 'ի քօնիս. և կամ՝ զի աղքատաց ինչ րացէ: ³⁰Իսկ
 31 նորա առեալ զպարառն՝ էլ արտաքս վաղվաղակի, և էր գիշեր: ³¹Եւ է
 32 իբրև ել, ասէ Յիսուս. Այժմ՝ փառաւորեցան Որդի մարդոյ, և Աստուած
 փառաւորեցան 'ի նմա: ³²Զի եթէ Աստուած փառաւորեցան 'ի նմա, և
 Աստուած փառաւորեցէ զնա յանձն իւր. և վաղվաղակի՛ փառաւորեցէ
 33 զնա: ³³Որդեակք իմ, փոքր ինչ ժամանակ ընդ ձեզ եմ. խնդրեցէք
 զիս. և որպէս ասացի ց՛րեայսն, եթէ ուր են երթամ դուք ո՛չ կարեք
 34 գալ. և արդ՛ ձեզ ասեմ: ³⁴Պարուիրան նոր րան ձեզ, զի սիրիցեք
 զմիմեանս. որպէս սիրեցի ես զձեզ, զի և դուք սիրեսցիք զմիմեանս:
 35 ³⁵Յայնմ զհրասցեն ամենեքեան՝ եթէ ին՝ աշակերտք էք, եթէ սիրիցէք
 36 զմիմեանս: ³⁶Ասէ ցնա Սիմովն Պետրոս. Տէր՝ յո՞վ երթաս: Պարաս-
 խանի եր Յիսուս. Ուր ենն երթամ, դու՛ ո՛չ կարես այժմ գալ զկնի
 37 իմ, բայց ապա եկեսցեն զկնի իմ: ³⁷Ասէ ցնա Պետրոս. Տէր՝ ընդէ՛ր ոչ
 կարիցեմ զալ՝ այժմ զկնի քո. արդէն զանձն իմ իսկ եղից 'ի վերայ քո:
 38 ³⁸Պարասխանի՛ եր Յիսուս. Զա՛նձն քո դիցես 'ի վերայ իմ. ամեն ամեն
 ասեն քեզ. չե՛ իցէ հաւու խօսեալ, մինչ դու երիցս ուրացիս զիս:

14 ¹Մի՛ խռովեսցին սիրտք ձեր. այլ հաւարացեք յԱստուած, և յին
 2 հաւարացեք: ²Ի րան Նօր իմոյ օթեվանք բազում են. ապա թէ ոչ՝
 3 ասացեալ էր իմ ձեզ. Եթէ երթամ և պարբաստեմ ձեզ րեղի: ³Եւ եթէ
 երթամ և պարբաստեմ ձեզ րեղի, դարձեալ զան և առնում զձեզ առ
 4 իս. զի ուր ենն իցեմ, և դուք անդ իցեք: ⁴Եւ ուր երթամն՝ զհրիցէք,
 5 և զճանապարհին զհրիցէք: ⁵Ասէ ցնա Թովմաս. Տէր՝ ո՛չ զհրեմք յո՞վ
 6 երթաս, և զիա՛հոյ զճանապարհին կարասցուք զհրել: ⁶Ասէ ցնա Յիսուս.

22 Ոմանք. Թէ զումէ ասիցէ: **23 Օրինակ մի.** Բազմեալ առ Յիսուսի. և այլ օրինակ
 մի. ընդ Յիսուսի: **24 Բազումք.** Ակնարկէ նմա Սիմոն... հարցանել ո՞ իցէ: **25 Ոմանք.**
 Տէր ո՞ է: **27 Ոմանք.** Արդ զոր ինչ առնելոց ես: **29 Ոմանք.** Գնեա՛ որ ինչ պիտոյ է
 մեզ 'ի քօնիս, և կամ թէ զի աղքա՞: **30 Օրինակ մի.** Եւ էլ արտաքս. և էր գիշեր (31)
 իբրև ել: Ասէ Յիսուս: **31 Յօրինակին 'ի բնաբանի յեր՝** Եւ իբրև ել, դարբարկ րեղի
 թողեալ՝ 'ի լուս՛. նշանակի՛ Յուդա, 'ի ներքս բերել. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ՛:
32 Ոմանք. Եւ վաղվաղակի փառաւոր արասցէ զնա: **33 Ոմանք.** Փոքր ինչ ժամանակս
 ընդ: Ոսկան. Ընդ ձեզ եմ. խնդրիցեք զիս: **34 Յօրինակին պակասեր.** Զի և դուք
 սի՞: **35 Ոմանք.** Թէ ին՝ աշակերտք էք: **36 Ոմանք.** Տէր՝ յո՞ երթաս: Պարասխանի
 եր նմա Յիսուս: **14. 2 Ոմանք.** Թէ երթամ պարբաստեմ: **3 Յօնանս պակասի**
կրկնութիւնս. *Եւ եթէ երթամ և պարբաստեմ ձեզ րեղի: **Ոմանք.** Եսն եմ, և դուք
 ընդ իս իցեք: **5 Ոմանք.** Յո՛ երթաս:

Եւ եմ ճանապարհն՝ և ճշմարտութիւն և կեանք. ոչ որ գայ առ Նայր՝
 եթէ ոչ ինն: ⁷ Եթէ զիս գիտէիք, ապա և զՆայր իմ գիտէիք, և այսուհետև ⁷
 գիտասցիք զնա, և րեսէք զնա: ⁸ Ասէ ցնա Փիլիպպոս. Տէր՝ ցոյց մեզ ⁸
 զՆայր՝ և շար է մեզ: ⁹ Ասէ ցնա Յիսուս. Այսչափ ժամանակս՝ ընդ ձեզ ⁹
 եմ, և ոչ ծանեար զիս Փիլիպպէ. որ երեսն զիս՝ երեսն զՆայրն. և դու
 զիանդո՞ւսս եթէ ցոյց մեզ զՆայր: ¹⁰ Ոչ հաւապաս եթէ ես ՚ի Նայր՝ և ¹⁰
 Նայր յիս է. բանն գոր ես խօսիմ ընդ ձեզ, ոչ եթէ յանձնէ ինչ խօսիմ, այլ
 Նայրն որ յիս բնակեալ, նա գործէ զգործսն: ¹¹ Նաւապայք ինձ՝ եթէ ես ¹¹
 ՚ի Նայր՝ և Նայր յիս. ¹² ապա թէ ոչ գոնէ վասն գործոցն հաւապացէք ¹²
 ինձ: Ամէն ամէն ասեմ ձեզ. թէ որ հաւապայն յիս, զգործս գոր ես
 գործեմ, և նա՛ գործեսցէ, և մեծամեծս կն քան զնոյնս գործեսցէ. զի ես
 առ Նայր երթամ: ¹³ Եւ գոր ինչ խնդրիցէք յանուն իմ, արարից գայն. զի ¹³

վջ
ԼԲ/ԴԿ

փառաւորեսցի՝ Նայր յՈրդի: ¹⁵ Եթէ սիրէք զիս՝ զպապուիրանս իմ պահեսցիք: ¹⁶ Եւ ես աղաչեցից ^{15, 16}
 զՆայր, և այլ Միսիթարիչ րացէ ձեզ, զի ընդ ձեզ բնակեսցէ ՚ի յաւի-
 րեան. ¹⁷ զՆոզին ճշմարտութեան. գոր աշխարհս ոչ կարէ ընդունել, զի ¹⁷
 ոչ րեսանէ զնա՝ և ոչ ճանաչէ զնա. բայց դուք ճանաչէք զնա, զի առ
 ձեզ բնակեսցէ, և ընդ ձեզ եղիցի: ¹⁸ Ոչ թողից զձեզ որքս. զան առ ձեզ: ¹⁸
¹⁹ Փոքր մեաւ ևս, և աշխարհս ոչ ևս րեսանէ զիս. բայց դուք րեսանիցէք ¹⁹
 զիս. զի ես կենդանի՛ եմ, և դուք՝ կենդանի՛ լինելոց էք: ²⁰ Յայնմ ատոր ²⁰
 գիտասցիք դուք, զի ես ՚ի Նոր իմում, և դուք յիս, և ես ՚ի ձեզ: ²¹ Որ ունի ²¹
 զպապուիրանս իմ՝ և պահէ զնոսա, նա՛ է որ սիրէ զիս. և որ սիրէս զիս՝
 սիրեսցի՝ ՚ի Նորէ իմմէ. և ես սիրեցից զնա, և երևեցուցից նմա զիս: ²²
²² Ասէ ցնա Յուդա՝ ոչ Սկարիովրացին. Տէր՝ զի՞ եղև զի մեզ յայրմելոց ²²
 ես զքեզ՝ և ոչ աշխարհի: ²³ Պապասխանի եր Յիսուս՝ և ասէ ցնա. Եթէ ²³
 որ սիրէ զիս՝ զբանն իմ պահեսցէ, և Նայր իմ սիրեսցէ՛ զնա. և առ նա՛ ²⁴
 եկեսցուք, և օթելմանս առ նմա արասցուք: ²⁴ Եւ որ ոչն սիրէ զիս՝ զբանս ²⁴
 իմ ոչ պահէ. և բանն իմ գոր յտէք՝ ոչ է իմ, այլ Նորն՝ որ առաքեացն զիս: ^{25, 26}
²⁵ Զայս խօսեցայ ընդ ձեզ՝ մինչ առ ձեզս եմ: ²⁶ Իսկ Միսիթարիչն Նոզին ^{25, 26}
 Սուրբ՝ գոր առաքեսցէ Նայր յանուն իմ, նա՛ ուսուցէ ձեզ զամենայն,
 որ ինչ ասացի ձեզ, և յիշեցուցէ՛ ձեզ: ²⁷ Խաղաղութիւն թողում ձեզ, ²⁷
 զխաղաղութիւն զիմ քամ ձեզ. ոչ որպէս աշխարհս քայ՝ քամ ես ձեզ.
 մի՛ խռովեսցին սիրքք ձեր, և մի՛ զանգիտեսցեն: ²⁸ Լուայք զի ասացի ²⁸
 ես ձեզ՝ թէ երթամ և զան առ ձեզ. եթէ սիրէիք զիս՝ ապա ուրախ լիեալ ²⁹
 էր ձեր՝ եթէ ես առ Նայր երթամ, զի Նայր իմ մեծ է քան զիս: ²⁹ Եւ այժմ ²⁹

6 Ունակք. Ես իսկ եմ ճանապարհ, ճշմարտութիւն: **7 Ի բազումս պակասի.** Գիտասցիք զնա, և րեսէք զնա: **9 Ունակք.** Որ երեսն զիս... ցոյց մեզ զՆայրն: **10 Ունակք.** Եւ Նայր ՚ի յիս. զբանս գոր ես խօսեցայ: **Բազումք.** Որ յիս բնակեալ է, նա: **11 Ոսկան.** Եւ Նայր յիս է: **12 Ունակք.** Զգործսն գոր եսս... մեծամեծ քան զնոյնս: **13 Ունակք.** Նայր ՚ի յՈրդի: **Ոսկան յեր այսր համարոյ յաւելոյ համար** **14 առեալ ՚ի Լարիհնականէն.** Նայր յՈրդի: *Եթէ գոր ինչ խնդրիցէք յինէն՝ արարից գայն: **17 Ունակք.** ԶՆոզին ճշմարտութիւն: **19 Ունակք.** Եւ աշխարհս ոչ րեսանէ զիս. բայց դուք րեսանէք զիս: **24 Ունակք.** Զբանն իմ ոչ պահէ: **26 Ունակք.** Իսկ Միսիթարիչ Նո՞... զձեզ զամենայն, և յիշեցուցէ զամենայն գոր ինչ ասա՞: **27 Ոսկան.** Զխաղաղութիւն թող՞: **Ունակք.** Որպէս աշխարհ քայ: **28 Օրինակ մի.** Լուարուք զի ասա՞... և եթէ սիրէիք զիս:

30 ասացի ձեզ մինչև՛ եղեալ. զի յորժամ լինիցի, հաւաքասօրհիբ: ³⁰ Ո՛չ ևս այլ շար խօսեցայց ընդ ձեզ. զայ՛ իշխան աշխարհիս այսորիկ, և յիս
 31 ինչ ո՛չ գրանէ: ³¹ Այլ զի ծանիցէ աշխարհ՝ եթէ սիրեմ զՆայր. և որպէս պարտութեաց ինձ Նայրն այնպէս առնեն. անն արիբ գնասցո՛րք ասարի:

15. 2 ¹ Ես եմ որթն ճշմարիտ՝ և Նայր իմ մշակէ: ² Ամենայն ուռ որ յին է՝ և ո՛չ բերէ պտուղ, կտրէ՛ զնա. և ամենայն որ բերէ պտուղ՝ սրբէ՛ զնա, զի առաւել ևս պտղաբեր լիցի: ³ Դուք արդէն իսկ սուրբ էք վասն
 4 բանին՝ զոր խօսեցայ ընդ ձեզ: ⁴ Կացէք յիս՝ և ես ՚ի ձեզ. որպէս ո՛ւռն ո՛չ կարէ պտուղ բերել յանձնէ իւրմէ, եթէ չիցէ՛ հասարարեալ յորթն, ⁵ նոյնպէս և դուք՝ եթէ ո՛չ յին հասարարեալ իցէք: ⁵ Ես եմ որթ՝ և դուք ո՛ւռ. որ հասարարեալ է յիս՝ և ես ՚ի նա, նա՛ բերէ պտուղ յոյժ. զի
 6 առանց իմ ո՛չինչ կարէք առնել: ⁶ Եթէ որք ո՛չ է հասարարեալ յիս, ել նա արքաքս իբրև զո՛ւռն, և ցամաքեցան. և ժողովեն զնա, և ՚ի հոր
 7 արկանեն՝ և այրի: ⁷ Եթէ կացէք յիս, և բանքն իմ ՚ի ձեզ կայցեն, ⁸ զոր ինչ կամիցիբ խնդրեսօրհիբ՝ և լինիցի՛ ձեզ: ⁸ Յայնսմիկ փառաւորեցան Նայր իմ, զի պտուղ յոյժ բերիցէք. և եղիջիբ իմ աշակերտք: ⁹ Որպէս սիրեաց զիս Նայրն իմ, և ես սիրեցի զձեզ. հասարարուն կացէք ՚ի սեր իմ:
 10 Եթէ պահիցէք զպարտութեանս իմ, կացջիբ ՚ի սեր իմ. որպէս ես պարտութեանս Նոր իմոյ պահեցի, և կան՝ ՚ի սեր նորա: ¹¹ Զայս խօսեցայ ընդ ձեզ, զի ուրախութիւնն իմ ՚ի ձեզ իցէ, և ձեր ուրախութիւնն լցեալ
 12 եղիցի: ¹² Այս է պարտէր իմ, զի սիրեսօրհիբ զմիմեանս, որպէս և ես սիրեցի զձեզ: ¹³ Մեծ ևս՝ քան զայս սեր՝ ո՛չ որ ունիցի, եթէ զանձն իւր դիցէ ՚ի վերայ բարեկամաց իւրոց: ¹⁴ Դուք բարեկամք էք իմ, եթէ առնիցէք զոր եսն պարտութեմ ձեզ: ¹⁵ Ո՛չ ևս կոչեմ զձեզ ծառայս, զի ծառայն ո՛չ զիտ զինչ գործէ՛ տերն նորա. այլ զձեզ կոչեցի բարեկամս. զի զամենայն զոր
 16 լուայ՛ ՚ի Նօրէ իմմէ՛ ծանուցի ձեզ: ¹⁶ Ո՛չ եթէ դուք ընտրեցէք զիս, այլ ես ընտրեցի զձեզ. և եղի զձեզ՝ զի դուք երթայցէք և պտղաբերք լինիցիբ. և պտուղն ձեր կացցէ՛: Եւ զոր ինչ խնդրիցէք ՚ի Նօրէ իմմէ՛ յանուն իմ, ¹⁷ փացէ՛ ձեզ: ¹⁷ Զայն պարտութեմ, զի սիրեսօրհիբ զմիմեանս: ¹⁸ Եթէ աշխարհ զձեզ արեայ. զիպասջիբ զի նախ զին արեայ: ¹⁹ Եթէ յաշխարհէ ասարի էիբ՝ աշխարհ զիւրսն սիրէր արդէք. բայց զի յաշխարհէ չէք. այլ ես ընտրեցի՛ զձեզ յաշխարհէ, վասն այնորիկ արեայ զձեզ աշխարհ:
 20 Յիշեցէք զբանն զոր ասացի, թէ ո՛չ է ծառայ՝ մեծ քան զտէր իւր. եթէ զիս հալածեցին, ապա և զձեզ հալածեսցեն. եթէ զբանն իմ պահեցին, ապա և զձերն պահեսցեն: ²¹ Այլ զնոյնս արասցեն ընդ ձեզ

30 Ունակք. Շար խօսեցայ ընդ: **31 Ունակք.** Ինձ Նայր՝ այնպէս առնեն: **15. 1 Ոսկան.** Եւ Նայր իմ մշակ է: **2 Ունակք.** Որ բերէ զպտուղ՝ սր: **4 Ունակք.** Եթէ ո՛չ իցէ հասարա: **5 Ունակք.** Եւ ես ՚ի նա, նա: **7 Բազումք.** Եթէ կայցէք յիս: **Ունակք.** Եւ բանք իմ ՚ի ձեզ կայցեն, որ ինչ կամիցիբ: **9 Ունակք.** Սիրեաց զիս Նայր, և ես: **10 Ոսկան.** Որպէս և ես զպարտ: **12 Ունակք.** Որպէս ես զձեզ սիրեցի: **13 Ունակք.** Սեր ո՛չ որ ունի, եթէ: **14 Ունակք.** Բարեկամք իմ էք: **15 Օրինակ սի.** Ո՛չ ևս կոչեցից զձեզ... կոչեցից բարեկամս: **16 Ունակք.** Եւ պտուղն ձեր կայցէ. *կամ* կեցցէ: **17 Ունակք.** Զայս պարտութեմ ձեզ, զի սի: **18 Ունակք.** Եթէ աշխարհս զձեզ: *Ի լուս.* Նախ զիս արեաց. *համանայն ունակց ՚ի բնար:* **19 Ունակք.** Աշխարհ զիւրսն սի... բայց զի չէք յաշ: **20 Ունակք յակոյն.** Զոր ասացի ձեզ, թէ:

վասն անուան ինոյ. զի ոչ ծանեան զայն՝ որ առաքեացն զիս: ²²Իմ՝ 22
 եթէ չէր եկեալ և խօսեցեալ ընդ նոսա, մեղ ինչ ոչ գոյր նոցա. բայց
 արդ՝ չի՞ք ինչ պարճառք վասն մեղաց իրեանց: ²³Որ զիս արեայ, և 23
 զՆայրն իմ արեայ: ²⁴Եթէ զգործսն չէր գործեալ՝ ՚ի նոսա՝ զոր ոչ այլ 24
 ոք գործեաց, մեղ ինչ՝ ոչ գոյր նոցա, բայց արդ՝ րեսի՛ն, և արեցին՝ և
 զին և զՆայր իմ: ²⁵Այլ զի 199ի՛ բանն, որ յօրէնս նոցա գրեալ է, թէ. 25
 Արեցին զիս քարապարպոց: ²⁶Բայց յորժամ եկեացէ Միսիթարիչն, 26
 զոր են առաքեցից ձեզ ՚ի Նօրէ, զՆոզի՛ն ճշմարտութեան որ ՚ի Նօրէ
 ելանէ, նա՛ վկայեացէ վասն իմ. ²⁷և դուք վկայէ՛ք, զի իսկզբանէ՛ ընդ իս 27
 էք:

¹Չայս խօսեցայ ընդ ձեզ՝ զի մի՛ զայթազդեսցիք. ²Ի ժողովրդոց իս– **16, 2**
 րեանց հանցեն՝ զձեզ: Այլ եկեացէ ժամանակ՝ զի ամենայն որ սպանանիցէ
 զձեզ, համարիցի պաշարօ՛ն մարտցանել Աստուծոյ: ³Եւ զայն արասցեն 3
 ընդ ձեզ. քանզի ոչ ծանեան զՆայր՝ և ոչ զիս: ⁴Այլ և զայս խօսեցայ 4
 ընդ ձեզ, զի յորժամ եկեացէ ժամանակ՝ յիշեցէ՛ք՝ թէ՛ են ասացի ձեզ. ⁵Զ– 5
 այս իսկզբանէ՛ ոչ ասացի ձեզ, քանզի ընդ ձեզ էի: Բայց արդ երթան
 ես առ առաքիչն իմ. և ոչ ոք ՚ի ձէնջ հարցանէ ցիս, թէ յո՞վ երթաս:
⁶Այլ զի զայս խօսեցայ ընդ ձեզ, քրքումութիւն ելից զսիրպս ձեր: ⁷Այլ 6, 7
 ես զճշմարիտն ասեմ ձեզ. լա՛ն է ձեզ եթէ ես երթամ. զի եթէ ես ոչ
 երթայց՝ Միսիթարիչն ոչ եկեացէ առ ձեզ. ապա եթէ երթամ, առաքե–
 ցից՝ զնա առ ձեզ: ⁸Եւ նա՛ եկեալ, յանդիմանեսցէ՛ զաշխարհ, վասն 8
 մեղաց, և վասն արդարութեան, և վասն դարաստանի՛: ⁹Վասն մեղաց՝ 9
 զի ոչ հաւարան յիս. ¹⁰վասն արդարութեան՝ զի առ Նայր իմ երթամ, 10
 և ոչ ևս րեսանէք զիս. ¹¹վասն դարաստանի՛ զի իշխան աշխարհիս
 այսորիկ դարասպարտեալ է: ¹²Եւս բազում ինչ ունիմ ասել ձեզ, այլ 12
 ոչ կարէք հանդարտել այժմիկ: ¹³Յորժամ եկեացէ նա Նոզին ճշմար– 13
 տութեան, առաջնորդեսցէ՛ ձեզ ամենայն ճշմարտութեամբ. զի ոչ եթէ
 յանձնէ ինչ խօսիցի, այլ զոր լսիցէ՛ խօսեսցի, և զգալոցն պարմեսցէ
 ձեզ: ¹⁴Նա զիս փառաւորեսցէ, զի յիմմէ՛ անբի առնուցու՛ և պարմեսցէ 14
 ձեզ: ¹⁵Չամենայն ինչ զոր ունի Նայր՝ իմ է. վասն այնորիկ ասացի ձեզ, 15
 թէ յիմմէ՛ անբի առնու՛ և պարմէ՛ ձեզ: ¹⁶Փոքր մի, և ոչ ևս րեսանիցէք 16
 զիս. և ապա սակաւիկ մի, և րեսանիցէք զիս. և ես երթամ առ Նայր:
¹⁷Ասէին ոմանք յաշակերտաց անբի ցմիմեանս. Զի՛նչ է այս՝ զոր ասէս 17
 ցմեզ, թէ փոքր մի՛ և ոչ րեսանէք զիս, և դարձեալ սակաւիկ մի՛ և
 րեսանիցէք զիս. և եթէ ես առ Նայր իմ երթամ: ¹⁸Եւ ասէին. Զի՛նչ իցէ 18

21 Բազումք. Զի ոչ զիրեն զայն որ առա՛: **22 Ի բազումս պակասի.** Չի՞ք ինչ
 պարճառք: **23 Ոմանք.** Եւ զՆայրն իմ արեաց: **24 Ոմանք.** Եւ արեցին զիս և
 զՆայր: **25 Ոմանք.** Զիս ՚ի քարապարպոց: **26 Յօրինակին.** Զոր ես առաքեցի ձեզ
 ՚ի: **Ոմանք.** ՚ի Նօրէ Նոզին ճշմար՛: **16. 2 Բազումք.** Իրեանց հանիցեն զձեզ: **Ի**
լու՛. Զձեզ, և համարիցի պաշ՛. *հանսձայն ոմանց ՚ի քնար՛:* **4 Ոմանք.** Եկեացէ
 ժամանակն՝ յիշեցէք թէ: **5 Ոմանք.** Նարցանիցէ ցիս թէ յո՛ւ եր՛: **6 Ոմանք.** Տրքում–
 թիւնն ելից: **7 Յօրինակին պակասէք.** Ասեմ ձեզ լաւ է: **9 Օրինակ մի.** Վասն
 մեղաւորաց, զի ոչ հաւարան: **13 Ոմանք.** Զամենայն ճշմարտութեամբ... զոր լսիցէ
 խօսիցի: **15 Ոմանք.** Ամենայն զոր ունի Նայր... յիմմէ՛ անբի առնուցու, և պարմեսցէ
 ձեզ: **16 Ոմանք.** Փոքր մի՛ և ոչ րեսանէք զիս. դարձեալ սակաւիկ մի ևս րեսա՛:
Ոսկան. Եւ զի ես երթամ առ: **17 Ոմանք.** Զոր ասէ. *կա՛մ* ասէն ցմեզ... առ Նայր
 երթամ:

- 19 այն փոքր մեաւ ևսն, չգիտենք զինչ խօսի: ¹⁹Գիտաց Յիսուս եթէ կամին ցնա՛ հարցանել. և ասէ ցնոսա. Վասն այդորիկ խնդրէք ընդ միմեանս՝ զի ասացի՛ թէ փոքր մի՛ և ոչ տեսանէք զիս, և դարձեալ սակաւիկ մեաւ
- 20 ևս տեսանիցէք զիս: ²⁰Ամէն ամէն ասեն ձեզ, զի լացջիք և ողբացիք դուք, և աշխարհ խնդասցէ՛. դուք փրկմեսցիք, այլ փրկմութիւն ձեր
- 21 յուրախութիւն եղիցի: ²¹Կին յորժամ ծնանիցի՛ փրկմութիւնն է նմա, զի հասեալ է ժամ նորա. այլ յորժամ ծնցի զմանուկն, ոչ ևս յիշէ
- 22 զնեղութիւնն վասն խնդութեանն, զի ծնաւ մարդ յաշխարհ: ²²Եւ դուք այժմ փրկմութիւն ունիք. այլ դարձեալ տեսից զձեզ, և ուրախ լիցին սիրտք ձեր. և զուրախութիւնն ձեր ոչ որ հանիցէ՛ ՚ի ձէնջ: ²³Եւ յայնմ աւուր զիս ինչ ոչ հարցանիցէք: Ամէն ամէն ասեն ձեզ. զի գոր ինչ
- 24 խնդրիցէք ՚ի Նօրէ իմնէ՛ յանուն իմ, քացէ՛ ձեզ: ²⁴Մինչև ցայժմ ոչինչ խնդրեցէք յանուն իմ. խնդրեցէ՛ք և առնուցուք. զի ուրախութիւնն ձեր
- 25 լցեալ է եղիցի: ²⁵Զայս առակօ՛ք խօսեցայ ընդ ձեզ. եկեացէ ժամանակ, յորժամ ոչ ևս առակօք խօսեցայց ընդ ձեզ. այլ յայտնապէս զՆօրէ պատմեցից ձեզ: ²⁶Յայնմ աւուր խնդրեսցիք յանուն իմ. և ոչ ասեն ձեզ՝
- 27 եթէ ես հարցից զՆայր վասն ձեր. ²⁷զի ինքն իսկ Նայր սիրտ զձեզ, զի դուք զին սիրիցէք, և հաւարացէք եթէ ես յԱստուծոյ ելի: ²⁸Ելի՛ ՚ի Նօրէ՛
- 29 և եկի յաշխարհ. դարձեալ թողում զաշխարհ, և երթամ առ Նայր: ²⁹Ասեն ցնա աշակերտքն. Ահա՛ արդ յայտնութեամբ խօսիս. և առակ և ոչ
- 30 մի ինչ ասես: ³⁰Այժմիկ գիտենք՝ եթէ գիտեն զամենայն. և ոչինչ պիտոյ է՛ եթէ որ հարցանիցէ զքեզ. յայսմիկ հաւարանք եթէ յԱստուծոյ ելեր:
- 31, 32 ³¹Պարասխանի ետ նոցա Յիսուս՝ և ասէ. Այժմ հաւարայք. ³²ահա՛ եկեացէ ժամ, և եկեալ իսկ է. զի ցրուեսցիք յիւրաքանչիւր տեղիս, և զիս
- 33 միայն թողուցուք. և չեն միայն, զի Նայր ընդ ին է: ³³Զայս խօսեցայ ընդ ձեզ՝ զի ընդ իս խաղաղութիւն ունիցիք. յաշխարհի աստ՝ նեղութիւն ունիցիք, այլ քաջալերեցարոնք զի ես յաղթեցի աշխարհի:
- 17** ¹Զայս իբրև խօսեցաւ Յիսուս, ամբարձ զաչս իւր յերկինս՝ և ասէ. Նայր՝ հասեալ է ժամ, փառաւորեա՛ զՈրդի քո, զի և Որդի քո փառաւորեցէ՛
- 2 զքեզ: ²Որպէս ետուր նմա իշխանութիւն ամենայն մարմնոյ, զի ամե՛
- 3 նայնի գոր ետուր նմա, քացէ զկեա՛նսն յափտենականս: ³Այս են յափտենական կեանք, զի ծանիցեն զքեզ միայն ճշմարիտ Աստուած, և գոր
- 4 առաքեցեր զՅիսուս Քրիստոս: ⁴Ես զքեզ փառաւորեցի՛ յերկրի. զգործն
- 5 կարարեցի՛ գոր ետուր ցիս զի արարից: ⁵Եւ այժմ փառաւորեա՛ զիս Նայր առ ՚ի քէն, փառօքն գոր ունէի յառջօ քան զինեղն աշխարհի առ

18 *Ունակք.* Չգիտենք զինչ խօսիս: **19** *Ունակք.* Եթէ կամին ցնա հար՞... վասն այդորիկ խնդրեցէք... միս ևս, և տեսա՞: **20** *Ունակք.* Եւ աշխարհս խն՞.. ուրախութիւն եղիցի: **21** *Ունակք.* Ոչ ևս յիշեցէ զնեղ՞: **23** *Ունակք.* Չի գոր խնդրիցէք... քացի ձեզ: **24** *Ունակք.* Ուրախութիւնն ձեր լցեալ է. *կամ՞* իցէ: **25** *Օրինակ մի.* Զայս ամենայն առակօք: **26** *Ունակք.* Եթէ ես աղաչեցից զՆայր վասն ձեր: **27** *Ունակք.* Չիս սիրեցէք. *կամ՞* սիրեսցիք, և հաւարայցէք: **28** *Օրինակ մի.* Յաշխարհս... զաշխարհս: **30** *Ունակք.* Այժմ գիտենք: *Ունակք.* Նարցանիցէ ցքեզ: **32** *Ունակք.* Ահա եկեացէ ժամանակ... զի Նայր իմ ընդ իս է: **33** *Ունակք.* Քաջալերացարոնք: **17. 1** *Ունակք.* Նամբարձ զաչս իւր: **3** *Ունակք.* Յափտենականս կեանք... ճշմարիտ Աստուած, և գոր առաքեցերս զՅիսուս: **4** *Ունակք.* Զգործն կարարեցի զի ետուր:

ի քէն: ⁶Յայտնեցի՛ զանուն քո մարդկան, զորս ետրոր ինձ յաշխարհէ. 6
քո՛ էին, և ինձ ետուր զնոսա. և զբանն քո պահեցի՛ն: ⁷Արդ գիտացին՝ 7
եթէ զամենայն ինչ զոր ետուր ինձ, ⁸ետրո՛ նոցա. և նոքա ընկալա՛ն, և 8
ծանեա՛ն ճշմարտութեամբ՝ թէ առ ՚ի քէն ելի. և հաւարացին՝ եթէ դո՛ւ
առաքեցեր զիս: ⁹Արդ ես՝ վասն նոցա աղաչեմ, և ո՛չ վասն աշխարհի 9
աղաչեմ. այլ վասն նոցա՛ զորս ետուրն ինձ. զի քո՛ էին: ¹⁰Եւ որ ինչ իմ 10
է, ամենայն քո՛ է. և որ ինչ քո՛ է, այն իմ է. և փառաւորեալ եմ ՚ի նոսա:
¹¹Եւ ես՝ ոչ լն եմ յաշխարհի, և նոքա յաշխարհի՛ են, և ես՝ առ քե՛զ գամ. 11
Նայր. սո՛րբ պահեա՛ զնոսա յանուն քո, որով ետուրն ինձ. զի եղիցին 12
մի՛, որպէս և մեք մի՛ ենք: ¹²Մինչ էի յաշխարհի ընդ նոսա, ե՛ն պահէի 12
զնոսա յանուն քո՛ որով ետուրն ինձ. և պահեցի՛. և ոչ որ ՚ի նոցանէ 13
կորեաւ, բայց որդին կորսպեան, զի գիրն լցցի՛:

¹³Բայց արդ առ քե՛զ գամ. և զայս խօսիմ յաշխարհի, զի ունիցին 13
զուրախութիւնն իմ լիով յանձինս իրեանց: ¹⁴Եւ ետրո՛ նոցա զբանն 14
քո, և աշխարհս արեանց զնոսա. զի չե՛ն յաշխարհէ, որպէս և ես չեմ 15
յաշխարհէ: ¹⁵Ոչ զայս աղաչեմ զի բարձցես զնոսա յաշխարհէ, այլ զի 15
պահեսցեն զնոսա ՚ի չարէ: ¹⁶Յաշխարհէ աստի չե՛ն, որպէս և ես՝ չեմ 16
յաշխարհէ: ¹⁷Սո՛րբ արա՛ զնոսա ճշմարտութեամբ քով. զի քո բանըդ 17
ճշմարտութիւն է: ¹⁸Որպէս զիս առաքեցեր յաշխարհ. և ե՛ն առաքեցի 18
զնոսա յաշխարհ. ¹⁹և ՚ի վերայ նոցա ես սո՛րբ առնեմ զանձն իմ, զի 19
եղիցին և նոքա՛ սրբեալք ճշմարտութեամբ: ²⁰Այլ ո՛չ վասն նոցա միայն 20
աղաչեմ, այլ և վասն ամենայն հաւարացելոց բանիւն նոցա յիս. ²¹զի 21
ամենեքին մի՛ իցեն, որպէս դու Նայր յիս՝ և ես ՚ի քեզ, զի և նոքա ՚ի 22
մե՛զ իցեն. զի և աշխարհ հաւարասցէ՛ եթէ դու առաքեցեր զիս: ²²Եւ ես 22
զփառսն զոր ետուր ինձ՝ ետրո՛ նոցա, զի իցեն մի՛ որպէս և մեք մի՛ ենք: 23
²³Ե՛ն ՚ի նոսա, և դու՛ յին, զի եղիցին կապարեալք ՚ի մի: Եւ գիտացէ՛ 23
աշխարհ՝ եթէ դո՛ւ առաքեցեր զիս. և սիրեցի՛ զնոսա որպէս դու զիս 24
սիրեցեր: ²⁴Նայր, զորս ետուրն ինձ, կամիմ՝ զի ուր ես եմ, և նոքա՛ իցեն 24
ընդ իս. զի րեսանիցեն զփառսն զիմ, զոր ետուրն ցիս. զի սիրեցեր 25
զիս յառաջ քան զլինելն աշխարհի: ²⁵Նայր արդար՝ և աշխարհ զքեզ 25
ոչ ծանեաւ. այլ ես զքեզ ծանեայ. և նոքա ծանեան՝ եթէ դու առաքեցեր 26
զիս: ²⁶Եւ ծանուցի՛ նոցա զանուն քո՛ և ծանուցի՛ց. զի սերն զոր սիրեցեր 26
զիս՝ ՚ի նոսա՛ իցէ, և ե՛ն ՚ի նոսա:

5 Բագոււմք. Առ ՚ի քէն փառօքն, զոր ուն՛: **7 Ոսկան յակելու.** Զոր ետուր ինձ, առ
ի քէն եւ: *Զի բանն զոր ետուր ինձ՝ (8) ետու նոցա: **9 Բագոււմք.** Ետուրն ինձ,
զի քո են: **11 Յօրինակին չակերոր ՚ի վերայ եղեալ վերջակերին** Նայր (:), թերևս
ակնարկի կամ փոխել զնոյն և առնել բթանիշ (') կամ սորորակեր (.) որպէս ունին
բագոււմք. և կամ զլիտլին բառնալ սևորի զկերտորտիւնն և ընթեռնույ, Նայր
սուրբ, պահեա՛ զնոսա. որպէս գրեն ունակք ՚ի նոր օրինակաց: **14 Ոմանք.** Ետու
նոցա զբանս քո: **20 Ոմանք.** Այլ վասն ամենայն հաւա՛: **23 Ոմանք.** Եւ ես սիրեցից
զնոսա, որպէս և դու զիս: **24 Ոմանք.** Զի ուր եսն եմ... զփառսն իմ, զոր ետուր ցիս...
զլինել աջ՛: **25 Յօրինակին յեր գրելոյ** Նայր արդար՝ նշան ինչ եղեալ ՚ի միջոցին և
այսպ ամենին յար գրեալ և աշխարհ զքեզ ոչ և այլն. թերևս ակնարկի զգուշանալ
յրնթեռնոյ Նայր արդարն աշխարհ զքեզ. ըստ որում վրիպակա ունին ունակք.
մինչ զի և օրինակ մի կրկնէ զևն, գրելով այսպէս. Նայր՝ արդարն և աշխարհ զքեզ:
Յօրինակին. Եւ նոքա ծանեան. և դու առաքեցեր զիս: **26 Առ Ոսկանայ սրակասի.**
Եւ ծանուցի նոցա զանուն:

18 ¹Չայս իբրև ասաց Յիսուս, ել աշակերտօքն հանդերձ յայն կոյս ձորոյն Կեդրովնի՝ ուր էր պարտէզ, յոր եմնուր ինքն և աշակերտքն իւր: ²Գիպէր և Յուդա, որ զնայն մարմնելոց էր՝ զբեդին, զի բազում անգամ ժողովեալ էր անդր Յիսուսի աշակերտօքն հանդերձ: ³Եւ Յուդայի առեալ ընդ իւր զգունոն, և ՚ի քահանայապետիցն և ՚ի փարիսեցոց սպասաւորս, զայն անդր ջահիւք և լապտերօք և զինուր: ⁴Իսկ Յիսուս իբրև երես զայն ամենայն եկեալ ՚ի վերայ նորա, ել և ասէ՝ ցնոսա. ⁵Զո՞ ինդրէք: ⁵Պապասխանի ետուն նմա. ⁶ԶՅիսուս Նազովրեցի: Ասէ ցնոսա Յիսուս. Ես եմ: Կայր ընդ նոսա և Յոնա՞ որ մարմնէրն զնա: ⁶Իբրև ասաց՝ թէ ես եմ, յե՛րս յե՛րս չոգան՝ և զարկան զգեարնի: ⁷Դարձեալ եհարց զնոսա. ⁸Զո՞ ինդրէք: Եւ նոքա ասեն. ⁹ԶՅիսուս Նազովրեցի: ⁸Պապասխանի՛ եր նոցա Յիսուս. Ասացի ձեզ թէ ես եմ. արդ՞ եթէ զիս ինդրէք՝ թո՛յլ փութ դոցա երթա՛լ: ⁹Զի լցցի՛ բանն՝ զոր ասաց թէ. ¹⁰Զորս ետուրն ցիս, ո՛չ կորուսից ՚ի նոցանէ և ո՛չ զոր: ¹⁰Իսկ Սիմովն Պեփրոս քանզի ունէր սուր, ձգեաց զնա՝ և եհար զքահանայապետին ծառայ, և ՚ի բաց առ զունկն նորա զաջոյ. և էր անուն ծառային Մաղքոս: ¹¹Ասէ Յիսուս ցՊեփրոս. Արկ զսուրդ անդրէն ՚ի պարեանս իւր. զբաժակն զոր եր ինձ Նայր ո՛չ ըմպիցեմ զնա: ¹²Իսկ զունոն և հազարապետն և սպասաւորք Նրեիցն կալան զՅիսուս՝ և կապեցին: ¹³Եւ ածին զնա նախ՝ առ Անա՛, որ էր՝ աներ Կայիափայի. որ քահանայապետն էր արարոյն այնորիկ: ¹⁴Այս՝ այն Կայիափա էր՝ որ իւրապն եր Նրեից, թէ լա՛ն է առն միում մեռաննէ՛ ՚ի վերայ ժողովողեանն: ¹⁵Եւ երթային զհետ Յիսուսի Սիմովն Պեփրոս և մես աշակերտն: Եւ աշակերտն այն քանզի ծանօթ էր քահանայապետին՝ եմնուր ընդ Յիսուսի ՚ի գաւիթ քահանայապետին: ¹⁶Եւ Պեփրոս կայր առ դրանն արտաքոյ. ել մես աշակերտն՝ որ էր ծանօթ քահանայապետին, և ասաց ցորնապանն՝ և եմո՛յձ ՚ի ներքս զՊեփրոս: ¹⁷Ասէ աղջիկն որ դռնապանն էր՝ ցՊեփրոս. Մի՛թէ՛ և դու յաշակերտաց առնն այնորիկ իցես: Եւ նա ասէ. Ո՛չ եմ: ¹⁸Կային անդ ծառայքն և սպասաւորք, խարոյկ արկեալ՝ քանզի ցորտ էր, և ջեռնուին. կայր ընդ նոսա և Պեփրոս՝ և ջեռնոյր: ¹⁹Եւ քահանայապետն եհարց ցՅիսուս վասն աշակերտացն՝ և վասն վարդապետութեան նորա: ²⁰Պապասխանի եր նմա Յիսուս. Ես՝ յայտնապէս խօսեցայ յաշխարհի. ես՝ յամենայն ժամ ուսուցի՛ ՚ի ժողովողեանն, և ՚ի քանաքի անդ՝ ուր ամենայն Նրեայք ժողովեալ էին, և ՚ի ծածուկ ինչ ո՛չ խօսեցայ: ²¹Զի՞ հարցանես զիս. հարց զայնոսիկ՝ որ լուանն, թէ զի՛նչ ²²խօսեցայ ընդ նոսա. ահաւասիկ նոքա զիպէն՝ զի՛նչ խօսեցայ: ²²Իբրև

18. 1 Ոմանք. Որ էր պարտէզ: **2 Ոմանք.** Որ զնա մարմնելոց: **5 Յօրինակին.** Գայր ընդ նոսա և Յուդա՞ որ: **7 Ոմանք.** Դարձեալ եհարց ցնոսա: **9 Օրինակ մի.** Զի լցցի բանն Յիսուսի: **Ոմանք.** Թէ զոր ետուրն ցիս: **13 Ոմանք.** Առ Աննա, որ էր աներ Կայիափայ. որ քահանայապետ էր: **14 Ոմանք.** Որ իւրապ եր Նրեից՝ եթէ: **15 Ոմանք.** Երթայր զհետ Յիսուսի Սիմովն Պեփրոս, և միս ևս աշակերտ: *Ուր ևս ոմանք.* Զհետ նորա Սիմովն Պեփրոս: **16 Ոմանք.** Կայր արտաքոյ առ դրանն... և ասէ ցորնապանն: **19 Ոմանք.** Վասն աշակերտացն նորա, և: **20 Օրինակ մի.** Խօսեցայ աշխարհի... և ծածուկ ինչ ո՛չ խօ՞: **21 Ոսկսն.** Որք լուանն եթէ զի՛նչ ասացի ցնոսա: *Ոմանք.* Ահաւասիկ նոքա զիպէն զի՛նչ ասացի: *Ք լուս.* Գիպէն զի՛նչ ասացի. *համաձայն ոմանց ՚ի քնար՝:*

նա՝ զայն ասաց, մի ոմն ՚ի սպասաւորացն որ անդ կայր, աճ ապարակ Յիսուսի՝ և ասէ. Այդպէս պարասխանի փաս քահանայապետիդ: ²³ Եւ Յիսուս՝ ասէ ցնա. Եթէ չար ինչ խօսեցայ, վկայեա՛ր վասն չարին, իսկ եթէ բարի, ընդէ՛ր հարկանես զիս: ²⁴ Եւ առաքեաց զնա Անա կապեան՝ առ Կայիափա քահանայապետ:

19 ²⁵ Եւ Սիմովն Պե՛րրոս կայր անդ՝ և ջեռնոյր. ասեն ցնա. Մի՛թէ՛ և ²⁵ դու յաշակերպաց անրի նորա իցես: Նա՛ ուրացան և ասէ՛ թէ չէն: ²⁶ Եւ ²⁶ ասէ մի ոմն ՚ի ծառայից քահանայապետին՝ ազգակա՛ն այնորիկ, զորոյ զունկն եհա՛ր Պե՛րրոս. Ոչ ես իսկ փեսի զքեզ ՚ի պարփիզի անդ ընդ նմա: ²⁷ Դարձեալ ուրացան Պե՛րրոս. և վաղվաղակի հան խօսեցաւ: ²⁷

19 ²⁸ Եւ աճե՛ն զՅիսուս ՚ի վանացն Կայիափայ յապարանս դարաւո- ²⁸ րին. և էր այգո՛ց: Եւ նոքա ոչ մփին յապարանսն, զի մի՛ պոծիցին, այլ ²⁹ զի ուրիցեն զգարիկն: ²⁹ Ել առ նոսա Պեղաբոս արքաքս՝ և ասէ. ²⁹ Զի՛նչ չարախօսութիւն մարուցանէք զառնէն զայնմանէ: ³⁰ Պարաս- ³⁰ խանի երուն և ասեն ցնա. Եթէ չէ՛ր չարագործ այրն այն, ապա ոչ մարնէաք զնա քեզ: ³¹ Ասէ ցնոսա Պեղաբոս. Առէ՛ք զնա դուք, և ըսք ³¹ ձերոց օրինացն դարեցարո՛ւք: Ասեն ցնա Նրեայքն. Մեզ չէ՛ արժան սպանանել զոք: ³² Զի լցցի՛ բանն Յիսուսի զոր ասաց, նշանակեալ թէ ³² որով մահու մեռանելոց իցէ: ³³ Եմո՛ւր միսանգամ յապարանսն Պեղաբոս ³³ կոչեաց զՅիսուս, և ասէ ցնա. Դո՛ն ես թագաւորն Նրէից: ³⁴ Պարաս- ³⁴ խանի եր Յիսուս. Ի՛քն ասես զայդ, եթէ այլք ասացին քեզ զինէն: ³⁵ Պարասխանի եր Պեղաբոս. Մի՛թէ՛ և ես Նրեայ՛ իցեմ. ազգն քո ³⁵ և քահանայապետք մարնեցին զքեզ ինձ, զի՛նչ գործ գործեալ է քո: ³⁶ Պարասխանի եր Յիսուս. Ի՛ն արքայութիւն չէ՛ յայսմ աշխարհէ. եթէ ³⁶ յաշխարհէ ասփի՛ էր արքայութիւնն իմ, սպասաւորքն իմ մարտնչէի՛ն արդեա՛ք՝ զի մի՛ մարնեցայց Նրէից. բայց արդ թագաւորութիւն իմ չէ՛ ³⁷ ասփի: ³⁷ Ասէ ցնա Պեղաբոս. Ապա թէ այդպէս իցէ, թագաւոր ոմն ես ³⁷ դու: Պարասխանի եր Յիսուս. Դո՛ն ասես՝ թէ թագաւոր իցեմ. բայց ես՝ ³⁸ յայդ իսկ ծնեալ եմ, և ՚ի դոյն իսկ եկեալ եմ յաշխարհ, զի վկայեցից ճշմարտութեանն. ամենայն որ ՚ի ճշմարտութենէ է, լսէ՛ բարբառոյ իմոյ: ³⁸ Ասէ ցնա Պեղաբոս. Զի՛նչ է ճշմարտութիւն: Զայս իբրև ասաց, դար- ³⁹ ձեալ էլ առ Նրեայսն՝ և ասէ ցնոսա. Ես՝ և ոչ մի՛ ինչ պարճառս գրանեմ ³⁹ ՚ի նմա: ³⁹ Բայց է ձեր սովորութիւն զի զմի ոք արձակեցից ձեզ ՚ի ³⁹ զարկիս. արդ՛ կամի՞ք զի արձակեցից ձեզ զթագաւորն Նրէից: ⁴⁰ Ա- ⁴⁰ դաղակեցին ամենեքեան՝ և ասէին. Մի՛ գրա, այլ գԲարա՛րբա: Եւ էր ⁴⁰ Բարաբբայն այն աւագակ:

¹ Յայնժամ ա՛ռ Պեղաբոս զՅիսուս, և զա՛ն եհար: ² Եւ զինուորացն **19, 2** արարեալ պասակ ՚ի փշոց՝ եղին ՚ի գլուխ նորա, և զգեցուցին նմա հանդերձ

22 Ոսկան. Նա զայս ասաց: **26 Ոմանք.** Որոյ զունկնն եհար: **28 Ոմանք.** Զի մի՛ պոծեցին: **29 Ոմանք.** Եւ ասէ ցնոսա. Զի՛նչ... մարուցանիցէք զառնէն: **31 Բազումք.** Մեզ ոչ է արժան սպա՛: **35 Ոմանք.** Ազգք քո և քահանայապետքն: **36 Ոմանք.** Թագաւորութիւնն իմ չէ ասք: **37 Ոմանք.** Պիղաբոս, թէ այդպէս իցէ՛ թագաւոր ոմն իցես դու... ծնեալ իցեմ, և ՚ի դոյն իսկ եկեալ յաշխարհ: **38 Ոմանք.** Զի՛նչ է ճշմարտութիւն... գրանեմ ՚ի նա: *Յօրինակին պակասէր.* Ես և ոչ մի՛ ինչ: **39 Ոմանք.** Բայց ձեր սովորութիւն է: **40 Ոմանք.** Ամենեքեան և ասեն: *Ուր Ոսկան.* և ասացին:

3 ծիրանի. ³ և գային առ նա՝ և ասեին. Ողջ եր արքայ Տրեից: Եւ հանէին
 4 նմա ապրակս: ⁴ Ել դարձեալ Պեղարոս արտաքս և ասէ ցնոսա. Ա-
 հա՛ անձն գնա արտաքս առ ձեզ, զի գիրասցիք թէ ես՝ վնան ինչ՝ ՚ի
 5 նմա ոչ գրանեմ: ⁵ Ել Յիսուս արտաքս, և ունէր պսակ ՚ի փշոց՝ և
 6 հանդերձ ծիրանի. և ասէ ցնոսա. Ահա՛ այրդ՝ ցձե՛զ: ⁶ Իբրև րեսին
 գնա քահանայապետքն և սպասաւորք, զաղաղակ բարձին՝ և ասեն. ⁷ Ի
 խա՛հ հան՝ ՚ի խա՛հ հան գղա: Ասէ ցնոսա Պեղարոս. Առէ՛ք գղա ՚ի ձեզ,
 7 և ձեզէն հանէք ՚ի խա՛հ. զի ես՝ ՚ի դմա վնան ինչ ոչ գրանեմ: ⁷ Պա-
 րասխանի ետուն նմա Տրեայքն. Մեր՝ օրէնս ունիմք. և ըստ օրինաց
 8 մերոց պարտի մեռանել. զի զանձն իւր Որդի՛ Աստուծոյ արար: ⁸ Իբրև
 9 լուա զբանս զայտոսիկ Պեղարոս, առաւել ևս երկեա: ⁹ Եմուր դարձե-
 ալ անդրէն յապարանսն, և ասէ ցՅիսուս. Ոստի՞՞ ես դու: Եւ Յիսուս ոչ
 10 եր նմա պարասխանի: ¹⁰ Ասէ ցնա Պեղարոս. Ընդ իս ոչ խօսիս, ոչ գի-
 րես եթէ իշխանութիւն ունիմ հանել զքեզ ՚ի խա՛հ, և իշխանութիւն ունիմ
 11 արձակել զքեզ: ¹¹ Պարասխանի եր Յիսուս. Ոչ ունէիր դու իշխանու-
 թիւն ՚ի վերայ իմ՝ և ոչ մի, եթէ ոչ էր րուեալ քեզ ՚ի վերուստ. վասն
 12 այնորիկ որ մարնեաց զիս քեզ, նորա՛ մեծ մեղք են: ¹² Եւ յայնմանէ
 Պեղարոս խնդրէր արձակել գնա. և Տրեայքն աղաղակէին՝ և ասեին.
 Եթէ՛ գղա՛ արձակես, չեն բարեկամ կայսեր. ամենայն ոք որ թագա-
 13 տր կոչէ զանձն իւր, հակառակ է կայսեր: ¹³ Իսկ Պեղարոս իբրև լուա
 զբանս զայտոսիկ, ա՛ծ զՅիսուս արտաքս՝ և նստան ՚ի վերայ բեմին ՚ի
 14 րեղոջն որ կոչէր Քարայաբակ, և Եբրայեցերէն Կանպ պաթա: ¹⁴ Էր
 ուրբայթն զարկի. և էր ժամ իբրև վեցերորդ, և ասէ ցՏրեայսն. Ահա՛
 15 թագաւորդ ձեր՝ ցձե՛զ: ¹⁵ Եւ նոքա աղաղակէին. Բարձ՝ ՚ի մէնջ բարձ
 ՚ի մէնջ՝ և հան գղա ՚ի խա՛հ: Ասէ ցնոսա Պեղարոս. Ես՝ զթագաւորդ
 16 թագաւոր՝ բաց ՚ի կայսերէ: ¹⁶ Յայնժամ եր գնա ՚ի ձեռս նոցա, զի ՚ի
 խա՛հ ելանիցէ:

17 Եւ նոքա առեալ րանէին գնա. և բարձեալ էր ինքնին զիսաչափայտն
 և ելանէր ՚ի րեղին՝ որ անուանէր Գագաթան, և կոչէր Եբրայեցերէն
 18 Գողգոթա՛. ¹⁸ ուր և ՚ի խա՛հն իսկ հանին գնա. և ընդ նմա երկունս
 19 ևս այլս աստի և անտի, և ՚ի միջի զՅիսուս: ¹⁹ Գրեաց և րախարակ
 Պեղարոս, և եղ ՚ի վերայ խաչին. և էր գրեալ. Յիսուս Նագովրե-
 20 ցի թագաւոր Տրեից: ²⁰ Զայն րախարակ ընթերցան բագունք ՚ի Տրե-
 ից, զի մօտ էր ՚ի քաղաք անդր րեղին՝ ուր խաչեցան Յիսուս. և էր
 21 գրեալ Եբրայեցերէն, Դաղմաբարէն, և Յունարէն: ²¹ Ասեն ցՊեղարոս
 քահանայապետքն Տրեից. Մի՛ գրեր թագաւոր Տրեից, այլ թէ նա՛ ա-

19. 3 Ոմանք. Ողջ լեր արքայ Տրեից: Եւ հանին նմա ապր՛: **4 Ոմանք.** Եւ Պիղարոս դարձեալ... գնա առ ձեզ արտաքս: **6 Յոմանս պակասի.** Քահանայապետքն և սպասաւորք: **7 Ոմանք.** Եւ ըստ մերոց օրինաց: **8 Ոմանք.** Զբանս զայս Պիղ՛: **11 Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ.** Վասն այտորիկ որ մարնեացն զիս: **Ոմանք.** Զիս քեզ, նմա մեծ մեղք: **13 Ոմանք.** Լուա զբանս զայս: **Ոմանք.** Կապպա՛ թա: **14 Ոմանք.** Եւ էր իբրև ժամ... ահա թագաւոր ձեր: **15 Ոմանք.** Եւ նոքա աղաղակեցին... բայց ՚ի կայսերէ: **17 Ոմանք.** Որ անուանեալ էր Գագաթն: **18 Ոմանք.** Որ և ՚ի խա՛հ իսկ հա՛... այլ աստի... և միջի Յիսուս: **19 Ոմանք.** Գրեաց և րախարակ մի Պիղարոս: **20 Ոմանք.** Դաղմաբարէն և:

սաց. Թագաւոր եմ Նրէից: ²²Պարասխանի եպ Պեղարոս. Զոր ինչ 22
 գրեցին՝ գրեցի՛: ²³Իսկ զինուորքն իբրև հանին ՚ի խաչ զՅիսուս, առին 23
 զհանդերձս նորա՝ և արարին չորս մասունս, իւրաքանչիւր զինուորի
 մասն. իսկ զպարմուճանն քանզի էր առանց կարանի՝ ՚ի վերուստ՝ փոր
 անկեալ ամենևին, ²⁴ասեն ցմիմեանս. Մի՛ պարառեցուք զայդ, այլ 24
 արկցուք վիճակս ՚ի վերայ դորա՝ ում և ելցէ. զի լցցի՛ գիրն որ ասէ.
 Բաժանեցան զհանդերձս իմ յիւրեանս, և ՚ի վերայ պարմուճանի իմոյ
 վիճակ արկին: Զինուորքն՝ զայն ինչ գործեցին: ²⁵Եւ կային առ խաչին 25
 Յիսուսի մայրն նորա, և քոյր մօր նորա Մարիամ Կոլոկպայ, և Մարի-
 ամ Մագդաղենացի: ²⁶Յիսուս իբրև երես զմայրն և զաշակերտն զոր 26
 սիրէր՝ զի կայր մօք, ասէ ցմայրն. Կի՛ն դու՝ ահա՛ որդի քո: ²⁷Ապա ասէ 27
 ցաշակերտն. Ահա՛ մայր քո: Եւ յայնմ ժամանակէ ա՛ռ աշակերտն՝ զնա
 առ իւր: ²⁸Յեպ այսորիկ իբրև զիւրաց Յիսուս, եթէ ահա ամենայն ինչ 28
 կարարեալ է, զի կարարեսցի՛ գիրն, ասէ. Ծարաւի՛ եմ: ²⁹Եւ ա՛նդ կայր 29
 ամա՛ն ինչ՝ լի՛ քացախով. և նոցա սպունգ լցեալ՝ քացախով ընդ լեղոյ՝
 շուրջ եղեալ զմշրկան զոպայի, մարուցին ՚ի բերան նորա: ³⁰Իբրև ա՛ռ 30
 Յիսուս զքացախն հանդերձ լեղովն՝ ասէ. Ամենայն ինչ կարարեալ է:

ԼԶ Եւ խոնարհեցուցեալ զգլուխ՝ աւանդեաց զոգին: ³¹Իսկ Նրեայքն՝ 31
 քանզի ուրբաթ էր, զի մի՛ անդէն ՚ի խաչին ազանիցին մարմինքն մինչ
 ցշաբաթն, զի էր օր մե՛ծ շաբաթուն այնորիկ. աղաչեցին զՊեղարոս
 զի խորպակեսցեն՝ զբարձս նոցա, և բարձցին: ³²Եկին զինուորքն, և 32
 զառաջնոյն խորպակեցին զբարձս, նոյնպէս և զմիւսոյն որ ընդ նմա
 ՚ի խաչն ելեալ էր: ³³Բայց իբրև եկին առ Յիսուս, և րեսին զի այն ինչ
 մեռեալ էր, ո՛չ խորպակեցին զբարձս նորա. ³⁴այլ մի՛ ոմն ՚ի զինուորացն 34
 րիզան խոցեաց զկողս նորա. և վաղվաղակի ել արին և ջուր: ³⁵Եւ որ 35
 երեսն՝ վկայեաց, և ճշմարիտ է վկայութիւն նորա. և նա զիւրէ՛ թէ
 ճշմարիտ ասէ, զի և դուք հաւարասջիք: ³⁶Այս եղև, զի լցցի՛ գիրն եթէ 36
 ոսկր նորա մի՛ փշրեսցի: ³⁷Եւ դարձեալ մես զիւր ասէ, եթէ հայեսցին 37
 ՚ի նա՝ յոր խոցեցինն:

ԼԷ ³⁸Յեպ այսորիկ աղաչեաց զՊեղարոս Յովսէփ որ յԱրիմաթեայ էր, 38
 աշակերտ Յիսուսի ՚ի ծածուկ վասն ահին Նրէից. զի բարձցէ՛ զմարմինն
 Յիսուսի. և հրամայեաց Պեղարոս. եկին և բարձին զնա:

ԼԸ ³⁹Եկն և Նիկողեմոս որ եկեալն էր առ Յիսուս՝ ՚ի գիշերի զառա- 39
 ջինն, և երբ զնուռս խառն ընդ հալուէս՝ իբրև լրենս հարեար: ⁴⁰Առին 40
 զմարմինն Յիսուսի, և պարեցին կրատովք՝ խնկովքն հանդերձ, որպէս
 օրէն էր Նրէից պարել: ⁴¹Եւ էր ՚ի րեղոջն յորում խաչեցաւ՝ պարբէ՛զ. և 41

22 Ոմանք. Զոր ինչ գրեցի՛ գրեցի: **23 Ոմանք.** Ի վերուստ փորանկեալ ամենևին: **24 Ոմանք.** Ի վերայ դորա վիճակս. կամ՝ վիճակ՝ ոմն... պարմուճանի իմոյ վիճակս արկանէին: **Բազումք.** Զայս ինչ գործեցին: **26 Ոմանք.** Եւ ասէ ցմայրն: **28 Ոմանք.** Յեպ այնորիկ զիւրաց Յիսուս եթէ ահա: **29 Ոմանք.** Զմշրիկ զոպայի. կամ՝ զմշրկաւ. զոպայի: **30 Ոմանք.** Զգլուխն՝ աւանդեաց զոգին: **31 Բազումք.** Մինչև ցշաբաթն... զբարձս նոցա, և բարձցեն: **32 Ոմանք.** Ի խաչ ելեալ էր: **34 Ոմանք.** Եւ ել վաղվաղակի: **35 Ոմանք.** Եւ զի դուք հաւա՛: **37 Ոմանք.** Թէ հայեսցեն ՚ի նա որ խոցեցինն: **38 Ոսկան.** Պիղարոս. եկն և երարձ զնա: **39 Ոմանք.** Առ Յիսուս զիշերի զառա՛... խառն ընդ հալուէս: **40 Ոսկան.** Կրատովք և խնկովք: **Ոմանք.** Նրէիցն պարել:

42 'ի պարսիզի անդ գերեզմանն նոր, յորում ոչ ոք երբէք՝ էր եղեալ: 42 Անդ՝ վասն ուրբաթուն Նրէից, զի սօ՛ր էր գերեզմանն՝ եղի՛ն գՅիսուս:

20 1 Եւ 'ի միաշաբաթօռջն՝ Մարիամ Մագդաղենացի զայ՛ առաւօրուն **ԼԹ**
 2 ընդ արշալուշսն՝ 'ի գերեզման անդր, և րեսանէ՛ զվէմն՝ բարձեալ՝ 'ի
 3 դրաց գերեզմանին: 2 Ապա ընթանայ և զայ առ Սիմովն Պե՛րրոս՝ և
 4 առ մեսս աշակերտն զոր սիրէր Յիսուս, և ասէ ցնոսա. Բարձի՛ն զՏէր
 5 'ի գերեզմանէ անտի, և ոչ գիտեմք՝ ուր եղին զնա: 3 Ե՛լ Պե՛րրոս և մեսս
 6 աշակերտն՝ և զային 'ի գերեզմանն. 4 ընթանային երկոքին՝ 'ի միասին:
 7 Եւ մեսս աշակերտն յառաջեաց ընթացաւ վաղագոյն քան զՊե՛րրոս՝
 8 և եկն նախ 'ի գերեզմանն: 5 Եւ խոնարհեալ րեսանէ՛ զի կային անդ
 9 կտրաքն, բայց 'ի ներքս ոչ եմուր: 6 Եկն և Սիմովն Պե՛րրոս՝ որ զայրն
 10 զկնի նորա, և եմուր 'ի գերեզմանն. և րեսանէ՛ զկտրասն զի կա-
 11 յին անդ. 7 և վարշամակն որ էր 'ի գլուխ նորա, ոչ ընդ այլ կտրասն
 12 կայր, այլ ուրոյն ծալեալ 'ի մի կողմն: 8 Յայնժամ եմուր և մեսս աշա-
 13 կերտն, որ եկեալ էր յառաջագոյն 'ի գերեզմանն, երես և հաւապաց.
 14 9 զի չն՛ ևս գիտէին զգիրս թէ պարս է նմա՝ 'ի մետելոց յառնել: 10 Չոգան
 11 դարձեալ առ միմեանս աշակերտքն: 11 Բայց Մարիամ կայր արտաքոյ
 12 գերեզմանին՝ և լայր. և մինչդեռ լայր՝ խոնարհեցաւ 'ի գերեզմանն, 12 և
 13 րեսանէ երկուս հրեշտակս 'ի սպիտակս, զի նստէին մի՝ 'ի սնարից, և
 14 մի՝ յանտից՝ ուր կայր մարմինն Յիսուսի: 13 Եւ նոքա՝ ասեն ցնա. Կին
 15 դու, զի՛ լաս: Ասէ ցնոսա. Ջի բարձի՛ն զՏէրն իմ՝ 'ի գերեզմանէ աստի՛
 16 և ոչ գիտեմ ուր եղին զնա: 14 Չայս իբրև ասաց, դարձաւ 'ի թիկնոնս
 17 կոյս, և րեսանէ զՅիսուս զի կայր, և ոչ գիտէր թէ Յիսուս իցէ: 15 Ասէ
 18 ցնա Յիսուս. Կի՛ն դու՝ զի՛ լաս, զո՛ խնդրես: Նմա՝ այսպէս թուեցա՛ւ
 19 թէ պարսիզպանն իցէ, ասէ ցնա. Տէր՝ եթէ դու բարձեր զնա՝ ասա՛ ինձ
 20 ուր եղիր զնա, զի ես առից զնա: 16 Ասէ ցնա Յիսուս. Մարիամ: Եւ նա՝
 21 դարձաւ և ասէ ցնա Եբրայեցերէն. Բա՛բբունի, որ թարգմանի՛ վարդա-
 22 պէր: 17 Ասէ ցնա Յիսուս. Մի՛ մերձանար յիս, զի չն՛ ևս եկեալ եմ առ
 23 Նայր իմ. այլ երթ դու առ եղբարսն իմ, և ասա՛ ցնոսա. Ելանեմ ես առ
 24 Նայրն իմ՝ և առ Նայր ձեր. և Աստուածն իմ՝ և Աստուած ձեր: 18 Գայ
 25 Մարիամ Մագդաղենացի՝ և պարմէ՛ աշակերտացն եթէ երես նա զՏէր,
 26 և զայս ինչ՝ ասաց ցնա:

19 Եւ էր երեկոյ՛ 'ի միաշաբաթօռջ աուրն. և դրօք փակելովք՝ ուր էին **ԵԹ**
 20 աշակերտքն ժողովեալ վասն ահին Նրէից, եկն Յիսուս և եկաց 'ի միջի
 21 նոցա, և ասէ ցնոսա. Ողջոյն ընդ ձեզ: 20 Իբրև զայս ասաց, եցոյց նոցա
 22 զձեռս և զկողսն իւր. և խնդացին աշակերտքն իբրև րեսին զՏէր: 21 Ասէ
 23 ցնոսա դարձեալ. Ողջոյն ընդ ձեզ, որպէս առաքեաց զիս Նայր իմ, և

20. 1 Ոմանք. Եւ 'ի միաշաբաթօռջն... ընդ արշալուսն. և ոմանք. աշալուրշսն 'ի գերեզման անդ: **2 Ոմանք.** Չոր սիրէրն Յիսուս... բարձին զՏէրն 'ի գերեզմանէ աստի, և ոչ գիտեմ ուր: **6 Օրիենակ մի.** Զկտրասն լոկ զի կային: **9 Ոմանք.** Թէ պարս էր նմա: **12 Ոմանք.** Նրեշտակս սպիտակս: **13 Ոմանք.** Ջի բարձին զՏէր 'ի գերեզման: **15 Ոմանք.** Թէ պարսիզպանն իցէ: **16 Բագուրք.** Բաբբունի. և ոմանք. Ռաբբի: **17 Բ լուս.** Մի՛ մերձենար յիս. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ: Ոմանք. Ջի չն ևս եկեալ եմ ես առ... առ Նայր իմ... և Աստուած իմ և: **19 Ոմանք.** Եկն եկաց Յիսուս 'ի միջի. կամ՝ 'ի մէջ նոցա: **20 Ոմանք.** Զձեռսն և զոտս... իբրև րեսին զՏէրն:

Են առաքեն զձեզ: ²² Եւ զայս իբրև ասաց, փչեաց ՚ի նոսա՝ և ասէ. Առէք ²²
Նոզի Սուրբ. ²³ Եթէ ումեք թողուցուք զմեղս, թողեալ լիցի նոցա. եթէ ²³
զուրուք՝ ունիցիք, կալեալ լիցի: ²⁴ Իսկ Թովմաս՝ մի յերկուրասանիցն ²⁴
անուանեալն Երկուորեակ, ոչ էր ընդ նոսա յորժամ եկն Յիսուս: ²⁵ Ասէին ²⁵
ցնա այլ աշակերտքն, եթէ տեսաք զՏէր: Եւ նա՝ ասէ ցնոսա. Եթէ ոչ
տեսից ՚ի ձեռս նորա զնշան բևեռացն, և արկից զմարունս իմ ՚ի տեղիս
բևեռացն, և միտցից զձեռս իմ ՚ի կողս նորա, ոչ հաւապամ:

ԽԲ ²⁶ Եւ յեղ ութ աուր, դարձեալ էին ՚ի ներքս աշակերտքն, և Թովմաս ²⁶
ընդ նոսա. զայ Յիսուս դրօքն փակելովք. և եկաց ՚ի մէջ, և ասէ. Ող- ²⁷
ջոյն ընդ ձեզ: ²⁷ Ապա ասէ ցԹովմաս. Բեր զմարունս քո և արկ այսր, ²⁷
և տեն զձեռս իմ, և բեր զձեռն քո, և մխեա՛ ՚ի կողս իմ, և մի՛ լի- ²⁸
նիր անհաւապ՝ այլ հաւապացեալ: ²⁸ Պարասխանի եղ Թովմաս՝ և ասէ ²⁸
ցնա. Տէր իմ՝ և Ասարուած իմ: ²⁹ Ասէ ցնա Յիսուս. Այդ զի տեսերդ զիս՝ և ²⁹
հաւապացեր, երանի որոց ոչ իցէ տեսեալ՝ և հաւապացեն: ³⁰ Բազում ³⁰
և այլ նշանս արար Յիսուս առաջի աշակերտացն իւրոց՝ որ ոչ է գրեալ ³¹
՚ի գիրս յայսմիկ: ³¹ Այլ այս՝ այնչափ ինչ գրեցաւ, զի հաւապայցէք եթէ ³¹
Յիսուս Բրիսպոս է Որդի՛ Ասարուծոյ. և զի հաւապայցէք, և զկեանսն
յաւիտենականս ընդունիցիք յանուն նորա:

ԽԲ

¹ Յեղ այտորիկ դարձեալ յայտնեաց զանձն իւր Յիսուս աշակերտացն **21**
իւրոց՝ առ ծովեզերքն Տիբերեայ. և յայտնեաց այսպէս. ² Եին ՚ի միասին ²
Սիմովն Պեպրոս, և Թովմաս՝ անուանեալն Երկուորեակ, և Նաթանայէլ
որ ՚ի Կանայ Գալիլեացոց, և որդիքն Զբերեայ, և այլք յաշակերտաց
անրի երկու: ³ Ասէ ցնոսա Սիմովն Պեպրոս. Երթան՝ ձուկն որսալ: Ա- ³
սեն ցնա. Գամբ և մեք ընդ քեզ: Գնացին և մտին ՚ի նաւ, և յայնմ զիշերի
կալան՝ և ոչ ինչ: ⁴ Իբրև այգ եղև՝ կայր Յիսուս յեզր ծովուն, բայց ոչ ⁴
ձանեան աշակերտքն թէ Յիսուս իցէ: ⁵ Ասէ ցնոսա Յիսուս. Մանկունք՝ ⁵
մի՛թէ՛ ունիք ինչ ուրելոյ: Պարասխանի եղուն և ասեն ցնա. Ոչ: ⁶ Ասէ ⁶
ցնոսա. Արկէք յաջակողմն նաւին զուռկանդ՝ և գրանիցէք: Արկին՝ և ոչ ⁷
կարէին ձգել ՚ի բազմութենէ՛ անրի ձկանցն: ⁷ Ասէ աշակերտն այն զոր ⁷
սիրէրն Յիսուս՝ ցՊեպրոս. Տէր է այն: Սիմովն Պեպրոս իբրև լուա թէ ⁸
Տէր է, արկաւ զիւրև՝ ըզսփածանելին՝ քանզի մերկ էր, և ընկէց զինքն ⁸
՚ի ծովն: ⁸ Եւ այլ աշակերտքն նաւան իսկ զային, քանզի չէին հեռի ՚ի ⁸
ցամաքէն. այլ իբրև երկերիւր կանգնաւ, քարշէին՝ զգործիսն հանդերձ ⁹
ձկամբն: ⁹ Իբրև ելին ՚ի ցամաք, տեսանեն կրակեմտի կայծականց, և ⁹

22 Ունակք. Առէք զՆոզին Սուրբ: **23** Ունակք. Եւ եթէ զուրուք ունից՛: **25** Յօրինակին
տակասէր. Ասէին ցնա այլ աշակերտքն: Ունակք. Ի տեղի բևեռացն. և միտցից
զձեռն իմ: **26** Յօրինակին. Եւ եկեաց ՚ի մէջ, և ասէ: Ուր ունակք. Եւ եկաց ՚ի
մէջ նոցա, և ա՛: **29** Ունակք. Այլ զի տեսեր զիս և հա՛... որոց չիցէ տեսեալ և
հաւապայցեն: **30** Օրինակ մի. Եւ այլ նշանս եցոյց Յիսուս: Ունակք. Ի գիրսս
յայտսիկ: **31** Յօրինակին տակասէր. Այնչափ ինչ գրեցաւ: Ունակք. Յաւիտենականս
ունիցիք յանուն: **21. 2** Ունակք. Էին ՚ի միասին... անրի նորա երկու: **3** Ունակք.
Երթանք ձուկն որ՛: **5** Ունակք. Պարասխանի եղուն նմա և ասեն. Ոչ: **6** Ունակք.
Ասէ ցնոսա Յիսուս. Ար՛: Ունակք. Յաջակողմ. կամ՝ յաջոյ կողմ նաւիդ զուռկանն.
կամ՝ զուռկանսդ... ՚ի բազմութենէ՛ ձկանցն: **7** Ունակք. Արկ զիւրեաւ զսփածանելին:
8 Ունակք. Զգործին հանդերձ ձկամբն:

10 ձուկն մի՛ ՚ի վերայ, և հայց: ¹⁰ Ասէ ցնոսա Յիսուս. Բերէք ինձ ՚ի ձկանց
 11 այսի՛ ձոր դուքդ կալարուք այժմիկ: ¹¹ Եմուր Սիմովն Պեթրոս, և ձգէր
 զգործին ՚ի ցամաք՝ լի՛ մեծամեծ ձկանքք, հարետր և յիսուն և երիւք.
 12 և այնչափ ինչ կայր, և ոչ պարառեցաւ գործին: ¹² Ասէ ցնոսա Յի-
 սուս. Եկայք ճաշեցէք: Եւ ոչ որ յաշակերպացն իշխէր հարցանել՝ թէ
 13 դու ո՞վ ես, զի զիպէին թէ Տէրն է: ¹³ Գայ Յիսուս՝ և առնու զհացն՝ և
 14 փայ նոցա, նոյնպէս և զձովկնն: ¹⁴ Զայս երիցս անգամ երևեցաւ Յի-
 սուս աշակերպացն՝ յարուցեալ ՚ի մեռելոց: ¹⁵ Եւ իբրև ճաշեցին, ասէ
 15 ցՍիմովն Պեթրոս Յիսուս. Սիմովն Յովնանու, սիրեն՝ զիս առաւել քան
 զդոսա: Ասէ ցնա. Այո Տէր, և դո՛ւ զիպէս զի սիրեմ զքեզ: Ասէ ցնա.
 16 Արածեա՛ր զգառիսն իմ: ¹⁶ Դարձեալ ասէ ցնա. Սիմովն Յովնանու սիրեն
 զիս: Ասէ ցնա. Այո՛ Տէր, և դու զիպէս զի սիրեմ զքեզ: Ասէ ցնա.
 17 Արածեա՛ր զոչխարս իմ: ¹⁷ Ասէ ցնա երիցս անգամ. Սիմովն Յովնանու
 սիրեն զիս: Տրամեցաւ Պեթրոս՝ զի ասաց ցնա երիցս՝ թէ սիրես զիս. և
 18 ասէ ցնա. Տէր՝ դու զամենայն զիպէս. և դու իսկ՝ զամենայն ճանաչէս,
 18 և եթէ սիրեմ զքեզ: Ասէ ցնա Յիսուս. Արածեա՛ր զոչխարս իմ: ¹⁸ Ամէն
 ամէն ասեն՝ քեզ. զի մինչ մանուկն էիր՝ անձամբ անձի՛ն գօփի ածէիր,
 19 և երթայիր յո՛ւ և կամէիր. և յորժամ ծերասցիս, ձեռս ՚ի վեր կայցես՝
 19 և այլք ածցեն քեզ գօփի, և փարցին ուր ոչ կամիցիս: ¹⁹ Զայս ասաց՝
 նշանակեալ թէ որով մահու փառաւոր առնիցէ զԱստուած. և զայս իբրև
 ասաց՝ ասէ ցնա. Ե՛կ զկնի իմ:

20 ²⁰ Դարձաւ Պեթրոս՝ և փեսանէ զաշակերպն զոր սիրէր Յիսուս՝ ԽԳ
 զի երթայր զկնի. որ և անկան զլանջօքն նորա՝ և ասէ. Տէր ո՞վ է որ
 21 մարմելոցն է զքեզ: ²¹ Զնա՛ փեսեալ Պեթրոսի, ասէ ցՅիսուս. Տէր, իսկ
 22 աս՝ զի՞: ²² Ասէ ցնա Յիսուս. Եթէ կամիմ զի կացցէ դա՛ մինչև ե՛ս գամ.
 23 քեզ զի՛ փոյռ է, դու ե՛կ զկնի իմ: ²³ Եւ ե՛կ բանս այս յերբարս, և հա-
 մարեցան թէ աշակերպն այն ոչ մեռանիցի. և ոչ ասաց նմա Յիսուս,
 24 եթէ ոչ մեռանիցի. այլ թէ կամիմ ես թէ կացցէ դա մինչև ե՛ս գամ: ²⁴ Այս
 աշակերպ է՝ որ վկայէ վասն այսոցիկ. որ և գրեացն իսկ զայսոսիկ. և
 25 զիպեմք, եթէ ճշմարիտ է վկայութիւն նորա: ²⁵ Բայց է և այլ ինչ բազում
 զոր արար Յիսուս, զոր եթէ գրեալ էր մի ըստ միոջէ, կարծեմ թէ՛ և ոչ
 աշխարհս բաւական էր փանել զգիրսն, որ թէ գրեալ էին:

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՅՈՎՏԱՆՆՈՒ:

9 *Ոմանք.* Տեսին. կամ՝ փեսանէին կրակեդր: 10 *Ի բազումս պակասի.* Բերէք ինձ
 ՚ի ձկ՛: *Օրինակ մի.* Զոր դուք ըմբռնեցէք այժմ: 11 *Ոմանք.* Եւ ձգեր զգործիսն...
 ձկանք, հարիւր յիսուն և: 12 *Ոմանք.* Եկայք ճաշակեցէք... դու ո՞ ես: 13 *Ոմանք.*
 Նոյնպէս և զձկունսն: 14 *Ոմանք.* Աշակերպացն իւրոց, յարուցեալ: 17 *Ոմանք.* Զի
 ասացն ցնա երիցս եթէ սի՞: 18 *Ոմանք.* Դու գօփի ածէիր... ՚ի վեր կայցիս... փարցեն
 ուր ոչ կամեցիս: 19 *Ոմանք.* Փառաւոր առնելոց իցէ զԱստուած: 20 *Ի յուս՝.* Եւ
 փեսանէ զաշակերպն զայն, զոր: *Ոմանք.* Երթայր զկնի նորա: 23 *Ոմանք.* Եւ ոչ
 ասաց Յիսուս թէ ոչ մե՛... թէ կայցէ դա միմ՛: 24 *Ոմանք.* Թէ ճշմարիտ է վկայութիւնն
 նորա: 25 *Ոմանք.* Զոր եթէ գրեալ էին մի ըստ միոջէ: *Ուր Ոսկան.* Որ եթէ գրեալ էր:

*Աւերարան ըստ Յովհաննու
(Իրոք կնոջն շնացելոյ)*

⁵³Գնացին իւրաքանհիւրոք ՚ի պեղի իւր: ¹Իսկ Յիսուս գնաց ՚ի լեառն **7, 8**
 Զիթենեաց: ²Եւ ընդ առաւօտսն դարձեալ եկն ՚ի քաճարն. և գայր առ **2**
 նա ամենայն ժողովուրդն, և ուսուցանէր զնոսա: ³Ածին քահանայապետքն
 և փարիսեցիք՝ կին մի ըմբռնեալ ՚ի շնութեան. և կացուցեալ զնա ա-
 առաջի, ⁴ասեն. Կինս այս ըմբռնեալ ինքն յայտնապէս շնացեալ է: ⁵Եւ **4, 5**
 յօրէնսն՝ Մովսէս մեզ պատուիրեաց զայսպիսիս քարկոծել. արդ դու՝
 զի՞նչ ասես վասն դորա: ⁶Զայս ասէին՝ փորձելով զնա, զի ունիցին ամ- **6**
 քասարանութիւն զնմանէ: Իսկ Յիսուս ՚ի խոնարհ հայելով գրէր մաքամբն
 յերկրի: ⁷Իսկ իբրև ստիպեցին հարցանելով ցնա, հայեցեալ ՚ի վեր՝ ասէ **7**
 ցնոսա. Անմեղն ՚ի ձէնջ, նախ՝ նա՛ ընկեսցէ քար ՚ի վերայ դորա: ⁸Եւ **8**
 դարձեալ ՚ի խոնարհ նայելով՝ գրէր յերկրի: ⁹Եւ լուեալ՝ ելանէին մի ըստ **9**
 միոջէ՝ սկսեալ յառաջնոցն մինչև ՚ի վերջինսն. և մնաց միայն Յիսուս,
 և կինն՝ կայր առաջի նորա: ¹⁰Պատասխանի ետ Յիսուս՝ և ասէ ցնա. **10**
 Կի՛ն դու՛ ո՛ր եմ, ո՛չոք զքեզ դատապարտեաց: ¹¹Եւ ասէ. Ո՛չ Տէր: Եւ ասէ **11**
 Յիսուս. Եւ ո՛չ են դատապարտեմ զքեզ. երթ՝ յայսմեպէ՛ մի՛ մեղանչեր:

Ի վահանակի՝ ոմնսնք. Կարարեցաւ գլուխք Աւերարանին որ ըստ Յովհաննու:

Տեսն գոր նշանակեցաք ՚ի վերոյ. Գլ. Է՛ 52: Ուր համաձայնելով բազմաթիւ հնազոյն գրչագրաց՝ զայս հարուած բնակց աւերարանի նովին հակաւանսօք եղաք աստուծօր:

7. 53 *Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ.* Եւ գնացին իւրաքան՝: **8. 2** *Ոմնսնք.* Եւ ընդ առաւօտն... և նստեալ ուսուցանէր զնոսա: **3** *Ոմնսնք յաւելում.* Ածին առ նա դպիրքն և քահանայապետքն... կին մի ՚ի շնութենէ ըմբռնեալ: **4** *Ոմնսնք.* Եւ փորձելով ասեն ցնա. Վարդապետ. կինս այս գրաք ըմբռնեալ: *Ուր օրինակ մի.* Կինս այս ըմբռնեցաւ ակնբետութեամբ յանդիմանելի շնութենէ: *Եւ յօրէնս Մովսէսի պատուիրեաց մեզ որ զայսպիսիս քարկոծ առնէին. արդ դու զի՛ ասես զսմանէ: *Զայս ասացին փորձելով. զի ունիցին չարախօսութիւն զնմանէ: Եւ Յիսուս հայեցեալ ՚ի կինն. և կինն ահիւ և դողութեամբ կայր առաջի նորա: Եւ քահանայապետիցն ստիպէին հարցանել զնա: Իսկ Յիսուս գթացեալ ՚ի կին. և խոնարհեալ մաքամբն գրեաց ՚ի գետնի. և ասէր ցնոսա. Եկայք ամենեքին ընթերցիք զգիրս զայս. և որ անմեղն է ՚ի ձէնջ արկցէ՛ քար ՚ի վերայ դորա: Իբրև լուան զայն՝ զային ամենեքեան և ընթեռնուին մի ըստ միոջէ զյանցանս իւրեանց. և որ ընթեռնոյր ելանէր ՚ի քաճարէն. սկսեալ քահանայապետիցն մինչև ցփարիսեցիսն ելին ամենեքեան. և մնաց միայն կինն: Ասէ Յիսուս. Կին դու ո՛վ է որ դատապարտեացն գրեզ: Ասէ կինն. Ո՛չ ևս երևին Տէր: Եւ ասէ Յիսուս. Եւ ո՛չ ես դատապարտեմ զքեզ. աստ հետն մի՛ ևս մեղանչիր. այլ երթ խաղաղութեամբ ՚ի քուն քո, թողեալ լիցին քեզ մեղք քո: **9** *Ոմնսնք.* Եւ լուեալ իւրաքանհիւրոք զյանցանս իւր, սկսան ելանել մի ըստ միոջէ. ՚ի քահանայապետիցն սկսեալ յառաջնոյն մինչև ցվերջինսն. մնաց միայն Յիսուս: Եւ կինն կայր առաջի նորա: Իսկ Յիսուս հայեցեալ ՚ի վեր ոչ զոք եպես, բայց միայն զկինն. և ասէ ցնա. Ուր են դատախազք քո ո՛չ որ զքեզ դատապարտեաց: Եւ ասէ կինն. Ո՛չ ուրեք երևին Տէր: Եւ ասէ Յիսուս. Եւ ո՛չ ես դատապարտեմ: **11** *Ի վահանակի. յօրինակին մերում ՚ի սրորին լուսանցս նշանակի.* Այս բանս ՅԶԶ համարն է. որով յայր առնէ՛ թէ՛ ըստ կարգի պատմութեանն ՚ի ՅԶԶ համարն համարարքսոյն Եւսեբեայ պարտ է ընթեռնույ, ըստ որում և ունին կէսք ՚ի Յունակսն օրինակաց. և թարգմանութիւնն Լարինացոց. յորմէ ոմնսնք և ՚ի մերոցս ՚ի յերին դարու գրչաց մուծին անդէն՝ որպէս նշանակեցաք անդուծօր:

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ ԳՐՈՅ ԳՈՐԾՈՅ ԱՌԱՔԵԼՈՅ:

ՈՐՔ միանգամ ճշմարտի և կարևոր աստուածամերձ և աստուածասեր անմահությանն իցեն ցանկացողք, երկնաւոր և աստուածազարդ առաքինութեանն են պաշտօնեայք, նոցա կէր ազնուական սահմանեալ անձանց զառաջինսն, զաստուածերգոյն Դայթի զերանութիւնն, զաստուածեղէն բանիցն որոճումն՝ զցայգ և զցերեկ զանձեն զանձ անձանց իւրեանց ճշմարտի գնծալից բարբառովք. և երանութեանս այսմիկ պարապեալք, և ՚ի տրին սէր հարեալք. և յաստուածեղէն պրդոյն խորհրդի ճաշակեալ, զամենայն միտս իւրեանց յամենայն կողմանց ամփոփեալ, անդ ուրեմն ՚ի վեր այնուիտեարև մտալիւրութեամբ՝ ՚ի վերին իսկ անմահութիւնն հային: Եւ արդ՝ նոցա որ զայնպիսի հրամանս փան, պարտ է հնազանդել, և լինել նոցա սպասաւոր յամենայն ժամ յօգուտ. զի օրէն է մեզ, որք յայլոց օգտեցաք՝ պիտանի՛ լինել միշտ կարօտելոց, և փախչել ՚ի դէպ ժամանակի ՚ի դատարարութենէ նախանձու որ յաւերարանն կայ: Նախ՝ անասիկ իմ իսկ զառաքելական գիրս փուն առ փուն ընթերցեալ և գրեալ, կանխագոյն առաքեցի առ ոմն ըստ Քրիստոսի ՚ի հարցն մերոց՝ սակաւ ինչ իմովսանն փկարութեամբ ջանացեալ. իբրև զաւանակ մի անվարժ նորուսումն ընդ անապար ընդ անկոխ ճանապարհ անցանել մտանել ՚ի հրահանգս հրամայեալս: Զի ոչ գոք յայնցանէ որք աստուածեղէն բանին եղեն պարզամտորք մինչև ցայսօր գիտէի՝ թէ վասն գրոցս այսոցիկ փոյթ յանձին կալեալ եցոյց զկերպարանս աշխարութեան. քանզի ոչ իսկ այնպէս յանդուգն և ժպիրի էի, եթէ զայլոյ ջան վաստակոց յին առեալ անխնայ թշնամանէի փկարութեամբ՝ սակաւ գիտութեանս մերոյ զընթերցուածոցն ընտրութիւնս: Արդ՝ վաղագոյն ՚ի մօտոյ, որպէս յառաջագոյն ասացի՝ զգիրսն Պաղոսի ընթերցեալ, և անդէն առ նմին զԳործոցս առաքելոց, միանգամայն և զԿաթողիկեայց թղթոցն առաքելոց, զշաբաթ մի ողջ ջանացեալ, այժմ առ քեզ առաքեցի: Աղաչեմ յոյժ չիմել մեղադիր ՚ի վերայ երկոցուն յանդգնութեանս իմոյ և ժպիրութեան. զամենեսեան ՚ի դէպ ժամանակի առ հասարակ աղաչեմ զեղբարս և զհարս՝ սիրով այդմ պարահել, և զիմ զյանցանս և զսխալութիւնս ՚ի խամութենէ չյիշարակել, այլ մանաւանդ ուղղել եղբայրաբար, զիջանելով ըստ իս որ ինչ այդր կայցէ. զի անտի զմեզ հայրենի հրամանն յանդգնել աւելի քան զկարմեր գրաւեաց: Եւ աստ եղբայրական մտերիմ խնամոց հասանեալք՝ արասցուք միսսանգամ ձեռն ՚ի գործ ՚ի մեծամեծսն քան զմեզ համարձակութեամբ. քանզի յեղբարս և ՚ի հարս յամենայնի մտանէ սէրն. և ոչ մի ինչ ամբարհաւաճութիւն ինքն հակառակ ինքեան յիւր մարմինն ցուցանէ. զի օրէնք կան ՚ի վերայ մեր աստուածեղէնք, ճշմարտի արդարև եղբայրասէր, որ յօժարեցուցանելով ՚ի սէրն՝ ասեն յայտնապէս, եթէ սէր ծածկէ զբազմութիւն յանցանաց: Իսկ ես՝ արդարագոյն և առաւել ուղղագոյն զանդակիցն և զբարեկամ նշանակեցից, և մանր պատմեցից զգեղցկանուն զհռչակաւորն անուն, զանունակիրն աստուածեղէն պարզամտացն զմիջամուխ իմաստութեան զմշտակոխ որոճումն՝ որ ցանգ յաճախէ ՚ի քեզ ովք քրիստոսասէր, որ զշուրջ զքև թակարդապարեալ կայ, և զցանկալի անուն նորա սրացեալ շահեալ ունիս յանձին, յաճախ և անքուն կրթութեամբք վարժեալ, ծաղկալից ծաղկաւոր հաստարեալ կաս. որպէս որ ուտերք ՚ի պելերիկոսացն ասաց զճշմարտիւն, և երաշխաւորեալ մեզ անտի զգեղեցկագոյն օգտութիւն, գրեթէ աղաղակէ իսկ և ասէ այսպէս, թէ կրթութիւն գործոյ օգտա-

կար է. և դարձեալ՝ քան զամենայն իմաստունս իմաստնագոյն և ամենաբարի կենդանաբար, զամենան ինչ կրթութեանն համարեցաւ: Եւ արդ՝ եթէ ոք երբէք հեղգայցէ անբի, անձամբ անձին զշահ ընթացից երանութեանն, իւրով հեղգութեամբն վրիպեցոյց. քանզի ասէ. Երանեալ է այր, որ յօրէնս Տեառն խորհեսցի՝ ՚ի փուէ և ՚ի գիշերի: Զի զամենեսին անպուստ ՚ի վերուստ մտաւարժս և աստուածապաշտս կամէր լինել Աստուած, ՚ի խորհել և ՚ի կրթել զմիտս ամենայն, յառաջագոյն յորդորելով յիւրոց պատուիրանացն ՚ի հնագանդութիւնս, և ասէր. Լուր Իսրայել՝ Տէր Աստուած քո Տէր մի է: Եւ Սիրեսցես զՏէր Աստուած քո յամենայն սրտէ քումմէ, և յամենայն զօրութենէ քումմէ: Եւ եղիցին պարգամքս այսոքիկ զոր ես պատուիրեմ քեզ այսօր՝ ՚ի սրբի քում և յանձին քում. և խելամուտ արասցես զայդ որդոց քոց, և խօսեսցիս դու ՚ի դոսա յորժամ նստիցիս ՚ի փան, և զնայցես ՚ի ճանապարհ, և ՚ի ննջել և ՚ի յառնել. և այսպէս անքուն և հանապազորդ ընդ կրթութեանս այսմիկ ունել մեզ գոյթ կամի Աստուած: Եւ արդ՝ աւասիկ ՚ի պահպանութիւն աստուածեղէն հրամանին համարձակութիւն առեալ աստուածերգոյն Դաւթի՝ ասէր ցԱստուած, թէ խորհուրդք սրբի իմոյ առաջի քո յամենայն ժամ, Տէր օգնական իմ և փրկիչ իմ: Եւ արդ՝ հապուցումն անվրէպ և անսխալ առ ՚ի կրթութիւն աստուածեղէն վարդապետութեանցս գթոյ է մեզ երանութիւնս այս. քանզի հեղգացելոցն ՚ի սմանէ, անվրէպ և անհրաժեշտ յաստուածակոյս կողմանէ անբի է եղկութիւն. արդ եթէ իցեն ոմանք որ անփոյթ այսմ առնիցեն, կրեսցեն զայն զոր առ յապայ թշուառացեալքն կրիցեն. որպէս և ասէ, եթէ անիծեալ ամենայն որ ոչ կայցէ յամենայն ՚ի գրեալս ՚ի գիրս օրինաց առնել զնոսա: Ապա ոչ երբէք հեղգալ պարս է, և խուսափել յաստուածապաշտ և յազնուական մերձատրութենէ կրթութեանն. զի ընդելասէր է և գթասէր. և առաւել խնամոր և արդիւնակաբար, զիւրաքանջիւր օգուտս վաստակոց չափեալ միշտ. զի որչափ ոք ՚ի չափ և ՚ի գիտութիւն բազում ուսմանն հասանիցէ, բազմապարիկ ևս մեծամեծաց և կարևորաց ցանկալ յորդորէ: Զոր օրինակ ոք ՚ի մերձատր ձեռագիրագոյ զազնուագոյն ինչ արուեստ գրեալ՝ ՚ի մանրագոյնն ևս դարձեալ քան զնոյնս անպուստ մտպուցեալ քննիցէ և խնդրիցէ՝ միշտ բազում մեքենայիւք ինքնին զիւր միտսն ՚ի կարարեալսն ձգարիցէ, և ևս առաւելագոյն յարդարիցէ. ըստ նմին օրինակի և մեզ դիպիցի քաղցրուտոյց ընթերցուածոցն վաճառաշահութիւն, որ օր ըստ օրէ ՚ի հանդէս բարեպաշտիցն գիտութեան առ փոքր փոքր զոգիսն կրթիցէ և խելամուտ առնիցէ: Արդ՝ որպիսի՞ օրինակաւ պարս իցէ ընթերցուածասէր լինել, և աննիպզ զնորին պարսն մեծարել. մանաւանդ մեզ իսկ զօրհանապագ, և ՚ի մօտոյ ինձ իսկ գլխովին, որ զԳործոց առաքելոցն գիրս, միանգամայն և զԹողոցն կաթողիկեայց մտաբերեցի ընթեռնուլ ըստ գլխոցն և ըստ փանցն, և եթէ որչափ պարս իցէ ընտրել զգլուխս և զտունս, և զարանել զմիտսն ՚ի միմեանց մանր մանր մասամբք, որպէս հրամայեցեր մեզ եղբայր սիրելի Աթանասիէ: Եւ զայս իմ առանց դանդաղութեան մտադիւրութեամբ արարեալ, փուն առ փուն կարգեցի միանգամայն ամենևին զյստակն ըստ իմում փկարութեան, առ ՚ի զարդարուն առնելոյ զընթերցուածն, և առաքելի առ քեզ կարճ ՚ի կարճոյդ, ըստ իւրաքանջիւր կարգի յօրինեալ զսակաւարուն բովանդակութիւնդ: Նախ՝ վասն որոյ Ղուկաս անտարանիչ արար սկիզբն կարգելոյ, որ Անբիոքացին էր յազգէ, յարուեստէ բժիշկ, աշակերտեալ առ

Պաղտոսի՝ երկուս գիրս գրեաց. մի և առաջին զԱւերարանին, երկրորդ՝ զԳործոց առաքելոց: Եւ արդ՝ են ամենայն բանք գրոցս այսոցիկ վասն յարութեանն և յերկինս վերանալոյն Քրիստոսի, և վասն Սրբոյ Նոգւոյն յառաքելայն իջանելոյ. և եթէ որպէս զաստուածպաշտութիւնն ՚ի Քրիստոս աւերարանեցին աշակերտքն. և եթէ ո՞րչափ ինչ աղօթիք, և ՚ի նա հաւարովք արարին սքանչելիս: Վասն յերկնից աստուածեղէն կոչմանն Պաղտոսի, և առաքելութեանն նորա. և ծաղկալից քարոզութեանն: Եւ միանգամայն իսկ ասել, թէ վասն համբերութեան առաքելոցն զոր յաղագս Քրիստոսի համբերեցին բազում և սնծամեծ վշտաց:

Դիր Գլխոյ Գործոց Առաքելոց:

՚Ի հարցն և ՚ի վարդապետաց զօրինակն և զպայմանն ընկալեալ և շահեալ, ձեռն ՚ի գործ արկանեմք նիագութեամբ գլխակարգութեանս. աղաչեմք չլինել մեղադիր մերոյ յանդգնութեանս, որք կրսերք եմք ժամանակօք և ուսմամբ՝ յիւրաքանչիւր ումեր ՚ի ձէնջ որ ընթեռնուցուք, աղօթք վասն մեր ըստ մեզ զիջանելոյ լինիցին՝ ձերով օգտութեամբ: Եւ արդ՝ դիցուք զայս ըստ պարմութեանն Ղուկայ մատենագրի. սևադեղով զգլուխսն և եթ. և կարմրադեղով զմասնաւորս մօտ առ նոսին զներքնաբաժինսն նշանակեսցուք: Տունք ժո՛ղ:

Գլուխք Գործոց Առաքելոց:

ա. Վասն առ ՚ի յարութենէ վարդապետութեանն Քրիստոսի և երևելոյ աշակերտացն, և վասն աւերեաց Սրբոյ Նոգւոյն պարգևաց, և րեսանելոյ՝ և պայմանի վերանալոյն Քրիստոսի. և վասն փառաւոր և երկրորդ գալստեան նորա:

բ. Պետրոսի խօսք առ աշակերտեալսն վասն մահու և խորմանն Յուդայի մարմնի: ա. Յորում փոխանակ նորա՝ մուսն Մաքարեայ՝ վիճակելոյն շնորհօք ՚ի ձեռն աղօթից:

գ. Վասն աստուածեղէն Սրբոյ Նոգւոյն իջանելոյ յաւուրն Պենպակոսպէից ՚ի վերայ հաւարացելոցն: ա. Յորում Պետրոսի վարդապետութիւնն վասն նորին ՚ի մարգարէից վասն չարչարանացն, և յարութեանն, և վերանալոյն Քրիստոսի, և պարգևաց Նոգւոյն Սրբոյ: բ. Վասն հաւարոց այնոցիկ, որ անդ դիպեցան, և մկրտութեամբ փրկութեանն նոցա: գ. Վասն միաբանութեան հասարակացն օգրի, և յաւելումութեան հաւարացելոցն:

դ. Վասն Քրիստոսի բժշկութեանն ՚ի ծննդենէ կաղոյն, և Պետրոսի յանդիմանաւոր վարդապետութեանն, վշտակցութեամբ և խրատութեամբ վասն փրկութեան նոցա: ա. Յորում խուժանն յարուցեալ քահանայապետիցն առ նախանձու վասն իրացն գործելոց, և անքնին սքանչելեացն, և Պետրոսի դաւանութեանն Քրիստոսի և շնորհաց: բ. Վասն սպառնալեաց քահանայապետիցն թէ չէ՛ օրէն համարձակել յանուն Քրիստոսի, և չառնելոյ յանձն առաքելոցն: գ. Գոհութիւն յեկեղեցւոյն վասն առաքելոցն՝ յաղագս հաւարոցն ժուժկալութեան:

ե. Վասն համաշունչ համօրէն հաւարացելոցն միաբանութեան: ա. Յորում և վասն Անանիայ և Սափիրայ, և դառն վախճանի նոցա:

զ. Թէ զառաքելայն արկեալ ՚ի բանք, հրեշտակ Աստուծոյ եհան ՚ի գիշերի. և համարձակեաց նոցա անխափան քարոզել զՔրիստոս: ա. Յորում ՚ի վաղիւ անդր զնոսս միսանգամ քահանայապետիցն ըմբռնեալ պատուիրէին զի մի՛

իշխեսցեն այլ ուսուցանել. և գան հարեալ արձակեցին: ք̄. Եւ Գամաղիէի հաւաքարին խրատն վասն առաքելոցն, և օրինակս ինչ 'ի մէջ բերելով և յայտնի առնելով:

է. Վասն ձեռնադրութեան ելթանցն սարկաւագաց:

ը. Վասն Նրէիցն 'ի վերայ յառնելոյ, և գրպարութիւն զՍրբեփանոսէ խօսելոյ, և նորա հրապարակախօս լինելոյ վասն առ Աբրահամ ուխտին Աստուծոյ, և վասն երկուրասանից նահապետացն: ան. Յորում վասն սովին և ցորենավաճառութեանն, և ճանաչելոյ որդոցն Յակովբայ զՅովսէփ. և վասն ծննդեանն Մովսիսի և սստուածյայրութեանն նմա 'ի լերինն Սինայի. վասն ելիցն, և որ թագաւոր օծութեանն Իսրայէլի մինչև 'ի ժամանակն Սողովոնի և քաճարին շինելոյ. դաւանութիւն վասն երկնաւոր փառացն Յիսուսի Քրիստոսի որ յայտնեցան նմա. վասն որոյ բարկոճ եղեալ Սրբեփանոսի հանգեալ սստուածյաշարութեամբ: թ̄. Վասն հալածանաց եկեղեցոյն, և թաղմանն Սրբեփանոսի: ան. Յորում վասն Փիլիպպոսի առաքելոյ 'ի Շամրին գրագումս բժշկելոյ:

ժ. Վասն Սիմոնի կախարդի որ հաւաքացն և մկրտեցաւ հանդերձ բազում ընկերօք: ան. Եւ վասն Պետրոսի, և Յովհաննու առ նոսա առաքելութեան, և կոչման Նոգոյն Սրբոյ 'ի վերայ մկրտելոցն:

ժան. Զի ոչ արծաթով, և ոչ կեղծաւորաց, այլ արժանեացն հաւաքովք հաղորդութիւն Նոգոյն Սրբոյ պարգևի: ան. Յորում վասն կեղծաւորութեանն, և սաստելոյ Սիմոնի:

ժբ. Թէ բարեաց և հաւաքացելոց աջողէ Աստուած զփրկութիւն, և յայտ 'ի ներքինայն իրաց է:

ժգ. Վասն յերկնից սստուածեղէն կոչմանն Պաղոսի յառաքելութիւնն Քրիստոսի: ան. Յորում վասն բժշկութեան և մկրտութեան Պաղոսի 'ի ձեռն Անանիայ՝ ըստ յայտնութեանն Աստուծոյ համարձակութեան նորա, և հասանելոյ առ առաքելայսն 'ի ձեռն Բառնաբայ:

ժդ. Վասն Ենեայ անդամալուծի բժշկելոյ 'ի Լիդիա 'ի ձեռն Պետրոսի: ան. Յորում վասն Տաբիթայ որ զայրիսն սիրէր, գոր յարոյց 'ի մեռելոց Պետրոս աղօթիք 'ի Յոպպէ:

ժե. Վասն Կոռնիելի, որչափ ընդ նմա հրեշտակն խօսեցաւ, և որքան դարձեալ Պետրոսի յերկնից վասն կոչման հեթանոսաց սասցաւ: ան. Յորում թէ յորժամ կոչեցաւ Պետրոս՝ եկն առ Կոռնելիոս: ք̄. Երկրորդութիւն բանիցն գոր հրեշտակն ուխտեաց և պարմեաց Կոռնելի: ց̄. Պետրոսի վարդապետութիւնն 'ի Քրիստոս. և Նոգոյն Սրբոյ 'ի վերայ լսողացն պարգևք. և թէ զհարդ մկրտեցան նոյն ժամայն 'ի հեթանոսացն հաւաքացեալք:

ժզ. Պետրոս մի ըստ միոջէ զեղեալ գործսն պարմէր առաքելոցն, որք էին իսղծիս 'ի նմանէ, յորժամ զԲառնաբաս առաքելցին առ եղբարսն որ յԱստիոքն էին:

ժէ. Մարգարէութիւն Ագաբայ վասն համաշխարհական սովոյն, և վասն երախայրեաց եղբարցն որ յԵրուսաղէմ:

ժը. Յակովբայ առաքելոյ սպանումնն, և ըմբռնելն Պետրոսի 'ի Ներովղէ. և թէ ոհպէս հրեշտակ Աստուծոյ զերծոյց զնա 'ի բանսրէն, և թէ որպէս Պետրոս զիշերոյն յայտնեցաւ եղբարցն և զնաց: ան. Յորում վասն պահապանացն քանջանացն. և յեւոյ վասն ամպարշտին Ներովղի դառն և սպաակիչ կործանմանն:

ժթ. Առաքելություն Բառնաբայ և Պաղոսի յաստուածեղէն հոգւոյն 'ի Կիպրոս. և գոր ինչ միանգամ արարին նոքա ընդ Ելիմաս մոգ:

ի. Պաղոսի ծաղկազարդ վարդապետութիւնն 'ի Քրիստոս յորինաց անփի, և կարգաւ 'ի մարգարէից՝ պարմականն և աւերարանականն: Ա. Յորում և ընկրականն և խորհրդկանն: բ. Վասն փոփոխելոյ քարոզութեանն 'ի հեթանոսս, և հալածանացն նոցա անփի, և երթալոյ յԻկոնիոն:

իւ. Թէ զիարդ յԻկոնիոն քարոզեցին զՔրիստոս, ուր բազումք հաւաքացին, և հալածեցան առաքեալքն:

իբ. Վասն 'ի Լիսպրոս 'ի ձննդենէ կաղին բժշկելոյ 'ի ձեռն առաքելոցն. վասն որոյ և աստուածս եկեալս համարեցան զնոսա որ էին 'ի փեղիսն: ա. Ուր և յետոյ քարկոծ լինէր Պաղոս յարուարձանեաց:

իգ. Թէ ոչ է պարս թլփապել զհաւաքացեալսն 'ի հեթանոսաց, հրամանաւ և ընկրութեամբ առաքելոցն: ա. Յորում և թողջն նոցա առ այնոսիկ որ 'ի հեթանոսացն էին վասն պահելեացն պարտոյիցն: բ. Դիմադարձութիւն Պաղոսի ընդդէմ Բառնաբայ վասն Մարկոսի:

իդ. Վասն նորընծայ խրատուն Տիմոթեայ, և ըստ յայտնութեան երթալոյն Պաղոսի 'ի Մակեդոնիա: ա. Յորում վասն հաւաքոցն և փրկութեան կնոջ ուրումն Լիդիա անուն. և վասն բժշկութեան աղախնոյն որ զհարցուկ այսն ունէր. վասն որոյ զՊաղոս արկին 'ի բանփ փեարք նորա: բ. Վասն լինելոյ անդ շարժմանն և սքանչելեաց. և թէ որպէս հաւաքաց բանփապեմն, և 'ի նմին զիշերի մկրտեցաւ ամենայն ընկրանեօք իւրովք. և թէ աղաչեցեալք ելին 'ի բանփէն առաքեալքն:

իե. Վասն խռովութեանն որ եղև 'ի Թեսալոնիկէ. յաղագս քարոզութեանն և փախստեանն Պաղոսի 'ի Բերիա, և անփի յԱթէնս:

իզ. Վասն յԱթէնս մեհենին գրոյ, և իմաստասեր քարոզութեանն և աստուածպաշտութեանն Պաղոսի:

իէ. Վասն Ակիւղայ և Պրիսկիղեայ, և Կորնթացուց անհնազանդութեան, և ըստ յառաջգիտութեան զնոցանէ հաճութեանն Աստուծոյ որ յայտնեցաւ Պաղոսի: ա. Յորում վասն Կրիստոսի ժողովրդապետի, որ հաւաքացն հանդերձ ոմամբք և մկրտեցաւ: բ. Թէ 'ի յուզել խռովութեանն 'ի Կորնթոս՝ խուսեաց Պաղոս. և եկեալ յԵփեսոս խօսեցաւ ընդ նոսա և զնաց. և վասն Պաղոսի առն ճարտարաբանի և հաւաքացելոյ:

իը. Վասն մկրտութեան և Նոգւոյն Սրբոյ պարզեաց որ փուան 'ի ձեռն աղօթիցն Պաղոսի, հաւաքացելոցն յԵփեսոս, և վասն բժշկութեան ժողովրդեանն: ա. Յորում վասն որդւոցն Սկևեայ, թէ չէ՛ պարս ձեռնամուխ լինել անհաւաքից և անարժանից յիս ինչ որ հաւաքովք գործիցին, և խոստովանութեանն վասն հաւաքացելոցն: բ. Վասն յԵփեսոս խռովութեանն՝ շարժելոյ 'ի Դեմետրեայ արձաբագործի 'ի վերայ առաքելոցն:

իթ. Շրջելն Պաղոսի: ա. Յորում վասն մահուն և դարձին Տիւքա աղօթիւքն Պաղոսի 'ի Տրուադայ: բ. Յորում նաւաչուն Պաղոսի յԵփեսեայ մինչև 'ի Կեսարիա Պաղեսպինացուց:

ի. Ազգարու մարգարէութիւնն վասն անցիցն՝ որ անցանելոցն էին ընդ Պաղոս յԵրուսաղէմ:

լւ. Խրատ ԅակովբոս առ Պաղոս վասն չքալոյ կարծիս արգելու զԵբրայեցիսն

ի թվապելոյ:

լբ. Վասն յԵրուսաղէմ ամբոխին ՚ի վերայ Պաղոսի յառնելոյ, և թէ ոհպէս զնա հազարապետն ՚ի բազմութենէ անքի փրկեաց: ան. Յորում Պաղոսի վասն իրոյ հաստատութեանն և յառաքելութիւն կոչելոյ՝ վասն որոյ Անանիա ցՊաղոս ասէր ՚ի Դանասկոս, յայտնութեան և բարբառոյ Աստուծոյ առ նա երբեմն եկելոյ ՚ի քաճարին. թէ վասն այնորիկ գան ընպելոց էր Պաղոս՝ ասէր թէ Նռնայեցի իցէ և արձակեցաւ:

լգ. Վասն որոյ միանգամ Պաղոսի մտեալ յարեան լըկեցան դաւանեաց և վաղվաղակի վճարեաց:

լդ. Վասն դաւաճանութեանն խորհելոյ Տրէիցն զՊաղոսէ, և գուշակելոյ զայն առ Լիւսիա: ան. Յորում թէ առաքեցաւ Պաղոս առ դարաւորն ՚ի Կեսարիա զինուորօք և թղթովք:

լե. Տերփիղայ ամբաստանութիւն զՊաղոսէ, և նորա պարասխանաբարութիւն առաջի դարաւորին:

լզ. Վասն Փիլիկեայ փոխանակելոյ, և Փեսարոսի յառաջ մարչելոյ, և առ նովա Պաղոսի դարելոյ և արձակելոյ:

լէ. Ագրիպայ և Բերինիկեայ գալուստն և հարցումն զՊաղոսէ: ան. Յորում Պաղոսի պարասխանաբարութիւն առ նոքօք վասն օրինաւոր կրօնիցն իւրոց, և կոչմանն յաւերարանն, և թէ ոչ իւրք վնասակար է Տրէից Պաղոս՝ ասէր Ագրիպայա ցՓեսարոս:

լը. Նաւարկութիւն Պաղոսի ՚ի Նռն՝ բազում և մեծամեծ ճգամբք լի: ան. Յորում խրապ Պաղոսի առ այնոսիկ որ ընդ նմայն էին՝ վասն յուսոյն փրկութեան: թ. Նաւակոծութիւն Պաղոսի, և թէ զհարդ գերծան ՚ի Մելիպետս կղզի. և թէ որչափ անդ սքանչելիս արար Պաղոս:

լթ. Թէ ոհպէս ՚ի Մելիպետայ ՚ի Նռն եհաս առաքեալն:

խ. Վասն վիճելոյն Պաղոսի ընդ Տրէայսն որ էին ՚ի Նռն:

ԳՈՐԾՔ ԱՌԱՔԵԼՈՅ ՂՈՒԿԱՅ ԱԲԵՏԱՐԱՆՉԻ

1 **Ք**ԱՆՆ առաջին գոր արարի վասն ամենայնի ո՛ր թեոփիլէ. գոր Ա
2 սկսաւ Յիսուս առնել և ուսուցանել. ² մինչև յօրն պապուիբելոյ
առաքելոցն ՚ի ձեռն Հոգոյն Սրբոյ, գորս ընտրեացն, և վերացան:
3 ³ Որոց յանդիման կացոյց զինքն կենդանի՝ յետ չարչարանացն իւրոց,
ի բազում արուեստս յաւուրս քառասուն երևել նոցա՝ և ասել վասն
4 արքայութեանն Աստուծոյ: ⁴ Եւ ՚ի հաղորդել ընդ նոսա հացիւ, պապուէր
փայր նոցա՝ յԵրուսաղէմէ մի՛ մեկնել, այլ սպասել աւերեացն Հօր՝ գոր
5 լուարութն յինէն: ⁵ Զի Յովհաննէս մկրտեաց ՚ի ջուր. այլ դուք մկրտիցիք
6 ՚ի Հոգի՛ն Սուրբ, ո՛չ յետ բազում ինչ աւուրցս այսոցիկ: ⁶ Եւ նոքա մա-
պուցեալ հարցանէին զնա՝ և ասէին. Տէր՝ եթէ ՚ի ժամանակի՛ր ասպ
7 յայսմիկ հասուցանելոց իցես զարքայութիւնն Իսրայէլի: ⁷ Ասէ ցնոսա.
Ո՛չ է ձեզ զհրել զժամս և զժամանակս, գոր Հայր եղ յիւրոմ իշխա-
8 նութեան. ⁸ այլ առջիք զօրութիւն ՚ի հասանել Հոգոյն Սրբոյ ՚ի վերայ
ձեր. և եղիջիք ինձ վկայք յԵրուսաղէմ, և յամենայն Հրէասարանի՛ և
9 ՚ի Սամարիայ, և մինչև ՚ի ծագս երկրի: ⁹ Եւ զայս իբրև ասաց՝ մինչ
10 դեռ հայէին նոքա՝ վերացան. և ամպն կալան զնա յաչաց նոցա: ¹⁰ Եւ
մինչդեռ պշուցեալ հայէին ընդ երկինս երթալոյ նորա, և ահաասիկ
11 արք երկու երևեցան նոցա ՚ի հանդերձս սպիտակս, ¹¹ որք և ասացինն.
Ա՛րք Գալիլեացիք՝ զի՛ կայք հայեցեալ ընդ երկինս: Այս Յիսուս՝ որ
վերացան ՚ի ձէնջ յերկինս, տոյնպէս եկեացէ՛ր զորօրինակ րեսէք զնա
երթեալ յերկինս:

12 ¹² Ապա դարձան յԵրուսաղէմ յանուանեալ լեռնէն Չիթենեաց. որ է **Բ**
13 մերձ յԵրուսաղէմ ըստ շաբաթուն ճանապարհի: ¹³ Եւ իբրև մտին, ելին
ի վերնապունն ուր վանքն իսկ էին. Պեպրոս, և Յակովբոս, և Յովհանն-
նէս, և Անդրէաս, Փիլիպպոս, և Թովմաս, Բարթողոմէոս, և Մաթթէոս,
Յակովբոս Ալփեան, և Շմաւոն Նախանձայոյց, և Յոնդա Յակովբեան:
14 ¹⁴ Սոքա ամենեքեան էին հանապազորդեալ միաբան յաղօթս հանդերձ
կանամբք, և Մարեմաւ մարբն Յիսուսի՛ և եղբարքք նորա:

15 ¹⁵ Եւ յաւուրսն յայնոսիկ յարուցեալ Պեպրոս ՚ի մէջ եղբարցն՝ ասէ. և **ա**
16 էր անդ բազմութիւն անուանց իբրև հարեր և քսանից. ¹⁶ Ա՛րք եղբարք՝
պարտ էր կապարել գրոյն. գոր յառաջագոյն ասաց Հոգին Սուրբ ՚ի

Ամենայն գրչագիր օրինակք համաձայն մերոմնս յաւելուն ՚ի վերնագիրս՝ Ղուկայ, կամ՝ Ղուկասու աւերարանցին:

1. 1 Ունանք. Ով Թեովփիլէ: **3 Ունանք.** Չարչարանաց իւրոց... յաւուրս քառասուն երևեալ նոցա... արքայութեան Աստուծոյ: **4 Ունանք.** Եւ ՚ի հաղորդելն... գոր լուարութ յինէն: **5 Ոսկան.** Բազմաց ինչ աւուրց: **7 Ունանք.** Եւ նա ասէ ցնոսա. Ո՛չ է... յիւրոմ իշխանութեանն: **8 Ունանք.** Եւ ՚ի Շամրին, և մինչ ՚ի ծագս: **10 Ունանք.** Եւ մինչդեռ պշուցեալ էին... ահա արք եր՛... ՚ի հանդերձս լուսաւորս. որք ասացին: **11 Ունանք.** Վերացաւ ՚ի ձէնջ... նոյնպէս և եկեացէ: **Ոսկան.** Տեսիք զղա երթալ յերկինս: (12) Յայնժամ ասպա դարձան: **12 Ունանք.** Ըստ շաբաթոյ ճանապարհին: **13 Ոսկան.** Եւ իբրև մտին ՚ի վերնապունն, ելին ուր վանքն... Պեպրոս և Յօհաննէս. Յակօբոս և Անդր... Բարթողոմէոս: **Ուր ունանք.** Յակօբոս, Յովհաննէս: **14 Ունանք.** Միաբան յաղօթան... և եղբարք նորա: **15 Ար Ոսկանայ պակասի.** Անուանց իբրև հար՛:

բերանոյ Դարթի, վասն Յուդայի՝ որ եղև առաջնորդ ունելեացն Յիսուսի. ¹⁷զի՛ ՚ի թիսս մեր էր ընդ մեզ, և հասեալ էր նմա վիճակ պաշտամանս 17
այսորիկ: ¹⁸Սա՛ սրացաւ գեաղ ՚ի վարձուց անիրաւութեան. և ուռուցեալ 18
հերձաւ ընդ մէջ՝ և հեղաւ ամենայն փոր նորա: ¹⁹Եւ յայտնի՛ եղև ա– 19
մենեցուն որ բնակեալ են յԵրուսաղէմ. մինչև կոչել գեաղջն այնմիկ
բարբառովն իրեանց Ակեղդամա. այսինքն է՝ Գեաղ արեան: ²⁰Ձի 20
գրեալ է ՚ի գիրս Մաղմուսաց. Եղիցի բնակութիւն նորա աւերակ, և մի՛
ոք իցէ որ բնակիցէ ՚ի նմա: Եւ. Ջկարգ նորա առցէ այլ: ²¹Արդ՝ պարտ 21
է յարանցս յայցսանէ եկելոցս ընդ մեզ յամենայն ժամանակի, յորում
մուտ և ել առ մեզ Տէր Յիսուս. ²²սկսեալ ՚ի մկրտութենէն Յովհան– 22
նու մինչև յօրն՝ յորում վերացաւ ՚ի մէնջ, վկայ յարութեան նորա ընդ
մեզ լինել միում ՚ի սոցանէ: ²³Եւ կացուցին երկունս, գՅովսէփ՝ որում 23
Բարսաբայն կոչէին, որ անուանեցան Յուսարոս. և զՄաքարթայ. ²⁴և 24
կացեալ յաղօթս՝ ասեն. Դո՛ն Տէր՝ սրտագէտ ամենայնի՛ յայտնեա՛ զմի
ոք գոր ընտրեցեր ՚ի սոցանէ յերկոցունց, ²⁵առնուլ զվիճակ պաշտամանս 25
այսորիկ՝ և զառաքելութեան, յորմէ անկան Յուդաս զնալ ՚ի տեղի իւր:

²⁶Եւ ետրուն վիճակս նոցա, և ելաներ վիճակն Մաքարթայ. և համարեցան 26
վճ ընդ մտքասան առաքեալսն:

Գ ¹ Եւ ՚ի կարարել աուրցն Պենտակոստից, էին ամենեքեան միաբան 2
՚ի միասին: ²Եւ եղև յանկարծակի հնչին յերկնից՝ եկեալ իբրև սաստիկ 2
հողմոյ. և ելից զամենայն տունն յորում նստէին: ³Եւ երևեցան նոցա 3
բաժանեալ լեզուք իբրև ՚ի հրոյ, և նստան իւրաքանչիւր ՚ի վերայ նո–
ցա: ⁴Եւ լցան ամենեքեան Նոզով Սրբով, և սկսան խօսել յայլ լեզուս՝ 4
որպէս և Նոզի՛ն տայր բարբառել նոցա: ⁵Եւ էին յԵրուսաղէմ բնակեալ 5
Նրեայք արք երկիւղածք, յամենայն ազգաց որ ՚ի ներքոյ երկնից: ⁶Եւ 6
իբրև եղև բարբառս այս, եկն միաբան բազմութիւնն և խռնեցան. զի
լսէին յիւրաքանչիւր լեզուս խօսել նոցա: ⁷Սքանչանային ամենեքեան, 7
և զարմանային՝ և ասէին ընդ միմեանս. Ոչ աւասիկ ամենեքեան սո–
քա որ խօսինս՝ Գալիլեացիք են. ⁸և զիստի լսեմք մեք յիւրաքանչիւր 8
բարբառս մեր՝ յորում ծնեալ ենք: ⁹Պարթենք, և Մարք, և Իլամացիք. 9
և որ բնակեալ են ՚ի Միջագետքս, ՚ի Նրեաստանի՛, և ՚ի Գամիրս, ՚ի
Պոնտոս, և յԱսիա. ¹⁰ի Փռիզիա՝ և ՚ի Պամփիլիա, յԵգիպտոս, և 10
ի կողմանս Լիբացոց, որ ընդ Կիւրենացիս, և որ եկք Նոնայեցիք: 10
¹¹Նրեայք, և եկք նոցուն, Կրեպացիք, և Արաբացիք, լսեմք խօսից նո– 11
ցա ՚ի մեր լեզուս զմեծամեծս Աստուծոյ: ¹²Սքանչանային ամենեքե– 12

16 Օրինակ մի. Արդ եղբարք... յունելեացն Յիսուսի: Ոմանք. Պարտ է կարարել:
19 Օրինակ մի. Բնակեալ էին յԵրուսաղէմ... Ակղդամայ. այսինքն գեաղ: 20 Ոմանք.
Եղիցին բնակութիւն... բնակիցէ ՚ի նոսա: Ոսկան. Բնակութիւն նոցա: 21 Ոսկան.
Յորում եմուր: 22 Ոմանք. Միում ՚ի նոցանէ: 23 Օրինակ մի. Որում Բարսաբայն
կոչեցաւ: Ոմանք. Յոսարոս և զՄաքարթիա: 24 Ոմանք. Սրտագէտ յամենայնի...
ի սոցանէ երկոցունց: 25 Օրինակ մի. Յորում անկաւ Յուդա: 26 Ոսկան. Եւ
ել վիճակն Մա՛: 2. 1 Ոմանք. Պենտակոստից: 2 Օրինակ մի. Իբրև ՚ի սաստիկ
հողմոյ: Ոմանք. Ջամենայն գրումն: 4 Ոմանք. Խօսել յայլ և այլ լեզուս: 7 Յոմանս
պակասի. Եւ զարմանային և ասէին... որք խօսին Գա՛: 8 Ոմանք. Յիւրաքանչիւր
բարբառ մեր: 10 Ոմանք. Եւ ՚ի Փռիզիա... և ՚ի կողմանս Լիբեացոց: 11 Ոմանք. Եւ
եկք նոցին, Կր՛:

13 ան զարմացեալք՝ և ասէին ցմիմեանս. Զի՞նչ կամիցի այս լինել: ¹³ Եւ
 14 կիսոցն ընդ խաղ արկեալ ասէին, եթէ քաղցուալից իցեն: ¹⁴ Յարուցեալ
 Պեփրոս հանդերձ մեքասանիւքն, ամբարձ զձայն իւր՝ և խօսեցան ընդ
 15 քեան, այս ձեզ յայտնի՝ լիցի՝ և ոնկն դիք բանից իմոց. ¹⁵ ոչ որպէս
 դուք կարծէք՝ թէ սոքա արբեալ իցեն. զի դեռ երեք ժամք են աւուրս:
 16, 17 ¹⁶ Այլ այս է որ ասացաւ ՚ի ձեռն մարգարէին Յովելայ. ¹⁷ Եւ եղիցի յեք
 այտորիկ յաւուրս յեպիմն՝ ասէ՛ Աստուած, հեղից յՈգոյ իմմէ՛ ՚ի վերայ
 ամենայն մարմնոյ, և մարգարեասցին ուսրերք ձեր և դսրերք ձեր. և
 երիպասարդք ձեր րեսիլս րեսցեն, և ծերք ձեր երագովք յերագեսցին:
 18 ¹⁸ Եւ ՚ի վերայ ծառայից իմոց՝ և ՚ի վերայ աղախնանց իմոց՝ յաւուրսն
 19 յայնոսիկ հեղից յՈգոյ իմմէ, և մարգարեասցին: ¹⁹ Եւ քաց նշանս
 յերկինս ՚ի վեր, և նշանս յերկիր ՚ի խոնարհ, արին և հուր և մրրիկ
 20 ծխոյ: ²⁰ Արեգակն դարձցի ՚ի խաւար՝ և լուսին յարին, մինչև՛ եկեալ
 21 իցէ օր Տեառն մեծ և երևելի: ²¹ Եւ եղիցի ամենայն որ կարդասցէ զ–
 22 անուն Տեառն՝ կեցցէ: ²² Արք Իսրայէլացիք. լուարոնք զբանս զայս–
 23 թեամբ և նշանօք և արուեստիք, զոր արար նովաւ Աստուած ՚ի մի–
 24 ջի ձերում. որպէս և դուք իսկ գիպէք ²³ գնա. նկարեալ խորհրդով և
 կանխագիտութեամբն Աստուծոյ, մարմնեալ ՚ի ձեռաց անօրինաց՝ բեռեռալ
 24 ՚ի փայրի սպանէք. ²⁴ զոր Աստուած յարոյց լուծեալ զերկունս մահու.
 25 քանզի ոչ էր հնար ըմբռնել նմա ՚ի նմանէ: ²⁵ Դաւիթ իսկ ասէ զնմանէ.
 Յառաջագոյն րեսանէի զՏէր առաջի իմ յամենայն ժամ, զի էր ընդ
 26 աջմէ իմմէ, զի մի սասանեցայց. ²⁶ վասն այտորիկ ուրախ եղև սիրտ
 27 իմ, և ցնծացաւ լեզու իմ. ևն և մարմին իմ բնակեցցէ յուսով: ²⁷ Զի
 ոչ թողցես զանձն իմ ՚ի դժոխս, և ոչ քացես Սրբոյ քում րեսանել
 28 զապականութիւն: ²⁸ Ծանուցեր ինձ զճանապարհս կենաց. լցուցեր զիս
 29 ուրախութեամբ երեսաց քոց: ²⁹ Արք եղբարք պարտ է համարձակութե–
 ամբ ասել ձեզ վասն նահապետին Դաւթի. զի և մեռան, և թաղեցան. և
 30 գերեզման նորա կայ ՚ի միջի մերում մինչև ցայսօր: ³⁰ Զի մարգարէ էր
 և գիպէր, եթէ երդմամբ երդուաւ նմա Աստուած՝ ՚ի պտղոյ որովայնի

13 Օրինակ մի. Եթէ քաղցուալիցք են: **14** Օրինակ մի. Ընդ նոսա, և ասէ: **15** Ունակք. Դուք կարծէք՝ եթէ: **16** Ունակք. Որ ասացան... Յովելայ: **17** Ունակք. Երագեսցին: *Ուր Ոսկան.* երագօք երագացցին: **18** Ունակք. Աղախնաց իմոց յաւուրս յայնոսիկ հեղից Տոգոյ իմոյ: **20** Ունակք. Մեծն և երևելի. *կամ՝* մեծ և երևելին: **22** Ունակք. Յուցեալ ձեզ յԱստուծոյ զօրութեամբ: *Ամենայն գրչագիրք համաձայն մեքրունս դնեն զկերսն յեպոյ.* Գիպէք (23) գնա. նկարեալ. *որ Ոսկան ըստ Լաւրիակալանին տրոհէ՛* գիպէք: (23) Զնա նկա՛: **23** Ի լուս՝. ՚ի վերայ՝ նկարեալ, *նշանակի՛* սամանեալ. *զոր ունակք առեալ մոծին ՚ի կարգի բնաբանին, գրելով. զնա՝* սահմանեալ խորհրդով: *Ամենայն գրչագիրք համաձայն մեքրունս ունին՝ ՚ի ձեռաց անօր՝. քաց ՚ի միոյ նոր օրինակէ որ գրէ՝ ՚ի ձեռն անօ՝. և այլ միում որ ընդ Ոսկանայ դնէ՝ ՚ի ձեռս անօ՝: Օրինակ մի. ՚Ի խաչափայրի սպանէք: **24** Ունակք յաւելուն. Յարոյց ՚ի մեռելոց՝ լուծեալ... ոչ իսկ էր հնար: **25** Ունակք. Զի էր ընդ աջմէ. *կամ՝* յաջմէ իմմէ: **28** Ունակք. զճանապարհս քո կենաց... յերեսաց քոց ՚ի քաղցրութենէ: *Ոսկան.* Լցուցես զիս ուրա՛: **29** Ի լուս՝. Արք՝ եղբարք. *համաձայն ունակց ՚ի բնաք՝: Ունակք.* Ասել վասն... զի մեռաւ... ՚ի միջի ձերում մինչև ցայժմ:*

նորա նստուցանել յաթոռ նորա. ³¹ յառաջագոյն ծանուցեալ խօսեցաւ 31 վասն յարութեանն Քրիստոսի. զի ոչ թողաւ ոգի նորա ՚ի դժոխս, և ոչ մարմին նորա երես զապականութիւն: ³² Զայս Յիսուս՝ յարոյց Աստու- 32 ած, որում ամենեքին մեք վկայեմք: ³³ Աջովն Աստուծոյ բարձրացեալ, 33 զաւերիս Տոբոյն Սրբոյ ընկալեալ ՚ի Տօրե, սիռեաց զայս՝ զոր դուք իսկ և փեսանէք, և լսէք: ³⁴ Զի ոչ եթէ Դաւիթ ել յերկինս. սաւ իսկ ինքն. 34 Ասաց Տէր ցՏէր իմ. Նիսար ընդ աջմէ իմմէ՝ ³⁵ մինչև եղից զըշնամիս քո 35 պատուանդան ուրից քոց: ³⁶ Արդ՝ ճշմարտիւ զհրատեցէ՛ ամենայն փունդ 36 Իսրայէլի, զի և Տէր զնա՝ և Օծեալ Աստուած արար. զայն Յիսուս՝ զոր դուքն իսպեցէք: ³⁷ Եւ լուեալ զայս՝ զղջացան ՚ի սիրտս իրեանց. և ասեն 37 ցՊեւրոս և ցայլ առաքեալսն. Զի՞նչ գործեսցուք արք եղբարք: ³⁸ Ասէ 38 ցնոսա Պեւրոս. Ապաշաւեցէք, և մկրտեսցի՛ իւրաքանչիւրք ՚ի ձէնջ յանուն Տեառն Յիսուսի Քրիստոսի ՚ի թողութիւն մեղաց, և ընկալջիք զաւերիս Տոբոյն Սրբոյ: ³⁹ Զի ձեզ են աւերիքս և որդոց ձերոց, և ամե- 39 նայն հեռաւորաց զորս կոչեսցէ Տէր Աստուած մեր: ⁴⁰ Եւ այլովք բանիւք 40 բազմօք վկայութիւն դնէր, և միսիթարէր զնոսա՝ և ասէր. Ապրեցարո՛ք յազգէ աստի խտրորելոյ յայսմանէ: ⁴¹ Ոմանք յօժարութեամբ ընկալեալ 41 զբան նորա մկրտեցան. և յաւելան յաւուր յայնմիկ հոգիք իբրև երեք 42 հազարք: ⁴² Եւ էին հանապազորդեալք վարդապետութեան առաքելոցն, 42 և հաղորդութեան և բեկանելոյ հացի՛ն և աղօթից: ⁴³ Եւ լինէր ամենայն 43 անձին ա՛հ և երկեղ, և բազում նշանք և արուեստք ՚ի ձեռս առաքելոցն զգործէին: ⁴⁴ Ամենայն հաւաքացեալքն էին ՚ի միասի՛ն, և ունէին զա- 44 մենայն ինչս հասարակաց: ⁴⁵ Եւ զսպացուածս և զինչս վաճառէին, և 45 բաշխէին զայն ամենեցուն ում զհարդ պիտոյ՝ ինչ լինէր: ⁴⁶ Նանապազօր 46 կանխեալ միաբանութեամբ ՚ի փաճարն. և առփոխ բեկանէին զհացն, և առնուին կերակուր ուրախութեամբ, և միամտութեամբ սրտի ⁴⁷ օրհնէին 47 զԱստուած. և ունէին շնորհս առ ամենայն ժողովուրդն. և Տէր յաւելոյր ՚ի փրկեալսն հանապազօր ՚ի նոյն:

Ռ ¹ Պեւրոս և Յովհաննէս ելանէին ՚ի փաճարն յիններորդ ժամու **3** աղօթիցն: ² Եւ էր այր մի կանր յորովայնէ մօր իւրոյ, զոր բարձեալ դնէին **2** հանապազօր առ դրան՝ փաճարին՝ որ կոչէր Գեղեցիկ. խնդրել ողորմութիւն յայնցանէ որ մտանէին ՚ի փաճարն: ³ Որոյ փեսեալ զՊեւրոս **3** և զՅովհաննէս զի մտանէին ՚ի փաճարն, աղաչէր ողորմութիւն առնուլ: ⁴ Նայեցաւ ՚ի նա Պեւրոս Յովհաննոն հանդերձ, և ասէ. Նայեաց ՚ի մեզ: **4** ⁵ Նա դարձաւ ՚ի նոսա, և ակն ունէր առնուլ ի՛նչ ՚ի նոցանէ: ⁶ Եւ ասէ **5, 6**

30 Ոմանք. Զի և մարգարէ էր: *Բազումք.* Յորովայնէ. *կամ՝* որովայնէ նորա: **31 ՚Ի լուս՝.** Ծանուցեալ խոսարացաւ վասն: **32 Ոմանք.** Մեք վկայ եմք: **33 ՚Ի բազումս պակասի.** Դուք իսկ և փեսա՛: **34 Ոմանք.** Զի ոչ թէ... Տէր ցՏէրն իմ: **36 Օրհնակ մի.** Ամենայն փունդ Իսրայէլի, զի և Տէր զնա Օծեալ Աստուած ա՛: *Ուր Ոսկան.* զի Տէր զնա և: **38 Ոմանք.** Յանուն Տեառն մերոյ Յիսուսի: **39 Ոմանք յաւելուն.** Նեռաւորաց և *մերձաւորաց* զորս: **40 Ոմանք.** Եւ այլ բանիւք: **41 Ոմանք.** Ոմանց յօժա՛... զբանն. *կամ՝* զբանս նորա մկրտէ՛... ոգիք իբրև: **43 ՚Ի բազումս պակասի.** Եւ երկիր, և բազում նշ՛: **44 Բազումք.** Զամենայն ինչ հասարա՛: **46 Ոմանք.** ՚Ի փաճարն և առփոխ... Միամտութեամբ սրտի օրհ՛: **3. 1 Բազումք.** ՚Ի փաճար անդր յինն՛: **2 Ոմանք.** Եւ էր անդ այր մի... հանապազ առ դր՛... խնդրելով ողորմութիւն: **5 Օրհնակ մի.** ՚Ի նոցանէ ինչ առնուլ:

Պետրոս. Արծաթ և ոսկի ո՛չ ունիմ. բայց զոր ունիմս զայս փայճ քեզ.
 7 յանուն Յիսուսի Քրիստոսի Նագովրեցոյ՝ արի՛ և գնա: ⁷Եւ կալեալ
 զաջոյ ձեռանէ նորա յարոյց գնա: Եւ անդէն հաստարեցան բարձր
 8 նորա՝ և սրունք: ⁸Ի վեր վագեաց և սկսաւ գնալ. և եմոյր ընդ նոսա
 9 ՚ի փաճարն. գնայր և վագվագեր, և օրհներ զԱստուած: ⁹Եւ ետես ա-
 10 մենայն ժողովորդն զնա, զի գնայր և օրհներ զԱստուած. ¹⁰և գիպելին
 զնա զի սա՛ էր, որ նսպեր վասն ողորմութեան առ Գեղեցիկ դրան փա-
 11 ճարին. և լցան զարմանալեօք ՚ի վերայ նշանին որ եղև: ¹¹Եւ մինչդեռ
 նա ունէր զՊետրոս և զՅովհաննէս, ընթացան ամենայն ժողովորդն
 12 առ նոսա ՚ի սրահն՝ որ կոչէր Սաղովմոնի՝ զարմացեալք: ¹²Իբրև ետես
 Պետրոս՝ պարասխանի ետ ժողովրդեանն և ասէ. Արք Իսրայելացիք՝
 զի՞ զարմացեալ էք ՚ի վերայ այսորիկ, կամ ընդ մեզ զի՞ էք պշուցեալ,
 13 իբրու թէ անձի՛ն զօրութեամբ ինչ՝ կամ քաջութեամբ արարեալ իցէ
 զգնալդ դմա: ¹³Աստուած Աբրահամու, և Աստուած Սահակայ, և Աս-
 14 տուած Յակովբայ, Աստուած հարցն մերոց փառաւորեաց զՈրդի իւր
 զՅիսուս, զոր դուքն մաքնեցէք՝ և ուրացարուք առաջի Պոնտացոյ Պի-
 15 ուրացարուք, և խնդրեցէք այր մի մահապարպ շնորհել ձեզ: ¹⁵Եւ զԱռաջնորդ
 կենացն սպանէք, զոր Աստուած յարոյց ՚ի մեռելոց. որում մեք իսկ
 16 վկայեմք: ¹⁶Եւ հաւատովք անուան նորա զսա զոր փեսանէքս և գի-
 17 փեք, հաստարեաց անոն նորա. և հաւապքն որ նովա՛ւ ետուն դմա
 զառողջութիւնս զայս՝ յանդիման ձեր ամենեցուն: ¹⁷Եւ արդ՝ եղբարք
 18 գիպեմ զի անգիտութեամբ արարէք՝ որպէս և իշխանքն ձեր: ¹⁸Այլ Աս-
 19 տուած՝ որպէս յառաջագոյն պարմեաց ՚ի բերանոյ ամենայն մարգարէից՝
 19 զչարհարելն Քրիստոսի իւրոյ, նոյնպէս և կարարեաց: ¹⁹Արդ՝ ապաշաւեցէք
 20 և դարձարուք ՚ի ջնջել զմեզս ձեր. ²⁰որպէս զի եկեսցեն ժամանակք
 հանգստեան յերեսաց Տեառն. և առաքեսցէ զյառաջագոյն նկարեալն
 21 ձեզ՝ զՅիսուս Քրիստոս: ²¹Չոր պարտ է երկնից ընդունել՝ մինչև ՚ի
 ժամանակս ամենեցուն հաստարելոյ. զորոց խօսեցան Աստուած ՚ի
 22 բերանոյ սրբոց իւրոց մարգարէից: ²²Մովսէս ասաց ցհարսն մեր, թէ
 մարգարէ՛ յարուցէ ձեզ Տէր Աստուած ձեր յեղբարց ձերոց իբրև զիս,
 23 նմա՛ լուիջիք՝ ըստ ամենայնի՛ որ զինչ և խօսեսցի առ ձեզ: ²³Եւ եղի-
 24 ժողովրդեանն: ²⁴Եւ ամենայն մարգարէք որ ՚ի Սամել՛ և այսր, մարգա-
 25 րէացան և պարմեցին զաւուրսս զայսոսիկ: ²⁵Դո՛ք էք որդիք մարգարէիցն,

6 *Ոմանք.* Եւ ասէ ցնա Պետր՝... զոր ունիմ, զայս: 7 *Ոմանք.* Եւ կալաւ զաջո:

8 *Ոմանք.* Գնայր և վագեր և օրհ՛: 11 *Բագունք.* Եւ մինչ նա ունէր: 12 *Ի բագունս պակասի.* Ժողովրդեանն, և ասէ: *Ոմանք.* Իբր. կամ՝ իբրև թէ անձին ինչ զօրութեամբ կամ... գնալ դորա: 13 *Ի բագունս պակասի.* Առաջի Պոնտացոյ Պիղատոսի:

14 *Ոմանք.* Եւ խնդրեցէք ձեզ: 15 *Ոմանք.* Եւ զառաջնորդն կենաց... որում և մեք իսկ վկայ եմք: 16 *Ի լուս՝.* Ետուն նմա զառող՛. *համաձայն ոմանց ՚ի բնար՛:*

17 *Ոմանք.* Գիպեմք զի անգի՛: 18 *Ոմանք.* Որպէս և յառաջագոյն: 20 *Ոմանք ՚ի լուս՝.* ՚ի վերայ՝ նկարեալն, *նշանակեն՝* պարբաստեալն: *Օրհնակ մի.* Նկարեալն ՚ի ձեզ: 21 *Ոմանք.* Պարտ էր երկնից... զոր խօսեցաւ: 22 *Ի բագունս պակասի.* Յհարսն *մեր:* *Ոմանք.* Չոր ինչ և խօ՛: 24 *Ի լուս՝.* Որ ՚ի Սամուել և այսր խօսեցան և պար՛. *համաձայն բագնաց ՚ի բնար՛:*

և ուխարին զոր ուխարեաց Աստուած ընդ հարսն մեր, և ասէ ցԱբրահամ. Ի զաւակի՛ք քում օրհնեսցին ամենայն ազգք երկրի: ²⁶ Ձե՛զ նախ յարոյց 26 Աստուած զՈրդին իւր, և առաքեաց զնա օրհնել զձեզ, ՚ի դառնալ ձեզ իւրաքանչիւր ՚ի չարեաց ձերոց:

¹ Եւ մինչդեռ խօսէին նոքա ընդ ժողովրդեանն, հասին ՚ի վերայ նոցա **4** քահանայապետք և իշխանք փաճարին՝ և սաղուկեցիքն, ² զայրազնեալք ² վասն ուսուցանելոյ նոցա զժողովուրդն, և պատմելոյ Յիսուսի՛ն զյարութիւն մեռելոց: ³ Միւեցին ՚ի նոսա զձեռս իւրեանց, և եղին զնոսա ՚ի բան– ³ փի մինչև ՚ի վաղիւն, զի եր ընդ երե՛կս: ⁴ Իսկ բազումք ՚ի լսողաց ⁴ բանին հաւաքացին. և եղև թիւ մարդկան իբրև հազարաց հնգից: ⁵ Եւ եղև ՚ի վաղիւ անդր ժողովել նոցա զիշխանսն և զերիցունսն և ⁵ զղպիրս յԵրուսաղեմ, ⁶ և զԱննա՛ քահանայապետ՝ և զԿայիափա, և ⁶ զՅովհաննէս և զԱղեքսանդրոս, և որք միանգամ էին յազգէ՛ քահա– նայութեանն: ⁷ Եւ կացուցեալ զնոսա ՚ի մէջ հարցանէին. Որո՞վ զօրո– ⁷ թեամք կամ որո՞վ անուամք արարէք դուք զայս: ⁸ Յայնժամ Պետրոս ⁸ լցեալ Նոզով Սրբով՝ ասէ՛ ցնոսա. Իշխանք ժողովրդեան՝ և երիցունք Իւրայելի, ⁹ թէ արժա՛ն ինչ իցէ դարբել զմեզ այսօր վասն երախտեաց ⁹ առն միոյ փկարի, որով սա՛ բժշկեցաւ: ¹⁰ Յայրնի՛ լիցի ամենեցուն ձեզ, ¹⁰ և ամենայն ժողովրդեանդ Իւրայելի. զի յանուն Յիսուսի Քրիստոսի Նազովրեցոյ զոր դո՛ւքն խաչեցէք՝ զոր Աստուած յարոյց ՚ի մեռելոց, նովաւ սա՛ կայ աւասիկ առաջի ձեր ողջացեալ: ¹¹ Նա՛ է վեմն անարգեալ ¹¹ ՚ի ձէնջ շինողաց, որ եղև գլուխ անկեան. ¹² և չի՞ք այլով իւիք փրկու– ¹² թիւն. զի և ո՛չ անուն այլ գոյ ՚ի ներքոյ երկնից փուեալ ՚ի մարդիկ, որով ¹³ արժան իցէ կեալ մեզ: ¹³ Նայեցեալ ՚ի համարձակութիւնն Պետրոսի՛ և ¹³ Յովհաննու, և ՚ի վերայ հասեալք թէ արք փգեալք և առանց դպրութեան են, զարմանային. զի ճանաչէին զնոսա թէ ընդ Յիսուսի էին: ¹⁴ Եւ ¹⁴ զայրն ևս փեսանէին զբժշկեալն զի կայր ընդ նոսա. և ո՛չինչ կարէին փալ պատասխանի: ¹⁵ Եւ հրամայեալ նոցա արտաքս քան զարեանն ¹⁵ ելանել, խորհեցան ընդ միմեանս, ¹⁶ և ասեն. Չի՛նչ արասցուք արանցս այսոցիկ. զի երևելի՛ նշան եղև ՚ի ձեռս նոցա. ամենայն իսկ բնակ– ¹⁷ չաց Երուսաղեմի յայր է, և ո՛չ կարենք ուրանալ: ¹⁷ Այլ զի մի՛ առա– ¹⁷ ւել ճարակեցի ՚ի ժողովրդեանն, սպառնասցուք նոցա մի՛ ևս խօսել յանունն յայն, մի՛ ումեք ՚ի մարդկանէ: ¹⁸ Եւ կոչեցեալ զնոսա պա– ¹⁸ փովրեցին ամենևին՝ մի՛ խօսել, և մի՛ ևս ուսուցանել յանունն Յի– **25** Ի լուս՝. Ընդ հարսն ձեր. *համաձայն քազմաց ՚ի բնաբ՛: Ուր և օրհնակ մի ունի.* Ընդ հարցն ձերոց: **26** *Ունանք.* Յիւրաքանչիւր ՚ի չարեաց: **4. 1** *Ունանք.* Ի վերայ նոցա քահանայքն և իշ՛: **4** *Ունանք.* Թիւ մարդկանն իբրև: **5** *Ունանք.* Ի վաղիւն ժողո՞... և զղպիրսն յԵրուսաղեմէ: **6** *Ունանք.* Եւ զԱննա քահանայապետ: **7** *Օրհնակ մի.* Որով իշխանութեամբ. կամ որով ան՞. արարէք դուք զայո: **8** *Ունանք ՚ի լուս՞.* ՚ի վերայ՝ երիցունք. *նշանակեն՞* ձերք. *զոր և օրհնակ մի առեալ ղնէ՛ ՚ի բնաբանի:* **9** *Ունանք.* Եթէ արժան իցէ: **11** *Օրհնակ մի.* Վեմ անար՞... եղև ՚ի գլուխ ան՞: **12** *Ունանք.* Չի և չիք այլով՞... արժանի իցէ կեալ: **13** *Ունանք.* Նասեալ, եթէ արք: **14** *Ունանք.* Չբժշկեալ զի կայր ընդ նոսա. ոչ կարէին: **15** Ի լուս՞. Եւ հրամայեցին նոցա. *համաձայն ունաց ՚ի բնաբ՛: 16* *Ունանք.* Ի ձեռն սոցա. ամենայն բնակչաց Երուսաղեմի յայրնի է: **17** *Այլք.* Ճարակեցի ՚ի ժողովուրդն: *Ուր ունանք.* Ճարակեցեն ՚ի ժո՞: *Օրհնակ մի.* Յայն, և մի՛ ումեք:

19 տուսի: ¹⁹ Իսկ Պե՛րրոս և Յովհա՛ննէս պապաախանի երուն՝ և ասեն
 20 ցնոսա. Եթէ արժա՛ն իցէ առաջի Ասպուծոյ՝ ձեզ լսել առաւել քան Աս-
 21 փուծոյ, ընարեցէք: ²⁰ Այլ մեք ո՛չ կարեմք զոր րեսաքն և լուսք՝ չիս-
 21 սել: ²¹ Նոքա սպառնացեալ արձակեցի՛ն զնոսա, և ո՛չինչ գրեալ թէ
 22 որպէս պապուհասեսցեն զնոսա՝ վասն ժողովրդեանն. զի ամենեքե-
 22 ան փառաւոր առնէին զԱսպուած վասն իրացն եղելոց: ²² Զի ամաց էր
 23 այրն աւելի՛ քան զքառասուն, յորոյ վերայ եղև նշանս այս բժշկութե-
 23 ան: ²³ Եւ անրի արձակեալ եկին առ իրեանսն, և պապմեցին՝ որչափ
 24 ինչ ասացին ցնոսա քահանայապետքն և երիցունքն: ²⁴ Եւ նոցա լուեալ,
 24 ամբարձին զձայնս իրեանց առ Ասպուած՝ և ասեն. Դո՛ւ Տէր Ասպուած՝
 25 որ արարեր զերկինս և զերկիր՝ և զծով և զամենայն որ ՚ի նոսա. ²⁵ որ
 25 ՚ի բերանոյ հօր մերոյ Դաւթի ծառայի քոյ խօսեցար և ասացեր, ՚ի ձեռն
 26 Նոգոյն Սրբոյ. Զմէ՛ խռովեցան հեթանոսք՝ և ժողովուրդք խորհեցան
 26 սնուրիս. ²⁶ յանդիման եղևն թագաւորք երկրի, և իշխանք ժողովեցան
 27 ՚ի միասին վասն Տեառն և վասն Օծելոյ նորա: ²⁷ Ժողովեցան արդարև
 27 ՚ի քաղաքիս յայսմիկ ՚ի վերայ սրբոյ Որդոյ՝ քոյ Յիսուսի՝ զոր օծերն,
 28 Ներովղէս և Պոնսրոս Պիղաբոս՝ ազօք և ժողովրդօք Խարայէլի, ²⁸ ա-
 29 ռնել որչափ ձեռն քո և կամք յառաջագոյն սահմանեցին լինել: ²⁹ Եւ արդ
 29 Տէր՝ հայեաց՝ ՚ի սպառնալիս նոցա, և րորի ծառայից քոց ամենայն հա-
 30 մարձակութեամբ խօսել զբանն քո. ³⁰ ՚ի ձգել զձեռն քո ՚ի բժշկութիւն,
 31 և նշանս և արուեստս՝ լինել անուամբն սրբոյ Որդոյ քոյ Յիսուսի: ³¹ Եւ
 31 մինչ կային նոքա յաղօթս, շարժեցան րեղին յորում էին ժողովեալ, և
 32 լցան ամենեքին Նոգով Սրբով. և խօսէին զբանն Ասպուծոյ համար-
 32 ձակութեամբ:

32 ³² Եւ բազմութեան հաւաքացելոցն էր սիրտ և անձն մի՛. և ո՛չ Ե/զ
 33 ոք ՚ի նոցանէ ասէր զընչից իւրոց թէ ի՛նք իցէ. այլ էր նոցա ամե-
 33 նայն ինչ հասարակաց: ³³ Եւ զօրութեամբ բազմաւ րային վկայութիւն
 34 առաքեալքն զյարութեանն Տեառն Յիսուսի Քրիստոսի: Եւ շնորհք մեծամեծք
 34 էին ՚ի վերայ ամենեցուն նոցա: ³⁴ Եւ ո՛չ ոք կարօրէր ՚ի նոսա. զի որ
 35 միանգամ րեարք էին զեղից կամ ապարանից՝ վաճառէին, և բերէին
 35 զզինս վաճառելոցն՝ ³⁵ դնէին առ ոչս առաքելոցն. և բաշխէին իւրաքանչիւր՝
 36 որպէս ումեք պիտոյ ինչ լինէր: ³⁶ Յովսէփ՝ որ կոչեցան Բառնաբաս
 36 յառաքելոց անրի, որ թարգմանի որդի՛ միսիթարութեան. Աւրացի՛
 37 յազգէ, Կիւրացի՛. ³⁷ էր նորա գեաւղ մի, և վաճառեաց և երեր զզինսն՝
 37 և եղ առ ոչս առաքելոցն:

5 ¹ Իսկ այր ոմն Անանիա՛ անուն, հանդերձ կնաւ իւրով Սափիրա,

18 Բազումք. Եւ մի՛ ուսուցանել յանուն Յիսուսի: **21** Օրինակ մի. Զնոսա. ոչինչ
 գր: **23** Բազումք. Առ իրեանցսն: *Ոմանք.* Եւ պապմեցին նոցա: *Օրինակ մի.*
 Արարին ցնոսա: **24** *Ոմանք.* Դո՛ւ ես Տէր Ասպուած: **25** Բազումք. Ծառայի քո
 ՚ի ձեռն Նոգոյն Սրբոյ ասացեր... խորհեցան ՚ի սնուրիս: **27** *Ոմանք.* Եւ Պոնսրոս
 Պիղա՛... ժողովրդովք Խարայէլի: **29** *Ոմանք.* Զբան քո: **30** *Ոմանք.* Ի բժշկութիւնս
 և ՚ի նշանս, և յարուեստս... անուամբ: **32** *Ոմանք.* Եւ բազմութիւն հաւա՛... զընչից
 իրեանց: **33** *Ոմանք.* Զյարութենէ Տեառն Յիսուսի: **34** *Ոմանք.* Տեարքն էին զեղից...
 զզինս վաճառելոյն: **35** *Ոմանք.* Եւ դնէին առ... ումեք ինչ պիտոյ լի՛: **36** Բազումք.
 Կիւրացի: **37** Ի բազումս պակասի. Նորա գեաւղ մի, և վաճառեաց... և եղ:

վաճառեաց ազարակ, ² և խորեաց ՚ի գնոց անտի՛ գիտելով և կնոջն. ²
 և երեր մասն ինչ՝ եղ առ ուրս առաքելոցն: ³ Ասէ Պեփրոս. Անանիա՛ ³
 ընդէի ելից Սափանայ գաիրոյ քո՛ սրել քեզ Նոգայն Սրբոյ, և խորել ³
 ՚ի գնոց գեաւոջն. ⁴ ոչ ապաքէն մինչ կայրն քո՛ էր, և ՚ի վաճառելն՝ ⁴
 ընդ քո իշխանութեամբ էր. զի՛ է՛ զի եղիր ՚ի սրտի քում զիրս զայս.
 ոչ սրեցեր մարդկան՝ այլ Աստուծոյ: ⁵ Եւ լուեալ Անանիա զբանս զ- ⁵
 այսոսիկ, անկաւ և եհան զոգի. և եղև ահ մեծ ՚ի վերայ ամենեցուն
 որ լուան զայն: ⁶ Յոբն կացին երիտասարդքն՝ և ամփոփեցին զնա, ⁶
 և փարան թաղեցին: ⁷ Եւ եղև իբրև ժամբ երեք անցին, և կին նո- ⁷
 րա ոչ գիտեր զինչ եղեալն էր, եմուր ՚ի ներքս: ⁸ Պապասխանի եր ⁸
 նմա Պեփրոս՝ և ասէ ցնա. Ասա՛ դու ինձ՝ թէ այնչափ գնոց զգեալոն
 վաճառեցէք: Եւ նա ասէ. Այո՛ այնչափ: ⁹ Եւ ասէ ցնա Պեփրոս. Զի՛ ⁹
 է՛ զի միաբանեցէք դուք փորձել զՆոգին Տեառն. ահա ուրքն՝ որ թա- ⁹
 ղեցին զայրն քո ՚ի դրանն, հանցեն և զքեզ: ¹⁰ Եւ անկաւ անդէն առ ¹⁰
 ուրս նորա՛ և եհան զոգի. մտին երիտասարդքն՝ գրին զնա մեռեալ, և
 հանին թաղեցին առ առն իւրում: ¹¹ Եւ եղև երկեղ մեծ ՚ի վերայ ամե- ¹¹
 տ նայն եկեղեցոյն, և ՚ի վերայ ամենեցուն որ լուան զայս: ¹² Եւ ՚ի ձեռս ¹²
 առաքելոցն լինէին նշանք և արուեստք բազումք ՚ի ժողովրդեանն. և
 էին միաբան ամենեքեան ՚ի սրահին Սողոմոնի: ¹³ Եւ յայլոց անտի ոչ ոք ¹³
 իշխեր մերձեալ առ նոսա. այլ յարգեր զնոսա ժողովուրդն: ¹⁴ Եւ առաւել ¹⁴
 ևս յաւելուին հաւաքացեալքն ՚ի Տէր, բազմութիւն արանց և կանանց.
¹⁵ մինչև ՚ի հրապարակսն հանել զհիւանդս՝ և դնել պարզարակօք և ¹⁵
 մահճօք իւրեանց, զի ընդ անցանելն Պեփրոսի՝ զոնէ հովանին նորա
 հասցէ ունեք ՚ի նոցանէ: ¹⁶ Եւ ժողովէր բազմութիւնն շուրջ ՚ի քաղաքաց ¹⁶
 անտի յԵրուսաղէմ. բերէին զհիւանդս և զնեղեալս յայսոց պղծոց, որք և
 բժշկէին ամենեքեան: ¹⁷ Յարուցեալ քահանայապետն, և ամենեքին որ ¹⁷
 ընդ նմա՛ և աղանդ սաղուկեցոց՝ լցան նախանձու: ¹⁸ Եւ արկին զձեռս ¹⁸
 յառաքեալսն, և եղին զնոսա հրապարակաւ ՚ի բանտի:

Զ ¹⁹ Ապա հրեշտակ Տեառն զիշերի եբաց զդուրս բանտին, և հանեալ ¹⁹
 զնոսա՛ ասէ. ²⁰ Գնացէք կացէք ՚ի փաճարին, և խօսեցարոնք ընդ ժո- ²⁰
 դովրդեանն զամենայն պարզամս կենացս այսոցիկ: ²¹ Եւ իբրև լուան, ²¹
 մտին ընդ առաօտն ՚ի փաճարն՝ և ուսուցանէին: Եկն քահանայապետն՝ ²¹
 և որ ընդ նմա, կոչեցին միաբան զարեանն, և զամենայն ձերակոյր
 որդոցն Իսրայէլի. և առաքեցին ՚ի բանտն, ամել զնոսա: ²² Եւ իբ- ²²
 րև եկին սպասատրքն, ոչ գրին զնոսա ՚ի բանտին. դարձեալ անդրէն
 պարմեցին, ²³ և ասեն. թէ զբանտն զտար փակեալ ամենայն զգուշութեամբն, ²³
 և զպահապանսն զի կային առ դրանն. բացաք՝ և ՚ի ներքս զոք ոչ

5. 2 Ունակք. Եւ եղ առ ուրս: **3 Օրինակ մի.** Ասէ Պեփրոս ցԱնանիա. Ընդէի... ՚ի գնոյ
 գեղջն: **4 Ունակք.** Եղիր ՚ի մտի քում... և ոչ սրեցեր դու մարդկան: **5 Ունակք.** Եւ
 եհան զոգին... որ լուանն զայն: **8 Օրինակ մի.** Եթէ այնչափ գնոջ: **9 Բազումք.** Ի
 դրան, հանցեն: **10 Օրինակ մի.** Եւ հանեալ թաղեցին զնա առ: **11 Բազումք.** Որ
 լուանն զայն: **12 Օրինակ մի.** Եւ արուեստք մեծամեծք ՚ի ժո՞... ամենեքին միաբան:
13 Ունակք. Այլ արգէր: **15 Ունակք.** Ի հրապարակս... զոնեա հովանի նորա: **16 Ո-**
ւնակք. Յայսոց չարաց. որք: **17 Ոսկան.** Որ ընդ նմա աղանդն: **Ունակք.** Եւ լցան:
19 Ունակք. Ի գիշերի եբաց: **21 Ունակք.** Ընդ առաօտս ՚ի փա՞... և որ ընդ նմայն
 էին, և կոչէին:

24 գրաբ: ²⁴ Իբրև լուան զբանս զայստսիկ իշխանք փաճարին և քահանայապետքն,
 25 հիանային վասն նոցա, թէ զի՞նչ արդեք լինիցի այն: ²⁵ Եւ եկն ոմն
 պապմեաց նոցա, թէ ահա արքն զորս եղիք ՚ի բանփին՝ կան ՚ի փաճա-
 26 րին, և ուսուցանեն զժողովուրդն: ²⁶ Յայնժամ երթեալ իշխանքն սպասաւորօքն
 հանդերձ՝ ածին գնոսա ոչ բռնութեամբ. բանգի երկնչէին ՚ի ժողովրդենէն՝
 27 զի մի՛ քարկոծեսցին: ²⁷ Եւ ածեալ գնոսա՝ կացուցին յարենի. եհարց
 28 գնոսա քահանայապետն, ²⁸ և ասէ. Ոչ պարուիրելով պարուիրեցաք
 ձեզ՝ մի՛ ուսուցանել յանունն յայն. և արդ աւասիկ լցէք զԵրուսաղէմ
 ուսմամբդ ձերով, և կամիք ածել ՚ի վերայ մեր գարին զառն զայնորիկ:
 29 ²⁹ Պապասխանի եր Պե՛րրոս և առաքեալքն՝ և ասեն. Ննազանդել պարբ
 30 է Ասպրուծոյ առաւել քան մարդկան: ³⁰ Ասպրուծ հարցն մերոց յարոյց
 31 զՅիսուս՝ զոր դուքն սպանէք կախեալ զփայտ: ³¹ Զնա Ասպրուծ առաջ-
 նորդ և փրկիչ բարձրացոյց աջովն իւրով փալ ապաշխարութիւն Իսրա-
 32 յէլի, և թողութիւն մեղաց: ³² Եւ մեք եմք նորա վկայք բանիցս այսոցիկ, և
 33 Նոզի՛ն Սուրբ՝ զոր եր Ասպրուծ հնազանդելոց իւրոց: ³³ Եւ նոքա իբրև
 34 լուան, առաքանային և խորհէին սպանանել գնոսա: ³⁴ Յարուցեալ ոմն քա
 ՚ի մէջ ապենին փարիսացի, որուս անուն էր Քամաղիէլ՝ օրէնսուտոյց,
 պապուական ամենայն ժողովրդեանն. հրամայեաց սակաւիկ մի զարսն
 35 արտաքս փանել: ³⁵ Եւ ասէ ցնոսա. Արք Իսրայէլացիք՝ հայեցարուք ՚ի
 36 ձեզ վասն արանցս այսոցիկ, զի՞նչ արժան իցէ գործել: ³⁶ Յառաջ քան
 զաւուրս զայստսիկ յարեալ Թեոդաս՝ ասել զանձնէ թէ իցէ՛ ոմն. յոր
 անկան արք թուով իբրև չորեքհարեր. որ սպանաւ, և ամենեքեան
 որ միաբանեալ էին ընդ նմա՝ քակտեցան՝ և եղեն յոչինչ: ³⁷ Յեր նորա
 յարեալ Յուդաս Քալիլեացի՝ յաւուրս աշխարհագրին. և ապսպամբեցոյց
 ժողովուրդ բազում զկնի իւր. և նա կորեալ, և ամենեքեան որ ընդ
 38 նմայն հաւանեալ էին՝ ցրուեցան: ³⁸ Եւ զարդին ասեմ ձեզ. ՚Ի բաց
 կացէք յարանցդ յայդցանէ, և թո՛յլ փութ դոցա. զի եթէ ՚ի մարդկանէ
 39 իցէ խորհուրդդ այդ կամ գործդ՝ քակտեսցի՛. ³⁹ ապա թէ յԱսպրուծոյ
 է՝ ոչ կարէք քակտել զդոսա. գուցէ և ասպրուծամարտք գրանիցիք:
 40 Նաւանեցան նմա. ⁴⁰ և կոչեցեալ զառաքեալսն՝ զան հարին, և պարուիրեցին՝
 41 մի՛ ևս խօսել յանուն Յիսուսի. և արձակեցին գնոսա: ⁴¹ Եւ նոքա գնա-
 ցին ինդալով յերեսաց ապենին, զի վասն անուանն արժանի՛ եղեն

23 *Ոմնակք.* Եթէ զբանսն... ամենայն զգուշութեամբ... զոր ոչ ևս գրաբ: 24 *Բազումք.*
 Զբանս զայս իշ՞: *Ոսկան.* Նիացան վասն նոցա: 25 *Ոմնակք.* Նոցա և ասէ. եթէ
 ահա: 26 *Այլք.* Իշխանն սպասաւորօքն... ած գնոսա ոչ բռ՞: 27 *Ոմնակք.* Յարենին.
 եհարց ցնոսա քա՞: 28 *Ոմնակք.* Արդ՝ ահաւասիկ լցէք... ուսմամբ ձե՞... զարին զառնն
 զայնորիկ: *Յօրինակին՝ ՚ի զիրս գործոց և եթ՝ ասորի սկսեալ* արինն *գրեալ էր*
եջիւ, արենն. զոր մեք առ ՚ի չքալ շփոթումն՝ միապէս եղաք ըստ սովորականին
արին: 29 Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ յաւելու. Պերրոս և այլ առաք՞: 31 Ոմնակք.
 Աջով իւրով. փալով ապաշ՞: 32 *Առ Ոսկանայ պակասի. Եմք նորա: Որ ոմնակք.*
 Վկայք նորա բա՞: 33 *Ոմնակք.* Առաքանէին և: 34 *Բազումք.* Փարիսեցի. որում:
 35 *Ոմնակք.* Արժան է առնել: 36 *Ոմնակք.* Զաւուրսս զայստսիկ... եթէ իցէ ոմն. յորս...
 չորեք արիւր. որ և սպանաւ... որ միաբան էին... և եղեն ոչինչ: *Օրինակ մի. Իցէ ոմն*
մեծ: 37 Ոմնակք. Յուդա Քալիլ՞... որ նմայն հաւանեալ էին: *Որ օրինակ մի. Որ նմա*
հնազանդեալ էին՝ ցր՞: Եւ այլ օրինակ մի. Ընդ նմայն հաւաքեալ էին: 38 Ոմնակք.
 Զի թէ ՚ի մար՞... խորհուրդ այդ կամ գործ: *Եւ ոմնակք.* Խորհուրդդ կամ: 39 *Ոմնակք.*
 Ապա եթէ յԱսպրուծոյ իցէ: 40 *Ոսկան.* Եւ կոչեալ զա՞: *Ոմնակք.* Մի՛ խօսել յանուն:

անարգելոյ: ⁴² Եւ զամենայն օր 'ի փանարին և առտնին ո՛չ դադարէին 42
աւերարանել և ուսուցանել՝ զՅիսուս Քրիստոս:

Ե ¹ Եւ յաւուրսն յայնոսիկ 'ի բազմանալ աշակերտացն՝ եղև փրփոնց **6**
Յունացն առ Ներբայեցիսն. զի արհամարհեալ լինէին 'ի պաշտամանն
հանապագորդի այրիք նոցա: ² Կոչեցին երկուրասանքն զբազմութիւն 2
աշակերտացն՝ և ասեն. Ո՛չ է հաճոյ թողոյ մեզ զբանն Աստուծոյ՝ և
պաշտել զսեղանն: ³ Ընկրեցէք եղբարք վկայեալս 'ի ձէնջ արս ելթն, 3
զորս կացուցո՞րք 'ի վերայ պիտոյիցս այսոցիկ. ⁴ և մեք՝ աղօթից և 4
պաշտաման և բանի՛ն հպարա՛կ լիցուք: ⁵ Եւ հաճոյ թուեցաւ բանն ա– 5
ռաջի ամենայն բազմութեանն. և ընկրեցին զՍրեփանոս, այր՝ լի՛ հա–
ւափով՝ և Նոգով Սրբով, և զՓիլիպպոս, և զՊրոքորոն, և զՆիկանովրայ,
և զՏիմոթեայ, և զՊարմենայ, և զՆիկողայոն զեկն Անփոքացի. ⁶ զորս 6
կացուցին առաջի առաքելոցն, և աղօթս արարեալ՝ եղին 'ի վերայ նոցա
զձեռս: ⁷ Եւ բանն Աստուծոյ աճէր. և բազմանայր թիւ աշակերտելոցն 7
յոյժ յերուսաղէմ. և բազում ժողովք 'ի քահանայիցն անասյի՛ն հաւաքոցն:

Ը/բբ ⁸ Սրեփանոս այր՝ լի՛ շնորհօք և զօրութեամբ, առնէր արուեստս և 8
նշա՛նս մեծամեծս 'ի ժողովրդեանն: ⁹ Յարեան ոմանք 'ի ժողովրդենէն, 9
որ կոչէր Լիբեացոց՝ և Կիրենացոց՝ և Աղեքսանդրացոց՝ և որ 'ի
Կիլիկեցոց՝ և յԱսիայ, վիճել ընդ Սրեփանոսի. ¹⁰ և ո՛չ կարէին զդէմ 10
ունել զիմաստութեանն և զհոգոյն, որով խօսէր: ¹¹ Յայնժամ հրապուրեցին
ա՛րս ոմանս ասել զմանէ, թէ լուաք զորոս խօսել բանս հայիոյութեան
'ի Մովսէս և յԱստուած: ¹² Եւ խռովեցին զժողովուրդն և զերիցունսն և 12
զղպիրսն. և հասեալ 'ի վերայ յափշտակեցին՝ գնա՛ և ածի՛ն յափեանն:
¹³ Եւ կացուցին վկայս սո՛ւրս որ ասէին. Այրս այս ո՛չ դադարէ խօ– 13
սել բանս հայիոյութեան զպեղոյն սրբոյ՝ և զօրինացն: ¹⁴ Լուաք 'ի 14
դմանէ զի ասէր, թէ Յիսուս Նազովրեցի՝ նա՛ քակեցէ զպեղիս զայս, և
փոխեցէ զօրէնսս զոր եր մեզ Մովսէս: ¹⁵ Եւ հայեցեալ 'ի նա ամեն– 15
եցուն որ նստէին յափենին, փեսի՛ն զերեսս նորա իբրև զերեսս հրեշ–
տակի:

¹ Ասէ քահանայապետն՝ եթէ արդարն՝ այդ այդպէս իցէ: ² Եւ նա՛ ասէ. **7, 2**
Արք եղբարք և հարք՝ լուարո՞ք ինձ: Աստուած փառաց երևեցաւ հօր
մերում Աբրահամու, մինչևեռ 'ի Միջագետս եր, մինչև՛ն բնակեցուցեալ

41 *Ոսկան յակելու.* Վասն անուանն *Տեառն* արժանի: **42** *Բազումք.* Ուսուցանել և աւերարանել: *Ուր Ոսկան.* յուսուցանել: *Օրինակ մի.* Ուսուցանել զՏէր Յիսուս Քրիստոս Քրիստոս: **6. 1** *Ոմանք.* Յունաց առ Եբրայեցիս... հանապագորդ այրիք: **2** *Այլք.* Նաճոյ մեզ թո՞... զսեղանն: **3** *Ի յու՞.* Ընկրեցէք եղբարս վկայեալս 'ի ձէնջ. *համա–*
ձայն ոմանց 'ի բնար՞: *Ոմանք 'ի նոր օրինակաց յակելուն.* եօթն՝ լի Նոգով Սրբով և իմաստունս. զորս կացու՞: *Ուր Ոսկան.* Լիս Նոգով Սրբով և իմաստութեամբ: **5** *Առ Ոսկանայ պակասի.* Թուեցաւ բանն առա՛: *Ոմանք զանունն՝* Սրեփանոս զրեն կրկին նի. *բայց բազմագոյնքն և ընկրելագոյնք ունին որպէս և եղաք. հա–*
մենար բնագրին Յունաց: *Ոմանք.* Լի հաւաքովք... և զՊրոքորոն: **6** *Ոմանք.* Ջոր կացուցին... նոցա ձեռս: **7** *Բազումք.* Թիւ աշակերտացն յոյժ: *Օրինակ մի.* Եւ բազում ժողովուրդք 'ի քա՞: **9** *Ոմանք.* Ի ժողովրդեանն որ... 'ի Կիլիկեցոց: **10** *Ոմանք.* Իմաստութեանն և հոգոյն որով խօսէրն: **11** *Ոմանք.* Ասել եթէ լուաք... զբանս հայիոյութեան: **12** *Օրինակ մի.* Եւ խռովեցուցին զժողովուրդսն... 'ի վերայ նորա յափշտա՞... յափեան: **13** *Ոմանք.* Խօսել զբանս... և զօրինաց: **14** *Ոմանք.* Ջօրէնս զոր եր: **15** *Ոմանք.* Նստելին յափենի: **7. 1** *Ոմանք.* Թէ արդարն... այդպէս է:

3 էր զնա ՚ի Խառան. և ասէ ցնա. ³Ե՛լ յերկրէ քումմէ և յազգէ քումմէ,
 4 և ե՛կ յերկիր՝ զոր ցուցից քեզ: ⁴Յայնժամ ելեալ յերկրէն Քաղղեացոց
 բնակեցան ՚ի Խառան. և անպի յետ մեռանելոյ հոր նորա, փոխեաց
 պանդխտեցոյց զնա յերկրիս յայսմիկ, յորում դո՛րք այժմ բնակեալ էք:
 5 ⁵Եւ ո՛չ ետ նմա ժառանգութիւն ՚ի սնա, և ո՛չ քայլ մի ուրիւն. և խոստացաւ
 փալ նմա զսա ՚ի բնակութիւն, և զաւակի՛ նորա յետ նորա. և մինչ ո՛չ
 6 գոյր նորա որդի. ⁶խօսեցաւ Աստուած այսպէս, թէ եղիցի զաւակ նորա
 պանդուխտ յօրա՛ն երկիր. և ծառայեցուցն՛ զնա՝ և չարչարեցն անս
 7 չորեքհարեւր. ⁷և զազգն որում ծառայեցն՛ դաբեցայց ես ասէ Աս-
 փուած. և յետ այսորիկ ելցն՛ և պաշտեցն՛ զիս ՚ի Կեդուշոս յայսմիկ:
 8 ⁸Եւ ետ նմա ո՛խար թլփատութեան. և ապա ծնաւ զԻսահակ, և թլփատեաց
 զնա յաւոր ութերորդի. և Իսահակ զՅակո՛վբ, և Յակո՛վբ զԵրկուրասան՝
 9 նահապետսն: ⁹Եւ նահապետքն նախանձեալ ընդ Յովսէփայ՝ վաճառե-
 10 ցին յԵգիպտոս. և էր Աստուած ընդ նմա. ¹⁰և փրկեաց զնա յամենայն
 նեղութեանց նորա. և ետ նմա շնորհս և իմաստութիւն առաջի փա-
 րաւոնի արքային Եգիպտացոց. և կացոյց զնա իշխան Եգիպտացոցն՝
 11 և ամենայն փան նորա: ¹¹Եւ եկն սո՛վ յամենայն երկիրն Եգիպտոսի,
 և ՚ի Քանան. և էր նեղութիւն մեծ. և ո՛չ գրանէին կերակուրս հարքն
 12 մեր: ¹²Եւ լուեալ Յակո՛վբայ թէ գրանի՛ կերակուր յԵգիպտոս, առաքեաց
 13 զհարսն մեր յառաջագոյն: ¹³Եւ յերկրորդումն ե՛ր ծանօթս Յովսէփ եղ-
 14 բարց իւրոց. և յայտնի՛ եղև փարաւոնի ազգն նորա: ¹⁴Առաքեաց Յով-
 15 սէփ և կոչեաց զՅակոբ զհայր իւր, և զամենայն ազգատոհմն՝ ոգիս եւ-
 16 թանաստուն և հինգ: ¹⁵Եւ էջ Յակոբ յԵգիպտոս. և վախճանեցան ինքն և
 17 հարքն մեր: ¹⁶Եւ փոխեցան ՚ի Միւքէն, և եղան յայրին զոր ստացաւ Աբ-
 17 րահամ զնոց արծաթոյ յորդոցն Եմովրայ՝ ՚ի Միւքէն: ¹⁷Իբրև մերձեցան
 ժամանակ աւերեացն՝ զոր խոստացաւ Աստուած Աբրահամու, աճեաց
 18 ժողովուրդն՝ և բազմացան յոյժ յԵգիպտոս. ¹⁸մինչև յարեաւ այլ թա-
 19 գաւոր յԵգիպտոս, որ ո՛չ ճանաչէր զՅովսէփ: ¹⁹Նա՛ հնարեցան ազգին
 մերում, և չարչարեաց զհարսն մեր, առնել ընկեցի՛կ զմանկունս նոցա
 20 զի մի՛ ապրեցին: ²⁰Յորում ժամանակի ծնաւ Մովսէս, և էր կայրան
 21 առաջի Աստուծոյ. որ և սնան ՚ի փան հօր իւրոյ ամիսս երիս: ²¹Եւ
 յընկեցիկն առնել զնա՝ եբարձ զնա դուստրն փարաւոնի, և սնոյց զ-
 22 նա իւր յորդեգիրս: ²²Եւ վարժեցան Մովսէս ամենայն իմաստութեամբ

3 *Ունակք.* Յերկիրն որ ցուցից. և *ունակք.* յոր ցուցից: 4 *Ոսկան.* Փոխեաց և պանդիս՝: *Ունակք.* Դուքս այժմիկ էք բնա՞: 5 *Ունակք զանց արարեալ զ ևն, այսպէս գրեն զբանս.* Յետ նորա մինչ ո՛չ գոյր նորա որդի: (6) Խօսեցաւ... երկրի՛ և չարչարեցն զնա անս չորեքհարիւր: 8 *Ունակք.* Յաւորն ութերորդի: 9 *Ունակք.* Վաճառեցին զնա յԵգ՝: *Յօրինակին աստի սկսեալ՝ ըստ սովորութեան ունակց գրեալ էր* յԵգիպտոս, Եգիպտացոցն: 11 *Ունակք.* Յամենայն երկրին Եգիպտացոց... կերակուր հար՞: *Ի բազումս պակասի.* Եւ ՚ի Քանան. և էր նեղութիւն մեծ: 12 *Ունակք.* Յակոբու եթէ գրա՞: 13 *Ունակք.* Ազգ նորա փարաւոնի: 16 *Օրինակ մի.* Եւ եղան յայրի անդ: *Ոսկան.* Յորդոցն Եմօրայ որդոյ Միւքէնայ: 17 *Յայլս պակասի.* Եւ բազմացաւ յոյժ յԵգիպ՞: 19 *Ունակք.* Եւ չարչարեալ զհարսն: 20 *Ունակք.* Ծնաւ և Մովսէս... ուր և սնաւ: 21 *Ունակք ՚ի լուս՞. ՚ի վերայ՝* դուստր, *նշանակեն՛* Թերմութիս անուն. *կամ* Թերմովթս է անուն:

Եզիպպացոցն. և էր զօրատր բանիւք և զործովք իւրովք: ²³ Իբրև 23
 լցան նորա քառասնամեայ ժամանակք, անկաւ 'ի սիրտ նորա շրջել
 զեղբարքք իւրովք՝ զորդուովքն Իսրայելի: ²⁴ Եւ տեսեալ զոմն զրկեալ՝ 24
 զգարեցան, և խնդրեաց զվրէժ զրկելոյն՝ սպանեալ զԵզիպպացին: ²⁵ Զմարտօ
 ամէր թէ իմասցին եղբարք նորա, զի Աստուած 'ի ձեռն նորա՝ փա-
 լոց էր զփրկութիւն նոցա. և նոքա ոչ իմացան: ²⁶ Եւ 'ի վաղիւ անոր 26
 երևեցաւ նոցա մինչդեռ մարտնչէինն, և վարեաց զնոսա 'ի խաղաղու-
 թիւն, ասէ. Արք եղբարք էք, ընդէի զրկէք զմիմեանս: ²⁷ Իսկ որ զրկէր 27
 զընկերն՝ մերժեաց զնա, և ասէ. Ո՛ր կացոյց զքեզ իշխան և դաբատոր
 'ի վերայ մեր: ²⁸ Մի՞թէ՛ սպանանե՞լ կամիցիս զիս, զոր օրինակ սպաներ 28
 երէկ զԵզիպպացին: ²⁹ Եւ փախեան Մովսէս 'ի բանիցս յայցսանէ, և 29
 բգ եղև պանդոնիս յերկրին Մադիամու. ուր ծնաւն երկուս որդիս: ³⁰ Եւ 30
 'ի կապարել ամացն քառասնից, երևեցան նմա յանապարին լերինն
 Սինայ հրեշտակ Տեառն 'ի բոց հրոյ մորենուոյն: ³¹ Եւ Մովսիսի տեսեալ՝ 31
 զարմացան ընդ տեսիլն. և 'ի մարտնչելն նորա նշմարել, եղև ձայն Տե-
 առն՝ և ասէ. ³² Ես եմ Աստուած հարց քոց, Աստուած Աբրահամու՝ և 32
 Սահակայ՝ և Յակովբայ. և զահի հարեալ Մովսէս՝ ոչ իշխէր հայել: ³³ Եւ 33
 ասէ ցնա Տէր. Լոյժ զկօշիկս ոտից քոց, զի տեղիդ յորում դուդ կացեր՝
 երկիր սուրբ է: ³⁴ Տեսանելով տեսի զգարչարանս ժողովրդեան իմոյ որ 34
 յԵզիպպոս, և լուայ հեծութեան նոցա, և իջի փրկել զնոսա. և արդ՝
 եկ առաքեցից զքեզ յԵզիպպոս: ³⁵ Զայն Մովսէս՝ զոր ուրացան և ասէ- 35
 ին. Ո՛ր կացոյց զքեզ իշխան և դաբատոր 'ի վերայ մեր, զնա Աստուած
 իշխան և փրկիչ առաքեաց 'ի ձեռն հրեշտակին, որ երևեցաւ նմա 'ի
 մորենուոցն: ³⁶ Նա՛ եհան զնոսա՝ արարեալ նշանս և արուեստս յերկրին 36
 Եզիպպացոց, և 'ի Կարմիր ծովուն, և յանապարի՝ ամս քառասուն:
³⁷ Այս Մովսէս՝ որ ասաց ցորդիսն Իսրայելի. Մարգարէ՛ ձեզ յարուսցէ 37
 Տէր Աստուած յեղբարց ձերոց՝ իբրև զիս, նմա՛ լուիջիք: ³⁸ Սա է որ եղև 38
 յեկեղեցուոցն յանապարին ընդ հրեշտակին, որ խօսեցաւ ընդ նմա 'ի
 լերինն Սինայ՝ և ընդ հարսն մեր. որ ընկալաւ զպարգամս կենդանիս
 փալ մեզ: ³⁹ Որում ոչ կամեցան հնազանդ լինել հարքն մեր, այլ մեր- 39
 ժեցին և դարձան սրտիւք իւրեանց յԵզիպպոս: ⁴⁰ Եւ ասեն ցԱհարոն. 40
 Արա՛ մեզ աստուածս որ երթայցեն առաջի մեր. զի Մովսէսն այն որ

22 Ոմանք. Իմաստութեամբն Եզիպպացոց: *Ոմանք 'ի լուս՝ 'ի վերայ՝ վարժեցաւ նշանակելն՝ իրարեցաւ:* **23 Ոմանք.** Իբրև լցան նորա... ժամանակ: *Ոմանք 'ի լուս՝ 'ի վերայ՝ շրջել. նշանակելն՝ այց առնել. զոր և օրինակ մի առեալ մտածակ 'ի բնաբանն:* **24 Ոմանք.** Զգարացաւ, խնդրեալ զվրէժ զրկելոյն՝ սպանանել զԵզիպպ: **25 Ոմանք.** Եթէ իմասցին եղբարքն նորա... փալոց է զփրկել: **26 Օրինակ մի.** Եւ ասէ. Արք... զրկէք ընդ միմեանս: **27 Ոմանք.** Զրկէրն զընկերն: **28 Ոմանք.** Երեկ սպաներ: **29 Ոսկան.** Յերկրին Մադիամու: *Ոմանք.* Ուր և ծնաւ երկու որ: **30 'Ի լուս՝.** 'Ի լերինն Սինայ. *համաձայն ոմանց 'ի բնաբ:՝ Յօրինակին 'ի բնաբանի 'ի վերայ՝ մորենուոյն յերոյ յակելալ գրի. 'ի, առնել՝ 'ի մորենուոյն. զորով զանց արարաք, եղևալ համաձայն այլոց:* **31 Ոսկան.** Եւ Մովսէս տեսեալ: *'Ի բազումս պակասի.* Զայն Տեառն. և ասէ. Ես եմ: **32 Ոսկան յաւելու.** Աստուած Աբրահամու, Աստուած Իսահակայ, և Աստուած Յակովբո: **33 Ոմանք.** Զկօշիկս յոտից քոց: **35 Ոմանք.** Զոր ուրացանն և ասեն. Ո՛ր: **37 Ոմանք.** Այս է Մովսէս. *կամ՝ այս Մովսէս է... Իսրայելի յարուսցէ ձեզ Տէր Աստուած ձեր յեղ՝:* **38 Ոմանք.** Նա եղև յեկեղեցուոցն յանապարի... պարգամս կեն: **39 Ոսկան.** Ննազանդի հարքն մեր:

41 եհան զմեզ յերկրէն Եգիպտացոց՝ ոչ զհիտմբ զի՛ եղև նմա: ⁴¹ Եւ ա-
 42 րարին յաւուրսն յայնոսիկ որթ, և մաքուցին զո՛հս կոռց, և ուրա՛խ
 լինէին ՚ի գործս ձեռաց իւրեանց: ⁴² Դարձոյց Ասրուած՝ և մաքնեաց
 զնոսա ՚ի պաշտօն զօրութեան երկնից. որպէս և զրեալ է ՚ի գիրս
 մարգարէից. Միթէ զո՛հս և պապարագս մաքուցէք ինձ զամս քա-
 43 ռատուն յանապարին՝ քունդ Իսրայէլի. ⁴³ և առէք զվրանն Մողոբայ,
 և զասպղն ասպուածոյն Նոեմփայ, զպարկերսն զոր արարէք երկիր
 44 պագանել նոցա. և փոխեցից զձեզ յայն կողմն Բաբելացոց: ⁴⁴ Խորա՛նն
 վկայութեան էր ընդ հարսն մեր յանապարին. որպէս հրամա՛ն եր որ
 45 խօսէրն ընդ Մովսիսի, առնել զայն ըսպ օրինակին զոր երես: ⁴⁵ Զոր
 և ընկալեալ բերէին հարքն մեր հանդերձ Յեսուա ՚ի վիճակ ազգացն,
 զորս մերժեաց Ասրուած յերեսաց հարցն մերոց. մինչև յաւուր Դա-
 46 թի, ⁴⁶ որ եգիպ շնորհս առաջի Ասրուծոյ, և խնդրեաց գրանել զյարկս
 47, 48 Ասրուծոյ Յակովբայ: ⁴⁷ Նա և Մողովմոն շինեաց նմա քուն: ⁴⁸ Այլ ոչ
 էթէ Բարձրեալն ՚ի ձեռագործ քաճարս բնակէ: Այլ որպէս մարգա-
 49 րէն ասէ. ⁴⁹ Երկինք աթոռ իմ են, և երկիր պապուանդան ուրից իմոց.
 որպիսի՞ քուն շինեցէք ինձ՝ ասէ Տէր. կամ զի՛նչ քեղի հանգստե-
 50, 51 ան իմոյ. ⁵⁰ ոչ ձեռն իմ արար զայս ամենայն: ⁵¹ Խստապարանոցք և
 անթլփաւրք սրբիք և ակընջօք, դուք հանապա՛զ Նոգոյն Սրբոյ հա-
 52 կառակ կայք. որպէս հարքն ձեր, և դուք: ⁵² Զո՛ր որ ՚ի մարգարէիցն ոչ
 հալածեցին հարքն ձեր. և սպանին զայնոսիկ որ յառաջագոյն պապմե-
 53 ցին վասն զպստեան Արդարոյն. որոյ դուք այժմ մաքնիչք և սպանօղք
 54 եղերուք. ⁵³ ոյք առէք զօրէնս ՚ի հրամանս հրեշքակաց, և ոչ պահե-
 54 ցէք: ⁵⁴ Եւ լուեալ զայս զայրանային՝ ՚ի սիրտս իւրեանց, և կրճարէին
 55 զապամունս ՚ի վերայ նորա: ⁵⁵ Եւ նա էր լի՛ Նոգով Սրբով. հայեցաւ
 յերկինս՝ և երեսն զփառս Ասրուծոյ. և զՅիսուս զի կայր ընդ աջմէ Աս-
 56 րուծոյ. և ասէ. Ահա քեսանեն՝ զերկինս բացեալ՝ և զՈրդի մարդոյ զի
 56 կայ ընդ աջմէ Ասրուծոյ: ⁵⁶ Աղաղակեալ ՚ի ձայն մեծ, խցին զականջս
 57 իւրեանց, և դիմեցին առ հասարակ ՚ի վերայ նորա: ⁵⁷ Եւ հանեալ ար-
 58 քաքոյ քաղաքին՝ քարկոծէին զնա. և վկայքն դնէին զձորձս իւրեանց
 58 առ ուրս երիպասարդի միոջ՝ որ կոչէր Սա՛նուղ: ⁵⁸ Եւ քարկոծ առնէին
 59 զՍպեփանոս, որ կարդայր և ասէր. Տէր Յիսուս՝ ընկալ զոգի իմ: ⁵⁹ Եղ
 ծունր՝ և աղաղակեաց ՚ի ձայն բարձր. Տէր, մի՛ համարիր դոցա զայս
 մեղս: Եւ զայս իբրև ասաց՝ ննջեաց. և Սաւոդոս էր կամակից սպանման
 նորա:

8 ¹ Եւ եղև յաւուր յայնմիկ հալածումն մե՛ծ ՚ի վերայ եկեղեցոյն յԵրուսաղէմ.
 և ամենեքեան ցրուեցան ՚ի գեաղոս Նոբասարանի և ՚ի Սամարիա՝ բաց

41 *Յօրինակին*. Յաւուրսն յայնմիկ որթ: *Ուր ունակք*. Յաւուր յայնմիկ: 42 *Ունակք*. Որպէս գրեալ է... մարգարէիցն... քուն Իսրայէլի: 43 *Ունակք*. Զպարկերն զոր... յայն կողմն Բա՛բել: 45 *Ունակք*. Բերին հարքն մեր... Յեսուվա ՚ի վի՛... յաւուրսն Դաթի: 49 *Յօրինակին պակասէր*. Աթոռ իմ են, և: *Ունակք*. Եւ երկիրս պապ՛: 50 *Ունակք*. Ոչ ձեռք իմ արար: 51 *Ունակք*. Որպէս և հարքն ձեր: 52 *Բազումք*. Զո՛ր ՚ի մարգարէիցն: 55 *Օրինակ մի*. Նայեցեալ յեր՛... զի կայր ընդ աջմէ, և ասէ: 56 *Ունակք*. Աղաղակեցին ՚ի ձայն: 57 *Ի բազումս պակասի*. Քարկոծէին զնա: 58 *Ունակք*. Ընկալ զոգի իմ: 59 *Ունակք*. Եղ ծուր. աղաղակեաց... մի՛ համարիր սոցա:

բն յառաքելոցն: ² Եւ բարձին զՍտեփանոս արք երկիւղածք, և արարին ²
 կոճ մեծ ՚ի վերայ նորա: ³ Բայց Սաւղոս վնասակա՛ր էր եկեղեցոյն. ՚ի ³
 փունս փունս մտնէր, քարշեալ զարս և զկանայս՝ մատնէր ՚ի բանս:
⁴ Եւ սփռեալքն՝ շրջէին աւերարանէի՛ն զբանն: ⁵ Իսկ Փիլիպպոս իջեալ ^{4, 5}
 ՚ի քաղաքն Սամարացոց՝ քարոզէր նոցա զՔրիստոս Յիսուս: ⁶ Ո՛նկն ⁶
 դնէին ժողովուրդքն բանիցն Փիլիպպոսի միաբան, ՚ի լսել նոցա և ՚ի
 փեսանել զնշանսն զոր առնէր: ⁷ Քանզի բազումք որ ունէին զայս ⁷
 պիղծս, աղաղակէին ՚ի ձայն մեծ և ելանէին: ⁸ Եւ բազում անդամաւոյծք ⁸
 և կաղք բժշկէին. ⁹ և եղև ուրախութիւն մեծ ՚ի քաղաքին յայնմիկ: ⁹

Ժ Այր ոմն Սիմովն անուն, յառաջագոյն էր ՚ի քաղաքին. մոզէր և
 ապշեցուցանէր զազգն Սամարացոց. ասել զանձնէ թէ իցէ մե՛ծ ոմն:
¹⁰ Յոր հայէին ամենեքեան ՚ի փոքուէ մինչև ՚ի մեծամեծս՝ և ասէին. Սա՛ ¹⁰
 է զօրութիւն Աստուծոյ՝ որ կոչի մեծ: ¹¹ Հայէին ՚ի նա վասն բազում ¹¹
 ժամանակաց մոգութեամբքն ապշեցուցանելոյ զնոսա: ¹² Բայց յորժամ ¹²
 հաւաքացիին Փիլիպպոսի, որ աւերարանէր վասն արքայութեանն Աս-
 փուծոյ, և անուանն Յիսուսի Քրիստոսի, մկրտէին ամենեքեան արք և
 կանայք: ¹³ Այլ և ինքն Սիմովն հաւաքաց, և մկրտեալ կանխէր առ ¹³
 Փիլիպպոս. փեսեալ զնշանսն և զմեծամեծ զօրութիւնսն որ լինէին՝
 զարմանայր: ¹⁴ Իբրև լուան որ յԵրուսաղէմ առաքեալքն էին, թէ և ՚ի ¹⁴
 Սամարիայ ընկալան զբանն Աստուծոյ, առաքեցին առ նոսա զՊե՛րրոս
 և զՅովհաննէս. ¹⁵ որք իջեալ կացին յաղօթս ՚ի վերայ նոցա, որպէս զի ¹⁵
 առցեն զՆոզի Սուրբ. ¹⁶ զի ցայնժամ չև ևս էր և ո՛չ ՚ի վերայ միոյ ¹⁶
 նոցա հասեալ. բայց միայն մկրտեալք էին յանուն Տեսնն Յիսուսի:
¹⁷ Յայնժամ եղին զձեռս ՚ի վերայ նոցա՝ և առնուին Նոզի Սուրբ: ¹⁷

ԺԱ ¹⁸ Տեսեալ Սիմոնի՝ թէ ձեռն ՚ի վերայ դնելով առաքելոցն՝ փութալ լի- ¹⁸
 նի Նոզի Սուրբ, մաքոյց նոցա ինչս՝ և ասէ. ¹⁹ Տո՛ւք և ինձ զիշխանութիւնս ¹⁹
 զայս, զի յոյր վերայ դնիցեմ զձեռս՝ առցէ՛ զՆոզի Սուրբ: Եւ Պե՛րրոս
 ասէ ցնա. ²⁰ Արձաթ քո ընդ քեզ լիցի ՚ի կորոնսք, զի զպարգևսն Աս- ²⁰
 փուծոյ համարեցար ընչիւք սքանալ: ²¹ Ո՛չ գոյ մասն և վիճակ ՚ի բանիդ ²¹
 յայդմիկ. քանզի սիրք քո ո՛չ է ուղիղ առաջի Աստուծոյ: ²² Ապաշաւեա՛ ²²
 դու ՚ի չարեացդ քո յայդցանէ, և աղաչեա՛ զՏէր. թերևս թողութիւն լիցի ²³
 քեզ ՚ի մեղմելի խորհրդոց սրտի քոյ: ²³ Քանզի ՚ի դառնութիւն մաղձի, ²³
 և ՚ի կնճիռն անիրաւութեան փեսանեմ զքեզ: ²⁴ Պապասխանի եպ Սի- ²⁴

8.1 Ոմանք. Յատուրն յայնմիկ. *Ուր Ոսկան.* Յատուրն յայնոսիկ: *Ոմանք.* Նրէասպանի
 և Սամարեայ, բայց յա՛: *Ուր օրինակ մի.* Եւ ՚ի Շամրին: **3 Ոմանք.** Քարշէր զարս
 և զկանայս, և մաք՛: **4 Օրինակ մի.** Եւ առաքեալքն շրջէին և աւե՛: **5 Ոմանք.**
 Քարոզէր նոցա զՔրիստոս. *և այլ ոմանք.* Նոցա զՅիսուս: **7 Ոմանք.** Զայս պիղծս:
8 Ոմանք. Անդամաւոյծք: **9 Ոմանք.** Անուն Սիմովն: *Օրինակ մի.* Եւ մոզ էր... եթէ
 իցէ: **10 Ոմանք.** Մինչև ցմեծամեծս: **12 Օրինակ մի.** Հաւաքացին բանիցն Փիլիպ՛...
 և յանուն Յիսուսի Քրիստոսի. *և այլ օրինակ մի.* և անուամբն Յիսուսի Քրիստոսի:
13 Ոմանք ՚ի լուս՝. ՚ի վերայ՝ կանխէր. *նշանակեն.* ցանկորդէր: *Օրինակ մի.* Եւ
 զմեծամեծ սքանչելագործութիւնսն զոր լինէր, և զար՛: **15 Ոմանք.** Զի առցեն զՆոզին
 Սուրբ: **16 Ոմանք.** Զի յայնժամ չև: **18 Ոմանք.** Զի ձեռս ՚ի վերայ դնե՛... Նոզին
 Սուրբ: **19 Ոմանք.** Տուք ինձ զիշխանութիւնդ զայդ... առցէ Նոզի Սուրբ: **20 Ոմանք.**
 Զի զպարգևն Աստուծոյ: **21 Օրինակ մի.** Մասն և բաժին յիրիդ յայդմիկ: **22 Օրինակ**
մի. Ի մեղմէ խրհրդոց: *Ոմանք.* Ի չարեաց քոց յայդցանէ:

մոն և ասէ. Աղաչեցէք դուք վասն իմ զՏէր, զի մի՛ ինչ եկեացէ՛ ՚ի վե-
25 րայ իմ՝ յորոց դուքդ ասացէք: ²⁵ Եւ նոցա եղեալ վկայութիւն՝ խօսեցան
զբանն Ասարուծոյ, և դարձան յԵրուսաղէմ. և ՚ի բազում ՚ի գեաւոս
Սամարացոցն աներարանէին:

26 ²⁶ Նրեշարակ Տեառն խօսեցաւ առ Փիլիպպոս՝ և ասէ. Արի՛ և գնա ԺԲ/բԵ
դու ՚ի կողմն հարաւոյ՝ ընդ ճանապարհ որ իջանէ յԵրուսաղէմէ՛ ՚ի
27 Գազայ. զի այս է անապար: ²⁷ Եւ յարեաւ գնաց: Եւ ահաւասիկ այր
մի Եթովպացի ներքինի, հզօր Կանդակայ Կիկնոջ Եթովպացոց, որ
էր ՚ի վերայ ամենայն գանձուց նորա. որ եկեալ էր երկիր պագանել
28 յԵրուսաղէմ. ²⁸ և անդրէն դարձեալ և նստեալ ՚ի կառս իւրում, ընթեռնոյր
29 գմարգարէն զԵսայի: ²⁹ Ասէ Նոզին ցՓիլիպպոս. Մարիիր և յարեաց
30 ՚ի կառուղ յայդոսիկ: ³⁰ Եւ ընթացեալ Փիլիպպոս՝ լսէր զի ընթեռնոյր
31 զԵսայի՛ մարգարէ. և ասէ. Գիտիցեմ արդեք զոր ընթեռնուցուալ: ³¹ Եւ
նա ասէ. Զիարդ կարիցեմ, թէ ոչ որ առաջնորդեսցէ ինձ: Եւ աղաչեաց
32 զՓիլիպպոս՝ ելանել նստել ընդ նմա: ³² Եւ գլուխ գոցն զոր ընթեռնոյր՝
էր այն. Իբրև զոչխար ՚ի սպանդ վարեցաւ, և իբրև զորոջ առաջի կտրջի
33 իւրոյ անմտունջ, այնպէս ո՛չ բանայ զբերան իւր: ³³ Ի խոնարհութեան
նորա դարաստանն նորա բարձան, և զազգարոհմ նորա ո՛ր պարմեսցէ.
34 զի բառնան յերկրէ կեանք նորա: ³⁴ Պարասխանի եր ներքինին Փի-
լիպպոսի, և ասէ. Աղաչեմ զքեզ՝ վասն ո՞յր ասէ մարգարէն զայս. վասն
35 ինր, եթէ վասն այլոյ ուրուք: ³⁵ Եբաց Փիլիպպոս զբերան իւր, և սկսեալ
36 ՚ի գրոցս յայսմանէ՝ աներարանեաց նմա զՅիսուս Քրիստոս: ³⁶ Իբրև
երթային զճանապարհայնն, եկին ՚ի ջուր ինչ. և ասէ ներքինին. Ահա-
37 ւասիկ ջուր՝ զի՛նչ արգելու զիս ՚ի մկրտելոյ: ³⁷ Եւ ասէ ցնա. Եթէ հաւա-
րաս բոլորով սրտիւ քով մարթ է: Պարասխանի եր ներքինին և ասէ.
38 Նաւարամ՝ եթէ Յիսուս Քրիստոս Որդի Ասարուծոյ: ³⁸ Եւ հրամայեաց
կացուցանել զկառսն. և իջին երկոքին ՚ի ջուրն՝ Փիլիպպոս և ներքի-
39 նին, և մկրտեաց զնա: ³⁹ Եւ իբրև ելին ՚ի ջրոյ անտի, Նոզի՛ Սուրբ եկն ՚ի
վերայ ներքինոյն. և հրեշտակ Տեառն յափշտակեաց զՓիլիպպոս, և ո՛չ
ևս երես գնա ներքինին. և գնայր զճանապարհս իւր ուրախութեամբ:
40 ⁴⁰ Բայց Փիլիպպոս գրաւ յԱզովփոն. և շրջեալ աներարանէր ամենայն
քաղաքացն, մինչև ՚ի գալ նորա ՚ի Կեսարիայ:

9 ¹ Իսկ Սաւղոս փակաւին լցեալ սպառնալեօք և սպանմամբ աշակերտացիւր

24 *Ոմանք.* Մի՛ եկեսցէ... յորոց ասացէք: 25 *Բազումք.* Եւ ՚ի բազում գեղս Սամարաց՛: *Օրինակ մի.* Աներարանէին զՔրիստոս: 26 *Ոմանք.* Եւ գնա՛ ընդ կողմն... այն է անապար: 27 *Ոմանք.* Տիկնոջ Եթովպացոյ: 28 *Ոմանք.* Եւ էր անդրէն դար՛... գմարգարէ Եսայի: 29 *Ոմանք.* Մարիիր յարեաց: 30 *Ոմանք.* Եւ ընթացաւ Փի՛: *Ոմանք.* Զոր ընթեռնուալ: 31 *Ոմանք.* Կարիցեմ զիտել, թէ որ ո՛չ առաջ՛: 32 *Ոսկան.* Եւ գլուխ գոյն: *Օրինակ մի.* Անմտունջ կայ. այնպէս: 33 *Ոմանք.* Առ խոնարհութեան նորա: 35 *Ոմանք.* Եւ սկսաւ խօսել ՚ի գրոցս յացանէ, աներարանեաց նմա զՅիսուս: 36 *Ոմանք.* Զճանապարհայն... զի՛նչ արգելուս զիս ՚ի մկր՛: 37 *Ոսկան յանելու.* Ասէ ցնա *Փիլիպպոս:* Ի՛ բազումս պակասի. Պարասխանի եր *ներքինին,* և: *Ոմանք.* Եթէ է Յիսուս Քրիստոս. և *ոմանք.* եթէ Յիսուս Քրիստոս է: 38 *Ոմանք.* Երկոքեանն ՚ի ջուրն: 39 *Ոմանք.* Նոզին Սուրբ եկն... զճանապարհ իւր: 40 *Ոմանք.* Գրեալ յԱզով՛... քաղաքաց մինչև ՚ի գնալ նորա ՚ի Կեսարիա:

Տեառն, մաքուցեալ առ քահանայապետսն. ²Խնդրեաց ՚ի նոցանէ թոնդթաւ
 ՚ի Դամասկոս առ ժողովսն. որպէս թէ գոք գրցէ զայնր ճանապարհաւ՝
 արս կամ կանայս, կապեալս անցէ յԵրուսաղէմ: ³Եւ ընդ երթալն նորա՝ ³
 եղև մերձենալ ՚ի Դամասկոս. յանկարծակի շուրջ գնովա փայլարակեաց
 լոյս յերկնից: ⁴Եւ անկեալ յերկիր, լուսւ բարբառ՝ որ ասէր ցնա. Մաւռղ ⁴
 Մաւռղ՝ զի՛ հալածես զիս: ⁵Եւ ասէ. Ով ես Տէր: Եւ նա ասէ. Ես ⁵
 եմ Յիսուս զոր դուն հալածես. ⁷այլ յո՛րն կաց՝ և մոնր ՚ի քաղաք, և ⁷
 պարմեսցի՛ քեզ՝ զինչ քեզ պահրս իցէ առնել: Իսկ արքն որ ընդ նմայն
 երթային, կային անշըշունջ. զձայնն միայն լսէին, բայց տեսանէին
 և ոչ ինչ: ⁸Յարեաւ Մաւռղոս յերկրէ անտի, և աջօք բացօք ոչ գոք ⁸
 տեսանէր. զձեռանէ նորա առեալ մոծի՛ն ՚ի Դամասկոս: ⁹Եւ էր անդ ⁹
 աւուրս երիս և ոչ տեսանէր. և ոչ եկեր և ոչ արք: ¹⁰Եւ էր ոմն ա-
 շակերտր ՚ի Դամասկոս՝ Անանիայ անուն. ասէ ցնա Տէր ՚ի տեսեան.
 Անանիայ: Եւ նա ասէ. Ահա՛նասիկ եմ Տէր: ¹¹Եւ ասէ ցնա Տէր. Յո՛րն ¹¹
 կաց և զնա՛ ընդ փողոցն՝ որ կոչի Ուղիղ, և խնդրեսցես յապարանս
 Յուդայ՝ Մաւռղոս անուն զՏարսոնացի, զի կայ դեռ յաղօթս: ¹²Եւ ե-
 րես ՚ի տեսեան այր մի Անանիայ անուն, մտեալ և եղեալ ՚ի վերայ
 նորա զձեռն, որպէս զի տեսցէ: ¹³Պարասխանի ետր Անանիա. Տէր՝ ¹³
 լուայ՝ ՚ի բազմաց վասն առնն այնորիկ՝ որչափ արար չարիս սրբոց բոց
 յԵրուսաղէմ. ¹⁴և աստ ունի՛ իշխանութիւն ՚ի քահանայապետիցն, կա-
 պել զամենեսեան որ կարդան զանուն քո: ¹⁵Ասէ ցնա Տէր. Երթ՛ դու, զի ¹⁵
 անօթ ընտրութեան է ինձ նա, կրել՛ զանուն իմ առաջի հեթանոսաց՝ և
 թագաւորաց՝ և որդոցն Իսրայէլի: ¹⁶Քանզի ե՛ս իսկ ցուցի նմա՝ որչափ ¹⁶
 պահրս իցէ նմա չարչարել վասն անուան իմոյ: ¹⁷Եւ զնաց Անանիայ ¹⁷
 և եմոնր յապարանսն. և եղեալ ՚ի վերայ նորա ձեռս, և ասէ. Մաւռղ
 եղբայր՝ ՚ի վեր հայեաց, Տէր առաքեաց զիս, Յիսուս որ երևեցան քեզ
 ՚ի ճանապարհին յորում գայիրն. որպէս զի տեսցես, և լցցին Նոգով
 Սրբով: ¹⁸Եւ վաղվաղակի անկան յաչաց նորա իբրև կեղևանք. ետես, ¹⁸
 և յարեաւ մկրտեցան. ¹⁹և առեալ կերակուր զօրացան: Եւ եղև ՚ի Դա-
 մասկոս ընդ աշակերտսն աւուրս ինչ: ²⁰Եւ վաղվաղակի ՚ի ժողովուրդսն ²⁰

9. 1 Օրինակ մի. Սպառնալեօք և ցասամբ աշա՛: *Ոմանք.* Առ քահանայապետսն:
2 Ոմանք. Խնդրեաց ՚ի նմանէ... առ ժողովուրդսն... զայնր ճանապարհի. արս: **3 Ոմանք.** Ընդ երթալ նորա... մերձանալ ՚ի Դամասկոս առ ժողովուրդն... փայլարակեալ:
4 Ոմանք. Եւ լուսւ բար՛: **5 Ոսկան սարսնօր առեալ ՚ի Լարինսկանէն** (*առ որս երևի հասարեալ ՚ի ստորն գլ. ԻԲ. և ԻԶ) յաւելու.* Նալածես. *իսխար է քեզ ընդդէմ իսթանի արսաց:* **6 *Եւ զարիւրեալ և անշընուց լեալ՝ ասաց. Տէր, զիս զի՛նչ կամիս առնել: *Եւ ասէ ցնա Տէր. Այլ յորն: *Չորով զանց առնեն ամենայն գրչագիրք մեր՛ համաձայն հնազոյն և ընտրելիազոյն օրինակաց Յունաց:* **7 Ոմանք.** Ի քաղաքն. *կամ՝ ՚ի քաղաքդ...* զինչ պարտ իցէ. *կամ՝* գոր ինչ պարտ իցէ... որ ընդ նմա եր՛... զձայն միայն: **8 Ոմանք.** Եւ աջօք ոչ գոք տեսա՛: *Բազումք.* Ջձեռանէ առեալ նորա: **10 Ոմանք.** Անանիա անուն... և ասէ ցնա Տէր. Անանիա՛: Եւ նա ասէ աւասիկ եմ: **11 Ոսկան.** Ամուն Տարսոնացի: **12 Ոսկան.** Անանիա անուամբ: *Ոմանք.* Ի վերայ նորա ձեռս: **13 Ոմանք.** Պարասխանի ետր նմա Ա՛... վասն առնս այտորիկ: **15 Ոմանք.** Է նա ինձ: **16 Ոմանք.** Քանզի և ես իսկ ցուցից նմա... չարչարել նմա: **17 Ոմանք.** Ջձեռս, ասէ... յորում գայիր: **18 Օրինակ մի յաւելու.** *Եւ նոյն ժամայն ՚ի վեր հայեցաւ. և վաղվաղակի անկաւ: *Յօրինակիւն.* Իբրև կեղեղանք: **19 Ոմանք.** Աւուրս ինչ ընդ աշա՛:**

- 21 քարոզեաց զՅիսուս, թէ սա՛ է Որդին Աստուծոյ: ²¹ Զարմացեալ էին ամենեքեան, որ լսէին, և ասէին. Ոչ սա էր որ ասարն հարկանէր յԵրուսաղէմ զայնոսիկ որ կարդային զանուն Յիսուսի. և այսր նմին իրի եկեալ էր, զի
- 22 կապեալս զոսսա փարցի առ քահանայապետսն: ²² Այլ Սաղոս առանել ևս զօրանայր՝ և յաղթահարէր զՆրեայսն, որ բնակեալ էին ՚ի Դամասկոս. և խելամսբեցուցանէր թէ սա՛ է Քրիստոսն: ²³ Իբրև կապարէին
- 24 աուրք բազումք, խորհեցան Նրեայքն սպանանել զնա: ²⁴ Յայքնեցան Սաղոսի նենգութիւնն նոցա. քանզի պահէին զորունսն ՚ի փուէ և ՚ի
- 25 զիշերի, որպէս զի սպանցնել զնա: ²⁵ Եւ առեալ զնա աշակերտացն ՚ի զիշերի՝ ընդ պարիսպն կախեալ իջուցին վանդակաւ: ²⁶ Իբրև եկն Սաղոս յԵրուսաղէմ, ընդելանէր յարել յաշակերտսն. և ամենեքեան
- 27 երկնչէին ՚ի նմանէ, չհաւարային թէ իցէ աշակերտ: ²⁷ Բայց Բառնաբայ առեալ զնա աճ առ առաքեալսն. և պարսնեաց նոցա՝ որպէս ՚ի ճանապարհին ետես զՏէր, և զի խօսեցան ընդ նմա. և զի ՚ի Դամասկոս համարձակեցան յանուն Յիսուսի: ²⁸ Եւ էր ընդ նոսա մրանել և
- 29 ելանել յԵրուսաղէմ, համարձակեալ յանուն Տեառն. ²⁹ խօսէր և վիճէր ընդ Յոյնսն. և նոքա խոկային սպանանել զնա: ³⁰ Եւ իմացեալ եղբարց՝
- 31 իջուցին զնա ՚ի Կեսարիա, և առաքեցին զնա ՚ի Տարսոն: ³¹ Բայց եկեղեցին ընդ ամենայն Նրեասպան՝ և ՚ի Սամարիայ և ՚ի Գալիլեա ուներ խաղաղութիւն, շինեալ և երթեալ զհետ երկիրի Տեառն. և միխթարութեամբ Նոգայն Սրբոյ բազմանայր:
- 32 ³² Եւ եղև ՚ի շրջելն Պետրոսի առ ամենեքումքք, իջանել նմա և առ ԺԴբէ
- 33 սուրբսն՝ որ բնակեալ էին ՚ի Լիդիա: ³³ Եւ եզիպ անդ այր մի, որում անուն էր Էնեայ, ութսնեան դներ ՚ի մահիճս անդամալոյծ: ³⁴ Եւ ասէ
- 34 ցնա Պետրոս. Էնեայ՝ բժշկէ՛ զքեզ Տէր Յիսուս Քրիստոս, արի՛ և քեզէն
- 35 թօթափեա՛ զանկողինս քո: Եւ վաղվաղակի յարեան: ³⁵ Եւ փեսի՛ն զնա ամենեքեան որ բնակեալ էին ՚ի Լիդիայ, և ՚ի Սարովնայ, որք և
- 36 դարձան իսկ ՚ի Տէր: ³⁶ Եւ ՚ի Յոպպէ էր կի՛ն ոմն աշակերտեալ՝ անուն Տաբիթայ, որ անուանեալ կոչի Այծեմնիկ. սա էր լի՛ գործովք
- 37 բարեօք և ողորմութեանքք զոր առնէր: ³⁷ Եւ եղև յաուրսն յայնոսիկ հիւանդանալ նմա և մեռանել. լուացին զնա՝ և եղին ՚ի դստրիկոնի՛ անդ.
- 38 ³⁸ և մերձ էր Լիդիայ ՚ի Յոպպէ. աշակերտացն լուեալ եթէ Պետրոս ա՛նդ է, առաքեցին երկուս արս առ նա, աղաչել՝ զի մի՛ դանդաղեցի գալ առ
- 39 նոսա: ³⁹ Եւ յարուցեալ Պետրոս ե՛կն ընդ նոսա. զոր իբրև եկն՝ հանին ՚ի վերնարունն, և կացին շուրջ զնովա այրիքն ամենայն. լային և
- 40 ցուցանէին զձորձս և զհանդերձս, որչափ առնէր նոցա Այծեմնիկն: ⁴⁰ Եւ հանեալ արտաքս զամենեսեան Պետրոսի, եղ՝ ծունր՝ եկաց յաղօթս. և

20 Ունակք. Քարոզեաց զՔրիստոս: **21 Օրինակ մի.** Զարմանային ամենեքին, որ լսէին: *Ունակք.* Որ ասար հար... եկեալ է, զի: **22 Օրինակ մի.** Եւ խելամսբ առնէր թէ: **26 Ունակք.** Ընդելանէր յա՛... եթէ իցէ աշակերտ: **27 Ունակք.** Առեալ աճ զնա: **28 Օրինակ մի.** Ի մրանել և յելանել: **31 Ունակք.** Շինել և երթալ: **32 Ունակք.** Ի Լիդիա. *կամ՝* ՚ի Լոդա: **33 Ունակք.** Ենեա, ութսնեան: **34 Օրինակ մի ՚ի լուս՝.** ՚ի վերայ թօթափեա՛. նշանակէ՛ փարածեա՛: **35 Ունակք.** Ի Լիդիայ, և ՚ի Սարովնա: **36 Ի լուս՝.** Որ թարգմանեալ կոչի. *հանսնայն բազմաց ՚ի բնաք՝:* **38 Ունակք.** Լիդիա. *կամ՝* Լոդա... թէ Պետրոս... երկու... զի մի՛ դան՛: **39 Ունակք.** Եկն առ նոսա: *Ոսկան.* Որ իբրև եկն:

դարձաւ ՚ի մարմինն՝ և ասէ. Տաբիթայ արի կանց յանուն Տեառն Յիսուսի Քրիստոսի: Եւ նա երանց զաչս իւր, և փետեալ զՊետրոսն՝ նստան կանգուն: ⁴¹ Ձեռն եր նմա՝ և յարոյց զնա. կոչեաց զսուրբսն և զայրիսն, ⁴¹ առաջի՛ կացոյց զնա կենդանի՛: ⁴² Եւ յայտնի՛ եղև ընդ ամենայն Յոպպէ. ⁴² և հաւաքացին բազումք ՚ի Տէր: ⁴³ Եւ եղև աուրս բազումս լինել նմա ՚ի Յոպպէ՝ առ ումենն Սիմովնի խաղախորդի:

ԺԵ/գա

¹ Այր մի էր ՚ի Կեսարիայ՝ անուն Կռոնէլիոս. հարիւրապետ, ՚ի **10** գնդէ որ կոչէր Իփալիացի. ² բարեպաշտօն՝ և երկիւղած յԱստուծոյ ամենայն փամբ իւրով. առնէր ողորմութիւնս բազումս ՚ի ժողովրդեանն. և յաղօթս կայր առ Աստուած յամենայն ժամ: ³ Երես ՚ի փետեան ³ յայտնապէս զհններորդ ժամու աուրն, զհրեշտակ Աստուծոյ զի մտնէր առ նա՝ և ասէր ցնա. Կռոնէլիէ: ⁴ Եւ նա հայեցեալ ընդ նա՝ զարհուրեցան. ⁴ և ասէ. Ջի՞ է Տէր: Եւ ասէ ցնա. Աղօթք քո՝ և ողորմութիւնք քո ելին յիշարակաւ առաջի Աստուծոյ: ⁵ Եւ արդ յեւա՛ արս ՚ի Յոպպէ՝ ⁵ և կոչեա՛ զՍիմոն զամն՝ որ կոչի Պետրոս. ⁶ նա մտնալ է առ Սիմոնի ⁶ ումենն խաղախորդի, որոյ է՛ փունն մերձ ՚ի ծով: ⁷ Եւ իբրև զնաց հրեշտակն որ խօսէր ընդ նմա, կոչեաց երկուս ՚ի ծառայիցն, և զհնուոր մի բարեպաշտօն ՚ի սպասաւորացն իւրոց, ⁸ և պարմեալ նոցա զամենայն՝ ⁸ առաքեաց զնոսա ՚ի Յոպպէ: ⁹ Եւ ՚ի վաղիւ անդր ՚ի ճանապարհ անկանել ⁹ նոցա՝ և մօտ ՚ի քաղաքն լինել, ել Պետրոս ՚ի փանիսն կալ յաղօթս զվեցերորդ ժամուն. ¹⁰ քաղցեաւ, և կամէր ճաշակել: Եւ ՚ի պարբաստելն ¹⁰ նոցա՝ եղև ՚ի վերայ նորա զարմացումն: ¹¹ Եւ փեսանէ զերկինս բացեալ. ¹¹ և զգորեցունց փրփոնց կախեալ անօթ ինչ իբրև կտաւոյ մեծի իջեալ նստեալ ՚ի վերայ երկրի. ¹² յորում էր ամենայն չորքոտանիք, և սողունք երկրի, և թռչունք երկնից: ¹³ Եւ եղև ձայն առ նա յերկնից. Արի Պետրոս՝ ¹³ զէն և կեր: ¹⁴ Եւ Պետրոս ասէ. Քան լիցի Տէր, զի ոչ երբէք կերայ ¹⁴ խառնակ ինչ և անսուրբ: ¹⁵ Չայն եղև առ նա կրկին անգամ. Ջոր Աստուած սրբեաց՝ դու մի՛ պղծեր: ¹⁶ Այս եղև երկիցս, և վերացան անօթն ¹⁶ յերկինս: ¹⁷ Եւ մինչդեռ զարմացեալ էր ընդ միտս Պետրոս՝ թէ զի՞նչ իցէ փեսիւն զոր ետես. ահա՛ արքն առաքեալք ՚ի Կռոնէլեայ՝ հարցին զապարանիցն Սիմոնի, կացին առ դրանն, ¹⁸ կոչեցին և հարցանէին, ¹⁸ եթէ Սիմոն՝ որ կոչի Պետրոս՝ անտ մտեալ իցէ: ¹⁹ Եւ մինչդեռ Պետրոս ¹⁹

40 Ոմանք. Ի մարմինն, ասէ: **41 Ի յուս.** Ջորքսն և զայրիս. *համաձայն բազմաց ՚ի բնաբ:* Ուր օրինակ մի. Ջկոչեցեալ զորքսն: *Իսկ Ոսկան.* Եւ կոչեաց զորքսն: *Ոմանք.* Ձեռն եղ նմա: **42 Ոմանք.** Եղև յամենայն Յոպպէ: **10. 1 Ոմանք.** Ի Կեսարիա՛ անուն Կռոնէլիոս... ՚ի գնդէն որ կոչի Իփալացի: **2 Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ.** Բազումս ժողովրդեանն: **3 Օրինակ մի.** Եւ երես... զի հրեշտակ Աստուծոյ մտնէր... և ասէ ցնա. Կռոնէլիէ: **4 Ոմանք.** Նայեցեալ ՚ի նա, զարհուրեցաւ, ասէ... ելին յիշարակ առա՛: **5 Ոմանք.** ՋՍիմովն որ կոչի: **6 Ոմանք.** Տունն մերձ է: **7 Ոմանք.** Ի ծառայից իւրոց և զհնուոր մի: **9 Ոմանք.** Ի ճանապարհ անկեալ նոցա: **11 Ոմանք.** Եւ փեսանէր զեր... փրփոնց կապեալ անօթ ինչ իբրև զկտաւոյ. *կամ՝* զկտաւի մեծի: **12 Ոսկան.** Յորում էին ամենայն: **13 Ի բազումս սպիտակ.** Առ նա յերկնից: *Ոսկան.* Արի՛ Պետրէ. զէն: **15 Բազումք.** Կրկին անգամ առ նա: **16 Այլք թեպէր գրեն՝** եղև երկիցս, *քայց ոմանք ՚ի նոզանէ զարաքար գրեալ* էր իցս, *թերևս ակնարկեն զկ ՚ի միջոցին յակելոյ՝ և առնել* երկիցս, *համաձայն մերոմս օրինակի:* **17 Ոմանք.** Ընդ միտս իր Պետրոս եթէ... և ահա արքն... ՚ի Կռոնէլիէ հար՛: **18 Ոսկան.** Կոչեցին զամն, և հար՛:

20 զմտաւ ամէր վասն տեսեանն, ասէ Նոզին ցնա. Ահաւասիկ արք ոմանք
 21 խնդրեն զքեզ: ²⁰Այլ արի՛ էջ՝ և էրթ ընդ նոսա առանց իրիք խղճելոյ,
 21 զի են առաքեցի զնոսա: ²¹Եւ իբրև էջ Պեպրոս առ նոսա, ասէ. Ա–
 22 հաւասիկ են եմ զոր խնդրէքն. զի՛նչ իրք են՝ վասն որոյ եկիքդ: ²²Եւ
 նոքա ասեն. Կոռնելիոս հարիւրապետ՝ այր արդարև երկիւղած յԱս–
 23 քուծոյ, վկայեալ յամենայն ազգէն Նրէից. հրաման առեալ ՚ի հրեշտակէ՛
 23 րբոյ՝ կոչել զքեզ ՚ի քուն իւր՝ և լսել բանս ՚ի քէն: ²³Կոչեաց զնոսա
 ՚ի ներքս՝ և առ ինր ագոյց: Եւ ՚ի վաղիւ անդր յարուցեալ Պեպրոս
 24 զնաց ընդ նոսա. և ոմանք յերբարց անտի որ ՚ի Յոպպէ էին՝ եկին
 24 ընդ նմա: ²⁴Եւ ՚ի վաղիւ անդր՝ մտին ՚ի Կեսարիա. և Կոռնելիոս մնայր
 25 նոցա, կոչեցեալ զազգապոռնն իւր՝ և զկարևոր բարեկամսն: ²⁵Եւ եղև գր
 ՚ի մտանելն Պեպրոսի, ընդ առաջ եղև նմա Կոռնելիոս, անկեալ առ
 26 ոքսն նորա երկիր պագանէր: ²⁶Եւ Պեպրոս կանգնեաց զնա՝ և ասէ.
 27 Յոնն կաց՝ և են ինքն մարդ եմ: ²⁷Եւ խօսելով ընդ նմա եմուր ՚ի
 28 ներքս. և գրանէր անդ ժողովեալ զբազումս: ²⁸Եւ ասէ ցնոսա. Դուք
 ինքնին գիտէք՝ ո՞րպէս անմարթ է առն Նրէի հպել կամ մերձենալ առ
 29 այլազգի. և ինձ Ասքուած եցոյց՝ մի՛ գոք խառնակ կամ անսուրբ ասել
 29 ՚ի մարդկանէ: ²⁹Վասն այսորիկ և առանց ընդ բանս ինչ անելոյ եկի՛
 30 կոչեցեալ. բայց արդ՝ հարցանեմ. Յի՛նչ պէտք կոչեցէք զիս: ³⁰Եւ Կոռ–
 նելիոս ասէ. Յառաջ քան զչորս ատուրս մինչ ցայս ժամ կայի յաղօթս
 31 յինն ժամն ՚ի քան իմում, և ահա՛ այր մի եկն եկաց առաջի իմ ՚ի
 31 հանդերձս սպիտակս, և ասէ. ³¹Կոռնելիէ, լսելի՛ եղեն աղօթք քո. և
 32 ողորմութիւնք քո յիշապակեցան առաջի Ասքուծոյ: ³²Եւ արդ՝ յղեա՛
 արս ՚ի Յոպպէ, և կոչեա՛ զՍիմոն՝ որ կոչեցեալն է Պեպրոս. սա՛ մտեալ
 է ՚ի քան Սիմոնի որումն խաղախորդի մերձ ՚ի ծով. որ եկեացէ և
 33 խօսեսցի՛ ընդ քեզ: ³³Եւ ես իսկևինկ՝ յղեցի՛ առ քեզ. դու բարութք ա–
 րարեր զի եկիր. արդ՝ ամենեքեան մեք առաջի Ասքուծոյ կամք, լսել
 34 զամենայն որ հրամայեալ է քեզ ՚ի Տեառնէ: ³⁴Եբաց Պեպրոս զքերան
 իւր, և ասէ. Ճշմարտութեամբ հասեալ եմ, զի ոչ գոյ ակնառութիւն ա–
 35 ռաջի Ասքուծոյ. ³⁵այլ առ ամենայն ազգս որ երկնցին ՚ի նմանէ՝ և
 36 գործեն զարդարութիւն, ընդունելի՛ է նմա: ³⁶Զբանն առաքեաց որ–
 դոցն Իսրայելի՛՝ աներարանել զխաղաղութիւն ՚ի ձեռն Յիսուսի Զրիս–
 37 րոսի. սա՛ է ամենայնի Տէր: ³⁷Դուք ինքնին գիտէք զբանն, որ եղև
 ընդ ամենայն Նրէաստան սկսեալ ՚ի Գալիլէէ, յեր մկրտութեանն զոր

19 Ոմանք. Եւ մինչ Պեպրոս: **20 Ոմանք.** Զի ես իսկ առաքեմ: **22 Ոմանք.** Արդար և եր՛... հրաման առ ՚ի հրեշտակէն սրբոյ: **23 Օրինակ մի.** Կոչեաց զնա ՚ի ներքս... եկին ընդ նոսա: **24 Ոմանք.** Կոչեաց զազգապոռնն իւր... բարեկամս: **25 Ոմանք.** Ընդ առաջ եղև նորա... և անկեալ առ ոքսն երկիրպագանէր նմա: **27 Ոմանք.** Ընդ նոսա եմուր... և գրանէ անդ... բազումս: **28 Ոսկան.** Առ այլազգիս: **29 Ոմանք.** Վասն այնորիկ և ա՛: **30 Օրինակ մի.** Յաղօթս զինն ժամուն... առաջի իմ ՚ի կերպարանս լուսոյ, և ասէ: **31 Այլք.** Յիշեցան առաջի Ասքուծոյ: **32 Յայլս պակասի.** Յղեա՛ արս ՚ի Յոպպէ: **Ոմանք.** ԶՍիմոն զկոչեցեալն Պեպրոս, նա մտեալ է ՚ի քուն ուրեմն Սիմովնի. կամ՝ Սիմոնի ումենն իա՛... և խօսեսցի բանս ընդ քեզ: **33 Ոսկան.** Վաղվաղակի ուրեմն առաքեցի առ քեզ. և դու բարութք... առաջի քո կամք: **Ոմանք.** Զի եկիրդ... զամենայն զոր հրա՛: **34 Ոմանք.** Ակնառութիւն առ ՚ի յԱսքուծոյ: **35 Բազումք.** Այլ յամենայն ազգս: **Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ.** Եւ գործէ զարդարութիւն:

քարոզեաց Յովհաննես. ³⁸ գՅիսուս որ 'ի Նազարեթ, գոր օճն Աս-
 րուած Նոզով Սրբով և գորութեամբ. որ շրջեցաւ բարի՛ առնել՝ և
 բժշկելն՝ զամենայն ըմբռնեալսն 'ի Սաքանայէ. զի Ասրուած էր ընդ
 նա: ³⁹ Եւ մեք վկայեմք ամենայնի գոր արար յերկրին Նրեասպանի՝
 և յԵրուսաղէմ. գոր և սպանի՛ն կախեալ զփայրէ: ⁴⁰ Զնա Ասրուած
 յարոյց յերրորդ աուր. և եր նմա յայտնի՛ լինել. ⁴¹ ոչ ամենայն ժողո-
 վրդեանն, այլ մեզ վկայիցս յառաջագոյն ընտրելոցս յԱսրուծոյ. որք
 և կերաք և արբաք ընդ նմա՝ յեպ յարութեան նորա 'ի մեռելոց: ⁴² Եւ
 պապոյիրեաց մեզ քարոզել ժողովրդեանն՝ և վկայութիւն դնել թէ նա՛ է
 սահմանեալսն յԱսրուծոյ, դապաւոր կենդանեաց և մեռելոց: ⁴³ Նմա ա-
 մենայն մարգարէքն վկայեն, թողութիւն մեղաց առնուլ անուամբ նորա
 ամենայն հաւաքացելոց 'ի նա: ⁴⁴ Եւ մինչդեռ խօսէր Պեպրոս զքանս
 զայս, հանգեան Նոզին Սուրբ 'ի վերայ ամենեցուն՝ որ լսէին զքանն:
⁴⁵ Զարմացան՝ որք 'ի թլփապութենէ անտի հաւաքացեալք եկեալ էին
 ընդ Պեպրոսի. զի և 'ի հեթանոնս պարզեք Նոզոյն Սրբոյ զեղովին:
⁴⁶ Զանզի լսէին 'ի նոցանէ խօսել լեզուս, և մեծացուցանել զԱսրուած:
⁴⁷ Յայնժամ պապասխանի եպ Պեպրոս և ասէ. Միթէ զջորն ոք արգելուլ
 կարէ առ 'ի ջնկրելոյ զսոսա, որք և զՆոզին Սուրբ ընկալան՝ որպէս
 և մեք: ⁴⁸ Եւ հրամայեաց նոցա մկրտել յանուն Յիսուսի Քրիստոսի. 48
 յայնժամ աղաչեցին՝ զնա լինել անդ աուրս ինչ:

ԺԶ/ԳԳ ¹ Լուան առաքեալքն և եղբարքն որք էին 'ի կողմանս Նրեասպանի, **11**
 զի և 'ի հեթանոնս ընկալան զքանն Ասրուծոյ: ² Բայց յորժամ ել Պեպ- 2
 րոս յԵրուսաղէմ, խղճէին 'ի նմանէ որ 'ի թլփապութենէ անտի հաւաքացեալքն.
³ և ասէին, եթէ եմուր առ արս անթլփապս՝ և եկեր ընդ նոսա: ⁴ Եւ 3, 4
 սկսաւ Պեպրոս պապմել նոցա կարգա՝ և ասէ. ⁵ Ես էի 'ի քաղաքին 5
 Յոպպէ յաղօթս, և տեսի զարմացման տեսիլ. իջանել անօթ ինչ իբրև
 կրաւոյ մեծի, զչորեցունց տարնոց կախեալ յերկնից՝ և եհան մինչև առ
 իս: ⁶ Յոր պշուցեալ հայէի. և տեսի զչորքորանիս երկրի, և զգագանս, 6
 և զսողունս, և զթռչունս երկնից: ⁷ Եւ լուայ բարբառ որ ասէր ցիս. Արի՛ 7
 Պեպրոս՝ զեն և կեր: ⁸ Եւ ասեմ. Զան լիցի Տէր, զի խառնակ ինչ և 8
 անսուրբ ոչ երբէք եմուր 'ի բերան իմ: ⁹ Պապասխանի եպ ինձ երկիցս 9
 անգամ բարբառն յերկնից. Զոր Ասրուած սրբեաց՝ դու մի՛ խառնակ
 համարիր: ¹⁰ Այս եղև երկիցս, և վերացան դարձեալ ամենայն անօթն 10
 յերկինս: ¹¹ Եւ ահա անդէն երեք արք եկին կացին առ ապարանիցն՝ ուր 11

38 Ոմանք. Նոզով և գորութեամբ: **39 Ոմանք.** Վկայ ենք. կամ ենք վկայ: **40 Ոմանք.** Յարոյց յաուր երրորդի: **41 Ոմանք.** Ընտրելոց յԱսրուծոյ: **43 Ոմանք.** Անուամբն նորա: **44 Ոմանք.** Պեպրոս խօսէր զքանս զայս: **46 Ոմանք.** Խօսել 'ի լեզուս: **47 Ի բազումս պսկիսի.** Պեպրոս և ասէ: **Ոմանք.** Զջոր ոք ար՛... առ 'ի ջնկրտել զնոսա: **48 Ոմանք.** Յանուն Տեառն Յիսուսի Քրիստոսի: **11. 1 Ոմանք.** Եւ եղբարք որ էին: **2 Ոմանք.** Ի թլփապութենէ հաւաքացեալքն էին: **3 Ոսկան.** Եթէ մտեր առ արս... և կերեր ընդ նոսա: **5 Ոմանք.** Ի քաղաքին 'ի Յոպպէ... և տեսանէի 'ի զարմացման տեսիլ. իջեալ անօթ... և հասեալ մինչև առ իս: **9 Ոսկան.** Պապասխանի եպ բարբառն երկիցս անգամ յերկնից: **10 Ոմանք.** Այս եղև երիցս: **Ոմանք.** Եւ վերացաւ անօթն յերկինս: Եւ վերացաւ դարձեալ ամենայն յերկինս:

- 12 եսն էի, առաքեալք ՚ի Կեսարեայ առ իս: ¹² Եւ ասէ ցիս Նոզիմ՝ երթալ ընդ նոսա, և մի՛ ինչ խղճել. եկին ընդ իս և սոքա վեցեքին՝ եղբարքս,
 13 և մտաք ՚ի քունն առնն այնորիկ: ¹³ Եւ պատմեաց մեզ՝ որպէս եպես զհրեշտակն ՚ի քան իրում, զի կայր և ասէր ցնա. Առաքեալ՝ ՚ի Յուպէ,
 14 և կոչեալ՝ զՍիմոն զկոչեցեալն Պետրոս. ¹⁴ որ խօսեսցի բանս ընդ քեզ,
 15 որովք կեցցեն դու և ամենայն քուն քո: ¹⁵ Եւ իբրև սկսայ խօսել՝ եկն Նո-
 16 զին Սուրբ ՚ի վերայ նոցա. որպէս ՚ի վերայ մեր իսկզբանն: ¹⁶ Յիշեցի՛
 զբանն Տեառն զոր ասէրն. Յովհաննէս մկրտեաց ՚ի ջուր. բայց դուք
 17 մկրտիցիք ՚ի Նոզիմ Սուրբ: ¹⁷ Իսկ եթէ զհասարակաց պարզկն ե՛ր
 Աստուած նոցա՝ որպէս և մեզ՝ ՚ի հաւարալն ՚ի Տէր Յիսուս Քրիստոս.
 18 Ես զի՛նչ կարող էի արգելուլ զԱստուած: ¹⁸ Եւ լուեալ զայս՝ լռեցին, և
 փառաւոր առնէին զԱստուած՝ և ասէին. Ուրեմն և ՚ի հեթանոսս եպ
 19 Աստուած զապաշխարութիւն կենաց: ¹⁹ Եւ ցրուեալքն ՚ի նեղութենէն որ
 եղև ՚ի վերայ Սրբեփանոսի՝ հասին մինչև ՚ի Փիւնիկէ՛, և ՚ի Կիպրոս,
 20 և յԱնտիոքիայ. ոչ ումեք խօսէին զբանն՝ բայց միայն Նրէից: ²⁰ Եւ
 էին ոմանք ՚ի նոցանէ արք Կիպրացիք և Կիրենացիք. որք մտեալ
 21 յԱնտիոք՝ խօսէին ընդ Յոյնսն, աւերարանեալ Տէր զՅիսուս: ²¹ Եւ էր
 ձեռն Տեառն ընդ նոսա, և բազմութիւն հաւարացեալոց դարձան ՚ի Տէր:
 22 ²² Լո՛ւ եղև բանս այս յականջս եկեղեցոյն՝ որ էր յԵրուսաղէմ, վասն նո-
 23 ցա. և առաքեցին զԲառնաբաս մինչև յԱնտիոք: ²³ Որ իբրև եկն եպես
 զշնորհսն Աստուծոյ՝ ուրախ եղև, և մխիթարէր զամենեսեան՝ յօժարու-
 24 թեամբ սրբի կալ նոցա ՚ի Տէր: ²⁴ Զի էր այր զուարթամիտ՝ և լի՛ Նոզով
 25 Սրբով և հաւարովք. և յաւելան ժողովուրդ բազում Տեառն: ²⁵ Եւ ել ՚ի
 26 Տարսոն ինդրել զՍաւղոս, և գրեալ զնա ա՛մ յԱնտիոք: ²⁶ Եւ եղև նոցա
 զամն ողջոյն ժողովել յեկեղեցին, և ուսուցանել ժողովուրդ բազում, և
 անուանել նախ յԱնտիոք զաշակերտեալսն՝ քրիստոնեայս:
 27 ²⁷ Ընդ աուրսն ընդ այնոսիկ իջին յԵրուսաղէմէ մարգարէք յԱնտիոք: Ժէ/գդ
 28 ²⁸ Յարուցեալ մի ոմն ՚ի նոցանէ անուն Ազաբոս, նշանակեաց Նոզովն
 29 սոյլ մեծ լինել ընդ ամենայն աշխարհ, որ եղև՝ առ Կղաղեաւ: ²⁹ Բայց
 յաշակերտաց անտի որպէս զհարդ կարօղ որ էր, իւրաքանչիւրոք ՚ի
 նոցանէ որոշեցին առաքել ՚ի պէտս եղբարցն, որ բնակեալ էին ՚ի Նրեաստանի.
 30 ³⁰ զոր և արարին իսկ առաքեալք առ երիցունսն ՚ի ձեռն Բառնաբայ և
 Մաւղոսի:

11 Ոմանք. Եւ ահա անդրէն... ուր էին, առաքեալք ՚ի Կեսարիա առ իս: *Յօրինակին պակասէր.* Արք եկին կացին: *Եւ աստէն և զկնի ուրեք ուրեք գրեալ էր՝* Կեսարեայ:

12 Ոմանք. Ի քունն առն այ՛: **14 Ոմանք.** Որով կեցցես: **15 Ոմանք.** Որպէս և ՚ի վերայ մեր իս՛: **16 Ոմանք.** Տեառն որ ասէրն. *կամ՝* զոր ասաց... մկրտիցիք: **17 Ոմանք.** Իսկ արդ եթէ զհա՛... եր Աստուած և նոցա: **19 Առ Ոսկանայ պակասի.** Ի նեղութենէն որ եղև ՚ի վերայ սրբ՛: *Ոմանք.* Որ եղևն... հասին ՚ի Փիւնիկէ և ՚ի Կիպրոս և յԱնտիոք: **20 Առ Ոսկանայ պակասի.** Ոմանք ՚ի նոցանէ արք Կիպրացիք և Կիրենացիք որք: *Ոմանք.* Աւերարանել զՏէր Յիսուս: **21 Ոմանք.** Եւ ձեռն Տեառն էր ընդ: **22 Ոսկան.** Լուր եղև բանս: *Ոմանք.* Որ յԵրուսաղէմ: **23 Ոմանք.** Եկն և եպես... զամենեսին յօժարութեամբ սրբի կեալ նոցա: **24 Ոմանք.** Ժողովուրդ բազում ՚ի Տէր: **26 Ոսկան.** Զաշակերտսն քրիստոնեայ: **28 Առ Ոսկանայ պակասի.** Ի նոցանէ անուն Ազաբոս: *Օրինակ մի.* Ընդ ամենայն աշխարհին: *Ոմանք.* Որ եղև իսկ առ: **30 Յօրինակին.** Առաքեալքն առ երիցունսն: *Ուր օրինակ մի.* Առաքել առ երի՛:

ԺԸ/զԷ

¹ Ընդ ժամանակս ընդ այնոսիկ արկ Ներովդէս արքայ ձեռն՝ չարչարեմ¹² զոմանս յեկեղեցոյն: ² Եւ սպան՝ զՅակովբոս զեղբայր Յովհաննու սրով: ³ Եպես եթէ հաճոյ է Նրէիցն, յաւել ևս ունել՝ զՊետրոս. և էին աւուրք ⁴ բաղարջակերաց: ⁴ Զոր իբրև կալաւ՝ եղ՝ ՚ի բանսի, և մարմնեաց չորից՝ ⁵ չորրորդաց զհնուորաց պահել զնա. և կամէր յետ զապկին ամել զնա ժողովրդեանն: ⁵ Եւ Պետրոս ՚ի պահեսպի՝ էր ՚ի բանսիս. և աղօթք ⁶ սրէպ լինէին յեկեղեցոյն վասն նորա առ Աստուած: ⁶ Իբրև կամեցաւ ⁷ զնա ամել Ներովդէս. ՚ի գիշերին յայնմիկ էր Պետրոս ՚ի բուն՝ ՚ի մէջ երկուց զհնուորաց՝ կապեալ կրկին՝ շղթայիւք. և պահապանքն առաջի դրանն պահէին զբանսն: ⁷ Եւ ահա՝ հրեշտակ Տեառն եկն եկաց՝ ՚ի վերայ, և լոյս ծագեաց ՚ի փանն՝ և խթեաց զկողսն Պետրոսի, յարոյց զնա՝ և ասէ. Արի՛ վաղվաղակի: Եւ անկան՝ շղթայքն ՚ի ձեռաց նորա: ⁸ Եւ ասէ ցնա հրեշտակն. Ա՞՞՞ զգօփի քո, և արկ զհողաթափս յոյս ⁸ քո: Եւ արար այնպէս. և ասէ ցնա. Արկ զձործս քո, և ե՛կ զկնի իմ: ⁹ Եւ ելեալ երթայր զհետ, և ոչ զհպեր՝ եթէ ճշմարիտ իցէ որ ինչ եղևն ⁹ ՚ի հրեշտակէն. զի համարէր երազ րեսանել: ¹⁰ Եւ իբրև անցին նոքա ըստ մի պահ և ըստ երկուս, եկին մինչև ՚ի դուռնն երկաթի՝ որ հանէր ՚ի քաղաքն. որ ինքնին՝ բացաւ նոցա. և մտեալ անցին ընդ փողոց մի. և վաղվաղակի ՚ի բաց եկաց ՚ի նմանէ հրեշտակն: ¹¹ Եւ Պետրոս իբրև ՚ի միտս եղև, ասէ. Արդ զիտեմ ճշմարիտ եթէ առաքեաց Տէր զհրեշտակ իւր, և փրկեաց զիս ՚ի ձեռաց Ներովդի, և յամենայն ակնկալութենէ՛ ժողովրդեանն Նրէից: ¹² Եւ լեալ ՚ի միտս՝ եկն ՚ի փուն ¹² Մարեմու մօր Յովհաննու, որ կոչեցան Մարկոս. ուր էին բազումք ժողովեալ՝ և աղօթս առնէին: ¹³ Եւ բախեալ զդուրս փանն, մտաւ առ զխախն մի ունկն դնել, որում անուն էր Նռովդէ: ¹⁴ Եւ ծանուցեալ զձայնն ¹⁴ Պետրոսի, ՚ի խնդալոյն ոչ եբաց զդուռն. ՚ի ներքս ընթացեալ պատմեաց, եթէ Պետրոս առ դրանն կայ: ¹⁵ Նոքա ասեն ցնա. Մոլիս: Եւ նա ևս պնդէր՝ թէ այնպէս է. և նոքա ասէին. Նրեշտակ նորա իցէ: ¹⁶ Եւ Պետրոս սրէպ բախէր. իբրև բացին, րեսին զնա՝ և զարմացան: ¹⁶ ¹⁷ Եւ նա ձեռամբ ցուցանէր նոցա լռել. և պատմեաց որպէս և Տէր ¹⁷ եհան զնա ՚ի բանսն. և ասէ. Պատմեցէք Յակոբայ և եղբարց զայս: Եւ ելեալ զնաց յայլ րեղի: ¹⁸ Եւ իբրև եղև այգ, էր խռովութիւն ¹⁸ մեծ՝ ՚ի մէջ զհնուորացն, թէ զի՞ արդէք Պետրոսն եղև: ¹⁹ Իսկ Ներովդէս ¹⁹ իբրև խնդրեաց զնա՝ և ոչ եգիտ, հարցեալ զպահապանսն՝ հրամայեաց սպանանել. և իջեալ ՚ի Նրեաստանէ՝ ՚ի Կեսարիայ, և անդ

12. 1 *Ոմանք.* Ընդ ժամանակս ընդ այ՛: **3** *Ոմանք.* Երես թէ հաճոյ է... աւուրքն բաղար՛: **4** *Օրինակ մի.* Եւ կամեաց յետ զապ՛: **5** *Օրինակ մի.* Յեկեղեցին վասն նորա: **6** *Ոմանք.* Ամել զնա Ներովդէս: **7** *Յօրինակին պակասէր.* Նրեշտակ Տեառի եկն եկաց: *Ոմանք.* Եւ խթեաց զկողն Պետրոսի, զարթոյց զնա: **8** *Ոմանք.* Եւ ասէ հրեշտակն ցնա... ՚ի յոյս քո... և եկ զհետ իմ: *Յօրինակին պակասէր.* Զհողաթափս յոյս քո: **9** *Ոմանք.* Թէ ճշմարիտ իցէ որ ինչ եղև: **10** *Ոմանք.* Եւ ըստ երկու: **11** *Ոսկան.* Գիտեմ ճշմարիտ թէ: **13** *Ոմանք.* Եւ ՚ի բաղիս զդուրս դրանն, մա՛... ունկն դնէր, որում: **14** *Ոմանք.* Զձայն Պետր՛... զդուռնն... թէ Պետրոս. առ դրան կայ: **15** *Ոմանք.* Թէ այսպէս է. և նոքա ասեն. Նրեշ՛: **16** *Ոմանք.* Եւ իբրև բացին: **17** *Ոմանք.* Զեռամբն ցու՛... որպէս Տէր եհան զնա... և ել զնաց յայլ: **18** *Ոմանք.* Եւ իբրև այգ եղև: *Յայս պակասի.* Թէ զի՛ արդէք:

20 լինէր: ²⁰ Եւ էր Ներովդէս ցասմանը ընդ Տիրացիս և ընդ Սիդովնացիս. և նորա առհասարակ եկին առ նա. և ՚ի բանի արարեալ զԲդասարոն սենեկապէտր արքայի, խնդրէին զխաղաղութիւն վասն կերակրելոյ երկրին նոցա յարքունուսպ: ²¹ Յաւուր միում յերևելոյջ՝ Ներովդէս զգեցեալ էր զհանդերձ թագաւորութեան՝ և նստեր յապենի, և խօսէր ընդ նոսա հրապարակաւ: ²² Եւ ամբոխն աղաղակէր՝ թէ Ասպուծոյ բարբառ է, և ոչ մարդոյ: ²³ Եւ անդէն եհար՝ զնա հրեշտակ Տեառն, փոխանակ զի ոչ էր փառս Ասպուծոյ. և եղեալ որդնալից՝ սապակեցաւ: ²⁴ Եւ բանն Ասպուծոյ աճէր և բազմանայր: ²⁵ Բառնաբաս և Սաւղոս դարձան զՅրուսաղեմէ՝ իբրև կարարեցին զպաշտօնն. առեալ էր ընդ իւրեանս և զՅովհաննէս՝ որ կոչեցեալն էր Մարկոս:

13 ¹ Եին ոմանք յԱմբիոք ըսպ եկեղեցոյն, մարգարէք և վարդապետք. ԺԹ Բառնաբաս՝ և Շմաւովն կոչեցեալն Նագեր, և Ղուկիոն Կիրենացի, և Մանայեն դայեկորդի՝ Ներովդի չորրորդապետի, և Սաւղոս: ² Մինչդեռ ՚ի պաշտաման Տեառն կային՝ և պահէին. ասէ Նոզին Սուրբ. Որոշեցէք ինձ զԲառնաբաս և զՍաւղոս ՚ի գործ՝ յոր կոչեցեալ է իմ զդոսա: ³ Յայնժամ պահեալ՝ և աղօթս արարեալ, եղին ձեռն ՚ի վերայ նոցա՝ և արձակեցին: ⁴ Եւ նորա առաքեալք ՚ի Նոզոյն Սրբոյ՝ իջին ՚ի Սելևկիայ, և անպի նաւեցին ՚ի Կիպրոս: ⁵ Եւ հասեալ ՚ի Սաղամինայ՝ պարսմէին զբանն Ասպուծոյ ՚ի ժողովորդս Նրեիցն. ունէին և զՅովհաննէս պաշտօնեայ: ⁶ Շրջեալ ընդ ամենայն կղզին մինչև ՚ի Պափոս, գրին անդ այր զոմն մոզ, սոնպ մարգարէ՝ Նրեայ, որոմ անուն էր Բարեյեսոս. ⁷ որ էր ընդ փոխանակի բղեշխին Մերգեայ Պաւղոսի առն իմաստնոյ. նորա աղաչեալ զԲառնաբասն և զՍաւղոս՝ խնդրէր լսել զբանն Ասպուծոյ: ⁸ Ընդդէմ եկաց նորա Ելիման մոզ, քանզի այսպէս թարգմանի անուն նորա. որ խնդրէր շրջել զփոխանակ բղեշխին ՚ի հաւաքոց: ⁹ Իսկ Սաւղոս, որ և Պաւղոսն՝ լցեալ Նոզով Սրբով, հայեցաւ ՚ի նա, ¹⁰ և ասէ. Ո՛վ լի ամենայն նենգութեամբ և խորամանգութեամբ՝ որդի՛ Սապրանայի, և թշնամի ամենայն արդարութեան, ոչ լռես ՚ի թիրելոյ զճանապարհս Տեառն զուղիղս: ¹¹ Եւ արդ՝ ահա ձեռն Տեառն ՚ի վերայ քո, և եղիցես կոյր, չրեսանել զարև մինչև ՚ի ժամանակ մի: Եւ անդէն անկան ՚ի վերայ նորա մէզ և խաւար, և շրջեր խնդրէր առաջնորդս: ¹² Յայնժամ փեսեալ փոխանակի բղեշխին զիրսն որ եղեն, հաւաքաց,

19 *Օրինակ մի.* Իջեալ Պետրոս ՚ի Նրէասարանէ ՚ի Գալիլեա, և անդ: 20 *Ոմանք.* Սենեկապետր ար՛... երկրի նոցա: 21 *Օրինակ մի.* Յաւուր միոյ երևելոյջ: *Ուր այլ օրինակ մի ՚ի լուս՝ նշանակէ.* Ի ժամանելում: *Ոմանք.* Զգեցեալ էր զգեսպ: 25 *Ոմանք.* Ընդ իւրեանս զՅովհաննէս՝ որ կոչեցան Մար՛: 13. 1 *Ոմանք.* Եւ էին ոմանք: *Ոմանք.* Նիւգեր. *կամ՝* Նիգեր... դայեակորդի: 2 *Ոմանք.* Ի պաշտամանն Տեառն... կոչեցեալ էր իմ: 3 *Ոմանք.* Եղին զձեռն: 4 *Օրինակ մի.* Եւ նորա արձակեալք ՚ի Նոզ՛... ՚ի Կիպրոս: 6 *Ոմանք.* Մինչև ՚ի Պամփոս... այր ոմն մոզ... Բարեյեսոս: *Ուր օրինակ մի.* այր մի զոմն մոզ... Բարեյեսոս: 7 *Ի լուս՝ ՚ի վերայ՝* Փոխանակի բղեշխին. *նշանակի՛* անթիպարին, որ է *Յունական ձայն մերումս թարգմանութեան*, փոխանակի բղեշխին: *Օրինակ մի.* Ընդ փոխանակ բղեշխին Մերգեայ Պաւղոսի: 8 *Ոմանք.* Ընդդէմ եկաց նոցա. և *ոմանք.* եկաց նմա... այսպէս թարգմանեն զանուն նորա: *Ուր Ոսկան.* Այնպէս թարգմանի: *Յոր օրինակ մի յաւելու.* Անուն նորա Անթիպարոս: *Ի բազումս պակասի.* Որ խնդրէր: 10 *Ոմանք.* Թշնամի ամենայն: 11 *Ոսկան.* Եւ դու եղիցիս կոյր... և շրջեալ խնդրէր: *Ոմանք.* Խնդրել առաջն՛:

գարնացեալ ընդ վարդապետութիւնն Տեառն: ¹³ Եւ ամբարձեալ 'ի Պափե Պաղոսեանց՝ եկին 'ի Պերգէ Պամփիլեայ: Յովհաննէս մեկնեալ 'ի նոցանէ դարձան յԵրուսաղէմ: ¹⁴ Եւ նոքա գնացեալ 'ի Պերգեայ՝ եկին ¹⁴ յԱնտիոք Պիսիդեայ. և սմբեալ 'ի ժողովուրդն յաւոր շաբաթո՛ւ՝ նստան: ¹⁵ Եւ յեպ ընթեռնոյ զօրէնսն և զմարգարէս, առաքեցի՛ն առ նոսա ժողովորդապետքն՝ և ասեն. Արք եղբարք՝ եթէ իցեն 'ի ձեզ բանք միխթարութեան առ ժողովորդդ՝ խօսեցարո՛ք:

Ի/գԷ

¹⁶ Յո՛րն եկաց Պաղոս՝ շարժեաց զձեռն իւր, և ասէ. Արք Իսրայելացիք՝ և ոյք երկնչիք յԱստուծոյ, լուարո՛ք: ¹⁷ Աստուած ժողովորդեանս այսորիկ ¹⁷ Իսրայելի ընտրեաց զհարսն մեր. և զժողովուրդն բարձրացոյց՝ 'ի պանդխտութեան յերկրին Եգիպտացոց. և 'ի բազուկ բարձր եհան՝ զնոսա անտի: ¹⁸ Եւ իբրև քառասնամեայ ժամանակ կերակրեաց՝ զնոսա յանապատի. ¹⁸ ¹⁹ և քակեալ աճաւ եւթն յերկրին Քանանո՛ւ՝ ժառանգեցոյց նոցա զերկիր ¹⁹ նոցա՝ ²⁰ իբրև ամս չորեքհարետ և յիսուն: Եւ յեպ այսորիկ եպ նոցա ²⁰ դապաւորս մինչև 'ի Սամուէլ մարգարէ: ²¹ Եւ անտի յառաջ խնդրեցին ²¹ թագաւոր, և եպ նոցա Աստուած զՍաւուղ որդի՛ Կիսեայ, այր յազգէ Բենիամինի, ամս քառասուն: ²² Եւ իբրև փոխեաց զնա, յարոյց նոցա ²² զԴաւիթ թագաւոր. որում և ասաց վկայութեամբ. Գրի զԴաւիթ որդի Յեսսեայ այր ըսպ սրբի իմում, որ արասցէ՛ զամենայն զկամս իմ: ²³ Ի ²³ սորա՛ զաւակէ Աստուած ըսպ անպրեացն յարոյց Իսրայելի զՓրկիչն Յիսուս. ²⁴ ըսպ յառաջագոյն քարոզութեանն Յովհաննոս առաջի երեսաց ²⁴ մտի՛ նորա, մկրտութիւն ասպաշխարութեան՝ ամենայն ժողովորդեանն Իսրայելի: ²⁵ Եւ իբրև լնոյր Յովհաննէս զընթացսն, ասէր. Զո՛ որ կարծէք զինէն թէ իցեն. չեն ես այն. այլ ահա զայ՛ զկնի իմ, որում չեն արժանի զկօշիկս ոտիցն լուծանել: ²⁶ Արք եղբարք՝ որդիք Աբրահամեան ²⁶ արհմին, և որ 'ի ձեզ երկիւղածք իցեն յԱստուծոյ. ձեզ բանս այս փրկութեան առաքեցաւ: ²⁷ Բայց որ բնակեալ են յԵրուսաղէմ, և իշխանք նոցա՝ անձանօթ եղեն 'ի նմանէ. և ըսպ բարբառոց մարգարէիցն, որ զամենայն շաբաթսն ընթեռնուին՝ դապեալ կապարեցին. ²⁸ և ոչ մի ինչ պարճառ մահու գրեալ՝ խնդրեցին 'ի Պիղատոսէ սպանանել զնա: ²⁹ Եւ իբրև կապարեցին զամենայն՝ որ վասն նորա գրեալ էր, իջուցեալ 'ի փայտէն՝ եղին 'ի գերեզմանի: ³⁰ Այլ Աստուած յարոյց զնա ³⁰ 'ի մեռելոց. որ երևեցան ատորքք բազմօք այնոցիկ, ³¹ որ ելեալ էին ընդ ³¹ նմա 'ի Գալիլէէ յԵրուսաղէմ. որք և արդ իսկ վկայք են նորա առ ժո-

12 *Յօրինակին.* Փոխանակի բոշխին: **13** *Յօրինակին միայար գրին բարքս՝ ըսպ այսմ օրինակի՝* 'ի Պափեպաղոսեանց. *ըսպ որում ունին և ոմանք յայլ օրինակաց: Զոր ևս ոմանք գրեն 'ի Պամփի. կամ՝ 'ի Պանփե Պաղոսեանց. և օրինակ մի՝ 'ի Պափեայ... Պամփիլեանց:* **14** *Ոմանք.* Յաւոր շաբաթոց: **15** *Ոմանք.* Ընդեռնելոյ զօրէնս... առ ժողովուրդն խօսեցաւ: **16** *Բազուք.* Զձեռն, և ասէ: **17** *Ոմանք.* Ի պանդխտութենէ երկրին: **21** *Ոմանք.* Զորդի Կիսսայ, այր: **22** *Ոմանք.* Եւ ասացաւ վկայութեամբ: *Ոմանք.* Զորդի Յեսսեայ այլ ըսպ սրբի իմոյ... զամենայն կամս իմ: **24** *Ոմանք.* Մտին նորա մկրտութեանն ա՛: **25** *Ոմանք.* Ուրից նորա լուծանել: **26** *Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ.* Փրկութիւն առաքէ՛: **27** *Ոմանք.* Անձանօթք եղեն 'ի սմանէ... դարել կապարեցին: *Ի լուս՝.* Ըսպ բարբառոյ. *համանայն բազմաց 'ի բնաք՝: Ոսկան.* Զամենայն շաբաթսն ընթերցեալ լինէին, դապեալ կա՛: **28** *Ոմանք.* Պարճառս մահու գր՛:

32 ղովորդն: ³² Եւ մեք ձեզ աներարանենք զխոսարումնն որ առ հարսն
 33 եղեալ էր: ³³ Զի գնոյն Աստուած կարարեաց առ մեզ որդիս նոցա՝
 յարուցեալ գՅիսուս. որպէս և ՚ի Սաղմոսին գրեալ է՝ յերկրորդում. Որ-
 34 դի իմ ես դու՝ ես այսօր ծնայ գրեզ: ³⁴ Եւ զի յարոյց գնա ՚ի մեռելոց,
 և ոչ ևս դառնալոց է յապականութիւն. այսպէս ասէ, թէ քանց քեզ
 35 զարբութիւնսն Դաւթի զհաւարարիսն: ³⁵ Քանզի և ՚ի միսումն ասէ. Ոչ
 36 քացես Սրբոյ քում քեսանել զապականութիւն: ³⁶ Այլ Դաւիթ յազգի
 անդ իբրում պաշտեաց, և ՚ի կամս Աստուծոյ ննջեաց՝ և յաւելան առ
 37 հարս իւր, և եպեն զապականութիւն: ³⁷ Բայց զոր Աստուած յարոյց, ոչ
 38 եպես զապականութիւն: ³⁸ Յայսին՝ լիցի ձեզ արք եղբարք, զի սովան
 ձեզ թողութիւն մեղաց աներարանի. և յամենայնէ յորմէ ոչ կարացէք
 39 օրինօքն Մովսիսի արդարանալ, ³⁹ սովաւ ամենայն որ հաւարայ՝ ար-
 40 դարանայ: ⁴⁰ Զգոյճ կացէք, գուցէ՛ եկեցէ՛ ՚ի վերայ ձեր որ ասացեալն է
 41 ՚ի մարգարէս. ⁴¹ Տեսէ՛ք արհամարհոք՝ և զարմացարոնք, և եղծարոնք.
 զի գործ մի գործեն ես յաւորս ձեր. գործ՝ որում ոչ հաւարայցէք՝ ե-
 42 թէ՛ որ պարմեսցէ՛ ձեզ: ⁴² Եւ իբրև ելին անպի, աղաչէին ՚ի միսում
 43 շաբաթու խօսել նոցա գնոյն բան: ⁴³ Եւ իբրև արձակեցաւ ժողովորդն,
 զհէնք երթային բազումք ՚ի Նրէից անպի, և ՚ի պաշարօնէիցն եկամպից
 44 զՊաղոսի և զԲառնաբայ, որք խօսէին ընդ նոսա, և հաւանեցուցանէին
 44 գնոսա կալ մնալ ՚ի շնորհսն Աստուծոյ: ⁴⁴ Եւ ՚ի գալ միսոյ շաբա- դա
 45 թուն, գրեթէ ամենայն քաղաքն ժողովեցաւ լսել զբանն Աստուծոյ: ⁴⁵ Իբ-
 45 րև քեսին Նրեայքն զամբոխն, լցան նախանձու. և ընդդէմ դարձե-
 46 ալ ասացելոցն ՚ի Պաղոսէ, հայհոյէին: ⁴⁶ Նամարձակեալ Պաղոսի և
 Բառնաբայ՝ ասէին. Առ ձեզ նախ պարսք էր խօսել զբանն Աստուծոյ.
 և քանզի դուք մերժէք գնա, և ոչ արժանին համարիք զձեզ կենացն
 47 յաիպրենից, ահաւասիկ դառնամք ՚ի հեթանոսս: ⁴⁷ Զի այսպէս պարու-
 իրեաց մեզ Տէր. Եդի զքեզ ՚ի լոյս հեթանոսաց, լինել քեզ ՚ի փրկու-
 48 թիւն մինչև ՚ի ծագս երկրի: ⁴⁸ Զայս լուեալ հեթանոսացն՝ ուրախ լի-
 նէին, և փառաւոր առնէին զբանն Տեսուն. և հաւարացին որք էին
 49 կարգեալ ՚ի կեանսն յաիպրենականս: ⁴⁹ Եւ շրջէր բանն ընդ ամենայն
 50 գաւառն: ⁵⁰ Բայց Նրեայքն զրգռեցին զպաշարօնեայ կանայս զգաստս,
 և զլիաւորս քաղաքին՝ և յարուցեալ հալածանս ՚ի վերայ Պաղոսի և
 51 Բառնաբայ, հանին գնոսա ՚ի սահմանացն իրեանց: ⁵¹ Եւ նոցա թօթափեալ
 52 զփոռի ուրից ՚ի վերայ նոցա, եկին յԻկոնիոն: ⁵² Եւ աշակերտքն լնուին

31 *Ի լուս*. Որ եկեալ էին ընդ նմա. *համաձայն ոմանց ՚ի բնար*: Օրինակ մի.
 Որք և ասք իսկ վկայ են: 32 *Ոմանք*. Զխոսարումն որ առ: 33 *Օրինակ մի*. Որդի
 նոցա յարո՛ւ: *Ոմանք*. Եւ ես այսօր: 34 *Ոմանք*. Որպէս ասէ, եթէ քաց, ձեզ զար՝...
 զհաւարարիսն: 35 *Յօրինակիւն պակասէր*. Քում քեսանել զապա՛ւ: 37 *Ոմանք*.
 Աստուածն յարոյց. *կամ*՝ Աստուած յարոյցն: 39 *Ոմանք*. Ի սա ամենայն որ հաւա՛ւ:
 40 *Ոմանք*. Ի վերայ ձեր ասացեալն ՚ի մարգարէն: 41 *Ոմանք*. Թէ որ պար՛:
 42 *Ոմանք*. Շաբաթուն խօսել նոցա գնոյն բանս: 43 *Ոմանք*. Իբրև արձա՛... Պաղոսի
 և Բառնաբայ: 45 *Ոմանք*. Եւ ընդդէմ դարձան: 46 *Ոմանք*. Ասեն. Առ ձեզ նախ պարսք
 է խօ՛... դուք մերժեցէք գնա, և ոչ արժանի հա՛: *Բազումք*. Կենացն յաիպրենականց:
 49 *Ոմանք յաւելուն*. Բանն *Աստուծոյ* ընդ ամենայն: 50 *Ոմանք*. Եւ զլիաւոր... և
 հանին գնոսա ՚ի: 51 *Ոսկան*. Զփոռին յուրից ՚ի վերայ:

խնդրութեամբ՝ և հոգով Սրբով:

ԻԱ ¹ Եւ եղև յԻկոնիոն ՚ի միասին մրանել նոցա ՚ի ժողովուրդ հրէիցն, և **14**
 իստել նոյնպէս. մինչև հաւանել հրէից և Յունաց բազմաց յոյժ: ² Բայց **2**
 անհաւան հրեայքն յարուցին և չարացուցին՝ զանձինս հեթանոսացն ՚ի
 վերայ եղբարց: ³ Բազում ժամանակս շրջէին, համարձակեալք Տեառն **3**
 վկայութեամբ, բանի շնորհաց իրոց. և փալ նշանս և արուեստս լինելոյ
 ՚ի ձեռս նոցա: ⁴ Եւ եղեն հերձուածք բազմութեան քաղաքին. ոմանք **4**
 ՚ի հրեայսն, և ոմանք յառաքեալսն: ⁵ Իբրև եղև դիմել հեթանոսացն **5**
 և հրէից իշխանօքն իրեանց՝ ՚ի թշնամանել և ՚ի քարկոծել զնոսա,
⁶ ազդ եղեալ նոցա՝ փախեալն ՚ի քաղաքսն Լիկոնացոց, ՚ի Լիսպրայ **6**
 և ՚ի Դերբէ՝ և շուրջ զգաւառան, և անդ աւերարանէին: ⁷ Եւ այր ոմն **7**
 Լիսպրացի փկար յոպից նսպեր՝ կահ յորովայնէ մօր իւրոյ, որոյ երբէք
 չէր գնացեալ:

ԻԲ ⁸ Սա՛ լուան զիսոսն Պաւղոսի, որոյ հայեցեալ ՚ի նա և փեսեալ՝ **8**
 թէ ունի հաւաքս փրկութեան, ⁹ ասէ՛ մեծաձայն. Քե՛զ ասեմ յանուն **9**
 Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. Յո՛րն կաց ՚ի վերայ ուրից քոց ու-
 դիդ: Եւ վազվազեր՝ և գնայր: ¹⁰ Եւ ժողովրդոցն փեսեալ զոր արարն **10**
 Պաւղոս, բարձին զձայնս իրեանց Լիկոնարէն, և ասեն. Աստուածք
 նմանեալ մարդկան իջին առ մեզ: ¹¹ Եւ կոչէին զԲառնաբաս Դիոն, և **11**
 զՊաւղոս հերմէն, քանզի նա՛ էր առաջնորդ բանին: ¹² Իսկ քուրմն Դիայ **12**
 որ կայր առաջի՛ քաղաքին, ցուս և պսակս հասուցեալ ՚ի դուռն հան-
 դերձ բազմութեամբքն՝ կամեր զոհել: ¹³ Եւ լուեալ առաքելոցն Բառնաբայ **13**
 և Պաւղոսի, պատառեալ զհանդերձս իրեանց՝ արտաքս վազեցին յամբոխէն.
 աղաղակէին՝ ¹⁴ և ասէին. Արք՝ զի՛նչ գործէք զայդ. մեք ձեզ նմանօրք **14**
 կարեօք մարդիկ ենք, աւերարանել ձեզ յայդպիսի ունայնութեանց դառ-
 նալ յԱստուած կենդանի. որ արար զերկինս և զերկիր, և զծով՝ և զա-
 մենայն որ ՚ի նոսա: ¹⁵ Որ յանցեալ ազգսն թո՛յլ երբ ամենայն հեթանոսաց **15**
 գնալ ՚ի ճանապարհս իրեանց: ¹⁶ Եւ ասկայն ո՛չ եթէ առանց վկայու- **16**
 թեան զինքն եթող, բարերարութեամբն փալ յերկնից ձեզ անձրևս, և
 ժամանակս պողաբերս, լնով կերակրովք և ուրախութեամբ զսիրտս
 ձեր: ¹⁷ Եւ զայս ասացեալ՝ հազիւ լռեցուցանէին զժողովուրդսն ՚ի չզոհելոյ **17**
 նոցա. այլ գնալ յիրաքանջիր փեղիս: ¹⁸ Եւ ՚ի շրջելն նոցա և յուսուցանել, **18**
 եկին հասին յԱմպիոքէ և յԻկոնիէ հրեայք: Եւ ՚ի վիճել նոցա համար-
 ձակութեամբ, պատրեցին զժողովուրդսն ՚ի բաց կալ ՚ի նոցանէ, և ասէ-

52 Ոմանք. Եւ աշակերտեալքն լուին: **14. 1 Այլք.** Մինչև հաւաքալ հրէից: *Օրինակ մի.* հրէից և հեթանոսաց բազմաց: **3 Ոմանք.** Շնորհացն իրոց. *կամ՝* իրեանց: **4 Բազումք.** Եւ էին հերձուածք ՚ի բազմութեան քաղաքին, ոմանք էին ՚ի հրեայսն: **5 Ոմանք.** Դիմեալ հեթանոսաց... իրեանց թշնամանել և քարկոծել զնոսա: **6 Ոմանք.** Ազդ եղև նոցա... ՚ի քաղաքս Լիկոնացոց և Լիսպրայ և ՚ի Դերբ: **7 Ոմանք.** Եւ այր մի Լիսպր: **8 Ոմանք.** Զիսոսն Պաւղոսի. որ հայեցեալ... եթէ: **9 Ոմանք.** Յո՛րն կա ՚ի վերայ: **10 Ոմանք.** Լիկոնարէն... աստուածքն նմանեալք: **11 Ոմանք.** Եւ կոչեցին զբառ: *Ոմանք ՚ի լուս՝. ՚ի վերայ՝* Դիոն. *նշանակէն՝* Որմիտդ. *և ՚ի վերայ՝* հերմէն՝ Տիր դից դպիր: **12 Ոմանք.** Ի դուռն հանդերձ բազմութեամբն: **14 Ոմանք.** Ձեզ նմանեալք կար... ՚ի յԱստուած կեն... և զերկիր, զծով և զամենայն որ է ՚ի նոսա: **16 Ոմանք.** Եւ ՚ի ժամանակս պր: **17 Ոմանք.** Զժողովուրդն չզոհելոյ նոցա: *Ուր Ոսկան.* Ի զոհելոյ նոցա:

ին թէ ոչինչ ճշմարտութիւն ասեն, այլ զամենայն սրեն: Եւ քարկոծեալ զՊաղոս քարշեցին արքա՛քս քան զքաղաքն, և համարէին զնա մեռեալ: 19 ¹⁹ Եւ ՚ի պարել զնովա աշակերպացն, յարեան եմուր ՚ի քաղաքն. և ՚ի 20 վաղի անդր ել Բառնաբաւ հանդերձ ՚ի Դերբէ: ²⁰ Աւերարանեալ ՚ի քաղաքին յայնմիկ՝ և աշակերպեալ զբազումս, և դարձան ՚ի Լիւսարայ՝ և 21 յԻկոնիոն՝ և յԱնպիոքիայ, ²¹ հասարպեալ զանձինս աշակերպելոցն՝ և մխիթարեալ. կալ հասարպունն ՚ի հաւաքսն. և թէ բազում նեղութեամբ 22 պարպ է մեզ մտանել յարքայութիւն Աստուծոյ: ²² Ձեռնադրեցին նոցա ըստ եկեղեցեաց երիցունս. աղօթս արարեալ հանդերձ պահովք, 23 յա՛նձն արարին զնոսա Տեառն՝ յոր հաւարացեալ էին: ²³ Եւ շրջեալ ընդ 24 Պիսիդայ՝ եկին ՚ի Պամփիլեայ: ²⁴ Եւ խօսեցեալ ՚ի Դերբէ զբանն Տեառն, իջին յԱրպալիայ: ²⁵ Եւ անպի նաւարկեալ՝ զնացին յԱնպիոք ուսպի էին. յա՛նձն արարեալ շնորհացն Աստուծոյ՝ ՚ի գործն գոր կարարեցին: 26 ²⁶ Եկեալ ժողովեալ զեկեղեցին՝ պարմեցին՝ որչափ արար Աստուած ընդ 27 նոսա. և զի եբաց հեթանոսաց դո՛ւռն հաւաքոց. ²⁷ շրջեցան ժամանակս ոչ սակաւս ընդ աշակերպսն:

15 ¹ Եւ ոմանք իջեալ ՚ի Տրէասպանէ՝ ուսուցանէին զեղբարս. Եթէ ԻԳ/դդ
² ոչ թլփապիք ըստ օրինացն Մովսիսի՝ ոչ կարէք ապրել: ² Եւ լինել ոչ սակաւ հակառակութեան և խնդրոյ՝ Պաղոսի և Բառնաբայ ընդ նոսա, եղին ելանել Պաղոսի և Բառնաբայ և ոմանց ՚ի նոցանէ՝ առ 3 առաքեալսն և երիցունս յԵրուսաղէմ վասն խնդրոյն այնորիկ: ³ Նորա յուղարկեալք յեկեղեցոյն, շրջեցան ընդ Փունիկէ, և ընդ Սամարիայ, պարմէին զդարձն հեթանոսաց, և առնէին ուրախութիւն մեծ ամենայն եղբարց: ⁴ Եւ հասեալք յԵրուսաղէմ, ընկալեալք յեկեղեցոյն և յառաքելոցն և յերիցանց, պարմեցին որչափ ինչ արար ընդ նոսա Աստուած: ⁵ Յարեան ոմանք ՚ի հերձուածոյն փարիսեցոց հաւարացեալք, և ասէին՝ թէ պարպ է թլփապել զդոսա, և պարուիրել պահել զօրէնսն 6 Մովսիսի: ⁶ Եւ ժողովեցան առաքեալքն և երիցունք փեսանել վասն 7 բանիս այտորիկ: ⁷ Եւ յեր բազում խնդիր լինելոյ, յո՛րն եկաց Պեարոս՝ և ասէ ցնոսա. Արք եղբարք՝ դուք ինքնին՝ զիպէք, զի յաւուրցն առաջնոց ՚ի միջի ձերում ընտրեաց Աստուած բերանով ինով լսել հեթանոսաց բա-

18 Ոմանք. Եւ յԻկոնիոնէ Տրէ... պարբեցին զժողովուրդն... ճշմարտութեամբ ասեն... քարշէին ար: *Ոսկան.* Զժողովն ՚ի բաց կալ: *Ոմանք.* Եւ ասեն թէ ոչինչ... այլ զամենայն: *Յօրինակին.* Թէ ոչ ճշմարտութիւն: **19 Ոմանք.** Ել Պաղոս Բառնաբաւ հան: **20 Ոմանք.** Աւերարանել ՚ի քա՛... և աշակերպել զբազումս, դարձան: **21 Բազունք.** Նասարպել զնձինս... և մխիթարել: *Ոմանք.* Նեղութեամբք... յարքայութիւն Աստուծոյ: *Ի յոս՝.* Պարպ է ձեզ մտա՛: *Յօրինակին.* Յարքայութեան Աստուծոյ: **22 Ոմանք.** Ըստ եկեղեցոյն երիցունս... հանդերձ պահօք... յոր հասարպեալսն էին: **23 Ոմանք.** Ընդ Պիսիդեայ... ՚ի Պամփիլիայ: **24 Ոմանք.** ՅԱրպալիայ: **25 Ոմանք.** Ոսպի եկին. յանձն ա՛... ՚ի գործն յոր կարարեցին: **26 Ոմանք.** Եկեալ և ժողովեալ: **27 Այլք.** Շրջէին ժամանակս ոչ սա՛: *Ոմանք.* Ոչ սակաւ ընդ ա՛: **15. 2 Ոմանք.** Եւ ՚ի լինել ոչ սակաւ: *Յօրինակին սրակատէր.* Եւ Բառնաբայ ընդ նոսա. եղին ելանել Պաղոսի և Բառնաբայ և ոմանց ՚ի նոցանէ: *Ուր օրինակ մի.* Եւ ոմանք ՚ի նոցանէ առաքեալ առ առաքեալսն: **3 Ոմանք.** Ընդ Փունիկս: [*Ոմանք.*] Սամարիայ, որ պարմէին զդարձ: *Ուր Ոսկան.* Պարմեցին զդարձն: **4 Ոմանք.** Եւ հասեալ... պարմեցին որչափ ինչ արար Աստուած ՚ի ձեռն նոցա: **5 Ոմանք.** Ի հերձուածոցն փա՛. հաւարացեալ. և ասեն: **6 Յօրինակին.** Ժողովեցան առ առաքեալքն:

նին աւեփարանի, և հաւարայ՝ ⁸ Եւ սրփագէփն Աստուած վկայեաց նո- 8
 ցա, փալով նոցա զՆոզին Սուրբ՝ որպէս և մեզ. ⁹ և ոչինչ ընփրոյթին ա- 9
 րար ՚ի մէջ նոցա և մեր, հաւարովք սրբեալ զսիրտս նոցա: ¹⁰ Արդ՝ ընդէն 10
 փորձէք զԱստուած, դնել լո՛ւծ ՚ի վերայ պարանոցի աշակերտացն, զոր
 ո՛չ հարքն մեր՝ և ո՛չ մեք կարացաք բառնայ: ¹¹ Այլ շնորհօքն Տեառն 11
 Յիսուսի Քրիստոսի՝ հաւարամք ապրել, զորօրինակ և նոքա: ¹² Լռեաց 12
 ամենայն ժողովորդն, և լսէին Բառնաբայ և Պաւղոսի պատմելոյն՝ որ-
 չափ արար Աստուած նշանս և արուեստս ՚ի հեթանոսս ՚ի ձեռս նո-
 րեցա: ¹³ Եւ յեր լռելոյն նոցա, պատասխանի եր Զակովբոս՝ և ասէ. Արք 13
 եղբարք՝ լուարո՛ք ինձ: ¹⁴ Ծնաւոն պատմեաց որպէս յառաջագոյն Աս- 14
 տուած այց արար առնուլ ժողովորդ ՚ի հեթանոսաց՝ անուան իրոյ:
¹⁵ Եւ այնմ միաբանին բանք մարգարէիցն. որպէս և գրեալ է. ¹⁶ Յեր 15, 16
 այսորիկ դարձայց՝ և շինեցից զյարկսն Դաթի, զանկեալն և զկործանեալն
 նորա վերստին շինեցից, և կանգնեցից զնա. ¹⁷ որպէս զի խնդրեսցեն 17
 մնացորդք մարդկան զՏէր. և ամենայն հեթանոսք յորոց վերայ կոչեցեալ
 է անուն իմ, ասէ Տէր. որ առնէ զայս ամենայն. ¹⁸ յայտնի՛ է ՚ի յաւիտեանցն: 18
¹⁹ Վասն որոյ և ես իրատունս համարիմ, մի՛ նեղել զայնոսիկ՝ ոյք ՚ի 19
 հեթանոսացն դառնան առ Աստուած: ²⁰ Այլ փալ թոնղթս առ նոսա, 20
 խորշն ՚ի կերակրոց կոնց, և ՚ի պոռնկութենէ, և ՚ի մեռելոյտոյ և յարենէ:
²¹ Զի Սովսես յազգացն առաջնոց ըստ բաղաբաց, զբարոզիչսն իր ունի 21
 ՚ի ժողովսն ըստ ամենայն շաբաթոնց ընթերցեալ: ²² Յայնժամ հաճոյ 22
 թուեցաւ առաքելոցն և երիցանցն և ամենայն եկեղեցոյն, արս ընփ-
 րեալս ՚ի նոցանէ առաքել յԱմփիոք ընդ Պաւղոսի և ընդ Բառնաբայ.
 զՅուդա՛ զկոչեցեալն Բարսաբա՝ և զՇիղա, արս զլիսաւորս. ²³ գրեալ առ 23
 եղբարս ՚ի ձեռն նոցա զայս ինչ. Առաքեալք և երիցունք և եղբարք,
 յԱմփիոք և ՚ի Սիւրիայ և ՚ի Կիլիկիայ, եղբարցդ որ ՚ի հեթանոսաց էք,
 ողջոյն: ²⁴ Քանզի լուաք՝ թէ ոմանք իբրև ՚ի մէնջ խռովեցուցին զձեզ 24
 բանիւք՝ խախտել զանձինս ձեր. ասեն թլփատել և պահել զօրէնսն,
 որոց ո՛չ հրամայեցաք: ²⁵ Նաճոյ թուեցաւ մեզ միաբան ժողովելոցս, 25
 արս ընփրեալս յղել առ ձեզ, ընդ սիրելիս մեր՝ ընդ Բառնաբայ և ընդ
 Պաւղոսի, ²⁶ արք՝ որք մատնեցին զանձինս իրեանց վասն անուանն 26
 Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի: ²⁷ Արդ՝ առաքեցաք զՅուդա՛ և զՇիղա. 27

7 *Ոմանք*. Բանի աւեփարանի՝ և հա՛: 9 *Ոմանք*. Նաւարովքն սրբեալ: 11 *Ոմանք*. Տեառն մերոյ Յիսուսի: 12 *Ոմանք*. Ի ձեռն նոցա: 15 *Օրինակ մի*. Միաբանին զիրք մարգար՛: 16 *Ոմանք*. Զյարկն Դաթի... և զկործանեալսն: 17 *Ոմանք*. Յորոյ վերայ կո՛: 18 *Աստուած որ գրեցաւք մեր այլ և այլ կերպի ունին գրանս. բազումք ըստ մերոնս. բայց առանց բայի՝ դնելով այսպէս*. Զայս ամենայն յայտնի ՚ի յաւիտեանից. կամ՝ Զայս ամենայն յայտնի յաւիտեանս: *Բակ երկու ՚ի նորագոյն օրինակաց՝ հարագոյն այժմեանս բնագորի Յունաց յաւելուածով դնեն ըստ այսմ եղանակի*. Զայս ամենայն. յայտնի է ՚ի յաւիտեանցն. և Տեառն է ամենայն գործք իւր: *Ըստ որոն ևս Ոսկան ՚ի Լսարինակսնէն ասեալ ունի*. Ի յաւիտեանցն է Տեառն գործ իւր: 19 *Ոմանք*. Զայնոսիկ որ ՚ի: 20 *Ոմանք*. Տալ թուղթ առ: 21 *Ոմանք*. Յազգացն յառաջնոց... զբարոզիչս իւր: 22 *Ոմանք*. Եւ երիցանցն, ամենայն եկե՛... արս ընփրեալ առաքեալ ՚ի նոցանէ: *Այլք*. Ամենայն եկեղեցեան: 23 *Ոմանք*. Գրել առ եղբարսն ՚ի... և ՚ի Սիւրա և ՚ի Կիլիկիա... ՚ի հեթանոսացդ էք: *Ոսկան*. Եւ երիցունք եղբարք: 24 *Ոմանք*. Եթէ ոմանք: 25 *Ոսկան*. Ընդ սիրելիսս մեր: *Ոմանք*. Պաւղոսի. (26) որք մատն... վասն անուան Տեառն:

28 և նոցա ՚ի բանից զնոյն պարմել: ²⁸ Զի հաճոյ թուեցաւ Նոզոյն Սրբոյ
 և մեզ, մի՛ ինչ աւելի բեռն դնել ձեզ. բայց միայն ՚ի կարևորացս
 29 յայսոցիկ. ²⁹ ՚ի բաց կալ ՚ի զոհելոյ կռոց, և յարենէ, և ՚ի հեղձուցելոյ, և ՚ի
 պոռնկութենէ. յորոց պահեալ զանձինս բարո՛ք գործիցէք. ողջ լերուք:
 30 ³⁰ Եւ նոքա արձակեալք՝ իջին յԱնպիոք, և ժողովեալ զժողովուրդսն՝
 31 երուն զթուղթն: ³¹ Եւ ընթերցեալ՝ ուրախ եղեն ՚ի վերայ միխթարութեանն:
 32 ³² Յուդա և Շիղա՝ զի և նոքա մարգարէք էին, բանիւք բազմօք միսի-
 33 թարեցին զեղբարս՝ և հասարպեցին: ³³ Եւ եղեալ անդ ժամանակս,
 34 արձակեցան յեղբարց իսաղաղութեամբ առ առաքեալսն: ³⁴ Եւ հաճոյ
 35 թուեցաւ Շիղայի մնալ անդէն: ³⁵ Բայց Պաղոս և Բառնաբաս շրջէին
 յԱնպիոք, ուսուցանել և աւերարանել և այլովք բազմօք՝ զբանն Աս-
 36 քիոծոյ: ³⁶ Իսկ յեւ աուրց ինչ ասէ Պաղոս ցԲառնաբաս. Դարձցո՛ք ոգ
 և շրջեսցո՛ք զեղբարքք, ըսք ամենայն քաղաքաց յորս քարոզեցա՛ք
 37 զբանն Տեառն, թէ ո՞րպէս ունիցին: ³⁷ Բառնաբաս կամէր առնոյ և զՅովհաննէս
 38 զկոչեցեալսն Մարկոս. ³⁸ բայց Պաղոս աղաչէր՝ թէ զմեկնեալսն ՚ի նոցանէ
 ՚ի Պամփիլիայ և զգեկեալսն ընդ նոսա ՚ի գործն, մի՛ առնուլ ընդ ինքեանս:
 39 ³⁹ Եւ եղև զգփութիւն ՚ի մէջ նոցա՝ մինչև մեկնել ՚ի միմեանց, Բառնաբայ
 առնուլ զՄարկոս՝ նստել ՚ի Կիւպրոս:
 40 ⁴⁰ Եւ Պաղոսի ընտրեալ զՇիղայ՝ ել, յանձն արարեալ շնորհացն ԻԴ
 41 Ասքիոծոյ յեղբարց անպի. ⁴¹ և շրջեր ՚ի կողմանս Ասորոցն և Կիլիկեացոց,
 և հասարպէր զեկեղեցիսն:

16 ¹ Եւ եկն եհաս ՚ի Դերբէ՛ և ՚ի Լիւսարա. և ահա աշակերտ ոմն էր անդ՝
 անուն Տիմոթէոս, որդի կնոջ Նրէի հաւարացելոյ՝ և հօր հեթանոսի.
 2, 3 ² որ վկայեալ էր ՚ի Լիւսարացոց և յԻկոնացոց եղբարց: ³ Չսա կամե-
 ցաւ Պաղոս ընդ ի՛ր փանել. և առեալ թիփարեաց զնա վասն Նրէիցն՝
 որ էին ՚ի փեղիսն յայնոսիկ. քանզի գիտէին ամենեքին զհայր նորա
 4 թէ հեթանոն էր: ⁴ Իբրև անցանէին ընդ քաղաքսն, աւանդեցին նո-
 ցա պահել զհրամանսն պարուիրեալս յառաքելոցն և յերիցանցն՝ որք
 5 յԵրուսաղէմ: ⁵ Եւ եկեղեցիքն հասարպէին ՚ի հաւարս, և յաւելուին ՚ի
 6 թիւն հանապազօր ՚ի նոյն: ⁶ Եւ շրջեցան ընդ Փոփուգայ և ընդ կողմանս ու

28 Ոմանք. ՚ի կարևորացս այսոցիկ... (29) յորոց պահել զանձինս, բարոք գործք: Օրինակ մի. ՚ի կա՞. յայսցանէ: 30 Օրինակ մի յսելոյ. Արձակեալք յեկեղեցոյն իջին: Ոմանք. Զժողովուրդն երուն: 33 Ոմանք. Ժամանակս ինչ, արձակեցան իսաղաղութեամբ յեղբարց: 34 Ոսկան ասրէն ՚ի Լարիսնականէն առեալ յսելոյ. Մնալ անդէն. իսկ Յուդաս միայն զնաց յԵրուսաղէմ: Որ ոչ ուրեք ՚ի գրչագիրս մեր գրանի, որպէս և ոչ ՚ի Յունական սկզբնագրին: 35 Ոմանք. Եւ Բառնաբաս իջին յԱնպիոք... զբանն Տեառն: 36 Ոսկան. Աուրց ասէ Պօ՞: 37 Ոմանք. Զկոչեցեալսն զՄարկոս: 38 Ոմանք. ՚ի Պամփիլիայ... ՚ի գործ: 39 Ոմանք. Եւ եղև զգփութիւն մինչև մեկնել նոցա ՚ի միմեանց: Որ օրինակ մի. Եւ եղև դժուարութիւն ՚ի մէջ նոցա, մինչև մեկնել նոցա ՚ի: 40 Օրինակ մի. Եւ Պաղոսի առեալ զՇիղա, և յանձն ա՞: 41 Ոմանք. Զեկեղեցիսն: Ոսկան և ասարանօր առեալ ՚ի Լարիսնականէն յսելոյ. Հասարպեր զեկեղեցիսն, պարուիրելով պահել զպարուիրանս առաքելոցն և երիցանցն: Որ ոչ ՚ի բնագիրն Յունաց և ոչ ՚ի գրչագիրս մեր երևի բնաւ: 16.1 Ի բազումս պակասի. Եւ եկն եհաս: Յօրինակին պակասէր. Ոմն էր անդ անուն Տի՞: 3 Ոմանք. Ամենեքեան... թէ հեթանոս է: 4 Ոմանք. Աւանդէին նոցա պա՞: Յօրինակին. Զհրամանն պարուիրեալս: Ոմանք ՚ի յուս՞. ՚ի վերայ Պարուիրեալս յառա՞, նշանակեն՝ իրաւացուցեալս յառա՞: 5 Ի բազումս պակասի. Հանապազօր ՚ի նոյն:

Գաղափարացոց, արգելեալք ՚ի Նոգոյն Սրբոյ խօսել զբանն յԱսիայ: 7 Բայց եկեալ առ Մասա՝ թևակոխելին երթալ ՚ի Բիթանիա, և ոչ համարձակեաց նոցա Նոզին Քրիստոսի: 8 Եւ անցեալ ընդ Միսիա՝ իջին ՚ի Տրովադայ: 9 Եւ Կեսիլ երևեցաւ ՚ի գիշերին Պաղոսի. այր ոմն Մակեդոնացի կայր 9 աղաչէր զնա՝ և ասէր. Անցեալ ՚ի Մակեդոնիայ՝ օգնեսցեն մեզ: 10 Եւ 10 իբրև զԿեսիլն երես, վաղվադակի՛ խնդրեցաք ելանել ՚ի Մակեդոնիայ. Կեղեկացեալ թէ հրաւիրեաց զմեզ Տէր ասեպարանն ի նոցա: 11 Եւ ելեալ 11 ՚ի Տրովադայ՝ դէպ ուղիղ գնացաք ՚ի Մամոթրակէ. և ՚ի վաղիւ անդր ՚ի Նոն քաղաք. 12 և անփի ՚ի Փիլիպպոս, որ է առաջին՝ վիճակ Մակեդոնացոց՝ քաղաք Կողովնիայ: Եւ անդ ՚ի քաղաքին դադարեալ մեր առնրս ինչ. 13 յաւուր շաբաթու ելաք արտաքոյ քաղաքին առ զԿարափնն՝ ո՛ր համարէին 3 աղօթս մատուցանել Պաղոս. և նստեալ խօսեալք ընդ ժողովեալ կանայսն: 14 Եւ կին ոմն անուն Լիդիա ծիրանավաճառ՝ ՚ի Թիւսարի քաղաքէ, եր- 14 կիւղած յԱստուծոյ՝ լուան. զորոյ Տէր իսկ եբաց զսիրտն անսալ խօսիցն Պաղոսի: 15 Եւ իբրև մկրտեցաւ ինքն և քուն իւր, աղաչէր և ասէր. Եթէ 15 համարիք զիս հաւաքացեալ Տեառն, մտեալ ՚ի քուն իմ ազերոնք: Եւ բռնադարեաց քարան զմեզ: 16 Եւ եղև մինչդեռ երթայաք մեք յաղօթս, 16 պարտեաց մեզ աղախին ոմն՝ զոր ունէր այս հարցուկ. որ շահս բազումս քայր Կեսիլն իւրոց մոլելովն: 17 Նա զհետ եղեալ Պաղոսի՛ և 17 մեր՝ աղաղակէր և ասէր. Արքս այս ծառայք Աստուծոյ Բարձրելոյ են, որ պարմեն ձեզ զճանապարհս փրկութեան: 18 Եւ զայս առնէր ՚ի բազում 18 աւուրս: Զայրացեալ Պաղոս՝ դարձաւ և ասէ՛ ցայսն. Պատուիրենք քեզ յանուն Յիսուսի Քրիստոսի ելանել ՚ի դմանէ: Եւ ել այսն ՚ի նմին ժամու: 19 Իբրև Կեսիլն Կեսիլն Կեսիլն նորա՝ եթէ հարան յոյս շահի նոցա, առեալ 19 զՊաղոս և զՇիդա՝ ձգեցին ՚ի հրապարակն առ իշխանսն: 20 Եւ աճեալ 20 զնոսա առ զօրագլուխսն՝ ասէն. Արքս այս խռովեցուցանեն զքաղաքս մեր. ինքեանք Նրեայք են, 21 և պարմեն մեզ օրէնս, զոր չէ՛ արժան մեզ ընդունել և ոչ առնել. զի Նոնայեցիք ենք: 22 Եւ կուտեցան ամ- 22 բոխն ՚ի վերայ նոցա: Եւ զօրագլուխքն պարտեցին՝ զհանդերձս իրեանց. և հրամայեցին զան հարկանել. 23 և բազում վերս եղեալ ՚ի վերայ 23

6 *Ոմանք.* Եւ շրջէին ընդ Փոքիկա և ՚ի կողմանս Գաղա՛... զբանն յԱսիա: *Յօրինակին վրիպակա գրի՛* Կողմանս Գաղափարաց՛: 7 *Ոմանք.* Առ Միսեսա... ՚ի Բեթինիայ: *Յօրինակին.* Երթալ ՚ի Բեթանիա: *Իբր ՚ի չորեքսրասան օրինակաց Գործոցս առաքելոց՝ վեցըն ղնեն.* Նոզին Սուրբ. *կրէքն՝* Նոզին Յիսուսի. և այլ երեք լոկ Նոզին. *իսկ մին միայն ընդ մերումս.* Նոզին Քրիստոսի: 8 *Ոմանք.* Եւ անցեալ ընդ Միսիաց: 9 *Բազումք.* Ի գիշերի Պաղոսի... կայր և աղա՛: 10 *Ոմանք.* Տեղեկացեալք եթէ: 11 *Ոմանք.* Ի Նոն քաղաքն: 12 *Օրինակ մի.* Ի Փիլիպպ. և այլ. ՚ի Փիլիպպոսի: *Իսկ Ոսկան.* Ի Փիլիպպոս: Ի լու՛. ՚ի վերայ՝ Կողովնիայ. *նշանակի՛* Կորնթիս: 13 *Ոմանք.* Յաւուրն շաբա՛... առ զԿարափն. ուր համարէր աղօ՛: Ի բազումս պակասի. Մատուցանել Պաղոս: 14 *Ոմանք.* Ծիրանեվաճառ... եբաց զսիրտ: *Օրինակ մի.* Անսալ բանիցն Պա՛: 15 *Ոմանք.* Թէ համարիցիք զիս: *Ոսկան.* Եւ բռնադարել քարաւ: 16 *Բազումք.* Մինչ երթայաք մեք: *Ոսկան.* Որ ունէր զայս հարցուկ: 17 *Ոմանք.* Զհետ ելեալ Պա՛: *Ոսկան.* Արքս այսոցիկ: 18 *Բազումք.* Յիսուսի Քրիստոսի, ել ՚ի դմանէ: Եւ ել ՚ի նմին ժամու: 19 *Ոմանք.* Շահին նոցա. *կամ՝* շահից նոցա, կալեալ զՊա՛... ՚ի հրապարակ առ իշ՛: 20 *Ոմանք.* Ասէին. Արքս այս: 21 *Ոմանք.* Եւ պատուիրեն մեզ օրէնս, զոր ոչ է: *Ոսկան.* Զի Նոնայեցի ենք: (22) Եւ ընթացաւ ժողովորդն ընդդէմ նոցա. և զօրագլուխքն... հրամայէին զան հարկանել:

նոցա արկին ՚ի բանս, պատուիրեցին բանապատերին զգուշութեամբ՝
 24 պահել զնոսա: ²⁴ Որոյ առեալ զայսպիսի պատուէր, արկ զնոսա ՚ի
 25 ներքին բանսն, և զոքս նոցա պնդեաց ՚ի կոճեղ: ²⁵ Եւ ՚ի մէջ գիշերոյն
 26 Պաւղոս և Շիղայ կային յաղօթս՝ և օրհնէին զԱստուած. ունկն դնէ-
 27 ին նոցա կալանաւորքն: ²⁶ Եւ եղև յանկարծակի շարժումն մեծ, մինչև
 28 շարժել հիմանց բանսին, և բացան անդրէն դրունքն ամենայն, և ա-
 29 մենեցուն կապանքն լուծան: ²⁷ Իբրև զարթեալ բանապատերն՝ և ետես
 30 բացեալ զոքս բանսին, ձգեաց զուսեր՝ և կամէր երթալ զիրովին.
 31 կարծէր փախուցեալ զկապեալսն: ²⁸ Եւ կոչեցեալ ՚ի ձայն մեծ Պաւղոս՝
 32 և ասէ. Մի՛ ինչ գործեր ընդ անձն քո չար, քանզի ամենեքին անպ-
 33 եմք: ²⁹ Խնդրեաց լոյս՝ և դիմեաց ՚ի ներքս. և զահի հարեալ՝ անկան
 34 առաջի Պաւղոսի և Շիղայի. ³⁰ և ածեալ զնոսա արտաքս՝ ասէ. Տեսնո՞ք՝
 35 զի՛նչ պարտ է ինձ առնել՝ զի ապրեցայց: ³¹ Եւ նոքա ասեն. Նաւա-
 36 րա՞նք ՚ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, և ապրեսցիս դու՝ և ամենայն փուն քո:
 37 ³² Եւ խօսեցան նմա զբանն Տեառն, և ամենեցուն որ էին ՚ի փան նո-
 38 րա: ³³ Եւ առեալ զնոսա ՚ի նմին ժամու գիշերոյն՝ լուաց ՚ի վիրաց ան-
 39 փի. և մկրտեցան ինքն և իւրքն ամենեքեան անդէն վաղվադակի: ³⁴ Եւ
 40 ածեալ զնոսա ՚ի փուն իւր, եղ առաջի նոցա սեղան. և ուրախ եղև ամե-
 41 նայն փամբն հաւաքացեալ յԱստուած: ³⁵ Եւ իբրև այդ եղև՝ առաքեցին
 42 զօրագլուխքն զնուիրակսն, և ասեն. Արձակեա՛ զարտդ զայդոսիկ: ³⁶ Եւ
 43 պարմեաց բանապատերն զբանսն՝ Պաւղոսի, եթէ առաքեցին զօրագլուխքն
 44 զի արձակիցիք. արդ՝ ելէք և երթայք խաղաղութեամբ: ³⁷ Իսկ Պաւղոս
 45 ասէ ցնոսա. Գան հարեալ զմեզ հրապարակաւ՝ արս անմեղս Նոռվմայեցիս
 46 արկին ՚ի բանս, և արդ լռելեայն հանեն զմեզ. ոչ այդպէս, այլ եկեսցեն
 47 ինքեանք իսկ հանցեն զմեզ: ³⁸ Եւ պարմեցին զօրագլխացն նուիրակքն
 48 զբանսն. զահի՛ հարան իբրև լուան՝ թէ Նոռվմայեցիք են. և եկեալ
 49 աղաչեցին զնոսա: ³⁹ Եւ իբրև հանին, աղաչեցին զնալ ՚ի քաղաքէն:
 50 ⁴⁰ Եւ ելեալ ՚ի բանսրէն՝ մտին ՚ի Լիդեայ. և փեսեալ զեղբարս՝ միսիթա-
 51 րեցին զնոսա, և զնացին:

17 ¹ Եւ շրջեալ ընդ Ամփիպոլիս և ընդ Ապողոնիայ, եկին ՚ի Թեսա- ԻԵ/Եա
 2 դոնիկէ, ուր էր ժողովուրդ Նրէիցն: ² Եւ ըսպ սովորութեանն Պաւղոս
 3 եմո՛րպ առ նոսա, և ՚ի շաբաթս երիս խօսեցան ընդ նոսա ՚ի գրոց:
 4 ³ Բանայր և դնէր առաջի, եթէ պարտ էր Քրիստոսի չարչարել և յառնել
 ՚ի մեռելոց. և թէ նա՛ է Քրիստոսն Յիսուս՝ զոր ենն պատուիրեմ ձեզ:

24 Ոսկան. Պնդեաց ՚ի կոճեղս: *25 Ոմանք.* Ի մէջ գիշերին: *26 Ոմանք.* Մինչև ՚ի շարժել... և բացան անդէն... կապանք լու՛: *27 Ոմանք.* Զդրունս բանսին... ձգեաց սուր, և կամէր: *28 Ոմանք.* Եւ կոչեաց Պաւղոս ՚ի ձայն մեծ: *Ուր Ոսկան.* Եւ գոչեաց ՚ի ձայն մեծ: *29 Ոմանք.* Եւ էր զահի հարեալ. ան՛: *31 Ոմանք.* Եւ ապրեսցես դու: *32 Ոմանք.* Որ ՚ի փան նորա: *33 Ոմանք.* Ի նմին ժամու գիշերոյն: *34 Ոմանք.* Եղ առաջի սեղան: *35 Ոմանք.* Զօրագլուխքն զնուիրակսն... Արձակեցէք զարտդ: *36 Ոմանք.* Զի արձակեսցիք. արդ՝ ելէք երթայք: *37 Ոմանք.* Ոչ այդպէս է... ինքեանք հանցեն: *38 Ոսկան.* Զօրագլխոցն նո՛ւ: *Ոմանք.* Եկեալ աղաչէին զնոսա: *39 Ոմանք.* Աղաչէին զնալ ՚ի քաղա՛: *40 Ոմանք.* Մտին ՚ի Լիդիա. կամ՝ առ Լիդիա: **17. 1 Օրինակ մի.** Եւ ՚ի շրջելն ընդ Ամփիպոլ... ժողովուրդն Նրէից: *Յօրինակին.* Ընդ Ամփիպոլիս: *3 Ոմանք.* Թէ պարտ է Քրիստոսի... և եթէ նա է Յիսուս Քրիստոս: *Բազումք.* Զոր ես պարմեմ ձեզ:

4 Եւ ոմանք ՚ի նոցանէ հաւանեցան, և վիճակեցան Պաղոսի և Շիղա- 4
 յի. բայց պաշտօնէիցն հեթանոսաց էր բազմութիւն յոյժ, և ՚ի կանանց 4
 գլխաւորաց ոչ սակաւք: 5 Եւ նախանձեցան Նրեայքն, և առեալ արս 5
 ոմանս գռեհիկս անօրէնս, ամբոյս արարեալ խռովեցին զքաղաքն. և և
 կուրեալ առ սպարանսն Յատովնի, խնդրէին զնոսա ամել ՚ի հրապա- 6
 րակ: 6 Եւ իբրև ոչ գրին զնոսա, քարշէին զՅատոն և զոմանս եղբարս 6
 առ քաղաքապետսն. բողոք բարձեալ թէ որք զաշխարհս խռովեցուցին՝ 7
 սոքա և այսր հասին. 7 զորս ընկալեալ է Յատնի. և սոքա ամենեքեան 7
 հակառակ հրամանացն կայսեր գործեն. թագաւոր զոմն ասեն զՅիսուս: 8
 8 Եւ խռովեցուցին զժողովսն և զքաղաքապետսն, որ լսէին զայն: 9 Եւ 8, 9
 առեալ երաշխաւորութիւն առ ՚ի Յատնայ և յայլոցն՝ արձակեցին զնո- 10
 սա: 10 Բայց եղբարք վաղվաղակի գիշերեայն յուղարկեցին զՊաղոս 10
 և զՇիղայ ՚ի Բերեայ. որք իբրև հասին անդր, ՚ի ժողովուրդն Նրե- 11
 ից գնացին: 11 Զի սոքա էին ազնուագոյնք՝ քան որ ՚ի Թեսաղոնիկն 11
 էին. որք ընկալան զբանն ամենայն յօժարութեամբ. հանապազ քննէին 12
 զԳիրս՝ եթէ իցէ՞ այս այսպէս: 12 Եւ բազումք իսկ ՚ի նոցանէ հաւա- 12
 փացին. և ՚ի Նելլենացոց կանանց զգաստից՝ և յարանց ոչ սակաւք: 13
 13 Բայց իբրև զհրացին՝ որ ՚ի Թեսաղոնիկէ Նրեայքն էին, եթէ և ՚ի 13
 Բերիայ պարմեցաւ ՚ի Պաղոսէ բանն Աստուծոյ. եկին և անդր շարժել և
 խռովեցուցանել զժողովսն: 14 Յայնժամ զՊաղոս վաղվաղակի առաքեցին 14
 եղբարք զնալ մինչև ՚ի ծովեզր. և մնային Շիղայ և Տիմոթէոս անդէն: 15
 15 Եւ որք փանէին զՊաղոս, ածին զնա մինչև յԱթէնս. և առեալ պարու- 15
 էր առ Շիղայ և Տիմոթէոս, զի վաղվաղակի՝ եկեցցեն առ նա. և գնացին: 16
 16 Եւ յԱթէնս ՚ի մնալն նոցա Պաղոսի, զայրանայր հոգի նորա ՚ի 16
 նմա. զի փեսանէր ՚ի կռապաշտութեան՝ զքաղաքն: 17 Եւ խօսէր ՚ի ժո- 17
 ղովորդեանն ընդ Նրեայսն, և ընդ պաշտօնեայսն, և ՚ի հրապարակսն 18
 զամենայն օր՝ որոց և պարահէին: 18 Ոմանք յԵպիկուրեանցն և ՚ի 18
 Սքուրկեանց փիլիսոփայից հակառակէին ընդ նմա. և ոմանք ասէին. 19
 Զի՞նչ կամիցի սերմանաքաղս այս խօսել: Իսկ այլք՝ թէ օտարոտի՞ իմն 19
 դից թոյի պարմիչ լինելոյ. քանզի զՅիսուս և զյարութիւնն անբարանէր: 20
 20 Եւ առեալ զնա ածին յԱրիսպագոսն, և ասէին. Կարացունք իմանալ՝ 19
 թէ զի՞նչ է նոր վարդապետութիւնդ՝ որ ՚ի քէն պարմի: 20 Օտարացուցիչս 20
 իմն բերես ՚ի լսելիս մեր. կամիմք զհրել՝ թէ զի՞նչ կամիցի այս լինել: 21
 21 Զի Աթենացիք ամենեքին՝ և եկքն օտարք՝ ոչ յայլ ինչ պարապէին, 21

ԻԶ/ԵՐ

5 *Ոմանք.* Խռովեցուցին զքաղաքն. և կուրեալ յապարանսն: *Ուր օրինակ մի.* Առ սպարանիցն... ամել ՚ի հրապարակսն: *Ոսկան.* Խնդրեցին զնա ա՛: 6 *Ոմանք.* Եթէ որք զաշխարհ խռովեցին. նոքա և այսր հասին: 7 *Ոմանք.* Զոր ընկալեալ էր Յատովնի: 8 *Ոմանք.* Զժողովուրդսն, և զքաղաքապետսն որ լսէինն զայս: 9 *Ոմանք.* Առ Յատովնայ: 10 *Բազումք.* Գիշերայն յո՛ւ... ՚ի Բերիա: *Օրինակ մի.* Որք իբրև գնացին անդ: 11 *Ոմանք.* Էին ազնուակամագոյնք՝ քան որ: 12 *Ոմանք.* Եւ բազումք ՚ի նոցանէ: *Այլք.* Եւ ՚ի Յունաց կանանց զգաստից: 13 *Ոմանք.* Եւ խռովեցուցանել զժողովուրդսն: 14 *Ոմանք.* Վաղվաղակի զՊաղոս առա՛... և մնացին Շիղա և Տի՛: 15 *Ոմանք.* Տանէինն զՊաղոս... գնացցեն առ նա, և գնացին: *Ոսկան յանելու.* Պարուրէր ՚ի նմանէ առ Շիղայ: 16 *Ոմանք.* Ի մնալ նոցա: 17 *Ոմանք.* Ընդ ժողովորդեանն ընդ Նրեայս: 18 *Ոմանք.* Եւ ՚ի Սքուրկեանց. և սակաւք ընդ Ոսկանայ. և ՚ի Սքոյիկեանց: *Ոմանք.* Թոյի պարմիչ լինել: 19 *Ոմանք.* Եւ առեալ ածին զնոսա յԱրիոպագոսն, և ասեն: 20 *Ոմանք.* Օտարացուցիչ իմն:

22 բայց ասել ինչ, կամ լսել նորագոյնս: ²² Եկաց Պաղոս ՚ի մէջ Արիսպագին՝
 և ասէ. Արք Աթենացիք, ըստ ամենայնի իբրև պաշտօնասէրս րեսանեմ
 23 զձեզ: ²³ Քանզի շրջեալ և րեսեալ զպաշտամունս ձեր. գրի՛ բագին մի՝
 յորում գրեալ էր. Անձանօթի Աստուծոյ. զոր դուք յանձանօթս պաշտէք,
 24 ես զնոյն պարմեմ ձեզ: ²⁴ Աստուած՝ որ արար զաշխարհս և զամենայն
 որ ՚ի նմա, նա երկնից և երկրի է Տէր. ոչ ՚ի ձեռագործ րաճարս բնակէ,
 25 ²⁵ և ոչ ՚ի ձեռաց մարդկան պաշտի իբրև կարօս իմիք. նա՛ րայ ամենայն-
 26 նի կեանս և շունչ՝ և զամենայն ինչ: ²⁶ Արար ՚ի միոջէ արեւնէ զամենայն
 ազգս մարդկան՝ բնակել ՚ի վերայ երեսաց ամենայն երկրի. հաստա-
 27 ինդրել զԱստուած ²⁷ զի թերևս զնիցեն՝ զնա՛ և զբանիցեն. նա՛ և ոչ
 28 հեռի իսկ է յիրաքանչիւր ումեքէ ՚ի մէնջ: ²⁸ Զի նովա՛ն կեամք և շարժիմք
 և եմք, որպէս ոմանք ՚ի ձերոց՝ ճարտարաց ասացին, թէ նորա և ա՛զգ
 29 իսկ եմք: ²⁹ Եւ արդ՝ որովհետև ազգ եմք Աստուծոյ, ոչ պարտիմք համա-
 րել ոսկոյ՝ կամ արծաթոյ՝ կամ քարի, որ ՚ի ճարտարութենէ՛ և ՚ի մրաց
 30 մարդկան քանդակեալ իցէ՝ զաստուածականն լինել նմանօր: ³⁰ Բայց
 զժամանակս անգիտութեանն անպէն արարեալ Աստուծոյ, արդ զայս
 31 պատուիրէ մարդկան՝ ամենայն ումեք ասպաշխարել: ³¹ Քանզի հաստա-
 րեաց օր, յորում պարտ է դասել զաշխարհս արդարութեամբ, ՚ի ձեռն
 առնն՝ որով սահմանեաց րալ հաւա՛րս ամենեցուն՝ յարուցեալ զնա ՚ի
 32 մեռելոց: ³² Իբրև լուան զյարութիւն մեռելոց, ոմանք ծաղր առնէին.
 33 կէսքն ասէին. Լուիցոսք ՚ի քէն վասն այդորիկ միխսանգամ: ³³ Եւ ա-
 34 պա Պաղոս ել զնաց ՚ի միջոյ նոցա: ³⁴ Եւ ոմանք արք անկեալք ՚ի
 նա հաւաքացի՛ն. ընդ որս էր և Դիոնետիոն Արիոսպագացի, և կին մի
 անուն Դամարիս՝ և այլք ընդ նոսա:

18 ¹ Յեք այսորիկ մեկնեալ Պաղոսի յԱթենացոց անպի, եկն ՚ի Կորինթոսեց
 2 ² և եգիպ զոմն Նրեայ անուն Ակիւղաս՝ յազգէ Պոնպացի՛, այն ինչ եկեալ
 յԻփալիայ, և Պրիսկիլայ կին նորա, վասն հրամանին Կղաւղեայ որոշել
 3 զամենայն Նրեայս ՚ի Նոովմայ. և յարեցաւ ՚ի նոսա: ³ Եւ վասն զի
 համարունսր էր, եղև առ նոսա՝ և գործէր. քանզի էին խորանակալք
 4 արուեստիւք: ⁴ Եւ իօսէր ՚ի ժողովրդեանն ըստ ամենայն շաբաթուց, և

21 Ոմանք. Ամենեքեան և եկք օր: *22 Ոմանք.* Ի մէջ Արիոսպագին՝ և ասէ... իբր պաշտօնա՛: *23 Ոմանք.* Շրջեալ իմ և րեսեալ... զոր դուքն յանձա՛: *24 Ոմանք.* Զաշխարհ և զամենայն... նա է երկնի և երկրի Տէր: *26 Ոմանք.* Բնակեալ ՚ի վերայ ամենայն երեսաց երկ՛... կարգեաց ժամանակս: *27 Օրինակ մի.* Ումեքէ ՚ի ձէնջ: *28 Ոմանք.* Զի նովա կամք և... որպէս և ոմանք: *29 Ոսկան.* Ազգք եմք Աստուծոյ: *Ոմանք.* Եւ ՚ի մրաց մարդոյ քանդա՛: *30 Ոմանք.* Արարեալ է Աստուծոյ: *31 Ոմանք.* Ի՛ ձեռն առն, որով: *32 Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ.* Ծաղր առնէին զնա: *33 Ոսկան.* Ել և զնաց: *34 Անունն՝* Արիոսպագացի, *համաձայն մեքրոմս գրի և յայլ երկու օրինակս. և օրինակ մի գրէ՛* Արիոսպագացի, *ըստ Յունականին: Իսկ մնացեալ հիկնք և նորք ունին* Արիսպագացի. *կամ՝* Արիսպագացին. *ըստ եղծեալ սովորութեանն մրելոյ ՚ի բարբառս մեր ՚ի գրչաց անպի ՚ի վաղոց հետէ, որպէս կարծի: 18. 1 Ոմանք.* Պաղոս ՚ի յԱթենաց՛: *Երեք այլ ևս հնագոյն օրինակք, գրեն աստէն համաձայն մեքրոմս. Ի Կորինթոս. ուր բազումք ըստ սովորականին ունին՝ ՚ի Կորնթոս: 2 Ոմանք.* Եւ եգիպ անդ Նրեայ զոմն... և զՊրիսկիլայ կին նորա... որոշել զՆրեայս ՚ի Նոովմէ. *կամ՝* զամենայն Նրեայ ՚ի: *3 Բազումք.* Խորանակալք արուեստիւ:

հաւանեցուցանէր զՆրեայս և զհեթանոսս: ⁵ Իբրև իջին 'ի Մակեդոնիայ՝ 5
 Շիդայ և Տիմոթէոս, սքիպէր հոգւովն Պաղոս դնել վկայութիւն Նրէիցն՝
 թէ Յիսուս է Քրիստոսն: ⁶ Եւ յընդդէմ դառնալ նոցա՝ և հայիոյել, թօթափեալ
 զձորձս՝ և սաւ ցնոսա. Արիւն ձեր 'ի գլոխս ձեր, քաւեալ եմ ես.
 յայսմ հեպլէ 'ի հեթանոսս երթամ: ⁷ Եւ զնացեալ անքի եմնր 'ի քուն 7
 ուրումն, որոյ անուն էր Տիքոս Յուստոս՝ պաշարօնեայ Աստուծոյ. որոյ
 ապարանքն էին մերձ 'ի ժողովեպոն: ⁸ Կրիստոս ժողովրդապէպ հաւարաճ
 'ի Տէր ամենայն քանք իւրով. և բազմաց 'ի Կորնթացոցն լուեալ՝ հա-
 ւարացին և մկրտեցան: ⁹ Եւ սաւ Տէր 'ի գիշերի քաւեամք ցՊաղոս. 9
 Մի՛ երկնչիր, այլ խօսեաց՝ և մի՛ լռեր. ¹⁰ քանզի ես ընդ քեզ եմ, և 10
 ոչ ոք ընդդէմ դարձցի քո՝ 'ի չարչարել զքեզ. քանզի ժողովուրդ է իմ
 բազում 'ի քաղաքիս յայսմիկ: ¹¹ Եւ նստաւ անդ քարի մի, և ամիսս վեց, 11
 եղ ուսուցանէր նոցա զբանն Աստուծոյ: ¹² Առ Գաղիովնա փոխանական 12
 բղեշխին Աքայեցոց, յարեան միաբան Նրեայքն 'ի վերայ Պաղոսի,
 և ածէին զնա յարեան. ¹³ և սաւէին, եթէ արտաքոյ՝ օրինաց պարրէ՛ 13
 սա զմարդիկ՝ պաշարել զԱստուծո: ¹⁴ Եւ իբրև մերձ էր Պաղոս բա- 14
 նալ զբերան իւր, սաւ Գաղովն ցՆրեայսն. Եթէ էր ինչ անիրաւու-
 թիւն կամ խարդախութիւն չարեաց՝ ով Նրեայք, 'ի դէպ էր ինձ ան-
 սալ ձեզ: ¹⁵ Ապա թէ 'ի խնդիրք ինչ են վասն բանի՛ և անուանց և 15
 օրինաց ձերոց, քաւեք ձեզն. քանզի դաքաւոր այդպիսի իրաց չկամին
 լինել: ¹⁶ Եւ մերժեաց զնոսա յարենէ անքի: ¹⁷ Եւ առեալ ամենեցուն 16, 17
 Յունացն զՍոսթենէս ժողովրդապէպն՝ հարկանէին առաջի արենին. և
 ոչինչ զայնմանէ Գաղովնի փոյթ լինէր: ¹⁸ Բայց Պաղոսի քակալին 18
 մնացեալ աւուրս բազումս, յեղբարցն հրաժարեալ՝ նաւեր յԱտրիս. և
 ընդ նմա Պրիսկիլլայ և Ակիլաա, փոքրել զգլուխ 'ի Կենթրեայ, քան-
 զի ուխտադիր էր: ¹⁹ Եւ հասեալ յԵփեսոս՝ զնոսա եթող անդ, և ինքն 19
 մքեալ 'ի ժողովուրդն խօսէր ընդ Նրեայսն: ²⁰ Եւ աղաչէին զնա բազում 20
 ժամանակս լինել անդ. և ոչ առ յանձն, ²¹ այլ հրաժարեաց 'ի նոցանէն՝ 21
 և սաւ. Դարձեալ շրջեցայց Աստուծոյ կամօքն առ ձեզ: Նամբարձան
 յԵփեսեայ, ²² և իջեալ 'ի Կեսարիայ՝ ել և եպ ողջոյն եկեղեցւոյն: Էջ 22
 յԱմարիոք: ²³ Եւ եղեալ անդ ժամանակ ինչ, ել շրջել կարգաւ ընդ Գաղապացոց
 աշխարհն և ընդ Փռիզիայ, հաստարել զամենայն աշակերտեալսն:
²⁴ Նրեայ ոմն Ապեղէս անուն՝ Աղէքսանդրացի՛ յազգէ, այր ճարտարաբան, 24

4 Ոսկան. Ըստ ամենայն շարափոր: **5 Ոմանք.** Եւ թէ Յիսուս է Քրիստոս: **6 Ոմանք.**
 Եւ ընդդէմ դառնալն նոցա, և 'ի հայիոյել թօթափեաց զձորձս իւր... 'ի գլուխ ձեր...
 այսուհետքն 'ի հեթանոսս երթամք: **7 Ոմանք.** 'Ի քուն ուրումն. որում անուն... Յոստոս
 պաշար: **8 Ոմանք.** Եւ բազմաց Կորնթացոց լուեալ՝ հաւարային և մկրտէին: **Ոսկան.**
 Նաւարային 'ի Տէր, և: **9 Ոմանք.** 'Ի գիշերին քաւեամք: **10 Ոմանք.** Զի ես
 ընդ քեզ: **11 Բազումք.** Ուսուցանել նոցա զբանն: **12 Բազումք.** Եւ ածին զնա
 յարեան: **13 Ոմանք.** Եւ սաւն թէ արտաքոյ: **14 Բազումք.** Գաղիովն. Գաղիովնի:
15 Բազումք. Ապա եթէ խնդիրք ինչ են. կամ՝ իցեն վասն: *Ուր օրինակ մի.* Ինչ
 եղեն վասն: **17 Բազումք.** Գաղիովն. Գաղիովնի: **18 Օրինակ մի.** Աւուրս բազումս
 առ եղբարս. հրաժա՛: **Ոմանք.** Եւ ընդ Պրիսկիլայ և Ակիլաա... 'ի Կենթրայ. քանզի
 ուխտադիրք էին: **19 Օրինակ մի.** Բայց իբրև եհաս յԵփեսոս, զնոսա եթող անդր. և
 ինքն մքեալ անդրէն առ ժողովուրդն, խօսէր առ Նրէ՛: **20 Բազումք.** Եւ աղաչեցին
 զնա՝ բազում: **21 Ոմանք.** Հրաժարեալ 'ի նոցանէ... առ ձեզ. կամ՝ առ ձեւք. Աստուծոյ
 կամօք. ամբարձաւ: **23 Ոմանք.** Ժամանակս ինչ:

25 Եկն եհաս յԵփեսոս. զօրաոր էր գրովք: ²⁵ Սա՛ էր փեղեկացեալ ճա-
 նապարհին Տեառն, և եռայր հոգով. խօսէր՝ և ուսուցանէր ճշմարտու-
 26 թեամբ վասն Յիսուսի. զիպէր միայն զմկրտութիւնն Յովհաննու: ²⁶ Սա՛
 սկսաւ համարձակել ՚ի ժողովրդեանն: Եւ լուեալ ՚ի նմանէ Ալիւղայ և
 Պրիսկիւեայ, և առին զնա առ իւրեանս, և ճշմարտագոյնս պարմեցին
 27 նմա զճանապարհն Աստուծոյ: ²⁷ Իբրև կամեցաւ նա զնալ յԱբայիայ,
 յօժարեալ եղբարք՝ գրեցին առ աշակերպսն ընդունել զնա: Որ իբրև
 եհաս անդր, բազում նպաստ լինէր հաւարացելոցն ՚ի ձեռն շնորհացն:
 28 ²⁸ Քանզի պնդագոյն զՆրեայսն յանդիմանէր հրապարակաւ. ցուցանել
 գրովք՝ եթէ Քրիստոսն է Յիսուս:

19 ¹ Եւ եղև մինչդեռ Ապաղոսն ՚ի Կորնթոսն էր, Պաղոսի շրջեալ ԻԸ/ԵԹ
 զվերին կողմամբքն՝ և իջանել յԵփեսոս. և գրանել զոմանս զաշակերպս,
 2 ² ասէ ցնոսա, եթէ Նոզի Սուրբ ընկալարոնք ՚ի հաւարալն: Նոքա ա-
 3 սեն ցնա. Այլ և ո՛չ թէ Նոզի Սուրբ գուցէ՛ լուեալ է մեր: ³ Եւ ասէ.
 Իսկ յի՞նչ մկրտեցարոք: Նոքա ասեն. ՚Ի Յովհաննու մկրտութիւնն:
 4 ⁴ Եւ ասէ Պաղոս. Յովհաննէս քարոզեաց մկրտութիւն ապաշխարու-
 թեան ամենայն ժողովրդեանն. և ասէր, զի որ գալոցն է յեր նորա՝
 5 ՚ի նա՛ հաւարացեն. այսինքն է՝ ՚ի Յիսուս Քրիստոս: ⁵ Եւ իբրև լու-
 6 ան, մկրտեցան յանուն Տեառն Յիսուսի: ⁶ Եւ ՚ի դնել ՚ի վերայ նոցա
 Պաղոսի զձեռն, եկն Նոզի Սուրբ ՚ի վերայ նոցա. խօսէին լեզուս՝ և
 7, 8 մարգարեանային: ⁷ Եւ էին ամենեքեան արք իբրև երկոպասան: ⁸ Եւ
 մրեալ ՚ի ժողովուրդն համարձակէր ամիսս երիս. խօսէր և հաւանեցուցանէր
 9 վասն արքայութեանն Աստուծոյ: ⁹ Իբրև ոմանք խստանային՝ և ընդդէմ
 դառնային բամբասել զճանապարհն առաջի բազմութեանն, մեկնեալ
 ՚ի նոցանէ որոշեաց զաշակերպսն. հանապազօր խօսէր ՚ի դիւանին
 10 Տիրանեայ որումն: ¹⁰ Եւ այս եղև զերկեան մի, մինչև ամենայն բնակչացն
 11 Ասիացոց լսել զբանն Տեառն, Նրէից և հեթանոսաց: ¹¹ Եւ զօրութիւնս
 12 ո՛չ սակաւս առնէր Աստուած ՚ի ձեռն Պաղոսի. ¹² մինչև ՚ի հիւանդս
 փանել ՚ի քրտանէ նորա՝ թաշկինակս կամ վարշամակս, և մերժել ՚ի
 13 նոցանէ ախարիցն, և այսոց չարաց ելանել: ¹³ Յանդգնեցան ոմանք ՚ի
 շրջող Նրէիցն՝ որ երդմնեցուցիչքն էին, անուանել ՚ի վերայ այնոցիկ որք
 ունէին այսս չարս՝ զանուն Տեառն Յիսուսի, և ասէին. Երդմնեցուցանեն

24 Ոմանք. Անուն Ապեղես... և զօրաոր էր: **25 Ոմանք.** Վասն Յիսուսի Քրիստոսի:
26 Ոմանք. Սա սկսեալ համար՝... ՚ի նմանէն Ալիւղայ և Պրիսկիլիւեայ, առին: *Օ-
 րինակ մի.* Եւ ստուգագոյն պարմեցին նմա: **27 Ոմանք.** Յօժարեալ եղբարց:
19. 1 Անունս՝ աստիւն և ստորև. Ա Կորն. Ա 12 և որ զկնի, գրեթէ յամենայն
գրչագիրս մեր՝ թերևս եղծեալ իմն սովորութեամբ գրի՝ Ապաղոս, ըստ որում և
մեր եղաք: Ուր ՚ի Յունականէն ՚ի մեզ փոխագրեալ պարտ էր առնել՝ Ապղոս:
Ոմանք. Շրջեալ զվերին կողմանցն. կամ՝ կողմանս, և իջանէր յԵփեսոս... զոմանս
 զաշակերպեալս: *Ուր երկու օրինակք միայն՝ ընդ Ոսկանայ.* Եւ իջեալ յԵփեսոս, և
 զպեալ զոմանս զաշակերպս: **2 Ոմանք.** Եթէ գուցէ Նոզի Սուրբ: **4 Ոմանք.** Յով-
 հաննէս մկրտեաց. կամ՝ մկրտեալ մկրտութիւն ապա՛... որ գալոցն էր յեր... այսինքն՝
 Յիսուս Քրիստոս: **6 Ոմանք.** Եւ ՚ի դնելն... զձեռն, կամ՝ զձեռս, եկն Նոզին Սուրբ:
7 Ոմանք. Երկոպասանք: **9 Ոմանք.** Տիրեանայ որումն: **10 Ոսկան.** Ջերկամ մի:
11 Ոմանք. Աստուած առնէր ՚ի ձեռս Պա՛: **12 Ոմանք.** Մինչ զի և ՚ի հիւանդս... ՚ի
 քրտանէն նորա: *Օրինակ մի.* Թարշինակս, և կամ վարշամակս. և մերժեալ ՚ի նո՛:

զձեզ 'ի Յիսուս՝ զոր Պաւղոսն քարոզէ: ¹⁴ Եին որումն Սկևեայ Տրեի 14
 քահանայի եւթն որդի որ զայս առնէին: ¹⁵ Պապասխանի եր այսն չար՝ 15
 և ասէ ցնոսա. ԶՅիսուս գիտեմ և զՊաւղոս ճանաչեմ, բայց դուք ո՛վ
 էք: ¹⁶ Եւ վագեաց այրն յորում էր այսն չար, ըմբռնեալ զերկոսեան 16
 յաղթահարեաց զնոսա, մինչև մերկս և վիրաւորս փախչել 'ի փանէ ան-
 փի: ¹⁷ Եւ այս յայտնի՛ եղև ամենայն Տրեից և հեթանոսաց՝ որ բնակեալ 17
 էին յԵփեսոսս. և անկաւ երկեալ յամենեսեան 'ի նոսա. և մեծանայր ա-
 նուն Տեառն Յիսուսի: ¹⁸ Եւ բազումք 'ի հաւաքացելոցն զային և խոստովան
 լինէին, և պապմէին զգործս իրեանց: ¹⁹ Եւ բազումք 'ի կախարդասարացն
 բերէին զգիրսն, այրէին առաջի ամենեցուն. և համարեցան զգինս
 նոցա՝ և գրասնէին արծաթոյ բերս հինգ: ²⁰ Եւ այսպէս բանն Աստուծոյ 20
 աճէր և հզօրանայր: ²¹ Եւ իբրև կապարեցաւ այս, եղ Պաւղոս 'ի մփի 21
 շրջել ընդ Մակեդոնիայ և ընդ Աքայիայ՝ և զալ յԵրուսաղէմ. ասէր, եթէ
 յեր երթալոյն իմ անդր, պարտ է ինձ և զՏոնս փեսանել: ²² Առաքեաց 'ի 22
 Մակեդոնիայ երկունս 'ի պաշտօնէիցն իւրոց, զՏիմոթէոս և զԵրասարոս.
 և ինքն մնաց ժամանակս ինչ յԱսիայ: ²³ Եւ եղև 'ի ժամանակին յայնմիկ 23
 խռովութիւն ո՛չ սակաւ, վասն ճանապարհին: ²⁴ Իսկ Դեմետրիոս ոմն 24
 անուն՝ արծաթագործ, զործէր մեհեանս արծաթիս Արքեմիս դից. և
 փայր ճարտարացն լինել ո՛չ սակաւ շահ. ²⁵ որ ժողովեացն իսկ և զձեռագէտքս
 արուեստին, և ասէ. Արք՝ դուք ձեզէ՛ն իսկ գիտէք զի յայսմ գործոյ է շահ 25
 մեզ: ²⁶ Եւ փեսանէք՝ և լւէք եթէ ո՛չ միայն զԵփեսացոց, այլ գրեթէ ա-
 մենայն իսկ Ասիացոց՝ Պաւղոսս այս հաւանեցուցեալ շրջեաց բազում
 ժողովս, ասել թէ ո՛չ են աստուածք ձեռագործք: ²⁷ Եւ ո՛չ միայն այս 27
 ճգնէ զմեր կողմս՝ զալ 'ի յանդիմանութիւն, այլ և զմեծին աստուածոյ
 Արքեմեայ զմեհեանն յոչինչ համարեալ. նա՛ և քակելոց ևս իցէ մե-
 ծութիւն նորա, զոր ամենայն Ասիայ՝ և փիզերք պաշտեն: ²⁸ Եւ զայս 28
 իբրև լուան, լի՛ եղեն բարկութեամբ. աղաղակէին և ասէին. Մե՛ծ է Ար-
 քեմիս Եփեսացոց: ²⁹ Եւ լցան քաղաքն խռովութեամբ. դիմեցին առ 29
 հասարակ 'ի թեատրոնն, յափշտակեցին զԳայիոս և զԱրիստարքոս
 Մակեդոնացի՝ զուղղելիցսն Պաւղոսի: ³⁰ Բայց Պաւղոս իբրև կամե- 30
 ցաւ մտնել յամբոխն, ո՛չ թողին զնա աշակերտքն: ³¹ Ոմանք և յԱսիականացն՝
 որ էին նորա բարեկամք, յղէին առ նա՛ և աղաչէին, մի՛ փալ զանձն 'ի

13 Ոմանք. Ոմանք և 'ի շրջող... անուանեալ 'ի վերայ այնոցիկ, որ ունէին... երդմնեցուցանեմք զձեզ: **14 Ոմանք.** Էին և ուրումն Սկևեայ քա՛: **Բազումք.** Տրեի քահանայապետի, եւթն: **16 Ոմանք.** Յորում էր այս չար, և ըմբռնեալ զերկոսին: **19 Օրինակ մի.** Եւ բազումք 'ի կախարդասիրացն բե՛. և այլ: 'ի կախարդ արանցն: **Ոսկան.** 'Ի կախարդացն բե՛... և այրէին. առաջի ամենեցուն, համարեցին զգի՛... արծաթ դահեկանի բիւր հինգ: **20 Բազումք.** Աճէր և զօրանայր: **21 Ոսկան.** Եւ զնալ յԵրուսաղէմ: **Ոմանք.** Եւ ասէր՝ թէ յեր երթալոյն իմոյ: **22 Ոսկան.** 'Ի ժամանակս ինչ յԱսիայ: **23 Ոսկան յաւելու.** Վասն ճանապարհին **Տեառն:** **24 Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ.** Դեմետրիոս ուրումն ան՛: **Ոմանք.** Արծաթի՛ Արքեմի դիցն... ոչ սակաւ շահս: **25 Ոմանք.** Որ ժողովեաց իսկ զձե՛... դուք ինքնին գիտէք... է շահ մեր: **26 Ոմանք.** Եւ լւէք զի ոչ միայն... զամենայն իսկ Ասիացոց՝ Պաւղոսս հա՛... զբազում ժողովս: **27 Ոմանք.** Զմեր կողմանս... աստուծոյն... յոչինչ համարել. նա և քակելոց է մեծութիւն նորա. **կամ՝** իցէ զմեծութիւն նորա: **29 Ոմանք.** Եւ դիմեցին առ հա՛... յափշտակէին զԳայիոս... Մակեդոնացիս, զուղղելիցսն: **Ուր Ոսկան.** յափշտակելով: **30 Ոմանք.** Ոչ թողուին զնա ա՛:

32 թեսարոնն: ³² Այլք այլ իմն աղաղակեին յամբոխին. զի եր ժողովն նոցա խռովեալ. և բազումք ՚ի նոցանէ ոչ գիտեին թէ վասն ո՛յր ժողովեալ
 33 իցեն: ³³ Եւ յամբոխէն բազմութենէ յառաջ կալան գԱղեքսանդրոս. և իբրև ածին զնա յառաջ Նրեայքն, Աղեքսանդրոս շարժեաց զձեռն՝ և
 34 կամէր պապասխանի՝ առնել ամբոխին: ³⁴ Իբրև գիտացին թէ այրն Նրեայ է, միաբարբան եղեալ յամենեցունց՝ իբրև ժամս երկուս աղաղա-
 35 կել, թէ մեծ է Արպեմիս Եփեսացուց: ³⁵ Լռեցոյց դպրապետն զամբոխն՝ և ասէ. Արք Եփեսացիք, իսկ ո՛վ է ՚ի մարդկանէ՝ որ ոչ գիտէ զԵփեսացուց
 36 քաղաքս մեհենազարո՞ մեծին Արպեմեայ դիցն և Դիոպեպեայ. ³⁶ և զի այդ՝ այդպէս է անշուշտ, պարտ է ձեզ հանդարտել, և մի՛ ինչ յանդճու-
 37 թեսամբ գործել: ³⁷ Ածէք զարտոյ զայդոսիկ այսր, ոչ մեհենակապուրս՝
 38 և ոչ հայկոյիչս աստուածոյն մերոյ: ³⁸ Զի եթէ Դեմետրիոս և որ ընդ նմա ճարտարք՝ ունիցին ինչ ընդ ումեք բանս, յաբեան՝ երթիցեն, և
 39 դարաւորք գոն, և ամբաստան լիցին զմիմեանց: ³⁹ Ապա թէ վասն
 40 այլ իրիք խնդիր իցէ, յօրինաւոր ժողովն վճարեսցեն: ⁴⁰ Քանզի և մեզ վիշտ վրանկի է ընդ կոռոյս այսր աւուր՝ առանց իրիք յանցա-
 նաց լինելոյ՝ գորմէ ոչ կարասցուք պապասխանի փալ վասն ժողովոյս
 յայտրիկ: Եւ զայս ասացեալ՝ արձակեանց գժողովան:

20 ¹ Եւ յեպ դադարելոյ ամբոխին, կոչեաց Պաւղոս զաշակերպանս և Իթ/եւ
 2 մխիթարեանց. ողջոյն եպ, և ել զնաց ՚ի Մակեդոնիայ: ² Եւ շրջեալ ընդ կողմանսն ընդ այնոսիկ. և մխիթարեալ զնոսա բանիւք բազմօք,
 3 եկն յԵլլադայ: ³ Իբրև արար անդ ամիսս երիս, եղև նմա դան ՚ի Նրեիցն, մինչդեռ կամէր
 ելանել յԱսորիս. խորհուրդ կալաւ դառնալ ընդ Մակեդոնիայ:
 4 ⁴ Եւ երթայր ընդ նմա մինչև յԱսիա՝ Սոսիպատրոս Պուեայ Բերիացի. և ՚ի Թեսաղոնիկեցուց՝
 Արիստարքոն և Սեկունդոս, և Գայիոս Դերբացի, և Տիմոթէոս, և Ասիացիք՝ Տիմոթէոս և Տրոփիմոս:
 5 ⁵ Սոքա յառաջ երթեալ մնային մեզ ՚ի Տրովադայ: ⁶ Եւ մեք նաւեցաք յեպ աւուրցն բաղար-
 ջակերաց ՚ի Փիլիպպեայ, և եկաք առ նոսա ՚ի Տրովադայ մինչև յաւուրս հինգ. անդ դադարեցաք
 աւուրս եւթն: ⁷ Եւ յաւուրն շաբաթօց մինչդեռ ժողովեալ էաք բեկանել զհացն, Պաւղոս խօսէր ընդ նոսա, զի զնալոց
 8 էր ՚ի վաղիւ անդր. և երկայնեաց զբանն մինչև ՚ի մէջ գիշերոյն: ⁸ Եւ էին լապտերք բազումք
 ՚ի վերնաբանն, ուր էաք ժողովեալ: ⁹ Եւ նստեր

31 Ունակք. Յղեցին առ նա և աղա՛: **32 Ի բազումս պակասի.** Աղաղակեին յամբոխին: **Ուր ունակք.** Աղաղակեին զմեանէ: **33 Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ.** Եւ յամբոխին բազմութենէ... ածին յառաջ զնա Նրէ՛: **34 Ունակք.** Միաբարբան եղև ամենեցունց. և այլ ունակք. Միաբան բարբան եղև յամենեցունց, աղաղակել իբրև ժա՛: **35 Ոսկան.** Արք եղբարք, իսկ ո՛վ է... և Դիոպիպեայ: **36 Ունակք.** Զեզ պարտ է հնազանդել, և մի՛ ինչ յանդճագոյնս գործել: **37 Ունակք.** Աստուածոցն մերոց: **Ուր Ոսկան.** Աստուծոյ մերոյ: **38 Ունակք.** Եւ որ ընդ նմայն ճար՛... լինիցին զմիմեանց: **39 Օրինակ մի.** Ապա եթէ վասն այլ իրաց խնդիրք ինչ իցեն, յօրինաւոր ժողովն վճարեսցի: **40 Օրինակ մի.** Վիշտս վրանգի է վասն կոռոյս յայտրիկ առանց իրիք: **Ունակք.** Արձակեաց գժողովուրդն. կամ՝ գժողովուրդան: **20. 1 Ունակք.** Եւ ողջոյն եպ. կամ՝ ողջոյն փռեալ: **3 Ունակք.** Եւ իբրև արար... և եղև նմա: **4 Ունակք.** Եւ երթային ընդ նմա... Պիւռեայ Բերիացի... և Գայիոս Դերբեցի: **Յօրինակին պակասէր.** Եւ Գայիոս Դերբացի Տիմոթէոս: **5 Ունակք.** Նոքա յառաջ երթեալ մն՛: **6 Ունակք.** Անդ դադարեաց աւուրս: **Յօրինակին.** Աւուր եւթն: **7 Ունակք.** Յաւուրն շաբաթօւ մինչդեռ ժողովեաք ՚ի բեկանել զհացն: **Ոսկան.** Ի մէջ գիշերին: **8 Ունակք.** Էին լապտերք... ուր էաքն:

ունն երկրասարդ՝ անուն Եսփիբոս՝ ՚ի վերայ պարուհանին, նիրհեր ՚ի քունն թանձրութեան, ՚ի խօսելն Պաղոսի յաճախ. ընկղմեալ ՚ի քնոյ անտի՝ անկալ յերրորդ դստիկոնէն ՚ի վայր, և բարձաւ մեռեալ: ¹⁰ Եւ 10 իջեալ Պաղոս՝ անկանէր զնովաւ. և առնոյր զնա ընդ գիրկս՝ և աւեր. Մի՛ խռովիք, քանզի ոգի սորա ՚ի սմի՛ն է: ¹¹ Եւ ել եքե՛կ զհացն՝ և 11 ճաշակեաց. և բազում ևս խօսեցաւ մինչև յառաւօտն. և ապա ել զնաց: ¹² Եւ աճ զպարանին կենդանի՛, և միսիթարեցան ո՛չ սակաւ: ¹³ Եւ մեք 12, 13 մտեալ ՚ի նաւն՝ ամբարձաք յԱսովն, անտի ակն ունեաք միւսանգամ առնուլ զՊաղոս. զի այնպէս պարուիրեալ էր՝ մինչ ինքն զցամաքաւն երթալոց էր: ¹⁴ Եւ իբրև դիպեցաւ մեզ ՚ի յԱսովն, առեալ զնա եկաք ՚ի 14 Միփրիինէ: ¹⁵ Եւ անտի նաւեալ՝ ՚ի վաղիւ անդր հասաք հանդէպ Քիայ. և 15 ՚ի միւս օրն հասաք ՚ի Սամոս. և ՚ի վաղիւ անդր եկաք ՚ի Մելիփոն: ¹⁶ Զի 16 ՚ի մտի եղեալ էր Պաղոսի նաւել առ Եփեսեսաւ. որպէս զի մի՛ լիցի նմա ժամանակ ինչ յամել յԱսիայ. քանզի փութայր, եթէ հնար ինչ իցէ նմա՝

գաւ զօրն Պենտակոստից երթալ յԵրուսաղէմ: ¹⁷ Եւ ՚ի Մելիփեայ յղեալ 17 յԵփեսոս, կոչեաց զերիցունս եկեղեցւոյն: ¹⁸ Եւ իբրև եկին առ նա, ասէ 18 ցնոսա. Դուք ձեզէ՛ն գիտէք յօրէ յառաջնմէ յորմէ եկի յԱսիայ, որպէս ընդ ձեզ զամենայն ժամանակսն եղէ. ¹⁹ ծառայել Տեառն ամենայն խոնարհութեամբ և 19 բազում արքասուօք և փորձութեամբք՝ որ դիպեցան ինձ ՚ի նենգութեանց Նրէից: ²⁰ Որպէս ո՛չինչ զանգիտեցի յօգտակարացն 20 չպարմել ձեզ, և ուսուցանել ձեզ հրապարական և առտնին. ²¹ րալ՝ վկայութիւն 21 Նրէից և հեթանոսաց զապաշխարութեանն՝ որ առ Աստուած, և զհաւարոցն որ ՚ի Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս: ²² Եւ արդ՝ ահաւասիկ ես 22 կապեալ հոգւովն, երթան յԵրուսաղէմ. և որ ինչ անդ ընդ իս անցանելոց է՝ չգիտեմ: ²³ Բայց զի Նոզին Սուրբ ըստ քաղաքաց վկայէ՛ ինձ՝ և ասէ, 23 եթէ կապանք և նեղութիւնք մնան քեզ: ²⁴ Այլ և ո՛չ իւրիք համարիմ զանձն 24 իմ պարուական, որպէս զկարարեալ զընթացս իմ ուրախութեամբ, և զպաշտօնն զոր առի ՚ի Տեառնէ Յիսուսէ Քրիստոսէ, վկայ լինել ատկարանի շնորհացն Աստուծոյ: ²⁵ Եւ արդ՝ ահաւասիկ գիտեմ ես, եթէ 25 ո՛չ ևս րեսանէք զերեսս իմ դուք ամենեքեան, յորս շրջեցայ քարոզել զարքայութիւնն Աստուծոյ: ²⁶ Վասն որոյ և վկայութիւն դնեմ ձեզ յաւուր 26

9 Ունակք. Եսփիբոս... անկալ յերկրորդ դստիկոնէն: **10 Ունակք.** Եւ իջեալ Պաղոսի... առնոյր զնա ՚ի գիրկս... զի հոգի սորա ՚ի սմա է: **11 Ունակք.** Եւ եքեկ զհացն... և բազումս խօսեցաւ մինչև յառաւօտ. կամ՝ ցառաւօտ... ել և զնաց: **12 Բազումք.** Եւ ածին զպարանին: **13 Ունակք.** Եւ անտի ակն ունեաք: **14 Ունակք.** Ի Մելեփրիինէ. կամ՝ ՚ի Մելիփրիինէ: **15 Ոսկան.** Եւ անտի նաւարկեալ. և ՚ի վա՛: **Ունակք.** Ի հանդէպ Աքիա. և ՚ի միւս ևս աւտրն հա՛... անդր հասաք ՚ի Մեղեփոն. կամ՝ ՚ի Մելիփրիինէ: **Ուր օրինակ մի.** ՚ի Լեփոն: **16 Ունակք.** Մի՛ լինիցի նմա... Պենտէկոստից: **18 Ունակք.** Զի յօրէ յառաջնէ յորմէ հեպէ եկի... զամենայն ժամանակս եղէ: **19 Ունակք.** Դիպեցաւ ինձ ՚ի նեղութեանցն Նրէից: **20 Ունակք.** Յօգտակարացն պարմել ձեզ, և ուսուցանել զձեզ: **21 Ունակք.** Զապաշխարութիւնն որ: **22 Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ.** Կապեալ հոգւով երթամ: **Ունակք.** Եւ որ ինչ անդ ընդ իս անցք անցանելոց իցէ ոչ գիտեմ: **23 Ունակք.** Բայց Նոզին Սուրբ ըստ քաղաքաց քաղաքաց: **24 Ունակք.** Այլ ես ոչ իւրիք... որպէս զի կարարել զըն՝... ՚ի Տեառնէ Յիսուսէ վկայ լինել... շնորհաց: **Ոսկան.** Որպէս զի կարարեցից, զընթացս իմ: **25 Ունակք.** Թէ ո՛չ ևս րեսանելոց էք զերեսս իմ դուք ամենեքին... քարոզել զարքայութիւնն:

27 յայսմիկ, զի սորբ եմ յարենէ ամենեցուն: ²⁷ Քանզի ո՛չ խորշեցայ ՚ի
 28 պարմելոյ ձեզ զամենայն կամս Աստուծոյ: ²⁸ Զգո՛յշ կացէք անձանց
 և ամենայն հօտիդ, յորում եդ զձեզ Նոզի՛ն Սուրբ տեսուչս, հովուել
 29 զժողովորդ Տեառն, զոր ասրեցո՛յց արեամբ իրով: ²⁹ Քանզի գիպեմ
 ես, եթէ յեք իմոյ մեկնելոյ՝ զայցեն զայլք յափշտակօղբ ՚ի ձեզ որ ո՛չ
 30 ինայեացեն հօտիդ: ³⁰ Եւ ՚ի ձէնջ յարիցեն արք որ խօսիցին թներս,
 31 ձգել զաշակերպսն զկնի իրեանց: ³¹ Վասն այսորիկ արթո՛ն կացէք, և
 յիշեցէ՛ք՝ զի զերկեամ մի զցայձ և զցերեկ՝ ո՛չ դադարեցի արպաստօք
 32 իրապել զմի մի՛ իրաքանչիւր: ³² Եւ արդ՝ յանձն առնեմ զձեզ Աստուծոյ՝
 և բանի շնորհաց նորա, որ կարօղն է շինել և փայ ձեզ ժառանգութիւն
 33 ընդ սուրբսն ամենեսեան: ³³ Արծաթոյ՝ կամ ոսկոյ՝ կամ հանդերձից՝ ո՛չ
 34 ուրուք ՚ի ձէնջ ցանկացայ. ³⁴ դուք ինքնի՛ն գիպէք, զի զպէքսն իմ, և որոց
 35 ընդ իսն էին՝ պաշտեցի՛ն ձեռքս այս: ³⁵ Եւ զամենայն ինջ ցուցի ձեզ. զի
 այնպէս պարտ է վաստակել, և դարմանել զհիւանդս. և յիշել զբանն
 Տեառն Յիսուսի զոր ինքն իսկ ասաց. Երանելի՛ է մանաւանդ փայն
 36 քան առնուլն: ³⁶ Եւ զայս իբրև ասաց, եղեալ ծոնր ամենեքումբք՝ եկաց
 37 յաղօթս: ³⁷ Բազում լալիւն եղև ամենեցուն. և անկեալ զպարանոցան
 38 Պաւղոսի համբուրէի՛ն զնա. ³⁸ մորմոքէի՛ն մանաւանդ ՚ի վերայ բանին
 զոր ասէր, թէ ո՛չ ևս տեսանելոց են զերեսս նորա. և յուղարկեցի՛ն զնա
 ՚ի նաւ անդր:

21 ¹ Եւ իբրև եղև ելանել մեզ և մեկնել ՚ի նոցանէ, հանդէպ գնացեալ զբ
 եկաք ՚ի Կով. և ՚ի վաղիւ անդր ՚ի Նոովոն, և անտի ՚ի Պարարայ:
 2, 3 ² Եւ գրեալ նաւ մի զի երթայր ՚ի Փիւնիկէ, ելեալ ՚ի նա գնացաք: ³ Եւ
 յայտ եղեալ Կիպրեայ, թողաք զնա ՚ի ձախակողմ, նաւեցաք յԱտրիս և
 4 իջա՛ք ՚ի Տիրոս. քանզի անդ էր նաւն թափելոց զբեռինսն: ⁴ Եւ գրեալ
 զաշակերպսն, կացա՛ք անդ ատուրս եւթն. որք ասէին ցՊաւղոս ՚ի ձեռն
 5 Նոզայն, մի՛ ելանել յԵրուսաղէմ: ⁵ Եւ իբրև եղև մեզ կարարել զատուրսն,
 ելեալ գնացաք. և յուղարկեալ զմեզ ամենեցուն, հանդերձ կանամբք
 և որդուվք՝ մինչև արպաքոյ քաղաքին: Եղեալ ծուր առ ծովեզերին՝
 6 կացաք յաղօթս. ⁶ և հրաժարեալք ՚ի միմեանց՝ և ելա՛ք ՚ի նաւն. և
 7 նոքա դարձան յիրեանց փեղիս: ⁷ Եւ մեր զնաւն առխեթեալ ՚ի Տիրոսէ՝
 հասաք ՚ի Պարոմնեայ. և ողջոյն փուեալ եղբարց, եղեաք օր մի առ

26 Ոմանք. Վասն որոյ վկայ... յատուրս յայսմիկ, զի սուրբ եմ ես յարենէ ամենեցուն ձեր:
27 Ոմանք. ՚Ի չպարմելոյ ձեզ զամենայն կամսն Աստուծոյ: **28 Ոմանք.** Արեամբն
 իրով: **29 Ոմանք.** Թէ յեք իմոյ ելանելոյ յաշխարհէս զայցեն... ոչ ինայիցեն հօ՛:
 ՚Ի լուս՛. Նօտին. *համաձայն ոմանց ՚ի բնաբ՛:* **30 Ոմանք.** Խօսեցցին... ձգել
 զաշակերպեալսն: **31 Ոմանք.** Վասն այնորիկ... զի զերեամ մի... իրաքանչիւրոք ՚ի
 ձէնջ: *Ոսկան.* Զի զերկամ մի: **32 Ոմանք.** Եւ փայ ժառանգութիւն ձեզ ընդ սուրբսն
 ամենայն: **34 Ոմանք.** Գիպէք իսկ... ընդ իս են՝ պաշտէին ձեռքս: **35 Օրինակ մի.**
 Եւ դարմանել զաղքարս: *Ոմանք.* Զբան Տեառն, զոր ինքն ա՛... մանաւանդ փայ քան
 զառնույ: **36 Ոմանք.** Ամենեքումբք հանդերձ՝ եկաց: **37 Ոմանք.** Եւ բազում լալիւն:
38 Ոմանք. ՚Ի վերայ բանին զոր ասէր... և յուղարկէին. *կամ՝* յուղարկեցին զնա:
21.1 Օրինակ մի. Եւ անտի ՚ի Տիրոսս: **2 Ոմանք.** Եւ ելեալ ՚ի նա գնացաք: **3 Ոմանք.**
 Կարեայ. *կամ՝* Կիպրայ... ՚ի ձախակողմն... թօթափելոց զբեռինս: **5 Ոմանք.** Ելեալ
 զնայաք, յուղարկեալ... ծուր կայաք յաղ՛: *Բազումք.* Եւ եղեալ ծուր: **6 Բազումք.**
 Եւ հրաժարեցաք ՚ի միմեանց: *Ոսկան յաւելու.* ՚Ի միմեանց *առ ծովեզրև,* և եկաք:

նոսա:

Լ 8 Եւ ՚ի վաղիւ անդր ելեալ անքի՛ եկա՛ք ՚ի Կեսարիայ. և մտեալ 8
 յապարանսն Փիլիպպոսի աւերարանչի, որ էր յեթա՛նց անքի, ազա՛ք
 առ նմա: 9 Նորա էին դստերք չորք կոյսք՝ մարգարէք: 10 Եւ ՚ի լինելն 9, 10
 մեր անդ աւուրս բազումս, էջ ոմն ՚ի Նրեաստանէ անուն Ազաբոս. 11 և 11
 եկեալ առ մեզ, առեալ զգօփին Պաւղոսի՛ կապեաց զօրս և զձեռս
 իւր, և ասէ. Այսպէս ասէ Նոզին Սուրբ. Ջայրն որոյ գօփիս այս է,
 այսպէս կապեացեն յերուսաղէմ Նրեայք, և մարմնեացեն զնա ՚ի ձեռս
 հեթանոսաց: 12 Եւ իբրև լուաք զայն, աղաչեցաք մեք, և որ ՚ի քեղտջն 12
 էին չելաննէլ նմա յերուսաղէմ: 13 Յայնժամ պապասխանի եր Պաւղոս և 13
 ասէ. Զի՛նչ գործեցէրդ՝ զի՛ լայրդ և ճնլեցուցանէք զսիրտ իմ. քանզի ես՝
 ոչ միայն կապելոյ, այլ և մեռանելոյ յերուսաղէմ պապրաստեմ վասն
 անուանն Տեառն Յիսուսի Քրիստոսի: 14 Եւ ՚ի չանսալն նորա՝ լռեցաք, 14
 և ասեմք. Տեանն կամք լիցին:

ԱՎ/զգ 15 Եւ յեպ աւուրցն այնոցիկ՝ հանդերձեալ ելանէա՛ք յերուսաղէմ: 15
 16 Եկի՛ն ընդ մեզ և յաշակերպաց անքի Կեսարացոց, և քանէին զմեզ 16
 առ որում վա՛նս ունելոց էաք՝ Մնասովնի ումեմն Կիւպրացոյ առաջի՛ն
 աշակերպի: 17 Եւ ՚ի մտանելն մեր յերուսաղէմ, խնդույթեամբ ընկալան 17
 զմեզ եղբարք: 18 Իսկ ՚ի վաղիւ անդր եմուպ Պաւղոս ընդ մեզ առ Յակովբոս
 և եկին ամենայն երիցունքն: 19 Եւ ողջոյն քուեալ նոցա՝ պարմէր մի 19
 ըսպ միոջէ գոր արար Աստուած ՚ի հեթանոսս ՚ի ձեռն պաշտաման նո-
 րա: 20 Եւ նոցա լուեալ՝ փառաւորն առնէին զԱստուած. և ասեն ցնա. 20
 Տեսանեն եղբայր՝ քանի՛ բիրք են հաւաքացելոցն Նրէից, և ամենեքե-
 ան նախանձաւորն օրինացն են: 21 Բայց իրազեկ եղեն վասն քո՝ թէ 21
 ապստամբութիւն ուսուցանես ՚ի Մովսիսէ՛ որոց ՚ի հեթանոսս ամե-
 նայն Նրեայք են, ասես՝ մի՛ թլփաքել նոցա գորդիս, և մի՛ ըսպ կրօնից
 օրինացն գնալ: 22 Արդ՝ զի՛նչ լինիցի ապաքէն լսեն, թէ եկեալ ես. 22, 23
 զայս արա՛ գոր ասեմք քեզ. Են ՚ի մեզ արք չորք ուխտադիրք յանձինս
 իւրեանց, 24 զնոսա առեալ սրբեցին ընդ նոսա. և ծախեա՛ ինչ ՚ի նոսա՝ 24
 զի գերծցեն զգլուխս իւրեանց. և զիպասցեն ամենեքին, թէ գորոց
 իրազեկն եղեն զքէն՝ ոչինչ է. այլ միաբանիս և դո՛ւ պահել զօրէնսն:
 25 Բայց վասն հաւաքացելոցն հեթանոսաց, մեք առաքեցաք՝ որպէս 25
 ընտրեցաք, մի՛ ինչ այնպիսի պահել նոցա. բայց միայն զգուշանալ
 նոցա ՚ի կռոց զոհելոյ, և յարենէ, և ՚ի հեղձուցելոյ, և ՚ի պոռնկութենէ:
 26 Յայնժամ Պաւղոսի առեալ զարսն՝ ՚ի վաղիւ անդր ընդ նոսա սրբեալ 26

7 Ոմանք. Առիթեալ ՚ի Տիրոսէ հասաք ՚ի Պարողեմայիդա. կամ ՚ի Պարողեմայիդա, և ողջոյն քուաք... եղաք օր մի: 8 Ոմանք. Որ է յեթանց: 10 Ոմանք յակում. Ի Նրեաստանէ մարգարէ՛ անուն Ա՛: 11 Ոմանք. Որոյ գօփիս է, այսպէս կապեացեն Նրեայք, և մարմնեացեն ՚ի ձե՛: 12 Ոմանք. Աղաչեաք մեք, և որ ՚ի քեղտջն էին: 13 Այլք. Զի՛նչ գործէք. զի լայրդ: 14 Բազումք. Լռեցաք. ասեմք. Տեառն: 16 Ոմանք. Առ որումն վանսն ունելոց էաք: Ուր օրինակ մի. Առ որոյ վանս... Կապրացոյ ա՛: 18 Ի բազումս պակասի. Իսկ ՚ի վաղիւ ան՛: 19 Յօրինակին. Ի ձեռն պաշտաման: 21 Ոմանք. Ի Մովսէս... գորդիս նոցա, և մի՛ ըսպ կրօնիցի գնալ: 22 Ոսկան. Ապաքէն լիցեն թէ ե՛: 24 Ոմանք. Սրբեցես ընդ նոսա... զգլուխս. և զիպասցեն ամենեքեան, եթէ: 25 Ոմանք. Որպէս և ընտրեցաք... զգուշանալ ՚ի կռոց զոհելոց:

եմուր ʻի փաճարն. յայր առնել զկապարումն աուրցն սրբութեան, մինչև մարեալ ʻի վերայ իւրաքանչիւր ուրուք ʻի նոցանէ պարարագ:

- 27 ²⁷ Եւ իբրև մերձ էին եւթն աուրքն ʻի կապարել, փեսեալ զնա ʻի ԼԲ/գդ
 փաճարին Ասիացոց Տրէիցն՝ զեղովին զնովալ զամենայն ամբոխն. և
 28 արկեալ ʻի նա ձեռն՝ աղաղակէին. ²⁸ Արք Իսրայէլացիք՝ օգնեցէք. այս
 այր է՝ որ հակառակ ժողովրդեանն և օրինացն և փեղոյս այսորիկ՝
 ամենեցուն ամենայն ուրեք ուսուցանէ. մինչև հեթանոսս ևս եմոյծ
 29 ʻի փաճարն՝ և պղծեաց զուրբ փեղին: ²⁹ Քանզի էր յառաջագոյն
 փեսեալ զՏրոփիմոս զԵփեսացի ʻի քաղաքին ընդ նմա. զոր կարծէին
 30 եթէ ʻի փաճարն անդր եմոյծ Պաղոս: ³⁰ Շարժեցան քաղաքն ամենայն,
 և կուրեցան ժողովուրդն. և առեալ զՊաղոս ձգէին արքաքոյ փաճա-
 31 րին. և վաղվաղակի փակեցան դրունքն, ³¹ և խնդրէին զնա սպանանել:
 Եհաս զրոյց ʻի հազարապետ գնդին, եթէ խռովեալ է ամենայն Երու-
 32 սաղէմ: ³² Որոյ անդէն առեալ զօրականս և հարիւրապետս՝ դիմեաց
 ʻի վերայ նոցա. և նոցա փեսեալ զհազարապետն և զզօրականսն,
 33 դադարեցին ʻի հարկանելոյ զՊաղոս: ³³ Յայնժամ մարուցեալ հա-
 զարապետն կալա զնա, և հրամայեաց կապել կրկին շղթայիք, և
 34 հարցանէր թէ ո՞ր իցէ, և զի՞նչ իցէ արարեալ: ³⁴ Այլք՝ այլ իմն աղաղակէին
 զնմանէ յամբոխին. իբրև ո՞չ կարաց գիտել զստոյգն վասն ամբոխին,
 35 հրամայեաց ածել զնա ʻի բանակն: ³⁵ Եւ իբրև եհաս յաշտիճանսն,
 դէպ եղև բառնալ բերել զնա ʻի զօրականացն՝ վասն բռնութեան ամ-
 36 բոխին: ³⁶ Քանզի զհետ երթայր բազմութիւն ժողովրդեանն, և ասէ-
 37 ին. Բարձ գրա: ³⁷ Մինչ դեռ մտանելոց էր Պաղոս ʻի բանակն, ասէ
 ցհազարապետն. Եթէ արժան իցէ ինձ խօսել ընդ քեզ: Եւ նա ասէ.
 38 Յունարէն գիտեն. ³⁸ մի արդէք՝ դո՞ն իցես Եգիպտացին, որ յառաջ
 քան զայս աուրս ապստամբեցուցեր և հաներ յանապար չո՞րս հազարս
 39 արս՝ սիկարեանս: ³⁹ Եւ ասէ Պաղոս. Ես եմ այր Տրեայ, ʻի Տարսուսնէ
 Կիլիկեցոց, ո՞չ աննշան քաղաքի քաղաքացի. աղաչեմ զքեզ հրամայեալ
 40 ինձ խօսել առ ժողովուրդդ: ⁴⁰ Եւ ʻի հրամայելն նորա, Պաղոս կացեալ
 ʻի վերայ աշտիճանացն՝ շարժեաց զձեռն ժողովրդեանն. իբրև բազում
 լռութիւն լինէր, սկսաւ բարբառել Ներբայեցուց բարբառովն՝ և ասէ.

22 ¹ Արք եղբարք և հարք՝ լուարո՞ք ինձ այժմ առ ձեզ պարասխանապութեանս:

- 2 ² Իբրև լուան՝ թէ Ներբայեցոց լեզուան բարբառեցաւ նոցա, առա-
 3 լել ևս դադարեցին ʻի լռութեան: ³ Եւ նա ասէ. Ես եմ այր Տրեայ,
 ծնեալ ʻի Տարսուսնի Կիլիկեցոց, սնեալ ʻի քաղաքիս յայսմիկ, առ
 ո՞րս Գամաղիէլի իւրապեալ. ըստ ճշմարտութեան հայրենի օրինացն

26 Օրինակ մի. Կապարումն օրինացն սրբութեան: 27 Ոմանք. Աուրքն կապարել... աղաղակէին և ասին: Ոսկան. Զամենայն զամբոխն: 28 Ոմանք. Նեթանոսս եմոյծ... զուրբ փեղին: 29 Յօրինակին. ԶՏրիփիմոս զԵփե՛: 30 Յօրինակին պակասէր. Քաղաքն ամենայն: 32 Օրինակ մի. Անդէն փոռեալ զօրս՝... փեսեալ զհարիւրապետն: 33 Ոմանք. Եթէ ո՛ր իցէ, և զի՛նչ է արս՝: 34 Ոմանք. Զնմանէ յամբոխն: 35 Բազումք. Եհաս յաստիճանսն: Ոսկան. Բառնալ և բերել: 38 Ոմանք. Միթէ արդէք դու... չորս հազար արս: 40 Ոմանք. Զձեռնն ժողովրդ՝: Ոսկան. Եւ իբրև բազում լռութիւն: 22. 1 Յօրինակին պակասէր. Եղբարք և հարք: Ոմանք. Առ ձեզ պարասխանապութեանս. և ոմանք. պարասխանապութեանս: 2 Ոմանք. Առ Ներբայեցոց լեզուովն բար՝: Բազումք. Դադարեցին ʻի լռութիւն:

նախանձայոյ՝ էի Աստուծոյ, որպէս ամենեքեան դուք այսօր: ⁴ Որ զսոյն 4
 ճանապարհ վարեցի մինչև 'ի մահ, կապել և մարմնել 'ի բանփս արս և
 կանայս: ⁵ որպէս և քահանայապետդ վկայել ինձ և ամենայն ծերակոյրդ: ⁵
 յորոց և թոնդթս առեալ առ եղբարս 'ի Դամասկոն երթայի, ածել և
 անփի՛ կապեալս յԵրուսաղէմ, զի պարժեցցին: ⁶ Եւ եղև ինձ 'ի գնալն և ⁶
 'ի մերձենալ 'ի Դամասկոս, զմիջաուորբն յանկարծակի յերկնից փայլաբակեալ
 լոյս սաստիկ զինև, ⁷ և անկայ յերկիր. և լուայ բարբառ որ ասէր ցիս: ⁷
 Սառնդ Սառնդ՝ զի՞ հալածես զիս: ⁸ Եւ ես երու պարասխանի՛ թէ ո՛վ ես ⁸
 Տէր: Եւ ասէ ցիս. Ես եմ Յիսուս Նագովրեցի՛ զոր դուն հալածես: ⁹ Բայց ⁹
 որ ընդ իսն էին՝ զլոյսն փեսին, այլ զձայնն ո՛չ լսէին՝ որ խօսէր ընդ իս:
¹⁰ Եւ ասեմ. Զի՞նչ արարից Տէր: Եւ ասէ ցիս Տէր. Յարուցեալ երթիցես ¹⁰
 'ի Դամասկոս, և անդ պարմեցցի քեզ վասն ամենայնի որ հրաման է
 քեզ առնել: ¹¹ Իբրև ո՛չ փեսանէի 'ի փառաց լուսոյն այնորիկ, զձեռանէ՛ ¹¹
 ձգեալ 'ի նոցանէ որ ընդ իսն էին, մփի 'ի Դամասկոս: ¹² Անանիայ ոմն ¹²
 այր երկիւղած ըսար օրինացն, վկայեալ յամենայն բնակչաց որ 'ի Դա-
 մասկոս Նրեայքն էին. ¹³ եկն եկաց առ իս՝ և ասէ. Սառնդ եղբայր 'ի ¹³
 վեր հայեաց: ¹⁴ Եւ ես նոյնժամայն 'ի վեր հայեցայ 'ի նա. և նա ասէ ¹⁴
 ցիս. Աստուած հարցն մերոց յառաջագոյն ընտրեաց զքեզ ճանաչել
 զկամս նորա, և փեսանել զԱրդարն, և լսել բարբառ 'ի բերանոյ նո-
 րա. ¹⁵ զի եղիցես վկայ նորա առ ամենայն մարդիկ, որոց փեսերն և ¹⁵
 լուար: ¹⁶ Եւ արդ՝ զի՞ հեղգաս, արի՛ մկրտեաց, և լուա՛ զմեղս քո 'ի ¹⁶
 կարողալ զանուն նորա: ¹⁷ Եւ եղև ինձ 'ի դառնալն յԵրուսաղէմ և կալ ¹⁷
 յաղօթս 'ի փաճարին, լինել 'ի զարմացման. ¹⁸ և փեսանել գնա զի ա- ¹⁸
 սէր ցիս. Փութա՛ւ ել յԵրուսաղէմէ վաղվաղակի, քանզի չէն ընդունելոց ¹⁹
 զքո վկայութիւնդ վասն ին: ¹⁹ Եւ ես ասեմ. Տէր՝ ինքեանք իսկ զիպեն՝ ¹⁹
 զի են էի որ 'ի բանփս փայի, և զան հարկանէի ըսար ժողովրդոցն ²⁰
 զհաւաքացեալսն 'ի քեզ: ²⁰ Եւ յորժամ հեղոյր արիւնն Ստեփանոսի ²⁰
 վկայի քոյ, ես ինքն էի որ 'ի վերայ կայի, և կամակից լինէի սպանման ²¹
 նորա, և պահէի՛ զհանդերձս սպանողացն նորա: ²¹ Եւ ասէ ցիս. Գնա՛, ²¹
 զի ես 'ի հեթանոսս հեռաւորս առաքեցից զքեզ: ²² Եւ ունկն դնէին նմա ²²
 մինչև ցայս բան. ապա բարձին զձայնս իրեանց՝ և ասեն. Բարձ յերկրէ ²³
 զայդպիսիդ, զի չէ՛ պարտ այդպիսուդ կեալ: ²³ Եւ յաղաղակելն նոցա՝ ²³
 և ընկենուլ զհանդերձս՝ և զփոշին ցանել յօղսն, ²⁴ հրամայեաց հազա- ²⁴
 րապետն մուծանել գնա 'ի բանակն. ասէր՝ զանի՛ն հարցանել գնա, զի ²⁵
 զիփացից վասն որոյ յանցման այնպէս աղաղակէին զնմանէ: ²⁵ Եւ իբ- ²⁵
 րև պրկեցին գնա փոկովք, ասէ Պաւղոս ցհարիւրապետն որ 'ի վերայ

3 Ոմանք. Եւ ասէ. Ես եմ... 'ի Տարսուղի Կիլի՛... ամենեքին դուք էք այսօր: **4 Ոմանք.**
 Զնոյն ճանապարհ վարեցին մինչ 'ի մահ... 'ի բանփս արս: **5 Օրինակ մի.** Կապեալս
 յԵրուսաղէմ զի փուժեցցին: **6 Ոմանք.** 'Ի գնալն և մերձանալ... փայլաբակեաց:
9 Ոմանք. Զլոյսն փեսանէին: **10 Ոմանք.** Որ ինչ հրաման է քեզ: **Եւ օրինակ մի.** Որ
 հրամայեալ է քեզ: **11 Օրինակ մի.** 'Ի ձեռանէ այնոցիկ որ ընդ իսն: **14 Յօրինակի
 պակասէր.** Նայեցայ 'ի նա: **Օրինակ մի.** Եւ ընտրել զԱրդարն, և լսել բանս 'ի:
16 Օրինակ մի. Քո, և կարողա՛ զանուն նորա: **19 Ոմանք.** Տէր ինքնին իսկ զի՛:
20 Ոմանք. Վկային քո, ես ինքնին էի կայի 'ի վերայ: **21 Ոմանք.** Գնա՛ դու, զի ես:
23 Ոմանք. Զփոշին ցանեալ յօղս: **24 Ոմանք.** Աղաղակեն զնմանէ:

- կայր. Եթե՛ զայր Հռոմայեցի և անարար պարս իցե՛ ձեզ զան՝ հար–
 26 կանել: ²⁶ Իբրև լուա հարիւրապետն, մարուցեալ առ հազարապետն
 պարմեաց և ասէ. Զի՛նչ կամիցիս առնել. քանզի այրն այն Հռովմայեցի՛
 27 է: ²⁷ Եւ մարուցեալ հազարապետն, ասէ ցնա. Ասա՛ դու ցիս՝ Հռոմայեցի՛
 28 ես: Եւ նա ասէ. Այո՛: ²⁸ Պարասխանի եր հազարապետն. Ես բազում
 գլխոց զգինուորութիւնս զայս սրացայ: Ասէ Պաւղոս. Ես ծնեալ իսկ ՚ի
 29 դմին եմ: ²⁹ Եւ վաղվաղակի ՚ի բաց կացին ՚ի նմանե՛ որ հարկանելոցն
 էին զնա. և հազարապետն իսկ երկեան, իբրև գիպաց եթէ Հռովմայեցի
 իցէ. և զի կապեալն ևս էր զնա:
- 30 ³⁰ Եւ ՚ի վաղի անդր կամեր գիպել զճշմարիտն, թէ զի՛նչ չարախօսու– Թ/զզ
 թիւն իցէ Նրէիցն. արծակեաց զնա, և հրամայեաց կոչել զքահանայապետսն
 և զամենայն արեանն. և իջուցեալ զՊաւղոս, կացոյց ՚ի մէջ նոցա:
- 23** ¹ Եւ հայեցեալ Պաւղոսի յարեանն՝ ասէ. Արք եղբարք՝ ես ամենայն
 2 ուղիղ մքօք զնացեալ եմ առաջի Աստուծոյ՝ մինչև ցայսօր: ² Եւ քահա–
 նայապետն Անանիայ հրամայեաց սպասաւորացն հարկանել զբերան
 3 նորա: ³ Յայնժամ Պաւղոս ասէ ցնա. Նարկանելոց է զքեզ Աստուած՝
 որմ բռեալ. և դու նսրիս դարել զիս ըսք օրինաց. և առանց օրինաց
 4 հրամայես զիս հարկանել: ⁴ Եւ որ շուրջն կային՝ ասեն. Զքահանայապետ
 5 Աստուծոյ հայիոյնն: ⁵ Եւ ասէ Պաւղոս. Ոչ գիպելի եղբարք, եթէ իցէ քա–
 հանայապետ. գրեալ իսկ է. Զիշխան ժողովրդեան քո ոչ հայիոյեցես:
 6 ⁶ Իբրև գիպաց Պաւղոս՝ եթէ մի կողմն սաղուկեցոց՝ է՝ և միւսն փարիսեցոց,
 աղաղակէր ՚ի մէջ արեանն. Արք եղբարք՝ ես փարիսեցի՛ եմ, որդի
 փարիսեցոյ. վասն յուսոյ և յարութեան մեռելոց՝ ես աւասիկ դարիմ:
 7 ⁷ Եւ զայս իբրև ասաց՝ եղեն հերձուածք փարիսեցոցն և սաղուկեցոց.
 8 և պարառեցան բազմութիւնն: ⁸ Քանզի սաղուկեցիքն ասեն. Չիք յա–
 րութիւն, և ոչ հրեշտակ՝ և ոչ հոգի. բայց փարիսեցիքն խոստովանի՛ն
 9 զերկոսեան: ⁹ Եւ եղև աղաղակ մեծ. յորն կացին ոմանք ՚ի դարաց
 անրի ՚ի կողմանէն փարիսեցոց, հակառակէին և ասէին. Ոչինչ չա–
 րութիւն գրանենք յառնս յայսմիկ, բայց եթէ հոգի խօսեցաւ ՚ի դմա՝ կամ
 10 հրեշտակ: ¹⁰ Եւ ՚ի բազմանալ ամբոխին, երկուցեալ հազարապետն՝ թէ
 գուցէ ճեղքիցի՛ Պաւղոս ՚ի նոցանէ, հրամայեաց զօրականին իջանել
 11 յափշտակել զնա ՚ի միջոյ նոցա, և ածել ՚ի բանակն: ¹¹ Եւ ՚ի վաղուեան
 գիշերին՝ եկաց առ նմա Տէր և ասէ. Քաջալերեաց՝ Պաւղէ, զի որպէս
 վկայեցեր վասն իմ յԵրուսաղէմ, սոյնպէս պարս է քեզ և ՚ի Հռովմ
 վկայել:
- 12 ¹² Եւ իբրև այգ եղև՝ արարեալ ժողով Նրէիցն, նզովեցին զանձինս Թ/զէ
 13 ոչ ուրել և ոչ ըմպել՝ մինչև սպանցեն զՊաւղոս: ¹³ Եւ էին անելի՛ քան

25 Ոսկան. Պարս է ձեզ զան: **26 Ոսկան.** Եւ իբրև լուա հար՝: *Բազումք.* Զի՛նչ կամիս առնել. քանզի այրս այս Հռովմայն: **28 Ոմանք.** Զինուորութիւնս զայս: **29 Օրինակ մի.** Ի՛ բաց կաց ՚ի նմանէ որ հարկանելոցն էր զնա: *Ոմանք.* Որ հարկանէին զնա... թէ Հռովմայեցի է. և զի կապեալ ևս: **30 Ոմանք.** Եթէ զի՛նչ... իցէ ՚ի Նրէիցն: **23. 1 Ոմանք.** Ես յամենայն ուղիղ: **5 Ոսկան.** Զիշխանս ժողովրդ՝: **6 Ոմանք.** Վասն յուսոյն և յա՛: **8 Ոմանք.** Ասէին. Չիք... խոստովանէին: **9 Ոմանք.** Ի՛ կողմանէ Փարիսեցոցն: *Ոսկան.* Ոչ ինչ չարախօսութիւն գրանենք... բայց թէ: **11 Յոմանս պակասի.** Քաջալերեաց՝ Պաւղէ: *Ոմանք.* Նոյնպէս պարս է քեզ. և *ոմանք.* Այնպէս պարս է:

զբառատուն՝ որոց զայս ընդ միմեանս երդմունս արարեալ էր: ¹⁴ Որք 14
մաբեան առ քահանայապետսն և երիցունս՝ և ասեն. Նզովիւք նզովեցաք
զանձինս՝ ոչինչ ճաշակել՝ մինչև սպանցուք զՊաւղոս: ¹⁵ Բայց դուք 15
զգացուցէք հազարապետին հանդերձ արենին, զի իջուսցէ զնա առ
ձեզ, որպէս թէ կամիցիք ճշմարտագոյնս ինչ զիպել զնմանէ. և մեք
յառաջ քան զմօտել նորա՝ պարտաստեմք ՚ի սպանանել զնա: ¹⁶ Եւ 16
լուեալ քեռորդոյն Պաւղոսի զդաւաճանութիւնն, եկն եմուր ՚ի բանակ
անդր՝ պարմեաց Պաւղոսի: ¹⁷ Եւ կոչեցեալ Պաւղոսի առ իւր զմի ՚ի 17
հարիւրապետաց անրի՝ ասէ. Զպարանիս զայս քարն առ հազարա-
պետն, զի ունի՞ ինչ պարմել նմա: ¹⁸ Եւ նորա առեալ զնա քարան առ 18
հազարապետն՝ և ասէ. Կապեալն Պաւղոս կոչեաց զիս, և աղաչեաց
զպարանիս զայս ամէլ առ քեզ, ունի ինչ խօսել ընդ քեզ: ¹⁹ Առեալ 19
զձեռանէ նորա հազարապետին՝ զնաց մեկուսի, հարցանէր՝ թէ զի՞նչ
ունիս խօսել ընդ իս: ²⁰ Եւ նա ասէ. Նրեայք միաբանեցին աղաչել 20
զքեզ, զի վաղիւ զՊաւղոս իջուցն յարեան, իբրև թէ կամիցին ինչ
ճշմարտագոյնս հարցանել վասն նորա. ²¹ արդ՝ դու մի՛ անսայցես նոցա. 21
քանզի դարան գործեալ է նմա ՚ի նոցանէ արանց աւելի՛ քան զբառա-
սուն, որք նզովեցին զանձինս՝ ոչ ուրել և ոչ ըմպել՝ մինչև սպանցեն
զնա. արդ՝ պարանսր են, և սպասեն քում հրամանի: ²² Ապա հա- 22
զարապետն արձակեաց զպարանին, պարուիրեալ մի՛ ումեք ասել թէ
զայս զգացուցեր ինձ: ²³ Եւ կոչեաց երկուս ՚ի հարիւրապետացն՝ և ասէ. 23
Պարտաստեցէք զօրականս երկերիւր, որպէս զի երթիցեն մինչև ՚ի Կե-
սարիա. և հեծեալս իւթանասուն՝ և քիզաւորս երկերիւր, յերից ժամու
զիշերոյն. ²⁴ և գրասարս պարտաստեալան, որպէս զի իջուցեալ զՊաւղոս 24
սպրեցուցեն. և առ Փելիքս դարաւոր ²⁵ գրեալ թուղթ, որ ունէր օ-
րինակ զայս: ²⁶ Կղաղիոս Լիսիաս, առ քաջ դարաւոր Փելիքս, ող- 26
ջոյն: ²⁷ Զայս զայս կապեալ ՚ի Նրէից՝ և մերձ ՚ի սպանանել ՚ի նոցանէ, 27
հասեալ ՚ի վերայ զօրականաւ սպրեցուցի՛. իմացեալ թէ Նոմայեցի՛ է:
²⁸ Կամեցայ զիպել զվնասն՝ վասն որոյ ամբաստանէին զդմանէ, իջուցի՛ 28
զղա յարեան նոցա: ²⁹ Զոր գրի ամբաստանեալ վասն խնդրոյ իրիք 29

13 Ոմանք. Քան զբառատունս: *Ոմանք.* Զայս երդումն արարեալ: **14 Ոմանք.** Որոց մաբուցեալ: **15 Ոմանք.** Նանդերձ արենին զի իջուցեն զնա... որպէս զի կամիցիք ճշգրտագոյնս ինչ զի՞... յառաջ քան զմտանելն նորա: *Ոսկան.* Պարտաստիմք ՚ի սպա՞: **16 Ոմանք.** Եւ պարմեաց Պա՞: **17 Յունանս պակասի.** Պաւղոսի առ իւր: *Օրիինակ մի.* Ունի ինչ ասել նմա: **18 Ոսկան.** Որ ունի ինչ խօսիլ: **19 Ոմանք.** Նազարապետն զնաց... հարցանէր եթէ զինչ: **20 Ոմանք.** Միաբանեցան աղա՞... զի ՚ի վաղիւ... իբր թէ: *Ուր Ոսկան.* զի ՚ի վաղուեան զՌօղոս: *Յօրինակին.* Աղաչել զձեզ զի... կամիցին ճշմարտա՞: **21 Ոմանք.** Մի՛ անսայցես նոցա. զի դարան... որ նզովէ՞: **22 Ոմանք.** Պարուիրեաց մի՛ ու՞: **23 Ոմանք.** Ելթանասուն... ՚ի երից ժամուց զիշերոյն: **24 Ոմանք միահետք գրեն զբանս առանց կերպարարութեան այսպէս.** Ապրեցուցեն առ Փելիքս դա՞: *Ոսկան՝ առեալ ՚ի Լաւրիւնականէն՝ յաւելո.* Ապրեցուցեն. *երկեսա մի՛ գուցէ յափշտակեցեն զնա Նրեայքն, և սպանցեն. և ինքն յերոյ զգրպարարութիւն կրեացէ. իբրու թէ առնոց իցէ զգանն.* և առ Փելիքս: *Որ չիք ուրեք ՚ի գրչագիրս մեր, որպէս և ոչ ՚ի Յունական սկզբնագիրն:* **25 Ոմանք.** Գրեաց թուղթ: *Ոսկան.* Զօրինակ զայս: **27 Ոմանք.** Կապեալ ՚ի Նրէից, և մերձ սպանանել ՚ի նոցանէ... զօրականասա սպ՞... եթէ Նոմվ՞: *Ուր Ոսկան.* զօրականօք սպ՞: **28 Ոսկան.** Ամբաստանէին զնմանէ:

իւրեանց օրինաց. և ո՛չինչ արժանի մահու կամ կապանաց ունէր վնաս:
 30 ³⁰ Իբրև ազդ եղև ինձ նենգութեան՝ յայդ լինելոյ ՚ի նոցանէ՝ յեցի՛ առ
 քեզ. հրաման րուեալ և չարախօսացն խօսել գոմանէ առաջի քոյ. ո՞ղջ
 31 լեր: ³¹ Եւ զօրականացն ըստ հրամանի նորա՝ առեալ գՊաւղոս ածին ՚ի
 32 գիշերեայն յԱնփիպարիս: ³² Եւ ՚ի վաղիւ անդր արձակեալ զհեծեալսն
 33 զընդ նմա երթեալ, դարձան ՚ի բանակն: ³³ Նոքա մփին ՚ի Կեսարիա.
 և րուեալ ցղաբաւորն զթուղթն, առաջի կացուցին նորա և գՊաւղոս:
 34 ³⁴ Իբրև ընթերցաւ, եհարց թէ յորմէ՞ նահանգէ իցէ. և սրուգեալ եթէ ՚ի
 35 Կիլիկեայ է. ³⁵ Լուայց քեզ ասէ՝ յորժամ և չարախօսքն քո եկեացն: Եւ
 հրամայեաց յապարանսն Ներովդի՛ պահել զնա:

24 ¹ Եւ յեր հինգ ատր էջ քահանայապետն Անանիայ հանդերձ ծերովք ԼԵՒԱ
 ոմամբք, և ճարտարախօսաւ Տերպեղեաւ ոմամբ. որք և զգացուցին
 2 դաբաւորին վասն Պաւղոսի: ² Եւ ՚ի կոչելն զնա, սկսաւ Տերպիղոսն
 ամբաստան լինել և ասել. Բազում խաղաղութիւն գրեալ ՚ի քէն, և իրաց
 3 ուղղութիւն ազգիս այսորիկ քով խնամով. ³ ամենայնիւ, և ամենայն ու–
 4 րեք շնորհակալ եմք՝ քաջօ Փիլիքս՝ ամենայն զոհութեամբ: ⁴ Բայց զի
 մի՛ ևս աւելի աշխատ արարից զքեզ, աղաչեմ լսել մեզ կարճ ՚ի կարճոյ՝
 5 քոյին հեզութեամբդ: ⁵ Քանզի գրաք զայս զայս ապականիչ և խռովիչ
 ամենայն Նրեից՝ որք են ընդ րիեզերս, և առաջնորդ Նազովրացոց
 6 հերձուածոյն: ⁶ Որ և զբաճարն իսկ կամեցաւ պղծել. զոր և կալաք, և
 7 ըստ մերոց օրինացն դարել կամեցաք: ⁷ Եկեալ Լիւսիաս հազարապետ՝
 8 մեծաւ բռնութեամբ ՚ի ձեռաց մերոց եհան: ⁸ Նրամայեաց և չարախօսացն
 նորա զալ առ քեզ. յորմէ դու իսկ բաւական լինիցիս ՚ի վերստին
 դարեալ, ամենայնի հասու լինել՝ զորոց մեքս ամբաստանս եմք զոմանէ:
 9, 10 ⁹ Միաբանեցին և Նրեայքն, ասեն. Այդպէս է: ¹⁰ Պաբասխանի ետ Պաւղոս,
 յակնարկելն նմա դաբաւորին խօսել. ՚Ի բազում ամաց լինել քեզ դա–
 րաւոր ազգիս այսորիկ գիտեն. յօժարութեամբ վասն իմոց իրաց պա–
 11 րասխանի առնեն: ¹¹ Քանզի կարօղ ես գիտել, զի ո՛չինչ աւելի է իմ քան
 12 զաւուրս երկուրասան, յորմէ հետէ ելի երկիրպագանել յԵրուսաղէմ: ¹² Եւ
 ո՛չ ՚ի րաճարի անդ գրին զիս ընդ ումեք խօսեցեալ, և կամ ժողովս ա–
 13 րարեալ բազմաց. ո՛չ ՚ի ժողովուրդս, ¹³ և ո՛չ ՚ի քաղաքի. և ո՛չ յանդիման
 14 առնել կարեն քեզ, վասն որոյ այժմս չարախօսեն զինէն: ¹⁴ Բայց զ–

29 Ոմանք. Ամբաստանել վասն խնդրոց իրիք: **30 Ոսկան.** Ազդ եղև ինձ սակս նենգութեան: **Ոմանք.** Նենգութիւն յայդդ: **31 Ոմանք.** Ըստ հրամանին իւրեանց ածին գիշերայն յԱնփիպարիս: **Բազումք.** Ածին գիշերեայն: **Ուր Ոսկան.** Տարան ՚ի գիշերի առ Անփիպարոսն: **32 Ոմանք.** Արձակեաց զհեծեալս ընդ նմա երթալ: **34 Ոմանք.** Նարցաներ եթէ յորմէ... թէ ՚ի Կիլիկեայէ է. **և ոմանք՝ լոկ թէ ՚ի Կիլիկեայ:** **24. 1 Ոսկան.** Նինգ ատուրց: **Ոմանք.** Եւ ճարտարախօս Տերպիղեաւ. **կամ՝** Տերպիղաւ ոմամբք: **2 Ոսկան.** Եւ ՚ի կոչելն զնոսա... զբազում խաղա՛: **Ոմանք.** Տերպեղոսն. **կամ՝** Տերպիղոսն... գրեալ է ՚ի քէն... քոյով խնամով: **3 Ոմանք.** Եւ շնորհա՛. քաջօ Փեղ՛իքս: **4 Բազումք.** Մի՛ աւելի ևս: **5 Ոմանք.** Որ ընդ Տիեղերս: **6 Ոսկան.** Եւ զբաճարն ևս կա՛: **7 Ոմանք.** Լիւսիաս հազարապետն: **8 Ոմանք.** Յորմէ և դու իսկ բաւական լիցիս վերստին դարեալ... զոր մեքս ամբաստանեմք զոմանէ: **Ոմանք.** Ամենայնի հասու: **9 Ոմանք.** Միաբանեցին Նրեայքն ասեն. Այդ այդպէս է: **10 Ոսկան.** ՚Ի յակնարկելն նմա... լինիլ զքեզ դաբա՛: **Ոմանք.** Ազգիս այսմիկ... վասն իմոյ իրաց պա՛: **11 Ոմանք.** Ելին երկրպագանել: **12 Ոսկան.** Եւ կամ ժողով ար՛: **13 Ոմանք.** Կարեն առնել քեզ. վասն որոյ այժմդ չար՛:

այս խոսքանան քեզ, եթէ ըստ ճանապարհին գոր ասեն հերձուած, անյալես պաշտեն զհայրենի Աստուածն. հաւաքացեալ ամենայնի՝ որ ինչ յօրէնսն և ՚ի մարգարէս գրեալ է: ¹⁵ Ունիմ յոյս առ Աստուած. որում և դոքա՛ իսկ ակն ունին, թէ յարութիւն լինելոց է արդարոց և մեղաւորաց: ¹⁶ Յորում և են իսկ ճգնիմ անխիղճ միքս ունել առ Աստուած և առ մարդիկ յամենայն ժամ: ¹⁷ Ի բազում ամաց ողորմութիւնս եկի առնել յազգոյ իմ. և ետու պապարագին. ¹⁸ որովք գրին զիս սրբեալ ՚ի քաճարին, ոչ բազմօք և ոչ ամբոխի: ¹⁹ Ումանք յԱսիացոց անտի Նրեայք, որոց պարտ էր գալ առաջի քոյ և ամբաստան լինել, եթէ ունիցին ինչ զինէն. ²⁰ և կամ ինքեանք սոքա՛ ասացեն, զի՛նչ գրին յիս անիրաւութիւն՝ մինչդեռ կայի յարենիս: ²¹ Բայց միայն վասն միոյ բարբառոյս այտորիկ՝ գոր աղաղակեցի մինչ կային ՚ի մէջ նոցա, եթէ վասն յարութեան մեռելոց դարիմ ես այսօր ՚ի ձէնջ: ²² Եւ յապաղեաց զնոսա Փելիքս, զի ստուգագոյնս գիտէր վասն ճանապարհին՝ ասէ. Յորժամ Լիւսիաս հազարապետի իջցէ այսր, քեղեկացայց վասն ձեր: ²³ Նրամայեաց հարիւրապետին պահել զնա. և ունել յընդարձակի, և մի՛ զոք յիւրոց անտի արգելուլ ՚ի պաշտելոյ զնա: ²⁴ Եւ յեք աւուրց ինչ, եկն Փելիքս հանդերձ Դրուսիլաւ կնաւ իւրով՝ որ էր Նրեայ. կոչեաց զՊաւղոս, և լուա ՚ի նմանէ վասն որ ՚ի Յիսուս Քրիստոս հաւաքոցն: ²⁵ Եւ ՚ի խօսելն նորա՝ վասն արդարութեան և ժուժկաւութեան, և հանդերձեալ դարաստանին, զահի հարեալ Փիլիքս, եք պապասխանի. Դու առ այժմ երթ, և յորժամ ժամ լինիցի, կոչեցից՝ գրեզ: ²⁶ Միանգամայն և ակն ունէր, թէ քացի՛ ինչ նմա ՚ի Պաւղոսէ, վասն որոյ և սքեկ կոչեցեալ զնա՝ խօսէր ընդ նմա:

ԼԶ ²⁷ Եւ ՚ի կապարել երկունց ամաց, եկն փոխանակ Փիլիքսի՝ Փեսարոն Պորկիոս. իբրև կամեցաւ շնորհս առնել Նրէիցն Փելիքս, եթող զՊաւղոս կապեալ:

¹ Փեսարոս իբրև եհաս յիշխանութիւնսն, յեք երից՝ աւուրց ել յԵրուսաղէմ **25** ՚ի Կեսարեայ: ² Եւ զգացուցին նմա քահանայապետքն և գլխաւորք Նրէիցն զՊաւղոսէ. ³ և աղաչէին՝ խնդրեալ շնորհս ՚ի նմանէ. զի կոչեսցէ զնա յԵրուսաղէմ. դարան գործեալ սպանանել զնա ՚ի ճանապարհի: ⁴ Իսկ Փեսարոս արար պապասխանի՝ պահել զնա ՚ի Կեսարիա. թէ ինքն իսկ ընդ հուպ անդր երթալոց էր: ⁵ Եւ որ ՚ի ձէնջ կարողոյ իցեն՝ ասէ, ընդ ին իջցեն, և թէ իցէ ինչ յառնն վնաս՝ ամբաստան լիցին զնմանէ: ⁶ Եւ լեալ անդ աւուրս՝ ոչ աւելի քան զուրթ կամ զպասն, եկն էջ ՚ի Կեսարիա. և ՚ի վաղիւ անդր նստեալ յարենի, հրամայեաց

14 Ունանք. Թէ ըստ ճանա՛... գորս ասեն... յամենայնի որ ինչ յօրէնս: **15 Ունանք.** Ունիմք յոյս առ Աստուած... եթէ յա՛: **16 Ունանք.** Միքս ունելով առ Աստուած: **17 Ունանք.** Ողորմութիւն եկի առնել յազգիոյ իմում: **19 Օրինակ մի.** Ունիցին զինչ զիմ՛: **21 Ունանք.** Աղաղակեցի մինչ կայի ՚ի մէջ ողոց, թէ վասն: **23 Յօրինակիւն.** Նրամայեաց հազարապետին: **24 Ունանք.** Եկն Փիլիքս հանդերձ Դրուսելուա... և լուա ինչ ՚ի նմանէ վասն որ ՚ի Քրիստոս Յիսուս: **Յօրինակիւն.** Դրիսուլաւ կնաւ: **25 Ունանք.** Յորժամ ժամ լիցի. *կամ՝ լինի:* **Ուր օրինակ մի ընդ Նսկսանայ.** Յորժամ լինիցի՛ կոչէ՛: **27 Ունանք.** Կամեցաւ Փելիքս շնորհ առ՛: **25. 1 Ունանք.** Ի Կեսարիոյ: **3 Ունանք.** Խնդրել շնորհս... դարան գործել: **4 Ունանք.** Երթալոց իցէ: **5 Ունանք.** Կարողք իցեն... և եթէ իցէ ինչ յառն... լինիցին զնմանէ:

7 ածել զՊաղոս: ⁷ Եւ իբրև եկն, կացին շուրջ զնովա որ յԵրուսաղեմ՝
 իջեալ էին Նրեայքն. բազում և ծանր վնաս դնէին, զորս ոչ կարէին
 8 ցուցանել: ⁸ Քանզի առնէր պարասխանի Պաղոս, եթէ ոչ յօրէնս Նրե-
 9 ից, և ոչ ՚ի փաճարն, և ոչ ՚ի կայսր ինչ վնասակար եմ: ⁹ Բայց Փես-
 փոս կամեցեալ Նրէիցն շնորհս առնել. պարասխանի եր Պաղոսի՝
 և ասէ. Կամին յԵրուսաղէմ ելանել, և անդ վասն դոցին իրաց դա-
 10 փել առաջի իմ: ¹⁰ Եւ ասէ Պաղոս. Յարենի կայսեր հասեալ կամ,
 ուր պարտ է ինձ դափել. Նրէից ինչ չեն վնասակար, որպէս և դու
 11 իսկ քաջ գիտես: ¹¹ Ապա եթէ վնասակար եմ՝ և արժանի ինչ մահու
 գործեցի, ոչ զանգիտեմ ՚ի մեռանելոյ. իսկ եթէ՝ ոչինչ է՝ զորոց սոքա
 ամբաստան լինին զինէն, ոչ որ կարէ զիս դոցա շնորհել. ՚ի կայսր
 12 բողոքեմ: ¹² Յայնժամ Փեստոսի խօսեցեալ ընդ խորհրդակցին՝ արար
 պարասխանի. ՚Ի կայսր բողոքեցեր՝ առ կայսր երթիջիր:

¹³ Իբրև անցին աուրք ինչ, Ագրիպաս արքայ և Բերինիկէ եկին ՚ի ԼԷ/Էգ
 14 Կեսարիա՝ յողջոյն Փեստոսի: ¹⁴ Եւ իբրև աուրս բազումս հանէին անդ,
 Փեստոս զեկոյց արքայի զՊաղոսէ՝ և ասէ. Այր մի է՝ աստ մնացեալ,
 15 կապեալ ՚ի Փելիքսէ: ¹⁵ Վասն որոյ իբրև չոգայ յԵրուսաղէմ, զգացուցին
 ինձ քահանայապետքն և զլիաւորք Նրէիցն. խնդրէին՝ յինէն առնել նմա
 16 պարուհան: ¹⁶ Որոց երու պարասխանի, եթէ չէ՝ օրէն Նոնայեցոց
 շնորհել ումեք զոք, մինչև՝ ամբաստանեալն յանդիման ունիցի զդարախազան,
 17 և փեղի պարասխանոյ առնուցն՝ վասն ամբաստանութեանն: ¹⁷ Եւ իբ-
 րև եկին այսր, ոչինչ յապաղեցի, այլ ՚ի վաղիւն նստեալ յարենի՝ հրա-
 18 մայեցի ածել զայրն: ¹⁸ Վասն որոյ մարուցեալ ամբաստանքն, և ոչ մի
 19 ինչ վնաս չարութեան ՚ի մէջ բերէին՝ զորոց եսն կարծէի. ¹⁹ Բայց խնդիրս
 ինչ որ վասն իրեանց պաշտաման ունէին ընդ նմա. և վասն Յիսուսի՝
 20 որումն մեռելոյ, զորմէ ասէր Պաղոս թէ կենդանի է: ²⁰ Իբրև յանհնարս
 մրի վասն այնպիսի՝ իրաց քննութեան, ասեմ եթէ կամիցի՝ երթալ
 21 յԵրուսաղէմ, և անդր դափել վասն նոցին իրաց: ²¹ Բայց ՚ի Պաղոսի
 բողոքելն՝ զի պահեսցի ՚ի Քաջի՝ արանցն յանդիմանութիւն, հրամայե-
 22 ցի պահել զնա՝ մինչև փաց փանել առ կայսր: ²² Ագրիպաս գՓեստոն
 23 ասէ. Կամի և են լսել առնն: Եւ նա ասէ. ՚Ի վաղիւ լուիցես: ²³ Եւ ՚ի
 վաղիւ անդ իբրև եկն Ագրիպաս և Բերինիկէ՝ բազում և երևելի՝
 սպասուք, և մրին յարեանն հանդերձ հազարապետօքն և արամբք
 պարուաւորօք քաղաքին. և հրամայեալ Փեստոսի՝ ածին զՊաղոս:

7 Ոմանք. Եւ ծանր վնասս դնէին զնմանէ, զոր: **9** *Յօրինակին պակասէր.* Կամեցեալ
 Նրէիցն: *Ոմանք.* Շնորհս ինչ առ՝... Վասն նոցին. *կամ՝* սոցին իրաց: **10** *Ոմանք.* Որ-
 պէս դու իսկ քաջ: **11** *Ոմանք.* Ապա թէ վնասակար իցեմ... մահու ինչ... ոչինչ իցէ՝ զո-
 րոց սոքայս ամբաստանեն զի՞: *Յօրինակին պակասէր.* Եմ. և արժանի: **12** *Ոսկան.*
 Փեստոս խօսեցեալ ընդ: **13** *Ոմանք.* Յողջոյն Փեստոսի ՚ի Կեսա՞: **14** *Ոմանք.*
 Նանէին անդր... արքայի վասն Պաղոսի: **15** *Ոմանք.* Եւ խնդրէին յինէն: **16** *Ո-*
մանք. Մինչև ամբաստանեալն. *կամ՝* յանդիմանեալն յանդիման ունիցի զդարախազան:
17 *Ոմանք.* ՚Ի վաղիւ նստեալ: **18** *Ոմանք.* Զոր եսն կարծէի: **19** *Ոմանք.* Ինչ վասն
 իրեանց... վասն Յիսուսի ուրումն... զորմէ ասէ Պա՞: **20** *Ոմանք.* Մրի ես վասն
 այսպիսի... եթէ կամիցիս երթալ յԵրուսաղէմ, և անդ դա՞: **21** *Ոմանք.* Բայց Պաղոս
 ՚ի բողոքելն զի պահեսցի ՚ի Քաջ ար՞... փանել զնա առ կայսր: **22** *Ոմանք.* Լսել
 առն... վաղիւ լուիցես: **23** *Ոմանք.* Իբրև եկին Ագրի՞... բազում երևելի... և արամբք
 պարուակաւորք քա՞:

²⁴ Եւ ասէ Փետարոս. Արքայ Ագրիպայայ՝ և ամենայն արք որք ընդ մեզ էք, ²⁴ փեսանէ՛ք զաս. վասն սորա ամենայն ժողովք Նրէից ամբաստանն եղեն ինձ յԵրուսաղէմ, և աստ աղաղակէին՝ թէ չէ՛ պարտ դնա կեալ: ²⁵ Բայց ²⁵ ես ՚ի վերայ հասի, թէ ոչինչ է դնա արժանի մահու գործեալ, և դորա ինքնին բողոք կալեալ առ Քաջ արանցն, խորհեցայ յղել: ²⁶ Վասն որոյ ²⁶ ստուգութեամբ ինչ գրել փետոն իմում ոչ ունիմ. վասն այնորիկ ածի զդա առաջի ձեր, և մանաւանդ առաջի քոյ արքայ Ագրիպայա. որպէս վերստին քննեալ՝ մարթացից ինչ գրել: ²⁷ Քանզի անպարտի իմն թուի ²⁷ ինձ՝ փալ փանել կապեալ մի, և ոչինչ վնաս զմնանէ նշանակել:

¹ Եւ Ագրիպայաս ասէ ցՊաւղոս. Նրամայեալ է վասն քո խօսել: Յայնժամ **26** Պաւղոսի ձգեալ զձեռն՝ առնէր պապասխանի. ² Վասն ամենայն ամ– ² բաստանութեան Նրէիցդ զինէն արքայ Ագրիպայա, համարիմ զանձն երանելի՛. զի քո՛ առաջի այսօր փալոց եմ պապասխանի: ³ Մանա– ³ ւանդ՝ զի զփարակ իսկ ես ամենայն կրօնից և խնդրոց Նրէից. վասն որոյ աղաչեմ երկայնամտութեամբ լսել ինձ: ⁴ Քանզի կենաց իմոց որ ՚ի ⁴ մանկութենէ, իսկզբանէ լեալ յազգի անդ իմում յԵրուսաղէմ, փեղեակ են ամենայն Նրեայք: ⁵ Յառաջագոյն զփրեն ՚ի վաղուց հեպտ, եթէ կամիցիմ վկայել. զի ըստ ճշմարտագոյն կրօնից օրինացն մերոց կեցեալ եմ փարիսեցի: ⁶ Եւ արդ վասն յուսոյն առ հաբսն եղելոյ աւերեացն յԱստուծոյ՝ դարեալ կամ յարենի. ⁷ յոր երկոպասան ազգապոռնիս մերոյ անպական ⁷ զցայճ և զցերեկ պաշտեալ, ակն ունէին հասանել. վասն որոյ յուսոյ ամբաստանիմ արքայ ՚ի Նրէիցդ: ⁸ Զի՛նչ անհաւար թուի ձեզ, եթէ Աս– ⁸ փուած զմեռեալս յարուցանէ: ⁹ Ես իսկ ինքնին պարշաճ համարէի, ⁹ զբազում ինչ հակառակ անուանն Յիսուսի Նազովրեցոյ գործել: ¹⁰ Զոր ¹⁰ և արարի՛ իսկ յԵրուսաղէմ. և զբազումս ՚ի սրբոցն են բանտարգել առնէի, ՚ի քահանայապետիցն առեալ իշխանութիւն. և զսպանելոցն նոցա բերէի՛ համար: ¹¹ Եւ ըստ ամենայն ժողովրդոցն բազում անգամ ¹¹ պարծեալ զնոսա, բռնադատի հայհոյել. առաւել ևս մոլեալ ՚ի վե– ¹² րայ նոցա, հալածելի՛ մինչև յարտաքին քաղաքսն: ¹² Որովք զնացեալ ՚ի ¹² Դամասկոս իշխանութեամբ և հրամանօք քահանայապետիցն, ¹³ զմիջատորբն ՚ի ճանապարհի փետի՝ արքայ, յերկնից առաւել քան զլուսաւորութիւն արեգական՝ ծագեալ զինն լոյս, և զնոքօք որ ընդ իսն երթային: ¹⁴ Եւ ¹⁴ յամենեցուն մեր անկանելն յերկիր, լուայ ձայն որ ասեր ցիս՝ Ներբայեցոց բարբառովն. Սաւուղ Սաւուղ՝ զի՛ հալածես զիս. խիստ է քեզ ընդ– ¹⁵ դէմ խթանի՛ արացել: ¹⁵ Եւ ես ասեմ. Ո՛ր ես Տէր: Եւ Տէր ասէ. Ես եմ ¹⁵

եղ

24 Ոմանք. Արք որ ընդ մեզ... ամենայն ժողովուրդք Նրէից: **25 Ոմանք.** Ոչինչ է դորա արժա՛... առ Քաջի արանցն: **26 Ոմանք.** Վասն այտորիկ ածի... որպէս զի վերստին քննել մարթացից գրել ինչ: **26. 1 Բազումք.** Նրամայեալ է քեզ վասն քո: **Ոմանք.** Յայնժամ Պաւղոս ձգեր զձե՛: **2 Ոմանք.** Ամբաստանութեանդ Նրէից... զանձն իմ երանելի: **3 Ոմանք.** Երկայնամտութեամբ լսել: **4 Ոմանք.** Քանզի զկենաց ի՛... լիեալ յազգի իմում: **6 Ոսկսն.** Արդ՝ վասն յուսոյն որ առ հարսն մեր եղելոց աւե՛: **Ոմանք.** Աւերեացն Աստուծոյ: **7 Ոմանք.** Ազգապոռնիս մերոյ... պաշտել ակն ունին. *կամ՝* ակն ունիմ... ՚ի Նրէից: **9 Ոմանք.** Ես ինքնին պար՛... հակառակ անուան Յիսուսի Նազովրաց՛: **10 Ոմանք.** Բանդարգել ունէի: **11 Ոմանք.** Առաւել մոլել ՚ի վերայ: **12 Ոմանք.** Եւ հրամանաւ քահանայապետից: **13 Ոմանք.** Զմիջատորբն: **14 Ոմանք.** Եւ ամենեցուն մեր անկեալ յերկիր... Երբայեցոց բար՛:

16 Յիսննս գոր դուն հալածես: ¹⁶Այլ արի՛ և կայն ՚ի վերայ ուրից քոց. զի վասն այսորիկ երևեցայ քեզ՝ առնուլ զքեզ ՚ի ձեռն պաշտօնեայ
 17 և վկայ որոց րեսերդ զիս, և որոց երևեցայց քեզ. ¹⁷փրկել զքեզ ՚ի
 18 ժողովրդենեդ և ՚ի հեթանոսաց՝ յորս ես առաքեցից զքեզ. ¹⁸բանալ զաչս
 նոցա, դարձուցանել ՚ի խաւարէ՝ ՚ի լոյս, և յիշխանութենէ Սապանայի՝
 յԱսարուած. առնուլ նոցա զթողութիւն մեղաց, և վիճակ ընդ սուրբսն
 19 հաւարովքն որ յիս: ¹⁹Ուսրի արքայ Ագրիպպա, ոչ եղէ անհաւան երկ-
 20 նաւոր րեսւեանն. ²⁰այլ նախ որոց ՚ի Դամասկոն և յԵրուսաղէմ էին,
 և ընդ ամենայն գաւառսն Նրէասպանի, և ՚ի հեթանոսս, պապմեցի
 զղջանալ՝ և դառնալ յԱսարուած կենդանի. արժանի՛ պապշխարութե-
 21 ան գործս գործել: ²¹Վասն այսորիկ Նրէից կալեալ զիս ՚ի րաճա-
 22 րին, կամէին սպանանել: ²²Օգնութիւն հասեալ առ ՚ի յԱսարուծոյ, մինչև
 23 ցայսօր կացի վկայեալ փոքու և մեծի. ոչինչ արտաքոյ ասել՝ քան
 24 գոր մարգարէքն և Մովսէս խօսեցան զհանդերձելոցն լինելոյ. ²³ե-
 թէ չարչարելոց է Քրիստոսն, եթէ առաջին ՚ի յարութենէ մեռելոց՝ լոյս
 25 պապմելոց է ժողովրդեանն՝ և հեթանոսաց: ²⁴Եւ նորա զայս պապաս-
 խանի րուեալ, Փեսպոս ՚ի ձայն մեծ ասէ. Մովին Պաղէ. բազում
 26 դպրութիւնք զքեզ ՚ի մոլորութիւն դարձուցանեն: ²⁵Իսկ Պաղոս ասէ.
 Ոչ մոլիմ՝ քաջոյ Փեսպոս, այլ զգածութեան և զճշմարտութեան բանս
 27 բարբառիմ: ²⁶Գիպրակ իսկ է այսոցիկ արքայ, ընդ որում համարձակեալդ
 իսուիմ. քանզի ծածկել ՚ի քէն իմիք ՚ի սոցանէ՝ չառնուն յանձն. զի ոչ
 28 եթէ յանկեան ուրեք գործեալ իցէ այս: ²⁷Նաւարան արքայ Ագրիպպաս
 մարգարէից. զիպեմ զի հաւարան: ²⁸Եւ ասէ Ագրիպպաս ցՊաղոս.
 29 Փոքրո՛ իմն հաւանեցուցանես զիս լինել քրիստոնեայ: ²⁹Եւ Պաղոս ասէ.
 Խնդրէի յԱսարուծոյ՝ և փոքու և մեծաւ, ոչ միայն զքեզ՝ այլ զամենեսեան
 որ լսեն ինձ այսօր՝ լինել այսպիսի որպէս և էնս եմ, բայց ՚ի կապանաց
 30 ասրի: ³⁰Յո՛րքն եկաց արքայն և դապաւորն և Բերիինիկէ, և որք ընդ
 31 նոսայն նսրէին: ³¹Եւ իբրև զնացի՛ն, խօսէին ընդ միմեանս և ասէին.
 32 թէ ոչինչ արժանի մահու կամ կապանաց գործէ այրս այս: ³²Իսկ Ագ-
 րիպպաս ցՓեսպոս ասէ. Արձակել մարթ էր զայրս զայս՝ եթէ ոչ էր
 բողոքեալ ՚ի կայսր:

27 ¹ Իբրև հրամայեցաւ մեզ նաւել յԻփալիայ, քային զՊաղոս՝ և զայնս ԼԸ/Է
 ոմանս կապեալալ ՚ի հարիւրապետ մի, որում անուն էր Յուլիոս, Սերասպեան

15 *Յօրինակին պակասէր.* Եւ ես ասեմ: *Ոմանք.* Ով ես Տէր: **16** *Ոմանք.* Զի վասն
 այնորիկ եր՛... և որոց երևեցայ քեզ: *Ուր Ոսկան.* և որով երևեցայց: **17** *Յօրինակին
 պակասէր.* Յորս ես առա՛: **19** *Ոմանք.* Ոչ եղէ անհաւար երկ՛: **20** *Ոմանք.* Նախ
 ՚ի Դամասկոն և որոց յԵրուսաղէմ էին. *կամ՝* որոց ՚ի Դամասկոսն էին և յԵրուսաղէմ:
Ոսկան. Զղջանալ՝ և դառնալ պապմեցի յԱսարուած: **21** *Ոմանք.* Վասն այնորիկ
 Նրէիցն կա՛: **22** *Ոմանք.* Առ յԱսարուծոյ մինչև յայսօր կացի վկայել մեծի և փոքու:
23 *Ոմանք.* Եւ թէ առաջին ՚ի յա՛: **24** *Ոմանք.* Եւ իբրև նորա զայս... մովին Պաղէ.
 բազում դպրութիւնք զքեզ ՚ի մոլորութիւն դար՛: **25** *Օրինակ մի հնազոյն.* Այլ
 զգածութեան և զճշ՛: **26** *Ոմանք.* Ընդ որում և համարձա՛: **27** *Ոմանք.* Արքայ
 Ագրիպպա մար՛... զիպեմ զի հաւարան: **28** *Ի թու՛.* ՚ի վերայ՝ Քրիստոնեայ.
նշանակի՛ Նաւարացեալ: **29** *Ոմանք.* Եւ ասէ Պաղոս... այլ և զամենեսիւն... բայց ՚ի
 կապանաց: **30** *Ոմանք.* Եւ որ ընդ նոսայն նսրէին: **31** *Ոմանք.* Գործեալ է այրս
 այս: **32** *Ոմանք.* Ոչ էր բողոքել ՚ի կայսր:

գնդին: ²Եւ ելեալ 'ի նաւ մի Անդրամինսրացի, որ երթալոց էր 'ի կողմանս 2
 Ասիացոց՝ գնացաք. էր ընդ մեզ Արիստարքոն Մակեդոն Թեսաղոնի-
 կեցի: ³Եւ 'ի վաղիւ անդր իջաք 'ի Սիդոն. և մարդասիրութիւն ցուցեալ 3
 Յուլիայ առ Պաղոս, հրամայեաց առ բարեկամսն երթալ՝ և դարման
 գրանել: ⁴Եւ անսրի ելեալ խոնարհագոյն, նաւեցաք 'ի Կիպրոս՝ և վասն 4
 հողմոցն ընդդէմ լինելոյ: ⁵Յայնժամ ընդ մէջ ծովուն Կիլիկեայ և Պամփիլեայ
 նաւեալ՝ իջաք 'ի Սմիռնա Լիկիացոց: ⁶Եւ անդ գրեալ հարիւրապետին 6
 նաւ մի Աղեքսանդրացի՝ որ երթայր յԻփալիա, եմոյժ զմեզ անդր: ⁷Եւ 7
 'ի բազում ատուրս ծանրանաւեալք հազի հասաք առ Կնիդեաւ. և 'ի
 ջրողացուցանել մեզ հողմոյն, նաւեցաք խոնարհագոյն 'ի Կրիպտ առ
 Սաղամինեաւ: ⁸Նազիւ անցեալ առ նովա՝ եկաք 'ի քեղի ինչ՝ որ կոչէր 8
 Գեղեցիկ նաւահանգիստ. յոր հոնայ էր քաղաքն Ղասեայ: ⁹Եւ իբրև բա- 9
 զում ժամանակք անցանէին, և սխալ ևս լինէր նաւելոյն. և վասն այն ինչ
 ևս պահոցն անցանելոյ, փայր խրատ Պաղոս, ¹⁰և ասէր ցնոսա. Արք՝ 10
 քեսանեմ զի թշնամանօք և բազում վնասու՝ ոչ միայն բեռինդ՝ և նաւիդ,
 այլ և անձանց մերոց լինելոց է նաւարկութիւնս: ¹¹Իսկ հարիւրապետն 11
 նաւապետին՝ և նաւավարին առաւել անսայր, քան բանիցն Պաղոսի:
¹²Իբրև դժպարեհ իմն թուէր նաւահանգիստն առ ձմերել, բազումք 12
 խորհեցան զնալ անսրի. թերևս կարացեն հասանել 'ի Փիւնիկե, ձմերել
 'ի նաւահանգսփն Կրետացոց, որ հայէր ընդ հարաւակողմ և ընդ աշ-
 խարին: ¹³Եւ 'ի շնչել հարաւոյն, համարեցան ուր դիմեալն էին հասանել. 13
 և արկեալ՝ մօր անցանէին առ Կրիպտեաւ: ¹⁴Եւ ոչ յետ բազում ժամոց՝ 14
 անկան գնովաւ հողմ ուռուցիկ որ կոչի Իւրակիկոլմ: ¹⁵Ընդ յափշտա- 15
 կել նաւին, և 'ի չհանդուրժել ընդդէմ հողմոյն, թոյլ քուտեալ երթայաք
 և գայաք: ¹⁶Ի կղզի ինչ դիմեալ՝ որ կոչէր Կղաղա, հազիւ կարացաք 16
 ըմբռնել զնակոյն. ¹⁷գոր առեալ՝ յօգնականութիւն կապէին ընդ նաւն: 17
 Երկուցեալք թէ գուցէ՝ 'ի յորձանուտն անկանիցին, իջուցեալ զառագաստն՝
 այնպէս երթային և գային: ¹⁸Եւ 'ի սաստկագոյն վշտանալոյն մերոյ՝ 'ի 18
 վաղիւ անդր զկարասին ընկեցիկ առնէին: ¹⁹Եւ յերիւր ատուր ընդ իւ- 19
 բեանց ձեռն զգործին նաւին ընկեցին: ²⁰Իբրև ոչ արև՝ և ոչ աստղեր 20
 երևէին 'ի բազում ատուրս, և ձմեռն ոչ սակաւ կայր 'ի վերայ, ասպ
 բառնայր ամենայն յոյս փրկութեան մերոյ. ²¹և զի բազում ատուրս նօթի 21

27. 1 Ոմանք. Եւ գալլ ոմանս... ցհարիւրապետ մի: *Ուր օրինակ մի.* ցհազարապետ մի: *Յօրինակին պակասէր.* Անուն էր Յուլիոս: **2 Ոմանք.** Ընդ մեզ և Արիստարքոս Մակեդոլմացի: **4 Յոմանս պակասի.** 'Ի Կիպրոս՝ և վասն հող:՝ *Ուր ոմանք.* Վասն հողմոյն ընդդէմ: **5 Ոմանք.** Կիլիկիայ և Պամփիլիայ... 'ի Ջմիռնիա Լիկացոց: *Յօրինակին.* Լիկացոց: **6 Ոմանք.** Եմոյժ զնաւ անդր: **7 Ոմանք.** Առ Կնիդոն, և 'ի ջրողացուցանել զմեզ հողմոյն... 'ի Կրետէ առ Սաղամինեաւ. *կամ* Սաղամինեաւ: *Ուր օրինակ մի.* Նասաք առ Նիկողիմեաւ: *Ուկան.* 'Ի խոնարհագոյն 'ի Կրետէ: **8 Ոմանք.** Նազիւ անցուցանել առ նո՞... նաւահանգիստք: **9 Ոմանք.** Ես լինէին նաւելոյն... և վասն այնր ինչ պահոցն ևս: **10 Ոմանք.** Եւ ասէ ցնոսա. Արք քեսաւ: **12 Ոմանք.** Դժպարեհ իմն լինէր նաւահանգիստն առ 'ի ձմերել... հասանել 'ի Փիւնիկա... ընդ հարաւակողմն: **13 Ոմանք.** Եւ անկեալ մօր առ ցամաքան անցանէին զՎրետեաւ: **14 Բազումք.** Որ կոչի Իւրակիկոլմ: *Ուր և ոմանք.* Իրակիկոլմ: **16 Ոմանք.** Որ կոչէր Կղաղիա. *կամ* Կղաղեայ: **17 Ոմանք.** Կապէին ընդ նաւին... և իջուցեալ զառագաստ: **19 Ոմանք.** Եւ յերիւր ատուրն... զգործի նաւին: **20 Ոմանք.** Իբր ոչ արև... և ձմեռն ոչ սա՞:

էին: Յայնժամ Պաղոս կացեալ 'ի մեջ նոցա՝ ասէ. Պահրպ եր ձեզ ո՛վ արք՝ անսալ ինձ, և ո՛չ ելանել 'ի Կրետեայ՝ և շահել զվիշբս զայս և
 22 զվնաս: ²² Եւ արդ՝ իրապեմ զձեզ քաջալերել. զի վնաս անձին՝ և ո՛չ
 23 միոնմ 'ի ձէնջ լինիցի, բաց՝ 'ի նաւէր: ²³ Քանզի երևեցաւ ինձ յայսմ զհշե-
 24 րի հրեշտակ Աստուծոյ՝ որոյ ենն եմ և պաշտեմ զնա. ²⁴ և ասէ. Մի՛ երկն-
 25 քեզ յԱստուծոյ զամենեսեան, որ են ընդ քեզ 'ի նաւիդ: ²⁵ Վասն այսորիկ
 քաջալերեցարոնք արք, զի հաւապամ յԱստուած՝ եթէ այսպէս լինի՝ զ-
 26 որորինակ խօսեցան ընդ իս: ²⁶ Բայց 'ի կղզի՛ ինչ հասանէ մեզ անկանել:
 27 ²⁷ Իբրև չորեքրասաներորդ զհշեր լինէր՝ մինչդեռ ծփեաք 'ի Նանդրիհն Էզ
 անդունդս, 'ի մեջ զհշերին կարծէին նաւավարքն եթէ հասեալ իցեն
 28 յաշխարհ ուրեք. ²⁸ և ընկեցեալ զգունդսն՝ զպին զիրկս քսան. և սա-
 կաւ ինչ դադարեալ, դարձեալ ընկեցին՝ և զպին զիրկս հինգերասան:
 29 ²⁹ Զահի՛ հարեալ թէ գուցէ 'ի խիսպ ինչ փեղիս անկանիցին, յեքուսպ
 30 կողմանէ ընկեցին խարիսխս չորս. ըղձանային այգուն լինելոյ: ³⁰ Բայց
 նաւավարքն խնդրէին փախչել 'ի նաւէ անփի. և իջուցեալ զկուրն՝ 'ի ծով
 անդր՝ պարճառանօք, որպէս թէ առաջոյ կողմանէ զխարիսխսն ձգելոց
 31 իցեն: ³¹ Ասէ Պաղոս ցհարիւրապետն և զգորականսն. Եթէ ոչ դոքս
 32 մնան 'ի նաւիս՝ դուք ապրել ո՛չ կարէք: ³² Յայնժամ զօրականքն հապին
 33 զլարս կրին, և 'ի բաց ընկեցին: ³³ Եւ մինչդեռ այգն կամէր լինել, աղաչէր
 Պաղոս զամենեսեան առնուլ կերակոր՝ ասէ. Այս չորեքրասաներորդ
 34 օր է՝ որում ակն ունիք նօթիս կապարել, և չէ՛ ինչ ճաշակեալ: ³⁴ Վասն
 որոյ աղաչեմ զձեզ՝ ճաշակել կերակուր, զի այն իսկ վասն ձերոյ փրկու-
 35 թեան է. զի ո՛չ ուրուք 'ի ձէնջ մագ մի՝ 'ի գլխոյ կորիցէ: ³⁵ Եւ իբրև ասաց
 զայս, առեալ հաց՝ զոհացան զԱստուծոյ առաջի ամենեցուն, երեկ և
 36 սկսաւ ուրել: ³⁶ Եւ քաջալերեցան՝ ամենեքին, և նոքա՛ առին կերակուր:
 37, 38 ³⁷ Եւ եաք ամենայն հոգիք՝ 'ի նաւին՝ երկերիւր իւթանասուն և վեց: ³⁸ Իբ-
 րև յազեցան կերակրովն, թեթևացուցին զնան՝ թափեալ զցորեանն
 39 'ի ծով: ³⁹ Եւ իբրև այգ եղև՝ զերկիրն ո՛չ ճանաչէին, բայց զգոգ մի
 նշմարէին՝ թէ ափն ծովուն իցէ. յոր խորիէին թէ հնար ինչ իցէ՝ զերծանել
 40 զնան: ⁴⁰ Եւ զխարիսխսն հաստապետալ ընկեցին՝ 'ի ծովն, թուլացուցին
 զխառնելիս թևոցն, և 'ի բաց առին զառագաստն. և եքուն հողմոյն
 41 յափն կոյս ծովուն: ⁴¹ Անկեալ 'ի փեղի մի երկծով՝ թիրեցին զնան. և
 առաջին կողմն նաւին խրեալ անշարժ մնայր, և յեքին կողմն քակէր 'ի

21 *Ոսկան.* Եւ զի 'ի բագում ար՝ 22 *Օրինակ մի.* Եւ արդ իրապ րամ ձեզ քա՛... բայց միայն 'ի նաւէր: 23 *Օրինակ մի.* Նրեշտակ յԱստուծոյ, որ եսն եմ ծառայ, և պաշ՛: 24 *Բագումք.* Մի՛ երկնչիր Պանդէ, կայսեր ևս պարպ է քեզ: *Ուր օրինակ մի.* Պանդոսէ... քեզ Աստուծոյ զամենեսին: 25 *Ոմանք.* Թէ այսպէս լինիցի, գոր խօսե՛: 27 *Օրինակ մի.* Ծփեաք 'ի Նադրին անդո՛: 28 *Ոմանք.* Զգունսրն՝ զպին... հնգերա՛: 29 *Ոմանք.* Եթէ գուցէ 'ի խիսպ փեղի ինչ: 30 *Ոմանք.* Յառաջոյ կողմանէ. *և ոմանք.* Կողմանն խարիսխս ձգելոց են: 31 *Ոմանք.* Եթէ դոքս ոչ մնան 'ի նաւիդ: 33 *Ոմանք.* Որում ակն ունիմք նօթի կապար՛: 34 *Օրինակ մի.* Այն իսկ վարձք ձերոյ փրկ՛: *Ոմանք.* Ի՛ գլխոց կորիցէ: 37 *Ոմանք.* Եւ ելթանասուն և: 38 *Ոմանք.* Եւ իբրև յազեցան կերակրովն... թափել զցորեանն 'ի ծովն: 39 *Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ.* Թէ առ ափն ծովուն իցէ... եթէ հնար ինչ: *Բագումք.* Զերծուցանել զնան: 40 *Ի լու՛.* Եւ զխարիսխսն հարեալ, ըն՛. *համսձայն բագմաց 'ի քնար՛:* *Ոմանք.* Եւ զխարիսխսն հա՛... թողացուցին զխառնելիս թևացն:

բռնութենէն: ⁴² Եւ զօրականացն խորհուրդ արարեալ՝ զի զկապեալսն ⁴²
սպանցեն, և զի մի՛ որ լուղիցի և փախիցէ: ⁴³ Եւ հարիւրապետն քան- ⁴³
զի կամեցաւ ապրեցուցանել զՊաւղոս, արգել զնոսա ՚ի խորհրդոյն.
հրամայեաց զի որ կարօղն իցէ լուղել՝ անկանիցին նախ և ՚ի ցամաքն
ելանիցեն. ⁴⁴ և զայլսն զորս ՚ի փախսրանկս, և զորս յայլ ինչ ՚ի կահէ ⁴⁴
անփի. և այսպէս եղև ամենեցուն փրծանել յերկիր, և ապրեալք:

¹ Յայնժամ զփրացաք եթէ Մելիփինէ՛ էր անուն կղզոյն: Բայց բարբարոսքն ²⁸
շնորհեցին ո՛չ սակաւ մարդասիրութիւն մեզ: ² Քանզի լուցին խարոյկ՝ ²
և ընկալան զամենեսեան զմեզ, վասն անձրևին որ սրիպէր՝ և վասն
ցրփոյն: ³ Եւ ՚ի ժողովել Պաւղոսի խոյն ինչ բազում՝ և դնել ՚ի վե- ³
րայ խարուկին, իժ մի ՚ի ջերմութենէն ելեալ կալան զձեռանէն նորա:
⁴ Եւ իբրև րեսին բարբարոսքն կախեալ զգագանն զձեռանէ նորա, ա- ⁴
սէին ցմիմեանս. Ուրեմն սպանօղ է այրս այս. որ թէպէտ ապրեցաւ
՚ի ծովէն, իրաւունքն ո՛չ ետուն կեալ: ⁵ Եւ նորա թօթափեալ զգագանն ⁵
՚ի հուրն, եղև նմա չար և ո՛չինչ. ⁶ և նոքա ակն ունէին նմա այրնլոյ, ⁶
կամ անկանելոյ՝ և յանկարծակի՛ մեռանելոյ. իբրև շար ակն կալեալ,
և րեսանէին թէ ո՛չինչ վնաս եղև նմա, դարձեալ դարձուցին զբանսն՝ և
ասէին թէ աստուած ոմն է: ⁷ Եւ շուրջ գրեղեան զայնուիկ էին զեաւոյք, ⁷
գլխատրի կղզոյն որում անուն էր Պոպլիոս. որ առ զմեզ յերաշխի
զերիս ատուք՝ և սիրով ընկալաւ: ⁸ Եւ եղև հօրն Պոպլեայ ՚ի ջերմ և ⁸
յախար թանջից հիւանդանալ դնել. առ որ մտեալ Պաւղոս՝ և կացեալ
յաղօթս եղ ծունր՝ և բժշկեաց զնա: ⁹ Իբրև այս եղև, այլ հիւանդք որ ⁹
էին ՚ի կղզուջն՝ զային և բժշկէին. ¹⁰ որք և բազում պատուով պատուե- ¹⁰
ցին զմեզ. և իբրև գնացաք, ետուն որ ինչ պէպք էին:

ԼԹ/ԷԷ ¹¹ Եւ յեր երից ամսոց ելաք ՚ի նաւ մի Աղեքսանդրացի՝ որ ձմերեալ ¹¹
էր ՚ի կղզուջն նշանատրան Դիոսկորացոց: ¹² Եւ իջեալ ՚ի Սիրակուսաս, ¹²
եղեաք ատուք երկուս. ¹³ ուստի գնացեալ հասաք ՚ի Ղեզգիովն: Եւ յեր ¹³
ատուր միոյ ՚ի շնչել հարաւոյն, երկօրեայք եկաք ՚ի Պարիոլուս: ¹⁴ Ուր ¹⁴
և զրաք եղբարս, աղաչեցեալք ՚ի նոցանէ լինել ատուք եւթն: Եւ ա-
պա ելաք ՚ի Ղոզովմ. ¹⁵ և անփի լուեալ եղբարց զմէջ, ելին ընդ առաջ ¹⁵
մեր մինչև յՈրդոստրայն Ապփեայ և Երիցն Կրպակաց. զորս րեսեալ

41 Օրինակ մի. Եւ յեր կողմն քա՛: **42 Ոմանք.** Եւ մի որ լուղիցի: *Յօրինակին պակասէր.* Մի՛ որ լուղիցի: **43 Ոմանք.** Ի խորհրդոցն... զի որ կարողն իցեն ղողել... և ՚ի ցամաք եալ՛: **44 Ոմանք.** Յայլ ինչ կահ ՚ի նաւէ անփի: *Ամենայն գրչագիր օրինակք համաձայն մերոսն ՚ի մի համար գրեն զբանս՝ այսպէս.* Փրծանել յերկիր, և ապրեալք. և զյաջորդն սկսակին գլխագրով. Յայնժամ զփրացաք: **28. 1 Ոմանք.** Եթէ Մելիփինէն անուն էր... մարդասիրութիւն առ մեզ: **3 Ոմանք.** Եւ ՚ի ժողովելն... ՚ի վերայ խարոյկին: **4 Ոմանք.** Ասեն ցմիմեանս... սպանող էր այրս այս, որ թէպէտ և ապրեցաւ... իրաւունքն չետուն դմա կեալ: **6 Ոմանք.** Դարձեալ դարձուցեալ զբանն ասէին թէ: *Օրինակ մի ՚ի լուս՛.* ՚ի վերայ՝ աստուած, *նշանակել՝* ՚ի Բեթղզամբ: **7 Ոմանք.** Ջրեղեան զայն էին: *Յօրինակին.* Գլխատրք կղզոյն: *Ուր և ոմանք.* Գլխատր կղզոյն... Պոպլիոս: **8 Ոմանք.** Ի ջերմն և յախար... եղ զձեռն և բժշկեաց: **9 Ոմանք.** Եւ իբրև այս եղև. և այլ: **10 Օրինակ մի.** Եւ իբրև գնացաք ՚ի րուն՝ փային մեզ որ ինչ պէպքն էին: **11 Յօրինակին.** Որ մերձ էր ՚ի կղզուջն: *Ոմանք.* Նշանատր Դիոսկորացոց. և *ոմանք.* նշանաւ Դիոս Կուրացոց: **12 Ոմանք.** Ի Սարակուսաս, եղաք անդ ատուք երիս: *Ուր Ոսկան.* Ի Սիրակուսայ: **13 Ոմանք.** Ի Ղեզգիոն. *կամ՝* ՚ի Ղեզգովն... ՚ի Պարիոլոս. *կամ՝* ՚ի Պարիոլոս: **14 Ոմանք.** Եւ աղաչեցաք ՚ի նոցանէն լինել անդ. *կամ՝* լինել առ նոսա ատուք:

- 16 Պատուսի գոհացան զԱստուծոյ՝ և բաջալերեցաւ: ¹⁶ Եւ իբրև մտաք ՚ի Հռովմ, հրամայեցաւ Պատուսի լինել առանձինն հանդերձ զինուորաւն պահպանաւ իւրով:
- 17 ¹⁷ Եւ եղև յեպ երից ատուրց, կոչել նմա զՏրէից գլխատուրս. և իբրև եկին, ասէ ցնոսա. Ես՝ արք եղբարք՝ ոչինչ հակառակ գործեալ ժողովրդեան՝ կամ կրօնիցն հայրենեաց, կապեալ յԵրուսաղեմէ՝ մարմնեցայ
- 18 ՚ի ձեռս Հռովմայեցոց: ¹⁸ Որք իբրև դարեցանն զիս, կամեցան արձակել, և ոչ մի ինչ վնաս մահու գրանելոյ յիս: ¹⁹ Ի հակառակել Տրէիցն, հարկ եղև բողոքել ՚ի կայսր. իբր ոչ եթէ զազգէն իմմէ ունէի ինչ չարա-
- 20 խօսել: ²⁰ Վասն այսր պարճառանաց աղաչեցի զձեզ՝ րեսանել և խօսել. քանզի վասն յուսոյն Իսրայէլի կան ՚ի շղթայս յայտոսիկ: ²¹ Եւ նոքա ասեն ցնա. Մեք ոչ թաղթս ինչ վասն քո ընկալաք ՚ի Տրէից, և ոչ եկեալ որ յեղբարց պարմեաց՝ կամ խօսեցաւ ինչ վասն քո չարութիւն:
- 22 ²² Բայց աղաչեմք ՚ի քէն լսել թէ զի՛նչ խորհիցիս. զի վասն հերձուածոյդ այդորիկ յայդ իսկ է մեզ, զի ամենայն ուրեք հակառակութիւն կրէ:
- 23 ²³ Ժամ եղեալ նմա օր մի, եկին ՚ի վասն առ նա բազումք. որոց պարմէր վկայութեամբ զարքայութիւն Աստուծոյ. և հաւանեցուցանէր զնոսա վասն Յիսուսի՝ յօրինացն Մովսիսի և ՚ի մարգարէից՝ յայգուէ մինչև
- 24, 25 ցերեկոյ: ²⁴ Եւ ոմանք հաւանէին բանիցն, և կէսք չհաւարային: ²⁵ Եւ անմիաբանք լիեալ միմեանց՝ արձակէին: Յասելն Պատուսի բան մի. թէ բարութք խօսեցաւ Հոգին Սուրբ ՚ի ձեռն Եսայեայ մարգարէի առ հարսն մեր, ²⁶ և ասէ. Եթէ առ ժողովուրդն, և ասասցես. Լսելով լուիջիք՝ և մի՛ իմասջիք, րեսանելով րեսջիք՝ և մի՛ րեսջիք: ²⁷ Զի թանձրացաւ սիրտ ժողովրդեանն այնորիկ, և ակրնջօք իրեանց ծա՛նր լուան, և զաչս իրեանց կափուցին, զի մի՛ երբէք րեսցեն աչօք, և ակրնջօք լուիցեն, և արտիքն իմասցին, և դարձցին և բժշկեցից ցնոսա: ²⁸ Եւ արդ՝ յայտնի լիցի ձեզ, զի հեթանոսաց առաքեցաւ փրկութիւնս Աստուծոյ. նոքին և
- 30, 31 լուիցեն: ³⁰ Եւ եղև զերկեանմ մի բովանդակ իւրով վարձու. ³¹ և ընդունէր զամենեսեան որ մտնէին առ նա: ³² Զարոզէր զարքայութիւնն Աստուծոյ, և ուսուցանէր վասն Տեառն Յիսուսի Քրիստոսի, անխափան՝ ամենայն համարձակութեամբ:

15 *Տրևզ հնագոյն օրինակք համաձայն մերոսն ունին՝ յՈրդոսարայն. իսկ մնացեալքն գրեն՝ յՈրդոսարայն: Ուր և օրինակ մի՛ յՈրդոսարեան Ափեա... և Երից Կրպակացն: Ի լուս՝. ՚ի վերայ՝ Երիցն Կրպակաց, նշանակի՛ րանձավաճառացն:*

16 *Ոմանք.* Պահապանաւ իւրով: **17** *Ոմանք.* ԶՏրէիցն զգլխատուրս... ես եղբարք... ժողովրդեանն: **18** *Ոմանք.* Դարեցան զիս: **19** *Ոմանք.* Ի հակառակելն Տրէից... իբրև ոչ թէ զազգ՛: **20** *Ոմանք.* Ի շղթայս յայտոսիկ: **21** *Այլք.* Ընկալաք ՚ի Տրէասարանէ, և ոչ եկեալ: **Ոմանք.** Եւ կամ խօսեցաւ չարութիւն վասն քո: **22** *Ոմանք.* Յայտնի իսկ է մեզ: **23** *Ոմանք.* Զարքայութիւնն Աստուծոյ: **24** *Ոսկան.* Եւ ոմանք հաւանէին՝ և կէսք բանիցն չհաւարային: **Ոմանք.** Եւ կէսքն ոչ հաւարացին: **25** *Ոմանք.* Եւ անմիաբան լեալք ՚ի միմեանց... բարութք ասաց Հոգին ՚ի: **26** *Ոմանք.* Եւ ասասցես ցնոսա. Լս՛... և րեսանելով րես՛: **27** *Ոմանք.* Ծանունս լուան... րեսանիցեն աչօք... և արտիք իմաս՛: **28** *Ոմանք.* Փրկութիւն յԱստուծոյ, և նոքին և լուիցեն: *Աստուօր Ոսկան ՚ի Լարիմակսնէն առեալ յայտնու համար 29. *Եւ իբրև զայս ասաց՝ արտաքս գնացին ՚ի նմանէ Տրէայքն, որք ունէին ՚ի մէջ ինքեանց զբազում ինդիրս: Որ ոչ ուրեք ՚ի գրչագիրս մեր երկի, որպէս և ոչ յընտրելագոյն օրինակս Յունաց: 30 Ոսկան.* Զերկամ մի: **32** *Ոմանք.* Զարքայութիւն Աստուծոյ... վասն Տեառն Յիսուսի, անխափան:

Ի վախճանի ոմանք յեպ դնելոյ. Տունք և այլն յաւելուն. Կարարունն Աստուծոյ
 Գործոց առաքելոցն. կամ սոսկ. Գործք առաքելոցն. Տունք. և այլն: Զկնի Գործոցս
 առաքելոց՝ Ոսկան ըստ Լարինական կանոնին կարգէ զՉորեքրասան թուղթսն
 Պատրոսի, և սպա զԹուղթս կաթողիկեայց. ըստ որում ունին և Յունական
 օրինակք ՚ի լոյս ածեալք յԵւրոպացոց անպի: Այլ առ հասարակ ամենայն
 գրչագիրք մեր համաձայն հասարարիմ Տելլենական գրչագրաց՝ նախ կարգեալ
 ունին զԹուղթսն կաթողիկեայս, և սպա զՊատրոսին. որպէս և մեր եղաք ըստ
 պարզամի:

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ ԵՒԹԱՆԵՅՈՒՆՅ ԹՂԹՈՅՆ

ԿԱԹՈՂԻԿԵԱՅՅ:

՚Ի փոքունս փոքումբք ինչ յանդգնելոց՝ չե՛ առանց կասկածանաց. իսկ ես կրպետքս որ ՚ի վերս քան զիս արկի զանձնս յաշխարհութիւնս, ոչ առաւել ևս իցեմ ընդ քագնապա: Զորօրինակ եթ՛ փոքր մակուկաւ ոք կարծիցէ զհամաքարած զծովն հաքանել անցանել, և սքահակ հողմոց մրրկացն ժուժկալ լինել հաշուփցի, և սակաւ ինչ շարժեցեալ ալեացն չհանդարտիցէ, փոքր մի շնչելոյ հիւսասային հողմոյն. այլ անձամբ անձին պէտպէս իրօք, այն-ուիտերս ՚ի հողմակոծելն անձին մե՛զ դնիցէ թշուառականն: Ըստ նմին օրինակի ես այժմ ինքնին իսկ քաջ գիտեմ զանձին քագնապ, այսու զի իմով յանդգնութեամբս յօժարեն: Բայց այս և եթ՛ զի յօժարիմ. զի արժանաւոր պարասխանաւորս ՚ի մէջ բերից. վասն ամենեցուն միշտ հնազանդելոյ, յորս և եսս յանդգնիմ. ա-ղաչեմ չլինել ձեզ ինձ մեղադիր: Բայց զի արդարև սիրոյ օրինօք բռնադարեալ ՚ի քէն եղբայր պարուական Աթանասիէ. որպէս զանգօր քկար ոք ՚ի նահապարկաց եպրու զանձն ՚ի գործ. և ընդ իմոց վաստակոց յամենայն ժամ ունիմ ակն վարձուց ՚ի փրկութիւն. թէ այդպէս իցէ ո՛վ սիրելիդ իմ գլուխ՝ հանապազորդ պարարուց իմոյ հնազանդութեանս մի՛ ժխտօղ լինիցիս. և ՚ի վշտակցութիւն այժմու վշտացս մերոց խոնարհեալ, զամենայն սեռն և սերտ սիրով հարո՛ մեզ արդեամբք՝ ածեալ յաղերս զՄատուած վասն մեր. համօրէն զամենայն մարդիկ եկեղեցոյ Քրիստոսի, սրբոցն գնդիք ՚ի միասին գումարելովք, առնել աղօթս անդադար վասն մեր, և լինել բարեխօս: Գիտեմ զի լինիցին երախտաւորք ըստ օրինակի նոցա, որոց երբեմն զյարկ քանն քակեալ կախեալ իջուցին զանդամալոյծն առ Յիսուս, իրեանցնանն հաւարովք՝ յակամայ ցաւոց լլկելոյն շահեցան զբժշկութիւն: Ընկալ այսուիտերս ընկալ առ ՚ի մե՛նջ ախորժելով զքոց հրամանացդ վաճառաշահութիւն՝ աղօթիք վասն մեր, ընդ մերոյ հնազանդութեանս լինել ցանկ հաքուց անօղ: Այլ ես քուն առ քուն կարգաւ զԿաթողիկեայս թուղթսն ընթերցայց, և զգլխակարգութիւնսն, միանգամայն և զաստուածեղէն վկայութիւնսն, ըստ իմում քրկարութեանս կարգեցից:

ՆԱԽԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կաթողիկեայ Թղթոյն Յակոբայ:

Քանզի ինքն իսկ Յակովբոս գրէ զայս որոց յերկրասան ազգացն սփռեալք էին հաւաքացեալք ՚ի Տերն մեր Յիսուս Քրիստոս. գրէ և վարդապետական զթուղթս, և ուսուցանէ յաղագս զանագան փորձութեանց՝ թէ ո՛ր ոք իցէ առ ՚ի յՄատուծոյ, և ո՛ր յինքննէ ՚ի սրտից մարդկան: Եւ թէ ոչ բանիւ և եթ, այլ գործով ցուցանել արժան է զհաւաքս. և զի ոչ ունկնդիրք օրինացն են արդարք, այլ գործօղք օրինացն: Յաղագս մեծաքանց պարուիրէ՝ զի մի՛ նախապարուեսցին քան զաղքաքսն յեկեղեցիս. և մանաւանդ՝ զի մի՛ իբրև զհպարտս զանեսցեն զնոսա: Եւ ՚ի կարարումն միսիթարէ զանիքաւեալսն, և հրամայէ նոցա երկայնամբել մինչև ՚ի գալուստն Դաւաւորին. ուսուցեալ յաղագս համբերութեան ՚ի Յոբայ, ախորժելի արարեալ զհամբերութիւնն: Պարուիրէ կոչել զերիցունս առ քրկարացեալսն. և փութալ դարձուցանել զմոլորեալսն ՚ի ճշմարտութիւն. և առնուլ նմա վարձս ՚ի Տեառնէ, և քաւութիւն մեղաց. և այսպէս կարարէ զթուղթն:

Գլուխք Թղթոյն Յակորայ:

ւն. Վասն համբերութեան և անխիղճ հաւաքոց, և վասն խոնարհութեան մեծաբանց: ւն. Յորում վասն 'ի մե՛զ հրոյն, և վասն որ 'ի նմանէ կարիքն իցեն, եթէ ո՛չ են յԱստուծոյ այնպիսի պարճառք. այլ որ ինչ բարի է 'ի մե՛զ՝ այն 'ի նմանէ է:

բ. Վասն հեզութեան և սրբութեան, և գործոց բարեաց, և սրբութեամբ քորս քալոյ, և վասն ցածութեան և չափով զբանն խօսելոյ:

գ. Վասն առ իւրաքանչիւրոք սէր ունելոյ առանց ակնառութեան ըստ օրինացն:

դ. Եթէ ոչ 'ի հաւաքոց միայն, այլ և 'ի գործոց, և եթէ ո՛չ առանց միոյ 'ի նոցանէ արդարանայ մարդ:

ե. Եթէ յանդուզն և անխրապ լեզու սպանանէ զսպացօղն, զոր կարճել պարպ է 'ի փառս և 'ի գովեստս Աստուծոյ: ւն. Յորում վասն բարոք գնացից, և առանց կռուոյ լինելոյ ընդ միմեանս, 'ի փառասիրութենէ մարդկեղէն իմաստութեան: բ. Վասն աստուածեղէն իմաստութեանն: գ. Եթէ 'ի ծուկութենէ և 'ի ցանկասիրութենէ՝ հակառակութիւն և խռովութիւն և թշնամութիւն առ Աստուած լինի: դ. Վասն ապաշխարութեան 'ի փրկութիւն, և վասն չղարելոյ զընկերն:

զ. Եթէ ոչ մարդով այլ Աստուծով ուղղին գնացք առն: ւն. Յորում վասն ազահոյութեան մեծաբանց, և յաշխարհի փափկութեանց նոցա, և վասն արդարադարութեան Աստուծոյ: բ. Վասն երկայնմտութեան և համբերութեան չարչարանաց, և վասն ճշմարտութեան: գ. Խրապ առանձինն, և իւրաքանչիւրոցն ուրոյն պարճառք հաւաքով: դ. Եթէ սպասաւոր պարպ է լինել ընկերին փրկութեան:

Յակորու թողթս գրեցաւ յԵրուսաղէմէ առ Եբրայեցիս 'ի սփիւռս:

ԹՈՒՂԹ

ՍՐԲՈՅ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ ՅԱԿՈՎԲԱՅ

ԿԱԹՈՂԻԿԷ

1 **Յ** ԱՎԿՈՎԲՈՍ Աստուծոյ և Տեառն Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ. եր– աղ
 2 կոպասան ազգացոյ որ ՚ի սփիւռոյ էք՝ ողջոյն:
 3 Ամենայն ուրախութեան արժանի՝ համարիջիք եղբարք, յորժամ Ա
 4 ՚ի պէսպէս փորձութեանց ՚ի մէջ անկանիցիք. ³ զհրասջիք զի հանդէս
 5 ձերոյ հաւաքոցն յօրինեալ գործէ զհամբերութիւն: ⁴ Իսկ համբերութիւնն
 6 գործ կարարեալ ունիցի. զի իցէք ողջանդամք և կարարեալք, և ոչինչ
 7 իւրք նուազեալք: ⁵ Ապա թէ որ ՚ի ձէնջ իցէ նուազեալ յիմաստութենէ,
 8 խնդրեսցէ յԱստուծոյ՝ որ քայն ամենայնի առաքապէս՝ և ոչ նախարէ.
 9 և քացի՛ նմա: ⁶ Բայց խնդրեսցէ հաւաքովք՝ և մի՛ երկմտեսցէ. զի որ
 10 երկմտիւն է՝ նման է հողմակոծեալ և քարանձեալ ալեաց ծովու. ⁷ մի՛
 11 ակն կալցի մարդն այն առնուլ ինչ յԱստուծոյ. ⁸ զի այր երկմտիւն առանց
 12 հաստատութեան է յամենայն ճանապարհս իւր: ⁹ Պարծեսցի՛ եղբայր
 13 խոնարհ ՚ի բարձրութիւն իւր, ¹⁰ և որ մեծապունն իցէ ՚ի խոնարհութիւն
 14 իւր. քանզի իբրև զճաղիկ խոտոյ անցանիցէ: ¹¹ Զի ծագեաց արև հան–
 15 դերձ խորշակաւ՝ և ցամաքեցոյց զխոտն, և թօթափեցաւ ճաղիկն նորա,
 16 և կորեան վայելչութիւն երեսաց նորա. նոյնպէս և մեծապունն հան–
 17 դերձ շահիւքն իւրովք թարշամեսցի: ¹² Երանեալ է այր որ համբերիցէ
 18 փորձանաց. զի եթէ ընտիր ևս գրանիցի, առցէ զպսակն կենաց՝ զոր
 19 խոստացաւ սիրելեաց իւրոց Տէր: ¹³ Մի՛ որ որ ՚ի փորձութեան իցէ, աւտ
 20 ապիցէ՝ թէ յԱստուծոյ փորձիմ. զի Աստուած անփորձ է չարեաց. փորձէ
 21 նա՛ և ոչ զոր: ¹⁴ Իւրաքանչիւրոք փորձի՛ առ ՚ի յիւրոցն ցանկութեանց
 22 ձգեալ և պարբեալ: ¹⁵ Ապա այնուհետև ցանկութիւնն յղացեալ՝ զմեղս
 23 ծնանի. և մեղքն կարարեալ՝ զմահ ծնանի: ¹⁶ Մի՛ խաբիք եղբարք իմ
 24 սիրելիք, ¹⁷ զի ամենայն քորք բարիք և ամենայն պարզևք կարարեալք՝
 25 ՚ի վերոսար են իջեալ առ ՚ի Նօրէ՛ն լուսոյ. յորում չիք փոփոխումն և կամ
 26 շրջելոյ ստուեր: ¹⁸ Կամեցեալ ծնան զմեզ բանիւն ճշմարտութեան լինել
 27 մեզ պարտոյ ինչ սրացուածոց նորա. ¹⁹ զհրասջիք եղբարք իմ սիրելիք,
 28 Եղիցի ամենայն մարդ արագ առ ՚ի լսել, և ծանր առ ՚ի խօսել, և Բ
 29 ծանր առ ՚ի բարկանալ: ²⁰ Զի բարկութիւն մարդոյ զարդարութիւն Աս–

Բազումք համաձայն մերոսն ունին զվերնագիրս, բաց ՚ի սակաւոց ոմանց՝ որք լոկ ղնեն. Թուղթ Յակոբոս:

1. 1 *Ոսկան.* Եւ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի: *Ոմանք.* Որ ՚ի սփիւռս. *կամ՝* ՚ի սփիւռս. *և ոմանք.* ՚ի սփիւռսդ էք: 2 *Ոմանք.* Համարիցիք. *կամ՝* համարեսցիք... ՚ի պէսպէս փորձութեան ՚ի մէջ անկանիցիք: 3 *Ոմանք.* Ձերոց հաւաքոցն: 4 *Ոմանք.* Գործ կարարեալ ունի: *Ոմանք.* Եւ ոչ իւրք նուա՛: 5 *Ոմանք.* Որ քայն ամենայնի: 6 *Ոմանք.* Եւ մի՛ երկմտիցէ. զի երկմտիւն նմա՛: 8 *Ոմանք.* Յամենայն ՚ի ճանապարհս: 10 *Բազումք.* Խոտոյ անցցէ: 11 *Օրինակ մի.* Վայելչութիւն գեղոյ նորա: 12 *Ոմանք.* Որ համբերէ փորձութեանց. զի թէ ընտիր ևս գրցի: *Ի բազումս պսակաւի.* Իւրոց Տէր: 13 *Ոմանք.* Ասացէ թէ յԱստուծոյ... անփորձ է ՚ի չարեաց: *Ոսկան.* Անփորձ է չարաց: 14 *Ոմանք.* Առ յիւրոց ցանկութեանցն: 15 *Ոմանք.* Եւ մեղք կարարեալք: 17 *Օրինակ մի.* Որում չիք... և շրջելոյ ստուերք: 18 *Ոմանք.* Բանիւ ճշմարտութեանն, լինել պարտոյ ինչ սրացուածոցն նորա: 19 *Ոմանք.* Երագ առ ՚ի լսել:

փրուծոյ ո՛չ գործէ: ²¹ Որով ՚ի բաց թօթափեալ զամենայն աղպրեղութիւն **21**
 և գլաւելուածս չարեաց, հեզութեամբ ընդունիջի՞ք զբանն ընտրաբոյս.
 որ կարօղն է կեցուցանել զոգիս ձեր: ²² Լինիջի՞ք առնելի՞ք բանին, և **22**
 մի՛ լսելիք միայն համարեսցիք յանձինս: ²³ Զի եթէ ոք լսող միայն իցէ
 բանին՝ և ո՛չ առնելի, նման է նա մարդոյ որ պշուցեալ հայիցի՛ ընդ ե-
 րեսս իւր՝ որ ծնանիցին ՚ի հայելոց. ²⁴ զի հայեցեալ երես զինքն, և **24**
 զանց արար, և անդէն մոռացան թէ որպիսի ոք էր: ²⁵ Իսկ որ յառեալ **25**
 ՚ի կարարեալ օրէնս ազապութեանն հայիցի, և ՚ի նմին կացցէ, ո՛չ եղև
 նա լսող մոռացութեան, այլ առնելի՛ գործոյն. նա՛ յառնելն իրում լի-
 ցի երանելի՛: ²⁶ Եթէ ոք կամիցի կրօնատր լինել, և ո՛չ սանձահարեացէ **26**
 զլեզու իւր, այլ զբաղեցուցանիցէ զսիրտն իւր, այնպիսուոյն վայրապար՛
 է կրօնատրութիւնն: ²⁷ Կրօնատրութիւն սո՛րբ և անարար՝ առ ՚ի յԱս- **27**
 փրուծոյ և ՚ի Տօրէ՛ ա՛յս է. Այցելո՛ւ լինել որբոց և այրեաց ՚ի նեղութեան
 իրեանց, անարար՛ պահել զանձն յաշխարհէ:

Գ/ազ ¹ Եղբար՛ք իմ, մի՛ աչառանօք ունիցիք զհաւաքսն Տեառն մերոյ Յի- **2**
 սուսի Քրիստոսի, որ Տէրն է փառաց: ² Եթէ մըրցէ ՚ի ժողովուրդ ձեր **2**
 այր՝ որ ունիցի մարանի՛ ոսկի և հանդերձս պայծառս, մարանիցէ անդր
 և աղքատ ոք ՚ի հանդերձս աղպրեղիս, ³ հայիցիք ընդ ա՛յն՝ որ ունիցի **3**
 զհանդերձսն պայծառս. և ասիցէք՝ եթէ դու նիստ աստ պարտով.
 և ցաղքարն ասիցէք՝ եթէ յո՛ւրն կաց այրի. կամ թէ եկ նիստ առ
 պարտանդանիս իմում. ⁴ ո՛չ խղճիցէք յանձինս, և լինիցիք դարատրք **4**
 չարացն խորհրդոց: ⁵ Լուարո՛ք ինձ եղբար՛ք իմ սիրելիք. ոչ ասպաքէն **5**
 Աստուած ընտրեաց զաղքատն աշխարհիս, որ են մեծապո՛ւնք հաւաքովք,
 և ժառանգաւորք արքայութեանն՝ զոր խոստացաւ սիրելեաց իւրոց:
⁶ Եւ դուք անարգէ՛ք զաղքատն: Ոչ մեծապո՛ւնք յաղթահարեն զձեզ՝ և **6**
 նոքա՛ քարշեն զձեզ ՚ի դարաստան: ⁷ Ոչ նոքա հայիոյեն զբարութ **7**
 անունն՝ որ կոչեցեալ է ՚ի վերայ ձեր: ⁸ Ապա թէ զօրէնսն կարարիցէք **8**
 զարքունական ըստ գրոց, եթէ. Սիրեսցես զընկեր քո իբրև զանձն քո.
 բարութք առնէք: ⁹ Իսկ եթէ աչառիցէք, մե՛ղս գործէք՝ յանդիմանեալք **9**
 յօրինացն իբրև օրինազանցք: ¹⁰ Որ ոք զամենայն օրէնսն պահիցէ, **10**
 և միով իւր ինչ գթիցէ, եղև ամենայն օրինացն պարպասպան: ¹¹ Զի **11**
 որ ասացն՝ թէ Մի՛ սպանանիցես, ասաց թէ և Մի՛ շնայցես. զի եթէ
 սպանանիցես ո՛չ բայց շնայցես, եղեր յանցաւոր օրինացն: ¹² Այնպէս **12**
 իսուեցարո՛ք և այնպէս արարէք, որպէս զի ազապութեան օրինօքն
 իցէք դարելոց: ¹³ Զի անողորմ դարաստան լինելոց է այնմ, որ ո՛չ **13**

21 *Ունակք.* Թօթափել զամենայն աղպրեղութիւնս... զբանն ընդաբոյս... զոգիս ձեր:
22 *Ունակք.* Համարեսցիք զանձինս: **23** *Ունակք.* Զի թէ ոք լսելի միայն... հայի ընդ
 երեսս իւր, որ ծնանիցի: **25** *Ունակք.* Յառեալ և ՚ի կարարեալ օրէնսն ազապութեան
 հայ՛... կայցէ... առնելի գործոյ: **26** *Ունակք.* Եւ ոչ սանձահարիցէ... զբաղեցուցանէ
 զսիրտն իւր... կրօնատրութիւն: **27** *Ունակք.* Առ յԱստուծոյ: **2. 1** *Ունակք.* Մի՛
 աչառութեամբ ունիցիք: **2** *Ունակք.* Եթէ մարանիցէ ՚ի ժողովուրդս ձեր... մարանիցէ և
 անդր աղ՛: **3** *Ունակք.* Յո՛ւրն կաց դու այրի, և կամ: **4** *Ունակք.* Եւ ոչ խղճիցէք ՚ի
 յանձինս ձեր՝ և լինիցիք... չարեացն խոր՛: **5** *Ունակք.* Ընտրեաց Աստուած: **7** *Ու-*
նակք. Ոչ նոքա են որ հայիոյեն զբարիոք անուն որ: **8** *Ունակք.* Ապա եթէ զօ՛...
 զարքունականս ըստ... թէ սիր՛... բարիոք առ՛: **9** *Ունակք.* Եթէ աչառիցիք: **10** *Ունակք.*
 Օրինացն պարտական: **11** *Ունակք.* Եթէ մի՛ սպա՛... թէ Մի՛ շնայցես: **12** *Ունակք.*
 Ազապութեան օրինացն:

առնիցէ գողորմութիւն. քանզի բարձրիզուրիս պարծի ողորմութիւն առ դարաստանան:

14 ¹⁴Զի՞նչ օգուր իցէ եղբարք իմ, եթէ ասիցէ որ հաւարս ունել՝ և Դ/տ
 15 գործս ոչ ունիցի. միթէ կարիցե՞ն հաւարքն ապրեցուցանել գնա: ¹⁵Եթէ եղբայր որ կամ քոյր՝ իցեն մերկք կամ կարօտեալ աւուրն կերակրոյ,
 16 ¹⁶ասիցէ որ ՚ի ձէնջ ցնոսա. Երթայք խաղաղութեանք ջեռարուք և յազեցարուք. և փայցէք ոչ նոցա զպէս մարմնոյն, զի՞նչ օգուր իցէ:
 17 ¹⁷Սոյնպէս և հաւարք՝ եթէ գործս ոչ ունիցին, մեռեալ են առանձինն:
 18 ¹⁸Այլ թերևս ասիցէ որ. եթէ դու հաւարս ունիս՝ և ես գործս ունիմ. ցոյց ինձ զհաւարսն քո առանց գործոց, և ես ցուցից քեզ ՚ի գործոց իմոց զհաւարսն:
 19 ¹⁹Դու հաւարաս՝ զի մի՛ է Աստուած, բարութեան. և դևք
 20 հաւարան՝ և սարսեն: ²⁰Կամիս զիպել՝ ո՛վ մարդ սնուրի, զի հաւարք
 21 առանց գործոց դարարկ են: ²¹Աբրահամ հայր մեր ոչ ապաքէն ՚ի գործոց արդարացա՛ւ հանեալ ՚ի սեղան գորդին իր զԲսահակ պարագ:
 22 ²²Տեսանե՛ն՝ զի հաւարքն եղեն գործակից գործոց նորա. և ՚ի գործոց անրի հաւարքն կարարեցան:
 23 ²³Եւ կարարեցաւ զիրն՝ որ ասէ. Նաւարաց Աբրահամ յԱստուած, և համարեցաւ նմա յարդարութիւն. և
 24 կոչեցաւ բարեկամ Աստուծոյ: ²⁴Տեսանե՛ք՝ զի ՚ի գործոց արդարանայ մարդ՝ և ոչ ՚ի հաւարոց միայն:
 25 ²⁵Սոյնպէս և Րախաբ պռոնիկ՝ ոչ ապաքէն ՚ի գործոց արդարացաւ, ընկալեալ զլրստան՝ և ընդ այլ ճանապարհ արձակեաց:
 26 ²⁶Զորօրինակ մարմին առանց հոգոյ մեռեալ է, սոյնպէս և հաւարք առանց գործոց մեռեալ են:

3 ¹Մի՛ բազում վարդապետս լինել եղբարք իմ, զիպասջիք՝ զի մեծ Ե/բա
 2 դարաստան ընդունելոց ենք. ²քանզի բազում ինչ յանցանեմք ամենեքեան: Եթէ որ բանի ոչ յանցանիցէ՝ նա՛ է մարդ կարարեալ, որ
 3 կարողն է սանձահարել զամենայն մարմին իր: ³Տե՛ն՝ զի ձիոյ սանձս ՚ի բերան դնեմք՝ առ անսալոյ նոցա մեզ, և զամենայն մարմինս նոցա
 4 նուաճեմք: ⁴Ահաւասիկ և նաք՝ որպիսի՞ ինչ են, և ՚ի սաստիկ հողմոց վարին. և փոքր թևովն շրջին՝ յոր կոյս և միպք ուղղին կամիցին:
 5 ⁵Սոյնպէս և լեզու՝ փոքր ինչ անդամ է՝ և մեծամեծս բարբառի. ահա և սակաւ ինչ հուր զորպիսի՛ անպառս հրդեհէ:
 6 ⁶Եւ լեզու հուր՝ զարդ անիրաւութեան, լեզու հաստարեալ է յանդամս մեր, որ զամենայն մարմինն ապականէ, և վառէ հրով զանիւ ծննդեան, և բորբոքեալ փոշորի՛
 7 ՚ի գեղեմի: ⁷Ամենայն բնութիւն զազանաց, և թռչնոց, և սողնոց, և

13 Ունակք. Այնմիկ որ ոչ առէ ողորմութիւն: Քանզի բարձրազուրիս պարծեսցի ո՞:
15 Ունակք. Մերկ կամ կարօտեալք աւուրն կերակրոց: **16 Ունակք.** Եւ ասիցէ որ ցնոսա ՚ի ձէնջ... և փայցէք ոչ նոցա: **Ոսկան.** Գնացէք խաղաղութեամբ: **17 Ունակք.** Նոյնպէս և հաւ... մեռեալ իցեն առանձին: **18 Ոսկան.** Ի՞ գործոց իմոց զհաւարս իմ:
20 Ոսկան. Առանց գործոց մեռեալ են: **22 Ունակք.** Գործոցն նորա: **23 Ունակք.** Նմա արդարութիւն: **24 Ունակք.** Տեսանես զի ՚ի գործ: **25 Ունակք.** Եւ Ռախաբ պռոնիկն... զլրստան ընդ այլ: **26 Ունակք.** Առանց ոգոյ... նոյնպէս և հաւարք: **3. 1 Ունակք.** Վարդապետք լինել եղբարք, զի՞: *Որ օրինակ մի.* լինիք եղ՞: **2 Ունակք.** Յանցանիցեմք ամենեքին. թէ որ... զամենայն մարմինն: **3 Ունակք.** Զի ձիոց սանձս ՚ի բերան: **4 Ունակք.** Փոքր թևովք շր՞: **5 Ունակք.** Նոյնպէս և լեզու... և զմեծամեծս բար՞. ահաւասիկ և սակաւ մի հուր: **6 Յունակս պակասի.** Եւ վառէ հրով զա՞:

որ 'ի ծովու են, հնազանդեալ է՝ և հնազանդի՛ մարդկեղէն բնութեան: 8 Բայց զլեզու մարդկան ոչ ոք կարէ հնազանդել, զչարն և զանկարզն՝ 8
 և զլի՛ թունօք մահաբերին: 9Նովաւ օրհնեմք զՏէրն և զՆայր. և նովաւ 9
 անիծանեմք զմարդիկ որ ըստ նմանութեան Աստուծոյ արարան: 10Ի 10
 նմին բերանոյ ելանեն օրհնութիւնք և անծք. ոչ է պարտ եղբարք իմ
 այսմ այսպէս լինել: 11Միթէ՛ աղբեր անաստիւն 'ի միոյ ականէ բոխիցէ 11
 քաղցր և դառն: 12Միթէ մարթ ինչ իցէ եղբարք իմ՝ թզենոյ ձէթ բե- 12
 բբ րել, կամ որթոյ թուզ, և ոչ աղտաղտիւն փեղոյ ջուր քաղցր առնել:
 13Ո՛վ իցէ իմաստուն և հանճարեղ 'ի ձեզ, ցուցցէ՛ 'ի բարութ զնացից 13
 իրոց զգործս իր հեզութեամբ իմաստութեան: 14Ապա թէ նախանձ՝ 14
 և դառնութիւն և հակառակութիւն ունիցիք 'ի սիրտս ձեր, մի՛ պարծիք
 սուտ առնել զճշմարտութիւն: 15Ոչ է իմաստութիւնս այս իջեալ 'ի վե- 15
 րուստ. այլ երկրաւոր՝ շնչաւոր՝ և դիակալն: 16Զի ուր հեռ և նախանձ, 16
 անդ է անկարգութիւն՝ և ամենայն իրք չարք: 17Իսկ վերին իմաստու- 17
 թիւնն, նախ՝ զի սուրբ է, և ապա խաղաղարար, հե՛զ, դիւրահաւան, լի՛
 ողորմութեամբ և պողովք բարեաց, անխիհճ, առանց կեղծաւորութե-
 ան. 18պտուղ արդարութեան խաղաղութեամբ սերմանի այնոցիկ՝ որ 18
 առնեն զխաղաղութիւն:

1 Ուստի՛ պատերազմունք՝ և ուստի՛ կռիւք 'ի ձեզ. ոչ յայդպիսի՛ ցանկութեանց
 ձերոց՝ որ զօրացեալ են յանդամս ձեր: 2 Յանկայք, և ոչ ունիք. սպանանէք 2
 և նախանձիք, և ոչ կարէք հասանել. պատերազմիք կռուիք՝ և ոչ ունիք,
 վասն զի ոչ խնդրէք. 3 խնդրէք՝ և ոչ առնուք, վասն զի չարաչար խնդրէք. 3
 զի անդէն 'ի ցանկութիւնս ձեր մաշեցիք: 4 Շնացօղք՝ ոչ գիտէք՝ զի սեր 4
 աշխարհիս այտորիկ թշնամութիւն է առ Աստուած. զի որ ոք կամիցի
 սիրել զաշխարհ, թշնամի՛ առնէ զանձն իւր Աստուծոյ: 5 Կամ թէ վայրապա՛հ
 համարիցիք՝ զոր ասէ գիրն առ նախանձ ինչ, որում փափաքէ՛ հոգին՝
 որ բնակեաց 'ի մեզ, 6 փալ զառաւել շնորհսն. վասն որոյ ասէ. Տէր 6
 ամբարտաւանից հակառակ կայ, փայ շնորհս խոնարհաց: 7 Նազանդեցայք
 պստիւնեպն Աստուծոյ, և կացէք հակառակ չարախօսին, և լիցի փախստակալն
 առ 'ի ձէնջ: 8 Մերձեցարո՛ւք առ Աստուած, և մերձեցի՛ առ ձեզ: Սրբեցէք 8
 զձեռս մեղաւորք, և ուղիղ արարէք զսիրտս՝ երկմիպք. 9 փառապեցարո՛ւք,
 սգացարո՛ւք, և լացէք. ծաղր ձեր 'ի սու՛գ դարձցի, և ուրախութիւն ձեր
 'ի փրփմութիւն: 10 Խոնարհեցարո՛ւք առաջի Տեառն՝ և բարձրացուցէ՛ 10
 զձեզ: 11 Մի՛ բամբասէք զմիմեանս եղբարք. որ բամբասէ զեղբայր իւր, 11

7 Ոմանք. Ամենայն բնութիւնք գա՛... բնութեանս: Ուկան. Նազանդեալ են և հնազանդին մար: 8 Ոմանք. Եւ զանկարզ և զլի թունիք մա՛: 9 Ոմանք. Նովին օրհնեմք զՏէր... և նովին անիծա՛: 10 Ոմանք. Ոչ պարտ է եղ՛: 11 Ոմանք. Մի- թէ աղբերն անոստիւն 'ի միոյ ականէն: 12 Ոմանք. Կամ աղտաղտիւն փեղոյ ջուր քաղցր լինել: 13 Ի բազումս պակասի. Գնացից իւրոց: 14 Ոմանք. Ապա եթէ նախ՛... մի՛ պարծիցէք սուտ առ՛... զճշմարտութիւնն: 15 Ոմանք. Եւ դիակալն է: 16 Ոմանք. Եւ նախանձ է: 17 Ոմանք. Սուրբ է, ապա խաղաղա՛... ողորմութեամբք: 4. 1 Ոմանք. Պատերազմունք 'ի ձեզ՝ և ուստի կռիւք, ոչ ապաքէն յայնպիսի. կամ՝ յայսպիսի ցան՛: 2 Ոմանք. Յանկանայք և ոչ ու՛: 3 Ոմանք. Մաշիցիք: 4 Յոմանս պակասի. Աշխարհիս այտորիկ թշնամութիւն է յԱստուած... զանձն իւր Աստուծոյ: 5 Ոմանք. Զոր ինչ ասէ գիրն... հոգի որ բնակեցէ 'ի մեզ: 6 Ոմանք. Եւ փայ շնորհս: 7 Բազումք. Նազանդեցարուք պստիւնեպն: 8 Ոմանք. Զձեռս ձեր մեղաւորք:

կամ դաբի գեղբայր իր, զօրէնսն դաբի. իսկ եթէ զօրէնսն դաբիցիս,
 12 ոչ առնելի օրինացն ես՝ այլ դաբատոր: ¹²Մի է Օրէնադիր և Դաբատոր,
 13 որ կարօղն է փրկել և կորուսանել. ¹³դու ո՞ր ես՝ որ դաբիս զընկերն:

Ահաւասիկ են որ ասեն. Այսօր և վաղիւ երթիցո՞ւք յայս անուն **Ձ**
 14 քաղաք, եղիցուք անդ փարի մի, վաճառեսցո՞ւք և շահեսցուք. ¹⁴որք
 15 ոչ գիպէք զվաղին, ¹⁵որպիսի՞ր ինչ իցեն կեանք ձեր. զի իբրև զմրրիկ
 էք, որ առ սակաւ մի երևեալ՝ և ապականեալ. փոխանակ զի ասէիք.
 16 Եթէ Տէր կամեսցի, կեցցո՞ւք և արասցուք զայս ինչ՝ կամ զայն: ¹⁶Եւ
 արդ՝ պարծիք յամբարտաւանութեան ձերում. ամենայն ինչ այնպիսի
 17 պարծանք՝ չարութիւն են: ¹⁷Որ ոք գիպիցէ զբարին՝ և ոչ առնիցէ, մեղք
 են նմա:

5 ¹Արդ՝ այսուհետև մեծապարտք լացէք և ողբացէք ՚ի վերայ թշուառութեանցն,
 2 որ գալոց են ՚ի վերայ ձեր: ²Ձի մեծութիւնդ ձեր՝ յոչինչ է, և հանդերձ
 3 ձեր կերակուրի ցեցոյ: ³Եւ արծաթ ձեր և ոսկի՝ ժանկահար, և ժանկ
 նոցա լիցի ձեզ ՚ի վկայութիւն, և կերիցէ՛ զմարմինս ձեր. իբրև զհոնր.
 4 զանձեցէք ատուրցն յերնոց: ⁴Ահաւասիկ վարձք մշակաց որ գործեն
 զանդս ձեր՝ առ ձեզ են. զրկեալն ՚ի ձէնջ աղաղակէ՛, և բողոք հնձողացն
 5 եհան յականջս Տեառն զօրութեանց: ⁵Փափկացայք ՚ի վերայ երկրի՝
 6 և զքօսայք. սնուցէք զսիրտս ձեր՝ իբրև ատուր սպանման: ⁶Ձրկեցէք
 7 սպանէք զարդարն, որ ոչ կայր ձեզ հակառակ: ⁷Երկայնամիտք լերուք
 եղբայրք իմ մինչև ՚ի գալուստն Տեառն. ահա մշակ երկայնամտեալ
 սպասէ պարտական պրողոյն երկրի, մինչև առցէ՛ զկանուխ և զանագան:
 8 ⁸Երկայնամտեցէք և դո՞ւք, հասարակեցէք զսիրտս ձեր. զի գալուստն
 9 Տեառն մերձեալ է: ⁹Մի՛ փրփմեցուցանէք զմիմեանս եղբարք, զի մի՛
 10 դաբիցիք. ահաւասիկ Դաբատորն առ դո՞ւք կայ: ¹⁰Օրինակ առէք
 եղբարք՝ չարչարանաց և երկայնմտութեան զմարգարէսն, որք խօսեցան
 11 յանուն Տեառն: ¹¹Ահաւասիկ երանենք համբերողաց. զհամբերութիւնն
 Յովբայ յուարութ՝ և զկատարումն Տեառն փեսէք. զի բազմագութ է Տէր՝
 12 և ողորմած: ¹²Յառաջ քան զամենայն ինչ եղբարք իմ, մի՛ երդնուցուք, **բե**
 մի՛ յերկինս, մի՛ յերկիր, մի՛ յայլ ինչ երդումն, այլ եղիցի ձեր այոյն՝ այո՛,
 13 և ոչն՝ ոչ. զի մի՛ ՚ի կեղծարարութիւն ինչ անկանիցիք: ¹³Վշտանայցէ որ
 14 ՚ի ձէնջ, յաղօթս կայցէ. բերկրիցի որք, սաղմոն ասացէ: ¹⁴Տիւանդանայցէ
 որք ՚ի ձէնջ՝ կոչեսցեն զերիցունս եկեղեցոյն, և արասցեն ՚ի վերայ նորա

11 Ոմանք յակոբոս. Բամբաստ գեղբայր իր, կամ դաբի գեղ... զօրէնսն քամբաստ և զօրէնսն դա՞: Ոսկան. Եւ եթէ զօրէնսն... ոչ առնող օրինացն ես: **13 Ոմանք.** Դու ոմ ես: Յօրինակին. Տարիմ մի: **14 Ոմանք.** Որ ոչ գիբեն զվաղութիւն: **15 Ոմանք.** Որպիսի ինչ են կեանք ձեր. քանզի իբրև... երևեալ, և ապա ապականեալ... կամեսցի՞ և կեցցուք, արասցուք: Ուր Ոսկան. Եւ ապա պակասեալ: **16 Ոմանք.** Ամենայն այսպիսի պարծանք չարութեան են: **5. 1 Ոմանք.** Որ գալոց է ՚ի վերայ: **2 Ոմանք.** Ձի մեծութիւն ձեր յոչինչ են. և հանդերձք ձեր: **3 Ոմանք.** Եւ արծաթ և ոսկի ձեր ժանգահար. և ժանգ նոցա եղիցի ձեզ... ատուրն յերնոյ: **4 Ոմանք.** Ահաւաղիկ վարձ մշա՞: **6 Ոմանք.** Ոչ կայր ձեր հակառակ: **7 Յօրինակին պակասէր.** Եղբարք իմ մինչև: **Ոմանք.** Ահաւասիկ մշակ եր՞... պրողոյ երկրին... զկանուխն և զանա՞: **8 Ոմանք.** Եւ հասարակեցէք... զի գալուստն Տեառն: **10 Ոմանք.** Չմարգարէքն որ խօսէ՞: **11 Ոմանք.** Չհամբերութիւնն Յոբայ: **12 Ոմանք.** Յառաջ քան զայն ամենայն եղբարք... և մի՛ յերկրի... ձեր բան՝ այոն այո. և: **13 Ոմանք.** Յաղօթս կացցէ. բերկրեցի որք, սաղ՞:

աղօթս, օձցե՛ն իւղով յանուն Տեառն. ¹⁵ և աղօթքն հաւապովք՝ փրկեսցէ 15
 զաշխարհեալն, և յարուցէ զնա Տէր. և եթէ մեղս ինչ իցէ գործեալ՝
 թողցին նմա: ¹⁶ Խոստովա՛ն եղերուք միմեանց զմեղս, և աղօ՛թս արարէք 16
 ՚ի վերայ միմեանց, որպէս զի բժշկեսցիք. քանզի յո՛ժ զօրաւոր են ա–
 ղօթք արդարոց յօգնականութիւն: ¹⁷ Եղիայ մարդ էր իբրև զմեզ չարչարելի՛ 17
 և յաղօթս եկաց, և ոչ րեղեաց յերկիր զերիս ամս և զվեց ամիս: ¹⁸ Եւ 18
 դարձեալ եկաց յաղօթս՝ և ետուն երկինք զանձրև՝ և բուսոյց երկիր
 զպտուղ իւր: ¹⁹ Եղբանք իմ, եթէ որ ՚ի ձէնջ մոլորեսցի ՚ի ճանապարհէ 19
 ճշմարտութեան, և դարձուցէ որ զնա. ²⁰ զփրասցէ՛ զի որ դարձուցէ՛ 20
 զմեղաւորն ՚ի մոլորութեան ճանապարհէն իւրմէ, փրկեսցէ զոգի իւր ՚ի
 մահուանէ, և ծածկեսցէ զբազմութիւն մեղաց:

Տունք սլէ:

14 Ունակք. Կոչեսցէ զերի՞. եկեղեցւոյ... և օձցեն իւղով: **15 Ունակք.** Փրկեսցեն
 զաշխարհեալն... թողցի նմա: **16 Ունակք.** Խոստովա՛ն լերուք... որպէս զի բժշկիցիք...
 աղօթք արդարոյն յօգ՛: **17 Ունակք.** Եւ ոչ րեղաց անձրև յերկիր: **19 Ունակք.**
 Մոլորիցի ՚ի ճշմարտութեան ճանապարհէ անպի. և դարձուցանիցէք որ: *Ուր Ոսկան.*
 մոլորեալ իցէ ՚ի ճշմար՛: **20 Ունակք.** Որ դարձուցանէ զմե՞... ճանապարհէ, փրկեսցէ
 զհոգի նորա ՚ի մահ՛: *Ի վահանակի բազումք.* Կարարեցաւ թողոյթ Յակովբայ. *կամ՝*
 Յակոբոս. *և ունակք.* կարարումն ՚ի Քրիստոս թողոյն Յակոբայ. *և զկնի ամենեքեան*
համաձայն մեղրունս. Տունք. և այլն:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՋԻՆ ԹՂԹՈՅՆ ՊԵՏՐՈՍԻ:

Չ ԱՅՍ գրե Պետրոս թողթ վարդապետական որոց 'ի սփիռս էին Նրե-
ից քրիստոնեայք եղելոց. և գորս 'ի Նրեիցն հաւաքացեալքն էին՝
հասարարէ գնոսա: Եւ յառաջագոյն պարմէ և ցուցանէ. թէ որ առ
'ի Քրիստոս հաւաքք 'ի մարգարէիցն նախապարմեցաւ, և նոքօք պարմեցաւ
արեամբ նորա փրկութիւն լինել, և նոցա և հեթանոսաց աւերարանեցաւ ամե-
նայն, որոնք փափաքէին հրեշտակք խորհրդոյն. ապա խորհրդակցի արժանապէս
կոչողին՝ լինել փրկելոցն: Նրամայէ և զթագաւորս պարուել. և կանանց և
արանց զհամախոհ լինելն պարուիրէ. և 'ի սովորութիւնն խրատ սակաւ ինչ:
Յուցանէ թէ և 'ի դժոխքն եղև 'ի Տեառնէ քարոզութիւն փրկական յարութեանն.
և զի յառաջագոյն ննջեցեալքն յարիցեն և դարեացին մարմնով. և շնորհօք
յարութեանն մնան. և զի կարարուն ամենեցուն մերժ է: Եւ պարտ է ամեն-
եցուն պարասար լինել, որպէս թէ բան փալոց են դարաւորին. և այսպէս
կարարէ զթողթն:

Գլուխք Առաջին Թղթոյն Պետրոսի Առաքելոյ:

Ամ. Վասն Քրիստոսի վերստին ծննդեանն և վասն համբերութեան փորձանաց,
և վասն փրկութիւնագործ հաւարոցն յառաջագոյն պարմելոյ 'ի մարգարէիցն:
Բ. Վասն յուսոյ և սրբութեան գոր պարտիմք յաղագս որդեգրութեանն՝ զգուշաւոր
զնացիւք:

Գ. Վասն արժանի ըստ որդեգրութեանն կեալ 'ի Քրիստոս, յօգուտ արտաքնոցն
'ի փառս Աստուծոյ:

Դ. Վասն իշխանաց հնազանդ լինելոյ, և եղբայրսիրութեան և աստուած-
պաշտութեան: Ա. Յորում վասն ծառայից հնազանդութեան, և անխակալ
համբերութեան վասն Քրիստոսի: Բ. Վասն հնազանդութեան կանանց, և
միաբանութեան ընդ արս, առ 'ի փրկութիւն հոգւովն՝ յօրինակ Սառայի: Գ.
Վասն արանց զհրեանց կանամբք գալոյ: Դ. Վասն ամենեցուն հեզ և հան-
դարտ անխակալութեան, որ յօրինակ առ նոյի Աստուծոյ մարդասիրութիւնն.
և առ մեք աւագանան Քրիստոսի չարչարակցութիւն:

Ե. Վասն մերկանալոյ զգործ չարութեան, և առնելոյ հոգով զպտուղս արդա-
րութեան, ըստ ազգի ազգի և պէսպէս շնորհաց:

Զ. Եթէ հաղորդութեամբ ընդ Քրիստոսի յաղթել պարտ է բնական կարեաց, և
յուսով նորին համբերել լլկանաց որ յայլոց:

Է. Խրատ երիցանց վասն հօտից տեսչութեան: Ա. Յորում վասն հասարակաց
ամենեցուն՝ իւրաքանչիւր խոնարհութեամբ յաղթութիւն ընդդէմ հակառակորդին:

Ը. Աղօթք վասն կարարման հաւարոց:

ԹՈՒՂԹ ՊԵՏՐՈՍԻ ԱՌԱՋԻՆ

բզ **Պ**ԵՏՐՈՍ առաքեալ Յիսուսի Քրիստոսի, ընտրելոց նժդեհից որ 1
ի սփինոս Պոնապոսոց, Գաղապոսոց, և Կապադովկացոց,
և Ասիացոց, և Բիւթանացոց, ² ըստ կանոնի գիտութեանն 2
Աստուծոյ Նոր, սրբութեամբ Նոգոյն, ՚ի հնազանդութիւն և ՚ի հեղումն
արեանն Յիսուսի Քրիստոսի: Շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութիւն բազմասցի:

Ա ³Օրհնեալ է Աստուած և Նայր Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, 3
որ ըստ բազում ողորմութեան իրում ծնաւ զմեզ վերստին ՚ի յոյսն կեն-
դանի. ՚ի ձեռն յարութեանն Յիսուսի Քրիստոսի ՚ի մեռելոց, ⁴ յանեղծ և 4
յանարար և յանթառամ ժառանգութիւնն՝ որ պահեալ է յերկինս ՚ի ձեզ.
⁵ որ զօրութեամբն Աստուծոյ պահեալ էիք հաւարովք ՚ի պարաստեալ 5
փրկութիւնն, յայտնեալ ՚ի յեփին ժամանակս. ⁶ որով ուրախ լինիջիք, 6
որք այժմ սակաւիկ ինչ ըստ պարշաճի իրացոյ արարմեալք ՚ի պե-
պէս փորձութիւնս: ⁷ Զի հանդէս ձերոց հաւարոցն առաւել քան զուսկի 7
կորստական պարուական է. որ հրով փորձեալ գրաւ, ՚ի գովութիւն
և ՚ի փառս և ՚ի պարիս ՚ի յայտնութեանն Յիսուսի Քրիստոսի: ⁸ Զոր 8
ոչն րեւեթք և սիրեցէք. ընդ որ այժմ ոչ հայեցեալք, բայց հաւարա-
ցէք. և ուրախ էք անճառ և փառաւորեալ խնդութեամբն. ⁹ ընկալե- 9
ալ զկարարումն հաւարոցն ձերոց զոգուցն փրկութիւն: ¹⁰ Վասն որոյ 10
փրկութեան խնդրեցին և քննեցին մարգարեքն. որք վասն որոյ ՚ի ձեզ
լինելոց էին շնորհքն մարգարեանային. ¹¹ քննէին յորում և յորայիսի՝ 11
ժամանակի գուշակէր ՚ի նոսա Նոգին Քրիստոսի. որ նախ՝ չարչարանացն
Քրիստոսի վկայէր, և յեփ այնորիկ՝ զփառացն: ¹² Որոց և յայտնեցան 12
իսկ. զի ոչ թէ անճանց, այլ մեզ մարակարարք լինէին, նոցին՝ որք
այժմ պարմեցան, այնորիք որք աւերարանեցինն ձեզ Նոգովն Սրբով
որ առաքէրն յերկնից, զոր ցանկային րեսանել գոնեայ ընդ աղօր
հրեշտակք:

Բ/բտ ¹³ Որով պնդեալ զմէջս մրաց ձերոց՝ զուարթացեալք, բովանդակ 13
սպասեցէք հասելոց ձեզ շնորհացն ՚ի յայտնութեանն Յիսուսի Քրիս-
տոսի, ¹⁴ իբրև զորդին հնազանդութեան. մի՛ կերպարանեալք առաջին 14
ձերովք անգիտութեանն ցանկութեամբք: ¹⁵ Այլ ըստ Սրբոյն որ կոչեաց 15

*Ի վերնագրիս՝ երկու օրհնակ և եթ ունին. Թողթ առաջին Պերրոսի առաքելոյն
Կաթողիկէից: Իսկ մնացելոց մեծ մասն դնեն համաձայն մերումս:*

1. 1 *Ունակք.* Ընտրելոցոյ նշդեհից... և Գաղապոսոց. Կապադովկացոց,
Ասիացոց: 2 *Առ Ոսկանայ պակասի.* Շնորհք ընդ ձեզ: 3 *Ունակք.* Ողորմու-
թեան իւրոյ... ՚ի ձեռն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի յարութեան ՚ի մե՛: 4 *Ունակք.*
Յանեղծ... յերկինս ձեզ: 5 *Ունակք.* Յայտնել ՚ի յեփին: 6 *Բազումք.* Տրամեալ էք
ի պէպէս: *Ունակք.* Ի պէպէս փորձութեանց: 7 *Ունակք.* Ձերոյ հաւարոց առա՛... և
ի պարիս յայտնութեան Յիսուսի: *Ուր ունակք.* ՚ի յայտնութիւնն Յիսուսի Քրիստոսի:
8 *Ունակք.* Զոր ոչ րեւեթք... ոչ հայեցեալ... փառաւորեալ խնդութեամբ: 9 *Ունակք.*
Ընկալեալք... հաւարոց ձերոց զոգուցն փրկութեան: 10 *Ունակք.* Որ վասն որոյ... էին
շնորհք: 11 *Ոսկան.* Եւ յորայիսի ժամանակս: *Ունակք.* Նախ զչարչարանացն Քրիստո-
սի վկայէ: 12 *Օրհնակ մի.* Որ և յայտնեցաւ... ոչ եթ: *Ունակք.* Որ աւերարանեցին
ձեզ... զոր ցանկանայինն րեսանել գոնե... հրեշտակքն: 13 *Ունակք.* Սպասիցէք
հասելոյ ձեզ շնորհաց:

16 զձեզ, և դո՛ւք սուրբք յամենայն գնացս ձեր լինիջիք: ¹⁶ Վասն որոյ գրեալ է, եթէ եղերո՛ւք սո՛րք զի ես սուրբ եմ: ¹⁷ Եւ եթէ Նայր կոչիցէք զայն, որ առանց ակնառութեանն դարի ըստ իւրաքանչիւր գործոց. ապա երկիւղի՛ն զձերոցն պանդխտութեան ժամանակդ գնասջիք: ¹⁸ Գիտասջիք, զի ո՛չ ապականացու արծաթեղինօք՝ և ոսկեղինօքն փրկեցարուք ՚ի ձեռոց ունայնութեան հայրենապուր գնացիցն. ¹⁹ այլ պարուական արեամբն ²⁰ Քրիստոսի, իբրև անբիծ և անարար գառին. ²⁰ որ յառաջձանօթ էր նախ քան զիսկզբանէ աշխարհի: Եւ երևեցաւ ՚ի վախճան ժամանակաց վասն ձեր. ²¹ որք նովաւ հաւարացէք յԱստուած, որ յարոյց զնա ՚ի մեռելոց, և ետ նմա փառս. զի հաւարքն ձեր և յոյս իցեն յԱստուած: ²² ²² Զանձինս ձեր սրբելի հնազանդութեամբ ճշմարտութեան Նոզոյն, յեղբայրսիրութեան առանց կեղծաւորութեան, ՚ի սուրբ սրբել սիրելի սերպիւ զմիմեանս: ²³ Ծնեալք ՚ի վերսպին ո՛չ յապականութեան սերմանէն. այլ յանապականացուէն, ²⁴ կենդանի և մշտնջենական բանին Աստուծոյ: ²⁴ Քանզի ամենայն մարմին իբրև զխո՛ր է. և ամենայն փառք մարդոյ իբրև զձաղի՛կ խոտոյ. ²⁵ խորն ցամաքեցաւ՝ և ծաղիկն թօթափեցաւ. ²⁵ և բան Տեառն մնայ յափրեան. այսինքն է՝ բանն որ ՚ի ձեզ աւերարանեցաւ:

2 ¹ Ի բաց թօթափել այսուհետև զամենայն չարութիւն և զամենայն նենգութիւն, և զկեղծաւորութիւնս, և զնախանձ, և զամենայն չարախօսութիւն. ² իբրև զարդի՛ ծնեալ մանկունս խօսունս, և անխարդախ կաթինն փափաքիցէք. զի նովան աճիցէք ՚ի փրկութիւն. ³ եթէ ճաշակեցէք՝ զի քաղցր է Տէր: ⁴ Առ որ մարուցեալ էք ՚ի Վեմն կենդանի, որ թեպէր ՚ի մարդկանէ անարգեալ, այլ առ ՚ի յԱստուծոյ ընտրեալ և պարուական է. ⁵ և դուք իբրև զվեմն կենդանիս շինիք փաճար հոգևոր՝ յանարար քահանայութիւն, մարուցանել զհոգևորն պարարագա՝ հաճոյ Աստուծոյ, ՚ի ձեռն Յիսուսի Քրիստոսի: ⁶ Քանզի կայ իսկ ՚ի գրի եթէ. Ահաւասիկ դնեմ ՚ի Սիոն վեմ ընտիր, զլուի անկեան պարուական, և որ ՚ի նա հաւարացել՝ մի՛ ամաչեսցէ: ⁷ Զեզ այսուհետև հաւարացելոցդ՝ վեմ պարուական. իսկ անհաւարիցն, վեմն զոր անարգեցին շինօքն. ⁸ նա եղև զլուի անկեան. ⁸ և վեմ զլորման և վեմ զայթազողութեան, որ ⁹ զայթազղին ապարամբեալք ՚ի բանէն՝ յոր և եղան: ⁹ Այլ դուք ազ

15 Ունակք. Յամենայն ՚ի գնացս ձեր: **16 Ունակք.** Քանզի գրեալ է՝ թէ եղ՛: **17 Ունակք.** Ակնառութեան դարի... ապա և երկիւղի զձերոյ պանդխտութեան ժամանակս զն՛: *Ուր օրինակ մի.* զձեր պանդիս՛. և այլ. զձերոյ ժամանակ պանդիս՛: **18 Առ Ոսկանայ պակասի.** *Գիտասջիք* զի ոչ ա՛: *Յօրինակին.* Ապականացուք արծա՛: **20 Ունակք.** Որ յառաջձանօթն էր՝ նախ իսկզբանէ աշխ՛: *Ուր և ունակք.* Որ յառաջ անձանօթ էր նախքան: **21 Ունակք.** Որ նովաւ հաւա՛... և յոյսն իցեն առ Աստուած: **22 Յայլս պակասի.** ճշմարտութեան *Նոզոյն*, յեղ՛: *Ունակք.* Յեղբայրսիրութիւն առանց կեղ՛... սիրել սրբիւ զմիմե՛: **23 Ունակք.** Ծնեալք վերսպին... և մշտնջենաւոր բանին Աստուծոյ: **24 Յունանս պակասի.** Մարմին իբրև զխո՛ր է: **25 Ունակք.** Որ ՚ի ձեզն աւերա՛: **2. 1 Ունակք.** Խօսունս. և անխարդախ կաթին փափագից՛: **3 Ունակք.** Եթէ ճաշակիցէք... է Տէրն: *Ուր օրինակ մի.* Եթէ ճանաչիցէք: **4 Ունակք.** Մարուցեալ ՚ի Վեմն կենդա՛. թեպէր և ՚ի մարդկա՛... առ յԱստուծոյ ըն՛: *Ուր Ոսկան.* մարուցեալ Վեմն կեն՛: **5 Ունակք.** Իբրև զվեմն կենդանի... պարարագ հաճոյս. *կամ՛* ՚ի հաճոյս Աստուծոյ: **7 Ունակք.** Նաւարացելոց վեմ է պար՛. և *ունակք.* Է վեմն պար՛... վեմ է զոր անարգն՛: **8 Ունակք.** Գայթազողութեանն, որ զայթ՛... յոր եղանն:

Եք ընփոխե՛ք, թագաւորութիւն, քահանայութիւն. ազգ տո՛րք. ժողովուրդ սեպհական. որպէս զի զձեր առաքինութիւնսն նուիրիցէ՛ք այնմ, որ զձեզ 'ի խաւարէն կոչեաց յիւր սքանչելի՛ լոյսն: ¹⁰ Որք երբեմն չժողովուրդ, ¹⁰ բայց արդ ժողովորդ Աստուծոյ. որք չողորմեալք, այժմ ողորմութիւն գպէք: ¹¹ Սիրելիք՝ աղաչեմ, իբրև պանդուխտս և զնժդեսս 'ի բաց ¹¹ մերժել 'ի մարմնաւոր ցանկութեանցն, որ զինուորի՛ն ընդդէմ ոգոց. ¹² զվարս ձեր 'ի մէջ հեթանոսաց պարկեշտս ցուցանել. զի որով բամբասանցե՛ն զձեզ իբրև զչարագործս, 'ի բարութք գործոցն ձերոց դիպեալ՝ փառաւոր առնիցեն զԱստուած յաւուրն այցելութեան:

¹³Նազաւնդ լերուք ամենայն մարդկեղէն սրեղծուածոյ վասն Տե– ¹³ առն. եթէ թագաւորի՞ իբրև առաւել ումեք, ¹⁴ եթէ դապաւորաց՝ իբրև ¹⁴ 'ի նմանէ առաքելոց 'ի վրէժխնդրութիւն չարագործացն, և 'ի գովութիւն բարեգործացն: ¹⁵ Զի այսպէս են կամք Աստուծոյ. բարեգործացն պապանձեցուցանել զանզգամ մարդոց զանգիպութիւն: ¹⁶ Իբրև զազապս լինել, և մի՛ իբ– ¹⁶ րև պարտուակ չարութեան ունել զազապութիւնն, այլ իբրև Աստու– ¹⁷ ծոյ ծառայք: ¹⁷ Զամենեսեան պապուեցէք. զեղբայրսիրութիւն սիրեցէք. ¹⁷ յԱստուծոյ երկերո՛ք. զթագաւորս պապուեցէք: ¹⁸ Ծառայք հնազաւնդ ¹⁸ լինել յամենայնի երկիւղի փերանց, ո՛չ միայն բարերարացն և հեզոցն, այլ և կամակորացն: ¹⁹ Զի և այս ճշմարիտ շնորհք յԱստուծոյ են, եթէ ¹⁹ բարութք ինչ մութք փանիցի՞ որ վշտաց յանիրաւի: ²⁰ Քանզի զի՛նչ երախ– ²⁰ փիք իցեն, եթէ յորժամ մեղանչիցէք՝ փանջիցիք և համբերիցէք. այլ եթէ զբարիս գործիցէք՝ չարչարիցիք՝ և համբերիցէք, այն շնորհք յԱստուծոյ են. ²¹ քանզի 'ի դոյնս իսկ կոչեցարուք: Զի և Քրիստոս վասն ձեր մե– ²¹ ռաւ, և ձեզ եթող օրինակ՝ զի զհետ երթայցէք հետոց նորա: ²² Որ ո՛չն ²² արար մեղս, և ո՛չ գրաւ նենգութիւն 'ի բերան նորա. ²³ որ բամբասեալ՝ ²³ և ո՛չ փոխարէն բամբասէր. չարչարեալ՝ և ո՛չ պահէր սպառնալիս. բայց իրաւամբք մաքնէր դապաւորին. ²⁴ որ զմեր մեղսն իրով մարմնովն ²⁴ վերացոյց 'ի խաչափայտն. զի լիցուք զերծեալք 'ի մեղաց անտի, և իցենք արդարութեանն կենակիցք. որոյ վիրօքն բժշկեցաք: ²⁵ Քան– ²⁵ զի էիք իբրև գոչխարս մոլորեալս. այլ այժմ դարձարո՛ք առ Նովին և Տեսուչ ոգոց ձերոց:

¹ Սոյնպէս և կանայք հնազաւնդ լինել արանց իւրեանց. զի եթէ ³ իցեն նոքա ապստամբք 'ի բանէ անտի, յաղագս կանանց գնացից, և առանց բանին իսկ շահեսցին, ² դիպել երկիւղի զձեր պարկեշտ գնացս: ²

9 Բագոււք. Եք ընփոխ, թա՛: *Ունակք.* Թագաւորութեան քահանայութեան, ազգն սուրբ... նուիրեալ այնմ որ զձեզ կոչեաց 'ի խա՛: **11 Ունակք.** Աղաչեմ զձեզ, իբրև զպանձ: **12 Ունակք.** Զի որովք բամբասեն զձեզ... 'ի բարիութք գործոց ձերոց դիպեալ, փառաւոր արացն զԱստուած: *Ուր Ոսկան.* Փառաւորեցն զԱստուած: **13 Ունակք.** Սրեղծուածոց վասն: **14 Ունակք.** Դապաւորի իբրև 'ի նմանէ առաքելոյ... չարագործաց: **15 Ունակք.** Զի այս են կամքն Աստուծոյ... զանզգամ մարդոյ զանգիպութիւն: *Ուր օրինակ մի.* Զի այսպիսի են կամք: **18 Ունակք.** Նազաւնդ լերուք ամենայնի երկիւղի: **19 Ի բագունս պակասի.** Զի և այս ճշմարիտ շնորհք յԱստուծոյ են եթէ: **20 Ունակք.** Այլ թէ բարիս գործիցէք, և չարչա՛: **21 Ունակք.** Ի դոյն իսկ կո՛... վասն մեր մեռաւ, և ձեզ ե՛... երթիցէք զհետոց նորա: **23 Ունակք.** Եւ ոչ պահէր ոխս. բայց: **24 Ունակք.** Զմեր զմեղսն... որոյ վիրօքն բժշկեցայք: **3. 1 Ունակք.** Նոյնպէս և կանայք: *Ոսկան.* Զի եթէ են նոքա... գնացից, առանց բա՛: **2 Ունակք.** Գիպել երկի՛:

3 ³ Որոց լինիցի՛ ո՛չ արտաբուսար հիւսիք և ոսկեհոն ծամակալօք՝ կամ
 4 պաճուճեալ զգեստութեամբ զարդ. ⁴ այլ ծածոնկ սրբին մարդն. անեղծութեամբ
 հնազանդութեան և հանդարտութեան հոգւոյն, որ է առաջի Աստուծոյ
 5 բազմապարիկ: ⁵ Քանզի այսպէս երբեմն և կանայք որ յուսացեալ էին
 6 յԱստուած, զարդարէին զանձինս հնազանդելի իրեանց արանց: ⁶ Որ-
 պէս և Սարրայ՝ զի հնազանդ էր Աբրահամու. և Կէր իւր կոչէր զնա.
 որոյ եղերութն դուք որդիք. բարեգործք էին, և ո՛չ կասկածէին՝ և ո՛չ
 7 ՚ի միռջէ ինչ երկիրդ: ⁷ Սոյնպէս և արք իմաստութեամբ բնակեացեն
 ընդ նոսա. իբրև Կլարի անօթոյ առնիցեն պարի կանանց՝ և իբրև
 ժառանգակցաց շնորհացն կենաց. զի մի՛ խափան լիցին աղօթիցն ձե-
 8 րոց: ⁸ Եւ գլուխ ամենայնի, զի համամի՛րք իցէք, համակարի՛ք, եղբայրասէ՛րք,
 9 ազնուագո՛րթք, խոնարիք: ⁹ Մի՛ չար փոխանակ չարի հապուցանել, կամ
 բամբասանս ընդ բամբասանաց. այլ զնորին հակառակն՝ օրհնել, զի
 10 յայն իսկ կոչեցարութ՝ զի զօրհնութիւնն ժառանգիցէք: ¹⁰ Զի որ կամի գո
 զկեանս սիրել, և զաւուրս իւր փեսանել ՚ի բարութեան, լռեցուցէ՛ զլեզու
 11 իւր ՚ի չարութենէ, և զշրթունս իւր ՚ի չխօսելոյ՝ զնենգութիւն. ¹¹ խտրորեցի՛
 ՚ի չարէ, և արասցէ զբարի՛. խնդրեցէ՛ զխաղաղութիւն, և երթիցէ՛
 12 զհետ նորա: ¹² Զի աչք Տեառն ՚ի վերայ արդարոց, և ականջք նորա
 13 յաղօթս նոցա. երեսք Տեառն ՚ի վերայ չարագործաց: ¹³ Եւ ո՛ր իցէ որ
 14 չարչարիցէ զձեզ, եթէ դուք բարւոյն նախանձաւորք լինիցիք: ¹⁴ Այլ թէ և
 չարչարիցիք ևս վասն արդարութեան, երանելի՛ էք. բայց յերկիրդ նոցա
 15 մի՛ երկնչիցիք, և մի՛ խռովեցիք: ¹⁵ Այլ զՏէր զնոյն և զՔրիստոս՝ սո՛րբ
 ունիցիք ՚ի սիրտս ձեր: Պարբասարք իցէք փալ պարասխանի ամենայ-
 16 նի որ խնդրիցէ զբանն՝ որ է վասն յուսոյն ձերոյ. ¹⁶ այլ հեզութեամբ
 և երկիրդի ունիցիք բարս քաղցո՛նս. զի որով չարախօսիցեն զձե՛զ՝
 17 յամօջ լիցին, որք բամբասեն զձեր բարոք զնացս ՚ի Քրիստոս: ¹⁷ Զի
 լան է բարեգործաց, եթէ կամիցին ըստ Աստուծոյ կամացն չարչարել՝
 18 քան չարագործացն. ¹⁸ զի և Քրիստոս մի անգամ վասն մեղաց ՚ի վե-
 րայ ձեր մեռաւ, արդարն ՚ի վերայ անարդարոց. զի զձեզ մերձեցուցէ՛
 առ Աստուած. զի թէպէտ և մեռաւ մարմնով, այլ կենդանի՛ է հոգով:

19, 20 ¹⁹ Որով և ոգւոցն որ էին ՚ի բանփին, երթեալ քարոզեաց, ²⁰ երբեմն
 ապստամբելոցն, յորժամ ներէր նոցա Աստուծոյ երկայնմտութիւնն յաւուրս
 Նոյի յորս փապանն կազմէր. յորս նուազունք՝ այն ինքն՝ ոգիք իբ-

3 *Ունակք.* Վիսուք, և ոչ ոսկեհոն ծամակալեօք, կամ պայճուճեալ զգեստիւք: 4 *Ունակք.* Անեղծութեամբ՝ հեզութեան և հանդարտութեան: *Յօրինակին պակասէր.* Ննազանդութեան և *հանդարտութեան* հոգ: 5 *Ունակք.* Արանց իրեանց: 6 *Ունակք.* Սառա. և *ունակք.* Սառա՞ զի հնազանդէր Աբ: 7 *Ոսկան.* Բնակիցին ընդ նոսա... պարիս կանանց: *Բազուք.* Կանանց. իբրև ժա՞... խափան լինիցին: 8 *Օրինակ մի.* Համակարարք. եղբայրասէրք: 9 *Ունակք.* Այլ զնորին հակառակն օրհնել. զի յայտոսիկ կոչեցարութ. զի զօրհնութիւնն ժառ: 10 *Ունակք.* Որ կամիցի զկեանս սիրել, և փեսանել աւուրս բարութեան... ՚ի խօսելոյ զնեն: 11 *Ունակք.* Խտրորեցի ՚ի չարութենէ, և ա՞... խնդրիցէ զխա՞: 13 *Ունակք.* Եւ ո՞վ իցէ որ: 14 *Ունակք.* Այլ թէ չարչարիցիք ևս յաղագս արդա՞: 15 *Ունակք.* ԶՏէր զնոյն զՔրիստոս սո՛րբ առնիցիք ՚ի սիրտս ձեր: *Ունակք.* Պարբասար իցէք: 16 *Ունակք.* Չարախօսեացն զձե՛նք... բարիք զնացոյ ՚ի: 17 *Ունակք.* Եթէ կամեցին ըստ... քան զչարագործացն: 18 *Ունակք.* Քանզի և Քրիստոս... ՚ի վերայ մեր մեռաւ... զի զնեզ մերձեցուցէ առ Աստուած. թէպէտ: 19 *Ունակք.* Որ ՚ի բանփին էին:

րև ո՛րք ապրեցան ՚ի ջրոյն: ²¹ Որ և զձե՛զ ըսպ նմին օրինակի, կեցուցէ 21
մկրտութիւնն. ոչ զմարմնոյ աղփն ՚ի բաց ընկենով, այլ զբարոնք մրաց
հանդէս առ Աստուած, ՚ի ձեռն յարութեանն Յիսուսի Քրիստոսի. ²² որ է՝ 22
ընդ աջմէ Աստուծոյ երթեալ յերկինս, ՚ի հնազանդել նմա հրեշտակաց
և իշխանութեանց և զօրութեանց:

Ե/զե ¹ Քրիստոսի չարչարելն մարմնով վասն մեր, և դուք ՚ի նոյն միպս 4
վառեցարո՛ք. զի որ չարչարի՛ մարմնով՝ դադարէ ՚ի մեղաց. ² զի մի՛ 2
ևս ըսպ մարդկան ցանկութեանց՝ այլ ըսպ կամացն Աստուծոյ կեցցէ
զայլ ևս ժամանակն: ³ Քանզի բաւական է անցեալ ժամանակն լինելոյ 3
կամացն հեթանոսաց, որք գնացին զհօրութեամբք, ցանկութեամբք, զհնեհարութեանք
անառակութեամբք, արբեցութեամբք, անօրէ՛ն կռապաշտութեամբք: ⁴ Ու–4
րով օտարացեալք՝ ո՛չ ընդ ձեզ վարին. ՚ի նոյն անկարգութեան զեղխութիւն,
և հայհոյեն: ⁵ Որ րացեն պապասխանի՛ այնմ որ ՚ի պարասպրին ունի 5
դարել զկենդանին և զմեռեալս: ⁶ Զի ՚ի սոյն իսկ և մեռելոց խոսարացեալ 6
է, զի դարեցին ըսպ մարդկան մարմնով, և կենդանի՛ լիցին ըսպ Աս–
տուծոյ հոգով: ⁷ Ամենեցուն վախճան մերձեալ է. զգասարացարո՛ք 7
այսուհետև՝ և լերո՛ք զուարթոնք յաղօթս: ⁸ Նախ քան զամենայն սէր 8
սերպ ունել ընդ միմեանս. զի սէր՝ ծածկէ՛ զբազմութիւն մեղաց: ⁹ Օտարապէրք
լինել՝ ընդ միմեանս առանց քրքնաբերոյ: ¹⁰ Իրաքանչիւրք որպէս և 10
ընկալա շնորհս ինչ՝ ՚ի միմեանս զնոյն մարակարարել, իբրև զբարոք
հազարապետս պէտէ՛ն շնորհացն Աստուծոյ: ¹¹ Եթէ որ խօսիցի՛ իբրև 11
զԱստուծոյ պարգանս. եթէ որ մարակարարիցէ՛ իբրև ՚ի զօրութենէ
զոր շնորհէ Աստուած. զի յամենայնի՛ փառաւորեսցի Աստուած ՚ի ձեռն
Յիսուսի Քրիստոսի, որում փանք և զօրութիւն յաիպեանս ամէն:

Զ/զզ ¹² Սիրելիք՝ մի՛ օտարոքի համարել զեռանդն ինչ որ ՚ի փորձու– 12
թիւն ձեզ լինիցի, որպէս թէ օտար ինչ իրք ձեզ դիպիցին. ¹³ այլ իբրև 13
հաղորդեալք Քրիստոսի չարչարանացն՝ ուրախ լինիցիք, զի և ՚ի յայտ–
նութեան փառաց նորա ցնձացեալ բերկրեսցիք: ¹⁴ Իսկ եթէ նախարիցիք 14
ևս վասն անուանն Քրիստոսի, երանելի՛ էք. զի փառացն՝ և զօրութեան
անուն, և Աստուծոյ Նոզին ՚ի վերայ ձեր հանգուցեալ է: ¹⁵ Մի՛ որք ՚ի ձեռք 15
չարչարեսցի իբրև զսպանօղ, կամ իբրև զգոհ, կամ իբրև զչարագործ,
կամ իբրև զօտարաբետն: ¹⁶ Ապա թէ իբրև զքրիստոնեայ, մի՛ ամաչեսցէ. 16
այլ փառաւոր առնիցէ զԱստուած անուամբս այսուիկ: ¹⁷ Զի ժամանակ 17

20 Ոմանք. Յատուրսն Նոյի, յոր գրապանն կազմեր... այս ինքն է՝ իբրև ոգիք... ՚ի ջրոցն, կամ՝ ՚ի ջրոցն: **21 Ոմանք.** Մկրտութիւն, ոչ զմարմնոյն աղփ ՚ի բաց ընկենով, այլև զբարիք մրացն հան՝: **22 Ոմանք.** Հրեշտակաց, իշխանութեանց և պետութեանց: **4. 1 Ոմանք.** Քրիստոս ՚ի չարչարելն վասն. և ոմանք. Քրիստոսի չարչարելն վասն: **2 Ոմանք.** Զայլ ևս ժամանակ: **3 Ոմանք.** Որովք գնային զհօրութեամբ: **4 Ոմանք.** Ոչ վարին ընդ ձեզ: Օրինակ մի յաւելոյ. Վարին. այլ են ՚ի նոյն անկարգութեան զեղխութիւն, և: **5 Ոմանք.** Որ րացեն պապասխանի... ՚ի պարասպրութիւն ու՛: **6 Ոմանք.** Եւ կենդանի լինիցին: **7 Ոմանք.** Եւ եղերոք զուարթ: **10 Ոմանք.** Իրաքանչիւր որպէս ընկալ... իբրև զբարիք հազարապետ: **11 Ոմանք.** Եթէ որ խօսեսցի... մարակարարեսցէ... յաիպեանս յաիպենից. ամէն: **12 Ոմանք.** Զեռանդ ինչ որ ՚ի փորձութիւնս ձեր լինիցի, որպէս եթէ... դիպեսցին: **13 Ոմանք.** Փառացն նորա... բերկրիցիք: **14 Ոմանք յաւելում.** Եւ զօրութեանն անուն է և Աստուծոյ: Ուր օրինակ մի. անուան է: **16 Ոմանք.** Ապա եթէ... մի՛ ինչ ամաչեսցէ:

- Է սկիզբն լինելոյ դաբասաբանին ՚ի քաննէն Աստուծոյ. զի եթէ նախ ՚ի մէնջ. իսկ զի՞նչ կարարած իցէ այնոցիկ, որ ոչ հաւանեցան Աստուծոյ աւերարանին: ¹⁸ Եւ եթէ արդարն հազիւ կեցցէ, իսկ անպարիշտն 18 և մեղատրն ո՞ր գրանիցի: ¹⁹ Որպէս զի որ չարչարիցին ըստ Աստուծոյ կամացն, հաւապարիմ Նասպչին աւանդեսցեն զիւրեանց ոգիս բարերարութեամբբ:
- 5** ¹ Չերիցունս այսուհետն աղաչեմ իբրև գերիցակից՝ և վկայ չարչարանացն 2 Քրիստոսի, որ և հանդերձեալ փառացն յայտնելոյ հաղորդ. ² արածեցէք որ ՚ի ձեզ հօբդ է Աստուծոյ. վերակացու լինել՝ մի՛ իբրև ակամայ՝ այլ կաման ըստ Աստուծոյ. մի՛ զաւշաքաղութեամբ, այլ յօժարութեամբ.
- 3, 4 ³ մի՛ իբրև փրկելով վիճակացն, այլ լինել օրինակ հօբին. ⁴ զի յերևել 5 Նովուապետին՝ ընդունիջիք զանթառամ փառաց պսակն: ⁵ Սոյնպէս և երիպասարդք՝ հնազանդ լերուք ծերոց. ամենեքին ընդ միմեանս՝ զխոնարհութիւն ունիցին. զի Աստուած ամբարբաւանից հակառակ 6 կայ, քայ շնորհս խոնարհաց: ⁶ Խոնարհեցարուք ընդ հզօր ձեռամբն 7 Աստուծոյ. զի զձեզ բարձրացուցէ՛ ՚ի ժամանակի: ⁷ Զամենայն հոգս ձեր ընկեցէք ՚ի նա, զի նա՛ է որ հոգայ վասն ձեր:
- 8 ⁸ Արթուն լերուք՝ հսկեցէք, զի ոտխն ձեր Սաբանայ իբրև գառնեմ Ը/դա 9 գոչէ, շրջի և խնդրէ՝ թէ զով կլանիցէ: ⁹ Որում ՚ի դիմի՛ հարկանիցիք հասարաբեալք հաւապովք. զի սասցիք զնոյն անցս չարչարանաց եղբայրութեան 10 ձերոյ յաշխարհի յանձին կարարեալ: ¹⁰ Եւ Աստուած ամենայն շնորհաց, որ կոչեաց զձեզ յիւր ՚ի յախտնական ՚ի փառսն Քրիստոսի Յիսուսի, որում փոքր մի եղերուք չարչարակիցք, նա՛ կագրուրեցուցէ, կարողացուցէ, 11, 12 հասարահիմն արասցէ: ¹¹ Նմա իշխանութիւն և փառք յախտեանս: ¹² Ի ձեռն Սեղուիանոսի՝ հաւապարիմ եղբօր, որպէս կարծեմ՝ փոքր ՚ի շարե գրեցի ձեզ, մխիթարել, և ՚ի վերայ սորին վկայել. զի և այս ճշմարիտ 13 շնորհք յԱստուծոյ են՝ յոր հասարաբեալ կայցէք: ¹³ Ողջոյն քայ ձեզ որ ՚ի Բաբելոն ընտրելակիցն եկեղեցի է. և Մարկոս որդի իմ: ¹⁴ Ողջոյն քայցիք միմեանց ՚ի համբոյր սրբութեան: Խաղաղութիւն ընդ ձեզ ամենեսեան, որ էք ՚ի Քրիստոս Յիսուս. ամէն:

Տունք մյ՛:

17 Ոմանք. Դաբասաբանաց ՚ի քաննէն... այնոցիկ իցէ. *կամ*՝ է. որ ոչ հնազանդեցան աւերարանին Աստուծոյ: **18 Ոմանք.** Որ գրանիցին: **19 Ոմանք.** Որպէս զի և որ չար... ոգին բարերարութեանն: **5. 1 Ոմանք.** Որպէս գերիցակիցս և զվկայս... փառացն յայտնելոց հաղորդս. *կամ*՝ հաղորդք: *Ուր օրինակ մի.* Նաղորդ՝ որ յայտնելոցն է ՚ի մեզ. *և այլ օրինակ մի.* Փառացն հաղորդս յայտնելոց էք: **2 Ոմանք.** Նօք է Աստուծոյ. *կամ*՝ հօբդ Աստուծոյ է: **3 Ոմանք.** Տիրելով վիճակին. այլ: **4 Ոմանք.** Յերևել հօբապետին... փառացն զպսակ: **5 Ոմանք.** Նոյնպէս և երիպա՞... ամենեքեան... զխոնարհութիւն ունիցիք: **8 Ոմանք.** Եւ սկսեցէք... եթէ զո՞ կլա՞: *Յօրինակին գրեալ էր՝* զի աստիսն ձեր. *որ մեք ըստ սովորականին եղաք.* ոտխն: **9 Օրինակ մի.** Որով ՚ի դիմի՛ հարկա՞... յաշխարհի յանձին կալեալ: *Ոմանք.* Յաշխարհի յանձինս կարարել: **10 Ոմանք.** Որ և կոչեաց զձեզ յիւր յախտնական փառսն Յիսուսի Քրիստոսի... նա՛ կագրուրացուցէ: **11 Ոմանք յատեմ.** Յախտեանս. *ամէն:* **12 Ոմանք.** Սիղուանոսի. *կամ*՝ Սիղիանոսի... որպէս և կարծեն... գրեցի առ ձեզ... և ՚ի վերայ այսորիկ. *կամ*՝ սոցին վկայել... շնորհք Աստուծոյ է՝ որ հասարաբեալ կացէք. *կամ*՝ կացցուք: **13 Ոմանք.** Ընտրելակից եկեղեցին է: **14 Ոմանք.** Սրբութեան: Շնորհք ընդ ձեզ ամենեսին:

Ի վախճանի՝ ոմանք դնեն. Պետրոսի թողթա գրեցաւ ՚ի Նովմէ: Տունք ՄԿԳ: Եւ ոմանք. Կարարումն Աստուծով առաջին թղթոյն Պետրոսի. գորովք զանց առնէ օրինակս մեր ընդ այլոց ոմանց օրինակաց:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՂԹՈՅՆ ՊԵՏՐՈՍԻ:

ՉԱՅՍ դարձեալ ինքն Պետրոս գրէ զթուղթս հաւաքացելոցն. և է թուղթս յիշաբակ առաջնոյն. վասն զի գիպէր եթէ փութով է լինելոց փոխումն իւր 'ի մարմնոյ. և փութաց արագ ամենեցուն յիշեցուցանել, վասն որոյ մկրտեցանն լսել զվարդապետութիւն: Եւ նախ՝ յաղագս հաւաքոյ պատմեցուցեալ 'ի մարգարէիցն զնա աւերարանեալ. և զի մարգարէութիւնքն որ յաղագս Փրկչին՝ ոչ են մարդկայինք, այլ յԱստուծոյ խօսեցան. ապա պատուիրէ մի՛ միւր առնել խաբէրայիցն որք լինիցին նոցա կորուստ. որպէս յանցուցելոց հրեշտակացն եղև: Պատմէ և 'ի թուղթս՝ աւուրս լինել յորս խաբէրայք եկեացեն, և կամիցին պատրել զոմանս ասելով, թէ ունայն ասի 'ի ձենջ գալուստ Փրկչին, զի միշտ ասէք զալ՝ և ոչ զայ. 'ի սոցունց մանաւանդ փախչել պատուիրէ. և ուսուցանէ մի՛ լինել կարճամիտ վասն ժամանակաց. զի ամենայն ժամանակք ոչինչ է համարեալ առաջի Տեառն. այլ զմի օրն իբրև զհազար ամ լինել, և զհազար ամն իբրև զմի օր. Միայն պատրանսքք ասէ եղերուք աւուր Տեառն: Զսոյն ստուգէ՝ ցուցանէ և պատուիրէ զգուշանալ ամենեցուն՝ նմա բարոք գործովք. և սիրել գոր յառաքելոց գրեալքն են, և մի՛ ընդունել զորս ոչ ընդունին զնոսա. զի զամենայն աստուածային գիրս անարգեն նոքա: Յիշեցուցանէ և վարդապետել առ ամենայն աստուածային գիրս կանխել, և գիպել զգործս եղելոցն. և պատուիրէ մի՛ անկանել 'ի զգուշութենէ հաւաքոց. և այսպէս կարարէ զթուղթն:

Գլուխք Երկրորդ Թղթոյն Պետրոսի:

Ա. Վասն կոչման հաւաքովք՝ գործովք առաքինութեան հաստատելովք առ յոյս հանդերձեցելոցն բարութեանց:
Բ. Պատուէր առ 'ի յիշաբակէ վարդապետութեանն՝ յեւ իւր վախճանելոյն. և թէ զհարդ 'ի Թաբօր լերինն լուաւ զբարբառն Աստուծոյ վասն Քրիստոսի:
Գ. Կանխասացութիւն խաբէութեան որ հասանիցէ 'ի վերայ հերձուածողաց, և ամպարշտութեան նոցա՝ և փանջանաց հանդերձելոց:
Դ. Երկրորդութիւն չարեաց գործոց մարդոց հերձուածողաց: Ա. Յորում թէ յանկարծահաս գալոց է Քրիստոս 'ի վախճանի աշխարհիս. և եթէ պատրաստական գրանել ամենայն առաքինութեամբ:

ԹՈՒՂԹ

ՊԵՏՐՈՍԻ ԵՐԿՐՈՐԴ

- որ **Շ** ՄԱԲՈՆ Պետրոս ծառայ և առաքեալ Յիսուսի Քրիստոսի, որոց 1
հանգիստապատիւն մեզ հասէքդ հաւարոց յարդարութիւն Աս- 2
տուծոյ մերոյ և Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի: ² Շնորհք ընդ
ձեզ՝ և խաղաղութիւն բազմասցի, գիտութեամբն Աստուծոյ՝ և Յիսուսի
Քրիստոսի Տեառն մերոյ:
- Ա ³ Որպէս ամենայն ինչ մեզ՝ իւրոյ աստուածեղէն զօրութեանն առ 3
ի կեանս և աստուածպաշտութիւն շնորհեալ. ՚ի ձեռն գիտութեան
այնորիկ որ կոչեացն զմեզ յիւր ՚ի փառսն և ՚ի վայելչութիւն. ⁴ որովք 4
մեծամեծքն և պատուական աւերիք պարգևեալ են մեզ. զի նոքիմք
աստուածեղէն բնութեանն հաւարոցն լինիցիմք հաղորդակիցք, փախուցեալք
ի ցանկութեանց աշխարհիս և յապականութեանց: ⁵ Եւ սմին այսմիկ 5
զամենայն փոյթ ՚ի մէջ առեալ՝ ձերովքն հաւարովք մաքակարարիջիք
զառաքինութիւնն, և առաքինութեամբն զգիտութիւն, ⁶ և գիտութեամբն 6
զժուժկալութիւն, և ժուժկալութեամբն զհամբերութիւն, և համբերութեամբն
զաստուածպաշտութիւն, ⁷ և աստուածպաշտութեամբն զեղբայրսիրութիւն,
և եղբայրսիրութեամբն զսէր: ⁸ Զայսոսիկ ձեր յանձին կալեալ և ՚ի սոյն 8
յաճախեալ, ոչ դաբարկս և անպարուս հասարակիցեն զձեզ ՚ի Տեառն
մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի գիտութիւնն: ⁹ Իսկ յոր ոչն իցեն սոքա մերձ, 9
կոյր է և զաչացոյ. ՚ի մոռացո՛ւն դարձուցեալ զարբութիւն առաջնոց
իւրոցն յանցանաց: ¹⁰ Վասն որոյ ենքարք՝ առաւել փութասցիք՝ զի բարեացն
գործովք հասարարուն զձեր կոչումնն և զընթրութիւն պահիցէք: Զայս 11
արարեալ՝ ոչ երբէք յանցանիցէք. ¹¹ զի այսպէս առաքապէս շնորհեսցի
ձեզ մուտ ՚ի յաւիտենական արքայութիւն Տեառն մերոյ և Փրկչի Յի- 12
սուսի Քրիստոսի: *դգ.* ¹² Որով պարբասարիցեն միշտ ձեզ յիշեցուցանել
վասն սոցին, առաւել ևս գիտականցն և հասարակելոցն՝ եկեալ հասեալ
ճշմարտութեանն:
- Բ ¹³ Քանզի իրաւունս համարիմ մինչդեռ են ՚ի մարմնի աստ՝ զարթուցանել 13
զձեզ յիշարակօք: ¹⁴ Գիտեմ թէ վաղվադակի՛ է լինելոց մերկանալ յինէն 14
մարմնոյս. որպէս և Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս եցոյց ինձ: ¹⁵ Եւ փութամ 15
ճեպիմ միշտ զձեզ յորդորել. զի յետ իմոյ ելանելոյ յաշխարհէս՝ առնիցէք
զյիշարակս այսոցիկ: ¹⁶ Քանզի ոչ եթէ պաճուճեալ ինչ առասպելեաց 16

1. 1 Ոսկան. Միմոն Պետրոս: *Ոմանք.* Եւ Փրկչին մերոյ Յիսուսի: *Յօրինակին.* Մեզ հանդէսդ հաւարոց: **3 Օրինակ մի.** Մեզ իւրով աստուածային իմաստութեամբն առ ՚ի... շնորհել ՚ի ձեռն: *Ոմանք.* Զօրութեանն ՚ի կեանս և յաստուածպաշտութիւն... զձեզ յիւր փառսն և վայելչութիւն: **4 Ոմանք.** Որով մեծա՛... բնութեան լինիցիք հաղոր՛: *Ի բազումս պակասի.* Բնութեանն *հաւարոցն* լինի՛. *զոր և ոմանք ՚ի յուս՝ նշանակին:* **5 Ոմանք.** Եւ ՚ի սմին այսմիկ... ձերովք հաւարովքն մաքակարարեսցիք զառաքինութիւն: **8 Ոմանք.** Յանձն կալեալ. և ՚ի սոյնս յաճա՛... զձեզ հասարակիցեն. Յիսուսի Քրիստոսի ՚ի գիտութիւնն: *Ի յուս՝ ՚ի վերայ՝* գիտութիւնն. *նշանակի.* զալուստն: **9 Ոմանք.** Զսրբութիւնս առաջնոց: **10 Ոմանք.** Եւս առաւել փութասցիք՝ բարեացն գոր՛: **11 Ոմանք.** Արքայութիւնն Տեառն մերոյ և Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի. որում փառք յաւիտեանս: **12 Ոմանք.** Որով պարբասարիցեն միշտ յիշե՛... ճշմարտութիւնն: **14 Ոմանք.** Գիտեմ եթէ վաղ՛... որպէս Տէր մեր: **15 Ոմանք.** Զի և յետ իմոյ ե՛:

զիեպ երթեալ ցուցաք ձեզ զՏեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի զգորութիւն
 17 և զգալուսքն. այլ մեզէն եղեալ ականատեսք նորա մեծութեանն: ¹⁷ Քան-
 զի առեալ յԱստուծոյ և ՚ի Նօրէ զփառս և զպատիւ. յեկեալ յայնպիսի
 բարբառոյ՝ մեծվայելչութեան փառաց անտի եթէ. Դա է Որդի իմ սիրելի՛
 18 ընդ որ հաճեցայ: ¹⁸ Եւ զայս բարբառ մեք իսկ լուսք եկեալ յերկնից՝ որ
 19 ընդ նմա՛ իսկ էաք ՚ի սուրբ լերինն: ¹⁹ Եւ ունիմք հաստատարագոյն զբանսն
 մարգարեականն. որում եթէ անսայցեք՝ բարութք առնէք. իբրև ճրագի
 որ փայցէ լոյս ՚ի խաւարչփին՝ փեղուջ, մինչև փին լուսաւորեսցէ, և
 արուեսակն ծագեսցէ ՚ի սիրտս ձեր:

20 ²⁰ Բայց նախ՝ այսմ գիրակ լինիջիք. զի ամենայն մարգարտութիւն ^{Գ/դդ}
 21 իւրոց գրոց լուծումն ո՛չ ունի: ²¹ Քանզի ո՛չ եթէ ըստ կամաց մարդկան
 փուաւ մարգարտութիւն երբեք, այլ ՚ի Նոզուոյն Սրբոյ կրեալք՝ խօսեցան
 մարդիկ յԱստուծոյ:

2 ¹ Լինէին և սուտ մարգարեք ՚ի ժողովրդեանն, որպէս և այժմ ՚ի
 ձեզ լինիցին սուտ վարդապետք. որք սպրդեալք մուծանէն հերձուածս
 կորստեան, և զոր Տէր գնեաց զնոսա ուրացան. աճեն ՚ի վերայ անձանց
 2 զարագահասն կորուստ: ² Եւ բազումք անկեալ երթիցեն զիեպ նոցա
 անառակութեանցն. վասն որոյ ճշմարտութեանն ճանապարհ հայհոյիցի՛:
 3 ³ Եւ ազահուրեանք մտացածին բանիւք առնիցեն զձեզ վարարանդին.
 որոց դատաստանն ՚ի բնէ ո՛չ դատարկանայ, և կորուստ նոցա ո՛չ նանիր
 4 հասցէ: ⁴ Չի եթէ ՚ի հրեշտակսն յանցուցեալս Աստուած ո՛չ խնայեաց,
 այլ խաւարին կապանօք արկեալ ՚ի փարտարոսն՝ ետ պահել ՚ի դա-
 5 փաստան: ⁵ Նա՛ և ո՛չ իսկզբանն աշխարհիս խնայեաց. բայց զուրթերորդն
 զՆոյ՝ զարդարութեանն քարոզ, պահեաց ՚ի ջրհեղեղէ աշխարհի՛՝ անպարշտելոցն
 6 աճեալ. ⁶ և զբաղաքս Սողոմոնացոցն և Գոմորացոց դարձուցեալ յաճին՝
 7 դատեցան, օրինակ առ յապայ անպարշտելոցն կացուցաներ: ⁷ Եւ զարդարն
 8 զՂովտ ձանձրացեալ յանկարգ գիշութեան գնացից՝ փրկեաց. ⁸ քան-
 զի ականատեսն և ակրնջալորտ արդարն բնակեալ ՚ի մէջ նոցա, օր ըստ
 9 օրէ զիւր սուրբ ոգիսն՝ նոցա անօրէն գնացիւքն փանջէր: ⁹ Գիտէ Տէր ղե
 զաստուածապաշտս փրկելն ՚ի փորձութենէ, և զանօրէնս պահել ՚ի փանջանս
 10 աւուրն դատաստանի: ¹⁰ Մանաւանդ՝ որ զիեպ մարմնոյ պղծալիցն ցանկութեանց
 իցեն երթեալ. արհամարփօղք փերութեանն, ժպիրիք, յանդգունք, չգանգիպեն

16 Յօրինակին տակաւեր. Քանզի ոչ եթէ. այլ ՚ի լուս՝. նշանակեր ՚ի ներքս բերել, համաձայն այրոց: Ոմանք. Պայճուճեալ ինչ առասպելաց: Ոսկան. Զիեպ երթալ ցու՛: 17 Ոմանք. Առեալ յԱստուծոյ Նօրէ... եկեալ այնպիսի բարբառ ՚ի մեծ վայելչութենէ... ընդ որ ես հաճեցայ: 19 Ոմանք. Զբանն մարգարեական. որում թէ ան՛... որ փայցէ լոյս... ծագեսցէ ՚ի սիրտս մեր: 20 Ի լուս՛. Լուծումն ոչ լինի. համաձայն ոմանց ՚ի բնաք՛: 21 Ոմանք. Ըստ մարդկան մտաց փուան մարգարտութիւնք երբեք... կրեալ խօսեցան: 2. 1 Ոմանք. Լինիցին ՚ի ձեզ... սպրդեալ մուծանել հեր՛... և զոր Տէրն գնեաց, զնոսա ուրացեալ... անձանց իրեանց զերագահասն կր՛: Ի լուս՛. Մուծանիցեն հերձ. համաձայն ոմանց ՚ի բնաք՛: 2 Յօրինակին. Եւ բազմանք անկեալ: 3 Ոմանք. Եւ ազահուրեան... զձեզ վարարանդի... և կորուստն նոցա ոչ նիրիցեսցէ. կամ նիրիէ: 4 Ոմանք. Ի հրեշտակսն յանցեալս... այլ խաւարային կապանօք... պահել ՚ի դատաստանի: 5 Ոմանք. Աշխարհի խնայ՛: 6 Ոմանք. Սողոմոնացոց և Գոմոն՛... առ յապա եղելոցն: 8 Ոմանք. Եւ ականջալորտ արդարն բնակեալ էր ՚ի մէջ: Ոսկան. Զիւր գտորք հոգին՝ նոցա ա՛: 9 Ի լուս՛. Եւ գանիրաւս պահել. համաձայն ոմանց ՚ի բնաք՛:

զփառան հայհոյել. ¹¹ ուր հրեշտակք զօրութեամբ և կարողութեամբ 11
 քան զնոսա մեծամեծք՝ չածեն՝ զնոքօք ՚ի Տեառնէ՝ զհայհոյութեանն դա-
 րաստան: ¹² Այլ սոքա իբրև զանխօս անատուն ըստ բնածի՛ն բարուցն 12
 յեղծունն և յապականութիւն, որոց չենն գիտակ, հայհոյեն յապականութեան
 իւրեանց, և ապականեսցի՛ն ¹³ քանջեալք ՚ի վարձուցն անիրաւութեան. 13
 որ ցանկութիւն զաւուրն փափկութիւն համարին. բծկանք, արապատորք,
 փափկացեալք ՚ի պատրիս իւրեանց. լիեալ ձեզ խրախճանակի՛ցք. ¹⁴ աչս 14
 ունին հանգոյնս պոռնկաց՝ անդադարս ՚ի մեղաց, պատրեն՝ զանձինս
 յողորդուաց. որ ունին սիրտ հարեալ զագահութեան, մանկունք անիծից:
¹⁵ Թողեալ զուղորդ ճանապարհն՝ մոլորեցան, զհենր երթեալ ճանա- 15
 պարհին Բաղամայ Բեովրեայ, զվարձս անիրաւութեան սիրեցին. ¹⁶ որ 16
 կշտամբանս իւրոյ անօրէնութեանն ստացաւ զէջն անխօսուն. մարդկեղէն
 բարբառովն բարբառեալ՝ արգել զմարգարէին զանօրէնութիւնն: ¹⁷ Այսպիսիքն
 են աղբիւրք անջրդիք, և մէգք վարեալք ՚ի մրկէ. որոց աղջամոնղջք
 խաւարին յաւիտեան պահեալ կան: ¹⁸ Մեծաբանս սնտրեաց՝ բարբառեալ 18
 պատրեն՝ զիջութեամբք անառակ ցանկութեամբք մարմնոյ, զայնտսիկ
 որ ստոյգն փախցիցին յայնցանէ՛ որ ՚ի մոլորութեանն շրջիցին. ¹⁹ նոցա 19
 ազպտութիւն խոստանան, և ինքեանք ապականութեանն ծառայք են.
 զի որով իւիք և յաղթիցի որ, նորին և ծառայէ: ²⁰ Զի եթէ փախուցեալք 20
 ՚ի պղծութեանց աշխարհի, գիտութեամբ Տեառն մերոյ և Փրկչին Յի-
 սուսի Քրիստոսի, և դարձեալ ընդ նոյնս շաղեալք պատրիցին, եղիցին
 նոցա վախճանն չար քան զառաջինն: ²¹ Զի լաւ էր նոցա՝ թէ բնաւ չէր 21
 իսկ ծանուցեալ զարդարութեանն ճանապարհ. քան զի ծանեան՝ և յերս
 կացին ՚ի սուրբ պատուիրանէն որ նոցա աւանդեցաւ: ²² Եկեալ ՚ի դէպ 22
 նոցա ճշմարիտ առակն զգօնութեան, եթէ. Շուն դառնայ անդրէն ՚ի
 փսխած իւր, և խոզ լուացեալ՝ ընդ փիղմն թաւալեալ:

Դ/դգ ¹ Զայս ձեզ սիրելիք՝ երկրորդ թուղթ գրեմ. որով զարթուցից՝ ՚ի յի- 3
 շտակ զհաստատուն միտս ձեր, ² յիշել զյառաջագոյն ասացեալ պատ- 2
 զամս ՚ի սրբոց մարգարէից, և յառաքելոցն ձերոց՝ զպատուէրս Տեառն
 և Փրկչին: ³ Բայց զայս նախ գիտասցիք, զի յաւուրս յերինս եկեսցեն 3
 արհամարհօղք՝ այլանօղք, որ ըստ իւրեանց ցանկութեանցն զնայցեն.
⁴ և ախիցեն. Ո՛ր են աւերիք զալստեան նորա. զի յորմէ հեպէ հարքն 4

10 Բազումք. Պղծալից ցանկութեանց: **11 Ոմանք.** Զօրութեամբք... զհայհոյութեան:
12 Ոսկան. Որոց չենն փրկեալ, հայհոյ: **13 Ոսկան.** Որք զցանկութիւն զաւուր: **14 Ոմանք.** Նանգոյն պոռնկաց... պատրեալ զանձինս յողորդուաց... զագահութենէ:
Ոսկան. Պատրել զանձինս... հարեալ զագահութեամբ: **15 Ոմանք.** Զուղորդ ճանա-
 պարհին... Բաղամայ Բեովրեան. *կամ* Բեւորեան: *Ուր Ոսկան.* Բաղամայ Բեօրեանց:
16 Ոմանք. Եւ կշտամբանս իւրոյ անիրաւութեանն: **17 Ոմանք.** Այնպիսիքն են
 աղբիւրք ան: **18 Ոմանք.** Քանզի մեծաբան սնտրեաց... զիճութեան ցան՝... որ
 ստոյգ փախ: *Ի բազունս պակասի.* Գիջութեամբք *անառակ* ցանկութեամբք: *Ուր և*
ոմանք. Գիջութեամբք անառակութեամբք մարմ: **19 Ոմանք.** Որով իւիք յաղ՝...
 և ծառայէ: **20 Ոմանք.** Փախուցեալք ՚ի ցանկութեանց աշխարհիս այստրիկ և
 յապականութեանց, գիտութեամբն... շաղախեալք պարտիցին: *Բազումք.* Եղև նո-
 ցա վախ: **21 Ոմանք.** Եթէ բնաւ իսկ չէին... զարդարութեան ճանապարհն, քան թէ
 ծանեանն... որ նոցայն աւ: **22 Ոմանք.** Ըշմարիտ առակին զգօնութեան՝ թէ. Շուն...
 ընդ փիղմ թաւ: **3. 1 Ոմանք.** Զարթուցից ՚ի յիշտակէ. *կամ* յիշտակաւ զհաստա՝
2 Ոմանք. Յիշել զյառաջասաց պատգամս ՚ի սրբոցն մար: **3 Յոմանս պակասի.**
 Զայս նախ գիտ:՝

5 ննջեցին՝ ամենայն ինչ նոյնպէս կայ մնայ իսկզբանէ արարածոց: ⁵ Եւ
 6 զայն մոռացեալ իցէ նոցա՝ որք զայսն կամին. եթէ երկինք՝ եղէն
 իսկզբանէ, և երկիր՝ ՚ի ջրոց, և ջուրք՝ հասարարեալ կան բանին Աս-
 6 րուծոյ. ⁶ վասն որոյ երբեմն աշխարհ ջրհեղեղան ապականեալ կորեալ:
 7 ⁷ Եւ այժմ երկինք և երկիր նովի՛ն բանիւ գանձեալ են. հրոյ պահեալք
 8 յօրն դարաստանի, և կորստեան ամպարիշտ մարդկան: ⁸ Եւ այս ևս
 9 մի՛ լիցի ՚ի ձէնջ ծածկեալ սիրելիք, զի մի օր Տեառն իբրև գիւղապետ
 9 ամ է, և հազար ամ իբրև զմի՛ օր: ⁹ Ոչ յամեցուցէ Տէր զաւերիսն՝ որ-
 պէս ոմանք յամրն համարին, այլ երկայնամիտք լինի առ ձեզ. քանզի ոչ
 կամի՛ եթէ ոք կորիցէ, այլ զամենեցուն հասանել յապաշխարութիւն: դէ
 10 ¹⁰ Այլ եկեսցէ օր Տեառն իբրև զգոհ. յորում երկինք քաղնապան անցցեն,
 և բնութիւնք հրով կիզեալ լուծցին, և երկիր՝ և որ միանգամ ՚ի նմա՛
 11 գործք գրանիցին: ¹¹ Եւ ՚ի լուծանել այսպէս այսր ամենայնի, որպիսի՛
 ինչ պարտ իցէ ձեզ գրանել. այլ սուրբ և աստուածապաշտ կարգա՛
 12 ակն ունել, ¹² և փութալ հասանել գալստեան աւուրն Տեառն. յորում եր-
 13 կինք հրայրեացք լուծանիցին, և բնութիւնք հրդեհեալ հալիցին: ¹³ Նորոյ
 երկնից՝ և նորոյ երկրի՛ ըստ աւերեացն հայեցեալ սպասեմք, յորս
 14 արդարութիւնն բնակէ: ¹⁴ Վասն որոյ սիրելիք՝ այսոցիկ սպասեալ, փոյ՞թ
 յանձին ունիջիք՝ անբիծք և անարարք գրանել նմա ՚ի խաղաղութիւն.
 15 ¹⁵ և զՏեառն երկայնամտութիւնն՝ փրկութիւն համարեսցիք: Զոր օրի-
 նակ և սիրելի եղբայրն մեր Պաղոս, ըստ շնորհելոյ իմաստութեանն
 16 նմա յԱստուծոյ՝ գրեաց ձեզ. ¹⁶ որպէս և յամենայն իսկ թուղթսն իսուի
 վասն այսոցիկ. յորս գրանի ինչ ինչ դժուարիմաց, զոր անուսմունքն
 և յողորոյրքն կամակորեն. որպէս և զամենայն իսկ գիրս առ իւրեանց
 17 անձանցն կորուստ: ¹⁷ Դուք այսուհետև սիրելիք՝ իբրև զկանխազէ՛րս
 զգուշացիք, զի մի՛ անառակ մոլորութեամբն զգածեալք՝ անկանիջիք
 18 յաստեաց հասարարութեան: ¹⁸ Աճեցէ՛ք շնորհօք և զիպութեամբն Տե-
 առն մերոյ և Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի: նմա փառք՝ և այժմ և յօրն
 յաւիտենից. ամէն:

Տունք ճճի:

5 *Ոմանք.* Որ զայսն կամիցին... և երկիրս ՚ի վերայ ջրոց. և ջուրք հասարարեալ
 կայ բանին: *Յօրինակին պակասէր.* Նասարարեալ կան բա՛: 6 *Ոմանք.* Երբեմն
 աշխարհս: 7 *Ոմանք.* Գանձեալ կան: 8 *Յօրինակին.* Եւ այժմ մի՛ լիցի: *Ոմանք.* Եւ
 այս մի ևս լիցի... և հազար ամն իբ՛: 9 *Բազումք.* Յամր համարին: *Ոմանք.* Լինիցի
 առ ձեզ... այլ զի ամենեցուն հասարարել յա՛: 10 *Ոմանք.* Տաղնապաւ անցանեն. *կամ՝*
 անցանիցեն... և որ ՚ի նմա գործք ըստգրանիցին: 11 *Ոմանք.* Եւ լուծանել այս-
 պէս այսմ ամենայնի, որպէս ինչ պարտ է ձեզ.. կարգաք ակն ունել: 12 *Յօրինակին.*
 Նրարեացք լուծա՛: *Ոմանք.* Նրդեհեալ լուծցին: 13 *Ոմանք.* Նորոց երկնից... հայեցեալ
 սպասիցեմք: 14 *Ոմանք.* Այսոցիկ սպասելոց փոյթ յանձին ունիցիք ամբիծք և
 անարարք երևել նմա: 15 *Ի յու՛.* Նամարիջիք. *համաձայն ոմանց: Ոմանք.* Ըստ
 շնորհելոյ նմա իմաստութեանն գրեաց ձեզ: 16 *Ոմանք.* Յամենայն իսկ ՚ի թուղթսն...
 յորս գրանի ինչ դժուարիմաց, զոր անուսմն և յողորոյրքն: *Օրինակ մի.* Յորս գրանի
 ոչինչ դժուարիմաց, զոր անյոյսքն և յող՛: *Ուր Ոսկան.* գրանին ոչ ինչ դժուարիմացք:
Յօրինակին պակասէր. Անուսմունքն և յողորոյրքն կամա՛: 17 *Ոմանք.* Անկանիցիք
 յաստեաց: *Ոսկան.* Յարեացս հասարարութենէ: 18 *Յօրինակին պակասէր.* Տեառն
 մերոյ, և Փրկչին Յիսուսի... փառք և այժմ: *Ոմանք.* Այժմ և յաւիտեանս յաւիտենից.
 ամէն:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՋԻՆ ԹՂԹՈՅՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒՄ:

ՔԱՆՁԻ և Յովհաննեսն որ զԱնեպարանն գրեաց, նա՛ և զայս առաքել թուղթ. յիշարակելով զհաւարացեալսն ՚ի Տէր: Եւ յառաջագոյն իբրև յԱնեպարանին՝ այսպէս և ՚ի թուղթս այս աստուածաբանէ վասն Բանին, ցուցանելով զնա միշտ լինել ընդ Աստուծոյ. և ուսուցանէ զՆայր լոյս գոլ, զի այսպէս զհրիցեմք և զԲանն՝ լոյս փառաց ՚ի նմանէ լինել: Աստուածաբանէ և պարմէ՝ մի՛ նոր լինել զխորհուրդս գոր առ մեզ. այլ իսկզբանէ և միշտ լինել զնա: Եւ այժմ երևեալ Տերամբ, որ է կեանք յաւիտենականք և Աստուած ճշմարիտ. և զպարճառս իւրոյ զալստեանն և երևման եղեալ՝ ասէ լինել զայս յաղագս աստեղոյ գգործս Սաբանայի, և ազարելոյ զմեզ ՚ի մահուանէ. զհրել մեզ զՆայր և զՈրդի նորա զՏէրն մեր Յիսուս Քրիստոս: Գրէ առ ամենայն հասակս, առ մանկունս, առ երիտասարդս, առ ծերս, թէ Աստուած զհրելի եղև. այսուհետև սաբանայական ներգործութիւնն յաղթեալ լինի՝ խափանելով մահու. ապա աստանօր ամենայն թղթովս յաղագս սիրոյ ուսուցանէ, կամելով մեզ զմիմեանս սիրել. և ցուցանէ թէ զմիմեանս սիրելն բարութ է. վասն զի և Քրիստոս սիրեաց զմեզ: Պարմէ յաղագս զանազան երկիւղի և սիրոյ, և որդուցն Աստուծոյ և որդուց Սաբանայի. և յաղագս մեղաց որ մահո՛ն չափ են, և որ ո՛չ այնպէս. և զզանազանութիւն ոգոց՝ այնու բաժանէ, թէ ո՛ր ոգի առ ՚ի յԱստուծոյ է, և ո՛ր ՚ի մոլորութենէ. և յո՛րժամ ճանաչեմք որդիս Աստուծոյ գոլ զմեզ, և յո՛րժամ Սաբանայի. և յաղագս ո՛ր մեղաց պարտ է մեզ աղօթս առնել ՚ի վերայ մեղուցելոյն, և յաղագս որո՛յ ո՛չ է պարզաճ աղօթս առնել. և զի որ ո՛չ սիրէ զընկերն, ո՛չ է ՚ի սուրբ կոչմանն, և ո՛չ կարացէ ասել թէ Քրիստոսի է: Յուցանէ և զմիութիւն Որդոյ ընդ Նօր. և թէ որ ուրացեալ է զՈրդի, և ո՛չ զՆայր ունի: Դարբէ և ՚ի թուղթս յայս ասելով և զիրական Նեոնիսն լինել, թէ որ ասէ՛ թէ ո՛չ է Յիսուս Քրիստոս Որդի Աստուծոյ, յայտնի ցուցանէ թէ սուր է կարարեալ: Խրարբէ թղթովս՝ մի՛ րբարմել հաւարացելոց ՚ի Տէր, և թէ արեւցիհն յաշխարհէ, այլ ինդալ մանաւանդ. զի արելութիւն աշխարհիս ցուցանէ զհաւարացեալսն ելեալ յաշխարհէ, և եղեալ այնուհետև յերկնից արքայութիւնն: Եւ ՚ի կարարումն թղթոյն՝ դարձեալ յիշարակէ ասելով, թէ Որդին Աստուծոյ կեանք է յաւիտենական և Աստուած ճշմարիտ, և զի զնա ծառայեսցուք, և նմա սպասեսցուք, և պահեսցուք զանձինս ՚ի կոռց:

Գլուխք Առաջին Թղթոյն Յովհաննեսի:

Անեպարանական աստուածախօսութիւն վասն Քրիստոսի: Ա՛. Յորում վասն խոստովանութեան և վասն զգուշութեան առ ՚ի չմեղանջելոյ. և եթէ պահպանութիւն պարտիրանացն Աստուծոյ զգիտութիւն հասարարեն:

Բ՛. Վասն սիրոյ՝ առանց որոյ լինելն ամպարշտութիւն է: Ա՛. Յորում խրար վասն շնորհաց ըստ իւրաքանչիւր հասակաց: Բ՛. Վասն հրաժեշտի յաշխարհիս սիրոյ:

Գ՛. Վասն սուր եղբարց աստուածուրացից, և եթէ ՚ի Քրիստոս աստուածպաշտութիւն է Նօր դաւանութիւն, քանզի և Նօր փառաւորութիւն՝ Որդոյ աստուածխօսութիւն է: Ա՛. Յորում վասն աստուածեղէն և հոգևոր շնորհաց սրբութեամբ առ ՚ի յուսոյ

1795ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՋԻՆ ԹՂԹՈՅՆ ՅՈՎՆԱՆՆՈՒ

’ի գիտություն Աստուծոյ. և եթէ որ ’ի Քրիստոսէ է՝ հեռի է ’ի մեղաց, և որ մեղանչէն ’ի Սաբանայէ է:

դ. Վասն սիրոյ որ առ ընկերն, և առաքապոյր խնամոց: ւն. Յորում վասն մրաց բարեաց ’ի հաւաքոցն Յիսուսի Քրիստոսի: բ. Վասն ընկրութեան հոգւոցն և դաւանութեան Տեառն մարդանալոյն:

ե. Վասն եղբայրսիրութեան յաստուածպաշտութիւն:

զ. Վասն աստուածխօսութեան Որդոյ ’ի փառս Նոր: ւն. Եւ վասն նեղութեան հակառակորդին և չարի, հաւաքովքն Յիսուսի Քրիստոսի ’ի կեանս:

է. Վասն պարսպարան լինելոյ եղբօր յանցուցելոյ աղօթիք: ւն. Եւ վասն ջմեղանչելոյ:

ը. Վասն աստուածխօսութեան Որդոյ ճշմարտին Աստուծոյ: ւն. Յորում վասն հեռանալոյ ’ի դիւական պաշտամանէ:

ԹՈՒՂԹ

ՅՈՎՆԱՆՆՈՒ ԱՌԱՋԻՆ

1 **Ո**Ր էրն իսկզբանէ. գորմէ լուսնն, որում ականապնն իսկ եղեաք. Ա/Ես
2 ընդ որ հայեցաքն, և ձենք մեր շօշափեցին 'ի վերայ Բանի՛ն
3 կենաց: ²Եւ կեանքն յայտնեցա՛ն, և փեսաք. և վկայենք, և
4 պատմենք ձեզ գլխափրենական կենացն, որ էրն առ Նօր՝ և երևեցաւ
5 մեզ: ³Զոր փեսաքն և լուսաք՝ պատմենք և ձեզ, զի և դուք հաղորդութիւն
6 ունիցիք ընդ մեզ. և մեր հաղորդութիւնն իցէ ընդ Նօր և ընդ Որդոյ
7 իւրում Յիսուսի Քրիստոսի: ⁴Եւ զայս գրենք ձեզ, զի ձեր ուրախու-
8 թիւնն կատարեալ իցէ: ⁵Եւ այս են ատերիք զոր լուսաք առ 'ի նմանէ՛ և
9 պատմենք ձեզ. զի Աստուած լոյս է, և խաւար 'ի նմա չիք, և ոչ մի: ⁶Եթէ
10 ստեղծէք՝ եթէ հաղորդութիւն ունիմք ընդ նմա, և 'ի խաւարի շրջիցիմք,
11 ստեղծէք՝ և ոչ առնենք զճշմարտութիւնն: ⁷Իսկ եթէ ընդ լոյս գնայցենք՝
12 որպէս նա 'ի լոյս է, հաղորդութիւն ունիմք ընդ միմեանս. և արիւնն Յի-
13 սուսի Որդոյ նորա սրբեցնէ՛ զմեզ յամենայն մեղաց: ⁸Եթէ ստիցենք՝
14 եթէ մեղս ինչ մեք ոչ ունիմք, զանձինս խաբենք. և ճշմարտութիւն 'ի
15 մեզ ոչ գոյ: ⁹Ապա եթէ խոստովան լինիցիմք զմեղս մեր, հաւապարիմ
16 է նա՛ և արդար՝ առ 'ի թողոյ մեզ զմեղս մեր, և սրբել զմեզ յամենայն
17 անիրաւութենէ: ¹⁰Եթէ ստիցենք՝ եթէ ոչինչ մեղաք, սոյս առնենք զնա. Եք
18 և բանն նորա ոչ է 'ի մեզ:

2 ¹Որդեալք իմ, զայս գրեմ ձեզ՝ զի մի՛ մեղիցէք. և եթէ մեղիցէ
2 ոք, ունիմք բարեխօսն առ Աստուած զՅիսուս Քրիստոս՝ զարդարն և
3 զանարար. ²և նա՛ է քաւութիւն մեղաց մերոց. և ոչ եթէ մերոցն միայն՝
4 այլ ամենայն աշխարհի: ³Եւ յայսմիկ գիտենք՝ եթէ ծանեաք զնա, ե-
5 թէ զպատուիրանս նորա պահիցենք: ⁴Որ ստիցէ՛ եթէ ծանեայ զնա, և
6 զպատուիրանս նորա ոչ պահիցէ, սոյս է, և ճշմարտութիւն 'ի նմա ոչ
7 գոյ: ⁵Իսկ որ պահէ զբան նորա, արդարն 'ի նմա՛ է կատարեալ սէրն
8 Աստուծոյ. այսուիկ ճանաչենք՝ եթէ 'ի նմա՛ ենք: ⁶Որ ստիցէ՛ 'ի նմա
9 բնակել, այնպէս պարտի զնա՛ որպէս նայն գնաց:
10 ⁷Միրելիք՝ ոչ եթէ նոր պատուիրան ինչ գրեմ ձեզ, այլ զհին պատուիրանսն՝
11 զոր իսկզբանէ ունեաք. և հին պատուիրան՝ բանն է զոր լուարոք:
12 ⁸Դարձեալ նոր պատուիրան գրեմ ձեզ՝ որ է ճշմարտի՛ 'ի նմա՛ և 'ի
13 ձեզ. զի խաւարն անցանէ, և լոյսն ճշմարտիս արդէն իսկ երևի: ⁹Որ

Ամենայն գրագիրք համենար մերուն ունին զվերևագիրս:

1. 1 *Ունանք.* Իսկ եղաք: 2 *Ունանք.* Որ էր առ Նայր, և: 3 *Ունանք.* Եւ պատմենք
ձեզ: 4 *Ունանք.* Գրեմ ձեզ... կատարեալ լիցի: 5 *Օրինակ մի.* Ատերիքն, զոր լուարոք
առ 'ի: 6 *Ունանք.* Եթէ ասենք, եթէ հաղոր՞: 7 *Ունանք.* Գնայցենք որպէս և նա լոյս է,
հաղորդութիւն ունիմք ընդ նմա, և արիւնն Յիսուսի... սրբէ զմեզ յամենայն: 8 *Օրինակ
մի.* Եւ եթէ ասենք թէ մեղս ինչ: 9 *Ունանք.* Ապա թէ խոստովան լինիմք... առ 'ի թողոյ
զմեղս: 'Ի լոյս'. Յամենայն յանօրէնութենէ. *համաձայն ոմանց 'ի բնաք':* 10 *Ունանք.*
Եւ եթէ ասենք... բան նորա: *Ոսկան յաւելոյ.* Ոչ է 'ի մեզ բնակեալ: 2. 1 *Ունանք.* Եւ
եթէ մեղիցէք ուն՞... և զանարարն: 2 *Ունանք.* Այլ և ամենայն աշխարհի: 5 *Ունանք.*
Իսկ որ պահիցէ զբան... 'ի նմա կատարեալ է սէրն: 6 *Բազումք.* Որպէս և նայն գնաց:
7 *Բազումք.* Նոր ինչ պատուիրան: *Այլք.* Իսկզբանէ ունէիք: 8 *Ոսկան.* Զի խաւարն
եանց:

աւտ եթէ 'ի լոյսն իցէ՝ և գեղբայր իւր արիցէ, սո'ւր է՝ և 'ի խաւարի՛ է
 10 փակաւին: ¹⁰ Որ սիրէ գեղբայր իւր, 'ի լոյս բնակէ՝ և գայթազողութիւն 'ի
 նմա չիք: ¹¹ Իսկ որ արեայ գեղբայր իւր՝ 'ի խաւարի՛ է, և ընդ խաւար
 11 շրջի. և ո՛չ գիպէ յո՛ երթայ, զի խաւարն կուրացոյց գաւս նորա: ¹² Գրեմ
 ձեզ որդեակք, զի թողեալ են ձեզ մեղքն ձեր՝ վասն անուան նորա:
¹³ Գրեմ ձեզ հարք, զի ծանեայք դուք զայն՝ որ իսկզբանէն: Գրեմ ձեզ
 13 երիպասարդք, զի յաղթեցէք դուք չարին: ¹⁴ Գրեցի ձեզ մանկունք, զի
 14 ծանեայք դուք զՆայրն: Գրեցի ձեզ հարք, զի ծանեայք դուք զայն որ
 իսկզբանէն: Գրեցի ձեզ երիպասարդք, զի էք դուք հզօրացեալք, և բանն
 Աստուծոյ 'ի ձեզ բնակէ, և յաղթեցէք դուք չարին: ¹⁵ Մի՛ սիրէք զաշ-
 15 խարհս, և մի՛ որ ինչ յաշխարհի է: ¹⁶ Եթէ ոք սիրէ զաշխարհ, ո՛չ է 'ի
 16 նմա սէր Նօր: Զի ամենայն որ ինչ յաշխարհի է՝ ցանկութիւն է մար-
 մնոյ, և ցանկութիւն է աչաց, և ամբարտաւանութիւն աստի կենացս.
 որ չէ՛ առ 'ի Նօրէ՛ այլ յաշխարհէ՛ աստի է: ¹⁷ Եւ աշխարհս անցան՝ և
 17 ցանկութիւնն. իսկ որ առնէ զկամս Աստուծոյ՝ մնայ՝ 'ի յաւիտեան:

Գ/եղ ¹⁸ Որդեակք յերի՛ն ժամանակ է, և որպէս լուարուք՝ եթէ Նեճն գալոց
 է, և արդէն իսկ նեռիք բազումք եկեալ են, որով մարդեմք իմանալ՝ եթէ
 18 յերիւն ժամանակ է: ¹⁹ Առ 'ի մէնջ ելին, այլ ո՛չ էին 'ի մէնջ. զի եթէ 'ի մէնջ
 էին՝ ապա առ մե՛զ մնային. այլ զի յայտնի լինիցին՝ եթէ ո՛չ էին ամենե-
 քեան նոքա 'ի մէնջ: ²⁰ Եւ դուք օծութիւն ունիք առ 'ի Սրբոյն, և զիպէք
 20 ամենեքին: ²¹ Ոչ գրեցի ձեզ՝ եթէ ո՛չ գիպէք զճմարտութիւնն, այլ եթէ
 21 զիպէք զնա. և եթէ՛ զի ամենայն ստութիւն ո՛չ է 'ի ճմարտութենէ ան-
 փի: ²² Իսկ ո՞ իցէ սուր, եթէ ո՛չ որ ուրանայ եթէ Յիսուս չէ՛ Քրիստոսն.
 22 նա՛ իսկ է Նեռն, որ ուրանայ զՆայր և զՈրդի: ²³ Ամենայն որ ուրանայ
 23 զՈրդի, և ո՛չ զՆայր ընդունի. որ խոստովանի զՈրդի, նա և զՆայր ըն-
 դունի: ²⁴ Դուք՝ զոր լուարուքն իսկզբանէ՝ 'ի ձեզ բնակեցէ. զի եթէ 'ի
 24 ձեզ բնակեցէ՛ զոր իսկզբանէն լուարուք, և դուք յՈրդին և 'ի Նայր բնա-
 կեցիք: ²⁵ Եւ այս են ատիպիքն՝ զոր ատեարարանեսց նա մե՛զ՝ զկեանսն
 25 յաւիտեականս: ²⁶ Զայս գրեցի ձեզ, զի մի՛ ոք զձեզ մոլորեցուցանիցէ:
 26 ²⁷ Եւ դուք օծութիւնն՝ զոր ընկալարուք 'ի նմանէ, բնակեցէ 'ի ձեզ. և
 27 չէ՛ ինչ պիպոյ՝ եթէ ոք զձեզ ուսուցէ, այլ որպէս զի նորա օծութիւնն
 ուսուցանիցէ զձեզ վասն ամենայնի. և ճմարտի՛ր է՝ և չէ՛ սուր. և որպէս
 ուսոյցն զձեզ, կայք 'ի նմա: ²⁸ Եւ այժմ որդեակք՝ կացէք 'ի նմին. զի եթէ
 28 յայտնեսցի, ունիցիմք համարձակութիւն, և մի՛ ամաչեսցուք 'ի նմանէ 'ի

9 Ոմանք. Որ ասիցէ եթէ... և 'ի խաւար է փակաւին: **10 Ոմանք.** 'Ի լոյսն բնակէ:
11 Ոմանք. Իսկ որ արէ գեղ՞: *Ոսկան.* Եւ ընդ խաւարի շրջի: **13 Բազումք.** Որ
 իսկզբանէն է: *Ոմանք.* Զի յաղթիցէք դուք չա՞: **14 Ոմանք.** Գրեմ ձեզ մանկ՞... դուք
 զՆայր: **15 Ոմանք.** Մի սիրէք դուք զաշխարհի: **16 Յօրինակին պակասէր.** Զանկու-
 թիւն է մարմն: *Ոմանք.* Ամբարտաւանութիւն է աս՞... որ ոչ է առ 'ի Նօրէ: **17 Ոսկան.**
 Աշխարհս անցանէ և ցանկութիւն նորա: *Ոմանք.* Մնայ յաւիտեան: **18 Ոմանք.**
 Մարթ իցեմք իմանալ: **19 Ոմանք.** Ոչ էին առ 'ի մէնջ... ապա յայտնի լիցին եթէ ոչ
 էին ամենեքին նոքա 'ի: **21 Ոմանք.** Ոչ ասացի ձեզ, թէ ոչ... և զի՛ թէ ամենայն սպ՞:
22 Ոմանք. Իսկ ով է սուր... նա իսկ է Նեռն: **23 Ոմանք յատկում.** ԶՆայր ընդունի.
իսկ որ խոս՞: **24 Ոմանք.** ՅՈրդի և 'ի Նայր: **26 Ոմանք.** Զձեզ մոլորեցուցանէ:
27 Ոսկան. Զի չէ ինչ պիպոյ թէ ոք... այլ որպէս նորա օծութիւնն: *Ոմանք.* Կայք 'ի
 նմին:

29 գալստեան նորա: 29 Ջի եթէ գիտիցէք՝ եթէ արդար է նա, իմաստիք եթէ ամենայն որ առնէ զարդարութիւն՝ առ ՚ի նմանէ՛ է ծնեալ:

3 1 Տեսէք՝ որպիսի սէր շնորհեաց մեզ Նայր, զի որդիք Աստուծոյ կոչեսցուք մեք. վասն այտորիկ աշխարհ ո՛չ ճանաչէ զմեզ, քանզի ո՛չ ծանեալ զնա: ^{եզ}
2 2 Սիրելիք՝ այժմ որդիք Աստուծոյ ենք, և չն՛ ևս է յայտ՝ եթէ զի՛նչ լինելոց ենք. գիտենք՝ զի յորժամ նա յայտնեսցի՝ նման նմա լինելոց ենք, զի
3 փեսանելոց ենք զնա՝ որպէս և է՛ն: 3 Եւ ամենայն որ ունի զայս յոյս
4 յանձին՝ սրբէ՛ զանձն իւր՝ որպէս և նայն սուրբ է: 4 Ամենայն որ զմեղս գործէ, նա՛ և զանօրէնութիւն առնէ, և ի՛նքն իսկ մեղքն անօրէնութիւն
5 է: 5 Եւ գիտենք՝ զի նա յայն սակս յայտնեցաւ՝ զի զմեղս բարձցէ՛, և ՚ի
6 նմա մեղք ո՛չ են: 6 Ամենայն որ ՚ի նա է հաստատեալ, ո՛չ մեղանչէ. և
7 ամենայն որ մեղանչէ, ո՛չ երես զնա՛ և ո՛չ ծանեալ զնա: 7 Մանկունք մի՛ որ զձեզ խաբեսցէ. որ առնէ զարդարութիւն, արդար է՛ որպէս և
8 նայն արդար է: 8 Եւ որ առնէ զմեղս՝ ՚ի Սաքանայէ՛ է, զի իսկզբանէ Սաքանայ մեղանչէ. վասն այտորիկ յայտնեցաւ Որդին Աստուծոյ՝ զի
9 լուծցէ զգործս Սաքանայի: 9 Ամենայն որ յԱստուծոյ է ծնեալ՝ մեղս ո՛չ առնէ, զի սերմն նորա ՚ի նմա՛ մնայ. և ո՛չ կարէ մեղանչել, զի յԱստուծոյ
10 է ծնեալ: 10 Այսուիկ յայտնի են ՚ի միմեանց որդիք Աստուծոյ՝ և որդիք Սաքանայի:

Ամենայն որ ո՛չ առնէ զարդարութիւն՝ չէ՛ նա յԱստուծոյ, և որ ո՛չ սիրէ ^{Դ/ե}
11 զեղբայր իւր. 11 զի այն է պատուիրանն զոր լուարուք իսկզբանէ, զի
12 սիրեսցուք զմիմեանս: 12 Ոչ որպէս Կայէնն ՚ի չարէ անպի եր՝ և սպան զեղբայրն իւր, և յո՛ր սակս սպան զնա. զի իւր գործքն չար էին, և
13 եղբօրն՝ բարի՛: 13 Եւ մի՛ ինչ զարմանայք եղբարք, եթէ աշխարհ զձեզ
14 արեայ: 14 Մեք գիտենք՝ զի փոխեցաք ՚ի մահուանէ՛ ՚ի կեանս, քանզի
15 սիրենք զեղբարս. իսկ որ ոչն սիրէ, անդէ՛ն ՚ի մահուն կայ: 15 Ամե-
նայն որ արեայ զեղբայր իւր՝ մարդասպան է. և գիտէք՝ զի ամենայն մարդասպան ո՛չ ունի զկեանս յաւիտենականս յանձին հաստատեալ:
16 16 Այսուիկ գիտացաք զսերն. զի նա՛ զանձն իւր եղ՝ ՚ի վասն մեր. և մեք
17 վասն եղբարց մերոց պարտիմք դնել զանձինս: 17 Որ ունիցի՛ զկեանս ինչ զաշխարհիս, և փեսանիցէ՛ զեղբայր իւր կարօքեալ իւիք, և փակիցէ զգոյթս իւր առ ՚ի նմանէ, զիարդ սերն Աստուծոյ ՚ի նմա իցէ բնակեալ: ^{գա}
18 18 Ո՛րդեակք՝ մի՛ բանիւք և լեզուօք սիրեսցուք, այլ արդեամբք և ճշմար-

28 *Ունակք.* Ունիմք համարձա՛... և մի՛ ամաչեսցուք ՚ի գալստեանն նորա: 29 *Ունակք.* Գիտացիք՝ զի ամենայն որ առնէ զարդարութիւն՝ ՚ի նմանէ ծնեալ է: 3. 1 *Բազումք* *համաձայն մեղքունս ունին.* Կոչեսցուք մեք. *կամ՝* և մեք: *Իսկ երկու օրինակք ընդ Ոսկանայ.* Կոչեսցուք և ենք: *Եւ օրինակ մի.* Կոչեսցուք և ենք մեք: *Ունակք.* Աշխարհս ոչ ճանաչէ զձեզ: 2 *Ունակք.* Թէ զինչ լինելոց իցենք. գիտենք թէ յորժամ նայն յայտնէ: 3 *Ունակք.* Եւ ամենայն որ ունիցի զայս... սրբեսցէ զանձն: 4 *Ունակք.* Ամենայն որ գործէ զմեղս՝ նա և զանօրէնութիւնս առ՛... անօրէնութիւն են: 6 *Ունակք.* Որ ՚ի նմա է հաստատ: 8 *Ունակք.* Վասն այնորիկ յայտնէ՛... զգործսն Սաքա՛: 9 *Բազումք.* Ջի սերն նրա ՚ի սմա մնայ: 11 *Ունակք.* Ջոր իսկզբանէն լուարուք: *Ոսկան.* Ջի սիրեսցիք զմիմե՛: 12 *Ունակք.* Որպէս Կայէն... և եսպան զեղբայր իւր... և եղբօրն բարիք: 14 *Այլք.* Անդէն ՚ի մահու մնայ: 15 *Ունակք.* Որ արէ զեղբայր... կեանս յաւիտե՛: 16 *Ունակք յաւելուն.* Ջսերն *Աստուծոյ.* զի նա... եր վասն: *Այլք.* Ջանձն իւր եղ վասն մեր: 17 *Ունակք.* Որ ունի կեանս ինչ յաշխարհիս, և արգելուցու զգոյթս իւր ՚ի նմանէ... ՚ի նմա է բնա՛:

փութեամբ: ¹⁹Եւ այսուիկ լիցուք ծանուցեալք՝ եթէ 'ի ճշմարտութենէ՛ 19
անփի իցեմք. և առաջի նորա արասցուք հանդէն սրբից մերոց: ²⁰Եթէ՛ 20
ըստգրանիցեն՝ զմեզ սիրոք մեր, այլ Աստուած մեծ է քան զսիրտս՝ և
զհիպէ՛ զամենայն: ²¹Սիրելիք՝ եթէ սիրոք մեր զմեզ ո՛չ ըստգրանիցեն, 21
համարձակութիւն ունիմք առ Աստուած. ²²և զոր ինչ հայցեմք՝ առնունք 22
'ի նմանէ. զի զպատուիրանս նորա պահեմք, և զհաճոյս առաջի նո-
րա առնեմք: ²³Եւ այս է պատուիրան նորա, զի հաւաքասցո՛րք յանուն 23
Որդոյ նորա Յիսուսի Քրիստոսի, և սիրեսցուք զմիմեանս, որպէս և
էր մեզ պատուէր: ²⁴Եւ որ պահէ զպատուիրանս նորա, 'ի նմա՛ է 24
հաստատեալ՝ և նա 'ի սմա. և յայսմանէ՛ զհիտեմք եթէ բնակէ՛ 'ի մեզ
'ի Նոզոյ անփի զոր եր մեզ:

գր ¹ Սիրելիք՝ մի՛ ամենայն հոգոյ հաւաքայք, այլ ընդրեցէ՛ք զհոգիսն 4
եթէ յԱստուծոյ իցեն. զի բազում սուր մարգարէք ելեալ են յաշխարհ:
²Եւ մեք այսուիկ ճանաչեմք զՆոզին Աստուծոյ: Ամենայն հոգի որ խոս- 2
տովանի զՅիսուս Քրիստոս մարմնով եկեալ, յԱստուծոյ է նա. ³և ա- 3
մենայն հոգի որ ո՛չ խոստովանի զՅիսուս Քրիստոս մարմնով եկեալ,
չէ՛ նա յԱստուծոյ. և այս Նեռինն է, զորմէ լուարուքն եթէ զալոց է, և
արդէն իսկ յաշխարհի է: ⁴Դուք յԱստուծոյ էք որդեակք, և յաղթեցէք 4
նոցա. զի մեծ է որ 'ի ձեզդ է, քան զայն որ յաշխարհին է: ⁵Նոքա 5
յաշխարհէ են, վասն այնորիկ յաշխարհէ խօսին, և աշխարհ լսէ՛ նո-
ցա: ⁶Մեք յԱստուծոյ ենք, որ զԱստուած ճանաչէ լսէ մեզ, և որ չէ՛ 6
յԱստուծոյ՝ ո՛չ լսէ մեզ. այսուիկ ճանաչեմք զՆոզին ճշմարտութեան, և
զհոգին խաբէութեան:

Ե/զգ ⁷ Սիրելիք՝ սիրեսցո՛րք զմիմեանս, զի սեր յԱստուծոյ է. և ամե- 7
նայն որ սիրէ՛ յԱստուծոյ է ծնեալ, և ճանաչէ՛ զԱստուած: ⁸Եւ որ ոչն 8
սիրէ՛ ո՛չ ճանաչէ զԱստուած, զի Աստուած սէր է: ⁹Եւ զի յայսմ երևեցաւ 9
սէրն Աստուծոյ 'ի մեզ, զի զՈրդին իւր միածին առաքեանց Աստուած
յաշխարհ, զի եղիցուք նովաւ կենդանիք: ¹⁰Յայնմ է սէրն. ոչ զի մեք 10
սիրեցաք զԱստուած, այլ զի նա՛ սիրեաց զմեզ, և առաքեաց զՈրդին
իւր 'ի քառութիւն մեղաց մերոց: ¹¹Սիրելիք՝ եթէ Աստուած այսպէս 11
զգ սիրեաց զմեզ, ապա և մե՛ք պարտիմք զմիմեանս սիրել: ¹²ԶԱստուած 12
ուրուք երբէք չի՛ք փեսեալ. եթէ սիրեսցուք զմիմեանս՝ Աստուած 'ի մեզ
բնակէ, և սեր նորա 'ի մեզ կատարեալ է: ¹³Այսուիկ զհիտեմք եթէ մեք 'ի 13
նա ենք բնակեալ՝ և նա 'ի մեզ, զի 'ի Նոզոյն իւրմէ եր մեզ: ¹⁴Եւ մեք 14

18 Ունակք. Սի՛ բանիւ և լեզուա միայն սիրես՛: 19 Ունակք. Զհանդէս սրբից:
20 Ոսկան. Զի եթէ սրգգրանի՛: Բազունք. Քան զսիրտս մեր, և: 21 Ունակք. Ոչ
սրգգրանեն զմեզ, համար՛: 22 Ունակք. Եւ զոր ինչ հայցիցեմք, առնուցումք 'ի: 23 Ո-
ւնակք. Պատուիրանն նորա... յանուն միածնի Որդոյ նորա: 24 Ունակք. Եթէ բնակեալ
է 'ի մեզ: 4. 1 Ունակք. Ընդրեցէ՛ք զհոգիսն... քանզի բազում սուր: 2 Ունակք.
ԶՔրիստոս Յիսուս մարմնով: 3 Յօրինակիս. Եւ ամէն հոգի: Բազունք. ԶՅիսուս
մարմնով եկեալ: Ունակք. Չէ՛ յԱստուծոյ, և այս Նեռին է, զորմէ լուար թէ՛ զա՛: 'Ի
լուս՛. 'ի վերայ՝ Նեռինն, նշանակի՛ անփիքրիստոսն: 5 Ունակք. Նոքա յաշխարհէ
էին: 6 Ունակք. Եւ որ ոչ է յԱստուծոյ... ճշմարտութեան, և զհոգին մոլորութեան:
8 Յոմանս պակասի. Եւ որ ոչն սիրէ՛ ոչ ճանաչէ զԱստուած. զի Աստուած: 9 Ո-
ւնակք. Սէրն նորա 'ի մեզ. զի... առաքեաց յաշխարհ: 10 Ունակք. Այլ զի նախ նա
սիրեաց: 11 Ունակք. Եթէ Աստուած այնպէս սիրէ՛: 12 Ունակք. Կատարեալ իցէ:
13 Բազունք. 'Ի նմա բնակեալ ենք:

տեսաք և վկայեմք, զի Նայր առաքեաց գՌդի իւր Փրկիչ աշխարհի:
 15 ¹⁵ Որ որ խոսարովանեսցի՝ եթէ Յիսուս է Ռդի Ասարուծոյ, Ասարուած ՚ի
 16 նմա՛ր բնակե՛ւ և նա յԱսարուած: ¹⁶ Եւ մեր հաւարացք, և ծանեա՛ք զւերն
 Ասարուծոյ՝ զոր ունի առ մեզ:

Ասարուած սէր է, և որ կայ ՚ի սերն՝ բնակեալ է յԱսարուած, և Աս- զ
 17 արուած ՚ի նմա բնակէ: ¹⁷ Յայսմիկ է կարարեալ սերն նորա ընդ մեզ. զի
 համարձակութիւն ունիմք յաւուրն դարասարանի. զի որպէս և նայն է,
 18 նոյնպէս և մեր ենք յաշխարհի յայսմիկ: ¹⁸ Եւ երկեւղ ո՛չ գոյ ՚ի սեր, այլ
 սերն կարարեալ ՚ի բաց մերժէ զերկեւղն. զի երկեւղ ընդ քանջանօք
 19 է. իսկ որ երկնչին, չէ՛ կարարեալ ՚ի սերն: ¹⁹ Մեր սիրեսցո՛ւք զԱսարուած,
 20 վասն զի նա՛ր նախ սիրեաց զմեզ: ²⁰ Եթէ որ ասիցէ՛ եթէ սիրեմ զԱսարուած,
 և զեղբայր իւր արիցէ, սո՛ւր է. որ ո՛չ սիրէ զեղբայր իւր զոր տեսանէ,
 21 զԱսարուած զոր ոչն ետես՝ զհախոյ կարիցէ սիրել: ²¹ Եւ զայս պարուէր
 ունիմք առ ՚ի նմանէ, զի որ սիրէ զԱսարուած՝ սիրէ՛ նա և զեղբայր իւր:

5 ¹ Ամենայն որ հաւարայ՝ եթէ Յիսուս է Քրիստոսն, յԱսարուծոյ է զե
 2 ծնեալ. և ամենայն որ սիրէ զծնօղն, սիրէ՛ և զծնեալն ՚ի նմանէ: ² Այսուիկ
 ճանաչեմք՝ եթէ սիրենք զՌդիին Ասարուծոյ, յորժամ զԱսարուած սիրեսցուք՝
 3 և զպարուիրանս նորա արասցուք: ³ Քանզի այս է սերն Ասարուծոյ, ե-
 թէ զպարուիրանս նորա պահեսցուք. և պարուիրանքն նորա չեն ինչ
 4 ծանունք: ⁴ Զի ամենայն որ յԱսարուծոյ ծնեալ է, յաղթէ՛ աշխարհի: Եւ
 5 այս է յաղթութիւնն՝ որ յաղթէ աշխարհի, հաւանքն մեր: ⁵ Եւ ո՛ր իցէ որ
 յաղթիցէ աշխարհի. եթէ ոչ՝ որ հաւարայցէ եթէ Յիսուս է Ռդի՛ Աս-
 6 արուծոյ: ⁶ Սա՛ր է որ եկն ջրով և հոգւով և արեամք, Յիսուս Քրիստոս.
 ո՛չ ջրով միայն, այլ և արեամք և ջրով. և Նոզի՛ն է որ վկայէ, զի Նոզի՛ն

14 Ոմանք. ԶՌդիին իւր: **15 Ոմանք.** Եթէ Յիսուս Քրիստոս է Ռդիին Ասարուծոյ:

16 Ոմանք. Բնակէ յԱսարուած. և Ասարուած ՚ի: **17 Ոմանք.** Յայսմիկ կարարեալ է
 սեր նորա ՚ի մեզ. զի համարձակութիւն ունիցիմք յա՛ր... որպէս նայն է. կա՛մ որպէս
 նա, նոյնպէս և... յաշխարհիս: **18 Յայս պակասի.** Եւ երկեւղ ո՛չ: **Ոմանք.** Այլ
 սեր կարարեալ... իսկ որ երկնչի, չէ կարարեալ ՚ի սեր: **19 Ոմանք.** Մեր սիրեսցաք
 զԱսարուած. զի նախ նա սիրեաց զմեզ: **20 Ոմանք.** ԶԱսարուած զոր ոչ տեսանէ:
21 Ոմանք. Զայս պարուէր: **5. 1 Ոմանք.** ՅԱսարուծոյ ծնեալ է: **2 Ոմանք.** Եթէ
 սիրիցենք. կա՛մ սիրեսցաք. զՌդիին Ասարուծոյ: **3 Ոմանք.** Զի այս է սերն Ասարուծոյ.
 և պարուիրանք նորա: **4 Ոմանք.** Որ յԱսարուծոյ է ծնեալ: **5 Ոմանք.** Եւ ո՛վ է, որ
 յաղթէ աշխարհ... հաւարասցէ՛ թէ Յիսուս Քրիստոս է Ռդի:

իսկ է ճշմարտութիւն: ⁸Սոքա երեքին են որ վկայեն. Տոգին, և ջուրն, և 8
արեւնն. և երեքին մի են: ⁹Եթէ զմարդկան ինչ վկայութիւն ունիցիմք. 9
ապաքէն Աստուծոյ վկայութիւնն մե՛ծ իցէ. այս է վկայութիւն Աստուծոյ,
qq որ վկայեաց ՚ի վերայ Որդոյն իւրոյ: ¹⁰Որ հաւաքայ յՈրդին Աստուծոյ, 10
ունի՛ր յանձին գվկայութիւնս զայս. որ ո՛չ հաւաքայ Որդոյն Աստուծոյ,
սուր առնէ զնա. քանզի չհաւաքայ վկայութեանն զոր վկայեաց Աս-
տուած ՚ի վերայ Որդոյն իւրոյ: ¹¹Եւ այս իսկ է վկայութիւնն, զի կեանս 11
յաւիպենականս եւր մեզ Աստուած. և այս են կեանքն, որ յՈրդին նո-
րա են: ¹²Որ ընդունի զՈրդին, ընդունի՛ և զկեանսն. և որ ո՛չ ընդու- 12
qt նի զՈրդին Աստուծոյ, և ո՛չ զկեանսն ընդունի: ¹³Ջայս գրեցի՛ ձեզ, զի 13
զիպասցիք եթէ կեանս յաւիպենականս ունիցիք. և զի հաւաքայցէք յա-
նուն Որդոյն Աստուծոյ: ¹⁴Եւ այս է համարձակութիւնն զոր ունիմք մեք 14
առ նա, զի զոր ինչ հայցեսցուք ըսք կամաց նորա, լսէ՛ մեզ: ¹⁵Ձի եթէ 15
զիպիցեմք՝ եթէ լսէ հայցուածոցն մերոց, ապա՛ զիպեմք՝ եթէ առնումք
զհայցուածսն՝ զոր հայցեմք առ ՚ի նմանէ:
Է ¹⁶Եթէ որ Կրտսէ գեղբայր իւր մեղուցեալ՝ մեղս որ ո՛չ առ ՚ի մահ, 16
խնդրեսցէ՛ և Կրտսէ նմա կեանս մեղուցելոյն ո՛չ առ ՚ի մահ: Են մեղք՝
որ մահուցափ են, ո՛չ վասն այնորիկ ասեմ եթէ խնդրեսցես: ¹⁷Ամենայն 17
անիրաւութիւն մեղք են. և են մեղք որ մահուցափ են: ¹⁸Գիպեմք եթէ 18
ամենայն որ յԱստուծոյ է ծնեալ՝ ո՛չ մեղանչէ. այլ որ յԱստուծոյն է ծնեալ՝
պահէ՛ զանձն, և չարն առ նա ո՛չ մերձենայ:
Ը ¹⁹Գիպեմք եթէ յԱստուծոյ ենք, և աշխարհ ամենայն ՚ի չարի՛ կայ: 19
²⁰Եւ զիպեմք եթէ Որդին Աստուծոյ եկն, և եւր մեզ միպս. զի ծանիցո՛ւք 20

6 Ոմանք. Եւ արեամք. Քրիստոս Յիսուս... իսկ է ճշմարտութիւնն:
*Ոսկան որպէս յայլ բազում տեղիս՝ նոյնպէս և սար առեալ ՚ի Լաւրիակաւսէն յաւել՝ և այլայլեաց զՆայիակաւս բնաբանս՝ ըսք այսմ օրինակի. Որ վկայէ եթէ Քրիստոս է ճշմարտութիւնն: 7 *Ձի երեք ենք որք վկայեն յերկինս. Տայր. Բանն. և Նոզին Սուրբ. և երեքինս մի են: 8 *Եւ երեք են որք վկայեն յերկրի. Տոգին. ջուր. և արին. և երեքինս մի են: 9 *Եթէ զմարդկան: Այլ իբր յոթնասն գրչագիր օրինակաց մերոց ընդ հին և ընդ նոր, զոր ունիմք ՚ի ձեռին, թո՛ղ գերկուս ևս մեկնիչս Կաթողիկէից. մին միայն ՚ի նորոց՝ գրեալ ՚ի թուականիս ՌԾԵ (1656). իբր Կասն ամօք յստաց քան զԿրտսէութիւնն Ոսկանայ, այսպէս ղնէ զբնաբանս. Ձի Նոզին իսկ է ճշմարտութիւն: Սոքա երեքին են որ վկայեն յերկինս. Տայր և Բանն և Նոզին Սուրբ. և երեքեանս այս մի են: Եւ երիս են որ վկայեն յերկրի. Տոգին, ջուրն և արին: Եթէ զմարդկան ինչ: Եւ թէպէտ զոյր և այլ հնազոյն օրինակ մի, որ ՚ի վերին երեսս յար և նման սինն ունէր զբանն. բայց յայրնապէս երևէր քերտալ առաջինն՝ և մանրագոյն գրութեամք յայլո՛ւ գրէ՛ յետոյ յարմարեալ յայնն միջոցին: Իսկ մնացեալ գրչագիրք մեր առհասարակ, եթէ ՚ի բովանդակութեան Աստուածաշունչ մարտնից, և եթէ արտաթոյ ՚ի Ճաշոց գիրս, համանայն բազմաթիւ Նլլենական հնազոյն գրչագրաց՝ միապէս ունին զբնաբանս, ըսք որում և մեք հարկատրեցաք ղնել յստաջիկայոյ: 8 Ոմանք. Երեքեանն են... Տոգին, և արին, և ջուր, և երեքեանն մի են: 9 Ոմանք. Վկայութիւնն Աստուծոյ, զոր. կամ զի վկայեաց ՚ի վերայ Որդոյն իւրում Յիսուսի Քրիստոսի: 10 Ոմանք. ՅՈրդի Աստուծոյ. կամ Որդոյ, սուր առնէ... քանզի ո՛չ հաւաքայ վկայութեանն: Օրինակ մի. Որ հաւաքայ յՈրդի՛ նա ունի գվկայութիւնս զայս յանձին... քանզի ոչ հաւաքաց Աստուծոյ, որ վկայեաց ՚ի վերայ Որդոյն իւրում: 11 Ոմանք. Եւ այս իսկ է վկայութիւն. զի զկեանս յաի՛... են կեանք, որ յՈրդոյն նորա են: 12 Ոմանք. ՁՈրդի, և ոչ զկեանս ընդունիցի: 13 Բազումք. Կեանս յաւիպենականս ունիմք: Որ ոմանք. ունիք, զի հաւաքացէք յան՛: 15 Ոմանք. Ձի եթէ զիպեմք... զհայցուածն զոր: 16 Ոմանք. Մեղս որ ոչ ՚ի մահ... և Կրտսէ նմա կեանս. և ոմանք. Եւ Կրտսէ կեանս մեղու՛... թէ խնդ՛: 17 Ոմանք. Ամենայն անօրէնութիւնք մեղք են: 18 Ոմանք. Որ յԱստուծոյն ծնեալ է... և չար առ:*

զճմարիպն. և եմք 'ի ճճմարպի'ն Որդոյ նորա Յիսուսի Քրիստոսի.
 21 զի նա՛ է ճճմարիպ Աստուած՝ և կեանք յաիպենականք: ²¹ Որդեակք՝
 պահեցէք զանձինս 'ի կռապաշտութենէ:

Տունք սծդ:

20 *Ոսկան յատկոյ.* Զճճմարիպն *Աստուած* և *իցեմք* 'ի ճճմարիպ Որդ'։ *Ոնանք.* 'Ի ճճմարիպի Որդոյ... ճճմարիպ Աստուած է, և կեանք յաիպենական։ **21** *Ոնանք.* Զանձն 'ի կռապաշ'։ *Երկու օրինակք.* Պահեցէք զձեզ 'ի պոռնկութենէ։ 'Ի վսխմանի *ոնանք.* Կապարումն Աստուծով Առաջին Թղթոյն Յովհաննու։

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՂԹՈՅՆ ՅՈՎՆԱՆՆՈՒ:

ՉԱՅՍ իբրև գերեց գրե փերունոյ եկեղեցոյն, և որդոց նորին: Իսկ պարճառ թղթիս այս է. փեսանել գորդեակսն նորա զի բարոք շրջէին 'ի հաւարս, և բազում մոլորեցուցիչք եկեալ ասէին, ո՛չ լինել զգալուսան Քրիստոսի մարմնով: Գրե զնոցանէ 'ի թողթս. և նախ՝ ընդունի գորդոց նորա ընթացս. ապա ուսուցանէ ո՛չ նոր լինել գոր առ մեզ խորհուրդ. պարտիրէ դարձեալ վասն սիրոյ. և զի կացցեն յաւանդեալ նոցա վարդապետութիւնն: Եւ յետ այսր ուսուցանէ՝ Նենն լինել զասացողսն ո՛չ եկեալ մարմնով զՔրիստոս. պարտիրէ զայնպիսիսն ո՛չ ընդունել 'ի փուն, և ո՛չ փալ նոցա ողջոյն. և այսպէս կարարե գթողթն:

Գլուխք Երկրորդ Թղթոյն Յովհաննո:

Ա՛. Յետ սկզբանն վասն ուղիղ վարուց սիրովն Աստուծոյ 'ի ձեռն հաւարոց անփոփոխն ասարածպաշտութեան: Ա՛. Յորում թէ չէ՛ պարպ հերերիկոսի վանս փալ՝ կամ ողջոյն, քանզի մեղք են: Բ՛. Խոսարումն զալստեանն իւրոյ առ նոսա յուսով՝ յօգուր:

ԹՈՒՂԹ

ՅՈՎՏԱՆՆՈՒ ԵՐԿՐՈՐԴ

1 **Յ**ԵՐԻՅՈՒԷ առ ընտրեալ Կիրեայ, և առ որդեակս իւր զոր ենդ էա
2 սիրեմ ճշմարտութեամբ. և ոչ եթէ ես միայն, այլ և ամենեքեան
3 որ ՚ի սեզ հասարաբեալ է, զի և ընդ ձեզ իցէ. և դուք յաւիրենից ընդ
4 մեզ իցէք: ³ Շնորհք, ողորմութիւն, խաղաղութիւն յԱստուծոյ ՚ի Նորէ, և
5 ՚ի Տեառնէ Յիսուսէ Քրիստոսէ Որդայն Նոր, ճշմարտութեամբ և սիրով
6 եղիցի ընդ ձեզ:
7 ⁴ Ուրախ եղէ յոյժ, զի գրի յորդեակացդ քոց՝ որ գնան ճշմարտու- Ա
8 թեամբ, ըստ պատուիրանին զոր առաք ՚ի Նորէ: ⁵ Եւ այժմ աղաչեմ
9 զքեզ Կիրեայ. իբրև ոչ եթէ նոր ինչ պատուիրան գրեմ քեզ, այլ զոր
10 իսկզբանէն ունեաք, զի սիրեսցո՞ւք զմիմեանս: ⁶ Եւ այն է սերն, զի
11 զնասցո՞ւք ըստ պատուիրանաց նորա. և այն է պատուիրանն, զի որպէս
12 լուարուք իսկզբանէ՝ ըստ նմի՛ն գնասցիք: ⁷ Զի բազում մոլորեցուցիչք
13 ելին յաշխարհս. որ ոք ոչ խոստովանի զՅիսուս Քրիստոս եկեալ մարմ-
14 նով, նա մոլորեցուցիչ է՝ և Նենն: ⁸ Զգո՛յշ լինիցիք անձանց, զի՛ մի՛ եք
15 կորուսանիցէք զոր վաստակեցէքն, այլ զի առնուցուք բովանդակ զվարձն:
16 ⁹ Ամենայն որ յանցանիցէ՝ և ոչ կայցէ ՚ի վարդապետութեանն Քրիս-
17 տոսի, զԱստուած ոչ ճանաչէ. որ կայ ՚ի վարդապետութեանն, նա՝ և
18 զՈրդին և զՆայր ընդունի: ¹⁰ Եթէ ոք գայցէ առ ձեզ՝ և զվարդապետութիւնս
19 զայս ոչ ունիցի, մի՛ ընդունիք զնա ՚ի քուն, և մի՛ ողջոյն քայցէք նմա:
20 ¹¹ Որ ասասցէ նմա ողջոյն, կցո՞րդ լիցի չարաց գործոց նորա: ¹² Բազում
21 ինչ ունէի գրել առ ձեզ, այլ ոչ կամեցայ քարտիսի և դեղով. զի ական
22 ունիմ ինձէ՛ն իսկ գալ առ ձեզ, և բերան ՚ի բերան խօսել. զի ուրախու-
23 թիւնն մեր իցէ կատարեալ: ¹³ Ողջոյն քան քեզ որդիք քեռ քո ընտրելոյ:
24 Շնորհք ընդ ձեզ:

Տունք յ:

1. 1 *Ունակք.* Առ ընտրեալդ Կիրիա... որդիսն զոր ես... այլ ամենեքեան: 2 *Ոսկան.* Վասն ճշմարտութեանն: 3 *Ունակք.* ՅԱստուծոյ Նորէ... եղիցին ընդ ձեզ: 5 *Բազումք.* Կիրիա... զոր իսկզբանէ ունեաք: 6 *Ունակք.* Պատուիրան. զի զոր լուարուք իսկզբանէ, ըստ նմին գնասցուք: 7 *Ունակք.* Ելին յաշխարհ, որք ոչ խոստովանին... նա է մոլորեցուցիչ և Նենն: 8 *Ունակք.* Բովանդակ զվարձս: 9 *Ունակք.* Որ յանցանէ, ոչ կայ. *կամ՝* կացցէ ՚ի վարդապետութիւնն Քրիստոսի, և զԱստուած... որ կայ ՚ի վարդապետութիւնն, նա զՈրդի և զՆայր: 10 *Բազումք.* Մի՛ ընդունիցիք զնա: 11 *Ունակք.* Կցորդ լինիցի չարաց գործոց: 12 *Ոսկան.* Գրել ձեզ... քարտիսի և դեղով գրել. զի ական: *Ի վստիմանի ունակք.* Կատարումն Երկրորդ Թղթոյն Յովի՛:

ՆԱԽԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐՐՈՐԴ ԹՂԹՈՅՆ ՅՈՎՆԱՆՆՈՒ:

Յ ԱՌԱՋԱԳՈՅՆ ընդունի գԳայիոս. վկայեալ յամենեցունց վասն օտարսիրութեանն. և հրամայէ մնալ 'ի յառաջադրութիւնն և աճել. և յաջողել առ եղբարսն: Դարձեալ և զնուէրս նորա ընդունի, և ցուցանէ և զԴիոտրեփեայ, իբր թէ պարճառէ, և ո՛չ փայ աղքատաց, այլ և զայլսն խափանէ. և զբազում անգամ ամբաստանեալսն ցուցանէ և աստ՝ թէ օտարն են 'ի ճշմարտութենէն, և ո՛չ փեսցեն զԱստուած: Իսկ զԴեմետրիոս 'ի մէջ առնու, և վկայէ նմա գեղեցիկս:

Գլուխք Երրորդ Թղթոյն Յովհաննոս:

Ան. Աղօթք վասն կատարման, և գովութիւն դաւանութեամբ հիւրասիրութեան եղբարց վասն Քրիստոսի: Ան. Յորում վասն Դեոտրեփեայ անզգամութեան և եղբայրաբացութեան: Բ. Եւ վասն Դեմետրի որումն վկայէ զգործոց բարեաց: Գ. Եւ վասն զալստեանն իւրոյ առ նոսա մերձ ընդ մերձ՝ յօգուր:

ԹՈՒՂԹ

ՅՈՎՀԱՆՆՆՈՒ ԵՐՐՈՐԴ

1 **Յ**ԵՐԻՅՈՒԷ առ Գայիոս սիրելի. գոր ենդ սիրեն՝ ճշմարտութեամբ: եգ
2 Սիրելի՛ վասն ամենայն իրաց քոց աջողութեան և առողջութեան՝ Ա
3 ազօրն առնեն. որպէս է՝ իսկ յաջողութիւն անձինդ քո: ³Յոյժ ուրախ եղէ՝ ՚ի գալ եղբարց, և լինել վկայ քոյոյ՝ ճշմարտութեանդ, որպէս գնասդ դու ճշմարտութեամբ: ⁴Մեծ ևս ինչ ուրախութիւն քան զայս ոչ ունիմ, զի լսեմ թէ՛ իմ որդեակքն ճշմարտութեամբ գնան: ⁵Սիրելի՛ հաւարարիմ գործես զայդ, գոր եթէ առնիցես առ եղբարս՝ զդոյն և առ օտարս. ⁶որք վկայեցին քո՝ սիրոյդ առաջի եկեղեցոյ. որոց բարիս արարեալ յողարկեն արժանիս Աստուծոյ: ⁷Զի վասն անուանն ելին, և ոչինչ յումեքէ առնուն զհեթանոսականացն: ⁸Մեք այսուհետև պարպիմք ընդունել զայնպիսիսն, զի գործակիցք լիցուք ճշմարտութեանն: ⁹Գրեցի ինչ եկեղեցոյն. այլ որ յառաջադէմն ՚ի նոցանէ Դիոպրիփէտէդ, ոչ ընդունի զմեզ: ¹⁰Վասն այսորիկ եթէ եկից՝ յիշեցուցից զգործս նորա գոր առնէ, բանիւք չարօք շարխօսութեան առնէ զմեզ աշխարհ. և ոչ այսոքիւք շարացաւ, ոչ ինքն ընդունի զեղբարս, և զայնոսիկ որ ընդունին՝ արգելո՛ւ. նա՛ և յեկեղեցոյ՝ ևս հանէ: ¹¹Սիրելի՛ մի՛ լիցիս նմանօղ չարի՝ այլ բարոյ. զի որ զբարին առնէ՝ յԱստուծոյ է. և որ զչարիս գործէ՝ նա ոչ երես երբէք զԱստուած: ¹²ԶԴեմեպրեայ վկայեալ է յամենեցունց, և յեկեղեցոյն՝ և ՚ի ճշմարտութենէն, և մեք վկայեմք. և դու գիպես զի ճշմարիտ է մեր վկայութիւնն: ¹³Բազում ինչ ունէի գրել քեզ. այլ ոչ կամիմ քարտիսիւ և դեղով գրել. ¹⁴զի ակն ունիմ ՚ի մօտոյ՝ իսկ քեսանել զքեզ, և բերան ՚ի բերան խօսել ընդ քեզ: ¹⁵Խաղաղութիւն ընդ քեզ: Ողջոյն քան քեզ սիրելիք: Ողջոյն քաջիք սիրելեաց մերոց իւրաքանչիւր յանուանէ:

Տունք լճ:

1. 1 *Ոմանք.* Զոր ես սիրեմ: 2 *Ոմանք.* Քոց յաջողութեան: 3 *Ոմանք.* Որպէս և զնաս դու: 4 *Ոմանք.* Զի լսեմ թէ իմ: 5 *Ոմանք.* Գործես զայս, զի թէ առնի՞... զնոյն և առ օտար: 6 *Բազումք.* Վկայեցին վասն քո սիրոյդ. և *ոմանք.* վկայեցին քոյոյ սի՞. *ևս՝ ոմանք.* Զքո սիրոյդ... արժանի Աստուծոյ: 7 *Օրինակ մի.* Վասն անուան նորա ելին: 9 *Ոմանք.* Դ նոցանէ է Դիոպրիփէտ: 10 *Ոմանք.* Վասն այսորիկ չարօք շարխօսութեամբ... առնէ աշխարհ զմեզ: *Բազումք.* Եւ ոչ այսոքիւք շարացեալ... որ ընդ ունինն: 11 *Ոմանք.* Մի՛ լինիցիս. *կամ* մի՛ լինիր... զբարիս առնէ... և որ զչար գործէ: 12 *Ոսկան.* Վկայեալ յամենն: 13 *Ոմանք.* Գրել առ ձեզ. այլ ոչ կամէի քարպ: 14 *Դ բազունս քակասի.* Խօսել ընդ քեզ: 15 *Ոմանք.* Խաղաղութիւն ընդ ձեզ... քեզ սիրելիքն: Ողջոյն քաջիք. *կամ* քոս սիրելի: Դ *վախճանի ոմանք յաւերսն.* Ծնորիք ընդ ձեզ:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԹՂԹՈՅՆ ՅՈՒԴԱՅԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅ:

ՉԱՅՍ թուղթս գրել նորոգ հաւաքացելոցն. և այս է պարճառն: Վասն զի եկին ոմանք՝ և ուսուցանէին անպարտիաս գոլ զմեղսն, և այն էր ուրացութիւն Տեառն. հարկ եղև վասն այսր գրել և ամբացուցանել զեղբարս. և յառաջագոյն աղաչէ զնոսա ջանալ և ճգնել յաւանդեալ հաւաքսն. և ապա յանդիմանէ և որոշէ զմոլորեցուցիչսն. և պարտիիրէ մի՛ իւիք ինչ հաղորդութիւն ունել ընդ նոսա. զի ոչ է բաւական կոչումնս միայն, եթէ ոչ արժանապէս գնասցուք կոչմանն: Քանզի և զառաջինն ասէ՝ ժողովուրդն եհան յԵգիպտոսէ Տէր. և ոչ մնացեալ ՚ի հաւաքս՝ կորեան. և ՚ի հրեշտակս որք ոչ պահեցին զկարգ իւրեանց՝ ոչ խնայեաց. պարշաճ է ասէ յայսպիսեացս խորշել: Եւ զի Միքայէլ հրեշտակապետն ոչ համբերեաց հայիոյութեանն Սափանայի. զկորուստ նոցա իբրև զՍողոմացոցն լինել ուսուցանէ: Եւ ապա պարուէր քայ ՚ի բնական սովորութիւնս, և աղօթս առնէ նոցա սերտ մնալ ՚ի հաւաքսն Տեառն. յոր և կարարէ զթուղթոյ:

Գլուխք Թղթոյն Յուդայի Առաքելոյն:

Ա. Վասն զգոռութեան հաւաքոցն որ ՚ի Քրիստոս, յաղագս յառնելոյ՝ ՚ի վերայ ամպարշտաց և ժանկագործ մարդկան: Ա. Յորում վասն հանդերձելոց քանջանաց նոցա՝ ըստ նմանութեան առաջնոց մեղաւորացն և չարաց: Բ. Եղկութիւն նոցա վասն խաբէութեան և ամպարշտութեան. և ժանկագործութեան և հայիոյութեան և մրացծնոյց կեղծաւորութեան ՚ի պարբանս կաշառակրծութեան: Գ. Վասն զգոռութեան նոցա ՚ի հաւաքս. վշտակցութեամբ և ակնածութեամբ առ ընկերն ՚ի փրկութիւն սրբութեամբ: Դ. Աղօթք վասն նոցա ՚ի սրբութիւն, և համարձակութիւն պարկեշտութեամբ հանդերձ փառապրութեամբն Աստուծոյ:

ԹՈՒՂԹ

ՅՈՒՂԱՅԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅ

ԿԱԹՈՂԻԿԷ

1 **Յ**ՈՒՂԱ Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ, և եղբայր Յակոբայ, հեթանոսաց
2 որ յԱստուծոյ Նօրէ էք սիրեցեալք, և Յիսուսի Քրիստոսի պահեալք
3 և ընտրեալք. ²ողորմութիւն ձեզ՝ խաղաղութիւն և սէր բազմացի:
4 ³Սիրելիք՝ զամենայն փոյթ յանձին կալեալ գրել ձեզ՝ վասն մերոյ և
5 հասարակաց փրկութեանն, հարկ յանձին կալայ գրել ձեզ, և աղաչել զի
6 ճգնիցիք՝ ՚ի վերայ հաւաքոցն որ միանգամ ամառեցան սրբոց: ⁴Քան-
7 զի սպրդեցին մտին ոմանք, որ յառաջագոյն իսկ կարարեալ էին ՚ի սոյն
8 դարաստան. ամպարիշտք, որ զԱստուծոյ մերոյ շնորհսն դարձուցին
9 յանկարգութիւն. և զմի միայն գիշխանն՝ և զՏէր մեր Յիսուս Քրիստոս
10 ուրացեալք: ⁵Յիշեցուցանել ձեզ այսուհետև կան է ինձ՝ որ զհարէքդ գ-
11 ամենայն. զի Աստուած միանգամ զժողովորդն փրկեաց յԵգիպտոսէ.
12 Երկրորդ անգամ զանհաւաքսն կորոյս: ⁶Եւ զհրեշտակս որ ոչ պահեցին
13 զհարեանց իշխանութիւնն, այլ թողին զհարեանց բնակութիւնն, ՚ի դա-
14 րաստանս մեծի աւուրն՝ մշտնջենաւոր կապանօք պահեաց ՚ի խաւարի:
15 ⁷Որպէս Մոդոն և Գոմոր, և որ շուրջ զնոքօք քաղաքքն, որ ըստ նմին
16 օրինակի պոռնկեցան զհե՛ր ընկերացն մարմնոց, կան առաջի օրինակ՝
17 զյաւիտենական հրոյն ընկալեալ զդարաստանս:
18 ⁸Ըստ նմին օրինակի և սոքա իբրև քնով դանդաջեալք՝ զմարմինն և
19 պղծեն, զպէրութիւնս քամահեն, զփառսն հայհոյեն: ⁹Ուր Միքայէլ
20 հրեշտակապետն յորժամ բանասարկուն Մարանայի վիճեալ փայր պա-
21 րասխանի վասն Մովսիսեանն մարմնոյ, ոչ ժպրհեցաւ հայհոյութեանն
22 դարաստանի հանդուրժել. այլ ասէ. Սաստեցէ՛ ՚ի քեզ Տէր: ¹⁰Իսկ սո-
23 քա զոր ինչ ոչն իմանան՝ հայհոյեն. և զայսն ևս զոր բնութեամբ իբրև
24 զանխօս անասուն զհարեն, ՚ի նոսին ապականեցին: ¹¹Վայ է նոցա, զի
25 ըստ ճանապարհին Կայենի գնացին, և ըստ մոլորութեանն Բաղամայ
26 զեղիսեցան զհեպ վարձուց, և ըստ հակառակութեանն Կորիսայ կորեան:
27 ¹²Սոքա են արեցեալք, շոգմո՛գք, երթեալ զհեպ ցանկութեանց իրե-
28 անց. ՚ի սէրս իրեանց՝ խարդախութեամբ, լինին ընդ ձեզ ուրախակիցք.
29 աներկեղ զանձինս ճարակեն: Ամպք անջրդիք, հողմակոծեալք, ծառք

Բազումք դնեն վերևագիր. Թուղթ Յուդայի եղբօր Յակոբայ. և ոմանք. Թուղթ Յուդայի առաքելոյ. կաթողիկէ:

1. 2 *Ոմանք.* Եւ խաղաղութիւն և սէր: 3 *Ոմանք.* Ամառեցան ՚ի սրբոցն: 4 *Ոմանք.* Յառաջագոյն իսկ նկարեալ էին... զշնորհսն դարձուցին յանկարգութիւնն, և զմի միայն իշխանն: 5 *Ոմանք.* Երկրորդ անգամ զժողովորդն անհաւաքիցն կորոյս: 6 *Ոմանք.* Եւ զհրեշտակսն որ... ՚ի դարաստան մեծի ա՛... պահեալ ՚ի խա՛: 7 *Ոմանք.* Որպէս զՄոդովմ և զԳոմոր, և որ շուրջ զնոքօք քաղաքն... դարաստան: 8 *Ոմանք.* Զմարմինս պղծեն: 9 *Ոմանք.* Հրեշտակապետ, յորժամ բանասարկու Մարանայ վի՛... վասն Մովսիսեան մարմնոյն... հայհոյութեան դարաստանին համբերել, այլ: *Ուր Ոսկան.* Յորժամ ընդ բանասարկուն Մարա՛: 10 *Ոմանք.* Եւ զայն ևս... իբրև զանխօս անասուն զի՛: 11 *Ոմանք.* Մոլորութեանն Բաղամայ:

պարզակորոյսք, անպարոյք, կրկնամենք, խլեանք արմատաբախի. ¹³ անասնոր 13
 ալիք ծովու, որ միշտ փրփրեն՝ զհրեանց անձանցն զամօթ. աստեղք
 էզ մոլարք, որոց վի՛հ խաւարին յալիպենից պահեալ է: ¹⁴ Մարգարեացան 14
 վասն նոցա և եթներորդն յԱդամայ Ենովք՝ և ասէ. Ահաւասիկ եկն
 Տէր բիւրովք սրբովք հրեշտակօք, ¹⁵ առնել դաբասպան ըստ ամենայ– 15
 նի, և յանդիմանել զամենայն ամպարիշտս վասն գործոց իւրեանց՝ զոր
 ամպարշտեցին. և վասն ամենայն խինս բանից, զոր խօսեցան զմմանէ
 մեղաւորք և ամպարիշտք: ¹⁶ Սոքա են փրփնջօղք և շոգմո՛գք, երթեալ 16
 ըստ իւրեանց անձանց ցանկութեանց. և բերանք նոցա զամբարտաւանս
 բարբառին. առնուն ա՛կն երեսաց վասն օգրի:

Գ/Է 17 Բայց դուք սիրելիք՝ յիշեցէք զկանխասաց բանս զառաքելոցն 17
 Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. ¹⁸ զի ասէին ձեզ, եթէ ՚ի յեպին 18
 ժամանակս եղիցին մարդք արհամարհօղք, երթեալք ըստ իւրեանց ամպարշտութեանս
 ցանկութեանց: ¹⁹ Սոքա են նշաւակեալք շնչաւորք, որ զՌոգին ո՛չ ունիցին: 19

Դ 20 Այլ մեք սիրելիք՝ եղիցուք շինել զանձինս սրբութեամբն հաւատոց 20
 ՚ի Տոգին Սուրբ. կացցուք յաղօթս, ²¹ պահել զանձինս սիրովն Աստուծոյ. 21
 ա՛կն ունել ողորմութեանն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ՚ի կեանսն
 յալիպենական: ²² Եւ ոմանց դաբասպարտելոց լինիջիք կշտամբիջք, ²³ և 22, 23
 զմմանս ապրեցուցանիջիք՝ յաիշտակեալ ՚ի հրոյ. և ոմանց ողորմեսջիք
 երկիւղի դաբել, և զպարմուճանն որ ՚ի մարմնոյն իցէ աղտեղեալ: ²⁴ Եւ 24
 այնմ որ կարողն իցէ պահել զձեզ անարարս և անբիծս, հաստարեալ
 առաջի իւրոց փառաց աներկևանն ցնծութեամբ. ²⁵ միոյն Աստուծոյ 25
 և Փրկչին մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի Տեառն մերոյ՝ փառք, մեծութիւն,
 զօրութիւն, և իշխանութիւն՝ յառաջ քան զամենայն յալիպեանս, և այժմ
 և յամենայն յալիպեանս. ամէն:

Տունք կըն:

12 Ոմանք. Շոգքմոգք երթեալք զհետ ցանկութեան իւրեանց, ընդ սէրս իւրեանց լինին ձեզ ուրախակից. աներկիւղ: *Ուր օրինակ մի.* Լինին ընդ մեզ ուրա՛: **13 Ոմանք.** Զիւրեանց զանձանց... յալիպեան պահեալ է: **14 Ոմանք.** Եւ վասն նոցա եթներորդն յԱ՛... Տէր իրովք հրեշտակօք: **16 Ոմանք.** Նոքա են փրփնջօղք... անձանցն ցան՛: **17 Ոմանք.** Բանս առաքելոցն: **18 Ոմանք.** Եթէ յեպին ժա՛: **20 Ոմանք.** Այլ և մեք սիրելիք... սրբութեամբ հաւատոցն: **21 Բազումք.** ՚Ի կեանսն յալիպենականս: **22 Ոմանք.** Լինիցիք. *կամ՝* լինիցիմք կշտամբիջք: **23 Ոմանք.** Յափշտակել ՚ի հրոյ, և ոմանց ողորմիջիք, երկիւղի դաբեալ: **24 Ոմանք.** Եւ այն որ կարողն է պա– հել... հաստարեալ առաջի իւրոց փառացն աներկևան: *Յօրինակին պակասէր.* Առա– ջի իւրոց փա՛: **25 Ոմանք.** Միոյն Աստուծոյ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի փառք... յալիպեանս, այժմ և յալիպեանս. ամէն: *՚Ի վախճանի ոմանք.* Կարարումն ամե– նայն թղթոցն կաթողիկէից: *Ուր և գրեթէ ամենայն գրչագիրք ընդ մերումս օրի– նակի, աստէն յեր Յուդայի թղթոյն դնեն զԱղիերսն Եթթաղի.* Ամենայն իրիք. և այլն. *զոր մեք թողումք կարգել ՚ի յաւելումս մարտնիս: Յօրինակի մերում թե– պէր աստանօր՝ զկնի թղթոցն կաթողիկէից եղեալ էր Յայրնութիւնն Յովիսաննո՛ յառաջ քան զթողթոսն Պարոտի.* այլ պարշաճ ևս թուեցա՛՝ համեմատ այլ ա– մենայն գրչագրաց մերոց, ևս և Յունականաց իսկ՝ կարգել զայն ՚ի վախճանի թովանդակ Նոր Կրակաբարանաց:

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ ՊԱԲՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅ:

Նախակարգեալ 'ի Գլուխ Գրոցս:

ԸՆԴ ուսումնասեր և ընդ փոյթ քոյոյ սիրոյդ զարմացեալ՝ ո՛ր հայր պապուական, ակնածութեան և հաւանութեան անսացեալ, ընդ նեղ և ընդ նուրբ ծերպս պարմութեան զանձն՝ 'ի ներքս արկի. գյառաջարան Պապոսի 'ի մաքենիս գրել: Եւ կարի՛ իսկ յոյժ մեծ քան զմեզ գործ առեալ զանձամբ՝ առ երկիւղի՛ անհնազանդութեան. զմտաւ ածեալ՝ զայն որ յԱռական պարմի, եթէ որդի անհնազանդ՝ 'ի կորուստ եղիցի, և հնազանդ՝ արպաքոյ նորին եղիցի: Արդ՝ անն առեալ զքո աղօթսդ փացեն ինձ՝ 'ի սաքարութիւն. և ըստ օրինակի նաւացն թեոց թռուցես զիս նոքօք առ Աստուած. որպէս և յայնժամ մեծին Մովսիսի փարածեալ զբազուկս լինէր պաշտպան Իսրայէլեան բանակին. զի և ին՝ խուսափեալ յօրական այսոցն՝ 'ի վերայ յարուցելոց, ուղղեալ զմակոյկ բանին՝ դիմեցից յապահով և 'ի խաղաղ նաւահանգիստ: Եւ արդ՝ սկսեալ 'ի ճառիս ըստ օրինակի ճշմարտութեանն, որպէս և է՛ն իսկ, ըստ իմում կարի կարգեցից զպարմութիւնն: Պապոս առաքեալ՝ Եբրայեցի էր յազգէ, 'ի գնդէ Բենիամենի. փարիսեցի ուսմամբ, առ ուրս Գամաղիելի հաւարարիմ վարդապետի ըստ օրինացն Մովսիսի խրատեալ և վարժեալ. հանդերձ այսոքիւք՝ և 'ի Կիլիկեցոց 'ի հոյակապ և 'ի հռչակաւոր և յականաւոր՝ 'ի Տարսոն քաղաքի բնակէր. հալածէր և աւար հարկանէր զեկեղեցին Աստուծոյ: Վասն որոյ և այնոցիկ որ սպանանէինն զՍտեփանոս զառաքեալն և զնախավկայն՝ կամակից և հաղորդ էր սպանութեանն. զամենայն զբարկոծչացն զհանդերձս առեալ յինքն ամփոփեալ պահէր. զի զամենեցուն զձեռս պարապեցուցէ՛ 'ի սպանութիւնն. և զիսաւոր ընդ խազմարարսն երևեալ՝ ամենայն ուրեք ջանայր զաստուածութեանն պարզամատրոսն շիջուցանել: Բազում ինչ և մեծամեծ այն էր՝ որ 'ի նմանէ անցք ընդ եկեղեցին անցանէին. և ոչ իլիք՝ 'ի յաճախութենէ մոլորութեանն նուազեալ գրանէր. և այնու աստուածապաշտ լինել կամէր, և մեծամեծ ինչ ուղղութիւնս կարգել կարծէր: Որպէս և ինքն իսկ իւրովին՝ 'ի թողթսն խոստովան լինի. և Ղուկաս պարմէ յերկրորդում զիրսն իւրում: Ոչ միայն՝ 'ի վաղուց հետք ըստ օրինակի բազմաց՝ 'ի Նրէից անփի՛ արեայր, և աւուրց ելանէր՝ 'ի քարոզութեան ճշմարտութեանն, այլ ևն առաւել զամենայն ազգն գրգռէր՝ 'ի բարկութիւն: Քանզի իբրև երես զքարոզութիւնն պայծառացեալ, և զԲանն ճշմարտութեան առաւել քան զՆրէական վարդապետութիւնն ծաղկեալ, խանրացեալ ընդ իրսն՝ կարծէր եղծանել՝ զմեծամեծ կարգս վարդապետութեան նոցա, և զամենայն զփոյթ և զյօժարութիւն հակառակ եկեղեցոյ խաշանցն սրէր. որպէս զի գնոսա՝ 'ի ճշմարիտ վարդապետութենէն մերժիցէ. կամ վրէժս ինչ արժանի հաւաքոցն որ՝ 'ի Քրիստոս իցէ՛ գործիցէ: Արդ՝ առեալ Պապոսի թողթս՝ 'ի քահանայապետիցն և 'ի վարդապետաց որ՝ 'ի ժամանակի անդ էին՝ առ այնոսիկ որ՝ 'ի Դամասկոս Նրեայքն էին՝ փանէր. դիմեալ երթայր, մրմռեալ յարուցեալ իբրև զհեղեղապ սասարիկ. ողողել զերփել կարծէր զայնոսիկ որ՝ 'ի Դամասկոս աշակերտքն էին, և յիւր կորստեան խորխորաբար յուղարկել: Իբրև զփրաց Տէր եթէ ապիրապ մոլորութիւն՝ զոգցես թէ իբրև՝ 'ի պարճառս արդարութեան կամաց սրացեալ ունէր, զմիջոցս ճանապարհին երևեալ, շրտոյց զնա յաչաց՝ սասարկութեամբ լուսոյն, որ երևեցաւ:

Եւ այնպիսի փոփոխումն առնոյր, մինչ զայն, որ այնչափ լլկանս հակառակ եկեղեցոյն հնարէր, և զամենայն աշակերտելալսն միանգամայն կորուսանել կարծէր, յանկարծակի և առժամայն ինր սիրելի և հաւարարիմ պարաստէր. զի պաշտօնեայ Յիսուսի վաղվաղակի՛ հակառակորդն լինէր. և նոյնժամայն զհրամանս մոլորութեանն ՚ի բաց ընկեցեալ՝ ՚ի պարզամտութեան պայման փոխէր, և զՔրիստոսի աստուածպաշտութիւնն խոստովանէր. և առաքէր առ Անանիա ոմն աշակերտ Դամասկացի: Իբրև երես ճշմարտութեանն քննիչ Աստուած ցածուցեալ զայրն՝ և ՚ի լաութիւն եկեալ ՚ի չարութենէ անպի, ոչ այլազգ ինչ եթէ ոչ այնպէս զերծանել նմա ՚ի պարժոց անպի համարէր Տէր. երթայր այնուիտերս մկրտէր, և անճառ խորհրդոցն լինէր խորհրդակից, և պաշտպան և հմուտ, մարտակից քարոզութեանն, և զնոր քարոզութիւնն հաւարացեալ նմա յԱստուծոյ, նորոյ փրկութեան գրանէր պարճառաւ: Այնչափ փոփոխումն գրեալ երանելոյն Պաւղոսի, մինչև անուանն ևս փոփոխումն լինէր. Սանդոսն ընդ ընդհանոր լցեալ եկեղեցիս՝ Պաւղոս անուանէր: Եւ այնպէս ՚ի գլխաւոր աստուածպաշտութեան նախանձ հասեալ, մինչ զի ՚ի ճշմարտութենէ աշակերտացն թէ երբէք մեկուսի լինել դիպէր, թղթովք հաստարէր. զի մի՛ միայն ՚ի գործոց, այլ և ՚ի բանից առ յապայ ստացեալ ունիցին զվարդապետութիւնն. և յերկոցունց կողմանց ամրացեալք, անշարժ զաստուածպաշտութեանն հաստարութիւն կրիցեն յանձինս: Յեր սակաւ ինչ ժամանակի դարձեալ յԵրուսաղէմ դիմեալ երթայր՝ քեսանել զՊետրոս. ուր և բաժանէին իսկ ՚ի միջի իրեանց զամենայն քիեզերս. զհեթանոսաց զկողմն առեալ ՚ի բաժնի Պաւղոսի. քանզի Նրեական կողմն հասեալ էր ուսուցանել Պետրոսի: Ընդ բազում քաղաքս և ընդ բազում աշխարհս հարեալ անցեալ՝ գրեթէ զամենայն իսկ Լիւրիկեցիս կրօնիք աստուածպաշտութեամբն Քրիստոսի ելից. բազում և պէսպէս չարչարանս կրեալ ժուժկալութեամբ վասն Քրիստոսի հաւարոցն, քարեալ բազում և ազգի ազգի վշտաց, զորս ինքն մի ըստ միջոյ՛ գրէ. Լլկեալ վասն Աւետարանին: Եւ ամենայնի այնմ յաղթեալ և մերժեալ ՚ի բաց հաւարովքն: Եւ այլ ևս յառաջադէմ կամէր առնել զնա Աստուած, զի եղեալ կիտինն շրջելոյ նմա ընդ մարդկան, թերևս յամենայն հեթանոսս քարոզեսցի աւետարանն: Անագան ուրեմն երբեմն դարձեալ Պաւղոս ելանէր յԵրուսաղէմ յանձանձել զսուրբսն որ անդ էին, և աղքատացն դարմանս բաշխել. այն ինչ լինէր նորա անդր հասանել, և ամբոխ յուզեր ՚ի քաղաքին, և ռամիկն գրգռէր զաղմուկ, մինչև ամենայն Նրեայքն առհասարակ խռովէին. զի անհնարին և ծանր աղէտս համարէին զնա ամբաստանն ունել, որ երբեմն առաջնորդ և հաղորդ էր մոլորութեանն նոցա. և փոյթ յանձին կալեալ՝ կամէին սպանանել զնա, այլ հասեալ վաղվաղակի Լիւսիայ հազարապետի՛ թափէր զնա ՚ի ձեռաց նոցա, և զօրական օգնականութեամբ՝ իբրև զայր մի պարտաւոր ՚ի Կեսարիա՛ առաքէր. և առեալ ածէին զնա առ դարտաւոր ազգին, որում անուն էր Փելիքս: Եւ արդ՝ իմացեալ Պաւղոսի, թէ դաւաճանութիւն իմն լինէր նմա ՚ի Նրէից անպի, վաղվաղակի յարեան կայսեր բողոք հարկանէր. հրաման լինէր նմա առժամանակն մերժել յարենէ անպի. ՚ի դերև ելանէր և Նրէիցն խոկացեալ դաւաճանութիւնն: Ապա և ՚ի Նռովմ իսկ առաքէր յիշխանաց անպի՝ առ կայսր, և անդ զիւր նահապարկութիւնս ցուցեալ. և ՚ի վերայ նոցին ճգնութեանց աշխարհութիւն յանձին կալեալ, վախճան ևս կենաց ՚ի վերայ ճշմարտութեանն կրօնից ընդունէր.

քանզի լա՛ն համարէր ընդ Քրիստոսի լինել, քան ՚ի մահկանացո՛ւ և յանցաւոր կեանս յամել: Յեւ սակաւ միոյ ժամանակի կամեցեալ Ներոնի կայսեր հանել զնա յայսց կենաց, զճշմարիտ և զարդարն՝ կեանսն շնորհէր նմա, և ժառանգաւոր երկնից կացուցանէր, զոր յերկրէն վրիպեցուցանէր: Եւ ա՛նդ իսկ երանելոյն Պաղոսի զբարոք պարերազմ պարերազմեալ՝ որպէս և ինքն իսկ ասէ. Աստուածայաղթ պասկօք Քրիստոսի վկայիցն պսակեցաւ: Եւ ՚ի Տոռնայեցոց ՚ի գեղեցիկ և յարքունական ապարանսն գնորա նշխարս ոսկերացն ամփոփեալ, ամի ամի զօր յիշարակի նորա փօնախմբեն. յառաջ քան զերիս կաղանդացն Յուլեայ, որ օր վեց է Նոռմոն ամսոյ որ է Մարտի, առնեն փօն մարտիրոսութեան նորա: Եւ բազում ևս յառաջ քան զայն ժամանակ՝ խրապ ևս վասն վարուց և առաքինութեան կարգեաց երանելին յաշխարհի. և բազում ինչ վասն պարշաճ գործոց մարդկան յօրինեաց թելադրութիւն. և ամեննին բնաւին իսկ չորեքրասաներումբք թղթովք այսոքիւք զմարդկան նկարեաց զառաքինութիւն:

Ա. Եւ արդ՝ ունի Տոռնայեցոց թողթն, խրաւր ՚ի Քրիստոս, և մանաւանդ բնական խորհրդոցն օրինակաւ. վասն որոյ և յառաջագոյն կարգեալ է այնպիսի ինչ՝ որպէս առ նորընծայս աստուածաշարութեան գրեալ:

Բ. Եւ երկրորդն ըստ նմանէ, Կորնթացոցն է, առ մարդս վաղո՛ց հաւապացեալս. և ըստ հաւապոցն ո՛չ զնացս արժանաւորս ցուցեալ. որով առաւել՝ նոցա մեղադիր լինի, և ՚ի սաստ մարուցեալ:

Գ. Դարձեալ այլ թողթ գրէ առ նոսա, որ զնոյն նշանակէ. որով հասարաբէ զնոսա յուղութիւն, և զհիր գալուստն առ նոսա խոստացեալ. և սպառնայ:

Դ. Յեւ սոցա չորրորդ Գաղաթացոցն, հակառակ այնոցիկ որ ՚ի Տրեութիւնն թիրեալ էին՝ գրեալ. որոց յեւ արդեամբք յայտ առնելոյ՝ որպէս թէ հրաժարից՝ ՚ի նոցանէ, ասէ. Այսուհետև աշխար ոք զիս մի՛ արասցէ, զի ես զգարչարանս Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ՚ի մարմնի իմում կրեմ:

Ե. Տինգերորդ՝ առ Եփեսացիսն կայ. առ մարդս հաւապացեալս և հպարակս. յորում իսկզբանն զխորհուրդն իսկ ճառէ՝ հանգոյն Տոռնայեցոցն թողթոյն. երկոցունց ՚ի համբաւոյ՝ ծանուցելոց. և ես երկոքին անջրպէտր ՚ի մէջ արկանելոյ, սկզբունք երախայից՝ և հաւապացելոց նորընծայ վարդապետութիւնք:

Զ. Վեցերորդ՝ կարգեալ է Փիլիպեցոցն՝ ըստ աճման հաւապացելոց. միանգամայն և պողաբերաց. զորոց զբարեաց վկայէ ՚ի մօտոյ՝ զիպել, և ՚ի հեռուստ ՚ի նոյն յաւելեալ յօժարեցուցանէ: Ախոյանակից իմն է թողթս այս Կորնթացոց թողթոյն, զի ցնոսա ասէ. Նմանօք ինձ եղերուք: Եւ ցՓիլիպեցիսն, թէ. Նմանողակից ինձ եղերուք: Այլ և պաս՛կ և ուրախութիւն իւր անուանէ զնոսա, զի այնչափ լաւագոյնք էին նոքա քան զԿորնթացիսն:

Է. Եւ յեւ սորա կայ, որ առ Կորոնթացիսն գրեալ է. առ որս իբրև առ անձանօթս մարմնով, բայց հաւապացեալս հասարապոնս. զորս և յառաջադէնս անուանէ. և զգուշանալ հրամայէ ՚ի փիլիսոփայութեանն խաբէութենէ, և Տրեական խարութեանցն չանսալ, և թէ չեն սուրբք ՚ի կրօնս, այլ յանխայութեան մարմնոյ: Որոց և զգօրութիւնս թղթոցն քննել հրամայէ: Գրէ և առ Արքիպպոնս պարուիրել նոցա զգուշութիւն:

Ը. Յեւ ասացելոցս՝ և առ Թեսաղոնիկեցիսն յիրաւի՝ գրեցան երկու թողթք. յորոց ՚ի միումն գովութիւն նոցա մտադիւր հաւանութեանն է, առ յաճմանէ.

մինչև զնեղութեանց ևս զվորձ յանձին կրելոց. զորս համեմարել ընդ Նրե-
ասպանի՝ հաւարացեալսն. նոյնօրինակ յիւրեանց ազգականաց չարչարանս
կրեալ ասէ. Որպէս և նոցա յիւրեանցայոցն: Զորս և պսակ իւրոց պարծանաց
և ուրախութիւն անուանէ, և առաւել ևս վասն չարչարանացն մխիթարութիւն
մատուցանէ:

Թ. Եւ յեւր այսր թղթոյ այլ ևս առ նոսին գրէ, որ ունի՝ զնոցա աճմանն վկա-
յութիւն, և զհամբերութեանն զոր կրէին՝ ՚ի նեղութիւնսն, և վասն վախճանի
աշխարհիս վարդապետութիւն, և վասն զգուշանալոյ ՚ի վարս և ՚ի գնացս:

Ժ. Եւ յեւր սոցա Եբրայեցոյնցն. որոց նմանողս պատուիրեաց լինել յառաջագոյն
ասացելոցն. Որ ունի՝ զՆրեական խորհուրդսն, և զանպի փոփոխումնն ՚ի
Քրիստոս՝ ըստ յառաջագոյն գուշակելոյ ՚ի մարգարէից անպի: Աստ՝ ՚ի սոյն
աժեն փակեն զժողովրդեանն զբգիտական աճումնն թաղաքս:

ԺԱ. Եւ յեւր այսորիկ առ Տիմոթէոս կարգեցան երկու թաղաք. յորոց առաջինն
ունի զվարդապետաց զգուշութիւն, և զեկեղեցոյ կարգս, և որով օրինակաւ
պարտ իցէ ունել զիշխանութիւն, և րպէս հրաման:

ԺԲ. Եւ երկրորդն առ նոյն գրեալ, ունի ըստ աճմանն գովութիւն. զհաւարոցն
նորա որ ՚ի նախնեաց անպի, որպէս թէ ՚ի հանոյ և ՚ի մօրէ՝ ՚ի նա հասեալ. և
՚ի նմին ևս յառաջ մատուցեալ, և այնոցիկ որ ընդ նմայն էին մեղադիր լինի
իբրև թերահաւարից: Բայց միայն զՈւնեսիփորայ զբազում փութոյ վկայէ. և
Տիմոթէայ յօժարութիւն րպէս յերկրաւորաց զանձն օտարացուցանել. և յիշեցուցանէ
և վկայութիւն դնէ վասն քարոզութեանն՝ գովեալ յառաջագոյն զնորա լատութիւնս:

Յեւրոյ և վասն իւրոյ վախճանաւոր ելին գրէ. Յառաջագոյն ասացեալ զխուժան
հերձուածողացն ՚ի վերայ յառնելոյ: Եւ եթէ. Չէ՛ պարտ օտար ինչ համարել
զիրսն: Եւ իբրև զբազում իրաց զհանգամանս եցոյց, ապա հրամայէ առ ինքն
զալ. թերևս և մարթ իսկ էր զայն ՚ի վախճանին րեսանել՝ ՚ի ժամանակի իւրոյ
կատարմանն. զոր և յայտ իսկ արար ասելովն, թէ. Ես այսուհետև նուիրեալ
եմ, և ժամանակ դարձի իմոյ հասեալ կայ ՚ի վերայ:

ԺԳ. Իսկ ՚ի Տիմոթի Թղթին, թէ որպիսի ինչ պարտ իցէ լինել քահանայից.
նկարէ միանգամայն և զեկեղեցոյ կարգս:

ԺԴ. Գրէ թուղթ և առ Փիլեմոն վասն հաւարացելոյ ծառային Ունիսիմայ, որ
յառաջագոյն անպիտան էր, և յեւրոյ շրջեալ յայնց բարուց, ազատութեան ար-
ժանի լինէր բարեխօսութեամբ առաքելոյն. այլ և վկայ ևս Քրիստոսի լի-
նէր ՚ի Նոովմայեցոց քաղաքի անդ՝ առ Տերպիղեա, որ զայնպիսի իշխա-
նութիւն հազարապետութեան ունէր, բարձարեկութեան հարուածովք զվճիռ
մարտիրոսութեանն ելից համբերութեամբ: Եւ այսպէս ամենայն գիրքս ազգի
ազգի՝ օրինակս առաքինութեան ունին առ ՚ի յաճումն. և ի՛նչ ինչ համառօտիւք
վասն նոցունց ասացի ՚ի մէնջ. և զիրաքանչիւր թղթոցն մի ըստ միոջէ.
նախ՝ զգլխոցն դիր կարգեսցուք. զոր ուրումն իմաստոյ և քրիստոսասիրի՝
՚ի հարցն մերոց աշխարեալ է: Եւ ոչ զայն միայն, այլ և զընթերցուածոցն
հաւաստեալ որոշմունս, և զաստուածեղէն գրոց վկայութիւնս, զիւրացոյցն
զգիւրս մեզէ՛ն իսկ արուեստախօսեալ բովանդակեսցուք. որով երթեալ զհետ
միապարտ ընթերցուածոցն, դիցուք զայն առընթեր յեւր իւրաքանչիւր միոյ միոյ
յառաջաբանութեանցն:

Բայց կարևոր համարեցայ սակաւութիւնս և զժամանակ քարոզութեանն Պաւղոսի նշանակել ՚ի ժամանակական կանոնաց Եւսեբի Պամփիլեայ, առնել զբովանդակութիւնն: Ուստի և զգիրսն իսկ ՚ի ձեռն առեալ, և զնոյն բացեալ՝ զորի՛ զչարհարանս Փրկչին մերոյ յութեամբսնէրորդի ամի Տիբերեայ կայսեր լիեալ. և իսկ և իսկ յերրորդում աւուր զյարութիւնն. և դարձեալ ՚ի քառասներորդումն զվերանալն Քրիստոսի յերկինս: Եւ յեւր սակաւ ինչ աւուրց Կեսի՛ անդէն զընտրութիւն առաքելոցն ՚ի սպասաւորութիւն. և զնոյն իսկ զանուանակիրն զՍպրեփանոս, և զայլս նորաբունկս ընդ նմա. և յեւր այսորիկ ամբոյս յոյժ ՚ի Նրէից ՚ի վերայ հասեալ Կեսանէի, որպէս այժմ ևս վերագոյնն ասացաք. և զՍպրեփանոս պարտեալմեալ անդ, և զՊաւղոս կամակից սպանմանն. որ յեւր սակաւ ինչ միոյ մարտցեալ առ իշխանս Նրէիցն՝ թողոթս առեալ Կեսայսն որ ՚ի Դամասկոս՝ զաշակերտացն. և զմիջոցան ճանապարհին լինէր նմա բարբառ յԱստուծոյ: Եւ մօտ ՚ի վերանալ ամին այնորիկ ՚ի մտանել իննսպասներորդի ամին Տիբերեայ կայսեր, սկեզբն առնելոյ քարոզութեանն Պաւղոսի՝ ասէ պարմութիւնն: Եւ ընդ ամենայն փիեզերս ընթացեալ աւերարանէր զՔրիստոսի աստուածաշարժութիւնն, մինչև ցերեքասան ամն Կոլադեայ կայսեր, ՚ի դաւաւորութեան Նրէից Փիլիկեայ. առ որով ամբաստանութիւն կրեալ Պաւղոսի ՚ի Նրէիցն, առնէր ընդ անձին պարասխանի. որ զառաքեալն ՚ի Կեսարիա ՚ի բանտին կալաւ զերկուս ամս. յեւր որոյ յաջորդեալ ՚ի նմանէ զիշխանութիւնն Պորկեայ Փետրոսի, իսկ և իսկ դարել զՊաւղոս յօժարեաց, Նրէիցն մեծ իմն երախտիս համարեալ: Ապա յայնժամ զմտան ամեալ երանելոյն, թէ ոչ այլազգ կարէ զերծանել ՚ի դաւաւորութեան անտի, թէ ոչ հասեալ յարեւմտն առ կայսր բողոք հարկանիցէ. և ապա անտի առաքէր ՚ի Նոն առ Ներոն կայսր: Էր ընդ նմա և Արիստարքոս. զոր և ՚ի դէպ իսկ ՚ի միում թղթոցն գերեկից իւր կոչէ. և Ղուկաս՝ որ զԳործս առաքելոցն գրեաց ՚ի գիրս և աւանդեաց: Եւ անդ ՚ի Նոնմայեցոց քաղաքին զերկեսն մի ողջոյն՝ դարձեալ նովին կապանօքն պահէր Պաւղոս: Զայս՝ և մինչև ցտոյն պարմէ Ղուկաս ՚ի Գործս առաքելոցն, որ ՚ի նմին իսկ ժամանակի զգիրսն մարտնագրեաց. և մանաւանդ զի զայլսն ոչ այնպէս ինչ ստուգի գիրացեալ, և ոչ զվկայութիւնն Պաւղոսի կարգեաց ՚ի գիրս. քանզի թողին զնա Ղուկաս և Արիստարքոս՝ և զնացին: Բայց Եւսեբի զժամանակն որ յեւր այնորիկ էին, ճշդիս խուզեալ պարմեաց մեզ. և յերկրորդ փոմարին Եկեղեցական պարմութեանն զվկայութիւն նորա. և ասէ զՊաւղոսէ եթէ արձակ շրջէր. և նշանակէ՝ թէ անարգել զԲանն Աստուծոյ քարոզէր. և թէ յայնժամ առաջի՛ Ներոնի կայր յարենի Պաւղոս, և առնէր ընդ անձին պարասխանի. և դարձեալ ՚ի քարոզութեանն սպասաւորութիւն հասեալ. վասն արձակելոյն ՚ի կայսրէր. և այլ ևս երկունս ամս աւերարանեաց: Եւ ՚ի գլուխ մոլորութեանն հասեալ Ներոնի՝ սպան նախ զԱգրիպիան զիւր մայր, և ապա զհօրաքոյր իւր, և զՆոգարաքիա զկին իւր, և զայլս բազումս ազգականս իւր. ապա համօրէն իսկ շարժեաց զհալածանս ՚ի վերայ քրիստոնէից. ապա և յառաքելոցն սպանութիւնս մտաբերեալ, կոչեաց զՊաւղոս և միսսանգամ կացոյց յարենի. էր ընդ նմա դարձեալ և Ղուկաս. և անդ հասանէր Պաւղոս ՚ի յերեսներորդում և վեցերորդում ամի կենարար չարհարանացն Տեառն. և յերեքասներորդում ամի Ներոնի կայսեր վկայեաց, սրով զգլուխ երանելոյն կտրեալ: Եւ արդ՝ է յիննուսպասներորդէ ամէ Տիբերեայ կայսեր՝ յորմէ քարոզել

զԱնտարանն սկսա մինչև ՚ի քսաներորդն երկրորդ անք չորք. և Գայիոսի նոյնպէս ամք չորք. դարձեալ՝ և Կղադեայ սակաւ ինչ պակաս քան զամս չորեքսասան. զոր և յաջորդեալ Ներոնի՝ յերեքսասներորդում ամի իւրոյ իշխանութեանն սպա՛ն զառաքեալն: Եւ արդ՝ գրէ ինքն իսկ Պաղոսս առաքեալ առ Տիմոթէոս՝ վասն առաջին պատասխանաբարութեանն իւրոյ, և ասէ այսպէս, թէ. Յառաջին պատասխանաբարութեանն իմում ո՛չ որ եղև ընդ իս. այլ ամենեքեան թողին զիս. մի՛ համարեսցի նոցա այն. այլ Տէր պաշտպանեաց ինձ և զօրացոյց զիս. զի ինն քարոզութիւնն հաստատեսցի. և լուիցեն ամենայն հեթանոսք. և ասարեցայ ՚ի բերանոյ առիծուն: Եւ զայս՝ զՆերոնէ ասէր: Այլ վասն երկրորդին՝ յորում վախճանելոց էր. ըստ վկայութեանն ասէ. Զբարոք պաշտօնդ քո կատարեալ կալ. զի ես այսուիեարև նուիրեալ եմ, և ժամանակ դարձի իմոյ հասեալ կայ ՚ի վերայ: Եւ զի Ղուկաս միասնազամ ընդ նմա էր, յետ սակաւ միոյ ասէ ՚ի թղթին, թէ. Ողջոյն քայ քեզ Ղուկաս որ ընդ իս է: Եւ արդ՝ է՛ ամենայն ժամանակ քարոզութեանն Պաղոսի՝ քսան և մի ամ. և այլ ևս երկու ամք, զորս ՚ի Կեսարիա ՚ի բանտին կատարեաց. և առ նոքմբք դարձեալ այլ ևս ՚ի Ղոնոմ զերկուս ամսն առաջինս. և յետոյ քսան ամ. որպէս լինել ամենայն ամաց միահամուռ ՚ի կոչմանէ նորա մինչև ցկատարումն՝ երեսուն և հինգ ամ:

Այլք մի՛ որ այսոքիւք մեղադիր լիցի և աղարարիցէ զոր ասեմս, թէ ՚ի Գործս առաքելոց Ղուկայ զայդ չիք ասացեալ: Ո՛ր այր դու մտացի որ հարցանենդ, եթէ վասն զի ՚ի Գործս առաքելոցն չիք գրեալ՝ չընդունիցին. և ասիցես, թէ Ա՛ծ այսր զՂուկաս, որ զվկայութիւնն Պաղոսի պատմէ: Եթէ երկուք միայն ամօքն այնոքիւք թուեալ էր Ղուկայ զՊաղոսի կեանսն ՚ի Ղոնոմ, և զվկայութիւն նորա պատմեալ էր մեզ. ապա և ո՛չ միոյ ինչ իրիք մեզ պէտք էին քննութեան ժամանակացն: Այլ քանզի զվկայութիւն նորա սա ո՛չ գրեաց. զի յետոյ այլուր զգիրսն գրեաց, հաւանեաց Եսեբի ժամանակագրի. և իբրև սիրելի մտադիւրութեամբ ընկալ՝ զպատմութիւնն: Քանզի Քրիստոսի՛ աշակերպացն հաւանութեամբ, և հաւատովք զհարցն վարդապետութիւն և զաւանդութիւնս ընկալեալ ՚ի շինուած անձանց, արքայութեանն երկնից լինին ժառանգաւորք:

Վկայութիւնք Պաղոսի առաքելոյ:

Առ Ներոնի կայսերք Ղոնովայեցոց վկայեաց անդ Պաղոսս առաքեալ. կարեալ զգոյխ սուսերաւ, յերեսներորդի և վեցերորդի ամի կենարար չարչարանաց: Զբարոք պատերազմ պատերազմեալ ՚ի Ղոնոմ քաղաքի. որ օր հինգ էր Պանենոս ամսոյ, որ կոչի Ղոնայեցոց յառաջ քան զերիս կաղանդացն Յուլիս ամսոյ, որ է Մարգաց ամիս. յորում կատարեցաւ սուրք առաքեալն իւրով վկայութեամբ, ՚ի վաթսներորդի և յիններորդի ամի Փրկչին մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի Տեսուն զալստեան: Եւ արդ՝ է ամենայն ժամանակն, յորմէ հեպտէ վկայեացն Պաղոսս, երեք հարեր և երեսուն ամ. մինչև ցջորրորդ հիպպոսին Արկադեայ. երկուց եղբարց ինքնակալաց Ագոնսից թագաւորաց, յիններորդում Ինդիքսիոնին. ՚ի հինգերասներորդում շրջանակի ամացն յամսեանն Յունի, որ է Մարերի, որ օր քսան և ինն էր ամսոյն: Եւ ես ստոյգ նշանակեցի զժամանակ վկայութեանն

Պատգամ:

ՆԱԽԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Առ Հռոմայեցիս Թղթոյն:

ՉԱՅՍ առաքեաց ՚ի Կորնթոսէ, մինչդեռ ո՛չ էր փեսեալ զՀռոմայեցիսն. և անձկացեալ էր փեսանել զնոսա. և յառաջագոյն ընկալաւ՝ զհաւարս նոցա, իբր թէ երես զնոսա յեր այնորիկ, նշանակէ թէ բազում անգամ անձկացեալ էր գալ առ նոսա՝ և ո՛չ կարացեալ: Ապա և վարդապետական զթողոթս արար վասն կոչմանն հեթանոսաց. և զի թլփապութիւնն ժամանակաւ էր՝ և այժմ խափանեալ է, և թէ Քրիստոսի արձակեցաւ յանցարորութիւնն Ադամայ, և սրուեր օրինացն էանց. և զկոչումն հեթանոսաց ըստ կարգի փաւորէր սա, և ցուցանէր ամենայն մարդկան թէ անկցորդ եղեաք օրինացն. և զամենեսեան ուսուցանէ բնութիւնն, և յայսմ յարարածոցս կարօղ են ճանաչել զԱստուած: Եւ այժմ կամաւ պարճառէ յառաջագոյն զՆելլենացիսն, եթէ Աստուած յայրնեաց նոցա զիւր զիպութիւնն ՚ի գործոց աշխարհիս, և զմշտնջենաւոր զօրութիւն նորա, որ է Բան նորա որով զամենայնն արար: Իսկ սոքա ո՛չ ծանեան յարարածոցս, եթէ է Աստուած նոցա Արարիչ, և արարածքն աստուածագործք. այլ մանաւանդ նոքա և զարարածս պաշտեն: Պարտէ այսուհետև զՆրէայսն եթէ ո՛չ պահեցին զօրէնան, այլ և մանաւանդ անցանելով ընդ օրէնսն՝ զԱստուած անարգեցին: Եւ այսպէս ՚ի միասին վիճակեալ զՆրէայսն և զՆելլենացիսն, կոչէ և քննութիւն առնէ վասն անօրէնութեան. զի ցուցցէ եթէ հաւասարք են ամենեքեան. ասացեալ զամենեսեան պարտաւոր՝ զՓրկիչն աղաչել վասն շնորհացն և ազապութեանն: Ասէ և առ Նրէայսն գալ, և կոչօղ եղեալ հեթանոսաց, սակայն բռնութեամբ. դադարեալ թլփապութեանն և սրուերական օրինացն, զի Աբրահամ ասէ ո՛չ ՚ի թլփապութեան, այլ նախ քան զթլփապութիւնն արդարացաւ, և անուանեցաւ Աբրահամ. զի հայր բազմաց առ յապա լինելոց էր որք յանթլփապութեան հաւարսն էին, որ և յեր արդարութեանն էառ զթլփապութիւնն ՚ի մարմինն. զի նշան լիցի որոց մարմնով լինելոց էին ՚ի նմանէ: Դադարելոց էր երբեմն թլփապութիւնն յորժամ հեթանոսք լինէին որդիք Աբրահամու, սկսեալք քաղաքավարի ըստ հաւարոցն Աբրահամու, որով արդարացան մինչ էր յանթլփապութիւնն. զսա շնորհին անուանեաց Աբրահամ, և բռնութեամբ եկն առ նշանակն, զի դադարելոց էր նշանակն: Եւ եթէ հեթանոսք բռնադարելին թլփապել խափանէր անունն Աբրահամ, և կոչէր Աբրամ. որ Աբրահամ յԱստուծոյ անուանեցաւ: Ո՛չ իւրք թլփապել հեթանոսաց. այլ ո՛չ և սոքա ևս որ մարմնով էին Նրէայք. զի ո՛չ երբէք այսու հաստապել անունն, և հայր ազգաց բազմաց կոչէր. և ո՛չ ինչ սպա պիտոյ է սոցա թլփապել, բաւական է հաւարքն Աբրահամու: Այլ և ո՛չ ինչ ՚ի սրուերական օրինացն, և ո՛չ ՚ի նմանէ՝ այլ ՚ի հաւարոց արդարացաք.

Բաց ՚ի Յառաջարկեցից աստի և ՚ի ցուցակաց զլիտոց Գործոց և Թղթոցն առաքելոց, Երթաղիոսի արարեալ է ևսն Բովանդակութիւնս ընթերցուածոց՝ որ ՚ի նոցանէ յիւրումն եկեղեցոց պաշտելին ՚ի նախնումն. հակդերձ այլ ևս ընդարձակ ցուցակօք վկայութեանց Հին Կրակարանաց յիւրաքանչիւր զիրսն յայնոսիկ, որպէս փեսանի ՚ի Յունական սկզբնագիրս: Այլ Հայկական օրինակք մեր ունելով և եթ զՊատարանան թղթոցն, պարջաճ համարեցաք զանց առնել և զսովա, իբրև անկարար՝ և անպէր մեզ առայժմ. ևս և միջամոխ երկարաձգութեանք՝ թերևս և ոչնաւորութեան առիթ վերձանողաց մարենիս:

որպէս և Աբրահամն: Չայս ամենայն այսպէս փայտորեաց, և ցուցանէ դարձեալ, եթէ այլ ոք երբէք ոչ եղև փրկիչ շնորհօք՝ Իսրայէլի և հեթանոսաց, և շնջիչ առաջին մեղացն Ադամայ որ առ ամենեսեան եղև, և այլ իւրք ոչ կարացին մաքրիլ, բայց Քրիստոսի Աստուծով: Զի զանէժան որ իսկզբանէ եղև, այլ ումեք անկար էր արձակել, կամ զգրեալսն. քանզի և այլ ումեք անկար էր, եթէ ոչ էր զգեցեալ զմարմին Որդին Աստուծոյ և եղեալ մարդ. և զայս մատուցեալ վասն ամենեցուն, զի զամենեսեան ազարեացէ՝ ՚ի մահուանէ. և վասն զի միով մարդով մեղք եկն յաշխարհ, յաղագս այսորիկ և միով մարդով շնորհն եղև: Եւ իբրև զբարի փնօրէն զՏրեայսն մխիթարէ, զի. Ոչ երբէք յանցաւոր ասէ՛ էք օրինացն, եթէ ՚ի Քրիստոս հաւարայք: Եւ ընդամենայ առ հեթանոսն մի՛ երբէք ամբարտաւանել ՚ի վերայ Իսրայէլի. այլ զիպել եթէ ոսպք են ՚ի վերայ արմատոյն. քանզի ինքեանք ՚ի նոցանէ արմատացան: Յեպ այսորիկ յորդորական առնէ զբան վարդապետութեանն կատարեալ զտուղթն:

Գլուխք Նոովմայեցոց Թղթոյն:

Անբարանական վարդապետութիւն վասն առ արտաքինսն շնորհացն Քրիստոսի, և որ ընդ շնորհօքս են. և վասն յուսոյն և հոգևոր առաքինութեան:

ա. Արդ՝ նախ յեպ սկզբանն, վասն դարաստանաց հեթանոսաց՝ որք ոչ պահեցին զբնականսն:

բ. Վասն դարաստանաց Իսրայէլի՝ որ ոչ պահեաց զօրինականսն:

գ. Վասն առաւելութեան Իսրայէլի՝ որ եհաս անբեռացն:

դ. Վասն շնորհացն որով միայն արդարանան մարդիկ, և ոչ ըստ ազգի ընդրութեան, այլ ըստ Աստուծոյ պարգևացն՝ հասարակապարհիւք ըստ օրինակին Աբրահամու:

ե. Վասն հանդերձեալ յուսոյն:

զ. Վասն ընծայութեան առ ՚ի մերոյ փրկութեան եղելոյ մարդոյն Յիսուսի Քրիստոսի, փոխանակ անկելոյն իսկզբանէ երկրածնին Ադամայ:

է. Վասն պարտական հաւարովք գործոցն բարութեան:

ը. Երկրորդութիւն վասն շնորհօքն կենաց:

թ. Վասն յօրինաց անբի դարասպարպութեան յաղագս մեղաց:

ժ. Վասն մարդկութեան բնութեան կարեաց, անհնարին լինելոյ առ ՚ի միաբանութիւնն օրինացն:

ժա. Վասն մերկանալոյ ՚ի բնական կարեաց միաբանութեամբ ընդ հոգոյն:

ժբ. Երկրորդութիւն՝ վասն հանդերձեալ փառացն սրբոց:

ժգ. Վասն պարտական առ ՚ի մէնջ սիրոյն Քրիստոսի:

ժդ. Վասն անկանելոյն Իսրայէլի՝ և փարագիր լինելոյ, և կոչման ճշմարտին որ ընդրեցաւ ՚ի հեթանոսաց:

ժե. Զի ըստ ապստամբութեանն եղև փարագրութիւնն առ ՚ի յանգիպութիւնն կործանելոյ, և ոչ պարզաճելոյ նոցա ըստ քարոզութեանն:

ժզ. Վասն կիպին որով ելին նոքա, որպէս զի յերկրորդում անդրէն մտանել ջանայցեն, առ նախանձու մեծարելոյ հեթանոսաց, և կարգելոյ ըստ հաւարացելոցն Իսրայէլի:

ժէ. Խրատ վասն առաքինութեան որ առ Աստուած և առ մարդիկ. ա. Յորս ընդ միմեանս միաբանութիւնն է: բ. Վասն Աստուծոյ պաշտամանն: գ. Վասն առ

հակառակօղսն անոխակալ լինելոյ: ր̃. Վասն իշխանաց հնազանդ լինելոյ: ւ̃.
Վասն զգասարութեան և հեզութեան: զ̃. Վասն 'ի կերակորս և յաւորս անկրիւ
միքս ունելոյ:

ժր̃. Վասն նմանօղ Քրիստոսի անոխակալութեանն լինելոյ:

ժթ̃. Վասն իրոյ սպասատրութեանն որ յարևելս և յարևմուրս:

ՊԱՒՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅ ԱՌ ՆՌՈՎՄԱՅԵՅԻՍ ԹՈՒՂԹ

աբ **Պ**ԱՒՂՈՍ ծառայ Քրիստոսի Յիսուսի, կոչեցեալ առաքեալ, որոշեալ յաւերարանն Աստուծոյ. ² որ յառաջ խոստացաւ ՚ի ձեռն մարգարէից իւրոց գրովք սրբովք, ³ վասն Որդոյ իւրոյ. եղևոյ ՚ի զաւակէ ³ Դաւթի ըստ մարմնոյ. ⁴ սահմանելոյ Որդոյն Աստուծոյ զօրութեամբ ⁴ ըստ Նոգոյն սրբութեան. ՚ի յարութենէ՛ մեռելոց Յիսուսի Քրիստոսի Տեառն մերոյ. ⁵ որով ընկալաք շնորհս և առաքելութիւն ՚ի հնազան– ⁵ դութիւն հաւարոց, յամենայն հեթանոսս վասն անուան նորա. ⁶ յորս և ⁶ դո՛ւք էք կոչեցեալ Յիսուսի Քրիստոսի. ⁷ ամենեցուն որոց էք ՚ի Նոովմ՝ ⁷ սիրելեաց Աստուծոյ՝ կոչեցելոց սրբոց: Շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութիւն յԱստուծոյ Նօրէ մերմէ և ՚ի Տեառնէ Յիսուսէ Քրիստոսէ: ⁸ Նախ՝ զհանանմս զԱստուծոյ իմոյ ՚ի ձեռն Յիսուսի Քրիստոսի վասն ձեհ ամենեցուն. զի հաւաւրք ձեր պարմեալ են ընդ ամենայն աշխարհ: ⁹ Վկայ է ինձ Աս– ⁹ տուած, զոր պաշտեմն հոգով իմով յաւերարանի Որդոյ նորա, թէ ո՞րպէս զյիշարակս ձեր առնեմ. ¹⁰ յամենայն ժամ յաղօթս իմ աղաչե– ¹⁰ լով, զի թերևս երբէք յաջողեսցի՛ ինձ կամօքն Աստուծոյ զալ առ ձեզ: ¹¹ Քանզի անձկացեալ եմ տեսանել զձեզ, զի փոխեցից ՚ի ձեզ շնորհս ¹¹ ինչ հոգևորս՝ առ ՚ի հասարակել զձեզ. ¹² այսինքն է, միսիթարակից լինել ¹² ձեզ վասն ընդ միմեանց՝ իմոյ և ձերդ հաւարոց: ¹³ Ո՛չ կամիմ եթէ քզեքք ¹³ իցէք եղբարք. զի բազում անգամ յօժարեցի զալ առ ձեզ, և արգելայ միմչև ցայժմ. զի և ՚ի ձեզ գրից պարտ ինչ՝ որպէս և յայլ հեթանոսս: ¹⁴ Քանզի Յունաց և բարբարոսաց, իմաստնոց և անմարից պարտապան ¹⁴ եմ. ¹⁵ այնպէս որչափ իմովասնն յօժարութեամբ, և ձեզ որ ՚ի Նոունդ էք ¹⁵ աւերարանել: ¹⁶ Զի ո՛չ եթէ ամօթ ինչ համարիմ զաւերարանն. քան– ¹⁶ զի զօրութիւն Աստուծոյ է ՚ի փրկութիւն ամենայն հաւարացելոց. նախ Նրէի՛ և ապա՛ հեթանոսի: ¹⁷ Զի արդարութիւն Աստուծոյ նովան յայտ– ¹⁷ նի հաւարոց ՚ի հաւարս. որպէս և գրեալ է, թէ արդարն ՚ի հաւարոց կեցցէ:

Ա/ազ ¹⁸ Քանզի յայտնելոց է բարկութիւն Աստուծոյ յերկնից ՚ի վերայ ա– ¹⁸ մենայն ամպարշտութեան և անիրաւութեան մարդկան. որք զճշմարտութիւնն

Յօրինակին պակասէր ՚ի վերևագրիս անուն՝ Պաղոսի առաքելոյ. զոր առեալ յայլոց գրչագրաց՝ եղաք զառաջինն ըստ պարշաձի:

1. 1 Ոմանք. Ծառայ Յիսուսի Քրիստոսի: **2 Ոսկան.** Զոր յառաջ խոստաւ՝: Ոմանք. Որ յառաջն խոսւ՛: **3 Ոմանք.** Դաւթի ըստ մարմնոյն: *Օրինակ մի յաւելու. Դաւթի, ըստ աներարանիս իմուն, և ըստ քարոզութեանն Յիսուսի Քրիստոսի,* ըստ մարմնոյ սահմա՛: **4 Ոմանք.** Ըստ Նոգոյն սրբութեամբ: **5 Ոմանք.** Եւ հնազանդութիւն հաւարոյ: **6 Ոսկան.** Ընդ որս և դո՛ւք էք: **7 Ոմանք.** Ամենեցուն որ էք ՚ի Նոուն, սիրելեացդ: **8 Ոմանք.** ՚ի ձեռն Տեառն Յիսուսի Քրիստոսի: **9 Ոմանք.** Պաշտեմն հոգ՛... Որդոյն նորա... զյիշարակ ձեր. *և օրինակ մի.* Զյիշարակս նորա առնեմ: **11 Յօրինակին պակասէր.** Շնորհս ինչ: **12 Ոմանք.** Վասն ընդ միմեանս իմոց և ձերոյդ հաւարոց: **15 Ոմանք.** Այնչափ, որպէս իմովասն յօժա՛: **16 Ոմանք.** Նրէին՝ և ապա հեթանոսին: **17 Ոմանք.** Արդարութիւնն Աստուծոյ նովա յայտնեցի ՚ի հաւարոց ՚ի հա՛:

19 անիրաւութեամբ ունին. ¹⁹ վասն զի գիպութիւնն Աստուծոյ յայտնի՛ է ՚ի
 20 նոսա. քանզի Աստուած իսկ յայտնեաց նոցա: ²⁰ Զի աներևոյթը նո-
 րա իսկզբանէ աշխարհի՛ արարածովքս իմացեալ րեսանին. այսինքն
 է՛ մշտնջենաւորութիւն և գորութիւն, և աստուածութիւն նորա. զի ոչ
 21 գրանիցեն ամեննին րալ պարասխանի: ²¹ Զի ծանեան զԱստուած,
 և ոչ իբրև զԱստուած փառաւորեցին՝ կամ գոհացան. այլ նանրացան
 ՚ի խորհուրդս իրեանց, և խաւարեցան անմտութեամբ սիրտք նոցա.
 22, 23 ²² զանձինս առ իմաստունս ունէին՝ յիմարեցան: ²³ Եւ փոխեցին զփառս
 անեղծին Աստուծոյ՝ ՚ի նմանութիւն պարկերի եղծանելի՛ մարդոյ, և
 24 թռչնոց, և ջորքորանեաց, և սողնոց: ²⁴ Վասն որոյ մարնեաց զնո-
 սա Աստուած ՚ի ցանկութիւն սրտից նոցա ՚ի պղծութիւն, անարգել
 25 զմարմինս իրեանց յանձինս իրեանց. ²⁵ որք փոխանակեցին զճշմարտութիւնն
 Աստուծոյ ընդ ստութեան. հնազանդեցան՝ և պաշտեցին զարարածս,
 26 և ոչ զԱրարիչն. որ է օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն: ²⁶ Վասն այնորիկ
 մարնեաց զնոսա Աստուած ՚ի կարին անարգութեան. զի էգբ նոցա
 27 փոխանակեցին զպէրս բնականս ՚ի պէրս անբնականս: ²⁷ Նոյնպէս և
 արուանց թողեալ զբնական պէրս իգութեանն, բորբոքեցան ցանկութեամբք
 իրեանց ՚ի միմեանս. արուք ընդ արոնս զխայրառակութիւն գործէին,
 և զդարձ փոխարինին որ պարտ էր սուրբութեանն նոցա՝ յանձինս իւ-
 28 րեանց ընդունէին: ²⁸ Եւ որպէս զի ոչ ընտրեցին զԱստուած ունել ՚ի
 գիպութեան, մարնեաց զնոսա Աստուած ՚ի միտս անարգութեան՝ գոր-
 29 ծել զանարժանս. ²⁹ զլցեալսն ամենայն անիրաւութեամբ, պոռնկութե-
 ամբ, անզգամութեամբ, ագահութեամբ, չարութեամբ, լի՛ նախանձու,
 30 սպանութեամբ, հեռի՛, նենգութեամբ, չարաբարոյութեամբ, շոգմոգք, ³⁰ չարախօսք,
 աստուածաբեանք, թշնամանօղք, ամբարտաւանք, ամբարհաւանք, գրիչք
 31 չարեաց, զծնօղս անարգոնք. ³¹ անմիտք, ուխտադրոժք, անագորոյնք,
 32 աննուէրք, անողորմք: ³² Ոյք հասեալ էին յԱստուծոյ իրաւանցն վերայ,
 եթէ ոյք զայսպիսիսն գործեն արժանի՛ են մահու. և ոչ միայն որ զայն
 առնեն, այլ և որ կամակիցն լինին գործելեացն:

2 ¹ Վասն որոյ առանց պարասխանի՛ րալոց ես ո՛վ մարդ՝ որ դարինդ.
 զի որով դարիս զընկերն, զանձն քո դարապարտես. զի դու զնոյն
 2 գործես՝ որով դարիսն: ² Քանզի գիպեմք՝ եթէ Աստուծոյ դարաստանն առ
 3 ճշմարտութեամբ է, ՚ի վերայ այնոցիկ որ զայնպիսիսն գործեն: ³ Իսկ
 արդ՝ խորհիցին զայս ո՛վ մարդ, որ դարիս զայնոսիկ որ զայնպիսիսն
 գործեն՝ և դու զնոյն գործես, եթէ դու ապրելոց իցես ՚ի դարաստանացն

18 Ունակք. Բարկութիւնն Աստուծոյ... ՚ի վերայ ամբարշտութեան: *Ոսկան յաւերու*
 Զճշմարտութիւնն *Աստուծոյ* անիրա՛: **20 Յօրինակին.** Իմացեալ րեսանի: *Ունակք.*
 Մշտնջենաւորութիւնն... և աստուածութիւնն: **21 Ունակք.** Անմտութեամբք սիրտք
 նոցա: **24 Օրինակ մի.** Զմարմինս նոցա յանձինս իրեանց: **26 Ոսկան.** Վասն
 այսորիկ մարնեաց: **27 Ունակք.** Եւ արուաց թող՛... իգութեան... սուրբութեան նոցա:
29 Ոսկան. Նենգութեամբ, չարաբարոյութեամբ: **31 Ունակք.** Անագորոնք, աննու՛:
32 Ունակք. Որք հասեալ էին... թէ ոյք զայնպիսիսն. *կամ* զայսպիսիսն գործեն... որ
 զայնն առնեն... կամակից լինի: **2. 1 Բարտոմէ.** Պարասխանի րալոյ ես: *Օրինակ*
մի. Զի որով դարապարտես զընկերն: **2 Ունակք.** Զայսպիսիսն գործեն:

Աստուծոյ: ⁴ Եթէ զմեծութեամբ քաղցրութեան նորա, և զներելովն և 4
 զերկայնմարութեամբն արհամարհիցես. չգիպիցեն՝ զի քաղցրութիւնն
 Աստուծոյ զքեզ յապախշարութիւնն ածէ: ⁵ Այլ ըստ խստութեան քում, 5
 և ըստ անզեղջ սրտի՝ զանձեն անձին քում բարկութիւն՝ յաւոր բար-
 կութեան, և յայրնութեան արդար դատարարութեանն Աստուծոյ, ⁶ որ 6
 հատուցանէ իրաբանչիր ըստ գործս իրեանց. ⁷ որ համբերութեամբ են 7
 ՚ի գործս բարութեան՝ և զփառս և զպարիւ և զանեղծութիւն՝ խնդրեն,
 զկեանսն յաւիտենից: ⁸ Իսկ որ ՚ի հակառակութենէ անրի են, և ապստամբ
 ՚ի ճշմարտութենէն, և զհենր երթեալ զանիրաւութեան, բարկութիւն և
 սրտմտութիւն: ⁹ Նեղութիւն և անձկութիւն ՚ի վերայ ամենայն մարդոյ 9
 որ գործէ զչար. նախ՝ Նրէին, և ապա՝ հեթանոսի: ¹⁰ Փառք և պարիւ 10
 և խաղաղութիւն ամենայնի որ գործէ՝ զբարի. նախ՝ Նրէին, և ապա
 հեթանոսի:

Բ/տԻ ¹¹ Զի ո՛չ է ակնառութիւն առաջի Աստուծոյ: ¹² Որք միանգամ արտաքոյ 11, 12
 օրինացն մեղան, արտաքոյ օրինացն և կորնչին. և որք ընդ օրինօքն
 մեղան, օրինօքն դարեացին: ¹³ Զի ո՛չ եթէ որ լսելիք օրինացն են՝ արդարացեալ
 են առաջի Աստուծոյ, այլ առնելիք օրինացն արդարացին: ¹⁴ Այլ յոր- 14
 ժամ հեթանոսք որ զօրէնսն ո՛չ ունին, բնութեամբ զօրինացն գործիցեն.
 նոքա որ զօրէնսն ո՛չ ունին, անձանց իրեանց իսկ են օրէնք. ¹⁵ որք 15
 ցուցանեն զգործս օրինացն գրեալ ՚ի սիրտս իրեանց. վկայութեամբ
 մտնոց իրեանց, և յանդիմանել զմիմեանս ՚ի խորհրդոց իրեանց, կամ
 թէ պարասխանի՝ իսկ տալ. ¹⁶ յաւորն յորում դարիցի Աստուած զգաղտնիք
 մարդկան, ըստ աւերարանիս իմում ՚ի ձեռն Յիսուսի Զրիստոսի: ¹⁷ Ա- 17
 պա թէ դու Նրեայ անուանեալ ես, և յեցեալ ես յօրէնսն, և պարծին
 յԱստուած, ¹⁸ և զփրես զկամս նորա, և ընտրեն զլանն, և խրատեալ 18
 ես յօրինացն. ¹⁹ վստահ ես յանձն քո առաջնորդ լինել կուրաց, լոյս 19
 խաւարելոց, ²⁰ իրարիչ անզգամաց, վարդապէնր փոյայոց. ունել զկերպարանս
 զփրութեան և ճշմարտութեան յօրինացն: ²¹ Իսկ արդ՝ որ ուսուցանես 21
 զընկերն, զանձն քո՝ ո՛չ ուսուցանես. որ քորոզես չգողանալ՝ գողանան.
²² որ ասես ջնալ՝ շնան. որ գարշին ՚ի մեհենեաց՝ զսեղանս կողոպտեն. 22
²³ որ օրինօքն պարծիս, յանցանել ըստ օրէնսն զԱստուած անարգես: 23
²⁴ Զի անուն Աստուծոյ վասն ձեր հայիոյի ՚ի մէջ հեթանոսաց՝ որպէս և 24
 գրեալ է: ²⁵ Թլփստութիւն օգնէ՝ եթէ զօրէնսն պահիցես. ապա թէ յան- 25

3 Ունակք. Իսկ արդ՝ զփրցին ո՛վ մարդ... զնոյն գործես... ապրելոց ես ՚ի
 դատաստանաց անրի Աստուծոյ: 5 Օրինակ մի. Ըստ խստարարութեան քում: Ո-
 մակք. Անզեղջ սրտի քո զան՝: 6 Ունակք. Ըստ գործոց իւրոց. կամ՝ ըստ գործս
 իւր: 7 Ունակք. Որ համբերութեամբն են: Ոսկան. Ի՞ գործս բարկութեան, զփառս
 և զպարիւ: 8 Ունակք. Անրի իցեն: Ոսկան. Եւ զհեպ երթան անիրաւութեան.
 բար՝: 9 Ունակք. Նախ Նրէի և ապա հեթանոսին: 10 Ունակք. Նախ Նրէի և ա-
 պա հեթանոսին: Ունակք. Փառք պարիւ և խաղաղութիւն ՚ի վերայ ամենայնի որ գոր՝:
 12 Ունակք. Օրինօքն և դարեացին: 13 Ոսկան. Որք լսողք... այլ առնօք: 14 Ունակք.
 Զօրէն ոչ ունին... զօրինացն գործեցին. և ունակք. զօրինացն գործեն: 15 Ունակք.
 Յանդիմանեալ զմիմե՛ն: 16 Ունակք. Յորում դարի Աստուած... աւերարանս իմոյ:
 17 Ունակք. Ապա եթէ դու որ հր՝: 20 Ունակք. Եւ ճշմարտութեան օրինացն: 22 Ո-
 մակք. Ի՞ մեհենաց: Ուր օրինակ մի. Ի՞ մեհենոյ: 23 Ունակք. Յանցանել ընդ օրէնս:
 24 Ունակք. Զի անուն Աստուծոյ... հեթանոսացն:

26 ցաւոր օրինացն իցես, թլփապութիւն քո անթլփապութիւն եղև: ²⁶ Իսկ
 եթէ անթլփապութիւնն զիրաւունս օրինացն պահիցէ: ոչ ապաքէն ան-
 27 թլփապութիւն նորա ՚ի թլփապութիւն համարեսցի: ²⁷ և դարիցի որ
 ՚ի բնէ՛ անթլփապութիւնն է, զօրէնսն կարարելով, զքե՛զ որ գրովն և
 28 թլփապութեամբն յանցաւոր օրինացն իցես: ²⁸ Զի ոչ եթէ որ յայտնի
 29 Նրեայն է, և ոչ որ յայտնի մարմնով թլփապութիւնն. ²⁹ այլ որ ՚ի ծածուկ
 Նրեայն է, և թլփապութիւն սրտի՛. հոգւով՛ և ոչ գրով. որոյ գովութիւնն,
 ոչ ՚ի մարդկանէ է, այլ յԱստուծոյ:

3 ¹ Իսկ արդ՛ զի՛նչ ատելի է Նրէին, կամ զի՛նչ օգուտ ՚ի թլփապութեմէ՛ ^Գ
 2 անրի: ² Բազում ինչ, ամենայն իրօք. նախ՛ այն իսկ, զի հաւապարիմ
 3 եղեն պարգանքն Աստուծոյ: ³ Իսկ արդ՛ եթէ չէր հաւապացեալ ոմանց,
 մի՛թէ՛ անհաւապութիւն նոցա զԱստուծոյ հաւանքսն խափանէր. քան
 4 լիցի: ⁴ Արդ՛ եղիցի Աստուած ճշմարիտ, և ամենայն մարդ սուր. որպէս
 և գրեալ է. Որպէս արդար՛ եղիցես ՚ի բանս քո, և յաղթիցես ՚ի դարել
 5 քեզ: ⁵ Իսկ արդ՛ եթէ ապիրապութիւնն մեր զԱստուծոյ արդարութիւնն
 յանդիման կացուցանէ, զի՛նչ ասեսք. միթէ՛ անիրամ ինչ է Աստուած՝
 6 որ ամէ՛ զբարկութիւնն, ⁶ ըստ մարդկութեան ասեմ. քան լիցի. ապա
 7 թէ ոչ՛ զհարճ դարի Աստուած զաշխարհ: ⁷ Զի եթէ ճշմարտութիւնն
 Աստուծոյ յիմում ստութեանն առատելան ՚ի փանս նորա, զի՛ ևս ես
 8 իբրև զմեղաւոր դարիմ: ⁸ Եւ կամ թէ՛ որպէս հայոյոյնքն, և որպէս
 ասեն ոմանք զմէնջ ասել, թէ արասցուք զչար՛ զի եկեսցէ՛ բարի. որոց
 դարաստանքն յիրաւի՛ են:

⁹ Եւ արդ՛ իմ իւրք առաւել իցեսք. ապաքէն և ոչ իւրք. քանզի ^Դ
 յառաջագոյն իսկ մեղադիր եղեաք Նրէից և հեթանոսաց, ամենեցուն
 10 ընդ մեղօք լինելոյ: ¹⁰ Որպէս և գրեալ է. թէ ոչ գոյ արդար՛ և ոչ մի.
 11, 12 ¹¹ և ոչ գոյ՛ որ իմանայ, և ոչ ոք է որ խնդրէ՛ զԱստուած: ¹² Ամենե-
 քեան խորորեցան ՚ի միասին և անպիտանացան. ոչ ոք է որ առնէ
 13 զբաղցրութիւն, ոչ ոք է մինչև ՚ի մի: ¹³ Գերեզման բաց է կոկորդ նոցա,
 լեզուօք իրեանց նենգաւորք եղեն: Թոյնք իժից ՚ի ներքոյ շրթանց նո-
 14, 15 ցա. ¹⁴ որոց բերանք անիծիւք և դառնութեամբ լի՛ են: ¹⁵ Երա՛գ են ո՛րք
 16 նոցա հեղուլ զարիւն. ¹⁶ բեկումն և թշուառութիւն ՚ի ճանապարհս նոցա.
 17, 18 ¹⁷ և զճանապարհն խաղաղութեան ոչ ծանեան: ¹⁸ Ոչ է երկեւղ Աստու-
 19 ծոյ առաջի աչաց նոցա: ¹⁹ Բայց զիպենք՝ որ ինչ միանգամ օրէնքն ա- ^{ԲԳ}
 սեն, այնոցիկ որ ընդ օրինօքն են՝ ասեն. զի ամենայն բերան խցցի,
 20 և դարաստանք լիցի ամենայն աշխարհ Աստուծոյ: ²⁰ Զի ՚ի գործոց
 օրինաց, ոչ արդարացի ամենայն մարմին առաջի նորա. քանզի օրինօքն

25 Ոմանք. Պահեսցես. ապա եթէ յանցա՛: **26 Ոմանք.** Անթլփապութիւնն նորա... համարիցի: **27 Ոմանք.** Եւ դարբեսցի որ: **28 Ոմանք.** Նրեայն իցէ: **29 Օրինակ մի.** Որով գովութիւն, ոչ: **3. 3 Ոմանք.** Անհաւապութիւնն նոցա: **4 Ոմանք.** Եղիցիս ՚ի բանս քո, և յաղթեսցես ՚ի: **5 Ոմանք.** Ինչ իցէ Աստուած, որ ամէ զբարկութիւն: **6 Ոմանք.** Ապա եթէ ոչ: **8 Բազումք.** Ասեն զմէնջ ոմանք: **Եւ ոմանք.** Նայոյոյնքն ասել ոմանց զմէնջ: **Ոսկան.** Արասցուք զչարն: **9 Ոմանք.** Եւ ոչ մի իւրք... մեղադիր եղաք: **10 Այլք.** Թէ ոչ ոք է արդար, և ոչ: **11 Օրինակ մի.** Եւ ոչ ոք է որ իմանայ: **12 Ոմանք.** Ի միասին, անպիտան: **Ոսկան.** Ոչ ոք է որ առնէ զբարի, և ոչ: **13 Ոմանք.** Եւ լեզուօք իր: **15 Ոմանք.** Երագեն ուրք: **Ուր Ոսկան.** Երագունք են ուրք: **19 Ոմանք.** Բերան խցցին:

Է գիպրութիւն մեղաց: ²¹ Բայց արդ՝ առանց օրինացն իսկ արդարութիւնն 21
 Աստուծոյ յայտնեալ է, վկայեալ յօրինաց անտի՛ն և ՚ի մարգարէից: ²² Քան–22
 զի արդարութիւնն Աստուծոյ ՚ի հաւապոնց անտի Յիսուսի Քրիստոսի,
 յամենայն հաւապացեալս. և ոչինչ է խտիր: ²³ Քանզի ամենեքին մեղան. 23
 և նուագեալ են ՚ի փառացն Աստուծոյ: ²⁴ Եւ արդարանա՛ն ձրի նորին 24
 շնորհօք ՚ի ձեռն փրկութեանն որ ՚ի Քրիստոս Յիսուս. ²⁵ գոր յառաջն եղ 25
 Աստուած քաւութիւն ՚ի ձեռն հաւապոցն արեամբ նորա ՚ի հանդէն ար–
 դարութեան նորա, վասն թողութեան յառաջագոյն մեղացն գործելոց.
²⁶ ՚ի ներելն Աստուծոյ. ՚ի հանդէն արդարութեանն նորա ՚ի ժամա– 26
 նակի յայսմիկ. զի եղիցի նա՛ արդար, և արդարացուցէ՛ զայն որ ՚ի
 հաւապոնցն Յիսուսի: ²⁷ Իսկ արդ՝ ո՛ր են պարծանքն. արգելան. յորոնց 27
 օրինաց, ՚ի գործոնց անտի. ոչ, այլ ՚ի հաւապոնցն օրինաց: ²⁸ Քանզի 28
 համարիմք հաւապոնք արդարանալ մարդոյ՝ առանց գործոց օրինաց:
²⁹ Եթէ Նրէից միայն իցէ Աստուած՝ և հեթանոսաց ոչ. այո՛ և հեթանոսաց: 29
³⁰ Ձի եթէ մի է Աստուած, որ արդարացուցանէ՛ զթլփապրութիւն ՚ի հաւապոցօ
 ապա և զանթլփապրութիւնն նովին հաւապովք: ³¹ Արդ՝ զօրէնսն ինչ 31
 խափանեմք հաւապովքս. քա՛ն լիցի. այլ զօրէնսն հաստատենք:

բգ

¹ Իսկ արդ՝ զի՛նչ ասիցենք զգրանելն Աբրահամու նահապետին **4**
 մերոյ ըստ մարմնոյ: ² Ձի եթէ Աբրահամու գործովք էր արդարացեալ, 2
 ունել ունէր պարծանս, այլ ոչ առ Աստուած: ³ Իսկ զի՛նչ ասիցէ զիր. 3
 Նաւապաց Աբրահամ յԱստուած, և համարեցան նմա յարդարութիւն:
⁴ Բայց այնմ որ գործիցէն, ոչ համարին վարձքն ըստ շնորհաց, այլ 4
 ըստ պարտեաց: ⁵ Իսկ այնմ որ ոչն գործիցէ, բայց հաւապայցէ յայն որ 5
 արդարացուցանէ զամպարիշտս, համարին հաւապք նորա յարդարութիւն:
⁶ Որպէս և Դաւիթ ասէ զերանութիւն մարդոյ, որում Աստուած համարի 6
 արդարութիւն առանց գործոց: ⁷ Երանի՛ որոց թողան անօրէնութիւնք, և 7
 որոց ծածկեցան մեղք իրեանց: ⁸ Երանեալ է այո՛ որում ոչ համարեսցի 8
 Տէր զմեղս նորա: ⁹ Արդ՝ երանութիւնս այս ՚ի վերայ թլփապրութեա՛նն 9
 է, թէ ՚ի վերայ անթլփապրութեան. քանզի ասենք եթէ համարեցան
 Աբրահամու հաւապքն յարդարութիւն: ¹⁰ Արդ՝ զիարդ համարեցան. մինչ– 10
 դեռ ՚ի թլփապրութեա՛նն էր՝ եթէ յանթլփապրութեանն. ոչ ՚ի թլփապրութեանն,
 այլ յանթլփապրութեանն: ¹¹ Եւ նշանա՛կ առ զթլփապրութիւնն, կնիք ար– 11
 դարութեան հաւապոց, որ յանթլփապրութենէ անտի: Ձի եղիցի նա հայր

20 Ոմանք. Ոչ արդարանայ ամենայն մար՛: **21 Ոմանք.** Բայց առանց օրի՛... յօրինացն
 անտի: **23 Ոմանք.** Քանզի ամենեքեան... ՚ի փառաց անտի Աստուծոյ: **25 Ոմանք.**
 Եղ Աստուած ՚ի քաւութիւն ՚ի ձեռն հաւապոց արեամբն նորա... արդարութեանն նորա:
26 Ոմանք. Եւ արդարացուցանէ զայն որ ՚ի հաւապոցն Յիսուսի Քրիստոսի: **29 Ո–**
մանք. Միայն է Աստուած, և հեթանո՛ս: **30 Ոմանք.** Ձի թէ մի... զթլփապրութիւնն
 ՚ի հաւապոց... և զանթլփապրութիւն նո՛ւ: **31 Ոմանք.** Ձօրէնս ինչ խափանիցենք
 հաւապովք: **4. 1 Ոմանք.** Ասենք... նահապետին մեր ըստ: **2 Ոմանք.** Աբրա–
 համ գործովք: **3 Ոմանք.** Ձինչ ասէ զիր... նմա արդարութիւն: **4 Ոմանք.** Որ
 գործիցեն... վարձք ըստ շնորհացն, այլ ըստ պարտեացն: **5 Ոմանք.** Այն որ գործիցէ...
 զամբարիշտսն, համարին նմա հաւապքն յարդա՛ր: *Ոսկան յանկո.* Յարդարութեան,
ըստ առաջադրութեան շնորհին Աստուծոյ: **6 Ոմանք.** Նամարի յարդարութիւն:
Ուր Ոսկան. Նամարի զարդարութիւն: **7 Ոմանք.** Մեղք նոցա: **8 Ոմանք.** Ոչ
 համարիցի. *կամ՝* համարի: **9 Ոմանք.** Ի՛ վերայ թլփապրութեան է, թէ... եթէ
 համարեցաւ Աբ՛: **10 Ոմանք.** Մինչ ՚ի թլփապրութեան էր՝ թէ յանթլ՛:

ամենայն հաւարացելոց որ յանթիփարութենէ անտի իցեն. առ ՚ի համարելոյ
 12 և նոցա յարդարութիւն. ¹² և հայր թիփարութեան, որոց ոչ ՚ի թիփարութենէ
 անտի և եթ, այլև որոց երթայցեն ընդ հե՛րս անթիփարութեան հաւարոց
 13 հօր մերոյ Աբրահամու: ¹³ Զի ոչ եթէ օրինօքն են ատերիքն Աբրահամու՝ գր
 և գաւակի նորա՝ ժառանգ լինել աշխարհի, այլ ՚ի հաւարոցն արդարութենէ:
 14 ¹⁴ Զի եթէ որք յօրինացն են, ժառանգք իցեն. ապա ընդունայն են
 15 հաւարքն՝ և դարարկ ատերիքն: ¹⁵ Քանզի օրէնքն զբարկութիւն գոր-
 16 ծեն. բայց ուր ոչ են օրէնք, և ոչ յանցանք ինչ: ¹⁶ Վասն այսորիկ ՚ի
 հաւարոց անտի, զի ըստ շնորհացն իցէ. առ ՚ի լինելոյ հասարարուն
 ատերեացն ամենայն գաւակին. ոչ այնմ միայն՝ որ յօրինաց անտի,
 այլ և այնմ որ ՚ի հաւարոցն Աբրահամու. որ է հայր մեր ամենեցուն.
 17 ¹⁷ որպէս և գրեալ է՝ եթէ հայր ազգաց բազմաց արարից զքեզ, առաջի
 Ասարուծոյ. որում հաւարացն՝ եթէ կենդանի՛ առնէ զմեռեալս, և կոչէ
 18 զզգոյն իբրև զգոյ՛: ¹⁸ Որ յանյոյսն յուսով հաւարաց, լինել նմա հայր
 ազգաց բազմաց. որպէս և ասացան, թէ այնպէս եղիցի գաւակ քո:
 19 ¹⁹ Եւ նա՝ ոչ երկմտեաց ՚ի հաւարոցն, թէպէտ և հայեցաւ ՚ի մարմին
 իւր՝ այնուհետև իբրև ՚ի մեռեալ. քանզի զհարիւրամենիք ուրեմն էր.
 20 և ՚ի մեռելութիւն արգանդին Սառայի: ²⁰ Բայց ատերեացն Ասարուծոյ՝
 ոչ երկմտեաց անհաւարութեամբ, այլ զօրացան հաւարովք, ետ փառս
 21 Ասարուծոյ՝ ²¹ և հասարարեցաւ ՚ի մի՛րս իւր, թէ որ խոսարացան՝ կարօղ է
 22, 23 առնել: ²² Վասն որոյ համարեցան նմա յարդարութիւն: ²³ Այլ զի գրեցան,
 24 ոչ եթէ վասն նորա միայն՝ թէ համարեցաւ նմա. ²⁴ այլ և վասն մերոց
 համարելոց է. որք հաւարամբ յայն որ յարոյցն զՅիսուս զՏէր մեր ՚ի
 25 մեռելոց. ²⁵ որ մարմնեցաւ վասն յանցանաց մերոց. և յարեալ՝ վասն
 զմե՛զ արդարացուցանելոյ:

վջ

5 ¹ Այսուհետև արդարացեալք ՚ի հաւարոց անտի, խաղաղութիւն կալցո՞ւք
 2 առ Ասարուծ ՚ի ձեռն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. ² որով և
 զընծայութիւնն ընկալա՛ք հաւարովք ՚ի շնորհս յայտոսիկ. յորում կամբ,
 3 և պարծիմք յուսով փառացն Ասարուծոյ: ³ Եւ ոչ այսչափ միայն, այլ
 և պարծիմք ևս ՚ի նեղութիւնս մեր. քանզի զիպեմք, եթէ նեղութիւնք
 4 զհամբերութիւն գործեն. ⁴ համբերութիւն՝ զհանդէս. հանդէս՝ զոյոյս.
 5 ⁵ յոյս՝ ոչ երբէք ամաչեցուցանէ. զի սէրն Ասարուծոյ սիռեալ է ՚ի սիրտս

11 Ոմանք. Արդարութեան հաւարոցն որ ՚ի թիփարութենէ անտի... և նոցա
 արդարութիւն: **12 Ոմանք.** Այլ և որոց երթցեն զհետ անթիփարութեան... հօր
 մերում Աբ՛: *Յօրինակին պակասէր.* Անթիփարութեան *հաւարոց* հօր: **13 Ոմանք.**
 ՚Ի հաւարոցն արդարութեան: **14 Ոմանք.** Զի թէ... ժառանգ են: *Յօրինակին
 պակասէր.* Ընդունայն են հա՛: **15 Ոմանք.** Ուր ոչ էին օրէնք: **16 Բազումք.** Վասն
 այնորիկ ՚ի հա՛: **17 Ոմանք.** Թէ հայր... առաջի Ասարուծոյ. որում հաւարաց, թէ
 կենդանի: **18 Ոմանք.** Որ անյոյսն յու՛... որպէս ասացան, եթէ: *Ուր օրինակ մի.*
 Բազմաց, որում ասացան, թէ հայր ազգաց բազմաց արարի զքեզ. և եթէ այսպէս
 եղիցի զա՛: **19 Ոմանք.** ՚Ի մարմինն իւր... քանզի հարիւրամենիք... յարգանքին
 Սառայի: **20 Ոմանք.** Բայց յատերեացն Ասարուծոյ: **21 Ոմանք.** Եթէ որ խոսարաց՛:
22 Ոմանք. Վասն որոյ և համարեցաւ նմա արդա՛: **23 Ոմանք.** Արդ զի գրեցաւ... եթէ
 համարեցաւ: **24 Ոմանք.** Վասն մերոցս: *Ուր Ոսկան.* վասն մեր՝ որոց համարելոց է:
25 Ոմանք. Վասն մեղաց մերոց, և յարեալ: **5. 2 Ոմանք.** Որով և զընծայութիւն իսկ
 ընկալաք: *Ուր օրինակ մի.* Որով զհաշարութիւն իսկ ըն՛: **4 Ոմանք.** Նանդէսն զոյոյս:

մեր, ՚ի ձեռն Նոգոյն Սրբոյ՝ որ փռան մեզ: ⁶ Զի մինչդեռ փկարքն 6
 էաք, Քրիստոս վասն մեր ՚ի ժամանակի ՚ի վերայ ամպարշարնց մեռաւ:
⁷ Զի վասն արդարոյ հազիւ որ թէ մեռանիցի, այլ վասն բարոյ թերևն 7
 համարձակիցի՛ որ մեռանել: ⁸ Յայրնեաց Աստուած զւէրն իւր ՚ի մեզ. 8
 զի մինչդեռ մեղաւորքն էաք, ⁹ Քրիստոս վասն մեր մեռաւ. որչափ ևն 9
 առաւել յարդարանալս մերում այժմիկ արեամբն նորա, ապրեսցոնք նո-
 վաւ ՚ի բարկութենէ՛ անփի: ¹⁰ Զի եթէ մինչ թշնամիքն էաք, հաշտեցաք 10
 ընդ Աստուծոյ մահուամբ Որդոյ՛ նորա. որչափ ևն առաւել ՚ի հաշտելս
 մերում ապրեսցուք կենօքն նորա: ¹¹ Եւ ոչ այսչափ միայն, այլ և պարծիմք 11
 ևս յԱստուած ՚ի ձեռն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. որով և զհաշտութիւնն
 իսկ ընկալաք:

Զ/զգ

¹² Զի որպէս ՚ի միոջէ՛ մարդոյ մեղք յաշխարհ մտին, և ՚ի մեղանց 12
 անփի մահ. և այնպէս յամենայն մարդիկ՛ փարածեցաւ մահ, որով
 ամենեքին՛ մեղան: ¹³ Քանզի մինչև յօրէնան մեղք էին յաշխարհի, բայց 13
 մեղք ոչ համարին ուր օրէնք ոչ իցեն: ¹⁴ Այլ թագաւորեաց մահ յԱդամայ 14
 մինչև ՚ի Մովսէս, և ՚ի վերայ շանցուցելոցն, ըստ նմանութեան յանցուածոցն
 Ադամայ, որ է օրինակ հանդերձելոցն: ¹⁵ Այլ ոչ որպէս յանցանքն, նոյ- 15
 նպէս և շնորհքն. զի եթէ միոյն յանցանօք բազումք մեռան, որչափ ևս
 առաւել շնորհքն Աստուծոյ և պարզեք շնորհօք միոյն մարդոյ Յիսուսի
 Քրիստոսի ՚ի բազումս առաւելաւ: ¹⁶ Եւ ոչ որպէս ՚ի միոջէ՛ յանցուցելոյն 16
 պարզեքս. զի դաբաստանն ՚ի միոջէ՛ յանցուածոց անփի ՚ի դաբա-
 ստարութիւն. այլ շնորհքն՝ ՚ի բազմաց յանցուածոցն յարդարութիւն:
¹⁷ Զի եթէ միոյն յանցանաց մահ թագաւորեաց միովն, որչափ ևս առա- 17
 ւել՝ որք զառաւելութիւն շնորհաց և զպարզեաց արդարութեանն առնու-
 ցուն, կենօք թագաւորեսցեն ՚ի ձեռն միոյն Յիսուսի Քրիստոսի: ¹⁸ Ա- 18
 պա ուրեմն որպէս միոյն յանցանօք յամենայն մարդիկ դաբաստար-
 փութիւն, նոյնպէս և միոյն արդարութեամբն յամենայն մարդիկ ար-
 դարութիւն կենաց: ¹⁹ Զի որպէս անհնազանդութեամբ միոյն մարդոյ 19
 մեղաւորք բազումք եղեն. նոյնպէս և հնազանդութեամբ միոյն՝ արդարք
 բազումք եղիցին: ²⁰ Բայց օրէնք ՚ի ներքս անկան, զի յանցանքն բազմաց 20
 զի ուր առաւել եղեն մեղքն, առաւել ևս յաւելան շնորհքն: ²¹ Զի որպէս 21
 թագաւորեաց մեղքն ՚ի մահոն անդ, նոյնպէս և շնորհքն թագաւորեսցեն
 արդարութեամբ ՚ի կեա՛նս յաիփրենից ՚ի ձեռն Յիսուսի Քրիստոսի Տե-

5 *Ոմանք.* Յոյսն ոչ երբէք: 7 *Բազումք.* Նազիւ որ մեռանիցի: *Ոմանք.* Թերևս
 համարձակեսցի: 8 *Ոմանք.* Զի մինչ մեղաւորքն էաք: *Ուր Ոսկան.* Տկարքն էաք:
 9 *Օրինակ մի.* Այժմիկ ապրեսցուք արեամբն նորա. և նովաւ ՚ի բար՛: 10 *Ոմանք.* Զի
 թէ մինչ թշնա՛: 11 *Ոմանք.* Եւ զհաշտութիւն իսկ ըն՛: 13 *Ոմանք.* Մինչև յօրէնքն
 մեղք էին յաշխարհ... Մեղք ոչ համարէին, ուր օրէնք ոչ են: 14 *Ոսկան.* Մինչև ցՄօստե:
Ոմանք. Ըստ նմանութեանն... օրինակ հանդերձելոյն: 15 *Ոմանք.* Զի թէ... բազումք
 մեղան, որչ՛... և պարզեքն շնորհօք միոյն մարդոյն: 16 *Ոսկան.* Քանզի դաբաստանն
 ՚ի միոջէ՛ յանցուածոյ անփի: *Ոմանք.* Ի միոջէ՛ յանցուածոցն ՚ի դաբաստարփութիւն:
Ուր օրինակ մի. Ի միոջէ՛ յանցուցելոց անփի ՚ի դաբաստարփութենէ: 17 *Ոմանք.* Զի
 եթէ ՚ի միոյն յանցանաց մահ: *Ուր Ոսկան.* եթէ միոյն յանցանօք մահ: 18 *Ոմանք.*
 Որպէս միումն յանցանօք... դաբաստարփութիւնն: 19 *Ոմանք.* Միոյն մարդոյն... բա-
 զում է՛: *Օրինակ մի.* Եւ ՚ի հնազանդութիւն միոյն արդարք բազումք եղեն: 20 *Ոմանք.*
 Բայց օրէնքն ՚ի ներ՛:

առն մերոյ:

6 ¹ Իսկ արդ՝ զի՞նչ ասիցեմք, յաճախեսցո՞րք ՚ի մեղան՝ զի շնորհքն
² բազմասցի՞ն: ²Քան լիցի. որք մեռա՞ք մեղացն, զիա՞րդ րակալին ՚ի
³ նմի՞ն կեցեմք: ³Եթէ ոչ զիպէք, զի ո՞ր միանգամ մկրպեցաք ՚ի Քրիստոս,
⁴ րոս Յիսուս, ՚ի մահ անոր նորա մկրպեցաք: ⁴Թաղեցա՞ք ընդ նմին
⁵ մկրպութեամբն ՚ի մահ. զի որպէս յարեան Քրիստոս ՚ի մեռելոց փառօքն
⁶ Նոր. նոյնպէս և մեք ՚ի նորոգումն կենաց շրջեսցուք: ⁵Զի եթէ րնկակից
⁷ եղեաք նմանութեան մահոն նորա. այլ և յարութեանն նորա լինիցիմք:
⁸ ⁶Զայս գիտասցի՞ք զի հին մարդն մեր իսաչակից եղև նորա, զի իսափանեսցի
⁹ մարմին մեղացն, մի՛ ևս ծառայել մեզ մեղացն: ⁷Զի որ մեռանին՝ արդարացեալ
¹⁰ է ՚ի մեղաց անրի: ⁸Իսկ եթէ մեռա՞ք ընդ Քրիստոսի, հաւարամք թէ և
¹¹ կեցցո՞րք ընդ նմա: ⁹Գիպեմք եթէ Քրիստոս յարուցեալ է ՚ի մեռելոց.
¹² այսուհետև ոչ մեռանի, և մահ նմա ոչ ևս րիրէ: ¹⁰Զի որ մեռան,
¹³ մեղացն մեռաւ մի՛ անգամ, և որ կենդանին է՝ կենդանի է Աստուծոյ:
¹⁴ ¹¹Նոյնպէս և դուք համարեսցի՞ք զանձինս մեռեալս մեղացն, և
¹⁵ կենդանին Աստուծոյ ՚ի Քրիստոս Յիսուս ՚ի Տէր մեր: ¹²Մի՛ այսուհետև ոկ
¹⁶ թագաւորեսցեն մեղք ՚ի մահկանացու մարմինս ձեր, հնազանդել ջանկութեանց
¹⁷ նորա: ¹³Եւ մի՛ պարասպէք զանդամս ձեր զէն անիրաւութեան մեղացն.
¹⁸ այլ պարասպեցէ՞ք զանձինս ձեր Աստուծոյ, որպէս ՚ի մեռելոց՝ ՚ի կենդանին.
¹⁹ և զանդամս ձեր՝ զէն արդարութեանն Աստուծոյ: ¹⁴Զի մեղք ձեզ ոչ
²⁰ րիրեսցեն. քանզի ոչ էք ընդ օրինօք՝ այլ ընդ շնորհօք: ¹⁵Իսկ արդ՝
²¹ զիա՞րդ. մեղիցո՞ւք զի չենք ընդ օրինօք, այլ ընդ շնորհօք. քան լի-
²² ցի: ¹⁶Ոչ զիպէք՝ եթէ որում պարասպէք զանձինս ձեր ծառայս ՚ի
²³ հնազանդութիւն, ծառայ էք որում հնազանդիքն. եթէ մեղաց, և ե-
²⁴ թէ ՚ի հնազանդութիւն արդարութեան: ¹⁷Այլ շնորհք Աստուծոյ. զի
²⁵ էիք ծառայք մեղաց, հնազանդեցարուք ՚ի սրբէ՛ որում աւանդեցայք
²⁶ յառա՛կ վարդապետութեան: ¹⁸Արդ՝ ազատեալք ՚ի մեղաց՝ ծառայե-
²⁷ ցէ՞ք արդարութեանն: ¹⁹Մարդկօրէ՛ն ասեմ վասն րկարութեան մար-
²⁸ մնոյ ձերոյ. զի որպէս պարասպեցէք զանդամս ձեր ծառայս պղծու-
²⁹ թեան և անօրէնութեան յանօրէնութիւն. նոյնպէս և այժմ՝ պարաս-
³⁰ րեցէ՞ք զանդամս ձեր ծառայս արդարութեան ՚ի սրբութիւն: ²⁰Զի մինչ
³¹ ծառայքն էիք մեղաց, ազատացեալք էիք յարդարութենէն: ²¹Իսկ արդ՝
զի՞նչ պտուղ ունէիք յայնժամ, որովք այժմդ զամօթի հարեալ էք. զի

21 *Այլք*. Թագաւորեցին մեղքն ՚ի մահու: **6. 1** *Օրինակ մի*. Զի՞նչ ասեմք: **2** *Ոմանք*.
 Ի նմին կեցցուք. *և ոմանք*. ՚ի նմին կեցէք: **4** *Ոմանք*. Փառօք Նոր: **5** *Ոմանք*.
 Տնկակիցք եղաք նմանութեամբ մահու: **6** *Ոմանք*. Խաչակից եղև նմա: **7** *Ոմանք*.
 Զի որ մեռանի՞ ար՞: **8** *Ոմանք*. Եթէ կեցցուք ընդ նմա: **9** *Ոմանք*. Գիպեմք թէ և
 Քրիստոս յա՞... և մահ նորա ոչ ևս րի՞: *Ուր Ոսկան*. զիպեմք զի Քրիստոս: **12** *Ոմանք*.
 Ննազանդեալ ջանկութեանցն նորա: **13** *Օրինակ մի*. Զանձինս ձեր զէն անիրա՞...
 որպէս և մեռելոց կեն՞: **14** *Օրինակ մի*. Քանզի մեղք ձեր մի՛ րիրեսցեն: **15** *Ոմանք*.
 Իսկ զիա՞րդ. մեղի՞: **16** *Բազումք*. Թէ որում պարաս: *Ոմանք յակրուն*. Եթէ
 մեղաց՝ *մահու*. և եթէ հնազանդութիւն արդարութեան՝ *ի կեանս: Ուր Ոսկան*. Եթէ
 մեղաց ՚ի մահ: **17** *Ոմանք*. Որում աւանդեցաքն: **18** *Ոմանք*. Ազատացեալք ՚ի
 մեղաց: *Ուր օրինակ մի*. Ազատեցարուք ՚ի մեղաց: **19** *Ոսկան*. Զանձինս ձեր
 ծառայս պղծութեան: *Ոմանք*. Անօրէնութեան յանիրաւութիւն: **20** *Ոմանք*. Ծառայք
 էիք մեղաց, ազատեալք էիք յար՞:

վախճան նոցա՝ մահ է:

Ը ²² Բայց արդ՝ ազարացեալք ՚ի մեղացն՝ և ծառայեալք Ասարուծոյ, 22 ունիք զպտուղ ձեր ՚ի սրբութիւն, և վախճան նորա՝ կեանք յաւիտենից: ²³ Զի թոշակն մեղաց՝ մահ է. այլ շնորհք Ասարուծոյ, կեանք յաւիտենից ՚ի Քրիստոս Յիսուս ՚ի Տէր մեր:

դդ ¹ Եթէ ոչ գիտէք եղբարք, զի ընդ գիտունս օրինացն խօսիմ. զի 7 օրէնք փրկեն մարդոյ՝ որչափ ժամանակս կենդանի՛ է: ² Քանզի կին 2 առնակին, ՚ի կենդանի՛ այր իւր կապեալ կայ օրինօք. իսկ եթէ մեռա- նիցի այրն, արձակեալ է յօրինաց առն: ³ Ապա ուրեմն մինչ կենդանի է 3 այրն, շուն կոչի՛ եթէ լինիցի առն այլում. և եթէ մեռանիցի այրն, ազար է յօրինացն, չհամարեալ շուն՝ եթէ լինիցի առն այլում: ⁴ Այսուհետև և 4 դուք եղբարք, մեռարուք օրինացն մարմնովն Քրիստոսի, լինել այլում որ ՚ի մեռելոցն յարուցեալ է, զի պողաբերք լիցուք Ասարուծոյ: ⁵ Քան- 5 զի մինչ էաքն մարմնով, կարիք մեղաց որ օրինօքն էին, զօրանային յանդամս մեր, առ ՚ի պողաբերս առնելոյ զմեզ մահոն: ⁶ Բայց այժմ 6 դարարկացաք յօրինաց անրի. քանզի մեռաք այնմիկ որով ըմբռնեալն էաք, առ ՚ի ծառայել մեզ նորոգութեամբ Նոգոյն՝ և ոչ հնութեամբ գրոյն:

Թ ⁷ Իսկ արդ՝ զի՛նչ ասեմք. օրէնքն մեղք իցեն. քան լիցի. այլ զմեզս ոչ 7 գիտէի, եթէ ոչ օրինօքն. և զցանկութիւն ոչ ճանաչէի, եթէ ոչ օրինացն էր ասացեալ. Մի՛ ցանկանայցես: ⁸ Պարճառս առին մեղքն պապութիւնան, 8 և գործեցին յիս զամենայն ցանկութիւն. զի առանց օրինաց մեղքն մե- ռեալ էին: ⁹ Եւ ես առանց օրինացն երբեմն էի կենդանի՛. այլ իբրև եհան 9 յիս պապութիւնան, մեղքն կենդանացան. ¹⁰ և ես մեռայ. և զբարձ ինձ 10 պապութիւնան որ ՚ի կեանսն էր, նոյն ՚ի մահ: ¹¹ Զի մեղացն պարճառս 11 առեալ պապութիւնան խաբեցին զիս, և նովին սպանի՛ն:

Ժ/դզ ¹² Այսուհետև օրէնքն սուրբ են և պապութիւնան, սուրբ և արդար և 12 բարերար: ¹³ Իսկ արդ՝ ինձ բարի՛ն մահ եղև. քան լիցի. այլ մեղքն. զի 13 երևեսցին մեղքն բարեանն գործել ինձ զմահ, զի եղիցին ըստ առաւելութեան մեղքն մեղաւոր ՚ի ձեռն պապութիւնին: ¹⁴ Գիտեմ զի օրէնքն հոգևոր 14 են. այլ ես մարմնաւոր եմ ընդ մեղօք վաճառեալ: ¹⁵ Զի գոր գործեմն՝ 15 ոչ գիտեմ. ոչ եթէ գոր կամիմն՝ զայն առնեմ, այլ գոր արեամն զայն գործեմ: ¹⁶ Ապա եթէ գոր ոչն կամիմ՝ զայն առնեմ, վկայեմ օրինացն թէ 16 բարութք են: ¹⁷ Այլ արդ՝ ոչ եթէ ես գործեմ զայն, այլ բնակեալ յիս մեղքն: 17

21 Ոմանք. Որով այժմ զամօ՛... զի վախճանն նոցա: **22 Ոմանք.** Ազարեալք ՚ի մեղաց... և վախճան նոցա կեանք յա՛: **23 Ոմանք.** Մեղաց մահ. այլ շնորհքն Ասարուծոյ, կեանք են յաւիտենից: **7. 1 Ոմանք.** Յորչափ ժամանակս: *Բազումք.* Կենդանի իցե: **2 Բազումք.** Իսկ եթէ մեռցի այրն... յօրինաց առն: **3 Ոմանք.** Եւ եթէ մեռցի այրն... եթէ լինիցի այլում: **4 Յօրինակին պակասէր.** Այսուհետև և դուք: *Ոմանք.* Պողաբեր լիցուք: **5 Ոմանք.** Առ ՚ի պողաբեր առնել զմեզ մահոն: **6 Օրինակ մի.** Քանզի մեղաք այնմիկ: *Ոմանք.* Եւ ոչ հնութեան՝ գրոյն: **7 Ոմանք.** Իսկ զի՛նչ ասեմք... եթէ ոչ օրինօք. և զցանկութիւնն ոչ ճա՛... օրինօքն էր ասացեալ: **8 Ոմանք.** Մեղքն պապութիւնին... առանց օրինացն մեղք մեռեալ էին: **10 Ոմանք.** Որ ՚ի կեանս էր: **12 Ոմանք.** Օրէնք սուրբ են, և պապութիւնքն սուրբ են և ար՛: **13 Ոմանք.** Ըստ առաւելութեանն: **14 Ոմանք.** Գիտեմք զի օրէնքն: **15 Ոսկան յաւելու.** Զոր կամիմն *զբարիսն՝* զայն առ՛... արեամն *զգարն՝* զայն գոր՛: *Ոմանք.* Զոր արեմն: **16 Ոմանք.** Ապա թէ... եթէ բարիոք են: **17 Օրինակ մի.** Արդ ոչ ես գործեմ զայն, այլ որ բնակեալ յիս:

18 ¹⁸Գիպեմ գի ոչ բնակեալ է յիս, այնսինքն է՝ ՚ի մարմնի՛ իմում, բարի ինչ.
 19 գի կանքն առաջի կան ինձ. և առնել զբարին ոչ: ¹⁹Զի ոչ եթէ զոր կամիմ
 20 զբարին՝ առնեմ, այլ զոր ոչն կամիմ զգարն զայն գործեմ: ²⁰Ապա ե-
 թէ զոր ոչն կամիմ՝ զայն առնեմ, ոչ ևս ես առնեմ զայն, այլ բնակեալ
 21 յիս մեղքն: ²¹Եւ արդ՝ գրասնեմ զօրէնս այնորիկ որ կամիցին առնել յիս
 22 զբարին. և ինձ չարն առաջի կայ: ²²Նաճեալ եմ ընդ օրէնսն Աստուծոյ
 23 ըստ ներքին մարդոյն. ²³բայց Կրիստոսն այլ օրէնս յանդամս իմ, զինեալ
 հակառակ օրինաց մտաց իմոց, և գերեալ զիս օրինօքն մեղաց որ են
 24 յանդամս իմ: ²⁴Այր մի Կրիստոսեալ եմ ես. ո՛վ աստուծոցէ զիս ՚ի մար-
 25 մնոյ աստի մահու: ²⁵Այլ շնորհքն Աստուծոյ ՚ի ձեռն Յիսուսի Քրիստոսի
 Տեսնոն մերոյ:

Ապա ուրեմն, են ինքնին մարօք իմովք ծառայ եմ օրինացն Աստուծոյ. և մարմնով օրինացն մեղաց: ԺԱ/ԵԿ

8 ¹Թէ այդպէս իցէ, ո՛չինչ դաբարարութիւն է այնոցիկ որ ՚ի Քրիս-
 2 տոս Յիսուս, որ ոչ գնան ըստ մարմնոյ: ²Զի օրէնք հոգւոյն կենաց
 3 ՚ի Քրիստոս Յիսուս ազատեցին զիս յօրինաց մեղացն և մահու: ³Զի
 որ անհնարինն էր օրինացն՝ որով Կրիստոսն այսրն մարմնով. Աստու-
 4 Կոստան իսր առաքեաց ՚ի նմանութիւն մարմնոյ մեղաց, և վասն
 5 մեղաց, և դաբարարեաց զմեզս ՚ի մարմնի՛ անդ. ⁴զի արդարու-
 թիւն օրինացն կարարեցի՛ ՚ի մեզ, որք ոչ ըստ մարմնոյ գնայցեմք՝
 6 այլ ըստ հոգւոյն: ⁵Զի որք ըստ մարմնոյն են, զմարմնոյն խորհին, և
 7 որք ըստ հոգւոյն՝ զհոգւոյն: ⁶Զի խորհուրդ մարմնոյ՝ մահ է. և խոր-
 8 հուրդ հոգւոյն՝ կեանք և խաղաղութիւն: ⁷Զանգի խորհուրդ մարմնոյ
 թշնամութիւն է յԱստուծ. զի օրինացն Աստուծոյ ոչ հնազանդի. նա՛ և
 9 կարէ՛ իսկ ոչ: ⁸Զի որ մարմնովն են, Աստուծոյ հաճոյ լինել ոչ կարեն:
 10 ⁹Բայց դուք՝ ոչ էք մարմնով՝ այլ հոգւով. եթէ իցէ Նոզիսն Աստուծոյ ՚ի
 11 ձեզ բնակեալ. ապա եթէ որ զՆոզիսն Քրիստոսի ոչ ունի, սա՛ չէ՛ նորա:
 12 ¹⁰Իսկ եթէ Քրիստոս ՚ի ձեզ է, ապա մարմին մեռեալ է վասն մեղաց.
 11 և հոգին կենդանի է վասն արդարութեան: ¹¹Եթէ Նոզիսն այնորիկ որ
 յարոյցն զՅիսուս ՚ի մեռելոց՝ բնակեալ է ՚ի ձեզ. ապա և որ յարոյցն
 զՔրիստոս ՚ի մեռելոց՝ կենդանացուցէ՛ զմահկանացու մարմինս ձեր
 12 բնակեալ Ոգւովն իրով ՚ի ձեզ: ¹²Այսուհետև եղբարք՝ պարբարան վք

18 Ոմանք. Առաջի կայ ինձ: **19 Ոմանք.** Կամիմ զբարին... կամիմ զգարն: *Ոսկան.* Զբարին՝ զայն առնեմ: **20 Օրինակ մի.** Ապա թէ զոր ոչ կամիմ: **21 Ոմանք.** Զօրէնսն այնորիկ, որ կամիցին յիս առնել: **23 Ոմանք.** Մտացն իմոց: **25 Ոմանք.** Այլ շնորհք Աստուծոյ... Տեսնոն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի: *Բագուք.* Ծառայեմ օրինաց Աստուծոյ, և մարմնոյ օրինաց մեղաց: *Որ օրինակ մի.* Եւ մարմնով իմով օրի՛: **8. 1 Ոմանք.** Եթէ այսպէս իցէ... որ ՚ի Յիսուս Քրիստոս: *Ի բագունս պակասի.* Ի Քրիստոս Յիսուս, որ ոչ գնան ըստ մարմնոյ: *Որ ոմանք.* Որք ոչ մարմնով գնան: *Իսկ Ոսկան.* որք ոչ ըստ մարմնոյ վարին: **2 Ոմանք.** Ի Յիսուս Քրիստոս ազատեցին յօրինաց: **3 Ոմանք.** Անհնարին էր... որով Կրիստոսն այսրն... մարմնոյն մեղաց... ՚ի մարմն անդ: **4 Ոմանք.** Այլ ըստ հոգւոյ: **5 Ոմանք.** Ըստ հոգւոյ՝ զհոգւոյն: **6 Ոմանք.** Եւ խորհուրդ հոգւոյ: **8 Ոմանք.** Հաճոյ ոչ կարեն լինել: **9 Ոմանք.** Դուք էք ոչ մարմնով... իցէ Աստուծոյ Նոզիսն... ապա թէ որ զՆոզիսն Քրիստոսի: **10 Ոմանք.** Եւ հոգի կենդանի է: **11 Ոսկան յակիր.** Եւ որ յարոյցն զՅիսուս Քրիստոս ՚ի մեռել: *Ոմանք.* Կենդանացուցէ և զմահկա՛... Հոգւովն իրով:

ենք, ոչ մարմնով ըստ մարմնոյ կեալ: ¹³ Զի եթէ ըստ մարմնոյ կեցէք, ¹³
մեռանելոց էք. իսկ եթէ Նոգով զգործս մարմնոյ սպանանիցէք, կեցջիք:
¹⁴ Զի որ Նոգովն Աստուծոյ վարին, նոքա՛ են որդիք Աստուծոյ: ¹⁵ Զի ^{14, 15}
ոչ առէք զհոգին ծառայութեան միսանգամ յերկեալ, այլ առէք զհոգին
որդեգրութեան. որով աղաղակենք. Աբբար, Նայր: ¹⁶ Նոյն ինքն Նոգին ¹⁶
վկայէ հոգոյս մերում, եթէ ենք որդիք Աստուծոյ: ¹⁷ Եւ եթէ որդիք, ապա ¹⁷
և ժառանգք. ժառանգք Աստուծոյ՝ և ժառանգակիցք Քրիստոսի. եթէ
չարչարանացն կցորդ լինիմք, և փառացն հաղորդ լինելոց ենք:
ԺԲ ¹⁸ Ինձ այապէս թուի, եթէ ոչ են արժանի չարչարանք ժամանակիս ¹⁸
հանդերձելոց փառացն՝ որ յայտնելոց են ՚ի մեզ: ¹⁹ Զի ակնկալութիւն ¹⁹
արարածոց՝ յայտնութեան Որդոյն Աստուծոյ սպասէ: ²⁰ Զի ընդունայնութեան
արարածքն հնազանդեցան, ոչ իրեանց կամաւ, այլ վասն այնորիկ որ
հնազանդեցոյցն յուսով. ²¹ զի և ինքեանք իսկ արարածքն ազարեցին ²¹
՚ի ծառայութենէ ապականութեան՝ յազարութիւն փառաց Որդոյն Աս-
տուծոյ: ²² Քանզի գիտենք, եթէ ամենայն արարածք հեծեն և երկնէն ²²
մինչև ցայժմ: ²³ Եւ ոչ այսչափ միայն. այլ և մեք իսկ՝ որ զպտուղ Նոգոյն ²³
ունիմք, անձամք յանձինս մեր հեծենք՝ որդեգրութեանն ակն կալեալ
փրկութեան մարմնոյ մերոյ: ²⁴ Զի յուսով ապրեցաք. այլ յոյս փեսանելի՝ ²⁴
չէ՛ յոյս. զի զոր փեսանէ որ՝ զի՛ ևս յուսայ: ²⁵ Ապա եթէ զոր ոչն ²⁵
փեսանենք յուսամք, համբերութեամբ ակն ունիմք: ²⁶ Նոյնպէս և Նոգին ²⁶
՚ի թիկունս հասանէ փրկութեանս մերում. զի զոր կամքն յաղօթս,
որպէս արժան իցէ՛ ոչ գիտենք. այլ ինքն Նոգին բարեխօս լինի ՚ի
հեծութիւնս անմռունչս: ²⁷ Բայց որ քննէն զսիրտս, զփրէ զինչ խորհուրդ ²⁷
է Նոգոյն. զի ըստ Աստուծոյ բարեխօսէ վասն սրբոց: ²⁸ Բայց գիտենք՝ ²⁸
եթէ որոց սիրենն զԱստուած, յամենայնի՛ գործակից լինի ՚ի բարիս՝
որք հրաւիրանան և կոչեցան: ²⁹ Զի զորս յառաջն ճանաչէր, յառաջագոյն ²⁹
հրաւիրեաց կերպարանակից լինել պարկերի Որդոյն իւրոյ. զի եղի-
ցի նա անդրանիկ ՚ի մէջ եղբարց բազմաց: ³⁰ Եւ զորս յառաջագոյն ³⁰
հրաւիրեաց՝ զնոսին և կոչեաց. և զորս կոչեացն, զնոսին և արդարացոյց.
և զորս արդարացոյցն, զնոսին և փառաւորս արար: ³¹ Իսկ արդ՝ զի՛նչ ³¹
ասենք առ այս. եթէ Աստուած ՚ի մեր կոյս է, ո՛վ իցէ մեր հակառակ:
³² Որ յիւր Որդին ոչ խնայեաց, այլ վասն մեր ամենեցուն մաքնեաց գ- ³²
նա. զիա՛րդ ոչ նովա հանդերձ զամենայն շնորհիցէ մեզ: ³³ Ո՛վ իցէ որ ³³

12 Ոմանք. Ոչ մարմնոյ ըստ մարմնոյ կեալ: **13 Ոսկան.** Զի թէ ըստ մարմնոյ կեցջիք, մե՛: **16 Ոմանք.** Նոգոյս մերոյ՝ թէ ենք որ՞: **17 Ոմանք.** Չարչարանացն Քրիստոսի կցորդ լինիցիմք: **18 Ոմանք.** Յայտնելոցն են: **19 Ոմանք.** Արարածոցս յայտնութեան Որդոյն Աստուծոյ սպասեն: *Ուր ոմանք ՚ի յուս՝. նշանակեն.* որդոցն Աստուծոյ սպա՛: **20 Ոմանք.** Արարածք հնա՛... այլ վասն այսորիկ որ հնա՛: **21 Բազումք.** Ազարեցին ՚ի ծառայ՛: *Ոմանք ՚ի յուս՝. նշանակեն.* Փառաց որդոցն Աստուծոյ: **23 Ոմանք.** Որդեգրութեան ակնկալեալք: **24 Օրինակ մի.** Զի զոր փեսանենք, զի՛ ևս յուսամք: **25 Ոմանք.** Ապա թէ զոր ոչն: **26 Ոմանք.** Սոյնպէս և Նոգին... փրկութեան մե՛... զոր կամք... որպէս արժանն իցէ՛ չգիտենք... զի ինքն Նոգին վասն մեր բարեխօս լինի ՚ի հեծութեանս ան՛: *Ուր օրինակ մի.* Նոգին Սուրբ բարեխօս լինի առ հեծութիւնս: **27 Ոմանք.** Այլ որ քննէ զսիրտս... բարխօս է վասն սրբոց: **28 Ոմանք.** Գործակից լինին ՚ի բարիս: **29 Ոմանք.** Յառաջագոյն և հրաւի՛: *Ոմանք.* Որդոյ իւրոյ: **30 Ոմանք.** Յառաջագոյն հրաւ՛: **31 Ոմանք.** Ո՛վ իցէ մեզ հակառակ: **32 Ոմանք.** Ծնորհեցէ մեզ:

մեղադիր լինիցի ընտրելոց Աստուծոյ. Աստուած է որ արդարացուցանէ,
 34 ³⁴ իսկ արդ՝ ո՛վ է որ դատապարտ առնիցէ: Քրիստոս Յիսուս՝ որ մեռանն,
 մանաւանդ թէ յարուցեալ իսկ է. և է ընդ աջմէ՛ Աստուծոյ, որ և բարեխօս
 իսկ է վասն մեր:

35 ³⁵ Արդ՝ ո՛վ մեկնեսցէ զմեզ ՚ի սիրոյն Քրիստոսի, նեղութիւն, թէ ԺԳ
 անցկութիւն, թէ հալածա՛նք, թէ տո՛վ, թէ մերկութիւն, թէ վիշտք, թէ տո՛ր.
 36 ³⁶ որպէս և գրեալ է. Վասն քո՛ մեռանիսք զօրհանապագ, համարեցաք
 37 իբրև զոչխար ՚ի սպանոյ: ³⁷ Այլ յայսմ ամենայնի՛ առաւել յաղթեմք նո՛-
 38 վաւ որ սիրեացն զմեզ: ³⁸ Քանզի հասարարեալ եմ, եթէ ոչ մահ, և
 ոչ կեանք, և ոչ հրեշտակք, և ոչ իշխանութիւնք, և ոչ որ կանս, և ոչ
 39 հանդերձեալքն և ոչ զօրութիւնք, ³⁹ և ոչ բարձրութիւն, և ոչ խորութիւն.
 և ոչ այլ ինչ արարած՝ կարէ մեկնել զմեզ ՚ի սիրոյ անտրի Աստուծոյ, որ
 ՚ի Քրիստոս Յիսուս ՚ի Տէր մեր:

9 ¹ Ստուգութեանք ասեմ ՚ի Քրիստոս՝ և ոչ սրեմ վկայեն ինձ մի՛տք ԺԴ/եդ
 2 իմ ՚ի Նոզի Սուրբ. ² զի տրամութիւն է ինձ յոյժ, և անպական ցաւք սրբի
 3 իմոյ: ³ Զի ուխտիք խնդրէի, են ինքնին նզով լինել ՚ի Քրիստոսէ, վասն
 4 եղբարց և ազգականաց իմոց ըստ մարմնոյ, ⁴ որ են Իսրայէլացիք. որոց
 որդեգրութիւնն, և փառքն, և կրակարանքն, և օրէնսդրութիւնն, և պաշ-
 5 տօնն, և աւերիքն. ⁵ որոց հա՛րքն, յորոց և Քրիստոս ըստ մարմնոյն, որ
 6 է ՚ի վերայ ամենեցուն Աստուած օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն: ⁶ Ոչինչ
 է մարթ՝ եթէ անկա՛ծ լինիցի բանն Աստուծոյ. զի ոչ ամենեքեան որ
 7 իսրայէլէն են, նոքա իսրայէլեանք իցեն. ⁷ և ոչ որ զաւակն Աբրահամու
 8 են, ամենեքեան որդիք իցեն. այլ Իսահակայ կոչեսցի քեզ զաւակ: ⁸ Այս
 ինքն՝ թէ ոչ որ որդիք մարմնոյն են, են որդիք Աստուծոյ. այլ որդիք
 9 աւերեացն համարեսցին ՚ի զաւակ: ⁹ Քանզի աւերեաց իսկ է բանս
 10 այս, թէ ՚ի ժամանակի յայսմիկ եկից, և եղիցի որդի՛ Սառայի: ¹⁰ Եւ ոչ
 այնչափ միայն, այլ և ՚ի Նոբերեկայ ՚ի միոջէ՛ անկողոյ Սահակայ հօր
 11 մերոյ: ¹¹ Զի մինչ չե՛՛ ծնեալ էին, և մինչ չե՛՛ բարի ինչ կամ չա՛ր գործեալ
 էր. զի ըստ ընտրութեանն յառաջադրութիւնն Աստուծոյ հասարարեսցի՛.
 12, 13 ¹² ոչ ՚ի գործոց, այլ յայնմանէ որ կոչեացն, ասացաւ նմա. ¹³ թէ երէցն
 կրտսերոյն ծառայեսցէ. որպէս և գրեալ է. թէ զՅակոբ սիրեցի՛, և զԻսա՛ն
 14 արեցի: ¹⁴ Իսկ արդ՝ զի՛նչ ասեմք. միթէ անիրաւութիւն իցէ յԱստուծոյ.
 15 քան լիցի: ¹⁵ Զի Մովսիսի՛ ասէ. Ողորմեցայց՝ որում ողորմեցայցն, և

34 *Ունակք.* Մանաւանդ եթէ յա՛: 35 *Ունակք.* Թէ անձկութիւն: *Ոսկան.* Թէ վիշտք,
 թէ: 36 *Օրինակ մի.* Որպէս զոչխար ՚ի սպանոյ ՚ի գեռումն: 37 *Ունակք.* Այլ այսմ
 ամենայնի: 38 *Ունակք.* Քանզի հասարարեալ եմք: *Ոսկան այլայլութեանք յաւերո.*
 Եւ ոչ իշխանութիւնք, և ոչ զօրութիւնք, և ոչ որկանս, և ոչ հանդերձեալքն. *և ոչ կա-*
րողութիւն. և ոչ բարձրութիւն: 39 *Ունակք.* Եւ ոչ բարձրութիւնք, և ոչ խորութիւնք...
 անտրի որ ՚ի Քրիստոսի Յիսուսի: 9. 1 *Ունակք.* Ասեմ ՚ի Քրիստոս Յիսուս, և ոչ...
 վկայ են: 3 *Բազումք.* Եւ իսկ ինքնին նզով... եղբարց իմոց և ազգա՛: 4 *Ոսկան.* Եւ
 կրակարանն: *Ունակք.* Եւ օրէնսդրութիւնքն: 6 *Ունակք.* Նոքա իսրայէլացիք իցեն:
 7 *Ունակք.* Այլ Իսահակայ կոչեսցի: 8 *Ունակք.* Այս ինքն է ոչ եթէ. *կամ* այս ինքն
 է եթէ ոչ... համարին ՚ի զաւակ: *Յօրինակին պակասէր.* Թէ ոչ որ որդի՛: 9 *Ունակք.*
 Եթէ ՚ի ժամանակի: 10 *Ունակք.* Եւ ոչ այսչափ միայն... ՚ի միոջէ ընկողոյ Սա՛:
 11 *Ոսկան.* Վասն չար գործեալ էին. զի ըստ... առաջադրութիւնն Աստուծոյ: *Ուր օ-*
րինակ մի. Յառաջնորդութիւնն Աստուծոյ: 13 *Ունակք.* Եթէ երէցն կրտսերոյն... և
 զԵսաւ արե՛: 14 *Ունակք.* Անիրաւութիւն իցէ Աստուծոյ:

գրացայց՝ յոր գրացայցն: ¹⁶ Ապա ոչ ըսպ այնմ ինչ է՝ որ կամիցին, և 16
 եզ ոչ ըսպ այնմ՝ որ ընթանայցէ. այլ ըսպ Աստուծոյ՝ որ ողորմի: ¹⁷ Քան- 17
 զի ասէ գիր ցփարաւովն. թէ վասն այնորիկ գրգռեցի զքեզ, զի ՚ի քեզ
 ցուցից զգորութիւն իմ, և պարմեսցի՝ անուն իմ ընդ ամենայն երկիր:
¹⁸ Ապա ուրեմն՝ ում կամի ողորմի, և ում կամի՝ խստանայ: ¹⁹ Իսկ արդ՝ 18, 19
 ասիցեն թէ մեզ ևս զի՞ դնէ՝ զի կամաց նորա ոչ ոք կայ հակառակ:
²⁰ Իսկ արդ՝ դու ո՞վ ես մարդ՝ որ պարասխանի քաս Աստուծոյ. միթէ 20
 ասիցե՞ս սպեղծուածն ցարեղծիչն՝ թէ ընդէր այդպէս արարեր զիս: ²¹ Ե- 21
 թէ ոչ ունիցի իշխանութիւն բրուրն կաւոյն՝ ՚ի նմի՛ն զանգուածոյ առնել
 անօթ, զոմն ՚ի պարիւ և զոմն յանարզանս: ²² Ապա թէ կամէր Աստուած 22
 ցուցանել զբարկութիւն, և յայտնի՝ առնել զգորութիւն իւր, զոր համբերն
 բազում երկայնմութեամբ անօթոցն բարկութեան՝ պարասպելո՛ցն
 ՚ի կորուստ: ²³ Զի յայտնի՛ արասցէ զմեծութիւն փառաց իւրոց ՚ի վե- 23
 րայ անօթոցն ողորմութեան, զոր պարասպեաց ՚ի փառս: ²⁴ Զորս 24
 և կոչեաց զմեզ ոչ միայն ՚ի Նրէից՝ այլ և ՚ի հեթանոսաց: ²⁵ Որպէս 25
 և յՈվսեմէ՛ ասէ. Կոչեցից զոր ոչ ժողովուրդն իմ, ժողովուրդ ինձ. և
 զգսիրեցեալն՝ սիրեցեալ: ²⁶ Եւ եղիցի ՚ի քեզոց յորում ասացաւ նո- 26
 ցա, թէ ոչ ժողովուրդ իմ դուք, անդ կոչեսցին նոքա որդիք Աստուծոյ
 կենդանոյ: ²⁷ Եսայի աղաղակէ վասն Իսրայելի. Եթէ իցէ թիւ որդւոցն 27
 Իսրայելի իբրև զաւագ ծովու, սակաւ ինչ մնացորդք մնասցեն: ²⁸ Զի բան 28
 մի հակիրճ և համառօպ արդարութեամբ. զբանն հակիրճ արասցէ Տէր
 ՚ի վերայ երկրի: ²⁹ Եւ որպէս ասէ Եսայի. Եթէ ոչ Տեառն զօրութեանց 29
 թողեալ էր մեզ զաւակ, իբրև զՍողոմ լինէաք՝ և Գոմորոյ նմանէաք:

ԺԵ/զԼ ³⁰ Իսկ արդ՝ զի՛նչ ասիցենք. զի թէ հեթանոսք՝ որ ոչ երթային 30
 զհետ արդարութեան, հասի՛ն արդարութեան. այնմ արդարութեան որ
 ՚ի հաւարոց անրի. ³¹ այլ Իսրայել երթայր զհետ օրինացն արդարու- 31
 թեան, և յօրէնս արդարութեանն ոչ ժամանեաց: ³² Ընդէր. զի ոչ ՚ի 32
 հաւարոց, այլ իբրև ՚ի գործոց օրինաց. քանզի զթեցին նոքա առ վիմին
 զայթազողութեան. ³³ որպէս և գրեալ է. Ահաւասիկ դնեմ ՚ի Սիովն քար 33
 զայթազողութեան և վէ՛մ գորման. և ամենայն որ հաւարասցէ ՚ի նա՛ մի
 ամաչեսցէ:

¹ Եղբարք, իմ կամք սրբի, և աղօթք առ Աստուած վասն նոցա՛ են **10**
 ՚ի փրկութիւն: ² Քանզի վկայեն նոցա՛ եթէ զնախանձ Աստուծոյ ու- 2
 նին, այլ ոչ զփրկութեամբ: ³ Զի քզէ՛ր են Աստուծոյ արդարութեանն, 3

15 Ունակք. Յորս գրացայցն: **16 Օրինակ մի.** Որ ողորմի: **17 Ունակք.** Ասէր
 գիր ցփարա՛: **Օրինակ մի.** ՚Ի քեզ լցուցից զգորութիւն: **19 Ունակք.** Ոչ ոք կայ
 հակառակ: **20 Ունակք.** Յարեղծիչն իւր թէ: **21 Ունակք.** Թէ ոչ ունիցի... բրուրն
 կաւուն... առնել անօթս զոմն ՚ի պարուի, և զո՛: **22 Ունակք.** Ապա եթէ... զբարկութիւն
 իւր, և յայտ՛: **Ոսկան.** Որ համբեր բազմա երկայնմ՛: **25 Ունակք.** ՅՈվսէ ասէ... ժողո-
 վուրդ իմ: **Ոսկան յակաւու.** Եւ զգսիրեցեալն սիրեցեալ. **և զչողորմեայն՝ ողորմեալ:**
27 Ունակք. Աղաղակէ վասն որդւոցն Իսրայելի: **29 Ունակք.** Որպէս Եսայի ասէ, թէ
 ոչ... և Գոմորայ նմանէաք: **30 Ունակք.** Զի՛նչ ասենք. զի հեթանոսք, որ ոչ երթիցեն
 զհետ: **Յայլս պակասի.** Զի թէ՛ հեթանոսք: **31 Ունակք.** Եւ յօրէնս արդարութեան ոչ
 ժա՛: **32 Ունակք.** Այլ ՚ի գործոց օրի՛: **33 Ունակք.** Ահաւասիկ դնեմ ՚ի... և որ ՚ի նա
 հաւարասցէ՛ մի՛ ա՛: **10. 1 Ունակք.** Եղբարք իմ. կամք... վասն նոցա են փրկութիւն:
2 Ունակք. Թէ զնախանձն Աստուծոյ ու՛:

և զհրեա՛նցն խնդրեն կացուցանել. զի արդարութեանն Աստուծոյ ո՛չ
 4 հնազանդեցան: ⁴Քանզի կարարա՞ծ օրինացն Քրիստոն է՝ յարդարութիւն
 5 ամենայն հաւաքացելոց: ⁵Մովսէս գրէ զարդարութիւն որ յօրինաց ան– գո
 6 րի. Եթէ արասցէ զայն մարդ՝ կեցցէ՛ նովին: ⁶Իսկ զհաւաքոցն արդարութենէ
 7 է՝ զՔրիստոս իջուցանել. ⁷կամ. Ով իջանիցէ յանդունդս, այս ինքն է՝
 8 զՔրիստոս հանել ՚ի մեռելոց: ⁸Այլ զի՛նչ ասէ զիր. Մերձ է բանն, ՚ի բե–
 9 րան քո՛ և ՚ի սրբի՛ քում է. այս ինքն է՝ բանն հաւաքոյ գոր քարոզեմք:
 9 ⁹Զի եթէ խոստովանեսցես բերանով քով Տէր զՅիսուս. և հաւաքասցես
 10 ՚ի սրբի քում, թէ Աստուած յարոյց զնա ՚ի մեռելոց՝ կեցցեն: ¹⁰Զի սրբի
 հաւաքայք յարդարութիւն, և բերանով խոստովանիք ՚ի փրկութիւն:
 11 ¹¹Քանզի ասէ զիր. Ամենայն՝ որ հաւաքասցէ ՚ի նա, մի՛ ամաչեսցէ:
 12 ¹²Զի ո՛չ գոյ խորի Նրէի՛ և հեթանոսի. քանզի նոյն Տէր է ամենե–
 13 ցուն, բաւական յամենեսին ոյք կարդա՛ն առ նա. ¹³զի ամենայն որ
 14 կարդասցէ զանոն Տեառն՝ կեցցէ՛: ¹⁴Իսկ արդ՝ զհա՛նդ կարդասցեն, յոր
 ոչն հաւաքացին. կամ զհա՛նդ հաւաքասցեն՝ որում ոչն լուան. կամ
 15 զհա՛նդ լուիցեն առանց ուրուք քարոզելոյ. ¹⁵կամ զհա՛նդ քարոզեսցեն,
 եթէ ոչ առաքեսցին: Որպէս և գրեալ է. Իբրև զի գեղեցիկ են ոպք
 16 ւաւարարանչացն խաղաղութեան, և ւաւարարանչացն բարութեան: ¹⁶Այլ
 ոչ ամենեքեան հնազա՛նդ եղեն ւաւարարանին: Եսայի ասէ. Տէր՝ ո՛ հա–
 17 ւաքաց լոյ մերում: ¹⁷Ապա ուրեմն՝ հաւաքք ՚ի լսելոյ են, և լուր ՚ի
 18 բանէ՛ն Քրիստոսի: ՎՋ ¹⁸Այլ ասեմ. Միթէ ոչ լուան. մանաւանդ զի՛ ընդ
 ամենայն իսկ երկիր ել բարբառ նոցա, և ընդ ծագս փիեզերաց խօսք
 19 նոցա: ¹⁹Այլ ասեմ. Միթէ Իսրայել ոչ լուա. նախ Մովսէս ասէ. Ես նա–
 խանձեցուցից զձեզ ոչինչ ժողովրդեամբ, և ազգաւ անմարա զկծեցուցից
 20 զձեզ: ²⁰Բայց Եսայի համարձակի՛ իսկ՝ և ասէ. Գրայ՛ այնոցիկ որ զիս ոչ
 21 խնդրէին. յայսնի՛ եղէ այնոցիկ՝ որ զինէն ոչ հարցանէին: ²¹Այլ առ Իս–
 րայել ասէ. Զօր ամենայն ձգեցից զձեռն իմ առ ժողովուրդն անհաւան՝
 և հակառակօդ:

11 ¹ Իսկ արդ՝ ասեմ. Միթէ մերժեա՛ց Աստուած զժողովուրդ իւր. քան ժՁ/զգ
 լիցի. քանզի և ես Իսրայելացի՛ եմ, ՚ի զաւակ՝ Աբրահամու յազգէ՛
 2 Բենիամենի: ²Ոչ մերժեաց Աստուած զժողովուրդ իւր, գոր յառաջն
 ծանեաւ. թէ ոչ զիսքէ յԵղիա զի՛նչ ասէ զիր. որպէս ամբաստան լի–
 3 նի Աստուծոյ զԻսրայելէ: ³Տէր՝ զմարգարես քո կոպորեցին, և զսեղանս

3 *Ոմանք.* Զի Աստուծոյ արդարութեան ոչ: 4 *Ոմանք.* Քանզի և կարարած: 5 *Ոմանք.* Մովսէս ասէ զարդարութիւնն: *Բազումք.* Որ յօրինաց անբի է. Թէ ա՛: *Ոսկան.* Կեցցէ ՚ի նոսին: 8 *Ոմանք.* Բանն հաւաքոց: 9 *Ոմանք.* Խոստովանեսցիս: *Օրինակ մի.* Եւ հաստատեսցիս ՚ի սրբի: 10 *Օրինակ մի.* Խոստովանիք զփրկութիւն. և այլ խոստովանիմք ՚ի փրկ՛: 11 *Ոմանք.* Որ հաւաքայ ՚ի նա: 13 *Ոմանք.* Որ կարդայցէ զա՛: 14 *Այլք.* Իսկ զհա՛նդ կարդ՛: *Ոմանք.* Կարդայցեն յոր ոչն հաւաքայցեն. *կամ՝* հաւաքային... ոչ լուան: 16 *Ոմանք.* Ննազանդեալ են ւաւարարանին: *Ոմանք.* Եսայի աղաղակէ. Տէր ո՛: 17 *Օրինակ մի.* Այլ ուրեմն հաւաքք: *Ոմանք.* Ի լսելոյ եղեն. և: 18 *Ի բազումս սրակասի.* Ամենայն իսկ երկիր: 19 *Օրինակ մի.* Մի թէ Իսրայել ոչ զիսքաց: 20 *Ոմանք.* Որ զիսն ոչ խնդ՛: 21 *Ոմանք.* Զօր ամենայն ձգեցի զձեռս իմ առ ժողովուրդն անհաւար և հակառակորդ: 11. 1 *Ոմանք.* Իսկ արդ ասիցեն. Միթէ... զժողովուրդն իւր: 2 *Ոմանք.* Եթէ ոչ զիսքէ: *Օրինակ մի.* Որպէս ասաստան լինի Աստուծոյ:

քո կործանեցին. ես մնացի միայն, և խնդրեն զանձն իմ: ⁴Այլ զի՛նչ 4
 ասէ նմա պապասխանին. Թողի ինձ ասէ՛ եւթն հազար այր, որ ոչ
 կրկնեցին ծունր Բահադու: ⁵Սոյնպէս և յայսմ ժամանակի մնացորդը՝ ⁵
 ըստ ընտրութեան շնորհացն եղեն: ⁶Իսկ եթէ շնորհօք, ոչ ևս ՚ի գործոց. ⁶
 ապա թէ ոչ՝ շնորհքն ոչ ևս շնորհք լինին: ⁷Իսկ արդ՝ գոր խնդրէրն Իս- ⁷
 րայէլ. այնմ ոչ եհաս. բայց ընտրութեանն եհաս. և այլքն կուրացան. ⁸
⁸ որպէս և գրեալ է. Եւր նոցա Աստուած հոգի յիմարութեան. աչս որովք ⁸
 ոչ փեսանիցեն, և ականջս որովք ոչ լսիցեն, մինչև ցայսօր ժամանա- ⁹
 կի: ⁹ Եւ Դաւիթ ասէ. Եղիցին սեղանք նոցա յորոգայթ, և յորս, և ՚ի ⁹
 զայթագորութիւն, և ՚ի հապուցումն նոցին: ¹⁰ Խաւարեցին աչք նոցա ¹⁰
 զի մի՛ փեսցեն, և զթիկունս նոցա հանապա՛գ կորացո՛ւ: ¹¹ Իսկ արդ՝ ա- ¹¹
 սեմ. Մի թէ վասն այնորիկ յանցեան՝ զի կործանեցի՛ն. քան լիցի. այլ ¹²
 նոցա յանցանօքն փրկութիւն հեթանոսաց. զի նախանձ արկցէ նոցա: ¹²
 Եկ ¹² Իսկ եթէ յանցանքն նոցա մեծութիւն աշխարհի, և պարտութիւն նո- ¹²
 ցա մեծութիւն հեթանոսաց, որչափ ևս առաւել լրութիւն նոցա: ¹³ Այլ ¹³
 ձե՛զ ասեմ հեթանոսաց, ցորքան ժամանակս իցեմ հեթանոսաց առա- ¹⁴
 քեալ, զպաշտօնն իմ փառաւոր առնեմ. ¹⁴ զի թերևս նախանձ արկից ¹⁴
 նոցա մարմնով ինով, և ապրեցուցի՛ց զոմանս ՚ի նոցանէ: ¹⁵ Զի ե- ¹⁵
 թէ մերժումն նոցա հաշտութիւն աշխարհի է. իսկ ընտրութիւնն զի՛նչ ¹⁶
 է, եթէ ոչ կենդանութիւն ՚ի մեռելոց: ¹⁶ Իսկ եթէ սկիզբն սուրբ է, և ¹⁶
 զանգուածն, և արմարն, ապա և ո՛ստքն: ¹⁷ Եթէ յոստոց անփի ոմանք ¹⁷
 փշրեցան, և դու որ ձիթենի վայրենի՛ էիր՝ պարուաստեցար ՚ի նոսա, ¹⁸
 և բաժանորդ եղեր արմարոյն, և պարարտութեան ձիթենոյն, ¹⁸ մի՛ ¹⁸
 պարծիր առ ոստովքն. ապա թէ պարծիցիս, ոչ եթէ դու զարմարն ՚ի վեր ¹⁹
 ունիս, այլ արմարն զբեզ: ¹⁹ Իսկ արդ՝ ասիցեն. Ոստքն փշրեցան, զի ¹⁹
 ես պարուաստեցայ: ²⁰ Բարո՛ք է, անհաւարտութեամբն փշրեցան, և դու ²⁰
 հաւարովք հաստատեցար. մի՛ հպարտանար, այլ երկիր: ²¹ Զի եթէ Աս- ²¹
 տուած ՚ի բուն ոստան ոչ ինայեաց, գուցէ երբէք և ՚ի քեզ ոչ ինայեացէ: ²²
²² Արդ՝ փեն զբաղցրութիւն՝ և զսաստկութիւնն Աստուծոյ. ՚ի վերայ ²²
 կործանելոցն սաստկութիւն, և ՚ի վերայ քո քաղցրութիւն Աստուծոյ, ե- ²³
 թէ կայցես ՚ի նմին քաղցրութեան. ապա թէ ոչ՝ և դու կոճուպեցիս: ²³ Եւ ²³
 նոքա եթէ ոչ ՚ի նմին անհաւարտութեանն կայցեն, պարուաստեցին. ²⁴
 զի կարօ՛ղ է Աստուած միսանգամ պարուաստել զնոսա: ²⁴ Զի եթէ ²⁴

3 Ոմանք. Ես միայն մնացի: **4 Օրհնակ մի.** Ապա զինչ ասէ նմա պապասխանի... որ
 ոչ կրկնեցեն ծունր: **5 Ոմանք.** Սոյնպէս և յայսմ: **6 Ոմանք.** Ապա եթէ ոչ... շնորհք
 լինէի: **8 Ոմանք.** Որպէս գրեալ է: **9 Ոմանք.** Եւ եղիցին սե՛... և ՚ի յորս... և ՚ի
 հապուցումն նոցա: **11 Ոմանք.** Զի նախանձ արկցեն նոցա: *Եւ օրհնակ մի.* Բայց
 զի նախանձ արկից նոցա: **12 Օրհնակ մի.** Իսկ արդ եթէ յանցանք նոցա... և հպար-
 տութիւն նոցա մեծութիւն... լրութիւնն նոցա: **13 Ոմանք.** Յորչափ ժամանակս իցեմ...
 զպաշտօն իմ: **14 Յօրհնակիկն պակասէր.** Մարմնով ինով, և աս՛: **15 Բագու՛ք.**
 Աշխարհի է, իսկ ընդունելութիւնն զինչ իցէ. եթէ: **16 Բագու՛ք.** Եւ զանկուածն: *Օ-*
րհնակ մի. Եւ եթէ արմարն: **17 Բագու՛ք.** Որ ձիթենիդ վայրե՛. *ուր ոմանք.* վայրի
 էիր: **18 Ոմանք.** Ապա եթէ պարծիս, *կամ՝* պարծեցիս, ոչ: **19 Ոմանք.** Եւ ես
 պարուաստեցայ: **20 Ոմանք.** Փշրեցան նոքա, և դու հաւարովք պարուաստեցար.
 մի՛ հա՛: **21 Ոմանք.** Զի թէ Աստուած ՚ի բուն ոստան ոչ ին՛... ոչ ինայիցէ: **22 Ոմանք.**
 Քաղցրութիւնն Աստուծոյ. եթէ կայցես ՚ի նմին... ապա եթէ ոչ՝ և դու կոճուպիցիս:
23 Ոմանք. Թէ ոչ ՚ի նմին անհաւարտութեան կայցեն, պապ՛:

դու՝ ՚ի բուն վայրենի՝ ձիթենույ անտի հապար, և յանբունք քո ՚ի բարի՝ ձիթենուջն պարուաստեցար, որչափ ևս առաւել նորա՝ որ բունքն իսկ
 25 են՝ պարուաստեցին յիրեա՛նց ձիթենուջն: ²⁵ Ոչ կամիմ էղբարք, եթէ էր
 26 Կիրութիւն փոքր ՚ի շապէ եղև Իսրայէլի. մինչև լրումն հեթանոսաց
 27 մտցէ, ²⁶ և ապա ամենայն Իսրայէլ կեցցէ. որպէս և գրեալ է. Եկեացէ ՚ի
 28 Սիովնէ Փրկիչ, և դարձուցէ՛ զամպարշարութիւնս Յակովբայ: ²⁷ Եւ այս
 29, 30 նոցա որ յինէն ուխտ՝ յորժամ բարձից՝ զմեղս նոցա: ²⁸ Ըստ անպարանիս՝
 թշնամիք են վասն ձեր, ըստ ընտրութեանն՝ սիրելիք վասն հարցն:
 31 ²⁹ Քանզի անզեղջ են շնորհքն՝ և կոչումն Աստուծոյ: ³⁰ Զի որպէս և
 32 դուք երբեմն ապստամբք էիք յԱստուծոյ, և արդ ողորմութիւն գրէք
 33 առ նոցա ապստամբութեամբն. ³¹ նոյնպէս և նոքա այժմ ապստամբք
 34 եղեն առ ձերով ողորմութեամբդ. զի և նոքա ողորմութիւն գրցեն:
 35 ³² Քանզի արգել Աստուած զամենեսին յանհաւանութիւն, զի ամենեցուն
 36 ողորմեսցի: ³³ Ով խորք մեծութեան և իմաստութեան և գիտութեանն
 Աստուծոյ. որպէս առանց քննելոյ են դարաստանք նորա, և առանց
 37 զննելոյ են ճանապարհք նորա: ³⁴ Զի ով գիտաց զմիտս Տեառն, կամ
 38 ով խորհրդակից լինիցի նմա. ³⁵ կամ ով ետ նմա փոխ, և առնուցու փո-
 39 խարէն ՚ի նմանէ: ³⁶ Զի ՚ի նմանէ՝ և նովա՝ և ՚ի նոյն ամենայն. նմա
 փառք յաւիտեանս. ամէն:

12 ¹ Աղաչեմ զձեզ էղբարք գթութեամբքն Աստուծոյ՝ պարբաստել զմարտիկս
 ձեր պարարագ կենդանի, սուրբ, հաճոյ Աստուծոյ, զիսօսուն պաշտօնդ
 2 ձեր. ² և մի՛ կերպարանիք կերպարանօք աշխարհիս այսորիկ. այլ
 3 նորոգեցարոք ՚ի նորոգութիւն մտաց ձերոց, առ ՚ի քննել ձեզ զլանն,
 4 և եթէ զինչ են կամքն Աստուծոյ, բարին և հաճոյն և կարարեալ: ³ Զ-
 5 այս ասեմ շնորհօքն Աստուծոյ որ տուեալ են ինձ՝ ամենայնի որ է ՚ի
 6 ձեզ, մի՛ առաւել ինչ խորհել քան զարժանն խորհելոյ. այլ ՚ի խորհելն
 7 զգաստանալ իրաքանջիւր, որպէս բաժանեաց Աստուած չափ հաւաքոց:
 8 ⁴ Որպէս ՚ի միում մարմնի անդամս բազումս ունիմք. և անդամքն ամե-
 9 նայն ոչ զնոյն գործ ունին. ⁵ նոյնպէս և բազումքս մի մարմին ենք ՚ի
 10 Քրիստոս. այլ իրաքանջիւր միմեանց անդամք ենք: ⁶ Բայց ունիմք մեք
 11 շնորհս ըստ շնորհացն, որ տուեալ են մեզ ազգս ազգս. եթէ մարգարե-
 12 րութիւն ըստ չափոյն հաւաքոց, ⁷ եթէ պաշտօն՝ ըստ պաշտամանն, եթէ

24 Ոմանք. Ի բուն վայրի ձիթենուց անտի... որ բունքն իցեն՝ պարուաստեալ: *Ոսկան.* Եւ յանբուն ՚ի բարուց ձիթենուջն: **25 Ոմանք.** Զի կիրութիւնս փոքր ՚ի: **26 Օրինակ մի.** Ի Սիովն Փրկիչ, և դարձ... զամբարշարութիւնս ՚ի Յակովբայ: **29 Ոմանք.** Շնորհք և կոչումն: **30 Ոմանք.** Ապստամբ էիք յԱստուծոյ... գրէք նոցա ապստամբ: **31 Ոմանք.** Ապստամբ եղեն: **32 Ոմանք.** Զամենեսեան յանհաւանութիւնս, զի: *Ուր Ոսկան.* յանհաւանութեան: **33 Ոմանք.** Մեծութեանն և իմաստութեանն: *Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ.* Որպէս զի առանց քննելոյ: **34 Ոմանք.** Եւ կամ ով եղև նմա խորհրդակից: **35 Ոմանք.** Փոխ յառաջագոյն... փոխարէն ՚ի նմանէն: **36 Ոմանք.** Եւ նմա փառք: **12. 1 Ոմանք.** Գթութեամբն Աստուծոյ պարբաստել զանձինս ձեր: **2 Ոմանք.** Ի նորոգումն մտաց ձերոց... կամքն Աստուծոյ... և կարարեալն: **3 Ոսկան.** Ամենայնի որք են ՚ի ձեզ: *Ոմանք.* Մի՛ անելի ինչ խորհել քան... Աստուած ըստ չափոյ հաւա՛: *Բազումք.* Այլ խորհել ՚ի զգաստանալ՝ իրաքանջիւր որպէս և բաժանեաց: **4 Ոմանք.** Անդամս բազումս ունիցիմք: **6 Ոսկան.** Ըստ չափոյն:

որ ուսուցանեն՝ ըստ վարդապետութեանն. ⁸ Եթէ որ մխիթարեն՝ ըստ 8
մխիթարութեանն. որ առանքն է՝ զուարթութեամբ, որ վերակացուն է՝
փութով, որ ողորմին՝ լրջմութեամբ: ⁹ Սէր՝ առանց կեղծաւորութե– 9
ան, ապեալ՝ զգար, զհէր երթալ բարեաց. ¹⁰ յեղբայրսիրութեան առ 10
միմեանս գթածք. ՚ի պարսի զմիմեանքք ելանել: ¹¹ Ի փոյթ՝ մի՛ վեհերոպք 11
հոգունկ եռացէք, Տեառն ծառայեցէք. ¹² յուսով խնդացէք. նեղութեան 12
համբերեցէք, աղօթից սպեկ կացէք, ¹³ ՚ի պէտս սրբոց հաղորդեցարոնք. 13
զհիւրասիրութեան զհէր երթայք. ¹⁴ օրհնեցէք զանիծիչս ձեր, օրհնեցէք 14
և մի՛ անիծանէք: ¹⁵ Խնդալ ընդ խնդացողս, լալ ընդ լացողս. ¹⁶ զոնն մի– 15, 16
մեանց խորհիջիք. մի՛ ամբարտաւանէք՝ այլ ընդ խոնարիս զիջանիցիք:
Մի՛ լինիք իմաստունք յանձինս ձեր. ¹⁷ մի՛ ումեք չարի չար հապուցանէք: 17
Խորհեցարոնք զբարին առաջի ամենայն մարդկան: ¹⁸ Եթէ հնար ինչ իցէ 18
ձեզ՝ ընդ ամենայն մարդկան զխաղաղութիւն կալջիք: ¹⁹ Մի՛ զանձանց 19
վրէժ խնդրէք սիրելիք, այլ փոնք փեղի բարկութեան. քանզի գրեալ է.
Իմ է վրէժխնդրութիւն, և ես հապուցից՝ ասէ Տէր: ²⁰ Այլ եթէ քաղցեալ 20
է թշնամին քո, հաց փուր նմա, և եթէ ծարաւի, ջոնր փուր նմա. զայս
արարեալ՝ կայծակոննս հրոյ կուտեսցես ՚ի գլուխ նորա: ²¹ Մի՛ յաղթիր 21
՚ի չարէ. այլ յաղթեա՛ բարեանն չարին:

¹ Ամենայն անձն որ ընդ իշխանութեամբ է, ՚ի հնազանդութեան կացցէ. **13**
քանզի ոչ ուսարէք է իշխանութիւն, եթէ ոչ յԱստուծոյ. և որ ենն, յԱս–
տուծոյ կարգեալ են: ² Այսուհետև որ հակառակ կայ իշխանութեանն, 2
Աստուծոյ հրամանին հակառակ կայ. և որք հակառակն կան, անձանց
դարաստանս ընդունին. ³ զի իշխանքն ոչ են յերկեղ բարեաց գործոց, 3
այլ չարեաց: Կամիս չերկնչել յիշխանութենէ անփի, զբարիս գործեալ,
և ընկալցիս գովութիւնս ՚ի նմանէ. ⁴ զի Աստուծոյ պաշտօնեայ է քեզ ՚ի 4
բարիս. ապա եթէ չարագործ իցես, երկիր. զի ոչ եթէ վայրապար ածեալ
է սուսեր ընդ մէջ. Աստուծոյ սպասաւոր է՝ վրէժխնդիր ՚ի բարկութիւն
այնմ՝ որ զչարն գործիցէ: ⁵ Վասն որոյ հարկ է հնազանդ լինել, ոչ մի– 5
այն վասն բարկութեանն, այլ և վասն խղճի՛ մտացն: ⁶ Վասն այնորիկ 6
և հարկս հարկանէք, զի Աստուծոյ սպասաւորք են ՚ի նոյն կանխեալք:
⁷ Արդ՝ հապուցէք ամենեցուն զպարսս. որում զհարկ՝ զհարկն, որում 7
զմաքս՝ զմաքսն, որում զերկեղ՝ զերկեղն, որում զպարսի՛ զպարսին:
⁸ Եւ մի՛ ումեք պարսապան գրանիցիք, բաց զմիմեանս սիրելոյ. զի որ 8
սիրէ զընկերն, զօրէնսն կարարէ. ⁹ զՄի՛ շնայցեսն, և Մի՛ սպանանիցես, 9

7 Ոմանք. Ըստ պաշտմանն, եթէ որ ուսուցանեն: *9 Ոմանք.* Արտ զգար. զհեր երթե–
ալ բարեացն: *10 Ոսկան.* Եղբայրսիրութեամբ առ միմեան: *12 Ոմանք.* Նեղութեանց
համբերեցէք: *14 Ի յուս.* Օրհնեցէք զհալածիչս ձեր. *համաձայն այլոց ՚ի բնաբ:*
16 Ոմանք. Միմեանց խորհեցիք... զիջանիցիք: *17 Ոմանք.* Եւ մի՛ ումեք չարի չար:
Ոսկան յաւելու. Զբարիս մի՛ միայն առաջի Աստուծոյ, այլև առաջի: *18 Օրհնակ*
մի ընդ Ոսկանայ. Զխաղաղութիւն ունիցիք: *19 Ոմանք.* Իմ են վրէժխնդրութիւնք:
20 Ոմանք. Քաղցեալ իցէ թշնամի քո: *21 Ոսկան.* Մի՛ յաղթիր ՚ի չարէն: **13. 1 Ո–**
մանք. Ընդ իշխանութեամբք իցէ, ՚ի հնազանդութեան կայցէ: **2 Ոմանք.** Եւ որ
հակառակ կան... դարաստանս ընդուն: **3 Ոմանք.** Այլ չարաց: *Ոմանք.* Զգովութիւն ՚ի
նմանէն: **4 Այլք.** Ապա եթէ չար գործիցես, երկիր: *Ոսկան.* Զի Աստուծոյ սպասաւոր
է: **5 Ոմանք.** Այլ վասն մտացն խղճի: **7 Բագունք.** Արդ հապուցէք իւրաքանչիւր
զպարսս: **8 Ոմանք.** Եւ մի՛ պարսապան գրանիցէք, բայց զմիմեան:

և Մի՛ գողանայցես, և Մի՛ սուր վկայիցես, և Մի՛ ցանկանայցես. և եթէ անյլ ինչ պարտիրան է՝ յայն բան բովանդակին, եթէ. Սիրեսցեն 10 զընկեր քո իբրև զանձն քո: ¹⁰ Մէր՝ ընկերի իրում չար ոչ առնէ. լրումն 11 օրինացն սէր է: ¹¹ Եւ զայս գիտացիք վասն ժամանակիս. զի արդ՝ ժամ իսկ է մեզ ՚ի քնոյ՝ զարթնուլ. զի այժմ մերձ է մեզ փրկութիւն՝ 12 քան յորժամ հաւարացաքն. ¹² զիշերն մերժեցաւ, և փին մերձեցաւ. ՚ի բաց արացուք այսուհետև զգործսն խաարի, և զգեցցուք զգէնն լուսոյ: 13 ¹³ Իբրև ՚ի փունջեան՝ զգասարացեալք շրջեսցուք. մի՛ անառակութեամբք՝ և արբեցութեամբք, և մի՛ խառն ընկողնօք՝ և պղծութեամբք, և մի՛ 14 նախանձո՛ն և հակառակութեամբք. ¹⁴ այլ զգեցարո՛ք զՏէր Յիսուս Քրիստոս. և մարմնոյ խնամ մի՛ փանիք ՚ի ցանկութիւն:

14 ¹ Այլ զրկարացեալսն ՚ի հաւարս՝ ընկալարո՛ք, մի՛ խղճիւ երկմտութեանց: 2 ² Ոմն հաւարայ ուրել՝ զամենայն. և որ հիւանդն է՝ բանջար կերիցէ: 3 ³ Որ ուրէն, զայն որ ոչն ուրէ, մի՛ անգոսնեսցէ. և որ ոչն ուրէ, զայն որ 4 ուրէն, մի՛ դարեսցի. քանզի Աստուած զնա ընկալաւ: ⁴ Դու ո՛վ ես որ դարիս զայոյ ծառայ. իրում Տեառն կայ կամ անկանի. բայց կացցէ, 5 զի կարող է Տէրն հասարարել զնա: ⁵ Ոմն պահէ օր ըստ օրէ, և ոմն 6 պահէ զօր հանապազ. իւրաքանչիւրք զիր միտս հաճեսցէ: ⁶ Որ խորհի զօրն, Տեառն խորհի. և որ ոչն խորհի զօրն, Տեառն չխորհի. և որ ուրէ, Տեառն ուրէ, և գոհանայ զԱստուծոյ. և որ ոչն ուրէ, Տեառն 7 չուրէ, և գոհանայ զԱստուծոյ: ⁷ Զի ոչ ոք ՚ի մէջ անձամբ կեայ, և ոչ 8 անձամբ մեռանի: ⁸ Եթէ կեամք՝ Տեառն կեամք, և եթէ մեռանիմք՝ Տեառն 9 մեռանիմք. և արդ՝ եթէ կեամք և եթէ մեռանիմք՝ Տեառն ենք: ⁹ Քանզի ՚ի նոյն իսկ և Քրիստոս մեռա՛ն և եկեաց, զի մեռելոց և կնդանեաց 10 առ հասարակ փրեցէ: ¹⁰ Դու զի՛ դարիս զեղբայր քո. կամ ընդէն անգոսնես զեղբայր քո. քանզի ամենեքին կալոց ենք առաջի արենին 11 Քրիստոսի: ¹¹ Զի գրեալ է. Կենդանի՛ եմ ես՝ առ Տէր. զի ինձ կրկնեսցի 12 ամենայն ծունր, և ամենայն լեզու խոստովան լիցի Աստուծոյ: ¹² Ապա ուրեմն իւրաքանչիւրք ՚ի մէջ ընդ անձին համարս փացէ Աստուծոյ: 13 ¹³ Այսուհետև մի՛ զմիմեանս դարեսցուք. այլ առաւել զայս դիք ՚ի մրի, 14 չղնել զայթազողութիւն եղբօրն: ¹⁴ Զայս գիտեմ և հասարարեալ եմ ՚ի Քրիստոս Յիսուս, զի ոչինչ է պիղծ նովաւ. բայց այնմ որ համարիցի 15 ոք ինչ պիղծ, նմա՛ է պիղծ: ¹⁵ Զի եթէ վասն կերակրոյ եղբայրն քո փրարմի, ոչ ևս սիրով զնացեր. մի՛ կերակրովն քո զնա կորուսաներ, 16, 17 վասն որոյ Քրիստոսն մեռաւ: ¹⁶ Մի՛ հայիոյեսցի բարին ձեր: ¹⁷ Զի ոչ

9 *Օրինակ մի.* Զի Մի՛ շնայցես... յայն բովանդակի. եթէ: 11 *Ոսկան.* Վասն ժամանակի. զի: *Ոմանք.* Մեզ փրկութիւն. քանզի յորժամ հաւա՛: 12 *Ոմանք.* Զգործն խաարի... զգէն լուսոյ: 13 *Ոմանք.* Խառն անկողնովք... և հակառակութեամբ: 14 *Ոմանք.* ՚ի ցանկութիւնս: 14. 1 *Ոմանք.* Երկմտութեամբ: 2 *Ոմանք.* Եւ ուրել զամենայն: 3 *Օրինակ մի.* Մի՛ անգոսնեսցէ... և որ ոչն ուրէն՝ զայն որ ուրէն: 4 *Ոմանք.* Իրում Տեառն... բայց կեցցէ: *Ոսկան.* Տէր հասարարել: 5 *Ոմանք.* Զիր միտս հաճեսցի: 6 *Ոմանք.* Եւ որ ուրէն, Տեառն: 8 *Ոմանք.* Եթէ կամք և եթէ: 9 *Ոմանք.* Քանզի նոյն իսկ. *կամ՝* ՚ի տոյն իսկ... և եկաց. զոր մեռելոց և կեն՛: 10 *Ոմանք.* Առաջի արենին Աստուծոյ: 11 *Ոմանք.* Խոստովան եղիցի Աստուծոյ: 12 *Ոմանք.* Համարս փայցէ. *կամ՝* փայլոց է Աստուծոյ: 14 *Ոմանք.* Զայս գիտեմք և հասարարեալ ենք ՚ի: 15 *Ոմանք.* Վասն կերակրոյն... կերակրովն քով զնա կորուսանել:

Է արքայութիւնն Աստուծոյ կերակուր և ըմպելի, այլ արդարութիւն, և խաղաղութիւն, և խնդութիւն ՚ի Նոզին Սուրբ: ¹⁸ Զի որ յայսմ ծառայէ 18
 Քրիստոսի, հաճոյ է Աստուծոյ՝ և ընտիր մարդկան: ¹⁹ Ապա այսուհետև 19
 զհետք երթիցուք խաղաղութեան, և զշինութեան որ առ միմեանս: ²⁰ Մի՛ 20
 վասն կերակրոյ քակեր զգործ Աստուծոյ. ամենայն ինչ սուրբ է. այլ չար
 այնմ մարդոյ է, որ խղճին ուրիցէ: ²¹ Լաւ է ո՛չ ուրել միս, և ո՛չ ըմպել զի- 21
 նի. և ո՛չ որով եղբայրն քո գայթազդի, կամ գթէ, կամ տկարանայ: ²² Դու՛ 22
 ապաքէն հաւարս ունիս, կա՛լ առանձինն առաջի Աստուծոյ. երանի՛ որ
 ո՛չ դարեացի զանձն, որով զընկերն փորձիցէ: ²³ Բայց որ խղճէն, թէպէտ 23
 և ուրիցէ՛ դարապարտեալ է. զի ո՛չ ըստ հաւարոց. զի ամենայն ինչ որ
 ո՛չ ՚ի հաւարոց է՝ մե՛ղք են: ²⁴ Այլ այնմ որ կարօղն է հաստարտել զձեզ 24
 ըստ աւերարանիս իմում, և ըստ քարոզութեանն Յիսուսի Քրիստոսի,
 ըստ յայտնութեան խորհրդոյն, ժամանակօքն յախտենից լռեցելոյ,
²⁵ և յայտնելոյ այժմիկ ՚ի ձեռն գրոց մարգարեականաց, ըստ հրամա- 25
 նի մշտնջենաւորին Աստուծոյ, ՚ի հնազանդութիւն հաւարոց, յամենայն
 հեթանոսս ծանուցելոյ, Միայնոյ իմաստնոյն Աստուծոյ, ՚ի ձեռն Յիսու-
 սի Քրիստոսի, որում փառք յախտեանս. ամէն:

ԺԸ/Էզ ¹ Պարտ է մեզ որ կարօղս եմք՝ զպկարութիւն տկարացն բառնալ. **15**
 և մի՛ անձանց և եթ հաճոյ լինել: ² Այլ իրաքանջիրոք ՚ի մէնջ ընկերին 2
 հաճոյ լիցի ՚ի բարիս՝ վասն շինութեան: ³ Քանզի և Քրիստոս ո՛չ ե- 3
 թէ անձին հաճոյ եղև, այլ որպէս և գրեալ է. Նախապիսիք նախապէս
 քոց անկան ՚ի վերայ իմ: ⁴ Բայց որ ինչ գրեցան, ՚ի մեր վարդապե- 4
 տութիւն գրեցաւ. զի համբերութեամբ և մխիթարութեամբ գրոց զյոյսն
 ընկալցուք: ⁵ Այլ Աստուած համբերութեան և ամենայն մխիթարութեան՝ 5
 փացէ ձեզ զնոյն խորհել ընդ միմեանս ըստ Յիսուսի Քրիստոսի. ⁶ զի 6
 միաբանութեամբ ՚ի մի բերան՝ փառաւոր առնիցէք զԱստուած և զՆայր
 Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի: ⁷ Վասն որոյ ընկալարո՛ք զմիմեանս, 7
 որպէս և Քրիստոս ընկալան զձեզ ՚ի փառս Աստուծոյ: ⁸ Այլ ասեմ, 8
 թէ Քրիստոսի սպասաւոր թլփարութեանն լինել՝ վասն ճշմարտութե-
 անն Աստուծոյ էր, առ ՚ի հաստարտուն առնելոյ զաւերիս հարցն: ⁹ Այլ 9
 հեթանոսք վասն ողորմութեան փառաւոր առնեն զԱստուած. որպէս և
 գրեալ է. Վասն այսորիկ գոհացայց զքէն ՚ի հեթանոսս, և անուան քում
 սաղմոս ասացից: ¹⁰ Եւ դարձեալ՝ թէ. Ուրա՛խ եղերուք հեթանոսք ընդ 10
 ժողովրդեան նորա: ¹¹ Եւ դարձեալ՝ թէ. Օրհնեցէ՛ք ամենայն հեթանոսք 11

17 Բազումք. Եւ խնդութիւն և խա՛: **19 Ոմանք.** Զխաղաղութեան և զշինութեան որ
 առ միմեանս է: **22 Ոմանք.** Կա՛լ առանձին... որ ոչ դարբիցի: **23 Ոմանք.** Բայց այնմ
 որ խզ՛... Որ ոչ ՚ի հաւարոց են. և ոմանք. Որոց ՚ի հաւարոց է, մեղք են: **24 Առ հա-
 սարակ ամենայն գրչագիր օրհնակք մեր կրկին անգամ ունին զայս հարուստս
 բանի.** Այլ այնմ որ կա՛, և այլն. մի՛ աարէն՝ և դարձեալ ՚ի կարարած թղթոյս:
 Յօրհնակին տակաւէր. Լռեցելոյ, (25) և յայտնելոյ այժմիկ... յամենայն հեթանոսս
 ձա՛: **25 Օրհնակ մի.** Ի՛ ձեռն գրելոց մարգա՛: **15. 1 Ոմանք.** Կարօղս եմք: **2 Ո-
 մանք.** Իրաքանջիրոք ՚ի ձեմջ... հաճոյ լինիցի: **3 Ոմանք.** Քանզի Քրիստոս ո՛չ:
4 Ոմանք. Գրեցան ՚ի մեր վարդապետութիւնդ գրեցան: **5 Ոմանք.** Ընդ Քրիստոսի
 Յիսուսի: **8 Ի բազումս տակաւի.** Այլ ասեմ. թէ: **10 Ոմանք.** Եւ դարձեալ ասէ՛ թէ.
 Ուրա՛խ լերուք հեթա՛:

12 զՏէր, և գովեցէք զնա ամենայն ժողովուրդք: ¹² Եւ դարձեալ Եսայի ասէ. Եղիցի արմարն Յեսսեայ, և որ կանգնելոցն է իշխան հեթանոսաց, ՚ի
13 նա հեթանոնք յուսասցին: ¹³ Այլ Ասարուած յուսոյ՝ լի՛ արասցէ զձեզ ամենայն խնդութեամբ և խաղաղութեամբ, առաւելով՝ ձեզ յուսով՝ զօրութեամբ Ղոզույն Սրբոյ:

14 ¹⁴ Նաստարեալ եմ և են ինքնին եղբարք իմ՝ վասն ձեր, զի դուք ԺԹ/ԷԴ
լի՛ էք բարութեամբ, լի՛ էք ամենայն գիպութեամբ, կարօղ էք զմիմեանս
15 խրապել: ¹⁵ Այլ համարձակագոյնս գրեցի առ ձեզ եղբարք՝ փոքր ՚ի շաբէ, իբրև յիշեցուցանելով՝ ձեզ վասն շնորհացն որ փութալ են ինձ
16 յԱսարուծոյ. ¹⁶ լինել ինձ սպասաւոր Յիսուսի Քրիստոսի ՚ի հեթանոսս. ըղձակներս առնել զաւերարանն Ասարուծոյ, զի եղիցի պարարագն
17 հեթանոսաց ընդունելի՛, սրբեալ Ղոզովն Սրբով: ¹⁷ Ունիմք այսուհետև
18 պարձանս ՚ի Քրիստոս Յիսուս առ Ասարուած: ¹⁸ Քանզի ոչ իշխեմ իօսել ինչ գոր ոչ գործեաց Քրիստոս ինև ՚ի հնազանդութիւն հեթանոսաց՝
19 բանիք և արդեամբք, ¹⁹ զօրութեամբ նշանաց և արուեստից, զօրութեամբ Ղոզույն Սրբոյ. որպէս ինձ յերուսաղեմէ մինչև ՚ի կողմանս
20 Լիւրիկացոց, լնով զաւերարանն Քրիստոսի: ²⁰ Այնպէս առաքացեալ յաւերարանել, ոչ ուր անուանեցաւ Քրիստոս, զի մի՛ իբրև յայլոյ հիման
21 վերայ շինիցեմ. այլ որպէս և գրեալ է, ²¹ թէ որոց ոչ պարմեցաւ վասն
22 նորա՝ փեսցեն. և որոց ոչ իցէ լուեալ՝ ՚ի միտ առցեն: ²² Վասն որոյ շար
23 իստիանեցայ զալ առ ձեզ: ²³ Բայց արդ՝ ոչ ևս գոյ ինձ փրկի ՚ի կողմանս
24 յայտոսիկ. և անձով յոյժ ունիմ ՚ի բազում ամաց զալ առ ձեզ: ²⁴ Յորժամ անցանիցեմ ՚ի Սպանիա, ակն ունիմ յանցանելն առ նոսա՝ փեսանել
25, 26 զձեզ. և ՚ի ձենջ յուղարկել անդր, եթէ նախ իսկ փոքր ՚ի շաբէ ձեւք
27 լցայց: ²⁵ Բայց այժմ երթամ յերուսաղեմ պաշտել զսուրբսն: ²⁶ Քանզի հաճոյ թուեցաւ Մակեդոնացոցն և Աքայեցոցն՝ հաղորդութիւն ինչ
28 առնել ընդ աղքատս սրբոցն՝ որ ենն յերուսաղեմ: ²⁷ Նաճոյ թուեցաւ, քանզի և պարտապան իսկ են նոցա. զի եթէ հոգևորացն նոցա հաղորդ
29 եղեն հեթանոսք, պարտին և մարմնատրանցն կցորդ լինել: ²⁸ Արդ՝ զայս կարարեալ, և կնքեալ զպտուղն նոցա, անցից առ ձեւք ՚ի Սպանիա:
29 ²⁹ Զայս զիպեմ, զի ՚ի զալն իմում առ ձեզ, լրութեամբ օրհնութեան եկից:
30 ³⁰ Աղաչեմ զձեզ եղբարք ՚ի ձեռն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, և ԷԵ
սիրով Ղոզույն, պարտարագնակից լինել ինձ յաղօթս վասն իմ առ Ասարուած. ³¹ զի ապրեցայց յապարամբացն որ ՚ի Նրէասպանի են. և պաշ-

11 *Ունսնք.* ԶՏէր ամենայն հեթանոսք. և *ունսնք.* ամենայն հեթանոսք զԱսարուած:
13 *Ունսնք.* Առաւելով զձեզ յու՛: 14 *Ունսնք.* Եւ ես ինքն սիրելիք... զի և դուք լի էք... կարող էք և զմիմեանս խրապելոյ: 15 *Ունսնք.* Եղբարք իմ փոքր ՚ի շա՛: 16 *Ունսնք.* Ըղձակներս առնելով զա՛: 17 *Ունսնք.* Ունիմ այսուհետև և պարձ: 18 *Ունսնք.* ՚Ի հնազանդութիւն հե՛: 19 *Օրհնակ մի.* Զօրութեամբ շնորհաց և արուես՛: *Ունսնք յաւերար.* Եւ որպէս ինձ յերուսաղեմէ և շուրջ մինչև: 20 *Ունսնք.* Այսպէս առաքացեալ... յայլոց հիման: 23 *Ունսնք.* Ոչ գոյ ինձ... և անձով: 24 *Ունսնք.* Տեսանել և զձեզ... յղարկել անդր... ձեւք լցաք: 27 *Ունսնք.* Եւ պարտական իսկ էին նոցա... կցորդ լինել նոցա. *կամ՝* նոցա կցորդ: 28 *Բազումք.* Զպտուղ նոցա: 29 *Ունսնք.* Զայս զիպեմք. զի ՚ի զալն առ ձեզ, լրութեամբ օրհնութեամբն եկից: *Ուր և ունսնք յաւերար.* Օրհնութեան *աւերարանին Քրիստոսի* եկից: 30 *Ոսկան.* Եւ սիրով Ղոզույն Սրբոյ:

փօնն իմ որ յԵրուսաղէմ, ընդունելի՛ լիցի սրբոցն. ³²զի խնդութեամբ ³² եկեալ առ ձեզ ՚ի կամն Աստուծոյ, հանգեայց ընդ ձեզ: ³³Եւ Աստուած ³³ խաղաղութեան եղիցի ընդ ձեզ ամենեսեան. ամէն:

¹Յա՛նձն առնեն ձեզ զՓիբէ զքոյր սներ, որ է սպասաւոր եկեղեցոյն **16** Կենքրացոց. ²զի զնա ընկալջիբ ՚ի Տէր՝ արժանի՛ սրբոց, և վերակացո՛ւ լինիջիբ նմա՝ յոր պէքս իրաց և կոչեսցէ զձեզ. քանզի և նա վերակա- ² ցու եղև բազմաց, և ի՛նձ իսկ ՚ի գլխովին: ³Ողջոյն փաջիբ Պրիսկեայ և ³ Ալիլոյեայ՝ գործակցաց ինոց ՚ի Քրիստոս Յիսուս. ⁴որք ընդ անձին իմոյ ⁴ զհրեանց պարանոցս մատուցին. զորոց ոչ ես միայն գոհանամ, այլ և ամենայն եկեղեցիբ հեթանոսաց. ⁵և առտնին եկեղեցոյն նոցա: Ող- ⁵ ջոյն փաջիբ Եպենփեայ սիրելոյ իմոյ, որ է պարող Ասիացոց ՚ի Քրիս- ⁶ տոս: ⁶Ողջոյն փաջիբ Մարեայ, որ բազում վաստակս վաստակեաց ՚ի ⁶ ձեզ: ⁷Ողջոյն փաջիբ Անդրոնիկեայ և Յունեայ ազգականաց ինոց՝ և ⁷ զերեկցաց, որք երևելիքն իսկ են յառաքեալս. որք և յառաջ իսկ քան ⁸ զիս եղեն ՚ի Քրիստոս: ⁸Ողջոյն փաջիբ Ամպղեայ սիրելոյ իմոյ ՚ի ⁸ Տէր: ⁹Ողջոյն փաջիբ Ուրբանեայ գործակցի իմոյ ՚ի Տէր, և Ստաքեայ ⁹ սիրելոյ իմոյ: ¹⁰Ողջոյն փաջիբ Ապելլեայ՝ որ ընտրին է ՚ի Տէր: ¹¹Ող- ^{10, 11} ջոյն փաջիբ նոցա որ յԱրիստարքուեայ փանէ անպի իցեն: Ողջոյն փաջիբ Ներոլիոնեայ՝ ազգականի իմոս: Ողջոյն փաջիբ այնոցիկ՝ ¹² որ ՚ի Նարկիսեայ փանեն իցեն ՚ի Տէր: ¹²Ողջոյն փաջիբ Տրիփոսեայ ¹² և Տրիփոնեայ, վաստակաւորաց ՚ի Տէր: Ողջոյն փաջիբ Պերսիղեայ ¹³ սիրելոյ, որ բազում վաստակս վաստակեաց ՚ի Տէր: ¹³Ողջոյն փաջիբ ¹³ Ռուփայ ընտրելոյ ՚ի Տէր, և մօր նորա և իմոյ: ¹⁴Ողջոյն փաջիբ Ասինկրիստեայ, ¹⁴ Փլեգոնփեայ, Երմեայ, Պարրոբայ, Երմեայ, և որ ընդ նոսա եղբարք ¹⁵ իցեն: ¹⁵Ողջոյն փաջիբ Փիլոդոգեայ, և Յուլեայ, Ներեայ, և քեռ նո- ¹⁵ րա Ռոլիմպիայ, և որ ընդ նոսա սուրբք ամենեքին իցեն: ¹⁶Ողջոյն ¹⁶ փաջիբ միմեանց ՚ի համբոյր սրբութեան: Ողջոյն փան ձեզ ամենայն ¹⁷ եկեղեցիբ Քրիստոսի: ¹⁷Աղաչեմ զձեզ եղբարք, զիպե՛կ զայնպիսիսն, որ ¹⁸ հերձուածս և զայթազողութիւնս առնիցեն արտաքոյ վարդապետութեանն՝ ¹⁸ զոր դուքն ուսարուք. և խորշեցարուք ՚ի նոցանէ: ¹⁸Չի այնպիսիքն ¹⁸ Տեառն մերոյ Քրիստոսի ոչ ծառայեն, այլ իրեանց որովայնին. և ¹⁹ քաղցրաբանութեամբ և օրինութեամբ պատրե՛ն զսիրտս անմեղաց: ¹⁹Չի ¹⁹ ձե՛ր հնազանդութիւնդ առ ամենեսեան հասեալ է. և արդ՝ ՚ի ձեզ ու- ²⁰ րախ եմ. բայց կամի՛ն զձեզ իմաստունս լինել ՚ի բարիս, և անմեղս ՚ի ²⁰ չարիս: ²⁰Եւ Աստուած խաղաղութեան խորտակեսցէ՛ զՍապանայ ընդ

եզ

31 Ոմանք. Որ են ՚ի Տրեաստան, և պաշտօնն իմ յԵրուսաղէմ: **32 Ոմանք.** Եկեալ առ ձեզ: **33 Ոմանք.** Խաղաղութեան և սիրոյ եղիցի. ընդ ձեզ ամենեսին: **16. 2 Ոմանք.** Եւ ինձ իսկ գլխովին: **3 Ոմանք.** Պրիսկայ և Ալիլոյայ. **կամ** և Ակուիլոյայ: **7 Ոմանք.** Եւ զերակցաց, որ երևե՛: **9 Ոմանք.** Գործակցաց ինոց ՚ի Տէր: **Յօրինակին.** Եւ Ստաքեայ: **11 Ոմանք.** Տանէ անպի են... ազգականի իմոյ... ՚ի Նարկիստայ: **12 Օրինակ մի.** Ողջոյն փաջիբ Արիստեայ և Ողարիզենեայ վաստակաւորաց կանանցն ՚ի Տէր... Պերսիղեայ կնոջ սիրելոյ: **13 Ոմանք.** Ռուփեայ ընտրե՛: **14 Ոմանք.** Ասինկրիստեայ, Փլեգոնփեայ, Պարրոբայ Երմայ: **15 Յօրինակին.** Եւ քեռ նո- ^{րա} Իուլիմպիայ: **Ուր ոմանք.** Ուղիմպեայ: **18 Ոմանք.** Մերոյ Յիսուսի Քրիս- ^{տոսի}... և քաղցրաբանութեամբ և օրինաբանութեամբ պատրեն: **19 Ոմանք.** Ձեր ^{հնազանդութիւնն} առ ամենեսին... ուրախ եմ ՚ի ձեզ:

ուրիշ ձերովք մերձ ընդ մերձ: Շնորհք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիս-
 21 տոսի ընդ ձեզ: ²¹ Ողջոյն փայ ձեզ Տիմոթէոս եղբայր, և գործակից
 22 իմ, և Ղուկիոս, և Յասովն, և Սոսիպատրոս, ազգականք իմ: ²² Ող-
 23 ջոյն փան ձեզ և ես Տերպիոս, որ զթուղթս գրեցի 'ի Տէր: ²³ Ողջոյն
 փայ ձեզ Գայիոս ասպնջակա՛ն իմ, և ամենայն եկեղեցւոյն: Ողջոյն
 24 փայ ձեզ Երասարոս շահանյ քաղաքիս, և Կուարփոս եղբայր: ²⁴ Այլ
 այնմ որ կարօղն է հասարարել զձեզ ըստ անբարանիս իմում, և ըստ
 քարոզութեանն Յիսուսի Քրիստոսի, ըստ յայտնութեան խորհրդոյն,
 25 ժամանակօքն յաւիտենից լռեցելոյ. ²⁵ և յայտնելոյ այժմիկ 'ի ձեռն գրոց
 մարգարէականաց, ըստ հրամանի մշտնջենատրին Աստուծոյ, 'ի հնա-
 26 զանդութիւն հաւարոց. յամենայն հեթանոսս ծանուցելոյ, ²⁶ Միայնոյ
 իմաստնոյն Աստուծոյ, 'ի ձեռն Յիսուսի Քրիստոսի. նմա փանք յաւի-
 27 րեանս յաւիտենից. ամէն: ²⁷ Շնորհք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի
 ընդ ձեզ ամենեսեան:

Առ Նռոմայեցիս գրեցաւ 'ի Կորնթոսէ 'ի ձեռն Փիբեայ սարկաւագի:
 Տունք ջի:

22 Ոմանք. Եւ ես Տերպեղոս: **23 Ոմանք.** Ամենայն եկեղեցեաց... շահապար քաղաքիս: *Ոսկան ըստ Լաւրիւսական օրինակին աստէն կարգէ՝ Շնորհք Տեառն մերոյ. և այլն. զոր ամենայն գրչագիրք մեր ունին 'ի վախճանի, որպէս և եղաք: 25 Ոմանք.* Խորհրդոյս այսորիկ, ժամանակօք յաւիտենից լռեցելոյս... 'ի հնազանդութիւն հաւարոցս: **26 Ոմանք.** Քրիստոսի. որում փառք: *Ուր Ոսկան յատկու. Նմա պարիս և փառք: Յօրինակին պակասէր. Յաւիտեանս յաւիտենից ամէն: 27 Ոմանք կրկնեն զամէնն, դնելով և 'ի վախճանի՝ ամենեսին. ամէն: 'Ի վախճանի՝ երկու օրինակք ունին. 'Ի ձեռն Փիբեայ կնոջ միոյ սարկաւագի:*

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌ ԿՈՐՆԹՈՍՅՈՍ ԱՌԱԶԻՆ ԹՂԹՈՅՆ:

ԶԱՅՍ առաքեաց յԵփեսոսէ Ասիացոց. զի րեստալ էր զնոսա որոց վարդապետեաց. յիշարակէ 'ի ձեռն թղթիս զայս. և է պարճառ թղթիս այս: Կորնթոսի ժողովն յաղթահարեալ էր զսերն, և մարածէին պառակարել, և էր առ նոսա բաժանումն. և յայնպիսի հերձուածոյն յառաջ եկին առնուլ զկին հօրն: Այլք խորհէին որոշել 'ի կանանց իրեանց՝ պարճառանօք կրօնից: Ոմանք ուրէին 'ի զոհից կոռցն, և յաճախէին յուրելն: Այլք զոմանս անգոսնէին, և որք խօսէին 'ի լեզուս սքանչելիք կարծէին. և յայս գնային կարարած: Եւ վասն յարութեան խորհրդոյն՝ ասէին ոչ յառնիցէ մարմինս այս: Սորք ամենեքեան 'ի Կորնթոս շարժեալ, գրէին ժողովն առ առաքեալն. և նա առ ամենեսեան դարձուցանէր թուղթ: Եւ նախ միայն վկայէ նոցա յիմաստութեան զիպրօթիւն, և ոչ համարձակէ նոցա առնել այսպիսի հերձուած. այլ խորհրդակցի նոցա՝ մի՛ բանիք կրօնաւորել, այլ ջանի՛ն և զօրութեամբ ցուցանել: Եւ սասարէ նմա որ առեալ էր զմօրուն: Խրարէ և վասն որոյ ոչ ունէին յանցանս 'ի յանձինս, և վասն որոյ գրեցինն: Դարբէ զամուսնութիւն. վարդապետէ եթէ սուրբ է ամուսնութիւնն, և 'ի դէպ ժամանակի խափանի վասն աղօթից: Եւ առ այնոսիկ որ սիրէին զժուժկալութիւն՝ գրէ վասն կուսութեան, բայց ոչ բռնութեամբ, այլ զի հաւաքով այսպէս եղեն: Եւ վասն զոհից կոռցն՝ զի մի՛ աղպետացուցեն զգիպակցութիւնն, այլ սիրով քաղաքավարեացին: Դադարեցուցանէ զոր 'ի զոհիցն ընթրիս, զի մի՛ քրքմեացին փոքրունքն: Եւ որք 'ի հոգևոր շնորհսն էին՝ գրէ, զի մի՛ ամբարտաւանեացին 'ի շնորհսն. կամ դարապարպեացն զորս ոչ ունին այսպիսի շնորհս. կամ որ են այսպէս. Զամենայն մի և նոյն Նոգոյն ասէ եղեալ: Վարդապետութեամբ ցուցանէ և վասն յարութեանն, եթէ մարմինս յառնէ, եթէ վախճանի ապականութեամբ՝ և յառնէ առանց ապականութեան ըստ Քրիստոսի շնորհացն. և նոյն որ յարոյցն զՔրիստոս, և զձե՛զ ընդ նմա: Եւ 'ի կարարածն գովութեան բանս առ իւրսն գրէ, և վասն որոց առ սուրբսն պարտիրէ, և այսպէս կարարէ զթուղթն:

Գլուխք առ Կորնթացիս Առաջին Թղթոյն:

Զբազում և զպէսպէս յանցուածոց Կորնթացոց ունի թուղթս գուղղութիւն: Ա. Յեպ իսկզբանցն վասն զլինելոյ յերկմիպս ընդ միմեանս 'ի փառասիրութենէ մարդկեղէն իմաստութեան, բ. Յորում վասն աստուածեղէն իմաստութեան: գ. Վասն սպասաւորաց: դ. Վասն զրարելոյ զվարդապետս, ե. Վասն չհպարտանալոյ: բ. Վասն պոռնկաց և պոռնկութեան, և այնոցիկ, որ նոցունց հաղորդիցին: գ. Վասն չկարօտանալոյ արդարոց արքաքին դարաւորաց, և այն զի առաջի անհաւարից: բ. Յորում և վասն չպոռնկելոյ: դ. Վասն ամուսնութենէ և այրութեան, և չամուսնանալոյ: բ. Յորում վասն չմեկնելոյ արանց 'ի կանանց, թէպէտ և յանհաւարիցն իցեն իւրաքանչիւր կողմանքն: գ. Վասն սրբութեան և երկրորդ ամուսնութեան: ե. Վասն խարտութեան կերակրոց, և մեկնելոյ 'ի դիցն պաշարամանէ: բ. Յորում ընդ ամենեցուն զիջանելոյ: գ. Վասն իւրոյ իսկ բազմապարիկ պէսպէսն

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՄ ԱՌ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ ԱՌԱԶԻՆ ԹՂԹՈՅՑԻՑ 42

զիջանելոյ: ղ. Վասն ջիներոյ հաղորդ դիաց: ՛ն. Վասն անխարիր 'ի վաճառս և 'ի կոչունս լինելոյ:

ճ. Վասն կերպարանաց արանց և կանանց յաղօթս և 'ի մարգարտութիւնս:

է. Վասն օրէնս ըստ Աստուծոյ պարզաճիցն առնելոյ, և մի' յագուրդ:

ը. Վասն պէսպէս շնորհաց` և նոցունց մաքակարարութեան: թ. Յորում վասն սիրոյ` իբրև վասն մեծի շնորհաց: Պ. Վասն մարգարտութեան, զի մեծ է քան զլեզուս:

թ. Վասն յարութեան համօրէն մարմնոյ: ռ. Յորում վասն Քրիստոսի ուղղութեան և յարդարման: ճ. Նմանութիւն յարուցելոցն առ 'ի սերմանցն բուսոյ: ի. Վասն 'ի փառս և 'ի զօրութիւնս փոփոխելոյ:

ԱՌ ԿՈՐՆԹԱՅԻՍ ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹ

ադ **Պ**ԱՐՂՈՍ կոչեցեալ առաքեալ Յիսուսի Քրիստոսի՝ կամօքն Աստուծոյ, և Սոսթենէնն եղբայր. ²Եկեղեցւոյդ Աստուծոյ որ է ՚ի Կորնթոս, նուիրելոց ՚ի Քրիստոս Յիսուս՝ կոչեցելոց սրբոց, ամենեքումբք հանդերձ որ կարդան զանուն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, յամենայն րեղիս նոցա՝ և մեր: ³Շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութիւն յԱստուծոյ Տօնէ մերմէ, և ՚ի Տեառնէ Յիսուսէ Քրիստոսէ: ⁴Գոհանան զԱստուծոյ իմոյ յամենայն ժամ վասն ձեր՝ ՚ի վերայ շնորհացն Աստուծոյ որ րուեալ են ձեզ ՚ի Քրիստոս Յիսուս. ⁵զի յամենայնի՛ մեծացարոք դուք նովա՛ ամենայն բանիս, և ամենայն գիտութեամբ. ⁶որպէս վկայութիւն իսկ Աստուծոյ հաստատեցաւ ՚ի ձեզ. ⁷զի դուք մի՛ նուազիցիք՝ և մի՛ իւրք շնորհօք, ա՛կն կալեալ յայտնութեանն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. ⁸որ և հաստատեցէ զձեզ մինչև ՚ի կարարած, անարարս՝ յօրն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի: ⁹Նաւարարիմ է Աստուած, որով կոչեցարոք ՚ի հաղորդութիւն Որդոյն նորա Յիսուսի Քրիստոսի Տեառն մերոյ:

Ա/ազ ¹⁰Աղաչեմ զձեզ եղբարք անուամբն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. զի գնոյն բան ունիցիք ամենեքեան, և մի՛ իցեն ՚ի ձեզ հերձուածք. քանզի էիք հաստատելք ՚ի նոյն միտս և ՚ի նոյն հանճար: ¹¹Ազդ եղև ինձ վասն ձեր եղբարք՝ ՚ի Քղուացոց անտի, թէ հակառակութիւնք են ՚ի ձեզ: ¹²Եւ արդ ասեմ իսկ, եթէ իւրաքանչիւրք ՚ի ձէնջ ասէ. Ես Պաւղոսեան եմ. և մեւսն՝ եթէ ես Ապաւղոսեան, և մեւսն՝ եթէ ես Կեփայեան. և մեւսն՝ եթէ ես Քրիստոսեան: ¹³Իսկ արդ՝ բաժանեալ ինչ իցէ Քրիստոս. մի՛թէ՛ Պաւղոս ՚ի իսչ ելեալ իցէ վասն ձեր, կամ յանուն Պաւղոսի՞ մկրտեցարոք: ¹⁴Գոհանան զԱստուծոյ իմոյ՝ զի ոչ գոք ՚ի ձէնջ մկրտեցի, բայց միայն զԿրիստոս՝ և զԳայիոս. զի մի՛ ոք ասիցէ, ¹⁵թէ յիմ անուն մկրտեցարոք: ¹⁶Տալ ետու կնիք և րանն Սրբեփանեայ. զայլ ոք ոչ գիտեմ ամենևին թէ մկրտեցի: ¹⁷Զի ոչ առաքեաց զիս Քրիստոս մկրտել՝ այլ անտարանել. ոչ ճարտարութեամբ բանից, զի մի՛ ընդունայն լիցի իսչն Քրիստոսի: ¹⁸Զի ճան իսչին՝ կորուսելոցն յիմարութիւն է. այլ փրկելոցս մեզ՝ զօրութիւն Աստուծոյ: ¹⁹Զի գրեալ է. Կորուսից

Ի վերևագրիս ոմանք յաւելուն. Առ Կորնթացիս առաջին թողթ առաքելոյ: Այլ բաց յառաջնոյն որ Առ Նովոկայեցիս՝ գրեթէ ամենայն գրեալիդք մեր համաձայն Նայլենական սկզբնագրին զանց առնեն յաւելոյ ՚ի վերևագրիս յաջորդ թղթոցն՝ զանուն Պաւղոսի առաքելոյ: Յորս Ոսկան համեմարեալ Լարիկականին ղնէ յիւրաքանչիւրս. Թողթ երանելոյն Պողոսի առաքելոյ առ. և այլն:

1. 2 Յունանս պակասի. Եկեղեցւոյդ *Աստուծոյ:* **4 Ոմանք.** Որ րուեալ են ինձ ՚ի Քրիստոս: **6 Ոմանք.** Որպէս և վկայութիւնն: **7 Ոմանք.** Ակնկալեալ յայտնութեան Տեառն: **8 Ոմանք.** Յօր Տեառն մերոյ: **9 Ոսկան.** Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի: **Ոմանք.** Որ կոչեցարոք ՚ի: **10 Ոմանք.** Եւ մի՛ իցէ ՚ի ձեզ... և ՚ի նոյն հանճարք. *կամ՝ հանճարս:* **11 Ոմանք.** Եթէ հակառակութիւնք իցեն: **12 Վասն անուանս՝** Ապաւղոս. *րեն գոր ծանուցարք.* Գործ. ԺԹ 1: **Ոմանք.** Եթէ Քրիստոսեան: **13 Ոմանք.** Ի իսչ ելեալ է վասն: **15 Ոմանք.** Եթէ յիմ անուն: **16 Ոմանք.** Սրբեփանեայ, և զայլ ոք: **17 Ոմանք.** Զիս Աստուած մկրտել... լինիցի իսչն Քրիստոսի:

զիմասպութիւն իմաստնոց, և զխորհուրդս խորհրդականաց արհամարհեցից:
 20 ²⁰ Ո՛ր իմաստուն, ո՛ր դպիր, ո՛ր քննիչ աշխարհիս այսորիկ. ոչ ա–
 21 պաքէն յիմար ետոյց Աստուած զիմասպութիւն աշխարհիս: ²¹ Քան–
 զի իմասպութեամբն Աստուծոյ՝ ոչ ծանեալ աշխարհ իմասպութեամբն
 22 զԱստուած. հաճեցաւ Աստուած յիմարութեամբ քարոզութեանն ապրեցուցանել
 23 իմասպութիւն խնդրեն. ²³ մեք քարոզեցուք զհաչելեւանն Քրիստոս,
 24 Նրէից գայթաղութիւն, և հեթանոսաց յիմարութիւն. ²⁴ բայց նոցին իսկ
 կոչեցելոցն Նրէից և հեթանոսաց, զՔրիստոս՝ Աստուծոյ զօրութիւն, և
 25 Աստուծոյ իմասպութիւն: ²⁵ Զի յիմարն Աստուծոյ իմաստնագոյն է քան
 26 զմարդիկ. և վկարն Աստուծոյ զօրագոյն է քան զմարդիկ: ²⁶ Թեպէտ և
 27 զձեր իսկ կոչումնդ տեսէք եղբարք, զի ոչ բազում իմաստունք ըստ մար–
 28 մնոյ, և ոչ բազում հօրք, և ոչ բազում ազնուականք. ²⁷ այլ զյիմարս
 աշխարհիս ընտրեաց Աստուած, զի յամօթ արասցէ զիմաստունս. և
 զվկարս աշխարհիս ընտրեաց Աստուած, զի յամօթ արասցէ զհօրս.
 28 ²⁸ և զանտրոհն աշխարհի և զարհամարհեալս ընտրեաց Աստուած՝ և
 29 զոչինչսն, զի զէսն իմն խափանեցէ. ²⁹ որպէս զի մի՛ պարծեսցի ա–
 30 մենայն մարմին առաջի Աստուծոյ: ³⁰ Զի՛ ՚ի նմանէ՛ դուք էք ՚ի Քրիս–
 31 տոս Յիսուս, որ եղև մեզ իմասպութիւն յԱստուծոյ, արդարութիւն, և
 պրբութիւն, և փրկութիւն. ³¹ զի որպէս և գրեալ է. Որ պարծիմն ՚ի Տէր
 պարծեսցի:

2 ¹ Եւ ես թեպէտ և եկի առ ձեզ եղբարք, ոչ ըստ առաւելութեան ինչ
 2 բանից իմասպութեան պատմել ձեզ զվկայութիւնն Աստուծոյ: ² Զի ոչ
 եթէ ՚ի մտի եղի զիտել ինչ ՚ի ձեզ, բայց միայն զՅիսուս Քրիստոս, և
 3 զնոյն ՚ի իսաչ ելեալ: ³ Եւ ես վկարութեամբ՝ և երկիւղի, և դողութեամբ
 4 բազմաւ եղէ առ ձեզ. ⁴ և բանն իմ և քարոզութիւն, ոչ պատիր բանիւք
 5 իմասպութեան, այլ արդեամբք Նոզոյն և զօրութեամբ. ⁵ զի հաւարք
 ձեր մի՛ իցեն իմասպութեամբ մարդկան, այլ զօրութեամբ Աստուծոյ: ^{վճ}
 6 ⁶ Զիմասպութիւն խօսիմք ընդ կատարեալս. զիմասպութիւն, ոչ զաշխարհիս
 7 այսորիկ, և ոչ զիշխանաց աշխարհիս այսորիկ զհափանելեացս. ⁷ այլ
 խօսիմք զԱստուծոյ իմասպութիւնն ծածունկ խորհրդով, զոր յառաջ քան
 8 զյաիտեանս սահմանեաց Աստուած ՚ի փառս մեր. ⁸ զոր ոչ որ յիշխանաց
 աշխարհիս այսորիկ ծանեալ. զի եթէ էր ծանուցեալ, ոչ արդէք զՏէր
 9 փառացն ՚ի իսաչ հանէին: ⁹ Այլ որպէս և գրեալ է. Զոր ակն ոչ ետես, և

20 *Բազումք*. Յիմարեցոյց Աստուած զիմաս: *Ոմանք յաւելուն*. Աշխարհիս այսորիկ:

21 *Յոմանս պակասի*. Քանզի իմասպութեամբն Աստուծոյ ոչ ծա՛: *Որ ոմանք*.

Ապրեցուցանել զհաւարացեալքս: **22** *Ոմանք*. Նրեայքն նշան... և հեթանոսքն

զիմասպութիւն: **26** *Ոմանք*. Իսկ կոչումն. *կամ՝* զկոչումնդ: **28** *Ոմանք*. Եւ

զանտրոհն աշխարհիս ընտրեաց Աստուած, և զարհամարհեալս և զոչինչս, զի զէսն

իմ: **29** *Ոսկան*. Առաջի նորա: **30** *Ոմանք*. Իմասպութիւն Աստուծոյ. արդարու-

թիւն և փրկութիւն և պրբութիւն: **31** *Ոմանք*. Որպէս գրեալ է. Որ պարծիցին՝ ՚ի

Տէր պարծեսցին: **2. 1** *Ոսկան*. Զվկայութիւն Քրիստոսի: **2** *Ոմանք*. Գիտել ինչ

ձեզ... ՚ի իսաչ ելեալն: **3** *Ոմանք*. Եղէ ընդ ձեզ: **4** *Ոմանք*. Եւ բան իմ... բանիւք

իմասպութեամբ, այլ արդեամբ Նոզոյն զօրութեան: **5** *Ոմանք*. Նաւարքն ձեր: **6** *Ո-*

մանք. Ոչ աշխարհիս այսորիկ զհափա՛: **7** *Ոմանք*. ԶԱստուծոյ իմասպութիւն ծածունկ

խորհրդովք: **8** *Ոմանք*. Զի թէ եր... զՏէրն փառաց ՚ի:

ունկն ո՛չ լուաւ, և ՚ի սիրպ մարդոյ ո՛չ անկաւ, պապրասպեաց Աստուած
 քն սիրելեաց իւրոց: ¹⁰Այլ մեզ յայտնեաց Աստուած Նոզովն իւրով. զի 10
 Նոզին զամենայն քննէ՝ և զխորս Աստուծոյ: ¹¹Զի ո՛ր որ ՚ի մարդկանէ 11
 զիպէ՛ ինչ զմարդոյն, եթէ ոչ հոգի՛ մարդոյն որ ՚ի նմա. նոյնպէս և
 ո՛չ զԱստուծոյսն որ զիպէ, եթէ ո՛չ Նոզին Աստուծոյ: ¹²Այլ մեք ո՛չ ե- 12
 թէ զհոգի աշխարհիս այսորիկ առաք, այլ զՆոզին որ յԱստուծոյ. զի
 ծանիցո՛ւք զայն որ յԱստուծոյն շնորհեցաւ մեզ: ¹³Եւ զոր խօսիմքս՝ 13
 ո՛չ եթէ մարդկեղէն ուսմամբ ճարտարութեան բանից, այլ վարդապե-
 րութեամբ Նոզոյն, ընդ հոգևորս զհոգևորսն համեմապեմք: ¹⁴Քանզի 14
 շնչաւոր մարդ՝ ո՛չ ընդունի զՆոզոյն Աստուծոյ, զի յիմարութիւն է նմա.
 և ո՛չ կարէ զիպել՝ եթէ հոգեպէս քննիցի: ¹⁵Իսկ հոգևորն քննէ զամեն- 15
 այն, և ինքն յումեթէ ո՛չ քննի: ¹⁶Իսկ արդ՝ ո՛վ զիպաց զմիպս Տեառն, որ 16
 և իրապարտ լինիցի նմա. այլ մեք զմիպս Քրիստոսի ունիմք:

¹Եւ ես եղբարք՝ ո՛չ կարացի խօսել ընդ ձեզ իբրև ընդ հոգևորս՝ այլ 3
 իբրև ընդ մարմնաւորս: ²Իբրև փղայոց ՚ի Քրիստոս կա՛թն ջամբեցի 2
 ձեզ՝ և ո՛չ կերակուր. զի ո՛չ ևս կարէիք. նա և արդ իսկ ո՛չ կարէք. քան-
 զի դեռ մարմնաւոր էք: ³Ուր և արդէն իսկ ՚ի ձեզ հե՛ն և նախանձ. ոչ 3
 սպաքէն մարմնաւոր էք՝ և ըսպ մարդկան գնայք: ⁴Յորժամ ասէ որ ՚ի 4
 ձեռք. Ես Պաւղոսեան եմ. և մեւսն՝ եթէ ես Ապաղոսեան, ոչ մարդի՛կ
 էք: Իսկ արդ՝ ո՛վ է Պաւղոսն, կամ ո՛վ Ապաղոս, ⁵պաշտօնեայք. որովք 5
 հաւապացէքն, և իրաքանջիւր որպէս Տէր եպ: ⁶Ես փնկեցի՛, Ապաղոս 6
 ջոր եպ, այլ Աստուած աճեցոյց: ⁷Այսուհետև ո՛չ այն ինչ որ է՝ որ 7
 փնկեացն, և ո՛չ այն՝ որ զջուրն եպ. այլ որ աճեցոյցն Աստուած: ⁸Որ 8
 փնկեացն, և որ զջուրն եպ, մի՛ են. բայց իրաքանջիւրոք զիր վարձս
 առնուցու ըսպ իւրում վաստակոց: ⁹Զի Աստուծոյ գործակից ենք, Աս- 9
 տուծոյ արդիւն էք, Աստուծոյ շինած էք: ¹⁰Ըսպ շնորհացն Աստուծոյ 10
 որ փուեալ են ինձ, իբրև իմաստուն ճարտարապետ հիմն եղի. բայց
 այլ է որ շինէն. այլ իրաքանջիւրոք զգոյշ լիցի՛ թէ որպէս շինիցէ:
¹¹Զի հիմն այլ որ ո՛չ կարէ դնել քան զեղեպալն՝ որ է Յիսուս Քրիս- 11
 տոս: ¹²Եթէ որ շինէ՛ ՚ի վերայ հիմանս այսորիկ՝ ոսկի, արծաթ, ականս 12
 պապուականս, փայտ, խոտ, եղէգն, ¹³իրաքանջիւր գործն յայտնելոց 13
 է. զի օրն ընտրեացէ. զի հրով յայտնելոց է. ¹⁴և զիրաքանջիւր գործն 14

9 *Ոսկան.* Անկաւ, զոր պապրասպեաց: 10 *Ունակք.* Նոզով իւրով... զամենայն քննէ: 11 *Ունակք.* Զի ո՛վ որ ՚ի մարդ... թէ ոչ հոգին որ ՚ի նմա է... և զԱստուծոյսն որ զի՛: 12 *Ունակք.* Աշխարհիս... որ յԱստուծոյն շնորհէ՛: 13 *Ունակք.* Ուսման ճարտարութեամբ բա՛... ընդ հոգևորսն զհոգևորս: 14 *Ունակք.* Ոչ ընդունի զՆոզին Աստուծոյ... քանզի յիմարութիւն է... հոգեպէս քննիցէ: 15 *Ունակք.* Զամենայն քննէ: *Ուր օրինակ մի.* քննելով զամենայն, և ինքն: 16 *Յօրինակիս պակասէր.* Որ և իրապ: *Ունակք.* Խրապարտ լինիցի նմա. բայց մեք: 3, 2 *Ունակք.* Զամբեցից ձեզ, և ո՛չ հաստատուն կերակուր... քանզի դեռևս մարմնաւոր: 3 *Ունակք զքատս* արդէն *զրեւն*՝ արդէն. *յորմէ և ունակք ևս զարարար*՝ արդ են իսկ: *Ուր օրինակ մի.* Արդ իսկ են ՚ի ձեզ... և ըսպ մարմնոյ գնայք: 4 *Ունակք.* Ես Պաւղոսեանս եմ. և միւսն թէ ես Ապաղոսեան, ո՛չ մարդիկ իցեն... կամ ո՛վ է Ապաղոսն: 5 *Ունակք.* Եւ իրաքանջիւր ումեք որպէս և Տէր եպ: 7 *Օրինակ մի.* Ոչ այն ինչ է: *Ուր Ոսկան.* Ոչ այն որ ինչ է: 8 *Ունակք.* Զիւր վարձս առցէ: 9 *Ունակք.* Գործակից էք, Աստուծոյ արդիւնք էք. Աստուծոյ շինուած էք: 10 *Ունակք.* Ըսպ շնորհացն որ... որ շինէ... զգոյշ լինիցի եթէ որպէս շինեացէ: 11 *Ունակք.* Այլ ոչ որ կարէ: 12 *Ունակք.* Եւ եթէ որ շինէ: 13 *Օրինակ մի.* Զի հուրք յայտնէ՛:

15 զհարդ և իցե՛ հորն փորձեսցէ: ¹⁵ Եթէ ուրուք գործն զոր շինեսցե՛ կացցե, վարձս առցե. և եթէ ուրուք գործն այրեսցի՛ քուժեսցի՛, բայց ինքն կեց-
 16 ցե՛. այլ այնպէս՝ որպէս թէ ՚ի հոր: ¹⁶ Ոչ զիպէք եթէ քաճար էք Աստու-
 17 ծոյ, և Նոզի Աստուծոյ բնակեալ է ՚ի ձեզ: ¹⁷ Եթէ ոք քաճար Աստուծոյ
 ապականէ, ապականեսցե՛ զնա Աստուած. զի քաճար Աստուծոյ սուրբ
 18 է, որ էք դուք: ¹⁸ Մի՛ ոք զանձն խաբեսցե. եթէ ոք կամիցի ՚ի ձեռք ի-
 մասարուն լինել՝ յաշխարհիս յայսմիկ, յիմար լիցի՝ զի եղիցի իմասարուն:
 19 ¹⁹ Զի իմասարութիւն աշխարհիս յայտրիկ՝ յիմարութիւն է առաջի Աստու-
 ծոյ. քանզի գրեալ է, թէ որ ընթռնէ զիմասարունս ՚ի խորագիտութեան
 20 իրեանց: ²⁰ Եւ դարձեալ՝ թէ Տէր ճանաչէ զխորհուրդս իմասարնոց, զի
 21, 22 են ընդունայն: ²¹ Այսուիտեպս մի՛ ոք պարծեսցի ՚ի մարդկանէ. ²² զի ամե-
 նայն ինչ ձեր է, եթէ Պանդոս, եթէ Ապաղոս, եթէ Կեփաս, եթէ աշխարհ,
 եթէ կեանք, եթէ մահ, եթէ որ կանս, եթէ հանդերձեալքն. ամենայն ինչ
 23 ձեր է. ²³ դուք Քրիստոսի՛, Քրիստոս Աստուծոյ:

4 ¹ Այսպէս համարեսցին զմեզ մարդիկ, իբրև զպաշտօնեայս Քրիս-
 2 տոսի՛ և հազարապետս խորհրդոցն Աստուծոյ: ² Արդ՝ խնդիր է ՚ի մէջ
 3 հազարապետաց, եթէ ոք հաւարարիմ գրցի: ³ Այլ ինձ և այս անար-
 զանք են, եթէ ՚ի ձե՛նջ դաբեցայց, կամ բնաւ իսկ ՚ի մարդկանէ. նաև
 4 զանձն իմ ոչ քննեմ: ⁴ Զի ոչինչ զիպեմ զանձին իմոյ. այլ ոչ եթէ՛ այ-
 5 սու արդարանամ, զի որ քննէն զիս՝ Տէր է: ⁵ Այսուիտեպս մի՛ յառաջ քան
 զժամանակն դարիք, մինչև եկեսցէ Տէր որ լուսաւոր առնիցէ զգաղսնիս
 խաւարի, և յայտնիցէ զխորհուրդս սրբից. և ապա՝ իւրաքանչիւր գովութիւն
 6 եղիցի յԱստուծոյ: ⁶ Զայս եղբարք՝ առակեցի յանձն իմ և յԱպաղոս՝
 վասն ձեր. զի ՚ի մե՛նջ ուզցիք՝ մի՛ ինչ առաւել քան զգրեալսն իմա-
 7 նալ. զի մի՛ այր քան զընկեր հպարտանայցէք ՚ի վերայ ընկերին: ⁷ Իսկ
 արդ ո՛վ է որ քննիցէ զքեզ. զի՞նչ ունիս զոր ոչ իցե առեալ. և եթէ
 8 առեր՝ զի՛ պարծիս իբրև զչառեալ: ⁸ Արդէն իսկ յագեալ իցէք, և արդէն
 մեծացարուք, առանց մեր թագաւորեցէք. և երանի՛ թէ թագաւորէիք, զի
 9 և մեր ընդ ձեզ թագաւորէաք: ⁹ Ինձ այսպէս թովի՛ թէ զմեզ զառաքեալս
 յեպնորդս արար Աստուած՝ իբրև զմահապարտս. զի քեսի՛ եղեաք
 10 աշխարհի, և հրեշտակաց և մարդկան: ¹⁰ Մեր յիմարք վասն Քրիս-
 տոսի, և դուք իմասարունք ՚ի Քրիստոս. մեր քակարք՝ և դուք հզօրք.
 11 դուք փառաւորեալք՝ և մեր անարգք ¹¹ մինչև ցայսօր ժամանակի. և
 քաղցեաք, և ծարաւեցաք, և մերկ գնացաք, և կռիահարեցաք, և անհանգիստ

14 Ունակք. Եւ իւրաքանչիւր գոր... հուրն փորձիցէ: *Ուր Ոսկան.* Եւ զիւրաքանչիւրոյ:

15 Ունակք. Շինեսցե՛ կայցէ: *Ի լուս՝.* Որպէս թէ ՚ի հրոյ: **16 Ունակք.** Եւ Նոզին
 Աստուծոյ: **17 Օրինակ մի.** Զի քաճարն Աստուծոյ... որ է դուք: **18 Ամենայն
 գրչագիրք համաձայն մերունս ՚ի լուս՝. այսր համարոյ նշանակեմ. Արքիկեցի է
 կանոնս: *Ունակք.* Զանձինս խաբեսցե, եթէ ոք կամեսցի... յաշխարհի յայսմիկ: **19 Ո-
 մակք.** Որ ընթռնէն զիմասա՛: **20 Ունակք.** Զխորհուրդս մարդկան՝ զի են: **22 Ունակք
 միայսր գրեն՝ մի բառ ձևացուցեալ այսպէս. Եթէ որկանս. այլ բազումք համա-
 ձայն մերունս բաժանմամբ ունին, որպէս և ՚ի Նոզիմ. *Ը 38: Ուր և երկու օրինակք
 գրեն.* Եթէ որ կեանս: **4. 2 Ունակք.** Եւ եթէ ոք հաւա՛: **3 Ունակք.** Թէ ՚ի ձե՛նջ դա՛:****

4 Ոսկան. Գիպեմ անձին իմոյ: *Օրինակ մի.* Այլ ոչ այսու արդար են, զի: **5 Ունակք.**
 Լուսաւոր առնէ զգա՛: *Ոսկան.* Իւրաքանչիւրոյ գով՛: **7 Ոսկան.** Ունիմ որ ոչ իցե...
 իբրև զչառոյ: *Ունակք.* Իբր զչառեալ: **9 Ունակք.** Եթէ զմեզ առաքեալսս... քեսի
 եղաք: **10 Ունակք.** Անարգք: (11) Մինչև ցայ՛:

եղեաք. ¹²և աշխարհեցա՛ք ձեռօք մերովք. բամբաստէին զձեզ՝ օրհնեաք. ¹² հալածէին՝ յա՛նձն առնուեաք. ¹³ հայհոյէին՝ աղաչեա՛ք, իբրև առակ նշաւակի՞ք եղեաք ամենայն աշխարհի. ամենեցուն փարելի լինել մինչև ցայժմ: ¹⁴ Ոչ եթէ յամօթ ինչ առնելով զձեզ՝ գրեմ զայս, այլ իբրև զորդին սիրելիս ¹⁴ խրապեմ: ¹⁵ Թէպէր և բեր դասարհարակս ունիցիք՝ ՚ի Քրիստոս, այլ ոչ ¹⁵ եթէ բազում հարս. զի ՚ի Քրիստոս Յիսուս՝ աւերարանան են ծնայ զձեզ: ¹⁶ Արդ աղաչեմ զձեզ՝ նմանօրք ինձ եղիջիք: ¹⁷ Վասն այնորիկ ^{16, 17} առաքեցի առ ձեզ զՏիմոթէոս, որ է իմ որդի սիրելի՛ և հաւարարիմ ՚ի Տէր. որ յիշեցուցե՛ր ձեզ զճանապարհս իմ որ ՚ի Քրիստոս Յիսուս. որպէս և ամենայն ուրեք յամենայն եկեղեցիս ուսուցանեմ: ¹⁸ Որպէս ¹⁸ թէ չիցեն զալոց առ ձեզ, ոմանք հպարտացան: ¹⁹ Այլ եկի՛ց հոնպ ընդ ¹⁹ հուպ՝ եթէ Տէր կամեսցի. և ՚ի մի՛ր առից՝ ոչ զբանս հպարտացելոցն, այլ զգօրութիւն: ²⁰ Զի ոչ եթէ բանի՛ք է արքայութիւն Աստուծոյ, այլ ²⁰ զօրութեամբ:

Բ ²¹ Արդ՝ ո՞րպէս կամիք, զաւագանա՛մ եկից առ ձեզ, եթէ սիրով հոգւոյն՝ ²¹ հեզութեան, և արդարութեան, և խոնարհութեան:

¹Բնաւ՝ և անուանի՞ր իսկ ՚ի ձեզ ընդէ՛ր պռռնկութիւն, և այնպիսի **5** պռռնկութիւն՝ որ ոչ և ՚ի հեթանոսս, որպէս թէ զկի՛ն հօր իւրոյ ունել: ² Եւ ² դուք հպարտացեա՛լ էք. և ոչ առաւել զգացարուք, զի բարձցի՛ ՚ի միջոյ՛ ձերմէ՝ որ զգործն զայն գործեաց: ³ Զի ես թէպէր և մարմնով մեկուսի՛ ³ եմ, սակայն հոգով մերձ եմ. բայց արդէն իսկ իբրև ՚ի մօտոյ ընտրեցի. զայն որ այնպէ՛նս գործեաց. ⁴ յանուն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի– ⁴ սի, ժողովել ձեզ ՚ի միասին, և իմոյ հոգւոյս՝ զօրութեամբն հանդերձ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, ⁵ մաքնել զայնպիսին Սապանայի ՚ի ⁵ սապակունմն մարմնոյ. զի ոգին ապրեսցի՛ յօրն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի: ⁶ Ոչ բարոք են պարծանքդ ձեր. ոչ զիպէք եթէ փոքր մի ⁶ խմոր զամենայն զանգուածն խմորէ: ⁷ Սրբեցէք ՚ի բաց զհին խմորն, ⁷ զի եղիջիք նոր զանգուած, որպէս էքդ անխմորք. քանզի զապի՛կ մեր զենաւ Քրիստոս: ⁸ Այսուհետև արասցո՛րք փօսս. մի՛ ՚ի խմորն հին, և մի՛ ⁸ ՚ի խմորն չարութեան և անզգամութեան. այլ յանխմոր սպուգութեան և ⁹ ճշմարտութեան: ⁹ Գրեցի ձեզ ՚ի թղթի այդր չխառնակել ընդ պռռնիկս: ⁹ ¹⁰ Եւ ոչ եթէ ընդ պռռնիկս աշխարհիս այտորիկ, կամ ընդ ազահս, կամ ¹⁰ ընդ յափշտակօղս, կամ ընդ կռապարիշտս. ապա թէ ոչ՝ պարտ էիք և

բզ

11 Ոսկան. Եւ քաղցեցաք: *Յօրինակին պակասէր.* Գնացաք, և *կոտիսահարեցաք:*
12 Ոմանք. Յանձն առնուաք. և *ոմանք.* առնեաք: **13 Ոմանք.** Եւ ամենեցուն փարելի:
15 Ոմանք. Դասարհարակ ունի՞ր: **16 Ոմանք.** Նմանողք ինձ եղերուք: *Ոսկան առեալ ՚ի Լաւրիակսանեն յաւելոյ.* Ինձ եղիջիք. *որպէս և ես Քրիստոսի: Որ չիք ՚ի գրչա– գիրս մեր, որպէս և ոչ ՚ի Յունական օրինակս:* **17 Ոմանք.** Որ և յիշեցուցե՛ր:
18 Ոմանք. Որպէս թէ ես չիցեմ: **19 Ոմանք.** Այլ զգօրութիւնսն: **20 Ոմանք.** Ար– քայութիւնն Աստուծոյ: **21 Ոմանք.** Արդ ո՞րպիսի կամիք... հոգւոյն զօրութեան և:
5. 1 Ոմանք. Որ և ոչ ՚ի հեթանոսս: *Ոսկան.* Նօր իւրոյ ոք ունիլ: **2 Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ.** Առաւել սզացա՛ր: **3 Օրինակ մի.** Թէպէր մարմնով... այլ հոգով մերձ: **4 Ոմանք.** Եւ իմով հոգւոյս զօրութեամբ: **5 Յունանս պակասի.** Զայնպիսին *Սապանայի* ՚ի սաքա՛ր: *Բազումք.* Յաւորն Տեառն մերոյ: **6 Ոմանք.** Զանկուածն խմո՛ր: **7 Ոմանք.** Զհին զխմորն... որպէս էքդ իսկ ան՛: **8 Ոմանք.** Արասցո՛րք փօս... այլ անխմորն. *կամ՝* յանխմորս:

11 յաշխարհէ՛ իսկ ելանել: ¹¹ Բայց արդ՝ գրեցի ձեզ չխառնակել: Եթէ որ եղբայր անուանեալ կամ պռռնի՛կ իցէ, կամ կռապարիշտ, կամ ազահ, կամ բամբասօղ, կամ արբեցօղ, կամ յափշտակօղ, ընդ այնպիսունսն և 12 հասց մի՛ ուրեր: ¹² Զի կայ իմ և զարտաքինսն դարելոյ. ոչ ապաքէն դուք 13 զներքինսն դարիցիք. ¹³ և զարտաքինսն Աստուած դարիցի. բարձէք զչարն ՚ի միջոյ ձերմէ:

6 ¹ Իշխե՛ որք ՚ի ձէնջ՝ եթէ ի՛րք ինչ իցեն ընդ ընկերի՛ իւրում, դարել Գ
2 առաջի անիրաւաց, և ոչ առաջի սրբոց: ² Եթէ ոչ գիպէք՝ զի սուրբք զաշխարհ դարին. և եթէ ձենք դարի աշխարհ, ապա ոչ էք արժա-
3 նի անարգ արենից: ³ Ոչ գիպէք եթէ զհրեշտակս դարիմք, թող թէ
4 զերկրաւորս: ⁴ Զերկրաւոր արեանս եթէ յանձն առնուցուք, զանարգս
5 եկեղեցւոյ դարաւորս նստուցանէք: ⁵ Առ ամօթոյ ձերոյ ասեմ. այնչափ
նչ գոյ որ իմաստուն ՚ի ձեզ, որ կարիցէ իրաւունս ընկրել ՚ի մէջ եղ-
6 բօր իւրոյ. ⁶ այլ եղբայր ընդ եղբօր դարի, և զայն ՚ի մէջ անհաւարից:
7 ⁷ Եւ արդ՝ ամենևին իսկ վարդարութիւն է ՚ի ձեզ, զի՞ դարաստանք
իսկ գոն ՚ի միջի ձերում. ընդէի ոչ դուք զրկիք, և ոչ դուք առաւել
8, 9 նեղիք: ⁸ Այլ դուք զրկէք և նեղէք, և այդ զեղբարս ևս: ⁹ Եթէ ոչ գիպէք՝
զի անիրաւք զարքայութիւն Աստուծոյ ոչ ժառանգեն. մի՛ խաբիք, ոչ
10 պռռնիկք, ոչ կռապարիշտք, ոչ շունք, ¹⁰ ոչ իգացեալք, ոչ արուագեալք,
ոչ գողք, ոչ ազահք, ոչ արբեցօղք, ոչ բամբասօղք, և ոչ յափշտակօղք՝
11 զարքայութիւնսն Աստուծոյ ոչ ժառանգեն: ¹¹ Եւ դուք՝ այնպիսիք ոմանք
էիք. այլ լուացարուք. այլ սրբեցարուք. այլ արդարացարուք, յանուն Տե-
12 առն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, և ՚ի Նոզին Աստուծոյ մերոյ: ¹² Ամենայն ԳԼ
ինչ ինձ մարթ է, այլ ոչ ամենայն ինչ օգուր է. ամենայն ինչ ինձ մարթ է,
13 այլ ոչ եթէ ես ընդ իշխանութեամբ ուրուք լինիցիմ: ¹³ Կերակուր որովայ-
նի, և որովայն կերակրոյ. այլ Աստուած զամ՝ և զնոսա խափանեսցէ.
14 Բայց մարմին՝ ոչ պռռնկութեան, այլ Տեառն, և Տէր մարմնոյ: ¹⁴ Այլ Աս-
15 տուած՝ որ և զՏէրն յարոյց, և զձեզ յարուցէ զօրութեամբ իւրով: ¹⁵ Ոչ
գիպէք եթէ մարմինք ձեր անդանք են Քրիստոսի. արդ առեալ զանդամս
16 Քրիստոսի, առնիցենք անդամս պռռնկի՞. քաւ լիցի: ¹⁶ Եթէ ոչ գիպէք,
զի որ մերձենայ ՚ի պռռնիկ՝ մի մարմին է. Եղիցին ասէ, երկոքին ՚ի
17, 18 մարմին մի: ¹⁷ Եւ որ մերձենայ ՚ի Տէր, մի հոգի են. ¹⁸ փախերոնք ՚ի
պռռնկութենէ: Զամենայն մեղս գոր և գործէ՛ մարդ՝ արպաքոյ մարմնոյ

10 Ոմանք. Եւ ոչ ընդ պռռ՛... և ընդ յափշ՛: **11 Ոմանք.** Բայց գրեցի ձեզ: *Յօրինակին պակասէր.* Կամ բամբասօղ, կամ արբեցօղ, կամ յափշտակօղ: *Օրինակ մի.* Ընդ այնպիսոյն և հասց մի՛ ուրեր: **12 Ոմանք.** Զներքինսոց դարիք: **13 Ոմանք.** Աստուած դարեսցի. կամ՝ դարեսցէ. բարձէք զչար ՚ի միջոյ: **6. 1 Ոմանք.** Առաջի անօրինաց: **2 Ոմանք.** Եթէ սուրբք զաշխարհս դար՛: **3 Ոմանք.** Թող թէ զերկրաւորքս: **4 Ոմանք.** Զանարգս... դարաւոր նստուցէք: **5 Օրինակ մի.** Զերոյ ասեմք... եղբօր իւրում: **6 Ոմանք.** Եղբայր ընդ եղբայր դար՛: **7 Ոմանք.** Եւ ընդէր դուք ոչ գր՛: **8 Օրինակ մի.** Եւ եթ զեղբարս ևս: **9 Ոմանք.** Թէ անիրաւք զարքայութիւնսն Աստուծոյ: *Յօրինակին պակասէր.* Ոչ կռա՞. ոչ շունք: **10 Ոմանք.** Զարքայութիւն Աստուծոյ: **11 Ոմանք.** Այսպիսիք ոմանք էիք: **14 Ոմանք.** Որ զՏէրն յարոյց.. զօրութեամբն իւրով: **15 Ոմանք.** Առնիցէք անդամս պռռ՛: *Առ Ոսկանայ պակասի.* Պռռնկի. քաւ լիցի: **16 Ոմանք.** Եղիցին երկոքեան ասէ: **17 Ոսկան.** Մի հոգի է:

իրոյն է. իսկ որ պոռնկին՝ յիր մարմինն մեղանէ: ¹⁹ Եթէ ոչ գիտէք, զի 19
մարմինք ձեր փաճար են Նոզոյն որ է 'ի ձեզ՝ զոր ունիքն յԱստու-
ծոյ. և չէք անձանց րէր ²⁰ քանզի գնոց գնեցայք. փառաւոր արարէք 20
զԱստուած 'ի մարմինս ձեր և յոգին ձեր:

Դ ¹ Այլ վասն որոյ գրեցէքն առ իս, բարիորք է մարդոյ 'ի կի՛ն մարդ 7
զմերձենալ: ² Բայց վասն պոռնկութեան, իւրաքանչիւրք զիր կին կալցի, 2
և իւրաքանչիւրք կին՝ զիր այր կալցի: ³ Կնոջ՝ այր իւր, զպարսն 3
հապուսցէ. նոյնպէս և կինն՝ առն իւրում: ⁴ Զի կին՝ մարմնոյ իւրում 4
ոչ իշխէ, այլ այրն. նոյնպէս և այրն՝ իւրում մարմնոյ ոչ իշխէ, այլ կի՛նն:
⁵ Մի՛ գրկէք զմիմեանս, բայց եթէ ինչ 'ի միաբանութենէ՛ առ ժամանակ 5
մի, զի ուխտիցն պարապիցէք, և դարձեալ 'ի նոյն դարձջիք, զի մի՛
փորձեսցէ զձեզ Սաքանայ վասն անխառնութեանն ձերոյ: ⁶ Զայս ա- 6
սեմ ներելով, և ոչ հրաման րալով: ⁷ Քանզի կամիմ եթէ ամենայն մարդ 7
լինէր իբրև զին. այլ իւրաքանչիւրք զիր շնորհս ունի յԱստուծոյ, ոմն
այսպէս և ոմն այնպէս: ⁸ Բայց ամուրեացն և այրեացն ասեմ. Լաւ է 8
նոցա թէ կայցեն իբրև զին: ⁹ Ապա թէ ոչ ունիցին ժոյժ, ամուսնացին. 9
զի լաւ է ամուսնանալ քան զզեռնուլ: ¹⁰ Այլ կանամբեացն պարուիրեմ,
ոչ ես՝ այլ Տէր. Կնոջ յառնէ մի՛ մեկնել: ¹¹ Ապա եթէ մեկնեսցի, անայր 11
մնացէ, կամ անդրէն ընդ առն իւրում հաշարեսցի. և առն՝ զկին իւր
վջ մի՛ թողուլ: ¹² Բայց այլոց ես պարուիրեմ, ոչ եթէ Տէր. Եթէ ոք եղբայր՝ 12
կին ունիցի անհաւար, և նմա հաճոյ իցէ բնակիլ ընդ նմա, մի՛ թողցէ
զնա: ¹³ Եւ կին որ ունիցի այր անհաւար, և նմա կամ իցէ բնակել 13
ընդ նմա, մի՛ թողցէ զայրն. ¹⁴ զի սուրբ է այրն անհաւար, կնանն. և 14
սուրբ է կինն անհաւար, արամբն. ապա թէ ոչ՝ որդիքն ձեր պի՛ղծ են.
բայց այժմ սուրբ են: ¹⁵ Ապա եթէ անհաւարն մեկնիցի, մեկնեսցի՛. զի 15
ոչինչ հարկ 'ի վերայ կայ եղբօրն կամ քեռն յայնպիսի իրս. քանզի
'ի խաղաղութինն կոչեսց զմեզ Աստուած: ¹⁶ Զի՛ գիտես կին դու՛ ե- 16
թէ զայր քո ասպրեցուցես. կամ զի՛ գիտես այր դու՛ եթէ զկին քո
ասպրեցուցես. ¹⁷ Եթէ ոչ իւրաքանչիւր ումեք որպէս և բաժանեսց Տէր, 17
զիւրաքանչիւրք որպէս և կոչեսց Աստուած, այնպէս գնացէ. և այս-
պէս ընդ ամենայն եկեղեցիս պարուէր րամ: ¹⁸ Թլփապրեալ ոք կոչեսցաւ. 18
մի՛ ցանկացցի անթլփապուրութեան. յանթլփապուրութենէ՛ ոք կոչեսցաւ, մի՛

18 Ոմանք. Զոր գործէ մարդ... իւրոյ են. իսկ որ պոռնկի, յիւր: **19 Ոսկան յաւելոյ.**
Նոզոյն Սրբոյ որ է 'ի ձեզ: **Ոմանք.** Որ 'ի ձեզ է, զոր ունիք յԱստուծոյ, և ոչ էք: **20 'Ի**
բազումս պակասի. 'Ի մարմինս ձեր, և յոգիս ձեր: **Օրինակ մի յաւելոյ.** Եւ յոգիս՝
որ էք Աստուծոյ: Ուր և այլ նոր օրինակ մի. Եւ 'ի հոգիս ձեր, զի հաճոյ լինիցիք
Աստուծոյ: **Իսկ Ոսկան.** Եւ յոգիս որ է յԱստուծոյ: **7. 1 Օրինակ մի.** Արդ վասն
որոյ գրեցէքն: **2 Ոմանք.** Զիր կինն կալցի. և իւրաքանչիւր կին զիւր այրն կալցի:
3 Օրինակ մի. Կնոջն՝ այր զիւր պարսն հա՛: **Բազումք.** Զպարսն հապուսցէ... և
կին՝ առն իւ՛: **4 Օրինակ մի.** Եւ կին մարմնոյ իւրոյ... և այրն մարմնոյ իւրում ոչ. **և**
այլ օրինակ մի. Իւրում մարմնոյն: **5 Օրինակ մի.** Սաքանայ վասն խառնակութեան
ձերոյ. **և այլ օրինակ մի.** Վասն անխառնակութեան ձե՛: **6 Ոմանք.** Եւ ոչ հրաման
րալոյ: **7 Ոմանք.** Իւրաքանչիւր՝ զիւր շնորհ ունիցի յԱստուծոյ: **8 Օրինակ մի.** Լաւ
էր նոցա եթէ կացցեն: **9 Ոմանք.** Ամուսնանալն քան զզեռնուլն: **11 Ոմանք.** Ապա
թէ մեկնեսցի... զկին իւր մի՛ թողուր: **12 Բազումք.** Բնակել ընդ նմա: **14 Ոմանք.**
Ապա եթէ ոչ՝ որ: **15 Ոմանք.** Ապա թէ անհաւարն մեկնեսցի: **16 Ոմանք.** Եթէ
զայրն քո: **17 Օրինակ մի.** Բաժանեսց Աստուած... ընդ ամենայն րեղիս պա՛:

19 թլփափտեցի. ¹⁹ զի թլփափտութիւն ոչինչ է, և անթլփափտութիւն ոչինչ. այլ
 20 պահպանութիւնն Աստուծոյ պարուիրանացն. ²⁰ Բայց իւրաքանչիւրոք
 21 յոր կոչումն կոչեցաւ, ՚ի նմին կացցէ: ²¹ Ծառայ կոչեցար, մի՛ փոյթ լիցի
 22 քեզ. այլ թէ կարիցեն ևս ազար լինել, քեզ այնպէս լաւ իցէ: ²² Զի որ
 ՚ի Տէր կոչեցեալ իցէ ծառայն, ազար Տեառն է. նոյնպէս և որ ազարն
 23 կոչեցեալ է, ծառայ Քրիստոսի է: ²³ Գնոց գնեցայք՝ մի՛ լինիք ծառայք
 24 մարդկան: ²⁴ Իւրաքանչիւր յոր կոչումն կոչեցաւ երբա՛րք, ՚ի նմին կացցէ
 25 առաջի Աստուծոյ: ²⁵ Այլ վասն կուսանաց հրաման ինչ ՚ի Տեառնէ ոչ զդ
 ունիմ. բայց իւրաք քան, որպէս ողորմելոյ ուրուք ՚ի Տեառնէ, հաւա-
 26 փարիմ լինել: ²⁶ Նամարիմ թէ այնպէս լաւ իցէ. բայց վասն վրանկին որ
 27 ՚ի վերայ կայ, բարիոք է մարդոյ թէ այնպէս իցէ: ²⁷ Կապեալ ես ՚ի կին,
 28 մի՛ խնդրեր արձակել. արձակեալ ես ՚ի կնոջէ, մի՛ խնդրեր կին: ²⁸ Զի
 եթէ ամուսնանայցես՝ ոչ մեղար. և եթէ ամուսնանայցէ կոյսն՝ ոչ մեղաւ,
 բայց նեղութիւն մարմնոյ ունիցին այնպիսիքն. այլ ես խնայեցի՛ ՚ի ձեզ:
 29 ²⁹ Բայց զայն ասեմ եղբարք, եթէ ժամանակս կարճեալ է այսուհետև.
 30 զի որ ունիցին կանայս՝ որպէս թէ չունիցին. ³⁰ և որ լայցենն, որպէս
 թէ ոչ լայցենն. և որ խնդանն, որպէս թէ ոչ խնդայցենն. և որ գնենն,
 31 որպէս թէ չունիցին. ³¹ և որ վարենն զաշխարհս, որպէս թէ չվայելիցենն.
 32 զի անցեալ է վայելչութիւն աշխարհիս այսորիկ: ³² Այլ կամիմ զձեզ
 անհոգս լինել. զի որ անկինն է՝ հոգայ զՏեառն, թէ որպէս հաճոյ լի-
 33 ցի Տեառն. ³³ և որ կանամբին է, հոգայ զաշխարհիս՝ թէ որպէս հա-
 34 ճոյ լիցի կնոջ իւրում: ³⁴ Եւ ահա մեկնեցան ՚ի միմեանց առնակինն և
 կոյսն. զի կոյսն հոգայ զՏեառն, զի իցէ սուրբ մարմնով և հոգով, և
 35 առնակինն հոգայ զաշխարհիս՝ թէ որպէս հաճոյ լիցի առն իւրում: ³⁵ Այլ
 զայս վասն ձերոյ օգրի ասեմ. ոչ եթէ խեղդ ինչ արկանեմ ձեզ, այլ վասն
 36 պարկեշտութեան՝ և հպարակութեան Տեառն առանց զբաղանաց: ³⁶ Ա- զզ
 պա թէ ոք ամօթ համարեսցի վասն կուսին իւրոյ՝ եթէ իցէ ելեալ ըսար
 չափ, և այնպէս ինչ պարտ իցէ լինել. զոր կամի արասցէ, ոչ մեղանչէ.
 37 ամուսնասցի՛: ³⁷ Իսկ որ հասարաբեալ է ՚ի սրբի իւրում, և վրանկ ինչ
 ոչ իցէ նմա, իշխանութիւն ունի ՚ի վերայ կամաց իւրոց. և զայն ըն-
 38 փրեաց ՚ի սրբի իւրում՝ պահել զկոյսն իւր, բարութք առնէ: ³⁸ Եւ որ
 ամուսնացուցանէ զկոյսն իւր, բարութք առնէ. և որ ոչն ամուսնացուցանէ՝
 39 լաւ ևս առնէ: ³⁹ Կին կապեալ է ցորչափ ժամանակս կենդանի է այր նո-
 րա. ապա եթէ ննջիցէ այր նորա, ազար է, ում կամիցի ամուսնանալ.

20 Ոմանք. Իւրաքանչիւր յոր կո՛ւ... ՚ի նմին կայցէ: **21 Ոմանք.** Այլ թէ և կարիցես
 ազար: **22 Ոմանք.** Կոչեցեալ է ծառայն: **24 Ոմանք.** Իւրաքանչիւրոք յոր կո՛ւ:
25 Ոմանք. Նրաման ՚ի Տեառնէ ինչ ոչ ու՛: **26 Ոմանք.** Եթէ այդպէս. կամ՝ այսպէս
 իցէ: **28 Ոմանք.** Ես խնայեմ ՚ի ձեզ: **29 Ոմանք.** Եթէ կարճեալ է ժամանակս
 այսուհետև՝ զի... որպէս թէ ոչ ունիցին: *Ուր Ոսկան միայն ունի զկեղտադրութիւնն
 այսպէս. ժամանակս կարճեալ է. այսուհետև զի որ: Այլ ամենայն գրչագիրք մեր
 շնորհունուն որպէս և եղաք:* **30 Ոմանք.** Որ լացցեն, որպէս թէ ոչ լացցենն... որպէս
 թէ չխնդացեն... որպէս չունի՛: **31 Ոմանք.** Չվայելեցեն: **32 Ոմանք.** Կամիմ ես
 զձեզ... հաճոյ լինիցի: **34 Ոմանք.** Ի միմեանց կանամբին և կոյսն... սուրբ մարմնով
 և հոգով... հաճոյ լինիցի: **35 Ոմանք.** Այլ պարկեշտութեան և: **36 Ոմանք.** Այլ
 թէ ոք ամօթ համարի... եթէ ելեալ իցէ ըսար... զոր կամեսցի. կամ՝ կամիցի արասցէ:
37 Յօրինակին պակասէր. Նասարաբեալ է ՚ի սր՛: **Ոմանք.** Եւ վրանգ ինչ ոչ իցէ ՚ի
 նմա... ունի ՚ի կամաց իւ՛:

բայց միայն Տէրամբ: ⁴⁰ Բայց երանելի՛ ևս է՝ թէ այնպէս կացցէ ըսք 40
իմում խրաբու. ես այսպէս համարիմ՝ թէ և յիս իցէ Նոզի Աստուծոյ:

Ե ¹ Այլ վասն զոհից կոռցն, գիպենք եթէ ամենեթի՛ն գիպութիւն ունիք. **8**
գիպութիւն հպարտացուցանէ, այլ սէր շինէ: ² Եթէ որ կամիցի գիպել **2**
ինչ, չն՛ ևս գիպաց՝ որպէս արժան է գիպել: ³ Բայց որ սիրէ զԱստուած, **3**
նա՛ է քրտեկացեալ ՚ի նման: ⁴ Այլ վասն կերակրոցն զոհելոց՝ գիպենք **4**
եթէ ո՛չինչ իսկ կուռքդ են յաշխարհի. զի չի՛ք որ Աստուած բաց ՚ի միոյն:
⁵ Չի թէպէտ և իցեն անուանեալ աստուածք՝ եթէ յերկինս, և եթէ յերկրի. **5**
որպէս և են աստուածք բազումք՝ և քրտաք բազումք: ⁶ Այլ մեզ մի՛ է **6**
Աստուած, Նայր՝ յորմէ ամենայն, և մեք ՚ի նա. և մի՛ Տէր Յիսուս Քրիստոս
վջ ⁷ և որով ամենայն, և մեք նովաւ: ⁷ Այլ ո՛չ յամենեսեան գիպութիւն **7**
է. ոմանք առ խղճի մտաց մինչև ցայժմ զկոռցն իբրև զգոհեալ ուրեն.
և խիղճ մտաց նոցա քանզի փկար է, պղծի՛: ⁸ Այլ կերակուր զմեզ ա– **8**
ռաջի Աստուծոյ ո՛չ կացուցանէ. ո՛չ եթէ չուրենք՝ պակասենք ինչ, և ո՛չ
եթէ ուրենք՝ առաւելումք ինչ: ⁹ Բայց զգոյ՛շ լերութեամբ զուցէ իշխանութիւնդ **9**
ձեր այդ՝ զայթազողութիւն լիցի փկարաց: ¹⁰ Եթէ որ քրտանիցէ զքեզ՝ որ **10**
զգիպութիւնդ ունիս՝ բազմեալ ՚ի մեհենի, ոչ ապաքէն խիղճ մտաց նո–
րա, որ փկարութեամբն զգածեալ է, անդրէն շինիցի ուրել զգոհեալն.
¹¹ և կորնչիցի փկար եղբայրն ՚ի բում գիպութեանն, վասն որոյ Քրիստոս **11**
քրտն մեռաւ: ¹² Եւ այսպէս յանցուցեալ յեղբարս, և զխիղճ մտաց փկարացք **12**
զայրացուցեալ, ՚ի Քրիստոս մեղանչէ: ¹³ Վասն որոյ եթէ կերակուր **13**
զայթազողեցուցանէ զեղբայրն իմ, ո՛չ կերայց միս յափտեան, զի մի՛
զեղբայրն իմ զայթազողեցուցից:

¹ Ոչ ապաքէն ազար եմ, ոչ ապաքէն առաքեալ եմ. ոչ ապաքէն զՏէր **9**
մեր Յիսուս Քրիստոս աչօք իմովք քրտի՛, ոչ ապաքէն գործ իմ դո՛ւք էք
՚ի Տէր: ² Թէպէտ և այլոց չիցեն առաքեալ, այլ դէպ ձեզ եմ. զի կնի՛ք **2**
իսկ առաքելութեան իմոյ դո՛ւք էք ՚ի Տէր: ³ Իմ պարասխանի ուր զիս **3**
հարցանիցեն՝ այն է. ⁴ Մի՛թէ ոչ ունիցիմք իշխանութիւն ուրել և ըմ– **4**
պել: ⁵ Մի՛թէ ոչ ունիցիմք իշխանութիւն զքորս կանայս շրջեցուցանել **5**
ընդ մեզ. որպէս և այլ առաքեալքն, և եղբարքն Տեառն, և Կեփաս:
⁶ Եթէ միայն են և Բառնաբաս ո՛չ ունիցիմք իշխանութիւն չգործել ինչ: **6**

39 Ոմանք. Յորքան ժամանակս կեն՞... ապա թէ ննջիցէ այրն նորա... ում կամի ամուս–
նանայ, այլ միայն: *Ուր Ոսկան.* Ում կամիցի ամուսնացի, բայց միայն: **40 Ոմանք.**
Ես է՝ եթէ առնիցէ ըսք իմում խրաբու: **8. 1 Օրինակ մի.** Վասն զոհելից կոռցն:
Բազումք. Գիպութիւն ունիմք: **2 Ոմանք.** Արժանն էր գիպել: **3 Օրինակ մի.**
Տեղեկացեալ ամենայնի: **4 Ոմանք.** Կերակրոցն զոհելոյ... բայց ՚ի միոյն: **5 Ո–**
մանք. Որպէս են աստուած: **6 Ոմանք.** Այլ մեր մի է Աստուած... և մեք նովաւ, և
մի է Տէր Յիսուս: *Յոմանս պակասի.* Եւ մեք ՚ի նա, և մի Տէր Յիսուս Քրիստոս,
որով ամենայն և մեք նովաւ: **7 Ոմանք.** Ոչ յամենեսիւն... և խիղճ մտացն նորա:
8 Ոմանք. Պակասիմք ինչ, և ոչ թէ ուրենք աւելումք ինչ: **9 Բազումք.** Լինիցի
փկարացն: **10 Ոմանք.** Ո՛չ ապա խիղճ մտաց: *Ոմանք.* Տկարութեամբ զգա՞... անդէն
շին՞: **12 Բազումք.** Եւ այնպէս յանց՞: **13 Ոմանք.** Թէ կերակուր զեղբայրն իմ զայ՞:
9. 2 Ոմանք. Եւ կնիք իսկ առա՞: **3 Ոմանք.** Որ զիս հարցա՞: **5 Ոմանք.** Չքորս և զ–
կանայս: *Ոսկան.* Եւ եղբայրն Տեառն: *Ուր ամենայն գրչագիրք համանայն մերոսն ունիս՝*
եղբարքն Տեառն, և ՚ի յում՞. *ևշանակեն.* Որդիք Յովսեփայ՝ Յակոբոս գլուխ
Եպիսկոպոսաց, Յովսէս, Սիմոն, Յուդա. *բաց ՚ի միոյ օրինակէ որ զսկն առնէ դնել՝*
գլուխ Եպիսկոպոսաց. *և այլ օրինակ մի գրէ* զիսաւոր Եպիսկոպոսաց: **6 Ոմանք.** Ոչ
ունիմք իշ՞: *Ուր Ոսկան.* Չունիցիմք իշխանութիւն գործել:

7 ⁷ Ո՞ր ոք երբեք զինուորիցի իրովք թռչակօք. ո՞ր ոք փնկիցէ այգի՝ և ՚ի պրողոյ նորա ոչ ուրիցէ. ո՞ր ոք արածիցէ խաշն՝ և ՚ի կաթանէ
 8 խաշինն ոչ ուրիցէ: ⁸ Մի՞թէ ըստ մարդկութեան՝ խօսիցիմ գայս. կամ
 9 թէ և օրէնքն գայն ոչ ասիցեն: ⁹ Ի Մովսէսի իսկ օրէնսն գրեալ է. Ոչ
 կապեցես զգռուկ եզին կալուրոյ: Մի՞թէ՞ զեզա՞նց ինչ փոյթ էր Աս-
 10 րուծոյ: ¹⁰ Ոչ ասաքէն վասն մեր՝ ասէ. քանզի վասն մեր գրեցաւ. զի
 յուսով պարտի որ սերմանեն՝ սերմանել. և որ կասուն՝ յուսով վայե-
 11 լել: ¹¹ Եթէ մեք ՚ի ձեզ զհոգևորսն սերմանեցաք, մեծ ինչ է, եթէ ՚ի ձէնջ
 12 զմարմնաւորսդ հնծիցեմք: ¹² Եթէ այլք ձերով իշխանութեամբդ վայե-
 լեն, ոչ առաւել ևս մեք. այլ ոչ ՚ի գործ ինչ արկաք զիշխանութիւնս
 գայս. բայց ամենայնի համբերեմք, զի մի՞ խափան ինչ լինիցիմք ա-
 13 ւերարանին: ¹³ Ոչ զիպէք՝ եթէ որ ՚ի փաճարին գործեն, ՚ի փաճարէ՛
 անտի ուրեն. և որ սեղանոյն պաշտօնեայք են, ՚ի սեղանոյ անտի վայե-
 14 լեն: ¹⁴ Նոյնպէս և Տէր հրաման էր. որոց զաւերարանն աւերարանեն,
 15 յաւերարանէ՛ անտի կեալ: ¹⁵ Բայց ես և ոչ զմի ինչ յայցսնէ արկի ՚ի
 գործ, և ոչ գրեցի գայդ, զի ինձ այնպէս ինչ լինիցի. լա՛ւ է ինձ մանա-
 16 ւանդ մեռանել, և ոչ զի զպարծանս իմ որ ընդունայն համարիցի: ¹⁶ Զի
 եթէ աւերարանեմ, ոչինչ են ինձ պարծանք. քանզի հարկ ՚ի վերայ
 17 կայ. բայց վայ է ինձ թէ ոչ աւերարանեմ: ¹⁷ Եթէ կամաւ գայն առնեմ,
 18 վարձք են ինձ. և եթէ ակամայ, փնտեսութիւնս յանձն է ինձ: ¹⁸ Եւ արդ՝
 զի՞նչ վարձք իցեն ինձ, եթէ յաւերարանելն ձրի՛ փաց զաւերարանն, զի
 19 մի՞ զեղծցիմ ինչ իշխանութեամբս իմով յաւերարանի՛ անդ: ¹⁹ Քանզի
 ազա՛ր էի յամենայնէ, և ամենեցուն զանձն ՚ի ծառայութեան կացուցի,
 20 զի զբազումս շահեցայց: ²⁰ Եղէ ընդ Նրեայսն իբրև զՆրեայ, զի զՆրեայսն
 21 շահեցայց: ²¹ Եղէ ընդ օրինօք, իբրև զայնոսիկ որ ընդ օրինօքն էին.
 իբրև ոչ եթէ ընդ օրինօքն էի, այլ զի որ ընդ օրինօքն իցեն՝ և զնոսա՛
 շահեցայց. ընդ անօրէնս եղէ՛ իբրև զանօրէն. իբր ոչ եթէ անօրէն ինչ
 էի յԱսրուծոյ, այլ ընդ օրինօքն Քրիստոսի. զի շահեցայց զանօրէնսն:
 22 ²² Եղէ ընդ փկարս իբրև զփկար, զի զփկարսն շահեցայց. ընդ ամենայ-
 23 նի ամենայն եղէ, զի թերևս ասրեցուցից՝ զոմանս: ²³ Զայս ամենայն
 24 առնեմ վասն աւերարանին, զի կցորդ եղեց նմա: ²⁴ Ոչ զիպէք՝ եթէ որ
 յասպարիսին ընթանան, ընթանալ՝ ամենեքի՛ն ընթանան. բայց մի՞ ոք
 25 առնու զյաղթութեանն. այնպէս ընթացարուք՝ զի հասանիցէք: ²⁵ Ամե-
 նայն որ պարերազմի, ամենայնի՛ ժուժկալ լինի. նոքա զի զեղծանելի՛
 26 պսակն առնուցուն, և մեք զանեղծութեանն: ²⁶ Արդ՝ են իսկ այնպէս ըն-

7 *Ոմանք.* Ո՞ր երբեք զինուորեացի. *կամ՝* զինուորեացի ի՞նչ... ՚ի պրողոյ այգոյն ոչ:

8 *Ոմանք.* Մի՞թէ օրէնքն գայն ոչ ասացին: 9 *Ոմանք.* Ի Մովսէսի իսկ յօրէնս գր՞:

10 *Օրինակ մի.* Վասն մեր իսկ գր՞: 11 *Ոմանք.* Զհոգևորն սերմա՞ն: 12 *Օրինակ մի.*

Վայելեն, որչափ առաւել: *Ուր Ոսկան.* Ընդէր ոչ առաւել... զի մի՞ խափանիցք լինիցիմք

աւերարանին Քրիստոսի: 13 *Ոմանք.* Թէ որ ՚ի փաճա՞ր... պաշտօնեայքն են: 15 *Ո-*

մանք. Ինձ այնպէս ինչ... ընդունայն համարեցի: 16 *Ոմանք.* Զի թէ աւերա՞... եթէ ոչ

աւերա՞: 18 *Ոմանք.* Վարձք են ինձ: *Բազումք.* Զի մի՞ զեղծիցիմ ինչ: 19 *Ոմանք.* Ի՞

ծառայութիւն կացու՞: 20 *Ոմանք.* Ընդ Նրեայս իբրև զՆրեայսն: 21 *Ոմանք.* Իբր ոչ

եթէ ընդ օրինօք էին, այլ զի և որ... անօրէն ինչ էի Ասրուծոյ, այլ ընդ օրինօք Քրիստոսի:

24 *Ոմանք.* Ընթանալն ամենեքեան ընթա՞... առնու զյաղթութիւնն. այսպէս ընթա՞:

25 *Ոմանք.* Յամենայնի ժուժկալ լիցի. *կամ՝* ժուժկալեալ լինի... զանեղծութեան:

թանամ, ոչ որպէս յաներևոյթս այնպէս մրցիմ, որպէս ոչ թէ զհողմս ինչ կոծելով. ²⁷ այլ ճնշենմ զմարմինս իմ, և հնազանդեցուցանենմ. զի գուցէ՞ ²⁷ որ այլոցն քարոզեցի՞ են ինքն անպիտան գրանիցիմ:

¹ Ոչ կամիմ եթէ Կղերք իցէք եղբարք, զի հարքն մեր ամենեքին **10** ընդ ամպովն էին. և ամենեքին ընդ ծովն անցին. ² և ամենեքեան ՚ի ² Մովսէս մկրպեցան յամպն և ՚ի ծովն. ³ և ամենեքին զնոյն զհոգևոր ³ զկերակուրն կերան. ⁴ և ամենեքին զնոյն զհոգևոր ըմպելին արբին, զի ⁴ ըմպելին ՚ի հոգևոր վիմէն որ երթայր զհետ նոցա. և վեմն էր ինքն Քրիստոս: ⁵ Այլ ոչ եթէ ընդ բազումս ՚ի նոցանէ հաճեցաւ Աստուած. քանզի ⁵ Կրիստոս անկան յանապարհ անդ: ⁶ Եւ այն օրինակաւ լինէր վասն ⁶ մեր. զի մի՛ լիցուք ցանկացօք չարեաց, որպէս նոքայն ցանկացան: ⁷ Եւ մի՛ կռապաշտօք լինել՝ որպէս ոմանք ՚ի նոցանէ, որպէս և գրեալ ⁷ է. Նստան ժողովուրդն ուրել և ըմպել՝ և յարեան ՚ի խաղալ: ⁸ Եւ մի՛ ⁸ պոռնկեցուք, որպէս ոմանք պոռնկեցան ՚ի նոցանէ՝ և անկան ՚ի միտմ աւուր քսան և չորք հազարք: ⁹ Եւ մի՛ փորձեցուք զՏէր. որպէս ոմանք ՚ի ⁹ նոցանէ փորձեցին, և յօձից անպի սապակեցան: ¹⁰ Եւ մի՛ Կրիստոսեցուք. որպէս ոմանք ՚ի նոցանէ Կրիստոսեցին, և կորեան ՚ի սապակչէ՛ անպի: ¹¹ Այլ այն ամենայն օրինակաւ անցանէր ընդ նոսա. բայց գրեցաւ ¹¹ զվասն մերոյ խրատու, յորս վախճան յախտեանցն եհաս: ¹² Այսուհետև ¹² որ համարիցի հաստատուն կալ, զգոյշ լիցի գուցէ անկանիցի: ¹³ Փորձութիւն ՚ի ձեր վերայ ոչ է եկեալ՝ բաց ՚ի մարդկանէ. այլ հաւարարիւն է Աստուած, որ ոչ արկցէ զձեզ ՚ի փորձութիւն առաւել քան զկար ¹³ ձեր. այլ արասցէ ընդ փորձութեանն և զելսն, զի համբերել կարասցիք: ¹⁴ Վասն որոյ սիրելիք իմ փախերո՞ւք ՚ի կռապաշտութենէ: ¹⁵ Իբրև ընդ ^{14, 15} իմաստունս խօսիմ. ընտրեցէք ձեզէն գոր ասեսն: ¹⁶ Բաժակն օրհնութեան գոր օրհնենք՝ ոչ ապաքէն հաղորդութիւն է արեանն Քրիստոսի. հացն գոր բեկանենք, ոչ ապաքէն հաղորդութիւն է մարմնոյն Քրիստոսի: ¹⁷ Զի մի հաց՝ մի՛ մարմին ենք բազումքս. զի ամենեքին ՚ի միոջէ՛ ¹⁷ հացէ անպի վայելենք: ¹⁸ Տեսէք զԻսրայէլն ըստ մարմնոյ. ոչ ապաքէն ¹⁸ որ ուրեն ՚ի զոհիցն, հաղորդք են սեղանոյն: ¹⁹ Իսկ արդ՞ զի՞նչ ասես, ¹⁹ եթէ զոհեալն իցէ՞ ինչ. և կամ կոնքն իսկ՝ իցեն՞ ինչ: ²⁰ Այլ գոր զոհենն ²⁰ հեթանոսք, դիւաց՝ և ոչ Աստուծոյ զոհեն. ոչ կամիմ զձեզ հաղորդս դիւաց լինել. քանզի ոչ կարէք զբաժակն Տեսն ըմպել՝ և զբաժակն դիւաց. ²¹ և ոչ կարէք ՚ի սեղանոյ Տեսն վայելել՝ և ՚ի սեղանոյ դիւաց: ²¹

26 Ոմանք. Այլ ես այնպէս... որպէս եթէ զհողմս ինչ կոծիցես: *Ուր Ոսկան.* Ոչ որպէս թէ զհողմ: *Ամենայն գրչագիրք համաձայն մերունս ՚ի յում.* այսր համարոյ նշանակեմ. Արտիկեցի է կանոնս: **27 Ոմանք.** Զմարմին իմ... զի մի՛ գուցէ... ես ինքնին անպիտան: **10. 1 Ոմանք.** Եղբարք եթէ Կղ... ամենեքեան ընդ ամպովն էին... ընդ ծովն անցին: **3 Ոմանք.** Ամենեքեան զնոյն հոգևոր կերա՞... զնոյն հոգևոր ըմպ: **4 Ոմանք.** Ինքն էր Քրիստոս: **6 Ոմանք.** Որպէս և նոքայն ցան: **7 Բազումք.** Եւ մի՛ կռապարիշտօք լինել: *Օրհնակ մի.* Նստան ժողովուրդն. յուրել և յըմպել: **9 Ոմանք.** Ի նոցանէն փորձեցին: **11 Ոմանք.** Յախտեանց եհաս: **12 Օրհնակ մի.** Որ կամիցի հաստատուն կեալ, զգոյշ լինիցի: **13 Ոմանք.** Ի վերայ ձեր ոչ է եկեալ. բայց ՚ի մարդկանէ... զկարն ձեր... և զելս, զի համ: **14 Օրհնակ մի.** Սիրելիք փախերոսք ՚ի պոռնկութենէ: **18 Ոմանք.** ԶԻսրայէլ ըստ մարմնոյն... հաղորդ են սե: **19 Ոմանք.** Ասես թէ զոհեալն ի՞... և կամ թէ կոտքոյ իսկ: **20 Ոմանք.** Այլ գոր զոհեն հե: **21 Ոմանք.** Եւ ՚ի սեղանոյ դի:՝

22 ²² Եթէ նախանձ ինչ արկանիցենք Տեառն. մի թէ զօրագոյնք իցենք քան
 23 գնա: ²³ Ամենայն ինչ ինձ մարթ է, այլ ո՛չ ամենայն ինչ օգուր է. ամե-
 24 նայն ինչ ինձ մարթ է, այլ ո՛չ ամենայն ինչ շինէ: ²⁴ Մի՛ որ զանձին և եթ
 25 խնդրեսցէ՝ այլ և զընկերի՛ն: ²⁵ Ամենայն ինչ որ ՚ի սպանդանոցի վաճա-
 26 ռի, կերայք՝ և մի՛ խնդրէք վասն խղճի մրաց. ²⁶ զի Տեառն է երկիր լրի
 27 իւրով: ²⁷ Եթէ որ կոչեսցէ զձեզ յանհաւարից, և կամիցիք երթալ. զա-
 մենայն ինչ որ առաջի դնիցի, կերայք՝ և մի՛ խարէք վասն խղճի մրաց: վՁ
 28 ²⁸ Ապա թէ որ ասացէ ձեզ թէ այդ գոհեալ է, մի՛ ուրիցէք վասն նորա՝
 29 որ գուշակն եղև, և վասն խղճի մրացն: ²⁹ Այլ զխիղճ մրացն ասեմ,
 ո՛չ զհարն, այլ զընկերին. իսկ ընդէի բնաւ ազաւորութիւնս իմ դարիցի
 30 յայլոյ՛ խղճէ մրաց: ³⁰ Եթէ ես շնորհօք վայելեմ, ընդէի հայիոյիցիմ,
 31 վասն որոյ ենն գոհանամ: ³¹ Արդ՝ եթէ ուրիցէք, եթէ ըմպիցէք, եթէ զինչ
 32 և գործիցէք, զամենայն ինչ ՚ի փառս Աստուծոյ արաաջիք: ³² Առանց
 զայթազորութիւն դնելոյ Նրէից և հեթանոսաց՝ լինիցիք, և եկեղեցոյն
 33 Աստուծոյ: ³³ Որպէս և ես ամենևին ամենեցուն հաճոյ լինիմ. ո՛չ խնդրեմ
 զանձին օգուր, այլ զբազմաց՝ զի ապրեսցին:

11 ¹ Նմանօրք ինձ եղերուք, որպէս և ես Քրիստոսի: Զ
 2 ² Գովեմ զձեզ՝ զի զամենայն ինչ զիմ յիշէք. և որպէս աւանդեցի՛ դԳ
 3 ձեզ՝ զաւանդութիւնսն ունիցիք: ³ Կամիմ զի զիսիցէք դուք. եթէ առն
 ամենայնի գլուխ Քրիստոս է, և գլուխ կնոջ այր, և գլուխ Քրիստոսի Աս-
 4 տուած: ⁴ Ամենայն այր յորժամ յաղօթս կայցէ, կամ մարգարեանայցէ, և
 5 զգլուխն ծածկեալ ունիցի, յամօթ առնէ զգլուխն իւր: ⁵ Եւ ամենայն կին
 յորժամ յաղօթս կայցէ, կամ մարգարեանայցէ բացաւ գլխով, յամօթ
 6 առնէ զգլուխն իւր, զի այնպէս համարէ՝ թէ գերծեալ իցէ: ⁶ Զի եթէ
 ո՛չ սքողեսցի կին, փոքրեսցէ զհէրս իւր. ապա թէ անպարեհ է կնոջ
 7 փոքրել կամ գերծուլ՝ սքողեսցի: ⁷ Առն մարդոյ չէ՛ պարտ ծածկել զգլուխ,
 8 զի պարկեր և փառք Աստուծոյ է. իսկ կին՝ փառք առն իւրոյ: ⁸ Զի ո՛չ
 9 եթէ այր ՚ի կնոջէ է, այլ կին յառնէ: ⁹ Քանզի ո՛չ իսկ հասարպեցաւ
 10 այր վասն կնոջ, այլ կին վասն առն: ¹⁰ Վասն այնորիկ պարտի կինն
 11 շուրջ դնել գլխոյն վասն հրեշտակաց: ¹¹ Բայց ո՛չ կին առանց առն, և
 12 ո՛չ այր առանց կնոջ ՚ի Տէր: ¹² Զի որպէս կին յառնէ, նոյնպէս և այր
 13 ՚ի կնոջէ. բայց ամենայն յԱստուծոյ: ¹³ Այլ դուք ձեզէն՝ փութ զիրաւդ.
 14 արժա՛ն է կնոջ մարդոյ հոլանի՛ յաղօթս կալ առաջի Աստուծոյ: ¹⁴ Եւ ո՛չ

22 Ոմանք. Իցենք մեր քան գնա: **23 Ոմանք.** Յօգուր է: *Օրինակ մի.* Ամենայն ինչ օգուր: **24 Ոմանք.** Մի՛ որ զանձն և եթ խնդրիցէ: *Յօրինակին պակասէր.* Այլ և զընկերին: **25 Այլք.** Կերայք՝ և մի՛ խարէք վասն խղճի: **27 Բազումք.** Եթէ որ կոչէ զձեզ: *Ոմանք.* Առաջի դնիցէ. *կամ՝* դնիցեն: *Ուր Ոսկան.* առաջի ձեր դնիցի: **28 Ոմանք.** Ապա եթէ որ ասիցէ զձեզ եթէ: **29 Ոսկան.** Յայոց խղճէ մը: **30 Ոմանք.** Ընդէր հայիոյիցի: **31 Ոմանք.** Եթէ ուրիցէք և ըմպիցէք: *Ոսկան.* Եթէ զինչ և ամուսիցէք, զամենայն ինչ: **32 Ոմանք.** Լինիցիք, և եկեղեց՛: **11. 1 Ոմանք.** Նմանօրք եղերուք ինձ: **2 Օրինակ մի.** Գովեմ զձեզ Կորնթացիք. զի: *Ոմանք.* Զաւանդութիւնսն ունիցիք: **3 Ոմանք.** Թէ առն ամենայնի: **4 Ոմանք.** Յաղօթս կացցէ... ծածուկ ունիցի: **5 Ոմանք.** Եւ կամ մարգար... բացաւ գլխաւ... զգլուխ իւր: *Օրինակ մի.* Զի այնպէս համարեալ է: **6 Ոմանք.** Զի թէ ոչ սքաղեսցի կինն... ապա եթէ անպար: **7 Ոմանք յակելուն.** Ծածկել զգլուխ իւր... առն իւրոյ է: **9 Ոմանք.** Քանզի և ոչ հաս: **11 Ոմանք.** Բայց կին ոչ առանց: **12 Ոմանք.** Ամենայն յԱստուծոյ: **13 Ոմանք.** Տութ զիրան:

բնութիւնն իսկ ուսուցանէ զձեզ. զի այր եթէ գիտաւոր է, անարգանք են նմա. ¹⁵ Բայց կին եթէ գիտաւոր է, փանք են նմա. զի գէնք փոխանակ զգեստու փունսն են նմա: ¹⁶ Ապա թէ որ կամի հակառակօր լինել, մեք ջունիմք այնպիսի սովորութիւն, և ոչ եկեղեցիքն Աստուծոյ:

¹⁷ Այլ զայս պատուիրեմ, ոչ որպէս թէ գովիցեմ, զի ոչ ՚ի լաւ անդր՝ այլ ՚ի վատութիւնն նկրտիք: ¹⁸ Նախ՝ յորժամ ՚ի մի վայր ժողովիցիք յեկեղեցին, լսեմ եթէ հերձուածք գոն ՚ի ձեզ. և սակաւ ինչ հաւաքացի: ¹⁹ Բայց և հերձուածք լինելոցն են ՚ի ձեզ. զի որ ընտիրքն իցեն ՚ի ձեզ՝ երևեսցին: ²⁰ Եւ արդ՝ ՚ի ժողովելն ձեզ ՚ի միասին, ոչ է փունն Տեառն ձեզ փրկի հաց ուրելոյ: ²¹ Չի իրաքանչիւրոք զիր ընթրիս յառաջանայ ուրել. և ոմն քաղցեալ, և ոմն արբեալ: ²² Միթէ փունս ոչ ունիցիք ուրելոյ և ըմպելոյ. եթէ զեկեղեցեան Աստուծոյ արհամարիէք, և յամօթ առնէք զքրատրսն. զի՞նչ ասացից, գովեցից՝ զձեզ. յայդմ ոչ գովեմ: ²³ Չի եւ ընկալայ ՚ի Տեառնէ՛, գոր և ձեզն աւանդեցի, եթէ Տէր Յիսուս ՚ի զիշերին յորում մարներ, առ հաց. ²⁴ գոհացաւ. եբնկ և ասէ. Այս է իմ մարմին որ վասն ձեր. զայս արարէք առ իմոյ յիշարակի: ²⁵ Նոյնպէս և զբաժակն յեպ ընթրեացն, առ և ասէ. Այս բաժակ նոր ուխտ է իմով արեամբ. զայս արարէք քանիցս անգամ թէ ըմպիցէք՝ առ իմոյ յիշարակի: ²⁶ Քանիցս անգամ թէ ուրիցէք զհացս զայս՝ և զբաժակս ըմպիցէք, զմահն Տեառն պատմեցէք, մինչև եկեսցէ նա: ²⁷ Այսուհետև՝ որ ուրիցէ զհացս, կամ ըմպիցէ զբաժակս Տեառն անարժանութեամբ, պարտական եղիցի մարմնոյ և արեանն Տեառն: ²⁸ Փորձեսցէ՛ մարդ զանձն իր, և ասպա՛ ՚ի հացէ անտի կերիցէ, և ՚ի բաժակէն արբցէ: ²⁹ Չի որ ուրէ և ըմպէ անարժանութեամբ, դատաստանս անձին իւրում ուրէ և ըմպէ. զի ոչ իսրրէ զմարմինն Տեառն: ³⁰ Վասն այնորիկ իսկ են ՚ի ձեզ բազում հիւանդք և ախտաժէքք. և շար ևս այն են, որ և ննջեցեալքն իսկ իցեն: ³¹ Չի եթէ զանձինս քննեաք, ապա ոչ դատապարտեաք: ³² Եւ եթէ դատիմք՝ ՚ի Տեառնէ իրապիմք. զի մի՛ ընդ աշխարհի դատապարտեսցուք: ³³ Այսուհետև եղբարք, յորժամ ՚ի մի վայր ժողովիցիք ուրել, միմեանց մնասցիք: ³⁴ Ապա թէ որ քաղցեալ իցէ, ՚ի փան իւրում կերիցէ՛. զի մի՛ ՚ի դատապարտութիւն ժողովիցիք: Բայց զայլ ինչ յորժամ եկից, յայնժամ պատուիրեցից:

Ը/եկ ¹ Այլ վասն հոգևորացն եղբարք՝ ոչ կամիմ եթէ քրտեք իցէք: ² Գիտէք իսկ, զի մինչ հեթանոսքն էիք, առ կուռս անմտունչս որպէս երթայիք և զայիք: ³ Վասն որոյ ցուցանեն ձեզ. զի ոչ որ Նոզուվ Աստուծոյ խօս-

14 Ոմանք. Ուսուցանիցէ զձեզ: **15 Ոմանք.** Բայց կինն եթէ: **16 Ոմանք.** Ապա եթէ կամի որ: **18 Ոմանք.** Ժողովիք յեկեղեցին: **19 Ոմանք.** Չի որ ընտիրքն են ՚ի: *Յայս համար ոմանք ՚ի լու՛.* նշանակեն. Ատրիկացի. կամ՝ Ատրիկոսի երկամուն: **20 Ոմանք.** Ոչ է փունն Տեառն: **22 Բազումք.** Ուրելոյ կամ ըմպելոյ: **Ոմանք.** Զեկեղեցեան Աստուծոյ արհամարիցէք... զինչ ասացից ձեզ: **24 Ոսկան յաւելու.** Եւ ասէ. *Առէք և կերայք,* այս է... որ վասն ձեր բաշխի. զայս ա՛: **Ոմանք.** Այս է մարմին իմ: **25 Ոմանք.** Եթէ ըմպիցէք: **26 Ոմանք.** Եթէ ուրիցէք... կամ զբաժ... զմահ Տեառն: **27 Ոմանք.** Որ ուրիցէ զհացս զայս... պարտական լիցի մարմնոյ և արեան Տեառն: **29 Ոմանք.** Դատաստան անձին իւրոյ ո՛... և ոչ իսրրէ: **30 Ոմանք.** Այնորիկ են որ ննջեցեալք իսկ են: **32 Ոմանք.** Ընդ աշխարհիս: **33 Օրինակ մի.** Ի մի վայր զայցէք յուրել: **12. 2 Ոմանք.** Նեթանոսք էիք՝ առ կուռսն:

սի, և ասիցէ թէ նգովեալ Յիսուս. և ոչ ոք կարէ ասել՝ Տէր զՅիսուս,
 4 եթէ ոչ Նոգովն Սրբով: ⁴Թէպէտ և բաժինք շնորհաց են՝ այլ Նո-
 5, 6 գի նոյն է: ⁵Եթէ բաժինք պաշտամանց են, այլ Տէր նոյն է: ⁶Եթէ
 բաժինք յաջողութեանց են, այլ Աստուած նոյն է՝ որ աջողէ զամեն-
 7 այն յամենայնի: ⁷Բայց իւրաքանչիւր ումեք փութալ է յայստութիւն
 8 Նոգայն՝ առ իւրաքանչիւր օգուփ: ⁸Ումեմն ՚ի Նոգայն փութալ է բան
 9 իմաստութեան. այլում բան գիտութեան ըստ նմին Նոգայ. ⁹միստումն
 հաւանք՝ նովին Նոգով. այլում շնորհս բժշկութեանց նովին Նոգով.
 10 ¹⁰այլում աջողութիւնք զօրութեանց. այլում մարգարեութիւն. այլում
 ընփրութիւն հոգայ. այլում ազգք լեզուաց. այլում թարգմանութիւնք
 11 լեզուաց: ¹¹Այլ զայս ամենայն աջողէ մի և նոյն Նոգի, և բաժանէ՝ իւ-
 12 րաքանչիւր որպէս և կամի: ¹²Որպէս մարմին մի է, և անդամս բազումս եղ
 13 և Քրիստոս: ¹³Քանզի միով Նոգով մեք ամենեքեան ՚ի մի՝ մարմին
 մկրտեցաք. եթէ Նրեայք, եթէ հեթանոնք, եթէ ծառայք, եթէ ազատք,
 14 ամենեքին զմի՝ Նոգի արբաք: ¹⁴Քանզի մարմին ոչ մի անդամ է, այլ
 15 բազում: ¹⁵Եթէ ասիցէ ոտն. Ջի չեմ ձեռն՝ չեմ ՚ի մարմնոյ անփի, ոչ
 16 այնու չիցէ ՚ի մարմնոյ անփի: ¹⁶Եւ եթէ ասիցէ ունկն. Վասն զի չեմ
 17 ակն՝ չեմ ՚ի մարմնոյ անփի, ոչ այնու չիցէ ՚ի մարմնոյ անփի: ¹⁷Ե-
 թէ ամենայն մարմինն ակն էր, ո՞ր էր ունկն. և եթէ ամենայն լսելիք
 18 էին, ո՞ր էին հոտոտելիք: ¹⁸Բայց արդ՝ Աստուած եղ զանդամսն՝ զմի՝
 19 մի՝ իւրաքանչիւր ՚ի նոցանէն ՚ի մարմին՝ որպէս և կամեցաւ: ¹⁹Ապա
 20 թէ էր ամենայն մի անդամ, ո՞ր էր մարմին: ²⁰Բայց արդ՝ անդամք
 21 բազումք են, և մարմին մի: ²¹Ոչ կարէ ակն ասել զձեռն, թէ չեն ինձ
 22 պիտոյ, և կամ դարձեալ զլուխն ցոյսն՝ թէ չէք ինձ պիտոյ: ²²Այլ առա-
 23 ւել որ թուին անդամք մարմնոյն՝ թէ փկարագոյնք իցեն, կարևորք են.
 24 ²³և որ թուին թէ անարգագոյնք իցեն մարմնոյն, այնց առաւելագոյն
 պարի առնենք. և ամօթոյքն մեր առաւել ևս պարկեշտութիւն ունին:
 25 ²⁴Եւ պարկեշտիցն մերոց չէ՛ ինչ պիտոյ. քանզի Աստուած խառնեաց
 26 զմարմինն, և նուազին առաւել ևս պարի ետ. ²⁵զի մի իցեն հերձուածք
 ՚ի մարմնի անդ, այլ զի նոյնք զմիմեանց հոգայցեն անդամքն: ²⁶Եւ ե-
 թէ վշտանայ ինչ մի անդամն, վշտանա՛ն ամենայն անդամքն ընդ նմա.
 և եթէ փառաւորի մի անդամն, ինդա՛ն ամենայն անդամքն ընդ նմա:
 27, 28 ²⁷Այլ դուք մարմինք Քրիստոսի էք, և անդամք յանդամոց նորա: ²⁸Եւ վջ

3 Օրինակ մի. Ի Նոգի Աստուծոյ խօսի... և ոչ ոք ասիցէ Տէր զՅիսուս, եթէ ոչ ՚ի Նոգի Սուրբ: **6 Ունակք.** Աջողութեանց են... որ յաջողէ: **9 Ունակք.** Շնորհք բժշկութեան նովին: **10 Ունակք.** Յաջողութիւնք զօ՞... մարգարեութիւնք... ընփրութիւնք հոգոց, այլում ազգս լեզուաց... թարգմանութիւն լեզ՞: **11 Ունակք.** Յաջողէ մի և: **12 Ոսկան.** Մի մարմին են: **13 Ունակք.** Մեք ամենեքին: **15 Աստուծոյ թէպէտ օրինակս մեր՝ ըստ նախնի եղանակի գրութեան ունանց, ունէր երկիցս եղեալ.** ոչ այնքա չիցէ, այլ մեք ըստ սովորականին եղաք և աստէն՝ այնու: **17 Ունակք.** Ամենայն մարմին ակն... ունկն... լսելիք էր, ո՞ր էր: **18 Ունակք.** Ի նոցանէ ՚ի մարմնին: **19 Ունակք.** Ապա եթէ էր... ուր էր մարմինն: **20 Ունակք.** Բազում են: **21 Ունակք.** Եթէ չես... զլուխ ցոյս, եթէ: **23 Ունակք.** Թէ անարգագոյնք են... պարկեշտութիւն ունիցին: **24 Ունակք.** Եւ պարկեշտիցն մեր չեն ինչ պիտոյ: **25 Ունակք.** Նոգացեն ան՞: **26 Ունակք.** Փառաւորի ինչ մի: **27 Ունակք.** Մարմին Քրիստոսի էք... անդամոց նորա:

գորս եղն Աստուած յեկեղեցւոջ՝ այս են. նախ՝ գառաքեալս, երկրորդ՝
 գմարգարէն, երրորդ՝ զվարդապէսն, ապա՝ զօրութիւնս, ապա՝ շնորհս
 բժշկութեանց, օգնութիւնս, վարիչս, ազգս լեզուաց, թարգմանութիւնս
 լեզուաց: ²⁹ Միթէ ամենեքի՞ն առաքեալք իցեն. միթէ ամենեքի՞ն մարգարէք
 իցեն. միթէ ամենեքի՞ն վարդապետք իցեն. միթէ ամենեքի՞ն զօրութիւնք
 իցեն. ³⁰ միթէ ամենեքի՞ն շնորհս բժշկութեան ունիցին. միթէ ամենեքի՞ն ³⁰
 ՚ի լեզուս խօսեսցին. միթէ ամենեքի՞ն թարգմանիցեն: ³¹ Բայց նախանձախիթ
 լերութ շնորհացն, որ լան են. այլ ես՝ առաւել ևս ճանապարհ ցուցանեմ
 ձեզ:

եզ ¹ Եթէ զլեզուս մարդկան խօսիցիմ և զհրեշտակաց, և սեր ոչ ունիցիմ, **13**
 եղէ ես իբրև գաղիմ՝ որ հնչէ, կամ իբրև զծնծոյս որ դաւաջեն:
² Եւ եթէ ունիցիմ գմարգարեութիւն, և զհիպիցեմ զխորհուրդս ամենայն, ²
 և զամենայն գիտութիւն. և եթէ ունիցիմ զամենայն հաւաքս՝ մինչև
 զլերինս փոփոխելոյ, և սեր ոչ ունիցիմ, ոչինչ եմ: ³ Եւ եթէ ջամբիցեմ
 զամենայն ինչս իմ աղքատաց, և մարմնիցեմ զմարմինս իմ յայրումն,
 և սեր ոչ ունիցիմ, ոչ ինչ օգրիմ: ⁴ Սէր՝ երկայնամիտ է, քաղցրանայ. ⁴
 սեր՝ ոչ նախանձի, ոչ ամպարհաւաճէ, ոչ հպարտանայ. ⁵ ոչ յանդգնի, ⁵
 ոչ խնդրէ զիր, ոչ գրգռի, ոչ խորհի զչար. ⁶ ոչ խնդայ ընդ անիրա- ⁶
 տութիւն, այլ խնդայ ընդ սպուգութիւն. ⁷ ամենայնի՛ վրէ. ամենայնի՛ ⁷
 հաւաքայ. ամենևկի՛ն յուսայ. ամենայնի՛ համբերէ: ⁸ Սէր՝ ոչ երբէք ⁸
 անկանի. եթէ մարգարեութիւնք են՝ խափանեսցին. եթէ լեզուք՝ լռեսցեն.
 եթէ գիտութիւն՝ խափանեսցի: ⁹ Քանզի փոքր ՚ի շարէ գիտեմք, և ⁹
 փոքր ՚ի շարէ մարգարեանամք: ¹⁰ Այլ յորժամ եկեսցէ կարարումն, ¹⁰
 փոքր ՚ի շարէս խափանեսցի: ¹¹ Մինչ փոյսն էի՝ իբրև զփոյսն խօ- ¹¹
 սեի, իբրև զփոյսն խորհէի, իբրև զփոյսն համարէի. այլ յորժամ եղէ ¹¹
 այր, զփոյսնս խօսեմն ՚ի բաց խափանեսցի: ¹² Այժմ փեսանեմք իբրև ընդ ¹²
 հայելի՛ օրինակաւ, այլ յայնժամ դէմ յանդիման. այժմ խելամոռն էմ ¹²
 փոքր ՚ի շարէ, այլ յայնժամ գիտացից՝ որպէս և նայն ճանեան զիս: ¹³
¹³ Բայց արդ՝ մնան հաւաքք, յոյս, սէր, սոքա երեքեան. և մեծ քան ¹³
 զսոսս՝ սէր է:

¹ Զհեղ երթայք սիրոյ, և նախանձաւոր լերութ հոգևորացն, առաւել **14**
 զի և դուք մարգարեանայցէք: ² Զի որ խօսի ՚ի լեզուս՝ ոչ ընդ մարդ- ²
 կան խօսի, այլ ընդ Աստուծոյ. զի ոչ ոք է որ լսէ, բայց հոգունվ խօ- ²
 սի խորհուրդս: ³ Իսկ որ մարգարեանայն, մարդկան խօսի շինութիւն ³
 և մխիթարութիւն և սփոփութիւն: ⁴ Որ խօսի ՚ի լեզուս, զանձն իր ⁴

28 Ոմանք. Եղ Աստուած յեկե՞... գառաքեալսն... շնորհս բժշկութեան: **29 Առ Ոսկա-**
նայ պակասի. Վարդապետք իցեն, *միթէ ամենեքին զօրութիւնք իցեն:* **30 Ոմանք.**
 Ի լեզուս խօսիցին... թարգմանեսցեն: **31 Ոմանք.** Նախանձաւոր լերութ, որ լաւ են:
13. 1 Ոմանք. Եղէ որպէս պղինձ... կամ որպէս զծնծոյս որ դաւաջեն: **2 Ո-**
մանք. Մարգարեութիւն... և զամենայն գիտութիւնս: **3 Ոմանք.** Զմարմին իմ յայր՝
4 Բազումք. Ոչ ամբարհաւաճէ: **5 Ոմանք.** Ոչ խնդրէ զիրն: **6 Ոմանք.** Ընդ
 սպուգութեան: **8 Ոմանք.** Մարգարեութիւն իցեն... լեզուք, լռեսցին, եթէ գիտութիւնք
 խափանեսցին: **10 Ոմանք.** Կարարումն: **11 Ոմանք.** Զփոյսնս խօսեմն ՚ի բաց խա՞:
12 Ոմանք. Այժմ փեսանեմ իբ՞: **13 Ոմանք.** Բայց մնան... քան զսոսս սեր է: **14. 1 Ո-**
մանք. Հոգևորացն առաւել: **2 Ոմանք.** Խօսի ՚ի խորհուրդս: **3 Ոմանք.** Շինութիւն
 և խաղաղութիւն և սփո՞: *Ոսկան.* Խօսի ՚ի շինութիւն և սփոփ՞:

5 շինէ. և որ մարգարեանայ, գեկեղեցին շինէ: ⁵ Կամիմ զի ամենեքին դուք ՚ի լեզուս խօսիցիք, առաւել զի մարգարեանայցէք. զի լսն է որ մարգարեանայն, քան զայն որ ՚ի լեզուսն խօսիցի. բայց եթէ թարգմանեսցէ, 6 զի եկեղեցին շինութիւն առնուցու: ⁶ Բայց այժմ եղբարք, եթէ եկից առ վճ ձեզ ՚ի լեզուս խօսելով. զի՛նչ օգուտ լինիցիմ ձեզ, եթէ ոչ խօսիցիմ, կամ յայտնութեամբ, կամ զիպրութեամբ, կամ մարգարեութեամբ, կամ 7 վարդապետութեամբ: ⁷ Այնպէս՝ որպէս անշունչքն ձայն փայցեն, եթէ փող և եթէ քնար. զի եթէ ընտրութիւն ինչ բարբառոյն չառնիցեն, 8 զիա՛րդ ճանաչիցի փողոյն հարկանել՝ կամ քնարին հնչել: ⁸ Քանզի եթէ խառնաձայն արձակիցէ փողն, ո՛վ պատրաստեսցի ՚ի պատերազմ: 9 ⁹ Նոյնպէս և դուք՝ եթէ լեզուօք ոչ նշանակիցէք զբանն, զիա՛րդ ճանաչիցիմ խօսքն. զի լինիցիք այնուհետև իբրև ընդ օդս խօսեցեալք: ¹⁰ Ձի այնչափ 11 ազգք ձայնից են յաշխարհի, և ոչինչ է՝ անձայն: ¹¹ Իսկ արդ՝ եթէ ոչ զիպիցեն զգորութիւն ձայնին, լինիցիմ այնմ որ խօսիցին ընդ իս խո՛ւժ, 12 և նա որ խօսիցին ընդ իս՝ դուժ: ¹² Նոյնպէս և դուք՝ քանզի նախանձորդք էք հոգևորացն, վասն շինածոյ եկեղեցւոյն, խնդրէք զի առաւել ևս իցէք: 13 ¹³ Վասն որոյ որ խօսին ՚ի լեզուս, աղօթս արասցէ՝ զի և թարգմանիցէ: 14 ¹⁴ Եթէ կամ յաղօթս լեզուաւ, հոգին իմ կայ յաղօթս. այլ միտք իմ 15 անպարոնդ են: ¹⁵ Իսկ արդ՝ զի՛նչ իցէ. կացից յաղօթս և հոգւով, կացից յաղօթս և մտօք. սաղմոս ասացից հոգւով, սաղմոս ասացից և մտօք: 16 ¹⁶ Ապա թէ ոչ՝ եթէ օրհնեսցես հոգւով, որ կայցէ ՚ի փեղոջ փգիպին, զիա՛րդ ասիցէ ՚ի թում գովութեանն՝ զամենն. քանզի զոր ասեսն՝ նա 17, 18 ոչ զիպէ: ¹⁷ Ձի դու բարտք գոհանաս, այլ ընկերն ոչ շինի: ¹⁸ Գոհանան զք 19 զԱստուծոյ, վասն ամենեցուն ձեր՝ առաւել լեզուաւ խօսիմ: ¹⁹ Այլ ՚ի մէջ եկեղեցւոյն կամիմ բանս հինգ՝ մտօք խօսել, զի և զայնս խրափիցեն, 20 քան զբազում բանս լեզուաւ: ²⁰ Եղբարք մի՛ փոյայք լինիք մտօք, այլ 21 ՚ի չարեանց փոյայցարոնք, և մտօք կատարեալք լինիջիք: ²¹ Քանզի և յօրէնս գրեալ է, եթէ յօրար լեզում և ՚ի շրթունս օտարորին խօսեցայց 22 ընդ ժողովրդեանդ ընդ այդմիկ, սակայն և ոչ այնպէս լուիցեն ինձ: ²² Ապա ուրեմն լեզուք նշանակի՛ վասն են. ոչ հաւաքացելոց, այլ անհաւաքից. 23 իսկ մարգարեութիւն, ոչ անհաւաքից՝ այլ հաւաքացելոց: ²³ Ապա թէ զայցէ եկեղեցին ամենայն ՚ի մի վայր, և ամենեքին ՚ի լեզունս խօսիցին, և մտանիցեն անդր փգեպք կամ անհաւաքք. ոչ ասիցեն եթէ զի՛ մոլիքդ: 24 ²⁴ Իսկ եթէ ամենեքեան մարգարեանայցեն, և մտանիցէ ոք անդր, ան-

4 *Ոմանք.* Եւ որ խօսի ՚ի լե՛... որ մարգարեանայն: *Ոսկան.* Իսկ որ մարգարեանայ:

5 *Ոմանք.* Առաւել զի և մարգա՛ր... ՚ի լեզուս խօսիցի. բայց եթէ թարգմանիցէ: 7 *Ոմանք.* Եւ եթէ ընտրութիւն: 8 *Ոմանք.* Արձակիցի փողն, ո՛վ պատրաստիցի: 10 *Ոմանք.* Եւ ոչինչ անձայն է: 11 *Ոմանք.* Որ խօսին. *կամ՝* խօսիցիմ ընդ իս խո՛ւժ: 12 *Ոմանք.* Քանզի նախանձարորդք էք... վասն շինուածոյ: 13 *Ոմանք.* Ձի թարգմանեսցէ: 15 *Ոմանք.* Յաղօթս հոգւով: 16 *Ոմանք.* Ապա եթէ ոչ՝ թէ օրհնիցես... ՚ի թում գոհութեանն զամենն: 18 *Ոսկան.* ՉԱստուծոյ իմոյ վասն ձեր: *Ոմանք.* Լեզուաք խօսել: 19 *Ոմանք.* ՚Ի մէջ եկեղեցւոյ... խրափիցենք քան բազում բանս լեզուով: 20 *Ոմանք.* Մի՛ լինիք փոյայք... կատարեալ լինիցիք: 21 *Ոմանք.* Եւ յօրէնս գր՛... և այնպէս ոչ լուի՛: *Ոսկան յաւելո.* Լուիցեն ինձ *ասէ Տէր:* 23 *Ոմանք.* Ապա եթէ զայցէ ամենայն եկեղե՛... և ամենեքեան ՚ի լեզուս... մտանիցէ... փգեպք. թէ զի՛ մո՛:

հաւաք կամ քաղաք, յանդիմանի՝ յամենեցունց, և քննի՝ յամենեցունց, ²⁵ և 25
 զաղտնիք սրբի նորա յայտնի՝ լինին. և ապա անկեալ ՚ի վերայ երեսաց՝
 երկիր պագանիցէ Աստուծոյ, և խոստովան լինիցի՝ թէ արդարև Աս-
 26 րուած է ՚ի ձեզ: ²⁶ Եւ արդ՝ զի՛նչ իցէ եղբարք. յորժամ ՚ի մի՛ վայր 26
 ժողովիցիք, իւրաքանչիւրոք ՚ի ձէնջ, եթէ սաղմոն ունիցի, եթէ վարդա-
 պետութիւն ունիցի, եթէ յայտնութիւն ունիցի, եթէ լեզու ունիցի, եթէ
 թարգմանութիւն ունիցի, ամենայն ՚ի շինած լինիցի: ²⁷ Եթէ ՚ի լեզուն 27
 ոք խօսիցի, երկուք. և եթէ նն աւելի, երեք, և ապա մի ըստ միոջէ.
 և մինն թարգմանեսցէ: ²⁸ Ապա թէ չիցէ՛ ոք որ թարգմանիցէ, լոն լի- 28
 ցի յեկեղեցուջն. ընդ մի՛րս իւր՝ և ընդ Աստուծոյ խօսեսցի: ²⁹ Բայց 29
 մարգարէք երկու կամ երեք խօսեսցին, և այլքն քննեսցեն: ³⁰ Ապա 30
 թէ այլ ումեք որ նստիցին՝ յայտնեսցի, առաջինն լռեսցէ: ³¹ Քանզի 31
 կարօղ էք ամենեքեան մի ըստ միոջէ մարգարեանալ. զի ամենեքե-
 ան ուսանիցին, և ամենեքեան՝ մխիթարեսցին: ³² Քանզի և ոգիք իսկ 32
 մարգարէից, մարգարէից հնազանդին: ³³ Չի ո՛չ եթէ խռովութեան է Աս- 33
 րուած, այլ խաղաղութեան՝ որպէս յամենայն եկեղեցիս սրբոց: ³⁴ Կա- 34
 նայք՝ յամենայն եկեղեցիս, լոն լիցին. զի ո՛չ հրամայի նոցա խօսել, այլ
 հնազանդ լինել. որպէս և օրէնքն իսկ ասեն: ³⁵ Ապա եթէ ուսանել ինչ 35
 կամիցին, ՚ի քան զարս իրեանց հարցանիցեն. քանզի անպարտի է
 կնոջ մարդոյ յեկեղեցուջ խօսել: ³⁶ Եթէ ՚ի ձէնջ բանն Աստուծոյ էլ. և 36
 կամ առ ձե՛զ միայն եհաս: ³⁷ Իսկ եթէ ոք համարիցի մարգարէ լինել, 37
 կամ հոգևոր, զիտասցէ գոր գրեցիդ առ ձեզ, թէ Տեառն պատուիրանք
 են: ³⁸ Ապա թէ ոք քոզիտանայցէ, քոզիտասցի: ³⁹ Այսուիտևս եղբարք, 38, 39
 նախանձեցարոնք մարգարեանալ, և զխօսելն լեզուօք մի՛ արգելուք: ⁴⁰ Եւ 40
 ամենեայն ինչ ձեր պարկեշտութեանք և ըստ կարգի՛ լինիցի:

15
 Թ ¹ Տուցանեմ ձեզ եղբարք՝ զաւերարանն իմ, գոր աւերարանեցի ձեզ. 15
 գոր և ընկալարուք, յոր և հասարարեալդ էք. ² որով ապրեցէքն. որով 2
 բանիւ աւերարանեցի՛ թէ ունիցիք. բայց եթէ ՚ի գոնր ինչ հաւարա-
 ցէք: ³ Չի ես ձեզ զայն նախ աւանդեցի, գոր և ենն ընկալայ, թէ և 3
 Քրիստոս մեռալ վասն մեղաց մերոց ըստ գրոց, ⁴ և զի թաղեցաւ, թէ և 4
 յարեան յաուր երրորդի՝ ըստ գրոց. ⁵ և թէ երևեցաւ Կեփայի՛, և ապա 5
 երկուրասանիցն. ⁶ ապա երևեցաւ աւելի՛ ևս քան զիհնզ հարեր եղբարց 6
 միանգամայն. յորոց բազումք կա՛ն մինչև ցայժմ, և ոմանք ննջեցին. ⁷ և 7
 ապա երևեցաւ Յակովբայ՝, ապա առաքելոցն ամենեցուն: ⁸ Նոնկ յետոյ 8

24 Ունակք. Եթէ ամենեքին: **25 Ունակք.** Յայտնի լինի... ՚ի վերայ երեսաց իւրոց... և խոստովան լինի: **26 Ունակք.** Եթէ սաղմոն ունի. թէ վարդա՛... ՚ի շինուած լինիցի: **27 Ունակք.** Խօսեսցի երկուք, և թէ ևս առաւել երեք... թարգմանիցէ: **28 Ունակք.** Ապա եթէ չիցէ... լոն լիցին: **29 Ունակք.** Երկուք կամ երեք: **30 Ունակք.** Ապա եթէ այլ... նստիցին: **31 Ունակք.** Ամենեքին մի ըստ: **32 Ունակք.** Եւ հոգիք իսկ մարգարէիցն մարգարէից հնազանդեսցին: **33 Ունակք.** Որպէս և յամենայն եկե՛ն: **35 Ունակք.** Ապա թէ ուսա՛: **36 Ունակք.** Եւ կամ թէ առ ձեզ: **37 Ոսկան.** Իսկ եթէ ոք կամիցի մար՛: **38 Ունակք.** Ապա եթէ ոք քոզի՛: *Յօրինակին պակասէր.* Ապա՛ թէ ոք քոզիտան: **15. 2 Ամենայն ընտիր գրչագիրք համաձայն մերումս ունին** Որով ապրեցէքն: *Ունակք յաւելուն.* Աւերարանեցի ձեզ թէ... ՚ի գոր ինչ հաւարայցէք: **3 Ունակք.** Եւ ընկալայ, եթէ Քրիստոս մեռաւ: **5 Ունակք.** Թէ և երևեցաւ... և ապա երկուրասանցն: *Ուր Ոսկան ըստ Լատինակալին.* Եւ ապայ մերասանիցն:

9 քան զամենեսին՝ իբրև անարգի՝ միոջ՝ երևեցան և ինձ: ⁹Ձի են իսկ եմ
 10 փրոնայն առաքելոց. որ չեն իսկ արժանի թե կոչեցայց առաքեալ. զի
 11 հալածեցի՝ զեկեղեցին Ասպուծոյ: ¹⁰Այլ շնորհօքն Ասպուծոյ, եմ զինչ և
 12 իցեմ. և շնորհք նորա որ յիս՝ ընդունայն ինչ ոչ եղեն. այլ առաւել քան
 13 գնոսա ամենեսին վաստակեցի. և ոչ եթէ ես՝ այլ շնորհքն Ասպուծոյ
 14 որ ընդ իս: ¹¹Արդ՝ եթէ ես, և եթէ նոքա՝ այսպէս քարոզեցաք, և դուք
 15 յայսպէս հաւատացէք: ¹²Ապա եթէ Քրիստոս քարոզի՝ թէ ՚ի մեռելոց
 16 յարուցեալ է, զիարդ ասեն ոմանք ՚ի ձենջ՝ եթէ յարութիւն մեռելոց
 17 չիք: ¹³Եթէ յարութիւն մեռելոց չիք, ապա և Քրիստոս չէ՛ յարուցեալ:
 18 ¹⁴Եւ եթէ Քրիստոս չիցէ յարուցեալ, ընդունայն է քարոզութիւնն մեր.
 19 ընդունայն են և հաւաքքն ձեր. ¹⁵և գրանիցիմք սուրբ վկայք Ասպու-
 20 ծոյ. զի վկայեցաք զԱսպուծոյ՝ եթէ յարոյց զՔրիստոս. զոր ոչն արդեւ
 21 յարոյց՝ եթէ մեռեալք ոչ յառնիցեն: ¹⁶Իսկ եթէ մեռեալք ոչ յառնեն, ա-
 22 պա և Քրիստոս չէ՛ յարուցեալ: ¹⁷Եւ եթէ Քրիստոս չիցէ յարուցեալ,
 23 ընդունայն են հաւաքքն ձեր. և փակաւի՛ն ՚ի նմին ՚ի մեղս կայցէք:
 24 ¹⁸Իսկ արդ՝ որ ննջեցինն ՚ի Քրիստոս, կորեա՛ն արդեւք: ¹⁹Եթէ այ-
 25 սու կենօքս միայն յուսացեալ ենք ՚ի Քրիստոս, ապա ողորմելի՛ ենք
 26 քան զամենայն մարդիկ: ²⁰Այլ արդ՝ Քրիստոս յարուցեալ է ՚ի մեռելոց, զո
 27 առաջին պարտն ննջեցելոց. ²¹քանզի մարդով եղև մահ, և մարդով
 28 յարութիւն մեռելոց: ²²Որպէս Ադաման ամենեքին մեռանին, նոյնպէս
 29 և Քրիստոսի ամենեքին կենդանասցին, ²³իւրաքանչիւր յիւրում կար-
 30 գի. նախ՝ Քրիստոս, և ապա Քրիստոսեանք ՚ի գալստեան նորա. ²⁴և
 31 ապա կարարած: Յորժամ քացէ՛ ՚ի ձեռս զթագաւորութիւնն Ասպու-
 32 ծոյ և Նօր. յորժամ խափանեցէ՛ զամենայն իշխանութիւնս, և զամեն-
 33 այն պետութիւն և զգորութիւն: ²⁵Ձի պարս է նմա թագաւորել, մինչև
 34 դիցէ զամենայն թշնամիս ՚ի ներքոյ ուրից իւրոց: ²⁶Յետին թշնամին
 35 խափանի՛ մահ. և զամենայն ինչ հնազանդ արար ՚ի ներքոյ ուրից նո-
 36 րա: ²⁷Այլ յորժամ ասիցէ, թէ հնազանդեալ է նմա ամենայն, յայնք է՛
 37 թէ բայց յայնմանէ որ հնազանդեցոյց նմա զամենայն: ²⁸Այլ յորժամ
 38 հնազանդեցի՛ նմա ամենայն, յայնժամ և ինքն Որդի հնազանդեցի
 39 այնմ, որ հնազանդեցոյց նմա զամենայն. զի եղիցի Ասպուած ամե-
 40 նայն յամենայնի: ²⁹Ապա թէ ոչ, զի՛նչ գործիցեն որ մկրտիցին վասն
 41 վասն նոցա. ³⁰ընդէի և մեք ճգնիմք յամենայն ժամ, ³¹և հանապազ
 42 մեռանիմք. ՚ի պարծանս ձեր երդնում եղբարք, զոր ունիմ ՚ի Քրիս-

8 *Ոմանք.* Երևեցաւ ինձ: 10 *Ոմանք.* Եւ շնորհքն նորա: 11 *Օրինակ մի.* Այսպէս քարոզեմք: 12 *Ոմանք.* Ապա թէ Քրիստոս քարոզի եթէ: 14 *Ոմանք.* Ընդունայն եղեն և հաւ: 15 *Ոմանք.* Եւ գրանիմք սուր... թէ յարոյց... ոչ յառնեն: 17 *Օրինակ մի.* Եւ և հաւաքքն ձեր: *Ոմանք.* Ի նմին մեղս կայք: 18 *Ոմանք.* Որ ննջեցին ՚ի: 19 *Ոմանք.* Կենօք միայն: *Յայլս սրակասի.* Ի Քրիստոս, ապա ողորմելի ենք: 20 *Բազումք.* Պարտ ննջեցելոց: 21 *Օրինակ մի.* Քանզի մարդով յարութեան եղև մահ: 22 *Ոմանք.* Ամենեքեան մեռա՛... ամենեքեան կենդա՛: 23 *Ոմանք.* Քրիստոսեանքն ՚ի գա՛: 24 *Ոմանք.* Տայցէ ՚ի ձեռս զթագաւորութիւն... պետութիւնս և զգորութիւնս: 26 *Ոմանք.* Խափանի մահն: 27 *Ոմանք.* Եթէ հնազ՛... թէ բայց: 28 *Ոմանք.* Յամենայն յամենայնի: 29 *Ոմանք.* Մեռեալք ոչ յառնեն:

րոս Յիսուս ՚ի Տէր մեր: ³² Եթէ վասն մարդոյ ՚ի գազանամարտի՛ լիեալ 32
 էի յԵփեսոս, զի՛նչ օգուր էր ինձ, եթէ մեռեալք ո՛չ յառնեն. կերիցո՛րք
 արբցո՛րք, քանզի վաղիւ մեռանիմք: ³³ Մի՛ խաբիք. ապականեն գրարս 33
 զե քաղցունս քանք չարք: ³⁴ Սթափեցարո՛ք արդարութեամք, և մի՛ մեղան- 34
 չէք. զի զգիտութիւն Աստուծոյ ո՛չ ունին ոմանք. առ ամօթոյ ձերոյ ասեմ:
³⁵ Այլ ասիցե՛՛րք. Զիսի՛ր յառնեն մեռեալք, կամ որով մարմնով գայցեն: 35
³⁶ Ա՛նմիտ, դու գոր սերմանեսն, ո՛չ կենդանանայ՝ եթէ ո՛չ մեռանիցի: ³⁷ Եւ 36, 37
 գոր սերմանեսն, ո՛չ զնոյն մարմին որ ծնանելոցն իցե՛՛ սերմանես, այլ
 հա՛ր մերկ. եթէ ցորենոյ իցե՛՛, և եթէ այլոց սերմանաց: ³⁸ Եւ Աստուած 38
 րայ՛ նմա մարմին՝ որպէս և կամի. և իւրաքանչիւր սերմանացն զի՛ր
 մարմին: ³⁹ Ո՛չ ամենայն մարմին՝ նոյն մարմին է. այլ՝ այլ մարմին է 39
 մարդկան, և այլ մարմին անասնոց, այլ մարմին թռչնոց՝ և այլ մար-
 մին ձկանց: ⁴⁰ Եւ մարմինք երկնաւորք, և մարմինք երկրաւորք. այլ՝ 40
 այլ փառք երկնաւորաց են, և այլ փառք երկրաւորաց: ⁴¹ Այլ փառք 41
 արեգական, և այլ փառք լուսնի, այլ փառք աստեղաց, և աստղ քան
 զաստղ առաւել է փառօք: ⁴² Նոյնպէս և յարութիւն մեռելոց. սերմա- 42
 նի ապականութեամք՝ և յառնէ առանց ապականութեան. ⁴³ սերմանի 43
 անարգութեամք՝ և յառնէ փառօք. սերմանի տկարութեամք՝ և յառնէ
 զօրութեամք. ⁴⁴ սերմանի մարմին շնչաւոր՝ և յառնէ մարմին հոգևոր. ե- 44
 թէ գոյ մարմին շնչաւոր, գոյ և հոգևոր: ⁴⁵ Այսպէս և գրեալ է. Եղև մարդն 45
 առաջին Ադամ շունչ կենդանի. երկրորդ Ադամ ՚ի հոգի կենդանարար:
⁴⁶ Բայց ո՛չ նախ հոգևորն, այլ շնչաւորն, և ապա՛ հոգևորն: ⁴⁷ Առաջին 46, 47
 մարդն յերկրէ, հողեղէ՛ն. իսկ երկրորդ մարդն՝ Տէր, յերկնից: ⁴⁸ Որ- 48
 պէս հողեղէնն, նոյնպէս և հողեղէնքս, և որպէս երկնաւորն, նոյնպէս
 և երկնաւորքն: ⁴⁹ Եւ որպէս զգեցաք զպարկեր հողեղինին. զգեցցո՛րք 49
 և զպարկեր երկնաւորին: ⁵⁰ Բայց զայս ասեմ էղբարք, եթէ մարմին և 50
 արին զարքայութիւնն Աստուծոյ ժառանգել ո՛չ կարեն. և ո՛չ ապակա-
 նութիւն զանապականութիւն ժառանգէ: ⁵¹ Արդ՝ խորհուրդ մի՛ ասեմ ձեզ. 51
 Ամենեքեան ննջեսցո՛րք, այլ ո՛չ եթէ ամենեքեան: Նորոգեսցո՛րք ⁵² յան- 52
 կարծակի յական թօթափել ՚ի փող յերին. քանզի փող հարկանի, և

31 *Օրինակ մի.* Զոր ունիմք առաւելապէս ՚ի Քրիստոս Յիսուս: **32** *Ոսկան.* Մեռեալք ոչ յառնէին: *Ոմանք.* Վասն մարդոյ գազանամարտիկ լեալ էի: *Յայս քան.* Կերիցուք արբ՛. *ամենայն զրչագիրք համանայն նշանակեն ՚ի լուս՛.* Գռեհիկ լակոնացի առասպել, գոր յիշէ և Եսայի: **33** *Իսկ յայս.* Ապականեն գրա՛. *՚ի լուս՛.* մերումն նշանակի. Մենանդրի արագագրի. *գոր այլք ոմանք ողորդոյն ևս ունին.* Մենանդրի երգագրի, *կամ՝* երգչի խրատ: *Ոմանք.* Զբանս քաղցունս: **34** *Օրինակ մի.* Այլ սթափեցարուք արդարութեամք... զի զգիտութիւնն Աստուծոյ: **36** *Ոմանք.* Թէ ոչ նախ մեռանիցի: **37** *Ոմանք.* Զոր ծնանելոցն: *Բազուրք.* Այլոց սերմանեաց. *և ոմանք.* սերմանց: **38** *Ոմանք.* Սերմանեացն զիւր մարմինն: **39** *Ոմանք.* Ամենայն մարմին որպէս զնոյն մարմին է... Մարմին ձկանցն. *կամ՝* ձկան: **40** *Առ ոմանս պակասի.* Այլ այլ փառք: *Առ Ոսկանայ պակասի.* Երկնաւորաց են: **41** *Ոմանք.* Արեգական են: *Ոմանք.* Եւ այլ փառք աստե՛: **42** *Ոմանք.* Նոյնպէս և ՚ի յարութիւն մե՛: **45** *Ոսկան.* Որպէս և գրեալ է: *Ոմանք.* Ադամ ՚ի շունչ կենդանի, երկրորդն Ադամ: **47** *Ոմանք.* Իսկ երկրորդն Տէր: **48** *Ոմանք.* Որպէս և հողեղէնն... նոյնպէս և երկրաւորքս: **49** *Ոմանք.* Զգեցաք զմարմին հողեղինին. զգեց՛: **50** *Ոմանք.* Զարքայութիւն Աստուծոյ: **51** *Ոմանք.* Այլ ոչ ամենեքին նո՛: *Որ Ոսկան ևեթ այսպէս ընթեռնու.* Նորոգիցուք: (52) Յանկարծակի յա՛:

53 մեռեալք յարիցեն առանց ապականութեան, և մեք նորոգեսցուք: ⁵³ Զի պարտ է ապականութեանս այսմիկ զգենուլ զանապականութիւն, և
 54 մահկանացուիս այսմիկ զգենուլ զանմահութիւն: ⁵⁴ Այլ յորժամ մահկանացուս
 այս զգեցցի զանմահութիւն, և ապականութիւնս զանապականութիւն,
 յայնժամ եղիցի՛ բանն որ գրեցաւ, եթէ ընկլան մահ յաղթութիւն քո:
 55, 56 ⁵⁵ Ո՛ր է մահ յաղթութիւն քո. ո՛ր է դժոխք խայթոցքն քո: ⁵⁶ Խայթոց
 57 մահու՛ մե՛նք են, և զօրութիւն մեղաց՝ օրէնք: ⁵⁷ Այլ շնորհք Աստուծոյ՝
 որ ես մեզ զյաղթութիւն ՚ի ձեռն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի: աղ
 58 ⁵⁸ Այսուհետև եղբարք իմ սիրելիք, հաստատուն եղերուք, անշարժ կա-
 ցեք, առաւել լերուք ՚ի գործ Տեառն յամենայն ժամ. զհրատաճիք՝ զի
 վաստակքն ձեր ոչ են ընդունայն առաջի Տեառն:

16 ¹ Այլ վասն հաշուին որ ՚ի սորբսն է, որպէս պատուէր եպու եկեղեցեացն
 2 Գաղափացոց, նոյնպէս և դուք առնիջիք: ² Ըստ իւրաքանչիւր միաշաբաթուցն.
 իւրաքանչիւրոք ՚ի ձեռք անձի՛ն իւրում զանձեսցէ որ ինչ և աջողեսցի:
 3 ³ Զի մի՛ յորժամ զայցեն, յայնժամ հաշիւք լինիցին. այլ յորժամ եկից,
 զոր միանգամ ընկրեցէք թողովքոյ, զնոսա առաքեցից քանել զշնորհսն
 4 ձեր յԵրուսաղէմ: ⁴ Ապա թէ արժան իցէ և ինձ երթալ, ընդ իս երթիցեն:
 5 ⁵ Այլ եկից առ ձեզ՝ յորժամ ՚ի Մակեդոնիա անցանիցեն. բայց իր-
 6 բև շրջեցայց ընդ Մակեդոնիա, ⁶ թէ դէպ լիցի, առ ձեզ մնացից՝ և
 7 կամ ձմերեցից. զի դուք յուղարկիցէք զիս՝ ուր և երթալոցն իցեն: ⁷ Զի
 ոչ կամիմ զձեզ այժմ ՚ի հարևանցի՛ քեսանել. անկն ունիմ ժամանակ
 8 ինչ առնել առ ձեզ, եթէ Տէր հրամայեսցէ: ⁸ Բայց այժմ լինիմ յԵփեսոն
 9 մինչև ցՊենպոկոսպէ. ⁹ զի դուռն բացեալ է ինձ մե՛ծ և կարևոր, և
 10 հակառակորդք բազում են: ¹⁰ Արդ՝ եթէ եկեսցէ Տիմոթէոս, քեսցիք զիարդ
 աներկեալ լինիցի առ ձեզ. զի զգործ Տեառն գործէ, որպէս և ենս.
 11 ¹¹ մի՛ ոք զնա անգոսնեսցէ. և յուղարկեսցիք զնա խաղաղութեամբ, զի
 12 եկեսցէ առ իս. քանզի անկն ունիմ նմա եղբարքք հանդերձ: ¹² Այլ վասն ազ
 Ապաղոսի եղբօր՝ յոյժ աղաչեցի զնա, զի եկեսցէ առ ձեզ եղբարքք
 հանդերձ. և արդեւ՝ ոչ էին կամք զի այժմ եկեսցէ. այլ եկեսցէ՛ յորժամ և
 13 պարապեսցէ: ¹³ Նսկեցէք. հաստատուն կացէք ՚ի հաւաքս. ժրացարո՛ք.
 14, 15 զօրացարո՛ք: ¹⁴ Ամենայն ինչ ձեր սիրով լիցի: ¹⁵ Աղաչեն զձեզ եղբարք,
 զիպէք զբունն Սքեփանեայ և Փորպունապեայ, որ են պրուղ Աքայեցոց,
 16 և ՚ի պաշարո՛ն սրբոցն կարգեցին զանձինս. ¹⁶ զի և դուք հնազանդ

52 Ունակք. Ի փողոյ յերիւն... և մեռեալք յառնիցեն ա՛: **54 Ոսկան.** Եւ ապականացուս զանապակա՛: **Ունակք.** Յայնժամ լցցի բանն... մահ ՚ի յաղթութիւն քո. կամ՝ մահ ՚ի յաղթութիւն: **55 Ունակք.** Ո՛ր են դժոխք խայթոց քո: **57 Ունակք.** Մեզ յաղթութիւն: **58 Ունակք.** Նաստատուն երուք... ՚ի գործս Տեառն... առաջի Աստուծոյ: **16. 1 Օրինակ մի.** Եկեղեցույն Գաղափաց՝... նոյնպէս և դուք լինիջիք: **2 Ունակք.** Իւրաքանչիւր միաշաբաթիցն... որ ինչ յաջողեսցի: **3 Օրինակ մի.** Նաշիւք ինչ լինիցին: **Բազումք.** Ընկրեցէք թողովք: **Ուր օրինակ մի.** Ընկրեցի թողովք: **5 Ունակք.** Բայց յորժամ շրջեցայց ՚ի Մակեդոնիա: **6 Ունակք.** Թէ դէպ լինիցի... մնացից՝ կամ ձմերեցից, զի և դուք յղարկիցէք... ուր երթալոց են: **7 Ունակք.** Քանզի... զձեզ հարևանցի քն՝: **8 Ունակք.** Լինիցիմ յԵփեսոս: **Բազումք.** Մինչև ցՊենպոկոսպէ: **9 Ունակք.** Բաց է ինձ: **Ոսկան.** Եւ հակառակօրք բազում: **10 Ունակք.** Գործեաց՝ որպէս և են: **12 Ունակք.** Կամք իմ զի այժմ... յորժամ պարապեսցի: **14 Ունակք.** Սիրով լինիցի: **Ուր օրինակ մի.** սիրով եղիցի: **15 Օրինակ մի.** Գիպել զբունն Սքե՛. որ են պրուղ Աք՝... զանձինս իւրեանց:

լինիցիք այնպիսեացն. և ամենայնի՝ որ գործակից իցէ և վաստակակից:
¹⁷ Ուրախ եղէ ՚ի գալ՝ Ստեփաննայ, և Փորպունապեայ, և Աքայիկոսի, զի 17
 զձեր պակասութիւն նոքա՛ լցին. ¹⁸ քանզի հանգուցին զհոգի իմ՝ և զձեր. 18
 արդ՝ ծանիջիք զայնպիսիսն: ¹⁹ Ողջոյն փան ձեզ եկեղեցիքն Ասիացոց:
 Ողջոյն շայր փան ձեզ ՚ի Տէր Ակիլղան, և Պրիսկա, հանդերձ առքնին
 եկեղեցեան իւրեանց: ²⁰ Ողջոյն փան ձեզ եղբարք ամենեքին: ²¹ Ող- 20, 21
 ջոյն փութ սիմեանց ՚ի համբոյր սրբութեան: ²² Ողջոյնդ այդ՝ իմոյ ձեռին 22
 Պաղոսի է. եթէ որ ոչ սիրէ զՏէր Յիսուս, եղիցի նզովեալ՝ Մարանաթա՛:
²³ Շնորհք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ընդ ձեզ: ²⁴ Եւ սէրն իմ ընդ 23, 24
 ամենեսին ձեզ ՚ի Քրիստոս Յիսուս: Ամէն:

Առ Կորնթացիս առաջին թուղթ՝ գրեցաւ ՚ի Փիլիպեայ, ՚ի ձեռն Ստեփաննայ և
 Փորպունապեայ և Աքայիկոսի:
 Տունք պի:

16 Ունակք. Եւ ամենայն որ գործակից է և վաստակակից: **17 Օրինակ մի.** ՚Ի գալն Ստեփանն... և Աքակիոսի: **Ունակք.** Պակասութիւնդ դոքա լցին: **18 Ունակք.** Զոգի իմ... ծանիջիք զայդպիսիսդ: **19 Ունակք.** Տայ ձեզ ՚ի Տէր... և Պրիսկեայ: **Ուր Ոսկան.** Տան ձեզ Ակիլղաս և Պրիս: **20 Ունակք.** Ձեզ եղբարք ամենեքեան: **21 Ունակք.** Եւ թէ ոչ որ սիրէ... Մարանաթայ: **24 Օրինակ մի.** Եւ ընդ սէրն իմ ընդ ամեն: ՚Ի վրահանանի՝ **օրինակ մի.** Թուղթ առաջին... և Աքակիոսի: **Ուր և օրինակ մի.** Գրեցաւ յԵփեսոսէ:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌ ԿՈՐՆԹԱՅԻՍ ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՂԹՈՅՆ:

Չ ԱՅՍ թուղթ առաքեաց 'ի Մակեդոնիոյ. և է պարճառ թղթիս այն: Ընկական Կորնթացիքն զԱռաջին թուղթն. և ապաշխարեաց 'ի վերայ մեղացն որ արար զմօրուն. և րրպմեցան յորժամ ծանեան զայսպիսի մեղս. խլեցին 'ի միջոյ զպարճառ բաժանմանն: Եւ որք կային 'ի վերայ գրոյ օրինացն, շահեցուցանէ զնոսին յայտնելով զշնորհսն Քրիստոսի. և մանաւանդ զգուշանալ յորոց առ աչս պարծէին: Եւ վասն որ առ սուրբսն հաշուոյն սրիպէ բարութք, և յառաջագոյն ընդունի որ բարձին 'ի միջոյ զանօրինեալն. և յեպ այսորիկ արժանաւորէ զնա աղաչանօքն և ապաշխարութեամբն, և հրաման րայ ընդունել: Եւ 'ի նոյն վարդապետք վասն օրինացն՝ ոչ ունել զգիրս ըսպ գրոյ օրինացն միայն. այլ այս գրովս զմիտան յայտնել. զի ոչ է վայրապար օրէնքն, այլ ունի զհանճար Նոգոյն Սրբոյ: Յեպ այսորիկ 'ի զալստեանն Քրիստոսի նոր արարած եղև, և ոչ ոք ըսպ հնոյն կարէ կեալ, այլ 'ի նոր արարածս ամենեցուն նորոգել, և դադարել 'ի թլփապութե: Ընդունի զնոսա և վասն պաշտամանն, և նախ ապացուցին յորդորէ զնոսա առաւելով 'ի տոյն. և զինքն ցուցանէ պարճառ նոցա որ առ երեսս պարծին. աւէ առ ամենեսեան որք փափաքէին 'ի Տէր. և զրեսիլն յայտնէ գոր երես, և զյափշտակելն իւր 'ի դրախտն և յերրորդ երկնից: Յեպ այսորիկ պապութիւր մի՛ մեղանցել՝ այլ զղջանալ մեղուցելոցն. և զոհութեամբ կարարէ զթոյրթն:

Գլուխք առ Կորնթացիս Երկրորդ Թղթոյն:

Ամենայն բանք թղթոյս վասն իւր են և վասն Կորնթացոցն, և վասն սուր պարճելոցն: Եւ յայնց պարճառանաց մարչի յառաջ ասել վասն Աստուծոյ շնորհացն և վասն բարութք առաքինութեան, ըսպ բարութք մրաց և պարտեազմողաց, և անընչասէր ինելոյ. և վասն առաքամիւր առաքինութեան, և վասն սուր պարճելոցն ամբարհաւածութեան և չարութեան:

մ. Գոհութիւն վասն Աստուծոյ օգնականութեանն, յոր յորդորէ ապաստան լինել:

բ. Վասն սիրոյն առ նոսա և խնայելոյ 'ի րրպմեցուցանել, թէպէր և րրպմեցուցանելովն օգուր գործէր. որպէս այնմ որում վասն պոռնկութեանն սաստեաց, և ապա շնորհել հրամայեաց:

գ. Վասն իւրոյ աստուածեղէն շահիցն 'ի կարևոր պէտս, վասն որոյ ընծայեցուցանելով ասէ:

դ. Վասն ըսպ Նոգոյն պաշտաման, և աստուածեղէն փառացն որ ըսպ օրինացն:

ե. Վասն աստուածեղէն փառաց, և կարգատր կենաց, զի իրովքն ճանաչցի:

զ. Վասն մարմնոյ րկարութեան, և նորին մերկանալոյ և միսանգամ զգենլոյ:

է. Վասն իւրոյ աստուածսիրութեան և եղբայրսիրութեան ըսպ Քրիստոսի:

ը. Ընդունելութիւն Կորնթացոցն հնազանդութեան, և սիրոյ, որ ուրախ առնէր զնա:

թ. Յօժարեցութիւն րուրս սրբոցն րալոյ, և պարիւ այնոցիկ, որ վասն նոցին իրաց գայցեն առնելոյ: ՚. Յորում վասն Տիտոսի առաքելութեան, և այլոց եղբարց առ նոսա:

186 ԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌ ԿՈՐՆԹԱՅԻՍ ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՂԹՈՅՆ

ժ. Պապմտօթին վասն իւրոյ աշխատութեանց և յօժարութեան, և շնորհացն որ եղեն առ նա, և վասն չանկանելոյ Կորնթացոցն ՚ի հրապոյրս խաբեբայիցն: ք. Յորում իւր հակառակ համեմատութիւն ընդ նոսա: զ. Յանդիմանութիւն այնպիսեացն: ղ. Վասն իւրոյ ձեռացն աշխատութեան, որ Աստուծոյն պատուական է, և նմա օգրութեամբ կերակրիչ: ճ. Պապրաստութիւն իւրոյ հանդերձեալ գալստեանն առ նոսա:

ԱՌ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ

1 **Պ**ԱՐՈՍ առաքել Յիսուսի Քրիստոսի կամօքն Աստուծոյ, և բլ
Տիմոթէոս եղբայր. եկեղեցւոյդ Աստուծոյ որ է 'ի Կորնթոս՝
սրբովքդ ամենեքումբք՝ որ են յամենայն կողմանս Աքայեցոց:
2 ² Շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութիւն յԱստուծոյ Տօրէ մերմէ, և 'ի Տեառնէ
Յիսուսէ Քրիստոսէ:
3 ³ Օրինեալ է Աստուած և Նայր Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի և
4 սի. Նայր գթութեանց, և Աստուած ամենայն միսիթարութեան. ⁴ որ
միսիթարէն՝ զմեզ յամենայն նեղութիւնս մեր. առ 'ի կարօղ լինելոյ՝ մեզ
միսիթարել զայնոսիկ, որ յամենայն նեղութիւնսն իցեն, միսիթարութեամբն
5 որով մեք միսիթարիմք յԱստուծոյ: ⁵ Չի որպէս առաւելա՛ն չարչարանքն
Քրիստոսի 'ի մեզ, նոյնպէս և 'ի ձեռն Քրիստոսի առաւել լիցի և միսիթարութիւնն
6 մեր: ⁶ Չի եթէ նեղիմք, վասն ձերոյ միսիթարութեան և փրկութեան, և
եթէ միսիթարիմք, վասն ձերոյ միսիթարութեան. որ յաջողեալն է համ-
7 բերութեամբ նոցին չարչարանաց, զոր և մեքն չարչարիմք. ⁷ և յոյսն
մեր հաստատուն է վասն ձեր. քանզի գիտեմք՝ եթէ որպէս կցորդ ենք
8 չարչարանացն, նոյնպէս և միսիթարութեանն: ⁸ Քանզի ոչ կամիմ փզկտ
լինել ձեզ եղբարք՝ վասն նեղութեան մերոյ եղելոյ յԱսիա. զի առա-
ւել քան զկար մեր ծանրացաք, մինչև անյոյս լինելոյ մեզ և 'ի կենաց:
9 ⁹ Այլ անձամբ յանձինս զվճիռ մահու ընկալաք. զի մի՛ յանձինս ապաս-
տան իցեմք, այլ յԱստուած որ յարուցանէ զմեռեալս. ¹⁰ որ յայնպիսի
11 մահուանէ փրկեաց զմեզ՝ և փրկեսցէ՛. ¹¹ քանզի յուսացեալ ենք, եթէ
փակալին փրկեսցէ՛ օգնականութեամբ աղօթից ձերոց վասն մեր: Չի
'ի բազմադէմ շնորհացն՝ որ 'ի մեզ, բազմօք յաճախեսցեն գոհութիւնքն
12 վասն մեր: ¹² Քանզի պարծանք մեր այս են. վկայութիւն մրաց մերոց. բո
զի սրբութեամբ և սպուգութեամբ Աստուծոյ, և ոչ մարմնեղէն իմաս-
տութեամբ, այլ շնորհօքն Աստուծոյ շրջեցաք յաշխարհի. բայց առա-
13 լել ևս առ ձեզ: ¹³ Քանզի ոչ եթէ այլ ազգ ինչ գրեմք առ ձեզ, այլ
զոր ընթեռնուցո՞ւքն՝ և գիտա՛կ լինիցիք. քանզի յուսամ, թէ մինչև 'ի
14 վախճան՝ գիտիցէք. ¹⁴ որպէս և իւելամոնր եղէք մեզ փոքր 'ի շարէ. զի

*'Ի վերնագրիս՝ ոմանք. Առ Կորնթացիս թողոթ երկրորդ: Եւ ոմանք. Թուղթ երկ-
րորդ առ Կորնթացիս:*

1. 1 *Օրինակ սի.* Յիսուսի Քրիստոսի ինամօքն Աստուծոյ, և Սոսթենէոս եղբայր:
Ոմանք. Ամենեքումբ: 2 *Ոմանք.* ՅԱստուծոյ 'ի Տօրէ մեր': 3 *Ոմանք.* Ամենայն
միսիթարութեանց: 4 *Ոմանք.* Որ միսիթարէ: 5 *Ոմանք.* 'Ի ձեռն Յիսուսի առաւել
լիցին միսիթարութիւնն մեր: 6 *Ոսկան առեալ 'ի Լազարիւնականէն յաւելոյ.* Միսի-
թարութեան. *կամ քաջալերիմք վասն ձերոյ քաջալերութեան և փրկութեան,* որ
յաջողեալն: *Ոմանք.* Որ յաջողեալն է 'ի մեզ համ'. նոցին չարչարանօք, զոր և մեք
չարչա՛: 7 *Ոմանք.* Թէ որպէս կցորդք ենք: 8 *Ոմանք.* Ոչ կամիմ զձեզ. և ո-
մանք. փզկտս լինելոյ զձեզ եղբարք՝ վասն նեղութեանն... քան զկարն մեր... լինել
մեզ 'ի կենաց: 9 *Ոմանք.* Ապաստանիցիմք, այլ յԱստուած որ յարուցեալ է զմեռ':
11 *Ոսկան.* Յուսացեալ են... շնորհացն որ են 'ի մեզ: *Օրինակ սի.* Չի բազմադիմի
շնորհացն որ 'ի մեզ՝ բազումք յաճախեսցին գովութիւնք վասն մեր: 12 *Ոմանք.*
Վկայութիւնք մրաց: *Յօրինակիս պակասէր.* Յաշխարհի, *բայց առաւել ևս առ ձեզ:*
13 *Ոմանք.* Գրեմ առ ձեզ... և գիտակ իսկ լինիջիք... եթէ մինչ զվախճան:

պարծա՛նք ձեր ենք՝ որպէս և դուք մեր, յաւուրն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի: ¹⁵ Եւ յայս ապաստան, կամէի նախ առ ձե՛զ գալ. զի դուք 15 կրկին շնորհս ընդունիջիք. ¹⁶ և ՚ի ձէնջ երթա՛լ ՚ի Մակեդոնիա. և դարձեալ ¹⁶ ՚ի Մակեդոնիայ գալ առ ձեզ, և ՚ի ձէնջ յուղարկել ՚ի Տրեաստան: ¹⁷ Իսկ եթէ զայս խորհեցայ՝ մի թէ՛ թերթութեամբ ինչ գնացի. և կամ զոր ¹⁷ խորհիմս, ըստ մարմնոյ ինչ խորհիցիմ, այլ զի եղիցի՛ յինէն կողմանէ, այոն՝ այո՛, և ոչն՝ ոչ: ¹⁸ Նաւարարիւն է Աստուած. զի բանն մեր որ առ ¹⁸ ձեզ եհաս՝ ո՛չ է այո, և ոչ: ¹⁹ Քանզի Որդին Աստուծոյ Յիսուս Քրիստոս, ¹⁹ որ ՚ի ձեզ մեք քարոզեցաւ, ինև և Սիդուանոսիւն և Տիմոթէիւ, ոչ եղև այո և ոչ. այլ այոն՝ ՚ի նմին եղև: ²⁰ Զի որչափ աւերիքն Աստուծոյ են ՚ի ²⁰ նմա Այոն. վասն որոյ և նովին Ամենն մեք ՚ի փառս Աստուծոյ:

Բ ²¹ Այլ որ հաստատեացն զմեզ ձեք հանդերձ ՚ի Քրիստոս, և օժ ²¹ զմեզ, Աստուած է. ²² որ և կնքեացն զմեզ, և ետ զառչաւարչեայ Տոբոյն ²² Ի սիրտս մեր: ²³ Այլ ես վկայ զԱստուած կոչեմ անձին իմոյ. զի վասն ²³ ինայելոյ՝ ՚ի ձեզ՝ ոչ ևս եկի ՚ի Կորնթոս. զի ոչ եթէ փրեմք հաւարովքս, այլ զործակից ենք շնորհացդ ձերոց. քանզի հաւարովք հաստատեալ կայք:

¹ Բայց զայս ևեթ ընտրեցի, զի մի՛ միսանգամ փրկմութեամբ եկից ² առ ձեզ. ² զի եթէ ես փրկմեցուցանեմ զձեզ. և ո՛վ է որ ուրախ առնիցէ ² զիս, եթէ ոչ որ փրկմիցի՛ն յինէն: ³ Եւ զայս գրեցի, զի մի՛ յորժամ ³ զայցեմ փրկմութիւն ինչ կրիցեմ, ուստի արժանիդ իցէ ինձ ուրախ լինել. յուսացեալ եմ ՚ի ձեզ ամենեսին, զի իմ ուրախութիւնս՝ ձեր ամենեցուն է: ⁴ Զի ՚ի բազում վշտաց և ՚ի նեղութենէ սրտի գրեցի առ ձեզ ⁴ բազում արտասուօք. ոչ զի փրկմիցիք, այլ զի գտերն իմ զփրատջիք, զոր ունիմ առաւելապէս առ ձեզ: ⁵ Ապա թէ ոք փրկմեցոյց, ոչ եթէ ⁵ զիս փրկմեցոյց, այլ փոքր ՚ի շարէ, զի մի՛ ծանրացայց ամենեցուն ձեզ: ⁶ Ծա՛ր է այնպիսոյն պատուհասն այն, որ ՚ի բազմաց անտի է: ⁶ ⁷ Այսուհետև նմին հակառակ, մանաւանդ շնորհել ձեզ նմա՝ և մխիթարել. զի մի՛ յառաւել փրկմութենէն ընկղմեսցի այնպիսին: ⁸ Վասն որոյ ⁸ աղաչեմ զձեզ, հաստատել ՚ի նա գտերն: ⁹ Վասն այնորիկ իսկ և գրեցի, ⁹ զի զչափ առից զձեր, եթէ յամենայնի հպարակ իցէք: ¹⁰ Զի եթէ ումեք ¹⁰ շնորհիցէք՝ և են. քանզի և են եթէ շնորհիցեմ, զոր ինչ շնորհիցեմն՝ վասն ձերն ՚ի դէմս Քրիստոսի. ¹¹ զի մի՛ գրկիցիմք ՚ի Մասթանայէ. քանզի ¹¹ չենք ինչ անպետեակ խորհրդոցն նորա:

Գ/զկ ¹² Այլ իբրև հասի ես ՚ի Տրովադա յաւերարանն Քրիստոսի, և դուռն ¹²

14 Ունակք. Խելամուտ էք... յօրն Տեառն մերոյ Յիսուսի: **15 Ունակք.** Ընորհս ընդունիցիք: **16 Ոսկան.** Եւ ՚ի Մակեդոնիոյ գալ առ: **Ունակք.** Յուղարկեալ ՚ի Տրե: **17 Ունակք.** Եւ կամ զոր խորհիմս... կողմանէն՝ այոյն այոյ, և ոչն: **19 Ունակք.** Այլ այոյն ՚ի: **20 Ունակք.** Աստուծոյ են ՚ի նմին և Այոյն... և նովին և մեք Ամենն ՚ի փառս: **21 Ունակք.** Որ հաստատեացէ զմեզ... և որ օժ զմեզ: **23 Ունակք.** Տիրեմք ձեզ հաւարովքս... շնորհաց ձերոց: **2. 2 Ունակք.** Ուրախ առնէ զձեզ. եթէ ոչ որ փրկմիցիմ: **Ոսկան.** Տրկմիցի յինէն: **3 Բազումք.** Արժանդ իցէ ինձ: **Ուր ունակք.** Արժան է ինձ ու՛: **Ունակք.** Եւ զայս զի գրեցի, զի... իմ ուրախութիւնն ձեր: **4 Ունակք.** Ոչ զի փրկմիցիք... առաւել ևս առ ձեզ: **5 Ունակք.** Ապա եթէ... ծանրացայց ձեզ: **6 Ունակք.** Պատուհասն որ ՚ի բազ՛: **7 Ունակք.** Նակառակ նմին... ընկղմիցի: **9 Ունակք.** Նպարակ իցեմք: **10 Առ Ոսկանայ պակասի.** Զի եթէ ումեք:

- 13 բանց էր ինձ 'ի Տէր, ¹³ ոչ ետու հանգիստ հոգոյ իմում. բանգի ոչ գրի ես անդ զՏիրոս զեղբայր իմ. այլ հրաժարեալ 'ի նոցանէ՝ գնացի 'ի
- 14 Մակեդոնիս: ¹⁴ Այլ Աստուծոյ շնորհքն որ յամենայնի հոչակ հարկանէ զմէնջ 'ի Քրիստոս Յիսուս, և զհոտ գիտութեանն իրոյ յայսինի՝ առնէ
- 15 մեք յամենայն տեղիս. ¹⁵ զի հոտ անոյշ ենք Քրիստոսի առ Աստուծ՝
- 16 'ի մէջ փրկելոցն, և 'ի մէջ կորուսելոցն. ¹⁶ ոմանց հո'ր մահուանէ 'ի մահ, և ոմանց հոտ կենդանութենէ 'ի կեանս. և առ այս՝ ո՛ր բաւական իցէ:
- 17 ¹⁷ Քանզի ոչ ենք իբրև զայսն, որ վաճառական լինին բանին Աստուծոյ. այլ իբրև 'ի հասարարութենէ՛, այլ իբրև յԱստուծոյ առաջի Աստուծոյ, 'ի Քրիստոս խօսիմք:
- 3** ¹ Սկսանիմք այսուհետև վերստին՝ զանձինս ընծայեցուցանել. թէպէտ և ոչ պիտոյ իցեն մեզ, որպէս ոմանց թոնոյթ ընծայութեան առ
- 2 ձեզ, կամ 'ի ձեւջ: ² Այլ թողոյթ մեր դո՛րք էք՝ գրեալ 'ի սիրտս մեր,
- 3 ծանուցեալ և ընթերցեալ. յամենայն մարդկանէ՝ ³ յայսնեալք, զի էք թողոյթ Քրիստոսի, պաշտեցեալ 'ի մէնջ. և գրեալ ոչ մրով, այլ Նոգումն Աստուծոյ կենդանոյ. ոչ 'ի տախտակս քարեղէնս, այլ 'ի տախտակս սրբի մարմնեղէնս:
- 4, 5 ⁴ Յոյս մի յայպիսի ունիմք 'ի ձեռն Քրիստոսի առ Աստուծ. ⁵ իբր ոչ Դ/գո եթէ անձամբ բաւական ենք խորհել ինչ իբրև 'ի մէնջ. այլ բաւականութիւնն
- 6 մեր՝ յԱստուծոյ է, ⁶ որ և բաւականս արար զմեզ՝ պաշտօնեայս Նորոց Կրակարանացս, ոչ գրով, այլ հոգում. զի գիրն սպանանէ, այլ հոգին
- 7 կեցուցանէ: ⁷ Չի եթէ պաշտօն մահու գրով դրոշմեալ 'ի տախտակսն քարեղէնս, եղև փառօք, զի մի՛ կարասցեն հայել որդիքն Իսրայէլի յերեսն Մովսէսի, վասն փառաց երեսաց նորա՝ որ խափանելոցն էր.
- 8, 9 ⁸ որչափ ևս առաւել պաշտօն հոգոյն եղիցի փառօք: ⁹ Չի եթէ պաշտօն դարապարտութեանն փառօք էր, ո՛րչափ ևն առաւել պաշտօն արդարութեանն փառօք: ¹⁰ Քանզի ոչ եթէ փառաւորի՛ փառաւորեալն
- 11 յայսմ մասին, վասն առաւելութեան փառացն: ¹¹ Չի եթէ որ խափանելոցն էր՝ այն փառօք էր, որչափ ևս առաւել որ զալոցն է՝ փառօք իցէ: ¹² Եւ արդ՝ զի ունիմք յայպիսի յոյս, բազում համարձակութեամբ վարեսցո՛րք.
- 13 ¹³ և ոչ որպէս Մովսէս արկանէր քող 'ի վերայ երեսաց իրոց, վասն
- 14 չհայելոյ որդոցն Իսրայէլի 'ի վախճան խափանելոցն: ¹⁴ Այլ կուրացան միտք նոցա. բանգի մինչև ցայսօր ժամանակի, նոյն քող ձգեալ կայ 'ի վերայ ընթերցուածոց ՚հին Կրակարանացն. և ոչ վերանայ, զի Քրիստոսի՛

13 Օրինակ մի. Հանգիստ հոգոյ իմոյ... անդ զՏիրոթէս զեղ՛... գնաց 'ի Մա՛: **14 Օրինակ մի.** Յայսինի առնենք ընդ ամենայն երկիր: **16 Ոմանք.** 'Ի մահուանէ 'ի մահ. և ոմանց 'ի կենաց 'ի կեանս... ո՛ր բաւական է: **17 Ոմանք.** Չայս, որ վաճառականք են... այլ որպէս յԱստուծոյ: **3. 1 Ոսկան.** Ընծայեցուցանել ձեզ: **Ոմանք.** Չանձինս վերստին ըն՛... թողոյթ ընծայ՛: **3 Օրինակ մի.** Պաշտեալք 'ի մէնջ... ոչ մարմնով, այլ Նոգով: **4 Ոմանք.** 'Ի ձեռն Յիսուսի Քրիստոսի առ: **5 Ոմանք.** Իբրև ոչ եթէ անձամբ... իբրև թէ 'ի մէնջ: **6 Ոսկան.** Որով բաւականս արար: **Ոմանք.** Նորոյ Կրակարանացն... այլ և հոգումն. զի գիրն սպանանէ՛ և հոգին կե՛: **7 Ոմանք.** Պաշտօնն մահու դրոշմեալ... յերեսն Մովսէսի: **8 Օրինակ մի.** Պաշտօն հոգոցն: **9 Ոմանք.** Առաւել պաշտօն հոգոյն եղիցի փառօք: **11 Ոմանք.** Չի թէ խափանելոց էր... որ կալոցն է այն փառօք ՚: **Ուր և ոմանք.** որ մնալոցն է՝ փա՛: **12 Օրինակ մի յաւելու.** Վարեսցո՛րք զկեանս մեր: **13 Ոմանք.** Որպէս Մովսէսն որ արկանէր քաղ 'ի վերայ... խափանելոյն:

խափանելոց է: ¹⁵Այլ մինչև ցայսօր յորժամ ընթեռնուն զՄովսէս, նոյն 15
 առագաստ կայ 'ի վերայ սրբից նոցա: ¹⁶Այլ յորժամ դարձցին առ Տէր, 16
 վջ ապա՛ վերասցի առագաստն: ¹⁷Զի Տէր Նոզին է. ուր Նոզի Տեառն է, 17
 անդ ազարութիւն է: ¹⁸Բայց մեր ամենեցուն բացաւ երեսօք զփառսն 18
 Տեառն իբրև ընդ հայելի քեսեալ, 'ի նոյն պարկեր նորոզինք՝ փառաց
 'ի փառս. որպէս և Տեառն Նոզոյ:

Ե ¹Վասն այսորիկ ունիմք զպաշտօնս զայս, որպէս և գրաք զողորմութիւնս,
 և ոչ ձանձրանամք. ²այլ հրաժարեցամք 'ի գաղտնեաց ամօթոյն. զի 2
 մի՛ գնասցուք խորամանկութեամք, և մի՛ նենգեսցուք զբանն Աստու-
 ծոյ. այլ յայտնութեան ճշմարտութեանն ընծայեցուցուք զանձինս մեր
 առ ամենայն միտս մարդկան առաջի Աստուծոյ: ³Ապա թէ իցէ ևս 3
 ծածկեալ աւերարանն մեր, 'ի մէջ կորուսելոցն է ծածկեալ. ⁴որոց աս- 4
 փուած աշխարհիս այսորիկ կուրացոյց զսիրտս անհաւաքիցն, զի մի՛
 ծագեսցէ 'ի նոսա լուսաւորութիւն աւերարանի փառացն Քրիստոսի. որ
 է պարկերն աներևութիւն Աստուծոյ: ⁵Զի ոչ եթէ զանձինս քարոզենք, 5
 այլ զՔրիստոս Յիսուս զՏէր, և զմեզ ծառայս ձեզ վասն Քրիստոսի:
⁶Զի Աստուած որ ասաց 'ի խաւարէ լոյս ծագել, որ և ծագեաց իսկ 'ի 6
 սիրտս մեր 'ի լուսաւորութիւն գիտութեան փառացն Աստուծոյ 'ի դէմս
 Յիսուսի Քրիստոսի:

Զ ⁷Այսուհետև ունիմք զգանձս զայս յամանս խեցեղէնս. զի առաւելու- 7
 թիւն զօրութեանն իցէ յԱստուծոյ, և ոչ 'ի մէնջ: ⁸Յամենայնի նեղեալք, 8
 այլ ոչ նուազեալք. կարօտեալք, այլ ոչ տարակուսեալք. ⁹հալածեալք, 9
 այլ ոչ լքեալք. չարչարեալք, այլ ոչ սարակեալք. ¹⁰յամենայն ժամ 10
 զմահն Յիսուսի 'ի մարմինս մեր կրեսցուք, զի և կեանքն Յիսուսի 'ի
 մարմինս մեր յայտնեսցին: ¹¹Քանզի միշտ մեք որ կենդանիքս ենք, 'ի 11
 մահ մարմինք վասն Յիսուսի. զի և կեանքն Յիսուսի յայտնի՛ լիցին
 'ի մահկանացու մարմինս մեր: ¹²Այսուհետև մահ 'ի մեզ զօրանայ, և 12
 կեանք 'ի ձեզ: ¹³Արդ՝ ունիմք զնոյն հոգի հաւաքոց, որպէս և գրե- 13
 ալ է. Նաւարացի՛ վասն որոյ և խօսեցայ: Եւ մեք հաւաքամք՝ վասն
 որոյ և խօսիմք իսկ: ¹⁴Չայս գիտենք՝ եթէ որ յարոյցն զՅիսուս, և 14
 զմեզ ընդ Յիսուսի յարուցէ, և յանդիման կացուցէ ձեւք հանդերձ.
¹⁵Քանզի ամենայն ինչ վասն ձեր է. զի շնորհք յաճախեալք 'ի բազմաց 15
 զոհութենէ անտի, առաւելեսցին 'ի փառս Աստուծոյ: ¹⁶Վասն որոյ և 16

14 *Ունակք.* Քանզի Քրիստոսի խափանելոց էր: 15 *Օրինակ մի.* Այլ մինչ ցայսօր յորժամ ընթեռնուցուն զՄով՛: 17 *Ունակք.* Զի ուր Նոզին Տեառն է: 18 *Օրինակ մի.* Բայց երեսօք զփառս Տեառն... 'ի նոյն կերպարան նո՛: *Ունակք.* Որպէս և 'ի Տեառն Նոզոյ: *Ուր օրինակ մի.* որպէս և 'ի Տեառնէ՛ Նոզ՛: 4. 1 *Ունակք.* Վասն այնորիկ ունիմք: 2 *Ունակք.* Այլ յայտնութեամք ճմարտութեանն ընծայեսցուք: 3 *Ունակք.* Ապա եթէ իցէ: 4 *Ոսկան.* Նորոց աստուած աշխար՛: *Ունակք.* Կուրացոյց զմիտս անհա՛: 5 *Ունակք.* Այլ զՅիսուս Քրիստոս զՏէր: *Ուր Ոսկան յակնոյ.* զՏէր մեր: 6 *Ունակք.* 'Ի խաւարի լոյս ծա՛... զլուսաւորութիւն գիտութեան... 'ի դէմս Քրիստոսի: 8 *Ունակք.* Կարօտացեալք՝ այլ ոչ: 10 *Ունակք.* Զմահն Քրիստոսի 'ի մար՛... կեանքն Քրիստոսի 'ի մահկանացու մարմինս մեր յայտ՛: 11 *Ունակք.* Յայտնեսցին 'ի մահկանացու: 13 *Ունակք.* Զնոյն հոգի հաւաքոյ: 14 *Ունակք.* Թէ որ յարոյց: 15 *Ունակք.* Զի ամենայն ինչ վասն... զի շնորհքն... 'ի զոհութենէ անտի՛ առաւելեսցին 'ի փա՛: *Յօրինակիւն.* Ամենայն ինձ վասն ձեր... զովութենէ անտի:

- նչ ձանձրանամք. այլ թեպէր և արտաքին մարդս մեր ապականի, այլ
 17 ներքին մարդս մեր նորոզի՝ օրըսօրէ. ¹⁷ զի առժամայն յաճախութիւն
 թեթև նեղութեանս մերոյ ՚ի յաւիտենական առաւելութիւն, զմեծութիւն
 18 փառացն գործէ ՚ի մեզ: ¹⁸ Քանզի ոչ գիպեմք զերևելիսս, այլ զաներևոյթսն.
 զի երևելիքս առ ժամանակ մի են, և աներևոյթքն յաւիտենականք:
- 5** ¹ Քանզի գիպեմք՝ զի եթէ երկրաւոր քաճար շինուածոյս մերոյ քակպեցի,
 շինած յԱստուծոյ ունիմք, քաճար առանց ձեռագործի՝ յաւիտենական՝
 2 յերկինս: ² Եւ ընդ այս քաղաքկամք. քանզի զբնակութիւնն երկնից
 3 փափագեմք զգենուլ. ³ միայն թէ յորժամ զգենուցումքն, ոչ մերկ գրանիցիմք:
 4 ⁴ Քանզի որ եմք ընդ յարկանս ընդ այսուիկ, քաղաքկամք ծանրացեալք.
 զի ոչ կամիմք մերկանալ, այլ զայն ՚ի վերայ այսր զգենուլ. զի ընկղմեցի՝
 5 մահկանացուս ՚ի կենաց անրի: ⁵ Այլ որ յաջողէն մեզ ՚ի սոյն, Աստուած
 6 է. որ եր մեզ զառեալարչեայ Նոզոյն: ⁶ Արդ՝ համարձակիմք յամենայն ^{գգ}
 ժամ, և գիպեմք եթէ որչափ յամեմք ՚ի մարմնի ասար, օտարանամք ՚ի
 7, 8 Տեառնէ. ⁷ զի հաւատովք գնամք, և ոչ կարծեօք: ⁸ Այլ համարձակիմք, և
 առաւել ևս հաճեալ եմք ելանել ՚ի մարմնոյ ասարի՝ և մտանել առ Աստու-
 9 ած: ⁹ Վասն որոյ և առաքանամք. զի եթէ յամիցեմք՝ և եթէ ելանիցեմք,
 10 հաճոյ և եթ իցեմք նմա: ¹⁰ Քանզի ամենեցուն մեզ յանդիման լինել կայ
 առաջի արեւին Քրիստոսի. զի ընկալցի իւրաքանչիւր իւրով մարմնով,
 զոր ինչ գործեաց յառաջ՝ եթէ բարի, և եթէ չար:
- 11 ¹¹ Իսկ արդ՝ զա՛հ Տեառն գիպելով չափ, զմարդկան ինչ զմի՛րս ^Է
 հաճեմք. սակայն առաջի՝ Աստուծոյ յայտնելոց եմք. բայց ես յուսամ
 12 և ՚ի ձեր միտս յայտնի լինել: ¹² Իբր ոչ եթէ միսսանգամ զանձինս ինչ
 ընծայեցուցանեմք ձեզ, այլ պարճանս քամք ձեզ պարճանաց վասն
 մեր. զի ունիցիք առ այնոսիկ որ առ ա՛ջսն պարծիցին, և ոչ սրբիք:
- 13 ¹³ Ձի եթէ առանցաք ինչ, այն Աստուծոյ է. և եթէ զգաստանամք, այն
 14 ձեր է: ¹⁴ Ձի սէրն Քրիստոսի սրբիպէ զմեզ, քննել զայս. զի եթէ մին
 փոխանակ ամենեցուն մեռաւ, ապա ուրեմն ամենեքեան մեռեալ էին.
- 15 ¹⁵ և ՚ի վերայ ամենեցուն մեռաւ, զի որ կենդանիքն իցեն, մի՛ անձանց
 իցեն կենդանիք, այլ այնմ որ ՚ի վերայ նոցայն մեռաւ, և յարեաւ:
- 16 ¹⁶ Այսուհետև մեք ոչ զոք գիպեմք մարմնով. զի թեպէր և գիպեմք
 17 մարմնով զՔրիստոս, այլ արդ ոչ ևս նոյնպէս գիպեմք: ¹⁷ Բայց եթէ

16 Բազումք. Ներքին մարդն մեր: **17 Ոմանք.** Նեղութեանս մեր. *կամ՝* մերում... ՚ի յաւիտենականն առաւել: **18 Ոմանք.** Ոչ գիպեմք զերևելիսդ, այլ զաներևոյթն: **5. 1 Ոմանք.** Գիպեմք եթէ երկրաւոր... մերոյ քակպիցի, շինուած յԱստուծոյ ու՛: **2 Ոմանք.** Զբնակութիւնս երկնից փափաքիմք զգե՛: **3 Օրինակ մի.** Մի՛ միայն թէ յորժամ: **4 Ոմանք.** Ընդ հարկասս այսուիկ... քանզի ոչ կամիմք: **5 Ոմանք.** Յաջողէն զմեզ ՚ի սոյն... Նոզոյն ՚ի մեզ: **6 Ոմանք.** Թէ որչափ յամեմք ՚ի մարմնի՝ օտար: **9 Ոմանք.** Վասն որոյ առաքա՛... զի թէ յամի՛: **10 Ոմանք.** Իւրաքանչիւրոք իւրով մարմնով... գործեաց եթէ բարի: **11 Ոմանք.** Զահն Տեառն գիպելով չափ, զմարդկան մի՛րս... միտսդ յայտնի լինել: *Յօրինակիկն պակասէր.* Բայց ես յուսամ: **12 Ոմանք.** Զանձինս ընծայեցուցանել ձեզ... քամ ձեզ... զի ունիցիմք: **13 Ոմանք.** Առանցանք ինչ՝ այն Աստուծոյ, և թէ: **14 Ոմանք.** Ձի եթէ մինն փոխանակ ամենեցուն մեռանի, ապա: **15 Ոսկան յատկու.** Մեռաւ Քրիստոս. զի: *Ոմանք.* Որ կենդանիք իցեն... այնմ որ ՚ի վերայ ամենեցուն մեռաւ: **16 Ոմանք.** Այսուհետև և մեք... զի թեպէր և գիպեմք մարմնով զՔրիստոս:

ինչ 'ի Քրիստոս նոր արարած իցէ. զի հինն անց, և արդ նոր եղև:
 18 Այլ ամենայն ինչ յԱստուծոյ՝ որ հաշտեցոյցն զմեզ ընդ իւր 'ի ձեռն 18
 վճ Քրիստոսի. և ետ մեզ զպաշտօնն հաշտութեան: 19 Եւ քանզի Աստուած 19
 էր, Քրիստոսի՛ն զաշխարհս հաշտեցուցանել ընդ իւր, և չհամարել՝ նոցա
 զմեղս իւրեանց, և եղ 'ի մեզ զբանն հաշտութեան: 20 Արդ՝ վասն Քրիստոսի
 20 փոսի պարգամաւորի՛նք որպէս և Աստուծոյ բարեխօսութեամբ մեք.
 աղաչենք վասն Քրիստոսի՝ հաշտեցարո՛ւք ընդ Աստուծոյ: 21 Զի զայն՝ 21
 որ ոչն գիտէր զմեղս, վասն մեր մեղս արար. զի մեք եղիցուք նովաւ
 արդարութի՛ն Աստուծոյ:

1 Գործակից եմք ձեր՝ և աղաչեմք. մի՛ ընդունայն զշնորհսն Աստուծոյ
 2 ընդունել ձեզ: 2 Զի. 'Ի ժամանակի ընդունելութեան՝ ասէ, լուայ 2
 քեզ, և յաւուր փրկութեան օգնեցի՛ քեզ: Ահանասիկ ժամանակ ընդունելի.
 3 ահա օր փրկութեան: 3 Մի՛ և մի՛ իւրք փայցէք պարճառս, զի 3
 մի՛ արարեցցի պաշտօնն. 4 այլ յամենայնի ընծայեցուցէք զանձինս ձեր 4
 իբրև զպաշտօնեայս Աստուծոյ՝ համբերութեամբ բազմաւ, 'ի նեղութիւնս,
 'ի վիշտս, 'ի չարչարանս, 5 'ի զանս, 'ի բանս, 'ի խռովութիւնս, յաշխարհութիւնս,
 'ի հսկմունս, 'ի պահս, 6 'ի սրբութեան, 'ի գիտութեան, յերկայնմտութեան, 6
 'ի քաղցրութեան, 'ի հոգի՛ Սուրբ, 'ի սէր առանց կեղծաւորութեան, 7 'ի 7
 բանս ճշմարտութեան, 'ի զօրութեան Աստուծոյ. վասն զհինուն արդարութեան՝
 8 որ ընդ աջմէն և ընդ ահեկէն է. 8 փառօք և անարգութեամբ, զովութեամբ 8
 և պարսաւանօք, իբրև մուրք՝ և ճշմարիտք. իբրև անձանօք՝ և ծանուցեալք,
 9 իբրև մահկանացուք՝ և ահանասիկ կենդանի եմք, իբրև խրատեալք՝ և 9
 ոչ մահապարտեալք. 10 իբրև փրկմեալք, և հանապազ ուրախ եմք. իբրև 10
 րև փնանկք՝ և զբազումս մեծացուցանեմք. իբրև ոչինչ ունիցիմք, և զա-
 մենայն ինչ ունիմք: 11 Բերանք մեր բացեալ են առ ձեզ՝ Կորնթացիք. և 11
 սիրտք մեր ընդարձակեալք: 12 Ոչինչ նեղիք 'ի մէնջ, բայց եթէ 'ի գուրս 12
 ձեր նեղիցիք. 13 արդ՝ զնոյն հատուցումն իբրև ընդ որդեակս ունիմ. 13
 ընդարձակեցարո՛ւք և դուք. 14 և մի՛ լինիք լծակիցք անհաւաքից. քանզի 14
 զի՛նչ հաղորդութիւն է արդարութեան ընդ անօրէնութեան. և կամ զի՛նչ
 հաւասարութիւն է լուսոյ ընդ խաւարի. 15 և կամ զի՛նչ միաբանութիւն է 15
 Քրիստոսի ընդ Բելիարայ. կամ զի՛նչ բաժին կայ հաւաքացելոյն ընդ
 անհաւաքին. 16 կամ զի՛նչ նմանութիւն է փաճարի Աստուծոյ՝ մեհենաց: 16
 Ապաքէն դուք փաճար Աստուծոյ կենդանոյ էք. որպէս ասաց Աստուած,
 թէ բնակեցայց 'ի նոսա, և գնացից 'ի նոսա. և եղէց նոցա Աստուած,
 և նոքա եղիցին իմ ժողովուրդք: 17 Վասն որոյ ելէք 'ի միջոյ նոցա և 17

17 *Ոմանք.* Բայց եթէ 'ի Քրիստոս նոր արարած ինչ իցէ: *Ոմանք յաւելում.* Նոր եղև
 ամենայն: 18 *Ոմանք.* Այլ զամենայն ինչ յԱստուծոյ: 19 *Ոմանք.* Եւ ոչ համարել
 նոցա: 20 *Ոմանք.* Եւ արդ վասն Քրիստոսի... որպէս և Աստուած Աստուծոյ բարեխօս՝...
 աղաչեմ վասն Քրիստոսի հաշտ: 21 *Ոմանք.* Զի այն որ ոչն գիտէր մեղս: 6. 1 *Ոմանք.*
 Գործակից եմ ձեր... զշնորհսն Աստուծոյ ընդուն: 3 *Ոմանք.* Մի՛ և մի՛ իրիք. կամ՝
 իրօք փայցէք պարճ: 6 *Ոմանք.* 'Ի սրբութիւն, 'ի գիտութեան... 'ի քաղցրութեան,
 'ի հեգութեան, 'ի հոգի Սուրբ: 8 *Յօրինակին.* Փառօք և անարգութեան: *Ոմանք*
յաւելում. Եւ անարգութեամբն զօրութեամբ, զով... իբր անձա՛: 10 *Ոմանք.* Իբրև ոչ
 ինչ ունիմք, և զամենայն ինչ ունիցիմք: 14 *Ոմանք.* Անհաւաքիցն... ընդ անօրէնութիւն,
 և կամ զինչ հաւ: Եւ *ոմանք.* Ընդ անիրաւութեան: 16 *Ոմանք.* Տաճարի Աստուծոյ
 և մեհենաց... որպէս և ասաց Աստուած... նոցա յԱստուած, և նոքա եղիցին ինձ՝ 'ի
 ժողովուրդք:

18 մեկնեցարո՞ւք, ասէ՛ Տէր. և ՚ի պիղծս մի՛ մերձեանայք. ¹⁸և ես ընկալայց
զձեզ. և ես եղէց ձեզ ՚ի Հայր, և դուք եղիջիք ինձ յուստերս և ՚ի դստերս,
ասէ՛ Տէր ամենակալ:

7 ¹Իսկ որովհետև զայս ատերիս ունիմք սիրելիք, սրբեսցո՞ւք զանձինս
մեր յամենայն պղծութենէ մարմնոյ և հոգւոյ. կապարտեսցո՞ւք զսրբու-
2 թին ահիին Աստուծոյ: ²Տարայք մեզ, զի ոչ ումեք մեղաք, և ոչ զոք
3 եղծաք, և ոչ զոք զրկեցաք: ³Ոչ եթէ ՚ի դապաւապարտութիւն ինչ ասեմ.
քանզի յառաջ իսկ ասացի, եթէ ՚ի սրբի մերում կայք՝ ՚ի կեանք և ՚ի
մեռանել ընդ ձեզ:

4 ⁴Բազում համարձակութիւն է ինձ առ ձեզ. բազում պարծանք են Ը/դկ
ինձ վասն ձեր. լի՛ եմ միսիթարութեամբ. առաւելեալ եմ ուրախութեամբ
5 յամենայն նեղութիւնս մեր: ⁵Քանզի յորժամ հասաք մեք ՚ի Մակեդո-
նիա, և ոչ միով իւիք հանգիստ գրաւ մարմնոյ մերում, այլ յամենայնի՛
6 նեղեալք. քանզի արտաքոյ մարտք՝ և ՚ի ներքոյ արհաւիրք: ⁶Այլ որ
միսիթարէն զխոնարհս, միսիթարեանց զմեզ Աստուած ՚ի զալստեանն
7 Տիտոսի: ⁷Ոչ միայն ՚ի զալստեան նորա, այլ և ՚ի միսիթարութեանն
զոր միսիթարեցաւ նա ՚ի ձեզ, ՚ի պարմել մեզ զանձուկն ձեր, զողորմմն
8 ձեր, զնախանձն ձեր վասն իմ, մինչև առաւել ուրախ լինել ինձ: ⁸Չի
թէ և քրտմեցուցի զձեզ թղթովն՝ ոչ զղջանամ, թէպէտ և զղջացեալ
էի. քանզի քեսանեմ՝ զի թուղթն այն թէ առ ժամանակ մի քրտմեցոյց
9 զձեզ. ⁹արդ ուրախ եմ, ոչ զի քրտմիցիք՝ այլ զի յապաշխարութիւն
քրտմեցարուք. քանզի քրտմեցայք դուք ըստ Աստուծոյ. զի մի՛ իւիք
10 զրկիցիք ՚ի մէնջ: ¹⁰Չի որ ըստ Աստուծոյն քրտմութիւն է, ապաշ-
խարութիւն ՚ի փրկութիւն առանց զղջանալոյ գործէ. իսկ աշխարհի
11 քրտմութիւն՝ մահ գործէ: ¹¹Արդ՝ նոյն իսկ որ ըստ Աստուծոյն քրտմեցարուք,
որչափ ինչ փոյթ գործեաց ՚ի ձեզ, կամ աղերս, կամ սաստ, կամ երկեղ,
կամ անձուկ, կամ նախանձ, կամ վրէժխնդրութիւն. քանզի յամենայնի
12 ընծայեցուցէք զանձինս ձեր՝ սուրբս լինել յիրիդ յայդմիկ: ¹²Ապա ու-
րեմն՝ թէ և զրեցի ես առ ձեզ, ոչ վասն այնորիկ որ զրկեացն, և ոչ
վասն այնորիկ որ զրկեցան. այլ վասն յայտնի՛ լինելոյ փոյթոյն ձերոյ
13 որ վասն մեր՝ առ ձեզ առաջի Աստուծոյ: ¹³Վասն այնորիկ միսիթարեալ
եմք ՚ի վերայ միսիթարութեանն մերոյ. առաւել ևս խնդացաք ՚ի վե-
րայ խնդութեանն Տիտոսի. քանզի հանգուցեալ էր հոգի նորա ՚ի ձէնջ
14 ամենեցունց: ¹⁴Չի զինչ և պարծեցայ առ նմա վասն ձեր, ոչ ամաչեցի.
այլ որպէս զամենայն ճշմարտութեամբ խօսեցաք ընդ ձեզ, նոյնպէս և
15 պարծանքն մեր առ Տիտոս ճշմարիտ եղեն: ¹⁵Նա՛ և զուրթ նորա ա-
ռաւել ևս են ՚ի ձեզ. քանզի յիշեցուցանէր մեզ զամենեցունց զձեր հնա-

17 Ոմանք. Եւ ՚ի պիղծ մի՛: 18 Ոմանք. Եւ եղէց ձեզ ՚ի Հայր: 7. 1 Ոմանք յատկուն.
Նոզոյ և մարմնոյ... զսրբութիւն *անձանց մեքոց* ահիւն Աստուծոյ: 3 Օրինակ մի.
Ինչ ասեմք... եթէ կալ, և ՚ի սրբի մերում կեայք, և ՚ի մե՛: 4 Ոմանք. Առաւել ես լի եմ
միսիթարութեամբ յամենայն: 5 Ոմանք. Հանգիստ գրաք մարմնոյ մե՛: 7 Ոմանք.
Այլ և միսիթարութեանն... մինչ առաւել ուրախ: 8 Ոմանք. Չի թէ քրտմեցուցի... թէ
և առ ժամանակ մի: 9 Ոմանք. Արդ՝ ՚ի ձեզ ուրախ եմ: 10 Ոմանք. Չի որ ըստ
Աստուծոյ քրտմ: 11 Ոմանք. Որ ըստ Աստուծոյ քրտմ: 12 Ոմանք. Վասն այտորիկ
որ զրկ: *Ոսկան*. Փոյթոյն մերոյ զոր ունիմք վասն ձեր առաջի Աստուծոյ: 14 Ոմանք.
Առ Տիտոսի ճշմարիտք:

զանդութիւն. թէ որպէս ահիւ և դողութեամբ ընկալարուք զնա: ¹⁶ Եւ 16
արդ ուրախ եմ, զի յամենայնի՛ համարձակ եմ առ ձեզ:

Թ/դք

¹ Յուցանեմ ձեզ եղբարք զշնորհսն Աստուծոյ, որ քուեալ են եկեղեցեացն
Մակեդովնացոց. ² զի մեծան հանդիսիւ նեղութեան՝ առաւելութիւն խնդրեանն
նոցա, և ծանր աղքատութիւնն նոցա առաւել եղև ՚ի մեծութիւն առա-
փութեան նոցա: ³ Չի ըստ կարի նոցա վկայեմ, և աւելի՛ քան զկար. ³
⁴ ինքնական բազում աղաչանօք աղաչէին զշնորհսն, և զհաղորդութիւն ⁴
պաշտամանն որ ՚ի սուրբսն՝ քալի ցմեզ: ⁵ Ոչ որչափ ակն ունեաք, այլ և ⁵
զանձինս ևս երուն, նախ՝ Տեառն և ապա մեզ կամօքն Աստուծոյ. ⁶ ա- ⁶
ղաչել զՏիտոս, զի որպէս սկսան յառաջագոյն, նոյնպէս և կարարեսցէ՛ ⁷
ի ձեզ և զայդ ևս շնորհս: ⁷ Այլ որպէս յամենայնի առաւել էք հաւատովք, ⁷
և բանիւ, և զհիւրութեամբ, և ամենայն փութով, և որ ՚ի մէնջ ՚ի ձեզ սէրն ⁸
է, զի և յայդմ ևս շնորհի առաւել լինիցիք: ⁸ Ոչ որպէս հրաման քալոյ ⁸
ասեմ. այլ վասն այլոց փութոյ, և վասն ձերոյ սիրոյ՝ զմտերմութիւնդ ⁹
փորձեմ: ⁹ Քանզի զիտէք զշնորհսն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոս- ⁹
սի. զի վասն ձեր աղքատացաւ, որ մեծաբունն էր, զի դուք նորա՛ ¹⁰
աղքատութեամբն մեծացիք: ¹⁰ Եւ խրատ մի յայսմիկ քամ. զի այն ¹⁰
իսկ յօգուր է ձեզ. որք ոչ միայն զառնելն, այլ՝ և զկամելն յառաջագոյն ¹¹
սկսայք ՚ի հերոն հետէ: ¹¹ Բայց արդ՝ և զառնելն իսկ կարարեսցէք. ¹¹
զի որպէս յօժարութիւնն ՚ի կամաց է, նոյնպէս և առնելն ըստ գոյին: ¹²
¹² Չի եթէ յօժարութիւնն առաջի կայ, ըստ գոյին ընդունելի է, և ոչ եթէ ¹²
ըստ չգոյին: ¹³ Չի ոչ եթէ այլոց հանգիստ կամիցիմ, և ձեզ նեղութիւն. ¹³
¹⁴ այլ հաւասարութեամբ յայժմու ժամանակիս, ձեր առաւելութիւնդ ՚ի ¹⁴
նոցա՛ պակասութիւնն. զի և նոցա առաւելութիւնն եղիցի ՚ի ձերոնմ ¹⁵
պակասութեանդ. զի եղիցի հաւասարութիւն, որպէս և գրեալ է. ¹⁵ թէ ¹⁵
որ բազումն առ՝ ոչ առաւելաւ. և որ սական՝ ոչ նուազեցաւ: ¹⁶ Բայց ¹⁶
շնորհք Աստուծոյ՝ որ արկ զնոյն փոյթ վասն ձեր ՚ի սիրտ Տիտոսի. ¹⁷ զի ¹⁷
զաղաչանսն ընկալաւ, և փութացաւ յօժարագոյնս դիմեաց զալ առ ձեզ: ¹⁸
¹⁸ Եւ առաքեցաք ընդ նմա զեղբայրն, որոյ զովութիւնն յաւերարանի՛ ¹⁸
անդ է՝ ընդ ամենայն եկեղեցիս: ¹⁹ Եւ ոչ այսչափ միայն, այլ և ձեռնադրեալ ¹⁹
յեկեղեցեաց անտի, նշդեհակից մեր եղև ՚ի շնորհս յայստսիկ, որ պաշտին ²⁰
ի մէնջ ՚ի փառս Տեառն, և ՚ի մեր յօժարութիւն: ²⁰ Բայց զայս խղճեաք ²⁰
իսկ, թէ գուցէ՛ արար ինչ որ դնիցէ ՚ի հաստատութեանս յայսմիկ՝ որ ²¹
պաշտեցաւս ՚ի մէնջ: ²¹ Քանզի խորհիմք զբարիս՝ ոչ միայն առաջի Տե- ²¹

դք

15 Ունսնք. Զամենեցուն ձեր հնազանդութիւնդ: **8. 2 Ունսնք.** Նեղութեանն առաւել՝...
աղքատութիւն նոցա... ՚ի մեծութեան առաւելութեան: **4 Ունսնք.** Աղաչեցին զշնորհն
և զհա՛... քալ մեզ: **6 Ունսնք.** Յառաջագոյն կարարեսցէ... ևս շնորհ: **7 Ունսնք.**
Ի՛ ձեզ ՚ի ձեզ սերն է. զի և այդմ ևս... լինիցիք: **8 Ունսնք.** Ոչ իբրև հրաման քալով
ասեմ: **9 Ունսնք.** Գիտէք դուք զշմ՛... որ վասն մեր աղքատացաւ որ մեծաբունն է.
զի: **10 Ունսնք.** Տամ ձեզ. զի այն: **Այլք.** Այն իսկ օգտի է ձեզ, որք: **Ուր Ունսնք.**
Օգտի ձեզ է: **12 Օրինակ մի.** Ծօժարութիւնն առաջի կացցէ: **13 Ունսնք.** Նանգիստ
կամիմ: **14 Ունսնք.** Ձեր առաւելութիւն ՚ի նոցա պակասութեանն: **15 Ունսնք.** Եւ որ
սական առ՝ ոչ: **16 Ունսնք.** Շնորհքն Աստուծոյ որ... ՚ի սիրտս Տիտոսի: **17 Ունսնք.**
Եւ փութացեալ յօժ՛: **18 Յայս համար ՚ի յու՛.** մերոնս նշանակի համաձայն
բազնաց թէ՛ ԶՂուկայ ասէ: **19 Ունսնք.** Նժդեհակից մեր... որ պաշտինս ՚ի մէնջ:
20 Բազումք. Արար որ ինչ դնի՛:

22 առն, այլ և առաջի մարդկան: ²² Եւ առաքեցա՛ք ընդ նոսա զեղբայրն մեր՝ զոր ընտրեցաք ՚ի բազում իրս, բազում անգամ պինդ գրեալ. և
 23 առաւել ևս այժմ պնդագոյն յուսով մեծաւ ՚ի ձեզ: ²³ Բայց եթէ վասն Տի-
 փոսի ինչ բանք են, իմ հաւասար է, և ձեր գործակից. և եթէ եղբարք մեր
 24 առաքեալքն եկեղեցւոյ, և փանք Քրիստոսի: ²⁴ Եւ արդ՝ զհանդէս սիրոյ՝
 ձերոյ՝ և զմերոյ պարծանաց վասն ձեր, ՚ի դոսա՛ ցուցջիք յանդիման
 ամենայն եկեղեցեաց:

9 ¹ Այլ վասն պաշտամանն որ ՚ի սուրբսն է, աւելի՛ է ինձ և գրել առ ^{դո}
 2 ձեզ: ² Զի գիտեմ զյօժարութիւն ձեր, զոր վասն ձեր պարծեցեալ եմ ՚ի
 մէջ Մակեդոնացւոցն, թէ Աքայեցիքն ՚ի հերոնն հետէ պապրանսր են. և
 3 ձեր նախանձն զբազումս յորդորեաց: ³ Եւ առաքեցաք զեղբարսն, զի մի՛
 պարծանքն մեր որ վասն ձեր՝ ընդունայն լինիցի ՚ի մասինդ յայդմիկ.
 4 այլ որպէս ասէի՛ իսկ, պապրաստագոյնք գրանիջիք. ⁴ գուցէ՛ յորժամ
 գայցեն ընդ մեզ Մակեդոնացիքն, և գրանիցեն զձեզ անպապրանսրս,
 և ամաչեսցուք մեք. զի մի՛ ասասցուք՝ թէ դուք, ՚ի մասինդ յայդմիկ
 5 պարծանաց: ⁵ Արդ՝ կարևոր համարեցայ աղաչել զեղբարս, զի յառաջագոյն
 եկեսցեն առ ձեզ, և յառաջագոյն պարմեսցեն զյառաջագոյն խոստացեալ
 օրհնութիւնն ձեր ՚ի պապրաստի ունել. այնպէս իբրև զօրհնութիւն, և
 6 մի՛ իբրև զազահութիւն: ⁶ Քանզի զայդ որ սերմանէ՛ ճժղելով՝ ճժղելով
 և հնձեսցէ. և որ սերմանէ՛ առապութեամբ՝ առապութեամբ և հնձեսցէ,
 7 ⁷ իւրաքանչիւր որպէս և յօժարեսցի ոք սրտիս, մի՛ առ հարկի և տրտմու-
 8 թեան. քանզի զտուրս զուարթառանսր սիրէ Աստուած: ⁸ Այլ կարօղ է
 Աստուած զամենայն շնորհս առաւելով ՚ի ձեզ. զի յամենայնի յամեն-
 9 այն ժամ զամենայն բաւականութիւն ընկալեալ, առաւելուցո՛րք յամեն-
 9 այն գործս բարութեան, ⁹ որպէս և գրեալ է. Սփռեաց և ետ փնանկաց՝
 10 արդարութիւն նորա մնայ յաւիտեան: ¹⁰ Այլ այն որ պարզկէ սերմն ^{դե}
 սերմանահանաց՝ և հաց ՚ի կերակուր, պարզկեսցէ՛ և բազմացուցէ
 11 զսերմանիս ձեր, և աճեցուցէ՛ զարդիւնս արդարութեան ձերոյ. ¹¹ յամենայնի՛
 մեծացեալք ամենայն առապութեամբ, որ յօրինէն մեք գոհութիւն Աս-
 12 տուծոյ: ¹² Զի պաշտօն հարկիս այսորիկ՝ ո՛չ միայն առ ՚ի լնու զպակասութիւն
 13 ւրբոցն է, այլ առաւելով բազմօք գոհութիւն Աստուծոյ. ¹³ հանդիսիս
 պաշտամանս այսորիկ, փառաւորել՛ զԱստուած ՚ի վերայ հնազանդու-
 թեան խոստովանութեան ձերոյ յաւերարանն Քրիստոսի. և առապու-

22 Օրհնակ մի. Եւ առաքեմք ընդ նմա զեղբայրն զոր ընտրեմք: **23 Ունակք.** Վասն Տիփոսի բանք իցեն... և ձեզ գործակից: **24 Ունակք.** Պարծանացն որ վասն... ամենայն եկեղեցեացոյ: **9. 1 Ունակք.** Ինձ գրել առ ձեզ: **2 Ունակք.** Պապրաստք են: **3 Ունակք.** Զեղբարսդ. զի մի՛... ընդունայն լիցի. **և ունակք.** լինիցին ՚ի մասինդ... ասէ իսկ՝ պապրաստագոյն գրանիջիք: **4 Ունակք.** Գայցեն առ մեզ... ասասցուք ձեզ թէ դուք: **5 Ունակք.** Յառաջագոյն իսկ եկեսցէ առ ձեզ: **Բազուրք.** Եւ յառաջագոյն պապրաստեսցեն զյառաջագոյն խոստ: **6 Առ Ոսկանայ պակասի.** Քանզի զայդ որ սերմանէ: **Ունակք.** ճշղելով՝ ճշղելով և հնձ: **7 Ունակք.** Որպէս և յօժարիցի. **և ունակք.** յօժարեսցէ: **Ոսկան.** Զտուրս զուարթս առապս սի՛: **8 Ունակք.** Զամենայն շնորհն... բաւականութիւնս կալեալ առաւելուցուք ՚ի գործս բարի: **9 Ունակք.** Եւ ետ. փնանկաց՝ ար: **10 Ունակք.** Որ պարզկէն սերմն սերմանողի. **կամ՝** սերմանողաց... և հաց ՚ի կերակուր որդոց մարդկան, պար՛... զսերմանիսն ձեր: **11 Ունակք.** Զմեք գոհութիւն: **12 Ունակք.** Այլ և առաւելու... գոհութիւնս Աստուծոյ:

թեամբ հաղորդութեանն ՚ի նոսա և յամենեսին: ¹⁴ Եւ նոցա աղօթք վասն ¹⁴
ձե՛ր քանզի անձկացեալ են առ մեզ վասն առաւել շնորհացն Աստուծոյ՝
որ ՚ի մեզ: ¹⁵ Այլ շնորհք Աստուծոյ ՚ի վերայ անպարտում պարզեացն ¹⁵
նորա:

Ժ ¹ Այլ ես իսկ Պաղոսս աղաչեմ զձեզ հեզութեամբ և հանդարտութեամբ **10**
Քրիստոսի, որ յանդիման ձեզ իբրև քառայեալ մի եմ ՚ի միջի ձերում.
բայց ՚ի հեռոնսք համարձակիմ առ ձեզ: ² Աղաչեմ, զի մի՛ ՚ի մօտոյ ²
և եթ համարձակիցին վստահութեամբ. կամ համարիցին յանդգնել ՚ի
վերայ ոմանց, որ կարծեն զմէնջ եթէ ըսք մարմնոյ գնայցենք: ³ Զի թե՛ ³
պէք և մարմնով գնամք, այլ ո՛չ եթէ ըսք մարմնոյ զհնուորինք: ⁴ Զի ⁴
զէն զհնուորութեան մերոյ ո՛չ է մարմնատր, այլ զօրաւոր յԱստուծոյ,
առ ՚ի քակելոյ զամուրս. զխորհուրդս քակենք, ⁵ և զամենայն բարձ- ⁵
րութիւն հպարտացեալ ՚ի վերայ գիտութեանն Աստուծոյ. և գերեմք
զամենայն միքս ՚ի հնազանդութիւն Քրիստոսի. ⁶ և ՚ի պարտաստի՛ ⁶
ոնիմք խնդրել զվրէժ յամենայն անհնազանդութեան, յորժամ ձեր ևս
հնազանդութիւնդ կատարեսցի: ⁷ Ըսք իւրաքանչիւր երեսաց դիպեցօքիք. ⁷
եթէ որ վստահ յա՛նձն իցէ Քրիստոսի՛ լինել, զայս խորհեսցի՛ դարձեալ
՚ի միքս իւր. թէ որպէս նայն Քրիստոսի է, նոյնպէս և մեր: ⁸ Զի թէ ⁸
առաւել ևս պարծեցայց վասն իշխանութեանս մերոյ՝ զոր ե՛ք մեզ Տէր,
՚ի շինել՝ և ո՛չ ՚ի քակել զձեզ, ո՛չինչ ամաչեցից. ⁹ զի մի՛ թուեցայց իբ- ⁹
րև ա՛հ ինչ արկանել ձեզ թղթովքս: ¹⁰ Ասիցէ՛ք. Թողթօքս ծանոնք են և ¹⁰
սաստիկք. բայց քեսիլ մարմնոյ քկար, և բա՛նն արհամարհեալ. ¹¹ զայն ¹¹
խորհեսցի այնպիսին, զի որպիսիք ենք բանիք թղթոցոյ ՚ի հեռուսք,
նոյնպիսիք և ՚ի մօտոյ արդէամբք: ¹² Քանզի ո՛չ իշխենք կշռել և հաւասարեմք ¹²
զանձինս մեր ոմանց, որ զանձինս իւրեանց ձե՛զ ընծայեցուցանեն. այլ
անձամբ յանձինս՝ զանձինս չափեն և ՚ի կշռել անձամբ յանձինս, ո՛չ
առնուն ՚ի միք: ¹³ Այլ մեք ո՛չ եթէ յանչափս ինչ պարծեսցուք. այլ ըսք ¹³
չափոյ կանոնին, զոր բաժանեաց մեզ Աստուած չափով՝ հասանել մինչև ¹³
առ ձեզ: ¹⁴ Իբր ո՛չ եթէ հասու ինչ չիցենք ՚ի ձեզ, և ձկրեցուցանիցենք ¹⁴
զանձինս. քանզի մինչև առ ձեզ հասաք աւերարանան Քրիստոսի.
¹⁵ և ո՛չ յանչափս ինչ պարծիմք օտար վաստակօք: Բայց յոյս մի ունիմք ¹⁵
զաճմանն հաւարոց՝ ձերոց, այդրէ՛ն ՚ի ձե՛զ մեծանալոյ, ըսք կանոնիս ¹⁵
մերոյ՝ յառաւելութիւն. ¹⁶ ՚ի վեր ևս քան զձեզ աւերարանել. ո՛չ օտար ¹⁶
կանոնաւ ՚ի պարտաստակա՛նս ինչ պարծել: ¹⁷ Զի որ պարծիցին ՚ի Տէր ¹⁷

13 Ունակք. Յաւերարանս Քրիստոսի... հաղորդութեամբ ՚ի նոսա և յամենեսեան:
14 Ունակք. Եւ նոցա աղօթք վասն ձեր. քանզի անձկացեալ են առ ձեզ... շնորհացն
Աստուծոյ որ են ՚ի ձեզ: 15 Ունակք. Այլ շնորհքն Աստուծոյ... պարզեաց նորա:
10. 1 Ունակք. Նեզութեամբն և... յանդիման ձեր՝ իբրև: 2 Ունակք. Նամարիցին
յանդգնեալ... որ կարծենն զմէնջ թէ ըսք: 3 Ունակք. Զի թեպէք և ըսք մարմնոյ
զն՛: 4 Օրհնակ մի. Այլ հոգևոր յԱստուծոյ, առ ՚ի քակել զամուրս: 5 Ունակք. ՚Ի
հնազանդութիւնն Քրիստոսի: 6 Բազումք. Զվրէժ ամենայն անհնա՛: Ուր օրհնակ
մի. Զամենայն անհնա՛... ևս հնազանդութիւն կատար՛: 7 Օրհնակ մի. Վստահ
յանձն Քրիստոսի լինել... նոյնպէս և մեր: 8 Ունակք. Վասն իշխանութեան մերոյ:
10 Ունակք. Ասիցեն. Թողթ քո ծանունք... բայց քեսիլ մարմնոյ քկար է, և: 12 Ոսկան.
Զի ոչ իշխենք: Ունակք. Եւ ՚ի կշռելն անձամբ զանձինս: 13 Ոսկան. Ըսք չափու...
Աստուած չափու: 14 Ունակք. Եւ ձկրեցուցանեմք զան՛:

18 պարծեցի: ¹⁸ Ձի ոչ եթէ որ զանձն իւր ընծայեցուցանէ, նա՛ է ընտրեալ. բլ այլ զոր Տէրն ընծայեցուցանէ:

11 ¹ Լան էր եթէ ներէիք փոքր մի և ինուս անզգամութեանս. այլ և
 2 անասցէք իսկ: ² Նախանձեցուցանեն՝ զձեզ ՚ի նախանձն Աստուծոյ. զի խօսեցայց զձեզ աճն միում, իբրև զկոյս մի սուրբ՝ յանդիման՝ կացուցանել
 3 Քրիստոսի: ³ Բայց երկնչիմ, գուցէ՛ որպէս օճն խաբեաց զԵա խորամանգութեանը իւրով՝ ապականեցի՛ն միպք ձեր ՚ի միամտութենէն որ ՚ի Քրիստոս:
 4 ⁴ Ձի եթէ որ գալոցն իցէ այլ Քրիստոս քարոզիցէ՛ զոր մեքն ոչ քարոզեցաք, կամ ոգի օտար առնուցով՝ զոր ոչ առէք, կամ աւերարան օտար՝ զոր ոչ
 5 ընկալարուք, բարոնք անսայիք նոցա: ⁵ Բայց ես այսպէս համարիմ, թէ
 6 ոչինչ իւիք պակաս իցեմ քան զլսն առաքեալսն: ⁶ Թէպէր և փզկ՛ր ևս իցեմ բանիւ, այլ ոչ եթէ զփրութեամբ. սակայն յամենայնի՛ յայրանեցաք
 7 զանձինս ամեննին առ ձեզ: ⁷ Եւ եթէ վնան ինչ գործեցի՝ զի զանձն խոնարհեցուցի. և այն՝ զի դուք բարձրասջիք. զի ձրի՛ զաւերարանն
 8 Աստուծոյ աւերարանեցի ձեզ: ⁸ Չայլ եկեղեցիս կողոպտեցի՛, առեալ
 9 թոշակ ՚ի ձեր սպասաւորութիւն: ⁹ Եւ յորժամ եկի առ ձեզ. թէպէր և պակասեաց ինչ, ոչ գոք ՚ի ձէնջ ձանձրացուցի, զի զպակասութիւնն իմ լցին եղբարքն եկեալք ՚ի Մակեդոնացուց. և յամենայնի առանց
 10 ծանրանալոյ ձեզ զանձն իմ պահեցի՛ և պահեցից՛: ¹⁰ Ձի գոյ յիս ճշմարտութիւնն Քրիստոսի: Ձի պարծանքս այս ոչ արգելցին յինէն ՚ի կողմանս բո
 11 Աքայեցուց: ¹¹ Ընդէր. իբրու թէ ոչ սիրիցեմ զձեզ. զայն Աստուած զփրէ. ¹² զոր առնենմ՝ և արարից. զի հասից զպարճառս այնոցիկ՝ որ զպարճանսն կամիցին. զի որով պարծինն, և նոքա՛ իբրև զմեզ
 13 գրանիցին: ¹³ Ձի այնպիսիքն սուր առաքեալք, մշակք նենգաւորք, կերպարանին
 14 ՚ի կերպարանս առաքելոց Քրիստոսի: ¹⁴ Եւ չեն ինչ զարմանք. քանզի
 15 և ինքն Սափանայ կերպարանի ՚ի հրեշտակ լուսոյ. ¹⁵ և ոչինչ է մեծ՝ թէ և պաշտօնեայք նորա կերպարանին իբրև զպաշտօնեայք արդարութեան.
 16 որոց կարարածն եղիցի ըստ գործոց իւրեանց: ¹⁶ Դարձեալ ասեմ, մի՛ որք համարեցի զիս անզգամ. ապա թէ ոչ, գո՛նէ՛ իբրև զանզգամ
 17 ընկալարուք զիս, զի և են փոքր մի ինչ պարծեցայց: ¹⁷ Եւ զոր խօսիմս, ոչ եթէ ըստ Տեառն ինչ խօսիմ, այլ իբրև անզգամութեամբ՝ ըստ կար
 18 զի այդոց պարծանաց: ¹⁸ Եւ քանզի բազումք պարծին ըստ մարմնոյ, որպէս և ես պարծեցայց: ¹⁹ Մտադիւրութեամբ անսայիք անմտացն՝
 20 ձերովդ իմաստութեամբ: ²⁰ Քանզի անսայք, եթէ որք խաբէ՛ զձեզ, եթէ որք ծառայեցուցանէ՛, եթէ որք ուրէ՛ զձեր, եթէ որք առնոն ինչ, եթէ որք

17 Ոսկան. Ձի որ պարծի ՚ի Տէր պար՛: **18 Յօրինակին.** Որ զանձինս իւր ընծայա՛: *Առ Ոսկանայ պակասի.* Չանձն իւր ըն՛: **11. 2 Ոմանք.** Ձի խօսեցայ զձեզ առն: **3 Ոմանք.** Այլ երկնչիմ, գուցէ իբրև օճն խա՛... խորամանկութեամբն իւրով ապականիցին: **4 Ոմանք.** Ձի թէ որ զա՛... գոք մեք ոչ քա՛... զոր ոչն առէք: **5 Ոմանք.** Թէ ոչ իւիք պակաս գրայ քան զլսա: **6 Օրինակ մի.** Ձի թէպէր և փզ՛... այլ ոչ զփրութեամբ. սակայն ամենայնի յերանցաք զանձինս: **8 Օրինակ մի.** Կողոպտեցի ոչ առեալ զգո՛: **9 Ոմանք.** Չպակասութիւն իմ... պահեցի, և պարհեցից: **10 Ոմանք.** Քանզի գոյ իսկ ճշ՛: **12 Ոմանք.** Առնեմն արարից... զպարճառս այնոցիկ՝ որ զպարճառս կամիցին, զի որով պարծիցինն: **15 Ոմանք.** Իբրև պաշտօնեայք: **17 Ի բազումս պակասի.** Ըստ Տեառն ինչ խօսիմ: **18 Ի բազումս պակասի.** Ըստ մարմնոյ, որպէս և ես: **19 Այլք.** Մտադիւր իմն անսայիք:

հպարտանայ, եթէ որ զձեզ յանդիման հարկանէ. ²¹ ըստ անարգանացո 21
 ասեմ, իբրև թէ մեր փկարացաք արդեք. յոր ինչ որ համարձակիցի,
 անզգամութեամբ ասեմ, համարձակին և ես: ²² Եբրայեցիք իցեն, և են. 22
 Իսրայելացիք իցեն, և են. զառակ Աբրահամոն իցեն, և են. ²³ պաշտօնեայք ²³
 Քրիստոսի՞ իցեն, յանդգնագոյնս ասացից՝ թէ առաւել ևս ես. եթէ
 վաստակօք՝ առաւել, եթէ զանիւք՝ ևն առաւել. եթէ բանփի՞ աւելի՞
 քան զնոսա, եթէ մահուամբք՝ բազում անգամ: ²⁴ Ի հրէից, հնգիցս՝ 24
 քառասուն միով պական արբի. ²⁵ երիցս ճաղկեցայ. միանգամ քարկոծ 25
 եղէ. երիցս նաւակոծ եղէ. զփին և զգիշեր յանդոննոս փառապեցայ. ²⁶ ի 26
 ճանապարհս բազում անգամ: Վիշտս ՚ի գետոց, վիշտս յաւազակաց,
 վիշտս յազգէ, վիշտս ՚ի հեթանոսաց, վիշտս ՚ի քաղաքի, վիշտս յանապարի,
 վիշտս ՚ի ծովու, վիշտս ՚ի սուր եղբարց. ²⁷ ՚ի ջանս՝ և ՚ի վաստակս. ՚ի 27
 փքնութիւնս բազում անգամ, ՚ի քանից՝ և ՚ի ծարաւ. ՚ի պահս բազում
 անգամ. ՚ի ցոնրս և ՚ի մերկութեան: ²⁸ Թող զայլ նեղութիւնսն. և զի հա- 28
 նապազ խուժանն ՚ի վերայ իմ կուտէր, և հոգք ամենայն եկեղեցեացն:
²⁹ Ո՞ր հիւանդանայ, և ոչ ես հիւանդանամ. ո՞ր զայթազդի, և ոչ ես 29
 փապանամ: ³⁰ Եթէ պարծել ինչ պարտ իցէ, զրկարութեանն պարծեցայց: ³⁰
³¹ Աստուած և Նայր Տեառն մերոյ Յիսուսի գիտէ՛ որ է օրհնեալ յախտե- 31
 անս, զի ոչ սրբեմ: ³² Ի Դամասկոս ազգապէրն Արեւոյն արքայի պահէր 32
 զքաղաքն Դամասկացոց ունել զիս. ³³ և ընդ պատուիսն վանդակաւ 33
 կախեցայ ընդ պարիսպն, և փախեայ ՚ի ձեռաց նորա:

¹ Արդ պարծել ինչ պարտ իցէ. այլ օգնէ ինչ ոչ: Բայց եկից ՚ի փեսիս **12**
 և յայտնութիւնս Տեառն: ² Գիտեն այր մի ՚ի Քրիստոս յառաջ քան 2
 զչորեքրասան ամ. եթէ մարմնով՝ ոչ գիտեմ, և եթէ առանց մարմնոյ՝
 ոչ գիտեմ, Աստուած գիտէ. յափշտակեալ զայնպիսին մինչև յերրորդ
 երկնից: ³ Եւ գիտեն զայնպիսի այր. եթէ մարմնով՝ և եթէ առանց 3
 մարմնոյ՝ ոչ գիտեմ. Աստուած գիտէ, ⁴ զի յափշտակեցաւ ՚ի դրախտն. և 4
 լուաւ բանս անճառս, զոր ոչ է պարտ մարդոյ խօսել: ⁵ Վասն այնպիսոյն 5
 պարծեցայց. այլ վասն անձին ինչ ոչ պարծեցայց. բայց եթէ ՚ի փկարութիւնս:
⁶ Զի եթէ և կամիցին պարծել, ոչ եղէց անզգամ, քանզի զարդարն ասեմ. 6
 այլ անխայեմ, զուցէ՛ որ համարիցի՛ յիս ատելի, քան զոր փեսանիցէ՛
 յիս՝ կամ լսիցէ՛ յինէն: ⁷ Եւ զի մի՛ առաւելութեամբ յայտնութեանցն 7
 հպարտացայց, փուսն ինձ խայթ մարմնոյ, հրեշտակ Սաբան՝ կռփել

20 Ոմանք. Թէ որ խաբէ: **21 Ոմանք.** Յորս ինչ որ համարձակեցի: **22 Ոսկան.**
 Զառակք Աբրա՞մ: **23 Ոմանք.** Եւ ես յանդգնագոյնս ա՞մ: *Յօրինակին.* Եթէ բանիս, ատելի
 քան: *Ուր ոմանք.* Եթէ բանփիւր: **26 Ի լուս.** *Աշանակի ց, ՚ի վերայ փի քաղիս՝*
 ՚ի գետոց. *թերևս ակնարկելով առնել՝* ՚ի գեցոց. *որոյ իմաստն անխայր է: Ո-*
մանք. Վիշտս ՚ի քաղաքէ: **27 Ոմանք.** Եւ ՚ի մերկութիւն: **28 Ոմանք.** Նեղութիւնս...
 եկեղեցեացն: **29 Ոմանք.** Եւ ես ոչ հիւան՞: **31 Ոմանք.** Աստուած Նայր Տեառն
 մե՞: *Ոսկան յաւելու.* Յիսուսի Քրիստոսի գիտէ: *Ոմանք.* Յախտեանս ամէն: **32 Ո-**
մանք. Արեւ արքայի: *Ուր ՚ի լուս.* *ամենայն գրչագիրք՝ համաձայն մերումս*
Աշանակին. Ամեր Ներովդի էր Արեւոս այս: **33 Ոմանք.** Կախեալ ընդ պարիսպն
 փախեայ: **12. 1 Ոմանք.** Ի փեսիս և ՚ի յայտնութիւնս: **2 Ոսկան.** Գիտեն զայր
 մի... մինչև յերրորդ երկնս: *Ոմանք.* Յափշտակել զայնպիսին: **4 Ոմանք.** Բանս
 անճառս, զոր: **5 Յօրինակին.** Բաց եթէ ՚ի փկարութիւնս: **6 Ոմանք.** Զի թէ և
 կամիցին... համարեցի ինչ յիս ատելի:

8 զիս. զի մի՛ հպարտացայց: ⁸ Եւ վասն այնորիկ երիցս անգամ աղաչեցի
 9 զՏէր՝ զի ՚ի բանց արասցէ յինէն. ⁹ և ասէ ցիս. Շանր են քեզ շնորհք
 իմ, զի զօրութիւն իմ ՚ի վկարութեան կարարի: Եւ արդ՝ լսն ևս լիցի՛
 ինձ պարծել ՚ի վկարութիւնս, զի բնակեացէ՛ յիս զօրութիւնն Քրիստոսի: ¹⁰ Վասն որոյ հաճեալ եմ ընդ վկարութիւնս, ընդ թշնամանս, ընդ
 վիշտս, ընդ հալածանս, և ընդ նեղութիւնս վասն Քրիստոսի. զի յոր-
 ժամ վկարանամ, յայն ժամ զօրանամ: ¹¹ Եղէ անգամ, քանզի դուք
 ստիպեցէք. զի ինձ պարտ էր ՚ի ձէնջ վկայութիւն առնուլ, թէ ոչինչ
 պակաս գրայ քան զլսն առաքեալսն. զի թէպէտ և ես ոչինչ եմ. ¹² սա-
 կայն նշանք առաքելոյ գործեցան ՚ի ձեզ, ամենայն համբերութեամբ,
 նշանօք և արուեստիք՝ և զօրութեամբք: ¹³ Եւ արդ զի՛նչ իցէ, որով
 պակաս գրայք քան զայլ եկեղեցիս. բայց եթէ այնու, զի ես զձեզ ոչ
 ձանձրացուցի. շնորհեցէք ինձ զվնասոյ զայդ: ¹⁴ Ահաւասիկ այս երիցս
 անգամ պարտաստեալ եմ զալ առ ձեզ. և ձեզ բռն ինչ ոչ եղէց.
 զի ոչ խնդրեմ ինչ զձեր, այլ զձեզ. քանզի ոչ պարտին որդիք հարց
 գանձել, այլ հարք որդոց: ¹⁵ Բայց ես մրադիրութեամբ ծախեցից և
 ծախեցայց վասն անձանց ձերոց. զի թէպէտ և յառաւել սիրոյն զձեզ
 սակաւ սիրիցեմ: ¹⁶ Այլ գրեթէ են ոչինչ ծանրացայ ձեզ. այլ քանզի
 խորագէտ էի, խելօք կալայ զձեզ: ¹⁷ Մի թէ որովք առաքեցին առ ձեզ,
 նոքօք ինչ ազատեցի ՚ի ձէնջ: ¹⁸ Աղաչեցի զՏիտոս՝ և առաքեցի ընդ
 նմա զեղբայրն. մի թէ ազատեանց ինչ զձեր Տիտոս. ոչ նովի՛ն ոգուով
 գնացար. ոչ նովի՛ն շաւղօք շրջեցար: ¹⁹ Դարձեալ՝ համարիցիք եթէ
 յողոք անկեալ ինչ ձեզ աղերսիցենք. առաջի Աստուծոյ ՚ի Քրիստոս
 խօսիմք, զի ամենայն ինչ սիրելիք վասն ձերոյ շինութեան է: ²⁰ Այլ
 երկնչիմ, գուցէ՛ եկեալ՝ ոչ որպիսիս կամիցիմն գրանիցեմ զձեզ. և
 ես՝ գրանիցիմ ձեզ՝ որպէս և դուք ոչ կամիցիք: Գուցէ դարձեալ՝ հեռ,
 նախանձ, սրտմտութիւնք, գրգռութիւնք, չարախօսութիւնք, քսութիւնք,
 հպարտութիւնք, ամբարտաւանութիւնք, խռովութիւնք: ²¹ Գուցէ դարձե-
 ալ յորժամ զայցեմ՝ նկոն ինչ առնիցէ զիս Աստուած իմ առ ձեզ. և սուգ
 առնուցում վասն բազմաց յառաջագոյն մեղուցելոց, և ոչ ասպաշխարելոց՝
 ՚ի վերայ պղծութեան, և պոռնկութեան, և զիջութեան՝ զոր գործեցին:

13 ¹ Այս երիցս անգամ գան առ ձեզ. զի ՚ի բերանոյ երկնոց և երից
 2 վկայից հաստատեցի ամենայն բան: ² Յառաջ ասացի, և դարձեալ
 կանխան ասեմ, յանդիման երկիցս անգամ. և այժմ ՚ի բացոնսր գրեմ

7 Ոմանք. Առաւելութեամբն հպարտ: Օրինակ մի. Տրեշտակ Սափանայ: 8 Ոմանք.

Երիցս աղաչեցի: 9 Ոմանք. Ի վկարութիւն կարա՛: **10** *Յօրինակիւն պակասէր.*

Նաճեալ եմ ընդ: 11 Յօրինակիւն. Դուք ստիպեցէք. զի ինձ: Ուր Ոսկան. Ստիպեցիք

զիս. զի: Օրինակ մի. Թէ ոչ պակաս գրայ քան զայլ առա՛. թէպէտ և ես ոչ ունիմ:

12 *Ոմանք. Նշանք առաքելոց: 13 Ոմանք. Պակաս գրայ քան... զձեզ ինչ ոչ ձանձ՛:*

14 *Ոմանք. Ձի և ձեր բռն ինչ ոչ եղէ: Ոմանք. Քանզի ոչ խնդրեմ: 16 Ոմանք.*

Էի, և խելօք կալայ: 17 Ոմանք. Առաքեցի առ ձեզ, նոքօք ազատեցի՛ ինչ ՚ի ձէնջ:

18 *Ոմանք. Եւ աղաչեցի... հոգով գնա՛: 19 Ոմանք. Վասն ձեր փրկութեան և շինու-*

թեան է: 20 Ի լու՛. Ոչ որպէս ես կամի՛. համաձայն բազմաց ՚ի բնաք՛: Ոմանք. Ոչ

որպէս կամիմն գրա՛... նախանձ, սրտմտութիւնք, գրգռ՛: Ուր օրինակ մի. Գրգռութիւնք,

սպտութիւն, խռովութիւն: Ոսկան յակալու. Որպիսի և դուք ոչ... խռովութիւնք իցեն ՚ի

մէջ ձեր: 21 Ոմանք. Ի վերայ զիճութեան և պղծութեան և պոռն՛: 13. 1 Յօմանս

պակասի. Երից վկայից հաստատ՛:

յառաջագոյն յանցուցելոցն՝ և այլոցն ամենեցուն. զի եթէ եկից դար-
 ձեալ՝ ոչ խնայեցից: ³ Եթէ զվորձ ինչ խնդրէք գՔրիստոսի, որ իննս 3
 ընդ ձեզ խօսի. որ հօրացեալն է ՚ի ձեզ, և ոչ վկարացեալ: ⁴ Զի թէ- 4
 պէտք և խաչեցաւ ՚ի մերմէ՛ վկարութենէ, այլ կենդանի՛ է զօրութեամբն
 Աստուծոյ. և մեք թէպէտ և վկարանայցենք վասն նորա, այլ կենդանի՛
 ոկ լիցուք ընդ նմա զօրութեամբն Աստուծոյ: ⁵ Փորձեցէք զանձինս ձեր, եթէ 5
 կայցէք ՚ի նոյն հաւաքս. քննեցէք զանձինս, եթէ ոչ զհրէք զանձինս, զի
 Քրիստոս Յիսուս ՚ի ձեզ է, բայց եթէ անպիտանք իցէք: ⁶ Այլ ա՛կն ունիմ 6
 թէ գիտիցէք. զի մեք ոչ ենք անպիտանք: ⁷ Այլ խնդրենք յԱստուծոյ՝ զի 7
 մի՛ ինչ արասցէ ձեզ չար. ոչ զի մեք ընտրի՞րք երևեսցուք, այլ զի դուք
 զբարին գործիցէք. և մեք անպիտանք գրանիցիմք: ⁸ Զի ոչ կարենք 8
 ինչ հակառակ կալ ճշմարտութեանն. այլ վերակացո՞ւ ենք ճշմարտու-
 թեանն: ⁹ Խրա՛խ ենք՝ յորժամ մեք վկարանայցենք, և դուք զօրաւորք 9
 իցէք. զորոյն իսկ և աղօթս առնենք զձեր՝ հասարակութիւնդ: ¹⁰ Վասն 10
 այնորիկ զայս ՚ի հեռուսք գրեմ. զի մի՛ յորժամ եկից՝ սասարկութե-
 ամք վարեցայց՝ ըստ իշխանութեանս, զոր ե՛ր ինձ Տէր ՚ի շինել՝ և
 ոչ ՚ի քակել: ¹¹ Այսուհետև եղբարք, ո՞րջ լերուք, հասարակութիւն կացէք, 11
 միխիթարեցարո՞ւք, միաբա՛ն լերուք, խաղաղութիւն արարէք. և Աստու-
 ած խաղաղութեան և սիրոյ՝ եղիցի ընդ ձեզ: ¹² Ողջոյն քուք միմեանց 12
 ՚ի համբոյր սրբութեան: Ողջոյն քան ձեզ սուրբք ամենայն: ¹³ Շնորհք 13
 Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, և սէրն Աստուծոյ, և հաղորդութիւն
 Նոզոյն Սրբոյ, ընդ ձեզ ամենեսին, ամէն:

Առ Կորնթացիս երկրորդ՝ գրեցաւ ՚ի Փիլիպեայ, ՚ի ձեռն Տիտոսի՛ և Ղուկայ:
 Տունք 27:

2 Ունակք. Յանդիման երիցս... գրեմ վասն յառա՞... դարձեալ՝ ոչ անխայեցից: **3 Ո-**
ւնակք. ԶՔրիստոսէ, որ ինն ընդ ձեզ: **4 Ունակք.** Այլ և կենդանի է զօ՛: **Ունակք**
յակելուն. Նմա զօրութեամբն Աստուծոյ ՚ի ձեզ: **5 Ունակք.** Եթէ կայք ՚ի նոյն... ե-
 թէ ոչ զիտիցէք... եթէ անպիտանք իցէք: **6 Ունակք.** Բայց ակն ունիմ եթէ գիտի՞:
7 Բազումք. Եւ մեք անպիտանք իցենք: **10 Ունակք.** Ի հեռուսք գրեմք: **13 Օրինակ**
մի. Եւ խաղաղութիւն Նոզոյն Սրբոյ: *Ի բազումս պակասի.* Ընդ ձեզ ամենեսին.
ամէն: *Ի վախճանի ունակք.* Երկրորդ թուղթ՝ գրեցաւ... Տիտոսի և Ղուկայ: *Ի*
զրչագիր օրինակաց ունակք յայսմ վայրի յեւր Երկրորդ թղթոյս Կորնթացոց,
յարեն գթուղթ մի Կորնթացոց առ Պատրոս. և Պատրոսի առ նոսա, մակագրեալ.
Թուղթ երրորդ առ Կորնթացիսն. զորս օրինակ մեր ընդ այլոց բազմաց ղնէ ՚ի
վախճանի Չորեքրասան թղթոց առաքելոյն. ըստ որում և մեք ունիմք կարգել
ի յակելուս մարեկիս:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌ ԳԱՂԱՏԱՅԻՍ ԹՂԹՈՅՆ:

ՉԱՅՍ առաքել 'ի Տոբվմայ առ որս րեսեսալ էր և գիպեր, և աշակերտեալ էր: Եւ է պարճառ թղթիս՝ այս: Ուսեալ էին բարուք Գաղապացիքն յառաքելոյ, և հաստատեալք էին ընտանեգոյն Քրիստոսի. և ընթացակիցք էին առաքելոյս, հրապուրեցան յոմանց թլփարել: Ջայս ամենայն յոմանց լուեալ առաքեալն գրէ առ նոսա: Եւ յառաջագոյն վկայէ նոցա՝ յաղագս որոյ ունէին զհաւարսն ընտանացեալք Քրիստոսի ուխտին, մեղադրէ թէ յիմարութեամբ գործեցին, և այլանէ զնոսա: Յեր այտորիկ ոչ ընդունի զօրէնսն ըստ հաւարոցն Աբրահամու. և ցուցանէ յօրինացն, և 'ի կանանցն Աբրահամու առակ օրինակի, զի մինչև 'ի դէպ ժամանակի քուա թլփարութիւնն, և այժմ դադարեալ է վասն Քրիստոսի զալստեանն: Եւ այսպէս եցոյց զի մի՛ երբէք յանցանիցեն. այլ մանաւանդ ունել 'ի Քրիստոս զհաւարս, և գիպել, եթէ որ 'ի Քրիստոս շնորհս, հալածէ զթլփարութիւնն որ 'ի մարմնի: Եւ այսպէս դարձեալ սովորական ներբողին յայտնեալ. կարարէ զթողոյթն:

Գլուխք առ Գաղապացիս Թղթոյն:

Ա. Յեր սկզբանն՝ պարմութիւն իւրոյ 'ի Տրեւթենէն փոխելոյ ըստ յայտնութեանն:

Բ. Վասն առաքելոցն վկայ 'ի հաւարոց անտի կենացն լինելոյ:

Գ. Վասն Կեփայի դիմադարձ լինելոյ, և թէ 'ի հաւարոցն՝ և ոչ յօրինացն է փրկութիւն:

Դ. Թէ 'ի հաւարոցն է սրբութիւն՝ և ոչ յօրինաց անտի:

Ե. Թէ և Աբրահամ 'ի հաւարոցն արդարացաւ՝ առ մերոյ օրինակէ:

Զ. Թէ և օրէնքն ոչ արդարացուցանեն, այլ յանդիմանեն և անէծս 'ի վերայ դնեն՝ զոր Քրիստոսն լուծանէ:

Է. Թէ ոչ յօրինաց անտի, այլ յաւերեացն են բարութիւնք, և օրէնքն յառաջագոյն կազմիչք են յանդիմանութեամբն:

Ը. Թէ ընդ արարածովք էին՝ որք ընդ օրինօքն էին:

Թ. Թէ յազար կիսն Աբրահամու և 'ի բուն որդին օրինակ եղելոյ՝ չէ՛ պարզ ծառայել օրինացն:

Ժ. Թէ կոչումնս մեր չէ՛ ընդ թլփարութեամբ և ընդ օրինօք՝ վասն Քրիստոսի չարչարանացն:

Ի. Նաստարութիւն գրով ըստ հոգոյն ազարութեան:

ԺԲ. Նրաժեշտ յայնցանէ, որք 'ի թլփարութիւնն ձգեն. և յօժարութիւն 'ի նոր կեանս ընդ հոգոյն:

ԱՌ ԳԱՂԱՏԱՅԻՍ

ԹՈՒՂԹ

գո **Պ**ԱՐՈՍ առաքեալ ոչ 'ի մարդկանէ և ոչ 'ի ձեռն մարդոյ, այլ 'ի **1**
ձեռն Յիսուսի Քրիստոսի, և Աստուծոյ Նոր՝ որ յարոյց զնա 'ի
մեռելոց. ² և որ ընդ իս են եղբարք ամենեքին, եկեղեցեացոյ **2**
Գաղաթացոց: ³ Շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութիւն յԱստուծոյ 'ի Նորէ, և **3**
'ի Տեառնէ մերմէ Յիսուսէ Քրիստոսէ. ⁴ որ ետ զանձն իւր վասն մեղաց
մերոց, զի զմեզ փրկեացէ՛ յաշխարհէ աստի չարէ, ըստ կամացն Աս-
տուծոյ և Նոր մերոյ. ⁵ որում փանօք յափտեանս. ամէն: ⁶ Զարմանամ՝ զի **5, 6**
այդպէս վաղվադակի փոփոխիք յայնմանէ որ կոչեացն զձեզ 'ի շնորհսն
Քրիստոսի՝ յայլ անտարան. ⁷ որ ոչ գոյ այլ. բայց եթէ իցեն ոմանք **7**
որ խռովեցուցանիցեն զձեզ, և կամիցին շրջել զանտարանն Քրիստո-
սի: ⁸ Այլ թէ մեք, կամ հրեշտակն յերկնից անտարանեացէ ձեզ անելի՛ **8**
քան զոր անտարանեացքն ձեզ, նզովեալ լիցի: ⁹ Որպէս յառաջագոյնն **9**
ասացաք՝ և արդ դարձեալ ասեմ. եթէ ոք անտարանեացէ ձեզ ան-
լի՛ քան զոր առէքն, նզովեալ լիցի: ¹⁰ Արդ՝ մարդկա՛ն հաճոյ լինիցիմ, **10**
թէ Աստուծոյ. կամ խնդրիցեմ մարդկա՛ն հաճոյ լինել. եթէ փակասին
մարդկան հաճոյ լինելի, ապա Քրիստոսի ծառայ ոչ էի:

Ա/դգ ¹¹ Յուցանենմ ձեզ եղբարք զանտարանն, որ անտարանեցաւ յինէն. **11**
զի ոչ է ըստ մարդոյ. ¹² քանզի և ոչ ես՝ 'ի մարդոյ առի, և ոչ ուսայ **12**
յումեքէ, այլ 'ի յայտնութենէ՛ն Յիսուսի Քրիստոսի: ¹³ Քանզի լուեալ իսկ **13**
է ձեր զիմ զնացսն որ երբեմն 'ի Նրէութեան անդ, զի անչնի հալածելի
զեկեղեցին Աստուծոյ, և աւար հարկանելի զնա: ¹⁴ Եւ յառաջադէմ էի **14**
'ի Նրէութեանն՝ քան զբազում հասակակիցս իմ որ յազգին իմում էին.
առաւել նախանձախնդիր էի իմոյ հայրենի աւանդութեանցն: ¹⁵ Այլ յոր- **15**
ժամ կամեցաւ Աստուած, որոշեաց զիս յորովայնէ մօր իմոյ, և կոչեաց
'ի ձեռն շնորհաց իւրոց, ¹⁶ յայտնել զՈրդին իւր ինև, զի անտարանեցից **16**
զնա 'ի հեթանոսս. անդէն վաղվադակի ոչի՛նչ զգացուցի մարմնոյ և ա-
րեան. ¹⁷ և ոչ ելի յԵրուսաղէմ առ որ յառաջագոյն քան զիս առաքեալքն **17**
էին. այլ չոգայ յԱրաբիա, և դարձեալ դարձայ 'ի Դամասկոս: ¹⁸ Ապա **18**
յետ երից ամաց ելի՛ յԵրուսաղէմ փեսանել զՊեփրոս. և եղէ առ նմա
աւուրս հինգերասան: ¹⁹ Զայլ ոք յառաքելոց անտի ոչ փեսի, բայց մի- **19**
այն զՅակովբոս. զեղբայրն Տեառն: ²⁰ Այլ զոր գրեմս առ ձեզ, ահաւա- **20**

*Յօրինակին մերում աստուծոյ 'ի վերնագրին՝ և 'ի յաջորդոյ ոմանս զանց արա-
րեալ էր զնել՝ Թուրք. զոր մեք յամենեսին միապէս եղաք ըստ պատշաճի:*

1. 2 Ոմանք. Եղբարք ամենեքեան, եկեղեցւոյդ Գա՛: **3 Ոմանք.** ՅԱստուծոյ Նորէ
մերմէ՛ և 'ի Տեառնէ Յիսուսէ Քրիստոսէ: **4 Ոմանք.** Աստուծոյ և Նոր մերում: **5 Ո-
մանք յաւերտն.** Յափտեանս *յափտենից՝* ամէն: **6 Ոմանք.** Զարմանամք զի... 'ի
շնորհն Քրիստոսի: **7 Ոմանք.** Որ խռովեցուցանեն զձեզ, և կամին շր՛: **8 Ոմանք.**
Այլ եթէ մեք... անտարանեմք ձեզ: **9 Յօրինակին պակասել.** Եւ արդ՝ դարձեալ: **Ո-
մանք.** Դարձեալ ասեմք... նզովեալ եղիցի: **10 Ոմանք.** Եւ եթէ փակասին: **11 Ոմանք.**
Քանզի և ես ոչ 'ի մար՛: **13 Ոմանք.** Զիմ զնացս, որ... 'ի Նրէութեան անդ: **15 Ո-
մանք.** Եւ կոչեաց զիս 'ի ձե՛: **16 Ոմանք.** Արդէն վաղվադակի ոչ զգացու՛: *Ոսկան.*
Ոչ ինչ առի հանգամանս մարմնոյ և ար՛: **18 Ոմանք.** Եւ եղէ առ նոսա աւուրս:

21 սիկ առաջի Ասարուծոյ, զի ոչ սարեմ: ²¹ Ապա եկի ՚ի կողմանս Ասորոց և
 22 Կիլիկեցոց: ²² Եւ յանձանօթս էի երեսօք եկեղեցեացն՝ որ ՚ի թլփապութենէ
 23 անարի էին ՚ի Քրիստոս: ²³ Բայց զի լսելով լուեալ էր, թէ որ հալածէրն
 զմեզ յայնժամ, արդ աներարանէ՛ զհաւարսն՝ զոր երբեմն խախտէր.
 24 ²⁴ և փառաւոր առնէին ինն զԱսարուած:

2 ¹ Ապա յեր ամաց չորեքրասանից, միս անգամ ելի յԵրուսաղէմ ընդ ^{Բ/Եկ}
 2 Բառնաբայ, առեալ ընդ իս և զՏիպոս: ² Եւ ելի ըստ յայտնութեանն, և
 զգացուցի՛ նոցա զաներարանն՝ զոր քարոզէի ՚ի հեթանոսս, առանձինն
 այնոցիկ՝ որ կարծեալքն էին, գուցէ՛ ընդունայն ինչ ընթացեալ իցեն,
 3 կամ ընթանայցեմ: ³ Այլ և ոչ Տիպոս որ ընդ իս ՚ի հեթանոսաց էր,
 4 բռնադատեցաւ թլփապել. ⁴ այլ վասն սարդողաց սուր եղբարցն, որք
 սարդեցին մրանել դիպել զազապութիւնն մեր՝ զոր ունիմք ՚ի Քրիս-
 5 տոս Յիսուս. զի զմեզ ծառայեցուցեն: ⁵ Որոց և ոչ առժամանակ մի
 անսացաք հնազանդութեանն. զի ճշմարտութիւն աներարանին հասարապեսցի
 6 առ ձեզ: ⁶ Բայց զկարծելոցն եթէ իցեն ինչ, որպիսիք որ երբեմն էին,
 չէ՛ ինչ ինձ փոյթ. քանզի Ասարուած ակն մարդկան ոչ առնու. զի ինձ
 7 կարծեալքն այնպիսի ինչ ոչ զգացուցին. ⁷ այլ գնորին հակառակն,
 իբրն փեսին եթէ հաւապացեալ է ինձ աներարանն անթլփապութե-
 8 ան, որպէս Պետրոսի ՚ի թլփապութեան. ⁸ զի որ յաջողեացն Պետրոսի
 9 յառաքելութիւն թլփապութեանն, յաջողեաց և ինձ ՚ի հեթանոսս: ⁹ Իբ-
 րև զիպացին զշնորհսն որ փուեալ էին ինձ, Յակովբոս, և Կեփաս, և
 10 Յոհաննէս, որ կարծեալ սիւնքն էին, ձեռն ետուն հաւանութեան ինձ և
 11 Բառնաբայ. զի մեք ՚ի հեթանոսս, և նոքա ՚ի թլփապութեանն. ¹⁰ Բայց
 միայն զի զաղքսնսն յիշեսցուք. զոր և են փութացայ զնոյն առնել:

11 ¹¹ Այլ յորժամ եկն Կեփաս յԱնտիոք, ընդդէմ դարձայ նորա. քանզի ^{Գ/Եղ}
 12 գո՛գ իբրև սպգարեալ իմն էր: ¹² Քանզի մինչև՛ եկեալ էին ոմանք առ ՚ի
 Յակովբայ, ընդ հեթանոսս ուրէ՛ր անխտիր. իսկ իբրև եկին, զարաներ՝
 և որոշէի զանձն, երկուցեալ յայնցանէ որ ՚ի թլփապութենէ անարի էին:
 13 ¹³ Եւ կեղծաւորեցան ընդ նմա և այլ Նրեայքն. մինչև Բառնաբաս անգամ
 14 խոնարհեցաւ ՚ի նոցա կեղծաւորութիւնն: ¹⁴ Այլ իբրև փեսի, թէ ոչ ուղիղ
 զման ՚ի ճշմարտութիւն աներարանին, ասեն ցԿեփաս առաջի ամեն-
 15 եցուն. Եթէ դու որ Նրեայդ ես՝ հեթանոսաբար և ոչ Նրեաբար կեաս,
 16 զիա՛րդ սփիպես հեթանոսաց լինել Նրեարէն: ¹⁵ Զի մեք բուն Նրեայք
 16 եմք, և ոչ ՚ի հեթանոսաց մեղաւորք: ¹⁶ Զայս զիպեմք, եթէ ոչ արդա-
 րանայ մարդ ՚ի գործոց օրինաց, եթէ ոչ ՚ի հաւապոցն Յիսուսի Քրիս-
 տոսի. և մեք ՚ի Քրիստոս Յիսուս հաւապացաք, զի արդարացուք ՚ի

20 Ունւնք. Այլ որ գրեմ առ: **22 Ունւնք.** Եւ անձանօթ էի երե՛: **23 Օրինակ մի.** Երբեմն խախանէր: **2. 1 Ունւնք.** Ամաց չորեքրասանց... ընդ իս զՏիպոս: **2 Ունւնք.** Զոր քարոզեցի ՚ի հեթ՛: **3 Ունւնք.** Որ ՚ի հեթանոսաց ընդ իս էր: **4 Յօրինակիև.** Մրանել դիմել զա՛: **Ունւնք.** Զմեզ ծառայեցուցանեն: **5 Ունւնք.** Նասարապեսցի ՚ի ձեզ: **6 Ունւնք.** Բայց զկարծելոյն թէ իցեն... որպիսիք երբեմն էիք, ինձ չէ փոյթ: **7 Ունւնք.** Որպէս և Պետրոսին թլփա՛: **8 Ունւնք.** Զի զոր յաջող՛: **9 Օրինակ մի.** Եւ իբրև փեսին զշնորհս: **Ունւնք.** Որ կարծեալք սիւնք էին: **11 Ունւնք.** Ընդդէմ դարձան նորա: **12 Ունւնք.** Քանզի մինչև եկեալ: **13 Ունւնք.** Եւ այլ Նրեայքն ընդ նմա: **14 Ունւնք.** Եթէ ոչ ուղեղ զան ՚ի ճշ՛... հեթանոսաբար կեանս և ոչ... լինել Նրեարէն:

հաւապո՛ցն Քրիստոսի, և ո՛չ ՚ի գործոց օրինաց. զի ՚ի գործոց օրինաց ո՛չ արդարացի ամենայն մարմին:

Դ ¹⁷ Իսկ եթէ մինչ խնդրիցենք արդարանալ ՚ի Քրիստոս, և գրանիցինք ¹⁷ մեղաւորք. ապա ուրեմն Քրիստոս մեղանց պաշտօնեայ եղև. քան լիցի: ¹⁸ Զի եթէ գոր քակեցին, գնոյն միսանգամ շինիցեն. ապա յանցաւոր ¹⁸ զանձն իմ ես ինձէն երևեցուցանեմ: ¹⁹ Զի ես օրինօք օրինացն մեռայ, ¹⁹ զի Աստուծոյ կեցից, և ընդ Քրիստոսի ՚ի խաչ ելից. ²⁰ և կենդանի եմ ²⁰ այսուիեարև, ոչ ես՝ այլ կենդանի է յիս Քրիստոս: Այլ որ այժմն կեամ մարմնով, հաւապովք Որդոյն Աստուծոյ կեամ, որ սիրեացն զիս, և մարմնեաց զանձն վասն իմ: ²¹ Եւ ես ո՛չ անարգեմ զշնորհսն Աստուծոյ. ²¹ զի եթէ յօրինաց անպի՛ էր արդարութիւն, ապա Քրիստոս զո՛ր մեռաւ:

¹ Ո՛ր անմիտ Գաղաթացիք, ո՛ր նախանձ արար զձեզ. որոց գրե՝ ³ թէ առաջի աչաց Յիսուս Քրիստոս գրեցաւ ՚ի խաչ ելեալ: ² Զայս մի՝ ² այն կամիմ ուսանել ՚ի ձէնջ. ՚ի գործոց օրինաց զՆոզին ընկալարուք՝ թէ ՚ի լոյց հաւապոց: ³ Այդչափ անմիտ էք. սկսեալ հոգով՝ և արդ ³ մարմնով վախճանիք: ⁴ Եւ այնչափ անցք անցին ընդ ձեզ գուր, եթէ ⁴ իցէ գուր: ⁵ Իսկ արդ՝ որ բաշխեաց ՚ի ձեզ զՆոզին, և աջողեաց ՚ի ձեզ ⁵ զգօրութիւնս. ՚ի գործոց օրինաց է՝ եթէ ՚ի լոյց հաւապոց:

Ե ⁶ Որպէս Աբրահամ հաւապաց յԱստուած՝ և համարեցաւ նմա յարդարութիւն: ⁷ Գիտիցէք արդեք. զի որք ՚ի հաւապոց անպի են, նոքա՛ են որդիք ⁷ Աբրահամու: ⁸ Յառաջագոյն գիտէր զիր, եթէ ՚ի հաւապոց անպի արդարացուցանէ Աստուած զհեթանոսս, յառաջագոյն խոստացաւ Աստուած Աբրահամու. թէ ՚ի քեզ օրհնեսցին ամենայն ազգք: ⁹ Այսուիեարև որք ՚ի հաւապոց ⁹ անպի են, օրհնին ընդ հաւապացելոյն Աբրահամու:

Զ ¹⁰ Զի որ միանգամ ՚ի գործոց օրինացն են, ընդ անիծիք են. քանզի ¹⁰ գրեալ է, թէ անիծեալ ամենայն մարդ որ ո՛չ կացցէ յամենայն գրեալսն ՚ի զիրս օրինաց՝ առնել զամենայն: ¹¹ Զի օրինօքն ո՛չ որ արդարանայ ¹¹ առաջի Աստուծոյ, այն յայտ իսկ է. զի. Արդարն՝ ասէ ՚ի հաւապոց կեցցէ: ¹² Բայց օրէնքն չեն՝ ՚ի հաւապոց, այլ որ արասցէ զայն՝ կեցցէ՛ ¹² ՚ի նոսին: ¹³ Քրիստոս զնեաց զմեզ յանիծից օրինացն, եղեալ վասն ¹³ մեր անէծք. զի գրեալ է, թէ անիծեալ ամենայն որ կախեալ կայցէ զփայտէ կախեալ կայցէ: ¹⁴ զի ՚ի հեթանոսս օրհնութիւնն Աբրահամու ¹⁴ եղիցի ՚ի Քրիստոս Յիսուս. զի մեր զաւերիս Նոզոյն Սրբոյ ընկալցուք

16 Ոմանք. Օրինացն ոչ արդարանայ ամենայն: **17 Ոմանք.** Իսկ արդ մինչ խնդ՛... և գրանիցինք մեք մեղաւոր՛: **18 Ոսկրս.** Զոր քակեցի: **Ոմանք.** Զանձն ես ինձէն: **19 Ոմանք.** Զի Աստուծով կեցից: **20 Ոմանք.** Որդոյն Աստուծոյ կամ... զանձն իւր վասն մեր: **21 Ոմանք.** Անպի է արդարութիւն: **3. 1 Ոսկրս յատկու.** Արար զձեզ՝ ոչ հնազանդիկ ճշմարտութեան, որոց գրե՛: **Ոմանք.** Գրեցաւ Քրիստոս Յիսուս: **2 Բազումք.** Եթէ ՚ի լոյց հաւա՛: **3 Ոմանք.** Անմիտք էք: **4 Ոմանք.** Ընդ ձեզ ՚ի գուր: **5 Ոմանք.** Ով բաշխեաց... և յաջողեաց ՚ի ձեզ զօրութիւն... օրինաց էր թէ ՚ի լոյցն հաւա՛: **6 Ոմանք յատկուն.** Որպէս և գրեալ է թէ Աբրահամ հաւապաց յԱստուած: **7 Ոմանք.** Գիտացէք արդեք... ՚ի հաւապոյ անպի են: **8 Ի բազումս պակասի.** Խոստացաւ Աստուած Աբրա՛: **9 Ոմանք.** Օրհնէին ընդ հաւա՛: **10 Ոմանք.** Անիծեալ է ամենայն... ոչ կայցէ յամենայն ՚ի գրեալսն օրինացն: **11 Յոմանս պակասի.** Արդարն ասէ՛ ՚ի: **12 Ոմանք.** Զեն ՚ի հաւապոց անպի: **13 Ոմանք.** Եթէ անիծեալ ամենայն... կախեալ կայցէ:

հաւարովք:

15 ¹⁵ Ըստ մարդկութեան ասեմ, եղբարք. Ապարէն զմարդկան հասարակեալ
կրակ՝ ոչ որ կարէ անարգել, և ոչ այլ հրաման ՚ի վերայ այնր րալ.
16 ¹⁶ Իսկ Աբրահամու խոստացան աներիքն, և զաւակի՛ նորա. և ոչ ասէ
զաւակաց՝ իբրև բազմաց, այլ իբրև զմիոյ, թէ՛ և զաւակի՛ քում, որ է
17 Քրիստոս: ¹⁷ Բայց զայս ասեմ. Ջկրակն յառաջագոյն հասարակեալ
յԱստուծոյ ՚ի Քրիստոս. օրէնքն որ յեր չորեքարեր և երեսուն ամի
18 եղան, ոչ կարեն խախտել առ ՚ի խափանելոյ զաներիսն: ¹⁸ Եթէ յօրինաց
անրի է ժառանգութիւն. ապա ոչ ևս յաւերեացն. բայց Աբրահամու
19 աներեօք շնորհեաց Աստուած: ¹⁹ Իսկ զի՛նչ իցեն օրէնք. յանցուածոց
վասն յաւելան, մինչև եկեսցէ զաւակն որում խոստացեալն էր, կարգեալ
20 հրեշտակօք ՚ի ձեռն միջնորդի: ²⁰ Իսկ միջնորդ՝ միոյ ուրուք ոչ է, բայց
21 Աստուած մի՛ է: ²¹ Իսկ արդ՝ օրէնքն հակառակ ինչ իցեն աներեացն Աս-
տուծոյ. քան լիցի. զի եթէ րուեալ էին օրէնքն՝ որ կարօղ էին կենդանի՛
22 առնել, ապա հասարայր յօրինաց անրի է արդարութիւն: ²² Այլ փակեցի՛ն
զիրք զամենեսին ընդ մեղօք, զի աներիքն ՚ի հաւարոց անրի Յիսու-
23 սի Քրիստոսի րացի՛ն հաւարացելոց: ²³ Մինչև՛ հաւարքն եկեալ էին,
ընդ օրինօք փակեալ պահեալք ՚ի հանդերձեալ հաւարսն որ յայսնելոց
24 էին ՚ի մեզ: ²⁴ Ապա օրէնքն դաստիարակ եղեն մեզ ՚ի Քրիստոս Յի-
25 սուս, զի ՚ի հաւարոցն արդարացուք: ²⁵ Այլ իբրև եկին հաւարքն,
26 ոչ ևս ընդ դաստիարակաւ ենք: ²⁶ Քանզի ամենեքին որդիք Աստու-
27 ծոյ էք, հաւարովք ՚ի Յիսուս Քրիստոս: ²⁷ Որք միանգամ ՚ի Քրիստոս
28 մկրտեցարուք, զՔրիստոս զգեցեալ էք. չիք խտիր, ²⁸ ոչ Նրէի, և ոչ հե-
թանոսի. ոչ ծառայի, և ոչ ազգայի. ոչ արուի, և ոչ իգի. զի ամենեքեան
29 դուք մի էք ՚ի Քրիստոս Յիսուս: ²⁹ Ապա եթէ դուք Քրիստոսի էք, ուրեմն
Աբրահամոն զաւակ էք, ըստ աներեացն՝ ժառանգք:

4 ¹ Զայս ասեմ. ցորքան ժամանակս ժառանգն րդայ է, չէ՛ ինչ առաւել Ը/զկ
2 քան զծառայն. թէպէր և րէր իցէ ամենեցուն. ² այլ ընդ հազարապետօք
3 է՛ և ընդ զաւառապետօք՝ մինչև ՚ի ժամանակակէ՛ր հօրն: ³ Նոյնպէս
և մեք մինչ րդայքն էաք, ընդ րարերբք աշխարհիս ՚ի ծառայութեան
4 կայաք: ⁴ Այլ իբրև եկն լրումն ժամանակին, առաքեաց Աստուած զՌդիին
5 իւր՝ որ եղև ՚ի կնօջէ, և ենուր ընդ օրինօք. ⁵ զի զնոսս որ ընդ օրինօքն
6 իցեն, զնեսցէ՛. զի մեք զորդեգրութիւն ընկալցուք: ⁶ Եւ զի էք դուք
որդիք, առաքեաց Աստուած զՆոզի Ռդոյն իւրոյ ՚ի սիրտս մեր, որ

14 *Ոմանք.* Նոզոյն Սրբոյ առցոյր հաւա՛: 16 *Ոմանք.* Իբրև զբազմաց... թէ ՚ի զա-
ւակի քում օրի՛: 17 *Ոմանք.* Նասարակեալ յԱստուծոյ ՚ի Քրիստոս Յիսուս: *Ի լու՛.*
այսր համարոյ գրեթէ ամենայն գրչագիրք համաձայն մերումս նշանակեն զայս.
Աբրահամ ՆԵ մինչև ՚ի Ճ ամ. և Բսահակ Կ. Յակոբ ԴԳ. Յովսէփ ՃԺ. Եփայփոս ՃԽԴ.
միանգամայն ՆԼ: 18 *Ոմանք.* Է ժառանգութիւն... աներեօքն շնոր՛: 19 *Ոմանք.*
Իցեն օրէնքն: 21 *Ոմանք.* Զի թէ րուեալ էին... անրի էր արդարութիւն: 23 *Ո-*
մանք. Ընդ օրինօքն փակեալ: 26 *Օրինակ մի.* Զի ամենեքեան որդիք Աստուծոյ
ենք հաւարովք ՚ի Քրիստոս Յիսուս: 27 *Ոմանք.* Որ միանգամ: 29 *Ոմանք.* Ապա
թէ դուք... զաւակք էք ըստ: 4. 1 *Տպագրում՝* աղայ: 1 *Ոսկան.* Չէ ինչ անելի քան:
3 *Տպագրում՝* աղայքն: 3 *Ոմանք.* Ընդ րարերբ աշխարհիս ՚ի ծառայութիւն կա՛:
4 *Ոմանք.* Լրումն ժամանակի... զորդի իւր: 5 *Ոմանք.* Զի գորս ընդ օրի՛... և զի մեք:

աղաղակե աբբա՛, Նայր: ⁷Այսուհետքն չն՛ ծառայ, այլ որդի՛. եթէ որ– 7
 դի, և ծառանձ Կսարուծոյ: ⁸Այլ յայնժամ մինչ ո՛չ գիտէիք զԿսարուած, 8
 ծառայէիք այնոցիկ՝ որ ոչն էին ՚ի բնէ՛ ասարուածք: ⁹Այլ այժմիկ ծաներուք 9
 զԿսարուած, մանաւանդ թէ ծանուցայք իսկ յԿսարուծոյ, զհախոյ դառնայք
 միսսանգամ ՚ի փարերս փկարս և յաղբարս, որոց միսսանգամ զանձինս
 ծառայեցուցանել կամիք: ¹⁰Զաւուրս խորէք, և զամիսս, և զժամանակս՝ 10
 և զբարիս: ¹¹Երկնչին ՚ի ձեզ, գուցէ՛ թէ ՚ի գուր ինչ վաստակեցի ՚ի ձեզ: 11
¹²Եղերուք իբրև զիս, քանզի և ես իբրև զձեզդ էի: Եղբարք՝ աղաչեմ 12
 զձեզ, չիք ինչ ձեր մեղուցեալ առ իս: ¹³Գիտէք դուք՝ զի փկարութեամբ 13
 մարմնոյ աւեփարանեցի ձեզ զառաջինն. և զփորձանսն որ ՚ի մարմնի
 իմուն էին, ¹⁴ոչ անարգեցէք՝ և ոչ անգոսնեցէք. այլ իբրև զհրեշտակ 14
 Կսարուծոյ ընկալարուք զիս, իբրև զՔրիստոս Յիսուս: ¹⁵Իսկ արդ՝ ո՛ր 15
 է երանութիւնն ձեր. վկայ եմ ձեզ, եթէ հնար ինչ էր՝ զաչս ձեր հանէիք
 և փայիք ինձ: ¹⁶Արդ՝ զի՞ թշնամի իմն եղէ ձեզ, զի զստոյճս խօսեցայ: 16
¹⁷Այլ նախանձեցուցանեն զձեզ ոչ ՚ի բարի. և արգելու կամին զձեզ, 17
 զի նոցա նախանձաւորք լինիցիք: ¹⁸Բայց լա՛ն է նախանձաւոր լինել 18
 ՚ի բարիս յամենայն ժամ, և ոչ միայն յորժամ ՚ի ձերուն միջի իցեմ:
 գր ¹⁹Որդեակք իմ, զորս դարձեալ վերստին երկնեմ, մինչև նկարեցի՛ 19
 Քրիստոս ՚ի ձեզ: ²⁰Կամէի այժմ զալ առ ձեզ, և փոխել զբարբառ իմ. 20
 զի փարակուսեալ եմ ես վասն ձեր:

Թ ²¹Աւէք ինչ ինձ՝ որ ընդ օրինօքն կամիք լինել, չիցէ՞ ընթերցեալ ձեր 21
 զօրէնս: ²²Զի գրեալ է՝ թէ Աբրահամու երկու որդիք էին, մի՛ յաղախնոյ 22
 անփի, և մի՛ յազափէն: ²³Այլ որ յաղախնոյն էր՝ ըստ մարմնոյ ծնեալ էր, 23
 և որ յազափէն՝ ըստ աւետեանցն. ²⁴որ է առակ օրինակի: Զի այս ինքն 24
 են՝ երկու կրակարանք, մի՛ ՚ի լեռնէ Սինեայ ՚ի ծառայութիւն ծնեալ,
 որ էր Նազար. ²⁵քանզի Նազար՝ լեռնն Սինայ է յԱրարիա. հաւասար է 25
 այսմ Երուսաղէմի. զի ծառայէ որդուքն իւրովք հանդերձ: ²⁶Այլ վերինն 26
 Երուսաղէմ ազայ է, որ է մայր մեր ամենեցուն: ²⁷Զի գրեալ է. Ու– 27
 րախ լեր ամուլ որ ոչ ծնանէիր, գոչեա՛ր և աղաղակեա՛ր որ ոչդ երկնէիր.
 զի բազում են որդիք սկնդկիդ առաւել քան զարամբոյն: ²⁸Այլ մեք 28
 եղբարք՝ ըստ Սահակայ աւետեացն որդիք եմք: ²⁹Այլ որպէս յայնժամ 29
 որ ըստ մարմնոյն ծնեալ էր, հալածէր զայն որ ըստ հոգոյն, նոյնպէս և
 այժմ: ³⁰Այլ զի՛նչ ասէ զիր. ՚Ի բաց հան զաղախիւնդ և զորդի նորս. զի 30

6 *Ոմանք.* ԶՈգի Որդոյ ՚ի սիրտս մեր, որով աղաղակե. *կամ՝* որ աղաղակենք աբբա՛:

8 *Այլք.* Մինչ ոչն գիտէիք: *Ոմանք.* Ծառայ էիք... որ ոչ էին: 9 *Ոմանք.* Այլ այժմ ծաներուք զԿսարուած... միսսանգամ անդրէն ՚ի փարերսն ՚ի փկարս, և... որոց միսսանգամ զանձինս ընծայեցուցանել կամիք: 11 *Ոմանք.* Գուցէ՛ ՚ի գուր ինչ վաստակեցի ձեզ:

13 *Ոմանք.* Գիտէք իսկ զի փկարութեամբ: 14 *Ոմանք.* Իբրև զՅիսուս Քրիստոս:

15 *Ոմանք.* Զի թէ հնար ինչ է՛ զաչս: 16 *Ոմանք.* Այլ զի թշնամի: 19 *Օրինակ մի.*

Մինչև նկարեցի Քրիստոս: 21 *Ոսկան.* Ասացէք ինչ ինձ: *Օրինակ մի.* Որ ընդ օրինօքն կամի լինել:

22 *Օրինակ մի.* Զի գրեալ է եղբարք՝ եթէ... մինն յաղախնոյ: 24 *Ոմանք.* Որ են առակ օրինակ՝: *Որ ՚ի լուս՝. բազում զրչագրաց հաւանձայն մեղրունս նշանակի.* Որ է այլաբանութիւն: *Ոմանք.* Սինայ ՚ի ծառայութեան ծնեալ:

25 *Ոսկան.* Քանզի Սինայ լեռնն է՛ յԱրարիայ՝ հաւասար է այսմ: *Ոմանք.* Քանզի Նազարն... զի ծառայէ որդուքն իւրովք: 26 *Յոմանս ցակասի.* Մայր մեր ամենեցուն:

27 *Ոմանք.* Որպէս և գրեալ է. Ու՛: 29 *Ոմանք.* Ծնեալն էր:

- 31 մի՛ ժառանգեցե՛ց որդի աղախնոյն՝ ընդ որդւոյն ազարի: ³¹ Վասն որոյ եղբարք՝ չենք որդիք աղախնոյն, այլ ազարին. ազարութեամբն որով Քրիստոս զմեզ ազարեցոյց:
- 5** ¹ Պի՛նդ կացէք այսուհետև, և մի՛ միսանգամ ընդ լծով ծառայութեան մտանէք:
- 2 ² Ահաւասիկ ես Պաղոս ասեմ ձեզ. զի եթէ թլփապիք, Քրիստոս ժ/զ
3 րոս ինչ ձեզ ոչ օգնէ: ³ Վկայեմ ամենայն մարդոյ՝ որ թլփապիցի, թէ
4 պարպակա՛ն է գամենայն օրէնսն կարարել: ⁴ Խտփանեա՛լ էք ՚ի Քրիստոս, եւ
5 որ օրինօքն արդարանայք. և անկեա՛լ էք ՚ի շնորհաց անփի: ⁵ Ձի
6 մեք Նոզովն՝ ՚ի հաւարոց յուսոյն արդարութեան ակն ունիմք: ⁶ Ձի
7 ՚ի Քրիստոս Յիսուս՝ ոչ թլփապութիւն ինչ կարող է, և ոչ անթլփա-
8 րութիւն. այլ հաւա՛րք սիրով աջողեալք: ⁷ Բարո՛ք ընթանայիք, ո՛ր
9 կասեցոյց զձեզ ճշմարտութեանն չհաւանել: ⁸ Ձի այն հրապոյրք՝ ոչ
10 յայնմանէ են որ կոչեացն զձեզ: ⁹ Փոքր մի խմոր գամենայն գանգուածն
11 խմորէ: ¹⁰ Այլ ես յուսացեա՛լ եմ ՚ի ձեզ Տերամբ՝ թէ ոչ այլազգ ինչ
12 խորհիցիք. և որ խռովեցուցանէ զձեզ, կրեսցէ դարաստանս՝ ո՛ր որ և
13 իցէ: ¹¹ Այլ ես եղբարք՝ եթէ թլփապութիւն քարոզէի, ընդէի՛ր փակա-
14 ւին հալածիմ. ապա ուրեմն խափանեա՛լ իցէ գայթազողութիւն խաչին:
- 12, 13 ¹² Երանի՛ թէ մօտակարոր իսկ լինէին, որ զձեզն խռովեցուցանեն: ¹³ Ձի
14 դուք յազարութիւն կոչեցեալ էք:
- Եղբարք, միայն զի ազարութիւնն ձեր ոչ լինիցի ՚ի պարճառս ժԱ
15 մարմնոյ. այլ սիրով ծառայեցէք միմեանց: ¹⁴ Ձի ամենայն օրէնք ՚ի
16 մի՛ բան կարարին. ՚ի Սիրեցեսն զընկեր քո իբրև գանձ քո: ¹⁵ Ապա
17 թէ զմիմեանս խաճարիցէք՝ և ուրիցէք. զգոյ՛շ լերուք՝ գուցէ ՚ի միմե-
18 անց սարակիցիք: ¹⁶ Բայց գայս ասեմ. Նոզովն զնացէք, և զցանկութիւն եղ
19 մարմնոյ մի՛ կարարէք: ¹⁷ Ձի մարմին ցանկայ հակառա՛կ հոգւոյ, և
20 հոգի հակառա՛կ մարմնոյ. և զի սոքա միմեանց հակառա՛կ են, մի՛
21 գոր կամիցիքն՝ գայն առնիցէք: ¹⁸ Իսկ եթէ Նոզովն վարիք, ապա չէք
22 ընդ օրինօք: ¹⁹ Ձի յայտնի՛ են գործք մարմնոյ. այս ինքն են, շնութիւն,
23 պոռնկութիւն, պղծութիւն, գիջութիւն, ²⁰ կռապաշարութիւն, կախարդութիւն,
24 թշնամութիւն, հեն, նախանձ, բարկութիւն, հակառակութիւնք, երկպառակութիւնք,
25 հերձուածք, ²¹ չարակնութիւն, սպանութիւնք, արբեցութիւնք, անառակութիւնք,
26 և որ ինչ սոցի՛ն նման են. գոր յառաջագոյն իսկ ասեմ ձեզ, որպէս
27 և կանխան ասէի, թէ որ գայսպիսի ինչ գործեն, զարքայութիւն Աս-
-
- 30 Բազումք.** Եւ գորդի դորա... որդի աղախնոյ ընդ որդւոյ ազարին: **5. 1 Ոմանք.** Ծառայութեան մտանիցէք: **2 Ոմանք.** Ձի թէ թլ՛... ձեզ ինչ ոչ օգ՛: **5 Ոմանք.** Ձի մեք Նոզովն ՚ի հա՛: **6 Ոմանք.** Քանզի ՚ի Քրիստոս Յիսուս ոչ թլ՛... սիրով աջողեալ: **7 Ոմանք.** Ոչ հաւանել: **8 Ոսկան.** Ոչ յայնմանէ էին որ: **9 Ոմանք.** Ձի փոքր մի խմոր: **10 Ոմանք.** Խռովեցուցանեն զձեզ, կրեսցէ դարաստանս ով որ: **11 Ոմանք.** Թլփապութիւն քարոզեցի, ըն՛... խափան իցէ գայթա՛: **12 Ոմանք.** Իսկ լեալ էին որ զձեզն: **13 Ոսկան ընդ այլ միտմ օրինակի ընթեռնու.** Կոչեցեալ էք եղբարք. միայն զի: **14 Ոմանք.** Ձի Սիրեցեսն զըն՛: **15 Ոմանք.** Ապա եթէ զմի՛: **16 Ոմանք.** Ասեմ եղբարք. Նոզով: **18 Ոմանք.** Իսկ եթէ մարմնով վարիք: **19 Ոմանք.** Մարմնոյն. այսինքն է... գիջութիւն, պղծութիւն: **20 Ոմանք.** Թշնամութիւնք, հեն:

փրօժող ո՛չ ժառանգեն: ²²Իսկ պրող Նոգոյն այն է. սէր, խնդութիւն, ²² խաղաղութիւն, երկայնմտութիւն, ²³ քաղցրութիւն, բարութիւն, հաւանք, ²³ հեզութիւն, ժուժկալութիւն. զայսպիսեաց աստի օրէնքն չե՛ն հակա-
 օռակ: ²⁴Իսկ որ Քրիստոսեանքն են, զմարմինս իրեանց ՚ի խաչ հանին ²⁴ կարեօքն և ցանկութեամբք հանդերձ: ²⁵Եթէ կեամք Նոգով, ընդ Նո- ²⁵ գոյն և միաբանեսցո՛րք: ²⁶Եւ մի՛ լիցուք սնապարծք՝ միմեանց ձայն ²⁶ փալով, և ընդ միմեանս նախանձելով:

Եզ ¹ Եղբարք, եթէ յանկարծ ըմբռնեսցի որ ՚ի ձե՛նջ յինչ և իցէ յանցանս, **6** ¹ դուք որ հոգևորդ էք՝ հաստատեցէ՛ք զայնպիսին հոգով հեզութեան. զգոյ՛ջ լինիցիք անձանց, զի մի՛ և դուք փորձիցիք: ²Զմիմեանց բռն ² բարձէ՛ք, և այնպէս կարարեցէ՛ք զօրէնսն Քրիստոսի: ³Եթէ համարիցի ³ որ լինել ինչ՝ և չիցէ, զանձն իր խաբէ: ⁴Զգործ իր կշռեսցէ իրաքանչիւրոք, ⁴ և ապա անձի՛ն իրում միայն պարծանս փացէ, և մի՛ առ ընկերաւն: ⁵Զի ⁵ իրաքանչիւրոք՝ զիր բռն բառնալոց է: ⁶Նաղորդութիւն արասցէ աշա- ⁶ կերպն վարդապետին՝ յամենայն բարութիւնս: ⁷Մի՛ խաբիք, Աստուած ⁷ ո՛չ արհամարհի: ⁸Զի գոր ինչ սերմանէ մարդ, զնոյն և հնձեսցէ. որ ⁸ սերմանէ ՚ի մարմին իր, ՚ի մարմնոյ անտի հնձեսցէ՛ զապականութիւն. և որ սերմանէ ՚ի Նոգին, ՚ի Նոգոյ անտի հնձեսցէ զկեանսն յափտե- ⁹ նից: ⁹Այլ զբարիս գործել մի՛ ձանձրասցուք, զի ՚ի ժամանակի՛ իւ- ⁹ րում հնձեսցուք առանց լքանելոյ: ¹⁰Այսուհետև մինչդեռ ժամանակս ՚ի ¹⁰ ձեռս է, գործեսցո՛րք զբարին առ ամենեսեան, մանաւանդ առ ընտանիսն հաւարոյ:

ԺԲ ¹¹ Տեսէ՛ք՝ որպիսի գրով գրեցի առ ձեզ իմով ձեռամբ: ¹²Զի որ ^{11, 12} միանգամ կամին բարեմարդիկ լինել մարմնով, նոքա ստիպե՛ն զձեզ թլփաբել. միայն՝ զի մի՛ զխաչին Քրիստոսի զհետ երթայցեն: ¹³Քան- ¹³ զի և որ թլփաբեալքն իսկ են, նոքա զօրէնսն ո՛չ պահեն. այլ կամին ¹⁴ զի դուք թլփաբեսչիք, զի ձերով մարմնովդ պարծեսցին: ¹⁴Այլ ինձ՝ ¹⁴ քան լիցի պարծել, բայց միայն ՚ի խաչն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիս- ¹⁵ տոսի. որով ինձ աշխարհ ՚ի խաչ ելեալ է, և ես աշխարհի: ¹⁵Զի ո՛չ ¹⁵ թլփապրութիւն ինչ է, և ո՛չ անթլփապրութիւն. այլ նոր արարածս: ¹⁶Եւ որ ¹⁶ միանգամ այսմ կանոնի միաբան լինին, խաղաղութիւն ՚ի վերայ նոցա ¹⁷ և ողորմութիւն, և ՚ի վերայ Իսրայէլի՛ն Աստուծոյ: ¹⁷Այսուհետև աշխար ¹⁷ որ զիս մի՛ արասցէ. զի ես զգարչարանս Քրիստոսի ՚ի մարմնի իմում

21 Ամենայն գրչագիրք համաձայն մերումս ՚ի լուս՝. այսր համարոյ նշանակեն. Արտիկեցի է կանոն: Ոմանք. որպէս կանխան ա՛... Աստուծոյ ժառանգել ոչ կարեն: 23 Ոսկան յաւելու. Նաւար, հսկողաբարութիւն, հեզութիւն, ժուժկալութիւն, ձնշումն. այսպիսեաց աս՛: 24 Ոմանք. Ի խաչ հանիցեն կարեօք: 26 Ոմանք. Չայն փալոյ, և ընդ միմեանս նախանձելոյ: 6. 1 Օրինակ մի. Ըմբռնեսցի մարդ որ ՚ի ձե՛նջ: Ոմանք. Նոգևորդ էք... զայնպիսին հոգ՛... զգոյ՛ջ լինիցիք ան՛... փորձիցիք: 2 Ոսկան յաւելու. Կարարեցէ՛ք մի ըստ միոջէ՛ գոր՛: 3 Ոմանք. Եթէ որ համարիցի: 4 Ոմանք. Իրաքանչիւրոք ՚ի ձե՛նջ, և ա՛... պարծանս փայցէ: 8 Ոմանք. Զնոյն և հնձէ... ՚ի մարմին իր ապականութիւն... զկեանս յափտենականս: 9 Ոմանք. Մի՛ ձանձրանայք, զի: 10 Ոմանք. Գործեսցուք զբարի... առ ընտանիս հաւարոց: 11 Ոմանք. Գրեցի ձեզ իմով ձե՛: 12 Ոսկան. Զի մի՛ զհետ խաչին Քրիստոսի եր՛: 13 Ոմանք. Քանզի որ թլփաբեալքն... դուք թլփապիջիք: 15 Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ յաւելու. Զի ՚ի Քրիստոս Յիսուս ոչ թլփապրութիւն ինչ... նոր արարած: 16 Ոմանք. Այսմ կանոնի միաբանին, խա՛:

18 կրեմ: ¹⁸ Շնորհք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ընդ ոգւոյդ ձերում
եղբարք. ամէն:

Առ Գաղատացիս՝ գրեցաւ ՚ի Նռովմէ:
Տունք մղ՛ց:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌ ԵՓԵՍԱՅԻՍ ԹՂԹՈՅՆ:

ԶԱՅՍ առաքեաց ՚ի Տռովմայ, որպէս թէ ոչ էր քրտեալ գնուսա. և է պարճառ թղթիս՝ այն: Եփեսացիքն հաւաքացեալք էին ՚ի Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս, և ընդանիք էին հաւաքոցն որ ՚ի նա, և առ ամենայն սուրբս ունէին զւեր. և կամէին ՚ի Պաղոսէ հաստատել: Լուեալ յոմանց առաքեալն՝ գրեաց առ նոսա զայս թուղթս՝ զգուշութեամբ. և յառաջն ցուցանէ մի՛ երբէք նոր կարծել զմեր խորհուրդս. այլ իսկզբանէ յառաջ քան զլինել աշխարհի՛ Է՛ սա՛ հաճութիւն Աստուծոյ. եթէ Քրիստոս վասն մեր չարչարեցաւ, և զմեզ կեցոյց: Յեր այտորիկ վասն կոջմանն հեթանոսաց ասէ, զի ցուցցէ արժանաւոր գնուսա հաւաքոցն. և յայքնէ թէ կոչումն մեր եղև ոչ ՚ի մարդկանէ՝ այլ ՚ի Քրիստոսէ, որ է Որդի Աստուծոյ. և յայսմանն ուսանիք եթէ ոչ մարդապաշար են հաւաքացեալքն ՚ի Քրիստոս, այլ ճշմարիտ աստուածապաշարք: Նշանակէ և զինքն՝ թէ վասն այտորիկ առաքեցաւ քարոզել զաւերարանն, և զի վասն այսր զգուշանայ: Յեր այտորիկ ներբողական բանիք զարս և զկանայս, զհարս և զմանկունս, զբեարս և զճառայս՝ հաստատել ՚ի թուղթս. և զամենեսեան ըստ ամենայնի յարդարէ ընդդէմ բանսարկովին և դիւաց նորա, առ նոսա ասէ դարձեալ, և բարոք հաստատեալ և կնքեալ զմիտս ամենեցուն ընդդէմ ստրանայական գործոյն. և այսպէս կարարէ զթուղթս:

Գլուխք առ Եփեսացիս Թղթոյն:

Ա. Վասն Քրիստոսի ընտրութեանն մերոյ, և նորընծայութեանն և կարարմանն:

Բ. Աղօթք վասն գիտութեան Քրիստոսի ընծայելոցն ՚ի մեզ բարութեանցն:

Գ. Վասն հեթանոսաց և Տրէից ընտրանութեան ընդ Աստուծոյ ՚ի ձեռն Քրիստոսի յուսով ըստ շնորհացն:

Դ. Վասն քրտելոյ նմա աստուածեղէն իմաստութեանն ՚ի լուսաւորութիւն հեթանոսաց և յանդիմանութիւն դիւաց:

Ե. Աղօթք վասն եկեղեցոյ՝ ՚ի զօրութիւն և ՚ի սէրն Աստուծոյ:

Զ. Խրատք վասն սիրոյ միաբանութեան, թէպէտ և շնորհքն վասն պէտպէն շահից բաժանեալ իցեն:

Է. Վասն զգաստութեան և արդարութեան՝ որ աստուածակերպս առնէ զմեզ:

Ը. Վասն արժանաւոր կենաց սրբութեան, և գործովք զչարիսն յանդիմանելոյ. և մի՛ միայն բանիք՝ այլ և հոգով լնլոյ, սաղմոսիք՝ և մի՛ գինով:

Թ. Պարուէր ընդանեկան պարշաճից իշխանաւորաց, և իշխանաց ըստ Քրիստոսի:

Ժ. Ի կերպարանս վառելոյ վասն ըստ Քրիստոսի զօրութեանն:

ԱՌ ԵՓԵՍԱՅԻՍ

ԹՈՒՂԹ

1 **Պ**ԱՐՆՈՍ առաքել Յիսուսի Քրիստոսի կամօրն Աստուծոյ, սրբոց
2 որ են յԵփեսոս, և հաւաքացելոց ՚ի Քրիստոս: ² Շնորհք ընդ
ձեզ և խաղաղութիւն յԱստուծոյ Տօրէ մերմէ և ՚ի Տեառնէ
Յիսուսէ Քրիստոսէ:
3 ³ Օրհնեալ է Աստուած և Տայր Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. որ **Ա**
օրհնեաց զմեզ ամենայն հոգևոր օրհնութեամբ յերկնաւորս ՚ի Քրիս-
4 տոս. ⁴ որպէս ընտրեաց զմեզ նովա յառաջ քան զլինելն աշխարհի,
5 լինել մեզ տնօրէս և անարարս առաջի նորա՝ սիրով: ⁵ Յառաջագոյն
սահմանեաց զմեզ յորդեգրութիւն ՚ի ձեռն Յիսուսի Քրիստոսի, ՚ի նոյն
6 ըստ հաճութեան կամաց իւրոց, ⁶ ՚ի գովեստ փառաց շնորհաց իւրոց. ո-
7 թով զուարճացոյց զմեզ Սիրելեան. ⁷ որով ունիմք զփրկութիւն ՚ի ձեռն
8 արեան նորա, զթողութիւն մեղաց ըստ մեծութեան շնորհաց իւրոց. ⁸ որ
9 առաւելար ՚ի մեզ ամենայն իմաստութեամբ և գիտութեամբ: ⁹ Եցոյց մեզ
զխորհուրդս կամաց իւրոց, ըստ հաճութեան իւրում. զոր յառաջագոյն
10 եղ նովա, ¹⁰ ՚ի փնտրութիւն լրման ժամանակաց, բովանդակել զա-
11 մենայն Քրիստոսին որ ինչ յերկինս՝ և որ ինչ յերկրի, ՚ի նոյն: ¹¹ Որով
և վիճակեցաք յառաջագոյն հրաիրեալք, ըստ յառաջադրութեանն Աս-
12 տուծոյ. որ զամենայն յաջողէ ըստ խորհրդոց կամաց իւրոց. ¹² լինել
մեզ ՚ի գովեստ փառաց նորա՝ յառաջագոյն յուսացելոցս ՚ի Քրիստոս:
13 ¹³ Որով և դուք իբրև լուարուք զբանն ճշմարտութեան, զաւերարանն
փրկութեան ձերոյ, որով հաւաքացեալ կնքեցաք Տօրոյն Սրբոյ աւերեաց.
14 ¹⁴ որ է առհաւաքեաց ժառանգութեան մերոյ ՚ի փրկութիւնն նուաճութեան,
՚ի գովեստս փառաց նորա:
15 ¹⁵ Վասն այնորիկ և ես իբրև լուայ գհաւաքսն ձեր որ ՚ի Տեր Յի- **Բ/ը**
16 սուս, և զսերն որ ընդ ամենայն սուրբս, ¹⁶ ոչ դադարեմ ՚ի գոհանալոյ
17 վասն ձեր՝ յիշել զձեզ յաղօթս. ¹⁷ զի Աստուած Տեառն մերոյ Յիսու-
18 սի Քրիստոսի, Տայրն փառաց՝ փացէ՛ ձեզ զհոգին իմաստութեան և
19 յայտնութեան՝ զգիտութեամբն իւրով. ¹⁸ լուսաւոր առնել զաչս սրտից,
առ ՚ի գիտելոյ մեզ՝ զի՞նչ է յոյս կոչման նորա, և զի՞նչ է մեծութիւն
20 փառաց ժառանգութեանն նորա ՚ի սուրբս. ¹⁹ և զի՞նչ է առաւելութիւն
մեծութեան զօրութեան նորա ՚ի մեզ հաւաքացեալս, ըստ յաջողութե-
ան կարողութեան զօրութեանն իւրոյ, ²⁰ զոր յաջողեաց ՚ի Քրիստոս:

՚Ի վերնագրիս՝ ոմանք. Թուղթ առ Եփեսացիսն. և ոմանք. Թուղթ Եփեսացոց:

1. 1 *Ոմանք.* Հաւաքացելոց որ են ՚ի Քրիստոս Յիսուս: **4** *Ոմանք.* Զլինել աշխարհի:
7 *Ոմանք.* Շնորհացն իւրոց: **9** *Ոմանք.* Զխորհուրդ կամաց իւրոց ըստ հաճութեան
իւրոյ: **10** *Ոսկան.* ՚Ի փնտրութեան լրման: *Ոմանք.* Բաւանդակեալ զամենայն:
11 *Ոմանք.* Որով վիճակե՞մ... ըստ առաջադրութեանն: **13** *Ոմանք.* Որով իբրև դուք
լուայ... որով և հաւաք: **14** *Ոմանք.* ՚Ի գովեստ փառաց: **15** *Ոմանք.* Վասն այնորիկ
և ես... զձեր որ ՚ի Տեր մեր Յիսուս: **16** *Ոմանք.* Զձեզ յաղօթս իմ: **17** *Ոմանք.* Եւ
յայտնութեամբ գիտութեան: **18** *Ոմանք.* Առ ՚ի գիտել մեզ... և զինչ մեծութիւն փառաց
ժառանգութեան նորա որ ՚ի սուրբս: **19** *Ոմանք.* Զօրութեանն նորա:

Զի յարոյց զնա՝ ՚ի մեռելոց, և նսարոյց ընդ աջմէ իւրմէ յերկնաւորս, ²¹ ՚ի 21 վերայ ամենայն իշխանութեան, և պետութեան, և զօրութեան, և փերութեան, և ամենայն անուան անուանելոյ. ոչ միայն յաշխարհիս յայսմիկ, այլ և ՚ի հանդերձելումն. ²² և զամենայն ինչ հնազանդ արար ՚ի ներքոյ 22 ուրից նորա: Եւ զնա՝ եղ գլուխ ՚ի վերայ ամենայն իրիք եկեղեցոյ, ²³ որ 23 է մարմին նորա, լրումն՝ որ զամենայն յամենայնի լնու:

Գ ¹ Եւ դուք որ մեռեալն էիք ՚ի մեղս ձեր և յանցանս, ² յորս երբեմն 2, 2 զնայիք ըստ յախտեանի՝ աշխարհիս այտորիկ, ըստ իշխանին իշխանութեան օդոյս այսոյ, որ այժմս ընդմտեալ է յորդինն ապստամբութեան. ³ յորս և մեք ամենեքեան շրջեաք երբեմն, ՚ի ցանկութիւն մարմնոյ մերոյ, 3 և առնեաք զկամս մարմնոյ և զմտաց, և էաք արդարև որդիք բարկութեան իբրև այլքն: ⁴ Այլ Աստուած որ մեծն է ողորմութեամբ, վասն բա- 4 զում սիրոյն իւրոյ զոր սիրեացն զմեզ. ⁵ մինչդեռ մեռեալն էաք ՚ի մեղս 5 մեր, կենդանին արար զմեզ ՚ի Քրիստոս. քանզի շնորհօք ապրեցաք. ⁶ ընդ նմին յարոյց, և ընդ նմին նսարոյց յերկնաւորս ՚ի Քրիստոս Յիս- 6 սոս: ⁷ Զի ցուցցէ՛ ՚ի յախտեանս որ զալոցն են՝ զառաւել մեծութիւն 7 շնորհացն իւրոց՝ քաղցրութեամբ ՚ի մեզ ՚ի Քրիստոս Յիսոս: ⁸ Զի 8 շնորհօք նորա էք փրկեալք ՚ի ձեռն հաւարոցն. և այս՝ ոչ ՚ի ձէնջ, այլ Աստուծոյ պարզև է. ⁹ ոչ ՚ի գործոց, զի մի՛ ոք պարծեսցի: ¹⁰ Զի նորա՝ 9, 10 արարած ենք, հաստատեալք Քրիստոսի Յիսոսի ՚ի գործս բարութեան. յորս յառաջագոյն պարտաստեաց Աստուած. զի ՚ի նոյն զնասցուք: ¹¹ Վասն որոյ և դուք յիշեցէք, զի երբեմն հեթանոսք էիք մարմնով. 11 որ կոչեցեալն են անթիփարութիւն՝ յանուանեալ թիփարութենէ անփի մարմնաւոր ձեռագործին. ¹² զի էիք ՚ի ժամանակին յայսմիկ առանց 12 Քրիստոսի, և փարագիիք յուխտից աւետեացն, և յոյս ինչ ոչ ունէիք՝ և անաստուածք էիք յաշխարհի: ¹³ Իսկ այժմ ՚ի ձեռն Յիսոսի Քրիս- 13 տոսի, դուք՝ որ երբեմն հեռաւորքն էիք, մերձաւորք եղերուք արեանքն Քրիստոսի: ¹⁴ Զի նա՛ է խաղաղութիւն մեր, որ արար զերկոսեան մի. և 14 զմիջնորմ ցանկոյն քակեաց, զթշնամութիւն ՚ի մարմնի իւրում. ¹⁵ և զօ- 15 թէնս պարուիրանացն՝ հրամանօքն խափանեաց. զի զերկոսին հաստատեցէ ինքեանք ՚ի մի նոր մարդ, և արացէ խաղաղութիւն. ¹⁶ և հաշտեցուցէ՛ 16 զերկոսին միով մարմնով ընդ Աստուծոյ խաչին իւրով: Քանզի սպան

21 *Ունակք.* Իշխանութեանց և պետութեանց... և ՚ի վերայ ամենայն անուանելոց, ոչ մի՛: 22 *Ունակք.* Զի զամենայն հնա՛... ուրից իւրոց... և զնա եղ գլուխ ՚ի վերայ ամենայն իրիք եղելոյ: 2. 1 *Ունակք.* Եւ դուք երբեմն մեռեալքն էիք: 2 *Ունակք.* Յոր երբեմն զնա՛... օդոյս այսու, որ այժմ: 3 *Ունակք.* Ի ցանկութիւնս մարմնո՛... մարմնոյ և մտաց... իբրև զայլքն: 4 *Ունակք.* Այլ Աստուածն որ մեծն: 5 *Օրինակ մի.* Մինչդեռ մեղաւորք էաք ՚ի մեղս... շնորհօքն ապ՛: 7 *Ունակք.* Ի յախտեանցն որ զալոցն: 8 *Ունակք.* Զի շնորհօքն նորա... ոչ է ՚ի մեղջ, այլ յԱստուծոյ պարզև է: *Ուր օրինակ մի.* Այլ Աստուած պարզևէ: 9 *Ունակք.* Եւ ոչ ՚ի գործոց: 10 *Ունակք.* Արարածք ենք, հաստատեալք Յիսոսի Քրիստոսի ՚ի գործս արդարութեան, յորս յառաջագոյն հաստատեաց Աստուած զի ՚ի նոյնս զն՛: 11 *Ունակք.* Եւ դուք եղբարք յիշ՛... որ կոչեցեալ են անթիփարութեան ՚ի յանուանեալ թա՛: 12 *Գրչագիր նոր օրինակ մի միայն յսելոյ.* Առանց Քրիստոսի, և օտարացեալք յառաքինութենէն Իսրայէլի. և փարա՛: *Ըստ որում ղնէ և Ոսկան.* Եւ օտարացեալ էիք յառա՛: *Օրինակ մի.* Յուխտին յախտեանցն: 13 *Ունակք.* Իսկ այժմիկ ՚ի ձեռն... հեռաւորքն էիք: 14 *Ունակք.* Զերկոսին մի, և զմիջնորմն ցան՛... զթշնամութիւնն ՚ի: 15 *Ունակք.* Զի երկոսինն հաս՛. ինքեամք ՚ի նոր մարդն:

17 զթշնամութիւն յանձին իւրում, ¹⁷ և եկն ւաւերարանեաց խաղաղութիւն
 18 ձեզ հեռաւորաց, և խաղաղութիւն մերձաւորաց. ¹⁸ զի նովան ունիմք
 19 զնուաճութիւն երկրօքին միով Տոգով առ Տայր: ¹⁹ Ապա այսուհետև ո՛չ
 էք օրարք և պանդուխտք, այլ քաղաքակիցք սրբոց, և ընդանիք Աս-
 20 փուծոյ. ²⁰ շինեալք ՚ի վերայ հիման առաքելոց և մարգարէից. որոյ է
 21 գլուխ անկեանն Յիսուս Քրիստոս. ²¹ յորում ամենայն շինուածն յօդեալ
 22 և պապշահեալ աճէ ՚ի փաճար սուրբ Տերամբ. ²² յորում և դո՛ւք ընդ
 նմին շինիք ՚ի բնակութիւն Աստուծոյ Տոգով:

3 ¹ Վասն այսորիկ ես Պաղոս կապեալ Յիսուսի Քրիստոսի, վասն
 2 ձեր հեթանոսաց. ² թերևս լուեալ իցէ ձեր զմտնութիւն շնորհացն
 3 Աստուծոյ, որ փուեալ են ինձ ՚ի ձեզ: ³ Ձի ըստ յայտնութեան ցուցաւ
 4 ինձ խորհուրդն. որպէս յառաջագոյն գրեցի առ ձեզ սակաւօք. ⁴ առ
 ՚ի կարօղ լինելոյ ընթեռնուլ և ՚ի միտ առնուլ՝ զիմաստութիւնն իմ ՚ի
 5 խորհրդեանն Քրիստոսի: ⁵ Ձի այլոց ազգաց ո՛չ ցուցաւ որդոց մարդ-
 կան. որպէս և այժմ յայտնեցաւ սրբոց իւրոց՝ առաքելոց և մարգարէից՝
 6 Տոգովն. ⁶ լինել հեթանոսաց ժառանգակիցս՝ և մարմնակիցս, և հաղորդս
 7 ւաւերեացն ՚ի Քրիստոս Յիսուս՝ ւաւերարանան, ⁷ որոյ եղէ ես Պաղոս
 սպասաւոր, ըստ պարգևաց շնորհացն Աստուծոյ որ փուան ինձ, ըստ
 8 յաջողութեան զօրութեան նորա: ⁸ Ինձ որ փրո՛ւպս եմ ամենայն սրբոց՝
 փուան շնորհքս այս ՚ի հեթանոսս, ւաւերարանել զանքննի՛ն մեծութիւնն
 9 Քրիստոսի. ⁹ և լուսաւոր առնել զամենեւին, թէ զի՛նչ է փնտրութիւն
 խորհրդոյն, որ ծածկեալ էր յամենայն յաւիտեանց՝ առ Աստուծոյ որ գ-
 10 ամենայն ինչ արար: ¹⁰ Ձի յայտնեցի՛ արդ իշխանութեանց և պետութեանց՝
 որ յերկինս են, ՚ի ձեռն եկեղեցոյ՝ բազմապարիկ իմաստութիւնն Աս-
 11 փուծոյ. ¹¹ ըստ յառաջադրութեան յաւիտեանցն՝ զոր արար ՚ի ձեռն Տե-
 12 առն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. ¹² որով ունիմք զհամարձակութիւն և
 13 զնուաճութիւն յուսով ՚ի ձեռն հաւաքոց նորա. ¹³ վասն որոյ աղաչեմ մի՛
 ձանձրանալ ՚ի նեղութեանս մերում, որ վասն ձեր է. որ է փառք մեր:

¹⁴ Վասն այսորիկ դնեմ ծունր առ Տայր Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիս-
 15 տոսի. ¹⁵ ուստի ամենայն նահապետութիւն յերկինս և յերկրի անուանի.
 16 ¹⁶ զի փացէ՛ ձեզ ըստ մեծութեան փառաց իւրոց, հաստատել զօրո-
 17 թեամբ ՚ի ձեռն Տոգոյն իւրոյ, ՚ի ներքին մարդն ¹⁷ բնակել Քրիստոսի
 հաւատովք ՚ի սիրտս ձեր. սիրով արմատացեալք, և հաստատեալք:
 18 ¹⁸ Ձի կարօղ լինիջիք հասանել ընդ ամենայն սուրբս, զի՛նչ է լայնութիւն
 19 և երկայնութիւն, և բարձրութիւն և խորութիւն. ¹⁹ ճանաչել զառաւելութիւն
 զփրկութեան սիրոյն Քրիստոսի. զի լցօիք ամենայն լրութեամբն Աս-

16 Ունակք. Ձթշնամութիւն ՚ի մարմնի իւրում: 17 Ունակք. Ձեզ խաղաղութիւն:
 19 Յունանս պակասի. Ապա այսուհետև ո՛չ: 20 Ունակք. Որոց է. կամ՝ որ է գլուխ...
 Քրիստոս Յիսուս: 22 Ունակք. Ընդ նմա շինիք... Աստուծոյ Տոգոյն: 3. 2 Ու-
 նակք. Լուեալ է ձեր: 3 Ունակք. Ըստ յայտնութեանցն ցու՛... որպէս և յառաջագոյն:
 4 Ունակք. Ձիմաստութիւն զիմ ՚ի խոր՛: Ուր օրինակ մի. Ձիմաստութիւնն զմի
 խորհրդեանն: 5 Ունակք. Որպէս այժմ յայտ՛: 7 Ի բազումս պակասի. Ես Պաղոս
 սպա՛: 9 Ունակք. Եթէ զի՛նչ է... խորհրդոցն Քրիստոսի... յաւիտեանցն առ Աստուծոյ:
 10 Ունակք. Իշխանութեանցն և պե՛... իմաստութիւնն Քրիստոսի: 13 Ունակք. Որ է
 փառք ձեր: 14 Ունակք. Վասն այնորիկ դնեմ: 16 Ունակք. Հաստատեալ զօրութեամբ:
 17 Ունակք. Սիրովք արմա՛: 18 Ունակք. Կարօղ լինիցիք հա՛:

փրոծոյ: ²⁰ Այլ այնմ որ կարօղն է առաւել քան զամենայն ինչ առնել ²⁰
 յաճախութեամբ, քան զոր խնդրենքն և իմանամբ. ըսք զօրութեանն
 որ յաջողեալն է ՚ի մեզ. ²¹ նմա փառք յեկեղեցւոջն և ՚ի Քրիստոս Յի- ²¹
 սուս, յամենայն ազգս յաիպրենից յաիպրեանս. ամէն:

Զ ¹ Արդ՝ աղաչեմ զձեզ ես որ կապեալս եմ ՚ի Տէր, արժանի՛ գնալ **4**
 կոչմանն յոր կոչեցարուք. ² ամենայն խոնարհութեամբ, և հեզութե- ²
 ամբ, և երկայնմտութեամբ՝ անսալ միմեանց սիրով. ³ փութալ պա- ³
 հել զմիաբանութիւն Նոգոյն յօրի խաղաղութեան: ⁴ Մի մարմին՝ և ⁴
 մի հոգի. որպէս և կոչեցարուք ՚ի մի յոյս կոչման ձերոյ: ⁵ Մի է Տէր, ⁵
 մի հաւաքք, մի մկրտութիւն. ⁶ մի Աստուած, և Նայր ամենեցուն, որ ⁶
 ՚ի վերայ ամենայնի, և ընդ ամենեսիւն, և յամենեսիւն ՚ի մեզ: ⁷ Այլ ⁷
 իրաքանչիւր ումեք ՚ի մեջ փրուեալ են շնորհք ըսք չափոյ պարզակացն
 Քրիստոսի: ⁸ Վասն որոյ և ասէ. Ել ՚ի բարձունս՝ զերեաց զգերութիւն, ⁸
 և եր պարզես մարդկան: ⁹ Որ ելն զի՛նչ է, եթէ ոչ՝ զի էջ նախ ՚ի ստր- ⁹
 րին կողմ երկրի: ¹⁰ Որ էջն, նոյն է՝ և որ ելն ՚ի վերոյ քան զամենայն ¹⁰
 երկինս, զի լցցէ՛ զամենայն: ¹¹ Եւ նա՛ եր զոմանս առաքեալս, զոմանս ¹¹
 մարգարէն, զոմանս ատարաբանիչս, զոմանս հովիւս և վարդապետս.
¹² ՚ի հաստատութիւն սրբոց, ՚ի գործ պաշտաման, ՚ի շինուած մարմնոյն ¹²
 Քրիստոսի. ¹³ մինչև հասցուք ամենեքեան ՚ի մի միաբանութիւն հաւաքոց՝ ¹³
 և զիպութեան Որդոյն Աստուծոյ. յայր կապարեալ ՚ի չափ հասակի
 կապարմանն Քրիստոսի: ¹⁴ Զի մի՛ յայսմեքտէ իցեմք փոյսք խռովեալք ¹⁴
 և փարանեալք յամենայն հողմոց վարդապետութեան, խաբէութեամբ
 մարդկան. խորամանկութեամբ ՚ի խաբէութիւն մոլորութեան. ¹⁵ այլ ¹⁵
 ճշմարտեալք սիրով՝ անեցուցուք ՚ի նա զամենայն, որ է գլովս Քրիս-
 տոս. ¹⁶ ուստի ամենայն մարմինն յօղեալ և պարշաճեալ ամենայն ¹⁶
 խաղալեօք փարաբերութեան՝ ըսք ազդեցութեան՝ չափով ըսք իրաքանչիւր
 մասին՝ զաճո՛մն մարմնոյ գործէ՝ ՚ի շինած անձին իւրոյ սիրով:

Է ¹⁷ Արդ՝ զայս ասեմ և ուխտեմ ՚ի Տէր. մի՛ ևս ձեզ զնոյն օրի- ¹⁷
 նակ գնալ, որպէս և այլ հեթանոսք գնան՝ ունայնութեամբ մտաց ի-
 րեանց. ¹⁸ որոց խաւարեալ են սիրպք իրեանց, և օտարացեալ են ՚ի ¹⁸
 կենաց անտի Աստուծոյ, վասն փոփոխութեանն որ է ՚ի նոսա, վասն
 կորութեանն սրտից իրեանց: ¹⁹ Որք զանձանց իրեանց զյոյսն հապին, ¹⁹
 և մարմնեցին զանձինս զիջութեան, ՚ի գործս ամենայն պղծութեան ա-
 զահութեամբ: ²⁰ Այլ դուք՝ ոչ այսպէս ուսարուք զՔրիստոս. ²¹ թէպէտ ^{20, 21}
 լուարուք զնմանէ՛ և նովաւ ուսայք, որպէս է՝ ճշմարտութիւնն Յիսու-

19 Ոմանք. Գիտութիւն սիրոյն... ամենայն գիտութեամբն Աստուծոյ: **21 Ոմանք.**
 Յեկեղեցւոջ և ՚ի Քրիստոս: **4. 2 Ոմանք.** Նեզութեամբ, երկայնմտ՛: **3 Ոմանք.** Յօրի
 խաղաղութեանն: **5 Ոմանք.** Զի մի է Տէր, և մի հաւաքք: **6 Օրինակ մի.** Եւ Նայր
 ամենեցուն, որ ՚ի վերայ ամենեցուն և ՚ի վերայ ամենայնի, և ընդ ամենեսիւն ՚ի մեզ:
7 Ոսկան. Տուեալ է շնորհ ըսք չափո: **9 Ոմանք.** Կողմն երկրի: *Յօրինակին այսպէս*
ունէր կէտարդորթիւնն համաձայն ոմանց. Եթէ ոչ զի էջ նախ. ՚ի ստրորին կողմ
 երկրի (10) որ էջն, նոյն է և որ ելն ՚ի վերոյ քան: **12 Ոմանք.** Առ ՚ի հաստատութիւն
 սր՛... ՚ի շինած մարմն: **13 Ոմանք.** Եւ ՚ի գիտութիւն Որդոյն: **14 Ոմանք.** Իցէք
 փոյսք խո՛: **15 Ոմանք.** Անեցուք ՚ի նա զամենայն: *Որ Ոսկան.* Ի նա ամենայնի:
16 Ոմանք. Տարբերութեան ըսք ազդէ՛... մարմնոյ գործոյ ՚ի շինուած: **18 Ոմանք.**
 Վասն փոփոխութեան... վասն կորութեանն: **19 Ոմանք.** Զանձինս ՚ի զիջութեան:

- 22 սի. ²² Ի բանց մերկանալ ՚ի ձենջ ըսպ առաջին գնացիցն զմարդն հին,
 23 զապականեալն ցանկութեամբք՝ խաբէութեանն. ²³ և նորոգել Նոզովն
 24 մրաց ձերոց. ²⁴ և զգենուլ զնոր մարդն՝ որ ըսպ Աստուծոյն հասարաբեալ
 25 է, արդարութեամբ և սրբութեամբ ճշմարտութեանն: ²⁵ Վասն որոյ ՚ի
 բանց ընկեցէք զստութիւն. խօսեցարոնք զճշմարտութիւն իւրաքանչիւր
 26 ընդ ընկերի իւրում. զի եմք միմեանց անդամք: ²⁶ Բարկանայք՝ և մի՛
 27 մեղանչէք. արեգակն ՚ի վերայ բարկութեան ձերոյ մի՛ մրցէ: ²⁷ Եւ մի՛
 28 փայք փեղի Սասանայի: ²⁸ Որ գողանայրն, մի՛ ևս գողասցի, այլ մա-
 նաւանդ վաստակեացէ՛ գործել ձեռօք իրովք զբարիս. զի բաւական
 29 իցէ փալ ում պիտոյ՝ իցէ: ²⁹ Ամենայն բան փգել ՚ի բերանոյ ձերմէ մի՛
 ելցէ. այլ որ ինչ բարի՛ն է, ՚ի շինած պիտոյից, զի փացէ շնորիս այնո-
 30 ցիկ որ լսենն: ³⁰ Եւ մի՛ արքամեցուցանէք զՆոզին Սուրբ Աստուծոյ, որով
 31 կնքեցարուք յաւուրն փրկութեան: ³¹ Ամենայն դառնութիւն, և բարկու-
 թիւն, և սրամտութիւն, և աղաղակ, և հայիոյութիւն՝ բարձցի՛ ՚ի ձենջ
 32 ամենայն չարութեամբն հանդերձ: ³² Լերոնք ընդ միմեանս քաղցունք՝
 գթածք. շնորհել՛ միմեանց, որպէս և Աստուած Քրիստոսի շնորհեաց
 մեզ:
- 5, 2 ¹ Նմանօրք եղերուք Աստուծոյ, իբրև որդիք սիրելիք. ² և գնացէք
 սիրով՝ որպէս և Քրիստոս սիրեաց զմեզ, և մաքնեաց զանձն իւր վասն
 մեր, պատարագ և զենումն Աստուծոյ ՚ի հոս անուշից:
- 3 ³ Այլ պոռնկութիւն և ամենայն պղծութիւն, կամ ազահութիւն, և
 4 անուանեացի մի՛ ՚ի միջի ձերում, որպէս և վայելէ սրբոց. ⁴ և զագրութիւն,
 կամ խօսք յիմարութեան, կամ խեղկաբանութիւն, որ ոչ վայելէ. այլ
 5 մանաւանդ գոհութիւն: ⁵ Ջայս փեղեկացեալ զիտասջիք. թէ ամենայն
 պոռնիկ, կամ պիղծ, կամ ազահ, որ է կռապարիշտ՝ ոչ ունի ժառանգու-
 6 թիւն յարքայութեանն Քրիստոսին և Աստուծոյ: ⁶ Մի՛ ոք զձեզ խաբեացէ
 բանիւք սնտրովք. զի վասն այնորիկ իսկ զայ բարկութիւն Աստուծոյ ՚ի
 7 վերայ որդւոցն անհաւանութեան: ⁷ Մի՛ այտուեալս լինիք բաժանորդք
 8 նոցա: ⁸ Ջի թէպէր և երբեմն էիք խաւար, արդ՝ լոյս էք ՚ի Տէր, իբրև
 9 զորդիս լուսոյ գնացէք. ⁹ զի պարտ լուսոյ ամենայն բարութեամբ է՝ և
 10 արդարութեամբ՝ և ճշմարտութեամբ: ¹⁰ Փորձեցէք՝ զինչ է հաճոյ Տեառն.
 11 ¹¹ և մի՛ կցորդ լինիք անպարտութեան գործոցն խաւարի. այլ մանաւանդ
 12 յանդիմանեցէք: ¹² Ջի որ ՚ի ծածուկ ինչ գործի ՚ի նոսա, զայն և խօսել
 13 աղփելի է: ¹³ Այլ ամենայն ինչ յանդիմանեալ ՚ի լուսոյ՝ յայտնի՛ լինի.
 14 զի ամենայն ինչ որ յայտնի է՝ լոյս է: ¹⁴ Վասն որոյ և ասէ. Արի՛ որ
 ննջեաղ, և կանգնեաց ՚ի մեռելոց, և լուսաորեսցէ զքեզ Քրիստոս: թկ
- 15, 16 ¹⁵ Տեսջիք որպէս ճշմարտի գնացէք. մի՛ իբրև անիմաստք, ¹⁶ այլ իբրև

23 Ունակք. Նոզով մրաց: **25 Ունակք.** Իւրաքանչիւր ընկերի: **28 Ունակք.** Վաստակեացի ձեռօք իրովք գործել... բաւական լիցի փալ: **29 Ունակք.** Բարին իցէ. ՚ի շինուած: **31 Ունակք.** Բարձցի ՚ի մենջ ամենայն: **5. 1 Բազուսք.** Եղերուք նմանորք Աստուծոյ: **2 Օրինակ մի.** Աստուծոյ Նօր ՚ի հոս ա՛: **3 Ունակք.** Որպէս վայել է սր՛: **4 Ունակք.** Որ ոչ վայել է սրբոց, այլ: **5 Ունակք.** Քրիստոսի և Աստուծոյ. կամ Աստուծոյն: **6 Ունակք.** Ջի վասն այնորիկ զայ բարկութիւնն: **9 Ունակք.** Ամենայն բարութեան է: **10 Ունակք.** Նաճոյն է Տեառն: **12 Ունակք.** Որ ՚ի ծածուկն ինչ... զայն և ասելն իսկ աղ՛: **14 Այլք.** Եւ լուսաբու լիցի քեզ Քրիստոս: **15 Ունակք.** Որպիսի ճշմարտի գնացիք:

իմաստունք. գնեցէք զժամանակս, զի աուրքս չարութեան են: ¹⁷ Վասն 17
այնորիկ մի՛ լինիք անմիտք, այլ իմացարո՛ք զինչ են կամք Տեառն: ¹⁸ Եւ 18
մի՛ արբենայք գինով, յորում զեղխութիւն է. այլ մանաւանդ լցարո՛ք
Նոզով. ¹⁹ խօսել ՚ի սիրտս ձեր սաղմոսիք և օրհնութեամբք, և երգովք 19
հոգևորօք. երգել և սաղմոսել ՚ի սիրտս ձեր Տեառն: ²⁰ Գոհացարո՛ք յա–
մենայն ժամ ՚ի վերայ ամենայնի, յանուն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիս–
տոսի՝ Նօրն և Աստուծոյ. ²¹ հնազանդ լերուք միմեանց երկկողին Քրիս–
տոսի:

Թ ²² Կանայք՝ իրեանց արանց հնազանդ լիցին իբրև Տեառն. ²³ զի 22, 23
այր է գլուխ կնոջ, որպէս և Քրիստոս զրո՛խ է եկեղեցոյ. և ինքն է
Փրկիչ մարմնոյ: ²⁴ Այլ որպէս եկեղեցին հնազանդ լինի Քրիստոսի, նոյ– 24
նպէս և կանայք իրեանց արանց յամենայնի: ²⁵ Արք՝ սիրեցէ՛ք զկանայս 25
ձեր. որպէս և Քրիստոս սիրեաց զեկեղեցի, և զանձն իւր մաքնեաց
վասն նորա. ²⁶ զի զնա սրբեցէ՛ սրբութեամբ աւազանին բանիւ. ²⁷ զի 26, 27
կացուցէ ինքն իւր յանդիման փառաւոր զեկեղեցի, զի մի՛ ունիցի ինչ
արար, կամ աղտոտութիւն, կամ այլ ինչ յայսպիսեաց. այլ զի իցէ սուրբ
և անարար: ²⁸ Նոյնպէս պարզին արք սիրել զիրեանց կանայս, իբ– 28
րև զիրեանց մարմինս. որ սիրէ զկին իւր, զանձն իւր սիրէ. ²⁹ զի ոչ 29
ոք երբէք արեայ զանձն իւր, այլ սնուցանէ և դարմանէ՛ զնա, որպէս
և Քրիստոս զեկեղեցի. ³⁰ զի անդանք ենք մարմնոյ նորա, ՚ի մարմնոյ 30
նորա և յոսկերաց նորա: ³¹ Վասն այսորիկ թողցէ այր զհայր և զմայր 31
իւր, և երթիցէ զհետ կնոջ իւրոյ, և եղիցին երկոքին ՚ի մարմին մի:
³² Խորհուրդս այս՝ մե՛ծ է, բայց ես ասեմ իսկ ՚ի Քրիստոս, և յեկեղեցի: 32
³³ Այլ և դուք նոյնպէս մի ըստ միոջէ. զի իւրաքանչիւրօք զիր կին՝ այն– 33
պէս սիրեսցէ՛ իբրև զիր անձն. և կին երկնչիցի՛ յառնէ իւրմէ:

թդ ¹ Որդիք՝ հնազանդ լերուք ծնողաց ձերոց ՚ի Տէր. զի այն է արժան: **6**
² Պատուեա՛ զհայր քո և զմայր. որ է առաջին պատուիրան յաւերսինս. 2
³ զի քեզ բարի եղիցի, և երկայնակեաց լինիցիս ՚ի վերայ երկրի: ⁴ Նա՛րք՝ 3, 4
մի՛ զայրացուցանէք զորդիս ձեր, այլ սնուցանիջիք զնոսա խրատու և
ուսմամբ Տեառն: ⁵ Ծանայք՝ հնազանդ լերուք քերանց ձերոց մարմնաւորաց,
սահիւ և դողութեամբ և միամտութեամբ սրտից ձերոց՝ որպէս և Քրիս–
տոսի: ⁶ Մի՛ առ ականէ՛ ծառայել իբրև մարդահաճոյք. այլ իբրև ծառայք 6
Քրիստոսի առնել զկանս Աստուծոյ. ⁷ սրտի մտօք ծառայել իբրև Տէ– 7

16 Օրինակ մի. Քննեցէք զժամանակս, զի աուրք չարութեան են: **17 Ունակք.** Վասն այսորիկ մի՛ լինիք անիմաստք... զինչ կամք են Աստուծոյ: **18 Ունակք.** Լցարուք Նոզովն: *Ուր Ոսկան.* Նոզով Սրբով: **19 Այլք.** Երգել և սաղմոս ասել ՚ի սիր՛: **21 Ունակք.** Յերկիւղն Քրիստոսի: *Ուր օրինակ մի.* Երկկողին Աստուծոյ: **22 Ունակք.** Հնազանդ լինիցին: **23 Յօրինակիւն.** Գլուխ գնոջ: **24 Ունակք.** Որպէս եկեղեցի հնա՛... արանցն յամենայնի: **25 Ունակք.** Մաքնեաց զանձն իւր: **27 Ունակք.** Արար ինչ... կամ այլ զինչ յայնպիսեաց անրի, այլ զի: **28 Ունակք.** Զիրեանց մարմին: **29 Ունակք.** Զի ոչ ոք արէ զանձն իւր: **30 Յունակս պակասի.** Մարմնոյ նորա ՚ի մարմնոյ նորա: *Ուր և ունակք.* Եմք ՚ի մարմնոյ նորա, և ոսկր յոսկերաց նորա: **31 Ունակք.** Վասն այնորիկ թողցէ... զհայր իւր և զմայր: **32 Յունակս պակասի.** Ասեմ իսկ ՚ի Քրիստոս: **33 Ունակք.** Մի ըստ միոջէ իւրաք՞. զիր կինն... և կինն երկնչիցի: **6. 1 Ունակք.** Զի այնպէս է արժան: **2 Ունակք.** Առաջին պատուիրան յօրէնս: **3 Ունակք.** Բարի՛ լինիցի, և երկայնակեաց եղիցիս ՚ի վերայ: **6 Ունակք.** Որպէս մարդահաճոյք. այլ իբրև Քրիստոսի ծառայք:

8 առն, և մի՛ իբրև մարդկան: ⁸Գիպասջիբ թե իւրաքանչիւրոք՝ որ զինչ
 9 առնէ զբարին, զնոյն ընդունի ՚ի Տեառնէ՝ եթէ ծառայ և եթէ ազապ: ⁹Եւ
 դուք ւեարք՝ զնոյն առնիջիբ առ նոսա. ներելով առնել զպարուհասն.
 գիպասջիբ՝ թէ և նոցա և ձեր Տէր զոյ յերկինս. և ակնառութիւն ո՛չ զոյ
 առաջի նորա:

10 ¹⁰Այսուհետև զօրացարոնք Տերամբ, և կարողութեամբ զօրութեմ Ժ
 11 ան նորա: ¹¹Եւ զգեցարոնք զպառազինութիւն Աստուծոյ. զի կարող
 12 լինիջիբ կալ ընդդէմ հնարից Սաբանայի: ¹²Զի ո՛չ է մեզ պարերազմ
 ընդ մարմնոյ և ընդ արեան. այլ ընդ իշխանութիւնս և ընդ պետութիւնս,
 և ընդ աշխարհականս խաւարիս այտորիկ՝ ընդ այսս չարութեան որ ՚ի
 13 ներքոյ երկնից: ¹³Վասն այտորիկ առէք զպառազինութիւնն Աստու- թագ
 14 14 Եւ իբրև զամենայն ինչ կապարիցէք, հաստարուն կացէք. զպեղի՛
 կալջիբ, պնդեալ զմէջս ձեր ճշմարտութեամբ, և զգեցեալ զգրահսն ար-
 15 դարութեան, ¹⁵ և ագուցեալ զոքս պարաստութեամբ անբարանին՝
 16 խաղաղութեան: ¹⁶Եւ ՚ի վերայ ամենայնի առէք զվահանն հաւաքոց.
 17 որով կարող լինիջիբ զամենայն ներս մովսա չարին շիջուցանել. ¹⁷ և
 առէք զառաւարպն փրկութեան, և զսուսեր Տոգոյն՝ որ է բանն Աս-
 18 տուծոյ. ¹⁸ ամենայն աղօթիւք և խնդրուածովք՝ աղօթս առնել յամենայն
 19 ժամանակի Տոգով. և ՚ի նոյն փքնեսջիբ ամենայն ժուժկալութեամբ՝ և
 20 խնդրուածովք՝ վասն ամենայն սրբոց: ¹⁹ Եւ վասն ին՝. զի ինձ փացի բան
 ՚ի բանալ բերանոյ իմոյ, համարձակութեամբ ցուցանել զխորհուրդս
 20 անբարանին. ²⁰ վասն որոյ պարզամտորիմ կապանօքս. զի նովին
 21 համարձակեցայց որպէս և պարպ իցէ ինձ խօսել: ²¹ Բայց զի զիպիցէք
 և դուք զինէն զինչ գործիցեմ. զամենայն ինչ ցուցցէ ձեզ Տիւփիկոն սի-
 22 րելի եղբայր՝ և հաւաքարիմ պաշտօնեայ ՚ի Տէր. ²² զոր առաքեցի առ
 23 ձեզ դմին իրի, զի գիպասջիբ դուք զմէնջ, և միխթարեսջիբ: ²³ Խաղա-
 դութիւն ընդ եղբարս, և սէր հաւաքովքն հանդերձ յԱստուծոյ ՚ի Տօրէ՝
 24 և ՚ի Տեառնէ Յիսուսէ Բրիսպոսէ: ²⁴ Շնորհք ընդ ամենեսին՝ ոյք սիրեն
 զՏէր մեր Յիսուս Բրիսպոս անեղծութեամբ:

Առ Եփեսացիս՝ գրեցաւ ՚ի Տոգովմէ՝ ՚ի ձեռն Տիւփիկոսի:
 Տունք յԺբ:

8 Օրինակ մի. Գիպասջիբ զի իւրաքանչիւրոք ՚ի ձենջ: *Ունակք.* Եթէ իւրաքանչիւրոք զոր ինչ և առնիցէ զբարին, զնոյն և ընդունի. *կամ՝* ընդունի և ՚ի Տեառնէ: **9 Ունակք.** Գիպասջիբ զի և նոցա: *Եւ ունակք.* Եթէ նոցա և ձեր Տէր: **11 Ունակք.** Սպառազինութիւնն Աստուծոյ: *Օրինակ մի.* Ընդդէմ հնարից բանասրկուին: **12 Ունակք.** Ոչ է մեզ մարպ պարերազմի ընդ... և ընդ այսս չարութեան: *Ոսկան.* Որք են ՚ի ներքոյ երկ՛: **13 Ունակք.** Վասն այնորիկ առէք զպառազինութիւնն Աստուծոյ, զի կարող լինիջիբ... յաւոր չա՛: **14 Ունակք.** Տաստարուն կացէք... պնդել զմէջս... զգեցեալ զգրահ զարդարութիւն: **15 Ունակք.** Անբարանին խաղաղութեամբ: **16 Ունակք.** Ի վերայ այս ամենայնի առէք զվահան հաւաքոյ: **17 Ունակք.** Եւ զսուսերն Տոգ՛: **18 Ունակք.** Եւ ՚ի նոյն փքնիջիբ: **19 Ունակք.** Զխորհուրդ. *կամ՝* զխորհուրդն աւե՛: **20 Ունակք.** Որպէս պարպ իցէ խօսել ինձ: **21 Ունակք.** Զինչ գործեմ... Տիւփիկոս սի՛: **22 Այլք.** Զմէնջ, և միխթարեսցէ զսիրս ձեր: **23 Ունակք.** ՅԱստուծոյ Տօրէ՛ և ՚ի Տեառնէ: **24 Ունակք յակոյն.** Անեղծութեամբ. *ամէն:*

ՆԱԽԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌ ՓԻԼԻՊԵՅԻՍ ԹՂԹՈՅՆ:

ԶԱՅՍ առաքեաց 'ի Նռովմէ. զի րեսեալ էր զնոսա և վարդապետեալ. և է պարճառք թղթոյս՝ ա՛յս: Առաքեցին Փիլիպեցիքն պաշտօնս Պատրոսի. ոմանք եկեալ և պղծեալ զլսելիս անարաբիցն, պարճառս ունելով զսքտութեան օրէնսն և զթլփապութիւնն, և ասէին առանց սորա ո՛չ կարէք արդարանալ: Լուա առաքեալն՝ և գրէ առ Փիլիպեցիսն, և նախ ընդունի զհաւարս նոցա, և նշանակէ թէ յիշապակէ զնոսա: Յեք այտորիկ յայրնէ եթէ որպէս պապասխանի արար 'ի Նռովմ. և ոմանք ծանրացան 'ի վերայ նորին կապանացն, և նախանձու շարժէին: Յեք այտորիկ զսոսա դարձոյց զմիմեանս սիրել. յայրնեաց նոցա և զՓրկչին մարդասիրութիւն, զի Աստուած էր՝ և մարդ եղև վասն մեր: Յեք այք զթլփապութիւնն և զհնացեալ օրէնսն ընկեցիկ առնէ, եթէ դադարեալ է թլփապութիւնն, առ յինքն զպարճառսն և ասէ, եթէ այս ամենայն պակասութիւն է առ Քրիստոս. վասն որոյ և վարդապետէ մի՛ ևս թլփապել. և 'ի նոյն նոցին ընդդիմանայ մեղադրանօք՝ և ասէ թէ թշնամիք են խաչին Քրիստոսի. և ընդունի զՓիլիպեցիսն, վասն որոյ նմին հաղորդք եղեն, և դարձուցեալ զնոսա 'ի սովորութիւնն իւրեանց, կարարէ զթողլթն:

Գլուխք առ Փիլիպեցիս Թղթոյն:

Ա. Գոհութիւն վասն Փիլիպեցոցն առաքինութեան, և աղօթք վասն կարարման նոցա:

Բ. Պարմութիւն իւրոյ պարերազմօղ նահապակութեանն և յօժարութեան:

Գ. Խրապ ըսքր Աստուծոյ միաբանութեանն՝ և աստուածամուխ կենաց:

Դ. Վասն Տիմոթեայ և Եպափրոդիպեայ՝ զորս առ նոսայն առաքեաց:

Ե. Վասն հոգևոր վարուց՝ և ո՛չ ևս ըսքր մարմնոյ, որ է նմանութիւն մահուն Քրիստոսի:

Զ. Խրապ առանձինն ոմանց՝ և հասարակաց ամենեցուն:

Է. Ընդունելութիւն սպասատրութեանն որ առաքեցաւ նմա:

ԱՌ ՓԻԼԻՊԵՅԻՍ

ԹՈՒՂԹ

1 **Պ**ԱՐՂՈՍ և Տիմոթէոս, ծառայք Յիսուսի Քրիստոսի՝ ամենայն ժյ
սրբոց 'ի Քրիստոս Յիսուս, որ են 'ի կողմանս Փիլիպեցոց,
2 եպիսկոպոսակցօք և սարկաազօք: ²Շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութիւն
յԱստուծոյ Նօրէ մերմէ, և 'ի Տեառնէ Յիսուսէ Քրիստոսէ:
3 ³Գոհանամ զԱստուծոյ իմոյ 'ի վերայ ամենայն յիշարակաց ձերոց. Ա
4 ⁴յամենայն ժամ, յամենայն խնդրուածս իմ՝ վասն ձեր ամենեցուն առնել
5 աղօթս խնդութեամբ. ⁵վասն հաղորդութեան ձերոյ ընդ աւերարանին,
6 յօրէ՛ յառաջմէ մինչև ցայժմ: ⁶Վստահ եմ յայդ, թէ որ սկսան 'ի ձեզ
7 գգործս բարեաց՝ կատարեսցէ՛ մինչև յօրն Յիսուսի Քրիստոսի. ⁷որպէս
իբան իսկ թոյի ինձ խորհել զայս վասն ձեր ամենեցուն. վասն ունելոյ
իմձ զձեզ 'ի սրբի 'ի կապանս իմում, և 'ի պարասխանապրութեան
իմում, և 'ի հասարակութեան աւերարանին. կցորդս ինձ շնորհաց զձեզ
8 ամենեսին լինել: ⁸Վկայ է ինձ Աստուած, որպէս անձկացեալ եմ առ
9 ձեզ ամենեսին գթովքն Քրիստոսի Յիսուսի: ⁹Եւ զայն աղօթս առնեմ.
զի սերն ձեր ևն քան զևս առաւել լիցի 'ի գիպութեան և յամենայն ի-
10 մասարութեան. ¹⁰ընտրել ձեզ զլան, զի իցէք հասարարունք և առանց
11 զայթազրութեան 'ի յաւորն Քրիստոսի. ¹¹լցեալ պողո՛վք արդարութե-
ան 'ի ձեռն Յիսուսի Քրիստոսի, 'ի փառս և 'ի գովեստ Աստուծոյ:
12 ¹²Կամիմ թէ գիպիցէք եղբարք. զի որ ինչ վասն իմ էր, ևն քան զևն 'ի Բ/Ժ
13 յառաջադիմութիւն աւերարանին եկն. ¹³մինչև կապանաց իմոց յայտնի
լինել 'ի Քրիստոս, յամենայն հրապարակիս, և առ այլս ամենեսեան.
14 ¹⁴և առ բազում եղբարս 'ի Տէր. որ վստահ են կապանօքս իմովք, ա-
15 ռաւել ևս համարձակել՝ առանց երկիւղի զբանն Աստուծոյ խօսել: ¹⁵Ո-
մանք առ նախանձոն և հակառակութեան, և ոմանք մտադիրութեամբ
16 իսկ զՔրիստոս քարոզեն. ¹⁶և ոմանք 'ի սիրոյ, քանզի գիպեն եթէ 'ի
17 պարասխանապրութիւն աւերարանին կամ. ¹⁷և ոմանք առ հետարութեան
զՔրիստոս պարմեն, այլ ոչ սրբութեամբ. քանզի համարին նեղութիւնս
18 յարուցանել 'ի վերայ կապանաց իմոց: ¹⁸Բայց այս զի՛նչ է. որով
օրինակաւ և իցէ՛, եթէ պարճառանօք՝ և եթէ ճշմարտութեամբ, Քրիս-
19 տոս պարմի՛. և ընդ այս խնդան՝ այլ և ուրախ ևս եղէց: ¹⁹Զի գիպեմ
եթէ այս պահի՛ ինձ փրկութիւն 'ի ձերոց խնդրուածոց, և 'ի պարզկաց

Ի վերևագրիս՝ ոմանք. Թուղթ առ Փիլիպեցիս: Իսկ Ոսկան. Առ Փիլիպեցիսն:

Լ. 1 Ոմանք. Պաղոս առաքեալ, և Տիմոթէոս ծառայ Յիսուսի Քրիստոսի, ամենայն սրբոց որ 'ի Քրիստոս Յիսուս... եպիսկոպոսունք և սարկաազունք: **Եւ ոմանք.** Նանդերձ եպիսկոպոսօք և սարկաազօք: **6 Ոմանք.** Վստահ եմ յայդ, թէ: **7 Ոմանք.** Ի կապանս իմ, և 'ի պարասխանապրութիւն աւե՛... շնորհացն զձեզ զամենեսեան: **8 Ոմանք.** Վկայէ ինձ Աստուած առ ձեզ յամենեսին: **9 Ոմանք.** Եւ զայս աղօթս... առաւել լիցին 'ի գիպութիւն... իմաստութիւն: **10 Ոմանք.** Ի յարն Քրիստոսի: **12 Ոմանք.** Կամիմ զի գիպիցէք: **13 Ոմանք.** Յամենայն հրապարակս, և առ այլս ամենեսին: **14 Ոմանք.** Կապանօք իմովք առաւել համար՛: **Ուր Ոսկան.** Նամարձակեալք ա՛: **16 Ոմանք.** Ի պարասխանապրութեան աւե՛: **18 Ոմանք.** Բայց այս ինչ է... խնդան և ուրախ եղէց:

Նոզոյն Յիսուսի Քրիստոսի, ²⁰ ըստ ակնկալութեան և յուսոյն իմոյ, զի ²⁰ մի՛ իւիք յամօթ եղէց. այլ ամենայն համարձակութեամբ՝ որպէս յամենայն ժամ. և այժմ մեծասցի՛ Քրիստոս ՚ի մարմնի իմում, եթէ կենօք՝ և եթէ մահու: ²¹ Զի ինձ կեանք Քրիստոս է, և մեռանել շահ: ²² Ապա եթէ ^{21, 22} կեանքս մարմնոյ՝ այս ինձ պտուղ գործոյ է. և զի՛նչ ընկրեցից, զայն ոչ գիպեմ: ²³ Նեղեալ եմ յերկոցունց՝ զցանկալն, ելանել և ընդ Քրիստոսի ²³ լինել, առաւել լաւ համարիմ. ²⁴ և կալ մնալ աստէն ՚ի մարմնի, կարևոր ²⁴ ևս վասն ձեր: ²⁵ Եւ զայս յուսացեալ գիպեմ, եթէ կացից՝ և մնացից ²⁵ ամենեցուն ձեզ, ՚ի ձեր զարգանալ և խրախոս լինել ՚ի հաւաքս. ²⁶ զի ²⁶ պարծանք ձեր առաւել լինիցին ՚ի Քրիստոս Յիսուս ինն ՚ի միւսանգամ զայստեան իմում առ ձեզ:

²⁷ Միայն թէ արժանի՛ աւերարանին գնայցէք. զի եթէ զայցեմ, և ²⁷ փեսանիցեմ զձեզ. և եթէ հեռի՛ իցեմ, և լսիցեմ զձեմջ. զի հաստարանն կայցէք ՚ի մի հոգի, և միով շնչով նահապակիցիք ՚ի հաւաքս աւերարանին. ²⁸ և մի՛ զանգիպիցէք և մի՛ իւիք ՚ի հակառակորդաց անփի. որ ²⁸ է նոցա հանդէն կորստեան, և ձերոյ՝ փրկութեան: ²⁹ Եւ այդ՝ յԱստուծոյ ²⁹ է, որ ձեզ շնորհեցաւ վասն Քրիստոսի, ոչ միայն ՚ի նա հաւաքալ՝ այլ և վասն նորա չարչարելի. ³⁰ զնոյն պատերազմ ունել՝ զոր յինն փետք, և ³⁰ այժմ լսէք յինէն:

¹ Արդ՝ եթէ մխիթարութիւն ինչ իցէ ՚ի Քրիստոս, եթէ սփոփութիւն **2** սիրոյ, եթէ հաղորդութիւն Նոզոյ, եթէ գթութիւն և ողորմութիւն. ² լցէք **2** զխնդրութիւնս իմ. զնոյն խորհիջիք, զնոյն սէր յանձին ունիջիք, համաշունչք, միախորհուրդք. ³ մի՛ ինչ ըստ գրգռութեան, և մի՛ ինչ ըստ սնապարծութեան. այլ խոնարհութեամբ զմիմեանս լաւ համարել առաւել քան զանձինս. ⁴ մի՛ զանձանց և եթ՝ զհիպել, այլ իւրաքանչիւրոք զընկերին: ⁵ Զայն խորհեցի՛ք ⁵ իւրաքանչիւրոք ՚ի ձեմջ, որ և ՚ի Քրիստոս Յիսուս. ⁶ որ ՚ի կերպարանս **6** Աստուծոյ է, ոչինչ յափշտակութիւն համարեցաւ զլինելն հաւասար Աստուծոյ. ⁷ այլ զանձն ունայնացոյց զկերպարանս ծառայի առեալ ՚ի **7** նմանութիւն մարդկան եղեալ, և կերպարանօք գրեալ իբրև զմարդ. ⁸ խոնարհեցոյց զանձն, լիեալ հնազանդ մահու չափ, և մահու խաչի: **8** ⁹ Վասն որոյ և Աստուած զնա առաւել բարձրացոյց. և շնորհեաց նմա **9** անուն՝ որ ՚ի վեր է քան զամենայն անուն. ¹⁰ զի յանուն Յիսուսի Քրիստոսի **10** փոսի ամենայն ծունր կրկնեցի, երկնաւորաց և երկրաւորաց, և սանդարամերակաւ ¹¹ և ամենայն լեզու խոստովան լիցի, թէ Տէր է Յիսուս Քրիստոս ՚ի **11**

19 Բազումք. Պահի ինձ ՚ի փրկութիւն: **20 Ունակք.** Որպէս և յամենայն ժամ: **21 Ունակք.** Եւ մեռանելն ինձ շահ: **22 Օրինակ մի.** Ապա թէ կեանք մարմնոյս օգուտ գործեսցէ. և զինչ խնդրեցից՝ զայն ոչ գիպեմ: **23 Ունակք.** Նեղեալ եմ առ յերկոց: **24 Ունակք.** Եւ կալ և մնալ: **26 Ունակք.** Առաւել լիցին... և ՚ի միւսանգամ ՚ի զայստեան: **27 Ունակք.** Միայն եթէ ար՞... զի թէ զայցեմ: **Ոսկսն յակնոր.** Աւերարանին Քրիստոսի գնայց: **Օրինակ մի.** Եւ միով շնչիւ նահապակիցէք: **29 Ունակք.** Արդ յԱստուծոյ է, որ ձեզ շնորհեցաւ ոչ միայն ՚ի նա... չարչարել, և նախաքինս յանձն առնուլ: **30 Օրինակ մի.** Զնոյն պատերազմ կրել: **2. 1 Ունակք.** Գթութիւն և ողորմութիւնք: **2 Ունակք.** Զխնդրութիւն իմ... զնոյն սէր յանձին ունիցիք, համաշունչք իցէք: **Ոսկսն.** Զի զնոյն խորհիջիք: **3 Ունակք.** Ընդ միմեանս լաւ համարել քան զանձն: **4 Ունակք.** Զանձանց և եթ՝ խնդրէք: **6 Ունակք.** Որ ՚ի կերպարանսն Աստուծոյ: **Ոսկսն.** Ի կերպարանս Աստուծոյ էր: **8 Ունակք.** Զանձն լինել հնա՛:

12 փառս Աստուծոյ Նոր: ¹²Այսուհետև սիրելիք իմ, որպէս յամենայնի ժգ
 հնազանդեցարուք, մի՛ միայն ՚ի գալստեան իմում, այլ առաւել ևս այժմ՝
 13 յորժամ հեռին եմ ՚ի ձեւջ, ահին և դողութեամբ զանձանց փրկութիւն
 14 վասն հաճութեան: ¹⁴Չամենայն ինչ գործեցէք առանց րոպնջելոյ և
 15 քրթանջելոյ. ¹⁵զի եղիջիք անբիծք և անարարք՝ որդիք Աստուծոյ, անմեղք
 ՚ի մէջ կամակոր և խեղաթեր ազգին. յորոց միջի երկիցիք իբրև լուսաւորք
 16 յաշխարհի. ¹⁶զբանն կենաց ունել յանձինս՝ ՚ի պարծանս ինձ յաւորն
 Քրիստոսի. զի ոչ ընդունայն ինչ ընթացայ, և ոչ ընդունայն վաստա-
 17 կեցի: ¹⁷Այլ թէպէտ և նուիրիմ ՚ի վերայ պարարագի և պաշտաման
 18 հաւարոցն ձերոց, խնդամ և ուրախակից եմ ամենեցուն ձեր. ¹⁸նոյ-
 նպէս և դուք խնդացէք՝ և ուրախակից եղերուք ինձ:
 19 ¹⁹Բայց յուսամ ՚ի Տէր Յիսուս, զՏիմոթէոս վաղվաղակի արձակել Դ
 առ ձեզ. զի և ինձ սրբի դեր լինիցի, յորժամ գիպիցեմ ինչ զձեւջ:
 20 ²⁰Չի ոչ գոք ունիմ համաշունչ, եթէ ընդանեբար հոգայցէ վասն ձեր:
 21, 22 ²¹Չի ամենեքին զանձանց խնդրեն, և ոչ զՅիսուսի Քրիստոսի: ²²Բայց
 զփորձ նորա գիպէք և դուք, զի իբրև որդի հօր ծառայեաց ընդ իս
 23 յաւերարանին: ²³Արդ՝ զսա ակնունիմ արձակել, որպէս նոյնիւրայն
 24 զանձնէ սրուգեցից: ²⁴Այլ յուսացեալ եմ ՚ի Տէր՝ թէ և ես իսկ ընդ հուպ
 25 եկից: ²⁵Բայց լան համարեցայ զԵպափրոդիպոնս զեղբայր և զգործակից
 և զհնուորակից իմ, զձերն առաքեալ, և զպաշտօնեայ իմոց պիպոյից՝
 26 առաքել առ ձեզ: ²⁶Քանզի և ի՛նքն իսկ յոյժ անձկացեալ է տեսանել
 27 զամենեսիսն զձեզ. և հոգայր, զի ձեր լուեալ էր թէ խօթացաւ: ²⁷Եւ
 արդարև խօթացաւ մերձ ՚ի մահ. այլ Աստուած ողորմեցան նմա. ոչ
 28 նմա միայն, այլ և ինձ. զի մի՛ րոպնութիւն ՚ի վերայ րոպնութեան
 29 կրիցեմ: ²⁸Արդ՝ փութապէս յղեցի զնա, զի տեսեալ զնա միսանգամ
 30 ուրախ լինիցիք. և ես առանց րոպնութեան եղէց: ²⁹Ընկալջիք զնա ՚ի
 Տէր ամենայն խնդութեամբ, և զայնպիսիսն առ պարուականս ունիջիք.
 30 ³⁰զի վասն գործոյ Տեառն մինչև ՚ի մահ մերձեցաւ, զոն գործեալ ոգովք
 չափ. զի լցցէ՛ զձեր պակասութիւն իմոյ սպասարոյթեան:

վջ
Ե

3 ¹ Այսուհետև եղբարք իմ, ուրախ լերուք ՚ի Տէր. զնոյն գրել առ
 2 ձեզ՝ ինձ ոչ դանդաղելի է, և ձեզ կարի՛ գգուշալի: ²Զգոյ՛ եղերուք ՚ի
 2 շանց անբի. զգոյ՛ եղերուք ՚ի չար մշակաց անբի. զգոյ՛ եղերուք ՚ի
 3 կրճարութենէ անբի: ³Չի թլփապութիւնն մեք եմք, որ Նոգովն Աս-
 րուծոյ պաշտեմք, և պարծիմք ՚ի Քրիստոս Յիսուս, և ոչ ՚ի մարմին

11 *Ունակք.* Եթէ Տէր Յիսուս Քրիստոս է: 12 *Ունակք.* Առաւել ևս և այժմ:
 13 *Յօրինակիւն.* Փրկութիւն գործիցէք: *Ունակք.* Որ յաջողէ ՚ի ձեզ. *կամ* յաջողէ
 ձեզ զկա՛: 15 *Ունակք.* եղիցիք ամբիծք... և խեղաթիր յազգին: 16 *Ունակք.* Ջբանս
 կենաց ու՛... ընդունայն ինչ վաստա՛: 19 *Ունակք.* Բայց ես յուսամ ՚ի... վաղվաղակի
 առաքել առ ձեզ: 21 *Ունակք.* Չի ամենեքեան: 22 *Ոսկան.* Նորա գիպացէք և դուք:
Օրինակ մի. Ծառայեաց ինձ յաւերարա՛: 23 *Ունակք.* Որպէս և նոյն հետայն զանձնէն:
 24 *Ունակք.* Այլ յուսամ ՚ի Տէր՝ թէ և: 25 *Ունակք.* Եւ զզհնուորակից: 27 *Ունակք.*
 Խօթացաւ մինչև ՚ի մահ: 28 *Ունակք.* Ուրախ լինիջիք: 30 *Ունակք.* Վասն գործոյն
 Տեառն մինչ ՚ի մահ մեր՛: 3. 1 *Ունակք.* Ինձ ոչ ինչ դանդա՛: *Ուր ունակք.* Ինձ ինչ ոչ
 դանդա՛: 2 *Ունակք.* Զգոյ՛ լերուք ՚ի շանց... լերուք... լերուք:

պանծացեալ եմք: ⁴Թէպէտր և ես իսկ զնոյն վստահութիւն ունին և ՚ի 4
մարմնի, եթէ որ համարիցի այլազգ վստահ լինել ՚ի մարմին, առաւել
ևս ես. ⁵թլփապութեամբ ութօրեայ. յազգէ Իսրայէլի, ՚ի ցեղէ՛ Բենիա– 5
մինի. Եբրայեցի՛ յԵբրայեցոյ. ըստ օրինացն փարիսեցի՛. ⁶ըստ նա–
խանձայոյզ լինելոյ՝ հալածեի՛ զեկեղեցին. ըստ արդարութեան օրինացն
լիեալ անարար: ⁷Այլ որ ինչ ինձ շահն էր, զայն վնաս համարիմ ⁷
վասն Քրիստոսի: ⁸Այլ և համարիմ իսկ զամենայն վնաս՝ վասն առաւել ⁸
գիտութեանն Յիսուսի Քրիստոսի Տեառն մերոյ. վասն որոյ յամենայնէ
զրկեցայ՝ և համարիմ կողղանս, զի գՔրիստոս շահեցայց, ⁹և գրայց ⁹
՚ի նմա. իբրև ո՛չ եթէ զին ինչ արդարութիւն՝ որ յօրինաց անպի է
ունիցիմ, այլ զհաւապոնցն Քրիստոսի, որ յԱստուծոյ արդարութիւնն
է. ¹⁰հաւապովք ճանաչել զնա, և զգօրութիւն յարութեան նորա, և ¹⁰
զհաղորդութիւն չարչարանաց նորա, կերպարանակից լինել մահու նո–
րա. ¹¹թէ որպէս հասից ՚ի մեռելոցն յարութիւն: ¹²Իբր ո՛չ եթէ արդէն ^{11, 12}
առեալ իցէ. կամ արդէն կապարեալ իցեմ. զհետ մրեալ եմ թէ հասից,
մանաւանդ թէ ըմբռնեալ իսկ իցեմ ՚ի Քրիստոսէ Յիսուսէ: ¹³Տղբարք՝ ¹³
ես ո՛չ համարիմ զանձն իմ թէ հասեալ իցեմ. բայց մի ինչ է, զի գառ ՚ի
յեպոյսն մոռացեալ է, և ՚ի յառաջադէմսն նկրտեալ եմ. ¹⁴ուշ եղեալ ըն– ¹⁴
թանամ ՚ի կէտ կոչմանն Աստուծոյ, ՚ի Քրիստոս Յիսուս: ¹⁵Այսուհետև՝ ¹⁵
որ միանգամ կապարեալքդ էք, զայն խորհեցարոնք. և եթէ այլ ազգ
ինչ խորհիցիք, սակայն և զայն Աստուած ձեզ յայտնեսցէ: ¹⁶Բայց յոր ¹⁶
ժամանեցաքս՝ զսոյն խորհել, և սմին կանոնի միաբան լինել: ¹⁷Սմանօղք ¹⁷
ինձ եղիջիք եղբարք, և զգիտացիք զայնպիսիսն որ այնպէսն գնայցեն,
որպէս ունիքդ զմեզ ձեզ օրինակ: ¹⁸Զի բազումք գնան, զորոց բա– ¹⁸
զում անգամ ասէի ձեզ. բայց արդ՝ և լալով իսկ ասեմ զթշնամեաց
խաչին Քրիստոսի. ¹⁹որոց կապարածն կորուստ է. որոց աստուած ո– ¹⁹
րովայնն իրեանց է, և փառք ամօթն իրեանց, որք զերկրաւորս և եթ
խորհին: ²⁰Այլ մեր առաքինութիւն յերկի՛նս է, ուստի և Փրկչին ակն ²⁰
ունիմք՝ Տեառն Յիսուսի Քրիստոսի. ²¹որ նորոգեսցէ զմարմին խոնար– ²¹
հոյութեան մերոյ, կերպարանակից լինել մարմնոյ փառաց նորա, ըստ
զօրութեանն՝ առ ՚ի կարօղ լինելոյ հնազանդեցուցանել ընդ իւրև զա–
մենայն:

զ ¹ Այսուհետև եղբարք իմ սիրելիք և անձկալիք, ուրախութիւն իմ 4

3 *Ոմանք.* Թլփապութիւն մեր եմք: *Ոսկան.* Որք հոգով զԱստուած պաշտեմք:

4 *Ոմանք.* Ունիմ ՚ի մարմնի: 6 *Ոմանք.* Նախանձայոյզն լի՛: *Ոսկան ՚ի յուս՛.*

Զեկեղեցին Աստուծոյ: 7 *Ոսկան.* Շահն է, զայն: *Ոմանք.* Նամարի վասն Քրիստոսի:

8 *Ոսկան.* Յիսուսի Քրիստոսի Տեառն իմոյ: 9 *Ոմանք.* Իբր ոչ եթէ զին արդար-

ութիւն ինչ, որ յօրինաց անպի ունիցիմ... որ յԱստուծոյ արդարութենէն: *Ոսկան.*

Զհաւապոնցն Քրիստոսի Յիսուսի: 10 *Ոմանք.* Մահուան նորա: 11 *Ոսկան.* ՚Ի

մեռելոցն յարութեան: 12 *Ոսկան.* Արդէն առեալ իցեմ: 13 *Օրինակ մի.* Զառ ՚ի

յեպոս մոռացեալ և յառաջադէմն նկրտեալ եմ: *Ուր այլ օրինակ մի.* Նկրպիմ: *Ոսկան.*

Մոռացեալ եմ, և ՚ի յառաջադէմսն նկրտեմ: 15 *Ոմանք.* Զայս խորհեսցուք. *կամ՝*

խորհեսցիք... Աստուած մեզ յայտնեսցէ: 16 *Ոմանք.* Կանոնի միաբանել: 17 *Ո-*

մանք. Եւ զգիտեսցիք զայնպիսիսն... որպէս և ունիքդ զմեզ: 19 *Ոմանք.* Եւ փառքն

ամօ՛... որք և զերկրաւորս: 20 *Ոմանք.* Առաքինութիւնն յեր՛... ուստի Փրկչին: 21 *Ո-*

մանք. Որ նորոգեաց զմար՛... փառացն իւրոց... ընդ իւր և զամենայն. *կամ՝* ընդ իւրև

և զամենայն: *՚Ի յուս՛.* Փառաց իւրոց. *համաձայն բազմաց ՚ի բնաբ՛:*

2 և պասկ. այսպէս հասարարոն կացք 'ի Տէր՝ սիրելիք: ²Յետոյիս
 3 աղաչեն, և զՄիւնփիք աղաչեն զնոյն խորհել 'ի Տէր: ³Այո՛ աղաչեն
 և զքեզ՝ մտերիմ իմ և լծակից, և դու օգնական լինիջիր նոցա՝ որք
 4 յաւերարանին նահարակեցան ընդ իս Կո՛ւստան հանդերձ, և այլովք
 5 գործակցօք ինովք. որոց անուանքն 'ի դպրութեան կենաց: ⁴Ուրախ
 6 լերուք 'ի Տէր յամենայն ժամ. դարձեալ ասեն. Ուրախ լերուք: ⁵Նեզու-
 6 թին ձեր յայտնի լիցի ամենայն մարդկան. Տէր մերձ է: ⁶Մի՛ ինչ հոգայք.
 7 այլ ամենայն աղօթիք և խնդրուածովք, գոհութեամբ, խնդրուածք ձեր
 8 յայտնի՛ լիցին առ Աստուած: ⁷Եւ խաղաղութիւնն Աստուծոյ՝ որ 'ի վեր
 է քան զամենայն միտք, պահեսցէ՛ զսիրտս ձեր և զմիտքս 'ի Քրիստոս
 8 Յիսուս: ⁸Այսուհետք եղբարք՝ որ ինչ ճշմարտութեանք է, որ ինչ ալ
 պարկեշտութեանք, որ ինչ արդարութեանք, որ ինչ սրբութեանք, որ ինչ
 9 զայն խորհիջիք: ⁹Զոր ուսարուք և ընկալարուք, և լուայք և փետք յիս,
 զայն արարէք. և Աստուած խաղաղութեան եղիցի ընդ ձեզ:
 10 ¹⁰Ուրախ եղէ ես 'ի Տէր յոյժ. զի և դուք զմտաւ անք հոգակ ինչ է
 11 վասն իմ, որպէս և հոգայիքն. բայց բարբարելիք իմն է՛: ¹¹Իբր ոչ առ
 կարօտութեան ինչ ասեն. զի ես ուսայ՝ որովք կարեն բաւական լինել:
 12 ¹²Գիտեն նուազել, զիտեն առաւելույ. յամենայնի ամենևին խելամոնփ
 13 են, և յազել, և քաղցենայ. և առաւելույ, և նուազել: ¹³Յամենայնի
 14 կարօղ են, այնու՛ որ զօրացոյցն զիս: ¹⁴Բայց բարոնք արարէք զի
 15 կցորդ եղերուք ինձ 'ի նեղութեանս: ¹⁵Գիտէք և դուք Փիլիպեցիք, զի 'ի
 16 սկզբան աւերարանին իբրև ելի ես 'ի Մակեդոնիս. և ոչ մի եկեղեցի
 17 հաղորդեաց ինձ յաղագս փայլոյ և առնլոյ, բայց միայն դոնք. ¹⁶զի և
 18 'ի Թեսաղոնիկ՝ միանգամ և երկիցս զպէսս իմ ետուք բերել: ¹⁷Իբր ոչ
 19 եթէ խնդրեմ զտուրսն, այլ խնդրեմ զպտուղն որ յաճախէ 'ի բան ձեր:
 20 ¹⁸Այլ իմ առեալ զամենայն, և առաւելեալ են. ընկալալ՝ և լի՛ են 'ի ձեռն
 Եպափրոդիպեայ, որ է 'ի ձէնջ հոտ անուշից, պարարագ ընդունելի՛
 19 հաճոյ Աստուծոյ: ¹⁹Եւ Աստուած իմ լի՛ արասցէ զամենայն պէսս ձեր,
 20 ըստ իրում մեծութեանն՝ փառօք 'ի Քրիստոս Յիսուս: ²⁰Այլ Աստուծոյ
 21 և Նօր մերում փանք յալիպեանս յալիպենից. ամէն: ²¹Ողջոյն փաջիք
 22 ամենայն սրբոց՝ 'ի Քրիստոս Յիսուս: ²²Ողջոյն փան ձեզ որ ընդ իս են
 23 եղբարք: ²³Ողջոյն փան ձեզ ամենայն սուրբք. մանաւանդ որ 'ի փանէ
 24 կայսերն են: ²⁴Շնորհք Տեառն Յիսուսի ընդ ոգւոյ ձերում. ամէն:

Առ Փիլիպեցիս՝ գրեցաւ 'ի Նովմէ՛ 'ի ձեռն Եպափրոդիպեայ:
 Տունք մէ՛:

4. 3 *Ունակք.* Եւ լծակից իմ... 'ի դպրութիւն կենաց: *Ոսկան.* Որոց անուանքն են 'ի դպ՛: *Ուր օրինակ մի.* Անուանքն գրեալ են 'ի դպ՛: 5 *Ունակք.* Նեզուփունդ ձեր: 7 *Ունակք.* Եւ խաղաղութիւն Աստուծոյ: 8 *Ունակք.* Զայն խորհեսցիք: 9 *Ունակք.* Զոր և ուսարուք: 10 *Ունակք.* Բարբարելիքիմն է: 11 *Ունակք.* Իբր ոչ եթէ առ կա՛: 12 *Ունակք.* Եւ յազել և քաղցնույ: 16 *Ունակք.* 'Ի Թեսաղոնիկէ միան՛: 18 'Ի բազումս պակասի. Որ է 'ի ձէնջ: 21 *Ոսկան.* Սրբոց որք 'ի Քրիստոս: 22 *Ունակք.* Որ ընդիսն են: 23 *Ունակք.* Որ 'ի փանէս կայսեր: 24 *Ունակք.* Տեառն Յիսուսի Քրիստոսի ընդ ոգւոյ:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌ ԿՈՂՈՍԱՑԻՍ ԹՂԹՈՅՆ:

ԶԱՅՍ առաքել 'ի Նռմէ, մինչ ո՛չ էր քրիստոսը զնոսա, այլ լուսա վասն նոցա. և է պարճառ թղթոյն՝ այն: Կողոսացիքն խորհէին շրջել յիմաստութիւն Նելլենացոցն 'ի հաւապոցն որ 'ի Քրիստոս, և յօրինական կերակուրսն և 'ի թլփապութիւնն: Զայս ամենայն լուեալ առաքեալն՝ գրէ գթողթա զգուշանալ նոցա: Եւ նախ գոհանայ զԱստուծոյ, նշանակեալ թէ 'ի խաւարէն զերծայք և եկիք 'ի լոյսն ճշմարիտ. և 'ի Քրիստոսն յոր հաւապացիք, պարկեր է Աստուծոյ և բան, որով ամենայնն եղև. և եթէ վայել էր նմա գործել այնպես, և լինել անդրանիկ արարածոց և անդրանիկ 'ի մեռելոց. զի զերկուսին յառաջեցուցել, և կենդանացուցել զամենայն: Նախագաղափարէ նոցա մնալ 'ի հաւապս. նշանակէ եթէ ինքն Պաղոս պաշարօնեայ է անբարանին՝ յորում առաքեցաւ: Յայսմն է վասն օրինացն և վասն նորին կերակրոցն, և վասն աւուրցն, որ 'ի նմանէ պարուեցաւ. ցուցանէ եթէ հնացեալ դադարեաց ընդ թլփապութեանն: Խորհրդակցի նոցա մի՛ պարբիլ յիմաստնոցն՝ որք խաբեն ասէ զձեզ: Եւ դարձեալ խրաբէ ասար զձեռքսն և զորդիսն. զարսն և զկանայսն, զճառայսն և զպրեարսն, զաղայսինսն և զպիկնայսն. և զայլ սովորական խորհուրդն ասացեալ կարարէ գթողթն. պարուիրելով նոցա, զի յորժամ ընթերցցի 'ի նոցանէ թողթն, և 'ի Լատղիկեցոց եկեղեցին զսա ընթերցցին, և զոր առ Լատղիկեցիսն՝ նոցա ընթերնույ:

Գլուխք առ Կողոսացիս Թղթոյն:

Ա. Գոհութիւն վասն Կողոսացոց ընթանութեանն ընդ Աստուծոյ յուսով:

Բ. Աղօթք վասն նոցա 'ի խոկումն իմաստութենէ, և յօժարութիւն համբերութեան, հանդերձ գոհութեամբ վասն ընթանութեանն սրբութեամբ:

Գ. Վասն Քրիստոսի արարածոցս, և նորոգութեան, որ ընդ Աստուծոյն հաղորդութիւն է:

Դ. Վասն հեթանոսաց նուաճութեան որ մարմնովն Քրիստոսի և չարչարանօք՝ 'ի ձեռն հաւապոցն:

Ե. Վասն իւրոյ աշխատութեանցն վարդապետութեանն, որ յԱստուծոյ յանդիմանութիւնն հասուցանէ:

Զ. Վասն չխաբելոյ մարդկեղէն իմաստութեամբ, որ Քրիստոսի զիմաստութիւնն ունիցին:

Է. Թէ ընդ Աստուծոյ հաղորդութիւնն՝ և զօրինաց ունի հոգեպէս կեալ ընդ Քրիստոսի:

Ը. Թէ մարմնաւոր օրինացն՝ օրինակաց մարմնաւորաց պէտք են և ո՛չ հոգևորաց, որ զօրութեամբն Քրիստոսի կեցցեն:

Թ. Խրաբ սրբութեան, պարկեշտութեան, աստուածսիրութեան, ուսումնասիրութեան, սաղմոսերգութեան, գոհութեան, ըսպ աստուածեղէն վարուց գովութեամբ:

Ժ. Առ ընթանիս միաբան լինելոյ: Ի. Յորում և առ օտարս: Գ. Նոգածս և դարմանիչս լինելոյ:

ԱՌ ԿՈՂՈՍԱԿՅԻՍ

ԹՈՒՂԹ

1 **Պ**ԿՐՈՍ առաքեալ Յիսուսի Քրիստոսի, կամօքն Աստուծոյ, և աբ
2 Տիմոթէոս եղբայր. ² առ Կողոսացիս սուրբս և հաւաքացեալս
3 եղբարս 'ի Քրիստոս: ³ Շնորհիք ընդ ձեզ և խաղաղութիւն յԱս-
տուծոյ Տօրէ մերմէ:

4 Գոհանամ զԱստուծոյ և զՏօրէ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոս- Ա
5 սի, յամենայն ժամ վասն ձեր աղօթս առնեն. ⁴ իբրև լուաք զհաւաքսն
6 ձեր՝ որ 'ի Քրիստոս Յիսու Տէր մեր, և զսէրն որ ընդ ամենայն սուրբս
7 ունիք. ⁵ վասն յուսոյն որ պահի ձեզ յերկինս. գորմէ լուարուք բանին
8 ճշմարտութեան՝ աւեարարանին. ⁶ որ եհաս առ ձեզ. որպէս ընդ ամե-
9 նայն աշխարհ անձ և պրղաբերէ՛, որպէս և 'ի ձերում միջի. յօրէ յորմէ
10 լուարուք և ծանեայք զշնորհսն Աստուծոյ ճշմարտութեամբ. ⁷ որպէս
11 և ուսարուք յԵպափրեայ սիրելոյ, ծառայակցէ մերմէ, որ է հաւաքա-
12 րիւն վասն ձեր՝ պաշտօնեայ Յիսուսի. ⁸ որ և պարմեաց մեզ զձեր սէրն
13 Տոգով:

14 ⁹ Վասն այնորիկ և մեք յօրէ յորմէ լուաք, ոչ դադարենք վասն ձեր Բ
15 աղօթս առնել, և խնդրուածս մաքուցանել. զի լնուցոնք զգիտութիւն
16 կամաց նորա, ամենայն իմաստութեամբ և հոգևոր հանճարով. ¹⁰ գնալ
17 ձեզ արժանի Տեառն յամենայն հաճութեան, յամենայն գործս բարու-
18 թեան, պրղաբերք և անեցոնք գիտութեամբն Աստուծոյ. ¹¹ ամենայն
19 զօրութեամբ զօրացեալք ըստ զօրութեան փառաց նորա. յամենայն
20 համբերութիւն և երկայնմտութիւն. ուրախութեամբ ¹² գոհանալ զՏօրէ, ազ
21 որ կոչեացն զմեզ 'ի մասն վիճակի սրբոցն 'ի լոյս. ¹³ որ փրկեացն զմեզ
22 յիշխանութենէ խաւարի, և փոխեաց զմեզ յարքայութիւն Որդւոյն իւրոյ
23 սիրելոյ. ¹⁴ որով ունիմք զփրկութիւն արեսմբն նորա, և զթողութիւն
24 մեղաց մարմնովն նորա:

25 ¹⁵ Որ է պարկեր աներևութիւն Աստուծոյ, անդրանիկ ամենայն արարածոց.
26 ¹⁶ զի նովան հասարակեցաւ ամենայն, որ ինչ յերկինս՝ և որ ինչ յերկրի,
27 որ երևին՝ և որ ոչն երևին. եթէ այթռք, եթէ տրտութիւնք, եթէ պեպտութիւնք,
28 եթէ իշխանութիւնք. ամենայն ինչ նովան՝ և 'ի նոյն հասարակեցաւ. ¹⁷ և
29 նա՛ է յառաջ քան զամենայն, և ամենայն ինչ նովան եկաց բովան-
30 դակ: ¹⁸ Եւ նա է գլուխ մարմնոյ եկեղեցւոյ. որ է սկիզբն, անդրանիկ

'Ի վերնագրիս՝ ոմանք. Թուղթ առ Կողոսացիս:

1. 2 *Ոմանք.* Հաւաքացեալ եղբարս 'ի Տէր: 3 *Ոմանք յակնոյն.* Տօրէ մերմէ. և 'ի Տեառնէ: Յիսուսէ Քրիստոսէ. գոհանամ: Ոմանք. Գոհանամք զԱստուծոյ... աղօթս առնել: Իսկ Ոսկան. Առնելով: 4 *Ոմանք.* Ձեր 'ի Տէր մեր Քրիստոս Յիսուս: 5 *Ոմանք.* Զորմէ յառաջագոյն լուարուք... ճշմարտութեան աւեարարանան: 6 *Ոմանք.* Զշնորհն Աստուծոյ: 7 *Ոմանք.* Եւ ծառայակցէ: 8 *Ոմանք.* Մեզ զսէրն ձեր: 9 *Ոմանք.* Վասն այսորիկ և մեք... կամացն նորա: 10 *Յօրինակին պակասէր.* Տեառն յամենայն հաճութեան, յամենայն գործ: Ոմանք. Յամենայն հաճութիւն, կամ՝ ամենայն հաճութեամբ, և յամենայն գործս բա՛: 11 *Ոսկան.* Յամենայն համբերութեան և երկայնմտութեան ուրա՛: Ոմանք. Եղբարք՝ ուրախութեամբ (12) գոհացարոնք զՏօրէ. և ոմանք. գոհանալով զՏօրէ: Ուր Ոսկան յակնոյն. զԱստուծոյ Տօրէ: 12 *Բազումք.* Որ կոչեացն զձեզ 'ի մա՛:

ի մեռելոց. զի եղիցի ինքն յամենայնի յառաջացեալ. ¹⁹զի ՚ի նմա՛ 19
հաճեցաւ ամենայն լրումն աստուածութեանն բնակել. ²⁰և նովա՛ն հաշտեցոցանել
զամենայն ՚ի նոյն, արար խաղաղութի՛նն արեամբ խաչին իւրոյ, որ ինչ
յերկրի՛ն և որ ինչ յերկինս:

Գ ²¹Եւ զձեզ՝ որ երբեմն օտարացեալքն էիք, և թշնամիք խորհրդովք 21
ի գործսն չարութեան. ²²այժմ աւաղիկ հաշտեցոյցն անդամովք մար– 22
մնոյ իւրոյ, ՚ի ձեռն մահուան իւրոյ յանդիման կացուցանել զձեզ սուրբս՝
և անբիծս՝ և անարա՛նքս առաջի նորա. ²³Եթէ կայցէք ՚ի հաւաքսն 23
արմարացեալք, և հաստարեալք, և անշարժք ՚ի յուսոյ անտարանին,
զոր լուարովք քարոզելոյ ընդ ամենայն արարածս ՚ի ներքոյ երկնից.
որոյ եղէ ես Պաղոս պաշտօնեայ:

Ե/այդ ²⁴Եւ արդ՝ ուրախ եմ ՚ի չարչարա՛նս իմ վասն ձեր. և լնուն՝ զպակասութեանն 24
նեղութեանցն Քրիստոսի ՚ի մարմնի իմում, վասն մարմնոյ նորա, որ է
եկեղեցի. ²⁵որոյ եղէ ես Պաղոս պաշտօնեայ, ըստ փնտրեսութեանն Աս– 25
տուծոյ որ փութեալ է ինձ ՚ի ձեզ, կատարել զբանն Աստուծոյ. ²⁶զխորհուրդս 26
որ ծածկեալ էր ՚ի յաւիտեանցն և յազգաց. որ այժմ յայտնեցաւ սրբոց
իւրոց: ²⁷Որոց կամեցաւ Աստուած ցուցանել, թէ զի՛նչ է մեծութիւն 27
փառաց խորհրդոյն նորա ՚ի հեթանոսս. որ է Քրիստոս ՚ի ձեզ, յոյսն
փառաց. ²⁸զոր մեքն քարոզեմք. և իրապէս զամենայն մարդ, և 28
ուսուցանեմք զամենայն մարդ ամենայն հոգևոր իմաստութեամբ. զի
կացուցուք զամենայն մարդ կատարեալ ՚ի Քրիստոս Յիսուս. ²⁹յոր և 29
աշխատի՛ն պատրեազմեալ ըստ աջողութեան նորա, որ աջողեալ է յիս
զօրութեամբ:

Զ ¹Կամիմ զի զիպիցէք դուք՝ որպիսի ճգնութիւնս ունիմ յանձին վասն 2
ձեր՝ և վասն Լատղիկեցոցն, և որոց չիցէ՛ փեսեալ զերեսս իմ մարմնով.
²զի մխիթարեսցի՛ն սիրաք նոցա՝ փեղեկացեալք սիրով. և յամենայն 2
մեծութիւն լրութեան իմաստութեան՝ ՚ի գիտութիւն խորհրդոյն Աստու–
ծոյ ՚ի Քրիստոս Յիսուս. ³յորում ամենայն զամձք իմաստութեան և գի– 3
տութեան ծածկեալ կան: ⁴Այլ զայս ասեմ, զի մի՛ որ զձեզ զառանցուցէ
պարիթ բանիք: ⁵Զի թեպէտ և մարմնով հեռի եմ, այլ հոգով ընդ 5
ձեզ եմ. ինդամ՝ իբրև փեսանեմ զկարգն ձեր, և զհաստատութիւն
հաւաքոցն ձերոց որ ՚ի Քրիստոս Յիսուս: ⁶Արդ՝ որպէս ընկալարովք 6
զՔրիստոս Յիսուս զՏէր, նովի՛ն գնասջիք, ⁷արմարացեալք՝ և շինեալք 7
ի նա, և հաստարեալք ՚ի հաւաքս, որպէս ուսարուքն՝ առաւելեալք

18 Ոմանք. Եւ անդրանիկ մեռելոց: **20 Ոմանք.** Որ ինչ յերկինս... յերկրի: **21 Ոմանք.** Օտարացեալն էիք: **22 Ոմանք.** Այժմ աւաղիկ հաշ՛... ՚ի ձեռն մահուն իւրոյ... առաջի նորա սիրով: **24 Ոմանք.** Իմ որ վասն ձեր: **Ոսկան.** Նեղութեանն Քրիստոսի: **25 Ոմանք.** Տնտեսութեան Աստուծոյ, որ փութեալ են ինձ: **26 Ոմանք.** Էր յաւիտեանց և: **27 Ոմանք.** Եթէ զինչ է... խորհրդոց նորա: **28 Ոմանք.** Զի կեցուցուք զամենայն: **29 Ոմանք.** Ըստ յաջողութեանն նորա որ յաջողեալն է: **2. 1 Բազումք.** Ըգնութիւն ունիմ: **Ոմանք.** Ոչ իցէ. **կամ՝** չիցեն փեսեալ: **2 Ոմանք.** Տեղեկացեալ սիրով ամենայն մեծութիւն լրութեան իմաստութեանն, ՚ի գիտութիւն խորհրդոցն Աստուծոյ ՚ի Քրիստոս: **Ոսկան.** Ի գիտութիւն խորհրդոյ Աստուծոյ Նոր ՚ի Քրիստոս Յիսուս: **3 Օրինակ մի.** Յորում ամենեցուն գանձ: **Յօրինակիկն պակասէր.** Իմաստութեան և գիտութեան ծած՛: **4 Ոմանք.** Զառանցեցուցէ: **5 Ոմանք.** Զի ես թեպէտ... հեռի եմ ՚ի ձեռն, հոգով մերձ եմ ՚ի ձեզ. **կամ՝** ընդ ձեզ: **6 Ոմանք.** ԶՏէր Յիսուս Քրիստոս:

8 'ի նմին գոհութեամբ: ⁸ Զգոյշ լերուք, մի՛ որ իցէ որ զձեզ կողոպտիցէ վշ
 9 և ըստ փարերց աշխարհիս, և ոչ ըստ Յիսուսի Քրիստոսի: ⁹ զի 'ի նմա՛
 10 բնակէ ամենայն լրումն աստուածութեանն մարմնապէս: ¹⁰ Եւ էք դուք
 նուլսն լցեալք. որ է գլուխ ամենայն իշխանութեան և պետութեան:
 11 ¹¹ Որով թլփաբեցարուք հաւաքովք զանձեռագործ թլփաբութիւնն, է
 12 'ի մերկանալ զանդամս մարմնոյ թլփաբութեամբն Քրիստոսի: ¹² Թաղեալք
 ընդ նմին 'ի մկրտութեանն, որով և ընդ նմին յարեայք հաւաքովք՝ Աս-
 13 րուծոյ ազդեցութեանն, որ յարոյց զնա 'ի մեռելոց: ¹³ Եւ զձեզ որ եր-
 բեմն մեռեալն էիք 'ի մեղս՝ և յանթլփաբութիւն մարմնոյ ձերոյ, կենդանացոյց
 14 յանձին իրում. շնորհեաց մեզ զամենայն յանցանս մեր. ¹⁴ և ջնջեաց
 զձեռագիր մերոյ հակառակութեանն հրամանօքն իրովք. որ կայր մեզ
 15 հակառակ, եբարձ զայն 'ի միջոյ՝ և բւեռեաց ընդ խաչափայտին. ¹⁵ մերկեաց
 զիշխանութիւնս և զպետութիւնս. յայտ յանդիման խայրառակեաց
 16 նշաւակեալ զնոսս յանձին իրում 'ի յարութեան իրում: ¹⁶ Մի՛ որ այսուհետև
 զձեզ դարբեցի՝ ուրելով կամ ըմպելով, կամ մասամբք փօսից, կամ
 17 ամսամբիք կամ շաբաթօք. ¹⁷ որ են սրուերք հանդերձելոցն. այլ մար-
 մին Քրիստոս է:
 18 ¹⁸ Մի՛ որ զձեզ խաբեցէ, որ կամիցի խոնարհութեամբ և կրօնիք Ը
 հրեշտակաց, գոր չիցէ՛ փեսեալ զրահետ փարել՝ փարապարտ հպարտացեալ
 19 'ի մրաց մարմնոյ իրոյ. ¹⁹ և ոչ ունիցի զգլուխն Քրիստոս, ուստի
 ամենայն մարմինն յօդիք և խաղալեօք փարաբերեալ և խառնեալ՝
 20 աճէ զանումն Ասրուծոյ: ²⁰ Եթէ մեռարուք ընդ Քրիստոսի 'ի փարերց
 աշխարհիս, զի՛ ևս իբրև զկենդանիս աստէն յաշխարհի կրօնաւորիք.
 21, 22 ²¹ մի՛ մերձենար, մի՛ ճաշակեր, մի՛ հուպ լինիր. ²² որ է ամենայն ինչ
 'ի պէ՛րս ապականութեան, ըստ պապուիրանաց և վարդապետութե-
 23 ան մարդկան. ²³ որ յիմաստութիւն իմն համարէ, ինքնական կրօնիք,
 և խոնարհութեամբ, և անխայրութեամբ մարմնոյ. և ոչ 'ի պարի ինչ
 լրութեան մարմնոյ:
3 ¹ Եթէ յարերուք ընդ Քրիստոսի, ապա զվերի՛նն խնդրեցէք, ուր Քրիս-
 2 տոսն նստի ընդ աջմէ Ասրուծոյ. ² զվերի՛նն խորհեցարուք, մի՛ զայս
 3 որ յերկրի աստ է: ³ Քանզի մեռարուք, և կեանքն ձեր ծածկեալ են ընդ
 4 Քրիստոսի յԱսրուած: ⁴ Իսկ յորժամ Քրիստոս յայտնեցի կեանքն ձեր,
 յայնժամ և դո՛րք ընդ նմա յայտնեցիք փառօք:
 5 ⁵ Սպանէ՛ք այսուհետև զանդամս ձեր զերկրաւորս. 'ի բայց ընկեցէք Թ

8 Ունակք. Ըստ Քրիստոսի Յիսուսի: **10 Ունակք.** Ամենայն իշխանութեանց և պետութեանց: **12 Ունակք.** Ընդ նմին մկրտութեանն. *և ունակք.* մկրտութեամբն 'ի մահն... ընդ նմին յարեաք հաւաքովք Ասրուծոյ ազդեցութեամբն: **13 Ունակք.** Մեռեալքն էիք 'ի մեղս և յանթլփաբութեան: **14 Ունակք.** Եւ բւեռեաց զնա ընդ խաչա՛: **15 Ունակք.** Մերկաց զիջ՛... խայրառակեալ նշաւակեաց... 'ի յարութեանն ի՛: **16 Ունակք.** Մի՛ որ զձեզ դարբիցի... կամ ըմպելովք... կամ ամսամբօք կամ շաբաթիք: **18 Ունակք.** Որ կամեսցի... զրահետ փարեալ: **19 Ունակք.** Զգլուխն գՔրիստոս... և խաղալիք: *Ոսկան.* Տարբերեալ և խառ՛: **22 Ունակք.** Ըստ պապուիրանի և վար՛: **23 Ունակք.** Որ յիմաստութիւն իմն համարեալ են: *Օրինակ մի.* Յիմաստութիւն իմն հաւասարէ... և անխայրութեամբ մարմնո՛: *Յոնանս պակասի.* Լրութեան մարմնոյ: **3. 1 Ոսկան.** Եթէ յարեայք ընդ Քրիստոսի: **3 Ունակք.** Ընդ Քրիստոսի յԱսրուած:

զպոռնկութիւն, զպղծութիւն, զբիծ, զցանկութիւն չարեաց, և զազահութիւն՝
 որ է կռապաշարութիւն. ⁶վասն որոյ զայ՛ բարկութիւն Աստուծոյ՝ ՚ի վե– 6
 րայ որդւոցն անհաւանութեան, ⁷որովք և դուք երբեմն զնայիք՝ մինչ ⁷
 կենդանիքն էիք ՚ի նոսա: ⁸Արդ՝ ՚ի բանց թօթափեցեք և դուք զայն ⁸
 ամենայն, զբարկութիւն, զսրտմտութիւն, զգարութիւն, զհայիոյութիւն,
 զխեղկարակութիւն ՚ի բերանոց ձերոց: ⁹Մի՛ սպեք միմեանց. մերկացարո՞ք
 զհին մարդն գործովքն իւրովք. ¹⁰և զգեցարո՞ք զնորն նորգեալ ՚ի գի– 10
 րութիւն, ըստ պատկերի Արարչին իւրոյ. ¹¹ուր ո՛չ է Նրեայ, և ո՛չ հեթա– 11
 նոս, թլփապութիւն, և անթլփապութիւն, խուժ, դուժ, Սկիւթացի, ծառայ,
 ազապ. այլ ամենայն և յամենայնի Քրիստոս: ¹²Զգեցարո՞ք այսուհետև ¹²
 իբրև ընտրեալք Աստուծոյ՝ սուրբք և սիրեցեալք, զգոյժ, զողորմութիւն,
 զքաղցրութիւն, զխոնարհութիւն, զհեզութիւն, զերկայնմութիւն, ¹³ներել՛ 13
 միմեանց, շնորհել իրերաց, եթէ ուրուք զումեքէ քրտունջ ինչ իցէ. որ–
 պէս Աստուած Քրիստոսի՛ն շնորհեաց ձեզ, նոյնպէս և դուք: ¹⁴Եւ ՚ի 14
 վերայ ամենայնի զւէրն, որ է զօդ կապարմանն. ¹⁵և խաղաղութիւնն ¹⁵
 Քրիստոսի հաստատեցի ՚ի սիրտս ձեր, յոր և կոչեցարուքն միով մարմ–
 նով: Եւ գոհացօղք լինիջիք. ¹⁶զի բանն Քրիստոսի բնակեցելո՛ր ՚ի 16
 ձեզ առաքապէս. ամենայն իմաստութեամբ ուսուցանել և խրատել
 զմիմեանս. սաղմոսիւք և օրհնութեամբք, և երգովք հոգևորօք՝ և շնորհօք
 օրհնել՛ ՚ի սիրտս ձեր զԱստուած: ¹⁷Եւ զամենայն զոր և առնիցեք բանիւք ¹⁷
 և արդեամբք, զամենայն յանուն Տեառն Յիսուսի արասջիք. գոհացօղք
 լինիջիք զԱստուծոյ և զՏօրէ նովա:

Ժ ¹⁸Կանայք՝ հնազանդ լերուք արանց ձերոց. որպէս և վայել է ՚ի Տէր: 18
¹⁹Արք՝ սիրեցէք զկանայս ձեր, և մի՛ դառնացուցանէք զնոսա: ²⁰Որդիք՝ 19, 20
 հնազանդ լերուք ծնողաց ձերոց յամենայնի, զի այն է հաճոյ առաջի
 Տեառն: ²¹Նահրք՝ մի՛ զայրացուցանէք զորդիս ձեր, զի մի՛ քրտմեցիւն: 21
²²Ծանայք՝ հնազանդ լերուք քերանց ձերոց յամենայնի. մի՛ առականէ՛ 22
 ծառայութեամբ իբրև մարդահաճոյք. այլ միամտութեամբ սրտի երկնչել
 ՚ի Տեառնէ. ²³զոր ինչ առնիցեք՝ սրտի մտօք գործեսցիք իբրև Տե– 23
 առն, և ո՛չ իբրև մարդկան: ²⁴Գիտասջիք զի ՚ի Տեառնէ՛ առնուցուք 24
 զհապուցումն ժառանգութեան ձերոյ. քանզի Տեառն Քրիստոսի ծա–
 ռայէք: ²⁵Իսկ ապիրաքն ընկալցի՛ ըստ իւրում ապիրապութեանն. զի 25
 չիք ակնառութիւն առաջի Աստուծոյ:

¹Տեարք՝ զիրաւունս և զհաւասարութիւն ծառայից ձերոց շնորհեցէք. **4**
 զգիտասջիք զի և ձեր Տէր գոյ յերկինս: ²Աղօթից ստէ՛լ կացէք. քրնել՛ ՚ի **2**

5 Ունակք. Զպոռնկութիւնս և զպղծութիւն և զբիծ, և զցանկութիւն: **6 Օրհնակ մի.** Ի վերայ որդւոց անհաւատութեան: **7 Ունակք.** Որով և դուք. կենդանիք էիք: **9 Ունակք.** Մերկացուք զհին: **10 Ունակք.** Նորոգել ՚ի գիտութիւն: **11 Ունակք.** Որ ո՛չ է Նրեայ, և: **13 Ունակք.** Եթէ ոք զումեքէ քրտունջ ինչ ունիցի, որպէս և Աստուած Քրիստոսի շնորհեաց մեզ: **14 Բազումք.** Եւ ՚ի վերայ այս ամենայնի: **Ունակք.** Որ է զարդ կապարման: **15 Ունակք.** Եւ խաղաղութիւնն Աստուծոյ հաստա՞ր... կոչեցարուք միով: **16 Ունակք.** Եւ օրհնութեամբ և եր՞... օրհնել զԱստուած ՚ի սիրտս: **17 Ունակք.** Բանիւք և գործովք, զամենայն: **18 Ունակք.** Տերանց ձերոց, որպէս վայել է ՚ի Տէր: **21 Ունակք.** Զի մի՛ քրտմեցիւն: **22 Ունակք.** Առականէ ծառայել իբրև... սրտի. կամ՝ սրտիւք, երկնչել: **23 Ունակք.** Եւ ո՛չ որպէս մարդկան: **24 Ունակք.** Քանզի Տեառն Յիսուսի ծառայ էք: **25 Ունակք.** Ըստ իւրումն ապիրապութեան, քանզի չիք:

3 նմին գոհությամբ: ³ Աղօթս արարեք միանգամայն և վասն մեր. զի Աստուած բացցէ՛ մեզ դուռն բանին, խօսել զխորհուրդն Քրիստոսի, վասն որոյ և կապեալս կամ. ⁴ զի յայրնի՛ արարից զնա որպէս արժան իցէ ինձ խօսել: ⁵ Իմաստութեանը զնասօչիք առ արտաքինսն, զնոց առեալ ազ զժամանակս: ⁶ Եւ բանն ձեր յամենայն ժամ լի՛ շնորհօք Տեսուն, իբրև աղի համեմեալ լիցի. զիպել որպէս արժան իցէ ձեզ իւրաքանչիւր ումեք՝ քալ պարասխանի: ⁷ Այլ որ ինչ զինէն իցէ, ցուցցէ՛ ձեզ զամենայն Տիւրքիկոն սիրելի եղբայր՝ և հաւաքարիմ պաշտօնեայ՝ և ծառայակից ՚ի Տեր. ⁸ զոր առաքեցի առ ձեզ դմի՛ն իրի, զի զիպասօչիք վասն մեր. և միխթարեցէ՛ զսիրտս ձեր. ⁹ Ոնեսեման հանդերձ եղբարք հաւաքարմաւ և սիրելեալ՝ որ է ՚ի ձէնջ. զամենայն ինչ ցուցցէ ձեզ՝ որ ինչ սար է: ¹⁰ Ողջոյն քայ ձեզ Արիստարքոս զերեկից իմ, և Մարկոս եղբորորդի՛ Բառնաբայ. վասն որոյ առէք պարուեր, եթէ եկեցէ առ ձեզ՝ ընկալջի՛ք զնա. ¹¹ և Յիսոս նոր անուանեալն է Յուստոս, որք են ՚ի թլփատութենէ անարի. զի դոքա՛ միայն գործակից եղեն ինձ յարքայութեանն Աստուծոյ, որք և եղեն իսկ ինձ միխթարութիւն: ¹² Ողջոյն քայ ձեզ Եպափրաս՝ որ ՚ի ձէնջ ծառայ Յիսուսի Քրիստոսի է. յամենայն ժամ պարերազմեալ վասն ձեր յաղօթս, զի կայցէք կապարեալք և լցեալք յամենայն կամս Աստուծոյ: ¹³ Վկայեմ նմա, զի բազում աշխատութիւն ունի վասն ձեր, և վասն Լատղիկեցոցն, և վասն այնոցիկ՝ որ յԵրասպալիսն իցեն: ¹⁴ Ողջոյն քայ ձեզ Ղուկաս բժիշկ՝ և սիրելի, և Դեմաս: ¹⁵ Ողջոյն քայջիք եղբարց՝ որ են ՚ի Լատղիկեայ, և Նինփայ, և որ առարնին եկեղեցին է նորա: ¹⁶ Եւ յորժամ ընթեռնուցու առ ձեզ թուղթ, արասջի՛ք զի և ՚ի Լատղիկեցոցն եկեղեցոջն ընթերցցի. և զառ ՚ի Լատղիկեցոցն՝ զի և դուք ընթեռնուցուք: ¹⁷ Եւ ասասջի՛ք ցԱրքիպպոս. Զգոյ՛ լեր սպասատրութեանդ, զոր ընկալար ՚ի Տեր, զի զայդ կապարեացեն: ¹⁸ Ողջոյնդ՝ ձեռի՛ն իմոյ Պատրոսի է. յո՛ւշ լիցին ձեզ կապանքս իմ: Ծնորիք ընդ ձեզ:

Առ Կողոսացիս՝ գրեցաւ ՚ի Նռովմէ՝ ՚ի ձեռն Տիւրքիկոսի և Ոնեսիմայ: Տունք մի՛:

4. 2 *Ոմնակք*. Տքնեալք ՚ի նոյն գոհ՞: 3 *Ոմնակք*. Դուռն բանի խօսել մեզ զխորի՞: 4 *Ոմնակք*. Զի յայրնեալ արարից զնա, որպէս և արժան իցէ ինձ խօ՞: 5 *Բազումք*. Գնոյ առեալ զժամս՞: 6 *Ոմնակք*. Եւ բան ձեր... լի շնորհօքն՝ իբրև... զիպել և որպէս արժան է: 7 *Ոմնակք*. Զինէն է, ցուցցէ: 9 *Ոմնակք*. Որ ՚ի ձէնջ. և զամենայն ինչ ցուցցեն ձեզ՝ զոր ինչ սար: 10 *Ոմնակք*. Եթէ զայցէ առ ձեզ. ըն՞: 11 *Ոմնակք*. Եւ Յեսուս, որ ան՞... Յոստոս... զի նոքա միայն եղեն ինձ գործա՞. յարքայութիւնն Աստուծոյ: *Ոսկան*. Անուանեցաւ Յոս՞: 12 *Ոմնակք*. Եպափրեայ, որ է ՚ի ձէնջ ծառայ Քրիստոսի Յիսուսի... յամենայն կամսն: 13 *Բազումք*. ՅԵրասպալիսն են: 14 *Ոմնակք*. Բժիշկ. և սիրելի Դեմաս: 15 *Ոմնակք*. Որ են ՚ի Լատղիկիս և Նինփրա... եկեղեցի է նոցա: 16 *Ամենայն գրչագիրք համաձայն մերտունս ՚ի յուս՞*. յայր համարոյ նշանակեն. Զառաջնոյ թղթին. կամ՞ թղթոյն որ առ Տիմոթէոս ասէ: 17 *Ոմնակք*. ՅԱրքիպպաս: 18 *Ոմնակք յաւելուն*. Ծնորիք ընդ ձեզ. *ամէն*: *Ի վախճանի՞ ոմնակք*. Ի ձեռն Տիւրքիկոսի և Ոնեսիմեայ:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԹԵՍԱՂՈՆԻԿԵՑԻՍ ԱՌԱՋԻՆ ԹՂԹՈՅՆ:

ՉԱՅՍ առաքել յԱթենայ՝ րեսօղ յառաջագոյն եղեալ սոցա, և լկեալ անդ նոքա. և է պարճառ թղթոյս՝ այս: Առաքեալն բազում վիշտս կրեաց ՚ի Բերիա, և ՚ի Փիլիպպոս Մակեդոնացոց, և ՚ի Կորնթոս. և զի գիտել անձկալի զինքն Թեսաղոնիկեցոցն՝ երկեալ զի մի՛ լուիցեն Թեսաղոնիկեցիքն եթէ փորձեցաւ ՚ի փորձողէն՝ և գայթագղեցին: Լուաւ եթէ և որք մեռանին՝ կարծէին եթէ ՚ի կորուստ լինէին, առաքեաց զՏիմոթէոս նախ առ նոսա, և ՚ի վերայ այնր և զթողթս գայս: Եւ նախ՝ հասարապէ գնոսա ՚ի հաւաքս, զի մի՛ շարժեցին երբէք վասն վշտացն, և ոչ յօրարն խորհեցին ՚ի Նրեւթինն. զի նոքա զՏէրն սպանին. քրիստոնէից շնորհեալ, և նեղութիւն ունիք ասացեալ, բազում անգամ գովէ գնոսա, այսու՝ զի որպէս առին ՚ի նմանէ պահէին: Գրէ վասն ննջեցելոցն միսիթարութիւն նոցա. և վարդապետէ զի մի՛ ծանրացին ընդ այն. զի ոչ է մահն կորուստ, այլ ճանապարհ յարութեան: Յեր այտորիկ և վասն ժամանակաց նոցա վարդապետէ. Զի անհնար է գայս զիտել. այլ հանապագ պարբաստ լիցուք, և մի՛ յուճեք կարծել ուսանել գայս. այլ գիտասցուք ասէ գալուստն այսպէս. զի որ մնացեալքն են, և որք գրանին յաւորն յայնմիկ՝ ոչ ժամանեն ննջեցելոցն յարութեան. այլ ՚ի միասին լինիցի ամենեցուն փոխումն: Վարդապետէ այսու ևս և օրինակ ամէ նոցա առաւելով ՚ի սովորականն հանապագ նոցա, և ուրախ լինել վասն յուսոյն. և աղօթէ և գոհանայ վասն նոցա զՏեսառնէ. երդմնեցուցանէ գնոսա ընթեռնով զթողթս գայս ամենայն եղբարք. և այսպէս կարարէ զթողթս:

Գլուխք առ Թեսաղոնիկեցիս Առաջին Թղթոյն:

Ա՛. Գովութիւն վասն Թեսաղոնիկեցոցն ՚ի վերայ արժանատր պարերագմաց առաքելոցն:

Բ. Անձուկ նորա և խնդութիւն ՚ի վերայ նոցա, և հոգք թէ որպէս կարարեալք լինիցին:

Գ. Աղօթք առ Աստուած, և Քրիստոս վասն գալստեանն իւրոյ առ նոսա, և աճմանն և հասարարութեան Թեսաղոնիկեցոց մինչև ՚ի գալուստն Քրիստոսի:

Դ. Խրատ գածութեան և արդարութեան յընտրութիւն եղբայրսիրութեան, իւրաքանչիւր ուճեք զիւր գործ գործելոյ:

Ե. Վարդապետութիւն վասն մահու լուծելոյ առ կենդանեօք և մեռելովք ՚ի յայրնութեանն Քրիստոսի:

Զ. Վասն յանկարծահաս գալստեանն Քրիստոսի, թէ որպէս պարբասարական գրանել պարտ է, փութով, հաւաքովք, յուսով, սիրով, պարտով, խաղաղութեամբ, երկայնմարութեամբ, ուսումնասիրութեամբ:

Է. Աղօթք վասն սրբութեան հոգոյն շնչով և մարմնով:

ԱՌ ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԵՑԻՍ ԱՌԱՋԻՆ

ԹՈՒՂԹ

1 **Պ**ԱՐՈՍ և Սիդուանու, և Տիմոթէոս. եկեղեցւոյ Թեսաղոնիկեցոց՝
2 յԱստուած Նայր մեր, և ՚ի Տէր Յիսուս Քրիստոս: ²Շնորհք
ընդ ձեզ և խաղաղութիւն:

Գոհանանք զԱստուծոյ յամենայն ժամ վասն ձեր ամենեցուն՝ յիշատակ
3 առնել յաղօթս մեր անդադար. ³յիշել զձեր գործն հաւաքոց, և զվաստակ
սիրոյ՝ և զհամբերութեան յուսոյ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի՝ ա-
4 ռաջի Աստուծոյ և Տօր մերոյ: ⁴Գիտէք եղբարք սիրեցեալք յԱստուծոյ՝
5 զընկերութիւնն ձեր. ⁵զի աւերարանն մեր՝ ոչ եղև առ ձեզ միայն բանի,
այլ և զօրութեամբ՝ և Նոզով Սրբով, և լրութեամբ բազմաւ. որպէս
6 և գիտէք իսկ, թէ որպիսիք եղեաք ՚ի միջի ձերում վասն ձեր: ⁶Եւ
դուք նմանեալք մեզ՝ և Տեառն, ընկալայք զբանն ՚ի բազում նեղութեան՝
7 խնդրութեամբ Նոզոյն Սրբոյ. ⁷լինել ձեզ օրինակ ամենայն հաւաքացեղոց
8 որ են ՚ի Մակեդովնիա՝ և յԱքայիա: ⁸Ձի ՚ի ձէնջ հնչեաց բանն Աս-
տուծոյ. ոչ միայն ՚ի Մակեդովնիա և յԱքայիա, այլ յամենայն փեղիս
հաւանքն ձեր որ առ Աստուած են սփռեցան. զի այսուհետև ոչինչ է
9 պիտոյ մեզ և խօսել ինչ: ⁹Ձի նոքի՛ն իսկ պատմեն վասն մեր, թէ ո՞րպէս
եղև մեզ մոյր առ ձեզ. և ո՞րպէս դարձայք առ Աստուած ՚ի կոնց ան-
10 փի, ծառայել Աստուծոյ կենդանոյ և ճշմարպի. ¹⁰և ա՛կն ունել Որդոյ
նորա յերկնից, զոր յարոյնց ՚ի մեռելոց՝ զՅիսուս, որ փրկելոցն է զմեզ
՚ի բարկութենէ անփի որ գալոցն է:

2 ¹Դուք ինքնի՛ն գիտէք եղբարք զմուսն մեր առ ձեզ. զի ոչ ընդունայն բո
2 ինչ եղև. ²այլ յառաջագոյն չարչարեալք և թշնամանեալք, որպէս և
դուք իսկ գիտէք ՚ի մեջ Փիլիպեցոց համարձակեցաք Աստուծով մերով՝
3 պատմել ձեզ զաւերարանն Աստուծոյ մեծան պատերազմաւ: ³Ձի մխիթարութիւնն
4 մեր ոչ ՚ի մոլորութենէ է, և ոչ ՚ի պղծութենէ, և ոչ նենգութեամբ. ⁴այլ որ-
պէս ընկերեցաք յԱստուծոյ հաւաքարիմ լինել աւերարանին, նոյնպէս
և խօսիմք. ոչ իբրև մարդկան հաճոյ լինել, այլ Աստուծոյ որ քննէ
5 զսիրտս մեր: ⁵Ձի ոչ երբէք բանիք ողորջանաց եղեաք առ ձեզ, որ-
պէս և դուք իսկ գիտէք. և ոչ ՚ի պարճանս ազահութեան, որպէս և
6 Աստուած վկայէ. ⁶և ոչ խնդրեցաք զփանս ՚ի մարդկանէ, ոչ ՚ի ձէնջ՝
7 և ոչ յայլոց: ⁷Կարօղ էաք որպէս Քրիստոսի առաքեալս ծանրանալ,

1. 1 *Ունակք.* Պարոս և Սիդուիանոս: 2 *Օրինակ մի.* Եւ խաղաղութիւն բազմացի:
3 *Ունակք.* Եւ զվաստակն սիրոյ, և զհամբերութիւն յուսոյ Տեառն մե՛... և Տօր մեր:
4 *Օրինակ մի.* ՅԱստուծոյ՝ զանփեսութիւնն ձեր: 5 *Ունակք.* Միայն բանիք... եթէ
որպիսի եղաք: 6 *Ունակք.* Եւ դուք նմանողք մեզ... ՚ի բազում նեղութիւն: *Ուր Ոսկան.*
Մեզ եղէք և Տեառն: 8 *Ունակք.* Այլ և յամենայն փեղիս հաւաքք ձեր առ Աստուած...
ոչ ինչ պիտոյ է մեզ. և *ունակք.* Ոչ է պիտոյ մեզ և խօսել իսկ ինչ: 9 *Ունակք.*
Պատմեն վասն ձեր. եթէ որպէս... որպէս և դարձայք: 10 *Ունակք.* Որդոյն նորա
յերկնից... որ փրկելոց է... ՚ի բարկութենէ որ: *Ուր Ոսկան.* Որ փրկեաց զմեզ ՚ի բար՛:
2. 2 *Ունակք.* Ի մեջ Փիլիպեցոցն: 3 *Ունակք.* Մխիթարութիւն ձեր ոչ: 4 *Ունակք.*
Որ քննէն զսիրտս: 5 *Ունակք.* Եղաք առ ձեզ: 6 *Բազումք.* Եւ ոչ խնդրէաք փառս:

այլ եղեաք հե՛զք 'ի միջի ձերում. որպէս դայեակ մի որ սնուցանիցէ մանկունս. ⁸նոյնպէս և մեք գթայաք 'ի ձեզ. հաճոյ թուէր մեզ քալ ձեզ ⁸ ոչ միայն զաւերարանն Աստուծոյ, այլ և զանձի'նս մեր. քանզի սիրելիք մեր եղերուք: ⁹Յիշեցէք եղբարք՝ զվաստակն մեր և զջան. զի զցայ՛զ և ⁹ զցերեկ գործեաք վասն չճանրանալոյ ումեք 'ի ձէնջ. և քարոզեաք ձեզ զաւերարանն Աստուծոյ: ¹⁰Դուք ինքնի'ն վկայէք՝ և Աստուած, որպէս ¹⁰ սրբութեամբ և արդարութեամբ և անբծութեամբ՝ ձեզ հաւաքացելոցդ եղեաք. ¹¹որպէս և գիտէք իսկ. զի զիրաքանչիրոք 'ի ձէնջ՝ իբրև ¹¹ հայր գորդիս՝ ¹²մխիթարեաք և սփոփեաք, և դնեաք վկայութիւն զնալ ¹² ձեզ արժանապէն Աստուծոյ, որ կոչեացն զձեզ յիր արքայութիւնն և 'ի փառս: ¹³Վասն այնորիկ և մեք գոհանանք զԱստուծոյ անպակաս, ¹³ զի առեալ զլուր բանին Աստուծոյ առ 'ի մէնջ՝ ընկալարուք, ոչ իբրև զբան մարդկան, այլ որպէս ճշմարտիւ զբան Աստուծոյ. որ և յաջողեալ ¹⁴ իսկ է 'ի ձեզ հաւաքացեալսդ: ¹⁴Զի դուք նմանօրք եղերուք եղբարք՝ ¹⁴ եկեղեցեացն Աստուծոյ՝ որ են 'ի Նրեաստանի 'ի Քրիստոս Յիսուս. զի զնոյն չարչարանս չարչարեցայք և դուք 'ի ձերոց ազգականաց, որպէս և նոքայն 'ի Նրէից. ¹⁵որք և զՏէրն Յիսուս սպանի'ն և զմարգարտն, և ¹⁵ զմեզ հալածեցի'ն, և Աստուծոյ յաջաց ելին. և ամենայն մարդկան հա- ¹⁶ կառակ եղեն. ¹⁶և արգելոյին զմեզ խօսել հեթանոսաց զի ապրեսցին. ¹⁶ զի կարարեսցեն զմեզս իրեանց յամենայն ժամ. քանզի հասեալ է 'ի վերայ նոցա բարկութիւն մինչև 'ի սպառ:

¹⁷Այլ մեք եղբարք՝ թէպէտ և ո՛րք մնացաք 'ի ձէնջ առ ժամանակ ¹⁷ մի, երեսօք՝ և ոչ սրտիք. առաւել ևս փութացաք քրեսանել զերեսս ձեր մեծան ցանկութեամբ: ¹⁸Վասն այտորիկ կամեցայ զալ առ ձեզ ես ¹⁸ Պաւղոս՝ մի' անգամ և երկիցս, և խափանեաց զմեզ Սաւրանայ: ¹⁹Քան- ¹⁹ զի ո՛վ է մեր յոյս, կամ խնդութիւն, կամ պա՛ւկ պարծանաց մերոց, ե- ²⁰ թէ ոչ դուք 'ի Տէր՝ առաջի Տեսռն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի 'ի նորա զալստեանն: ²⁰Զի դուք էք փառք մեր և խնդութիւն:

¹Վասն որոյ ոչ ևս ունիմք ժոյժ, զի բարո՛քք թուեցաւ մեզ միայն ³ մնալ յԱթէնս. ²և առաքեցաք զՏիմոթէոն զեղբայր մեր և զգործակից ² աւերարանին Աստուծոյ, և Նօրն Քրիստոսի, հաստատել զձեզ՝ և մխի- ³ վջ թարել վասն հաւաքոցն ձերոց: ³Զի մի' քաղցկայցէք 'ի նեղութիւնսս ³ յայտոսիկ. քանզի դուք ինքնի'ն իսկ գիտէք, զի 'ի սոյն կամք. ⁴քան- ⁴ զի մինչ առ ձեզն իսկ էաք՝ յառաջագոյն ասեաք ձեզ, թէ նեղութիւնք ⁵ հասանելոց են 'ի վերայ մեր. որպէս և եղև իսկ՝ և գիտացէք: ⁵Վասն ⁵ այնորիկ և ես զի ոչ ունէի ժոյժ՝ առաքեցի զիտել զհաւաքսն ձեր. գուցէ՛

7 Ունակք. Էաք իբրև Քրիստոսի առաքեալս... որ սնուցանէ զման': **8 Ունակք.** Գթացաք. *նոր օրինակ մի.* գթացեալք 'ի ձեզ: **9 Ունակք.** Յիշէք եղբարք զվաս'... և քարոզեաք 'ի ձեզ զա': *Օրինակ մի.* Գործեաք առ 'ի չճանրանալոյ... և քարոզեաք զարքայութիւնն Աստուծոյ: **11 Ունակք.** Որպէս հայր գորդիս: **12 Ունակք.** Արժանապէս առաջի Աստուծոյ, որ և կոչեաց: **13 Ունակք.** Այլ իբրև ճշմարտիւ... որ և աջողեալ է 'ի: **14 Ունակք.** Նմանող եղերուք եղ'... և նոքա 'ի Նրէից: **16 Ունակք.** Եւ արգելոյին զմեզ... զմեզս իրեանց: **19 Ունակք.** Եթէ ոչ և դուք 'ի Տէր: **3. 1 Ունակք.** Ոչ ունիմ ժոյժ... մնալ միայն: **4 Ունակք.** Որպէս եղև իսկ՝ և գի':

արդեւք փորձեաց և զձեզ փորձիչն, և ընդունայն լինիցի ջանն մեր: 6 ⁶ Բայց արդ՝ իբրև ե՛կն Տիմոթէոս ՚ի ձէնջ առ մեզ, և ե՛ր մեզ զաւերին հաւարոցն ձերոյ, և զսիրոյ, զի ունիք ՚ի մերի գիշարակս մեր բարեաց յամենայն ժամ. և ցանկացեալ էք տեսանել զմեզ՝ որպէս և մեր 7 զձե՛զ. ⁷ վասն այսորիկ մխիթարեցաք ՚ի ձեզ եղբարք՝ ՚ի վերայ ամենայն վշտաց և նեղութեանց ձերոց, ՚ի ձեռն հաւարոցն ձերոց. ⁸ զի 8 այժմ՝ կենդանի՛ եմք՝ եթէ դուք հաստատուն կայցէք ՚ի Տէր: ⁹ Զի՛նչ կարեմք գոհութիւն մատուցանել Աստուծոյ վասն ձեր, ՚ի վերայ ամենայն խնդութեանն զոր խնդանք վասն ձեր առաջի Աստուծոյ մերոյ. 10 ¹⁰ զցայգ և զցերեկ առաւել ևս աղաչեմ՝ տեսանել զերեսս ձեր, և հաստատել զպակասութիւն հաւարոցն ձերոց:

11 ¹¹ Այլ ինքն Աստուած և Նայր մեր՝ և Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս՝ 9 ուղղեսցէ՛ զճանապարհս մեր առ ձեզ: ¹² Եւ զձե՛զ ինքն Տէր բազմապարհկս և առաւելս արասցէ սիրով ընդ միմեանս և առ ամենեսին՝ որպէս և մեր 12 ՚ի ձեզ. ¹³ հաստատել զսիրտս ձեր անարանս ՚ի սրբութիւն առաջի Աստուծոյ և Նոր մերոյ՝ ՚ի զպատեանն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի՝ հանդերձ ամենայն սրբովք իւրովք:

4 ¹ Այսուհետև եղբարք՝ աղաչեմ զձեզ, և մխիթարեմ ՚ի Քրիստոս Յիսուս. զի որպէս ընկալարուք ՚ի մէնջ, թէ որպէս պարտ իցէ ձեզ զնալ՝ և հաճոյ լինել Աստուծոյ. որպէս և զնայք իսկ, զի ևն քան զես յաւել 2 լուցուք ՚ի նոյն: ² Եւ գիտէ՛ք թէ որպիսի պատուիրանս տուաք ձեզ ՚ի Տէր Յիսուս: ³ Զի այս են կամք Աստուծոյ, սրբութիւն ձեր. ՚ի բաց լինել ձեզ ՚ի պոռնկութենէ, ⁴ գիտել իւրաքանչիւրումեք ՚ի ձէնջ զիւր աման ստանալ սրբութեամբ և պատուով. ⁵ մի՛ ՚ի ցաւս ցանկութեան՝ որպէս և այլ հեթանոսք որ ոչ գիտեն զԱստուած: ⁶ Մի՛ զանցանել և զրկել յիրին յայդմիկ զեղբայր իւր. քանզի վրէժխնդիր է Տէր ՚ի վերայ ամենայնի այդորիկ. որպէս յառաջագոյն ասացաք ձեզ, և եղաք վկայութիւն: 7 ⁷ Քանզի ոչ կոչեաց զմեզ Աստուած ՚ի պղծութիւն՝ այլ ՚ի սրբութիւն: ⁸ Այսուհետև որ անարգէ, ոչ զմարդ անարգէ, այլ զԱստուած՝ որ և եր 9 զՆոզին Սուրբ ՚ի ձեզ: ⁹ Այլ վասն եղբայրսիրութեան՝ չէ՛ ինչ պիտոյ զրել առ ձեզ. զի դուք ինքնին՝ իսկ աստուածուսոյցք էք՝ առ ՚ի զմիմեանս սիրելոյ: ¹⁰ Քանզի և առնէք իսկ զդոյն յամենայն եղբարս, որ են յամենայն կողմանս Մակեդոնկացոց: Աղաչեմ զձեզ եղբարք՝ առաւել ևս

Գ/զկ

5 *Ունակք.* Վասն այսորիկ և ես զի ոչ ևս ունի... փորձեսցէ զձեզ փոր... ընդունայն լիցի ջանն: 6 *Ունակք.* Նաւարոցն ձերոց և զսիրոյ, զի ունէիք ՚ի... յամենայն ժամ. ցանկացեալ էք: 7 *Ունակք.* Վասն այնորիկ և մխիթարեցաք... և նեղութեանց մերոց ՚ի ձեռն հաւարոց ձե՛: 8 *Յօրինակիին.* Կենդանի եմ եթէ: 9 *Ունակք.* Խնդութեան զոր խն՝: *Յօրինակիին պակասէր.* Առաջի Աստուծոյ մերոյ: 10 *Բազումք.* Աղաչեմք տեսանել: 13 *Ունակք.* Ի սրբութեան առաջի Աստուծոյ: *Ոսկան յակելու.* Սրբովք իւրովք. *ամէն:* 4. 1 *Ունակք.* Աղաչեմք զձեզ և մխիթարեմք... եթէ որպէս... որպէս և զնայք: 2 *Օրինակ մի.* Որպէս պատուիրանս առաք ձեզ: 3 *Ունակք.* Կամքն Աստուծոյ՝ սրբութիւնն ձեր: *Օրինակ մի.* Ձեզ ՚ի յամենայն պոռնկութենէ: 4 *Ունակք.* Գիտել իւրաքանչիւրոք ՚ի: 6 *Ունակք.* Մի՛ զանց առնել և զրկել... որպէս յառաջագոյնս ասա՛: 8 *Ոսկան յակելու.* Այսուհետև որ զձեզ անարգէ... զՆոզին *իւր* Սուրբ ՚ի ձեզ: *Ունակք.* Որպէս և եր զՆոզին Սուրբ: 9 *Ունակք.* Էք առ միմեանս սիրոյ:

առաւելոյ և առաքանալ. հանդարտել, ¹¹ և գործել զիրաքանչիր. և ¹¹ գործել ձեռօք ձերովք, որպէս և պարուիրեցաք ձեզ, զի գնայցէք պարկեշտութեամբ առ արարաքինսն, և մի՛ իւր կարօտեալք իցէք:

Ե ¹² Ոչ կամիմ եղբարք՝ եթէ տգէտք իցէք վասն ննջեցելոցն. զի մի՛ ¹² քրքումիցիք որպէս և այլքն որոց ոչ գոյ յոյս: ¹³ Եթէ հաւարամք՝ եթէ ¹³ Յիսուս մեռաւ և յարեաւ. նոյնպէս և Աստուած գննջեցեալսն ՚ի ձեռն Յիսուսի ածցէ՛ ընդ նմա: ¹⁴ Բայց զայս ասեմք Տեառն բանի, թէ մեք ¹⁴ որ կենդանիքս եմք մնացեալք՝ ՚ի գալստեանն Տեառն ոչ ժամանեմք ննջեցելոցն: ¹⁵ Չի ինքն Տէր հրամանաւ ՚ի ձայն հրեշտակապետի, և ¹⁵ ՚ի փող Աստուծոյ իջանէ յերկնից. և մեռեալք ՚ի Քրիստոս յարիցեն յառաջագոյն: ¹⁶ Ապա և մեք որ կենդանւոյն մնացեալ իցեմք՝ նոքօք ¹⁶ հանդերձ յափշտակեցուք ամպովք ընդ առաջ Տեառն յօդս. և այնպէս յամենայն ժամ ընդ Տեառն լինիցիմք: ¹⁷ Այսուհետև միսիթարեցէք ¹⁷ զմիմեանս բանիքս այսոքիս:

Զ/գր ¹ Այլ վասն ժամուց և ժամանակաց եղբարք՝ չէ՛ ինչ պիտոյ գրել ⁵ առ ձեզ. ² զի դուք ինքնին իսկ ստոյգ գիտէք, թէ օր Տեառն իբրև զգող ² զիշերի՛ այնպէս հասանէ: ³ Յորժամ ասիցեն թէ խաղաղութիւն և շինութիւն է, ³ յայնժամ յանկարծակի հասցէ նոցա սաքակումն՝ որպէս և երկն յլոյ, և մի՛ ապրեսցեն: ⁴ Այլ դուք եղբարք՝ ոչ էք ՚ի խաւարի, թէ օրն ⁴ ձեր իբրև զգող ՚ի վերայ հասանիցէ. ⁵ զի ամենեքին դուք որդիք լուսոյ ⁵ էք, և որդիք փունջեան. չենք զիշերոյ՝ չենք խաւարի. ⁶ ապա մի՛ զքնով ⁶ անկանիցիմք՝ որպէս և այլքն. այլ արթունք և զուարթունք եղիցոյք: ⁷ Չի որ ննջենն՝ զիշերի՛ ննջեն, և որ արբենանն՝ զիշերի՛ արբենան: ⁷ ⁸ Այլ մեք զի փունջեան եմք, արթունք եղիցուք, և զգեցցոյք զգրահան ⁸ հաւարոյ և զսիրոյ, և դիցոյք զսաղաւարտն յուսոյն փրկութեան: ⁹ Չի ⁹ ոչ ետ զմեզ Աստուած ՚ի բարկութիւն, այլ ՚ի փրկութիւն կենդանութեան ⁹ ՚ի ձեռն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. ¹⁰ որ մեռան վասն մեր. ¹⁰ զի եթէ արթունք իցեմք՝ և եթէ ննջիցեմք, նովան հանդերձ կեցցուք: ¹¹ Վասն որոյ միսիթարեցէք զմիմեանս, և շինեցէք զիրեարս՝ որպէս և ¹¹ առնէք իսկ: ¹² Աղաչեմ զձեզ եղբարք՝ ճանաչել զվաստակաւորս և ¹² զվերակացոն ձեր ՚ի Տէր, և զխրապիչս ձեր. ¹³ և համարեցարոյք զնոսա ¹³ արժանին առաւել սիրոյ՝ վասն գործոյ նոցա. խաղաղութիւն արարէք ¹⁴ ընդ միմեանս: ¹⁴ Աղաչեմ զձեզ եղբարք՝ խրապեցէք զսպահակս, միսի-

10 Ոմանք. Առնէք իսկ զնոյն յամենայն... աղաչեմք զձեզ եղ՛... ևս յաւելոյ և առա՛: **11 Ոմանք.** Չեռօք իրովք, որպէս պարուիրեցաք: **12 Ոսկան.** Ոչ կամիմք եղբարք... վասն ննջեցելոց: **Ոմանք.** Չի մի քրքումիցիք, որպէս և այլքն ո՛: **13 Օրինակ մի.** Ի՛ ձեռն Քրիստոսի ածցէ: **14 Ոմանք.** Չայս ասեմ Տեառն բանի, եթէ... մնացեալ եմք ՚ի գալստեան Տեառն: **Օրինակ մի.** Բայց զայս գիտեմք Տեառն բա՛: **15 Ոսկան.** Չի ինքնին Տէր հրամանաւ և ՚ի ձայն հրեշ՛: **5. 2 Ոմանք.** Ինքնին ստոյգ գիտէք զի օրն Տեառն իբրև զգող ՚ի զիշերի այնպէս հասանիցէ: **3 Ոմանք.** Նասան նոցա սաքակումն, որպէս երկն յո՛: **4 Ոմանք.** Եթէ օրն ձեր իբրև զգող հասանէ ՚ի վերայ: **5 Ոմանք.** Չեմ զիշերոյ: **6 Ոմանք.** Մի՛ զքնով անկանիցիք: **7 Ոմանք.** Ննջեն՝ ՚ի խաւարի ննջեն, և որ արբենան՝ զիշերի ար՛: **8 Ոմանք.** Չգրահան հաւարոց և սիրոյ... յուսոյ և փրկութեան: **9 Ոսկան.** Չի ոչ եղ զմեզ: **10 Ոմանք.** Չի թէ արթ՛: **12 Ոմանք.** Աղաչեմք զձեզ... զվաստակաւորսն: **13 Օրինակ մի յաւելու.** Եւ համարեցուք զնոսա... առաւել *յաճախութեամբ* սիրոյ, վասն գործոյն նոցա:

15 թարեցէք զկարճամիտս, պատասպարան լերուք փկարաց, երկայնամիտ
 լերուք առ ամենեսին: ¹⁵ Զգոյ՛ջ լերուք՝ գուցէ ոք չարի չար հապուցանիցէ:
 այլ յամենայն ժամ զբարեանց զհետ երթայք՝ առ միմեանս և առ ամենեսին:
 16, 17, 18 ¹⁶ Յամենայն ժամ ուրախ լերուք: ¹⁷ Անդադար աղօթս արարէք: ¹⁸ Յամենայնի
 գոհացարո՛ք. զի այս են կամք Աստուծոյ Քրիստոսի Յիսուսի՝ ՚ի
 19, 20 ձեզ: ¹⁹ ԶՆոզին մի՛ շիջուցանէք: ²⁰ Զմարգարտութիւնս մի՛ արհամարիէք:
 21, 22 ²¹ Զամենայն ինչ փորձեցէք, զբարի՛ն ընկալարո՛ք: ²² Յամենայն իրաց
 23 չարաց ՚ի բանց կացէք: ²³ Եւ ինքն Աստուած խաղաղութեան սուրբս
 արասցէ զձեզ համօրէնս. և բովանդակ ձեր ոգի, և շունչ, և մարմին՝
 24 անարար ՚ի գալուստ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի պահեսցի: ²⁴ Նա–
 25 ւապարիմ է՝ որ կոչեացն զձեզ, որ և արասցէ զնոյն: ²⁵ Եղբարք՝ աղօթս
 26 արարէք և ՚ի մեր վերայ: ²⁶ Ողջոյն փաջիք եղբարց ամենեցուն ՚ի համ–
 27 բոյր սրբութեան: ²⁷ Երդմնեցուցանեմ զձեզ ՚ի Տէր, ընթեռնով զթուղթոյ
 28 առաջի ամենայն եղբարց սրբոց: ²⁸ Շնորհք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի
 ընդ ձեզ:

Առ Թեսաղոնիկեցիս առաջին թուղթ՝ գրեցաւ յԵթեմայ:
 Տունք ճղգ:

14 Ոմանք. Աղաչեմք զձեզ եղ՛: **15 Ոմանք.** Գուցէ ոմեք չարի չար հապուցանէք:
18 Ոմանք. Կամքն Աստուծոյ Քրիստոսի Յիսուսի որ ՚ի ձեզ: **21 Ոմանք.** Զհոզին
 ընկալարոք: **23 Ոմանք.** Խաղաղութեան սուրբ պահեսցէ զձեզ. համօրէնս և
 բովանդակս զձեր հոգի, և զշունչ և զմարմինս... ՚ի գալուստն Տեառն: **24 Ոմանք.**
 Նաւապարիմ է Տէր որ: **28 Ոմանք.** Ընդ ձեզ ամենեսին: *Ոսկրսն.* Ընդ ձեզ. *սա՛նէն:*

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԻԹԵՍԱԳՂՈՆԻԿԵՑԻՍ ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՂԹՈՅՆ:

ՉԱՅՍ առաքեաց 'ի Տոբովն, և է պարճառ թղթոյս՝ այս: Ոմանք 'ի Թեսաղոնիկեցոցն անգործք և անխրապք վարէին, և զեղբարցն յափշտակէին, և վասն գալստեան Տեառն անհաստատք էին: Ջայս ամենայն որք լուան՝ պարմեցին առաքելոյս, և գոր 'ի Տոբոյն լուաւ. և յորժամ զայս ամենայն լուաւ առաքեալս, գրեաց զթուղթս: Եւ նախ ընկալաւ զհաւապս նոցա՝ մեծացուցանելով, և նոքօք պարծէր 'ի վիշտս գոր կրէր վասն Քրիստոսի. և մխիթարէ զնոսա՝ 'ի մէջ առեալ զարդարութիւնն Աստուծոյ 'ի վերայ նոցին որք զնոսին անիրաւէին: Յեպ այսորիկ վասն գալստեան Փրկչին վարդապետէ, մի՛ ումեք զնոսա հաւապացուցանել, մի՛ իբրև բանիւ նոցա և մի՛ հոգով, և մի՛ որպէս գրով նորին, մի՛ նենգել կամ օտարացուցանել զնոսա. զի թէ նախ ոչ եկեացէ ապստամբութիւն խռովութեան, և յեպ այսորիկ հակառակ Քրիստոսն Որդի կորստեան, որ զայ արուեստիւք և նշանովք ստովք՝ գործակցութեամբն Սաբանայի առնել նշանս: Յեպ այսորիկ պնդէ զնոսա՝ զօրանալ և պինդ ունել զաւանդութիւնն՝ գոր վարդապետեցան 'ի նմանէ: Պատուիրէ ոչ և մի հաղորդութիւն ունել ընդ անխրապսն, այլ մերժել զնոսա. որք են 'ի գործս խաբէութեան: Պատուիրեաց նոցա և ամենեցուն՝ մի՛ լսել բանից նոցա, այլ 'ի վերայ նոցին ժողովել, և աղօթս արարեալ խաղաղութեան՝ կարարեաց զթուղթն, և զողջոյնն ձեռօք իրովք գրեալ, որ էր նշան յամենայն թուղթս պատուիրէ:

Գլուխք առ Թեսաղոնիկեցիս Երկրորդ Թղթոյն:

Ա՛. Գոհութիւն վասն Թեսաղոնիկեցոցն հաւապոց և սիրոյ և համբերութեան, նոցա 'ի պարհի՛ և նեղչացն 'ի տանջանս. և աղօթք վասն փառաւոր կարարման նոցա 'ի փառս Քրիստոսի:

Բ. Վասն վախճանի՛ յորժամ Նեռնն առաքելոց է 'ի յանդիմանութիւն Տրէից՝ որք ոչն հաւապացին 'ի Քրիստոս:

Գ. Գոհութիւն վասն կոչմանն: Ա՛. Յորում յօժարութիւն ժուժկալութեան: Բ. Աղօթք առ Քրիստոս և առ Աստուած հաստատութեան նոցա:

Դ. Աղաչանք խնդրուածոց վասն իւր և վասն գործոյն: Ա՛. Յորում աղօթք վասն նոցա 'ի սէրն Աստուծոյ:

Ե. Յօժարեցութիւն գործոյն, և հրաժեշտ վարացն յուպացելոցն հեպաքքբիր լինել:

Զ. Աղօթք վասն խաղաղութեանն որ յԱստուծոյ:

ԱՌԹԵՍԱՂՈՆՏԻԿԵՅԻՍ ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ

1 **Պ**ԱՐՂՈՍ և Սիղուանոն և Տիմոթեոս՝ եկեղեցւոյ Թեսաղոնիկեցոցն
2 յԱստուած Նայր մեր, և ՚ի Տէր Յիսուս Քրիստոս Քրիստոս: ² Շնորհք
ընդ ձեզ և խաղաղութիւն յԱստուծոյ Նորէ մերմէ, և ՚ի Տեսառնէ
Յիսուսէ Քրիստոսէ:
3 ³ Գոհանալ պարտիմք զԱստուծոյ յամենայն ժամ վասն ձեր եղբարք՝ և
որպէս և արժան իսկ է. զի նն քան զես աճեն հաւապքդ ձեր, և յաճախէ՛
4 սեր իւրաքանչիւր ձեր ամենեցուն առ միմեանս: ⁴ Որպէս և մեզ ձեք
պարծել յեկեղեցիսն Աստուծոյ՝ վասն համբերութեան ձերոյ և հաւապոց՝
յամենայն հալածանս ձեր և ՚ի նեղութիւնս, որում դո՛ւքն համբերէք.
5 ⁵ յօրինակ արդար դատաստանին Աստուծոյ. արժանի՛ լինել ձեզ արքայութեանն
6 Աստուծոյ, վասն որոյ և զճգնութիւնդ կրէք. ⁶ եթէ պարտ է առաջի
7 Աստուծոյ՝ հապուցանել նեղչացն ձերոց նեղութիւնս. ⁷ և ձեզ նեղեցող
հանգիստը ընդ մեզ՝ ՚ի յայտնութեանն Տեսառն մերոյ Յիսուսի, յերկնից
8 հրեշտակօք զօրութեան իւրոյ. ⁸ ՚ի բոց հրոյ առնուլ զվրէժս յայնցանէ
ոյք ոչ ճանաչեն զԱստուած, և որ ոչ հնազանդին աւերարանին Տեսառն
9 մերոյ Յիսուսի: ⁹ Որք փայցեն վրէժս ՚ի սապակումն յաւիտենից՝ յերե-
10 սաց Տեսառն՝ և ՚ի փառաց զօրութեան նորա. ¹⁰ յորժամ գայցէ փառաւոր
լինել ՚ի մէջ սրբոց իւրոց, և սքանչելի ՚ի մէջ ամենայն հաւապացեցող.
զի հաւապարիւն եղև վկայութիւնն մեր ՚ի վերայ ձեր յաւուր յայնմիկ:
11 ¹¹ Յոր և աղօթս առնենք վասն ձեր յամենայն ժամ. զի զձեզ արժանիս
արասցէ կոչմանն ձերում Աստուած, մինչև լցցէ՛ զամենայն հաճութիւն
12 բարութեան, և զգործս հաւապոցն զօրութեամբ. ¹² զի փառաւոր լիցի
անուն Տեսառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ՚ի ձեզ, և դուք ՚ի նմա, ըսպ
շնորհացն Աստուծոյ մերոյ և Տեսառն Յիսուսի Քրիստոսի:

2 ¹ Աղաչեմ զձեզ եղբարք՝ վասն զալստեան Տեսառն մերոյ Յիսուսի Բ/դդ
2 Քրիստոսի, և մերոյ ժողովելոյն առ նա. ² մի՛ վաղվաղակի խռովել ձեզ
՚ի մթաց՝ և մի՛ զարհուրել, մի՛ հոգուվ, և մի՛ բանիւ, և մի՛ թողովք՝ իբրև
3 թէ ՚ի մենջ. որպէս թէ եկեալ հասեալ իցէ օր Տեսառն: ³ Մի՛ որ զձեզ
խաբեսցէ՛ և մի՛ իւիք իրօք. զի եթէ ոչ նախ եկեսցէ ապստամբութիւնն,
4 և յայտնեսցի մարդն անօրէնութեան՝ որդին կորստեան, ⁴ հակառա-
կորդն հպարտացեալ ՚ի վերայ ամենայնի՝ որ անուանեալ իցէ Աս-
տուած՝ կամ պաշտօն. մինչև նստել նմա ՚ի փաճարին Աստուծոյ, և

Ի վերնագրիս՝ ոմանք. Առ Թեսաղոնիկեցիս թուրթ երկրորդ:

1. 1 *Ոմանք.* Սիղուիանոս: 3 *Ոմանք.* Նաւաք ձեր... ամենեցուն ձեր: 4 *Ոմանք.* Որպէս և մեք ձեք... յեկեղեցիս Աստուծոյ: *Ոսկան.* Որոց դուքն հաս՛: 5 *Ոմանք.* Արքայութեան Աստուծոյ... և զճգնութիւնդ կրէք: 6 *Ոմանք.* Թէ պարտ է: 7 *Ոմանք.* Ի յայտնութիւն Տեսառն Յիսուսի: 8 *Ոմանք.* Վրէժս ՚ի նոցանէ որք... և ոչ հնա՛. Տեսառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի: 9 *Ոմանք.* Որք փայցեն վր՛... յերեսաց սաի Տեսառն և ՚ի: 10 *Ոմանք.* Վկայութիւն մեր... յաւուրն յայնմիկ: 11 *Ոսկան յաւերտ.* Աստուած մեր մինչև լցցէ զամենայն զհաճութիւն: 12 *Ոմանք.* Փառաւոր լինցի անուն: 2. 1 *Ոմանք.* Աղաչեմ զձեզ... վասն զալստեանն Տեսառն: 2 *Ոմանք.* Եւ մի՛ թողովք... իցէ օրն Տեսառն: 3 *Ոմանք.* Զի թէ ոչ նախ:

ցուցանել զանձն՝ թէ Աստուած իցէ: ⁵Ոչ յիշիցէք՝ զի մինչ առ ձեզն 5
 իսկ էի՝ ասէի զայս: ⁶Եւ արդ դո՛ւք ինքնին գիտէք զայն, որ ունին, 6
 յայրնէլ նմա յիրում ժամանակի: ⁷Զի խորհուրդն անօրէնութեան ար- 7
 դէն իսկ զօրանայ. բայց յայնժամ, մինչ ՚ի միջոյ բարձցի՛ որ այժմդ ունի:
⁸Եւ ապա՛ յայրնեսցի անօրէնն. զոր Տէր Յիսուս սապակեսցէ հոգով 8
 բերանոյ իւրոյ, և խափանեսցէ յայրնութեամբ զալսպեանն իւրոյ: ⁹Որոյ 9
 զալուսարն ըստ ազդեցութեան՝ Սաբանայի է, ամենայն զօրութեամբ
 և նշանօք և արուեստիւք ստո՛վք, ¹⁰և ամենայն պատրանօք անիրա- 10
 տութեան ՚ի վերայ կորուսելոցն. փոխանակ զի զսէրն ճշմարտութեան
 ոչ ընկալան՝ զի ապրեսցին, և վասն այնորիկ առաքեսցէ նոցա Աս-
 տուած ազդեցութիւն մոլորութեան՝ հաւաքալ նոցա ստութեանն. ¹¹զի 11
 դապապարտեսցին ամենեքեան որ ոչ հաւաքացին ճշմարտութեանն,
 այլ հաճեցան ընդ անօրէնութիւնն:

Գ ¹²Այլ մեք պարտիմք գոհանալ զԱստուծոյ յամենայն ժամ՝ վասն ձեր 12
 եղբայրք սիրեցեալք ՚ի Տեառնէ. զի ընտրեսց զմեզ Աստուած իսկզբանէ
 ՚ի փրկութիւն՝ սրբութեամբ Նոգոյն, և հաւաքովքն ճշմարտութեան.
¹³յոր և կոչեաց զձեզ աւերարանաւն մերով ՚ի փրկութիւն՝ փառացն 13
 Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի: ¹⁴Այսուհետև եղբարք հաստատուն 14
 կացէք՝ և պինդ կալարուք զաւանդութիւնսն՝ զոր ուսարուք, եթէ բանիւ,
 և եթէ թղթով մերով: ¹⁵Այլ ինքն Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս, և Աստուած 15
 Նայր մեր, որ սիրեացն զմեզ՝ և ետ մեզ միխթարութիւն յախրենից՝ և
 յոյս բարեաց շնորհօք, ¹⁶միխթարեսցէ զսիրտս ձեր, և հաստատեսցէ՛ 16
 յամենայն բանս և ՚ի գործս բարութեան:

Ղ/դզ ¹ Այսուհետև եղբարք՝ աղօթս արարէք ՚ի վերայ մեր, զի բանն Տե- 3
 առն ընթանայցէ. և փառաւոր լինիցի յամենայն տեղիս՝ որպէս և առ
 ձեզդ. ²զի ապրեսցո՛ւք յանօրինաց և յանզգամաց մարդոց. զի ոչ ա- 2
 մենեցուն են հաւաքք: ³Այլ հաւաքարիմ է Տէր, որ և հաստատեսցէ 3
 զձեզ, և պահեսցէ ՚ի չարէ անտի: ⁴Վստահ եմք ՚ի ձեզ Տէրամբ, թէ զոր 4
 պարտիրեցաքն ձեզ, և առնէք՝ և առնիցէք: ⁵Այլ Տէր ուղղեսցէ՛ զսիրտս 5
 ձեր ՚ի սէրն Աստուծոյ՝ և ՚ի համբերութիւնն Քրիստոսի:

Ե ⁶Պարտիրեմ ձեզ եղբարք՝ յանուն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստո- 6
 սի, խորշել ձեզ յամենայն եղբօրէ՝ որ սրահակսն զնայցեն. և ոչ ըստ
 աւանդութեանն զոր ընկալարուք ՚ի մէնջ: ⁷Զի դուք ինքնին գիտէք՝ 7
 թէ որպէս պարտ է ձեզ նմանել մեզ. զի ոչ երբէք սրահակեցաք առ

4 Ոմանք. Նստեալ նմա ՚ի քանարին, և... եթէ Աստուած իցէ: 5 Ոմանք. Ոչ յիշէք՝ զի մինչ առ ձեզն իսկ էաք՝ աւետաք: 6 Ոսկան. Որ ունի յայրնիլ յիւ՛: 7 Ոմանք. Բայց ցայն ժամ՝ մինչև ՚ի միջոյ: 8 Ոմանք. Նոգով բերանով իւ՛... զալսպեան իւ՛: 10 Ոմանք. Ապրեսցեն. վասն այնորիկ: 11 Ոմանք. Նաճեցան ընդ անիրատութիւնն: 12 Ոմանք. Սրբութեան Նոգոյն, հաւաքովք ճշմարտութեամբ: 13 Ոմանք. Աւերարանաւ մերով: 14 Ոմանք. Զաւանդութիւնն զոր... և եթէ թղթովք մերովք: 15 Ոսկան. Եւ Աստուած և Նայր մեր: 3. 1 Ոմանք. Եւ ՚ի մեր վերայ... և փառաւոր լիցի... և առ ձեզ: 2 Օրինակ մի. Յանօրինաց և յապարամբաց մարդոց: 3 Ոմանք. Այլ և հաւաքարիմ է Աստուած որ հաստատեսցէ զձեզ, և պահեսցէ զձեզ ՚ի: 4 Ոմանք. Վստահ եմ ՚ի ձեզ Տէրամբ՝ եթէ զոր... ձեզ, առնէք և: 5 Ոմանք. Ուղղեսցէ զձեզ ՚ի... և ՚ի համբերութիւն Քրիստոսի: 6 Ոմանք. Սրահակն զնայցեն:

8 ձեզ. ⁸և ո՛չ ձրի գուրուք հաց կերաք. այլ ջանիւ և վաստակով զգայ՝ և
 9 զցերեկ գործեաք՝ վասն չճանրանալոյ՝ ումեք՝ ՚ի ձէնջ. ⁹ո՛չ եթէ չունեաք
 10 իշխանութիւն. այլ զի զանձինս օրինակ արասցուք ձեզ նմանօրս լի-
 11 նել մեզ: ¹⁰Քանզի մինչ առ ձեզն իսկ էաք՝ զայս պատուիրեաք ձեզ,
 11 թէ որ ո՛չն կամիցի գործել՝ և կերիցէ մի: ¹¹Արդ՝ լսեմք զոմանց՝ ՚ի
 12 ձէնջ՝ թէ ստահակութեամբ զնան. գործ ինչ ո՛չ գործեն, այլ յուլացեալք
 12 հեղաբրբիհրք շրջին: ¹²Այնպիսեացն պատուեր փամբ՝ և աղաչեմք ՚ի
 13 Տեր Յիսուս Քրիստոս, զի հանդարտութեամբ գործեսցեն՝ և զիրեանց
 13 հաց կերիցեն: ¹³Այլ դուք եղբարք՝ մի՛ ձանձրանայք զբարիս գործել:
 14 ¹⁴Ապա եթէ ոչ որ հնազանդեսցի բանիս մերում թղթովդ այդուիկ, դո՛ք
 14 նշանակեսցիք զնա. և մի՛ խառնակեսցիք ընդ նմա, զի պարկառեսցէ:
 15 ¹⁵Բայց մի՛ իբրև զքշնամի համարեսցիք, այլ իրարեսցիք իբրև զեղբայր:
 16 ¹⁶Եւ ինքն Տեր խաղաղութան, փացէ ձեզ խաղաղութիւն յամենայն ք
 17 ժամ յամենայն իրս: Տեր ընդ ամենեսին ընդ ձեզ: ¹⁷Ողջոյնս՝ իմոյ՝ ձեռին
 18 Պատրոսի է, որ է նշանակ յամենայն թողթս այսպէս գրեմ: ¹⁸Շնորհք
 Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ընդ ամենեսին ձեզ:

Առ Թեսաղոնիկեցիս երկրորդ՝ գրեցաւ յԱթենայ:
 Տունք ճգ:

7 *Ոմանք.* Եթէ որպէս պարբ իցէ ձեզ նմա՛: Այլք. Եւ ոչ երբեք ստա՛: 9 *Ոմանք.*
 Ոչ թէ չունեաք... նմանողք լինել մեզ: 10 *Բազումք.* Քանզի մինչդեռ առ ձեզ: Ո-
 մանք. Եթէ որ ոչ... գործել, կերիցէ մի: 11 *Բազումք.* Յուլացեալ հեղաբրբիիր շրջին:
 12 *Ոմանք.* Պատուեր փամ և աղաչեմ ՚ի Տեր Յիսուս, զի... գործիցեն: 14 *Ոմանք.*
 Ապա թէ որ ոչ հնա՛... Եւ մի՛ խառնեսցիք ընդ: 15 *Օրինակ մի.* Նամարիցիք. այլ
 միսիթարեսցիք իբրև: 18 *Ոսկան յաւելու.* Ընդ ամենեսին ձեզ. *ամէն:* *Ամենայն*
գրչագիրք մեր՝ ընդ Նելլենական հնագոյն և ընդրելագոյն օրինակաց՝ աստու-
նօր յեր Երկրորդ Թեսաղոնիկեցոցն կարգեն զԹողթն առ Եբրայեցիս. և ապա
Առ Տիմոթէոս Առաջին, և այլն. աստրտեալ զչորեքրասան թողթսն աստքելոյն
Թողթովն Փրիսմոնի: Ուր Ոսկան ըստ կարգի Լաւրիենականին՝ հուսկ յերոյ եթող
զԹողթն առ Եբրայեցիս:

ՆԱԽԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌ ԵՔՐԱՅԵՑԻՍ ԹՂԹՈՅՆ:

ՉԱՅՍ առաքեաց յԻրալիոյ. և է պարճառ թղթոյն՝ այս: Ջի որք Նրեայք էին՝ կանգնէին զօրէնս և զսպուերս. վասն այսորիկ առաքեալն Պաւղոս որ վարդապետ հեթանոսաց եղև, և առ հեթանոսս առաքեցաւ քարոզել զաւետարանն, գրեալ յամենայն հեթանոսս, գրեաց ևս և որք ՚ի թլփապութեանն էին հաւաքացելոց Եբրայեցոցն խրապտութեան թուղթ՝ վասն զալստեանն Քրիստոսի և վասն դադարելոյ ստուերական օրինացն: Եւ նախ ցուցանէ զմարգարէտ վասն այսորիկ առաքեալս, զի վասն Փրկչին աւետարանէին. և յետ նոցա ինքն եկն: Ծառայս ասէ զմարգարէսն, և պարզամտորս նորա զալստեանն, զսոյն Քրիստոս՝ Որդի Աստուծոյ ասէ. որով ամենայն եղև. և զի այս Որդիս մարդ եղև. որ իրով մարմնովն պարարագեալ մերժեաց զմահն. և ոչ արեամբ ցլոց և նոխազացն. այլ արեամբն Քրիստոսի եղև փրկութիւն մարդկան: Յուցանէ և զայս եթէ օրէնքն ոչ զոք կարարեաց, այլ զսպուերս ունէր հանդերձեալ բարութեանս, և ոչ հանգեաւ ժողովուրդն. այլ հաղորդս առնու զմեզ զամենեսեսան աւուրն հանգստեան: Դարձեալ ցուցանէ՝ զի քահանայապետութեան պարարագն եղաւ ՚ի յԱհարովնէ մինչև ՚ի Քրիստոս՝ որոյ է քիպ Մելքիսեղեկ. և ոչ ՚ի Ղևեայ: Նաւարովք արդարութիւն հարցն մեր նշանակէ, և ոչ ՚ի գործոց օրինաց. և դարձեալ ՚ի սովորականն դարձուցանէ և զսոսս, և ընդունի զսոցա վասն Քրիստոսի զհամբերութիւնն. և ՚ի պարուել զերիցունսն կարարէ զթուղթն:

Գլուխք առ Եբրայեցիս Թղթոյն:

Եբրայեցոց թուղթս՝ թուի թէ չիցէ Պաւղոսի վասն նկարագրին և վասն ոչ ՚ի գլուխն կարգելոյ զիւր անունն՝ որպէս և յայլ թուղթսն, և վասն ասելոյն, թէ մեք զհախոյ կարասցուք ասարել հեղգացեալք յայնպիսի փրկութենէ, որ սկիզբն առ խօսելոյ ՚ի Տեառնէ, և ՚ի ձեռն այնոցիկ որ լուսանն ՚ի մեզ հասարարեցաւ վկայութեամբն Աստուծոյ՝ նշանօք և արուեստիւք: Փոխելոյ նկարագրի թղթոյս յայրմի են պարճառք, զի առ Եբրայեցիսն նոցին բարբառովն գրեալ, յետոյ ասեն թարգմանեցաւ, ոմանք թէ ՚ի Ղուկայ, և այլք թէ ՚ի Կղեմայ. զորոյ և զնկարագիրն իսկ ողջ ամէ: Բայց չգրելոյ զանունն ՚ի թղթի ասար, պարճառքն ՚ի դէպ են, զի հեթանոսաց առաքեալ էր Պաւղոս և ոչ Նրէից. քանզի ձեռն քուտեալ էր Պետրոսի և այլոց առաքելոցն հաւանութեան, զի ինքն Բառնաբաւ հանդերձ ՚ի հեթանոսս, և պետրոսեանք ՚ի թլփապութիւնն: Եւ արդ՝ քանզի հաւանութեան էր քարոզութիւնն, և թեքեալ էին որ ՚ի Նրէից անտի էին, որպէս թէ ապարամբութիւն ինչ ուսուցանիցէ Պաւղոս, յիրաւի՝ ճանաչելոյ վասն զմիաբանութիւնն՝ քայ թուղթս և առ Եբրայեցիսն, և ՚ի գրելն առ նոսս, զանուն իւր կարգել ՚ի գլուխ թղթոյն չէր օրէն: Բայց վկայէ ևս յառաջ յաջորդօքն թուղթս թէ Պաւղոսի է, գրելովն թէ. Եւ կապանաց իմոց վշտակիցք եղերուք: Եւ ասելովն թէ. Առաւել ևս աղօթս արարէք զի վաղվադակի պարսպարեցայց ձեզ: Եւ բազում ևս այլ են որ ցուցանեն մեզ թէ նորա է թուղթս. որպէս և ինքն իսկ ընթերցուածն յառաջ մարուցեալ ուսուցանէ:

Աստուածխօսութիւն Քրիստոսի՝ փառօքն Նօր, և իշխանութիւն, որ ՚ի վերայ ամենեւնցուն հանդերձ սքրութեամբն զոր յերկրի արար. ուստի վերացաւ անդրէն յերկնաւոր փառսն:

բ. Թէ ոչ հարկատր են փառքն Քրիստոսի, այլ աստուածեղէն և արարչականք. վասն որոյ ոչ աստէն յաշխարհի ուր հարկատրքն են՝ այլ ՚ի հանդերձեալ աշխարհին:

գ. Թէ մարմնացաւ ըստ խնամոյ և ըստ չարչարանացն կցորդ լինելոյ՝ և ըստ ընդամութեանն ընդ մեզ, վասն փրկութեան մարդկան՝ մահուամբն իրով ընդ իւր ընդամեցուցանելոյ:

դ. Թէ հաւաքալ պարտ է Քրիստոսի որպէս Մովսիսին հաւաքացին. բայց ըստ առաւելութեան այնպէս՝ որպէս Աստուծոյ առ մարդ: Ա. Յորում թէ երկնչել պարտ է յառաջնոցն փարագրութենէ:

ե. Նախանկար օրինակաւ փութալ յառաջագոյն ՚ի գուշակեալ հանգիստն:

զ. Ահ դպաստաբանին և քաղցրութիւն շնորհաց ըստ քահանայութեան, որով չարչարակիցն եղև մեզ մարդկօրէն:

է. Սաստ՝ որպէս փակաւին կապարելոց նորընծայ վարդապետութեան: Ա. Յորում յօժարեցութիւն առ ՚ի յաճումն, որպէս թէ չիցէ երկրորդ սկիզբն: Բ. Միխթարութիւն գոհութեամբ հանդերձ:

ը. Թէ հաստատուն են աւերիքն Աստուծոյ, և նոյնք երդմամբք հանդերձ:

թ. Վասն Մելքիսեդեկի որ գՔրիստոսի օրինակն ունէր՝ անուամբ և քաղաքաւ, և կենօք, և մահուամբ, և քահանայութեամբ: Ա. Յորում թէ և քան զԱբրահամ նախամեծար եղև:

ժ. Թէ դադարելոց է Ահարոնի քահանայութիւնն, քանզի երկրատր էր, և հաստատելոց է երկնատրն որ Քրիստոսի է. յայլմէ ազգէ ոչ ըստ մարմնոյ, և ոչ ըստ մարմնատր օրինակի:

ժա. Առաւելութիւն երկրորդ ուխտին քան զառաջնոյն՝ քաւութեամբ և սրբութեամբ:

ժբ. Վասն արեանն Քրիստոսի որով նոր ուխտ է. զի այն իսկ ճշմարիտ սրբութիւն է ՚ի մշտնջենատրս. և որ ոչն արեամբ անասնոց՝ որ բազում անգամ մարչէին:

ժգ. Վկայութիւնք վասն միոյն սրբութեանն, և նուաճութեան որ առ Աստուած: Ա. Յորում յօժարեցութիւն ըստ հաւաքոցն ճանապարհ գործելոյ:

ժդ. Յօժարութիւն փութոյ առ երկիւղէ մերձեալ դպաստաբանին:

ժե. Վասն զբարութք սկիզբն ՚ի բարութք կապարումն փանելոյ:

ժզ. Վասն հաւաքոց որ զառաջինսն փառատր եցոյց:

ժէ. Վասն համբերութեան ընդ Քրիստոսի հեփոցն վարելոյ:

ժը. Վասն զգաստութեան մինչև ՚ի ժամանակս ուղղութեանն, յորմէ վրիպիցիմք, որպէս զԻսաւն որ ոչ եգիտ փեղի ապաշխարութեան:

ժթ. Թէ ահագինք են քան առ Մովսիսին հանդերձեալքն. և բազում փութոյ արժանատր այժմուքս:

ի. Վասն եղբայրսիրութեան և օտարասիրութեան: Ա. Յորում վասն զգաստութեան:

բ. Վասն բաւականութեան: գ. Վասն նմանօղ լինելոյ հարցն:

իւ. Վասն մի՛ մարմնապէս կալ ըստ օրինացն, այլ հոգեպէս ըստ Քրիստոսի առաքինութեանն:

իբ. Աղօթք առ Աստուած վասն յառաքինութիւն յառաջադիմութեան և փնտրութեան:

ԱՌ ԵՐՐԱՅԵՅԻՍ

ԹՈՒՂԹ

Ա/եկ

Բ ԱԶՈՒՄ մասամբ, և բազում օրինակօք կանխաւ խօսեցաւ Աս- 1
տուած ընդ հարսն մեր մարգարէիք. ²ի վախճան աւուրցս 2
այսոցիկ խօսեցաւ ընդ մեզ Որդւնն, զոր եղ ժառանգ ամե-
նայնի. որով և գլաւիպեանսն արար: ³Որ է լոյս փառաց՝ և նկարագիր 3
էութեան նորա. որ կրէ՛ զամենայն բանիւ զօրութեան իւրոյ. սրբութիւն
մեղաց մերոց արարեալ, նստան ընդ աջմէ՛ Մեծութեանն՝ ՚ի բարձունս:
⁴Այնչափ առաւել եղեալ քան զհրեշտակս, որչափ լան ևս քան զնոսա 4
անուն ժառանգեաց: ⁵Քանզի ցո՛ երբէք ասաց ՚ի հրեշտակաց. Որդի 5
իմ ես դու, ես այսօր ծնայ զքեզ: Եւ դարձեալ թէ. Ես եղեց նմա ՚ի Նայր,
և նա եղիցի ինձ յՈրդի:

Բ

⁶Այլ յորժամ միւսանգամ մուծցէ զանդրանիկն յաշխարհ, ասէ. Եր- 6
կիր պագցեն նմա ամենայն հրեշտակք Աստուծոյ: ⁷Այլ առ հրեշտակսն 7
ասէ. Ո՛ արար զհրեշտակս իւր հոգիս, և զպաշտօնեայս իւր բոց հրոյ:
⁸Իսկ ցՈրդին ասէ. Աթօն քո Աստուած յաւիպեանս յաւիպենից. գա- 8
ւազան ուղղութեան գաւազան արքայութեան քոյ: ⁹Սիրեցեր զարդա- 9
րութիւն, և արեցեր զանօրէնութիւն. վասն այսորիկ օծ զքեզ Աստուած
Աստուած քո իւղով ուրախութեան՝ առաւել քան զընկերս քո: ¹⁰Եւ դու 10
Տէր իսկզբանէ զերկիր հաստարեցեր. և գործք ձեռաց քոց երկի՛նք
են: ¹¹Նոքա կորնչին՝ և դու կաս և մնան. ամենեքեան իբրև զծորձս 11
մաշեսցին, ¹²իբրև զվերարկու. զալարենցես զնոսա իբրև զհանդերձ և 12
զալարեսցին. բայց դու նոյն իսկ ես՝ և ամբ քո ոչ պակասեսցեն: ¹³Յո՛ 13
երբէք ասաց ՚ի հրեշտակաց. Նիսպ ընդ աջմէ իմմէ, մինչև եղից զթշնա-
միս քո պատուանդան ոսից քոց: ¹⁴Ոչ ասաքէն ամենեքեան հոգիք 14
են հարկատրք՝ որ առաքին ՚ի սպասարորութիւն վասն այնոցիկ՝ որ
ժառանգելոցն են զփրկութիւն:

եղ

¹Վասն այսորիկ պարբ է մեզ առաւել ևս ունկնդիր լինել բանիցն 2
ասացելոց, զի մի՛ երբէք նուաղեսցուք: ²Զի թէ որ ՚ի ձեռն հրեշտակաց 2
խօսեցաւ բանն, հաստարուն եղև, և ամենայն յանցարորութիւն և անհնազանդութիւն
ընկալաւ զպարիժ պատուհասի. ³մեք՝ զիսորդ ասարեսցուք հեղզացեալք 3
յայնպիսի փրկութենէ, որ սկիզբն առ խօսելոյ ՚ի Տեառնէ. և ՚ի ձեռն
այնոցիկ որ լուանն ՚ի մեզ հաստարեցաւ. ⁴վկայեալ յԱստուծոյ նշանօք 4
և արուեստիք, և պէսպէն զօրութեամբք, և մասամբք Նոզոյն Սրբոյ՝

Ի վերնագրիս՝ ոմանք. Թողթ առ Եբրայեցիսն:

1. 1 Ոմանք. Ընդ հարս մեր: **2 Ոմանք.** Զյաւիպեանս արար: **3 Ամենայն**
գրչագիրք համանայն մերումս ՚ի լուս՝ ՚ի վերայ՝ Որ կրէ. *ևշանակեն.* դարմանէ.
իմամէ. փածէ. առաջնորդէ: **Ոմանք.** Զօրութեամբ իւրով... մեծութեան ՚ի: **5 Ոմանք.**
Եւ ես այսօր... նմա Նայր: **7 Ոմանք.** Իւր ՚ի հոգիս... իւր ՚ի բոց հրոյ: **8 Ոմանք.**
Գաւազան զօրութեան, գաւազան արքայ՝: **11 Ոմանք.** Ամենեքին իբրև: **12 Ոմանք.**
Եւ իբրև զվերարկուս... իբրև զհանդերձս... և ամբ քո ոչ պակասեն: *Ուր ոմանք.* Զո ոչ
անցանեն: **13 Ոմանք.** Յո՛ ոք երբէք: **14 Ոմանք.** Ոչ ամենեքին հո՛... ժառանգելոց են:
2. 1 Բազումք. Վասն այնորիկ պարբ: **2 Ոմանք.** Զի թէ որ ՚ի... բանն, հաստարիւն
եղև, և ամենայն յանցարորութիւնն: **3 Ոմանք.** Նեղզացեալքս յայն՝:

5 ըստ իւրոճ կամաց: ⁵ Զի ո՛չ եթէ հրեշտակաց հնազանդեցոյց զհանդերձեալ
6 աշխարհն, վասն որոյ և մե՛քս խօսիմք: ⁶ Վկայեաց՝ որ ուրեք՝ և ասէ.
7 Զի՛նչ է մարդ՝ եթէ յիշեցես զնա, կամ որդի մարդոյ՝ թէ այց արաս-
8 ցես նմա: ⁷ Փոքր մի խոնարհ արարեր զնա քան զհրեշտակս. փառօք
9 և պապոտով պասկեցեր զնա, և կացուցեր զնա՝ ՚ի վերայ ձեռակերպաց
10 քոց. ⁸ զամենայն ինչ հնազանդ արարեր ՚ի ներքոյ ուրից նորա: Արդ՝
11 ՚ի հնազանդեցուցանելն զամենայն, ո՛չինչ եթող անհնազանդ ՚ի նմանէ,
12 բայց այժմ ո՛չ ևս տեսանեմք հնազանդեալ նմա զամենայն:
13 ⁹ Այլ զփոքր մի խոնարհեալ քան զհրեշտակս, տեսանեմք զՅիսուս՝ ⁹
վասն չարչարանաց մահուն, փառօք և պապոտով պասկեալ. զի շնորհօքն
14 Աստուծոյ վասն ամենեցուն զմահ ճաշակեցէ: ¹⁰ Զի վայել էր իսկ նմա,
15 վասն որոյ ամենայն՝ և որով ամենայն, բազում որդիս ՚ի փառս ածել՝ և
16 զառաջնորդ փրկութեան նոցա չարչարանօք կապարել: ¹¹ Զի որ սրբէն ¹¹
և որ սրբին, ՚ի միոջէ՛ էին ամենեքեան. վասն որոյ ո՛չ ամօթ համա-
12 րի եղբարս անուանել զնոսա, և ասել. ¹² Պարմեցից զանուն քո եղ-
13 բարց ինոց, և ՚ի մէջ եկեղեցոյ օրհնեցից զքեզ: ¹³ Եւ դարձեալ թէ. Ես
14 եղէց յուսացեալ ՚ի նա: Եւ դարձեալ. Ահաւասիկ ես և մանկունք իմ
15 զոր ենք ինձ Աստուած: ¹⁴ Արդ՝ որովհետք և մանկունք հաղորդեցին արե-
16 ան և մարմնոյ, և ինքն իսկ մերձաւորութեամբ կցորդ եղև նոցունց.
17 զի մահուն իւրով խափանեցէ զայն որ զիշխանութիւն մահուն ու-
18 նէր, այսինքն է՝ զՍաւրանայ. ¹⁵ և ասարեցուցէ՛ զայնոսիկ որ մահուն
19 երկիւղի հանապագ կէին վարարանդեալք ՚ի ծառայութիւն: ¹⁶ Քանզի ո՛չ
20 երբէք զհրեշտակաց բուռն հարկանէ. այլ զգաւակէ՛ն Արրահամու բուռն
21 հարկանէ: ¹⁷ Ուստի պարտ իսկ էր նմա ամենայնի՛ն եղբարց նմանել.
22 զի ողորմած լինիցի, և հաւաքարի՛ն քահանայապետ յաստուածակոյս
23 կողմանէ անտի, առ ՚ի քաւելոյ զմեղս ժողովրդեանն: ¹⁸ Զի որով ինքն
24 չարչարեցա՛ զփորձ առեալ, կարօղ է և փորձանաւորացն օգնական
25 լինել:

3 ¹ Ուստի եղբարք սուրբք՝ երկնաւոր կոչմանն բաժանորդք, նայեցարո՛ւք-
2 ընդ Առաքեալն և ընդ Քահանայապետ խոստովանութեան մերոյ ընդ
3 Յիսուս Քրիստոս. ² որ հաւաքարիմ է Արարչին իւրոյ, որպէս և Մովսէս
4 յամենայն փան նորա: ³ Զի առաւել ևս փառաց քան զՄովսէս արժանի՛
5 եղև. որչափ առաւել պատիւ ունիցի քան զտունն՝ փանն առնելին: ⁴ Զի
6 ամենայն տուն կազմի՛ յումէ կազմի. իսկ որ զամենայնն արար, Աստու-

4 Ոմանք. Եւ մասամբ Նոզոյն ըստ իւրոյ կամացն: **5 Ոմանք.** Աշխարհս, վասն
որոյ մեք խօսիմքս: **6 Ոմանք.** Վկայեաց ուրեք և ասէ... զի յիշես դու զնա... այց ինչ
արասցես դու: **7 Ոմանք.** Փոքր ինչ խոնարհ... ՚ի վերայ ամենայն ձեռա՛: **8 Ոմանք.**
՚Ի հնազանդեցուցանել նմա զամենայն... հնազանդել նմա զամենայն: **9 Ոմանք.** Այլ
զփոքրն մի խոնարհ... վասն մեր ամենեցուն զմահ: *Ուր օրինակ մի ընդ Ոսկրանայ.*
Այլ փոքր մի խոնարհեալ: **10 Ոմանք.** Փրկութեանց նոցա: **12 Ոմանք.** Ինոց. ՚ի
մէջ եկե՛: **14 Ոմանք.** Նաղորդեցիս արեանն և... այսինքն՝ Սաւրանայ: **15 Ոմանք.**
Մահուն երկիւղին հանապագ իսկ էին վարարանդեալք ՚ի ծառայութեան: **16 Ոմանք.**
Զի ոչ երբէք: *Ամենայն գրչագիրք համաձայն մերունս ՚ի յում՝ ՚ի վերայ* Բուռն
հարկանէ. *ևչանակեմ.* մեղադիր լինի. բամբասէ. պարտաւոր: **17 Ոմանք.** Պարտ էր
նմա... ողորմած լիցի: **18 Ոմանք.** Փորձանաւորացս: **3. 1 Ոմանք.** Ընդ առաքեալ...
մերոյ Յիսուս Քրիստոս: **2 Ոմանք.** Որպէս Մովսէս յամենայն ՚ի փան: **3 Ոմանք.**
Որչափ ևս առաւել... փաննն առնելի:

ած է: ⁵Մովսէս՝ հաւաքարին է յամենայն փան նորա՝ իբրև զճառայ, առ 5
 ՚ի վկայութենէ՝ բանից ասացելոց. ⁶այլ Քրիստոս իբրև որդի՝ ՚ի վերայ 6
 փան իւրոյ. որոյ փունն՝ մեք իսկ ենք. միայն թէ զհամարձակութիւնն և
 զպարծանս յուսոյն՝ մինչև ՚ի վախճան հասարակոն ունիցիմք: ⁷Վասն 7
 որոյ այսպէս ասէ Տոգին Սուրբ. Այսօր եթէ ձայնի նորա լուիցեք, ⁸մի՛ 8
 իսպառացուցանէք զսիրտս ձեր իբրև ՚ի դառնութեանն՝ յաւորն փորձու-
 թեան յանապարհ. ⁹ուր փորձեցին զիս հարքն ձեր. քննեցին զիս՝ և 9
 փեսին զգործս իմ զքառասուն ամ. ¹⁰վասն որոյ փաղկակացայ ազգան 10
 այնուիկ, և ասացի. Միշոք մոլորեալ են սրտիւք: Եւ նոքա ոչ ծանեան
 զճանապարհս իմ. ¹¹որպէս երդուայ ՚ի բարկութեան իմում թէ՛ մտցեն 11
 եզ ՚ի հանգիստ իմ: ¹²Տեսէք եղբարք՝ գուցէ՛ երբեք լինիցի յումեք ՚ի ձեւջ 12
 սիրտ չար անհաւարութեան՝ ապստամբ լինել յԱստուծոյ կենդանոյ:
¹³Այլ մխիթարեցէք զմիմեանս զօրհանապագ՝ մինչդեռ այսօրդ առա- 13
 ջի կայ. զի մի՛ ոք իսպասցի ՚ի ձեւջ՝ իսբեութեամբ մեղաց: ¹⁴Քանզի 14
 բաժանորդք եղեաք Քրիստոսի. միայն թէ՛ զսկիզբն հասարակութեանն
 մինչև ՚ի վախճան պինդ կալցուք. ¹⁵յասելն. Այսօր եթէ ձայնի նո- 15
 րա լուիցեք՝ մի՛ իսպառացուցանէք զսիրտս ձեր իբրև ՚ի դառնութեանն:
¹⁶Քանզի ոմանք լուան՝ և դառնացուցին, այլ ոչ ամենեքեան որ ելեալ 16
 էին յԵգիպտոս՝ ՚ի ձեռն Մովսիսի: ¹⁷Յումե՛ փաղկակացաւ զքառասուն 17
 ամ. ոչ ապաքէն յանցուցելոցն. որոց ոսկերքն անկան յանապարհ անդ:
¹⁸Ոմ երդուաւ չմտանել ՚ի հանգիստն իւր, եթէ ոչ անհաւարիցն: ¹⁹Եւ 18, 19
 փեսանեմք, զի ոչ կարացին մտանել՝ վասն անհաւարութեանն:

Ե ¹Երկիցոնք այսուհետև, գուցէ ՚ի թողոյ զաւերիսն՝ ՚ի մտանելոյ ՚ի 4
 հանգիստ նորա, զփանիցի որ ՚ի ձեւջ նուագեալ: ²Քանզի ենք աւերարանալք՝
 որպէս և նոքայն. այլ նոցա ոչինչ օգնեաց լուր բանին՝ չամոքելոցն
 ՚ի հնազանդութիւն հաւարոց: ³Այլ մեք մտանենք ՚ի հանգիստն, որք 3
 հաւաքացաք՝ որպէս և ասացն, թէ որպէս երդուայ ՚ի բարկութեան
 իմում, թէ մտցեն ՚ի հանգիստ իմ. թեպէտ և արդիւնքն իսկզբանէ աշ-
 իարհի լիեալ էին: ⁴Քանզի ասէ ուրեք վասն աւուրն եւթներորդի այս- 4
 պէս. Եւ հանգեալ Աստուած յաւուրն եւթներորդի յամենայն գործոց
 իւրոց: ⁵Եւ ասա՛ դարձեալ ասէ՛ թէ՛ մտցեն ՚ի հանգիստ իմ: ⁶Եւ արդ՝ 5, 6
 քանզի արգելան ոմանք մտանել ՚ի նա, և որք յառաջագոյն աւերարանեալն
 էին՝ չմտին վասն անհաւարութեանն: ⁷Դարձեալ այլ օր սահմանէ. Չայսօրն
 ՚ի Դաւթի: Եւ ասէ. Յեր այնչափ ժամանակաց: Որպէս յառաջագոյն ա-
 սաց. Այսօր եթէ ձայնի նորա լուիցեք՝ մի՛ իսպառացուցանէք զսիրտս ձեր:

4 Ոմանք. Յում և կազմի... որ գամենայն արար: **5 Ոսկան.** Առ ՚ի վկայութիւն բանիցն:
6 Ոմանք. Իսկ Քրիստոս իբրև որ՝... միայն եթէ զհամ: **10 Ի լուս.** ՚ի վերայ՝
 փաղկակացայ. *Աշակալի.* զարշեցայ: **12 Ոմանք.** Յումեք ՚ի ձեւջ սիրտ. *և ոմանք*
ումեք ՚ի: **13 Ոմանք.** Առաջի կայ, մի՛ ոք: **14 Օրինակ մի.** Եղբար Քրիստոսի... սկիզբն
 համարձակութեանն մինչև: *Ոմանք.* Մինչև ցվախճան: **15 Ոմանք.** Թէ ձայնի... որպէս
 ՚ի դառնութեանն: **16 Օրինակ մի.** Այլ ոչ ամենեքին որ ելանէին յԵգ: **17 Ոմանք.**
 Յումե՛ փաղկակացաւ զքառասուն ամ, ոչ ապաքէն ՚ի յանցուցելոց: **4. 1 Ոմանք.**
 Ի հանգիստն նորա: **2 Օրինակ մի.** Բանին՝ չեղելոցն ՚ի հնա: **3 Ոմանք.** Որք
 հաւաքացաք... ՚ի բարկութեան իմոյ: **6 Ոմանք.** Եւ որք յառաջագոյն ասէ՛... վասն
 անհաւարութեանն: **7 Օրինակ մի.** Դարձեալ այլ ուր սահմանէ զայս օրն ՚ի Դաւթի,
 և: *Ոմանք.* Որպէս յառաջագոյնն ա՛:

8 ⁸ Զի եթէ զնոսա Յիսուվայ հանգուցեալ էր, ապա վասն այլոյ աւոր ոչ
 9 խօսէր յեպ այնորիկ: ⁹ Արդ ուրեմն նուագեալ է շաբաթունն ժողովրդե-
 10 անն Աստուծոյ: ¹⁰ Զի որ եմուր ՚ի հանգիստն նորա, և նա՛ հանգեալ
 յիրոց գործոց անփի. որպէս և Աստուած յիրայոցն:

11 ¹¹ Փութասցո՛րք այսուիտերն մտանել յայն հանգիստ. զի մի՛ ոք ընդ
 12 նովին օրինակաւ անհաւանութեանն անկանիցի: ¹² Զի կենդանի է բանն
 Աստուծոյ՝ և ազօղ՝ և հաբոն քան զամենայն սուր երկսայրի, և անցանէ՛
 մինչև ցորոշումն շնչոյ՝ և ոգոյ՝ և յօղից՝ և ուղղոյ. և քննիչ է մտանց՝ և
 13 խորհրդոց սրբից: ¹³ Եւ չի՞ք արարած աներևոյթ յերեսաց նորա. այլ ա-
 մենայն ինչ մերկապարանոց կայ առաջի աչաց նորա՝ գորմէ մեր բանքս
 14 են: ¹⁴ Ունիմք այսուիտերն Քահանայապետ մե՛ծ՝ անցեալ ընդ երկինս,
 15 զՅիսուս Որդի Աստուծոյ. պինդ կալցուք զխոստովանութիւնն: ¹⁵ Քան-
 զի ոչ եթէ ունիմք քահանայապետ, որ չիցէ՛ կարօղ չարչարակից լինել
 16 մեղաց: ¹⁶ Մարիցո՛րք այսուիտերն համարձակութեամբ առաջի աթոռոյ
 շնորհացն նորա. զի ընկալցուք գողորմութիւն, և գրցուք շնորհս ՚ի դէպ
 ժամանակի՝ օգնականութեան:

5 ¹ Զի ամենայն քահանայապետ ՚ի մարդկանէ՛ առեալ, վասն մարդ-
 կան կայ յաստուածակոյս կողմն անդր. զի մարուսցէ պատարագս,
 2 և զո՛հս վասն մեղաց. ² չափով չարչարակից կարօղ է լինել՝ փգիտաց
 3 և մոլորելոց. քանզի և ինքն իսկ փկարութեամբ զգածեալ է: ³ Վասն
 այնորիկ հարկ է՝ որպէս վասն ժողովրդեանն, նոյնպէս և ընդ անձի՛ն
 4 մարուցանել պատարագս վասն մեղաց: ⁴ Եւ ոչ եթէ անձամբ ոք առնու
 5 պապիւ. այլ կոչեցեալն յԱստուծոյ՝ որպէս և Ահարոն: ⁵ Նոյնպէս և
 Քրիստոս, ոչ եթէ անձին ինչ շուք եղ լինել քահանայապետ. այլ որ
 6 խօսեցան առ նա թէ. Որդի՛ իմ ես դու, ես այսօր ծնայ զքեզ: ⁶ Որպէս
 և ՚ի միսումն ասէ. Դո՛ւ ես քահանայ յաիտեան ըսպ կարգին Մելքի-
 7 սեդեկի: ⁷ Որ յաւուրս մարմնոյ իրոյ՝ աղօթս և պաղապանս առ այն
 որ կարօղն էր ապրեցուցանել զնա, ուժգին գոչմամբ և արտասուօք
 8 մարուցանէր. և լսելի՛ լինէր առ լաութեանն: ⁸ Թէպէր և Որդի է, ուսաւ
 9 ՚ի չարչարանաց անփի զհնազանդութիւն: ⁹ Եւ իբրև կատարեցա՛ւ եղև
 10 ամենայն հնազանդելոց իրոց պատճառք փրկութեանն յաիտենից. ¹⁰ և
 անուանեցան յԱստուծոյ քահանայապետ յաիտենից ըսպ կարգին Մել-
 քիսեդեկի:

11 ¹¹ Վասն որոյ՝ բազում են մեզ բանք, և դժուարապատում ՚ի մեկնել. Է/զդ

8 Ոմանք. Յետվայ հանգուցեալ: *Որ Ոսկան.* Յետուայ: **10 Ոմանք.** Որպէս Աստուած յիրայնոցն: **11 Ոմանք.** Անհաւապութեանն անկանիցի: *Որ օրինակ մի.* անհնազանդութեանն անկա՛ւ: **12 Ոմանք.** Քանզի կենդանի է... և յօղից և ուղղոց... և ՚ի խորհրդոց սր՛: **14 Ոմանք.** ԶՅիսուս գորդին Աստուծոյ... զխոստովանութեանն: **15 Ոմանք.** Որ ոչ իցէ կարող... փկարութեանցս մերոց: **16 Ոմանք.** Ընտրիաց նորա... գրցուք զշնորհս: **5. 1 Ոմանք.** Եւ զոհս ըսպ մեղաց: **2 Ոսկան.** Չափու չարչարա՛ւ: *Օրինակ մի.* Տկարաց և ընտրելոց: **3 Ոմանք.** Որպէս և վասն ժողո՞ր... ընդ անձինն պատարագ մարուցանել: **4 Ոմանք.** Որպէս Ահարովն: **5 Ոմանք.** Եթէ Որդի իմ... և ես այ՛: **6 Ոմանք.** Թէ դու ես քահանայապետ յաիտեան: **7 Ոմանք յաւուրն.** Ապրեցուցանել զնա ՚ի մահուանէ, ուժ՛: **8 Ոմանք.** Զի թէպէր: **9 Ոմանք.** Ամենայն հնազանդելոցն... փրկութեան յաի՛:

վջ

զ

զվ

Է/զդ

քանզի խօթամի՛րք եղերուք լսելեօք. ¹² փոխանակ զի պարսր էր ձեզ 12
լինել վարդապետս վասն ժամանակին. դարձեալ պիտոյ է ձեզ ուսանել՝
թէ զի՞նչ են նշանագիրք սկզբան բանիցն Աստուծոյ. և եղերուք կարօ՛րք
կաթին, և ոչ հաստատուն կերակրոյ: ¹³ Զի ամենայն որ կաթնկեր է՝ 13
տգեպ է բանին արդարութեան, քանզի տղայ է: ¹⁴ Այլ կարարելոցն է 14
հաստատուն կերակուր. որոց՝ վասն ՚ի չափսն հասանելոյ, ճաշակելիքն
կիրթ են ընտրութեան բարոյ և չարի:

¹ Վասն որոյ թողեալ զբան սկզբա՛նն Քրիստոսի, ՚ի կարարունմն **6**
եկեսցո՛րք. մի՛ միսանգամ հիմն արկանել ապաշխարութեան՝ ՚ի մե-
ռելոյի գործոց անրի, և հաւարոցն որ յԱստուած, ² և մկրտութեանցն 2
վարդապետութեան, և ձեռնադրութեան՝ ձեռաց, և յարութեան՝ մեռելոց,
և դարաստանի՛ն յախրեմից: ³ Եւ արդ՝ արասցո՛րք զայն՝ եթէ Աստուած 3
հրամայեսցէ: ⁴ Քանզի անհնար է միսանգամ մկրտելոցն, որ ճաշակեցին 4
յերկնաւոր պարգևացն, և հաղորդք եղեն Նոգոյն Սրբոյ, ⁵ և զգեղեցի՛կ 5
բանին Աստուծոյ ճաշական ճաշակեցին, և զգօրութիւնս հանդերձելոյ
աշխարհին, ⁶ և կործանեցին. միսանգամ նորոզել յապաշխարութիւն. 6
և վերստին ՚ի խաչ հանել անձանց զՈրդին Աստուծոյ, և դարձեալ խայ-
տառակել: ⁷ Քանզի երկիր որ ըմպիցէ՛ զանձրն բազում անգամ եկեալ 7
՚ի վերայ նորա, և ծնանիցի արդիւնս շայեկանս նոցա՝ վասն որոյ գոր-
ծեցին, ընդունի զօրհնութիւն յԱստուծոյ. ⁸ իսկ որ բերէ փո՛շ և տա- 8
գգ տասկ, անպիտան է՝ և մերձ յանէծս. և վախճան նորա յայրունմն:
⁹ Բայց հաստատեալ եմ վասն ձեր սիրելիք՝ ՚ի լա՛ն անդր, և որ լին է 9
փրկութեամբ. զի թպեպ և այսպէս խօսիմք. ¹⁰ ոչ եթէ անիրան ինչ է 10
Աստուած՝ մոռանալ զգործս ձեր՝ և զսերն զոր ցուցէք յանուն նորա. զի
պաշտելիք զտուրբսն՝ և պաշտէք. ¹¹ և մեք ըղձանամք, զի իւրաքանչիւ- 11
րոք ՚ի ձէնջ զնոյն փոյթ ցուցանիցէ ՚ի հաստատութիւն յուսոյն մինչև
ցվախճան. ¹² զի մի՛ հիւանդամի՛րք լինիցիք: 12

Ը Նմանօրք եղերուք այնոցիկ որ հաւարովքն և երկայնմտութեամբ
ժառանգեցին զաւետիսն: ¹³ Զի Աբրահամու խոստացեալ զաւետիսն 13
Աստուծոյ՝ քանզի յայլ որ ՚ի մեծ ոչ գոյր երդնուլ, ¹⁴ յանձն իւր եր- 14
դուաւ, և ասէ. Այո՛ օրհնելով օրհնեցից զքեզ, և բազմացուցանելով
բազմացուցից: ¹⁵ Եւ այնպէս երկայնամի՛ր եղեալ՝ եհան ւաւերացն: 15
¹⁶ Ապաքէն մարդիկ որ ինչ ՚ի վեր է քան զինքեանս՝ յայն երդնուն. և 16
ամենայն հակառակութեան նոցա վճիռ ՚ի հաստատութիւն, երդունմն

12 *Օրինակ մի.* Եւ արդ՝ կամիմ զձեզ ուսուցանել, եթէ զինչ... իսկզբան բանիցն
Աստուծոյ: **13** *Ունակք.* Զի տղայ է: **14** *Ունակք.* Կերակուրն... բարոյն և չարի:
Օրինակ մի. Կրթեն ընտրութեան: **6. 1** *Բազումք.* Արկանել հիմն ա՛: **2** *Ունակք.*
Վարդապետութիւն... ձեռնադրութիւն... յարութիւն: **3** *Ունակք.* Եթէ Տէր հրամայեսցէ:
4 *Ունակք.* Անհնարին է միսանգամ: **5** *Ունակք.* Ճաշակս ճաշակեցին, և զօրութիւնս:
6 *Ունակք.* Եւ կործանիցին մի՛: **7** *Ունակք.* Վասն որոյ գործիցին, ըն՛... զօրհնութիւնսն
Աստուծոյ: **8** *Ոսկան.* Զփոշ և զգրապ՛... և մերձ է յանէծս: *Ունակք.* Նորա այրունմն:
9 *Յօրինակին պակասէր.* Եւ որ լին է փրկ՛: **10** *Ոսկան.* Եւ զսեր զոր ցուցանէք
յանուն: *Յօրինակին.* Պաշտելիք զտուրբն: **11** *Ոսկան.* Եւ մեք ըղձամք: **13** *Ունակք.*
Խոստացեալ էր զաւե՛: **14** *Ունակք.* Բազմացուցից զքեզ. *և ունակք.* բազմացուցից
զգաւակ քո: **15** *Ունակք.* Եւ այնչափ երկայնամի՛ր եղեալ:

17 Է: ¹⁷ Որով առաւել ևս կամեցեալ Աստուծոյ՝ ցուցանել ժառանգաւորաց
 աւերեացն զհասարարութիւն խորհրդոյն իւրոյ, միջնորդեաց երդմանք:
 18 ¹⁸ Զի երկու անփոփոխելի՛ իրօքն՝ որովք անհնար իցէ սրել Աստուծոյ,
 հասարարուն միխթարութիւն ունիցիմք. որք ապաստան եղեաք բուն
 19 հարկանել զհանդերձեալ յուսոյն. ¹⁹ զոր իբրև զխարինխ հասարարուն
 և անշարժ ունիցիմք անձանց մերոց. որ և մարանիցէ՛ ՚ի ներքին կողմն
 20 վարագորին, ²⁰ ուր կարապետն մեր Յիսուս եմուր վասն մեր, ըստ
 կարգին Մելքիսեդեկի, եղև քահանայապետ յախարեմից:
 7 ¹ Քանզի այս Մելքիսեդեկ՝ թագաւոր էր Սաղիմայ, քահանայ Աս- Թ
 րուծոյ բարձրելոյ. որ էլ ընդ առաջ Աբրահամու, յորժամ դարձեալ գայր
 2 ՚ի կոտորածէ թագաւորացն՝ և օրհնեաց զնա. ² որում և փասանորդս
 յամենայնէ ետ Աբրահամ. նախ՝ թարգմանի թագաւոր արդարութեան,
 3 ապա թագաւոր Սաղիմայ՝ որ է թագաւոր խաղաղութեան. ³ անհայր,
 անմայր, չհամարեալ յազգս, որոյ ոչ սկիզբն ատուրց, և ոչ կարարած
 կենաց. նմանեալ Որդոյն Աստուծոյ՝ կայ մնայ քահանայ մշտնջենա-
 4 տոր: ⁴ Արդ՝ րեսէք որպիսի ոք էր սա, որում և Աբրահամ փասանորդս ետ
 5 յաւարէ անփի՛ նահապէտն: ⁵ Եւ որք յորդուցն Ղևեայ զքահանայութիւնն
 առնուն, պարուէր ունին փասանորդել զժողովուրդն՝ ըստ օրինացն.
 այսինքն է՝ զեղբարս իրեանց. թէպէտ և ելեալ իցեն յերանացն Աբրահամու:
 6 ⁶ Իսկ չհամարեալն յազգս ՚ի նոցանէ՝ փասանորդեաց զԱբրահամ. և
 7 զնա որ զաւերիսն ընկալեալ էր՝ օրհնեաց: ⁷ Զի առանց ամենայն հա-
 8 կառակութեան, նուազն ՚ի լաւ՝ անփի օրհնեսցի: ⁸ Եւ աստ մարդք
 մահկանացուք փասանորդս առնուն. բայց անդ վկայեցաւ թէ կենդանի՛
 9 է: Եւ որպէս բանից կարգ է ասել, ⁹ թէ Աբրահաման և Ղևի՛ իսկ որ
 10 զփասանորդսն առնոյր, փասանորդեցան. ¹⁰ զի դեռևս յերանս հօր իւրոյ
 11 էր՝ յորժամ ընդառաջ եղև նմա Մելքիսեդեկ: ¹¹ Իսկ արդ՝ եթէ կարարումնն
 ՚ի ձեռն Ղևրացոց՝ քահանայութեանն էր, քանզի ժողովուրդն յայն
 12 օրէնս դրեցան, զի՛նչ պիտոյ էր ըստ կարգին Մելքիսեդեկի այրոն քա-
 13 հանայի յառնել, և ոչ ասել՝ եթէ ըստ կարգին Ահարովի: ¹² Այլ ՚ի
 փոփոխել քահանայութեանն, հարկ էր և օրինացն փոփոխումն լի-
 13 նել: ¹³ Զի զորմէ այսպէսն ասի, յայլմէ ազգէ՛ կալաւ հաղորդութիւն,
 14 յորմէ ոչ ոք երբէք եղև հաղորդ սեղանոյն: ¹⁴ Արդ՝ յայտ իսկ է, թէ
 յազգէ՛ Յուդայ ծագեաց Տէր մեր. յորմէ ազգէ վասն քահանայից Մով-
 15 սէս ինչ ոչ ճառեաց: ¹⁵ Եւ նն առաւել յայտ է՝ թէ ըստ նմանութեանն
 16 Մելքիսեդեկի՛ յառնելոց է այլ քահանայ. ¹⁶ որ ոչ ըստ մարմնաւոր պա-

16 *Ոսկան.* Եւ ամենայնի հակառակութեան նոցա վճռի հասարարութիւն երդումն է:
 17 *Ոմանք.* Առաւելն ևս: 18 *Ոմանք.* Որովք անհնարին է... ապաստան եղաք: 19 *Ոմանք.* Ի ներքին կողմ վա՛: 20 *Ոմանք.* Ուր վարդապետն մեր Յիսուս: 7. 1 *Ոմանք.* Էր Շաղեմայ: 2 *Ոմանք.* Եւ փասանորդսն ետ յամենայնէ Աբ՛... և ապա թագաւոր Շաղիմայ: 3 *Ոմանք.* Չհամարել յազգս... Որդոյ Աստուծոյ: 4 *Ոմանք.* Որպիսի ոք է սա: 5 *Ոմանք.* Եւ որ յոր՛: 6 *Ոմանք.* Իսկ չհամարելն յազգ՛: Այլք. Որոյ զաւերիսն ըն՛: 9 *Ոմանք.* Որ և զփասանորդսն: 10 *Ոմանք.* Ընդ առաջն եղև նմա: 11 *Ոմանք.* Ի ձեռն Ղևրական քահանայութեանցն... յայն օրէնս գրեցաւ... ասել թէ ըստ: 12 *Ոմանք.* Ի փոփոխել քահանայիցն: 13 *Ոմանք.* Այսպէսն ասէ: 14 *Ոմանք.* Մովսէս ոչինչ ճառեաց: 15 *Ոմանք.* Յառնելոց է այլ: *Ուր Ոսկան.* Յայրնելոց է այլ:

փրօհանին եղև, այլ ըստ զօրութեան կենացն անվախճանից: ¹⁷Քանզի 17
 վկայեցաւ թէ. Դո՛ւ ես քահանայ յափտեան ըստ կարգին Մելքիսեդե-
 կի: ¹⁸Արհամարիութիւն լինէր առաջին պատուիրանին, վասն նորին 18
 փկարութեանն և անշահութեան. ¹⁹քանզի ոչինչ կարարումն գործե-
 ցին օրէնքն, և մուտ ազնուական յուսոյն՝ որով մերձենամք առ Աս-
 փրուած: ²⁰Եւ այնչափ, զի ոչ առանց երդման. զի են ոմանք՝ որ ա-
 ռանց երդման են կացեալ քահանայք: ²¹Բայց սա՛՛ երդմանք, ՚ի ձեռն 21
 այնորիկ որ ասացն ՚ի նա. Երդուաւ Տէր՝ և ոչ ևս զոջասցի, դու ես քա-
 հանայ յափտեան: ²²Եւ այնչափ լաւագոյն ուխտի եղև երաշխաւոր Յի-
 սուս: ²³Եւ բազում են կացեալ քահանայք, վասն մահու արգել լինելոյ ՚ի 23
 մշտնջենաւորել: ²⁴Իսկ սա՛՛ վասն յափտեան կելոյ՝ առանց անցանելոյ 24
 ունի զքահանայութիւնն. ²⁵ուստի և կենդանի՛ առնել համօրէն կարօղ 25
 է՛՛ զմարտացեալսն նովաւ առ Ասփրուած. քանզի միշտ կենդանի՛ է լինել
 բարեխօս վասն նոցա:

26 ²⁶Ձի այսպիսի՛ իսկ և վայել էր մեզ քահանայապետ, սուրբ, անմեղ, 26
 անարար, զարեալ ՚ի մեղաւորաց, և բարձրացեալ քան զերկինս. ²⁷ո- 27
 րում ոչ հանապազ հարկ է որպէս այլոց քահանայապետիցն, նախ՝
 վասն իրեանց մեղացն պարարագս մարուցանել, և ապա՛ վասն ժո-
 դովրդեանն: Իսկ սա՛՛ զայն միանգամայն կարարեաց, զի զանձն իր
 մարտոյ պարարագ: ²⁸Օրէնքն զմարդիկ կացուցանեն քահանայապետս 28
 զգածեալս փկարութեամբ. իսկ բանն երդման յետ օրինացն՝ զՌդդի որ
 յափտեան կարարեալ է:

¹Եւ բանից զոմիս խօսիցս, այսպիսի ունիմք քահանայապետ, որ **8**
 նստան ընդ աջմէ՛ Մեծութեանն աթոռոյն յերկինս, ²սրբութեանցն պաշ- 2
 քօնեայ, և խորանին ճշմարտութեան՝ զոր Տէրն կանգնեաց՝ և ոչ մարդ:
³Ձի ամենայն քահանայապետ վասն մարուցանելոյ զգոհս և զպարարաքս
 կայ. ուստի հարկ է և նմա՛ ունել զոր մարուցանիցէ: ⁴Ձի թէ էր յերկրէ, 4
 թերևս չէր իսկ քահանայ. զի գոյի՛ն որ մարուցանէին ըստ օրինացն
 պարարագ. ⁵որք առական և օրինական պաշտի՛ն երկնաւորացն. որ- 5
 պէս և հրամայեցաւ Մովսիսի՛ յորժամ գործելոց էր զվրան ժամուն.
 Տեսցի՛ր՝ ասէ, արասցեն զամենայն ըստ օրինակի՛ն որ ցուցաւ քեզ ՚ի
 լերինն: ⁶Բայց արդ՛ առաքագոյն ևս պաշտաման եհաս Յիսուս, որչափ 6
 լաւագոյն ևս ուխտի է՛ միջնորդ՝ որ ՚ի յառաւել աւերիսն օրինադրեցաւ:

7 ⁷Ձի եթէ առաջինն անարար էր, ապա երկրորդին փեղի ոչ խնդրէր: 7
 8 ⁸Նա՛՛ աւասիկ բամբասէ՛ զնոսա՛՛ և ասէ. Ահաւասիկ աւուրք եկեացեն՝ 8
 ասէ Տէր, և կարարեցից ՚ի վերայ փանն Իսրայէլի և ՚ի վերայ փանն

17 *Ոմանք.* Եթէ դու ես քա՛: 18 *Ոմանք.* Արհամարիութիւնն լինէր... փկարութե-
 ան և անջ՛: 21 *Ոմանք.* Որ ասացան ՚ի նա... թէ դու ես քա՛: 22 *Ոմանք.* Եւ
 այնչափ առաւելագոյն ուխ՛: 24 *Բազումք.* Վասն յափտեան կալոյ: 25 *Ոմանք.*
 Զմարտացեալսն նո՛: 26 *Ոմանք.* Վասն զի այնպէս վայել էր: *Որ Ոսկան.* Ձի այն-
 պիսի իսկ: 27 *Ոսկան.* Զայն միանգամ կարարեաց: 28 *Ոմանք.* Քահանայապետ
 զգացեալ փկարութեամբ... կարարեալսն է յափտեան: 8. 1 *Բազումք.* Այնպիսի ունիմք
 քա՛... մեծութեանն աթո՛: 2 *Օրինակ մի.* Որ բարութեանցն պաշտօնեայ... զոր Տէրն
 կարգեաց: 3 *Ոմանք.* Զոհս և պարարագս կայ, ուստի և հարկ է նմա: *Բազումք.*
 Ունել ինչ զոր: 4 *Ոմանք.* Ձի եթէ էր յերկրի: 6 *Ոմանք.* Առաքապէս պաշտ՛... որչափ
 և լաւագոյն ևս... որ յառաւել աւե՛: 7 *Ոսկան.* Ապա երկրորդն փեղի ոչ:

9 Յուդայ՝ ուխար նոր. ⁹ ոչ ըստ ուխարին գոր եղի ընդ հարս նոցա՝ յաւուրն յորում առի ՚ի ձեռն՝ հանել զնոսա յերկրէն Եգիպտացոց. և զի նոքա ոչ կացին յուխարին իմում, և ես անփոյթ արարի զնոցանէ՝ ասէ Տէր ամենակալ: ¹⁰ Այլ այս է ուխարն գոր եղից քանդ Իսրայէլի յեպ աուրցն այնոցիկ՝ ասէ Տէր. քաց զօրէնս իմ ՚ի միքս նոցա, և ՚ի սիրքս նոցա գրեցից զնոսա. և եղէց նոցա Ասպուած, և նոքա եղիցին ինձ ՚ի ժողովուրդ: ¹¹ Եւ ոչ ևս ուսուցանիցեն իւրաքանչիւր զքաղաքակից իւր, և իւրաքանչիւր զեղբայր իւր, և ասիցեն թէ ծանիր զՏէր. զի ամենեքին ծանիցեն զիս ՚ի փոքրկանց մինչև ցմեծամեծս նոցա. ¹² զի քաիչ եղէց անօրէնութեանց նոցա. և զմեղս նոցա՝ և զանօրէնութիւնս այլ ոչ ևս յիշեցից: ¹³ Արդ՝ ասելովն նոր, հնացոյց զառաջինն. և որ հնանայն և ծերանայն մերձ է յապականութիւն:

վզ

9 ¹ Ունել ունէր և առաջինն՝ իրաւունս պաշտաման յայնժամ զաշխարհակալն սրբութիւնն: ² Զի խորանն առաջին հանդերձեցաւ այսպէս. յորում աշտանակն, և սեղանն, և հացն նուիրաց՝ որ Սրբութիւնն կոչէր: ³ Եւ յեպ երկրորդ վարագուրին խորանն որ կոչէր Սրբութիւն սրբութեանց. ⁴ յորում կայր բուրվառն ոսկի, և արկղն կրակարանաց պարեալ ներքոյ և արքաքոյ ոսկով. յորում սափորն ոսկի լի՝ մանանայի, և զաւազանն Ահարոնի որ ծաղկեցաւ, և քախարակք կրակարանացն. ⁵ և ՚ի վերայ նորա քրովբէքն փառաց՝ որ հովանի ունէին ՚ի վերայ քաութեանն. վասն որոյ՝ ոչ է այժմ ասել մի ըստ միոջէ: ⁶ Եւ այն ամենայն իբրև այնպէս հանդերձեալ կայր, յառաջին խորանն յամենայն ժամ մտանէին քահանայքն զպաշտամունսն կարարել. ⁷ բայց յերկրորդն՝ մի՛ անգամ ՚ի քարուղջ քահանայապետն. և զայն ոչ առանց արեան, զոր մարուցանէր վասն իւր, և վասն ժողովրդեանն անգիպութեան: ⁸ Զայս ցուցեալ Նոգոյն Սրբոյ՝ մինչև՛ յայսնեալ էր ճանապարհի սրբութեանցն. քանզի դեռ առաջին խորանն ունէր զհասարարութիւն. ⁹ որ է առակ ժամանակին որ առաջի կայր. յորում պարարագքն և զոք մարչէին, որք ոչ կարէին ըստ միքս կարարել զպաշտօնեայսն. բայց միայն կերակրովք և ըմպելեօք, ¹⁰ և պէսպէն մկրտութեամբք՝ մարմնոյ արդարութիւնքն. որ մինչև ՚ի ժամանակս ուղղութեանն ՚ի վերայ կային:

¹¹ Այլ Քրիստոս եկեալ Քահանայապետ քահանայութեանցն, ժԲ
 մեծան և կարարելով՝ և անձեռագործ խորանան, այս ինքն է՝ որ ոչ յայց արարածոց, ¹² և ոչ արեամբ նոխազաց և զուարակաց. այլ իւրով արեամբն եմուր մի անգամ ՚ի սրբութիւնսն յախտենակալնս գրեալ

8 *Ունակք*. Նա աւանիկ բա՛ւ: 9 *Ունակք*. Յաւուր յորում... Եգիպտացոց. զի նոքա: 10 *Բազուակք*. Եղից քանն Իսրայէլի: *Ունակք*. Ինձ ժողովուրդ: 11 *Ունակք*. Մինչև ՚ի մեծամեծս: 12 *Ի յուս՛*. Եղէց անիրաւութեանց նոցա. *հասնածայն ունակց ՚ի ընար՛*: 9. 1 *Ոսկան*. Եւ առաջին իրաւունս պաշտամանն: *Ունակք*. Եւ առաջին յիրաւունս... զաշխարհականն սրբութիւն: 2 *Ունակք*. Նանդերձեցաւ այնպէս... և հացն նուիրանաց: *Ոսկան*. Յորում էին աշտամ... նուիրանաց որ սրբութիւն կո՛ւ: 5 *Ունակք*. Եւ ՚ի վերայ նոցա քերոք... ՚ի վերայ քաութեան. վասն որոյ և ոչ: 6 *Օրինակ մի*. Քահանայք զպաշտօնսն: 7 *Ունակք*. Ժողովրդեանն անգիպութեանց: 8 *Ունակք*. Ծանապարհ սրբութեան: 9 *Ունակք*. Որ էր առակ... և զոքն մարչէին: *Այլք*. Կարարել զպաշտամունսն: 10 *Ունակք*. Մկրտութիւնք մարմնոյ արդարութիւնք, որ: 11 *Ունակք*. Եկեալ Քահանայապետ... և կարարելեան... խորանաւ, այսինքն է՝ ոչ յայցանէ արարա՛ւ:

զփրկութիւն: ¹³ Զի եթէ արիւն ցլուցն և նոխազաց՝ և մոխիր երնջոցն ¹³
 ցանեալ՝ զպղծեալսն սրբէր առ ՚ի մարմնոյ սրբութենէ. ¹⁴ ո՞րչափ ևս ա- ¹⁴
 ռաւել արիւնն Քրիստոսի, որ ՚ի ձեռն Նոգոյն յաիփենականի մարոյց
 զանձն անարար պարարագ Աստուծոյ, սրբեաց՝ զհիղճ մրաց ձերոց
 ՚ի մեռելոքի՝ գործոց անքի՝ պաշտել զԱստուած կենդանի: ¹⁵ Եւ վասն ¹⁵
 այնորիկ նորոյ ուխտիս է միջնորդ. զի յորժամ մահ լինիցի՝ ՚ի փրկու-
 թիւն վասն առաջին ուխտին յանցանաց, զաւերին առցեն հրաւիրեալքն
 ՚ի ժառանգութիւնն յաիփենից: ¹⁶ Քանզի ուր կրակ է, հարկ է զմահ ՚ի ¹⁶
 մէջ բերել զկրակագրին. ¹⁷ զի կրակ՝ յեք մահոն հասարարուն է. ապա ¹⁷
 թէ ոչ՝ զհահոյ իցէ հասարարուն, մինչ կրակագիրն կենդանի՝ է: ¹⁸ Ուստի ¹⁸
 և ոչ առաջինն առանց արեան նորոգէր: ¹⁹ Քանզի իբրև պարմեցան ¹⁹
 ամենայն պարտիրանք օրինացն ՚ի Մովսիսէ ժողովրդեանն, առեալ
 զարիւն ցլուցն և նոխազացն, ջրով՝ և բրդով՝ կարմրով՝ և զոպայիւ,
 զկրակարանօքն իսկ և զամենայն ժողովրդեամբն սրսկեաց, ²⁰ և ասէ. ²⁰
 Այս է արիւն կրակին՝ զոր պարտիրեաց ձեզ Աստուած: ²¹ Եւ զխորանանն ²¹
 և զամենայն կահիւ սպասուն նոյնպէս սրսկեաց զարիւնն: ²² Եւ գրեթէ ²²
 ամենայն ինչ արեամբն սրբէր ըստ օրինացն. և առանց հեղման արեան
 չլինէր թողութիւն: ²³ Ապա հարկ էր օրինատրացն՝ այնպիսեօքն սրբել. և ²³
 բուն իսկ երկնատրացն՝ առաւել ևս պարարագօք քան զնոյնս: ²⁴ Զի ոչ ²⁴
 եթէ ՚ի ձեռագործ սրբութիւնսն ենուր Քրիստոս՝ յօրինակս ճշմարտու-
 թեանն. այլ ՚ի բուն իսկ յերկինս, յանդիման լինել երեսացն Աստուծոյ
 վասն մեր: ²⁵ Ոչ զի բազում անգամ մարուցանիցէ զանձն պարարագ՝ ²⁵
 որպէս քահանայապետն որ մրանէր ՚ի սրբութիւն սրբութեանցն ամի
 ամի արեանք օտարաւ. ²⁶ ապա թէ ոչ՝ պարտ էր նմա բազում ան- ²⁶
 գամ չարչարել իսկզբանէ աշխարհի. բայց արդ՝ աւասիկ, մի՛ անգամ
 ՚ի կարարած յաիփեանց՝ յանարգութիւն մեղաց իւրով պարարագան
 յայրնեալ է: ²⁷ Եւ զոր օրինակ կայ մնայ մարդկան մի՛ անգամ մեռանել ²⁷
 և յեք այնորիկ դարաստան. ²⁸ նոյնպէս և Քրիստոս մի՛ անգամ մարու- ²⁸
 ցեալ պարարագ առ ՚ի բառնալոյ զմեղս բազմաց. իսկ յերկրորդումն
 առանց մեղաց յայրնեսցի այնոցիկ՝ որ ակն ունիցին նմա հաւարովք
 ՚ի փրկութիւն:

բ ¹ Քանզի զպրուեր հանդերձելոց բարեացն ունէին օրէնքն, և ոչ **10**
 զնոյն կերպարանս իրացն. ամի ամի զնոյն պարարագս մարուցանեն
 ցանգ, որք ոչ են կարօղ զմարուցեալսն կարարել. ² ապա թէ ոչ՝ դադարէի՜ն
 ՚ի մարուցանելոյ, վասն և ոչ մի ինչ այնուհետև խիղճ մրաց ունելոյ՝
 պաշտօնէիցն մի՛ անգամ սրբեցելոց. ³ այլ անդէ՛ն ՚ի նմին ՚ի յիշարա՛կս **3**

12 Օրինակ մի. Եմուր միանգամայն ՚ի: **13** Բազումք. Զի թէ արիւն ցլ՝: **14** Ոմանք.
 Զի սրբեցէ: **15** Ոմանք. Զաւերիսն առցեն... ՚ի ժառանգութիւն յաի՛: **17** Ոմանք.
 Յեք մահուանն հաս՝: **19** Օրինակ մի. Կարմրաւ և գո՛: **21** Ոմանք. Եւ զխորանան
 իսկ, և զամենայն կահիւն: **23** Ոմանք. Երկնատրօքն՝ առաւել: **24** Ոմանք. Յօրինակս
 ճմարութեանցն: **25** Ոմանք. Ի սրբութիւնս սրբութեանց... արեամբն օտար՝: **26** Ո-
 մանք. Պարտ իսկ էր նմա... ՚ի կարարած յաիփենական... մեղաց միով պարարագան
 յայր՛: **Ոսկան.** Պարարագան յայրնեցաւ: Եւ զոր՛: **28** Ոմանք. Նոյն և Քրիստոս
 միան՝... ակն ունին նմա հա՛: **10. 1** Ոսկան. Կերպարան իրացն: **Ոմանք.** Յանկ: **Եր-**
կու նոր օրինակք. Զմարուցիսն կարարել: (2) Իսկ ապա թէ ոչ... մի ինչ այսուհետև:
2 Ոմանք. Պաշտօնէից մի անգամ սրբեցելոցն:

4 մեղացն կային ամի ամի. ⁴ քանզի ոչ կարէր արին նոխազացն և ցլուցն բառնալ զմեղս:

5 ⁵ Վասն որոյ ՚ի մրանել իւրում յաշխարհ՝ ասէ. Ջզոհս և զպարարագս ^{ԺԳ} ոչ կամեցար, բայց մարմին հասարպեցեր ինձ. ⁶ ընդ ողջակէզս և ընդ վասն մեղացն ոչ հաճեցար: ⁷ Յայնժամ ասացի՝ թէ ահանասիկ եկի. ՚ի ճառս գրոց գրեալ է վասն իմ, առնել զկամս քո Աստուած:

8 ⁸ Վերագոյնն ասէ, թէ ընդ զոհս, և ընդ պարարագս, և ընդ ողջակէզս, և ընդ վասն մեղացն ոչ հաճեցար, և ոչ կամեցար, որք ըստ օրինացն մարտէին: ⁹ Ապա ասէ. Ահանասիկ գամ առնել զկամս քո Աստուած:

10 Մերժէ զառաջինն, զի զերկրորդն հասարպեցէ. ¹⁰ որով կամօք և մեք սրբեցաք՝ ՚ի ձեռն պարարագի մարմնոյն Յիսուսի Քրիստոսի մի անգամ: ¹¹ Եւ ամենայն քահանայապետ կայ հանապագորդ ՚ի պաշտաման. և զնոյն պարարագս մարուցանէ բազում անգամ, որք ոչ երբէք կարող են բառնալ զմեղս. ¹² իսկ աս՝ զմին վասն մեղաց մարոյց պարարագ. և մշտնջենաւոր նստաւ ընդ աջմէ Աստուծոյ. ¹³ և այսուհետև և կն ունի՝ մինչև դիցիին թշնամիք իւր ՚ի ներքոյ ուրից իւրոց: ¹⁴ Քանզի միով պարարագաւ կարարեաց զսրբեալսն ՚ի մշտնջենաւորս: ¹⁵ Այլ վկայէ մեզ և Նոզին Սուրբ՝ յետ ասելոյ յառաջագոյն, ¹⁶ թէ. Այս է ուխտն՝ զոր եղից ընդ հարս նոցա, յետ ատուրցն այնոցիկ՝ ասէ Տէր, քանզի զօրէնս իմ ՚ի միտս նոցա, և ՚ի խորհուրդս նոցա գրեցից զնոսա: ¹⁷ Ապա ասէ՝ թէ զմեղս նոցա և զանօրէնութիւնս նոցա՝ այլ ոչ ևս յիշեցից: ¹⁸ Իսկ ուր թողութիւն է, ոչ ևս պիտոյ է վասն մեղաց պարարագ: ¹⁹ Ունիմք այսուհետև եղբարք՝ համարձակութիւն ՚ի մուտս ^{ՎԶ} սրբութեանցն արեամբն Յիսուսի. ²⁰ զոր նորոգեաց մեզ ճանապարհ նորոգ և կենդանի ՚ի ձեռն վարագորին, այսինքն է՝ մարմնոյն իւրոյ.

21, 22 ²¹ և քահանայ մեծ ՚ի վերայ քանն Աստուծոյ. ²² մարիցոնք ճշմարիտ սրբիւք, լրութեամբ հաւատոց, լուացեալ զսիրտս ՚ի խղճէ չարեաց՝ և մկրտեալ զմարմին ՚ի ջուրն սրբութեան. ²³ պի՛նդ կալցուք զխոստովանութիւն անշարժ յուսոյն, զի հաւարարին է որ խոստացան:

24 ²⁴ Եւ զգուշացոնք միմեանց յորդորմանքք սիրոյ և գործոց բա- ^{ԺԴ} րեաց. ²⁵ և մի՛ թողուք զժողովս միմեանց, որպէս սովոր են ոմանք. այլ միխթարեցուք, և այնչափ ևն առաւել՝ որչափ քեսանիցէք զօրն մերձեալ: ²⁶ Զի կամակար մտօք եթէ յանցանիցեմք յետ ընդունելութեան գիտութեան ճշմարտութեանն՝ այնուհետև ոչ ևս պիտոյ է վասն մեղաց պարարագ. ²⁷ այլ ահեղ ակնկալութիւն դատաստանին, և նախանձ հրոյն որ ուրիցէ զհակառակորդսն: ²⁸ Արհամարհեալ ուրուք զօրէնսն

4 *Ունակք.* Յլուց և նոխազաց: 7 *Ունակք.* Ասացի՛ եթէ ահա՛: 10 *Ունակք.* Որով կամօքն և: 14 *Ունակք.* Կարարեաց զսրբեալս: 15 *Ունակք.* Յետ ասելոյն: 16 *Բազուրք.* Եթէ այս է ուխտն... քանզի զօրէնս իմ ՚ի սիրտս նոցա: 17 *Ունակք.* Եւ զանօրէնութիւնս այլ ոչ: 19 *Ունակք.* Ի մուտս սրբութեան ար՛: 20 *Օրինակ մի ընդ Ոսկրանայ.* Որ նորոգեաց մեզ: *Ունակք.* Մարմնոյ իւրոյ: 22 *Ունակք.* Ըշմարիտ սրբիւ... և մկրտել զմարմինս ՚ի ջուր սր՛: 24 *Ունակք.* Եւ զգուշացարուք միմեանց: 25 *Ունակք.* Եւ մի՛ թողուցուք... որպէս և սովոր են... այլ միխթարեցարուք այնչափ առաւել՝ որչափ քեսանէք զօրն: 26 *Ունակք.* Յանցանիցէ որ յետ ընդունելութեանն և զիս՛:

Մովսիսի, առանց ողորմութեան՝ առ երկուք կամ երիւք վկայիք մեռանէր.
 29 իսկ ռիչափ սաստիկ պատժոց արժանի համարիցիք զայն, որ զՈրդին 29
 Աստուծոյ առ ուրն եհար. և զարին նորոյ ուխտին խառնակ համարեցալ՝
 որով սրբեցան, և զՆոզին շնորհաց թշնամանեաց: 30 Այլ գիտենք զայն 30
 որ սասցն. Իմ են վրէժխնդրութիւնք և են հապուցից՝ ասէ Տէր: Եւ
 դարձեալ թէ. Դասի Տէր զժողովուրդ իւր: 31 Ահ մե՞ծ է անկանել ՚ի ձեռս 31
 Աստուծոյ կենդանոյ:

ԺԵ 32 Արդ՝ յիշեցէք զաւորսն զառաջինս, յորս լուսաւորեալք բազում 32
 ճգանց և չարչարանաց համբերէք. 33 մերթ՝ ՚ի նախապինս և ՚ի նեղութիւնս 33
 խայրառակեալք, մերթ կցորոք այնպիսեաց վաստակաւորացն լինել:
 34 Քանզի և ընդ կապեալս չարչարեցարուք, և զյափշտակութիւն ընչից 34
 ձերոց խնդրութեամբ ընկալարուք. քանզի գիտէիք թէ լաւագոյն ևս սրա-
 ցուածս ունիք անձանց յերկինս, ուր կանն և մնան: 35 Արդ մի՛ մերժէք 35
 ՚ի ձէնջ զհամարձակութիւնն ձեր, յորում կայ մեծաց վարձուց հապու-
 ցումն. 36 պիտոյ է ձեզ համբերութիւն. զի զկամս Աստուծոյ արարեալ 36
 հասցիք ատերեացն: 37 Չի փոքր մես ևս քան որչափ, որ զալոցն իցէ՝ 37
 եկեցէ և ոչ յամեցէ: 38 Չի արդարն իմ ՚ի հաւարոց կեցցէ. և եթէ 38
 յերկմիխոս ոք իցէ, ոչ հաճեսցի ընդ նա անձն իմ: 39 Բայց մեր ոչ եթէ 39
 երկմտութեամբ ենք ՚ի կորուստ. այլ հաւարովք ՚ի փրկութիւն հոգոց:

ԺԶ 1 Չի՞նչ են հաւարք, եթէ ոչ յուսացելոց իրաց հաստատութիւն, և 11
 յանդիմանութիւն որոց ոչն երկին: 2 Չի նովան վկայեցան առաջինքն: 2
 3 Նաւարովք իմանամք հաստատեալ զյաւիտեանսն բանիւ Աստուծոյ, 3
 յաներևութից զերևելիսն եղեալ: 4 Նաւարովք լաւ պատարագս Նաբէլ 4
 քան զԿայէն մարուցանէր Աստուծոյ, որով վկայեցաւ իսկ արդար լի-
 նել. զի ՚ի վերայ պատարագացն եղև վկայութիւն նմա յԱստուծոյ.
 զի թէպէտ և մեռաւ ՚ի նմին, սակայն փակաիւն խօսի: 5 Նաւարովք 5
 Ենովք փոխեցաւ, զի մի՛ զմահ ճաշակեցէ. և ոչ ուրեք գրանէր, քան-
 զի փոխեաց զնա Աստուած. և յառաջ քան զփոխելն նորա՝ վկայեցաւ
 հաճոյ լինել Աստուծոյ: 6 Բայց առանց հաւարոց՝ անհնար է հաճոյ լի- 6
 նել. այլ հաւարալ արժան է այնմ որ մերձենայ առ Աստուած՝ թէ է՛ Աս-
 տուած. և որ խնդրեն զնա՝ լինի պարզևարոն: 7 Նաւարովք առեալ հրա- 7
 ման Նոյի՛ վասն չև ևս երևելեացն՝ զահի՛ հարեալ կազմէր զբապանն
 ՚ի փրկութիւն քան իւրոյ, որով դարեցաւ զաշխարհ. և հաւարոցն ար-
 դարութեան եղև ժառանգաւոր: 8 Նաւարովք՝ որ Աբրահամն կոչեցաւ՝ 8

28 *Ոսկան.* Առանց իրիք ողոր՝: *Ոմանք.* Առանց ողորմութեան՝ առ երկու կամ երեք վկ: 29 *Ոսկան.* Իսկ արդ որչափ սաս: [*Ոմանք.*] Նամարիցիք զայն... որով և սրբեցան: 30 *Ոմանք.* Այլ գիտեն... իմ է վրէժխնդրութիւն... և դարձեալ եթէ. Դասի Տէր զժողովուրդս իւր: 32 *Ոմանք.* Յոր լուսա՞... և չարչարանացն համբերեցէք: 33 *Ոմանք.* Մերթ ՚ի նախաբանս: *Ոսկան.* Ի նախապինս, և մերթ ՚ի նե՛: 34 *Ոմանք.* Գիտէիք եթէ լա՞: 37 *Ոմանք.* Որչափ զալոցն է՛ եկեցէ: 38 *Յօրինակի մերում որպէս և յայլ բազում գրչագիրս գրեալ էր այսու եղանակաւ.* Արդարն ՚ի մի հաւարոց: *Ուր և օրինակ մի.* Արդարն ՚ի հաւարոց: *Ոսկան.* Եթէ երկմիտ ոք իցէ: 39 *Ոմանք.* Մեր ոչ թէ երկ՞: 11. 2 *Ոմանք.* Քանզի նովաւ: 3 *Ոմանք.* Նաստատեալ զյաւի՞: *Օրինակ մի յաւելու.* Նաստատեալ *արարածոց* զյաւ՞: 4 *Ոմանք.* Լաւ պատարագ Նաբէլ... եղև նմա վկայութիւն: 5 *Ոմանք.* Ճաշակեցէ զմահ...զփոխել նորա: 6 *Ոսկան յաւելու.* Հաճոյ լինել *Աստուծոյ:* *Ոմանք.* Եթէ է Աստուած, և որոց խնդրենն զնա: 7 *Ոմանք.* Տանն իւրոյ, որով դարեցան:

ունկնդիր եղև ելանել ՚ի Կեղին գոր առնլոց էր ՚ի ժառանգութիւն. ել
 9 գնաց՝ և ո՛չ գիտէր յով երթիցէ: ⁹Նաւապո՛վք պանդխտեցաւ յերկիրն
 աւեպտեաց՝ իբրև յօբարութեան. խորանօք բնակեաց Սահակաւ և Յակովբաւ
 10 հանդերձ՝ ժառանգակցօք նոցին աւեպտեաց: ¹⁰Քանզի ակն ունէր հիմանքք
 հասարակելոյ քաղաքին, որոյ ճարտարապետ և արարիչ Աստուած է:
 11 ¹¹Նաւապո՛վք և ինքն Սառա՝ որ ամուլն էր, գորութիւն առնլոյ զսերմն
 որդեճնութեան ընդունէր, և ՚ի Կարաժամ հասակի ծնանէր. քանզի
 12 հաւաքարին համարեցաւ զայն որ խոսքացաւ: ¹²Վասն որոյ և ՚ի
 միողէն ծնանէին, և այն ՚ի յանցեալ ժամանակի, իբրև զաստեղս երկնից
 13 բազմութեամբ, և իբրև զաւաճ առ ափն ծովու առանց թոռոյ: ¹³Ըստ
 հաւաքոց մեռան ամենեքին սոքա, և չն՝ ևս ընկալեալ զաւեպիսն. այլ ՚ի
 հեռուստ Կեսին գնոսա՝ և ցնծացան, և խոստովան էղեն՝ եթէ օտարք և
 14 պանդուխտք են յերկրի: ¹⁴Զի որք զայնպիսիսն խօսին, յայտ առնեն՝ ե–
 15 թէ գաւառ իմն խնդրեն: ¹⁵Զի եթէ զայն յիշէին ուստի ելինն, գոյր ժամա–
 16 նակ դառնալոյ անդրեն: ¹⁶Նա՛ աւանիկ ազնուականի՛ իմն ցանկացեալ
 են, այս ինքն է՝ երկնաւորին. վասն որոյ ո՛չ ամօթ համարի Աստուած,
 17 կոչել նոցա Աստուած. քանզի պարտաստեաց նոցա քաղաք: ¹⁷Նաւապո՛վք
 մարոյց Աբրահամ ՚ի փորձութեան իւրում զԻսահակ պարարագ. և
 18 զմիամօրն մարուցանէր, որոյ զաւեպիսն ընկալեալ էր. ¹⁸որում ասացան,
 19 թէ Սահակաւ կոչեցի քեզ զաւակ. ¹⁹եղ ՚ի մտի իւրում, թէ և ՚ի մեռելոց
 կարօղ է յարուցանել Աստուած. ուստի և յառակս իսկ ընկալաւ զնա:
 20 ²⁰Նաւապո՛վք վասն հանդերձելոց իրաց՝ օրհնեաց Իսահակ զՅակովբ
 21 և զԻսաւ: ²¹Նաւապո՛վք Յակովբ ՚ի մեռանելն իւրում, զհրաքանջիւրոք
 յորդոցն Յովսէփու օրհնեաց, և երկիր եպագ ՚ի ծագ զաւագանի իւրոյ:
 22 ²²Նաւապո՛վք Յովսէփ ՚ի վախճանել իւրում յիշեաց զԵս որդոցն Իսրա–
 23 յէլի, և վասն ոսկերաց իւրոց պարտիրեաց: ²³Նաւապո՛վք՝ զՄովսէս իբ–
 րև ծնան, թաքուցաւ ամիսս երիս ՚ի հարց իւրոց. քանզի Կեսին կայրառ
 24 զմանուկն, և ո՛չ զանգիպեցին ՚ի հրամանէ թագաւորին: ²⁴Նաւապո՛վք
 25 Մովսէս իբրև անեաց՝ ուրացաւ կոչել որդի դստերն փարաւոնի. ²⁵լաւ
 համարեցաւ չարչարել ընդ ժողովրդեանն Աստուծոյ, քան առ ժամա–
 26 նակ մի վայելել ՚ի մեղս: ²⁶Կարևոր համարեցաւ զնախապիսնսն Քրիս–
 տոսի, քան զմեծութիւն զանձուցն Եգիպտացոց. զի հայեցեալ ակն
 27 ունէր վարձուցն հապուցման: ²⁷Նաւապո՛վք թողոյր զերկիրն Եգիպտա–
 ցոց, և ո՛չ երկնչէր ՚ի ցասմանէ թագաւորին. զի զաներևոյթսն իբրև

8 Ունակք. Զոր առնելոց էր ՚ի ժառանգութեան... յո՛ւ երթիցէ: **9 Ունակք.** Յերկ–
 րին աւեպ՛... խորանօք բնակեցաւ... և Յակոբու հանդերձ ժառանգակցովք նոցին
 աւեպտեացն: **11 Ոսկան.** Որ ամուլն կոչեցեալ էր, գորութիւն առնլոյ: **Ունակք.** Առնելոյ
 սերմն որդ՛... զայն գոր խոս՛: **12 Ունակք.** Եւ այն յանցեալ: **13 Ունակք.** Եւ չն է
 ընկալեալ զաւե՛... Կեսին գնաւ և ցնծացան... թէ օտարք... են յերկիր: **14 Ունակք.**
 Զի որ զայնպիսիս խօ՛... թէ զգաւառ: **15 Ունակք.** Անդրեն դառնալոյ: **16 Ունակք.**
 Ազնուական իմն... ոչ համարի ամօթ Աստուած: **19 Ունակք.** Թէ ՚ի մեռելոց... և
 յառակս ընկալաւ: **20 Ունակք.** ԶՅակոբ և զԵսաւ: **21 Ունակք.** Զհրաքանջիւր
 յորդոցն Յովսէփայ: **22 Ունակք.** ՚Ի վախճանելն ի՛: **23 Օրհնակ մի.** Թաքուցին
 ամիսս: **24 Ամենայն գրչագիրք համաձայն մեքոմնս ՚ի լուս՛.** այսր համարոյ
 նշանակին. Թերմոթէս. կամ՝ Թերմոթիս է անուն դստերն փարաւոնի: **26 Ունակք.**
 Քանզի հայեցեալ:

զբեսեալ համբերութեամբ համարեցաւ: ²⁸Նաւարովք արար զգարիկն 28
 և զհեղումն արեանն. զի մի՛ սարակիչն անդրանկաց մերձեանայցէ՛ ՚ի
 նոսա: ²⁹Նաւարովք անցին ընդ ծովն Կարմիր՝ իբրև ընդ ցամաք եր– 29
 կիր. գորոյ զփորձ առեալ Եգիպտացոցն՝ ընկղմեցան: ³⁰Նաւարովք 30
 պարիսպքն Երիքովի անկան, շուրջ եկեալ զնոքօք զելթն օր: ³¹Նաւարովք³¹
 Րախաբ պոռնիկ ո՛չ կորեաւ ընդ անհաւարսն, որոյ ընկալեալ էր զլրբեսն
 խաղաղութեամբ: ³²Եւ արդ՝ զի՛նչ ևս ասացից. զի չէ՛ բաւական ժամանակ³²
 պարմելոյ, վասն Գեղեովնի՛, Բարակայ՛, Սամփսովնի, Յեփթայայ՛, Դա–
 ւթի՛, և Սամուելի՛, և այլոց մարգարէիցն. ³³որք հաւարովք պարբեցին 33
 զթագաւորութիւնս. գործեցին՝ զարդարութիւն. հասին՝ աւերեաց. խցին՝
 զբերանս առիւծոց. ³⁴շիջուցին՝ զգօրութիւն հրոյ. ապրեցան՝ ՚ի բերանոյ 34
 սրոյ. զօրացան՝ ՚ի փկարութենէ. եղեն՝ զօրաւորք ՚ի պարբերազմի. առին
 զբանակս օտարաց. ³⁵ընկալան՝ կանայք ՚ի յարութենէ զմեռեալս իւրե– 35
 անց: Կէսք կոշկոճեցան՝ և չէ՛ ևս ընկալեալ զփրկութիւն, զի լաւագոյն
 յարութեանն հասանիցեն. ³⁶և կէսքն զբանջանաց և զգանից զփորձ 36
 առին, զկապանաց և զբանփից. ³⁷քարկոծեցան՝ սողոցեցան, փորձեցան. 37
 սպանմանք սրոյ մեռան. շրջեցան լաշկամաշկօք՝ և մորթովք այծենեօք:
 Կարօսեալք, նեղեալք, չարչարեալք. ³⁸գորս ո՛չ արժէ աշխարհս. յանապա³⁸
 մոլորեալք, և ՚ի լերինս, և յայրս, և ՚ի փապարս երկրի: ³⁹Եւ սոքա 39
 ամենեքին վկայեալք ՚ի հաւարոցն, չէ՛ ևս ընկալան զաւերիսն: ⁴⁰Աս– 40
 փրոծոյ վասն մեր լաւագոյն համարեալ, զի մի՛ առանց մեր կարարեցին:

ԺԷ ¹ Այսուհետև և մեք՝ որ այսչափ շուրջ զմեք մածեալ ունինք զբազմութիւն¹
 վկայից, զհպարտութիւն զամենայն ՚ի բանց ընկեսցուք և զմեղս կարևորս.
 համբերութեամբ ընթացուք ՚ի պարբերազմ որ առաջի կայ մեզ. ²հայեցանք
 ՚ի զօրագլուխն հաւարոցն՝ և ՚ի կարարիչն Յիսուս. որ փոխանակ ուրախութեանն
 որ նմա առաջի կայր, յանձն առ զիսչն, արհամարհեաց զամօթն, նստաւ
 ընդ աջմէ արձառոյն Աստուծոյ: ³Աղէ՛ աճէ՛ք զմտաւ, որ զայսպիսի համբերութիւն՝
 ՚ի մեղաւորաց հակառակութենէ անփի կրեաց. զի մի՛ աշխատք լինիցիք
 անձամբք ձերովք՝ և լքանիցիք: ⁴Ձի չէ՛ ևս արեամբ չափ պարբերազմեալք՝
 հակառակ կացէք մեղացն, ⁵և մոռացարուք զմիսիթարութիւնն՝ որ ընդ 5
 ձեզ իբրև ընդ որդեակս խօսի. Որդեակ իմ՝ մի՛ լքանիր ՚ի խրատո՛ւ
 Տեառն. և մի՛ վիհափիցիս յանդիմանեալ ՚ի նմանէ: ⁶Ձի գոր սիրէ Տէր՝ 6
 խրատէ, քանզէ՛ զամենայն որդի գոր ընդունի: ⁷Ի խրատու համբեր– 7

27 *Ոմանք.* Քանզի գաներև... իբրև րեսեալ: 28 *Ոմանք.* Սարակիչ անդրանկացն:
 30 *Ոմանք.* Որ շուրջ եկեալ: 31 *Ոմանք.* Րախաբ պոռնիկն... զլրբեսն խաղա՛մ:
 32 *Ոմանք.* Ձինչ ասացից... Յեփթայի: 33 *Ամենայն գրչագիրք համաձայն*
մերունն՝ սկսեալ յայրս համարոյ մինչև ց38 ՚ի լուս՝. նշանակեն զանուանս
նահապետացն և զմարգարէից՝ առ իւրաքանչիւր հատումք բանի: Ոմանք. Գոր–
 ձեցին զարդարութիւնս: 35 *Ոմանք.* Եւ չև ևս ընկալան զփրկ՛: 36 *Յօրինակին*
 Եւ զգանից փորձ ա՛: *Ոմանք.* Եւ զկապանաց: 37 *Ոմանք.* Լեշկմաշկօք. և ոմանք
 լաշկմաշկօք: *Այլ բազումք համաձայն մերունս, որպէս և եղաք: 38 Ոմանք.* Ոչ
 արժէ աշխարհ... մոլորեալք ՚ի լերինս և ՚ի յայրս և ՚ի փա՛: 39 *Ոմանք.* Չև ևս
 ընկալեալ զաւեր՛: *Ոմանք.* Զաւերիսն Աստուծոյ: (40) Վասն մեր: 12. 1 *Ոմանք.*
 Այսուհետև մեք... և զմեղս կարևորս... ՚ի պարբերազմն, կամ՝ ՚ի պարբերազմի: 2 *Ո–*
մանք. Նայեցարուք ՚ի զօրագլուխ հաւարոցն: *Ոսկան.* Փոխանակ միսիթարութեանն
 որ նմա: 3 *Ոմանք.* Աշխատ լինիցիք: 5 *Ոմանք.* Եւ մի՛ լուծանիցիս յանդիմանեալ:

րութեան կայք, իբրև յորդին մաքուցեալ է ՚ի ձեզ Ասարուած. ո՞ր որդի
 8 է՝ զոր ո՛չ խրապիցէ հայր: ⁸ Զի եթէ առանց խրապու լինիցիք, որով
 9 ամենեքին բաժանորդք եղեն. ապա խորթք իցէք՝ և ո՛չ որդիք: ⁹ Զի ե-
 թէ ՚ի մարմնատր հարցն մերոց զոր ունինք խրապիչս՝ պարկառենք,
 10 ո՞րչափ ևս առաւել հնազանդեսցուք Նորն հոգւոց՝ և կեցցուք: ¹⁰ Զի սո-
 քա առ սակաւ ժամանակս ըստ կամանց իւրեանց խրապեն. իսկ նա՝
 11 վասն օգտի, առ ՚ի ընդունելոյ զարքութիւն նորա: ¹¹ Ամենայն խրապ
 առ ժամանակն ո՛չ ուրախութեան թուի՝ այլ փրկութեանն. բայց յետոյ
 պրոնդ խաղաղութեան նովաւ կրթեցելոցն հապուցանէ յարդարութիւն:
 12, 13 ¹² Վասն որոյ զձեռս լքեալս՝ և զծունկս կթոյրս՝ հասարակեցէք. ¹³ և
 զշաւիղս ուղիղս արարէք ոտից ձերոց, զի մի՛ որ կաղն իցէ գլորիցի, այլ
 14 մանաւանդ բժշկեսցի: ¹⁴ Զխաղաղութեան զհետ երթայք ընդ միմեանս՝
 և զարքութեան. առանց որոյ ո՛չ որ փեսանիցէ զՏէր:
 15 ¹⁵ Զգոյշ լերուք, գուցէ որ յեպնեալ գրանիցի ՚ի շնորհացն Ասարուծոյ. ԺԸ
 մի՛ որ արմատ դառնութեան ՚ի վեր երևեալ նեղիցէ, և նովաւ բազումք
 16 պղծիցին: ¹⁶ Մի՛ որ պոռնիկ և պիղծ իբրև գեսաւ. որ ընդ միոյ կերակրոյ
 17 զանդրանկութիւնսն վաճառեաց: ¹⁷ Գիտէք՝ զի թէպէտ և յետոյ կամե-
 ցաւ ժառանգել զօրհնութիւնսն, խոտան գրաւ. զի և ապաշխարութեան
 փրկի ո՛չ եգիտ. թէպէտ և արքասուօք խնդրեաց զնա:
 18 ¹⁸ Զի ո՛չ էք մաքուցեալ առ լեռնն շոշափելի, որ հրովն վառեալ ԺԹ/դ
 19 էր, և միգով, և մառախղով, և խաւարաւ, և մթով. ¹⁹ ուր փողն հնչէր
 և բարբառ պարգամացն. ուտի որք լուսնն՝ հրաժարեցին, զի մի՛
 20 կրկնեսցի առ նոսա բանն. ²⁰ քանզի ո՛չ հանդարտէին հրամանին. թե-
 21 պէտ և գազան մերձենայր ՚ի լեռնն՝ քարկո՞ծ լինէր: ²¹ Եւ այնպէս
 ահագին էր փեսիւն, զի և Մովսէս ասէր, թէ գահի հարեալ եմ և դո-
 22 դամ: ²² Այլ մաքուցեալ էք ՚ի Միովն լեռնն, և ՚ի քաղաք Ասարուծոյ
 կենդանոյ յերուսաղէմ՝ յերկի՛նս, և ՚ի բիւրաւոր բանակս հրեշտակաց,
 23 ²³ և յեկեղեցին անդրանկաց գրելոց յերկինս, և առ դարաւորն ամեն-
 24 եցուն Ասարուած, և յոգիս արդարոց կարարելոց. ²⁴ և ՚ի նորոց կրա-
 կարանաց միջնորդն Յիսուս, և ՚ի հեղո՞ւնն արեան նորա՝ որ առաւել
 25 խօսի քան զՆաբելին: ²⁵ Զգոյշ լերուք՝ գուցէ՛ հրաժարիցէք յայնմանէ
 որ խօսեցան. զի եթէ նոքա ո՛չ կարացին զերձանել, հրաժարեալք
 յայնմանէ՛ որ յերկրին հրաման փայր. ո՞րչափ ևս առաւել մեք՝ եթէ
 26 յերկնատրէն թիկունս դարձուցանիցենք: ²⁶ Որոյ ձայնն զերկիր շարժեաց
 յայնժամ. և այժմ խոսարացեալ է՝ և ասէ. Միւսանգամ շարժեցից ո՛չ մի-
 27 այն զերկիր՝ այլ և զերկի՛նս: ²⁷ Այլ միւսանգամն յայտ առնէ զշարժելոցն

7 *Ունակք.* Նամբերութեամբ կայք: 8 *Ունակք.* Խորթ իցէք: 9 *Ունակք.* Զի թէ ՚ի մարմնա՛: 10 *Ունակք.* Առ ՚ի ընդունելոյ: 11 *Ունակք.* Խրապ ոչ առ ժամանակն ուրախութիւն թուի, այլ փրկութիւն... կրթելոցն հապուցանէ արդարութիւն: 13 *Ունակք.* Ուղիղ արարէք... գլորիցէ: 14 *Այլք.* Զհետ երթայք ընդ ամենեպէս. *կամ* առ ամենեպէս: *Ունակք.* Ոչ որ փեսանէ զՏէր: 16 *Ունակք.* Պոռնիկ կամ պիղծ... զանդրանկութիւնսն վա՛: 17 *Ունակք.* Ժառանգել զանդրանկութիւնսն... զի ապաշխարութեան: 18 *Ունակք.* Առ լեռնն: 20 *Ունակք.* Մերձանայր ՚ի լեռնն: 21 *Ունակք.* Եթէ գահի հար՛: 22 *Ունակք.* Ասարուծոյ կենդանոյն: 23 *Ունակք.* Անդրանկաց կարարելոց յեր՛... ամենեցունց Ասարուած: 24 *Ունակք.* Արեանն նորա: 25 *Ունակք.* Զի թէ նոքա... թէ յերկնատ՛... դարձուցանենք:

իբրև գեղեղոց փոփոխումն, զի հասարարուն կացցեն անշարժքն: ²⁸ Վասն 28 որոյ թագաւորութիւն անշարժ ընկալեալ, պի՛նդ կալցուք զշնորհսն, որով պաշտեմք զԱստուած հաճութեամբք՝ ահիւ և դողութեամբ. ²⁹ քան– 29 զի Աստուած մեր հո՛ր ծախիչ է:

Ի ¹ Եղբայրսիրութիւն հասարարեսցի՛ առ ձեզ: ² Զօրարսիրութիւն մի՛ **13, 2** մոռանայք. զի այնո՛ւ ոմանք յանգէրս ընկալան զիրեշտակս: ³ Յո՛ւշ ³ լիցին ձեզ կապեալքն, որպէս թէ դուք ընդ նոսա կապեալք իցեք. և չարչարեալքն, որպէս թէ և դո՛ւք իսկ մարմնատրք էք: ⁴ Պարտական է ⁴ ամուսնութիւն ամենևին, և սո՛րք անկողինք. բայց զշունս և զպոռնիկս դարի՛ Աստուած: ⁵ Բարք՝ անարծաթասէրք լինիցին, բաւական հա– ⁵ մարել որչափ ինչ ՚ի ձեռս իցէ. քանզի ինքն իսկ ասաց. Ոչ թողից զքեզ՝ և ոչ ընդ վայր հարից: ⁶ Որպէս համարծակ լիցուք ասել. Տէր է իմ ⁶ օգնական՝ և ոչ երկեայց զի արասցէ ինձ մարդ: ⁷ Յիշեցէ՛ք զառաջնորդս ⁷ ձեր որ խօսեցան ձեզ զբանն Աստուծոյ. հայեցեալք յելս գնացից նոցա, նմանօրք եղերուք հաւարոցն: ⁸ Յիսուս Քրիստոս երէկ և այսօր, նոյն ⁸ և յաիփեանս: ⁹ Յուսմունս պէսպէս և յօրարածայնս մի՛ դանդաչէք. ⁹ զի լա՛ւ է շնորհօք հասարարել զսիրտս, և ոչ կերակրովք. որովք ոչ ինչ օգրեցան որք այնպէսն գնացին:

ԻԱ/Ե ¹⁰ Ունիմք մեք սեղան, ուսրի ոչ ունին իշխանութիւն ճաշակել, որք ¹⁰ պաշտեն զպաշտօն խորանին: ¹¹ զի որոց անասնոց մապէշտ արիւնն ՚ի ¹¹ սրբութիւնսն՝ վասն մեղաց ՚ի ձեռն քահանայապետին, նոցուն մարմինք այրէին արտաքոյ բանակին: ¹² Վասն որոյ և Յիսուս՝ զի սրբեսցէ իւրով ¹² արեամբն զժողովուրդն, արտաքոյ դրանն չարչարեցաւ: ¹³ Արդ՝ եկայք ¹³ էլցո՛ւք առ նա արտաքոյ բանակին, առեալ յանձն զնախարինս նորա: ¹⁴ Զանզի ոչ էթէ ունիմք քաղաք որ աստէն մնալոց է, այլ զհանդերձեալսն ¹⁴ խնդրեմք: ¹⁵ Արդ՝ ՚ի ձեռն նորա մարտուցո՛ւք պարարա՛գ օրհնութեան ¹⁵ յամենայն ժամ Աստուծոյ. այն ինքն է՝ զպտուղ շրթանց խոստովանելոց յանուն նորա: ¹⁶ Զբարերարութիւն և զհաղորդութիւն մի՛ մոռանայք, ¹⁶ զի ընդ այնպիսի՛ պարարագս հաճի Աստուած: ¹⁷ Ունկնդիր լերուք ¹⁷ առաջնորդաց ձերոց, և հպարակ կացէք նոցա. զի նոքա քքնին՝ վասն ոգւոց ձերոց՝ որպէս թէ համարս փալոց իցեն ընդ ձեր. զի խնդութեամբ ¹⁸ արասցեն զայն՝ և մի՛ յոգւոց հանելով. զի այն ոչ յօգուր ձեր է: ¹⁸ Աղօթս ¹⁸ արարէք վասն մեր. զի հասարարեալ զիտեմք՝ եթէ բարո՛ւք միտս ունիմք. յամենայնի կամիմք բարո՛ւք գնացս ցուցանել: ¹⁹ Եւ առաւել աղաչեմ՝ զի ¹⁹ զայն առնիցէք, զի վաղագոյն պարսպարեցայց ձեզ:

27 Ոմանք. Իբրև գեղեղոցն: **28 Ոմանք.** ԶԱստուած հաճութեամբ: **29 Օրինակ մի.** Նոր ծախիցէ: **13. 2 Ոսկան.** Զօրարասիրութիւն: **3 Ոմանք.** Թէ և դուք ընդ նոսա կապեալ իցեք... որպէս և դուք իսկ մարմնատր էք: **4 Ոսկան զակց առնէ.** Ամուսնութիւն *ամենևին*, և սորք անկողինք. *այլ ՚ի յուս՝ նշանակել՝* ամենայնի: **5 Ոմանք.** Անարծաթասէր... բաւական համարեալ որչափ և ՚ի ձեռս իցէ... ոչ թողից զձեզ: **6 Ոմանք.** Որպէս զի համար՝... և ես ոչ երկեայց: **7 Ոմանք.** Զառաջնորդսն որ խօ՛: **8 Ոմանք.** Նոյն յաիփեան: **9 Ոմանք.** Պէսպէս և օրարածայնս... որ այնպէսն գնացցեն: **11 Ոմանք.** Անասնոցն մապէշտ... նոցին մարմինք այրէին: **14 Ոմանք.** Մնալոց իցէ: **15 Ոմանք.** Պարարագս օրհնութեան... խոստովանելոյ յանուն: *Ուր Ոսկան.* Խոստովանողաց յանուն: **16 Ոմանք.** Պարարագսն հա՛: **17 Ոմանք.** Նոքա քքնէին վասն... համար փալոց են ընդ: **19 Ոմանք.** Եւ առաւել աղաչեմք... զի լաւագոյն պարսպար՛:

20 ²⁰ Եւ Աստուած խաղաղութեան՝ որ եհան 'ի մեռելոց զՆովին հօրից՝ ԻՔ
 21 զմեծն արեամբ յաիտենական ուխտին զՏէր մեր Յիսուս, ²¹ հաստատեցէ՛
 զձեզ 'ի գործս բարութեան՝ առնել զկամս նորա. և արասցէ 'ի մեզ
 զհաճոյսն առաջի իւր՝ 'ի ձեռն Յիսուսի Քրիստոսի. որում փանք յա-
 22 ւիտեանս. ամէն: ²² Աղաչեմ զձեզ եղբարք, անսայ բանիս մխիթարու-
 23 թեան. քանզի սակաւո՛ք գրեցի առ ձեզ: ²³ Եւ ճանաչէ՛ք զեղբայրն մեր
 զՏիմոթէոս, զարձակեալն առ ձեզ. ընդ որում, եթէ վաղագոյն գայցէ՛
 24 րեսի՛ց զձեզ: ²⁴ Ողջո՛յն փաջիք ամենայն առաջնորդաց ձերոց, և ա-
 մենայն սրբոց: Ողջո՛յն փան ձեզ՝ որ 'ի կողմանս Իփալիացոց են:
 25 ²⁵ Շնորհք ընդ ամենեսին ձեզ:

Առ Եբրայեցիս՝ գրեցաւ յԻփալիայ 'ի ձեռն Տիմոթէայ:
 Տունք. չգ:

20 *Ունանք յաւելուն.* ԶՏէր մեր Յիսուս Քրիստոս: **21** *Ունանք.* Զձեզ յամենայն
 գործս բարութեան: **22** *Բազումք.* Սակաւոք գրեցի ձեզ: **24** *Ունանք.* Որ 'ի կողմանց
 Իփալացոց իցեն: **25** *Ոսկան յաւելու.* Ամենեսին ձեզ. ամէն:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌ ՏԻՄՈԹԷՈՍ ԱՌԱՋԻՆ ԹՂԹՈՅՆ:

ԶԱՅՍ առաքեաց 'ի Մակեդոնոյ, և է պարճառ թղթոյս՝ այս: Յեփեսոս ոմանք 'ի Տրուբին շրջին. և սկսեալ օրար վարդապետութեանն ընդդիմանային պարճառելով զօրէնսն. զայս լուեալ առաքեալն յէաց զՏիմոթէոս անդ մնալ առ 'ի յուղղել զնոսա. զրէ և զթուղթս, և յառաջագոյն պարուիրէ Տիմոթէի գիրել զոր 'ի Քրիստոս զհաւարս: Վարդապետն նմա և վասն օրինացն, առ 'ի յարգելով զորս արարաքոյ ուղիղ վարդապետութեանն խօսէին: Սասրէ և նոյն ինքն նոցին, Տիմոթէայ և Աղէքսանդրոսի որք նաւակոծեցան 'ի հաւարս, զոր մարմնեաց Սափանայի զի խրատեսցին չհայոյել: Զայս պարուիրեալ ևս և սահմանեալ զնոսին, կանոն եկեղեցական, վասն աղօթից. որպէս և կամ ո՛ր և կամ վասն ո՛մ աղօթել. վասն կանանց սասրէ ուսանել, մանաւանդ յեկեղեցի, և մի՛ վարդապետել: Վասն եպիսկոպոսաց և երիցանց և սարկաւազաց, որպէս և որոց կայցեն. և որք են ընդ ձեռամբ եկեղեցոյն, թէ զորքան ամաց պարպ է այրի անուանել, և սոքա որով կոչին և որպէս զգուշանան: Խրարէ զմանկամարդսն ամուսնանալ, և մի՛ աղպտեղութեամբ կեալ: Պարուիրէ և վասն մեծաբանց մի՛ ամբարտաւանել, և մի՛ յուսալ 'ի փարթամութիւն: Յեպ այսորիկ ասէ վասն վարդապետաց որ աշխատին. զգուշացուցանէ զնա վարդապետութեամբն գիրել զժամանակն յորում լինին ոմանք խտրորեալ 'ի հաւարոցն: Վարդապետն նոցա և վասն սրբութեան կերակրոց, և պարուիրէ խորշել յորոց շրջողքն էին, որով ոմանք և յանցաւորք եղեն հաւարոցն, կապարեալ զթուղթն:

Գլուխք առ Տիմոթէոս Առաջին Թղթոյն:

Ա. Վասն յԱստուծոյ սէրն առաջնորդութեան, որ անկարօքն առնէ առ 'ի յապիտենական հարկէն:

Բ. Վասն իրոյ ընտրութեան լինելոյ աւերարանիչ 'ի հալածչէ՝ ըստ շնորհացն Քրիստոսի:

Գ. Պարուէր վասն հաւարոյ և մրադիր սպասաւորութեան, առանց որոյ շրապ քազնապի կայր 'ի վերայ:

Դ. Վասն աղօթից 'ի վերայ ամենեցուն, և թէ ամենայն ուրեք անմեղութեամբ՝ առանց խռովութեան պարկեշտութեամբ:

Ե. Վասն վարդապետաց, թէ արանց օրէն է լինել և ո՛չ կանանց վասն բնութեանն և վասն ցաւոցն որ 'ի պարբանաց անրի մրին, զոր լուծանէ ծնունդն Քրիստոսի, և հաւարք նոցա և վարք:

Զ. Վասն առաքինութեան եպիսկոպոսի: Ա. Յորում վասն սարկաւազաց արանց և կանանց:

Է. Վասն աստուածեղէն մարմնանալոյն: Ա. Յորում վասն հերձուածոցն դիւականաց որ լինելոց իցեն:

Ը. Վասն պարերազմի աստուածաշարութեանն յուսով:

Թ. Վասն խնամոց անձին և եկեղեցոյ:

Ժ. Վասն պարշաճութեամբ առ իւրաքանչիւրք մերձենալոյ:

ԺԱ. Վասն այրեաց հասակի և կարգաց, և դարման փանելոյ:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌ՝ ՏԻՄՈԹԷՈՍ ԱՌ՝ԱԶԻՆ ԹՂԹՈՅՆՅՈՒՆ

ԺԲ. Վասն երիցանց պարուոյ:

ԺԳ. Վասն 'ի ձեռնադրութիւնսն զգուշանալոյ:

ԺԴ. Թէ չի՞ք ինչ գործ որ թաքչիցի:

ԺԵ. Վասն ծառայից հնազանդութեան:

ԺԶ. Նակառակ շահասիրացն սրոցն վարդապետաց:

ԺԷ. Պարուէր ահագին վասն սուրբ հնազանդութեան մինչև ցվախճան:

ԺԸ. Մեծաբանց առաջնորդութիւն 'ի կեանսն ճշմարիտս:

ԱՌՏԻՄՈԹԷՈՍ ԱՌԱՋԻՆ

ԹՈՒՂԹ

ակ **Ա**ՄԲՈՍ առաքեալ Յիսուսի Քրիստոսի, ըստ հրամանի Փրկչին **1**
մերոյ Աստուծոյ, և Յիսուսի Քրիստոսի յուսոյն մերոյ. ²Տիմոթեայ
որդոյ սիրելոյ հաւաքովք: Շնորհք, ողորմութիւն, խաղաղութիւն
յԱստուծոյ Նօրէ՛ և ՚ի Տեառնէ՛ մերմէ՛ Յիսուսէ՛ Քրիստոսէ՛:
Ա ³Որպէս աղաչեցի զքեզ կալ յԵփեսոս, մինչ երթային ՚ի Մակեդոնիա.³
զի պարուէր քացես ոմանց ջիւնէլ՝ օտարուսմունս, ⁴և չհայել յառասպելս ⁴
և ՚ի քոհմաթիւս անչափս. որ մանաւանդ խնդիրս յուզեն, և ոչ զքնսրեսութիւն
Աստուծոյ հաւաքովք: ⁵Քանզի զլուսի պարուիրանին՝ աէր է, ՚ի սուրբ ⁵
սրբէ, և ՚ի մքաց բարեաց, և յանկեղծաւոր հաւաքոց. ⁶յորոց ու– ⁶
մանք վրիպեցան խոտորեալք յունայնութիւն բանից. ⁷կամին լինել ⁷
վարդապէտք օրինաց. ինքեանք ոչ իմանան զինչ խօսին, և ոչ վասն
որոց պնդեալն են: ⁸Գիպեմք՝ եթէ բարոնք են օրէնք, եթէ ոք զնոսա ⁸
օրինօք կրեսցէ: ⁹Բայց զայն զիբասցէ՛ զի ՚ի վերայ արդարոց օրէնք ⁹
ոչ կան, այլ ՚ի վերայ անօրինաց և անհնազանդից, ամպարշտաց և
մեղաւորաց, անսրբոց և պղծոց, զհայր և զմայր անարգողաց, մարդասպանաց,
¹⁰պոռնկաց, արուագիբաց, մարդէլուզաց, սրոց, սրերդմանց, և եթէ ¹⁰
այլ ինչ իցէ հակառակ ողջամիտ վարդապետութեանս. ¹¹որ ըստ աւե– ¹¹
րարանի փառաց երանելոյն Աստուծոյ է, որում եղէ ես հաւաքարիմ:

վջ **Բ** ¹²Շնորհ ունիմ այնմիկ՝ որ զօրացոյցն զիս ՚ի Քրիստոս Յիսուս ՚ի ¹²
Տէր մեր. զի հաւաքարիմ համարեցաւ կարգել ՚ի սպասաւորութիւն.
¹³որ յառաջագոյն հայիոյիչն էի՝ և հալածիչ և թշնամանիչ. այլ զքի ու– ¹³
ղորմութիւն, զի զայն յանգիպութեան և յանհաւանութեան գործէի. ¹⁴և ¹⁴
առաւել եղեն շնորհք Տեառն մերոյ հաւաքովքն և սիրով՝ որ ՚ի Քրիս–
տոս Յիսուս: ¹⁵Նաւարարիմ է բանս, և ամենայն ընդունելութեան ար– ¹⁵
ժանի է. զի Յիսուս Քրիստոս եկն յաշխարհ փրկել զմեղաւորս, որոց
զլուխն են են: ¹⁶Այլ վասն այնորիկ զքի ողորմութիւն, զի նախ յին ¹⁶
եցոյց Յիսուս Քրիստոս զամենայն երկայնմութիւն. յօրինակ այնոցիկ
որ հաւաքալոցն իցեն ՚ի նա՝ ՚ի կեանսն յաւիպենից: ¹⁷Այլ Թագաւորին ¹⁷
յաւիպենից՝ անեղծի և աներևութի, միոյն Աստուծոյ՝ փառք, և պարի
յաւիպեանս յաւիպենից. ամէն:

Գ ¹⁸Զայն պարուիրան աւանդենք քեզ որդեան իմ Տիմոթէոս, ըստ ¹⁸
կանխելոց ՚ի քեզ մարգարտութեանցն. զի դու զինուորիցին նոքօք զգեղեցիկ

Ի վերնագրիս ոմանք. Առ Տիմոթ՞. թուղթ առաջին:

1. 1 Ոմանք. Եւ Քրիստոսի Յիսուսի յո՛ւ: **2 Ոմանք.** Սիրելոյ որդոյ: **3 Ոսկան.**
Մինչ երթայի ՚ի Մա՛: *Օրինակ մի.* Տացես նոցա ջիւնել: **7 Ոմանք.** Եւ ինքեանք
ոչ ի՞... վասն որոյ պնդեալ են: **8 Ոմանք.** Թէ բարիոք են օ՞... օրինօքն կրեսցէ:
11 Ոմանք. Ըստ աւերարանին... որոյ եղէ ես հա՛: **13 Ոմանք.** Եւ յանհաւաքութեան
գոր՞: **14 Ոմանք.** Շնորհքն Տեառն մերոյ: *Յօրինակիկն.* Եւ սիրոյ որ ՚ի Քրիստոս:
15 Առ Ոսկանայ պակասի. Արժանի է: *Ոմանք.* Զի Քրիստոս Յիսուս... որոյ զլուխն:
17 Օրինակ մի. Միայնոյն. և այլ *օրինակ մի.* Մերոյն Աստուծոյ:

19 զինուորորոշինն. ¹⁹ ունիցիս հաւարս՝ սրբովք մարօք. գոր ոմանց մերժեալ
20 յանձանց իւրեանց՝ նաւակոծեցան՝ ՚ի հաւարսն. ²⁰ որոց սակի են Նիմենոս՝
և Աղէքսանդրոս. գորս մարմնեցի Սաբանայի, զի իւրապետցին շայիոյնէ:

2 ¹ Եւ արդ՝ աղաչեմ նախ քան զամենայն, առնել աղօթս, խնդրուածս, ²
2 պաղարանս, գոհութիւնս վասն ամենայն մարդկան. ² մանաւանդ վասն
թագաւորաց և ամենայն իշխանաց. զի խաղաղութեամբ և հանդար-
տութեամբ վարեցուք զկեանս մեր, ամենայն աստուածպաշտութեամբ
3 և սրբութեամբ: ³ Զի այն է բարի և ընդունելի առաջի Փրկչին մերոյ
4 Աստուծոյ. ⁴ որ զամենայն մարդիկ կամի՝ զի կեցցեն և ՚ի զիւրութիւն
5 ճշմարտութեան եկեցեն: ⁵ Զի մի է Աստուած, և մի միջոնորդ Աստու-
6 ծոյ և մարդկան՝ մարդ Յիսուս Քրիստոս. ⁶ որ եպ զանձն փրկանս
7 ընդ ամենեցուն, վկայութիւն ժամանակաց իւրոց, ⁷ յոր եղայ ես քարոզ
և առաքեալ: Ըշմարիտ ասեմ ՚ի Քրիստոս՝ և ոչ սրեմ, եղէ վարդա-
8 պէտր հեթանոսաց հաւարովք և ճշմարտութեամբ: ⁸ Կամիմ զի արք աղ
կայցեն յաղօթս յամենայն տեղիս. բառնայցեն՝ զուրբ ձեռս ՚ի վեր
9 առանց բարկութեան և երկմտութեան: ⁹ Նոյնպէս և կանայք ՚ի զարդ
խոնարհութեան, ակնածութեամբ և զգաստութեամբ զարդարել զանձինս.
մի՛ ՚ի հեւսս ոսկեմանս ընդելուզեալս մարգարտով, կամ ՚ի հանդերձս
10 պաճուճեալս. ¹⁰ այլ որպէս վայել է կանանց՝ զաստուածպաշտութիւն
յանձն առելոց գործովք բարութեան:

11, 12 ¹¹ Կին մարդ՝ ցածութեամբ ուսցի՛, ամենայն հնազանդութեամբ: ¹² Այլ Ե
ուսուցանել կնոջ մարդոյ ոչ հրամայեմ, և ոչ ճոխաբան լինել քան զայր
13 մարդ. այլ ՚ի լռութեան կայ: ¹³ Զի Ադամ նախ ստեղծաւ՝ և ապա՝ Եւս:
14, 15 ¹⁴ Եւ Ադամ ոչ պարբեցաւ՝ այլ կինն պարբեցաւ և յանցեաւ. ¹⁵ բայց
կեցցէ՛ վասն որդեծնութեանն, եթէ կայցեն ՚ի հաւարս և ՚ի սէր, և ՚ի
սրբութիւն պարկեշտութեան:

3 ¹ Նաւարարիմ է բանս. եթէ որ եպիսկոպոսութեան ցանկայ, բարոյ ²
2 գործոյ ցանկայ: ² Պարտ է եպիսկոպոսին անարար լինել, միոյ կնոջ
3 այր, հե՛զ, ցած, պարկեշտ, հիւրասէր, ուսուցիչ. ³ մի՛ թշնամանօղ, մի՛
4 հարկանօղ, այլ հանդարտ. մի՛ կռուօղ, մի՛ արծաթասէր. ⁴ զի իւրում
տանն իսկ բարոյք վերակացու լիեալ իցէ. որդեակս ունիցի որ ՚ի
5 հնազանդութեան կայցեն՝ ամենայն պարկեշտութեամբ: ⁵ Ապա թէ որ
իւրում տանն վերակացու չգիտիցէ լինել, զիարդ եկեղեցոյ Աստուծոյ
6 ինամակալ լիցի: ⁶ Մի՛ մարտադարունկ, զի մի՛ հպարտացեալ ՚ի դա-
7 տաստանս Սաբանայի անկանիցի: ⁷ Այլ պարտ է նմա վկայութիւն բա-
րի և յարտաքնոցն ունել. զի մի՛ ՚ի նախարիս անկանիցի՝ և յորոզայթս

19 Ոսկան. Սրբօք մարօք: *Ունակք.* Զորոց ոմանց մերժ՝: **20 Ունակք.** Նմենոս՝ և:
2. 1 Ունակք. Գոհութիւնս պաղարս՝: **4 Ունակք.** Զամենայն մարդ կամի... ճշմար-
տութեանն եկես՝: **5 Ունակք.** Քանզի մի է Աստուած... մարդն Յիսուս Քրիստոս:
6 Ոսկան. Վկայութեամբ ժամանա՛: **7 Յօրինակին պակասէր.** Եղայ ես քարոզ:
Ունակք. Ըշմարտութեամբ. *կամ*՝ զճշմարտիւն ասեմ ՚ի Քրիստոս: **8 Ունակք.** Կացցեն
յաղ՝... ձեռս իւրեանց ՚ի վեր: **9 Օրինակ մի.** Ի հիւս ոսկեհոռս ընդէ՛: **15 Ու-**
նակք. Կացցէ վասն որդեծն՝... եթէ կացցեն ՚ի հաւ՝... պարկեշտութեամբ: *Ոսկան.* Եւ
՚ի սրբութեան պար՝: **3. 1 Ունակք.** զ Նաւարարիմ է յարեմ ՚ի նախընթացն: **2 Ու-**
նակք յակնուն. Բայց պարտ է... *արթուն,* հեզ, ցած: **5 Ունակք.** Ապա եթէ որ ի՛...
եկեղեցոյն Աստուծոյ ինա՛:

Սաբանայի: ⁸Նոյնպէս և զսարկաւագունս պարկէշքս. մի՛ երկբանս, ⁸ մի՛ գինեսէրս, մի՛ զաւշաքողս. ⁹այլ ունիցին զխորհուրդս հաւարոցն ⁹ սուրբ մարօք: ¹⁰Ինքեանք նախ փորձեսցին, և ապա՝ ՚ի պաշտօնն մարիցենս, զի անարարք իցեն: ¹¹Նոյնպէս և կանայք նոցա պարկէշքք. մի՛ չարախօսք, հեզք՝ հաւարարիմք յամենայնի: ¹²Սարկաւագ լինիցին միոյ կնոջ արք. ¹² որոց որդւոց իրեանց բարւոք վերակացու լիեալ իցեն, և րանց իրեանց. ¹³զի որ բարւոքն պաշտիցեն, աշտիճան՝ բարի անձանց իրեանց ¹³ շահին, և բազում համարձակութիւն ՚ի հաւարսն՝ որ ՚ի Քրիստոս Յիսուս:

Ե ¹⁴Չայս գրեմ առ քեզ, զի ակնունիմ՝ ՚ի մօտոյ՝ զայլ. ¹⁵ապա թէ ^{14, 15} յամեցից, զի գիտացեն թէ որպէս պարտ իցէ քեզ ՚ի րան Աստուծոյ շրջել. որ է եկեղեցի՝ Աստուծոյ կենդանւոյ, սին և հասարակութիւն ճշմարտութեան: ¹⁶Եւ յայտնի իսկ մե՛ծ է խորհուրդն աստուածաշարութեան. որ երևեցան մարմնով, արդարացան Նոզով, յայտնեցան հրեշտակաց, քարոզեցան ՚ի հեթանոսս, հաւարարիմ եղև յաշխարհի, և վերացան փառօք:

ագ ¹Այլ Նոզին Սուրբ յայտնապէս ասէ, թէ ՚ի ժամանակս յերինս՝ ⁴ քակեսցին ոմանք ՚ի հաւարոցն. և հայեսցին յայսս մոլորութեան, և ՚ի վարդապետութիւնս դիւաց՝ ²կեղծատրութեամբ. սրաբանք, խարեանք ² իրեանց խղճին մրաց. ³որ արգելուցուն յամուսնանալոյ, և մեկնիցեն ³ ՚ի կերակրոց՝ զոր Աստուած հասարակաց ՚ի վայելել հաւարացելոց, և ոյք հասեալ իցեն ՚ի ճշմարտութեանն վերայ: ⁴Չի ամենայն արարածք ⁴ Աստուծոյ բարի՛ են, և չիք ինչ խտրան. մանաւանդ որ գոհութեանք ընդունիցին. ⁵զի սրբի՛ բանին Աստուծոյ՝ և աղօթիւք: ⁶Չայս խրապ ^{5, 6} րուեալ եղբարց, բարւոք պաշտօնեայ լինիցիս Քրիստոսի Յիսուսի, սնանիցին բանիւք հաւարոց, և բարւոք վարդապետութեամբն, զորոյ զհենք իսկ եղեր: ⁷Այլ ՚ի պիղծ բանից՝ և յառասպելաց պառաւանց ⁷ հրաժարեսցիր:

Ը Բայց կրթեա՛ զանձն քո յաստուածաշարութիւն. ⁸զի մարմնոյ ⁸ կրթութիւն առ սակա՛ն ինչ օգտակար է. իսկ աստուածաշարութիւն առ ամենայն ինչ օգտակար է, և զաւերին կեանց ունի՝ զարդին և զհանդերձելոյն: ⁹Նաւարարիմ է բանս՝ և ամենայն ընդունելութեան ⁹ արժանի է: ¹⁰Չի ՚ի սոյն իսկ վաստակիմք՝ և նախարինս յանձն առնումք. ¹⁰ զի յուսացեալ ենք յԱստուած կենդանի, որ է Փրկիչ ամենայն մարդկան, մանաւանդ հաւարացելոց:

7 Ոմանք. Չի մի՛ ՚ի նախարան և յորոգայթ Սաբանայի անկանիցի: **9 Ոմանք.** Չխորհուրդ հաւա՛: **10 Ոմանք.** Փորձիցին... ՚ի պաշտօն մա՛: **12 Ոմանք.** Սարկաւագք լինիցին: *Ուր Ոսկան.* Սարկաւագունք լի՛... որք որդւոց իրեանց: *Յօրինակին պակասէր.* Արք, որոց որդւոց իւ՛: **15 Ոմանք.** Ապա եթէ յա՛... թէ որպէս պարտ է քեզ: **16 Ոմանք.** Խորհուրդ աստուածաշարութեանն: **4. 1 Ոմանք.** Քակեսցին ոմանք ՚ի... ՚ի վարդապետութիւն դիւ՛: **2 Ոմանք.** Նարեալք իրեանց խղճի: **3 Ոմանք.** Արգելուն յամուսնա՛. և մեկնին ՚ի կէ՛: *Ոսկան.* Եւ այնոցիկ ոյք հասեալք իցեն ՚ի ճշ՛: **4 Ոմանք.** Եւ չիք ՚ի նմա խո՛: *Ուր Ոսկան.* ՚ի նոսա խո՛: **6 Ոմանք.** Վարդապետութեամբ զորոյ զհենքն: **8 Ոմանք.** Առ սակաիկ ինչ... առ ամենայն ինչ օգուր է... և զհանդերձելոյն: **9 Առ Ոսկանայ պակասի.** Արժանի է: **10 Բազումք.** Վաստակեմք, և նա՛:

- 11, 12 ¹¹Պապուէր քաջիւր գայո՛ւ և ուսուցանիջիւր. ¹²զի մի՛ ոք գրո մանկութիւնդ արհամարհիցէ: Այլ օրինակ լինիջիւր հաւաքացելոց, բանիւք, գնացիւք, սիրով, հաւաքովք, սրբութեամբ. ¹³մինչև գամ ես. միւր դիր ընթեր-
13 ցուածոց միխթարութեան վարդապետութեան: ¹⁴Մի՛ անփոյթ առնէր զընորհացո՞ր որ ՚ի քեզ են, որ քուաւ քեզ մարգարտութեամբ ՚ի ձեռնադրութենէ
14 երիցութեան: ¹⁵Յայո՞ խորհեաց՝ և ՚ի դոյն կանխեսջիւր. զի քո յառաջադիմութիւն
15 ամենեցուն յայրնի լիցի: ¹⁶Զգոյ՛ լինիջիւր անձին և վարդապետութեանդ՝
16 և ՚ի դմին յամեսջիւր. գայո՞ եթէ առնիցես՝ և զանձն ապրեցուցես, և զայնոսիկ որ քեզն լսիցեն:
- 5** ¹Ձծերն՝ մի՛ պարուհասիցես, այլ միխթարեսջիւր իբրև զհայր. զերիպասարդս
2 իբրև զեղբարս, ²գպառաւունս իբրև զմարս, զմանկամարդս իբրև զքորս, ամենայն սրբութեամբ:
- 3, 4 ³Զայրիս պարուեա՛ որ ստոյգ այրիքն իցեն: ⁴Ապա թէ ոք այրի՝ ԺԱ
որդիս և թռռունս ունիցի, ուսանիցին՝ նախ իրեանց քանց բարի ա-
ռնել, և զփոխարէնսն հարուցանել ձնողացն. զի այն է բարի՝ և ըն-
5 դունելի առաջի Ապրուծոյ: ⁵Իսկ որ ճշմարտիս այրին իցէ, և մենացեալ յուսացեալ յԱպրուած, և կանխեալ յաղօթս և ՚ի խնդրուածս զցայգ և
6, 7 զցերեկ: ⁶Իսկ զիրգ այրին՝ կենդանւոյն մեռեալ է: ⁷Զայս պարուիրեա՛
8 զի անարարք իցեն: ⁸Իսկ եթէ ոք իւրոց, և մանաւանդ և ընքանեաց ինամ ոչ քանիցի, ՚ի հաւաքոցն ուրացեալ է, և չար ևս քան զանհաւաքսն
9 է: ⁹Այրի՛ ընդ այրիս անուանեսցի, որ չիցէ՛ պակաս ՚ի վաթսնամենից, յիւր
10 միոյ առն կին լիեալ, ¹⁰և ՚ի գործս բարիս վկայեալ. եթէ մանկունս սնուցեալ իցէ, եթէ զհետս ընկալեալ իցէ, եթէ զսրբոց զոքս յուացեալ իցէ, եթէ նեղելոց բաւական լիեալ իցէ, եթէ զամենայն գործոց բարեաց
11 զհետ երթեալ իցէ: ¹¹Այլ ՚ի մանկամարդաց այրեացն հրաժարեա՛, զի
12 յորժամ խայրան գՔրիստոսի, ամուսնանալ կամին. ¹²Իսկ զդաքաս-
13 քանս ընդունին, զի զառաջին հաւաքսն արհամարհեցին: ¹³Միանգամայն և դաքարկանձոնք ուսանին, շրջոյք քանէ ՚ի քուն. և ոչ միայն դաքարկեք,
14 այլ և փասքոնք և հետաքրքիրք. և խօսին՝ որ ինչ ոչ է պիտոյ: ¹⁴Կամիմ զմանկամարդացո՞ ամուսնանալ, որդին ծնանել, քնարարս լինել, և մի՛
15 ինչ պարճառս քալ հակառակորդին՝ ՚ի հայիոյութեան աղագս: ¹⁵Զի
16 արդէ՛ն իսկ ոմանք խոտորեցան զկնի Սաքանայի: ¹⁶Եթէ ոք հաւաքացեալ՝
այրին ունիցի՛ բաւական լիցի նոցա, և մի՛ ծանրացի եկեղեցւոյն. զի ճշմարիտ այրեացն բաւական լինիցի:
- 17 ¹⁷Որ բարոք վերակացու լինին երիցունք, կրկին պարուոյ ար- ԺԲ/բդ
ժանի եղիցին. մանաւանդ որ աշխարհիցին բանիւ, և վարդապետու-
-
- 12** Օրինակ մի. Մի ոք իցէ որ գրո մանկ՛... սիրովք, հաւաքով: **13** Ոմանք. Միխթարութեան և վար՛: **15** Ոմանք. Կանխիջիւր... յառաջադիմութիւնդ յամենայնի յայրնի լինիցի: **16** Յոմանս պակասի. Առնիցես՝ և զանձն: **5. 1** Ոմանք. Մի՛ պարուհասեսցես: **3** Ոսկան. Այրիք իցեն: **4** Յօրինակին. Ուսուցանիցին նախ ի՛: Ոսկան. Բարիս առնել: Ոմանք. Եւ զփոխարէնս հա՛: **5** Ոմանք. Որ ճշմարտիս այրին իցէ, և մնացեալ յու՛: **8** Ոմանք. Ի՛ հաւաքոյն ուրա՛: **9** Ոսկան. Եւ այրի ընդ այրիս... որ ոչ իցէ պակաս: **10** Ոմանք. Եթէ սրբոց զոքս... ամենայն գործոց: **11** Ոմանք. Հրաժարեանց: **13** Ոմանք. Խօսին որ ոչինչ է պիտոյ: **14** Ոսկան. Կամիմ մանկամարդացոյ: Ոմանք. Նայիոյութեան աղագս:

թեամբ: ¹⁸Քանզի ասէ գիր. Մի՛ կապեցես զգոռնկ եզին կալորոյ: 18
 Եւ. Արժանի՛ է մշակն վարձոն իւրոյ: ¹⁹Զերիցուէ չարախօսութիւն՝ մի՛ 19
 ընդունիցին, բայց եթէ երկոնք՝ և երիւք վկայիւք: ²⁰Իսկ որ մեղանչենն՝ 20
 առաջի ամենեցուն յանդիմանեա՛ւ, զի և այլքն երկիցեն: ²¹Վկայութիւն 21
 դնեմ առաջի Աստուծոյ և Յիսուսի Քրիստոսի՝ և ընտրելոց հրեշտակաց,
 զի զայդ պահեսցեն առանց մտախաճութեան. մի՛ ինչ առնել աջառանօք:

ԺԳ ²²Զեռս վաղվաղակի յուրուք վերայ մի՛ դնիցես, և մի՛ կցորդ լինիցիս 22
 մեղաց օտարաց. զանձն քո սոնրք պահեսցիր: ²³Այսուպէս՝ մի՛ ջուր 23
 և եթ ըմպիցես, այլ սակաւիկ մի և գինի՛ խառնեսցիր, վասն սրամոքսի՛
 և սրէպ հիւանդութեանց:

ԺԴ ²⁴Են մարդք՝ որոց մեղքն յայտնի են, և յառաջագոյն հասեալ ՚ի 24
 դարաստան, և են՝ որոց զկնի՛ երթան: ²⁵Նոյնպէս և բարի գործքն՝ 25
 յայտնի են. և որ այլազգ ևս ինչ իցեն՝ թաքչել ոչ կարեն:

ԺԵ ¹Որ միանգամ ընդ լծով ծառայութեան իցեն, զիւրաքանչիւր տեսարս **6**
 պատուի արժանի՛ համարեսցին. զի մի՛ անունն Աստուծոյ և վարդապետութիւնն
 հայհոյեսցի: ²Իսկ որ հաւաքացեալ տեսարս ունիցին, մի՛ արհամարհեսցեն,
 զի եղբարք են. այլ առաւել ծառայեսցեն, զի հաւաքացեալքն են և
 սիրունք. որք զբարերարութիւնն յանձին ունիցին. զայս ուսուցանիցիր՝
 և մխիթարեսցիր:

ԺԶ ³Իսկ եթէ որ այլազգ ինչ ուսուցանիցէ, և ոչ անսայցէ ողջմարտութեան 3
 բանից Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, և ըստ աստուածպաշտու-
 թեան վարդապետութեանն. ⁴այնպիսին հպարտացեալ է, և ոչինչ ոչ 4
 զիտէ. այլ տապի՛ ՚ի խնդիրս և ՚ի բանս հակառակութեան. ուստի լի-
 նի նախանձ, հեռ, հայհոյութիւնք, կարծիք չարեաց, ⁵խարդախութիւնք 5
 սպականելոց մտաց մարդկան, և օտարացելոց ՚ի ճշմարտութենէ ան-
 տի, որք շահավաճառ համարին զաստուածպաշտութիւնն. բայց դու՛
 մերժեսցիր յայնպիսեաց անտի: ⁶Այլ շահավաճառ մեծ աստուածպաշ- 6
 տութիւնն է՝ բաւականութեամբ հանդերձ: ⁷Զի ոչ բերաք ինչ յաշխարհս, 7
 և ոչ տանել ինչ կարասցուք: ⁸Այլ ունիմք կերակուր և հանդերձս, և 8
 այնու շարասցուք: ⁹Իսկ որք կամինն մեծանալ՝ անկանին ՚ի փորձու- 9
 թիւն, և յորոզայթ, և ՚ի բազում ցանկութիւնս անմիտս և վնասակարս.
 որք ընկղմեն զմարդիկ ՚ի ստրակունս և ՚ի կորուստ: ¹⁰Զի արմատ ամե- 10
 նայն չարեաց՝ արծաթսիրութիւն է. որում ոմանց ցանկացեալ վրիպեցան՝
 ՚ի հաւաքոցն, և զանձինս արկի՛ն ընդ բազում ցառովք:

ԺԷ ¹¹Այլ դու՛ ով մարդ Աստուծոյ՝ փախիր յայնցանէ, և երթ զհետ ար- 11
 դարութեան, զաստուածպաշտութեան, զհաւաքոց, զսիրոյ, զհամբերութեան,
 զհեզութեան. ¹²և մարտիր զբարութ մարտն հաւաքոց, և բռնուն հար 12

17 Ոմանք. Վերակացու լինիցին ե՛... աշխարհիցին բանիք և: 19 Ոմանք. Երկուք կամ երիւք: 23 Ոմանք. Սակաւ մի գինի խառ՛... և սրէպ սրէպ հի՛: 25 Յօրինակին. Թաքչել ոչ կարեն: 6. 1 Ոմանք. Պատուոյ արժանի: Ոմանք. Անուն Աստուծոյ և վարդապետութիւն: 2 Ոմանք. Մի՛ արհամարհիցեն՝ զի եղբարքն են... զբարերարութիւնս յանձինս ունի՛: 3 Օրինակ մի. Ողջամարտութեան բա՛: 4 Ոմանք. Եւ ոչ ինչ գիտէ... ուստի լինին նա՛: Ոմանք. Ի՛ խնդիր և ՚ի... հայհոյութիւն, հակառակութիւնք, կարծիք: 5 Ոմանք. Որ շահավա՛... զաստուածպաշտութիւն: 7 Ոմանք. Զի ոչինչ բերաք յաշխարհ: 9 Ոմանք. Որ կամին մեծանալ: 11 Ուկրան. Աստուածպաշ՛. հաւա՛. սիրոյ. և այլն:

- զկեանցն յաւիտենականաց յոր կոչեցարն, և դաւանեցեր զբարութի դաւանութիւնն
 13 առաջի բազում վկայից: ¹³Պատուիրեմ քեզ առաջի Աստուծոյ՝ որ կեն-
 դանի առնէ զամենայն, և Յիսուսի Քրիստոսի, որ վկայեաց առաջի
 14 Պոնտացոյ Պիղատոսի զբարութի դաւանութիւնն, ¹⁴պահել քեզ զպարտիրանն,
 անբիծ՝ անարար, մինչև ՚ի յայտնութիւն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիս-
 15 տոսի. ¹⁵զոր յիր ժամանակս ցուցցէ Երանելին, և միայն Նզօր, Թա-
 16 գաւոր թագաւորաց, և Տէր փերանց. ¹⁶որ միայն ունի զանմահութիւն՝
 բնակեալ ՚ի լոյս անմարոյց. զոր ոչ ոք եփես ՚ի մարդկանէ, և ոչ փե-
 սանել կարօղ է. որում պարիս և զօրութիւն յաւիտեանս. ամէն:
- 17 ¹⁷Մեծաբանց որ են յայսմ աշխարհի, պատուէր փաջի՛ր՝ մի՛ հպար- ժԸ
 փանալ և մի՛ յուսալ ՚ի մեծութիւն սնտրի, այլ յԱստուած՝ որ փայ մեզ
 18 զամենայն առաքապէս ՚ի վայելել, ¹⁸զբարիս գործել, մեծանալ գործովք
 19 բարութեան, առա՛քս, սիրունս, հաղորդս լինել. ¹⁹զանձել անձանց հիմն
 բարի՛ ՚ի հանդերձեալսն. զի բունն հարկանիցեն զճշմարիտ կենացն:
 20 ²⁰Ո՛վ Տիմոթէ՛՛ պահեա՛ զաւանդն՝ խոտորեալ ՚ի պղծոց և ՚ի նորածայն
 21 բանից, և ՚ի հակառակութենէ, և ՚ի սոլարանուն զհիտութենէ. ²¹զոր ո-
 մանց յանձն առեալ՝ վրիպեցան ՚ի հաւարոց անտրի: Շնորհք ընդ քեզ:

Առ Տիմոթէոս առաջին թուղթ՝ գրեցաւ ՚ի Լատդիկեայ, որ է մայր քաղաքաց
 Պակապոփանացոց:
 Տունք մի:

12 Ունակք. Զբարիոք մարտի հա՛... յորս կոչե՛... դաւանութիւնն առա՛: **13 Օրինակ մի.** Քեզ այսօր առաջի Աստուծոյ: **Ունակք.** Եւ Քրիստոսի Յիսուսի որ: **14 Ունակք.** Ամբիծ և անարար մինչև յայտնութիւն: **15 Ունակք.** Յիտում ժամանակի ցուցանէ... Նզօրն, Թագաւորն թա՛. և Տէրն փե՛: **16 Ունակք.** Բնակեալն ՚ի լոյս: **17 Ունակք.** ՚Ի մեծութիւնս սնտրիս: **19 Ունակք.** Զհիմն բարի: **20 Ունակք.** Խոտորել ՚ի պղ՛: **21 Ունակք.** Զոր ոմանք յանձն... վրիպեցան ՚ի հաւարոցն: Շնորհք ընդ ձեզ: *Ոսկան յանկու.* Ընդ քեզ. *ամէն:*

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌՍԻՄՈՒԷՆՈՍ ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՂԹՈՅՆ:

Չ ԱՅՍ թուղթս դարձեալ առաքել 'ի Նռովմայ. և է պարճառ թղթոյս՝ այս: Որք հաղորդակիցք էին Պաղոսի՝ թողին զնա, խորհեցաւ առաքեալն զալ Տիմոթէի առ նա, գրեալ զթուղթն, և նշանակել յիշարակեալ զնորին բարեպաշտութիւնն, և զնախաճնողաց նորին զհաւաքս: Յեք այնորիկ պարմէ՝ թէ որք են յԱսիոյ Փիզզեղոս և Երմոզենէս՝ դարձուցին զանձինս 'ի նմանէ. քսեալ զկապանս նորա Ոնեսիփորոս 'ի զնալն 'ի Նռոմ՝ ընկալաւ, և մնաց առ նա: Պարուիրէ և նմին յանձն առնուլ զչարչարանս: 'Ի մէջ առնու և զոր Տիմենոս և Փիլեբոս յարուցին զամբոխումն. քանզի յամօթ եղեն և յանցաւորք զբան, ասելով թէ յարութիւն մեռելոց այժմ է եղեալ, և զոմանս դարձուցեալ. մանաւանդ և 'ի կալն 'ի մէջ նոցա, զգուշացուցանէ զնա 'ի վարդապետութեանն: Ծանուցանէ թէ եկեցել ժամանակ յորում լինին մարդիկ անձնասէրք, բանասերկութք, անաստուածք. յորժամ քսեանիցես զայս ամենայն՝ զգուշացո՛ գծողովս զի մի՛ լինիցին կոխան նոցա յայս սովորութիւնս. զի 'ի մոլար վարդապետութիւնս զբազումս դարձուցանեն: Եւ նշանակել զժամանակ զալսպեան նորա. և ևս փութացուցանէ և վկայէ, պարուիրեալ նմա զալ առ ինքն փութով. պարուիրեալ նմա քանել զփիլոնն և զմարեանսն. յԱղէքսանդրոս դարբնէ անձնապահ լինել, զի բազում չարիս եցոյց նմա: Եւ այսպէս կարարել զթուղթն:

Գլուխք առ Տիմոթէոս Երկրորդ Թղթոյն:

մ. Գովութիւն Տիմոթէայ հաւաքոցն, և յօժարեցութիւն համբերութեան՝ ըստ արժանատրութեան շնորհօք:

բ. Յորում և ինքն իսկ ասէ ժուժկալ լինել յորժամ վշտանայցէ:

գ. Վասն պարշաճ քուցութեան աստուածեղէն կրօնից:

դ. Վասն անհոգ յաստի կեանս լինելոյ առաքինութեամբ՝ յառանց աշխատութեան կերակուրս:

ե. Վասն 'ի Քրիստոս հաւաքոցն և համբերութեան յուսով ըստ արժանատր պարտոյ:

զ. Վասն ուղիղ վարդապետութեան, և վարուց սրբոց և խաղաղականաց, և ընդդէմ հակառակորդացն:

է. Կանխասացութիւն վասն չարեաց մարդկան յաճախելոց՝ և յանդիմանելոց խաբէութեանն:

ը. Յօժարեցութիւն իւր նմանօղս լինելոյ հակառակ անզգամացն հնազանդութեանն Աստուծոյ. և վասն նորաձևացն, որոց հակառակ հրամայէ կալ՝ Տիմոթէայ:

թ. Վասն իւրոյ հանդերձեալ վախճանին 'ի փառս յաւիտենականս:

ԱՌՏԻՄՈՒԹԷՈՍ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԹՈՒՂԹ

- 1 **Պ**ԱՐՆՈՍ առաքեալ Յիսուսի Քրիստոսի կամօքն Աստուծոյ, ըստ գի
2 աւերտանց կենացն որ ՚ի Քրիստոս Յիսուս. ² Տիմոթայ որդոյ
սիրելոյ, շնորհք ողորմութիւն, և խաղաղութիւն յԱստուծոյ
Տօրէ՛ և ՚ի Քրիստոսէ Յիսուսէ Տեառնէ մերմէ:
- 3 ³ Ծնորի ունիմ Աստուծոյ զոր պաշտեմն ՚ի նախնեաց մտօք սրբովք, և
իբրև զի անպակաս ունիմ զքէն յիշարակ յաղօթս իմ. զցայգ և զցերեկ
4 ⁴ ցանկացեալ եմ փեսանել զքեզ, յիշարակեալ զարտասուսն քո, զի
5 լցայց ուրախութեամբ. ⁵ զմբաւ ամեալ զանխիղճ հաւարսն որ են ՚ի
քեզ. որ յառաջագոյն բնակեցաւ ՚ի հանոյ քում Լաւողեայ, և ՚ի մօր քում
6 Եւնիկեայ. հասարտեալ եմ թէ և ՚ի քեզ է: ⁶ Վասն որոյ յիշեցուցանեմ
քեզ արժարձել զշնորհսն Աստուծոյ՝ որ են ՚ի քեզ ՚ի ձեռնադրութենէ
7 իմմէ: ⁷ Չի ոչ եր մեզ Աստուած հոգի վիստրութեան, այլ զօրութեան, և
8 սիրոյ, և զգաստրութեան: ⁸ Մի՛ այտուիտեր ամօթ համարիցիս զվկայութիւնն
Տեառն մերոյ, և մի՛ զիս զկապեալ նորա. այլ կցորդ լեր չարչարանաց
9 աւերարանին՝ ըստ զօրութեանն Աստուծոյ, ⁹ որ փրկեացն զմեզ, և կոչեաց
՚ի կոչումն սուրբ. ոչ ըստ գործոց մերոց, այլ ըստ իւրում յառաջադրութեանն,
և շնորհացն որ փուտ մեզ ՚ի Քրիստոս Յիսուս՝ յառաջ քան զժամանակսն
10 յաւիտենից: ¹⁰ Բայց յայրնեցան այժմիկ՝ յերևել Փրկչին մերոյ Յիսուս– գր
սի Քրիստոսի. որ խափանեաց զմահ՝ և լուսաւոր արար զկեանս և
11 զանեղծութիւն ՚ի ձեռն աւերարանին. ¹¹ որոյ եղայ ես քարո՛զ և առաքեալ՝
12 և վարդապետ հեթանոսաց: ¹² Վասն որոյ և զայս չարչարանս կրեմ, այլ
ոչի՛նչ ամօթ համարիմ. քանզի զիտեմ յո հաւարացեալն եմ. և հաս–
13 տարեալ եմ, թէ կարօղ է զաւանդն իմ պահել յաւորն յայն: ¹³ Ունիցին
օրինակ ողջմտութեան քանիցն զորս յինէն լուար, հաւարովք և սիրով
14 որ ՚ի Քրիստոս Յիսուս: ¹⁴ Զքարոք աւանդն պահեսցի՛ր ՚ի ձեռն Նոգոյն
Սրբոյ ՚ի մեզ բնակելոյ:
- 15 ¹⁵ Զայս զիտասցի՛ր՝ զի մեկնեցան ՚ի մէնջ ամենեքին՝ որ էին յԱսիա, և
16 որոց սակի՛ են Փիզելոն և Ներմոզենէս: ¹⁶ Տացէ Աստուած ողորմութիւն
փանն Ունեսիփորայ. զի բազում անգամ հանգոյց զիս, և զկապանս իմ
17 ոչ ամօթ համարեցաւ. ¹⁷ այլ իբրև եկն ՚ի Նոովմ, պնդագոյնս խնդրեաց
18 զիս՝ և եզիտ. ¹⁸ փացէ նմա Տէր ողորմութիւն զփանել ՚ի Տեառնէ յաւորն
յայնմիկ. և որչափ ինչ միանգամ յեփեսոս սպան կալաւ ինձ, զայն դո՛ւ
ինքնին քաջ զիտես:
- 2 ¹ Այլ դու որդեալ իմ զօրացի՛ր շնորհօքն՝ որ ՚ի Քրիստոս Յիսուս:

Ի վերևագրիս ոմանք. Թուղթ առ Տիմոթէոս երկրորդ:

1. 1 *Ոմանք.* Պաղոս կապեալ Յիսուսի Քրիստոսի: 4 *Ոմանք.* Յիշարակել զար՛:
5 *Ոմանք.* Զմբաւ ամել... ՚ի հանոյ քում Լաւողիա և ՚ի մօր քո Եւնիկեայ, և հասպ՛:
8 *Ոմանք.* Զկապեալս նորա: 9 *Ոմանք.* Փրկեաց զմեզ... և շնորհաց, որ... զժամանակն
յաւ՛: 11 *Ոմանք.* Յորոյ եղէ ես սպասաւոր և առաքեալ: 12 *Բազումք.* Պահել յարն
յայն: 13 *Ոմանք.* Եւ սիրով ՚ի Քրիստոս Յիսուս: 14 *Ոմանք.* Աւանդ պահեսցի՛ր:
15 *Ոմանք.* Պիզելոս և Ներմո՛: 18 *Ոմանք.* Յաւոր յայնմիկ, և որ ինչ յեփեսոս:
Ոմանք. Ինքնին իսկ քաջ զի՛:

²Եւ զոր լուար յինէն բազում վկայիւք, զայն աւանդեսցես հաւարարիմ 2 մարդոց, որք բաւական իցեն և զայն ուսուցանել:

Գ/զզ ³Վշտակից լեր իբրև զբարոք զհնուոր Քրիստոսի Յիսուսի: ⁴Ոչ որ 3, 4 զհնուորեալ աստէն ընդ կեանս աշխարհիս պարտադի, եթէ զօրավարին հաճոյ լինիցի: ⁵Եւ եթէ մարտիկ որ իցէ՝ ոչ պսակի եթէ ոչ ըստ օրինին ⁵ մարտիցէ: ⁶Եւ հողագործին աշխարելոյ, պարտ է նախ ՚ի պարոյն ⁶ վայելել: ⁷Իմաց զինչ ասեսմս. քացէ՛ քեզ Տէր իմաստութիին յամենայնի: ⁷

Դ ⁸Յիշեա՛ գՔրիստոս Յիսուս յարուցեալ ՚ի մեռելոց՝ ՚ի զաւակէ Դաւ- 8 թի, ըստ անբարանիս իմում. ⁹յորում չարչարիմ կապանօք չափ իբրև ⁹ զչարագործ. այլ բանն Աստուծոյ՝ ոչ եթէ կապեալ իցէ: ¹⁰Վասն այնորիկ ¹⁰ ամենայնի համբերեմ վասն ընկրելոցն, զի և նոքա փրկութեանն հասանիցեն՝ որ ՚ի Քրիստոս Յիսուս երկնաւոր փառօքն հանդերձ: ¹¹Նաւարարիմ է ¹¹ բանս. զի եթէ ընդ նմա մեռաք, ընդ նմին և կեցցոյք. ¹²եթէ համբերեմք, ¹² ընդ նմին և թագաւորեսցոյք. և եթէ ուրանամք՝ և նա՛ ուրանայ զմեզ. ¹³և եթէ չհաւարամք, նա հաւարարիմ մնայ, ուրանալ զանձն իւր ոչ ¹³ կարէ:

Ե կիր ¹⁴Զայս յո՛շ արասցիր՝ վկայութիւն եղեալ առաջի Աստուծոյ. մի՛ ¹⁴ բանակոյն լինել յոչինչ պէտքս ՚ի կործանումն լսողաց: ¹⁵Փոյթացիր զանձն ¹⁵ քո ընկրի կացուցանել առաջի Աստուծոյ, մշակ առանց ամօթոյ. ուղիղ համառօտել զբանն ճշմարտութեան: ¹⁶Այլ ՚ի պղծոց և ՚ի սնոպի խօսից ¹⁶ մերժեսցիր. զի առաւել յառաջ գայցեն յամպարշտութիւնս. ¹⁷և բանք ¹⁷ նոցա իբրև զբաղցկեղ ճարակ գրանեն. որոց սակի՛ են Նիմենոս՝ և Փիլիպոս. ¹⁸որք վրիպեցան ՚ի ճշմարտութենէն, և ասեն եթէ յարութիւն ¹⁸ մեռելոց արդէ՛ն իսկ եղեալ է. և կործանեն զհաւարս ոմանց: ¹⁹Այլ ¹⁹ հաստատուն հիմն Աստուծոյ կայ և ունի՛ զկնիքս զայս, թէ. Ծանեալ Տէր զայնոսիկ՝ որ իբրն են: Եւ. Ի բաց լիցի յանիրաւութենէ՝ ամենայն որ անուանէ զանուն Տեառն: ²⁰Այլ ՚ի քան մեծի ոչ միայն են անօթք ²⁰ ոսկեղէնք և արծաթեղէնք, այլ և փայտեղէնք և խեցեղէնք. են որ ՚ի պարտի՛ են, և են որ յանարգութեան: ²¹Եթէ որ սրբեսցէ զանձն իւր ²¹ յայնպիսեաց անպի, եղիցի անօթ պարտական, սրբեալ և պիտանի՛ Տեառն իւրում՝ յամենայն գործս բարութեան պարտաստեալ: ²²Այլ յերկրաշարակալ ²² ցանկութեանցն փախիր. և երթ զհետ արդարութեան, զհաւարոց, զպիրոյ, զխաղաղութեան, զսրբութեան, ընդ այնոսիկ որ կարդան զանուն Տե- ²³ առն սուրբ սրտիւք: ²³Այլ ՚ի յիմար և յանխրատ ինդրոց հրաժարեա՛. ²³ զիպասցիր՝ թէ անպի ծանին կռիւք. ²⁴բայց ծառայի Տեառն ոչ է պարտ ²⁴

2. 2 Ոմանք. Եւ զայլսն ուսու՛: **3 Ոմանք.** Զհնուոր Յիսուսի Քրիստոսի: **4 Ոմանք.** Թէ զօրա՛... լիցի: **7 Ոմանք.** Իմա՛ զինչ ասեսմս: **8 Ոմանք.** ԶՅիսուս Քրիստոս զյարուցեալն ՚ի մեռելոց: **Ոսկան.** Անբարանիս իմոյ: **9 Ոմանք.** Չարչարիմ կապա՛: **10 Ոմանք.** Նամբերեմք վասն... փրկութեան հասանիցեն ՚ի Քրիստոս: **11 Ոմանք.** Զի թէ ընդ նմին: **12 Ոմանք.** Եւ եթէ համբէ՛: **13 Ոմանք.** Եւ թէ չհաւա՛: **Օրինակ մի.** Ուրանալ զինքն ոչ կարէ: **15 Բազումք.** Փոյթասցիր զանձն քո: **16 Ոմանք.** Ի պղծ և ՚ի սնոպի: **Օրինակ մի.** Յառաջագայցեն յամբա՛: **17 Ոմանք.** Նիմենոս և Փիլիպոս. և **օրինակ մի.** Նոմերոս և Փիլիպոս: **18 Ոմանք.** Ի ճշմարտութենէ, և ասեն թէ յա՛: **19 Ոմանք.** Եթէ ծանեալ Տէր... և ՚ի բաց լինի յանիրաւութենէ անպի: **20 Ոսկան.** Մեծի ոչ են միայն: **22 Ոմանք.** Յանկութեանց փախիր... սուրբ սրտի: **23 Ոմանք.** Այլ յիմար... հրաժարեաց, զիպացիր զի անպի:

- 25 կռուել, այլ հե՛զ լինել առ ամենեսեան, ուսուցի՛չ, անոխակա՛յ. ²⁵ հան–
 26 աժ ապաշխարութիւն՝ ՚ի գիտութիւն ճշմարտութեան. ²⁶ և սթափեսցի՛ն
 յորոգայթից Սաքանայի, որսացեալք ՚ի նմանէ՛ ՚ի նորա կամսն:
- 3** ¹ Զայս գիտաջիւր, եթէ յաուրս յեպինս եկեսցեն ժամանակք չարք. ² Զկիր
² զի եղիցին մարդիկ անձնասէրք, արծաթասէրք, հպարտք, ամբարտաւանք,
³ հայիոյի՛ք, անհաւանք ծնողաց, անշնորհք, անսուրբք, ³ աննուէրք, անգութք,
⁴ բանսարկո՛րք, անժո՛յժք, վէսք, անբարեսէրք, ⁴ մաքնի՛ք, յանդգո՛նք, ամպարհաւանք,
⁵ ցանկասէրք՝ մանաւանդ քան աստուածասէրք. ⁵ որ ունիցին զկերպարանս
 աստուածպաշտութեան, և ՚ի զօրութենէ անփի նորա ուրացեալ իցեն.
⁶ և խորշեսցի՛ր ՚ի նոցանէ: ⁶ Զի ՚ի նոցանէ՛ են՝ որ մրանեն րանէ ՚ի
 րուն, և գերեն զկանայս շեղջակութեալս մեղօք, վարեալս ՚ի պէսպէն
⁷ ցանկութիւնս. ⁷ որ յամենայն ժամ ուսանին, և երբէք ՚ի գիտութիւն
⁸ ճշմարտութեան ո՛չ հասանն: ⁸ Այլ որպէս Յանէսն և Յամբէս հակա–
 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100
 28 անն. մարդք ապականեալք մրօք, անպիտանք ՚ի հաւաքս: ⁹ Այլ ո՛չ
 երբէք գայցեն յառաջ ՚ի լա՛ւ անդր. քանզի անմտութիւն սոցա յայտնի՛
 լիցի ամենեցուն, որպէս և նոցայն իսկ եղև:
- 10** ¹⁰ Այլ դու զհե՛տ եկիր վարդապետութեան ինոյ, առաջնորդութե–
 ան, յօժարութեան, հաւաքո՛ց, երկայնմտութեան, սիրո՛յ, համբերութե–
 ան, ¹¹ հալածանաց, չարչարանաց. որպիսիք եղէն ինձ յԱմփոք, և ՚ի
 յԻկոնիոն, և ՚ի Լիսարրոս. որպիսի հալածանաց համբերի, և յամենայնէ
¹² փրկեաց զիս Տէր: ¹² Եւ ամենեքին որ կամիցին աստուածպաշտութեամբ
¹³ կեալ ՚ի Քրիստոս Յիսուս, ՚ի հալածանս կացցեն: ¹³ Այլ մա՛րդք չարք և
 կախարդք, յառա՛ջ եկեսցեն ՚ի չար անդր. մոլորեալք՝ և մոլորեցուցանիցեն: ¹⁴
¹⁴ Այլ դու՛ հաստատուն կաց յոր ուսարդ, և հաւաքարիմ եղեր. զիպէն
¹⁵ ուսրի ուսար. ¹⁵ զի ՚ի մանկութենէ՛ զգիրս սուրբս գիպես, որ կարօղ
 են իմաստուն առնել զքեզ ՚ի փրկութիւն՝ ՚ի ձե՛ռն հաւաքոցն որ ՚ի
¹⁶ Քրիստոս Յիսուս: ¹⁶ Ամենայն գիրք Աստուածաշունչք և օգտակարք, ¹⁶
 ՚ի վարդապետութիւն են՝ և ՚ի յանդիմանութիւն, և յողորմութիւն, և ՚ի
¹⁷ խրա՛ր արդարութեան. ¹⁷ զի կարարեալ իցէ մարդն Աստուծոյ, յամեն–
 այն գործս բարութեան հաստատեալ:
- 4** ¹ Զայս վկայութիւն դնեմ առաջի Աստուծոյ, և Յիսուսի Քրիստո–

24 Ունակք. Առ ամենեսին: **25 Ունակք.** Խրապել զհակառակորդսն: *Օրինակս մի.* Տէր Աստուած ապա՛շ. ՚ի գիտութիւն իմաստութեան: **26 Ունակք.** Որսացեալքն ՚ի նմանէ ՚ի նորա կամս: **3. 1 Ունակք.** Գիտաջիւր թէ յա՛... եղիցին ժամանակք: **2 Ունակք.** Անշնորհք, անսուրբք: **4 Ունակք.** Ամբարտաւանք: **5 Ունակք.** Ուրացեալք են, և խորշիցի ՚ի նոցանէ: **6 Բազումք.** Քանզի ՚ի նոցանէ են: *Ունակք.* Վարեալք ՚ի պէսպէս: **7 Ունակք.** Եւ երբեմն ՚ի գիտութիւն ճշմարտութեան: **8 Ունակք.** Նոյնպէս և նոքա հակա՛: **9 Ունակք.** Յառաջ գայցեն ՚ի լա... անմտութիւն սոցա յայտնի լինիցի ամէ՛: **10 Օրինակս մի.** Զհե՛տ եկ վարդա՛: **11 Ունակք.** Եւ յԻկոնիոն և ՚ի Լիսարրոս... հալածանաց համբերէի. *կամ՝* և համբերեցի, և յամենայնի փրկեաց: *Ուր Ոսկան.* Եւ ՚ի Լիսարրայ: *Յայս համար՝ ամենայն գրչագիրք համաձայն մերունս ՚ի յոս՝.* նշանակեն՝ զԹեկոյի չարչարանսն ասէ: **12 Ունակք.** Եւ ամենեքեան... կալ ՚ի Քրիստոս Յիսուս, ՚ի հալածանս կայցեն: **14 Ունակք.** Յորս ուսարդ... ուսրի ուսարդ: **15 Ունակք.** Որ կորողն է իմաս՛: **16 Ունակք.** Եւ յանդիմանութիւն: **17 Ունակք.** Զի կարարեալ լիցի:

սի, որ դպրեցողքն է գլխենդանիս և գնեռեալս ՚ի յայտնութեանն իւրում և յարքայութեան. ² և դու քարոզեա՛ գրանն, հասն ՚ի վերայ ժամու և 2 փարաժամու, յանդիմանեա՛, սասարեա՛, միսիթարեա՛, ամենայն երկայնմութեամբ և վարդապետութեամբ: ³ Քանզի եկեսցէ ժամանակ՝ զի ողջմութեան ³ վարդապետութեանն ո՛չ անսայցեն. այլ ըստ իւրաքանչիւր ցանկութեանց կուրեսցեն իւրեանց վարդապետս՝ ըստ մարմաջելոյ լսելեաց իւրեանց. ⁴ և ՚ի ճշմարտութենէ անփի դարձուցանիցեն զլսելիս՝ և յառասպելս ⁴ կործանեսցին: ⁵ Այլ դո՛ւ գուարթ կաց յամենայնի, ճգնեաց, զգործս ⁵ անեփարանչի գործեա. զպաշտօնդ քո կատարեալ կալ:

Թ ⁶ Զի ես՝ այսուհետև նուիրեալ եմ, և ժամանակ դարձի իմոյ հասեալ ⁶ կայ: ⁷ Զքարոք պատերազմ պատերազմեցայ, զընթացսն կատարեցի՛, ⁷ զհաւարսն պահեցի՛: ⁸ Այսուհետև կայ մնայ ինձ արդարութեան պսակն, ⁸ զոր հատուցե՛ ինձ Տէր յաւուր յայնմիկ արդարն Դափաւոր. ո՛չ միայն ⁹² ինձ, այլ և ամենեցուն որ սիրեցին զյայտնութիւն նորա: Փութասջիւր զալ առ իս վաղվաղակի. ⁹ զի Դեմաս եթող զիս՝ և սիրեաց զաշխարհ, և ⁹ զնաց ՚ի Թեսաղոնիկէ. ¹⁰ Կրեսկէս՝ ՚ի Գալիլեա, Տիմոս ՚ի Դաղմափիս. ¹⁰ ¹¹ Ղուկաս միայն է ընդ իս: ԶՄարկոս առեալ ընդ քեզ ածիցես, զի է ¹¹ ինձ պիպանի ՚ի սպասաւորութիւն: ¹² ԶՏիմոքիկոս առաքեցի՛ յԵփեսոս: ¹² ¹³ ԶՓիլոնն թողի՛ ՚ի Տրովաղայ առ Կարպիոսի. յորժամ գայցես՝ բերջիր ¹³ և զգիրսն, մանաւանդ զմարեանսն: ¹⁴ Աղէքսանդրոս բազում չարչարանս ¹⁴ եցոյց ինձ. հատուցե՛ նմա Տէր ըստ գործս նորա: ¹⁵ Յորմէ և դո՛ւ ¹⁵ անձնապահ լինիջիր. զի շար հակառակ եկաց բանից մերոց: ¹⁶ Յառաջնում ¹⁶ արենին, ո՛չ որ ինձ ՚ի թիկունս եկաց, այլ ամենեքին թողին զիս. մի՛ համարեսցի նոցա այն: ¹⁷ Այլ Տէր օգնեաց ինձ և զօրացոյց զիս, զի ¹⁷ ինն՝ քարոզութիւնն հասարակեցի, և լուիցեն ամենայն հեթանոսք. և ապրեցայ ես ՚ի բերանոյ առիւծուն: ¹⁸ Փրկեսցէ՛ զիս Տէր յամենայն ¹⁸ գործոց չարեաց, և զերծուցե՛ զիս յարքայութիւն իւր որ յերկինս է, ուրում փանթ յախտեանս յախտենից. ամէն: ¹⁹ Ողջոյն փաջիր Պրիսկեայ ¹⁹ և Ալիսիլեայ, և Ոնիսիփորայ փանն: ²⁰ Երաստոս մնաց ՚ի Կորնթոս. ²⁰ զՏրովիմոս թողի՛ ՚ի Մելիփոս հիւանդագին: ²¹ Փութասջիւր յառաջ քան ²¹ զձմեռն գալ: Ողջոյն փան քեզ Եփուղոս և Պուղէս և Դինոս և Կղաղիա, և եղբարք ամենեքեան: ²² Տէր Յիսուս Զրիստոս ընդ ոգոյդ քում: Շնորհք ²² ընդ քեզ:

4. 1 Ոմանք. Եւ Քրիստոսի Յիսուսի որ դպրեցողքն է... ՚ի յայտնութեանն իս՞: **3 Օրհնակ մի.** Ըստ մարմնաջելոյ լսելեաց: **4 Ոմանք.** Դարձուցանեն զլս՞: **5 Ոմանք.** Յամենայնի ճգնեա՛. զգործ անեփարանչին... զպաշտօն քո: **8 Ոմանք.** Կայ և մնայ ինձ... ինձ յաւուրն յայնմիկ արդար Դափաւորն: *Ոսկան.* Եւ ոչ միայն ինձ: **9 Ոմանք.** Եւ սիրեաց զաշխարհս: **10 Յօրհնակին.** Կրկէս ՚ի Գալիլ՞: **13 Բազումք.** Առ Կարպոսի. և *ոմանք.* Կարպոսի: *Յայս համար ամենայն գրչագիրք համաձայն մերունս ՚ի յուս՞. նշանակեն.* Մարեանք Էին Նրէիցն զալարելով. զայնմանէ սաէ: **14 Ոսկան յաւելոյ.** Աղէքսանդրոս *դարբին* բազում չար՞: *Ոմանք.* Տէր ըստ գործս նորա. և *ոմանք.* Տէր զգործս նորա: **15 Ոմանք.** Բանից իմոց: **16 Ոմանք.** Յառաջնումն արենի: **17 Յօրհնակին պակասէր.** Ապրեցայ ես ՚ի բն՞: **18 Ոմանք.** Եւ փրկեսցէ... գործոց չարաց: **19 Բազումք.** Եւ Ոնիսիփորայ: **21 Յոմանս պակասի.** Կղաղիս, և եղբարք ա՛: **22 Ոսկան յաւելոյ.** Ընդ քեզ. *ամէն*

Առ Տիմոթէոս երկրորդ թուղթ, որ էր Եփեսացոց եկեղեցոյն եպիսկոպոս առաջին ձեռնադրեալ գրեցաւ 'ի Նոովմէ՝ յորժամ երկրորդ անգամ եկաց յապրենի Պապղոս առաջի Ներոնի կայսեր Նոռմայ:
Տունք ձի:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌ ՏԻՏՈՍ ԹՂԹՈՅՆ:

ԶԱՅՍ առաքեաց 'ի Նիկոյայօսէ, զի անդ ձմերեաց. և է պարճառ թղթոյս՝ այս: 'Ի Կրիստէ եթող զՏիպոս, զի հասարարեացէ յամենայն քաղաքս ժառանգաւորս. բազումք որք անդ կային սկսեալ էին պարճառել զօրէնսն, որով ընդդէմ կային ժողովոյն: Լուա Պօղոս և գրէ. և նախ՝ գոհանայ զԱստուծոյ վասն նորա երկիրաձուլութեանն: Նշանակէ և գորս 'ի Քրիստոս ունի զհաւարսն. մի՛ տղայ լինել, այլ ապառնւոյն զգուշանալ. և պարուիրէ ըստ Աստուծոյ զայս, հասարարել ժառանգաւորս, և զնոսին ուսուցանել՝ ո՞րպէս և ո՞նմ իցեն նոքա. և սասարէ 'ի նոսա զի ուղղեսցին, որք հակառակքն էին ողջամիտ հաւարոցն. մանաւանդ և որք 'ի թլփարութեանն: Տեսանէ զԿրեարացիսն զի անգործք էին, և պարշաճէ նոցին սասարել: Վարդապետէ նոցա զամենայն կերակուրս զի մաքուր է մաքրոցն: Եւ թէ ո՞րպէս լիցին պաշաւունքն, զի վայելչապէս իմաստարացուցեն զաղջկունսն: Սահմանէ թէ որպէս ծառայքն լինիցին մարտիրն իրեանց տերանցն: Եւ 'ի կարարածն յիշեցուցանէ՝ եթէ Փրկչին շնորհ ո՞չ 'ի գործոց զմեզ արդարացոյց, այլ ըստ իւր մարդասիրութեանն: Եւ պարուիրէ զօրինական կռիւսն ընթադրել. և իբրև պարկառելի մեկնէ զայս: Եւ յորժամ առաքեացէ զԱրտեմաս զի եկեսցէ առ նա, պարուիրէ. և զի իւրքն ուսցին 'ի բարի գործս կալ. և այսպէս կարարէ զթուղթն:

Գլուխք առ Տիպոս Թղթոյն:

ն. Վասն վարդապետաց պիտանեաց 'ի պաշտօն՝ և յանդիմանութիւն անհաւարից:
բ. Նակառակ այնոցիկ որ մարմնաւոր սրբութեանցն վերակացոյք լինին, և վասն հոգևոր առաքիւնութեան:

գ. Խրապք՝ զորս պարտ է խրարել ըստ իւրաքանչիւր հասակաց:

դ. Վասն ծառայից, զի և նոքա Քրիստոսի շնորհացն արժանաւորութեամբ ծառայեսցեն:

ե. Վասն իշխանաց արժանաւոր հնազանդութեան ըստ Քրիստոսի հեզութեանն:

զ. Խրապ առ 'ի խտրորելոյ 'ի հերձուածողական քննողացն:

ԱՌ ՏԻՏՈՍ

ԹՈՒՂԹ

1 **Պ**ԱՐՂՈՍ ծառայ Աստուծոյ, և առաքեալ Յիսուսի Քրիստոսի, կիր
2 ըստ հաւարոց ընտրելոցն Աստուծոյ, և ՚ի գիտութիւն ճշմար-
3 տութեան, որ ընդ աստուածպաշտութեանն է. ² յուսով կենանցն
4 յաւիտենից, զոր խոստացաւ անսոյնն Աստուած յառաջ քան զժամանակս
5 յաւիտենից. ³ բայց յայտնեաց իրովք ժամանակօք զբանն իւր քարո-
6 զութեամբ, որոյ եղէ ես հաւարարիմ, ըստ հրամանի Փրկչին մերոյ Աս-
7 տուծոյ: ⁴ Տիտոսի որդւոյ սիրելւոյ ըստ հասարակաց հաւարոց, շնորհք,
8 և խաղաղութիւն յԱստուծոյ ՚ի Տօրէ՛ և ՚ի Քրիստոսէ Յիսուսէ Փրկչէ՛
մերմէ:

9 ⁵ Վասն այնորիկ իսկ թողի զքեզ ՚ի Կրիպէ, զի որ ինչ միանգամ Ա
10 պակաս իցէ՛ ուղղեսցեն, և կացուցես ըստ քաղաքաց երիցոնս, որ-
11 պէս և ես քեզ պատուիրեցի. ⁶ եթէ ոք անարար իցէ, միոյ կնոջ այր,
12 որդեակս ունիցի հաւարացեալս, և ոչ յամբաստանութիւն անառակու-
13 թեան, կամ անհնազանդս: ⁷ Զի պարտ է եպիսկոպոսին անարար լի-
14 նել, որպէս և Աստուծոյ քնքարս. մի՛ յանդուգն, մի՛ բարկացօղ, մի՛
15 թշնամանօղ, մի՛ հարկանօղ, մի՛ գաւաքաղ. ⁸ այլ՝ հիւրասէր, բարեսէր,
16 ցած, արդար, սուրբ, ժուժկալ. ⁹ վերակացոն լինել, հաւարարիմ բա-
17 նին վարդապետութեան. զի կարօղ իցէ և միտարել ողջմտութեամբ
18 վարդապետութեանն, և զհակառակորդսն կշարմբել:

19 ¹⁰ Քանզի բազումք են անհնազանդք, զրախօսք, և մտախաբք. մա-
20 նաւանդ որ ՚ի թլփապութենէ անտի են. ¹¹ զորս պարտ է ըմբերանել.
21 որք զամենայն քունս կործանեն, և ուսուցանեն՝ զոր չէ՛ արժան, վասն
22 զաւշաքաղութեան: ¹² Ասաց ոմն ՚ի նոցանէ՛ իրեանց իսկ մարգարէ.
23 Կրեպացիք հանապազատուք, չարաճճիք, դատարկապորտք: ¹³ Եւ ստոյգք
24 է վկայութիւնս այս. վասն որոյ կշարմբեսցեն գնոսա խստագոյնս, զի
25 առողջացին ՚ի հաւարս. ¹⁴ և մի՛ հայեսցին ՚ի Տրեական առասպելս,
26 և ՚ի պատուէրս մարդկան զառաժելոցն ՚ի ճշմարտութենէ: ¹⁵ Ամենայն
27 ինչ սուրբ է սրբոց, այլ պղծոցն և անհաւարից՝ ոչինչ է սուրբ. այլ
28 պղծեալ են միտք և խորհուրդք նոցա: ¹⁶ Խոստանան գիտել զԱստուած,
29 և գործովք իրեանց ուրանան. պիղծք և անհաւարք, և յամենայն գործս
30 բարեաց անպիտանք:

31 ¹ Այլ դու խօսեանց որ ինչ վայելէ ողջամիտ վարդապետութեանդ:
32 ² Ծերոց զգանսս լինել, պարկեշտս, ցածոնս, ողջամիտս ՚ի հաւարս, Գ

Ի վերնագրիս ոմանք. Թուղթ առ Տիտոս:
1. 1 *Ոմանք.* Հաւարոցն ընտրելոց Աստուծոյ, և գիտութիւն... և ընդ աստուածպաշտ:
2 *Ոմանք.* Զոր խոստացան... զժամանակն յա՛: 4 *Ոմանք.* ՅԱստուծոյ Տօրէ, և ՚ի
Տեառնէ Յիսուսէ Քրիստոսէ Փրկչէ: 5 *Ոմանք.* Վասն այսորիկ իսկ... ՚ի Կրեպէ: 8 *Ոմանք*
յակոյն. Բարեսէր, *հեզ,* ցած: 10 *Յօրինակին.* Անհնազանդ, զրա՛: *Ոմանք.*
Պարտ է մեզ ըմբերանել... զոր ոչ է արժան: 12 *Յայս համար՝ բազում գրչագիրք*
համանայն մերումս ՚ի յուս՝. նշանակեն. Յեպեմիդոսէ հարցկէ ըղծութիւն. և ոմանք.
Ի Պեմիդեայ Կրեպացոց հարցկի հրաման: 15 *Բազումք.* Բայց պղծոցն և
ան՛: 16 *Այլք.* Պիղծք և անհաւարք: 2. 1 *Ոմանք.* Վարդապետութեանս:

ի սէր, ՚ի համբերութեան, ՚ի ժուժկալութեան: ³Պառաւանց նոյնպէս ՚ի 3
 զգասարութեան, ՚ի սորբ վայելչութեան, մի՛ բանսարկուս, մի՛ գինեմոլս,
 այլ բարեխրա՛նքս: ⁴զի զգասարացուցեն զմանկամարդսն՝ այրասէրս լի– 4
 նել, որդեսէրս, ⁵ցածո՛նս, սորբս, տնարա՛նս, բարեգործս, հնազա՛նդս
 իրեանց արանց: զի մի՛ բանն Աստուծոյ և վարդապետութիւնն՝ հայհոյեսցի:
⁶Զերկիսասարդս նոյնպէս աղաչեսցի՛ր՝ ցածո՛նս լինել, ⁷ամենեցոն զանձն, ⁷
 օրինակ կացուցանել՝ գործոց բարութեան, վարդապետութեամբ զանեղծութիւն
 ունել, զսրբութիւն, զպարկեշտութիւն, ⁸զբա՛նն ողջմտութեան, անպարսա՛ճ
 լինել, զի որ հակառակորդն իցէ՛ յամօթ լիցի, և մի՛ ինչ ունիցի ասել
 զմէնջ չարութիւն:

Գ ⁹Ծառայից՝ իրեանց տերանցն հնազա՛նդ լինել՝ և հաճո՛յս յամենայնի,⁹
 մի՛ հակառակօղոս, ¹⁰մի՛ հարուս: այլ զամենայն հաւարս ցուցանել բա– 10
 րութեամբ, զի զվարդապետութիւն Փրկչին մերոյ Աստուծոյ զարդարեսցեն
 յամենայնի: ¹¹Քանզի երևեցաւ շնորհն Աստուծոյ փրկիչ ամենայն մարդ– 11
 կան: ¹²որ իւրաբէն զմեզ, զի ուրացո՛րք զամպարշտութիւն, և զաշխարհաւա՛սն
 ցանկութիւնս: զգասարութեամբ, և արդարութեամբ, և աստուածպաշտութեամբ
 կեցցուք յաշխարհիս: ¹³և ա՛կնկալցուք երանելի յուսոյն, և յայտնութե– 13
 ան փառաց մեծին Աստուծոյ՝ և Փրկչին մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի: ¹⁴որ 14
 ե՛ր զանձն վասն մեր, զի փրկեսցէ զմեզ յամենայն անօրէնութենէ, և
 սրբեսցէ իւր ժողովուրդ սեպհական՝ նախանձաւոր գործոց բարութեան:
¹⁵Զայդ խօսեաց՝ և մխիթարեա՛ւ և յանդիմանեա՛ւ ամենայն սաստիւք: զի 15
 մի՛ ոք իցէ որ զքեզ արհամարհիցէ:

Ե/զ2 ¹Եւ յո՛շ արասցիր նոցա, իշխանութեանց և պետութեանց հնա– 3
 զա՛նդ լինել՝ և հպարա՛կ կալ: և ամենայն գործոց բարութեան պար–
 րանստ գրանել: ²մի՛ գոք հայհոյել, անկո՛խս լինել, հե՛զս, զամենայն 2
 ցածութիւն առ ամենայն մարդիկ ցուցանել: ³Զի էաք երբեմն և մեք 3
 անմի՛տք, անհաւա՛նք, մոլորեալք, ծառայեալք ցանկութեանց և պէսպէս
 անառակութեանց: չարութեամբ՝ և նախանձո՛ն շրջեաք, արեցեալք՝ և
 զմիմեա՛նս արեաք: ⁴Իսկ յորժամ քաղցրութիւն և մարդասիրութիւն 4
 Փրկչին մերոյ Աստուծոյ յայտնեցաւ, ⁵ո՛չ ՚ի գործոց արդարութեան գոր 5
 արարաք մեք, այլ ըստ իւրում ողորմութեան ասրեցոյց զմեզ ՚ի ձեռն
 աւազանին միսանգամ ծննդեանն, և նորոգութեամբ Նոգոյն Սրբոյ:
⁶գոր եհեղ ՚ի մեզ առապութեամբ ՚ի ձեռն Յիսուսի Քրիստոսի Փրկչին 6
 մերոյ, ⁷զի արդարացեալք շնորհօքն՝ եղիցուք ժառանգաւորք յուսով 7

2 *Ունակք.* Զգասար լինել... ՚ի համբերութիւն, ՚ի ժուժկալութիւն: 3 *Ունակք.* Ի՞նչ
 զգասարութիւնս, և ՚ի սուրբ վայելչութիւնս: 4 *Ունակք.* Զգասարացուցանիցեն...
 այրեսէրս լինել: 5 *Օրինակ մի.* Սուրբս, անարարս, բարե՛: 7 *Ունակք.*
 Զանկեղծութիւնն ունել: 8 *Ունակք.* Զբանն ողջմտութեամբ, անպարսաւանս լինել:
 զի որ հակառակորդն է, յա՛... զմէնջ ասել չարութիւն: 12 *Ունակք.* Որ իւրաբէ զմեզ, զի
 ուրացեալք զամբարշտութիւնս, և զաշխարհական ցանկութիւն... կեցցուք յաշխարհի:
 13 *Յունական պակաս.* Փրկչին մերոյ Յիսուսի: 14 *Ունակք.* Որ եղ զանձն իւր վասն...
 գործոց բարութեանց: 15 *Ունակք.* Խօսեա՛ւ, մխիթարեա՛ւ: 3. 2 *Ունակք.* Անկոխ լինել...
 առ ամենայն մարդ ցո՛: 3 *Ունակք.* Քանզի էաք և մեք երբեմն ան՛... չարակնութեամբ
 և նախանձ... արեցեալք զմիմեանս: 4 *Ունակք.* Քաղցրութիւն ՚ի մարդա՛: 5 *Ունակք.*
 Իւրում ողորմութեանն... աւազանին վերստին ծննդեան և նորոգութեան Նոգոյն:

- 8 կենացն յաիտենականաց: ⁸Նաւարարին է բանս, և 'ի սոյն կամիմ զքեզ հասարպտուն լինել, զի փոյթ արասցեն բարեաց գործոց վերակացոն լինել հաւարացեալքն յԱստուած. զի այն է բարի և օգրակար մարդկան:
- 9 ⁹Այլ գլխմարութեան խնդիրս՝ և զտոհմաթիս, և զհեռ, և զօրինական ք
10 կռիս 'ի բաց մերժեսցիր. զի անօգուպք են՝ և սնոսիք: ¹⁰Յառնէ հերձուածողէ՝
11 յետ մի՛ անգամ և երկիցս խրապելոյ՝ հրաժարեսցիր. ¹¹գիպասջիր զի
թիտեալ է այնպիսին, և մեղանչէ՛ անձամբ զանձն դապապարտեալ:
12 ¹²Այլ յորժամ յղեցից առ քեզ զԱրտեմայ, կամ զՏիքիկոս, փութասցիր
13 զալ առ իս 'ի Նիկոպպիս. զի ա՛նդ եղի 'ի մտի ձմերել: ¹³Եւ զՋենոն՝
14 զօրինական դպիր՝ և զԱպաւոս՝ փութով արձակեսցիր, զի մի՛ ինչ
15 պակասիցէ նոցա: ¹⁴Ուսցի՛ն և մերքն ևս՝ բարեաց գործոց վերակացոն
16 լինել 'ի պէտս կարևորս. զի մի՛ անպտուղք լինիցին: ¹⁵Ողջոյն փան քեզ
որ ընդ ին են ամենեքին: Ողջոյն փութ սիրելեաց մերոց հաւարովք:
Շնորհք ընդ ձեզ ամենեսին:

Առ Տիրոս Կրեպացոց եկեղեցոյն առաջին ձեռնադրեալ եպիսկոպոս, գրեցաւ 'ի
Նիկոպպալսէ Մակեդովնացոց:
Տունք դէ:

7 *Ոմանք.* Շնորհօք լիցուք ժա՛... կենացն յաիտենից: 8 *Ոմանք.* Արասցես գործոց բարեաց հաւարացելոցն յԱստուած, զի այն է: 9 *Ոմանք.* Կռիսն 'ի բաց... անօգուպք են, սնոսիք: 10 *Օրինակ մի.* Եւ երկցս խրապելոյ՝ հրաժարեսցիրք: 11 *Ոմանք.* Զանձն դապապարտ: 12 *Ոմանք.* ԶԱրտեմոն, կամ զՏիքիկոս... 'ի Նիկոպպիս: 13 *Ոմանք.* Պակասեցէ նոցա: 15 *Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ յաւելու.* Ընդ ձեզ ամենեսին. *ամէն:*

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌ ՓԻԼԻՄՈՆ ԹՂԹՈՅՆ:

ՉԱՅՍ թուղթս առաքել 'ի Նոովմէ. և է պարճառ թղթոյս՝ այս. Ոնեսիմոս ծառայ Փիլիմոնի փախեալ, և եկն առ առաքեալն. և վարժեալ 'ի նմանէ՝ եղև առ նմա ազնիւ 'ի պաշտօնն. վասն այսորիկ գրէ առ Փիլիմոն վասն նորա գայս ինչ. վստահացեալ 'ի նա զՈնեսիմոս, զի զգուշասցի ունել զնա ընտանեբար, ոչ իբրև զծառայ՝ այլ իբրև զեղբայր: Դառնայ և կոչէ զտուն նորա օտարընկալ. և զի 'ի գալն իւր պարտաստեցել նմա օթեվանս. և այսպես կարարէ զթուղթն:

Գլուխք առ Փիլիմոն Թղթոյն:

Ա՛. Գովութիւն Փիլիմոնի, և գոհութիւն վասն նորին:

Բ. Յանձնարարութիւն Ոնեսիմայ ծառայի փախուցելոյ, և աղաչանք վասն նորին փրկելոյ 'ի ձեռն հաւարոցն:

ԱՌ ՓԻԼԻՄՈՆ

ԵՒ ԱՌ ԱՐՔԻՊՈՍ ՍԱՐԿԱԲԱԳ

ԵՒ ԱՌ ԱՊՓԻԱՍ

1 **Պ**ԱՐՂՈՍ կապեալ Յիսուսի Քրիստոսի, և Տիմոթէոս եղբայր.
2 Փիլեմովնի՝ սիրելոյ՝ և գործակցի՝ մերոյ, ² և Ապփեայ՝ քեռ,
և Արքիպպեայ՝ զհնուորակցի՝ մերոյ, և առսնին եկեղեցւոյդ:
3 ³ Շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութիւն յԱսպրուծոյ Նորէ մերմէ՝ և ՚ի Տեսառնէ
Յիսուսէ Քրիստոսէ:
4 ⁴ Գոհանան զԱսպրուծոյ իմոյ յամենայն ժամ, յիշարակեալ յաղօթս **Ա**
5 իմ վասն քո, ⁵ իբրև լսեմ զքո հաւաստն և զւեր, զոր ունիս առ Տէր
6 Յիսուս՝ և առ ամենայն սուրբս. ⁶ զի հաղորդութիւն հաւաստոցն քոց՝
արգոյ լինիցի, գիտութեամբ ամենայն բարութեան, որ ՚ի ձեզ է ՚ի Քրիստոս
7 Յիսուս: ⁷ Խնդրութիւն յոյժ ընկալայ, և մխիթարութիւն ՚ի վերայ
սիրոյն քոյ. զի գոյթք սրբոց՝ քե՛զ հանգուցեալ են եղբայր:
8 ⁸ Վասն որոյ բազում համարձակութիւն ունիմ ՚ի Քրիստոս, հրաման **Բ**
9 րայ՝ քեզ զարժանն ⁹ վասն սիրոյ. մանաւանդ թէ աղաչեմ իսկ այնպիսի
սի լինել՝ որպէս և Պաղոս ծերացեալ, արդ՝ և կապեալ ևս Յիսուսի
10 Քրիստոսի: ¹⁰ Աղաչեմ զքեզ վասն որդւոյ իմոյ՝ զոր ծնայ ՚ի կապանս
11 իմ, զՈնեսիմոս. ¹¹ որ երբեմն անպիտան էր քեզ. բայց արդ՝ քեզ և
12 ինձ պիտանի՛. ¹² զոր յղեցի առ քեզ. և դու՝ զդա՛ ընկալջիր, այսինքն
13 է՛ զին աղիս: ¹³ Զոր կամէի առ իս արգելուլ, զի ընդ քո՛ ունիցի ինձ
14 սպաս ՚ի կապանս աւերարանին: ¹⁴ Բայց առանց քո կամաց ոչինչ
կամեցայ առնել, զի մի՛ բարիքդ քո ՚ի հարկէ լինիցին, այլ կամաւ:
15 ¹⁵ Եւ թերևս վասն այնորիկ մեկնեցաւ առ ժամանակ մի, զի յախտեան
16 ունիցիս զդա. ¹⁶ մի՛ ևս իբրև զծառայ, այլ ՚ի վեր քան զծառայ, իբրև
զեղբայր սիրելի. եթէ ինձ այսպէս, որչափ ևս առաւել քեզ մարմնով՝
17 և Տերամբ: ¹⁷ Եթէ զիս քեզ հաղորդ համարիցիս, ընկալ զդա իբրև
18 զիս: ¹⁸ Եւ եթէ յանցեալ ինչ իցէ՝ կամ պարտիցի, զայն ի՛նձ համարեաց:
19 ¹⁹ Եւ Պաղոս գրեցի՛ իմով ձեռամբ. ես հապուցից, զի մի՛ ասիցեմ
20 քեզ՝ թէ դու զանձն քո ինձ պարտիս: ²⁰ Այո՛ եղբայր՝ են քո փոխա-
21 նակ եղէց ՚ի Տէր. հանգո՛ զաղիսդ իմ ՚ի Քրիստոս: ²¹ Յուսացեալ ՚ի
հնազանդութիւնդ քո գրեցի՛ առ քեզ. քանզի գիտեմ թէ առաւել ևս քան

Ամենայն գրչագիրք՝ համաձայն մերոսն ունին զվերևագիրս, բաց յՈսկանայ. որ դնէ լոկ. Առ Փիլիմոս: Բայց երկու օրինակք գրեն. Արքիպաս սարկաւագոս. և առ Ապփիա. թողոթ:

1. 1 *Օրինակ մի.* Պաղոս առաքեալ Յիսուսի... Փիլիմոսի սիրելի: *Որ ունակ.* Փիլիմոնի: **4** *Ունակ.* Յիշարակել յաղ՛: **5** *Ունակ.* Զհաւաստն քո և զւերն զոր: **6** *Ունակ.* Ամենայն բարութեանց, կամ՝ բարութեամբ: **7** *Ունակ.* Ընկալայ, և ուրախութիւն ՚ի վերայ սիրոյն Քրիստոսի... քե՛ս են հանգ՛: **8** *Օրինակ մի.* Ունիս ՚ի Քրիստոս: **9** *Ունակ.* Վասն սիրոյն... այնպէս լինել: **12** *Օրինակ մի.* Զոր առաքեցի քեզ. և դու զնա ըն՛... աղիսս: **13** *Ունակ.* Զոր կամեցայ առ իս: **14** *Ունակ.* Զոչինչ կամե՛... բարիքն քո... լինիցի, այլ կամաւ ըսպ Ասպրուծոյ: **16** *Ունակ.* Քեզ և մարմնով և Տերամբ: **17** *Ունակ.* Եւ եթէ... հաղորդ համարիս, կամ՝ համարեացես: **18** *Ունակ.* Եւ եթէ յանցուցեալ ինչ: **19** *Ունակ.* Ես հապուցից քեզ... եթէ և դու զանձն: **20** *Ունակ.* Քո փոխան եղէց:

գոր ասեմդ՝ առնիցես: ²² Միանգամայն և պարբասպետցիի ինձ վա՛նս. 22
 քանզի յուսամ թէ աղօթիւք ձերովք շնորհեցայց ձեզ: ²³ Ողջոյն պայ 23
 ձեզ Եպափրաս գերեկից իմ ՚ի Քրիստոս Յիսուս. ²⁴ և Մարկոս, և Ա- 24
 ռիստարքոս, և Դեմաս, և Դուկաս՝ գործակիցք իմ: ²⁵ Շնորհք Տեառն 25
 Յիսուսի ընդ ոգւոյդ ձերում:

Առ Փիլիմոն և Ապփիա տեարս Ոնեսիմայ. և առ Արքիպպան սարկաւագ
 Կողոսացոց եկեղեցոյն, գրեցաւ ՚ի հռովմէ ՚ի ձեռն Ոնեսիմայ ծառայի:
 Տունք լի:

21 *Օրինակ մի.* Յուսացեալ եմ ՚ի հնազանդութիւնդ քո, և գրեցի գայդ, զի գիպեմ
 թէ առաւել քան գոր ասեմն առնես: *Ոմանք.* Գիպեմ եթէ... գոր ասեմքս առնիցես:
22 *Ոմանք.* Յուսացեալ եմ եթէ աղօթիւք: **25** *Ոմանք յաւելում.* Տեառն *մերոյ* Յիսուսի
Քրիստոսի... ոգւոյդ ձերում. *ամէն:* *Ի վախճանի ոմանք.* Եւ առ Ապփիա... և
 առ Արքիպպոս: *Աստէն յարարդ Պաղղոսեան թողոցս յարեն գրչագիրք այլ ևս
 կցկրտր ասացուածս ինչ թերևս Եւթաղեայ ընդ որս և այլ թէ:* Ընդօրինակեցան
 զիրքս այս ընդ Կեսարացոց օրինակաց, որ կան յարկեղս գրոց սրբոյն Պամփիլեայ՝
 իւրովք ձեռօք գրեալ: *Որպէս ծանուցաք ՚ի վեր սևոյդ, օրինակս մեր ևեթ աստէն
 յեր Թղթոյս Փիլիմոնի յարեալ զԵրրորդ թուղթ Կորնթացոց, նովաւ ասարտ
 զմարեանս. յառաջ քան զՊաղղոսեան թուղթսն. ղնկրով զՅայրնութիւնն. գոր
 մեր ըստ պատշաճի կարգեմք յառաջիկայդ, սովաւ կնքեալ զՆոր Կրակարանս:*

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ ՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆ ՅՈՏԱՆՆՈՒ:

ՄԲԲՅ աւերարանչին Յովհաննու է գիրքս՝ որ կոչի Յայրնութիւն. գոր երես մարգարէական աջօք զլինելոցսն ՚ի խաչելութենէն Քրիստոսի մինչև ցկարարած: Եւ Յայրնութիւն կոչի, զի բազում ինչ ՚ի հանդերձելոցն լինելոյ քան յայլ գիրս՝ աստուսար լինի գիտելի. և է պարծառ յայրնութեանս այս: Զի նախ քան յայլոց աստուածողէն իրաց հաղորդել՝ յԱստուած հաւարն է պիտանացու. և այն Քրիստոսի լինէր րուտալ աշխարհի. վասն որոյ մարգարէքն իբրև հիմն աստուածպաշտութեան զաստուածողէն րնօրէնութիւնն Քրիստոսի նախ գուշակեցին՝ գոր եկն և կարարեաց. և զնոյն առաքելաքն քարոզեցին՝ թէ Աստուած էր որ մարդացան և խաչեցաւ: Յոր իբրև հասարարութեամբ հաւարացին եկեղեցիք. ապա գոր ինչ անրի և յառաջ ներդրութիւնք էին զայոց, մանաւանդ յաւորս Նեոնին՝ յայրնութեամբս կանխագուշակեաց ՚ի զգուշութիւն պարահելոցն ՚ի ժամանակսն: Յորոց ասար ասացելոցս, որ ինչ նախ քան զՆեոնն, և յորոց առ նովաւ, է՛ ինչ զի և ՚ի մարգարէսն յիշի, և յաւերարանսն, և յառաքելական թողթսն, և է՛ ինչ որ միայն ՚ի գիրս յայս, որպէս վասն անուան Նեոնին, գոր և դրոշմէ՛ ՚ի ճակարկ կորուսելոցն. և վասն Ենոքայ և Եղիայի վկայութեամբ կարարմանն, և վասն կապելոյն և արձակմանն Մարանայի. վասն ապակեայ ծովուն. և նորն Երուսաղեմի. և զանազան հարուածոցն գոր ունի գիրս այս: Զորս ըսար օրինի մարգարէութեան զլինելոցն մարմնաբիպ կերպարանօք րեսանէ՛ զիտաքանչիւրսն ՚ի ճահ ըսար խորհրդոյն. ճրագարանս ոսկիս. և ահաւոր կերպարան մարդոյ. և աթոռ, և րեսիլ ականց պարուականաց, և րեսակք հարուածոց, և գորս մի ըսար միոջէ: Եւ նախ զգուշացուցանէ զեկեղեցիս՝ մնալ յառաքինութիւնս աճմամբ, և վերջացելոցն՝ դառնալ ՚ի նոյն. և բացմամբ կնքոց գրոցն ըսար հեքլեման ժամանակին՝ յայրնէ՛ զղէպսն, ՚ի քարոզելոյ առաքելոցն մինչև ՚ի սասարիկ հալածանսն. յորում անժոյժքն գայթազղին, և քաջքն առաջի Աստուծոյ ցնձան. և զերթն հարուածսն որ նախ քան զկարարածն, յորում և զհարուցումն վրիժապարբիցն՝ ընդ որոյ և գովել սրբոցն զԱստուած: Դառնայ և ՚ի դէմս կնոջն որ երկնէր ծնանել, յայրնէ՛ զպարերագմն վիշապին ընդ եկեղեցոյ՝ իսկզբանէ Աւերարանին և յառաջ մինչև յետնագլուխ վիշապն, որ է Նեոն. և վասն պէտպէս սպասատրութեան հրեշտակացն, մինչև ՚ի զեհենն արկանել զՆեոն: Դառնայ ասել վասն կապելոյն զՄարանայ խաչին, և լուծանելոյ ՚ի զալ Նեոնին. և դարձեալ արկանելոյ զնա ՚ի ծով հորյ և ծծմբոյ, և վասն հասարակաց յարութեանն և դարասարանին. և վասն նորոյ երկնին և երկրի՝ գոր ժառանգեն արդարքն:

Գլուխք Յայրնութեանս Յովհաննու:

ա. Յայրնութիւն սրբոյն Յովհաննու Աստուածաբանի, որ եղև առ նա ՚ի ձեռն հրեշտակի:

բ. Զի երես զՏէր ՚ի մէջ ոսկի ճրագարանացն զգեցեալ պճղնարո:

գ. Թէ զի՛նչ գրեաց առ հրեշտակս Եփեսացոց եկեղեցոյն:

դ. Զի՛նչ և առ հրեշտակս Զմիռնացոց եկեղեցոյն:

ե. Զի՛նչ առ Պերգամոյ եկեղեցոյն հրեշտակս:

զ. Զի՛նչ և առ Թիւսպրացոց եկեղեցոյն հրեշտակս:

1. Զի՛նչ և առ Սարդիացոց եկեղեցոյն հրեշտակաւ:
 2. Զի՛նչ և առ Փիղաղեղփեաց եկեղեցոյն հրեշտակաւ:
 3. Զի՛նչ և առ Լատդիկեցոց եկեղեցոյն հրեշտակաւ:
 4. Վասն երևելոյ նմա դրանցն երկնից և քսան և չորս երիցանցն:
 5. Վասն գրոցն կնքելոյ, գոր ոչ կարաց բանալ յեղեղոցս:
 6. Վասն կնքեալ Գառնին, և որ ՚ի կարգին է:
 7. Լուծումն առաջին կնքոյն:
 8. Լուծումն երկրորդ կնքոյն. և որ ՚ի կարգին:
 9. Լուծումն երրորդ կնքոյն:
 10. Լուծումն չորրորդ կնքոյն, յորում և պարիժ ամպարշտաց:
 11. Լուծումն հինգ կնքոյն, և մարդկան առ Աստուած կոչումն:
 12. Լուծումն վեց կնքոյն, և հարուածն որ ՚ի վախճանի:
 13. Վասն փրկելոցն ՚ի հարուածոց չորք հրեշտակացն, ՃԽԴ հազարացն:
 14. Վասն անթիւ բազմութեան հեթանոսաց պայծառագեցից առաջի Աստուածոյ:
 15. Լուծումն եւթն կնքոյն, և բուրումն խնկոյ աղօթից սրբոցն:
 16. Նարկանել գիողն առաջնոյ հրեշտակին, և թէ հուր և կարկուր և արիւն հեղաւ յերկիր:
 17. Յերկրորդին հարկանել սաքակեցան որք ՚ի ծովու շնչաւորք:
 18. Յերրորդին փողելն դառնացան ջուրք և գետք:
 19. Չորրորդին փողել՝ խաւարեցան աստեղք:
 20. Նինգերորդին փողելն՝ ել մարախ բազմակերպ:
 21. Վասն վեցերորդ հրեշտակին որ լուծանէ՝ զ՚ի վերայ Եփրատայ գիւրեշտակն:
 22. Վասն հրեշտակին որ գգեցեալ զամպն և զծիրանին, և զվախճան նշանակեր:
 23. Զի գգրկոյսն առ աւերարանիչն ՚ի հրեշտակէն:
 24. Վասն Ենոքայ և Եղիայի:
 25. Զի սպանեալ սուրբք ՚ի Նեռնէն՝ դարձեալ յառնեն:
 26. Վասն եւթներորդ փողոյն հարման. և զի գովեն սուրբքն զԱստուած Սուրբն ՚ի հանդերձեալ դարասարանին:
 27. Վասն խռովութեան եկեղեցոյ, որ իսկզբանէ և որ ՚ի ձեռն Նեռինն:
 28. Վասն յերկինս պարերազմին սրբոյ հրեշտակին ընդ դևս, և կործանման Սաքանայի:
 29. Զի ոչ դադարէ վիշտան ՚ի հալածելոյ գեկեղեցի:
 30. Վասն գագանին և քսան եղջերն, և եւթն գլխոյ նորին:
 31. Վասն սուր մարգարէին:
 32. Վասն անուան Նեռինն:
 33. Վասն գառնին, և որոց ընդ նմա ՃԽԴ հազարացն:
 34. Վասն հրեշտակին՝ որ երաշխաւոր լինէր հանդերձեալ դարասարանին:
 35. Վասն հրեշտակին որ զանկումն Բաբելոնի քարոզէր:
 36. Զգուշացուցանէ հրեշտակն ջրնդունել զՆեռն:
 37. Զի նստեալն յամպս հնձէ՝ զբոյս երկրի գերընդուով:
 38. Վասն հրեշտակին՝ որ կթէր զդառնենի այգին:
 39. Վասն եւթն հրեշտակացն որ հարուածեն զմարդիկ նախ քան զվախճան, և վասն ապակեայ ծովուն:

- խգ. Ձի յառաջին սկաւառակին հեղուկն՝ եհաս հարուածք ամպարշտաց:
- խհ. Յերկրորդին՝ հարուածք 'ի ծովայինս:
- խը. Յերրորդին՝ գետք յարիւն դարձումն:
- խթ. Չորրորդին՝ փանջին մարդիկ խորշակաւ:
- ծ. Տինգն՝ զթագաւորութիւն գագանին խաարեցուցանէ:
- ծա. Վեցն՝ ճանապարհ փայ 'ի վերայ Եփրատայ արևելից թագաւորացն:
- ծբ. Յեթն՝ կարկուտ և շարժ 'ի վերայ մարդկան:
- ծգ. Եցոյց հրեշտակն աւերարանչիս զպոռնիկ քաղաքն, և զքակտումն եւթն զլիտյ և փասն եղջերն:
- ծդ. Ձի մեկնեաց հրեշտակն զխորհուրդ պոռնկին:
- ծե. Վասն հրեշտակին որ զանկանելն Բաբելոնի յայտնէր, և երկնային ձայնն փախչել ասէ 'ի քաղաքէն. և զի անցանեն վայելչութիւնք քաղաքին:
- ծզ. Օրինաբանն սուրբք երեքկին ալելուաւք 'ի քանդելն Բաբելոնի:
- ծէ. Վասն խորհրդաւոր հարսանեաց Գառինն և ընթրեաց:
- ծը. Տեսանէ աւերարանիչս զՔրիստոս յերիվար բազմութեամբ հրեշտակօք:
- ծթ. Ձի 'ի գեհենն արկաւ Նեոնն և որք ընդ նմա:
- կ. Ձի կապեցաւ Մաքանայ 'ի խաչելութենէն Քրիստոսի մինչև ցվախճան, և վասն հազար ամին:
- կա. Վասն պապրաստեալ բազմականաց անսայթաք զՔրիստոս խոստովանողացն:
- կբ. Ձի՛նչ առաջին յարութիւնն, կամ զի՛նչ երկրորդ մահն:
- կգ. Վասն Գոգայ և Մագոգայ:
- կդ. Վասն նստելոյն յաթոռն, և հասարակաց յարութեանն և դաբաստանին:
- կե. Վասն նոր երկնի և երկրի, և վերինն Երուսաղեմի:
- կզ. Վասն ասացուածոց այնր որ յաթոռն նստէր:
- կէ. Վասն հրեշտակին որ ցուցանէր նմա զսուրբ քաղաքն դրամբքն չափելով:
- կը. Վասն մաքուր գետոյն որ յաթոռոյն արտաքս հոսեցաւ:
- կթ. Ձի Աստուած է մարգարէիցն Քրիստոս և Տէր հրեշտակաց:
- հ. Ձի արժանահաւասար է փեսիլս առաքելոյս:
- հա. Ձի ոչ հրամայեցաւ նմա կնքել, այլ քարոզել զփեսիլս:
- հբ. Ձի եկեղեցի և որ 'ի նմա հոգին ընդունի զՔրիստոսի յայտնութիւնս, և վասն անիծիցն որոց յաւելուած 'ի գիրս մուծանեն:

ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ

ՍՐԲՈՅՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՌԱՔԵԼՈՅ

ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆ ԱԲԵՏԱՐԱՆՉԻ

Ա **Յ**ԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ Յիսուսի Քրիստոսի, ՚ի ձեռն որոյ ե՛ր Աստու- 1
ած ցուցանել ծառայից իւրոց՝ որ ինչ լինելոց է վաղվադակի.
և նշանակեաց առաքելով ՚ի ձեռն հրեշտակի իւրոյ առ ծա-
ռայ իւր Յովհաննէս: ²Որ վկայեաց զվկայութիւն բանին Աստուծոյ, և ²
զվկայութիւն Յիսուսի Քրիստոսի գոր ետես. որ էր, և որ լինելոցն էր
յետ այնորիկ: ³Երանի՛ որ կարդասցէ կամ լուիցէ զբանս մարգարտութեանս,
և պահեսցէ գոր ՚ի նմա՛ գրեալ է. զի ժամանակս մերձեալ է:

⁴Ի Յովհաննէ՛ առ եւթն եկեղեցիս՝ որ են յԱսիայ, շնորիք ընդ ձեզ ⁴
և խաղաղութիւն յԱստուծոյ՝ յէէն՝ և որ է՛ն՝ և որ գալոցն է, և յեւթն
գորութեանց Նոզոյն՝ որ է առաջի աթոռոյն իւրոյ. ⁵ և ՚ի Յիսուսէ Քրիստոսէ
հաւապարիմ վկայէն, որ է անդրանիկ ՚ի մեռեալս, և իշխան թագաւորութեանց
երկրի. որ սիրեաց զմեզ, և ելոյժ զկապանս մեղաց մերոց արեամբն
իւրով. ⁶ և արար զմեզ թագաւորս և քահանայս Աստուծոյ և Նոր իւրոյ. ⁶
որում փառք և գորութիւն՝ այժմ և միշտ և յաիւրեանս յաիւրենից.
ամէն: ⁷Ահաւասիկ գալոց է ընդ ամպս. և րեսցեն զնա ամենայն ազգք, ⁷
և րեսցեն զնա ծագք երկրի, և որք խոցեցին զնա՝ ամենեքեան յերկրի,
և կոծեսցին ՚ի վերայ նորա. այո՛ ամէն: ⁸Ես եմ Այբ, և ես եմ Քէ՛, ասէ ⁸
Տէր Աստուած, որ է՛ն՝ և որ է՛ և որ գալոցն է՛ Ամենակալ: ⁹Ես Յովհաննէս ⁹
եղբայր ձեր և հաւասարակից նեղութեան՝ և արքայութեան՝ և համբե-
րութեան որ ՚ի Քրիստոս Յիսուս. եղէ՛ ես ՚ի կղզուջն որ անուանեալ կոչի
Պափոմոս՝ վասն բանին և վասն վկայութեանն Յիսուսի Քրիստոսի:

Բ ¹⁰Ես եղև յիս Նոզի ՚ի կիւրակէի աւուր, և լուայ զձայն զհե՛ր իմ ¹⁰
զմե՛ծ իբրև զձայն զփողոյ՝ որ ասէր ցիս. Ես եմ Ալփա և Ով. Առաջին և
Վերջին. ¹¹ գոր րեսանես՝ գրեա՛ ՚ի զիրս, և րորբ րանել յեւթն եկեղեցիս՝ ¹¹
որ յԵփեսոս, և ՚ի Չմիւռնիա՛, և ՚ի Պերգամոն՛, և ՚ի Թիւապրիա, և ՚ի

Ի վերևագրիս՝ ոմանք դնեն համառօրիս. Յայրմութիւն սրբոյ Յովհաննոս Աստուածաբանի:

1. 1 Ոմանք. Որ լինելոց է... առ Յովհաննէ՛ ծառայ իւր: **2 Ոմանք.** Վկայեաց զբանէն
Աստուծոյ, և զվկայութիւնն Յիսուսի... և որ էր: **3 Ոմանք.** Երանի որ ընթեռնուն զբանս
մարգարտութեանս այնորիկ, և որ լսէ և պահէ գոր ինչ ՚ի սմա գրեալ է: **4 Ոմանք.**
Յովհաննէս առ եւթն... որ յԱսիա... և խաղաղութիւն յէէն: *Ոսկան.* Ես եթոք Նոզոյն
գորութենէ՛ որ է: **5 Ոմանք.** Ես ՚ի Յիսուսէ Քրիստոսէ... որ սիրեացն: *Ոմանք.* Անդ-
րանիկ ՚ի մեռելոց: **6 Ոմանք.** Իւրոյ. Նմա փառք և գորութիւն յաիւրեանս յաիւրենից:
Ահա՛: **7 Ոմանք.** Ընդ ամպս երկնից, և րեսցեն զնա ամենայն ազք, և որք խոցեցինն,
և կոծեսցին ՚ի վերայ նորա ամենայն ազգք երկրի, այո ամէն: *Բազումք.* Զնա ամենայն
ազք: **8 Ի յուս՛.** Ես եմ Ալփայ և Ով. *գոր ոմանք ունին ՚ի քնաքանիսն, և սորա ՚ի
յուս՛. դնեն.* Այբ և Քէ: *Ոսկան Յունական րատիք եղեալ ունի այսպէս.* Ես եմ ա, և
ւ. Առաջին և Վերջին, ասէ Տէր: *Ոմանք.* Է՛ Տէր Ամենակալ: **9 Ոմանք.** Նաասարակից
վշտաց և արքայութեան... ես ՚ի կղզիս որ կոչի Պափոմոս, վասն բանին Աստուծոյ, և
վկայութեան: **10 Ոմանք.** Յաւուր կիւրակէի, և լուայ զկնի իմ ձայն մեծ իբրև զփողոյ
ասելով. (11) Զոր րեսանեսոյ:

- 12 Մարդիկէ, և 'ի Փիլադելփեա և 'ի Լատդիկիա': ¹² Եւ դարձայ փեսանէլ
 զձայնն՝ որ խօսէր ցիս. և 'ի դառնալն իմում փեսի եւթն ճրագարան
 13 ոսկի: ¹³ Եւ 'ի մէջ եւթն ճրագարանացն նման Որդոյ մարդոյ, զգեցեալ
 պապմուճան պճղնատր, և գօփնորեալ առ ստեամբքն գօփի ոսկեղէն.
 14 ¹⁴ և գլուխ նորա և հերքն իբրև զասր սպիտակ՝ և որպէս զձին. և աջք
 15 նորա որպէս բոց հրոյ. ¹⁵ և ուրք նորա նմանեալ պղնձոյ ծխելոյ 'ի
 16 մէջ հնոցի հրաշէկ. և ձայն նորա իբրև զձայն ջուրց բազմաց: ¹⁶ Եւ
 ունէր յաջոյ ձեռինն իւրում աստեղս եւթն, և 'ի բերանոյ նորա ելանէր
 սո՛ր երկբերանեան. և երեսք նորա իբրև զարեզակն ճառագայթեալ
 17 երևէին: ¹⁷ Եւ իբրև փեսի զնա՝ անկայ առ ուրս նորա իբրև զմեռեալ. և
 եղ 'ի վերայ իմ զաջ իւր՝ և ասէ ցիս. Մի՛ երկնչիր, ես եմ Առաջին, և ես
 18 եմ Յերին. ¹⁸ և ես եմ կեանք՝ և ես նոյն որ մեռայ, և եմ կենդանի. այժմ
 և միշտ և յաիփեանս յաիփենից. ամէն: Եւ ունիմ զփականս մահու և
 19 դժոխոց: ¹⁹ Գրեա՛ զոր փեսանես՝ որ էն, և որ յապա՝ և որ հանդերձեալ է
 20 լինել այս. ²⁰ զխորհուրդ եւթն աստեղացո՞ զոր փեսերդ յաջ իմ, և զեւթն
 ճրագարանս ոսկիս. եւթն աստեղքն՝ հրեշտակք եւթն եկեղեցեացն են,
 և ճրագարանքն եւթն՝ եւթն եկեղեցիքն են:
- 2** ¹ Առ հրեշտակ Եփեսացոց եկեղեցոյն գրեա՛. Այսպէս ասէ կարօղն՝ **Գ**
 որ ունի զաստեղս եւթն յաջու ձեռին իւր, և շրջի 'ի մէջ եւթն աշտանակի
 2 ոսկոյ: ² Գիպեն՝ զգործս քո, և զվաստակս քո՝ և զհամբերութիւն քո. և
 զի ոչ բառնաս զչարս, և փորձեցեր՝ որ ասեն զինքեանս առաքեալս՝ և
 3 ոչ են, և Ներբայեցիս՝ և սրեն: ³ Եւ համբերեցեր, և վշտացար վասն ա-
 4 նուան իմոյ՝ և աշխարեցար: ⁴ Այլ ասեն առ քեզ, զի գտերն քո զառաջին
 5 թողեր: ⁵ Յիշեա՛ այժմ ուսրի անկարն և ապաշաւեա՛, և զառաջին գործսն
 6 քո 'ի փեղոջէ իւրմէ՛ եթէ ոչ ապաշխարեսցես: ⁶ Արդ՝ զայս արա՛ զի
 7 արեացեն զգործսն Նիկոլայոսի, զոր ես արեամ: ⁷ Որ ունի ականջս
 լսելոյ՝ լուիցէ՛ զինչ ասէ Նոզին Սուրբ առ եկեղեցիս. Որ յաղթեն՝ փաց
 նմա ուրել 'ի փայտէն կենաց որ է 'ի մէջ դրախտին Աստուծոյ:

11 Ոմանք. Տանել առ եւթն եկեղեցիսն. յԵփեսոս, և 'ի Զմի՛... և 'ի Թիսպարի, և 'ի Սարդիս, և 'ի: *Ոսկան յատկոս.* Եկեղեցիսն **որք են յԱսիա.** յԵփեսոս: **12 Ոմանք.** Որ խօսէր ընդ իս... 'ի դառնալն իմ փե՛: **13 Ոմանք.** Նման որդոց մարդոց, զգեցեալ պճղնատր: **14 Ոմանք.** Եւ հեր որպէս զասր... իբրև զբոց հրոյ: *Յօրինակին.* Եւ որպէս զձեն: **15 Ոմանք.** Նորա նման պղնձի ծխելոյ: **16 Ոմանք.** Եւ ունէր յաջ իւր աստեղս եւթն, և 'ի բերանոյ նորա սուր երկսայրի սրեալ ելանէր, և երեսք նորա... երևէր: **17 Ոմանք.** Նորա որպէս զմեռեալ... և ասէ. Մի՛ երկնչիր, ես եմ Սկիզբն՝ և ես եմ Վախճան: **18 Ոմանք.** Եւ ես եմ որ մեռայն, և ահաասիկ կենդանի եմ յաիփեանս յաիփենից, և ունիմ: **19 Ոմանք.** Զոր փեսանեալ, որ էն և որ հանդերձեալ է լինել յեք այնորիկ: **20 Ոմանք.** Եւթն աստեղն զոր փեսեր յաջոյ իմ, և զեւթն ոսկի ճրագարանացն, եւթն աստեղքն եւթն եկեղեցեացն հրեշտակք են, և եւթն աշտանակքն եւթն եկեղեցիքն են: **2. 1 Ոմանք.** Առ հրեշտակս... այսպէս ասէ որ ունի զեւթն աստեղս յաջ իւր... եւթն աշտանակաց ոսկոյ: **2 Ոմանք.** Տեսի զգործս քո, և զվաստակ և զհամբերութիւն, և զի ոչ կարես բառնալ զչարսն, և փորձեցեր զի ասէին զանձինս առաքեալս գոլ, և ոչ էին. և զգրեր զնոսս սուրս, և բարձեր զնոսս: *Ուր Ոսկան.* Փորձեցեր զնոսս որք ասէին: **3 Առ ոմանս պակասի. Եւ վշտացար** վասն ան՛: **4 Ոմանք.** Զսէր քո զառաջինն: **5 Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ.** Զաշտանակս քո 'ի փեղոջէ: *Իսկ այլք առաջարակ համաձայն մեքրունս ունին՝* զաշտարակս քո: **6 Ոսկան.** Զոր և ես արեմ: **7 Ոմանք.** Նոզին առ եկե՛... յաղթէ, փաց:

Դ ⁸ Եւ առ հրեշտակն Ջմիռնացոց եկեղցոյն գրեա՛ւ. Այսպէս աւտ 8
 Անըսկի՛զբնն և Անվախճանն, որ եղև մեռեալ՝ և կենդանացաւ. ⁹ Տեսի՛ 9
 զգործս քո՝ և զնեղութիւն և զաղքապութիւն, այլ աղքապութիւն քո՝
 մեծութիւն եղիցի. և զհայհոյութիւնն՝ որ ասեին զհնքեանս Նրեայս գոլ,
 և չէին ինչ, այլ ժողով Սաբանայի: ¹⁰ Մի՛ երկնչիր՝ վասն որոյ կամիս 10
 չարչարել. ահա հանդերձէ Բանսարկուն արկանել ՚ի ձէնջ ՚ի բանս, զի
 փորձիցիք, և ունիք նեղութիւն ատուս փանն. լեր հաւաքարիմ մինչև
 ՚ի մահ, և փաց քեզ զպսակն կենաց: ¹¹ Որ ունի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ՛ 11
 զինչ Նոզին Սուրբ աւտ առ եկեղեցիս. Որ յաղթէ, ոչ անիրաւի յերկրորդ
 մահուանէ:

Ե ¹² Եւ առ հրեշտակն՝ որ ՚ի Պերգամոյ եկեղեցին, գրեա՛ւ. Այսպէս աւտ՝ 12
 որ ունի գտուրն երկսայրի սրեալ. ¹³ Տեսի՛ զգործս քո, և զի բնակեալ 13
 ես ուր աթոռն է Սաբանայի. և ունիս զանուն իմ, և ոչ ուրացար
 զհաւաքս իմ յաւուր յորում Անթիպան վկայն իմ հաւաքարիմ եղև.
 զի վկայ է իմ հաւաքարիմ ամենայն հաւաքացեալ, որ սպանաւ ՚ի
 ձէնջ որ կայք՝ ուր Սաբանայ է բնակեալ: ¹⁴ Այլ ունիմ առ քեզ սական. 14
 զի կայ առ քեզ վարդապետութիւնն Բաղասամու, որ ուսոյց զԲաղակ
 դնել զայթազողութիւն առաջի որդոցն Իսրայելի, ուրել նոցա զոհեալ՝ և
 պոռնկել: ¹⁵ Այսպէս և դու՝ ունիս զվարդապետութիւնն Նիկոլայեցեաց՝ 15
 զոր ես արեամ: ¹⁶ Արդ՝ ապաշխարեա՛ւ, ապա թէ ոչ՝ զան վաղվաղա- 16
 կի, և պարերագմեցայց ընդ նոսա սրով բերանոյ ինոյ: ¹⁷ Որ ունիցի 17
 ականջս լսելոյ՝ լուիցէ՛ զինչ Նոզին աւտ առ եկեղեցիս. Որ յանդէ փաց
 նմա ուրել ՚ի մանանայէն թաքուցելոյ, և փաց նմա զգիրն սրբութեան.
 և գրեալ անուն նոր՝ ՚ի գիրն, զոր ոչ ոք գիպէ, բայց միայն որ առնուն:

Զ ¹⁸ Եւ առ հրեշտակն որ ՚ի Թիւսպրոյ եկեղեցին՝ գրեա՛ւ. Այսպէս աւտ 18
 Որդին Աստուծոյ, որոյ աչք իւր են իբրև գրոց՝ հրոյ, և ուրք նորա նման
 պղնձի՛ ծխելոյ. ¹⁹ Տեսի՛ զգործս քո, և զսէր, և զհաւաք, և զպաշտօն քո 19
 համբերութեամբ. զի բազում է վաստակ քո վերջինն քան զառաջինն:
²⁰ Այլ ասեմ առ քեզ բազում. զի թողեր զկինն զՅեզաբել. որ ասեր զինքն 20
 մարգարէ՛, և ուսուցանէր մոլորութիւն զծառայս իմ՝ պոռնկել և ուրել
 զզոհեալ: ²¹ Եւ եքու նոցա ժամանակ ապաշխարել զպոռնկութիւնն 21
 իրեանց՝ և ոչ ապաշխարեցին: ²² Ահաւասիկ ես արկանեմ զնա ՚ի հնոց, 22
 և զգործակիցս իւր ընդ որս շնացան՝ ՚ի նեղութիւնս մեծամեծս. եթէ
 ոչ ապաշխարեցեն ՚ի գործոց իրեանց: ²³ Եւ գորդիս նոցա սպանից 23
 մահուամբ. և ծանիցեն ամենայն եկեղեցիք՝ թէ են եմ որ յանդիմանեմ
 զերիկամունս և զսիրտս. և փանձեզ իւրաքանչիւր ըսար գործոց իրեանց:
²⁴ Այլ ձե՛զ ասեմ որք ՚ի Թիւսպիւր էք, և ոչ ունիք զվարդապետութիւնս 24
 զայս. որ ոչ ծանեայք զխորս Սաբանայի զոր խօսին. Ոչ արկից զձեւք

8 *Օրինակ մի.* Անսկիզբն և Անկապարածն, որ ե՛: 9 *Ոմանք.* Եւ չեն ինչ, այլ ժո՛: *Ուր Ոսկան.* Եւ ոչ են, այլ ժողովք Սա՛: 10 *Ոմանք.* Ահա հանդերձեալ է Բան՛: *Ոսկան.* Եւ ունիցիք զնեղութիւն: 11 *Ոմանք.* Որ ունի ունկն լսելոյ... Նոզին աւտ: 12 *Ոսկան.* ՚Ի Պերգամոյ եկեղեցոյն: 13 *Ոմանք.* Եւ ուր բնակեալ ես, որ ա՛: 14 *Ոմանք.* Ունիմ ասել առ քեզ... Բաղասամայ որ ուսոյցն: 15 *Ոմանք.* Զոր ես արեմ: 17 *Ոմանք.* Որ ունի ականջս՝ լուիցէ: *Յօրինակին.* Ասէ առ եկեղեցին: 21 *Ոմանք.* Ապաշխարելոյ զպոռնկութիւն:

- 25, 26 ծանրութիւն. ²⁵ այլ զոր ունիք պահեցէ՛ք մինչև ե՛ն գամ: ²⁶ Եւ որ յաղթէ՛
 և պահէ զգործս իմ մինչև ցվախճան, քաց նմա իշխանութիւն ՚ի վերայ
 27 ազգաց: ²⁷ Եւ հովուեսցէ գնոսա զաւագանաւ երկաթեալ, և իբրև զանօթ
 28 բրդի փշրեսցէ գնոսա: ²⁸ Որպէս և ես ընկալայ ՚ի Տօրէ իմմէ, և քաց
 29 նոցա զաստղն առաւօտուն: ²⁹ Որ ունի ականջս՝ լուիցէ՛ զինչ Տօրին ասէ
 առ եկեղեցիս:
- 3** ¹ Եւ առ հրեշտակ Սարդիացոց եկեղեցոյն գրեա՛. Այսպէս ասէ՛ որ **Է**
 ունի զեյթն Տօրին Աստուծոյ՝ և զեյթն աստեղս. Տեսի՛ զգործս քո, զի
 2 անուն կենդանոյ ունիս՝ և մեռեալ ես: ² Լէր արթօնն, և հասարարեա՛
 այսուհետև՝ զի հանդերձեալ ես մեռանել. քանզի ոչ գրի զգործս քո
 3 կարարեալ առաջի Աստուծոյ: ³ Արդեք յիշեա՛ թէ որպէս լուարն, և
 պահեա՛, և ապաշխարեա՛. ապա թէ ոչ զուարթանաս՝ զան որպէս
 4 գող. և ոչ որ իմանայ զգալուսս իմ առ քեզ: ⁴ Ունին սակաւ մի զա-
 նուն Սարդիացոցն, որք ոչ աղտեղացուցին զհանդերձս իրեանց. և
 5 շրջին ՚ի սպիտակս՝ որում արժանի՛ եղեն: ⁵ Որ յաղթէ՛ այսպէս զզեցի
 սպիտակս. և ոչ ջնջեսցի անուն նորա ՚ի դպրութենէն կենաց. և խոստովանեցայց
 6 զանուն նորա առաջի Տօր իմոյ՝ և առաջի հրեշտակաց: ⁶ Որ ունի ականջս
 լսելոյ՝ լուիցէ՛ զինչ ասէ Տօրին առ եկեղեցիս:
- 7 ⁷ Եւ առ հրեշտակն Փիլադելփեաց եկեղեցոյն գրեա՛. Այսպէս ասէ **Ը**
 Սուրբն, Ճշմարիտն, որ ունի զփականս Դաթի. բանալ՝ և ոչ որ է որ
 8 փակէ, և փակէ՛ և ոչ որ է որ բանայ. ⁸ Տեսի՛ զգործս քո. ահա երու
 առաջի քո դուռն բացեալ, զոր ոչ որ կարէ փակել. զի սակաւիկ ունիս
 9 զօրութիւն, և պահեցեր զբանս իմ, և ոչ ուրացար զանուն իմ: ⁹ Ահաւ-
 սիկ ես քամ քեզ զժողովն Սաբանայի, որք ասեն զինքեանս Տօրայս
 գոյ՝ և ոչ են, այլ սրեն. արարից գնոսա՝ զի եկեսցեն և երկիր պագցեն
 10 առաջի ուրից քոց, և ծանիցեն զի են սիրեցի զքեզ: ¹⁰ Զի պահեցեր
 զբան համբերութեան իմոյ, և ես պահեցից զքեզ ՚ի ժամ փորձութե-
 ան քոյ. որ հանդերձեալ է զայ՛ յամենայն փիեզերս փորձել զամենայն
 11 բնակեալս յերեսս երկրի: ¹¹ Ահա զան վաղվաղակի, կալ զոր ունիսդ՝
 12 զի մի՛ որք առցէ զպսակ քո: ¹² Որ յաղթէ՛ արարից գնա սինն քաճարի
 Աստուծոյ իմոյ, և արքաքս այլ մի՛ ևս ելցէ. և գրեցից ՚ի վերայ նորա
 զանուն Աստուծոյ իմոյ, և զանուն քաղաքի Աստուծոյ իմոյ՝ զնորն Ե-
 բուսաղէմի, որ իջանելոց է յերկնից Աստուծոյ իմոյ. և անուն նորա նոր:
 13 ¹³ Որ ունի ականջս՝ լուիցէ՛ զինչ ասէ Տօրին առ եկեղեցիս:
- 14 ¹⁴ Եւ առ հրեշտակն Լաւողիկեայ եկեղեցոյն գրեա՛. Այսպէս ասէ **Թ**
 Ամենն՝ Վկայն հաւարարիմ և ճշմարիտ, Սկիզբն սկզբան արարածոց

24 Ոսկան. Զխորհուրդս Սաբանայի գոր: *Ոմանք.* Խօսին, սակայն ոչ արկից գծեք
 այլ ծանրութիւն: **26 Ոմանք.** Եւ որ պահէ զգործս: **28 Ոսկան.** Եւ քաց նմա զաստղն:
29 Ոսկան. Ականջս լսելոյ, լուիցէ: **3. 1 Ոսկան.** Եւ առ հրեշտակս Սարդիկեացոց ե՛:
3 Ոսկան. Պահեա՛ և ապաշխարեա՛: **4 Ոմանք.** Որ ունիս սակաւ մի: *Յօրինակին.*
 Զանուն Սարդացոցն: *Ուր Ոսկան.* Սարդիոնացոցն: **5 Ոմանք.** Խոստովանեցից
 զան՛: *Ոսկան.* Տօրեցակաց նորա: **6 Ոմանք.** Ականջս՝ լուիցէ: **7 Ոմանք.** Առ
 հրեշտակն եղբայրասիրաց եկե՛: *Ոսկան.* Սուրբն և ճշմարիտն: *Բազումք.* Բանայ, և
 ոչ որ է: **8 Ոմանք.** Զի սակաւագորութիւն դու, և պահեցեր զբան իմ: *Ուր Ոսկան.*
 Զի սակաւ է զօրութիւն քո: **12 Ոսկան.** Յերկնից յԱստուծոյ իմոյ, և անուն իմ նոր:

Ասարուծոյ. ¹⁵ Գիպեն գգործս քո՝ զի ոչ ցնրպ տս՝ և ոչ ջերմ. պարպ էր 15
քեզ ցուրպ լինել՝ և կամ ջերմ: ¹⁶ Այլ դու գահջ տս՝ և ոչ ջերմ և ոչ ցուրպ, 16
հանդերձեալ ես փսխիլ ՚ի բերանոյ իմմէ: ¹⁷ Զի ասես. Մեծարուն էի՝ 17
և մեծացայ, և ոչ իւիք կարօ՛ր եմ. և ոչ գիպես՝ եթէ դո՛ւ ես ողորմելի՛
և հեղգ, և աղքատ, մերկ և կոյր: ¹⁸ Արդ՝ ես խորհրդակից եղէց քեզ. 18
Ան գնեա՛ յինէն ոսկի՛ փորձեալ ՚ի հրոյ՝ զի մեծացիս, և հանդերձս
սպիարակս՝ զի զգեցցիս, զի մի՛ երևեսցի անվայելչութիւն մերկութեան
քոյ. և դիր դե՛ղ յաջս քո՝ զի րեսցես: ¹⁹ Ես՝ գոր սիրեմ, յանդիմանեմ 19
և խրապենմ. նախանձեա՛ այժմ, և ապաշխարեա՛: ²⁰ Ահաւասիկ կան ես 20
առ դուրս և բախենմ. եթէ որ լուիցէ ձայնի իմում և բանայցէ գրորունսն,
մրից առ նա՝ և ընթրիս արարից առ նա, և նա ընդ ին: ²¹ Որ յաղթէ՝ 21
փաց նմա նստել ընդ իս յաթոռ իմ, որպէս և ես յաղթեցի՝ և նստայ
յաթոռ Նօր իմոյ: ²² Որ ունիցի ականջս՝ լուիցէ՛ զինչ ասէ Նոզին առ 22
եկեղեցիս:

Ժ ¹ Եւ յեր այսր ամենայնի րեսի՝ և ահա դրունք երկնից բացեալ էին, 4
և ձայն փողոյն առաջնոյ գոր լուայ՝ խօսէր ընդ իս և ասէր. Ել այսր՝ և
ցուցից քեզ զինչ լինելոց է յապա՛ ժամանակս: ² Եւ ժամանեալ յիս Նո- 2
զի. և րեսի աթոռ մի՝ զի կայր յերկինս: ³ Եւ ՚ի վերայ աթոռոյն նստեր 3
նման րեսիւեան ականց, յասպոյ և սարդիոնի: ⁴ Եւ քահանայք շուրջ 4
զաթոռովն՝ նմանք րեսիւեան զըմբըխարի. և շուրջ զաթոռովն՝ աթոռք
քսան և չորք, և ՚ի վերայ աթոռոցն նստէին քսան և չորք երիցունք՝
զգեցեալ հանդերձս սպիարակս, և ՚ի գլուխս իւրեանց պսակս ոսկիս: ⁵ Եւ 5
յաթոռոյ անփի ելանէին փայլարակմունք և ձայնք և որոտմունք. և եւթն
լամբարք հրոյ բորբոքելոյ առաջի աթոռոյն, որ են եւթն Նոզիքն Ասարու-
ծոյ: ⁶ Եւ էր առաջի աթոռոյն ծով պակեղէն՝ նման սպիարակութեան 6
սառիւն, և ՚ի մէջ աթոռոյն չորք կենդանիք՝ և լի՛ էին աջօք առաջոյ և
յերոյ: ⁷ Եւ էր կենդանին առաջին նման առիւծու, և երկրորդ կենդա- 7
նին նման զուարակի, և երրորդ կենդանին երէն մարդոյ, և չորրորդ
կենդանին նման արծուոյ թռուցելոյ: ⁸ Եւ չորից կենդանեացն էին մի- 8
ոյ միոյ՝ ՚ի նոցանէ վեց թեք շուրջանակի, և ՚ի ներքոյ լի՛ էին աջօք, ոչ
հանգչէին՝ ոչ զփիւ և ոչ զգիշեր՝ յասելոյ. Սուրբ Սուրբ Սուրբ, Սուրբ
Սուրբ Սուրբ, Սուրբ Սուրբ Սուրբ, Սուրբ Սուրբ Սուրբ, Սուրբ Սուրբ Սուրբ, 9
և են, և որ գալոց ես: ⁹ Եւ յորժամ փային կենդանիքն փանս և պա- 9
րիւ և գոհութիւն նստելոյն ՚ի վերայ աթոռոյն՝ Կենդանւոյն յաիւրե-

14 *Ոսկան.* Եւ առ հրեշտակս Լաւ... և ճշմարիտ, որ է սկիզբն արարածոց: 17 *Ոմանք.*
Եւ ոչ իւիք կարօտեն: 20 *Ոսկան.* Առ դուրս քո և բաղիս՝: *Ոմանք.* Եւ բանայ գրորունս:
21 *Ոսկան.* Յաթոռս իմ: *Ոմանք.* Որպէս ես յաղթեցի: 22 *Ոմանք.* Որ ունի ականջս
լսելոյ լուիցէ, զինչ Նոզին ասէ: 4. 1 *Ոմանք.* Եւ յեր այստրիկ րեսի... փողոյն գոր
լուայ գառաջինն իս՝... լինելոց է առ յապայն: 2 *Ոմանք.* Եւ վաղվաղակի եղէ ես
Նոզով, և ահա աթոռ անդ յերկինս: 3 *Ոմանք.* Եւ յաթոռն նստեալ նմանութիւն րե-
սութեան ականց յասպ՝: 4 *Ոմանք.* Պսակս ոսկեղէնս: 6 *Ոմանք.* Եւ առաջի աթո՛...
ապակեղէն ՚ի նմանութիւն սպի՛... և ՚ի մէջ աթոռոյն և շուրջ զաթոռովն չորք կենդանիք
լի աջովք յերոյ և առաջոյ: 7 *Ոմանք.* Ունէր երես: 8 *Ոմանք.* Վեց թեք շուրջ
լցեալ աջովք. և ոչ հանգչէին... յասելոյ. Սուրբ: *Ոսկան միայն ըստ Լաւրինականին*
ունի երիցս Սուրբ, *որ ամենայն գրչագիրք համանայն ընտրելազոյն օրինակաց*
Յունաց դնեն իննիցս Սուրբ:

- 10 անս յաիփենից. ¹⁰ և ղնէին զպսակս իրեանց առաջի աթոռոյն ասելով.
- 11 ¹¹ Արժանի՛ ես Տէր Աստուած մեր սուրբ՝ առնուլ փառս և պարիս և զօրութիւն, զի դո՛ւ սրեղծեր զամենայն. և ՚ի կամելն քո սրեղծան՝ և կա՛ն հասարարուն:
- 5** ¹ Եւ փեսի ՚ի ձեռս աջոյ՝ որ նսարէր ՚ի վերայ աթոռոյն զիրք՝ գրեալ **ԺԿ**
 2 ներքոյ և արպաքոյ, և կնքեալ եւթն կնքով: ² Եւ փեսի հրեշտակ մի զօրաւոր՝ զի քարոզէր ՚ի ձայն մեծ. Ո՛ր է արժանի բանալ զգիրս՝ և
 3 լուծանել զկնիք նորա: ³ Եւ ո՛չ ոք կարէր՝ ո՛չ ՚ի յերկինս և ո՛չ յերկիր, և
 4 ո՛չ ՚ի ներքոյ երկրի՝ բանալ զգիրքն, զի ո՛չ փեսին զնա: ⁴ Եւ ես լայի՛
 5 ուժգին՝ զի ո՛չ ոք գրաւ արժանի բանալ զգիրզն և հայել ՚ի նա: ⁵ Եւ մի յերիցանցն ասէ ցիս. Մի՛ լար, ահաւսիկ յաղթեաց Առեւծն յազգէն Յուդայ յարմարոյն Դաւթի՝ բանալ զգիրքն՝ և լուծանել զեւթն կնիքսն նորա:
- 6 ⁶ Եւ փեսի ՚ի մէջ աթոռոյն և ՚ի մէջ չորից կենդանեացն, և ՚ի մէջ **ԺԸ**
 երիցանցն՝ Գառն կայր զենեալ, որ ունէր եւթն եղջերս, և աչս եւթն՝
 որ են եւթն Նոզիք Աստուծոյ. որ են առաքեալ ընդ ամենայն երկիր:
- 7 ⁷ Եւ եկն ընկալաւ յաջոյ ձեռանէ նորա՝ որ նսարէր ՚ի վերայ աթոռոյն:
- 8 ⁸ Եւ յորժամ առ զգիրն, չորք կենդանիքն և քսան և չորք երիցունքն անկանէին առաջի Գառնին. և ունէին իւրաքանչիւր քնար՝ և բուրվան
 9 ոսկի լի՛ խնկով, որ է աղօթք սրբոցն: ⁹ Եւ օրհնէին երգս նորս և ասէին. Արժանի՛ ես առնուլ զգիրդ՝ և բանալ զկնիք դորա, զի զենար՝ և գնեցեր զմեզ Աստուծոյ արեամբդ քով՝ յամենայն ազգաց և ՚ի լեզուաց և ՚ի
 10 ժողովոց հեթանոսաց: ¹⁰ Եւ արարեր զսոսա Աստուծոյ մերոյ թագաւորս
 11 և քահանայս՝ թագաւորել ՚ի վերայ երկրի: ¹¹ Եւ փեսի և լուայ զձայն հրեշտակաց բազմաց՝ որք կային շուրջ զաթոռովն և զչորիք կենդանեօքն
 և զքահանայիւքն. և էր թիւն նոցա՝ բերք բիւրուց՝ և հազարք հազարաց.
 12 ¹² ասէին ձայնի մեծաւ. Արժա՛ն է Գառնդ զենեալ առնուլ զմեծութիւն և
 13 զիմաստութիւն և զգօրութիւն և զպարիս և զփառս և զօրհնութիւն: ¹³ Եւ ամենայն արարածք՝ որ են յերկինս և յերկրի, և ՚ի ծովու և որ ՚ի նոսա՝
 լուայ զի ասէին. Որ նսարի յաթոռն՝ և Գառնն՝ օրհնեալ բարձրացեալ
 14 և փառաւորեալ յաիփեանս յաիփենից: ¹⁴ Եւ չորք կենդանիքն ասէին.

9 Ոմանք. Կենդանիքն զպարիս և զգոհութիւն... յաիփենից, ամեն: **10 Ոսկան յակելու.*** Անկանեին քսան և չորք երիցունքն առաջի նսարելոյն յաթոռն և երկիր պազանէին Կենդանոյն յաիփեանս յաիփենից. և ղնելով զպսակս իրե՛. որ պսակասի յամենայն գրչագիրս մեր: Ոմանք. Եւ ղնելով զպս՝... աթոռոյն ասէին: **11 Ոմանք.** Արժան է քեզ Տէր Աստուած... զփառս և զպարիս... զի դու սրացար զամենայն, և ՚ի քո կամելդ սրեղ՛: **5. 1 Ոմանք.** Եւ փեսի յաջոյ ձեռինն որ նսարէր յաթոռն զի ունէր զիրք գրեալ: **2 Ոմանք.** Չայնի մեծաւ և ասէր. Ոմ է ար՛... զգիրքդ... զկնիք դորա: **3 Ոմանք.** Ոչ յերկինս և ոչ յերկրի: **Ոսկան.** Բանալ զգիրն, և ոչ նայիլ ՚ի նա: **4 Ոմանք.** Եւ ողբային բազումք զի ոչ ոք գրաւ արժանի բանալ զգիրքն և ընթեռնուլ զնա, կամ փեսանել զնա: **5 Ոմանք.** Եւ մի ոմն յերիցանցն ասէ. Մի՛ ողբայք, ահա՛... բանալ զգիրքն և զեւթն: **6 Ոմանք.** Եւ ՚ի մէջ աթոռոյն և չորից կեն՛... զենեալ, որոյ եւթն եղ՛... Աստուծոյ առաքեալ ընդ: **7 Ոսկան.** Եւ եկն և կալաւ յաջոյ: **8 Ոսկան.** Յորժամ էառ զգիրսն... որք են աղօթք սր՛: **9 Ոմանք.** Առնուլ զգիրսդ... և ՚ի ժողովորոց հեթանո՛: **10 Ոմանք.** Քահանայս և թագաւորս թագաւո՛: **12 Ոմանք.** Եւ ասէին ձայնի մեծաւ. Արժանի է: **Որ Ոսկան.** Որք ասէին: **13 Ոսկան.** Եւ որք ՚ի ծովու:

Ամեն: Եւ երիցունքն անկանէին առաջի նորա և երկիր պագանէին:

ԺԳ ¹ Եւ Կեսի զի եբաց զմին 'ի կնքոցն, և լուայ 'ի միոյ 'ի չորից **6**
կենդանեացն իբրև զձայն որոպման՝ զի ասէր՝ թէ գան: ² Եւ Կեսի՝ և **2**
ահա ձի՛ սպիպակ, և որ հեծեալն էր 'ի նմա՝ ունէր աղեղն. և քուաւ նմա
պսակ, և եկն յաղթօղն զի յաղթեսցէ՛:

ԺԵ ³ Եւ յորժամ եբաց զկնիքն երկրորդ, լուայ յերկրորդ կենդանոյն՝ զի **3**
ասէր. Գան: ⁴ Եւ էլ այլ ձի կարմիր. և որ հեծեալն էր 'ի վերայ նորա՝ **4**
քուաւ նմա առնուլ զխաղաղութիւն յերկրէ, զի զմիմեանս զենցեն. և
քուաւ նմա սուր մի մեծ:

ԺԵ ⁵ Եւ յորժամ եբաց զկնիքն երրորդ, լուայ յերրորդ կենդանոյն՝ զի **5**
ասէր՝ թէ գան. և Կեսի՝ և հաա ձի՛ սեաւ, և որ նստեալն էր 'ի վերայ
նորա՝ ունէր կշիռք 'ի ձեռին իւրում: ⁶ Եւ լուայ ձայն 'ի միջոյ չորից **6**
կենդանեացն. Կապիճ մի ցորեան դենարի՛ միոջ, և երեք կապիճ գարի
դենարի՛ միոջ. և ձէթ և զինի մի՛ վնասեսցես:

ԺԶ ⁷ Եւ յորժամ եբաց զկնիքն չորրորդ, լուայ՝ ձայն 'ի չորրորդ կենդանոյն՝ **7**
զի ասէր՝ թէ գան: ⁸ Եւ Կեսի՝ և հաա ձի շոռորս (որ է պաւլախ). և որ **8**
նստերն 'ի վերայ նորա՝ ունէր զՄահ, և Դժոխք երթային զհետ նորա.
և քուաւ նմա իշխանութիւն չորրորդ մասին աշխարհի՛ սապակել սրով
և սովով և մահուանը՝ և զագանօք երկրի:

ԺԷ ⁹ Եւ յորժամ եբաց զկնիքն հինգերորդ՝ Կեսի՛ 'ի ներքոյ սեղանոյն **9**
զհոգիս ամենայն մարդկան զենեալ վասն բանին Ասպուծոյ՝ և վասն
վկայութեան նորա գոր ունէին: ¹⁰ Որք ասէին ձայնի մեծաւ. Մինչև **10**
յէրբ Տէր սուրբ և ճշմարիտ՝ ոչ դապիս և խնդրես զվրէժ արեան մերոյ 'ի
բնակչաց երկրի: ¹¹ Եւ քուաւ նոցա արկանելիս սպիպակս, և ասացան **11**
նոցա զի հանգիցեն փոքր մի ժամանակ, մինչև լցցի՛ն ծառայակիցք
նոցա և եղբարք նոցա՝ որք հանդերձեալ են կապարիլ իբրև զնսա:

ԺԸ ¹² Եւ Կեսի յորժամ եբաց զկնիքն վեցերորդ՝ եղև շարժումն մեծ, **12**
և արեգակն եղև սեան իբրև զկապերտ այծեայ, և լուսինն բոլորո-
վին եղև արիւն: ¹³ Եւ աստեղք երկնից թօթափեցան 'ի յերկիր, որ- **13**
պէս Կերև թզենոյ զի ուժգին՝ շարժիցի 'ի հողմոյ. ¹⁴ և երկին իբրև **14**
զմագաղաթեայ գիրս գալարէր. և ամենայն լերինք և կղզիք 'ի Կերտոյ
իւրեանց շարժեցան: ¹⁵ Եւ թագաւորք երկրի և իշխանք՝ հազարապետք **15**
և մեծամեծք և զօրաւորք՝ և ամենայն ծառայք, և ամենայն ազապք՝
թաքուցի՛ն զինքեանս յայրս և 'ի ծերպս վիմաց: ¹⁶ Եւ ասէին լերանց՝ թէ **16**

14 *Ունակք յաւելուն.* Նորա, և երկիր պագանէին **նմա:** *Ոսկան յաւելոյ.* Եւ **քսան**
և **չորք** երիցունքն անկա՛... երկիր պագանէին **կենդանոյն յաիպեանս յաիպեանց:**

6. 1 *Օրինակ մի.* Ձի եբաց Գառն զմինն եւթն կնքոցն: *Ունակք.* Ասէր. Գան: **3** *Ոսկան.*
Ասէր. Գան և Կեսի: **4** *Ունակք.* Նեծեալն էր 'ի նմա... սուր մեծ: **5** *Ունակք.* Ասէր
գան: *Ուր Ոսկան.* Գամ և Կեսի... ունէր կշիռս 'ի: **7** *Ոսկան.* Գամ և Կեսի: **8** *Ունակք*
զանց առնեն դնել 'ի բնաբանի, այլ 'ի լուսանցս և եթ նշանակեն զբացարարութիւն
շոռոսին, այլազգի բարբառովն պաւլախ, կամ՝ պօզլախ: **9** *Ունակք.* Ամենայն
մարդկան զենեալ վասն: **10** *Ունակք.* Որք ասէին 'ի ձայն մեծ: **11** *Ունակք.* Փոքր
մի ժամանակս: **12** *Յօրինակին.* Չկնիքն վեցերորդն: *Ոսկան.* Եւ հաա շարժումն
մեծ եղև: *Ունակք.* Չկապերտ այծեայ: *Բազումք.* Իբրև արիւն: **13** *Ոսկան.* Ուժգին
հնչեսցի 'ի հողմոյ: **14** *Ունակք.* Եւ երկինք իբրև:

17 անկերո՞ւք 'ի վերայ մեր, և ցբլուրս՝ թե՛ ծածկեցէք զմեզ: ¹⁷ Զի եկն օր մեծ բարկութեան նորա. և ո՞վ կարէ կալ առաջի նորա:

7 ¹ Եւ յետ այնորիկ րեսի՝ չո՞րս հրեշտակս զի կային 'ի չո՞րս անկիւնս **ԺԹ** երկրի. և ունէին զչորս հողմս երկրի՝ զի մի՛ շնչեսցէ հողմ 'ի վերայ երկրի, և մի՛ 'ի ծովո՛ւ և մի՛ 'ի ծառս: ² Եւ րեսի այլ հրեշտակ զի ել յարևելից, և ունէր զկնիք Աստուծոյ կենդանոյ, և աղաղակեաց ձայնի մեծաւ առ չորս հրեշտակսն՝ որոց առեալ էր իշխանութիւն ապականել զերկիր և ³ զծով. ³ և ասէր. Մի՛ վնասէք երկրի՝ մի՛ ծովո՛ւ մի՛ ծառոց, դադարեցէք ⁴ մինչև կնքեցից զձառայս Աստուծոյ իմոյ: ⁴ Եւ լուայ՝ զթիւ կնքելոցն՝ հարեր քառասուն և չորք հազար՝ կնքեալք յազգէ որդոցն Իսրայէլի: ⁵ Յազգէն Յուդայ՝ երկուրասան հազար կնքեալ: Յազգէն Ռութիմի՝ երկուրասան հազար կնքեալ: Յազգէն Գադայ՝ երկուրասան հազար կնքեալ: ⁶ Յազգէն Ասերայ՝ երկուրասան հազար կնքեալ: Յազգէն Նեփթաղիմայ՝ երկուրասան հազար կնքեալ: Յազգէն Մանասէի՝ երկուրասան հազար կնքեալ: ⁷ Յազգէն Շմաոնի՝ երկուրասան հազար կնքեալ: Յազգէն Ղևեայ՝ երկուրասան հազար կնքեալ: Յազգէն Իսաքարայ՝ երկուրասան հազար կնքեալ: ⁸ Յազգէն Զաբուլոնի՝ երկուրասան հազար կնքեալ: Յազգէն Յովսեփո՛ւ երկուրասան հազար կնքեալ: Յազգէն Բենիամինի՝ երկուրասան հազար կնքեալ:

9 ⁹ Եւ յետ այտորիկ րեսի՝ և ահա ժողովուրդ բազում որոց ո՞չ գոյր **Ի** թիւ, յամենայն հեթանոսաց և յամենայն ազգաց և յամենայն լեզուաց և յամենայն ժողովրդոց, որք կային առաջի աթոռոյն և առաջի Գառիւնն՝ արկեալ զիրեամբք հանդերձս սպիտակս, և արմաւենիս 'ի ձեռս իւրեանց: ¹⁰ Աղաղակէին 'ի ձայն մեծ՝ և ասէին. Փրկութիւն Աստուծոյ մերոյ՝ ¹⁰ որ նստի 'ի վերայ աթոռոյն, և Գառիւն: ¹¹ Եւ ամենայն հրեշտակք կային շուրջ զաթոռովն, և զերիցամբքն, և զչորիւք կենդանեօքն, և անկանէին յերեսս առաջի աթոռոյն՝ և երկիի պագանէին Աստուծոյ, ¹² ¹² ասելով. Ամէ՛ն. օրհնութիւն և փառք և իմաստութիւն և գոհութիւն և պարիւ և զօրութիւն և շնորհք Տեառն Աստուծոյ մերոյ՝ յաիւրեանս յափրենից. ամէն: ¹³ Եւ ասէ ցիս մի յերիցանց անպի. Մոքս որ զգեցեալս են զհանդերձս սպիտակս՝ ո՞յք են, և կամ ուստի՞ զան: ¹⁴ Եւ ասացի ցնա. Տէր՝ դո՞ւ գիպես: Եւ ասէ ցիս. Մոքա՛ են որ զան 'ի վշտաց մեծաց, և լուացին զարկանելիս իւրեանց՝ և սպիտակացուցին արեամբ Գառիւն: ¹⁵ ¹⁵ Վասն այնորիկ են առաջի աթոռոյն Աստուծոյ՝ և պաշտեն զնա զրիւ և զգիշեր 'ի փաճարի նորա. և որ նստի 'ի վերայ աթոռոյն՝ բնակեալ է 'ի նոսա: ¹⁶ Ո՞չ քաղցիցեն, և ո՞չ ծարաւիցեն, և ո՞չոք մեղիցէ նոցա՝ ո՞չ արեգակն և ո՞չ րօթ: ¹⁷ Եւ Գառնն 'ի միջոյ աթոռոյն իւրոյ հովուեսցէ՛ զնոսա, և առաջնորդեսցէ նոցա 'ի կենանց աղբեր ջրոյ կենդանոյ. քանզի

16 Ոսկան յաւելոյ. Զմեզ յերեսաց նստողին 'ի վերայ աթոռոյն, և 'ի բարկութենէ Գառիւն: Զի եկն: **7. 3 Ոսկան յաւելոյ.** Եւ ասէ մի՛ վնա՛... զձառայս Աստուծոյ իմոյ 'ի ճակարս նոցա: **Ոմանք.** Եւ մի՛ ծառոց: **4 Ոմանք.** Կնքելոցն զի էին հարիւր և քառա՛: **Ոսկան.** Կնքեալք յամենայն ազգէ որդ՛: **5 Ոմանք.** Կնքեալս: **6 Ոմանք.** Կնքեալս: **7 Ոմանք.** Կնքեալս: **8 Ոմանք.** Կնքեալս: **Յօրինակին պակասէր.** **Յազգէն Յովսեփո երկուրասան հազար կնքեալ: 9 Ոմանք.** Ոչ գոյր թիւս: **11 Ոսկան.** Կենդանեօքն, անկանէին: **13 Ոմանք.** Որ զգեցեալ են: **16 Ոմանք.** Եւ ոչ ծարաւեսցին:

եհա՛ր Աստուած զամենայն արքայս յերեսաց նոցա:

ԻԱ ¹ Եւ յորժամ եբաց զկնիքն եւթներորդ՝ եղև լռութի՛նս յերկինս՝ որ– **8**
 պէս կէն ժամո: ² Եւ րեսի հրեշտակս եւթն, որ առաջի Աստուծոյ կային. **2**
 և րուաւ նոցա եւթն փողս: ³ Եւ այլ հրեշտակ եկն եկաց առ սեղանն, **3**
 և ունէր խնկանոց ոսկի. և րուաւ նմա խունկ բազում, զի մաքուսցէ
 զաղօթս ամենայն սրբոց ՚ի վերայ ոսկեղէն սեղանոյ առաջի աթոռոյն:
⁴ Եւ ել ծովս խնկոցն՝ աղօթք սրբոցն ՚ի ձեռաց հրեշտակացն առաջի Աս– **4**
 տուծոյ: ⁵ Եւ ելից հրեշտակն զխնկանոցն ՚ի հրոյ սեղանոյն, և արկ զնա **5**
 յերկիր. և եղև որոտումն և ձայնք և փայլաբակումն և շարժումն մեծ:
⁶ Եւ եւթն հրեշտակքն որ ունէին եւթն փողս՝ պապրասպեցին զինքեանս **6**
 առ ՚ի հարկանել:

ԻԲ ⁷ Եւ առաջին հրեշտակն եհա՛ր զփողն, և եղև կարկո՛ւր և հո՛ւր, և **7**
 արին խառնեալ՝ և անկան յերկիր, և զերրորդ մասն երկրի այրեաց, և
 զերրորդ մասն ծառոց այրեաց, և զամենայն դալար խոտոյ այրեաց:

ԻԳ ⁸ Եւ երկրորդ հրեշտակն փողեաց, և իբրև զլեռան մի մեծ հրդեհեալ **8**
 անկան ՚ի ծով, և եղև երրորդ մասն ծովու արին. ⁹ և սաքակեցան **9**
 երրորդ մասն լաղակաց, և որ ունէր շունչ կենդանի՝ ապականեցաւ:

ԻԴ ¹⁰ Եւ երրորդ հրեշտակն փողեաց, և անկան յերկնից ասպղ մի մեծ՝ **10**
 բորբոքեալ իբրև զլամբար, և անկան յերրորդ մասն գեպոց և աղբերաց.
¹¹ և եր անուն ասպեղն Դառնութիւն. և բազումք մեռան ՚ի դառնութենէ **11**
 ջուրցն:

ԻԵ ¹² Եւ չորրորդ հրեշտակն փողեաց, և վիրաւորէր երրորդ մասն արեգակն՝ **12**
 և երրորդ մասն լուսնի՝ և երրորդ մասն ասպեղաց. և խաւարէր երրորդ
 մասն նոցա, և երրորդ մասն զհշերոյ նոյնպէս: ¹³ Եւ րեսի՝ և լուայ **13**
 ձայն հրեշտակի թռուցելոյ ՚ի մէջ երկնից՝ զի ասէր ՚ի ձայն մեծ. Վայ
 վայ վայ՝ որ բնակեալ են յերկրի. յորժամ լինիցի ձայն երիցն ևս փողոց,
 զոր կամիցին հրեշտակքն հարկանել:

ԻԶ ¹ Եւ հինգերորդ հրեշտակն փողէր. և րեսի զի ասպղ մի անկան **9**
 յերկնից, և րուաւ նմա բանալի՛ գբոյն անդընդոց. ² և ելանէր ծովս ՚ի **2**
 գբոյն որպէս զծովս հնոցի մեծի. և խաւարեցան արեգակն և օդք: ³ Եւ **3**
 ՚ի գբոյն ելանէր մարախս ՚ի յերկիր. և րուան նոցա իշխանութիւն իբրև
 զխայթոցս կարճի. ⁴ և ասացան նոցա զի մի՛ մեղիցեն խոտոյ երկրի, **4**
 և մի՛ ամենայն ծառոց, բայց միայն մարդոյ երկրայնոյ, որ ո՛չ ունիցին
 զկնիք ՚ի վերայ ճակատու իւրեանց: ⁵ Եւ րուաւ նոցա հրաման՝ զի մի՛ **5**
 սպանանիցեն զնոսա, այլ չարչարեցեն զնոսա ամիսս հինգ. և չար–
 չարանք նոցա իբրև զխայթոցս կարճի՝ որ հարկանիցէ զմարդ: ⁶ Եւ **6**

17 Ունակք. Արքայս յաջաց նոցա: **8. 3 Ունակք.** Եկն և եկաց առ: *Ոսկան.* Առաջի
 աթոռոյն Աստուծոյ: **6 Յօրինակին.** Ունէին եւթփողս: **7 Ոսկան.** Եւ ամենայն
 դալարի խոտ րոգորեցաւ: *Այս հաստուած բանի պակասի առ ունակս:* **9 Ունակք.**
 Երրորդ մասն դուղականաց: *Ոսկան յաւելու.* Ապականեցաւ, և **երրորդ մասն նաուց
 րնկոմեցաւ:** **12 Ունակք.** Եւ չորրորդ հրեշտակն հարկանէր, և վիրա՛: *Յօրինակին.*
 Եւ խաւարէր երրորդ մասն նոցա: *Ոսկան.* Մասն նոցա, և ատուր ոչ լուսաւորէր մասն
 երրորդ և զհշերոյ նոյնպէս: **13 Ունակք.** Լիցի ձայն ևս երիցն փո՛: **9. 1 Ունակք.**
 Ասպղ մի անկանէր յերկնից: **3 Ունակք.** Մարախս յերկիր... խայթոց կարճի: **4 Ունակք.**
 Մարդկան երկրայնոց... ճակատուց իւրն՝:

յաւորան յայնոսիկ խնդրեսցեն մարդիկ զմահ՝ և մի՛ գարցեն. և ցանկան
 7 մեռանել՝ և փախիցէ՝ ՚ի նոցանէ մահ: ⁷ Եւ նմանութիւն մարախոյն՝ նմա-
 նութիւն ձիոյ պարբասարելոյ ՚ի պարբերազմ. և ՚ի վերայ գլխոց նոցա
 8 իբրև զպսակ՝ նմանեալ ոսկոյ. և երեսք նոցա իբրև զերեսս մարդոյ. ⁸ և
 9 հերք նոցա իբրև զհերս կնոջ. և արամունք նոցա իբրև զառիծու: ⁹ Եւ
 ունէին զրահս՝ իբրև զզրահս երկայթի. և ձայն թնոց նոցա իբրև զձայն
 10 կառավար ձիոց բազմաց՝ որ արշաւեն՝ ՚ի պարբերազմ: ¹⁰ Եւ ունին ազին
 ըսպ նմանութեան կարճի. և խայթոց յազիս նոցա. և ունէին իշխանու-
 11 թիւն չարչարել զմարդիկ ամիսս հինգ: ¹¹ Եւ ունին թագաւոր ՚ի վերայ
 իրեանց զհրեշտակն դժոխոց. և անուն նորա Եբրայեցերէն Աղբադոն,
 12 որ կոչի ՚ի Նայ բարբառ՝ Կորոնսար: ¹² Ահաւասիկ վայ մի էանց, և վայք
 երկու զալոց են:

13 ¹³ Եւ վեցերորդ հրեշտակն հարկանէր զփողն. և լուայ՝ ձայն՝ ՚ի Իէ
 14 չորից կենդանեացն որ էին առաջի սեղանոյն Աստուծոյ. ¹⁴ զի ասէի
 ցհրեշտակն վեցերորդ որ ունէր զփողն. Լոյժ զչորս հրեշտակսն զկապեալս
 15 ՚ի վերայ զեփոյն մեծի Եփրատայ: ¹⁵ Եւ լուծան՝ չորս հրեշտակքն պարբասարեալք
 ՚ի ժամ և յօր և յամիս և ՚ի փարի՛, զի սպանցեն զերրորդ մասն մարդ-
 16 կան: ¹⁶ Եւ համարք հեծելոց զօրաց նոցա՝ բերք բիրուց՝ և հազարք
 17 հազարաց լուայ զթիւ նոցա: ¹⁷ Եւ փեսի ձին ՚ի փեսլեանն, և հեծեալս ՚ի
 նոսա՝ որք ունէին զրահս հրեղէնս, և յակինթս հրդեհեալս ծրծմբով. և
 18 գլուխք ձիոցն իբրև զգլուխս առիծուց. և ՚ի բերանոյ նոցա հուր ելանէր՝
 19 և ծուխ և ծծումբ: ¹⁸ Եւ ՚ի հարուածոցս յայսցանէ մեռան երրորդ մասն
 մարդկան՝ ՚ի հրոյն և ՚ի ծխոյն և ՚ի ծծմբոյն, որ ելանէր ՚ի բերանոյ նո-
 19 ցա. ¹⁹ զի իշխանութիւն ՚ի բերանս է նոցա և յազիս նոցա, և ազիք նոցա
 20 նմանութիւն օձի. և ունէին գլուխք՝ որով սափակէին զանիրաս: ²⁰ Եւ
 այլք ՚ի մարդկանէ որ ոչ մեռան ՚ի հարուածոցս յայսցանէ, ոչ ապաշ-
 խարեցին և ոչ դարձան ՚ի գործոց ձեռաց իրեանց, յերկրպագութենէ
 21 դիւանց և կոռոց՝ յոսկեղինաց և յարծաթեղինաց՝ և ՚ի պղնձոյ և ՚ի քա-
 21 րէ և ՚ի փայտէ, որք ոչ փեսանել կարեն՝ և ոչ լսել և ոչ գնալ. ²¹ և
 ոչ ապաշխարեցին ՚ի մարդասպանութենէ՝ և ՚ի դեղափրութենէ, և ՚ի
 պոռնկութենէ, և ՚ի գողութենէ իրեանց:

10 ¹ Եւ փեսի այլ հրեշտակ զօրաւոր՝ զի իջանէր յերկնից՝ և զգեցեալ ԻԸ
 էր անայ, և ծիածան՝ ՚ի գլուխ նորա. և երեսք նորա իբրև զարեգակն,
 2 և ուրք նորա որպէս սինն հրոյ: ² Եւ ունէր ՚ի ձեռին իւրում գրկոյք մի
 բացեալ. և եղ զոտն իւր զաջ՝ ՚ի վերայ ծովու, և զձախն ՚ի վերայ երկ-
 3 րի: ³ Եւ աղաղակեաց ՚ի ձայն մեծ՝ գոչեաց իբրև զառեւծ. և յորժամ

6 Ոսկան. Եւ ոչ գարցեն. և ցանկացին մեռանի: **7 Ոսկան.** Ի նմանութիւն ձիոյ...
 իբրև զպսակս: **8 Ունսնք.** Իբրև զառիծուց: **9 Ունսնք.** Իբրև զրահս երկայթիս:
Ոսկան. Կառավարաց ձիոց: **10 Ունսնք.** Եւ ունէին ազիս: **Ոսկան.** Նմանութեան
 կարճաց: **11 Ոսկան.** Եւ ունէին զթագաւոր ՚ի վերայ: **Ունսնք.** Աղբաբովն, որ կո՛:
12 Ունսնք. Երկու զալոց են: **13 Ունսնք.** Որ են առաջի սե՛: **14 Ոսկան.** Գեփոյն
 մեծի Եփրատ՝: **15 Ունսնք.** Լուծան չորք հրեշ՝: **19 Ոսկան.** Ի բերանս նոցա է:
20 Յօրինակին պակասէր. Եւ այլք ՚ի մարդկանէ որ: **Ոսկան.** Եւ ոչ ապաշխա՛... և ՚ի
 պղնձոց և ՚ի քա՛: **21 Ունսնք.** Եւ ՚ի դեղափրութենէ: **10. 1 Ունսնք.** Իբրև զսինն հրոյ:
2 Ոսկան. Գրկոյկ մի:

աղաղակեաց՝ խօսեցան՝ եւթն որոպմունք յիրեանց ձայնս: ⁴Եւ յոր– 4
 ժամ խօսեցան եւթն որոպմունքն՝ կամէի գրել. և լուայ ձայն յերկնից՝
 զի ասէր. Կնքեա՛ գոր խօսեցան եւթն որոպմունքն՝ և մի՛ գրեր: ⁵Եւ 5
 հրեշտակն գոր Կեսի՛ որ եղ զօրն իւր ՚ի վերայ ծովու և զմեանս ՚ի ցա–
 մաքի, համբարձ զձեռն իւր զաջ յերկինս. ⁶և երդուաւ ՚ի Կենդանին 6
 յաւիտենից, որ հասարպեաց գերկինս՝ և որ ՚ի նմա, և գերկիր և որ
 ՚ի նմա. զի ոչ ևս կայ այլ ժամանակ. ⁷այլ յաուրս ձայնի եւթներորդ 7
 հրեշտակին՝ յորժամ հարցե՛ զփողն, կարարեսցի՛ խորհուրդն Աստուծոյ՝
 որ ատարարանեցաւ ՚ի ծառայից իւրոց մարգարէիցն:

ԻԹ ⁸Եւ ձայնն գոր լուայ յերկնից՝ դարձեալ խօսեցան ընդ իս՝ և ասէ. 8
 Երթ ա՛ն զգրկոյսն՝ գոր ունի հրեշտակն բացեալ ՚ի ձեռին իւրում, և կայ
 ՚ի վերայ ծովու և ցամաքի: ⁹Եւ ես երթեալ առ հրեշտակն՝ խնդրեցի 9
 ՚ի նմանէ. և ասէ ցիս. Ան զսա՛ և կեր գոյն, և դառնասցի՛ յորովայն
 քո. այլ ՚ի բերան քո է քահցր իբրև զմեղր: ¹⁰Եւ առի զգրկոյսն բացեալ 10
 ՚ի հրեշտակէն՝ և կայ զնա. և էր ՚ի բերան իմ որպէս մեղր. և յորժամ
 կերայ, դառնացան որովայն իմ: ¹¹Եւ ասէ ցիս. Նասանէ՛ քեզ դարձեալ 11
 մարգարեանալ ՚ի ժողովուրդս՝ և ՚ի լեզուս և ՚ի թագաւորս երկրի:

¹Եւ Կուաւ ինձ եղէզն նման զաւագանի. և կայր հրեշտակն՝ և ասէր 11
 ցիս. Արի՛ և չափեա՛ զբաճարն Աստուծոյ և զսեղանն՝ և զերկրպագուսն
 որ ՚ի նմա: ²Եւ զգաւիթն որ արպաքոյ քաճարին՝ թո՛ղ զնա՝ և մի՛ չափեր. 2
 զի Կուեալ է զնա հեթանոսաց. և զքաղաքն սուրբ կոխեսցեն ամիսս
 քառասուն և երկուս:

Լ ³Եւ Կրաց երկուց վկայից իմոց՝ և մարգարեսցին աուրս հազար 3
 երկերիւր և վաթսուն՝ զգեցեալ քուրծ: ⁴Մոքա՛ են երկու ձիթենիքն՝ և 4
 երկու ճրագք, որ կան առաջի Աստուծոյ յերկրի: ⁵Եւ որք կամիցին 5
 վնասել նոցա, հո՛ր ելցէ ՚ի բերանոյ նոցա՝ և կերիցէ զթշնամիս նոցա.
 և որք կամիցին մեղանչել նոցա՝ այսպէս սարակեսցին: ⁶Մոքա ունին 6
 իշխանութիւն փակել գերկինս՝ զի մի՛ Կեղասցէ զաուրս մարգարեութե–
 ան նոցա. և ունին իշխանութիւն ՚ի վերայ ջուրց՝ դարձուցանել զնոսս
 յարին, և հարկանել գերկիր յամենայն հարուածս՝ քանիցս անգամ և
 կամիցին: ⁷Եւ յորժամ կարարեսցեն զամենայն աուրս վկայութեան 7
 իւրեանց, յայնժամ զազանն որ ելանէ յանդնոց՝ Կրաց ընդ նոսս պա–
 Կերազմ, և յաղթեսցէ՛ նոցա և սպանցէ՛ զնոսս: ⁸Եւ դի՛ նոցա անկեալ 8
 կայցէ ՚ի մէջ հրապարակաց քաղաքին նոցա մեծի, որ անուանեալ կոչի
 ըստ հոգոյն Մոդոն՝ և Եգիպտոս. ուր և Տէրն նոցա խաչեցաւ: ⁹Եւ 9

3 *Ոմանք.* Եւ գոչեաց իբրև... յիրեանց ձայնս: 5 *Ոսկան.* Եւ զհրեշտակն գոր Կեսի: *Ոմանք.* Եւ զմիւսն ՚ի վերայ ցամաքի: 6 *Ոմանք.* Զերկինս, և գորս ՚ի նմա, և գերկիր և գոր ՚ի նմա: *Ուր Ոսկան.* Եւ գերկիր և գորս ՚ի նմա է: 7 *Ոմանք.* Եւթներորդի հրեշտակին յորժամ հարկանէ զփողն: *Ոսկան.* Որպէս ատարարանեաց ՚ի ձեռն ծառայից իւրոց մար: 8 *Ոմանք.* Եւ ձայն գոր լու... զգրկոյզսն գոր: 9 *Ոսկան.* Ի բերան քո եղիցի քաղցր: 10 *Ոմանք.* Եւ կլի զնա... որովայն իմ: 11 *Ոմանք յատկոն.* Ի ժողովուրդս, և ՚ի հեթանոսս և ՚ի լեզուս: 11. 2 *Ոսկան.* Որ է արպաքոյ քաճար... Կուեալ է նա հեթա: *Ոմանք.* Քառասուն և երկու: 4 *Ոմանք.* Աստուծոյ ՚ի յերկրի: 5 *Ոմանք.* Կամեսցին վնասել... ՚ի բերանոց նոցա: 6 *Ոմանք.* Մի՛ Կեղասցի աուրս: 8 *Ոսկան.* Եւ դիք նոցա անկեալ կայցեն ՚ի մէջ: *Ոմանք.* Քաղաքի նոցա:

փեսացուն զնոսա ամենայն ցեղք և ժողովուրդք՝ և ամենայն լեզուք և հեթանոսք, զի դի՛ նոցա անկեալ կայցէ զերիս ատուրս, և ո՛չ փացեն
10 թաղել ՚ի գերեզմանս զոսկերս նոցա: ¹⁰ Եւ որ բնակեալ են յերկրի՝ ուրախ լինին և խնդան ՚ի վերայ նոցա, մինչև ընծայս և պապարագս փանել միմեանց. վասն զի սոքա երկոքին մարգարէքս չարչարեսցեն զբնակիչս երկրի:

11 ¹¹ Եւ յեփ երից ատուրց և կիսոյ՝ հոգի կենդանի յԱստուծոյ մարցէ ՚ի Ա
նոսա. և յարիցեն կացցեն ՚ի վերայ ուրից իւրեանց. և ահ և երկեղ մեծ
12 անկան ՚ի վերայ ամենեցուն՝ որ սպանինն զնոսա: ¹² Եւ լուայ զծայն մեծ՝ որ ասէր ցնոսա. Վերացիք ելէք ասար: Եւ վերացան ելին յերկինս
13 ամպօք. և փեսի՛ն զնոսա թշնամիք իւրեանց: ¹³ Եւ ՚ի ժամուն յայնմիկ շարժումն մեծ եղև, և փասներորդ մասն քաղաքին ընկղմեցան, և մեռան ՚ի շարժմանէն արք եւթն հազար. և յեփ այնորիկ ահ մեծ եղև
14 յամենեսեան, և փանս փային Աստուծոյ երկնատրի: ¹⁴ Ահաւասիկ վայն երկրորդ էանց, և վայն երրորդ գալոց է վաղվաղակի:

15 ¹⁵ Եւ յորժամ եւթներորդ հրեշտակն հարկանէր զփողն, եղև ձայն ԱԲ
յերկինս՝ և ասէ. Եղև թագաւորութիւն ամենայն փիեզերաց Տեառն մերոյ՝ և Յիսուսի Քրիստոսի իւրոյ. և թագաւորեսցէ ՚ի վերայ ամե-
16 նայնի յաիփեանս յաիփենից: ¹⁶ Եւ քսան և չորս երիցունքն որ նստէին յաթոռս իւրեանց առաջի Աստուծոյ, անկանէին ՚ի վերայ երեսաց իւրեանց՝
17 և երկիր պագանէին Տեառն Աստուծոյ, և ասէին. ¹⁷ Գոհանանք զբէն Տէր Աստուած Ամենակալ՝ որ է՛ն և են, և առեր զգօրութիւն քո մեծ, և
18 թագաւորեսցեր: ¹⁸ Եւ հեթանոսք բարկացան, և եկն բարկութիւն քո, և ժամանակ մեռելոց՝ զի դաբեսցին. և փան վարձս ծառայից քոց մարգարէից, և սրբոց երկիւղածաց անուան քոյ՝ փոքունց և մեծամեծաց, և ապականես զապականիչս երկրի:

19 ¹⁹ Եւ բացան փաճարն Աստուծոյ որ յերկինս, և երևեցան փապա- ԱԳ
նակն Աստուծոյ ՚ի փաճարն իւր. և եղեն փայլաբակմունք և ձայնք և որոպմունք և շարժումն, և կարկուտ մեծամեծ:

12 ¹ Եւ նշան մեծ երևեցաւ յերկինս. կին մի արկեալ զիւրև զարեգակն, և լուսին ՚ի ներքոյ ուրից նորա. և ՚ի վերայ գլխոյ նորա պսակ աստեղեայ
2 յերկոպասանից: ² Եւ էր յղի՛. և ճչէր յերկնելն, և բազում վշտօք մերձ էր
3 ՚ի ծնանել: ³ Եւ երևեցաւ այլ նշան յերկինս՝ և ահաւասիկ վիշապ մի մեծ հրեղէն, որոյ էին գլուխք եւթն՝ և եղջերք փասն. և ՚ի վերայ գլխոյ նո-
4 րա եւթն խոյրք: ⁴ Եւ փուպն նորա քարշէր զերրորդ մասն աստեղաց երկնից, և արկ զնոսա յերկիր. և վիշապն կայր առաջի կնոջն՝ որ հանդերձեալ էր ծնանել, զի յորժամ ծնցի կինն զորդի իւր՝ կլցէ՛ զնա

9 *Բազումք.* Եւ փեսացն զնոսա ամենայն: *Ոսկան.* Զի դիք նոցա անկեալք կայցեն զերիս ատուրս և կէս, և ոչ փայցեն թա՛:

10 *Բազումք.* Պապարագս փան փանել:

11 *Ոմանք.* Ամենեցուն որ փեսինն զնոսա:

12 *Ոմանք.* Եւ ելին յերկինս ամպովք...

թշնամիք նոցա: 15 *Յոմանս պակասի.* Եւ Յիսուսի Քրիստոսի իւ՛:

Ոսկան յաւերյու. Յաիփենից. **ամէն:** 17 *Ոսկան յաւերյու.* Եւ ես, և որ գալոց ես, և առեր:

19 *Ոսկան.* Տապանակն Աստուծոյ որ ՚ի փաճարի նորա, և եղեն... և որոպումն:

12. 1 *Ոսկան.* Արկեալ զիւրեա: *Ոմանք.* Պսակ յաստեղաց երկոպասանից:

3 *Ոմանք.* ՚Ի վերայ գլխոց նորա:

վիշապն: ⁵Եւ ծնաւ կինն արո՛ւ՝ որ հանդերձեալ է հովուել զամենայն ⁵
հեթանոսս զաւազանաւ երկաթեաւ. և յափշտակեցաւ որդիի նորա առ
Աստուած, և առ այժոռ նորա: ⁶Եւ կինն փախեաւ յանապափ՝ ուր էր Կե- ⁶
դի նմա պարբաստեալ յԱստուծոյ, զի կերակրեսցի՛ անդ աուրս հազար
երկերիւր և վաթսուն:

ԼԳ ⁷Եւ եղև պատերազմ յերկինս, Միքայել և հրեշտակք իւր կռուէին ⁷
ընդ վիշապին. և վիշապն պատերազմէ՛ր զօրօք իւրովք: ⁸Եւ ո՛չ կարացին ⁸
կալ ընդդէմ, և Կեդի ո՛չ գրաւ նոցա յերկինս: ⁹Եւ անկաւ վիշապն ⁹
մեծ՝ օձն առաջին, որ անուանեալ կոչի Բէեղզերո՛ղ և Սաքանայ, որ
նոյորեցոյց զամենայն փիեզերս երկրի. և հրեշտակք նորա ընդ նմա
անկան: ¹⁰Եւ լուայ՝ ձայն մեծ յերկնից՝ որ ասէր. Արդ եղև՝ զօրութիւն ¹⁰
և փրկութիւն և արքայութիւն Աստուծոյ մերոյ, և իշխանութիւն Օծելոյ
նորա. զի անկան չարախօսն եղբարց մերոց, որ չարախօսէ՛ր զնոցանէ
առաջի Աստուծոյ՝ զփիւր և զգիշեր: ¹¹Եւ նոքա յաղթեցին նմա արեամբ ¹¹
Գառինն, և բանիւ վկայութեան նորա. և ո՛չ հաճեցան ընդ վիշապն
մինչև ՚ի մահ: ¹²Վասն այսորիկ ուրախ լիցին երկինք՝ և ամենայն որ ¹²
բնակեալ են ՚ի նմա: Վայ երկրի և ծովու, զի անկան Բանասարկուն առ
ձեզ, որ ունի զցասումն բազում. և կացցէ՛ առ սակաւ մի ժամանակս:

ԼԵ ¹³Եւ յորժամ երես վիշապն թէ անկաւ յերկիր, զհետ եղև կնոջն ¹³
որ ծնաւ զմանուկն արու: ¹⁴Եւ փուան կնոջն երկու թևք արծուոյ մեծի՝ ¹⁴
զի թռիցէ յանապափ ՚ի Կեդի իւր. ուր կերակրէր անդ՝ ժամանակ
և ժամանակս և կէն ժամանակի՝ յերեսաց օձին: ¹⁵Եւ եհեղ օձն ՚ի ¹⁵
բերանոյ իւրմէ՝ զհետ կնոջն ջուր՝ զի ընկղմեսցէ՛ զնա: ¹⁶Եւ օգնեաց ¹⁶
երկիր կնոջն, և եբաց երկիր զբերան իւր և եկո՛ղ զջուրն՝ զոր եհեղ
վիշապն ՚ի բերանոյ իւրմէ: ¹⁷Եւ ցասեան վիշապն ընդ կնոջն, և զնաց ¹⁷
պատերազմել ընդ այլ զաւակս նորա՝ որք պահէին զպատուիրանս Աս-
տուծոյ, և ունէին զվկայութիւնն Յիսուսի: ¹⁸Եւ կաց ՚ի վերայ աւազոյ ¹⁸
ծովու:

ԼԶ ¹Եւ Կեդի զի ելանէր ՚ի ծովէն զազան, և ունէր զլուխս եւթն՝ և ¹³
եղջերս փասն, և ՚ի վերայ եղջերաց նորա փասն խոյր, և ՚ի վե-
րայ զլիսոյ նորա անուն հայհոյութեան: ²Եւ զազանն զոր Կեդի՝ նման ²
ընծու, և ուրք նորա իբրև զարջու, և բերան նորա որպէս զառիծու.
և եր նմա վիշապն զօրութիւն իւր՝ և զայժոռ իւր և զիշխանութիւն
մեծ: ³Եւ մի ՚ի զլիսոց նորա վիրաւորեալ էր ՚ի մահ. և վէր մահու- ³
ան նորա ողջանայր: Եւ զարմացան ամենայն երկիր ընդ զազանն, զի
եպ նմա վիշապն զթագաւորութիւն իւր: ⁴Եւ երկիր պագին վիշապին՝ ⁴
որ եպ զիշխանութիւնն զազանին, և ասէին. Ով իցէ նման զազանիս.

5 Ոմանք. Ծնաւ կինն որդի արու: *Ոսկան.* Տանդերձեալ էր: *Յօրինակին պակասէր.*
Եւ առ այժոռ նորա: *10 Ոմանք.* Որ չարախօսէրն: *Ոսկան.* Աստուծոյ ՚ի փուէ և ՚ի
գիշերի: *11 Ոսկան.* Ընդ վիշապին: *12 Ոսկան.* Ամենեքեան ոյք բնակեալ էք ՚ի նմա:
Ոմանք. Եւ կայցէ առ սակաւ մի ժամանակ: *14 Ոսկան.* Եւ փուան կնոջն: *Ոմանք.*
Որ կերակրէր անդ: *17 Ոսկան յաւելու.* Յիսուսի **Քրիստոսի:** *18 Օրինակ մի.* Եւ
կացի ՚ի վերայ աւազոյ ծովու. և Կեդի: *13. 2 Ոմանք.* Ընծու: *Ոսկան.* Չիշխանութիւն
իւր մեծ: *3 Ոսկան.* Մահու նորա ող՛:

5 կամ ո՛վ կարիցէ պատերազմել ընդ դմա: ⁵ Եւ փուաւ նմա բերան խօսել
 6 զմեծամեծս, և զհայիոյութիւն. և փուաւ նմա իշխանութիւն զամիսս քա-
 7 ռաստուն և երկու: ⁶ Եւ երաց գրերան իւր հայիոյութեամբ առ Աստուած,
 8 և հայիոյեաց զանուն նորա՝ և զխորանն նորա, և զերկնային խորանն:
 9 ⁷ Եւ փուաւ նմա իշխանութիւն ՚ի վերայ ամենայն ազգաց և լեզուաց և
 10 ժողովրդոց: ⁸ Զի երկրպագեսցեն նմա ամենայն որ բնակեալ են ընդ
 11 երեսս երկրի. որոց ո՛չ են գրեալ անուանք նոցա ՚ի դպրութիւն կե-
 12 նաց Գառինն զենլոյ իսկզբանէ աշխարհի: ⁹ Ոյք ունին ականջս լսելոյ՝
 13 լուիցեն: ¹⁰ Զի են ոմանք՝ որք ՚ի գերութիւն վարեսցին, և են ոմանք՝ որ
 14 սրով մեռցին, և են ոմանք՝ որ անձամբ զանձինս սպանանեն. անսր է
 15 համբերութիւն և հաւստ սրբոց:

11 ¹¹ Եւ փեսի այլ զազան զի ելանէր յերկրէ, և ունէր եղջերս երկու՝ ԼԵ
 12 նման գառինն, և խօսէր իբրև զվիշապա: ¹² Եւ զիշխանութիւն զամենայն
 13 գառաջնոյ զազանին գործէր առաջի նորա. և առնէր զերկիր և զամեն-
 14 այն բնակիչս նորա՝ զի երկիր պազանիցեն զազանին առաջնոյ՝ մինչև
 15 ողջացի վէր մահու նորա: ¹³ Եւ առնէր նշանս բազումս, և փայր հրոյ
 16 իջանել յերկնից յերկիր՝ առաջի մարդկան, ¹⁴ և մոլորեցուցանէր զորս
 17 բնակեալ են յերկիր նշանօքն, որ փուեալ են ՚ի ձեռս նորա՝ առնել առա-
 18 ջի զազանին. ասեն ցնա բնակիչք երկրի. Արա՛ զպատկեր զազանին,
 19 որ ՚ի վիրաց սրոյն եկեաց: ¹⁵ Եւ փուաւ նմա իշխանութիւն, զի փացէ
 20 հոգի պատկերի զազանին, և զի խօսեսցի պատկերն. և երկիր պագցեն
 21 նմա ամենայն բնակիչք երկրի. և որ ո՛չ պագցէ երկիր պատկերի զա-
 22 զանին, սպանցէ զնա: ¹⁶ Եւ արասցէ զամենայն՝ փոքունս և զմեծամեծս
 23 և զմեծափունս և զազափս և զաղքափս և զծառայս, զի փացէ՛ նոցա
 24 դրոշմ յաջու ձեռին՝ և ՚ի վերայ ճակատու նոցա: ¹⁷ Եւ ո՛չ որ կարասցէ
 25 զնել և վաճառել՝ եթէ ո՛չ ունիցի զդրոշմ գրոյն՝ և զանուն զազանին և
 26 զթիւ անուան նորա:

18 ¹⁸ Աստի է իմաստութիւն. որ ունի՛ միսս՝ համարեսցի՛ զթիւ զազանին. ԼԸ
 19 թիւ եղեալն մարդոյ, և թիւ անուան նորա՝ է այս. վեց հարիւր վաթսուն
 20 և վեց:

14 ¹ Եւ փեսի՝ և ահա Գանն կայր ՚ի վերայ լերինն Սիոնի. և ընդ նմա ԼԹ
 2 հարեր քառասուն և չորս հազարք, որ ունէին զանուն նորա, և անուն
 3 Նոր նորա գրեալ ՚ի վերայ ճակատու նոցա: ² Եւ լուայ ձայն յերկնից
 4 որպէս զձայն ջուրց բազմաց՝ և ձայն որոփուման մեծի. և լուայ իբրև

4 *Ոմանք.* Ընդ դմա: *Ուր Ոսկան.* զազանին... ընդ նմա: 6 *Ոսկան.* Եւ զխորան
 նորա, և զայնոսիկ որք յերկինս բնակին: Եւ փուաւ նմա պատերազմիլ ընդ սուրբս
 և յաղթել նոցա. և փուաւ նմա իշխանութիւն: 8 *Ոմանք.* Զի երկրպագցեն նմա
 ամենեքեան որ... ՚ի դպրութեան կե՛: *Ոսկան.* Գառինն զենլոյ: 10 *Ոսկան.* ՚Ի
 գերութիւն վարես՛: *Ոմանք.* Զանձինս սպանանիցեն: 13 *Յօրինակին.* Եւ առնէ
 նշանս: *Ոմանք.* Յերկնից ՚ի յերկիր: 14 *Ոսկան.* Բնակեալ են յերկրի: *՚Ի լուս՝.* Որ
 ՚ի վերայ սրոյն եկաց. *համաձայն ոմանց ՚ի քնար՝:* 15 *Ոմանք.* Եւ որ ոչն պագցէ:
Ոսկան. Սպանցեն զնա: 16 *Ոսկան.* Եւ զծառայս ունիլ զդրոշմ յաջոյ ձե՛: *Ոմանք.*
 ճակատու նոցա: 18 *Ոմանք.* Որ ունիցի միսս... և թիւ նորա է այս: *՚Ի բազում*
գրչագիրս մեր բարքս՝ վեց հարիւր վաթսուն և վեց, *թուագրով գրին այսպէս՝* ՈԿԶ.
յոր յարեալ յանլու օրինակս մեր նաև նշանագիրս ինչ մասնաւոր այսպիսի
ձևով՝ ԸՁՏ. գոր ընդօրինակողն բացայայտ ևս ձևացուցանէ զնոյն շրագրովքս՝
ձայր: 14. 1 Ոսկան. Եւ զանուն Նոր:

զձայն բնարահարաց, զի հարկանէին զբնարս իւրեանց: ³ Եւ երգէին ³ զերգս նորս առաջի աթոռոյն՝ և առաջի չորից կենդանեացն՝ և առաջի երիցանցն. և ոչ որ կարէ գիրել զերգս նոցա. բայց միայն հարելը քառասուն և չորս հազարքն, որք ազարեալ են յերկրէ: ⁴ Սոքա՛ են՝ ⁴ որք ընդ կանայս ոչ խառնակեցան, և են կուսանք. սոքա զկնի երթան Գառինն ուր և երթիցէ. սոքա ընտրեցան ՚ի մարդկանէ առաջի Աստուծոյ և Գառինն: ⁵ Եւ ՚ի բերան նոցա ոչ գրաւ սուր, զի անբիծք են: ⁵

Խ ⁶ Եւ փեսի այլ հրեշտակ թռուցեալ ՚ի մէջ երկնից. և ունէր աներին ⁶ յաւիտենական՝ անեքարանել ամենայն ազգաց, և լեզուաց որ բնակեալ են յերկրի: ⁷ Եւ ասէր ՚ի ձայն մեծ. Երկերո՛ւք յԱստուծոյ՝ և փո՛ւք փառս ⁷ նմա, զի եկն ժամ դափաստանի նորա. և երկիր պազէք Արարչին երկնի և երկրի և ծովու և աղբերաց ջուրց:

ԽԱ ⁸ Եւ այլ հրեշտակ երկրորդ գայր զհետ նորա և ասէր. Անկան անկան ⁸ Բաբելոն մեծն՝ ՚ի գինոյ արբեցութենէ՝ ՚ի ցասմանէ՝ ՚ի պռնկութենէ իւրմէ, որ արբեցոյց զամենայն հեթանոսս:

ԽԲ ⁹ Եւ այլ հրեշտակ երրորդ գայր զհետ նոցա՝ և ՚ի ձայն մեծ ասէր. Ո՛վ ⁹ որ երկրպագեաց զազանին և պարկերի նորա, և կամ զդրոշմ նշանի՛ նորա ան՝ ՚ի ճակար իւր և կամ ՚ի վերայ աջու ձեռին իւրոյ, ¹⁰ այնպիսին ¹⁰ արբցէ՛ ՚ի բաժակէ ցասմանն Աստուծոյ՝ արկելոյ յանապակէ բարկութեան բաժակին. և փանջեսցի՛ հրով և ծծմբով առաջի Աստուծոյ և Գառինն: ¹¹ Եւ ծուխ նոցա ելցէ՛ յաւիտեանս յաւիտենից. և ոչ ունին ¹¹ հանգիստ՝ որք երկիր պագին զազանին ՚ի փուէ և ՚ի գիշերի. և որք ¹² երկիր պագին պարկերին, և առին զդրոշմ և զանուն նորա: ¹² Եւ համբերութիւն սրբոցն ասար է. այս որք պահեն զպարուիրանս Աստուծոյ, և զհաւաքս Յիսուսի: ¹³ Եւ լուայ՝ ձայն յերկնից՝ որ ասէր ցիս. Գրեա՛. ¹³ Երանի՛ մեռելոցն որք ՚ի Տէր ննջեցին այժմիկ վաղվաղակի. զայս ասէ Նոզին, քանզի հանգեան յաշխարհութենէ իւրեանց. բայց միայն գործք իւրեանց չոգան զհետ նոցա:

ԽԳ ¹⁴ Եւ փեսի՛ և ահա անպ սպիտակ, և ՚ի վերայ ամպոյն նստէր նման ¹⁴ Որդոյ մարդոյ, և ՚ի գլուխ իւր պսակ ոսկի, և ՚ի ձեռին իւրում ունէր զերանդի սրեալ: ¹⁵ Եւ այլ հրեշտակ ելանէր յերկնից, աղաղակէր ՚ի ձայն ¹⁵ մեծ՝ և ասէր. Որ նստիսո՞ ՚ի վերայ ամպոյո՞՝ առաքեա՛ զզերանդիո՞ քո՝ և հնձեա՛, զի եկն ժամանակ հնձոց, և հասեալ են հունձք երկրի:

ԽԴ ¹⁷ Եւ այլ հրեշտակ ելանէր ՚ի փաճարէն որ յերկինս, և ունէր և սա՛ ¹⁷ զերանդի սրեալ: ¹⁸ Եւ այլ հրեշտակ ելանէր ՚ի սեղանոյն, որ ունէր իշխանութիւն ՚ի վերայ հրոյ, և աղաղակեաց ՚ի ձայն մեծ առ հրեշտակն՝

2 Ոմանք. Իբրև զձայն ջուրց... զձայն զբնարա՞: *Ոսկան.* Զձայն իբրև զբնարա՞. զի հարկանիցեն զբնարս: **3 Ոմանք.** Զերգս նորա առաջի... զարեալք են յերկ՛: *Ոսկան.* Աթոռոյն Աստուծոյ և ա՞: **4 Ոմանք.** Ուր և երթայցէ: **5 Ոսկան յաւելո. Ամբիծք են **առաջի աթոռոյն Աստուծոյ:** **6 Ոմանք.** Յերկիր: **8 Ոսկան.** Որ արբոյց զամենայն հե՛: **9 Ոմանք.** Եւ ասէր ՚ի ձայն մեծ... և կամ պարկերի նորա... աջոյ ձեռին իւրում: **13 Ոսկան.** Զի միայն գործք իւ՞: **14 Ոսկան.** Եւ ՚ի գլուխ նորա պս՞: **15 Օրինակ մի յաւելո.** Նունձք երկրի: **Եւ արկ որ նստէր ՚ի վերայ ամպոյն՝ զզերանդին իւր յերկիր, և հնձէր զամենայն բնակիչս երկրի: Զոր Ոսկան ևս ունի այսպէս հիշ. (16) Եւ առաքեաց որ նստիսո՞ ՚ի վերայ ամպոյն զզերանդի իւր, և հնձեցաւ երկիր: 17 [Ոմանք].** Եւ այլ հրեշ՞:**

որ ունէր զգերանդին սրեալ և ասէր. Կթեա՛ զողկոյզս յայգոյ երկրէ, զի
 19 հասեալ է խաղողդ ՚ի դմա: ¹⁹ Եւ արկ հրեշտակն զգերանդի իւր յերկիր,
 20 և կթէր զխաղող նորա, և արկանէր ՚ի հնձանն Աստուծոյ ՚ի մեծ: ²⁰ Եւ
 կոխեցաւ հնձանն արփաքոյ քաղաքին, և ելանէր ՚ի հնձանէն արին
 մինչև ՚ի սանձս ձիոյն. և երկայնութիւն նորա հազար և վեց հարեր
 ասպարես:

15 ¹ Եւ փեսի այլ նշան մեծ և սքանչելի. հրեշտակս ելան՝ որք ունէին ԽԵ
 2 ելան վերս զկնի. զի նոքօք կատարէր բարկութիւն Աստուծոյ: ² Եւ փեսի
 որպէս ծով ապակեղէն խառնեալ հրով. և որք յաղթեցին զազանին՝ և
 թոյոյ անուան նորա՝ և պարկերի նորա՝ և դրոշմի նորա, նոքա կային
 3 ՚ի վերայ ծովուն ապակեղինի. և ունէին զքնարս Աստուծոյ. ³ և երգէին
 զերգս Մովսիսի առաջի Աստուծոյ, և զերգս Գառնին՝ ասելով թէ. Մե-
 4 ճամեծ և սքանչելի՛ են գործք քո՝ Տէր Աստուած Ամենակալ, արդար՝ և
 4 ճշմարիտ են ճանապարհք քո, Թագաւոր ամենայն հեթանոսաց: ⁴ Եւ ո՛վ
 որ ոչ երկիցէ՝ և փառաւորեսցէ զՏէր անուն քո. զի դու միայն ես սուրբ,
 և արժանի՛ երկրպագելոյ. զի ամենայն հեթանոսք եկեսցեն և երկիի
 5 պագցեն առաջի քո Տէր, յորժամ արդարութիւն քո յայտնեսցի: ⁵ Եւ յեփ
 այտորիկ փեսի՝ և բացաւ փաճարն խորանին վկայութեան՝ որ էր ՚ի
 6 յերկինս: ⁶ Եւ ելանէին ելան հրեշտակք՝ որք ունէին ելան հարուածս, և
 զգեցեալ էին ՚ի փաճարին կրաս մաքուրս՝ և պայծառս. և զօրևորեալք
 7 էին առ սրեամբք իւրեանց զօրիս ոսկեղէնս: ⁷ Եւ ՚ի չորից կենդանեացն
 փուռս ելան հրեշտակացն՝ ելան սկաւառակս լի՛ ցասմամբն Աստուծոյ
 8 կենդանոյն յաւիտեանս յաւիտենից: ⁸ Եւ լցաւ փաճարն ձիով փառացն
 Աստուծոյ՝ և զօրութեան նորա. և ոչ որ կարէ մփանել ՚ի փաճարն՝ մինչև
 կատարեսցին ելան հարուածքն յելան հրեշտակացն:

16 ¹ Եւ լուայ ձայն մեծ ՚ի փաճարէն՝ զի ասէր ցեւթն հրեշտակսն. Երթայք
 հեղէք զելան սկաւառակսդ ցասմամբն Աստուծոյ յերկիր:
 2 ² Եւ զնաց առաջին հրեշտակն, և եհեղ զսկաւառակ իւր յերկիր, ԽԶ
 և եղեն հարուածք չարաչար ՚ի վերայ մարդկան, որ ունէին զդրոշմ
 զազանին, և երկիր պագին պարկերի նորա:
 3 ³ Եւ երկրորդ հրեշտակն եհեղ զսկաւառակ իւր ՚ի ծով, և դարձան ԽԷ
 ջուրքն յարին մեռեալ. և ամենայն շունչ կենդանի որ էր ՚ի ծովո՛ւ
 սաքակեցաւ:
 4 ⁴ Եւ երրորդ հրեշտակն եհեղ զսկաւառակ իւր ՚ի գեղս՝ և յաղբերս ԽԸ
 5 ջուրց, և եղև արին: ⁵ Եւ լուայ ՚ի հրեշտակէն՝ զի ասէր. Արդար է՛ որ

18 Ոմանք. Հրեշտակ ել ՚ի սեղա՞... զողկոյզս յայգոյ երկրի: *Ոսկան յաւելոյ.* Եւ ասէր. **Առաքեա՛ զգերանդիդ քո սուր և կթեա՛ զող՛:** **19 Ոմանք.** Եւ կթէր զխաղողն ՚ի նմա և արկանէր ՚ի հնձան Աստուծոյ: **20 Ոսկան.** ՚Ի սանձս ձիոցն... հազար հարիւր և վեց ասպարէգ: **15. 1 Ոմանք յաւելոյն.** Նշան **յերկինս** մեծ... բարկութիւնն Աստուծոյ: **2 Ոմանք.** Եւ պարկերի նորա, և թոյոյ: **3 Ոսկան.** Զերգս Մօսէսի ծառայի Աստուծոյ... մեծամեծք և սքանչելիք են: *՚Ի լուս՛.* Արդարև ճշմարիտ: *Ոմանք.* Եւ ճշմարտութեամբ է ճանապարհք քո: **4 Ոմանք.** Փառաւորեսցէ զսուրբ անուն քո... միայն ես սուրբ: **5 Ոմանք.** Որ է յերկինս: **6 Ոմանք.** ՚Ի փաճարէն կրաս: **8 Ոմանք.** Եւ զօրութեանն նորա: **16. 1 Ոմանք.** Յասմանն Աստուծոյ: **2 Ոսկան.** Եղեն հարուածք չարաչարք ՚ի... զդրոշմն զա՛: *Ոմանք.* ՚Ի վերայ մարդկանն... պարկերին նորա:

Էնն և է', և սուրբ 'ի գործս իր՝ զի այսպէս դարեցաւ. ⁶ վասն զի զարին 6
սրբոց՝ և զարին մարգարէիցն հեղին ամպարիշտք. վասն այնորիկ
արին եր ընպէլ նոցա ըստ արժանոյն: ⁷ Եւ լուայ՝ 'ի սեղանոյ ան– 7
պի զի ասէր. Այո՛ Տէր Աստուած Ամենակալ, արդար և ճշմարիտ են
դարաստանք քո:

ԽԹ ⁸ Եւ չորրորդ հրեշտակն եհեղ 'ի սկաւառակէ իւրմէ 'ի վերայ արեգակաճ: ⁹
⁹ Եւ փուաւ նմա խորշակահար՝ առնել զմարդիկ հրով. և փապացան ⁹
մարդիկ 'ի փանկ մեծ, և հայիոյեցին զԱստուած՝ որ ունի իշխանութիւն
'ի վերայ հարուածոցս այսոցիկ. և ո՛չ ապաշխարեցին 'ի փառս Աստու–
ծոյ:

Ծ ¹⁰ Եւ հինգերորդ հրեշտակն եհեղ 'ի սկաւառակէ իւրմէ 'ի վերայ ¹⁰
աթոռոյ գագանին, և եղև թագաւորութիւն նորա խաւարեալ. և ծամէին
զլեզուս իրեանց յախտէ ցաւոցն, ¹¹ և հայիոյեցին զԱստուած երկնից ¹¹
'ի ցաւոց իրեանց՝ և յախտէ դառնութեանն, և ո՛չ ապաշխարեցին 'ի
գործոց իրեանց:

ԾԱ ¹² Եւ վեցերորդ հրեշտակն եհեղ 'ի սկաւառակէ՛ իւրմէ 'ի վերայ ¹²
զեփոյն մեծի Եփրատայ, և ցամաքեցան ջուրք նորա, զի պարաստեցի՛
ճանապարհ թագաւորի ելիցն արևու: ¹³ Եւ փեսի՛ զի ելանէր 'ի բերանոյ ¹³
վիշապին՝ և 'ի բերանոյ գագանին՝ և 'ի բերանոյ սուր մարգարէին ոգիք
երեք անսուրբք իբրև զգորփս: ¹⁴ Քանզի նոքա էին՝ ոգիք դիւականք որք ¹⁴
առնէին զնշանս՝ և երթային առ թագաւորս ամենայն երկրի՝ ժողովել
զնոսա 'ի պատերազմ, յորն մեծ Տեառն Ամենակալի. քանզի այս–
պէս ասաց Տէր. ¹⁵ Ահա՛ զան իբրև զգող, երանի որ իցեն արթունք, և ¹⁵
պահեսցեն զհանդերձս իրեանց. զի մի՛ մերկ շրջեսցին, և երևեսցին ա–
մօթանք իրեանց. ¹⁶ և ժողովեցից զնոսա 'ի փեղի մի, որ կոչի Եբրայեցերե՛ն
Արմաբեդոն:

ԾԲ ¹⁷ Եւ եւթներորդ հրեշտակն եհեղ 'ի սկաւառակէ իւրմէ 'ի վերայ ¹⁷
օդոյ. և ել ձայն մեծ յերկնից՝ և յաթոռոյն՝ ասելով. Եղև: ¹⁸ Եւ եղեն ¹⁸
փայլաբակմունք և ձայնք և որոտմունք. և եղև շարժումն մեծ՝ որպիսի
չիք եղեալ իսկզբանէ՝ յորմէ հետէ եղև մարդ 'ի վերայ երկրի՝ այնպիսի
շարժումն մեծ: ¹⁹ Եւ եղև քաղաքն մեծ յերին մասն, և քաղաքք ազգացն ¹⁹
անկան. և Բաբելոն մեծ յիշեցան առաջի Աստուծոյ, փալ նմա զբաժակն
զինոյ ցասման բարկութեան նորա: ²⁰ Եւ ամենայն կղզիք փախեան, և ²⁰
լերինք 'ի միջոյ բարձան: ²¹ Եւ կարկուտ մեծ իբրև կշիռ փաղանդոյ միոյ ²¹
իջանէր յերկնից 'ի վերայ մարդկան. և հայիոյեցին՝ մարդիկ զԱստուած
յերկինս՝ վասն հարուածոյ կարկտիս, զի մեծ էր հարուածն և սաստիկ:

ԾԳ ¹ Եւ եկն մի ոմն յեւթն հրեշտակացն՝ որք ունէին զեւթն սկաւառակսն. **17**
խօսեցան ընդ իս՝ և ասէ. Ե՛կ այսր և ցուցից քեզ զդարաստանս մեծ

5 Ոսկան. 'Ի հրեշտակէն որ ասէր... և է սուրբ 'ի գործս: **7 Ոմանք.** Եւ լուայ
ձայն 'ի սեղանոյն զի ասէր: **10 Ոմանք.** 'Ի յախտէ ցաւոցն: **11 Ոմանք.** Եւ
հայիոյէին զԱստուած երկնից 'ի ցաւոցն ի': **12 Ոսկան.** Յեկիցն արևու: **14 Ո–**
մանք. Առ ամենայն թագաւորս երկ'... Տեառն Աստուծոյ Ամենակալի: **15 Ոմանք.**
Մերկս շրջիցին: **16 Ոմանք.** Եւ ժողովեցին զնոսա 'ի փե': **Ոսկան.** Արմաբեդոն:
19 Ոմանք. Յերիս մասունս... և Բաբելովն մեծն յիշէ': **21 Ոմանք.** Կշիռ փաղանդի
միոջ... վասն հարուածոց կարկտի:

2 պոռնիկին՝ որ նստի 'ի վերայ ջուրց բազմաց. ² ընդ որում պոռնկեցան
 թագաւորք երկրի, և արբեցան բնակիչք երկրի 'ի գինոյ արբեցութեան
 3 պոռնկութեան նորա: ³ Եւ առ Կարան զիս յանապար հոգւովն. և Կեսի
 կին մի՝ զի նստէր 'ի վերայ կարմիր գազանի, և լի՛ էր անուամբ հայիտոյթեան.
 4 և գազանն զոր Կեսի՛ ունէր գլուխս եւթն և եղջերս Կասն: ⁴ Եւ կինն
 զգեցեալ էր ծիրանիս և կարմիրս, և զարդարեալ ոսկւով և մարգարփով
 և ակամբք պարուականօք, ունելով բաժանկ ոսկի 'ի ձեռին իրում, և լի՛
 5 էր զարշելի և անմաքուր պոռնկութեամբ: ⁵ Եւ 'ի ճակարկն նորա գրե-
 ալ անուն՝ Խորհրդով. մեծն Բաբելովն՝ մայր պոռնկաց և զարշելեաց
 երկրի:

6 ⁶ Եւ Կեսի զկինն արբեցեալ յարենէ սրբոց՝ և յարենէ ամենայն ԾԴ
 7 վկայիցն. և զարմացայ՛ Կեսեալ զնա՝ զարմացումն մեծ: ⁷ Եւ ասէ ցիս
 հրեշփակն. Ընդէր զարմացար, են ասացից քեզ զխորհուրդս կնոջն,
 և գազանին որ բարձեալ ունի զնա. որ ունի գեւթն գլուխն՝ և Կասն
 8 եղջեր: ⁸ Եւ գազանդ զոր Կեսեր՝ որ էր, և չէր, և հանդերձեալ է ելանել
 'ի դժոխոց՝ և 'ի կորուստ երթալ. և զարմացան ամենեքեան որ բնակեալ
 են 'ի վերայ երկրի. որոց ոչ էր գրեալ անուանք նոցա 'ի գիր կե-
 նաց իսկզբանէ աշխարհի. զոր Կեսանէիր զգազանն, զի էր՝ և չէ՛, և
 9 մերձ է: ⁹ Ասալ է իմաստութիւն՝ որ ունի միփս. և եւթն գլուխն՝ եւթն
 լերինք են, ուր կինն նստեալ էր 'ի վերայ նոցա. և նոքին թագաւորք
 10 են եւթն. և թագաւորք եւթն գլով. ¹⁰ հինգն անկան, և մին եկանց, և
 11 մինն ոչ է եկեալ. և յորժամ զայ՛ սակաւիկ մի ժամանակ ունի: ¹¹ Եւ
 գազանն՝ որ էր՝ և չէ՛, և նա ութերորդ է. և է յեւթանց անփի, և 'ի կո-
 12 րուստ երթալոց է: ¹² Եւ Կասն եղջերն զոր Կեսեր՝ Կասն թագաւորք
 են. որոց չն՛ ևս է առեալ զթագաւորութիւն, այլ առնուն՝ և կան իշխանք
 13 'ի մի ժամ. և առնուն նոքա զիշխանութիւն ընդ գազանին: ¹³ Սոքա
 14 մի կամս ունին, և զգօրութիւն և զիշխանութիւն գազանին Կասն: ¹⁴ Եւ
 ընդ Գառինն պարերազմին. և Գառնն յաղթէ՛ նոցա, զի Տէր է նոցա,
 և Թագաւոր թագաւորաց. և որք ընդ նմա՝ կոչեցեալք են, ընտրեալք
 15 և հաւարացեալք: ¹⁵ Եւ ասայց ցիս. Եւ զջուրն զոր Կեսեր՝ ուր նստէր
 16 պոռնիկն, ժողովուրդք են, և բազմութիւնք և աճգք և լեզուք: ¹⁶ Եւ Կասն
 եղջերքն՝ զոր Կեսեր գազանին, նոքա Կեսեցն զպոռնիկն՝ և Կեսեցն
 17 զնա, և զնարմին նորա կերիցեն՝ և այրեցն զնա հրով: ¹⁷ Քան-
 զի Աստուած եղ 'ի սիրտս նոցա առ 'ի լինել նոցա մի կամս, և Կասն
 18 զթագաւորութիւն գազանին՝ մինչև կարարեցի՛ բանն Աստուծոյ: ¹⁸ Եւ
 կինն զոր Կեսեր՝ է՛ քաղաքն մեծ, որ ունի զթագաւորութիւն 'ի վերայ

17. 1 Ոսկան. Զդարաստրան մեծ. **3 Ոմանք.** Յանապար հոգւով: *Ոսկան յակալու.* Նայիտոյթեամբ **բերան նորա:** **5 Ոսկան.** Անուն. խորհուրդ. Բաբելոն մեծ՝ մայր պոռնկութեանց և զարշուտեանց երկրի: **6 Ոմանք.** 'Ի յարենէ սրբոցն: *Ոսկան.* Վկայիցն Քրիստոսի... Կեսեալ զնա զարմացմամբ մեծաւ: **7 Ոմանք.** Եւ գազանին... գեւթն գլուխս և Կասն եղջերս: **8 Ոսկան.** Որոց ոչ են գրեալք: *Ոմանք.* Անուանք իրեանց 'ի գիր: **9 Ոմանք.** Միփս. եւթն գլ: **10 Ոմանք.** Եւ մինն եկաց... սակաւ մի ժամանակ: **13 Ոսկան.** Եւ զիշխանութիւն իրեանց գազա՛: **14 Ոսկան.** Եւ Գառնն յաղթեցէ: **15 Ոմանք.** Եւ ասէ ցիս. Եւ զջուրն: *Ուր Ոսկան.* ջուրքն զորս Կես: **17 Ոմանք.** Քանզի եր Աստուած 'ի սիրտս... նոցա 'ի մի կամս:

թագաւորութեանց երկրի:

ԾԵ ¹ Եւ յետ այտորիկ քեսի այլ հրեշտակ իջեալ յերկնից՝ որ ուներ իշ- **18**
խանութիւն մեծ, և երկիր լուսաւորեցան ՚ի փառաց նորա: ² Եւ աղաղակեալ
՚ի ձայն մեծ՝ ասելով. Անկաւ Բաբելոն մեծն, որ եղեալ էր բնակութիւն
դիւաց, և արգել ամենայն այսոց պղծոց, և բա՛նար պահպանութեան ա-
մենայն ոգւոց անարբից և արեցելոց: ³ Վասն զի ՚ի բարկութենէ զինոյ **3**
պռռնկութեան նորա արբին ամենայն ազգք և թագաւորք երկրի՝ որ
ընդ նմա պռռնկեցան. և վաճառականք երկրի՝ ՚ի նորա զօրութեանն
յօրանալոյ մեծացան: ⁴ Եւ լուայ ձայն յերկնից զի ասէր. Ելէք ՚ի միջոյ **4**
դորա՝ ժողովորդ իմ, զի մի՛ հաղորդ լիցիք մեղաց դորա, և մի՛ զհարուածս
դորա ընդունիցիք. ⁵ զի հասի՛ն կցեցա՛ն մեղք դորա մինչև յերկինս. և **5**
յիշեաց Աստուած զամպարշտութիւնս դորա: ⁶ Եւ հապուցանէ՛ դմա՛ որ- **6**
պէս և հապոյցն մեզ, և առցէ դա երկպարիկ ըսք գործոց իւրոց. և
զբաժակն որով խառնեացն՝ խառնեցէ՛ք դմա կրկին: ⁷ Եւ որչափ փառաւորեաց
զինքն և խայրաց, այնչափ հապուցէ՛ք դմա սուգ. զի ՚ի սրբի իւրում
ասէր՝ թէ յամենայն ժամ նստայց ես թագուհի՛ և այրի՛ ոչ ևս եղէց:
⁸ Վասն այնորիկ ՚ի միում ատուր եկեցեն ՚ի վերայ դորա հարուածք՝ **8**
մահ, և սուգ, և սով, և ՚ի հոր որ այրեսցի. զի հզօր է Տէր Աստուած՝ որ
դարբեցան զդա. ⁹ և լայցեն՝ և կոծեսցին ՚ի վերայ դորա թագաւորք **9**
երկրի՝ որք ընդ դմա պռռնկեցան և խաղացին. և հեծեսցեն յորժամ
քեսցեն զծովս կիզման քանջանաց դորա: ¹⁰ Ի հեռասարանէ՛ կայցեն **10**
վասն երկիրի քանջանաց դորա՝ և ասասցեն. Վայ քաղաքիդ մեծի
Բաբելովնի. քաղաք հզօր՝ զի ՚ի միում ժամու եկին հասի՛ն դարասարանք
քո: ¹¹ Եւ վաճառականք երկրի ողբացցեն և սգացցեն ՚ի վերայ քո, **11**
զի զբեռն նոցա ոչ ո՛ր գնէ: ¹² Եւ շահք որ ՚ի քէն՝ ոչ ևս իցէ, ոսկոյ **12**
և արծաթոյ և ականց պարուականաց՝ և մարգարոյ և բեհեզոյ և
ծիրանոյ և ոսկեթելի և որդան, և ամենայն փայտ խնկոյ՝ և ամենայն
անօթ փղոսկրեայ, և ամենայն անօթ ՚ի փայտէ՛ պարուականէ և ՚ի
պղնձոյ և յերկաթոյ և ՚ի կծոյ. ¹³ և կինամոնն, և ամենայն խունկ, և եղ **13**
և կնդրուկ, և զինի և ձէթ, և նաշի՛հ և ցորեան, և սպացուածք ամենայն,
արջառ և ոչխար. և երիվարաց և կառաց՝ որ վայել է մարմնոց և ոգւոց
մարդկան: ¹⁴ Եւ ամենայն ցանկութիւն անձին քոյ գնաց ՚ի քէն, և ամե- **14**
նայն լուսափայլ վայելչութիւնն, պարարտն և գէրն և սպիտակն գնաց
՚ի քէն, և ոչ ևս գտցես զայդ: ¹⁵ Եւ ամենայն շահավաճառք այտօրիք **15**
մեծացեալք ՚ի քէն ՚ի բաց կացցեն վասն երկիրի քանջանաց քոց
լալով՝ և սուգ առնով, ¹⁶ ասասցեն. Վայ վայ, քաղաք մեծ, որ զգեցեալ **16**

18. 1 *Ոմանք.* Եւ երկիրս լուսա՛ւ: **2** *Ոմանք.* Մեծ՝ ասել. Անկաւ Բաբելովնն մեծ: *Ուր Ոսկան.* Անկաւ անկաւ Բաբիլ՛: **4** *Առ ոմանս պակասի.* Դորա, և մի՛ զհարուածս դորա ընդունիցիք: **5** *Ոսկան.* Քանզի հասի՛ն մեղք նորա մին՛... և յիշեաց Տէր զանօրէնութիւնս նորա: **7** *Ի լուս՛.* Եւ խայրայ, այնչափ հապուցէք դմա: *Ոսկան յաւելու.* Ոչ ևս եղէց, և **զսուգ ոչ քեսից:** **8** *Ոմանք.* Դարբեցան զնա: **9** *Ոմանք.* Եւ լացցեն և կոծեսցին թագաւորք երկրի ՚ի վերայ դորա... կիզման դորա: **10** *Ոմանք.* Ի հեռասարանէ կացցեն: *Ոսկան.* Վայ վայ քաղա՛ւ: **11** *Ոմանք.* Ջի զբեռինս նոցա ոչ ոք է որ գնէ: **12** *Ոսկան.* Եւ շահ որ ՚ի քէն: *Ոմանք.* Փայտ խնկոց: **13** *Ոսկան.* Եւ արջառ և ոչխար, երիվարաց և կա՛ւ: **14** *Ոմանք.* Եւ ոչ ևս այլ գտցես: **15** *Ոմանք.* Եւ սուգ առնով ա՛ւ:

Էիր բեհեզս և ծիրանիս և որդան, ոսկեզօծս՝ և քարինս պարուակա՛նս՝
 17 և մարգարիփս. ¹⁷ զի ՚ի միում ժամու պակասեցան այնչափ մեծութիւն
 քո. և ամենայն նաւավար՝ և ամենայն որ ՚ի րեդիս րեդիս նաւեն, և
 նաւագք, և որք միանգամ ուռկանաւ գործեն՝ ՚ի հեռասարանէ՛ կայցեն
 18 լալով, ¹⁸ և աղաղակեսցեն՝ րեսանելով զծուխ կիզման նորա, ասելով.
 19 Ո՛ր նմանէ քաղաքիս այսմիկ մեծի: ¹⁹ Եւ արկցեն հոն ՚ի վերայ գլխոց
 իրեանց, և գուժալով ձայնի մեծա՛ւ՝ լալով և սգալով ասասցեն, Վայ
 վայ քաղաք մեծ, որով ամենեքեան մեծանայաք՝ որք ունէաք զնաւս ՚ի
 ծովս՝ վասն պարուականութեան քոյ. զի՞ ՚ի միում ժամու ապականեալ
 20 կործանեցար: ²⁰ Ուրախ լերուք ՚ի վերայ նորա երկինք՝ և սուրբ առաքեալք
 21 և մարգարէք. զի դարեցաւ Աստուած զդարասարան՝ ձեր ՚ի դմանէ: ²¹ Եւ
 ա՛ն հրեշտակն հզօր՝ քար մի իբրև գերկան մեծ, և ընկէ՛ց ՚ի ծով՝ ասե-
 լով. Այսպէս յարձակմամբ անկցի Բաբելովն քաղաք մեծ, և այլ ոչ ևս
 22 գարցի: ²² Եւ ձայն քնարերգաց՝ և երաժշտականաց՝ արուեստականաց՝
 23 և փողահարաց՝ և թմբկի, այլ ոչ ևս լուիցի ՚ի քեզ. ²³ և լոյս ճրագի
 և ձայն երկանի՝ այլ ոչ ևս երևեսցի ՚ի քեզ, և ձայն փեսայի և ձայն
 հարսին՝ այլ ոչ ևս լուիցի ՚ի քեզ. և ոչ վաճառականք քո փառաւորք և
 մեծամեծք երկրի, որ զուարճացեալ էին ՚ի քեզ. վասն զի կախարդու-
 24 թեամբ դեղաբարութեան քոյ մոլորեցան ամենայն ազգք: ²⁴ Եւ ՚ի քեզ
 ամենայն արին մարգարէից և սրբոց գրաւ, և ամենայն գրելոց յերկրին
 կենդանեաց:

19 ¹ Եւ յետ այնորիկ լուայ ձայն մեծ բազմութեան յերկինս՝ ասելով. ծԶ
 Ալէլուիա, փրկութիւն և փառք և պարի և գորութիւն Աստուծոյ մերում.
 2 ² զի ճշմարիտ և արդար են դարասարանք նորա. զի դարեաց գպոռնիկն
 մեծ ՚ի պոռնկութեան իրում, և խնդրեաց զվրէժ արեան ծառայից իւրոց
 3 ՚ի ձեռաց նորա: ³ Եւ կրկին անգամ օրհնեցին՝ և ասացին. Ալէլուիա:
 4 Եւ ծոխն նորա ելանէր յաւիտեանս յաւիտենից. ⁴ և անկան քսան և
 չորք երիցունքն՝ և չորք կենդանիքն, և երկիր պագին Աստուծոյ՝ որ
 5 նստէր յաթոռ փառաց՝ ասելով. Ամէն՝ ալէլուիա: ⁵ Եւ ձայն յաթոռոյն
 ելանէր՝ ասելով. Օրհնեցէք զԱստուած ամենայն ծառայք նորա, և որք
 6 երկնցիք ՚ի նմանէ՛ փոքունք և մեծամեծք: ⁶ Եւ լուայ ձայն բազմութեան
 մեծի՝ իբրև զձայն ջուրց բազմաց, և իբրև զձայն հզօր որոյման՝ ասե-
 լով դարձեալ. Ալէլուիա, վասն զի թագաւորեաց Աստուած Ամենակալ:
 7 ⁷ Խնդամք՝ և փամբ փանս նմա, զի եկն հարսանիք Գառինն:

8 Եւ կինն հարսն նորա պարասարեաց զինքն. ⁸ և րուաւ նմա զգենուլ ծԷ
 բեհեզս սպիտակս սուրբս և լուսափայլս. որ է բեհեզն արդարութիւն

16 Ոսկան. Եւ ասացեն. Վայ: *Ոմանք.* Եւ գոսկեզօծս: **17 Ոմանք.** Ի միում ժամու ապականեցաւ այսչափ մե՛... նաին նաւագք... կացցեն լալով: **18 Ոսկան.** Եւ ասելով: **19 Ոսկան.** Մեծանային որք ունէին զնաւս ՚ի ծովս: **20 Ոսկան.** Զի դարեաց... ձեր ՚ի նմանէ: **21 Ոսկան.** Եւ էառ հրեշտակ մի հզօր գբար: *Ոմանք.* Քար մի մեծ իբրև գերկան, և ընկէց: **23 Ոմանք.** Փեսայի և հարսին ոչ ևս լուիցէ ՚ի քեզ... դեղաբարութեմէ քո. մոլորեցան ամենայն ազինք: **19. 1 Ոմանք.** Եւ յետ այտորիկ լուայ: *Ոսկան.* Աստուծոյ մերոյ: **4 Ոմանք.** Քսան և չորս երի՛... և երկրպագեցին Աստուծոյ որ... յաթոռն: **5 Ոմանք.** ԶԱստուած մեր ամենայն ծա՛: **6 Ոմանք.** Նգոր որոյմանց... Աստուած մեր Ամենա՛: *Ուր Ոսկան.* Տէր Աստուած մեր Ա՛: **7 Ոմանք.** Խնդամք և ցնձամք, և փամբ: *Ոսկան.* Եւ կին նորա պարասա՛:

սրբոցն: ⁹ Եւ մի յերիցանցն ասէր ցիս. Գրեա՛ գայր. Երանելիք են 9
 ամենեքեան՝ որ կոչեցեալ են յընթրիս հարսանեաց Գառիին: ¹⁰ Եւ ես 10
 անկեալ առաջի ուրից նորա, երկիր պագի նմա. և ասէ ցիս. Անսա՛
 մի՛ անկանիր առաջի իմ, քանզի և ես ծառայակից քո եմ, և եղբարց
 քոց՝ որք ունին գվկայութիւնն Յիսուսի Քրիստոսի. Տեառն Աստուծոյ
 միայն երկրպագեա՛. քանզի հաստատութեամբ Յիսուսի՛ է Կրիստոսի, և
 հոգի մարգարէութեանդ. զի վկայութիւն Յիսուսի՛ է՝ Նոգովն Սրբով՝ որ
 ՚ի մարգարեան էր:

ԾԸ ¹¹ Եւ Կրիստոսի գերկինս բացեալ, և ահա ձի՛ սպիտակ, որ հեծեալն էր 11
 ՚ի նմա՛ Նաւաբարին և Ճշմարիտ, և արդարութեամբ դարի՛ և պա-
 րեքազմի. ¹² և աչք նորա բոց հրոյ, և ՚ի վերայ գլխոյ նորա պսա՛կս 12
 բազումս. և ունէր անուն գրեալ, զոր ոչ ոք գիտէ՝ բայց միայն ի՛նքն:
¹³ Եւ արկեալ զիրեւ հանդերձ ներկեալ արեամբ. և կոչէր անուն նորա՛ 13
 Բա՛ն Աստուծոյ: ¹⁴ Եւ զօրավարք երկնից՝ և զօրք երկնից զհէ՛ր երթային 14
 նորա ձիովք՝ զգեցեալք բեհեզս սուրբս և սպիտակս: ¹⁵ Եւ ՚ի բերանոյ 15
 նորա ելանէր սուր սրեալ. զի նովան հարցէ զազգս. և նա հովուեսցէ
 զնոսա զաւազանաւ երկաթեաւ. և նա՛ կոխեսցէ զհնձան զհնոյ՝ ցաս-
 ման բարկութեան Աստուծոյ Ամենակալի: ¹⁶ Եւ ունէր ՚ի վերայ պար- 16
 մուճանի իւրոյ, և ՚ի վերայ անդամոց իւրոց գիր գրեալ. ԹՎԳԱԲՈՐ
 ԹՎԳԱԲՈՐԱՅ ԵՒ ՏԷՐ ՏԵՐԱՆՅ:

ԾԹ ¹⁷ Եւ Կրիստոսի այլ հրեշտակ՝ որ կայր ՚ի վերայ արեգական, զի աղաղակեալ 17
 ՚ի ձայն մեծ ամենայն հաւուց թռուցելոց ընդ մէջ երկնից՝ ասելով. Եկայք
 ժողովեցարո՛ք յընթրիս մեծին Աստուծոյ. ¹⁸ և կերիջիք զմարմինս թագաւորաց,
 և զմարմինս երիվարաց՝ և ամենայն հեծելոց ՚ի նոսա, և զմարմինս
 ազգաբանս և ծառայից՝ մեծի և փոքու: ¹⁹ Եւ Կրիստոսի զգագանն՝ և զթագաւորս 19
 երկրի՛ և զգօրս նոցա ժողովեալս առնել պարեքազմ ընդ այնմ, որ հե-
 ծեալն էր ՚ի ձին սպիտակ՝ և ընդ գօրս նորա: ²⁰ Եւ ըմբռնեցան զազանն, 20
 և որ ընդ նմա սուր մարգարէն, որ առնէր զնշանս առաջի նորա, և զորս
 մոլորեցոյց և ե՛ր առնուլ զդրոշմ զազանին՝ և զերկրպագուս պարկերի
 նորա. և կենդանոյն արկին զնոսա ՚ի լիճ հրոյ այրեցելոյ ծծըմբով. ²¹ և
 այլքն մեռան ՚ի սրոյ հեծելոյն ՚ի վերայ ձիոյն՝ յորոյ բերանոյ ելանէր
 սուրն. և ամենայն թռչունք յազեցան ՚ի մարմնոց նոցա:

Կ ¹ Եւ Կրիստոսի այլ հրեշտակ զի իջանէր յերկնից, և ունէր զփականս 20
 դժոխոց, և շղթայս մեծ ՚ի ձեռին իւրում. ² և ըմբռնեաց զվիշապն 2
 զառաջին, որ է Բանսարկուն և Սաբանայ, և կապեաց զնա հազար
 ամ: ³ Եւ արկ զնա յանդունդս դժոխոց, և փակեաց և կնքեաց զնա՝ զի 3
 այլ մի՛ ևս մոլորեցուցէ զազգս, մինչև կարարեսցի հազար ամն. և յեր
 այնորիկ պարս է լուծանել նմա սակա՛ մի ժամանակ:

9 *Ունակք.* Ասէ ցիս. Գրեա՛: 10 *Ոսկան.* Ուրից նորա, զի երկրպագից նմա. և ասէ
 ցիս: *Ունակք.* Յիսուսի է, և Նոգովն Սրբով: 11 *Ունակք.* Եւ որ հեծեալն էր: 13 *Ո-*
նակք. Արկեալ զիրեւա հանդ՛: 14 *Ոսկան յաւելու.* Չիովք **սպիտակօք:** 17 *Ոսկան.*
 Եւ ժողովեցարոյք: 18 *Ունակք յաւելուն.* Թագաւորաց, և **զմարմինս հօգօրաց,** և
 զմարմինս երիվա՛: 20 *Ունակք.* Եւ ընդ նմա սուր: *Յօրինակին.* Արկին զնա ՚ի լիճ:
20. 1 Ունակք. Զվիշապն զօճն առաջին... զնա զհազար ամ: 3 *Ունակք.* Լուծանիլ նմա
 սակաւ ժամանակս:

4 ⁴Եւ րեսի աթոճս, և նսպան՝ ՚ի վերայ նոցա. և դաբարութիւն ԿԱ
 րուաւ նոցա՝ ընփրել զհոգիս չարչարելոցն վասն վկայութեանն Յիսուսի՝
 և վասն բանին Աստուծոյ. և զորս ոչն երկիր պագին գագանին, և ոչ
 առին զորոշմ նորա ՚ի ճակարս իրեանց՝ և ոչ ՚ի վերայ աջու ձեռին
 իրեանց. և կացին՝ և թագաւորեցին ընդ Քրիստոսի հազար ամ:
 5 ⁵Եւ յետ ասորիկ ՚ի մեռելոց ոչ ոք եկեաց, մինչև ՚ի կարարել հազար ԿԲ
 6 ամին. այս է յարութիւն առաջին: ⁶Երանի սրբոցն, որք ունին բաժին ՚ի
 յարութեանն առաջնում. ՚ի վերայ սոցա երկրորդ մահն ոչ ունի իշխա-
 նութիւն. այլ եղիցին քահանայք Աստուծոյ՝ և Տեառն Յիսուսի Քրիս-
 տոսի. և թագաւորեացեն ընդ նմա հազար ամ:
 7 ⁷Եւ յետ հազար ամին լուծցէ՛ զՄաքանայ՝ և հանցէ՛ ՚ի բանսրէ ան- ԿԳ
 րի. ելցէ՛ և մոլորեցուցէ՛ զազգս ամենայն ընդ չորս կողմանս երկրի.
 և զԳո՛գ և զՄագո՛գ առցէ՛ ՚ի ձեռս՝ ժողովել նոքօք զամենայն զօրս ՚ի
 8 պարերազմ. որոյ թին նոցա իբրև զաւագ ծովու: ⁸Եւ ելցեն՝ ՚ի լայ-
 նութիւն երկրի, և պարեացեն շուրջ զբանակս սրբոցն, և զքաղաքին
 9 սիրելոյ: ⁹Եւ իջցէ՛ հուր յերկնից առ ՚ի յԱստուծոյ՝ և կերիցէ՛ զնոսա, և
 զզօրագլուխն նոցա զՄաքանայ՝ որ մոլորեցոյց զնոսա. և արկցէ՛ զ-
 10 նոսա ՚ի ծովն հրոյ և ձծըմբոյ ուր էր գագանն՝ ¹⁰և սուր մարգարէն. և
 չարչարեցին զրիւ և զգիշեր:
 11 ¹¹Եւ րեսի աթոռ սպիտակ մեծ, և ՚ի վերայ նորա նսպեալ՝ յորոյ ԿԴ
 երեսացն երկնչէին և փախչէին երկինք և երկիր, և րեղի ոչ գրաւ նոցա:
 12 ¹²Եւ րեսի զմեռեալս մեծամեծս և զփոքունս որ կային առաջի աթոռոյն.
 և զրեանք բանային. և այլ զիրք բացաւ կենաց, և դարեցան մեռեալք
 13 ՚ի գրելոցն՝ ըստ գործոց իրեանց: ¹³Եւ ետր ծով զմեռեալս իւր, և մահ
 և դժոխք զիրեանց մեռեալս. և դարեցան իւրաքանչիւր ըստ գործոց
 14, 15 իրեանց: ¹⁴Մահ՝ և դժոխք մարմնեցան ՚ի լիճ հրոյն: ¹⁵Եւ որ ոչ ոք գրաւ
 ՚ի գիրն կենաց գրեալ՝ արկաւ ՚ի լիճ հրոյն:
21 ¹ Եւ րեսի երկին նոր՝ և երկիր նոր. քանզի առաջինն երկինք և ԿԵ
 2 երկիր էանց. և ծով ոչ գոյր: ²Եւ զքաղաքն սուրբ զնորն Երուսաղէմ
 րեսի՝ զի իջանէր յԱստուծոյ և յերկնից՝ զարդարեալ և պարրասրտեալ
 3 որպէս հարսն՝ անն իւրոյ: ³Եւ լուայ ձայն յերկնից՝ որ ասէր. Ահաասիկ
 խորանն Աստուծոյ ՚ի մէջ մարդկան, և բնակեաց ընդ նոսա. և նոքա
 4 ժողովուրդ նմա. և սա Աստուած նոցա: ⁴Եւ ջնջեաց զամենայն արբօսը
 յաջաց նոցա. և մահ ոչ ևս գոյ, ոչ սուգ՝ և ոչ աղաղակ, և ոչ ցաւք՝ և ոչ
 աշխատանք ոչ ևս գոյ, զի առաջինն էանց:
 5 ⁵Եւ ասաց ցիս՝ որ նսպէր ՚ի վերայ աթոռոյն. Ահաասիկ առնեմ զ- ԿԶ
 ամենայն նոր: Եւ ասէ ցիս. Գրեա՛. այս բանք ճշմարիտ և հաւարարիմք:

4 *Ունակք*. Զորոշմն նորա... ընդ Քրիստոսի մինչև ՚ի հազար ամ: 6 *Ունակք*. Երկ-
 րորդ մահ ոչ: *Յօրինակին*. Ընդ նա հազար ամ: 7 *Ունակք*. Որոց թիւ նոցա իբ՛:
 8 *Ունակք*. ՚Ի լայնութիւնս երկ՛: *Ոսկան*. Պարեացեն զբանակս սրբոցն և զքաղաքն
 սիրելի: 9 *Ունակք*. ՚Ի յերկնից առ յԱստուծոյ. և կերիցէ զնոսա. և արկցէ զնոսա:
 12 *Ունակք*. Զմեծամեծս և: 14 *Ոսկան յաւելու*. Եւ մահ և դժոխք մարմնեցան ՚ի լիճն
 հրոյ. **այս է մահն երկրորդ**: 15 *Ունակք*. Եւ որ ոք ոչ գրաւ ՚ի: **21. 1** *Ոսկան*. Առաջին
 երկին և եր՛: 2 *Ունակք*. Որպէս և հարսն առն: 3 *Ոսկան*. Զձայն մեծ յերկնից որ
 ա՛: 4 *Ոսկան*. Ոչ աշխատանք ևս գոյ: 5 *Ունակք*. Նսպէրն ՚ի վերայ... և ասէ ցիս.
 Գրեա՛: *Ոսկան*. Ըշմարիտք են և հա՛:

6 Եւ աւէ ցիս. Եղէ՛ ես Ալիսա՛ և Ուլ, Սկիզբն և Կարարած. ես ծարաւելոցն 6
 փանձ յաղբերէ ջրոյ կենաց ձրի: 7 Որ յաղթէ, ժառանգեսցէ՛ զայս ամե- 7
 նայն. և ես եղէց նոցա Աստուած, և նոքա եղիցին ինձ որդիք: 8 Եւ 8
 ծուլացն և անհաւարից՝ սպանողաց և պոռնկաց՝ և կախարդաց և կռապաշարից՝
 և դեղապուրաց, և ամենայն ստրոց՝ ամպարշտաց, որոց բաժինն իրեանց
 ՚ի լճին այրեցելոյ հրով և ձծըմբով. որ է մահն երկրորդ:

ԿԷ

9 Եւ եկն առ իս մի յեսթն հրեշտակացն, որք ունէին զեսթն սկաւառակսԹ
 լցեալս եսթն վախճանաւ կարարածովք, խօսեցան ընդ իս և աւէ. Եկ՛
 ցուցից քեզ զհարսնն և զկին Գառինն: 10 Եւ առ փարաւ զիս ՚ի լեռն մի 10
 բարձր և մեծ՝ հոգուովն, և եցոյց ինձ զքաղաք մեծ և սուրբ՝ Երուսաղէմ,
 զի իջեալ էր յերկնից առ ՚ի յԱստուծոյ, 11 և ունէր զփառս Աստուծոյ. և էր 11
 ՚ի նմա լուսաւորութիւն նմանեալ ականց պապուականաց՝ քար յասպիս
 սառնապետակ և կենդանի: 12 Եւ էին պարիսպք նորա մեծ և բարձր, 12
 և ունէր դրունս երկոպասան. և յերկոպասան դրունսն երկոպասան
 հրեշտակս, և անուանք իւրաքանջիւրոցն ՚ի վերայ դրանցն գրեալ էին՝
 ըստ երկոպասան ցեղիցն Իսրայէլի: 13 Յարևելից կողմանէ դրունք երեք 13
 և ՚ի հիւսիսայ կողմանէ դրունք երեք, և ՚ի հարաւոյ կողմանէ դրունք
 երեք, և յարևմտից կողմանէ դրունք երեք: 14 Եւ պարիսպք քաղաքին՝ 14
 ունէր հիմունս երկոպասան, և ՚ի նոսա երկոպասան անուանք՝ երկո-
 փասան առաքելոց Գառինն: 15 Եւ որ խօսէրն ընդ իս՝ ունէր եղէզն ոսկի 15
 ՚ի ձեռին իւրում, զի չափեսցէ զքաղաքն՝ և զդրունս նորա՝ և զպարիսպս
 նորա: 16 Եւ էր քաղաքն քառակուսի. և որչափ երկայնութիւն նորա՝ նոյն 16
 չափ և լայնութիւն՝ և բարձրութիւն՝ հաւասար. և էր չափ երկայնութեան
 նորա՝ երկոպասան հազար ասպարէզս. և լայնութիւն նորա և բարձ-
 րութիւն միաչափ կիվաւս: 17 Եւ չափեաց զպարիսպն նորա հարիւր և 17
 քառասուն և չորս ասպարէզս. չափ մարդոյ՝ որ է հրեշտակի: 18 Եւ էր 18
 շինուած պարսպաց քաղաքին յասպին. և քաղաքն էր ոսկի մաքուր՝
 նման սուրբ և սպիտակ ասպակոյ: 19 Եւ հիմունք քաղաքին յամենայն 19
 ականց պապուականաց. հիմն առաջին պարսպին յասպիս, երկրորդն՝
 շափիղա, երրորդն՝ պղնձագոյն, չորրորդն՝ զմրովստ, 20 հինգերորդն՝ 20
 եղնզնաքար, վեցերորդն՝ սարդիոն, եւթներորդն՝ ոսկեքար, ութերորդն՝
 բիրեղ, իններորդն՝ փայլազիւն, փասներորդն՝ քրիստապրասասս, մեկսասանն՝
 յակինթ, երկոպասանն՝ ամեթովս: 21 Եւ էին երկոպասան դրունք յերկոպասան 21
 մարգարտաց՝ միաձև. և իւրաքանջիւրոցն դրունքն էին մի մի դուռն
 ՚ի միոյ միոյ մարգարտէ. և ընդարձակութիւն քաղաքին ոսկի մաքուր՝
 որպէս զապակի՛ պայծառ: 22 Եւ փաճար ո՛չ փեսի ՚ի նմա, քանզի Տէր 22
 Աստուած Ամենակալ փաճար էր ՚ի նմա՝ և Գաննն: 23 Եւ քաղաքին չէին 23

6 'Ի լուս'. Առանակի՛ Այբ և Քէ: 9 Ոսկան. Մի յեսթանց հրեշտա՛... վախճանովք
 կարարելովք: 10 Ոմանք. Եւ մեծ՝ հոգուով... զի իջեալ յերկնից առ յԱստուծոյ:
 11 Ոսկան. Եւ ՚ի նմա լուսառ': 12 Ոմանք. Իւրաքանջիւր ՚ի վերայ դր': 14 Բազունք.
 Եւ պարիսպ քաղաքին: 16 Ոմանք. Լայնութիւնն և բարձրութիւնն... հազար ասպարէզ:
 19 Օրինակ մի. Եւ էր հիմունք քա՛: 20 Ոմանք. Եղնզնաքար... բիրեղ: 'Ի
 լուս'. Քրիստապրասասս. համանայն ոմանց. այլ ամենայն գրչագիրք ունին համե-
 մար մերունն: Ոսկան. Քրիստապրա. մեկսասաներորդն յակինդ երկոպասաներորդն
 ամեթոս: 21 Ոմանք. 'Ի միոյ միոյ մարգարտոյ:

պէտք արեգական և լուսնի, զի լուսաորեսցեն զնա. քանզի փահքն Աստուծոյ լուսաորէին զնա յամենայն ժամ. և ճրագ՝ ՚ի նմա Գաննն:

24 ²⁴ Եւ զնային հեթանոսք ՚ի լոյս նորա. և թագաւորք երկրի լուսագգեաց
25 լինէին ՚ի փառաց նորա: ²⁵ Եւ դրունք նորա ո՛չ փակէին ՚ի սուտ և ՚ի
գիշերի, այլ բաց կային հանապագորդ. և գիշեր՝ ո՛չ ևս լինէր ՚ի նմա.
26, 27 ²⁶ այլ փահք և պարփու ազգաց: ²⁷ Եւ ո՛չ մտցէ անդ ամենայն չարական
և պիհծ և սպութին, բայց միայն որ գրեալ են ՚ի դպրութիւն կենաց
Գառինն:

22 ¹ Եւ եցոյց ինձ մաքուր գետ կենդանի ջրոյ՝ սառնապեսա՛կ, որ ելանէր **ԿԸ**

2 յաթոռոյն Աստուծոյ և Գառինն: ² Եւ զնայր ՚ի մէջ հրապարակաց քա-
ղաքին. և զեզերք գետոյն աստի՛ և անտի ծան կենաց՝ որ բերէր պտուղս
երկրպասան. ըստ միոյ միոյ ամսոց փային զպտուղս իւրեանց. և փերև
3 ծառոյն՝ էր բժշկութիւն հեթանոսաց: ³ Եւ նզովք անդ՝ ո՛չ ևս էին. և ա-
թոռն Աստուծոյ և Գառին նորա էր ՚ի նմա. և ծառայք նորա պաշտէին
4 զնա. ⁴ և փեսանէին զերեսս նորա. և անուն նորա գրեալ էր ՚ի ճակարս
5 նոցա: ⁵ Եւ գիշեր ո՛չ անդ, և չէր ինչ անդ պէտք ճրագի և լուսոյ արեգական.
վասն զի Տէր Աստուած լուսաորէր զնոսա. և թագաւորեսցեն յալիպե-
անս յալիպենից:

6 ⁶ Եւ ասէ ցիս. Այս բանք հաւապարիմ է և ճշմարիտ. և Տէր Աս- **ԿԹ**
տուած մարգարէից սրբոց՝ առաքեաց զհրեշտակ իւր՝ ծառայիդ իւրում
7 ցուցանել զոր լինելոց է վաղվադակի: ⁷ Երանի՛ որ պահէ զբան մարգարէութեանս
զայս:

8 ⁸ Եւ ես Յովհաննէս լուայ՝ և փեսի զայս ամենայն. և յորժամ լուայ **Ն**
և փեսի, անկայ և երկիր պագի հրեշտակին՝ որ ցուցանէր ինձ զայս
9 ամենայն: ⁹ Եւ ասէ ցիս. Մի՛ անկանիր առաջի իմ՝ և երկիր պագաներ.
քանզի և ես ծառայակից քո եմ և եղբարց բոց՝ որ պահեսցեն զբան
մարգարէութեան գրոյս այսորիկ. Աստուծոյ երկիր պագ:

10 ¹⁰ Եւ ասէ ցիս դարձեալ. Մի՛ կնքեր զբանս մարգարէական գրոցս **ՆԱ**
11 այսմիկ. քանզի ժամանակս մերձ է: ¹¹ Որ ամպարշտբելոցն է՝ ամպարշտբեցի՛,
և որ աղտեղանալոցն է՝ աղտեղասցի՛, և որ արդարանալոցն է՝ արդարասցի՛,
12 և որ սրբելոցն է՝ սրբեսցի՛: ¹² Ահա՛ զան վաղվադակի՛ և վարձք իմ ընդ
13 ին, հապուցանել իւրաքանչիւր ըստ գործս իւրեանց: ¹³ Եւ եմ Ալիսա
14 և Ով, Սկիզբն և Կարարած, Առաջին և Վերջին: ¹⁴ Երանելիք են՝
որ պահեն զպատուիրանս նորա. նոքա՛ ունին իշխանութիւն ուրե՛լ ՚ի
15 փայտէն կենաց՝ և մրանել ընդ դրունս քաղաքին: ¹⁵ Այլ ելցեն արտաքս
շունք, և դեղատուք, սպանօղք, և կռապաշտք, և ամենեքեան որ սիրեն

26 Ոսկան. Եւ պարփու ազգաց ՚ի նմա: **22. 2 Ոմանք.** Եւ զնայր ընդ մէջ... և զեզերքք գետոյն... ծառս կենաց, որք բերէին պտ՛... միոյ ամսոյ... և փերև ծառոցն էր: **5 Ոսկան.** Գիշեր ոչ էր անդ, և ոչ էին անդ պէտք: **Ոմանք.** Եւ չէին անդ պէտք: **6 Ոսկան.** Նաւապարիմք են և ճշմարիտք... որ լինելոց է: **7 Ոմանք յաւելոյն.** **Ահա զամ վաղ-վաղակի** երանի որ պահէ: **Ոսկան.** Մարգարէութեանս այսորիկ: **8 Ոսկան.** Ես Յօհաննէս: **9 Ոմանք.** Ծառայակից եմ քո: **Ոսկան.** Որք պահեն զբան: **10 Ոսկան.** Մարգարէական գրոյս այսորիկ: **12 Ոմանք.** Ահա ես զամ վաղ՛: **Ոսկան.** Ընդիս է... իւրաքանչիւր գործս իւրեանց: **13 Ի լու՛.** ՚ի վերայ՝ Ալիսա և Ով. **նշանակի.** Այբ և Ջէ:

զարդարին:

ՆԲ ¹⁶ Ես Յիսուս առաքելի զիրեշարակ իմ վկայել զայս ձեզ եկեղեցեացդ. 16
 են արմար և սեն ՚ի Դաւթայ, և անարդ պայծառ առաւօրին: ¹⁷ Եւ Նոզի՝ 17
 և Փեսայն՝ որ զալոցն են. և որ լսէ՝ ասելով թէ եկ, և որ ծարաւի
 իցէ՝ եկեսցէ, և որ ոք կամի առնուլ զջուրն կենաց ձրի: ¹⁸ Վկայեն և 18
 ես ամենայնի՝ որ լսէ զբանս մարգարէութեան զրոցս այսմիկ. թէ ոք
 յաւելցէ ՚ի սա՝ յաւելցէ Աստուած ՚ի վերայ նորա զեւթն հարուածն
 զրեալս ՚ի գիրս յայս: ¹⁹ Եւ եթէ ոք պակասեցուցէ ՚ի բանից մարգա- 19
 րէութեան գրոյս այսմիկ՝ պակասեցուցէ և հարցէ Աստուած զբաժին
 նորա ՚ի ծառոյն կենաց, և ՚ի քաղաքէն սրբոց՝ որ գրեալ է ՚ի գիրս յայս:
²⁰ Ասաց՝ որ վկայեացն զայս. Գամ ես վաղվաղակի. ամէն: Եկն Տէր Յի- 20
 սուս Քրիստոս: ²¹ Շնորհք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ՚ի վերայ 21
 ամենայն սրբոց: Ամէն:

ՎԱԽԾԱՆ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ՆԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԱՅ:

15 Ոմանք. Եւ սպանողք... ոյք սիրեն զսպ: **16 Ոմանք.** Ես եմ յարմարոյ և ՚ի սեռէ
 Դաւթայ: **Ոսկան.** ՚Ի սեռէ Դաւթի... առաւօրո: **17 Ոսկան յաւելոյ.** Գալոցն են. **և**
հարսունքն ասեն. Եկ: Եւ որ լսէ ասացէ թէ եկ: **Ոմանք.** Ծարաւի է: **18 Ոմանք.**
 Վկայեմ ես: **Ոսկան.** Գրոյս այսորիկ: **19 Ոմանք.** Գրոցս այսմիկ... և ՚ի քաղաքէն
 սրբոյ: **20 Ոսկան.** Ասէ որ վկայեաց զայսոսիկ... Եկ Տէր Յիսուս: **Ոմանք.** Տէր մեր
 Յիսուս Քրիստոս: **21 Ոմանք.** Տեառն Յիսուսի Քրիստոսի:

*՚Ի վախճանի զրոցս Յայրնութեան՝ բազումք յարեն զհանգիստն Յովի
 ատարարանցի. զորով զսնց արարեալ օրինակս մեր՝ ղնէ զյիշարակարան
 Ներսէսի Լամբրոնացոյն: Յորում ցուցեալ նախնքն ՚ի վկայութենէ հարց՝ թէ ըն-
 կալեալ է գիրս այս յեկեղեցոյ ՚ի կարգ Աստուածաշունչ Նորոց Կրակարանաց,
 յարէ: *Որոց եղեալ և մեր ընթացակից՝ ՚ի սուրբ եկեղեցոյ մանկունս արանդեցաք
 զսոյն ՚ի դասակարգութիւն առաքելական մարենիցս, որպէս արդարն առաքե-
 լական յայրնութիւն, և արուգարան արարաւ վերսորին երիւրեալ ՚ի հելլենացոցն
 ինով նուսար Ներսիսի թարգմանութեամբ, ընդ որ և զքննութեամբ մեկնութիւն
 սորին ածի յեկեղեցիս հայոց: Ուր և յստաց ընթացեալ բանիւն ակնարկէ արա-
 րեալ առ ՈԼԶ թուականսա:*

ԳԻՐՔ ՄԻՐԱՔԱՅ

Որ կոչեցաւ Յեսու

1 **Ա**ՄԵՆԱՅՆ իմաստութիւն ՚ի Տեառնէ է. կայ և մնայ ընդ նմա
2 յաւիտեան: ²Զաւագ ծովո՛ւն՝ և զշիթս անձրևաց և զաւուրս
3 ժամանակաց ո՞ թուեցէ երբէք: ³Զբարձրութիւնս երկնից և
4 զլայնութիւնս երկրի, և զանդունդս իմաստութեան՝ զայն ո՞ քննեցէ:
5 ⁴Յառաջ քան զամենայն հաստատեցաւ իմաստութիւն՝ զգոծութիւն և
6 հանճար յաւիտեանից էին: ⁵Արմատք իմաստութեան ՚ի նմա՛ յայտնեցան:
7 ⁸Մի՛ է իմաստութիւն ահեղ յոյժ՝ որ նստի ՚ի վերայ աթոռոց գովութեան
8, 9, 10 իւրոյ: ⁹Ինքն Տէր հաստատեաց զնա՛, ¹⁰և սփռեաց զնա՛ յարարածս իւր,
11 և յամենայն մտելիս ըստ պարզևաց իւրոց: ¹¹Երկինդ Տեառն փառք
12 և պարծանք, և ցնծութեան և ուրախութեան պսակ: ¹²Երկիւղ Տե-
13 մաստութեան: ¹³Որ երկնչի ՚ի Տեառնէ՛ բարի գրցէ ՚ի վախճանի, և
14 յաւուր կատարածի իւրոյ օրհնեսցի՛: ¹⁶Սկիզբն զգոծութեան երկնչէլ
15 ՚ի Տեառնէ. ընդ հաւաքացեալս յարգանդի ստեղծաւ. և ՚ի վերայ զա-
16 ւակի նոցա հաւաքարիմ ողորմութիւն լինէր: ²⁰Կատար իմաստութեան
17 երկնչէլ ՚ի Տեառնէ, և լցուցանէ զնոսա յարմարեաց իւրոց. ²¹և զամենայն
18 րոննս նոցա լի՛ առնէ ցանկութեամբ իւրով: ²²Պսակ զգոծութեան եր-
19 կիւղ Տեառն, զուարճացեալ խաղաղութիւն նմա ողջութեամբ հանդերձ:
20, 21, 22 ²³Իբրև հայեցաւ և համբուրեաց զնա՛. ²⁴զհանճար և զիմաստութիւն
23, 24 աւանդապահաց նորա բարձրացոյց: ²⁵Արմատք իմաստութեան երկնչէլ
25 ՚ի Տեառնէ՛. և շաւիղք նորա երկայնակեաց ժամանակաց: ²⁸Ոչ է մարթ-
26 եթէ արդարացի ցատումն փարապարտուց, զի մի՛ շիթ բարկութեան
27 կործանումն անձին իւրում լինիցի: ²⁹Առ ժամանակ մի պինդ կալ է
28 համբերողի. և մինչև ՚ի վախճան ՚ի մէջ կալ ամենայն ուրախութեան.
29 ³⁰և առ ժամանակ մի ունել զսիրտ և պահել զբան իւր, և բազում շրթունք
30 պատմեսցեն զգովութիւն իմաստութեան նորա: ³¹Ի զանձս իմաստու-
31 թեան նորա առակք զգոծութեան: ³²Անարգ թուի յաչս անիրաւին աս-
32 փուածպաշտութիւն: ³³Դու ո՛վ որդեակ ցանկա՛ իմաստութեան՝ և պահեա՛
33 զնա, և Տէր սփռեցէ ՚ի քեզ զհանճար և զիմաստութիւն: ³⁴Զի զգոծութիւն
34 իմաստութեան երկիւղ Տեառն է, ³⁵և հաճոյ նմա հաւատք և հեզութիւն:
35 ³⁶Մի՛ անհնազանդ լինիր յերկիւղ Տեառն, և մի՛ զնար դու առ նա ՚ի
36 միտս երկմիտս: ³⁷Եւ մի՛ կեղծատրիբ առաջի մարդկան, և շրթանց քոց
37 զգոյշ լինիջիր:

2 ¹Որդեակ իմ եթէ մերձենաս ծառայել Աստուծոյ՝ պարտաստեա՛ զանձն
2 քո ամենայն փորձութեան: ²Ուղիղ արա զսիրտ քո՛. և զմիտս քո
3 հաստատեա՛ համբերութեամբ: Ի ժամանակի յորժամ փորձանք հասանիցեն,
4 ³մերձ լեր ՚ի Տէր՝ և մի՛ անհաւարար, զի բարձրացիս ՚ի վախճա-
5 նի: ⁴Ամենայն փորձութիւնք որ զան քեզ՝ ուրախութեամբ ընկալ. և

1. 2 *Ոմանք. Ո՛ թուեաց երբէք:* 13 *Ոմանք. Եւ յաւուրս կատարա՛:* 20 *Ոմանք. Պարար իմաստութեան երկն՝:* 25 *Ոմանք. Երկայնակեաց ժամանակի:* 2. 1 *Ոմանք. Յամենայն փորձութեան:*

7 ՚ի ցաւս փառապանաց գոհութեամբ երկայնամի՛ր լիցիս: ⁵ Զի ՚ի հուր 5
 փորձի ոսկի, իսկ մարդ փորձի ՚ի բովս խոնարհութեան: ⁶ Նաւաբա՛ ՚ի 6
 Տէր և օգնեսցէ քեզ: Ուղիղ կալ զճանապարհս քո և յուսասջի՛ր ՚ի նա:
⁷ Երկիւղածք Տեառն ակն կալէք ողորմութեան նորա, և մի՛ խտրորիք, 7
 զի մի՛ կործանեսցիք: ⁹ Երկիւղածք Տեառն ակնկալարո՛ւք բարոյ, և 9
 ողորմութեան և ուրախութեանցն յաիպենից: ¹¹ Նայեցարո՛ւք յազգս 11
 առաջինս և րեսէք, ո՛վ հաւաբաց ՚ի Տէր՝ և յամօթ եղև. ¹² և ո՛վ է որ 12
 եկաց յահի նորա՝ և նա եթող զնա. և կամ ո՛վ է որ կարդաց առ նա՝
 և յապաղեաց, ¹³ զի գթած և ողորմած է Տէր, և թողու զմեղս, և փրկէ 13
 ՚ի ժամանակի նեղութեան: ¹⁴ Վայ սրբից վաբաց և ձեռաց լքելոց, և 14
 մեղաւորի՝ որ հասեալ իցէ ՚ի վերայ երկուց ճանապարհաց. ¹⁵ վասն 15
 այնորիկ մի՛ ապրեսցին: ¹⁶ Վայ որ կորուսեալ է զհամբերութիւն. ¹⁷ թէ 16, 17
 զինչ հասցէ նմա յաւուր գալստեան Տեառն: ¹⁸ Երկիւղածք Տեառն հնա- 18
 զանդ լիցին բանից նորա. և որ սիրեն զնա՝ պահեն զպապուրիքսն նո-
 րա: ¹⁹ Երկիւղածք Տեառն խնդրեսցեն զհաճոյս նորա, և որ սիրեն զնա 19
 լցցին յօրինաց նորա: ²⁰ Երկիւղածք Տեառն պապրաստեսցեն զսիրտս 20
 իրեանց, և առաջի Տեառն խոնարհեցուցեն զանձինս իրեանց, ²² և 22
 ասասցեն. Անկցուք մեք ՚ի ձեռս Աստուծոյ, և մի՛ ՚ի ձեռս մարդկան.
²³ զի որպէս մեծութիւն նորա՝ սոյնպէս և ողորմութիւն, և որպէս անուն 23
 նորա՝ սոյնպէս և գործք:

² Ինձ հօրս լուարո՛ւք որդեակք, և զայս արասջի՛ք զի ապրեսցիք: ³ Զի 3, 3
 Տէր փառաւորեաց զհայր ՚ի վերայ որդոյ, և զիրաւունս հօր հաստատե-
 աց յորդիս: ⁴ Որ պապուէ զհայր՝ քաւէ զմեղս, և անձին իրում զանձէ 4
 զանձս: ⁵ Փառաւոր առնէ զմայր իւր՝ ⁶ որ պապուէ զնա, և ուրախ լի- 5, 6
 ցի յորդիս իւր: ⁹ Մեծարեա՛ դու զհայր քո, ¹⁰ զի ծաղկեսցէ ՚ի վերայ 9, 10
 քո օրհնութիւն նորա: ¹¹ Օրհնութիւն հօր հաստատել զպունս որդոյ՝ 11
 և անէծք մօր խախտեն ՚ի հիմանէ: ¹² Որդեակ՝ մի՛ մեծարի՛ր ՚ի վե- 12
 րայ հօր անարգանաց, զի չէ՛ քեզ փառք ՚ի վերայ անարգանաց նո-
 րա: ¹³ Զի փառք մարդոյ ՚ի վերայ մեծարանաց հօր իւրոյ. և նախա- 13
 փիւք որդոյ՝ անարգանք մօր: ¹⁴ Որդեակ՝ զօրավի՛զն լեր ձերութեան 14
 հօր քո, և մի՛ րրպմեցուցաներ զնա ՚ի կեանս իւր: ¹⁸ Նայիոյիչ է՝ որ 18
 թողու զհայր, և անիծեալ է ՚ի Տեառնէ՝ որ ցատուցանէ զմայր: ¹⁹ Որ- 19
 դեակ՝ իմ, զկեանս քո հեզութեամբ անցո՛ւ, և ընդունելի մարդոյ սիրելի
 լիցիս: ²⁰ Որչափ մեծ իցես՝ խոնարհ կալջի՛ր զանձն քո, զի առաջի Տե- 20
 առն զպրցես շնորհս: ²¹ Մեծ է զօրութիւն Տեառն՝ և փառաւորեսցի ՚ի 21
 խոնարհաց իւրոց: ²² Որդեակ՝ իմ՝ որ մեծ է քան զքեզ, զայն մի՛ քններ. 22
 այլ որ ինչ հրամայեցաւ քեզ՝ զայն խորհեաց: ²⁴ Որ ինչ աւելին է քան 24
 զպէտքս քո՝ զայն մի՛ զններ. ²⁶ և մի՛ մոլորիցիս կարծեօք, զի զբազում 26
 հանճարեղաց խորհուրդս կարծօղ միտք գայթակղեցուցին: ²⁷ Որ սիրէ 27
 զչար՝ ՚ի նմին սապակեսցի: ²⁹ Սիրտ խիստ ծանրասցի ցաւօք: ³⁰ Զի՛ք 29, 30

5 Ոմանք. Եւ մարդ փորձի: **14 Ոմանք.** Եւ ձեռաց լքացելոց. և մեղաւորաց: **17 Ոմանք.** Եւ թէ զինչ հաս՛: **3. 2 Ոմանք.** Լուարուք որդիք: **5 Ոմանք.** Որ պապուէ զմայր իւր. (6) և ուրախ եղիցի: **22 Ոմանք.** Այլ գոր ինչ հրա՛: **24 Ոմանք.** Որ առաւել է քան:

ինչ բժշկութիւն փանջանաց ամբարտաւանին, զի զարմար դառնութեան 31
 ան փնկեաց յանձն իւր: ³¹ Միրոյ իմաստնոյ խորհեսցի յառակս, և ունկն
 33 լսելեաց ցանկացցի իմաստութեան: ³³ Զվառեալ հուր՝ ջուր շիջուցանէ,
 34 և զմեղս բազումս քաւեն ողորմութիւնք: ³⁴ և ՚ի ժամանակի կործանման
 նորա գրցէ ձեռնկալութիւն:

4. 2 ¹ Որդեակ՝ մի՛ զլանար զկեանս աղքատաց. ² և մի՛ զանձինս քաղցեալս
 փրկմեցուցաներ: Մի՛ զայրացուցաներ զմարդ ՚ի փկարութեան իւ-
 3 րում: ³ Զսիրոյ փառապելոյ մի՛ զայրացուցաներ. մի՛ յապաղեր գրուրս
 4 կարօփելոյն: ⁴ Մի՛ անարես առներ զճառայ ՚ի նեղութեան. մի՛ դարձուցաներ
 5, 6 զերեսս քո յաղքատաց: ⁵ Մի՛ փար փեղի անիծանել զքեզ, ⁶ զի յորժամ
 դառնացեալ սնօք անիծանեն զքեզ, վաղվաղակի լսէ աղօթից նորա՝ որ
 7, 8 արար զնա: ⁷ Որդեակ՝ սիրելի արա՛ զանձն քո ժողովրդեան, ⁸ և առաջի
 իշխանի խոնարհեսց՛ զունկն քո. և խօսեաց առաջի նորա հեզութե-
 9 ամբ ՚ի խաղաղութիւն: ⁹ Փրկեա՛ զգրկեալս ՚ի ձեռաց զրկողաց, և մի՛
 10, 11 զայրանար ՚ի դատասարանի: ¹⁰ Լէ՛ր իբրև գհայր որբոց, ¹¹ և եղիցիս որ-
 12, 13 դի Բարձրելոյն: ¹² Որդեակ՝ իմաստութիւն գորդիս բարձրացոյց, ¹³ և որ
 սիրեն զնա՝ սիրեն զկեանս. և որ կանխէ առ նա՝ լցցի ամենայն բա-
 14 րութեամբ: ¹⁴ Որ ընդունի զնա՝ ժառանգէ զփառս, և ուր մտանէ՝ օրհնէ
 16, 17 զնա Տէր. ¹⁶ և որ նմա լսէ՝ դարբի զհեթանոսս: ¹⁷ Եթէ հաւարասցես՝
 ժառանգեսցես զնա, և ՚ի ժառանգութեան քում եղիցին սրացուածք
 23, 24 նորա: ²³ Պահեա՛ զժամանակին իրս, և երկիր ՚ի չարէ. ²⁴ և մի՛ կրեր
 25 ամօթ յանձն քո. ²⁵ զի է՛ ամօթ՝ որ աճէ մեղս, և է՛ ամօթ՝ որ աճէ զփառս
 26, 27 և զուրախութիւն: ²⁶ Որդեակ, մի՛ ակն առնուր յանձին քում, ²⁷ զի մի
 28 ամաչեսցես ՚ի կործանման քում: ²⁸ Մի՛ արգելուր զբան ՚ի ժամանա-
 29 կի փրկութեան: Մի՛ թագուցաներ զիմաստութիւն քո. ²⁹ զի բան յայտնէ
 30 զիմաստութիւն, և իւրաք իմաստութեան ՚ի խօսս լեզուի: ³⁰ Մի՛ դառնար
 ընդդէմ ճշմարտութեանն՝ մի և մի՛ իւիք: Զոր ոչ գիտես և հարցանեն
 31 ցքեզ, դու մի՛ ամօթ համարիր զզգիտելն. ³¹ և վասն մեղաց քոց մի՛
 32, 33 ամաչեր խոստովանել: ³² Որդեակ՝ մի՛ ակն առնուր ՚ի հզօրէ, ³³ և մինչև
 ՚ի մահ մարտիր վասն ճշմարտութեան. և Տէր Աստուած քո օգնեսցէ
 34, 35 քեզ: ³⁴ Մի՛ շուրախօս լինիր՝ և խօթասիրոյ և լքեալ ՚ի գործս քո: ³⁵ Մի՛
 առանձին առիւծանար ՚ի փան քում, և օճփող ՚ի մէջ ճառայից քոց:
 36 ³⁶ Մի՛ լիցիս յօժար յառնուլն ձեռօք, և ՚ի փայլն կարկամեալ:

5. 2 ¹ Եւ ՚ի վերայ ընչից քոց մի՛ ծանրանար: ² Մի՛ երթար զհետ ան-
 ձին և զօրութեան քո, և մի՛ հպարտանար ՚ի զանձս քո: Մի՛ լինիր
 3 յանձնապաստան՝ և ասեր, եթէ բազում են ինչք իմ: ³ Մի՛ ասեր, թէ չար
 4 ինձ ո՛վ առնէ, զի Տէր խնդրեսցէ զվրէժս ՚ի քէն: ⁴ Մի՛ ասեր, թէ չար գոր-
 5 ծելով մեղայ, արդ զի՛նչ եղև ինձ. զի Տէր երկայնամիտ է ⁵ վասն դարձի
 7 քո և քաւութեան. ⁷ զի ողորմութիւն և բարկութիւն ՚ի ձեռին նորա է, և ՚ի
 8 մեղաւորս յագեցուցանէ զսրկմութիւն իւր: ⁸ Որդեակ՝ մի՛ յապաղիցես

30 Ունսնք. Զարմարս դառնութեան: **33 Ունսնք.** Շիջուցանէ ջուր: **34 Ունսնք.** Գրցեն ձեռնկալութիւն: **4. 3 Ունսնք.** Եւ զսիրոյ փառապելոց: **8 Ունսնք.** Եւ առաջի իշխանաց: **16 Ունսնք.** Դարբիցէ զհեթանոսս: **17 Ունսնք.** Սրացուածք նորա քեզ: **34 Ունսնք.** Մի՛ շարախօս լինիր: **5. 7 Ունսնք.** Եւ ՚ի մեղս յագեցուցանէ:

դառնալ 'ի մեղաց առ Տէր, ⁹ զի մի առ մեղս քո սապակիցիս: ¹⁰ Մի՛ 9, 10
 յանիրաւ գանձս յուսար, զի ոչ օգնեսցեն քեզ յաւոր բարկութեան: ¹¹ Մի՛ 11
 առ ամենայն շաւիղս առնէր զգնացս քո, զի այս մեղաւորի բաժին և
 երկիսօս մարդոյ է: ¹² Խորհուրդ բարի հաստատեսցի 'ի միտս քո, և 12
 նոյն բան կացցէ 'ի բերան քո: ¹³ Լեր դու երագ լսելեօք, և երկայնամիտ 13
 'ի պապասխանիս: ¹⁴ Եթէ իմաստութիւն եկեսցէ 'ի քեզ՝ քորս պա- 14
 փասխանի ընկերին քում, ապա թէ ոչ՝ փիբերան լիցիս: ¹⁵ Փառք և 15
 անարգանք 'ի ձեռս լեզուի, և կործանումն մարդոյ 'ի ձեռն անարգ
 լեզուի իրում: ¹⁶ Մի՛ սիրեր լինել բանասրկու, և լեզուաւ մի՛ գայթազդեր: 16
¹⁷ Խրապ, ամօթ, և անարգանք են 'ի վերայ գայթազդութեան, և քան զ- 17
 այս 'ի վերայ երկիսօս լեզուի:

¹ Անուն վապ՝ ամօթ և անարգանք ժառանգէ, և մարդ մեղաւոր զերկիսօսութիւն:
² Մի՛ հպարտանար յանձին քո խորհուրդ՝ ³ զի մի՛ ապականիցես զպարուղ 2, 3
 քո, և անարգեսցիս իբրև զփայտ անպարուղ: ⁴ Անձն չար կորուսանէ 4
 զըստացիչս իւր, և ուրնհար լիցի անձն իւր թշնամեաց իւրոց: ⁵ Քաղցրախօս 5
 մարդ՝ բազում բարեկամս առնէ, և լեզու քաղցր՝ 'ի բազմաց յաճախ
 առնու գովութիւն: ⁶ Որդեակ՝ բազումք եղիցին բարեկամք քո, բայց 'ի 6
 հազարաց եղիցի քեզ մի խորհրդակից: ⁷ Եթէ սրանաս քեզ բարեկամ՝ 7
 'ի ժամանակի նեղութեան սրացիր, բայց մի վաղվաղակի հաւաքար
 'ի նա. ⁸ զի են բարեկամք սիրոյ ժամանակի, բայց յաւոր բարկու- 8
 թեան ոչինչ են: ⁹ Եւ է՛ բարեկամ՝ որ լինի 'ի տեղի թշնամոյ, և առ 9
 կազ զթշնամութիւն իւր յայտնէ նախապէս զքեզ: ¹⁰ Բարեկամ հաղորդ 10
 սեղանոյ՝ ոչ օգնէ քեզ 'ի նեղութեան. ¹¹ և բարեաց քոց լիցի բաժանորդ՝ 11
 որպէս և դու. ¹² և թէ նեղութիւն հասանէ քեզ՝ ամբաստան լիցի զքէն, 12
 և յերեսաց քոց թագուն շրջի: ¹³ Զարկ կաց 'ի թշնամեաց քոց, և 'ի 13
 սուրակասպաս բարեկամէ և յերկիսօսէ զգոյշ լեր: ¹⁴ Բարեկամ հաւաքարիմ՝ 14
 աշտարակ ամուր, և որ եզիր զնա՝ եզիր գանձ: ¹⁵ Նաւաքարիմ բարե- 15
 կամի չիք գինք, ¹⁷ և որ 'ի Տեառնէ երկնչի՝ բարեկամ բարի յաջողի նմա, 17
 զի որպէս և նա է՝ նոյնպէս և բարեկամն: ¹⁸ Որդեակ՝ 'ի մանկութեան 18
 քում ընտրեա՛ր զիմաստութիւն, և մինչև 'ի ծերութիւն գրանես զհանճար: 18
²¹ Եւ զի դժուարին է հանճար քոյդից, զի ոչ կարեն նմա հասու լինել: 21
²³ Զգօնութիւն ըստ անուան իրում կայ, և յայտնի բազմաց ոչ է: ²⁴ Լորս 23, 24
 ինձ որդեակ, և ընկալ զխրապ իմ, և մի՛ լինիր 'ի բաց 'ի հանճարէ իմնէ:
²⁵ Արկ դու զոտս քո 'ի կապս նորա, և ընդ անուր նորա զպարանոց քո: 25
²⁷ Յամենայն մտաց մարիի՛ր դու առ նա, և յամենայն զօրութենէ պահեա՛ր 27
 զճանապարհս նորա: ²⁸ Խնդրեա՛ր դու և քննեա՛ր և յայտնեա՛ր 'ի քեզ. ²⁹ և 28, 29
 'ի վախճանի գրցես զհանգիստ նորա: ³⁰ Եւ կապանք իմաստութեան 30
 եղիցին քեզ ապաստանս զօրութեան, և անուրք նորա 'ի զարդ ոս-
 կոյ: ³² Եւ պսակ ցնծութեան դիցի 'ի գլուխ քո: ³³ Որդեակ՝ եթէ կամիս 32, 33
 խորագէտ լինել՝ ³⁵ 'ի մէջ ծերոց կացցես, և որ իմաստունն է՝ 'ի նա 35

8 Ոմանք. Մի՛ յապաղեր դառնալ: 9 Ոմանք. Առ մեղս քո մեռանիցիս: 17 Ոմանք.
 Խրապ անամօթ և անար՛: 6. 4 Ոմանք. Զքամիչ իւր: 11 Ոմանք. Լինի ժառանգորդ
 որպէս դու: 14 Ոմանք. Աշտարակ հօր: 28 Ոմանք. Ընտրեա՛ր դու և քննեա՛ր:

մերձեսցիս: Զօր ամենայն զպարզաման Աստուծոյ կամեա՛ դու լսել, և
 36 առակք իմաստութեան ՚ի քէն մի անցցեն: ³⁶ Եթէ զոք ՚ի հանճարեղաց
 37 գրցես, սրէպ կանխես՝ առ նա: ³⁷ Խորհեա՛ դու ՚ի հրամանս Տեառն,
 և նա հասարպեսցէ զսիրոյ քո, և զիմաստութեան ցանկութիւն փացէ
 քեզ:

7, 2 ¹ Որդեակ՝ մի՛ չար գործեր, և չար ոչ հասցէ քեզ: ² Յանիրաաց ՚ի
 3 բաճ լեր, և նոքա մերժեսցին ՚ի քէն: ³ Յակօսս անիրա մի՛ սերմաներ, զի
 4 մի՛ հնձեսցես ելթնապարիկ չար ՚ի նման: ⁴ Իշխանութիւն ՚ի Տեառնէ
 մի՛ խնդրեր, եթէ ոչ գնասցես ըսպ կամաց նորա: Զաթոռ փառաց ՚ի
 թագաւորէ մի՛ խնդրեր, եթէ հպարակ հնազանդ ոչ իցես կամաց նո-
 5, 6 րա: ⁵ Առաջի թագաւորաց ձև բանից մի՛ առնէր: ⁶ Դապար մի՛ գրեզ
 կամիր, եթէ ոչ կարես կորգել զիրան յանիրաւէն: Մի՛ զանգիպեր դու
 7 յերեսաց իշխանին, զի մի՛ դնիցես զայթագղութիւն յիրաւունս: ⁷ Ի բազ-
 մութիւն քաղաքաց մի՛ մեղանչեր, և յամբոխ զանձն քո մի՛ փացես:
 9 ⁹ Յաղօթս քո կարճամիտ մի՛ լինիր, և ողորմութիւն մի՛ յապաղեր ա-
 12 ռնել: Զպարտիրանս Աստուծոյ մի՛ յամեր առնել. ¹² և զմարդով ՚ի
 դառնութիւն սրտի նորա մի՛ ծիծաղիր: Զի որ խոնարհեցուցանէ՝ նոյն
 13 և բարձր առնէ: ¹³ Որդեակ՝ յեղբարս և ՚ի բարեկամս սպութիւն մի՛
 15 սերմաներ. ¹⁵ ՚ի մէջ ծերոց մի՛ ճոխանար, և յուխտի քում զբանս մի՛
 17 կրկնէր: ¹⁷ Առ արդարս զանձն քո մի՛ ունիր, և առ մեղաւորս անգեղջ
 19 զքեզ մի՛ համարիր: ¹⁹ Դահիճ ամբարշտաց և մեղաւորաց՝ յախտե-
 20 նից հուրն և որդն անմահ: ²⁰ Որդեակ՝ զբարեկամս ընդ կաշառոյ մի՛
 21 փոխանակեր, և զեղբայր հարազատ ընդ ոսկոյ Սափիրայ: ²¹ Մի՛ վրիպեր
 ՚ի բարեկամէ և ՚ի հանճարեղ կնոջէ, զի լաւ է շնորհք նորա քան զոսկի:
 22 ²² Զճառայ ճշմարիտ որ վաստակիցէ քեզ՝ մի՛ զայրացուցցես: Եւ զվարձկան
 23 որ փուեալ իցէ զանձն իւր ՚ի վերայ քո՝ մի՛ զգուեր: ²³ Զճառայ ժիր
 24 սիրեա՛ դու, և յազարութենէ կարօտ զնա մի՛ առնէր: ²⁴ Գրասպ քո իցէ
 25 պիտանի՛ ինամ փար նմա և դարմանեա՛: ²⁵ Որդիք իցեն քո՝ խրապեա՛,
 26 և զպարանոց նոցա խոնարհեցո՛: ²⁶ Դսպրեք իցեն քո՝ զգոյշ կաց, և
 27 մի՛ զգուեր զնոսա և համարձակեցուցանէր: ²⁷ Առն իմաստնոյ փոյր գ-
 28 նոսա, և քո գործ մեծ գրանի կարարեալ: ²⁸ Եթէ ըսպ կամաց քոց
 իցէ կին՝ մի՛ հաներ զնա ՚ի քէն, և զքեզ ՚ի նա մի՛ հաւապար՝ ե-
 29 թէ նա զքեզ արիցէ: ²⁹ Որդեակ՝ զհայր քո պարունեսիր յամենայն
 30 զօրութենէ, և զմօր երկունս մի՛ մոռանար. ³⁰ հապո՛ր նոցա որպէս նո-
 31 քա քեզ, զի նոքօք ծնար: ³¹ Երկիր՝ ՚ի Տեառնէ յամենայն սրտէ քումմէ, և
 32 մեծարեա՛ զքահանայս նորա: ³² Միրեա՛ զարարիչն քո, և զպաշտօնեայս
 33 նորա մի՛ արհամարհեր: ³³ Պարունեա՛ զքահանայս, և փոյր զմասն նոցա
 36 զլերդաբոյոյն և զերիկամունսն ճարպովն: ³⁶ Բարի արա՛ աղքատաց, զի
 38 օրհնութիւն քո կարարեալ լիցի: ³⁸ Ի վերայ մեռելոց մի՛ կարօտ առնէր
 40 զարքատուս քո, ⁴⁰ և վախճան քո յուշ լիցի քեզ:

8 ¹ Մի՛ հակառակիր ընդ առն հօրի, զուցէ անկցիս ՚ի ձեռս նորա:

7. 4 *Ուսմք.* Նպարակ զամենայն ոչ իցես հրամանաց նորա: 9 *Ուսմք.* Մի՛ յապաղեր
 առնել: 29 *Ուսմք.* Պարունեա՛ յամենայն: 38 *Ուսմք.* Ի վերայ մեռելոյ:

² Ընդ մեծաբան մի՛ հակառակիր, ³ զի ոսկի և մեծութիւն թիրեաց զմիպս 2, 3
 թագաւորաց: ⁴ Ընդ առն լեզուանոյ մի՛ կռուիր, զի ՚ի վերայ հրոյ փայր 4
 դիգես: ⁵ Ընդ առն անմտի մի՛ խաղար՝ գուցէ զնախնիս քո նախարտ: 5
⁶ Որ դարձեալ իցէ ՚ի մեղաց՝ մի՛ զնա նախարտեր, զի և մեք ընդ մեղաց 6
 պահու եմք: ⁷ Ի ծերութեան զմարդ մի՛ անարգեր, զի և քո ծերանալ 7
 է: ¹⁴ Որդեակ՝ ընդ առն թշնամանողի զբերան քո մի՛ բանար, զի իբրև 14
 զդարանակալ արշաւեսցէ ՚ի վերայ քո: ¹⁵ Առն հօգորի փոխ մի՛ փար, և թէ 15
 փաս՝ համարեա՛ թէ կորուսեր: ¹⁶ Առն հարսպի երաշխաւոր մի՛ մարցես, 16
 ապա թէ ոչ՝ փուժել հոգասօխր: ¹⁷ Ընդդէմ դափաւորի ոտխ մի՛ կար՝ զի 17
 մի՛ ըստ փառաց նորա դարեացեն զքեզ: ¹⁸ Ճանապարհ ընդ համարձակ 18
 մարդոյ մի՛ երթար, զի մի՛ զամենայն ինչ ՚ի վերայ քո ծանրացուցէ. զի
 նա զոր առնէ՝ ըստ կամս իւր առնէ, և դու յանմտութենէ նորա կորնչիս: ¹⁹ Մի՛ զմար մէն ընդ առն բարկացողի, և մի՛ կազիր ընդ նմա. զի յաչս 19
 նորա թէթև թուի արիւն: ²⁰ Որդեակ՝ ՚ի խորհուրդ մի՛ մտաներ ընդ 20
 առն մորոսի, զի յինքն ոչ կարէ պահել զբանս քո: ²¹ Օտարաց առաջի 21
 զգաղտնի գործ մի՛ գործեր, զի զպափառումն քո ՚ի նոցանէ ոչ գիտես: ²² Զսիրտ քո ամենայն մարդոյ մի՛ փարածաներ, զի մի՛ փարապարտուց 22
 շնորհս վարկանիցեն քեզ:

² Որդեակ՝ ՚ի կին մարդ զանձն քո մի՛ համարձակեր, զի մի՛ հասցէ **9**
 ՚ի վերայ զօրութեան քո: ³ Յերեսս կնոջ պոռնկի մի՛ կնիիր՝ զի մի՛ 3
 յորոգայթս նորա անկցիս: ⁴ Առ կանայս երգեցիկս մի՛ կանխիր, զի մի՛ 4
 ըմբռնիցիս ՚ի ցաւս: ⁵ Ընդ կոյս մի՛ պշնուր՝ զի մի՛ զայթագղեսցիս ՚ի գեղ 5
 նորա: ⁶ Զանձն քո պոռնկութեան մի՛ մտաներ, զի մի՛ զժառանգութիւն 6
 քո կորուցես: ⁷ Ընդ փողոցս քաղաքաց մի՛ շրջիր, և ՚ի զնացս ճանապարհաց **10**
 նորա ոչ մուտրիս: ¹² Որդեակ՝ ընդ առնակնոջ ամեննկին մի՛ ընդելանար, 12
 և ընդ նմա ՚ի գինի մի՛ հանգանակիր, ¹³ զի մի՛ սիրտ քո խոփորեսցի, 13
 և անձամբ կործանեսցիս: ¹⁴ Զբարեկամ հին մի՛ թողուր, գուցէ որ նորն 14
 է՝ չիցէ նմա հաւասար: ¹⁵ Նոր գինի բարեկամ նոր, եթէ հնասցի՝ ու– 15
 րախութեամբ արբջիր: ¹⁶ Ընդ փառս առն մեղաւորի մի՛ նախանձիր, զի 16
 զկարարած նորա ոչ գիտես: ¹⁷ Ընդ հաճոյս ամբարշտաց մի՛ միաբանիր, 17
 զի ոչ արդարացիս: ¹⁸ Որոյ ՚ի ձեռս իւր է իշխանութիւն սպանանելոյ՝ 18
 հեռի լեր ՚ի նմանէ, և եթէ մերձենաս՝ մի՛ մեղանչեր: ²¹ Զօրութեան 21
 քում չնփ առ՝ և ըստ կարի քում կշռեա՛ զբանս քո. և զմերձաւորս, և
 զխորհուրդս քո ընդ հանճարեղս արասջիր: ²² Արդարք եղիցին հացակիցք՝ 22
 քո, և երկիւղածք Տեառն պարծանք քո: ²⁴ Ի ճարտարութեան ձեռաց 24
 զովեսցին գործք, և որ իմաստուն է բանիւք, առաջնորդէ ժողովրդեան,
 ահեղ է ՚ի մէջ ընկերաց:

¹ Դափաւոր իմաստուն խրատ ժողովրդեան, ² ըստ հրամանի նո– **10, 2**
 րա և հարկահանքն: ³ Թագաւոր անխրատ՝ կորուսանէ զօրս. քա– 3
 դաք շինեսցի յիմաստութենէ իշխանաց: ⁴ Իշխանութիւն երկրի ՚ի ձեռս 4

9. 3 Ունսնք. Պոռնկի մի՛ պշնուր... յորոգայթ նորա: **4 Ունսնք.** Մի՛ կանխիր զի
 յորոգայթ նոցա մի՛ անկցիս: **5 Ունսնք.** Ընդ կոյսս մի՛ նայիր: **18 Ունսնք.** Եւ թէ
 մեր՞: **24 Ունսնք.** Ի ճարտարութենէ ձեռաց զովեսցի գործ, և որ իմաստուն ձեռօք
 առաջնորդէ ժողովրդեանն, օրինեալ է ՚ի մէջ:

5 Ասարուծոյ, և զպիպանին յարուցէ ՚ի ժամանակի: ⁵Ի ձեռս Տեառն է
 6 առնն ուղղութիւն, և ՚ի վերայ երեսաց գրով դիցէ զփառս իւր: ⁶Ոյս
 ընկերի վասն ամենայն յանցանաց մի՛ ունիցիս: Որդեակ ՚ի սրույթենէ
 7 և ՚ի մեղաց հեռացիս: ⁷Ամբարպտականութիւն արելի է Ասարուծոյ և
 8 մարդկան: ⁸Թագաւորութիւն ազգէ յազգ փոխի, և վասն անիրաւութե-
 11 ան և հպարտութեան կորնչին: ¹¹Թագաւոր այսօր է՝ և վաղի մեռանի:
 14 ¹⁴Ամբարպտականութեան սկիզբն՝ հեռանալ ՚ի Տեառնէ. զի յարաջէն
 17 խորորեցաւ սիրտ նորա: ¹⁷Զաթոռս ամբարպտանից կործանեցէ Տէր:
 18 ¹⁸Զարմապս հեթանոսաց խլեաց Տէր, և փոխանակ նոցա փնկեաց զհանդարս,
 22 և զբարեպաշտս: ²²Ամբարպտականութիւն ոչ ընդ մարդկան սրեղծաւ.
 23 վասն այնորիկ զօրացոյց Տէր զբարկութիւն և կործանեաց զնա: ²³Ոհ է
 պատուական զաւակ մարդկան, երկիւղածաց Տեառն զաւակ պատուա-
 24 կան: Զաւակ անարգ է որ անցանէ զպատուիրանաւ ծնողաց: ²⁴Ի մէջ
 եղբարց երէցն է պատուական, իսկ որ ՚ի Տեառնէ երկնչի՝ պատուա-
 25 կան է քան զնա: ²⁵Փառաւորին մեծին և աղքատին պարծանք՝ երկիւղ
 26, 27 Տեառն: ²⁶Զայր աղքատ և իմաստուն անարգել չէ՛ պարտ: ²⁷Նզօրն և
 31 իշխանն պատուեսցի: ³¹Ոհդեակ՝ անծին քում հեզութեամբ շուք դիր.
 32 ³²զի որ անձամբ յանձն մեղանչէ՝ ո՛վ արդարացուցէ զնա: Որ զկեանս
 33 իւր անարգէ՝ ո՛վ մեծարէ զնա: ³³Մեծն ՚ի մեծութեան փառաւորի, և
 աղքատն ՚ի հանճար իւր:

11 ¹Նանճար իմաստութեան խոնարհաց զգլուխս բարձր առնէ, և նստուցանէ
 2 ընդ իշխանս: ²Ընդ գեղ մարդոյ մի՛ զարմանար, և զայր յականէ մի՛
 3, 4 խորեր: ³Ի թոչունս փոքր է մեղու, և պարուղ նորա գեղեցիկ: ⁴Գեղեցկագոյն
 5 հանդերձիւք մի՛ պարձիր, և յաւուր փառաց մի՛ հպարտանար: ⁵Բազում
 իշխանք անկան ՚ի գետին, և որում ակն ոչ որ ունէր՝ կապեցաւ նմա
 7, 8 թագ: ⁷Նարց նախ՝ և մի՛ բամբասեր. իմա՛ և ապա խօսիս: ⁸Զիրս
 10 որ ոչ զհրես՝ մի՛ գրուցեր, և ՚ի մէջ բանից մի՛ անկանիր: ¹⁰Ոհդեակ՝
 մի՛ բազմօք անկանիր ՚ի գործ, զի թէ յաճախես՝ ոչ կարես բաւել. և
 11 թէ զհետ երթաս՝ չհասանիս, և թէ խոյս փաս՝ չապրիս: ¹¹Զի է որ որ
 12 ջանայ՝ վաստակէ, և առաւել ևս կարօք զփանի: ¹²Եւ է՛ որ նուագեալ
 ՚ի զօրութենէ, և լի աղքատութեամբ, և փկար և կարօք օգնականի.
 13 ¹³և յանկարծակի հայեցաւ ՚ի նա Տէր բարութեամբ, կանգնեաց զնա ՚ի
 14 փկարութենէ. և բարձրացոյց զգլուխ նորա: ¹⁴Կեանք և մահ, բարի և
 15 չար, մեծութիւն և աղքատութիւն, առաջի Ասարուծոյ հաւասար են: ¹⁵Սէր
 16 և իմաստութիւն՝ և ճանապարհ գործոց բարեաց ՚ի նմանէ է: ¹⁶Մոլո-
 րութիւն և խաւար վասն մեղաց հաստապրեցաւ: Զարութիւն ընդ նոսին
 17 հնանայ՝ որ զնան չարութեամբ: ¹⁷Պարզեք Տեառն ՚ի վերայ արդարոց
 18 հաստապրին: ¹⁸Մեծութիւն է՛ որ ՚ի պնդութենէ լինի: Եւ այն է մասն նո-
 19, 20 րա, ¹⁹յորժամ ասիցէ ՚ի բարութենէ իմմէ կերայց և արբից. ²⁰և ոչ գի-
 րէ զպատահումն իւր, զի թողուցու զայն օտարաց՝ և ինքն մեռանիցի:

10. 4 Ոմանք. Իշխանութիւնք ՚ի ձեռս Ասարուծոյ... յարուցանէ: **22 Ոմանք.** Եւ կործանեաց զնոսա: **23 Ոմանք.** Որ անցանէ զպատուիրանս ծնողաց: **24 Ոմանք.** Եւ որ ՚ի Տեառնէ երկնչի: **11. 1 Ոմանք.** Իմաստութեան, զգլուխս խոնարհաց բարձր առնէ: **10 Ոմանք.** Մի՛ անկանիր ՚ի բազում գործ. զի թէ յաճախես ոչ արդարանաս: **11 Ոմանք.** Կարօք լինի:

²² Որդեակ՝ ընդ գործս ամբարշտաց մի՛ գարմանար, զի եղծանելեալս 22
 գեղծանելին սրանայ: Այլ հաւարա՛ ՚ի Տէր՝ ²³ զի դիւրին է յաչս Տեառն 23
 մեծ առնել զաղքարն: ²⁷ Մի՛ յաւուրս չարեաց մոռանար զբարի, և մի՛ 27
 յաւուրս բարոյ մոռանար զչար: ²⁹ Մոռացուցեն վիշտք զփափկութիւն 29
 և զգեղ. և յայտնութիւն գործոց կարարած մարդոյ: ³⁰ Մի՛ ումեք երաներ 30
 յառաջ քան զվախճան՝ զի որդւոյ մարդոյ մարթեսցես առնուլ զչափ նո-
 րա: ³¹ Մի՛ զամենայն մարդ ՚ի փուն քո փանիր, զի դարանք Սափանայի 31
 պարասպեն ՚ի նմա նենգութիւն: ³² Զայր իմաստուն և զողջախոհ յա- 32
 մենայն ժամ սիրեսցես. զի ամբարտաւանն սրտիւ և նենգաւոր իբրև
 զղէր գիտէ զնենգութիւն, զի բազմադիմի է չարիք նորա: ³³ Որպէս շուն՝ 33
 զի ուր մտնէ յափշտակէ, տոյնպէս և անօրէնն ուր հասանէ՝ սափակէ
 և խռովէ: ³⁴ Ի՛ փոքր վշտոյ վառի հուր, տոյնպէս և անօրէնն ՚ի փոքր 34
 ինչ իրաց հեղու գարին իբրև զջուր: ³⁵ Ի՛ չարագործէ զգոյշ լեր՝ գուցէ 35
 ՚ի բամբասանս ածցէ զքեզ:

¹ Որդեակ՝ ընտրութեամբ արա՛ բարի մարդոյ, զի ՚ի նմանէ շնորհս **12**
 բարեաց գրցես: ² Բարի՛ արա բարեաց՝ զի փոխարէն լիցի քեզ. և 2
 թէ՛ ՚ի նմանէ ոչ՝ սակայն ՚ի Բարձրելոյն: ⁵ Բարի արա՛ խոնարհին՝ և 5
 մի՛ ձեռն փար ամբարշտին ⁷ զի մի՛ կրկին չար փոխարէն բարեացն ՚ի 7
 նմանէ գրցես: Ահա և Բարձրեայն արեաց զմեղաւորս, և ամբարշտի
 հափուցանէ հափուցումն: ⁸ Ի՛ վերայ բարեաց բարեկամ ոչ երկի, և 8
 ՚ի վերայ չարեաց թշնամի ոչ թագչի: ¹⁰ Մի՛ հաւարար թշնամոյ քո 10
 ամենևին՝ զի որպէս պղինձ զունողաց ձեռս ժանգոփէ: ¹¹ Զգոյշ լեր՝ 11
 զանձն քո պահեա՛ ՚ի նմանէ, և եղիցիս դու անձին քում որպէս հայելի
 ջնջեալ: ¹² Յաջմէ՛ քո մի՛ նստուցաներ զնա՝ զի մի՛ խնդրեսցէ զբեղի քո. 12
 և յեփոյ յիշեսցես զբանս իմ: ¹³ Զի զթովիչ օձահար՝ ո՛վ սպաշաւէ. և կամ 13
 զայն՝ որ միտ զձեռն իւր ՚ի բերան զազանաց. տոյնպէս և որ մերձեանայ
 յանօրէն՝ թաթաւի ՚ի մեղս նորա. ¹⁴ և թէ՛ առ ժամ մի խոյս փայ գործոյն, 14
 կամակիցն ոչ համբերէ: ¹⁵ Նոյնպէս թշնամի քաղցր է շրթամբք, և ՚ի 15
 սրտի իւրում խորհի կործանել զքեզ: ¹⁶ Սգէ՛ զարտասուս առաջի քո, այլ
 թէ՛ ժամ գրանէ՛ արեամբ քո ոչ յագի: ¹⁷ Եթէ՛ քեզ չար դիպի՛ առաջի 17
 քո չար գրանես զնա: Կարծիս փայ օգնել քեզ, ¹⁸ և շարժէ՛ զգլուխ իւր՝ 18
 թէ՛ երբ գրից ժամանակ կործանել զբարեկամս: ¹⁹ Եւ՛ զերեսս իւր շրջէ 19
 յոգոց հանելով, այլ ոչ ևս փեսանել զքեզ կենդանի:

¹ Զի որ մերձեանայ ՚ի ձիւթ՝ շաղախի. և որ հաւարայ այնպիսոյն՝ **13**
 սպականի: ² Որդեակ՝ ծանր ինչ քան զքեզ ՚ի վեր մի՛ առնուր, և որ 2
 մեծափուն է և հզօր՝ ընդ նա մի՛ հակառակիր: ³ Զի՛նչ հաւասար է պոյր 3
 ընդ կափասայի, զի ՚ի բախել առ իրեարս՝ ՚ի կաթսայէն մանրի կան: 4
⁴ Մեծն զրկէ զաղքարն՝ և դարձեալ մռնչէ. ՚ի մեծէն աղքարն զրկի, 4
 և ՚ի նմանէ սասանի: ¹⁰ Զգոյշ լեր մի՛ մոլորիցիս, և յուրախութեան 10
 մի՛ կորանայցես: ¹¹ Յորժամ ուրախութեան միջի իցես՝ չարաց զգոյշ 11
 կաց, զի չարն ընդ բարին շոյր իսառնի: ¹² Եթէ՛ հանդիպեսցիս չարաց 12

30 Ունակք. Մարթես առնուլ: **31** Ունակք. Պարասպեն ՚ի նմանէ նենգ: **34** Ունակք.
 Ի՛ փոքր բան ինչ իրաց: **12. 10** Ունակք. Ժանգոփէ: **12** Ունակք. Յաջմէ՛ քումմէ:
13 Ունակք. Այնպէս որ... և թաթաւի:

մարդոց՝ և կոչեցեն զբեզ 'ի խրախութիւն, հեռացիր 'ի նոցանէ՝ և մի՛
 13 հասցեն քեզ: ¹³Մի՛ անձամբ 'ի ներքս անկանիր՝ զի մի՛ կործանեսցիս,
 14 ¹⁴և բազմադէմ խօսից նոցա մի՛ հաւաքար, զի 'ի բազում խօսից փորձէ
 15 քննէ՝ և ծիծաղի զքեզ: ¹⁵Որդեակ՝ որ ոչ պահեսցէ զքանս բարեկամի՝
 19 անհմասար է. ¹⁹զի սիրէ անասունն զնմանիս իւր, և մարդ զհաւասար
 20, 21 իւր: ²⁰Ազգ յազգ երթայ, և մարդ 'ի նմանիս իւր: ²¹Գայլոյ ընդ գառին
 22 զի՞նչ նմանութիւն, սոյնպէս չիք մեղաւորի ընդ արդարոյ: ²²Բորենի ընդ
 23 շան զի՞նչ հաւասարութիւն, սոյնպէս չիք խաղաղութիւն աղքատաց ընդ
 24 մեծաբան: ²³Որս առիծու յանապարհ՝ էշ վայրենի, սոյնպէս ճարակք
 24 մեծաբանց՝ փնանկք: ²⁴Գարշի ամբարփաւանն 'ի խոնարհէն, սոյնպէս
 25 մեծաբունն յաղքատէն: ²⁵Եթէ շարժի մեծն՝ 'ի բարեկամաց իւրոց հաս-
 26 փափի, իսկ աղքատն յիւրոց բարեկամաց անկանի: ²⁶Եթէ յանցանէ
 մեծն՝ օգնականք նմա բազում են, և թէ անարժան խօսի՝ արդարացուցանեն
 27 զնա: ²⁷Եւ իբրև յանցանէ աղքատն՝ յարուցեալ 'ի վերայ պատուասակոծ
 առնեն զնա, և եթէ իմաստուն բան խօսի՝ ծիծաղին և չքան թոյլ նմա:
 28 ²⁸Խօսեցաւ մեծն՝ և ամենեքեան լռեցին, և բարձրացուցին զքան նորա
 29 մինչև յամպս: ²⁹Բայց զայս զհրատաշիր՝ զի սոցա և նոցա հապուցումն
 30 կայ՝ և Տէր: ³⁰Մեծութիւն բարի է՝ ուր ոչ գոն մեղք, և աղքատութիւն
 31, 32 չար 'ի բերան ամբարշտաց: ³¹Եթէ չար և եթէ բարի՝ ³²դեմք մարդոյ
 ցուցանեն զգուարթն և զբարկն:

14. ²Որ ոչ զայթազդեսցի բերանով՝ ²երանի նմա. և որ անձամբ զանձն
 3 ոչ վրիպեաց 'ի յուսոյ Տեառն իւրոյ: ³Մեծութիւն առն կարճամրի ոչ
 5 վայելէ, և նախանձոք մարդոյ ընդէր է մեծութիւն: ⁵Որ անձին չար է՝
 6 այլոց բարի ոչ լինի: ⁶Զի՞նչ չար քան զայն որ նախանձի ընդ անձն իւր,
 7, 9 ⁷և 'ի վախճանի յայտնեսցի չարութիւն նորա: ⁹Ակն ազահի մասամբ ոչ
 10 յազի, ¹⁰զի ակն չարութեամբ զայրացեալ 'ի վերայ սեղանոյ ցամաքեցուցանէ
 11 զանձն: ¹¹Որդեակ՝ մինչդեռ ձեռնհաս ես՝ բարի զնա՝ ընդ անձին քում.
 12, 13 ¹²Եթե՛ս՝ զի մահ ոչ յամեսցէ: ¹³Ընդ բարեկամս քո բարի զնա՛, և ըստ
 14 կարի ձեռնբուր լեր նմա՝ մինչև մեռեալ իցես: ¹⁴Յաւուրց բարեաց մի՛
 16 նուազիր, և մասն իմաստութեան մի՛ անցցէ զքև: ¹⁶Յառաջ քան զմահ
 17 զարդարութիւն գործեա՛. ¹⁷և յառ և 'ի փուր անարաք և սուրբ պահեա՛
 18 զանձն քո: ¹⁸Իբրև զձորձս մաշի ամենայն մարմին, և 'ի դժոխս չիք
 19 դիւրութիւն, զի ուխտ մահու իսկզբանէ է: ¹⁹Որպէս զպերև 'ի վերայ
 վարսաւոր ծառոց, է՛ որ թօթափի՛ և՛ է՛ որ բուսանի. նոյնպէս և մարդիկ՝
 20 է՛ որ ծնանի, և է՛ որ մեռանի: ²⁰Ամենայն գործ անցանէ, և որ գործէ
 21 զնա՝ ընդ նմին զնասցէ: ²¹Երանեալ է այր՝ որ իմաստութեամբ խորհի,
 և 'ի խորհուրդս հանճարոյ իւրոյ խօսի:

15 ¹⁴Որդեակ զմարդն իսկզբանէ յանձնիշխան կամս եսրեղծ Աստուած,
 17, 18 ¹⁷զիւր և զջուր եղ առաջի, զի յոր կամեսցի մխեսցէ զձեռս իւր. ¹⁸զի
 19 առաջի մարդոյ է մահ և կեանք: ¹⁹Տէր հզօր է զօրութեամբ՝ փեսանէ գ-
 21 ամենայն, և ինքն ոչ փեսանի: ²¹Ումեք նա ոչ հրամայեաց ամբարշտել,

13. 23 *Ոմանք.* Էշ վայրի: **25** *Ոմանք.* Յիւրոց բարեկամաց անգոսնի: **27** [*Ոմանք.*]
 Եւ թէ իբրև յանցանէ: **14. 10** *Ոմանք.* Չարութեան զայրացեալ: **19** *Ոմանք.* Որպէս
 և մարդիկ: **21** [*Ոմանք.*] Եւ 'ի խորհուրդս ճանապարհի իւրոյ:

և զանօրէնութիւնն ՚ի մէջ մարդկան ո՛չ կամեցաւ. զի և զանուն իւր սուրբ ՚ի սուրբս հասարարեաց: ³Զի լաւ է մին արդար որ առնէ զկամս Աս- 3
տուծոյ, քան բիւր անօրէն:

¹Որդեակ՝ մի՛ ցանկար բազմութեան անպիսիան որդւոց. եթէ առ **16**
նոսա երկիւղ Աստուծոյ ո՛չ է, ²զկեանս քո մի՛ հաւարար ՚ի նոսա, և ո՛չ ²
զմասն հոգւոյ քո, այլ դու փո՛ր յաւանդ պահեսարի. ⁴և լաւ համարեսցիր ⁴
լինել անորդի, քան սրանալ որդիս ամբարիշտս: ⁷Ի ժողովս մեղաւորաց ⁷
հուր բորբոքեսցի, և յազգ անօրէն բարկութիւն վառեսցի: ¹³Զայր ՚ի ¹³
գործս իւր դարեսցի. ¹⁴զի մեղաւորն ՚ի յափշտակութեան իւրում ո՛չ ¹⁴
սպրեսցի, և արդարն ՚ի համբերութեան իւրում ո՛չ սպառի: ⁹Ի պանդխտութիւնս
Ղովքայ խնայեսց. ¹¹և զվեց հարիւր հազարս սարակեաց, ¹²զի ՚ի ^{11, 12}
նմանէ է արդարութիւն և ողորմութիւն: Քաւել կարօղ է, ¹³և կշտամբանս ¹³
բազմապարկս հաբուցանել: ¹⁵Ամենայն ողորմած ողորմութիւն գրցէ, ¹⁵
զի հաբուցանօղն արդար ըստ գործոց դարեսցի: Զսիրտ փարաւոնի
Տէր խսարացոյց, զի ՚ի ներքոյ երկնից երևեսցին գործք նորա: Որդեակ՝
ամենայն արարածոց յայտնի է ողորմութիւն նորա, մինչ զի զոյս և
զխաւար բաշխեսց ՚ի մէջ մարդկան: ¹⁶Մի՛ սահցես. ՚Ի Տեառնէ թագեայց, ¹⁶
և զիս ՚ի բարձանց ո՛վ յիշեսցէ: ¹⁷Եւ կամ զի՛նչ է անձն իմ ՚ի մէջ այսչափ ¹⁷
արարածոց: ¹⁸Զայս գիտասցի՛ր՝ զի երկինք և երկնից երկինք, և երկիր ¹⁸
ամենայն անդրնոց հասարարութեամբ, ¹⁹միանգամայն ՚ի հայել նորա ¹⁹
դողացեալ շարժի. զի բազում են գործք նորա կամելն միայն, որ ՚ի ծա-
ծուկ մեծ սքանչելեօք. որպէս զի և զարժանապէս օրհնութիւնս յիւրմէ
օրհնի, զի ՚ի մերմէ նուաստ օրհնութենէս՝ ո՛չ թերանայ և ո՛չ լիանայ:
²⁴Որդեակ՝ լո՛ր ինձ, և ընկալ զխրար իմ. ²⁵զի յայտնեցից ²⁶զգործս ^{24, 25, 26}
Տեառն իսկզբանէ արարածոց իւրոց:

¹Տէր յերկրէ սրեղծ զմարդն, ²թիւ ատուրց և չափ ժամանակաց եւր **17, 2**
նոցա. ³ըստ կարի և ըստ զօրութեան նոցա զգեցոյց զնոսա: ⁴Զահ ^{3, 4}
և զերկիւղ նոցա եղ ՚ի վերայ ամենայն մտեղեաց, քիրել ամենայն
զազանաց երկրի՝ և թռչնոց երկնից: ⁵Կարարեալ զգայարանօք՝ և ⁵
բանաւորութեամբ զարդարեաց զնոսա: ⁶Զբարի և զչար ծանոյց նո- ⁶
ցա, ⁷և եցոյց զմեծութիւն գործոց իւրոց. ⁸զի պարմեսցեն զփառս ^{7, 8}
նորա, և օրհնեսցեն զանուն սուրբ նորա: ⁹Յաւել ՚ի նոսա զհանճար ⁹
արուեստից, ¹⁰և ուխտ յախտենից կացոյց ընդ նոսա: ¹¹Զսքանչելիս ^{10, 11}
փառաց տեսին աչք նոցա, և զգարհուրելի խօսս նորա լուան ականօք
նոցա: ¹²Եւ պարուէր եւր նոցա զգոյշ լինել յամենայն չարէ, և պահել ¹²
զպարուիրանն ըղձալի: Չարն զչարութիւն ուսոյց նոցա, և զԱստուած
և զտէրն արարչական եւր արհամարհել նոցա: Եւ զեթնեակ շնորհսն
հան ՚ի նոցանէ, և եւթն յանցանօք ելից զնոսա. և յերկրէ ուստի առան՝
զնոյն անիծից երկիր ժառանգեցին. և յեւր այնորիկ մեղս ազգի ազգի
ուսոյց նոցա, մինչև ջրով ջնջել զյիշարակ նոցա: Եւ որդւովն Քանանու
դարձեալ դարձան ՚ի չարութիւն միաշտութիւն լեզուս մինչև յաշտարակն
վաղափոյ. ¹³և Տէր բաժանեաց լեզուս և ազգս, ¹⁴և իւրաքանչիւր ազգի ^{13, 14}

16. 14 Ունանք. Ոչ սպառեսցի: **15** Ունանք. Զսիրտս: **19** [Ունանք]. Զի ՚ի մերմէ
նուաստութենէս՝ ո՛չ թերանայ:

15 կացոյց առաջնորդս: ¹⁵ Եւ յեր բազմահաւաք ամաց՝ առ բաժին իւր գիւս–
 16, 17 րայել, ¹⁶ և աչք նորա պահէր զճանապարհս նոցա, ¹⁷ և անօրէնութիւնք
 նոցա ոչ ծածկեցաւ ՚ի նմանէ, զի և մեղք ամենայն մարդոյ գրեալ է
 18 առաջի նորա. ¹⁸ և արդարութիւն մարդոյ և շնորհք կնքեալ է առա–
 20 ջի նորա: ²⁰ Սակայն մեղաւորաց դարձ ապաշխարութեան շնորհեաց.
 18, 19 ¹⁸ և յանկարծ իբրև զբիբ ական ¹⁹ զարթիցէ, և հապուցէ զհապուցումն:
 21 Որդեակ՝ այր անզգամ մոլորեալ միօք՝ մոլորութիւն խօսի: ²¹ Արա՛ զդարձ
 23 քո առ Բարձրեալն՝ և թողու զմեղս քո. ²³ և յանիրաւութենէ դարձի՛ր՝ և
 24 արեա՛ գաղձութիւն: ²⁴ Փոխանակ կենդանեաց զԲարձրեալն ՚ի դժոխս
 25, 26 ո՛վ օրհնեսցէ: ²⁵ Որ հանիցէ նմա խոստովանութիւն, ²⁶ ՚ի մեղօք մեռելոյն,
 27 իբրև ՚ի չեղելոյ կորեաւ խոստովանութիւնն: ²⁷ Կենդանիք և ողջք յա–
 29 մենայն ժամ օրհնեսցեն զՏէր. ²⁹ զի ոչ է մարթ ամենայն լաւութիւն
 31, 30 լինել ՚ի մարդ, զի չէ անմահ որդի մարդոյ՝ ³¹ այլ հող և մոխիր: ³⁰ Զի՛նչ
 լուսաւորագոյն քան զարեգակն, սակայն և նա նուագի:

18 ¹ Որ կենդանին յաւիտենից է՝ արար զամենայն: Տէր միայն անպարմելի
 3, 4 և արդար. ³ զի ո՛ր կարասցէ քննել զմեծութիւն նորա, ⁴ և զգօրութիւն և
 6 զողորմութիւն նորա ո՛ր կարիցէ պարմել: ⁶ Զի յորժամ պարբասստեցի
 մարդ պարմել զսքանչելիսն, յայնժամ սկիզբն իցէ պարմել զգարմանալիսն:
 8 ⁸ Թիւ աւուրց մարդոյ թերևս հարիւր ամ, սակայն իբրև կաթ մի ՚ի ծովէ՝
 և խիճ մի յաւազէ. այսպէս հարիւր ամն ՚ի թիւս ժամանակաց: Զի հա–
 զար ամն յայսմ աշխարհի՛ իբրև զմի օր ոչ են յաշխարհն արդարոց:
 9 ⁹ Զի Տէր արկ զողորմութիւն իւր ՚ի վերայ նոցա, զի սիրեցին զնա և
 10, 12 զիրաման նորա. ¹⁰ վասն այնորիկ բազմացոյց զբաւութիւն իւր: ¹² Զի
 գութ մարդոյ ՚ի վերայ ընկերի իւրոյ, և գութ Աստուծոյ ՚ի վերայ ա–
 13 մենայն մտեղեաց: ¹³ Կշտամբէ խրատէ և ուսուցանէ, և դարձուցանէ
 14 իբրև հովիւ զհօտ իւր: ¹⁴ Որ անսայ և փութայ յիրաւունս նորա՝ ողոր–
 15 մի նոցա, զի իւր են դաբասստանք: ¹⁵ Որդեակ՝ բարեաց բամբասանս
 16 մի՛ փար, և մի՛ յամենայն փուրս փրկմութիւն բանից: ¹⁶ Տապ փօթոյ
 զուարթացուցանէ զցօղ, այսպէս լաւ բան ուրախ առնէ քան զփուրս:
 18, 19 ¹⁸ Անբաւ նախատէ այր անմիւր: ¹⁹ Ուսանիջի՛ր նախ՝ և ապա խօսեսջիր:
 20 Մինչև քո ընդ թշնամիս մարտուցեալ իցէ, ինդրեա՛ քեզ օգնական. ²⁰ և
 յառաջ քան զախարանալն՝ զգուշացի՛ր բժշկաց: Յառաջ քան ՚ի դաբաս–
 21 փան մրանել քննեսջիր զանձն քո, ²¹ և ՚ի խոնարհ կալ զանձն քո: Եւ
 22 ՚ի ժամանակի յանցանաց դարձ յապաշխարութիւն: ²² Ի ժամ մահու մի՛
 մնար արդարանալ: Եւ գութիւր քո գոր եղեալ իցես՝ մի յամեր, պարբաս–
 23, 24 փեա՛ հապուցանել ²³ և զՏէր մի՛ փորձեր: ²⁴ Յիշեա՛ զգաստուն յաւուր կա–
 25 փարածի, և ՚ի ժամանակի հապուցման ՚ի դարձուցանել երեսաց: ²⁵ Ի
 լիութեան ժամանակի զսով յիշեսջիր, և յաւուր մեծութեան զաղքապութիւն:
 26 ²⁶ Զի յայգուէ մինչև յերեկոյ փոփոխի ժամանակ, և ամենայն ինչ արագաթև
 27 է առաջի Տեառն: ²⁷ Այր իմաստուն յամենայնի հնազանդէ՛, և ՚ի ժամ
 28, 29 մեղաց զգուշացի: ²⁸ Ամենայն իմաստուն ծանեաւ զհանճար՝ ²⁹ և զառակս
 31 հասարարուն ՚ի մրաց իւրոց բղիսեաց: ³¹ Որդեակ՝ զհեշտութիւն ցան–

18. 10 *Ոմանք.* Վասն այտորիկ բազ՛: **20** *Ոմանք.* Զգուշացի բժշկաց: **22** *Ոմանք.*
 Մի՛ յապաղեր:

կույթեան մի՛ բաշխեր յանձն քո, և ուրնհար լիցիս թշնամեաց: ³² Ընդ 32
փափկութիւն մի՛ ուրախ լինիր, և մի՛ կապիր ընդ նմա: ³³ Եւ հանգանակօք 33
և փոխով մի՛ աղբարանար:

¹ Զի և մշակ արբշիռ ոչ հասցէ՝ ՚ի մեծութիւն: Որ անարգէ զսակաւն՝ **19**
առ փոքր փոքր կործանեսցի: ² Կանայք և զհնի կործանեն զիմաստութիւն
յանդուզն յանձն՝ սաբակեսցի: ⁴ Որ վաղվաղկոյր է՝ ՚ի հաւարալ՝ թեթև է **4**
սրտիս, և որ յանցանէ՝ յանձն իւր մեղանչէ: ⁵ Որ լիրբ է մութք՝ ըստգիւր **5**
լիցի բազմաց: ⁷ Ի բարեկամն և ՚ի թշնամին մի՛ յօժարեր երկրորդել **7**
զբան: ⁸ Եթէ մեղք ոչ իցեն ՚ի ներքս՝ բնաւ և յայտներ մի, ⁹ զի լուաւ նա՝ **8, 9**
և զգուշացաւ ՚ի քէն: ¹⁰ Լուար ինչ բան՝ մեռցի ՚ի սրտի քում, պի՛նդ կաց՝ **10**
ոչ հերձու և ելանէ արտաքս: ¹² Իբրև նեպ հարեալ ՚ի մարմին մարդոյ, **12**
այսպէս բան ՚ի սրտի անմտի: ¹³ Յանդիման արա զբարեկամն՝ թերևս **13**
չիցէ իսկ յանցուցեալ, ապա թէ իցէ մեղուցեալ, դարձեալ զգուշացո՛ղ զի
բարեկամութիւնն հասարայեսցի: ¹⁶ Բազում են բանսարկութիւնք, և դու **16**
ամենայն բանից մի՛ հաւարար: ¹⁷ Է՛ որ որ գթէ՝ և ոչ մութք, զի ո՞վ է՝ որ **17**
ոչ յանցեալ մութք կամ լեզուաւ: ¹⁸ Ամենայն իմաստութիւն երկիւղ Տե՛-
առն: ¹⁹ Չէ՛ իմաստութիւն խրապ չարեաց, և ոչ՝ ՚ի խորհուրդ մեղաւորաց **19**
իմաստութիւն: ²¹ Լաւ է պակասամիտն երկիւղած, քան որ լի է մութք, և **21**
յանդգնի անցանել ըստ օրէնս: ²² Է՛ խորագիտութիւն ճշմարիտ, և լի է **22**
ապիրապութեամբ և անիրաւութեամբ: ²³ Եւ Է՛ որ կորուսանէ զշնորհս՝ **23**
զի յայտնի արասցէ զիրաւունս: Եւ է խորամանկ խոնարհ՝ շրջի ՚ի ծա-
ծուկ, և փոր նորա լի է նենգութեամբ: ²⁶ Մարդ յականէ իսկ երևի, և ՚ի **26**
պարտաւել երեսաց ճանաչի իմաստութիւն: ²⁷ Նանդերձ մարդոյ և ծաղր **27**
երեսաց և քայլ ուրից պարմէ զնմանէ: ²⁸ Է՛ յանդիմանութիւն՝ որ ոչ է **28**
բարի. և է լոյթիւն՝ որ է իմաստութիւն:

¹ Իբրև զի կարի լաւ է յանդիմանել քան ցասնուլ: ³ Եւ որ առնէ զդար **20, 3**
բռնութեամբ, այնպէս է՝ ² որպէս ներքինի ցանկայ կուսի կուսութեան: **2**
⁵ Է՛ որ ՚ի շարխօսութենէ արելի լինի ամենեցուն. ⁶ և են՝ որ ոչ գոն **5, 6**
բանք ՚ի բերան: Են որ լուռ են, զի գիտեն զժամանակ բանից: ⁷ Այր **7**
իմաստուն լռեսցէ մինչև ՚ի ժամանակ, և որ անզգամ է և ամբարիշտ՝
յառաջ վարեսցի: ⁸ Որ յաճախէ զբան իւր՝ արհամարհեսցի, և որ արելի **8**
լիցի՝ անչափ սաստկանայ: ⁹ Է՛ յաջողութիւն ՚ի վերայ չարեաց մարդոյ, **9**
և են զիւրք ՚ի պակասութիւն: ¹⁰ Են փութք՝ որ ոչինչ օգնեն, և են փութք՝ **10**
որ հապուցումն կրկնակի ունի: ¹¹ Է՛ պակասութիւն՝ որ վասն փառաց **11**
է, և են՝ որ վասն խոնարհութեան: Են՝ որ գլուխ ՚ի վեր բարձին. ¹² և **12**
են՝ որ գնեն զմեծն փոքու, և են՝ որ փութին ևս եւթնպարիկ: ¹³ Որ ի-
մաստուն է բանիւք՝ զանձն սիրելի առնէ: Շնորհք մորոսաց ամաչեսցեն:
¹⁴ Անզգամաց փութք օգուր ոչ լիցի, զի աչք նոցա ընդ միոյն ՚ի բազումս **14**
նային. ¹⁵ սակաւ ինչ փայ, և մեծամեծս նախարտէ, և իբրև քարոզ բա-
նայ զբերան իւր: ¹⁷ Մորոսն այսպէս ասէ. Չիք իմ բարեկամ, և շնորհք **17**
բարեաց ոչ գոյ ինձ: ²⁰ Լաւ է յոյրից գայթազդել՝ քան ՚ի լեզուէ. այս- **20**

19. 1 Ոմանք. Որ անարգէ զսակաւս: **17** Ոմանք. Որ ոչ յանցեալ լեզուաւ իրով:

21 Ոմանք. Պակասամիտ մի Տեառն երկիւղած: **20. 14** Ոմանք. Ի բազումս հային:

17 Ոմանք. Մորոսն այնպէս ասէ:

21 պէս չարեաց կործանումն վաղվաղակի հասցէ: ²¹ Առասպել քարաժամ
 22 այր անշնորհք: ²² Ի բերանոյ առն անմրի անարգին առա՛կք. զի ո՛չ
 23 ասէ զնա՛ր ՚ի ժամու: ²³ Է՛ որ ՚ի մեղաց արգելեալ է վասն փկարութե-
 24 ան, և ՚ի հանգստեան իւրում ո՛չ զղջանայ: ²⁴ Է՛ որ կորուսանէ՛ զանձն
 25 վասն ամօթոյ, և կորնչի յակնառութեան իւրում: ²⁵ Է՛ որ ամօթ յանձն
 26, 27 առնու վասն բարեկամի, և ՚ի քարապարպոց սքացաւ զնա՛ իր թշնա-
 28 մի: ²⁶ Չար բիծ ՚ի մարդ սպուօթին: ²⁷ Այլ է գողութիւն, և այլ է սպուօթին,
 և երկոքեան գկորուստ ժառանգեսցեն: ²⁸ Անարգանք անձին մարդոյ՝
 բանք սրտի իւրոյ, և ամօթ նորին կանխեսցէ՛ ՚ի նոյն: Որդեալ՝ պահեա՛
 զբանս իմ, և խելամուտ լեր ՚ի դնա՛ր ՚ի փուէ և ՚ի գիշերի, զի և որդի
 հարագար և ժառանգ մեծագգի որ զնախնեացն զմեծանձնութիւն ո՛չ
 նորոգէ և յառաջ բերէ՛ ամօթ մեծ և նախարհնք է նա հաւուց իւրոց, և
 անէծք նորոգ:

Բանք առակաց երկրորդ:

29 Որ բանիք իմաստուն է՝ առաջնորդեսցէ նմա, և իմաստուն մարդ
 31 հաճոյ լիցի մեծամեծաց: ³¹ Պարարագք և կաշառք կուրացուցանեն
 զսիրտս իմաստնոց, և իբրև գայլ ՚ի բերան հարեալ անորէն դարձուցանէ:
 32 ³² Իմաստութիւն ծածկեալ զանձ աներևոյթ, և արդ՝ յերկոցունց զի՛նչ
 33 օգուտ: ³³ Լաւ է մարդ որ ծածկէ զմորոտութիւն իւր, քան որ ծածկէ
 զիմաստութիւն:

21 ¹ Որդեալ՝ փախիր ՚ի մեղաց՝ որպէս յերեսաց օձի, զի թէ մերձենա՛ս
 2, 4 հարկանէ զքեզ: ² Ամենայն անօրէնութիւն որպէս սուր երկսայրի՛ է. ⁴ և
 5 հարուածոց նորա չիք բժշկութիւն: ⁵ Թշնամանք և պարուհասք աւերեսցեն
 6 զմեծութիւն, տոյնպէս և փունք ամբարտաւանից կործանեսցին: ⁶ Ա-
 7 դօթք աղքատաց մերձ է առ Աստուած, և նոցա իրաւունք փութապէս
 8 ելանեն: ⁷ Եւ որ արէ զյանդիմանութիւն՝ ՚ի ճանապարհս մեղաւորաց
 9 գրանի. զի որ երկնչի ՚ի Տեառնէ՛ դառնայ վաղվաղակի սրտիս իրով:
 8 ⁸ Ի հեռասպանէ յայտնի է հզօրն լեզուաւ իւրով. իսկ զգայթագղելն նո-
 9 րա գիտէ իմաստունն: ⁹ Եւ որ շինէ զփուն իւր ընչիւք օտարաց, այնպէս
 10 է՛ որպէս առնէ յոք քարինս շեղջակոյր: ¹⁰ Զի ժողով անօրինաց խժուծ
 11 կուտեալ է, և կարարած նոցա բոց հրոյ: ¹¹ Մեղաւորաց ճանապարհք
 դորկ և հորդեալ քարաքաղ, բայց վախճան նոցա կորուստ ՚ի դժոխս:
 12, 13 ¹² Իսկ որ պահէ զօրէնս՝ խորհրդոց իւրոց հասու լինի, ¹³ և վախճան եր-
 14 կիւղի Տեառն իմաստութիւն: ¹⁴ Մահոյ որ ո՛չ է խորագեպ՝ ո՛չ իւրարի.
 15, 16 ¹⁵ զի է՛ խորագիտութիւն որ յաճախէ ՚ի դառնութիւն. ¹⁶ և իմաստնոյ գի-
 17 տութիւն որպէս հեղեղ յորդեսցէ, և որպէս բղխումն աղբեր: ¹⁷ Սիրտ
 18 անմրի որպէս աման ջախջախեալ, զի զգիտութիւն ամեննին ո՛չ ընդու-
 19 նի: ¹⁸ Իմաստունն իբրև լսէ զբան հանճարեղին՝ գովէ զնա և յանգի ՚ի
 նա: Անագորոյն իբրև լսէ փհաճ լինի, դարձուցանէ զերեսս՝ և զայն
 20 յետս ընկենու: ¹⁹ Ճառ բանից առն մորոսի՛ բռն ընկեցեալ ՚ի ճանա-
 21, 22 պարհի, ²² և իբրև կապանք յոյս անմրաց իմաստութիւն: ²³ Մորոսն ՚ի

21 *Ոմանք.* Այր անշնորհ: **29** *Ոմանք.* Առաջնորդեսցեն նմա: **31** *Ոմանք.* Գայլ ընդ բերան հարեալ: **21. 10** *Ոմանք.* Եւ կարարումն նոցա բոց:

ծիծաղելն իրում բարձրացուցանե՞լ զանձն. իսկ խորագեղն հազիւ ընդ քինսն ժպտի: ²⁴ Իբրև զարդ ոսկի է իմաստնոյ խրատ, և որպէս ապարանջան յաջոյ ձեռին նորա: ²⁷ Անմտութիւն է մարդոյ կալ առ դուրս՝ և ունկն դնել ՚ի ներքս, և որ իմաստուն է՝ ծանր թուի նմա այս և անարգանք: ²⁹ Առն անմտի սիրտ ՚ի բերան իր է, և բանք իմաստնոյ կշիռ կացցէ ՚ի բերան և ՚ի սիրտ: ³⁰ Անիծանէ ամբարիշտն զՍապանայ՝ և ոչ իմանայ թէ անիծանէ զանձն իր: ³¹ Չանձն իր պղծէ քսուն, և ՚ի բնակութեան իրում արեցեալ լինի:

¹ Վարն քարի շաղախելով հարաւ, և ամենայն ոք կոխէ ՚ի վերայ **22** անմտութեան նորա: ² Տեխով շաղախեալ վապ, և որ բուռն հարկանէ զնմանէ՝ թօթափէ զձեռս: ³ Նօր ամօթ են ծնունդք անխրատք: Եւ դուստր ծնունդ նիագութեան. ⁵ և կին անզգամ զհայր և զմայր յամօթ առնէ: ⁶ Երգք արարմութեան իբրև պարգամք փարածամք: Իմաստութիւն և խրատ յամենայն ժամ իմաստնոց է. ⁷ և որպէս զխեցի ոք կարկապէ, ⁷ այսպէս է՝ և որ ուսուցանէ զմորոսն: ⁸ Որ պարամէ զբան այնմ, որ ոչ անսայ՝ այսպէս է՝ որ զարթուցանէ զքնած ՚ի խոր քնոյ: ⁹ Որ պարամէ զիմաստութիւն առն անմտի և խնդրէ ՚ի նմանէ բան՝ ասէ. Ջի՛ ես: Եւ կամ. Ջի՛նչ ասացեր: ¹⁰ Լաց՝ ՚ի վերայ մեռելոյ՝ զի պակասեաց ՚ի լուսոյ. և ՚ի վերայ մորոսի լաց՝ զի պակասեաց յիմաստութենէ: ¹¹ Սակաւ ինչ լաց ՚ի վերայ մեռելոյն՝ զի հանգեաւ. ¹² և մորոսին կեանքն չար են քան զմահ: ¹³ Սուգ մեռելոյ զելօն օր, և ամբարշտին և անմտին՝ ամենայն աուրք իր: ¹⁴ Ընդ առն անմտի և անզգամի զբանս քո մի՛ յաճախեր. ընդ անմտին ՚ի ճանապարհ մի՛ երթար: ¹⁶ Խոտորեա՛ ՚ի նմանէ՝ և զպրցես հանգիստ. ապա թէ ոչ՝ շաղախեսցիս ՚ի մահ նորա, և կամ նա յարեան քում: ¹⁷ Ջի՛նչ ծանր քան զկապար, զի՛նչ է անուն նորա՝ բայց մորոս: ¹⁸ Աւազ և աղ և շանթք երկաթոյ դիւր է կրել՝ քան զմարդ անմիտ: ¹⁹ Եւ գոր օրինակ պահանկակապ շինուած ՚ի ժամանակի շարժան ոչ կործանեսցի, ²⁰ սոյնպէս սիրտ հաստարուն՝ ՚ի վերայ խորհրդոց իմաստութեան ՚ի ժամանակի խռովութեան ոչ դողասցի: ²⁴ Որ շղով զակն հարկանէ զարատուս իջուցանէ, այսպէս որ զայրացուցանէ զբարս՝ յայրնէ զսիրտ իր. ²⁵ և որ նախարէ զբարեկամ՝ քակէ զբարեկամութիւն: ²⁶ Եթէ սուր հանցես ՚ի վերայ բարեկամի՝ զյոյս քո ՚ի նմանէ մի՛ հապաներ, ²⁶ զի գոյ անդրէն դարձ: ²⁷ Մի՛ նախարիցես զնա և մի՛ զանգիտիցես, զի գոյ փեղի հաշտութեան: Բայց մի՛ զխորհուրդ նորա ցրուիցես, զի այն է որ քակէ զբարեկամութիւն: ²⁸ Նաւարարիւմ լիջիդ դու յաղբարութեան ընկերին՝ զի ՚ի բարիս նորա ուրախ լինիցիս: ²⁹ Յառաջ քան զկայծակունս ծուխ և բոց. այսպէս յառաջ քան զարիւն՝ կազ և հակառակութիւն: ³³ Ո՛ր փացէ ինձ պահապան բերանոյ, և ՚ի վերայ շրթանց իմոց կնիք հաւարարիւմ, զի մի՛ անզգայց ՚ի նմանէ:

¹ Տէր Նայր կենաց իմոց և Աստուած իմ, մի՛ թողուր զիս ՚ի խորհուրդս **23** նոցա: ² Եւ ՚ի վերայ խորհրդոց իմոց ո՞ր կացուցէ խրատ սաստից, և ՚ի վերայ սրտի իմոյ հանճար իմաստութեան. ³ զի մի՛ յաճախեսցեն

4 Կարգադրությունք իմ, և մեղք իմ 'ի վերայ իմ մի՛ բազմասացին. և մի՛ ընդ
 5 ուրիշ գրայց անկեալ թշնամեաց իմոց: ⁴Տէր Հայր և Աստուած կե-
 6 նաց իմոց, զբաղումն աչաց ինձ մի՛ փար, ⁵և զցանկութիւն աչաց և
 7 սրբի հեռացո յինէն: ⁶Պէտք մարմնոյ և ցանկութիւն գիջութեան ինձ մի
 8 յաղթեսցէ, և բանս անձին ժպրիութեան ինձ մի՛ պարտասարեր: ⁷Զխրար
 իմաստութեան լուարուք, և որ պահեսցէ զնա՝ մի՛ կործանեսցի շրթամբք:
 9 ⁸Հպարտն և հայիոյիչն և անօրէնն կործանեսցին: ⁹Զբերան քո մի՛
 10 ընդելացուցես յերդումն՝ զի կործանումն մե՞ծ է 'ի նմանէ: ¹⁰Եւ յա-
 11 նուն Սրբոյն երդմամբ մի՛ սովորիր, ¹¹զի որ յաճախէ երդնուլ՝ 'ի մեղաց
 12 ոչ ազարի. ¹²զի թէ սրիցէ՝ մեղք նորա 'ի վերայ նորա, և թէ անցցէ
 13 ընդ երդումն՝ կրկին վնաս. ¹³և թէ 'ի փարապարփոց երդուա՝ սակայն
 14 ոչ արդարանայ: ¹⁴Զի են բանք երդման՝ որ հաւասար են մահու, մի՛
 15 զփոքին յայտքիկ 'ի ժառանգութեան արդարոց. ¹⁵և 'ի մեղս անօրինաց
 16 մի՛ զնացես, ¹⁶և զբերան քո մի՛ սովորեսցուցես յերդումն ընդ նոսա,
 17 ¹⁷զի մի՛ յետոյ բացես զաչս, և զօր ծնընդեան քո նզովեսցես: ¹⁷Եր-
 18 կու իրք են որ յաճախեն 'ի մեղս, և երրորդն հասուցանէ զբարկութիւն:
 19 ¹⁸Բարկ անձն իբրև զհոր՝ զի այրի և ոչ շիջանի՝ մինչև կլանէ ինչ. ¹⁸և
 20 մարդ պոռնիկ անդամօք մարմնոյն՝ ոչ դադարէ, մինչև հուր բորբոքի.
 21 ¹⁹զի մարմին նորա քաղցր է, և 'ի չարեաց ոչ դադարէ մինչև մեռցի: ¹⁹Զի
 22 ասէր 'ի կենդանութեան իրում, ²⁰թէ ես յումմէ երկնչիմ, ²⁰և զմեղս իմ
 23 Բարձրեալն ո՛ր յիշեսցէ: ²¹Ոչ գիտաց՝ թէ աչք Տեառն փեսանէ զգաղսնիս,
 24 և զվախճան նորա նա սահմանեաց. ²¹'ի մէջ քաղաքաց պարտաւորեսցի
 25 այնպիսին, ²²և ուր ակն ոչ ունիցի՝ կալցին զնա: ²²Սոյնպէս կին որ
 26 թողու զայր իւր, և սքանայ ժառանգ յօփարէ. ²³նախ՝ զօրէնս Բարձրելոյն
 27 անարգեաց, երկրորդ անգամ՝ յայր իւր մեղաւ, երրորդ անգամ՝ շնութեամբ
 28 պոռնկեցաւ: ²⁴Զայնպիսին յարեան մարտացեն, և որդուքն հանդերձ
 29 դարապարտեսցեն. ²⁵զի արմատք որդուցն մի՛ հասարտեսցին, և ոսք
 30 նոցա պարուղ մի՛ բերցեն. ²⁵զի յիշարակ նոցա յանէծս հասցէ՝ և մի՛
 31 ջնջեսցի, ²⁶զի ծանիցեն մնացեալքն՝ թէ չիք ինչ լա՝ քան զերկիւղ Տե-
 32 առն, և չիք այլ քաղցր՝ քան զհայել 'ի պարուիրանս Աստուծոյ:

Օրհնութիւն զգօնութեան:

23. 2 ¹Զգօնութիւն գովեսցէ զանձն իւր. ²բացցէ զբերան իւր յեկեղեցիս,
 3 և առաջի զօրաց նորա պարծեսցի: ³Ես 'ի բերանոյ անփի Բարձրելոյն
 4 եկի, ⁴և իբրև զմէզ ծածկեցի զերկիր: ⁴Ես 'ի բարձունս բնակեցի, և ա-
 5 թոռ իմ իբրև զսին ամսոյ: ⁵Շրջեցայ ես զձագօք երկրի, և զանդունդս
 6 խորոց կոխեցի: ⁶Շրջեցայ ես 'ի վերայ պեաց ծովու՝ և ընդ ամենայն
 7 երկիր, ⁷և զամենայն ազգս սքանայ: ⁷Եւ յետ այսր ամենայնի հան-
 8 9 գինս ինդրեցի: Եւ արդ՝ յո՞ր ժառանգութեան հանգեացայ ես: ⁸Եւ ասէ
 10 ցիս Տէր. 'Ի մէջ Յակոբու բնակեսցես դու, և Իսրայէլ ժառանգութիւն
 11 քո. ⁹'ի սրբութեան նորա պաշտեցից, ⁹և 'ի Սիոն հասարտեցայ 'ի
 12 սիրեցեալն իմ քաղաք, նա՛ իբրև զիս: Եւ հանգեայ ես յերուսաղէմ

23. 6 *Ոմանք.* Եւ 'ի բանս անձին ժպրիութեան: **37** *Ոմանք.* Եւ չիք ինչ քաղցր քան:

24. 14 *Ոմանք.* Առաջի նորա պաշտեցայց:

իշխանութիւն իմ, և ես ՚ի նմա: ¹⁶ Եւ հասարպեցայ ՚ի մէջ Իսրայել–
 լի՝ ՚ի վիճակ ժառանգութեան Աստուծոյ: ¹⁷ Իբրև նոճ բարձր ՚ի լերինն ¹⁷
 Լիբանանու: Եւ իբրև սարդ ՚ի լերինն Ներմոնի: ¹⁸ Եւ իբրև վարդենի ¹⁸
 նորապունկ յԵրիթով: ¹⁹ Եւ իբրև ձիթենի վայելուչ ՚ի դաշտի: Եւ իբրև ¹⁹
 սաւս ՚ի գնացս ջուրց բարձրացայ: ²⁰ Նոպ արձակեցի իբրև զկինամոն, և ²⁰
 իբրև զմուռս ընտրիս արձակեցի հոպ անուշութեան: ²² Եւ իբրև բնեկնի ²²
 արմարացուցի զոսոյս իմ: Ոսպք իմ ոսպք փառաց և շնորհաց: ²⁶ Մարիք ²⁶
 առ իս որ ցանկայք ինև, և ՚ի պարոյ արմարեաց ինոց լցջիք: ²⁷ Յիշա–
 փակ իմ ազգէ յազգ. ²⁹ և որ ըմպեն յինէն՝ դարձեալ փափագեցսն յիս: ²⁹
³² Այս ամենայն գիրք կրակարանաց Աստուծոյ Բարձրելոյ, ³⁵ գիրութիւն ^{32, 35}
 ճշմարտութեան ՚ի վերայ մեր՝ իբրև զԴկլաթ ³⁶ որ լնու իմաստութե–
 ամբ զԵփրայ, և իբրև զՅորդանան յաւուրս հնձոց, ³⁷ և իբրև զԳեհոն ³⁷
 յաւուրս կթոց: ³⁸ Ոչ առաջինք հասանել կարացին, իսկ յեփինք և ոչ ³⁸
 զվերջն իմացան: ³⁹ Զի ՚ի ծովէ բազմացաւ իմաստութիւն նորա, և խոր–
 հուրդ նորա յանդնոց բազմաց: ⁴¹ Ես իբրև զջրմուղ ՚ի գեպոյ, և իբրև ⁴¹
 զվրակ՝ զի յորդէ մրանել ՚ի դրախար: ⁴³ Եւ ահա եղև ինձ ջրմուղն իբրև ⁴³
 զգեպ, և գեպն եղև ինձ իբրև զծով: ⁴⁶ Սփռեցից զվարդապետութիւն իմ ⁴⁶
 իբրև զմարգարէութիւն, և բաշխեցից զնա ազգացն յախպենից: ⁴⁷ Ահա ⁴⁷
 փետք զի ոչ ես ինձ միայն վաստակեցի, այլ ամենեցուն որ խնդրեն ⁴⁷
 զնա:

Իմաստութիւն իսրայրական:

³ Երեք են գոր արեաց անձն իմ, և զարշեցայ յոյժ ՚ի կենաց նոցա: **25**
⁴ Զհպարոպ աղքատ, և զնեճատուն սուր՝ զալևոր պոռնիկ և պակասեալ ⁴
 ՚ի մրաց: ⁶ Իբրև զի գեղեցիկ է ծերոց իմաստութիւն ⁷ և միպք և հանճար ^{6, 7}
 փառաւորաց: ⁸ Իմաստութիւն ծերոց պսակ, և պարծանք նոցա երկիւղ: ⁸
⁹ Երանեցի ինն խորհրոցոց սրբիւ իմով. ¹⁰ մարդոյ զուարճացելոյ յորդիս, ^{9, 10}
 և կենդանւոյն փեսցէ զբեկումն թշնամեաց. ¹¹ և որ կայցէ ընդ կնոջ ¹¹
 իմաստոյն, և որ ոչ լծեաց զեզն և զէշ ՚ի միասին. և որ լեզուաւ իւրով ¹¹
 ոչ գայթաղեաց, և անարժանի ուրուք ոչ ծառայեաց: ¹² Եւ երանեալ է ¹²
 անն որ եգիպ զիմաստութիւն, և ոչ կործանեաց զնա աղքատութիւն և ¹²
 փնանկութիւն: ¹³ Որ զիմաստութիւն եգիպ՝ մեծ է, այլ այնպէս ոչ է՝ որ–
 պէս ¹⁴ երկիւղ Տեառն: ¹⁵ Բոնն հար զնմանէ որդեակ՝ զի չիք ինչ նման ^{14, 15}
 նմա: ¹⁷ Ընկալ զամենայն ցաւ՝ և մի՛ զվերս սրբի: Ամենայն չարիք չար ¹⁷
 են, բայց չարութիւն կնոջ վերագոյն: ²² Գլուխ չար քան զօճի չիք, և ²²
 չկայ թշնամութիւն չար քան զկնոջ: ²⁶ Վիճակ չարեաց ելցէ նա, և ժա–
 ռանգութիւն ամբարշտաց: ²⁷ Իբրև զառ ՚ի վեր աւագի առ ոսոյս ծերոց, ²⁷
 այնպէս լեզուանի կին անն հեգոյ: ²⁸ Մի՛ պարբիր ՚ի գեղ կնոջ, և մի՛ ²⁸
 իզանար դու ՚ի կնեկն նորա: ³³ Ի կնոջէ սկիզբն մեղաց, և վասն նորա ³³
 հանապազ մեռանիմք:

¹ Կնոջ իմաստոյն երանեալ է այր իւր, և թիւ աւուրց իւրոց կրկին: **26**

19 Ոմանք. Զուրց բազմաց: **20 Ոմանք յաւելուն.** Զկինամոն, և իբրև զպարսասն
 բուրեցի հոպ անոյշ, և իբրև: **22 Ոմանք.** Արմարացուցի զոսոյս իմ: **41 Ոմանք.** Եւ
 իբրև... ՚ի գեպոց: **25. 9 Ոմանք.** Երանեցին ինձ խորհրդով:

3, 5 ³ Կին իմաստուն բաժին բարեաց, և մասն երկիտլածաց: ⁵ Յերից յայցսանէ
 6 զանգիպեաց սիրոյ իմ: ⁶ Բարկութիւն քաղաքի ՚ի ժողովոց բազմաց.
 7, 9 ⁷ քսութիւն փարապարտուց՝ քան զմահ չար. ⁹ փանջանք լեզուի ամե-
 11 նայնի բաւական: ¹¹ Կին գինետէր բարկութիւն մեծ, և զանարգանս իւր
 12, 13 ծածկել ոչ կարէ: ¹² Պռռնկութիւն կնոջ յաչս և յօնս իւր ծանիցի: ¹³ Ի
 15 վերայ անամօթի դստեր հաստարեա գգուշութիւն: ¹⁵ Զի իբրև ծարաւի
 17 ոք բանայ զբերան՝ և յամենայն ջրոց ըմպել խնդրէ: Այսպէս է կին
 18 փռնիկ. ամենայն մարդոյ բանայ զսէր իւր: ¹⁷ Պարզեք ՚ի Տեառնէ
 18 կին ցածուն, ¹⁸ և չիք գինք նմա: Կին՝ բարկացող և լեզուանի իբրև
 25 փող յորդորիչ պատերազմի համարեալ է: ²⁵ Ի վերայ երկուցս այսո-
 26 ցիկ փրկմեցաւ սիրոյ իմ, և ՚ի վերայ երրորդիս՝ ցատունն եկին ինձ:
 26 ²⁶ Զայր քաջ՝ զի փկարացի վասն աղքատութեան: Եւ արք իմաստունք՝
 27 եթէ անարգեսցին յանմտաց: ²⁷ Եւ այր արդար որ դառնայցէ ՚ի մեղս
 28 յեւ բազում վաստակոց: ²⁸ Զի ոչ ապրեցուցանէ զանձն իւր ՚ի մեղաց
 վաճառականն:

27. 4 ¹ Զի բազումք մեղան վասն յուլութեան: ⁴ Եւ եթէ ոչ զահէ Տեառն
 6 բուռն հարցեն, արագ արագ կործանեսցին փունք նոցա: ⁶ Զանօթս
 7 կաւեղէնս թրծէ հնոց, և մարդոյ փորձութիւն ՚ի խորհուրդս իւր. ⁷ զի
 իբրև զբեր ծառոյ երևեսցի պտուղ նորա. սոյնպէս բանք խորհրդոց ՚ի
 9 սիրոյ մարդոյ: ⁹ Եթէ զհետ արդարութեան երթան՝ վաղ հասանես նմա,
 10 և զգենուս զնա իբրև զպատմուճան փառաց: ¹⁰ Ամենայն թռչուն առ
 իւր նմանիսն զնայ, և ճշմարտութիւն առ այնս որ գործեն զարդարու-
 12, 13 թիւն: ¹² Ծառք արդարոց յամենայն ժամ իմաստութիւն: ¹³ Սպասեսցիր
 ժամանակի ՚ի մէջ անմտաց, բայց ՚ի մէջ խորհրդականաց կանխեսցիր:
 14, 17 ¹⁴ Ծառք յիմարաց ձանձրոյթ, և ծաղր նոցա զրգռութիւն մեղաց: ¹⁷ Իսկ
 18 որ ՚ի վեր հանէ զխորհուրդս՝ զհաւանք իւր կորուսանէ: ¹⁸ Զբարեկամ
 19 քո սիրեա՛ և հաստարեա՛ դու ՚ի նա: ¹⁹ Ապա թէ ցրիցես զխորհուրդ
 20 նորա, զհետ նորին մի՛ ևս երթար. ²⁰ զի որպէս կորուսանէ մարդ գ-
 21 թշնամիս իւր, այնպէս կորուսեր դու զբարեկամութիւն նորա, ²¹ և այլ
 22 ոչ կարացես ըմբռնել զնա: ²² Մի՛ երթար զհետ նորա զի հեռացաւ ՚ի
 24 քէն. ²⁴ զի խորհուրդ նորա յայտնեցաւ, և յոյսն սիրոյ հապաւ ՚ի մտաց:
 26 ²⁶ Քաղցրացուցանէ զբան իւր առաջի քո՝ և բանիւ զարմացուցէ զքեզ.
 28 և յետոյ ճիցէ զբերան իւր, և բանից քոց եպերանս դիցէ: ²⁸ Նարուածք
 29 նենգաւորի առաւել են քան զվեր: ²⁹ Որ ընկերի հոր հապանէ՛ ինքն լցցէ
 զնա:

28. 2 ¹ Որ խնդրէ իրաւունս ՚ի Տեառնէ՝ զպրցէ վրէժխնդրութիւն: ² Զվնաս
 3 ընկերի քո թող, և ապա թողցին քեզ մեղք քո: ³ Զի եթէ ոխս ընկերին
 6 պահեսցես, զիսիդ ՚ի Տեառնէ խնդրեսցես թողութիւն: ⁶ Յիշեա՛ զվախճան
 7 քո, և դադարեա՛ ՚ի թշնամութենէ: ⁷ Զմտան աճ զմահ ապականութեան,
 9 և պահեա՛ զպարտիրանս: ⁹ Աճ զմտաւ զովսպ Բարձրելոյն, և թող ՚ի
 10 բաց զանմտութիւն քո: ¹⁰ Նեռացո՛ ՚ի քէն զմարտ և զկագ, և նուագեսցին

26. 5 *Ոմանք.* Յայցսանէ զարհուրեաց սիրոյ: 11 *Ոմանք.* Բարկութիւն մեծ է:

27. 26 *Ոմանք.* Եւ յետոյ ծանուցէ զբան իւր: 29 *Ոմանք.* Յինքն լցցէ զնա:

'ի քէն մեղք: ¹¹ Այր բարկացող բորբոքէ զմարս, և այր մեղաւոր խռովէ 11
 զբարեկամս, զի 'ի մէջ խաղաղութեան արկանէ բանսարկութիւն: ¹⁴ Եթէ 14
 փչես 'ի կայծակն՝ բորբոքի նա, և եթէ թքանես 'ի վերայ՝ շիջուցանես գ-
 նա. և սոքա երկոքեան 'ի բերանոյ քումմէ ելանեն: ¹⁵ Զքսուն և զերկխօսն 15
 առհասարակ նզովեցէք, զի զբազումս 'ի խաղաղութեան սապակեցին:
¹⁶ Լեզու երեքդիմի արար հալածական զանգս յազգաց, ¹⁷ և զքաղաքս 16, 17
 հզօրս կործանեաց, և զապարանս մեծամեծս քակեաց: ²⁰ Որ զայնպիսի 20
 լեզու սիրէ՝ ոչ գրանէ խաղաղութիւն, և ոչ կարէ բնակել 'ի խաղաղու-
 թեան: ²² Բազումք են որ անկեալ են 'ի սուր սուսերի, այլ ոչ այնպէս 22
 որպէս անկեալքն 'ի ձեռն լեզուի: ²⁵ Մահ չարաչար մահ նորա, և լաւ են 25
 դժոխք քան զնա: ²⁶ Զարդարս նա մի՛ յաղթահարեցէ, և 'ի հուր նորա 26
 նոքա մի՛ այրեցցին: ²⁷ Որք թողին զՏէր՝ նոքա անկցին 'ի ձեռս նորա. 27
 'ի վերայ նոցա անկցի իբրև ի՛նձ ապականիչ նոցա: ²⁸ Որդեակ՝ զգոյշ 28
 լեր, ապրեցո՛ր զանձն քո, և դիր դուռն բերանոյ քո: ²⁹ Զարծաթ և զոսկի 29
 քո ծրարեա՛, և բանից քոց առնիջիր չափ և կշիռ: Բերանոյ քո կացո՛ր
 դուռն: ³⁰ Եւ զգոյշ լեր զի մի՛ զայթակղեցցիս լեզուաւ քո: 30

¹ Որ առնէ զողորմութիւն՝ փոխ փայ ընկերի, և որ սփռէ ձեռանը՝ **29**
 պահէ զպարուիրանս: ⁴ Բազումք են որ զփոխն իբրև զգիւր համարե- 4
 ցան, և ջան մեծ հասուցին փոխաբուաց իրեանց: ⁵ Յառնուն՛կ համբուրեն 5
 զձեռս, և յայլոյ իրաց զիւր ձայնն յեղուկս արկանէ, ⁶ և 'ի ժամանակի 6
 հաբուցմանն յապաղէ զժամանակն՝ և բանս փայ ձանձրալիս. ⁷ և եթէ 7
 կարի փազնապիցէ՝ զկէսն թէ վճարէ, և նա 'ի միւսս համարի եթէ գիւրս
 գրի: ⁹ Զանէձս և բամբասանս արկանէ 'ի վերայ նորա. ⁸ և սքանայ զնա 9, 8
 իւր թշնամի փարապարբուց, ⁹ և փոխանակ մեծարանաց անարգանս: 9
¹² Յաղագս պարուիրանին օգնակա՛ն լեր աղքատի, և յողորմութենէ մի՛ 12
 ունայն զնա արձակեր: ¹³ Կորո՛ր զարծաթ վասն եղբօր և բարեկամի, 13
 և մի՛ ժանգակեր լիցի ընդ կորուստ փիմաւ: ¹⁴ Զգա՛նձս փուր չքաւորաց 14
 ըստ պարուիրանի, ¹⁷ և պաշտպան լիցի քեզ յերեսաց թշնամոյն: ¹⁹ Այր 17, 19
 բարերար երաշխաւոր լիցի բարեկամի. ²⁰ և զճնորի երաշխաւորութեան 20
 նորա մի՛ մոռանար, զի նա ետ զանձն փոխանակ քո: ²⁴ Երաշխաւորութիւն 24
 զբազումս կորոյս՝ և եհան 'ի բարոյ. ²⁵ և մոլորեցոյց զնոսա յազգ 25
 օտար: ²⁶ Յերաշխաւորութիւն մեղաւորի մի՛ անկցիս, և չարայօժարն 26
 մըցէ 'ի դաբաստան նորա: ²⁸ Սկիզբն կենաց մարդկան՝ ջո՛ր, հո՛ր, 28
 հաց, և հանդերձ, և փո՛ն որ ծածկէ զանարգանս: ²⁹ Լաւ են կեանք 29
 աղքատին ընդ յարկաւ փայտից իւրոց, քան զարահս մեծամեծս յօրար
 սեղանոյ: ³⁰ Զմեծն և զփոքրն յականէ մի՛ փորձեր: ³¹ Կեանք չար է փո- 30, 31
 խել փանէ 'ի փուն, և ուր պանդխտեցցիս՝ ոչ գրցես համարձակութիւն.
³² Թեպէ՛ր ջանաս և վաստակես՝ անօգուտ է, և 'ի վերայ այսր ամենայ- 32
 նի չար բանս լսես, ³⁴ եթէ՛ ե՛կ ե՛լ 'ի փանէ այտի. պարապեցո՛ր զփունդ 34
 յորում ես, զի եղբայր սիրելի և բարեկամ եկեալ է: ³⁵ Այս ծանր է մարդոյ 35
 լսել՝ որոյ միւրք իւր առ ի՛ր է. զի պախարակեաց զնա կենդանոյն, և

28. 22 *Ոմանք.* 'Ի ձեռս լեզուի: **27** *Ոմանք.* Որք թողին զնա... 'ի վերայ նորա
 առաքեցցի իբրև ինձ: **29. 5** *Ոմանք.* Նամբուրեն զձեռն, և յայ՛:

գրառապանօք կեանս նորա մարն արար բազմաց:

Բան խրատական յաղագս բարեկամաց և որդւոց:

30. 2 ¹Որ սիրէ զորդի՝ յաճախեսցէ 'ի վերայ նորա գան: ²Որ խրատէ
3 զորդի՝ շահեսցի զնա, և 'ի մէջ բարեկամաց փառաւորեսցի: ³Որ ուսուցանէ
4, 5 ⁴Մեռա հայր նորա՝ և չէ՛ մեռեալ, զի նման իւր եթող յաշխարհի: ⁵Եփես
նա զկեանս իւր՝ և ուրախ եղև, և 'ի վախճանի իւրում ոչ արարնցաւ:
6 ⁶Առաջի թշնամեաց եթող վրէժխնդիր, և առ բարեկամս շնորհս հաս-
7, 8 րապետաց: ⁷Խնամէ՛ զորդի՝ և պարտա՛ զվեր նորա: ⁸Զի թերավարժ՝
9 ելանէ խիստ, և որդի ընդարձակ՝ ելանէ ըստ խրատ: ⁹Մի՛ սովորեցուցանէր
10 զնա լինել՝ զի մի՛ արարմիցիս. ¹⁰և մի՛ քծնիր ընդ նա, զի մի՛ մրուր փացէ
11 նա քեզ. և 'ի վախճանի գանալից առնէ: ¹¹Ի՛ մանկութեան զորդի քո
մի՛ համարձակեցուցանէր, և զվնաս արգիւրութեան նորա մի՛ ընդ վայր
12, 13 համարիր: ¹²Մինչդեռ փղայ իցէ՛ զպարանոց նորա խոնարհեցո՛ւ, ¹³զի
14 մի՛ յանարգութիւն նորա անկցիս: ¹⁴Լաւ է աղքատ հլու յարբանելել իւ-
15 րում ըստ կարի, քան մեծն չարագանեալ 'ի մարմին իւր: ¹⁵Ողջութիւն
և բժշկութիւն քան զոսկի լաւ է, և քան զմեծութիւն բազում:

Բան խրատական յաղագս կերակրոց:

16 ¹⁶Ոչ է մեծութիւն լաւ քան զմարմնոյ ողջութիւն, և չի՞ք այլ ուրա-
17, 18 խութիւն սրտի: ¹⁷Մահ լաւ է քան զկեանս դառնութեամբ: ¹⁸Եւ որ-
19 պես խորփիկք յօրինեալ դնելով 'ի վերայ գերեզմանի, ¹⁹այնչափ են
ողջակէզք և զոհք կոռց առաջի: Զի որ զայս արասցէ՛ աջօք փեսանէ զի
20, 21 ոչ ուրէն, ²⁰և նա լայ և յոգոց հանէ. ²¹որպէս ներքինի զի զիրկս արկանէ
22 կուսի՛ և ոչ յագի: ²²Տրամութեան մի՛ փար զանձն քո, և 'ի խորհուրդս մի՛
23, 24 նեղեր գրեզ: ²³Կեանք մարդոյ ուրախութիւն սրտի: ²⁴Զարգմութիւն 'ի
25, 26 բաց արա 'ի քէն, ²⁵զի չի՞ք ինչ օգուր 'ի արգմութենէ: ²⁶Սրամութիւն
և նախանձ նուագեն յաւուրց. և յառաջ քան զժամանակ հասուցանէ
հոգք զձերութիւն:

Յաղագս ցնորից հոգոց:

31. 2 ¹Տրամութիւն մեծ՝ մաշէ զոսկերս, ²և հոգք արգմութեան մերժէ զննջել:
3 Նիւանդութիւն ծանր արթուն առնէ 'ի քնոյ: ³Ջանացաւ մեծն ժողովել
4 ինչս, և 'ի հանգստեան իւրում յագեցաւ փափկութեամբ: ⁴Ջանացաւ
աղքատն 'ի նուագել կենաց իւրոց, և 'ի հանգստեան իւրում կարօ-
5 րեալ գրաւ: ⁵Որ սիրէ զոսկի՝ ոչ արդարասցի, և որ երթայ զհետ
6 անօրէնութեան՝ ապականեսցի: ⁶Բազումք 'ի կորուստ մարմնեցան վասն
8 ոսկոյ, և եղև կորուստ նոցա առաջի՛ նոցա: ⁸Երանի մեծաբան որ
14 գրանի անարատ, և զհետ ոսկոյ ոչ մոլորեսցի: ¹⁴Ակն մարդոյ չար է,
16, 18 ¹⁶արդ՝ յի՛նչ և հայեսցի նա՝ մի՛ ձգեր զձեռն քո: ¹⁸Խորհեա՛ դու բարի
անձին քում, զնոյն կամեաց և ընկերին: Զի եթէ դու բարի կամիս քեզ՝ և

30. 14 *Ունանք.* Չարագնել 'ի: *Ունանք.* Բան խրատո յաղագս կէ': **19** *Ունանք.* Զի ուրէ: *Ունանք.* Որդւոց. *կամ՝* հոգոց:

այլոց չար, ժամանակ փացել քեզ Տէր եւթնպարիկ չար, զի դու ընկերին բարի ո՛չ կամեցար: Անն անմարի և հաց քուլեփի միսս մի՛ դներ, և իրապու իմաստութեան հաւանեա՛: Որ իմաստուն է և խաղաղարար, յամենայն ժամ ցանկայ տեսանել զնա: Մարդ որ յաղմուկ սովորէ՝ Սափանայի նմանէ, զի Սափանայ բարի ո՛չ լինի՝ և ո՛չ մարդն այն խաղաղարար: Նա՛ն զնա ՚ի միջոյ՝ և խաղաղացիր ՚ի նմանէ, զի այլք որ չգիտէին զինքն՝ զիրասցեն, և զքեզ ո՛չ պարսաւեսցեն, և հալածեսցեն զնա քաղաքէ ՚ի քաղաք. մինչև վախճանի նա՝ ուր ո՛չ գիտէ: Որդեակ՝ անն անմարի հանդիպեցայ ես՝ և շար փագնապեցայ ՚ի նմանէ, զի էր ծառայ սիրուն և հաւապարիմ, և դառնութեամբ խօսէր բերան նորա. և զխօսս անձին իմոյ՝ և զընկերի արդար ամուսնոյ՝ պարմեր առաջի թշնամեաց յայսն և ՚ի կարականս: Իմաստուն բանիւք իրապեցի զնա, և ո՛չ լուա, հարուցի նմա զան՝ և հաւանեցաւ: Լաւ է առն մորոսի բիր գլխոյն, քան բարձս փեպրալիցս, զի իմաստութեամբ ո՛չ իրապի. մի՛ յապաղեր փալ նմա զօգուր նորա. զի թէ վաղ և անագան՝ այսու իրապեցի նա: ²⁶ Լուր ինձ որդեակ՝ և մի՛ անարգեր զիս, և ՚ի վախճանի 26 գրցես զքանս իմ:

Յաղագս արիական գործոց, և այլոց իրապոց:

²⁷ Լէր դու կայրառ ՚ի գործս քո, և հիւանդութիւն քեզ ո՛չ հասցէ: 27
²⁸ Լէր հացի առար՝ և գովեսցեն զքեզ մարդիկ հաւապարիմ: Ամենայն 28
մարդ՝ մարդ է, բայց դու ընտրեա՛ զպիտանին՝ որ ՚ի ժամանակի նեղութեան օգնեսցէ քեզ. և զհաց քո լիով փորն նմա, և լէր կարօտելոց սեղան, և օրհնութիւն քո ՚ի նոցանէ հասցէ յամենայն տեղիս: ³⁰ Առ 30
զինուով մի՛ զայրանար, զի բազումք կորեան ՚ի զինոյ: ³⁸ Դառնութիւն 38
սրտի՝ զինի անչափ. ցնծութիւն և ուրախութիւն սրտի՝ զինի սակաւ:
⁴¹ Մի՛ կշտամբեր զընկեր քո ՚ի զինարբուս, ⁴² և բանս նախապանաց մի՛ 41, 42
ասեր ընդ նմա, զի մի՛ զինուով չարիք մտցեն ՚ի ձեզ՝ և սարակիցիք ՚ի միմեանց:

¹ Որդեակ՝ թէ զլուխ իցես բազմաց՝ մի՛ հպարտանար ՚ի վերայ նոցա. 32
լէր դու իբրև զմի ՚ի նոցանէ, ² և հանապազ խնամեա՛ զնոսա, և նոքա 2
զանձինս իրեանց ՚ի մահ դիցեն ՚ի վերայ քո: Եւ զպարզևս խոստման քո մի՛ պակասեցուցաներ ՚ի նոցանէ. ³ հոգ փար նոցա ՚ի սեղանս, և 3
զուրախութիւն նոցա քեզ համարեա՛: ⁴ Խօսեա՛ դու իբրև զծեր՝ զի վայել 4
է քեզ հաստատութեամբ իմաստութիւն:

⁴ Եւ զյայտնութեամբ պարասխանին յառաջ պարբաստեա՛ զի ա՝ 33
մենեցուն լսելի լիցի:

Յաղագս անմիտ մարդոց, և պէտպէս իրապոց:

⁵ Որդեակ՝ անի սայլի է գութ մորոսաց, և իբրև սեռն շրջի խորհուրդ 5
նոցա: ¹⁵ Նակառակ է չարն բարոյ, որպէս կեանք մահու: Եթէ հնար իցէ 15
մարդոյ՝ զչարն արիցէ, և ողորմութիւն փացէ անձին իւրում ՚ի ժամ մահու:

31. 18 Ոմսնք. Քուլ եփի, միս մի՛ դներ: 42 Ոմսնք. Եւ սարակիք ՚ի միմեանց:

16, 17 ¹⁶ Եղէ ես որպէս ճաշարդ զհետ կթողաց՝ ¹⁷ և լցայ օրհնութեամբ Տե-
 18 առն իբրև զհնձան կոխողի: ¹⁸ Նայեցարո՛ք և քեզք՝ զի ո՛չ ես ինձ միայն
 19 վասարակեցի, այլ ամենեցուն որ ինդրեն զիմաստութիւն: ¹⁹ Լուարո՛ք
 20 ինձ իշխանք ժողովրդոց, և առաջնորդք՝ ունկնդիր լերուք: ²⁰ Մի՛ քայք
 իշխանութիւն կնոջ և որդւոց՝ եղբօր և բարեկամի՝ ՚ի կենդանութե-
 21 ան ձերում: ²¹ Մինչ դեռ կենդանի ես՝ մի՛ փոխանակեր զքեզ ամե-
 22 նայն մտելոյ: ²² Լաւ է քեզ զի որդիքն քո զքև զայցեն, քան թէ դու
 23 հայիցիս ՚ի ձեռս նոցա: ²³ Յամենայն գործս մի լինիր առաւել, և մի՛
 25 քար բամբասանս փառաց քոց: ²⁵ Բի՛ր և բեռն՝ և բուր իշոյ, հաց և գան՝
 26, 27 և գործ ծառայի: ²⁶ Զայրացի՛ր նմա գանի, և զպցես հանգիստ: ²⁷ Լո՛ւծ
 28 և փոկ զպարանոց ամբարփաւանից խոնարհեցուցանեն, ²⁸ և զծառայ
 չարագործ փանջանք և կապանք: ^Ի գործ կացո՛ գնա՝ զի մի՛ յուլացի
 30, 31 ՚ի մարմին իւր: ³⁰ Եւ առանց իրաւանց մի՛ ինչ գործեր, ³¹ այլ ընկալջիր
 գնա իբրև գանձն քո:

34. 6 ⁵ Դիւթութիւնք և հնայք և երագք ⁶ զմիքս անմրաց զարթուցանեն:
 7, 8 ⁷ Զի բազումք իսբեցան յերագոց, և անկան ՚ի յուսոյ Տեառն: ⁸ Օրէնք
 առանց սրութեան կարարեցի, և իմաստութիւն հաւարարմաց կա-
 9 փարեալ լիցի: ⁹ Այր հանճարեղ ծանեաւ բազում բանս, և իմաստութիւն
 առաքեցաւ ՚ի նմանէ:

Յաղագս անօգուր պատարագաց:

21, 23 ²¹ Ողջակէզ յայիրարութենէ՝ պատարագ արհամարհեալ, ²³ զի ո՛չ
 ընդունի Բարձրեալն զպատարագ ամբարշտաց. և ո՛չ ՚ի բազմութիւն
 24 ողջակիզաց նոցա քաւէ զմեղս նոցա: ²⁴ Որ մատուցանէ ողջակէզս յընչից
 25 աղքատաց, այնպէս է՝ որպէս զենու ոք գորդի յանդիման հօր: ²⁵ Նաց
 կարօտութեան կեանք աղքատաց, և որ զրկեն զնոսա՝ արիւն նոցա
 26 ՚ի գլուխս նոցա: ²⁶ Սպանօղ է ընկերի իւրում որ հապանէ զկին նո-
 27 րա. ²⁷ ընդ արիւնահանս համարեցի՝ որ հապանէ զվարձկանի վարձ:
 28, 29 ²⁸ Զի՛նչ օգուր գործեն, բայց աշխատութիւնն, ²⁹ զի մին օրինէ՝ և միւսն
 31 անիծանէ, ո՛ր ձայնի լուիցէ Աստուած. ³¹ այնպէս է մարդ՝ որ պահէ
 վասն մեղաց, և դարձեալ դառնայ անդրէն ՚ի նոյն:

35. 3 ¹ Որ պահէ զօրէնս՝ յաճախէ ՚ի պատուիրանս. ³ և որ առնէ զողորմութիւն՝
 4, 5 նուիրէ Տեառն օրհնութիւն: ⁴ Նաճոյ է Տեառն մեկնել ՚ի չարէ, ⁵ և փրկու-
 9 թիւն ոգւոց՝ ապրել ՚ի գեհենէ: ⁹ Պատարագ առն արդարոյ ընդունե-
 10 լի է, և յիշարակ պատարագաց նորա մի մոռացի: ¹⁰ Պաշտեա՛ գՏէր
 11 յակն առարութեան, և մի՛ գճուծ առներ զպտուղ ձեռաց քոց: ¹¹ Յա-
 մենայն քուրս քո զուարթ կալ զերեսս, և ուրախութեամբ պաշտեա՛
 15 զքասանորդս: ¹⁵ Մի՛ հայիր ՚ի պատարագս անօրինաց, զի Տէր ինքն
 16 դարաւոր է, և ո՛չ է ակնառութիւն առաջի նորա: ¹⁶ Զաղօթս զրկելոյն
 17 լսէ վաղվաղակի, ¹⁷ և ո՛չ արհամարհէ զայրին և զորքն՝ յորժամ սփռէ
 23 զաղօթս իւր առաջի նորա. ²³ և զհասակս անողորմից խորպակեցէ.
 26 և զբազմութիւն ամբարփաւանից ջնջեցէ: ²⁶ Իբրև զի գեղեցիկ է ո-

դորմութիւն 'ի ժամանակս նեղութեան՝ որպէս անձրև 'ի ժամանակս երաշքութեան:

Յաղագս հայցողական խնդրուածոց:

¹ Ողորմեաց մեզ Տէր Աստուած ամենայնի, և հայեաց 'ի մեզ: ² Արև **36**, 2
զահ քո 'ի վերայ ամենայն հեթանոսաց. ³ ամբարձ գձեռն քո 'ի վերայ 3
ազգաց օտարաց: ⁵ Զի ծանիցեն գբեզ՝ որպէս և մեք ծանեաք, զի ոչ է 5
այլ Աստուած բաց 'ի քէն Տէր: ⁶ Դարձո՛ գըքանչելիս՝ ⁷ և փառաւորեա՛ 6, 7
զաջ քո: ⁸ Զարթո՛ զարմարութիւնս քո, և հեղ՝ զբարկութիւն քո, ⁹ բարձ 8, 9
զհակառակորդն՝ և ջնջեա՛ զթշնամի: ¹⁰ Ճեպ փոյր ժամանակի, և յիշեա՛ 10
զդարասարան: ¹¹ Ի բարկութիւն հրոյ սապակեացի թշնամին: Եւ որ 11
չարչարեն գժողովորդ քո՝ զպցեն զկորուստ ապականութեան: ¹² Խորպակեա՛ 12
զգլուխս չար իշխանաց, որք ասեն. Չի՞ք այլ ոք բաց 'ի մեջ: ¹³ Ժողովեա՛ 13
զցրուեալ ազգս Յակոբայ՝ զի քո են Տէր, և գբեզ օրհնեացեն:

⁹ Ի նենգաւոր խորհրդակցաց պահեա՛ զանձն քո. ⁷ և ընդ այնոսիկ **37**, 7
մի՛ խորհիր դու, որ ընդ ակամբ նայիցին 'ի քեզ, այլ և 'ի նախանձաւորաց
քոց թագուսջի՛ր զբանս քո: Մի՛ ընդ առն ամբարշտի՛ վասն աստուած-
պաշտութեան, և մի՛ ընդ առն անիրաւի՛ վասն արդարութեան: ¹² Մի՛ ընդ 12
առն վարասարի՛ վասն պարտերազմի, և մի՛ ընդ առն վաճառականի՛
վասն վաճառաց փոփոխելոյ: ¹³ Մի՛ ընդ առն չարական՝ վասն գոհու- 13
թեան, և մի՛ ընդ առն անողորմի՛ վասն գթոյ, և մի՛ ընդ առն վարի՛
վասն ամենայն գործոյ: ¹⁴ Մի՛ ընդ առն վարձկանի՛ վասն վարձուց 14
հարոց, մի՛ ընդ վար ծառայի՛ վասն մեծագործ հրամանի. ընդ այնոսիկ
մի՛ խառներ զխորհուրդս քո: ¹⁵ Այլ ընդ առն աստուածապաշտի ա- 15
րասցես զխորհուրդս քո. մանաւանդ եթէ ստուգեալ գիտասցես՝ թէ
զպարտիրանս Աստուծոյ պահեալ է: ¹⁷ Եթէ ոչ պրցես այսպէս՝ հասարպեա՛ 17
դու 'ի քեզ զխորհուրդս սրբի քում, զի ոչ գոյ քեզ հաւարարիմ քան զնա:
¹⁹ Եւ 'ի վերայ այս ամենայնի զԲարձրեալն աղաչեսջիր, զի ուղղեսցէ 19
ճշմարտութեամբ զճանապարհս քո: ²⁰ Սկիզբն ամենայն գործոյ՝ բանք 20
են, և առաջին քան զամենայն գործ՝ խորհուրդ: ²¹ Շաւիղք առակաց 21
'ի սիրտ, զի չորք առաջք ծագեն 'ի նմանէ, բարի և չար՝ կեանք և
մահ: ²² Գոյ այր խորագէտ բազմաց խրատիչ, և անձին իրում անպի- 22
տան: ²³ Է՛ որ ճարտարաբան լինի բանիւք՝ ²⁴ և յամենայն իմաստութենէ 23, 24
պակասեալ գրանի, զի չէ՛ փութեալ նմա շնորհք 'ի Տեառնէ. ²⁵ և իմաստութիւն՝
յանձն ի՛ր է, և պտուղ իմաստութեան իրոյ 'ի բերան իւր հաւարա-
րիմ: ²⁷ Այր իմաստուն լցցի օրհնութեամբ, և երանեսցեն նմա բազումք՝ 27
որ հային ընդ նա. ²⁹ և անուն նորա կեցցէ յաւիտեան: ³² Որդեակ՝ մի՛ 29, 32
ազահեր դու յամենայն փափկութիւնս քո, և մի՛ շռայլիր դու 'ի պէսպէս
խորտիկս, ³³ զի 'ի բազում խորտկաց մարանն ցաւք: ³⁴ Յազահութենէ 33, 34
բազումք մեռան. իսկ որ զգոյշ լինի անձին իրոյ՝ յաւելու 'ի կեանս:

¹ Պատուեա՛ զբժիշկ 'ի պէտս անձին քո, զի և նա յԱստուծոյ արա- **38**
րեալ է: ² Բայց բժշկութիւն 'ի Բարձրելոյն է: ¹⁵ Է՛ ժամանակ՝ զի 'ի ձեռս 2, 15

36. 8 *Ունակք.* Զարթո՛ զողորմութիւնս քո: **37. 14** *Ունակք.* Ընդ այնոսիկ մի խառ՞:
15 *Ունակք.* Ասացես զխորհուրդ քո:

14 նոցա է բժշկութիւն քեզ. ¹⁴ զի և նոքա զՏէր աղաչեսցեն՝ զի յաջողեսցի
 16 գործ նոցա: ¹⁶ Ի վերայ մեռելոյ իջոյ արօսոր՝ և մի՛ արհամարիեր զգիր
 18 հրամանի նորա. ¹⁸ և կանց՝ ՚ի սուգ օր մի կամ երկուս, և միտխարեսցիր
 19 ՚ի փրկութենէ: ¹⁹ Զի ՚ի փրկութենէ բազում անգամ և մահ լինի, և
 21 փրկութիւն սրբի կարկանդեցուցանէ ՚ի զօրութենէ: ²¹ Ի բաց արա ՚ի
 22, 23 քէն զփրկութիւն, ²² և մի՛ մոռանար՝ զի դարձ քո անդրէն է. ²³ զի նա
 24 այսօր՝ և դու վաղիւն երթայցես: ²⁴ Ի հանգստեան մեռելոյն հապո՛ր նմա
 զյիշատակ նորա:

Յաղագս արուեստից մարդկան և խրատուց:

26 ²⁶ Զի՛նչ իմաստնանայ այր մահակալ, և կամ պարծի ՚ի փայտ խթա-
 նի իւրոյ: Եւ այս է գործ նորա, եզինս վարել՝ և անդէն մնալ առ նո-
 27 սա: Պարզամբ նորա ՚ի մէջ որդոց ցլոց. ²⁷ և փքնութիւն նորա ՚ի
 28 մէջ զուարկաց, և սիրտ նորա զանկեալ զակօսիք: ²⁸ Այսպէս ամե-
 նայն հիւսն և ճարտարապետ, որ դրօշն զքանդակեալ պարկերս, և
 ստեղծանեն զկերպարանս. միտք իւր փացէ նմանութիւն պարկերի,
 29 և փքնութիւն իւր գործ կատարէ: ²⁹ Այսպէս դարբին առ սալ՝ և զննէ
 30 զշանթս դարարկ երկաթոյ. ³⁰ մրրիկ հրոյ հալէ զմարմին նորա, և ձայն
 31 ուռան իւլացուցանէ զականջս նորա: ³¹ Սիրտ նորա փացէ կատարումն
 32 գործոց իւրոց: ³² Սոյնպէս և բրուրն՝ որ նստի ՚ի վերայ գործոյ իւրոյ,
 և ամփոփեալ ընդ ոտիք իւրովք շարժէ զանիւն. որ հանապազ ՚ի հոգս
 34 կայ վասն գործոյ իւրոյ, և յարգի է ամենայն բան նորա: ³⁴ Կատարեալ է
 35 սիրտ նորա առողջութեամբ, և փքնութիւն նորա սրբէ զբով նորա: ³⁵ Ա-
 մենեքեան սոքա ՚ի ձեռս իրեանց յուսացան, և իմաստնացան ՚ի գործս
 36 իրեանց. ³⁶ և առանց սոցա ոչ շինեսցին քաղաքք բնակչօք իրեանց:
 37, 38 ³⁷ Բայց յաթոռս դարաւորաց մի՛ նստցին, ³⁸ և զիրաւունս և զխրատ մի՛
 39 յայտնեսցեն. ³⁹ այլ աղօթք նոցա ՚ի գործ ճարտարութեան իրեանց:

Յաղագս իմաստութեան և պէտպէս խրատուց:

39 ¹ Իմաստութիւն զամենայն խոր բան քննեսցէ, և մարգարտութիւն
 2, 3 սրէպ արասցէ: ² Չպարզամտ անուանի արանց պահեսցէ, ³ և յառակս
 6 օրինաց նոցա շրջեսցի: ⁶ Չսիրտ իւր փացէ կանխել առ Տէր, և առաջի
 7, 10 Բարձրելոյն ⁷ բացցէ զբերան իւր, և քաւեսցին մեղք նորա: ¹⁰ Զբանս
 11 անհաս քննեսցէ, ¹¹ և զխրատ վարդապետական յայտնեսցէ, և հանա-
 12 պազ յօրէնս կրակարանաց Տեառն պարծեսցի: ¹² Զիմաստութիւն նորա
 13 փեսցեն բազումք, և յախտեանս յախտենից օրհնեսցեն զնա. ¹³ և ա-
 17 նուն նորա կեցցէ՝ և մի՛ ջնջեսցի յիշատակ նորա: ¹⁷ Լուարո՛ք ինձ որդիք
 19 սուրբք՝ և բոխեսցէք զծաղիկս վարդի փնկեալ ՚ի զնացս ջուրց: ¹⁹ Օրհնե-
 20 ցէք զՏէր յամենայն գործս նորա, ²⁰ յերգս շրթանց՝ և ՚ի բնարս ձայնից:
 19, 25 ¹⁹ Տո՛ք անուան նորա մեծվայելչութիւն. ²⁵ զի յախտենից մինչև յախ-
 27 փեանս հայեցաւ. և ոչինչ է զարմանալի յաչս նորա: ²⁷ Օրհնութիւն նո-
 28 րա իբրև զետք ծաւալեցան, ²⁸ սոյնպէս բարկութիւն նորա զիեթանոսս

38. 29 Բազումք. Կարարկ երկաթ: **39. 3** Ոմանք. Օրինակաց նորա շրջեսցի: **27** Ոմանք. Իբրև զետք ծա՛:

ժառանգեաց: ³¹Սկիզբն ամենայն պիտոյից մարդկան՝ ջորն և հանց, ³¹ հորն և երկայթ, կայթն և մեղր, գինի և ձէթ. յարկ և ձորձ: ³²Այս ամենայն բարեգործաց ՚ի բարին՝ և անարբոց ՚ի չարին: ³⁴Զարամբութիւն Արարչին կարճեացն ³⁵հորն և կարկուտ՝ սով և մահ. ³⁶և այս ՚ի վրէժխնդրութիւն և ՚ի սապակումն ամբարշտաց: ³⁸Ահա զայս ամենայն խորհեցայ ՚ի միտս իմ, և գրով արարի զամենայն:

¹Զխաղս կապականաց և ծաղու փուեալ է ՚ի մարդիկ, բայց յօրէնս իւր և ՚ի պարգամս բերանոյ: Զի և ծանր լուծ եղ ՚ի վերայ Ադամային ծնընդոցս: Զի յելանել մարդոյ յարգանդէ մօր իւրոյ՝ փութով դարձցի առ մայրն ամենեցուն:

Յաղագս անպիտան նախանձու, և պէսպէս խրատոց:

²Խորհուրդ չարութեան մինչև յօր կապարածի. ³՚ի փառաւորէ որ նսարի յաթօռ փառաց՝ և մինչև ցայն որ նսարի փոխանակ բարձի ՚ի վերայ մոխրոյ: ⁴Նախանձ և գրգռութիւն և խռովութիւն և ոխութիւն ⁵եղծանէ զգիտութիւն ՚ի քուն գիշերոյ: ¹⁸Կեանք բաւականանայ ՚ի գործս ձեռաց բարեաց: ¹⁹Եւ շինուած քաղաքաց զանուն քո հասարպեն: Եւ քան զոսա զերկոսին լաւ համարեալ է կին անարար: ²⁰Գինի և երգ արուեստականաց ուրախ առնեն զսիրտ, և քան զերկոսին զոսա սէր իմաստութեան: ²²Ի շնորհս և ՚ի գեղեցկութիւն ցանկայ ակն, ²³և քան զոսա զերկոսին՝ կին զուարթ: ²⁵Արծաթ և ոսկի ²⁶բարձրացուցանեն յոյժ. բայց քան զոսա զերկոսին երկիւղ Տեառն:

Յաղագս մահու, և պէսպէս խրատոց:

¹Ո՛վ մահ՝ որպէն զի դառն է յիշատակ քո մարդոյ խաղաղացելոյ ՚ի վերայ սրացուածոց իւրոց: ³Ո՛ մահ՝ զի գեղեցիկ են դապաստանք քո, կարօտելոյ առն, և նուաղելոյ ՚ի զօրութենէ: ⁵Այս դապաստանք ՚ի Տեառնէ ամենայն մտեղեաց: ⁶Իսկ արդ՝ զի՞ յապաղես ՚ի կամաց Բարձրելոյն: ⁸Գարշ և պեղծ են ծնունդք մեղաւորաց: ⁹Որդոց մեղաւորաց կորիցէ ժառանգութիւն. ¹⁰զհայր ամբարիշտ և որդիք բամբասեն: ¹¹Վայ՝ ձեզ մարդիկ ամբարիշտք՝ որ թողէք զօրէնս Աստուծոյ Բարձրելոյն: ¹⁷Խրատք խաղաղութեան պահեա որդեակ, ¹⁶և անուն բարի յախպեանական:

⁸Առաջի ամենայն կենդանեաց փորձ և ընփիւր գրջիր: ⁹Դուստր իւր ՚ի ծածուկ քրնութիւն է: ¹¹Ի վերայ լրբագոյն դստեր հասարպեա՛ պահպանութիւն. ¹²և ՚ի մէջ կանանց մի՛ յաճախեր. ¹³զի ՚ի հանդերձից ելանէ ցեց, և ՚ի կանանց չարիք: ¹⁴Լաւ է չարութիւն առն՝ քան զբարութիւն կնոջ: Գեղեցկութիւն դիմաց կնոջ ՚ի յօնս իւր ծանիցի. և կին ամօթածու ՚ի նախարինս:

Յաղագս արարչական հրամանի Տեառն, և պէսպէս խրատոց:

¹⁵Յիշեցի զգործս Տեառն, և որ ինչ փեսի պարմեցից: Ի հրամանս բանի Տեառն գործք իւր, և եղեն կամք նորա և կապարեցաւ: ¹⁹Գիտաց 19

31 Ոմանք. Խաղող գինոյ, և յարկ և ձորձ, և ձէթ: 40. 1 [Ոմանք]. Ի խաղս կապա՞: 41. 8 Ոմանք. Պիղծք են: 42. 15 Ոմանք. Եւ կապարեցան:

Տէր զամենայն միփս, և հայեցաւ ՚ի նշան յաւիտենից: Յայրնէ զճաճուկս
 20, 23 գաղղրնեաց, ²⁰ և ոչ ծածկեցաւ ՚ի նմանէ ոչ բան և ոչ խորհուրդ. ²³ և ա–
 26 մենայն գործք իւր ցանկալիք են: ²⁶ Նաստարեաց նա զբարիս, և ոմ
 յագեցցի պարմել զփառաց նորա:

43, 10 ⁹ Ի հաստարութիւն երկնից ¹⁰ զարդ են աստեղք, և զաշխարհս լուսաւորէ
 12 Տէր ՚ի բարձանց: ¹² Նայեաց յաղեղն որ յամպս՝ և օրհնեա՛ զԱրարիչն
 13 նորա, որպէս զի գեղեցիկ է լոյս փառաւորութեան իւրոյ: ¹³ Ձեռք Բարձրելոյն
 17 հաստարեաց զխորանս երկնից: ¹⁷ Ի հայել նորա լերինք հալեցցին, և
 18 ՚ի կամս նորա հնչէ հարաւ: ¹⁸ Չայն որոտալոյ իւրոյ կշտամբէ զլերինս,
 19 և մրրիկ հիւսիսոյ նորա կուտէ զհողմս: ¹⁹ Եւ իբրև զթռչունս թռուցեալ
 արկանէ փարափ. և իբրև զժողովս բանակաց մարախոյ դնէ զնա
 20 յերկրի: ²⁰ Գեղեցկութիւն սպիտակութեան նորա խարդպէ գաջս, և ընդ
 21 բերել նորա զարմանայ սիրպ: ²¹ Եւ գեղեամն իբրև զաղ ցանեալ յերկիր:
 26 Եւ իբրև սառուցանէ՝ առնէ իբրև զփեղ նիզակաց: ²⁶ Եւ որ իջանեն
 յանդունդս նաւուք ՚ի ծով, պարմեն զսաստարութիւն նորա: Եւ մեք ՚ի
 31 լուր ականջաց մերոց զարմանամք: ³¹ Ահարկու Տէր մեճ և ահեղ յոյժ:
 32 ³² Ի փառաւորել զՏէր բարձր արարէք զբարբառ ձեր՝ որչափ և իցէ կար
 36 ձեր: ³⁶ Զի շար ևս քան զայս կան ծածկեալ խորհուրդք՝ և սքանչելիք:
 Զի սակաւ ինչ տեսաք մեք ՚ի գործոց նորա, և պաշտօնէից իւրոց փու–
 եալ է իմաստութիւն:

Կարարեցաւ բանք Սիրաբայ:

43. 18 *Ունանք.* Որոտալոյ նորա կշտամբ: **36** *Ունանք.* Քան զկս կան ծածկեալ:

Աստեղն արարեալս ամենայն օրինակք զԳիրս Սիրաբայ՝ ունանք յանլուն և զյաջորդ բանս, նշանակեալ ՚ի վերնագրին. Կարծես որդոյ կարարելոյն Սիմեոնի. յորս զաղաւաղութիւնս գրչաց՝ առ նուագութեան անսխալ օրինակաց նահանջիմք ուղղագրել:

ԽՕՍՔ ՄԻՐԱՔԱՅ:

ՄԻՏՔ հնազանդ և որկոր պարկեշտ՝ փառք են մարդոյ. իսկ ազահքն նման են անօթոյ ծակի որ ոչ լնու: Այր նախանձոր յիրոց մրացն այրեսցի. իսկ պարզամիտքն նման են մրտենոյ որ յարածամ կանաչի: Նարսանիք և ուրախութիւն նախանձորի և կեղծաւորի լալիս լինի նմա: Յորժամ կերիցէ այր չար և կեղծաւոր մեղր՝ զդառնընճի առցէ զհամ: Նաշին և հալին արք ամբարիշտք ՚ի միտս իրեանց: Այր նիազ և գունճ թէպէտ և ունիցի գանձս բազումս, և ականս պարուականս, այնպիսին աղքատ է. և բաժին յընչից իւրոց՝ խոզան մի՛ հասցէ նմա թռչակ. և ՚ի զուր ծովածուփ լինիցի: Իսկ առաքաձեռնից զովասացիկքն բազում են քան զաւազ ծովու, և սիրտ նորա մի՛ փրկմեսցի: Իսկ ընդվայրածախքն և բոզից առաքաձեռքն փութով եղծանին: Դանգի միոյ ծախք ՚ի պարշաճն ժամու բազում ոսկոյ ունի զովութիւն. և որ յանդէպսն ծախիցէ հազար դահեկան՝ դանգի մի պղնձոյ համարեսցի: Զերեսս մարդահաճոյից և կեղծաւորացն ոչ տեսանես կարմրացեալ, այլ իբրև զբանջար խորշակահար լեալ: Զօրութիւն հսկայից և ըմբշաց՝ յոյժ են, բայց որ զբարկութիւն անձանց իրեանց և զցանկութիւն արգելուն, և պարերազմին ընդ միտս իրեանց, այն է սաստիկ ուժ և զօրութիւն: Որ աղքատ են ընչիւք՝ ՚ի ծառայից և յաղախնեաց իրեանց անարգեալ լինին, և ՚ի հրապարակս ոչ ընդունին զպարիս, և ՚ի դրունս թագաւորաց ոչ մեծարին: Դուստր անզգամ, նա փայ քարշէլ զմայր իւր՝ և անարգել և այպանել. իսկ պարկեշտն լաւ է քան զելթն որդի: Զայր անագորոյն և զամբարիշտ ոչ ցածուցանէ՝ յորժամ մեռեալ տեսանիցէ զընկեր իւր: Շուրթն ցոփ և լեզու հպարտ ոչ ճանաչէ ՚ի պրդոյ խաղաղութեան և արդարութեան. լեզու ողորք և շուրթն քաղցր՝ զմեծ պարզկաց ունի զպեղի: Խորհուրդ անկեալ ՚ի փորամուլն, այնպէս է՝ որպէս կրակ ՚ի կերպասի: Որ ծիծաղելով գործէ զչարիս՝ նմանեալ է լերդաբեկին ծաղերն: Ամբարիշտն նման է քարի՝ որ դառնացուցանէ զկերակուրսն, և վնաս առնէ սքամոքսացն. նոյնպէս և չարիք մարդոյ որ վարին նովա: Ոչ որ խնդայ ընդ մահ մարդոյ՝ բայց միայն յափշտակողն որ բազում խնդութիւն լինի: Եթէ դիցես աստեղափանց գործիք, և արդարոց որոգայթ. իսկ մեղաւոր յիրոց ձեռաց ըմբռնեսցի: Մեղս և արդարութիւն որպէս պղնձալից արծաթ ոչ գործեսցի, և իբրև զհուր և զփայտ օտար են ՚ի միմեանց: Վասն ոչ փարցէ ՚ի կատար զգործ պարերազմի. իսկ քաջն թէպէտ և սիրէ զխաղաղութիւն՝ ոչ փկարանայ: Զգեղ պարուական ասպականէ բարկութիւն: Նման է պակշտոն թմբրեալ զայլոց: Զխրաբուն արմարն դառն ասացին, և զպարուն քաղցր. բայց թէ կամիս իմաստուն լինել՝ ծանիր զժամանակն: Որք զերդումն կամուրջ համարին՝ յանուրջ խորս ընկղմեսցին. և վայ որ անցանեն ընդ այն կամուրջ: Յոր կողմն դարձցի այր աստուածասէր և իրաւարար՝ արև քաղցր ծագեսցի երեսաց նորա: Վայ զնացելոյ զիտար նանրութեան, զի նմանեցաւ նա հովանոյ մարդոյ. և որ ընդդէմ երթայ ցանկութեանցն անձին, նա փայ փրկանս հոգւոյն իւրոյ: (Վնաս ՚ի լեզուին՝ կառափի գլուխն, և ջարդին ծնօպքն):

Անմարին երկաթ և պղինձ՝ ոսկի ընփիր թուեսցի. և անձնահաճքս սարէպ ամաշեսցեն: Լեզու յանդիմանախօս և ժանդ՝ զառապրութիւն ձեռաց արհամարհել րայ. իսկ լեզուք ճշմարիտք՝ ՚ի հրապարակս ոչ լքանին: Երեսաց սուր վկայի թէ միտ դիցես՝ յայտնի սպութիւնն: Եթէ մըցես յեկեղեցի, լեզու շան մեռելոտոյ և լեզու սուր ընդունին՝ ՚ի հրապարակս. որ իմաստունն է՝ է՛ կնիք անլուծանելի: Նենգաւորն թէպէտ և ազար իցէ՝ պոռնկորդի իցէ: Ծառայ միամիտ՝ ազար անգին: Նարաւային հողմն ոչ գայցէ նենգաւորին գարնանն: Այր դիակալ նման է հրոյ՝ րաճար բարկութեան: Որդի անհնազանդ՝ նա րայ սիրել գորդի աղախնոյ: Որդիք նենգաւորաց թէպէտ և միամիտք իցեն՝ զբարութիւն ոչ ժառանգեն: Որ նստի ընդ իմաստունս՝ գովի յիմաստնոց. իսկ որ կցորդ լինի անմրաց՝ դիւրաւ անմրասցի: Որ թողու գորդի իւր գնալ ըստ կամս անձին իւրոյ՝ նա արեայ գնա: ՚Ի րանէ անօրինաց խորշին արդարք, և ոչ լուծանեն զքաղց իւրեանց. իսկ անօրէնք յագեսցին ՚ի րանէ մեղաւորաց: Ծանապարիք որ թուի միոյն ուղիղ, և բազմաց թիւր, եղունկ որ գնայ ընդ նա: Եթէ ոք ծիծաղեսցի յանդուզն՝ թողցէ մասն ինչ լալոյ: Զայր պարզամիտ ամենայն ոք խաբէ: Որպէս յուզես արկչաց գանձից քոց կշռոց ամուրս, յուզեա՛ր և խաղաղութիւն խորհրդակցի քո, և պարուեա՛ր գնա: Մեղք մահաբերք թափի ՚ի բժշկաց ճարտարաց, և կաշառառուաց անձինք անբժշկելի եղիցին: Որպէս հալի այծեամն առաջի առիժոյ, այնպէս և մեղք առաջի ողորմութեան: Որ ուրն հարկանէ ընկերին՝ մի՛ սոռասցի զդարձ փոխարինի նորա: Թշնամոյ քո մի՛ յաճախեր թշնամութիւն, այլ թողցես րեղի սիրելութեան նորա: Միրելոյ քո և բարեկամի զամենայն գանձս խորհրդոց քոց մի՛ բացցես: Մեծ պարբասութիւն լինի ՚ի հրապարակս ՚ի լուռ մարդոյ, դնեն ունկն առհասարակ ամենեքեան յորժամ խօսեսցին: Զի եթէ խօսելն ընդ արծաթոյ համարեսցի, լուռ կալն ընդ ոսկոյ է: Ոչ է պարտ յարիլ ՚ի րուն բոզանոց: Ոչ դադարէ պարճառ դնել զԱստուած այր անմիտ և ամբարիշտ: Լաւ է իմաստուն թշնամի քան զանմիտ սիրելի: Եթէ շօշափեսցի շուք, կամ ըմբռնեսցի արև, ապա և օգրեսցի ապաշաւանք անցեալ գործոց: Որ ապստամբէ՝ ՚ի Տեառնէ Աստուծոյ, որ ճանաչէ գնա յարուսցէ նմա կրփիջ՝ որ ոչ ճանաչէ զՏէր Աստուած: Նարբացկոտ սիրելիք անհաստատ թշնամիք, բազմաց խորհրդովք ճապաղեալք: Մի՛ յաճախեսցես զգուշացուցանել զայր թագաւոր, զի մի՛ զկասկած բերիցէ զքէն չարի: Փախցի այր գուն և կոծելի ՚ի զեղջէ՛ որ յանցս ճանապարհաց է. իսկ որ առաքն է՝ ոչ միայն հացիւ, այլև բանիւք անուշիւք ընդունի զհիւրսն: Լեզու սուր ծառայէ մարդոյ որչափ լռէ. իսկ յորժամ խօսիս զանապարչաճն՝ ծառայ եղեր նմա: Լեզու զագան ընփրանի է ՚ի բերան մարդոյ. իսկ յորժամ արձակէ գնա՝ ուրէ զինքն: Առն անմտի հազար բանն ոչ առնէ արդիւնս կէս բանի. իսկ իմաստնոյն կէս բանն կապէ զհազարս բանից: Որպէս երիվարաց որոգայթ են առ ՚ի կող պաղեալք. այսպէս ոչ օգրի զրահս և սաղաւարտս եթէ ազանիցի ընդ կնոջ լեզուանոյ և անզգամի: Եթէ ճանաչել կամիս զանձնահաճսն և զանմիտս՝ այսպէս ծանիր.

փոյթ առ ՚ի բարկանալ և փալ պարգևս ուր չեն արժանի, և չմեկնել զթշնամին ՚ի սիրելոյն, և ո՛չ պահել զբանս ՚ի սրբի, և շարախօս լինել յանպարշաճ ժամու, և վստահանալ յամենայն մարդ: Երկու իրք երթան որդեակ զհետ մեռելոյն ցգերեզմանն, մնացիրսն և վերջամնացք նորա: Իսկ որ մտցէ ընդ իւր՝ այս մնացէ առ իւր, գործքն բարի կամ չար. իսկ երկուքն դառնան ՚ի փեղիս իւրեանց, և մեռեալն ո՛չ օգտի ՚ի նոցանէ: Նման է մարդ ծառոյ. որպէս ջուր օգտէ ծառոյ՝ նոյնպէս և աղօթք մարդոյ յանձին: Որպէս ճիւղք փառք ծառոց, նոյնպէս և պահք անձին մարդոյ: Որպէս փերև կանաչ պայծառութիւն է ծառոց. նոյնպէս և աղքատսիրութիւն մարդոյ. արդ՝ եթէ մի՛ պակաս գրանի յայսցանէ՝ ծառն ո՛չ առնու արմատ. նոյնպէս և մարդ եթէ այսպիսի իր ինչ ո՛չ գործէ՝ ո՛չ ասի նմա մարդ կարարեալ: Ո՛չ է պարտ առն խորհրդականի զամենայն գիշերն ննջել. որոյ իշխանութիւն և պէտք յանձին է:

ԵԶՐԱՅ ԵՐՐՈՐԴ

1 **Ե**Ս Սաղաթիել՝ որ և Եզր կոչեցայ. և ՚ի Բաբելոն յամին երեսներորդի
2 կայի յանկողնի իմում, ² և գմբաւ ամէի վասն ամերածոյն Սիո-
3 նի, և վասն շինածոյն Բաբելոնի, ³ և անդէն իսկ ապշեալ լինէի
4 ՚ի հոգի իմ, և սկսայ ասել ցԲարձրեալն զբանս ահագինս: ⁴ Եւ ասացի.
Ասեմ Տէր Աստուած իմ. Դու արարեր զերկինս և զերկիր և զամեն-
5 այն որ ՚ի նոսա. ⁵ և յեպ այնորիկ սպեղծեր անապական ձեռօք քովք
6 գմարդն, և փչեցեր ՚ի նմա շունչ կենդանի, և է առաջի քո. ⁶ և եղիր ՚ի
7 դրախտին փափկութեան զոր քնկեաց աջ քո ⁷ որում պարուէր երուր
զի ծանիցեն թէ քո գործ է: Եւ նա էանց զայնի, և պարբեցաւ: Վասն
որոյ յիրաւի որոշեցեր վաղվաղակի վասն նորա գմահ, և ամենեցուն որ
8 ՚ի նմանէ ազգ էին, ⁸ որք և անցին զօրինօք սրբոց քոց հրամանաց. զի
9 եղեն ազգ և ազինք, և քոհմք ՚ի նոցանէ, որ ոչ գոյ թիւ. ⁹ ամեր ՚ի վերայ
10 նոցա զգրիեղեղն և կորուսեր գնոսա: ¹¹ Խնայեցեր ՚ի ծառայն քո Նոյ.
և վասն նորա յորդիսն նորա ամենայն քամքն իւրով. և եզիպ շնորհս
12 առաջի քո: ¹² Եւ դարձեալ ՚ի զաւակէ նորա բազմացուցեր գմարդիկ.
և նոքա նոյնպէս ամբարշտեցան առաջի քո. և ելին անօրէնութեամբք
13 իրեանց, և զհետ գնացին անօրէնութեանն: ¹³ Գբաւ այր մի ՚ի նոսա
14 որում անուն էր Աբրահամ. ¹⁴ զոր սիրեցեր և հաճեցար ընդ նա մի-
15 այն, ¹⁵ և եղիր ընդ նմա՝ ուխտ բազմացուցանել զգաւակ նորա իբրև
զաստեղս երկնից բազմութեամբ. և իբրև զաւագ առ ափն ծովու ան-
16 չափ. և այնպէս երուր նմա՝ որդի զԻսահակ, և Սահակայ զՅակոբ. ¹⁶ և
Յակոբայ այլօք մեքասանիւքն հանդերձ զՅովսէփ, և վասն Յովսէփայ
17 քարար զհարսն յԵգիպտոս և կերակրեցեր զնոսա ամս բազումս: ¹⁷ Եւ
յեպ այնորիկ հաներ զնոսա ՚ի ձեռն ծառային քում Մովսէսի, և քարար
զնոսա յԵգիպտոսէ ՚ի յանապարն. և կերակրեցեր զնոսա ամս քառա-
սուն, և յեպ այնորիկ քարար զնոսա յերկիրն զոր խոստացար ծառա-
յին քո Աբրահամու. և երուր նոցա օրէնս, և ոչ պահեցին. և երուր
նոցա դարաւորս դարել և իւրարել զնոսա յօրէնս քո ամս բազումս,
մինչև ցՄամուել մարգարէն՝ որ կարդայր զանուն քո: Զանգի կայր և
23 մնայր ՚ի նոսա ախար. ²³ մերժեցան օրէնք քո ՚ի սրտից նոցա, մինչև
24 կացուցեր ՚ի վերայ նոցա իշխան զԴաւիթ ծառայն քո: ²⁴ Յոր և ասացեր
դարձեալ շինել զԵրուսաղէմ. և ՚ի նմա մարուցանել քեզ պարարագս:
Յեպ նորա յարուցեր զորդի նորա զՍողոմոն. որում հրամայեցեր շինել
զպաճարն ՚ի քեսիլ զիշերոյն. և ՚ի նմա առնել ամենայն ժողովրդեանն
25 զաղօթս, և մարուցանել զպարարագս: ²⁵ Եւ իբրև այն լինէր, մեղաւ
26 ժողովուրդն որ ՚ի քաղաքին բնակեալ էր ²⁷ և վասն նորա մարմեցաւ
քաղաքն ՚ի ձեռս հեթանոսաց որ շուրջ զնովան էին: Իսկ մինչդեռ էաք
28 յերկրին մերում, ասէի ՚ի սրտի իմում. ²⁸ Միթէ լաւագոյն ինչ գործեն
որ ՚ի Բաբելոն բնակեալն են, և վասն այնորիկ արհամարհեցաւ Սիոն:
29 ²⁹ Զի իբրև եկի այսր, քեսի ամբարշտութիւն բազում որ ոչ գոյ թիւ. և

*Չդուզնարեայ քարբերութիւնս օրինակաց սորա զանց առնենք նշանակել, շար
համարելով ուղղագունին ՚ի նոսա զհետ երթալ:*

ապստամբս բազում յոյժ երես անձն իմ, այս ահա երեսուն ամ. վասն այնորիկ զարմացեալ է սիրտ իմ, ³⁰զմտաւ ածելով թէ որպէս ներես 30
անօրինաց, և խնայեցեր յամբարիշտսն, և կորուսեր զժողովուրդսն քո.
և խնայեցեր ՚ի թշնամիսն քո: ³¹Մի եթէ լաւագոյն ինչ գործեաց Բա- 31
բելուն քան զՄիոն. ³²և կամ այլազգի որ ծանեաւ քան զԻսրայէլ. և 32
կամ որ ազգ հաւաքաց ուխտի քում իբրև զՅակոբ. ³³որոց պտուղն ոչ 33
երևեցաւ: Շրջելով շրջեցայ ընդ ազգս և գրի գնոսա յովացեալս, որք
ոչ յիշէին զպատուիրանս քո: ³⁴Արդ այժմ եթէ կշռիցես ՚ի կշիռս զմեր 34
անօրէնութիւնս և զհեթանոսաց, գրցի ՚ի կշիռս կշռոցն՝ եթէ յոր կոյս
հակիցէ. ³⁵ե՞րբ ոչ մեղան բնակիչք երկրիս այսորիկ առաջի քո. ո՞ր ազգ 35
պահեաց զպատուիրանս քո ³⁶թերևս ուրեք նուազարանս գրանիցես 36
ազգ, և ոչ ուրեք:

¹Եւ յեպ խորհելոյն իմոյ զայս՝ առաքեցաւ առ իս հրեշտակ մի՝ որոյ 4
անուն էր նորա Ուրիել, ²խօսել սկսաւ ընդ իս և ասէ. Ափշեալ է սիրտ քո 2
յայսմ կեանս, առ ՚ի կամել քեզ հասու լինել ճանապարհի Բարձրելոյն:
³Եւ ասեմ. Աղաչեմ զքեզ խելամուտ արա՛ գիս: Եր պատասխանի և 3
ասէ ցիս. Առաքեցայ՝ առակս երիս դնել առաջի քո, և ճանապարհս
երիս ցուցանել քեզ, ⁴յորոց եթէ զմին ասիցես ինձ. և ես քեզ ասա- 4
ցից վասն որոց փափագեալդ ես գիտել: ⁵Երու պատասխանի և ա- 5
սեմ. Ասա՛ րբ իմ: Եւ ասաց ցիս երթ կշռեա՛ դու ինձ զկշիռս հրոյ,
և կամ զճանրութիւն հողմոյ. և կամ ընդ կրունկ դարձո՛ գօրն անցե-
ալ: ⁶Երու պատասխանի և ասացի. Ո՛վ ՚ի մարդկանէ կարէ առնել 6
զայդ, զի ես արարից: ⁷Եւ ասաց ցիս. Ապա եթէ էր իմ հարցեալ զքեզ՝ 7
քանի՛ շտեմարանք են ՚ի սիրտ ծովու, կամ քանի՛ առաջք երևին երակաց
խորոց, կամ քանի՛ շաւիղք են ՚ի վերայ հաստարութեանն. կամ քանի՛
ելք են դժոխոց, կամ քանի՛ մուտք են դրախտին: ⁸Ապա՛ եթէ ասիցես 8
ինձ՝ ՚ի ծով ոչ իջի, և ոչ իսկզբանէ եղէ ընդ անդունդս. և ոչ ելի ՚ի
վերոյ քան զերկինս. և ոչ իջի ՚ի դրունս դժոխոց. ոչ մտի ՚ի դրախտն.
⁹այժմ ոչ հարցից քեզ զայդ. այլ վասն հրոյ, և հողմոց, և փուրնջեան, 9
որոց սովորն ես, և յորոց ոչ կարես հեռի լինել. ¹⁰զի որ ինչ ընդ քեզ 10
սնեալն են ոչ կարես ճանաչել. ¹¹զիարդ կարես այնչափ ճանապարհաց 11
Բարձրելոյն հասու լինել. քանզի անհաս է ճանապարհ Բարձրելոյն.
ապականցու ես, և յապականելի կեանս բնակեալ ես՝ ոչ կարես ճա-
նաչել զճանապարհս անապականին: ¹²Երու պատասխանի և ասացի 12
ցնա. Լաւագոյն էր մեզ եթէ ոչ էար ծնեալ, քան եթէ կեցեալ ամբարշտու-
թեամբ և ՚ի փանջանս մտեալ, և չիմանալ եթէ ընդէր զայթակղիմք:
¹³Եր պատասխանի և ասէ ցիս. Լուր առակին. Չոգաւ գնաց անբառին 13
փայտն ՚ի դաշտն. խորհեցաւ, ¹⁴և ասէ ցընկերս իւր. Եկայք երթիցուք 14
փացուք պատերազմ ընդ ծովու, զի հեռացեալ մերժեսցի առաջի մեր,
զի արասցուք ՚ի նմա՛ այլ անբառս: ¹⁵Դարձեալ ալիք ծովուն խորհեցան 15
երթեալ կռուեալ ընդ անբառ դաշտին՝ պատրաստել իւրեանց այլ րե-
ղի. ¹⁶եկն հուրն և այրեաց զանբառն. ¹⁷նոյնպէս և աւագն եկաց 16, 17
ընդդէմ, և արզել զալիսն: ¹⁸Արդ եթէ էիր դատարո՞ր՝ զո՞ ՚ի նոցանէ 18

19 արդարացուցանելիք, և կամ դարձեալ զո՛վ պարտաւորելիք: ¹⁹ Ասացի
 զերկոսեանն, զի ՚ի նանիր խորհուրդ խորհեցան. քանզի երկիր քուաւ
 20 անբառաց. իսկ քեղի աւագոյ ծովու զդէմ ունել ալեացն: ²⁰ Եւ ասաց
 ցիս. Բարոք դարեցար. ընդէ՛ր գոր ասացի քեզ ասպա ո՛չ դարեցար.
 21 ²¹ որպէս երկիր քուաւ անբառոց, և քեղոյ աւագոյ ալեացն. այն–
 պէս և որ յերկրի են՝ քուեալ են զերկրաւորս գիպել. և որ յերկինս
 22 են զերկնաւորն ճանաչել: ²² Եւ ասացի ես. Խնդրեմ ՚ի քէն Տէր, իսկ
 23 ընդէ՛ր քուան ինձ այնպիսի միտք զայնպիսիսն ածել զմքաւ: ²³ զի ոչինչ
 յօգուր է ինձ հարցանել որ ՚ի վեր է քան զամենայն. այլ լաւ է մեզ
 զայն գիտենալ՝ որ ընդ մեզ հանապազ անցանեն վիշտք: Արդ՝ ընդէ՛ր
 Իսրայէլ մաքնեցաւ ՚ի ձեռս հեթանոսաց. և գոր Աստուած սիրէր գժո–
 ղովորդն, մաքնեցաւ ՚ի ձեռս ամբարշտաց. և մոռացան օրէնք հարցն
 24 մերոց. և գրեալ կրակարանքն ո՛չ ուրեք գրանին. ²⁴ և կամք ասար
 իբրև զմարախ որոց ո՛չ գոն օրէնք, ո՛չ հրամանք, ո՛չ կրակարանք. և
 25 զնամք յաշխարհէս՝ չեղեալք արժանի քո ողորմութեանդ. ²⁵ զի՞նչ ևս
 26 ատելի ընկալցուք մեք, յորս կոչեցաւ անուն նորա ՚ի վերայ մեր: ²⁶ Եր
 պարասխանի և ասէ ցիս. Այժմ մինչդեռ աստէն ես՝ քեսանես, անդր
 27 երթեալ՝ զարմացիս. քանզի փութաց այս աշխարհս անցանել՝ ²⁷ առ
 ՚ի չհանդարտել բառնալ զիրոյ ժամանակի զչար. վասն զի մարդիկ
 28 աշխարհիս այսորիկ լի են անօրէնութեամբ. ²⁹ վասն որոյ և անցցեն
 ՚ի վերայ նոցա կալք. զի եթէ ո՛չ նախ եկեսցէ ՚ի վերայ նոցա հունձք.
 և ո՛չ արդարոցն հասցէ օր բարկութեան, որ բարութեանց են պտուղք:
 30 ³⁰ Աղէ ա՛ճ զմքաւ, զի եթէ սակաւ յանցումն Ադամայ այնչափ չար գոր–
 ծեաց, աճեցեալ յայնմիտք չարն ՚ի վերայ երկրի՝ ո՛րպէս կորուսար որք
 31 անօրինին պարաստիս: ³³ Պարասխանի ետու և ասեմ. Մինչև ցե՛րք
 32 իցէ այս: ³⁴ Եւ ասաց ցիս. Չես իմաստնագոյն քան զԲարձրեալն, թէ ա–
 րացես վաղվադակի հասանել զկարարածն. զի դու փութա՛ վասն քո
 33 միայն. իսկ Բարձրեալն երկայնամտել վասն բազմաց: ³⁵ Քանզի վասն
 նորա խնդրեցին ՚ի Բարձրելոյն անձինք արդարոց՝ և ասեն. Մինչև յերբ
 34 եմք ասար, երբ եկեսցէ հասցէ վարձք ժամանակեայ՝ մերոյ: ³⁶ Եր պա–
 րասխանի Տէր նոցա՝ և ասէ. Համբերեցէք մինչև լցցի սահմանեալ ժա–
 35 մանակն. ³⁷ քանզի չափով չափեաց զամս. և կշռով կշռեաց զյափտենականս,
 և թուով թուեաց զժամանակս. մի՛ շարժեսցէ, և մի զարթուսցէ մինչև
 36 հասցէ սահմանեալ ժամանակն: ³⁸ Ետու պարասխանի և ասեմ. Խնդրեմ
 ՚ի քէն Տէր՝ ՚ի բազում գթութենէ Բարձրելոյն, զի համբերել վասն մեր
 37 անօրինացս, առ ՚ի չաճելոյ զկարարածն. ³⁹ այլ երկայնամտել վասն
 մեր զարդարսն առ ՚ի վայելել նոցա զբարիս գոր խոստացեալ է նո–
 38 ցա: ⁴⁰ Եր պարասխանի և ասէ. Այդպէս իսկ է որպէս ասացերդ. բայց
 եկեսցէ ՚ի ժամու իրում. զի որպէս կին մարդ ո՛չ կարացցէ յառաջ քան
 39 զսահմանեալ ժամանակն ծնանել, եթէ ո՛չ իններորդ ամիսն լցցի. ⁴² որ–
 պէս կին փութայ ՚ի հասանել ժամանակին ասրել յերկանց, և ՚ի վշտէ
 ծննդոցն. նոյնպէս շքեմարանք երկրի փութան հապո՛նցանել զպտուղն՝
 40 որ հապուցանելոցն է նմա՛ւ. ⁴³ արդ յորժամ եկեսցէ ժամանակն, քեցես

և ծանիցես. վասն որոց ցանկացեալն ես գիպել: ⁴⁴ Եւ խնդրեցի 'ի 44
 նմանէն, և ասեմ. Աղաչեմ գրեզ Տէր, եթէ գրի շնորհս առաջի քո. և
 եթէ արժանի եմ, ⁴⁵ յայրնեա՛ ինձ վասն ժամանակին, եթէ անելի անցե- 45
 ալ է, կամ կացցէ: ⁴⁷ Եւ ասաց ցիս. Կա՛ց յաջակողմն կոյս, և ցուցից քեզ 47
 զկերպարանս առակին: ⁴⁸ Եւ կացի: Եւ եցոյց հնոց բորբոքեալ՝ և եղև 48
 յորժամ վախճանեցաւ բոցն, և ելանէր ծուխ. ⁴⁹ և յեպ վայրի միոջ եկն 49
 ամպ ջրալից, և արկ անձրև սաստիկ յոյժ. և յեպ անցանելոյ անձրևին
 ցօղ: ⁵⁰ Եւ ասաց ցիս. 'Ի մի՛ր առ զայս. որպէս յաճախէ հուրն քան 50
 զծուխն, և անձրևն քան ցօղն. այնպէս յաճախէ անցեալ մասն ժամա-
 նակի: ⁵¹ Դարձեալ աղաչեցի զնա՛ և ասեմ. Ո՛ր 'ի մէնջ կենդանի իցէ 51
 արդէք. կամ ո՞վ 'ի մէնջ իցէ արդէք յաւուրսն յայնս. և կամ զինչ նշան
 իցէ ժամանակացն այնոցիկ: ⁵² Եպ պատասխանի և ասէ ցիս. Վասն 52
 նշանացն կարեմ քեզ ասել, իսկ վասն կենաց ձերոց ո՛չ առաքեցայ ա-
 սել քեզ:

¹ Լոր վասն շնորհացն. Ահաւասիկ աւուրք գան. և յաւուրն յայնս **5**
 զարմասցին մարդիկ զարմանալիս մեծամեծս, ղօղեսցէ յուղղութենէ
 հաւապոց ճշմարտութեանն. ² և յեպ բազմանալոյ յամբարշտութեանն, 2
 եղիցին ոմանք 'ի վերայ երկրի խօսել, կամ կորսպանօք ստույթեամբ և
 առասպելեօք՝ այլայլիք՝ ոմանք մոլորեալք 'ի կեղծաւորութեան սրբու-
 թեան պաշտամանն ըմբռնեալք անժուժկալութեան. ³ և եղիցի անհանգիստ
 և անճանապարհ և անապար այս երկիր նախ յառաջ զոր դու տեսանես.
⁴ Թէ տացէ Աստուած, տեսցես զարմանալիս: Յեպ երրորդ տեսեանն ե- 4
 ղիցի երկիր ամբոխեալ, և երևեսցի արեգակն 'ի գիշերի և լուսին 'ի
 փուրջեան, ⁵ և 'ի փայտէ արիւն կաթեսցէ, և 'ի քարէ բարբառ լուիցեն, 5
 ժողովուրդք ընդ ժողովուրդս հարցին և բռնասցին նշանագործք, զօրասցին
 առասպելարկուք: ⁶ Եւ 'ի ժամանակին յայնմիկ ծով բազում անգամ տե- 6
 ղիս փոխեսցէ, և վիհք եղիցին. և օդք փոխեսցին, և թռչունք երկնից
 տեղափոխեսցին. ⁷ և Սողոմայեցոց ծովն ձկունս եռացուցէ. ⁸ և հուր 7, 8
 բազում անգամ առաքեսցէ. և նշան 'ի կանանց ծնցի, ⁹ և 'ի ջուրս 9
 քաղցրունս աղութին գրցի: Մարտիցեն մարդիկ ընդ միմեանս, որդիք
 ընդ հարս, և հարք ընդ որդիս. մարք ընդ դստերս հակառակք ընդ մի-
 մեանս, եղբարք ընդ եղբարս. սիրելիք ընդ ծանօթս. ազգ ընդ ազգս.
 ժողովուրդք ընդ ժողովուրդս. քահանայք ընդ քահանայս. և թաքուցեն
 զարդար զպարուիրանս Բարձրելոյն. ¹⁰ և հզօրացի 'ի նոսա սրու- 10
 թին և մերժեսցի իմաստութիւն սրբոց. և յեպ այնորիկ խնդրեսցեն
 և ո՛չ գրցի. զի բազմացին արելութիւնք, և յաճախեսցէ սրութիւն.
 և հպարտացին հարք նոցա, և նուագեսցին ուղիղք, ¹¹ և հարցէ եր- 11
 կիր զմերձաւորս իւր՝ և ասացէ. Միթէ ոք գնացէ 'ի վերայ քո որ
 ունէր զհաւաքս. և խօսէր զճշմարտութիւն. կամ գործէր զարդարու-
 թիւն, կամ արէր զանօրէնութիւն, կամ 'ի կողմ անկանէր ճշմարտու-
 թեան. կամ առնէր զողորմութիւն, կամ արէր զյափշտակութիւն, կամ
 խնդրէր զԲարձրեալն ամենայն սրտի իւրով, կամ սիրէր ոք սրբութե-
 ամբ ընկեր զընկեր իւր: Տացէ պատասխանի և ասացէ. Եթէ ո՛չ ոք

- 12 գրանի առ իս այսպիսի, ¹² ըստ այնմ ժամանակաց ական կալցին մարդիկ առնուլ ինչ ՚ի Բարձրելոյն, խնդրեսցեն և ոչ առցեն. վաստակեսցեն աշխատանք և ոչ հանգիցեն. ճաշեսցեն և ոչ վայելեսցեն ՚ի գործոց ձեռաց իրեանց, գնասցեն, և ոչ ուղղեսցեն ճանապարհք իրեանց. ըմբռնեսցեն ՚ի վախճան ժամանակաց. ՚ի ցաւոց և ՚ի սրբութենէ և ՚ի հեծութեանց. քանզի ոչ միայն փոխեսցին զօրէնսն, այլև զնոյն ևս զԲարձրեալն ՚ի վերայ երկրի որչափ ՚ի նոսա էր. վասն այնորիկ եկեսցէ ՚ի վերայ նոցա չար, և թագաւորեսցէ յաբենի Բարձրեալն, և եկեսցէ փոխեսցէ զնոսա. և ցուցցէ յիւրմէ զփառս Բարձրեալն ՚ի նոսա. յայնժամ հարուսցէ նոցա զբանջանս, որպէս և խորհեցանն ամբարտաւանութեամբ, և անարգեսցէ զնոսա նոյնպէս: ¹³ Զայս գնշանս հրամայեցաւ ինձ ասել քեզ. թէ դարձեալ միսսանգամ պահօք և արքատօք խնդրեսցես ՚ի Բարձրելոյն իբրև զաւուրս եւթն, և լուիցես քան զայս մեծամեծս: ¹⁴ Եւ իբրև զարթեայ՝ և լուեալ զայս ՚ի մտի ունէի, և յերկեղէն եղծան կերպարանք մարմնոյ իմոյ. և զօրութիւն իմ հեռացաւ յինէն, և մերձեցաւ անձն իմ ՚ի նուազել: Ածի զմտաւ և ասեմ. Եթէ ոչ որ կարէ ապրել ՚ի մէնջ, և մեռանիմ որպէս զանասունս, յորս ոչ գոյ ՚ի նոսա իմաստութիւն և փանջին ՚ի փանջանսն յախիբենից: Զայս իմ յոյժ զմտաւ ածեալ հոգայի: ¹⁵ Եկն դարձեալ Ուրիէլ հրեշտակ՝ և զօրացոյց զիս, և հաստատեալ կացոյց զիս ՚ի վերայ ուրից իմոց, և ասաց զիս. Մի՛ սրբամիր, զի ցուցաւ քեզ յառաջ քան զժամանակն զոր առնելոց է Բարձրեալն յաւուրսն վախճանին. գրեք շնորհս յԱստուծոյ: ¹⁶ Եւ յեպ այսորիկ եկն առիս Փանուէլ, որ էր առաջնորդ ժողովրդեանն, և ասէ զիս. Ընդէի՛ այդպէս փրկեցաւ զոյն երեսաց քոց. ¹⁷ ոչ զիպես եթէ Իսրայէլ քեզ յանձնեաց յայսմ աշխարհիս պանդխտութեանս մերոյ: ¹⁸ Յոբն կաց և ճաշակեաց հաց՝ զի մի՛ վախճանեսցիս և թողուցուս ¹⁹ զմեզ որպէս զհօտ իւր ՚ի ձեռն զայլոց չարաց: ¹⁹ Եւ ես ասացի ցնա. ՚Ի բաց երթ յինէն, և մի՛ մերձենար յիս ցեւթն օր: Եւ գնաց յինէն ըստ բանին: ²⁰ Եւ ես լալով և ողբալով պարմէի զմեղս իմ, և պահեցի զեւթն օր, ²¹ որպէս և հրամայեաց ինձ հրեշտակն: ²¹ Եւ եղև յեպ լնլոյ եւթն աւուրցն՝ ²² դարձեալ խորհուրդք սրբի իմոյ սրիպէին զիս յոյժ: ²² Ընկալաւ սիրտ իմ զհոգի իմաստութեան. և սկսայ ասել առաջի Բարձրելոյն զբանս ²³ զայս: ²³ Եւ ասացի. Ո՛վ Տէր՝ դու ես որ կամօք Բարձրելոյն, զամենայն արարեր և պարտաստեցեր. և իմաստութեամբ քով զամենայն վարես, և հարուցանես իւրաքանչիւր ըստ ճանապարհաց իրեանց: ²⁴ Դու Տէր յամենայն նիւթոց փայտից ընտրեցեր քեզ զորթ ծառ. ²⁴ և ²⁵ յամենայն ծաղկանց՝ զշուշան ծաղիկ. ²⁵ և յամենայն թռչնոց՝ աղանի, ²⁶ և յամենայն չորքոտանեաց՝ զոչխար, ²⁶ և յամենայն բազմութեան ջուրց՝ ²⁷ զՅորդանան գետ. յամենայն քաղաքաց՝ զՍիոն քաղաք. ²⁷ և յամենայն բնակութեանց երկրի՝ զերկիրն սրբութեան. և յամենայն ժողովրդոց երկրի՝ ընտրեցեր զաւակն Աբրահամու. և յամենայնէ ընտրեալք առ ²⁸ ՚ի քէն օրէնք զոր շնորհեցեր ցանկալի ժողովրդեանն: ²⁸ Եւ Տէր իմ երկայնամիտ է, որ ոչ յիշես զմեղս. և ընդէր մատնեցեր զժողովուրդս քո

'ի ձեռս ամբարիշտի ազգի. յորոց կոչեցեալ էր անուն քո. և զոր սիրեցեր
 զառակ այնպէս ցրուեցեր ընդ հեթանոսս. ²⁹ և կոխան արարեր որպէս
 զհող երկրի 'ի ներքոյ ուրից նորա. ³⁰ և արելով արեցեր զժողովուրդն
 քո վասն չար գործոց նոցա. պարտ էր զնոսա 'ի ձեռաց քոց խրա-
 փել: ³¹ Եւ եղև իբրև խօսելի ընդ նմա զայս ամենայն. առաքեցաւ առ
 իս հրեշտակն, որ յառաջ խօսեցան ընդ իս յանցանելն 'ի գիշերին, ³² և
 ասէ ցիս. Լոր ինձ և ունկնդիր լեր. և հայեաց, և յաւելից ասել առաջի
 քո: ³³ Եւ ես ետու պատասխանի և ասեմ. Խօսեաց Կեր իմ. զի լուիցէ
 ծառայ քո: Եւ ասէ ցիս. Ընդէր այդպէս զարմացաւ սիրտ քո խոր-
 հել զայդպիսի խորհուրդս. մի՛ եթէ դու առաւել ևս քան զԲարձրեալն
 սիրեցեր զԻսրայել: ³⁴ Եւ ասացի. Ոչ Կեր, այլ առ վշտի խօսեցայ. քան-
 զի պահանջեն յինէն հանապազ երիկամունք իմ, և խնդրեն հասու լինել
 շաւղաց Բարձրելոյն, և քննել զմասն մի 'ի դատաստանաց նորա: ³⁵ Եւ
 ասէ ցիս. Որ 'ի վեր քան զքեզն է մի՛ քններ, և զճաճկեալն յորոցոց 'ի
 մարդկանէ մի՛ զններ. որ ինչ ասացան քեզ, զայն պահեա՛ առ քեզ. և
 մի՛ քններ զճանապարհս Բարձրելոյն, զի մի վրիպիցես 'ի նմանէն. զի
 ոչ է պիտոյ քեզ վասն զաղփնեաց: Եւ ասացի. Ապա ընդէր ծնայ, և ոչ
 եղև ինձ գերեզման արգանս մօր իմոյ. զի ոչ Կերեալ էր իմ զկորուստն
 Յակոբայ և զմահն Իսրայելի, և զլիութիւն հեթանոսաց որ ոչ ճանաչեն
 զԱստուած: Եւ ասաց ցիս. Մի՛ բռնադատիր գիտել զանգեղսն, ահա
 ասացի քեզ բան մի՛ եթէ ասացես ինձ: ³⁶ Եւ ասացի. Ասա՛ ինձ զթիւ
 ծնելոցն և զնեռելոցն. պարմեա՛ ինձ զլայնութիւն ծովու և զբազմութիւն
 ձկանց, կամ զբարձրութիւն երկնից. կամ զգունդս աստեղաց. կամ
 զընթացս արեգական, կամ զգնացս աստեղաց. կամ զկերպարանս
 հաստատութեան. կամ զընդարձակութիւն երկրի, կամ զթանձրութիւն
 հողոյ: Վամարեա՛ դու ինձ զթիւ մագոյ մարմնոց քոց, կամ զքթթել ական
 քո, կամ զլսելոյ զգօրութիւն, կամ զհոտոտելոյ զպարաստութիւն, կամ
 զձեռաց զշօշափումն. կամ զխաղալ երակաց, կամ զմտաց գրցես զհետս,
 կամ զշնչոյ գրցես զրեսիլ, կամ զչափ, կամ զկերպարանս, կամ զգոյնս,
 կամ զիմաստութեան զբոյնս, կամ զհատուց թռչնոց զիմաստութիւն. կամ
 զընտրութիւն զեռնոց որ 'ի ցամաքի, և որ 'ի ջուրս միմեանց թշնամի
 են. կամ զընթացս առանց ուրից. կամ զշնչել հողմոց. և ամփոփեա՛ դու
 ինձ զպարած և զսփիւռ և զշիթս անձրևաց, և դալարացո՛ զցամաքեալ
 ծաղիկս: ³⁷ Բաց՝ դու ինձ զախեալ շրեմարանս երկրի, և մարո՛ դու
 ինձ որ 'ի նմա արգելեալ և փակեալ կան հողմք. և կամ ցոյց ինձ
 զկերպարանս հողմոյ, և կամ զհոգոյ գրեսիլս, և յայնժամ հասու լիցիս
 շաւղաց Բարձրելոյն, և ծանիցես զընտրութիւն ճանապարհաց նորա:
³⁸ Եւ զարմացեալ ընդ բանս ընդ այնոսիկ, և ասացի. Ով՛ Տէր Տէր. և ով՛ 'ի
 մարդկանէ կարէ զայդ գիտել կամ առնել, եթէ ոչ այն որ ընդ մարդկան
 չէ իւր բնակութիւն: ⁴⁰ Եւ ասէ ցիս. Որպէս ոչ կարես 'ի նոցանէն մի ինչ
 առնել կամ ասել. նոյնպէս ոչ կարասցես զիմաստութիւն Բարձրելոյն
 քննել, և գիտել զգօրութիւն ճանապարհաց նորա, և կամ գրանել զդա-
 տաստանս նորա. կամ զվախճան սիրոյ նորա՝ զոր խոստացաւ սիրելեաց

իրոց. և կամ առ ՚ի նմանէ զբարիսն՝ զոր ակն ո՛չ երես, և ունկն ո՛չ լուս, և ՚ի սիրոյ մարդոյ ո՛չ անկաւ. և ո՛չ զմտաւ երբէք ա՛ծ մարդ՝ զոր
 41 պարտասարեաց Աստուած սիրելեաց իրոց: ⁴¹ Պարասխանի երու և ասեմ. Ահա զայս որպէս ասացեր ցիս. որ սրբութեամբ ծառայեցին, և որք լինին նմա հաճոյ, խոսարացեալ է. մեք զի՛նչ գործեսցուք մեղաւորքս. զի անօրինեցաք յառաջ քան զգիտելն զայս. և ահա երթամք մեք անդ
 42 ունայնք և սուկք: ⁴² Եւ ասէ ցիս. Պսակ ՚ի նմանէն իրաւունք նորա, որպէս ո՛չ նուաղի ՚ի հեղգութենէ նորա, նոյնպէս ոչ յառաջանայ
 43 յարագութենէ նորա: ⁴³ Դարձեալ յաւելի և ասացի ցնա. Ո՛չ կարէ առնել արդէք, որք անցինն, և որք կանն. որք լինելոցն իցեն միանգամայն. զի վաղվաղակի անցցէ այս աշխարհս, և եկեսցէ դարաստրան. և իւրաքանչիւրք զիտասցէ եթէ զի՛նչ է պարտաստել նմա՛: ⁴⁴ Եր պարասխանի հրեշտակն և ասէ ցիս. Գիտեմ զի որոշեաց Բարձրեալն ըստ ժամանակի, և ՚ի ժամանակի առնել որ ինչ լինելոցն իցէ. և ո՛չ կարեն փութալ արարածք, որպէս սահմանեալ է Բարձրելոյն. քանզի ո՛չ իսկ
 45 յանձն առնոյր զամենայն միանգամայն: ⁴⁵ Եւ ես երու պարասխանի, թէ. Զիսիդ ասաց Բարձրեալն դարձուցանել զամենայն զմարդկեղէն արարածս. զի եթէ ասաց Բարձրեալն, զամենայնսն միանգամայն յարուցէ զոր և գրցէ յայնմ ժամանակի՝ զկենդանիս մեռելօք հանդերձ. և յորժամ յարիցեն. և նորոգեսցէ զամենայնսն. և ընկալցի զամենայնսն յայնմ աշխարհ. և համբարիցէ. ընդէր այժմ այս աշխարհս ո՛չ կարաց ընդունել զամենայնսն միանգամայն: ⁴⁶ Եւ ասաց ցիս. Նա՛րց դու ցարգանդ կնոջ՝ և ասա՛ ցնա. Զի եթէ ծնանելոց իցես տասն անգամ, ընդէր զամենայնսն միանգամայն ո՛չ ծնանիս, այլ մի ըստ միոջէ: ⁴⁷ Եւ ասացի
 47 ցնա. եթէ՛ ո՛չ կարացէ զայն առնել: ⁴⁸ Եր պարասխանի և ասէ ցիս. Նոյնպէս և երկիր ո՛չ կարէ զայս առնել, քանզի արգանդի նման է. և
 49 որոշել ժամանակաց. և հրամայեալ է ՚ի հնազանդութիւն կալ. ⁴⁹ զի որպէս մանուկ ո՛չ կարէ ծնանել. և ո՛չ յորժամ պառաւ է՝ կարէ ծնանել. 50 նոյնպէս և ո՛չ երկիր յառաջ քան զժամանակն կարէ առնել: ⁵⁰ Երու պարասխանի և ասեմ ցնա՛. Որովհետր գրի շնորհս առաջի քո, հարցից քեզ բան միս ևս. զի եթէ արդարն արգանդ է երկիր և ՚ի նմանէ եմք.
 51, 52 յայնժամ մանուկ էր եթէ ծեր: ⁵¹ Եւ ասէ ցիս. Նա՛րց զճնօղն, ⁵² և ասա՛ եթէ ընդէր զորս ծնարն ո՛չ են նմանք առաջնոցն. այլ նուազք են հասակաւ
 53 և փկարք զօրութեամբ. ⁵³ և ասասցէ ցքեզ արգանդն. թէ այլ զօրութիւն էր որ ՚ի մանկութեանն ծնանէի, և այլ որ ՚ի ծերութեանն. ⁵⁴ իմացիր և
 54 դու թէ փկարք էք դուք քան զառաջինսն. ⁵⁵ և որ յետ ձեր լինելոց են քան զձեզ. իբրև թէ ՚ի ծերութեանց իցէ երկիր, և անցեալ է մանկութիւն իւր: Երու պարասխանի և ասեմ զհրեշտակն. Խնդրեմ ՚ի քէն Տէր. մի՛ դարձուցաներ զերեսս քո յինէն. որ հարցանեմ զքեզ վասն բազմաց. զայս հրամայեա՛ ինձ ուսանել ՚ի քէն. վասն որոց կամիս հարցանել:
 6 ¹ Եւ ասէ ցիս. Նա՛րց որում ցանկացեալ է անձն քո. և ես պարմեցից քեզ՝ զոր պարտ է քեզ գիտել: Եւ ասեմ ես. Աղաչեմ զքեզ, լոր ինձ երկայնմութեամբ, հարքն մեր երկայնմութեանն հաւաքացին.

քանզի յայսօրն ցուցանէր զինքն նոցա. Ենովբայ, Նոյի, Աբրահամու, Իսահակայ, Յակոբու, Մովսէսի, Ահարոնի, և ամենայն սրբոցն նորա. և յեպ սոցա ամենեցուն ունէր ժողովորդն զգիր օրինացն. և ՚ի նոցանէ ուսուցանէին առնել զկամս Բարձրելոյն: Իսկ այժմ ոչ Բարձրեայն յայսօրն խօսի, և սուրբքն փոխեցան աստի. և կրակարանքն այրեցան. ո՞րպէս այս անխրատ ժողովորդս զկամս Բարձրելոյն գիտասցէ: Եպ պատասխանի և ասէ ցիս. Բարձրեայն եկեացէ և արասցէ և ուսուցէ. բայց ժողովորդս այս խստապարանոց է, և անթլիպատ ամենայնիս. և մինչև ցվախճան թերեհաւարք. զի եկեացէ ՚ի վերայ նոցա չար: Եւ ասացի ցնա. Ո՞րպէս եկեացէ Բարձրեայն. և կամ յե՞րբ լիցի գալուստ նորա: Եւ ասէ. Նախ յառաջ եկեացէ, յեպ սակաւ ժամանակի ՚ի կերպարանս որդոյ մարդոյ. և ուսուցէ զձածկեալսն, և անարգեցեն գնա՛. և ուրասցեն, և արասցեն իրեանց չար, և յեպ այնորիկ բազմացին անօրէնութիւնք, և մոլորեցուցէ զնոսա հոգին մոլորութեան հարթել զլերինս բարկութեամբ, և առնել նշանս, որպէս եթէ և զոմանս ՚ի սրբոցն մոլորեցուցանել. և յեպ այնորիկ Բարձրեայն եկեացէ ՚ի փեսիլ փառաց, և դադարեցուցէ զհոգին մոլորութեան, և թագաւորեացէ նա. և հապուցէ սրբոց սրբութիւն, և ամբարշտպաց զանօրէնութիւն: Եւ յայնժամ ամենայն անօրէն ազգ ժողովրդեանն կոծեսցին, և ոչինչ օգուտ լիցի նոցա, քանզի ուրացան ՚ի նմանէ: Ահա պատմեցի քեզ զխորհուրդս ամենայն. եղիցի քեզ իբրև զկնիք. վասն այնորիկ ահա պատուիրեմ քեզ ունել քեզ ՚ի մփի մինչև ՚ի լնուլ ժամանակացն. քանզի պատրաստեաց Բարձրեայն. և յառաջ քան զիննել բնութեան երկրի. և յառաջ քան զկշռել զելս աշխարհիս այտորիկ, և յառաջ քան զբազմութիւն օդոց, և յառաջ քան զգոչել ձայնի որոտմանց. ² և յառաջ քան զլուսաւորական զկարգս 2 աստեղաց, և յառաջ քան զհաստատել զյարակս դրախտին. ³ և յառաջ 3 քան զերևել զեղեցկութեան նորա. և յառաջ քան զօրանալ սաստկութեան շարժմանցն նորա. և յառաջ քան զգումարել զանթիւ զգունդս հրեշտակաց. ⁴ և յառաջ քան զարարեալ հաստատութեան երկնից. և յառաջ քան 4 զառնել զհիմն երկրի զհաստատութեան ցամաքի. ⁵ և յառաջ քան զմտաւ 5 ածել զաշխարհս ամենայն. և յառաջ քան զկնքել զվարձս հապուցման, որք զճշմարտութիւն հաւատոցն պահիցեն: ¹¹ Եպու պատասխանի 11 և ասեմ. Որովհետև գրի շնորհս առաջի քո, ¹² ցոյց ինձ զնշանն որ 12 լինելոցն է ՚ի վախճան ժամանակաց: ¹³ Եւ ասէ ցիս. Որովհետև խուզես 13 և քննես զճանապարհս Բարձրելոյն. արի՛ կաց ՚ի վերայ ուրից քոց: ¹⁷ Եւ յարեա՛ կացի. և ասէ ցիս. ¹³ Եթէ լուիցես զձայն գոչման, ¹⁴ և եթէ 17, 13, 14 շարժեսցի փեղին յորում դուն կայցես. ¹⁵ մի՛ երկնչիցիս, զի ՚ի գլուխ 15 ելանելոց է առ ՚ի նմանէն բանն. ¹⁶ դողացէ երկիր, և շարժիցէ առ 16 ՚ի խօսելն ընդ քեզ: Եւ յեպ խօսելոյն իմոյ զայս՝ ահա փառքն Տեառն լուսաւորէին զփեղին յորում կային, ¹⁷ և անդէն ձայն եղև խօսելոյ՝ և 17 բարբառ նորա իբրև զձայն ամբոխի յոյժ. կամ որպէս զօրոց հոսանաց բազմաց հեղեղաբեալ զառ ՚ի վայր ընթանայցէ: Եւ ասաց ցիս. ¹⁸ Ահա- 18 ւասիկ եկեացեն ատուրք յորում կամեցայց այց առնել բնակչաց երկրիս.

- 19 ¹⁹ Կրօնի գանձարարութիւնն անհրաւար, և գանձարարութիւնն անօրինաց. և գործարարութիւնն ուրացողացն. և որով գայթակղեցուցանէին գժողովորդս իմ. և յորժամ լցցին քառասպանք ծառայից իմոց. ²⁰ և յորժամ կամիցին մերձեցուցանել զվախճան այսր կենացս ձերոց, այս նշան եղիցի ձեզ. սիրեցի սպորթիւն, և ծնցի նախանձ, գրգռեցի անօրէնութիւն, և ասպետի արդարութիւն. յաճախեցէ անժուժկալութիւն, և խափանեցի զգասարութիւն. աճեցէ պարտազան, և նուագեցէ խաղաղութիւն. արհամարհեցի ուղորմութիւն, և փառաւորեցի արդարութիւն. և յաճախեցին քառասպանք ծառայից իմոց, և բարձրացին ամբարշտպան ամբարտաւանութիւն: Վասն այնորիկ եղիցին ՚ի քրիստոս քրիստոս սովք և շարժմունք և ընկրղնութիւնք. և եղիցի նշան յերկնից. հուր յաճախ յօդս երևեսցի.
- 21 և յերկրի եղիցին նշանք բազումք ՚ի քրիստոս քրիստոս. ²¹ և մանկունք քարերոց խօսեսցին. և որ յղիքն են, շնորհս ծնցին և կեցցեն և զարգասցին.
- 22 ²² և յանկարծակի ՚ի քրիստոս սերմանեալք առանց սերման ունայնք գրցին.
- 24 ²⁴ և յարիցեն քաղաքք ՚ի վերայ քաղաքաց, օրէնք ՚ի վերայ օրինաց, որոցիք զհարս սպանանիցեն, երբարք զեղբարս, ազգ զազգս, սիրելիք զսիրելիս, քոհմք զքոհմս. և եկեցէ յայտնի ասպարամբութիւն, գալով եկեցէ անուն իմ նոր նորոգմամբ անճառ փառաց իմոց և զօրութեան, և զբազումս գայթակղեցուցէ, և զօրացի. և որք չհաւարանն ՚ի նա՝ հնազանդեցուցէ, և յեք այնր նշանացն եղիցի այս ՚ի բազում քաղաքս և ՚ի գիւղս և ՚ի գաւառս, և դադարեցին ջուրք. և մի՛ գնացեն յաւուրսն
- 25 յայնոսիկ մինչև ՚ի ժամանակս երիս: ²⁵ Եւ յեք կարարելոյ նշանացս այսոցիկ ՚ի վերայ երկրի, զիրք բացցին, և յայնժամ երևեսցի փառք իմ,
- 26 ²⁶ և քրիստոս առ իս զթողեալսն ՚ի բարձունս գամենայն գտորբս իմ. և ամենայն որ գրանի արդար արժանի ինձ, եկեցէ և փառաւորեցի և լուսաւորեցի առաւել քան զարեգակն: Յայնժամ դարձցին սիրտք բնակչաց աշխարհիս այսորիկ յայլ բարիս. ²⁷ ջնջեսցի և բարձցի չարն,
- 28 և անցցէ նենգութիւն. և յամօթ լիցի թերահաւարութիւնն. ²⁸ ծաղկեսցեն հաւարք, յայտնեցի ճշմարտութիւն որ կայր մնայր մինչև ցայժմ, առանց պարոյ յայսչափ ամս. կորիցէ սպորթիւն, և երևեսցի անապականութիւն. վախճանեցի ասպականութիւն. և այնպէս եկեցէ հասցէ կարարած
- 29 աշխարհիս: ²⁹ Չայս իբրև ասացցիս՝ իբրև զքրիստոս փայլարականց երևեսցան ինձ փառքն Աստուծոյ, և քրիստոս յորում կայի շարժէր սակաւ մի. և սկսայ խռովել, և ոչ կարէի հանդուրժել փառացն. և ըմբռնեաց զիս երկիւղ. եկն հրեշտակն և զօրացոյց զիս: ³⁰ Եւ ասացցիս. Մի՛ երկնցիւր և մի՛ զարհուրիւր. երանի՛ է քեզ՝ զի գրեք շնորհս ՚ի հօրէն.
- 32 ³² զփրկեցի զուղղութիւն սրտի քո, և զսրբութիւն անձին քո, զոր ունէիր
- 33 ՚ի մանկութենէ քումմէ. ³³ և վասն այնորիկ արժանի եղեր բարբառոյն
- 31 Աստուծոյ, և խորհրդոցն ընդերկար ժամանակաց. ³¹ պահեա՛ դու այլ
- 35 ևս աւուրս եւթն, և յայտնեցէ քեզ աւելի ևս քան զայս: ³⁵ Եւ եղև յեք այսորիկ և պահեցի զեւթն օր. ³⁶ և դարձեալ սիրտ իմ խռովէր՝ և սկսայ
- 36 ասել առաջի Բարձրելոյն. ³⁸ և ասեմ. Տէր Աստուծո՛ւ իմ, դու արարեր
- 38 զերկիւնս և զերկիր և գամենայն որ ՚ի նոսա. ⁴⁰ դու հրամայեցեր ծագել

լուսոյ, որոշեցեր 'ի խաւարե, և կոչեցեր զնա փիւ, և որ խառնէրն ⁴¹ ընդ 41
բազմութեան ջուրցն ընդ երկրի՝ դու բաժանեցեր և որոշեցեր զերկիր
ուրոյն մեկուսի. մասն մի ջրոյն յանդունդս 'ի ներքինսն որոշեցեր՝ հաս-
փապեալ զերկիր 'ի վերայ նորա. և մասն մի 'ի վերոյ քան զերկինս
կացուցեր, որոյ 'ի ներքոյ նմանութիւն ձեղուան ձգեցեր, և սահմանեցեր
զհասաբարութիւնն. և որ մնացեալն էր ժողովս ջուրց, աւազով պարսպեցեր
և արգելեր. քանզի յառաջ էին խառնակ ընդ միմեանս, յորոյ վերայ
հոգին շրջէր, և խաւար ուներ այնչափ. և չև ևս էր երկիր, քանզի
բարբառ մարդոյ չև՝ ևս էր. հրամայեցեր մաքջել ճառագայթից լու-
սոյ, որով երևեսցին գործք քո զարմանալիք: ⁴² Իսկ յերկրորդումն աւուր 42
զհասաբարութիւն երկնից անջրպետեցեր, և բարձրացուցեր 'ի բարձունս.
և հրամայեցեր ջրոցն ներքնոց՝ մասին միոյ անջրպետել 'ի միմեանց.
զի մասն մի նորա 'ի վեր անջրպետեցի, և մասն մի նորա 'ի խո-
նարի մնացէ: ⁴³ Եւ դարձեալ յերրորդում աւուրն որ մնայ. զերկիր 43
հասաբարեցեր՝ բոլիսել 'ի նմանէ զբանջար սերմանեաց և զձաղիկս խտրոց,
և զպունկ ծառոց պողարերս. ⁴⁴ և բոլիսեաց զազգի ազգի բազմութիւնս՝ 44
զսերմանիս 'ի կերակուր զօրութեանց. և զխոտս անոյշ 'ի քաղցրութիւն
քմաց. և զպարուղս ծառոց յանոյշ ճաշակս: ⁴⁵ Եւ 'ի չորրորդում աւուրն 45
հրամայեցեր արեգական լինել, լուսաւորել, և սնուցանել զաճումն և
զբոլիսումն երկրի. նոյնպէս և զլուսին լուսաւորել զխաւար զիշերոյ,
և մեկնել զփոփոխմունս ժամուց և զընթացս ժամանակաց: ⁴⁷ Իսկ 'ի 47
հինգերորդումն աւուր ասացեր երկրի բոլիսել զեռունս կայտառ շունչ
կենդանի, և թռչունս ազգի ազգիս. և եղև բազմութիւն կերպարանաց
կարգել զեղեցիկ գունովք, և ազգի ազգի փայլեամբք առ ընտրութիւն.
⁴⁸ սոյնպէս և ծով բոլիսեաց բազմութիւն ձկանց. զմեծամեծս 'ի նոցանէ 48
'ի վայելել կերակրով յազման. և զմանունս առ 'ի յաճումն: ⁵³ Եւ դար- 53
ձեալ 'ի վեցերորդում աւուրն բանիս հրամանաւ քով բոլիսեաց երկիր
զջորքութանիս, զտողունս և զթռչունս: ⁵⁴ Եւ յետ սոցա զՏէրն փերունական 54
ձեռօք սրեղծեր զմարդն, և 'ի նման քաղաքի փնկեցեր զդրախտն, և
եղիւր զնա 'ի ներքս. և որպէս որ որդոյ իրում զամենայն ինչ առաջի
արարեր նմա՝ 'ի վայելել, և 'ի քաղցրութեան և 'ի փափաքման այնպէս
ամենայն կերպարանօք զարդարեցեր զդրախտն, իբրև ժառանգորդի
'ի ձեռս ետուր զոր 'ի հողոյն սրեղծեր, և շնչով կենդանացուցեր. և
'ի կողից նորա զկին նորա սրեղծեր բնակել ընդ նմա. և խօսակից
յարգահարել ազգի մարդկան, զարդարեցեր զնա կամօք ազաբարութե-
ան, և յօժարութեան, իշխան և թագաւոր 'ի վերայ ամենայնի որ 'ի քէն
եղեալ էին 'ի վերայ երկրի կացուցեր զնա՝. այլ և յերկրաւոր սպասաւորէն
ոչ արարեր զնա կարօք, և իբրև զգիրս պապոյն և ընտրութեան ետուր
նմա զպապուիրանն. զոր ընկէց 'ի ձեռաց՝ և ել 'ի դրախտն փափկութեան,
օտարացաւ յանապականութենէն, և արժանի եղև աշխարհութեան, և
սպառնացեալ հրամանացն 'ի ձեռն մահու մարմնեցաւ. հող էր և 'ի
հող դարձաւ, և 'ի նմանէ ամենեքեան մեք մարդիկ սերմանեցաք: ⁵⁵ Զ- 55
այս ամենայն ասացի առաջի քո, ⁵⁶ զի ասացեր զհեթանոսաց թէ չէն 56

ինչ և յոչինչ համարեցան. և նմանեալ են փշրեալ ապակոյ՝ և շրոց
 57 անձրևաց յանօգուր. ⁵⁷ զիսինդ իշխեն հեթանոսք ժողովրդեան քում
 58 ընկրելոյ, և զժառայի քո Աբրաամու կոխել զգաւակ ⁵⁸ և զժողովուրդ
 քո զոր ընկրեցեր. և կոչեցեր ընկրեալ զոր անուանեցեր սեփհական.
 որում խոսարացար փալ ՚ի վիճակ ժառանգութեան զերկիրն բարեաց և
 զաւերեաց, և սափնեցեր ՚ի ձեռս անպիտան հեթանոսաց զժողովուրդն
 59 և զերկիրն խոսարանց: ⁵⁹ Զի եթէ ժողովրդեան քում խոսարացար փալ,
 զիսինդ հեթանոսք որ ոչ ընկալան զօրէնս, առին զնա ՚ի վիճակ ժա-
 ռանգութեան. և մեք ՚ի պանդխտութեան գերի վարեալք հնազանդիմք
 ընդ նոքօք, և իշխեն ՚ի վերայ մեր:

7 ¹ Եւ եղև իբրև կարարեցի զբանս զայսոսիկ, առաքեցաւ առ իս հրեշ-
 2 փակն այն որ յառաջն խօսեցաւ ընդ իս, ² և ասէ ցիս. Եզրա՛ արի՛ և լո՛ր
 3 զոր խօսելոցս եմ ընդ քեզ: ³ Յարեա՛ և կացի և ասեմ. Խօսեաց: Եւ ասէ
 4 ցիս. Ծով եթէ կայցէ յընդարձակի փեղոջ. ⁴ և մուրն իւր իցէ ՚ի նեղ, զի
 5 եղիցի նա նեղ գեպոյ նման. ⁵ եթէ որ կամեսցի մտանել ՚ի ծովն և փի-
 6 րել ՚ի վերայ նորա, ապաքէն եթէ ոչ նախ ընդ նեղն անցանիցէ՝ զիսինդ
 7 կարասցէ մտանել ՚ի լայնութիւն նորա. ⁶ և կամ դարձեալ յաւան քաղաք
 8 մի զարդարեալ, և զեղեցկացուցեալ ամենայն բարեօք. ⁷ և մուր նորա
 9 իցէ ՚ի նեղ, և նուրբ, և դժուարափեղիք. իբրու թէ յաջմէ կողման իցէ
 10 հուր, և ՚ի ձախմէ ջուր խոր յոյժ, ⁸ և ճանապարհ մի միայն ընդ մէջն
 անցանիցէ հրոյն և ջրոյն. մի՛ ինչ այլում ումեք լինել փեղի, բայց միայն
 9 շափոյ ոտին մարդոյ. ⁹ եթէ ոչ որ կամեսցի զնա ժառանգել, անցանիցէ
 10 նախ ընդ նեղն. ոչ կարէ ըմբռնել զժառանգութիւնն: ¹⁰ Եւ ես ասացի, թէ
 11 այդպէս է: Եր փարսասխանի և ասէ ցիս. Ըստ նմին օրինակի փացի
 12 Իսրայելի մասն ժառանգութեան. ¹¹ զի վասն մարդկան արար Աստուած
 զաշխարհս զայս և ելից զնա ամենայն բարութեամբ, և եր նոցա օրէնս.
 զի որով վարեսցին և թագաւորեսցեն թագաւորութիւն բարի և զգաստ և
 12 ամբիժ. իսկ նոքա ոչ պահեսցին, այլ մերժեցին զնա՛. և Բարձրեալն եղ ՚ի
 13 մտի մերժել զնա, որ ապստամբ եղեն ՚ի նմանէ. ¹² վասն այսորիկ մուր
 14 աշխարհիս այսորիկ խիստ են և դժուարին և լի փառապանօք. ¹³ զի
 15 թէ նախ մտցեն ընդ նեղ և ընդ նուրբ շափոյ աշխարհիս այսորիկ. ¹⁴ և
 մտեալքն չերկայնմտիցեն, ոչ ընկալցին զպարտաստեալ նոցա բարիսն
 15 որ յառաջ քան զաշխարհս էր: ¹⁵ Բայց դու մի՛ շփոթիր զի մահկանացու
 16 ես. ¹⁶ և մի՛ խռովիր զի ապականելոց ես, այլ հպեա՛ առ մօտաւորն, և
 17 դի՛ր ՚ի մտի քում որ առ յապայն լինելոց իցէ: ¹⁷ Եւ ես ասացի. Ապա ու-
 18 րեմն արդարք ժառանգեն զբարիս. և վասն այնորիկ բարոք համբերեն
 19 մտանել ընդ նեղ և ընդ նուրբ ճանապարհն. ¹⁸ իսկ որք փկարքն են և
 սրբութեամբ զկեանս իրեանց ոչ անցուցանեն, և զփորձ նեղութեան
 19 ոչ գիտէին, ՚ի մշտնջենաւոր բարութեանցն հեռացան: ¹⁹ Եւ ասէ ցիս.
 20 Եւ ես քեզ ասեմ, եթէ ոչ ես դու լաւ քան զԲարձրեալն, և ոչ քաղցր
 21 քան զԱստուած, և ոչ մարդասէր քան զնա: ²⁰ Կորիցեն ամենեքեան
 որ անցանեն զպարտիրանաւն Տեառն, քան թէ արհամարհեսցին օ-
 21 րէնքն Աստուծոյ: ²¹ Պարտիրելով պարտիրեաց Աստուած մարդկան

թէ զի՛նչ արասցեն և կեցցեն, եթէ զի՛նչ պահեսցեն և մի՛ փանջեսցին: 22 Իսկ նորա յամենայնէ հրաժարեցին. և ՚ի վերայ այսր ամենայնի 22
ասացին թէ ո՛չ Բարձրեալն է, և ո՛չ հափուցումն բարեաց և չարեաց
գործոց. զճանապարհս իւրեանց խոփորեցին. 24 և զօրէնս նորա մեր-
ժեցին. և զհրամանս նորա անարգեցին, և ուրացան զուխար նորա, և
՚ի բանից սրբոց նորա թերեհաւարեցին, և զընկրեալս նորա արհա-
մարհեցին, 25 և վասն այսորիկ լուր դու Եզր. ունայնութիւն ունայնից 25
և լիութիւն լիոց. 26 ահա եկեսցէ ժամանակ յորում եղիցի նշանն որ 26
յառաջն ասացաւ քեզ. յայտնեսցի քաղաքն որ այժմ ո՛չ երևի, և ամենայն
ծունր ՚ի վերայ երկրի սողեսցի. 27 և ամենայն որ գրցի անբիծ փեսցէ 27
զփառս Բարձրելոյն 28 յայնժամ երևեսցի Օծեալն Աստուծոյ՝ յայտնի 28
մարդկան, և ուրախ արասցէ զմնացեալսն ՚ի հաւարս և ՚ի համբերու-
թեան, 32 և ամենեքեան կանգնեսցին որ թաղեալն են յերկրի ձայնի. Տե- 32
առն. 33 և կայցեն առաջի հզօր դափաւորին, և եկեսցեն հասցեն կեանքն 33
որ ո՛չ երևին. 34 և անցցէ ապականութիւն և դադարեացէ ողորմութիւն, 34
և պարապեսցեն գթութիւնք, և խափանեսցին դրոնք ապաշխարութե-
ան, յինքն ամփոփեսցի երկայնմութիւն, և հաւարք ցուցցեն զպարող
իւրեանց: 35 Եւ յեւր գործոց վարձք իւր և արդարութիւն ծաղկեսցէ. և 35
յայնժամ երևեսցի փեղի հանգստեան սրբոցն, և ճշմարիտ դրախտն
փափկութեան, և դէմ յանդիման սոցին բովք հրոյ և փանջանք յախտե-
նից, և որդն անմահ, զոր պարրաստեալն է ամբարշտաց և անօրինաց:
Եւ յայնժամ ասիցէ Բարձրեալն ցարդարսն. Տեսէք զփեղին հանգստե-
ան ձերոյ զոր պարրաստեալն էր ձեզ իսկզբանէ արարածոց՝ մտէք
այսուիներև և հանգերո՛ւք, և խայրացէք իբրև գորթս արձակեալ ՚ի
կապոյ: Եւ ասացէ ցամբարիշտն և ցանօրէնսն. Տեսջի՛ք և իմասջի՛ք
զիս որում ո՛չն ծառայեցէք, և կամ յորմէ ուրացայքն. և կամ զոր օրէնս
արհամարհեցէք, հայեցարո՛ւք որ առաջի կայ ձեզ պարրաստեալ արդարոցն
փափկութիւն, և ձեզ ամբարշտաց հուրն և փանջանք յախտենից: Եւ ե-
ղիցի օրն դափաստանի այսպիսի, ո՛չ արեգակն կացցէ լուսափու՝ և ո՛չ
լուսին, և ո՛չ աստեղք պայծառացեալ, և ո՛չ ամպք հովանաւորք, և ո՛չ
որոպումն նշանաւոր ժամանակաց, և ո՛չ հողմ զովացիկ, և ջուր ՚ի ծա-
րաւ հանգստեան, և ո՛չ հողմ քաղցրախառն և ո՛չ երեկոյ ՚ի հանգիստ
վաստակոց, և ո՛չ գիշեր ՚ի դադարել աշխատութեանց, և ո՛չ աջողութիւն
գործոց ՚ի յօժարութիւն. և ո՛չ հասարակ օր ՚ի ճաշակումն կերակրոց. ո՛չ
ձմեռն ՚ի գործ երկրի պարրաստութեան. ո՛չ ՚ի գարուն ՚ի ծնունդ երկրի
պարարութեան. ո՛չ յամառն փոթ, և ո՛չ աշուն ՚ի խնամ ամել պարոյ
(հասնոյ). ո՛չ կարկուտ ՚ի բռնութենէ օդոց, և ո՛չ անձրև յաճումն ծառոց,
ո՛չ ցօղ ՚ի մխիթարութիւն փնկոց, և ո՛չ առաւօտ որ նշանակէ զլոյս
փառաց արդարոցն ուրախութիւն: Իսկ ամբարշտացն՝ հուրն անշէջ, և
աղջամուղջ յախտենից, և փանջանք մշտնջենաւորք, այս է դափաս-
տանն: Երբու պարասխանի՝ յոգոց հանելով և ասեմ. Երանի՛ է նոցա որ
սակաւ ժամանակս համբերեցին վասն բարձրութեան փառացն, և եղո՛նկ

մեք՝ որ առ սակաւ ժամանակս արարաք զկամս մարմնոյ մերոյ, և ՚ի փանջանս յաիփրենից մտանեմք, և յանշէջ հուրն փանջիմք հանապազ լան էր թէ չէաք իսկ ծնեալ: Ո՛վ ՚ի մարդկեղէն կենդանեացս ո՛չ մեղաւ. և կամ ո՛վ ՚ի ծնելոցն ո՛չ անց զիրամանաւ նորա. որպէս փեսանեմս՝ սակաւուց է այն աշխարհ յուրախութիւն. և բազմաց ՚ի փանջանս, զի ամենեքեան առ հասարակ անօրէնութեամբք թաթաւեալ ենք, զնացաք զճանապարհս կորըստեան և զշաւիղս մահու, և հեռացաք ՚ի ճշմարտութենէ կենացն: Ետ պատրասխանի և սաւէ ցիս. Դու սասցեր թէ սակաւք են արդարք, և բազումք են ամբարիշտք. և արդ լո՛ր առ այս. Ականս պատուականս թէ ունիցիս՝ ապաքէն զամենայն ինչ ըստ նոցա արժանատրութեանն պատրաստեցես զնիւթն. միթէ որ անարժանն իցէ՝ նոցա նման համարեցիս, և կամ նման կապարոյ, և կամ խեցոյ, և կամ այլ իմիք նման: Եւ սասցի. Ո՛չ: Եւ սաւէ ցիս. Ասա՛ դու ցերկիր. Ընդէ՛ր որպէս զխեցին շար ծնանիս, նոյնպէս և զոսկին ո՛չ բոխես: Եւ նա պատրասխանի փացէ քեզ և ասիցէ. Քանզի յաճախ է խեցին քան զերկաթն, և երկաթն քան զկապարն, և կապարն քան զպղինձն, և պղինձ քան զարծաթն, և արծաթն քան զոսկին, և ոսկին քան զականս պատուականս. ընտրեա՛ այսուհետքն, և փեն թէ ո՛ր պատուական է և ցանկալի: Եւ սասցի թէ ո՛վ որ ո՛չ զիւր թէ սակաւն և նուազն է ցանկալի: Եւ սաւէ ցիս, թէ որպէս մարդկան թոփ նուազն՝ պատուական և ցանկալի, նոյնպէս և Բարձրելոյն սակաւ արդարք պատուական են. և ուրախ լինի ՚ի վերայ սակաւուցն, որ փառաւորեցին զանուն նորա ՚ի վերայ երկրի, և ՚ի ձեռն նոցա անուն նորա օրհնի և զովի. վասն այնորիկ ծաղկեցեն արդարքն, և փառաւորեցին առաջի Աստուծոյ: Իսկ բազմամբոխն անխրապ՝ մորկի նմանեցէ, և պատրաստեալ է հրոյն բորբոքելոյ. եղիցին երեսք նոցա յամօթ և յանարգանս: Եւ զայս մինչդեռ խօսէր ընդ իս, ես հանի յոգուց և խռովէի, և նուաղէր յիս հոգի իմ, և ասէի. Ո՛վ երկիր ընդէ՛ր ծնար զմարդն, զի ՚ի փանջանս յաիփրենից մտանեցաւ. վասն այնորիկ սգասցէ ազգ մարդկան, և ցնծայ զազան վայրի, և կոծեսցին ամենայն ծնունդք բանաւորաց, և ուրախ լինիցին ամենայն չորքոփանիք. յոյժ լան է նոցա քան մեզ, զի ո՛չ յարութեան ակն ունին, և ո՛չ դատաստանաց մնան: Մեզ զի՛նչ օգուտ է եթէ ՚ի դատաստանս մտանեմք և ՚ի փանջանս անդադարս. երանի՛ թէ չէ՛ր մեզ յարութիւն, զի յաիփրենից փանջանացն ապրէաք: Եւ զայս մինչդեռ զմտաւ ածէի, և սաւէ ցիս. Իսկզբանէ արարածոց յառաջ քան զմարդն լինելոյ ՚ի վերայ երեսաց երկրի, յԱռաջագեփոն բարձրեալ յառաջագոյն պատրաստեաց զրեղի փափկութեան, և զփանջանաց. իմանց այսուհետքն զի ունէին օրէնս որով կարէին ապրել՝ և ո՛չ պահեցին, այլ արհամարհեցին. զի՛նչ պատրասխանի ունիցին փալ յաւուրն վախճանի: Զի այնչափ ժամանակս երկայնամտեաց Բարձրեալն. և նոքա արհամարհելովն կորուսին զանձինս իրեանց: Ետու պատրասխանի և ասեմ ցիրեշտակն Տեառն. Խնդրեմ ՚ի քէն փէր՝ ասա՛ ինձ, եթէ յետ մահու յորժամ պահանջի ՚ի մէնջ զիրաքանչիւր զոգիս մեր. երթայցեմք ՚ի փրեղի փանջանաց. եթէ յանդորրութեան լինիցիմք մինչև

ցօր դարաստանին. եթէ յայսմ հեպէ մփանիցեմք 'ի փանջանս: Եր պարասխանի և ասէ. Ասացից և զայս քեզ. Դու մի՛ հաշուիր զքեզ ընդ մահապարսն. զի քեզ և նմանողաց քոց պարաստեալ է զանձն լի բարեօք, որ ոչ յայտնեսցին քեզ, մինչև 'ի վախճան ժամանակաց: Լոր պսուտեպր վասն որոց հարցերդ, այսպէս է բանն. զի յորժամ հրաման մահու ելանէ յառաջ քան զմարդոյն ոգիս հանելոյ, անդէն վաղվադակի բաժանի շունչն 'ի մարմնոյն, և երթայ 'ի փեղի որոշմանն իւրոյ. և եթէ իցէ լի գործովք բարեօք, և պահեալ զպարտութիւնս Բարձրելոյն. և յորում ժամանակի էր յապականական 'ի բնական մարմնոյն բնութեան, ծառայեաց ամբծութեամբ 'ի հասարակութեան յամենայն ժամու վշտաց. նա ցնծա՛ և ուրախ լինի 'ի հանգստեանն յեթնեկեան ճանապարհին: Առաջին ճանապարհն՝ որ բազում աշխարութեամբ ճգնեսցաւ առ ամենայն մեղս: Երկրորդ ճանապարհն՝ փեսեալ զպարաստական զմեղացն զփանջանսն: Երրորդ ճանապարհն՝ վկայութեանն զոր վկայէ նմա Աստուած, եթէ մեծ հաւատովք պահեաց որ փրօան նմա օրէնքն: Չորրորդ ճանապարհն՝ յորում յայտնին նմա պարաստեալ բարիքն, եթէ որպէս ընդ հրեշտակս 'ի բազում խաղաղութեան սպասաւորեալ պահի: Վինգերորդ ճանապարհն՝ փառաւորեալ է ուրախութեամբ, զի մերկացաւ զապականութիւն. և այնուհետև ընդ հրեշտակս հաշուի ժառանգել զանվախճան լոյսն: Վեցերորդ ճանապարհն՝ յորում ցուցանի թէ որպէս երեսք իւր լուսաւորին իբրև զարեգակն, և ոչ այնուհետև ապականութեամբ մթանան: Եթներորդ ճանապարհն՝ որ 'ի վեր է քան զամենայն ճանապարհս, յորում պարծի վստահութեամբ և համարձակութեամբ, ոչ ամաչելով և կամ պարկառելով, այլ ցնծալով փութայ փեսանել զերեսս Աստուծոյ. որպէս ծառայեաց ամբծութեամբ 'ի կենդանութիւնն, որով և փառաւորելոցն է. և ընդունելոց է զվարձս հափուցմանն: Այս են ճանապարհք հոգւոցն արդարոցն: Իսկ ամբարշտացն հոգիք, և որք ոչն պահեցին զպարտութիւնսն Բարձրելոյն, և արհամարհեցին զօրէնս նորա, և զարշեցան 'ի ծառայից նորա, նոքա ոչ մտցեն յաւիտեան 'ի փեղի հանգստեան, այլ վաղվադակի որոշեալ հոգիքն 'ի մարմնոյ փրփմութեամբ և վշտօք ընդ եւթն ճանապարհ մտցեն 'ի փանջանսն յաւիտեանից: Առաջին ճանապարհն՝ զի թողին զօրէնս և փոխեցին զհրամանս Բարձրելոյն: Երկրորդ ճանապարհն, զի ոչ կամեցան դառնալ և ապաշխարել մինչդեռ յայսմ աշխարհի էին: Երրորդ ճանապարհն՝ յորում նեղին փեսանելով զարդարսն 'ի հանգիստն, և զհրեանց փանջանսն: Չորրորդ ճանապարհն՝ որ կայ և մնայ 'ի վախճան ժամանակաց 'ի մշտնջենաւոր հուրն: Վինգերորդ ճանապարհն՝ յորում փեսանեն զայլոց հանգիստս հաճոյ Բարձրելոյն, և պահպանեալ 'ի հրեշտակաց սպասաւորութեան և յանբծութեան յոյժ: Վեցերորդ ճանապարհն՝ որ փեսանեն յայնմ հեպէ զպարաստեալ արքայութիւնն սրբոց՝ և զհրեանց անձանցն ամենևին զկորուստն: Եթներորդ ճանապարհն՝ որ է քան զամենայն ճանապարհս 'ի վեր, յորում հաշին և մաշին ամօթով և անարգանօք, և պաշարեալ են իմաստութեամբ և երկեղիւ. իբրև փեսանեն զճանապարհս

Բարձրելոյն որոյ առաջի մեղան կենդանիքն 'ի մարմնի, և առաջի արդարոցն փանջելոց են: Երու պապասխանի և ասեմ. Տացի՞ ժամանակ հոգւոց առ 'ի փեսանել թէ որպէս փանջիցին յետ հրաժարելոյ նոցա 'ի մարմնոյ անփի: Եւ ասէ ցիս. Տացի ժամանակ, ո՛չ անդորրութեան՝ այլ փանջանաց. զի 'ի փեղիս խոշարանգանաց արգելեալ են մեղաւորաց ոգիք, և պահին 'ի փանջանս ահաւոր հրաշքակաց մինչև յօրն յանդիմանութեան և դաբաստանաց և հաբուցման բարոյ և չարի: Ասացի. Խնդրեմ 'ի քէն՝ ներեա՛ ինձ և զայս հարցանել. և արո՞ յաւուրն դաբաստանի կարիցեն արդարքն հրաժարեցուցանել զամբարիշտն, և կամ փանել յաղաչանս վասն նոցա, որպէս հարք վասն որդւոց, և կամ որդիք վասն հարց. և կամ եղբարք վասն եղբարց, կամ ազգ վասն ազգի, և կամ սիրելիք վասն սիրելեաց: Եր պապասխանի և ասէ ցիս. Մի՛ ոք խաբեսցի յայսմ. զի յաւուրն դաբաստանի անաչառութիւն լինի, և ամենայն ճշմարտութիւն կնքեսցի. զի գոր օրինակ ո՛չ որ գոր առաքեսցէ զամն 'ի մեռանել ընդ նորա, կամ 'ի քուն կալ, կամ հիւանդանալ, կամ յուրել, և կամ յրմպել, նոյնպէս և ո՛չ այն ժամ որ կարասցէ վասն ուրուք պաղապել. և կամ գոք հրաժարեցուցանել 'ի փանջանաց. իւրաքանչիւր իրեանց գործքն բարեխօսեն: ³⁶ Երու պապասխանի և ասեմ. Զիա՞րդ գրանենք, զի եթէ Աբրասամ աղաչեաց զԱստուած վասն Ղովպայ և վասն փան նորա, և Մովսէս վասն հարցն մերոց, որ մեռան յաւուրս նորա, ³⁸ և Դաւիթ վասն հարուածոց ժողովրդեանն, և Սողոմոն վասն սրբութեան, ³⁹ և Եղիա՛ վասն զալոյ անձրևին, և Եղիսէ վասն կենաց մեռելոյն, ⁴⁰ և Եզեկիայ՝ վասն ժողովրդեանն յաւուրս Մենեքերիմայ, և վասն իւրոյ առողջութեան, և այլք վասն այլոց, ⁴¹ զի թէ յորժամ ապականութիւն զարգանայր և անիրաւութիւն աճէր, ինդրեցին արդարքն վասն ամբարշտացն յԱստուծոյ, և ընկալան. ընդէ՛ր յայնժամ այս ո՛չ լինի: ⁴² Եր պապասխանի և ասէ ցիս. Յայսմ աշխարհի եթէ ինդրեսցեն արդարք՝ առցեն. քանզի յօգուր է նոցա ապաշխարութիւն վասն որոյ բարեխօսենն. ⁴³ զի յաշխարհս այս կարարման է, և ո՛չ փառաց: Իսկ յայնմ աշխարհի՛ կենաց, յորում անցանէ կարգ ապաշխարութեանն, ⁴⁴ և վախճանեալ է ապականութիւն, և լուծեալ է աղքատութիւն, և խափանեալ են հաւարք, և զարգանայ արդարութիւն, և ծագէ ճշմարտութիւն, ⁴⁵ ո՛չ որ կարէ ողորմել, որ վասն իւրոց յանցանաց գործոցն է 'ի փանջանս և 'ի դաբաստանի: ⁴⁶ Եւ ասացի ցնա. Ո՛չ իսկզբանէ իսկ ասացի զայս, եթէ լան էր՝ եթէ չէր իսկ ծնեալ 'ի վերայ երկրի, քան թէ վաղվաղակի կորուսեալ. ⁴⁷ զի՞նչ օգուր իցէ մարդոյն, եթէ հասեալ իցէ 'ի բազում ժամանակս, և կեանքն փրկմութեամբ իցեն, և յետ մեռանելոյն՝ ակնունիցի փանջանաց. ⁴⁹ մեզ զի՞նչ օգուր իցէ մեղաւորաց, եթէ խոստացեալ իցէ յարութիւն յետ մահու. և մեք արժանի մահու գործս գործեսցաք. ⁵⁰ զի՞նչ օգուր իցէ մեզ, եթէ արդարոցն պապրաստեալ իցեն անճառ բարիքն, և մեզ մեղաւորացս ամօթ. ⁵¹ զի՞նչ օգուր իցէ մեղաւորացս, եթէ շրեմարանք բարեաց արդարոց են, և մեք մոլորեալք ենք չարեօք. ⁵² զի՞նչ հաղորդութիւն իցէ մեր ընդ յուսոյն բա-

րեաց որ գանձեալն է բարեաց. մեք ընդ դժուար ճանապարհ գնացաք.
⁵³ զի՞ առնէ մեզ, եթէ երկնաւոր դրախտն պատրաստեալ իցէ անբժացն, ⁵³
որոյ պտուղն անթառամ է. յորում կայ փափկութիւն և ցնծութիւն անվախճան,
⁵⁴ թէ մեք ո՛չ մտանիցենք. ⁵⁵ և յորժամ արդարոցն երեսք լուսաւորեսցին ^{54, 55}
իբրև զարեգակն, և մեր երեսք մթասցին իբրև զգիշեր աղջամղջին.
արդարև իսկ ո՛չ երբէք ածաք զմտաւ ՚ի կենդանութեան եթէ զի՞նչ ունիցիմք
յեպ մահուն կրել: ⁵⁶ Ով Ադամ զի՞նչ գործեցեր. դու միայն մեղար, և քեզ ⁵⁶
միայնոյ չեղև վիշտ, այլ առ հասարակ ամենեցուն որ ՚ի քէն ծնան:
⁵⁷ Եր պատասխանի և ասէ. Աշխատեսցին յերկրի մերժել զգարն, զի մի՛ ⁵⁷
կրեսցեն զայն գոր ասացին. այլ մերժելով զգարն՝ ընկալցին զբարիս:
Առ մարդկանէ՞ ⁵⁹ ընկրել զկեանս և զմահ: Քանզի Մովսէս ասաց զայս ⁵⁹
նոցա, ⁶⁰ և նոքա ո՛չ հաւաքացին նմա, և ամենեցուն յեպ նորա մար– ⁶⁰
զարեից, և Աստուած որ խօսեցաւ ընդ նոսա: ⁶² Երու պատասխանի ⁶²
և ասեմ. Գիտեմ և այդպէս հաւաքամ, եթէ յողորմել ողորմած է Բարձրե–
ալն, ⁶³ և ՚ի գթալ գթած է՝ որք դառնան առ նա. ⁶⁴ երկայնամիտ է որք ^{63, 64}
մեղանչենն. ⁶⁵ և պարզևիչ, քանզի յօժար է և ՚ի շնորհել և ՚ի թողուլ ⁶⁵
զյանցանսն, զի՞նչ շահ իցէ Բարձրելոյն. եթէ կորիցեն այնչափ ոգիք
զոր արար, և սակաւ ոգիք միայն մի՛ կորիցեն. ⁶⁶ զիպեմ զի բազում– ⁶⁶
ողորմ է. ⁶⁷ եթէ ո՛չ ողորմեսցի, ոչ կարէ ապրել ամենայն մարդ. ⁶⁸ նոյ– ^{67, 68}
նպէս և շնորհիչ է, եթէ ո՛չ շնորհեսցէ և թեթևացուցէ զմեղս մեր իրով
մարդասիրութեամբն. ոչ կարասցէ ամենայն մարմին ապրել: ⁶⁹ Դա– ⁶⁹
տաւոր է որ յանդիմանէ և դատէ, և յեպ յանդիմանութեանն չմեղադրէ.
զի թէ ո՛չ մեղադրիցէ և փանջիցէ զբազմութիւն սրահակութեան, ո՛չ որ
մնասցէ յամենայն բազմութենէ արտաքս քան զսակաւսն. և ո՛ր իցէ
ողորմութիւն նորա զոր խոստացան, կամ գթութիւն, կամ քաղցրու–
թիւն, կամ մարդասիրութիւն. ո՛ւմ օգուտ իցէ այն, եթէ ո՛չ փառապէալ
մեղաւորացն: Միթէ վասն ա՛յնորիկ սրեղծ զայնչափ ոգիս՝ զի կորուցէ,
քաւ լիցի, ո՛չ գիտութեամբ լի է, չգիտիցէ թէ զի՞նչ գործիցէ մարդն՝ յառաջ
քան զծնանելն նորա. և ամենայնի նա զիտակ է յառաջ քան զիինելն
նորա:

¹ Եր պատասխանի և ասէ ցիս. Որ ՚ի վեր է քան զքեզ մի՛ խօ– **8**
սիր զայն, և մի՛ կեղծաւորիիր առաջի Աստուծոյ. որ հրամայեալ է քեզ
զայն իմանց: Զայս աշխարհս վասն բազմաց արար, իսկ զայն վասն
սակաւուց. զի թէպէտ և յառաջգիտութիւն առ ՚ի նմանէն բազում է,
այլ զինքնակամ կամսն շնորհեաց մարդկան՝ զգործոյն գիտութիւն, զի
զիտասցեն զոր գործենն՝ թէ ո՛չ փանջին. ընդէ՛ր որք զնոյն մարմին ու–
նին, և զնոյն ախար շարժմանցն, և արդարոցն ո՛չ նմանեցին, ո՛չ մի–
այն զնոցա ճանապարհն ո՛չ գնացին, այլև արհամարհեցին զնոսա,
և զարշեցան ՚ի վարուց նոցա. վասն այնորիկ Բարձրեալն սակաւ
պահեաց յայն յաշխարհ: ² Ասացից քեզ և առակ մի, և պատասխանի **2**
տնոր ինձ. թէ ինդրեցես զերկիր փալ քեզ երկիր որ բոխէ տեսիլս
պատուականս և մեծագնի. և փացէ քեզ երկիր որ առնէ տեսիլս ազգի
ազգի, որպէս զպատուականն սակաւ, և զանարգն կրկին. ո՛չ նստիցես

3 ընփրիցես քեզ զպարուականն, և զանարգն ՚ի բաց ընկենուցուս: ³ Իմացայ
 4 այտուհետև եթէ ճշմարիտ է օրինակդ. և ասացի թէ ուղիղ է, ⁴ և սկսայ
 5 զմիտս երկիր զի լուիցես, ⁵ և երթիցես ուր ո՛չ կամիցիս: Զի ո՛չ եթէ
 6 քեզ փուեալ է կամ պարտաստեալ՝ բարիքն վայելչութեան. բայց զ–
 7 այս միայն սակաւ ժամանակս կենաց: ⁶ Եւ եղի ՚ի մտի դարձեալ ա–
 8 սել բանս ինչ առաջի Բարձրելոյն, եթէ որպէս փացէ մեզ սերմանիս
 արդեանց, յորում լինիցի մեզ պտուղ. և կամ որպէս բերիցէ ամենայն
 9 փեղի ապականեալ՝ արդիւնս բարեաց գործոց՝ և ապրեսցէ, թէպէտ և
 10 ո՛չ փայցէ: ⁷ Գործ եմք ձեռաց նորա, և վասն այնորիկ արժանի եմք ո–
 11 դորմութեան նորա, ⁸ զի աստ կենդանացուցանէ զմեզ. յայտ է յորոց
 12 յարգանդին սրտեղծու հանապազ զմարդն. և փայ կենդանութիւն և կե–
 13 րակուր, նոյնպէս և փնտրեսութեամբ ազգի ազգի սերմանցն զինուով և
 14 ձիթով, հրով և ջրով, իննամսեայ ժամանակաւ ՚ի բնութեան յարգանդի
 15 մօրն ծնանի զմանուկն, իմաստութեամբ մարակարարէ նմա ⁹ և զգու–
 16 շտութեամբ պահէ զնա. և յորժամ հապուցանէ և փայ ՚ի ժամանակի
 17 իրում զպողայն, ¹⁰ զոր նա հրամայեաց ծնանել, ՚ի դիել զկաթն ¹¹ մինչև
 18 ցժամանակ մի, և յետ այնորիկ վարել նմա՝ իրով իմաստութեամբ, և
 19 կերակրել բերովք պպողոյ իրոյ. ¹² և խրապտ զնա իրովք օրինակօք. և
 20 առ սակաւ սակաւ աճեցուցանել ՚ի նմա զիմաստութիւն և զգիտութիւն
 21 ամենայն չարեաց և բարեաց. և որ չեն նոյնպէս: ¹³ Եւ յետ այսր ամե–
 22 նայնի մեռուցանէ զնա՛. այնպէս ունի իշխանութիւն ՚ի վերայ գործոց
 23 իրոց. ¹⁴ իսկ ապա՛ թէ կորուսցէ զնա՛ յայնչափ ժամանակս սրտեղծեալ և
 24 ծնեալ աշխատութեամբ և ցաւօք և վաստակօք, սնուցեալ, և խրապտեալ
 25 դիւրին կարգօք, զի՛նչ օգուտ իցէ: ¹⁵ Եւ մինչդեռ զայս խորհէի, բացի
 26 զբերան իմ և սկսայ աղաչել զԲարձրեալն՝ և ասէի. Տէր Աստուած, իբ–
 27 րև զԱստուած քում գործոց ողորմեա՛, և քում արարածոց. և օգնական
 28 լեր քում սրացուածոց, և անելի ևս քում ժողովրդեանն. վասն որոյ ես
 29 սգամ, և ժառանգութեան քում, վասն որոյ ես փրկմեալ եմ, ¹⁶ և ազգիս
 30 Իսրայէլի. վասն որոյ ես սգամ, և զաւակի Աբրահամու, վասն որոյ ես
 31 խռովեալ եմ, հայիս ՚ի մեզ, և հաշուիս զմեզ, և զյանցանս մեր. ¹⁸ զի
 32 լուայ ես զանխնայութիւն մեծ, զոր առ յապայն լինելոց իցէ. ¹⁹ վասն
 33 այնորիկ Արարիչ ամենայնի երկայնամիտ Բարձրեալ՝ լո՛ւր ձայնի իմում,
 և ունկն դիր բանից իմոց զոր խօսիմս առաջի քո, յաղօթս կալ առաջի
 քո:

Աղօթք Մարգարէին Եզրայ:

20 Ո՞ր բնակեալդ ես յաիտեան, որոյ աչք զամենայն ինչ հաւաստեալ
 21 փեսանեն և քննեն, և վերանայ արկք իր յօդս: ²¹ Որոյ աթոռ անճառ, և
 22 փառք անպարտում. զորով շուրջ կան բազմութիւնք զօրաց հրեշտակաց՝
 23 երկիրդի պաշտել, ²² և հրամանաւ նորա և բանիւ զոգիս ՚ի հուր դարձուցանէ.
 24 ²³ որոյ բանն անշարժ և հզօր, զամենայն յօրինէ ըստ իրաբանչիւր կար–
 25 գի, որոյ հրամանն սաստիկ, և կարգն ահաւոր, որոյ հայելն ցամաքեցուցանէ
 26 զանդունդս, և բանն սպառնալեաց՝ պարտաճ գերկիր. զամենայն զոր

կամի յոչնչէ սպեղծու, և զեղեալն զօրութեամբ փոխէ. որոյ ճշմարտութիւնն վկայէ: ²⁴ Լոր ձայնի ծառայի քո, և ունկնդիր խնդրուածաց 24 պաշարօնէի քում, անաս՝ բանից իմոց. ²⁵ մինչդեռ կենդանիս եմ խօսեցայց. ²⁵ ²⁶ մի՛ հայիր ՚ի գորումն. որք ունին կամս պահել զիրամանս քո, յաղթեալ 26 են ՚ի խորհրդոց չարին. այլ ողորմեաց իբրև բարերար և փրկիչ. և ինայեա՛ և հասարաբեա՛ իբրև զդարմանիչ, որ դու միայն ես առանց մեղաց, այո՛ խնդրեմ ՚ի քէն, մի՛ հայիր յանցանս ժողովրդեան քո, այլ որք ուղիղն ծառայեցին քեզ ճշմարտութեամբ, ²⁷ ինայեա՛, մի՛ հապուցանեա՛ 27 ըստ գործս իւրեանց անօրինաց, այլ վասն այնոցիկ որք երկխոլի պահեցին զուխար քո՛ ինայեա՛, ²⁸ և մի՛ ածեր զմտա վասն այնոցիկ՝ ոյք ²⁸ զնացին չարութեամբ առաջի քո՛. այլ յիշեա՛ որք կամօք զերկեղ քո ծանեան, ²⁹ և մի՛ կամիր կորուսանել՝ որք զբարսն իւրեանց անասնոց ²⁹ նմանեցուցին, այլ հայեաց գթութեամբ ՚ի ծառայս քո՛ որ ՚ի փառս քո յուսացեալ են: ³¹ Չի մեք և որ յառաջ քան զմեզ արժանի մահու կամաց ³¹ գործեցաք, դու Տէր մարդասէր, վասն մեր մեղաւորաց երկայնամիտ կոչեցար, ³² զի թէպէր և մեք ընդ որպիսի բարութե գործովք էաք, և ոչինչ ³² ըստ կամաց քոց արարաք, այլ զհետ մարմնոյ պղծութեան զնացաք, դու գթասցիս ողորմել. յայնժամ կոչեսցիր ողորմած, ³³ քանզի սրբովք քովք ³³ կամօք գործեցին սրբութեամբ, ոչ են կարօտ ողորմութեան. զի իւրեանց գործոց ունին զվարձս հապուցմանն: ³⁴ Չի՛նչ ենք մեք մարդիկ, զի ³⁴ բարկասցիս մեզ ստուգութեամբ: ³⁵ Ոչ ոք է ՚ի վերայ երկրի ծնեալ՝ որ ոչ ³⁵ մեղաւ. ³⁶ յայսմ ծանիցի քո գթութիւնդ, յորժամ ողորմեսցիս և ներեսցես ³⁶ մեզ. և թողցես զամբարշտութիւնս մեր, որք ոչ ունին զհիւթ բարեաց գործոց: ³⁷ Ետ պապասխանի ինձ Տէր, և ասէ ցիս. Եթէ դառնալով ³⁷ դարձցին առ իս մեղաւորք յամենայն սրտէ իւրեանց. ³⁸ ոչ խորհեցայց ³⁸ ըստ առաջին մեղաց նոցա հապուցանել. այլ ՚ի վախճան ելից հոգոց նոցա, որպէս գրից՝ և դարեցայց. և այնպէս ուրախ եղէց ՚ի նոսա, որ դառնան ՚ի բարի գործս. ³⁹ որպէս ուրախ իցեն յարդարս իմ: ⁴¹ Նմանեցո՛ ^{39, 41} զիս միամիտ մշակի. որպէս մշակ վարէ փնկէ՝ որչափ և կամի և յօժարէ. և ըստ ժամանակի իւրաքանչիւր ինամ փանի, որպէս պարտ է. թէպէր լինիցի ՚ի նոցանէ ումեք փկարանալ և մերձենալ յապականութիւն, որոց ՚ի դէպ զհոգաբարձութիւն առնէ. և եթէ հոգաբարձութեամբն յաղթէ, ուրախութեամբ ուրախ լինի. զի որ փկարանալն կամէր՝ զօրացաւ. ապա՛ թէ ոչ ինչ օգրիցի ՚ի դէպ ժամանակի, հոգաբարձութիւն ՚ի բաց եղիցի լի փրկութեամբ, այսպէս եղիցին ՚ի վերայ երկրի. երկայնամիտ լինիցի ՚ի վերայ նոցա Բարձրեալն. զի թէ զղջասցին ընդ այն գոր օրինեցանն, գործեցին զբարիս. ապա թէ ոչ փանջեսցին: ⁴² Պապասխանի ետու և ⁴² ասեմ. Որով հետև միանգամ ներեցեր ինձ խօսել առաջի քո, աղաչեմ զքեզ ասա՛ ինձ ծառայի քում. ⁴³ սերմանիք մշակին, եթէ ոչ առցեն չափով զանձրեն չորանայ, ⁴⁴ նոյնպէս և մարդ որում դու ոչ ողորմեսցիս՝ ⁴⁴ ոչ կարէ ապրել. ⁴⁵ վասն այսորիկ ինայեա՛ Տէր ՚ի ժողովուրդ քո, և ⁴⁵ ողորմեաց ժառանգութեան քում, քոց սրացուածոց և գործոց ձեռաց քոց ողորմեսցին: ⁴⁶ Ետ պապասխանի և ասէ ցիս. ⁵⁰ Թշուառութեամբ ^{46, 50}

թշուառասցին մարդիկ՝ որ բնակեալն են յայսմ աշխարհի. փոխանակ
 զի բազում ամբարշտութեամբ գնացին. և վասն հանդերձեալ ժամանա-
 51 կին ոչ գրաւ ՚ի նոսա ումեք զհիւրօթին: ⁵¹Այլ դու վասն քո ամ գմբաւ,
 52 և վասն փառացն որ քեզ մնայ՝ հոգա՛. ⁵²զի բաց կայ քեզ ճշմարիտ
 դրախտն, և քնկեալ ծառն ճշմարիտ դրախտին. և պարբաստեալ են
 կեանքն՝ հանդերձեալ փափկութեանն. շինեալ է քաղաքն, յօրինեալ է
 53 հանգիստն, պաճուճեալ է բարութիւնն, կնքեալ է ՚ի ձէնջ ⁵³հիւանդու-
 թիւնն, խափանեալ է ՚ի ձէնջ մահ. յամօթ եղեն դժոխք. հալածեալ
 54 է ՚ի ձէնջ ապականութիւն. ⁵⁴անջարեալ է ՚ի ձէնջ ամենայն աշխա-
 55 րութիւն. յայտնեալ են ձեզ գանձք անմահութեան: ⁵⁵Մի՛ ևս աղաչեր
 59 վասն կորստեան ժողովրդեանն, ⁵⁹զի որպէս ձեզ պարբաստեալ է՝ որ-
 պէս վերագոյնն ասացի. նոյնպէս և նոցա պապակումն հանդերձեալ
 60 են և քանջանքն: ⁶⁰Ես արարի գմարդն զի պահեսցէ զիրամանս իմ,
 և խորշեսցի ՚ի մահուանէն յախտենից, նոքա յամենայն ժամու հանա-
 61 պագ դառնացուցին զիս, ⁶¹վասն այտորիկ դարաստան իմ հաստա-
 րուն է: Եւ խօսեցայ ընդ Տեառն և ասացի. Աղաչեմ զքեզ Տէր՝ խօսեաց
 ընդ թշուառական ժողովրդեանն, զի լուիցեն ՚ի քէն՝ և հաւարասցեն.
 երկիցեն և դարձցին՝ և մի՛ կորիցեն. այլ ապրեսցին. զի եթէ այլ
 ոք խօսեսցի, թերևս ոչ հաւարասցեն յայսմ ՚ի մարդկանէ: Եր պա-
 րասխանի Տէր և ասէ. Ես յամենայն ժամ ծառայից իմոց որ հաճոյ
 են ինձ՝ երևեցուցի զանձն իմ, և խօսեցայ ընդ արժանիս իմ. իսկ
 այլոցն ՚ի ձեռն մարդկան ծանուցի զիս. ես եմ Տէր որ քննեմ զսիրտս
 և զերկամունս, և ճանաչեմ զմարդն. որ յառաջ քան զելանելն նորա
 յորովայնէ. ես զիտեմ եթէ խօսեցայց ընդ նոսա յանդիման՝ նոքա ոչ
 հնազանդեսցին, այլ առաւել ևս սքամբակեսցին սքամբակելով: Երու
 պարասխանի Տեառն և ասեմ. Խնդրեմ ՚ի քէն Բարձրեալ, ընդէր ոչ
 րուաւ մեզ այնպիսի սիրտ, զի զհրասցուք միայն զբարի, և զայն մի-
 այն արասցուք, և նմա միայն ցանկասցուք, և զնա միայն զիտել քաղցր.
 այլ յորժամ առաք զգարին զհիւրօթիւնն՝ ընդ այն կամիմք զոր դուն ա-
 րես. ընդէր իսկ բնաւ սրեղծեր գմարդն, զի զայն ունիցիմք և նովաւ
 մեղանչիցենք: Եր պարասխանի ինձ Տէր և ասէ. Ես արարի գմարդն
 զի մի՛ կորիցէ, այլ զի զայս կեանս պարտով կեցցէ. և զայն կեանս
 ժառանգեսցէ, և հանգոյն հրեշտակաց իմոց երու նմա զիմաստութիւն,
 զիտել եթէ զի՛նչ է բարին, կամ զի՛նչ է չարն. և պարտեցի զնա, և
 երու նմա զիշխանութիւն առնել զոր և կամիցի. և հնազանդ արարի
 նմա՛ զամենայն որ ՚ի ներքոյ երկնից, զի իշխեսցէ նոցա. երու օրէնս
 և պարտիրանս զի աստ մարթասցեն կեալ, և կամ որպէս զանմահ
 բարիսն սրասցին: Իսկ նա զայնպիսի իշխանութիւն յինէն առ. զոր
 բարութք սրեղծեալ էր՝ ոչ բարութք ՚ի կիր արկ՝ և մեղաւ. ոչ եթէ յոռի
 ինչ սրեղծի, այլ զամենայն զոր արարի բարի յոյժ, իւրաքանչիւր որ
 եղեն՝ ՚ի պէտս իւրեանց եղեն. զի որպէս եղև երկայթ, ոչ զի սպանցէ,
 այլ զի զերկիր գործիցէ, և ՚ի պէտս մարդկան եղիցի. իսկ մարդիկ ոչ
 յոր սրեղծան ՚ի նմին կացին, այլ որ ոչն գործեսցաւ բարութք՝ յայն ձեռ-

նամուխ եղեն. նոյնպէս և զայլ ինչ բարութեալ՝ ՚ի չար փոխեցին: Ոչ այսուհետև որ բարութիւն սրտով չի գտնուի, այլ որ ոչն վայելեաց բարութեան թշնամանեաց զԱրարիչն նոցունց: Վասն այնորիկ կան մնան նոցա փանջանքն. զի որք յինէն եղեալքն իցեն՝ ամենեցուն պարտ է նոքոք առաջնորդեալ զհրասցեն զիս: Նա և որ ոչն վայելեաց ՚ի նոցանէն ծանեալ զիս: Բաղարեալ՝ այսուհետև, և մի՛ ինչ հոգար վասն նոցա: ⁶³ Երու պարասխանի և ասեմ. Խնդրեմ ՚ի քէն Տէր՝ ոչ պահես զոխս, ոչ ⁶³ ունի ժոյժ անձն իմ չհարցանել զքեզ. վասն այնորիկ լոր ծառայի քում. վասն այնորիկ յաճախեցեր ինձ զբազմութիւն նշանացն. և ոչ ասացեր ինձ՝ թէ երբ իցէ կամ յորում ժամու:

¹ Եր պարասխանի և ասէ ցիս Տէր. Չափելով նշանակեալ՝ դու զգալուսք նշանացն, և իցէ՛ յորժամ փեսցես եթէ մերձ իցէ ամենայն առ ՚ի կապարել. ² յայնժամ իմասջիր զկապարածն, պարտ է նախ լինել որ ² ասացան նշանքն, և այնպէս զալ կապարածին: ³ Եղիցի ՚ի մերձենալ ³ ժամանակին՝ խռովութիւն ժողովրդոց, շարժունք փեսցեաց հեթանոսաց, նենգութիւն առաջնորդաց, փափանումն սրբոց, հալածանք քահանայից. խոսորումն սուրբ հաւատոց, և երկմտութիւն ժողովրդեանն. շփոթ հեթանոսաց, նեղութիւն քաղաքի, բորբոքումն հրոյ ՚ի փոխալ փոխալ. սասանութիւն բազում. որոշումն ազգի ազգի քաղաքաց և գիւղից. առաւելութիւնք մոլորութեանց յայտոց պղծոց: Յայնժամ իմացիս եթէ մերձ է վախճան. ⁸ և որ յայնժամ գրցի ինձ արժանի, նա ապրեսցի, և փեսցէ ⁸ զփրկութիւն իմ. և զերկիր նոր, և զսահմանս իմ. զոր սրբեցի յառաջ քան զյալփրեանս: ⁹ Եւ յայնժամ փեսցեն արհամարհութեամբ, և կոծեսցին ⁹ և զարմացին, որ այժմ փեսանեն զճանապարհս իմ. վասն այնորիկ կայ և մնայ նոցա պարասպարեալ դարասպանն. փոխանակ զի ոչ ծանեան զերախարիս օրինացն իմոց, պահել զամենայն որ ՚ի նմա գրեալ է: ¹³ Բայց դու մի՛ խառնէր զքեզ ընդ այնպիսիսն, զոր բոց հրոյն ¹³ այրելոց է: ¹⁴ Երու պարասխանի և ասեմ. ¹⁵ Տէր բազում անգամ ա- ^{14, 15} սացի եթէ բազումք են կորուսեալք, և սակաւք են ապրեալք, և նոքա բազում աշխարհութեամբ. ով կարացէ զգուշութեամբ պարասպարել այնպէս, որպէս և քո օրէնքն հրամայեն: Եր պարասխանի Տէր և ասէ. Ոչինչ ՚ի վեր քան զմարդն հրամայեցի, և ոչ անհնար. բայց ասեմ քեզ համառօտիւք, թէ որպէս դու կամիս պարտել ՚ի ծառայէ քումմէ, զորն արա՛ և դու Աստուծոյ կենդանոյ՛, և որ քեզ չար թուի, դու մի՛ ընկերի քում առնէր. և որպէս կամիս երախարար լինել, եթէ սիրեսցես զնոյն, և դու արասջիր. զի եթէ զայս կրել յեղբօրէ քումմէ քեզ թիր թուեսցի, և դու նմա արասջիր. զի զձերդ ձեզ իսկ պարտութեցի. զի որպէս և կամքն են, նոյնպէս և գործքն. և որպէս գործքն են, նոյնպէս և վարձքն: Կորիցէ անզգամն և անմիտ ազգ, և ապրեսցին պարտականքն և մարգարիտքն. զի ոչ կամիմ ընդ բազմութիւն ամբարշտաց՝ որպէս փափագեմ սակաւուց և սրբոց: Այսպէս եղիցի, և այս կացցէ, և այսպէս սահմանեալ է յինէն, և ոչինչ ՚ի նոցանէն անցցէ մինչև եղիցի դարասպան, և վախճան բանից իմոց: Եւ իբրև դարասպան Տէր ՚ի

խօսելոյ ընդ իս, և Կեսանէի զփառս Բարձրելոյն բիրապապիկ լուսաորագոյն
 քան զարեգակն. յայնժամ դեռ ևս ունէր զիս ահ և դողումն, յայնչափ 'ի
 փառացն գայր առ իս հրեշտակն որ յառաջնումն խօսեցաւ ընդ իս, և
 զօրացոյց զիս, և դարձոյց զգարմանս իմ յիս: Եւ պարուէր եր ինձ և
 ասէ. Մի՛ երկնչիր և մի՛ դողար, զի գպեր մեծ շնորհս առաջի Աստուծոյ.
 23, 24 ²³ պահեա՛ր դու այլևս աուրս եւթն, ²⁴ երթալ 'ի դաշտն ուր ո՛չ գուցէ փուն
 կամ յարկ, և ո՛չ այլ ինչ. բայց միայն ծաղիկք. և մի՛ ինչ ճաշակեցես,
 25 և բայց միայն 'ի ծաղկաց դաշտին, ուր դուն իցես: ²⁵ Եւ խնդրեա՛ր 'ի
 Բարձրելոյն առանց ձանձրանալոյ. և յեւր այնորիկ եկից ես առ քեզ:
 26 ²⁶ Եւ զնացի ես ըստ բանի նորա 'ի դաշտ՝ 'ի փեղին որ անուանեալ
 կոչի Արդաք. և նստայ անդ 'ի վերայ ծաղկացն, և ճաշակէի անրի,
 և լինէր ճաշակն նոցա ինձ 'ի քաղցրութիւն, և յագումն, և 'ի կարո-
 27 դութիւն զօրութեան իմոյ: ²⁷ Եւ եղև յեւր աուրց՝ մինչ բազմեալ կայի
 ես 'ի վերայ խոտոյն, և դարձեալ խռովեր յիս սիրտ իմ որպէս զա-
 28 ռաջինն. ²⁸ և բացաւ բերան իմ և սկսայ խօսել առաջի Բարձրելոյն և
 29 ասել. ²⁹ Ո՛վ Տէր Աստուած՝ որ ամենայն հոգւոց արարիչ ես, յայտնելով
 յայտնեցար հարցն մերոց յերկիրն յանապար, յորժամ ելանէին յե-
 30 գիպարոսէ անցանելով ընդ անապարն անշուր և անպարու. և ասացեր
 31 զաւակդ Յակոբայ. ³¹ ահաւասիկ ես սերմանեմ զօրէնս իմ, եթէ արասցէ
 պարուղ փառաւորեցայց 'ի ձեզ. իսկ հարքն մեր ո՛չ պահեցին զօրէնս
 36 քո, վասն այնորիկ կորեան: ³⁶ Նոյնպէս և մեք որ ընկալաք զօրէնս քո՝
 37 յանցեաք և անօրինեցաք: ³⁷ Բայց օրէնքն քո ո՛չ կորեան. այլ մնացին 'ի
 38 փառս իրեանց: ³⁸ Եւ մինչդեռ զայս ընդ իս խօսէի, համբարձի զաչս իմ և
 փեսի յաջմէ կողմանէ. և ահա կին մի կոծէր և ցՏէր և լայր մեծաբարբառ
 39 յոյժ, պարառեալ զհանդերձս իւր, և արկեալ մոխիր զգլխով իւրով. ³⁹ և
 թողով զառաջին զբանս իմ յորում էին, զմտաւ ածեալ զարմանայի, թէ
 յայսպիսում փեղուջ կին մարդ երևեցաւ, դարձեալ առ նա ասէի ցնա՝
 40 ⁴⁰ թէ ընդէր լաս և ընդէր կոծիս դառնապէս: Եր պարասխանի և ասէ
 41 ցիս ⁴¹ թոյլ փուր ինձ փեր՝ զի լացից զիս՝ և յաւելից յաշխարել. զի յոյժ
 42 դառնացեալ եմ յոգի իմ, և լի եմ փառապանօք: ⁴² Եւ ասեմ ցնա. Զի եղև
 43 ասա՛ ինձ: Եւ ասէ. ⁴³ Ամուլ եղէ ես աղախին քո, և ո՛չ ծնայ զերեսուն ամ
 44 կեցեալ ընդ առն իմում. ⁴⁴ և ես հանապազ օր և ժամ յերեսուն յամն յայն
 45 խնդրէի 'ի Բարձրելոյն 'ի փուէ և 'ի գիշերի. ⁴⁵ և եղև յեւր երեսուն ամի,
 և լուաւ Աստուած աղախնոյ քում. և հայեցաւ 'ի փառապանս իմ, և եր
 մեզ որդի, և ուրախ եղաք 'ի նա՝ ես և այր իմ, և ամենայն քաղաքացիկք
 46 իմ, և փառաւորեցաք զԱստուած: ⁴⁶ Եւ սնուցաք զնա աշխարութեամբ
 47 բազմաւ: ⁴⁷ Եւ եղև յորժամ աճեաց և զարգացաւ, և կամեաք առնուլ նմա
 կին, և առնեաք օր ուրախութեան:

10. 2 ¹ Եւ եղև իբրև եկն որդին յառազաստ իւր, անգաւ և մեռաւ. ² և
 անցուցաք զլոյսն, և յարուցաք փոխանակ մեծ ուրախութեանն սուգ
 անչափ, և յարեան ամենայն քաղաքակիցքն իմ վասն նորա մխիթա-
 րել զիս, և յեւր բազում մխիթարելոյ զիս՝ դաղարեցի մինչև 'ի վաղիւ

անդր գիշերոյն: ³ Եւ եղև իբրև դադարեցին ամենեքեան 'ի մխիթարելոյ 3
 զիս, լռեցի և ես, և յարեայ գիշերի և փախեայ, և եկի այսր, որպէս
 փեսանես զիս յայսմ դաշտի. ⁴ զմտաւ ամեալ մի՛ ևս դառնալ 'ի քա- 4
 դաքն, այլ աստէն դադարել. մի՛ ուրել և մի՛ ըմպել, այլ միշտ սգալ և
 պահել մինչև անշայց: ⁵ Եւ թողեալ զքանս իմ յորում էին: Երու պա- 5
 փասխանի ցասմամբ՝ կնոջն և ասեմ. ⁶ Զոր իմանասդ լաւ ինչ իմանաս 6
 քան զամենայն կանայս. ոչ փեսանես զսուգս մեր, ⁷ որ եհաս 'ի վերայ 7
 Միոնի, որ է մայր մեր ամենեցուն. հեծելով հեծէ Երուսաղէմ, և փրկում
 է, և փառապեալ յոյժ. և արդ ոչ սգաս առաւել յոյժ. ⁸ զի ամենեքեան 8
 'ի փրկմութեան և 'ի զղջման և 'ի սուգ ենք. այլ փրկում ես վասն
 միոյ որդոյ քո. ⁹ հարց ցերկիր, և նա ասասցէ քեզ, թէ պարբ է նմա 9
 սգալ. զի այնչափ ծնեալ 'ի նմանէն բազմութիւն յապականութիւն դար-
 ձան. ¹¹ արդ ո՞ն արժան է սգալ. որ այնչափ բազմութիւն կորոյս. եթէ 11
 քեզ վասն միոյն ողբալ. եթէ ասասցես՝ ¹² եթէ ոչ է նման փրկմութեան
 երկրին իմ սուգս, զի ես զպտուղ որովայնի իմոյ կորուսի զոր ցաւօք 12
 ծնայ. ¹³ իսկ երկիր ըստ ճանապարհաց իւրոց զնաց, մերժեցաւ և զնաց
 մօտաւոր սուգ նորա՝ որպէս և եկն: Եւ ես քեզ ասացից, ¹⁴ թէ որպէս աշ- 14
 խափութեամբ ծնեալ է, նոյնպէս և երկիր եր զմարդն իսկզբանէ Արար-
 չին իւրում. ¹⁵ արդ այսուհետև կալ դու զպտղին քո, և առաքինութեամբ 15
 համբերեա՛ վշտացն որ եղեն քեզ. ¹⁶ զի և քո որդին յարիցէ 'ի ժամա- 16
 նակի իւրում. և դու ընդ կանայս անուանեսցիս. ¹⁷ դարձ այսուհետև 17
 անդրէն 'ի քաղաք առ այր քո: Եւ ասէ ցիս. ¹⁸ Ոչ արարից զայդ, և ոչ 18
 մրից 'ի քաղաք, այլ աստէն մեռայց: ¹⁹ Եւ յաւելի խօսել ընդ նմա և 19
 ասացի. ²⁰ Մի՛ առնել զայդ իրս. այլ հաւանեաց վասն փրկմութեանն 20
 Միոնի, և մխիթարեաց վասն քաղաքին Երուսաղէմի. ²¹ հայիս ապաքէն 21
 և 'ի նա, զի սրբութիւն մեր ապականեալ է՛, և սեղանն կործանեալ է՛.
²² և օրհնութիւնքն դադարեալ են, և պարծանքն մեր քակտեալ են. և 22
 լոյս ճրագին անցեալ է. և փապանակն կրակարանաց մերոց 'ի գերու-
 թեան վարեալ է, և սրբութիւն մեր պղծեալ են. և անուն որ կոչեցեալ է
 'ի վերայ մեր՝ յայնմանէ օտարացեալ ենք. և ազապք մեր թշնամանեալ
 են, և քահանայք մեր լացեալ են, և Ղևրացիք մեր 'ի ծառայութիւն
 անկեալ են, և կանայք մեր բռնադատեցան. և հզօրք մեր 'ի պարտու- 23
 թիւն մարնեցան, ²³ և քան զամենայն ոք ատելի անարգեցաւ Միոն, իբ-
 րև զանօթ անախփան, և լուծաւ 'ի փառաց իւրոց, և մեք մարնեցաք 'ի
 ձեռս թշնամեաց մերոց: ²⁴ Բայց դու թօթափեա՛ 'ի քէն զբազմութիւն 24
 փրկմութիւնդ, և 'ի բաց ընկեա՛ 'ի քէն զյաճախութիւն ցաւոցդ, զի
 հաշտեցի ընդ քեզ Նօթրն, և հանգուցէ զքեզ 'ի ցաւոց քոց և 'ի վաս-
 փակոց: ²⁵ Եւ եղև իբրև խօսէի ընդ նմա, զուարթանային երեսք նորա 25
 յոյժ, և փեսիլ նորա լինէր իբրև զփայլակն, և կերպարանք իւր այսպիսի
 ահագին առ մերձաւորս իւր. և սիրտ իմ յոյժ զարհուրեալ էր, զմտաւ
 ամեալ ասէի՝ թէ զի՛նչ իցէ այս. ²⁶ և նա յանկարծակի մեծաւ բարբառով 26
 աղաղակեաց ահիւ, և ճեւեաց առ 'ի շարժել երկրի 'ի ձայնէն. փեսանէի,
²⁷ և ահա՛ ոչ ևս երևեր ինձ կինն, այլ քաղաք շինեալ 'ի հարուստ հիմանց. 27

28 զարհուրէի՝ և աղաղակէի մեծաբարբառ և ասէի. ²⁸ Ո՛ր իցէ Ուրիել հրեշտակն որ յառաջնում ատուրն եկն առ իս, զի նա արար ինձ գալ յայս փեղի զարմանալեաց, և եղեն ինձ խնդրուածք իմ, և զվախճան

29 ՚ի թշնամանս յո՛ժ: ²⁹ Եւ զայս մինչդեռ խօսէի, եկն հրեշտակն՝ և ե–

30 փես զիս, ³⁰ և ահա անկեալ դնէի իբրև զմեռեալ, և իմաստութիւն իմ եղծանէր. և կալաւ զաջոյ ձեռանէ իմմէ, և զօրացոյց զիս և հաստա–

31 փեաց զիս ՚ի վերայ ոտից իմոց, և ասէ ցիս. ³¹ Զի՞ եղև քեզ, ընդէի խռովեցար, և կամ ընդէի եղծաւ իմաստութիւն քո, և միտք սրտի քո:

32 ³² Եւ ասացի թէ ընդէի թողեր զիս, զի ես արարի ըստ բանի քում, և ելի ՚ի փեղիս յայս, և ահա փեսի որում ո՛չ կարեմ հասու լինել: Եւ ասէ ցիս.

33, 34 ³³ Կա՛ց իբրև զմարդ, և խօսեցայց ընդ քեզ: Եւ ասացի. ³⁴ Խօսեաց փեր, 35 բայց միայն մի՛ թողոր զիս զի մի՛ ընդ վայր մեռայց: ³⁵ Տեսի՛ զոր ո՛չ էր 36 փեսեալ, և լուայ՝ զոր ոչ զհիտէի, ³⁶ բայց միայն միտք իմ մոլորեալ են, և 37 անձն իմ ապականեալ է. ³⁷ արդ խնդրեմ ՚ի քէն պատմեա՛ ճառայի քում, 38 վասն սքանչելեացս այսոցիկ: Ետ պատասխանի և ասէ ցիս. ³⁸ Լո՛ր ինձ՝ և ուսուցից քեզ, վասն որոյ երկնչիտդ, վասն այնորիկ Բարձրեալն 39 յայտնեաց քեզ զբազում խորհուրդս. ³⁹ զի երես զուղղութիւն քո, եթէ անձանձրոյթ փրկմեալ ես վասն ժողովրդեանն, և յոյժ սգաս ՚ի վերայ 40, 41 Սիոնի. ⁴⁰ այս իբք են: ⁴¹ Կհինն որ երևեցաւ քեզ փոքր մի յառաջագոյն, 42 որ սզով էր. և սկսար միսիթարել զնա. ⁴² արդ այսուհետև ո՛չ ևս ՚ի 43 կերպարան կնոջ փեսցես, այլ երևեցաւ քեզ քաղաք շինեալ. ⁴⁵ և զի պատմեր քեզ վասն փրկմութեան որդոյ իւրոյ. այս կին այն Սիոն է՝ 44 զոր փեսանէիր, զոր այժմ փեսանես քաղաք շինեալ. և զի ասացն ցքեզ. 45 Ամուլ եղէ ես ամս երեսուն: Զի ամս բազումս ունէր յայսմ աշխարհի. և 46 յորժամ եղևն և շինեցաւ, մտաբաւ ՚ի նմա պատարագ. ⁴⁶ և յետ այնորիկ շինեաց Սողոմոն զքաղաքն և զբաճարն, և մտայց ՚ի նմա պատա– 47 րագ: Ե՛րբ էր յորժամ ամուլն ծնաւ ⁴⁷ աշխատութեամբ, այն բնակութիւն 48 Երուսաղեմի էր. ⁴⁸ և յորժամ ասաց ցքեզ, եթէ՝ Որդին իմ իբրև եմուտ յառազաստ իւր և մեռաւ, պատահէր փրկմութիւն յոյժ, այն որ լինէր 49 գլորումն Երուսաղեմի. ⁴⁹ փեսեր զի սգայր ՚ի վերայ որդոյն իւրոյ՝ և 50 սկսար միսիթարել վասն փրկմութեանցն որ հասեալ էին նմա՛: ⁵⁰ Իբ– 51 րև երես Բարձրեալն եթէ յամենայն սրտէ հոգաս վասն նորա, եցոյց քեզ զլուսատրութիւն փառաց նորա, և զգեղեցկութիւն վայելչութեան 51 նորա. ⁵¹ վասն այսորիկ ասացի քեզ՝ զի մնացես ՚ի դաշտին ուր փունն 52 շինէր. ⁵² զհիտէի թէ Բարձրեալն կամի ցուցանել քեզ զայս ամենայն, 53 ⁵³ և վասն այնորիկ ասացի քեզ գալ ՚ի փեղիս յայս, ուր ո՛չ էր շինու– 54 ած հիման. ⁵⁴ ուր ո՛չ կարէր գործ շինուածոց մարդկան, ՚ի փեղոջն ուր 55 ցուցանելոցն էր քեզ զքաղաքն Բարձրելոյ: ⁵⁵ Բայց դու մի՛ երկնչիր, և մի՛ զարհուրեսցի սիրտ քո, այլ մո՛ւր և փէն զպայծառութիւն քաղաքին, և կամ զմեծութիւն շինուածոյն, որչափ ակն քո բաւական է փեսանել: 56 ⁵⁶ Եւ յետ այսորիկ լուիցես որչափ բաւական իցէ քո լսելիք ականջաց. 57 ⁵⁷ զի դու երանելի եղեր քան զբազումս. և հաճոյ եղեր Բարձրելոյն որ– 58, 59 պէս սակաւք, ⁵⁸ մնա՛ դու աստ զվաղուեան զիշերն աստէն, ⁵⁹ և ցուցից

քեզ որչափ Բարձրեալն ՚ի րեսիլ երազոյ ցուցցէ քեզ՝ որ լինելոցն իցէ ՚ի վերայ բնակչաց երկրի յաուրս վախճանի: ⁶⁰ Եւ մփի ՚ի րուն գերկուս 60
 գիշերսն որպէս և հրամայեաց ինձ հրեշտակն Տեառն:

¹ Եւ եղև յերկրորդում գիշերին, ահա ելանէր ՚ի ծովէ արծուի, որոյ **11**
 էին թևքն երկոպասան, և գլուխք երեք. ² և համբառնայր զթևս իւր և
 թռչէր ընդ ամենայն երկիր, և ամենայն հողմք երկնից շնչէին՝ և առ նա
 ժողովէին. ³ և րեսանէի ՚ի թևոցն նորա, այլ թև բուսեալ, և այն լի–
 ներ փոքրիկ թևս և մանունս. ⁴ իսկ գլուխք արծույն ՚ի լռութեան կային,
 և միջին գլուխն մեծ էր քան զայլսն, բայց սակայն և նա ՚ի լռութեան
 դադարեալ էր ընդ նոսա. ⁵ և ահա՛ համբառնայր զթևս իւր փիրել երկրի
 և բնակչաց նորա: ⁶ Եւ րեսանէի որպէս հնազանդէր նմա՛ ամենայն ինչ
 որ ՚ի ներքոյ երկնից, և ոչ ոք ընդդէմ դառնայր նմա՛ յարարածոց որ
 ՚ի ներքոյ երկնից: ⁷ Եւ րեսանէի զի յառնէր արծուին և կայր ՚ի վերայ
 ուրից իւրոց, և ասէր. ⁸ Միանգամայն զամենեսեան կամիցիք արթուն
 կալ. այլ ՚ի քուն մտցէ իւրաքանչիւր ՚ի րեղոջ իւրում, և ՚ի ժամանակի
 իւրում զարթիցէ, ⁹ և գլուխքն ՚ի վախճան պահեսցին. ¹⁰ և րեսի և ահա՛
 ոչ ելանէր բարբառ ՚ի գլխոյ նորա, այլ ՚ի միջոյ մարմնոյ նորա: ¹¹ Եւ
 թուեցի զաւելորդ թևս նորա, և այն է ութ. ¹² և րեսի յաջմէ կողմանէ
 նորա, զի կանգնէր թև մի, և իշխէր ՚ի վերայ ամենայն երկրի: ¹³ Եւ իբ–
 րև այն լինէր, հասանէր նմա վախճան. զի ամենևին մի՛ երևեսցի րեղի
 նորա: Եւ երկրորդն յառնէր և փիրէր, և ունէր զբազում ժամանակս,
¹⁴ և յետ փիրելոյն հասանէր վախճան նորա. զի կորիցէ իբրև զառա–
 ջինն: ¹⁵ Եւ լինէր բարբառ ընդ նմա և ասէր. ¹⁶ Լո՛ր դու զաւերիս քո
 որ այնչափ ժամանակս կալար գերկիր յառաջ քան զքո կորնչել. ¹⁷ ոչ
 ոք յետ քո կայցի յայնչափ ժամանակս իբրև զքեզ, այլ ոչ զկէս քո. ¹⁸ և
 յարեաւ երրորդն, և կալաւ զիշխանութիւնն. և կորեաւ իբրև զառաջինն
¹⁹ և նա: Եւ այնպէս ունէր իշխանութիւն թևոցն ամենեցուն. և դարձեալ
 կորնչել: ²⁰ Եւ րեսի զամենայն թևսն, և զայն ՚ի ժամու իւրում կանգնեալ
 յաջմէ կողմանէ ունել զիշխանութիւնն. ունէր ՚ի նոցանէն և վաղվաղակի
 կորնչէր. ²¹ և ոմն ՚ի նոցանէ կանգնէր և չկարէր ունել զիշխանութիւնն:
²² Եւ յետ այնորիկ րեսանէի, զի երկոպասանեքին թևքն կորնչէին, և
 երկու աւելորդ թևոցն, ²³ և ոչինչ մնայր յանդամս արծույն. բայց մի–
 այն յերից գլխոցն դողելոց. ²⁴ և վեց թևն յորոց բաժանէին երկուքն,
 և երթային դադարէին առ գլխոյն յաջմէ կողմանէ, և չորքն մնացին
 ՚ի րեղոջ իւրեանց: ²⁵ Եւ րեսանէի զի չորք թևքն խորիէին կանգնել
 և փիրել. ²⁶ և ապա րեսանէի զմին, որ թէպէր և կանգնեցաւ, վաղ–
 վաղակի կորեաւ. ²⁸ և րեսանէի. և ահա՛ երկուն մնային ՚ի նոցանէ,
 որ խորիէին առաւել լինել և փիրել: ²⁹ Եւ մինչդեռ զայս խորիէի, մի ՚ի
 գլխոյ անփի դողելոց որ երն մեծագոյն. ³⁰ և ապա՛ գերկուսին գլուխսն
 առնոյր ընդ իւր, ³¹ և դառնայր գլուխն մարմնովն հանդերձ՝ և ուրէր
 զաւելորդ թևսն որ կամէին փիրել. ³² և այն գլուխ փիրէր ամենայն երկ–
 րի. և հնազանդեցուցանէր զբնակիչս նորա աշխարհութեամբ բազմաւ,
 և բռնանայր բնակութեանց երկրի քան զթևոցն բռնութիւն: ³³ Եւ րեսի 33

34 յեք այնորիկ գգուիւն միջին կորուսեալ իբրև զթևան. ³⁴ մնային երկու
 35 գգուիքն, և նոքա փիրէին երկրի, նոյնպէս և բնակչաց նորա. ³⁵ փեսանէի
 և ահա՛ զի ուրէր գգուիւն, և ապականէր որ յաջմէն էր զծախակողմն:
 36 ³⁶ Եւ լուայ բարբառ որ ասէր ցիս. Նայեաց առաջի քո, և րեն զի՞նչ
 37 փեսանես: ³⁷ Տեսի և ահա՛ առիծ զարթուցեալ յանփառէ զոչէր և մոնչէր,
 38 և աղաղակէր ՚ի բարբառ մարդոյ. և լսէի, զի ասէր ցարծուին. ³⁸ Լուր
 39 ինձ և խօսեցայց ընդ քեզ. այսպէս ասէ Բարձրեալն, ³⁹ Ոչ դու մնացեր ՚ի
 չորից կենդանեացն զոր արարի փիրել ՚ի վերայ երկրի իմոյ, զի ՚ի ձեռն
 40 նոցա եկեսցէ վախճան ժամանակաց. ⁴⁰ և դու չորրորդ եկիր և յաղթեցեր
 նոցա, և բռնացար միշտ վաստակով բազմաւ, վարեցեր զաշխարհս
 41 այսչափ ժամանակս նենգութեամբ, ⁴¹ և դատեցար զերկիր ոչ ճշմարտ-
 42 րութեամբ, ⁴² յափշտակեցեր զհեզս, և վնասեցեր խոնարհաց, արեցեր
 զճշմարիտն, և սիրեցեր զսուրն, աւերեցեր զամբոյթիւն գոյաւորաց, և
 43 քակրեցեր զպարիսպս որ ոչ յանցեան քեզ. ⁴³ և ելին թշնամանք քո
 44 առ Բարձրեալն, և ամբարտաւանութիւն քո առ Նզօրն. ⁴⁴ և հայեցաւ
 45 Բարձրեալն ՚ի ժամանակս իւր, և ահա կատարեալ էին, ⁴⁵ վասն այնորիկ
 կորնչելով կորիցես դու արծուի, և թևք քո անպիտանք, և գլուխ քո չար,
 46 և մագիլք քո դժնդակք, և ամենայն մարմին քո ապիրապ: ⁴⁶ Զի հանգիցէ
 երկիր, և թեթևացի ամենայն աշխարհի վճարել ՚ի քումմէ բռնութենէ.
 ակնունել դափաստանի, և ողորմութեան որ արար զնա:

12. 2 ¹ Եւ եղև յորժամ խօսեցաւ առիւծն զբանս զայս ընդ արծույն. ² և
 ահա՛ որ մնացեալ էր գգուիսն՝ կորեաւ, և երկու թևքն որ ընդ նմա՛ է-
 ին՝ կանգնեցան և փոխէին առ ՚ի փիրել. և էր իշխանութիւն նոցա
 3 վարթարութեամբ և շփոթութեամբ լի. ³ և ապա՛ նոքա ևս կորնչէին.
 և ամենայն մարմին արծույն կիզոյր. և ափշէր երկիր յոյժ: Եւ ես ՚ի
 շար զարմանալոյն և ՚ի բազում երկիւղէ զարթեայ՝ և ասացի ցանձն
 4, 5 իմ, ⁴ ապաքէն դու արարեր ինձ քննել զճանապարհս Բարձրելոյն. ⁵ և
 ապա լուծեալ է անձն իմ, հոգի իմ, և փկար եմ յոյժ, և ոչ կայ յիս զօրու-
 6 թիւն ՚ի բազում երկեղէն զոր երկեայ ՚ի զիշերիս յայսմիկ: ⁶ Արդ աղաչեմ
 7 զԲարձրեալն զի զօրացուցէ զիս մինչև ՚ի վախճան: ⁷ Եւ ասեմ Տէր Տէր
 իմ եթէ զքի շնորհս յաչս քո, թէ արդարև երանացայ բազում անգամ ՚ի
 8 քէն, և եթէ արդարև ել խնդիր իմ առաջի երեսաց քոց՝ ⁸ զօրացո՛ր զիս,
 և յայտնեա՛ ծառայի քո զպարգամս և զիրս, և զմեկնութիւն ահաւոր
 9 երագոյն զոր փեսի. զի լիով մխիթարեսցես զանձն իմ. ⁹ որովհետև
 արժանի արարեր ցուցանել ինձ զամաց վախճան. և զժամանակաց
 10, 11 կատարած: Եւ ասէ ցիս. ¹⁰ Այս է մեկնութիւն երագոյն՝ ¹¹ զոր փեսեր.
 արծուին որ ելանէր ՚ի ծովէն՝ չորրորդ թագաւորութիւն է որ յայտնեցաւ
 12 եղբօր քում Դանիէլի. ¹² այլ ոչ յայտնեցաւ նմա՛ այսպէս՝ որպէս և ես
 13 յայտնեմ քեզ: ¹³ Ահա ատուրք եկեսցեն՝ և յարիցէ թագաւորութիւն ՚ի
 վերայ երկրի, և եղիցի ահեղ քան զամենայն թագաւոր որ յառաջագոյն
 14 էին, ¹⁴ և առաջի նորա թագաւորեսցեն ՚ի նմա թագաւորք երկուրասան
 15 մի ըստ միոջէ: ¹⁵ Իսկ երկրորդն ՚ի թագաւորացն աւելի ժամանակս
 16 կալցի քան զերկուրասանս. ¹⁶ այս է մեկնութիւն երկուրասան թևոցն

գոր փեսեր: ¹⁷ Եւ որում լուար ձայնին որ խօսէր, որ ո՛չ 'ի գլխոյն բարբառէր, ¹⁸ այլ 'ի միջոյ մարմնոյն իւրոյ. ¹⁸ այդ բան է որ 'ի մէջ ժամանակի այնր արքայութեան, եղիցին որոշմունք ոչ սակաւք, մերձեսցի 'ի կործանել և ոչ անկցի երբէք, այլ կանգնեսցի կացցէ յառաջին իշխանութեանն: ¹⁹ Եւ զի փեսեր զաւելորդ թեսն բազում բուսեալ շուրջ զմեծ թևովք նո- ¹⁹ րա, ²⁰ այս այն բան է. յարիցեն 'ի նմանէ ութ թագաւորք, որոց եղիցին ժամանակք թեթևք, և ժամք փութով. երկու 'ի նոցանէն կորիցեն ²¹ 'ի մերձենալ ժամանակին, և 'ի հասանել իշխանութեան նորա. չորքն պահեսցեն 'ի ժամանակն. յորժամ կամեսցի մերձենալ առ նորա կա- ²² փարած ժամանակին. երկուն 'ի վախճան պահեսցին: ²² Եւ զի փեսեր 'ի նմա երիս գլուխս լռեալս և դադարեալս, ²³ այս այն բան է, 'ի վախ- ²³ ճանի նորա յարուսցէ Բարձրեալն երիս թագաւորս, և նորոգեսցեն բա- ²⁴ զում ինչ. իրաւեսցեն զերկիր, ²⁴ և զբնակիչս նորա իշխանութեամբ ²⁴ բազմաւ, քան զամենայն որ որ յառաջն եղեալք էին. վասն այնորիկ անուանեցան նոքա Գլուխք արծուոյն. ²⁵ նոքա եղիցին գլուխ թագաւո- ²⁵ րութեան իւրեանց, և լցցեն զվախճան նորա: ²⁶ Եւ զի փեսեր զգլուխն ²⁶ մեծ ջնջեալ և կորուսեալ, մին 'ի նոցանէն վախճանեսցի չարչարանօք, ²⁷ և երկուքն որ մնայցեն՝ զնոսա սուր կերիցէ. ²⁸ և ընդ նոսին և ինքն ^{27, 28} միանգամայն 'ի վախճանի 'ի սուր անկցի: ²⁹ Եւ զի փեսեր զերկուս ա- ²⁹ Վելորդ թեսն փոխեալ 'ի գլուխն յաջակողմն կոյս, ³⁰ այս այն բանքն ³⁰ են՝ զորս պահեաց Բարձրեալն 'ի վախճան նորա, որոյ իշխանութիւն ³¹ նորա անարգ և լի խռովութեամբ. ³¹ որպէս հայեցար ընդ առիւծն, և ³¹ փեսեր ելեալ 'ի մարտի, սթափեալ և զարթուցեալ 'ի քնոյ, մորնչելով ³² խօսէր ընդ արծուոյն և յանդիմանէր զանհրաւութիւնս նորա, ըստ ա- ³² մենայն բանիցն զոր լուարն: ³² Նա է Օծեալն, զոր առաքեսցէ Բարձ- ³² րեալն 'ի ժամանակս վախճանի յազգէ Դաւթի. նա՛ ինքն ծագեսցէ և ³³ եկեսցէ և խօսեսցի ընդ նմա՛, և զամբարշտութիւնս յանդիմանեսցէ, և ³³ վասն անհրաւութեան նորա խօսեսցի, և դիցէ առաջի նորա զնգովս, ³³ և ³³ անցէ զնա՛ յիւր դարաստարան կենդանի և յորժամ յանդիմանեսցէ զնա, ³⁴ յայնժամ կորուսցէ զնա: ³⁴ Եւ զմնացեալ ժողովրդեանն նորա փրկեսցէ ³⁴ զթութեամբ, և զմնացեալսն 'ի սահմանս նորա փոխեսցէ, և ուրախ ³⁵ արասցէ զնոսա մինչև եկեսցէ վախճան դարաստարանին, վասն որոյ խօ- ³⁵ սեցաւ իսկզբանն: ³⁵ Այս է զոր փեսերն, և այս է մեկնութիւն նորա. ³⁶ դու միայն արժանի եղեր զիպել զխորհուրդս Բարձրելոյն. ³⁷ գրեա՛ ^{36, 37} զայդ 'ի գիրս զոր փեսեր, և դի՛ր գրա յանքոյթ փեղոջ, ³⁸ և ուսուցես ³⁸ զիմաստունս ժողովրդեան քո զԱստուծոյ. և դիցես զնա՛ 'ի դէպ փեղոջ, ³⁹ և լուսաւորեսցես նոքօք զիմաստունս և զերկեղաձս իմ. զորոց զիպես ³⁹ զսիրտս թէ ընդունին զնա՛ առ 'ի պահել զխորհուրդս զայս: ³⁹ Բայց ³⁹ դու կա՛ց և մնա՛ աստէն, այլ ևս աւուրս եւթն, զի ցուցից քեզ զայն զոր ⁴⁰ կամի Բարձրեալն յայրնել քեզ: ⁴⁰ Եւ զնաց հրեշտակն յինէն, և եղև իբ- ⁴⁰ րև լուաւ ժողովուրդն, եթէ էանց եւթն օրն, ես չև՛ ևս դարձեալ էի 'ի քա- ⁴¹ դաքն, ժողովեցաւ ամենայն ժողովուրդն 'ի փոքունց մինչև ցնեծամեծս. ⁴¹ և եկին առ իս, և ասեն. ⁴¹ Զի՛նչ մեղաք քեզ և կամ զի՛նչ յանցեաք. զի ⁴¹

42 այսպէս լքեր թողեր զմեզ, և ասպէն մնացեր յայսմ փեղոջ: ⁴² Դու մի-
այն մնացեր մեզ յամենայն մարգարէից իբրև գողկոյզ կթոց, և իբրև
43, 44 զճրագ յաղջամոջին փեղոջ, իբրև զնաւահանգիստ մի միայն փրկու-
թեան. ⁴³ ոչ է բաւական չարս որ եհաս 'ի վերայ մեր, ⁴⁴ այլև դու ևս
զմեզ լքեր թողեր. որջափ լաւ էր մեզ կիզուլ և այրիլ 'ի հուր ընդ Սիոնի.
45 ⁴⁵ զի էր մեզ լաւ քան զհին մեռեալս նորա: Եւ յասել նոցա զայս՝ լացին
46 մեծաբարբառ: ⁴⁶ Եփու պապասխանի և ասեմ ցնոսա. Քաջալերեաց
47 փունդ Յակոբայ, ⁴⁷ զի կայ յիշափակ մեր առաջի Բարձրելոյն. և Նզօրն
48 ոչ մոռացաւ զմեզ իսպառ. ⁴⁸ այլ ես ոչ թողի զձեզ, այլ եկի 'ի փեղիս
յայս՝ աղաչել զՏէր վասն աւերածոյն Սիոնի, և խնդրել զողորմութիւն
49 վասն փառապանաց մերոց: ⁴⁹ Եւ արդ երթիցեն իւրաքանչիւրոք 'ի ձէնջ
50 'ի փուն իւր, և ես եկից առ ձեզ յեպ այսց աւուրց: ⁵⁰ Եւ գնաց ժողովուրդն
51 'ի քաղաքն՝ որպէս ասացի նոցա. ⁵¹ և ես նստայ 'ի դաշտին զեւթն օր,
որպէս և հրամայեաց ինձ հրեշտակն Տեառն. և ուրէի 'ի ծաղկանց և
'ի բանջարոց դաշտին, և եղև ինձ 'ի կերակուր այն զաւուրսն:

13. ¹ Եւ դարձեալ փեսանէի 'ի փեսլեան գիշերոյ, ² և փեսանէի 'ի ծովէ
3 կողմանէ հողմ մեծ՝ զի շարժէր զամենայն ալիս նորա. ³ և հանէր ինքն
հողմ 'ի սրբէ ծովուն 'ի նմանութիւն մարդոյ, և ընթանայր և թռչէր
4 ընդ նոսա մարդն ամպովք հանդերձ. և ուր զերեսս իւր դարձուցանէր՝
5 դողայր յորս հայերն, ⁴ և ուր հասանէր բարբառ բերանոյ նորա, հաշէին
և մաշէին ամենեքեան որ լսէին զձայն նորա, որպէս հալի մոմ յորժամ
6 մերձեսցի 'ի հուրն: ⁵ Եւ փեսանէի յեպ այնորիկ՝ ժողով լինէր բազմութե-
ան մարդկան 'ի չորից կողմանց երկրի, որոց ոչ էր թիւ, զի մարտիցեն
7 ընդ մարդոյն որ ելանէր 'ի ծովէ անփի, ⁶ և փեսանէի թէ որպէս կռփէր
8 իւր զլեառն մեծ և մտանէր 'ի նա՛. ⁷ և ես խնդրէի զքանել զերկիրն
9 և զփեղին ուր փորեցան, և ոչ կարացի: ⁸ Եւ յեպ այնորիկ փեսի և
այս՝ ամենեքեան ժողովեցան առ նա՛ մարտնչել ընդ նմա՛. երկնչէին
10 յոյժ, բայց սակայն կռուէին կռուելով. ⁹ և յորժամ երես զբազումս դի-
մել գալ հասանել բազմութիւնն 'ի վերայ, ոչ համբառնայր զձեռն իւր
առնուլ զզէն 'ի վեր, և ոչ այլ ինչ անօթ պատերազմի, բայց միայն փեսի
11 'ի պատերազմին, ¹⁰ զի որպէս բոց հրոյ բղխէր 'ի բերանոյ նորա, և
'ի շրթանց իւրոց իբրև զփայլակն լուսոյ, ¹¹ և յարձակէր յարձակելով
'ի վերայ պատրաստ բազմութեանն կռուել, և կիզոյր յանկարծակի
զամենեսեան առհասարակ, առ 'ի չգրանել բնաւ ամենին յայնչափ 'ի
բազմութենէ, բայց միայն աճիւն մոխրոյ և հոփ ծխոյ փեսի, և զարմացայ
12 'ի միտս իմ: ¹² Եւ յեպ այնորիկ փեսի այր մի զի իջանէր 'ի լեռնէ միոջէ, և
13 կոչէր առ ինքն այլ ևս բազմութիւն խաղաղութեան. ¹³ և գային առ նա՛
փեսանել բազումք 'ի մարդկանէ, ոմանք 'ի նոցանէն ուրախութեամբ
էին, և ոմանք փրփմութեամբ, և ոմանք 'ի նոցանէ կապեալս ածէին,
և ես 'ի բազմութենէ ամբոխին զարթեայ և աղաչեցի զԲարձրեալն, և
14 ասեմ. ¹⁴ Դու Տէր իսկզբանէ ցուցեր ծառայիս քում զսքանչելիս քո գ-
15 այս, և արժանի համարեցար զիս ընդունել զխնդրուածս իմ. ¹⁵ արդ և
16 այժմ յայտնեա՛ ինձ զայսր երազոյ մեկնութիւն, ¹⁶ որպէս կարծեմ մտօք

իմովք, եթէ այս իցեն որք մնացեն յաւուրսն յայնս, ապա եղո՛վ են
 մնացեալք յաւուրսն յայնս: ¹⁹ Տեսանեմ վիշտս մեծամեծս և քառապանս 19
 բազումս, որպէս և նշանակէ երագս այս. ²⁰ արդ ապաքէն օգուր էր 20
 հասանել ՚ի ժամաանակն յայն, եթէ անցանել իբրև զամպ, և մի՛ քե-
 սանել որ հասանելոցն իցէ վախճան ժամանակի: Եր պարասխանի
 հրեշտակն և ասէ ցիս. ²¹ Ասացից քեզ և զայս երագոյ մեկնութիւն, 21
 այլ և վասն մնացելոցն, ²² և վասն որոց խօսեցաւ նա՛ առ ՚ի վախճան 22
 ժամանակաց, այս բանք են: ²³ Երանի՛ իցէ այնոցիկ որ հասանիցեն 23
 յաւուրսն յայնոսիկ, և որ պահիցեն ՚ի համբերութեան զհաւարսն և
 զճշմարտութիւն և զողորմութիւն. ²⁴ գիպեա՛ այսուիտերև զի առաւել 24
 երանեցան մնացեալքն քան զանցեալսն: ²⁵ Իսկ մեկնութիւն երագոյն 25
 այս է, զայրն զոր քեսեր որ ելաներ ՚ի ծովէ անպի, ²⁶ այն է զոր առաքեսցէ 26
 Բարձրեալն յեր բազում ժամանակաց, և ՚ի ձեռն նորա փրկեսցէ զարարածս
 իւր. և նա դարձուցէ զմնացեալսն. ²⁷ և զի քեսեր զի ելաներ շունչ 27
 հրոյ, ²⁸ և զի ո՛չ ունէր ՚ի ձեռին զէն, և ո՛չ կահ ինչ պարերազմի, և 28
 զի յաղթեաց բազմութեան յարձակելոցն որք զային կռուել ընդ նմա՛,
 այս այն բան է. ²⁹ զի ահա աուրք եկեսցեն յորժամ կամեսցի փրկել 29
 Բարձրեալն որ ՚ի վերայ երկրի, ³⁰ հասցեն զարմանք ՚ի վերայ ամենայն 30
 բնակչաց երկրի. ³¹ խորհեսցին ընդ միմեանս քալ պարերազմն, քե- 31
 ղի ընդ քեղոյ, ազգ ընդ ազգի, թագաւորութիւն ընդ թագաւորութեան,
 ժողովուրդք ընդ ժողովուրդս, առաջնորդք ընդ առաջնորդս, քահանայք
 ընդ քահանայս, և հաւարք պաշտաման բաժանեսցին յիրաքանչիւր
 կողմանց. ³² և եղիցի լինել նշանացս այսոցիկ, զոր ես քեզ ասացի. 32
 Երևեսցի Բարձեալն զօրութեամբ մեծաւ. սա է այրն այն զոր քեսեր
 երևեալ ՚ի ծովէ անպի. և փշրեսցեն ՚ի հեթանոսաց զպարկերս պղծու-
 թեան իւրեանց: ³³ Եւ յորժամ լուիցեն զմմանէ, հեռացին չքալ ընդ մի- 33
 մեանս պարերազմ. ³⁴ և ժողովեսցին միանգամայն բազմութիւն այն- 34
 չափ յամենայն բնակչաց երկրի, ծառայել Տեսոն հաւարովք: Եւ առ ՚ի
 մերձենալ վախճանին քակրեսցին ՚ի միմեանց. այս է բազմութիւնն զոր
 քեսեր, որ կամէր զալ և քալ պարերազմ ընդ նմա, ³⁵ այլ նա կացցէ ՚ի 35
 վերայ լերինն զլիտոյ որ է Սիոն, ³⁶ զի ՚ի Սիոնէ եկեսցէ, և երևեսցի ամե- 36
 նայն պարասպողաց, ³⁷ և յանդիմանեսցէ զամբարշտութիւնս այլոց, և 37
 զչարաչար գործս նոցա, և ցուցցէ նոցա զդարաստանն որով դարեսցի
 զնոսա: ³⁸ Եւ յեր այնորիկ առանց աշխարհութեան կորուսցէ զնոսա: 38
³⁹ Եւ զի քեսեր զնոսա, զի ժողովէր այլ բազմութիւն խաղաղութեան՝ 39
⁴⁰ նոքա են, որ յանարգ հեթանոսաց ժողովեալ վարեցան, և ՚ի զաւակէն 40
 Աբրահամու խառնեցան ընդ նոսա. այս է բազմութիւնն ժողովեալ և
 խաղաղական. և որք համբերենն ՚ի նոցանէ՝ ցուցցէ նոցա Բարձրեալն
 աւելի նշանս. և պաշտպանեսցէ նոցա: Եւ ասացի՝ թէ երանի՛ իցէ այնմ
 ազգի, քան այժմու ժողովրդեանս: Եւ ասէ ցիս. Այսպէս եղիցի որպէս
 քեսերն, և մեկնեցաւ քեզ: ⁵¹ Եւ ասեմ ցնա՛. Տէր և զայս ևս յայրնեա՛ 51
 ինձ. ընդէ՛ր քեսի մարդ յայր եղեալ զալ ՚ի ծովէ անպի: ⁵² Եւ ասէ ցիս. 52
 Որպէս ոչ որ կարէ քեսանել, կամ քննել, կամ գիպել զանդունդս խորոց.

այնպես այժմ ո՛չ ոք կարասցէ ՚ի վերայ երկրի ճանաչել, կամ գիրել զխորհուրդս Բարձրելոյն, եթէ ո՛չ ՚ի ժամանակի փառաւոր յայրնութեան
 53 նորա: ⁵³ Այս է մեկնութիւն երազոյն զոր րեսեր: Եւ վասն այնորիկ քեզ
 54 միայնոյ յայրնեցաւ այս յերկրի. ⁵⁴ թողեալ զքո հոգս որ հոգաբարձու
 եղեր վասն անուանն, և վասն օրինաց նորա. խնդրեցեր դու վասն
 55 ժողովրդեան նորա, և աղաչեցեր. ⁵⁵ զի զկեանս քո վարեցեր իմաստու-
 56 թեամբ և գիրութեամբ. ⁵⁶ վասն այնորիկ եցոյց քեզ զայս ամենայն, զի
 յեք այլ երից ատուրց ասացից քեզ. և երևեսցին քեզ զարմանալիքս:
 57 ⁵⁷ Եւ իբրև շրջեալ գնայի ՚ի րեղտօջ դաշտին, և փառաւորէի զմեծագօրն
 58 Աստուած, ⁵⁸ զի այնպէս դարմանէ և առաջնորդէ. և ո՛չ արհամարիէ
 զագգս մարդկան. և կացի անդ գերիս ատուրս:

14. 2 ¹ Եւ եղև յեք երրորդ ատուրն, ես ննջէի ՚ի ներքոյ կաղնոյ միոյ, ² և
 այլաղէմ յանդիման իմ ՚ի մորենտջ ելանէր բարբառ, և ասէր ցիս. Եզրա՛
 եզրա՛: Եւ ասացի. Ահաւասիկ եմ ես: Իբրև զայս ասէի՝ յօրն կացի ՚ի
 3 վերայ ոտից ինոց. և ասէ ցիս. ³ Երևելով երևեցայ ՚ի մորենտոյս, և
 4 խօսեցայ ընդ Մովսէսի. յորժամ ժողովուրդն ծառայէր յԵգիպտոս. ⁴ և
 առաքեցի գնա՛, և հանի զժողովուրդն իմ յԵգիպտոսէ. և ածի զնոսա
 5 ՚ի լեառն Սինա՛. և կալայ՛ զնոսա ատուրս բազումս. ⁵ և ցուցի նմա բա-
 զում սքանչելիս. և յայրնեցի նմա՛ զխորհուրդս ժամուց. և ծանուցի
 6 նմա՛ զվախճան ժամանակաց. և պատուէր երու նմա՛ ասել ⁶ զբանս
 7 համարձակութեան յայրնի. և չէ՛ ինչ որ ծածկեալ է. ⁷ և այժմ քեզ ասեմ
 8 ⁸ զխորհուրդս զայս զոր յառաջ նշանակեցի: Եւ զերագս զոր րեսեր, և
 9 զմեկնութիւնն զոր իմացար, ՚ի մտի քում պահեա՛. ⁹ զի դու համբարձցիս
 ՚ի մարդկանէ, և ընդ իս լինիցիս այսուհետև, և որ քեզ նման ոք իցէ
 13 մինչև ՚ի կապարումն ժամանակաց. ¹³ հրամանս րոր այսուհետև և վասն
 րան քո, և մխիթարեա՛ զբառապէալս նոցա, և խրապեա՛ զժողովուրդ
 14 քո, և իմաստնացո զիմաստունս նոցա. ¹⁴ հրաժարեա՛ դու այսուհետև
 յապականական կենացս, և մերժեա՛ ՚ի քէն զշփոթեալ միտս, և հեռացո՛
 ՚ի քէն զմարդկեղէն ծանօթութիւն, և ՚ի բաց ընկեա ՚ի քէն զհոգս, և
 15 զյուզական միտս. և փութա՛ փոխել յայսմ երկրէ, ¹⁵ զոր այժմ րեսեր
 16 զպահեալն չարն. դարձեալ ևս քան զայս րեսցես ¹⁶ զի որչափ կեանքս
 17 այս անցանեն, նոյնչափ բազմանան չարիք ՚ի վերայ երկրի. ¹⁷ հեռացի
 յոյժ ճշմարտութիւնն որ առ Աստուած, և որ առ մարդիկս էր, մերձեսցի
 սրբմտութիւն և արելութիւն, ահաւանիկ փութայ արծուին գալ՝ զոր
 18 րեսեր ՚ի րեսլեան: ¹⁸ Երու պատասխանի և ասեմ. Խօսեցայց սակաւիկ
 19 միս ևս առաջի քո Տէր. ¹⁹ ահա երթամ որպէս և հրամայեցեր ինձ, և
 խրապեցեր զմօտական ժողովուրդն: Իսկ որ միսանգամն ծնանիցենն
 20 ո՛վ խրապեսցէ. ²⁰ զի կայ աշխարհս ՚ի խաւարի, և բնակիչք սորա ա-
 21 ռանց լուսոյ. ²¹ քանզի օրէնք քո այրեցան. և ո՛չ ոք յեք այսոցիկ ծանիցէ
 զգործս զարմանալեաց քոց. և ո՛չ զպատուիրանս քո զոր պատուիրեցեր:
 22 ²² Զի եթէ գրի շնորհս առաջի քո, արկ յիս զՆոգի Սուրբ, զի գրեցից գ-
 ամենայն որ եղև իսկզբանէ յայսմ աշխարհի. և որչափ ինչ էր գրեալ
 յօրէնս քո, թերևս կարասցեն մարդիկ զշաւիղս փրկութեան զբանել, և

ոյք կամին կալ ՚ի սբբույթան ճանապարհին: ²³ Ես պատասխանի և 23
 ասէ ցիս. Երթ ժողովեալ՝ դու գժողովուրդն, և ասասցես ցնոսա զի մի՛
 խնդրեսցեն զքեզ աուրս քառասուն: ²⁴ Եւ դու պատրաստես՝ քեզ փախ- 24
 փակս բազումս, և առ ընդ քեզ գԴարիան և զԱրաբիան և զՆերսիան,
 և զԵղլանա՛. և զԵթեն. զնոսա հնգեսեան, զի պատրաստեսցեն ՚ի
 գրել: ²⁵ Եւ եկեսցես ՚ի կարգի, և վառեցից բորբոքեցից ՚ի սրբի քում 25
 ճրագ իմաստութեան որ ոչ անցցէ մինչև ՚ի կատարել գոր գրելոցն
 իցես: ²⁶ Եւ յորժամ զայս կատարեսցես, է ինչ ՚ի նոցանէն գոր յայտ- 26
 նեսցես, և է ինչ գոր գաղտնի ՚ի ծածուկ իմաստնոց ուսուցես. վաղի
 յայսմ ժամու սկսի՛ր գրել: ²⁷ Եւ զնացի՝ որպէս հրամայեաց ինձ Տէր. և 27
 ժողովեցի զամենայն ժողովուրդն, և ասացի ցնոսա: ²⁸ Լո՛ւր Իսրայել
 զբանս զայս զիմ. ²⁹ պանդխտութեամբ պանդխտեցան հարքն մեր յԵ- 29
 գիպոսս ՚ի նախնա՛ն, և փրկեցան անբի. ³⁰ և ընկալան օրէնս կենաց
 գոր ոչ պահեցին, գորով և դուք անցէք. ³¹ և փուսա ձեզ երկիրն ՚ի ժա- 31
 ռանգութիւն, և յերկրի ձերում դուք և հարքն ձեր անօրինեցայք, և ոչ
 պահեցէք զճանապարհս գոր պատուիրեաց ձեզ Բարձրեալն, ³² և ար- 32
 դար դատարարն. և զերժ հաս ՚ի մէնջ ՚ի ժամանակի զպարզեալն, ³³ և 33
 արդ՝ դուք աստ էք, և եղբարք ձեր ներքսագոյն քան զձեզ են. ³⁴ թէ 34
 դնիցէք ՚ի սրբի ձերում և խրատիցիք, և հնազանդեցուցէք զսիրտս ձեր,
 կենդանիք պահեսջիք: ³⁵ Զի դատաստանս յեւր մահու եկեսցէ, յորժամ 35
 դարձեալ կենդանասցո՛ւք. յայնժամ արդարոցն անուն յայտնեսցի, ³⁶ և 36
 առ իս որ մի՛ մերձեսցի այսուիտակ, և մի՛ խնդրեսցէ որ զիս մինչև
 ցքառասուն օր: ³⁷ Եւ առի ընդ իս զհնգեսեան արսն գոր հրամայեաց 37
 ինձ, և զնացի ՚ի դաշտն և եղէ անդ: ³⁸ Եւ եղև ՚ի վաղի անդր, և ա- 38
 հա ձայն բարբառոյ կոչեաց զիս և ասէ. Եզրա՛ Եզրա՛, բաց զբերան
 քո և կո՛ւ գոր ես քեզ փամ: ³⁹ Եւ բացի զբերան իմ, և ահա բաժակ մի 39
 փուսա ինձ, և գոյն նորա էր ջրոյ, ⁴⁰ և առի արբի: Իբրև արբի, սիրտ 40
 իմ բխեաց զիմաստութիւն, և միտք իմ յաւելին զհանճար, և հոգի իմ
 բխեաց զյիշատակս, ⁴¹ և բացաւ բերան իմ և ոչ փակեցաւ. ⁴² և Բարձ- 41, 42
 րեալն ետ զիմաստութիւն հնգեսունց արանցն, և գրեցին փոխանակաւ
 զասացեալ նշանսն գրով, գորս ոչ զիտէին. և նստայ անդ աուրս քա-
 ռասուն, և նոքա ՚ի փունջեան գրէին, ⁴³ և ՚ի զիշերի հաց ուտէին. և ես 43
 ՚ի փուէ խօսէի, և ՚ի զիշերի դադարէի. ⁴⁴ և գրեցին ՚ի քառասուն աուրն 44
 զիս իննսուն և չորս: ⁴⁵ Եւ եղև յեւր լնուլ քառասուն աուրն՝ խօսե- 45
 ցաւ ընդ իս Բարձրեալն և ասէ, Զառաջինն գոր գրեցեր յայտ դիջիր, և
 կարդասցեն զնա արժանիք. ⁴⁶ և զերկրորդն պահեսջիք առ յուսուցանել 46
 զիմաստունս ժողովրդեանն. ⁴⁷ զի ՚ի նոսա են առակք իմաստութեան, և 47
 աղբիւր հանճարոյ և զիտութեան: Եւ արարի այնպէս. յամին չորրորդի
 շաբաթիւն ամաց. յեւր ամաց հինգ հազար արարածոց աշխարհի, և
 երկուց ամսոց աուրց. և ինքն Եզր վերացաւ և համբարձաւ ՚ի գունդ
 նմանողաց իւրոց ընդ սուրբս և ընդ արդարս: Գրեցի զայս ամենայն. և
 յորջորջեցայ դպիր Բարձրելոյն. որում փառք յաւիտեանս. Ամէն:

ԱՂՕԹՔ

ՄԱՆԱՍԷԻ ԹԱԳԱԲՈՐԻ

- 1 **Տ**ԷՐ ամենակալ Աստուած Աբրահամու Սահակայ Յակովբայ գա-
2 ակի նոցա արդարոց:
3 ³ Կապեցեր զծով բանիւ հրամանաւ քով, փակեցեր զխորս, կնքեցեր ա-
հաւոր և փառաւորեալ անուամբ քով:
4 ⁴ Որ ամենայն ինչ սարսեալ և դողայ յերեսաց ահի զօրութեան քո:
5 ⁵ Անբաս է մեծվայելչութիւն փառաց սրբութեան քոյ. սաստիկ է բարկու-
թիւն սպառնալեաց քոց ՚ի վերայ մեղաւորաց, անչափ և անքննին են
նոյրմութիւնք աւերեաց քոց:
6 ⁶ Դու Տէր բարձրեալ երկայնամիտ բազումողորմ, և զղջանաս ՚ի վերայ
չարեաց մարդկան:
7 ⁷ Դու Աստուած ո՛չ եղիր ապաշխարութիւն վասն արդարոցն, Աբրահամու
Սահակայ Յակովբայ, որք ոչն մեղան քեզ:
8 ⁸ Այլ եղիր ապաշխարութիւն վասն ին՝ մեղաւորիս, զի մեղայ աւելի քան
զաւագ առ եզր ծովու, և բազմացան անօրէնութիւնք իմ:
9 ⁹ Չեն արժանի հայել և փեսանել զբարձրութիւնս երկնից՝ ՚ի բազմութենէ
անօրէնութեան իմոյ:
10 ¹⁰ Կորացեալ եմ ես ՚ի բռնութենէ կապանաց երկաթեաց. և ո՛չ գոյ ինձ
հանգիստ:
11 ¹¹ Բարկացուցի սրամտութեամբ, և չար առաջի քոյ արարի, կանգնեցի
պարկեր և բազմացուցի զցասումն:
12 ¹² Եւ արդ՝ խոնարհեցուցանեմ զծունր սրտի իմոյ, և խնդրեմ ՚ի քաղցրութենէ
քումմէ:
13 ¹³ Մեղայ Տէր մեղայ, և զանօրէնութիւնս իմ ես ինձէն գիպեմ:
14 ¹⁴ Աղաչեմ և խնդրեմ ՚ի քէն թո՛ղ ինձ Տէր թո՛ղ ինձ, և մի՛ կորուսաներ
զիս ըստ անօրէնութեան իմոյ:
15 ¹⁵ Մի՛ յափտեան բարկանար ինձ, և մի՛ յիշեր զչարիս իմ, և մի՛ պարտաւորեր
զիս ընդ այնոսիկ, որ իջանեն ՚ի ներքոյ երկրի չարեօք:
16 ¹⁶ Զի դու Աստուած Աստուած ապաշխարողաց ես, և յիս ցոյց զբարերարութիւնդ
քո՝ որ անարժանս եմ:
17 ¹⁷ Կեցուցես զիս ըստ բազում ողորմութեան քում, և օրհնեցից զքեզ
զամենայն աւուրս կենաց իմոց:
18 ¹⁸ Զքեզ Տէր օրհնեն ամենայն զուարթունք երկնից. և քո են փառք յա-
փտեանս. Ամէն: